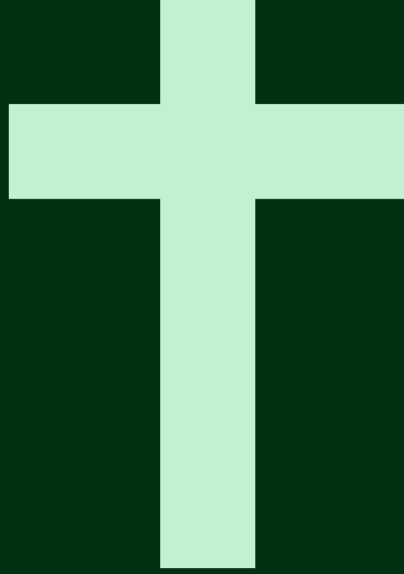


Biblica® Kiugo
Gĩtheru Kĩa Ngai
Kĩhingũre



Gikuyu: Biblica® Kiugo Gĩtheru Kĩa Ngai Kĩhingũre (Bible) of
Kenya

Biblica® Kiugo Gĩtheru Kĩa Ngai Kĩhingũre
Gikuyu: Biblica® Kiugo Gĩtheru Kĩa Ngai Kĩhingũre (Bible) of Kenya

copyright © 2013 Biblica, Inc.

Language: Kikuyu (Gikuyu)

Contributor: Biblica, Inc.

Biblica® Open Kikuyu Holy Word of God™

Copyright © 2013 by Biblica, Inc.

“Biblica” is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

All content on open.bible is made available under a Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 License (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>).

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially

Under the following conditions:

Attribution — You must attribute the work as follows: “Original work available for free at www.biblica.com and open.bible” Attribution statements in derivative works should not in any way suggest that we endorse you or your use of this work.

ShareAlike — If you remix, transform, or build upon the material, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Use of trademarks: Biblica® is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. and may not be included on any derivative works. Unaltered content from open.bible must include the Biblica® trademark when distributed to others. If you alter the content in any way, you must remove the Biblica® trademark before distributing your work.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God’s Word involves a great responsibility to be true to God’s Word. See Revelation 22:18-19.

2021-11-15

Contents

Kĩambĩrĩria	1
Thaama	75
Alawii	135
Ndari	178
Gũcookerithia	240
Joshua	291
Atiirĩrĩri	327
Ruthu	361
1 Samũeli	367
2 Samũeli	411
1 Athamaki	452
2 Athamaki	499
1 Maũndũ Ma Matukũ Ma Tene	543
2 Maũndũ ma Matukũ ma Tene	591
Ezara	641
Nehemia	657
Esiteri	680
Ayubu	692
Thaburi	742
Thimo	881
Kohelethu	932
Rwĩmbo	947
Isaia	957
Jeremia	1064
Macakaya	1165
Ezekieli	1177
Danieli	1254
Hosea	1277
Joeli	1293
Amosi	1300
Obadia	1313
Jona	1315
Mika	1318
Nahumu	1328
Habakuku	1333
Zefania	1338
Hagai	1343
Zekaria	1346
Malaki	1360
Mathayo	1364
Mariko	1413
Luka	1444
Johana	1496
Atũmwo	1534
Aroma	1583
1 Akorinitho	1605
2 Akorinitho	1625
Agalatia	1639
Aefeso	1646
Aflipi	1653

Akolosai	1659
1 Athesalonike	1664
2 Athesalonike	1669
1 Timotheo	1672
2 Timotheo	1678
Tito	1682
Filemona	1685
Ahibirania	1687
Jakubu	1703
1 Petero	1709
2 Petero	1715
1 Johana	1719
2 Johana	1725
3 Johana	1726
Judasi	1727
Kūguūrīrio	1729

KĨAMBĨRĨRIA

- ¹ Kĩambĩrĩria-inĩ kĩa maũndũ mothe, Ngai nĩombire igũrũ na thĩ.
- ² Hĩndĩ ãyo thĩ ndĩarĩ ũrĩa yatariĩ na ndĩarĩ na kĩndũ, nayo nduma yarĩ igũrũ rĩa kũrĩa kũriku, nake Roho wa Ngai aareerete igũrũ rĩa maaĩ.
- ³ Nake Ngai agĩathana, akiuga atĩrĩ, “Nĩkũgĩe ũtheri,” na gũkĩgĩa ũtheri.
- ⁴ Ngai akĩona atĩ ũtheri ũcio warĩ mwega, nake akĩgayũkania ũtheri na nduma. ⁵ Ngai agĩta ũtheri ũcio “mũthenya,” nayo nduma akĩmĩta “ũtukũ.” Na gũkĩgĩa hwaĩ-inĩ, na gũkĩgĩa rũciinĩ. ũcio ũgĩtuĩka mũthenya wa mbere.
- ⁶ Nake Ngai agĩathana, akiuga atĩrĩ, “Nĩkũgĩe wariĩ mũnene gatagatĩ ka maaĩ ũgayũkanie maaĩ na marĩa mangĩ.” ⁷ Nĩ ũndũ ũcio Ngai agĩkĩra wariĩ ũcio na akĩgayũkania maaĩ marĩa maarĩ thĩ ya wariĩ ũcio na maaĩ marĩa maarĩ igũrũ rĩaguo. Na gũgĩtuĩka o ũguo. ⁸ Ngai agĩta wariĩ ũcio “matu mairũ.” Na gũkĩgĩa hwaĩ-inĩ na gũkĩgĩa rũciinĩ. ũcio ũgĩtuĩka mũthenya wa keerĩ.
- ⁹ Nake Ngai agĩathana, akiuga atĩrĩ, “Maaĩ marĩa marĩ thĩ ya matu mairũ nĩ mongane handũ hamwe na kũgĩe thĩ nyũmũ.” Na gũgĩtuĩka o ũguo.
- ¹⁰ Ngai agĩta kũrĩa kũmũ “thĩ,” namo maaĩ marĩa maacookanĩrĩre akĩmeeta “maria.” Nake Ngai akĩona atĩ ũndũ ũcio warĩ mwega.
- ¹¹ Ningĩ Ngai agĩathana, akiuga atĩrĩ, “Thĩ nĩ ĩmere mũmera: Mũmera ĩrĩa ĩciaraga mbeũ, na mũtĩ ĩrĩa ĩciaraga matunda marĩ na mbeũ thĩinĩ, kũringana na mũthemba yayo.” Na gũgĩtuĩka o ũguo. ¹² Thĩ ĩkĩmera mũmera: Mũmera ĩgũciara mbeũ kũringana na mũthemba yayo, na mũtĩ ĩgũciara matunda marĩ na mbeũ thĩinĩ kũringana na mũthemba yayo. Nake Ngai akĩona atĩ ũndũ ũcio warĩ mwega. ¹³ Nakuo gũkĩgĩa hwaĩ-inĩ na gũkĩgĩa rũciinĩ. ũcio ũgĩtuĩka mũthenya wa gatatu.
- ¹⁴ Ningĩ Ngai agĩathana, akiuga atĩrĩ, “Nĩkũgĩe imũrĩ wariĩ-inĩ wa matu mairũ cia kũgayũkania mũthenya na ũtukũ, na irekwo ituĩke imenyithania cia imera, na mũthenya na mũaka. ¹⁵ Na ituĩke imũrĩ wariĩ-inĩ ũcio wa matu mairũ, itũmage thĩ kũgĩage na ũtheri.” Na gũgĩtuĩka o ũguo. ¹⁶ Ngai nĩombire imũrĩ igĩrĩ nene. Kĩmũrĩ kĩrĩa kĩnenanene, nĩkĩo riũa, kĩarage mũthenya; nakĩo kĩmũrĩ kĩrĩa kĩninanini, nĩkĩo mweri, kĩarage ũtukũ. O na ningĩ akĩũmba njata.
- ¹⁷ Ngai agĩciiga wariĩ-inĩ wa matu mairũ itũmage thĩ kũgĩe ũtheri, ¹⁸ ciarage mũthenya na ũtukũ, na igayũkanagie nduma na ũtheri. Nake Ngai akĩona atĩ ũndũ ũcio warĩ mwega. ¹⁹ Na gũkĩgĩa hwaĩ-inĩ na gũkĩgĩa rũciinĩ. ũcio ũgĩtuĩka mũthenya wa kana.
- ²⁰ Ningĩ Ngai agĩathana, akiuga atĩrĩ: “Maaĩ nĩmaiyrwo nĩ ciũmbe irĩ muoyo, nacio nyoni nĩciũmbũkagĩre igũrũ rĩa thĩ gũtuĩkania wariĩ wa matu mairũ.” ²¹ Nĩ ũndũ ũcio Ngai akĩũmba ciũmbe iria nene cia iria-inĩ na kĩũmbe o gĩothe kĩrĩ muoyo na kĩongoyaga, ikĩiyũra maaĩ-inĩ kũringana na mũthemba yacio, na nyoni o yothe ĩrĩ mathagu kũringana na mũthemba wayo. Nake Ngai akĩona atĩ ũndũ ũcio warĩ mwega. ²² Ngai agĩcirathima akiuga atĩrĩ, “Ciaranai mũingĩhe, mũiyũre maaĩ-inĩ marĩa marĩ maria-inĩ, nacio nyoni nĩcingĩhe thĩ.”
- ²³ Na gũkĩgĩa hwaĩ-inĩ na gũkĩgĩa rũciinĩ. ũcio ũgĩtuĩka mũthenya wa gatano.

²⁴ Ningĩ Ngai agĩathana, akiuga atĩrĩ, “Thĩ nĩgĩe ciũmbe irĩ muoyo kũringana na mĩthemba yacio: mahiũ, na ciũmbe iria ithiagĩra thĩ, na nyamũ cia gĩthaka, o nyamũ kũringana na mĩthemba wayo.” Na gũgĩtuĩka o ũguo. ²⁵ Ngai akĩũmba nyamũ cia gĩthaka kũringana na mĩthemba yacio, na mahiũ kũringana na mĩthemba yamo, na ciũmbe ciothe iria ithiagĩra thĩ kũringana na mĩthemba yacio. Nake Ngai akĩona atĩ ũndũ ũcio warĩ mwega.

²⁶ Ningĩ Ngai agĩathana, akiuga atĩrĩ, “Nĩtũũmbei andũ na mũhianĩre witũ, mahaanane na ithuĩ, nao maathage thamaki cia iria na nyoni cia rĩera-inĩ, na mahiũ ma thĩ yothe, na maathage ciũmbe ciothe iria ithiagĩra thĩ.”

²⁷ Nĩ ũndũ ũcio Ngai akĩũmba mũndũ na mũhianĩre wake mwene, akĩmũmba na mũhianĩre wa Ngai;

akĩmomba marĩ mũndũ mũrũme na mũndũ-wa-nja.

²⁸ Ngai akĩmarathima, akĩmeera atĩrĩ, “Ciaranai mũingĩhe, mũiyũre thĩ na mũmĩtoorie. Athagai thamaki cia iria na nyoni cia rĩera-inĩ, na mwathage ciũmbe ciothe irĩ muoyo iria ithiagĩra thĩ.”

²⁹ Ningĩ Ngai akiuga atĩrĩ, “Nĩndamũhe mũmera yothe ya thĩ irĩa ĩciaraga mbeũ, na mũtĩ o wothe ũrĩa ũciaraga matunda marĩ mbeũ thĩinĩ. Īyo ĩgũtuĩka irio cianyu. ³⁰ Na kũrĩ nyamũ ciothe cia gũkũ thĩ, na nyoni ciothe cia rĩera-inĩ, o na ciũmbe ciothe iria ithiagĩra thĩ, na kĩndũ o gĩothe kĩrĩ mĩhũmũ ya muoyo-rĩ, ndaacihe mũmera mĩruru yothe ĩtuĩke irio ciacio.” Na gũgĩtuĩka o ũguo.

³¹ Ngai akĩona atĩ kĩndũ kĩrĩa gĩothe oombĩte kĩarĩ kĩega mũno. Nakuo gũkĩgĩa hwaĩ-inĩ na gũkĩgĩa rũciinĩ. ũcio ũgĩtuĩka mũthenya wa gatandatũ.

2

¹ Igũrũ na thĩ ikĩrĩka na ũgemu wacio wothe.

² Naguo mũthenya wa mũgwanja wakinya, Ngai agĩkorwo arĩkĩtie wĩra ũcio aarutaga; nĩ ũndũ ũcio Ngai akĩhurũka mũthenya ũcio wa mũgwanja kuuma wĩra-inĩ wake wothe. ³ Nake Ngai akĩrathima mũthenya ũcio wa mũgwanja na akĩwamũra, tondũ nĩ mũthenya ũrĩa we aahurũkire kuuma wĩra-inĩ wothe ũrĩa aarutĩte wa ũũmbi.

Adamu na Hawa

⁴ ũcio nĩguo ũhoro ũrĩa wĩgiĩ igũrũ na thĩ rĩrĩa ciombirwo.

Rĩrĩa Jehova Ngai ombire thĩ na igũrũ-rĩ, ⁵ gũtiarĩ kahinga o na kamwe ga gĩthaka koonekete thĩ kana mũmera wa gĩthaka ũkamera. Nĩ tondũ Jehova Ngai ndoirĩtie mbura thĩ na gũtiarĩ mũndũ wa kũrĩma mũgũnda, ⁶ no tũrũũ twoimaga na thĩ na tũkaihũgia thĩ igũrũ guothe. ⁷ Nake Jehova Ngai akĩũmba mũndũ kuuma rũkũngũ-inĩ rwa thĩ, na akĩmũhũra mĩhũmũ ya muoyo maniũrũ-inĩ make, nake mũndũ ũcio akĩgĩa na muoyo.

⁸ Ningĩ Jehova Ngai nĩathondekete mũgũnda mwena wa irathĩro, o kũu Edeni; na kũu nĩkuo aigire mũndũ ũcio oombĩte. ⁹ Nake Jehova Ngai agĩtũma thĩ ĩmere mĩtĩ ya mĩthemba yothe na ĩkũre. Yarĩ mĩtĩ mũega ĩkĩoneka na maitho na yaciaraga matunda mega ma kũrĩa. Gatagatĩ ka

mũgũnda ũcio nĩ haarĩ na mũtĩ wa muoyo, na mũtĩ wa ũmenyo wa gũkũũrana wega na ũũru.

¹⁰ Na nĩ kwarĩ rũũ rwothereraga ruumĩte Edeni rũkaihũgia mũgũnda ũcio; ruoima Edeni rũkagayũkana rũgatuĩka njũũ inya. ¹¹ Rũũ rwa mbere rwĩtagwo Pishoni; na nĩruo rũthiũrũrũkaga bũrũri wothe wa Havila, kũrĩa kũrĩ thahabu. ¹² (Thahabu ya bũrũri ũcio nĩ njega; ningĩ kũu no kũrĩ maguta manungi wega metagwo bendora, na tũhiga twa goro twĩtagwo onigithi.) ¹³ Rũũ rwa keerĩ rwĩtagwo Gihoni; naruo rũthiũrũrũkaga bũrũri wothe wa Kushi.* ¹⁴ Rũũ rwa gatatũ rwĩtagwo Hidekela naruo rũgeragĩra mwena wa irathĩro wa bũrũri wa Ashuri. Naruo rũũ rwa kana rwĩtagwo Farati.

¹⁵ Jehova Ngai akĩoya mũndũ ũcio oombĩte, akĩmũiga mũgũnda-inĩ ũcio wa Edeni aũrĩmage na aũmenyagĩrĩre. ¹⁶ Nake Jehova Ngai agĩatha mũndũ ũcio, akĩmwĩra atĩrĩ, “No ũrĩe maciaro ma mũtĩ o wothe ũrĩ mũgũnda ũyũ; ¹⁷ no rĩrĩ, ndũkanarĩe maciaro ma mũtĩ ũrĩa wa ũmenyo wa gũkũũrana wega na ũũru, nĩgũkorwo rĩrĩa ũkaamarĩa, ti-itherũ no gũkua ũgaakua.”

¹⁸ Ningĩ Jehova Ngai akiuga atĩrĩ, “Ti wega mũndũ ũyũ aikare arĩ wiki. Nĩngũmũmbĩra mũteithia ũrĩa ũmwagĩrĩre.”

¹⁹ Na rĩrĩ, Jehova Ngai nĩ oombĩte nyamũ ciothe cia gĩthaka na nyoni cia rĩera-inĩ kuuma tĩri-inĩ. Agĩcirehe kũrĩ mũndũ ũcio one marĩtwa marĩa egũcitua; na ũrĩa mũndũ ũcio aatuire kĩũmbe o gĩothe kĩ muoyo, rĩu rĩgĩtuĩka rĩtwa rĩakĩo. ²⁰ Nĩ ũndũ ũcio mũndũ ũcio akĩhe mahiũ mothe marĩtwa, o na nyoni cia rĩera-inĩ na nyamũ ciothe cia gĩthaka.

No Adamu ndooneirwo mũteithia ũmwagĩrĩre. ²¹ Nĩ ũndũ ũcio Jehova Ngai agĩtũma mũndũ ũcio akome toro mũnene mũno; na rĩrĩa aakomete, Jehova Ngai akĩruta rũbaru rũmwe rwa mũndũ ũcio na agĩcookia nyama hau rwarĩ. ²² Hĩndĩ ĩyo Jehova Ngai akĩũmba mũndũ-wa-nja kuuma rũbaru rũrĩa aarutĩte kũrĩ mũndũ ũcio na akĩrehe mũndũ-wa-nja ũcio kũrĩ we.

²³ Mũndũ ũcio akiuga atĩrĩ,
“Hĩ! Rĩu-rĩ, rĩrĩ nĩ ihĩndĩ kuuma mahĩndĩ makwa,
na nyama cia mwĩrĩ wakwa.

Arĩtagwo mũndũ-wa-nja,
tondũ aarutirwo kuuma kũrĩ mũndũ mũrũme.”

²⁴ Gĩkĩ nĩkĩo gĩtũmaga mũndũ mũrũme atige ithe na nyina, na anyiitane na mũtumia wake, nao magatuĩka mwĩrĩ ũmwe.

²⁵ Acio eerĩ, mũndũ ũcio na mũtumia wake, maarĩ njaga, na matiaconokaga.

3

Kũgũa kwa Mũndũ Mehia-inĩ

¹ Na rĩrĩ, nyoka yarĩ na wara mũingĩ gũkĩra nyamũ ciothe cia gĩthaka iria Jehova Ngai oombĩte. Nyoka ĩyo ĩkũũria mũndũ-wa-nja ũcio atĩrĩ, “Ti-itherũ Ngai nĩ oigire mũtikanarĩe maciaro kuuma mũtĩ o wothe wa mũgũnda ũyũ?”

² Mũndũ-wa-nja ũcio agĩcookeria nyoka ĩyo atĩrĩ, “No tũrĩe matunda ma mĩtĩ ĩrĩa ĩrĩ mũgũnda ũyũ, ³ no Ngai aatwĩrĩre atĩrĩ, ‘Mũtikanarĩe matunda ma mũtĩ ũrĩa ũrĩ gatagatĩ ka mũgũnda ũyũ, na mũtikanaũhutie, nĩguo mũtigakue.’ ”

* 2:13 Kushi thĩinĩ wa Kĩrĩkanĩro kĩrĩa Gĩkũrũ nĩ rĩtwa rĩa Kĩhibirania rĩa Sudani kana Ethiopia.

4 No nyoka ikĩira mũndũ-wa-nja ũcio atĩrĩ, “Ti-itherũ mũtingĩkua.
5 No Ngai nĩoĩ atĩ rĩrĩa mũkaarĩa matunda macio, maitho manyu nĩmakahingũka, mũtuĩke o ta Ngai, mũmenyage wega na ũũru.”

6 Rĩrĩa mũndũ-wa-nja ũcio onire atĩ matunda ma mũtĩ ũcio maarĩ mega ma kũrĩa, na ma kwendeka makĩonwo na maitho, o na ma kwĩrirĩrio nĩ ũndũ wa kũhĩgia mũndũ, agĩtua mamwe, akĩrĩa. Agĩcooka akĩhe mũthuri wake, ũrĩa maarĩ nake, nake akĩrĩa. 7 Hĩndĩ ĩyo maitho mao eerĩ makĩhingũka, nao makĩmenya atĩ maarĩ njaga; nĩ ũndũ ũcio magĩtumania mathangũ ma mũkũyũ, magĩthondekera kĩndũ gĩa kũhumbĩra njaga yao.

8 Hwaĩ-inĩ rĩrĩa riũa rĩarurĩte-rĩ, mũndũ ũcio na mũtumia wake makĩigua makinya ma Jehova Ngai agĩceera kũu mũgũnda-inĩ, nao makĩhitha mũtĩ-inĩ ya mũgũnda nĩguo Jehova Ngai ndakamone. 9 No Jehova Ngai agĩta mũndũ ũcio, akĩmũũria atĩrĩ, “Ūrĩ ha?”

10 Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ ngũiguire ũgĩceera mũgũnda-inĩ ndeetigĩra tondũ nyuma njaga; nĩ ũndũ ũcio ndeethitha.”

11 Nake Jehova akĩmũũria atĩrĩ, “Nũũ ũkwĩrĩre atĩ ũrĩ njaga? Kaĩ ũrĩte matunda ma mũtĩ ũrĩa ndagwaathire ngĩkwĩra ndũkanaũrĩe?”

12 Mũndũ ũcio akiuga atĩrĩ, “Mũndũ-wa-nja ũrĩa waheire ndũũranie nake nĩwe ũũheire matunda mamwe ma mũtĩ ũcio, na nĩ ndarĩa.”

13 Nake Jehova Ngai akĩũria mũndũ-wa-nja ũcio atĩrĩ, “Atĩ nĩ atĩa wĩkĩte?”

Mũndũ-wa-nja ũcio akiuga atĩrĩ, “Nĩ nyoka ĩheenirie na nĩ ndarĩa matunda macio.”

14 Nĩ ũndũ ũcio Jehova Ngai akĩira nyoka atĩrĩ, “Tondũ nĩwĩkĩte ũguo-rĩ, “Wee ũrogwatwo nĩ kĩrumi gũkĩra mahiũ mothe na gũkĩra nyamũ ciothe cia gĩthaka!

Ūrĩthiiga na nda,

na ũrĩrĩaga rũkũngũ matukũ mothe ma muoyo waku.

15 Na nĩngũtũma kũgĩe ũthũ gatagatĩ gaku na mũndũ-wa-nja ũyũ, na gatagatĩ ka rũciaro rwaku na rwake;

nake nĩagakũhehenja mũtwe,

nawe nĩũkamũgũtha ndiira ya kũgũrũ gwake.”

16 Ningĩ akĩira mũndũ-wa-nja ũcio atĩrĩ, “Nĩngũkũingĩhĩria ruo mũno hĩndĩ ya gũciara; ũrĩciaraga ciana na ruo.

Merirĩria maku marĩkoragwo marĩ harĩ mũthuuriguo, nake nĩarĩgwathaga.”

17 Ningĩ Ngai akĩira Adamu atĩrĩ, “Tondũ nĩwathĩkĩire mũtumia waku, na warĩa matunda ma mũtĩ ũrĩa ndagwaathire, ngĩkwĩra atĩ, ‘Ndũkanarĩe,’

“Thĩ nĩyarumwo nĩ ũndũ waku;

ũrĩrĩaga irio ciayo na ruo rwa mĩnoga matukũ mothe ma muoyo waku.

18 Īrĩgũciaragĩra mũigua na mahiũ ma nyeki-inĩ, nawe ũrĩrĩaga mĩmera ya mũgũnda.

19 Ūrĩrĩaga irio cia thithino ya mĩnoga yaku, o nginya rĩrĩa ũgaacooka tĩiri-inĩ,

tondũ nokuo warutĩtwo;

tondũ wee ũrĩ rũkũngũ

na ũgaacooka o rũkũngũ-inĩ.”

20 Adamu agĩta mũtumia wake Hawa, tondũ nĩwe watuĩkire nyina wa arĩa othe matũũraga muoyo.

Ngai kũingata Adamu na Hawa kuuma Edeni

²¹ Jehova Ngai agĩthondekera Adamu na mĩtumia wake nguo cia njũũa, akĩmahumba. ²² Nake Jehova Ngai akiuga atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ nĩatuĩkĩte o ta ũmwe witũ, akamenya wega na ũũru. Ndagĩrĩire gwĩtĩkĩrio atue matunda ma mĩtĩ wa muoyo o namo, amarĩe nake atũũre nginya tene.” ²³ Nĩ ũndũ ũcio Jehova Ngai akĩmũingata kuuma Mũgũnda wa Edeni athĩ akarĩmage tĩri-inĩ kũrĩa aarutĩtwo. ²⁴ Ngai aarĩkia kũrutũrũra mũndũ ũcio-rĩ, akĩiga akerubi mwena wa irathĩro wa Mũgũnda wa Edeni, o na rũhiũ rwa njora rwarĩrĩmbũkaga mwaki na rwahenagia mbarĩ ciothe, nĩ ũndũ wa kũgitĩra njĩra ya gũthĩ mĩtĩ-inĩ ũcio wa muoyo.

4

Kaini na Habili

¹ Nake Adamu agĩkoma na mĩtumia wake Hawa, nake akĩgĩa nda, agĩciara Kaini. Nake akiuga atĩrĩ, “Ndĩkũgĩa na mwana wa kahĩ nĩ ũndũ wa gũteithio nĩ Jehova.” ² Thuutha ũcio agĩciara Habili, mũrũ wa nyina.

Habili aarĩ mũrĩithi wa mbũri nake Kaini aarĩ mũrĩmi. ³ Maikarĩte kwa ihinda-rĩ, Kaini akĩrehe maciaro mamwe ma mũgũnda marĩ igongona kũrĩ Jehova. ⁴ No Habili akĩrehe marigithathi mamwe marĩa manoru ma rũũru rwake. Nake Jehova agĩkenio nĩ Habili na igongona rĩake, ⁵ no ndaakenirio nĩ Kaini na igongona rĩake. Nĩ ũndũ ũcio Kaini akĩrakara mũno, na agĩtukia gĩthiithi.

⁶ Nake Jehova Ngai akĩũria Kaini atĩrĩ, “Ūrakarĩte nĩkĩ? Na nĩ kĩ gĩtũmĩte ũtukie gĩthiithi? ⁷ Ūngĩka ũrĩa kwagĩrĩire-rĩ, no wage gwĩtĩkĩrĩka? No ũngĩaga gwĩka ũrĩa kwagĩrĩire-rĩ, mehia makuoheirie mũrango-inĩ waku makĩenda gũgwatha; no wee no nginya ũmatorie.”

⁸ Thuutha ũcio Kaini akĩira mũrũ wa nyina Habili atĩrĩ, “Nĩtumagare tũthĩ mũgũnda.” Na rĩrĩa maarĩ kũu mũgũnda, Kaini agĩtharĩkĩra mũrũ wa nyina Habili, akĩmũũraga.

⁹ Nake Jehova akĩũria Kaini atĩrĩ, “Arĩ ha mũrũ-wa-nyũkwa Habili?”

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ ndiũ, kaĩ arĩ nĩ mũmenyereri wa mũrũ-wa-maitũ?”

¹⁰ Jehova akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ atĩa wĩkĩte? Ta thikĩrĩria! Thakame ya mũrũ-wa-nyũkwa nĩrangaĩra irĩ tĩri-inĩ. ¹¹ Na rĩrĩ, nĩũgwatĩtwo nĩ kĩrumi na ũkaingatwo mũgũnda ũrĩa waathamirie kanua kaguo kwamũkĩra thakame ya mũrũ-wa-nyũkwa kuuma guoko-inĩ gwaku. ¹² Rĩrĩa ũrĩũrĩmaga-rĩ, ndũgacooka gũgũciarĩra maciaro maguo. Ūgũtuĩka mũndũ ũtakindagĩria, wa kũũrũũraga gũkũ thĩ.”

¹³ Nake Kaini akĩira Jehova atĩrĩ, “Iherithia rĩakwa nĩ inene gũkĩra ũrĩa ingĩhota gwĩtiiria. ¹⁴ Ūmũthĩ ũyũ nĩũranyingata kuuma mũgũnda ũyũ na ndũũre hithĩtwo ũthiũ waku; ngũtuĩka mũndũ ũtakindagĩria, wa kũũrũũraga gũkũ thĩ, na ũrĩa wothe ũkaanyona nĩakanjũraga.”

¹⁵ No Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Aca, ti ũguo; mũndũ o na ũrĩkũ angĩkooraga Kaini, nĩakarĩhio maita mũgwanja.” Jehova agĩcooka agũkĩra Kaini rũũri nĩgeetha ũrĩa wothe ũngĩmuona ndakamũũrage! ¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio Kaini akĩehera akiuma harĩ Jehova, na agĩtũũra bũrũri-inĩ wa Nodu, mwena wa irathĩro rĩa Edeni.

¹⁷ Kaini agĩkoma na mĩtumia wake, na akĩgĩa nda, agĩciara Enoku. Hĩndĩ iyo Kaini nĩakaga itũũra inene, na aarĩkia kũrĩaka, akĩrĩta Enoku o ta ũrĩa mũriũ eetagwo. ¹⁸ Nake Enoku agĩciarĩtwo Iradu, nake Iradu

aarĩ ithe wa Mehujaeli, nake Mehujaeli aarĩ ithe wa Methushaeli, nake Methushaeli aarĩ ithe wa Lameku.

¹⁹ Lameku ũcio akĩhikia andũ-a-nja eerĩ, ũmwe eetagwo Ada na ũrĩa ũngĩ eetagwo Zila. ²⁰ Ada agĩciara Jabali; na nĩwe ithe wa andũ arĩa matũũraga hema-inĩ na mariĩthagia mahiũ. ²¹ Mũrũ-wa nyina eetagwo Jubali; nake nĩwe ithe wa andũ arĩa othe mahũũraga inanda cia mũgeeto na makahuha mĩtũrirũ. ²² Zila o nake aarĩ na mũriũ, nake eetagwo Tubali-Kaini, na nĩwe waturaga indo cia mĩthemba yothe cia gĩcango na cia kĩgera. Tubali-Kaini aarĩ na mwarĩ wa nyina wetagwo Naama.

²³ Lameku akĩra atumia ake atĩrĩ,
“Ada na Zila, taa thikĩrĩriai;
inyuĩ atumia a Lameku, ta iguai ciugo ciakwa.

Nĩnjũragĩte mũndũ nĩ ũndũ wa kũndiihia,
ngooraga mũndũ mwĩthĩ nĩ ũndũ wa kũnguraria.

²⁴ Angĩkorwo Kaini arĩhagĩrio maita mũgwanja-rĩ,
Lameku nake akarĩhĩrio maita mĩrongo mũgwanja na mũgwanja.”

²⁵ Nake Adamu agĩkoma na mĩtumia wake rĩngĩ, nake agĩciara kaana ga kahĩ, na agĩgatua Sethi, akiuga atĩrĩ, “Ngai nĩaheete mwana ũngĩ handũ ha Habili, ũrĩa Kaini ooragire.” ²⁶ Sethi o nake aarĩ na mũriũ wake, nake akĩmũtua rĩtwa Enoshu.

Hĩndĩ ĩyo nĩrĩo andũ mambĩrĩrie gũkaĩra rĩtwa rĩa Jehova.

5

Njjarwa cia Adamu

¹ Ũyũ nĩguo ũhoro ũrĩa wandĩkĩtwo wĩgĩĩ njjarwa cia Adamu.

Hĩndĩ ĩrĩa Ngai oombire mũndũ-rĩ, amũũmbire na mũhianĩre wa Ngai.

² Ngai aamooombire mũndũ mũrũme na mũndũ-wa-nja na akĩmarathima. Na aarĩkia kũmomba, akĩmeeta “mũndũ.”

³ Adamu aakinyia mĩaka igana na mĩrongo ĩtatũ-rĩ, akĩgĩa na mũriũ wamũtũkĩtie na wa mũhianĩre wake; nake akĩmũtua Sethi. ⁴ Na thuutha wa Sethi gũciarwo-rĩ, Adamu agĩtũũra muoyo mĩaka ĩngĩ magana manana, na akĩgĩa na ciana ĩngĩ cia aanake na cia airĩtu. ⁵ Mĩaka yothe ĩrĩa Adamu aatũũrire muoyo yarĩ mĩaka magana kenda na mĩrongo ĩtatũ, agĩcooka agĩkua.

⁶ Sethi aakinyia mĩaka igana na ĩtano-rĩ, akĩgĩa na mũriũ wetagwo Enoshu. ⁷ Na thuutha wa Enoshu gũciarwo-rĩ, Sethi agĩtũũra muoyo mĩaka ĩngĩ magana manana na mũgwanja na akĩgĩa na ciana ĩngĩ cia aanake na cia airĩtu. ⁸ Mĩaka yothe ĩrĩa Sethi aatũũrire muoyo yarĩ mĩaka magana kenda na ikũmi na ĩrĩ, agĩcooka agĩkua.

⁹ Enoshu aakinyia mĩaka mĩrongo kenda-rĩ, akĩgĩa na mũriũ wetagwo Kenani. ¹⁰ Na thuutha wa Kenani gũciarwo-rĩ, Enoshu agĩtũũra muoyo mĩaka ĩngĩ magana manana na ikũmi na ĩtano, na akĩgĩa na ciana ĩngĩ cia aanake na cia airĩtu. ¹¹ Mĩaka yothe ĩrĩa Enoshu aatũũrire muoyo yarĩ mĩaka magana kenda na ĩtano, agĩcooka agĩkua.

¹² Kenani aakinyia mĩaka mĩrongo mũgwanja-rĩ, akĩgĩa na mũriũ wetagwo Mahalaleli. ¹³ Na thuutha wa Mahalaleli gũciarwo-rĩ, Kenani agĩtũũra muoyo mĩaka ĩngĩ magana manana na mĩrongo ĩna, na akĩgĩa na ciana ĩngĩ cia aanake na cia airĩtu. ¹⁴ Mĩaka yothe ĩrĩa Kenani aatũũrire muoyo yarĩ mĩaka magana kenda na ikũmi, agĩcooka agĩkua.

¹⁵ Mahalaleli aakinyia mĩaka mĩrongo ĩtandatũ na ĩtano-rĩ, akĩgĩa na mũriũ wetagwo Jaredi. ¹⁶ Na thuutha wa Jaredi gũciarwo-rĩ, Mahalaleli

agĩtũũra muoyo mĩaka ãngĩ magana manana na mĩrongo ãtatũ, na akĩgĩa na ciana ãngĩ cia aanake na cia airĩtu. ¹⁷ Mĩaka yothe ãrĩa Mahalaleli aatũũrire muoyo yarĩ mĩaka magana manana na mĩrongo kenda na ãtano, agĩcooka agĩkua.

¹⁸ Jaredi aakinyia mĩaka igana na mĩrongo ãtandatũ na ãĩrĩ-rĩ, akĩgĩa na mũriũ wetagwo Enoku. ¹⁹ Na thuutha wa Enoku gũciarwo-rĩ, Jaredi agĩtũũra muoyo mĩaka ãngĩ magana manana, na akĩgĩa na ciana ãngĩ cia aanake na cia airĩtu. ²⁰ Mĩaka yothe ãrĩa Jaredi aatũũrire muoyo yarĩ mĩaka magana kenda na mĩrongo ãtandatũ na ãĩrĩ, agĩcooka agĩkua.

²¹ Enoku aakinyia mĩaka mĩrongo ãtandatũ na ãtano-rĩ, akĩgĩa na mũriũ wetagwo Methusela. ²² Na thuutha wa Methusela gũciarwo-rĩ, Enoku agĩtũũra atwaranaga na Ngai mĩaka magana matatũ, akĩgĩa na ciana ãngĩ cia aanake na cia airĩtu. ²³ Mĩaka yothe ãrĩa Enoku aatũũrire muoyo yarĩ mĩaka magana matatũ na mĩrongo ãtandatũ na ãtano. ²⁴ Enoku agĩtwarana na Ngai nginya akĩagwo tondũ Ngai nĩamuoire.

²⁵ Methusela aakinyia mĩaka igana na mĩrongo ãnana na mũgwanja-rĩ, akĩgĩa na mũriũ wetagwo Lameku. ²⁶ Na thuutha wa Lameku gũciarwo-rĩ, Methusela agĩtũũra muoyo mĩaka ãngĩ magana mũgwanja na mĩrongo ãnana na ãĩrĩ, na akĩgĩa na ciana ãngĩ cia aanake na cia airĩtu. ²⁷ Mĩaka yothe ãrĩa Methusela aatũũrire muoyo yarĩ mĩaka magana kenda na mĩrongo ãtandatũ na kenda, agĩcooka agĩkua.

²⁸ Lameku aakinyia mĩaka igana na mĩrongo ãnana na ãĩrĩ-rĩ, akĩgĩa mwana wa kahĩ. ²⁹ Nake agĩgatua Nuhu, akiuga atĩrĩ, “Nĩarĩtũhooragĩria ruo rwa wĩra na mĩnoga ya moko maitũ rĩrĩa tũkũrĩma, tondũ Jehova nĩarumire thĩ.”

³⁰ Thuutha wa Nuhu gũciarwo-rĩ, Lameku agĩtũũra muoyo mĩaka ãngĩ magana matano na mĩrongo kenda na ãtano, na akĩgĩa na ciana ãngĩ cia aanake na cia airĩtu. ³¹ Mĩaka yothe ãrĩa Lameku aatũũrire muoyo yarĩ mĩaka magana mũgwanja na mĩrongo mũgwanja na mũgwanja, agĩcooka agĩkua.

³² Nuhu aakinyia ũkũrũ wa mĩaka magana matano-rĩ, akĩgĩa na ariũ ake na nĩo Shemu, na Hamu na Jafethu.

6

Mũiyũro wa Maaĩ

¹ Rĩrĩa andũ maambĩrĩirie kũingĩha thĩ na magĩciarĩrwo airĩtu-rĩ, ² ariũ a Ngai makĩona atĩ airĩtu a andũ maarĩ athaka, nao makĩhikia o ũrĩa mũndũ ethuuragĩra. ³ Nake Jehova akiuga atĩrĩ, “Roho wakwa ndegũtũũra agianaga na mũndũ nginya tene, tondũ mũndũ nĩ wa gũkua; matukũ make marĩkoragwo marĩ mĩaka igana na mĩrongo ãĩrĩ.”

⁴ Na rĩrĩ, matukũ-inĩ macio, o na thuutha ũcio, rĩrĩa Anefili matũũraga gũkũ thĩ, nĩrĩo ariũ a Ngai maakomire na airĩtu a andũ na magĩciara ciana nao. Ciana icio nĩcio ciarĩ njamba cia tene na andũ arĩa maarĩ igweta.

⁵ Jehova akĩona ũrĩa waganu wa andũ waingĩhĩte gũkũ thĩ, na atĩ merĩrĩria ma meciiria ma ngoro ciao maarĩ mooru hĩndĩ ciothe. ⁶ Jehova akĩnyiitwo nĩ kĩaha nĩ ũndũ wa kũũmba mũndũ gũkũ thĩ, na ngoro yake ãkĩiyũrwo nĩ ruo. ⁷ Nĩ ũndũ ũcio Jehova akiuga atĩrĩ, “Nĩngũniina andũ, o arĩa nĩ ndombire, mathire kuuma thĩ, andũ na nyamũ, na ciũmbe iria ithiagĩra thĩ, o na nyoni cia rĩera-inĩ, nĩgũkorwo ndĩ na kĩaha nĩ ũndũ wa gũciũmba.” ⁸ No Nuhu agĩtĩkĩrĩka maitho-inĩ ma Jehova.

9 Ūyũ nĩguo ūhoru wa Nuhu.

Nuhu aarĩ mũndũ mũthingu, ūtaarĩ na ūcuuke kũrĩ andũ a hĩndĩ yake, na nĩatwaranaga na Ngai. 10 Nuhu aarĩ na ariũ atatũ: nĩo Shemu, na Hamu na Jafethu.

11 Thĩ nayo yarĩ thũku maitho-inĩ ma Jehova na yaiyũrĩtwo nĩ maũndũ ma ūhinya. 12 Ngai nĩonire ūrĩa thĩ yathũkĩte, nĩgũkorwo andũ othe a thĩ nĩmathũkĩtie mĩthĩre yao. 13 Nĩ ūndũ ūcio Jehova akĩira Nuhu atĩrĩ, “Nĩnduĩte itua kũniina andũ aya othe, nĩgũkorwo thĩ nĩ iyyũrĩtwo nĩ maũndũ ma ūhinya nĩ ūndũ wao. Ti-itherũ nĩngũmaniinanĩria hamwe na thĩ. 14 Nĩ ūndũ ūcio-rĩ, wĩyakĩre thabina ya mĩtĩ ya mĩthithinda; na ūthondeke tũnyũmba thĩinĩ, na ūmĩhake rami thĩinĩ na nja. 15 Na ūkũmĩaka ūũ: Ūraihi wa thabina ūkorwo ūrĩ buti magana mana na mĩrongo ĩtano, na wariĩ wa buti mĩrongo mũgwanja na ithano na buti mĩrongo ĩna na ithano, kũraiha na igũrũ.* 16 Ūmĩgite igũrũ, no ūtigie buti ĩmwe na nuthu mwena wa igũrũ wa thingo. Wĩkĩre mũrango mwena-inĩ wa thabina, na ūmĩake ĩrĩ na ngoroba ya thĩ, na ya gatagatĩ, na ya igũrũ. 17 Nĩngũrehe mũiyũro wa maaĩ gũkũ thĩ wa kũniina kĩndũ gĩothe kĩrĩ muoyo gũkũ thĩ, kĩũmbe o gĩothe kĩrĩ na mĩhũmũ ya muoyo thĩinĩ wakĩo. Indo ciothe irĩ thĩ nĩkũniinwo. 18 No nĩngũthondeka kĩrĩkanĩro nawe. Wee nĩũgatoonya thabina, wee mwene na ariũ aku na mũtumia waku, na atumia a ariũ aku. 19 Ningĩ nĩũkaingĩria ciũmbe cia mĩthemba yothe thĩinĩ wa thabina, o mũthemba ciũmbe igĩrĩ, wa njamba na wa nga, nĩguo itũũre muoyo, o hamwe nawe. 20 O mũthemba wa nyoni, na o mũthemba wa nyamũ ciothe na ciũmbe ciothe iria ithiagĩra thĩ, nĩigooka kũrĩ we igĩrĩ igĩrĩ nĩguo itũũre muoyo. 21 Nĩũkamaatha mĩthemba yothe ya irio iria irĩagwo, ūciige irĩ irio ciaku na ciacio.”

22 Nuhu agĩka maũndũ mothe o ta ūrĩa Ngai aamwathĩte eeke.

7

1 Ningĩ Jehova akĩira Nuhu atĩrĩ, “Toonya thabina thĩinĩ, wee na nyũmba yaku yothe, tondũ nĩnyonete ūrĩ mũthingu rũciaro-inĩ rũrũ. 2 Na ūtoonye thĩinĩ na nyamũ mũgwanja mũgwanja cia mĩthemba yothe ĩrĩa ĩtarĩ thaahu, o njamba na nga yayo, na igĩrĩ igĩrĩ cia mĩthemba yothe ĩrĩa ĩrĩ thaahu, o njamba na nga yayo, 3 o na ningĩ ūtoonye na nyoni mũgwanja mũgwanja cia mĩthemba yothe, o njamba na nga yayo, nĩgeetha mĩthemba yacio ĩtũũrio muoyo thĩ yothe. 4 Thikũ mũgwanja kuuma rĩu, nĩnguuria mbura, yure gũkũ thĩ matukũ mĩrongo ĩna mũthenya na ūtukũ, na niine ciũmbe ciothe iria irĩ muoyo iria nĩ ndombire, ithire thĩ.”

5 Nake Nuhu agĩka ūrĩa wothe Mwathani aamwathĩte eeke.

6 Nuhu aarĩ na mĩaka magana matandatũ rĩrĩa mũiyũro ūcio wa maaĩ waiyũrĩre thĩ. 7 Nake Nuhu na ariũ ake na mũtumia wake na atumia a ariũ ake magĩtoonya thabina morĩre mũiyũro ūcio wa maaĩ. 8 Nyamũ igĩrĩ igĩrĩ iria ĩtarĩ thaahu na iria irĩ thaahu cia nyoni o na cia ciũmbe ciothe iria ithiagĩra thĩ, 9 njamba na nga-rĩ, igĩũka kũrĩ Nuhu igĩtoonya thabina, o ta ūrĩa Ngai aathĩte Nuhu. 10 Na thuutha wa matukũ mũgwanja mũiyũro wa maaĩ ūkĩiyũra thĩ.

11 Na rĩrĩ, mũthenya wa ikũmi na mũgwanja, mweri wa keerĩ, mwaka ūrĩa Nuhu akinyirie mĩaka magana matandatũ-rĩ, mũthenya ūcio nĩguo

* 6:15 nĩ ta mita 140 kũraiha, mita 23 kwarama, na mita 13.5 kũraiha na igũrũ.

ithima cia maaĩ ciothe cia kũrĩa kũriku ciatuthũkire, nacio ihingo cia mũiyũro wa igũrũ ikĩhingũrwo. ¹² Nayo mbura ĩkiura thĩ matukũ mĩrongo ĩna, mũthenya na ũtukũ.

¹³ Mũthenya o ro ũcio nĩguo Nuhu na ariũ ake, Shemu, na Hamu na Jafethu, hamwe na mũtumia wake na atumia a ariũ ake atatũ maatoonyire thabina. ¹⁴ Nao maarĩ na mũthemba yothe ya nyamũ cia gĩthaka, o nyamũ kũringana na mũthemba wayo, na mahiũ mothe kũringana na mũthemba yamo, na ciũmbe ciothe iria ithiagĩra thĩ kũringana na mũthemba yacio, na nyoni ciothe kũringana na mũthemba yacio, na kĩndũ gĩothe kĩrĩ mathagu. ¹⁵ Ciũmbe ciothe iria irĩ mĩhũmũ ya muoyo igĩũka kũrĩ Nuhu igĩtoonya thabina igĩrĩ igĩrĩ. ¹⁶ Nyamũ iria ciatoonyire thĩinĩ ciarĩ njamba na nga cia mũthemba yothe ya indo iria irĩ muoyo, o ta ũrĩa Ngai aathĩte Nuhu. Nake Jehova akĩmũhingĩrĩria thĩinĩ.

¹⁷ Handũ ha matukũ mĩrongo ĩna, mũiyũro ũcio ũgĩthĩ na mbere kuongerereka thĩ, na o ũrĩa maaĩ macio maingĩhaga makĩoya thabina ĩyo na igũrũ mũno na ĩkĩreera igũrũ rĩa maaĩ. ¹⁸ Maaĩ macio makĩambatĩra na makĩongerereka mũno gũkũ thĩ, nayo thabina ĩkĩreera maaĩ igũrũ. ¹⁹ Maaĩ macio makĩambatĩra mũno igũrũ wa thĩ, nacio irĩma ciothe iria ndaaya na igũrũ gũkũ mũhuro wa matu guothe ikĩhumbĩrwo nĩmo. ²⁰ Maaĩ macio maambatire makĩhumbĩra irĩma na makĩria ma buti mĩrongo ĩrĩ.* ²¹ Kĩndũ gĩothe kĩarĩ muoyo na gĩathiiaga gũkũ thĩ gĩgĩkua, nyoni, na mahiũ na nyamũ cia gĩthaka, na ciũmbe ciothe iria ciahunjĩte thĩ, o na andũ othe. ²² Kĩndũ gĩothe kĩarĩ thĩ nyũmũ na kĩarĩ na mĩhũmũ ya muoyo maniũrũ-inĩ makĩo gĩgĩkua. ²³ Kĩndũ gĩothe kĩarĩ muoyo gũkũ thĩ guothe gĩkĩniinwo biũ; andũ na nyamũ na ciũmbe iria ithiagĩra thĩ na nyoni cia riera-inĩ ikĩniinwo ciothe gũkũ thĩ. No Nuhu watigarire hamwe na andũ arĩa maarĩ nake thĩinĩ wa thabina.

²⁴ Maaĩ macio magĩikara mahumbĩrĩte thĩ matukũ igana rĩmwe na mĩrongo ĩtano.

8

¹ No rĩrĩ, Ngai nĩaririkanire Nuhu o hamwe na nyamũ ciothe cia gĩthaka o na mahiũ marĩa mothe aarĩ namo thĩinĩ wa thabina, na agĩtũma rũhuho rũhurutane gũkũ thĩ, namo maaĩ makĩambĩrĩria kũhũa. ² Nacio ithima cia kũrĩa kũriku na ihingo cia mũiyũro wa igũrũ ikĩhingwo, nayo mbura igĩtiga kuura. ³ Namo maaĩ magĩthĩ makĩhũũaga, magĩthiraga thĩ. Thuutha wa matukũ igana na mĩrongo ĩtano-rĩ, maaĩ magĩkorwo manyihanyihĩte, ⁴ nago mũthenya wa ikũmi na mũgwanja wa mweri wa mũgwanja, thabina ĩkĩrũgama irĩma-inĩ cia Ararati. ⁵ Maaĩ macio magĩthĩ na mbere na kũhũa o nginya mweri wa ikũmi, na mũthenya wa mbere wa mweri wa ikũmi-rĩ, tũcũmbĩrĩ twa irĩma tũkĩambĩrĩria kuoneka.

⁶ Na thuutha wa matukũ mĩrongo ĩna, Nuhu akĩhingũra ndirica ĩrĩa aakĩte thabina-inĩ, ⁷ na akĩrekereria ihuru na nja, narĩo rĩgĩtũũra rĩũmbũkaga kũndũ na kũndũ o nginya rĩrĩa maaĩ maahũire thĩ. ⁸ Ningĩ akĩrekereria ndutura ĩthĩ ĩkarore kana maaĩ nĩmahũite gũkũ thĩ. ⁹ No ndutura ĩyo ndĩonire handũ ha kũũmba tondũ thĩ yothe yaiyũrĩtwo nĩ maaĩ; nĩ ũndũ ũcio igĩcooka thabina-inĩ kũrĩ Nuhu. Nake agĩtambũrũkia guoko akĩmĩoya, akĩmĩtoonyia thabina thĩinĩ kũu we aarĩ. ¹⁰ Ningĩ agĩeterera matukũ mangĩ mũgwanja, na maathira akĩrekereria ndutura rĩngĩ yume nja ya thabina. ¹¹ Rĩrĩa ndutura ĩyo yamũcookereire hwaĩ-inĩ-rĩ, yakuuĩte ithangũ rĩa mũtamaiyũ na mũkanye wayo, rĩatuĩtwo o hĩndĩ

* 7:20 nĩ ta mita 7.

ĩyo! Nuhu agĩkĩmenya atĩ maaĩ nĩmahũite thĩ. ¹² Nuhu agĩeterera matukũ mangĩ mũgwanja, agĩcooka akĩrekereria ndutura ĩyo yume nja rĩngĩ, no hĩndĩ ĩno ndũigana kũmũcookerera.

¹³ Na rĩrĩ, mũthenya wa mbere, mweri wa mbere wa mwaka ũrĩa Nuhu akinyirie mĩaka magana matandatũ na ũmwe-rĩ, mũthenya ũcio nĩguo maaĩ maahũire biũ gũkũ thĩ. Nake Nuhu akĩeheria kĩrĩa kĩagitite thabina, agĩkĩona atĩ thĩ nĩyanarĩte. ¹⁴ Gũgĩkinya mũthenya wa mĩrongo ĩrĩ na mũgwanja wa mweri wa keerĩ-rĩ, thĩ nĩyanarĩte biũ.

¹⁵ Ningĩ Ngai akĩĩra Nuhu atĩrĩ, ¹⁶ “Uma thabina, wee na mūtumia waku, na ariũ aku na atumia ao. ¹⁷ Hingũrĩra mĩthemba yothe ya ciũmbe iria irĩ muoyo icio ũrĩ nacio: irĩ nyoni, na nyamũ, na ciũmbe iria ithiagĩra thĩ, nĩgeetha ciongerereke thĩ, na iciarane cingĩhe gũkũ thĩ.”

¹⁸ Nĩ ũndũ ũcio Nuhu akiuma thabina hamwe na ariũ ake, na mūtumia wake, na atumia a ariũ ake. ¹⁹ Nyamũ ciothe na ciũmbe ciothe iria ithiagĩra thĩ, na nyoni ciothe, na kĩndũ o gĩothe gĩthiagĩra gũkũ thĩ, ciothe cikiuma thabina, mũthemba o mũthemba.

²⁰ Nake Nuhu agĩakĩra Jehova kĩgongona, na akĩoya nyamũ imwe cia iria ciothe itarĩ thaahu, na nyoni iria itarĩ thaahu, akĩrutĩra Ngai igongona rĩa njino ho.* ²¹ Nake Jehova agĩkenio nĩ mūtatarĩko ũcio, akiuga atĩrĩ na ngoro yake: “Ndirĩ hĩndĩ ngaacooka kũruma thĩ rĩngĩ nĩ ũndũ wa mũndũ, o na gũtuĩka merirĩria ma ngoro yake nĩ mooru kuuma ũnini-inĩ wake. Na ndirĩ hĩndĩ ngaacooka kũniina ciũmbe ciothe iria irĩ muoyo ta ũguo njĩkĩte.

²² “Mahinda mothe marĩa thĩ ĩgũtũũra-rĩ, kũrĩkoragwo na hĩndĩ ya kũhaanda na ya magetha, na hĩndĩ ya heho na ya ũrugarĩ, na hĩndĩ ya themithũ na ya gathano, na mũthenya na ũtukũ.”

9

Kĩrĩkanĩro kĩa Ngai na Nuhu

¹ Hĩndĩ ĩyo Ngai akĩrathima Nuhu na ariũ ake, akĩmeera atĩrĩ, “Ciaranai na mũingĩhe na mũiyũre thĩ. ² Nyamũ ciothe cia thĩ, na nyoni cia rĩera-inĩ, ciothe nĩ irĩmwĩtigagĩra na imakage nĩ inyuĩ, ciũmbe ciothe iria ithiagĩra thĩ, na thamaki ciothe cia iria-inĩ; nĩndacineana moko-inĩ manyu. ³ Kĩndũ gĩothe gĩtũũraga muoyo na gĩthiagĩra-rĩ, gĩgũtuĩka irio cianyu. O ta ũrĩa ndamũheire mĩmera ĩrĩa mĩruru mũrĩage, rĩu nĩ ndamũhe indo ciothe ituĩke irio cianyu.

⁴ “No rĩrĩ, mũtikarĩe nyama irĩ na thakame, tondũ thakame nĩyo muoyo. ⁵ Na ti-itherũ nĩngarĩhanĩria gũitwo gwa thakame yanyu. Ndĩmĩrĩhanĩrie o na kuuma kũrĩ nyamũ o na ĩrĩkũ. Nake mũndũ angĩita thakame ya mũndũ ũngĩ, o nake nĩakarĩhio thakame ĩyo.

⁶ “Mũndũ o wothe ũgaita thakame ya mũndũ ũngĩ, thakame yake o nayo ĩgaitwo nĩ mũndũ; nĩgũkorwo Ngai ombire mũndũ na mũhianĩre wake.

⁷ No inyuĩ-rĩ, ciaranai na mũingĩhe; muongerereke thĩ na mũiyũre kuo.”

⁸ Ningĩ Ngai akĩĩra Nuhu hamwe na ariũ ake atĩrĩ, ⁹ “Rĩu nĩ nĩngũthondeka kĩrĩkanĩro gĩakwa na inyuĩ, na njiaro cianyu iria igooka thuutha wanyu, ¹⁰ o na hamwe na kũmbe gĩothe kĩrĩ muoyo kĩa iria

* **8:20** Ihinda rĩrĩ norĩo iruta rĩa njino rĩcinĩtwo rĩrĩ rĩothe thĩnĩ wa Kĩrĩkanĩro.

mũraarĩ nacio; nĩcio nyoni, na mahiũ o na nyamũ cia gĩthaka ciothe iria cioimire thabina hamwe na inyuĩ, ici nĩcio ciũmbe ciothe irĩ muoyo gũkũ thĩ. ¹¹ Nĩndathondeka kĩrĩkanĩro gĩakwa na inyuĩ: Gũtirĩ hĩndĩ ĩngĩ muoyo wothe ũkaaniinwo na mũiyũro wa maaĩ; gũtirĩ hĩndĩ ĩngĩ gũkaagĩa mũiyũro wa maaĩ wa kũniina thĩ.”

¹² Ningĩ Ngai akiuga atĩrĩ, “Gĩkĩ nĩkĩo kĩmenyithia gĩa kĩrĩkanĩro kĩrĩa ndĩrarĩkanĩra na inyuĩ na ciũmbe ciothe irĩ muoyo irĩ hamwe na inyuĩ, kĩrĩkanĩro kĩa njjarwa ciothe iria igooka: ¹³ Nĩndekĩra mũkũnga-mbura wakwa matu-inĩ, na nĩguo ũgũtuĩka kĩmenyithia gĩa kĩrĩkanĩro gatagatĩ gakwa na andũ a thĩ. ¹⁴ Hĩndĩ ĩrĩa yothe ngaarehe matu igũrũ rĩa thĩ, naguo mũkũnga-mbura woneke matu-inĩ macio, ¹⁵ nĩndĩrĩkanaga kĩrĩkanĩro gĩakwa gatagatĩ kanyu na nĩ, na gatagatĩ ga ciũmbe cia mĩthemba yothe iria itũũraga muoyo. Gũtirĩ hĩndĩ ĩngĩ maaĩ magatuĩka mũiyũro wa kũniina mũoyo yothe. ¹⁶ Rĩrĩa rĩothe mũkũnga-mbura ũrĩonekaga itu-inĩ-rĩ, ndĩwona ngaririkana kĩrĩkanĩro kĩrĩa gĩa gũtũũra nginya tene gatagatĩ ka Ngai na ciũmbe cia mĩthemba yothe iria itũũraga muoyo gũkũ thĩ.”

¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio Ngai akĩra Nuhu atĩrĩ, “Gĩkĩ nĩkĩo kĩmenyithia gĩa kĩrĩkanĩro kĩrĩa ndathondeka gatagatĩ gakwa na kĩndũ gĩothe kĩrĩ muoyo gũkũ thĩ.”

Ariũ a Nuhu

¹⁸ Ariũ a Nuhu arĩa moimire thabina maarĩ Shemu, na Hamu na Jafethu. (Hamu nĩwe warĩ ithe wa Kaanani). ¹⁹ Acio atatũ nĩo maarĩ ariũ a Nuhu, na kuuma kũrĩ o gũkiama andũ arĩa othe maahurunjirwo thĩ yothe.

²⁰ Nuhu aarĩ mũrĩmi, na nĩahaandire mũgũnda wa mĩthabibũ. ²¹ Rĩrĩa aanyuire ndibei ya mĩthabibũ ĩyo, akĩrĩo, na agĩkoma thĩinĩ wa hema yake atehumbĩrite. ²² Hamu, ithe wa Kaanani, nĩonire njaga ya ithe, na akĩra ariũ a nyina eerĩ arĩa maarĩ nja. ²³ No Shemu na Jafethu makĩoya nguo makĩgĩrĩra ciande; magĩthĩ na kĩhutaatĩ, makĩhumbĩra njaga ya ithe. Mothiũ mao maahũgũkĩte na kũngĩ nĩguo matikoone njaga ya ithe wao.

²⁴ Rĩrĩa Nuhu aarĩũkirwo na akĩmenya ũrĩa mũriũ wake ũrĩa mũnini aamwĩkĩte-rĩ, ²⁵ akiuga atĩrĩ,

“Kaanani aronyiitwo nĩ kĩrumi!

Agaatuĩka ngombo ya kũhinyĩrĩrio biũ nĩ ariũ a nyina.”

²⁶ Ningĩ akiuga atĩrĩ,

“Jehova arogaathwo, o we Ngai wa Shemu!

Kaanani arotuĩka ngombo ya Shemu.

²⁷ Ngai aroaramia mĩhaka ya Jafethu;

Jafethu arotũũra hema-inĩ cia Shemu,

na Kaanani arotuĩka ngombo yake.”

²⁸ Thuutha wa mũiyũro wa maaĩ gũthira-rĩ, Nuhu aatũũrire muoyo mĩaka magana matatũ na mĩrongo ĩtano. ²⁹ Mĩaka yothe ĩrĩa Nuhu aatũũrire muoyo yarĩ mĩaka magana kenda na mĩrongo ĩtano, agĩcooka agĩkua.

10

Mũtaratara wa Ndũrĩrĩ

¹ Ũyũ nĩguo ũhoru wa njjarwa cia Nuhu, nĩo Shemu, na Hamu, na Jafethu, arĩa o ene maagiire na ariũ thuutha wa mũiyũro wa maaĩ.

Ariũ a Jafethu

² Ariũ a Jafethu nĩ aya:
Gomeri, na Magogu, na Madai, na Javani, na Tubali, na Mesheki, na Tirasĩ.

³ Ariũ a Gomeri nĩ aya:
Ashikenazu, na Rifathu, na Togarima.

⁴ Ariũ a Javani nĩ aya:
Elishahu, na Tarishishi, na Kitimu, na Rodanimu. ⁵ (Kuuma kũrĩ o gũkiuma andũ arĩa matũũraga ndwere-inĩ cia iria, o andũ na rũgongo rwao kũringana na mĩhĩrĩga yao, mabũrũri-inĩ mao, na o andũ na rũthiomi rwao.)

Ariũ a Hamu

⁶ Nao ariũ a Hamu nĩ aya:
Kushi, na Miziraimu, na Putu, na Kaanani.*

⁷ Ariũ a Kushi nĩ aya:
Seba, na Havila, na Sabita, na Raama, na Sabiteka.

Nao ariũ a Raama nĩ:
Sheba, na Dedani.†

⁸ Kushi nĩwe warĩ ithe wa Nimurodi, ũrĩa wakũrĩre agĩtuĩka njamba ya hinya ya ita gũkũ thĩ. ⁹ Aarĩ mũguĩmi warĩ hinya mbere ya Jehova; na nĩkĩo kwĩragwo atĩrĩ, “O ta Nimurodi, mũguĩmi ũrĩ hinya mbere ya Jehova.” ¹⁰ Matũũra ma mbere ma ũthamaki wake maarĩ Babeli, na Ereku, na Akadi na Kaline, kũu Shinaru.‡ ¹¹ Kuuma bũrũri ũcio wa Shinaru agĩthĩ bũrũri wa Ashuri, nakuo kũu agĩaka matũũra ma Nineve, na Rehobothu-Iru, na Kala, ¹² na Reseni, itũũra rĩrĩ gatagatĩ ka Nineve na Kala; rĩu nĩrĩo rĩarĩ itũũra inene.

¹³ Nake Miziraimu nĩwe warĩ ithe wa
Aludi, na Aanami, na Alehabi, na Anafituhi, ¹⁴ na Apathirusi, na Akasuluhi (Afilisti moimire kuuma harĩ o), na Akafitori.

¹⁵ Kaanani nĩwe warĩ ithe wa
Sidoni irigithathi riake, na Ahiti, ¹⁶ na Ajebusi, na Aamori, na Agirigashi, ¹⁷ na Ahivi, na Ariki, na Asiniti, ¹⁸ na Aarivadi, na Azemari, na Ahamathi.

Thuutha ũcio mĩhĩrĩga ya Kaanani ikĩhurunjũka, ¹⁹ mĩhaka ya Akaanani yoimĩte Sidoni ĩrorete Gerari ĩgakinya Gaza, ningĩ ĩkarora Sodomu, na Gomora, na Adima, na Zeboimu, o nginya Lasha.

²⁰ Acio nĩo ariũ a Hamu kũringana na mĩhĩrĩga yao, na thiomi ciao, marĩ ng’ongo ciao, na mabũrũri-inĩ mao.

Ashemu

²¹ Shemu o nake nĩaciarĩrwo ariũ ake. Mũrũ wa nyina na Shemu ũrĩa warĩ mũkũrũ eetagwo Jafethu. Shemu nĩwe warĩ ithe wa rũruka ruothe rwa ariũ a Eberi.

²² Ariũ a Shemu nĩ aya:
Elamu, na Ashuri, na Arafakasadi, na Ludi, na Aramu.

²³ Nao ariũ a Aramu nĩ aya:
Uzu, na Hulu, na Getheru, na Mesheki.

* **10:6** Miziraimu nĩ bũrũri wa Misiri, Putu nakuo kwahoteka gũkorwo nĩ bũrũri wa Libia kana bũrũri wa Somalia ũmũthĩ. † **10:7** Mabũrũri maya mũgwanja ma ariũ a Kushi maakoragwo Arabia. ‡ **10:10** Shinaru nĩ rĩtwa rĩa tene rĩa bũrũri wa Babuloni.

²⁴ Arafakasadi nĩwe warĩ ithe wa Shela, nake Shela aarĩ ithe wa Eberi.

²⁵ Eberi nake nĩaciarĩrwo ariũ eerĩ:

Ūmwe eetagwo Pelegu, tondũ hĩndĩ yake thĩ nĩyagayũkanire; mũrũ wa nyina eetagwo Jokitani.

²⁶ Jokitani nĩwe warĩ ithe wa

Alimodadi, na Shelefu, na Hazarimavethu, na Jera, ²⁷ na Hadoramu, na Uzali, na Dikila, ²⁸ na Obali, na Abimaeli, na Sheba, ²⁹ na Ofiri, na Havila, na Jobabu. Acio othe nĩo maarĩ ariũ a Jokitani.

³⁰ Rũgongo rũrĩa maatũũraga ruoimĩte Mesha rũgathiĩ rũrorete Sefari, kũu mwena wa irathĩro wa bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma.

³¹ Acio nĩo ariũ a Shemu kũringana na mĩhĩrĩga yao, na thiomi ciao, marĩ ng'ongo ciao na mabũrũri-inĩ mao.

³² Īyo nĩyo mĩhĩrĩga ya ariũ a Nuhu kũringana na njiaro ciao, marĩ mabũrũri-inĩ mao. Kuuma kũrĩ o, ndũrĩrĩ ikĩhurunjũka thĩ yothe thuutha wa mũiyũro wa maaĩ.

11

Mũthiringo wa Babeli

¹ Hĩndĩ ĩyo ya tene-rĩ, andũ othe a thĩ maarĩ na rũthiomi rũmwe na mwario o ũmwe. ² Na rĩrĩa andũ maathĩaga na mwena wa irathĩro, magĩkinya werũ-inĩ ũrĩa mwaraganu wa Shinaru, na magĩtũũra kuo.

³ Nao makĩirana atĩrĩ, “Ūkai tũũmbe maturubarĩ na tũmacine wega.” Magĩtũmĩra maturubarĩ handũ ha mahiga, na rami handũ ha thimiti.

⁴ Ningĩ magĩcooka makiuga atĩrĩ, “Ūkai, rekei twĩyakĩre itũũra inene, rĩna mũthiringo mũraaya na igũrũ, ũkinye o matu-inĩ, nĩgeetha twĩgĩre igweta, na nĩguo tũtikaanahurunjwo thĩ yothe.”

⁵ No rĩrĩ, Jehova agĩkũrũka oke one itũũra rĩu na mũthiringo ũcio andũ acio maakaga. ⁶ Jehova akiuga atĩrĩ na ngoro yake, “Angĩkorwo na ũndũ wa ũrũmwe wa kwaria rũthiomi rũmwe andũ aya nĩmambĩrĩria gwĩka ũũ-rĩ, gũtirĩ ũndũ makaabanga gwĩka ũkaamarema. ⁷ Ūkai, tũkũrũke tũkahĩngĩcanie rũthiomi rwao, nĩgeetha matigacooke kũiguithania mĩario mũndũ na ũrĩa ũngĩ.”

⁸ Nĩ ũndũ ũcio, kuuma hau Jehova akĩmahurunja thĩ yothe, nao magĩtiga gwaka itũũra rĩu inene. ⁹ Na nĩkĩo itũũra rĩu rĩetirwo Babeli, * tondũ nĩkũo Jehova aahĩngĩcanĩrie rũthiomi rwa andũ a thĩ yothe. Kuuma kũu, Jehova akĩmahurunja thĩ yothe.

Njiarwa cia kuuma Shemu nginya Aburamu

¹⁰ Ūyũ nĩguo ũhoro wa Shemu.

Mĩaka ĩrĩ thuutha wa mũiyũro wa maaĩ-rĩ, rĩrĩa Shemu aarĩ na ũkũrũ wa mĩaka igana rĩmwe-rĩ, nĩguo aatuĩkire ithe wa Arafakasadi. ¹¹ Shemu aatũũrire muoyo mĩaka magana matano thuutha wa gũtuĩka ithe wa Arafakasadi, na akĩgĩa na ciana ingĩ cia aanake na cia airĩtu.

¹² Nake Arafakasadi aakinyia mĩaka mĩrongo ĩtatũ na ĩtano, agĩtuĩka ithe wa Shela. ¹³ Na thuutha wa gũtuĩka ithe wa Shela, Arafakasadi agĩtũũra muoyo mĩaka ĩngĩ magana mana na ĩtatũ, na akĩgĩa na ciana ingĩ cia aanake na cia airĩtu.

* **11:9** Rĩitwa Babeli rĩgĩtaũrwo na rũthiomi rwa Kĩhibirania nĩ ta kuuga “kĩrigĩcano.”

14 Nake Shela aakinyia mĩaka mĩrongo ĩtatũ, agĩtuĩka ithe wa Eberi.
15 Na thuutha wa gũtuĩka ithe wa Eberi, Shela agĩtũũra muoyo mĩaka ĩngĩ magana mana na ĩtatũ, na akĩgĩa na ciana ĩngĩ cia aanake na cia airĩtu.

16 Nake Eberi aakinyia mĩaka mĩrongo ĩtatũ na ĩna, agĩtuĩka ithe wa Pelegu. 17 Na thuutha wa gũtuĩka ithe wa Pelegu, Eberi agĩtũũra muoyo mĩaka ĩngĩ magana mana na mĩrongo ĩtatũ, na akĩgĩa na ciana ĩngĩ cia aanake na cia airĩtu.

18 Nake Pelegu aakinyia mĩaka mĩrongo ĩtatũ, agĩtuĩka ithe wa Reu.
19 Na thuutha wa gũtuĩka ithe wa Reu, Pelegu agĩtũũra muoyo mĩaka ĩngĩ magana meerĩ na kenda na akĩgĩa na ciana ĩngĩ cia aanake na cia airĩtu.

20 Nake Reu aakinyia mĩaka mĩrongo ĩtatũ na ĩĩrĩ, agĩtuĩka ithe wa Serugu. 21 Na thuutha wa gũtuĩka ithe wa Serugu, Reu agĩtũũra muoyo mĩaka ĩngĩ magana meerĩ na mũgwanja na akĩgĩa na ciana ĩngĩ cia aanake na cia airĩtu.

22 Nake Serugu aakinyia mĩaka mĩrongo ĩtatũ, agĩtuĩka ithe wa Nahoru.
23 Na thuutha wa gũtuĩka ithe wa Nahoru, Serugu agĩtũũra muoyo mĩaka ĩngĩ magana meerĩ na akĩgĩa na ciana ĩngĩ cia aanake na cia airĩtu.

24 Nake Nahoru aakinyia mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ na kenda, agĩtuĩka ithe wa Tera. 25 Na thuutha wa gũtuĩka ithe wa Tera, Nahoru agĩtũũra muoyo mĩaka ĩngĩ igana na ikũmi na kenda, na akĩgĩa na ciana ĩngĩ cia aanake na cia airĩtu.

26 Thuutha wa Tera gũkinyia mĩaka mĩrongo mũgwanja, agĩtuĩka ithe wa Aburamu, na Nahoru na Harani.

Njjarwa cia Tera

27 Ũyũ nĩguo ũhoru wa Tera.

Tera nĩwe warĩ ithe wa Aburamu, na Nahoru na Harani. Nake Harani agĩtuĩka ithe wa Loti. 28 Ithe wao Tera arĩ o muoyo-rĩ, Harani nĩakuire arĩ bũrũri-inĩ wa Uri-kwa-Akalidei, kũrĩa aaciarĩrwo. 29 Aburamu na Nahoru o eerĩ nĩmahikanirie. Mũtumia wa Aburamu eetagwo Sarai, nake mũtumia wa Nahoru eetagwo Milika; Milika aarĩ mwarĩ wa Harani. Harani nĩwe warĩ ithe wa Milika na Isika. 30 Na rĩrĩ, Sarai aarĩ thaata; ndaarĩ na ciana.

31 Nake Tera akĩoya mũriũ wake Aburamu, na Loti mũrũ wa mũrũwe Harani, na Sarai mũtumia wa mũriũ wake Aburamu; nao makiumagara hamwe moime bũrũri wa Uri-kwa-Akalidei mathiĩ Kaanani. No rĩrĩa maakinyire bũrũri wetagwo Harani,† magĩtũũra kuo.

32 Tera agĩtũũra muoyo mĩaka ĩngĩ magana meerĩ na ĩtano, na agĩkuĩra kũu Harani.

12

Ngai gwĩta Aburamu

1 Nake Jehova nĩeerĩte Aburamu atĩrĩ, “Thaama uume bũrũri wanyu na ũtuge andũ anyu, na nyũmba ya thoguo, ũthiĩ bũrũri ũrĩa ngaakuonia.

2 “Nĩ nĩngagũtua rũrĩrĩ rũnene,
na nĩngakũrathima;
nĩngatũma rĩtwa rĩaku rĩgĩe igweta,
nawe nĩũgatuĩka kĩrathimo.

3 Nĩngarathima arĩa magaakũrathima,
na ũrĩa o wothe ũgaakũruma na nĩ nĩngatũma anyiitwo nĩ kĩrumi;

† 11:31 Harani rĩarĩ itũũra thĩinĩ wa bũrũri wa Mesopotamia, na andũ akuo nĩmahoooyaga mweri o ta ũrĩa andũ a Uri meekaga.

nao andũ othe a thĩ

nĩmakarathimwo nĩ ùndũ waku.”

⁴ Nĩ ùndũ ùcio Aburamu akiumagara agĩthiĩ, o ta ùrĩa Jehova aamwathĩte; nake Loti agĩthiĩ nake. Aburamu aarĩ na mĩaka mĩrongo mũgwanja na ítano rĩrĩa oimire Harani. ⁵ Nake nĩathiire na mĩtumia wake Sarai, na Loti, mũriũ wa mũrũ wa nyina, na indo ciothe iria maagĩte nacio, na andũ arĩa maagĩte nao kũu Harani, na makiumagara marorete bũrũri wa Kaanani, na magĩkinya kuo.

⁶ Aburamu agĩtuĩkanĩria bũrũri ùcio agĩkinya handũ haarĩ na mĩtĩ mũnene wa More kũu Shekemu. Hĩndĩ ìyo Akaanani nĩo maatũũraga bũrũri ùcio. ⁷ Nake Jehova akiumĩrĩra Aburamu, akĩmwĩra atĩrĩ, “Bũrũri ùyũ nĩguo ngaathe rũciaro rwaku.” Nĩ ùndũ ùcio Aburamu agĩakĩra Jehova kĩgongona hau, o we Jehova ùcio wamuumĩrĩre.

⁸ Kuuma hau agĩthiĩ erekeire irĩma iria irĩ mwena wa irathĩro wa itũũra rĩa Betheli, na akĩamba hema yake, Betheli igĩkorwo irĩ mwena wa ithũĩro na itũũra rĩa Ai rĩrĩ mwena wa irathĩro. Hau nĩho aakĩire Jehova kĩgongona na agĩkaĩra rĩitwa rĩa Jehova. ⁹ Thuutha-inĩ Aburamu akiumagara rĩngĩ agĩthiĩ na mbere na rũgendo arorete Negevu.*

Aburamu gũthiĩ Misiri

¹⁰ Na rĩrĩ, nĩ kwagĩire ng’aragu bũrũri ùcio, nake Aburamu agĩikũrũka athiĩ Misiri agaikare kuo kwa ihinda, tondũ ng’aragu nĩ yarĩ nene mũno.†

¹¹ Arĩ o hakuhĩ gũtoonya Misiri-rĩ, akĩira mĩtumia wake Sarai atĩrĩ, “Nĩnjũũ atĩ ùrĩ mũndũ-wa-nja kĩrorerwa. ¹² Na rĩrĩ, andũ a Misiri makuona mekuuga atĩrĩ, ‘Ùyũ nĩ mĩtumia wake,’ tondũ ùcio manjũrage no wee makũreke ùtũũre muoyo, makuo. ¹³ Nĩ ùndũ ùcio wee uga atĩ ùrĩ mwarĩ wa baba, nĩgeetha ùhonokie muoyo wakwa na manjĩke wega nĩ ùndũ waku.”

¹⁴ Rĩrĩa Aburamu aakinyire Misiri, andũ a Misiri makĩona atĩ mĩtumia wake aarĩ kĩrorerwa biũ. ¹⁵ Nao anene a Firaũni mamuona, makĩmũgaathĩrĩria kũrĩ Firaũni, na makĩmuoya makĩmũtwara nyũmba-inĩ yake ya ùthamaki. ¹⁶ Nake Firaũni agĩtuga Aburamu nĩ ùndũ wa Sarai, na Aburamu akĩgĩa na mbũri na ng’ombe, na ndigiri cia njamba na cia nga, ndungata cia arũme na cia airĩtu, na ngamĩra.

¹⁷ No Jehova akĩnyamaria Firaũni na nyũmba yake na mĩrimũ mĩũru nĩ ùndũ wa Sarai, mĩtumia wa Aburamu. ¹⁸ Nĩ ùndũ ùcio Firaũni agĩtũmanĩra Aburamu akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ atĩa ùũ ùnjĩkĩte? Nĩ kĩ kĩagiririe ùnjĩire atĩ ùyũ nĩ mĩtumia waku? ¹⁹ Nĩ kĩ gĩatũmire uge, ‘Ùyũ nĩ mwarĩ wa baba,’ na nĩkĩo ndaamuoire atuĩke mĩtumia wakwa? Mĩtumia waku nĩwe ùyũ! Muoye mũthiĩ!” ²⁰ Hĩndĩ ìyo Firaũni agĩathana akĩira andũ ake ùrĩa megwĩka Aburamu, nao makĩmumagaria arĩ na mĩtumia wake na indo ciothe iria aarĩ nacio.

13

Gũtigana kwa Aburamu na Loti

¹ Nĩ ùndũ ùcio Aburamu akĩambata akiuma Misiri agĩthiĩ Negevu, arĩ na mĩtumia wake na indo ciothe iria aarĩ nacio, na Loti agĩthiĩ hamwe nake. ² Aburamu nĩatongete mũno na ùtonga wa mahiũ, na wa betha, na wa thahabu.

* **12:9** Rĩitwa Negevu rĩgĩtaũrwo nĩ kuuga “bũrũri mũũmũ”; ùyũ warĩ bũrũri mwaraganu watambũrũkĩte nginya Jerusalemu werekeire werũ-inĩ. † **12:10** Bũrũri wa Misiri ndwagĩre na ng’aragu nĩ ùndũ wa ùrĩmi waguo wa kunithia maaĩ ma Rũũ rwa Nili.

³ Kuuma kũu Negevu nĩathiire kũndũ na kũndũ o nginya agĩkinya Betheli, o harĩa aambĩte hema yake rĩa mbere gatagatĩ ka Betheli na Ai, ⁴ na hau nĩho aakĩte kĩgongona ihinda rĩa mbere. Na Aburamu agĩkaĩra rĩitwa rĩa Jehova ho.

⁵ Na rĩrĩ, Loti, ũrĩa matwaranaga na Aburamu, o nake aarĩ na ndũũru cia mbũri, na cia ng'ombe, na ndungata nyingĩ. ⁶ Nĩ ũndũ ũcio bũrũri ũcio ndũngĩahotire kũmaigania ũrĩithio marĩ hamwe, nĩ tondũ indo ciao ciarĩ nyingĩ mũno, ũndũ matangĩahotire gũikarania hamwe. ⁷ Na nĩ kwagĩire ngũĩ gatagatĩ ka arĩithi a Aburamu na arĩithi a Loti. Akaanani na Aperizi o nao maatũũraga o bũrũri-inĩ ũcio hĩndĩ iyo.

⁸ Nĩ ũndũ ũcio Aburamu akĩra Loti atĩrĩ, “Nĩtũtuge kũgĩa na ngũĩ gatagatĩ gaitũ nawe, kana gatagatĩ ka arĩithi aku na arĩithi akwa, nĩ tondũ tũrĩ andũ a nyũmba ĩmwe. ⁹ Githĩ bũrũri ũyũ wothe ndũrĩ mbere yaku? Reke tũtigane. Wathĩ mwena wa ũmotho, na nĩ ngũthĩ mwena wa ũrĩo; wathĩ mwena wa ũrĩo, na nĩ ngũthĩ mwena wa ũmotho.”

¹⁰ Loti nĩatiirire maitho, akĩbaara, akĩona atĩ kĩaragana gĩothe kĩa Jorodani kĩarĩ na maaĩ maingĩ, gĩgakĩhaana o ta mũgũnda ũrĩa wa Jehova, na o ta bũrũri wa Misiri, ũrĩa ũng'etheire Zoari. (Hĩndĩ iyo nĩ mbere ya Jehova kũnũha Sodomu na Gomora.) ¹¹ Nĩ ũndũ ũcio Loti agĩthuurĩra kĩaragana kĩa Jorodani gĩothe na akiumagara erekeire irathĩro. Andũ acio eerĩ magĩtigana: ¹² Aburamu agĩtũura bũrũri wa Kaanani, nake Loti agĩtũura matũura-inĩ ma kĩaragana kũu, akĩamba hema ciake hakuhĩ na Sodomu. ¹³ Na rĩrĩ, andũ a Sodomu maarĩ aaganu, na makehagĩria Jehova mũno.

¹⁴ Aburamu na Loti maatigana-rĩ, Jehova akĩra Aburamu atĩrĩ, “Ta tiira maitho maku na igũrũ ũrĩ o hau ũrĩ, ũrore mwena wa gathigathini na gũthini, irathĩro na ithũiro. ¹⁵ Bũrũri ũrĩa wothe ũkuona nĩngũkũhe ũtuĩke waku, na wa rũciaro rwaku nginya tene. ¹⁶ Nĩngaatũma rũciaro rwaku rũingĩhe o ta rũkũngũ rwa thĩ, na kũngĩkorwo kũrĩ mũndũ ũngĩhota gũtara rũkũngũ rwa thĩ-rĩ, o na rũciaro rwaku no rũgĩtarĩke. ¹⁷ Ũkĩra ũthĩ, ũtuĩkanie bũrũri ũyũ ũraihu wago na wariĩ wago, tondũ nĩngũkũhe guo.”

¹⁸ Nĩ ũndũ ũcio Aburamu akĩambũra hema ciake, agĩthĩ gũtũura hakuhĩ na mĩtĩ ĩrĩa mĩnene ya mĩgandi ya Mamure kũu Hebironi, na agĩakĩra Jehova kĩgongona hau.

14

Aburamu gũteithũra Loti

¹ Ihinda-inĩ rĩu, Amurafeli mũthamaki wa Shinaru, na Arioku mũthamaki wa Elasaru, na Kedorilaomeri mũthamaki wa Elamu, na Tidali mũthamaki wa Goimu, ² nĩmathiire ita kũrũa na Bera mũthamaki wa Sodomu, na Birisha mũthamaki wa Gomora, na Shinabu mũthamaki wa Adima, na Shemeberi mũthamaki wa Zeboimu na mũthamaki wa Bela (na nokuo Zoari). ³ Athamaki acio othe a gĩkundi gĩa keerĩ nĩmacookanĩrĩire hamwe Gĩtuamba-inĩ gĩa Sidimu (na nokuo Iria rĩa Cumbĩ). ⁴ Ihinda rĩa mĩaka ikũmi na ĩrĩ maatũire matungatagĩra Mũthamaki Kedorilaomeri, no mwaka-inĩ wa ikũmi na ĩtatũ makĩregana na watho wake.

⁵ Mwaka-inĩ wa ikũmi na ĩna-rĩ, Mũthamaki Kedorilaomeri na athamaki arĩa maarĩ hamwe nake magĩthĩ makĩhoota Arefai* kũu Ashiterothu-Karinaimu, na Azuzi kũu Hamu, na Aemi kũu Shave-Kiriathaimu, ⁶ nao

* 14:5 Arefai rĩgĩtaũrwo nĩ kuuga andũ anene mũno kũuga.

Ahori makĩmahootera bũrũri-inĩ wa irĩma wa Seiru, o nginya Eli-Parani gũkuhĩ na werũ. ⁷ Ningĩ athamaki acio makĩgarũrũka, magĩthiĩ Eni-Mishipatu (na nokuo Kadeshi), magĩtooria rũgongo ruothe rwa Amaleki,[†] o hamwe na Aamori arĩa maatũũraga kũu Hazazoni-Tamaru.

⁸ Ningĩ mũthamaki wa Sodomu, na mũthamaki wa Gomora, na mũthamaki wa Adima, na mũthamaki wa Zeboimu, na mũthamaki wa Bela (na nokuo Zoari) magĩthiĩ makĩhaarĩria ita rĩa rĩa mbaara o kũu Gĩtuamba-inĩ gĩa Sidimu, ⁹ mahũũrane na Kedorilaomeri mũthamaki wa Elamu, na Tidali mũthamaki wa Goimu, na Amurafeli mũthamaki wa Shinaru, na Arioku mũthamaki wa Elasaru, athamaki acio ana mahũũrane na athamaki acio angĩ atano. ¹⁰ Na rĩrĩ, Gĩtuamba kũu gĩa Sidimu kĩaĩyũrĩte marima ma rami, na rĩrĩa athamaki a Sodomu na Gomora mooraga-rĩ, andũ amwe ao makĩgũa kuo nao arĩa angĩ makĩũrĩra irĩma-inĩ. ¹¹ Athamaki acio ana magĩtunyana indo ciothe cia Sodomu na Gomora o na irio ciakuo ciothe; magĩcooka magĩũthiĩra. ¹² Ningĩ magĩtaha Loti, mũriũ wa mũrũ wa nyina na Aburamu, na indo ciake, tondũ aatũũraga kũu Sodomu.

¹³ Na rĩrĩ, mũndũ ũmwe wahonokete gũtahwo-rĩ, agĩũka na akĩra Aburamu ũrĩa Mũhibirania ũhoru ũcio. Na rĩrĩ, Aburamu aatũũraga hakuhĩ na mĩtĩ irĩa mĩnene ya mĩgandi ya Mamure ũrĩa Mũamori, mũrũ wa nyina na Eshikoli na Aneri, na othe maarĩ rũmwe na Aburamu. ¹⁴ Rĩrĩa Aburamu aigũire atĩ mũndũ ũcio wao nĩanyitĩtwo agatahwo-rĩ, agĩta andũ magana matatũ na ikũmi na anana arĩa maarutĩtwo kũrĩa mbaara na maaciarĩrwo gwake mũciĩ, makĩingatithia thũ icio o nginya Dani. ¹⁵ ũtukũ-rĩ, Aburamu akĩgayania andũ ake mamatharĩkĩre, nake akĩmahoota na akĩmaingatithia nginya Hoba, itũũra rĩrĩ gathigathini wa Dameski. ¹⁶ Aburamu agĩcookithia indo ciothe iria ciatahĩtwo, na Loti mũndũ ũcio wao, na indo ciake ciothe, hamwe na andũ-a-nja na andũ arĩa angĩ.

¹⁷ Aburamu acooka kuuma kũhootha Kedorilaomeri na athamaki arĩa maarĩ rũmwe nake-rĩ, mũthamaki wa Sodomu agĩthiĩ kũmũtũnga Gĩtuamba-inĩ gĩa Shave (na no kĩo gĩtagwo Gĩtuamba-kĩa-Mũthamaki).

¹⁸ Nake Melikisedeki mũthamaki wa Salemu[‡] akĩrehe mĩgate na ndibei. We aarĩ mũthĩnjĩri wa Mũrungu ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno. ¹⁹ Na akĩrathima Aburamu, akiuga atĩrĩ,

“Aburamu arorathimwo nĩ Mũrungu ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno,
o we Mũmbi wa igũrũ na thĩ.

²⁰ Ningĩ Mũrungu ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno arogaathwo,
o ũcio ũraneanire thũ ciaku moko-inĩ maku.”

Nake Aburamu akĩhe Melikisedeki gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa indo ciothe iria aatunyĩte athamaki arĩa ana.

²¹ Nake mũthamaki wa Sodomu akĩra Aburamu atĩrĩ, “Nĩ nengera o andũ tu, ũrigie na indo ituĩke ciaku.”

²² No Aburamu akĩra mũthamaki ũcio wa Sodomu atĩrĩ, “Nĩnyambararĩtie guoko gwakwa na igũrũ na ngehĩta na mwĩhĩtwa kũrĩ Jehova Mũrungu ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno, Mũmbi wa igũrũ na thĩ, ²³ atĩ ndingĩtĩkĩra kuoya kĩndũ o na kĩmwe gĩaku, o na karũrigi kana kamũkwa ga kĩaatũ, nĩgeetha ndũkanoige atĩrĩ, ‘Nĩ nĩ ndatongirie Aburamu.’ ²⁴ Ndingĩtĩkĩra kuoya kĩndũ, o tiga kĩa kĩa kĩa kĩa nĩ andũ

[†] 14:7 Amaleki maarĩ rũrĩrĩ rwa andũ maatũũraga Negevu na bũrũri ũrĩa ũrigiicĩrie Kĩrĩma gĩa Sinai. [‡] 14:18 Kwahoteka atĩ Salemu nĩ rĩtwa rĩa tene rĩa Jerusalemu.

akwa, na igai rĩa andũ arĩa tũrathiite nao, na nĩo Aneri, na Eshikoli, na Mamure. Acio nĩmooe rũgai rwao.”

15

Kĩrĩkanĩro kĩa Ngai na Aburamu

¹ Thuutha wa maũndũ macio, ndũmĩrĩri ya Jehova ĩgĩkinyĩra Aburamu na kĩoneki, akĩmwĩra atĩrĩ:

“Aburamu, ndũgetigĩre.

Nĩ nĩ nĩ ngo yaku,
na nĩ nĩ kĩheo gĩaku kĩnene.”

² No Aburamu akĩmũũria atĩrĩ, “Mwathani Jehova, hihi nĩ kĩ ũkũũhe, kuona atĩ ndirĩ mwana, na ũrĩa ũkaagaya mũciĩ ũyũ wakwa nĩ Eliezeri wa Dameski?” ³ Ningĩ Aburamu akiuga atĩrĩ, “Nĩwagĩte kũũhe ciana; nĩ ũndũ ũcio ndungata ya mũciĩ wakwa nĩyo ĩkaangaya.”

⁴ Hĩndĩ ĩyo ndũmĩrĩri ya Jehova ĩgĩkinyĩra Aburamu, akĩrwo atĩrĩ, “Aca, Eliezeri tiwe ũgaakũgaya, no mũrũguo ũrĩa ũkoima mũthiimo waku nĩwe ũgaakũgaya.” ⁵ Akiumia Aburamu nja, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ta tiira maitho ũrore igũrũ na ũtare njata, angĩkorwo ti-itherũ no ũcitare.” Ningĩ akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũguo nĩguo rũciaro rwaku rũkaigana.”

⁶ Aburamu agĩtĩkia Jehova. Nake Jehova agĩkenio nĩ wĩtĩkio ũcio, akĩmũtua mũthingu.

⁷ Ningĩ akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ nĩ Jehova ũrĩa wakũrutire bũrũri wa Urikwa-Akalidei, nĩgeetha ngũhe bũrũri ũyũ ũtuĩke igai rĩaku.”

⁸ No Aburamu akĩmũũria atĩrĩ, “Mwathani Jehova, ũngĩmenyithia nakĩ atĩ nĩũgatuĩka igai rĩakwa?”

⁹ Nĩ ũndũ ũcio Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Ta ndeehera moori, na mbũri, na ndũrũme, na o ĩmwe yacio ĩkorwo ĩrĩ na mũaka ĩtatũ, o hamwe na ndutura, na gĩcui kĩa ndirahũgĩ.”

¹⁰ Aburamu akĩrehera Jehova indo icio ciothe, agĩciatũrania njatũ igĩrĩ, na agĩciara mũhari, o rwatũ rũkaringana na rwatũ rũrĩa rũngĩ; no nyonirĩ, aaciũraga ndaaciatũranirie.* ¹¹ Nacio nderi ikĩharũrũkĩra nyama icio, no Aburamu agĩcingata, agĩciũmbũra.

¹² Riũa rĩgĩthũa-rĩ, Aburamu agĩkoma toro mũnene, nayo nduma nene na ya kũmakania ĩkĩmũnyiita. ¹³ Ningĩ Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Menya na ma atĩ njiaro ciaku nĩigatũũra irĩ ageni bũrũri ũtarĩ wacio, na nĩigatuuo ngombo na inyariirwo mũaka magana mana. ¹⁴ No nĩngaherithia rũrĩrĩ rũu igatungata irĩ ngombo, na thuutha ũcio nĩikoima kuo irĩ na ũtonga mũingĩ. ¹⁵ No wee-rĩ, ũgaakua na thayũ, na ũgaathikwo ũrĩ na ũkũrũ mwega. ¹⁶ Rũciaro-inĩ rwa kana-rĩ, njiaro ciaku nĩigacooka gũkũ, nĩgũkorwo mehia ma Aamori matikinyĩte harĩa ho.”

¹⁷ Na rĩrĩ, riũa rĩathũa na kwagĩa nduma-rĩ, hakĩoneka nyũngũ ya mwaki yatoogaga ĩrĩ na kĩmũrĩ gĩkĩrĩrĩmbũka gĩgĩtuĩkanĩria gatagatĩ ka njatũ icio. ¹⁸ Mũthenya ũcio, Jehova akĩrũkanĩra na Aburamu kĩrĩkanĩro, akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩndahe njiaro ciaku bũrũri ũyũ, kuuma rũũĩ rwa Misiri nginya rũũĩ rũrĩa rũnene rwa Farati: ¹⁹ bũrũri wa Akeni, na wa Akenizi, na wa Akadimoni, ²⁰ na wa Ahiti, na wa Aperizi, na wa Arefai, ²¹ na wa Aamori, na wa Akaanani, na wa Agirigashi, na wa Ajebusi.”

* **15:10** Kĩrĩkanĩro o gĩothe kĩarĩkia kũiguithanĩrio nĩ kwarutagwo igongona rĩa nyamũ ĩrĩa yatinagio maita meerĩ, nao arĩa maathondekaga kĩrĩkanĩro kũu makagera gatagatĩ ga icunjĩ icio cieri.

16

Hagari na Ishumaeli

¹ Na rĩrĩ, Sarai mūtumia wa Aburamu ndaamũciarĩire ciana. No nĩ aarĩ na mũirĩtu Mũmisiri wamũtungatagĩra wetagwo Hagari; ² tondũ ũcio Sarai akĩira Aburamu atĩrĩ, “Jehova nĩagirĩtie ngĩe na ciana. Thiĩ ũkome na ndungata yakwa ya mũirĩtu; hihi kwahoteka ngĩe na rũciaro nĩ ũndũ wake.”*

Nake Aburamu agĩtĩkania na ũrĩa Sarai oigire. ³ Nĩ ũndũ ũcio, thuutha wa Aburamu gũkorwo atũũrĩte Kaanani mĩaka ikũmi-rĩ, mūtumia wake Sarai akĩoya Hagari Mũmisiri ũrĩa warĩ ndungata yake ya mũirĩtu, akĩmũneana kũrĩ mũthuriwe atuĩke mūtumia wake. ⁴ Nake Aburamu agĩkoma na Hagari, nake akĩgĩa nda.

Na rĩrĩa aamenyire atĩ nĩagĩite nda-rĩ, akĩambĩrĩria kũnyarara Sarai mwathi wake. ⁵ Hĩndĩ iyo Sarai akĩira Aburamu atĩrĩ, “Ũũru ũyũ ũrathĩnia-rĩ, ũrogũcookerera arĩ we. Ndaneanire ndungata yakwa moko-inĩ maku, na rĩu tondũ nĩmenyete atĩ irĩ na nda, no kũnyarara. Jehova arotũtuithania nĩ nawe.”

⁶ Aburamu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndungata yaku irĩ moko-inĩ maku. Īka nayo ũrĩa ũkuona kwagĩrĩire.” Nake Sarai akĩnyamaria Hagari mũno; nĩ ũndũ ũcio Hagari akĩmũũrĩra.

⁷ Mũraika wa Jehova agĩkora Hagari hakuhi na handũ haatherũkaga maaĩ werũ-inĩ; gathima kau kaarĩ mũkĩra-inĩ wa njĩra irĩa ya gũthiĩ Shuri. ⁸ Mũraika akĩmũũria atĩrĩ, “Hagari ndungata ya Sarai, uuma kũ na wathiĩ kũ?”

Hagari akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ kũũrĩra ndĩroorĩra Sarai ũrĩa mwathi wakwa.”

⁹ Ningĩ mũraika wa Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Cooka kũrĩ mūtumia ũcio mwathi waku na ũmwĩnyiihĩrie.” ¹⁰ Ningĩ mũraika agĩcooka akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩngaingĩhia njiaro ciaku ũndũ itagaatarĩka.”

¹¹ Mũraika wa Jehova ningĩ akĩmwĩra atĩrĩ:

“Rĩu ũrĩ na nda,
na nĩũgaciara kaana ga kahĩ,
na ũgaagatua Ishumaeli.

Nĩgũkorwo Jehova nĩaiguĩte ũhoru wa mĩnyamaro yaku.†

¹² Mũrũguo agaatuĩka wa mbũrũrũ ta ndigiri ya gĩthaka;
guoko gwake gũgookagĩrĩra andũ othe,
nao andũ othe mamũũkagĩrĩre:
agaatũra na ũthũ na ariũ a ithe othe.”

¹³ Nake Hagari akĩhe Jehova ũcio wamwarĩirie rĩitwa rĩrĩ: “Wee nĩwe Ngai ũrĩa ũnyonaga,” nĩgũkorwo oigire atĩrĩ, “Rĩu nĩ ndĩkuona ũrĩa ũnyonaga.” ¹⁴ Nĩkĩo gĩthima kũ gĩetirwo Biri-Lahai-Roi, na kĩrĩ o ho, kũu gatagatĩ ga Kadeshi na Beredi.

¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio Hagari agĩciarĩra Aburamu mwana wa kahĩ, nake Aburamu agĩtua kaana kau aaciariro Ishumaeli. ¹⁶ Aburamu aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩnana na ĩtandatũ rĩrĩa Hagari aamũciarĩire Ishumaeli.

17

Kĩrĩkanĩro gĩa Kũrua

* **16:2** Kwaga kũgĩa ciana kuonekaga taarĩ iherithia kuuma kũrĩ Ngai. Mũtugo wa mahinda macio nĩwetĩkĩrĩtie mūtumia athuurĩre mũthuriwe mūtumia, no ciana iria maagĩa igakorwo irĩ cia mūtumia ũcio thata. † **16:11** Rĩitwa Ishumaeli rĩgĩtaũrwo nĩ kuuga “Ngai nĩaiguaga.”

¹ Na rĩrĩ, rĩrĩa Aburamu aarĩ na ũkũrũ wa mĩaka mĩrongo kenda na kenda-rĩ, Jehova nĩamuũmĩrĩire, akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ nĩ nĩ Mũrungu Mwene-Hinya-Wothe; tũũra ũnjathĩkagĩra, na ũtarĩ na ũcuuke. ² Na nĩ nĩngũtũũria kĩrĩkanĩro gatagatĩ gakwa nawe, na nĩngaingĩhia mũigana waku mũno.”

³ Aburamu agĩturumithia ũthiũ wake thĩ, nake Ngai akĩmwĩra atĩrĩ, ⁴ “Hakwa-rĩ, gĩkĩ nĩkĩo kĩrĩkanĩro gĩakwa nawe: Wee nĩũgatuĩka ithe wa ndũrĩrĩ nyingĩ. ⁵ Ndũgũcooka gwĩtwo Aburamu; ũrĩtagwo Iburahĩmu, nĩgũkorwo nĩngũtuĩte ithe wa ndũrĩrĩ nyingĩ. ⁶ Nĩngũtũma ũciare mũno; na ndũme ũtuĩke ithe wa ndũrĩrĩ nyingĩ, nao athamaki nĩmakoima thĩnĩ waku. ⁷ Nĩngũthondeka kĩrĩkanĩro gĩakwa kĩrĩ kĩrĩkanĩro gĩa gũtũũra tene na tene gatagatĩ gakwa nawe na njiaro ciaku iria igooka thuutha waku, na nginya njiarwa ciaku cia thuutha, nĩguo ndũke Ngai waku na Ngai wa njiaro iria igooka thuutha waku. ⁸ Nĩngakũhe bũrũri ũyũ wothe wa Kaanani, kũrĩa ũrĩ mũgeni rĩu, ũtũũre ũrĩ igai rĩaku na rĩa njiaro ciaku iria igooka thuutha waku; na nĩngatuĩka Ngai wao.”

⁹ Ningĩ Ngai agĩcooka akĩra Iburahĩmu atĩrĩ, “Wee-rĩ, no nginya ũmenyagĩrĩre kĩrĩkanĩro gĩakwa, wee na njiaro iria igooka thuutha waku, harĩ njiarwa na njiarwa iria igooka. ¹⁰ Gĩkĩ nĩkĩo kĩrĩkanĩro gĩakwa nawe na njiaro iria igooka thuutha waku, kĩrĩkanĩro kĩrĩa ũrĩmenyagĩrĩra: Arũme othe thĩnĩ wanyu nĩmarĩruaga. ¹¹ Mũrĩruaga nĩguo ũndũ ũcio ũtuĩke kĩmenyithia gĩa kĩrĩkanĩro gatagatĩ gakwa nawe. ¹² Harĩ njiarwa iria igooka thuutha, mũndũ mũrũme wothe thĩnĩ wanyu no nginya arue arĩ na ũkũrũ wa thikũ inyanya, kũrutia arĩa maciarĩtwo thĩnĩ wa nyũmba yaku kana arĩa magũrĩtwo na mbeeca kuuma kũrĩ andũ a kũngĩ-arĩa matarĩ a rũciaro rwaku. ¹³ Mũndũ ũcio, wagũciarĩrwo nyũmba-inĩ yaku kana wakũgũrwo na mbeeca ciaku-rĩ, no nginya arue. Kĩrĩkanĩro gĩakwa kĩa mĩrĩ yanyu gĩgũtuĩka kĩrĩkanĩro gĩa gũtũũra tene na tene. ¹⁴ Mũndũ mũrũme wothe ũtarĩ mũruu, ũrĩa ũtaruithĩtio mwĩrĩ wake-rĩ, nĩakeherio harĩ andũ ao; ũcio ndahingĩtie kĩrĩkanĩro gĩakwa.”

¹⁵ Ningĩ Ngai akĩra Iburahĩmu atĩrĩ, “Ha ũhoru wa Sarai mũtumia waku-rĩ, ndũgũcooka kũmwĩta Sarai; arĩtagwo Sara. ¹⁶ Nĩngũmũrathima, na ti-itherũ nĩngũkũhe mwana wa kahĩ ũciarĩrwo nĩwe. Nĩngũmũrathima nĩguo atuĩke nyina wa ndũrĩrĩ; athamaki a ndũrĩrĩ makoima harĩwe.”

¹⁷ Iburahĩmu agĩturumithia ũthiũ wake thĩ, agĩcooka agĩtheka, akĩyũria na ngoro atĩrĩ, “Mũndũ ũrĩ na mĩaka igana nĩegũciara mwana wa kahĩ? Sara no aciare mwana arĩ na mĩaka mĩrongo kenda?” ¹⁸ Nake Iburahĩmu akĩra Ngai atĩrĩ, “Naarĩ korwo Ishumaeli atũũra arathimagwo nĩwe!”

¹⁹ Nake Ngai akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ĩ nĩguo, no mũtumia waku Sara nĩagagũciarĩra kahĩ, na nĩũgaagatua Isaaka. Nĩngathondeka kĩrĩkanĩro nake gĩa gũtũũra tene na tene harĩ njiaro ciake iria igooka thuutha wake. ²⁰ Na ha ũhoru wa Ishumaeli, nĩndakũigua: Ti-itherũ nĩngũmũrathima; nĩngũtũma aciarane, aingĩhe mũno. Nĩagatuĩka ithe wa aathani ikũmi na eerĩ, na nĩngamũtua rũrĩrĩ rũnene. ²¹ No kĩrĩkanĩro gĩakwa ngaathondeka na Isaaka, ũrĩa Sara egũgũciarĩra mwaka ũyũ ũgũũka, ihinda-inĩ ta rĩrĩ tũrĩ.” ²² Ngai aarĩkia kwaria na Iburahĩmu, akĩambata, akĩmũtiga.

²³ Mũthenya o ro ũcio, Iburahĩmu akĩoya mũriũ wake Ishumaeli, na arĩa othe maciarĩrwo gwake, o na arĩa magũrĩtwo na mbeeca ciake, mũndũ mũrũme wothe wa nyũmba yake, akĩmaruithia, o ta ũrĩa Ngai aamwĩrĩte. ²⁴ Iburahĩmu aarĩ wa mĩaka mĩrongo kenda na kenda rĩrĩa aaruire, ²⁵ nake mũriũ wake Ishumaeli aarĩ wa mĩaka ikũmi na ĩtatũ.

²⁶ Iburahĩmu na mũriũ wake Ishumaeli maaruire hamwe mũthenya o ro ũcio. ²⁷ Na mũndũ mũrũme wothe thĩinĩ wa nyũmba ya Iburahĩmu, arĩa maciarĩrwo gwake, kana mũndũ wagũrĩtwo kuuma kũrĩ mũndũ wa kũngĩ, maaruanĩire hamwe nake.

18

Ageni arĩa Atatũ

¹ Mũthenya ũmwe Jehova nĩ oimĩrĩire Iburahĩmu rĩrĩa aikarĩte mũromo-inĩ wa hema yake hakuhĩ na mĩtĩ ĩrĩa mĩnene ya mĩgandi ya Mamure, ihinda rĩa mĩaraho. ² Na rĩrĩ, Iburahĩmu aatiira maitho-rĩ, akĩona andũ atatũ marũgamĩte o hakuhĩ nake. Rĩrĩa aamoonire, akĩhiũha akiuma mũromo-inĩ wa hema yake, agĩthĩ kũmatũnga, na agĩturumithia ũthiũ wake thĩ.

³ Akiuga atĩrĩ, “Mwathi wakwa, angĩkorwo nĩndetĩkĩrĩka maitho-inĩ maku, ndũkahĩtũke ndungata yaku. ⁴ Reke tũũ tũnini tũrehwo, na inyuĩ inyuotho mwĩthambe magũrũ na mũhurũke kĩruru-inĩ kĩa mĩtĩ ũyũ.

⁵ Na nĩ thĩ ndĩmũrehere kĩndũ gĩa kũrĩa, nĩgeetha mũcookwo nĩ hinya, kuona atĩ nĩmwagĩũka kwa ndungata yanyu, nĩguo mũcooke mwĩthĩire.” Makĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ wega mũno, ĩka o ũguo woiga.”

⁶ Nĩ ũndũ ũcio Iburahĩmu akĩhiũha agĩthĩ hema-inĩ kũrĩ Sara, akĩmwĩra atĩrĩ, “Oya ibaba ithatũ* cia mũtu ũrĩa mũhinyu wega, ũũkande na ũruge mĩgate naihenya.”

⁷ Ningĩ Iburahĩmu agĩteng’era rũũru-inĩ, agĩthuura njaũ njega na njororo, akĩmĩnengera ndungata, nayo ĩkĩmĩthĩnja naihenya. ⁸ Ningĩ Iburahĩmu akĩmarehera iria imata na iria rĩa mwĩtha, na nyama cia njaũ ĩyo yathĩnjĩtwo, agĩciiga hau mbere yao. Nake akĩrũgama hakuhĩ nao mĩtĩ-inĩ rĩrĩa maarĩaga.

⁹ Maarĩkia kũrĩa makĩmũũria atĩrĩ, “Sara mũtumia waku-rĩ, arĩ kũ?” Iburahĩmu akĩmacookeria atĩrĩ, “Arĩ kũũria hema thĩinĩ.”

¹⁰ Nake Jehova akiuga atĩrĩ, “Ti-itherũ nĩngooka kũrĩ we rĩngĩ hĩndĩ o ta ĩno mwaka ũyũ ũroka, na Sara mũtumia waku nĩagaciara kaana ga kahĩ.”

Nake Sara nĩathikagĩrĩria arĩ hau mũromo-inĩ wa hema ĩrĩa yarĩ thuutha wa Iburahĩmu. ¹¹ Na rĩrĩ, Iburahĩmu na Sara maarĩ akũrũ na magatĩndĩka mĩaka yao ma, nake Sara akahĩtũkia mĩaka ya gũciara. ¹² Nĩ ũndũ ũcio, Sara agĩthekera, akĩyũria atĩrĩ, “Thuutha wa gũkũra ũũ-rĩ, na mwathi wakwa nĩ mũkũrũ-rĩ, no ngĩgĩe na gĩkeno kũ?”

¹³ Nake Jehova akĩũria Iburahĩmu atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩatũma Sara atheke na eyũrie, ‘Ti-itherũ no ngĩe na mwana ndĩ mũkũrũ ũguo?’ ¹⁴ Kaĩ kũrĩ ũndũ ũngĩrema Jehova? Mwaka ũyũ ũroka-rĩ, nĩngacooka ihinda rĩrĩa rĩamũre, nake Sara nĩagaciara kaana ga kahĩ.”

¹⁵ Sara agĩĩtigĩra mũno, nĩ ũndũ ũcio akĩheenania, akiuga atĩrĩ, “Nĩ ndinatheka.”

Nowe Jehova akiuga atĩrĩ, “Nĩ ma nĩwatheka.”

Iburahĩmu Gũthaithanĩrĩa Sodomu

¹⁶ Rĩrĩa andũ acio mookĩrĩre mathĩ-rĩ, makĩerekera na Sodomu,† nake Iburahĩmu agĩtwarana nao amoimagarie. ¹⁷ Hĩndĩ ĩyo Jehova akĩyũria atĩrĩ, “No hithe Iburahĩmu ũrĩa ndĩrenda gwĩka? ¹⁸ Ti-itherũ Iburahĩmu nĩagatuĩka rũrĩrĩ rũnene na rwa hinya, na ndũrĩrĩ ciothe cia thĩ nĩkarathimwo nĩ ũndũ wake. ¹⁹ Nĩgũkorwo nĩndĩmũthuurĩte nĩgeetha

* **18:6** nĩ ta kilo 22. † **18:16** Itũũra rĩa Sodomu rĩrĩ o harĩa rĩarĩ mwena wa gũthini wa Iria rĩa Cumbĩ.

onagĩrĩrie ciana ciake, na nyũmba yake, na arĩa magooka thuutha wake, kũrũmagia mĩthiire ya Jehova na ũndũ wa gwĩkaga ũrĩa kwagĩrĩire, na kĩhooto, nĩgeetha Jehova akaahingĩria Iburahĩmu ũrĩa aamwĩrĩire.”

²⁰ Ningĩ Jehova akiuga atĩrĩ, “Mũkayo wĩgiĩ Sodomu na Gomora nĩ mũnene mũno, naguo wĩhia wao nĩ mũũru mũno. ²¹ Nĩ ũndũ ũcio nĩ nĩngũikũrũka thiĩ nyone kana ũũru ũrĩa mekĩte nĩũigana ikaya rĩrĩa rĩnginyĩire. Na aakorwo tiguu-rĩ, nĩngũmenya ũrĩa ngwĩka.”

²² Nĩ ũndũ ũcio andũ acio makiuma hau magĩthiĩ merekeire Sodomu, no Iburahĩmu agĩtigwo arũgamĩte mbere ya Jehova. ²³ Nake Iburahĩmu agĩkuhĩrĩria Jehova akĩmũũria atĩrĩ, “Andũ arĩa athingu ũkũmaniinanĩria hamwe na arĩa aaganu? ²⁴ Ĩ kũngĩkorwo kũrĩ na andũ mĩrongo ĩtano athingu itũũra-inĩ rĩu inene? Ti-itherũ no ũrĩniine na ndũrĩhonokie nĩ ũndũ wa andũ acio mĩrongo ĩtano athingu marĩ kuo? ²⁵ Ũroaga gwĩka ũndũ ta ũcio, wa kũũraganĩria arĩa athingu hamwe na arĩa aaganu, arĩa athingu na arĩa aaganu ũmataranĩrie ũndũ ũmwe. Ũroaga gwĩka ũndũ ta ũcio! Mũtuanĩri ciira wa thiĩ yothe-rĩ, githĩ ndagĩrĩrwo nĩ gwĩka ũrĩa kwagĩrĩire?”

²⁶ Nake Jehova akiuga atĩrĩ, “Ingĩkora andũ mĩrongo ĩtano athingu kũu itũũra rĩu inene rĩa Sodomu-rĩ, nĩngũhonokia kũndũ kũu guothe nĩ ũndũ wao.”

²⁷ Ningĩ Iburahĩmu akĩaria rĩngĩ, akiuga atĩrĩ: “Rĩu tondũ nĩngĩũmĩrĩrie nginya ndaaria na Mwathani, o na gũtuĩka ndĩ o rũkũngũ na mũhu-rĩ, atĩrĩ, ²⁸ ĩ hangĩaga andũ atano a acio mĩrongo ĩtano athingu? Nĩ ũngĩniina itũũra rĩu inene rĩothe nĩ ũndũ wa kwaga acio atano?”

Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Ingĩkora andũ mĩrongo ĩna na atano kuo, ndikũrĩniina.”

²⁹ O rĩngĩ Iburahĩmu akĩmwarĩria akĩmũũria atĩrĩ, “Ĩ ũngĩkora andũ mĩrongo ĩna tu kuo?”

Nake akiuga atĩrĩ, “Nĩ ũndũ wa acio mĩrongo ĩna-rĩ, ndikũrĩniina.”

³⁰ Ningĩ Iburahĩmu akiuga atĩrĩ, “Mwathani aroaga kũrakara, no areke njarie. Ĩ ũngĩkora andũ mĩrongo ĩtatũ kuo?”

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndikũrĩniina ingĩkora andũ mĩrongo ĩtatũ kuo.”

³¹ Iburahĩmu akiuga atĩrĩ, “Rĩu tondũ nĩngĩũmĩrĩrie nginya ndaaria na Mwathani-rĩ, ĩ kũngĩoneka o andũ mĩrongo ĩrĩ kuo?”

Nake Jehova akiuga atĩrĩ, “Nĩ ũndũ wa acio mĩrongo ĩrĩ, ndikũrĩniina.”

³² Ningĩ akiuga atĩrĩ, “Mwathani aroaga kũrakara no areke njarie rĩngĩ rĩmwe. Ĩ kũngĩoneka o andũ ikũmi kuo?”

Nake Jehova agĩcookia, akiuga atĩrĩ, “Nĩ ũndũ wa acio ikũmi-rĩ, ndikũrĩniina.”

³³ Rĩrĩa Jehova aarĩkirie kwaria na Iburahĩmu, agĩthiĩra, nake Iburahĩmu agĩcooka mũciĩ.

19

Kwanangwo gwa Sodomu na Gomora

¹ Nao araika acio eerĩ magĩkinya Sodomu hwaĩ-inĩ, nake Loti aikarĩte kĩhingo-inĩ gĩa itũũra rĩu inene. Rĩrĩa aamoonire-rĩ, agĩũkĩra nĩguo amatũnge, na agĩturumithia ũthiũ wake thiĩ. ² Akĩmeera atĩrĩ, “Aathi akwa, ndamũthaitha ũkai mũtoonye nyũmba ya ndungata yanyu. No mwĩthambe magũrũ na mũraarĩrĩre, na rũciinĩ tene mũrooke gũthiĩ na mbere na rũgendo rwanyu.”

No-o makĩmũcookeria atĩrĩ, “Aca, ithuĩ tũkũraara nja kĩaaro-inĩ.”

³ Nowe Loti akĩmaringĩrĩria na hinya mũno mathiĩ gwake mũciĩ, nginya magĩtikĩra. Magĩthiĩ nake, magĩtoonya nyũmba gwake. Nake akĩmathondekera irio, akĩruga mĩgate ĩtaarĩ ndawa ya kũmbia, nao makĩrĩa. ⁴ Matanathĩĩ gũkoma-rĩ, arũme othe a kuuma ituri ciothe cia itũũra rĩu rĩa Sodomu, arĩa ethĩ na arĩa akũrũ, makĩrigiicĩria nyũmba ya Loti. ⁵ Nao magĩta Loti, makĩmũũria atĩrĩ, “Andũ arĩa mookire gwaku ũtukũ ũyũ-rĩ, marĩ-kũ? Marehe na gũkũ nja, tũkome nao.”

⁶ Loti akiuma na nja amatũnge, na akĩhinga mũrango, ⁷ akĩmeera atĩrĩ, “Aca, arata akwa; mũtigeke ũndũ ũcio wa waganu. ⁸ Atĩrĩrĩ, ndĩ na airĩtu akwa eerĩ matarĩ maakoma na mũndũ mũrũme. Rekei ndĩmarehe na gũkũ nja, na inyuĩ mwĩke o ũrĩa mũkwenda nao. No mũtigeke ũndũ o na ũrĩkũ kũrĩ andũ aya, tondũ mokĩte gwakwa na no nginya ndĩmagitĩre.”

⁹ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Ehera.” Na makiuga atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ ookire gũkũ arĩ mũgeni, na rĩu arenda gũtũciirithia! Wee nĩwe tũgwĩka ũũru gũkĩra acio!” Magĩkĩrĩrĩria kũhatĩrĩria Loti, na magĩkuhĩrĩria nĩguo moinance mũrango.

¹⁰ No ageni acio maarĩ thĩinĩ magĩtambũrũkia moko, makĩguucia Loti, makĩmũcookia nyũmba na makĩhinga mũrango. ¹¹ Magĩcooka makĩhũũra andũ acio maarĩ nja ya mũrango wa nyũmba, ethĩ na akũrũ, na ũtumumu nĩgeetha mage kuona mũrango.

¹² Andũ acio eerĩ makĩũria Loti atĩrĩ, “Ūrĩ na andũ angĩ aku gũkũ, ta arĩa mahikĩtie airĩtu aku, aanake kana airĩtu aku, kana mũndũ ũngĩ waku o wothe ũrĩ itũũra-inĩ rĩrĩ inene? Moimagarie muume gũkũ, ¹³ tondũ nĩtũkwananga kũndũ gũkũ. Mũkayo ũrĩa ũkaĩrwo Jehova okĩrĩre andũ a gũkũ nĩ mũnene mũno, na nĩatũtũmĩte tũũke tũrĩanange.”

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio Loti akiumagara, agĩthiĩ akĩaria na athoni ake, arĩa maarĩ mahikie airĩtu ake. Akĩmeera atĩrĩ, “Mwĩhĩkei muume kũndũ gũkũ, nĩ ũndũ Jehova arĩ hakuhĩ kwananga itũũra rĩrĩ inene!” No athoni ake magĩciiria nĩ itherũ aamaringaga.

¹⁵ Rũciinĩ ruoro rũgĩtema-rĩ, araike acio makĩhĩkahĩka Loti, makĩmwĩra atĩrĩ, “Wĩhĩke! Oya mũtumia waku na airĩtu aku eerĩ arĩa marĩ gũkũ, kana mũniinanĩrio na itũũra rĩrĩ rĩkĩherithio.”

¹⁶ Rĩrĩa Loti aahindahindire-rĩ, andũ acio makĩmũnyiita guoko, na moko ma mũtumia wake na ma airĩtu ake eerĩ, na makĩmoimagaria o wega nginya nja ya itũũra rĩu inene, nĩgũkorwo Jehova nĩamaiguĩrĩre tha. ¹⁷ Na maarĩkia kũmaruta nja ya itũũra, ũmwe wao akĩmeera atĩrĩ, “Mwĩthareĩ mũhonokie mĩoyo yanyu! Mũtikehũgũre, na mũtikarũgame handũ o na ha gũkũ kĩaragana-inĩ gĩkĩ! Ūrĩrai irĩma-inĩ, kana mũniinwo!”

¹⁸ No Loti akĩmeera atĩrĩ, “Aca, aathi akwa, ndamũthaitha! ¹⁹ Tondũ ndungata yanyu nĩ ĩtĩkĩrĩkĩte maĩtho-inĩ manyu, na nĩmũnyonetie ũtugi mũnene wa kũhonokia muoyo wakwa, no ndĩngĩhota kũũrĩra irĩma-inĩ; mwanangĩko ũyũ nĩũkũngorerera, na nĩngũkua. ²⁰ Ta rorai, haarĩa harĩ na itũũra rĩrĩ hakuhĩ ingĩũrĩra, na nĩ inini. Rekei njũrĩre kuo, nĩ itũũra inini mũno, githĩ tiguu? Naguo muoyo wakwa nĩũkũhonoka.”

²¹ Nake mũraika akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ wega mũno, nĩngũkũiguĩra ihooya rĩu o narĩo; Ndikũharagania itũũra rĩu waria ũhoru warĩo. ²² No rĩrĩ, ũrĩra kuo na ihenya, nĩ ũndũ gũtirĩ ũndũ ingĩka nginya ũkinye kuo.” (Nĩkĩo itũũra rĩu rĩitagwo Zoari.)

²³ Loti agĩkinya Zoari-rĩ, riũa nĩrĩarĩkĩtie kũratha. ²⁴ Nake Jehova akiurĩria Sodomu na Gomora mwaki wa ũbiriti uumĩte igũrũ kũrĩ Jehova.

²⁵ Nake akĩharagania matũũra macio manene, na kĩaragana kũu gĩothe, o hamwe na arĩa othe maatũire matũũra-inĩ macio manene, o na mĩmera yothe ya bũrũri ũcio. ²⁶ No mũtumia wa Loti nĩehũgũrĩre na thuutha, nake agĩtuĩka gĩtugĩ gĩa cumbĩ.

²⁷ Mũthenya ũyũ ũngĩ rũciinĩ tene-rĩ, Iburahĩmu agĩũkĩra na agĩcooka handũ harĩa aarũgamĩte mbere ya Jehova. ²⁸ Agĩcũthĩrĩria mwena wa Sodomu na Gomora, bũrũri wothe wa kĩaragana kũu, nake akĩona ndogo ndumanu yambatĩte na igũrũ kuuma bũrũri-inĩ ũcio, ĩhaana ta ndogo yumĩte icua-inĩ.

²⁹ Nĩ ũndũ ũcio, rĩrĩa Jehova aanangire matũũra macio manene ma kĩaragana kũu, nĩaririkanire Iburahĩmu, na akĩruta Loti mwanangĩko-inĩ ũcio waharaganirie matũũra macio manene kũrĩa Loti atũire.

Loti na Airĩtu ake

³⁰ Thuutha ũcio Loti akiuma Zoari, agĩthĩ gĩtũũra kĩrĩma-inĩ arĩ hamwe na airĩtu ake eerĩ, tondũ nĩetigĩrĩre gũikara Zoari. We na airĩtu ake eerĩ magĩtũũra ngurunga-inĩ. ³¹ Mũthenya ũmwe-rĩ, mũirĩtu ũrĩa warĩ mũkũrũ akĩra ũrĩa warĩ mũnini atĩrĩ, “Ithe witũ nĩ mũkũrũ, na gũtirĩ mũndũ mũrũme ũrĩ hakuhĩ wa gũkoma na ithuĩ, ta ũrĩa arĩ mūtugo kũndũ guothe gũkũ thĩ. ³² Reke tũhe ithe witũ ndibei anyue nĩgeetha tũkome nake, na tũtũurie rũciaro rwitũ na ũndũ wa ithe witũ.”

³³ Ũtukũ ũcio magĩtũma ithe wao anyue ndibei, na mũirĩtu ũrĩa mũkũrũ agĩtoonya na agĩkoma nake. Nowe Loti ndaamenyire rĩrĩa mũirĩtu aakomire kana rĩrĩa ookĩrĩre.

³⁴ Mũthenya ũyũ ũngĩ, mũirĩtu ũrĩa mũkũrũ akĩra ũrĩa mũnini atĩrĩ, “Hwai ũtukũ nĩ nĩ ndĩrakomire na ithe witũ. Reke tũmũhe ndibei rĩngĩ anyue ũtukũ wa ũmũthĩ, nawe ũthĩ ũkome nake, nĩgeetha tũtũurie rũciaro rwitũ na ũndũ wa ithe witũ.” ³⁵ Nĩ ũndũ ũcio magĩtũma ithe wao anyue ndibei ũtukũ ũcio o nago, nake mũirĩtu ũrĩa warĩ mũnini agĩtoonya agĩkoma nake. O rĩngĩ Loti ndaamenyire rĩrĩa mũirĩtu aakomire kana rĩrĩa ookĩrĩre.

³⁶ Nĩ ũndũ ũcio airĩtu acio eerĩ a Loti makĩgĩa nda na ithe wao. ³⁷ Mũirĩtu ũrĩa mũkũrũ agĩciara kahĩ na agĩgatua Moabi, na nĩwe ithe wa andũ a Moabi gwata ũmũthĩ. ³⁸ Mũirĩtu ũrĩa mũnini o nake agĩciara kahĩ, nake agĩgatua Beni-Ami, na nĩwe ithe wa Aamoni arĩa marĩ kuo nginya ũmũthĩ.

20

Iburahĩmu na Abimeleku

¹ Na rĩrĩ, Iburahĩmu nĩoimire kũu aarĩ, agĩthĩ mwena wa Negevu, na agĩtũũra gatagatĩ ga Kadesi na Shuri. Gwa kahinda nĩatũũrĩre Gerari ² na arĩ kũu Iburahĩmu oigaga atĩrĩ ha ũhoru wa mũtumia wake Sara, “Ũyũ nĩ mwarĩ wa baba.” Tondũ ũcio Abimeleku mũthamaki wa Gerari agĩtũmanĩra Sara na akĩmuoya.

³ No rĩrĩ, Ngai akĩmũrĩra Abimeleku ũtukũ na kĩroto, akĩmwĩra atĩrĩ, “Wee-rĩ, no ta ũkuĩte tondũ mũndũ-wa-nja ũcio woete nĩ mũtumia wene.”

⁴ No Abimeleku ndaakoretwo akuhĩrĩrie Sara, nĩ ũndũ ũcio akĩũria atĩrĩ, “Mwathani, no wanange rũrĩrĩ rũtehĩtie? ⁵ Githĩ ti we wanjũrĩre, ‘Ũyũ nĩ mwarĩ wa baba?’ Na ningĩ o nake Sara githĩ ndoigire atĩrĩ, ‘Ũyũ nĩ mũrũ wa baba?’ Njikĩte ũndũ ũcio na ũrũngĩrĩru wa ngoro na moko matarĩ ũcuuke.”

⁶ Ningĩ Ngai akĩmwĩra atĩrĩ kĩroto-inĩ, “Ĩ, nĩnjũũĩ ũrekĩte ũguo na ũrũngĩrĩru wa ngoro, na nĩkĩo ndĩrakũgirĩrie ũnjĩhĩrie. Nĩkĩo itanareka

ũmũhutie. ⁷ Rĩu-rĩ, cookeria mũndũ ũcio mũtumia wake, nĩgũkorwo nĩ mũnabii, nake nĩegũkũhooera, na nĩũgũtũũra muoyo. No waga kũmũcookia-rĩ, ũmenye ti-itherũ wee nĩũgũkua, na andũ aku othe nĩmegũkua.”

⁸ Mũthenya ũyũ ũngĩ rũciinĩ tene, Abimeleku agĩtũmanĩra anene ake othe, na aarĩkia kũmeera maũndũ marĩa mothe meekĩkĩte, andũ acio magĩtigĩra mũno. ⁹ Abimeleku agĩcooka agĩta Iburahĩmu na akĩmũuria atĩrĩ, “Nĩ atĩa ũguo ũtwĩkĩte? Nĩ atĩa ngwĩhĩrie, nĩguo ũndeherere nĩ na ũthamaki wakwa ũũru mũnene ũguo? Ũnjĩkĩte maũndũ mataagĩrĩire gwĩkwo.” ¹⁰ Ningĩ Abimeleku akĩuria Iburahĩmu atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ gĩatũmire wĩke ũguo?”

¹¹ Iburahĩmu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndeĩrire atĩrĩ, ‘Kũndũ gũkũ andũ matiĩtigĩrĩte Ngai, na nĩmekũnjũraga nĩ ũndũ wa mũtumia wakwa.’ ¹² O na kũrĩ ũguo, ti-itherũ nĩ mwarĩ wa-baba, mũirĩtu wa baba; no tũtirĩ a nyina ũmwe, nĩkĩo aatuĩkire mũtumia wakwa. ¹³ Na rĩrĩa Ngai aandutire kuuma nyũmba-inĩ ya baba thiĩ ngorũũrage, ndeerire mũtumia wakwa atĩrĩ, ‘Ũũ nĩguo ũrĩnyonagia wendo waku: Kũrĩa guothe tũrĩthiiga, uugage atĩrĩ ũhoru-inĩ ũnjĩgĩ, ‘Ũyũ nĩ mũrũ wa baba.’ ”

¹⁴ Iburahĩmu aarĩkia kwaria, Abimeleku akĩruta ng’ondũ na ng’ombe, na ngombo cia arũme na cia andũ-a-nja, na agĩcihe Iburahĩmu, na akĩmũcookeria Sara mũtumia wake. ¹⁵ Ningĩ Abimeleku akĩmwĩra atĩrĩ, “Bũrũri wakwa ũrĩ mbere yaku; tũũra harĩa hothe ũngĩenda.”

¹⁶ Nake Abimeleku akĩra Sara atĩrĩ, “Nĩngũhe mũrũ-wa-thoguo cekeri 1,000 cia betha* ituĩke cia kũrĩhĩria ihĩtia rĩrĩa ũhĩtĩrio mbere ya andũ aya othe mũrĩ nao; we ndũrĩ ũũru wĩkĩte.”

¹⁷ Nake Iburahĩmu akĩhooya Ngai, nake Ngai akĩhonia Abimeleku, na mũtumia wake, na ngombo ciake cia airĩtu nĩguo mahote gũciara ciana rĩngĩ, ¹⁸ nĩgũkorwo Jehova nĩahingĩte nda cia andũ-a-nja othe a nyũmba ya Abimeleku, makaaga kũgĩa ciana, nĩ ũndũ wa Abimeleku kuoya Sara mũtumia wa Iburahĩmu.

21

Gũciarwo kwa Isaaka

¹ Nake Jehova agĩtuga Sara o ta ũrĩa oigĩte, na Jehova akĩhingĩria Sara kĩrĩkanĩro kĩrĩa aamwĩrĩire. ² Sara akĩgĩa nda, na agĩciarĩra Iburahĩmu kaana ga kahĩ ũkũrũ-inĩ wake, o ihinda rĩrĩa Jehova aamwĩrĩte. ³ Iburahĩmu agĩtua kaana kau ga kahĩ aaciarĩrwo nĩ Sara, Isaaka. ⁴ Na rĩrĩa mũriũ ũcio wake Isaaka akinyirie thikũ inyanya-rĩ, Iburahĩmu akĩmũruithia, o ta ũrĩa Ngai aamwathĩte. ⁵ Iburahĩmu aarĩ na mĩaka igana rĩmwe rĩrĩa mũriũ wake Isaaka aaciarĩrwo.

⁶ Sara akiuga atĩrĩ, “Ngai nĩatũmĩte theke, na mũndũ o wothe ũrĩguaga ũhoru ũcio nĩarĩthekaga hamwe na nĩ.” ⁷ Agĩcooka akiuga atĩrĩ, “Nũũ ũngĩerire Iburahĩmu atĩ Sara nĩakongithia ciana? No rĩrĩ, nĩndĩmũciarĩire kaana ga kahĩ ũkũrũ-inĩ wake.”

Hagari na Ishumaeli Kũingatwo

⁸ Nako kaana kau gagĩkũra na gagĩtigithio kuonga; nago mũthenya ũrĩa Isaaka aatigithirio kuonga-rĩ, Iburahĩmu akĩrugithia iruga inene. ⁹ No Sara akĩona atĩ mũriũ wa Hagari ũrĩa Mũmisiri aaciarĩire Iburahĩmu aarĩ na kĩnyũrũri. ¹⁰ Nake akĩra Iburahĩmu atĩrĩ, “Ingata ngombo ĩno ya

* 20:16 nĩ ta kilo ikũmi na ĩmwe na nuthu (11.5).

mũndũ-wa-nja hamwe na mũriũ, tondũ mũriũ ũcio wa ngombo ñyo ya mũndũ-wa-nja ndakagayana igai na mũriũ wakwa Isaaka.”

¹¹ Naguo ũhoro ũcio ũgĩthĩĩnia Iburahĩmu mũno tondũ wakoniĩ mũriũ. ¹² No Ngai akĩmwĩra atĩrĩ, “Tiga gũthĩĩnĩka mũno nĩ ũndũ wa kĩmwana kũu, na ndungata ñyo yaku ya mũndũ-wa-nja. Thikĩrĩria ũrĩa wothe Sara egũkwĩra, tondũ rũciaro rũrĩa rũgeetanio nawe rũkoima harĩ Isaaka. ¹³ O na ningĩ nĩngatũma mũriũ wa ndungata ñyo ya mũndũ-wa-nja atuĩke rũrĩrĩ rũnene, tondũ nĩ rũciaro rwaku.”

¹⁴ Mũthenya ũyũ ũngĩ rũciinĩ tene Iburahĩmu akĩoya irio na mondo ya rũũa ĩrĩ na maaĩ, na agĩcinengera Hagari. Akĩmũigĩrĩra ciande-inĩ ciake, agĩcooka akĩmumagaria hamwe na kĩmwana kũu. Nake Hagari agĩũthĩra, na agĩturĩrwo nĩ njĩra arĩ kũu werũ-inĩ wa Birishiba.

¹⁵ Na rĩrĩa maaĩ marĩa maarĩ rũũa-inĩ maathirire-rĩ, Hagari akĩgĩa kĩmwana kũu rungu rwa kĩhinga kĩmwe. ¹⁶ Nake agĩthiĩthiia, agĩkara thĩ handũ hataarĩ haraihu, ta ha rĩkia rĩa mũguĩ, tondũ eeciiririe atĩrĩ, “Ndingĩrorera kĩmwana gĩakwa gĩgĩkua.” Na aikarĩte hau hakuĩ, akĩambĩrĩria kũgirĩka.

¹⁷ Nake Ngai akĩgĩa kĩmwana kũu gĩkĩrĩra, nake mũraika wa Ngai agĩta Hagari arĩ kũu igũrũ akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ kũĩ kĩragũthĩĩnia Hagari? Tiga gwĩtigĩra; Ngai nĩaiguĩte kĩrĩro gĩa kĩmwana kũu kĩrĩ o hau kĩrĩ. ¹⁸ Tiira kĩmwana kũu na igũrũ, na ũkĩnyĩtĩrĩre na guoko, nĩgũkorwo nĩngagĩtua rũrĩrĩ rũnene.”

¹⁹ Hĩndĩ ñyo Ngai akĩmũhingũra maitho, nake akĩona gĩthima kĩa maaĩ. Agĩthĩ ho, akĩiyũria rũũa maaĩ, na akĩhe kĩmwana kũu kĩnyue.

²⁰ Ngai nĩakorirwo hamwe na kĩmwana kũu o ũrĩa gĩakũraga. Gĩatũũrĩre werũ-inĩ, na gĩgĩtuĩka mũrathi na ũta. ²¹ Hĩndĩ ñyo aatũũraga Werũ-inĩ wa Parani-rĩ, nyina akĩmwethera mũtumia kuuma Misiri.

Kĩrĩkanĩro kĩa Iburahĩmu na Abimeleku

²² Ihinda-inĩ-rĩ Abimeleku na Fikolu mũnene wa mbũtũ ciake cia ita makĩra Iburahĩmu atĩrĩ, “Ngai arĩ hamwe nawe maũndũ-inĩ mothe marĩa wĩkaga. ²³ Rĩu-rĩ, wĩhĩte ũrĩ mbere ya Ngai atĩ ndũkanjuukanĩrĩra, kana ũcuukanĩre ciana ciakwa, o na kana njiaro ciakwa. Nyonagia ũtuĩgĩ nĩ na bũrũri ũyũ we ũtũũraga ũrĩ mũgeni o ta ũrĩa nĩ nguonetie ũtuĩgĩ.”

²⁴ Iburahĩmu agĩcookia atĩrĩ, “Nĩndehĩta.”

²⁵ Ningĩ Iburahĩmu agĩtetia Abimeleku nĩ ũndũ wa gĩthima kĩa maaĩ kĩrĩa ndungata cia Abimeleku ciamũtunyĩte. ²⁶ No Abimeleku akiuga atĩrĩ, “Ndiũũ nũũ wĩkĩte ũndũ ũcio. Wee ndwanjĩrĩre, na ndaigua ũhoro ũcio ũmũthĩ.”

²⁷ Nĩ ũndũ ũcio Iburahĩmu akĩrehe ng’ondũ na ng’ombe akĩhe Abimeleku, nao andũ acio eerĩ makĩgĩa na kĩrĩkanĩro. ²⁸ Iburahĩmu akĩamũra mũatĩ mũgwanja kuuma rũũru-inĩ rwake. ²⁹ Nake Abimeleku akĩũria Iburahĩmu atĩrĩ, “Mĩatĩ ĩno mũgwanja-rĩ, wamĩamũra kuuma rũũru-inĩ nĩkĩ?”

³⁰ Iburahĩmu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Itĩkĩra kuoya mũatĩ ĩno mũgwanja kuuma kũrĩ nĩ, ĩtuĩke ũira atĩ nĩ nĩ ndenjire gĩthima gĩkĩ.”

³¹ Tondũ ũcio handũ hau hagĩtwo Birishiba tondũ hau nĩ ho andũ acio eerĩ mehĩtĩire mwĩhĩtwa.

³² Thuutha wa kũrĩkanĩra kĩrĩko kũu kũu Birishiba, Abimeleku na Fikolu mũnene wa mbũtũ ciake cia ita, magĩcooka bũrũri wa Afilisti. ³³ Nake Iburahĩmu akĩhaanda mũtĩ wa mũbinde kũu Birishiba, na agĩkaĩra rĩtwa rĩa Jehova, o we Mũrungu ũrĩa-ũtũũraga-Tene-na-Tene, arĩ handũ hau.

³⁴ Nake Iburahĩmu agĩkara bũrũri-inĩ ũcio wa Afilisti ihinda irayya ma.

22

Kũgerio kwa Iburahĩmu

¹ Thuutha wa maũndũ macio-rĩ, Ngai nĩageririe Iburahĩmu. Ngai akĩmwĩta atĩrĩ, “Iburahĩmu!”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Niĩ ũyũ haha.”

² Nake Ngai akĩmwĩra atĩrĩ, “Oya mũriũ waku, o we ũrĩa wa mũmwe Isaaka, ũrĩa wendete, ũthiĩ rũgongo rwa Moria, na ũmũrute ta igongona rĩa njino kuo kĩrĩma-inĩ kĩmwe kĩa iria ngaakuonia.”

³ Nĩ ũndũ ũcio mũthenya ũyũ ũngĩ rũciinĩ tene, Iburahĩmu agĩũkĩra, agĩtandĩka ndigiri yake. Akĩoya ndungata ciake igĩrĩ na mũriũ wake Isaaka. Aarĩkia gwatũra ngũ cia kũigana igongona rĩa njino-rĩ, akiu-magara erekeire handũ harĩa Ngai aamwĩrite. ⁴ Mũthenya wa gatatũ, Iburahĩmu agĩtiira maitho na akĩona handũ hau harĩ o kũraya. ⁵ Akĩira ndungata ciake atĩrĩ, “Ikaragai haha na ndigiri ĩno, na niĩ na kĩmwana gĩakwa tũthiĩ haarĩa tũkahooe Ngai, na tũcooke tũmũcookerere.”

⁶ Iburahĩmu agĩkĩoya ngũ icio cia igongona rĩa njino, agĩciigĩrĩra mũriũ wake Isaaka, nake agĩkuua mwaki na kahiũ. Na rĩrĩa o eerĩ mathiiga hamwe, ⁷ Isaaka akĩaria, agĩta ithe Iburahĩmu atĩrĩ, “Baba!”

Iburahĩmu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Niĩ ũyũ, mũrũ wakwa.”

Isaaka akiuga atĩrĩ, “Ndĩrona tũrĩ na mwaki na ngũ! No rĩrĩ, gatũrũme ka igongona rĩa njino karĩ ha?”

⁸ Iburahĩmu agĩcookia atĩrĩ, “Mũrũ wakwa, Ngai we mwene nĩekũheana gatũrũme ka igongona rĩa njino.” Nao eerĩ magĩthiĩ na mbere marĩ hamwe.

⁹ Maakinya handũ harĩa Ngai aamwĩrite-rĩ, Iburahĩmu agĩaka kĩgongona ho na akĩara ngũ igũrũ rĩakĩo. Agĩcooka akĩoha mũriũ wake Isaaka na akĩmũkomia kĩgongona-inĩ kũ igũrũ rĩa ngũ. ¹⁰ Ningĩ akĩoya kahiũ, agĩtambũrũkia guoko gwake, oorage mũriũ. ¹¹ No mũraika wa Jehova akĩmwĩta kuuma igũrũ, akiuga atĩrĩ, “Iburahĩmu! Iburahĩmu!”

Nake Iburahĩmu agĩcookia atĩrĩ, “Niĩ ũyũ haha.”

¹² Akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndũkahutie kĩmwana kũ na guoko gwaku, na ndũgagũke ũndũ o na ũrĩkũ. Rĩu nĩndamenya atĩ nĩwĩtigĩrite Ngai, tondũ ndũnarega kũruta mũrũguo, o we mũrũguo waku wa mũmwe, arĩ igongona.”

¹³ Nake Iburahĩmu agĩtiira maitho, na hau kĩhinga-inĩ akĩona ndũrũme ĩnyiitĩtwo hĩa nĩ mũrita. Agĩthiĩ ho, akĩoya ndũrũme ĩyo na akĩmĩruta ĩrĩ igongona rĩa njino handũ ha mũriũ. ¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio Iburahĩmu agĩta handũ hau Jehova-Nĩarĩheanaga. Na nginya ũmũthĩ kuugagwo atĩrĩ, “Kĩrĩma-inĩ kĩa Jehova-rĩ, nĩarĩtũheaga.”

¹⁵ Nake mũraika wa Jehova arĩ igũrũ, agĩta Iburahĩmu hĩndĩ ya keerĩ, ¹⁶ akĩmwĩra atĩrĩ, “Jehova ekuuga ũũ: Nĩndĩhĩtĩte na niĩ mwene, atĩ tondũ nĩwĩkĩte ũndũ ũyũ na ndũnarega kũndutĩra mũrũguo, o mũrũguo waku wa mũmwe-rĩ, ¹⁷ ti-itherũ nĩngakũrathima na ndũme njiaro ciaku cingĩhe ta njata cia matu-inĩ na ta mũthanga ũrĩa ũrĩ hũgũrũrũ-inĩ cia iria. Njiaro ciaku nĩ ikegwatĩra matũũra marĩa manene ma thũ ciacio, ¹⁸ na nĩ ũndũ wa rũciaro rwaku, ndũrĩrĩ ciothe cia thĩ nĩkarathimwo, tondũ wee nĩũnjathĩkĩre.”

¹⁹ Nake Iburahĩmu agĩcookerera ndungata ciake, magĩthiĩ hamwe marorete Birishiba. Nake Iburahĩmu agĩtũũra kũu Birishiba.

Ariũ a Nahoru

²⁰ Thuutha wa maũndũ macio Iburahĩmu agĩkinyĩrwo nĩ ũhoro, akĩrwo atĩrĩ, “Milika o nake nĩagĩte na ciana; nĩaciarĩire mũrũ-wa-nyũkwa Nahoru ciana: ²¹ Uzu nĩwe wa irigithathi, na mũrũ wa nyina nĩ Buzu, na Kemueli (ithe wa Aramu), ²² na Kesedu, na Hazo, na Pilidashu, na Jidilafu, na Bethueli.” ²³ Bethueli nĩwe watuĩkire ithe wa Rebeka. Acio nĩo ariũ arĩa anana Milika aaciarĩire Nahoru, mũrũ wa nyina na Iburahĩmu. ²⁴ Thuriya yake, irĩa yetagwo Reuma, o nayo yarĩ na ariũ ake, nĩo Teba, na Gahamu, na Tahashu na Maaka.

23

Gĩkuũ gĩa Sara

¹ Sara aatũũrĩre muoyo agĩkinyia mĩaka igana rĩmwe na mĩrongo ĩrĩ na mũgwanja. ² Nake aakuĩrĩire Kiriathu-Ariba (na nokuo Hebironi), bũrũri-inĩ wa Kaanani; nake Iburahĩmu agĩthiĩ, agĩcakaĩra Sara na akĩmũrĩrĩra.

³ Ningĩ Iburahĩmu agĩũkĩra akiuma hau mwĩrĩ wa mũtumia wake warĩ, agĩthiĩ akĩarĩria Ahiti akĩmeera atĩrĩ, ⁴ “Nĩ ndĩ mũgeni na mũgendi gũkũ kwanyu. Nyenderiai handũ gũkũ ha gũthikana nĩgeetha hote gũthika mũtumia wakwa ũrĩa ũkuĩte.”

⁵ Nao Ahiti magĩcookeria Iburahĩmu atĩrĩ: ⁶ “Mũthuuri ũyũ, ta tũthikĩrĩrie. Wee ũrĩ mũthamaki ũrĩ hinya gatagatĩ-inĩ gaitũ. Thika mũtumia waku mbĩrĩra-inĩ ĩmwe ya iria njega ciitũ. Gũtirĩ mũndũ witũ ũngĩkũgĩria mbĩrĩra ya gũthika mũtumia waku.”

⁷ Iburahĩmu agĩũkĩra akĩinamĩrĩra mbere ya Ahiti, andũ acio ene bũrũri. ⁸ Akĩmeera atĩrĩ, “Angĩkorwo nĩmwĩtikĩrĩte thike mũtumia wakwa-rĩ, gũthikĩrĩriei, na mũthaithanĩrĩre kũrĩ Efironi mũrũ wa Zoharu, ⁹ nĩguo anyenderie ngurunga ya Makipela, irĩa yake ĩrĩ mũthia-inĩ wa gĩthaka gĩake. Mũũriei anyenderie na thogora ũrĩa ũmĩgana, ĩtuĩke handũ hakwa ha gũthikana gũkũ kwanyu.”

¹⁰ Nake Efironi ũcio Mũhiti aikarĩte thĩ o hau gatagatĩ-inĩ ka andũ arĩa angĩ; tondũ ũcio agĩcookeria Iburahĩmu akĩiguagwo nĩ Ahiti othe arĩa mookĩte kĩhingo-inĩ gĩa itũũra rĩu rĩake. ¹¹ Akĩmwĩra atĩrĩ, “Aca, mwathi wakwa, thikĩrĩria; nĩndakũhe gĩthaka kũu, na nĩndakũhe ngurunga ĩyo ĩrĩ thĩnĩ wakĩo. Ndakũhe andũ akwa makĩonaga. Thika mũtumia waku.”

¹² O rĩngĩ Iburahĩmu akĩinamĩrĩra mbere ya andũ acio ene bũrũri, ¹³ na akĩarĩria Efironi andũ acio makĩiguaga, akĩmwĩra atĩrĩ, “Itĩkĩra gũũthikĩrĩria. Nĩngũrĩha thogora wa gĩthaka kũu. Amũkĩra mbeeca kuuma kũrĩ nĩ, nĩgeetha hote gũthika mũtumia wakwa kuo.”

¹⁴ Efironi agĩcookeria Iburahĩmu atĩrĩ, ¹⁵ “Ta thikĩrĩria, mwathi wakwa; gĩthaka kũu kĩngiuma cekerĩ magana mana ma betha,* no rĩrĩ, kũu nĩ kũĩ gatagatĩ gaku na nĩ? Thĩ ũthike mũtumia waku.”

¹⁶ Iburahĩmu agĩĩtikĩra thogora wa Efironi na akĩmũthimĩra betha iria aagwetete andũ a Ahiti othe makĩiguaga; cekerĩ magana mana cia betha cia mũigana wa gĩthimo kĩa onjorithia.

¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio, gĩthaka kĩa Efironi kũu kĩarĩ Makipela hakuhĩ na Mamure-gĩthaka na ngurunga ĩyo, na mĩtĩ yothe irĩa yarĩ mĩhaka-inĩ ya gĩthaka kũu ikĩgarũrĩrwo ¹⁸ Iburahĩmu mbere ya Ahiti othe arĩa mookĩte kĩhingo-inĩ gĩa itũũra rĩu inene. ¹⁹ Thuutha wa ũguo, Iburahĩmu agĩthika Sara mũtumia wake ngurunga-inĩ ĩyo yarĩ gĩthaka-inĩ kĩa Makipela hakuhĩ na Mamure (irĩa ĩrĩ Hebironi), bũrũri-inĩ wa Kaanani. ²⁰ Nĩ ũndũ ũcio

* 23:15 nĩ ta kilo inya na nuthu (4.5).

gĩthaka kũu na ngurunga ĩyo yarĩ kuo ikĩgarũrĩrwo Iburahĩmu nĩ Ahiti irĩ handũ ha gũthikanaga.

24

Isaaka na Rebeka

¹ Na rĩrĩ, Iburahĩmu aarĩ mũkũrũ na agatindĩka mĩaka. Nake Jehova nĩamũrathimĩte maũndũ-inĩ make mothe. ² Nake akĩra ndungata ĩrĩa yarĩ nene mũciĩ-inĩ wake, o ĩrĩa yarũgamĩrĩire indo ciothe iria aarĩ nacio atĩrĩ, “Ta iga guoko gwaku rungu rwa kĩero gĩakwa. ³ Nĩngwenda wĩhĩte na rĩitwa rĩa Jehova, o we Ngai wa igũrũ na Ngai wa thĩ, atĩ ndũgethara mũrũ wakwa mũtumia kuuma kũrĩ airĩtu a Akaanani aya ndũũraga thĩinĩ wao, ⁴ no nĩũgathiĩ bũrũri-inĩ wakwa na kũrĩ andũ a nyũmba iitũ, na wethere mũrũ wakwa Isaaka mũtumia kũu.”

⁵ Ndungata ĩyo ikĩmũũria atĩrĩ, “Ĩ mũndũ-wa-nja ũcio angĩkaarega gũũka na nĩ bũrũri-inĩ ũyũ? Ngaacookia mũrũguo bũrũri ũrĩa woimire?”

⁶ Iburahĩmu akĩmwĩra atĩrĩ, “Menyerera, ndũkanacookie mũrũ wakwa kũu! ⁷ Jehova, o we Ngai wa igũrũ ũrĩa wandutire kuuma nyũmba ya baba na kuuma bũrũri ũrĩa ndaciariĩrwo na akĩnjarĩria na akĩnjĩra na mwĩhĩtwa atĩrĩ, ‘Rũciaro rwaku nĩngarũhe bũrũri ũyũ’ we nĩwe ũgaatũma mũraika wake mbere yaku nĩguo ũkoonera mũrũ wakwa mũtumia kuuma kuo. ⁸ Mũndũ-wa-nja ũcio angĩkaarega gũũka nawerĩ, ndũkoohwo nĩ mwĩhĩtwa ũyũ wakwa; no ndũkanacookie mũrũ wakwa kũu.” ⁹ Nĩ ũndũ ũcio ndungata ĩyo ikĩiga guoko kwayo rungu rwa kĩero kĩa Iburahĩmu ũcio mwathi wayo, na ikĩĩhĩta na mwĩhĩtwa harĩ we kũringana na ũhoru ũcio.

¹⁰ Ndungata ĩyo ĩgĩcooka ikĩoya ngamĩra ikũmi cia mwathi wayo na ĩkiumagara ĩkuĩte mĩthemba yothe ya indo njega kuuma kũrĩ mwathi wayo. ĩgĩthiĩ ĩgĩkinya itũura rĩrĩa Nahoru aatũũraga mwena wa gathigathini-ithũĩro wa Mesopotamia. ¹¹ Nayo ĩgĩtũma ngamĩra ikome nja ya itũura hakuhĩ na gĩthima kĩa maaĩ; kwarĩ kĩhwaĩ-inĩ rĩrĩa andũ-a-nja maathiiaga gũtaha maaĩ.

¹² ĩgĩcooka ikĩhooya, ĩkiuga atĩrĩ, “Wee Jehova, Ngai wa Iburahĩmu mwathi wakwa, tũma ngaacĩre ũmũthĩ na ũtuge mwathi wakwa Iburahĩmu. ¹³ Rora, ndũgamĩte haha gĩthima-inĩ kĩa maaĩ, nao airĩtu a ene itũura nĩ maroka gũtaha maaĩ. ¹⁴ Kũrotũĩka atĩrĩ, atĩ rĩrĩa ndĩrĩra mũirĩtu atĩrĩ, ‘Ndakũhooya, he ndigithũ yaku nyue maaĩ,’ nake oige atĩrĩ, ‘Nyua na nĩngũtahĩra o na ngamĩra ciaku,’ reke ũcio atuĩke nĩwe ũthuurĩire ndungata yaku Isaaka. Na ũndũ ũcio ũtũme nĩ menye atĩ nĩũtugĩte mwathi wakwa.”

¹⁵ ĩtanarĩkia kũhooya-rĩ, Rebeka agĩũka akuuĩte ndigithũ kĩande-inĩ. Aarĩ mũirĩtu wa Bethueli mũrũ wa Milika, ũrĩa warĩ mũtumia wa Nahoru mũrũ wa nyina na Iburahĩmu. ¹⁶ Mũirĩtu ũcio aarĩ mũthaka mũno, mũirĩtu gathirange; gũtirĩ mũndũ mũrũme wakomete nake. Agĩkũrũka gĩthima-inĩ kĩa maaĩ, akĩiyũria ndigithũ yake maaĩ, agĩcooka akĩambata rĩngĩ.

¹⁷ Nayo ndungata ĩyo ikĩhiũha ikamũtũnge, na ikĩmwĩra atĩrĩ, “Ndagũthaiha, he tũũ tũnini twa kũnyua kuuma ndigithũ-inĩ yaku.”

¹⁸ Nake agĩcookia atĩrĩ, “Mwathi wakwa, nyua,” nake akĩruta ndigithũ mũtwe na ihenya, akĩmĩnyiita na moko, na akĩmũhe maaĩ.

¹⁹ Na aarĩkia kũmũhe maaĩ ma kũnyua, agĩcooka akiuga atĩrĩ, “Nĩngũtahĩra ngamĩra ciaku, o nacio o nginya ciigania kũnyua.”

20 Agĩkĩonoreria maaĩ marĩa maarĩ ndigithũ yake mũharatĩ-inĩ na ihenya, agĩcooka agĩteng'era gĩthima-inĩ gũtaha maaĩ mangĩ, agĩtaha ma kũigana ngamĩra ciake ciothe. 21 Mũndũ ũcio akĩmwĩrorera atekwaria, nĩguo amenye kana Jehova nĩagacĩrithĩtie rũgendo rwake kana ndaarũgacĩrithĩtie.

22 Rĩrĩa ngamĩra ciarĩkirie kũnyua maaĩ-rĩ, mũndũ ũcio akĩruta gĩcũhĩ kĩa iniũrũ gĩa thahabu kĩa ũritũ wa nuthu cekerĩ,* na bangiri igĩrĩ cia thahabu cia ũritũ wa cekerĩ ikũmi,† akĩmwĩkĩra. 23 Agĩcooka akĩmũũria atĩrĩ, “Wee ũrĩ mwarĩ wa ũ? Ndagũthaita ta njĩra atĩrĩ, mũciĩ gwa thoguo-rĩ, he handũ tũngĩrarĩrĩa?”

24 Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ ndĩ mwarĩ wa Bethueli, mũriũ ũrĩa Milika aaciarĩre Nahoru.” 25 Ningĩ akĩmwĩra atĩrĩ, “Tũrĩ na riya na nyeki nyingĩ, o na handũ wee ũngĩrarĩrĩa.”

26 Mũndũ ũcio akĩinamĩrĩa thĩ, akĩhooya Jehova, 27 akiuga atĩrĩ, “Jehova arogaathwo, o we Ngai wa Iburahĩmu mwathi wakwa, o ũcio ũtatigĩte kuonania ũtugi na wĩhokeku wake kũrĩ mwathi wakwa. Hakwa-rĩ, Jehova nĩandongoretie rũgendo-inĩ, akanginyia kwa andũ a nyũmba ya mwathi wakwa.”

28 Nake mũirĩtu ũcio agĩteng'era, agĩthĩ akĩhe andũ a nyũmba ya nyina ndeto icio. 29 Na rĩrĩ, Rebeka aarĩ na mũrũ wa nyina wetagwo Labani, nake akiumagara ahiũhĩte, agĩthĩ kũrĩ mũndũ ũcio hau gĩthima-inĩ kĩa maaĩ. 30 Rĩrĩa onire gĩcũhĩ kũ kĩa iniũrũ na bangiri irĩ moko-inĩ ma mwarĩ wa nyina, na aigua Rebeka akiuga ũrĩa mũndũ ũcio aamwĩrĩte-rĩ, agĩthĩ kũrĩ mũndũ ũcio, akĩmũkora arũgamĩte harĩ ngamĩra ciake hakuhĩ na gĩthima kĩa maaĩ. 31 Akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūka tũthĩ mũciĩ, wee ũrathimĩtwo nĩ Jehova. Ūrũgamĩte haha nja nĩkĩ? Nĩhaarĩrie nyũmba yaku na handũ ha ngamĩra.”

32 Nĩ ũndũ ũcio mũndũ ũcio agĩtoonya nyũmba, nacio ngamĩra ikĩaũrwo mĩrigo. Ngamĩra ikĩreherwo riya na nyeki, nake mũndũ ũcio na andũ arĩa aarĩ nao makĩreherwo maaĩ ma gwĩthamba magũrũ. 33 Ningĩ akĩreherwo irio, nowe akiuga atĩrĩ, “Nĩ ndingĩrĩa, itambĩte kũmwĩra ũndũ ũrĩa ũndehete gũkũ.”

Nake Labani akĩmwĩra atĩrĩ, “Gĩtwĩre.”

34 Nake agĩkiuga atĩrĩ, “Nĩ ndĩ ndungata ya Iburahĩmu.” 35 “Jehova nĩarathimĩte mwathi wakwa mũno, na nĩ atongete mũno. Nĩamũheete ng'onde na ng'ombe, betha na thahabu, ndungata cia arũme na cia andũ-a-nja, na ngamĩra o na ndigiri. 36 Nake Sara mũtumia wa mwathi wakwa nĩamũciarĩre kĩmwana arĩ o mũkũrũ, nake nĩakĩheete indo ciake ciothe. 37 Nake mwathi wakwa agĩtũma ndĩhĩte akĩnjĩra atĩrĩ, ‘Ndũkanethere mũriũ wakwa mũtumia kuuma kũrĩ airĩtu a Akaanani, a gũkũ bũrũri ũyũ ndũũraga, 38 no ũthĩ kũrĩ nyũmba ya baba na kũrĩ mũhĩrĩga wakwa, na ũrutĩre mũriũ wakwa mũtumia kuo.’

39 “Ningĩ ngĩũria mwathi wakwa atĩrĩ, ‘Ĩ mũndũ-wa-nja ũcio angĩrega gũũka na nĩ?’

40 “Nake akĩnjookeria atĩrĩ, ‘Jehova ũrĩa ndũire thiiaga mbere yake, nĩagatũma mũraika wake athĩ nawe, na atũme rũgendo rwaku rũgaacĩre, nĩgeetha ũkaarutĩra mũriũ wakwa mũtumia kuuma kũrĩ mũhĩrĩga wakwa na kuuma kũrĩ andũ a nyũmba ya baba. 41 Ningĩ wathĩ kũrĩ mũhĩrĩga wakwa-rĩ, nĩũkohorwo kuuma kũrĩ mwĩhĩtwa wakwa; o

* 24:22 nĩ ta giramu ithano na nuthu (5:5). † 24:22 nĩ ta giramu 110.

na mangĩkaarega kũmũnengerana kũrĩ we, nĩũkohorwo kuuma kũrĩ mwĩhĩtwa ũcio wakwa.’ ”

⁴² Agĩthĩĩ na mbere, akiuga atĩrĩ, “Ũmũthĩ rĩrĩa nginyire gĩthima-inĩ kĩa maaĩ, njugire atĩrĩ, ‘Wee Jehova Ngai wa Iburahĩmu mwathi wakwa, ũngĩenda, ndagũthaitha, gaacĩrithia rũgendo rũrũ njũkĩte. ⁴³ Ta kĩone, nũngĩĩ haha gĩthima-inĩ kĩa maaĩ; mũirĩtu angĩũka gũtaha maaĩ na nĩ ndĩmwĩre atĩrĩ, “Itĩkĩra nyue tũũ tũnini kuuma ndigithũ-inĩ yaku,” ⁴⁴ nake angĩnjĩra atĩrĩ, “Nyua na nĩngũtahĩra ngamĩra ciaku o nacio,” nĩagĩtuĩke nĩwe mũndũ-wa-nja ũrĩa Jehova athuurĩre mũriũ wa mwathi wakwa.’

⁴⁵ “Itanarĩkia kũhooya ũguo na ngoro-rĩ, Rebeka oka arĩ na ndigithũ yake kĩa nde. Nake aikũrũka gĩthima-inĩ kĩa maaĩ, aataha maaĩ na nĩ ndamwĩra atĩrĩ, ‘Ndagũthaitha he maaĩ nyue.’

⁴⁶ “Aaruta ndigithũ yake kĩa nde o naihenya anjĩra atĩrĩ, ‘Nyua, na nĩngũnyuithia o na ngamĩra ciaku.’ Nĩ ũndũ ũcio ndanyua maaĩ na ahe ngamĩra o nacio.

⁴⁷ “Na nĩ ndamũũria atĩrĩ, ‘Ũrĩ mwarĩ wa ũ?’

“Nake anjookeria atĩrĩ, ‘Ndĩ mwarĩ wa Bethueli mũrũ wa Nahoru, ũrĩa Milika aamũciarĩre.’

“Na nĩ ndakĩmwĩkĩra gĩcũhĩ iniũrũ, na bangiri moko, ⁴⁸ ndacooka ndainamĩrĩra ndahooya Jehova. Ndagatha Jehova, o we Ngai wa Iburahĩmu mwathi wakwa, ũrĩa ũndongoretie na njĩra ĩrĩa njagĩrĩru nyonere mũrũ wa mwathi wakwa mwarĩ wa mũriũ wa mũrũ wa nyina nake. ⁴⁹ Na rĩrĩ, angĩkorwo nĩ mũkuonania ũtugi na wĩhokeku kũrĩ mwathi wakwa, njĩrai; na angĩkorwo tiguu, mũnjĩre nĩgeetha na nĩ menye na kũrĩa ngũrora.”

⁵⁰ Labani na Bethueli magĩcookia atĩrĩ, “Ũndũ ũyũ uumĩte kũrĩ Jehova; ithuĩ tũngĩgĩkwĩra atĩa? ⁵¹ Rebeka nĩwe ũyũ; muoe mũthĩĩ agatuĩke mũtumia wa mũriũ wa mwathi waku, o ta ũrĩa Jehova oigĩte.”

⁵² Rĩrĩa ndungata ya Iburahĩmu yaiguire ũrĩa moigire, ĩkĩnamĩrĩra, ĩgĩturumithia ũthiũ wayo thĩ mbere ya Jehova. ⁵³ Nĩngĩ ndungata ĩyo ĩkĩruta thahabu, na mathaga ma betha na nguo, na ĩgĩcihe Rebeka; ĩgĩcookia ĩkĩhe Labani mũrũ wa nyina, o na nyina, iheo cia goro. ⁵⁴ Ndungata ĩyo na andũ arĩa yarĩ nao makĩrĩa na makĩnyua, na makĩraara kũũ ũtukũ ũcio.

Na rĩrĩa mookĩrĩre mũthenya ũyũ ũngĩ rũciinĩ tene, ĩkiuga atĩrĩ, “Rekei ndĩthĩre kũrĩ mwathi wakwa.”

⁵⁵ No Labani mũrũ wa nyina na mũirĩtu, o na nyina, makiuga atĩrĩ, “Reke mũirĩtu ũyũ aikare na ithuĩ ta matukũ ikũmi; mũcooke mũthĩ.”

⁵⁶ No yo ĩkĩmeera atĩrĩ, “Tigai kũngĩria thĩ, kuona atĩ Jehova nĩagacĩrithĩtie rũgendo rwakwa. Rekei ndĩthĩre kũrĩ mwathi wakwa.”

⁵⁷ Nao makiuga atĩrĩ, “Rekei twĩte mũirĩtu tũmũũrie ũhoru ũcio.” ⁵⁸ Nĩ ũndũ ũcio magĩta Rebeka, makĩmũũria atĩrĩ, “Nĩũgũthĩ na mũndũ ũyũ?”

Nake akiuga atĩrĩ, “Nĩngũthĩ.”

⁵⁹ Nĩ ũndũ ũcio magĩtĩkĩria Rebeka mwarĩ wa nyina ũcio ethĩre, hamwe na mũmũrori, na ndungata ya Iburahĩmu na andũ ake. ⁶⁰ Nao magĩkĩrathima Rebeka makĩmwĩra atĩrĩ,

“Mwarĩ wa maitũ,
ũroingĩha ũtuĩke nyina wa ngiri maita ngiri,
naruo rũciaro rwaku rũroigwatĩra ihingo cia thũ ciao.”

⁶¹ Nake Rebeka na ndungata ciake, cia andũ-a-nja, makĩhaarĩria na makĩhaica ngamĩra, na magĩthĩ na mũndũ ũcio. Nĩ ũndũ ũcio ndungata ĩyo ĩkĩoya Rebeka ĩgĩthĩra.

⁶² Na rĩrĩ, Isaaka n̄oimĩte Biri-Lahai-Roi, n̄i ũndũ aatũũraga Negevu. ⁶³ Hwaĩ-inĩ ũmwe-rĩ, n̄iathiire na kũu mũgũnda-inĩ agecũũranganie, na aatiira maitho, akĩona ngamĩra ciũkĩte. ⁶⁴ O nake Rebeka agĩtiira maitho akĩona Isaaka. Akiuma ngamĩra igũrũ, ⁶⁵ na akĩũria ndungata ĩyo atĩrĩ, “Mũndũ ũrĩa ũrĩ kũũrĩa mũgũnda ũroka gũtũtũnga nũũ?”

Ndungata ĩyo ĩgĩcookia atĩrĩ, “Nĩ mwathi wakwa.” Nake Rebeka akĩoya taama wake akĩĩhumbĩra.

⁶⁶ Nayo ndungata ĩyo ĩkĩĩra Isaaka ũrĩa wothe yekĩte. ⁶⁷ Nake Isaaka agĩtoonya Rebeka hema-inĩ ya nyina Sara, akĩmũhikia. Nĩ ũndũ ũcio agĩtuĩka mũtumia wake, na akĩmwenda; nake Isaaka akĩhoorerio ihooru rĩa gĩkuũ kĩa nyina.‡

25

Gĩkuũ kĩa Iburahĩmu

¹ Thuutha ũcio Iburahĩmu n̄i aahikirie mũtumia ũngĩ, wetagwo Ketura. ² Nake akĩmũciarĩra ariũ atandatũ, na n̄io Zimirani, na Jokishani, na Medani, na Midiani, na Ishibaku na Shua. ³ Jokishani n̄iwe warĩ ithe wa Sheba na Dedani; nacio njiaro cia Dedani n̄cio ciarĩ Aashuri, na Aletushi na Aleumi. ⁴ Nao ariũ a Midiani maarĩ Efa, na Eferi, na Hanoku, na Abida na Elidaha. Acio othe maarĩ njiaro cia Ketura.

⁵ Nake Iburahĩmu akĩgaĩra Isaaka indo ciothe iria aarĩ nacio. ⁶ No arĩ o muoyo-rĩ, akĩhe ariũ a thuriya* ciake iheo, agĩcooka akĩmeheranĩria na mũriũ Isaaka magĩthiĩ na kũu bũrũri wa irathĩro.

⁷ Mĩaka yothe ĩrĩa Iburahĩmu aatũũrire muoyo yarĩ mĩaka igana rĩmwe na mĩrongo mũgwanja na ĩtano. ⁸ Iburahĩmu agĩtuĩkana na agĩkua arĩ mũthuuri mũniaru, arĩ mũkũrũ na akaingĩhia mĩaka, agĩthikwo hamwe na andũ ao arĩa maakuĩte. ⁹ Nao ariũ ake, Isaaka na Ishumaeli, makĩmũthika ngurunga-inĩ ya Makipela hakuhĩ na Mamure, gĩthaka-inĩ kĩa Efironi mũrũ wa Zoharu ũrĩa Mũhiti, ¹⁰ gĩthaka kĩrĩa Iburahĩmu aagũrĩte kuuma kũrĩ Ahiti. Hau n̄iho Iburahĩmu aathikirwo hamwe na Sara mũtumia wake. ¹¹ Thuutha wa gĩkuũ kĩa Iburahĩmu-rĩ, Ngai n̄narathimire mũriũ Isaaka ũrĩa watũũraga hakuhĩ na Biri-Lahai-Roi.

Ariũ a Ishumaeli

¹² Ũyũ n̄iguo ũhoru wa Ishumaeli mũrũ wa Iburahĩmu, ũrĩa waciarĩrwo Iburahĩmu n̄i Hagari ũrĩa Mũmisiri, ndungata ya Sara.

¹³ Maya n̄imo marĩtwa ma ariũ a Ishumaeli, maandĩkitwo kũringana na ũrĩa maarũmanĩrĩre gũciarwo: Irigithathi rĩa Ishumaeli rĩarĩ Nebaiothu, rĩkarũmĩrĩrwo n̄i Kedari, na Adubeeli, na Mibisamu, ¹⁴ na Mishima, na Duma, na Masa, ¹⁵ na Hadadi, na Tema, na Jeturu, na Nafishu, na Kedema. ¹⁶ Acio n̄io maarĩ ariũ a Ishumaeli, na macio n̄imo marĩtwa ma aathani ikũmi na eerĩ a mĩhĩrĩga yao kũringana na kũrĩa maatũũraga na kambĩ ciao. ¹⁷ Mĩaka yothe ĩrĩa Ishumaeli aatũũrire muoyo yarĩ mĩaka igana rĩmwe na mĩrongo ĩtatũ na mũgwanja. Agĩcooka agĩtuĩkana agĩkua, na agĩthikwo hamwe na andũ ao arĩa maakuĩte. ¹⁸ Njiaro cia Ishumaeli igĩtũũra kuuma Havila nginya Shuri, gũkuhĩ na mũhaka wa Misiri werekeire bũrũri wa Ashuri. Nao magĩtũũra na rũmena na ariũ arĩa angĩ othe a ithe wao.

‡ **24:67** Mĩaka ĩtatũ n̄iyathirĩte kuuma Sara aakua (17:17; 23:1; 25:20). * **25:6** Thuriya yarĩ mũndũ-wa-nja ũtahikĩtio na mũtugo wa ndũire; aikaranagia na mũndũ mũrũme arĩ wa gwĩkenia nake, kana aheetwo n̄i mũtumia wake aciare nake ciana handũ ha mũtumia ũcio wake.

Jakubu na Esaũ

¹⁹ Ũyũ nĩguo ũhoru wa Isaaka mũrũ wa Iburahĩmu.

Iburahĩmu nĩwe waciarire Isaaka, ²⁰ nake Isaaka aarĩ na mĩaka mĩrongo ĩna rĩrĩa aahikirie Rebeka, mwarĩ wa Bethueli ũrĩa Mũsuriata wa Padani-Aramu, na aarĩ mwarĩ wa nyina na Labani ũrĩa Mũsuriata.

²¹ Isaaka agĩthaitha Jehova nĩ ũndũ wa mĩtumia wake tondũ aarĩ thaata. Nake Jehova akĩigua mahooya make, na Rebeka mĩtumia wake akĩgĩa nda. ²² Natuo twana tũu tũkĩgianĩra kũu nda yake, nake akĩyũria atĩrĩ, “Ũndũ ũyũ ũrekĩka kũrĩ nĩ nĩkĩ?” Nĩ ũndũ ũcio agĩthiĩ gũtuĩria ũhoru harĩ Jehova.

²³ Nake Jehova akĩmwĩra atĩrĩ,
“Ndũrĩrĩ igĩrĩ irĩ nda yaku,

na andũ a mĩthemba ĩrĩ kuuma nda yaku nĩmagatigithanio;
gĩthemba kĩmwe nĩgĩgakĩria kĩrĩa kĩngĩ hinya,
na ũrĩa mũkũrũ nĩagatungatĩra ũrĩa mũnini.”

²⁴ Na rĩrĩa ihinda rĩake rĩakinyire rĩa gũciara, agĩkorwo nĩ tũhĩ twa mahatha aarĩ natuo nda. ²⁵ Karĩa kaambire gũciarwo kaarĩ gatune na mwĩrĩ wako wothe wahaanaga ta nguo ya maguoya; tondũ ũcio magĩgatua Esaũ. ²⁶ Thuutha ũcio mũrũ wa nyina agĩciarwo guoko gwake kũnyitĩte ndiira ya Esaũ; tondũ ũcio agĩtuuo Jakubu. Isaaka aarĩ na mĩaka mĩrongo ĩtandatũ rĩrĩa Rebeka aaciarire twana tũu.

²⁷ Natuo tũmwana tũu tũgĩkũra, nake Esaũ agĩtuĩka mũguĩmi mũũgĩ, mũndũ wa werũ, no Jakubu aarĩ mũndũ mũhooreri, waikaraga hakuhĩ na mũciĩ. ²⁸ Isaaka eendete Esaũ tondũ nĩ eendete nyama cia ũguĩmi, no Rebeka eendete Jakubu.

²⁹ Mũthenya ũmwe Jakubu nĩarugaga gĩtoero kĩa ndengũ ndune, nake Esaũ agĩũka kuuma werũ-inĩ ahũtĩ mũno. ³⁰ Akĩra Jakubu atĩrĩ, “Ta he gĩtoero kũ ũraruga! Ndĩ mũhũtu mũno!” (Nĩkĩo gĩatũmire acooke gwĩtwo Edomu.)

³¹ Jakubu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Amba ũnyenderie ũrigithathi waku!”

³² Nake Esaũ akiuga atĩrĩ, “Ngirie gũkua, ũrigithathi ũyũ ũkaang’una na kĩ?”

³³ No Jakubu akĩmwĩra atĩrĩ, “Amba wĩhĩte kũrĩ nĩ.” Nake akĩhĩta na mwĩhĩtwa, akĩenderia Jakubu ũrigithathi wake.

³⁴ Nake Jakubu akĩhe Esaũ mũgate na gĩtoero kĩa ndengũ. Nake akĩrĩa na akĩnyua, agĩcooka agĩũkĩra agĩthiĩra.

Tondũ ũcio Esaũ akĩnyarara ũrigithathi wake.

26*Isaaka na Abimeleku*

¹ Na rĩrĩ, nĩ kwagĩire ng’aragu ĩngĩ bũrũri-inĩ ũcio, tiga ĩrĩa ya mbere ya hĩndĩ ya Iburahĩmu, nake Isaaka agĩthiĩ Gerari kũrĩ Abimeleku mũthamaki wa Afilisti.* ² Jehova akĩumĩrĩra Isaaka, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndũgaikũrũke ũthiĩ Misiri; tũũra bũrũri o ũrĩa ndĩrĩkwĩra ũtũũre. ³ Ikara bũrũri-inĩ ũyũ kwa ihinda, na nĩngũkorwo hamwe nawe na nĩngũkũrathima. Nĩngũkorwo nĩwe na njiaro ciaku ngũhe mabũrũri maya mothe na hingie mwĩhĩtwa ũrĩa ndehĩtĩre kũrĩ thoguo Iburahĩmu. ⁴ Nĩngatũma njiaro ciaku cingĩhe ta njata cia matu-inĩ na nĩngamahe

* **26:1** Ũyũ aarĩ Mũthamaki Abimeleku ũngĩ; Abimeleku wa hĩndĩ ya Iburahĩmu nĩakuĩte ta mĩaka mĩrongo ĩnana yahĩtũkĩte.

mabũrũri maya mothe, na nĩ ùndũ wa rũciaro rwaku, ndũrĩrĩ ciothe cia thĩ nĩkarathimwo, ⁵ tondũ Iburahĩmu nĩanjathĩkĩire na akĩrũmia ũrĩa ndendaga, akĩrũmĩrĩra maathani makwa, na matuĩro makwa ma kũrũmĩrĩrwo, na mawatho makwa.” ⁶ Nĩ ùndũ ũcio Isaaka agĩikara o kũu Gerari.

⁷ Rĩrĩa andũ a kũu maamũririe ũhoru wa mũtumia wake-rĩ, we akiuga atĩrĩ, “Nĩ mwarĩ wa baba,” tondũ nĩetigĩrĩre kuuga, “Nĩ mũtumia wakwa.” Eeciiririe atĩrĩ, “Andũ a gũkũ mahota kũnjũraga nĩ ùndũ wa Rebeka, tondũ aarĩ mũthaka.”

⁸ Na thuutha wa Isaaka arĩkĩtie gũikara kũu kahinda karaihu-rĩ, Abimeleku mũthamaki wa Afilisti nĩacũthĩrĩrie nja na ndirica, nake akĩona Isaaka akĩhambata mũtumia wake Rebeka. ⁹ Nĩ ùndũ ũcio Abimeleku agĩtũmanĩra Isaaka, akĩmũũria atĩrĩ, “Ti-itherũ ũyũ nĩ mũtumia waku! Nĩ kĩĩ gĩatũmire uuge atĩ, ‘Ũyũ nĩ mwarĩ wa baba?’”

Isaaka akĩmũcookeria atĩrĩ, “Tondũ ndeciiririe ndahota kũũragwo nĩ ùndũ wake.”

¹⁰ Ningĩ Abimeleku akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ atĩa ũguo ũtwĩkĩte? Ī mũndũ mũrũme ũmwe wa gũkũ angĩrakorirwo akomete na mũtumia waku, nawe ũgĩtũme tũnyitwo nĩ ihĩtia?”

¹¹ Nĩ ùndũ ũcio Abimeleku akĩruta watho kũrĩ andũ othe, akiuga atĩrĩ, “Mũndũ o na ũrĩkũ ũngĩthĩnia mũndũ ũyũ kana mũtumia wake no kũũragwo akooragwo.”

¹² Nake Isaaka akĩhaanda irio bũrũri ũcio, na mwaka o ro ũcio akĩgetha maita igana, tondũ Jehova nĩamũrathimire. ¹³ Nake Isaaka agĩtonga, nago ũtonga wake ũgĩthĩ o ũkĩingĩhaga o nginya agĩtonga mũno. ¹⁴ Aarĩ na ndũuru nyingĩ cia mbũri na cia ng’ombe, na ndungata nyingĩ, o nginya Afilisti makĩmũiguĩra ũiru. ¹⁵ Tondũ ũcio, ithima iria ciothe ndungata cia ithe cienjete hĩndĩ ya ithe Iburahĩmu-rĩ, Afilisti magĩcithika, magĩciyũria tĩri.

¹⁶ Ningĩ Abimeleku akĩra Isaaka atĩrĩ, “Ũkĩra ũthĩ, ũtweherere, tondũ nĩũgĩite na hinya mũno gũtũkĩra.”

¹⁷ Nĩ ùndũ ũcio Isaaka agĩthaama, akĩehera kũu, agĩthĩ kwamba hema Gĩtuamba-inĩ kĩa Gerari, na agĩtũũra kuo. ¹⁸ Isaaka agĩthikũria ithima iria cienjetwo hĩndĩ ya ithe Iburahĩmu, o icio Afilisti maathikĩte thuutha wa Iburahĩmu gũkua, na agĩciĩta marĩtwa o marĩa ithe aacihete.

¹⁹ Na rĩrĩ, ndungata cia Isaaka nĩcienjire kũu gĩtuamba-inĩ na igĩkora gĩthima kĩa maaĩ mega kuo. ²⁰ No rĩrĩ, arĩithi a Gerari makĩnegenania na arĩithi a Isaaka, makĩmeera atĩrĩ, “Maaĩ maya nĩ maitũ!” Nake agĩta gĩthima kũu Eseku, tondũ nĩmakararanirie nake. ²¹ Ningĩ ndungata icio ciake ikĩenja gĩthima kĩngĩ, no-o nakĩo makĩnegenanĩria, nake Isaaka agĩgĩta Sitina. ²² Nake agĩthaama kũu, agĩthĩ akĩenja gĩthima kĩngĩ, na matianegenanirie na mũndũ. Nake agĩgĩta Rehobothu, akiuga atĩrĩ, “Rĩu Jehova nĩatũheete ũikaro mũiganu, na nĩtũgũtheeremera bũrũri-inĩ ũyũ.”

²³ Agĩcooka akiuma kũu, agĩthĩ Birishiba. ²⁴ ũtukũ ũcio aakinyire kũu, Jehova akĩmuumĩrĩra, akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ niĩ Ngai wa thoguo Iburahĩmu. Ndũkanetigĩre, tondũ ndĩ hamwe nawe; nĩngũkũrathima na nyingĩhie njiaro ciaku nĩ ùndũ wa Iburahĩmu ndungata yakwa.”

²⁵ Isaaka agĩaka kĩgongona kũu, na agĩkaĩra rĩtwa rĩa Jehova. Akĩamba hema yake o kũu, nacio ndungata ciake ikĩenja gĩthima o kuo.

²⁶ Hĩndĩ ĩyo Abimeleku agĩthĩ kũrĩ Isaaka oimĩte Gerari, marĩ na Ahuzathu ũrĩa wamũtaaraga, na Fikolu mũnene wa ita ciake. ²⁷ Isaaka

akĩmooria atĩrĩ, “Muoka kũrĩ nĩ nĩkĩ, kuona atĩ nĩmwathũũrĩre na mũkĩnyingata?”

²⁸ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩtuonete hatarĩ nganja atĩ Jehova arĩ hamwe nawe, na nĩ ũndũ ũcio tuoiga atĩrĩ, ‘Nĩ kwagĩrĩre tũgĩe na mwĩhĩtwa wa ũiguano gatagatĩ gaitũ’: ĩĩ, gatagatĩ gaitũ nawe. Reke tũgĩe na kĩrĩkanĩro nawe, ²⁹ atĩ ndũgatwĩka ũũru, o ta ũrĩa o na ithuĩ tũtaagũthĩnĩrie, no hĩndĩ ciothe twagwĩkaga wega, na tũgĩkumagaria ũthĩĩ na thayũ. Na rĩu nĩũrathimĩtwo nĩ Jehova.”

³⁰ Isaaka akĩmarugithĩria iruga, nao makĩrĩa na makĩnyua. ³¹ Mũthenya ũyũ ũngĩ, rũciinĩ tene, andũ acio na Isaaka makĩhĩtanĩra mwĩhĩtwa mũndũ na ũrĩa ũngĩ. Isaaka agĩcooka akĩmoimagaria, magũthĩra, makĩmũtiga na thayũ.

³² Mũthenya o ro ũcio maathĩre, ndungata cia Isaaka igĩũka, ĩkĩmwĩra ũhoro wa gĩthima kĩrĩa cienjete, ikiuga atĩrĩ, “Nĩtwakinyĩra maaĩ!” ³³ Nake agĩta gĩthima kũ Shiba, na nginya ũmũthĩ itũũra rĩu rĩtũũraga rĩntagwo Birishiba.

³⁴ Esaũ aakinyia mĩaka mĩrongo ĩna, akĩhikia Judithi mwarĩ wa Beerĩ ũrĩa Mũhiti, o na ningĩ akĩhikia Basemathu mwarĩ wa Eloni ũrĩa Mũhiti.

³⁵ Nao magĩtuĩka kĩhumo gĩa kĩa kũrĩ Isaaka na Rebeka.

27

Jakubu Kwĩgũra na Irathimo cia Isaaka

¹ Rĩrĩa Isaaka aakũrĩre na maitho make makĩaga hinya ũndũ atangĩahotire kuona-rĩ, agĩtũmanĩra Esaũ mũriũ wake ũrĩa mũkũrũ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrũ wakwa.”

Nake Esaũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ ũyũ haha.”

² Isaaka akĩmwĩra atĩrĩ, “Rĩu nĩ ndĩ mũkũrũ na ndiũĩ mũthenya ũrĩa ingĩkua. ³ Rĩu-rĩ, oya indo ciaku cia ũguĩmi; ũta na mĩguĩ yaku, na uumagare ũthĩĩ werũ-inĩ ũkanguĩmĩre nyamũ cia gĩthaka. ⁴ Thondekera irio njega iria nyendete na ũndehere ndĩe, nĩgeetha ngũrathime na kĩrathimo gĩakwa itanakua.”

⁵ Na rĩrĩ, Rebeka agĩkorwo nĩathikĩrĩrie Isaaka akĩhe mũriũ Esaũ ũhoro ũcio. Na rĩrĩa Esaũ aathĩre werũ-inĩ kũguĩma nyamũ nĩguo amĩinũkie-rĩ, ⁶ Rebeka akĩra mũriũ Jakubu atĩrĩ, “Nĩ ndaigua thoguo akĩra Esaũ mũrũ wa nyũkwa atĩrĩ, ⁷ ‘Ndehere nyamũ ya kũguĩma na ũthondekere irio njega ndĩe, nĩgeetha ngũrathime na kĩrathimo gĩakwa ndĩ mbere ya Jehova itanakua.’ ⁸ Rĩu, wee mũrũ wakwa-rĩ, thikĩrĩria wega na wĩke ũrĩa ngũkwĩra: ⁹ Thĩĩ rũũru-inĩ rwa mbũri ũndehere tũũri twĩrĩ twa mbũri tũrĩa twega biũ, nĩguo thondekere thoguo irio njega, o ta ũrĩa endaga ithondekwo. ¹⁰ Ũcooke ũcioe ũcitwarĩre thoguo arĩe nĩgeetha akũrathime na kĩrathimo gĩake atanakua.”

¹¹ No Jakubu akĩra nyina Rebeka atĩrĩ, “Esaũ mũrũ wa maitũ nĩ wa mwĩrĩ ũrĩ guoya, na mwĩrĩ wakwa ndũrĩ guoya. ¹² ĩĩ baba angĩhaambata? Ingĩonekana ngĩmũheenia na nĩ ndĩreherere kĩrumi handũ ha kĩrathimo.”

¹³ Nyina akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrũ wakwa, reke kĩrumi kũ kĩnjookerere, wee ĩka o ũrĩa ndĩrakwĩra; thĩĩ ũndehere tũũri tũu.”

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio Jakubu agĩthĩĩ, akĩgĩra tũũri, na agĩtũrehere nyina, nake agĩthondeka irio njega o ta iria ithe eendete. ¹⁵ Ningĩ Rebeka akĩoya nguo iria ciarĩ njega cia Esaũ mũriũ wake ũrĩa mũkũrũ iria aarĩ nacio nyũmba agĩcihumba Jakubu mũriũ wake ũrĩa mũnini. ¹⁶ Agĩcooka

akĩhumbĩra moko make na ngingo kũrĩa gũtaarĩ guoya na njũũa cia tũũri tũu. ¹⁷ Agĩcooka akĩnengera Jakubu mũriũ wake irio icio ciarĩ njega na mũgate ũrĩa aathondekete.

¹⁸ Nake Jakubu agĩthiĩ kũrĩ ithe, akiuga atĩrĩ, “Baba.”

Nake Isaaka agĩcookia atĩrĩ, “Niĩ ũyũ, mũrũ wakwa; wee nĩwe ũ?”

¹⁹ Jakubu akĩĩra ithe atĩrĩ, “Nĩ niĩ Esaũ mũriũ waku wa irigithathi. Njikĩte o ta ũrĩa ũnjĩrĩre. Ndagũthaitha wĩtiire ũrĩe nyama imwe cia ũguĩmi wakwa nĩgeetha ũndathime na kĩrathimo gĩaku.”

²⁰ Nake Isaaka akĩũria mũriũ atĩrĩ, “Mũrũ wakwa, kaĩ waciona narua atĩa?”

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ tondũ Jehova Ngai waku nĩaheire ũhootani.”

²¹ Ningĩ Isaaka akĩĩra Jakubu atĩrĩ, “Ta ũka hakuhĩ mũrũ wakwa, nĩguo ngũhambate menye kana ti-itherũ nĩwe Esaũ mũrũ wakwa kana tiguu.”

²² Nĩ ũndũ ũcio Jakubu agĩkuhĩrĩria ithe Isaaka, nake akĩmũhambata, akiuga atĩrĩ, “Mũgambo nĩ wa Jakubu, no moko nĩ ma Esaũ.” ²³ Na ndaigana kũmũkũũrana tondũ moko make maarĩ na guoya ta ma mũrũ wa nyina Esaũ; nĩ ũndũ ũcio akĩmũrathima. ²⁴ O rĩngĩ akĩmũũria atĩrĩ, “Ti-itherũ nĩwe mũrũ wakwa Esaũ?”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Ĩĩ nĩ niĩ.”

²⁵ Agĩcooka akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrũ wakwa ndehere nyama imwe cia ũguĩmi waku ndĩe nĩgeetha ngũrathime na kĩrathimo gĩakwa.”

Jakubu akĩmũrehera nake akĩrĩa, na akĩmũrehera ndibei na akĩnyua. ²⁶ Ningĩ ithe Isaaka akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrũ wakwa, ũka haha ũũmumunye”.

²⁷ Nake agĩthiĩ harĩ we na akĩmũmumunya. Rĩrĩa Isaaka aiguire kĩheera kĩa nguo ciake, akĩmũrathima, akiuga atĩrĩ, “Hĩ, kĩheera kĩa mũrũ wakwa nĩ ta kĩheera gĩa gĩthaka kĩrĩa kĩrathimĩtwo nĩ Jehova.

²⁸ Ngai arokũhe ime rĩa igũrũ o na ũnoru wa thĩ, na ũingĩ wa ngano na wa ndibei ya mũhihano.

²⁹ Ndũrĩrĩ irogũtungatagĩra nayo mĩhĩrĩga ya andũ ikũinamagĩrĩre. Tuĩka mwathi wa ariũ a thoguo, nao ariũ a nyũkwa marokũinamagĩrĩra.

Arĩa mangĩkũruma na kĩrumi marocookererwo nĩkĩo, nao arĩa magaaakũrathima marorathimagwo.”

³⁰ Na rĩrĩ, Isaaka aarĩkia kũmũrathima na Jakubu aarĩkia kuuma harĩ ithe o ro ũguo-rĩ, mũrũ wa nyina Esaũ agĩũka kuuma kũguĩma. ³¹ O nake agĩthondeka irio njega na agĩcirehere ithe. Agĩcooka akĩmwĩra atĩrĩ, “Baba, wĩtiire ũrĩe nyama imwe cia ũguĩmi wakwa nĩgeetha ũndathime na kĩrathimo gĩaku.”

³² Nake ithe Isaaka akĩmũũria atĩrĩ, “We nĩwe ũ?”

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ niĩ Esaũ, mũrũ waku wa irigithathi.”

³³ Isaaka agĩkĩinaina mũno akĩũria atĩrĩ, “Nũũ ũcio ũngĩ ũkũguĩmĩte, na andehera nyama? Ndacirĩa o ro rĩu ũtanooka, na ndamũrathima, na ti-itherũ nĩ mũrathime.”

³⁴ Rĩrĩa Esaũ aiguire ciugo cia ithe, agĩtumũka na kĩrĩro kĩnene na kĩa ruo, akĩĩra ithe atĩrĩ, “Ndaathima! O na niĩ baba ndaathima!”

³⁵ No ithe akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrũ wa nyũkwa okire na wara, aheenia, na oya kĩrathimo gĩaku.”

³⁶ Esaũ akiuga atĩrĩ, “Githĩ nĩ ma nĩkĩo etagwo Jakubu? Arĩ kũũheenia maita maya meerĩ;* nĩoire ũrigithathi wakwa, na rĩu nĩoya kĩrathimo gĩakwa!” Agĩcooka akĩũria ithe atĩrĩ, “Ndũnandigĩria kĩrathimo o na kĩmwe?”

³⁷ Isaaka agĩcookeria Esaũ atĩrĩ, “Ndĩmũtuire mwathi waku na andũ ao othe ndaamatua ndungata ciake, na ndamũhe ngano na ndibei ya mũhiano imũtũũragie. Nĩ ũndũ ũcio nĩ atĩa ingĩhota gũgwĩkĩra, mũrũ wakwa?”

³⁸ Esaũ akĩũria ithe atĩrĩ, “Baba, ndũrĩ na kĩrathimo o na kĩmwe ũndigĩirie? Ndaathima o na nĩ, baba!” Na hĩndĩ iyo Esaũ akĩrĩra anĩrĩre.

³⁹ Nake ithe Isaaka akĩmũcookeria atĩrĩ, “Wee ũgaatũũraga kũraihi na ũnoru wa thĩ, kũraihi na ime rĩrĩa riumaga igũrũ.†

⁴⁰ Ũgaatũũragio nĩ rũhiũ rwa njora na nĩũgatungataga mũrũ wa nyũkwa. No rĩrĩ, rĩrĩa ũkaaremwo nĩgũkirĩrĩria-rĩ, nĩũkeruta icooki rĩake ngingo, ũrĩte.”

Jakubu Kũũrĩra kwa Labani

⁴¹ Esaũ agĩthũũra Jakubu nĩ ũndũ wa kĩrathimo kũu aaheirwo nĩ ithe. Nake akiuga na ngoro atĩrĩ, “Matukũ ma gũcakaĩra baba makiriĩ gũkina; maathira nĩguo ngooraga mũrũ wa maitũ Jakubu.”

⁴² Rĩrĩa Rebeka eerirwo ũrĩa Esaũ mũriũ ũcio wake mũkũrũ oigĩte, agĩtũmanĩra Jakubu mũriũ wake ũrĩa mũnini, akĩmwĩra atĩrĩ, “Esaũ mũrũ wa nyũkwa arehooreria marakara na gwĩciiria ũrĩa egũkũũraga. ⁴³ Rĩu mũrũ wakwa-rĩ, ika o ũrĩa ngũkwĩra. Thiĩ o ro rĩu ũũrĩre Harani, kwa mũrũ wa maitũ Labani. ⁴⁴ Nawe ũikare nake kwa ihinda nginya mang’ũrĩ ma mũrũ wa nyũkwa mahũahũe. ⁴⁵ Rĩrĩa mũrũ wa nyũkwa agaatika gũkũrakarĩra, na ariganĩrwo nĩ ũrĩa wamwĩkire-rĩ, nĩngagũtũmanĩra ũcooke mũciĩ. Ingĩkũrwo nĩ inyuĩ mũrĩ eerĩ mũthenya o ro ũmwe nĩkĩ?”

⁴⁶ Ningĩ Rebeka akĩra Isaaka atĩrĩ, “Nĩnogetio nĩ mũtũũrĩre nĩ ũndũ wa andũ-a-nja aya a Ahiti. Jakubu angĩhikania kuuma kũrĩ andũ-a-nja aya a Ahiti a bũrũri ũyũ-rĩ, ta andũ-a-nja aya Esaũ ahikĩtie-rĩ, hatirĩ bata wa gũtũũra muoyo.”

28

¹ Tondũ ũcio, Isaaka agĩta Jakubu akĩmũrathima na akĩmwatha, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndũkanahikie mũndũ-wa-nja wa kuuma gũkũ Kaanani. ² Ũkĩra ũthĩ Padani-Aramu, kwa nyũmba ya Bethueli ithe wa nyũkwa. Wĩcarĩrie mũtumia kuuma kũrĩ airĩtu a Labani, mũrũ wa nyina na nyũkwa. ³ Ngai Mwene-Hinya-Wothe arokũrathima na atũme ũciarane mũno na ũingĩhe o nginya ũgaatuĩka rũrĩrĩ rwa andũ aingĩ. ⁴ Ngai arokũhe kĩrathimo kĩrĩa aaheire Iburahĩmu hamwe na njiaro ciaku, nĩgeetha wĩgwatĩre bũrũri ũyũ ũratũũra rĩu ũrĩ ta mũgeni, o bũrũri ũyũ Ngai eerĩre Iburahĩmu.” ⁵ Isaaka akĩra Jakubu athĩ, nake agĩthĩ Padani-Aramu kwa Labani mũrũ wa Bethueli ũrĩa Mũsuriata, mũrũ wa nyina na Rebeka, nyina wa Jakubu na Esaũ.

⁶ Na rĩrĩ, Esaũ nĩamenyire atĩ Isaaka nĩarathimĩte Jakubu na akamũtũma Padani-Aramu akahikanie kuo, na atĩ rĩrĩa aamũrathimire nĩamwathire, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndũkanahikie mũndũ-wa-nja wa kuuma

* **27:36** Rĩitwa Jakubu rĩgĩtaũrwo nĩ ta kuuga “mũheenanania.” † **27:39** Bũrũri wa Edomu ũrĩa watũũragwo nĩ njiaro cia Esaũ warĩ wa mahiga, na ndwarĩ mũnoru ta bũrũri wa Kaanani.

gũkũ Kaanani.” ⁷ O na akĩmenya atĩ Jakubu nĩathĩkĩire ithe na nyina na nĩathiĩte Padani-Aramu. ⁸ Ningĩ Esaũ agĩkũũrana atĩ andũ-a-nja acio a Ahiti matiakenagia ithe, Isaaka; ⁹ nĩ ũndũ ũcio, agĩthiĩ gwa Ishumaeli na akĩhikia Mahalathu, mwarĩ wa nyina na Nebaiothu, mũirĩtu wa Ishumaeli mũriũ wa Iburahĩmu, akĩmuongerera harĩ atumia arĩa angĩ aarĩ nao.

Kĩroto kĩa Jakubu kũu Betheli

¹⁰ Jakubu oima Birishiba aathiire erekeire Harani. ¹¹ Na aakinya handũ hana-rĩ, akĩraarĩra ho tondũ riũa nĩ rĩathũĩte. Akĩoya ihiga rĩmwe hau, agĩtiira narĩo mũtwe nĩguo akome. ¹² Nake akĩroota, akĩona ngathĩ iturumĩte thĩ, na mũthia wayo ũgakinya igũrũ matu-inĩ, nao araika a Ngai mambataga magĩkũrũkaga nayo. ¹³ Jakubu akĩona Jehova arũgamĩte igũrũ rĩa ngathĩ iyo akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ nĩ Jehova, Ngai wa thoguo Iburahĩmu na Ngai wa Isaaka. Bũrũri ũyũ ũkomete nĩngakũhe, wee hamwe na njiaro ciaku. ¹⁴ Njiaro ciaku ikaingĩha ta rũkũngũ rwa thĩ, na nĩũgatambũrũka na mwena wa ithũĩro, na mwena wa irathĩro, na wa gathigathini, o na wa gũthini. Andũ a mĩhĩrĩga yothe ya thĩ nĩmakarathimwo nĩ ũndũ waku, na nĩ ũndũ wa rũciaro rwaku. ¹⁵ Na nĩ ndĩ hamwe nawe, na nĩndĩkũmenyagĩrĩra kũrĩa guothe ũrĩthiiga, na nĩngagũcookia bũrũri ũyũ. Ndigagũtiganĩria nginya ngaahingia maũndũ marĩa ndakwĩrĩra.”

¹⁶ Rĩrĩa Jakubu ookĩrĩre, agĩciiria atĩrĩ, “Ti-itherũ Jehova arĩ handũ haha, na ndiikũũĩ.” ¹⁷ Agĩkĩigua guoya, akiuga atĩrĩ, “Kaĩ handũ haha nĩ ha kũmakania-ĩ! Haha nĩho nyũmba ya Ngai; na gĩkĩ nĩkĩo kĩhingo kĩa igũrũ-kwa-Ngai.”

¹⁸ Mũthenya ũyũ ũngĩ rũciinĩ tene, Jakubu akĩoya ihiga rĩrĩa etiirĩte narĩo mũtwe, akĩrĩrũgamia ta gĩtugĩ, akĩrĩtĩrĩria maguta. ¹⁹ Agĩcooka agĩta handũ hau Betheli, o na gũtuĩka mbere iyo itũũra rĩu rĩetagwo Luzu.

²⁰ Ningĩ Jakubu akĩhĩta na mwĩhĩtwa, akiuga atĩrĩ, “Ngai angĩkorwo hamwe na nĩ, na aamenyerere rũgendo-inĩ rũrũ ndĩrathĩ, na aaheage irio cia kũrĩa na nguo cia kwĩhumba, ²¹ nĩguo ngaacooka nyũmba-inĩ ya baba na thayũ-rĩ, Jehova nĩagatuĩka Ngai wakwa, ²² narĩo ihiga rĩrĩrĩ ndaarũgamia ta gĩtugĩ rĩgaatuĩka nyũmba ya Ngai, na kĩrĩa o gĩothe ũkahe, nĩngakũhe gĩcunjĩ gĩa ikũmi.”

29

Jakubu Gũkinya Padani-Aramu

¹ Thuutha ũcio Jakubu agĩthiĩ na mbere na rũgendo rwake, agĩkinya bũrũri wa andũ a mwena wa irathĩro. ² Na rĩrĩ, akĩona gĩthima werũ-inĩ, na ndũũru ithatũ cia mbũri ikomete hakuhĩ nakĩo, tondũ cianyuithagio maaĩ kuuma gĩthima-inĩ kũ. Narĩo ihiga rĩrĩa rĩakunĩkĩte mũromo wa gĩthima kũ rĩarĩ inene mũno. ³ Na ndũũru ciothe ciarĩkia kũrũrũngana hau, arĩithi nao maagaragaragia ihiga rĩkeherio mũromo-inĩ wa gĩthima, makahe ndũũru maaĩ. Magacooka magacookia ihiga handũ harĩo mũromo-inĩ wa gĩthima.

⁴ Jakubu akĩũria arĩithi acio atĩrĩ, “Ariũ a baba, muumĩte kũ?”

Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Tuumĩte Harani.”

⁵ Akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ mũũĩ Labani mũrũ wa Nahoru?”

Nao magĩcookia “Ĩĩ, nĩ tũmũũĩ.”

⁶ Ningĩ Jakubu akĩmooria atĩrĩ, “No mwega?”

Makiuga atĩrĩ, “Ĩĩ, nĩ mweka. Na rĩrĩ, mwarĩ Rakeli-rĩ, nĩwe ũũrĩa ũroka na ng’onde.”

⁷ Nake Jakubu akĩmeera ũũ, “Atĩrĩrĩ, riũa rĩrĩ o igũrũ; na ti ihinda rĩa gũcookanĩrĩria ndũũru. Heei ng’onde maaĩ, mũcooke mũthĩ mũgacirĩthie.”

⁸ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Tũtingĩka ũguo o nginya ndũũru ciothe icookanĩrĩrio, nariĩo ihiga rĩgaragario kuuma mũromo wa gĩthima, tũcooke tũhe ng’onde maaĩ.”

⁹ O akĩmaragĩria-rĩ, Rakeli agĩkinya na ng’onde cia ithe, tondũ aarĩ mũrĩithi. ¹⁰ Rĩrĩa Jakubu onire Rakeli mwarĩ wa Labani, mũrũ wa nyina na nyina, na ng’onde cia Labani, agĩthĩ, akĩgaragaria ihiga, akĩrĩeheria mũromo-inĩ wa gĩthima na akĩhe ng’onde cia mamawe maaĩ. ¹¹ Ningĩ Jakubu akĩmumunya Rakeli, na akĩrĩra anĩrĩire. ¹² Jakubu nĩeerĩte Rakeli atĩ nĩ metainwo na ithe, na atĩ aarĩ mũrũ wa Rebeka. Nĩ ũndũ ũcio Rakeli agĩteng’era akĩra ithe ũhoru ũcio.

¹³ Labani aarĩkia kũigua ũhoru wa Jakubu, mũriũ wa mwarĩ wa nyina, akĩhiũha agĩthĩ kũmũtũnga. Akĩmũhĩmbĩria akĩmumumunya, na akĩmũtwara mũciĩ, na arĩ kũu mũciĩ Jakubu akĩhe Labani ũhoru ũcio wothe. ¹⁴ Nake Labani akĩmwĩra atĩrĩ, “Ti-itherũ, ũrĩ wa mũthiimo wakwa na thakame yakwa.”

Jakubu Kũhikia Lea na Rakeli

Thuutha wa Jakubu gũikara nake mweri mũgima, ¹⁵ Labani akĩmũũria atĩrĩ, “Ũrĩndutagĩra wĩra o ũguo tũhũ tondũ ũrĩ wa mbarĩ ciitũ? Njĩra mũcaara ũrĩa ũkwenda.”

¹⁶ Na rĩrĩ, Labani aarĩ na airĩtu eerĩ; ũrĩa mũkũrũ eetagwo Lea, nake ũrĩa mũnini eetagwo Rakeli. ¹⁷ Lea aarĩ na maitho mataarĩ na hinya, no Rakeli oombĩtwo arĩ kĩrorerwa na aarĩ mũthaka. ¹⁸ Jakubu eendete Rakeli, nake akiuga atĩrĩ, “Nĩngũgũtungatĩra mũaka mũgwanja, ũndĩhe na kũũhe Rakeli, mwarĩguo ũrĩa mũnini.”*

¹⁹ Labani agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ kaba ndĩmũheanĩte kũrĩ we gũkĩra ndĩmũhe mũndũ ũngĩ. Ikara gũkũ na nĩ, ũndungate.” ²⁰ Nĩ ũndũ ũcio Jakubu agĩtungata mũaka mũgwanja nĩguo aheo Rakeli, no harĩ we yarĩ o ta matukũ manini nĩ ũndũ wa ũrĩa aamwendete.

²¹ Mũaka iyo yathira Jakubu akĩra Labani atĩrĩ, “Rĩu kũhe mũtumia wakwa ndĩmũhikie, tondũ nĩndĩrarĩkirie ihinda rĩakwa rĩa gũtungata.”

²² Nĩ ũndũ ũcio Labani agĩkĩũngania andũ a kũu othe, akĩmarugĩra iruga. ²³ No rĩrĩa hwaĩ-inĩ wakinyire-rĩ, akĩoya mwarĩ Lea, akĩmũnengera Jakubu, nake Jakubu agĩkoma nake. ²⁴ Ningĩ Labani akĩheana Zilipa, ndungata yake ya mũirĩtu kũrĩ mwarĩ imũtungatagĩre.

²⁵ Na gwakĩa rũciĩnĩ-rĩ, Jakubu akĩona atĩ aaheetwo Lea! Tondũ ũcio Jakubu akĩũria Labani atĩrĩ, “Hĩ nĩ atĩa ũũ wanjĩka? Githĩ ndiragũtungatagĩra nĩ ũndũ wa Rakeli? Ũũheenete nĩkĩ?”

²⁶ Labani akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ti mũtugo witũ gũkũ kũheana mũirĩtu ũrĩa mũnini ahike mbere ya ũrĩa mũkũrũ: ²⁷ Rĩkia kiumia kĩa mũirĩtu ũyũ wahikia, na nĩtũgũcooka tũkũhe o na ũcio ũngĩ mũnini, nawe ũndutĩre wĩra mũaka ĩngĩ mũgwanja.”

²⁸ Nake Jakubu agĩka o ũguo. Akĩrĩkia kiumia kĩa Lea, nake Labani akĩmũnengera mwarĩ Rakeli atuĩke mũtumia wake. ²⁹ Labani akĩheana

* **29:18** Mũhikania aarĩhaga rũraccio kũrĩ ithe wa mũirĩtu (34:12). Angĩakorirwo atarĩ na indo cia kũraacia, nĩangĩarĩhire rũraccio na njĩra ya kũrutĩra ithe wa mũirĩtu wĩra.

Biliha, ndungata yake ya mũirĩtu, kũrĩ Rakeli ĩmũtungatagĩre. ³⁰ Jakubu agĩkoma na Rakeli o nake, na akĩenda Rakeli gũkĩra Lea. Na akĩrutĩra Labani wĩra mũaka ĩngĩ mũgwanja.

Ciana cia Jakubu

³¹ Rĩrĩa Jehova onire atĩ Lea ndendeetwo-rĩ, akĩhingũra nda yake, no Rakeli aarĩ thaata. ³² Lea akĩgĩa nda na agĩciara kahĩ. Nake agĩgatua Rubeni, akiuga atĩrĩ, “Nĩ tondũ Jehova nĩonete mũnyamaro yakwa. Ti-itherũ, rĩu mũthuri wakwa nĩekũnyenda.”

³³ Na akĩgĩa nda rĩngĩ, na rĩrĩa aaciariire kahĩ, akiuga atĩrĩ, “Tondũ Jehova nĩaiguire atĩ ndirĩ mwende-rĩ, nĩaheete gaka o nako.” Nake agĩgatua Simeoni.

³⁴ O rĩngĩ akĩgĩa nda na rĩrĩa aaciariire kahĩ, akiuga atĩrĩ, “Ihinda rĩrĩ mũthuri wakwa no ekwĩohania na nĩ tondũ nĩndĩmũciarĩre ihĩ ithatũ.” Nĩ ũndũ ũcio agĩgatua Lawi.

³⁵ Agĩcooka akĩgĩa nda rĩngĩ, agĩciara kahĩ kangĩ, akiuga atĩrĩ, “Ihinda rĩrĩ nĩ ngũgocca Jehova.” Nĩ ũndũ ũcio agĩgatua Juda. Agĩcooka akĩrũgama kũgĩa ciana.

30

¹ Rĩrĩa Rakeli onire atĩ ndaraciariĩra Jakubu ciana-rĩ, akĩguĩra mwarĩ wa nyina ũiru. Nĩ ũndũ ũcio akĩra Jakubu atĩrĩ, “He ciana kana ngue!”

² Jakubu akĩrakario nĩ Rakeli akĩmũũria atĩrĩ, “Kaarĩ nĩ ndĩ ithenya rĩa Ngai ũrĩa ũkũimĩte ciana?”

³ Rakeli akĩmwĩra atĩrĩ, “Biliha ndungata yakwa ya mũirĩtu ĩrĩ haha; koma nayo nĩgeetha ĩnjiariire ciana, na nĩ ngĩe na nyũmba na ũndũ wayo.”*

⁴ Nĩ ũndũ ũcio akĩmũhe Biliha ndungata yake ya mũirĩtu ĩrĩ ta mũtumia wake. Jakubu agĩkoma nayo, ⁵ nake Biliha akĩgĩa nda, akĩmũciarĩra kahĩ. ⁶ Rakeli akiuga atĩrĩ, “Ngai nĩandĩhĩria na nĩaiguĩte gũthaithana gwakwa, na nĩaheete kahĩ.” Na tondũ ũcio, agĩgatua Dani.

⁷ Biliha ndungata ĩyo ya Rakeli ĩkĩgĩa nda ĩngĩ, na ĩgĩciarĩra Jakubu kahĩ ga keerĩ. ⁸ Nake Rakeli akiuga atĩrĩ, “Nĩ ngoretwo na kũgiana kũnene na mwarĩ wa maitũ, na nĩ hootanĩte.” Nĩ ũndũ ũcio agĩgatua Nafitali.

⁹ Na rĩrĩa Lea onire atĩ nĩarũgamĩte kũgĩa ciana-rĩ, akĩoya Zilipa ndungata yake ya mũirĩtu akĩmũhe Jakubu ĩrĩ ta mũtumia wake. ¹⁰ Nake Zilipa, ndungata ĩyo ya Lea, ĩgĩciarĩra Jakubu kahĩ. ¹¹ Nake Lea akiuga atĩrĩ, “Hĩ, kaĩ ũyũ nĩ mũnyaka-ĩ!” Nĩ ũndũ ũcio agĩgatua Gadi.

¹² Zilipa ndungata ĩyo ya Lea ĩgĩciarĩra Jakubu kahĩ ga keerĩ. ¹³ Ningĩ Lea akiuga atĩrĩ, “Kaĩ ndĩ mũkenu-ĩ! Andũ-a-nja marĩnjĩtaga ‘mũkenu.’” Nĩ ũndũ ũcio agĩgatua Asheri.

¹⁴ Na rĩrĩ, hĩndĩ ya kũgetha ngano-rĩ, Rubeni agĩthĩ mũgũnda-inĩ na akĩona mũmera ya mandarĩki,† na akĩrehera nyina Lea. Nake Rakeli akĩra Lea atĩrĩ, “Ndagũthaitha he mandarĩki mamwe ma mũrũguo.”

¹⁵ Nake Lea akĩmũcookeria atĩrĩ, “Kaĩ arĩ ũndũ mũnini kũndunya mũthuri wakwa? Rĩu ningĩ nĩũkuoya mandarĩki ma mũriũ wakwa o namo?”

Rakeli akĩmwĩra atĩrĩ, “He mandarĩki ma mũrũguo, nake Jakubu akome nawe ũmũthĩ.”

* **30:3** Mũtugo ũyũ woirwo nĩ mbarĩ ya Iburahĩmu kuuma kũrĩ mũtugo ya ndũrĩrĩ cia tene.

† **30:14** Matunda ma mandarĩki mahaana ndongu, na meeciiragĩrio atĩ nĩmongagĩrĩra hinya wa mũndũ ũhoro-inĩ wa gũciara.

¹⁶ Na rĩrĩa Jakubu ookire hwaĩ-inĩ oimĩte mũgũnda-rĩ, Lea agĩthĩ kũmũtũnga. Akĩmwĩra atĩrĩ, “No nginya ũkome na niĩ, tondũ nĩngũgũrĩre na mandarĩki ma mũriũ wakwa.” Nĩ ũndũ ũcio agĩkoma nake ũtukũ ũcio.

¹⁷ Nake Ngai akĩigua mahooya ma Lea, nake akĩgĩa nda na agĩciarĩra Jakubu kahĩ ga gatano. ¹⁸ Ningĩ Lea akiuga atĩrĩ, “Ngai nĩaheete kĩheo nĩ ũndũ wa kũheana ndungata yakwa ya mũirĩtu kũrĩ mũthuuri wakwa.” Nĩ ũndũ ũcio agĩgatua Isakaru.

¹⁹ Lea agĩcooka akĩgĩa nda ĩngĩ, na agĩciarĩra Jakubu, kahĩ ga gatandatũ. ²⁰ Ningĩ Lea akiuga atĩrĩ, “Ngai ekũhe kĩheo kĩa goro mũno. Rĩu mũthuuri wakwa nĩarĩheeaga gĩtĩo tondũ ndĩmũciarĩire ihĩ ithathatũ.” Nĩ ũndũ ũcio agĩgatua Zebuluni.

²¹ Thuutha ũcio agĩciara mũirĩtu na akĩmũtua Dina.

²² Thuutha ũcio Ngai akĩrĩrikana Rakeli, akĩmũigua, na akĩhingũra nda yake. ²³ Nake akĩgĩa nda na agĩciara kahĩ, akiuga atĩrĩ, “Ngai nĩanjehereria thoni.” ²⁴ Nake agĩgatua Jusufu, akiuga atĩrĩ, “Ngai arohe kahĩ kangĩ!”

Ndũuru cia Jakubu Kũingĩha

²⁵ Thuutha wa Rakeli gũciara Jusufu, Jakubu akĩira Labani atĩrĩ, “Ndekereria ndĩthĩire, nĩguo njooke bũrũri witũ. ²⁶ Nengera atumia akwa na ciana ciakwa, arĩa ngũtungatĩire nĩ ũndũ wao, na niĩ ndĩthĩire. Wee nĩũũ wĩra ũrĩa ngũrutĩire.”

²⁷ No Labani akĩmwĩra atĩrĩ, “Angĩkorwo nĩnjĩtikĩrĩkĩte maitho-inĩ maku-rĩ, ndagũthaita ikaranga. Nĩmenyete na ũndũ wa ũragũri atĩ Jehova nĩandathimĩte nĩ ũndũ waku.” ²⁸ Agĩthĩ na mbere, akiuga atĩrĩ, “Njĩra mũcaara ũrĩa ũkwenda na nĩ ngũkũrĩha.”

²⁹ Jakubu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Wee nĩũũ ũrĩa ngũrutĩire wĩra na ũrĩa menyereire mahiũ maku nginya makaingĩha. ³⁰ Kĩrĩa kĩnini warĩ nakĩo itaanoka nĩkĩingĩhĩte mũno, nake Jehova nĩakũrathimĩte kũrĩa guothe ngoretwo. No rĩrĩ, ngeekĩra nyũmba yakwa ũndũ rĩ?”

³¹ Labani akĩmũũria atĩrĩ, “Ūkwenda ngũhe kĩ?”

Jakubu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndũkahe kĩndũ o na kĩ. Korwo no ũnjĩkĩre ũndũ ũyũ ũmwe tu, no thĩ na mbere na kũrĩithia ndũũru ciaku na gũcimenyerera: ³² Naguo ũndũ ũcio nĩ ũyũ: Njĩtikĩria thĩ ndũũru-inĩ ciaku ciothe ũmũthĩ, na njeherie thĩnĩ wacio ng’ondũ iria ciothe irĩ maara kana irĩ maroro, na ndũrũme ciothe iria njirũ na mbũri ciothe iria irĩ maara na irĩ maroro. Icio nĩcio igũtuĩka mũcaara wakwa. ³³ Naguo wĩhokeku wakwa nĩguo ũkaanjarĩrĩria thuutha-inĩ, rĩrĩa rĩothe ũngĩũka kuona mũcaara ũrĩa ũndĩhĩte. Mbũri o yothe ĩtarĩ maara kana maroro, kana ndũrũme o yothe ĩtarĩ njirũ, ingĩgaakorwo nacio, igaatuĩka nĩ cia ũici.”

³⁴ Nake Labani akiuga atĩrĩ, “Nĩndetĩkĩra; reke gũtuĩke o ro ũguo woiga.” ³⁵ Mũthenya o ro ũcio-rĩ, Labani akĩeheria thenge ciothe iria ciarĩ maara na iria ciarĩ na maroro, na mĩgoma yothe ĩrĩa yarĩ maara na ĩrĩa yarĩ na maroro (iria ciothe ciarĩ na handũ herũ), na ndũrũme ciothe iria ciarĩ njirũ agĩcineana kũrĩ ariũ ake macirĩithagie. ³⁶ Ningĩ agĩcieheranĩria na iria ingĩ na ũraihu wa rũgendo rwa mĩthenya ĩtatũ gatagatĩ gake na Jakubu. Nake Jakubu agĩthĩ na mbere kũrĩithia ndũũru iria ingĩ cia Labani ciatigarire.

³⁷ No rĩrĩ, Jakubu agĩtema thanju njigũ cia mũribina, na mũrothi, na cia mũarimaũ, agĩciĩkĩra mĩcoora mĩerũ na ũndũ wa kũnũra igoko agatũma werũ wa thĩnĩ wa thanju icio wonekane. ³⁸ Agĩcooka akĩuga thanju icio

oonũrĩte mĩtaro-inĩ yothe ĩrĩa yanyuuagĩrwo maaĩ, nĩgeetha ikoragwo irĩ mbere ya mbũri rĩrĩa cioka kũnyua maaĩ. Rĩrĩa ndũũru icio ciakorwo irĩ na mũrukĩ na cioka kũnyua maaĩ-rĩ, ³⁹ igakĩhaicanĩra hau mbere ya thanju icio. Thuutha ũcio igaciara tũũri tũrĩ na manyaga, kana maara, kana marooro. ⁴⁰ Jakubu akĩamũrania tũũri tũu kuuma rũũru-inĩ rwa Labani, na tũgetindia, no agatũma icio ingĩ ing'ethere iria ciarĩ na maroro na iria njirũ cia Labani. Nĩ ũndũ ũcio agĩthondekera ndũũru ciake mwene, na ndaacituranĩre na cia Labani. ⁴¹ Hĩndĩ ĩrĩa yothe mbũri iria ciarĩ na hinya ciagĩa na mũrukĩ-rĩ, Jakubu aigaga thanju icio mĩtaro-inĩ ya maaĩ mbere yacio, nĩgeetha cihacanĩre hakuhĩ na thanju icio; ⁴² no ingĩakorirwo nĩ iria itaarĩ na hinya, ndaigaga thanju icio ho. Nĩ ũndũ ũcio mbũri iria ciarĩ mocu igĩtuĩka cia Labani, na iria ciarĩ hinya igĩtuĩka cia Jakubu. ⁴³ Nĩ ũndũ wa gwĩka ũguo, mũndũ ũcio ti Jakubu agĩkĩrĩrĩa kũgĩa na indo nyingĩ, akĩgĩa na mahiũ maingĩ, na ndungata cia airĩtu na cia arũme, o na ngamĩra na ndigiri.

31

Jakubu Kũũrĩa Labani

¹ Jakubu nĩaguire ariũ a Labani makiuga atĩrĩ, “Jakubu nĩoete indo iria ciothe iraarĩ cia baba na ũtonga ũrĩa wothe arĩ naguo eyoneire kuuma indo-inĩ cia baba.” ² Ningĩ Jakubu akĩona atĩ Labani ndaamwendete ta ũrĩa aamwendete mbere ĩyo.

³ Nake Jehova akĩira Jakubu atĩrĩ, “Cooka bũrũri wa maithe manyu na kũrĩ andũ anyu, na nĩndĩrĩkoragwo hamwe nawe.”

⁴ Nĩ ũndũ ũcio Jakubu agĩtũmanĩra Rakeli na Lea mathiĩ kũrĩ we kũu werũ-inĩ kũrĩa mahiũ make maarĩ. ⁵ Nake akĩmeera atĩrĩ, “Nĩnyonete atĩ wendo wa thoguo harĩ niĩ ti ta ũrĩa ararĩ naguo hau mbere, no Ngai wa baba nĩakoretwo hamwe na niĩ. ⁶ Inyuĩ eerĩ nĩmũũĩ atĩ ndutĩire thoguo wĩra na hinya wakwa wothe, ⁷ no thoguo nĩaheenete na akagarũra mũcaara wakwa maita ikũmi. No rĩrĩ, Ngai ndarĩ aamwĩtikĩria anjike ũũru. ⁸ Thoguo angĩoigire atĩrĩ, ‘Mbũri iria irĩ maara nĩcio mũcaara waku,’ hĩndĩ ĩyo mahiũ mothe magaciara tũũri tũrĩ na maara; na angĩoigire atĩrĩ, ‘Iria irĩ marooro nĩcio mũcaara waku,’ namo mahiũ magaciara tũũri tũrĩ na marooro. ⁹ Nĩ ũndũ ũcio, Ngai nĩatunyĩte thoguo mahiũ make na akamaheana kũrĩ niĩ.

¹⁰ “Thinda rĩrĩa mahiũ maahaicanaga, rĩmwe nĩndarootire kĩroto na ndarora na igũrũ ngĩona atĩ thenge iria ciahacaga mahiũ ciarĩ na manyaga, na ciarĩ na maara, o na ciarĩ na marooro. ¹¹ Nake mũraika wa Ngai akĩnjarĩria ndĩ kĩroto-inĩ, akĩnjĩra atĩrĩ, ‘Jakubu.’ Na niĩ ngĩcookia atĩrĩ, ‘Niĩ ũyũ haha.’ ¹² Nake akĩnjĩra atĩrĩ, ‘Ta tiira maitho na igũrũ wone atĩ thenge iria ciothe irahaica mahiũ nĩ iria irĩ na manyaga, na iria irĩ na maara, na iria irĩ na marooro; nĩgũkorwo nĩnyonete maũndũ marĩa mothe Labani agwĩkĩte. ¹³ Nĩ niĩ Ngai wa Betheli, kũrĩa waitĩrĩrie gĩtugĩ maguta, na nokuo wehĩtĩre na mwĩhĩtwa nĩ ũndũ wakwa. Rĩu uma bũrũri ũyũ narua ũcooke bũrũri ũrĩa waciariirwo.’ ”

¹⁴ Nake Rakeli na Lea makĩmũcookeria atĩrĩ, “Ithuĩ-rĩ, no anga tũrĩ na kĩndũ kana igai indo-inĩ cia baba? ¹⁵ Githĩ ndatũtuaga o ta tũrĩ andũ a kũngĩ? To gũtwendia aatwendirie, no rĩu nĩarĩkĩtie kũhũthĩra indo iria twagũrirwo nacio. ¹⁶ Ti-itherũ ũtonga ũrĩa wothe Ngai atunyĩte baba nĩ witũ na ciana ciitũ. Nĩ ũndũ ũcio ĩka ũrĩa wothe Ngai akwĩrĩte wĩke.”

¹⁷ Nĩ ùndũ ùcio Jakubu akĩhaarĩria, akĩigĩrĩra ciana ciake na atumia ake igũrũ rĩa ngamĩra, ¹⁸ na akiumagaria mahiũ make mothe mathiĩ mbere yake hamwe na indo ciake ciothe iria aagĩte nacio kũu Padani-Aramu, nĩguo athiĩ kũrĩ ithe Isaaka o kũu bũrũri wa Kaanani.

¹⁹ Hĩndĩ iyo, Labani aathiĩte kwenja ng'ondũ ciake guoya-rĩ, Rakeli akĩiya ngai cia ithe cia mĩhianano. ²⁰ Nĩ ùndũ ùcio Jakubu akĩheenia Labani ùcio Mũsuriata tondũ ndaamwĩrĩre nĩ kũũra aroora. ²¹ Nake akĩũra na kĩrĩa gĩothe arĩ nakĩo, na aringa Rũũ rwa Farati, akĩerekera bũrũri wa irĩma wa Gileadi.

Labani Kũingatana na Jakubu

²² Mũthenya wa itatũ kuuma Jakubu oora, Labani akĩrwo atĩ Jakubu nĩorĩte. ²³ Agĩkĩoya andũ a nyũmba yao, akĩingatana na Jakubu matukũ mũgwanja na akĩmũkinyĩra kũu bũrũri wa irĩma wa Gileadi. ²⁴ No Ngai akiumĩrĩra Labani ùcio Mũsuriata kĩroto-inĩ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Menya wĩre Jakubu ùndũ o na ũrĩkũ, ũrĩ mwega kana ũrĩ mũũru.”

²⁵ Na rĩrĩ, Jakubu aambĩte hema yake kũu bũrũri wa irĩma wa Gileadi rĩrĩa Labani aamũkinyĩrĩre, nake Labani na andũ a nyũmba yao makĩamba hema ciao kuo. ²⁶ Nake Labani akĩũria Jakubu atĩrĩ, “Nĩ atĩa ũũ wĩkĩte? Nĩũũheenietie, na ũgathiĩ na airĩtu akwa ta andũ matahĩtwo mbaara-inĩ. ²⁷ Nĩ kĩĩ gĩatũmire ũre na hitho, na ũũheenie? Waregire kũnjĩra nĩkĩ, nĩguo ngumagarie na gĩkeno na gũkũinĩra nyĩmbo na ihembe na inanda cia mũgeeto? ²⁸ O na ndwarekire mumunye ciana cia ciana ciakwa, kana njugĩre airĩtu akwa ũhoru. Nĩwĩkĩte ùndũ wa ũrimũ. ²⁹ Ndĩ na hinya wa gũkũgera ngero; no rĩrĩ, ũtukũ wa ira Ngai wa thoguo aranjĩrĩre atĩrĩ, ‘Menya wĩre Jakubu ùndũ, ũrĩ mwega kana ũrĩ mũũru.’ ³⁰ Rĩu-rĩ, nĩumagarĩte nĩ ùndũ nĩũrerirĩria gũcooka nyũmba-inĩ ya thoguo. No rĩrĩ, ũrakĩiyire ngai ciakwa nĩkĩ?”

³¹ Jakubu agĩcookeria Labani atĩrĩ, “Nĩndetigĩrĩre tondũ ndeciiririe wahota kũndunya airĩtu aku na hinya. ³² No rĩrĩ, ũrĩa ũgũkora arĩ na ngai ciaku-rĩ, ndegũtũũra muoyo. Tuĩria wone kana kũrĩ kĩndũ gĩaku ndĩ nakĩo andũ aya aitũ marĩ ho; na wakĩona-rĩ, ũkĩoe.” No Jakubu ndooĩ atĩ Rakeli nĩaiyĩte ngai icio.

³³ Nĩ ùndũ ùcio Labani agĩtoonya hema ya Jakubu, na hema ya Lea, o na hema ya ndungata iria igĩrĩ cia andũ-a-nja, no ndaigana kuona kĩndũ. Oima hema ya Lea, agĩtoonya ya Rakeli. ³⁴ Rakeli oete ngai icio cia mĩhianano na agacikia matandĩko-inĩ ma ngamĩra thĩinĩ na akamaikarĩra. Labani akiururia kĩrĩa gĩothe kĩarĩ hema-inĩ iyo na ndaigana kuona kĩndũ.

³⁵ Nake Rakeli akĩira ithe atĩrĩ, “Mwathi wakwa, ndũkandakarĩre nĩ ùndũ ndinakũrũgamĩra; nĩgũkorwo nĩ maũndũ ma andũ-a-nja ndĩ namo.” Nĩ ùndũ ùcio akiururia no ndaigana kuona ngai icio.

³⁶ Jakubu agĩkĩrakara na agĩtetia Labani, akĩmũũria atĩrĩ, “Ihĩtia rĩakwa nĩ rĩrĩkũ? Nĩ rĩhia rĩrĩkũ njĩkĩte rĩtũmĩte ũnyingatithie ũguo? ³⁷ Rĩu tondũ nĩwoiruria indo ciakwa ciothe-rĩ, nĩ kĩĩ wona kĩa indo cia gwaku mũciĩ? Kĩige haha mbere ya andũ aya anyu na mbere ya andũ akwa nĩguo matũtuithanie ciira.

³⁸ “Ngũrutĩre wĩra mĩaka mĩrongo iĩrĩ. Ng'ondũ ciaku na mbũri ciaku itirĩ ciahuna, na ndirĩ ndarĩa ndũrũme cia mahiũ maku. ³⁹ Ningĩ ndirĩ ndakũrehera iria ciatambuuragwo nĩ nyamũ cia gĩthaka; no nĩ nĩ ndaarĩhaga ngathiĩ hathara. Ningĩ-rĩ, nĩwandĩhagia iĩria yothe yaiywo kũrĩ mũthenya kana kũrĩ ũtukũ. ⁴⁰ ũguo nĩguo ndũũrĩte: Ndaarugagwo

nĩ ũrugarĩ wa mũthenya na ngarĩio nĩ heho ya ũtukũ, naguo toro ũkĩnjũrĩra. ⁴¹ Ũguo nĩguo ndũũrĩte gwaku mũciĩ handũ-inĩ ha mũaka iyo mũrongo iĩrĩ. Ndakũrutĩire wĩra mũaka ikũmi na ina nĩ ũndũ wa airĩtu aku eerĩ, na mũaka itandatũ nĩ ũndũ wa mahiũ maku; no rĩrĩ, wagarũire mũcaara wakwa maita ikũmi. ⁴² Korwo Ngai wa baba, o we Ngai wa Iburahĩmu na nĩwe wĩtigĩrĩtwo nĩ Isaaka, ndaraakoragwo hamwe na nĩ-rĩ, ti-itherũ ũngĩranyumagaririe moko matheri. No Ngai nĩonete gũthĩnĩka gwakwa na wĩra wa moko makwa, na nĩkĩo arakũrũithirie ũtukũ wa ira.”

⁴³ Nake Labani agĩcookeria Jakubu, akĩmwĩra atĩrĩ, “Atumia aya aku nĩ airĩtu akwa, ciana ici o nacio nĩ ciana ciakwa, namo mahiũ maya-rĩ, no mahiũ makwa. Kĩrĩa gĩothe ũroona nĩ gĩakwa. No rĩrĩ, nĩ atĩa ingĩhota gwĩka airĩtu aya akwa kana njĩke ciana ici maciarĩte ũmũthĩ? ⁴⁴ Rĩu gĩũke, reke tũgĩe na kĩrĩkanĩro nĩ nawe, na ũreke gĩtuĩke mũira gatagatĩ gaitũ.”

⁴⁵ Nĩ ũndũ ũcio Jakubu akĩoya ihiga na akĩrĩhaanda ta gĩtugĩ. ⁴⁶ Akĩra andũ a nyũmba yake atĩrĩ, “Cookanĩrĩriai mahiga.” Nĩ ũndũ ũcio makĩũngania mahiga makĩmaiganĩrĩra hĩba, magĩcooka makĩrĩanĩra irio hau hakuhĩ na hĩba iyo. ⁴⁷ Labani akĩmĩta Jagari-Sahadutha, nake Jakubu akĩmĩta Galeedi.

⁴⁸ Labani akiuga atĩrĩ, “Ũmũthĩ hĩba ĩno nĩ mũira gatagatĩ gakwa nawe.” Kĩu nĩkĩo gĩatũmire hetwo Galeedi. ⁴⁹ O na ningĩ hagĩtwo Mizipa, tondũ oigire atĩrĩ, “Jehova arotũmenyagĩrĩra rĩrĩa tũraihanĩrĩrie. ⁵⁰ Wee ũngĩgaathĩnia airĩtu akwa kana ũmahikĩrĩrie atumia angĩ, o na hangĩgakorwo hatarĩ mũndũ ũngĩ-rĩ, ririkana atĩ Ngai nĩwe mũira gatagatĩ gakwa nawe.”

⁵¹ Ningĩ Labani akĩra Jakubu atĩrĩ, “Ĩno nĩ hĩba, na gĩkĩ nĩ gĩtugĩ kĩrĩa ndahaanda gatagatĩ gaku na nĩ. ⁵² Hĩba ĩno nĩ mũira, na gĩtugĩ gĩkĩ nĩ mũira, atĩ ndigakĩra hĩba ĩno njũke mwena waku ngũgere ngero, na atĩ nawe ndũgakĩra hĩba ĩno, kana ũkĩre gĩtugĩ gĩkĩ ũũke mwena wakwa ũngere ngero. ⁵³ Ngai wa Iburahĩmu, na Ngai wa Nahoru,* o we Ngai wa ithe wao-rĩ, arotũtuithania ciira.”

Nĩ ũndũ ũcio Jakubu akĩhĩta na mwĩhĩtwa rĩtwa-inĩ rĩa ũcio Wĩtigĩrĩtwo nĩ ithe Isaaka. ⁵⁴ Jakubu akĩruta igongona kũu bũrũri-inĩ ũcio wa irĩma, na agĩta andũ a nyũmba yake marĩanĩre. Na marĩkia kũrĩa-rĩ, makĩraara o kũu.

⁵⁵ Mũthenya ũyũ ũngĩ rũciinĩ tene, Labani akĩmumunya ciana cia ciana ciake o na airĩtu ake, akĩmoigĩra ũhoru na akĩmarathima. Agĩcooka akĩmatiga agĩcooka gwake mũciĩ.

32

Jakubu Kwĩhaarĩria Gũcemanĩa na Esaũ

¹ Jakubu nĩathĩre na mbere na rũgendo rwake, na agĩtũngwo nĩ araiika a Ngai. ² Na rĩrĩa Jakubu aamoonire, akiuga atĩrĩ, “Ĩno nĩ mbũtũ ya Ngai!” Nĩ ũndũ ũcio agĩta handũ hau Mahanaimu.

³ Ningĩ Jakubu agĩtũma andũ mathĩĩ mbere yake kũrĩ mũrũ wa nyina Esaũ kũu Seiru, bũrũri-inĩ wa Edomu. ⁴ Akĩmataara, akĩmeera atĩrĩ, “Ũũ nĩguo mũgũthĩĩ kwĩra mwathi wakwa Esaũ: ‘Ndungata yaku Jakubu ĩkuuga atĩrĩ, ndĩraikaraga na Labani, na ngoretwo kuo nginya rĩu. ⁵ Ndĩ na ng’ombe na ndigiri, na ng’onde na mbũri, ndungata cia arũme na cia

* **31:53** Nahoru aarĩ mũrũ wa nyina na Iburahĩmu (11:26), na aarĩ gukawe wa Labani (24:24, 29).

andũ-a-nja. Na rĩu ndagũtũmĩra ndũmĩrĩri, we mwathi wakwa, nĩgeetha njĩtĩkĩrĩke maitho-inĩ maku.’ ”

⁶ Rĩrĩa atũmwo maacookire kũrĩ Jakubu makĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩtũrathiire kũrĩ mũrũ wa nyũkwa Esaũ, na rĩu nĩarooka gũgũtũnga, na arĩ na andũ magana mana.”

⁷ Jakubu akĩmaka mũno na akĩnyamarĩka, akĩgayania andũ arĩa aarĩ nao ikundi igĩrĩ, o na ndũũru cia mbũri na ndũũru cia ng’ombe o na ngamĩira nacio. ⁸ Agĩiciiria atĩrĩ, “Esaũ angĩũka atharĩkĩre gĩkundi kĩmwerĩ, gĩkundi kũu kĩngĩ no kũire.”

⁹ Ningĩ Jakubu akĩhooya, akiuga atĩrĩ, “Wee Ngai wa baba Iburahĩmu, o Wee Ngai wa baba Isaaka, Wee Jehova ũrĩa wanjĩrĩre atĩrĩ, ‘Cooka bũrũri waku na wa andũ anyu, na nĩngatũma ũgaacĩre,’ ¹⁰ ndirĩ mwagĩrĩru wa kuonio ũtugi ũyũ wothe na wĩhokeku ũrĩa ũnyonetie nĩ ndungata yaku. Ngĩringa Jorodani-rĩ, ndaarĩ o na rũthanju rwakwa rwiki, no rĩu nduĩkĩte ikundi igĩrĩ. ¹¹ Ndagũthaiha honokia kuuma moko-inĩ ma mũrũ wa maitũ Esaũ, nĩgũkorwo nĩndĩretigĩra ndagoke gũũtharĩkĩra, nĩ hamwe na ciana ici, na manyina maacio. ¹² No nĩ uugĩte atĩrĩ, ‘Ti-itherũ nĩngatũma ũgaacĩre na ndũme njiaro ciaku cingĩhe ta mũthanga wa iria-inĩ, ũrĩa ũtangĩtarĩka.’ ”

¹³ Akĩraara hau ũtukũ ũcio, na kuuma kũrĩ kĩrĩa aarĩ nakĩo, agĩthuurĩra mũrũ wa nyina Esaũ kĩheo gĩkĩ; ¹⁴ mbũri magana meerĩ cia mĩgoma na thenge mĩrongo ĩrĩ, ng’ondu magana meerĩ na ndũrũme mĩrongo ĩrĩ, ¹⁵ ngamĩira mĩrongo ĩtatũ cia mĩgoma na njaũ ciacio, ng’ombe mĩrongo ĩna na ndegwa ikũmi, na ndigiri mĩrongo ĩrĩ cia mĩgoma na ikũmi cia njamba. ¹⁶ Agĩcinengera ndungata ciake, o rũũru mwanya, na akĩra ndungata icio ciake atĩrĩ, “Thiagai mbere yakwa, na mũtigithũkanie rũũru na rũũru rũrĩa rũngĩ.”

¹⁷ Ningĩ agĩtaara ũrĩa wamatongoretie, akĩmwĩra atĩrĩ, “Rĩrĩa mũrũ wa maitũ Esaũ arĩgũtũnga na akũũrie atĩrĩ, ‘Wee ũrĩ waũ? Na wathiĩ kũ? Na ũhiũ ũyũ wothe ũrĩ mbere yaku nĩ waũ?’ ¹⁸ Nawe nĩũrĩmũcookeria ũmwĩre atĩrĩ, ‘Nĩ cia ndungata yaku Jakubu. Nĩ kĩheo gĩa kũhe mwathi wakwa Esaũ, na Jakubu arĩ thuutha witũ agĩũka.’ ”

¹⁹ Agĩcooka agĩtaara wa keerĩ na wa gatatũ, na arĩa othe marũmagĩrĩra ndũũru icio, akĩmeera atĩrĩ, “Ūguo nĩguo mũrĩrĩraga Esaũ mwamũtũnga. ²⁰ Na mũtikanaage kũmwĩra atĩrĩ, ‘Jakubu ndungata yaku arĩ thuutha witũ agĩũka.’ ” Tondũ eeciiririe atĩrĩ, “Ngũmũhooreria na iheo ici ngũtũma mbere yakwa; thuutha-inĩ ndamuona-rĩ, hihi ahota kũnyamũkĩra.” ²¹ Nĩ ũndũ ũcio iheo icio Jakubu aaheanĩte igĩthiiga mbere yake, nowe akĩraara kũu kambĩ ũtukũ ũcio.

Jakubu Kũgiana na Ngai

²² Na ũtukũ o ro ũcio, Jakubu agĩũkĩra, akĩoya atumia ake eerĩ, na ndungata iria igĩrĩ cia andũ-a-nja, na ariũ ake ikũmi na ũmwe, na akĩmaringĩria irĩngĩro rĩa Jaboku. ²³ Aarĩkia kũmaringia, akĩringia indo iria ciothe aarĩ nacio. ²⁴ Nake Jakubu agĩtigwo arĩ o wiki, na hagĩũka mũndũ maagianire nake o nginya gũgĩthererũka. ²⁵ Na rĩrĩa mũndũ ũcio onire atĩ ndangĩmũhoota-rĩ, akĩmũhutia ihĩndĩ rĩa gĩtina gĩa kũgũrũ, nakuo kũgũrũ kwa Jakubu gũgĩthenyũkĩra hau gĩtina-inĩ, o makĩgianaga na mũndũ ũcio. ²⁶ Na mũndũ ũcio akĩmwĩra atĩrĩ, “Reke ndĩthĩre tondũ nĩ gwathererũka.”

No Jakubu akĩmũcookeria, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndingĩreka ũthĩ ũtandathimĩte.”

27 Nake mũndũ ũcio akĩmũũria atĩrĩ, “Wĩtagwo atĩa?”

Jakubu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Njĩtagwo Jakubu.”

28 Ningĩ mũndũ ũcio akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndũgũcooka gwĩtwo Jakubu, no ũrĩtagwo Isiraeli, tondũ nĩũgianĩte na Ngai o na andũ, na ũkahootana.”

29 Jakubu akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndagũthaitha, njĩra rĩitwa rĩaku.”

Nowe akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ūranjũũria rĩitwa rĩakwa nĩkĩ?” Agĩcooka akĩmũrathima marĩ o hau.

30 Nĩ ũndũ ũcio Jakubu agĩta handũ hau Penieli, akiuga atĩrĩ, “Tondũ nĩnyonete Ngai ũthiũ kwa ũthiũ, na akahonokia muoyo wakwa.”

31 Narĩo riũa rĩkĩmũrathĩra akĩhĩtũka hau Penieli, na nĩathuaga nĩ ũndũ nĩathenyũkĩtwo nĩ ihĩndĩ rĩa gĩtina gĩa kũgũrũ. 32 Nĩ tondũ ũcio, nginyagia ũmũthĩ ũyũ andũ a Isiraeli matirĩaga mũkiha ũrĩa ũnyiitanĩte na ihĩndĩ rĩa gĩtina gĩa kũgũrũ, tondũ ihĩndĩ rĩa gĩtina gĩa kũgũrũ kwa Jakubu rĩahutiirio hakuhĩ na mũkiha ũcio.

33

Jakubu Gũtũngana na Esaũ

1 Na rĩrĩ, Jakubu agĩtiira maitho, akĩona Esaũ agĩũka arĩ na andũ ake magana mana; nĩ ũndũ ũcio akĩgayania ciana kũrĩ Lea na Rakeli na kũrĩ ndungata iria igĩrĩ cia andũ-a-nja. 2 Akĩiga ndungata cia andũ-a-nja na ciana ciacio mbere, nake Lea na ciana ciake makĩrũmĩrĩra, nake Rakeli na Jusufu makĩrigia thuutha. 3 Nake we mwene akĩmatongoria, na rĩrĩa aakuhĩrĩrie mũrũ wa nyina, akĩnamĩrĩra, agĩturumithia ũthiũ wake thĩ maita mũgwanja.

4 No Esaũ akĩhanyũka agatũnge Jakubu na akĩmũnyiita, akĩmũhĩmbĩria, akĩmũmumunya. Nao makĩrĩranĩra. 5 Ningĩ Esaũ agĩtiira maitho akĩona atumia na ciana. Akĩũria Jakubu atĩrĩ, “Andũ aya mũrĩ nao nĩ a ũ?”

Jakubu agĩcookia atĩrĩ, “Ici nĩ ciana iria Ngai aheete ndungata yaku nĩ ũndũ wa ũtugi wake.”

6 Hĩndĩ iyo ndungata icio cia andũ-a-nja na ciana ciacio igĩkuhĩrĩria na makĩnamĩrĩra. 7 Lea na ciana ciake makĩrũmĩrĩra, magĩũka na makĩnamĩrĩra. Marigĩrĩrio, Jusufu na Rakeli magĩũka, o nao makĩnamĩrĩra.

8 Esaũ akĩũria atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩtũmi gĩa kũndũmĩra ikundi icio ndatũnga?”

Nake Jakubu agĩcookia atĩrĩ, “Nĩgeetha njĩtikĩrĩke maitho-inĩ maku, wee mwathi wakwa.”

9 No Esaũ akiuga atĩrĩ, “Mũrũ wa maitũ, niĩ ndĩ na indo cia kũnjigana. Ikara na icio ũrĩ nacio wee mwene.”

10 Jakubu akiuga atĩrĩ, “Aca, ndagũthaitha! Angĩkorwo nĩnjĩtikĩrĩkĩte maitho-inĩ maku-rĩ, amũkĩra kĩheo gĩkĩ kuuma kũrĩ niĩ. Nĩ ũndũ kuona ũthiũ waku no ta kuona ũthiũ wa Ngai, tondũ nĩ wanyamũkĩra na gĩkeno.

11 Ndagũthaitha itĩkĩra kĩheo kũ ũreheirwo, tondũ Ngai nĩanjĩkĩte wega, na ndĩ na indo cia kũnjigana.” Na tondũ Jakubu nĩamũringĩrĩrie-rĩ, Esaũ agĩciitĩkĩra.

12 Ningĩ Esaũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩtũthiĩ; nĩngũtwarana nawe.”

13 No Jakubu akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathi wakwa nĩoĩ atĩ twana tũtũ tũtirĩ na hinya, na no nginya menyerere ng’ondũ na ng’ombe iria irongithia. Ingĩtwarwo na ihenya o na mũthenya ũmwe, nyamũ ciothe no ikue. 14 Nĩ ũndũ ũcio mwathi wakwa nĩathiage mbere ya ndungata yake, na niĩ thĩ o kahora kũringana na mũthiire wa ikundi ici, o na wa ciana, nginya rĩrĩa ngaakinya kwa mwathi wakwa kũu Seiru.”

15 Esaũ akĩmwĩra atĩrĩ, “No kĩreke ngũtigĩre ndungata imwe ciakwa.”

Jakubu akĩmũũria atĩrĩ, “Ūgwĩka ũguo nĩkĩ? Reke nĩ njĩtĩkĩrĩke maitho-inĩ ma mwathi wakwa.”

¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio Esaũ akĩhũndũka mũthenya o ro ũcio agĩthĩ arorete Seiru. ¹⁷ Nowe Jakubu, agĩthĩ Sukothu, kũrĩa eyakĩire nyũmba, na agĩthondeka ciugũ cia mahiũ make. Nĩkĩo handũ hau hetagwo Sukothu.

¹⁸ Thuutha wa Jakubu kuuma Padani-Aramu, agĩkinya o wega itũũra-inĩ rĩrĩa inene rĩa Shekemu kũu Kaanani, na akĩamba hema hakuhĩ na itũũra rĩu inene. ¹⁹ Nake akĩgũra gĩcunjĩ kĩa mũgũnda na betha igana rĩmwe kuuma kũrĩ ariũ a Hamoru ithe wa Shekemu, harĩa aambire hema yake.

²⁰ Agĩaka kĩgongona handũ hau, na agĩgũta Eli-Elohe-Isiraeli.

34

Dina na Andũ na Shekemu

¹ Na rĩrĩ, mũthenya ũmwe, Dina mũirĩtu ũrĩa Lea aaciariire Jakubu, nĩathiire gũceerera andũ-a-nja a bũrũri ũcio. ² Na rĩrĩa Shekemu mũrũ wa Hamoru ũrĩa Mũhivi, mũnene wa gĩcigo kũu aamuonire, akĩmũnyiita, agĩkoma nake na hinya. ³ Na ngoro yake ikĩguucĩrĩrio nĩ Dina mwarĩ ũcio wa Jakubu, na akĩenda mũirĩtu ũcio na akĩmwarĩria wega. ⁴ Nake Shekemu akĩra ithe Hamoru atĩrĩ, “Njarĩrĩria harĩ ithe wa mũirĩtu ũyũ atuĩke mũtumia wakwa.”

⁵ Rĩrĩa Jakubu aigũire atĩ mwarĩ Dina nĩarĩkĩtie gũthũkio-rĩ, na tondũ ariũ ake maarĩ gĩthaka-inĩ na mahiũ make, agĩkira na ũhoru ũcio o nginya rĩrĩa mainũkire.

⁶ Hĩndĩ iyo Hamoru ithe wa Shekemu agĩthĩ kwaria na Jakubu. ⁷ Nao ariũ a Jakubu nĩmainũkĩte kuuma mĩgũnda-inĩ maigua ũrĩa gwekĩkĩte. Nao makĩiyũrwo nĩ kĩa na mang’ũrĩ, tondũ Shekemu nĩekĩte ũndũ wa thoni thĩinĩ wa Isiraeli, nĩ gũkoma na mwarĩ wa Jakubu, ũndũ ũrĩa ũtagĩrĩrwo nĩ gwĩkwo.

⁸ No Hamoru akĩmeera atĩrĩ, “Ngoro ya mũrũ wakwa Shekemu nĩguucĩrĩrio nĩ mwarĩ wanyu. Ndamũthaita itĩkĩrai amũhikie atuĩke mũtumia wake. ⁹ Rekei tũhikanagie; mũtũheage airĩtu anyu na inyuĩ tũkamũheaga airĩtu aitũ. ¹⁰ Inyuĩ no mũtũũre hamwe na ithuĩ; bũrũri ũyũ gũtirĩ handũ mũrigĩrĩrio. Tũũrai kuo, mwonjorithagie kuo, na mwĩgũire na indo ciaguo.”

¹¹ Ningĩ Shekemu akĩra ithe wa Dina na ariũ a ithe atĩrĩ, “Rekei njĩtĩkĩrĩke maitho-inĩ manyu na nĩngũmũhe o kĩrĩa gĩothe mũngĩnjĩtia.

¹² Njĩtia rĩracio rwa mũhiki na kĩa kĩa ingĩrehe, o mũigana ũrĩa mũngĩenda, na nĩngũrĩha o kĩa gĩothe mũngĩnjĩtia. No ndamũthaita mũũhe mũirĩtu ũyũ atuĩke mũtumia wakwa.”

¹³ Na tondũ mwarĩ wa nyina Dina nĩarĩkĩtie gũthũkio-rĩ, ariũ a Jakubu rĩrĩa maaragia na Shekemu na ithe Hamoru, magĩcookia ũhoru ũcio na njĩra ya maheeni. ¹⁴ Makĩmeera atĩrĩ, “Tũtingĩka ũndũ ta ũcio; tũtingĩheana mwarĩ witũ kũrĩ mũndũ ũtarĩ mũruu. ũndũ ũcio no ũtuĩke wa gũtũnyararithia. ¹⁵ Tũkũmwĩtĩkĩria tondũ wa gĩtũmi o kĩmwe tu; inyuĩ mũtuĩke ta ithuĩ na ũndũ wa kũruithia arũme anyu othe. ¹⁶ Hĩndĩ iyo nĩmũrĩhikagia airĩtu aitũ na nĩtũrĩhikagia airĩtu anyu. Nĩtũgũtũũrania na inyuĩ na tũtuĩke andũ amwe. ¹⁷ No angĩkorwo mũtigwĩtĩkĩra kũrua-rĩ, tũkuoya mwarĩ witũ twĩthĩre.”

¹⁸ ũhoru ũcio ũkĩoneka ũrĩ mwega nĩ Hamoru na mũriũ Shekemu. ¹⁹ Tondũ nĩwe warĩ mũtũũ mũno kũrĩ andũ othe a nyũmba ya ithe, mwanake ũcio ndaateire ihinda rĩa gwĩka ũrĩa moigire, tondũ nĩakenetio

nĩ mwarĩ wa Jakubu. ²⁰ Nĩ ùndũ ùcio Hamoru na mũriũ Shekemu magĩthĩĩ kĩhingo-inĩ gĩa itũũra rĩao inene makaarie na andũ ao a itũũra rĩu.*

²¹ Nao makiuga atĩrĩ, “Andũ aya nĩ arata aitũ; rekei matũũre bũrũri-inĩ witũ na monjorithagie kuo; bũrũri ùyũ nĩ mũnene wa kũmaigana. Ithuĩ no tũhikie airĩtu ao, nao no mahikie airĩtu aitũ. ²² No andũ acio mangĩtikĩra gũtũũrania na ithuĩ ta rũrĩrĩ rũmwe angĩkorwo arũme aitũ othe nĩmekũrua, o ta ùrĩa o maruĩte. ²³ Githĩ mahiũ mao, na indo ciao ciothe, o na nyamũ iria ingĩ ciao ciothe itigũgĩtuĩka ciitũ? Nĩ ùndũ ùcio rekei tũmetĩkĩre, na nĩ megũtũũrania na ithuĩ.”

²⁴ Arũme arĩa othe maathiĩte kĩhingo-inĩ gĩa itũũra rĩu inene magĩtikĩkania na Hamoru na mũriũ Shekemu, na arũme othe a itũũra rĩu makĩrua.

²⁵ Thuutha wa mĩthenya itatũ, hĩndĩ irĩa othe maarĩ na ruo ariũ eerĩ a Jakubu, Simeoni na Lawi, ariũ a nyina na Dina, makĩoya hiũ ciao cia njora magĩtharĩkĩra itũũra rĩu hĩndĩ irĩa rĩtekuũaga makĩũraga arũme othe. ²⁶ Ningĩ makĩũraga Hamoru na mũriũ Shekemu na rũhiũ rwa njora, na makĩruta Dina nyũmba-inĩ ya Shekemu, magĩthĩĩra. ²⁷ Ariũ arĩa angĩ a Jakubu magĩkinya kũu ciimba ciarĩ, na magĩtahĩra indo cia itũũra rĩu mwarĩ wa ithe wao aathũkĩirio. ²⁸ Nao magĩtaha ndũũru cia mbũri na cia ng’ombe na ndigiri, na indo iria ingĩ ciao ciothe iria ciarĩ itũũra-inĩ rĩu inene, na iria ciarĩ mĩgũnda-inĩ. ²⁹ Na magĩkuua ùtonga wothe wa itũũra, na atumia othe na ciana, magĩtaha indo ciothe iria ciarĩ nyũmba-inĩ icio.

³⁰ Nake Jakubu akĩĩra Simeoni na Lawi atĩrĩ, “Nĩmwandehera thĩĩna nĩ ùndũ wa gũtũma menwo nĩ Akaanani na Aperizi, andũ arĩa matũũraga bũrũri ùyũ. Ithuĩ tũrĩ anini tũgĩtarwo, na mangĩnyitana manjũkĩrĩre na matharĩkĩre-rĩ, niĩ na nyũmba yakwa no tũniinwo.”

³¹ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩkũraagĩrĩre atue mwarĩ wa maitũ ta mũmaraya?”

35

Jakubu Gũcooka Betheli

¹ Thuutha wa ùguo Ngai akĩĩra Jakubu atĩrĩ, “Ambata, ùthĩĩ Betheli ùgatũũre kuo, na wakĩre Ngai kĩgongona kuo, o we ùrĩa wakuumĩrĩre rĩrĩa woragĩra mũrũ wa nyũkwa Esaũ.”

² Nĩ ùndũ ùcio Jakubu akĩĩra andũ a nyũmba yake, na arĩa othe maarĩ nao, atĩrĩ, “Eheriai ngai cia mĩhianano iria mũrĩ nacio, na mwĩtherie inyuĩ ene, na mwĩkĩre nguo ingĩ. ³ Mũcooke mũũkĩre, mũreke tũthĩĩ twambate Betheli, ngaakĩre Ngai kĩgongona kuo, ùrĩa wanjĩtikire mũthenya ùrĩa ndaarĩ thĩĩna-inĩ, na ùrĩa ùkoretwo na niĩ kũrĩa guothe ndanathĩĩ.” ⁴ Nĩ ùndũ ùcio makĩnengera Jakubu ngai cia mĩhianano iria maarĩ nacio, na irengeeri iria ciarĩ matũ mao,* nake Jakubu agĩcithika gĩtina-inĩ kĩa mũgandi kũu Shekemu. ⁵ Nao makiumagara, magĩthĩĩra, namo matũũra marĩa maamathiũrũrũkĩirie makĩnyitwo nĩ guoya wa Ngai, nĩ ùndũ ùcio gũtirĩ o na ùmwe wamaingatithirie.

⁶ Jakubu na andũ arĩa othe aarĩ nao magĩkinya Luzu (na nĩkuo Betheli), bũrũri-inĩ wa Kaanani. ⁷ Agĩaka kĩgongona kũu, na agĩta handũ hau Eli-Betheli, tondũ hau niĩho Ngai aamwĩguũrĩirie rĩrĩa ooragĩra mũrũ wa nyina.

* **34:20** Kĩhingo-inĩ gĩa itũũra niĩho athuuri maacemanagia. ciahũthagĩrwo irĩ ta njĩra ya kũgĩtĩra mũndũ.

* **35:4** Irengeeri cia matũ

⁸ Nake Debora mūreri wa Rebeka agĩkua na agĩthikwo gĩtina-inĩ kĩa mũgandi mũhuro wa Betheli. Nĩ ũndũ ũcio handũ hau hagĩtwa Aloni-Bakuthu.

⁹ Thuutha wa Jakubu gũcooka kuuma Padani-Aramu, Ngai akĩmumĩrĩra rĩngĩ na akĩmũrathima. ¹⁰ Ngai akĩmwĩra atĩrĩ, “Rĩtwa rĩaku nĩ Jakubu, no ndũgũcooka gwĩtwo Jakubu rĩngĩ; ũrĩtagwo Isiraeli.” Nĩ ũndũ ũcio akĩmwĩta Isiraeli.

¹¹ Nake Ngai akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ nĩ nĩ Ngai Mwene-Hinya-Wothe; ciaranai na mũingĩhe. Rũrĩrĩ na gĩkundi kĩa ndũrĩrĩ nĩikoima harĩwe, na athamaki nĩmakoima mwĩrĩ-inĩ waku. ¹² Bũrũri ũrĩa nĩ ndaheire Iburahĩmu na Isaaka, o nawe nĩngakũhe guo, na nĩngaheana bũrũri ũyũ kũrĩ njaro ciaku iria igooka thuutha waku.” ¹³ Hĩndĩ ĩyo Ngai akĩambata akĩmweherera kuuma handũ hau aamwaragĩria.

¹⁴ Jakubu akĩhaanda gĩtugĩ kĩa ihiga handũ hau Ngai aarĩtie nake, agĩgĩtĩrĩria ndibei; agĩcooka agĩgĩtĩrĩria maguta. ¹⁵ Jakubu agĩta handũ hau Ngai aamwarĩrie Betheli.

Gĩkuũ kĩa Rakeli na kĩa Isaaka

¹⁶ Thuutha ũcio Jakubu na andũ ake makiuma Betheli magĩthĩ na mbere na rũgendo. Na matigairie hanini makinye Efiratha-rĩ, Rakeli akĩambĩrĩria kũrũmwo na agĩkorwo arĩ na thĩna mũingĩ mũno. ¹⁷ Na tondũ aarĩ na thĩna mũingĩ mũno wa gũciara, mũmũciarithia akĩmwĩra atĩrĩ, “Tiga gwĩtigĩra, tondũ ũrĩ na kahĩ kangĩ.” ¹⁸ Na atanatuĩkana, tondũ nĩ gũkua aakuaga, agĩtua kahĩ kau Beni-Oni. No ithe agĩgatua Benjamini.

¹⁹ Nĩ ũndũ ũcio Rakeli agĩkua na agĩthikwo mũkĩra-inĩ wa njĩra ya gũthĩ Efiratha (na nokuo Bethlehemu.) ²⁰ Jakubu akĩhaanda gĩtugĩ igũrũ rĩa mbĩrĩra yake, na nginya ũmũthĩ ũyũ gĩtugĩ kũ nĩkĩo kĩonanagia mbĩrĩra ya Rakeli.

²¹ Isiraeli agĩthĩ o na mbere na rũgendo na akĩamba hema yake mwena ũrĩa ũngĩ wa Migidali-Ederi. ²² Hĩndĩ ĩyo Isiraeli aatũũraga bũrũri ũcio-rĩ, Rubeni agĩthĩ, agĩkoma na Biliha, thuriya ya ithe, nake Isiraeli akĩigua ũhoro ũcio.

Jakubu aarĩ na ariũ ikũmi na eerĩ:

²³ Ariũ a Lea maarĩ:

Rubeni irigithathi rĩa Jakubu,
na Simeoni, na Lawi, na Juda, na Isakaru, na Zebuluni.

²⁴ Ariũ a Rakeli maarĩ:

Jusufu na Benjamini.

²⁵ Ariũ a Biliha ndungata ya mũirĩtu ya Rakeli maarĩ:

Dani na Nafitali.

²⁶ Ariũ a Zilipa ndungata ya mũirĩtu ya Lea maarĩ:

Gadi na Asheri.

Acio nĩo maarĩ ariũ a Jakubu, arĩa aaciarĩrwo arĩ kũu Padani-Aramu.

²⁷ Na Jakubu agĩkinya mũciĩ kũrĩ ithe Isaaka kũu Mamure, hakuhĩ na Kiriathu-Ariba (nĩkuo Hebironi), kũrĩa Iburahĩmu na Isaaka maatũũrĩte.

²⁸ Isaaka aatũũrĩre muoyo mũaka igana na mũrongo ĩnana. ²⁹ Agĩcooka agĩtuĩkana agĩkua na agĩthikwo hamwe na andũ ao arĩa maakuĩte, arĩ mũkũrũ na arĩ na mũaka mũingĩ. Nao ariũ ake Esaũ na Jakubu makĩmũthika.

36

Njiaro cia Esaũ

¹ Na rĩrĩ, ũyũ nĩguo ũhoru wa Esaũ (na nowe Edomu).

² Esaũ ahikirie atumia ake kuuma kũrĩ andũ-a-nja a Kaanani: Ada aarĩ mwarĩ wa Eloni ũrĩa Mũhiti, na Oholibama mwarĩ wa Ana ũrĩa warĩ mwarĩ wa Zibeoni ũrĩa Mũhivi, ³ o na ningĩ Basemathu ũrĩa warĩ mwarĩ wa Ishumaeli na mwarĩ wa nyina na Nebaiothu.

⁴ Ada agĩciarĩra Esaũ Elifazu, na Basemathu agĩciara Reueli, ⁵ nake Oholibama agĩciara Jeushu, na Jalamu na Kora. Acio nĩo maarĩ ariũ a Esaũ, arĩa aaciarĩrwo kũu Kaanani.

⁶ Na rĩrĩ, Esaũ akĩoya atumia ake na ariũ ake na airĩtu ake na andũ othe a nyũmba yake, o na mahiũ make na nyamũ iria ingĩ ciake, na indo ciothe iria aagĩte nacio kũu Kaanani, na agĩthĩ bũrũri waraihanĩrĩrie na mũrũ wa nyina Jakubu. ⁷ Indo ciao ciarĩ nyingĩ mũno ũndũ matangĩahotire gũikarania hamwe; bũrũri ũrĩa maatũũraga ndũngĩahotire kũmaigana eerĩ nĩ ũndũ wa mahiũ mao. ⁸ Nĩ ũndũ ũcio Esaũ (na nowe Edomu) agĩthĩ gũtũũra bũrũri wa irĩma wa Seiru.

⁹ Ũyũ nĩguo ũhoru wa Esaũ ithe wa andũ a Edomu kũu bũrũri-inĩ wa irĩma wa Seiru.

¹⁰ Maya nĩmo marĩtwa ma ariũ a Esaũ:

nĩ Elifazu, mũrũ wa Ada mũtumia wa Esaũ, na Reueli, mũrũ wa Basemathu mũtumia wa Esaũ.

¹¹ Ariũ a Elifazu nĩ aya:

nĩ Temani, na Omari, na Zefo, na Gatamu, na Kenazu.

¹² Elifazu mũrũ wa Esaũ o nake nĩ aarĩ na thuriya yetagwo Timina, irĩa yamũciarĩire Amaleki. Acio nĩo maarĩ ariũ a mũrũ wa Ada mũtumia wa Esaũ.

¹³ Ariũ a Reueli nĩ aya:

nĩ Nahathu, na Zera, na Shama, na Miza. Acio nĩo maarĩ ariũ a mũrũ wa Basemathu mũtumia wa Esaũ.

¹⁴ Ariũ a Esaũ arĩa aaciarĩrwo nĩ Oholibama mũtumia wake mwarĩ wa Ana ũrĩa warĩ mwarĩ wa Zibeoni: nĩ Jeushu, na Jalamu, na Kora.

¹⁵ Nao aya nĩo maarĩ anene thĩinĩ wa njiaro cia Esaũ:

Ariũ a Elifazu irigithathi rĩa Esaũ:

Anene maarĩ Temani, na Omari, na Zefo, na Kenazu, ¹⁶ na Kora, na Gatamu, na Amaleki. Acio nĩo anene arĩa Elifazu aaciarĩire kũu Edomu; maarĩ a mũrũ wa Ada.

¹⁷ Ariũ a Reueli mũrũ wa Esaũ:

Anene maarĩ Nahathu, na Zera, na Shama, na Miza. Aya nĩo anene arĩa Reueli aaciarĩire kũu Edomu; maarĩ a mũrũ wa Basemathu mũtumia wa Esaũ.

¹⁸ Ariũ a Oholibama mũtumia wa Esaũ:

Anene maarĩ Jeushu, na Jalamu, na Kora. Aya nĩo anene arĩa maaciarirwo nĩ Oholibama mũtumia wa Esaũ mwarĩ wa Ana.

¹⁹ Aya nĩo maarĩ ariũ a Esaũ (na nowe Edomu), na acio nĩo maarĩ anene ao.

²⁰ Aya nĩo maarĩ ariũ a Seiru ũrĩa Mũhori arĩa maatũũraga bũrũri ũcio:

- Lotani, na Shobali, na Zibeoni, na Ana, ²¹ na Dishoni, na Ezeri, na Dishani. Ariũ acio a Seiru nĩo maarĩ anene a Ahori kũu Edomu.
- ²² Ariũ a Lotani maarĩ:
Hori, na Homani. Timina aarĩ mwarĩ wa nyina na Lotani.
- ²³ Ariũ a Shobali maarĩ:
Alivani, na Manahathu, na Eballi, na Shefo, na Onamu.
- ²⁴ Ariũ a Zibeoni maarĩ:
Aia, na Ana. Ũyũ nĩwe Ana ũrĩa wonire ithima cia maaĩ mahiũ werũ-inĩ rĩrĩa ariĩthagia ndigiri cia ithe Zibeoni.
- ²⁵ Ciana cia Ana ciarĩ:
Dishoni, na Oholibama mwarĩ wa Ana.
- ²⁶ Ariũ a Dishoni maarĩ:
Hemudani, na Eshibani, na Itharani, na Cherani.
- ²⁷ Ariũ a Ezeri maarĩ:
Bilihani, na Zaavani, na Akani.
- ²⁸ Ariũ a Dishani maarĩ
Uzu, na Arani.
- ²⁹ Aya nĩo maarĩ anene a Ahori:
nĩ Lotani, na Shobali, na Zibeoni, na Ana, ³⁰ na Dishoni, na Ezeri, na Dishani. Acio nĩo maarĩ anene a Ahori, kũringana na ikundi ciao kũu bũrũri wa Seiru.

Aathani a Edomu

- ³¹ Aya nĩo maarĩ athamaki arĩa maathamakaga Edomu o mbere ya Isiraeli gũtanagĩa na mũthamaki o na ũmwe:
- ³² Bela mũrũ wa Beori nĩwe watuĩkire mũthamaki wa Edomu. Itũũra rĩake inene rĩetagwo Dinihaba.
- ³³ Rĩrĩa Bela aakuire, Jobabu mũrũ wa Zera wa kuuma Bozira agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.
- ³⁴ Rĩrĩa Jobabu aakuire, Hushamu wa kuuma bũrũri wa Atemani agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.
- ³⁵ Rĩrĩa Hushamu aakuire, Hadadi mũrũ wa Bedadi, ũrĩa wahootire Midiani kũu bũrũri wa Moabi, agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake. Itũũra rĩake inene rĩetagwo Avithu.
- ³⁶ Rĩrĩa Hadadi aakuire, Samala wa kuuma Masereka agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.
- ³⁷ Rĩrĩa Samala aakuire, Shauli wa kuuma Rehobothu, kũu gũkuhĩ na Rũũĩ rwa Farati, agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.
- ³⁸ Rĩrĩa Shauli aakuire, Baali-Hanani mũrũ wa Akibori agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.
- ³⁹ Rĩrĩa Baali-Hanani mũrũ wa Akibori aakuire, Hadadi agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake. Itũũra rĩake inene rĩetagwo Pau, na mũtumia wake eetagwo Mehetabeli mwarĩ wa Matiredi, ũrĩa warĩ mwarĩ wa Mezahabu.
- ⁴⁰ Aya nĩo maarĩ anene kuuma kũrĩ njiaro cia Esaũ, kũringana na marĩtwa mao, na mĩhĩrĩga, na ng'ongo ciao:
Timina, na Aliva, na Jethethu, ⁴¹ na Oholibama, na Ela, na Pinoni, ⁴² na Kenazu, na Temani, na Mibizaru, ⁴³ na Magidieli, na Iramu. Acio nĩo maarĩ anene a Edomu, kũringana na kũrĩa maatũũraga bũrũri-inĩ ũrĩa watuĩkite wao.

Esaũ ũcio nĩwe warĩ ithe wa andũ a Edomu.

37

Irooto cia Jusufu

¹ Jakubu nĩatũũire bũrũri-inĩ ũrĩa ithe aakarĩte, nĩguo bũrũri wa Kaanani.

² Ũyũ nĩguo ũhoru wa Jakubu.

Jusufu arĩ mwanake mũnini wa mĩaka ikũmi na mũgwanja aarĩithagia mbũri marĩ na ariũ a ithe, na ariũ a Biliha, na ariũ a Zilipa, atumia a ithe, nake agĩtwarĩra ithe wao ũhoru mũũru ũkoniĩ ariũ a ithe.

³ Na rĩrĩ, Isiraeli nĩendeete Jusufu gũkĩra ariũ arĩa angĩ ake othe, tondũ aamũciarire arĩ mũkũrũ; na nĩamũtumithĩirie kanjũ ya goro ng'emie wega mũno. ⁴ Na rĩrĩa ariũ a ithe moonire atĩ ithe nĩamwendete kũmakĩra-rĩ, makĩmũmena na matingĩamwarĩirie kiugo o na kĩmwe kĩega.

⁵ Ũtukũ ũmwe Jusufu nĩarootire kĩroto, na rĩrĩa eerire ariũ a ithe ũhoru wakĩo, makĩmũmena makĩria. ⁶ Akĩmeera atĩrĩ, "Thikĩrĩriai ũhoru wa kĩroto gĩkĩ ndootete: ⁷ Tũrohaga itĩia cia ngano tũrĩ mũgũnda-inĩ, na o rĩmwe gĩtĩia gĩakwa kĩrehaanda na igũrũ, nacio itĩia cianyu irathiũrũrũkĩria gĩakwa, na irakĩinamĩrĩra."

⁸ Ariũ a ithe makĩmũũria atĩrĩ, "Anga nĩũrenda gũtũthamakĩra? Anga ti-itherũ nĩũgatwatha?" Nao magĩkĩrĩrĩria kũmũmena nĩ ũndũ wa kĩroto kũ gĩake, na nĩ ũndũ wa ciugo ciake.

⁹ Ningĩ Jusufu akĩroota kĩroto kĩngĩ, na akĩira ariũ a ithe ũhoru wakĩo. Akĩmeera atĩrĩ, "Thikĩrĩriai, nĩndĩrarootire kĩroto kĩngĩ, na ihinda rĩrĩ, ndĩrarootire riũa, na mweri, na njata ikũmi na ĩmwe ikĩnyinamĩrĩra."

¹⁰ Rĩrĩa eerire ithe o na ariũ a ithe ũhoru ũcio, ithe akĩmũkũma, akĩmũũria atĩrĩ, "Nĩ kĩroto kĩa mũthemba ũrĩkũ kũ ũrotete? Anga nyũkwa, na nĩ, na ariũ a thoguo nĩtũgooka, na tũinamĩrĩre thĩ mbere yaku?" ¹¹ Ariũ a ithe nĩmamũiguĩrĩre ũiru, no ithe agĩikara agĩiciiragia ũhoru wa irooto icio.

Jusufu kwendio nĩ Ariũ a Ithe

¹² Na rĩrĩ, ariũ a ithe nĩmathiite kũrĩithia mbũri cia ithe wao gũkuhĩ na Shekemu, ¹³ nake Isiraeli akĩira Jusufu atĩrĩ, "O ta ũrĩa ũũ, ariũ a thoguo nĩmararĩithia mbũri gũkuhĩ na Shekemu. Ũka, nĩngũgũtũma kũrĩ o."

Nake akĩmũcookeria, akĩmwĩra atĩrĩ, "Ũguo noguo."

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio Isiraeli akĩmwĩra atĩrĩ, "Thĩ ũkarore kana ariũ a thoguo marĩ o ho o wega, o ũndũ ũmwe na mbũri, na ũnjookerie ũhoru." Nake akĩmũtũma kuuma Gĩtuamba-inĩ kĩa Hebironi.

Rĩrĩa Jusufu aakinyire Shekemu, ¹⁵ mũndũ ũmwe akĩmuona akĩũrũũra mĩgũnda-inĩ, akĩmũũria atĩrĩ, "Nĩ kĩ ũracaria?"

¹⁶ Nake Jusufu agĩcookia atĩrĩ, "Nĩ ariũ a baba ndĩracaria. No ũnjũire kũrĩa mararĩithia mbũri ciao?"

¹⁷ Mũndũ ũcio akĩmũcookeria atĩrĩ, "Nĩmoimĩte gũkũ. Ndĩraiguire makiuga atĩrĩ, 'Rekei tũthĩ Dothani.' "

Nĩ ũndũ ũcio Jusufu akĩrũmĩrĩra ariũ a ithe, na akĩmakora hakuhĩ na Dothani. ¹⁸ No makĩmuona arĩ haraaya, na ataanakinya harĩa maarĩ, magĩciirĩra kũmũũraga.

¹⁹ Makĩirana atĩrĩ, "Mũroti ũrĩa nĩokĩte! ²⁰ Ũkai; rekei tũmũũrage na tũmũikie irima rĩmwe rĩa maya, na tuuge atĩ nĩ nyamũ njũru ĩmũrĩite. Nĩtũkĩone ũrĩa irooto icio ciake ikaahinga."

²¹ No rĩrĩa Rubeni aigũire ũguo, akĩgeria kũhonokia Jusufu kuuma moko-inĩ mao. Akiuga atĩrĩ, “Rekei tũtũge kũmũũraga. ²² Mũtũgaite thakame. Mũikie irima-inĩ rĩrĩ rĩ gũkũ werũ-inĩ, no mũtikamwĩke ũũru.” Rubeni oigaga ũguo nĩgeetha amũhonokie kuuma kũrĩ o, nĩguo amũcookie kũrĩ ithe.

²³ Na rĩrĩa Jusufu aakinyire harĩ ariũ a ithe, makĩmũruta kanjũ yake ĩrĩa eekĩrĩte, o ĩrĩa yarĩ ya goro na ng’emie wega mũno. ²⁴ Makĩmũnyiita, makĩmũikia irima rĩu. Na rĩrĩ, irima rĩu rĩarĩ rĩũmũ; rĩtiarĩ na maaĩ.

²⁵ Magĩcooka magĩkara thĩ kũrĩa irio ciao, magĩtiira maitho makĩona gĩkundi kĩnene kĩa Aishumaeli gĩgĩũka kiumĩte Gileadi. Ngamĩra ciao ciakuuithĩtio mahuti manungi wega, na ũbani, na ũũkĩ-wa-ngoma ũrĩa wĩtagwo manemane, na maikũrũkĩte mathĩ matware indo icio Misiri.

²⁶ Juda akĩra ariũ a ithe atĩrĩ, “Nĩ uumithio ũrĩkũ tũkuona tũngĩũraga mũrũ wa ithe witũ na tũhithe gĩkuũ gĩake? ²⁷ Rekei tũmwenderie Aishumaeli aya, no tũtikamwĩke ũũru na moko maitũ, tondũ ũyũ nĩ mũrũ wa ithe witũ, tũrĩ a mũthiimo ũmwe na thakame o ĩmwe.” Nao ariũ a ithe magĩtikĩra.

²⁸ Nĩ ũndũ ũcio hĩndĩ ĩrĩa onjorithia acio Amidiani maahĩtũkagĩra hau, ariũ a ithe makĩruta Jusufu irima, na makĩmwendia cekerĩ mĩrongo ĩrĩ cia betha* kũrĩ Aishumaeli acio, nao makĩmũtwara Misiri.

²⁹ Rĩrĩa Rubeni aacookire irima-inĩ na akĩona atĩ Jusufu ndaarĩ ho, agĩtembũranga nguociake. ³⁰ Agĩcooka kũrĩ ariũ a ithe akĩmeera atĩrĩ, “Kamwana karĩa gatĩrĩ ho! Nĩ ngwĩka atĩa?”

³¹ Nao makĩoya kanjũ ya Jusufu, magĩthĩnja mbũri na magĩtobokia kanjũ ĩyo thĩnĩ wa thakame ĩyo. ³² Magĩcooka makĩoya kanjũ ĩyo yagemetio, makĩmĩtwarĩra ithe wao makĩmwĩra atĩrĩ, “Kanjũ ĩno nĩ kũmĩona tũramĩonire. Mĩrore wega wone kana hihĩ nĩ kanjũ ĩrĩa ya mũrũguo.”

³³ Nake akĩmĩmenya, akiuga atĩrĩ, “Nĩ kanjũ ya mũrũ wakwa! Nyamũ njũru nĩmũrĩte. Ti-itherũ Jusufu nĩarĩkĩtie kũũragwo, agatambuurwo icunjĩ.”

³⁴ Ningĩ Jakubu agĩtembũranga nguociake, agĩkĩra nguociake, na agĩcakaĩra mũriũ matukũ maingĩ. ³⁵ Ariũ ake othe na airĩtu ake magĩũka kũmũhooreria, no akĩrega kũhoorerio, akiuga atĩrĩ, “Aca! Ngathĩ mbĩrĩra kũrĩ mũrũ wakwa ngĩrĩraga.” Nĩ ũndũ ũcio ithe agĩthĩ na mbere kũmũrĩrĩra.

³⁶ Nao Amidiani acio makĩendia† Jusufu kũu Misiri kũrĩ Potifaru, ũmwe wa anene a Firaũni, nake aarĩ mũrũgamĩrĩri wa arangĩri a Firaũni.

38

Juda na Tamaru

¹ Ihinda-inĩ rĩu-rĩ, Juda agĩtiga ariũ a ithe agĩkũrũka agĩthĩ gũikara na mũndũ wa Adulamu wetagwo Hira. ² Juda arĩ kũu agĩcemanĩa na mwarĩ wa Mũkaanani wetagwo Shua. Akĩmũhikia na agĩkoma nake; ³ nake akĩgĩa nda na agĩciara kahĩ, gagĩtuuo Eri. ⁴ Akĩgĩa nda ĩngĩ, agĩciara kahĩ kangĩ gagĩtuuo Onani. ⁵ O na ningĩ agĩciara kahĩ kangĩ, agĩgatua Shela. Aagaciariire kũu Chezibu.

* **37:28** nĩ ta giramu 220. † **37:36** Wonjoria wa kwendia ngombo nĩwekĩrĩrwo mũno nĩ andũ arĩa maatũũraga werũ-inĩ.

⁶ Maagimara Juda akĩgũrĩra Eri ũrĩa warĩ irigithathi rĩake, mũtumia wetagwo Tamaru. ⁷ No Eri, irigithathi rĩa Juda, aarĩ mwaganu maitho-inĩ ma Jehova; nĩ ũndũ ũcio Jehova akĩmũũraga.

⁸ Nake Juda akĩĩra Onani atĩrĩ, “Koma na mũtumia wa mũrũ wa nyũkwa, ũmũhingĩrie ũrĩa wagĩrĩrwo nĩkũmwĩka ũrĩ mũrũ wa nyina na mũthuuri wake, nĩguo ũciarĩre mũrũ wa nyũkwa rũciaro.” ⁹ Nake Onani nĩamenyaga atĩ rũciaro rũu rũtigatuĩka rwake; nĩ ũndũ ũcio o akoma na mũtumia wa mũrũ wa nyina, agaita mbeũ ya ũciari thĩ, nĩguo ndagaciarĩre mũrũ wa nyina rũciaro. ¹⁰ ũndũ ũcio eekire warĩ mũũru maitho-inĩ ma Jehova; nĩ ũndũ ũcio o nake akĩũragwo nĩ Jehova.

¹¹ Juda akĩĩra Tamaru mũtumia wa mũriũ atĩrĩ, “Thiĩ ũtũũre ũrĩ wa ndigwa gwa thoguo mũciĩ nginya mũrũ wakwa Shela agimare.” Tondũ eeciiririe atĩrĩ, “O nake Shela ahota gũkua ta ariũ a nyina.” Nĩ ũndũ ũcio Tamaru agĩthiĩ gũtũũra mũciĩ gwa ithe.

¹² Thuutha wa ihinda iraya, mũtumia wa Juda, mwarĩ wa Shua, agĩkua. Na kahinda ka macakaya gaathira na Juda athirwo nĩ kĩa, akĩambata agĩthiĩ Timina kũrĩ andũ arĩa meenjaga ng’onde ciake guoya, na agĩthiĩ hamwe na mũrata wake, Hira wa Adulamu.

¹³ Na rĩrĩa Tamaru eerirwo atĩrĩ, “Ithe wa mũthuuriguo erekeire Timina kwenja ng’onde ciake guoya,” ¹⁴ akĩruta nguo ciake cia mũtumia wa ndigwa, akĩhumbĩra na taama nginya ũthiũ nĩguo ndakae kũmenyeka, agĩkara thĩ itonyero-inĩ rĩa Enaimu, rĩrĩa rĩarĩ njĩra-inĩ ya gũthiĩ Timina. Nĩgũkorwo nĩonire atĩ, o na gũtuĩka Shela aarĩ mũndũ mũgima, Juda ndaheanĩte Tamaru kũrĩ we atuĩke mũtumia wake.

¹⁵ Rĩrĩa Juda aamuonire-rĩ, agĩciiria atĩ Tamaru aarĩ mũmaraya* tondũ nĩhumbĩrĩte ũthiũ. ¹⁶ Na tondũ ndooĩ atĩ aarĩ mũtumia wa mũriũ, agĩthiĩ harĩ we mũkĩra-inĩ wa njĩra, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūka, itĩkĩra ngome nawe.”

Mũtumia ũcio akĩmũũria atĩrĩ, “Na nĩ kĩ ũkũũhe nĩguo ngome nawe?”

¹⁷ Juda akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩngũgũtũmĩra koori kuuma rũũru-inĩ rwakwa.”

Mũtumia ũcio akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩũkũndigĩra kĩndũ gĩa kũrũgamĩrĩra kĩĩranĩro gĩaku nginya rĩrĩa ũgaakaneana?”

¹⁸ Juda akĩmũũria atĩrĩ, “Ūkwenda ngũtigĩre kĩ gĩa kũrũgamĩrĩra?”

Mũtumia ũcio akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndigĩra gĩcũhĩ kĩa rũũri rwaku na rũrigi rwakĩo, o na rũthanju rũu rũrĩ guoko-inĩ gwaku.” Nĩ ũndũ ũcio Juda agĩtigĩra mũtumia ũcio indo icio na agĩkoma nake; na Tamaru akĩgĩa nda yake. ¹⁹ Mũtumia ũcio aarĩkia gwĩthiĩra, akĩaũra taama wake, akĩhumba nguo ciake cia mũtumia wa ndigwa rĩngĩ.

²⁰ Rĩrĩa Juda atũmire mũratawe ũcio wa kũu Adulamu na koori nĩgeetha acookerio indo icio cia kũrũgamĩrĩra kuuma kũrĩ mũtumia ũcio-rĩ, ndaamuonire. ²¹ Nake akĩũria andũ arĩa maatũũraga kũu atĩrĩ, “Arĩ ha mũmaraya ũrĩa ũraarĩ haha mũkĩra-inĩ wa njĩra ya gũthiĩ Enaimu?”

Na magĩcookia atĩrĩ, “Haha hatirĩ hakorwo na mũmaraya.”

²² Nĩ ũndũ ũcio agĩcooka kũrĩ Juda, akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ ndinamuona. Hamwe na ũguo-rĩ, andũ arĩa matũũraga hau moigire atĩrĩ, ‘Haha hatirĩ hakorwo na mũmaraya.’”

²³ Nake Juda akiuga atĩrĩ, “Nĩakĩrekwo aikare na kĩrĩa arĩ nakĩo, kana tũtuĩke a gũthekererwo. Nĩngĩ-rĩ, nĩngũmũtũmĩre koori gaka, no ndũnamuona.”

* **38:15** Maraya maya maahũthagĩrwo mahooero-inĩ ma matukũ ma tene, na maakonainie na ngai ya ũciari.

24 Thuutha wa mĩeri ìtatũ, Juda akĩĩrwo atĩrĩ, “Tamaru mũtumia wa mũrũguo nĩehĩtie, akahũũra ũmaraya, na nĩ ũndũ ũcio arĩ na nda.”

Juda akiuga atĩrĩ, “Mumiei mũmũrehe, acinwo akue!”

25 Na rĩrĩa oimagio-rĩ, agĩtũma ndũmĩrĩri kũrĩ ithe wa mũthuriwe, akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ ndĩ na nda ya mũndũ ũrĩa mwene indo ici.” Agĩcooka akiuga atĩrĩ, “Ta rora kana no ũmenye nũũ mwene gĩcũhĩ gĩkĩ kĩ na mũhũũri, na rũrigi rũrũ, o na rũthanju rũrũ.”

26 Juda agĩcimenya, na akiuga atĩrĩ, “Mũtumia ũyũ nĩ mũthingu kũngĩra; ekite ũguo nĩgũkorwo ndiamũheanire kũrĩ mũrũ wakwa Shela.” Juda ndaacookire gũkoma nake rĩngĩ.

27 Rĩrĩa ihinda rĩake rĩakinyire rĩa gũciara-rĩ, kwarĩ na tũhĩ twĩrĩ twa mahatha nda yake. 28 Na rĩrĩa aaciara-rĩ, kamwe gatuo gagĩcomora guoko; nake mũmũciarithia akĩoya uthi mūtune, akĩwoherera guoko-inĩ gwako, na akiuga atĩrĩ, “Ũyũ nĩwe woima mbere.” 29 No rĩrĩa aacookire guoko na thĩinĩ, mũrũ wa nyina akiuma, nake mũciarithania akiuga atĩrĩ, “Githĩ nĩguo weturĩra njĩra!” Nake agĩtuuo Perezu.† 30 Nake mũrũ wa nyina ũrĩa warĩ na uthi mūtune guoko-inĩ gwake akiuma, nake agĩtuuo Zera.

39

Jusufu na Mũtumia wa Potifaru

1 Na rĩrĩ, Jusufu nĩaikũrũkirio o nginya bũrũri wa Misiri. Nake Potifaru, Mũmisiri ũmwe wa anene a Firaũni, na mũrũgamĩrĩri wa arangĩri a Firaũni, akĩmũgũra kuuma kũrĩ Aishumaeli arĩa maamũtwarĩte kũu.

2 Nake Jehova aarĩ hamwe na Jusufu, nake akĩgaacĩra, na agĩtũũra nyũmba-inĩ ya Mũmisiri ũcio mwathi wake. 3 Na rĩrĩa mwathi wake onire atĩ Jehova aarĩ hamwe nake, na atĩ Jehova nĩatũmĩte Jusufu agaacĩre maũndũ-inĩ mothe marĩa ekaga-rĩ, 4 Jusufu agĩtĩkĩrĩka maitho-inĩ make na agĩtuĩka wa kũmũtungatĩra. Potifaru akĩmũtua mũrori wa nyũmba yake na akĩmwĩhokera ũmenyereri wa kĩrĩa gĩothe aarĩ nakĩo. 5 Kuuma hĩndĩ ĩrĩa aamũtuire mũrori wa nyũmba yake na kĩrĩa gĩothe aarĩ nakĩo, Jehova akĩrathima nyũmba ya Mũmisiri ũcio nĩ ũndũ wa Jusufu. Kĩrathimo kĩa Jehova kĩarĩ igũrũ wa indo ciothe cia Potifaru, iria ciarĩ nyũmba o na iria ciarĩ mũgũnda. 6 Nĩ ũndũ ũcio agĩtigĩra Jusufu indo ciothe iria aarĩ nacio acimenyagĩrĩre; rĩrĩa rĩothe Jusufu aarĩ mũrũgamĩrĩri-rĩ, Potifaru ndarũmbũyanagia na kĩndũ o nakĩ tiga o irio iria aarĩaga.*

Na rĩrĩ, Jusufu aarĩ mũthaka na wa mwĩrĩ mwega, 7 na thuutha wa ihinda, mũtumia wa mwathi wake akĩmwĩrĩrĩa, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũka ũkome na nĩ!”

8 No Jusufu akĩrega. Akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ ndĩ mũrori-rĩ, mwathi wakwa ndarũmbũyanagia na kĩndũ o nakĩ kĩa nyũmba, indo iria ciothe arĩ nacio nĩanjũhokeire ndĩcimenyagĩrĩre. 9 Gũtirĩ mũndũ ũngĩ mũnene nyũmba ĩno ũngĩrĩte. Mwathi wakwa ndangĩrĩrĩrie kĩndũ o nakĩ, tiga wee wiki, tondũ ũrĩ mũtumia wake. Ndaakĩhota atĩa gwĩka ũndũ ta ũyũ wa waganu njĩhĩrie Ngai?” 10 Na o na gũtuĩka nĩaringagĩrĩria Jusufu mũthenya o mũthenya akome nake-rĩ, Jusufu nĩaregire gũkoma nake o na kana gũkorwo hamwe nake.

† 38:29 Perezu aarĩ ũmwe wa maithe ma tene ma Daudi. * 39:6 Irio cia andũ a Misiri ciarĩ na ũtiganu na irio cia andũ a Israeli (43:32), na nĩ kwarĩ magongona maarutagwo rĩrĩa irio cia andũ a Misiri ciarugagwo.

11 No mũthenya ũmwe Jusufu nĩaingĩrĩre nyũmba kũruta wĩra wake, na gũtiarĩ ndungata o na ĩmwe ya nyũmba yarĩ kũu thĩinĩ. 12 Mũtumia ũcio akĩnyiita nguo ya Jusufu, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũka ũkome na niĩ!” No Jusufu agĩtiga nguo yake guoko-inĩ kwa mũtumia ũcio, akiuma nyũmba akĩũra.

13 Na rĩrĩa mũtumia ũcio onire atĩ Jusufu nĩatiga nguo yake guoko-inĩ gwake na oora-rĩ, 14 agĩta ndungata cia nyũmba yake, agĩciĩra atĩrĩ, “Ta kĩonei Mũhibirania ũyũ aarehirwo kũrĩ ithuĩ nĩgeetha atũnyarare! Egũũkĩte haha nĩguo akome na niĩ, na niĩ ndakaya. 15 Na rĩrĩa aigua ngĩkaya ndeithio, aatiga nguo yake haha, oima nyũmba na oora.”

16 Nake agĩkara na nguo ĩyo nginya rĩrĩa mwathi wa Jusufu aainũkire. 17 Nake mũtumia ũcio akĩmũhe rũgano rũu, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ngombo ĩrĩa ya Mũhibirania, ĩrĩa watũreheire ĩgũũkĩte kũrĩ niĩ kũnyarara. 18 No rĩrĩa njugire mbu ndeithio, yatiga nguo ĩno harĩ niĩ, yoima nyũmba na yora.”

19 Rĩrĩa mwathi wa Jusufu aigũre rũgano rũu aaheirwo nĩ mũtumia wake, rĩrĩa aamwĩrĩre, “Ũguo nĩguo ngombo yaku ĩnjĩkire,” agĩcinwo nĩ marakara. 20 Nake mwathi wa Jusufu akĩnyiita Jusufu akĩmũikia njeera, kũndũ kũrĩa gwaikagio andũ arĩa oohe a mũthamaki.

No hĩndĩ ĩyo Jusufu aarĩ kũu njeera-rĩ, 21 Jehova aarĩ hamwe nake; akĩmũtuga na agĩtũma etĩkĩrĩke maitho-inĩ ma mũnene wa njeera. 22 Nĩ ũndũ ũcio mũnene wa njeera agĩtua Jusufu mũrori wa arĩa othe moohetwo njeera, na agĩtuuo mũmenyereri wa maũndũ mothe marĩa meekagwo kũu. 23 Mũnene ũcio wa njeera ndaarũmbũyagia ũndũ o na ũmwe wa marĩa maamenyagĩrĩrwo nĩ Jusufu, tondũ Jehova aarĩ hamwe na Jusufu na akĩmũhe ũgaacĩru maũndũ-inĩ mothe marĩa ekaga.

40

Mũheani Ndibei na Mũthondeki wa Mĩgate

1 Thuutha ũcio-rĩ, mũndũ ũrĩa watwaragĩra mũthamaki ndibei, na mũndũ ũrĩa wathondekagĩra mũthamaki wa Misiri mĩgate-rĩ, makĩhĩtĩria mwathi wao, ũcio mũthamaki wa Misiri. 2 Firaũni mũthamaki ũcio akĩrakario nĩ anene acio ake eerĩ, mũnene wa arĩa maamũtwaragĩra ndibei na mũnene wa arĩa maamũthondekagĩra mĩgate, 3 na akĩmahingĩrithia nyũmba ya mũnene wa arĩa arangĩri njeera, o ĩrĩa Jusufu oheetwo. 4 Mũnene wa arangĩri akĩmaneana kũrĩ Jusufu amarorage, nake Jusufu akĩmatungatĩra.

Na thuutha wa gũikara kĩoho-inĩ kwa ihinda-rĩ, 5 o ũmwe wa acio eerĩ, ũrĩa watwaragĩra mũthamaki ndibei na mũthondeki wa mĩgate ya mũthamaki wa Misiri, o acio maahingĩrwo njeera, makĩroota irooto ũtukũ ũmwe, na o kĩroto kĩarĩ na mũtaũrĩre wakĩo.

6 Rĩrĩa Jusufu aathiire kũrĩ o rũciinĩ rwa mũthenya ũyũ ũngĩ-rĩ, akĩona marĩ na kĩa. 7 Nĩ ũndũ ũcio akĩũria anene acio a Firaũni, o acio moohetwo hamwe nake nyũmba-inĩ ya mwathi wake, atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩtũmĩte mũtukie ithiithi cianyu ũmũthĩ?”

8 Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Ithuĩ ithuerĩ nĩtũrotete irooto, na gũtirĩ mũndũ wa gũcitaũra.”

Jusufu akĩmooria atĩrĩ, “Githĩ ũtaũri ti wa Ngai? Njĩrai irooto cianyu.”

9 Nĩ ũndũ ũcio mũnene wa arĩa maatwaragĩra mũthamaki ndibei akĩra Jusufu kĩroto gĩake. Akĩmwĩra atĩrĩ, “Kĩroto-inĩ gĩakwa ndĩronire mũthabibũ ũrĩ mbere yakwa, 10 na ũraarĩ na hongwe ithatũ. Nacio iraaruta kĩro o ũguo iracanũka, nacio imanjĩka cia thabibũ irerua. 11 Na niĩ

ndĩrakorwo nyiitĩte gĩkombe kĩa Firaũni na guoko, ndĩrooya thabibũ icio, ndĩraacihĩra gĩkombe-inĩ kĩa Firaũni, na ndĩramũnengera.”

¹² Jusufu akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūtaũri wakĩo nĩ ũyũ: Honge icio ithatũ nĩ mĩthenya itatũ. ¹³ Mĩthenya itatũ itanathira-rĩ, Firaũni nĩegũgũtũũgĩria na agũcooke wĩra-inĩ waku, na ũcooke kũnengagĩra Firaũni gĩkombe gĩake, o ta ũrĩa wekaga rĩrĩa warĩ mũmũhei ndibei. ¹⁴ No rĩrĩa maũndũ maku makaagaacĩra-rĩ, ũkandirikana ũnjiguĩre tha, ũngweete harĩ Firaũni, ũndute gũkũ njeera. ¹⁵ Tondũ nĩkũnyiitwo ndaanyiitirwo na hinya, ngĩrutwo bũrũri wa Ahibirania, na ningĩ o na gũkũ gũtirĩ ũndũ mũũru ndeekĩte wa gũtũma njikio njeera.”

¹⁶ Na rĩrĩa mũnene wa arĩa athondeki mĩgate onire atĩ Jusufu nĩataũra kĩroto kũu wega-rĩ, akĩra Jusufu atĩrĩ, “O na nĩ nĩndĩrarootete: Ndĩrakuũite ikabũ ithatũ cia mĩgate na mũtwe. ¹⁷ Gĩkabũ kĩrĩa kĩrarigĩtie igũrũ kĩraarĩ na mĩgate ya mĩthemba yothe ithondekeirwo Firaũni; no nacio nyoni iramĩrĩaga ĩrĩ o gĩkabũ-inĩ ndĩgĩkuũite na mũtwe.”

¹⁸ Jusufu akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūtaũri wakĩo nĩ ũyũ: Ikabũ icio ithatũ nĩ mĩthenya itatũ. ¹⁹ Mĩthenya itatũ itanathira-rĩ, Firaũni nĩagagũtinithia mũtwe na akwambithie mũtĩ igũrũ. Nacio nyoni nĩkarĩa nyama cia mwĩrĩ waku.”

²⁰ Na rĩrĩ, mũthenya wa gatatũ warĩ wa kũririkana gũciarwo kwa Firaũni, nake akĩrugithĩria anene ake iruga inene. Nake akĩririkana mũnene wa arĩa maamũtwaragĩra ndibei na mũnene wa arĩa maamũthondekagĩra mĩgate mbere ya anene arĩa angĩ ake: ²¹ Agĩcookia mũnene wa arĩa maamũtwaragĩra ndibei wĩra-inĩ wake, nĩgeetha acooke gũtwarĩra Firaũni gĩkombe rĩngĩ. ²² No rĩrĩ, mũnene wa arĩa maamũthondekagĩra mĩgate-rĩ, akĩmũcuria mũtĩ igũrũ o ta ũrĩa Jusufu aamerĩte ũtaũri-inĩ wake.

²³ No mũnene ũcio wa arĩa maatwaragĩra Firaũni ndibei ndaigana kũririkana Jusufu; nĩariganĩrwo nĩwe.

41

Irooto cia Firaũni

¹ Na rĩrĩ, mĩaka ĩrĩ mĩgima yathira-rĩ, Firaũni akĩroota kĩroto: Akĩona arũgamĩte rũteere-inĩ rwa Rũũĩ rwa Nili; ² na rĩrĩ, gũkiumĩra ng’ombe mũgwanja njega na noru kuuma thĩinĩ wa rũũĩ rũu, na igĩitĩka kũrĩa nyeki ithanjĩ-inĩ. ³ Thuutha wacio rĩ, hakiumĩra ng’ombe ingĩ mũgwanja, njong’i na hĩnju, kuuma rũũĩ rũu rwa Nili, na ikĩrũgama mwena-inĩ harĩa icio ingĩ ciarũgamĩte hũgũrũrũ-inĩ cia rũũĩ. ⁴ Na rĩrĩ, ng’ombe icio njong’i na hĩnju ikĩrĩa ng’ombe iria mũgwanja njega na noru. Hĩndĩ ĩyo Firaũni akĩũrwo nĩ toro.

⁵ Ningĩ Firaũni agĩkoma rĩngĩ na akĩroota kĩroto gĩa keerĩ: Magira mũgwanja mega ma ngano, maiyũrĩte ngano, maakũraga kamũtĩ-inĩ kamwe ka ngano. ⁶ Thuutha wamo gũgĩthethũka magira mangĩ mũgwanja ma ngano mahĩnju, mahaana ta macinĩtwo nĩ rũhuho rwa mwena wa irathĩro. ⁷ Magira macio mahĩnju ma ngano makĩmeria magira marĩa mũgwanja maarĩ mega na maiyũrĩte ngano. Hĩndĩ ĩyo Firaũni akĩũrwo nĩ toro, agĩũkĩra agĩkora nĩ kũroota ekũrootaga.

⁸ Rũciinĩ agĩtangĩka meciiria, na nĩ ũndũ ũcio agĩtũmanĩra andũ-ago othe na andũ arĩa oogĩ a Misiri. Firaũni akĩmeera irooto ciake, no gũtirĩ wao o na ũmwe wahotire kũmũtaũrĩra.

⁹ Hĩndĩ ĩyo mũnene wa arĩa maamũtwaragĩra ndibei akĩra Firaũni atĩrĩ, “Ūmũthĩ nĩndaririkanio mahĩtia makwa. ¹⁰ Hĩndĩ ĩmwe-rĩ, Firaũni

nĩarakarĩtio nĩ ndungata ciake; na nĩ hamwe na mũnene wa arĩa athondeki mĩgate-rĩ, agĩtuohithia njeera nyũmba-inĩ ya mũnene wa arangĩri. ¹¹ Ũtukũ ũmwe-rĩ, o ũmwe witũ akĩroota kĩroto, na o kĩroto kĩarĩ na ũtaũri wakĩo mwanya. ¹² Na rĩrĩ, kũu njeera twarĩ na mwanake Mũhibirania, ndungata ya mũnene wa arangĩri. Na ithuĩ tũkĩmwĩra irooto ciitũ, nake agĩtũtaũrĩra; akĩhe o mũndũ ũtaũri wa kĩroto gĩake. ¹³ Namo maũndũ magĩkĩka o ta ũrĩa aatũtaũrĩire. Nĩ ngĩcookio wĩra-inĩ wakwa, nake mũndũ ũcio ũngĩ agĩcuurio mũtĩ igũrũ.”

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio Firaũni agĩtũmanĩra Jusufu, nake akĩrutwo kũu njeera narua. Na aarĩkia kwĩyenja* na kũruta nguo iria arĩ nacio na gwĩkĩra ingĩ-rĩ, agĩthiĩ mbere ya Firaũni.

¹⁵ Nake Firaũni akĩra Jusufu atĩrĩ, “Ndĩrarootire kĩroto na gũtirĩ mũndũ ũrahota gũgĩtaũra. No nĩnjiguĩte gũkĩrwo atĩrĩ, wee ũngĩrwo kĩroto no ũhote gũgĩtaũra.”

¹⁶ Jusufu agĩcookeria Firaũni atĩrĩ, “Nĩ mwene ndingĩhota, no Ngai nĩekũhe Firaũni macookio marĩa arenda.”

¹⁷ Hĩndĩ ĩyo Firaũni akĩra Jusufu atĩrĩ, “Kĩroto-inĩ gĩakwa-rĩ, ndĩrarũgamĩte hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũ rwa Nili, ¹⁸ rĩrĩa haroimĩrire ng’ombe mũgwanja njega na noru kuuma rũũ, na iraitĩka kũrĩa kũu ithanjĩ-inĩ. ¹⁹ Thuutha wacio kũracooka kũroimĩra ng’ombe ingĩ mũgwanja hinyaru, njong’i mũno na hĩnju. Ndirĩ ndona ng’ombe njong’i ta icio bũrũri-inĩ wothe wa Misiri. ²⁰ Nacio ng’ombe icio hĩnju na njong’i irarĩa ng’ombe iria mũgwanja noru iria iroimĩrite mbere. ²¹ No rĩrĩ, o na ciarĩkia gũcirĩa-rĩ, gũtirĩ mũndũ ũngĩramenyire atĩ nĩrarĩite; tondũ ironekaga irĩ o njong’i o ta mbere. Hĩndĩ ĩyo ndĩrokĩra.

²² “Ningĩ irooto-inĩ ciakwa-rĩ, nĩndĩronire magira mũgwanja mega ma ngano na maiyũrite ngano, magĩkũũra kamũtĩ-inĩ ka ngano. ²³ Thuutha wamo, magira mangĩ mũgwanja marathethũka, marĩ mahoohu na macinĩtwo nĩ rũhuho rwa mwena wa irathĩro. ²⁴ Namo magira macio mahĩnju marameria magira marĩa mũgwanja mega. Ndĩraheire andũ-ago ũhoro ũcio, no gũtirĩ o na ũmwe ũrahotire kũndaũrĩra irooto icio.”

²⁵ Nake Jusufu akĩra Firaũni atĩrĩ, “Irooto cia Firaũni cieri no kĩroto kĩmwe. Ngai nĩaguũrĩirie Firaũni ũrĩa akiriĩ gwĩka. ²⁶ Ng’ombe iria mũgwanja njega nĩ mĩaka mũgwanja, na magira marĩa mũgwanja mega ma ngano nĩ mĩaka mũgwanja; kĩroto kũu no kĩmwe. ²⁷ Nacio ng’ombe icio mũgwanja hĩnju na njong’i iria cioimĩrire thuutha nĩ mĩaka mũgwanja, na no taguo magira marĩa mũgwanja matarĩ ngano macinĩtwo nĩ rũhuho rwa mwena wa irathĩro: ĩyo nĩ mĩaka mũgwanja ya ng’aragu.

²⁸ “Na o ta ũrĩa ndeera Firaũni: Ngai nĩ oneetie Firaũni ũrĩa akiriĩ gwĩka. ²⁹ Nĩgũgũkorwo na mĩaka mũgwanja ya bũthi mũnene bũrũri wothe wa Misiri, ³⁰ no nĩgũgũcooka kũrũmĩrĩrwo nĩ mĩaka mũgwanja ya ng’aragu. Naguo bũthi ũcio wothe wa Misiri nĩũkariganĩra, nayo ng’aragu nĩkananga bũrũri ũyũ. ³¹ Bũthi wa bũrũri ndũkaririkanwo, tondũ ng’aragu ĩrĩa ĩgacooka kũgĩa nĩngakorwo ĩrĩ nene mũno. ³² Gĩtũmi kĩa Firaũni aheo kĩroto kũu maita meerĩ, nĩ tondũ Ngai nĩatuĩte nĩegwĩka ũndũ ũcio, na ekũwĩka o narua.

³³ “Rĩu Firaũni nĩacarie mũndũ ũũĩ gũkũũrana maũndũ na mũndũ mũũgĩ, amũtue mũrũgamĩrĩri wa bũrũri wa Misiri. ³⁴ O na ningĩ Firaũni nĩagĩthuure atabarĩri a bũrũri a kuoyaga gĩcunjĩ gĩa ithano kĩa magetha

* **41:14** Warĩ mũtugo wa andũ a Misiri kwenjwo njuĩrĩ na nderu, no Ahibirania matiekaga ũguo.

ma Misiri mĩaka-inĩ ĩyo mũgwanja ya bũthi. ³⁵ Nao nĩmacookanĩrĩrie irio icio ciothe cia mĩaka ĩyo mĩega ĩrooka, na ngano ĩyo ĩkorwo watho-inĩ wa Firaũni, ĩgwo matũũra-inĩ ĩrĩ irio. ³⁶ Nacio irio icio ciagĩrĩire kũigwo ĩrĩ mũthiithũ wa bũrũri, ikaahũthĩrwo hĩndĩ ĩrĩa ya mĩaka mũgwanja ya ng'aragu ĩrĩa ĩkaagĩa Misiri, nĩgeetha bũrũri ndũkanathũkio nĩ ng'aragu ĩyo."

³⁷ Firaũni na anene ake makĩona mũbango ũcio ũrĩ mwega. ³⁸ Nĩ ũndũ ũcio Firaũni akĩmooria atĩrĩ, "No tuone mũndũ ũngĩ ta ũyũ, mũndũ ũrĩ na roho wa Ngai thĩinĩ wake?"

³⁹ Firaũni agĩkĩra Jusufu atĩrĩ, "Kuona atĩ Ngai nĩakũmenyithĩtie maũndũ maya mothe-rĩ, gũtirĩ mũndũ ũngĩ ũngĩkũũrana maũndũ na mũũgĩ ta we. ⁴⁰ Wee nĩwe ũkũrũgamĩrĩra nyũmba yakwa ya ũthamaki, na andũ akwa othe marĩathĩkagĩra watho waku. ũndũ ngũgũkĩra naguo no atĩrĩ, nĩ nĩ nĩ Mũthamaki."

Jusufu Kũrũgamĩrĩra Misiri

⁴¹ Nĩ ũndũ ũcio Firaũni akĩra Jusufu atĩrĩ, "Kuuma rĩu nĩndagũtua mũrũgamĩrĩri wa bũrũri wothe wa Misiri." ⁴² Ningĩ Firaũni akĩruta gĩcũhĩ gĩake kĩa mũhũũri kuuma kĩara gĩake agĩgũkĩra kĩara-inĩ kĩa Jusufu.† Agĩcooka akĩmũhumba nguo cia gatani njega, na kĩrengeri gĩa thahabu ngingo. ⁴³ Ningĩ agĩtũma akuuo na ngaari yake ya ita, arĩ mũndũ wa keerĩ harĩ we wathani-inĩ, nao andũ magĩthiĩ makĩanagĩrĩra marĩ mbere yake atĩrĩ, "Eherai njĩra-inĩ!" Nĩ ũndũ ũcio Firaũni agĩtua Jusufu mũrũgamĩrĩri wa bũrũri wothe wa Misiri.

⁴⁴ Ningĩ Firaũni akĩra Jusufu atĩrĩ, "Nĩ nĩ Firaũni, no rĩrĩ, hatarĩ na rũtha rwaku, gũtirĩ mũndũ ũgeeka ũndũ atarĩ na rũtha rwaku gũkũ Misiri guothe." ⁴⁵ Nake Firaũni agĩta Jusufu Zafenathu-Panea, na akĩmũhe Asenathu mwarĩ wa Potifera, mũthĩnjĩri-ngai wa Onu, atuĩke mũtumia wake. Nake Jusufu agĩtuĩkania bũrũri wothe wa Misiri.

⁴⁶ Jusufu aarĩ na mĩaka mĩrongo ĩtatũ rĩrĩa atoonyire ũtungata-inĩ wa Firaũni mũthamaki wa Misiri. Nake Jusufu akĩehera mbere ya Firaũni, agĩtuĩkania bũrũri wothe wa Misiri. ⁴⁷ Na rĩrĩ, ihinda rĩa mĩaka ĩyo mũgwanja ya bũthi, bũrũri ũcio ũgĩciara maciaro maingĩ mũno. ⁴⁸ Nake Jusufu agĩcookanĩrĩria irio ciothe cia bũrũri wa Misiri iria ciagĩire kuo mĩaka ĩyo mũgwanja ya bũthi, na agĩciigithia matũũra-inĩ marĩa manene. O itũũra inene akaiga irio iria ciakũragio mĩgũnda-inĩ ĩrĩa yarĩthiũrũrũkĩrie. ⁴⁹ Jusufu agĩkũgithia ngano nyingĩ mũno, o ta mũthanga wa iria-inĩ; yarĩ nyingĩ mũno, o nginya agĩtiga kũiga maandĩko ma mũigana wayo tondũ ndĩngĩathimĩkire.

⁵⁰ Mĩaka ya ng'aragu ĩtaanakinya-rĩ, Jusufu nĩaciarĩrwo tũhĩ twĩrĩ nĩ Asenathu mwarĩ wa Potifera, mũthĩnjĩri-ngai wa Onu. ⁵¹ Jusufu agĩta irigithathi rĩake Manase, akiuga atĩrĩ, "Nĩ tondũ Ngai nĩatũmĩte ndiganĩrwo nĩ thĩina wakwa wothe na nyũmba ya baba yothe." ⁵² Nako kahĩ ga keerĩ, agĩgeeta Efiraimu, akiuga atĩrĩ, "Nĩ tondũ Ngai nĩatũmĩte ngĩe na maciaro bũrũri-inĩ wa mũnyamaro yakwa."

⁵³ Nayo mĩaka mũgwanja ya bũthi kũu Misiri ĩgĩthira, ⁵⁴ na mĩaka mũgwanja ya ng'aragu ĩkĩambĩrĩria, o ta ũrĩa Jusufu oigĩte. Kwarĩ na ng'aragu mabũrũri-inĩ marĩa mangĩ mothe, no bũrũri wa Misiri wothe

† 41:42 Gĩcũhĩ gĩa guoko nĩkĩo kĩa hũthagĩrwo nĩ athamaki kũhũũra mĩhũũri.

warĩ na irio. ⁵⁵ Na rĩrĩa andũ a Misiri othe maambĩrĩrie kũigua ng'aragu-rĩ, magĩkaĩra Firaũni amahe irio. Nake Firaũni akĩmeera atĩrĩ, "Thiĩ kũrĩ Jusufu na mwĩke ũrĩa ekũmwĩra."

⁵⁶ Rĩrĩa ng'aragu yagĩire bũrũri wothe-rĩ, Jusufu akĩhingũra makũmbĩ ma irio, akĩenderia andũ a Misiri ngano, nĩgũkorwo ng'aragu yarĩ nene mũno Misiri guothe. ⁵⁷ Namo mabũrũri mothe magĩũka Misiri kũrĩ Jusufu kũgũra ngano, tondũ ng'aragu ĩyo yarĩ nene mũno thĩ yothe.

42

Ariũ a ithe na Jusufu Gũthiĩ Misiri

¹ Rĩrĩa Jakubu aamenyire atĩ Misiri nĩ kwarĩ na ngano, akĩra ariũ ake atĩrĩ, "Nĩ kĩ gĩtũmĩte mũikare o ro ũguo mũcũthanĩrĩrie?" ² Agĩthiĩ na mbere akĩmeera atĩrĩ, "Nĩnjiguĩte atĩ Misiri kũrĩ na ngano. Ikũrũkai kuo mũgatũgũrĩre irio, nĩgeetha tũtũre muoyo tũtigakue."

³ Nao ariũ ikũmi a ithe na Jusufu magĩkũrũka, magĩthiĩ kũgũra ngano Misiri. ⁴ No Jakubu ndaatũmire Benjamini mũrũ wa nyina na Jusufu athiĩ na arĩa angĩ, tondũ nĩetigagĩra ndakone mũtino. ⁵ Nĩ ũndũ ũcio ariũ a Isiraeli magĩthiĩ marĩ hamwe na arĩa angĩ maathiĩte kũgũra ngano Misiri, tondũ bũrũri wa Kaanani o naguo warĩ na ng'aragu.

⁶ Na rĩrĩ, Jusufu nĩwe warĩ mwathi wa bũrũri wa Misiri na nĩwe wendagĩria andũ othe a bũrũri ngano. Nĩ ũndũ ũcio rĩrĩa ariũ a ithe maakinyire kuo-rĩ, makĩmũinamĩrĩra, magĩturumithia mothiũ mao thĩ. ⁷ Na rĩrĩa Jusufu onire ariũ a ithe, o ro rĩmwe akĩmamenya, no agĩtũta ndamooĩ na akĩmaarĩria arĩ na ũũru, akĩmooria atĩrĩ, "Mumĩte kũ?"

Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, "Tuumĩte bũrũri wa Kaanani tũgooka kũgũra irio."

⁸ O na gũtuĩka Jusufu nĩamenyire ariũ a ithe-rĩ, o matiigana kũmũmenya. ⁹ Ningĩ akĩririkana irooto ciake iria aarootete imakonĩ, akĩmeera atĩrĩ, "Inyuĩ mũrĩ athigaani! Mũũkĩte kũrora bũrũri witũ kũrĩa ũtarĩ mũgitĩre."

¹⁰ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, "Aca, mwathi witũ! Ndongata ciaku ciũkĩte o kũgũra irio tu. ¹¹ Ithuĩ ithuothe tũrĩ ariũ a mũthuari ũmwe. Ithuĩ ndongata ciaku tũrĩ andũ ehokeku, tũtirĩ athigaani."

¹² Nake Jusufu akĩmeera atĩrĩ, "Aca! Mũũkĩte kũrora bũrũri witũ kũrĩa ũtarĩ mũgitĩre."

¹³ No makĩmũcookeria atĩrĩ, "Ndongata ciaku ciarĩ andũ ikũmi na eerĩ, ariũ a mũthuari ũmwe, ũrĩa ũtũũraga bũrũri wa Kaanani. ũrĩa mũnini biũ nĩwe ũrĩ na baba rĩu, na ũmwe witũ ndarĩ ho."

¹⁴ Jusufu akĩmeera atĩrĩ, "No ta ũrĩa ndamwĩra: Inyuĩ mũrĩ athigaani! ¹⁵ Na ũũ nĩguo mũkũmenyeka atĩ mũrĩ andũ a ma: Ti-itherũ, o ta ũrĩa Firaũni atũũraga muoyo-rĩ, mũtingiũma kũndũ gũkũ nginya ũrĩa mũnini wanyu oke. ¹⁶ Tũmai ũmwe wanyu athiĩ agĩire mũrũ wa thoguo ũcio ũngĩ; inyuĩ aya angĩ nĩ mũgũikio njeera nĩgeetha ciugo cianyu icio mwarĩtie irorwo kana nĩ ũhoru wa ma. Mũngĩkorwo ũguo muugĩte tiguorĩ, o ta ũrĩa Firaũni atũũraga muoyo, inyuĩ mũrĩ athigaani!" ¹⁷ Nake akĩmaikia othe njeera, magĩkara kuo mũthenya ĩtatũ.

¹⁸ Mũthenya wa ĩtatũ Jusufu akĩmeera atĩrĩ, "Tondũ ndĩ mwĩtigĩri Ngairĩ, ikai ũũ nĩguo mũtũũre muoyo: ¹⁹ Angĩkorwo mũrĩ andũ ehokeku, ĩtikĩrai ũmwe wanyu aikare gũkũ njeera, na inyuĩ arĩa angĩ mũthiĩ mũtwarĩre andũ anyu ngano nĩ ũndũ wa ng'aragu ĩrĩa marĩ nayo. ²⁰ No rĩrĩ, no nginya mũndehere mũrũ wa thoguo ũcio mũnini biũ, nĩgeetha

ciugo cianyu ciĩtikĩrĩke kũna atĩ nĩ cia ma, na nĩguo mĩtigakue.” Nao magĩka o ũguo.

²¹ Nao makĩrana atĩrĩ, “Ti-itherũ tũraherithio nĩ ũndũ wa mũrũ wa ithe witũ. Nĩtuonire ũrĩa aarĩ na thĩna rĩrĩa atũthaithaga tũhonokie muoyo wake, no tũkĩrega kũmũigua; na no kĩo tũnyitĩtwo nĩ thĩna ũyũ.”

²² Rubeni akĩmacookeria atĩrĩ, “Githĩ ndiamwĩre mũtikehĩrie kamwana kau? No inyuĩ mũkĩrega gũũthikĩrĩria! Rĩu no nginya tũrĩho thakame yake.” ²³ No matiamenyaga atĩ Jusufu nĩaiguaga ũrĩa moigaga, tondũ we aatũmagĩra mũtabuti akĩmaarĩria.

²⁴ Jusufu akĩmahutatĩra akĩmeherera, akĩambĩrĩria kũrĩra; ningĩ agĩcooka agĩthĩ akĩmaarĩria rĩngĩ. Akĩnyitithia Simeoni akĩeherio harĩo na akĩohwo makĩonaga.

²⁵ Jusufu agĩathana makũnia mao maiyũrio ngano, na betha cia o mũndũ icookio ikũnia-inĩ rĩake, na maheo rĩngu wa rũgendo. Thuutha wa gwĩkĩrwo maũndũ macio, ²⁶ makĩgĩrĩra ndigiri ciao mĩrigo ĩyo ya ngano na makiumagara.

²⁷ Harĩa maarũgamire mararĩre-rĩ, ũmwe wao agĩtumũra ikũnia rĩake ahe ndigiri yake irio, nake akĩona betha ciake hau mũromo-inĩ wa ikũnia rĩake. ²⁸ Akĩra ariũ a ithe atĩrĩ, “Haiya, nĩnjookeirio betha ciakwa; ĩ ici haha ikũnia-inĩ rĩakwa.”

Ngoro ciao ikĩnyitwo nĩ ihooru na makĩrorana makĩinainaga, makĩũrania atĩrĩ, “Nĩ atĩa ũũ Ngai atwĩkĩte?”

²⁹ Na rĩrĩa maakinyire kũrĩ ithe wao Jakubu kũu bũrũri wa Kaanani-rĩ, makĩmwĩra maũndũ marĩa mothe monete. Makĩmwĩra atĩrĩ, ³⁰ “Mũndũ ũrĩa mwathi wa bũrũri ũcio aatwarĩirie na ũũru mũingĩ na agĩtũtua ta twathiite gũthigaana bũrũri ũcio. ³¹ No ithuĩ tũkĩmwĩra atĩrĩ, ‘Ithuĩ tũrĩ andũ ehokeku; tũtirĩ athigaani. ³² Twarĩ andũ ikũmi na eerĩ, ariũ a mũthuuri ũmwe. ũmwe ndarĩ ho, na ũrĩa mũnini biũ arĩ na ithe witũ kũu Kaanani.’

³³ “Ningĩ mũndũ ũcio mwathi wa bũrũri agĩtwĩra atĩrĩ, ‘Gĩkĩ nĩkĩo gĩgũtũma menye kana mũrĩ andũ ehokeku: Ndigĩrai mũrũ wa thoguo ũmwe gũkũ, muoe irio mũthĩ mũcitwarĩre andũ a nyũmba cianyu acio marĩ na ng’aragu. ³⁴ No mũndehere mũrũ wa thoguo ũrĩa mũnini biũ na noguo ngaamenya atĩ mũtirĩ athigaani, mũrĩ andũ ehokeku. Hĩndĩ ĩyo nĩngamũcookeria mũrũ wa thoguo, na nĩmũgetĩkĩrio kuonjorithagia bũrũri-inĩ ũyũ.’ ”

³⁵ Na rĩrĩa moonoragia makũnia mao-rĩ, o mũndũ agĩkora kĩohe kĩa betha ciake ikũnia-inĩ rĩake! Nao na ithe wao mona ciohe icio cia mbeeca, makĩmaka. ³⁶ Ithe wao Jakubu akĩmeera atĩrĩ, “Mũrĩ kũũniinĩra ciana ciakwa. Jusufu ndarĩ ho, na Simeoni ndarĩ ho, na rĩu mũrenda kuoya Benjamini. Maũndũ maya mothe nĩ nĩ mokĩrĩre!”

³⁷ Hĩndĩ ĩyo Rubeni akĩra ithe atĩrĩ, “Nĩũkooraga ariũ akwa eerĩ ingĩkaaga gũcookia Benjamini harĩwe. Reke akorwo ũmenyereri-inĩ wakwa, na nĩngamũcookia.”

³⁸ No Jakubu akiuga atĩrĩ, “Mũrũ wakwa ndegũikũrũka athĩ na inyuĩ; mũrũ wa nyina nĩ mũkuũ na nowe wiki ũtigarĩte. Angĩnyitwo nĩ mũtino mũna rũgendo-inĩ rũu mũrathiĩ-rĩ, mwatũma mbuĩ ici ciakwa ithĩ mbĩrĩra-inĩ na kĩa.”

43

Rũgendo rwa Keerĩ rwa Gũthĩ Misiri

¹ Na rĩrĩ, ng'aragu iyo ikĩneneha mũno bũrũri-inĩ wa Kaanani. ² Nĩ ũndũ ũcio rĩrĩa maarĩire ngano yothe ĩrĩa maagũrĩte Misiri ĩgĩthira-rĩ, ithe wao akĩmeera atĩrĩ, "Cookai Misiri rĩngĩ mũgatũgũrĩre irio ingĩ nini."

³ No Juda akĩmwĩra atĩrĩ, "Mũndũ ũcio aatwĩhĩĩre agĩtwĩra atĩrĩ, 'Mũtikoono ũthiũ wakwa rĩngĩ tiga mũrũ wa thoguo ũcio ũngĩ akorirwo arĩ hamwe na inyuĩ.' ⁴ Akorwo nĩngũtũtũma hamwe na mũrũ wa ithe witũ Benjamini, nĩtũgũikũrũka tũthiĩ tũkũgũrĩre irio. ⁵ No akorwo ndũkũmũtũma na ithuĩ, tũtigũikũrũka, tondũ mũndũ ũcio aatwĩrĩre atĩrĩ, 'Mũtikoono ũthiũ wakwa rĩngĩ tiga no mũrũ wa thoguo akorirwo arĩ hamwe na inyuĩ.' "

⁶ Nake Isiraeli akĩmooria atĩrĩ, Mwandehereire thĩina ũyũ nĩkĩ, na ũndũ wa kwĩra mũndũ ũcio atĩ nĩ mũrĩ na mũrũ wa ithe wanyu ũngĩ?

⁷ Makĩmũcookeria atĩrĩ, "Mũndũ ũcio aatũũragia ciũria itũkonĩĩ ithuĩ ene o na cia nyũmba ciitũ abarĩrĩre mũno. Agĩtũũria atĩrĩ, 'Ithe wanyu arĩ o muoyo? Nĩ mũrĩ na mũrũ wa thoguo ũngĩ?' Ithuĩ no gũcookia twacookagia ciũria ciake. Tũngĩamenyire atĩa atĩ no oige, 'Thiĩ mũrehe mũrũ wa thoguo gũkũ?' "

⁸ Ningĩ Juda akĩra Isiraeli ithe atĩrĩ, "Njĩtĩkĩria thiĩ na kamwana gaka, na nĩtũgũthiĩ o ro rĩmwe, nĩgeetha wee na ithuĩ na ciana ciitũ tũtũũre muoyo, na tũtigakue. ⁹ Niĩ mwene nĩngũmũrũgamĩrĩra wega; na nĩ nĩ ũkoooria ũhoru wake. Ingĩkaaga kũmũcookia kũrĩ wee, na ndĩmũrũgamie mbere yaku-rĩ, nĩ ngaacookererwo nĩ ihĩtia rĩu matukũ ma muoyo wakwa wothe. ¹⁰ Ũrĩa kũrĩ nĩ atĩ, korwo tũtinatindĩrĩra ũhoru ũyũ tũngĩthiĩte rĩa keerĩ na tũgacooka."

¹¹ Nake Isiraeli, ithe wao akĩmeera atĩrĩ, "Kũngĩkorwo no nginya athiĩ-rĩ, ikai ũũ: ĩkĩrai maciaro marĩa mega mũno ma bũrũri ũyũ mondo-inĩ cianyu, mũikũrũkĩrie mũndũ ũcio marĩ kĩheo, na mahuti manini marĩa manungi wega na kaũũkĩ kanini, na ũbani na ũũkĩ-wa-ngoma ũrĩa wĩtagwo manemane, na njothi na rothi. ¹² Na mũkuue betha maita meerĩ, tondũ no nginya mũcookie betha iria ciacooketio mĩromo-inĩ ya makũnia manyu. No gũkorwo ũndũ ũcio wekirwo na mahĩtia. ¹³ Oyai mũrũ wa thoguo o nake, mũcooke kũrĩ mũndũ ũcio o narua. ¹⁴ Nake Ngai Mwene-Hinya-Wothe arotũma mũiguĩrwo tha nĩ mũndũ ũcio, nĩgeetha etĩkĩre mũcooke na mũrũ wa thoguo wanyu ũcio ũngĩ o na Benjamini. Hakwarĩ, akorwo nĩ ngũkuĩrwo-rĩ, nĩ nguĩrwo."

¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio andũ acio makĩoya iheo icio na betha maita meerĩ, na magĩthiĩ na Benjamini. Magĩikũrũka na ihenya Misiri na makĩneana kũrĩ Jusufu. ¹⁶ Rĩrĩa Jusufu onire Benjamini arĩ hamwe nao-rĩ, akĩra mũnene wa nyũmba yake atĩrĩ, "Twara andũ aya gwakwa mũciĩ, ũthĩnje na ũthondeke irio cia mĩarahho; tondũ nĩ mekũrĩanĩra na niĩ mĩarahho."

¹⁷ Nake mũndũ ũcio agĩka o ta ũrĩa Jusufu aamwĩrĩte, na akĩmatwara kwa Jusufu mũciĩ. ¹⁸ Nao andũ acio nĩmamakire maatwarwo gwake mũciĩ. Magĩciiria atĩrĩ, "Twarehwo gũkũ nĩ ũndũ wa betha iria ciacookirio makũnia-inĩ maitũ hĩndĩ ya mbere. Arenda gũtũtharĩkĩra atũtoorie na atũtue ngombo ciake, na oe ndigiri ciitũ."

¹⁹ Tondũ ũcio makĩambata magĩthiĩ kũrĩ mũnene wa nyũmba ya Jusufu, makĩmwarĩria marĩ hau mũromo-inĩ wa nyũmba. ²⁰ Makĩmwĩra atĩrĩ, "Twagũthaitha mwathi witũ, nĩ tuokire gũkũ hĩndĩ ya mbere kũgũra irio. ²¹ No harĩa twarũgamire tũrarĩrĩre-rĩ, twatumũra makũnia maitũ o mũndũ agĩkora betha yake, o ũrĩa yoheetwo ĩrĩ mũromo-inĩ wa ikũnia.

Nĩ ũndũ ũcio nĩ twacooka nacio. ²² Na ningĩ nĩtuoka na betha ingĩ cia kũgũra irio. Tũtiũ nũ wekĩrĩre betha ciitũ makũnia-inĩ maitũ.”

²³ Nake akĩmeera atĩrĩ, “Gũtirĩ na thĩna, tigai gwĩtigĩra. Ngai wanyu, o we Ngai wa ithe wanyu, nĩwe wamũheire kĩgĩna makũnia-inĩ manyu; betha cianyu nĩndaciĩamũkĩire.” Agĩcooka akĩmarehera Simeoni.

²⁴ Ningĩ mũnene ũcio wa nyũmba ya Jusufu akĩmatwara mũciĩ kwa Jusufu, akĩmahe maaĩ ma gwĩthamba magũrũ, na akĩhe ndigiri ciao gĩa kũrĩa. ²⁵ Nao makĩhaarĩria iheo ciao cia kũhe Jusufu ooka mĩarahō, tondũ nĩmaiguĩte atĩ nĩmekũrĩa irio kuo.

²⁶ Rĩrĩa Jusufu ookire mũciĩ-rĩ, makĩmũhe iheo iria maarehete kũu nyũmba-inĩ, na makĩinamĩrĩra, magĩturumithia mothiũ mao thĩ mbere yake. ²⁷ Nake akĩmahōoya ũhoro, akĩmooria, “Mũkũrũ ũrĩa mwaheire ũhoro wake-rĩ, nĩ mũhoro? Arĩ o muoyo?”

²⁸ Makĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndungata yaku ũcio ithe witũ arĩ o muoyo na ndarĩ na ũũru.” Nao makĩinamĩrĩra mamũhe gĩtĩio.

²⁹ Na aarōanga akĩona mũrũ wa nyina Benjamini, ũrĩa maaciaranĩrwo nake; akĩmooria atĩrĩ, “Ũyũ nĩwe mũrũ wa thoguo ũrĩa mũnini biũ, ũrĩa mwaheire ũhoro wake?” Agĩcooka akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrũ wakwa, Ngai arogũtuga.” ³⁰ Na rĩrĩ, aigua ta ekumwo nĩ ngoro nĩ kuona mũrũ wa nyina Benjamini-rĩ, Jusufu agĩkiuma na ihenya agĩthiĩ gũcaria handũ angĩrĩrĩa. Nake agĩthiĩ kanyũmba gake ga thĩinĩ akĩrĩrĩa kuo.

³¹ Na aarĩkia gwĩthamba ũthiũ akiuma, akĩyũmĩrĩria, akiuga atĩrĩ, “Igai irio metha-inĩ.”

³² Makĩigĩra Jusufu irio ciake arĩ wiki, na ariũ a ithe marĩ oiki, nao andũ a Misiri marĩ oiki, tondũ andũ a Misiri matingĩarĩanĩire na Ahibirania tondũ warĩ thaahu harĩo. ³³ Andũ acio maaikarĩtio mbere yake kũringana na ũkũrũ wao, kuuma irigithathi nginya ũrĩa warĩ mũnini biũ; nao makĩrorana o mũndũ na mũndũ nĩ kũgega. ³⁴ Rĩrĩa maihũrĩrwo irio kuuma metha-inĩ ya Jusufu-rĩ, rwĩga rwa Benjamini rwarĩ maita matano gũkĩra rwa arĩa angĩ. Nao makĩrĩa na makĩnyuuanĩra nake mategwĩtigĩra.

44

Gĩkombe kĩa Betha Ikũnia-inĩ rĩa Benjamini

¹ Nake Jusufu agĩatha mũnene wa nyũmba yake, akĩmwĩra atĩrĩ, “Iyũria makũnia ma andũ aya irio nyingĩ o ta ũrĩa mangĩhota gũkuua, na wĩkĩre betha ya mũndũ o mũndũ mũromo-inĩ wa ikũnia rĩake. ² Ningĩ wĩkĩre gĩkombe gĩakwa kĩrĩa kĩa betha mũromo-inĩ wa ikũnia rĩa ũrĩa mũnini biũ wao, hamwe na betha cia ngano yake.” Nake mũnene ũcio agĩka o ũrĩa Jusufu aamwĩrĩre.

³ Rũciinĩ gwakĩra-rĩ, andũ acio makiumagario hamwe na ndigiri ciao. ⁴ Matanathĩ kũraya na itũũra rĩu inene-rĩ, Jusufu akĩra mũnene wa nyũmba yake atĩrĩ, “Rũmĩrĩa andũ acio o rĩu, na wamakinyĩra ũmoorie atĩrĩ, ‘Mwarĩha wega na ũũru nĩkĩ? ⁵ Githĩ gĩkombe gĩkĩ tikĩo mwathi wakwa anyuuaga nakĩo na akaragũra nakĩo? Ũndũ ũyũ mwĩkĩte nĩ ũndũ mũũru mũno.’”

⁶ Na rĩrĩa aamakinyĩrĩre-rĩ, agĩcookeria ciugo icio kũrĩ o. ⁷ Nao makĩmũũria atĩrĩ, “Mwathi witũ ekwaria maũndũ ta macio nĩkĩ? Ithũĩ ndungata ciaku tũroaga gwĩka ũndũ ta ũcio! ⁸ Ithũĩ o na nĩtũragũcookeirie betha iria twakorire mĩromo-inĩ ya makũnia maitũ kuuma bũrũri wa Kaanani; nĩ kĩ kĩngĩtũma tũye betha kana thahabu

kuuma nyũmba ya mwathi waku? ⁹ Ndungata o na ìmwe yaku yakorwo ìrĩ nakĩo-rĩ, no ìgũkua, na ithuĩ aya angĩ tũtuĩke ngombo cia mwathi witũ.”

¹⁰ Nake akiuga atĩrĩ, “Nĩ wega, nĩgũtuĩke o ũguo mwoiga. Ūrĩa ũgũkorwo nakĩo nĩwe ũgũtuĩka ngombo yakwa; inyuĩ arĩa angĩ mũtirĩ na ũcuuke.”

¹¹ O mũndũ o mũndũ agĩikũrũkia ikũnia rĩake thĩ na ihenya na akĩrĩtumũra. ¹² Nake mũnene ũcio wa nyũmba ya Jusufu akĩambĩrĩria gũcaria gĩkombe, ambĩrĩrie harĩ ũrĩa mũkũrũ wao na akĩrĩkĩrĩria harĩ ũrĩa mũnini biũ. Nakĩo gĩkombe kũu gĩkĩoneka ikũnia-inĩ rĩa Benjamini. ¹³ Nao moonu ũguo-rĩ, magĩtembũranga nguociao. Magĩcooka makĩhaicia mĩrigo yao ndigiri igũrũ magĩcooka na thuutha kũu itũũra-inĩ inene.

¹⁴ Jusufu aarĩ o kũu nyũmba rĩrĩa Juda na ariũ a ithe maatoonyire kuo. Nao makĩgũithia thĩ mbere yake. ¹⁵ Jusufu akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ ũndũ ũrĩkũ ũyũ mwĩkĩte? Kaĩ mũtooĩ atĩ mũndũ ta niĩ no ahote kũmenya maũndũ na njĩra ya ũragũri?”

¹⁶ Juda akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ atĩa tũngũra mwathi witũ? Tũngiuga atĩa? Tũngĩhota atĩa kuonania atĩ tũtiĩhĩtie? Ngai nĩwe ũguũrĩtie mahĩtia ma ndungata ciaku. Rĩu ithuĩ tũrĩ ngombo cia mwathi witũ, ithuothe ũndũ ũmwe na ũrĩa ũkorirwo na gĩkombe kũu.”

¹⁷ No Jusufu akiuga atĩrĩ, “Ndĩroaga gwĩka ũndũ ta ũcio! Mũndũ ũrĩa ũkorirwo na gĩkombe kũu nowe ũgũtuĩka ngombo yakwa. Inyuĩ aya angĩ, cookai kũrĩ ithe wanyu na thayũ.”

¹⁸ No Juda agĩthĩ harĩ we, akiuga atĩrĩ, “Ndagũthaita mwathi wakwa, ìtikĩria ndungata yaku yarĩrie mwathi wakwa. Ndũkarakarĩre ndungata yaku o na gũtuĩka ũiganaine na Firaũni we mwene. ¹⁹ Mwathi wakwa, wee woririe ndungata ciaku atĩrĩ, ‘Nĩ mũrĩ ithe wanyu kana mũrũ wa thoguo wanyu ũngĩ?’ ²⁰ Na ithuĩ tũgĩgũcookeria atĩrĩ, ‘Tũrĩ na ithe witũ mũthuuri mũkũrũ mũno, na kũrĩ kamwana kanini aaciariirwo ũkũrũ-inĩ wake. Mũrũ-wa-nyina na kamwana kau nĩ mũkuũ, na nowe wiki wa ariũ a nyina ũtigarĩte, na ithe nĩamwendete mũno.’

²¹ “Hĩndĩ ìyo ũkĩra ndungata ciaku atĩrĩ, ‘Thĩi mũmũikũrũkie mũmũrehe ndĩmwĩonere.’ ²² Na ithuĩ tũkĩra mwathi witũ atĩrĩ, ‘Kamwana kau gatingiuma harĩ ithe; kangiuma harĩ we, ithe no gũkua angĩkua.’ ²³ No wee werire ndungata ciaku atĩrĩ, ‘Tiga mũũkire na mũrũ wa thoguo ũcio mũnini biũ, mũtikoona ũthiũ wakwa rĩngĩ.’ ²⁴ Na twainũka kũrĩ ndungata yaku ũcio ithe witũ, tũkĩmwĩra ũrĩa wee mwathi witũ woigĩte.

²⁵ “Nĩngĩ ithe witũ agĩtwĩra atĩrĩ, ‘Cookai, mũthiũ mũgũre irio ingĩ nini.’ ²⁶ No ithuĩ tũkĩmwĩra atĩrĩ, ‘Tũtingĩikũrũka kuo. No gũkorirwo nĩtũgũthiũ na mũriũ waku ũyũ mũnini biũ. Tũtingĩona ũthiũ wa mũndũ ũcio tiga mũriũ waku ũyũ akorirwo na ithuĩ.’

²⁷ “Nayo ndungata yaku ũcio ithe witũ agĩtwĩra atĩrĩ, ‘Inyuĩ nĩmũũĩ atĩ mũtumia wakwa Rakeli aanjariĩre ariũ eerĩ. ²⁸ Ūmwe wacio nĩathiire na ndacooke, na niĩ ngiuga atĩrĩ, ‘Ti-itherũ nĩatambuuriitwo nĩ nyamũ!’ Na kuuma hĩndĩ ìyo ndirĩ ndamuona rĩngĩ. ²⁹ Mũngĩoya ũyũ ũngĩ nake akoone mũtino-rĩ, mwatũma mbuĩ ici ciakwa ithiĩ mbĩrĩra na kĩa.’

³⁰ “Na rĩrĩ, kamwana gaka kangĩaga gũthiĩ na niĩ tũgacooka kũrĩ ndungata yaku ũcio baba, o baba ũcio muoyo wake wohanĩtio na muoyo wa kamwana gaka-rĩ, ³¹ oone atĩ kamwana gaka tũtirĩ nako, no gũkua agaakua. Ithuĩ ndungata ciaku tũgĩkũrũkie mbuĩ cia ithe witũ mbĩrĩra-inĩ na kĩa. ³² Niĩ ndungata yaku-rĩ, nĩnderutiire kũrĩ baba gũkamenyerera.

Ngiuga atĩrĩ, ‘Ingĩkaaga gũgacookia kũrĩ we-rĩ, nĩngacookerewo nĩ ihĩtia rĩrĩ ndĩ mbere ya baba, matukũ mothe ma muoyo wakwa!’

³³ “Na rĩu ndagũthaiha ũreke nĩ ndungata yaku ndigwo gũkũ nduĩke ngombo ya mwathi wakwa handũ ha kamwana gaka, na wĩtikĩrie kamwana gaka kainũke na ariũ a ithe. ³⁴ Ingĩhota atĩa kũinũka kũrĩ baba itarĩ na kamwana gaka? Aca! Ndũkareke ngoone kĩaha kĩrĩa kĩngĩnyiita baba.”

45

Jusufu Kwĩmenyithia kũrĩ Ariũ a Ithe

¹ Hĩndĩ ĩyo Jusufu akĩremwo nĩ kwĩyũmĩrĩria mbere ya arĩa othe maamũtungataga, akĩanĩrĩra na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ, “Andũ othe nĩmehere harĩ nĩ!” Tondũ ũcio, hatiarĩ mũndũ o na ũmwe warĩ na Jusufu rĩrĩa emenyithanirie kũrĩ ariũ a ithe. ² Na akĩrĩra anĩrĩire o nginya andũ a Misiri makĩmũigua, o na andũ a nyũmba ya Firaũni makĩigua ũhoru wa kĩrĩro kũu.

³ Jusufu akĩra ariũ a ithe atĩrĩ, “Nĩ nĩ Jusufu! Baba arĩ o muoyo?” No ariũ a ithe matiahotire kũmũcookeria, nĩgũkorwo nĩmamakĩte mũno marĩ mbere yake.

⁴ Ningĩ Jusufu akĩra ariũ a ithe atĩrĩ, “Ta nguhĩrĩriai.” Meeka ũguo-rĩ, akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ nĩ mũrũ wa thoguo Jusufu, ũrĩa mwendirie Misiri! ⁵ Na rĩu, mũtigathĩnĩke kana mwĩrakarĩre nĩkũnyendia gũkũ, tondũ nĩ Ngai wandũmire njũke mbere yanyu nĩgeetha honokie mĩoyo. ⁶ Handũ-inĩ ha mĩaka ĩrĩ rĩu gũkoretwo na ng’aragu bũrũri-inĩ, na mĩaka ĩtano ĩgũũka gũtigũkorwo na kũrĩma kana kũgetha. ⁷ No Ngai aandũmire mbere yanyu nĩguo ndũme matigari manyu matũũre gũkũ thĩ, na honokie mĩoyo yanyu na kũhonokania kũnene.

⁸ “Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, ti inyuĩ mwandũmire gũkũ, no nĩ Ngai. Na nĩanduĩte ta ithe wa Firaũni, na mwathi wa nyũmba yake yothe o na mwathi wa bũrũri wothe wa Misiri. ⁹ Na rĩu hiũhai mũcooke kũrĩ baba mũmwĩre atĩrĩ, ‘Ũũ nĩguo mũrũguo Jusufu ekuuga: Ngai nĩanduĩte mwathi wa bũrũri wa Misiri guothe. Ikũrũka ũũke kũrĩ nĩ; ndũgaikare. ¹⁰ Ũgũtũũra bũrũri wa Gosheni* na ũkorwo ũrĩ hakuhĩ na nĩ, wee na ciana ciaku, na ciana cia ciana ciaku, na ndũũru ciaku cia mbũri na cia ng’ombe, na kĩrĩa gĩothe ũrĩ nakĩo. ¹¹ Kũu nĩkuo ndĩrĩgũteithagĩria tondũ kũrĩ na mĩaka ĩngĩ ĩtano ya ng’aragu ĩtigarĩte. Kwaga ũguo wee na nyũmba yaku na andũ arĩa othe makwĩgĩ nĩmũgũtuĩka athĩnĩki.’

¹² “Inyuĩ nĩmũreyonera, o na Benjamini mũrũ wa maitũ akeyonera, atĩ nĩ nĩ mwene ndĩramwarĩria. ¹³ Na mwĩre baba ũhoru wa gĩtĩo kĩrĩa gĩothe heetwo gũkũ Misiri, na ũrĩa wothe mwĩoneire, na mũikũrũkie baba gũkũ narua.”

¹⁴ Ningĩ akĩhĩmbĩria mũrũ wa nyina Benjamini na akĩrĩra, o nake Benjamini akĩmũhĩmbĩria akĩrĩraga. ¹⁵ Na akĩmumunya ariũ a ithe othe na akĩmahĩmbĩria akĩrĩraga. Thuutha ũcio ariũ a ithe makĩaranĩria nake.

¹⁶ Na rĩrĩa ũhoru ũcio waiguirwo nyũmba-inĩ ya ũthamaki ya Firaũni, atĩ ariũ a ithe na Jusufu nĩmokĩte-rĩ, Firaũni na anene ake othe magĩkena.

¹⁷ Firaũni akĩra Jusufu atĩrĩ, “Ĩra ariũ a thoguo atĩrĩ, ‘Ĩkai ũũ: Igĩrĩrai nyamũ cianyu mĩrigo mũcooke bũrũri wa Kaanani, ¹⁸ na mũndehere ithe wanyu na andũ a nyũmba cianyu. Na nĩ nĩngamũhe kũndũ kũrĩa kwegu mũno bũrũri-inĩ wa Misiri, na mũkenagĩre ũnoru wa bũrũri ũyũ.’

* **45:10** Bũrũri wa Gosheni warĩ mũthia-inĩ wa Rũũĩ rwa Nili na nĩ kũndũ kwarĩ kũnoru mũno.

19 “Ningĩ nĩwathĩrĩrio ũmeere atĩrĩ: ‘Ĩkai ũũ: Oyai makaari mamwe kuuma gũkũ Misiri nĩ ũndũ wa ciana na atumia anyu, mũgũire ithe wanyu mũũke. 20 Na mũtigatindanĩre na indo cianyu tondũ maũndũ mothe marĩa mega mũno ma Misiri megũtuĩka manyu.’ ”

21 Nĩ ũndũ ũcio ariũ a Isiraeli magĩka o ro ũguo. Jusufu akĩmahe makaari o ta ũrĩa Firaũni aathanĩte na agĩcooka akĩmahe rĩngu wa rũgendo rwao. 22 Ningĩ akĩhe o mũndũ o mũndũ wao nguwo njerũ, no Benjamini-rĩ, akĩmũhe betha magana matatũ,† na nguwo ithano cia kũgarũrĩra. 23 Na indo ici nĩcio aatũmũire ithe: Ndigiri ikũmi ikuuĩte indo iria njega mũno cia Misiri, na ndigiri ingĩ ikũmi cia mĩgoma ikuuĩte ngano na mĩgate na rĩngu wake wa rũgendo. 24 Agĩcooka akiumagaria ariũ a ithe, na magĩthĩ akĩmeera atĩrĩ, “Mũtikanegenanie mũrĩ njĩra-inĩ!”

25 Nĩ ũndũ ũcio makĩambata makiuma Misiri, magĩthĩ magĩkinya kũrĩ ithe wao Jakubu kũu bũrũri-inĩ wa Kaanani. 26 Nao makĩmwĩra atĩrĩ, “Jusufu arĩ o muoyo! Na nĩwe mwathi wa bũrũri wothe wa Misiri.” Jakubu akĩgegeara; akĩaga kũmetĩkia. 27 No rĩrĩa maamwĩre maũndũ marĩa mothe Jusufu aamerĩte, na rĩrĩa onire makaari marĩa Jusufu aatũmĩte ma kũmũkuua mamũtware Misiri-rĩ, roho wa Jakubu ithe wao ũkĩarahũka. 28 Nake Isiraeli akiuga atĩrĩ, “Nĩndetĩkia! Mũrũ wakwa Jusufu arĩ o muoyo. Nĩngũthĩ ngamuone itanakua.”

46

Jakubu Gũthĩ Misiri

1 Nĩ ũndũ ũcio Isiraeli akiumagara na indo ciothe iria aarĩ nacio, na akinya Birishiba-rĩ, akĩrutĩra Ngai wa ithe Isaaka magongona.

2 Nake Ngai akĩarĩria Isiraeli na kĩoneki ũtukũ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Jakubu! Jakubu!”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ ũyũ haha.”

3 Ngai akiuga atĩrĩ, “Nĩ nĩ Ngai, Ngai wa thoguo. Ndũgetigĩre gũikũrũka ũthĩ Misiri, tondũ nĩngagũtua rũrĩrĩ rũnene mũno kũu. 4 O na nĩngũikũrũkania nawe kũu Misiri, na ti-itherũ nĩ ngagũcookia gũkũ rĩngĩ. Nakuo guoko kwa Jusufu kuo kwene nĩkuo gũgaakũhinga maitho wakua.”

5 Hĩndĩ iyo Jakubu akiuma Birishiba, nao ariũ a Isiraeli magĩkuua ithe wao Jakubu na ciana ciao na atumia ao na makaari marĩa Firaũni aatũmĩte ma kũmũkuua. 6 O na ningĩ magĩthĩ na mahiũ mao na indo iria ciothe maagĩte nacio marĩ kũu Kaanani, na Jakubu na rũciaro rwake ruothe magĩthĩ Misiri. 7 Aathiire Misiri na ariũ ake na tũmwana twa ariũ ake, agĩthĩ na airĩtu ake na tũirĩtu twa airĩtu ake, ũguo nĩ kuuga rũciaro rwake ruothe.

8 Maya nĩmo marĩtwa ma ariũ a Isiraeli (Jakubu na njiaro ciake) arĩa maathiire Misiri:

Rubeni irigithathi rĩa Jakubu.

9 Ariũ a Rubeni maarĩ:

Hanoku, na Palu, na Hezironi, na Karimi.

10 Ariũ a Simeoni maarĩ:

Jemueli, na Jamini, na Ohadi, na Jakini, na Zoharu, na Shauli mũrũ wa mũtumia ũrĩa Mũkaanani.

11 Ariũ a Lawi maarĩ:

† 45:22 nĩ ta kilo ithatũ na nuthu (3.5).

- Gerishoni, na Kohathu, na Merari.
- 12 Ariũ a Juda maarĩ:
Eri, na Onani, na Shela, na Perezu, na Zera (no Eri na Onani
nĩmakuĩrĩire bũrũri wa Kaanani.)
Nao ariũ a Perezu maarĩ:
Hezironi na Hamuli.
- 13 Ariũ a Isakaru maarĩ:
Tola, na Puya, na Jashubu, na Shimuroni.
- 14 Ariũ a Zebulunĩ maarĩ:
Seredi, na Eloni, na Jahaleeli.
- 15 Acio nĩo ariũ arĩa Lea aaciarĩire Jakubu kũu Padani-Aramu, hamwe
na mwarĩ Dina. Ariũ acio na airĩtu ake othe maarĩ mĩrongo ĩtatũ na atatũ.
- 16 Ariũ a Gadi maarĩ:
Zifioni, na Hagi, na Shuni, na Eziboni, na Eri, na Arodi, na Areli.
- 17 Nao Ariũ a Asheri maarĩ:
Imuna, na Ishiva, na Ishivi, na Beria.
Mwarĩ wa nyina aarĩ Sera.
Ariũ a Beria maarĩ:
Heberi na Malikieli.
- 18 Icio nĩcio ciana iria ciaciarĩirwo Jakubu nĩ Zilipa, ũrĩa Labani aaheete
mwarĩ Lea; ciothe ciarĩ ciana ikũmi na ithathatũ.
- 19 Ariũ a Rakeli mĩtumia wa Jakubu maarĩ:
Jusufu na Benjamini. 20 Nake Jusufu arĩ kũu Misiri, nĩaciarĩirwo
Manase na Efiraimu nĩ Asenathu mwarĩ wa Potifera, mũthĩnjĩri-ngai
wa Onu.
- 21 Nao ariũ a Benjamini maarĩ:
Bela, na Bekeri, na Ashibeli, na Gera, na Naamani, na Ehi, na Roshu,
na Mupimu, na Hupimu, na Aradi.
- 22 Acio nĩo ariũ a Rakeli arĩa maaciarĩirwo Jakubu othe maarĩ andũ ikũmi
na ana.
- 23 Mũriũ wa Dani aarĩ:
Hushimu.
- 24 Nao Ariũ a Nafitali maarĩ:
Jahazeeli, na Guni, na Jezeri, na Shilemu.
- 25 Acio nĩo ariũ arĩa maaciarĩirwo Jakubu nĩ Biliha ũrĩa Labani aaheete
mwarĩ Rakeli, othe maarĩ mũgwanja.
- 26 Andũ othe arĩa maathiire na Jakubu Misiri, arĩa maarĩ a njiaro ciake
tũtegũtara atumia a ariũ ake, maarĩ andũ mĩrongo ĩtandatũ na atandatũ.
- 27 Hamwe na ariũ arĩa eerĩ a Jusufu arĩa aaciarĩire Misiri, andũ a nyũmba
ya Jakubu arĩa maathiire Misiri maarĩ mĩrongo mũgwanja.
- 28 Nake Jakubu agĩtũma Juda athĩ mbere yake kũrĩ Jusufu nĩgeetha
athĩrĩrwo njĩra ya gũthĩ Gosheni. Rĩrĩa maakinyire bũrũri wa Gosheni,
29 Jusufu akĩhaarĩria ngaari yake ya mbarathi, na agĩthĩ Gosheni gũtũnga
ithe Isiraeli. Na Jusufu aakinya o ũguo harĩ ithe, akĩmũhĩmbĩria na akĩrĩra
ihinda inene.
- 30 Nake Isiraeli akĩra Jusufu atĩrĩ, “Rĩu no ngĩkue, kuona atĩ
nĩndeyonera nĩ mwene atĩ ũrĩ o muoyo.”
- 31 Hĩndĩ ĩyo Jusufu akĩra ariũ a ithe na andũ a nyũmba ya ithe
atĩrĩ, Nĩngwambata thĩ njarie na Firaũni, ndĩmwĩre atĩrĩ, Ariũ a baba,
na nyũmba ya baba, arĩa maratũũraga bũrũri wa Kaanani, nĩmokĩte

kũrĩ nĩ. ³² Andũ acio nĩ arĩithi; marĩithagia mahiũ, na mokĩte na ndũũru ciao cia mbũri na cia ng'ombe, na indo ciothe ciao. ³³ Na rĩrĩa Firaũni arĩmwĩta na amũũrie atĩrĩ, "Inyuĩ mũrutaga wĩra ũrĩkũ?" ³⁴ mwagĩrĩrwo mũmũcookerie atĩrĩ, "Ithuĩ ndungata ciaku tũtũũraga tũrĩithagia mahiũ kuuma ũnini witũ, o ta ũrĩa maithe maitũ meekaga." Hĩndĩ ĩyo nĩmũgetĩkĩrio mũtũũre mwena wa Gosheni, tondũ arĩithi othe moonagwo marĩ thaahu nĩ andũ a Misiri.

47

¹ Jusufu agĩthiĩ akĩra Firaũni atĩrĩ, "Baba na ariũ a baba hamwe na ndũũru ciao cia mbũri na cia ng'ombe na indo ciao ciothe nĩmokĩte kuuma bũrũri wa Kaanani, na rĩu marĩ Gosheni." ² Ningĩ agĩthura ariũ a ithe atano na akĩmatwara mbere ya Firaũni.

³ Firaũni akĩmooria atĩrĩ, "Mũrutaga wĩra ũrĩkũ?"

Na magĩcookeria Firaũni atĩrĩ, "Ithuĩ ndungata ciaku tũrĩ arĩithi, o ta ũrĩa maithe maitũ maarĩ." ⁴ Ningĩ makĩmwĩra atĩrĩ, "Tũũkĩte gũikara gũkũ kwa ihinda, tondũ ng'aragu ĩno nĩ nene kũu Kaanani, na ndũũru cia ndungata ciaku nĩ ciagĩte ũrĩithio. Nĩ ũndũ ũcio twagũthaitha wĩtikĩrie ndungata ciaku itũũre Gosheni."

⁵ Firaũni akĩra Jusufu atĩrĩ, "Thoguo na ariũ a thoguo mokĩte kũrĩ we, ⁶ na bũrũri wa Misiri ũrĩ mbere yaku; he thoguo na ariũ a thoguo mwena ũrĩa mwega mũno wa bũrũri ũyũ. Reke maikare Gosheni. Na rĩrĩ, angĩkorwo nĩũũĩ amwe ao marĩ na ũũgĩ wa mwanya-rĩ, matue arũgamĩrĩri a mahiũ makwa."

⁷ Ningĩ Jusufu akĩrehe ithe Jakubu mbere ya Firaũni. Na Jakubu aarĩkia kũrathima Firaũni-rĩ, ⁸ Firaũni akĩmũũria atĩrĩ, "Ūrĩ na mĩaka ĩigana?"

⁹ Nake Jakubu akĩra Firaũni atĩrĩ, "Mĩaka yakwa ya kũũrũura nĩ igana rĩmwe na mĩrongo ĩtatũ. Mĩaka yakwa ĩkoretwo ĩrĩ mĩnini na ya mĩtangĩko, na ndũigana mĩaka ya kũũrũura kwa maithe makwa."

¹⁰ Jakubu agĩcooka akĩrathima Firaũni na akĩehera akiuma hau Firaũni aarĩ.

¹¹ Nĩ ũndũ ũcio Jusufu akĩhe ithe na ariũ a ithe ũtũũro kũu Misiri na akĩmahe mĩgũnda mwena ũrĩa mwega mũno wa bũrũri ũcio, rũgongo rwa Ramesese o ta ũrĩa Firaũni aathanĩte. ¹² Ningĩ Jusufu nĩaheaga ithe na ariũ a ithe na andũ a nyũmba ya ithe othe irio kũringana na mũigana wa ciana ciao.

Jusufu na Ng'aragu

¹³ Na rĩrĩ, gũtiarĩ irio mwena ũcio wothe, tondũ ng'aragu yarĩ nene mũno; na Misiri na Kaanani cieri nĩ ciahinyĩrĩrĩkĩte nĩ ũndũ wa ng'aragu ĩyo. ¹⁴ Jusufu akĩũngania mbeeca iria ciothe ingĩonekire bũrũri wa Misiri na wa Kaanani, irĩ irĩhi rĩa ngano ĩrĩa andũ maagũraga, nake agĩcitwara nyũmba-inĩ ya ũthamaki ya Firaũni. ¹⁵ Na rĩrĩa mbeeca cia andũ a Misiri na cia andũ a Kaanani ciathirire-rĩ, andũ a Misiri othe magĩthiĩ kũrĩ Jusufu, makĩmwĩra atĩrĩ, "Tũhe irio. Tũngĩgĩkua ũtwĩroreire nĩkĩ? Mbeeca ciitũ nĩithirĩte biũ."

¹⁶ Nake Jusufu akĩmacookeria atĩrĩ, "Ndeherai mahiũ manyu, na nĩngũmwenderia irio nĩ ũndũ wa mo tondũ mbeeca nĩ thiru." ¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio magĩtwarĩra Jusufu mahiũ mao, nake akĩmakũũranĩria irio na mbarathi ciao, na ng'onde na mbũri ciao, na ng'ombe na ndigiri ciao. Nake Jusufu akĩmateithĩrĩria mwaka ũcio wothe na irio, magĩcikũũrania na mahiũ mao mothe.

18 Naguo mwaka ũcio wathira-rĩ, magĩũka kũrĩ we mwaka ũyũ ũngĩ, makĩmwĩra atĩrĩ, “Tũtingĩhota kũhitha mwathi witũ ũndũ, kuona atĩ mbeeca ciitũ nĩithirĩte, na mahiũ maitũ rĩu nĩ maku, na gũtirĩ kĩndũ gĩtigaire kĩa mwathi witũ tiga mĩrĩ iitũ na ithaka ciitũ. 19 Tũngĩgĩkua ũtwĩroreire nĩkĩ, ithuĩ na ithaka ciitũ hamwe? Tũgũranĩrie hamwe na ithaka ciitũ, ũtũhe irio, na ithuĩ na ithaka ciitũ tũtuĩke ngombo cia Firaũni. Tũhe mbeũ nĩgeetha tũtũũre muoyo, tũtigakue, na nĩguo bũrũri witũ ndũkanangĩke.”

20 Nĩ ũndũ ũcio Jusufu akĩgũrĩra Firaũni bũrũri wothe wa Misiri. Nao andũ a Misiri makiendia ithaka ciao, mũndũ o mũndũ, nĩ ũndũ ng’aragu nĩyamahatĩrĩrie mũno. Naguo bũrũri wothe ũgĩtuĩka wa Firaũni. 21 Nake Jusufu agĩgĩtua andũ ngombo kuuma mwena ũmwe wa Misiri nginya ũrĩa ũngĩ. 22 No rĩrĩ, ndaigana kũgũra ithaka cia athĩnjĩri-ngai akuo, tondũ o maarĩ na igai maaheagwo nĩ Firaũni, na maarĩ na irio cia kũmaigana kuuma kũrĩ igai rĩu Firaũni aamaheaga. Kĩu nĩkĩo gĩatũmire mage kwendia ithaka ciao.

23 Nake Jusufu akĩra andũ acio atĩrĩ, “Rĩu tondũ ũmũthĩ nĩndamũgũra hamwe na ithaka cianyu mũtuĩke a Firaũni-rĩ, mbeũ cianyu nĩcio ici; oyai mũkahaande mĩgũnda. 24 No rĩrĩa mũkaagetha, mũkaaha Firaũni gĩcunjĩ gĩa gatano. Iacunjĩ icio ingĩ inya harĩ ithano no mwĩgĩre irĩ mbeũ cia kũhaanda na irio cianyu ene na cia nyũmba cianyu, na cia ciana cianyu.”

25 Nao makiuga atĩrĩ, “Nĩwahonokia mĩoyo iitũ. Tũroogĩtĩkĩrĩka maitho-inĩ ma mwathi witũ; ithuĩ tũgũtũra tũrĩ ngombo cia Firaũni.”

26 Nĩ ũndũ ũcio Jusufu akĩruta watho ũkonĩĩ ithaka cia Misiri, na nĩtũire nginya ũmũthĩ, atĩ gĩcunjĩ gĩa gatano kĩa magetha nĩ kĩa Firaũni. No ithaka cia athĩnjĩri-ngai akuo itaatuĩkire cia Firaũni.

27 Nao andũ a Isiraeli magĩtũũra Misiri bũrũri-inĩ wa Gosheni. Makĩgĩa na indo kuo na magĩciarana, makĩingĩha mũno.

28 Jakubu aikarire Misiri mĩaka ikũmi na mũgwanja, nayo mĩaka yake irĩa aatũũrire muoyo yarĩ mĩaka igana rĩmwe na mĩrongo ĩna na mũgwanja. 29 Na rĩrĩa ihinda rĩa Isiraeli rĩa gũkua rĩakuhĩrĩrie-rĩ, agĩtũmanĩra mũriũ wake Jusufu, akĩmwĩra atĩrĩ, “Angĩkorwo nĩnjĩtĩkĩrĩkĩte maitho-inĩ maku-rĩ, iga guoko gwaku rungu rwa kĩero gĩakwa, na ũnjĩre atĩ nĩũkanjĩka maũndũ ma ũtugi na ma wĩhokeku. Ndũkanaathike gũkũ Misiri, 30 no rĩrĩa ngaahurũka hamwe na maithe makwa, ũkanguua, ũndute Misiri, ũgaathike o harĩa mathikĩtwo.”

Nake Jusufu akiuga atĩrĩ, “Nĩngeeka o ũguo woiga.”

31 Nake Isiraeli akĩmwĩra atĩrĩ, “Wĩhĩte na mwĩhĩtwa.” Nake Jusufu akĩhĩta harĩ we na mwĩhĩtwa, nake Isiraeli akĩhooya enyĩtĩrĩre mũthĩgi wake.

48

Manase na Efiraĩmu

1 Thuutha-inĩ ũcio Jusufu akĩrwo atĩrĩ, “Thoguo nĩ mũrũaru.” Nĩ ũndũ ũcio akĩoya ariũ ake eerĩ, Manase na Efiraĩmu, agĩthĩ kũmũrora. 2 Na rĩrĩa Jakubu eerirwo atĩrĩ, “Mũrũguo Jusufu nĩoka gũkuona,” Isiraeli akĩyũmĩrĩria, agĩkara thĩ ũrĩrĩ-inĩ.

3 Jakubu akĩra Jusufu atĩrĩ, “Ngai Mwene-Hinya-Wothe nĩanyumĩrĩire ndĩ Luzu bũrũri-inĩ wa Kaanani, na akĩndathima, 4 akĩnjĩra atĩrĩ, ‘Nĩngatũma ũciarane na ũingĩhe. Nĩngagũtua kĩrĩndĩ kĩa andũ, na

nĩngaheana bũrũri ũyũ kũrĩ njiaro ciaku iria igooka thuutha waku ũtuĩke wacio tene na tene.’

⁵ “Rĩu-rĩ, ariũ aku eerĩ arĩa maaciarĩrwo gũkũ Misiri itanooka kũrĩ we-rĩ, megũtuuo ta marĩ akwa; Efiraimu na Manase meegũtuĩka akwa, o ta ũrĩa Rubeni na Simeoni marĩ akwa. ⁶ Ciana iria ingĩ ũngĩciarĩrwo thuutha wao nĩ ciaku; kũrĩa makagaya mageetanagio na marĩtwa ma ariũ a ithe wao. ⁷ Na rĩrĩa ndacookaga kuuma Padani, ngĩnyitwo nĩ kĩa gĩa gũkuĩrwo nĩ Rakeli kũu bũrũri-inĩ wa Kaanani tũrĩ o rũgendo-inĩ, hakuhĩ na Efiratha. Nĩ ũndũ ũcio ngĩmũthika hau mũkĩra-inĩ wa njĩra ya gũthĩ Efiratha” (na nokuo Bethlehemu).

⁸ Na rĩrĩa Isiraeli onire ariũ a Jusufu, akĩũria atĩrĩ, “Aya nĩ a?”

⁹ Jusufu akĩra ithe atĩrĩ, “Nĩ ariũ akwa arĩa Ngai aaheete ndĩ gũkũ”.

Nake Isiraeli akiuga atĩrĩ, “Mareharehe harĩ nĩ ndĩmarathime.”

¹⁰ Na rĩrĩ, maitho ma Isiraeli nĩmoorĩte nĩ gũkũra, na ndoonaga wega. Jusufu agĩkĩrehe ariũ ake hakuhĩ na Isiraeli, nake Jakubu akĩmamumunya na akĩmahĩmbĩria.

¹¹ Isiraeli akĩra Jusufu atĩrĩ, “Ndieciragia nĩngona ũthiũ waku rĩngĩ, na rĩu Ngai nĩanjĩtĩkĩrĩtie nyone o na ciana ciaku.”

¹² Nake Jusufu akĩmaruta maru-inĩ ma Isiraeli, akĩnamĩrĩria ũthiũ akĩũturumithia thĩ. ¹³ Jusufu akĩoya ariũ ake eerĩ, Efiraimu arĩ mwena wake wa ũrĩo aamwerekeirie guoko-inĩ kwa ũmotho gwa Isiraeli, na Manase arĩ mwena wake wa ũmotho aamwerekeirie guoko-inĩ kwa ũrĩo gwa Isiraeli, akĩmarehe hakuhĩ nake. ¹⁴ No Isiraeli agĩtambũrũkia guoko gwake kwa ũrĩo agĩkũgĩrĩra mũtwe wa Efiraimu, o na gũtuĩka nĩwe warĩ mũnini, na akĩhĩtũkania moko make, akĩgĩrĩra guoko gwake kwa ũmotho mũtwe-inĩ wa Manase, o na gũtuĩka Manase nĩwe warĩ irigithathi.

¹⁵ Ningĩ akĩrathima Jusufu, akiuga atĩrĩ,

“Ngai ũrĩa maithe makwa Iburahĩmu na Isaaka maatungatagĩra,
Ngai ũrĩa ũkoretwo arĩ mũrĩthi wakwa mũtũũrĩre-inĩ wakwa wothe
nginya ũmũthĩ,

¹⁶ na Mũraika ũrĩa ũũhonoketie kuuma mĩtino-inĩ yothe,
arorathima imwana ici.

Iroetanagio na rĩtwa rĩakwa,

na ciĩtanagio na marĩtwa ma maithe makwa, Iburahĩmu na Isaaka,
na maroingĩha mũno gũkũ thĩ.”

¹⁷ Na rĩrĩa Jusufu onire atĩ ithe aigĩrĩre guoko gwake kwa ũrĩo mũtwe-inĩ wa Efiraimu-rĩ, ndaakenire; akĩnyĩta guoko gwa ithe akweherie kuuma mũtwe-inĩ wa Efiraimu, akũgĩrĩre mũtwe-inĩ wa Manase. ¹⁸ Jusufu akĩmwĩra atĩrĩ, “Aca, baba ũyũ nĩwe irigithathi; mũgĩrĩre guoko gwaku kwa ũrĩo mũtwe.”

¹⁹ No ithe akĩrega, akiuga atĩrĩ, “Nĩnjũũ ũguo mũrũ wakwa, nĩnjũũ. O nake nĩagatuĩka rũrĩrĩ, na nĩakaneneha. No rĩrĩ, mũrũ wa nyina ũrĩa mũnini nĩakaneneha kũmũkĩra, nacio njiaro ciake ituĩke gĩkundi kĩa ndũrĩrĩ.” ²⁰ Akĩmarathima mũthenya ũcio, akiuga atĩrĩ,

“Isiraeli akaarathimanaga akĩgwetaga rĩtwa rĩaku akoiga atĩrĩ:

‘Ngai arotũma ũtuĩke o ta Efiraimu na Manase.’”

Nĩ ũndũ ũcio akĩgweta Efiraimu mbere ya Manase.

²¹ Ningĩ Isiraeli akĩra Jusufu atĩrĩ, “Ndĩ hakuhĩ gũkua, no Ngai nĩegũkorwo hamwe na inyuĩ, na nĩakamũcookia bũrũri-inĩ wa maithe manyu. ²² Nawe, ũrĩ ta mwathi wa ariũ a thoguo-rĩ, nĩndakũhe rũgongo rwa bũrũri ũrĩa ndaatunyire Aamori na rũhiũ rwakwa rwa njora na ũta wakwa.”

49

Jakubu Kũrathima ariũ Ake

¹ Ningĩ Jakubu agĩtũmanĩra ariũ ake, akĩmeera atĩrĩ: “Cookanĩrĩrai haha nĩgeetha ndĩmwĩre ũrĩa gũgekĩka kũrĩ inyuĩ matukũ-inĩ marĩa magooka.

² “Ũnganai na mũthikĩrĩrie, inyuĩ ariũ a Jakubu; thikĩrĩriai Isiraeli ithe wanyu.

³ “Rubeni, ũrĩ irigithathi rĩakwa, ũhoti wakwa, kĩonithania kĩa mbere kĩa hinya wakwa; ũkĩrĩte arĩa angĩ na gũtĩĩka, ũkamakĩra na hinya.

⁴ Wagagĩte ta maaĩ, na nĩ ũndũ ũcio ndũgũcookaa gũkĩra arĩa angĩ, tondũ nĩwahaicire ũrĩrĩ wa thoguo, ũgĩthaahia ũrĩrĩ wakwa.

⁵ “Simeoni na Lawi nĩ a nyina ũmwe, hiũ ciao cia njora nĩ indo cia mbaara cia ũhinya.

⁶ Ngoro yakwa ndũkanatoonye ndundu-inĩ yao, ndũkananyitane na kũngano kĩa, nĩgũkorwo nĩmooragĩte andũ marakarĩte, na magatemanga ndegwa magũrũ macithuithie o ũrĩa mangĩendire.

⁷ Marakara mao mahiũ mũno, na mang’ũrĩ mao matarĩ tha, maronyitwo nĩ kĩrumi. Ngaamaharagania thĩnĩ wa Jakubu na ndĩmahurunjĩre thĩnĩ wa Isiraeli.

⁸ “Juda, ariũ a thoguo nĩmagagũkumia; nakuo guoko gwaku nĩgũgatooria thũ ciaku; ariũ a thoguo nĩmagakũinamĩrĩra.

⁹ Juda, we ũrĩ kĩaana kĩa mũrũũthi, mũrũ wakwa; we ũcookaga kuuma ũguĩmi-inĩ ũhũũnĩte ũguĩmi waku.

O ta mũrũũthi-rĩ, ethunaga na agakoma thĩ, o ta mũrũũthi wa mũgoma-rĩ, nũũ ũngĩthĩgĩrĩria kũmwarahũra?

¹⁰ Rũthanju rwa ũthamaki rũtikoima harĩ Juda, o na kana rũthanju rwa ũnene rũthenge gatagatĩ-inĩ ka magũrũ make, o nginya agooka ũrĩa mwene ruo, o we ũrĩa ũgaathĩkagĩrwo nĩ thĩ.

¹¹ Akoohagĩrĩra ndigiri yake mũthabibũ-inĩ, nayo njaũ yake ya ndigiri amĩohagĩrĩre rũhonge-inĩ rũrĩa rwega mũno.

Agaathambagia nguo ciake na ndibei, na kanjũ ciake na ũtune wa thabibũ.

¹² Maitho make makaira gũkĩra ndibei, namo magego make merũhe gũkĩra iria.

¹³ “Zebuluni agaathũũra hũgũrũrũ-inĩ cia iria, na atuĩke handũ hega ha gũikaragwo nĩ marikabu; mĩhaka yake ĩgaakinya o Sidoni.

¹⁴ “Isakaru nĩ ndigiri ĩrĩa ĩrĩ hinya ĩkomete gatagatĩ ka mĩrigo ĩrĩ.

¹⁵ Rĩrĩa akoona ũrĩa ũhurũko wake ũrĩ mwega, na ũrĩa bũrũri wake wagĩrĩte-rĩ, no rĩo akainamĩrĩria kĩaande gĩaake akuue mĩrigo,

na etĩkĩre kũruta wĩra ũtarĩ mũcaara.

- 16 “Dani agaaciirĩrĩra andũ ake na kĩhooto,
arĩ ta mũhĩrĩga ũmwe wa Isiraeli.
- 17 Dani agaatuĩka ta nyoka ĩrĩ mũkĩra-inĩ wa njĩra,
atuĩke ta nduĩra ĩrĩ gacĩra-inĩ,
ĩrĩa ĩrũmaga ndiira cia mbarathi,
na tondũ ũcio mũmĩtwarithia akagũa na ngara.
- 18 “Wee Jehova-rĩ, njetereire kũhonokania gwaku.
- 19 “Gadi nĩagatharĩkĩrwo nĩ ikundi cia atunyani,
nowe nĩagacitharĩkĩra aciingatithie.
- 20 “Irio cia Asheri nĩ cia kũguna mwĩrĩ;
na akaaheanaga irio njega ingĩkenia mũthamaki.
- 21 “Nafitali nĩ ta thiiya ya mũgoma ĩrekereirio,
ĩrĩa ĩciaraga tũthiiya tũthaka.
- 22 “Jusufu nĩ mũthabibũ ũrĩa ũciaraga,
mũthabibũ ũrĩa ũciaraga ũrĩ hakuhĩ na gĩthima,
ũrĩa hongwe ciaguo itambagĩrĩra rũthingo.
- 23 Aikia a mĩguĩ nĩmamũtharĩkĩre marĩ na marũrũ;
makĩmũikĩria mĩguĩ marĩ na ũũru mũingĩ.
- 24 No ũta wake ndwenyenyekire,
moko make marĩ hinya magĩikara merũmĩtie nĩ ũndũ wa guoko kwa
Mwene-Hinya wa Jakubu, na nĩ ũndũ wa Mũrĩithi,
o we Ihiga rĩa Isiraeli,
- 25 nĩ ũndũ wa Ngai wa thoguo, ũrĩa ũgũteithagia,
na tondũ wa Mwene-Hinya-Wothe,
ũrĩa ũkũrathimaga na irathimo cia igũrũ,
na irathimo cia kũrĩa kũriku mũhuro wa thĩ,
o na irathimo cia nyondo na cia nda.
- 26 Irathimo cia thoguo nĩ makĩria ma irathimo cia irĩma iria cia tene,
na nĩ makĩria ma ũtonga wa tũrĩma tũrĩa tũkũrũ.
Ici ciothe nĩirekwo ihurũke mũtwe-inĩ wa Jusufu,
o thiithi-inĩ wa ũcio ũhaana ta mwana wa mũthamaki harĩ ariũ a ithe.
- 27 “Benjamini ahaana ta njũũĩ ĩrĩa ngoroku;
kĩroko-inĩ atambuura kĩa aguĩmĩte,
hwaĩ-inĩ akagayania kĩa atahĩte.”
- 28 ĩyo yotho nĩyo mĩhĩrĩga ĩrĩa ikũmi na ĩrĩ ya Isiraeli, na ũguo nĩguo
ithe wao aameerire rĩrĩa aamarathimaga, akĩhe o mũndũ kĩrathimo kĩa
kĩamwagĩrĩire.

Gĩkuũ kĩa Jakubu

- 29 Ningĩ Jakubu akĩmahe mawatho maya: “Ndĩ hakuhĩ gũkua.
Mũgaathika harĩa maithe makwa mathikĩtwo, ngurunga-inĩ ĩrĩa ĩrĩ
gĩthaka-inĩ kĩa Efironi ũrĩa Mũhiti, ³⁰ ngurunga ĩrĩa ĩrĩ gĩthaka-inĩ kĩa
Makipela hakuhĩ na Mamure kũu Kaanani, ĩrĩa Iburahĩmu aagũranĩirie
na gĩthaka kũu, ĩrĩ handũ ha gũthikana, kuuma kũrĩ Efironi ũrĩa Mũhiti.
- ³¹ Hau nĩho Iburahĩmu na mũtumia wake Sara maathikirwo, na no ho

Isaaka na Rebeka mūtumia wake maathikirwo, na no ho ndaathikire Lea.
³² Gĩthaka kũ na ngurunga ãyo ciagũrirwo kuuma kũrĩ Ahethi.”

³³ Nake Jakubu aarĩkia kũhe ariũ ake ũhoro ũcio-rĩ, agĩthuna magũrũ make arĩ o gĩtanda-inĩ, agĩtuĩkana, agĩcookanĩrĩrio kũrĩ andũ ao arĩa maakuĩte.

50

¹ Nake Jusufu agĩkĩgũithia thĩ mbere ya ithe, akĩmũrĩrĩra na akĩmũmumunya. ² Ningĩ agĩcooka agĩatha athondekani arĩa maarĩ ndungata ciake mathondeke mwĩrĩ wa ithe Isiraeli nĩguo ndũkabuthe. Nĩ ũndũ ũcio athondekani makĩmũthondeka, ³ handũ ha ihinda rĩa thikũ mĩrongo ãna, tondũ rĩu nĩrĩo ihinda rĩrĩa rĩabatarainie rĩa kũũthondeka. Nao andũ a Misiri makĩmũcakaĩra matukũ mĩrongo mũgwanja.

⁴ Namo matukũ ma kũmũcakaĩra maathira-rĩ, Jusufu akĩra kĩa kĩa Firaũni atĩrĩ, “Angĩkorwo nĩnjĩtikĩrĩkĩte maitho-inĩ manyu-rĩ, njarĩrĩriai kũrĩ Firaũni. Mwĩrei atĩrĩ, ⁵ ‘Baba nĩatũmire ndũhĩte na mwĩhĩtwa, akiuga atĩrĩ, “Ndĩ hakuhi gũkua; na ndakua ũgaathika mbĩrĩra-inĩ ãrĩa nĩ mwene ndeyenjeire bũrũri-inĩ wa Kaanani.” Rĩu rekei nyambate thĩ ngathike baba; na nĩngũcooka hũndũke.’ ”

⁶ Nake Firaũni akĩmũtũmanĩra, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ambata, ũthĩ ũgathike thoguo, o ta ũrĩa aatũmire wĩhĩte.”

⁷ Nĩ ũndũ ũcio Jusufu akĩambata agĩthĩ gũthika ithe. Nao anene othe a Firaũni magĩthĩ nake, andũ a gĩtũo othe a kĩa kĩa Firaũni o na andũ arĩa atĩku a Misiri othe, ⁸ o hamwe na andũ othe a nyũmba ya Jusufu, na ariũ a ithe, na arĩa othe maarĩ a nyũmba ya ithe. No ciana ciki na ndũũru ciao cia mbũri na cia ng’ombe ciatigĩtwo Gosheni. ⁹ Thigari cia ngaari cia ita na cia mbarathi o na cio igĩthĩ nake. Kĩarĩ gĩkundi kĩnene mũno kĩa andũ.

¹⁰ Nao maakinya ihuhĩro-inĩ rĩa ngano rĩa Atadi, hakuhi na Jorodani, makĩrĩra manĩrĩre marĩ na ruo; na hau Jusufu agĩcakaĩra ithe matukũ mũgwanja. ¹¹ Na rĩrĩa Akaanani arĩa maatũũraga kũu moonire macakaya macio hau ihuhĩro-inĩ rĩa ngano rĩa Atadi, makĩrana atĩrĩ, “Andũ a Misiri marĩ na igongona rĩa macakaya ma kĩahe.” Na nĩkĩo handũ hau hakuhi na Jorodani heetagwo Abeli-Miziraimu.

¹² Nĩ ũndũ ũcio ariũ a Jakubu magĩka o ũrĩa aamaathĩte: ¹³ Makĩmũkuua makĩmũtwara bũrũri wa Kaanani, na makĩmũthika ngurunga-inĩ ãrĩa yarĩ gĩthaka-inĩ kĩa Makipela, hakuhi na Mamure, ãrĩa Iburahĩmu aagũranĩrie na gĩthaka kũu kĩrĩ handũ ha gũthikanwo kuuma kũrĩ Efironi ũrĩa Mũhiti. ¹⁴ Thuutha wa gũthika ithe-rĩ, Jusufu agĩcooka Misiri hamwe na ariũ a ithe na arĩa othe maathĩte nake gũthika ithe.

Jusufu Kũmĩrĩria Ariũ a Ithe

¹⁵ Na rĩrĩa ariũ a ithe moonire atĩ ithe wao nĩakua, makiuga atĩrĩ, “Ĩ angĩkorwo Jusufu nĩatũũire atũiguagĩra ũũru, na atũrĩhie maũru marĩa mothe twamwĩkire?” ¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio magĩtũmana kũrĩ Jusufu makiuga atĩrĩ, “Thoguo atanakua nĩatigire oiga atĩrĩ: ¹⁷ ‘Ũũ nĩguo mũkeera Jusufu: ndagũthaita ũrekere ariũ a thoguo mehia na mahĩtia marĩa meekire nĩ ũndũ nĩmagwĩkire ũũru mũno.’ Na rĩu twagũthaita wohere ndungata cia Ngai wa thoguo mehia macio.” Na rĩrĩa ndũmĩrĩri yao yamũkinyĩre, Jusufu akĩrĩra.

¹⁸ Ariũ a ithe magĩcooka magĩthĩ kũrĩ we, makĩgũithia thĩ mbere yake, makiuga atĩrĩ, “Tũrĩ ngombo ciaku.”

¹⁹ No Jusufu akĩmeera atĩrĩ, “Tigai gwĩtigĩra. Kaĩ niĩ akĩrĩ niĩ Ngai?
²⁰ Inyuĩ mwaciirĩte kũnjĩka ũũru, no Ngai aanjiirĩire ũndũ mwega nĩguo akinyanĩrie ũrĩa kũrekĩka rĩu, ũhoro wa kũhonokia mĩoyo ya andũ aingĩ.
²¹ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, mũtigetigĩre. Nĩndĩmũheaga irio cianyu na cia ciana cianyu.” Nake akĩmomĩrĩria na akĩmarĩria wega.

Gĩkuũ kĩa Jusufu

²² Jusufu agĩkara Misiri, hamwe na andũ othe a nyũmba ya ithe. Aatũũrĩre muoyo mĩaka igana rĩmwe na ikũmi, ²³ na akĩona rũciaro rwa gatatũ rwa ciana cia Efiraimu. O na ciana cia Makiru mũrũ wa Manase ciaciarwo nĩciaigĩrĩrwo maru-inĩ ma Jusufu.

²⁴ Ningĩ Jusufu akĩira ariũ a ithe atĩrĩ, “Ndĩ hakuhĩ gũkua. No rĩrĩ, ti-itherũ Ngai nĩagooka kũmũrora amũteithie na amũrute kuuma bũrũri ũyũ, amũtware bũrũri ũrĩa erĩire Iburahĩmu, na Isaaka na Jakubu na mwĩhĩtwa.” ²⁵ Nake Jusufu agĩtũma ariũ a Isiraeli mehĩte na mwĩhĩtwa, akĩmeera atĩrĩ, “Ti-itherũ Ngai nĩagooka kũmũteithia, na hĩndĩ ĩyo yakinya no nginya mũgaakuua mahĩndĩ makwa kuuma kũndũ gũkũ.”

²⁶ Nĩ ũndũ ũcio Jusufu agĩkua, arĩ na ũkũrũ wa mĩaka igana rĩmwe na ikũmi. Thuutha wa kũmũthondeka ndakabuthe, makĩmũiga ithandũkũ-inĩ rĩa gũthikwo narĩo o kũu Misiri.

THAAMA

Kūhinyīrīrio kwa Andū a Isiraeli

¹ Maya nīmo marīitwa ma ariū a Isiraeli arīa maathiire būrūri wa Misiri hamwe na Jakubu, o mūdū na andū a nyūmba yake: ² Nao nī Rubeni, na Simeoni, na Lawi, na Juda; ³ Isakaru, na Zebuluni na Benjamini; ⁴ Dani na Nafitali; Gadi na Asheri. ⁵ Njiaro cia Jakubu ciothe ciarī mīrongo mūgwanja; nowe Jusufu, aarī būrūri wa Misiri o na mbere iyo.

⁶ Na rīrī, Jusufu na ariū a ithe othe, na rūciaro rūu ruothe rwa ihinda rūu magīkua, ⁷ no andū a Isiraeli magīciarana na makīngīha mūno, magītuīka aingī makīria, o nginya makīiyūra būrūri ūcio.

⁸ Na rīrī, mūthamaki ūngī ūtooī ūhoru wa Jusufu akīambīrīria gūthamaka kūu būrūri wa Misiri. ⁹ Nake akīira andū ake atīrī, “Onei, andū a Isiraeli nīmaingīhīte mūno makīria, magatūkīria hinya. ¹⁰ Gīūkei, no nginya tūmathiī na wara nīguo matikae kūingīha mūno gūkīra ūū, tondū kūngīgīa mbaara, no manyiitane na thū ciitū na marūe na ithuī, na macooke moore moime būrūri ūyū.”

¹¹ Nī ūndū ūcio andū a Misiri makīmaigīra arori a ngombo mamahinyīrīrie na ūndū wa kūmarutithia wīra wa hinya, nao andū a Isiraeli magīaka Pithomu na Ramesese marī matūūra manene ma kūigwo indo cia Firaūni. ¹² No o ūrīa maathiire na mbere kūhinyīrīrio-rī, noguo maaciaranire na makīiyūra būrūri-inī ūcio; nī ūndū ūcio andū a Misiri makīambīrīria gwītīgīra andū a Isiraeli mūno, ¹³ na makīmahinyīrīria na wīra matekūmaiguīra tha. ¹⁴ Andū a Misiri magītūma mūtūūrīre wa andū a Isiraeli ūgīe na ruo rūkīru nī ūndū wa wīra mūrītū wa gūthondeka maturubarī na thimiti, hamwe na mawīra ma mīthemba yothe mīgūnda-inī; andū a Misiri maamahinyagīrīria matekūmaiguīra tha mawīra-inī mao mothe.

¹⁵ Mūthamaki wa būrūri wa Misiri akīira Shifira na Pua, aciarithania arīa maateithagia atumia a Ahibirania,* atīrī, ¹⁶ “Rīrīa mūrīteithagia atumia a Ahibirania makīgīa ciana, na mwamarora marī gītanda-inī gīa kūgīra mwana-rī, mūngīona nī kahī kooragei, no kangīkorwo karī kairītu, mūkareka gatūūre muoyo.” ¹⁷ Na rīrī, aciarithania acio tondū nīmetīgīrīte Ngai, matiigana gwīka ūrīa mūthamaki wa būrūri wa Misiri aamerīte meke; makīreka tūhī tūu tūtūūre muoyo. ¹⁸ Nake mūthamaki ūcio wa būrūri wa Misiri agīta aciarithania acio, akīmooria atīrī, “Mwīkīte ūū nīkī? Nī kī gītūmīte mūreke tūhī tūtūūre muoyo?”

¹⁹ Nao aciarithania acio magīcookeria Firaūni atīrī, “Atumia a Ahibirania matihaana ta atumia a Misiri; o nī ahiū magīaga ciana aciarithania matanakinya.”

²⁰ Nī ūndū ūcio Ngai agīgītanahīra aciarithania acio, nao andū a Isiraeli makīongerereka o na makīngīha makīria. ²¹ Na rīrī, tondū aciarithania acio nīmetīgīrīte Ngai, akīmahe ciana ciao kūmbe.

²² Nake Firaūni agīatha andū ake othe atīrī: “Kahī o gothe gaaciarwo nī Mūhibirania no nginya mūgagaikia Rūūi rwa Nili, no mūreke kairītu o gothe gatūūre muoyo.”

* **1:15** Shifira na Pua maarī atumia a Misiri arīa maaciarithanagia, na nīo maateithagīrīria atumia a Ahibirania gūciara.

2

Gūciarwo kwa Musa

¹ Na rīrī, mūdū ūmwe wa nyūmba ya Lawi nīahikirie mūtumia wa mūhīrīga wa Alawii, ² nake akīgā nda, agīciara kahī. Rīrīa onire kaarī kaana gathaka-rī, agīkahitha nyūmba mīeri itatū. ³ No rīrīa aaremīrwo nīgūkahitha rīngī-rī, agīgathondekera gīkabū gīa ithanjī na agīgīthinga na rami. Agīcooka agīkomia kaana kau thīnī wakīo, agīkahitha mathanjī-inī kūu hūgūrūrū-inī cia Nili. ⁴ Mwarī wa nyina na kaana kau aarūgamaga haraaya nīguo one ūndū ūrīa ūngīgakora.

⁵ Na rīrī, mwarī wa Firaūni agīkūrūka Nili nīguo agethambe, nacio ndungata ciake ciaceerangaga kūu hūgūrūrū-inī cia rūūi rūu. Nake akīona gīkabū kūu kūu ithanjī-inī, na agītūma ngombo yake ya mūrītu ikīgīre. ⁶ Agīkunūra gīkabū kūu na akīona kaana kau. Agīkaiguīra tha tondū nīkarīraga. Nake akiuga atīrī, “Gaka nī kaana kamwe ga twana twa Ahibirania.”

⁷ Nake mwarī wa nyina na kaana kau akīūria mwarī wa Firaūni atīrī, “Ngacarie mūtumia ūmwe Mūhibirania akūrerere kaana gaka?”

⁸ Nake agīcookia atīrī, “Īi, thiī.” Nake mūrītu ūcio agīthiī, akīgīra nyina wa kaana kau. ⁹ Mwarī wa Firaūni akīmwīra atīrī, “Oya kaana gaka ūkanderere, nīndīrīkūrīhaga.” Nī ūndū ūcio mūtumia ūcio akīoya kaana kau agīkarera. ¹⁰ Rīrīa kaana kau gaakūrīre-rī, agīgatwarīra mwarī wa Firaūni nako gagītuīka ta mūrīū. Agīgeeta Musa, akiuga atīrī, “Nī tondū ndakarutire maaī-inī.”

Musa Kūūrīra Midiani

¹¹ Thuutha wa Musa gūtūka mūdū mūgima-rī, mūthenya ūmwe nīathiire gūceera harīa andū ao maarī, nake akīmabaara makīrutithio wīra na hinya. Ningī akīona Mūmisiri akīhūūra Mūhibirania, ūmwe wa andū ake mwene. ¹² Nake acūthīrīria mīena yothe na ndone mūdū-rī, akīūraga Mūmisiri ūcio, na akīmūthika mūthanga-inī. ¹³ Mūthenya ūyū ūngī akiumagara na akīona Ahibirania eerī makīrūa. Akīūria ūrīa wogitanīte atīrī, “Ūraringa Mūhibirania wanyu nīkī?”

¹⁴ Nake mūdū ūcio akīmūria atīrī, “Nūū wagūtūire mwathi na mūtūithania wa macīra maitū? Anga nīūreciiria kūnjūraga o ta ūrīa ūrooragire Mūmisiri?” Nake Musa agītīgīra na agīciiria atīrī, “Ūrīa ndīrekire no nginya ūkorwo nīūmenyekete.”

¹⁵ Rīrīa Firaūni aigūire ūhoru ūcio, akīgeria kūragithia Musa, nowe Musa akīūrīra Firaūni agīthiī gūtūūra Midiani,* kūrīa aikarire thī hakuhī na gīthima. ¹⁶ Na rīrī, Jethero mūthīnjīri-ngai wa Midiani aarī na airītu ake mūgwanja, nao magīūka gūtaha maaī na kūiyūria mīharatī manyuithie rūuru rwa mbūri rwa ithe wao. ¹⁷ Arīthi amwe nīmookire na makīngata airītu acio, no Musa agīkīra, akīmateithūra na akīhe ūhīū wao maaī.

¹⁸ Rīrīa airītu acio maainūkire kūrī ithe wao Reuli-rī,† akīmooria atīrī, “Nī kīi gīatūma mūcooke narua ūguo ūmūthī?”

¹⁹ Makīmūcookeria atīrī, “Mūmisiri ūmwe nīatūteithūre kūrī arīthi; o na nīwe ūtūtahīre maaī na atūheera mbūri cītū maaī.”

²⁰ Jethero akīmooria atīrī, “Na akīrī kū?” “Mūmūtīgīre nīkī? Thiīi mūmwīte, oke arīianīre na ithūi.”

* **2:15** Midiani aarī ūmwe wa ariū a Iburahīmu (Kīam 25:2); andū a Midiani maatūraga gathigathini wa Kīrīma gīa Sinai. † **2:18** Reuli nowe wetagwo Jethero, na nī we warī mūthoni-we wa Musa.

²¹ Nake Musa agĩtikĩra gũikara kwa mũndũ ũcio, nake akĩmũhe mwarĩ wetagwo Zipora amũhikie. ²² Zipora agĩciara kaana ga kahĩ, nake Musa agĩgeeta Gerishomu, tondũ oigire atĩrĩ, “Nduĩkĩte mũgeni bũrũri wene.”

²³ Thuutha wa ihinda iraya-rĩ, mũthamaki wa bũrũri wa Misiri nĩakuire. Andũ a Isiraeli magĩcaaya nĩ ũndũ wa ũkombo, na makĩrĩra Ngai; nakĩo kĩrĩro kĩa atĩ mateithio nĩ ũndũ wa ũkombo gĩgĩkinyĩra Ngai. ²⁴ Nake Ngai akĩigua gũcaaya kwao nake akĩririkana kĩrĩkanĩro gĩake na Iburahĩmu, na Isaaka na Jakubu. ²⁵ Nĩ ũndũ ũcio Ngai akĩona gũtangĩka kwa andũ a Isiraeli, nake akĩrũmbũiya ũhoru wao.

3

Musa na Kĩhinga Gĩakanaga Mwaki

¹ Na rĩrĩ, Musa nĩ kũrĩithia arĩithagia rũuru rwa mbũri rwa mũthoniwe Jethero, mũthĩnjĩri-ngai wa Midiani, nake agĩtongoria rũuru rũu rwa mbũri mwena ũrĩa ũngĩ wa werũ kũraya ma, na agĩkinya Horebu, kĩrĩma-inĩ kĩa Ngai.* ² Arĩ kũu-rĩ, akiumĩrĩrwo nĩ mũraika wa Jehova arĩ nĩnĩmbĩ-inĩ cia mwaki ikiuma kĩhinga-inĩ. Musa akĩona atĩ o na gũtuĩka kĩhinga nĩgĩakanaga-rĩ, gĩtiahĩaga. ³ Nĩ ũndũ ũcio Musa agĩciiria atĩrĩ, “Nĩngũthĩ ho nĩgeetha nyone ũndũ ũyũ mũgeni, menye kĩrĩa kĩragiria kĩhinga kĩhĩe.”

⁴ Rĩrĩa Jehova onire atĩ nĩathiĩ hau gũcũthĩrĩria, Ngai akĩmwĩta arĩ kĩhinga-inĩ, “Musa! Musa!”

Nake Musa agĩtĩka, akiuga atĩrĩ, “Niĩ ũyũ haha.”

⁵ Nake Ngai akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndũgakahĩrĩrie haha. Ruta iraatũ ciaku magũrũ, nĩgũkorwo handũ hau ũrũgamĩte nĩ handũ hatheru.” ⁶ Nĩngĩ akĩmwĩra atĩrĩ, “Niĩ nĩ niĩ Ngai wa thoguo, Ngai wa Iburahĩmu, Ngai wa Isaaka, o na Ngai wa Jakubu.” Kahinda kau Musa akĩhitha ũthiũ wake, tondũ nĩetigĩrĩre kũrora Ngai.

⁷ Jehova akiuga atĩrĩ; “Ti-itherũ nĩnyonete mĩnyamaro ya andũ akwa kũu bũrũri wa Misiri. Nĩnjiguĩte kĩrĩro kĩa nĩ ũndũ wa arũgamĩrĩri a ngombo arĩa mamahinyagĩrĩria, na nĩngũrũmbũiya ũhoru wa kũnyamarĩka kwao. ⁸ Nĩ ũndũ ũcio nĩnjikũrũkĩte nĩguo ndĩmateithũre kuuma moko-inĩ ma andũ a Misiri, ndĩmarute bũrũri ũcio, ndĩmatware bũrũri mwega na mwarĩ, bũrũri ũrĩ bũthi wa iria na ũũkĩ, kũrĩa gũtũuragwo nĩ Akaanani, na Ahiti, na Aamori, na Aperizi, na Ahivi, na Ajebusi. ⁹ Na rĩu kĩrĩro kĩa andũ a Isiraeli nĩkĩnginyĩre, na nĩnyonete ũrĩa andũ a bũrũri wa Misiri maramahinyĩrĩria. ¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio, thiĩ. Ndĩragũtũma kũrĩ Firaũni ũkarute andũ akwa a Isiraeli moime bũrũri wa Misiri.”

¹¹ No Musa akĩũria Ngai atĩrĩ, “Niĩ ndĩ ũ wa gũthiĩ kwa Firaũni ngarute andũ a Isiraeli moime bũrũri wa Misiri?”

¹² Nake Ngai agĩcookia atĩrĩ, “Ndĩrĩkoragwo hamwe nawe. Naguo ũndũ ũyũ nĩguo ũgaatuĩka kĩmenyithia gĩa atĩ nĩ niĩ ngũtũmĩte: Rĩrĩa ũkaaruta andũ a Isiraeli moime bũrũri wa Misiri, nĩmũkahooyagĩra Ngai kĩrĩma-inĩ gĩkĩ.”

¹³ Musa akĩũria Ngai atĩrĩ, “Ingĩthiĩ kũrĩ andũ a Isiraeli ndĩmeere atĩrĩ, ‘Nĩ Ngai wa maithe manyu wandũma kũrĩ inyuĩ,’ nao manjũũrie atĩrĩ, ‘Ngai ũcio etagwo atĩa?’ ngaamacookeria atĩa?”

¹⁴ Ngai akĩũria Musa atĩrĩ, “NIĨ NDŪIRE O TA ŪRĨA NDŪIRE. Īra andũ a Isiraeli atĩrĩ, Ūrĩa wĩtagwo ‘NIĨ NDŪIRE nĩwe ũndũmĩte kũrĩ inyuĩ.’”

* **3:1** Kĩrĩma gĩa Sinai kĩaĩkaine ta kĩrĩma kĩa Ngai.

15 Ningĩ Ngai agĩcooka akĩira Musa atĩrĩ, “Ĩra andũ a Isiraeli atĩrĩ, ‘Jehova, o we Ngai wa maithe manyu, Ngai wa Iburahĩmu, na Ngai wa Isaaka na Ngai wa Jakubu nĩandũmĩte kũrĩ inyuĩ.’ Rĩrĩ nĩrĩo rĩtwa rĩakwa nginya tene, rĩtwa rĩrĩa ndĩiririkanagwo narĩo kuuma njarwa na njarwa.

16 “Thĩĩ, ũcookanĩrĩrie athuuri a Isiraeli, ũmeere atĩrĩ, ‘Jehova, Ngai wa maithe manyu o we Ngai wa Iburahĩmu, na Isaaka, na Jakubu nĩanyumĩrĩire akanjĩira atĩrĩ: Nĩndorete na ngoona maũndũ marĩa mwĩkĩtwo kũu bũrũri wa Misiri, 17 na nĩnduĩte nĩngũmũruta kuuma mĩnyamaro-inĩ yanyu kũu bũrũri wa Misiri, ndĩmũtware bũrũri wa Akaanani, na Ahiti, na Aamori, na Aperizi, na Ahivi, na Ajebusi, bũrũri ũrĩ bũthi wa iria na ũũkĩ.’

18 “Athuuri acio a Isiraeli nĩmagagũthikĩrĩria. Ningĩ wee na athuuri acio nĩmũgathiĩ kũrĩ mũthamaki wa bũrũri wa Misiri na mũmwĩre atĩrĩ, ‘Jehova, o we Ngai wa Ahibirania, nĩarĩtie na ithuĩ. Nĩ ũndũ ũcio twĩtikĩrie tũthĩ rũgendo rwa mũthenya itatũ werũ-inĩ tũkarutĩre Jehova Ngai witũ magongona.’ 19 No nĩnjũũ atĩ mũthamaki ũcio wa bũrũri wa Misiri ndakamwĩtikĩria mũthĩĩ, tiga guoko gwakwa kwa hinya kũmũhatĩrĩrie gwĩka ũguo. 20 Nĩ ũndũ ũcio nĩngatambũrũkia guoko gwakwa hũũre andũ a Misiri na maũndũ mothe ma magegania marĩa ngeeka thĩinĩ wao. Thuutha ũcio, nĩakamwĩtikĩria mũthĩĩ.

21 “Na nĩngatũma mwĩtikĩrike nĩ andũ a Misiri, nĩgeetha rĩrĩa mũkoimagara, mũtikanathiĩ moko matheri. 22 Mũndũ-wa-nja o wothe Mũisiraeli nĩakahooya mũndũ wa itũũra rĩake, na ahooe mũndũ-wa-nja o wothe matũũranagia nake gwake nyũmba indo cia betha na thahabu o na nguo, iria mũkaahumba ciana cianyu cia aanake na cia airĩtu. Na nĩ ũndũ ũcio nĩmũgataha andũ acio a Misiri.”

4

Musa Kuona Ciam

1 Musa akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ĩ mangĩrega kũnjĩtikia kana kũnjigua, na manjĩire atĩrĩ, ‘Jehova ndakuumĩrĩire?’ ”

2 Nake Jehova akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ kũu ũrĩ nakĩo guoko?”
Nake agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ rũthanju.”

3 Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Rũkie thĩ.”

Musa akĩrũikia thĩ, naruo rũgĩtuĩka nyoka, nake akĩmũũrĩra. 4 Nake Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Tambũrũkia guoko ũmĩnyiite mũting’oe.” Nĩ ũndũ ũcio Musa agĩtambũrũkia guoko akĩmĩnyiita, nayo ikĩgarũrũka, ĩgĩtuĩka rũthanju guoko-inĩ gwake. 5 Nake Jehova akiuga atĩrĩ, “Ũndũ ũyũ nĩguo wa gũtũma metĩkie atĩ Jehova, o we Ngai wa maithe mao Ngai wa Iburahĩmu, na Ngai wa Isaaka, na Ngai wa Jakubu nĩakuumĩrĩire.”

6 Ningĩ Jehova akiuga atĩrĩ, “Ikia guoko nguo-inĩ yaku.” Nĩ ũndũ ũcio Musa agĩikia guoko nguo-inĩ yake, na rĩrĩa aakũrutire kwarĩ na mangũ, gũkeerũha ta ira.

7 Jehova agĩcooka akĩmwĩra atĩrĩ, “Cookia guoko nguo-inĩ yaku.” Nĩ ũndũ ũcio Musa agĩcookia guoko nguo-inĩ, na rĩrĩa aakũrutire kwa-garũrũkite gũkahaanana na mwĩrĩ ũcio ũngĩ wake.

8 Ningĩ Jehova akiuga atĩrĩ, “Mangĩaga gũgwĩtikia na kũrũmbũiya kĩama kĩa mbere, no gũkorwo nĩmagetĩkia gĩa keerĩ. 9 No mangĩaga gwĩtikia ciam ici cieriĩ kana mage gũkũigua-rĩ, ũgaataha maaĩ kuuma Rũũĩ rwa Nili na ũmaite thĩ. Maaĩ macio ũgaataha kuuma rũũĩ nĩmagatuĩka thakame maitwo thĩ.”

¹⁰ Musa akĩira Jehova atĩrĩ, “Wee, Mwathani, nĩũũ nĩ ndirĩ ndatuĩka mũndũ mwaria wega, kuuma o tene o na kuuma wambĩrĩria kwaria na nĩ ndungata yaku. Nĩ ndirĩ mĩtũkĩ ya mĩario, na ndĩ rũrĩmĩ rũritũ.”

¹¹ Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Nũũ waheire mũndũ kanua? Nũũ ũtũmaga mũndũ aage kũigua kana aremwo nĩ kwaria? Nũũ ũtũmaga mũndũ one kana atuĩke mĩtumumu? Githĩ ti nĩ, Jehova? ¹² Na rĩrĩ, thiĩ; nĩngakũhotithia kwaria na ngũrute ũrĩa ũkoiga.”

¹³ No Musa akiuga atĩrĩ, “Mwathani, ndagũthaita tũma mũndũ ũngĩ akaarie.”

¹⁴ Namo marakara ma Jehova makĩrĩrĩmbũkĩra Musa, akĩmũũria atĩrĩ, “Ĩ mũrũ wa nyũkwa Harũni, ũrĩa Mũlawii-rĩ, ndangĩaria? Nĩnjũũ na aarie wega. Arĩ njĩra-inĩ agĩũka gũgũtũnga, na nĩegũkena akuona.

¹⁵ ũrĩmwaragĩria na ũkamwĩra ũrĩa ekuuga, na nĩngamũhotithia inyuĩ eerĩ kwaria, na ndĩmũrute ũrĩa mũgeeka. ¹⁶ Nĩakaarĩria andũ handũ haku, na agaatuĩka taarĩ we kanua gaku, nawe ũtuĩke ta ũrĩ Ngai harĩ we.

¹⁷ No oya rũthanju rũrũ nĩguo ũhotage kũringa ciama naruo.”

Musa Gũcooka Bũrũri wa Misiri

¹⁸ Nake Musa agĩcooka kwa Jethero mũthoni-we, akĩmwĩra atĩrĩ, “Njĩtĩkĩria njooke bũrũri wa Misiri kũrĩ andũ aitũ, ngarore kana nĩ kũrĩ matũire muoyo.”

Jethero akiuga atĩrĩ, “Thiĩ, ndakũhoera thayũ.”

¹⁹ Na rĩrĩ, Jehova nĩarĩrie Musa arĩ o kũu Midiani, akĩmwĩra atĩrĩ, “Cooka bũrũri wa Misiri, nĩgũkorwo andũ othe arĩa meendaga gũkũũraga nĩmakuĩte.” ²⁰ Nĩ ũndũ ũcio Musa akĩoya mĩtumia wake na ariũ ake, akĩmahaicia ndigiri na makĩambĩrĩria rũgendo rwa gũcooka bũrũri wa Misiri. Nake akĩoya rũthanju rwa Ngai akĩrũnyiita na guoko.

²¹ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, “Wacooka bũrũri wa Misiri-rĩ, tigĩrĩra nĩ weka morirũ mothe marĩa ngũhotithĩtie gwĩka mbere ya Firaũni. No nĩngomia ngoro yake nĩgeetha ndagetĩkĩrie andũ mathiĩ. ²² Ningĩ wĩre Firaũni atĩrĩ, ‘Ũũ nĩguo Jehova ekuuga: Isiraeli nĩwe mũriũ wakwa wa irigithathi, ²³ na nĩndakwĩrire atĩrĩ, “Reke mũriũ wakwa athiĩ akaahoe.” No nĩwaregire kũmwĩtĩkĩria athiĩ; nĩ ũndũ ũcio nĩngooraga mũriũ waku wa irigithathi.’ ”

²⁴ Marĩ handũ harĩa mararĩriire marĩ rũgendo-inĩ-rĩ, Jehova akiumĩrĩra Musa, na aarĩ hakuhĩ kũmũũraga. ²⁵ No Zipora akĩoya kahiga kaarĩ kogĩ ta kahiũ, akĩruithia mũriũ, na akĩhutithia gĩkonde kũu nyarĩrĩ cia Musa. Agĩcooka akĩmwĩra atĩrĩ, “Ti-itherũ ũrĩ mũthuri wakwa wa thakame.”

²⁶ Nĩ ũndũ ũcio Jehova agĩtigana nake. (Hĩndĩ iyo mĩtumia ũcio wake oigire “ũrĩ mũthuri wakwa wa thakame” aaragia ũhoru wa irua.)

²⁷ Nake Jehova akĩira Harũni atĩrĩ, “Thiĩ werũ-inĩ ũgathaagane Musa.” Nĩ ũndũ ũcio Harũni agĩtũnga Musa kĩrĩma-inĩ kĩa Ngai, akĩmũhĩmbĩria.

²⁸ Nake Musa akĩira Harũni ũrĩa wothe Jehova amũtũmĩte akoige, o na ningĩ ũhoru wa ciama ciothe iria aamwathĩte aringe.

²⁹ Musa na Harũni magĩcookanĩrĩria athuri a Isiraeli othe, ³⁰ nake Harũni akĩmeera ũrĩa wothe Jehova eerĩte Musa. O na ningĩ Musa akĩringa ciama mbere yao; ³¹ nao magĩtĩkia. Na rĩrĩa maiguire atĩ Jehova nĩameciirĩtie na akona mĩnyamaro yao-rĩ, makĩnamĩrĩra, magĩthathaiya.

¹ Thuutha-inĩ Musa na Harũni nĩmathiire kũrĩ Firaũni, makĩmwĩra atĩrĩ, “Jehova, o we Ngai wa Isiraeli, oigĩte ũũ: ‘Reke andũ akwa mathiĩ, nĩgeetha makagĩe na gĩathĩ gĩakwa werũ-inĩ.’ ”

² Nake Firaũni akĩmooria atĩrĩ, “Jehova nĩwe ũ, atĩ ndĩmwathĩkĩre na ndekererie andũ a Isiraeli mathiĩ? Nĩ ndiũĩ Jehova na ndikũrekereria andũ a Isiraeli mathiĩ.”

³ Ningĩ makĩmwĩra atĩrĩ, “Ngai wa Ahibirania nĩatwarĩirie. Nĩ ũndũ ũcio twĩtĩkĩrie tũthiĩ rũgendo rwa mĩthenya itatũ werũ-inĩ tũkarutĩre Jehova Ngai witũ magongona, kwaga ũguo no atũrehithĩrie mĩthiro kana atũniine na rũhiũ rwa njora.”*

⁴ No mũthamaki wa bũrũri wa Misiri akĩmooria atĩrĩ, “Musa na Harũni, nĩ kĩĩ kĩratũma mũrute andũ wĩra-inĩ wao? Cookai wĩra-inĩ wanyu!”

⁵ Nake Firaũni akiuga atĩrĩ, “Ta rorai, andũ a bũrũri rĩu nĩmaingĩhĩte, na inyuĩ nĩmũragiria marute wĩra.”

⁶ Mũthenya o ũcio Firaũni agĩatha arũgamĩrĩri a ngombo o na nyabaara cia andũ,† akĩmeera atĩrĩ, ⁷ “Mũtigacooke kũhe andũ a Isiraeli nyeki ya gũthondeka maturubarĩ; nĩmathiĩ magecarĩrie nyeki o ene. ⁸ No mũmeere atĩ no nginya mathondeke maturubarĩ mũigana o ta wa mbere; mũtikamanyiihĩrie gĩthimo. Nĩ igũũta; nĩkĩo mararĩra makoiga atĩrĩ, ‘Nĩtũrekwo tũthiĩ tũkarutĩre Ngai witũ igongona.’ ⁹ Maritũhĩriei wĩra nĩgeetha makoragwo makĩruta wĩra hĩndĩ ciothe, na mũtĩge gũthikĩrĩria ũhoru wa maheeni.”

¹⁰ Nao arũgamĩrĩri a ngombo na nyabaara cia andũ magĩthiĩ makĩra andũ atĩrĩ, “Firaũni ekuuga ũũ: ‘Ndigũcooka kũmũhe nyeki rĩngĩ. ¹¹ Thiĩ mũgecarĩrie nyeki yanyu kũrĩa guothe mũrĩmĩona, no wĩra wanyu ndũkũnyihanyiihio o na hanini.’ ” ¹² Nĩ ũndũ ũcio andũ makĩhurunjũkĩra bũrũri wa Misiri guothe kũngania makoni ma ngano mamatũmĩre ta nyeki. ¹³ Arũgamĩrĩri a ngombo makĩmahinyĩrĩria mũno, makameeraga atĩrĩ, “Rĩkiai wĩra ũrĩa mwagĩrĩrwo wa o mũthenya, o ta ũrĩa mwekaga rĩrĩa mwaheagwo nyeki.” ¹⁴ Nao andũ a Isiraeli arĩa maarĩ nyabaara arĩa maathuurĩtwo nĩ anene a ngombo a Firaũni magakĩhũũragwo, makoorio atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ kĩragiririe mũhingie mũigana wa maturubarĩ ma ira kana ma ũmũthĩ, ta ũrĩa mũrekaga mbere?”

¹⁵ Nao andũ a Isiraeli arĩa maarĩ nyabaara magĩthiĩ kũrĩ Firaũni kũmũthaiha, makĩmũuria atĩrĩ: “Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte wĩke ndungata ciaku maũndũ maya? ¹⁶ Ndungata ciaku itiraheo nyeki, na no tũrerwo, ‘Thondekai maturubarĩ!’ Ndungata ciaku nĩirahũũrwo, no andũ aku nĩo marĩ na mahĩtia.”

¹⁷ Nake Firaũni agĩcookia atĩrĩ, “Igũũta ici! Inyuĩ mũrĩ igũũta! Nĩkĩo mũraikara mũkiugaga atĩrĩ, ‘Nĩtũrekwo tũkarutĩre Jehova igongona.’ ¹⁸ Cookai wĩra-inĩ. Mũtikũheo nyeki, na no nginya mũthondeke mũigana wa maturubarĩ marĩa mwagĩrĩrwo.”

¹⁹ Nao andũ a Isiraeli arĩa maarĩ nyabaara makĩmenya atĩ maarĩ thĩna-inĩ rĩrĩa meerirwo atĩrĩ, “Mũtikũnyiihĩrio mũigana wa maturubarĩ marĩa mwagĩrĩrwo gũthondeka o mũthenya.” ²⁰ Rĩrĩa moimire harĩ Firaũni-rĩ, magĩkora Musa na Harũni arĩa maameterere, ²¹ nao anyabara acio makĩmeera atĩrĩ, “Jehova aromuona na amũtuĩre ciira! Mũtũmĩte tũtuĩke kĩndũ kĩnungu kũrĩ Firaũni na anene ake, na mũkamane rũhiũ rwa njora moko-inĩ mao matũũrage.”

* **5:3** Gĩtũmi kĩa andũ a Isiraeli gũthiĩ kũrutĩra magongona kũraiho na andũ a Misiri nĩ tondũ kũrĩ andũ a Misiri, ng’ombe ciarĩ nyamũ nyamũre (8:22). † **5:6** Arũgamĩrĩri arĩa maaroraga andũ a Isiraeli maarĩ andũ a Misiri, nacio nyabaara ciarĩ andũ a Isiraeli.

Ngai Kwīranīra Gūkūūra Andū Ake

²² Musa agĩcooka kūrī, Jehova akīmūūria atīrī, “Mwathani, nĩ kīĩ gītūmīte ũrehithīrie andū aya thīina? Gīkī nīkīo gīatūmire ũndūme? ²³ Kuuma rīrīa ndaathiire kūrī Firaūni kūmwarīria thīinī wa rīitwa rīaku, nīareheire andū aya thīina, nawe ũkaaga gūteithūra andū aku o na hanini.”

6

¹ Ningī Jehova akīira Musa atīrī, “Rīu nīūkuona ũrīa ngwīka Firaūni: Nī tondū wa guoko gwakwa kūrī hinya-rī, nīakamarekereria mathīĩ; na ningī nī tondū wa guoko gwakwa kūrī hinya, nīakamaingata moime būrūri wake.”

² Ngai agĩcooka akīira Musa atīrī, “Nī nī Jehova. ³ Nī nī ndoimīrīire Iburahīmu, na Isaaka, o na Jakubu ndī Mūrungu Mwene-Hinya-Wothe, no matiamenyire na rīitwa rīu rīakwa Jehova. ⁴ O na nīndathondekire kīrīkanīro gīakwa nao atī nīngamahe būrūri wa Kaanani, kūrīa maatūūraga marī ageni. ⁵ Na makīria-rī, nīnjiguīte gūcaaya kwa andū a Isiraēli, arīa matuītwo ngombo nī andū a Misiri, na nīndirikanīte kīrīkanīro gīakwa nao.

⁶ “Nī ũndū ũcio, īra andū a Isiraēli atīrī: ‘Nī nī nī Jehova, na nīngamwaūra icooki rīu mūigīrīrwo nī andū a Misiri. Nīngamuohora mūtige gūcooka gūtuīka ngombo ciao, na nīngamūkūūra ndambūrūkītie guoko na ciiko nene cia ũtuanīri ciira. ⁷ Ngaamuoya ta andū akwa kīūmbe, na nduīke Ngai wanyu. Hīndī īyo nīmūkamenya atī nī nī Jehova Ngai wanyu ũrīa wamūrutire icooki-inī rīa andū a Misiri. ⁸ Na nīngamūtwarā būrūri ũrīa ndeeranīire na mwīhītwa nyambararītie guoko atī nīngaahē Iburahīmu, na Isaaka, o na Jakubu. Nīguo ngūmūhe mūwīgwatīre ũtuīke wanyu. Nī nī nī Jehova.’ ”

⁹ Musa agīkīheana ũhorō ũcio kūrī andū a Isiraēli, no matiamūiguire nī ũrīa maakuīte ngoro nīkūhinyīrīrio nī ũkombo.

¹⁰ Ningī Jehova akīira Musa atīrī, ¹¹ “Thī wīre Firaūni, mūthamaki wa būrūri wa Misiri arekererie andū a Isiraēli moime būrūri wake.”

¹² No Musa akīira Jehova atīrī, “Angīkorwo andū a Isiraēli matingīnjigua-rī, nīkī kīngītūma Firaūni anjigūe, kuona njaragia ngītondoiraga?”

Andū a Nyūmba ya Musa na Harūni

¹³ Ngai nīacookire akīaria na Musa na Harūni ũhorō wīgī andū a Isiraēli na Firaūni mūthamaki wa būrūri wa Misiri na akīmaatha marute andū a Isiraēli moime būrūri wa Misiri.

¹⁴ Aya nīo maarī atongoria a nyūmba ciao:

Ariū a Rubeni ũrīa irigithathi rīa Isiraēli maarī Hanoku na Palu, na Hezironi, na Karimi. Acio nīo maarī mbarī cia Rubeni.

¹⁵ Ariū a Simeoni maarī Jemueli, na Jamini, na Ohadi, na Jakini, na Sohari, na Shauli ũrīa warī mūrīū wa mūtumia Mūkaanani. Acio nīo maarī mbarī cia Simeoni.

¹⁶ Maya nīmo maarī marīitwa ma ariū a Lawi kūrīngana na maandīko mao: Gerishoni, na Kohathu, na Merari. Lawi aatūūrire muoyo mīaka 137.

¹⁷ Ariū a Gerishoni kūrīngana na mbarī ciao maarī Libini na Shimei.

¹⁸ Ariū a Kohathu maarī Amuramu, na Iziharu, na Hebironi, na Uzieli. Kohathu aatūūrire muoyo mīaka 133.

¹⁹ Ariũ a Merari maarĩ Mahali na Mushi. Acio nĩo maarĩ mbarĩ cia Lawi kũringana na maandĩko mao.

²⁰ Amuramu nĩahikirie mwarĩ wa nyina na ithe wetagwo Jokebedi, ũrĩa wamũciarĩre Harũni na Musa. Amuramu aatũũrire muoyo mĩaka 137.

²¹ Ariũ a Iziharu maarĩ Kora, na Nefegu, na Zikiri.

²² Ariũ a Uzieli maarĩ Mishaeli, na Elizafani, na Sithiri.

²³ Harũni nĩahikirie Elisheba, mwarĩ wa Aminadabu, o ũrĩa warĩ mwarĩ wa nyina na Nahashoni, nake akĩmũciarĩra Nadabu na Abihu, na Eleazaru, na Ithamaru.

²⁴ Ariũ a Kora maarĩ Asiri, na Elikana, na Abiasafu. Acio nĩo mbarĩ cia Akora.

²⁵ Eleazaru mũrũ wa Harũni nĩahikirie mũirĩtu ũmwe wa Putieli, nake akĩmũciarĩra Finehasi.

Acio nĩo maarĩ atongoria a nyũmba cia Alawii, o mbarĩ o mbarĩ.

²⁶ Harũni o ũcio, marĩ na Musa, nĩo meerirwo nĩ Jehova atĩrĩ, “Rutai andũ a Isiraeli kuuma bũrũri wa Misiri kũringana na ikundi ciao.” ²⁷ Nĩo maarĩirie Firaũni, mũthamaki wa bũrũri wa Misiri, ũhoru wa kũruta andũ a Isiraeli kuuma bũrũri wa Misiri. Maarĩ Musa o ũcio na Harũni.

Harũni Kwaria Ithenya rĩa Musa

²⁸ Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩrĩa Jehova aarĩirie Musa arĩ kũu bũrũri wa Misiri-rĩ, ²⁹ aamwĩrire atĩrĩ, “Nĩĩ nĩ nĩĩ Jehova. ĩra Firaũni mũthamaki wa bũrũri wa Misiri ũrĩa wothe ngũkwĩra.”

³⁰ No Musa akĩira Jehova atĩrĩ, “Kuona njaragia ngĩtondoiraga-rĩ, Firaũni angĩkĩnjigua nĩkĩ?”

7

¹ Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, “We ngũtuĩte ta Ngai harĩ Firaũni, nake mũrũ wa nyũkwa Harũni egũtuĩka mũnabii waku. ² Wee ũriugaga ũrĩa wothe ndĩgwathaga, nake mũrũ wa nyũkwa Harũni nĩwe ũrĩraga Firaũni arekererie andũ a Isiraeli moime bũrũri wake. ³ No nĩngũtũma ngoro ya Firaũni yũme, na o na ndaingĩhia ciama ciakwa na morirũ gũkũ bũrũri wa Misiri-rĩ, ⁴ ndakamũigua. Ningĩ nĩngatambũrũkia guoko gwakwa kũu bũrũri wa Misiri, na ndute ikundi cia andũ akwa a Isiraeli moime kuo na ũndũ wa ciĩko nene cia ũtuanĩri ciira. ⁵ Nao andũ a Misiri nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova, rĩrĩa ngataambũrũkia guoko gwakwa njũkĩrĩre bũrũri wa Misiri na ndute andũ a Isiraeli moime kuo.”

⁶ Musa na Harũni magĩka o ũrĩa Jehova aamaathĩte meke. ⁷ Musa aarĩ na mĩaka mĩrongo ĩnana nake Harũni mĩaka mĩrongo ĩnana na ĩtatũ hĩndĩ ĩrĩa maaragia na Firaũni.

Rũthanju rwa Harũni Gũtuĩka Nyoka

⁸ Jehova akĩira Musa na Harũni atĩrĩ, ⁹ “Rĩrĩa Firaũni arĩmwĩra atĩrĩ, ‘Ringai kĩama,’ nawe Musa wĩre Harũni atĩrĩ, ‘Oya rũthanju rwaku, ũrũkie thĩ o hau mbere ya Firaũni,’ naruo rũtuĩke nyoka.”

¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio Musa na Harũni magĩthĩĩ kũrĩ Firaũni, nao magĩka o ta ũrĩa maathĩtwo nĩ Jehova. Harũni agĩkia rũthanju rwake thĩ mbere ya Firaũni na anene ake, naruo rũgĩtuĩka nyoka. ¹¹ Nake Firaũni agĩta andũ arĩa oogĩ o na ago, na aringi ciama a Misiri, nao magĩka o ũguo magĩtũmĩra maũgĩ mao ma ũgo. ¹² O mũndũ agĩkia rũthanju rwake thĩ na rũgĩtuĩka nyoka. No rũthanju rwa Harũni rũkĩmeria thanju ciao. ¹³ No

rĩrĩ, ngoro ya Firaũni ikĩũma nake akĩrega kũmaigua, o ta ũrĩa Jehova oigĩte.

Mũthiro wa Thakame

¹⁴ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Ngoro ya Firaũni ndĩngĩororoa; nĩaregete kũrekereria andũ mathiĩ. ¹⁵ Nĩũgathiĩ kũrĩ Firaũni rũciĩnĩ agĩthiĩ rũũĩ.* Weterere mũcemanie nake hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũĩ rwa Nili, na ũthiĩ na rũthanju rũrĩa rwagarũrũkĩte rũgatuĩka nyoka. ¹⁶ Ũcooke ũmwĩre atĩrĩ, ‘Jehova, o we Ngai wa Ahibirania, nĩandũmĩte ngwĩre ũũ: Rekereria andũ akwa mathiĩ nĩgeetha makandungatĩre marĩ werũ-inĩ. No nginya rĩu nĩuregete gũthikĩrĩria. ¹⁷ Jehova ekuuga atĩrĩ: Ũndũ ũyũ nĩguo ũgũtũma ũmenye atĩ nĩ nĩ Jehova: Ngũgũtha maaĩ ma Rũũĩ rwa Nili na rũthanju rũrũ rũrĩ guoko-inĩ gwakwa, namo magarũrũke matuĩke thakame. ¹⁸ Thamaki iria irĩ thĩnĩ wa Rũũĩ rwa Nili nĩgũkua, naruo rũũĩ rũnunge; andũ a Misiri maremwo nĩ kũnyua maaĩ maruo.’ ”

¹⁹ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Ĩra Harũni atĩrĩ, ‘Oya rũthanju rwaku na ũtambũrũkie guoko igũrũ rĩa maaĩ ma bũrũri wa Misiri, na igũrũ rĩa tũrũũĩ, na mĩtaro, na tũmaria o na kũrĩa guothe kũhingĩrĩrie maaĩ nakuo guothe gũtuĩke thakame. Thakame ikaiyũra kũndũ guothe bũrũri wa Misiri, o na kũu ndoo-inĩ cia mĩtĩ na mĩtũngi-inĩ ya mahiga.’ ”

²⁰ Musa na Harũni magĩka o ũrĩa Jehova aathanĩte. Agĩkĩambararia rũthanju rwake arĩ mbere ya Firaũni na anene ake, nake akĩgũtha maaĩ ma Rũũĩ rwa Nili, namo maaĩ mothe makĩgarũrũka magĩtuĩka thakame. ²¹ Thamaki iria ciarĩ Rũũĩ rwa Nili igĩkua, naruo rũũĩ rũkĩnunga ũũru mũno, nginya andũ a bũrũri wa Misiri makĩremwo nĩ kũnyua maaĩ maruo. Bũrũri wa Misiri wothe ũkĩiyũra thakame.

²² No aringi ciama a bũrũri wa Misiri magĩka maũndũ o ta macio na ũndũ wa maũgĩ mao ma ũgo, nayo ngoro ya Firaũni ikĩũma; akĩrega kũigua Musa na Harũni, o ta ũrĩa Jehova oigĩte. ²³ Handũ ha kũigua-rĩ, akĩhũndũka agĩthiĩ nyũmba-inĩ yake ya ũthamaki, na ndaigana kũrũmbũiya ũhoru ũcio ngoro-inĩ yake. ²⁴ Nao andũ othe a Misiri makĩenja ithima gũkuhĩ na Rũũĩ rwa Nili nĩguo mone maaĩ ma kũnyua, tondũ matingĩahotire kũnyua maaĩ ma rũũĩ rũu.

Mũthiro wa Ciũra

²⁵ Mĩthenya mũgwanja nĩyahĩtũkire thuutha wa Jehova kũgũtha maaĩ ma Nili.

8

¹ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Thiĩ kũrĩ Firaũni ũmwĩre atĩrĩ, ‘Jehova oigĩte ũũ: Rekereria andũ akwa mathiĩ, nĩgeetha makandungatĩre. ² Ũngĩrega kũmarekereria mathiĩ, nĩngũhũũra bũrũri waku wothe na mũthiro wa ciũra. ³ Rũũĩ rwa Nili rũkũiyũra ciũra. Igũũka ciambate o nginya nyũmba yaku ya ũthamaki o na nyũmba yaku ya toro o nginya ũrĩrĩ waku igũrũ, itoonye nyũmba cia anene aku, o na irũgĩrĩre andũ aku o ene, ikorwo kuo o na mariiko-inĩ maku na mĩharatĩ-inĩ ya gũkandĩrwo mũtu. ⁴ Ciũra icio ikũrũgĩrĩre na irũgĩrĩre andũ aku o na anene aku.’ ”

⁵ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Ĩra Harũni atĩrĩ, ‘Tambũrũkia guoko gwaku na rũthanju igũrũ rĩa tũrũũĩ, na mĩtaro, na tũmaria, ũtũme ciũra ciũke bũrũri-inĩ wa Misiri.’ ”

* **7:15** Warĩ mũtugo wa Firaũni guthiĩ kũhooya ngai ya Rũũĩ rwa Nili, na nĩyo yoĩkaine ta ithe wa ngai ciothe.

⁶ Nĩ ũndũ ũcio Harũni agĩtambũrũkia guoko gwake igũrũ rĩa maaĩ ma bũrũri wa Misiri, nacio ciũra ikiumĩra ikĩiyũra bũrũri. ⁷ No aringi ciama a bũrũri wa Misiri magĩka maũndũ o ta macio na ũndũ wa maũgĩ mao ma ũgo, o nao magĩtũma ciũra ciũke bũrũri wa Misiri.

⁸ Firaũni agĩta Musa na Harũni, akĩmeera atĩrĩ, “Hooyai Jehova anjeherie na ehererie andũ akwa ciũra ici, na nĩngũrekereria andũ anyu mathĩ makarutĩre Jehova magongona.”

⁹ Musa akĩra Firaũni atĩrĩ, “Wee nĩwe ngũhe gĩtĩo gĩa gũtua ihinda rĩa gũkũhoera, wee na anene aku o na andũ aku nĩguo inyuĩ na nyũmba cianyu mwehererwo nĩ ciũra, itigare o iria irĩ thĩinĩ wa Rũũ rwa Nili.”

¹⁰ Firaũni akiuga atĩrĩ, “Mũkaahooera rũciũ.”

Nake Musa akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩgũtuĩke ũguo woiga, nĩgeetha ũmenye atĩ gũtirĩ mũndũ ũhaana ta Jehova Ngai witũ. ¹¹ Ciũra nĩcigũkweherera na ciehere nyũmba ciaku, cieherere anene aku na andũ aku; itigare o iria irĩ rũũ-inĩ rwa Nili.”

¹² Na rĩria Musa na Harũni mehereire Firaũni, Musa agĩkaĩra Jehova ũhoru wĩgĩ ciũra iria aarehithĩrie Firaũni. ¹³ Nake Jehova agĩka o ũria Musa aahooete. Ciũra iria ciarĩ nyũmba, na iria ciarĩ nja na iria ciarĩ mĩgũnda igĩkua. ¹⁴ Ikĩũnganio ikĩigwo irũndo, nacio ikĩnungia bũrũri. ¹⁵ No rĩria Firaũni onire atĩ marĩkũhoorerwo nĩ thĩina-rĩ, akĩũmia ngoro na akĩrega kũigua Musa na Harũni, o ta ũria Jehova oigĩte.

Mũthiro wa Rwagĩ

¹⁶ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Ĩra Harũni atĩrĩ, ‘Tambũrũkia rũthanju rwaku ũgũthe rũkũngũ rũria rũri thĩ,’ na bũrũri-inĩ wothe wa Misiri-rĩ, rũkũngũ rũu rũgũtuĩka rwagĩ.” ¹⁷ Nao magĩka ũguo; na rĩria Harũni aatambũrũkirie guoko anyiĩtite rũthanju-rĩ, agũtha rũkũngũ nago, rwagĩ rũgĩtambĩrĩra andũ na nyamũ. Rũkũngũ ruothe bũrũri-inĩ wa Misiri rũgĩtuĩka rwagĩ. ¹⁸ No hĩndĩ irĩa aringi a ciama a bũrũri wa Misiri maageririe kũrehe rwagĩ na maũgĩ mao ma ũgo-rĩ, nĩmaremirwo. Naruo rwagĩ rũgĩtambĩrĩra andũ na nyamũ.

¹⁹ Aringi acio a ciama makĩra Firaũni atĩrĩ, “Ūyũ nĩ hinya wa kĩara kĩa Ngai.” No Firaũni akĩũmia ngoro akĩrega kũigua, o ta ũria Jehova oigĩte.

Mũthiro wa Ngĩ

²⁰ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Ūkĩra rũciinĩ tene, uumĩrĩre Firaũni agĩthĩ Rũũ rwa Nili, ũmwĩre atĩrĩ, ‘Jehova ekuuga ũũ: Rekereria andũ akwa mathĩ nĩgeetha makandungatĩre. ²¹ Ūngĩaga kũreka mathĩ-rĩ, ngũkũrehera mĩrumbĩ ya ngĩ, ndehere anene aku na andũ aku, o na ndĩcirehe nyũmba-inĩ cianyu. Nyũmba cia andũ a Misiri ikĩiyũra ngĩ, o na ningĩ ciyũre thĩ kũria guothe marĩ.

²² “ ‘No rĩrĩ, mũthenya ũcio ngeeka ũndũ ũrĩ ngũrani bũrũri-inĩ wa Gosheni, kũria andũ akwa matũũraga; gũtikagĩa na mĩrumbĩ ya ngĩ kũu, nĩgeetha ũmenye atĩ niĩ, Jehova, ndĩ bũrũri-inĩ ũyũ. ²³ Nĩngekĩra ngũũrani gatagatĩ ka andũ akwa na aku. Rũciũ nĩrĩo kĩa gĩkĩ gĩgekĩka.’ ”

²⁴ Na ũguo noguo Jehova eekire. Ngĩ mĩrumbĩ mĩnene ikĩiyũra nyũmba ya ũthamaki ya Firaũni na igĩtoonya nyũmba cia anene ake, nago bũrũri wa Misiri wothe ũkĩanangwo nĩ ngĩ icio.

²⁵ Ningĩ Firaũni agĩta Musa na Harũni, akĩmeera atĩrĩ, “Thĩĩ mũkarutĩre Ngai wanyu iruta gũkũ bũrũri-inĩ.”

26 No Musa akĩmwĩra atĩrĩ, “Gũtingĩagĩrĩra gwĩka ũguo. Magongona marĩa tũkũrutĩra Jehova Ngai witũ nĩ mekuoneka marĩ magigi nĩ andũ a Misiri. Tũngĩkĩruta magongona marĩ magigi maitho-inĩ mao-rĩ, githĩ matigũtũhũura na mahiga nyuguto? 27 No nginya tũthiĩ rũgendo rwa mĩthenya itatũ werũ-inĩ tũkarutĩre Jehova Ngai witũ magongona, o ta ũrĩa atwathĩte.”

28 Firaũni akiuga atĩrĩ, “Nĩngũmũrekereria mũthiĩ mũkarutĩre Jehova Ngai wanyu magongona werũ-inĩ, no mũtigathiĩ kũraya mũno. Na rĩu, hooerai.”

29 Musa agĩcookia atĩrĩ, “Ndaarĩkia kuuma harĩwe, nĩngũhooya Jehova, na rũciũ ngi nĩikoima kũrĩ Firaũni na anene ake, na andũ ake. No ũkĩmenyerere atĩ Firaũni ndageke ũndũ wa kũheenania rĩngĩ, na ũndũ wa kwaga kũrekereria andũ mathiĩ makarutĩre Jehova magongona.”

30 Musa agĩkiuma harĩ Firaũni, akĩhooya Jehova, 31 nake Jehova agĩka ũrĩa Musa aamũhoire; nacio ngi ikĩeherera Firaũni, na anene ake, na andũ ake, na gũtirĩ ngi yatigarire. 32 No rĩrĩ, o na ihinda rĩrĩ Firaũni akĩũmia ngoro yake akĩrega kũrekereria andũ mathiĩ.

9

Mũthiro wa Kũniina Ũhiũ

1 Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Thiĩ kũrĩ Firaũni ũkamwĩre atĩrĩ, ‘Jehova, o we Ngai wa Ahibirania ekuuga ũũ: “Rekereria andũ akwa mathiĩ, nĩgeetha makandungatĩre.” 2 Ũngĩrega kũmarekereria, na ũthiĩ na mbere kũmarigĩrĩria-rĩ, 3 guoko kwa Jehova nĩgũkũrehithĩria ũhiũ waku ũrĩa ũrĩ ũrĩithio-inĩ mũthiro mũũru mũno kũrĩ mbarathi cianyu na ndigiri, na ngamĩra, na ng’ombe cianyu, na ng’ondu na mbũri. 4 No Jehova nĩagekĩra ngũũrani gatagatĩ ka ũhiũ wa andũ a Isiraeli na andũ a Misiri, nĩgeetha gũtikagĩe nyamũ ya Mũisraeli igũkua.’ ”

5 Jehova agĩtua ihinda, na akiuga atĩrĩ, “Rũciũ Jehova nĩageeka ũndũ ũyũ gũkũ bũrũri-inĩ.” 6 Na mũthenya ũyũ ũngĩ Jehova agĩgĩka o ũguo: Ũhiũ wothe wa andũ a Misiri ũgĩkua, no gũtirĩ nyamũ o na imwe ya Mũisraeli yakuire. 7 Firaũni agĩtũma andũ magatuĩrie ũhoru, nao makĩona atĩ gũtiarĩ nyamũ o na imwe ya andũ a Isiraeli yakuĩte. No rĩrĩ, ngoro yake ndĩororoire na ndaigana kũrekereria andũ mathiĩ.

Mũthiro wa Mahũha

8 Ningĩ Jehova akĩra Musa na Harũni atĩrĩ, “Oyai ngundi cia mbiro kuuma riiko rĩrĩa inene, nake Musa amũikie igũrũ mbere ya Firaũni. 9 Mbiro iyo nĩgatuĩka rũkũngũ rũhinyu, naruo rũiyũre bũrũri wothe wa Misiri, rũcooke rũtuĩke mahũha ma ironda mũrĩ-inĩ ya andũ na ya nyamũ bũrũri-inĩ ũcio wothe.”

10 Nĩ ũndũ ũcio magĩkĩoya mbiro kuuma riiko inene, makĩrũgama mbere ya Firaũni. Musa akĩmĩkia igũrũ, namo mahũha ma ironda makiumĩra mũrĩ-inĩ ya andũ o na ya nyamũ. 11 Aringi ciama a Misiri matingĩahotire kũrũgama mbere ya Musa nĩ ũndũ wa mahũha marĩa maarĩ namo,* hamwe na andũ othe a bũrũri wa Misiri. 12 No Jehova akĩũmia ngoro ya Firaũni, akĩrega kũigua Musa na Harũni, o ta ũrĩa Jehova eerĩte Musa.

Mũthiro wa Mbura ya Mbembe

* 9:11 Mũthiro ũyũ wahũũrĩre aringi a ciama a bũrũri wa Misiri, no iyo ingĩ yerekeirio kũrĩ indo iria ciahooyagwo nĩ andũ a Misiri.

¹³ Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, “Ūkĩra rūciinĩ tene, ūkarũgame mbere ya Firaũni ūmwĩre atĩrĩ, ‘Ūũ nĩguo Jehova Ngai wa Ahibirania ekuuga: Rekereria andũ akwa mathiĩ, nĩgeetha makahoe, ¹⁴ kana ihinda rĩrĩ ngūtũmĩre mĩthiro yakwa yothe ya hinya, we o hamwe na anene aku na andũ aku, nĩguo ūmenye atĩ gūtĩrĩ ūngĩ ūhaana ta nĩ gũkũ thĩ guothe. ¹⁵ Nĩgũkorwo nginya rĩu nĩngĩhotete gūtambũrũkia guoko gwakwa, ngakũhũra na ngahũra andũ aku na mũthiro ūrĩa ūngĩmũniinĩte inyuothe thĩ. ¹⁶ No ngũrũgamĩtie nĩ ūndũ wa gĩtũmi gĩkĩ kĩũmbe, atĩ nguonie hinya wakwa, na atĩ rĩtwa rĩakwa rĩhunjio thĩ yothe. ¹⁷ No wĩyũmĩtie kũhinyĩrĩria andũ akwa na ūkagiria mathiĩ. ¹⁸ Nĩ ūndũ ūcio-rĩ, rūciũ ihinda ta rĩrĩ ngoiria mbura ya mbembe njũru mũno, itarĩ yoiria ĩngĩ tayo gũkũ bũrũri wa Misiri kuuma rĩrĩa Misiri kwambĩrĩrie gūtũũrwo nginya rĩu. ¹⁹ Gĩathane rĩu atĩ ūhiũ waku na indo ciothe iria ūrĩ nacio mũgũnda itoonyio handũ ingĩgitia, tondũ mbura ĩyo ya mbembe yoirĩra mũndũ o wothe ūrĩ nja kana nyamũ ĩtarehetwo mũciĩ o yothe na ĩrĩ kũu mũgũnda no ĩgũkua.’”

²⁰ Anene acio a Firaũni arĩa meetigĩrĩte kiugo kĩa Jehova makĩhiũha gũtoonyia ngombo ciao na ūhiũ wao nyũmba thĩinĩ. ²¹ No arĩa ma-teetigĩrĩre kiugo kĩa Jehova maatigire ngombo ciao na ūhiũ wao mĩgũnda-inĩ.

²² Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, “Tambũrũkia guoko ūkũroretie matu-inĩ nĩgeetha mbura ya mbembe yure bũrũri wa Misiri guothe; yurĩre andũ, na nyamũ na yurĩre kĩndũ gĩothe kĩrakũra mĩgũnda-inĩ ya bũrũri wa Misiri.” ²³ Rĩrĩa Musa aatambũrũkirie rũthanju arũroretie matu-inĩ, Jehova agĩtũma kũgĩe na marurumĩ hamwe na mbura ya mbembe, naruo rũheni rũkĩhenũka thĩ. Nĩ ūndũ ūcio Jehova akiuria mbura ya mbembe kũu bũrũri wa Misiri; ²⁴ mbura ya mbembe ĩgĩkiura, naruo rũheni rũkĩhenũka kũndũ guothe. Nĩkĩo kĩarĩ kĩhuhũkanio kĩrĩa kĩũru mũno kĩonekanĩte bũrũri wotho wa Misiri kuuma wambĩrĩria gūtũũrwo nĩ andũ. ²⁵ Mbura ĩyo ya mbembe ĩkiura bũrũri wotho wa Misiri, ĩkiurĩra kĩndũ gĩothe kĩarĩ mũgũnda, andũ o hamwe na nyamũ; ĩgĩthũkia kĩndũ gĩothe kĩarĩ mũgũnda na ĩgĩkahũra mĩtĩ yothe. ²⁶ Kũndũ kũrĩa mbura ĩyo ya mbembe ĩtoirire no bũrũri wa Gosheni, kũrĩa andũ a Isiraeli maarĩ.

²⁷ Nake Firaũni agũta Musa na Harũni, akĩmeera atĩrĩ, “Ihinda rĩrĩ nĩnjĩhĩtie. Jehova nĩwe wa ma; nĩ na andũ akwa nĩtũhĩtie. ²⁸ Hooyai Jehova, nĩgũkorwo nĩtũiganĩtie marurumĩ na mbura ya mbembe iria tuonete. Nĩngũmũrekereria mũthiĩ; mũtigũikara gũkũ rĩngĩ.”

²⁹ Musa akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndoima itũũra rĩrĩ inene, nĩngũtambũrũkia moko hooe Jehova. Marurumĩ nĩmegũthira, na gũtigũkorwo na mbura ĩngĩ ya mbembe, nĩgeetha ūmenye atĩ thĩ nĩ ya Jehova. ³⁰ No nĩnjũũĩ atĩ wee na anene aku mũtirĩ mũretigĩra Jehova Ngai.”

³¹ (Ūguta na cairi nĩciathũkirio, nĩ ūndũ cairi nĩyarutĩte magira, naguo ūguta ūkaruta kĩro. ³² No rĩrĩ, ngano o na guthemethu itiathũkirio, tondũ itiarĩ ngũrũ.)

³³ Hĩndĩ ĩyo Musa akĩehera harĩ Firaũni na akiuma nja ya itũũra inene. Agĩtambũrũkia moko amaroretie na kũrĩ Jehova; marurumĩ na mbura ya mbembe ĩgĩthira, na gũtiacookire kuura. ³⁴ Rĩrĩa Firaũni onire atĩ mbura ya mbembe na marurumĩ nĩciathira akĩhĩa rĩngĩ; we na anene ake makĩũmia ngoro ciao. ³⁵ Nĩ ūndũ ūcio ngoro ya Firaũni yarĩ nyũmũ

na ndangĩarekereirie andũ a Isiraeli mathiĩ, o ta ũrĩa Jehova aarĩtie na kanua ka Musa.

10

Mũthiro wa Ngigĩ

¹ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Thiĩ kũrĩ Firaũni, nĩgũkorwo nĩnyũmitie ngoro yake na ngoro cia anene ake nĩgeetha ninge ciana ici ciakwa gatagatĩ-inĩ kao; ² nĩguo mũkeeraga ciana cianyu na ciana ciacio ũrĩa ndokĩrĩire andũ a Misiri, na ũrĩa ndaringire ciana ciakwa gatagatĩ-inĩ kao, nĩguo mũmenye atĩ niĩ niĩ niĩ Jehova.”

³ Nĩ ũndũ ũcio Musa na Harũni magĩthiĩ kũrĩ Firaũni makĩmwĩra atĩrĩ, “Jehova Ngai wa Ahibirania ekuuga ũũ: ‘Ūgũikara nginya rĩ ũregete kũnjĩnyiihĩria? Rekereria andũ akwa mathiĩ, nĩgeetha makandungatĩre. ⁴ Warega kũmarekereria-rĩ, rũciũ nĩngarehithia ngigĩ bũrũri ũyũ wanyu. ⁵ Ikaiyũra thĩ, imĩhumbĩre yage kuoneka. Nĩkarĩa kĩrĩa gĩothe gĩtigĩtio nĩ mbura ya mbembe, o na irĩe mĩtĩ yothe ĩrĩa ĩrakũra mĩgũnda-inĩ yanyu. ⁶ Ikaiyũra nyũmba ciaku, na cia anene aku, na cia andũ othe a Misiri, ũndũ maithe manyu kana maguuka manyu matarĩ mona kuuma rĩrĩa mambĩriirie gũtũra bũrũri ũyũ nginya rĩu.’” Nake Musa akĩgarũrũka akĩherera Firaũni.

⁷ Anene a Firaũni makĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ nginya rĩ mũndũ ũyũ egũtũũra arĩ mũtego harĩ ithuĩ? Rekereria andũ aya mathiĩ, nĩgeetha makahooe Jehova Ngai wao. Ndũramenya atĩ bũrũri wa Misiri nĩwanangĩtwo?”

⁸ Musa na Harũni magĩcookio kũrĩ Firaũni. Nake akĩmeera atĩrĩ, “Thiĩ mũkahooe Jehova Ngai wanyu; no rĩrĩ, nĩ arĩkũ megũthiĩ?”

⁹ Musa akĩmũcookeria atĩrĩ, “Tũgũthiĩ na andũ aitũ arĩa ethĩ o na arĩa akũrũ, tũthiĩ na aanake na airĩtu aitũ, na tũthiĩ na ũhiũ witũ wothe, tondũ tũrathĩ gũkũngũira Jehova na iruga inene.”

¹⁰ Firaũni akiuga atĩrĩ, “Hĩ! Kaĩ Jehova arogĩikara na inyuĩ ingĩmũrekereria mũthiĩ na atumia anyu na ciana cianyu-ĩ! Hatĩrĩ nganja mũrĩ na muoroto mũũru. ¹¹ Aca! Thiĩ o arũme oiki,* mũthiĩ mũhooe Jehova, nĩgũkorwo ũguo nĩguo mũkoretwo mũkĩenda.” Nao Musa na Harũni makĩingatwo, makĩhehera mbere ya Firaũni.

¹² Nake Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Tambũrũkia guoko gwaku igũrũ rĩa bũrũri wa Misiri nĩgeetha ngigĩ ciũke ciyũre bũrũri ũyũ wothe, nacio irĩe kĩndũ gĩothe kĩrakũra mĩgũnda-inĩ, kĩrĩa gĩothe gĩatigirio nĩ mbura ya mbembe.”

¹³ Nĩ ũndũ ũcio Musa agĩtambũrũkia rũthanju rwake igũrũ rĩa bũrũri wa Misiri, nake Jehova agĩtũma rũhuho ruumĩte irathĩro rũhurutane kũu bũrũri ũcio mũthenya wothe na ũtukũ wothe. Gũgĩkinya rũciinĩ rũhuho rũu nĩ rwarehete ngigĩ. ¹⁴ Nacio ngigĩ icio ikĩhithũkĩra bũrũri wa Misiri wothe na igĩikara kũndũ guothe bũrũri-inĩ irĩ nyingĩ mũno. Mbere ĩyo gũtiagĩte mũthiro wa ngigĩ ta ũcio na gũtikagĩa ũngĩ ta ũcio. ¹⁵ Ikĩhumbĩra thĩ yothe o nginya ikĩra. Ikĩrĩa kĩrĩa gĩothe gĩatigarĩtio nĩ mbura ya mbembe, kĩrĩa gĩothe gĩakũraga mĩgũnda o na matunda marĩa maarĩ mĩtĩ-inĩ. Gũtirĩ kĩndũ kĩgũ gĩatigarire mũtĩ-inĩ kana mũmera bũrũri-inĩ wothe wa Misiri.

¹⁶ Nake Firaũni agĩta Musa na Harũni narua, akĩmeera atĩrĩ, “Nĩnjĩhĩirie Jehova Ngai wanyu, o na inyuĩ nĩndĩmwĩhĩirie. ¹⁷ Rĩu ndekeraĩ mehia

* **10:11** Arũme no-o metĩkĩrĩtio kũhooya thĩinĩ wa ndini ya andũ a Misiri.

makwa o rīngī na mūhooe Jehova Ngai wanyu anjehererie mūthiro ūyū mūūru.”

¹⁸ Hīndī īyo Musa akīeherera Firaūni agīthī akīhooya Jehova. ¹⁹ Nake Jehova akīgarūra rūhuho, akīrūtua rūhuho rūnene rwa kuuma ithūiro, naruo rūkīūmbūra ngigī icio, rūgīcitwara Iria-inī Itune. Gūtīrī gakigī o na kamwe gaatigarire būrūri wa Misiri. ²⁰ No Jehova akīūmia ngoro ya Firaūni, nake akīrega kūrekereria andū a Isiraeli mathīi.

Mūthiro wa Nduma

²¹ Ningī Jehova akīira Musa atīrī, “Tambūrūkia guoko ūkūroretie igūrū matu-inī nīgeetha nduma īiyūre būrūri wa Misiri, nduma īngīhutīka.”

²² Nī ūndū ūcio Musa agītambūrūkia guoko akūroretie igūrū matu-inī, nayo nduma nene ikīiyūra būrūri wa Misiri mīthenya ītatū. ²³ Gūtīrī mūdū ūngīahotire kuona ūrīa ūngī kana oime gwake handū ha mīthenya ītatū. No andū a Isiraeli, othe kūrīa maikaraga kwarī na ūtheri.

²⁴ Ningī Firaūni agīita Musa, akīmwīra atīrī, “Thīi mūkahooe Jehova. O na atumia anyu na ciana no mathīi na inyu; no rīrī, mūtige ndūuru cianyu cia mbūri na cia ng’ombe.”

²⁵ No Musa akīmwīra atīrī, “No nginya ūtwītīkīrie tūkarutīre Jehova Ngai witū magongona na maruta ma njino. ²⁶ Ūhiū witū no nginya tūthī naguo; gūtīrī o na ihūngū tūgūtiga na thuutha. No nginya tūhūthīre imwe ciacio tūkīhooya Jehova Ngai witū, na tūtingīmenya nī irīkū irībatarania mahooya-inī nginya tūkinye kūu.”

²⁷ No Jehova akīūmia ngoro ya Firaūni, nake akīrega kūmarekereria mathīi. ²⁸ Firaūni akīira Musa atīrī, “Uma, ūnjeherere! Wīmenyerere ndūkanooke mbere yakwa rīngī! Mūthenya ūrīa ūkoona ūthīū wakwa, no gūkua ūgaakua.”

²⁹ Musa akīmūcookeria atīrī, “O ta ūguo woiga, ndigooka mbere yaku rīngī.”

11

Mūthiro wa Marigithathi

¹ Na rīrī, Jehova nīeerīte Musa atīrī, “Nīngūrehere Firaūni na būrūri wa Misiri mūthiro ūngī ūmwe. Thuutha ūcio, nīakamūrekereria mūthī mume gūkū, na rīrīa ageeka ūguo, nīkūmūingata akaamūingata biū. ² Īra arūme othe, o hamwe na andū-a-nja mahooe andū a matūūra mao indo cia betha na cia thahabu.” ³ (Jehova agītūma andū acio metīkīrīke nī andū a Misiri, na Musa we mwene aarī mūtīku mūno kūu būrūri wa Misiri nī anene a Firaūni o na andū arīa angī.)

⁴ Nī ūndū ūcio Musa akiuga atīrī, “Jehova ekuuga ūū: ‘Kūrī ta ūtukū gatagatī nīngatuīkania būrūri wa Misiri wothe. ⁵ Mwana wothe wa kahī wa irigithathi gūkū būrūri wa Misiri nīagaakua, kwambīrīria irigithathi rīa Firaūni, rīrīa rīikaragīra gītī kīa ūnene, nginya irigithathi rīa ngombo ya mūirītu, ūrīa ūrutaga wīra gīthīi-inī, na marigithathi mothe ma ng’ombe o namo. ⁶ Nīgūkaagīa kīrīro kīnene būrūri wa Misiri wothe, kīrīro kīuru gītārī gīakorwo kuo, na gītakagīa kuo rīngī o na rī. ⁷ No gatagatī ka andū a Isiraeli, gūtīrī ngui īgaakūgīra mūdū, kana ikūgīre nyamū.’ Hīndī īyo nīūkamenya atī Jehova nīekīrīte ngūūrani harī andū a Misiri na andū a Isiraeli. ⁸ Anene aya aku othe magooka kūrī nī, manyinamīrīre makiugaga atīrī, ‘Thīi, we mwene o na andū arīa makūrūmīrīre!’ Thuutha ūcio nīngathiī.” Hīndī īyo Musa, acinītwo nī marakara, akīeherera Firaūni.

⁹ Jehova n̄eer̄ite Musa at̄ir̄i, “Firaũni n̄akarega gũkũigua, n̄igeetha morirũ makwa gũkũ bũrũri wa Misiri mongerereke.” ¹⁰ Musa na Harũni n̄imaringire morirũ maya mothe mbere ya Firaũni, no Jehova akĩũmia ngoro ya Firaũni, na ndaigana kũrekereria andũ a Isiraeli moime bũrũri-inĩ wake.

12

Gĩathĩ kĩa Bathaka

¹ Jehova akĩira Musa na Harũni marĩ kũu bũrũri wa Misiri at̄ir̄i, ² “Mweri ũyũ n̄iguo ũgũtuĩka mweri wa mbere harĩ inyuĩ, ũtuĩke mweri wa mbere wa mwaka wanyu. ³ Īrai andũ othe a Isiraeli atĩ mũthenya wa ikũmi mweri ũyũ, o mũndũ akanyit̄ira andũ a nyũmba yake gatũrũme; o nyũmba gatũrũme kamwe. ⁴ Nyũmba ĩngĩgakorwo ĩrĩ nini mũno, ũndũ ĩtangĩniina gatũrũme kamwe-rĩ, n̄imanyiitanĩre gatũrũme kamwe na nyũmba ĩrĩa mahakanĩte nayo, marĩkĩtie gwĩtara mũigana wao meturanĩre. Rorai na mũtue wega nĩ tũtũrũme tũigana tũkabatarania kũringana na mũrĩre wa o mũndũ. ⁵ Nyamũ iria mũgũthuura no nginya ikorwo irĩ tũtũrũme twa ũkũrũ wa mwaka ũmwe, na itarĩ na kaũũgũ, na mũgaaciruta kuuma harĩ ng’ondũ kana mbũri. ⁶ Cimenyererei nginya mũthenya wa ikũmi na ĩna wa mweri, hĩndĩ ĩrĩa andũ othe a Isiraeli magaacithĩnja hwaĩ-inĩ. ⁷ Hĩndĩ ĩyo makooya thakame ĩmwe ya tũtũrũme tũu, nao mamĩhake hingĩro-inĩ cia igũrũ na cia mũena ya mũrango wa nyũmba ĩrĩa makaarĩra tũtũrũme tũu. ⁸ Ũtukũ o ũcio makaarĩra nyama icio ihĩhĩtio na mwaki, marĩianĩre na nyeni ndũrũ na mũgate ĩtarĩ mũkĩre ndawa ya kũmbia. ⁹ Mũtikanarĩe nyama irĩ njĩthĩ kana ĩtherũkĩtio na maaĩ, no ihĩhio na mwaki, mũtwe, na magũrũ o na nyama cia nda. ¹⁰ Mũtikanatigie imwe ciacio ikinyĩrie rũciinĩ; iria ingĩtigara nginya rũciinĩ, no nginya mũgaacicina. ¹¹ Ũũ n̄iguo mũkaarĩra nyama icio: mũkorwo mwĩhotorete mũcibi yanyu njohero, na iraatũ cianyu irĩ magũrũ,* na mũtirima yanyu ĩrĩ moko. Mũgaacirĩra naihenya; ĩyo n̄iyo Bathaka ya Jehova.

¹² “O ũtukũ ũcio n̄ingatuĩkanĩria bũrũri wa Misiri, na n̄ingooraga marigithathi mothe ma andũ na ma nyamũ, na n̄ingatuĩra ngai cia bũrũri wa Misiri ciothe ciira. Nĩ nĩ n̄i Jehova. ¹³ Thakame ĩyo ĩgaatuĩka rũrũri rwanyu nyũmba-inĩ iria mũgaakorwo mũrĩ, na rĩrĩa ngoona thakame-rĩ, no kũmũhĩtũka ngaamũhĩtũka. Gũtirĩ mũthiro ũkamũhutia hĩndĩ ĩrĩa ngaahũra bũrũri wa Misiri.

¹⁴ “Mũthenya ũcio n̄imũrĩũririkanaga; ũkũngũyagĩrei harĩ njiarwa iria igooka ũrĩ wa gĩathĩ kĩa Jehova, ũrĩ ũndũ wathanĩtwo wa gũtũura. ¹⁵ Ihinda rĩa mũthenya mũgwanja, mũkaarĩraaga mũgate ĩtarĩ mũkĩre ndawa ya kũmbia. Mũthenya wa mbere mũkeheria ndawa ya kũmbia kuuma nyũmba cianyu,† n̄igũkorwo mũndũ o wothe ũngĩrĩa kĩndũ kĩrĩ ndawa ya kũmbia kuuma mũthenya wa mbere nginya wa mũgwanja-rĩ, n̄akaingatwo eherio harĩ andũ a Isiraeli. ¹⁶ Gĩai na kũngano gĩtheru mũthenya wa mbere, na mũgĩe na kĩngĩ mũthenya wa mũgwanja. Mũtikanarute wĩra o na ũrĩkũ mũthenya ĩyo, tiga o wa kũhaarĩria irio cia kũrĩno nĩ mũndũ wothe, ũguo noguo mũngĩka.

* **12:11** Ndwarĩ mũtugo wa andũ hĩndĩ ĩyo kũria mekĩrĩte iraatũ na makeyoha mũcibi, nĩ tondũ maarutaga iraatũ magĩtoonya nyũmba kana hema. † **12:15** Gĩathĩ kĩa Bathaka no k̄io k̄ioikaine na rĩitwa rĩngĩ ta Gĩathĩ kĩa Mũgate ũtarĩ mwĩkĩre ndawa ya kũmbia.

17 “Kūngũirai Gĩathĩ kĩa Mĩgate Ītarĩ Ndawa ya Kūimbia, tondũ nĩ mũthenya ũyũ kĩũmbe ndamũrutire mũrĩ ikundi kuuma bũrũri wa Misiri. Kūngũirai mũthenya ũyũ ũrĩ ũndũ wathanĩtwo wa gũtũũra nginya njiarwa iria igooka. 18 Mweri wa mbere mũrĩrĩaga mĩgate ĩtarĩ na ndawa ya kũimbia, kwambĩrĩria hwaĩ-inĩ wa mũthenya wa ikũmi na ĩna, nginya hwaĩ-inĩ wa mũthenya wa mĩrongo ĩrĩ na ũmwe. 19 Handũ ha matukũ mũgwanja, gũtikoneke ndawa ya kũimbia mĩgate nyũmba-inĩ cianyu. Na rĩrĩ, mũndũ o wothe ũngĩrĩa kĩndũ kĩrĩ na ndawa ya kũimbia nĩakaingatwo athengio mũingĩ-inĩ wa Isiraeli, arĩ mũgeni, kana aciarĩtwo arĩ Mũisiraeli. 20 Mũtikanarĩe kĩndũ gũkĩrĩtwo ndawa ya kũimbia. Kũrĩa guothe mũgaatũũra, mũkaarĩaga mĩgate ĩtarĩ ndawa ya kũimbia.”

21 Nake Musa agĩta athuuri a Isiraeli othe, akĩmeera atĩrĩ, “Thĩĩ o narua mũgathuure nyamũ nĩ ũndũ wa nyũmba cianyu na mũthĩnje gatũrũme ka Bathaka. 22 Oyai kĩohe kĩa mahuti ma mũthobi, mũgĩtobokie karaĩ-inĩ karĩ na thakame, mũcooke mũmĩhake hingĩro ya igũrũ ya mũrango, o na mĩena yeerĩ ya hingĩro cia mũrango. Gũtikagĩe mũndũ o na ũmwe wanyu ũkuuma nja ya nyũmba yake nginya rũciinĩ. 23 Hĩndĩ ĩrĩa Jehova arĩtuĩkania bũrũri nĩguo orage andũ a Misiri-rĩ, nĩarĩona thakame ĩyo ĩrĩ igũrũ na mĩena ya hingĩro cia mũrango, nake ahĩtũke mũromo wa nyũmba ĩyo, na nĩakagiria mũniinani atoonye nyũmba cianyu amũũrage.

24 “Athĩkĩrai ũrutani ũyũ taarĩ watho wa gũtũũra wathĩkagĩrwo nĩ inyuĩ na njiaro cianyu. 25 Rĩrĩa mũgaatoonya bũrũri ũrĩa Jehova akaamũhe ta ũrĩa eranĩre-rĩ, mũkaamenyagĩrĩa gĩathĩ gĩkĩ. 26 Na rĩrĩa ciana cianyu ikamũũria atĩrĩ, ‘Gĩathĩ gĩkĩ kiugĩte atĩa harĩ inyuĩ?’ 27 Mũgaaciĩra atĩrĩ, ‘Nĩ igongona rĩa Bathaka rĩa kũrutĩra Jehova, ũrĩa waagararire nyũmba cia andũ a Isiraeli kũu bũrũri wa Misiri, na akĩhonokia andũ a nyũmba ciitũ hĩndĩ ĩrĩa ooragire andũ a Misiri.’ ” Nao andũ makĩnamĩrĩria mothiũ mao, makĩhooya. 28 Andũ a Isiraeli magĩgĩka o ũrĩa Jehova aathire Musa na Harũni.

29 O ũtukũ gatagatĩ Jehova akĩũraga marigithathi mothe kũu bũrũri wa Misiri, kwambĩrĩria irigithathi rĩa Firaũni, ũrĩa waikaragĩra gĩtĩ kĩa ũnene, nginya irigithathi rĩa mũndũ muohe ũrĩa warĩ njeera na marigithathi ma mahiũ mothe. 30 Firaũni na anene ake othe o na andũ a Misiri othe, magĩũkĩra kũrĩ o ũtukũ, nakuo gũkĩgĩa kĩrĩro kĩnene kũu bũrũri wa Misiri, nĩgũkorwo gũtiarĩ nyũmba ĩtaarĩ na mũndũ wakuĩte.

Thaama

31 O ũtukũ ũcio, Firaũni agĩta Musa na Harũni, akĩmeera atĩrĩ, “Ũkĩrai! Ehererai andũ akwa, inyuĩ o na andũ a Isiraeli othe! Thĩĩ mũgatungatĩre Jehova o ta ũrĩa mũrĩtie. 32 Oyai ndũũru cianyu cia mbũri na cia ng’ombe o ta ũrĩa mũroigĩte na mũthiĩ. Na mũndathime o na niĩ.”

33 Nao andũ a Misiri makĩhĩka andũ acio moime bũrũri ũcio na ihenya, nĩgũkorwo moigire atĩrĩ, “Kwaga ũguo, tũgũkua ithuotho!” 34 Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli makĩoya kĩmere kĩa gĩtanekĩrwo ndawa ya kũimbia, na magĩgĩkuua na ciande, nayo mĩharatĩ yoohereirwo nguo-inĩ. 35 Nao andũ a Isiraeli magĩka o ta ũrĩa meerĩtwo nĩ Musa na makĩhooya andũ a Misiri mamahe indo cia betha na cia thahabu, o na nguo. 36 Jehova agĩtũma andũ acio metĩkĩrĩke nĩ andũ a Misiri nao makĩmahe kĩrĩa gĩothe meetirie; nĩ ũndũ ũcio magĩtaha indo cia andũ a Misiri.

37 Andũ a Isiraeli makĩambĩrĩria rũgendo kuuma Ramesese magĩthiĩ Sukothu. Arũme arĩa metwaraga na magũrũ maarĩ ta 600,000 hategũtarwo atumia na ciana. 38 Na andũ angĩ aingĩ nĩmathiire na makĩambatania

nao, hamwe na ndũuru nene cia mahiũ ma mbũri na ng'ombe. ³⁹ Kĩmere kĩa maarutĩte bũrũri wa Misiri nĩkĩo maatũmirire gũthondeka mĩgate ĩtarĩ ndawa ya kũmbia. Kĩmere kũ gĩtarĩ na ndawa ya kũmbia tondũ nĩkũngatwo maingatirwo bũrũri wa Misiri, na matiigana kũgĩa na ihinda rĩa kũhaarĩria irio ciao.

⁴⁰ Ihinda rĩa andũ a Isiraeli maatũurire bũrũri wa Misiri nĩ mĩaka 430. ⁴¹ Harĩa mĩaka ĩyo 430 yathirĩire-rĩ, mũthenya o ro ũcio, nĩguo ikundi ciothe cia andũ a Jehova cioimire bũrũri wa Misiri. ⁴² Tondũ ũtukũ ũcio nĩguo Jehova aikarire eiguĩte nĩguo amarute bũrũri wa Misiri-rĩ, na ũtukũ ũyũ nao andũ a Isiraeli othe nĩmarĩkaraga meiguĩte nĩguo matĩage Jehova njjarwa-inĩ ciothe iria igooka.

Mĩhingo ya Bathaka

⁴³ Jehova akĩra Musa na Harũni atĩrĩ, “Maya nĩmo mawatho ma Bathaka:

“Gũtirĩ mũgeni ũngĩrĩa Bathaka ĩyo. ⁴⁴ Ngombo o yothe ũgũrĩte no ĩrĩe Bathaka ĩyo thuutha wa kũmĩruithia, ⁴⁵ no mũrarĩrĩri kana mũruti wĩra wa mũcaara ndakanamĩrĩe.

⁴⁶ “No nginya ĩrĩagĩrwo thĩnĩ wa nyũmba o ĩmwe, mũtikanoimie nyama o na ĩrĩkũ nja ya nyũmba. Mũtikanoine ihĩndĩ o na rĩmwe rĩayo.

⁴⁷ Mũingĩ wothe wa Isiraeli no nginya ũkũngũire Bathaka.

⁴⁸ “Mũgeni ũtũũrĩte thĩnĩ wanyu na nĩekwenda gũkũngũira Bathaka ya Jehova, no nginya aruithie arũme othe a nyũmba yake; thuutha ũcio nĩrĩo angĩkũngũira Bathaka ta mũndũ ũciarĩrwo bũrũri-inĩ. Gũtirĩ mũndũ mũrũme ũtarĩ mũruu ũngĩrĩa Bathaka. ⁴⁹ Watho o ũcio noguo ũgwatha arĩa maciarĩtwo marĩ a bũrũri, o na ageni arĩa matũũranagia na inyuĩ.”

⁵⁰ Andũ a Isiraeli othe magĩka o ũrĩa Jehova aathĩte Musa na Harũni. ⁵¹ Na mũthenya o ro ũcio, Jehova akĩruta andũ a Isiraeli kuuma bũrũri wa Misiri na ikundi ciao.

13

Kwamũrwo kwa Marigithathi

¹ Nake Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ² “Nyamũrĩra marigithathi mothe ma twana twa tũhĩ. Maciaro ma mbere ma nda o yothe gatagatĩ-inĩ ka andũ a Isiraeli nĩ makwa, marĩ ma mũndũ kana ma nyamũ.”

³ Nake Musa akĩra andũ atĩrĩ, “Ririkanagai mũthenya ũyũ, mũthenya ũrĩa mwoimire bũrũri wa Misiri, mũkiuma bũrũri wa ũkombo, tondũ Jehova nĩamũrutire kuo na guoko kwa hinya. Mũtikarĩage kĩndũ kĩrĩ na ndawa ya kũmbia. ⁴ ũmũthĩ, mweri-inĩ ũyũ wa Abibu, nĩguo mũroimagara mũthĩ. ⁵ Rĩrĩa Jehova akaamũkinyia bũrũri wa Akaanani, na Ahiti, na Aamori, na Ahivi, na Ajebusi bũrũri ũrĩa eehĩtĩre mbere ya maithe manyu ma tene atĩ nĩakamũhe bũrũri ũrĩ bũthi wa iria na ũũkĩ-rĩ, mũkaamenyagĩrĩa gĩathĩ gĩkĩ mweri-inĩ ũyũ: ⁶ Ihinda rĩa mũthenya mũgwanja mũkaarĩaga mĩgate ĩtarĩ mũkĩre ndawa ya kũmbia na mũthenya wa mũgwanja mũthondeke iruga inene nĩ ũndũ wa Jehova. ⁷ Rĩagai mĩgate ĩtarĩ mũkĩre ndawa ya kũmbia ihinda rĩa mũthenya ĩyo mũgwanja; gũtikoneke kĩndũ kĩrĩ na ndawa ya kũmbia gatagatĩ kanyu, kana ndawa ya kũmbia yoneke handũ o hothe mĩhaka-inĩ yanyu. ⁸ Mũthenya ũcio o mũndũ ere mũriũ atĩrĩ, ‘Ndĩreka ũũ tondũ wa ũrĩa Jehova aanjĩkĩre rĩrĩa ndoimire bũrũri wa Misiri.’ ⁹ Kũmenyerera mũthenya ũyũ nĩkuo kũrĩtuĩkaga ta rũuri guoko-inĩ gwaku, na kĩrĩkĩania

ũthiũ-inĩ waku, atĩ watho wa Jehova nĩũriikaraga iromo-inĩ ciaku. Nĩgũkorwo Jehova nĩakũrutire bũrũri wa Misiri na guoko gwake kwa hinya. ¹⁰ No nginya mũrũmie watho ũyũ mwathane ihinda rĩaguo rĩakinya, mwaka o mwaka.

¹¹ “Thuutha wa Jehova kũmũkinya bũrũri wa Akaanani na amũhe guo, o ta ũrĩa eeranĩire na mwĩhĩtwa kũrĩ inyuĩ o na maithe manyu ma tene-rĩ, ¹² nĩmũkahe Jehova maciaro ma mbere ma nda ciothe. Marigithathi ma njamba mothe ma ũhiũ wanyu nĩ ma Jehova. ¹³ Mũgaakũũraga irigithathi o rĩothe rĩa ndigiri na gatũrũme,* no mũngĩaga kũrĩkũũra-rĩ, mũriune ngingo. Kũũragai marigithathi mothe manyu ma aanake.

¹⁴ “Matukũ-inĩ marĩa magooka, rĩrĩa mũrũguo agaakũũria atĩrĩ, ‘Ũũ nĩ kuuga atĩa?’ mwĩre atĩrĩ, ‘Jehova aatũrutire bũrũri wa Misiri, agĩtũruta bũrũri wa ũkombo, na guoko gwake kwa hinya. ¹⁵ Rĩrĩa Firaũni omirie mũtwe akĩrega gũtũrekereria-rĩ, Jehova nĩooragire marigithathi ma bũrũri wa Misiri mothe, andũ o na nyamũ. Ũndũ ũcio nĩguo ũtũmaga ndutĩre Jehova igongona rĩa njamba ciothe iria ciambaga kuuma nda, na ngakũũra mũriũ wakwa wothe wa irigithathi. ¹⁶ Naguo ũndũ ũcio ũrĩtuĩkaga ta rũũri guoko-inĩ gwaku, o na ũtuĩkage kĩonania gũĩkĩrĩtwo ũthiũ-inĩ waku, atĩ Jehova nĩatũrutire bũrũri wa Misiri na guoko gwake kwa hinya.’ ”

Kũringa Iria Itune

¹⁷ Rĩrĩa Firaũni aarekereirie andũ a Isiraeli mathiĩ-rĩ, Ngai ndaama-tongoreirie njĩra-inĩ ya kũhĩtũkĩra bũrũri wa Afilisti,† o na gũtuĩka iyo nĩyo yarĩ njĩra irĩa nguhĩ. Nĩgũkorwo Ngai oigire atĩrĩ, “Mangĩcemanía na mbaara-rĩ, maahota kwĩricũkwo, macooke bũrũri wa Misiri.” ¹⁸ Nĩ ũndũ ũcio Ngai agĩgĩtongoria andũ acio mathiũrũrũkĩire njĩra ya werũ-inĩ merekeire Iria Itune. Andũ a Isiraeli maambatire makiuma bũrũri wa Misiri meeohete indo cia mbaara.

¹⁹ Musa nĩakuuire mahĩndĩ ma Jusufu, nĩ ũndũ Jusufu nĩehĩtithĩtie ariũ a Isiraeli na mwĩhĩtwa. Oigĩte atĩrĩ, “Ti-itherũ Ngai nĩakamũteithia, na inyuĩ hĩndĩ iyo no nginya mũgaakuua mahĩndĩ makwa kuuma kũndũ gũkũ.”

²⁰ Thuutha wa kuuma Sukothu maambire kambĩ ciao Ehamu ndeere-inĩ cia werũ. ²¹ Mũthenya, Jehova aathiiaga mbere yao arĩ gĩtugĩ-inĩ gĩa itu gĩa kũmoonereria njĩra, na ũtukũ-rĩ, aathiiaga mbere yao arĩ gĩtugĩ-inĩ kĩa mwaki amamũrĩkĩire njĩra, nĩgeetha mahote gũthiĩ mũthenya o na ũtukũ. ²² Gĩtugĩ gĩa itu mũthenya kana gĩtugĩ kĩa mwaki ũtukũ, gũtirĩ kĩeheraga handũ hakĩo mbere ya andũ acio.

14

¹ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ² “Ĩra andũ a Isiraeli macooke na thuutha, na mambe hema gũkuhĩ na Pi-Hahirothu, gatagatĩ ka Migidoli na iria. Nĩmambe hema hũgũrũrũ-inĩ cia iria, kũng’ethanĩra na Baali-Zefoni. ³ Firaũni nĩageciiria atĩrĩ, ‘andũ a Isiraeli marĩ na kĩrigiicano no kũũrũũra marorũũra bũrũri-inĩ, mahingĩrĩrio nĩ werũ.’ ⁴ Na nĩngomia ngoro ya Firaũni, nake nĩakamaingatithia. No nĩ mwene nĩngegĩra na riiri nĩ ũndũ wa Firaũni na mbũtũ yake yothe ya ita, nao andũ a Misiri nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova.” Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli magĩka o ũguo merĩtwo.

* **13:13** Ndigiri ndĩngĩarutĩrwo Ngai ta igongona, no watho nĩwetĩkĩrĩtie ikũũranio na ndũrũme.

† **13:17** Njĩra ĩno nĩyo yarĩ nguhĩ kuuma Gosheni gũthiĩ Kaanani, na nĩyarangagĩrwo nĩ andũ a Misiri.

⁵ Rĩrĩa mũthamaki wa bũrũri wa Misiri eerirwo atĩ andũ acio nĩmorĩte-rĩ, Firaũni na anene ake makĩricũkwo ũhoro ũcio, magĩkiuga atĩrĩ, “Hĩ! Tweka atĩa? Twarekereria andũ a Isiraeli mathiĩ na ithuĩ tuorĩrwo nĩ ũtungata wao?” ⁶ Nĩ ũndũ ũcio akiuga ngaari yake ya ita ĩhaarĩrio, na agĩthiĩ na mbũtũ yake ya ita. ⁷ Agĩthiĩ na ngaari cia ita 600 iria njega mũno, o hamwe na ngaari cia ita iria ingĩ ciothe cia bũrũri wa Misiri, ciothe irũgamĩrĩrwo nĩ anene. ⁸ Jehova akĩũmia ngoro ya Firaũni mũthamaki wa bũrũri wa Misiri, na nĩ ũndũ ũcio akĩrũmĩrĩra andũ a Isiraeli na ihenya arĩa moimagarĩte makinyũkĩtie na ũcamba. ⁹ Andũ a Misiri, hamwe na mbarathi ciothe cia Firaũni na ngaari cia ita, na andũ arĩa mathiia mahaicĩte mbarathi, na thigari, makĩrũmĩrĩra andũ a Isiraeli na ihenya makĩmakinyĩra harĩa maambĩte hema rũteere-inĩ rwa iria, hakuhĩ na Pi-Hahirothu kũng’ethera Baali-Zefoni.

¹⁰ Firaũni akuhĩrĩria-rĩ, andũ a Isiraeli makĩhũgũra, makĩona andũ a Misiri mamomĩte thuutha makĩmaka mũno, magĩkaĩra Jehova. ¹¹ Makĩra Musa atĩrĩ, “Nĩ mbĩrĩra gũtaarĩ bũrũri wa Misiri, nĩguo ũtũrehe tũkuĩre gũkũ werũ-inĩ? Nĩ atĩa ũũ ũtwĩkĩte ũgatũruta bũrũri wa Misiri? ¹² Githĩ tũtiakwĩre tũrĩ o bũrũri wa Misiri atĩ ũtigane na ithuĩ, ũreke tũtungatĩre andũ a bũrũri wa Misiri? Kũngĩarĩ wega tũtungatĩre andũ a Misiri kũrĩ gũkuĩra werũ-inĩ!”

¹³ Musa agĩcookeria andũ acio atĩrĩ, “Tigai gwĩtigĩra. Mwĩhaandei wega, na nĩmũkuona ũhonokio ũrĩa Jehova ekũmũrehere ũmũthĩ. Andũ a Misiri aya mũrona ũmũthĩ, mũtikamona rĩngĩ. ¹⁴ Jehova nĩekũmũrũrĩra, mũbatie o gũikara mũhooreire.”

¹⁵ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Ūrangaĩra nĩkĩ? ĩra andũ a Isiraeli mathiĩ na mbere. ¹⁶ Oya rũthanju rwaku, na ũtambũrũkie guoko igũrũ wa iria ũgayanie maaĩ nĩgeetha andũ a Isiraeli matuĩkanĩrie iria-inĩ, mathiĩrĩre thĩ nyũmũ. ¹⁷ Nĩngũũmia ngoro cia andũ a Misiri nĩgeetha o nao mamarũmĩrĩre. Na nĩngegũra riiri nĩ ũndũ wa Firaũni na mbũtũ yake ya ita, o na nĩ ũndũ wa ngaari ciake cia ita, o na andũ ake arĩa mathiia mahaicĩte mbarathi. ¹⁸ Nao andũ a Misiri nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ Jehova hĩndĩ ĩyo ngegĩra riiri nĩ ũndũ wa Firaũni, na ngaari ciake cia ita na andũ ake arĩa mathiia mahaicĩte mbarathi.”

¹⁹ Hĩndĩ ĩyo mũraika wa Ngai ũrĩa wathiiaga atongoretie mbũtũ ya thigari cia Isiraeli, akĩehera agĩcooka thuutha wao. Gĩtugĩ gĩa itu nakĩo gĩkiuma hau mbere, gĩkĩrũgama thuutha wao, ²⁰ gĩkĩgĩa gatagatĩ ga thigari cia Misiri na cia Isiraeli. ũtukũ wothe itu rĩu rĩgĩkĩra nduma mwena ũmwe, na ũtheri mwena ũrĩa ũngĩ; nĩ ũndũ ũcio gũtirĩ andũ makuhĩrĩrie arĩa angĩ ũtukũ wothe.

²¹ Ningĩ Musa agĩtambũrũkia guoko igũrũ wa iria, na ũtukũ wothe Jehova agĩtindĩka iria na thuutha na ũndũ wa rũhuho rwa kuuma mwena wa irathĩro, na agĩtũma hau hatuĩke thĩ nyũmũ. Maaĩ macio makĩgayũkana, ²² nao andũ a Isiraeli makĩringa iria mahĩtũkĩire thĩ nyũmũ, maaĩ marũgamĩte mwena wao wa ũrĩo na wa ũmotho.

²³ Nao andũ a Misiri makĩmarũmĩrĩra na ihenya, nacio mbarathi ciothe cia Firaũni na ngaari cia ita, na andũ arĩa mathiia mahaicĩte mbarathi makĩmarũmĩrĩra nginya iria-inĩ. ²⁴ Rũciinĩ ruoro rũgĩtema-rĩ, Jehova agĩcũthĩrĩria mbũtũ ya ita ya andũ a Misiri arĩ gĩtugĩ-inĩ kĩa mwaki na gĩa itu, nake akĩmĩrigiica. ²⁵ Agĩtũma magũrũ ma ngaari ciao cia ita macomoke nĩgeetha makorwo na thĩna wa gũcitwarithia. Nao andũ a

Misiri makiuga atĩrĩ, “Nĩtũũrei twehere harĩ andũ aya a Isiraeli! Jehova nĩwe ũramarũĩrĩra kũrĩ andũ a Misiri.”

²⁶ Ningĩ Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, “Tambũrũkia guoko igũrũ wa iria nĩgeetha maaĩ macooke mahubanĩrie andũ a Misiri na ngaari ciao cia ita, na andũ arĩa mathiiaga mahaicĩte mbarathi.” ²⁷ Musa agĩtambũrũkia guoko gwake igũrũ wa iria, na gũgĩkĩa-rĩ, iria rĩgĩcooka gũtherera o ta mbere. Nao andũ a Misiri makĩgeria kũrĩũrĩra, no Jehova akĩmahubanĩria iria-inĩ thĩinĩ. ²⁸ Maaĩ magĩcookana, magĩthika ngaari cia ita na andũ arĩa mathiiaga mahaicĩte mbarathi; nĩo mbũtũ yothe ya Firaũni ĩrĩa yarũmĩrĩire andũ a Isiraeli iria-inĩ. Gũtirĩ o na ũmwe wao wahonokire.

²⁹ No andũ a Isiraeli maaringire iria magereire njĩra nyũmũ, rũthingo rwa maaĩ rũrũgamĩte mwena wao wa ũrĩo na wa ũmotho. ³⁰ Mũthenya ũcio Jehova akĩhonokia Isiraeli kuuma moko-inĩ ma andũ a Misiri, nao andũ a Isiraeli makĩĩonera ciimba cia andũ a Misiri kũu hũgũrũrũ-inĩ cia iria. ³¹ Na rĩrĩa andũ a Isiraeli moonire hinya mũnene ũrĩa Jehova onirie andũ a Misiri-rĩ, andũ acio magĩĩtigĩra Jehova na makĩmwĩhoka o na makĩĩhoka Musa ndungata yake.

15

Rwĩmbo rwa Musa na Miriamu

¹ Hĩndĩ ĩyo Musa na andũ a Isiraeli makĩinĩra Jehova rwĩmbo rũrũ:

“Nĩngũinĩra Jehova,

nĩgũkorwo nĩwe ũtũũgĩrĩtio mũno.

Mbarathi amĩikĩtie iria-inĩ hamwe na mũmĩhaici.

² Jehova nĩwe hinya wakwa na rwĩmbo rwakwa;

nĩwe ũtuĩkĩte ũhonokio wakwa.

Nĩwe Ngai wakwa na nĩndĩimũgoocaga,

Nĩwe Ngai wa baba na nĩndĩimũtũũgagĩria.

³ Jehova nĩ njamba ya ita;

Jehova nĩrĩo rĩitwa rĩake.

⁴ Ngaari cia ita cia Firaũni na mbũtũ yake aamĩikirie iria-inĩ.

Anene arĩa ega mũno a Firaũni moorĩire maaĩ-inĩ ma Iria Itune.

⁵ Maaĩ marĩa mariku nĩmamathikĩte;

Nao magakĩrikĩra kũrĩa kũriku ta ihiga.

⁶ “Wee Jehova, guoko gwaku kwa ũrĩo kwarĩ gwa kũgegania, gũkagĩa hinya.

Wee Jehova, guoko gwaku kwa ũrĩo nĩ gwathuthangire thũ.

⁷ Nĩ ũndũ wa ũnene waku wa magegania,

nĩwakurumanirie arĩa magũũkĩrĩire.

Nĩwaitũrũrĩre marakara maku mahiũ;

makĩmacina taarĩ mahuti.

⁸ Na ũndũ wa mũrurumo wa mĩhũmũ ya maniũrũ maku-rĩ,

maaĩ nĩmeiganĩrĩire hĩba.

Makũmbĩ ma maaĩ makĩrũgama ta rũthingo;

maaĩ ma kũrĩa kũriku makĩnyitana gatagatĩ ka iria.

⁹ “Thũ nayo yetũite, ĩkoiga atĩrĩ,

‘Nĩngamarũmĩrĩra na ihenya, ndĩmakinyĩre.

Ngagayania indo iria matahĩte,

ndĩhũũnĩrĩrie nacio.

Nĩngũcomora rũhiũ rwakwa rwa njora,

nakuo guoko gwakwa kũmaniine.’

10 No wahuhire rūhuho rūkīhurutana,
 narīo iria rīkīmathika,
 makīrika ta kīgera maaī-inī maingī.

11 “Wee Jehova-rī, nūū ūhaana tawe harī ngai ciothe?
 Nūū ūhaana tawe,
 wee ūrī ūtheru wa magegania,
 wee wītīgīrītvo nī ūndū wa riiri waku,
 wee wīkaga maūndū ma magegania?”

12 Watambūrūkirie guoko gwaku kwa ūrīo, nayo thī ikīmameria.

13 “Nī ūndū wa wendo waku ūtathiraga,
 nīūgūtongoria andū arīa ūkūūrīte.
 Nīūkamatongoria na ūndū wa hinya waku,
 ūmatware nginya gīkaro gīaku gītheru.

14 Ndūrīrī ikaigua, nacio ciinaine;
 ruo rūnyiite andū a Filistia.

15 Aathani a Edomu nīmakamaka mūno,
 na atongoria a Moabi manyiitvo nī kūinaina,
 andū a Kaanani makaiyūrvo nī maaī nda;
 16 guoya na kīmako nīkamakinyīrīra.

Na ūndū wa hinya wa guoko gwaku-rī,
 makahaana ta ihiga matekwīnyagunya,
 nginya andū aku, Wee Jehova, maringe,
 nginya andū arīa wegūrīire maringe.

17 Ūkaamarehe thīinī na ūmahaande
 kīrīma-inī kīa igai rīaku,

o handū harīa, Wee Jehova,
 wombire hatūike gīkaro gīaku,
 handū-harīa-haamūre, harīa Wee Jehova,
 wahaandire na moko maku.

18 Jehova agaathamaka tene na tene.”

19 Hīndī irīa mbarathi cia Firaūni, na ngaari cia ita, na andū arīa maathi-
 iaga mahaicīte mbarathi maatoonyire iria-inī-rī, Jehova agīcookania maaī
 ma iria, makīmathika. No rīrī, andū a Isiraeli maatuīkanirie iria-inī
 mathiūrīire thī nyūmū. 20 Hīndī iyo Miriamu ūrīa mūnabii mūndū-wa-
 nja, mwarī wa nyina na Harūni, akīoya kīhembe gīa kūinio, nao atumia
 othe makīmuuma thuutha marī na ihembe ciao makīinaga. 21 Miriamu
 akīmainīra atīrī:

“Inīrai Jehova,
 nīgūkorwo nīwe ūtūūgīrītio mūno.

Mbarathi amīkītīe iria-inī, hamwe na mūmīhaici.”

Maaī ma Mara na ma Elimu

22 Ningī Musa agītongoria Isiraeli kuuma Iria Itune magīthiī Werū wa
 Shuri. Magīthiī rūgendo rwa mīthenya itatū werū-inī na matekuona
 maaī. 23 Rīrīa maakinyire Mara, matingīahotire kūnyua maaī makuo
 tondū maarī marūrū. (Nīkīo handū hau hetagwo Mara.) 24 Nī ūndū ūcio
 andū magītetia Musa, makiuga atīrī, “Tūkūnyua kī?”

25 Nake Musa agīkaīra Jehova, nake Jehova akīmuonia kamūtī.
 Agīgaikia maaī-inī, namo makīgīa mūcamo mwega.

O hau Jehova agīathana, akīmathondekera watho na uuge wa
 kūrūmagīrīrvo, na akīmagereria ho. 26 Akiuga atīrī, “Mūngīthikīrīria

mūgambo wa Jehova Ngai wanyu wega, na mwīke maūndū marīa magīrīire maitho-inī make, mūngīrūmbūiya maathani make na mūmenyerere wathani wake wothe-rī, ndikamūrehera mūrimū o na ūmwe wa īrīa ndareheire andū a Misiri, nīgūkorwo nī nī nī Jehova, ūrīa ūmūhonagia.”

²⁷ Ningī magīkinya Elimu, harīa haarī ithima ikūmi na igīrī, na mītende mīrongo mūgwanja, nao makīamba hema hau hakuhī na maaī.

16

Mana na Tūmakia-Arūme

¹ Mūngī wothe wa Isiraeli nīwoimagararire ūkiuma Elimu ūgīkinya Werū wa Sini, ūrīa ūrī gatagatī ka Elimu na kīrīma gīa Sinai, mūthenya wa ikūmi na ītano wa mweri wa keerī thuutha wao kuuma būrūri wa Misiri. ² Kūu werū-inī, mūngī ūcio wothe nīwatetirie Musa na Harūni. ³ Andū a Isiraeli makīmeera atīrī, “Naarī korwo Jehova aatūragīire būrūri wa Misiri na guoko gwake! Kūu twaikaraga tūthiūrūrūkiirie nyūngū cia nyama, na tūkarīaga o kīrīa gīothe twendaga, no inyuī mūtūrehete gūkū werū-inī nīguo mūūrage kīūngano gīkī gīothe na ng’aragu.”

⁴ Hīndī īyo Jehova akīra Musa atīrī, “Ngūmuurīria mīgate kuuma igūrū ta mbura. Andū mariumaga nja o mūthenya makongania mīgate ya kūmaigana o mūthenya ūcio. Ngūmageria na nīra īyo nyone kana nīmekūrūmīrīra ūrutani wakwa. ⁵ Mūthenya wa gatandatū-rī, marīharagīria kīrīa mainūkia, nakīo gīkoragwo kīrī maita meerī ma kīrīa monganagia mīthenya īrīa īngī.”

⁶ Nī ūndū ūcio Musa na Harūni makīra andū othe a Isiraeli atīrī, “Hwaī-inī-rī, nīmūrīmenya atī nī Jehova wamūrūtire būrūri wa Misiri, ⁷ na rūciinī nīmūkona riiri wa Jehova, tondū nīaiguīte ūrīa mūmūtetietie. Ithuī tūkīrī a, atī nīguo mūtūtetie?” ⁸ O na ningī Musa akīmeera atīrī, “Nīmūkamenya atī ūcio nī Jehova, rīrīa akaamūhe nyama mūrīe hwaī-inī na amūhe mīgate īrīa yothe mūkwenda rūciinī, tondū nīaiguīte ūrīa mūmūtetietie. Ithuī tūkīrī a? Ti ithuī mūrātetia, no nī Jehova mūrātetia.”

⁹ Ningī Musa akīra Harūni atīrī, “Īra mūngī wothe wa Isiraeli atīrī, ‘Ūkai mbere ya Jehova, nīgūkorwo nīaiguīte gūteta kwanyu.’ ”

¹⁰ Hīndī īrīa Harūni aaragīria mūngī wothe wa Isiraeli-rī, makīrora na mwena wa werū-inī, na kūu makīona riiri wa Jehova ūrī itu-inī.

¹¹ Jehova akīra Musa atīrī, ¹² “Nīnjiguīte gūteta kwa andū a Isiraeli. Meere atīrī, ‘Hwaī-inī mūrīrīaga nyama na rūciinī mūkarīa mīgate mūkahūūna. Hīndī īyo nīmūkamenya atī nī, nī nī Jehova Ngai wanyu.’ ”

¹³ Hwaī-inī ūcio gūgīūka tūnyoni tūrīa twītagwo tūmakia-arūme tūkīyūra kambī ciao. Naguo rūciinī kwarī ime rīathiūrūrūkiirie kambī ciao. ¹⁴ Ime rīaitīka-rī, gūkīoneka tūthendū twa gīthiūrūrī tūhaana maaī magandie nī mbaa, tūgwīte thī kūu werū-inī. ¹⁵ Rīrīa andū a Isiraeli maatuonire, makīūrania atīrī, “Gīkī nī kī?” nīgūkorwo matiamenyaga nī kī.

Musa akīmeera atīrī, “Nī mīgate īrīa Jehova amūheete mūrīe. ¹⁶ Jehova aathanīte ū: ‘O mūndū nīonganīe o īrīa īkūmūigana. Oyagai o kībaba kīmwe kīa omeri* kīa o mūndū wothe ūrī hema-inī cianyu.’ ”

¹⁷ Andū a Isiraeli magīka o ta ūrīa meerirwo; amwe makīūngania mīngī, na amwe makīūngania mīnini. ¹⁸ Na rīrīa yathimirwo na kībaba kīa omeri, gūkīoneka atī ūrīa wonganītie mīngī-rī, ndaarī na mīngī

* **16:16** nī ta lita igīrī na robo (2:25)

makīria; nake ūrīa wonganirie mīnini, ndaarī na mīnini makīria. O mūdū oonganītie mūigana wa ūrīa aabataire.

¹⁹ Ningī Musa akīmeera atīrī, “Gūtikagīe mūdū ūkūiga kīndū o na kīnini kīayo nginya rūciinī.”

²⁰ No rīrī, amwe matiigana kūrūmbūiya ūrīa Musa oigire; makīigīra imwe yayo nginya rūciinī, nayo igīkorwo iyyūrīte igunyū na ikambīrīria kūnunga. Nī ūndū ūcio Musa akīrakario nō.

²¹ O rūciinī mūdū o mūdū nōyaga īrīa abatairio nīyo, narīo riūa rīahiūha igatweka. ²² Mūthenya wa gatandatū-rī, nīmoonganagia maita meerī; ibaba igīrī cia omeri† harī o mūdū. Nao atongoria a mūingī magīūka makīra Musa ūhoro ūcio. ²³ Nake Musa akīmeera atīrī, “Ūū nīguo Jehova aathanīte, ‘Rūciū nī mūthenya wa kūhurūka, Thabatū Theru ya Jehova. Nī ūndū ūcio rugai īrīa yothe mūkwenda kūruga, na mūcamūkie kīrīa gīothe mūkwenda gūcamūkia. Kīrīa gīgūtigara-rī, mūkiige nginya rūciinī.’”

²⁴ Nī ūndū ūcio makīiga imwe nginya rūciinī, o ta ūrīa maathītwo nī Musa, nacio itiigana kūnunga, kana kūgīa na igunyū. ²⁵ Musa akīmeera atīrī, “Cirīei ūmūthī, tondū ūmūthī nī mūthenya wa Thabatū ya Jehova. Ūmūthī mūtīgūciona igwīte thī. ²⁶ Mīthenya itandatū nīguo mūrīciūnganagia, no mūthenya wa mūgwanja-rī, ūcio wa Thabatū, gūtīrīkoragwo kūrī kīndū o na kī.”

²⁷ No rīrī, andū amwe makiumagara mūthenya ūcio wa mūgwanja, magīthī gūciūngania, nao matiigana kuona kīndū. ²⁸ Ningī Jehova akīra Musa atīrī, “Nī nginya hīndī īrīkū mūgūtūra mūregete kūmenyerera maathani makwa na kūigua ūrutani wakwa? ²⁹ Menyai atī Jehova nīamūheete Thabatū; na nīkō amūheaga mīgate ya mīthenya īrī mūthenya ūcio wa gatandatū. Mūdū o wothe nīaikarage harīa arī mūthenya ūcio wa mūgwanja; gūtikanagīe mūdū ūkumagara.” ³⁰ Nī ūndū ūcio andū makīhurūka mūthenya wa mūgwanja.

³¹ Andū a Isiraeli magīta mīgate īyo mana. Maarī merū ta mbegū cia korianda, na maacamaga ta tūmīgate tūthondeketwo na ūkī. ³² Musa akiuga atīrī, “Jehova aathanīte atīrī; ‘Oyai kībaba kīa omeri imwe ya mana na mūkiige nī ūndū wa njarwa iria igooka thuutha, nīgeetha makoona mīgate īrīa ndamūheire mūrīe mūrī werū-inī, rīrīa ndamūrutire būrūri wa Misiri.’”

³³ Nī ūndū ūcio Musa akīra Harūni atīrī, “Oya ndigithū na wīkīre omeri imwe ya mana thīinī wayo. Ningī ūcooke ūmīige mbere ya Jehova īgīrwo njarwa iria igooka thuutha.”

³⁴ O ta ūrīa Jehova aathire Musa-rī, Harūni akīga mana mbere ya ithandūkū rīa Ūira, nīguo matūūre ho. ³⁵ Andū a Isiraeli maarīre mana mīaka mīrongo īna nginya magīkinya būrūri ūrīa watūūragwo nī andū; maarīre mana nginya rīrīa maakinyire mūhaka-inī wa Kaanani.

³⁶ (Omeri imwe īigana ta gīcunjī gīa ikūmi kīa eba imwe.)

17

Maai Kuuma Rwaro-ini rwa Ihiga

¹ Mūingī wothe wa Isiraeli ūkiumagara kuuma Werū wa Sini, ūkoimaga handū hamwe ūgathiī harīa hangī o ta ūrīa Jehova aathanaga. Makīamba hema ciao Refidimu, no gūtīarī maaī ma kūnyuuo nī andū acio. ² Nī

† 16:22 nī ta lita inya na nuthu (4.5)

ũndũ ũcio andũ acio makĩnegenia Musa, makĩmwĩra atĩrĩ, “Tũhe maaĩ ma kũnyua.”

Nake Musa akĩmacookeria atĩrĩ, “Mũranegenia nĩkĩ? Nĩ kĩ gĩgũtũma mũgerie Jehova?”

³ No andũ nĩmanyootire marĩ kũu, nao magĩtetia Musa makĩmũũria atĩrĩ, “Watũrutire bũrũri wa Misiri nĩkĩ, tũũke ũtũũrage na nyoota ithuĩ na ciana ciitũ na ũhiũ witũ?”

⁴ Nake Musa agĩkaĩra Jehova akĩmũũria atĩrĩ, “Ngwĩka atĩa na andũ aya? Marĩ hakuhĩ kũhũũra na mahiga nyuguto.”

⁵ Jehova agĩcookeria Musa, akĩmwĩra atĩrĩ, “Thiĩ mbere ya andũ aya. Thiĩ na athuuri amwe a Isiraeli na ũkuue rũthanju rũrĩa wagũthire Nili naruo. ⁶ Nĩ ngũrũgama hau mbere yaku, o hau hakuhĩ na rwaro rwa ihiga kũu Horebu. Gũtha ihiga, na maaĩ nĩmekuuma thĩinĩ warĩo nĩguo andũ manyue.” Nĩ ũndũ ũcio Musa agĩka ũguo athuuri a Isiraeli makĩonaga. ⁷ Nake agĩta handũ hau Masa na Meriba, tondũ nĩho andũ a Isiraeli maanegenirie na makĩgeria Jehova, makĩũragia atĩrĩ, “Ĩi Jehova arĩ hamwe na ithuĩ kana aca?”

Kũhootwo kwa Amaleki

⁸ Andũ a Amaleki nĩmookire makĩhithũkĩra andũ a Isiraeli kũu Refidimu. ⁹ Musa akĩra Joshua atĩrĩ, “Thuura andũ amwe aitũ mumagare mũkahũũrane na andũ a Amaleki. Rũciũ ngaarũgama kĩrĩma igũrũ nyiitĩte rũthanju rwa Ngai na guoko.”

¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio Joshua akĩhũũrana na andũ a Amaleki o ta ũrĩa Musa aathanĩte; nake Musa, na Harũni na Huri makĩhaica kĩrĩma-inĩ. ¹¹ Rĩrĩa rĩothe Musa akoragwo oete moko make na igũrũ-rĩ, andũ a Isiraeli makahootana, no rĩrĩa agũithia moko make, andũ a Amaleki makahootana. ¹² Rĩrĩa Musa aanogire moko-rĩ, makĩoya ihiga makĩiga thĩ akĩrĩkarĩra. Harũni na Huri magĩkĩnyitĩrĩra moko make, o ũmwe akanyitĩrĩra guoko kũmwe, na ũcio ũngĩ kũu kũngĩ. Nĩ ũndũ ũcio moko ma Musa magĩikara mambarairio nginya riũa rĩgĩthũa. ¹³ Nĩ ũndũ ũcio Joshua akĩhoota mbũtũ cia andũ a Amaleki na rũhiũ rwa njora.

¹⁴ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Andĩka ũndũ ũyũ ibuku-inĩ rĩa gĩkũnjo ũrĩ ũndũ wa gũtũũra ũririkanagwo na ũreke Joshua aũigue, tondũ nĩngeheria rĩtwa rĩa Amaleki biũ nao matigacooka kũririkanwo gũkũ thĩ.”

¹⁵ Musa agĩaka kĩgongona na agĩgĩta atĩrĩ “Jehova Nĩwe Bendera yakwa.” ¹⁶ Akiuga atĩrĩ, “Nĩgũkorwo moko nĩmambararirio na igũrũ kwerekera gĩtĩ-inĩ kĩa ũnene kĩa Jehova. Jehova arĩhũũranaga na andũ a Amaleki kuuma njiarwa na njiarwa.”

18

Jethero Gũceerera Musa

¹ Na rĩrĩ, Jethero, ũrĩa warĩ mũthĩnjĩri ngai wa Midiani na mũthoni-we wa Musa, akĩigua maũndũ mothe marĩa Ngai eekĩre Musa na andũ ake a Isiraeli, na ũrĩa Jehova aarutire andũ a Isiraeli kuuma bũrũri wa Misiri.

² Thuutha wa Musa gũcookia mũtumia wake Zipora, mũthoni-we Jethero nĩamwamũkĩrĩre, ³ hamwe na ariũ ake eerĩ. Mũriũ ũmwe eetagwo Gerishomu, nĩgũkorwo Musa oigire atĩrĩ, “Nĩndũkĩte mũgeni bũrũri-inĩ wene”; ⁴ mũriũ ũcio ũngĩ eetagwo Eliezeri, nĩgũkorwo oigire atĩrĩ, “Ngai wa baba nĩwe warĩ mũteithia wakwa; nĩahonokirie kuuma rũhiũ-inĩ rwa Firaũni.”

⁵ Jethero, mūthoni-we wa Musa, hamwe na mūtumia wa Musa na ariū ake, magĩũka kūrĩ we kũu werũ-inĩ, kūrĩa aambĩte hema hakuhĩ na kĩrĩma kĩa Ngai. ⁶ Jethero nĩamūtũmanĩire akoiga atĩrĩ, “Nĩ, mūthoni-guo Jethero, nĩndĩrooka kūrĩ we tũrĩ na mūtumia waku na ariū aku eerĩ.”

⁷ Nĩ ũndũ ũcio Musa agĩkiomagara agatũnge mūthoni-we, akĩnamĩrĩra, akĩmũmumunya. Makĩgeithania, na magĩcooka magĩtoonnya hema thĩinĩ. ⁸ Musa akĩhe mūthoni-we ũhoru wothe wa ũrĩa Jehova eekire Firaũni na andũ a Misiri nĩ ũndũ wa andũ a Isiraeli na, akĩmwĩra mathĩina mothe marĩa moonete rũgendo-inĩ, na ũrĩa Jehova aamahonoketie.

⁹ Jethero nĩakenirio nĩ kũigua maũndũ macio mothe mega marĩa Jehova eekĩire Isiraeli, nĩ ũndũ wa kũhonokia andũ a Isiraeli kuuma guoko-inĩ kwa andũ a Misiri. ¹⁰ Jethero akiuga atĩrĩ, “Jehova arogocwo, ũrĩa wamũteithũrĩre kuuma guoko-inĩ kwa andũ a Misiri na gwa Firaũni, na agĩteithũra andũ kuuma guoko-inĩ kwa andũ a Misiri. ¹¹ Rĩu nĩ nĩmenyete atĩ Jehova nĩ mũnene gũkĩra ngai iria ingĩ ciothe, nĩgũkorwo ũguo nĩguo eekire arĩa maahatĩrĩrie Isiraeli metĩte.” ¹² Hĩndĩ ĩyo Jethero, mūthoni-we wa Musa, akĩrehe maruta ma njino na magongona mangĩ ma kũrutĩra Ngai, nake Harũni agĩũka marĩ na athuuri othe a Isiraeli nĩguo marĩanĩre irio na mūthoni-we wa Musa, marĩ mbere ya Ngai.

¹³ Mũthenya ũyũ ũngĩ Musa agĩkarĩra gĩtĩ nĩguo atuithanie andũ ciira, nao andũ makĩrũgama mamũthiũrũrũkĩirie kuuma rũciinĩ nginya o hwaĩ-inĩ. ¹⁴ Rĩrĩa mūthoni-we onire wĩra ũrĩa wothe Musa aarutagĩra andũ, akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ wĩra ũrĩkũ ũyũ ũrarutĩra andũ aya? Nĩ kĩ gĩgũtũma ũrute wĩra wa gũtuithania ciira ũrĩ o wiki, nao andũ aya othe matindage marũngĩ magũthiũrũrũkĩirie kuuma rũciinĩ nginya o hwaĩ-inĩ?”

¹⁵ Musa akĩmũcookeria, akĩmwĩra atĩrĩ, “Tondũ andũ aya marokaga kūrĩ nĩ nĩguo mamenye wendi wa Ngai. ¹⁶ Rĩrĩa rĩothe marĩ na ũndũ matekũiguanĩra, ũrehagwo kūrĩ nĩ, na nĩ ngamatuithania na ngamamenyithia uuge wa Ngai na mawatho make.”

¹⁷ Mūthoni-we wa Musa akĩmũcookeria, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūrĩa ũreka ti wega. ¹⁸ Wee, na andũ aya marooka kūrĩ we nĩmũkwĩnogia na mĩnoga. Wĩra ũyũ nĩ mũritũ mũno makĩria harĩwe; ndũngĩũhota ũrĩ wiki. ¹⁹ Rĩurĩ, ta thikĩrĩria ngũtaare, na Ngai aroikara nawe. Wee tuĩka mūtũmwo wa Ngai kūrĩ andũ aya, na ũkamũtwaragĩra maũndũ marĩa matekũiguanĩra. ²⁰ Marute uuge wa Ngai na mawatho make, na ũmoonie njĩra njega ya mūtũũrĩre na mawĩra marĩa magĩrĩire kũruta. ²¹ No rĩrĩ, thuura andũ marĩ na ũhoti kuuma andũ-inĩ aya, andũ etigĩri Ngai, na andũ ehokeku arĩa mathũire kwamũkĩra ihaki, na ũmatue anene a kũrũgamagĩrĩra ikundi cia ngiri, na ikundi cia magana, na ikundi cia mĩrongo ĩtano, na ikundi cia makũmi. ²² Reke matuĩke a gũtuithania andũ aya ciira mahinda mothe, no makũrehagĩre maciira marĩa maritũ; marĩa mahũthũ makamatuithanagia arĩ o. Ũndũ ũcio nĩgũkũhũthĩria mũrigo, tondũ nĩmarĩgayanaga nawe. ²³ Ũngĩka ũguo na Ngai agwathe, nĩũrĩhotaga gwĩtiria mĩnoga, na andũ aya othe marĩinũkaga maiganĩire.”

²⁴ Musa nĩathikĩrĩrie mūthoni-we na agĩka ũrĩa wothe aamũtaarire. ²⁵ Agĩthura andũ marĩ na ũhoti kuuma Isiraeli guothe, akĩmatua atongoria a andũ acio; akĩmatua anene a ikundi cia ngiri, na ikundi cia magana, na ikundi cia mĩrongo ĩtano, na ikundi cia makũmi. ²⁶ Magĩtuĩka a gũtuithanagia andũ ciira hĩndĩ ciothe. Maciira marĩa maritũ magatwarĩra Musa, no marĩa mahũthũ magatuithanagia arĩ o.

²⁷ Musa agĩcooka akiugĩra mũthoni-we ũhoro, nake Jethero agĩcooka bũrũri wake mwene.

19

Kĩrĩma-inĩ gĩa Sinai

¹ Mweri wa gatatũ thuutha wa andũ a Isiraeli kuuma bũrũri wa Misiri, mũthenya o ũcio-rĩ, magĩkinya Werũ wa Sinai. ² Thuutha wa kuuma Refidimu, magĩtoonya werũ wa Sinai, nao andũ a Isiraeli makĩamba hema ciao kũu werũ-inĩ, magũrũ-inĩ ma kĩrĩma kũu kĩa Sinai.

³ Ningĩ Musa akĩambata kĩrĩma-inĩ harĩ Ngai, nake Jehova akĩmwĩta arĩ kĩrĩma-inĩ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũũ nĩguo ũkwĩra nyũmba ya Jakubu, na wĩre andũ a Isiraeli: ⁴ ‘Inyuĩ ene nĩmweyoneire ũrĩa Ndeekire bũrũri wa Misiri, o na ũrĩa ndahaanire ta ndamũkuuire na mathagu ma nderi, ngĩmũrehe harĩ nĩ. ⁵ Na rĩrĩ, mũngĩnjathĩkĩra biũ na mũmenyerere kĩrĩkanĩro gĩakwa-rĩ, gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ ciothe, inyuĩ mũgaatuĩka andũ akwa a goro. O na gũtuĩka thĩ yothe nĩ yakwa-rĩ, ⁶ inyuĩ mũgaatuĩka ũthamaki wakwa wa athĩnjĩri-Ngai na rũrĩrĩ rwamũre.’ Ciugo icio nĩcio ũkwĩra andũ a Isiraeli.”

⁷ Nĩ ũndũ ũcio Musa agĩcooka, na agĩta athuuri arĩa matongoragia andũ, akĩmahe ũhoro wothe ũrĩa Jehova aamwathĩte ameere. ⁸ Nao andũ acio magĩtĩkanĩria hamwe makiuga atĩrĩ, “Nĩtũgwĩka ũrĩa wothe Jehova oigĩte.” Nĩ ũndũ ũcio Musa agĩcookeria Jehova ũhoro ũrĩa moigĩte.

⁹ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, “Nĩngũũka kũrĩ inyuĩ ndĩ thĩnĩ wa itu itumanu, nĩgeetha andũ maanjigie ngĩaria nawe, nao nĩ megũtũũra makwĩhokete.” Musa agĩcooka akĩira Jehova ũrĩa andũ moigĩte.

¹⁰ Nake Jehova akĩira Musa atĩrĩ, “Thĩ kũrĩ andũ ũmatherie ũmũthĩ na rũciũ. Meere mathambie nguo ciao, ¹¹ na makorwo mehaarĩirie mũthenya wa gatatũ, tondũ mũthenya ũcio Jehova nĩagaikũrũka igũrũ rĩa Kĩrĩma gĩa Sinai andũ othe makĩonaga. ¹² Īkĩra mĩhaka ĩthiũrũrũkĩrie kĩrĩma, na ũmeere ũũ, ‘Mwĩmenyererei mũtikahaice kĩrĩma kana mũhutie magũrũ-inĩ ma kĩa. ũrĩa wothe ũkaahutia kĩrĩma ti-itherũ nĩakooragwo. ¹³ Ti-itherũ nĩakahũũrwo na mahiga nyuguto, kana arathwo na mĩguĩ; hatĩrĩ guoko gũkaamũhutia. Ndagetĩkĩrio atũũre muoyo, arĩ mũndũ kana nyamũ.’ No rĩrĩa coro wa rũhĩa rwa ndũrũme ũrĩgamba, no rĩo marĩhaica kĩrĩma igũrũ.”

¹⁴ Thuutha wa Musa gũikũrũka oimĩte kĩrĩma-inĩ agĩthĩ kũrĩ andũ, akĩmatheria, nao magĩthambia nguo ciao. ¹⁵ Ningĩ akĩmeera atĩrĩ, “Mwĩhaarĩriei nĩ ũndũ wa mũthenya wa gatatũ. Mũtigakome na andũ-anja.”

¹⁶ Rũciinĩ rwa mũthenya wa gatatũ, gũkĩgĩa ngwa o na heni, na itu itumanu rĩgĩkara igũrũ rĩa kĩrĩma, gũkĩiguuo mũgambo mũnene wa coro. Andũ othe arĩa maarĩ kambĩ, makĩinaina. ¹⁷ Hĩndĩ ĩyo Musa agĩtongoria andũ kuuma kambĩ magacemanie na Ngai, nao makĩrũgama magũrũ-inĩ ma kĩrĩma. ¹⁸ Kĩrĩma gĩa Sinai kĩaahumbĩrĩtwo nĩ ndogo, tondũ Jehova aikũrũkire igũrũ wakĩo arĩ mwaki-inĩ. Nayo ndogo ĩgĩtoogororoka kuuma igũrũ rĩa kĩrĩma ta ndogo ĩkuuma riiko-inĩ inene; nakĩo kĩrĩma gĩgĩthingitha na hinya, ¹⁹ naguo mũgambo wa coro ũgĩkĩrĩrĩria kũneneha. Nake Musa akĩaria, naguo mũgambo wa Ngai ũkĩmũcookeria.

²⁰ Jehova agĩikũrũka igũrũ rĩa Kĩrĩma gĩa Sinai na agĩta Musa ahaice kũu kĩrĩma igũrũ. Nĩ ũndũ ũcio Musa akĩhaica, ²¹ nake Jehova akĩmwĩra

atĩrĩ, “Ikũrũka na ũkaanie andũ matikehatĩrĩrie kwambata gũũka kuona Jehova, nĩguo aingĩ ao matigakue. ²² O na athĩnjĩri-Ngai arĩa me gũthengerera Jehova, no nginya metherie kana Jehova amahithũkĩre, amaniine.”

²³ Musa akĩira Jehova atĩrĩ, “Andũ matingĩhaica Kĩrĩma gĩa Sinai tondũ we mwene nĩwatũkaanirie, ũgĩtwĩra atĩrĩ, ‘Ikĩra mũhaka ũthiũrũrũkĩrie kĩrĩma, na ũkĩamũre gĩtuĩke gĩtheru.’ ”

²⁴ Jehova akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ikũrũka, mwambate na Harũni. No athĩnjĩri-Ngai na andũ matikehatĩrĩrie kwambata mathiĩ kũrĩ Jehova kana amahithũkĩre amaniine.”

²⁵ Nĩ ũndũ ũcio Musa agĩikũrũka kũrĩ andũ acio, akĩmahe ũhoru ũcio.

20

Maathani Marĩa Ikũmi

¹ Nake Ngai akĩaria ciugo ici ciothe, akiuga atĩrĩ:

² “Nĩ nĩ Jehova Ngai waku, ũrĩa wakũrutire bũrũri wa Misiri, kuuma bũrũri wa ũkombo.

³ “Ndũkanagĩe na ngai ingĩ tiga nĩ.

⁴ “Ndũkanethondekere mũhianano mũicũhie wa mũhianĩre wa kĩndũ o gĩothe kĩrĩ kũũrĩa igũrũ kana gũkũ thĩ, kana kĩrĩ maaĩ-inĩ marĩa marĩ mũhuro wa thĩ. ⁵ Ndũkanacinamĩrĩre kana ũcihooe, nĩgũkorwo nĩ, Jehova Ngai waku, ndĩ Ngai ũrĩ ũiru, herithagia ciana nĩ ũndũ wa mehia ma maithe mao nginya rũciaro rwa gatatũ na rwa kana rwa andũ arĩa maathũire, ⁶ no ngonania wendo kũrĩ njiarwa ngiri na ngiri cia andũ arĩa manyendete na magaathĩkĩra maathani makwa.

⁷ “Ndũkanagwete rĩitwa rĩa Jehova Ngai waku na itherũ, nĩgũkorwo Jehova ndagatua atĩ mũndũ ndehĩtie ũrĩa ũgwetaga rĩitwa rĩake na itherũ.

⁸ “Ririkanaga mũthenya wa Thabatũ ũwamũrage. ⁹ Rutaga wĩra waku wothe mĩthenya itandatũ, ¹⁰ no mũthenya wa mũgwanja nĩ Thabatũ ya Jehova Ngai waku. Mũthenya ũcio ndũkanarute wĩra o na ũrĩkũ, wee mwene, kana mũrũ-guo, kana mwarĩ-guo, kana ndungata yaku ya mũndũ mũrũme, kana ya mũndũ-wa-nja, kana ũhiũ waku, kana mũgeni ũrĩ gwaku mũciĩ. ¹¹ Nĩgũkorwo Jehova ombire igũrũ na thĩ, na iria rĩrĩa inene na indo ciothe iria irĩ kuo, na mĩthenya itandatũ, no akĩhurũka mũthenya wa mũgwanja. Nĩ ũndũ ũcio Jehova akĩrathima mũthenya ũcio wa Thabatũ, akĩwaamũra.

¹² “Tĩia thoguo na nyũkwa, nĩgeetha ũtũũre matukũ maingĩ bũrũri ũrĩa Jehova Ngai waku egũkũhe.

¹³ “Ndũkanoragane.

¹⁴ “Ndũkanatharanie.

¹⁵ “Ndũkanaiye.

¹⁶ “Ndũkanaigĩrĩre mũndũ ũrĩa ũngĩ kĩgeenyoy.

¹⁷ “Ndũkanacumĩkĩre nyũmba ya mũndũ ũrĩa ũngĩ. Ndũkanacumĩkĩre mũtumia wa mũndũ ũngĩ, kana ũcumĩkĩre ndungata yake ya mũndũ mũrũme kana ya mũndũ-wa-nja, kana ndegwa yake kana ndigiri yake, o na kana kĩndũ gĩothe gĩake.”

¹⁸ Rĩrĩa andũ maiguire marurumĩ, na makĩona rũheni, na makĩigua coro ũkĩgamba, na makĩona kĩrĩma gĩgĩtoga ndogo, makĩinaina nĩ guoya.

Magũikara o haraaya, ¹⁹ na makĩira Musa atĩrĩ, “Twarĩrie arĩ we, na nĩtũgũkũigua, no tĩga kũreka twarĩrio nĩ Ngai, tũtigakue.”

²⁰ Musa akĩira andũ acio atĩrĩ, “Tĩgai gwĩtigĩra. Ngai okĩte kũmũgeria, nĩgeetha mũtũũre mwĩtigĩrĩte Ngai, mwagage kwĩhia.”

²¹ Andũ acio magĩgũikara o haraaya, nowe Musa agĩthengerera harĩa haarĩ nduma ndumanu, harĩa Ngai aarĩ.

Mĩhianano na Magongona

²² Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, “Ĩra andũ a Isiraeli ũndũ ũyũ: ‘Nĩmweyona inyuĩ ene atĩ ndaaria na inyuĩ ndĩ o igũrũ:

²³ Mũtikanathondeke ngai ingĩ cia kũhooyagwo hamwe na nĩ; mũtikanathondekere ngai cia betha kana ngai cia thahabu.

²⁴ “ ‘Njakĩrai kĩgongona gĩa tĩiri, na mũrutĩre ng’ondũ na mbũri na ng’ombe cianyu ho irĩ magongona manyu ma njino na ma ũiguano. Kũria guothe ngaatũma rĩitwa rĩakwa rĩtĩagwo, nĩndĩũkaga kũrĩ inyuĩ na ngamũrathima. ²⁵ Mũngĩnjakĩra kĩgongona kĩa mahiga, mũtigagĩake na mahiga marĩa maacũhie, nĩgũkorwo mũngĩgaatũmĩra kĩndũ gĩa gwacũhia nĩmũgagĩthaahia. ²⁶ Mũtikanahaice kĩgongona gĩakwa na ngathĩ, nĩguo njaga yanyu ndĩkanonekanĩre ho.’

21

¹ “Maya nĩmo mawatho marĩa ũkũhe andũ a Isiraeli:

Ndungata cia Ahibirania

² “Ũngĩgũra Mũhibirania arĩ ndungata, agaakũrutĩra wĩra mĩaka ĩtandatũ. No mwaka wa mũgwanja, nĩũkamũrekereria athĩ, na ndagakũrĩha kĩndũ. ³ Angĩgooka arĩ wiki, akaarekererio athĩ arĩ o wiki; no angĩgooka arĩ na mũtumia, makaarekererio mathĩ marĩ hamwe.

⁴ Mwathi wa ndungata ĩyo angĩmĩhe mũtumia nake mũtumia ũcio amũciarĩre ciana cia aanake na airĩtu, mũtumia ũcio na ciana ciake magaatũka a mwathi ũcio wake, na no ndungata ĩyo ya mũndũ mũrũme ĩkaarekererio ĩthĩ.

⁵ “No ndungata ĩyo ĩngĩkaaria, ĩmwĩre atĩrĩ, ‘Nĩnyendete mwathi wakwa, na mũtumia wakwa na ciana na ndikwenda kũrekererio thĩ,’ ⁶ hĩndĩ ĩyo mwathi wa ndungata ĩyo nĩakamĩtwara mbere ya atuithania ciira. Akaamĩtwara mũrango-inĩ, kana hingĩro-inĩ ya mũrango, na amĩtũre gũtũ na mũkuha.* Nayo ndungata ĩyo ĩgaatuĩka ya mwathi ũcio matukũ ma muoyo wayo wothe.

⁷ “Mũndũ angĩendia mwarĩ agatuĩke ndungata, ndĩkarekererio ĩthĩ ta ũrĩa ndungata cia arũme ciĩkagwo. ⁸ ĩngĩaga gũkenia mwathi ũrĩa wamĩthuurĩte, no nginya etĩkĩre ndungata ĩyo ĩkũũrwo. Ndarĩ na kĩhoo gĩa kwendia ndungata ĩyo kũrĩ ageni, tondũ nĩagĩte kwĩhokeka harĩ yo. ⁹ Angĩmĩũrĩria mũriũ, no nginya amĩtue ta ĩrĩ mwarĩ wake mwene.

¹⁰ Mũriũ angĩhikia mũtumia ũngĩ, ndakaima ũrĩa wa mbere irio na nguo, na ndakamũime kĩhoo gĩake ta mũtumia wake. ¹¹ Angĩaga kũmũhingĩria maũndũ maya matatũ-rĩ, akĩrekererio athĩ, gũtarĩ na mbeeca ikũrĩhwo.

⁷ “Mũndũ angĩendia mwarĩ agatuĩke ndungata, ndĩkarekererio ĩthĩ ta ũrĩa ndungata cia arũme ciĩkagwo. ⁸ ĩngĩaga gũkenia mwathi ũrĩa wamĩthuurĩte, no nginya etĩkĩre ndungata ĩyo ĩkũũrwo. Ndarĩ na kĩhoo gĩa kwendia ndungata ĩyo kũrĩ ageni, tondũ nĩagĩte kwĩhokeka harĩ yo. ⁹ Angĩmĩũrĩria mũriũ, no nginya amĩtue ta ĩrĩ mwarĩ wake mwene.

¹⁰ Mũriũ angĩhikia mũtumia ũngĩ, ndakaima ũrĩa wa mbere irio na nguo, na ndakamũime kĩhoo gĩake ta mũtumia wake. ¹¹ Angĩaga kũmũhingĩria maũndũ maya matatũ-rĩ, akĩrekererio athĩ, gũtarĩ na mbeeca ikũrĩhwo.

¹⁰ Mũriũ angĩhikia mũtumia ũngĩ, ndakaima ũrĩa wa mbere irio na nguo, na ndakamũime kĩhoo gĩake ta mũtumia wake. ¹¹ Angĩaga kũmũhingĩria maũndũ maya matatũ-rĩ, akĩrekererio athĩ, gũtarĩ na mbeeca ikũrĩhwo.

¹⁰ Mũriũ angĩhikia mũtumia ũngĩ, ndakaima ũrĩa wa mbere irio na nguo, na ndakamũime kĩhoo gĩake ta mũtumia wake. ¹¹ Angĩaga kũmũhingĩria maũndũ maya matatũ-rĩ, akĩrekererio athĩ, gũtarĩ na mbeeca ikũrĩhwo.

¹⁰ Mũriũ angĩhikia mũtumia ũngĩ, ndakaima ũrĩa wa mbere irio na nguo, na ndakamũime kĩhoo gĩake ta mũtumia wake. ¹¹ Angĩaga kũmũhingĩria maũndũ maya matatũ-rĩ, akĩrekererio athĩ, gũtarĩ na mbeeca ikũrĩhwo.

Watho Ũkonĩ Gũtihia Mũndũ

* **21:6** Ngombo ciatũragwo matũ ĩrĩ njĩra ya kuonania wĩrutĩri wa gũtungata aathani aacio. ũyũ warĩ mũtugo thĩnĩ wa bũrũri wa Ashuri na mabũrũri marĩa maariganĩtie.

12 “Mündũ ũrĩa ũngĩgũtha mündũ amũũrage, ti-itherũ o nake no akooragwo. 13 No rĩrĩ, angĩkorwo ekĩte ũguo atekwenda-rĩ, no gũtuĩke nĩ Ngai ũtũmĩte ũndũ ũcio wĩkĩke, nake mündũ ũcio nĩakoorĩra kũndũ kũrĩa ngaathuura. 14 No mündũ angĩtũmĩra mawara na oorage mündũ ũrĩa ũngĩ akiendaga-rĩ, mweheriei kĩgongona-inĩ gĩakwa, na mũmũũrage.

15 “Mündũ ũrĩa ũngĩtharĩkĩra ithe kana nyina no nginya ooragwo.

16 “Mündũ ũngĩiya mündũ ũngĩ na hinya akamwendie, kana o na anyiitwo arĩ nake atanamwendia-rĩ, no nginya ooragwo.

17 “Mündũ ũrĩa ũngĩrũma ithe kana nyina no nginya ooragwo.

18 “Andũ mangĩũgitana na ũmwe aringe ũrĩa ũngĩ na ihiga kana na ngundi na aage gũkua, no akome ũrĩrĩ kwa ihinda-rĩ, 19 ũcio mũringani ndagacookerewo nĩ mahĩtia angĩkorwo ũrĩa waringĩtwo nĩakehota na etware nja na mũtirima wake. No rĩrĩ, no nginya arĩhe mahinda ma mündũ ũcio mũtihie marĩa morĩte na one atĩ nĩahona biũ.

20 “Mündũ angĩhũũra ngombo yake ya mündũ mũrũme kana ya mündũ-wa-nja na rũthanju, nayo ngombo ĩyo ĩkue nĩ ihũũra rĩu-rĩ, no nginya aherithio, 21 no ndangĩherithio ngombo ĩyo ĩngĩarahũka thuutha wa mũthenya ũmwe kana ĩrĩ, tondũ ngombo ĩyo nĩ kĩndũ gĩake.

22 “Andũ mangĩkorwo makĩrũa, maringe mũtumia ũrĩ nda, ahune no ndagĩe na thĩna ũngĩ-rĩ, ũrĩa ũmũringĩte nĩakarĩha kĩrĩa gĩothe mũthuuri wa mũtumia ũcio ageetia, igooti rĩetĩkĩria. 23 No mũtumia ũcio angĩtihio ũũru, muoyo nĩrĩhagio na muoyo, na 24 riitho rĩrĩhagio na riitho, na igego rĩrĩhagio na igego, na guoko kũrĩhagio na guoko, na kũgũrũ kũrĩhagio na kũgũrũ, na 25 ihĩa rĩrĩhagio na ihĩa, na itihia rĩrĩhagio na itihia, naruo rũhara rũrĩhagio na rũhara.

26 “Mündũ angĩgũtha ndungata ya mündũ mũrũme kana ya mündũ-wa-nja riitho narĩo rĩthũke-rĩ, no nginya akaarekereria ndungata ĩyo ĩthĩire, ũndũ ũcio ũtuĩke nĩguo irĩhi rĩa riitho. 27 Na angĩkũũra igego rĩa ndungata ya mündũ mũrũme kana ya mündũ-wa-nja, no nginya arekererie ndungata ĩyo ĩthĩire, ũndũ ũcio ũtuĩke nĩguo irĩhi rĩa igego.

28 “Ndegwa ĩngĩtheeca mündũ mũrũme kana mündũ-wa-nja na rũhĩa akue, ndegwa ĩyo no nginya ĩhũũrwo na mahiga nginya ĩkue, na nyama ciayo itikarĩo. No mwene ndegwa ndangĩũrio. 29 No rĩrĩ, angĩkorwo ndegwa ĩyo nĩmenyerete gũtheeca andũ na rũhĩa, na mwene nĩamenyithĩtio ũhoru ũcio nake akaaga kũmĩhingĩra, nayo ĩcooke yũrage mündũ mũrũme kana mündũ-wa-nja-rĩ, ndegwa ĩyo no nginya ĩhũũrwo na mahiga ĩkue, na mwene o nake no nginya ooragwo. 30 Na rĩrĩ, angĩtuĩka nĩ gwĩtio irĩhi-rĩ, no akũũre muoyo wake na kũrĩha kĩrĩa gĩothe angĩtio. 31 Watho ũyũ noguo ũrũgamĩrĩire ndegwa ĩngĩtheeca mwanake kana mũirĩtu wa mündũ na rũhĩa. 32 Ndegwa ĩngĩtheeca ngombo ya mündũ mũrũme kana mündũ-wa-nja, mwene no nginya arĩhe cekeri mũrongo ĩtatũ cia betha kũrĩ mwathi wa ngombo ĩyo,† nayo ndegwa ĩyo no nginya ĩhũũrwo na mahiga.

33 “Mündũ angĩkunũra irima, kana enje rĩmwe na aage kũrĩkunĩka, nayo ndegwa kana ndigiri ĩgwe thĩinĩ warĩo, 34 mwene irima rĩu no nginya arĩhe hathara ĩyo; no nginya arĩhe mwene nyamũ, nayo nyamũ ĩyo ĩkuĩte ĩtuĩke yake.

35 “Ndegwa ya mündũ ĩngĩtihia ndegwa ya mündũ ũngĩ ĩkue, andũ acio nĩmakendia ndegwa ĩrĩa ĩrĩ muoyo, magayane mbeeca na magayane nyamũ ĩyo ĩkuĩte. 36 No rĩrĩ, kũngĩkorwo nĩkũmenyekete atĩ ndegwa ĩyo

† 21:32 Thogora wa ngombo warĩ icunji mũrongo ĩtatũ cia betha.

nĩmenyerete gũtheecana na rũhĩa, nake mwene akaaga kũmĩhingĩra-rĩ, no nginya mwene arĩhe, nyamũ ĩrĩhio na nyamũ ĩngĩ, na ĩrĩa ĩkuĩte ĩtuĩke yake.

22

Ūgitĩri wa Indo

¹ “Mũndũ angĩiia ndegwa kana ng’ondũ, na amĩthĩnje kana amĩendie-rĩ, no nginya arĩhe ndegwa ithano nĩ ũndũ wa ndegwa ĩyo na ng’ondũ inya nĩ ũndũ wa ng’ondũ ĩyo.

² “Mũici angĩnyiitwo agĩtua nyũmba nake agũthwo akue-rĩ, mũmũgũthi ndarĩ na ihĩtia rĩa gũita thakame; ³ no ũndũ ũcio ũngĩkĩka thuutha wa riũa kũratha, mũndũ ũcio wagũthana arĩ na ihĩtia rĩa gũita thakame.

“Mũici no nginya arĩhe kĩrĩa aiyĩte, no angĩkorwo ndarĩ na kĩndũ, no nginya endio nĩguo kĩrĩa aiyĩte kĩrĩhwo.

⁴ “Nyamũ ĩrĩa ĩiyĩtwo ĩngĩonekana ĩrĩ muoyo moko-inĩ make, ĩrĩ ndegwa kana ndigiri kana ng’ondũ no nginya arĩhe maita meerĩ.

⁵ “Mũndũ angĩrĩthia ũhiũ wake mũgũnda wene o na kana arĩthie mũgũnda wene wa mĩthabibũ, aũrekererie ũrĩe mũgũnda wa mũndũ ũngĩ-rĩ, no nginya arĩhe na indo iria njega cia mũgũnda wake o na arĩhe na thabibũ iria njega mũno cia mũgũnda wake.

⁶ “Mwaki ũngĩtuthũka na ũcine ihinga cia mĩigua nginya ũkinyĩre itĩia cia ngano kana ngano ĩrũngĩ, kana ũcine mũgũnda wothe, mwakia wa mwaki ũcio no nginya arĩhe ngano ĩyo.

⁷ “Mũndũ angĩhithia mũndũ wa itũũra rĩake betha kana indo amũigĩre-rĩ, nacio indo icio ciywo kuuma nyũmba yake, mũici ũcio angĩnyiitwo no nginya arĩhe indo icio maita meerĩ. ⁸ No mũici ũcio angĩaga kũnyiitwo, mwene nyũmba no nginya athĩ mbere ya aciirithania nĩguo kũmenyeke kana nĩwe ũiyĩte indo icio cia mũndũ ũcio ũngĩ. ⁹ Ha ũhoru o wothe wa mũndũ gũkorwo na kĩndũ na njĩra ĩrĩa ĩtagĩrĩre, kĩrĩ ndegwa, kana ndigiri, kana ng’ondũ, kana nguo, kana kĩndũ kĩngĩ gĩothe kũrĩte kĩrĩa mũndũ ũngĩ angiuga atĩrĩ, ‘Kĩndũ gĩkĩ nĩ gĩakwa,’ andũ acio eerĩ no nginya marehe ũhoru wao mbere ya aciirithania. Mũndũ ũrĩa aciirithania magatua atĩ nĩehĩtie-rĩ, no nginya arĩhe mũndũ ũcio ũngĩ maita meerĩ.

¹⁰ “Mũndũ angĩhithia mũndũ wa itũũra rĩake ndigiri, kana ndegwa, kana ng’ondũ kana nyamũ o yothe amũigĩre, nayo ĩkue, kana ĩtihio, kana ĩiywo, hatarĩ mũndũ ũroona-rĩ, ¹¹ ũhoru ũcio wao ũgaatuuu na njĩra ya kwĩhĩta mwĩhĩtwa mbere ya Jehova atĩ ũrĩa ũhithĩtio tiwe ũiyĩte indo icio. Mwene nake etĩkĩre mwĩhĩtwa ũcio, na hatikagĩa ũhoru wa kũrĩhania. ¹² No angĩkorwo nyamũ nĩkũiywo yairwo kuuma kũrĩa yahithĩtio-rĩ, no nginya mũndũ ũcio arĩhe mwene. ¹³ Angĩkorwo yatambuuirwo nĩ nyamũ cia gĩthaka, nĩakonania matigari matuĩke ũira, na ndakaarĩhio nyamũ ĩyo ĩtambuuirwo nĩ nyamũ.

¹⁴ “Mũndũ angĩgwatio nyamũ ya mũndũ ũngĩ, nayo ĩtihio kana ĩkue mwene atarĩ hakuhĩ, no nginya amĩrĩhe. ¹⁵ No nyamũ ĩyo ĩngĩkorwo ĩrĩ na mwene-rĩ, ũrĩa ũgwatĩtio ndangĩmĩrĩha. Angĩkorwo nyamũ nĩgũkomborithio yakomborithĩtio, mbeeca iria ĩkomboretwo nĩrĩhĩte hathara ĩyo.

Maũndũ makonĩ Gũikarania

¹⁶ “Mũndũ angĩuha mũirĩtu gathirange ũtoorĩtio kũhikio, nake akome nake, no nginya arĩhe rũracio, nake mũirĩtu ũcio atuĩke mũtumia wake.

17 Ithe wa mūirītu angīrega biū kūmūheana kūrī mūdū ūcio, no nginya mūdū ūcio arīhe rūracio rwa airītu gathirange.

18 “Mūtigetīkīrie mūdū-wa-nja mūrogi atūūre muoyo.

19 “Mūdū ūngīgwata nyamū no nginya ooragwo.

20 “Mūdū ūkaarutīra ngai ingī iruta tiga Jehova nīakaniinwo.

21 “Mūtigeke mūgeni ūūru kana mūmūhinyīrīrie, nīgūkorwo o na inyuī mwarī ageni būrūri wa Misiri.

22 “Mūtikanahinyīrīrie mūtumia wa ndigwa kana mwana wa ngoriai.

23 Mūngīka ūguo nao mangaīre, hatirī nganja nīngaigua kīrīro kīao.

24 Nīngacinwo nī marakara, na nīngamūūrāga na rūhiū rwa njora, nao atumia anyu matuīke a ndigwa na ciana cianyu ituīke cia ngoriai.

25 “Ūngīkombera mūdū ūmwe wakwa gatagatī-inī kanyu mbeeca abatairio nīcio-rī, ndūgatuīke ta mūkombanīri wa mbeeca; ndūkamūrīhie uumithio wacio. 26 Mūdū ūngī angīkūnengera nguo yake ya igūrū irūgamīrīre thiirī, mūcookerie riūa rītanathūa, 27 tondū noyo arī nayo ya kwīhumbīra. Angīkīhumbīra nakī agīkoma? Angaīra, nīngamūigua, nīgūkorwo ndī mūigua tha.

28 “Ndūkanarume Ngai kana ūrume mūnene wa andū anyu.

29 “Ndūgacerithīrie maruta kuuma makūmbī-inī maku kana mahihīro-inī maku ma ndibei.

“No nginya ūūheage marigithathi ma ariū aku. 30 Wīkage o ūguo mwena-inī wīgī ng’ombe na ng’onde ciaku. Iria ciaciarwo ūrekage igaikara na manyina mīthenya mūgwanja, mūthenya wa īnana ūgacineana kūrī nī.

31 “Inyuī mūgūtuīka andū akwa aamūre. Nī ūndū ūcio mūtikanarīe nyama cia nyamū ndamburange nī nyamū cia gīthaka; ciikagīriei ngui.

23

Mawatho ma Kīhoto na Kūiguanīra Tha

1 “Ndūkanamemerekie ndeto cia maheeni. Ndūgateithīrīrie mūdū mwaganu na ūndū wa kūrūgamīrīra ūira wa maheeni.

2 “Ndūkarūmanīrīre na mūingī gwīka ūūru. Ūngīruta ūira igooti-inī, ndūkogomie kīhoto ūkīnyīitanīra na mūingī, 3 na ndūkonanie kīmenyano harī mūdū mūthīni ciira-inī wake.

4 “Ūngīona ndegwa kana ndigiri ya mūdū mūrī ūthū nake yūrīte-rī, tigīrīra atī nīwamīcookia kūrī we. 5 Ūngīona ndigiri ya mūdū ūgūthūire igwīte ikaremererwo nī mūrigo wayo-rī, ndūkamītige hau; no nginya ūmūteithie kūmūkīria.

6 “Ndūkanaime andū anyu arīa athīni kīhoto ciira-inī wao. 7 Ndūkahutanie na thitango ya maheeni, na ndūkoorage mūdū ūtarī na mahītia kana mūdū mwīhokeku, nīgūkorwo ndikarekereria mūdū mwīhia.

8 “Ndūkoe ihaki, nīgūkorwo ihaki nīrītūmaga arīa monaga matuīke atumumu, na rīkoogomia ciugo cia andū arīa athingu.

9 “Ndūkahatīrīrie mūgeni; inyuī nīmūū ūrīa mūgeni aiguaga, tondū mwarī ageni būrūri wa Misiri.

Mawatho ma Thabatū

10 “Haandaga irio mīgūnda yaku mīaka itandatū, na ūkagetha irio iria iciarīte mīaka īyo, 11 no mwaka wa mūgwanja ūkarekaga mīgūnda ūikare ūguo ūtarīmītwo na ūtekūhūthīrwo. Nao arīa athīni gatagatī ka andū anyu makonaga irio kuuma mūgūnda ūcio, nacio nyamū cia

gĩthaka ikarĩaga kĩrĩa marĩtigagia. Īkaga o ũguo na mũgũnda waku wa mĩthabibũ na wa mĩtamaiyũ.

¹² “Rutaga wĩra waku mĩthenya ĩtandatũ, no mũthenya wa mũgwanja ndũkanarute wĩra, nĩgeetha ndegwa na ndigiri yaku ihurũke, nayo ngombo ĩrĩa ĩciarĩrwo gwaku, kana mũgeni, o nao magĩage na ihinda rĩa kũnogoka.

¹³ “Menyagĩrĩa wĩkage maũndũ marĩa mothe ngwĩrite. Ndũkanagwete marĩtwa ma ngai ingĩ; ndũkareke maiguu makĩgwetwo na kanua gaku.

Ciathĩ Ithatũ cia o Mwaka

¹⁴ “Gĩagai na gĩathĩ gĩa gũkũngũĩra maita matatũ o mwaka.

¹⁵ “Kũngũyagĩra Gĩathĩ kĩa Mĩgate Ītarĩ na Ndawa ya Kũimbia; handũ ha mĩthenya mũgwanja ũrĩage mĩgate ĩtarĩ na ndawa ya kũimbia, o ta ũrĩa ndagwaathire. Īkaga ũndũ ũyũ hĩndĩ ĩrĩa ĩtuĩtwo mweri-inĩ wa Abibu, tondũ nĩ mweri-inĩ ũcio woimire bũrũri wa Misiri.

“Gũtikanagĩe mũndũ ũrĩkaga mbere yakwa moko matheri.

¹⁶ “Kũngũyagĩra Gĩathĩ kĩa Magetha* na maciaro ma mbere ma irio iria ũhaandĩte mĩgũnda yaku.

“Kũngũyagĩra Gĩathĩ kĩa Igetha mũthia-inĩ wa mwaka, rĩrĩa ũgũcookanĩrĩa irio ciaku kuuma mũgũnda.

¹⁷ “Arũme othe nĩmarĩthiiga mbere ya Mwathani Jehova maita matatũ o mwaka.

¹⁸ “Ndũkanandutĩre thakame ya igongona hamwe na kĩndũ kĩrĩ na ndawa ya kũimbia.

“Maguta ma maruta makwa ma gĩathĩ matikaigwo nginya rũciinĩ.

¹⁹ “Rehaga indo iria njega cia maciaro ma mbere nyũmba-inĩ ya Jehova Ngai waku.

“Ndũkanaruge koori na iria rĩa nyina.†

Mũraika wa Ngai Kũhaarĩria Njĩra

²⁰ “Na rĩrĩ, nĩ nĩndĩratũma mũraika athĩ mbere yanyu, amũrangĩre njĩra-inĩ na amũkinyie handũ harĩa ndĩmũhaarĩrie. ²¹ Iguagai na mwathĩkagĩre ũrĩa ekũmwĩra. Mũtikanamũkararie tondũ ndakamũrekerera ũremi wanyu, nĩgũkorwo Rĩitwa rĩakwa rĩrĩ thĩnĩ wake.

²² Mũngĩmũigua kũna ũrĩa aroiga, na mwĩke ũrĩa wothe ngaamwĩra, nĩngatuĩka thũ kũrĩ thũ cianyu, na njũkĩrĩre arĩa makaamũũkĩrĩa.

²³ Mũraika wakwa nĩagathiĩ mbere yanyu, na amũkinyie bũrũri wa Aamori, na Ahiti, na Aperizi, na Akaanani, na Ahivi, na Ajebusi, na nĩ nĩngamaniina biũ. ²⁴ Mũtikanainamĩrĩre ngai ciao, kana mũcihoee, kana mũrũmĩrĩre mĩtugo yao. No nginya mũcianange, nayo mĩhianano ya ngai ciao cia mahiga mũmiunange tũcunjĩ. ²⁵ Hooyagai Jehova Ngai wanyu nake, nĩarĩrathimaga irio cianyu na maaĩ manyu. Nĩndĩmweheragĩria mĩrimũ gatagatĩ-inĩ kanyu, ²⁶ na gũtirĩ mũndũ ũkaahuna kana atuĩke thaata bũrũri-inĩ wanyu. Nĩndĩmũkinyagĩria matukũ marĩa mwathĩrĩrio ma gũtũũra muoyo.

²⁷ “Nĩngũtũma kĩmakania gĩakwa mbere yanyu, na ndũme ndũrĩrĩ iria mũrĩkoragĩrĩa inyĩitwo nĩ kĩrigiicano. Nĩndĩtũmaga thũ cianyu imũũragĩre. ²⁸ Nĩngatũma magi mbere yanyu, maingate Ahivi, na Akaanani na Ahiti mamweherere. ²⁹ No rĩrĩ, ndikamaingata o mwaka ũmwe, tondũ bũrũri wahota gũcooka gĩthaka, nacio nyamũ cia gĩthaka

* **23:16** Gĩathĩ kĩa Magetha no kĩo kĩoĩkaine ta Gĩathĩ kĩa Ciumia (34:22), na gĩakũngũyagĩrwo ciumia mũgwanja thuutha wa Bendegothito. † **23:19** Kũruga kori na iria rĩa nyina warĩ mĩtugo wa andũ a Kaanani.

imūingĩhĩre mũno. ³⁰ Ndĩmaingataga o kahora o kahora, nginya rĩrĩa mũkaingĩha mũhote kwĩnyiitĩra bũrũri ũcio.

³¹ “Nĩngekĩra mĩhaka yanyu kuuma Iria Itune, ndĩmĩikũrũkie nginya Iria rĩa Afilisti, na kuuma werũ-inĩ nginya Rũũ rwa Farati. Andũ arĩa maikaraga kũu nĩngamaneana moko-inĩ manyu, na inyuĩ mũmaingate mamweherere. ³² Mũtikagĩe na kĩrĩkanĩro nao kana na ngai ciao. ³³ Mũtikareke matũũre bũrũri-inĩ wanyu; nĩ tondũ no matũme mũnjĩhĩrie, nĩ tondũ kũhooya ngai icio ciao ti-itherũ nĩgũkamũtoonya mũtego-inĩ.”

24

Kĩrĩkanĩro Gwĩkĩrwo Hinya

¹ Nake Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Ambata, ũuke kũrĩ Jehova, wee na Harũni, na Nadabu, na Abihu, na athuuri mĩrongo mũgwanja a Isiraeli, mũinamĩrĩre mũhooe mũrĩ haraaya, ² no Musa wiki ũgaakuhĩrĩria Jehova; acio angĩ matigooke hakuhĩ. Nao andũ acio angĩ a Isiraeli matikambate nawe.”

³ Nake Musa agĩthiĩ na akĩra andũ ciugo ciothe cia Jehova na mawatho make, nao andũ magĩtĩkanĩria na mũgambo ũmwe, makiuga atĩrĩ, “Ūrĩa wothe Jehova oigĩte, nĩtũgwĩka.” ⁴ Nake Musa akĩandĩka ũhoru wothe ũrĩa Jehova aarĩtie.

Mũthenya ũyũ ũngĩ agĩũkĩra rũciinĩ tene, agĩaka kĩgongona magũrũ-inĩ ma kĩrĩma, na akĩrũgamia itugĩ ikũmi na igĩrĩ cia mahiga irũgamĩrĩre mĩhĩrĩga ikũmi na iĩrĩ ya Isiraeli. ⁵ Ningĩ agĩtũma aanake amwe a Isiraeli, nao makĩruta magongona ma njino, na magĩthĩnja tũtegwa tũrĩ igongona rĩa ũiguano kũrĩ Jehova. ⁶ Musa akĩoya nuthu ya thakame yatuo akĩmĩkĩra mbakũri-inĩ, na nuthu iĩrĩa iĩngĩ akĩmĩminjaminjĩria kĩgongona kũu. ⁷ Ningĩ akĩoya Ibuku rĩa Kĩrĩkanĩro, na akĩrĩthomera andũ. Nao andũ magĩtĩkanĩria, makiuga atĩrĩ, “Nĩtũgwĩka ũrĩa wothe Jehova oigĩte; nĩtũgwathĩka.”

⁸ Musa agĩcooka akĩoya thakame iyo, akĩmĩminjaminjĩria andũ, na akiuga atĩrĩ, “Iĩno nĩ thakame ya kĩrĩkanĩro kĩrĩa Jehova aarĩkanĩire na inyuĩ kũringana na ciugo ici ciothe.”

⁹ Musa na Harũni, na Nadabu na Abihu hamwe na athuuri acio mĩrongo mũgwanja a Isiraeli makĩambata, ¹⁰ na makĩona Ngai wa Isiraeli. Rungu rwa makinya make haarĩ handũ haakitwo wega na mahiga ma yakuti ya bururu, matherete o ta igũrũ rĩo rĩene. ¹¹ No Jehova ndaigana kũhũura atongoria acio a Isiraeli; nĩmoonire Ngai, na makĩrĩa na makĩnyua.

¹² Nake Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Ambata, ũuke kũrĩ nĩ kĩrĩma igũrũ, na ũikare ho, na nĩngũcooka ngũnengere ihengere cia mahiga, irĩ na maandĩko ma watho na maathani marĩa nyandĩkĩte nĩguo ũmarutage andũ a Isiraeli.”

¹³ Ningĩ Musa akiumagara marĩ na mũteithĩrĩria wake Joshua, nake Musa akĩambata kĩrĩma-inĩ kĩa Ngai. ¹⁴ Akĩra athuuri acio atĩrĩ, “Twetererei haha nginya rĩrĩa tũgaacooka. Harũni na Huri marĩ hamwe na inyuĩ, mũndũ o wothe ũrĩa ũngĩgĩa na ciira nĩathiiage kũrĩ o.”

¹⁵ Rĩrĩa Musa aambatire kĩrĩma-inĩ, itu rĩkĩhumbĩra kĩrĩma, ¹⁶ naguo riiri wa Jehova ũgĩkara igũrũ rĩa Kĩrĩma gĩa Sinai. Kĩrĩma gĩkĩhumbĩrwo nĩ itu rĩu mĩthenya iĩtandatũ, na mũthenya wa mũgwanja Jehova agĩta Musa arĩ itu-inĩ rĩu. ¹⁷ andũ a Isiraeli moonaga riiri wa Jehova ũtariĩ ta

mwaki wa kũniinana ũrĩ kĩrĩma igũrũ. ¹⁸ Hĩndĩ ñyo Musa agĩtoonya itu-inĩ o akĩambataga kĩrĩma. Agĩkara kũu kĩrĩma-inĩ matukũ mĩrongo ñna, ũtukũ na mũthenya.

25

Maruta ma Hema ñrĩa Nyamũre

¹ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ² “Ñra andũ a Isiraeli mandehere iruta. Nĩwe ũkwamũkĩra iruta rĩu handũ hakwa kuuma kũrĩ mũndũ o wothe ũrĩa ngoro yake ñkwenda kũheana. ³ Maruta marĩa ũrĩamũkagĩra kuuma kũrĩ o nĩmo maya: thahabu, na betha na gĩcango; ⁴ na ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mũtune ta gakarakũ, na gatani ñrĩa njega, o na guoya wa mbũri; ⁵ na njũa cia ndũrũme itoboketio rangi-inĩ mũtune, na njũa cia pomboo, na mbaũ cia mũgaa; ⁶ na maguta ma mũtamaiyũ ma gwakia tawa; na mahuti manungi wega ma gũthondeka maguta ma gũitanĩrĩrio, na ũbumba ũrĩa mũnungi wega; ⁷ na tũhiga twa onigithi, na tũhiga tũngĩ twa goro twa gwĩkĩrwo ebodi-inĩ na gakuo ga gĩthũri.*

⁸ “Ñingĩ ũnjakithĩrie handũ haamũre, na nĩ nĩngatũũranagia nao. ⁹ Thondekai hema ñno nyamũre, na mwĩkĩre indo cia thĩinĩ kũringana na mũhano ũrĩa ngũkuonia.

Ithandũkũ rĩa Kĩrĩkanĩro

¹⁰ “Nĩmathondekere ithandũkũ rĩa mbaũ cia mũgaa. ũraihi warĩo ũkorwo ũrĩ mĩkono ñrĩ na nuthu,† na kwarama kwarĩo gũkorwo kũrĩ mũkono ũmwe na nuthu,‡ na kũraiha na igũrũ kwarĩo gũkorwo nĩ mũkono ũmwe na nuthu. ¹¹ Ithandũkũ rĩu rĩgemio na thahabu therie mũena yeerĩ nja na thĩinĩ, na mũrĩtirihe na mũcibi wa thahabu mũena yothe. ¹² Rĩtwekerie icũhĩ ñya cia thahabu, na ũcioherere magũrũ-inĩ marĩo mana, icũhĩ igĩrĩ mwena ũmwe na icũhĩ igĩrĩ mwena ũrĩa ũngĩ. ¹³ ũcooke ũthondeke mũtĩ mũraaya ya mũgaa ũmĩgemie na thahabu. ¹⁴ Toonyia mũtĩ ñyo mũraaya icũhĩ-inĩ iria irĩ mũena ya ithandũkũ nĩgeetha rĩkuuĩkage. ¹⁵ Mũtĩ ñyo mũraaya ñrekwo ñkarage icũhĩ-inĩ cia ithandũkũ rĩrĩ, na ndĩkeheragio. ¹⁶ ũcooke wĩkĩre thĩinĩ wa ithandũkũ rĩu ũira, ũrĩa ngũkũhe.

¹⁷ “Thondeka gĩtĩ gĩa tha gĩa thahabu therie, gĩkorwo kĩrĩ kĩa ũraihi wa mĩkono ñrĩ na nuthu,§ na wariĩ wa mũkono ũmwe na nuthu.* ¹⁸ Na ũture makerubi meerĩ ma thahabu, ũmekĩre mũthia-inĩ ya gĩtĩ kũu gĩa tha. ¹⁹ Thondeka ikerubi rĩmwe rĩikare mũthia-inĩ ũmwe, na ikerubi rĩu rĩngĩ rĩikare mũthia-inĩ ũrĩa ũngĩ wa gĩtĩ gĩa tha; thondeka makerubi macio maanyiitanĩte na gĩtĩ gĩa tha mũthia-inĩ yeerĩ. ²⁰ Makerubi macio makorwo matambũrũkĩtie mathagu mamu na igũrũ, magathiĩka gĩtĩ kũu gĩa tha namo. Makerubi macio makorwo maroranĩte, na marorete gĩtĩ kũu gĩa tha. ²¹ Igĩrĩra gĩtĩ kũu gĩa tha igũrũ rĩa ithandũkũ, na wĩkĩre thĩinĩ wa ithandũkũ rĩu ũira ũrĩa ngũkũhe. ²² Na hau igũrũ wa gĩtĩ gĩa tha, gatagatĩ ka makerubi macio meerĩ marĩ igũrũ wa ithandũkũ rĩa ũira nĩngacemania nawe ngũhe maathani makwa mothe nĩ ũndũ wa andũ a Isiraeli.

Metha

* **25:7** Ebodi yarĩ nguo nyamũre na yekagĩrwo nĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene (28:6-14). † **25:10** nĩ ta mita ñmwe ‡ **25:10** nĩ ta mita robo ithatũ (0.75) § **25:17** nĩ ta mita ñmwe * **25:17** nĩ ta mita robo ithatũ (0.75)

23 “Thondeka metha na mbaũ cia mũgaa, ũraihi wayo ũkorwo ũrĩ wa mĩkono ĩrĩ,† na wariĩ wayo ũkorwo ũrĩ wa mũkono ũmwe,‡ na kũraiha na igũrũ ĩkorwo ĩrĩ na mũkono ũmwe na nuthu.§ 24 Ũmĩgemie na thahabu therie, na ũmĩtirihe na mũcibi wa thahabu. 25 Mĩthondekere karũbaũ gaceke ka wariĩ wa rũhĩ* gathiũrũrũkĩrie metha ĩyo, na ũgatirihe na mũcibi wa thahabu. 26 Thondekera metha ĩyo icũhĩ inya cia thahabu, ũcioherere koonainĩ iria inya o harĩa magũrũ macio mana marĩ. 27 Icũhĩ icio ĩkorwo irĩ hakuhĩ na mũcibi wa karũbaũ karĩa gaceke, nĩgeetha inyiitagĩrĩre mĩtĩ ĩrĩa ya gũkuuaga metha ĩyo. 28 Thondeka mĩtĩ mĩraaya ya mbaũ cia mũgaa, ũmĩgemie na thahabu na ũkuuage metha nayo. 29 Na ũthondeke thaani ciayo, na thaani nene cia thahabu therie na ndigithũ, na mbakũri cia gũitaga maruta. 30 Iga mĩgate ĩrĩa ĩgagwo mbere yakwa igũrũ rĩa metha ĩyo, nayo ĩkarage hau mbere yakwa mahinda mothe.

Mũtĩ wa Kũigĩrĩrwo Matawa

31 “Thondeka mũtĩ wa kũigĩrĩrwo matawa ma thahabu therie, kĩrũgamo o na gĩtina kĩaguo iturwo inyiitanĩte; ikombe ciaguo ihaana ta mahũa, na tũkonyo twaguo o na mahũa ĩkorwo irĩ kĩndũ kĩmwe inyiitanĩte naguo. 32 Honge ithathatũ ciumĩre mĩena-inĩ ya mũrũgamo wa mũtĩ ũcio wa kũigĩrĩrwo matawa, ithatũ mwena ũmwe na ithatũ mwena ũrĩa ũngĩ. 33 Ikombe ithatũ iturĩtwo na mũhiano wa mahũa ma mũrothi irĩ na tũkonyo na mahũa ĩkorwo irĩ rũhonge-inĩ rũmwe, nacio ithatũ ĩkorwo rũu rũngĩ; honge icio ciothe ithathatũ ĩkorwo ihaana o ũguo, ciumĩte mũtĩ-inĩ ũcio wa kũigĩrĩrwo matawa. 34 Na mũtĩ-inĩ ũcio wa kũigĩrĩra matawa hagĩe ikombe inya cia mũhiano wa mahũa ma mũrothi irĩ na tũkonyo na mahũa. 35 Gakonyo kamwe gakorwo karĩ rungu rwa honge cia mbere igĩrĩ ciumĩte mũrũgamo-inĩ wa mũtĩ ũcio wa kũigĩrĩrwo matawa, nako gakonyo ga keerĩ kagĩe rungu rwa honge cia keerĩ igĩrĩ, nako gakonyo ga gatatũ kagĩe thĩ wa honge cia gatatũ igĩrĩ, ciothe nĩ honge ithathatũ. 36 Tũkonyo tũu na honge icio ĩkorwo irĩ kĩndũ kĩmwe na mũtĩ ũcio wa kũigĩrĩrwo matawa, iturĩtwo na thahabu therie.

37 “Ningĩ ũthondeke matawa mũgwanja maguo na ũmaigĩrĩre igũrũ rĩaguo nĩgeetha mamũrĩke hau mbere ya guo. 38 Magathĩ ma gũtinia ndaambĩ na thaani cia mũrarĩ wa ndaambĩ ĩkorwo irĩ cia thahabu therie. 39 Taranda† ya thahabu therie ĩhũthĩrwo gũthondeka mũtĩ wa kũigĩrĩrwo matawa o na indo icio ciothe. 40 Ũtigĩrĩre atĩ nĩwacithondeka kũringana na mũhianĩre ũrĩa wonirio ũrĩ kĩrĩma-inĩ.

26

Hema ĩrĩa Nyamũre

1 “Thondeka hema nyamũre ĩrĩ na itambaya ikũmi cia gũcuurio itumĩtwo na gatani yogothetwo wega ya ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mĩtune ta gakarakũ, na igemio na makerubi nĩ mĩtumi mũũgĩ na wĩra ũcio. 2 Itambaya icio cia gũcuurio ciothe ĩkorwo ciiganaine, mĩkono mĩrongo ĩrĩ na ĩnana* kũraiha na mĩkono ĩna† kwarama. 3 Itambaya ithano-rĩ, itumanio hamwe, na icio ingĩ ithano itumanio hamwe. 4 Kundĩka ciana cia gĩtambaya kĩa rangi wa bururu mũthia-inĩ wa gĩtambaya gĩa gũcuurio kĩrĩa kĩrĩ mũico wa mwena

† 25:23 nĩ ta mita ĩmwe ‡ 25:23 nĩ ta nuthu mita § 25:23 nĩ ta mita robo ithatũ (0.75) * 25:25 nĩ ta centimita 8 † 25:39 nĩ ta kilo 34 * 26:2 nĩ ta mita ikũmi na igĩrĩ na nuthu (12:5) † 26:2 nĩ ta mita ĩmwe na robo ithatũ (1:75)

ũmwe, na wĩke o ro ũguo harĩ gĩtambaya kĩa mũico kĩa mwena ũcio ũngĩ. ⁵ Kundĩka ciana mĩrongo ĩtano gĩtambaya-inĩ kĩmwe gĩa gũcuurio, na ingĩ mĩrongo ĩtano gĩtambaya-inĩ kĩa mũico kĩa mwena ũcio ũngĩ, na ũringithanie o kĩaana na kĩrĩa kĩngĩ. ⁶ Ningĩ ũthondeke ngathĩka mĩrongo ĩtano cia thahabu, na ũcihũthĩre na kuohithania itambaya icio cia gũcuurio nĩguo hema ĩyo nyamũre ĩtuĩke kĩndũ kĩmwe.

⁷ “Tuma itambaya ikũmi na kĩmwe cia guoya wa mbũri ĩtuĩke hema ya kũhumbĩra hema ĩrĩa nyamũre. ⁸ Itambaya icio ciothe ikũmi na kĩmwe ikorwo ciiganaine, ikorwo irĩ mĩkono mĩrongo ĩtatũ‡ kũraiha na mĩkono ĩna§ kwarama. ⁹ Tumania itambaya ithano cia icio cia gũcuurio ĩtuĩke kĩndũ kĩmwe, nacio icio ingĩ ithathatũ itumanio hamwe. Kũnja gĩtambaya gĩa gatandatũ maita meerĩ mwena wa mbere wa hema. ¹⁰ Kundĩka ciana mĩrongo ĩtano mũthia-inĩ wa itambaya cia gũcuurio cia mwena ũmwe, ningĩ wĩke o ũguo mũthia-inĩ wa itambaya icio cia mwena ũrĩa ũngĩ. ¹¹ Ningĩ ũthondeke ngathĩka mĩrongo ĩtano cia gĩcango, na ũcitoonyie ciana-inĩ nĩgeetha hema ĩyo ĩtuĩke kĩndũ kĩmwe. ¹² Harĩ ũraihu wa gĩtambaya gĩa gũcuurio ũrĩa ũngĩtigara, nuthu ya gĩtambaya kĩrĩa gĩtigaire nĩ gĩcunjuure mwena wa thuutha wa hema ĩyo nyamũre. ¹³ Itambaya cia gũcuurio cia hema ikorwo iraihĩte kũrĩ icio ingĩ na mũkono ũmwe* mĩena yeerĩ; kĩrĩa gĩgũtigara gĩcunjuure kĩhumbĩre mĩena ya hema ĩyo nyamũre. ¹⁴ Thondekera hema ĩyo kĩandarũa kĩa njũa cia ndũrũme itoboketio rangi-inĩ mũtune igatunĩha, na igũrũ wakĩo ũkĩhumbĩre na njũa cia pomboo.

¹⁵ “Thondeka mbaũ cia kũrũgama cia mũtĩ wa mũgaa cia gwaka hema ĩyo nyamũre. ¹⁶ O rũbaũ-inĩ rũkorwo rũrĩ rwa mĩkono ikũmi† kũraiha na mũkono ũmwe na nuthu‡ kwarama, ¹⁷ mbaũ icio igĩe na tũhocio tũcomokete tũigananĩrie. Thondeka mbaũ icio ciothe cia Hema-ĩrĩa-Nyamũre na njĩra ĩyo. ¹⁸ Thondeka mbaũ mĩrongo ĩrĩ cia mwena wa gũthini wa hema ĩyo nyamũre, ¹⁹ na ũthondeke itina cia betha mĩrongo ĩna cia gũikarĩrwo nĩ mbaũ icio mĩrongo ĩrĩ, o rũbaũ rũmwe rũgaikarĩra itina igĩrĩ, o rũmwe rũkorwo rũrĩ rungu rwa kahocio. ²⁰ Ningĩ mwena ũcio ũngĩ, mwena wa gathigathini wa hema ĩyo nyamũre, thondeka mbaũ mĩrongo ĩrĩ ²¹ na itina mĩrongo ĩna cia betha o igĩrĩ igaikarĩrwo nĩ rũbaũ rũmwe. ²² Thondeka mbaũ ithathatũ cia mwena wa na thuutha, nĩguo mwena wa mũthia wa ithũiro wa hema ĩyo nyamũre, ²³ na ũthondeke mbaũ igĩrĩ cia koine cia mwena wa na thuutha. ²⁴ Koine-inĩ icio cierĩ no nginya ikorwo irĩ mbaũ igĩrĩ igĩrĩ kuuma thĩ nginya igũrũ, na ciohanio na mũrĩnga ũmwe; koine cierĩ igakorwo itariĩ ũguo. ²⁵ Nĩ ũndũ ũcio hegũkorwo na mbaũ inyanya, na itina ikũmi na ithathatũ cia betha, o igĩrĩ igaikarĩrwo nĩ rũbaũ rũmwe.

²⁶ “Ningĩ ũthondeke mĩgamba ya mbaũ cia mũgaa: ĩtano yayo nĩ ũndũ wa mbaũ cia mwena ũmwe wa hema ĩyo nyamũre, ²⁷ na ĩtano nĩ ũndũ wa mbaũ cia mwena ũcio ũngĩ, na ĩtano nĩ ũndũ wa mbaũ cia mwena wa ithũiro mũthia-inĩ ũrĩa wa na thuutha wa hema ĩyo nyamũre. ²⁸ Mũgamba wa gatagatĩ uume mũthia ũmwe nginya ũrĩa ũngĩ, ũgereire gatagatĩ ka mbaũ icio. ²⁹ Gemia mbaũ icio na thahabu, na ũthondeke mĩrĩnga ya thahabu ya kũnyiitĩrĩra mĩgamba ĩyo. O nayo mĩgamba ĩyo nĩngemio na thahabu.

‡ 26:8 nĩ ta mita ikũmi na ithatũ na nuthu (13:5) § 26:8 nĩ ta mita ĩmwe na robo ithatũ (1:75)

* 26:13 nĩ ta nuthu mita † 26:16 nĩ ta mita inya na nuthu (4.5) ‡ 26:16 nĩ ta mita robo ithatũ (0.75)

³⁰ “Aka hema iyo nyamũre kũringana na mũhianĩre ũrĩa wonirio rĩrĩa warĩ kĩrĩma-inĩ.

³¹ “Tuma gĩtambaya gĩa gũcuurio kĩa ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi na cia rangi mūtune ta gakarakũ, na cia gatani ĩrĩa yogothetwo wega na ikagemio na makerubi nĩ mũbundi mũũgĩ.

³² Cuuria gĩtambaya kũu na tũcuurio twa thahabu ikĩngĩ-inĩ inya cia mũgaa iria igemetio na thahabu, na ikarũgama igũrũ rĩa njikarĩro inya cia betha. ³³ Cuuria gĩtambaya kũu gĩa gũcuurio na ngathĩka, na

ũcooke ũige ithandũkũ rĩa Ũira thuutha wa gĩtambaya kũu gĩa gũcuurio. Gĩtambaya kũu gĩa gũcuurio kĩhakanie Handũ-harĩa-Hatheru na Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno. ³⁴ Igĩrĩra gĩtĩ gĩa tha igũrũ rĩa ithandũkũ rĩa Ũira thĩinĩ wa Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno. ³⁵ Iga metha nja ya gĩtambaya kũu gĩa gũcuurio mwena wa gathigathini wa hema iyo nyamũre, naguo mũtĩ wa kũigĩrĩra matawa ũũige mwena wa gũthini ũng’ethanĩre na metha iyo.

³⁶ “Itoonyero-inĩ rĩa hema, thondeka gĩtambaya gĩa gũcuurio kĩa rangi wa bururu, na rangi wa ndathi, na rangi mūtune ta gakarakũ, na gatani ĩrĩa yogothetwo wega, kĩgemetio nĩ mũgemia mũũgĩ. ³⁷ Thondekera gĩtambaya kũu gĩa gũcuurio tũcuurio twa thahabu na itugĩ ithano cia mũgaa igemetio na thahabu. Na ũcitwekerie itina ithano cia gĩcango.

27

Kĩgongona kĩa Iruta rĩa Njino

¹ “Aka kĩgongona na mbaũ cia mũgaa, kĩa mĩkono ĩtatũ* kũraiha na igũrũ; gĩkorwo kĩiganaine mĩena yothe, mĩkono ĩtano† kũraiha na mĩkono ĩtano kwarama. ² Thondeka hĩa inya, o rũmwe koine-inĩ ĩmwe ya kĩgongona, nĩgeetha hĩa icio na kĩgongona ikorwo irĩ kĩndũ kĩmwe, nakĩo kĩgongona kũu ũkĩgemie na gĩcango. ³ Thondeka indo ciothe cia kĩgongona irĩ cia gĩcango, ũgĩthondekere nyũngũ cia kũrutaga mũhu, na icakũri na mbakũri cia gwĩkĩrwo thakame ya kũminjaminja, na njibe cia kũnyiita nyama, na ngĩo cia mwaki. ⁴ Thondekera kĩgongona kũu gĩtara, na ningĩ ũthondeke mũkwa wa gĩcango, na ũthondeke mĩrĩnga ya gĩcango, o ũmwe wĩkĩrwo koine-inĩ iria inya cia mũkwa ũcio. ⁵ ũige gĩtara kũu rungu wa muoho wa kĩgongona nĩgeetha rũkinye nuthu ya ũraiha wa kĩgongona. ⁶ Thondeka itugĩ cia mũgaa nĩ ũndũ wa kĩgongona na ũcigemie na gĩcango. ⁷ Itugĩ icio itoonyio mĩrĩnga-inĩ iyo nĩgeetha ĩgakoragwo ĩkarĩire mĩena-inĩ yeerĩ ya kĩgongona hĩndĩ ya gũgĩkuua. ⁸ Thondeka kĩgongona kũu na mbaũ nĩguo kĩgĩe na irima gatagatĩ. ũgĩthondeke o ta ũrĩa wonirio rĩrĩa warĩ kĩrĩma-inĩ.

Nja ya Hema ĩrĩa Nyamũre

⁹ “Thondeka nja ya hema ĩrĩa nyamũre; mwena wa gũthini ũkorwo ũrĩ wa mĩkono igana‡ kũraiha na ũgĩe na itambaya cia gũcuurio cia gatani ũrĩa mwogothetwo wega, ¹⁰ ũkorwo na itugĩ mĩrongo ĩrĩ na itina mĩrongo ĩrĩ cia gĩcango, irĩ na tũcuurio na tũmĩkwa twa betha itugĩ-inĩ. ¹¹ Mwena wa gathigathini o naguo ũkorwo ũrĩ na mĩkono igana kũraiha na ũgĩe na itambaya cia gũcuurio, ũgĩe na itugĩ mĩrongo ĩrĩ na itina mĩrongo ĩrĩ cia gĩcango, irĩ na tũcuurio na tũmĩkwa twa betha itugĩ-inĩ.

§ 26:33 Mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene nowe wiki wetĩkĩrĩtio gũtoonya Harĩa-Hatheru-Mũno, na eekaga ũguo riita rĩmwe o mwaka hĩndĩ ĩrĩa ekũhoroheria andũ mehia mao. * 27:1 nĩ ta mita ĩmwe na robo (1:25) † 27:1 nĩ ta mita igĩrĩ na robo (2:25) ‡ 27:9 nĩ ta mita 46

12 “Mwena wa ithũiro wa nja ŷyo ŷkorwo ŷrĩ wa mĩkono mĩrongo ĩtano§ kwarama na ŷgĩe na itambaya cia gũcuurio na itugĩ ikũmi na itina ikũmi. 13 Mwena wa irathĩro, kwerekera kũrĩa riũa rĩrathagĩra, nja ŷyo ĩkorwo ĩrĩ ya wariĩ wa mĩkono mĩrongo ĩtano. 14 Itambaya cia gũcuurio ĩkorwo ĩrĩ cia ŷraihi wa mĩkono ikũmi na ĩtano* na ĩkorwo ĩrĩ mwena ŷmwe wa itoonyero rĩa nja ŷyo, na ĩkorwo na itugĩ ithatũ na itina ithatũ, 15 na itambaya ingĩ cia gũcuurio cia ŷraihi wa mĩkono ikũmi na ĩtano ĩkorwo mwena ŷcio ŷngĩ wa itoonyero, na ĩkorwo ĩrĩ na itugĩ ithatũ na itina ithatũ.

16 “Naguo ŷhoro wa itoonyero rĩa nja ŷyo, wĩkĩre gĩtambaya gĩa gũcuurio gĩkorwo kĩrĩ kĩa ŷraihi wa mĩkono mĩrongo ĩĩrĩ,† kĩa ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mĩtune ta gakarakũ, na gatani ĩrĩa yogothetwo wega, wĩra wa mũgemia mũũgĩ, na gĩkorwo na itugĩ inya na itina inya. 17 Itugĩ ciothe gũthiũrũrũkĩria nja ŷyo, igĩe na tũmĩkwa na tũcuurio twa betha na itina cia gĩcango. 18 Nja ŷyo ĩkorwo na ŷraihi wa mĩkono igana,‡ na mĩkono mĩrongo ĩtano kwarama,§ na ĩkorwo na itambaya cia gũcuurio cia gatani yogothetwo wega ya mĩkono ĩtano kũraiha na igũrũ, na ĩrĩ na itina cia gĩcango. 19 Indo iria ingĩ ciothe cia gũtũmĩrwo wĩra-inĩ wa hema ĩrĩa nyamũre, ĩrĩ cia wĩra o na ŷrĩkũ, o hamwe na higĩ cia kwamba hema na cia nja ciothe, nĩkorwo ĩrĩ cia gĩcango.

Maguta ma Mũtĩ wa Kũigĩrĩrwo Matawa

20 “Atha andũ a Isiraeli makũrehere maguta marĩa makeere wega ma ndamaiyũ hihe ma gũkũheaga ŷtheri, nĩgeetha matawa maikarage maakanĩte. 21 Thĩinĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo, nja ya gĩtambaya gĩa gũcuurio kĩrĩa kĩrĩ mbere ya ithandũkũ rĩa ŷira, Harũni na ariũ ake nĩmaigage matawa maakanĩte mbere ya Jehova kuuma hwaĩ-inĩ o nginya rũciinĩ. ŷndũ ŷyũ ŷtuĩke watho wa kũrũmagĩrĩrwo tene na tene thĩinĩ wa Isiraeli njiarwa-inĩ ciothe iria igooka.

28

Nguo cia Athĩnjĩri-Ngai

1 “Tũmanĩra Harũni mũrũ wa nyũkwa oke harĩwe kuuma gatagatĩ ka andũ a Isiraeli, hamwe na ariũ ake Nadabu na Abihu, na Eleazaru na Ithamaru, nĩgeetha mandungatagĩre marĩ athĩnjĩri-Ngai. 2 Tumĩra Harũni mũrũ wa nyũkwa nguo nyamũre, cia kũmũnenehagia na kũmũtĩithagia. 3 Arĩria mabundi marĩa marĩ na ŷũgĩ wa gũtuma, nguo arĩa nĩ heete ŷũgĩ maũndũ-inĩ ta macio, nĩguo matumĩre Harũni nguo cia kwĩhumba akĩamũrwo, nĩguo andungatagĩre arĩ mũthĩnjĩri-Ngai. 4 Nacio ici nĩcio nguo iria megũtuma: gakuo ga gĩthũri, na ebodi, na nguo ndaaya, na kanjũ ya taama ng’emie wega, na kĩremba, na mũcibi. Nguo ici nyamũre megũcitumĩra Harũni mũrũ wa nyũkwa na ariũ ake nĩguo mandungatagĩre marĩ athĩnjĩri-Ngai. 5 Nĩ mahũthĩre thahabu, na ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mĩtune ta gakarakũ, hamwe na gatani ĩrĩa njega.

Ebodi

6 “Tuma ebodi ya ndigi cia rangi wa thahabu na ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi na cia rangi mĩtune ta gakarakũ na ya gatani ĩrĩa yogothetwo wega, wĩra wa mũbundi mũũgĩ. 7 Nĩ wega ebodi

§ 27:12 nĩ ta mita 23 * 27:14 nĩ ta mita 7 † 27:16 nĩ ta mita 9 ‡ 27:18 nĩ ta mita 46
§ 27:18 nĩ ta mita 23

īyo īgīe na tūmīkwa twīrī twa kūmīnyīitithanīria ciande-inī, tūtumīrīrwo mīthia-inī yeerī yayo nīgeetha ndaamī ciayo cierī inyiitane. ⁸ Naguo mūcibi wayo wa njohero ūrīa mūtume wega ūkorwo ūhaana tayo na ūrī wa gīcunjī kīmwe na ebodi īyo na ūthondeketwo na ndigi cia rangi wa thahabu, na ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mūtune ta gakarakū, hamwe na gatani njogothē wega.

⁹ “Oya tūhiga twīrī twa onigithi ūkurure marītwa ma ariū a Isiraēli igūrū rīatuo ¹⁰ marūmanīrīre ūrīa maaciarirwo, ūkurure marītwa matandatū kahiga-inī kamwe, na matandatū kau kangī. ¹¹ Kurura marītwa ma ariū a Isiraēli tūhiga-inī tūu twīrī ta ūrīa mūrengi wa tūhiga twa goro akururaga kahengere ga gwīkīra mūhūūri. Ūcooke ūtūtumīrīre tūkonyo-inī twa thahabu, ¹² na ūtuohereere ndaamī-inī cia kīande cia ebodi, tūrī tūhiga twa kīrīrikania kīa ariū a Isiraēli. Harūni nīarīkuuaga marītwa macio ciande-inī ciake matuīke kīrīrikania mbere ya Jehova. ¹³ Thondeka tūkonyo tūgemu twa thahabu ¹⁴ na irengeeri igīrī cia thahabu therie, ihaana ta mūkanda, nacio ūcinyīitithanie na tūkonyo tūu.

Gakuo ga Gīthūri

¹⁵ “Thondekithia gakuo ga gīthūri ga gwīkagīrwo ituīro-inī rīa ciira, nako gatunwo nī mūtumi mūūgī. Gathondeke ta ebodi: karī ka ndigi cia rangi wa thahabu na ka ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mūtune ta gakarakū na gatani īrīa yogothetwo wega. ¹⁶ Gakuo kau gakorwo kaiganaine mīena yothē īna inji kenda* kūrāiha na inji kenda kwarama, na koinanīrwo maita meerī. ¹⁷ Ūcooke ūgatunīrīre mīhari īna ya tūhiga twa goro. Mūhari wa mbere hakorwo kahiga ka wakiki ūrīa mūtune, na ka yakuti īrīa īhaana ngoikoni, na ka baregethu; ¹⁸ mūhari wa keerī ūtumīrīre kahiga ga thumarati, na ka yakuti īrīa ya rangi wa bururu, na ka arimathi; ¹⁹ mūhari wa gatatū ūtumīrīre kahiga ka wakiki ūrīa wa bururu, na ka yacimu, na ka amethuthito; ²⁰ naguo mūhari wa kana ūtumīrīrwo kahiga ga thumarati īrīa theru, na ka onigithi, na ka njathibi. Ūtūtumīrīre tūkonyo-inī tūgemu twa thahabu. ²¹ Hagīkorwo harī na tūhiga ikūmi na twīrī, o kamwe karūgamīrīre marītwa ma ariū a Isiraēli, o kamwe gakururwo rītwa rīa mūhīrīga ūmwe wa īrīa ikūmi na īrī ya Isiraēli, o ta ūrīa kahengere ka mūhūūri gakururagwo.

²² “Thondekera gakuo kau ga gīthūri irengeeri njogothē cia thahabu therie ihaana ta mūkanda. ²³ Gathondekere mīrīnga īrī ya thahabu, ūmīohereere mīthia-inī īrī ya gakuo kau ga gīthūri. ²⁴ Ohania irengeeri igīrī cia thahabu mīrīnga-inī hau mīthia-inī ya gakuo ga gīthūri, ²⁵ nayo mīthia īrīa īngī ya irengeeri yohithanio na tūkonyo tūrīa twīrī, ūmīnyīitithanie na ndaamī cia kīande cia ebodi mwena wa na mbere. ²⁶ Thondeka mīrīnga īrī ya thahabu ūmīnyīitithanie na mīthia īrīa īngī īrī ya gakuo ga gīthūri mwena wa na thīnī kūrīgania na ebodi. ²⁷ Thondeka mīrīnga īngī īrī ya thahabu na ūmīnyīitithanie magūrū-inī ma ndaamī cia kīande mwena-inī wa mbere wa ebodi, hakuhī na rūtumo, igūrū hanini wa mūcibi wa njohero ya ebodi. ²⁸ Mīrīnga ya gakuo ga gīthūri īrīohithanagio na mīrīnga ya ebodi na rūrigi rwa bururu, na inyiitithanio na mūcibi wa njohero, nīgeetha gakuo ga gīthūri gatikarekanie na ebodi.

²⁹ “Rīrīa rīothē Harūni arītoonyaga Handū-harīa-Hatheru, arīkuuaga marītwa ma ariū a Isiraēli marī gīthūri-inī gīake gakuo-inī ga gīthūri ga

* 28:16 nī ta centimita 22

ituĩro rĩa ciira, arĩ kĩirikania gĩa gũtũura mbere ya Jehova. ³⁰ Ningĩ wĩkĩre Urimu na Thumimu† thĩnĩ wa gakuo kau ga gĩthũri, nĩgeetha ciikarage gĩthũri-inĩ kĩa Harũni rĩrĩa rĩothe arĩtoonyaga agathiĩ mbere ya Jehova. Ūguo nĩguo Harũni arĩkuuaga ũhoti wa gũtuagĩra andũ a Isiraeli ciira gĩthũri-inĩ gĩaake arĩ mbere ya Jehova.

Nguo ingĩ cia Athĩnjĩri-Ngai

³¹ “Tuma nguo ndaaya ya ebodi ya taama wa bururu mũtheri, ³² na ĩkorwo na harũkĩrio ya mũtwe gatagatĩ kayo. ĩkorwo ĩtirihĩtwo mũthia-inĩ ta kara ya ngingo gũthiũrũrũkĩria iharũkĩrio rĩu rĩa mũtwe, nĩgeetha ndĩgatarũke. ³³ Thondeka tũcunjuura tũtariĩ ta matunda ma makomamanga twa ndigi cia rangi wa bururu, na rangi wa ndathi, na rangi mũtune ta gakarakũ gũthiũrũrũka rũtumo rwa magũrũ-inĩ rwa nguo ĩyo, tũhakanĩtio na ngengere cia thahabu. ³⁴ Ngengere cia thahabu na makomamanga macio mathiĩ mahakanĩtio gũthiũrũrũka rũtumo rwa magũrũ-inĩ rwa nguo ĩyo ndaaya. ³⁵ Harũni no nginya ehumbage nguo ĩyo hĩndĩ ciothe rĩrĩa egũtungata. Ngengere nĩrĩiguagwo ikĩgamba rĩrĩa egũtoonya Handũ-harĩa-Hatheru o hau mbere ya Jehova na rĩrĩa ekuuma ho, nĩgeetha ndagakue.

³⁶ “Thondeka gatanji ga thahabu therie, na ũgakurure ta ũrĩa mũhũuri ũkururagwo, ũkurure ciugo ici: MŪTHERU MWAMŪRIRE JEHOVA. ³⁷ Koherere rũrigi rwa rangi wa bururu nĩguo ũkanyitithanie na kĩremba, gakorwo karĩ mwena wa mbere wa kĩremba. ³⁸ Karĩkoragwo karĩ thiithi-inĩ wa Harũni, nake agakuuaga mahĩtia makoniĩ iheo iria theru, iria andũ a Isiraeli mangĩkorwo mamũrĩre Jehova, o na irĩ cia mũthemba o na ũrĩkũ. Gatanji kau gakoragwo karĩ thiithi-inĩ wa Harũni hĩndĩ ciothe nĩgeetha magetĩkĩrikaga nĩ Jehova.

³⁹ “Kanjũ nĩtumwo ĩrĩ ya gatani ĩrĩa njega mũno, o na ũtume kĩremba na gatani ĩrĩa njega mũno. Mũcibi ũtumwo nĩ mũgemia ũrĩa mũũgĩ na wĩra ũcio. ⁴⁰ Tumĩra ariũ a Harũni kanjũ, na mũcibi, na tũmĩcibi twa kĩongo, cia gũtũma manenehagio na maheagwo gĩtĩio. ⁴¹ Warĩkia kũhumba mũrũ wa nyũkwa na ariũ ake nguo icio-rĩ, ũmaitĩrĩre maguta na ũmaamũre. ũmaamũre nĩgeetha mandungatagĩre marĩ athĩnjĩri-Ngai.

⁴² “Matumithĩrie thuruarĩ cia thĩnĩ cia gatani, cia kũhumbĩra njaga ya mũĩrĩ yao kuuma njohero nginya ciero-inĩ. ⁴³ Harũni na ariũ ake no nginya maciĩhumbage rĩrĩa rĩothe marĩtoonyaga Hema-ya-Gũtũnganwo kana magĩthengerera kĩgongona marutĩre wĩra Handũ-harĩa-Hatheru nĩgeetha matikahĩtie, nao makue.

“Ūyũ nĩũtuĩke watho wa kũrũmagĩrĩrwo tene na tene nĩ Harũni na njiaro ciake.

29

Kwamũrwo gwa Athĩnjĩri-Ngai

¹ “Na rĩrĩ, ũũ nĩguo ũgwĩka nĩgeetha wamũre Harũni na ariũ ake, nĩguo mandungatagĩre marĩ athĩnjĩri-Ngai: Oya gategwa kamwe na ndũrũme igĩrĩ itarĩ kaũũgũ. ² Na kuuma mũtu-inĩ mũhinyu mũno wa ngano ũtarĩ ndawa ya kũimbia, ũthondeke mĩgate na keki itukanĩtio na maguta na tũmĩgate tũhũthũ tũhakĩtwo maguta. ³ ĩkĩra indo icio

† 28:30 Urimu na Thumimu twarĩ tũnyamũ twahũthagĩrwo kũmenya wendi wa Ngai; no ũrĩa twahũthagĩrwo kana ũrĩa twarutaga wĩra, gũtirĩ mũndũ ũũ.

gĩkabũ-inĩ na ũcinenganĩre ũguo hamwe na ndegwa ĩyo na ndũrũme icio cieri. ⁴ Ũcooke ũrehe Harũni na ariũ ake itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo, ũmathambie na maaĩ. ⁵ Oya nguo icio, ũhumbe Harũni kanjũ, na nguo ndaaya ya ebodi, na ebodi yo nyene na gakuo ga gĩthũri. Muohe ebodi na mũcibi wayo wa njohero ũrĩa mũtume wega. ⁶ Mwĩkĩre kĩremba mũtwe, nako gatanji karĩa kaamũre ũgekĩre kĩremba-inĩ kũ. ⁷ Oya maguta ma gũitanĩrĩrio ũmũitĩrĩrie mũtwe ũmwamũre. ⁸ Rehe ariũ ake na ũmahumbe kanjũ, ⁹ na ũmoche tũmĩcibi twa mũtwe. Ningĩ wohe Harũni na ariũ ake mũcibi. Ũthĩnjĩri-Ngai nĩ wao ũrĩ watho wa kũrũmagĩrĩrwo tene na tene. Ũguo nĩguo ũkaamũra Harũni na ariũ ake.

¹⁰ “Rehe ndegwa ĩyo mwena wa mbere wa Hema-ya-Gũtũnganwo, nake Harũni na ariũ ake mũigĩrĩre moko mao mũtwe wayo. ¹¹ Ũcooke ũmĩthĩnjĩre mbere ya Jehova o hau itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo. ¹² Ningĩ woe thakame ĩmwe ya ndegwa ĩyo, ũmĩhake hĩa cia kĩgongona na kĩaara gĩaku, ĩyo ĩngĩ ũmĩite gĩtina-inĩ gĩa kĩgongona. ¹³ Ningĩ woe maguta mothe marĩa mahumbĩire nyama cia nda, na marĩa mahumbĩire ini, na higo cieri na maguta ma cio ũmacinĩre hau kĩgongona-inĩ. ¹⁴ No nyama cia ndegwa ĩyo hamwe na rũũa na mahu ũcicinĩre nja ya kambĩ. Rũu nĩ iruta rĩa mehia.

¹⁵ “Oya ndũrũme ĩmwe nake Harũni na ariũ ake mamũigĩrĩre moko mao mũtwe igũrũ wayo. ¹⁶ Mĩthĩnje na woe thakame, ũmĩminjaminjĩrie kĩgongona mũena yothe. ¹⁷ Tinangia ndũrũme tũcunjĩ, na ũthambie nyama cia nda, na magũrũ mayo, ũciige hamwe na mũtwe na tũcunjĩ tũu tũngĩ. ¹⁸ Ũcooke ũcinĩre ndũrũme ĩyo yothe igũrũ wa kĩgongona. Rũu nĩ iruta rĩa njino rĩa kũrutĩra Jehova, rĩrĩ mũtararĩko mwega rĩrutĩrwo Jehova, rĩrĩ iruta rĩrutĩrwo Jehova rĩa gũcinwo na mwaki.

¹⁹ “Oya ndũrũme ĩyo ĩngĩ, nake Harũni na ariũ ake mamũigĩrĩre moko mao mũtwe. ²⁰ Mĩthĩnje, woe thakame ĩmwe yayo ũmĩhake moni cia matũ ma ũrĩo ma Harũni na ariũ ake o na ciara iria nene cia moko mao ma ũrĩo, na ciara iria nene cia magũrũ mao ma ũrĩo. Ũcooke ũminjaminjĩrie kĩgongona thakame mũena yothe. ²¹ Na woe thakame ĩmwe kuuma kĩgongona-inĩ na maguta ma gũitanĩrĩrio ũciminjaminjĩrie Harũni na nguo ciake, na ariũ ake na nguo ciao. Hĩndĩ ĩyo Harũni na ariũ ake hamwe na nguo ciao nĩmagatuĩka aamũre.

²² “Oya maguta mamwe ma ndũrũme ĩyo, maguta ma mũting’oe ũrĩa mũnoru, na maguta marĩa mahumbĩire nyama cia nda, na maguta marĩa mahumbĩire ini, na higo cieri na maguta ma cio, na kiero kĩa mwena wa ũrĩo. (Ĩyo nĩyo ndũrũme ya igongona rĩa kwamũrana.) ²³ Kuuma gĩkabũ-inĩ kĩa mũgate ĩtarĩ mũkĩre ndawa ya kũimbia kĩrĩa kĩrĩ mbere ya Jehova, oya mũgate ũmwe na keki ĩthondeketwo na maguta, na woe kamũgate kahũthũ. ²⁴ Indo ici ciothe cineane moko-inĩ ma Harũni na ariũ ake, ũcooke ũcithũngũthie mbere ya Jehova ĩrĩ Igongona rĩa gũthũngũthio. ²⁵ Ningĩ ũcooke woe indo icio kuuma moko-inĩ mao, ũcicinĩre kĩgongona-inĩ igũrũ hamwe na iruta rĩa njino, ituĩke mũtararĩko mwega harĩ Jehova, rĩrĩ iruta rĩrutĩrwo Jehova rĩa gũcinwo na mwaki. ²⁶ Warĩkia kũruta gĩthũri kĩa ndũrũme ĩyo ya kĩaamũrano kĩa Harũni, gũthũngũthie mbere ya Jehova rĩrĩ iruta rĩa gũthũngũthio, nakĩo gĩtuĩke rwĩga rwaku.

²⁷ “Amũra icunjĩ cia ndũrũme ĩyo ya kĩaamũrano iria irĩ cia Harũni na ariũ ake nacio nĩ: gĩthũri kĩrĩa gĩathũngũthĩtio na kiero kĩrĩa kĩaheanĩtwo. ²⁸ Indo icio ituĩke rwĩga rwa kũheagwo Harũni na ariũ

ake nĩ andũ a Isiraeli hĩndĩ ciothe. Nĩrĩo iruta rĩrĩa andũ a Isiraeli marĩrutagĩra Jehova kuuma maruta-inĩ ma ũiguano.

²⁹ “Nguo iria nyamũre cia Harũni igũtuĩka cia njiaro ciake, nĩgeetha magaitagĩrĩrio maguta na makaamũragwo maciĩhumbĩte. ³⁰ Mũriũ ũrĩa ũkamũgaya atuĩke mũthĩnjĩri-Ngai na oke gũtungata thĩinĩ wa Handũ-Harĩa-Hatheru, Hema-inĩ-ya-Gũtunganwo arĩĩhumbaga nguo icio mũthenya mũgwanja.

³¹ “Oya ndũrũme ĩyo ya kĩamũrano nacio nyama ciayo ũcirugĩre handũ harĩa hatheru. ³² Harũni na ariũ ake marĩrĩagĩra nyama cia ndũrũme ĩyo na mĩgate kuuma gĩkabũ-inĩ o hau itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtunganwo. ³³ Nĩmarĩrĩaga indo icio irutĩtwo cia horohio nĩ ũndũ wa kwamũrwo kwao na gũtherio. No itikanarĩo nĩ mũndũ ũngĩ, nĩ ũndũ nĩ theru. ³⁴ Na rĩrĩ, nyama cia ndũrũme ĩyo ya kĩamũrano kana mĩgate ingĩtigara nginya rũciinĩ-rĩ, nĩcinwo. Itikanarĩo tondũ nĩ theru.

³⁵ “Ĩka Harũni na ariũ ake maũndũ mothe marĩa ngwathĩte, na ũniine mũthenya mũgwanja ũkĩmaamũra. ³⁶ Rutagai ndegwa ĩmwe o mũthenya, ĩrĩ iruta rĩa mehia rĩa kũhorohanĩria. Theria kĩgongona na ũndũ wa gũkĩhoroheria na gũgũtĩrĩria maguta, ũkĩamũre. ³⁷ Gĩa na horohio ya kĩgongona mũthenya mũgwanja ya gũkĩamũra. Thuutha ũcio kĩgongona kũ nĩgĩgũtuĩka gĩtheru mũno, nakĩo kĩrĩa gĩothe kĩrĩkĩhutagia kĩrĩtuĩkaga gĩtheru.

³⁸ “Gĩkĩ nĩkĩo kĩndũ kĩrĩa ũrĩrutaga hĩndĩ ciothe kĩgongona-inĩ o mũthenya: tũtũrũme twĩrĩ, o kamwe ka ũkũrũ wa mwaka ũmwe. ³⁹ Gatũrũme kamwe gakarutwo rũciinĩ na karĩa kangĩ hwaĩ-inĩ kũrĩ mairia. ⁴⁰ Gatũrũme ka mbere gakarutanagĩrio na mũtu mũhinyu mũno gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa eba* ũtukanĩtio na maguta ma mũtamaiyũ gacunjĩ ka inya ka hini ĩmwe† na ndibei gacunjĩ ka inya ka hini ĩmwe, ĩrĩ kĩndũ gĩa kũnyuuo. ⁴¹ Ruta gatũrũme kau kangĩ igongona hwaĩ-inĩ kũrĩ mairia, hamwe na iruta rĩa mũtu na rĩa kĩndũ gĩa kũnyuuo o ta cia rũciinĩ, arĩ guo mũtararĩko mwega, rĩrĩ iruta rĩrutĩrwo Jehova rĩa gũcinwo na mwaki.

⁴² “Harĩ njiaro iria igooka, iruta rĩrĩ rĩa njino rĩkaarutagwo hĩndĩ ciothe itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtunganwo mbere ya Jehova. Hau nĩho ndĩicemanagia nawe na njaragie nawe; ⁴³ ningĩ hau no ho ndĩicemanagia na andũ a Isiraeli, naho nĩhakaamũrwo nĩ riiri wakwa.

⁴⁴ “Nĩ ũndũ ũcio nĩngamũra Hema-ĩyo-ya-Gũtunganwo na kĩgongona na nyamũre Harũni na ariũ ake mandungatagĩre marĩ athĩnjĩri-Ngai. ⁴⁵ Ningĩ nĩngatũũrania na andũ a Isiraeli na nduĩke Ngai wao. ⁴⁶ Nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wao, ũrĩa wamarutire bũrũri wa Misiri nĩgeetha ndũũranagie nao. Nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wao.

30

Kĩgongona kĩa ũbumba

¹ “Thondeka kĩgongona kĩa mbaũ cia mũgaa gĩa gũcinagĩra ũbumba. ² Nĩgĩkorwo kĩiganaine mũena yothe mũkono ũmwe* kũraiha na mũkono ũmwe kwarama na mũkono ĩrĩ† kũraiha na igũrũ, hĩa ciakĩo ituĩke kĩndũ o ro kĩmwe na kĩgongona. ³ Kĩgemie igũrũ, o na mũena yothe, o na hĩa ciakĩo, na thahabu therie, na ũgĩtirihe na mũcibi wa thahabu ũgĩthiũrũrũkĩrie. ⁴ Thondekera kĩgongona kĩa mũrĩnga ĩrĩ, ũmĩoherere thĩ wa mũcibi ũcio, ĩrĩ mwena ũmwe, na ĩrĩ mwena ũrĩa ũngĩ

* **29:40** nĩ ta kilo 2 † **29:40** nĩ ta lita ĩmwe * **30:2** nĩ ta nuthu mita † **30:2** nĩ ta mita ĩmwe

inyiitagĩrĩre mĩtĩ ĩrĩa mĩraaya ĩtũmagĩrwo gũgĩkuua. ⁵ Thondeka mĩtĩ mĩraaya ya mbaũ cia mũgaa, na ũmĩgemie na thahabu. ⁶ Iga kĩgongona kũu mbere ya gĩtambaya gĩa gũcuurio kĩrĩa kĩrĩ mbere ya ithandũkũ rĩa Ũira, mbere ya gĩtĩ gĩa tha kĩrĩa kĩrĩ igũrũ rĩa ithandũkũ rĩa Ũira, harĩa ngaacemania nawe.

⁷ “Harũni no nginya acinĩre ũbumba mũnungi wega hau igũrũ rĩa kĩgongona o rũciinĩ rĩrĩa egũthondeka matawa. ⁸ No nginya acine ũbumba rĩngĩ agĩakia matawa hwaĩ-inĩ kũrĩ mairia, nĩgeetha ũbumba ũikarage ũgĩcinagwo mahinda mothe mbere ya Jehova, njiarwa na njiarwa iria igooka. ⁹ Ndũkanacinĩre ũbumba wa mũthemba ũngĩ kĩgongona-inĩ gĩkĩ kana ũrutĩre ho iruta rĩa njino, kana rĩa mũtu, na ndũkanaitĩrĩre iruta rĩa kũnyuuo igũrũ rĩakĩo. ¹⁰ Harũni nĩarutage horohio hĩa-inĩ cia kĩgongona kũu o mwaka riita rĩmwe. Horohio ĩno ya o mwaka no nginya ĩrutagwo na thakame ya iruta rĩa kũhoroheria mehia, nginya njiarwa iria igooka. Horohio ĩyo nĩ igongona itheru mũno harĩ Jehova.”

Mbeeca cia Horohio

¹¹ Hĩndĩ ĩyo Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ¹² “Rĩrĩa ũgũtara andũ a Isiraeli-rĩ, o mũndũ no nginya arutagĩre Jehova kĩndũ gĩa gũkũũra muoyo wake rĩrĩa egũtarwo. Na gũtirĩ mũthiro ũkaamakora ũkĩmatara. ¹³ Mũndũ o wothe ũrĩkĩraga agathiĩ mwena wa andũ arĩa marĩkĩtie gũtarwo, nĩarĩrutaga nuthu ya cekeri‡ kũringana na ũrĩa cekeri ya harĩa haamũre ĩtariĩ ĩrĩa ĩrĩ na ũritũ wa geera mĩrongo ĩrĩ. Nuthu ĩyo ya cekeri nĩ iruta kũrĩ Jehova. ¹⁴ Arĩa othe marĩkĩraga magathiĩ mwena wa arĩa marĩkĩtie gũtarwo, marĩ na ũkũrũ wa mĩaka mĩrongo ĩrĩ na makĩria, no nginya maheage Jehova iruta rĩu. ¹⁵ Arĩa atongu matĩrĩheanaga makĩria ya nuthu ya cekeri, nao arĩa athĩni matĩrĩheanaga kĩndũ kĩnini gũkĩra nuthu ya cekeri hĩndĩ ya kũrutĩra Jehova horohio ya mĩoyo yao. ¹⁶ Amũkĩra mbeeca cia horohio kuuma kũrĩ andũ a Isiraeli nawe ũcihũthĩre ũtungata-inĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo. ũguo ũgaatuĩka kĩririkano kĩa andũ a Isiraeli mbere ya Jehova makĩrutĩra mĩoyo yao horohio.”

Kĩraĩ gĩa Gwĩthambĩra

¹⁷ Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ¹⁸ “Thondeka kĩa gĩa gwĩthambagĩra gĩa gĩcango, kĩrĩ na kĩgũrũ gĩakĩo gĩa gĩcango. ũkũige gatagatĩ ka Hema-ya-Gũtũnganwo na kĩgongona, na ũgũkĩre maaĩ. ¹⁹ Harũni na ariũ ake marĩthambaga moko mao na nyarĩrĩ na maaĩ macio. ²⁰ Rĩrĩa rĩothe marĩtoonyaga Hema-ya-Gũtũnganwo, marĩthambaga na maaĩ nĩgeetha matigakue. O na ningĩ rĩrĩa mathengerera kĩgongona nĩguo marutĩre Jehova iruta rĩa gũcinwo na mwaki, ²¹ marĩthambaga moko na nyarĩrĩ nĩgeetha matigakue. ũndũ ũcio ũgaatuĩka watho wa kũrũmĩrĩrwo tene na tene nĩ Harũni na njiaro ciake, na njiarwa ciao ciothe iria igooka.”

Maguta ma Gũitanĩrĩria

²² Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ²³ “Oya mahuti maya manungi wega: cekeri 500\$ cia manemane ĩrĩa ndwekie, nuthu yamo (nacio icio nĩ cekeri 250) cia ndarathini nungi wega, na cekeri 250 cia karamathi nungi wega, ²⁴ cekeri 500 cia mwĩnũ, ciothe kũringana na cekeri ya handũ-harĩa-haamũre, na hini* ya maguta ma mĩtamaiyũ. ²⁵ Indo ici ũcithondeke ĩtuĩke maguta matheru ma gũitanĩrĩrio matukanĩtio makanunga wega

‡ 30:13 nĩ ta giramu 6 § 30:23 nĩ ta kilo 6 * 30:24 nĩ ta lita 4

marutĩirwo wĩra nĩ mũthondeki mũũgĩ wa maguta. Macio matuĩke maguta matheru ma gũitanagĩrĩrio. ²⁶ Ningĩ ũhũthĩre maguta macio gũitĩrĩria Hema-ya-Gũtũnganwo, na ithandũkũ rĩa Ũira, ²⁷ na metha na indo ciayo ciothe, na mũtĩ wa kũigĩrĩrwo matawa na indo ciagu, na kĩgongona gĩa gũcinĩra ũbumba, na ²⁸ kĩgongona kĩa iruta rĩa njino na indo ciakĩo ciothe, na kĩaĩ na kĩgũrũ gĩakĩo. ²⁹ Nĩũgaciamũra nĩgeetha ituĩke theru mũno makĩria, nakĩo kĩa gĩothe gĩgacihutia nĩgĩgatuĩka gĩtheru.

³⁰ "Itĩrĩria Harũni na ariũ ake maguta ũmaamũre nĩgeetha mandun-gatagĩre marĩ athĩnjĩri-Ngai. ³¹ Īra andũ a Isiraeli atĩrĩ, 'Maya nĩmo maguta makwa marĩa matheru ma gũitanagĩrĩrio ma njiarwa iria igooka. ³² Ndũkanamaitĩrĩrie mĩrĩ ya arũme, na ndũkanathondeke maguta mangĩ na mũthondekere ũcio. Nĩ matheru na nĩ wega ũmatuage atĩ nĩ matheru. ³³ Mũndũ wothe ũrĩthondekaga maguta manungi wega mahaana ta maya, na mũndũ o wothe ũngĩmaitĩrĩria mũndũ ũtarĩ mũthĩnjĩri-Ngai, nĩakaingatwo kuuma kũrĩ andũ ao.' "

Ūbumba

³⁴ Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, "Oya mahuti manungi wega marĩa metagwo thitakiti, na onuka na garibane, hamwe na ũbani ũrĩa mweka mũno, mothe mathimĩtwo maiganaine, ³⁵ na ũthondekithie magĩe na mũtararĩko mweka wa ũbumba; wĩra ũcio ũrutwo nĩ mũthondeki mũũgĩ wa maguta. Makorwo mekĩrĩtwo cumbĩ, na marĩ matheru na makaamũrwo. ³⁶ Thiithia mahuti mamwe matuĩke mũtu, naguo ũũige mbere ya ithandũkũ rĩa Ũira thĩnĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo, harĩa ndĩcemanagia nawe. Ūgaakorwo ũrĩ mũtheru mũno harĩwe. ³⁷ Mũtikanethondekere ũbumba wa mũthemba ũyũ nĩ ũndũ wa inyuĩ ene; ũtuagei mũtheru nĩ ũndũ wa Jehova. ³⁸ Mũndũ o na ũrĩkũ ũrĩa ũgathondeka ũngĩ taguo nĩguo ekenagie na mũtararĩko wagu nĩakaingatwo kuuma kũrĩ andũ ao."

31

Bezaleli na Oholiabu

¹ Nake Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ² "Ta rora wone, nĩthuurĩte Bezaleli mũrũ wa Uri ũrĩa mũriũ wa Huri wa mũhĩrĩga wa Juda, ³ na nĩndĩmũiyũrĩtie na Roho wa Ngai, na ũũgĩ na ũhoti na ũmenyo mawĩra-inĩ ma mũthemba yothe ya moko; ⁴ ya gũcora mĩcoro ya ũũgĩ indo-inĩ cia thahabu, na betha na gĩcango, na ⁵ gwacũhia tũhiga twa goro twa gũthecererwo indo-inĩ, na kũruta wĩra wa gũkaaya mbaũ, na kũruta mawĩra ma mũthemba yothe ya ũbundi. ⁶ O na rĩrĩ, nĩthuurĩte Oholiabu mũrũ wa Ahisamaku, wa mũhĩrĩga wa Dani, nĩguo ateithagie Bezaleli wĩra. Ningĩ nĩheete mabundi mothe ũũgĩ wa gũthondeka indo ciothe iria ngwathĩte: ⁷ nacio nĩ Hema-ya-Gũtũnganwo, na ithandũkũ rĩa Ũira, na gĩtĩ gĩa tha kĩa kĩaĩ igũrũ rĩaĩo, na indo iria ingĩ ciothe cia hema, ⁸ nacio nĩ metha na indo ciayo, na mũtĩ wa thahabu therie wa kũigĩrĩrwo matawa na indo ciagu ciothe, na kĩgongona gĩa gũcinĩra ũbumba, na ⁹ kĩgongona kĩa iruta rĩa njino na indo ciakĩo, na kĩaĩ na kĩgũrũ gĩakĩo, ¹⁰ o na nguo iria ndume, iria theru cia kwĩhumbwo nĩ Harũni ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai na nguo cia kwĩhumbwo nĩ ariũ ake rĩrĩa megũtungata marĩ athĩnjĩri-Ngai, ¹¹ na maguta ma gũitanĩrĩrio, na ũbumba mũnungi wega wa Handũ-harĩa-Hatheru. Mathondeke indo icio o ta ũrĩa ngwathĩte."

Thabatũ

¹² Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ¹³ “Ĩra andũ a Isiraeli ũũ: ‘No nginya mūrũmagie Thabatũ ciakwa. Rūrũ nĩruo rũgatuĩka rūrũri gatagatĩ gakwa na inyuĩ njarwa iria igooka, nĩguo mũmenye atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova ũrĩa ũmũtheragia.

¹⁴ “ ‘Menyagĩrĩrai Thabatũ tondũ nĩ mũthenya mũtheru harĩ inyuĩ. Mũndũ ũngĩũthaahia no nginya ooragwo; mũndũ ũngĩruta wĩra mũthenya ũcio nĩakaingatwo kuuma kūrĩ andũ ao. ¹⁵ Wĩra nĩuritagwo mũthenya itandatũ, no mũthenya wa mũgwanja nĩ Thabatũ theru ya Jehova ya andũ kũhurũka. ũrĩa wothe ũkaaruta wĩra mũthenya wa Thabatũ no nginya ooragwo. ¹⁶ andũ a Isiraeli nĩmathĩkagĩre Thabatũ, mamĩkũngũyagĩre itũike kĩrĩkanĩro gĩa gũtũũra njarwa iria igooka. ¹⁷ Rūrũ nĩruo rũgaatuĩka rūrũri gatagatĩ gakwa na andũ a Isiraeli nginya tene, nĩgũkorwo Jehova ombire igūrũ na thĩ na mũthenya itandatũ na mũthenya wa mũgwanja ndaigana kũruta wĩra, akĩhurũka.’ ”

¹⁸ Rĩrĩa Jehova aarĩkirie kwaria na Musa kũu igūrũ rĩa Kĩrĩma gĩa Sinai, akĩmũnengera ihengere icio igĩrĩ cia ũira, o ihengere icio cia mahiga, o icio ciandĩkĩtwo na kĩara kĩa Ngai.

32*Njaũ ya Thahabu*

¹ Rĩrĩa andũ moonire atĩ Musa nĩaikarire mũno ataikũrũkĩte kuuma kĩrĩma-inĩ, magĩcookanĩrĩra harĩ Harũni makĩmwĩra atĩrĩ, “Ūka, tũthondekere ngai iria irĩtũtongoragia. Ha ũhoru wa mũndũ ũyũ ũgwĩtwo Musa, ũrĩa watũrutire bũrũri wa Misiri, tũtiũũ ũrĩa oonete.”

² Harũni akĩmacookeria akĩmeera atĩrĩ, “Rutai icũhĩ cia thahabu iria irĩ matũ ma atumia anyu, na aanake na airĩtu anyu mũndehere.” ³ Nĩ ũndũ ũcio andũ othe makĩruta icũhĩ cia thahabu icio ciarĩ matũ-inĩ mao magĩcirehere Harũni. ⁴ Nake akĩoya indo iria maamũreheire, agĩcitwekia agĩtũmĩra indo cia ũbundi gũcithondeka mũhianano wa njaũ. Nao andũ makiuga atĩrĩ, “Ici nĩcio ngai ciaku, wee Isiraeli, iria ciakũrutire bũrũri wa Misiri.”

⁵ Rĩrĩa Harũni onire ũguo, agĩaka kĩgongona mbere ya njaũ ĩyo, na akĩanĩrĩra, akiuga atĩrĩ, “Rũciũ nĩgũgakorwo na gĩathĩ kĩa Jehova.” ⁶ Nĩ ũndũ ũcio mũthenya ũyũ ũngĩ andũ magĩũkĩra rũciinĩ tene, makĩruta magongona ma njino na ma ũiguano. Thuutha ũcio magĩkara thĩ kũrĩa na kũnyua, magĩcooka magĩũkĩra kũina na gwĩkenia.

⁷ Nake Jehova akĩira Musa atĩrĩ, “Ikũrũka, tondũ andũ aku arĩa warutire bũrũri wa Misiri nĩmethũkĩtie. ⁸ Nĩmagarũrũkĩte narua magatiga ũrĩa ndaamathĩte, na nĩmethondekeire mũhianano wa gũtwekio ũhaana njaũ. Nĩmaũnamĩrĩire na makaũrutĩra iruta makiugaga atĩrĩ, ‘Ici nĩcio ngai ciaku, wee Isiraeli, iria ciakũrutire bũrũri wa Misiri.’ ”

⁹ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, “Nĩnyonete andũ aya, nĩ andũ momĩtie ngingo. ¹⁰ Rĩu tigana na nĩ nĩgeetha marakara makwa mamarĩrĩmbũkĩre, nĩgeetha ndĩmaniine. Nĩngacooka ngũtue rũrĩrĩ rũnene.”

¹¹ No Musa agĩthaitha Jehova Ngai wake, akĩmwĩra atĩrĩ, “Wee Jehova, ũngĩcinwo nĩ marakara ũũkĩrĩre andũ aku nĩkĩ, o arĩa warutire kuuma bũrũri wa Misiri na guoko gwaku kūrĩ ũhoti na ũkĩmaruta kuo na hinya mũnene? ¹² Nĩ kĩ kĩngĩtũma andũ a Misiri moige atĩrĩ, ‘Aamarutire bũrũri wa Misiri arĩ na muoroto wa kũmeka ũũru amooragĩre irĩma-inĩ, na amaniine mathire gũkũ thĩ? Tiga kũrakara mũno; wĩricũkwo ndũkarehere andũ aku mwanangĩko. ¹³ Ririkana

ndungata ciaku Iburahĩmu, na Isaaka, na Isiraeli, arĩa wee wehĩtire kũrĩ o na mwĩhĩtwa ũkĩgwetaga, ũkiuga atĩrĩ: ‘Nĩngatũma njiaro ciaku cingĩthe ta njata cia matu-inĩ, na nĩngaahe njiaro ciaku bũrũri ũyũ wothe ũrĩa ndaamerĩire, nague ũgaatuĩka igai rĩao nginya tene.’ ” ¹⁴ Hĩndĩ iyo Jehova akĩricũkwo, na ndaigana kũrehere andũ ake mwanangĩko ũrĩa oigĩte atĩ nĩekũmarehera.

¹⁵ Musa akĩhũndũka, agĩikũrũka kuuma kĩrĩma igũrũ akuuĩte ihengere icio igĩrĩ cia Ũira na moko make. Ciarĩ nyandĩke mĩena yeerĩ, mbere na thuutha. ¹⁶ Ihengere icio ciarĩ wĩra wa Ngai; maandĩko macio maarĩ maandĩko ma Ngai makururĩtwo ihengere-inĩ icio.

¹⁷ Rĩrĩa Joshua aiguire inegene rĩa andũ makiugĩrĩria akĩira Musa atĩrĩ, “Kũrĩ mbugĩrĩrio ya mbaara kambĩ-inĩ.”

¹⁸ Musa akĩmũcookeria atĩrĩ,
“Ti mĩgambo ya ũhootani,
na ti mĩgambo ya kũhootwo;
nĩ mĩgambo ya kũina ndĩraigua.”

¹⁹ Rĩrĩa Musa akuhĩrĩrie kambĩ, na akĩona njaũ na ndũrũhĩ ĩrĩa yarĩ kũndũ kũu, agĩcinwo nĩ marakara, nake agĩkia ihengere icio thĩ, ikiunĩkanga icunji o hau magũrũ-inĩ ma kĩrĩma. ²⁰ Nake akĩnyiita njaũ iyo maathondekete, akĩmĩcina na mwaki, agĩcooka akĩmĩthĩa, ĩgĩtuĩka mũtu, akĩũikia maaĩ-inĩ na agĩatha andũ a Isiraeli manyue maaĩ macio.

²¹ Nake Musa akĩũria Harũni atĩrĩ, “Andũ aya maragwĩkire atĩa nĩgeetha ũmatoonyie mehia-inĩ manene ũũ?”

²² Nake Harũni akĩmũcookeria, akĩmwĩra atĩrĩ, “Tiga kũrakara, mwathi wakwa; wee nĩũũĩ ũrĩa andũ aya mendete gwĩka ũũru. ²³ Maanjĩrĩre atĩrĩ, ‘Tũthondekere ngai iria irĩtũtongoragia. Ha ũhoru wa mũndũ ũyũ ũgwĩtwo Musa, ũrĩa watũrutire bũrũri wa Misiri-rĩ, tũtiũĩ ũrĩa oonire.’

²⁴ Nĩ ũndũ ũcio ngĩmeera atĩrĩ, ‘Ũrĩa wothe ũrĩ na mathaga ma thahabu, nĩarute.’ Nao makĩnengera indo icio cia thahabu, ngĩciikia riiko, nacio ikiuma njaũ ĩno!”

²⁵ Musa akĩona atĩ andũ nĩmakararĩtie, na atĩ Harũni nĩamarekereirie meke ũrĩa mekwenda, nginya magaaatuĩka andũ a gũthekagĩrĩrwo nĩ thũ ciao. ²⁶ Nĩ ũndũ ũcio akĩrũgama itoonyero-inĩ rĩa kambĩ, akiuga atĩrĩ, “Ũrĩa wothe ũrĩ mwena wa Jehova-rĩ, nĩoke haha.” Nao Alawii othe makĩrũgama mwena wake.

²⁷ Nake akĩmeera atĩrĩ, “Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga atĩrĩ, ‘O mũndũ nĩeyohe rũhiũ rwa njora njohero. Hungurai kambĩ ĩno kuuma mwena ũmwe nginya ũrĩa ũngĩ, o mũndũ nĩoorage mũrũ wa nyina na oorage mũratawe na mũndũ wa itũũra rĩake.’ ” ²⁸ Alawii magĩka ta ũrĩa maathirwo nĩ Musa, na mũthenya ũcio gũkĩũragwo andũ ta 3,000. ²⁹ Nake Musa akiuga atĩrĩ, “Nĩmwarĩkia kwamũrĩrwo Jehova ũmũthĩ, nĩgũkorwo nĩmwareganire na ariũ anyu na mũkĩregana na arĩa mũciararĩrwo nao, na Jehova nĩamũrathima ũmũthĩ.”

³⁰ Mũthenya ũyũ ũngĩ Musa akĩira andũ atĩrĩ, “Nĩmwĩhĩtie mũno. No rĩu, nĩngwambata kũrĩ Jehova; hihi no kũhoteke ndĩmũrutĩre horohio nĩ ũndũ wa rĩhia rĩanyu.”

³¹ Nĩ ũndũ ũcio Musa agĩcooka kũrĩ Jehova, akĩmwĩra atĩrĩ, “Hĩ, kaĩ andũ aya nĩmekĩte rĩhia inene-ĩ! Nĩmethondekeire ngai cia thahabu. ³² No rĩu-rĩ, ndagũthaitha marekere mehia mao; angĩkorwo ndũkũmarekera, o na nĩ tharia ibuku-inĩ rĩrĩa wandĩkĩte andũ aku.”

³³ Nake Jehova agĩcookeria Musa atĩrĩ, “Ũrĩa wothe ũnjĩhĩrie, nĩngamũtharia ibuku-inĩ rĩakwa. ³⁴ Rĩu gĩthĩ, ũtongorie andũ acio

mathiĩ bŭrŭri ũrĩa ndaaririe ũhoro waguo, nake mŭraika wakwa nĩakamŭtongoria. Na rĩrĩ, hĩndĩ ya kŭmaherithia yakinya-rĩ, no ngaama-herithia nĩ ũndũ wa mehia mao.”

³⁵ Nake Jehova akĩhũũra andũ acio na mŭthiro nĩ tondũ wa ũrĩa meekire na njaũ ĩyo yathondeketwo nĩ Harũni.

33

¹ Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, “Umai handũ haha, wee na andũ arĩa warutire kuuma bŭrŭri wa Misiri, mwambate bŭrŭri ũrĩa nderĩire Iburahĩmu, na Isaaka na Jakubu na mwĩhĩtwa ngiuga atĩrĩ, ‘Nĩngaũhe njiaro ciaku.’” ² Nĩngũtũma mŭraika mbere yanyu na nĩngaingata Akaanani, na Aamori, na Ahiti, na Aperizi, na Ahivi, na Ajebusi. ³ Ambatai mŭthiĩ bŭrŭri ũcio ũrĩ bŭthi wa iria na ũũkĩ. No nĩ ndigathiĩ na inyuĩ, tondũ mŭrĩ andũ momĩtie ngingo na ndahota kŭmũniinĩra njĩra-inĩ.”

⁴ Rĩrĩa andũ acio maiguire ciugo icio cia kŭmathĩnia ngoro, makĩambĩrĩria gũcakaya na gũtirĩ mŭndũ wacookire kwĩhumba mathaga.

⁵ Nĩgũkorwo Jehova nĩeerĩte Musa atĩrĩ, “Ĩra andũ a Isiraeli atĩrĩ, ‘Inyuĩ mŭrĩ andũ momĩtie ngingo. Ingĩtwarana na inyuĩ o na kahinda kanini, ndahota kŭmũniina. Rĩu rutai mathaga manyu, na nĩngũmenya ũrĩa ngwĩka na inyuĩ.’” ⁶ Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli makĩrutĩra mathaga mao hau kĩrĩma-inĩ kĩa Horebu.

Hema-ya-Gũtũnganwo

⁷ Na rĩrĩ, Musa nĩamenyerete kuoya hema akamĩamba nja ya kambĩ ĩyo handũ haraaya na kambĩ, akamũta “Hema-ya-Gũtũnganwo.” Mŭndũ o wothe ũngĩendire gũtuĩria ũhoro kŭrĩ Jehova, aathiiaga hema-inĩ ĩyo ya gũtũnganwo kũu nja ya kambĩ. ⁸ Na rĩrĩa rĩothe Musa aathiiaga hema-inĩ, andũ othe mookĩraga makarũgama nja ya hema ciao, magacũthĩrĩria Musa nginya rĩrĩa arĩtoonya hema ĩyo. ⁹ Musa agĩtoonya hema ĩyo, gĩtugĩ gĩa itu gĩaikũrũkaga gĩaikara itoonyero-inĩ Jehova akĩaria na Musa. ¹⁰ Rĩrĩa andũ mona gĩtugĩ kũu gĩa itu kĩrũgamĩte itoonyero-inĩ rĩa hema ĩyo, othe maarũgamaga makahooya o mŭndũ arĩ itoonyero-inĩ rĩa hema yake. ¹¹ Jehova agakĩaria na Musa makĩonanaga ũthiũ kwa ũthiũ o ta ũrĩa mŭndũ maaragia na mŭratawe. Thuutha ũcio Musa agacooka kambĩ, no Joshua mŭrũ wa Nuni, mwanake ũrĩa wamũteithagia, ndoimaga hema-inĩ ĩyo.

Musa na Riiri wa Jehova

¹² Musa akĩira Jehova atĩrĩ, “Ūkoretwo ũkĩnjĩra atĩrĩ, ‘Tongoria andũ aya,’ no ndũũmenyithĩtie ũrĩa ũkũndũmĩra tũthiĩ nake. Nĩũnjĩrĩte atĩrĩ, ‘Nĩngũũ na rĩitwa, na wĩ mwĩtikĩrĩku harĩ nĩ.’” ¹³ Angĩkorwo nĩũkenetio nĩ nĩ, menyithia njĩra ciaku nĩgeetha ngũmenye na thĩ na mbere gwĩtikĩrĩka nĩwe. Ririkana atĩ rŭrĩrĩ rŭrũ nĩ andũ aku.”

¹⁴ Jehova akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ Mwene nĩngũtwarana na inyuĩ na ndĩmũhe ũhurũko.”

¹⁵ Nake Musa akĩmwĩra atĩrĩ, “Angĩkorwo ndũgũtwarana hamwe na ithuĩ, ndũgatũme tuume haha. ¹⁶ Mŭndũ o na ũrĩkũ angĩkĩmenya atĩa atĩ nĩũkenetio nĩ nĩ, na ũgakenio nĩ andũ aku, tiga no ũtwaranire na ithuĩ? Nĩ kĩ kĩngĩ kĩngĩonania ngũũrani yakwa na ya andũ aku kuuma kŭrĩ andũ arĩa angĩ othe marĩ thĩ ĩno?”

¹⁷ Nake Jehova akĩira Musa atĩrĩ, “Nĩngwĩka o ũrĩa ũnjũũrĩtie njĩke, tondũ nĩngenetio nĩwe, na nĩngũũ na rĩitwa rĩaku.”

¹⁸ Ningĩ Musa akiuga atĩrĩ, “Nyonia riiri waku ũrĩa ũtariĩ.”

19 Nake Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩngũtũma wega wakwa wothe ũhĩtũkĩre mbere yaku, na nĩngwanĩrĩra rĩitwa rĩakwa, Jehova, mbere yaku: Nĩndĩiguagĩra tha ũrĩa ndenda kũiguĩra tha, na nĩndĩcaayagĩra ũrĩa ndenda gũcaĩra.” 20 No Jehova akiuga atĩrĩ, “Ndũngĩona ũthiũ wakwa, nĩgũkorwo gũtirĩ mũndũ ũngĩona ũthiũ wakwa na acooke atũũre muoyo.”

21 Nĩngĩ Jehova akiuga atĩrĩ, “Nĩ harĩ handũ hakuhĩ na nĩ, harĩa ũngĩrũgama igũrũ rĩa mwaro rwa ihiga. 22 Rĩrĩa riiri wakwa ũrĩkorwo ũkĩhĩtũkĩra hau-rĩ, nĩndĩgũtoonyia mwanya-inĩ wa rwaro rũu rwa ihiga, ngũhumbĩre na guoko gwakwa nginya hĩtũke handũ hau. 23 Rĩrĩa ndĩrĩeheria guoko gwakwa, nawe nĩrĩnyona na thuutha; no ũthiũ wakwa ndũngĩonwo.”

34

Ihengere Njerũ cia Mahiga

1 Nake Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Icũhia ihengere igĩrĩ cia mahiga o ta iria cia mbere, na nĩngũciandĩka ciugo iria ciaandĩkitwo ihengere-inĩ iria cia mbere, iria woragire. 2 Wĩhaarĩrie rũciinĩ, ũcooke wambate kĩrĩma gĩa Sinai. Ũrũgame mbere yakwa hau kĩrĩma igũrũ. 3 Gũtikagĩe mũndũ ũkwambatania hamwe nawe kana onekane handũ o hothe kũu kĩrĩma-inĩ; o na gũtikagĩe ndũũru cia mbũri kana cia ng’ombe ingĩrĩithio kũu mbere ya kĩrĩma.”

4 Nĩ ũndũ ũcio Musa agĩcũhia ihengere igĩrĩ cia mahiga o ta iria cia mbere na akĩroka kwambata kĩrĩma gĩa Sinai rũciinĩ tene, o ta ũrĩa Jehova aamwathĩte; agĩthiĩ akuuĩte ihengere icio igĩrĩ na moko. 5 Nake Jehova agĩkũrũka arĩ itu-inĩ, akĩrũgama hau harĩ we, na akĩanĩrĩra rĩitwa rĩake, Jehova. 6 Agĩkĩhĩtũkĩra mbere ya Musa akĩanaagĩrĩra akoiga atĩrĩ, “Jehova, Jehova, Ngai ũrĩa mũcaayanĩri na mũtugi, ũtahiũhaga kũrakara, ũiyũrĩtwo nĩ wendani na wĩhokeku, 7 ũtũũragia wendani kũrĩ andũ ngiri na ngiri, na akohanagĩra waganu, na ũremi, o na mehia. No rĩrĩ, ndaagaga kũherithia arĩa mehĩtie; nĩaherithagia ciana na ciana ciacio nĩ ũndũ wa mehia ma maithe mao, nginya rũciaro rwa gatatũ na rwa kana.”

8 Musa agĩkĩnamĩrĩra thĩ o rĩmwe, akĩhooya. 9 Akiuga atĩrĩ, “Wee Mwathani, angĩkorwo nĩnjĩtĩkĩrĩkĩte maitho-inĩ maku, ndagũthaita Mwathani twarana na ithuĩ. O na gũtuĩka aya nĩ andũ momĩtie ngingo-rĩ, tuohere waganu witũ o na mehia maitũ, na ũtũme tũtuĩke igai rĩaku.”

10 Nĩngĩ Jehova akiuga atĩrĩ, “Nĩngũgĩa na kĩrĩkanĩro nawe. Nĩndĩrĩkaga morirũ matarĩ mekwo rũrĩrĩ-inĩ o na rũrĩkũ thĩnĩ wa thĩ yothe mbere ya andũ aya aku othe. Andũ arĩa mũtũũranagia nao nĩmakeyonera ũrĩa nĩ, Jehova, ngeeka ũndũ wa kũmakanania nĩ ũndũ waku. 11 Athĩkĩra ũrĩa ngũgwatha ũmũthĩ. Nĩngarutũrũra Aamori, na Akaanani, na Ahiti, na Aperizi, na Ahivi na Ajebusi mbere yaku makweherere. 12 Wĩmenyerere ndũkagĩe kĩrĩko na andũ arĩa matũũraga bũrũri-inĩ ũcio ũrathĩ, matigatuĩke mũtego harĩwe. 13 Nĩmũkoinanga igongona ciao, na mũthethere mahiga mao maamũre, na mũtemange itugĩ ciao cia Ashera. 14 Mũtikanahoe ngai ingĩ o na irĩkũ, nĩgũkorwo Jehova, ũrĩa rĩitwa rĩake arĩ Mũigua Ũiru, nĩ Ngai ũrĩ ũiru.

15 “Mwĩmenyererei mũtikagĩe kĩrĩko na andũ arĩa matũũraga bũrũri-inĩ ũcio; nĩgũkorwo rĩrĩa maahũũra ũmaraya na ngai ciao na magacirutĩra iruta, nĩmarĩmwĩtaga, na inyuĩ nĩmũrĩrĩaga indo cia magongona macio mao. 16 Na rĩrĩa mũngĩthuura airĩtu amwe ao matuĩke

atumia a aanake anyu, nao airĩtu acio mahũũre ũmaraya na ngai ciao, nĩmakonereria ariũ anyu gwĩka ũguo.

¹⁷ “Ndũkanathondeke mĩhianano ya gũtwekio.

¹⁸ “Kũngũyagĩra Gĩathĩ kĩa Mĩgate ĩtarĩ mĩkĩre ndawa ya kũmbia. Handũ-inĩ ha mĩthenya mũgwanja, rĩagai mĩgate ĩtarĩ mĩkĩre ndawa ya kũmbia, o ta ũrĩa ndaamwathire. ĩkagai ũndũ ũyũ ihinda rĩaguo rĩakinya mweri-inĩ wa Abibu, nĩgũkorwo nĩguo mweri ũrĩa mwoimire bũrũri wa Misiri.

¹⁹ “Irigithathi rĩa nda o yothe nĩ rĩakwa, hamwe na marigithathi mothe ma njamba ma mahiũ manyu, marĩ ma kuuma ndũũru-inĩ cia ng’ombe kana cia mbũri. ²⁰ Irigithathi rĩa ndigiri ũrĩrĩkũũraga na gatũrũme, no ũngĩaga kũrĩkũũra, riune ngingo. Nao ariũ aku a marigithathi ũmakũũrage.

“Gũtikanagĩe mũndũ o na ũmwe ũrĩũkaga mbere yakwa moko matheri.

²¹ “Rutaga wĩra mĩthenya ĩtandatũ, no mũthenya wa mũgwanja ũhurũkage; o na hĩndĩ ya icimba na ya magetha no nginya ũhurũke.

²² “Kũngũyagĩra Gĩathĩ-gĩa-Ciumia, na maciaro ma mbere ma magetha ma ngano, na Gĩathĩ-gĩa-Gũcookereria irio makũmbĩ-inĩ mũthia-inĩ wa mwaka. ²³ Arũme anyu othe no nginya mokage mbere ya Mwathani Jehova, o we Ngai wa Isiraeli, maita matatũ o mwaka. ²⁴ Nĩngarutũrũra ndũrĩrĩ imweherere, na nĩnganenehia mĩhaka ya bũrũri wanyu na gũtirĩ mũndũ ũgaacumĩkĩra bũrũri wanyu rĩrĩa mũrĩkoragwo mũkĩambata maita matatũ o mwaka mbere ya Jehova Ngai wanyu.

²⁵ “Ndũkanandutĩre thakame ya igongona ĩtukanĩte na kĩndũ gũkĩre ndawa ya kũmbia, na mũtikanareke kĩndũ kĩa igongona rĩa Bathaka kĩaare nginya rũciinĩ.

²⁶ “Rehagai maciaro ma mbere marĩa mega mũno ma mĩgũnda yanyu, mũmarehage nyũmba ya Jehova Ngai wanyu.

“Mũtikanaruge koori na iria rĩa nyina.”

²⁷ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Andĩka ciugo ici, nĩgũkorwo kũringana na ciugo ici, nĩndagĩa na kĩrĩkanĩro nawe o na Isiraeli.”

²⁸ Musa aikarire na Jehova hau matukũ mĩrongo ĩna, mũthenya na ũtukũ, atekũrĩa irio kana akanyua maaĩ. Na agĩkĩandĩka ihengere-inĩ icio ciugo cia kĩrĩkanĩro kũu, na nĩcio Maathani marĩa Ikũmi.

Ūthiũ Ūgũkenga wa Musa

²⁹ Rĩrĩa Musa aikũrũkire kuuma kĩrĩma gĩa Sinai arĩ na ihengere igĩrĩ cia Ūira moko-inĩ make, ndaamenyaga atĩ ũthiũ wake nĩwakengaga nĩ ũndũ nĩarĩtie na Jehova. ³⁰ Rĩrĩa Harũni na andũ a Isiraeli othe moonire Musa, ũthiũ wake nĩwakengaga, nao magĩtigĩra kũmũkuhĩrĩa.

³¹ No Musa akĩmeeta; nĩ ũndũ ũcio Harũni na atongoria othe a mũingĩ magĩcooka harĩ we, nake akĩmaarĩria. ³² Thuutha ũcio andũ a Isiraeli othe makĩmũkuhĩrĩa, nake akĩmahe mawatho mothe marĩa Jehova amũheete kũu Kĩrĩma-inĩ gĩa Sinai.

³³ Rĩrĩa Musa aarĩkirie kũmaarĩria, akĩhumbĩra ũthiũ wake na taama wa kwĩhumbĩra ũthiũ. ³⁴ No rĩrĩa rĩothe aatoonyaga harĩ Jehova maranĩrie, nĩarutaga taama ũcio wa kwĩhumbĩra ũthiũ nginya oime ho. Na rĩrĩa oka kũrĩ andũ a Isiraeli na aameera ũrĩa aathĩtwo, ³⁵ makona ũthiũ wake o ũkengete. Nake Musa agacookia taama ũcio wa kwĩhumbĩra ũthiũ nginya rĩrĩa rĩngĩ agaathiĩ kwaria na Jehova.

35

Mawatho ma Thabatũ

¹ Musa nĩonganirie mũingĩ wothe wa andũ a Isiraeli, akĩmeera atĩrĩ, “Maya nĩmo maũndũ marĩa Jehova aamwathĩte mwĩkage: ² Wĩra nĩurutagwo mĩthenya itandatũ, no mũthenya wa mũgwanja ũrĩkoragwo ũrĩ mũthenya wanyu mũtheru, Thabatũ ya Jehova ya kũhurũka. ũrĩa ũkaaruta wĩra mũthenya ũcio no nginya ooragwo. ³ Mũtigaakagie mwaki mũthenya ũcio wa Thabatũ kũrĩa guothe mũrĩtũũraga.”

Indo cia gwaka Hema ĩrĩa Nyamũre

⁴ Musa akĩra mũingĩ wothe wa andũ a Isiraeli atĩrĩ, “Ũũ nĩguo Jehova aathanĩte: ⁵ Rutĩrai Jehova maruta kuuma indo-inĩ iria mũrĩ nacio. Mũndũ ũrĩa wothe ũkũigua akĩenda, nĩarehere Jehova iruta rĩa thahabu, na rĩa betha na rĩa gĩcango; ⁶ na rĩa ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mũtune ta gakarakũ; o na gatani ĩrĩa njega; na guoya wa mbũri; ⁷ njũa cia ndũrũme itoboketio rangi-inĩ mũtune igatunĩha, na njũa cia pomboo; na mbaũ cia mũgaa; ⁸ na maguta ma mũtamaiyũ ma gwakia tawa; na mahuti manungi wega ma gwĩkĩrwo maguta-inĩ ma gũitanĩrĩrio, na ma ũbumba ũrĩa mũnungi wega; ⁹ na tũhiga twa onigithi na tũhiga tũngĩ twa goro twa gũtumĩrĩrwo nguo ya ebodi na gakuo ga gĩthũri.

¹⁰ “Arĩa othe marĩ na ũũgĩ wa ũbundi gatagatĩ-inĩ kanyu, nĩmoke mathondeke indo ciothe iria Jehova aathanĩte, nacio nĩ: ¹¹ Hema ĩrĩa nyamũre na hema yayo o na kĩndũ gĩa kũmĩhumbĩra, na ngathĩka cia kũnyiita, na mbaũ ciakĩo, na mĩgamba yakĩo, na itugĩ na itina ciayo; ¹² na ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro hamwe na mĩtĩ yarĩo, na gĩtĩ gĩa tha, hamwe na gĩtambaya gĩa gũcuurio kĩrĩa gĩa kũhakanĩa; ¹³ metha na mĩtĩ yayo, na indo ciayo ciothe, hamwe na mĩgate ya kũigwo mbere ya Jehova, ¹⁴ na mũtĩ wa kũigĩrĩrwo matawa ma kũmũrĩkaga, hamwe na indo ciaguo, na matawa hamwe na maguta ma kũmaakia; ¹⁵ na kĩgongona kĩa ũbumba na mĩtĩ yakĩo, na maguta ma gũitanĩrĩrio, na ũbumba mũnungi wega; na gĩtambaya gĩa gũcuurio mũrango-inĩ wa itoonyero-inĩ rĩa hema ĩyo nyamũre; ¹⁶ na kĩgongona kĩa iruta rĩa njino hamwe na gĩtara gĩakĩo gĩa gĩcango, na mĩtĩ yakĩo, na indo ciakĩo ciothe; na kĩa rĩa gĩa gĩcango na kĩgũrũ gĩakĩo; ¹⁷ na itambaya cia gũcuurio cia itoonyero rĩa nja hamwe na itugĩ na itina ciacio na gĩtambaya gĩa gũcuurio gĩa itoonyero rĩa kuuma nja ya hema ¹⁸ na higĩ cia hema ĩrĩa nyamũre, na cia nja yayo, na mĩkanda yayo; ¹⁹ na nguo ndume cia kwĩhumbagwo mũndũ agĩtungata arĩ handũ-harĩa-haamũre; nĩcio nguo iria nyamũre cia Harũni ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai o na cia ariũ ake rĩrĩa megũtungata marĩ athĩnjĩri-Ngai.”

²⁰ Naguo mũingĩ wothe wa andũ a Isiraeli ũkĩehera harĩ Musa, ²¹ na mũndũ o wothe ũrĩa weyendeire na ngoro yake yahĩahĩaga, nĩokire na akĩrehera Jehova kĩndũ gĩa kũmũrutĩra nĩ ũndũ wa wĩra wa hema-ya-Gũtũnganwo na mawĩra mayo mothe, o na nĩ ũndũ wa nguo iria nyamũre. ²² Arĩa maiguire metĩkĩra ũhoru ũcio, arũme na andũ-a-nja o ũndũ ũmwe, nĩmookire na makĩrehe mathaga ma thahabu ma mĩthemba yothe: namo nĩ mbini ng’emie cia gwĩkĩrwo nguo-inĩ, na icũhĩ cia matũ, na icũhĩ cia ciara na mathaga mangĩ. Othe nĩmarehire thahabu yao ĩtuĩke iruta rĩa gũthũngũthio harĩ Jehova. ²³ ũrĩa wothe warĩ na ndigi cia rangi wa bururu, kana cia rangi wa ndathi, kana cia rangi mũtune ta gakarakũ, kana gatani ĩrĩa njega, kana guoya wa mbũri, kana njũa cia ndũrũme itoboketio

rangi-inĩ mūtune igatunĩha, kana njũa cia pomboo, nĩacireehire. ²⁴ Andũ arĩa maarehire iruta rĩa betha kana rĩa gĩcango, maarĩrehire rĩrĩ iruta harĩ Jehova, na ũrĩa wothe warĩ na mbaũ cia mũgaa nĩ ũndũ wa wĩra ũcio nĩacireehire. ²⁵ Mũndũ-wa-nja o wothe warĩ mũũgĩ wĩra-inĩ wa kuogotha ndigi na moko make, akĩrehe kĩrĩa ogothete, ndigi cia rangi wa bururu, kana cia rangi wa ndathi, kana cia rangi mūtune ta gakarakũ, kana gatani ĩrĩa njega. ²⁶ Nao andũ-a-nja othe arĩa meyendeire na nĩ maarĩ na ũũgĩ ũcio, nĩmoogothire ndigi cia guoya wa mbũri. ²⁷ Atongoria marehire tũhiga twa onigithi na tũhiga tũngĩ twa goro tũtumĩrĩrwo nguoinĩ ya ebodi na gakuo ga gĩthũri. ²⁸ Nĩmacookire makĩrehe mahuti manungi wega, na maguta ma mĩtamaiyũ ma gwakia tawa, na maguta ma gũitanĩrĩrio o na ma gũthondeka ũbumba ũrĩa mũnungi wega. ²⁹ Andũ a Isiraeli othe, arũme na andũ-a-nja arĩa meyendeire, nĩmareheire Jehova maruta ma kwĩyendera nĩ ũndũ wa wĩra ũrĩa Jehova aamaathĩte na kanua ka Musa marute.

Bezaleli na Oholiabu

³⁰ Ningĩ Musa akĩra andũ a Isiraeli atĩrĩ, “Onei, Jehova nĩathuurĩte Bezaleli mũrũ wa Uri ũrĩa mũriũ wa Huri, wa mũhĩrĩga wa Juda, ³¹ na nĩamũiyũrĩtie na Roho wa Ngai, na ũũgĩ, na ũhoti, na ũmenyo wa mawĩra mothe ma ũbundi ³² nĩgeetha athugunde mĩcoro ya ũũgĩ ya indo-inĩ cia thahabu, na betha, na gĩcango, ³³ na gwacũhia tũhiga twa goro twa gũthecererwo indo-inĩ, na kũruta wĩra wa gũkaaya mbaũ, na kũruta mawĩra ma mĩcoro ma mĩthemba yothe ya ũbundi. ³⁴ Na eerĩ, we marĩ na Oholiabu mũrũ wa Ahisamaku wa mũhĩrĩga wa Dani, nĩamaheete ũhoti wa kũruta andũ arĩa angĩ. ³⁵ Nĩamaiyũrĩtie na ũũgĩ wa kũruta mawĩra mothe, marĩ mabundi, na acori, na agemia na ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mūtune ta gakarakũ, na gatani ĩrĩa njega, o na atumi: othe marĩ mabundi moogĩ, na acori oogĩ.

36

¹ “Nĩ ũndũ ũcio Bezaleli, na Oholiabu, na mũndũ o wothe warĩ mũũgĩ na wĩra, arĩa Jehova aheete ũũgĩ na ũhoti wa kũmenya kũruta wĩra ũcio wothe wa gwaka handũ-harĩa-haamũre, makĩruta wĩra ũcio o ta ũrĩa Mwathani aathanĩte ũrutwo.”

² Ningĩ Musa agĩta Bezaleli na Oholiabu na mũndũ o wothe warĩ mũũgĩ, ũrĩa Jehova aheete ũhoti, na ũrĩa warĩ na wendo wa gũka kũruta wĩra ũcio. ³ Nao makĩamũkĩra kuuma kũrĩ Musa maruta mothe marĩa andũ a Isiraeli maarehete ma kũruta wĩra wa gwaka handũ-harĩa-haamũre. Nao andũ magĩthiĩ o na mbere kũrehe maruta ma kwĩyendera rũciinĩ o rũciinĩ. ⁴ Nĩ ũndũ ũcio mabundi mothe marĩa maarĩ na ũũgĩ, arĩa maarutaga wĩra wothe wa gwaka handũ-harĩa-haamũre, makĩamba gũtiga wĩra wao, ⁵ na makĩra Musa atĩrĩ, “Andũ nĩmararehe indo makĩria ya iria ibatarainie wĩra-inĩ ũrĩa Jehova aathanĩte ũrutwo.”

⁶ Nake Musa akĩruta watho, nao magĩtwara ũhoro ũcio kambĩ-inĩ guothe: “Gũtirĩ mũndũ mũrũme kana mũndũ-wa-nja ũgũcooka kũrehe iruta rĩngĩ nĩ ũndũ wa handũ-harĩa-haamũre.” Nĩ ũndũ ũcio andũ makĩrigĩrĩrio gũcooka kũrehe indo ingĩ, ⁷ tondũ indo iria maarĩ nacio ciarĩ nyingĩ makĩria ma iria ciabatarainie kũruta wĩra ũcio wothe.

Hema Nyamũre

⁸ Andũ othe arĩa maarĩ oogĩ thĩinĩ wa aruti a wĩra magĩthondeka hema nyamũre na itambaya ikũmi cia gũcuurio itumĩtwo na gatani

yogothetwo wega na ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mūtune ta gakarakū, na ikīgemio na makerubi nĩ mūtumi mūūgĩ wa wĩra ūcio. ⁹ Itambaya ciothe cia gūcuurio nĩciaiganaine, ciarĩ cia mĩkono mĩrongo iĩrĩ na ĩnana* kũraiha, na mĩkono ĩna† kwarama. ¹⁰ Makĩnyiitithania itambaya ithano hamwe, na magĩka o ro ūguo na icio ingĩ ithano. ¹¹ Ningĩ magĩkundĩka ciana cia gĩtambaya kĩa rangi wa bururu mũthia-inĩ wa gĩtambaya gĩa gūcuurio kĩa kĩa mũico-inĩ wa mwena ūmwe, na magĩka o ro ūguo harĩ gĩtambaya gĩa gūcuurio kĩa mũico kĩa mwena ūcio ūngĩ. ¹² Magĩcooka magĩkundĩka ciana ingĩ mĩrongo ĩtano gĩtambaya-inĩ kĩmwe gĩa gūcuurio kĩa mwena ūmwe, na ingĩ mĩrongo ĩtano gĩtambaya-inĩ gĩa gūcuurio kĩa mũico kĩa mwena ūcio ūngĩ, o kĩa kĩringaine na kĩa kĩngĩ. ¹³ Ningĩ magĩthondeka ngathĩka mĩrongo ĩtano cia thahabu na magĩcihũthĩra kũohithania itambaya icio cia gūcuurio cia mĩena yeerĩ, nĩ ūndũ ūcio hema ĩyo nyamũre ĩgĩtuĩka kĩndũ kĩmwe.

¹⁴ Ningĩ magĩtuma itambaya cia gūcuurio ikũmi na kĩmwe cia guoya wa mbũri ĩgĩtuĩka cia kũhumbĩra hema ĩrĩa nyamũre. ¹⁵ Itambaya icio ciothe cia gūcuurio ikũmi na kĩmwe nĩciaiganaine; ciarĩ cia mĩkono mĩrongo ĩtatũ‡ kũraiha, na mĩkono ĩna§ kwarama. ¹⁶ Magĩtumithania itambaya ithano cia gūcuurio ĩgĩtuĩka kĩndũ kĩmwe, na cio icio ingĩ ithathatũ ĩgĩtumithanio hamwe. ¹⁷ Ningĩ magĩkundĩka ciana mĩrongo ĩtano mũthia-inĩ wa gĩtambaya gĩa gūcuurio kĩa mũico kĩa mwena ūmwe, na magĩka o ro ūguo mũthia-inĩ wa gĩtambaya gĩa gūcuurio kĩa mũico kĩa mwena ūrĩa ūngĩ. ¹⁸ Ningĩ magĩthondeka ngathĩka mĩrongo ĩtano cia gĩcango cia kuohania hema ĩtuĩke kĩndũ kĩmwe. ¹⁹ Magĩcooka magĩthondekerera hema kĩhumbĩri kĩa njũa cia ndũrũme itoboketio rangi-inĩ mūtune ĩgatunĩha, na ĩgũrũ wakĩo hakĩhumbĩrwo na njũa cia pomboo.

²⁰ Ningĩ magĩthondeka buremu cia kũmĩrũgamia cia mbaũ cia mũtĩ wa mũgaa nĩ ūndũ wa hema ĩyo nyamũre. ²¹ O buremu yarĩ ya mĩkono ikũmi* kũraiha, na mũkono ūmwe na nuthu† kwarama, ²² natuo tũhocio tũgĩcomoka tũigananĩrie. Maathondekire buremu ciothe cia hema ĩyo nyamũre na njĩra ĩyo. ²³ Ningĩ magĩthondeka buremu mĩrongo iĩrĩ cia mwena wa gũthini wa hema ĩyo nyamũre, ²⁴ na magĩthondeka itina mĩrongo ĩna cia betha cia gwĩkĩrwo rungu rwacio; o itina ĩgĩrĩ ikanyĩtĩrĩra buremu ĩmwe, rungu rwa kahocio kamwe. ²⁵ Cia mwena ūcio ūngĩ, mwena wa gathigathini wa hema ĩyo nyamũre, magĩthondeka buremu mĩrongo iĩrĩ ²⁶ na itina mĩrongo ĩna cia betha, o ĩgĩrĩ ĩgaikarĩrwo nĩ buremu ĩmwe. ²⁷ Ningĩ magĩthondeka buremu ithathatũ cia mwena wa na thuutha, nĩguo mwena wa mũthia wa ithũiro wa hema ĩyo nyamũre, ²⁸ na buremu ĩgĩrĩ ĩgĩthondekwo nĩ ūndũ wa tũkoine-inĩ twa hema ĩyo nyamũre cia mwena wa na thuutha. ²⁹ Koine-inĩ ici cierĩ, buremu ciarĩ ĩgĩrĩ ĩgĩrĩ, kuuma thĩ nginya ĩgũrũ, ikooohanio na mũrĩnga ūmwe; nacio cierĩ ĩgakorwo ihaanaine. ³⁰ Nĩ ūndũ ūcio haarĩ na buremu inyanya na itina ikũmi na ithathatũ cia betha; o ĩgĩrĩ ĩgaikarĩrwo nĩ buremu ĩmwe.

³¹ Magĩcooka magĩthondeka mĩgamba ya mbaũ cia mũgaa: ĩtano yayo nĩ ūndũ wa buremu cia mwena ūmwe wa hema ĩyo nyamũre, ³² na ĩtano nĩ ūndũ wa buremu cia mwena ūcio ūngĩ, na ĩtano nĩ ūndũ wa buremu cia mwena wa ithũiro, mũthia-inĩ wa na thuutha wa hema ĩyo nyamũre.

* **36:9** nĩ ta mita ikũmi na ĩgĩrĩ na nuthu (12.5) † **36:9** nĩ ta mita ĩmwe na robo ithatũ (1.75)

‡ **36:15** nĩ ta mita ikũmi na ithatũ na nuthu (13.5) § **36:15** nĩ ta mita ĩmwe na robo ithatũ (1.75)

* **36:21** nĩ ta mita inya na nuthu (4.5) † **36:21** nĩ ta mita robo ithatũ (0.75)

³³ Maathondekire mūgamba wa gatagatī uumīte mūthia ūmwe nginya ūrīa ūngī hau gatagatī ga buremu icio. ³⁴ Nīmagemirie buremu icio na thahabu, na magīthondeka mīrīnga ya thahabu ya kūnyitīrīra mīgamba iyo. Magīcooka makīgemia mīgamba iyo na thahabu.

³⁵ Nīmatumire gītambaya gīa gūcuurio kīa ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mūtune ta gakarakū, na gatani īrīa njogothē wega, na gīkīgēmio na makerubi nī mūbundi mūūgī.

³⁶ Makīmīthondekera itugī inya cia mbaū cia mīgaa na magīcīgēmia na thahabu. Magīcooka magīthondeka tūcuurio twa thahabu, na magītwekia itina inya ciacio cia betha. ³⁷ Itoonyero-inī rīa hema makīrīthondekera gītambaya gīa gūcuurio kīa ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mūtune ta gakarakū, na gatani īrīa njogothē wega, nakīo kīagemetio nī mūgemia mūūgī; ³⁸ na magīthondeka itugī ithano irī na tūcuurio twacio. Makīgemia itugī icio na igūrū na mīcibi yacio na thahabu, na magīcithondekera itina ithano cia gīcango.

37

Ithandūkū rīa Kīrīkanīro

¹ Bezaleli nīathondekire ithandūkū rīa kīrīkanīro rīa mbaū cia mūgaa, mūigana wa mīkono īrī* kūrīa, na mūkono ūmwe na nuthu† kwarama, na mūkono ūmwe na nuthu kūrīa na igūrū. ² Akīrīgēmia na thahabu therie thīinī na nja, na akīrītiriha na mūcibi wa thahabu mīena yothē. ³ Nīarītwekeirie icūhī inya cia thahabu na agīciohania na magūrū marīo mana, o icūhī igīrī mwena ūmwe na icūhī igīrī mwena ūrīa ūngī. ⁴ Ningī agīthondeka mītī mīraaya ya mūgaa na akīmīgēmia na thahabu. ⁵ Agīcooka agītoonyia mītī iyo mīraaya mīrīnga-inī iyo yarī mīena-inī ya ithandūkū irī ya kūrīkuua.

⁶ Nīarīthondekeire gītī gīa tha gīa thahabu, therie kīa ūraihi wa mīkono irī na nuthu,‡ na wariī wa mūkono ūmwe na nuthu.§ ⁷ Agīcooka agītura makerubi meerī ma thahabu akīmēkīra mīthia-inī ya gītī kīu gīa tha. ⁸ Nīathondekire ikerubi rīmwe rīikare mūthia-inī ūmwe na ikerubi rīu rīngī rīikare mūthia-inī ūrīa ūngī; mīthia-inī iyo yeerī akīmathondeka marī kīndū kīmwe na gītī gīa tha. ⁹ Mathagu ma makerubi macio matambūrūkītio na igūrū, magathiika gītī kīu gīa tha. Makerubi macio maathondeketwo maroranīte, na marorete gītī kīu gīa tha.

Metha

¹⁰ Nīmathondekire metha ya mbaū cia mūgaa, ūraihi wayo warī mīkono īrī,* na wariī wayo warī mūkono ūmwe,† na kūrīa na igūrū kwayo kwarī mūkono ūmwe na nuthu.‡ ¹¹ Ningī makīmīgēmia na thahabu therie, na makīmītiriha na mūcibi wa thahabu. ¹² Magīcooka makīmīthondekera karūbaū gaceke ka wariī wa rūhī,§ gagīthiūrūrūkīria metha iyo, na magīgatiriha na mūcibi wa thahabu. ¹³ Magītwekeria metha iyo mīrīnga ina ya thahabu, na makīmīoherera koine-inī inya ciayo, o harīa magūrū mayo mana maarī. ¹⁴ Icūhī icio ciekīrirwo hakuhī na mūcibi wa karūbaū karīa gaceke, nīgeetha īnyiitagīrīre mītī irīa mīraaya yahūthagīrwo gūkuua metha iyo. ¹⁵ Mītī iyo mīraaya ya gūkuua metha yarī ya mbaū cia mūgaa, na ikagemio na thahabu. ¹⁶ Ningī magīthondeka

* 37:1 nī ta mita 1 † 37:1 nī ta mita robo ithatū (0.75) ‡ 37:6 nī ta mita 1 § 37:6 nī ta mita robo ithatū (0.75) * 37:10 nī ta mita 1 † 37:10 nī ta nuthu mita ‡ 37:10 nī ta mita robo ithatū (0.75) § 37:12 nī ta centimita 8

indo cia thahabu therie, cia kũigagĩrĩrwo metha, na nacio nĩ: thaani, na thaani nene, na mbakũri, na ndigithũ cia gũitaga iruta rĩa kũnyuuo.

Mũtĩ wa Kũigĩrĩrwo Matawa

¹⁷ Nĩmathondekire mũtĩ wa kũigĩrĩrwo matawa wa thahabu therie. Mũrũgamo waguo na gĩtina kĩaguo igĩturwo inyiitanĩte o hamwe na ikombe ciaguo na mahũa maguo, na tũkonyo twaguo; ciothe igĩkorwo irĩ kĩndũ kĩmwe naguo. ¹⁸ Mũtĩ ũcio warĩ na honge ithathatũ ciumĩte mĩena-inĩ ya mũrũgamo wa mũtĩ ũcio wa kũigĩrĩrwo matawa; ithatũ mwena ũmwe, na ithatũ mwena ũrĩa ũngĩ. ¹⁹ Ikombe ithatũ ciaturĩtwo ihaana ta mahũa ma mũrothi, irĩ na tũkonyo na mahũa, igakorwo rũhonge-inĩ rũmwe, nacio ithatũ igakorwo rũhonge-inĩ rũu rũngĩ; honge icio ciothe ithathatũ ciahanaaga ũguo ciumĩte mũtĩ-inĩ ũcio wa kũigĩrĩrwo matawa. ²⁰ Na mũtĩ-inĩ ũcio wa kũigĩrĩrwo matawa haarĩ na ikombe inya ciathondeketwo ihaana ta mahũa ma mũrothi, irĩ na tũkonyo na mahũa. ²¹ Gakonyo kamwe kaarĩ rungu rwa honge igĩrĩ ciumĩte mũrũgamo-inĩ wa mũtĩ ũcio wa kũigĩrĩrwo matawa, nako gakonyo ga keerĩ kaarĩ rungu rwa honge cia keerĩ igĩrĩ, na gakonyo ga gatatũ kaarĩ rungu rwa honge cia gatatũ igĩrĩ; ciothe ciarĩ honge ithathatũ. ²² Tũkonyo na honge ciarĩ kĩndũ kĩmwe na mũtĩ ũcio wa kũigĩrĩrwo matawa, iturĩtwo kuuma thahabu therie.

²³ Nĩmathondekire matawa mũgwanja maguo, o ũndũ ũmwe na magathĩ ma gũtinia ndaambĩ, na thaani cia mũrarĩ wa ndaambĩ, cia thahabu therie. ²⁴ Maahũthĩrĩre taranda ĩmwe* ya thahabu therie gũthondeka mũtĩ ũcio wa kũigĩrĩrwo matawa na indo ciaguo ciothe.

Kĩgongona kĩa Ūbumba

²⁵ Nĩmathondekire kĩgongona gĩa gũcinĩra ũbumba na mbaũ cia mũgaa. Kĩaiganaine mĩena yothe, mũigana wa mũkono ũmwe† kũraiha, na mũkono ũmwe kwarama, na mĩkono ĩrĩ‡ kũraiha na igũrũ. Hĩa ciakĩo ciarĩ kĩndũ kĩmwe na kĩgongona. ²⁶ Magĩkĩgemia igũrũ na mĩena yothe o na hĩa ciakĩo na thahabu therie na magĩgĩtiriha na mũcibi wa thahabu ũgĩgĩthiũrũrũkĩria. ²⁷ Magĩthondeka mĩrĩnga ĩrĩ ya thahabu mũhuro wa mũcibi ũcio, ĩrĩ mwena ũmwe na ĩrĩ mwena ũrĩa ũngĩ. Mĩrĩnga ĩyo nĩyo yatoonyagio mĩtĩ ĩrĩa mĩraihu yatũmagĩrwo gũgĩkuua. ²⁸ Magĩcooka magĩthondeka mĩtĩ ĩngĩ mĩraaya ya mũgaa na makĩmĩgemia na thahabu.

²⁹ O na ningĩ magĩthondeka maguta matheru ma gũitanĩrĩrio na ũbumba mũnungi wega ũrĩa mũtherie, wĩra wa mũthondeki mũũgĩ wa maguta.

38

Kĩgongona kĩa Iruta rĩa Njino

¹ Nĩmakire kĩgongona kĩa iruta rĩa njino kĩa mbaũ cia mũgaa, kĩa mĩkono ĩtatũ* kũraiha na igũrũ; kĩaiganaine mĩena yothe; mĩkono ĩtano† kũraiha na mĩkono ĩtano kwarama. ² Nĩmathondekire hĩa inya, o rũmwe koine-inĩ ĩmwe ya kĩgongona, nĩ ũndũ ũcio hĩa icio na kĩgongona igĩtuĩka kĩndũ kĩmwe, na makĩgemia kĩgongona kĩa na gĩcango. ³ Nĩmathondekire indo ciakĩo ciothe irĩ cia gĩcango; na nĩcio nyũngũ, na icakũri, na mbakũri cia wĩra wa kũminjaminjĩria, na njibe cia nyama, na ngĩo cia mwaki. ⁴ Nĩmathondekire kĩrũtara gĩa kĩgongona gĩa

* 37:24 nĩ ta kilo 34 † 37:25 nĩ ta nuthu mita ‡ 37:25 nĩ ta mita ĩmwe * 38:1 nĩ ta mita ĩmwe na robo (1.25) † 38:1 nĩ ta mita igĩrĩ na robo (2.25)

gĩcango, gĩa kũigwo rungu rwa muoho wakĩo, rũkinye nuthu ya ũraihi wa kĩgongona. ⁵ Magĩtwekia mĩrĩnga ya gĩcango ya kũnyitĩrĩra mĩtĩ ĩrĩa mĩraaya ya koine inya cia kĩrũtara gĩa gĩcango. ⁶ Magĩthondeka mĩtĩ mĩraaya ya mbaũ cia mũgaa na magĩcigemia na gĩcango. ⁷ Magĩtoonyia itugĩ icio mĩrĩnga-inĩ nĩguo ikoragwo mĩena-inĩ ya kĩgongona nĩ ũndũ wa gũgĩkuua. Maagĩthondekire na mbaũ, kĩrĩ na ihoro thĩinĩ.

Kĩraĩ gĩa Gwĩthambĩrwo

⁸ Nĩmathondekire kĩraĩ gĩa gwĩthambĩra gĩa gĩcango na kĩgũrũ gĩakĩo gĩa gĩcango kuuma icicio-inĩ cia andũ-a-nja arĩa maarutaga wĩra itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo.

Nja ya Hema ĩrĩa Nyamũre

⁹ Thuutha ũcio magĩthondeka nja ya hema ĩyo nyamũre. Mwena wa gũthini ũgĩĩkĩrwo ũrĩ wa mĩkono igana‡ kũraiha, na warĩ na itambaya cia gũcuurio cia gatani yogothetwo wega. ¹⁰ Itambaya icio ciarĩ na itugĩ mĩrongo ĩrĩ, na itina ciacio mĩrongo ĩrĩ cia gĩcango, na tũcuurio na tũmĩkwa twa betha, twĩkĩrĩtwo itugĩ-inĩ icio. ¹¹ Mwena wa gathigathini o naguo warĩ wa mĩkono igana kũraiha, na warĩ na itugĩ mĩrongo ĩrĩ na itina ciacio mĩrongo ĩrĩ cia gĩcango, na warĩ na tũcuurio na tũmĩkwa twa betha twĩkĩrĩtwo itugĩ-inĩ.

¹² Mwena wa ithũiro wa nja ĩyo warĩ wa mĩkono mĩrongo ĩtanoŠ kwarama na warĩ na itambaya cia gũcuurio, na itugĩ ikũmi na itina ikũmi na warĩ na tũcuurio na tũmĩkwa twa betha twĩkĩrĩtwo itugĩ-inĩ.

¹³ Mwena wa irathĩro o naguo warĩ wa mĩkono mĩrongo ĩtano kwarama.

¹⁴ Itambaya cia gũcuurio ciarĩ cia ũraihi wa mĩkono ikũmi na ĩtano,* na ciarĩ mwena ũmwe wa itoonyero rĩa nja ĩyo, irĩ na itugĩ ithatũ na itina ithatũ; ¹⁵ na itambaya cia gũcuurio ciarĩ cia ũraihi wa mĩkono ikũmi na ĩtano na ciarĩ mwena ũcio ũngĩ wa itoonyero, irĩ na itugĩ ithatũ na itina ithatũ. ¹⁶ Itambaya ciothe cia gũcuurio iria ciathiũrũrũkiirie nja ciarĩ cia gatani yogothetwo wega. ¹⁷ Itina cia itugĩ icio ciarĩ cia gĩcango. Tũcuurio na tũmĩkwa tũrĩa tweekĩrĩtwo itugĩ-inĩ twarĩ twa betha na igũrũ wacio ciagemetio na betha; Nĩ ũndũ ũcio itugĩ ciothe cia nja ĩyo ciarĩ na tũmĩkwa twa betha.

¹⁸ Itambaya cia gũcuurio cia itoonyero rĩa nja ĩyo ciarĩ cia ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mũtune ta gakaraku, na gatani ĩrĩa njogothetwo wega; wĩra wa mũgemia mũũgĩ. Yarĩ ya mĩkono mĩrongo ĩrĩ† kũraiha, na mĩkono ĩtano‡ kũraiha na igũrũ, o ta ũrĩa itambaya cia gũcuurio cia nja ĩyo ciatarĩ. ¹⁹ na ĩgĩkorwo na itugĩ inya na itina inya cia gĩcango. Tũcuurio na tũmĩkwa twacio twarĩ twa betha, na igũrũ wacio ciagemetio na betha. ²⁰ Higĩ ciothe cia hema ĩyo nyamũre na cia nja ĩrĩa yamĩthiũrũrũkiirie ciarĩ cia gĩcango.

Indo cia Mwako iria Ciahũthĩrwo

²¹ Ũyũ nĩguo mũigana wa indo iria ciahũthĩrwo gwaka hema ĩyo nyamũre, Hema-ĩrĩa-ya-Ũira, iria ciandĩkirwo nĩ Alawii o ta ũrĩa Musa aathanĩte matongoretio nĩ Ithamaru mũrũ wa Harũni ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai. ²² (Bezaleli mũrũ wa Uri, ũrĩa warĩ mũrũ wa Huri, wa mũhĩrĩga wa Juda, nĩathondekire kĩrĩa gĩothe Jehova aathĩte Musa; ²³ nake aarĩ hamwe na Oholiabu mũrũ wa Ahisamaku, wa mũhĩrĩga wa Dani, ũrĩa warĩ mũbundi na mũcori mũũgĩ, na wamenyete kũgemia na ndigi cia rangi wa

‡ 38:9 nĩ ta mita 46 § 38:12 nĩ ta mita 23 * 38:14 nĩ ta mita 7 † 38:18 nĩ ta mita 9 ‡ 38:18 nĩ ta mita igĩrĩ na robo (2.25)

bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mūtune ta gakarakū, na gatani ĩrĩa njega.) ²⁴ Mũigana wa thahabu yothe ĩrĩa yarutirwo kuuma kūrĩ iruta rĩa gũthũngũthio ĩrĩa yahũthĩrirwo kūruta wĩra wothe wa handũ-harĩa-haamũre, yarĩ taranda 29 na cekeri 730,§ kũringana na cekeri ya handũ-harĩa-haamũre.

²⁵ Betha ĩrĩa yarehirwo nĩ mũingĩ ũrĩa watarirwo hĩndĩ ya itarana yarĩ taranda 100 na cekeri 1,775,* kũringana na cekeri ya handũ-harĩa-haamũre, ²⁶ o mũndũ aarutĩte beka ĩmwe,† nayo nĩ ũndũ ũmwe na nuthu ya cekeri, kũringana na cekeri ya handũ-harĩa-haamũre, nayo yarutirwo nĩ mũndũ o wothe wakĩraga agathiĩ harĩ arĩa maatarĩtwo, arĩa maarĩ na ũkũrũ wa mĩaka mĩrongo ĩrĩ na makĩria, nao othe maarĩ arũme 603,550. ²⁷ Taranda icio 100 cia betha‡ ciahũthĩrirwo gũtwekia itina cia handũ-harĩa-haamũre na itina cia itambaya cia gũcuurio; taranda 100 igĩaka itina 100, ũguo nĩ ta kuuga taranda ĩmwe ĩgaaka gĩtina kĩmwe. ²⁸ Nĩmahũthĩrire cekeri icio 1,775§ gũthondeka tũcuurio twa itugĩ, na kũgemia itugĩ na igũrũ, na gũthondeka tũmĩkwa twacio.

²⁹ Gĩcango kĩrĩa kĩarutĩtwo kuuma iruta rĩa gũthũngũthio kĩarĩ gĩa taranda 70 na cekeri 2,400.* ³⁰ Maahũthĩrire gĩcango kũ na gũthondeka itina cia itonyero rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo, na gwaka kĩgongona gĩa gĩcango hamwe na kĩrũtara gĩakĩo gĩa gĩcango na indo ciakĩo ciothe, ³¹ na gwaka itina cia nja ĩrĩa yamĩthiũrũrũkĩirie na itina iria cia itonyero rĩayo, na higĩ ciothe cia hema ĩyo nyamũre, na higĩ cia nja ĩrĩa yamĩthiũrũrũkĩirie.

39

Nguo cia Athĩnjĩri-Ngai

¹ Nĩmatumire nguo na ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mūtune ta gakarakū, cia kũrutaga wĩra nacio handũ-harĩa-haamũre. Magĩcooka magĩtumĩra Harũni nguo theru, o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa.

Ebodi

² Nĩmatumire ebodi na ndigi cia rangi wa thahabu, na ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi na cia rangi mūtune ta gakarakū, na cia gatani ĩrĩa yogothetwo wega. ³ Nĩmahũũrire thahabu makĩmĩtua tũbaati tũhũthu, magĩtũtinangia nguucio cia gũtumanio na ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mūtune ta gakarakū, na gatani ĩrĩa njega, wĩra wa mũbundi mũũgĩ. ⁴ Ningĩ nĩmatumire ndaamĩ cia ciande cia ebodi, nacio ikĩohererwo koine-inĩ igĩrĩ ciayo, nĩguo inyĩtithanio nayo. ⁵ Naguo mũcibi wayo wa njohero watumĩtwo wega ũkahaanana nayo, na warĩ o gĩcunjĩ kĩmwe na ebodi, na ũgathondekwo na ndigi cia rangi wa thahabu, na ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mūtune ta gakarakū, na gatani ĩrĩa yogothetwo wega, o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa.

⁶ Nao magĩtumĩrĩa tũhiga twa onigithi tũkonyo-inĩ twa thahabu, na magĩtũkurura marĩtwa ma ariũ a Isiraeli, o ta ũrĩa mũndũ akururaga kahengere ka mũhũuri. ⁷ Magĩcooka magĩtuohererwa ndaamĩ-inĩ cia ciande cia ebodi tũrĩ twa kĩirikania kĩa ariũ a Isiraeli, o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa.

§ 38:24 nĩ ta kilo 1,000 * 38:25 nĩ ta kilo 3,400 † 38:26 nĩ ta giramu ithano na nuthu (5:5)
‡ 38:27 nĩ ta kilo 3,400 § 38:28 nĩ ta kilo 20 * 38:29 nĩ ta kilo 2,400

Gakuo ga Gĩthũri

⁸ Magĩthondeka gakuo ga gwĩkĩrwo ga gĩthũri; karĩ wĩra wa mũbundi mũũgĩ. Magĩgathondeka o ta ebodi ĩyo: karĩ ga thahabu, na ka ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mũtune ta gakarakũ, na gatani ĩrĩa yogothetwo wega. ⁹ Gakuo kau kaiganaine mũena yothe ĩna, karĩ ka inji kenda* kũraiha na inji kenda kwarama, na gakoinanĩrwo maita meerĩ. ¹⁰ Ningĩ magĩgatũmĩrĩra mũhari ĩna ya tũhiga twa goro. Mũhari wa mbere magĩtũmĩrĩra kahiga ka wakiki ũrĩa mũtune, na ka yakuti ĩrĩa ĩhaana ngoikoni, na ka baregethu; ¹¹ mũhari wa keerĩ magĩtũmĩrĩra kahiga ga thumarati, na ka yakuti ĩrĩa ya rangi wa bururu, na ka arimathi; ¹² mũhari wa gatatũ magĩtũmĩrĩra kahiga ka wakiki ũrĩa wa bururu, na ka yacimu, na ka amethuthito; ¹³ mũhari wa kana magĩtũmĩrĩra kahiga ga thumarati ĩrĩa theru, na ka onigithi, na ka njathibi. Natuo tũgĩtũmĩrĩrwo tũkonyo-inĩ tũgemie twa thahabu. ¹⁴ Tũgĩkorwo tũrĩ tũhiga ikũmi na twĩrĩ, o kamwe gakarũgamĩrĩra rĩmwe rĩa marĩitwa ma ariũ a Isiraeli, o kamwe gagakururwo rĩitwa rĩa mũhĩrĩga ũmwe wa ĩrĩa ikũmi na ĩrĩ ya Isiraeli, o ta ũrĩa kahengere ka mũhũũri gakururagwo.

¹⁵ Nĩmathondekeire gakuo kau ga gĩthũri mĩgathĩ ya thahabu therie, ĩhaana ta mũkanda. ¹⁶ Ningĩ magĩthondeka tũkonyo twĩrĩ tũgemie twa thahabu, na mĩrĩnga ĩrĩ ya thahabu, na makĩoherera mĩrĩnga ĩyo koine-inĩ igĩrĩ cia gakuo kau ga gĩthũri. ¹⁷ Makĩnyiitithania mĩgathĩ ĩyo ĩrĩ ya thahabu na mĩrĩnga ĩrĩa yarĩ koine-inĩ cia gakuo kau ga gĩthũri, ¹⁸ na mũthia ĩrĩa ĩngĩ ya mĩgathĩ makĩmĩnyiitithania na tũkonyo tũu twĩrĩ twarĩ tũgemie twa thahabu, magĩtuohania na ndaamĩ cia kĩa kĩa ebodi mwena wa mbere. ¹⁹ Magĩthondeka mĩrĩnga ĩrĩ ya thahabu na makĩmĩnyiitithania na koine igĩrĩ cia gakuo ga gĩthũri mũico-inĩ wa na thĩinĩ, kũrigania na ebodi. ²⁰ Magĩcooka magĩthondeka mĩrĩnga ĩngĩ ĩrĩ ya thahabu na makĩmĩnyiitithania na mwena wa magũrũ-inĩ ma ndaamĩ cia kĩa kĩa mwena-inĩ wa mbere wa ebodi, hakuhĩ na rũtumo, igũrũ hanini wa mũcibi wa ebodi. ²¹ Makĩohania mĩrĩnga ya gakuo ga gĩthũri kũrĩ mĩrĩnga ya ebodi na rũrigi rwa rangi wa bururu, magĩcinyiitithania na mũcibi wa njohero nĩgeetha gakuo ga gĩthũri gatikarekanie na ebodi, o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa.

Nguo Inĩ cia Ũthĩnjĩri Ngai

²² Nĩmatumire nguo ndaaya ya ebodi ya taama wa bururu mũtheri, nayo yatumĩtwo nĩ mũtumi mũũgĩ. ²³ Yarĩ na harũkĩrio ya gũtoonyeria mũtwe gatagatĩ kayo, ningĩ ĩgĩtirihwo mũthia-inĩ ta kara, nĩgeetha ndĩgatarũke. ²⁴ Ningĩ magĩthondeka tũcunjuura tũtariĩ ta matunda ma makomamanga, twa ndigi cia rangi wa bururu, na twa ndigi cia rangi wa ndathi, na twa rangi mũtune ta gakarakũ, na gatani ĩrĩa yogothetwo wega, tũgĩthiũrũrũka rũtumo rwa magũrũ-inĩ ma nguo ĩyo ndaaya. ²⁵ Magĩcooka magĩthondeka ngengere cia thahabu therie magĩcitũmĩrĩra rũtumo-inĩ rũu gatagatĩ ga tũcunjuura tũu tũhaana matunda ma makomamanga. ²⁶ Ngengere na tũcunjuura tũu tũhaana matunda ma makomamanga igĩthĩ ihakanĩtio gũthiũrũrũka rũtumo rwa nguo ĩyo ndaaya; ya kwĩhumbwo nĩ mũndũ agĩtungata, o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa.

²⁷ Nĩmatumĩire Harũni na ariũ ake kanjũ cia gatani njega, itumĩtwo nĩ mũtumi mũũgĩ. ²⁸ Makĩmatumĩra iremba cia gatani njega, na tũkũbia twa gatani, na thuruarĩ cia thĩinĩ cia gatani ĩrĩa yogothetwo wega. ²⁹ Mũcibi

* 39:9 nĩ ta centimita 22

warĩ wa gatani ĩrĩa njogotho wega na ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mũtune ta gakarakũ, wĩra wa mũgemia mũũgĩ, o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa.

³⁰ Magĩthondeka gatanji kaamũre ga thahabu therie, na igũrũ rĩako magĩkurura, o ta ũrĩa mũhũũri ũkururagwo, ciugo ici: MŪTHERU MWAMŪRĪRE JEHOVA. ³¹ Ningĩ makĩoherera gatanji kau na rũrigi rwa rangi wa bururu, magĩkanyitithania na kĩremba, o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa.

Kũrĩka kwa Wĩra

³² Nĩ ũndũ ũcio wĩra wothe wa gwaka hema ĩyo nyamũre na Hema-ya-Gũtũnganwo ũkĩrĩka. Andũ a Isiraeli magĩka maũndũ mothe o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa. ³³ Ningĩ makĩrehe hema ĩyo nyamũre kũrĩ Musa: hema na indo ciayo ciothe na ngathĩka ciayo, na buremu, na mĩgamba, na itugĩ na itina ciayo; ³⁴ na kĩhumbĩri kĩa njũa cia ndũrũme itoboketio rangi-inĩ mũtune, igatunĩha, na kĩhumbĩri kĩa njũa cia pombo, na gĩtambaya gĩa gũcuurio gĩa kũhakanĩa; ³⁵ ithandũkũ rĩa Ũira na mĩtĩ mĩraaya yariĩ, hamwe na gĩtĩ gĩa tha; ³⁶ metha na indo ciayo ciothe, na mĩgate ya kũigwo Mbere ya Jehova; ³⁷ mũtĩ wa thahabu therie wa kũigĩrĩrwo matawa, hamwe na mĩhari ya matawa na indo ciaguo ciothe, o na maguta ma kũmaakĩa; ³⁸ kĩgongona gĩa thahabu, na maguta ma gũitanĩrĩrio, na ũbumba mũnungi wega, na gĩtambaya gĩa gũcuurio gĩa itoonyero-inĩ rĩa hema; ³⁹ kĩgongona gĩa gĩcango hamwe na kĩrũtara gĩakĩo gĩa gĩcango na itugĩ ciakĩo na indo ciakĩo ciothe; na kĩaĩ gĩa gwĩthambĩra na kĩgũrũ gĩakĩo; ⁴⁰ itambaya cia gũcuurio cia nja, na itugĩ ciacio, na itina ciacio, na gĩtambaya gĩa gũcuurio gĩa itoonyero rĩa kuuma nja wa hema; na mĩkanda na hĩgĩ cia nja; na indo ciothe cia hema ĩrĩa nyamũre, na Hema-ya-Gũtũnganwo; ⁴¹ na nguo ndume cia kwĩhumbwo nĩ mũndũ agĩtungata thĩinĩ wa handũ-harĩa-haamũre, nguo iria theru cia Harũni ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, o na cia ariũ ake cia kwĩhumba rĩrĩa mekũruta wĩra wa mũthĩnjĩri-Ngai.

⁴² Andũ a Isiraeli maarutire wĩra wothe o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa. ⁴³ Musa akĩona wĩra ũrĩa warutĩtwo nake akĩona atĩ nĩmaũrutĩte o ta ũrĩa Jehova aathanĩte. Nĩ ũndũ ũcio Musa akĩmarathima.

40

Gwaka Hema ĩrĩa Nyamũre

¹ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ: ² “Ũgaaka hema ĩyo nyamũre, nĩo Hema-ya-Gũtũnganwo, mũthenya wa mbere wa mweri wa mbere. ³ Nĩũkaiga ithandũkũ rĩa Ũira thĩinĩ wayo, na ũhakanie ithandũkũ rĩu na gĩtambaya gĩa gũcuurio. ⁴ Ningĩ nĩũgatoonyia metha na ũmĩgĩrĩre indo ciayo, na ũcibange wega. Ningĩ ũtoonyie mũtĩ wa tawa, na ũũigĩrĩre matawa maguo. ⁵ Ningĩ ũige kĩgongona gĩa thahabu gĩa gũcinĩrwo ũbumba mbere ya Ithandũkũ rĩu rĩa Ũira, na wĩkĩre gĩtambaya gĩa gũcuurio itoonyero-inĩ rĩa hema ĩyo nyamũre.

⁶ “Iga kĩgongona kĩa maruta ma njino mbere ya itoonyero rĩa hema ĩyo nyamũre, na nĩyo Hema-ya-Gũtũnganwo; ⁷ ũige kĩaĩ gĩa gwĩthambĩrwo gatagatĩ ka Hema-ya-Gũtũnganwo na kĩgongona, na ũgũkĩre maaĩ. ⁸ Aka nja ĩmĩthiũrũrũkĩrie, na wĩkĩre gĩtambaya gĩa gũcuurio itoonyero-inĩ rĩa nja ĩyo.

⁹ “Oya maguta ma gũitanĩrĩrio, na ũitĩrĩrie hema ĩyo nyamũre na kĩrĩa gĩothe kĩrĩ thĩinĩ wayo; mĩamũre na indo ciayo ciothe, na nĩngatuĩka theru. ¹⁰ Ningĩ ũitĩrĩrie maguta kĩgongona kĩa maruta ma njino na indo ciakĩo ciothe; wamũre kĩgongona kĩu, nakĩo nĩngĩgatuĩka gĩtheru mũno. ¹¹ Itĩrĩria kĩa gĩa gwĩthambĩrwo na kĩgũrũ gĩakĩo maguta, ũciamũre.

¹² “Rehe Harũni na ariũ ake itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo, na ũmathambie na maaĩ. ¹³ Ningĩ ũhumbe Harũni nguo iria theru, ũmũitĩrĩrie maguta, na ũmwamũre nĩguo andungatĩre arĩ mũthĩnjĩri-Ngai. ¹⁴ Rehe ariũ ake, ũmahumbe kanjũ. ¹⁵ Maitĩrĩrie maguta o ta ũrĩa ũitĩrĩrie ithe wao, nĩguo mandungatĩre marĩ athĩnjĩri-Ngai. Gũitĩrĩrio maguta kwao nĩkũmatoonyia ũtungata-inĩ wa ũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa ũgũtũũra njiarwa-inĩ ciothe iria igooka.” ¹⁶ Nake Musa agĩka maũndũ mothe o ta ũrĩa Jehova aamwathĩte.

¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio hema ĩyo nyamũre ĩgĩakwo mũthenya wa mbere wa mweri wa mbere, mwaka-inĩ wa keerĩ. ¹⁸ Rĩrĩa Musa aakire hema ĩyo nyamũre, nĩaigire itina handũ ha cio, na akĩrũgamia buremu, agĩtoonyia mĩgamba na akĩrũgamia itugĩ. ¹⁹ Ningĩ agĩtambũrũkia hema igũrũ rĩa hema ĩyo nyamũre na akĩgĩrĩra kĩhumbĩri igũrũ rĩa hema o ta ũrĩa Jehova aamwathĩte.

²⁰ Agĩcooka akĩoya ihengere cia Ũira, na agĩciiga thĩinĩ wa ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro. Akĩnyitithania mĩtĩ ĩrĩa mĩraaya na ithandũkũ, na akĩiga gĩtĩ gĩa tha igũrũ rĩa ithandũkũ rĩu. ²¹ Ningĩ akĩrehe ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro thĩinĩ wa hema ĩyo nyamũre, na agĩkĩra gĩtambaya gĩa kũhakania na akĩhakania ithandũkũ rĩa Ũira o ta ũrĩa Jehova aamwathĩte.

²² Musa akĩiga metha thĩinĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo mwena wa gathigathini wa hema ĩyo nyamũre, nja ya gĩtambaya gĩa gũcuurio ²³ na akĩgĩrĩra mĩgate igũrũ rĩayo o hau mbere ya Jehova, o ta ũrĩa Jehova aamwathĩte.

²⁴ Akĩiga mũtĩ wa kũigĩrĩrwo matawa thĩinĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo ũng’etheire metha mwena wa gũthini wa hema ĩyo nyamũre, ²⁵ na agĩakia matawa macio mbere ya Jehova, o ta ũrĩa Jehova aamwathĩte.

²⁶ Musa agĩtoonyia kĩgongona gĩa thahabu thĩinĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo hau mbere ya gĩtambaya gĩa gũcuurio, ²⁷ na agĩcinĩra ũbumba ũrĩa mũnungi wega ho o ta ũrĩa Jehova aamwathĩte. ²⁸ Ningĩ agĩcuuria gĩtambaya itoonyero-inĩ rĩa hema ĩyo nyamũre.

²⁹ Ningĩ akĩiga kĩgongona kĩa maruta ma njino hakuhĩ na itoonyero rĩa hema ĩyo nyamũre, nĩyo Hema-ya-Gũtũnganwo, na akĩrutĩra magongona ma njino igũrũ rĩakĩo o na magongona ma ngano, o ta ũrĩa Jehova aamwathĩte.

³⁰ Nĩaigire kĩa gĩa gwĩthambĩrwo gatagatĩ ka Hema-ya-Gũtũnganwo na kĩgongona na agĩgĩkĩra maaĩ ma gwĩthamba, ³¹ nake Musa na Harũni na ariũ ake magĩtũmĩra maaĩ macio gwĩthamba moko na magũrũ. ³² Nĩmethambaga hĩndĩ ciothe magĩtoonya Hema-ya-Gũtũnganwo kana magĩkuhĩrĩria kĩgongona o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa.

³³ Ningĩ Musa agĩaka nja gũthiũrũrũka hema ĩyo nyamũre na kĩgongona na agĩkĩra gĩtambaya gĩa gũcuurio itoonyero rĩa nja ĩyo. Na nĩ ũndũ ũcio Musa akĩrĩkia wĩra ũcio.

Riiri wa Jehova

³⁴ Hĩndĩ ĩyo itu rĩkĩhumbĩra Hema-ya-Gũtũnganwo, naguo riiri wa Jehova ũkĩiyũra hema ĩyo nyamũre. ³⁵ Musa ndangĩahotire gũtoonya

Hema-ya-Gūtũnganwo tondũ itu rĩaikarĩte igũrũ rĩayo, naguo riiri wa Jehova ũkaiyũra hema ĩyo nyamũre.

³⁶ Ng'endo-inĩ ciothe cia andũ a Isiraeli-rĩ, hĩndĩ ĩrĩa yothe itu rĩoyagwo na igũrũ kuuma hema ĩyo nyamũre, nĩguo moimagaraga; ³⁷ no itu rĩĩaga kuoywo na igũrũ, nao makaaga kuumagara, nginya mũthenya ũrĩa rĩkoywo na igũrũ. ³⁸ Nĩ ũndũ ũcio itu rĩa Jehova rĩaikaraga igũrũ wa hema ĩyo nyamũre mũthenya, naguo mwaki wakoragwo itu-inĩ rĩu ũtukũ, rĩgakĩonagwo nĩ nyũmba yothe ya Isiraeli mahinda mothe ng'endo-inĩ ciao ciothe.

MAŪNDŪ MA ALAWII

Iruta rĩa Njino

¹ Nake Jehova agĩta Musa akĩmwarĩria arĩ Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo, akĩmwĩra atĩrĩ, ² “Arĩria andũ a Isiraeli, ũmeere atĩrĩ: ‘Rĩria mũndũ wanyu o na ũrĩkũ arĩrutagĩra Jehova iruta, nĩarehage maruta ma nyamũ kuuma rũũru-inĩ rwa ng’ombe o na kana rwa mbũri.

³ “ ‘Angĩkorwo iruta rĩu nĩ iruta rĩa njino kuuma rũũru-inĩ rwa ng’ombe-rĩ, nĩarutage nyamũ ya njamba ĩtarĩ na kaũũgũ.* No nginya amĩneane mũromo-inĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo nĩgeetha etĩkĩrĩke harĩ Jehova. ⁴ Mũndũ ũcio akaigĩrĩra guoko gwake igũrũ rĩa mũtwe wa nyamũ ĩyo ya iruta rĩa njino, nayo nĩgetĩkĩrwo handũ-inĩ hake, ĩtuĩke ya kũmũhoroheria. ⁵ Nake nĩagethĩnjĩra gategwa kau arĩ mbere ya Jehova, nao ariũ a Harũni arĩa athĩnjĩri-Ngai moe na marehe thakame yako, mamĩminjaminjĩrie kĩgongona mĩena yothe mũromo-inĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo. ⁶ Nĩakaruta nyamũ ĩyo ya iruta rĩa njino rũũa na amĩtinangie tũcunjĩ. ⁷ Ariũ a Harũni ũcio mũthĩnjĩri-Ngai nĩmagaakia mwaki igũrũ rĩa kĩgongona na maare ngũ igũrũ rĩa mwaki ũcio. ⁸ Ningĩ ariũ a Harũni, acio athĩnjĩri-Ngai, matandaiye tũcunjĩ tũu twa gategwa, o ro hamwe na mũtwe na maguta, igũrũ rĩa ngũ icio irakanĩra hau kĩgongona-inĩ. ⁹ Ningĩ no nginya athambie nyama cia nda na mathagiwo na maaĩ nake mũthĩnjĩri-Ngai acicinĩre ciothe hau kĩgongona-inĩ. Nĩ iruta rĩa njino, iruta rĩa gũcinwo na mwaki, rĩrĩ na mũtararĩko mwega wa gũkenia Jehova.

¹⁰ “ ‘Angĩkorwo iruta rĩu rĩa njino nĩ kuuma rũũru-inĩ, rĩrĩ iruta rĩa ng’ondũ kana rĩa mbũri, akaaruta nyamũ ya njamba ĩtarĩ na kaũũgũ. ¹¹ Nake akaamĩthĩnja arĩ mbere ya Jehova, hau mwena wa gathigathini wa kĩgongona, nao ariũ a Harũni, acio athĩnjĩri-Ngai, moe thakame yayo, mamĩminjaminjĩrie kĩgongona kũu mĩena yothe. ¹² Nĩagatinangia nyamũ ĩyo tũcunjĩ, nake mũthĩnjĩri-Ngai atandaiye tũcunjĩ tũu twa nyamũ ĩyo, o ro hamwe na mũtwe na maguta, igũrũ rĩa ngũ icio irakanĩra hau kĩgongona-inĩ. ¹³ Ningĩ no nginya athambie nyama cia nda na mathagiwo na maaĩ, nake mũthĩnjĩri-Ngai amĩrehe yothe na amĩcinĩre hau kĩgongona-inĩ. Nĩ iruta rĩa njino, iruta rĩa gũcinwo na mwaki, rĩrĩ na mũtararĩko mwega wa gũkenia Jehova.

¹⁴ “ ‘Angĩkorwo iruta rĩu rĩa njino rĩa kũrutĩra Jehova nĩ rĩa nyoni-rĩ, akaaruta ndirahũgĩ, kana kĩaana kĩa ndutura. ¹⁵ Nake mũthĩnjĩri-Ngai nĩakamĩrehe kĩgongona-inĩ, amĩthiore ngingo ĩtinĩke mũtwe, amĩcinĩre kĩgongona igũrũ; nayo thakame yayo ĩitwo hau mwena-inĩ wa kĩgongona. ¹⁶ No ambe arute kabutu kayo hamwe na kĩrĩa gĩothe kĩrĩ thĩnĩ wako, agaikie mwena-inĩ wa irathĩro wa kĩgongona, harĩa mũhu ũitagwo. ¹⁷ Nĩakamĩatũrانيا, na ũndũ wa kũguucia mathagu atekũmĩtinania biũ, nake mũthĩnjĩri-Ngai amĩcinĩre igũrũ rĩa ngũ icio irakanĩra igũrũ rĩa kĩgongona. Nĩ iruta rĩa njino, rĩa gũcinwo na mwaki, rĩrĩ na mũtararĩko mwega wa gũkenia Jehova.

* **1:3** Kwarĩ nyamũ maita matatũ ciarutagwo magongona ma njino kũringana na ũrĩa mũruti wa igongona aatarĩ. Andũ arĩa maarĩ atongu maarutaga ndegwa, nacio ng’ondũ na mbũri ikarutwo nĩ andũ arĩa mataarĩ atongu mũno (1:10), nao andũ arĩa athĩni makaruta nyoni (5:7; 12:8).

2

Iruta rĩa Ngano

¹ “ ‘Hĩndĩ ĩrĩa mũndũ arĩrehagĩra Jehova iruta rĩa ngano-rĩ, iruta rĩaake no nginya rĩkorwo rĩrĩ rĩa mũtu ũrĩa mũhinyu mũno. Nĩauĩtĩrĩrie maguta na awĩkĩre ũbani, ² acooke aũtwarĩre ariũ a Harũni acio athĩnjĩri-Ngai. Mũthĩnjĩri-Ngai nĩakarũma ngundi ya mũtu ũcio mũhinyu mũno ũrĩ na maguta hamwe na ũbani ũcio wothe, na aũcinĩre igũrũ rĩa kĩgongona ũtuĩke gĩcunjĩ gĩa kĩirikano, ũrĩ iruta rĩa gũcinwo na mwaki, rĩrĩ na mũtararĩko mwega wa gũkenia Jehova. ³ Mũtu ũrĩa ũrĩtigaraga wa iruta rĩu rĩa mũtu nĩ wa Harũni na ariũ ake; nĩ gĩcunjĩ gĩtheru mũno kĩa iruta rĩrĩa rĩrutĩirwo Jehova na mwaki.

⁴ “ ‘Mũngĩrehe iruta rĩa mũtu rĩhĩhĩirio riiko, nĩrĩkorwo rĩrĩ rĩa mũtu mũhinyu mũno, keki irugĩtwo itarĩ na ndawa ya kũimbia, itukanĩtio na maguta, kana tũmĩgate tũhũthũ tũtarĩ na ndawa ya kũimbia tũhakĩtwo maguta. ⁵ Angĩkorwo iruta rĩanyu rĩa mũtu nĩ mũgate ũkarangĩirwo igũrũ wa rũgĩo-rĩ, no nginya ũthondekwo na mũtu ũrĩa mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta, na ũtarĩ na ndawa ya kũimbia. ⁶ Ũwenyũrange cienyũ, ũũitĩrĩrie maguta; rĩu nĩ iruta rĩa mũtu. ⁷ Igongona rĩanyu rĩa mũtu rĩngĩgakorwo nĩ mũgate ũkarangĩirwo igũrũ rĩa rũgĩo-rĩ, igongona rĩu nĩrĩthondekwo na mũtu ũrĩa mũhinyu mũno na maguta. ⁸ Reherai Jehova iruta rĩa mũtu rĩthondeketwo na indo icio; rĩneanwo kũrĩ mũthĩnjĩri-Ngai, nake arĩtware kĩgongona-inĩ. ⁹ Mũthĩnjĩri-Ngai nĩakaruta gĩcunjĩ gĩa kĩirikano kuuma iruta rĩu rĩa mũtu na arĩcinĩre igũrũ rĩa kĩgongona kũ, rĩrĩ iruta rĩa gũcinwo na mwaki, rĩrĩ na mũtararĩko mwega wa gũkenia Jehova. ¹⁰ Mũtu ũrĩa ũrĩtigaraga wa iruta rĩu rĩa mũtu nĩ wa Harũni na ariũ ake; nĩ gĩcunjĩ gĩtheru mũno kĩa iruta rĩrĩa rĩrutĩirwo Jehova na mwaki.

¹¹ “ ‘Iruta o rĩothe rĩa mũtu rĩrĩa mũrĩrehagĩra Jehova no nginya rĩthondekagwo rĩtarĩ na ndawa ya kũimbia, nĩgũkorwo mũtigaacina ndawa ya kũimbia kana ũũkĩ mũkĩrutĩra Jehova iruta rĩa gũcinwo na mwaki. ¹² Indo icio no mũcirutĩre Jehova irĩ iruta rĩa maciaro ma mbere, no itikarutwo kĩgongona-inĩ irĩ ta mũtararĩko mwega. ¹³ Nĩ mũgekĩraga cumbĩ* maruta-inĩ manyu mothe ma mũtu. Mũtikanaage gwĩkĩra cumbĩ wa kĩrĩkanĩro kĩa Ngai wanyu maruta-inĩ manyu ma mũtu; ĩkĩragai cumbĩ maruta-inĩ manyu mothe.

¹⁴ “ ‘Mũngĩkarehere Jehova iruta rĩa mũtu rĩa maciaro ma mbere-rĩ, heanai mũtu wa ngano ya mũgethano ĩrĩ hĩhie na mwaki. ¹⁵ Na mwĩkĩre maguta na ũbani igũrũ rĩayo; rĩu nĩ iruta rĩa mũtu. ¹⁶ Mũthĩnjĩri-Ngai nĩagacina gĩcunjĩ gĩa kĩirikano kĩa ngano thĩye ĩrĩ na maguta hamwe na ũbani wothe, rĩrĩ iruta rĩrutĩirwo Jehova na mwaki.

3

Iruta rĩa Ũiguano

¹ “ ‘Iruta rĩa mũndũ rĩngĩkorwo nĩ iruta rĩa ũiguano-rĩ, nake arute nyamũ rũũru-inĩ rwa ng’ombe, ĩrĩ ya njamba kana ya nga, nĩakĩnengere Jehova nyamũ ĩtarĩ na kaũũgũ. ² Mũndũ ũcio nĩaiĩgĩrĩre guoko gwake igũrũ rĩa mũtwe wa nyamũ ĩyo ya iruta rĩaake, na acooke amĩthĩnjĩre hau mũromomo-inĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo. Nao ariũ a Harũni, athĩnjĩri-Ngai, nĩmakaminjaminjĩria kĩgongona thakame yayo mĩena yothe. ³ Kuuma

* 2:13 Bata wa cumbĩ nĩ kũgirĩrĩria kũbutha.

iruta-inĩ rĩu rĩa ũiguano, nĩakarutĩra Jehova nyama imwe cia gũcinwo na mwaki: nacio nĩ rũambũ rũrĩa ruothe rũhumbĩire nyama cia nda na rũrĩa rũnyitaine nacio, ⁴ higo cieri hamwe na maguta marĩa macihumbĩire hakuhĩ na hongge, na maguta marĩa mahumbĩire ini, amarutanĩrie na higo icio. ⁵ Nao ariũ a Harũni macicinĩre kĩgongona-inĩ igũrũ, ciigĩrĩrwo igũrũ rĩa iruta rĩu rĩa njino rĩrĩa narĩo rĩigĩrĩrwo igũrũ rĩa ngũ irakana, rĩrĩ iruta rĩa gũcinwo na mwaki, rĩrĩ na mũtararĩko mwegwa wa gũkenia Jehova.

⁶ “ Mũndũ angĩkaaruta nyamũ rũũru-inĩ rwa mbũri, ĩrĩ ya kũrutĩra Jehova iruta rĩa ũiguano, nĩakaruta ndũrũme kana mwatĩ itarĩ na kaũũgũ. ⁷ Angĩkaaruta gatũrũme-rĩ, nĩagakaneana mbere ya Jehova. ⁸ Nĩakaigĩrĩra guoko gwake igũrũ rĩa mũtwe wa nyamũ ĩyo ya iruta rĩake, na acooke amĩthĩnjĩre mbere ya Hema-ya-Gũtũnganwo. Nao ariũ a Harũni moe thakame yako mamĩminjaminjĩrie kĩgongona kũu mũena yothe. ⁹ Kuuma harĩ iruta rĩu rĩa ũiguano, nĩakarutĩra Jehova nyama imwe cia gũcinwo na mwaki: nacio nĩ maguta mako, na mũting’oe wothe ũrĩa mũnoru ũtinĩrio gĩtina-inĩ kĩa rũcuthĩ, na maguta ma rũambũ mothe marĩa mahumbĩire nyama cia nda, na marĩa manyiitaine nacio, ¹⁰ higo cieri hamwe na maguta marĩa macihumbĩire hakuhĩ na hongge, na marĩa mahumbĩire ini, amarutanĩrie na higo icio. ¹¹ Nake mũthĩnjĩri-Ngai nĩagacicinĩra kĩgongona-inĩ irĩ irio, rĩrĩ nĩ iruta rĩrutĩrwo Jehova rĩa gũcinwo na mwaki.

¹² “ ‘Na angĩkorwo iruta rĩake nĩ mbũri, nĩamĩneane mbere ya Jehova. ¹³ Nĩaigĩrĩre guoko gwake igũrũ rĩa mũtwe wayo, na acooke amĩthĩnjĩre mbere ya Hema-ya-Gũtũnganwo. Nao ariũ a Harũni moe thakame yayo, mamĩminjaminjĩrie kĩgongona mũena yothe. ¹⁴ Kuuma harĩ kĩrĩa akaheana, nĩakarutĩra Jehova iruta rĩa gũcinwo na mwaki: na nĩ maguta mothe ma rũambũ marĩa mahumbĩrĩte nyama ciothe cia nda na marĩa manyiitaine nacio, ¹⁵ higo cieri na maguta marĩa macihumbĩire hakuhĩ na hongge, na maguta marĩa mahumbĩire ini, amarutanĩrie na higo icio. ¹⁶ Nake mũthĩnjĩri-Ngai nĩagacicinĩra kĩgongona-inĩ irĩ irio, rĩrĩ nĩ iruta rĩa gũcinwo na mwaki, rĩrĩ na mũtararĩko mwegwa. Maguta mothe nĩ ma Jehova.

¹⁷ “ ‘Ũndũ ũyũ ũgaatuĩka watho wa gũtũũra ũrũmagĩrĩrwo nĩ njiaro iria igooka, kũrĩa guothe mũgaatũũra: Mũtikanarĩe maguta kana thakame.’ ”

4

Iruta rĩa Kũhoroherio Mehia

¹ Nake Jehova akĩira Musa atĩrĩ: ² “ ĩra andũ a Isiraeli ũũ: ‘Rĩrĩa mũndũ o na ũrĩkũ angĩhĩa atekwenda, na eke ũndũ ũrĩa mũkananie thĩinĩ wa maathani mothe ma Jehova:

³ “ Kũngĩkorwo nĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũitĩrĩrie maguta wĩhĩtie na atũme andũ mahĩtie-rĩ, no nginya arehere Jehova ndegwa ĩtarĩ ngũrũ na ĩtarĩ na kaũũgũ, ĩrĩ iruta rĩa kũhoroheria mehia macio ekĩte. ⁴ No nginya aneane ndegwa ĩyo mũromo-inĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo arĩ mbere ya Jehova. Nĩakaigĩrĩra guoko gwake igũrũ rĩa mũtwe wayo, na acooke amĩthĩnjĩre hau mbere ya Jehova. ⁵ Ningĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũcio mũitĩrĩrie maguta nĩakoya thakame ĩmwe ya ndegwa ĩyo amĩtware thĩinĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo. ⁶ Na nĩagatobokia kĩara gĩake thakame-inĩ ĩyo, aminjaminje ĩmwe yayo mbere ya Jehova maita mũgwanja, hau mbere ya gĩtambaya kĩrĩa gĩa gũcuurio kĩa handũ-harĩa-haamũre. ⁷ Ningĩ

mũthĩnjĩri-Ngai ũcio nĩakoya thakame ĩmwe ahake hĩa cia kĩgongona kĩa ũbani ũrĩa mũnungi wega kĩa kĩa kĩa mbere ya Jehova kũu Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo. Thakame ya ndegwa ĩyo ĩrĩa ĩgaatigara nĩakamĩita thĩ gĩtina-inĩ gĩa kĩgongona kĩa iruta rĩa njino hau mũromo-inĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo. ⁸ Nĩakaruta maguta mothe ma ndegwa ĩyo ya igongona rĩa kũhoroherio mehia, namo nĩmo rũambũ rũrĩa ruothe rũhumbĩire nyama cia nda na rũrĩa rũnyitaine nacio, ⁹ higo cieri hamwe na maguta marĩa macihumbĩire hakuhĩ na hongwe, na maguta marĩa mahumbĩire ini, amarutanĩrie na higo icio, ¹⁰ akaaruta maguta macio o ta ũrĩa marutagwo ndegwa ĩrĩa ĩthĩnjagwo ĩrĩ iruta rĩa ũiguano. Nake mũthĩnjĩri-Ngai nĩagacinĩra kĩgongona-inĩ kĩa igongona rĩa njino, ¹¹ na rũũa rwa ndegwa ĩyo, na nyama ciayo ciothe hamwe, na mũtwe na mathagirowo, na nyama cia nda na mahu, ¹² ũguo nĩ ta kuuga nyama icio ingĩ ciothe cia ndegwa ĩyo, no nginya agaaciruta nja ya kambĩ, acitware handũ hatarĩ thaahu, harĩa mũhu ũitagwo, na acicinĩre na mwaki wa ngũ hau mũhu-inĩ ũcio.

¹³ “ ‘Na kĩrĩndĩ gĩothe kĩa Isiraeli kĩngĩkehia gĩtekwenda, gĩke ũndũ ũrĩa mũkananie thĩinĩ wa maathani mothe ma Jehova, o na angĩkorwo kĩrĩndĩ kũu gĩtiũũ ũndũ ũcio, nĩkĩhĩtĩtie. ¹⁴ Rĩrĩa gĩkaamenya mehia marĩa gĩkĩte, kĩũngano kũu nĩgĩkaruta gategwa ka igongona rĩa kũhoroherio mehia, kaneanwo mbere ya Hema-ya-Gũtũnganwo. ¹⁵ Athuuri a kĩrĩndĩ kũu nĩmakaigĩrĩra moko mao igũrũ rĩa mũtwe wa ndegwa ĩyo mbere ya Jehova, nayo ndegwa ĩyo ĩthĩnjĩrwo o ro hau mbere ya Jehova. ¹⁶ Nĩngĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũcio mũtĩrĩrie maguta nĩakoya thakame ĩmwe ya ndegwa ĩyo amĩtoonyie thĩinĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo. ¹⁷ Nĩagatobokia kĩa gĩaake thakame-inĩ ĩyo, amĩminjaminje mbere ya Jehova maita mũgwanja hau mbere ya gĩtambaya kĩa gĩa gũcuurio. ¹⁸ Nĩakoya thakame ĩmwe ahake hĩa cia kĩgongona kĩa kĩa kĩa hau mbere ya Jehova kũu Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo. Thakame ĩrĩa ĩgaatigara nĩakamĩita thĩ gĩtina-inĩ gĩa kĩgongona kĩa iruta rĩa njino hau mũromo-inĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo. ¹⁹ Nĩakamĩruta maguta mayo mothe amacinĩre igũrũ rĩa kĩgongona, ²⁰ na eke ndegwa ĩyo o ta ũrĩa eekire ndegwa ya iruta rĩa kũhoroherio mehia. ũguo nĩguo mũthĩnjĩri-Ngai akamahoroheria mehia mao, nao nĩmakarekerwo. ²¹ Nĩngĩ nĩakoimia ndegwa ĩyo amĩtware nja ya kambĩ na amĩcine o ta ũrĩa aacinire ndegwa ĩrĩa ya mbere. Rĩu nĩrĩo igongona rĩa kũhoroheria mehia ma kĩrĩndĩ kũu.

²² “ ‘Rĩrĩa mũtongoria angĩhia atekwenda, na eke ũndũ ũrĩa mũkananie thĩinĩ wa maathani mothe ma Jehova Ngai wake, nĩahĩtĩtie. ²³ Rĩrĩa angĩmenyithio mehia marĩa ekite, no nginya arehe thenge ĩtarĩ na kaũũgũ ĩrĩ iruta rĩaake. ²⁴ Nĩakakaigĩrĩra guoko gwake igũrũ rĩa mũtwe wa thenge ĩyo na acooke amĩthĩnjĩre harĩa iruta rĩa njino rĩthĩnjagĩrwo hau mbere ya Jehova. Rĩrĩ nĩrĩo iruta rĩa kũhoroherio mehia. ²⁵ Nake mũthĩnjĩri-Ngai nĩakoya thakame ĩmwe ya iruta rĩa rĩa mehia na kĩa gĩaake, na amĩhake hĩa cia kĩgongona kĩa iruta rĩa njino, nayo thakame ĩyo ingĩ amĩite gĩtina-inĩ gĩa kĩgongona. ²⁶ Nĩngĩ nĩagacinĩra maguta mothe kĩgongona-inĩ igũrũ o ta ũrĩa aacinire maguta ma iruta rĩa ũiguano. ũguo nĩguo mũthĩnjĩri-Ngai akaahoroheria mehia ma mũndũ ũcio, nake nĩakarekerwo.

²⁷ “ ‘Mũndũ ũmwe thĩinĩ wa kĩrĩndĩ angĩhia atekwenda na eke

ündũ ũrĩa mũkananie thĩinĩ wa maathani mothe ma Jehova, nĩahĩtĩtie. ²⁸ Rĩrĩa angĩmenyithio amenye mehia marĩa ekĩte, no nginya arehe harika ĩtarĩ na kaũũgũ arĩ iruta rĩake nĩ ündũ wa mehia macio ekĩte. ²⁹ Nĩakaigĩrĩra guoko gwake igũrũ rĩa mũtwe wa harika ĩyo ya iruta rĩa kũhoroherio mehia, na amĩthĩnjĩre harĩa iruta rĩa njino rĩthĩnjagĩrwo. ³⁰ Nake mũthĩnjĩri-Ngai nĩakoya thakame ĩmwe na kĩara gĩake, na amĩhake hĩa cia kĩgongona kĩa iruta rĩa njino, nayo thakame ĩyo ĩngĩ amũite gĩtina-inĩ gĩa kĩgongona. ³¹ Nĩakaruta maguta mothe o ta ũrĩa maguta marutagwo kuuma iruta rĩa ũiguano, nake mũthĩnjĩri-Ngai nĩakamacinĩra kĩgongona-inĩ igũrũ matuĩke mũtararĩko mwega wa gũkenia Jehova. Ũguo nĩguo mũthĩnjĩri-Ngai akaahoroheria mũndũ ũcio, nake nĩakarekerwo.

³² “ ‘Angĩkaarehe kagondũ karĩ iruta rĩake rĩa kũhoroherio mehia, nĩakarehe kamwatĩ gatarĩ na kaũũgũ. ³³ Nĩakaigĩrĩra guoko gwake igũrũ rĩa mũtwe wako, na agathĩnje gatuĩke iruta rĩa kũhoroherio mehia, agathĩnjĩre harĩa iruta rĩa njino rĩthĩnjagĩrwo. ³⁴ Nake mũthĩnjĩri-Ngai nĩakoya thakame ĩmwe ya iruta rĩu rĩa mehia na kĩara gĩake, nayo amĩhake hĩa cia kĩgongona kĩa iruta rĩa njino, nayo thakame ĩyo ĩngĩ amũite gĩtina-inĩ gĩa kĩgongona. ³⁵ Nĩakaruta maguta mothe, o ta ũrĩa maguta marutagwo kuuma kũrĩ kagondũ ka iruta rĩa ũiguano, na mũthĩnjĩri-Ngai nĩakamacinĩra kĩgongona-inĩ, maigĩrĩrwo igũrũ rĩa maruta marĩa marutĩrwo Jehova na mwaki. Ũguo nĩguo mũthĩnjĩri-Ngai akaamũhoroheria nĩ ündũ wa mehia marĩa ekĩte, nake nĩakarekerwo.

5

¹ “ ‘Mũndũ angĩaga kũruta ũira rĩrĩa etĩtwo arute ũira igũrũ rĩa ündũ onete kana akaigua, mũndũ ũcio nĩehĩtie, na nĩagacookerwo nĩ wĩhia ũcio wake.

² “ ‘Kana mũndũ angĩhutia kĩndũ o nakĩ kĩrĩ thaahu, kĩrĩ kĩimba kĩa nyamũ ya gĩthaka ĩrĩ thaahu kana kĩa ũhiũ ũrĩ thaahu, kana gĩa ciũmbe iria itambaga thĩ ĩrĩ thaahu, o na aakorwo ndooĩ ündũ ũcio, mũndũ ũcio nĩanyitĩtwo nĩ thaahu na nĩahĩtĩtie.

³ “ ‘Kana angĩhutia kĩndũ kĩrĩ thaahu kiumĩte harĩ mũndũ, kĩndũ o nakĩ kĩrĩa kĩngĩmũthaahia, o na akorwo ündũ ũcio ndaũũĩ-rĩ, hĩndĩ ĩrĩa akaaũmenya, nĩagatuĩka nĩahĩtĩtie.

⁴ “ ‘Kana mũndũ angĩhĩta gwĩka ündũ o na ũrĩkũ atawĩcirĩtie wega, ũrĩ ündũ mwega kana mũũru, ündũ-inĩ o wothe ũrĩa mũndũ angĩhiũha kwĩhĩta, o na angĩkorwo atekũũmenya-rĩ, rĩrĩa akaaũmenya, nĩagatuĩka nĩahĩtĩtie ündũ-inĩ ũcio.

⁵ “ ‘Rĩrĩa mũndũ ahĩtĩtie na njĩra ĩmwe ya macio-rĩ, no nginya oimbũre ündũ ũrĩa ehĩtie nago, ⁶ na nĩ ündũ wa rĩhĩa rĩu ekĩte, no nginya arehere Jehova kamwatĩ kana mbũri kuuma rũũru-inĩ, rĩrĩ iruta rĩa kũhoroherio mehia; nake mũthĩnjĩri-Ngai nĩakamũhoroheria mehia make.

⁷ “ ‘Angĩkorwo ndangĩona kagondũ, nĩakarehera Jehova ndirahũgĩ igĩrĩ kana tũtutuura twĩrĩ, rĩrĩ ĩrĩhi rĩa wĩhia wake, ĩmwe ĩrĩ ya iruta rĩa kũhoroherio mehia na ĩrĩa ĩngĩ ĩrĩ ya iruta rĩa njino. ⁸ Nĩagacirehera mũthĩnjĩri-Ngai, ũrĩa ũkaamba kũruta ĩrĩa ya iruta rĩa kũhoroherio mehia. Nĩakamĩthiora ngingo yunĩke no ndakamĩtinanie, ⁹ na nĩagacooka aminjaminje thakame ĩmwe ya iruta rĩu rĩa mehia mwena-inĩ wa kĩgongona, na thakame ĩyo ĩngĩ amũite thĩ gĩtina-inĩ gĩa kĩgongona. Rĩu nĩrĩo iruta rĩa kũhoroherio mehia. ¹⁰ Mũthĩnjĩri-Ngai

n̄agacooka arute iyo iᅅgĩ iᅅi iruta r̄ia njino o ta ũr̄ia gũtuĩtwo, na amũhoroherie mehia mar̄ia ekĩte, nake n̄iakarekerwo.

11 “ ‘No r̄iᅅi, angĩkorwo ndangĩona ndirahũgĩ igĩᅅi kana tũtutuura twĩᅅi, n̄iakĩrute gĩcunjĩ ḡia ikũmi k̄ia eba* ya mũtu ũr̄ia mũhinyu mũno ũᅅi iruta r̄ia mehia make. Ndakawĩkĩre maguta kana ũbani, n̄i ũndũ r̄iu n̄i iruta r̄ia kũhoroherio mehia. 12 N̄iakaũtwar̄ira mũthĩnjĩri-Ngai, nake arũme ngundi yaguo ũtuĩke gĩcunjĩ ḡia k̄iririkano acooke aũcin̄ire k̄igongona-inĩ igũrũ r̄ia maruta mar̄ia marutĩrwo Jehova na mwaki. R̄iu n̄iᅅo iruta r̄ia kũhoroherio mehia. 13 Ũguo n̄iguo mũthĩnjĩri-Ngai akaahoroheria mũndũ ũcio r̄iᅅhia o r̄iothe r̄ia macio angĩkorwo ekĩte, nake n̄iakarekerwo. Matigari ma iruta r̄iu magaatũka ma mũthĩnjĩri-Ngai, o ta ũr̄ia gwĩkagwo h̄indĩ ya iruta r̄ia mũtu.’ ”

Iruta r̄ia Ir̄ihi r̄ia Mah̄itia

14 Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩᅅi: 15 “H̄indĩ iᅅia mũndũ angĩh̄itia na ehie atekwenda w̄ihia ũkonĩ indo iria nyamũᅅire Jehova-r̄i, n̄iakarehera Jehova ndũrũme iᅅi iruta r̄ia ir̄ihi r̄ia ih̄itia kuuma rũũru-inĩ, ndũrũme iᅅarĩ na kaũũgũ, iᅅkorwo iᅅi ya thogora ũr̄ia mũiganĩru wa betha, kũringana na cekeri† ya handũ-har̄ia-haamũre. R̄iu n̄iᅅo iruta r̄ia ih̄itia. 16 No nginya ar̄ihe ir̄ihi n̄i ũndũ wa ũndũ ũr̄ia aagĩte kũhingia ũkonĩ indo iria nyamũre, na ongerere gĩcunjĩ ḡia ithano ḡia thogora wa k̄indũ k̄iu arar̄iha, na acinengere mũthĩnjĩri-Ngai ciothe, ũr̄ia ũkamũhoroheria na ndũrũme iyo ya iruta r̄ia mah̄itia, nake n̄iakarekerwo.

17 “Mũndũ angĩᅅhia eke ũndũ ũr̄ia mũkananie th̄iinĩ wa maathani mothe ma Jehova o na angĩkorwo ndaraũmenya-r̄i, n̄iagacookerewo n̄i mah̄itia macio ekĩte. 18 N̄iakarehera mũthĩnjĩri-Ngai ndũrũme ya iruta r̄ia mah̄itia kuuma rũũru-inĩ, ndũrũme iᅅarĩ na kaũũgũ na ya thogora ũr̄ia wagĩᅅire. Ũguo n̄iguo mũthĩnjĩri-Ngai akaahoroheria mũndũ ũcio n̄i ũndũ wa mah̄itia mar̄ia ekĩte atekwenda, nake n̄iakarekerwo. 19 R̄iu n̄iᅅo iruta r̄ia mah̄itia; ti-itherũ mũndũ ũcio n̄iah̄iᅅirie Jehova.”

6

1 Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩᅅi: 2 “Mũndũ o wothe angĩᅅhia aage kwĩhokeka har̄i Jehova na ũndũ wa kũheenia mũndũ ũr̄ia ũngĩ igũrũ r̄ia k̄indũ ehokeirwo kana atigĩrwo amenyerere, kana k̄indũ k̄iᅅiᅅtwo, kana amũheenie, 3 kana angĩona k̄indũ k̄iᅅᅅite na aheenie ũhoru wak̄io, kana eh̄ite na maheeni, kana eke r̄iᅅhia o r̄iothe r̄iᅅia r̄iᅅhagio n̄i andũ, 4 r̄iᅅia angĩkorwo eh̄itie ũguo na atuĩke mũh̄itia-r̄i, no nginya acookie k̄iᅅia aiȳite, kana atunyan̄ite, kana k̄iᅅia ehokeirwo, kana k̄indũ k̄iᅅᅅite agĩk̄iona, 5 kana ũndũ wothe eh̄iᅅite na maheeni ũhoru-inĩ wak̄io. No nginya agaacookia k̄indũ k̄iu ḡiothe o ũr̄ia k̄iaiganaga, na ongerere gĩcunjĩ ḡia ithano ḡia thogora wak̄io, na ciothe acinengere mwene mũthenya ũr̄ia akaaneana iruta r̄iake r̄ia mah̄itia. 6 N̄iakarehera mũthĩnjĩri-Ngai ir̄ihi, ũguo n̄i kuuga arute k̄indũ ḡiake ḡia kũrutĩrwo Jehova n̄i ũndũ wa mah̄itia make, arute ndũrũme kuuma rũũru-inĩ, ndũrũme iᅅarĩ na kaũũgũ na ya thogora ũr̄ia wagĩᅅire. 7 Ũguo n̄iguo mũthĩnjĩri-Ngai akaahoroheria mũndũ ũcio mehia hau mbere ya Jehova, nake n̄iakarekerwo ũndũ o wothe wa mar̄ia ekĩte wa gũtũma atuĩke mũh̄itia.”

Iruta r̄ia Njino

* 5:11 n̄i ta kilo 2 † 5:15 n̄i ta giramu ikũmi na iᅅwe na nuthu (11:5)

⁸ Nake Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ⁹ “Atha Harũni na ariũ ake, ũmeere ũũ: ‘Ino nĩyo mĩtabarĩre ya iruta rĩa njino: Iruta rĩa njino rĩrĩraaraga riiko hau kĩgongona-inĩ igũrũ ũtukũ wothe o nginya rũciinĩ, nagu mwaki ũikare ũgĩakanaga hau kĩgongona-inĩ. ¹⁰ Ningĩ mũthĩnjĩri-Ngai nĩakehumba nguo ciake cia gatani, o na nguo cia thĩinĩ cia gatani iriganĩtie na mwĩrĩ wake; nake nĩakeheria mũhu wa iruta rĩu rĩa njino rĩrĩa rĩcinĩtwo nĩ mwaki wa kĩgongona na aũige mwena-inĩ wa kĩgongona kũu. ¹¹ Ningĩ acooke arute nguo icio, ehumbe ingĩ, eherie mũhu ũcio aũtware nja ya kambĩ handũ hatarĩ thaahu. ¹² Mwaki ũrĩa ũrĩ kĩgongona-inĩ no nginya ũikare o ũgĩakanaga; ndũkanarekwo ũhore. Hĩndĩ ciothe o rũciinĩ, mũthĩnjĩri-Ngai nĩarĩongagĩrĩra ngũ, na nĩarĩtandayagia iruta rĩu rĩa njino igũrũ rĩa mwaki ũcio, na acinĩre maguta ma maruta ma ũiguano ho. ¹³ Mwaki ũcio no nginya ũikare o ũgĩakanaga kĩgongona-inĩ hĩndĩ ciothe; ndũkanarekwo ũhore.

Iruta rĩa Ngano

¹⁴ “Ino nĩyo mĩtabarĩre ya iruta rĩa mũtu: Ariũ a Harũni nĩmarĩũrehaga mbere ya Jehova, hau mbere ya kĩgongona. ¹⁵ Mũthĩnjĩri-Ngai nĩarĩrũmaga ngundi ya mũtu ũcio mũhinyu mũno ũrĩ na maguta, hamwe na ũbani wothe ũrĩ iruta-inĩ rĩu rĩa mũtu, na acinĩre gĩcunjĩ gĩa kĩririkano hau kĩgongona-inĩ kĩrĩ mũtararĩko mwega wa gũkenia Jehova. ¹⁶ Nake Harũni na ariũ ake marĩage ũrĩa ũrĩtigaraga, no ũrĩagwo ũtarĩ na ndawa ya kũimbia, na ũrĩagĩrwo handũ hatheru; maũrĩagĩre nja ya Hema-ya-Gũtũnganwo. ¹⁷ Mũtu ũcio ndũkanarugwo na ndawa ya kũimbia; ndĩmaheete ũrĩ gĩcunjĩ kĩa maruta marĩa njinagĩrwo na mwaki. O ta ũrĩa iruta rĩa kũhoroherio mehia na iruta rĩa mahĩtia marĩ matheru mũno makĩria, no taguo iruta rĩrĩ rĩrĩ itheru mũno makĩria. ¹⁸ Mũndũ mũrũme o wothe wa rũciaro rwa Harũni no aũrĩe. Nĩ gĩcunjĩ gĩaake kĩa hĩndĩ ciothe kĩa maruta marĩa marĩcinagĩrwo Jehova na mwaki harĩ njiarwa iria igooka. Kĩrĩa gĩothe gĩaahutia maruta macio nĩgĩgatuĩka gĩtheru.’ ”

¹⁹ Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ²⁰ “Rĩrĩ nĩrĩo iruta rĩrĩa Harũni na ariũ ake marĩrehagĩra Jehova mũthenya ũrĩa egũitĩrĩrio maguta: nĩ gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa eba ĩmwe ya mũtu ũrĩa mũhinyu mũno, ũrĩ iruta rĩrĩa rĩrutagwo rĩa mũtu, nuthu ĩmwe rũciinĩ na ĩrĩa ĩngĩ hwaĩ-inĩ. ²¹ Ũũkarange na maguta rũgĩo-inĩ; ũũrehe ũtukanĩtio wega, na ũneane iruta rĩu rĩa mũtu rĩenyũrangĩtwo cienyũ, rĩtuĩke mũtararĩko mwega wa gũkenia Jehova. ²² Mũriũ ũrĩa ũgaacooka itherya rĩake arĩ mũthĩnjĩri-Ngai mũitĩrĩrie maguta nĩwe ũkaarĩhaarĩria. Gĩkĩ nĩ gĩcunjĩ kĩa Jehova kĩa hĩndĩ ciothe, nakĩo kĩrĩcinagwo biũ. ²³ Iruta o rĩothe rĩa mũtu rĩrutĩtwo nĩ mũthĩnjĩri-Ngai rĩrĩcinagwo biũ; rĩtikanarĩo.”

Iruta rĩa Kũhoroherio Mehia

²⁴ Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ²⁵ “Ĩra Harũni na ariũ ake atĩrĩ, ‘Ino nĩyo mĩtabarĩre ya iruta rĩa kũhoroherio mehia: Iruta rĩu rĩrĩthĩnjagĩrwo mbere ya Jehova o harĩa iruta rĩa njino rĩthĩnjagĩrwo; rĩrĩ nĩ iruta itheru mũno makĩria. ²⁶ Nake mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa ũkaahorohanĩria mehia narĩo nĩwe ũkaarĩrĩa; na rĩrĩagĩrwo handũ harĩa hatheru, nja ya Hema-ya-Gũtũnganwo. ²⁷ Kĩrĩa gĩothe gĩaahutia nyama icio gĩgaatuĩka gĩtheru, na thakame o yothe ĩkaaminjũkĩra nguo no nginya ũkaamĩthambĩria handũ hatheru. ²⁸ Nayo nyũngũ ya rĩũmba ĩrĩa ĩkaaruga nyama icio no nginya yũragwo; no ingĩkaarugwo na nyũngũ ya gĩcango-rĩ, nyũngũ ĩyo nĩngakumuthwo, ĩcooke ĩkamũrwo na maaĩ.

²⁹ Mündũ mūrũme o wothe wa nyũmba ya mũthĩnjĩri-Ngai no arĩe nyama icio; iruta rĩu nĩ itheru mũno makĩria. ³⁰ No iruta o rĩothe rĩa mehia rĩrĩa thakame yarıo ĩtwarĩtwo thĩnĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo, ĩrĩ ya kũhorohanĩria thĩnĩ wa Handũ-Harĩa-Hatheru-rĩ, rĩtikanarĩo; no nginya rĩcinwo.

7

Iruta rĩa Irĩhi rĩa Mahĩtia

¹ “ ĩno nĩyo mĩtabarĩre ya iruta rĩa irĩhi rĩa mahĩtia, narĩo nĩ itheru mũno makĩria: ² Iruta rĩu rĩa irĩhi rĩa mahĩtia rĩgaathĩnjagĩrwo o harĩa iruta rĩa njino rĩthĩnjagĩrwo, na thakame yarıo ĩminjaminjĩrio kĩgongona mĩena yothe. ³ Nake mũthĩnjĩri-Ngai nĩarĩrutaga maguta mothe marĩo: maguta ma mũting’oe ũrĩa mũnoru, na maguta marĩa mahumbĩire nyama cia nda, ⁴ higo cieri na maguta ma cio marĩa macihumbĩire hakuhĩ na honge, na maguta marĩa mahumbĩire ini, marutanagĩrio na higo icio. ⁵ Nake mũthĩnjĩri-Ngai nĩakamacinĩra kĩgongona-inĩ, matuĩke iruta rĩrutĩirwo Jehova rĩa gũcinwo na mwaki. Rĩu nĩrĩo iruta rĩa irĩhi rĩa mahĩtia. ⁶ Mündũ mūrũme o wothe wa nyũmba ya mũthĩnjĩri-Ngai no arĩe nyama cia iruta rĩu, na no nginya rĩrĩrwo handũ hatheru; nĩ iruta itheru mũno makĩria.

⁷ “ ‘Watho wa iruta rĩa kũhoroherio mehia na wa iruta rĩa irĩhi rĩa mahĩtia no ũmwe: nyama ciamo nĩ cia mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa ũkũhorohanĩria nacio. ⁸ Mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa ũraruta iruta rĩa njino rĩa mündũ o wothe we no arigie na rũũa. ⁹ Iruta rĩothe rĩa mũtu rĩrugĩirwo riiko-inĩ kana rĩgakarangwo na rũgĩo kana na kĩbaati nĩ rĩa mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa ũrĩrĩrutagĩra Jehova, ¹⁰ narĩo iruta o rĩothe rĩa mũtu ũtukanĩtio na maguta kana rĩtarĩ maguta o narĩo nĩ rĩa ariũ othe a Harũni, marĩgayane rĩiganaine.

Iruta rĩa Ũiguano

¹¹ “ ĩno nĩyo mĩtabarĩre ya iruta rĩa ũiguano rĩrĩa mündũ angĩneana kũrĩ Jehova:

¹² “ ‘Angĩkorwo ekũruta nĩ ũndũ wa gũcookia ngaatho-rĩ, nĩ arutanĩrie iruta rĩu rĩa gũcookia ngaatho hamwe na tũmĩgate tũrugĩtwo tũtarĩ na ndawa ya kũmbia tũtukanĩtio na maguta na tũmĩgate tũrĩa tũhũthũ tũrugĩtwo tũtarĩ na ndawa ya kũmbia tũrĩ tũhake maguta, na tũmĩgate twa mũtu ũrĩa mũhinyu mũno, ũkimanĩtio wega na ũgatukanio na maguta. ¹³ Ningĩ hamwe na iruta rĩake rĩa ũiguano rĩa gũcookia ngaatho-rĩ, nĩakarĩrutanĩria na tũmĩgate tũrugĩtwo na ndawa ya kũmbia. ¹⁴ Nĩakarehe o kĩndũ kĩmwe kĩmwe kĩrĩ iruta, kĩheo kĩheanĩtwo harĩ Jehova; nĩ kĩa mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa ũminjaminjaga thakame ĩyo ya iruta rĩu rĩa ũiguano. ¹⁵ Nyama icio cia iruta rĩu rĩake rĩa ũiguano rĩa gũcookia ngaatho no nginya irĩo mũthenya o ro ũcio ikaarutĩrwo Jehova; ndakanatigie gĩcunjĩ o na kĩmwe gĩkinyie rũciinĩ.

¹⁶ “ ‘No rĩrĩ, angĩkorwo iruta rĩake riumanĩte na ũndũ wa mwĩhĩtwa ehĩtĩte, kana nĩ rĩa kwĩyendera-rĩ, iruta rĩu rĩkaarĩo mũthenya o ro ũcio akaarĩruta, no kĩrĩa gĩothe gĩgaatigara no kĩrĩo mũthenya ũyũ ũngĩ. ¹⁷ Nyama ciothe cia igongona rĩu ĩngĩtigara ĩkinyie mũthenya wa gatatũ-rĩ, no nginya ĩcinwo na mwaki. ¹⁸ Nyama cia iruta rĩa ũiguano ĩngĩrĩo mũthenya wa gatatũ-rĩ, iruta rĩu rĩtigitĩkĩrĩka. Mündũ ũcio ũrĩrutĩte agaatarwo ta atarutĩte kĩndũ, tondũ ti rĩtheru; ũrĩa wothe ũkaarĩa o na kanini karĩo nĩagacookererwo nĩ wĩhia ũcio.

19 “Nyama iria ingihutania na kindũ o ro gĩothe kĩrĩ na thaahu itikanarĩo; no nginya icinwo na mwaki. No nyama icio ingĩ mũndũ o ro wothe ũtethaahĩtie no acirĩe. 20 No mũndũ o wothe wĩthaahĩtie angĩkaarĩa nyama cia iruta rĩu rĩa ũiguano rĩrutĩirwo Jehova-rĩ, mũndũ ũcio no nginya akaingatwo kuuma kũrĩ andũ ao. 21 Mũndũ o wothe angĩkaahutia kindũ kĩrĩ na thaahu, arĩ thaahu uumĩte harĩ mũndũ, kana nyamũ ĩrĩ na thaahu, kana kindũ o ro gĩothe kĩũru biũ kĩrĩ na thaahu, na acooke arĩe nyama o yothe ya iruta rĩu rĩa ũiguano rĩrutĩirwo Jehova-rĩ, mũndũ ũcio no nginya aingatwo kuuma kũrĩ andũ ao.’ ”

Kũgiriio kũrĩa Maguta na Thakame

22 Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, 23 “Ĩra andũ a Isiraeli atĩrĩ, ‘Mũtikanarĩe maguta o na marĩkũ, ma ng’ombe kana ma ng’onde, o na kana ma mbũri. 24 Mũngĩgaakora nyamũ ĩkuĩte, kana ĩkooragwo nĩ nyamũ cia gĩthaka, maguta mayo no mahũthĩrwo na ũndũ ũngĩ o wothe, no mũtikanamarĩe. 25 Mũndũ o wothe angĩrĩa maguta ma nyamũ ĩrutĩirwo Jehova iruta rĩa gũcinwo na mwaki, no nginya aingatwo kuuma kũrĩ andũ ao. 26 Na kũrĩa guothe mũgaatũura-rĩ, mũtikanarĩe thakame ya mũthemba o na ũrĩkũ, ĩrĩ ya nyoni kana ya nyamũ. 27 Mũndũ o wothe angĩkaarĩa thakame, no nginya aingatwo kuuma kũrĩ andũ ao.’ ”

Rwĩga rwa Athĩnjĩri-Ngai

28 Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, 29 “Ĩra andũ a Isiraeli atĩrĩ, ‘Mũndũ o wothe ũngĩrehere Jehova iruta rĩa ũiguano, akaarehe gĩcunjĩ kĩarĩo kĩrĩ igongona rĩake mwene kũrĩ Jehova. 30 Kĩrĩa akaaruta agaakĩrehe na moko make we mwene gĩtuĩke iruta rĩa kũrutĩrwo Jehova na gũcinwo na mwaki; nĩakarehe maguta, hamwe na gĩthũri, na agĩthũngũthie mbere ya Jehova gĩtuĩke iruta rĩa gũthũngũthio. 31 Mũthĩnjĩri-Ngai nĩagaacinĩra maguta macio kĩgongona-inĩ, no gĩthũri gĩtuĩke kĩa Harũni na ariũ ake. 32 No nginya mũheage mũthĩnjĩri-Ngai kĩero kĩa ũrĩo kĩa maruta manyu ma ũiguano kĩrĩ kĩheo kĩanyu kũrĩ o. 33 Mũriũ wa Harũni ũrĩa ũrahorohanĩria na thakame na maguta ma iruta rĩu rĩa iruta rĩa ũiguano-rĩ, nĩakaheo kĩero kĩa mwena wa ũrĩo kĩrĩ rwĩga rwake. 34 Kuuma harĩ iruta rĩa ũiguano rĩa andũ a Isiraeli, nĩnjoete gĩthũri kĩrĩa gĩthũngũthĩtio, na kĩero kĩrĩa kĩneanĩtwo kũrĩ nĩ, ngacihe Harũni ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai na kũrĩ ariũ ake ĩtuĩke rwĩga rwao rwa hĩndĩ ciothe kuuma kũrĩ andũ a Isiraeli.’ ”

35 Gĩkĩ nĩkĩo gĩcunjĩ kĩa maruta marĩa maarutagĩrwo Jehova macinĩtwo na mwaki, kĩrĩa kĩagaĩrwo Harũni na ariũ ake mũthenya ũrĩa maamũrirwo matungatagĩre Jehova marĩ athĩnjĩri-Ngai. 36 Mũthenya ũrĩa maaitĩrĩrio maguta, Jehova nĩathanire atĩ andũ a Isiraeli mamaheage nyama icio hĩndĩ ciothe ĩtuĩke rwĩga rwao nginya njiarwa iria igooka.

37 ĩno nĩyo mũtabarĩre ya maruta ma njino, na ma mũtu, na ma kũhoroherio mehia, na ma mahĩtia, na ma kĩamũrano, na ma ũiguano, 38 marĩa Jehova aaheire Musa arĩ Kĩrĩma-inĩ gĩa Sinai, mũthenya ũrĩa aathire andũ a Isiraeli marehagĩre Jehova maruta mao kũu Werũ-inĩ wa Sinai.

8

Kwamũrwo kwa Harũni na Ariũ Ake

1 Nake Jehova akĩira Musa atĩrĩ, 2 “Rehe Harũni na ariũ ake, na nguo ciao, na maguta ma gũitanĩrĩrio, na ndegwa ya iruta rĩa kũhoroherio

mehia, na ndūrūme igĩrĩ, na gĩkabũ kĩa mĩgate ĩrugĩtwo ĩtarĩ na ndawa ya kũmbia, ³ ũcooke ũcookanĩrĩrie kĩũngano gĩothe kĩa andũ a Isiraeli mũromom-inĩ wa Hema-ya-Gūtũnganwo.” ⁴ Musa agĩka o ta ũrĩa Jehova aamwathĩte, nakĩo kĩũngano kũ gĩgĩcookanĩrĩra mũromom-inĩ wa Hema-ya-Gūtũnganwo.

⁵ Nake Musa akĩra kĩũngano kũ atĩrĩ, “Ũũ nĩguo Jehova aathanĩte gwĩkwo” ⁶ Nake Musa akĩrehe Harũni na ariũ ake hau mbere, akĩmathambia na maaĩ. ⁷ Agĩcooka akĩhumba Harũni kanjũ, na akĩmuoha mũcibi, na akĩmũhumba nguo ĩrĩa ya igũrũ ndaaya, na akĩmwĩkĩra ebodi. Ningĩ akĩmuoherera ebodi na mũcibi wa njohero ũrĩa watumĩtwo wega; nĩ ũndũ ũcio ũkĩohererwo harĩ we, akĩmũhotoro naguo. ⁸ Agĩcooka akĩmwĩkĩra gakuo ga gĩthũri, na gakuo-inĩ kau agĩkĩra Urimu na Thumimu. ⁹ Ningĩ akĩoha Harũni kĩremba mũtwe, na agĩkĩra gathuuma ga thahabu, nako nĩ tanji nyamũre, akĩmĩkĩra mwena wa mbere wa kĩremba o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa.

¹⁰ Ningĩ Musa akĩoya maguta marĩa ma gũitanĩrĩrio na akĩmaitĩrĩria Hema-ĩrĩa-Nyamũre na kĩrĩa gĩothe kĩarĩ thĩnĩ wayo, na nĩ ũndũ ũcio agĩciamũra. ¹¹ Nĩaminjaminjĩrie kĩgongona kũ maguta mamwe ma macio maita mũgwanja, agĩtĩrĩria kĩgongona kũ maguta hamwe na indo ciakĩo ciothe, na mbakũri hamwe na mĩrũgamo yakĩo, agĩciamũra. ¹² Nĩaitĩrĩrie Harũni maguta mamwe mũtwe akĩmũitĩrĩria maguta nĩgeetha amwamũre. ¹³ Ningĩ akĩrehe ariũ a Harũni hau mbere na akĩmahumba kanjũ, akĩmooha mũcibi na akĩmekĩra tũkũbia mũtwe, o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa.

¹⁴ Ningĩ akĩneana ndegwa ya iruta rĩa kũhoroherio mehia, nake Harũni na ariũ ake makĩigĩrĩra moko mao igũrũ rĩa mũtwe wa ndegwa ĩyo. ¹⁵ Musa agĩthĩnja ndegwa ĩyo, na akĩoya thakame ĩmwe yayo na kĩara gĩake, akĩmĩhaka hĩa ciothe cia kĩgongona nĩgeetha atherie kĩgongona. Agĩcooka agĩta thakame ĩyo ĩngĩ gĩtina-inĩ gĩa kĩgongona. Nĩ ũndũ ũcio agĩkĩamũra nĩguo akĩhoroherie. ¹⁶ Ningĩ Musa akĩoya maguta mothe marĩa maahumbĩire nyama cia nda, na marĩa maahumbĩire ini, na higo cieri na maguta ma cio, akĩmacinĩra kĩgongona-inĩ. ¹⁷ No ndegwa ĩyo, hamwe na rũũa rwayo na nyama ciayo na mahu mayo agĩcicinĩra nja ya kambĩ, o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa.

¹⁸ Agĩcooka akĩneana ndūrūme ya iruta rĩa njino, nake Harũni na ariũ ake makĩigĩrĩra moko mao igũrũ rĩa mũtwe wa ndūrūme ĩyo. ¹⁹ Musa agĩcooka agĩthĩnja ndūrūme ĩyo, na akĩminjaminjĩria thakame yayo mĩena yotho ya kĩgongona. ²⁰ Agĩcooka agĩtinangia ndūrūme ĩyo icunjĩ, na agĩcina mũtwe na icunjĩ icio na maguta. ²¹ Musa nĩathambirie nyama cia nda na mathagiwo na maaĩ, na agĩcinĩra ndūrūme ĩyo yotho kĩgongona-inĩ, ĩgĩtuĩka iruta rĩa njino rĩrĩ na mũtararĩko mwega, narĩo nĩ iruta rĩrutĩrwo Jehova rĩa gũcinwo na mwaki, o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa.

²² Ningĩ Musa akĩneana ndūrūme ĩyo ĩngĩ, nĩyo ndūrūme ya kĩamũrano, nake Harũni na ariũ ake makĩigĩrĩra moko mao igũrũ rĩa mũtwe wayo. ²³ Musa agĩthĩnja ndūrūme ĩyo, na akĩoya thakame ĩmwe yayo akĩmĩhaka moni ya gũtũ kwa ũrĩo kwa Harũni, na kĩara gĩake kĩrĩa kĩnene gĩa guoko gwake kwa ũrĩo, na kĩara gĩake kĩrĩa kĩnene gĩa kũgũrũ gwake kwa ũrĩo. ²⁴ Ningĩ Musa akĩrehe ariũ a Harũni hau mbere, na akĩmahaka thakame ĩmwe moni cia matũ mao ma ũrĩo, na ciara ciao iria nene cia moko mao ma ũrĩo, na ciara ciao iria nene cia magũrũ mao ma ũrĩo.

Ningĩ akĩminjaminjĩria kīgongona thakame mĩena yothe. ²⁵ Agĩcooka akĩoya maguta, maguta ma mũting'oe mũnoru, na maguta mothe marĩa mahumbĩire nyama cia nda, na marĩa mahumbĩire ini, na higo cieri na maguta ma cio, o na kiero kĩa mwena wa ũrĩo. ²⁶ Ningĩ kuuma gĩkabũ-inĩ kĩa mĩgate ĩrĩa yarugĩtwo ĩtarĩ ndawa ya kũmbia, kĩrĩa kiarĩ hau mbere ya Jehova, akĩoya kamũgate, na kamũgate kangĩ kaarugĩtwo na maguta, na kamũgate kangĩ kahũthũ; agĩtũigĩrĩa igũrũ rĩa icunjĩ cia maguta macio na kiero-inĩ kũ kĩa ũrĩo. ²⁷ Indo icio ciothe agĩciigĩrĩa moko-inĩ ma Harũni na ma ariũ ake, agĩcithũngũthĩria mbere ya Jehova ituĩke iruta rĩa gũthũngũthio. ²⁸ Ningĩ Musa agĩcooka agĩcioya kuuma moko-inĩ mao, agĩcicinĩria kīgongona-inĩ igũrũ rĩa iruta rĩa njino, irĩ iruta rĩa kĩamũrano rĩrĩ na mũtararĩko mwegu, nĩrĩo iruta rĩrutĩirwo Jehova rĩa gũcinwo na mwaki. ²⁹ Musa agĩcooka akĩoya gĩthũri kĩrĩ rwĩga rwake thĩnĩ wa ndũrũme ĩyo ya kĩamũrano, agĩgĩthũngũthĩria mbere ya Jehova gĩtuĩke iruta rĩa gũthũngũthio, o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa.

³⁰ Ningĩ Musa akĩoya maguta mamwe ma macio ma gũitanĩrĩrio, na thakame ĩmwe kuuma kīgongona-inĩ agĩciminjaminjĩria Harũni hamwe na nguo ciake, na ariũ ake hamwe na nguo ciao. Nĩ ũndũ ũcio akĩamũra Harũni na nguo ciake, na ariũ ake na nguo ciao.

³¹ Ningĩ Musa akĩra Harũni na ariũ ake atĩrĩ, “Rugĩrai nyama icio itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo na mũcirĩre o hau hamwe na mĩgate kuuma gĩkabũ-inĩ kĩa iruta rĩa kĩamũrano, o ta ũrĩa njathanĩte ngoiga atĩrĩ, ‘Harũni na ariũ ake nĩmacirĩage.’ ³² Ningĩ mũcooke mũcine nyama na mĩgate ĩrĩa ĩgũtigara. ³³ Mũtikehere itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo ihinda rĩa mũthenya mũgwanja, nginya matukũ manyu ma kwamũrwo mahinge, nĩ ũndũ kwamũrwo kwanyu gũgaikara mũthenya mũgwanja. ³⁴ ũrĩa gwĩkĩtwo ũmũthĩ, gwathanĩtwo nĩ Jehova nĩguo mũhoroherio. ³⁵ No nginya mũikare itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo mũthenya mũgwanja, mũthenya na ũtukũ, nĩguo mũhingie ũrĩa Jehova arenda, nĩguo mũtigakue; nĩgũkorwo ũguo nĩguo njathĩtwo.” ³⁶ Nĩ ũndũ ũcio Harũni na ariũ ake magĩka maũndũ marĩa mothe Jehova aathĩte Musa mekwo.

9

Athĩnjĩri-Ngai Kwambĩrĩria Wĩra Wao

¹ Mũthenya wa ĩnana wakinya, Musa agĩta Harũni na ariũ ake, na athuuri a Isiraeli. ² Akĩra Harũni atĩrĩ, “Oya njaũ ya ndegwa ya iruta rĩaku rĩa kũhoroherio mehia na ndũrũme ya iruta rĩaku rĩa njino, cieri itigakorwo na kaũũgũ, ũcineane hau mbere ya Jehova. ³ ũcooke wĩre andũ a Isiraeli atĩrĩ: ‘Oyai thenge ya iruta rĩa kũhoroherio mehia, na gacaũ na gatũrũme, twerĩ twa ũkũrũ wa mwaka ũmwe na tũtarĩ na kaũũgũ, tũtuĩke iruta rĩa njino, ⁴ na muoye ndegwa na ndũrũme cia iruta rĩa ũiguano irutwo igongona mbere ya Jehova, hamwe na iruta rĩa mũtu ũtukanĩtio na maguta. Nĩgũkorwo ũmũthĩ Jehova nĩekũmuĩrĩa.’ ”

⁵ Nao magĩtwara indo icio Musa aathanĩte irutwo mbere ya Hema-ya-Gũtũnganwo, nakĩo kũngano kĩa andũ a Isiraeli gĩothe gĩgĩkuhĩrĩa, gĩkĩrũgama hau mbere ya Jehova. ⁶ Musa agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, “ũũ nĩguo Jehova aathanĩte mwĩke, nĩguo riiri wa Jehova ũmuĩrĩre.”

⁷ Musa akĩra Harũni atĩrĩ, “ũka kīgongona-inĩ ũrute igongona rĩaku rĩa kũhoroherio mehia na iruta rĩaku rĩa njino, wĩhoroherie wee mwene na

ũhoroherie andũ aya; ũcooke ũrute igongona rĩa indo iria andũ marehete ũmahoroherie, o ta ũrĩa Jehova aathanĩte.”

⁸ Nĩ ũndũ ũcio Harũni agĩũka kīgongona-inĩ, agĩthĩnja gacaũ ka iruta rĩa kũhoroherio mehia, nĩ ũndũ wake mwene. ⁹ Ariũ ake makĩmũrehere thakame ĩyo, nake agĩtobokia kĩara gĩake thakame-inĩ ĩyo, akĩmĩhaka hĩa cia kīgongona; nayo thakame ĩyo ĩngĩ akĩmĩita hau gĩtina-inĩ gĩa kīgongona. ¹⁰ Agĩcooka agĩcinĩra maguta hau kīgongona igũrũ, na higo cieri na maguta marĩa mahumbĩire ini, ma kuuma iruta-inĩ rĩu rĩa kũhoroherio mehia, o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa; ¹¹ nacio nyama cia iruta rĩu na rũũa agĩcicinĩra nja ya kambĩ.

¹² Ningĩ agĩthĩnja iruta rĩa njino. Nao ariũ ake makĩmũnengera thakame ĩyo, nake akĩmĩminjaminjĩria kīgongona mĩena yothe. ¹³ Nao makĩmũnengera iruta rĩu rĩa njino gĩcunji kĩmwe gwa kĩmwe, o hamwe na mũtwe, nake agĩcicinĩra kīgongona-inĩ. ¹⁴ Ningĩ agĩthambia nyama cia nda na mathagirowa na agĩcicinĩra igũrũ rĩa iruta rĩa njino hau kīgongona-inĩ.

¹⁵ Ningĩ Harũni akĩrehe iruta rĩrĩa rĩarĩ rĩa kũrutĩrwo andũ. Akĩoya thenge ĩrĩa ya kũrutĩrwo andũ ĩrĩ iruta rĩa kũmahoroheria mehia akĩmĩthĩnja akĩmĩruta nĩ ũndũ wa iruta rĩa kũhoroheria mehia, o ta ũrĩa ekĩte ĩyo ya mbere.

¹⁶ Harũni akĩrehe iruta rĩu rĩa njino akĩrĩruta o ta ũrĩa gwaũtũtwo. ¹⁷ Agĩcooka akĩrehe iruta rĩa mũtu, akĩrũma ngundi yaguo, na akĩũcinĩra igũrũ rĩa kīgongona hamwe na iruta rĩa njino rĩa rũciinĩ.

¹⁸ Ningĩ agĩthĩnja ndegwa na ndũrũme irĩ iruta rĩa ũiguano nĩ ũndũ wa andũ. Ariũ ake makĩmũnengera thakame yacio, nake akĩmĩminjaminjĩria kīgongona mĩena yothe. ¹⁹ No maguta ma ndegwa, na ma ndũrũme, na ma mũting'oe mũnoru, na ma rũambũ, na higo cieri na maguta marĩa mahumbĩire ini, ²⁰ icio magĩciigĩrĩra ithũri-inĩ, nake Harũni agĩcinĩra maguta macio kīgongona-inĩ. ²¹ Harũni agĩcooka agĩthũngũthia ithũri icio na kĩero kĩa mwena wa ũrĩo mbere ya Jehova ĩrĩ iruta rĩa gũthũngũthio, o ta ũrĩa Musa aathanĩte.

²² Ningĩ Harũni akĩambararia moko make amaroretie na kũrĩ andũ akĩmarathima. Na tondũ nĩarĩkĩtie kũruta iruta rĩu rĩa kũhoroherio mehia, na iruta rĩa njino, na iruta rĩa ũiguano, agĩkũrũka kuuma kīgongona-inĩ.

²³ Musa na Harũni magĩthiĩ magĩtoonya Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo. Rĩrĩa moimire nja, makĩrathima andũ; naguo riiri wa Jehova ũkiumĩrĩra andũ othe. ²⁴ Mwaki ũkiuma harĩ Jehova ũgĩcina iruta rĩu rĩa njino na maguta marĩa maarĩ kīgongona-inĩ. Na rĩrĩa andũ othe maawoonire makĩanĩrĩra nĩ gũkena, makĩinamĩrĩra maturumithĩtie mothiũ mao thĩ.

10

Gĩkuũ kĩa Nadabu na Abihu

¹ Na rĩrĩ, ariũ a Harũni, nĩo Nadabu na Abihu, nĩmoire ngĩo ciao cia ũbani, magĩciĩkĩra mwaki na makĩongerera ũbani; na makĩrehe mwaki ũteetĩkĩrĩtio mbere ya Jehova, ũrĩa wareganĩte na watho wa Jehova. ² Nĩ ũndũ ũcio mwaki ũkiuma kũrĩ Jehova, ũkĩmaniina, nao magĩkuĩra o hau mbere ya Jehova. ³ Ningĩ Musa akĩira Harũni atĩrĩ, “Ũndũ ũyũ nĩguo Jehova aaririe, rĩrĩa oigire atĩrĩ:

“ ‘Gatagatĩ-inĩ ka andũ arĩa marĩthengagĩrĩra,
nĩndĩrĩnonanagia ndĩ mũtheru;

nĩndĩrĩtĩagwo mbere ya andũ othe.’ ”
 Nake Harũni agĩkira ki.

⁴ Musa agĩta Mishaeli na Elizafani, ariũ a Uzieli, ithe mũnini wa Harũni, akĩmeera atĩrĩ, “Ūkai haha, muoye ciimba cia ariũ a ithe wanyu, mũciumie nja ya kambĩ haraihu na itoonyero rĩa handũ-harĩa-haamũre.” ⁵ Nĩ ũndũ ũcio magĩũka, makĩmakuua, marĩ o na kanjũ ciao, makĩmatwara nja ya kambĩ, o ta ũrĩa Musa aathanĩte.

⁶ Ningĩ Musa akĩra Harũni na ariũ ake Eleazaru na Ithamaru atĩrĩ, “Mũtikanareke njuĩrĩ cianyu ciikare itarĩ njanũre, kana mũtembũrange nguo cianyu, nĩguo mũtigakue, na mũtũme Jehova arakarĩre kĩrĩndĩ gĩkĩ gĩothe. No rĩrĩ, rekei andũ a nyũmba yanyu, nyũmba yothe ya Isiraeli, macakaĩre acio Jehova aniinĩte na mwaki. ⁷ Mũtikehere itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo nĩguo mũtigakue, tondũ nĩmũitĩrĩrio maguta ma Jehova.” Nĩ ũndũ ũcio magĩũka o ta ũrĩa Musa aameerire.

⁸ Ningĩ Jehova akĩra Harũni atĩrĩ, ⁹ “Wee na ariũ aku-rĩ, mũtikananyue ndibei kana kĩndũ o gĩothe kĩngĩtũma mũndũ arĩo rĩrĩa rĩothe mũrĩtoonyaga Hema-ya-Gũtũnganwo, nĩguo mũtigakue. ũndũ ũcio nĩ ũtuĩke watho mwandĩke wa gũtũra nginya njiarwa-inĩ iria igooka. ¹⁰ No nginya mũkũũranage indo iria nyamũre na iria itarĩ nyamũre, o na iria irĩ thaahu na iria itarĩ thaahu, ¹¹ na no nginya mũrutage andũ a Isiraeli watho wothe wa kũrũmagĩrĩrwo, ũrĩa Jehova aamaheire na kanua ka Musa.”

¹² Ningĩ Musa akĩra Harũni na ariũ ake arĩa maatigaire, nĩo Eleazaru na Ithamaru, atĩrĩ, “Oyai iruta rĩu rĩa mũtu rĩatigarĩte kuuma harĩ maruta marĩa maarutĩrwo Jehova ma gũcinwo na mwaki, mũrĩrĩe rĩthondeketwo rĩtarĩ na ndawa ya kũimbia, mũrĩre hau mwena-inĩ wa kĩgongona, nĩ ũndũ nĩ iruta rĩtheru mũno makĩria. ¹³ Mũrĩrĩre handũ hatheru, tondũ nĩ rwĩga rwaku na rwa ariũ aku kuuma maruta-inĩ marĩa marutĩrwo Jehova ma gũcinwo na mwaki; tondũ ũguo nĩguo njathĩtwo. ¹⁴ No wee, na ariũ aku na airĩtu aku no mũrĩe gĩthũri kĩrĩa gĩathũngũthĩtio, na kĩero kĩrĩa kĩaheanĩtwo. Mũcirĩre handũ hatarĩ thaahu; icio nĩwe ũheetwo hamwe na ciana ciaku ituĩke rwĩga rwanyu rwa maruta ma ũiguano ma andũ a Isiraeli. ¹⁵ Kĩero kũ kĩarutĩtwo, na gĩthũri kũ gĩathũngũthĩtio, no nginya irehanĩrio na maguta ma maruta ma gũcinwo na mwaki, na ithũngũthio mbere ya Jehova, ituĩke igongona rĩa gũthũngũthio. Rũrũ nĩruo rwĩga rwaku na rwa ciana ciaku hĩndĩ ciothe, o ta ũrĩa Jehova aathanĩte.”

¹⁶ Rĩrĩa Musa oorĩrĩrie ũhoru wa mbũri irĩa ya iruta rĩa kũhoroherio mehia, na akĩmenya atĩ nĩyarĩkĩtie gũcinwo biũ-rĩ, akĩrakarĩra Eleazaru na Ithamaru, ariũ a Harũni arĩa maatigaire, akĩmooria atĩrĩ, ¹⁷ “Nĩ kũ kĩgiririe mũrĩre iruta rĩu rĩa kũhoroheria mehia handũ-harĩa-haamũre? Nĩ iruta itheru mũno makĩria; mwaheirwo iruta rĩu rĩa kweheragia mahĩtia ma kĩrĩndĩ rĩrĩa mũkũmahoroheria hau mbere ya Jehova. ¹⁸ Kuona atĩ thakame yayo ndĩnatoonyio thĩnĩ wa Handũ-hau-Hatheru-rĩ, nĩmũkwagĩrĩrwo nĩkũrĩra mbũri iyo Handũ-hau-Haamũre, o ta ũrĩa ndaathanire.”

¹⁹ Harũni agĩcookeria Musa, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūmũthĩ nĩmarutire igongona rĩao rĩa kũhoroherio mehia, na iruta rĩao rĩa njino hau mbere ya Jehova, no maũndũ ta macio o na nĩ manangora. Ingĩkũrĩite iruta rĩu rĩa kũhoroherio mehia ũmũthĩ-rĩ, ũndũ ũcio nĩũngĩkenirie Jehova?” ²⁰ Hĩndĩ irĩa Musa aiguire ũhoru ũcio-rĩ, akĩiganĩra.

11

Irio iria irĩ Thaahu na iria itarĩ Thaahu

¹ Nake Jehova akĩira Musa na Harũni atĩrĩ, ² “ĩrai andũ a Isiraeli ũũ, ‘Gatagatĩ-inĩ ka nyamũ ciothe iria irĩ bũrũri-inĩ-rĩ, ici nĩcio mũngĩrĩa: ³ No mũrĩe nyamũ o yothe irĩ mahũngũ marekanĩtie gatagatĩ biũ na ĩcookagia ithagumia.

⁴ “Nĩ kũrĩ nyamũ imwe icookagia o ithagumia tu, na ingĩ irĩ o mahũngũ marekanĩtie; icio mũtikanacirĩe. Ngamĩira o na aakorwo nĩcookagia ithagumia-rĩ, mahũngũ mayo matirekanĩtie; ĩyo irĩ thaahu harĩ inyuĩ. ⁵ Gĩkani o na aakorwo nĩgĩcookagia ithagumia-rĩ, mahũngũ makĩo matirekanĩtie; kũ kĩrĩ thaahu harĩ inyuĩ. ⁶ Mbũkũ o na aakorwo nĩcookagia ithagumia-rĩ, mahũngũ mayo matirekanĩtie; ĩyo irĩ thaahu harĩ inyuĩ. ⁷ Nayo ngũrwe o na akorwo mahũngũ mayo nĩmarekanĩtie biũ-rĩ, ndĩcookagia ithagumia; ĩyo irĩ thaahu harĩ inyuĩ. ⁸ Mũtikanarĩe nyama ciacio kana mũhutie ciimba ciacio; icio irĩ thaahu harĩ inyuĩ.

⁹ “Harĩ ciũmbe ciothe iria itũũraga maaĩ-inĩ ma iria na ma tũrũũ-rĩ, no mũrĩe ciothe iria irĩ mathagu manyiitaine na nĩ irĩ ngaracũ mwĩrĩ. ¹⁰ No ciũmbe ciothe iria irĩ iria-inĩ kana tũrũũ-inĩ, na itirĩ mathagu manyiitaine o hamwe na ngaracũ mwĩrĩ, irĩ imwe cia iria ithiiaga irĩ hamwe, kana irĩ ciothe cia iria irĩ muoyo kũu maaĩ-inĩ; no nginya mũcithũũre biũ. ¹¹ Na tondũ no nginya mũcithũũre-rĩ, mũtikanarĩe nyama ciacio, na no nginya mũthũũre ciimba ciacio biũ. ¹² Kĩndũ o gĩothe gĩtũũraga maaĩ-inĩ na gĩtirĩ mathagu manyiitaine kana ngaracũ mwĩrĩ, nĩciagũthũũrwo nĩ inyuĩ biũ.

¹³ “Ici nĩcio nyoni iria mwagĩrĩrwo nĩgũthũũra na mũtangĩrĩa tondũ nĩ thũũre; nacio nĩ nderi, na ndiyũ, na ndiyũ iria njirũ, ¹⁴ na hũngũ ĩrĩa ndune, na mũthemba o wothe wa hũngũ iria njirũ, ¹⁵ na mahuru mothe, ¹⁶ na ndundu ĩrĩa ĩrĩ rũhĩa, na ndundu ĩrĩa ĩgambaga, na nyoni ya iria-inĩ ĩrĩa ĩrĩ mathagu maraaya, na mũthemba o wothe wa rwĩgĩ, ¹⁷ na gatundu karĩa kanini, na nyoni ya iria-inĩ ĩrĩa ĩrĩ ngingo ndaaya, na ndundu ĩrĩa nene, ¹⁸ na ndundu ĩrĩa njerũ, na ndundu ya werũ-inĩ, na hũngũ ya iria-inĩ, ¹⁹ na karoga-ngunũ, na mĩthemba yothe ya cũcũ-wa-njoka, na hudihuda, o na rũhuhu.

²⁰ “Tũnyamũ tuothe tũrĩa tũmbũkaga na tũthiiagĩra thĩ na magũrũ mana nĩ mwagĩrĩrwo nĩ gũtũthũũra mũno. ²¹ No nĩ kũrĩ tũnyamũ tũmwe tũrĩ mathagu na tũthiiaga na magũrũ mana tũrĩa mũngĩrĩa; natuo nĩ tũrĩa tũrĩ na magũrũ marĩ nyunĩro ma gũtũteithia kũrũga. ²² Thĩinĩ wa tuo no mũrĩe mĩthemba yothe ya ngigĩ, na ndararĩki, na ngiria, o na kana ndaahi. ²³ No tũnyamũ tũu tũngĩ tuothe tũrĩ mathagu na tũrĩ na magũrũ mana no nginya mũtũthũũre mũno.

²⁴ “Nĩmũgethaahia na maũndũ maya; ũrĩa wothe ũngĩhutia ciimba ciatuo agaatina arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ. ²⁵ Mũndũ o wothe ũkooya kĩimba gĩatuo no nginya athambie nguo ciake, na nĩagatina arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ.

²⁶ “Nyamũ o yothe ĩrekanĩtie mahũngũ no matirekanĩtie biũ, kana ĩrĩa ĩtacookagia ithagumia, ĩyo irĩ thaahu harĩ inyuĩ; mũndũ o wothe ũkaahutia kĩimba kĩa ĩmwe yacio nĩakanyiitwo nĩ thaahu. ²⁷ Harĩ nyamũ ciothe iria ithiiaga na magũrũ mana-rĩ, iria ikinyaga na ithu irĩ thaahu harĩ inyuĩ; mũndũ ũrĩa wothe ũkaahutia ciimba ciacio agaatina arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ. ²⁸ Mũndũ o wothe ũngĩoya ciimba ciacio no nginya athambie nguo ciake, na atiinde arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ. Icio irĩ thaahu harĩ inyuĩ.

29 “ ‘Harĩ nyamũ ciothe iria ithiiagĩra thĩ, ici nĩcio irĩ thaahu harĩ inyuĩ: mũrũngũru na mbĩa, na njagathi iria nene cia mĩthemba yothe, 30 na gĩthenyũka, na kĩgurumũki, na njagathi, na gĩcagathi kĩrĩa kĩa mahiga-inĩ, na kĩĩmbu. 31 Harĩ iria ciothe ithiiagĩra thĩ, ici irĩ thaahu harĩ inyuĩ. Mũndũ o wothe ũngĩcihutia ikuĩte-rĩ, agaatinda arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ. 32 Rĩrĩa ĩmwe yacio ĩngĩkua na ĩgũire kĩndũ, kĩndũ kũu o na kĩngĩkorwo kĩrĩ kĩa wĩra ũrĩkũ, nĩgĩkanyitwo nĩ thaahu, o na aakorwo gĩthondeketwo na mbaũ, kana gĩtambaya, kana rũũa kana ikũnia. Nĩkĩrindwo maaĩ-inĩ; gĩgaakorwo kĩrĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ, na nĩgĩgacooka gĩthirwo nĩ thaahu. 33 Nyamũ ĩmwe ya icio ĩngĩgũa thĩnĩ wa nyũngũ ya rĩũmba-rĩ, kĩndũ kĩrĩa gĩothe kĩrĩ thĩnĩ wayo nĩgĩkanyitwo nĩ thaahu, na no nginya mũũrage nyũngũ ĩyo. 34 Irio o ciothe ĩngĩrĩo no ĩkorwo irĩ na maaĩ moimĩte nyũngũ-inĩ ta ĩyo irĩ na thaahu, na kĩndũ o gĩothe gĩa kũnyuuo kiumĩte thĩnĩ wayo kĩrĩ na thaahu. 35 Kĩndũ o gĩothe kĩngĩkaagwĩrwo nĩ kĩimba kĩmwe gĩacio, nĩgĩkanyitwo nĩ thaahu; riiko kana nyũngũ ya kũruga no nginya ciũragwo. Indo icio irĩ na thaahu, nacio indo icio nĩgĩatuĩka thaahu harĩ inyuĩ. 36 No rĩrĩ, gĩthima kana irima rĩa maaĩ, icio itingĩnyitwo nĩ thaahu, no mũndũ o wothe ũkaahutia kĩimba kĩmwe kĩa indo icio irĩ thaahu nĩakanyitwo nĩ thaahu. 37 Kĩimba kĩngĩkaagwĩra mbeũ o na irĩkũ cia kũhaandwo, itikanyitwo nĩ thaahu. 38 No mbeũ icio ĩngĩkorwo irindĩtwo maaĩ-inĩ, nakĩo kĩimba gĩcigũire, mbeũ icio irĩ na thaahu harĩ inyuĩ.

39 “ ‘Nyamũ ĩrĩa mwĩtĩkĩrĩtio kũrĩa ĩngĩkua, mũndũ o wothe ũkaahutia kĩimba kĩayo agaatinda arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ. 40 Mũndũ o wothe ũngĩrĩa nyama cia kĩimba kũu no nginya athambie nguo ciake, nake agaatinda arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ. Mũndũ o wothe ũngĩoya kĩimba kũu no nginya athambie nguo ciake, nake atiinde arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ.

41 “ ‘Kĩũmbe gĩothe kĩrĩa gĩtambaga thĩ nĩgĩthũũre; ti gĩa kũrĩo. 42 Mũtikanarĩe kĩũmbe gĩothe kĩrĩa gĩtambaga thĩ, kana gĩthiiaga na nda, kana na magũrũ mothe mana, kana magũrũ maingĩ; icio mũcithũũre mũno. 43 Mũtikanethaahie na kĩũmbe o na kĩmwe gĩacio. Mũtikaneĩkĩre thaahu nĩ ũndũ wacio kana mũreke imũgwatie thaahu. 44 Nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu; mwĩamũrei na mwĩtherie, tondũ nĩ ndĩ mũtheru. Mũtikanethaahie na kĩũmbe o gĩothe kĩrĩa gĩtambaga thĩ. 45 Nĩ nĩ nĩ Jehova ũrĩa wamũrutire kuuma bũrũri wa Misiri nduĩke Ngai wanyu; nĩ ũndũ ũcio mwĩtheriei, tondũ nĩ ndĩ mũtheru.

46 “ ‘Macio nĩmo mawatho marĩa makoniĩ nyamũ, na nyoni, na kĩndũ gĩothe kĩrĩ muoyo kĩrĩa gĩthiiagĩra maaĩ-inĩ, na kĩũmbe o ro gĩothe kĩrĩa gĩtambaga thĩ. 47 No nginya mũkũũranage nyamũ iria irĩ thaahu na iria itarĩ thaahu, na mũkũũranage ciũmbe iria irĩ muoyo ĩngĩrĩo na iria itangĩrĩo.’ ”

12

Gũtherio Thuutha wa Kũgĩa Mwana

1 Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, 2 “ ĩra andũ a Isiraeli ũũ: ‘Mũndũ-wa-nja angĩgĩa nda aciare kahĩ, nĩagaikara arĩ na thaahu mĩthenya mũgwanja o ta ũrĩa aikaraga arĩ na thaahu ihinda rĩake rĩa mweri. 3 Na mũthenya wa kanana wakinya, kahĩ kau nĩgakaaruithio. 4 Nake mũndũ-wa-nja ũcio no nginya eterere mĩthenya mĩrongo ĩtatũ na ĩtatũ nĩguo atherio thaahu wa

kuura thakame. Ndakanahutie kīndū kīamūre kana atoonye handū-harīa-haamūre o nginya matukū ma gūtherio gwake mathire. ⁵ No angīciara mwana wa kairītu, agaaikara arī na thaahu ciumia igīrī, o ta ūrīa aikaraga arī na thaahu ihinda rīake rīa mweri. Ningī no nginya eterere mīthenya mīrongo ītandatū na ītandatū nīguo atherio thaahu wa kuura thakame.

⁶ “Hīndī īrīa matukū make ma gūtherio, marī ma kahī kana ma kairītu, makahinga-rī, nīakarehera mūthīnjīri-Ngai gatūrūme ka mwaka ūmwe hau itoonyero-inī rīa Hema-ya-Gūtūnganwo, karī iruta rīa njino, na atware gatutura kana ndirahūgī ya iruta rīa kūhoroherio mehia. ⁷ Nake mūthīnjīri-Ngai nīagacirutīra hau mbere ya Jehova nīguo amūhoroherie, nake mūdū-wa-nja ūcio nīagathirwo nī thaahu wa kuuma gwa thakame.

“Macio nīmo mawatho ma mūdū-wa-nja ūrīa ūciarīte kahī kana kairītu. ⁸ Angīkorwo ndangīhota kūruta gatūrūme, nīakaruta ndirahūgī igīrī kana tūtutuura twīrī, kamwe ka iruta rīa njino na karīa kangī ka iruta rīa kūhoroherio mehia. Ūguo nīguo mūthīnjīri-Ngai akaamūhoroheria, nake mūdū-wa-nja ūcio nīagathera.’”

13

Mawatho Makoniū Mīrimū ya Ngoothi

¹ Ningī Jehova akīra Musa na Harūni atīrī, ² “Hīndī īrīa mūdū o wothe angīgīa na handū haimbu, kana mūtūnda, kana handū hakaragacūku ngoothi-inī yake, harīa hangītuīka mūrimū wa ngoothi ūngīgwataniorī, no nginya atwarwo kūrī Harūni, ūrīa mūthīnjīri-Ngai, kana kūrī ūmwe wa ariū ake ūrīa mūthīnjīri-Ngai. ³ Nake mūthīnjīri-Ngai arore kīronda kīu kīrī ngoothi-inī yake, na angīkorwo njuīrī ya handū hau harūaru nīgarūrūkīte īkerūha, na kīronda kīu kīonwo kīrikīire thīnī wa mwīrī gūkīra harīa ngoothi yakinya-rī, ūcio nī mūrimū wa ngoothi ūngīgwatanio. Nake mūthīnjīri-Ngai aarīkia kūmūrora, nīagacooka atue atī mūdū ūcio arī na thaahu. ⁴ Angīkorwo kīmeni kīu arī nakīo ngoothi-inī yake nīkīerūhīte na gītīrikīire ngoothi-inī, nayo njuīrī yaho ndīerūhīterī, mūthīnjīri-Ngai nīakaiga mūdū ūcio mūrūaru handū mwanya mīthenya mūgwanja. ⁵ Mūthenya wa mūgwanja, mūthīnjīri-Ngai nīakamūrora na angīkoona atī kīronda gītīgarūrūkīte na gītīthegeete-rī, nīakamūiga handū mwanya mīthenya īngī mūgwanja. ⁶ Mūthenya wa mūgwanja mūthīnjīri-Ngai, nīakamūrora o rīngī, na angīkorwo kīronda kīu nīkīrathira na gītīthegeete ngoothi-inī-rī, mūthīnjīri-Ngai nīagatua atī mūdū ūcio ndarī na thaahu; īyo no mītūnda. Mūdū ūcio no nginya athambie nguo ciake, nake nīagathera, athirwo nī thaahu. ⁷ No mūtūnda ūcio ūngīthegea ngoothi-inī yake thuutha wa kwīonania harī mūthīnjīri-Ngai, nīguo atuīke ndarī na thaahu, no nginya acooke kūrī mūthīnjīri-Ngai rīngī. ⁸ Mūthīnjīri-Ngai ūcio nīakamūrora, na angīkorwo mūtūnda ūthegeete ngoothi-inī, nīakamūtua atī arī na thaahu; ūcio nī mūrimū wa ngoothi ūrīa ūngīgwatanio.

⁹ “Rīrīa mūdū o wothe angīgīa na mūrimū wa ngoothi ūngīgwataniorī, no nginya atwarwo harī mūthīnjīri-Ngai. ¹⁰ Mūthīnjīri-Ngai nīakamūrora, na hangīkorwo harī na handū haimbu hakeerūha ngoothi-inī hagatūma njuīrī yerūhe, na angīkorwo handū hau haimbu nīhatūrīkīte hakagīa kīronda-rī, ¹¹ ūcio nī mūrimū wa ngoothi ūtangīhona, nake mūthīnjīri-Ngai nīagatua atī mūdū ūcio arī na thaahu. Ndakamūiga handū mwanya, tondū mūdū ūcio nīarīkītie kūgīa na thaahu.

12 “No rĩrĩ, mŭrimũ ũcio ũngĩhunja ngoothi-inĩ yake yothe, na harĩa hothe mŭthĩnjĩri-Ngai angĩhota kuona oone atĩ mŭrimũ ũcio ũiyŭrite ngoothi-inĩ ya mŭndũ ũcio mŭrũaru kuuma mŭtwe nginya magŭrũ-rĩ, 13 mŭthĩnjĩri-Ngai ũcio nĩakamũrora, na aakorwo mŭrimũ ũcio nĩ ũiyŭrite mwĩrĩ wake wothe, nĩagatua atĩ mŭndũ ũcio ndarĩ na thaahu. Kuona atĩ nĩerũhĩte kŭndũ guothe-rĩ, ndarĩ na thaahu. 14 No hĩndĩ ĩrĩa yothe mŭndũ ũcio angĩonwo arĩ na ironda-rĩ, nĩagatuĩka arĩ na thaahu. 15 Rĩrĩa mŭthĩnjĩri-Ngai angĩona kĩronda-rĩ, nĩagatua atĩ mŭndũ ũcio arĩ na thaahu. Kĩronda kũu kĩrĩ na thaahu; mŭndũ ũcio arĩ na mŭrimũ ũngĩgwatanio. 16 No kĩronda kũu kĩngĩgarũrũka kĩerũhe, no nginya mŭndũ ũcio athĩ harĩ mŭthĩnjĩri-Ngai. 17 Nake mŭthĩnjĩri-Ngai ũcio nĩakamũrora, na aakorwo ironda nĩcierũhĩte-rĩ, mŭthĩnjĩri-Ngai nĩagatua atĩ mŭndũ ũcio mŭrũaru ndarĩ na thaahu, nake nĩagatuĩka ndarĩ na thaahu.

18 “Rĩrĩa mŭndũ angĩgĩa na ihũha ngoothi-inĩ yake na rĩcooke rĩhone, 19 naho hau ihũha rĩraarĩ haimbe na herũhe, kana hagĩe na kameni gatune-rĩ, no nginya athĩ akeyonanie kũrĩ mŭthĩnjĩri-Ngai. 20 Mŭthĩnjĩri-Ngai ũcio nĩakarora handũ hau, na hangĩoneka nĩ harikĩire gũkĩra ngoothi, na njuĩrĩ ciao ikerũha, mŭthĩnjĩri-Ngai nĩagatua atĩ mŭndũ ũcio arĩ na thaahu. Nĩ mŭrimũ wa ngoothi ũngĩgwatanio ũtuthũkĩte harĩa ihũha rĩu rĩraarĩ. 21 No, mŭthĩnjĩri-Ngai angĩrora handũ hau one hatirĩ na njuĩrĩ njerũ thĩnĩ waho, na hatirikĩire gũkĩra ngoothi, na nĩhahohete-rĩ, hĩndĩ ĩyo mŭthĩnjĩri-Ngai nĩakamũiga handũ mwanya ihinda rĩa mĩthenya mŭgwanja. 22 Kũngĩkorwo kĩronda kĩa ihũha rĩu nĩkĩrathegea ngoothi-inĩ, mŭthĩnjĩri-Ngai nĩagatua atĩ mŭndũ ũcio arĩ na thaahu; ũcio nĩ mŭrimũ ũngĩgwatanio. 23 No handũ hau hangĩkorwo hatigarũrũkĩte na hatithegeete, kũu no kĩrema kĩa ihũha, nake mŭthĩnjĩri-Ngai nĩagatua atĩ mŭndũ ũcio ndarĩ na thaahu.

24 “Mŭndũ angĩgĩa na ihĩa ngoothi-inĩ yake, narĩo ihĩa rĩu rĩgĩe na kĩronda gĩtunĩhe kana kĩerũhe-rĩ, 25 mŭthĩnjĩri-Ngai ũcio nĩakarora handũ hau, na angĩkorwo njuĩrĩ ciao nĩcierũhĩte, na hakorwo hakĩoneka harikĩire gũkĩra ngoothi-rĩ, ũcio nĩ mŭrimũ ũngĩgwatanio ũtũrĩkĩire ihĩa-inĩ rĩu. Nake mŭthĩnjĩri-Ngai nĩagatua atĩ mŭndũ ũcio arĩ na thaahu; ũcio nĩ mŭrimũ wa ngoothi ũngĩgwatanio. 26 No mŭthĩnjĩri-Ngai angĩkaarora one atĩ hatirĩ na njuĩrĩ njerũ kĩrema-inĩ kũu na ti harikĩru gũkĩra ngoothi yake na nĩhahohete-rĩ, thuutha ũcio mŭthĩnjĩri-Ngai nĩakamũiga handũ mwanya mĩthenya mŭgwanja. 27 Mŭthenya wa mŭgwanja mŭthĩnjĩri-Ngai nĩakamũrora rĩngĩ, naguo mŭrimũ ũcio ũngĩkorwo nĩũrathegea ngoothi-inĩ-rĩ, mŭthĩnjĩri-Ngai nĩagatua atĩ mŭndũ ũcio arĩ na thaahu; ũcio nĩ mŭrimũ wa ngoothi ũngĩgwatanio. 28 No handũ hau hangĩkorwo hatigarũrũkĩte, na hatithegeete ngoothi-inĩ, no nĩhahohete, ũcio nĩ ũumbu wa ihĩa rĩu, nake mŭthĩnjĩri-Ngai nĩagatua atĩ mŭndũ ũcio ndarĩ na thaahu; kũu no kĩrema kĩa ihĩa.

29 “Mŭndũ mŭrũme kana mŭndũ-wa-nja angĩkorwo na kĩronda mŭtwe kana kĩreru-rĩ, 30 mŭthĩnjĩri-Ngai nĩakarora kĩronda kũu, na kĩngĩoneka kĩrikĩire gũkĩra ngoothi, nayo njuĩrĩ yaho ĩkorwo nĩ ya rangi wa ngoikoni, na ĩkorwo ĩrĩ njeke, mŭthĩnjĩri-Ngai nĩagatua atĩ mŭndũ ũcio arĩ na thaahu; ũcio nĩ ũhere, nĩ mŭrimũ wa mangũ ma mŭtwe kana ma kĩreru. 31 No hĩndĩ ĩrĩa mŭthĩnjĩri-Ngai angĩrora kĩronda kĩa mŭthemba ũcio, na gĩkorwo ti kĩrikĩru gũkĩra ngoothi, na hatirĩ njuĩrĩ njirũ thĩnĩ wakĩo, hĩndĩ ĩyo mŭthĩnjĩri-Ngai nĩakaiga mŭndũ ũcio mŭrũaru handũ mwanya mĩthenya mŭgwanja. 32 Mŭthenya wa mŭgwanja, mŭthĩnjĩri-Ngai ũcio

nīakarora kīronda kīu rīngī na angīkorwo ūhere ūcio ndūthegeete na hatirī njuīrī cia rangi wa ngoikoni, na gītikuoneka kīrikīire gūkīra ngoothi-rī, ³³ no nginya mūdū ūcio enjwo tiga o harīa harūaru, nake mūthīnjīri-Ngai nīakamūiga handū mwanya mīthenya īngī mūgwanja. ³⁴ Mūthenya wa mūgwanja, mūthīnjīri-Ngai ūcio nīakarora ūhere ūcio o rīngī, na angīkorwo ndūthegeete ngoothi-inī na ndūkuoneka ūrikīire gūkīra ngoothi-rī, mūthīnjīri-Ngai ūcio nīagatua atī mūdū ūcio ndarī na thaahu. No no nginya athambie nguo ciake, na nīagatuīka ndarī na thaahu. ³⁵ No, ūhere ūcio, ūngīthegea ngoothi-inī thuutha wa mūdū ūcio gūtuo atī ndarī na thaahu-rī, ³⁶ mūthīnjīri-Ngai ūcio nīakamūrora na angīkorwo ūhere ūcio nīūthegeete ngoothi-inī, mūthīnjīri-Ngai ūcio ndakabataro nīkūrora njuīrī cia rangi wa ngoikoni; mūdū ūcio arī na thaahu. ³⁷ No mūthīnjīri-Ngai angīkoona atī hatirī na ūgarūrūku na nīhamerete njuīrī njirū, ūhere ūcio nīūhonete. Mūdū ūcio ndarī na thaahu, nake Mūthīnjīri-Ngai nīakamūtua ndarī na thaahu.

³⁸ “Hīndī īrīa mūdū mūrūme kana mūdū-wa-nja angīgīa na tūmeni twerū ngoothi-inī-rī, ³⁹ mūthīnjīri-Ngai nīagatūrora, na tuo tūngīkorwo ti twerū mūno-rī, ūcio nī mūtūnda ūtangīrwaria mūdū ūtuthūkite ngoothi-inī; mūdū ūcio ndarī na thaahu.

⁴⁰ “Hīndī īrīa mūdū angīmunyūka njuīrī na agīe na kīhara-rī, ūcio ndarī na thaahu. ⁴¹ Angīkorwo amunyūkite njuīrī īrutītie na thiithi akagīa kīhara kīa na mbere, ūcio ndarī na thaahu. ⁴² No angīkorwo arī na kīronda gītune kīhara-inī kana thiithi-inī wake-rī, ūcio nī mūrīmū ūngīgwatanio ūratuthūka kīhara-inī kana thiithi-inī wake. ⁴³ Mūthīnjīri-Ngai nīakamūrora, na angīkorwo kīronda kīu kīmbīte kīhara-inī kana thiithi-inī nī gītune gīkahaana ta mūrīmū wa ngoothi ūngīgwatanio-rī, ⁴⁴ mūdū ūcio nī mūrūaru na arī na thaahu. Mūthīnjīri-Ngai nīakamūtua arī na thaahu nī ūndū wa kīronda kīu kīrī mūtwe wake.

⁴⁵ “Mūdū ūrī na mūrīmū ta ūcio ūngīgwatanio-rī, no nginya ehumbe nguo ndarūku, na arekererie njuīrī yake, na ahumbīre kanua gake, athī akīanagīrīra akiugaga atīrī, ‘Ndī na thaahu! Ndī na thaahu!’ ⁴⁶ Rīrīa rīothe mūdū ūcio arī na mūrīmū ūcio, arīkoragwo arī na thaahu. No nginya atūūrage wiki, na no nginya atūūrage nja ya kambī.

Mawatho Makoni Ūgumu

⁴⁷ “Nguo o na īrīkū īngīguma, īrī ya guoya wa ng’ondu kana ya gatani, ⁴⁸ kana ya taama o wothe ūtumītuo na ndigi njogothē kana taama wa gatani, kana guoya wa ng’ondu, kana rūūa o ruothē, kana kīndū o gīothē gīthondeketwo na rūūa-rī, ⁴⁹ na angīkorwo ūgumu ūcio ūrī nguo-inī, kana rūūa-inī, kana taama-inī wa ndigi njogothē, kana taama-inī o wothe mūtume, kana kīndū-inī o gīothē gītumītuo na rūūa-rī, ūgumu ūcio ūngīkorwo na rangi ta wa nyeki nduru kana mūtune, ūcio nī ūgumu ūrathegea, na no nginya wonio mūthīnjīri-Ngai. ⁵⁰ Mūthīnjīri-Ngai nīakarora ūgumu ūcio, na aige kīndū kīu kīrī na ūgumu handū mwanya mīthenya mūgwanja. ⁵¹ Mūthenya wa mūgwanja nīakarora kīndū kīu, na angīkorwo ūgumu ūcio nīūthegeete nguo-inī, kana ndigi-inī njogothē, kana taama-inī mūtume, kana rūūa-inī, rūrī rwa kūrūtīrwo wīra o na ūrīkū, ūcio nī ūgumu wa kwananga; kīndū kīu kīrī na thaahu. ⁵² No nginya acine nguo īyo, kana ndigi icio njogothē, kana taama ūcio mūtume na guoya wa ng’ondu kana gatani, kana kīndū kīngī gīothē kīa rūūa rūrīa rūgwatie ūgumu ūcio, nī ūndū ūgumu ūcio nī wa kwananga; kīndū kīu no nginya gīcinwo.

⁵³ “No rĩrĩ, rĩrĩa mũthĩnjĩri-Ngai angĩrora kĩndũ kũ, ũgumu ũcio ũkorwo ndũthegeete nguo-inĩ ĩyo, kana ndigi-inĩ icio njogotho kana taama-inĩ ũcio mũtume, kana kĩndũ kĩa rũũa-rĩ, ⁵⁴ nĩagaathana kĩndũ kũ kĩgwatĩtio ũgumu gĩthambio. Ningĩ nĩagakĩiga handũ mwanya mũthenya ĩngĩ mũgwanja. ⁵⁵ Thuutha wa kĩndũ kũ kĩgwatie ũgumu gũthambio-rĩ, mũthĩnjĩri-Ngai nĩagakĩrora, na angĩkorwo ũgumu ũcio ndũrĩ ũndũ ũgarũrũkĩte, o na gũtuĩka ndũthegeete-rĩ, kĩndũ kũ kĩrĩ na thaahu. Nĩgĩcinwo na mwaki, o na aakorwo ũgumu ũnyĩitĩte mwena ũmwe kana ũrĩa ũngĩ. ⁵⁶ Hĩndĩ ĩrĩa mũthĩnjĩri-Ngai angĩrora kĩndũ kũ na akore ũgumu ũcio ũnyihanyĩhĩte thuutha wa kĩndũ kũ gũthambio-rĩ, nĩagatembũra nguo ĩyo eherie hau he na ũgumu kuuma nguo-inĩ ĩyo, kana rũũa-inĩ, kana ndigi-inĩ icio njogotho, kana taama-inĩ ũcio mũtume. ⁵⁷ No ũgumu ũcio ũngĩcooka woneke nguo-inĩ, kana harĩ ndigi icio njogotho, kana taama ũcio mũtume, kana kĩndũ kĩa rũũa, ũgumu ũcio nĩgũthegea ũratho, na kĩrĩa gĩotho kĩrĩ na ũgumu ũcio no nginya gĩcinwo na mwaki. ⁵⁸ Nguo ĩyo, kana ndigi icio njogotho, kana taama mũtume, kana kĩndũ kĩa rũũa kĩrĩa gĩthambĩtio gĩkaniinwo ũgumu ũcio no nginya gĩthambio rĩngĩ, na nĩ gĩgaathirwo nĩ thaahu.”

⁵⁹ Macio nĩmo mawatho marĩa makoniĩ indo inyĩitĩtwo nĩ ũgumu, irĩ cia guoya wa ng’ondu, kana taama wa gatani, kana ndigi njogotho, kana taama mũtume, kana kĩndũ o gĩotho kĩa rũũa, nĩmo mawatho ma gũtua kana indo icio irĩ na thaahu kana itirĩ na thaahu.

14

Gũtherio Thaahu wa Mĩrimũ ya Ngoothi

¹ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ² “Maya nĩmo mawatho makoniĩ mũndũ mũrũaru hĩndĩ yake ya gũtherio thaahu, rĩrĩa aarehwo kũrĩ mũthĩnjĩri-Ngai: ³ Mũthĩnjĩri-Ngai nĩakoima nja ya kambĩ amũrore. Angĩkorwo mũndũ ũcio nĩahonete mũrimũ ũcio wa kũgwatanio wa ngoothi, ⁴ mũthĩnjĩri-Ngai nĩagaathana areherwo nyoni igĩrĩ irĩ muoyo na itarĩ na thaahu, na kamũtĩ ka mũtarakwa, na rũrigi rwa rangi wa gakaraku, na mũthobi irehwo nĩ ũndũ wa mũndũ ũcio ũgũtherio. ⁵ Mũthĩnjĩri-Ngai acooke aathane atĩ nyoni ĩmwe yacio ĩthĩnjĩrwo igũrũ rĩa nyũngũ ya rĩũmba ĩrĩ na maaĩ matahĩtwo o hĩndĩ ĩyo. ⁶ Ningĩ acooke oe nyoni ĩyo ĩrĩ muoyo, amĩtobokie, hamwe na kamũtĩ kau ka mũtarakwa, na rũrigi rũu rwa gakaraku na mũthobi thĩnĩ wa thakame ya nyoni ĩyo ĩthĩnjĩrwo igũrũ wa maaĩ macio matahĩtwo o hĩndĩ ĩyo. ⁷ Mũthĩnjĩri-Ngai nĩakaminjĩria mũndũ ũcio ũratherio mũrimũ ũcio ũngĩgwatanio thakame ĩyo maita mũgwanja, na acooke oige atĩ mũndũ ũcio ndarĩ na thaahu. Ningĩ acooke arekererie nyoni ĩyo ĩngĩ ĩrĩ muoyo yũmbũke ĩthĩ werũ-inĩ.

⁸ “Mũndũ ũcio ũtheretio no nginya athambie nguo ciake, no nginya enjwo njuĩrĩ yake yotho na ethambe na maaĩ nĩguo athirwo nĩ thaahu. Thuutha ũcio, no atoonye kambĩ; no rĩrĩ, no nginya aikare nja ya hema yake mũthenya mũgwanja. ⁹ Mũthenya wa mũgwanja no nginya enjwo njuĩrĩ yake yotho; no nginya enjwo mũtwe, na nderu, na ngobe, na njuĩrĩ iria ĩngĩ ciake ciotho. Na no nginya athambie nguo ciake na ethambe na maaĩ, nake nĩagathirwo nĩ thaahu.

¹⁰ “Mũthenya wa kanana wakinya, no nginya atwarĩre mũthĩnjĩri-Ngai tũtũrũme twĩrĩ na kamwatĩ, o kamwe ka ũkũrũ wa mwaka ũmwe, na ciotho ĩkorwo itarĩ na kauũgũ, atware hamwe na icunjĩ ithatũ cia ikũmi

cia eba* ya mūtu mūhinyu ūtukanītio na maguta nī ūndū wa iruta rīa mūtu, na kabakūri kamwe ka maguta. ¹¹ Mūthīnjīri-Ngai ūrīa ūgaatua atī mūndū ūcio ndarī na thaahu nīagatwara mūndū ūcio ūratherio hamwe na maruta make mbere ya Jehova hau itoonyero-inī rīa Hema-ya-Gūtūnganwo.

¹² “Ningī mūthīnjīri-Ngai ūcio nīakoya gatūrūme kamwe gatuo, akarute karī iruta rīa mahītia, hamwe na kabakūri kau ka maguta; nīagacithūngūthīria hau mbere ya Jehova ituīke iruta rīa gūthūngūthio. ¹³ Nīagathīnjīra gatūrūme kau handū harīa hatheru, harīa iruta rīa kūhoroherio mehia na iruta rīa njino ithīnjagīrwo. O ta ūrīa iruta rīa kūhoroherio mehia rīrī rīa mūthīnjīri-Ngai-rī, no taguo iruta rīa mahītia rīrī rīake, rīu nī iruta itheru mūno makīria. ¹⁴ Mūthīnjīri-Ngai ūcio nīakoya thakame īmwe ya iruta rīu rīa mahītia na amīhake moni ya gūtū kwa ūrīo kwa mūndū ūcio ūratherio, na kīara kīrīa kīnene gīa guoko gwake kwa ūrīo, na kīara kīrīa kīnene gīa kūgūrū gwake kwa ūrīo. ¹⁵ Mūthīnjīri-Ngai nīagacooka oe maguta mamwe marīa marī kabakūri-inī amaitīrīre rūhī rwake rwa mwena wa ūmotho, ¹⁶ acooke atobokie kīara gīake kīa muoroto kīa ūrīo maguta-inī macio marī rūhī rwake, aminjaminje maguta mamwe ma macio marī kīara gīake mbere ya Jehova maita mūgwanja. ¹⁷ Mūthīnjīri-Ngai ūcio nīakoya maguta mamwe ma marīa matigaire rūhī rwake amahake moni ya gūtū kwa ūrīo kwa mūndū ūcio ūratherio, na kīara kīrīa kīnene gīa guoko gwake kwa ūrīo, na kīara kīrīa kīnene gīa kūgūrū gwake kwa ūrīo, igūrū rīa thakame īyo ya iruta rīa mahītia. ¹⁸ Namo maguta macio mangī marī rūhī rwake, mūthīnjīri-Ngai nīakamahaka mūtwe wa mūndū ūcio ūratherio nīguo amūhoroherie hau mbere ya Jehova.

¹⁹ “Ningī mūthīnjīri-Ngai nīakaruta igongona rīa kūhoroherio mehia ahoroherie mūndū ūcio ūratherio thaahu wake. Thuutha ūcio, mūthīnjīri-Ngai nīagathīnja iruta rīa njino ²⁰ na arīrutīre kīgongona-inī, hamwe na iruta rīa mūtu nīguo amūhoroherie, nake athirwo nī thaahu.

²¹ “No rīrī angīkorwo mūndū ūcio nī mūthīni na ndangīhota kūruta indo icio, no nginya arute gatūrūme kamwe gatuīke iruta rīa mahītia rīa gūthūngūthio nīguo rīmūhoroherie, hamwe na gīcunjī gīa ikūmi kīa eba† ya mūtu ūrīa mūhinyu mūno ūtukanītio na maguta, rītuīke iruta rīa mūtu, na kabakūri ka maguta, ²² na ndirahūgī igīrī kana tūtutuura twīrī, o iria angīhota kūruta, īmwe ituīke ya iruta rīa kūhoroherio mehia, na īrīa īngī ya iruta rīa njino.

²³ “Mūthenya wa kanana wakinya no nginya acirehe kūrī mūthīnjīri-Ngai hau itoonyero rīa Hema-ya-Gūtūnganwo nīgeetha athererio hau mbere ya Jehova. ²⁴ Nake mūthīnjīri-Ngai nīakoya gatūrūme kau ka iruta rīa mahītia, hamwe na kabakūri ka maguta, acithūngūthīrie mbere ya Jehova ituīke iruta rīa gūthūngūthio. ²⁵ Nīagathīnja gatūrūme ka iruta rīa mahītia na acooke oe thakame īmwe yako amīhake moni ya gūtū kwa ūrīo kwa mūndū ūcio ūratherio, na amīhake kīara kīrīa kīnene gīa guoko gwake kwa ūrīo na kīara kīrīa kīnene gīa kūgūrū gwake kwa ūrīo. ²⁶ Mūthīnjīri-Ngai nīagekīra maguta mamwe rūhī rwa mwena wake wa ūmotho, ²⁷ na aminjaminje maguta mamwe ma macio marī rūhī rwake na kīara kīa muoroto gīa guoko gwake kwa ūrīo, hau mbere ya Jehova, maita mūgwanja. ²⁸ Maguta mamwe ma macio marī rūhī rwake amahake o harīa aahakīte thakame ya iruta rīa mahītia, moni-inī ya gūtū kwa ūrīo

* **14:10** nī ta kilo ithathatū na nuthu (6.5) † **14:21** nī ta kilo 2

kwa mündũ ũcio ũratherio, na kīara kīrīa kīnene gīa guoko gwake kwa ũrīo na kīara kīrīa kīnene gīa kũgũrũ gwake kwa ũrīo. ²⁹ Namo maguta macio mangĩ marĩ rūhĩ rwake, mũthĩnjĩri-Ngai nīakamahaka mũtwe wa mündũ ũcio ũratherio, nĩguo amũhoroherie hau mbere ya Jehova. ³⁰ Ningĩ nīakaruta igongona rīa ndirahũgĩ kana tūtutuura, o iria mündũ ũcio angĩhota kūruta, ³¹ ĩmwe ĩrĩ iruta rīa kũhoroherio mehia na ĩyo ĩngĩ ĩrĩ iruta rīa njino, o hamwe na iruta rīa mũtu. Ũguo nĩguo mũthĩnjĩri-Ngai akaahoroheria mündũ ũcio ũratherio hau mbere ya Jehova.”

³² Macio nĩmo mawatho makoniĩ mündũ o wothe ũrīa ũrĩ na mũrimũ wa ngoothi ũngĩgwatanio, na ndangĩhota kūruta iruta rīrīa rīathanĩtwo rīa gũtherio gwake.

Gũtherio Ũgumu wa Nyũmba

³³ Ningĩ Jehova akĩira Musa na Harũni atĩrĩ, ³⁴ “Rīrīa mũgaakinya bũrũri wa Kaanani, ũrīa ngũmũhe ũtuĩke igai rīanyu, na nĩ njĩkĩre ũgumu ũgũthegea nyũmba thĩinĩ bũrũri-inĩ ũcio-rĩ, ³⁵ mwene nyũmba ĩyo no nginya athĩ akeere mũthĩnjĩri-Ngai atĩrĩ, ‘Nĩnyonete kĩndũ kīhaana ta ũgumu thĩinĩ wa nyũmba yakwa.’ ³⁶ Mũthĩnjĩri-Ngai ũcio nĩagaathana indo ciothe irutwo nyũmba ĩyo atanatoonya kũrora ũgumu ũcio, nĩgeetha gũtikagĩe kĩndũ o na kĩmwe kĩrĩ nyũmba ĩyo kĩngĩtuo atĩ kĩrĩ na thaahu. Thuutha wa ũguo mũthĩnjĩri-Ngai nĩagatoonya arore nyũmba ĩyo. ³⁷ Nīakarora ũgumu rũthingo-inĩ, na aakorwo rũrĩ na tũrima twa rangi ta wa nyeki nduru kana wa rangi mũtune tũhaana ta tũtoonyete thĩinĩ wa rũthingo-rĩ, ³⁸ mũthĩnjĩri-Ngai ũcio nĩakoima nja ya nyũmba ĩyo na acooke amĩhinge gwa kahinda ka mũthenya mũgwanja. ³⁹ Mũthenya wa mũgwanja wakinya, mũthĩnjĩri-Ngai nĩagacooka athĩ arore nyũmba ĩyo. Angĩona ũgumu ũcio nĩũthegeete thingo-inĩ, ⁴⁰ nĩagaathana mahiga marĩa marĩ na ũgumu mamomorwo na mateo handũ hatarĩ hatheru na kũu nja ya itũũra. ⁴¹ Nĩagaathana thingo ciothe ikũrũrwo mwena wa na thĩinĩ, namo makũrũro macio mateo kīara-inĩ na kũu nja ya itũũra. ⁴² Ningĩ moe mahiga mangĩ make namo mathenya macio mamomoretwo, na macooke moe rĩũmba rĩerũ mathinge nyũmba ĩyo narĩo.

⁴³ “Ũgumu ũcio ũngĩcooka woneke rĩngĩ nyũmba-inĩ ĩyo, thuutha wa mahiga macio kũmomorwo, na thingo icio gũkũrũrwo na igathiingwo rĩngĩ-rĩ, ⁴⁴ mũthĩnjĩri-Ngai nĩagacooka athĩ amĩrore rĩngĩ, na angĩona ũgumu ũcio nĩũthegeete nyũmba-inĩ ĩyo, ũcio nĩ ũgumu wa kwananga; nyũmba ĩyo ĩrĩ na thaahu. ⁴⁵ No nginya ĩmomorwo: mahiga mayo, na mbaũ, na thingo ciothe, nacio indo icio itwarwo handũ hatarĩ hatheru na kũu nja ya itũũra.

⁴⁶ “Mündũ o wothe ũngĩtoonya nyũmba ĩyo hĩndĩ ĩyo ĩrĩ hinge nĩakanyitwo nĩ thaahu o nginya hwaĩ-inĩ. ⁴⁷ Mündũ o wothe ũngĩkoma kana arĩre irio nyũmba ĩyo, no nginya athambie nguo ciake.

⁴⁸ “No rĩrĩ, mũthĩnjĩri-Ngai angĩũka kũmĩrora akore atĩ ũgumu ũcio ndũthegeete thuutha wa nyũmba ĩyo gũthingwo rĩngĩ-rĩ, nĩagatua atĩ nyũmba ĩyo ndĩrĩ na thaahu, nĩgũkorwo ũgumu ũcio nĩũthirĩte. ⁴⁹ Nĩgeetha atherie nyũmba ĩyo, nĩakoya nyoni igĩrĩ, na kamũtĩ ka mũtarakwa, na rũrigi rwa rangi wa gakarakũ, na mũthobi. ⁵⁰ Nĩagathĩnjĩra nyoni ĩmwe ya icio igũrũ rīa nyũngũ ya rĩũmba ĩrĩ na maaĩ matahĩtwo o hĩndĩ ĩyo. ⁵¹ Acooke oe kamũtĩ ka mũtarakwa, na mũthobi, na rũrigi rwa rangi wa gakarakũ na nyoni ĩyo ĩrĩ muoyo, acitobokie thĩinĩ wa thakame ĩyo ya nyoni ĩyo thĩnje, na maaĩ-inĩ macio matahĩtwo o hĩndĩ ĩyo, aminjaminjĩrie nyũmba ĩyo maita mũgwanja.

⁵² Nĩagatheria nyũmba ĩyo na thakame ya nyoni ĩyo, na maaĩ macio matahĩtwo o hĩndĩ ĩyo, na nyoni ĩyo ĩrĩ muoyo, na kamũtĩ kau ka mũtarakwa, na mũthobi ũcio, na rũrigi rũu rwa rangi wa gakarakũ. ⁵³ Acooke arekererie nyoni ĩyo ĩrĩ muoyo yũmbũke ĩthiĩ na kũu werũ-inĩ, nja ya itũũra. Ũguo nĩguo akaahoroheria nyũmba ĩyo, nayo nĩgathirwo nĩ thaahu.”

⁵⁴ Macio nĩmo mawatho makoniĩ mũrimũ o ro wothe wa ngoothi ũrĩa ũngĩgwatanio, na ũhere, ⁵⁵ na ũgumu ũrĩ nguo-inĩ kana thĩinĩ wa nyũmba, ⁵⁶ na handũ haimbu, na handũ harĩ na mũtũnda, kana handũ hakaragacũku, ⁵⁷ nĩguo kũmenyekage rĩrĩa kĩndũ gĩtarĩ na thaahu na rĩrĩa kĩrĩ na thaahu.

Macio nĩmo mawatho makoniĩ mũrimũ ya ngoothi ĩrĩa ĩngĩgwatanio, na makoniĩ ũgumu.

15

Kuura Kũngĩrehe Thaahu

¹ Nake Jehova akĩira Musa na Harũni atĩrĩ, ² “Arĩriai andũ a Isiraeli, mũmeere ũũ: ‘Rĩrĩa mũndũ mũrũme o wothe angĩkorwo akiura kuuma njaga-inĩ yake, kuura kũu nĩ thaahu. ³ Mũndũ ũcio arĩkoragwo arĩ na thaahu hĩndĩ ĩrĩa angĩkorwo akiura hĩndĩ ciothe, o na kana angĩtiga kuura. Kuura kũu arĩ nakuo kũrĩtũmaga athaaha na njĩra ici:

⁴ “ ‘Ũrĩrĩ o wothe mũndũ ũcio ũkuura angĩkomera nĩũkanyitwo nĩ thaahu, na kĩndũ o gĩothe kĩrĩa angĩkarĩra nĩgĩkanyitwo nĩ thaahu. ⁵ Mũndũ ũrĩa ũngĩhutia ũrĩrĩ ũcio no nginya athambie nguo ciake na ethambe na maaĩ, na atiinde arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ. ⁶ Mũndũ o wothe ũngĩkarĩra kĩndũ gĩkarĩrwo nĩ mũndũ ũcio ũroira, no nginya athambie nguo ciake na ethambe na maaĩ, na atiinde arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ.

⁷ “ ‘Mũndũ o wothe ũngĩhutia mũndũ ũcio ũroira no nginya athambie nguo ciake na ethambe na maaĩ, na atiinde arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ.

⁸ “ ‘Mũndũ ũcio ũroira angĩtuĩra mũndũ ũtarĩ na thaahu mata-rĩ, mũndũ ũcio no nginya athambie nguo ciake na ethambe na maaĩ, na atiinde arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ.

⁹ “ ‘Matandĩko mothe marĩa mũndũ ũcio ũroira angĩkarĩra akuuĩtwo nĩ nyamũ, nĩmakanyitwo nĩ thaahu, ¹⁰ nake mũndũ o wothe ũngĩhutia kĩndũ o na kĩmwe gĩkarĩre nĩ mũndũ ũcio, nĩakanyitwo nĩ thaahu o nginya hwaĩ-inĩ; ũrĩa wothe ũngĩũngania indo icio no nginya athambie nguo ciake na ethambe na maaĩ, na atiinde arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ.

¹¹ “ ‘Mũndũ ũcio ũkuura angĩhutia mũndũ atethambĩte moko na maaĩ, mũndũ ũcio ahutia no nginya athambie nguo ciake na ethambe na maaĩ, na atiinde arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ.

¹² “ ‘Nyũngũ ya rĩũmba ĩrĩa mũndũ ũcio angĩhutia, no nginya yũragwo, na kĩndũ gĩothe kĩa mbaũ no nginya gĩkamũrwo na maaĩ.

¹³ “ ‘Rĩrĩa mũndũ ũcio angĩhonio mũrimũ ũcio wa kuura, nĩageterera mũthenya mũgwanja nĩguo ambĩrĩrie gũtherio gwake; no nginya athambie nguo ciake na ethambe na maaĩ, matahĩtwo o hĩndĩ ĩyo, nake nĩagathirwo nĩ thaahu. ¹⁴ Mũthenya wa kanana wakinya, no nginya arute ndirahũgĩ igĩrĩ kana tũtutuura twĩrĩ, athiĩ mbere ya Jehova hau itonyero rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo na acinengere mũthĩnjĩri-Ngai. ¹⁵ Nake mũthĩnjĩri-Ngai nĩagaciruta igongona, ĩmwe ĩrĩ iruta rĩa kũhoroherio

mehia na ĩrĩa ĩngĩ ĩrĩ iruta rĩa njino. Ũguo nĩguo akaahoroheria mũndũ ũcio hau mbere ya Jehova, nĩ ũndũ wa kuura gwake.

16 “ ‘Rĩrĩa mũndũ mũrũme angiumwo nĩ hinya wa arũme, no nginya ethambe mwĩrĩ wothe na maaĩ, na atiinde arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ. 17 Nguo o yothe kana rũũa ingĩitĩkĩrwo nĩ hinya wa arũme handũ, no nginya ithambio na maaĩ, na itiinde ĩrĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ. 18 Rĩrĩa mũndũ mũrũme akomania na mũndũ-wa-nja, nake oimwo nĩ hinya wa arũme, o eerĩ no nginya methambe na maaĩ, nao matiinde marĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ.

19 “ ‘Rĩrĩa mũndũ-wa-nja ekuura ihinda-inĩ rĩake rĩa mweri, nĩagaikara mĩthenya mũgwanja arĩ na thaahu, nake mũndũ o wothe ũngĩmũhutia, atiinde arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ.

20 “ ‘Kĩndũ o gĩothe angĩkomera ihinda-inĩ rĩake rĩa mweri nĩgĩkanyitwo nĩ thaahu, na kĩndũ o gĩothe angĩkarĩra nĩgĩkanyitwo nĩ thaahu. 21 Mũndũ o wothe ũngĩhutia ũrĩrĩ wake no nginya athambie nguo ciake na ethambe mwĩrĩ na maaĩ, nake atiinde arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ. 22 Mũndũ o wothe ũngĩhutia kĩndũ o gĩothe aikarĩire no nginya athambie nguo ciake na ethambe mwĩrĩ na maaĩ, nake atiinde arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ. 23 Kĩndũ kũ kĩngĩkorwo nĩ ũrĩrĩ, kana o kĩndũ kĩngĩ mũndũ-wa-nja ũcio aikarĩire, hĩndĩ ĩyo mũndũ wothe angĩkihutia, nĩagatinda arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ.

24 “ ‘Mũndũ mũrũme angĩkoma nake na ahutio nĩ thakame ya ihinda rĩake rĩa mweri, nĩagaikara arĩ na thaahu mĩthenya mũgwanja; nanguo ũrĩrĩ o wothe angĩkomera nĩũkanyitwo nĩ thaahu.

25 “ ‘Rĩrĩa mũndũ-wa-nja angiura thakame ategũtigithĩria mĩthenya mĩngĩ ihinda rĩtarĩ rĩake rĩa mweri, kana kuura kũngĩ gũkĩrĩte ihinda rĩake rĩa mweri, nĩagaikara arĩ na thaahu rĩrĩa rĩothe ekuura ũguo, o ta ũrĩa akoragwo arĩ na thaahu ihinda-inĩ rĩake rĩa mweri. 26 ũrĩrĩ wothe ũrĩa angĩkoma rĩrĩa rĩothe ekuura ũguo, nĩũkanyitwo nĩ thaahu, o ta ũrĩa ũrĩrĩ wake ũkoragwo na thaahu ihinda-inĩ rĩake rĩa mweri, na kĩrĩa gĩothe angĩkarĩra nĩ gĩkaanyitwo nĩ thaahu, o ta ũrĩa gũkoragwo ihinda-inĩ rĩake rĩa mweri. 27 Mũndũ o wothe angĩcihutia nĩakanyitwo nĩ thaahu; nake no nginya athambie nguo ciake na ethambe mwĩrĩ na maaĩ, na atiinde arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ.

28 “ ‘Aarĩkia gũtiga kuura, nĩageterera mĩthenya mũgwanja, na thutha ũcio nĩagathirwo nĩ thaahu. 29 Mũthenya wa kanana wakinya, no nginya arute ndirahũgĩ ĩgĩrĩ kana tũtutuura twĩrĩ, acirehere mũthĩnjĩri-Ngai hau itoonyero rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo. 30 Mũthĩnjĩri-Ngai nĩakaruta ĩmwe ĩrĩ iruta rĩa kũhoroherio mehia, nayo ĩyo ĩngĩ ĩrĩ iruta rĩa njino. Ũguo nĩguo mũthĩnjĩri-Ngai akaamũhoroheria hau mbere ya Jehova nĩ ũndũ wa thaahu wa kuura kũu gwake.

31 “ ‘No nginya mwehanĩrĩrie andũ a Isiraeli na indo iria ingĩmagwatia thaahu, nĩgeetha matikanakue marĩ na thaahu nĩ ũndũ wa gũthaahia gĩkaro gĩakwa kĩrĩa kĩrĩ gatagatĩ kao.’ ”

32 Macio nĩmo mawatho marĩa makoniĩ mũndũ ũrĩa ũkuura, na ma mũndũ o wothe ũrĩa ũnyititwo nĩ thaahu nĩ ũndũ wa kuumwo nĩ hinya wa arũme, 33 na ma mũndũ-wa-nja nĩ ũndũ wa ihinda rĩake rĩa mweri, na ma mũndũ mũrũme kana mũndũ-wa-nja ũrĩa ũkuura, na ma mũndũ mũrũme ũrĩa ũngĩkoma na mũndũ-wa-nja ũrĩa ũrĩ na thaahu.

16

Müthenya wa Kūhoroherio Mehia

¹ Nake Jehova akīarīria Musa thuutha wa gīkuū kīa ariū arīa eerī a Harūni arīa maakuire rīrīa mookire magīkuhīrīria mbere ya Jehova.

² Jehova akīira Musa atīrī: “Īra mūrū wa nyūkwa Harūni ndagatoonyage o rīrīa enda Handū-harīa-Hatheru-Mūno, hau thuutha wa gītambaya gīa gūcuuria kīrīa kīrī mbere ya gītī gīa tha kīrīa kīrī igūrū wa ithandūkū rīa kīrīkanīro ndakae gūkua, tondū hau nīho ndīyumagīria ndī thīnī wa itu hau igūrū wa gītī gīa tha.

³ “Ūū nīguo Harūni arītoonyaga harīa haamūre: arītoonyaga na gategwa ka iruta rīa kūhoroherio mehia, na ndūrūme ĩmwe ya iruta rīa njino. ⁴ Nīarīhumbaga kanjū ya gatani ĩrīa nyamūre, na thuruarī cia thīnī cia gatani iriganie na mwīrī wake, nīarīhotoraga mūcibi ūrīa wa gatani, na akeoha kīremba kīrīa gīa gatani. Icio nīcio nguo iria nyamūre; nī ūndū ūcio no nginya ethambe na maaī mbere ya gūcīhumba.* ⁵ Nīakoya thenge igīrī cia iruta rīa kūhoroherio mehia, na ndūrūme ya iruta rīa njino kuuma kūrī kīrīndī kīa andū a Isiraeli.

⁶ “Harūni nīakaruta ndegwa ĩyo ĩrī iruta rīa kūhoroherio mehia make mwene nīguo ehoroherie we mwene na nyūmba yake. ⁷ Ningī nīakoya thenge icio cierī acineane hau mbere ya Jehova itoonyero-inī rīa Hema-ya-Gūtūnganwo. ⁸ Nīagacuukīra thenge icio cierī mītī, ūmwe nī wa Jehova, nago ūcio ūngī nī wa mbūri ya kūrēkererio ĩkuuithītio mehia. ⁹ Harūni nīakaruta thenge ĩrīa ĩkaagūrwo nī mūtī wa mwena wa Jehova, amīrute ĩrī igongona rīa kūhoroherio mehia. ¹⁰ No thenge ĩrīa ĩkaagūrwo nī mūtī ĩtuīke ya kūrēkererio ĩkuuithītio mehia nīkaneanwo mbere ya Jehova ĩrī muoyo, ĩtuīke ya kūhorohanīria, na ūndū wa kūmīrekereria ĩthīire werū-inī, ĩrī yo ya kūrēkererio ĩkuuithītio mehia.

¹¹ “Harūni nīakarehe ndegwa ĩyo ĩtuīke ya iruta rīa mehia make mwene, nīguo ehoroherie we mwene na nyūmba yake, na nīagathīnja ndegwa ĩyo nī ūndū wa iruta rīa kūhoroherio mehia make mwene. ¹² Nīakoya rūgīo rwa ūbani rūiyūrītio makara ma mwaki marutītwo kīgongona-inī mbere ya Jehova, na ngundi igīrī cia ūbani mūhinyu ūrīa ūtararīkaga wega, na acitware na kūu thuutha wa gītambaya gīa gūcuurio. ¹³ Nīagekīra ūbani ūcio mwaki-inī mbere ya Jehova, nayo ndogo ya ūbani ūcio nīgathiīka gītī kīu gīa tha, kīu kīrī igūrū rīa ithandūkū rīa Ūira, nīguo ndagakue. ¹⁴ Ningī nīakoya thakame ĩmwe ya ndegwa ĩyo na kīara gīake, amīminjaminje mwena wa mbere wa gītī kīu gīa tha; ningī nīakaminjaminja ĩmwe yayo na kīara gīake maita mūgwanja hau mbere ya gītī kīu gīa tha.

¹⁵ “Ningī nīagathīnja thenge ĩrīa ya iruta rīa kūhoroherio mehia makonī andū acio, na atware thakame yayo thuutha wa gītambaya gīa gūcuurio, eke nayo o ta ūrīa eekire thakame ya ndegwa ĩyo: amīminjaminje igūrū rīa gītī kīu gīa tha o na mbere yakīo. ¹⁶ Ūguo nīguo akaahoroheria Handū-harīa-Hatheru-Mūno tondū wa thaahu na ūremi wa andū a Isiraeli, kūrīngana na mehia mao mothe. Na ūguo noguo ageeka nī ūndū wa Hema-ya-Gūtūnganwo, ĩrīa ĩrī gatagatī kao na thaahu wao. ¹⁷ Gūtīrī mūdū o na ūrīkū ūgaakorwo thīnī wa Hema-ya-Gūtūnganwo kuuma ihinda rīrīa Harūni agaathī kūhoroheria Handū-harīa-Hatheru-Mūno nginya hīndī ĩrīa akoima ho, arīkītie kwīhoroheria

* **16:4** Nguo cia athīnjīri-Ngai ciaigawo thīnī wa hekarū (Ezek 44:17-19).

we mwene, na akahoroheria nyũmba yake na akahoroheria kĩrĩndĩ gĩothe gĩa Isiraeli.

¹⁸ “Ningĩ nĩakoima athiĩ kĩgongona-inĩ kĩrĩa kĩrĩ hau mbere ya Jehova akĩhoroherie. Nĩakoya thakame ĩmwe ya ndegwa ĩyo, na thakame ĩmwe ya thenge, amĩhake hĩa ciothe cia kĩgongona kũu. ¹⁹ Nĩakaminjaminja thakame ĩmwe na kĩara gĩake igũrũ rĩakĩo maita mũgwanja, agĩtherie na akĩamũre nĩguo gĩthirwo nĩ thaahu wa andũ a Isiraeli.

²⁰ “Harũni aarĩkia kũhoroheria Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno, na Hema-ya-Gũtũnganwo na kĩgongona kũu, nĩakarehe thenge ĩrĩa ĩrĩ muoyo. ²¹ Nĩakaigĩrĩra moko make meerĩ igũrũ rĩa mũtwe wa thenge ĩyo ĩrĩ muoyo, na oimbũrĩre hau igũrũ rĩayo waganu wothe na ũremi wa andũ a Isiraeli, oimbũre mehia mao mothe, amacookererie igũrũ rĩa mũtwe wayo. Nĩakarekereria thenge ĩyo ĩĩthĩre werũ-inĩ ĩmenyereirwo nĩ mũndũ ũrĩa ũthuurĩrwo wĩra ũcio. ²² Thenge ĩyo nĩgakuuithio mehia mao mothe, ĩmatware kũndũ kũrĩa gũtatũragwo nĩ Andũ; nake mũndũ ũcio nĩakarekereria thenge ĩyo na kũu werũ-inĩ.

²³ “Harũni nĩagacooka atoonye Hema-ya-Gũtũnganwo arute nguo icio cia gatani iria eekĩrire mbere ya gũtoonya Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno, nake acitige kuo. ²⁴ Nĩagethamba mwĩrĩ na maaĩ, arĩ handũ hatheru na acooke ehumbe nguo ciake cia ndũire. Acooke oime nja na erutĩre iruta rĩa njino nĩ ũndũ wake mwene, na arute iruta rĩa njino nĩ ũndũ wa andũ, nĩguo ehoroherie we mwene na ahoroherie andũ arĩa angĩ. ²⁵ Ningĩ nĩagacinĩra maguta ma iruta rĩa kũhoroherio mehia igũrũ rĩa kĩgongona.

²⁶ “Mũndũ ũcio ũrekagĩrĩria thenge ĩyo ya gũkuuithio mehia no nginya athambie nguo ciake na ethambe mwĩrĩ na maaĩ; thuutha ũcio acooke atoonye kambĩ. ²⁷ Ndegwa ĩyo na thenge, iria cia iruta rĩa kũhoroherio mehia, iria thakame yacio yatwarĩtwo Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno ya kũhorohanĩria, no nginya ciumio nja ya kambĩ; njũa ciacio na nyama, na mahu ciothe icinwo ihĩe biũ. ²⁸ Mũndũ ũrĩa ũgacicina no nginya agaathambia nguo ciake na ethambe mwĩrĩ na maaĩ; thuutha ũcio no acooke atoonye kambĩ.

²⁹ “Ũndũ ũyũ ũgũtuĩka watho mwandĩke wa kũrũmagĩrĩrwo hĩndĩ ciothe nĩ inyuĩ: Mũthenya wa ikũmi mweri-inĩ wa mũgwanja no nginya mwĩimage irio, na mũtikarutage wĩra o na ũrĩkũ, arĩ mũndũ ũciarĩrwo bũrũri wanyu, kana arĩ mũgeni ũrĩa ũtũũranagia na inyuĩ, ³⁰ tondũ mũthenya ũcio nĩmũkahoroherio, nĩguo mũtherio. Hĩndĩ ĩyo nĩmũgatherio kuuma kũrĩ mehia manyu mothe mũrĩ hau mbere ya Jehova. ³¹ ĩyo nĩ Thabatũ ya kũhurũka, na no nginya mwĩimage irio; ũyũ nĩ watho mwandĩke wa kũrũmagĩrĩrwo hĩndĩ ciothe. ³² Mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũitĩrĩrie maguta na akaamũrwo gũcooka ithenya rĩa ithe ta mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene nĩwe ũkaahoroheria andũ. Nĩakehumbaga nguo iria nyamũre cia gatani ³³ na ahoroherie Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno, na Hema-ya-Gũtũnganwo, na kĩgongona, na athĩnjĩri-Ngai, na andũ othe a mũingĩ wa Isiraeli.

³⁴ “Ũndũ ũyũ ũgũtuĩka watho mwandĩke wa kũrũmagĩrĩrwo hĩndĩ ciothe nĩ inyuĩ; horohio ĩrĩrutagwo riita rĩmwe o mwaka nĩ ũndũ wa mehia mothe ma andũ a Isiraeli.”

Na gũgũkwo o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa gwĩkagwo.

17

Kũgĩrio Kũrĩa Thakame

¹ Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ² “Arĩria Harũni, na ariũ ake na andũ othe a Isiraeli, ũmeere atĩrĩ: ‘Ũũ nĩguo Jehova aathanĩte: ³ Mũndũ o wothe Mũisiraeli ũrĩrutaga igongona rĩa ndegwa, kana rĩa gatũrũme, kana rĩa mbũri thĩinĩ wa kambĩ kana nja ya kambĩ, ⁴ handũ ha kũrĩrehe itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo, arĩrute rĩrĩ igongona rĩa kũrutĩrwo Jehova hau mbere ya Hema-ĩria-Nyamũre ya Jehova-rĩ, mũndũ ũcio nĩagatuuo arĩ na mahĩtia ma gũita thakame; mũndũ ũcio nĩaitĩte thakame, na no nginya aingatwo kuuma kũrĩ andũ ao. ⁵ Ũndũ ũyũ nĩwagũtũma andũ a Isiraeli matwaragĩre Jehova magongona marĩa rĩu mararutĩrwo werũ-inĩ. No nginya mamarehagĩre mũthĩnjĩri-Ngai, ũguo nĩ kuuga kũrĩ Jehova, hau itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo, marutwo marĩ maruta ma ũiguano. ⁶ Mũthĩnjĩri-Ngai nĩakaminjaminja thakame kĩgongona-inĩ kĩa Jehova hau itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo, na acine maguta marĩ mũtararĩko mwega wa gũkenia Jehova. ⁷ Matikanacooke o na rĩ kũruta magongona mao o na marĩkũ kũrĩ mĩhianano ya mbũri ĩria mahũũraga ũmaraya nayo. Ũyũ nĩ watho mwandĩke wa kũrũmagĩrĩrwo hĩndĩ ciothe kũrĩ o, na kũrĩ njiarwa iria igooka.’

⁸ “Meere atĩrĩ: ‘Mũisiraeli o wothe, kana mũgeni o na ũrĩkũ ũtũũranagia nao, ũkaaruta iruta rĩa njino, kana arute igongona, ⁹ na ndarĩtware hau itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo arĩrutĩre Jehova-rĩ, mũndũ ũcio no nginya aingatwo kuuma kũrĩ andũ ao.

¹⁰ “ ‘Mũisiraeli wothe kana mũgeni o wothe ũtũũranagia nao ũkaarĩa thakame o yothe, nĩngahũgũkĩra mũndũ ũcio ũrĩite thakame, na nĩngamũingata kuuma kũrĩ andũ ao. ¹¹ Nĩgũkorwo muoyo wa kĩũmbe ũrĩ thĩinĩ wa thakame, na nĩyo ndĩmũheete mwĩhorohagĩrie nayo kĩgongona-inĩ; thakame nĩyo ĩhorohagĩria muoyo wa mũndũ. ¹² Nĩ ũndũ ũcio ngwĩra andũ a Isiraeli atĩrĩ, “Gũtirĩ mũndũ o na ũmwe thĩinĩ wanyu wagĩrĩrwo nĩ kũrĩa thakame, o na mũgeni ũrĩa ũtũũranagia na inyuĩ ndakanarĩe thakame.”

¹³ “ ‘Mũisiraeli o wothe, kana mũgeni o wothe ũtũũranagia na inyuĩ, ũkaaguĩma nyamũ kana nyoni o yothe ĩngĩrĩio, no nginya agaita thakame yayo thĩ, acooke amĩthike na tĩiri, ¹⁴ tondũ muoyo wa kĩũmbe gĩothe nĩ thakame yakĩo. Nĩkĩo njĩrĩite andũ a Isiraeli atĩrĩ, “Mũtikanarĩe thakame ya kĩũmbe o gĩothe, tondũ muoyo wa kĩũmbe nĩ thakame yakĩo; mũndũ o wothe ũngĩmĩrĩa no nginya aingatwo.”

¹⁵ “ ‘Mũndũ o wothe, arĩ wa gũciarĩrwo bũrũri wanyu kana arĩ mũgeni, angĩkaarĩa nyamũ ĩkuĩte kana ĩtambuurangĩtwo nĩ nyamũ cia gĩthaka-rĩ, no nginya agaathambia nguo ciake na ethambe na maaĩ, na atiinde na thaahu nginya o hwaĩ-inĩ; thuutha ũcio nĩagathirwo nĩ thaahu. ¹⁶ No angĩkaaga gũthambia nguo ciake na aage gwĩthamba-rĩ, nĩagacookererwo nĩ ũũru ũcio wake.’ ”

18

Gũkomania kũrĩa Kũgirie

¹ Nake Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ² “Arĩria andũ a Isiraeli, ũmeere atĩrĩ: ‘Nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu. ³ Mũtikaneke maũndũ marĩa andũ a Misiri, kũrĩa mwatũũraga, meekaga, na mũtikaneke maũndũ marĩa mekagwo bũrũri wa Kaanani, kũrĩa ndĩramũtwara. Mũtikarũmĩrĩre mĩthĩire yao. ⁴ No nginya mwathĩkagĩre mawatho makwa na mũmenyagĩrĩre gwathĩkĩra kĩrĩra kĩa watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo. Nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu. ⁵ Tũũrai mũrũmĩtie kĩrĩra kĩa watho

wakwa wa kūrūmīrīrwo, na mawatho makwa, nīgūkorwo mūdū ūrīa ūrīmathīkagīra nīarītūūrīo muoyo nīmo. Nī nī nī Jehova.

6 “ ‘Gūtīrī mūdū o na ūrīkū ūgaathengerera mūdū wa nyūmba yake nīguo makomanie; nī nī nī Jehova.

7 “ ‘Ndūkanacōnorithie thoguo nī ūndū wa gūkoma na nyūkwa. Ūcio nī nyūkwa; ndūkanakome nake.

8 “ ‘Ndūkanakome na mūtumia wa thoguo; ūguo nī gūconorithia thoguo.

9 “ ‘Ndūkanakome na mwarī wa nyūkwa, kana mwarī wa thoguo ūrīa mūciarītwo nī ithe ūmwe kana mwarī wa nyūkwa ūrīa mūtārī a ithe ūmwe.

10 “ ‘Ndūkanakome na mwarī wa mūrūguo kana mwarī wa mwarīguo; ūguo nī gwīconorithia.

11 “ ‘Ndūkanakome na mwarī wa mūdū-wa-nja wa thoguo, ūrīa ūciarītwo nī thoguo; ūcio no ta mwarī wa nyūkwa.

12 “ ‘Ndūkanakome na mwarī wa nyina na thoguo; ūcio nī mūdū wa nyūmba ya thoguo.

13 “ ‘Ndūkanakome na tataguo, ūcio nī mūdū wa nyūmba īmwe na nyūkwa.

14 “ ‘Ndūkanacōnorithie mūrū wa nyina na thoguo, na ūndū wa gūthengerera mūtumia wake nīguo mūkomanie; ūcio nī tataguo.

15 “ ‘Ndūkanakome na mūtumia wa mūrūguo. Ūcio nī mūtumia wa mūrūguo; ndūkanakome nake.

16 “ ‘Ndūkanakome na mūtumia wa mūrū wa nyūkwa; ūguo nīgūconorithia mūrū wa nyūkwa.

17 “ ‘Ndūkanakome na mūdū-wa-nja ūcooke ūkome na mwarī. Ndūkanakome na mwarī wa mūrū, kana mwarī wa mwarī; acio nī andū a nyūmba yake. Ūcio nī waganu.

18 “ ‘Ndūkanahīkie mwarī wa nyina na mūtumia waku atuīke mūrū wa mūtumia waku, ūkomage nake mūtumia waku arī muoyo.

19 “ ‘Ndūkanathengerere mūdū-wa-nja mūkomanie rīrīa arī na thaahu wa hīndī yake ya mweri.

20 “ ‘Ndūkanakome na mūtumia wa mūdū ūngī, ndūgethaahie nake.

21 “ ‘Mūtikananeane ciana cianyu irutīrwo Moleku igongona, mūtikanathaahie rītwa rīa Ngai wanyu. Nī nī nī Jehova.

22 “ ‘Ndūkanakome na mūdū mūrūme ta ūrīa mūdū akomaga na mūdū-wa-nja; ūndū ūcio ūrī magigi.

23 “ ‘Ndūkanakome na nyamū nawe wīthaahie nayo. Mūdū-wa-nja ndakanetware harī nyamū akome nayo; gwīka ūguo nī waganu mūkīru njano.

24 “ ‘Mūtikanethaahie na ūndū o na ūmwe wa macio, tondū ūguo nīguo ndūrīrī iria ngūingata imweherere ciethaahirie. ²⁵ O nago būrūrī nīwathaahirio; nī ūndū ūcio ngīūherithīria mehia maguo, nago būrūrī ūcio ūgītahīka arīa maatūrāga kuo. ²⁶ No inyuī, no nginya mūrūmie kīrīra kīa watho wa kūrūmīrīrwo, na mawatho makwa. Andū arīa maciarīrwo būrūrī wanyu, kana ageni arīa matūrānāgia na inyuī, matikaneeke ūndū o na ūrīkū wa macio marī magigi, ²⁷ nīgūkorwo maūdū macio mothe nīmo meekagwo nī andū arīa maatūrāga būrūrī ūcio mbere yanyu, nago būrūrī ūcio ūkīnyīitwo nī thaahu. ²⁸ O na inyuī mūngīgwatia būrūrī ūcio thaahu, nīūkāmūtahīka o ta ūrīa watahīkire arīa maatūrāga kuo mbere yanyu.

29 “ ‘Mündũ o wothe ũngĩka ũndũ o na ũmwe wa maũndũ macio marĩ magigi, andũ ta acio no nginya maingatwo kuuma kũrĩ andũ ao. ³⁰ Rũmiai maũndũ marĩa ndĩmwathĩte na mũtikanarũmĩrĩre mĩtugo ĩyo ĩrĩ magigi, ĩrĩa yekagwo mũtaanoka, na mũtikanethaahie nayo. Nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu.’ ”

19

Mawatho ma Mĩthemba Mĩthemba

¹ Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ² “ ‘Arĩria kĩũngano gĩothe kĩa Isiraeli, ũmeere atĩrĩ, ‘Tuĩkai atheru tondũ nĩ, Jehova Ngai wanyu, ndĩ mũtheru.

³ “ ‘O mũndũ wanyu no nginya atĩie nyina na ithe, na no nginya mũrũmagie Thabatũ ciakwa. Nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu.

⁴ “ ‘Mũtikanandirike, mũhooyage mĩhianano kana mwĩthondekere ngai cia kĩgera gĩtweketio. Nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu.

⁵ “ ‘Rĩrĩa mũkũrutĩra Jehova igongona rĩa ũiguano, rĩrutagei na njĩra ĩrĩa ĩngĩtũma igongona rĩu rĩanyu rĩitĩkĩrĩke. ⁶ Igongona rĩu mũrĩrĩage o mũthenya ũcio rĩarutwo, kana mũthenya ũyũ ũngĩ; kĩndũ o gĩothe kĩa rĩo kĩngĩtigara gĩkinyie mũthenya wa gatatũ, no nginya gĩcinwo kĩhĩe biũ. ⁷ Kĩndũ o na kĩrĩkũ kĩarĩo kĩngĩkaarĩo mũthenya wa gatatũ, igongona rĩu ti rĩtheru na rĩtigetĩkĩrwo. ⁸ Mündũ o wothe ũngĩrĩrĩa mũthenya wa gatatũ, nĩagacookerwo nĩ ũũru ũcio ekĩte, tondũ nĩathaahĩtie kĩndũ kĩarutĩrwo Jehova kĩrĩ gĩtheru; mũndũ ũcio no nginya aingatwo kuuma kũrĩ andũ ao.

⁹ “ ‘Rĩrĩa mũkũgetha irio bũrũri-inĩ wanyu, mũtikanagethe nginya ndeere-inĩ cia mĩgũnda yanyu, o na mũtikanonganie rũitĩki rwa magetha manyu. ¹⁰ Mũtigacookage rĩngĩ kũhaara mĩgũnda-inĩ yanyu ya mĩthabibũ, o na mũtikahaarage thabibũ iria igũite thĩ. Citigagĩriei andũ arĩa athĩni na arĩa ageni. Nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu.

¹¹ “ ‘Mũtikanaiye.

“ ‘Mũtikanaheenie.

“ ‘Mündũ ndakanaheenie ũrĩa ũngĩ.

¹² “ ‘Mũtikanehĩte na maheeni mũkĩgwetaga rĩitwa rĩakwa, na nĩ ũndũ ũcio mũthaahie rĩitwa rĩa Ngai wanyu. Nĩ nĩ nĩ Jehova.

¹³ “ ‘Mũtikaheenie mũndũ ũrĩa ũngĩ, muoe indo ciake kana mũmũtunye indo ciake.

“ ‘Mũtikanaikarie mũcaara wa mũruti wa wĩra ũkinyie rũciũ.

¹⁴ “ ‘Mũtikanarume mũndũ ũtaiguaga, kana mũigĩre mũtumumu kĩndũ gĩa kũmũhĩnga, no mwĩtigagĩrei Ngai wanyu. Nĩ nĩ nĩ Jehova.

¹⁵ “ ‘Mũtikanoogomie kĩhoo; ndũkanacaĩre mũndũ tondũ nĩ mũthĩni kana mũndũ mũnene ũrĩ igweta, no tuagĩrai mũndũ ũrĩa ũngĩ ciira na kĩhoo.

¹⁶ “ ‘Mũtikanorũũre mũgĩcambanagia gatagatĩ-inĩ ka andũ anyu.

“ ‘Mũtikaneke ũndũ ũngĩrehere mũndũ ũrĩa ũngĩ ũgwati. Nĩ nĩ nĩ Jehova.

¹⁷ “ ‘Ndũkanathũũre mũrũ wa thoguo ngoro-inĩ yaku. Kaanagia mũndũ ũrĩa ũngĩ maũndũ ũtekũhithĩrĩa nĩgeetha ndũkanagwatanĩre nake mahĩtia-inĩ make.

¹⁸ “ ‘Ndũkanerĩhĩrie kana ũtume mũndũ wanyu ũthũ, no endaga mũndũ ũrĩa ũngĩ o ta ũrĩa wĩyendete wee mwene. Nĩ nĩ nĩ Jehova.

¹⁹ “ ‘Rũmagiai uge wakwa.

“ ‘Ndũkanaciarithanie nyamũ itarĩ cia kĩruka kĩmwe.

“ ‘Ndũkanahaande mũgũnda waku mbeũ mĩthemba ĩrĩ.

“Ndūkanehumbe nguo itumitwo na ndigi mĩthemba ĩrĩ itahaanaine.

20 “Mũndũ mūrũme angĩkoma na mũndũ-wa-nja ngombo, nake aakoro nĩmũũrie nĩ mũndũ ũngĩ, no ndakũũritwo kana akarekererio, no nginya maherithio ta ũrĩa kwagĩrĩre. No matikooragwo, tondũ mũndũ-wa-nja ũcio ndatigĩte gũtuĩka ngombo. 21 Nake mũndũ mūrũme ũcio-rĩ, no nginya arute ndūrũme, amĩtware itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo ĩtuĩke iruta rĩa kũrutĩrwo Jehova rĩa kũhoroherio mahĩtia. 22 Mũthĩnjĩri-Ngai nĩakahoroheria mũndũ ũcio na ndūrũme ĩyo ya iruta rĩa mahĩtia, ĩrutĩrwo hau mbere ya Jehova nĩ ũndũ wa rĩhĩa rĩu ehĩtie, nake nĩakarekerwo rĩhĩa rĩake.

23 “Rĩrĩa mũgaatoonya bũrũri ũcio wa Kaanani, na mũhaande mĩtĩ ya mĩthemba yothe ĩciaraga maciaro-rĩ, nĩ mũgaatua atĩ maciaro macio marĩ na thaahu. Ihinda rĩa mĩaka ĩtatũ nĩmũkamatua atĩ marĩ na thaahu, na matikanarĩo. 24 Mwaka wa kana, maciaro mothe mayo nĩmagatuĩka matheru, matuĩke maruta ma kũgoocithia Jehova. 25 No mwaka wa gatano, no mūrĩe maciaro mayo. Ũguo nĩguo magetha manyu makoongerereka. Nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu.

26 “Mũtikanarĩe nyama ĩrĩ na thakame thĩinĩ wayo.

“Mũtigekage maũndũ ma kũragũra kana ma kũrogana.

27 “Mũtikanenje njuĩrĩ cianyu thikĩrĩrio-inĩ kana mũrengi mĩthia ya nderu cianyu.

28 “Mũtikanetemange mĩrĩ yanyu nĩ ũndũ wa andũ arĩa akuũ, kana mwĩkĩre marũũri mĩrĩ-inĩ yanyu. Nĩ nĩ nĩ Jehova.

29 “Ndūkanaagithie mwarĩguo gĩtĩo na ũndũ wa kũmũrekereria atuĩke mũmaraya, kana ũndũ ũcio ũtũme bũrũri ũgarũrũkĩre ũmaraya, na ũiyũrwo nĩ waganu.

30 “Menyagĩrĩrai Thabatũ ciakwa, na mũtĩage handũ hakwa harĩa haamũre. Nĩ nĩ nĩ Jehova.

31 “Mũtikanatuĩrie maũndũ kũrĩ andũ arĩa marĩ maroho ma kũragũra kana arogi, nĩgũkorwo nĩmakamũgwatia thaahu. Nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu.

32 “Rũgamagĩrai andũ arĩa akũrũ, mũmatĩage; heagai andũ arĩa akũrũ gĩtĩo, na mwĩtigagĩre Ngai wanyu. Nĩ nĩ nĩ Jehova.

33 “Hĩndĩ ĩrĩa mũgeni aatũũrania na inyuĩ bũrũri-inĩ wanyu, mũtikanamwĩke ũũru. 34 Mũgeni ũrĩa ũtũũranagia na inyuĩ no nginya atuagwo taarĩ mũndũ ũciarĩrwo bũrũri wanyu. Mwendei ta ũrĩa mwĩendete inyuĩ ene, nĩgũkorwo o na inyuĩ mwarĩ ageni bũrũri wa Misiri. Nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu.

35 “Mũtikahũthagĩre ithimi itarĩ cia kĩhoo rĩrĩa mũgũthima ũraihi, kana ũritũ, kana ũingĩ. 36 Hũthagĩrai ithimi cia kĩhoo, na mahiga ma gũthima ma kĩhoo, na eba ya kĩhoo, na hini ya kĩhoo. Nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu ũrĩa wamũrutire bũrũri wa Misiri.

37 “Rũmagiai ĩrĩa ciakwa cia watho ciothe na mawatho makwa mothe, na mũmarũmagĩrĩre. Nĩ nĩ nĩ Jehova.’”

20

Kũherithio nĩ ũndũ wa Mehia

1 Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, 2 “Ĩra andũ a Isiraeli atĩrĩ: ‘Mũisiraeli o wothe kana mũgeni o wothe ũrĩa ũtũũraga bũrũri wa Isiraeli ũkaaheana ũmwe wa ciana ciake kũrĩ ngai ĩrĩa ĩtagwo Moleku, no nginya akooragwo. Mũingĩ wothe nĩ ũkaamũhũra na mahiga nyuguto. 3 Nĩngahũgũkĩra

mündũ ũcio, na nĩngamũingata kuuma kũrĩ andũ ao; tondũ wa kũheana ciana ciake kũrĩ Moleku, nĩathaahĩtie handũ hakwa harĩa haamũre na agathaahia rĩitwa rĩakwa itheru. ⁴ Mũingĩ ũcio wa andũ ũngĩkaaga kũherithia mündũ ũcio ũheanĩte ũmwe wa ciana ciake kũrĩ Moleku, mage kũmũũraga-rĩ, ⁵ nĩngahũgũkĩra mündũ ũcio, hamwe na andũ a nyũmba yake, na ndĩmaingate kuuma kũrĩ andũ ao, we mwene na arĩa othe mamũrũmagĩrĩra na kũhũũra ũmaraya na Moleku.

⁶ “ Nĩngahũgũkĩra mündũ ũrĩa ũtuĩragia maũndũ kuuma kũrĩ andũ arĩa marĩ na maroho ma kũragũra na kuuma kũrĩ arogi, nĩguo ahũũre ũmaraya na ũndũ wa kũmarũmĩrĩra, na nĩngamũingata kuuma kũrĩ andũ ao.

⁷ “ Mwiĩyamũrei mũtuĩke atheru tondũ nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu. ⁸ Rũmagiai irĩra ciakwa cia watho na mũcirũmagĩrĩre. Nĩ nĩ nĩ Jehova, ũrĩa ũmũtheragia.

⁹ “ Mündũ o wothe ũngĩruma ithe kana arume nyina, no nginya ooragwo. Nĩarumĩte ithe kana akaruma nyina, na thakame yake nĩkamũcookerera.

¹⁰ “ Mündũ mũrũme angĩtharia na mũtumia wa mündũ ũngĩ, atharie na mũtumia wa mündũ wa itũũra rĩake, itharia icio cierĩ, mündũ mũrũme ũcio na mũtumia, no nginya mooragwo.

¹¹ “ Mündũ mũrũme angĩkoma na mũtumia wa ithe, nĩaconorithĩtie ithe. Mündũ mũrũme ũcio na mũtumia ũcio eerĩ no nginya mooragwo; thakame yao nĩkamacookerera.

¹² “ Mündũ mũrũme angĩkoma na mũtumia wa mũriũ, eerĩ no nginya mooragwo. ũndũ ũcio mekĩte nĩ waganu ũkĩrĩte njano; thakame yao nĩkamacookerera.

¹³ “ Mündũ mũrũme angĩkoma na mündũ mũrũme ũngĩ ta ũrĩa mündũ akomaga na mündũ-wa-nja-rĩ, andũ acio eerĩ nĩmekĩte ũndũ ũrĩ magigi. No nginya mooragwo; thakame yao nĩkamacookerera.

¹⁴ “ Mündũ mũrũme angĩhikia mündũ-wa-nja na ahikie nyina, ũcio nĩ waganu. Mündũ mũrũme ũcio na andũ-a-nja acio eerĩ no nginya macinwo na mwaki, nĩgeetha gũtikanakorwo na waganu thĩinĩ wanyu.

¹⁵ “ Mündũ mũrũme angĩkoma na nyamũ-rĩ, no nginya mündũ ũcio ooragwo, na no nginya mũũrage nyamũ ĩyo.

¹⁶ “ Mündũ-wa-nja angĩitwarĩrĩra harĩ nyamũ nĩguo akome nayo-rĩ, nĩmũkooraga mündũ-wa-nja ũcio hamwe na nyamũ ĩyo. No nginya mündũ-wa-nja ũcio ooragwo na nyamũ ĩyo yũragwo; thakame yake nĩkamũcookerera, na thakame ya nyamũ ĩyo ĩmĩcookerere.

¹⁷ “ Mündũ mũrũme angĩhikia mwarĩ wa ithe, arĩ mwarĩ wa ithe kana wa nyina, na makomanie, icio nĩ njono. No nginya maingatwo mehere kuuma kũrĩ andũ ao. Nĩaconorithĩtie mwarĩ wa ithe. Na nĩagacookererwo nĩ ũũru ũcio ekĩte.

¹⁸ “ Mündũ mũrũme angĩkoma na mündũ-wa-nja hĩndĩ yake ya mweri, nĩaguũria riurĩro rĩake, o nake mündũ-wa-nja ũcio agakĩguũria riurĩro rĩa thakame yake. Andũ acio eerĩ nĩmakaingatwo kuuma kũrĩ andũ ao.

¹⁹ “ Ndũkanakome na tataguo kana mwarĩ wa nyina na thoguo, nĩ ũndũ gwĩka ũguo nĩ gũconorithia mündũ ũrĩa mũrĩ rũrĩra; inyuĩ eerĩ nĩmũgacookererwo nĩ ũũru ũcio mwĩkĩte.

²⁰ “ Mündũ angĩkoma na tatawe-rĩ, nĩaconorithĩtie mamawe. Nĩmagacookererwo nĩ ũũru ũcio mekĩte; magaakua matarĩ magĩa mwana.

²¹ “ Mündũ angĩhikia mũtumia wa mũrũ wa nyina ũcio nĩ thaahu, nĩaconorithĩtie mũrũ wa nyina. Megũtũũra matarĩ magĩa mwana.

22 “ ‘Rūmagiai irīra ciakwa ciothe cia watho, na mawatho makwa mūmarūmagīrīre, nīguo mūtūre būrūri ūrīa ndīramūtwarā, na nīgeetha ndūkanamūtahīke. 23 Mūtikanatūre kūrīngana na mītugo ya ndūrīrī iria ngūingata imweherere. Ndacimenire nī tondū nīciekire maūdū macio mothe. 24 No nī ngīmwīra atīrī, “Nīmūkegwatīra būrūri wao; nīngamūhe guo ūtuīke igai rīanyu, būrūri ūrī būthi wa iria na ūūkī.” Nī nī nī Jehova Ngai wanyu, ūrīa wamwamūre kuuma kūrī ndūrīrī.

25 “ ‘Nī ūndū ūcio no nginya mūkūūranage nyamū iria itarī thaahu na iria irī thaahu, na nyoni iria itarī thaahu na iria irī thaahu. Mūtikanethaahie na nyamū kana nyoni o na īrīkū, kana kīndū o gīothe gīthiagīra thī, iria ciothe ndaamūranirie tondū irī thaahu harī inyu. 26 No nginya mūtūke atheru harī nī, tondū nī, Jehova, ndī mūtheru, na nīndīmwanūranītie na ndūrīrī iria ingī mūtūke akwa kīūmbe.

27 “ ‘Mūdū mūrūme kana mūdū-wa-nja ūrī maroho marīa maragūraga kana mūrōgi thīnī wanyu, no nginya makooragwo. Mūmahūre na mahiga nyuguto. Thakame yao nīkamacookerera.’ ”

21

Mawatho ma Kūrūmīrwo nī Athīnjīri-Ngai

1 Nake Jehova akīra Musa atīrī, “Arīria athīnjīri-Ngai, nīo ariū a Harūni, ūmeere atīrī: ‘Mūthīnjīri-Ngai ndakanethaahie nī ūndū wa mūdū wao ūkuīte, 2 tiga no akorirwo arī mūdū wa nyūmba yake, ta nyina kana ithe, kana mūrīū kana mwarī, kana mūrū wa nyina, 3 kana mwarī wa nyina ūtarī mūhiku ūrīa ateithagia nī ūndū ndarī na mūthuuri, nī ūndū wake-rī, no ethaahie. 4 Ndakanethaahie nī ūndū wa athoni ake, na nī ūndū ūcio anyiitwo nī thaahu.

5 “ ‘Athīnjīri-Ngai matikanenjwo mītwe, kana marengerere mīthia ya nderu ciao kana metemange mīrī yao nī ūndū wa gūkuīrwo. 6 No nginya makorwo marī atheru harī Ngai wao, na matikanathaahie rīitwa rīa Ngai wao. Tondū nīo matwaragīra Jehova indo iria arutīrwo irī iruta rīa njino, nīcio irio cia Ngai wao, no nginya makorwo marī atheru.

7 “ ‘Athīnjīri-Ngai matikanahikie andū-a-nja arīa methaahītie na ūmaraya, kana arīa matiganīte na athuuri ao, tondū athīnjīri-Ngai nī atheru harī Ngai wao. 8 Matuagei atheru, tondū nīo marutagīra Ngai wanyu irio iria arutīrwo igongona. Matuagei atheru, tondū nī Jehova ndī mūtheru, o nī ūrīa ūmūtheragia.

9 “ ‘Mwarī wa mūthīnjīri-Ngai angūithaahia na gūtuīka mūmaraya, nīaconorithītie ithe; no nginya acinwo na mwaki.

10 “ ‘Mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene, ūrīa ūrī gatagatī ka ariū-a-ithe, na ūitīrīrio maguta mītwe na akaamūrwo nīguo ehumbage nguo cia ūthīnjīri-Ngai, ndakanarekererie njuīrī yake īikare itarī njanūre kana atembūrānge nguo ciake. 11 Ndakanatoonye handū harī kīimba. Ndakanethaahie o na aakorwo nī ūndū wa ithe kana nyina, 12 o na ndakanoime handū-harīa-haamūre ha Ngai wake, kana ahathaahie, tondū nīamūrītwo, agaitīrīrio maguta ma Ngai wake. Nī nī nī Jehova.

13 “ ‘Mūdū-wa-nja ūrīa akaahikia no nginya agaakorwo arī mūrītu gathirānge. 14 Ndakanahikie mūtumia wa ndigwa, kana mūtumia matiganīte na mūthuuriwe, kana mūdū-wa-nja wīthaahītie na ūmaraya, no akaahikia mūrītu gathirānge wa andū ao, 15 nīgeetha ndakanathaahie rūciaro rwake gatagatī ka andū ao. Nī nī nī Jehova, ūrīa ūmūtheragia.’ ”

16 Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, 17 “Ĩra Harũni atĩrĩ: ‘Harĩ njiarwa iria igooka, gũtirĩ mũndũ wa njiaro ciaku ũrĩ na kaũũgũ ũgaakuhĩrĩria nĩguo arutĩre Ngai wake irio cia igongona. 18 Gũtirĩ mũndũ o na ũmwe ũrĩ na kaũũgũ ũgaakuhĩrĩria: mũndũ mũtumumu kana gĩthua, kana mũndũ mũthũku ũthiũ, kana ũrĩ na wonje, 19 mũndũ mwonju kũgũrũ kana guoko, 20 mũndũ ũrĩ iguku kana mũhomu, mũndũ ũrĩ na kaũũgũ ka riitho, kana mũndũ ũrĩ na ironda iratogota kana iroira, kana mũthũku nyee. 21 Gũtirĩ mũndũ wa njiaro cia Harũni ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩ kaũũgũ ũgaakuhĩrĩria nĩguo atware maruta marĩa marutũirwo Jehova ma njino. Ūcio ũrĩ na kaũũgũ ndakanakuhĩrĩrie atĩ nĩguo arute irio icio cia Ngai wake cia igongona. 22 We no arĩe irio iria theru mũno cia Ngai wake, o na irio iria theru; 23 no rĩrĩ, nĩ ũndũ wa ũũgũ ũcio wake, ndakanakuhĩrĩrie gĩtambaya gĩa gũcuurio kana athengerere kĩgongona, nĩgeetha ndagathaahie handũ hau hakwa harĩa haamũre. Nĩ nĩ nĩ Jehova, ũrĩa ũmatheragia.’”

24 Nĩ ũndũ ũcio Musa akĩira Harũni na ariũ ake ũguo, o na akĩira andũ a Isiraeli othe.

22

Maruta marĩa Ngai Angũtĩkĩra

1 Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, 2 “Ĩra Harũni na ariũ ake matĩĩage maruta marĩa matheru marĩa andũ a Isiraeli maanyamũrĩire, nĩgeetha matikanathaahie rĩitwa rĩakwa itheru. Nĩ nĩ nĩ Jehova.

3 “Meere atĩrĩ, ‘Njiarwa iria igooka thuutha, mũndũ o na ũrĩkũ wa njiaro cianyu angĩgakorwo ethaahĩtie, nake akuhĩrĩrie maruta marĩa matheru marĩa andũ a Isiraeli maamũrĩire Jehova, mũndũ ũcio no nginya aingatwo, ehere mbere yakwa. Nĩ nĩ nĩ Jehova.

4 “ ‘Mũndũ wa njiaro cia Harũni angĩkorwo arĩ na mũrimũ wa ngoothi ũngĩgwatanio, kana mwĩrĩ wake ũkoira, ndakaarĩa indo iria theru irutĩtwo cia maruta, nginya agaathirwo nĩ thaahu. Ningĩ nĩakanyiitwo nĩ thaahu angĩkaahutia kĩndũ gĩthaahie nĩ kĩimba, kana ahutie mũndũ o wothe ũrĩa uumĩtwo nĩ hinya wa arũme, 5 o na kana angĩhutia kĩndũ o gĩothe kĩrĩa gĩtambaga thĩ kĩrĩa kĩngĩmũgwatia thaahu, kana ahutie mũndũ o na ũrĩkũ ũngĩtũma anyiitwo nĩ thaahu, o na thaahu ũcio ũngĩkorwo nĩ ũrĩkũ. 6 Mũndũ ũrĩa ũngĩhutia kĩndũ o na kĩrĩkũ ta kũ nĩakanyiitwo nĩ thaahu o nginya hwaĩ-inĩ. Ndakanarĩe kĩndũ o na kĩrĩkũ kĩa maruta marĩa maamũre, no akorirwo ethambĩte mwĩrĩ na maaĩ. 7 Riũa rĩathũa nĩagathirwo nĩ thaahu, na thuutha ũcio no arĩe maruta marĩa maamũre, tondũ nĩcio irio ciake. 8 Ndakanarĩe nyama cia nyamũ ĩkuĩte, kana nyama cia nyamũ ĩtambuurĩtwo nĩ nyamũ cia gĩthaka, nĩguo ndakae gũthaahio nĩcio. Nĩ nĩ nĩ Jehova.

9 “ ‘Athĩnjĩri-Ngai nĩmarũmagie mawatho makwa nĩgeetha matikahĩtagie, nao makue nĩ ũndũ wa kwaga gũtĩia mawatho macio. Nĩ nĩ nĩ Jehova ũrĩa ũmatheragia.

10 “ ‘Gũtirĩ mũndũ o na ũrĩkũ ũtarĩ wa nyũmba ya mũthĩnjĩri-Ngai wagĩrĩrwo nĩ kũrĩa maruta marĩa matheru, o na mũgeni wa mũthĩnjĩri-Ngai, kana mũruti wa wĩra gwake o nao matigacirĩe. 11 No mũthĩnjĩri-Ngai angĩgũra ngombo na mbeeca, kana ngombo ĩciarĩrwo gwake mũciĩ, ngombo ĩyo no ĩrĩe irio ciake. 12 Mwarĩ wa mũthĩnjĩri-Ngai angĩhikio nĩ mũndũ ũtarĩ mũthĩnjĩri-Ngai, ndakanarĩe kĩndũ o na kĩmwe kĩa maruta macio matheru. 13 No mwarĩ wa mũthĩnjĩri-Ngai angĩtuĩka mũtumia

wa ndigwa, kana matigane na mũthuriwe na ndarĩ ciana, nake acooke agaikare gwa ithe o ta rĩrĩa aarĩ mwĩthĩ, no arĩe irio icio nyamũre cia ithe. No mũndũ ũtetĩkĩrĩtio, ndakanarĩe kĩndũ o na kĩmwe gĩacio.

¹⁴ “ ‘Mũndũ o wothe angĩrĩa maruta matheru atekũmenya, no nginya acookerie mũthĩnjĩri-Ngai kĩndũ kũ kĩamũre arĩte na ongerere gĩcunjĩ gĩa gatano gĩa thogora wakĩo. ¹⁵ Athĩnjĩri-Ngai matikanathaahie maruta marĩa matheru marĩa andũ a Isiraeli marutagĩra Jehova, ¹⁶ na ũndũ wa kũmetĩkĩria marĩe maruta macio matheru, na ũguo ũtũme mũcookererwo nĩ mahĩtia marĩa mũngĩrĩhio. Nĩ nĩ nĩ Jehova ũrĩa ũmatheragia.’ ”

Magongona marĩa Matangĩtikĩrĩka

¹⁷ Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ¹⁸ “Arĩria Harũni na ariũ ake, na warĩrie andũ a Isiraeli othe, ũmeere atĩrĩ: ‘Mũndũ o na ũrĩkũ thĩnĩ wanyu, arĩ Mũisiraeli kana arĩ mũgeni ũtũũraga Isiraeli, angĩkaarutĩra Jehova kĩheo kĩa iruta rĩa njino nĩ ũndũ wa kũhingia mwĩhĩtwa, kana kĩrĩ kĩa iruta rĩa kwĩyendera, ¹⁹ no nginya akaaruta njamba ĩtarĩ na kaũũgũ kuuma kũrĩ ng’ombe, kana ng’onde, kana mbũri, nĩgeetha kĩheo kũ gĩtikĩrĩke handũ-inĩ hanyu. ²⁰ Mũtikanarehe kĩndũ o na kĩrĩkũ kĩrĩ na kaũũgũ, tondũ gĩtigateetikĩrĩka handũ-inĩ hanyu. ²¹ Rĩrĩa mũndũ arĩrutaga kĩndũ kiumĩte rũrũ-inĩ rwake rwa ng’ombe kana rwa mbũri, kĩrĩ kĩa iruta rĩa ũiguano rĩa kũrutĩrwo Jehova, nĩguo ahingie mwĩhĩtwa wa mwanya, kana kĩa iruta rĩa kwĩyendera, no nginya gĩkoragwo gĩtarĩ na kaũũgũ kana kameni nĩguo gĩtikĩrĩke. ²² Mũtikanarutĩre Jehova nyamũ ndumumu kana ndihie, kana ĩrathua, kana kĩndũ o gĩothe kĩrĩ na mbatata, kana kĩrĩ na ironda iratogota kana iroira. Mũtikanaigĩrĩre o na ĩmwe ya icio kĩgongona-inĩ ĩtuĩke ya iruta rĩa gũcinwo na mwaki harĩ Jehova. ²³ No rĩrĩ, no mũrute ndegwa, kana ng’onde nyonju kana homu, ĩrĩ ya igongona rĩa kwĩyendera, no ĩyo ndĩngĩtikĩrwo ĩtuĩke ya kũhingia mwĩhĩtwa. ²⁴ Mũtikanarutĩre Jehova nyamũ ĩrĩa ĩtihĩtio nyee, kana ĩkamendereka, kana ndarũre, kana hakũre. Mũtikanarute magongona ta macio bũrũri-inĩ wanyu, ²⁵ na mũtikanamũkĩre nyamũ ta icio kuuma kũrĩ mũndũ mũgeni atĩ nĩguo mũcirute ĩtuĩke irio cia Ngai wanyu. Nyamũ ta icio ĩtingĩtikĩrĩka handũ-inĩ hanyu, nĩ ũndũ nĩ nyonju, na ĩrĩ na ũũgũ.’ ”

²⁶ Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ²⁷ “Rĩrĩa gacaũ, kana gatũrũme, kana koori gaaciarwo, karĩkaraga na nyina mĩthenya mũgwanja. Kuuma mũthenya wa kanana na thuutha ũcio, nĩgagetĩkĩrĩka gatuĩke iruta rĩa gũcinwo na mwaki harĩ Jehova. ²⁸ Mũtikanathĩnje ng’ombe kana ng’onde hamwe na mwana wayo mũthenya ũmwe.

²⁹ “Rĩrĩa mũkũruta igongona rĩa gũcookeria Jehova ngaatho, rĩrutagei na njĩra ya gũtũma rĩtikĩrĩke nĩ ũndũ wanyu. ³⁰ No nginya rĩrĩo mũthenya o ro ũcio rĩarutwo; mũtikanatigie kĩndũ kĩarĩo gĩkinyie rũciinĩ. Nĩ nĩ nĩ Jehova.

³¹ “Rũmagiai maathani makwa na mũmarũmagĩrĩre. Nĩ nĩ nĩ Jehova. ³² Mũtikanathaahie rĩtwa rĩakwa itheru. No nginya andũ a Isiraeli mamenyage atĩ ndĩ mũtheru. Nĩ nĩ nĩ Jehova ũrĩa ũmũtheragia, ³³ na ũrĩa wamũrutire bũrũri wa Misiri ndũke Ngai wanyu. Nĩ nĩ nĩ Jehova.”

¹ Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ² “Arĩria andũ a Isiraeli, ũmeere atĩrĩ: ‘Ici nĩcio ciathĩ ciakwa iria ciathanĩtwo, o iria ciathanĩtwo cia Jehova, iria mũkaahunjanĩria ũhoru wacio atĩ nĩ ciũngano theru.

Thabatũ

³ “Kũrĩ na mĩthenya ĩtandatũ rĩrĩa mũngĩruta wĩra, no mũthenya wa mũgwanja nĩ Thabatũ ya kũhurũka, mũthenya wa kũngano gĩtheru. Mũtikanarute wĩra o na ũrĩkũ; kũrĩa guothe mũgaatũura, ĩyo nĩ Thabatũ ya Jehova.

Bathaka na Mĩgate ĩtarĩ Mũkĩre Ndawa ya Kũimbia

⁴ “ ‘Ici nĩcio ciathĩ iria ciathanĩtwo cia Jehova, nĩcio ciũngano iria theru, iria mũrĩhunjanagĩria mahinda ma cio makinya. ⁵ Bathaka ya Jehova ĩrĩambagĩrĩria hwaĩ-inĩ kwaira, mũthenya wa ikũmi na ĩna wa mweri wa mbere. ⁶ Mũthenya wa ikũmi na ĩtano, wa mweri ũcio nĩguo gĩathĩ kĩa Jehova kĩa Mĩgate ĩtarĩ Mũkĩre Ndawa ya Kũimbia kĩrĩambagĩrĩria, na kwa ihinda rĩa mĩthenya mũgwanja no nginya mũrĩage mĩgate ĩtarĩ na ndawa ya kũimbia. ⁷ Mũthenya wa mbere mũgĩe na kũngano gĩtheru, na mũtikarute wĩra ũrĩa mũrutaga. ⁸ Mĩthenya mũgwanja rutagĩrai Jehova iruta rĩa gũcinwo na mwaki. Na mũthenya wa mũgwanja, mũgĩage na kũngano gĩtheru, na mũtikanarute wĩra ũrĩa mũrutaga.’ ”

Magetha ma Mbere

⁹ Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ¹⁰ “Arĩria andũ a Isiraeli, ũmeere atĩrĩ: ‘Rĩrĩa mũgaatoonya bũrũri ũcio ngũmũhe na mũgethe magetha maguo, nĩmũkarehere mũthĩnjĩri-Ngai kĩohe kĩa mbere kĩa ngano ĩrĩa mũkaagetha. ¹¹ Nake athũngũthie kĩohe kĩu mbere ya Jehova nĩguo gĩtĩkĩrĩke handũ-inĩ hanyu; mũthĩnjĩri-Ngai agagĩthũngũthia mũthenya ũrĩa ũrũmĩrĩire Thabatũ. ¹² Mũthenya ũcio mũgaathũngũthia kĩohe kĩu, no nginya mũkaarutĩra Jehova iruta rĩa njino rĩa gatũrũme ka ũkũrũ wa mwaka ũmwe gatarĩ na kaũũgũ, ¹³ hamwe na iruta rĩarĩo rĩa mũtu wa gĩthimi gĩa icunjĩ igĩrĩ cia ikũmi cia eba ĩmwe* ya mũtu ũrĩa mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta, nĩrĩo iruta rĩrutĩirwo Jehova rĩa gũcinwo na mwaki, rĩrĩ na mũtararĩko mwega, na iruta rĩa kũnyuuo, rĩrĩ gacunjĩ kamwe ka inya ka hini ĩmwe† ya ndibei. ¹⁴ Mũtikanarĩe mũgate o na ũrĩkũ, kana ngano ya kũhĩhio, kana ya mũgethano, o nginya mũthenya ũrĩa mũkaarehera Ngai wanyu iruta rĩrĩ. Ũndũ ũyũ ũtuĩke watho mwandĩke wa gũtũura nginya kũrĩ njiarwa iria igooka, kũrĩa guothe mũgaatũura.

Gĩathĩ kĩa Magetha

¹⁵ “ ‘Kuuma mũthenya ũrĩa ũrũmĩrĩire Thabatũ, mũthenya ũrĩa mwatwarire kĩohe kĩa iruta rĩa gũthũngũthio, mũgatara ciumia ingĩ mũgwanja. ¹⁶ Mũtare matukũ mĩrongo ĩtano kuuma mũthenya ũrĩa ũrũmĩrĩire Thabatũ ya kũhingithia mũgwanja, mũcooke mũrutĩre Jehova iruta rĩa mũtu wa ngano ya mũgethano. ¹⁷ Kuuma kũrĩa guothe mũtũũraga, mũrehe mĩgate ĩrĩ ĩthondeketwo na tũcunjĩ twĩrĩ twa ikũmi twa eba ĩmwe ya mũtu ũrĩa mũhinyu mũno, ĩrugĩtwo na ndawa ya kũimbia, ĩtuĩke ya iruta rĩa gũthũngũthio rĩa maciaro ma mbere marutĩirwo Jehova. ¹⁸ Rutanĩriai mĩgate ĩyo na tũtũrũme mũgwanja, o kamwe karĩ na ũkũrũ wa mwaka ũmwe, na tũtarĩ na kaũũgũ, na gategwa kamwe, na ndũrũme igĩrĩ. Nacio igaatuĩka iruta rĩa njino rĩrutĩirwo

* 23:13 nĩ ta kilo inya na nuthu (4:5) † 23:13 nĩ ta lita 1

Jehova, hamwe na maruta macio ma mūtu na ma kūnyuuo, rīrī nī iruta rīa gūcinwo na mwaki, rīrī na mūtatarīko mwega wa gūkenia Jehova. ¹⁹ Mūcooke mūrute thenge ĩmwe ya igongona rīa kūhoroherio mehia, na tūtūrūme twīrī, o kamwe karī na ūkūrū wa mwaka ūmwe, twa iruta rīa ūiguano. ²⁰ Mūthīnjīri-Ngai nīagathūngūthia tūtūrūme tūu tweerī mbere ya Jehova, tūtuīke iruta rīa gūthūngūthio, hamwe na mīgate ĩyo ya maciaro ma mbere. Macio nī maruta matheru marutīirwo Jehova nī ūndū wa mūthīnjīri-Ngai. ²¹ Mūthenya o ro ūcio, nīmūkahunjanīria kīūngano gītheru, na mūtikanarute wīra ūrīa mūrutaga. Ūyū nīguo ūgaatuīka watho mwandīke wa gūtūūra nginya harī njiarwa iria igooka, o kūrīa guothe mūgaatūūra.

²² “ ‘Rīrīa mūkaagetha irio būrūri-inī wanyu, mūtikanagethe nginya ndeere-inī cia mīgūnda yanyu, o na mūtikanonganie rūitīki rwa magetha manyu. Rūtīgagīriei andū arīa athīni na arīa ageni. Nīi nī nīi Jehova Ngai wanyu.’ ”

Gīathī gīa Kūhuha Tūrumbeta

²³ Ningī Jehova akīira Musa atīrī, ²⁴ “Īra andū a Isiraeli atīrī: ‘Mūthenya wa mbere wa mweri wa mūgwanja-rī, nīmūrīgīaga na mūthenya wa kūhurūka, kīūngano gītheru, na ūirikanagwo na ūndū wa kūhuha tūrumbeta. ²⁵ Mūtikanarute wīra ūrīa mūrutaga, no mūrutagīre Jehova iruta rīa gūcinwo na mwaki.’ ”

Mūthenya wa Kūhoroherio Mehia

²⁶ Ningī Jehova akīira Musa atīrī, ²⁷ “Mūthenya wa ikūmi wa mweri ūyū wa mūgwanja, nīguo Mūthenya wa Kūhoroherio Mehia. Mūgīage na kīūngano gītheru na mwīimage irio, na mūrutagīre Jehova iruta rīa gūcinwo na mwaki. ²⁸ Mūtikanarute wīra mūthenya ūcio, tondū nīguo Mūthenya wa Kūhoroherio Mehia, hīndī ĩrīa mūrahoroherio mehia mbere ya Jehova-Ngai wanyu. ²⁹ Mūndū o na ūrīkū ūrīa ūtakeima irio mūthenya ūcio nīakaingatwo kuuma kūrī andū ao. ³⁰ Mūndū o wothe ūkaaruta wīra mūthenya ūcio nīngamūniina kuuma thīnī wa andū ao. ³¹ Mūtikanarute wīra o na ūrīkū. Ūyū ūgūtūika watho mwandīke wa gūtūūra nginya harī njiarwa iria igooka, o kūrīa guothe mūgaatūūra. ³² Īyo nī Thabatū yanyu ya kūhurūka, na no nginya mwīime irio. Kuuma hwaī-inī wa mūthenya wa kenda wa mweri o ro ūcio nginya hwaī-inī wa mūthenya ūcio ūngī, nīmūrīmenyagīrīra Thabatū yanyu.”

Gīathī gīa Ithūnū

³³ Ningī Jehova akīira Musa atīrī, ³⁴ “Īra andū a Isiraeli atīrī: ‘Mūthenya wa ikūmi na ĩtano wa mweri wa mūgwanja nīguo Gīathī kīa Jehova gīa Ithūnū gīkaambīrīria, na gīgaaikara mīthenya mūgwanja. ³⁵ Mūthenya wa mbere nī wa kīūngano gītheru; mūtikanarute wīra ūrīa mūrutaga. ³⁶ Mīthenya mūgwanja mūkaarutagīra Jehova maruta ma gūcinwo na mwaki, nāguo mūthenya wa ĩnana-rī, mūgīe na kīūngano gītheru, na mūrutīre Jehova iruta rīa gūcinwo na mwaki. Mūthenya ūcio nīguo wa kūhinga kīūngano; mūtikanarute wīra ūrīa mūrutaga.

³⁷ (“ ‘Ici nīcio ciathī cia Jehova iria ciathanītwo, iria mūkaahunjanīria irī ciūngano theru cia kūrehere Jehova maruta ma gūcinwo na mwaki, na nīmo maruta ma njino, na maruta ma mūtu, na magongona na maruta ma kūnyuuo marīa marībataranagia o mūthenya. ³⁸ Maruta maya nī ma kuongererwo harī marīa mangī ma Thabatū cia Jehova na nyongerera ya

ihoo cianyu na kīrīa gīothe mwīranīire na mwīhītwa, na maruta mothe ma kwīyendera marīa mūrutagīra Jehova.)

³⁹ “ Nī ūndū ūcio, kwambīrīria mūthenya wa ikūmi na ītano wa mweri wa mūgwanja, mwarīkia kūgetha irio būrūri-inī, nī mūgaakūngūira gīathī kīu kīa Jehova mīthenya mūgwanja. Mūthenya wa mbere nī wa kūhurūka, na mūthenya wa īnana o nago no wa kūhurūka. ⁴⁰ Mūthenya wa mbere nīmūkooya maciaro marīa mega mūno ma mītī, na mathīgī ma mītende, na honge cia mītī īrīa īrī na mathangū maingī, na cia mītī īrīa īmeraga tūrūū-inī, na mūkene mūrī mbere ya Jehova Ngai wanyu mīthenya mūgwanja. ⁴¹ Kūngūyagīrai ūndū ūyū arī gīathī kīa Jehova mīthenya mūgwanja o mwaka. Ūndū ūyū nī ūtuīke watho mwandīke wa gūtūūra nginya harī njiarwa iria igooka; kūngūyagīrai ūndū ūcio mweri-inī wa mūgwanja. ⁴² Ikaragai ithūnū-inī mīthenya mūgwanja. Andū a Isiraēli arīa othe maciarīrwo Isiraēli magaaikaraga ithūnū-inī, ⁴³ nī ūndū ūcio njiaro cianyu nīkamenya atī nī nī ndaatūmire andū a Isiraēli maikare ithūnū-inī hīndī īrīa ndaamarutire būrūri wa Misiri. Nī nī nī Jehova Ngai wanyu.”

⁴⁴ Nī ūndū ūcio Musa akīanīrīra kūrī andū a Isiraēli ūhoro wa ciathī icio ciathanītwo cia Jehova.

24

Maguta na Mīgate ya Kūigwo Mbere ya Jehova

¹ Ningī Jehova akīira Musa atīrī, ² “Atha andū a Isiraēli makūrehere maguta marīa makeere wega ma ndamayū hihe ma gūkūheaga ūtheri, nīgeetha matawa maikarage maakanīte hīndī ciothe. ³ Nja ya gītambaya gīa gūcuurio kīrīa kīrī mbere ya ithandūkū rīa Ūira o kūu Hema-inī-ya-Gūtūnganwo-rī, Harūni nīamenyagīrīre matawa macio mbere ya Jehova kuuma hwaī-inī o nginya rūciinī, hīndī ciothe. Ūndū ūyū ūgaatuīka watho mwandīke wa gūtūūra wa njiarwa iria igooka. ⁴ Matawa macio marī mbere ya Jehova, o macio maigīrīrwo mūtī-inī wa matawa wa thahabu īrīa therie no nginya mamenyagīrīrwo hīndī ciothe.

⁵ “Oya mūtu ūrīa mūhinyu mūno, ūthondeke mīgate ikūmi na īrī, o mūgate ūmwe ūrugwo na tūcunjī twīrī twa ikūmi twa eba īmwe.* ⁶ Ūcooke ūmīare mīhari īrī, o mūhari mīgate ītandatū, ūmīgīrīre igūrū rīa metha ya thahabu therie hau mbere ya Jehova. ⁷ Na o mūhari-inī nīhaigwo ūbani ūrīa mūtherie ūtuīke gīcunjī gīa kīrīrikano ūrūgamīrīre mīgate īyo, na ūtuīke iruta rīa njino rīrutīrwo Jehova na mwaki. ⁸ Mīgate īyo nī īigagwo mbere ya Jehova hīndī ciothe, o Thabatū o Thabatū, īrūgamagīrīre andū a Isiraēli, ītuīke kīrīkanīro gīa gūtūūra. ⁹ Mīgate īyo nī ya Harūni na ariū ake, nao mamīrīagīre handū hatheru, nī tondū mīgate īyo nī gīcunjī gītheru mūno harī rwīga rwao rwa maruta marīa marutīrwo Jehova ma gūcinwo na mwaki.”

Mūrūmi Ngai Kūhūūrwo na Mahiga

¹⁰ Na rīrī, mūrū wa mūtumia Mūisiraēli, no ithe aarī Mūmisiri, nīathiire gūceerera andū a Isiraēli, nake mūndū ūcio na Mūisiraēli makīrūa marī kūu kambī.† ¹¹ Ūcio mūrū wa mūtumia Mūisiraēli nīarumire Rītwa rīa Ngai na kīrumi; nī ūndū ūcio makīmūtwarīra Musa. (Nyina wa mūndū ūcio eetagwo Shelomithu, mwarī wa Dibiri ūrīa Mūdani.)

* **24:5** nī ta kilo inya na nuthu (4:5) † **24:10** Hīndī īrīa andū a Isiraēli moimaga būrūri wa Misiri, nī kūrī na andū maatwaranire nao, makīmaruta mītugo mīūru (Thaam 12:38).

12 Makĩmũikia thĩinĩ, makĩmũrangĩra nginya rĩrĩa mangĩamenyire wega wendi wa Jehova.

13 Nake Jehova akĩira Musa atĩrĩ: 14 “Twara mũrumani ũcio nja ya kambĩ. Andũ arĩa othe maamũiguire akĩrumana mamũigĩrĩre moko mūtwe, nakĩo kĩũngano gĩothe kĩmũhũũre na mahiga nyuguto. 15 Īra andũ a Isiraeli atĩrĩ, ‘Mũndũ o na ũrĩkũ angĩkaaruma Ngai wake, no nginya agaacookererwo nĩ ũũru ũcio ekĩte: 16 Mũndũ o na ũrĩkũ ũkaaruma rĩitwa rĩa Jehova no nginya akooragwo. Kĩũngano gĩothe gĩa Isiraeli no nginya gĩkaamũhũũra na mahiga nyuguto. Aakorwo arĩ mũgeni kana arĩ mũndũ ũciarĩrwo bũrũri-inĩ wanyu, rĩrĩa akaaruma Rĩitwa rĩu rĩa Jehova, no nginya akooragwo.

17 “ ‘Mũndũ o na ũrĩkũ angĩkooraga mũndũ ũngĩ, no nginya nake akooragwo. 18 Mũndũ o na ũrĩkũ angĩũruga nyamũ ya mũndũ ũrĩa ũngĩ, no nginya akaamĩrĩha, nyamũ ĩrĩhwo na nyamũ ĩngĩ. 19 Mũndũ o na ũrĩkũ angĩgatĩhia ũrĩa ũngĩ, o ũrĩa ekanĩte no nginya nake ekwo o ũguo: 20 Mũndũ oina mũndũ ũrĩa ũngĩ ihĩndĩ, nake akoinwo ihĩndĩ, riitho rĩrĩhagio na riitho, igege rĩrĩhagio na igege. O ũrĩa mũndũ atĩhĩtie mũndũ ũngĩ, o nake atĩhio o ro ũguo. 21 Mũndũ ũrĩa ũkooraga nyamũ nĩakamĩrĩha, no ũrĩa ũkooraga mũndũ ũrĩa ũngĩ no nginya akooragwo. 22 Mũrĩkoragwo na watho o ro ũmwe ũkonĩ mũgeni na mũndũ ũrĩa ũciarĩrwo bũrũri wanyu. Nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu.’ ”

23 Nake Musa akĩarĩria andũ a Isiraeli, nao magĩtwara mũndũ ũcio warumĩte Ngai nja ya kambĩ, makĩmũhũũra na mahiga nyuguto. Nao andũ a Isiraeli magĩka o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa.

25

Mwaka wa Thabatũ

1 Nake Jehova akĩira Musa Kĩrĩma-inĩ gĩa Sinai atĩrĩ, 2 “Arĩria andũ a Isiraeli, ũmeere atĩrĩ, ‘Hĩndĩ ĩrĩa mũgaatoonya bũrũri ũrĩa ngaamũherĩ, bũrũri ũcio guo mwene no nginya ũkaagĩaga na Thabatũ ĩrĩa yamũrĩrwo Jehova. 3 Mũkaahaandaga mĩgũnda yanyu mĩaka ĩtandatũ, na mũcehage mĩgũnda yanyu ya thabibũ mũkamĩcehaga mĩaka ĩtandatũ mũgĩcookanagĩrĩria maciaro mayo. 4 No mwaka wa mũgwanja wakinya, bũrũri ũcio nĩũkagĩa na Thabatũ ya kũhurũka, Thabatũ yamũrĩrwo Jehova; mũtikanahaande kĩndũ mĩgũnda kana mũcehe mĩthabibũ yanyu. 5 Irio iria ikeemeria, nĩcio cia maitĩka-rĩ, mũtikanacigethe kana mũgethe thabibũ cia mĩthabibũ yanyu ĩyo ĩtarĩ mĩrutĩre wĩra. Bũrũri ũcio no nginya ũkaagĩa na mwaka wa kũhurũka. 6 Kĩrĩa gĩothe bũrũri ũcio ũgaaciara mwaka-inĩ ũcio wa Thabatũ gĩgaatuĩka irio cianyu, inyuĩ ene na cia ndungata cianyu cia arũme na cia andũ-a-nja, na cia aruti anyu a wĩra wa mũcaara, na mũraarĩrĩ ũrĩa mũikaranĩtie nake, 7 o hamwe na mahiũ manyu na nyamũ cia gĩthaka iria itũũraga bũrũri wanyu. Kĩrĩa gĩothe bũrũri ũcio ũgaaciara no kĩrĩo.

Mwaka wa Jubili

8 “ ‘Tarai Thabatũ mũgwanja cia mĩaka, mĩaka mũgwanja maita mũgwanja, nĩguo Thabatũ ĩcio mũgwanja cia mĩaka ihinge mĩaka mĩrongo ĩna na kenda. 9 Ningĩ mũcooke mũhuhe karumbeta kũndũ guothe mũthenya wa ikũmi wa mweri wa mũgwanja; Mũthenya wa Kũhoroherio Mehia, mũkaahuha karumbeta kũndũ guothe bũrũri-inĩ wanyu. 10 Amũrai mwaka ũcio wa mĩrongo ĩtano, na mũhunjanĩrie ũhoru wa kũohorwo kwa andũ othe arĩa matũũraga bũrũri ũcio wothe.

Mwaka ūcio ūgaatuika wa Jubilii* nĩ ūndũ wanyu; o mündũ wanyu nĩagacooka kũria ithaka cia nyũmba yao irĩ, na kũria andũ a mũhĩrĩga wao marĩ. ¹¹ Mwaka ūcio wa mĩrongo itano ūgaatuika wa Jubilii kũrĩ inyuĩ; mütikanahaande na mütikanagethe kĩria gũkũrĩtie kĩo kĩene, kana mũgethe mĩthabibũ irĩa itarĩ mĩrutĩre wĩra. ¹² Nĩgũkorwo iyo nĩ Jubilii, na nĩyo iġaatuika theru kũrĩ inyuĩ; rĩagai o kĩria gũkũrĩtie mĩgũnda-inĩ.

¹³ “ ‘Mwaka-inĩ ūyũ wa Jubilii, o mündũ no nginya acooke gĩthaka-inĩ gĩake.

¹⁴ “ ‘Mũngĩkenderia mündũ wa bũrũri wanyu mũgũnda kana mũgũre mũgũnda kũrĩ we, mütikanahaenanie mündũ na ūria ūngĩ. ¹⁵ Mũrĩgũraga mũgũnda wa mündũ wa bũrũri wanyu kũringana na ūria mĩaka ithĩrite thuutha wa Jubilii. Nake mwendia akaawendagia kũringana na mĩaka irĩa iġakorwo itĩgarĩte ya magetha. ¹⁶ Mĩaka ĩngĩkorwo itĩgarĩte mĩngĩ, mũkongerera thogora, na mĩaka ĩngĩkorwo itĩgarĩte mĩnini, mũkanyihia thogora, nĩ ūndũ kĩria arakwenderia nĩ mũigana wa magetha. ¹⁷ Mütikanahaenanie mündũ na ūria ūngĩ, no mwĩtigagĩre Ngai wanyu. Nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu.

¹⁸ “ ‘Rũmagĩrĩrai kĩrĩra kĩa watho wakwa na mwĩmenyagĩrĩre nĩguo mwathĩkagĩre mawatho makwa, na inyuĩ nĩ mũgaatũũra bũrũri ūcio mũrĩ na thayũ. ¹⁹ Naguo bũrũri ūcio nĩũgaciaraga maciaro maguo, na inyuĩ nĩmũkarĩaga mũkahũna na mütũũre kuo mũrĩ na thayũ. ²⁰ Mwahota kũria atĩrĩ, “Tũkaarĩa kĩ mwaka wa mũgwanja aakorwo tũtikahaanda kana tũgethe?” ²¹ Nĩngamũtũmĩra kĩrathimo mwaka-inĩ ūcio wa gatandatũ nĩguo mĩgũnda yanyu iġaaciaro maciaro ma kũmũigana mĩaka itatũ. ²² Mũkĩhaanda mwaka-inĩ wa kanana, mũkaarĩaga irio iria mwaigĩte mũthiithũ, na mũgaacirĩa nginya mũgethe maciaro ma mwaka wa kenda.

²³ “ ‘Mĩgũnda ndĩkanendio biũ, tondũ bũrũri nĩ wakwa na inyuĩ mũrĩ o ageni kuo, na nĩ nĩ ndĩmũkomborithĩtie. ²⁴ Bũrũri wothe ūria mwĩnyĩtĩire ūgaatuika wanyu, no nginya kũgĩe na mweke wa gũkũũraga mĩgũnda iyo.

²⁵ “ ‘Mündũ wa bũrũri wanyu angĩthĩna na endie gĩcunjĩ kĩa mũgũnda wake, mündũ ūria wa hakuhĩ mũno wa nyũmba yake nĩagooka na akũũre mũgũnda ūcio mündũ wao eendetie. ²⁶ No rĩrĩ, mündũ angĩkorwo ndarĩ na mündũ wa kũmũkũũrĩra mũgũnda, na we mwene atonge agĩe na indo ciiganĩte kũũkũũra, ²⁷ nĩwe ūgaatua thogora kũringana na mĩaka irĩa mĩthiru kuuma rĩria aawendirie, na acookie mbeeca icio ingĩ kũrĩ mündũ ūria eendeirie; thuutha ūcio no acooke mũgũnda-inĩ wake. ²⁸ No angĩaga kũgĩa na indo cia kũmũrĩha-rĩ, gĩcunjĩ kĩria eendirie gĩgũtũũra kĩrĩ kĩa mũgũri nginya Mwaka wa Jubilii. Gĩgaacookio hĩndĩ ya Jubilii, na hĩndĩ iyo no acooke gĩthaka-inĩ gĩake.

²⁹ “ ‘Mündũ angĩkeendia nyũmba irĩ itũũra-inĩ inene rĩirigĩre, nĩarĩkoragwo arĩ na kĩhoo to gĩa kũmũkũũra ihinda rĩa mwaka mũgima kuuma amĩendia. Thĩinĩ wa ihinda rĩu no amĩkũũre. ³⁰ ĩngĩaga gũkũũrwo mwaka ūmwe ūtanathira, nyũmba iyo irĩ itũũra-inĩ inene rĩirigĩre nĩĩgatuika ya mũmĩgũri na njiaro ciake nginya tene. Nyũmba iyo ndĩgaacookerio mwene Mwaka wa Jubilii. ³¹ No nyũmba cia tũtũũra-inĩ tũria tũtarĩ tũirigĩre, irĩtuagwo ta mĩgũnda ya kũndũ gũtarĩ kũirige. Icio no ikũũrwo, na nĩ iġaacookio Mwaka wa Jubilii.

* **25:10** Jubilii nĩ kuuga “ũtoorania.”

³² “ ‘Alawii hĩndĩ ciothe nĩ marĩ na kĩhoo to gĩa gũkũũraga nyũmba ciao iria irĩ matũũra-inĩ ma Alawii, marĩa megwatĩire. ³³ Nĩ ũndũ ũcio indo cia Alawii no ikũũrwo, ũguo nĩ ta kuuga atĩ, nyũmba nyendie itũũra-inĩ o rĩothe rĩao, nĩngacookio Mwaka wa Jubili, tondũ nyũmba iria irĩ matũũra-inĩ ma Alawii nĩcio igai rĩao thĩinĩ wa andũ a Isiraeli. ³⁴ No ithaka cia ũrĩithio cia matũũra mao itikanendio; icio nĩ ciao nginya tene.

³⁵ “ ‘Mũndũ wa bũrũri wanyu angĩthĩina nginya aremwo nĩ kwĩrũgamĩrĩra gatagatĩ kanyu, mũteithagie o ta ũrĩa mũngĩteithia mũgeni kana mũndũ ũrarĩrĩire kwanyu, nĩgeetha ahote gũtũũrania na inyuĩ. ³⁶ Mũtikanamũrĩhie uumithio o na ũrĩkũ, no mwĩtigagĩre Ngai wanyu, nĩgeetha mũndũ wa bũrũri wanyu ahote gũtũũrania na inyuĩ. ³⁷ Mũtikanamũkombere mbeeca nĩguo acookie na maciaro, kana mũmwenderie irio nĩguo muone uumithio. ³⁸ Nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu, ũrĩa wamũrutire bũrũri wa Misiri nĩguo ndĩmũhe bũrũri wa Kaanani na ndũike Ngai wanyu.

³⁹ “ ‘Mũndũ wa bũrũri wanyu angĩthĩina arĩ gatagatĩ kanyu, nake eyendie harĩ inyuĩ, mũtikanamũrutithie wĩra ta ngombo. ⁴⁰ Mũkaamũtua ta mũruti wa wĩra wa mũcaara kana ta mũndũ ũrarĩrĩire kwanyu; mũndũ ũcio akaamũrutĩra wĩra nginya Mwaka wa Jubili. ⁴¹ Thuutha ũcio mũndũ ũcio na ciana ciake nĩmakarekererio, nake acooke kũrĩ andũ a mũhĩrĩga wake, na gĩthaka-inĩ kĩa maithe make ma tene. ⁴² Tondũ andũ a Isiraeli nĩ ndungata ciakwa, iria ndaarutire bũrũri wa Misiri, matikanendio matũike ngombo. ⁴³ Mũtikamaathage mũtekũmaiguĩra tha, no mwĩtigagĩrei Ngai wanyu.

⁴⁴ “ ‘Ngombo cianyu cia arũme na cia andũ-a-nja iriumaga ndũrĩrĩ-inĩ iria imũrigicĩirie; kuuma kũrĩ ndũrĩrĩ icio no mũgũrage ngombo. ⁴⁵ O na ningĩ no mwĩgũrĩre ngombo kuuma kũrĩ andũ arĩa mararĩrĩire kwanyu na kuuma kũrĩ andũ a mũhĩrĩga yao arĩa maciarĩrwo bũrũri wanyu, nao matũike indo cianyu. ⁴⁶ Andũ acio no mũmeegaĩre kũrĩ ciana cianyu matũike igai rĩrĩa mũmagaiĩre, na no mũmatue ngombo rĩrĩa rĩothe marĩ muoyo, no mũtikanaathe andũ anyu a Isiraeli mũtekũmaiguĩra tha.

⁴⁷ “ ‘No rĩrĩ, mũgeni kana mũndũ ũrĩa ũrarĩrĩire kwanyu angĩtonga arĩ gatagatĩ kanyu, nake mũndũ wa bũrũri wanyu athĩne na eyendie kũrĩ mũgeni ũrĩa ũtũũranĩtie na inyuĩ, kana kũrĩ mũndũ wa mũhĩrĩga wa mũndũ ũcio mũgeni-rĩ, ⁴⁸ mũndũ ũcio no arĩkoragwo arĩ na kĩhoo to gĩa gũkũũrwo thuutha wa kwĩyendia. Mũndũ wa nyũmba yao no amũkũũre: ⁴⁹ Ithe mũnini kana ithe mũkũrũ, kana mũrũ wa ithe, kana mũndũ wa rũrĩra rwa mũhĩrĩga wao no amũkũũre; kana we mwene angĩgaacĩra, no ekũũre. ⁵⁰ Mũndũ ũcio na mũmũgũri magaatara ihinda rĩrĩa rĩthiru kuuma mwaka ũrĩa eyendirie nginya rĩrĩa Mwaka wa Jubili ũgaakinya. Thogora wa kũrekererio gwake ũkaaringana na irĩhi rĩa mũndũ wa mũcaara thĩinĩ wa mũaka ĩyo. ⁵¹ Angĩkorwo nĩ mũaka mũingĩ ĩtigarĩte, nĩakarĩha gĩcunjĩ kĩnene gĩa thogora ũrĩa aagũrĩtwo naguo. ⁵² No angĩkorwo no mũaka mũnini ĩtigarĩte Mwaka wa Jubili ũkinye, ĩyo noyo agaataara arĩhe gũkũũranio gwake kũringana na ũrĩa kwagĩrĩire. ⁵³ Agaatuuo ta mũndũ wa mũcaara mwaka o mwaka; na no nginya mũmenyagĩrĩre atĩ mũmũgũri ndarĩmwathaga atekũmũiguĩra tha.

⁵⁴ “ ‘O na angĩaga gũkũũrwo na nĩra ĩmwe ya icio, we na ciana ciake no nginya makaarekererio Mwaka wa Jubili wakinya, ⁵⁵ nĩgũkorwo andũ a Isiraeli nĩ ndungata ciakwa. Acio nĩ ndungata ciakwa, iria ndaarutire bũrũri wa Misiri. Nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu.

26

Irīhi rīa Gwathīka

¹ “ ‘Mūtikanethondekere mīhianano kana mwīrūgamirie mūhianīre wa kīndū kana ihiga rīamūre rīa kūhooywo, mūtikaige ihiga rīacūhie būrūri-inī wanyu atī nīguo mūrīnamagīrīre. Nīi nī nīi Jehova Ngai wanyu.

² “ ‘Menyagīrīrai Thabatū ciakwa na mūtīiage handū hakwa harīa haamūre. Nīi nī nīi Jehova.

³ “ ‘Mūngīrūmīrīra kīrīra kīa watho wakwa na mūmenyagīrīre gwathīkagīra maathani makwa, ⁴ nīngamuuragīria mbura imera ciayo ciakinya, na mīgūnda yanyu nīrīciaraga irio, nayo mītī ya mīgūnda yanyu ĩciarage maciaro mayo. ⁵ Mūrīhūūraga ngano yanyu mūgakinyīria magetha ma thabibū, namo magetha ma thabibū magakinyīria hīndī ya mahaanda, na mūrīrīiaga irio mūkahūūna, na mūtūre būrūri wanyu mūrī na thayū.

⁶ “ ‘Nīngatūma būrūri wanyu ūgīe na thayū, na mūrīkomaga gūtārī mūdū ūngītūma mwītīgīre. Nīnganiina nyamū njūru ciehere būrūri-inī wanyu. Nacio itigacooka kuoneka būrūri-inī wanyu. ⁷ Nīmūkaingatithia thū cianyu, na mūcihoota mbaara-inī. ⁸ Andū atano anyu makaahūūra andū igana, nao andū anyu igana makaahūūra andū ngiri ikūmi, nacio thū nī mūgaacihoota mūciūrage na rūhiū rwa njora.

⁹ “ ‘Nīngamuonia ūtugi wakwa, na ndūme mūciarane na mūingīhe, na nīngatūūria kīrīkanīro gīakwa na inyuī. ¹⁰ Mūgaakoragwo o mūkīrīa magetha ma mwaka mūthiru nginya rīrīa mūkaamaruta nja nīguo mūgīe na handū ha kūiga magetha marīa maragethwo. ¹¹ Ngaiga gīkarō gīakwa gatagatī kanyu, na ndikamūthūūra. ¹² Ngaathīiaga ndī gatagatī kanyu, ndūike Ngai wanyu, na inyuī mūtuīke andū akwa. ¹³ Nīi nī nīi Jehova Ngai wanyu, ūrīa wamūrutire būrūri wa Misiri, nīguo mūtige gūtūika ngombo cia andū a Misiri; ndoinangire macooki ma ngingo cianyu ngītūma mūhotage gūthī mwīhaandīte wega.

Kūherithio nī Ūndū wa Kwaga Gwathīka

¹⁴ “ ‘No mūngīkaaga kūnjigua, mwage kūhingia maathani macio mothe, ¹⁵ na mūngīrega kīrīra gīakwa kīa watho na mūthūūre mawatho makwa, na mwage kūhingia maathani makwa, na nī ūndū ūcio mūthūkie kīrīkanīro gīakwa-rī, ¹⁶ Nīi na nīi nīngamwīka maūdū maya: Nīngamūrehere kīmako, na ndīmūrehere ndwari cia kūmūniina na ūndū wa kūhiūha kwa mīrī kūrīa gūkaamūte maitho, na gūtūme mūūrwo nī hinya. Mūkaahaanda mbeū tūhū, nī ūndū ikaarīagwo nī thū cianyu. ¹⁷ Nīngamūrūithia ndīmūūkīrīre nīguo mūhootwo nī thū cianyu; arīa mamūthūire nīo makaamwathaga, na mūkooraga hatarī mūdū ūmūingatithīte.

¹⁸ “ ‘Angīkorwo o na mwekwo maūdū macio mūtikanjigua-rī, ngaakīrīrīria kūmūherithia nī ūndū wa mehia manyu maita mūgwanja. ¹⁹ Nīnganiina rūng’athio rwa mwītīo wanyu, na ndūme matu matūike ta cuma, nayo thī yūme ĩtuīke ta gīcango. ²⁰ Mūkaahūthīra hinya wanyu o tūhū, tondū tīri wanyu ndūkagethwo kīndū, kana mītī ya būrūri wanyu ĩciare maciaro mayo.

²¹ “ ‘Nīngī mūngīthī na mbere na mīthīire ya kūnemera, na mwage kūnjigua, nīngakīrīrīria kūmūingīhīria mahūūra mangī maita mūgwanja o ūrīa mehia manyu magīrīrwo nī kūherithio. ²² Nīngamūrehere nyamū cia gīthaka imūūkīrīre, nacio imūtunye ciana cianyu, na iniine ng’ombe

cianyu, o na itũme mũigana wanyu ũnyiihe ũũ atĩ barabara cianyu ciage andũ.

²³ “ ‘Ningĩ kũngĩkorwo o na mwekwo maũndũ macio no mũkaarega kũnjookerera na mũgĩthĩ na mbere kũnjũkĩrĩra-rĩ, ²⁴ nĩ na nĩ nĩngamũũkĩrĩra, na nĩngakĩrĩrĩria kũmũhũũra nĩ ũndũ wa mehia manyu maita mangĩ mũgwanja. ²⁵ Nĩngamũrehithĩria rūhiũ rwa njora rūrĩhĩrie kĩrĩkanĩro kĩrĩa mũthũkĩtie. Muorĩra matũũra-inĩ marĩa manene manyu, nĩngamũrehithĩria mũthiro thĩinĩ wanyu, na ndĩmũrekererie moko-inĩ ma thũ cianyu. ²⁶ Rĩrĩa ngaamwehereria makũmbĩ manyu ma irio, andũ-a-nja ikũmi makaarugagĩra mĩgate yanyu riiko rĩmwe, nao macooke kũmũrehera mĩgate iyo ithimĩtwo na ratiri. Mũkaamĩrĩaga na mũtihũũne.

²⁷ “ ‘Ningĩ kũngĩkorwo o na mwekwo maũndũ macio mũtikanjiguarĩ, no mũthĩ o na mbere kũnjũkĩrĩra, ²⁸ nĩ na nĩ nĩngamũũkĩrĩra na marakara na nĩ mwene ngĩrĩrĩrie kũmũherithia maita mangĩ mũgwanja nĩ ũndũ wa mehia manyu. ²⁹ Mũkaarĩaga nyama cia ariũ na aarĩ anyu. ³⁰ Ningĩ nĩngananga kũndũ kwanyu kũrĩa gũtũũgĩru, na ndemange magongona manyu ma ũbani na njooke njigĩrĩre ciimba cianyu igũrũ rĩa mĩhianano iyo yanyu itarĩ muoyo, na ndĩmũthũũre. ³¹ Matũũra manyu marĩa manene nĩngamananga na handũ hanyu harĩa haamũre ndĩhoonũhe, o na ndigakenio nĩ mũtararĩko mwega wa maruta manyu. ³² Nĩngonũha bũrũri ũcio, nginya thũ cianyu iria itũũraga kuo igege. ³³ Nĩngamũharaganania ndũrĩrĩ-inĩ na njomere rūhiũ rwakwa rwa njora ndĩmũingatithie. Naguo bũrũri wanyu ndĩũnũhe, namo matũũra manyu marĩa manene ndĩmanange. ³⁴ Thuutha ũcio, bũrũri ũcio nĩũgakenera mĩaka ya Thabatũ hĩndĩ iyo yothe ũgaakorwo ũkirĩte ihooru, na inyuĩ mũrĩ bũrũri-inĩ wa thũ cianyu; naguo bũrũri nĩũkahurũka, na ũkenere thabatũ ciagu. ³⁵ Ihinda rĩrĩa bũrũri ũcio ũgaakorwo ũkirĩte ihooru, nĩũkahurũka kũrĩa wagĩte kũhurũka hĩndĩ ya Thabatũ iria mwatũũrĩte kuo.

³⁶ “ ‘Nao arĩa anyu magaatigara, nĩngatũma ngoro ciao inyitwo nĩ guoya marĩ mabũrũri-inĩ macio ma thũ ciao, o nginya ithangũ rĩabarabario nĩ rūhuho rĩgatũma moore. Nao makoora o ta ũrĩa mũndũ ooragĩra rūhiũ rwa njora, na nĩmakagũũaga o na gũtarĩ mũndũ ũmaingatithĩtie. ³⁷ Makaahĩnganaga makũũra o ta andũ maroorĩra rūhiũ rwa njora o na gũtarĩ mũndũ ũmaingatithĩtie. Nĩ ũndũ ũcio mũtikahota gwĩtiiria thũ cianyu. ³⁸ Mũgaathirĩra kũu ndũrĩrĩ-inĩ; bũrũri wa thũ cianyu ũkaamũrĩa ũmũniine. ³⁹ Nao andũ anyu arĩa magaatigara nĩmakoora nĩ hinya marĩ kũu bũrũri-inĩ ũcio wa thũ ciao nĩ ũndũ wa mehia mao; o na ningĩ nĩ ũndũ wa mehia ma maithe mao, nĩ makoora nĩ hinya.

⁴⁰ “ ‘No mangĩkoimbũra mehia mao na mehia ma maithe mao, o na mehia ma kũnamera na ma kũnjũkĩrĩra, ⁴¹ kũrĩa gwatũmire ndĩmookĩrĩre nginya ngĩmatwarithia bũrũri wa thũ ciao, thuutha ũcio rĩrĩa ngoro icio ciao nyũmũ ikenyihia na ciĩtikĩre ihũũra rĩa mehia mao-rĩ, ⁴² nĩngaririkana kĩrĩkanĩro gĩakwa na Jakubu, na kĩrĩkanĩro gĩakwa na Isaaka, na kĩrĩkanĩro gĩakwa na Iburahĩmu, na ndirikane bũrũri ũcio. ⁴³ Nĩgũkorwo bũrũri ũcio nĩũgatiganĩrio nĩo, naguo nĩũgakenera Thabatũ ciagu rĩrĩa ũgaakira ihooru ũtarĩ nao. Nĩmakarĩhio mehia mao nĩ ũndũ nĩmaregire mawatho makwa na magĩthũũra kĩrĩra gĩakwa kĩa watho. ⁴⁴ No rĩrĩ, o na gũtarĩ ũguo, hĩndĩ iyo marĩ bũrũri-inĩ wa thũ ciao, ndikamarega kana ndĩmathũũre biũ ũndũ ũngĩtũma ndĩmaniine biũ, thũkie kĩrĩkanĩro gĩakwa nao. Nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wao. ⁴⁵ No nĩ ũndũ

wao, nīngaririkana kīrīkanīro gīakwa na maithe mao, arīa ndaarutire būrūri wa Misiri mbere ya ndūrīrī nīgeetha nduīke Ngai wao. Nī nī nī Jehova.’ ”

⁴⁶ Icio nīcio irīra cia watho wa kūrūmīrīrwo, na matuīro ma ciira na mawatho marīa Jehova aarīkanīire na andū a Isiraeli Kīrīma-inī gīa Sinai, akīra Musa amamenyithanie kūrī andū a Isiraeli.

27

Gūkūūra Kīndū Kīamūrīrwo Jehova

¹ Ningī Jehova akīra Musa atīrī, ² “Arīria andū a Isiraeli, ūmeere atīrī: ‘Mūdū o wothē angīkeehīta mwīhītwa wa mwanya wa kwamūrīra Jehova andū, na ūndū wa kūruta indo iria ciiganīire iruta rīu, ³ nīūgaatua irīhi rīa mūdū mūrūme wa kuuma mīaka mīrongo īrī nginya mīaka mīrongo itandatū rīkorwo rīrī cekerī mīrongo itano cia betha,* kūrīngana na cekerī† ya handū-harīa-haamūre, ⁴ na aakorwo nī mūdū-wa-nja, ūgaatua irīhi rīkorwo rīrī cekerī mīrongo itatū.‡ ⁵ Aakorwo nī mūdū wa kuuma mīaka itano nginya mīrongo īrī, ūgaatua irīhi rīa mūdū mūrūme rītuīke nī cekerī mīrongo īrī,§ na irīhi rīa mūdū-wa-nja nī cekerī ikūmi.* ⁶ Aakorwo nī mūdū wa kuuma mweri ūmwe nginya mīaka itano, ūgaatua irīhi rīa kahī rītuīke nī cekerī ithano cia betha,† na irīhi rīa kairītu nī cekerī ithatū cia betha.‡ ⁷ Aakorwo nī mūdū wa mīaka mīrongo itandatū kana makīrīa, ūgaatua irīhi rīa mūdū mūrūme rītuīke nī cekerī ikūmi na ithano,§ na rīa mūdū-wa-nja nī cekerī ikūmi.* ⁸ Angīkorwo mūdū ūrīa wīhītīte mwīhītwa nī mūthīni mūno ndaangīhota kūrīha irīhi rīrīa rītuītwa, nīagatwara mūdū ūcio kūrī mūthīnjīri-Ngai, ūrīa ūgaatua irīhi rīrīa mūdū ūcio wīhītīte mwīhītwa angīhota kūrīha.

⁹ “ ‘Angīkorwo kīndū kīrīa eeranīire na mwīhītwa nī nyamū īngītīkīrīka īrī iruta kūrī Jehova, nyamū ta īyo īheanītwa kūrī Jehova īrītūikaga nī nyamūre. ¹⁰ Ndakanamīkūūranie kana amīgarūranie, aige īrīa njega ithenya rīa īrīa njūru, kana aige īrīa njūru ithenya rīa īrīa njega; angīgakūūrania nyamū īyo na īngī, cērī īyo ya mbere na īyo ya gūkūūranio nīgatuīka nyamūre. ¹¹ Angīkorwo kīndū kīu ehītīte kūruta nī nyamū īrī na thaahu, īrīa itangītīkīrīka īrī iruta kūrī Jehova,† nyamū īyo no nginya itwarīrwo mūthīnjīri-Ngai, ¹² ūrīa ūgaatua kana nī njega kana ti njega. Thogora ūrīa mūthīnjīri-Ngai agaatua, ūcio nīguo ūgaatuīka thogora wayo. ¹³ Angīkorwo mwene no ende gūkūūra nyamū īyo, no nginya ongerere gīcunjī kīngī gīa ithano harī thogora ūrīa ūtuītwa.

¹⁴ “ ‘Mūdū angīamūra nyūmba yake īrī kīndū kīamūrīrwo Jehova, mūthīnjīri-Ngai nīagatua itua kana nī njega kana ti njega. Thogora ūrīa mūthīnjīri-Ngai agaatua, ūcio nīguo ūgaatuīka thogora wayo. ¹⁵ Mūdū ūrīa wamūrīte nyūmba yake angīmīkūūra-rī, no nginya ongerere gīcunjī kīngī gīa ithano gīa thogora wayo, nayo nyūmba īyo nīgatuīka yake rīngī.

¹⁶ “ ‘Angīkorwo mūdū nīakamūrīra Jehova gīcunjī kīa mūgūnda wa nyūmba yao, thogora wago ūgaatuuo kūrīngana na mbeū iria īngīhaandwo, nacio nī cekerī mīrongo itano cia betha, iria arī kībaba kīmwe kīa omerī‡ ya mbeū cia cairi. ¹⁷ Angīkaamūra mūgūnda wake

* 27:3 nī ta nuthu kilo (0.5) † 27:3 nī ta giramu ikūmi na īmwe na nuthu (11:5) ‡ 27:4 nī ta giramu 330 § 27:5 nī ta giramu 220 * 27:5 nī ta giramu 110 † 27:6 nī ta giramu 55 ‡ 27:6 nī ta giramu 33 § 27:7 nī ta giramu 165 * 27:7 nī ta giramu 110 † 27:11 Nyamū iria ciarī thaahu nī ta ngamūra, mbarathi, na ndigiri. ‡ 27:16 nī ta kilo 220

Mwaka-inĩ wa Jubili, thogora ũrĩa ũtuĩtwo nĩguo ũgaatuĩka thogora waguo. ¹⁸ No angĩamũra mũgũnda wake thuutha wa Jubili, mũthĩnjĩri-Ngai nĩagatua thogora kũringana na mĩaka ĩrĩa ĩtigarĩte Jubili ĩrĩa ĩngĩ ĩgĩgaakinya, nago thogora waguo nĩũkanyihanyihio. ¹⁹ Mũndũ ũcio wamũrĩte mũgũnda wake angĩenda kũũkũũra, nĩakongerera gĩcunjĩ kĩngĩ gĩa ithano harĩ thogora waguo, mũgũnda ũcio ũcooke ũtuĩke wake rĩngĩ. ²⁰ No rĩrĩ, angĩkorwo ndegũkũũra mũgũnda ũcio, kana aakorwo nĩawendeirie mũndũ ũngĩ, mũgũnda ũcio ndũrĩ hĩndĩ ũgaakũũrwo o na rĩ. ²¹ Rĩrĩa mũgũnda ũcio ũkaakererio Mwaka-inĩ wa Jubili, nĩũgatũka mwamũre, o ta mũgũnda wamũrĩrwo Jehova; ũgaatuĩka mũgũnda wa athĩnjĩri-Ngai.

²² “ ‘Nĩngĩ mũndũ angĩkaamũrĩra Jehova mũgũnda ũrĩa agũrĩte, na ti mũgũnda wa nyũmba yao, ²³ mũthĩnjĩri-Ngai nĩagatua thogora waguo nginya Mwaka wa Jubili, nake mũndũ ũcio nĩakarĩha irĩhi rĩu mũthenya ũcio taarĩ kĩndũ kĩamũrĩrwo Jehova. ²⁴ Mwaka-inĩ wa Jubili, mũgũnda ũcio nĩũgacookerera mwene ũrĩa wamwendeirie, ũrĩa warĩ mwene mũgũnda ũcio. ²⁵ Thogora wothe ũrĩtuagwo kũringana na cekerĩ ya handũ-harĩa-haamũre, nacio nĩ geera mĩrongo ĩrĩ harĩ cekerĩ ĩmwe.

²⁶ “ ‘Na rĩrĩ, gũtirĩ mũndũ ũngĩamũrĩra Jehova irigithathi rĩa nyamũ, nĩ ũndũ marigithathi mothe nĩ ma Jehova; arĩ ndegwa, kana ng’ondũ, ũcio nĩ cia Jehova. ²⁷ Angĩkorwo nĩ nyamũ ĩmwe ya irĩa irĩ thaahu, no amĩgũre na thogora ũrĩa ĩtuĩrĩrwo, ongerere gĩcunjĩ kĩngĩ gĩa ithano harĩ thogora ũcio. Aakorwo ndekũmĩkũũra, nyamũ ĩyo nĩũkeendio na thogora ũrĩa ũtuĩtwo.

²⁸ “ ‘No gũtirĩ kĩndũ kĩa mũndũ kĩrĩa aamũrĩre Jehova, arĩ mũndũ, kana nyamũ, kana mũgũnda wa nyũmba yao, kĩngĩendio kana gĩkũũrwo; indo ciothe ciamũrĩrwo Jehova nĩ nyamũre harĩ Jehova.

²⁹ “ ‘Na rĩrĩ, gũtirĩ mũndũ wamũrĩrwo kũũragwo ũngĩkũũrwo; no nginya ooragwo.

³⁰ “ ‘Gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa indo ciothe cia kuuma mũgũnda, arĩ ngano ya mũgũnda kana maciaro ma mĩtĩ, nĩ kĩa Jehova; gĩcunjĩ kũũ kĩamũrĩrwo Jehova. ³¹ Mũndũ angĩgakũũra gĩcunjĩ gĩaake gĩa ikũmi, no nginya akongerera gĩcunjĩ kĩngĩ gĩa ithano harĩ thogora ũrĩa ũtuĩtwo. ³² Gĩcunjĩ gĩa ikũmi gĩothe kĩa rũũru rwa ng’ombe kana rwa mbũri, nyamũ ya ikũmi yothe ĩrĩa ĩhĩtũkagĩra rungu rwa rũthanju rwa mũrĩithi nĩũkamũrĩrwo Jehova. ³³ Mũndũ ndagathuure ĩrĩa njega kana ĩrĩa njũru, kana akũũranie. Angĩgakũũrania nyamũ ĩyo na ĩngĩ, cieri, ya mbere na ĩyo ya gũkũũranio, nĩ igaatuĩka nyamũre, na ũcio itingĩkũũrwo.’ ”

³⁴ Macio nĩmo maathani marĩa Jehova aaheire Musa Kĩrĩma-inĩ gĩa Sinai makoniĩ andũ a Isiraeli.

NDARI

Gūtarwo kwa Andũ a Isiraeli

¹ Na rĩrĩ, Jehova akĩarĩria Musa arĩ Hema-inĩ ya Gūtũnganwo kũu Werũ-inĩ wa Sinai mũthenya wa mbere wa mweri wa keerĩ, mwaka-inĩ wa keerĩ kuuma andũ a Isiraeli moima bũrũri wa Misiri. Akĩmwĩra atĩrĩ: ² “Tara kĩrĩndĩ gĩothe kĩa andũ a Isiraeli, ũmatare na mbarĩ ciao, na nyũmba ciao ũrĩa itariĩ, mũndũ mũrũme o mũndũ mũrũme andĩkwo rĩitwa rĩake. ³ Wee mũrĩ na Harũni mũtare ikundi cia arũme othe arĩa marĩ Isiraeli, arĩa makinyĩtie mĩaka mĩrongo iĩrĩ na makĩria, arĩa mangĩhota gũthiĩ ita-inĩ. ⁴ Mũndũ ũmwe kuuma o mũhĩrĩga, na akorwo arĩ mũtongoria wa nyũmba yao, nĩo mekũmũteithia. ⁵ Maya nĩmo marĩitwa ma andũ arĩa marĩmũteithagĩrĩria:

kuuma mũhĩrĩga wa Rubeni, nĩ Elizuru mũrũ wa Shedeuru;

⁶ kuuma mũhĩrĩga wa Simeoni, nĩ Shelumieli mũrũ wa Zurishadai;

⁷ kuuma mũhĩrĩga wa Juda, nĩ Nahashoni mũrũ wa Aminadabu;

⁸ kuuma mũhĩrĩga wa Isakaru, nĩ Nethaneli mũrũ wa Zuaru;

⁹ kuuma mũhĩrĩga wa Zebuluni, nĩ Eliabu mũrũ wa Heloni;

¹⁰ kuuma ariũ a Jusufu:

kuuma Efraimu, nĩ Elishama mũrũ wa Amihudu;

kuuma Manase, nĩ Gamalieli mũrũ wa Pedazuru;

¹¹ kuuma mũhĩrĩga wa Benjamini, nĩ Abidani mũrũ wa Gideoni;

¹² kuuma mũhĩrĩga wa Dani, nĩ Ahiezeri mũrũ wa Amishadai;

¹³ kuuma mũhĩrĩga wa Asheri, nĩ Pagieli mũrũ wa Okirani;

¹⁴ kuuma mũhĩrĩga wa Gadi, nĩ Eliasafu mũrũ wa Deueli;

¹⁵ kuuma mũhĩrĩga wa Nafitali, nĩ Ahira mũrũ wa Enani.”

¹⁶ Acio nĩo andũ arĩa maathuurirwo kuuma kũrĩ kĩrĩndĩ gĩa Isiraeli, marĩ atongoria a mũhĩrĩga ya maithe mao ma tene. Nĩo maarĩ atongoria a mũhĩrĩga ya Isiraeli.

¹⁷ Musa na Harũni makĩoya andũ acio maaheetwo marĩitwa mao. ¹⁸ Magĩcooka magĩita kĩrĩndĩ gĩothe hamwe mũthenya wa mbere wa mweri wa keerĩ. Andũ makĩonania rũruka rwao kũringana na mbarĩ na nyũmba ciao, nao arũme arĩa maakinyĩtie mĩaka mĩrongo iĩrĩ na makĩria makĩandĩkwo, o mũndũ o mũndũ na rĩitwa rĩake, ¹⁹ o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa. Nĩ ũndũ ũcio akĩmatara marĩ kũu Werũ-inĩ wa Sinai:

²⁰ Kuuma njiaro-inĩ cia Rubeni, mũriũ wa irigithathi wa Isiraeli:

Arũme othe arĩa maakinyĩtie mĩaka mĩrongo iĩrĩ na makĩria, arĩa mangĩahotire gũthiĩ ita-inĩ, makĩandĩkwo o mũndũ o mũndũ na rĩitwa rĩake, kũringana na maandĩko ma mbarĩ na nyũmba ciao.

²¹ Kuuma mũhĩrĩga wa Rubeni maarĩ andũ 46,500.

²² Kuuma njiaro-inĩ cia Simeoni:

Arũme othe arĩa maakinyĩtie mĩaka mĩrongo iĩrĩ na makĩria, arĩa mangĩahotire gũthiĩ ita-inĩ, magĩtarwo na makĩandĩkwo o mũndũ o mũndũ na rĩitwa rĩake, kũringana na maandĩko ma mbarĩ na nyũmba ciao. ²³ Kuuma mũhĩrĩga wa Simeoni maarĩ andũ 59,300.

24 Kuuma njiaro-inĩ cia Gadi:

Arũme othe arĩa maakinyĩtie mĩaka mĩrongo ãĩrĩ na makĩria, arĩa mangĩahotire gũthiĩ ita-inĩ, makĩandĩkwo o mũndũ o mũndũ na rĩitwa rĩake, kũringana na maandĩko ma mbarĩ ciao na nyũmba ciao. ²⁵ Kuuma mũhĩrĩga wa Gadi maarĩ andũ 45,650.

26 Kuuma njiaro-inĩ cia Juda:

Arũme othe arĩa maakinyĩtie mĩaka mĩrongo ãĩrĩ na makĩria, arĩa mangĩahotire gũthiĩ ita-inĩ, makĩandĩkwo o mũndũ o mũndũ na rĩitwa rĩake, kũringana na maandĩko ma mbarĩ ciao na nyũmba ciao. ²⁷ Kuuma mũhĩrĩga wa Juda maarĩ andũ 74,600.

28 Kuuma njiaro-inĩ cia Isakaru:

Arũme othe arĩa maakinyĩtie mĩaka mĩrongo ãĩrĩ na makĩria, arĩa mangĩahotire gũthiĩ ita-inĩ, makĩandĩkwo o mũndũ o mũndũ na rĩitwa rĩake, kũringana na maandĩko ma mbarĩ ciao na nyũmba ciao. ²⁹ Kuuma mũhĩrĩga wa Isakaru maarĩ andũ 54,400.

30 Kuuma njiaro-inĩ cia Zebuluni:

Arũme othe arĩa maakinyĩtie mĩaka mĩrongo ãĩrĩ kana makĩria, arĩa mangĩahotire gũthiĩ ita-inĩ makĩandĩkwo o mũndũ o mũndũ na rĩitwa rĩake kũringana na maandĩko ma mbarĩ ciao na nyũmba ciao. ³¹ Kuuma mũhĩrĩga wa Zebuluni maarĩ andũ 57,400.

32 Kuuma kũrĩ ariũ a Jusufu:**Kuuma njiaro-inĩ cia Efiraimu:**

Arũme othe arĩa maakinyĩtie mĩaka mĩrongo ãĩrĩ na makĩria arĩa mangĩahotire gũthiĩ ita-inĩ, makĩandĩkwo o mũndũ o mũndũ na rĩitwa rĩake, kũringana na maandĩko ma mbarĩ ciao na nyũmba ciao. ³³ Kuuma mũhĩrĩga wa Efiraimu maarĩ andũ 40,500.

34 Kuuma njiaro-inĩ cia Manase:

Arũme othe arĩa maakinyĩtie mĩaka mĩrongo ãĩrĩ na makĩria, arĩa mangĩahotire gũthiĩ ita-inĩ makĩandĩkwo o mũndũ o mũndũ na rĩitwa rĩake kũringana na maandĩko ma mbarĩ ciao na nyũmba ciao. ³⁵ Kuuma mũhĩrĩga-inĩ wa Manase maarĩ andũ 32,200.

36 Kuuma njiaro-inĩ cia Benjamini:

Arũme othe arĩa maakinyĩtie mĩaka mĩrongo ãĩrĩ na makĩria, arĩa mangĩahotire gũthiĩ ita-inĩ, makĩandĩkwo o mũndũ o mũndũ na rĩitwa rĩake, kũringana na maandĩko ma mbarĩ ciao na nyũmba ciao. ³⁷ Kuuma mũhĩrĩga wa Benjamini maarĩ andũ 35,400.

38 Kuuma njiaro-nĩ cia Dani:

Arũme othe arĩa maakinyĩtie mĩaka mĩrongo ãĩrĩ na makĩria, arĩa mangĩahotire gũthiĩ ita-inĩ, makĩandĩkwo o mũndũ o mũndũ na rĩitwa rĩake, kũringana na maandĩko ma mbarĩ ciao na nyũmba ciao. ³⁹ Kuuma mũhĩrĩga wa Dani maarĩ andũ 62,700.

40 Kuuma njiaro-inĩ cia Asheri:

Arũme othe arĩa maakinyĩtie mĩaka mĩrongo ãĩrĩ na makĩria, arĩa mangĩahotire gũthiĩ ita-inĩ, makĩandĩkwo o mũndũ o mũndũ na

rĩtwa rĩake, kũringana na maandĩko ma mbarĩ ciao na nyũmba ciao. ⁴¹ Kuuma mũhĩrĩga wa Asheri maarĩ andũ 41,500.

⁴² Kuuma njiaro-inĩ cia Nafitali:

Arũme othe arĩa maakinyĩtie mũaka mũrongo ĩrĩ kana makĩria, arĩa mangĩahotire gũthiĩ ita-inĩ, makĩandĩkwo o mũndũ o mũndũ na rĩtwa rĩake, kũringana na maandĩko ma mbarĩ ciao na nyũmba ciao. ⁴³ Kuuma mũhĩrĩga wa Nafitali maarĩ andũ 53,400.

⁴⁴ Acio nĩo andũ arĩa maatarirwo nĩ Musa na Harũni na atongoria arĩa ikũmi na eerĩ a Isiraeli, o ũmwe wao arũgamĩrũire nyũmba yake.

⁴⁵ Andũ othe a Isiraeli arĩa maakinyĩtie mũaka mũrongo ĩrĩ kana makĩria, arĩa mangĩahotire gũthiĩ ita-inĩ, magĩtarwo kũringana na nyũmba ciao.

⁴⁶ Andũ acio othe marĩ hamwe maarĩ 603,550.

⁴⁷ No rĩrĩ, andũ a nyũmba ya mũhĩrĩga wa Lawi matiataranĩirio hamwe na andũ arĩa angĩ a Isiraeli. ⁴⁸ Jehova nĩeerĩte Musa atĩrĩ, ⁴⁹ “Mũtigatare andũ a mũhĩrĩga wa Lawi kana mũmataranĩrie na andũ arĩa angĩ a Isiraeli. ⁵⁰ Handũ ha ũguo-rĩ, amũrai Alawii matuĩke arori a hema ya Ũira, mamenyagĩrĩre indo ciothe ciayo, na kĩndũ o gĩothe kĩa hema ĩyo. Nĩo marĩkuuaga hema ĩyo o na indo ciothe ciayo; na mamĩmenyagĩrĩre na mamĩthiũrũrũkagĩrie na hema ciao. ⁵¹ Rĩrĩa rĩothe hema ĩyo ĩgũthaamio, Alawii acio nĩo marĩmĩambũraga, na rĩrĩa rĩothe hema ĩyo ĩkwambwo-rĩ, Alawii acio nĩo marĩmĩambaga. Mũndũ ũngĩ o na ũrĩkũ angĩkamĩkuhĩrĩria nĩakooragwo. ⁵² Andũ a Isiraeli marĩambaga hema ciao kũringana na ikundi ciao, o mũndũ kambĩ-inĩ yake harĩa bendera yake ĩrĩ. ⁵³ No rĩrĩ, Alawii marĩambaga hema ciao mathiũrũrũkiirie hema ya Ũira nĩgeetha kĩrĩndĩ kũ kĩa Isiraeli gĩtigakororerwo nĩ mang’ũrĩ ma Ngai. Alawii nĩo marĩhokagĩrwo ũmenyereri wa hema ĩyo ya Ũira.”

⁵⁴ Nao andũ a Isiraeli magĩka maũndũ macio o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa.

2

Kũbangwo gwa Kambĩ cia Mũhĩrĩga

¹ Nake Jehova akĩra Musa na Harũni atĩrĩ, ² “Andũ a Isiraeli nĩmambage hema ciao irigiicĩirie Hema-ya-Gũtũnganwo no irĩ haraaya nayo, o mũndũ arĩ harĩa bendera yake ĩrĩ ĩrĩa ĩrĩ na marũũri ma nyũmba yao.”

³ Mwena wa irathĩro, kũrĩa riũa rĩrathagĩra-rĩ, nĩho ikundi cia kambĩ ya mũhĩrĩga wa Juda ikaamba hema harĩa bendera yao ĩrĩ. Mũtongoria wa andũ a Juda nĩ Nahashoni mũrũ wa Aminadabu. ⁴ Gĩkundi gĩake nĩ kĩa andũ 74,600.

⁵ Mũhĩrĩga wa Isakaru ũkaamba hema ciao mariganĩtie na andũ a Juda. Mũtongoria wa andũ a Isakaru nĩ Nethaneli mũrũ wa Zuaru.

⁶ Gĩkundi gĩake nĩ kĩa andũ 54,400.

⁷ Mũhĩrĩga wa Zebuluni nĩguo ũgaacookerera. Mũtongoria wa andũ a Zebuluni nĩ Eliabu mũrũ wa Heloni. ⁸ Gĩkundi gĩake nĩ kĩa andũ 57,400.

⁹ Andũ othe arĩa maagaĩrwo gũikara kambĩ ya Juda, kũringana na ikundi ciao-rĩ, nĩ andũ 186,400. Acio nĩo makaamba kuumagara.

¹⁰ Mwena wa gũthini nĩho ikundi cia kambĩ ya mũhĩrĩga wa Rubeni igaakorwo, harĩa bendera yao ĩrĩ. Mũtongoria wa andũ a Rubeni nĩ Elizuru mũrũ wa Shedeuru. ¹¹ Gĩkundi gĩaake nĩ kĩa andũ 46,500.

¹² Mũhĩrĩga wa Simeoni ũkaamba hema ciao mariganĩtie na Rubeni. Mũtongoria wa andũ a Simeoni nĩ Shelumieli mũrũ wa Zurishadai. ¹³ Gĩkundi gĩaake nĩ kĩa andũ 59,300.

¹⁴ Mũhĩrĩga wa Gadi nĩguo ũgũcookerera. Mũtongoria wa andũ a Gadi nĩ Eliasafu mũrũ wa Deueli. ¹⁵ Gĩkundi gĩaake nĩ kĩa andũ 45,650.

¹⁶ Andũ othe arĩa magaiirwo gũikara kambĩ ya Rubeni, kũringana na ikundi ciao-rĩ, nĩ andũ 151,450. Acio nĩo magaatũka a keerĩ kuumagara.

¹⁷ Nayo Hema-ya-Gũtũnganwo na kambĩ ya Alawii moimagare marĩ gatagatĩ ga kambĩ icio ingĩ. Makoimagara marũmanĩrĩire kũringana na ũrĩa hema cia kambĩ ciao ciambĩtwo, o kambĩ ĩrĩ handũ hayo nyene o harĩa bendera yao ĩrĩ.

¹⁸ Mwena wa ithũiro nĩkuo ikundi cia kambĩ ya mũhĩrĩga wa Efiraimu igũkorwo, o harĩa bendera yao ĩrĩ. Mũtongoria wa andũ a Efiraimu nĩ Elishama mũrũ wa Amihudu. ¹⁹ Gĩkundi gĩaake nĩ kĩa andũ 40,500.

²⁰ Mũhĩrĩga wa Manase nĩguo ũkũrigania nao. Mũtongoria wa andũ a Manase nĩ Gamalieli mũrũ wa Pedazuru. ²¹ Gĩkundi gĩaake nĩ kĩa andũ 32,200.

²² Mũhĩrĩga wa Benjamini nĩguo ũgũcookerera. Mũtongoria wa andũ a Benjamini nĩ Abidani mũrũ wa Gideoni. ²³ Gĩkundi gĩaake nĩ kĩa andũ 35,400.

²⁴ Andũ othe arĩa magaiirwo gũikara kambĩ ya Efiraimu, kũringana na ikundi ciao-rĩ, nĩ andũ 108,100. Acio nĩo marĩthiiga marĩ a gatatũ.

²⁵ Mwena wa gathigathini nĩkuo ikundi cia kambĩ ya mũhĩrĩga wa Dani igũkorwo, harĩa bendera yao ĩrĩ. Mũtongoria wa andũ a Dani nĩ Ahiezeri mũrũ wa Amishadai. ²⁶ Gĩkundi gĩaake nĩ kĩa andũ 62,700.

²⁷ Mũhĩrĩga wa Asheri ũkaamba hema ciao mariganĩtie nao. Mũtongoria wa andũ a Asheri nĩ Pagieli mũrũ wa Okirani. ²⁸ Gĩkundi gĩaake nĩ kĩa andũ 41,500.

²⁹ Mũhĩrĩga wa Nafitali nĩguo ũgũcookerera. Mũtongoria wa andũ a Nafitali nĩ Ahira mũrũ wa Enani. ³⁰ Gĩkundi gĩaake nĩ kĩa andũ 53,400.

³¹ Andũ othe arĩa magaiirwo gũikara kambĩ ya Dani nĩ andũ 157,600. Acio nĩo magaaakorwo marĩ a mũthia kuumagara, marĩ harĩa bendera ciao irĩ.

³² Acio nĩo andũ a Isiraeli, arĩa maatarirwo kũringana na nyũmba ciao. Arĩa othe maarĩ kambĩ-inĩ kũringana na ikundi ciao-rĩ, maarĩ andũ 603,550. ³³ No rĩrĩ, Alawii matataranĩirio na andũ arĩa angĩ a Isiraeli, ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa.

³⁴ Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli magĩka maũndũ mothe marĩa Jehova aathĩte Musa, na tondũ ũcio maambire hema harĩa bendera ciao ciarĩ, na ũguo noguo moimagarire, o mũtongoria na andũ a mũhĩrĩga wake na nyũmba yake.

3

Alawii

¹ Ūyũ nĩguo ũhoro wa njiaro cia Harũni na Musa hĩndĩ ĩrĩa Jehova aaririe na Musa Kĩrĩma-inĩ gĩa Sinai.

² Marĩtwa ma ariũ a Harũni maarĩ Nadabu ũrĩa warĩ irigithathi, na Abihu, na Elezaru, na Ithamaru. ³ Macio nĩmo marĩtwa ma ariũ a Harũni, nao maarĩ athĩnjĩri-Ngai aitĩrĩrie maguta, arĩa maamũrĩtwo matungatage marĩ athĩnjĩri-Ngai. ⁴ Na rĩrĩ, Nadabu na Abihu nĩmakuire marĩ mbere ya Jehova rĩrĩa maarutaga igongona na mwaki ũtarĩ mwĩtĩkĩrie mbere yake Werũ-inĩ wa Sinai. Matiarĩ na ciana cia aanake; nĩ ũndũ ũcio, Elezaru na Ithamaru nĩo maatungataga marĩ athĩnjĩri-Ngai hĩndĩ ĩrĩa yothe ithe wao Harũni aarĩ muoyo.

⁵ Nake Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ⁶ “Rehe andũ a mũhĩrĩga wa Lawi ũmaneane kũrĩ Harũni mũthĩnjĩri-Ngai, nĩguo mamũteithagie.* ⁷ Marĩrutaga wĩra wa kũmũtungatĩra, na matungatagĩre kĩrĩndĩ kũ gĩothe hau Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo na ũndũ wa kũruta wĩra wa hema ĩyo. ⁸ Nao marĩmenyagĩrĩra indo ciothe cia Hema-ya-Gũtũnganwo, mahingagie maũndũ marĩa magĩrĩire nĩ gwĩkwo nĩ andũ a Isiraeli na ũndũ wa kũruta wĩra wa hema ĩyo. ⁹ Neana Alawii acio kũrĩ Harũni na ariũ ake; nĩo andũ a Isiraeli arĩa mekũneanwo kũrĩ we biũ. ¹⁰ Amũra Harũni na ariũ ake matungatage marĩ athĩnjĩri-Ngai; mũndũ ũngĩ o wothe ũrĩa ũrĩkuhagĩrĩria harĩa haamũre no nginya ooragwo.”

¹¹ Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ¹² “Nĩ nĩ nĩ thuurĩte Alawii kuuma kũrĩ andũ a Isiraeli ithenya rĩa marigithathi ma arũme arĩa marigithathĩtwo nĩ andũ-a-nja othe a Isiraeli. Alawii nĩ akwa, ¹³ nĩgũkorwo marigithathi mothe nĩ makwa. Hĩndĩ ĩrĩa ndooragire marigithathi mothe ma Misiri, noguo ndeyamũrĩire marigithathi mothe ma Isiraeli, marĩ ma mũndũ kana ma nyamũ. Macio nĩ makwa kũmbe. Nĩ nĩ nĩ Jehova.”

¹⁴ Ningĩ Jehova akĩira Musa kũu Werũ-inĩ wa Sinai atĩrĩ, ¹⁵ “Tara Alawii† kũringana na nyũmba ciao na mbarĩ ciao. Tara arũme othe arĩa makinyĩtie mweri ũmwe na makĩria.” ¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio, Musa akĩmatara o ta ũrĩa aathĩtwo nĩ kiugo kĩa Jehova.

¹⁷ Maya nĩmo marĩtwa ma ariũ a Lawi:

Nĩ Gerishoni, na Kohathu, na Merari.

¹⁸ Maya nĩmo marĩtwa ma mbarĩ cia Agerishoni:

Nĩ Libini na Shimei.

¹⁹ Mbarĩ cia Akohathu ciarĩ:

Amuramu, na Iziharu na Hebironi, na Uzieli.

²⁰ Mbarĩ cia Amerari:

ciarĩ Mahali na Mushi.

Ici nĩcio ciarĩ mbarĩ cia Alawii, kũringana na nyũmba ciao.

²¹ Gerishoni aarĩ na mbarĩ cia Alabini na Ashimei; ici nĩcio ciarĩ mbarĩ cia Agerishoni.

²² Arũme arĩa othe maakinyĩtie mweri ũmwe na makĩria arĩa maatarirwo maarĩ andũ 7,500. ²³ Mbarĩ icio cia Agerishoni ciarĩ ciambe hema ciao mwena wa ithũiro, thuutha wa Hema-ĩrĩa-Nyamũre. ²⁴ Mũtongoria wa nyũmba cia Agerishoni aarĩ Eliasafu mũrũ wa Laeli. ²⁵ Hau Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo-rĩ, Agerishoni nĩo maarĩ na wĩra wa kũmenyerera Hema-ĩyo-Nyamũre na hema, na ciandarũa

* **3:6** Alawii nĩo maateithagĩrĩria athĩnjĩri-Ngai. † **3:15** Alawii matiathiiaga mbaara-inĩ. Kũu nĩkĩo kĩagiragia matarwo maakinyia mĩaka mĩrongo ĩrĩ ta andũ arĩa angĩ.

cia kũmĩhumbĩra, na gĩtambaya gĩa gũcuurio itoonyero rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo, ²⁶ na itambaya cia gũcuurio cia kũirigĩra nja, na gĩtambaya gĩa gũcuurio gĩa itoonyero rĩa nja ĩria ĩthiũrũkĩirie Hema ĩyo nyamũre na kĩgongona na mĩhĩndo, na indo ciothe iria ikonainie na wĩra wacio.

²⁷ Kohathu aarĩ na mbarĩ cia Aamuramu, na Aiziharu, na Ahebironi, na Auzieli; icio nĩcio ciarĩ mbarĩ cia Akohathu. ²⁸ Arũme arĩa othe maakinyĩtie mweri ũmwe na makĩria maarĩ andũ 8,600. Wĩra wa Akohathu warĩ wa kũmenyerera harĩa haamũre. ²⁹ Mbarĩ cia Akohathu ciarĩ ciambage hema mwena wa gũthini wa Hema-ĩria-Nyamũre. ³⁰ Mũtongoria wa nyũmba cia mbarĩ cia Akohathu aarĩ Elizafani mũrũ wa Uzieli. ³¹ Wĩra wao warĩ wa kũmenyerera ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro, na metha, na mũtĩ ũria wa kũigĩrĩrwo matawa, na igongona, na indo cia gũtũmĩrwo harĩa haamũre, na gĩtambaya gĩa gũcuurio gĩa kũhakania, o na indo ciothe ciakonainie na mũhũthĩrĩre wacio. ³² Mũtongoria mũnene wa Alawii aarĩ Eleazaru mũrũ wa Harũni, ũria mũthĩnjĩri-Ngai. Nĩwe watuirwo mũrũgamĩrĩri wa arĩa maamenyagĩrĩra harĩa haamũre.

³³ Merari aarĩ na mbarĩ cia Amahali na Amushi; icio nĩcio ciarĩ mbarĩ cia Merari. ³⁴ Arũme arĩa othe maatarirwo arĩa maakinyĩtie mweri ũmwe na makĩria maarĩ andũ 6,200. ³⁵ Mũtongoria wa nyũmba cia mbarĩ ya Merari aarĩ Zurieli mũrũ wa Abihaili; nao maarĩ maambage hema mwena wa gathigathini wa Hema-ĩria-Nyamũre. ³⁶ Amerari maamũrirwo mamenyagĩrĩre buremu ya hema ĩria yaamũrĩtwo, na mĩgũko yayo, na itugĩ, na itina ciacio, o na indo ciothe ciayo cia wĩra, na indo ciothe ciakonainie na mũhũthĩrĩre wacio, ³⁷ o na mamenyagĩrĩre itugĩ iria ciirigĩte nja yayo hamwe na itina ciacio, na higĩ cia hema na mĩhĩndo yayo.

³⁸ Musa na Harũni na ariũ ake maarĩ mambage hema ciao mwena wa irathĩro wa Hema-ĩyo-Nyamũre, mang'etheire irathĩro, o hau mbere ya Hema-ya-Gũtũnganwo. Wĩra wao warĩ wa kũmenyerera harĩa haamũre ithenya rĩa andũ a Isiraeli. Mũndũ ũngĩ o wothe ũngĩakuhĩrĩrie hau haamũre aarĩ ooragwo.

³⁹ Alawii arĩa othe maatarirwo ta ũria Jehova aathĩte Musa na Harũni kũringana na mbarĩ ciao, hamwe na arũme othe arĩa maakinyĩtie mweri ũmwe na makĩria, maarĩ andũ 22,000.

⁴⁰ Nake Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Tara marigithathi ma arũme othe ma andũ a Isiraeli arĩa makinyĩtie mweri ũmwe na makĩria, na wandĩke marĩtwa mao. ⁴¹ Nyamũrĩra Alawii handũ ha marigithathi mothe ma andũ a Isiraeli; o naguo ũhiũ wa Alawii ũwaamũre handũ ha marigithathi mothe ma mahiũ ma andũ a Isiraeli. Nĩ nĩ nĩ Jehova.”

⁴² Nĩ ũndũ ũcio Musa agĩtara marigithathi mothe ma andũ a Isiraeli, o ta ũria Jehova aamwathĩte. ⁴³ Marigithathi mothe ma arũme arĩa maakinyĩtie mweri ũmwe na makĩria, maandĩkwo na marĩtwa mao, maarĩ andũ 22,273.

⁴⁴ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ⁴⁵ “Amũra Alawii handũ ha marigithathi mothe ma andũ a Isiraeli, naguo ũhiũ wa Alawii ũwaamũre handũ ha mahiũ mao. Alawii megũtuũka akwa. Nĩ nĩ nĩ Jehova. ⁴⁶ Gũkũũra marigithathi macio 273 ma andũ a Isiraeli, acio makĩrĩte mũigana wa

Alawii-rĩ, ⁴⁷ oya cekeri ithano‡ irūgamĩrĩre o mūdũ, kūrĩngana na cekeri ya handũ-harĩa-haamũre, ĩrĩa ũritũ wayo ũrĩ gera mĩrongo ĩrĩ. ⁴⁸ Mbeeca icio cia gũkũũra andũ a Isiraeli acio makĩrĩte-rĩ, cinengere Harũni na ariũ ake.”

⁴⁹ Nĩ ũndũ ũcio Musa akĩũngania mbeeca cia gũkũũra andũ acio maakĩrĩte mũigana wa andũ arĩa maakũũrĩtwo nĩ Alawii. ⁵⁰ Kuuma kũrĩ marigithathi ma andũ a Isiraeli, akĩũngania betha ya ũritũ wa cekeri 1,365§ kūrĩngana na cekeri ya handũ-harĩa-haamũre. ⁵¹ Musa akĩnengera Harũni na ariũ ake mbeeca icio ciakũũrĩte andũ, o ta ũrĩa aathĩtwo nĩ kiugo kĩa Jehova.

4

Akohathu

¹ Jehova akĩira Musa na Harũni atĩrĩ: ² “Thĩinĩ wa Alawii-rĩ, tarai rũhonge rwa Akohathu kūrĩngana na mbarĩ ciao na nyũmba ciao. ³ Mũtare arũme othe a ũkũrũ wa kuuma mĩaka mĩrongo ĩtatũ nginya mĩaka mĩrongo ĩtano arĩa mokaga gũtungata wĩra-inĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo.

⁴ “Ūyũ nĩguo wĩra wa Akohathu thĩinĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo: wĩra wao nĩ kũmenyerera indo iria theru mũno. ⁵ Rĩrĩa kambĩ ĩgũthaama-rĩ, Harũni na ariũ ake marĩtoonyaga thĩinĩ wa hema ĩyo makaruta gĩtambaya gĩa gũcuurio gĩa kũhakania na makahumbĩra ithandũkũ rĩa Ūira nakĩo. ⁶ Ningĩ marĩhumbĩre na gĩthii kĩa njũũa cia pomboo, na maare gĩtambaya kĩa rangi wa bururu mũtheri igũrũ rĩacio, na matoonyie mĩtĩ ya kũrĩkuua handũ hayo.

⁷ “Nao maare gĩtambaya kĩa rangi wa bururu igũrũ rĩa metha ya mĩgate ĩrĩa ĩigagwo mbere ya Jehova, na mamĩgĩrĩre thaani, na thaani, nene na mbakũri, na ndigithũ cia magongona ma kũnyuuo; na mĩgate ĩrĩa ĩigagwo hau hĩndĩ ciothe ĩikare o hau igũrũ. ⁸ Macooke maigĩrĩre gĩtambaya kĩa rangi wa gakaraku igũrũ rĩa indo icio na ningĩ mahumbĩre gĩtambaya kũ na njũũa cia pomboo, na matoonyie mĩtĩ ya kũrĩkuua handũ hayo.

⁹ “Ningĩ moe gĩtambaya kĩa rangi wa bururu, mahumbĩre mũtĩ ũrĩa wa kũigĩrĩrwo matawa marĩa mamũrĩkaga, hamwe na matawa maguo, na magathĩ ma gũtinia ndaambĩ, na thaani cia mũrarĩ wa ndaambĩ, na ndigithũ cia gwĩkĩrwo maguta ma matawa macio. ¹⁰ Ningĩ makũnje mũtĩ ũcio na indo ciaguo ciothe ciohetwo na gĩthii kĩa njũũa cia pomboo, na macigĩrĩre igũrũ rĩa gĩkuui gĩacio.

¹¹ “Nĩ maare gĩtambaya kĩa rangi wa bururu igũrũ rĩa kĩgongona gĩa thahabu, na makĩhumbĩre na gĩthii kĩa njũũa cia pomboo, na matoonyie mĩtĩ ĩrĩa ya gũgĩkuua handũ hayo.

¹² “Ningĩ moe indo ciothe iria ihũthagĩrwo ũtungata-inĩ wa handũ-harĩa-haamũre, macikũnje na gĩtambaya kĩa rangi wa bururu, macihumbĩre na gĩthii kĩa njũũa cia pomboo, na maciigĩrĩre igũrũ rĩa gĩkuui gĩacio.

¹³ “Ningĩ nĩ marute mũhu kuuma kĩgongona-inĩ gĩa gĩcango, na maare gĩtambaya kĩa rangi wa ndathi igũrũ rĩakĩo. ¹⁴ Ningĩ maigĩrĩre indo ciothe iria ihũthagĩrwo gũtungata kĩgongona-inĩ, nacio nĩ hamwe na ngĩo cia mwaki, na njibe, na icakũri, na mbakũri cia kũminjaminjĩria. Igũrũ rĩakĩo nĩ maare gĩthii kĩa njũũa cia pomboo na matoonyie mĩtĩ ya gũgĩkuua handũ hayo.

¹⁵ “Thuutha wa Harūni na ariū ake kūrīkia kūhumbīra indo ciothe theru o na indo ciothe nyamūre, na rīria andū a kambī mehaarīria gūthaama-rī, ariū a Akohathu nao moke makuue indo icio. No matikanahutie indo icio nyamūre matigakue. Akohathu acio nīo magaakuua indo iria irī thīnī wa Hema-ya-Gūtūnganwo.

¹⁶ “Eleazaru mūrū wa Harūni, ūrīa mūthīnjīri-Ngai, nīwe ūrīmenyagīrīra maguta ma gwakia tawa, na ūbumba ūrīa ūnungaga wega, na mūtu ūrīa ūrutagwo hīndī ciothe, o na maguta marīa maitanagīrīrio. Nīwe ūrīmenyagīrīra Hema-īyo-Nyamūre irī yothe na indo iria ciothe irī thīnī wayo, nīcio indo iria nyamūre ciīkīrītwo kuo, na indo cia wīra.”

¹⁷ Jehova akīra Musa na Harūni atīrī, ¹⁸ “Menyererai mbarī cia mūhīrīga wa Akohathu matikaneherio kuuma kūrī Alawii. ¹⁹ Nīguo matūūre muoyo na matikae gūkua rīria mangīkuhīrīria indo iria theru mūno-rī, mekagīrei ūū: Harūni na ariū ake nīo marītoonyaga handū harīa hatheru, na makagaīra o mūndū wīra wake na kīrīa egūkuua. ²⁰ No ariū a Kohathu matikanatoonye thīnī kuona indo iria theru o na hanini, nīguo matigaakue.”

Agerishoni

²¹ Jehova akīra Musa atīrī, ²² “Tara Agerishoni o nao kūringana na nyūmba ciao na mbarī ciao. ²³ Ūtare arūme othe a ūkūrū wa kuuma mīaka mīrongo itatū nginya mīaka mīrongo itano arīa mokaga gūtungata wīra-inī wa Hema-ya-Gūtūnganwo.

²⁴ “Ūyū nīguo ūtungata wa mbarī cia Agerishoni rīria mekūruta wīra na gūkuua mīrigo: ²⁵ Nīo marīkuuaga itambaya cia gūcuurio cia Hema-īria-Nyamūre, na Hema-ya-Gūtūnganwo, na indo cia kūmīhumbīra, o na gīthii kīa njūūa cia pomboo cia kūmīhumbīra na igūrū, na itambaya cia gūcuurio cia itoonyero rīa Hema-ya-Gūtūnganwo, ²⁶ na itambaya cia gūcuurio iria cia kūrīgīra nja irīa ithiūrūrūkīirie Hema-īyo-Nyamūre na kīgongona, na gītambaya gīa gūcuurio gīa itoonyero-inī, na mīhīndo na indo ciothe itūmagīrwo ūtungata-inī wayo. Agerishoni acio nīo marīrutaga wīra wothe ūrīa wagīrīre kūrutwo na indo icio. ²⁷ Ūtungata wao wothe, ūrī wa gūkuua mīrigo kana wa kūruta wīra ūngī, ūrīrutagwo ūtongoretio nī Harūni na ariū ake. Nī inyuī mūrīmagayagīra wīra wao wa kīrīa gīothe marīkuuaga. ²⁸ Ūcio nīguo ūtungata wa mbarī ya Agerishoni Hema-inī-ya-Gūtūnganwo. Wīra wao ūrīrutagwo ūtongoretio nī Ithamaru mūrū wa Harūni, ūrīa mūthīnjīri-Ngai.

Amerari

²⁹ “Tara Amerari kūringana na mbarī na nyūmba ciao. ³⁰ Tara arūme othe a ūkūrū wa kuuma mīaka mīrongo itatū nginya mīaka mīrongo itano arīa mokaga gūtungata wīra-inī wa Hema-ya-Gūtūnganwo. ³¹ Ūyū nīguo wīra wao ūrīa marīrutaga magītungata Hema-inī-ya-Gūtūnganwo: wīra wao nī gūkuuaga buremu cia Hema-īyo-Nyamūre, na mīgūko yayo, na itugī na itina ciacio, ³² o ūndū ūmwe na itugī iria ciirigīte nja hamwe na itina ciacio, na higī cia hema na mīhīndo, na indo ciothe ciacio na kīndū gīothe gīkonainie na kūruta wīra ūcio. Gayagīra o mūndū indo iria agīrīrwo nī gūkuua. ³³ Ūcio nīguo ūtungata wa mbarī ya Amerari rīria marīrutaga wīra Hema-inī-ya-Gūtūnganwo, matongoretio nī Ithamaru mūrū wa Harūni, ūrīa mūthīnjīri-Ngai.”

Gūtara Mbarī cia Alawii

³⁴ Na rĩrĩ, Musa, na Harũni, na atongoria a kĩrĩndĩ nĩmatarire Akohathu acio kũringana na mbarĩ na nyũmba ciao. ³⁵ Arũme othe a ũkũrũ wa kuuma mĩaka mĩrongo ĩtatũ nginya mĩaka mĩrongo ĩtano arĩa mookire gũtungata wĩra-inĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo, ³⁶ matarĩtwo na mbarĩ ciao, maarĩ andũ 2,750 ³⁷ Ũcio nĩguo warĩ mũigana wa andũ othe arĩa maarĩ a mbarĩ cia Akohathu arĩa maatungataga thĩinĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo. Musa na Harũni maamatarire kũringana na ũrĩa Jehova aathĩte Musa.

³⁸ Agerishoni maatarirwo kũringana na mbarĩ na nyũmba ciao. ³⁹ Arũme othe a ũkũrũ wa kuuma mĩaka mĩrongo ĩtatũ nginya mĩaka mĩrongo ĩtano arĩa mookire gũtungata wĩra-inĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo, ⁴⁰ matarĩtwo na mbarĩ na nyũmba ciao, maarĩ andũ 2,630. ⁴¹ Ũcio nĩguo warĩ mũigana wa mbarĩ cia Agerishoni arĩa maatungataga thĩinĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo. Musa na Harũni maamatarire kũringana na watho wa Jehova.

⁴² Amerari maatarirwo kũringana na mbarĩ na nyũmba ciao. ⁴³ Arũme othe a ũkũrũ wa kuuma mĩaka mĩrongo ĩtatũ nginya mĩaka mĩrongo ĩtano arĩa mookire gũtungata wĩra-inĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo, ⁴⁴ matarĩtwo na mbarĩ ciao, maarĩ andũ 3,200. ⁴⁵ Ũcio nĩguo warĩ mũigana wa mbarĩ cia Amerari. Musa na Harũni maamatarire kũringana na ũrĩa Jehova aathĩte Musa.

⁴⁶ Nĩ ũndũ ũcio, Musa na Harũni na atongoria a Isiraeli magĩtara Alawii othe kũringana na mbarĩ ciao na nyũmba ciao. ⁴⁷ Arũme othe a ũkũrũ wa kuuma mĩaka mĩrongo ĩtatũ nginya mĩaka mĩrongo ĩtano arĩa mookire kũruta wĩra wa gũtungata na gũkuua Hema-ya-Gũtũnganwo, ⁴⁸ mũigana wao warĩ andũ 8,580. ⁴⁹ Kũringana na watho wa Jehova ũrĩa aathĩte Musa, mũndũ o mũndũ nĩagayagĩrwo wĩra wake, na akeerwo kĩrĩa egũkuua. Ũguo nĩguo maatarirwo, o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa.

5

Gũtherio gwa Kambĩ

¹ Nake Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ² “Atha andũ a Isiraeli maingate kuuma kambĩ-inĩ yao mũndũ o wothe ũrũarĩte mũrimũ wa ngoothi ũrĩa ũngĩgwatanio, kana mũndũ ũrĩ na handũ o na ha he kuura, kana mũndũ ũrĩ na thaahu nĩ ũndũ wa kũhutia kĩimba. ³ Ingata arũme o na andũ-a-nja; ũmaingate nja ya kambĩ nĩguo matigathaahie kambĩ yao kũrĩa nĩ ndũũranagia na inyuĩ.” ⁴ Ũguo noguo andũ a Isiraeli meekire; makĩruta andũ acio nja ya kambĩ. Magĩika o ũrĩa Jehova aathĩte Musa gwĩkwo.

Irĩhi rĩa Mahĩtia

⁵ Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ⁶ “Ĩra andũ a Isiraeli atĩrĩ, ‘Rĩrĩa mũndũ mũrũme kana mũndũ-wa-nja angĩhĩtĩria mũndũ ũrĩa ũngĩ na njĩra o yothe, na nĩ ũndũ ũcio aage kwĩhokeka harĩ Jehova-rĩ, mũndũ ũcio nĩ mũhĩtia, ⁷ na no nginya oimbũre mehia marĩa ekĩte. No nginya arute irĩhi rĩothe nĩ ũndũ wa mahĩtia macio make, na ongerere gĩcunjĩ gĩa ithano kũrĩ irĩhi rĩu, anengere mũndũ ũcio ahĩtĩirie. ⁸ No mũndũ ũcio angĩkorwo ndarĩ na mũndũ wa nyũmba yao ũrĩa ũngĩrĩhwo nĩ ũndũ wa ihĩtia rĩu, irĩhi rĩu rĩrĩtuĩkaga rĩa Jehova, na no nginya rĩnengerwo mũthĩnjĩri-Ngai rĩrĩ hamwe na ndũrũme ya kũrutwo igongona rĩa horohio nĩ ũndũ wake. ⁹ Maruta mothe maamũre marĩa andũ a Isiraeli marĩrehagĩra mũthĩnjĩri-Ngai-rĩ, marĩtuĩkaga make. ¹⁰ Iheo cia o mũndũ iria nyamũre nĩ ciake we

mwene, no kīrīa angīhe mūthīnjīri-Ngai, gīgaatuika kīa mūthīnjīri-Ngai ūcio.’ ”

Ūhoro Ūkonī Mūtumia Ūtarī Mwīhokeku

¹¹ Ningī Jehova akīira Musa atīrī, ¹² “Arīria andū a Isiraēli, ūmeere atīrī: ‘Mūtumia wa mūdū angīhngīcania mīthiire yake, atuīke ti mwīhokeku harī we ¹³ na ūndū wa gūkoma na mūdū ūngī, na ūndū ūcio ūhithwo mūthuuriwe na thaahu wake wage kūmenyeka (tondū hatirī mūira wa kūmuumbūra, na ndaakorereirwo agīika ūndū ūcio-rī), ¹⁴ na mūthuuriwe aigūre mūtumia wake ūiru na amwīkūūire atī nīethaahītie, kana amūigūre ūiru na amwīkūūire o na akorwo atethaahītie, ¹⁵ hīndī ūyo nīatware mūtumia wake harī mūthīnjīri-Ngai. Ningī no nginya atware gīcunjī gīa ikūmi kīa eba īmwe* ya mūtu wa cairi nī ūndū wa mūtumia wake. Ndagaitīrīrie mūtu ūcio maguta kana awīkīre ūbumba, nī ūndū rīu nī iruta rīa mūtu rīrutagwo nī ūndū wa ūiru, iruta rīa mūtu rīa kīrīkano, rīa kūrīrikanania ihītia rīu.

¹⁶ “ ‘Mūthīnjīri-Ngai nīagatwara mūtumia ūcio amūrūgamie mbere ya Jehova. ¹⁷ Acooke oe maaī maamūre marī ndigithū-inī ya rīumba, na ahakūre rūkūngū hau thī ya Hema-īrīa-Nyamūre arwīkīre maaī-inī macio.† ¹⁸ Mūthīnjīri-Ngai aarīkia kūrūgamia mūtumia ūcio mbere ya Jehova, nīakamuohora njuīrī yake, acooke amūnengere iruta rīu rīa kīrīkano rīa mūtu nī ūndū wa ūiru arīnyiite na moko, nake mūthīnjīri-Ngai we mwene akorwo anyiītie maaī macio marūrū marīa marehaga kīrumi. ¹⁹ Mūthīnjīri-Ngai acooke ehīthie mūtumia ūcio, amwīre atīrī, “Angīkorwo hatirī mūdū ūngī ūkomete nawe, na ndūhngīcanītie mīthiire yaku ūgethaahia hīndī īrīa ūrī na mūthuuri-rī, maaī maya marūrū marīa marehaga kīrumi maroaga gūgwīka ūūru. ²⁰ No angīkorwo nīūhngīcanītie mīthiire yaku ūrī na mūthuuri na ūgethaahia nī ūndū wa gūkoma na mūdū ūngī tiga mūthuuriguo-rī,” ²¹ hīndī ūyo mūthīnjīri-Ngai nīakehīthie mūtumia ūcio na mwīhītwa ūyū ūrehanagīra kīrumi, oige atīrī, “Jehova arotūma andū anyu makūrume na magūkaane, rīrīa agaatūma kīero gīaku kīhinyare na nda yaku īimbe. ²² Namo maaī maya marehaga kīrumi marotoonya mwīrī waku, nayo nda yaku īimbe na kīero gīaku kīhinyare.”

“ ‘Nake mūtumia ūcio acooke oige atīrī, “Ameni, nīgūtuīke ūguo.”

²³ “ ‘Mūthīnjīri-Ngai nīakandīka irumi icio ibuku-inī rīa gīkūngo, acooke acithambīrie maaī-inī macio marūrū. ²⁴ Nīagatūma mūtumia ūcio anyue maaī macio marūrū marehaga kīrumi, namo maaī macio mamūtoonye na matūme aigue ruo rūnene mūno. ²⁵ Mūthīnjīri-Ngai acooke oe iruta rīu rīa mūtu nī ūndū wa ūiru kuuma moko-inī ma mūtumia ūcio, arīthūngūthie mbere ya Jehova, na acooke arīrehe kīgongona-inī. ²⁶ Ningī mūthīnjīri-Ngai ūcio arūme ngundi īmwe ya mūtu ūcio ūrutītwo ūrī wa kīrīkano na aūcinīre igūrū rīa kīgongona; thuutha ūcio atūme mūtumia ūcio anyue maaī macio. ²⁷ Angīkorwo nīethaahītie na ti mwīhokeku harī mūthuuriwe-rī, rīrīa akaanyuithio maaī macio marehaga kīrumi, nī makaamūtoonya matūme aigue ruo rūnene mūno, na nda yake īimbe na kīero gīake kīhinyare, nake atuīke thaahu kūrī andū ao. ²⁸ No rīrī, angīkorwo mūtumia ūcio ndethaahītie na akorwo nī mūthingu-rī, ndagatuuo mūhītia, na nīakahota kūgīa na ciana.

* 5:15 nī ta kilo 2 † 5:17 Maaī matheru hamwe na rūkūngū monanagia ituīro rīa Ngai kūrī mūdū ūrīa ūhīthie.

29 “ Ūyũ nĩguo watho wa ũiru rĩrĩa mūtumia angĩhĩngĩcania mĩthiĩre yake, ethaahie o arĩ na mũthuuri, 30 kana rĩrĩa mũndũ mūrũme angĩnyitwo nĩ ũiru nĩ ũndũ nĩegwĩkũũa mūtumia ũcio wake. Mũthĩnjĩri-Ngai arĩmūrũgamagia mbere ya Jehova na arũmĩrĩre watho ũcio wothe. 31 Mũthuuriwe nĩagatuuo ndarĩ na ihĩtia o na rĩrĩkũ, no mūtumia ũcio nĩwe ũgaacookererwo nĩ mehia make.’ ”

6

Mũnaziri

1 Nake Jehova akĩira Musa atĩrĩ, 2 “Arĩria andũ a Isiraeli, ũmeere atĩrĩ: ‘Mũndũ mūrũme kana mũndũ-wa-nja angĩenda kwĩhĩta mwĩhĩtwa wa mwanya, ũrĩ mwĩhĩtwa wa kwĩyamũrĩra Jehova atuĩke Mũnaziri,* 3 no nginya atige kũnyua ndibei o na indo iria ingĩ ngagatu cia kũnyua, na ndakananyue thiki ithondeketwo kuuma kũrĩ ndibei kana kĩndũ kĩngĩ kĩgagatu gĩa kũnyua. Ndakananyue maaĩ ma thabibũ, kana arĩe thabibũ, kana thabibũ iria nyũmithie. 4 Hĩndĩ ĩrĩa yothe arĩkoragwo arĩ Mũnaziri, ndakanarĩe kĩndũ gĩa kuuma he mũthabibũ, irĩ mbegũ kana makoni.

5 “ ‘Thinda rĩothe rĩa mwĩhĩtwa ũcio wa kwĩyamũra, ndakananjwo mũtwe. No nginya aikarage arĩ mũtheru o nginya ihinda rĩake rĩa kwĩyamũrĩra Jehova rĩthire; no nginya areke njuĩrĩ cia mũtwe wake ikũre iraihe. 6 Ihinda rĩu rĩothe eyamũrĩre Jehova ndakanakuhĩrĩrie kĩimba. 7 O na ithe, kana nyina, kana mūrũ wa nyina, kana mwarĩ wa nyina angĩkua, ndakanethaahie nĩ ũndũ wao, tondũ arĩ na rũuri rwa kwĩyamũrĩra Ngai mũtwe. 8 Ihinda rĩothe rĩa kwĩyamũra gwake arĩkoragwo aamũrĩrwo Jehova.

9 “ ‘Mũndũ angĩkua gĩkuũ kĩa narua arĩ ho, naguo ũndũ ũcio ũthaahie njuĩrĩ ĩrĩa aamũrĩte, no nginya enjwo mũtwe mũthenya wake wa gũtherio, na nĩguo wa mũgwanja. 10 Ningĩ mũthenya wa ĩnana no nginya atware ndirahũgĩ igĩrĩ kana tũtutuura twĩrĩ harĩ mũthĩnjĩri-Ngai hau itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo. 11 Nake mũthĩnjĩri-Ngai arute ĩmwe ĩtuĩke igongona rĩa kũhoroherio mehia, nayo ĩyo ingĩ ĩtuĩke nĩ iruta rĩa njino nĩguo ahoroherio, nĩ ũndũ nĩehĩtie nĩgũkorwo arĩ hamwe na kĩimba. Mũthenya o ro ũcio no nginya aamũrĩre Jehova mũtwe wake rĩngĩ. 12 No nginya eyamũrĩre Jehova ihinda rĩu rĩa kwĩyamũra, na no nginya arute gatũrũme ka mwaka ũmwe gatuĩke ka igongona rĩa mahĩtia. Mĩthenya ĩrĩa mĩhĩtũku ndĩgũtarwo, tondũ nĩathaahirio ihinda rĩrĩa eyaamũrĩte.

13 “ ‘Na rĩrĩ, ũyũ nĩguo watho wa Mũnaziri ihinda rĩake rĩa kwĩyamũrĩra Ngai rĩathira. Nĩakarehwo itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo. 14 Hau nĩho akaarehe maruta make harĩ Jehova, namo nĩ: gatũrũme ka mwaka ũmwe gatarĩ na kaũũgũ gatuĩke ka iruta rĩa njino, na kamwatĩ ka mwaka ũmwe karĩ igongona rĩa kũhoroheria mehia, na ndũrũme ĩmwe ĩtarĩ na kaũũgũ ĩrĩ iruta rĩa ũiguano, 15 hamwe na maruta ma mũtu na maruta ma kũnyuuo, na gĩkabũ kĩa mĩgate ĩtarĩ na ndawa ya kũimbia, na keki cia mũtu ũrĩa mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta, na tũmĩgate tũhũthũ tũhakĩtwo maguta.

16 “ ‘Mũthĩnjĩri-Ngai nĩakaiga indo icio mbere ya Jehova, na acooke arute igongona rĩa kũhoroheria mehia o na iruta rĩa njino. 17 Nĩakarehe

* 6:2 Mũndũ nĩangĩehĩtire mwĩhĩtwa wa gũtuĩka Mũnaziri kwa ihinda, kana mũtũrĩre wake wothe. Aciari nĩmangĩehĩtire mwĩhĩtwa handũ ha ciana ciao. Mũnaziri ndetĩkĩrĩtio kũnyua kĩndũ kĩgagatu, kwenja njuĩrĩ kana nderu, o na kana kũhutia kĩndũ gĩkuũ.

gĩkabũ kũ kĩa mĩgate ĩtarĩ mĩmbie na arute ndũrũme ĩyo ĩrĩ igongona rĩa ũiguano kũrĩ Jehova, hamwe na igongona rĩayo rĩa mũtu na rĩa indo cia kũnyuuo.

18 “Ningĩ hau itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo, Mũnaziri no nginya enjwo njuĩrĩ ĩrĩa aamũrite. Nĩakoya njuĩrĩ ĩyo na amĩkie mwaki-inĩ ũrĩa ũrĩ rungu rwa igongona rĩu rĩa ũiguano.

19 “Thuutha wa Mũnaziri ũcio kwenjwo njuĩrĩ yake ya kwĩyamũra, mũthĩnjĩri-Ngai nĩ akoya kĩa gĩtherũkĩtio kĩa ndũrũme ĩyo, na keki na tũmĩgate tũrĩa tũhũthũ kuuma gĩkabũ-inĩ kũ, cieri ĩtarĩ ndawa ya kũmbia. 20 Mũthĩnjĩri-Ngai acooke acithũngũthie mbere ya Jehova, ituĩke igongona rĩa gũthũngũthio; nĩ nyamũre, na nĩ cia mũthĩnjĩri-Ngai, hamwe na gĩthũri kĩrĩa gĩthũngũthĩtio, o na kĩero kĩrĩa kĩrutĩtwo. Thuutha ũcio Mũnaziri no anyue ndibei.

21 “Ūcio nĩguo watho wa Mũnaziri ũrĩa wĩhĩtaga kũrutĩra Jehova indo kũringana na ũrĩa eyaamũrite, hamwe na kĩrĩa kĩngĩ gĩothe angĩhota kũruta. No nginya ahingie mwĩhĩtwa ũrĩa ehĩtite, kũringana na watho wa Mũnaziri.”

Kĩrathimo kĩa Mũthĩnjĩri-Ngai

22 Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, 23 “Ĩra Harũni na ariũ ake atĩrĩ, ‘Ūũ nĩguo mũrĩrathimaga andũ a Isiraeli. Meragei atĩrĩ:

24 “ ‘Jehova arokũrathima,
na akũmenyagĩrĩre;

25 Jehova arotũma ũthiũ wake ũkwarĩre,
na agũkinyagĩrie wega wake;

26 Jehova arogũtiirĩra gĩthiithi gĩake,
na akũhe thayũ.”

27 “Nĩ ũndũ ũcio athĩnjĩri-Ngai nĩmarĩgwetaga rĩtwa rĩakwa kũrĩ andũ a Isiraeli, na nĩ nĩndĩmarathimaga.”

7

Maruta Hĩndĩ ya Kwamũrwo kwa Hema-ĩrĩa-Nyamũre

1 Rĩrĩa Musa aarĩkirie kũhaanda Hema-ĩrĩa-Nyamũre, nĩamĩitĩrĩrie maguta o na akĩmĩamũrĩra Jehova hamwe na indo ciayo ciothe. Ningĩ agĩitĩrĩria kĩgongona maguta, na agĩkĩamũra hamwe na indo ciakĩo ciothe.

2 Ningĩ atongoria a Isiraeli, atongoria a nyũmba ciao arĩa maarĩ atongoria a mĩhĩrĩga arĩa maarũgamĩrĩre andũ arĩa maatarĩtwo, makĩrehe maruta.

3 Maareheire Jehova iheo ikuuĩtwo nĩ ngaari ithathatũ cia ng’ombe irĩ hambĩre, hamwe na ndegwa ikũmi na igĩrĩ, ndegwa ĩmwe ĩkarutwo nĩ o mũtongoria, na ngaari ĩmwe ĩkarutwo nĩ atongoria eerĩ. Indo icio nĩcio maarehire mbere ya Hema-ĩrĩa-Nyamũre.

4 Nake Jehova akĩra Musa atĩrĩ: 5 “Ĩtikĩra indo icio kuuma kũrĩ o, nĩguo ihũthĩrwo wĩra-inĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo. Ūciheane kũrĩ Alawii o ta ũrĩa wĩra wa mũndũ o mũndũ ũkũbatara.”

6 Nĩ ũndũ ũcio Musa akĩoya ngaari icio na ndegwa icio agĩciheana kũrĩ Alawii. 7 Aaheire Agerishoni ngaari igĩrĩ na ndegwa inya, o ta ũrĩa wĩra wao wabataraga, 8 ningĩ akĩhe Amerari ngaari inya na ndegwa inyanya, o ta ũrĩa wĩra wao wabataraga. Othe maatongoragio nĩ Ithamaru mũrũ wa Harũni, ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai. 9 No Musa ndaigana kũhe Akohathu kĩndũ o nakĩ, tondũ wĩra wao warĩ wa gũkuuaga indo iria nyamũre na ciande ciao, nĩgũkorwo ũcio nĩguo warĩ wĩra ũrĩa meehokeirwo.

10 Rĩria kĩgongona gĩaitĩĩrio maguta, atongoria nĩmarehire maruta mao nĩguo kĩamũrwo, na makĩmaiga mbere ya kĩgongona kũ. 11 Nĩ ũndũ Jehova nĩeerĩte Musa atĩrĩ, “O mũthenya, mũtongoria ũmwe arĩrehaga maruta make nĩ ũndũ wa kwamũrwo gwa kĩgongona.”

12 Mũndũ ũrĩa warehire maruta make mũthenya wa mbere aarĩ Nahashoni mũrũ wa Aminadabu wa mũhĩrĩga wa Juda.

13 Indo iria aarutire ciarĩ thaani ĩmwe ya betha ya ũritũ wa cekeri igana rĩmwe rĩa mĩrongo ĩtatũ,* na mbakũri ĩmwe ya betha ya kũminjaminjĩria ya ũritũ wa cekeri mĩrongo mũgwanja,† cieri kũringana na gĩthimo gĩa cekeri ya harĩa haamũre, na o ĩmwe yaiyũrĩtio mũtu ũrĩa mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta, ũrĩ iruta rĩa mũtu; 14 na thaani ĩmwe nene ya thahabu ya ũritũ wa cekeri ikũmi,‡ ĩyũrĩtio ũbumba; 15 na gategwa kamwe, na ndũrũme ĩmwe, na gatũrũme kamwe ka mwaka ũmwe, Nĩ ũndũ wa iruta rĩa njino; 16 na thenge ĩmwe ya igongona rĩa kũhoroherio mehia; 17 na ndegwa igĩrĩ, na ndũrũme ithano, na thenge ithano na tũtũrũme tũtano twa mwaka ũmwe, irutwo irĩ igongona rĩa ũiguano. Ici nĩcio indo iria ciarutirwo nĩ Nahashoni mũrũ wa Aminadabu.

18 Mũthenya wa keerĩ Nethaneli mũrũ wa Zuaru, mũtongoria wa Aisakaru, nake akĩrehe maruta make.

19 Indo iria aarutire ciarĩ thaani ĩmwe ya betha ya ũritũ wa cekeri igana rĩmwe rĩa mĩrongo ĩtatũ, na mbakũri ĩmwe ya betha ya kũminjaminjĩria ya ũritũ wa cekeri mĩrongo mũgwanja, cieri kũringana na gĩthimo gĩa cekeri ya harĩa haamũre, na o ĩmwe yaiyũrĩtio mũtu ũrĩa mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta, ũrĩ iruta rĩa mũtu; 20 na thaani ĩmwe nene ya thahabu ya ũritũ wa cekeri ikũmi, ĩyũrĩtio ũbumba; 21 na gategwa kamwe, na ndũrũme ĩmwe, na gatũrũme kamwe ka mwaka ũmwe, nĩ ũndũ wa iruta rĩa njino; 22 na thenge ĩmwe ya igongona rĩa kũhoroherio mehia; 23 na ndegwa igĩrĩ, na ndũrũme ithano, na thenge ithano na tũtũrũme tũtano twa mwaka ũmwe, irutwo irĩ igongona rĩa ũiguano. Ici nĩcio indo iria ciarutirwo nĩ Nethaneli mũrũ wa Zuaru.

24 Mũthenya wa gatatũ Eliabu mũrũ wa Heloni, mũtongoria wa andũ a Zebuluni, nake akĩrehe maruta make.

25 Indo iria aarutire ciarĩ thaani ĩmwe ya betha ya ũritũ wa cekeri igana rĩmwe rĩa mĩrongo ĩtatũ, na mbakũri ĩmwe ya betha ya kũminjaminjĩria ya ũritũ wa cekeri mĩrongo mũgwanja, cieri kũringana na gĩthimo gĩa cekeri ya harĩa haamũre, na o ĩmwe yaiyũrĩtio mũtu ũrĩa mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta, ũrĩ iruta rĩa mũtu; 26 na thaani ĩmwe nene ya thahabu ya ũritũ wa cekeri ikũmi, ĩyũrĩtio ũbumba; 27 na gategwa kamwe, na ndũrũme ĩmwe, na gatũrũme kamwe ka mwaka ũmwe, nĩ ũndũ wa iruta rĩa njino; 28 na thenge ĩmwe ya igongona rĩa kũhoroherio mehia; 29 na ndegwa igĩrĩ, na ndũrũme ithano, na thenge ithano na tũtũrũme tũtano twa mwaka ũmwe, irutwo irĩ igongona rĩa ũiguano. Ici nĩcio indo iria ciarutirwo nĩ Eliabu mũrũ wa Heloni.

* 7:13 nĩ ta kilo ĩmwe na nuthu (1:5) † 7:13 nĩ ta kilo robo ithatũ (0.75) ‡ 7:14 nĩ ta giramu
110

³⁰ Mũthenya wa kana, Elizuru mūrũ wa Shedeuru, mūtongoria wa andũ a Rubeni, nake akĩrehe maruta make.

³¹ Indo iria aarutire ciarĩ thaani ïmwe ya betha ya ũritũ wa cekerĩ igana rĩmwe rĩa mĩrongo ïtatũ, na mbakũri ïmwe ya kũminjaminjĩria ya betha ya ũritũ wa cekerĩ mĩrongo mũgwanja, cierĩ kũringana na gĩthimo gĩa cekerĩ ya harĩa haamũre, na o ïmwe yaiyũritio mũtu ũrĩa mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta, ũrĩ iruta rĩa mũtu; ³² na thaani ïmwe nene ya thahabu ya ũritũ wa cekerĩ ikũmi, ïiyũritio ũbumba; ³³ na gategwa kamwe, na ndũrũme ïmwe, na gatũrũme ka mwaka ũmwe, nĩ ũndũ wa iruta rĩa njino; ³⁴ na thenge ïmwe ya igongona rĩa kũhoroherio mehia; ³⁵ na ndegwa igĩrĩ, na ndũrũme ithano, na thenge ithano na tũtũrũme tũtano twa mwaka ũmwe, irutwo irĩ igongona rĩa ũiguano. Ici nĩcio indo iria ciarutirwo nĩ Elizuru mūrũ wa Shedeuru.

³⁶ Mũthenya wa gatano, Shelumieli mūrũ wa Zurishadai, mūtongoria wa andũ a Simeoni, nake akĩrehe maruta make.

³⁷ Indo iria aarutire ciarĩ thaani ïmwe ya betha ya ũritũ wa cekerĩ igana rĩa mĩrongo ïtatũ, na mbakũri ïmwe ya betha ya kũminjaminjĩria ya ũritũ wa cekerĩ mĩrongo mũgwanja, cierĩ kũringana na gĩthimo gĩa cekerĩ ya harĩa haamũre, na o ïmwe ïiyũritio mũtu ũrĩa mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta, ũrĩ iruta rĩa mũtu; ³⁸ na thaani ïmwe nene ya thahabu ya ũritũ wa cekerĩ ikũmi, ïiyũritio ũbumba; ³⁹ na gategwa kamwe, na ndũrũme ïmwe, na gatũrũme kamwe ka mwaka ũmwe, nĩ ũndũ wa iruta rĩa njino; ⁴⁰ na thenge ïmwe ya igongona rĩa kũhoroherio mehia; ⁴¹ na ndegwa igĩrĩ, na ndũrũme ithano, na thenge ithano, na tũtũrũme tũtano twa mwaka ũmwe, irutwo irĩ igongona rĩa ũiguano. Ici nĩcio indo iria ciarutirwo nĩ Shelumieli mūrũ wa Zurishadai.

⁴² Mũthenya wa gatandatũ Eliasafu mūrũ wa Deueli, mūtongoria wa andũ a Gadi, nake akĩrehe maruta make.

⁴³ Indo iria aarutire ciarĩ thaani ïmwe ya betha ya ũritũ wa cekerĩ igana rĩa mĩrongo ïtatũ, na mbakũri ïmwe ya betha ya kũminjaminjĩria ya ũritũ wa cekerĩ mĩrongo mũgwanja, cierĩ kũringana na gĩthimo gĩa cekerĩ ya harĩa haamũre, na o ïmwe ïiyũritio mũtu ũrĩa mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta, ũrĩ iruta rĩa mũtu; ⁴⁴ na thaani ïmwe nene ya thahabu ya ũritũ wa cekerĩ ikũmi, ïiyũritio ũbumba; ⁴⁵ na gategwa kamwe, na ndũrũme ïmwe, na gatũrũme ka mwaka ũmwe, nĩ ũndũ wa iruta rĩa njino; ⁴⁶ na thenge ïmwe ya igongona rĩa kũhoroherio mehia; ⁴⁷ na ndegwa igĩrĩ, na ndũrũme ithano, na thenge ithano, na tũtũrũme tũtano twa mwaka ũmwe, irutwo irĩ igongona rĩa ũiguano. Ici nĩcio indo iria ciarutirwo nĩ Eliasafu mūrũ wa Deueli.

⁴⁸ Mũthenya wa mũgwanja Elishama mūrũ wa Amihudu, mūtongoria wa andũ a Efiraimu, nake akĩrehe maruta make.

⁴⁹ Indo iria aarutire ciarĩ thaani ya betha ya ũritũ wa cekerĩ igana rĩa mĩrongo ïtatũ, na mbakũri ïmwe ya betha ya kũminjaminjĩria ya ũritũ wa cekerĩ mĩrongo mũgwanja, cierĩ kũringana na gĩthimo gĩa cekerĩ ya harĩa haamũre, na o ïmwe ïiyũritio mũtu ũrĩa mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta, ũrĩ iruta rĩa mũtu; ⁵⁰ na thaani ïmwe nene ya thahabu ya ũritũ wa cekerĩ ikũmi, ïiyũritio ũbumba; ⁵¹ na gategwa kamwe, na ndũrũme ïmwe, na gatũrũme kamwe ka mwaka ũmwe, nĩ ũndũ wa iruta rĩa njino; ⁵² na thenge ïmwe ya igongona rĩa kũhoroherio

mehia; ⁵³ na ndegwa igĩrĩ, na ndūrũme ithano, na thenge ithano, na tūtūrũme tūtano twa mwaka ũmwe, irutwo irĩ igongona rĩa ũiguano. Ici nĩcio indo iria ciarutirwo nĩ Elishama mūrũ wa Amihudu.

⁵⁴ Mũthenya wa kanana Gamalieli mūrũ wa Pedazuru, mūtongoria wa andũ a Manase, nake akĩrehe maruta make.

⁵⁵ Indo iria aarutire ciarĩ thaani ĩmwe ya betha ya ũritũ wa cekerĩ igana rĩa mĩrongo ĩtatũ na mbakũri ĩmwe ya betha ya kũminjaminjĩria ya ũritũ wa cekerĩ mĩrongo mũgwanja, cierĩ kũringana na gĩthimo gĩa cekerĩ ya harĩa haamũre, na o ĩmwe ĩyũrĩtio mũtu ũrĩa mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta, ũrĩ iruta rĩa mũtu; ⁵⁶ na thaani ĩmwe nene ya thahabu ya ũritũ wa cekerĩ ikũmi, ĩyũrĩtio ũbumba; ⁵⁷ na gategwa kamwe, na ndūrũme ĩmwe, na gatūrũme kamwe ka mwaka ũmwe, nĩ ũndũ wa iruta rĩa njino; ⁵⁸ na thenge ĩmwe ya igongona rĩa kũhoroherio mehia; ⁵⁹ na ndegwa igĩrĩ, na ndūrũme ithano, na thenge ithano, na tūtūrũme tūtano twa mwaka ũmwe, irutwo irĩ igongona rĩa ũiguano. Ici nĩcio indo iria ciarutirwo nĩ Gamalieli mūrũ wa Pedazuru.

⁶⁰ Mũthenya wa kenda, Abidani mūrũ wa Gideoni, mūtongoria wa andũ a Benjamini, nake akĩrehe maruta make.

⁶¹ Indo iria aarutire ciarĩ thaani ĩmwe ya betha ya ũritũ wa cekerĩ igana rĩa mĩrongo ĩtatũ, na mbakũri ĩmwe ya betha ya kũminjaminjĩria ya ũritũ wa cekerĩ mĩrongo mũgwanja, cierĩ kũringana na gĩthimo gĩa cekerĩ ya harĩa haamũre, na o ĩmwe ĩyũrĩtio mũtu ũrĩa mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta, ũrĩ iruta rĩa mũtu; ⁶² na thaani ĩmwe nene ya thahabu ya ũritũ wa cekerĩ ikũmi, ĩyũrĩtio ũbumba; ⁶³ na gategwa kamwe, na ndūrũme ĩmwe, na gatūrũme kamwe ka mwaka ũmwe, nĩ ũndũ wa iruta rĩa njino; ⁶⁴ na thenge ĩmwe ya igongona rĩa kũhoroherio mehia; ⁶⁵ na ndegwa igĩrĩ, na ndūrũme ithano, na thenge ithano, na tūtūrũme tūtano twa mwaka ũmwe, irutwo irĩ igongona rĩa ũiguano. Ici nĩcio indo iria ciarutirwo nĩ Abidani mūrũ wa Gideoni.

⁶⁶ Mũthenya wa ikũmi Ahiezeri mūrũ wa Amishadai, mūtongoria wa andũ a Dani, nake akĩrehe maruta make.

⁶⁷ Indo iria aarutire ciarĩ thaani ĩmwe ya betha ya ũritũ wa cekerĩ igana rĩa mĩrongo ĩtatũ, na mbakũri ĩmwe ya betha ya kũminjaminjĩria ya ũritũ wa cekerĩ mĩrongo mũgwanja, cierĩ kũringana na gĩthimo gĩa cekerĩ ya harĩa haamũre, na o ĩmwe ĩyũrĩtio mũtu ũrĩa mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta, ũrĩ iruta rĩa mũtu; ⁶⁸ na thaani ĩmwe nene ya thahabu ya ũritũ wa cekerĩ ikũmi, ĩyũrĩtio ũbumba; ⁶⁹ na gategwa kamwe, na ndūrũme ĩmwe, na gatūrũme kamwe ka mwaka ũmwe, nĩ ũndũ wa iruta rĩa njino; ⁷⁰ na thenge ĩmwe ya igongona rĩa kũhoroherio mehia; ⁷¹ na ndegwa igĩrĩ, na ndūrũme ithano, na thenge ithano, na tūtūrũme tūtano twa mwaka ũmwe, irutwo irĩ igongona rĩa ũiguano. Ici nĩcio indo iria ciarutirwo nĩ Ahiezeri mūrũ wa Amishadai.

⁷² Mũthenya wa ikũmi na ũmwe, Pagieli mūrũ wa Okirani, mūtongoria wa andũ a Asheri, nake akĩrehe maruta make.

⁷³ Indo iria aarutire ciarĩ thaani ĩmwe ya betha ya ũritũ wa cekerĩ igana rĩa mĩrongo ĩtatũ, na mbakũri ĩmwe ya betha ya kũminjaminjĩria ya ũritũ wa cekerĩ mĩrongo mũgwanja, cierĩ kũringana na gĩthimo gĩa cekerĩ ya harĩa haamũre, na o ĩmwe ĩyũrĩtio mũtu ũrĩa mũhinyu mũno

ūtukanĩtio na maguta, ũrĩ iruta rĩa mũtu; ⁷⁴ na thaani ĩmwe nene ya thahabu ya ũritũ wa cekerĩ ikũmi, ĩyũrĩtio ũbumba; ⁷⁵ na gategwa kamwe, na ndũrũme ĩmwe, na gatũrũme kamwe ka mwaka ũmwe, nĩ ũndũ wa iruta rĩa njino; ⁷⁶ na thenge ĩmwe ya igongona rĩa kũhoroherio mehia; ⁷⁷ na ndegwa igĩrĩ, na ndũrũme ithano, na thenge ithano na tũtũrũme tũtano twa mwaka ũmwe, irutwo irĩ igongona rĩa ũiguano. Ici nĩcio indo iria ciarutirwo nĩ Pagieli mũrũ wa Okirani.

⁷⁸ Mũthenya wa ikũmi na ĩrĩ Ahira mũrũ wa Enani, mũtongoria wa andũ a Nafitali, nake akĩrehe maruta make.

⁷⁹ Indo iria aarutire ciarĩ thaani ĩmwe ya betha ya ũritũ wa cekerĩ igana rĩa mĩrongo ĩtatũ, na mbakũri ĩmwe ya betha ya kũminjaminjĩria ya ũritũ wa cekerĩ mĩrongo mũgwanja, cierĩ kũringana na gĩthimo gĩa cekerĩ ya harĩa haamũre, na o ĩmwe ĩyũrĩtio mũtu ũrĩa mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta, ũrĩ iruta rĩa mũtu; ⁸⁰ na thaani ĩmwe nene ya thahabu ya ũritũ wa cekerĩ ikũmi, ĩyũrĩtio ũbumba; ⁸¹ na gategwa kamwe, na ndũrũme ĩmwe, na gatũrũme kamwe ka mwaka ũmwe, nĩ ũndũ wa iruta rĩa njino; ⁸² na thenge ĩmwe ya igongona rĩa kũhoroherio mehia; ⁸³ na ndegwa igĩrĩ, na ndũrũme ithano, na thenge ithano, na tũtũrũme tũtano twa mwaka ũmwe, irutwo irĩ igongona rĩa ũiguano. Ici nĩcio indo iria ciarutirwo nĩ Ahira mũrũ wa Enani.

⁸⁴ Maya nĩmo maarĩ maruta ma atongoria a andũ a Isiraeli nĩ ũndũ wa kwamũrwo gwa kĩgongona rĩrĩa gĩaitagĩrĩrio maguta: ciarĩ thaani cia betha ikũmi na igĩrĩ na mbakũri cia betha cia kũminjaminjĩria ikũmi na igĩrĩ na thaani nene cia thahabu ikũmi na igĩrĩ. ⁸⁵ Thaani o ĩmwe ya betha yarĩ na ũritũ wa cekerĩ igana rĩa mĩrongo ĩtatũ, na mbakũri o ĩmwe ya kũminjaminjĩria yarĩ na ũritũ wa cekerĩ mĩrongo mũgwanja. Thaani cia betha ciothe ciarĩ na ũritũ wa cekerĩ ngiri igĩrĩ na magana mana, § kũringana na gĩthimo gĩa cekerĩ ya harĩa haamũre. ⁸⁶ Thaani iria nene ikũmi na igĩrĩ cia thahabu ciyũrĩtio ũbumba ciarĩ na ũritũ wa cekerĩ ikũmi o ĩmwe, kũringana na gĩthimo gĩa cekerĩ ya harĩa haamũre. Thaani icio nene cia thahabu ciothe ciarĩ na ũritũ wa cekerĩ igana rĩa mĩrongo ĩrĩ.*

⁸⁷ Mũigana wothe wa nyamũ cia kũrutwo igongona rĩa njino warĩ tũtegwa ikũmi na twĩrĩ, na ndũrũme ikũmi na igĩrĩ na tũtũrũme ikũmi na twĩrĩ twa mwaka ũmwe, hamwe na maruta ma cio ma mũtu. Thenge ikũmi na igĩrĩ ciarutirwo irĩ igongona rĩa kũhoroherio mehia. ⁸⁸ Mũigana wa nyamũ ciothe cia igongona rĩa ũiguano ciarĩ ndegwa mĩrongo ĩrĩ na inya, na ndũrũme mĩrongo ĩtandatũ, na thenge mĩrongo ĩtandatũ, na tũtũrũme mĩrongo ĩtandatũ twa mwaka ũmwe. Macio nĩmo maarĩ maruta ma kwamũrwo gwa kĩgongona thuutha wa kĩarĩkia gũitĩrĩrio maguta.

⁸⁹ Rĩrĩa Musa atoonyire Hema-ya-Gũtũnganwo kwaria na Jehova-rĩ, nĩaiguire mũgambo ũkĩmwarĩria kuuma gatagatĩ ka makerubi marĩa meerĩ maarĩ igũrũ rĩa gĩtĩ gĩa tha, igũrũ rĩa ithandũkũ rĩa Ũira. Nake Jehova akĩmwarĩria.

8

Kũgwatia Matawa

¹ Nake Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ² “Arĩria Harũni, ũmwĩre atĩrĩ, ‘Hĩndĩ ĩrĩa ũrĩbangaga matawa marĩa mũgwanja, mabangage nĩguo ũtheri

§ 7:85 nĩ ta kilo 28 * 7:86 nĩ ta kilo ĩmwe na nuthu (1.5)

wamo waragĩre mwena wa na mbere wa mūtĩ ũcio wa kũigĩrĩrwo matawa.’ ”

³ Harũni agĩka o ta ũguo; akĩbanga matawa macio amaroretie mwena ũrĩa ũtheri wamo watheragĩra hau mbere ya mūtĩ ũcio maaigagĩrĩrwo, o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa gwĩkwo. ⁴ Mūtĩ ũcio wa kũigĩrĩrwo matawa wathondeketwo ũũ: wathondeketwo na thahabu ya gũturwo, kuuma gĩtina-inĩ kĩaguo o nginya kũrĩa mahũa maguo maarĩ. Mũhianĩre wa mūtĩ ũcio wa kũigĩrĩrwo matawa wathondeketwo o ta ũrĩa mũhianĩre wago wonetio Musa nĩ Jehova.

Kwamũra Alawii

⁵ Nake Jehova akĩra Musa atĩrĩ: ⁶ “Oya Alawii ũmeherie kuuma kũrĩ andũ arĩa angĩ a Isiraeli, ũmatherie mathirwo nĩ thaahu. ⁷ Ũkĩmatheria ũgeekaga ũũ: Maminjaminjĩrie maaĩ ma kũmatheria thaahu; macooke menje njuĩrĩ cia mũrĩ yao kũndũ guothe na mathambie nguo ciao, nĩguo metherie. ⁸ Ningĩ ũreke moe gategwa hamwe na iruta rĩako rĩa mũtu ũrĩa mũhinyu mũno ũtukaniĩtio na maguta; nawe ũcooke woe gategwa kangĩ ga keerĩ ga kũrutwo igongona rĩa kũhoroherio mehia. ⁹ ũrehe Alawii acio mbere ya Hema-ya-Gũtũnganwo, na ũcooke wĩte kĩrĩndĩ gĩothe kĩa andũ a Isiraeli hamwe. ¹⁰ ũrehe Alawii acio mbere ya Jehova, nao andũ a Isiraeli mamaigĩrĩre moko mĩtwe. ¹¹ Nake Harũni arutĩre Jehova Alawii acio hau mbere yake taarĩ igongona rĩa gũthũngũthio rĩrutĩtuo nĩ andũ a Isiraeli, nĩguo maikarage mehaarĩrie kũruta wĩra wa Jehova.

¹² “Thuutha ũcio Alawii maigĩrĩre moko mao mĩtwe ya ndegwa icio, ũcirutĩre Jehova, ĩmwe ĩtuĩke ya igongona rĩa kũhoroherio mehia na ĩyo ĩngĩ ĩtuĩke iruta rĩa njino, nĩgeetha Alawii mahoroherio. ¹³ Reke Alawii marũgame mbere ya Harũni na ariũ ake, na ũcooke ũmarutĩre Jehova taarĩ igongona rĩa gũthũngũthio. ¹⁴ ũguo nĩguo ũkaamũra Alawii, ũmeherie kuuma kũrĩ andũ arĩa angĩ a Isiraeli, nao Alawii acio matuĩke akwa.

¹⁵ “Warĩkia gũtheria Alawii acio na kũmaruta matuĩke ta igongona rĩa gũthũngũthio-rĩ, nĩmarutage wĩra wao Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo. ¹⁶ Acio nĩo andũ a Isiraeli arĩa mekũheanwo kũrĩ nĩ biũ. Ndĩmeyoeire marĩ akwa ithenya rĩa marigithathi ma ciana cia tũhĩ kuuma kũrĩ mũtumia o wothe Mũisiraeli. ¹⁷ Irigithathi o rĩothe rĩa njamba gũkũ Isiraeli, kana nĩ rĩa mũndũ kana nĩ rĩa nyamũ-rĩ, nĩ rĩakwa. Rĩrĩa ndooragire marigithathi mothe kũu bũrũri wa Misiri-rĩ, hĩndĩ ĩyo nĩguo ndaamaamũrĩre matuĩke akwa mwene. ¹⁸ Na nĩ nĩ njoete Alawii ithenya rĩa marigithathi mothe ma ciana cia tũhĩ thĩnĩ wa Isiraeli. ¹⁹ Thĩnĩ wa andũ a Isiraeli othe-rĩ, nĩheanĩte Alawii matuĩke iheo kũrĩ Harũni na ariũ ake, na marutage wĩra Hema-inĩ-ĩno-ya-Gũtũnganwo handũ ha andũ a Isiraeli, na mamahorohagĩrie nĩgeetha andũ a Isiraeli matikae kũniinwo na mũthiro hĩndĩ ĩrĩa mangĩkuhĩrĩria handũ-harĩa-haamũre.”

²⁰ Musa, na Harũni marĩ na kĩrĩndĩ kũ gĩothe kĩa andũ a Isiraeli magĩka Alawii o ta ũguo Jehova aathĩte Musa. ²¹ Alawii acio magĩtheria na magĩthambia nguo ciao. Harũni nake agĩcooka akĩmaruta ta igongona rĩa gũthũngũthio mbere ya Jehova, na akĩmahoroheria nĩguo amatherie. ²² Thuutha ũcio, Alawii magĩtoonya Hema-inĩ-ĩyo-ya-Gũtũnganwo marutage wĩra wao marũgamĩrĩrwo nĩ Harũni na ariũ ake. Magĩka Alawii acio o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa gwĩkwo.

²³ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ²⁴ “Ũndũ ũyũ nĩguo ũkoniĩ Alawii: Atĩrĩ, arũme othe arĩa mahingĩtie mũaka mũrongo ĩrĩ na ĩtano na makĩria

nĩo mariũkaga kũruta wĩra Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo, ²⁵ no mahingia mĩaka mĩrongo ĩtano-rĩ, no nginya mahurũke kuuma wĩra ũcio wao wa gũtungata, matigacooke kũruta wĩra. ²⁶ No rĩrĩ, no mateithagĩrĩrie ariũ a ithe wao rĩrĩa mekũruta wĩra Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo, no-o ene matikarute wĩra ũcio. Ũguo nĩguo ũrĩgayagĩra Alawii wĩra ũrĩa marĩrutaga.”

9

Gĩathĩ-gĩa-Bathaka

¹ Nake Jehova akĩarĩria Musa kũu Werũ-inĩ wa Sinai mweri-inĩ wa mbere wa mwaka wa keerĩ thuutha wa andũ a Isiraeli kuuma bũrũri wa Misiri, akĩmwĩra atĩrĩ, ² “Ĩra andũ a Isiraeli makũngũyagĩre Gĩathĩ-kĩa-Bathaka ihinda rĩrĩa rĩtuĩtwo. ³ Kũngũyagĩrai gĩathĩ kũu ihinda rĩrĩa rĩtuĩtwo, hwaĩ-inĩ wa mũthenya wa ikũmi na ĩna wa mweri ũyũ, kũringana na mawatho makĩo mothe na mũtabarĩre wakĩo.”

⁴ Nĩ ũndũ ũcio Musa akĩira andũ a Isiraeli makũngũire Gĩathĩ-kĩa-Bathaka. ⁵ Nao magĩika o ro ũguo kũu Werũ-inĩ wa Sinai hwaĩ-inĩ wa mũthenya wa ikũmi na ĩna wa mweri wa mbere. Andũ a Isiraeli magĩika maũndũ mothe o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa.

⁶ No amwe ao matingĩakũngũire Gĩathĩ-kĩa-Bathaka mũthenya ũcio nĩ ũndũ nĩmagwatĩtwo nĩ thaahu nĩ ũndũ wa kũhutania na kĩimba kĩa mũndũ. Nĩ ũndũ ũcio magĩũka kũrĩ Musa na Harũni mũthenya o ro ũcio ⁷ makĩira Musa atĩrĩ, “Nĩ tũnyiitĩtwo nĩ thaahu nĩ ũndũ wa kũhutania na kĩimba kĩa mũndũ, no nĩ kĩĩ gĩgũtũma tũgirio kũneana indo cia kũrutĩra Jehova tũrĩ hamwe na andũ a Isiraeli arĩa angĩ ihinda rĩrĩa rĩtuĩtwo?”

⁸ Musa akĩmacookeria atĩrĩ, “Etererai nyambe nduĩrie ũhoru wa ũrĩa Jehova egwathana ũhoru wanyu.”

⁹ Jehova agĩcooka akĩira Musa atĩrĩ, ¹⁰ “Ĩra andũ a Isiraeli atĩrĩ: ‘Rĩrĩa mũndũ wanyu o na ũrĩkũ kana njiaro cianyu marĩ na thaahu nĩ ũndũ wa kũhutania na kĩimba kĩa mũndũ, kana akorwo arĩ rũgendo-inĩ-rĩ, mũndũ ũcio o nake no akũngũire Gĩathĩ-kĩa-Bathaka ya Jehova. ¹¹ Marĩkũngũyagĩra gĩathĩ kũu hwaĩ-inĩ wa mũthenya wa ikũmi na ĩna wa mweri wa keerĩ. Marĩrĩaga gatũrũme na mĩgate ĩtarĩ mũĩkĩre ndawa ya kũimbia na nyeni ndũrũ. ¹² Matikanatigie gacunjĩ o na kamwe karaare nginya rũciinĩ kana moine ihĩndĩ rĩako o na rĩmwe. Rĩrĩa megũkũngũira Gĩathĩ-kĩa-Bathaka ĩyo no nginya marũmagĩrĩre mũtabarĩre wakĩo wothe. ¹³ No mũndũ angĩkorwo ndarĩ na thaahu, na ndathiite rũgendo, na aage gũkũngũira Gĩathĩ-kĩa-Bathaka, mũndũ ũcio nĩakaingatwo athengio kuuma kũrĩ andũ ao, nĩ ũndũ ndaareheire Jehova indo iria arutagĩrwo ihinda rĩrĩa rĩtuĩtwo. Mũndũ ũcio nĩagacookererwo nĩ mehia make mwene.

¹⁴ “ ‘Mũgeni ũikaranĩtie na inyuĩ na ende gũkũngũira Gĩathĩ-kĩa-Bathaka ya Jehova-rĩ, no nginya eke ũguo kũringana na watho na mũtabarĩre wakĩo. No nginya mũgĩage na mũtabarĩre ya mũthemba ũmwe kũrĩ mũgeni na kũrĩ mũndũ ũrĩa ũciarĩirwo bũrũri wanyu.’ ”

Itu Igũrũ rĩa Hema-ĩrĩa-Nyamũre

¹⁵ Mũthenya ũrĩa Hema-ĩrĩa-Nyamũre, o Hema-ĩyo-ya-Ũira yaambirwo-rĩ, itu rĩkĩmĩhumbĩra. Kuuma hwaĩ-inĩ nginya rũciinĩ itu rĩu rĩarĩ igũrũ rĩa Hema-ĩyo-Nyamũre na itu rĩu rĩkoonagwo rĩhaana ta mwaki. ¹⁶ Ũguo nĩguo gwathiire na mbere gũikara; itu rĩkamĩhumbĩra ũtukũ na rĩkoonagwo rĩhaana ta mwaki. ¹⁷ Hĩndĩ ĩrĩa yothe itu rĩu rĩeheraga

kuuma harĩ hema ĩyo, andũ a Isiraeli makoimagara magathiĩ; na rĩrĩ, itu rĩu rĩarũgamĩra handũ, andũ a Isiraeli makaamba hema ciao ho. ¹⁸ Jehova aathana-rĩ, andũ a Isiraeli makoimagara magathiĩ, na aathana rĩngĩ makaamba hema ciao. Hĩndĩ ĩrĩa yothe itu rĩu rĩaikara igũrũ rĩa Hema-ĩyo-Nyamũre, maikaraga o hau kambĩ. ¹⁹ Hĩndĩ ĩrĩa itu rĩaikara igũrũ rĩa Hema-ĩyo-Nyamũre kahinda karaaya-rĩ, andũ a Isiraeli magaathĩkĩra Jehova na makaaga kuumagara. ²⁰ Mahinda mamwe itu rĩu rĩaikaraga igũrũ rĩa Hema-ĩyo-Nyamũre o matukũ manini; no Jehova aathana makaamba hema, na ningĩ aathana, makoimagara magathiĩ. ²¹ Mahinda mamwe itu rĩu rĩaikaraga o kuuma hwaĩ-inĩ nginya rũciinĩ, na itu rĩehera rũciinĩ-rĩ, makoimagara magathiĩ. Kana nĩ mũthenya kana nĩ ũtukũ, hĩndĩ o yothe itu rĩu rĩehera nao makoimagara magathiĩ. ²² Itu rĩu rĩngĩaikarire igũrũ rĩa hema ĩyo mũthenya ĩĩrĩ, kana mweri, kana mwaka, andũ a Isiraeli maikaraga kũu kambĩ, na matingĩoimagarire mathĩ, no itu rĩu rĩehera makoimagara magathiĩ. ²³ Jehova aathana makaamba hema, na ningĩ Jehova aathana makoimagara magathiĩ. Maathĩkagĩra watho wa Jehova kũringana na ũrĩa aathaga Musa.

10

Tũrumbeta twa Betha

¹ Jehova akĩira Musa atĩrĩ: ² “Thondeka tũrumbeta twĩrĩ, ũtũthondeke na betha ndure, tũhũthagĩrwo gwĩtaga kĩrĩndĩ hamwe, o na twa gwĩta andũ moime kambĩ moimagare mathĩ. ³ Hĩndĩ ĩrĩa tũrumbeta tweerĩ twahuhwo hamwe, kĩrĩndĩ gĩothe gĩkongana harĩwe hau itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo. ⁴ Angĩkorwo no karumbeta kamwe kahuhwo-rĩ, atongoria, nĩo anene a mbarĩ cia Isiraeli, nĩo marĩũnganaga harĩwe. ⁵ Rĩrĩa karumbeta kahuhwo na mũgambo mũnene, mũhĩrĩga ĩrĩa ĩikarĩte mwena wa irathĩro ĩkoimagara. ⁶ Karumbeta ga keerĩ kahuhwo na mũgambo mũnene, andũ a kambĩ cia mwena wa gũthini makoimagara. Mũgambo ũcio mũnene nĩguo kĩmenyithia gĩa kuumagara. ⁷ Nĩgeetha kĩrĩndĩ kĩũngane-rĩ, huhagai tũrumbeta, no ti na mũhuhĩre ta ĩyo ĩngĩ.

⁸ “Ariũ a Harũni, acio athĩnjĩri-Ngai, nĩo marĩhuhaga tũrumbeta tũu. Ũndũ ũcio ũtuĩke watho wa gũtũũrio nĩ inyuĩ na njiarwa iria igooka. ⁹ Rĩrĩa mũgũthĩ mbaara ĩrĩ bũrũri wanyu kĩũmbe mũkarũe na thũ iria imũhinyagĩrĩria-rĩ, huhagai tũrumbeta na mũgambo mũnene. Hĩndĩ ĩyo Jehova Ngai wanyu nĩakamũririkana na amũhonokie kuuma kũrĩ thũ cianyu. ¹⁰ Ningĩ mahinda manyu ma gũkena, nĩmo ma ciathĩ cianyu iria njathane, na ciathĩ cia Karũgamo ka Mweri, nĩ mũrĩhuhaga tũrumbeta nĩ ũndũ wa maruta ma njino na maruta ma ũiguano, na nĩmo magaatuĩka kĩririkano kĩanyu mbere ya Ngai wanyu. Nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai Wanyu.”

Andũ a Isiraeli Kuuma Sinai

¹¹ Mũthenya wa mũrongo ĩĩrĩ wa mweri wa keerĩ mwaka-inĩ wa ĩĩrĩ, itu nĩrĩherire kuuma hema-inĩ ĩrĩa nyamũre ya Ũira. ¹² Nao andũ a Isiraeli makiumagara kuuma Werũ wa Sinai magĩthĩ kuuma handũ hamwe nginya harĩa hangĩ, o nginya rĩrĩa itu rĩu rĩarũgamire Werũ-inĩ wa Parani. ¹³ Nao makiumagara, arĩ riita rĩa mbere, o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa.

¹⁴ Ikundi cia kambĩ ya Juda nĩcio cioimagarire mbere, irũmĩrĩire bendera yao. Nake Nahashoni mũrũ wa Aminadabu nĩwe warĩ mũtongoria wao. ¹⁵ Nethaneli mũrũ wa Zuaru nĩwe warĩ mũtongoria wa gĩkundi kĩa mũhĩrĩga wa Isakaru, ¹⁶ nake Eliabu mũrũ wa Heloni nĩwe warĩ

mūtongoria wa gĩkundi kĩa mũhĩrĩga wa Zebuluni. ¹⁷ Ningĩ Hema-ĩrĩa-Nyamũre ikĩambũrwo, nao Agerishoni na Amerari, arĩa maamĩkuuaga, makiumagara.

¹⁸ Nacio ikundi cia kambĩ ya Rubeni ikĩrũmĩrĩra ikundi cia Juda, irũmĩrĩire bendera yao. Elizuru mũrũ wa Shedeuru nĩwe warĩ mūtongoria wao. ¹⁹ Shelumieli mũrũ wa Zurishadai nĩwe warĩ mūtongoria wa gĩkundi kĩa mũhĩrĩga wa Simeoni, ²⁰ nake Eliasafu mũrũ wa Deueli nĩwe warĩ mūtongoria wa gĩkundi kĩa mũhĩrĩga wa Gadi. ²¹ Nao Akohathu makiumagara makuũite indo iria nyamũre. Hema-ĩrĩa-Nyamũre yarĩ ikorwo yaambĩtwo matanakinya.

²² Nacio ikundi cia kambĩ ya Efiraimu ikĩrũmĩrĩra ikundi cia Rubeni, irũmĩrĩire bendera yao. Elishama mũrũ wa Amihudu nĩwe warĩ mūtongoria wao. ²³ Gamalieli mũrũ wa Pedazuru nĩwe warĩ mūtongoria wa gĩkundi kĩa mũhĩrĩga wa Manase, ²⁴ nake Abidani mũrũ wa Gideoni nĩwe warĩ mūtongoria wa gĩkundi kĩa mũhĩrĩga wa Benjamini.

²⁵ Kũrigĩrĩria-rĩ, ikundi cia kambĩ ya Dani ikiumagara irĩ thuutha wa icio ingĩ ciothe, ikiumagara irũmĩrĩire bendera yao. Ahiezeri mũrũ wa Amishadai nĩwe warĩ mūtongoria wao. ²⁶ Pagieli mũrũ wa Okirani nĩwe watongoragia gĩkundi kĩa mũhĩrĩga wa Asheri, ²⁷ nake Ahira mũrũ wa Enani nĩwe watongoragia gĩkundi kĩa mũhĩrĩga wa Nafitali. ²⁸ Ũguo nĩguo ikundi cia andũ a Isiraeli ciarũmanĩrĩire ikiumagara.

²⁹ Na rĩrĩ, Musa akĩra Hobabu mũrũ wa Reueli ũrĩa Mũmidiani ũrĩa warĩ mũthoni-we atĩrĩ, “Nĩtũroimagara tũthiĩ kũrĩa Jehova aatwĩire ũhoro wakuo atĩrĩ, ‘Nĩngamũhe kũndũ kũu.’ Ũka tũthiĩ nawe, na nĩtũgũgwĩka maũndũ mega, nĩ ũndũ Jehova nĩerĩire Isiraeli maũndũ mega.”

³⁰ Hobabu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Aca, ndigũũka; no ngũcooka bũrũri witũ na kũrĩ andũ aitũ.”

³¹ No Musa akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndagũthaita ndũgatũtuge. Wee nĩũũĩ kũndũ kũrĩa tũngĩamba hema ciitũ gũkũ werũ-inĩ, na no ũtuĩke maitho maitũ. ³² Ũngĩtwarana na ithuĩ-rĩ, nĩtũrĩkũgayagĩra kĩrĩa gĩothe kĩega Jehova arĩtũheaga.”

³³ Nĩ ũndũ ũcio makiumagara moimĩte hau kĩrĩma-inĩ kĩa Jehova, magĩthiĩ rũgendo rwa mũthenya itatũ. Narĩo ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova rĩgĩthiĩ rĩmatongoretie mũthenya iyo itatũ, nĩguo rĩkamacarĩire handũ ha kũhurũka. ³⁴ Narĩo itu rĩa Jehova rĩakoragwo igũrũ rĩao o mũthenya makiumagara kuuma kambĩ.

³⁵ Hĩndĩ ĩrĩa yothe ithandũkũ rĩoimagario, Musa akoiga atĩrĩ, “Jehova, arahũka!

Thũ ciaku irohurunjũka;
thũ ciaku irokũrĩra.”

³⁶ Hĩndĩ ĩrĩa rĩaigwo thĩ, akoiga atĩrĩ, “Jehova cookerera ngiri ici cia Isiraeli itangĩtarĩka.”

11

Mwaki Kuuma kũrĩ Jehova

¹ Na rĩrĩ, andũ a Isiraeli magĩteta nĩ ũndũ wa moritũ mao, nakuo gũteta kwao gũkĩiguuo nĩ Jehova, na rĩrĩa aamaiguire, agĩakanwo nĩ marakara, naguo mwaki ũkiuma kũrĩ Jehova, ũgĩakana gatagatĩ kao, na ũgĩcina ndeere imwe cia kambĩ. ² Rĩrĩa andũ acio maakaĩire Musa, Musa akĩhooya

Jehova, naguo mwaki ũcio ũkĩhora. ³ Nĩ ũndũ ũcio handũ hau hagĩtwo Tabera, tondũ mwaki ũcio woimĩte kũrĩ Jehova nĩwakanĩte gatagatĩ kao.

Tũmakia-arũme Tuumĩte kũrĩ Jehova

⁴ Kĩrĩndĩ kĩrĩa kĩarũmanĩrĩire nao makiuma bũrũri wa Misiri gĩkĩambĩrĩria kwĩrirĩria irio cia mĩthemba ĩngĩ, na o rĩngĩ andũ a Isiraeli makĩambĩrĩria kũrĩra, makiuga atĩrĩ, “Naarĩ korwo tũrĩ na nyama cia kũrĩa! ⁵ Nĩtũkũrĩrikana thamaki iria twarĩaga kũu bũrũri wa Misiri tũtekũgũra, o na marengi ma mĩthemba mĩthemba, na itũngũrũ cia mahuti, na itũngũrũ iria ndungu, o na itũngũrũ thumu. ⁶ No rĩu, tũtirĩ na wendo wa kũrĩa; na tũtirĩ kĩndũ o nakĩ tuonaga, tiga o mana maya moiki!”

⁷ Mana macio maahaanaga ta mbegũ cia mũtĩ ũrĩa wĩtagwo korianda, na mũhianĩre wamo watariĩ ta bedola. ⁸ Andũ maathiiaga makamongania, magacooka makamathĩa na gĩthĩ kĩa moko, kana makamahũrĩra ndĩrĩ-inĩ na mũũthĩ. Maamarugaga na nyũngũ kana magathondeka tũmĩgate. Na maacamaga ta kĩndũ gĩthondeketwo na maguta ma mũtamaiyũ. ⁹ Rĩrĩa kwagĩa ime ũtukũ kũu kambĩ-inĩ, mana macio makagũanĩra narĩo.

¹⁰ Musa nĩaiguire andũ a nyũmba ciothe makĩrĩra, o mũndũ arĩ mũromo-inĩ wa hema yake. Nake Jehova nĩarakarire mũno makĩria, na Musa agĩthĩnĩka. ¹¹ Akĩũria Jehova atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩtũmĩte ũrehere ndungata yaku thĩna ũyũ? Nĩ atĩa nĩkĩte ũkaaga gũgũkenia nĩguo ũnjigĩrĩre mũrigo wa andũ aya othe? ¹² Kaĩ arĩ nĩ ithe wao? Kaĩ arĩ nĩ ndaamaciarire? Nĩ kĩ kĩratũma ũnjũre ndĩmakuue na moko makwa, ta ũrĩa mũreri wa mwana akuuaga kaana ka rũkenge, ndĩmatware bũrũri ũrĩa werĩre maithe mao ma tene na mwĩhĩtwa? ¹³ Ingĩruta nyama cia kũhe andũ aya othe kũ? Marandĩrĩra makiugaga atĩrĩ, ‘Tũhe nyama tũrĩe!’ ¹⁴ Ndingĩhota gũkuua andũ aya othe ndĩ nyiki; mũrigo ũyũ nĩ mũritũ mũno kũrĩ nĩ. ¹⁵ Angĩkorwo ũguo nĩguo ũkũnjĩka-rĩ, njũraga o ro rĩu, angĩkorwo nĩnjĩtikĩrĩkĩte nĩwe, na ndũkareke nyone mwanangĩko wakwa mwene.”

¹⁶ Nake Jehova akĩra Musa atĩrĩ: “Ndehere athuuri mĩrongo mũgwanja a Isiraeli arĩa wee ũũ atĩ nĩ atongoria na anene thĩnĩ wa andũ aya. Ũmarehe Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo, nĩguo marũgame hau hamwe nawe. ¹⁷ Nĩ na nĩ nĩngũikũrũka ngwarĩrie ho, njoe Roho ũrĩa ũrĩ naguo na ndĩmekĩre Roho ũcio. Nao nĩmarĩgũteithagia gũkuua mũrigo wa andũ aya nĩgeetha ndũkaũkuuaga ũrĩ wiki.

¹⁸ “Nĩngĩ wĩre andũ atĩrĩ, ‘Mwĩtherie, mwĩhaarĩrie nĩ ũndũ wa rũciũ, rĩrĩa mũkaarĩa nyama. Jehova nĩaramũiguire rĩrĩa mũrarĩraga, mũkiugaga atĩrĩ, “Naarĩ korwo tũrĩ na nyama cia kũrĩa! Maũndũ maitũ maarĩ mega rĩrĩa twarĩ bũrũri wa Misiri!” Rĩu-rĩ, Jehova nĩekũmũhe nyama, na nĩmũgũcirĩa. ¹⁹ Na rĩrĩ, mũtigũcirĩa o mũthenya ũmwe, kana mĩthenya ĩrĩ, kana ĩtano, kana ikũmi, kana mĩthenya mĩrongo ĩrĩ, ²⁰ no mũgũcirĩa mweri mũgima, o nginya ciume na maniũrũ manyu, na inyuĩ mũcinyire, nĩ ũndũ nĩmũregete Jehova ũrĩa ũrĩ hamwe na inyuĩ, na mũkarĩra mũrĩ mbere yake, mũkiugaga atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩatũmire tuume bũrũri wa Misiri?” ’ ’ ”

²¹ No Musa akĩra Jehova atĩrĩ, “Andũ arĩa ndĩ nao haha nĩ ngiri magana matandatũ arĩa maretwara na magũrũ, nawe woiga atĩ, ‘Nĩngũmahe nyama cia kũrĩa mweri mũgima!’ ²² Andũ aya o na mangĩthĩnjĩrwo ndũũru cia mbũri na cia ng’ombe-rĩ, no imaigne? O na mangĩtegerwo thamaki ciothe cia iria-inĩ-rĩ, no imaigne?”

²³ Jehova agĩcookeria Musa atĩrĩ, “Anga hinya wa guoko kwa Jehova nĩũnyiihĩte? Rĩu wee, nĩũkuona kana ũrĩa njugĩte nĩũkahingio kana ndũkahingio.”

²⁴ Nĩ ũndũ ũcio Musa akiama nja, akĩra andũ acio ũrĩa Jehova oigĩte. Nake agĩcookanĩrĩa athuuri amwe ao mĩrongo mũgwanja, akĩmarũgamia marigiicĩirie Hema ĩyo. ²⁵ Nake Jehova agĩkũrũka na itu akĩaria na Musa, akĩoya Roho ũrĩa warĩ thĩinĩ wa Musa, na agĩkĩra Roho ũcio thĩinĩ wa athuuri acio mĩrongo mũgwanja. Rĩrĩa Roho okire igũrũ rĩao-rĩ, makĩratha mohoro, no matiacookire gwĩka ũguo hĩndĩ ingĩ.

²⁶ No rĩrĩ, andũ eerĩ, nĩo Elidadi na Medadi, nĩmatigĩtwo kambĩ. Nao nĩmandĩkĩtwo hamwe na athuuri acio angĩ no matiathiĩte Hema-inĩ ĩyo. No rĩrĩ, Roho nĩ okire igũrũ rĩao, nao makĩratha mohoro marĩ kũu kambĩ. ²⁷ Mwanake ũmwe agĩteng’era akĩra Musa atĩrĩ, “Elidadi na Medadi nĩmararatha mohoro kũu kambĩ.”

²⁸ Joshua mũrũ wa Nuni, ũrĩa wateithagia Musa kuuma arĩ mũnini, akĩarĩria Musa, akĩmwĩra atĩrĩ, “Musa, mwathi wakwa, makaanie!”

²⁹ No Musa akĩmũcookeria atĩrĩ, “Kaĩ ũkũigua ũiru nĩ ũndũ wakwa? Nĩ ingĩenda andũ othe a Jehova makorwo marĩ anabii, na atĩ Jehova amekĩre Roho wake!” ³⁰ Thuutha ũcio Musa na athuuri acio a Isiraeli magĩcooka kambĩ.

³¹ Na rĩrĩ, rũhuho rũkiuma harĩ Jehova, rũkĩrehe tũmakia-arũme kuuma iria-inĩ. Rũgĩtũgũithia tũthiũrũrũkĩirie mĩena yothe ya kambĩ buti ithatũ kuuma thĩ, handũ ha itĩina rĩa rũgendo rwa mũthenya mũgima mbarĩ ciothe. ³² Mũthenya ũcio wothe na ũtukũ, na mũthenya ũcio ũngĩ wothe, andũ acio makiumagara makĩũngania tũmakia-arũme. Gũtirĩ mũndũ wonganirie thuutha wa homeri ikũmi.* Ningĩ magĩtwanĩka gũthiũrũrũkĩria kambĩ yothe. ³³ No rĩrĩ, rĩrĩa nyama icio ciarĩ tũnua-inĩ twao, o na itarĩ ndanuke-rĩ, marakara ma Jehova magĩakanĩra andũ acio, akĩmahũra na mũthiro mũnene. ³⁴ Tondũ ũcio handũ hau hagĩtwo Kibirothu-Hataava, nĩ ũndũ hau nĩho maathikire andũ arĩa maaiguĩte thuti ya irio ingĩ.

³⁵ Kuuma Kibirothu-Hataava, andũ acio nĩmathiire rũgendo, magĩkina Hazerothu, magĩkara kuo.

12

Miriamu na Harũni Gũkararia Musa

¹ Nao Miriamu na Harũni magĩtetia Musa, nĩ ũndũ wa mũtumia wake Mũkushi, nĩgũkorwo Musa nĩ ahikĩtie Mũkushi. ² Ningĩ nao mooragia atĩrĩ, “Anga Jehova angĩaria o na Musa wiki? Githĩ o na ithuĩ to atwarĩrie?” Nake Jehova akĩigua ndeto icio.

³ (Na rĩrĩ, Musa aarĩ mũndũ mwĩnyiihia mũno, mwĩnyiihia gũkĩra andũ arĩa angĩ othe gũkũ thĩ).

⁴ O rĩmwe Jehova akĩra Musa na Harũni na Miriamu atĩrĩ, “Inyuĩ atatũ umai mũũke Hema-inĩ ĩyo-ya-Gũtũnganwo.” Nĩ ũndũ ũcio othe atatũ makiuma magĩthiĩ ho.

⁵ Ningĩ Jehova agĩkũrũka arĩ thĩinĩ wa gĩtugĩ gĩa itu, akĩrũgama itoonyero-inĩ rĩa Hema ĩyo, na agĩta Harũni na Miriamu. Na eerĩ magĩthiathia harĩ we, ⁶ nake akĩmeera atĩrĩ, “Thikĩrĩriai ciugo ciakwa: “Rĩrĩa mũnabii wa Jehova arĩ gatagatĩ-inĩ kanyu-rĩ, nĩ nĩndĩmwĩguũragĩria na cioneki,

* 11:32 nĩ ta kilo 2,200

na ngamwarĩria na irooto.

⁷ No ha ũhoro wa Musa ndungata yakwa ndiĩkaga ũguo; we nĩ mwĩhokeku thĩnĩ wa nyũmba yakwa yothe.

⁸ Musa-rĩ, twaranagĩria nake ũthiũ kwa ũthiũ, tũkaaranĩria ũhoro mũtaũku, na ndimwaragĩria na thimo; na nĩwe wonaga ũrĩa Jehova atariĩ.

Nĩ kĩ kĩgiririe mwĩtigĩre gũtetia Musa ndungata yakwa?”

⁹ Nake Jehova agĩcinwo nĩ marakara nĩ ũndũ wao, agĩthiĩ akĩmatiga.

¹⁰ Rĩrĩa itu rĩu rĩherire igũrũ rĩa Hema ĩyo, Miriamu agĩkorwo aarũgamĩte o ro hau, arĩ na mangũ, akerũha o ta ira. Nake Harũni ehũgũra akĩona atĩ Miriamu aarĩ na mangũ; ¹¹ nake akĩra Musa atĩrĩ, “Ndagũthaitha, mwathi wakwa, ndũgatũrũithĩrie wĩhia ũcio twĩkĩte na ũrimũ. ¹² Ndũkareke ahaane ta kĩhuno kiumĩte nda ya nyina mwĩrĩ wakĩo ũbuthĩte mwena ũmwe.”

¹³ Nĩ ũndũ ũcio Musa agĩkaĩra Jehova, akiuga atĩrĩ, “Wee Ngai, ndagũthaitha, mũhonie!”

¹⁴ Nake Jehova agĩcookeria Musa, akĩmwĩra atĩrĩ, “Korwo ithe nĩamũtuĩrĩre mata ũthiũ-rĩ, githĩ ndangĩaikarire na thoni matukũ mũgwanja? Mũhingĩrĩriei na kũu nja ya kambĩ matukũ mũgwanja; na thuutha ũcio no acookio kambĩ.” ¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio Miriamu akĩhingĩrĩrio na kũu nja ya kambĩ ĩyo matukũ mũgwanja, nao andũ acio angĩ matiathiire na mbere na rũgendo nginya rĩrĩa Miriamu aacookirio kambĩ.

¹⁶ Thuutha ũcio, andũ acio a Isiraeli makiuma Hazerothu magĩthiĩ makĩamba hema ciao Werũ-inĩ wa Parani.

13

Gũthigaana Kaanani

¹ Nake Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ² “Tũma arũme amwe mathiĩ magathigaane bũrũri wa Kaanani, ũrĩa ngũhe andũ a Isiraeli. Tũma mũtongoria ũmwe wao, kuuma o mũhĩrĩga o mũhĩrĩga wa maithe mao.”

³ Nake Musa agĩathĩkĩra watho wa Jehova, na agĩtũma andũ acio kuuma Werũ wa Parani. Andũ acio othe maarĩ atongoria a andũ a Isiraeli. ⁴ Maya nĩmo marĩitwa ma atongoria acio:

kuuma mũhĩrĩga wa Rubeni, aarĩ Shamua mũrũ wa Zakuri;

⁵ kuuma mũhĩrĩga wa Simeoni, aarĩ Shafati mũrũ wa Hori;

⁶ kuuma mũhĩrĩga wa Juda, aarĩ Kalebu mũrũ wa Jefune;

⁷ kuuma mũhĩrĩga wa Isakaru, aarĩ Igali mũrũ wa Jusufu;

⁸ kuuma mũhĩrĩga wa Efiraimu, aarĩ Hoshea mũrũ wa Nuni;

⁹ kuuma mũhĩrĩga wa Benjamini, aarĩ Paliti mũrũ wa Rafu;

¹⁰ kuuma mũhĩrĩga wa Zebuluni, aarĩ Gadieli mũrũ wa Sodi;

¹¹ kuuma mũhĩrĩga wa Manase (na nĩguo mũhĩrĩga wa Jusufu), aarĩ Gadi mũrũ wa Susi;

¹² kuuma mũhĩrĩga wa Dani, aarĩ Amieli mũrũ wa Gemali;

¹³ kuuma mũhĩrĩga wa Asheri, aarĩ Sethuri mũrũ wa Mikaeli;

¹⁴ kuuma mũhĩrĩga wa Nafitali, aarĩ Nahabi mũrũ wa Vofisi;

¹⁵ kuuma mũhĩrĩga wa Gadi, aarĩ Geueli mũrũ wa Maki.

¹⁶ Macio nĩmo marĩitwa ma andũ arĩa Musa aatũmire magathigaane bũrũri ũcio. Nake Musa akĩgarũra rĩitwa rĩa Hoshea mũrũ wa Nuni akĩmũtua Joshua.

¹⁷ Rĩria Musa aatũmire andũ acio magathigaane bũrũri wa Kaanani, aameerire atĩrĩ, “Ambatai mũtuĩkanĩrie Negevu, mũthiĩ bũrũri ũcio ũrĩ irĩma. ¹⁸ Tuĩriai bũrũri ũcio ũria ũtariĩ, muone kana andũ akuo marĩ na hinya kana matirĩ hinya, o na kana nĩ aingĩ kana nĩ anini. ¹⁹ Ningĩ mũmenye bũrũri ũcio matũũraga ũhaana atĩa? Nĩ mwega kana nĩ mũũru? Matũũraga matũũra ma mũthemba ũrĩkũ? Nĩ mairigĩre na thingo cia hinya kana ti mairigĩre? ²⁰ Tĩri wakuo ũtariĩ atĩa? Nĩ mũnoru kana nĩ mũhĩnju? Kũrĩ mĩti kana gũtirĩ? Geriai mũno mũrehe maciaro mamwe ma bũrũri ũcio.” (Hĩndĩ ĩyo nĩguo mũthabibũ yaambagĩrĩa kwĩrua.)

²¹ Tondũ ũcio makĩambata magĩthigaana bũrũri ũcio kuuma Werũ wa Zini nginya Rehobu, merekeire Lebo-Hamathu. ²² Mambatire matuĩkanĩrie Negevu na magĩkinya Hebironi kũria Ahimani, na Sheshai, na Talimai, njiaro cia Anaki, maatũũraga. (Itũũra rĩa Hebironi rĩakĩtwo mĩaka mũgwanja mbere ya itũũra rĩa Zoani gwakwo bũrũri-inĩ wa Misiri.) ²³ Rĩria maakinyire Kĩanda gĩa Eshikoli, magĩtema rũhonge rwarĩ na kĩmanjĩka kĩmwe gĩa thabibũ. Andũ eerĩ ao makĩrũkuuanĩra na mũtĩ, hamwe na makomamanga mamwe, na ngũyũ. ²⁴ Naho handũ hau hagĩtwo Kĩanda gĩa Eshikoli nĩ ũndũ wa kĩmanjĩka kũ gĩa thabibũ kĩria andũ a Isiraeli acio maatemire ho. ²⁵ Matukũ mĩrongo ĩna mathira magĩcooka kuuma gũthigaana bũrũri ũcio.

Gũcookia Ũhoru wa Ũthigaani

²⁶ Nao magĩcooka kũrĩ Musa, na Harũni na kĩrĩndĩ gĩothe kĩa andũ a Isiraeli kũu Kadeshi o kũu Werũ-inĩ wa Parani. Kũu makĩhe Musa na Harũni, na kĩũngano gĩothe ũhoru ũcio na makĩmoonia maciaro ma bũrũri ũcio. ²⁷ Makĩhe Musa ũhoru ũyũ: “Nĩtwatoonyire bũrũri ũria watũtũmire, nague nĩ bũrũri ũrĩ bũthi wa iria na ũũkĩ! Maya nĩmo maciaro maguo. ²⁸ No rĩrĩ, andũ arĩa matũũraga kũu marĩ hinya, na matũũra mao nĩmairigĩre na thingo cia hinya, na nĩ manene mũno. O na ningĩ nĩtuonire njiaro cia Anaki kuo. ²⁹ Aamaleki matũũraga kũu Negevu; Ahiti, na Ajebusi, na Aamori matũũraga bũrũri ũria ũrĩ irĩma; Akaanani nao matũũraga ndwere-inĩ cia iria na hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũ rwa Jorodani.”

³⁰ Nake Kalebu agĩkiria andũ acio o hau mbere ya Musa, akiuga atĩrĩ, “Nĩtwagĩrĩrwo nĩ kwambata tũthi twĩnyitĩre bũrũri ũcio, nĩ ũndũ no tũhote gwĩka ũguo.”

³¹ No andũ arĩa maambatĩte nake makiuga atĩrĩ, “Tũtingĩtharĩkĩra andũ acio, marĩ na hinya gũtũkĩra.” ³² Nao makĩhunjia ũhoru mũũru kũrĩ andũ a Isiraeli ũkonĩ bũrũri ũcio maathigaanĩte. Makiuga atĩrĩ, “Bũrũri ũcio tũrathigaanire nĩ bũrũri ũgũtambuura andũ arĩa matũũraga kuo ũkamaniina biũ. Andũ arĩa othe tuonire kuo nĩ anene mũno. ³³ Nĩtuonire Anefili kuo (njiaro cia Anaki, a kĩruka kĩa Anefili). Tweyonaga tũhaana ta ndaahi, o nao moonaga tũhaana o ta cio.”

14

Andũ Kũrema

¹ Ũtukũ ũcio andũ othe a kĩrĩndĩ gĩa Isiraeli makĩrĩa maanĩrĩire na mũgambo mũnene. ² Andũ acio othe a Isiraeli makĩnuguna nĩ ũndũ wa Musa na Harũni, na kĩũngano kũ gĩothe gĩkĩmeera atĩrĩ, “Naarĩ korwo twakuĩrĩire Misiri! Kana werũ-inĩ ũyũ! ³ Nĩ kĩ gĩgũtũma Jehova atũrehe bũrũri ũyũ atũrekererie tũũragwo na rũhiũ rwa njora? Atumia aitũ na

ciana ciitũ megũtuĩka a gũtahwo. Githĩ wega ti tũcooke bũrũri wa Misiri?"
⁴ Nao makĩirana mũndũ na ũrĩa ũngĩ atĩrĩ, "Twagĩrũrwo nĩ tũthuure mũtongoria tũcooke bũrũri wa Misiri."

⁵ Hĩndĩ ĩyo Musa na Harũni makĩĩgũithia maturumithĩtie mothiũ mao thĩ mbere ya kĩũngano kũu gĩothe kĩa andũ a Isiraeli kĩrĩa kĩaomanĩte hau. ⁶ Joshua mũrũ wa Nuni na Kalebũ mũrũ wa Jefune, arĩa maarĩ hamwe na arĩa maathiĩte gũthigaana bũrũri ũcio magĩtembũranga nguo ciao.* ⁷ Makĩira kũũngano kũu gĩothe kĩa andũ a Isiraeli atĩrĩ, "Bũrũri ũrĩa twatuĩkanĩrie na tũkĩũthigana, nĩ bũrũri mwega mũno makĩria. ⁸ Jehova angĩkorwo nĩakenetio nĩ ithuĩ, nĩegũtũtongoria tũtoonye bũrũri ũcio, bũrũri ũcio ũiyũrĩte bũthi wa iria na ũũkĩ, na nĩegũtũhe guo ũtuĩke witũ. ⁹ No rĩrĩ, mũtikaremere Jehova. Na mũtigetigĩre andũ a bũrũri ũcio, nĩ ũndũ tũkũmameria biũ. Ũgitĩri wao nĩ mweherie, no Jehova arĩ hamwe na ithuĩ. Mũtikametigĩre."

¹⁰ No kũũngano kũu gĩothe gĩkĩaria ũhoru wa kũmahũũra na mahiga nyuguto. Hĩndĩ ĩyo riiri wa Jehova ũkĩumĩrĩra andũ othe a Isiraeli hau Hema-inĩ ya Gũtũnganwo. ¹¹ Nake Jehova akĩũria Musa atĩrĩ, "Andũ aya megũtũũra maanyararĩte nginya-rĩ? Megũtũũra maregete kũnjĩtikia nginya-rĩ, o na ningĩte ciama nyingĩ ũguo gatagatĩ kao? ¹² Nĩngũmahũũra na mũthiro ndĩmaniine, no wee ngũgũtua rũrĩrĩ rũnene na rũrĩ na hinya kũmakĩra."

¹³ Musa akĩũria Jehova atĩrĩ, "Andũ a Misiri nĩmakaigua ũhoru ũcio! Nĩwe warutire andũ aya makiuma gatagatĩ kao na ũndũ wa ũhoti waku. ¹⁴ Nao nĩmakeera aikari a bũrũri ũyũ ũhoru ũcio. Nĩmaiguĩte atĩ Wee, O Wee Jehova-rĩ, ũkoragwo na andũ aya, na atĩ Wee Jehova, wanonwo ũthiũ kwa ũthiũ, na atĩ itu rĩaku rĩikaraga igũrũ rĩao, o na atĩ Wee ũthiiga mbere yao thĩinĩ wa gĩtugĩ kĩa itu mũthenya na ũrĩ thĩinĩ wa gĩtugĩ kĩa mwaki ũtukũ. ¹⁵ Ũngĩũraga andũ aya othe o ro rĩmwe-rĩ, ndũrĩrĩ iria ciiguĩte ũhoru ũyũ waku nĩkoiga atĩrĩ, ¹⁶ 'Jehova nĩaremĩrwo nĩngũkinyia andũ aya bũrũri ũrĩa aamerĩire na mwĩhĩtwa; nĩ ũndũ ũcio akĩmooragĩra werũ-inĩ.'

¹⁷ "Na rĩrĩ, hinya wa Mwathani ũrokĩonekana o ta ũrĩa ugĩte, atĩrĩ: ¹⁸ 'Jehova ndahiũhaga kũrakara, aiyũrĩtwo nĩ wendo, na nĩohanagĩra mehia na ũremi. No ndaagaga kũherithia mũndũ ũrĩa wĩhĩtie; nĩaherithagia ciana nĩ ũndũ wa mehia ma maithe nginya rũciaro rwa gatatũ na rwa kana.' ¹⁹ Kũringana na wendo waku mũnene-rĩ, ohera andũ aya mehia mao, o ta ũrĩa wanamarekera kuuma hĩndĩ ĩrĩa moimire bũrũri wa Misiri nginya rĩu."

²⁰ Jehova akĩmũcookeria atĩrĩ, "Nĩ ndamarekera o ta ũguo woria. ²¹ No rĩrĩ, ti-itherũ o ta ũrĩa nĩ ndũũraga muoyo, na ti-itherũ o ta ũrĩa riiri wa Jehova ũiyũrĩte thĩ yothe-rĩ, ²² gũtirĩ o na ũmwe wa andũ arĩa moonire riiri wakwa na ciama iria ndaringĩire kũu bũrũri wa Misiri o na gũkũ werũ-inĩ, no makĩnemera na makĩĩngeria maita ikũmi-rĩ, ²³ gũtirĩ o na ũmwe wa acio ũkoona bũrũri ũcio nderĩire maithe mao ma tene na mwĩhĩtwa. Gũtirĩ o na ũmwe wao wa arĩa maanyararĩte ũkaawona. ²⁴ No tondũ ndungata yakwa Kalebũ arĩ na roho wa mũthemba ũngĩ na nĩanũmagĩrĩra na ngoro yake yothe, nĩngamũtwara bũrũri ũcio aathiĩte, nacio njiaro ciake nĩikaũgaya. ²⁵ Na tondũ andũ a Amaleki na a Kaanani matũũraga cianda-inĩ-rĩ, rokai kũgarũrũka mumagare mũrorete na werũ-inĩ, mũthĩ na njĩra ya Iria Itune."

* **14:6** Gũtarũranga nguo yarĩ njĩra ya gũcakaya kana kuonania marakara.

²⁶ Nake Jehova akĩira Musa na Harũni atĩrĩ: ²⁷ “Nĩ nginya hĩndĩ ĩrĩkũ kĩrĩndĩ gĩkĩ kĩaganu gĩgũtũũra kĩnugunagĩra? Nĩnjiguĩte mateta ma anugunĩki aya a Isiraeli. ²⁸ Nĩ ũndũ ũcio meere atĩrĩ, ‘Jehova ekuuga ũũ: Ti-itherũ o ta ũrĩa niĩ ndũũraga muoyo-rĩ, nĩ ngũmwĩka o maũndũ macio njiguĩte mũkĩaria. ²⁹ Ciimba cianyu ikaagũa werũ-inĩ ũyũ, inyuĩ arĩa othe mũrĩ na ũkũrũ wa mĩaka mĩrongo ĩrĩ na makĩria arĩa mwatarirwo hĩndĩ ya itarana na arĩa manugunĩte nĩ ũndũ wakwa. ³⁰ Gũtirĩ o na ũmwe wanyu ũgatoonya bũrũri ũcio ndehĩtire nyambararĩtie guoko atĩ nĩũgatuĩka wanyu, tiga o Kalebu mũrũ wa Jefune, na Joshua mũrũ wa Nuni. ³¹ No ha ũhoru wa ciana cianyu iria mwoigire atĩ nĩ igaatahwo-rĩ, nĩngamakinyia kuo makenagĩre bũrũri ũcio mũregete. ³² No inyuĩ-rĩ, ciimba cianyu ikaagũa werũ-inĩ ũyũ. ³³ Ciana cianyu igũtuĩka arĩithi gũkũ werũ-inĩ mĩaka mĩrongo ĩna, igĩthĩnikaga nĩ ũndũ wa kwaga kwĩhokeka kwanyu, nginya rĩrĩa kĩimba kĩanyu kĩa mũthia gĩkaagũa werũ-inĩ. ³⁴ Mĩaka mĩrongo ĩna, o mwaka ũmwe ũrũgamĩrĩre mũthenya ũmwe wa mĩthenya mĩrongo ĩna ĩrĩa mwathigaanire bũrũri ũcio, mĩaka ĩyo nĩyo mũgaathĩnika nĩ ũndũ wa mehia manyu, na mũmenye ũũru wa gũũkĩrĩrwo nĩ niĩ.’ ³⁵ Niĩ Jehova nĩ niĩ njarĩtie, na ti-itherũ nĩngeeka maũndũ macio kũrĩ kĩrĩndĩ gĩkĩ gĩothe kĩaganu, kĩrĩa gũcookanĩrĩire hamwe kĩnjũkĩrĩre. Gĩgaathirĩra werũ-inĩ ũyũ; gũkũ nĩkuo gĩgaakuĩra.”

³⁶ Nĩ ũndũ ũcio, andũ arĩa Musa aatũmĩte magathigaane bũrũri ũcio wa Kaanani, o acio macookire na magĩtũma kĩrĩndĩ gĩothe kĩnugunĩre Musa nĩkũmemerekia ũhoru mũũru wa bũrũri ũcio, ³⁷ andũ acio mamemerekirie ũhoru ũcio mũũru wa bũrũri ũcio makĩhũũrwo na mũthiro, magĩkuĩra hau mbere ya Jehova. ³⁸ Harĩ andũ arĩa maathiite gũthigaana bũrũri ũcio, no Joshua mũrũ wa Nuni, na Kalebu mũrũ wa Jefune maatigarire.

³⁹ Rĩrĩa Musa aaheire andũ othe a Isiraeli ũhoru ũcio, makĩgirĩka mũno. ⁴⁰ Mũthenya ũyũ ũngĩ rũciinĩ tene makĩambata marorete bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma. Makiuga atĩrĩ, “Nĩtwĩhĩtie, nĩtũkwambata tũthiĩ nginya kũrĩa Jehova aatwĩrĩire.”

⁴¹ No Musa akĩmooria atĩrĩ, “Mũrarempera watho wa Jehova nĩkĩ? ũndũ ũyũ ndũngĩgaacĩra! ⁴² Mũtikambate tondũ Jehova ndarĩ hamwe na inyuĩ. Nĩmũkũhootwo nĩ thũ cianyu, ⁴³ nĩgũkorwo andũ a Amaleki na Akaanani nĩmakarũa na inyuĩ kũu. Nĩ ũndũ nĩ mũhutatĩire Jehova, nake ndegũkorwo hamwe na inyuĩ, na nĩmũkũũragwo na rũhiũ rwa njora.”

⁴⁴ No rĩrĩ, nĩ ũndũ wa mwĩiro wao, makĩambata marorete bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma o na gũkorwo Musa ndoimire kambĩ o na kana ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova rĩkiuma kambĩ. ⁴⁵ No rĩrĩ, andũ a Amaleki na Akaanani arĩa maatũũraga bũrũri ũcio ũrĩ irĩma, magĩkũrũka, makĩmatharĩkĩra, na makĩmahũũra mamaikũrũkĩtie o nginya Horoma.

15

Maruta ma Mĩthemba Mĩthemba

¹ Nake Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ² “Arĩria andũ a Isiraeli, ũmeere atĩrĩ: ‘Thuutha wa gũtoonya bũrũri ũrĩa ngũmũhe ũtuĩke mũciĩ wanyu, ³ na mũrutĩre Jehova maruta ma njino kuuma rũũru rwa ng’ombe kana rwa mbũri, matuĩke mũtararĩko wa gũkenia Jehova, marĩ maruta ma njino, kana magongona, nĩ ũndũ wa mĩhĩtwa ya mwanya, kana maruta ma kwĩyendera kana maruta ma ciathĩ-rĩ, ⁴ ũrĩa ũrĩrehaga iruta rĩake,

arĩrutagĩra Jehova iruta rĩa mũtu gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa eba ĩmwe* ya mũtu mũhinyu mũno, ũtukanĩtio na gĩcunjĩ kĩa inya kĩa hini ĩmwe† ya maguta. ⁵ Harĩ o gatũrũme ka iruta rĩa njino kana igongona, haaragĩria gĩcunjĩ kĩa inya kĩa hini ĩmwe ya ndibei ĩrĩ iruta rĩa kũnyuuo.

⁶ “ ĩgongona rĩa ndũrũme-rĩ, haarĩria igongona rĩa mũtu icunjĩ igĩrĩ cia ikũmi cia eba ĩmwe‡ ya mũtu mũhinyu mũno, ũtukanĩtio na gĩcunjĩ gĩa ithatũ kĩa hini ĩmwe§ ya maguta, ⁷ na gĩcunjĩ gĩa ithatũ kĩa hini ĩmwe ya ndibei ĩrĩ iruta rĩa kũnyuuo. Rĩrutei rĩrĩ mũtararĩko wa gũkenia Jehova.

⁸ “ ĩrĩria mũkũhaarĩria gategwa nĩ ũndũ wa iruta rĩa njino kana igongona, nĩ ũndũ wa mwĩhĩtwa wa mwanya kana iruta rĩa ũiguano rĩrutĩirwo Jehova-rĩ, ⁹ rehagai hamwe na ndegwa ĩyo iruta rĩa mũtu icunjĩ ithatũ cia ikũmi cia eba ĩmwe* ya mũtu mũhinyu mũno, ũtukanĩtio na nuthu ya hini ĩmwe† ya maguta. ¹⁰ O na ningĩ rehagai nuthu ya hini ĩmwe ya ndibei ĩrĩ iruta rĩa kũnyuuo. Narĩo igongona rĩu rĩgatuĩka iruta rĩa njino rĩrĩ mũtararĩko wa gũkenia Jehova. ¹¹ Ndegwa kana ndũrũme o yothe, kana gatũrũme kana koori o gothe, irĩhaaragĩrio o ro ũguo. ¹² ĩkagai ũguo harĩ o ĩmwe yacio ya iria ciothe mũrĩharagĩria.

¹³ “ ĩmũndũ wothe ũciarĩirwo kwanyu no nginya ekage maũndũ macio ũguo rĩrĩa arĩrehaga iruta rĩa gũcinwo na mwaki rĩrĩ mũtararĩko wa gũkenia Jehova. ¹⁴ Nĩ ũndũ wa njiarwa iria igooka, rĩrĩa rĩothe mũgeni kana mũndũ ũngĩ o wothe ũtũũranĩtie na inyuĩ arĩrutaga iruta rĩa gũcinwo na mwaki rĩrĩ mũtararĩko wa gũkenia Jehova-rĩ, no nginya ekage o ta ũrĩa inyuĩ mwĩkaga. ¹⁵ Kĩrĩndĩ gĩkĩ kĩrĩkoragwo na watho o ũmwe wanyu na harĩ mũgeni ũrĩa ũtũũranĩtie na inyuĩ; ũyũ nĩ watho wa gũtũũra nĩ ũndũ wa njiarwa iria igooka. Inyuĩ na mũgeni mũrĩkoragwo mũrĩ o ũndũ ũmwe maitho-inĩ ma Jehova. ¹⁶ Mawatho mamwe na mwathanĩre ũmwe nĩguo ũrĩhũthagĩrwo harĩ inyuĩ na harĩ mũgeni ũrĩa ũtũũranĩtie na inyuĩ.’ ”

¹⁷ Ningĩ Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, ¹⁸ “ Arĩria andũ a Isiraeli, ũmeere atĩrĩ: ĩrĩria mũgatoonya bũrũri ũrĩa ndĩramũtwara, ¹⁹ na mũrĩe irio cia bũrũri ũcio, heanai imwe ciacio irĩ iruta harĩ Jehova. ²⁰ Nĩ mũkaaruta tũmĩgate kuuma mũtu-inĩ wanyu ũrĩa mũgaathĩa rĩa mbere na mũtũheane tũrĩ iruta kĩhuhĩro-inĩ kĩa ngano. ²¹ Nĩmũkaheanaga iruta rĩrĩ rĩa mũtu ũrĩa mũgathĩa rĩa mbere kũrĩ Jehova njiarwa-inĩ cianyu ciothe iria igooka thuutha.

Maruta nĩ ũndũ wa Mehia Matarĩ ma Rũtũrĩko

²² “ Na rĩrĩ, mũngĩkaaga kũrũmĩrĩra rĩathani o na rĩmwe rĩa maya Jehova aaheire Musa mũtekwenda-rĩ, ²³ rĩathani o rĩothe Jehova aamũheire na kanua ka Musa kuuma mũthenya ũrĩa Jehova aamaheanire na kũrũmĩrĩra nginya njiarwa iria igooka, ²⁴ na ũndũ ũcio ũngĩkorwo wĩkĩtwo mũtekwenda, kĩrĩndĩ gĩtekũmenya ũhoru ũcio, hĩndĩ ĩyo kĩrĩndĩ gĩothe nĩgĩkaruta gategwa gatuĩke igongona rĩa njino rĩa mũtararĩko wa gũkenia Jehova, hamwe na maruta ma mũtu na ma kũnyuuo, marĩa matuĩtwo, na thenge ya igongona rĩa kũhoroheria mehia. ²⁵ Mũthĩnjĩri-Ngai nĩakahoroheria kĩrĩndĩ kũu gĩothe kĩa andũ a Isiraeli, na nĩmakarekerwo, nĩgũkorwo ũndũ ũcio ndwarĩ wa rũtũrĩko, na nĩ ũndũ wa kũrutĩra Jehova iruta rĩa gũcinwo na mwaki rĩa mahĩtia mao, na iruta rĩa kũhoroherio mehia. ²⁶ Kĩrĩndĩ gĩothe kĩa andũ a Isiraeli na

* 15:4 nĩ ta kilo 2 † 15:4 nĩ ta lita 1 ‡ 15:6 nĩ ta kilo inya na nuthu (4:5) § 15:6 nĩ ta lita ĩmwe na robo (1:25) * 15:9 nĩ ta kilo ithathatũ na nuthu (6:5) † 15:9 nĩ ta lita 2

ageni arĩa matũũranagia nao nĩmakarekerwo, nĩ ũndũ andũ othe mehĩtie matekwenda.

²⁷ “ ‘No kũngĩkorwo no mũndũ ũmwe wĩhĩtie atekwenda, no nginya arehe kaharika ka mwaka ũmwe ka igongona rĩa kũhoroherio mehĩa. ²⁸ Mũthĩnjĩri-Ngai nĩakahoroheria mũndũ ũcio wĩhĩtie atekwenda hau mbere ya Jehova na aarĩkia kũhoroherio, nĩakarekerwo. ²⁹ Watho o ro ũmwe nĩguo ũrĩhũthagĩrwo harĩ mũndũ o wothe ũkehia atekwenda, arĩ Mũisiraeli ũciarĩrwo kwanyu kana arĩ mũgeni.

³⁰ “ ‘No mũndũ ũrĩa ũkehia na rũtũrĩko akĩendaga, arĩ wa gũciarĩrwo kwanyu kana arĩ mũgeni, ũcio nĩarumĩte Jehova, na mũndũ ũcio no nginya aingatwo kuuma kũrĩ andũ ao. ³¹ Nĩ ũndũ nĩ amenete kiugo kĩa Jehova na akoina maathani make, mũndũ ũcio ti-itherũ no nginya aingatwo biũ naguo wĩhia wake nĩũkamũcokerera.’ ”

Mũthũkia wa Thabatũ Kũũragwo

³² Hĩndĩ ĩrĩa andũ a Isiraeli maarĩ werũ-inĩ, kũrĩ mũndũ wonirwo akiuna ngũ mũthenya wa Thabatũ. ³³ Arĩa maamuonire akiuna ngũ makĩmũtwara kũrĩ Musa na Harũni, o na kũrĩ kũngano kũ gĩothe gĩa Isiraeli, ³⁴ na makĩmũhingĩra nĩ ũndũ gũtiamenyekaga ũrĩa agĩrĩrwo nĩ gwĩkwo. ³⁵ Nake Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Mũndũ ũcio no nginya akue. Kĩũngano gĩothe kĩa Isiraeli no nginya kĩmũhũũre na mahiga nyuguto nja ya kambĩ.” ³⁶ Nĩ ũndũ ũcio kũngano kũ gwĩkĩmũtwara nja ya kambĩ gwĩkĩmũhũũra na mahiga nyuguto agĩkua, o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa.

Ciohe cia Ndigi Nguo-inĩ

³⁷ Nake Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ³⁸ “Arĩria andũ a Isiraeli, ũmeere atĩrĩ: ‘Njiarwa-inĩ ciothe iria igooka, nĩmũgatumagĩrĩra ciohe cia ndigi koine-inĩ ka nguo cianyu, o kiohe gwĩkohererwo na rũrigi rwa rangi wa bururu. ³⁹ Ciohe icio nĩcio mũrĩroraga nĩguo mũririkanage maathani mothe ma Jehova, nĩguo mũmathĩkagĩre, mũtikanahũũre ũmaraya na ũndũ wa kũrũmĩrĩra merĩrĩra ma ngoro o na kana maitho manyu. ⁴⁰ Ningĩ nĩmũkaririkanaga gwathĩkagĩra maathani makwa mothe na mũtuĩke andũ mamũrĩrwo Ngai wanyu. ⁴¹ Nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu, ũrĩa wamũrutire bũrũri wa Misiri nĩguo nduĩke Ngai wanyu. Nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu.’ ”

16

Kora na Dathani na Abiramu

¹ Na rĩrĩ, Kora mũrũ wa Iziharu, mũrũ wa Kohathu, ũrĩa warĩ mũrũ wa Lawi, marĩ na andũ anwe a mũhĩrĩga wa Rubeni nĩo Dathani na Abiramu, ariũ a Eliabu, na Oni mũrũ wa Pelethu, magĩtuĩka a kũng’athia. ² Nao magĩũkĩrĩra Musa. Hamwe nao haarĩ arũme a Isiraeli 250, atongoria mooĩkaine a kĩrĩndĩ kũ arĩa maathuurĩtwo marĩ a kĩa. ³ Nao magĩũka marĩ gwĩkundi makararie Musa na Harũni, makĩmeera atĩrĩ, “Inyuĩ nĩmwĩtũgĩrĩtie mũno! Kĩrĩndĩ gwĩkĩ gĩothe nĩ gĩtheru, mũndũ o mũndũ, nake Jehova arĩ hamwe nao. Nĩ kĩ gwĩtũmĩte mwĩtũũgĩrie igũrũ rĩa kũngano gwĩkĩ kĩa Jehova?”

⁴ Rĩrĩa Musa aiguire ũguo-rĩ, akĩgũa, agĩturumithia ũthiũ thĩ. ⁵ Ningĩ agĩcooka akĩra Kora na arũmĩrĩri ake othe atĩrĩ: “Rũciinĩ, Jehova nĩakonania nũũ wake na nũũ mũtheru, na nĩakareka mũndũ ũcio amũkuhĩrĩrie. Mũndũ ũrĩa agaathuura, ũcio nĩwe akaareka amũkuhĩrĩrie. ⁶ Wee Kora na arũmĩrĩri aku othe, ũũ nĩguo mũgeeka: mũkoya ngĩo cia gwĩcinĩra ũbumba, ⁷ na rũciũ mũciĩkĩre mwaki na

ũbumba mũrĩ mbere ya Jehova. Mũndũ ũrĩa Jehova agaathuura-rĩ, ũcio agaatuĩka nĩwe mũtheru. Inyuĩ Alawii nĩmwĩtũgĩrĩtie mũno!”

⁸ Ningĩ Musa akĩira Kora atĩrĩ, “Ta thikĩrĩrai inyuĩ Alawii! ⁹ Anga mũtiganĩire nĩ Ngai wa Isiraeli kũmwamũrania na kĩrĩndĩ kĩa kĩngĩ gĩothe kĩa andũ a Isiraeli, akamũrehe hakuhĩ nake nĩgeetha mũrutage wĩra hema-inĩ ĩrĩa nyamũre ya Jehova, na mũrũgamage mbere ya kĩrĩndĩ mũgĩtungatagĩre? ¹⁰ Inyuĩ hamwe na Alawii othe a thiritũ yanyu nĩamũrehetete hakuhĩ nake, no rĩu mũrageria kuoya wĩra wa ũthĩnjĩri-Ngai o nago. ¹¹ Wee na arũmĩrĩri aku othe mũnganĩte hamwe mũũkĩrĩre Jehova. Harũni nũũ atĩ nĩguo mũnugune nĩ ũndũ wake?”

¹² Musa agĩcooka agĩta Dathani na Abiramu, ariũ a Eliabu. No-o makiuga atĩrĩ, “Tũtigũũka! ¹³ Anga ti kũiganu atĩ nĩwatũrutire bũrũri warĩ bũthi wa iria na ũũkĩ ũũke ũtũũragĩre werũ-inĩ ũyũ? Rĩu ningĩ ũrenda gũtwatha? ¹⁴ Ningĩ-rĩ, ndũrĩ ũratũkinyia bũrũri ũrĩ na bũthi wa iria na ũũkĩ, kana ũgatũhe igai rĩa ithaka na mĩgũnda ya mĩthabibũ. Nĩ ũgũkũũra andũ aya maitho ũmaheenie? Aca, tũtigũũka!”

¹⁵ Nake Musa akĩrakara mũno, akĩira Jehova atĩrĩ, “Ndũgetĩkĩre maruta mao. Nĩ ndioete o na ndigiri kuuma kũrĩ o, o na ndihĩĩrie mũndũ wao o na ũmwe.”

¹⁶ Ningĩ Musa akĩira Kora atĩrĩ, “Wee na arũmĩrĩri aku othe mũgooka mbere ya Jehova rũciũ, wee, nao, na Harũni. ¹⁷ O mũndũ nĩakoya rũgĩo rwake na arwĩkĩre ũbumba, ngĩo ciothe nĩ 250, na mũcirehe mbere ya Jehova. Wee, na Harũni, o na inyuĩ mũrehe ngĩo cianyu.” ¹⁸ Nĩ ũndũ ũcio o mũndũ akĩoya rũgĩo rwake, akĩrwĩkĩra mwaki na ũbumba, na makĩrũgamania mbere ya Musa na Harũni itonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo. ¹⁹ Rĩrĩa Kora aarĩkirie gũcookereria arũmĩrĩri ake othe nĩguo makararie Musa na Harũni marũngĩ itonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo-rĩ, riiri wa Jehova ũkiumĩrĩra kũngano kũ gĩothe. ²⁰ Nake Jehova akĩira Musa na Harũni atĩrĩ, ²¹ “Mwĩyamũraniei na kũngano gĩkĩ nĩguo ndĩkĩniine o ro rĩmwe.”

²² No Musa na Harũni makĩgũithia magĩturumithia mothiũ mao thĩ makĩanĩrĩra makiuga atĩrĩ, “Wee Ngai, Ngai wa Maroho ma andũ othe, kaĩ ũngĩrakarĩra kũngano gĩkĩ gĩothe hĩndĩ ĩrĩa arĩ o mũndũ ũmwe wĩhĩtie?”

²³ Nake Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ²⁴ “Ĩra kũngano gĩothe atĩrĩ, ‘Eherai kuuma hema-inĩ cia Kora na Dathani na Abiramu.’”

²⁵ Musa agĩũkĩra, agĩthĩ kũrĩ Dathani na Abiramu, nao athuuri a Isiraeli makĩmũrũmĩrĩra. ²⁶ Nake agĩkaania kũngano kũ, agĩkĩira atĩrĩ, “Ehererai hema cia andũ aya aaganu! Mũtikahutie kĩndũ o na kĩmwe kĩa, nĩguo mũtikaniinwo nĩ ũndũ wa mehia mao mothe.” ²⁷ Nĩ ũndũ ũcio andũ makĩherera hema icio cia Kora na Dathani na Abiramu. Dathani na Abiramu nĩ moimĩte makarũgama na atumia ao, na ciana cia ngenge itonyero-inĩ rĩa hema ciao.

²⁸ Ningĩ Musa akiuga atĩrĩ, “Ũndũ ũyũ nĩguo ũgũtũma mũmenye atĩ Jehova nĩwe ũndũmĩte njike maũndũ maya mothe, na atĩ rĩtiarĩ ithugunda rĩakwa: ²⁹ Andũ aya mangĩkua gĩkuũ kĩa ndũire-rĩ, o na kana mone maũndũ o ta marĩa makoraga andũ othe-rĩ, nĩmũkũmenya atĩ ti Jehova ũndũmĩte. ³⁰ No Jehova angĩrehe ũndũ ũngĩ mwerũ biũ, nayo thĩ yathamie kanua kayo ĩmamerie hamwe na indo ciao ciothe, na mathĩ mbĩrĩra-inĩ marĩ muoyo, nĩmũkamenya atĩ andũ aya nĩ manyararĩte Jehova.”

³¹ Na rĩrĩ, Musa aarĩkia kuuga ũguo wothe, thĩ ĩgĩatũka hau maarĩ. ³² Nayo thĩ ĩgĩathamia kanua kayo ĩkĩmameria, hamwe na andũ ao na

arūmīriri othe a Kora, na indo ciao ciothe. ³³ Nao magīkūrūka mbīrira marī muoyo hamwe na indo ciao ciothe; nayo thī ikīmahumbīra, magīkua, magīthengio kīrīndī-inī kīu. ³⁴ Nī ūndū wa kīrīro kīao, andū othe a Isiraēli arīa maamarigiicīrie makīūra, makīanagīrira atīrī, “O na ithuī thī nīgūtūmeria!”

³⁵ Naguo mwaki ūkiuma kūrī Jehova ūgīcina andū acio 250 arīa maarehete ūbumba.

³⁶ Nake Jehova akīra Musa atīrī, ³⁷ “Īra Eleazaru mūrū wa Harūni, ūrīa mūthīnjīri-Ngai, oe ngīo icio cia gūcinīrwo ūbumba, acieherie hau irahūra, na ahurunje makara macio handū haraaya, nī ūndū ngīo icio nī nyamūre, ³⁸ ngīo icio cia andū acio makuīte nī ūndū wa mehia mao. Ngīo icio nīturwo ituīke mabati ma kūhumbīra kīgongona, nī ūndū nīciarehetwo mbere ya Jehova, na igatuīka nyamūre. Nacio nī ituīke kīmenyithia harī andū a Isiraēli.”

³⁹ Nī ūndū ūcio Eleazaru ūrīa mūthīnjīri-Ngai akīoya ngīo icio cia gīcango ciarehetwo nī andū acio maacinītwo, nake agīciturithia ituīke cia kūhumbīra kīgongona, ⁴⁰ agīka o ta ūrīa Jehova aathīrīre Musa. Ūndū ūyū warī wa kūrīrīkania andū a Isiraēli atī gūtīrī mūndū o na ūrīkū, tiga wa rūciaro rwa Harūni, wagīrīrwo nī gūka gūcina ūbumba mbere ya Jehova, kana atuīke ta Kora na arūmīriri ake.

⁴¹ Mūthenya ūyū ūngī, kīrīndī gīothe kīa andū a Isiraēli gīgītetia Musa na Harūni, gīkīmeera atīrī, “Inyuī nī mūūragīte andū a Jehova.”

⁴² Na rīrīa kīūngano kīu gīecookanīrīrie gīkīrīre Musa na Harūni, o na gīkīerekera na kūrīa Hema-ya-Gūtūnganwo yarī-rī, o rīmwe itu rīkīhumbīra hema īyo, naguo riiri wa Jehova ūkīonekana. ⁴³ Nao Musa na Harūni magīthīi hau mbere ya Hema-ya-Gūtūnganwo, ⁴⁴ nake Jehova akīra Musa atīrī, ⁴⁵ “Ehererai mume kīūngano-inī gīkī nīguo ndīkīniine o ro rīmwe.” No-o makīgūithia thī, na magīturumithia mothīū mao thī.

⁴⁶ Ningī Musa akīra Harūni atīrī, “Oya rūgīo rwaku ūrwīkīre ūbumba hamwe na mwaki wa kuuma kīgongona-inī, na ūthīi narua kīūngano-inī kīu ūkīhoroherie. Mang’ūrī moimīte kūrī Jehova; mūthiro nīwambīrīrie kūmaniina.” ⁴⁷ Nī ūndū ūcio Harūni agīka o ta ūrīa Musa aamwīrīre, agīteng’era agītoonya thīinī wa kīūngano kīu. Mūthiro nīwarīkītie kwambīrīria thīinī wa andū, no Harūni akīruta ūbumba akīmahoroheria. ⁴⁸ Akīrūgama gatagatī ka andū arīa maarī muoyo na arīa maakuīte, naguo mūthiro ūgīthira. ⁴⁹ No andū 14,700 magīkua nī ūndū wa mūthiro ūcio, kuonganīrīria na andū arīa maakuīte nī ūndū wa Kora. ⁵⁰ Thuutha ūcio Harūni agīcooka kūrī Musa itoonyero-inī rīa Hema-ya-Gūtūnganwo, tondū mūthiro ūcio nīwathirīte.

17

Rūthanju rwa Harūni Gūthundūka

¹ Nake Jehova akīra Musa atīrī, ² “Arīria andū a Isiraēli, wītie thanju ikūmi na igīrī, rūmwe kuuma kūrī o mūtongoria wa mīhīrīga ya maithe mao. Andīka rīitwa rīa o mūndū rūthanju-inī rwake. ³ Rūthanju rwa Lawi ūrwandīke rīitwa rīa Harūni, nī ūndū no nginya kūgīe na rūthanju rūmwe rwa mūtongoria wa o mūhīrīga wa maithe mao ma tene. ⁴ Igaai thanju icio thīinī wa Hema-ya-Gūtūnganwo hau mbere ya ithandūkū rīa Ūira, harīa ndūnganaga nawe. ⁵ Rūthanju rwa mūndū ūrīa nīi ngaathuura nīrūgūthundūka, na nīi ndīyeherie kīnuguna gūkū ūnugunagīrwo hīndī ciothe nī andū a Isiraēli.”

⁶ Nĩ ũndũ ũcio Musa akĩarĩria andũ a Isiraeli, nao atongoria ao makĩmũnengera thanju ikũmi na igĩrĩ, o rũmwe kuuma mũtongoria wa o mũhĩrĩga wa maithe mao ma tene, naruo rũthanju rwa Harũni rwarĩ hamwe nacio. ⁷ Nake Musa akĩiga thanju icio mbere ya Jehova kũu Hema-inĩ-ya-Ũira.

⁸ Mũthenya ũyũ ũngĩ-rĩ, Musa agĩtoonya thĩinĩ wa Hema-ya-Ũira akĩona atĩ rũthanju rwa Harũni, rũria rwarũgamĩrĩre nyũmba ya Lawi, to gũthundũra rwathundũrite, no nĩ rwathuunĩte rũkaruta kiro, na rũgaciara ndothi. ⁹ Nake Musa akĩruta thanju icio nja, kuuma hau mbere ya Jehova, agĩciiga mbere ya andũ a Isiraeli othe. Nao magĩcirora, o mũndũ akĩoya rũthanju rwake mwene.

¹⁰ Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, “Cookia rũthanju rwa Harũni hau mbere ya Ithandũkũ rĩa Ũira, rũigwo rũrĩ kĩmenyithia kũrĩ andũ acio aremi. Ũndũ ũyũ nĩguo ũkaaniina kũnuguna kwao kũrĩ nĩ, nĩgeetha matigakue.” ¹¹ Nake Musa agĩka o ta ũria Jehova aamwathĩte.

¹² Andũ a Isiraeli makĩira Musa atĩrĩ, “Nĩtũgũkua! Ithuothe nĩtũũrite! ¹³ Mũndũ o wothe o na ũngĩkuhĩrĩria Hema-ĩyo-Nyamũre ya Jehova nĩegũkua. Kaĩ tũgũgũkua ithuothe?”

18

Mawĩra ma Athĩnjĩri-Ngai na Alawii

¹ Nake Jehova akĩira Harũni atĩrĩ, “Wee, na ariũ aku, na andũ a nyũmba ya thoguo, nĩ inyuĩ mũrĩcookagĩrĩrwo nĩ mahĩtia marĩa mangĩkwo makoniĩ handũ-harĩa-haamũre, na wee na ariũ aku inyuĩ nĩ inyuĩ mũrĩcookagĩrĩrwo nĩ mahĩtia marĩa mangĩkwo makoniĩ wĩra wa ũthĩnjĩri-Ngai. ² Rehe Alawii a mbarĩ yanyu, a mũhĩrĩga wa maithe manyu, nĩguo manyiitane na inyuĩ na mamũteithagĩrĩrie rĩria wee na ariũ aku mũgũtungata mbere ya Hema-ya-Ũira. ³ Acio nĩwe mariathĩkagĩra na marutage wĩra wothe wa Hema ĩyo, no matikanakuhĩrĩrie indo cia handũ hau haamũre kana kĩgongona, kana wee hamwe nao mũkue. ⁴ Marĩrutithanagia wĩra na inyuĩ na mamenyagĩrĩre Hema-ya-Gũtũnganwo, marutage wĩra wothe wa Hema ĩyo na gũtikagĩe na mũndũ ũngĩ o wothe ũngĩkuhĩrĩria harĩa mũrĩ.

⁵ “Nĩ wĩra wanyu kũmenyerera handũ hau haamũre o na kĩgongona, nĩguo mang’ũrĩ ma Jehova matikanakinyĩre andũ a Isiraeli rĩngĩ. ⁶ Nĩ mwene nĩthuurĩte Alawii athiritũ anyu kuuma thĩinĩ wa andũ a Isiraeli matũike kĩheo kĩanyu, maamũrĩrwo Jehova nĩguo marutage wĩra wa Hema-ya-Gũtũnganwo. ⁷ No rĩrĩ, no wee na ariũ aku mũrĩitungataga ta athĩnjĩri-Ngai maũndũ-inĩ mothe ma kĩgongona, na mũtungatage o na mwena ũcio ũngĩ wa gĩtambaya kũu gĩa kũhakanania. Nĩ nĩndamũhe ũtungata wa ũthĩnjĩri-Ngai ta kĩheo. Mũndũ ũngĩ o wothe ũngĩkuhĩrĩria handũ hau haamũre no nginya ooragwo.”

Maruta nĩ ũndũ wa Athĩnjĩri-Ngai na Alawii

⁸ Ningĩ Jehova akĩira Harũni atĩrĩ, “Nĩ mwene nĩngũtuĩte mũmenyereri wa maruta marĩa ndehagĩrwo; maruta mothe maamũre marĩa andũ a Isiraeli marĩndutagĩra nĩ ndakũhe wee na ariũ aku matũike gĩcunjĩ gĩaku na rũgai rwaku rwa mahinda mothe.* ⁹ Wee ũrĩheagwo gĩcunjĩ kĩa

* **18:8** Alawii matiarĩ na igai thĩinĩ wa Isiraeli, no nĩmagaiĩrwo matũũra manini na kũndũ gwa kũrĩithia kũria kwariganĩtie na matũũra macio. Athĩnjĩri-Ngai maarĩ mateithagĩrĩrio wĩra-inĩ wao wa ũtungata.

maruta marĩa maamũre mũno marĩa matarĩ ma gũcinwo na mwaki. Kuuma kũrĩ iheo ciothe iria andũ a Isiraeli marĩndutagĩra irĩ maruta maamũre mũno, marĩ ma mũtu, kana ma kũhoroherio mehia, kana maruta ma mahĩtia, gĩcunjĩ kũu nĩ gĩaku na ciana ciaku. ¹⁰ Rĩaga gĩcunjĩ kũu ta kĩndũ kĩamũre mũno; mũndũ mũrũme o wotho wa nyũmba yaku nĩagakĩrĩaga. Wee no nginya ũtuage atĩ gĩcunjĩ kũu nĩ kĩamũre.

¹¹ “O na ningĩ ici no ciaku: kĩrĩa gĩothe kĩamũrĩtwo kuuma iheo ciothe cia gũthũngũthio cia andũ a Isiraeli. Icio nĩndakũhe wee, na ariũ aku, na airĩtu aku, ituĩke rũgai rwaku rwa hĩndĩ ciothe. Mũndũ o wotho wa nyũmba yaku ũtarĩ na thaahu no acirĩe.

¹² “Nĩndakũhe maguta mothe marĩa mega mũno ma mũtamaiyũ na ndibei yotho irĩa njega mũno ya mũhiano, na ngano irĩa maheaga Jehova irĩ maciaro ma mbere ma magetha mao. ¹³ Maciaro mothe ma bũrũri ma mbere marĩa marĩrehagĩra Jehova marĩtuĩkaga maku. Mũndũ o wotho wa nyũmba yaku ũtarĩ thaahu no amarĩe.

¹⁴ “Kĩndũ gĩothe kĩrĩ Isiraeli kĩrĩa kĩamũrĩrwo Jehova nĩ gĩaku. ¹⁵ Marigithathi mothe, marĩ ma andũ kana ma nyamũ, marĩa marĩrutagĩrwo Jehova nĩ maku. No rĩrĩ, no nginya ũkũũrithagie irigithathi rĩothe rĩa kahĩ, na ũkũũrithagie irigithathi rĩa njamba rĩa nyamũ iria irĩ thaahu. ¹⁶ Marigithathi macio marĩ ma mweri ũmwe, no nginya ũkaamakũũrithia na thogora wa gũkũũrana ũrĩa ũtuĩtwo wa cekerĩ ithano cia betha,[†] kũringana na cekerĩ ya handũ-harĩa-haamũre, irĩa irĩ na ũritũ wa geera mũrongo irĩ.

¹⁷ “No mũtikanakũũrithie marigithathi ma ndegwa, kana ma ng’ondũ, kana ma mbũri; icio nĩ nyamũre. Thakame yacio nĩminjaminjagwo kĩgongona-inĩ igũrũ, na maguta ma cio macinwo na mwaki nĩguo matuĩke igongona rĩ na mũtararĩko wa gũkenia Jehova. ¹⁸ Nyama ciacio nĩ ciaku, o ta ũrĩa gĩthũri kĩa igongona rĩa gũthũngũthio na kĩero kĩa ũrĩo irĩ ciaku. ¹⁹ Kĩrĩa gĩothe kĩamũragĩrwo Jehova nĩ andũ a Isiraeli kĩrĩ kĩamũre nĩndakũhe wee mwene, na ariũ aku, na airĩtu aku, kĩrĩ rũgai rwaku rwa hĩndĩ ciothe. Nĩkĩo kĩrĩkanĩro gĩa tene na tene gĩa cumbĩ mbere ya Jehova kũrĩ wee na njiaro ciaku.”

²⁰ Ningĩ Jehova akĩra Harũni atĩrĩ, “Wee ndũgakorwo na igai bũrũri-inĩ wao, kana ũgĩe na rũgai thĩinĩ wao; nĩ nĩ nĩ rũgai rwaku o na igai rĩaku thĩinĩ wa andũ a Isiraeli.

²¹ “Nĩndahe Alawii icunjĩ ciothe cia ikũmi thĩinĩ wa Isiraeli, arĩ rĩo igai rĩao nĩ ũndũ wa wĩra ũrĩa marutaga rĩrĩa megũtungata Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo. ²² Kuuma rĩu andũ a Isiraeli matigakuhagĩrĩrie Hema-ya-Gũtũnganwo, kana macookerewo nĩ mehia mao, nao makue. ²³ Alawii nĩo marĩrutaga wĩra Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo na nĩo marĩcookagĩrĩrwo nĩ mahĩtia marĩa meekĩrwo hau. ũyũ nĩ watho wa gũtũũrio nĩ njiaro iria igooka. Matikagĩa na igai thĩinĩ wa andũ a Isiraeli. ²⁴ Handũ ha ũguo-rĩ, ngũhe Alawii icunjĩ cia ikũmi iria andũ a Isiraeli marehaga irĩ maruta kũrĩ Jehova ituĩke igai rĩao. Nĩkĩo ndoigire igũrũ rĩao atĩrĩ: ‘Matikagĩa na igai thĩinĩ wa andũ a Isiraeli.’ ”

²⁵ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ²⁶ “Arĩria Alawii, ũmeere atĩrĩ: ‘Rĩrĩa mwamũkĩra icunjĩ cia ikũmi kuuma kũrĩ andũ a Isiraeli iria ndĩmũheete arĩ cio igai rĩanyu-rĩ, no nginya mũrehage gĩcunjĩ gĩa ikũmi gĩa gĩcunjĩ kũu, kĩrĩ iruta kũrĩ Jehova. ²⁷ Maruta manyu marĩtuĩkaga ta ngano irĩa irutĩtwo kĩhuhĩro-inĩ, kana ndibei irĩa irutĩtwo kĩhuhĩro-inĩ. ²⁸ ũguo nĩguo o na inyuĩ mũrĩrutagĩra Jehova iruta kuuma kũrĩ icunjĩ cia ikũmi

[†] 18:16 nĩ ta giramu 55

iria mūrĩamũkagĩra ciumĩte kūrĩ andũ a Isiraeli. Kuuma kūrĩ icunjĩ icio cia ikũmi, no nginya mũnengagĩre Harũni mũthĩnjĩri-Ngai gĩcunjĩ kĩa Jehova. ²⁹ No nginya mũkarutagĩra Jehova gĩcunjĩ kĩrĩa kĩega mũno na kĩrĩa kĩamũre mũno kĩa indo ciothe iria mũheetwo.'

³⁰ "Ĩra Alawii atĩrĩ, 'Rĩrĩa mwaruta gĩcunjĩ kĩrĩa kĩega mũno-rĩ, kĩrituĩkaga ta iruta rĩanyu riumĩte kĩhuhĩro-inĩ kĩa ngano kana kĩhĩhĩro-inĩ kĩa ndibei. ³¹ Inyuĩ na andũ a nyũmba cianyu no mūrĩre icio ingĩ handũ o hothe, nĩgũkorwo ũcio nĩ mũcaara wanyu nĩ ũndũ wa wĩra wanyu kũu Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo. ³² Nĩ ũndũ wa kũruta gĩcunjĩ kũu kĩega mũno gĩacio, mũtigaatuĩrwo mahĩtia nĩ ũndũ wa ũndũ ũyũ; na ningĩ mũtigathaahia maruta marĩa maamũre ma andũ a Isiraeli, na nĩ ũndũ ũcio mũtigaakua.' "

19

Maaĩ ma Kũniina Thaahu

¹ Jehova akĩira Musa na Harũni atĩrĩ, ² "Ũndũ ũyũ nĩ wa kũrũmĩrĩrwo thĩinĩ wa watho ũrĩa Jehova aathanĩte: ĩra andũ a Isiraeli makũrehere moori ndune ĩtarĩ kaũgũ kana kameni, na ĩtarĩ yekĩrwo icooki. ³ Mũmĩnengere Eleazaru, ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai; ĩtwarwo nja ya kambĩ, na ĩthĩnjĩrwo hau mbere yake. ⁴ Nake Eleazaru, ũcio mũthĩnjĩri-Ngai, oe thakame na kĩara gĩake, na amĩminjaminje maita mũgwanja amĩroretie na mwena wa mbere wa Hema-ya Gũtũnganwo. ⁵ Nayo moori ĩyo ĩcinwo yothe akĩonaga, ũguo nĩ kuuga rũũa rwayo, na nyama, na thakame, o na taatha wayo. ⁶ Mũthĩnjĩri-Ngai ũcio oe rũkũ rwa mũtarakwa, na mũthobi, na guoya wa rangi wa gakarakũ, aciikie igũrũ wa moori ĩyo ĩrahĩa. ⁷ Thuutha wa ũguo mũthĩnjĩri-Ngai ũcio no nginya athambie nguo ciake na ethambe mwĩrĩ na maaĩ. Thuutha ũcio no acooke kambĩ, no arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ. ⁸ Mũndũ ũrĩa ũrĩcinaga moori ĩyo no nginya athambie nguo ciake na ethambe mwĩrĩ na maaĩ, na o nake atiinde arĩ na thaahu nginya hwaĩ-inĩ.

⁹ "Mũndũ ũtarĩ na thaahu acooke ahakũre mũhu ũcio wa moori ĩyo na aũige handũ hatarĩ na thaahu nja ya kambĩ. Mũhu ũcio ũigagwo nĩ kĩrĩndĩ kĩa andũ a Isiraeli, nĩgeetha ũhũthagĩrwo maaĩ-inĩ ma kũniina thaahu; ũcio nĩguo wa gũtheranagia kuuma mehia-inĩ. ¹⁰ Mũndũ ũrĩa ũrĩhakũraga mũhu wa moori ĩyo, no nginya athambie nguo ciake, o nake atiinde arĩ na thaahu nginya hwaĩ-inĩ. Ũndũ ũyũ nĩ watho wa gũtũura harĩ andũ a Isiraeli na ageni arĩa matũuranagia nao.

¹¹ "Mũndũ ũrĩa ũngĩhutia kĩimba kĩa mũndũ o na ũrĩkũ arĩkaraga arĩ na thaahu mĩthenya mũgwanja. ¹² No nginya etherie na maaĩ mũthenya wa gatatũ, na mũthenya wa mũgwanja; hĩndĩ ĩyo athirwo nĩ thaahu. No angĩaga gwĩtheria mũthenya wa gatatũ na wa mũgwanja, ndagaathirwo nĩ thaahu. ¹³ Mũndũ o wotho ũngĩhutia kĩimba kĩa mũndũ o na ũrĩkũ na aage gwĩtheria, ũcio nĩathaahĩtie Hema-ĩrĩa-Nyamũre ya Jehova. Mũndũ ũcio no nginya aingatwo oime Isiraeli. Tondũ ndaminjaminjĩrio maaĩ ma kũniina thaahu, mũndũ ũcio arĩ na thaahu; thaahu wake ndũthirĩte.

¹⁴ "Ũyũ nĩguo watho wa kũrũmĩrĩrwo rĩrĩa mũndũ akuĩra hema-inĩ: Mũndũ o na ũrĩkũ ũngĩtoonya hema ĩyo, mũndũ o na ũrĩkũ ũrĩa ũgaakorwo thĩinĩ wayo-rĩ, nĩakanyitwo nĩ thaahu mĩthenya mũgwanja, ¹⁵ nakĩo kĩndũ o gĩothe kĩa nyũmba gĩgaakorwo gĩtarĩ gĩkunĩke nĩgĩkanyitwo nĩ thaahu.

16 “Mündũ o na ũrĩkũ ũrĩ na kũu nja ũngĩhutia mündũ ũragĩtwo na rūhiũ rwa njora kana mündũ ũkuĩte gĩkuũ kĩa ndũire, kana mündũ o wothe ũngĩhutia ihĩndĩ rĩa mündũ kana mbĩrĩra, ũcio nĩakanyitwo nĩ thaahu mĩthenya mũgwanja.

17 “Nĩ ũndũ wa mündũ ũrĩ na thaahu, ikĩra mũhu wa moori irĩa yacinĩtwo irĩ ya gũtherania ndigithũ-inĩ, naguo ũitĩrĩrio maaĩ matahĩtwo o hĩndĩ iyo. 18 Nake mündũ ũtarĩ na thaahu nĩoe mũthobi aũtobokie maaĩ-inĩ macio, na aminjaminjĩrie hema iyo na indo ciayo ciothe, na andũ arĩa maarĩ kũu thĩinĩ. Ningĩ no nginya aminjaminjĩrie mündũ ũrĩa wothe ũhutĩtie ihĩndĩ rĩa mündũ, kana mbĩrĩra, kana mündũ ũragĩtwo, kana mündũ ũkuĩte gĩkuũ kĩa ndũire. 19 Mündũ ũrĩa ũtarĩ na thaahu nĩakaminjaminjĩria mündũ ũcio ũrĩ na thaahu maaĩ macio mũthenya wa gatatũ na wa mũgwanja, naguo mũthenya wa mũgwanja nĩguo akamũtheria. Nake mündũ ũcio ũgũtherio no nginya athambie nguo ciake na ethambe mwĩrĩ na maaĩ, naguo hwaĩ-inĩ ũcio nĩagakorwo athirĩtwo nĩ thaahu. 20 No rĩrĩ, mündũ ũrĩ na thaahu angĩaga gwĩtheria, no nginya aingatwo kuuma kũrĩ kĩrĩndĩ, nĩ ũndũ nĩathaahĩtie handũ-harĩa-haamũre ha Jehova. Nĩgũkorwo ndaminjaminjĩrio maaĩ ma kũniina thaahu, nĩ ũndũ ũcio arĩ na thaahu. 21 ũyũ nĩ watho wao wa gũtũura.

“Mündũ ũcio wakũminjaminjanĩria maaĩ macio ma kũniina thaahu no nginya o nake athambie nguo ciake, na mündũ o wothe ũngĩhutia maaĩ macio ma kũniina thaahu nĩagatinda arĩ na thaahu nginya hwaĩ-inĩ. 22 Kĩndũ gĩothe mündũ ũrĩ na thaahu akaahutia nĩgĩkanyitwo nĩ thaahu, na mündũ ũrĩa ũngĩhutia kĩndũ kũu nĩagatinda arĩ na thaahu nginya hwaĩ-inĩ.”

20

Maaĩ kuuma Rwaro rwa Ihiga

1 Na rĩrĩ, mweri wa mbere, kĩrĩndĩ gĩothe kĩa andũ a Isiraeli gĩgĩkina kũu Werũ-inĩ wa Zini, na gĩgĩkara Kadeshi. Nake Miriamu agĩkuĩra kũu na agĩthikwo o ro kuo.

2 Na rĩrĩ, handũ hau hatiarĩ maaĩ ma kũnyuuo nĩ kĩrĩndĩ, nao andũ acio makĩungana, magĩũkĩrĩra Musa na Harũni. 3 Makĩnegenia Musa, makiuga atĩrĩ, “Naarĩ korwo nĩtwakuire rĩrĩa ariũ a ithe witũ maakuire marĩ mbere ya Jehova! 4 Nĩ kĩ gĩatũmire mũrehe kĩrĩndĩ kĩa Jehova werũ-inĩ ũyũ, nĩguo ithuĩ na mahiũ maitũ tũkuĩre gũkũ? 5 Mwatũrutire bũrũri wa Misiri nĩkĩ, mũgĩtũrehe kũndũ gũkũ kũũru ũũ? Gũkũ gũtirĩ ngano kana ngũyũ, kana thabibũ, kana makomamanga. O na gũtirĩ maaĩ ma kũnyua!”

6 Musa na Harũni makiuma hau kĩungano kĩarĩ, magĩthĩ nginya o itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtunganwo makĩgũithia na magĩturumithia mothiũ mao thĩ, naguo riiri wa Jehova ũkĩmoimĩrĩra. 7 Jehova akĩra Musa atĩrĩ, 8 “Oya rũthanju rwaku, nawe na mũrũ wa nyũkwa Harũni mũcokanĩrĩrie kĩrĩndĩ kũu hamwe. Arĩria rwaro rũrũ rwa ihiga makwĩroreire, na nĩrũkuuma maaĩ. Nawe ũrutire kĩrĩndĩ maaĩ rwaro-inĩ rũrũ rwa ihiga, nĩgeetha kĩnyue hamwe na mahiũ ma kĩa.”

9 Nĩ ũndũ ũcio Musa akĩoya rũthanju akĩrũruta hau mbere ya Jehova, o ta ũrĩa Jehova aamwathĩte. 10 Nake Musa na Harũni magĩcokanĩrĩria kĩrĩndĩ kũu hamwe hau mbere ya rwaro rwa ihiga, na Musa akĩmeera atĩrĩ, “Ta thikĩrĩriai, inyuĩ aremi aya, no nginya tũmũrutire maaĩ kuuma rwaro-inĩ rũrũ rwa ihiga?” 11 Musa agĩcooka akĩoya guoko gwake na igũrũ,

akĩgũtha rwaro rũu rwa ihiga na rũthanju rwake maita meerĩ. Maaĩ makĩbororoka, nakĩo kĩrĩndĩ kũu gĩkĩnyua, o na mahiũ makĩo makĩnyua.

¹² No Jehova akĩĩra Musa na Harũni atĩrĩ, “Tondũ mũtinanjĩtikia nĩguo muonanie atĩ nĩ ndĩ mũtheru, mũtũme heo gĩtĩĩo maitho-inĩ ma andũ a Isiraeli, inyuĩ mũtigaakinyia kĩrĩndĩ gĩkĩ bũrũri ũrĩa ndĩmaheete.”

¹³ Macio nĩmo maarĩ maaĩ ma Meriba, kũrĩa andũ a Isiraeli maatetanirie na Jehova na kũrĩa eyonanirie atĩ nĩ mũtheru thĩnĩ wao.

Edomu Kũgiria Isiraeli Njĩra

¹⁴ Musa agĩtũma andũ kuuma Kadeshi mathiĩ kũrĩ mũthamaki wa Edomu,* makamwĩre atĩrĩ:

“Mũrũ wa nyũkwa Isiraeli oiga atĩrĩ: Wee nĩũũĩ mathiĩna marĩa mothe tũkoretwo namo. ¹⁵ Maithe maitũ ma tene nĩmaikũrũkire magĩthiĩ bũrũri wa Misiri, na ithuĩ tũgĩtũũra kuo mĩaka mĩingĩ. Andũ a Misiri nĩmatũhiinyĩrĩrie mũno ithuĩ ene o na maithe maitũ, ¹⁶ no rĩrĩa twakaĩire Jehova-rĩ, nĩaiguire kĩrĩro giitũ nake agĩtũma mũraika agĩtũruta kũu bũrũri wa Misiri.

“Na rĩu tũrĩ gũkũ Kadeshi, itũũra rĩrĩa rĩ mũthia-inĩ wa bũrũri waku. ¹⁷ Ndagũthaitha ũtwĩtikĩrie tũtuĩkanĩrie bũrũri waku. Tũtikũgerera mĩgũnda-inĩ ya irio, kana ya mĩthabibũ, kana tũnyue maaĩ ma gĩthima o na kĩmwe. Tũkũgerera njĩra ĩrĩa nene ya mũthamaki, na tũtigũkerũra na mwena wa ũrĩo o na kana wa ũmotho, o nginya tũtuĩkanie bũrũri waku.”

¹⁸ No Edomu akĩmũcookeria atĩrĩ:

“Ndũgũtuĩkanĩria gũkũ; na ũngĩgeria-rĩ, tũkuumagara tũmũtharĩkĩre na rũhiũ rwa njora.”

¹⁹ Andũ a Isiraeli acio makĩmũcookeria atĩrĩ,

“Ithuĩ tũkũgerera o njĩra ĩrĩa nene, na ithuĩ ene kana mahiũ maitũ tũngĩnyua maaĩ manyu-rĩ, nĩtũkũrĩha. Tũrenda o tũtuĩkanie tũthiite na magũrũ tu hatarĩ ũndũ ũngĩ.”

²⁰ Ningĩ Edomu agĩcookia atĩrĩ:

“Aca, mũtigũtuĩkanĩria gũkũ.”

Hĩndĩ ĩyo Edomu akiumagara akamatharĩkĩre, arĩ mbũtũ nene ĩna hinya mũingĩ. ²¹ Tondũ Edomu ndaametĩkĩririe matuĩkanĩrie bũrũri wao-rĩ, andũ a Isiraeli makĩhũndũka, magĩtigana nao.

Gĩkuũ kĩa Harũni

²² Kĩrĩndĩ gĩothe kĩa andũ a Isiraeli gĩkiuma kũu Kadeshi na magĩkinya Kĩrĩma-inĩ kĩa Horu. ²³ Marĩ kũu Kĩrĩma-inĩ kĩa Horu, hakuhĩ na mũhaka wa Edomu, Jehova akĩĩra Musa na Harũni atĩrĩ, ²⁴ “Rĩu Harũni nĩegũkua. Ndegũtoonya bũrũri ũrĩa ngũhe andũ a Isiraeli, nĩ ũndũ inyuĩ eerĩ nĩmwaremeire watho wakwa kũu maaĩ-inĩ ma Meriba. ²⁵ Oya Harũni na mũriũ Eleazaru, ũmatware Kĩrĩma-igũrũ kĩa Horu. ²⁶ Ũrute Harũni nguo ciake, ũcihumbe mũriũ Eleazaru, nĩ ũndũ Harũni nĩegũkua, na egũkũra o ro kũu.”

* **20:14** Andũ a Edomu maarĩ njiaro cia Esaũ.

²⁷ Musa agĩka o ta ũrĩa Jehova aamwathĩte; makĩambata Kĩrĩma-inĩ kĩa Horu makĩonagwo nĩ kĩrĩndĩ kũ gĩothe. ²⁸ Musa akĩruta Harũni nguo ciake, agĩcumba mũriũ Eleazaru. Nake Harũni agĩkuĩra kũu kĩrĩma igũrũ. Nake Musa na Eleazaru magĩkũrũka makiuma kũu kĩrĩma igũrũ, ²⁹ na rĩrĩa kĩrĩndĩ kũu kĩamenyire atĩ Harũni nĩakuĩte, andũ othe a nyũmba ya Isiraeli makĩmũcakaĩra mĩthenya mĩrongo itatũ.

21

Kwanangwo kwa Aradi

¹ Na rĩrĩ, rĩrĩa mũthamaki Mũkaanani wa Aradi, ũrĩa watũũraga Negevu, aiguire atĩ Isiraeli nĩokagĩra njĩra ya Atharimu, agĩthĩ agĩtharĩkĩra andũ a Isiraeli, na agĩtaha amwe ao. ² Nao andũ Isiraeli makĩhĩta na mwĩhĩtwa ũyũ harĩ Jehova makiuga atĩrĩ: “Ũngĩneana andũ aya moko-inĩ maitũ-rĩ, nĩtũkananga matũũra mao marĩa manene biũ.” ³ Nake Jehova akĩigua ihooya rĩa andũ a Isiraeli na akĩneana andũ acio a Kaanani kũrĩ o. Nao makĩananga andũ acio biũ hamwe na matũũra mao; nĩ ũndũ ũcio handũ hau hagĩtwo Horoma.

Nyoka ya Gĩcango

⁴ Nao andũ a Isiraeli makĩnyiita rũgendo kuuma Kĩrĩma kĩa Horu magereire njĩra ya gũthĩ Iria Itune, nĩguo mathiũrũrũke bũrũri wa Edomu. No andũ acio magĩthethũka marĩ njĩra-inĩ; ⁵ nao magĩũkĩrĩra Ngai o na Musa na mĩario makiuga atĩrĩ, “Mwatũrutire bũrũri wa Misiri tũũke tũkuĩre gũkũ werũ-inĩ nĩkĩ? Gũkũ gũtirĩ irio! Na gũtirĩ maaĩ! O na nĩtũthũire irio ici itarĩ kiene!”

⁶ Nake Jehova akĩmatũmĩra nyoka ciarĩ na thumu; ikĩrũma andũ a Isiraeli, na aingĩ ao magĩkua. ⁷ Andũ acio magĩthĩ kũrĩ Musa makĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩtwehirie rĩrĩa twaaririe tũgĩũkĩrĩra Jehova hamwe nawe. Hooya nĩguo Jehova atwehererie nyoka ici.” Nĩ ũndũ ũcio Musa akĩhoera andũ acio.

⁸ Nake Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Thondeka nyoka ũmĩcuurie gĩtugĩ igũrũ; mũndũ o wothe ũrĩrũmagwo-rĩ, aamĩrora nĩarĩtũũraga muoyo.”

⁹ Nĩ ũndũ ũcio Musa agĩthondeka nyoka ya gĩcango, akĩmĩcuuria gĩtugĩ igũrũ. Na rĩrĩ, hĩndĩ irĩa mũndũ o wothe aarũmwo nĩ nyoka na aarora nyoka iyo ya gĩcango, agatũũra muoyo.

Rũgendo rwa Gũthĩ Moabi

¹⁰ Andũ a Isiraeli makĩumagara, magĩthĩ makĩamba hema ciao Obothu. ¹¹ Ningĩ makiuma Obothu magĩthĩ Iye-Abarimu, makĩamba hema ciao werũ-inĩ ũrĩa ũng'ethanĩire na Moabi mwena wa irathĩro. ¹² Kuuma kũu magĩthĩ na mbere, makĩamba hema ciao Kĩanda kĩa Zeredi. ¹³ Moimagara kuuma kũu makĩamba hema kũrigania na Rũũ rwa Arinoni, kũu werũ ũrĩa ũthĩte nginya bũrũri wa Aamori; nĩgũkorwo Rũũ rwa Arinoni nĩruo rwarĩ mũhaka wa Moabi na Aamori. ¹⁴ Na nĩkĩo Ibuku rĩa Mbaara cia Jehova riugĩte atĩrĩ:

“... Wahebu thĩnĩ wa Sufa, na mĩkuru,
Arinoni ¹⁵ na igaragaro-inĩ cia mĩkuru
ĩrĩa ithĩte o nginya kũu Ari,
na ĩgatwarana na mũhaka wa Moabi.”

¹⁶ Kuuma kũu magĩthĩ na mbere nginya kũu Biri, gĩthima-inĩ harĩa Jehova erire Musa atĩrĩ, “Cookereria andũ hamwe na nĩngũmahe maaĩ.”

¹⁷ Hĩndĩ iyo Isiraeli makĩina rwĩmbo rũrũ:
“Therũka maaĩ, wee gĩthima gĩkĩ!”

Inyuĩ na inyuĩ inai ũhoro wakĩo,
 18 ũhoro wa gĩthima kĩrĩa anene menjete,
 kĩrĩa gĩathikũririo nĩ andũ arĩa marĩ igweta,
 andũ arĩa marĩ igweta marĩ na njũgũma cia ũnene na mĩthĩgi yao.”
 Ningĩ makiuma werũ-inĩ magĩthĩ Matana, 19 kuuma Matana magĩthĩ
 Nahalieli, kuuma Nahalieli magĩthĩ Bamothu, 20 na kuuma Bamothu
 magĩthĩ kĩaanda kĩa Moabi, kũrĩa gacũmbĩrĩ ka Pisiga kang’etheire werũ
 ũrĩa ũtarĩ kĩndũ.

Kũhoota Sihoni na Ogu

21 Isiraeli nĩatũmire andũ kũrĩ Sihoni mũthamaki wa Aamori
 makamwĩre atĩrĩ:

22 “Twĩtikĩrie tũtuĩkanĩrie bũrũri wanyu. Tũtigũtoonya mĩgũnda
 yanyu ya irio, kana ya mĩthabibũ, kana tũnyue maaĩ kuuma gĩthima
 o na kĩmwe. Tũkũgerera njĩra ĩrĩa nene ya mũthamaki o nginya
 tũtuĩkanie bũrũri wanyu.”

23 No Mũthamaki Sihoni akĩgĩria andũ a Isiraeli mahĩtũkĩre bũrũri
 wake. We onganirie mbũtũ ciake ciothe cia ita, akiumagara agĩthĩ werũ-
 inĩ agatharĩkĩre andũ a Isiraeli. Rĩrĩa aakinyire Jahazu-rĩ, akĩhũũrana na
 andũ a Isiraeli. 24 No andũ a Isiraeli makĩmooraga na hiũ cia njora na
 magĩtunya mũthamaki ũcio bũrũri wake kuuma Arinoni nginya Jaboku,
 no maakinyire o mũhaka-inĩ wa andũ a Amoni, tondũ warĩ mũirige na
 hinya mũno. 25 Isiraeli agĩtunya Aamori matũũra mothe mao marĩa
 manene na magĩtũũra kuo, o hamwe na Heshiboni na tũtũũra tuothe
 tũrĩa twarigainie nakuo. 26 Heshiboni nĩrĩo rĩarĩ itũũra inene rĩa Sihoni
 mũthamaki wa Aamori, ũrĩa warũite na mũthamaki wa Moabi ũrĩa
 waathanaga mbere ĩyo, na akamũtunya bũrũri wake wothe o nginya
 Arinoni.

27 Kũu nĩkĩo gĩtũmaga aini a marebeta moige atĩrĩ:

“Ūkaai Heshiboni nĩgeetha rĩakwo rĩngĩ;
 itũũra inene rĩa Sihoni nĩrĩcokererio.

28 “Mwaki nĩwoimire kũu Heshiboni,
 rũrĩrĩmbĩ rũkiuma itũũra inene rĩa Sihoni.
 Ūkĩniina itũũra rĩa Ari Moabi,
 o atũũri a kũrĩa gũtũũgĩru kwa Arinoni.

29 Kaĩ ũrĩ na haaro, wee Moabi-ĩ!
 Inyuĩ andũ a Kemoshu! Kaĩ mũrĩ aanange-ĩ.
 Nĩarekereirie ariũ ake magatuĩka eethari,
 o na airĩtu ake akĩmarekereria matahwo
 nĩ Sihoni mũthamaki wa Aamori.

30 “No ithuĩ nĩtũmang’aũranĩtie;
 Heshiboni kwanangĩtwo guothe nginya o Diboni.
 Tũmamomorete tũgakinya Nofa,
 itũũra rĩrĩa rĩkuhanĩrĩrie na Medeba.”

31 Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli magĩtũũra bũrũri ũcio wa Aamori.

32 Thuutha wa Musa gũtũma andũ magathigaane Jazeri, andũ a Isiraeli
 magĩtunyana tũtũũra tũrĩa twarigiicĩirie itũũra rĩu, na makĩngata
 Aamori arĩa maarĩ kuo. 33 Ningĩ makĩgarũrũka, makĩambata na njĩra
 marorete Bashani, nake Ogu mũthamaki wa Bashani na mbũtũ ciake
 ciothe cia ita makiumagara makahũũrane na Isiraeli kũu Edirei.

³⁴ Nake Jehova akĩira Musa atĩrĩ, “Ndũkamwĩtigĩre, nĩ ũndũ nĩndĩmũneanĩte moko-inĩ maku, hamwe na mbũtũ ciake ciothe cia ita, o na bũrũri wake. Mwĩke o ũrĩa wekire Sihoni mũthamaki wa Aamori, ũrĩa waathanaga Heshiboni.”

³⁵ Nĩ ũndũ ũcio makĩũraga Mũthamaki Ogu hamwe na ariũ ake, o na mbũtũ ciake ciothe cia ita, mategũtigia mũndũ o na ũmwe muoyo. Nao andũ a Isiraeli makĩgwatĩra bũrũri wake.

22

Balaki Gũtũmanĩra Balamu

¹ Ningĩ andũ a Isiraeli makĩnyiita rũgendo marorete werũ wa Moabi na makĩamba hema ciao hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũ rwa Jorodani mũrĩmo wa itũũra rĩa Jeriko.

² Na rĩrĩ, Balaki mũrũ wa Ziporu nĩonete maũndũ marĩa mothe Isiraeli meekĩte Aamori, ³ nao andũ a Moabi magĩtigĩra mũno nĩ ũndũ nĩ kwarĩ na andũ aingĩ mũno. Ti-itherũ, andũ a Moabi maiyũritwo nĩ guoya nĩ ũndũ wa andũ a Isiraeli.

⁴ Andũ a Moabi makĩira athuuri a Midiani atĩrĩ, “Mũingĩ ũyũ ũkũrĩa indo ciothe iria itũrigiicĩrie, o ta ũrĩa ndegwa irĩaga nyeki ya gĩthaka.”

Nĩ ũndũ ũcio Balaki mũrũ wa Ziporu, ũrĩa warĩ mũthamaki wa Moabi ihinda rĩu, ⁵ agĩtũmanĩra Balamu mũrũ wa Beori, ũrĩa warĩ Pethori, hakuhĩ na Rũũ rwa Farati, kũu bũrũri wao. Balaki akĩmwĩra atĩrĩ:

“Harĩ na andũ mokĩte moimĩte bũrũri wa Misiri; nao maiyũrite bũrũri ũyũ wothe, na maikarĩte o hakuhĩ na niĩ. ⁶ Ndagũthaitha ũka ũnumĩre andũ aya manyiitwo nĩ kĩrumi, nĩ ũndũ marĩ na hinya mũno kũngĩra. Ũngĩmaruma kwahoteka ndĩmahote na ndĩmarutũrũre moime bũrũri ũyũ. Nĩ ũndũ nĩnjũũ atĩ arĩa warathima nĩmarathimagwo, nao arĩa waruma nĩ manyiitagwo nĩ kĩrumi.”

⁷ Nao athuuri a Moabi na a Midiani magĩthiĩ makuũte irĩhi rĩa kũragũrĩrwo. Maakinya kũrĩ Balamu, makĩmũhe ũhoro ũrĩa Balaki oigĩte.

⁸ Nake Balamu akĩmeera atĩrĩ, “Raraai gũkũ ũmũthĩ, na nĩngamũcookeria macookio marĩa Jehova ekũhe.” Nĩ ũndũ ũcio anene a Moabi makĩraarania nake.

⁹ Nake Ngai agĩkora Balamu akĩmũũria atĩrĩ, “Andũ aya mũrĩ nao nĩ a?”

¹⁰ Balamu agĩcookeria Ngai atĩrĩ, “Balaki mũrũ wa Ziporu, mũthamaki wa Moabi, nĩwe ũrandeheire ndũmĩrĩri ĩno: ¹¹ ‘Kũrĩ andũ moimĩte bũrũri wa Misiri makaiyũra bũrũri ũyũ wothe. Ndagũthaitha ũũke ũnumĩre o manyiitwo nĩ kĩrumi, no gũkorwo no hũũrane nao ndĩmaingate moime bũrũri ũyũ!’ ”

¹² No Ngai akĩira Balamu atĩrĩ, “Ndũgũthiĩ nao. Ndũkarume andũ acio, tondũ nĩ andũ arathime.”

¹³ Rũcinĩ rũrũ rũngĩ, Balamu agĩũkĩra, akĩira anene acio a Balaki atĩrĩ, “Cookai bũrũri wanyu kĩũmbe, nĩ ũndũ Jehova nĩarega kũnjĩtikĩria tũthiĩ na inyũ.”

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio anene a Moabi magĩcooka kũrĩ Balaki makĩmwĩra atĩrĩ, “Balamu nĩarega gũũka na ithũ.”

¹⁵ Ningĩ Balaki agĩtũma anene angĩ aingĩ makĩria na maarĩ igweta gũkĩra acio a mbere. ¹⁶ Nao magĩthiĩ kũrĩ Balamu makĩmwĩra atĩrĩ:

“Ũũ nĩguo Balaki mũrũ wa Ziporu ekuuga: Ndũgetĩkĩre ũndũ o na ũrĩkũ ũgirie ũũke kũrĩ niĩ, ¹⁷ tondũ nĩngũkũrĩha wega mũno, na njĩke ũrĩa wothe ũngiuga. Ndagũthaitha ũka ũnumĩre andũ aya.”

¹⁸ No Balamu akĩmacookeria atĩrĩ, “O na Balaki angĩihe nyũmba yake ya ũnene ñiyũritio betha na thahabu-rĩ, ndingĩka ũndũ o na ũrĩkũ, mũnene kana mũnini, wagararĩte watho wa Jehova Ngai wakwa. ¹⁹ Na rĩrĩ, raraai gũkũ ũmũthĩ, o ta ũrĩa acio angĩ mareekire, na nĩngũtuĩria ũndũ ũrĩa ũngĩ Jehova ekũnjĩra.”

²⁰ Ũtukũ ũcio Ngai nĩakorire Balamu, akĩmwĩra atĩrĩ, “Tondũ andũ aya nĩ mokĩte gũgwĩta, thiĩ nao, no wĩke o ũrĩa wiki ngũkwĩra.”

Ndigiri ya Balamu

²¹ Balamu agĩũkĩra rũciinĩ, agĩtandĩka ndigiri yake, na agĩthĩ na anene acio a Moabi. ²² No Ngai nĩarakarire mũno athiĩ, na mũraika wa Jehova akĩrũgama njĩra nĩguo amũgirĩrĩrie gũthiĩ. Balamu aahaicĩte ndigiri yake, na ndungata ciake igĩrĩ ciarĩ hamwe nake. ²³ Na rĩrĩa ndigiri yoonire mũraika wa Jehova arũngĩ njĩra, acomorete rũhiũ rwa njora, na arũnyitĩte na guoko, ikĩgarũrũka, igĩtoonya mũgũnda. Nake Balamu akĩmĩhũũra nĩguo icooke njĩra.

²⁴ Nake mũraika wa Jehova akĩrũgama njĩra-inĩ yarĩ njeke gatagatĩ ka mĩgũnda ñĩrĩ ya mĩthabibũ, na o mũgũnda warĩ mũirige. ²⁵ Rĩrĩa ndigiri yoonire mũraika wa Jehova-rĩ, ikĩhatĩrĩria rũthingo-inĩ, ikĩhinyĩrĩria kũgũrũ kwa Balamu rũthingo-inĩ rũu. Nĩ ũndũ ũcio akĩmĩhũũra rĩngĩ.

²⁶ Ningĩ mũraika wa Jehova agĩthiĩ mbere akĩrũgama handũ haarĩ haceke hataarĩ na handũ ha kwĩgarũrĩra, na mwena wa ũrĩo kana wa ũmotho. ²⁷ Rĩrĩa ndigiri yoonire mũraika wa Jehova hau, igĩkoma thĩ Balamu arĩ o igũrũ rĩayo, nake akĩrakara akĩmĩhũũra na rũthanju rwake. ²⁸ Nake Jehova agĩtumũra kanua ka ndigiri, nayo ikĩũria Balamu atĩrĩ, “Nĩatĩa ngwĩkĩte tondũ wahũũra maita maya matatũ?”

²⁹ Balamu akĩmĩcookeria atĩrĩ, “Wee ũndũite kĩrimũ! Korwo nyuma na rũhiũ rwa njora guoko-inĩ, ingĩakũraga o ro rũu.”

³⁰ Nayo ndigiri ikĩũria Balamu atĩrĩ, “Githĩ niĩ ti niĩ ndigiri yaku, ñrĩa ũtũire ũhaicaga nginya ũmũthĩ? Nĩmenyerete gũgwĩka ta ũũ?”

Balamu akiuga atĩrĩ, “Aca.”

³¹ Nake Jehova akĩhingũra maitho ma Balamu, nake akĩona mũraika wa Jehova arũngĩ njĩra-inĩ acomorete rũhiũ rwa njora. Nĩ ũndũ ũcio akĩnamĩrĩra na akĩngũithia, agĩturumithia ũthiũ wake thĩ.

³² Mũraika wa Jehova akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩatũma ũhũũre ndigiri yaku maita macio matatũ? Njũkĩte haha ngũhingĩrĩrie nĩ ũndũ mĩthiire yaku nĩ ya ũremi maitho-inĩ makwa. ³³ Ndigiri ñyonire, yanjeherera maita macio matatũ. Korwo ndĩnanjeherera, hatĩrĩ nganja nĩngĩgũkũũragĩte, no yo nĩngĩamĩhonokia.”

³⁴ Balamu akĩira mũraika ũcio wa Jehova atĩrĩ, “Nĩnjĩhĩtie. Ndikũũ atĩ nĩũkũrũgamĩte njĩra-inĩ ũhingĩrĩrie. Na rĩrĩ, ũngĩkorwo ndũkenete-rĩ, nĩngũhũndũka.”

³⁵ Mũraika ũcio wa Jehova akĩira Balamu atĩrĩ, “Thiĩ na andũ acio, no uuge o ro ũrĩa ngũkwĩra.” Nĩ ũndũ ũcio Balamu agĩthiĩ na anene acio a Balaki.

³⁶ Rĩrĩa Balaki aiguire atĩ Balamu nĩarooka, agĩthiĩ kũmũtũnga itũũra-inĩ rĩa Moabi, mũhaka-inĩ wa Arinoni, o kũu mũhaka wa bũrũri wake. ³⁷ Balaki akĩũria Balamu atĩrĩ, “Githĩ ndiagũtũmanĩire ũũke narua? Nĩ kĩ kĩagiririe ũũke? Anga ndingĩhota gũkũrĩha?”

³⁸ Balamu agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ wega, nĩndagĩũka. No rĩrĩ, niĩ no njuge o ũrĩa ngwenda? Niĩ ngwaria o ũrĩa Ngai angĩnjĩra njarie.”

³⁹ Hĩndĩ ĩyo Balamu na Balaki magĩthiĩ Kiriathu-Huzothu. ⁴⁰ Balaki akĩruta igongona rĩa ng'ombe na ng'onde, na akĩhe Balamu na anene arĩa maarĩ nake nyama imwe. ⁴¹ Kwarooka gũkĩa-rĩ, Balaki akĩoya Balamu makĩambata nginya Bamothu-Baali,* na marĩ kũu Balamu akĩona gĩcunjĩ kĩmwe kĩa andũ acio.

23

Ūrathi wa Mbere wa Balamu

¹ Nake Balamu akĩira Balaki atĩrĩ, “Njakĩra igongona mũgwanja haha, na ũhaarĩrie ndegwa mũgwanja na ndũrũme mũgwanja.” ² Balaki agĩka o ũrĩa Balamu oigĩte, na igũrũ rĩa o kĩgongona-inĩ makarutĩra igongona rĩa ndegwa ĩmwe na ndũrũme ĩmwe.

³ Ningĩ Balamu akĩira Balaki atĩrĩ, “Wee ikara haha hakuhĩ na iruta rĩaku nyambe thiĩ keheri-inĩ. Hihi Jehova nĩegũũka acemanie na nĩ. Ũndũ ũrĩa wothe ekũnguũrĩria nĩngũkwĩra.” Nake agĩthiĩ handũ hatheri hatũũgĩru.

⁴ Ngai agĩcemanie nake hau, nake Balamu akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩhaarĩrie igongona mũgwanja, na o kĩgongona-inĩ ngaruta ndegwa ĩmwe na ndũrũme ĩmwe.”

⁵ Nake Jehova agĩkĩra ndũmĩrĩri yake kanua ka Balamu, akĩmwĩra atĩrĩ, “Cooka kũrĩ Balaki ũmũhe ndũmĩrĩri ĩno.”

⁶ Tondũ ũcio Balamu agĩcooka kũrĩ Balaki, akĩmũkora arũngiĩ hakuhĩ na igongona rĩake, marĩ hamwe na anene othe a Moabi. ⁷ Nake Balamu akĩaria ndũmĩrĩri yake, akiuga atĩrĩ:

“Balaki andehithĩtie kuuma bũrũri wa Aramu,
mũthamaki wa Moabi akanduta kuuma irĩma-inĩ cia mwena wa
irathĩro.

Akoiga atĩrĩ, ‘Ūka ũnumĩre Jakubu;
ũka ũthitange Isiraeli.’

⁸ Ndaakĩhota atĩa kũruma arĩa Ngai atarumĩte?

Ndaakĩhota atĩa gũthitanga arĩa Jehova atathitangĩte?

⁹ Kuuma tũcũmbĩrĩ twa ndwaro cia mahiga nĩndĩramoona,
kuuma kũrĩa gũtũũgĩru nĩndĩramoona.

Ndĩrona andũ matũũraga meikarĩtie,
nao matũũtaraga atĩ o nĩ amwe a ndũrĩrĩ.

¹⁰ Nũũ ũngĩhota gũtara rũkũngũ rwa Jakubu,
kana atare gĩcunjĩ kĩa inya kĩa Isiraeli?

Rekei ngue gĩkuũ kĩa arĩa athingu,
na marigĩrĩrio makwa-rĩ, marotuĩka ta mao!”

¹¹ Balaki akĩũria Balamu atĩrĩ, “Wanjĩka atĩa? Ngũrehire ũnumĩre thũ
ciakwa, no ndũrĩ ũreka ũndũ o tiga kũmarathima!”

¹² Balamu akĩmũũria atĩrĩ, “Githĩ ndiagĩrĩrwo njarie o kĩrĩa Jehova
ekĩrĩte kanua-inĩ gakwa?”

Ūrathi wa Keerĩ wa Balamu

¹³ Ningĩ Balaki akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūka tũthiĩ nawe handũ hangĩ harĩa
ũkũmoona; ũkũmoona o gĩcunjĩ kĩmwe kĩa, no ti othe hamwe. Na
ũrĩ hau ũnumĩre andũ acio.” ¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio akĩmũtwara gĩthaka-inĩ
gĩa Zofimu, gacũmbĩrĩ ga Kĩrĩma kĩa Pisiga, naho hau agĩaka igongona
mũgwanja, na o kĩgongona-inĩ agĩthĩnjĩra ndegwa ĩmwe na ndũrũme
ĩmwe.

* **22:41** Baali nĩ kuuga “mũhonokia”. ĩno yarĩ ngai ya marurumĩ yahooyagwo nĩ andũ arĩa
maatũũraga Suriata na Kaanani.

15 Balamu akĩira Balaki atĩrĩ, “Wee ikara haha hakuhĩ na iruta rĩaku nyambe thiĩ ngacemanie nake haarĩa.”

16 Jehova agĩcemanie na Balamu, agĩkĩra ndũmĩrĩri kanua gake, akĩmwĩra atĩrĩ, “Cooka kũrĩ Balaki ũmũhe ndũmĩrĩri ĩno.”

17 Tondũ ũcio Balamu agĩcooka kũrĩ Balaki na akĩmũkora arũngũ hakuhĩ na iruta rĩake, marĩ hamwe na anene a Moabi. Balaki akĩmũuria atĩrĩ, “Jehova oiga atĩa?”

18 Balamu agĩcooka akĩaria ndũmĩrĩri yake, akiuga atĩrĩ:
“Arahũka, wee Balaki na ũigue;

Thikĩrĩria, wee mũrũ wa Ziporu.

19 Ngai ti mũndũ, atĩ nĩguo aheenanie,
o na ti mũrũ wa mũndũ, atĩ nĩguo ericũkwo.

No oige ũndũ na ndawĩke?

No eranĩre ũndũ na ndaũhingie?

20 Nĩ njathĩtwo ndathimane;
nake arathimanĩte-rĩ, ndingĩhota kũgarũra ũndũ ũcio.

21 “Gũtirĩ mũtino wonekete harĩ Jakubu,
gũtirĩ ihooru rĩonetwo thĩinĩ wa Isiraeli.

Jehova Ngai wao arĩ hamwe nao;
kayũ ka mũthamaki karĩ thĩinĩ wao.

22 Ngai nĩamarutire bũrũri wa Misiri;
marĩ na hinya o ta ndegwa ya gĩthaka.

23 Gũtirĩ ũrogi ũngĩũraga Jakubu,
gũtirĩ ũragũri ũngĩthũkia Isiraeli.

Rĩu ha ũhoru wa Jakubu na wa Isiraeli kũrĩranagwo atĩrĩ,
“Ta kĩonei ũrĩa Ngai ekĩte!”

24 Andũ acio maarahũkaga ta mũrũũthi wa nga;
mookagĩra ta mũrũũthi wa njamba,
ũrĩa ũtangĩhurũka ũtarĩite kĩrĩa ũnyitĩte,
na ũkanyua thakame ya kĩrĩa ũragĩte.”

25 Ningĩ Balaki akĩira Balamu atĩrĩ, “Ndũkamarume o na atĩa, na ndũkamarathime o na atĩa!”

26 Balamu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Githĩ ndiakwĩrire no nginya njĩke ũrĩa wothe Jehova oigĩte?”

Ũrathi wa Gatatũ wa Balamu

27 Ningĩ Balaki akĩira Balamu atĩrĩ, “Ũka tũthiĩ ngũtware handũ hangĩ. Hihi Ngai no agwĩtikĩrie ũnumĩre andũ aya ũrĩ hau.” 28 Balaki akĩoya Balamu akĩmũtwara kĩrĩma igũrũ kĩa Peoru, kũng’ethera Werũ ũrĩa ũtarĩ kĩndũ.

29 Nake Balamu akĩmwĩra atĩrĩ, “Njakĩra igongona mũgwanja haha, na ũhaarĩrie ndegwa mũgwanja na ndũrũme mũgwanja.” 30 Balaki agĩka o ta ũrĩa Balamu oigĩte, na o kĩgongona-inĩ agĩthĩnjĩra ndegwa ĩmwe na ndũrũme ĩmwe.

24

1 Na rĩrĩ, rĩrĩa Balamu onire atĩ Jehova nĩakenaga nĩ kũrathima Isiraeli-rĩ, ndaacoore kũrũmĩrĩra ũragũri ta ũrĩa ekaga mahinda macio mangĩ, no ehũgũrire akĩroro werũ-inĩ. 2 Rĩrĩa Balamu eroreire akĩona ũrĩa Isiraeli maambĩte hema kũringana na mĩhĩrĩga yao-rĩ, akĩiyũrwo nĩ Roho wa Ngai, 3 nake akĩaria ndũmĩrĩri yake, akiuga atĩrĩ:

“Ĩno nĩyo ndũmĩrĩri ya Balamu mũrũ wa Beori,

ndũmĩrĩri ya mũndũ ũrĩa riitho rĩake rĩonaga wega,
⁴ ndũmĩrĩri ya mũndũ ũrĩa ũiguaga ciugo cia Ngai,
 ũrĩa wonaga kĩoneki kuuma kũrĩ Mwene-Hinya-Wothe,
 ũrĩa ũgũũaga agakoma thĩ, namo maitho make makahingũka:

⁵ “Kaĩ hema ciaku, wee Jakubu, nĩ thaka-ĩ,
 o na ciikaro ciaku igagĩthakara, wee Isiraeli-ĩ!

⁶ “Igĩtambũrũkĩte o ta cianda,
 ikahaana ta mĩgũnda ĩrĩ hũgũrũrũ cia rũũĩ-inĩ,
 itariĩ ta mĩtĩ ya thubiri ĩhaandĩtwo nĩ Jehova,
 o na ta mĩtarakwa ĩrĩ hakuhĩ na maaĩ.

⁷ Maaĩ makaiyũra ndoo ciao nginya maitĩke;
 o nayo mbegũ yao ĩgakorwo na maaĩ maingĩ.

“Mũthamaki wao akaaneneha gũkĩra Agagi;
 ũthamaki wao nũgaatũgĩrio.

⁸ “Ngai aamarutire bũrũri wa Misiri;
 marĩ na hinya ta wa ndegwa ya gĩthaka.
 Matambuuraga ndũrĩrĩ iria imathũire,
 na makoinanga mahĩndĩ ma cio tũcunjĩ;
 macitheecaga na mĩguĩ yao.

⁹ O ta mũrũũthi, methunaga magĩkoma,
 o ta mũrũũthi wa mũgoma, nũ ũngĩgeria kũmaarahũra?

“Arĩa makũrathimaga marorathimwo,
 nao arĩa makũrumaga maronyiitwo nĩ kĩrumi!”

¹⁰ Nake Balaki agĩcinwo nĩ marakara nĩ ũndũ wa Balamu. Akĩhũũra hĩ ciake, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndagwĩtire ũnumĩre thũ ciakwa, no wee ũcirathimĩte maita macio matatũ. ¹¹ Na rĩrĩ, ũkĩra o rĩu ũinũke! Ndoigĩte nĩngũkũrĩha wega mũno, no Jehova nĩagirĩtie ũrĩhwo.”

¹² Balamu agĩcookeria Balaki atĩrĩ, “Githĩ ndierire andũ arĩa wandũmĩre atĩrĩ, ¹³ ‘O na Balaki angĩhe nyũmba yake ya ũthamaki ĩiyũrĩtio betha na thahabu, ndingĩhota gwĩka ũndũ wakwa mwene, mwega kana mũũru, njagarare watho wa Jehova; no nginya njuge ũrĩa Jehova oigĩte?’ ¹⁴ Na rĩrĩ, nĩ nĩngũcooka o kũrĩ andũ aitũ, no ũka, ngũmenyithie ũrĩa andũ aya mageeka andũ aku matukũ marĩa magooka.”

Ndũmĩrĩri ya Balamu ya Kana

¹⁵ Ningĩ akĩaria ndũmĩrĩri yake, akiuga atĩrĩ:

“Īno nĩyo ndũmĩrĩri ya Balamu mũrũ wa Beori,
 ndũmĩrĩri ya mũndũ ũrĩa riitho rĩake rĩonaga wega,
¹⁶ ndũmĩrĩri ya mũndũ ũrĩa ũiguaga ciugo cia Ngai,
 ũrĩa ũrĩ na ũmenyo uumĩte kũrĩ ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno,
 ũrĩa wonaga kĩoneki kuuma kũrĩ Mwene-Hinya-Wothe,
 ũrĩa ũgũũaga agakoma thĩ, namo maitho make makahingũka, ekuuga ũũ:

¹⁷ “Nĩndĩramuona, no ti rĩu;
 nĩndĩmũcũthĩrĩrie, no ndarĩ hakuhĩ.
 Njata nĩkoima kũrĩ Jakubu;
 njũgũma ya ũnene yume kũrĩ Isiraeli.

Niakahehenja mothiũ ma Moabi,
na ahehenje, mahĩndĩ ma mĩtwe ya ariũ othe a Shethu.

¹⁸ Edomu nĩgũkahootwo;
Seiru, thũ yake, niakahootwo,
no Isiraeli agakĩrĩria kũgĩa na hinya.

¹⁹ Mwathani mũnene akoima kũrĩ Jakubu
na aanange andũ arĩa magaakorwo matigaire a itũũra inene.”

Ndũmĩrĩri ya Balamu ya Mũthia

²⁰ Ningĩ Balamu akĩona Amaleki, na akĩaria ndũmĩrĩri yake, akiuga atĩrĩ:
“Amaleki nĩwe warĩ wa mbere harĩ ndũrĩrĩ,
no marigĩrĩrio-inĩ nĩakanangwo.”

²¹ Ningĩ akĩona Akeni, na akĩaria ndũmĩrĩri yake, akiuga atĩrĩ:
“Gĩikaro gĩaku nĩ kĩgitĩre,
gĩtara gĩaku gĩakĩtwo thĩinĩ wa rwaro rwa ihiga;

²² no rĩrĩ, inyuĩ andũ a Akeni nĩmũkanangwo
hĩndĩ irĩa Ashuri makaamũtaha.”

²³ Ningĩ akĩaria ndũmĩrĩri yake, akiuga atĩrĩ:
“Hĩ! Nũũ ũngĩtũũra muoyo rĩrĩa Ngai areka ũguo?

²⁴ Meeri nĩigooka ciumĩte hũgũrũrũ-inĩ cia Kitimu;
nĩigatooria Ashuri o na Eberi,
no rĩrĩ, o nacio nĩikaanangwo.”

²⁵ Nake Balamu agĩgĩũkĩra, akĩinũka gwake mũciĩ, nake Balaki agĩthĩ
na njĩra ciake.

25

Moabi Kũguucĩrĩria Isiraeli Waganu-inĩ

¹ Hĩndĩ irĩa andũ a Isiraeli maikaraga Shitimu-rĩ, arũme a Isira-
aeli makĩambĩrĩria gũtharia na andũ-a-nja a Moabi, ² arĩa mamee-
taga magongona-inĩ ma ngai ciao. Andũ acio a Isiraeli makĩria na
makĩinamĩrĩra mbere ya ngai icio. ³ Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli
makĩnyiitanĩra nao kũhooya ngai ya Baali ya Peori. Namo marakara ma
Jehova makĩmarĩrĩmbũkĩra.

⁴ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Oya atongoria othe a andũ aya, ũmoorage
na ũmaanĩke mũthenya barigici mbere ya Jehova, nĩguo marakara mahiũ
ma Jehova matigakinyĩrĩre andũ a Isiraeli.”

⁵ Nĩ ũndũ ũcio Musa akĩra aciirithania a Isiraeli atĩrĩ, “O mũndũ
wanyu no nginya oorage arũme anyu arĩa manyiitanĩire na andũ a Moabi
kũhooya Baali ya Peori.”

⁶ O hĩndĩ iyo mũndũ mũrũme Mũisiraeli akĩrehe mũndũ-wa-nja
Mũmidiani mũciĩ gwake akĩonagwo nĩ Musa na kĩũngano kũ gĩothe gĩa
Isiraeli, o hĩndĩ irĩa maarĩragĩra itonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo.

⁷ Rĩrĩa Finehasi mũrũ wa Eleazaru, mũrũ wa Harũni ũrĩa mũthĩnjĩri-
Ngai, onire ũndũ ũcio-rĩ, akiuma kĩũngano-inĩ kũ, akĩoya itimũ,

⁸ akĩrũmĩrĩra Mũisiraeli ũcio nginya hema-inĩ yake. Akĩmatheeca na
itimũ rĩu, akĩmatũrĩkania eerĩ, itimũ rĩu rĩgĩtũrĩkania Mũisiraeli ũcio
o na rĩgĩtheeca mũndũ-wa-nja ũcio. Hĩndĩ iyo mũthiro ũcio wokĩrĩire
andũ a Isiraeli ũgĩthira; ⁹ no andũ arĩa maakuire nĩ ũndũ wa mũthiro
ũcio maarĩ andũ 24,000.

¹⁰ Nake Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ¹¹ “Finehasi, mũrũ wa Eleazaru, mũrũ
wa Harũni ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, nĩatũmĩte marakara makwa meherere
andũ a Isiraeli; nĩ ũndũ nĩahĩahĩire ngoro o ta ũrĩa ndaiguire nĩ ũndũ wa

gĩtĩio gĩakwa thĩinĩ wao, na nĩ ũndũ ũcio o na ndahĩahĩa ndiamaniinire. ¹² Nĩ ũndũ ũcio ĩra Finehasi atĩrĩ, nĩ ngũthondeka kĩrĩkanĩro gĩakwa gĩa thayũ nake. ¹³ We na njiaro ciake nĩ makagĩa na kĩrĩkanĩro gĩa gũtũũra kĩa ũthĩnjĩri-Ngai, nĩ ũndũ nĩahĩahĩire ngoro nĩ ũndũ wa gĩtĩio kĩa Ngai wake, na akĩhoroheria andũ a Isiraeli.”

¹⁴ Mũisiraeli ũcio woragirwo marĩ na mũndũ-wa-nja Mũmidiani eetagwo Zimuri mũrũ wa Salu, mũtongoria wa nyũmba ya Asimeoni. ¹⁵ Nake mũndũ-wa-nja ũcio Mũmidiani woragirwo, eetagwo Kozibi mwarĩ wa Zuru, mũnene wa mũhĩrĩga thĩinĩ wa nyũmba ĩmwe ya Amidiani.

¹⁶ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ¹⁷ “Tua andũ a Midiani thũ cianyu na ũmorage, ¹⁸ tondũ nĩmamũtuire thũ ciao rĩrĩa maamũheenirire ũhoroinĩ wa kũhoera kũu Peori na wa mwarĩ wa nyina wao Kozibi, mwarĩ wa mũtongoria Mũmidiani, mũndũ-wa-nja ũrĩa woragirwo rĩrĩa mũthiro wokire nĩ ũndũ wa Peori.”

26

Gũtaranwo gwa Keerĩ

¹ Na rĩrĩ, thuutha wa mũthiro ũcio Jehova akĩira Musa na Eleazaru mũrũ wa Harũni, ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai atĩrĩ, ² “Tarai kĩrĩndĩ gĩothe kĩa andũ a Isiraeli kũringana na nyũmba ciao, andũ arĩa othe maakinyĩtie mĩaka mĩrongo ĩrĩ na makĩria, arĩa mangĩhota gũthĩ ita-inĩ marĩ mbũtũ cia Isiraeli.” ³ Nĩ ũndũ ũcio, Musa na Eleazaru ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai makĩarĩria andũ a Isiraeli kũu werũ-inĩ wa Moabi hakuhĩ na Rũũ rwa Jorodani mũrimo wa Jeriko, makĩmeera atĩrĩ, ⁴ “Tarai andũ arĩa makinyĩtie mĩaka mĩrongo ĩrĩ na makĩria, o ta ũrĩa Jehova aathite Musa.”

Aya nĩo andũ a Isiraeli arĩa moimire bũrũri wa Misiri:

⁵ Njiaro cia Rubeni, irigithathi rĩa Isiraeli ciarĩ ici:

kuuma kũrĩ Hanoku, nĩ mbarĩ ya Ahanoku;

kuuma kũrĩ Palu, nĩ mbarĩ ya Apalu;

⁶ kuuma kũrĩ Hezironi, nĩ mbarĩ ya Ahezironi;

kuuma kũrĩ Karimi, nĩ mbarĩ ya Akarimi.

⁷ Icio nĩcio mbarĩ cia Rubeni; arĩa maatarirwo maarĩ andũ 43,730.

⁸ Mũrũ wa Palu arĩ Eliabu, ⁹ nao ariũ a Eliabu maarĩ Nemueli, na Dathani, na Abiramu. Dathani na Abiramu nĩo maarĩ anene a kĩrĩndĩ, na nĩo maaremeire Musa na Harũni na maarĩ amwe a arũmĩrĩri a Kora rĩrĩa maaremeire Jehova. ¹⁰ Nayo thĩ ĩgĩathamia kanua kayo ĩkĩmameria hamwe na Kora, ũrĩa arũmĩrĩri ake maakuire rĩrĩa mwaki wacinire arũme arĩa 250. Nao magĩtuĩka kĩonereria gĩa gũkaania arĩa angĩ. ¹¹ No rĩrĩ, rũciaro rwa Kora rũtiathirire.

¹² Nacio njiaro cia Simeoni kũringana na mbarĩ ciao nĩ ici:

kuuma kũrĩ Nemueli, nĩ mbarĩ ya Anemueli;

kuuma kũrĩ Jamini, nĩ mbarĩ ya Ajamini;

kuuma kũrĩ Jakini, nĩ mbarĩ ya Ajakini;

¹³ kuuma kũrĩ Zera, nĩ mbarĩ ya Azera;

kuuma kũrĩ Shauli, nĩ mbarĩ ya Ashaulu.

¹⁴ Icio nĩcio ciarĩ mbarĩ cia Simeoni; nao maarĩ andũ 22,200.

¹⁵ Nacio njiaro cia Gadi kũringana na mbarĩ ciao nĩ ici:

kuuma kũrĩ Zefoni, nĩ mbarĩ ya Azefoni;

kuuma kũrĩ Hagi, nĩ mbarĩ ya Ahagi;

- kuuma kūrī Shuni, nĩ mbarĩ ya Ashuni;
¹⁶ kuuma kūrī Ozini, nĩ mbarĩ ya Aozini;
kuuma kūrī Eri, nĩ mbarĩ ya Aeri;
¹⁷ kuuma kūrī Arodi, nĩ mbarĩ ya Aarodi;
kuuma kūrī Areli, nĩ mbarĩ ya Aareli.
- ¹⁸ Icio nĩcio ciarĩ mbarĩ cia Gadi; arĩa maatarirwo maarĩ andũ 40,500.
- ¹⁹ Eri na Onani, maarĩ ariũ a Juda, no maakuĩrĩire Kaanani.
- ²⁰ Nacio njiaro cia Juda kũringana na mbarĩ ciao nĩ ici:
kuuma kūrī Shela, nĩ mbarĩ ya Ashela;
kuuma kūrī Perezu, nĩ mbarĩ ya Aperezu;
kuuma kūrī Zera, nĩ mbarĩ ya Azera.
- ²¹ Nacio njiaro cia Perezu ciarĩ ici:
kuuma kūrī Hezironi, nĩ mbarĩ ya Ahezironi;
kuuma kūrī Hamuli, nĩ mbarĩ ya Ahamuli.
- ²² Icio nĩcio ciarĩ mbarĩ cia Juda; arĩa maatarirwo maarĩ andũ 76,500.
- ²³ Nacio njiaro cia Isakaru kũringana na mbarĩ ciao ciarĩ ici:
kuuma kūrī Tola, nĩ mbarĩ ya Atola;
kuuma kūrī Puva nĩ mbarĩ ya Apuva;
- ²⁴ kuuma kūrī Jashubu, nĩ mbarĩ ya Ajashubu;
kuuma kūrī Shimuroni, nĩ mbarĩ ya Ashimuroni.
- ²⁵ Icio nĩcio ciarĩ mbarĩ cia Isakaru; arĩa maatarirwo maarĩ andũ 64,300.
- ²⁶ Nacio njiaro cia Zebuluni kũringana na mbarĩ ciao ciarĩ ici:
kuuma kūrī Seredi, nĩ mbarĩ ya Aseredi;
kuuma kūrī Eloni nĩ mbarĩ ya Aeloni,
na kuuma kūrī Jahaleeli, nĩ mbarĩ ya Ajahaleeli.
- ²⁷ Icio nĩcio ciarĩ mbarĩ cia Zebuluni; arĩa maatarirwo maarĩ andũ 60,500.
- ²⁸ Nacio njiaro cia Jusufu kũringana na mbarĩ ciao kuuma kūrī Manase na Efiraimu ciarĩ ici:
- ²⁹ Njiaro cia Manase:
kuuma kūrī Makiru, nĩ mbarĩ ya Amakiru (Makiru nĩwe warĩ ithe wa Gileadi);
kuuma kūrī Gileadi nĩ mbarĩ ya Agileadi.
- ³⁰ Ici nĩcio njiaro cia Gileadi:
kuuma kūrī Iezeri, nĩ mbarĩ ya Aiezeli;
kuuma kūrī Heleku, nĩ mbarĩ ya Aheleku;
- ³¹ kuuma kūrī Asirieli, nĩ mbarĩ ya Aasirieli;
kuuma kūrī Shekemu, nĩ mbarĩ ya Ashekemu;
- ³² kuuma kūrī Shemida, nĩ mbarĩ ya Ashemida;
kuuma kūrī Heferi, nĩ mbarĩ ya Aheferi.
- ³³ (Zelofehadi mūrũ wa Heferi ndaarĩ na aanake, no airĩtu atheri, namo marĩtwa mao maarĩ Mahala, na Noa, na Hogila, na Milika, na Tiriza.)
- ³⁴ Icio nĩcio ciarĩ mbarĩ cia Manase, arĩa maatarirwo maarĩ andũ 52,700.
- ³⁵ Ici nĩcio njiaro cia Efiraimu kũringana na mbarĩ ciao:
kuuma kūrī Shuthela, nĩ mbarĩ ya Ashuthela;
kuuma kūrī Bekeri, nĩ mbarĩ ya Abekeri;

kuuma kūrī Tahani nĩ mbarĩ ya Atahani.

³⁶ Ici nĩcio ciarĩ njiaro cia Shuthela;

kuuma kūrī Erani, nĩ mbarĩ ya Aerani.

³⁷ Ici nĩcio ciarĩ mbarĩ cia Efiraimu; arĩa maatarirwo maarĩ andũ 32,500.

Icio nĩcio njiaro cia Jusufu kũringana na mbarĩ ciao.

³⁸ Nacio njiaro cia Benjamini kũringana na mbarĩ ciao ciarĩ ici:

kuuma kūrī Bela, nĩ mbarĩ ya Abela;

kuuma kūrī Ashibeli, nĩ mbarĩ ya Aashibeli;

kuuma kūrī Ahiramu, nĩ mbarĩ ya Aahiramu;

³⁹ kuuma kūrī Shefufamu, nĩ mbarĩ ya Ashefufamu;

kuuma kūrī Hufamu, nĩ mbarĩ ya Ahufamu.

⁴⁰ Nacio njiaro cia Bela kuuma kūrī Aridi na Naamani ciarĩ ici:

kuuma kūrī Aridi, nĩ mbarĩ ya Aaridi;

na kuuma kūrī Naamani nĩ mbarĩ ya Anaamani.

⁴¹ Ici nĩcio ciarĩ mbarĩ cia Benjamini; arĩa maatarirwo maarĩ andũ 45,600.

⁴² Nacio njiaro cia Dani kũringana na mbarĩ ciao ciarĩ ici:

kuuma kūrī Shuhamu nĩ mbarĩ ya Ashuhamu.

Icio nĩcio ciarĩ mbarĩ ya Dani. ⁴³ Acio othe maarĩ a mbarĩ cia Ashuhamu: na arĩa maatarirwo maarĩ andũ 64,400.

⁴⁴ Nacio njiaro cia Asheri kũringana na mbarĩ ciao ciarĩ ici:

kuuma kūrī Imuna, nĩ mbarĩ ya Aimuna;

kuuma kūrī Ishivi, nĩ mbarĩ ya Aishivi;

kuuma kūrī Beria, nĩ mbarĩ ya Aberia;

⁴⁵ nao aya nĩo maarĩ a njiaro cia Beria:

kuuma kūrī Heberi, nĩ mbarĩ ya Aheberi;

na kuuma kūrī Malikieli, nĩ mbarĩ ya Amalikieli.

⁴⁶ (Asheri aarĩ na mwarĩ wetagwo Sera.)

⁴⁷ Ici nĩcio ciarĩ mbarĩ cia Asheri; arĩa maatarirwo maarĩ andũ 53,400.

⁴⁸ Nacio njiaro cia Nafitali kũringana na mbarĩ ciao ciarĩ ici:

kuuma kūrī Jahazeeli, nĩ mbarĩ ya Ajahazeeli;

kuuma kūrī Guni, nĩ mbarĩ ya Aguni;

⁴⁹ kuuma kūrī Jezeri, nĩ mbarĩ ya Ajezeri;

kuuma kūrī Shilemu, nĩ mbarĩ ya Ashilemu.

⁵⁰ Ici nĩcio ciarĩ mbarĩ cia Nafitali; arĩa maatarirwo maarĩ andũ 45,400.

⁵¹ Mũigana wa arũme acio othe a Isiraeli maarĩ andũ 601,730.

⁵² Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ⁵³ “Bũrũri ũyũ nĩguo makagaĩrwo ũtuĩke igai rĩao kũringana na mũigana wa marĩtwa mao. ⁵⁴ Andũ arĩa aingĩ ũmagaĩre igai inene, nao arĩa maanyĩha ũmagaĩre igai inini; o mũhĩrĩga ũheo igai rĩaguo kũringana na mũigana wa andũ arĩa maandĩkitwo. ⁵⁵ Na ũmenyerere wega atĩ, bũrũri ũyũ ũkaaheanwo na ũndũ wa gũcuuka mĩtĩ. Kĩrĩa o gĩkundi gĩkaagaya gĩkaringana na marĩtwa ma mũhĩrĩga ya maithe mao ma tene. ⁵⁶ O igai rĩkaheanwo na ũndũ wa gũcuuka mĩtĩ kūrĩ ikundi iria nene na iria nini.”

⁵⁷ Aya nĩo Alawii arĩa maatarirwo kũringana na mbarĩ ciao:

kuuma kūrĩ Gerishoni, nĩ mbarĩ ya Agerishoni;

kuuma kūrī Kohathu, nī mbarī ya Akohathu;
kuuma kūrī Merari, nī mbarī ya Amerari.

⁵⁸ O nacio ici ciarī mbarī cia Alawii:
mbarī ya Alibini,
na mbarī ya Ahebironi,
na mbarī ya Amahali,
na mbarī ya Amushi,
na mbarī ya Akora.

(Kohathu aarī guka wa Amuramu; ⁵⁹ nake mūtumia wa Amuramu eetagwo Jokebedi, wa rūciaro rwa Lawi, waciarīrwo Alawii kūu būrūri wa Misiri. Nake Jokebedi agīciarīra Amuramu Harūni, na Musa, na mwarī wa nyina wao Miriamu. ⁶⁰ Harūni nīwe warī ithe wa Nadabu na Abihu na Elezaru na Ithamaru. ⁶¹ No Nadabu na Abihu nīmakuire rīrīa maarutīre Jehova igongona na mwaki ūtaarī mwītīkīrie.)

⁶² Alawii othe arūme a ūkūrū wa mweri ūmwe na makīria arīa maatarirwo maarī andū 23,000. Matiataranīrio hamwe na andū a Isiraeli arīa angī tondū matiagaire kīndū hamwe na andū arīa angī.

⁶³ Acio nīo maatarirwo nī Musa na Elezaru ūrīa mūthīnjīri-Ngai rīrīa maatarīre andū a Isiraeli werū-inī wa Moabi hūgūrūrū-inī cia Rūūi rwa Jorodani, mūrīmo ūyū wa Jeriko. ⁶⁴ Hatiarī o na ūmwe wa arīa matarītwa nī Musa na Harūni ūrīa mūthīnjīri-Ngai, hīndī īrīa maatarīre andū a Isiraeli werū-inī wa Sinai. ⁶⁵ Nī ūndū Jehova nīeerīte andū a Isiraeli atī ti-itherū no nginya makuire werū-inī, na gūtīrī o na ūmwe wao watigarire, tīga no Kalebu mūrū wa Jefune, na Joshua mūrū wa Nuni.

27

Airītu a Zelofehadi

¹ Na rīrī, airītu acio a Zelofehadi mūrū wa Heferi mūrū wa Gileadi, mūrū wa Makiru, mūrū wa Manase maarī a mbarī cia Manase mūrū wa Jusufu. Marīitwa ma airītu acio maarī Mahala, na Noa, na Hogila, na Milika, na Tiriza. Nīmathiire, magīkuhīrīria ² itoonyero rīa Hema-ya-Gūtūnganwo, makīrūgama mbere ya Musa, na Elezaru ūrīa mūthīnjīri-Ngai, na mbere ya atongoria, o na kīūngano gīothe gīa Isiraeli, makiuga atīrī, ³ “Ithe witū aakuīrīre werū-inī. Ndaarī ūmwe wa arūmīrīri a Kora, arīa manyiitanire mokīrīre Jehova, no aakuire nī ūndū wa mehia make mwene na ndaarī na aanake. ⁴ Nī kīi gīgūtūma rīitwa rīa awa rīniinwo mbarī-inī yao, nī ūndū atī ndaarī na mwanake? Tūhei igai hamwe na andū a nyūmba ya ithe witū.”

⁵ Nī ūndū ūcio Musa agītwarīra Jehova ūhoru ūcio wao, ⁶ nake Jehova akīmwīra atīrī, ⁷ “Ūguo airītu a Zelofehadi maroiga nī kīhoto. Ti-itherū nī wega ūmaheanīrie igai rīao na andū a nyūmba ya ithe wao, o narīo igai rīa ithe wao ūmahe.

⁸ “Īra andū a Isiraeli atīrī, ‘Mūndū angīkua na ndatige mwana wa kahīi, mwarī nīaheo igai rīake. ⁹ Angīgakorwo atarī na mūrītu-rī, heagai ariū a nyina igai rīake. ¹⁰ Angīgakorwo atarī na ariū a nyina-rī, heagai ariū a nyina na ithe igai rīake. ¹¹ Angīkorwo ithe ndaarī na ariū a nyina-rī, heagai mūndū wa mbarī yao ūrīa marī a igai rīake, nīguo rītuīke rīake. Ūndū ūcio ūgūtūka watho wa kūrūmagīrīrwo nī andū a Isiraeli, o ta ūrīa Jehova aathire Musa.’ ”

Joshua Gũcooka Ithenya rĩa Musa

¹² Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, “Ũkĩra wambate kĩrĩma-inĩ gĩkĩ, kũu rũgongo rwa Abarimu, wĩrorere bũrũri ũrĩa heete andũ a Isiraeli. ¹³ Warĩkia kũwona, we nĩũgũkua o ta ũrĩa Harũni mũrũ wa nyũkwa aakuire, na ũcookanĩrĩrio na andũ anyu, ¹⁴ nĩgũkorwo rĩrĩa kĩrĩndĩ kĩanemeire hau maaĩ-inĩ ma Werũ wa Zini, wee na Harũni inyuĩ eerĩ mũtiathĩkĩire watho wakwa, nĩmwagire kũndĩithia nĩguo muonanie atĩ ndĩ mũtheru mbere ya maitho mao.” (Maaĩ macio nĩ marĩa ma Meriba Kadeshi, Werũ-inĩ wa Zini.)

¹⁵ Musa akĩira Jehova atĩrĩ, ¹⁶ “Jehova-Ngai wa maroho ma andũ othe, nĩagĩthũure mũndũ atuĩke mũrori wa kĩrĩndĩ gĩkĩ, ¹⁷ atwaranage nakĩo gĩkiumagara na gĩkĩinũka, ũrĩa ũrĩgĩtongoragia gĩgĩthĩ na gĩgĩcooka, nĩguo kĩrĩndĩ gĩkĩ kĩa Jehova gĩtigatuĩke ta ng’ondũ itarĩ na mũrĩithi.”

¹⁸ Nĩ ũndũ ũcio Jehova akĩira Musa atĩrĩ, “Oya Joshua mũrũ wa Nuni, mũndũ ũrĩ na roho thĩinĩ wake, na ũmũigĩrĩre guoko gwaku. ¹⁹ Mũrũgamie mbere ya Eleazaru ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, na mbere ya kĩũngano gĩothe ũmũtue mũtongoria wao hau mbere yao. ²⁰ ũmũhe ũhoti ũmwe waku, nĩgeetha kĩrĩndĩ gĩothe kĩa andũ a Isiraeli kĩmwathĩkagĩre. ²¹ Nake arũgamage mbere ya Eleazaru ũcio mũthĩnjĩri-Ngai, ũrĩa ũrĩmũtuĩragĩria ũhoru na ũndũ wa kũũria Urimu mbere ya Jehova. Rĩrĩa aathana, hamwe na kĩrĩndĩ gĩothe kĩa andũ a Isiraeli makoimagara, ningĩ aathana rĩngĩ makainũka.”

²² Musa agĩika o ta ũguo Jehova aamwathĩte. Akĩoya Joshua, na akĩmũrũgamia mbere ya Eleazaru ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai o na mbere ya kĩũngano kũu gĩothe. ²³ Ningĩ akĩmũigĩrĩra moko make na akĩmũtua mũtongoria wao o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa.

28

Maruta ma o Mũthenya

¹ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ² “He andũ a Isiraeli watho ũyũ, ũmeere atĩrĩ: ‘Menyagĩrĩrai muone atĩ nĩ mwandehere irio cia maruta makwa ma gũcinwo na mwaki ihinda rĩrĩa rĩagĩrĩre, irĩ mũtararĩko mwega wa kũngenia.’ ³ Meere atĩrĩ, ‘Rĩrĩ nĩrĩo iruta rĩa gũcinwo na mwaki rĩrĩa mũrĩrehagĩra Jehova: nĩ tũtũrũme twĩrĩ, o kamwe ka ũkũrũ wa mwaka ũmwe, tũtarĩ na kaũũgũ, rĩtuĩke igongona rĩa kũrutagwo rĩa njino hĩndĩ ciothe o mũthenya. ⁴ Haaragĩriai gatũrũme kamwe rũciinĩ, na karĩa kangĩ hwaĩ-inĩ kũrĩ mairia, ⁵ hamwe na iruta rĩa mũtu gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa eba ĩmwe* ya mũtu mũhinyu mũno, ũtukanĩtio na gĩcunjĩ gĩa kana kĩa hini ĩmwe† ya maguta mahihĩtwo kuuma kũrĩ ndamaiyũ. ⁶ Rĩu nĩrĩo igongona rĩa njino rĩa hĩndĩ ciothe rĩrĩa rĩaathanirwo Kĩrĩma-inĩ gĩa Sinai, rĩrĩ mũtararĩko mwega, igongona rĩrutĩirwo Jehova rĩa gũcinwo na mwaki. ⁷ Nakĩo kĩndũ gĩa kũnyuuo kĩrĩa kĩrĩrutanagĩrio na igongona rĩu kĩrĩkoragwo kĩrĩ gĩcunjĩ gĩa kana kĩa hini ĩmwe‡ ya ndibei ngagatu harĩ o gatũrũme kamwe. Itagĩrai Jehova iruta rĩu rĩa kũnyuuo handũ-harĩa-haamũre. ⁸ Haragĩriai gatũrũme ga keerĩ hwaĩ-inĩ kũrĩ mairia hamwe na iruta rĩa mũtu o na iruta rĩa kĩndũ gĩa kũnyuuo o ta ũrĩa mũharagĩria rĩa rũciinĩ. Rĩu nĩrĩo igongona rĩa gũcinwo na mwaki rĩrĩ na mũtararĩko mwega wa gũkenia Jehova.

Maruta ma Thabatũ

* 28:5 nĩ ta kilo 2 † 28:5 nĩ ta lita 1 ‡ 28:7 nĩ ta lita 4

9 “ Mũthenya wa thabatũ-rĩ, rutagai iruta rĩa tũtũrũme twĩrĩ, o kamwe ka ũkũrũ wa mwaka ũmwe, tũtarĩ na kaũũgũ, hamwe na kĩndũ kĩa iruta rĩa kũnyuuo, na iruta rĩa mũtu icunjĩ igĩrĩ cia ikũmi cia eba ĩmwe§ ya mũtu mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta. 10 Rĩrĩ nĩrĩo igongona rĩa njino rĩa kũrutagwo o mũthenya wothe wa Thabatũ, hamwe na igongona rĩa njino rĩa hĩndĩ ciothe, na iruta rĩa kĩndũ kĩarĩo gĩa kũnyuuo.

Maruta ma o Mweri

11 “ Kĩambĩrĩria kĩa o mweri-rĩ, rutagĩrai Jehova igongona rĩa njino rĩa tũtegwa twĩrĩ na ndũrũme ĩmwe na tũtũrũme mũgwanja o kamwe ka ũkũrũ wa mwaka ũmwe, tuothe tũtarĩ na kaũũgũ. 12 Harĩ o ndegwa hagĩage na iruta rĩa mũtu icunjĩ ithatũ cia ikũmi cia eba ĩmwe* ya mũtu mũhinyu mũno, ũtukanĩtio na maguta; na harĩ ndũrũme hagĩe iruta rĩa mũtu icunjĩ igĩrĩ cia ikũmi cia eba ĩmwe† ya mũtu mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta; 13 na harĩ o gatũrũme hagĩage na iruta rĩa mũtu gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa eba ĩmwe‡ ya mũtu mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta. Rĩrĩ nĩ igongona rĩa njino, rĩrĩ na mũtararĩko mwega, rĩrutĩrwo Jehova na ũndũ wa gũcinwo na mwaki. 14 Harĩ o ndegwa nĩ harĩkoragwo na iruta rĩa kũnyuuo rĩa nuthu ya hini ĩmwe§ ya ndibei; na harĩ ndũrũme, nĩ gĩcunjĩ gĩa ithatũ kĩa hini ĩmwe;* na harĩ o gatũrũme, nĩ gĩcunjĩ kĩa inya kĩa hini ĩmwe.† Rĩrĩ nĩrĩo igongona rĩa njino rĩa o mweri rĩrĩa rĩrĩrutagwo o karũgamo ka mweri, mwaka wothe. 15 Hamwe na igongona rĩa njino rĩa hĩndĩ ciothe na kĩndũ kĩarĩo gĩa kũnyuuo, Jehova nĩarĩrutagĩrwo thenge ĩmwe ĩrĩ ya igongona rĩa kũhoroheria mehia.

Bathaka

16 “ Mũthenya wa ikũmi na ĩna wa mweri wa mbere nĩrĩo mũrĩkoragwo na Bathaka ya Jehova. 17 Mũthenya wa ikũmi na ĩtano wa mweri ũcio nĩguo mũrĩgĩaga na gĩathĩ; mũthenya mũgwanja mũrĩage mĩgate ĩtarĩ mũkĩre ndawa ya kũimbua. 18 Mũthenya wa mbere mũgĩage na kĩũngano kĩamũre na mũtikarutage wĩra wa ndũire. 19 Rehagĩrai Jehova iruta rĩa gũcinwo na mwaki, igongona rĩa njino rĩa tũtegwa twĩrĩ, na ndũrũme ĩmwe na tũtũrũme mũgwanja o kamwe ka ũkũrũ wa mwaka ũmwe, ciothe ĩtarĩ na kaũũgũ. 20 Harĩ o ndegwa ĩmwe haaragĩraia iruta rĩa mũtu gĩcunjĩ gĩa ithatũ gĩa ikũmi kĩa eba ĩmwe‡ ya mũtu mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta; harĩ ndũrũme gĩcunjĩ kĩa igĩrĩ gĩa ikũmi;§ 21 na harĩ o gatũrũme gĩcunjĩ kĩmwe gĩa ikũmi.* 22 Na mũrutage thenge ĩmwe ĩrĩ igongona rĩa kũmũhoroheria mehia. 23 Haaragĩraia icio hamwe na maruta ma rũciinĩ ma njino marĩa ma hĩndĩ ciothe. 24 ũguo nĩguo mũrĩharagĩria irio cia gũcinwo na mwaki o mũthenya matukũ mũgwanja nĩguo ĩtuĩke mũtararĩko mwega wa gũkenia Jehova; rĩrĩharagĩrio hamwe na igongona rĩa njino rĩa hĩndĩ ciothe na iruta rĩarĩo rĩa kũnyuuo. 25 Mũthenya wa mũgwanja mũgĩage na kĩũngano kĩamũre, na mũtikarutage wĩra wa ndũire.

Gĩathĩ gĩa Ciunia

26 “ Mũthenya wa kũruta maciaro ma mbere, rĩrĩa mũrehagĩra Jehova maruta ma ngano ya mũgethano hĩndĩ ya Gĩathĩ gĩa Ciunia-rĩ, gĩagai

§ 28:9 nĩ ta kilo inya na nuthu (4:5) * 28:12 nĩ ta kilo ithathatũ na nuthu (6:5) † 28:12 nĩ ta kilo inya na nuthu (4:5) ‡ 28:13 nĩ ta kilo 2 § 28:14 nĩ ta lita 2 * 28:14 nĩ ta lita ĩmwe na robo (1.25) † 28:14 nĩ ta lita 1 ‡ 28:20 nĩ ta kilo ithathatũ na nuthu (6.5) § 28:20 nĩ ta kilo inya na nuthu (4.5) * 28:21 nĩ ta kilo ithathatũ na nuthu (6.5)

na kīŋgano kīamūre, na mūtikarutage wīra wa ndūire. ²⁷ Rehagai igongona rīa njino rīa tūtegwa twīrī, na ndūrūme īmwe, na tūtūrūme mūgwanja o kamwe ka ūkūrū wa mwaka ūmwe, rītuīke mūtatarīko mwega wa gūkenia Jehova. ²⁸ Na harī o ndegwa hakorwo na iruta rīa mūtu rīa icunjī ithatū cia ikūmi cia eba īmwe† ya mūtu mūhinyu mūno ūtukanītio na maguta; nayo ndūrūme īrutanīrio na icunjī igīrī cia ikūmi,‡ ²⁹ na gīcunjī kīmwe gīa ikūmi§ kīrutagwo harī o gatūrūme ga tūu mūgwanja. ³⁰ Mūcirutanīrie na thenge īmwe ya kūmūhoroheria mehia. ³¹ Haaragīriai icio hamwe na indo ciacio cia kūnyuuo, hamwe na igongona rīa njino rīa hīndī ciothe na maruta marīo ma mūtu. Na mūmenyagīrīre nyamū icio itikanakorwo na kaūūgū.

29

Gīathī gīa Tūrumbeta

¹ “ Mūthenya wa mbere wa mweri wa mūgwanja, gīagai na kīŋgano kīamūre na mūtikarute wīra wa ndūire. Nī mūthenya wanyu wa kūhuhaga tūrumbeta. ² Haaragīriai igongona rīa njino, rīa gategwa kamwe na ndūrūme īmwe na tūtūrūme mūgwanja o kamwe ka ūkūrū wa mwaka ūmwe, ciothe itarī na kaūūgū, irī ta mūtatarīko mwega wa gūkenia Jehova. ³ Na harī o ndegwa īyo hakorwo na iruta rīa mūtu icunjī ithatū cia ikūmi cia eba īmwe* ya mūtu mūhinyu mūno ūtukanītio na maguta; nayo ndūrūme īrutanīrio na icunjī igīrī cia ikūmi;† ⁴ na o gīcunjī kīmwe gīa ikūmi‡ kīrutagwo harī o gatūrūme ga tūu mūgwanja. ⁵ Mūcirutanīrie na thenge īmwe irī igongona rīa kūmūhoroheria mehia. ⁶ Icio nī cia kuongererwo harī magongona ma njino ma o mweri, na ma o mūthenya, hamwe na maruta macio ma mūtu na ma indo cia kūnyuuo o ta ūrīa ūtuītwo. Macio nī maruta marutīirwo Jehova macinītwo na mwaki, marī na mūtatarīko wa kūnunga wega.

Mūthenya wa Kūhoroherio Mehia

⁷ “ Mūthenya wa ikūmi wa mweri ūyū wa mūgwanja, gīagai na kīŋgano gītheru. No nginya mwīimage irio na mūtikarute wīra. ⁸ Rehagai igongona rīa njino rīa mūtatarīko mwega wa gūkenia Jehova rīa gategwa kamwe na ndūrūme īmwe, na tūtūrūme mūgwanja o kamwe ka ūkūrū wa mwaka ūmwe, ciothe itarī na kaūūgū. ⁹ Hamwe na ndegwa īyo haragīriai iruta rīa mūtu icunjī ithatū cia ikūmi cia eba īmwe§ ya mūtu mūhinyu mūno ūtukanītio na maguta; nayo ndūrūme īrutanīrio na icunjī igīrī cia ikūmi;* ¹⁰ na gīcunjī kīmwe gīa ikūmi† kīrutagwo harī o gatūrūme ga tūu mūgwanja. ¹¹ Mūcirutanīrie na thenge īmwe irī igongona rīa kūhoroheria mehia, yongererwo harī igongona rīa horohio, na igongona rīa njino rīa hīndī ciothe, hamwe na iruta rīa mūtu, na maruta mao ma kūnyuuo.

Gīathī gīa Ithūnū

¹² “ Mūthenya wa ikūmi na itano mweri wa mūgwanja, gīagai na kīŋgano kīamūre na mūtikarute wīra wa ndūire. Kūngūirai Jehova na gīathī mīthenya mūgwanja. ¹³ Rehagai maruta ma gūcinwo na mwaki marī na mūtatarīko mwega wa gūkenia Jehova, igongona rīa njino rīa

† 28:28 nī ta kilo ithathatū na nuthu (6.5) ‡ 28:28 nī ta kilo inya na nuthu (4.5) § 28:29 nī ta kilo 2 * 29:3 nī ta kilo ithathatū na nuthu (6.5) † 29:3 nī ta kilo inya na nuthu (4.5) ‡ 29:4 nī ta kilo 2 § 29:9 nī ta kilo ithathatū na nuthu (6.5) * 29:9 nī ta kilo inya na nuthu (4.5) † 29:10 nī ta kilo 2

tūtegwa ikūmi na tūtātū, na ndūrūme igīrī, na tūtūrūme ikūmi na tūna o kamwe ka ūkūrū wa mwaka ūmwe, ciothe itarī na kaūūgū. ¹⁴ Harī o ndegwa icio ikūmi na ithatū-rī, haragīriai iruta rīa mūtu icunjī ithatū cia ikūmi cia eba ĩmwe‡ ya mūtu mūhinyu mūno ūtukanītio na maguta; harī o ndūrūme ĩmwe ya icio igīrī, irutanīrio na icunjī igīrī cia ikūmi;§ ¹⁵ na gīcunjī kīmwe gīa ikūmi* kīrutagwo harī o gatūrūme ga tūu ikūmi na tūna. ¹⁶ Mūcirutanīrie na thenge ĩmwe ĩrī igongona rīa kūhoroherio mehia, yongererwo harī igongona rīa njino rīa hīndī ciothe, hamwe na iruta rīa mūtu na iruta rīa kūnyuuo.

¹⁷ “ ‘Mūthenya wa keerī, haaragīriai tūtegwa ikūmi na twīrī, na ndūrūme igīrī, na tūtūrūme ikūmi na tūna o kamwe ka ūkūrū wa mwaka ūmwe, ciothe itarī na kaūūgū. ¹⁸ Hamwe na ndegwa na ndūrūme, na tūtūrūme tūu, haaragīriai maruta macio ma mūtu na maruta ma kūnyuuo kūringana na mūigana ūrīa ūtuītwo. ¹⁹ Mūcirutanīrie na thenge ĩmwe ĩrī igongona rīa kūhoroherio mehia, yongererwo harī igongona rīa njino rīa hīndī ciothe, hamwe na iruta rīa mūtu na iruta rīa kūnyuuo.

²⁰ “ ‘Mūthenya wa gatātū-rī, haaragīriai ndegwa ikūmi na ĩmwe, na ndūrūme igīrī, na tūtūrūme ikūmi na tūna o kamwe ka ūkūrū wa mwaka ūmwe, ciothe itarī na kaūūgū. ²¹ Hamwe na ndegwa, na ndūrūme, na tūtūrūme tūu, mūhaaragīriei maruta macio ma mūtu, na maruta ma kūnyuuo kūringana na mūigana ūrīa ūtuītwo. ²² Mūcirutanīrie na thenge ĩmwe ĩrī igongona rīa kūhoroherio mehia, yongererwo harī igongona rīa njino rīa hīndī ciothe, hamwe na iruta rīa mūtu na iruta rīa kūnyuuo.

²³ “ ‘Mūthenya wa kana-rī, haaragīriai ndegwa ikūmi, na ndūrūme igīrī, na tūtūrūme ikūmi na tūna o kamwe ka ūkūrū wa mwaka ūmwe, ciothe itarī na kaūūgū. ²⁴ Hamwe na ndegwa, na ndūrūme, na tūtūrūme tūu, haaragīriai maruta macio ma mūtu na maruta ma kūnyuuo kūringana na mūigana ūrīa ūtuītwo. ²⁵ Mūcirutanīrie na thenge ĩmwe ĩrī igongona rīa kūhoroherio mehia, yongererwo harī igongona rīa njino rīa hīndī ciothe, hamwe na iruta rīa mūtu na iruta rīa kūnyuuo.

²⁶ “ ‘Mūthenya wa gatano, haaragīriai ndegwa kenda, na ndūrūme igīrī, na tūtūrūme ikūmi na tūna o kamwe ka ūkūrū wa mwaka ūmwe, ciothe itarī na kaūūgū. ²⁷ Hamwe na ndegwa na ndūrūme, na tūtūrūme tūu, haaragīriai maruta macio ma mūtu na maruta ma kūnyuuo kūringana na mūigana ūrīa ūtuītwo. ²⁸ Mūcirutanīrie na thenge ĩmwe ĩrī igongona rīa kūhoroherio mehia, yongererwo harī igongona rīa njino rīa hīndī ciothe, hamwe na iruta rīa kūnyuuo.

²⁹ “ ‘Mūthenya wa gatandatū-rī, haaragīriai ndegwa inyanya, na ndūrūme igīrī, na tūtūrūme ikūmi na tūna o kamwe ka ūkūrū wa mwaka ūmwe, ciothe itarī na kaūūgū. ³⁰ Hamwe na ndegwa, na ndūrūme, na tūtūrūme tūu, haaragīriai maruta macio ma mūtu na maruta ma kūnyuuo kūringana na mūigana ūrīa ūtuītwo. ³¹ Mūcirutanīrie na thenge ĩmwe ĩrī igongona rīa kūhoroherio mehia, yongererwo harī igongona rīa njino rīa hīndī ciothe, hamwe na iruta rīa mūtu na iruta rīa kūnyuuo.

³² “ ‘Mūthenya wa mūgwanja, haaragīriai ndegwa mūgwanja, na ndūrūme igīrī, na tūtūrūme ikūmi na tūna o kamwe ka ūkūrū wa mwaka ūmwe, ciothe itarī na kaūūgū. ³³ Hamwe na ndegwa, na ndūrūme, na tūtūrūme tūu, haaragīriai maruta macio ma mūtu na maruta ma kūnyuuo kūringana na mūigana ūrīa ūtuītwo. ³⁴ Mūcirutanīrie na thenge ĩmwe

‡ 29:14 nī ta kilo ithathatū na nuthu (6.5) § 29:14 nī ta kilo inya na nuthu (4.5) * 29:15 nī ta kilo 2

ĩrĩ igongona rĩa kũhoroherio mehia, yongererwo harĩ igongona rĩa njino rĩa hĩndĩ ciothe, hamwe na iruta rĩa mũtu na iruta rĩa kũnyuuo.

³⁵ “ Mũthenya wa kanana-rĩ, gĩagai na kĩũngano na mũtikarute wĩra wa ndũire. ³⁶ Rehagai iruta rĩa gũcinwo na mwaki rĩrĩ mũtararĩko mwega wa gũkenia Jehova, igongona rĩa njino rĩa ndegwa ĩmwe, na ndũrũme ĩmwe, na tũtũrũme mũgwanja o kamwe ka ũkũrũ wa mwaka ũmwe, ciothe itarĩ na kaũũgũ. ³⁷ Hamwe na ndegwa, na ndũrũme, na tũtũrũme tũu, haaragĩriai maruta macio ma mũtu na maruta ma kũnyuuo kũringana na mũigana ũrĩa ũtuĩtwo. ³⁸ Mũcirutanĩrie na thenge ĩmwe ĩrĩ igongona rĩa kũhoroherio mehia, yongererwo harĩ igongona rĩa njino rĩa hĩndĩ ciothe, hamwe na iruta rĩa mũtu na iruta rĩa kũnyuuo.

³⁹ “ ‘Hamwe na mwĩhĩtwa na maruta manyu ma kwĩyendera-rĩ, haaragĩriai indo icio nĩ ũndũ wa Jehova ciathĩ-inĩ cianyu iria ciathanĩtwo: na nĩcio maruta manyu ma njino, na maruta ma mũtu, na maruta ma kũnyuuo, na maruta ma ũiguano.’ ”

⁴⁰ Musa akĩira andũ a Isiraeli maũndũ marĩa mothe Jehova aamwathĩte.

30

Mũhĩtwa

¹ Musa akĩira atongoria a mĩhĩrĩga ya Isiraeli atĩrĩ: “ Ũũ nĩguo Jehova aathanĩte: ² Rĩrĩa mũndũ angĩhĩta mwĩhĩtwa harĩ Jehova kana ehĩte mwĩhĩtwa wa kwĩhinga mũhingo na ũndũ wa kĩranĩro, ndakanericũkwo, na no nginya eke maũndũ marĩa mothe ehĩtĩte.

³ “ Rĩrĩa mũirĩtu ũrĩ gwa ithe mũciĩ angĩhĩta mwĩhĩtwa kũrĩ Jehova, kana ehinge na mũhingo na ũndũ wa kĩranĩro, ⁴ nake ithe aigue ũhoru wa mwĩhĩtwa ũcio wake, kana kĩranĩro kũu, no aage kũmwĩra ũndũ hĩndĩ ĩyo, mĩhĩtwa yake yothe, na kĩranĩro kĩrĩa gĩothe ehingĩte nakĩo we mwene, nĩgatũũra. ⁵ No ithe angĩmũkaania aigua ũhoru wa mĩhĩtwa ĩyo, hatirĩ o na kĩmwe kĩa mĩhĩtwa ĩyo yake, kana ciĩranĩro icio ehingĩte nacio we mwene, igatũũra; nake Jehova nĩakamũrekerera nĩ ũndũ ithe nĩamũgirĩtie eke ũndũ ũcio.

⁶ “ No angĩhĩka arĩkĩtie kwĩhĩta, kana thuutha wa kwĩranĩra ũndũ na kanua gake ateciirĩtie ũhoru wa kĩranĩro kũu ehingĩte nakĩo, ⁷ nake mũthuuriwe aigue ũhoru ũcio na aage kũmwĩra ũndũ, hĩndĩ ĩyo mĩhĩtwa yake kana ciĩranĩro icio ehingĩte nacio we mwene nĩgatũũra. ⁸ No mũthuuriwe angĩmũkaania rĩrĩa aigua ũhoru wa mĩhĩtwa ĩyo, nĩakeheria mwĩhĩtwa ũcio ũmuohete, kana kĩranĩro kĩrĩa ehingĩte nakĩo we mwene ateciirĩtie, nake Jehova nĩakamũrekerera.

⁹ “ Mwĩhĩtwa o wothe kana ũndũ ũrĩa mũtumia wa ndigwa kana mũtumia ũrĩa ũtiganĩte na mũthuuriwe angĩkorwo ehĩtĩte nĩatũũre aũrũmĩtie.

¹⁰ “ Mũtumia ũrĩ na mũthuuriwe angĩhĩta kana ehinge we mwene na kĩranĩro kĩa mwĩhĩtwa, ¹¹ nake mũthuuriwe aigue ũhoru ũcio, no aage kũmwĩra ũndũ kana aage kũmũgĩria, hĩndĩ ĩyo mĩhĩtwa yake yothe, kana ciĩranĩro iria ehingĩte nacio we mwene, nĩgatũũra. ¹² No mũthuuriwe angĩregana na ũhoru ũcio hĩndĩ ĩyo aũigua-rĩ, hatirĩ o na kĩmwe kĩa mĩhĩtwa kana ciĩranĩro iria ciumĩte kanua gake igaatũũra. Mũthuuriwe nĩareganĩte nacio, nake Jehova nĩakamũrekerera. ¹³ Mũthuuriwe no etĩkĩre kana aregane na mwĩhĩtwa o wothe ũrĩa angĩhĩta kana kĩranĩro kĩrĩa eranĩre na mwĩhĩtwa gĩa kwĩrega we mwene. ¹⁴ No mũthuuriwe angĩaga kũmwĩra ũndũ igũrũ rĩa ũhoru ũcio mũthenya o mũthenya, nĩetikĩrĩte

mĩhĩtwa yake kana ciĩranĩro iria imuohete. Nĩetĩkĩrĩte maũndũ macio nĩ ũndũ wa kwaga kũmwĩra ũndũ rĩrĩa aigua ũhoru ũcio. ¹⁵ No angĩrega maũndũ macio thuutha hanini, aarĩkia kũmaigua, nĩwe ũngĩcookererwo nĩ mahĩtia ma mũtumia wake.”

¹⁶ Macio nĩmo mawatho marĩa Jehova aaheire Musa makoniĩ mũndũ na mũtumia wake, na makoniĩ ithe na mwarĩ ũrĩa ũrĩ gwake mũciĩ.

31

Kwĩrĩhĩria harĩ Amidiani

¹ Nake Jehova akĩira Musa atĩrĩ: ² “Rĩhĩria andũ a Isiraeli harĩ andũ a Midiani. Na thuutha ũcio nĩũgũcooka ũkue.”

³ Nĩ ũndũ ũcio Musa akĩira andũ acio atĩrĩ, “Andũ amwe anyu nĩmeohe indo ciao cia mbaara mathĩĩ makahũũrane na andũ a Midiani nĩguo marĩhĩrie Jehova kũrĩ o. ⁴ Tũmai andũ 1,000 kuuma kũrĩ o mũhĩrĩga wa Isiraeli mbaara-inĩ.” ⁵ Nĩ ũndũ ũcio andũ 12,000 meeohete indo cia mbaara, o 1,000 kuuma kũrĩ o mũhĩrĩga, makĩneanwo kuuma mũhĩrĩga ya Isiraeli. ⁶ Musa akĩmatũma mbaara-inĩ, o 1,000 kuuma harĩ o mũhĩrĩga, marĩ hamwe na Finehasi mũrũ wa Eleazaru ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, ũrĩa wakuuire indo cia handũ-harĩa-haamũre, o na tũrumbeta twa kũhuhwo.

⁷ Nao makĩhũũrana na andũ a Midiani o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa, na makĩũraga arũme othe. ⁸ Gatagatĩ ka arĩa mooragire nĩ Evi, na Rekemu, na Zuru, na Huri, na Reba, athamaki arĩa atano a Midiani. O na ningĩ nĩmooragire Balamu mũrũ wa Beori na rũhiũ rwa njora. ⁹ Nao andũ a Isiraeli magĩtaha andũ-a-nja a Midiani na ciana, na magĩkuua ndũũru ciothe cia andũ a Midiani cia ng’ombe na cia mbũri, na magĩtaha indo iria ingĩ ciothe. ¹⁰ Magĩcina matũũra mothe kũrĩa andũ a Midiani maatũũrĩte, o ũndũ ũmwe na kambĩ ciao. ¹¹ Magĩkuua indo ciothe iria maatahĩte na iria maatunyanĩte hamwe na andũ na nyamũ, ¹² na magĩtwara andũ arĩa matahĩtwo na indo icio maatunyanĩte, na iria maatahĩte kũrĩ Musa na kũrĩ Eleazaru ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai na kũrĩ kĩũngano kĩa andũ a Isiraeli kũu kambĩ yarĩ werũ-inĩ wa Moabi, hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũĩ rwa Jorodani mũrĩmo wa Jeriko.

¹³ Musa, na Eleazaru ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai na atongoria othe a kĩrĩndĩ magĩthĩĩ kũmatũnga nja ya kambĩ. ¹⁴ Musa akĩrakarĩra anene a mbũtũ icio cia ita na atongoria a mbũtũ cia o ngiri, ngiri, na atongoria a mbũtũ cia o igana, igana, arĩa moimĩte mbaara-inĩ.

¹⁵ Akĩmooria atĩrĩ, “Kaĩ mwĩtĩkĩrĩtie andũ a nja othe matũũre muoyo? ¹⁶ Acio nĩo maarũmĩrĩire mataaro ma Balamu, na nĩo maatũmire andũ a Isiraeli matirike Jehova ũhoru-inĩ ũrĩa wekĩkire kũu Peori, naguo ũndũ ũcio ũkĩrehithĩria andũ a Jehova mũthiro. ¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio, ũragai tũhĩ tuothe. Na ningĩ mũũrage mũndũ-wa-nja wothe ũrĩ wakoma na mũndũ mũrũme, ¹⁸ no mwĩhonokerie mũirĩtu o wothe ũrĩa ũtarĩ wakoma na mũndũ mũrũme.

¹⁹ “Inyuothe arĩa mũũragĩte mũndũ o wothe kana mũkahutia mũndũ o wothe mũũrage no nginya mũikare nja ya kambĩ mũthenya mũgwanja. Mũthenya wa itatũ na wa mũgwanja, no nginya mwĩtherie inyuĩ ene na arĩa mũtahĩte. ²⁰ Theriai nguo ciothe, o ũndũ ũmwe na kĩndũ gĩothe gĩthondeketwo na rũũa, kana guoya wa mbũri kana mbaũ.”

²¹ Ningĩ Eleazaru ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai akĩira thigari iria ciathĩte mbaara-inĩ atĩrĩ, “Watho ũrĩa Jehova aaheire Musa uugĩte atĩrĩ: ²² Thahabu, na betha, na gĩcango, na kĩgera, na ibati, na rũbũũa ²³ na

kĩndũ o gĩothe kĩngĩhota gwĩtiiria mwaki, no nginya kĩhĩtũkagĩrio mwaki-inĩ nĩgeetha gĩthirwo nĩ thaahu. No rĩrĩ, no nginya gĩcooke gĩtherio na maaĩ marĩa ma kũniina thaahu. Nakĩo kĩndũ gĩothe gĩtangĩtiiria mwaki no nginya kĩhĩtũkĩrio maaĩ-inĩ macio. ²⁴ Mũthenya wa mũgwanja-rĩ, thambiai nguo cianyu na inyuĩ nĩ mũgaathirwo nĩ thaahu. Thuutha ũcio no mũtoonye kambĩ.”

Kũgayania Indo iria Ndahe

²⁵ Nake Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ²⁶ “Wee na Eleazaru ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai na atongoria a nyũmba cia kĩrĩndĩ gĩkĩ no nginya mũtare andũ othe na nyamũ iria ciatahirwo. ²⁷ Gayaniai indo cia iria ndahe gatagatĩ ga thigari iria ciathiĩte mbaara-inĩ na kĩrĩndĩ kĩrĩa kĩngĩ. ²⁸ Kuuma kũrĩ thigari iria ciarũire mbaara, rutai gĩcunjĩ kĩa Jehova, kĩndũ kĩmwe thĩinĩ wa indo magana matano, marĩ andũ, kana ng’ombe, kana ndigiri, kana ng’onde, o na kana mbũri. ²⁹ Oya gĩcunjĩ gĩkĩ kuuma harĩ nuthu ya igai rĩao mũkĩnengere Eleazaru ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai kĩrĩ gĩcunjĩ kĩa Jehova. ³⁰ Kuuma kũrĩ nuthu ya gĩcunjĩ kĩa andũ a Isiraeli, thuura kĩndũ kĩmwe kuuma harĩ o gĩkundi kĩa mĩrongo ĩtano, kĩrĩ kĩa andũ, kana ng’ombe, kana ndigiri, kana ng’onde, kana mbũri o na kana nyamũ ingĩ. Cinengere Alawii arĩa wĩra wao ũrĩ kũmenyerera Hema-ĩrĩa-Nyamũre ya Jehova.” ³¹ Nĩ ũndũ ũcio Musa na Eleazaru ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai magĩka o ta ũrĩa Jehova aathiĩte Musa.

³² Indo cia gũtahwo cia iria ciatigarĩte kuuma kũrĩ indo iria ciatunyanĩtwo nĩ thigari ciarĩ ng’onde 675,000, ³³ na ng’ombe 72,000, ³⁴ na ndigiri 61,000 ³⁵ na andũ-a-nja 32,000 arĩa mataakomete na mũndũ mũrũme.

³⁶ Nuthu ya igai rĩa andũ arĩa maarũite mbaara-inĩ ciarĩ:

ng’onde 337,500, ³⁷ na kuuma harĩ icio Jehova akĩrutĩrwo ng’onde 675;

³⁸ nacio ng’ombe ciarĩ 36,000 na kuuma harĩ icio Jehova akĩrutĩrwo ng’ombe 72;

³⁹ nacio ndigiri ciarĩ 30,500, na kuuma harĩ icio Jehova akĩrutĩrwo ndigiri 61;

⁴⁰ andũ maarĩ 16,000, na kuuma kũrĩ o Jehova akĩrutĩrwo andũ 32.

⁴¹ Musa akĩnengera Eleazaru ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai gĩcunjĩ kĩa Jehova, o ta ũrĩa Jehova aathiĩte Musa.

⁴² Nuthu ĩrĩa yarĩ ya andũ a Isiraeli, ĩrĩa Musa aamũranĩtie na arĩa maathiĩte mbaara-inĩ, ⁴³ nuthu ĩrĩa yaheirwo kĩrĩndĩ ciarĩ ng’onde 337,500, ⁴⁴ nacio ng’ombe ciarĩ 36,000, ⁴⁵ nacio ndigiri ciarĩ 30,500, ⁴⁶ nao andũ maarĩ 16,000. ⁴⁷ Kuuma kũrĩ nuthu ĩrĩa yaheirwo andũ a Isiraeli, Musa agĩthuura mũndũ ũmwe kuuma kũrĩ andũ mĩrongo ĩtano, na nyamũ ĩmwe kuuma kũrĩ nyamũ mĩrongo ĩtano, o ta ũrĩa Jehova aamwathiĩte, na agĩcihe Alawii arĩa wĩra wao warĩ kũmenyerera Hema-ĩrĩa-Nyamũre ya Jehova.

⁴⁸ Ningĩ anene arĩa matongoragia mbũtũ cia ita, acio maathaga ikundi cia o ngiri ngiri, na ikundi cia o igana igana, magĩthĩ harĩ Musa, ⁴⁹ nao makĩmwĩra atĩrĩ, “Ndungata ciaku nĩitarĩte thigari iria twathaga na hatirĩ o na ũmwe ũtarĩ ho. ⁵⁰ Nĩ ũndũ ũcio nĩtwarehe indo ici cia thahabu itũke iruta riitũ kũrĩ Jehova iria o ũmwe witũ eegwatĩire, nacio nĩ icũhĩ cia moko na bangiri cia moko, na icũhĩ cia ciara, na cia matũ, na mĩgathĩ ya ngingo, nĩguo twĩhoroherie mbere ya Jehova.”

⁵¹ Musa na Eleazaru ūrĩa mũthĩnjĩri-Ngai makĩamũkĩra thahabu ĩyo kuuma kũrĩ o, indo icio ciothe ciaturĩtwo wega. ⁵² Thahabu yothe ĩrĩa yoimire kũrĩ anene a ikundi cia o ngiri, ngiri na anene a ikundi cia o igana, igana ĩrĩa Musa na Eleazaru maatwarĩire Jehova kĩrĩ kĩheo, yarĩ ya ūritũ wa cekeri 16,750.* ⁵³ O mũthigari nĩetahĩire indo ciake. ⁵⁴ Musa na Eleazaru ūrĩa mũthĩnjĩri-Ngai makĩamũkĩra thahabu ĩyo kuuma kũrĩ anene a ikundi cia o ngiri, ngiri na anene a ikundi cia o igana, igana magĩcirehe Hema-inĩ ya Gũtũnganwo ituĩke kĩririkania harĩ andũ a Isiraeli mbere ya Jehova.

32

Mĩhĩrĩga ya Mũrĩmo wa Jorodani

¹ Na rĩrĩ, andũ a mĩhĩrĩga ya Rubeni na Gadi, arĩa maarĩ na ndũũru nene cia ng'ombe na cia mbũri, nĩmoonire atĩ mabũrũri ma Jazeri na Gileadi maarĩ mega na mahiũ mao. ² Nĩ ūndũ ūcio magĩthĩ kũrĩ Musa na Eleazaru ūrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, o na kũrĩ atongoria a kĩrĩndĩ, makiuga atĩrĩ, ³ "Atarothu, na Diboni, na Jazeri, na Nimura, na Heshiboni, na Eleale, na Sebamu, na Nebo, o na Beoni, ⁴ bũrũri ūyũ Jehova aatooririe andũ akuo mbere ya andũ a Isiraeli, nĩ kũndũ kwegwa kwa mahiũ, na ithuĩ ndungata ciaku tũrĩ na mahiũ." ⁵ Makiuga atĩrĩ, "Angĩkorwo nĩtwĩkĩrĩkĩte harĩ inyuĩ-rĩ, rekei bũrũri ūyũ ūheo ndungata cianyu ūtuĩke witũ. Mũtigatũme tũringe Rũũ rwa Jorodani."

⁶ Musa akĩũria andũ a Gadi na a Rubeni atĩrĩ, "Andũ anyu no mathĩ ĩta-inĩ mamũtĩge mũikarĩte gũkũ? ⁷ Nĩ kĩ gĩgũtũma mũũrage ngoro cia andũ a Isiraeli nĩguo matikaringe rũũ matoonye bũrũri ūrĩa Jehova amaheete? ⁸ Ūguo noguo maithe manyu meekire hĩndĩ ĩrĩa ndaamarekirie kuuma Kadeshi-Barinea mathĩ magathigaane bũrũri ūcio. ⁹ Thuutha wa kwambata, magĩkinya kĩaanda kĩa Eshikoli na makĩĩrorera bũrũri ūcio-rĩ, nĩmatũmire andũ a Isiraeli makue ngoro makĩaga gũtoonya bũrũri ūrĩa Jehova amaheete. ¹⁰ Jehova agĩcinwo nĩ marakara mũthenya ūcio, akĩhĩta na mwĩhĩtwa ūyũ: ¹¹ 'Nĩ ūndũ nĩmagĩte kũnũmĩrĩra na ngoro ciao kũna, hatĩrĩ mũndũ o na ūmwe wa ūkũrũ wa mĩaka mĩrongo ĩrĩ na makĩria wa arĩa moimire bũrũri wa Misiri ūkoona bũrũri ūrĩa nderĩire Iburahĩmu na Isaaka, o na Jakubu na mwĩhĩtwa, ¹² gũtirĩ o na ūmwe tĩga Kalebu mũrũ wa Jefune, ūrĩa Mũkenizi,* na Joshua mũrũ wa Nuni, nĩ ūndũ nĩmarũmĩrĩire Jehova na ngoro ciao kũna.' ¹³ Jehova agĩcinwo nĩ marakara nĩ ūndũ wa Isiraeli, nake agĩtũma morũũre werũ-inĩ mĩaka mĩrongo ĩna, o nginya rĩrĩa rũciarũ rũu ruothe rwehĩtie maitho-inĩ make rwathĩrire.

¹⁴ "Na rĩrĩ, mũrĩ haha inyuĩ, inyuĩ rũciarũ rũrũ rwa ehĩa, mũcookete ithenya rĩa maithe manyu nĩguo mũtũme Jehova akĩrĩrĩrie kũrakarĩra Isiraeli. ¹⁵ Mũngĩgarũrũka mũtĩge kũmũrũmĩrĩra-rĩ, nake Jehova nĩegũtiganĩria andũ aya othe gũkũ werũ-inĩ rĩngĩ, na inyuĩ mũtuĩke gĩtũmi gĩa kũmaniinithia."

¹⁶ Nao magĩthĩ kũrĩ Musa makĩmwĩra atĩrĩ, "Ithuĩ tũkwenda gwakĩra ūhiũ witũ ciugũ gũkũ, na twakĩre andũ-a-nja aitũ na ciana matũũra manene. ¹⁷ No rĩrĩ, nĩtwĩhaarĩrie kuoya indo ciitũ cia mbaara na tũthĩ mbere ya andũ a Isiraeli nginya tũmakinyie kwao. Hĩndĩ ĩyo, andũ-a-nja aitũ na ciana maikarage matũũra manene mairigĩre na hinya, nĩgeetha magĩtĩrwo kuuma kũrĩ atũuri a bũrũri ūyũ. ¹⁸ Tũtigacooka mĩciĩ iitũ

* **31:52** nĩ ta kilo 190 * **32:12** Kũringana na ūhorũ ūrĩa wandĩkĩtwo Kĩambĩrĩria 15:19; na 36:11, Akenizi o nao maarĩ Akaanani, no maarĩ njiaro cia Esaũ.

o nginya hĩndĩ ĩrĩa Mũisiraeli o wothe akaamũkĩra igai rĩake. ¹⁹ Ithuĩ tũtikaamũkĩra igai hamwe nao mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa Jorodani, nĩ ũndũ igai riitũ tũrĩ narĩo mwena wa irathĩro wa Rũũ rwa Jorodani.”

²⁰ Nake Musa akĩmeera atĩrĩ, “Mũngĩka ũguo-rĩ, na mwĩohe indo cianyu cia mbaara mbere ya Jehova nĩguo mũkarũe, ²¹ na inyuothe mũngĩthĩ mwĩohete indo cia mbaara, mũringe Rũũ rwa Jorodani mũrĩ mbere ya Jehova o nginya rĩrĩa akaingata thũ ciake ciume mbere yake, ²² hĩndĩ ĩrĩa bũrũri ũcio ũgaakorwo ũtooretio mbere ya Jehova, hĩndĩ ĩyo no mũcooke mũciĩ yanyu na muohorwo kuuma kũranĩro kĩanyu kũrĩ Jehova o na kũrĩ Isiraeli. Naguo bũrũri ũyũ nĩũgatuĩka wanyu maitho-inĩ ma Jehova.

²³ “No mũngĩkaaga gwĩka ũguo, nĩmũkehĩria Jehova; na mũmenye na ma atĩ mehia manyu nĩmakamũcookerera. ²⁴ Akĩrai andũ-a-nja anyu na ciana matũũra manene na ciugũ cia ndũũru cianyu, no hingiai ũguo mweranĩra.”

²⁵ Andũ a Gadi na a Rubeni makĩra Musa atĩrĩ, “Ithuĩ ndungata ciaku nĩtũgwĩka o ta ũguo mwathi witũ aathana. ²⁶ Ciana ciitũ na atumia aitũ megũikara gũkũ matũũra-inĩ manene ma Gileadi, ũndũ ũmwe na ndũũru ciitũ cia mbũri na cia ng’ombe. ²⁷ No ithuĩ ndungata ciaku-rĩ, o mũndũ eyohete indo ciake cia mbaara, nĩtũkũringa mũrĩmo ũrĩa tũkarũe tũrĩ mbere ya Jehova, o ta ũguo mwathi witũ oiga.”

²⁸ Nake Musa akĩruta watho nĩ ũndũ wao, akĩarĩria Eleazarũ ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, na Joshua mũrũ wa Nuni, na atongoria a nyũmba cia mũhĩrĩga ya andũ a Isiraeli, ²⁹ akĩmeera atĩrĩ, “Angĩkorwo andũ a Gadi na a Rubeni nĩmekũringa Jorodani, o mũndũ wao eyohete indo cia mbaara, marĩ hamwe na inyuĩ marĩ mbere ya Jehova-rĩ, hĩndĩ ĩrĩa bũrũri ũcio ũgatoorio mbere yanyu, nĩmũkamahe bũrũri wa Gileadi ũtuĩke wao. ³⁰ No mangĩaga kũringa hamwe na inyuĩ meeohete indo ciao cia mbaara, no nginya metĩkĩre igai rĩao hamwe na inyuĩ bũrũri wa Kaanani.”

³¹ Andũ a Gadi na a Rubeni makĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndungata ciaku nĩ igwĩka o ta ũguo Jehova oigĩte. ³² Nĩtũkũringa tũrĩ mbere ya Jehova tũtoonye bũrũri wa Kaanani twĩohete indo cia mbaara, no kũndũ kũrĩa ithuĩ tũkaagaya-rĩ, gũgaakorwo kũrĩ mbarĩ ĩno ya Jorodani.”

³³ Musa akĩhe andũ a Gadi na a Rubeni na nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase mũrũ wa Jusufu, bũrũri ũrĩa wothe wathamakagwo nĩ Sihoni mũthamaki wa Aamori, na ũrĩa wothe wathamakagwo nĩ Ogu mũthamaki wa Bashani, akĩmahe bũrũri ũcio wothe, na matũũra manene makuo o na ng’ongo iria ciamarigiĩcĩrie.

³⁴ Andũ a Gadi nĩmakire Diboni, na Atarothu, na Aroeri, ³⁵ na Atarothu-Shofani, na Jazeri, na Jogibeha, ³⁶ na Bethi-Nimira, na Bethi-Harani, maarĩ matũũra manene mairigĩre na hinya na magĩakĩra ndũũru ciao cia mbũri ciugũ. ³⁷ Nao andũ a Rubeni magĩaka Heshiboni, na Eleale, na Kiriathaimu rĩngĩ, ³⁸ o ũndũ ũmwe na Nebo na Baali-Meoni (marĩitwa macio nĩmagarũrirwo) na Sibima. Nao makĩhe matũũra macio manene maakire marĩitwa mangĩ.

³⁹ Nacio njiaro cia Makiru mũrũ wa Manase igĩthĩ Gileadi, magĩkwĩnyitĩra na makĩingata Aamori arĩa maarĩ kuo. ⁴⁰ Nĩ ũndũ ũcio Musa akĩheana Gileadi kũrĩ andũ a Makiru, acio njiaro cia Manase, nao magĩtũũra kuo. ⁴¹ Na rĩrĩ, Jairu wa rũciaro rwa Manase, akĩnyitĩra tũtũũra twa Gileadi na agĩtwĩta Havothu-Jairu. ⁴² Nake Noba akĩnyitĩra Kenathu, na tũtũũra tũrĩa twagũthiũrũrũkĩrie agĩtwĩta Noba, o ta ũrĩa we eetagwo.

33

Matĩna ma Rũgendo rwa Isiraeli

¹ Maya nĩmo matĩna ma rũgendo rwa andũ a Isiraeli rĩrĩa moimire bũrũri wa Misiri marĩ ikundi matongoretio nĩ Musa na Harũni. ² Musa nĩandĩkire matĩna ma rũgendo rwao o ta ũrĩa aathĩtwo nĩ Jehova. Maya nĩmo matĩna ma rũgendo rwao.

³ Andũ a Isiraeli moimagarire kuuma Ramesese mũthenya wa ikũmi na ĩtano mweri wa mbere, mũthenya ũrĩa warũmĩrĩire Bathaka. Makiumagara momĩrĩirie, makĩonagwo nĩ andũ othe a Misiri, ⁴ arĩa maathikaga marigithathi mao mothe, marĩa Jehova ooragĩte gatagatĩ kao; nĩgũkorwo Jehova nĩatuĩrĩire ngai ciao ciira.

⁵ Andũ a Isiraeli moima Ramesese, maambire hema Sukothu.

⁶ Moima Sukothu, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Ethamu, ndeere-inĩ cia werũ.

⁷ Moima Ethamu, maacookire na thuutha magĩthiĩ Pi-Hahirothu, mwena wa irathĩro wa Baali-Zefoni, makĩamba hema ciao hakuhĩ na Migidoli.

⁸ Moima Pi-Hahirothu, magĩtuĩkanĩria iria-inĩ gatagatĩ, magĩkinya werũ-inĩ, na maarĩkia gũthiĩ rũgendo rwa mũthenya ĩtatũ werũ-inĩ ũcio wa Ethamu, makĩamba hema ciao Mara.

⁹ Moima Mara maathire Elimu, kũrĩa kwarĩ na ithima ikũmi na igĩrĩ, na mĩtende mĩrongo mũgwanja, na makĩamba hema kuo.

¹⁰ Moima Elimu magĩthiĩ makĩamba hema ciao hakuhĩ na Iria Itune.

¹¹ Moima Iria Itune, magĩthiĩ makĩamba hema ciao werũ-inĩ wa Sini.

¹² Moima werũ ũcio wa Sini, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Dofika.

¹³ Moima Dofika, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Alushu.

¹⁴ Moima Alushu, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Refidimu, handũ hataarĩ na maaĩ ma kũnyuuo nĩ andũ.

¹⁵ Moima Refidimu, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Werũ-inĩ wa Sinai.

¹⁶ Moima kũu Werũ-inĩ wa Sinai, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Kibirothu-Hataava.

¹⁷ Moima Kibirothu-Hataava magĩthiĩ makĩamba hema ciao Hazerothu.

¹⁸ Moima Hazerothu, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Rithima.

¹⁹ Moima Rithima, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Rimoni-Perezu.

²⁰ Moima Rimoni-Perezu magĩthiĩ makĩamba hema ciao Libina.

²¹ Moima Libina, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Risa.

²² Moima Risa, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Kahelatha.

²³ Moima Kahelatha, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Kĩrĩma-inĩ gĩa Sheferu.

²⁴ Moima Kĩrĩma-inĩ gĩa Sheferu, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Harada.

²⁵ Moima Harada, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Makelothu.

²⁶ Moima Makelothu magĩthiĩ makĩamba hema ciao Tahathu.

²⁷ Moima Tahathu, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Tera.

²⁸ Moima Tera, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Mithika.

²⁹ Moima Mithika, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Hashimona.

³⁰ Moima Hashimona, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Moserothu.

³¹ Moima Moserothu, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Bene-Jaakani.

³² Moima Bene-Jaakani, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Horu-Hagidigadi.

³³ Moima Horu-Hagidigadi, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Jotibatha.

³⁴ Moima Jotibatha, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Abirona.

³⁵ Moima Abirona, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Ezioni-Geberi.

³⁶ Moima Ezioni-Geberi, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Kadeshi, Werũ-inĩ wa Zini.

³⁷ Moima Kadeshi, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Kĩrĩma-inĩ kĩa Horu, mũhaka-inĩ wa Edomu. ³⁸ O ta ũrĩa aathĩtwo nĩ Jehova-rĩ, Harũni ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai akĩambata Kĩrĩma kĩa Horu, harĩa aakuĩrĩre mũthenya wa mbere wa mweri wa gatano, mwaka-inĩ wa mĩrongo ĩna kuuma andũ a Isiraeli moima bũrũri wa Misiri. ³⁹ Harũni aarĩ na ũkũrũ wa miaka igana rĩa mĩrongo ĩrĩ na itatũ rĩrĩa aakuĩrĩre kũu Kĩrĩma kĩa Horu.

⁴⁰ Nake Aradi mũthamaki wa Kaanani ũrĩa watũũraga Negevu ya Kaanani, akĩigua atĩ andũ a Isiraeli maarĩ njĩra magĩthiĩ kuo.

⁴¹ Moima Kĩrĩma kĩa Horu, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Zalimona.

⁴² Moima Zalimona, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Punoni.

⁴³ Moima Punoni, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Obothu.

⁴⁴ Moima Obothu, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Iye-Abarimu, mũhaka-inĩ wa Moabi.

⁴⁵ Moima Iyimu, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Diboni-Gadi.

⁴⁶ Moima Diboni-Gadi, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Alimoni-Dibilathaimu.

⁴⁷ Moima Alimoni-Dibilathaimu, magĩthiĩ makĩamba hema ciao irĩma-inĩ cia Abarimu hakuhĩ na Nebo.

⁴⁸ Moima irĩma-inĩ cia Abarimu, magĩthiĩ makĩamba hema ciao werũ-inĩ wa Moabi hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũ rwa Jorodani mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa Jeriko. ⁴⁹ Maambire hema hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũ rwa Jorodani kuuma Bethi-Jeshimothu nginya Abeli-Shitimu, kũu werũ-inĩ wa Moabi.

⁵⁰ Kũu werũ-inĩ wa Moabi hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũ rwa Jorodani mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa Jeriko, nĩkuo Jehova erĩire Musa atĩrĩ, ⁵¹ “Arĩria andũ a Isiraeli, na ũmeere atĩrĩ: ‘Rĩrĩa mũkaaringa Rũũ rwa Jorodani mũtoonye Kaanani-rĩ, ⁵² mũkaaingata andũ arĩa othe matũũraga bũrũri ũcio, mehere mbere yanyu. Mũkaananga mĩhianano yao yothe ĩrĩa mĩicũhie, na mĩhianano yao ĩrĩa ya gũtwekio, o na mũmomore mahooero mao mothe ma kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru. ⁵³ Mwĩnyitĩrei bũrũri ũcio ũtuĩke wanyu na mütũũre kuo, nĩgũkorwo nĩ ndĩmũheete bũrũri ũcio ũtuĩke wanyu. ⁵⁴ Mũkaagayania bũrũri ũcio na ũndũ wa kũucukĩra mĩtĩ, kũringana na mĩhĩrĩga yanyu. Kũrĩ gĩkundi kĩnene mũheane igai inene, na gĩkundi kĩnini mũkĩhe igai inini. Kĩrĩa gĩkaamagũĩra na ũndũ wa gũcuuka mĩtĩ nĩkĩo gĩgaatuĩka kĩa. Nĩmũgakũgayania kũringana na mĩhĩrĩga ya maithe manyu ma tene.

⁵⁵ “ ‘No mũngĩkaaga kũingata atũuri a bũrũri ũcio-rĩ, arĩa mũgeetĩkĩria matigwo magaatũka ngaracũ cia kũmũtũraga maithe, o na matũke mĩigua ya kũmũtheecaga mbaru. Nao nĩmakamũthĩnagia kũu bũrũri ũcio mũgaatũura. ⁵⁶ Na rĩrĩ, ũndũ ũrĩa ndaciirĩire kũmeka-rĩ, ũtuĩke nĩguo ngaamwĩka inyu.’ ”

34

¹ Nake Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ² “Atha andũ a Isiraeli, ũmeere atĩrĩ: ‘Rĩrĩa mũgaatoonya Kaanani-rĩ, bũrũri ũcio mũkaagaĩrwo ũtuĩke igai rĩanyu ũgaakorwo na mĩhaka ĩno:

³ “ ‘Mwena wanyu wa gũthini ũkoima Werũ-inĩ wa Zini kũrigania na mũhaka wa Edomu. Mwena wa irathĩro, mũhaka wanyu wa mwena wa gũthini ũkaambĩrĩria mũthia-inĩ wa Iria rĩa Cumbĩ, ⁴ ũtuĩkanĩirie mwena wa gũthini ũrorete Mwanya wa Akirabimu, ũthiĩte na mbere o nginya Zini, na ũikũrũke na mwena wa gũthini wa Kadeshi-Barinea. Ningĩ ũcooke ũkinye Hazoru-Adari, na uumĩrĩre Azimoni, ⁵ kũrĩa ũkaarigiicũka, ũnyiitane na karũũĩ ka Misiri, na ũrĩkĩrie Iria-inĩ.

⁶ “ ‘Mũhaka wanyu wa mwena wa ithũĩro ũgaakorwo ũrĩ hũgũrũrũ cia Iria rĩrĩa Inene. Ũcio nĩguo ũgaatuĩka mũhaka wanyu wa mwena wa ithũĩro.

⁷ “ ‘Naguo mũhaka wanyu wa mwena wa gathigathini uumĩte Iria rĩrĩa Inene ũgaakinya Kĩrĩma-inĩ kĩa Horu, ⁸ na kuuma Kĩrĩma kĩa Horu ũgaakinya Lebo-Hamathu. Ningĩ mũhaka ũcio ũgaakinya Zedadi, ⁹ ũthiĩ na mbere nginya Zifironi, na ũgaathirĩra Hazoru-Enani. Ũcio nĩguo ũgaatuĩka mũhaka wanyu wa mwena wa gathigathini.

¹⁰ “ ‘Na rĩrĩ, mũhaka wanyu wa mwena wa irathĩro, ũkoima Hazoru-Enani ũkinye Shefamu. ¹¹ Mũhaka ũcio ũgaakũrũka kuuma Shefamu nginya Ribila, mwena wa irathĩro wa Aini, na ũthiĩ na mbere ũtwaranĩte na hurũrũka cia mwena wa irathĩro wa Iria rĩrĩa rĩa Kinerethu. ¹² Ningĩ mũhaka ũcio ũikũrũkanie na Rũũĩ rwa Jorodani, ũrĩkĩrie Iria-inĩ rĩa Cumbĩ.

“ ‘Ũcio nĩguo ũgaatuĩka bũrũri wanyu, na mĩhaka yaguo mĩena yothe.’ ”

¹³ Musa agĩatha andũ a Isiraeli, akĩmeera atĩrĩ: “Mũkaagaya bũrũri ũcio na ũndũ wa kũũcukĩra mitĩ ũtuĩke igai rĩanyu Jehova nĩathanĩte akoiga ũkaaheeo mĩhĩrĩga ĩrĩa kenda na nuthu, ¹⁴ Tondũ nyũmba cia mũhĩrĩga wa Rubeni, na mũhĩrĩga wa Gadi, na nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase nĩmarĩkĩtie kwamũkĩra igai rĩao. ¹⁵ Mĩhĩrĩga ĩyo yeerĩ na nuthu nĩrĩkĩtie kwamũkĩra magari mayo mwena wa irathĩro wa Rũũĩ rwa Jorodani ya Jeriko, kwerekera irathĩro rĩa riũa.”

¹⁶ Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ¹⁷ “Maya nĩmo marĩitwa ma andũ arĩa makaamũgayania bũrũri ũcio ũtuĩke igai rĩanyu: nĩ Eleazaru ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai na Joshua mũrũ wa Nuni. ¹⁸ Na ũthuure mũtongoria ũmwe kuuma kũrĩ o mũhĩrĩga nĩgeetha mateithĩrĩrie kũgayania bũrũri ũcio. ¹⁹ Maya nĩmo marĩitwa mao:

nĩ Kalebu mũrũ wa Jefune,

kuuma mũhĩrĩga wa Juda;

²⁰ na Shemueli mũrũ wa Amihudu,

kuuma mũhĩrĩga wa Simeoni;

²¹ na Elidadi mũrũ wa Kisiloni,

kuuma mũhĩrĩga wa Benjamini;

²² na Buki mũrũ wa Jogili,

ũrĩa mũtongoria kuuma mũhĩrĩga wa Dani;

²³ na Hanieli mũrũ wa Efodi,

ũrĩa mũtongoria kuuma mũhĩrĩga wa Manase mũrũ wa Jusufu;

²⁴ na Kemueli mũrũ wa Shifitani,

ũrĩa mũtongoria kuuma mũhĩrĩga wa Efiraimu mũrũ wa Jusufu;

²⁵ na Elizafani mũrũ wa Paranaki,

ũrĩa mŭtongoria kuuma mŭhĩrĩga wa Zebuluni;
²⁶ na Palitieli mŭrũ wa Azani,
 ũrĩa mŭtongoria kuuma mŭhĩrĩga wa Isakaru;
²⁷ na Ahihudu mŭrũ wa Shelomi,
 ũrĩa mŭtongoria kuuma mŭhĩrĩga wa Asheri;
²⁸ na Pedaheli mŭrũ wa Amihudu,
 ũrĩa mŭtongoria kuuma mŭhĩrĩga wa Nafitali.”
²⁹ Acio nĩo andũ arĩa Jehova aathanire makaagaĩra andũ a Isiraeli magai
 mao kũu bŭrũri wa Kaanani.

35

Matũũra ma Alawii

¹ Na rĩrĩ, kũu werũ-inĩ wa Moabi gũkuhĩ na Rũũĩ rwa Jorodani mŭrĩmo
 ũrĩa ũngĩ wa itũũra rĩa Jeriko, Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ² “Atha andũ a
 Isiraeli mahe Alawii matũũra mao ma gŭtũũraga kuuma kũrĩ igai rĩrĩa
 andũ a Isiraeli makegwatĩra. Na macooke mamahe ithaka cia kũrĩithia
 mahiũ mao gũkuhĩ na matũũra macio. ³ Nao Alawii nĩmakaagĩa na
 matũũra ma gŭtũũra, na magĩe na kũndũ gwa kũrĩithagia ng’ombe ciao,
 na mbũri, o na ũhiũ ũrĩa ũngĩ wao.

⁴ “Nacio ithaka cia kũrĩithia mahiũ mao iria ithiũrũrũkĩirie matũũra
 marĩa mũkaahe Alawii, igaatambũrũka buti 1,000 na magana matano*
 kuuma rũthingo-inĩ rwa itũũra. ⁵ Kuuma nja ya itũũra-rĩ, mŭthime buti
 3,000† mwena wa irathĩro, na buti 3,000 mwena wa gũthini, na buti
 3,000 mwena wa ithũĩro, na buti 1,000 mwena wa gathigathini, narĩo
 itũũra rĩgĩe gatagatĩ. Gĩcunjĩ kũu kĩa bŭrũri nĩkĩo gĩgaatuĩka ũrĩithio wa
 matũũra macio.

Matũũra Manene ma Kũũrĩrwo

⁶ “Matũũra matandatũ ma macio mũkaahe Alawii magaatuĩka ma
 kũũrĩrwo, kũrĩa mũndũ ũraganĩte angĩũrĩra. Hamwe na macio matan-
 datũ, mahei matũũra mangĩ mĩrongo ĩna na meerĩ. ⁷ Matũũra mothe
 marĩa mũkaahe Alawii no nginya magaakorwo marĩ mĩrongo ĩna na
 manana, hamwe na ithaka cia kũrĩithia mahiũ mao. ⁸ Matũũra marĩa
 mũkaahe Alawii kuuma kũrĩ bŭrũri ũcio andũ a Isiraeli makegwatĩra,
 makaahanwo kũringana na ũrĩa igai rĩa o mŭhĩrĩga rĩigana: Oyai
 matũũra maingĩ kuuma kũrĩ mŭhĩrĩga ũrĩa ũrĩ na matũũra maingĩ, na
 muoe matũũra manini kuuma kũrĩ mŭhĩrĩga ũrĩa ũrĩ matũũra manini.”

⁹ Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ: ¹⁰ “Arĩria andũ a Isiraeli, ũmeere
 atĩrĩ: ‘Rĩrĩa mũkaaringa Rũũĩ rwa Jorodani mũtoonye bŭrũri wa Kaanani-
 rĩ, ¹¹ nĩmũgathuura matũũra mamwe matuĩke matũũra manene manyu
 ma kũũrĩrwo, kũrĩa mũndũ ũraganĩte ataciirĩire gwĩka ũguo angĩũrĩra.
¹² Macio magaatuĩka kũndũ gwa kũũrĩrwo kuuma kũrĩ mũndũ ũrĩa
 ũrĩhanagĩria,‡ nĩgeetha mũndũ ũrĩa ũthitangĩrwo kũũragana ndagakue
 ataambĩte gũciirithio mbere ya kĩrĩndĩ. ¹³ Matũũra macio matandatũ
 mũkaaheana nĩmo magaatuĩka matũũra manyu manene ma kũũrĩrwo.
¹⁴ Heanai matũũra matatũ mwena ũyũ wa Rũũĩ rwa Jorodani na matatũ
 kũu Kaanani matuĩke matũũra manene ma kũũrĩrwo. ¹⁵ Matũũra macio
 matandatũ magaatuĩka kũndũ gwa kũũrĩrwo nĩ andũ a Isiraeli, na ageni,
 o na andũ arĩa angĩ matũũraga thĩinĩ wao, nĩgeetha mũndũ ũraganĩte
 ataciirĩire gwĩka ũguo ooragĩre kuo.

* 35:4 nĩ ta mita 450 † 35:5 nĩ ta mita 900 ‡ 35:12 Mũrĩhanĩria wa thakame aarĩ mũndũ wa
 hakuĩ na mũndũ ũcio ũũragĩtwo.

16 “ ‘Mündũ angĩgũtha ũrĩa ũngĩ na kĩndũ gĩa kĩgera, nake ũcio wagũthwo akue-rĩ, ũcio ũgũthanĩte nĩ mũũragani; mũũragani ũcio no nginya ooragwo. 17 Kana mündũ o wothe ũngĩkorwo na ihiga rĩngĩũragana guoko, nake agũthe mündũ narĩo, mündũ ũcio akue-rĩ, ũcio ũgũthanĩte nĩ mũũragani; mũũragani ũcio no nginya ooragwo. 18 Kana mündũ o wothe ũngĩkorwo na mũtĩ ũngĩũragana guoko, nake agũthe mündũ nague acooke akue-rĩ, ũcio ũgũthanĩte nĩ mũũragani; mũũragani ũcio no nginya ooragwo. 19 Mũrĩhanĩria wa thakame no nginya oorage mũũragani ũcio; angĩmũtũnga no nginya amũũrage. 20 Mündũ o wothe angĩkorwo aciirĩre rũmena na athinĩkanie ũrĩa ũngĩ, kana amũikĩrie kĩndũ akiendaga nake mũgũthwo akue, 21 kana amũgũthe ngundi arakarĩte amũũrage, mündũ ũcio no nginya ooragwo; ũcio nĩ mũũragani. Mũrĩhanĩria wa thakame no nginya alooraga mũũragani ũcio rĩrĩa angĩmũtũnga.

22 “ ‘No rĩrĩ, mündũ angĩkorwo atarĩ na rũmena, na o rĩmwe athinĩkanie mündũ ũngĩ kana amũikĩrie kĩndũ atekwenda, 23 kana amũgũithĩrie ihiga rĩngĩmũũraga atekũmuona, nake mündũ ũcio akue, no tondũ ti thũ yake na ningĩ ndaciirĩre kũmũgera ngero-rĩ, 24 hĩndĩ ĩyo kĩũngano kũu no nginya kĩmũtuithanie ciira na mũrĩhanĩria wa thakame kũringana na mawatho maya. 25 Kĩũngano kũu no nginya kĩgitĩre mündũ ũcio ũthitangĩrwo kũũragana kuuma kũrĩ mũrĩhanĩria wa thakame, na kĩmũcookie itũũra rĩu inene rĩa kũũrĩrwo rĩrĩa oorĩire. Nake no nginya aikare kuo o nginya rĩrĩa mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene agaakua, o ũcio waitĩrĩrio maguta marĩa maamũre.

26 “ ‘No rĩrĩ, mũthitangwo ũcio ũraganĩte angĩgaathiĩ nja ya itũũra rĩu inene rĩa kũũrĩrwo rĩrĩa oorĩire, 27 nake mũrĩhanĩria wa thakame amũkore na kũu nja ya itũũra rĩu inene, mũrĩhanĩria ũcio wa thakame no oorage mündũ ũcio mũthitange, na ndatuĩrwo ihĩtia rĩa kũũragana. 28 Mündũ ũcio mũthitange no nginya aikare thĩinĩ wa itũũra rĩu rĩake inene rĩa kũũrĩrwo o nginya rĩrĩa mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene agaakua; thuutha wa gĩkuũ kĩa mũthĩnjĩri-Ngai ũcio mũnene, no acooke gĩthaka-inĩ kĩrĩa eegwatĩire.

29 “ ‘Maya nĩmo megũtuĩka mawatho manyu ma kũrũmagĩrĩrwo hĩndĩ ciothe njjarwa-inĩ iria igooka, o kũrĩa mũgaatũũra.

30 “ ‘Mündũ o wothe angĩũraga mündũ no nginya alooragwo ta mũũragani, no no nginya hagĩe na ũira wa aira aingĩ. No gũtirĩ mündũ o na ũ ũkooragwo nĩ ũndũ wa ũira wa mündũ ũmwe.

31 “ ‘Mũtikanamũkĩre indo cia gũkũũra muoyo wa mũũragani, ũrĩa wagĩrĩrwo nĩ gũkua. Ti-itherũ ũcio no nginya ooragwo.

32 “ ‘Mũtikanamũkĩre indo cia gũkũũra muoyo wa mündũ o wothe ũrĩa ũũrĩire itũũra inene rĩa kũũrĩrwo, atĩ nĩguo mũmwĩtikĩrie acooke agatũũre mũgũnda-inĩ wake mbere ya gĩkuũ kĩa mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene.

33 “ ‘Mũtikanathaahie bũrũri ũrĩa mũrĩ. Ũiti wa thakame nĩ ũthaahagia bũrũri, na horohio ndĩngĩrutĩrwo bũrũri ũrĩa thakame ĩrĩkĩtie gũitwo, tiga no ĩrutĩrwo na thakame ya mündũ ũcio wamũitire. 34 Mũtikanathaahie bũrũri ũrĩa mũtũũraga na kũrĩa nĩ ndũũraga, nĩ ũndũ nĩ Jehova ndũũraga gatagatĩ ka andũ a Isiraeli.’”

36

Igai rĩa Airĩtu a Zelofehadi

¹ Atongoria a nyumba cia mbarĩ ya Gileadi mũrũ wa Makiru, mũrũ wa Manase, arĩa maarĩ a mbarĩ cia njiaro cia Jusufu, nĩmathiire na makĩaria marĩ mbere ya Musa na atongoria arĩa matongoragia nyumba cia andũ a Isiraeli. ² Makiuga atĩrĩ, “Rĩrĩa Jehova aathire mwathi wakwa aheane bũrũri ũtuĩke igai rĩa andũ a Isiraeli na ũndũ wa gũcuukĩra mĩtĩ-rĩ, Jehova nĩagwathire ũheane igai rĩa mũrũ wa ithe witũ Zelofehadi kũrĩ airĩtu ake. ³ Na rĩrĩ, mangĩkaahikio nĩ andũ a mĩhĩrĩga ĩyo ĩngĩ ya andũ a Isiraeli, hĩndĩ ĩyo igai rĩa nĩrĩkeherio igai-inĩ rĩa maithe maitũ rĩonganĩrĩrio na igai rĩa mũhĩrĩga ũrĩa makaahikĩra. Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, gĩcunjĩ kĩa igai rĩrĩa twagaiirwo nĩrĩkeherio. ⁴ Rĩrĩa mwaka wa Jubili wa andũ a Isiraeli ũgaakinya-rĩ, igai rĩa nĩrĩkonganĩrĩrio na igai rĩa mũhĩrĩga ũrĩa makaahikĩra, narĩo igai rĩa rĩeherio kuuma kũrĩ igai rĩa mũhĩrĩga wa maithe maitũ.”

⁵ Nake Musa, kũringana na watho wa Jehova, agĩatha andũ a Isiraeli, akĩmeera atĩrĩ, “Ũguo mũhĩrĩga wa njiaro cia Jusufu ũroiga nĩ ũndũ wa kĩhooto. ⁶ Ũũ nĩguo Jehova athanĩte nĩ ũndũ wa airĩtu a Zelofehadi: No mahikĩre mũndũ o wothe ũrĩa mangĩendera, angĩkorwo mekũhika thĩinĩ wa mũhĩrĩga wa ithe wao. ⁷ Gũtirĩ igai thĩinĩ wa Isiraeli rĩkoima mũhĩrĩga ũmwe rĩtuĩke rĩa mũhĩrĩga ũngĩ, nĩgũkorwo Mũisiraeli o wothe nĩagatũũria gĩthaka kĩa mũhĩrĩga kĩrĩa maagaire kuuma kũrĩ maithe mao ma tene. ⁸ Mũirĩtu o wothe ũkaagaya gĩthaka mũhĩrĩga-inĩ o wothe wa Isiraeli, no nginya ahikĩre mũndũ wa nyumba ya mũhĩrĩga wa ithe, nĩgeetha Mũisiraeli o wothe atũũre enyitĩire igai rĩa maithe. ⁹ Gũtirĩ igai rĩkoima mũhĩrĩga ũmwe rĩtuĩke rĩa mũhĩrĩga ũngĩ, nĩgũkorwo o mũhĩrĩga wa andũ a Isiraeli ũrĩtũũragia gĩthaka kĩrĩa ũgaĩte.”

¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio airĩtu acio a Zelofehadi magĩka o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa. ¹¹ Airĩtu a Zelofehadi, nĩo Mahala, na Tiriza, na Hogila, na Milika, na Noa, maahikirio nĩ ariũ a mũrũ wa nyina na ithe wao. ¹² Maahikire thĩinĩ wa mbarĩ cia njiaro cia Manase mũrũ wa Jusufu, narĩo igai rĩa rĩgĩikara mbarĩ-inĩ na mũhĩrĩga-inĩ wa ithe wao.

¹³ Macio nĩmo mawatho na matuĩro ma kũrũmĩrĩrwo marĩa Jehova aathire Musa eere andũ a Isiraeli marĩ kũu werũ wa Moabi hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũĩ rwa Jorodani mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa Jeriko.

GŪCOOKERITHIA MAATHANI

Andũ a Isiraeli Gwathwo Moime Horebu

¹ Ũyũ nĩguo ũhoro ũrĩa Musa aarĩrie andũ a Isiraeli othe kũu werũ-inĩ mwena wa irathĩro wa Rũũ rwa Jorodani, na kũu nĩkuo Araba, kũng'ethera Sufi, gatagatĩ ka Parani na Tofeli, na Labani, na Hazerothu na Dizhabu. ² (Kuuma Horebu* gũthiĩ Kadeshi-Barinea, kugerera njĩra ya kĩrĩma gĩa Seiru, nĩ rũgendo rwa mĩthenya ikũmi na ũmwe.)

³ Mwaka-inĩ wa mĩrongo ĩna kuuma andũ a Isiraeli moima bũrũri wa Misiri mũthenya wa mbere wa mweri wa ikũmi na ũmwe-rĩ, Musa akĩarĩria andũ a Isiraeli akĩmeera ũrĩa wothe Jehova aamwathĩte ameere.

⁴ Ũndũ ũyũ wekĩkire thuutha wake gũkorwo atooretie Sihoni mũthamaki wa Aamori, ũrĩa wathamakaga Heshiboni, na ningĩ nĩatooretie Ogu mũthamaki wa Bashani, ũrĩa wathamakaga Ashitarothu arĩ kũu Edirei.

⁵ Musa arĩ kũu mwena wa irathĩro wa Rũũ rwa Jorodani bũrũri-inĩ wa Moabi, nĩambĩrĩrie gũtaarĩria ũhoro wa watho ũyũ, akiuga atĩrĩ:

⁶ Jehova Ngai witũ aatwĩrire tũrĩ kũu Horebu atĩrĩ, “Ihinda rĩrĩa mũikarĩte kĩrĩma-inĩ gĩkĩ nĩrĩiganĩte. ⁷ Thariai kambĩ mũthiĩ bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Aamori; mũthiĩ kũrĩ ndũrĩrĩ iria ciothe iriganĩtie cia Araba, na irĩma-inĩ, na magũrũ-inĩ ma irĩma cia mwena wa ithũiro, na Negevu o na gũtwarana na hũgũrũrũ cia iria, gũthiĩ o nginya bũrũri wa Akaanani, o na kũu Lebanoni, o nginya rũũĩ rũrĩa rũnene rwa Farati. ⁸ Atĩrĩrĩ, nĩndĩmũheete bũrũri ũyũ. Thiĩ kuo mwĩgwatĩre bũrũri ũcio Jehova eehĩtire na mwĩhĩtwa akiuga nĩakaũhe maithe manyu Iburahĩmu, na Isaaka, na Jakubu, o na aũhe njiaro ciao iria igooka thuutha wao.”

Gũthuurwo gwa Atongoria

⁹ Hĩndĩ ĩyo ndaamwĩrire atĩrĩ, “Wĩra wa kũmũrora nĩ mũritũ mũno, ndingĩũhota ndĩ o nyiki. ¹⁰ Jehova Ngai wanyu nĩamũingĩhĩtie mũno nginya ũmũthĩ mũrĩ aingĩ o ta njata cia igũrũ. ¹¹ Jehova, o we Ngai wa maithe manyu, aromũingĩhia maita ngiri, na amũrathime o ta ũrĩa eeranĩire! ¹² No rĩrĩ, ingĩhota atĩa gũkuua mathĩna manyu, na mĩrigo yanyu, o na maciira manyu ndĩ o nyiki? ¹³ Thuurai andũ oogĩ, na amenyi maũndũ, o na atĩku kuuma kũrĩ mĩhĩrĩga yanyu ndĩmatue anene mamũrorage.”

¹⁴ Inyuĩ mwanjookeirie atĩrĩ, “Ũndũ ũcio watua nĩ ũgwĩka nĩ mwega.”

¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio ngĩoya atongoria a mĩhĩrĩga yanyu, acio maarĩ oogĩ na atĩku, ngĩmatua a kũmwathaga, marĩ atongoria a ikundi cia andũ ngiri ngiri, na cia igana igana, na cia mĩrongo ĩtano na cia ikũmi, matuĩke anene a mĩhĩrĩga. ¹⁶ Na nĩndathire atuithania ciira anyu ihinda-inĩ rĩu ngĩmeera atĩrĩ: Thikagĩrĩriai maciira gatagatĩ-inĩ ka ariũ a ithe wanyu, na mũmatuithanagie na kĩhooto, kana nĩ ciira ũrĩ gatagatĩ ka Mũisiraeli na Mũisiraeli ũngĩ, kana Mũisiraeli na mũndũ wa kũngĩ. ¹⁷ Mũtikanathutũkanie mũgĩtua ciira; thikagĩrĩriai andũ arĩa anene na arĩa anini o ũndũ ũmwe. Mũtikanetigĩre mũndũ o na ũrĩkũ, nĩgũkorwo ũtuanĩri ciira nĩ wa Ngai. Ndehagĩrai ciira ũrĩa wothe wamũritũhĩra,

* **1:2** Kĩrĩma kĩa Horebu kĩaĩkaine na rĩtwa rĩngĩ ta Kĩrĩma gĩa Sinai.

na nĩndĩũthikagĩrĩria. ¹⁸ Na hĩndĩ ĩyo ngĩmwĩra maũndũ mothe marĩa mwagĩrĩrwo nĩ gwĩka.

Athigaani Gütũmwo

¹⁹ Ningĩ o ta ũrĩa Jehova Ngai witũ aatwathire-rĩ, nĩtwoimire Horebu, tũgĩthĩ twerekeire bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Aamori tũtuĩkanĩrie werũ-inĩ ũcio mũnene na wa gwĩtigĩrwo, o ũcio mweyoneire, na nĩ ũndũ ũcio tũgĩkinya Kadeshi-Barinea. ²⁰ Hĩndĩ ĩyo ngĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩmũkinyĩte bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Aamori, ũrĩa Jehova Ngai witũ aratũhe. ²¹ Atĩrĩrĩ, Jehova Ngai wanyu nĩamũheete bũrũri ũcio. Ambatai mũthĩ mũwĩgwatĩre ũtuĩke wanyu, o ta ũrĩa Jehova Ngai wa maithe manyu aamwĩrere. Mũtikametigĩre; kana mukue ngoro.”

²² Ningĩ inyuĩ, inyuothe mũgĩũka harĩ nĩ mũkĩnjĩra atĩrĩ, “Reke tũtũme andũ mathĩ mbere iitũ magatũthigaanĩre bũrũri ũcio, matũcookerie ũhoru ũkoniĩ njĩra ĩrĩa twagĩrĩrwo kũgerera na matũũra marĩa tũgũkora.”

²³ Rĩciiria rĩu ngĩona rĩ-rĩega; nĩ ũndũ ũcio ngĩthura andũ ikũmi na eerĩ thĩnĩ wanyu, o mũhĩrĩga hakiuma mũndũ ũmwe. ²⁴ Makiumagara makĩambata bũrũri ũcio, wa irĩma, magĩkinya Gĩtuamba kĩa Eshikoli na magĩtuĩria ũhoru wakĩo. ²⁵ Nĩmakuire matunda mamwe ma bũrũri ũcio, magĩtũrehere, na magĩtũcookeria ũhoru atĩrĩ, “Bũrũri ũcio Jehova Ngai witũ araatũhe nĩ mwega.”

Ūremi wa Gũũkĩrĩra Jehova

²⁶ No inyuĩ mũtiendaga kwambata mũthĩ kuo; nĩ mwaremeire rĩathani rĩa Jehova Ngai wanyu. ²⁷ Mũkĩnugunĩka mũrĩ thĩnĩ wa hema cianyu, mũkiuga atĩrĩ, “Jehova nĩatũthũire; nĩkĩo aatũrutire bũrũri wa Misiri oke atũneane moko-inĩ ma Aamori nĩguo matũniine. ²⁸ Tũngĩgĩthĩ na kũ? Ariũ a ithe witũ nĩmatũmĩte tũũrwo nĩ hinya tondũ maroĩga atĩrĩ, ‘Andũ acio marĩ na hinya gũtũkĩra, na nĩ araihu kũrĩ ithuĩ; matũũra mao nĩ manene mũno, na mairigĩrwo na thingo ikinyĩte o matu-inĩ. O na nĩtũronire ariũ a Anaki† kuo.’”

²⁹ Nĩ na nĩ ngĩmwĩra atĩrĩ, “Mũtikamake, na mũtikametigĩre. ³⁰ Jehova Ngai wanyu, ũrĩa ũrathĩ amũtongoretie, nĩekũmũrũrĩra, o ta ũrĩa aamũrũrĩre kũu bũrũri wa Misiri mũkĩĩonagĩra na maitho manyu, ³¹ na kũu werũ-inĩ kũu nĩmuonire Jehova Ngai wanyu ũrĩa aamũtwaraga amũkuuĩte, o ta ũrĩa mũndũ athiiga akuuĩte mũriũ, akĩmũkuua kũrĩa guothe mwagereire nginya mũgĩkinya gũkũ.”

³² No o na muonete ũguo-rĩ, mũtiigana kwĩhoka Jehova Ngai wanyu, ³³ ũrĩa wathiiaga amũtongoretie mũrĩ rũgendo-inĩ rwanyu arĩ gĩtugĩ-inĩ kĩa mwaki ũtukũ, na arĩ itu-inĩ mũthenya, na akamũcaragĩria kũrĩa mũngĩamba hema o na akamuonagia njĩra ĩrĩa mũkũgera.

³⁴ Rĩrĩa Jehova aagũire ũrĩa mwoigire, akĩrakara na akĩhĩta, akiuga atĩrĩ: ³⁵ “Gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wa rũciarũ rũrũ rwaganu ũkoona bũrũri ũcio mwega ũrĩa ndehĩtĩre atĩ nĩngaũhe maithe manyu ma tene, ³⁶ tiga o Kalebu mũrũ wa Jefune. Nĩakawona, na nĩngamũhe bũrũri ũcio aakinyĩte na magũrũ make, marĩ na njiaro ciake, tondũ nĩarũmĩrĩre Jehova na ngoro yake kũna.”

³⁷ O na nĩ Jehova nĩandakarĩre akĩnjĩra atĩrĩ, “O nawe ndũgatoonya bũrũri ũcio. ³⁸ No ndungata yaku, Joshua mũrũ wa Nuni nĩakaũtoonya. Mũmagĩrĩrie, tondũ nĩwe ũgaatongoria Isiraeli mathĩ makaũgae. ³⁹ Na

† 1:28 Aanaki nĩo maatũũraga Kaanani, na nĩo magwetetwo ta marimũ ma andũ.

rĩrĩ, andũ anyu arĩa anini arĩa mwoigire atĩ nĩmagatahwo, na ciana cianyu o icio itakũũranĩte wega na ũũru, nĩgatoonya bũrũri ũcio. Nĩngaũheana kũrĩ o, nao megwatĩre ũtuĩke wao. ⁴⁰ No inyuĩ-rĩ, hũndũkai, mumagare mũthiĩ na njĩra ya werũ-inĩ mũrorete Iria Itune.”

⁴¹ Hĩndĩ iyo mũkĩnjookeria atĩrĩ, “Nĩtũhĩtĩrie Jehova. Nĩtũkwambata tũkarũe, o ta ũrĩa Jehova Ngai witũ aatwathĩte.” Nĩ ũndũ ũcio inyuĩ inyuothe o mũndũ o mũndũ akĩioha indo ciake cia mbaara, mwĩciirĩtie atĩ nĩ ũndũ mũhũthũ kwambata mũthiĩ bũrũri ũcio ũrĩ irĩma.

⁴² No Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Meere ũũ, ‘Tigai kwambata mũkarũe, tondũ ndigũkorwo hamwe na inyuĩ. Nĩmũgũtoorio nĩ thũ cianyu.’ ”

⁴³ Nĩ ũndũ ũcio na nĩ ngĩmwĩra, no mũtiigana kũnjigua. Nĩmwaremeire watho wa Jehova, na nĩ ũndũ wa rũnano rwanyu mũkĩambata mũgĩthiĩ bũrũri ũcio ũrĩ irĩma. ⁴⁴ Nao Aamori arĩa maatũũraga kũu irĩma-inĩ makĩmũtharĩkĩra, makĩmũingata ta mĩrumbĩ ya njũkĩ, nao makĩmũhũũra kuuma Seiru o nginya Horoma. ⁴⁵ Mwacookire mũgĩũka mũkĩrĩraga mbere ya Jehova, no ndaigana kũrũmbũiya kĩrĩro kĩanyu, na akĩrega kũmũthikĩrĩria. ⁴⁶ Na nĩ ũndũ ũcio mũgĩikara kũu Kadeshi matukũ maingĩ, ihinda rĩu rĩothe mwaikarire kuo.

2

Kũũrũũra Werũ-inĩ

¹ Thuutha ũcio tũkĩhũndũka, tũkiumagara tũrorete na werũ-inĩ, tũgĩthiĩ na njĩra irĩa yerekeire Iria Itune, o ta ũrĩa Jehova anjĩrĩte. Tũkĩũrũũra bũrũri ũcio ũrĩ irĩma wa Seiru ihinda iraya.

² Nake Jehova agĩcooka akĩnjĩra atĩrĩ, ³ “Nĩmũrũũrite bũrũri ũyũ ũrĩ irĩma ihinda rĩa kũigana; rĩu garũrũkai mũrorete mwena wa gathigathini.

⁴ Atha andũ, ũmeere atĩrĩ: ‘Mũrĩ hakuhĩ gũtuĩkanĩria bũrũri wa ariũ a ithe wanyu, njiaro cia Esaũ, arĩa maatũũraga Seiru. Nĩmekũmwĩtigĩra, no inyuĩ mwĩmenyererei mũno. ⁵ Mũtikamoogite nĩguo mũrũe, nĩgũkorwo ndikũmũhe bũrũri wao o na hanini, o na handũ mũngĩkinyithia kũgũrũ. Nĩheete Esaũ bũrũri ũcio ũrĩ irĩma wa Seiru ũtuĩke wake mwene.* ⁶ Irio iria mũrĩrĩaga na maaĩ marĩa mũrĩnyuuga mũrĩmarĩhaga na betha.’ ”

⁷ Jehova Ngai wanyu nĩamũrathimĩte wĩra-inĩ wothe wa moko manyu. Nĩamũmenyereire rũgendo-inĩ rwanyu werũ-inĩ ũyũ mũnene. Mĩaka iyo mĩrongo ĩna ĩthirĩte, Jehova Ngai wanyu akoretwo hamwe na inyuĩ, na mũtirĩ mwaga kĩndũ o na kĩ.

⁸ Nĩ ũndũ ũcio tũgĩkĩhĩtũkĩra kũu kwa ariũ a ithe witũ, njiaro cia Esaũ, acio maatũire kũu Seiru. Nĩtwatigire barabara ya gũthiĩ Araba ĩria yumĩte Elathu na Ezioni-Geberi, tũkĩnyĩta barabara ya werũ ya gũthiĩ Moabi.

⁹ Ningĩ Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Ndũgathĩnie andũ a Moabi kana ũmogite nĩguo mũrũe, nĩgũkorwo ndikũmũhe bũrũri wao o na hanini. Nĩndĩkĩtie kũheana Ari kũrĩ njiaro cia Loti gũtuĩke igai rĩao.”

¹⁰ (Aemi nĩo maatũũraga kuo tene, andũ maarĩ hinya na aingĩ mũno, na makaraiha ta ariũ a Anaki. ¹¹ O nao andũ acio maatuĩtwo Arefai, o ta Anaki, no andũ a Moabi maameetaga Aemi. ¹² Aahori tene maatũũraga Seiru, no njiaro cia Esaũ ikĩmarutũrũra, makiuma kuo. Njiaro cia Esaũ ikĩniina Aahori, ikĩmeeheria mbere yao, na magĩtũũra kuo itheriya rĩao, o ta ũrĩa andũ a Isiraeli meekire bũrũri-inĩ ũrĩa Jehova aamaheire megwatĩre ũtuĩke wao.)

* 2:5 Andũ a Edomu, na a Moabi, na a Amoni nĩmahutanĩtie na andũ a Isiraeli, na Ngai nĩamaheete bũrũri wa gũtũũra.

¹³ Nake Jehova akiuga atĩrĩ, “Rĩu ũkĩrai mũringe Kĩanda gĩa Zeredi.” Nĩ ũndũ ũcio tũgĩkĩringa karũũ kau.

¹⁴ Mĩaka mũrongo ĩtatũ na ĩnana nĩyathirire kuuma hĩndĩ ĩrĩa tuoimire Kadeshi-Barinea nginya rĩrĩa twaringire Kĩanda kũu gĩa Zeredi. Ihinda-inĩ rĩu rũciaro ruothe rwa andũ arĩa maathiiaga ita rũgĩkorwo rũthirĩte kũu kambĩ-inĩ, o ta ũrĩa Jehova aamerĩte na mwĩhĩtwa. ¹⁵ Guoko kwa Jehova nĩ kwamokĩrĩire nginya hĩndĩ ĩrĩa aamaniinire biũ, magĩthira kũu kambĩ-inĩ.

¹⁶ Na rĩrĩ, rĩrĩa mũndũ wa mũthia gatagatĩ-inĩ ka andũ acio arĩa maathiiaga ita aakuire-rĩ, ¹⁷ Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, ¹⁸ “Ũmũthĩ nĩmũkũhĩtũkĩra Ari, bũrũri-inĩ wa Moabi. ¹⁹ Mwakinya kũrĩ Aamoni, mũtikamathĩnie kana mũmoogite nĩguo mũrũe, nĩgũkorwo ndikũmũhe bũrũri o na ũmwe wa Aamoni. Nĩndĩũheanĩte kũrĩ njiaro cia Loti ũtuĩke igai rĩao.”

²⁰ (O nague ũcio watuĩtwo ta bũrũri wa Arefai, arĩa matũũrĩte kuo, no Aamoni maametaga Azamuzumi. ²¹ Maarĩ andũ marĩ hinya na aingĩ na makaraiha ta Aanaki. Jehova nĩamaniinire makĩeherera Aamoni, nao makĩmaingata magĩtũũra kuo ithenya rĩao. ²² Ũguo noguo Jehova eekĩire njiaro cia Esaũ arĩa maatũũrĩte Seiru, hĩndĩ ĩrĩa aaniinire Aahori mehere mbere yao. Nĩmamarutũrũrĩre, na nĩo matũũraga kuo ithenya rĩao nginya ũmũthĩ. ²³ Nao Aavi arĩa maatũũraga tũtũũra-inĩ gũthĩ o nginya Gaza, nĩmaniinirwo nĩ Akafitori arĩa moimĩte Kafitori, nao magĩtũũra kuo ithenya rĩao.)

Sihoni Mũthamaki wa Heshiboni Kũhootwo

²⁴ “Umagarai mũringe Kĩanda kĩa Arinoni. Na atĩrĩ, nĩneanĩte Sihoni ũrĩa, Mũamori mũthamaki wa Heshiboni, na bũrũri wake moko-inĩ manyu. Ambĩrĩriai kũrĩa nake, mwĩgwatĩre bũrũri ũcio. ²⁵ Mũthenya ũyũ wa ũmũthĩ nĩngwambĩrĩria gũtũma andũ a ndũrĩrĩ ciothe iria itũire gũkũ thĩ inyiitwo nĩ guoya na kĩmako nĩ ũndũ wanyu. Ciaigua ũhoru wanyu nĩikũinaina na inyiitwo nĩ kĩgirĩko kĩnene nĩ ũndũ wanyu.”

²⁶ Tũrĩ werũ-inĩ wa Kedemothu nĩndatũmire andũ kũrĩ Sihoni mũthamaki wa Heshiboni ngĩmũũria tũgĩe na thayũ, na ngĩmwĩra atĩrĩ, ²⁷ “Twĩtĩkĩrie tũtuĩkanĩrie bũrũri waku. Tũkũrũmĩrĩra barabara ĩrĩa nene tũtikwahũka na mwena wa ũrĩo kana wa ũmotho. ²⁸ Twenderie irio cia kũrĩa na maaĩ ma kũnyua, tũrĩhe na betha. No rĩrĩ, ũtwĩtĩkĩrie tũtuĩkanĩrie kũu na magũrũ, ²⁹ o ta ũrĩa njiaro cia Esaũ iria itũũraga Seiru, na andũ a Moabi arĩa maatũũraga Ari maatwĩkire, nginya tũringe Rũũ rwa Jorodani tũkinye bũrũri ũrĩa Jehova Ngai witũ araatũhe.” ³⁰ No Sihoni mũthamaki wa Heshiboni nĩaregire tũtuĩkanĩrie kuo. Nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩatũmire roho wake ũng’athie, na akĩũmia ngoro yake, nĩgeetha amũneane moko-inĩ manyu, o ta ũrĩa ekĩte rĩu.

³¹ Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Nĩndambĩrĩria kũneana Sihoni na bũrũri wake kũrĩ inyuĩ. Ambĩrĩriai kũmahũũra mũmatoorie, nĩgeetha mwĩgwatĩre bũrũri ũcio wake.”

³² Hĩndĩ ĩrĩa Sihoni oimagarire na mbũtũ yake yothe nĩguo acemanie na ithuĩ mbaara-inĩ kũu Jahazu, ³³ Jehova Ngai witũ nĩamũneanire moko-inĩ maitũ na ithuĩ tũkĩmũhũũra, tũkĩmũũraga hamwe na ariũ ake na mbũtũ yake yothe. ³⁴ Hĩndĩ ĩyo tũkĩnyiita matũũra make mothe tũkĩmaananga biũ, o na tũkĩniina arũme, na andũ-a-nja, o na ciana. Tũtiatigirie mũndũ o na ũmwe. ³⁵ No mahiũ na indo iria twaatahire kuuma matũũra macio twanyiitire nĩtweyoeire tũgĩthĩ nacio. ³⁶ Kuuma Aroeri mũthia-inĩ wa kĩa kĩa Arinoni, na kuuma itũũra rĩrĩa rĩarĩ kĩa kĩa-inĩ kũu, nginya o Gileadi, gũtirĩ itũũra o na rĩmwe rĩatũkĩrĩrie hinya. Jehova Ngai witũ nĩneanire matũũra mothe kũrĩ ithuĩ. ³⁷ No kũringana na watho wa

Jehova Ngai witũ, mũtiigana gũkuhĩrĩria bũrũri o na ũrĩkũ wa Aamoni, kana mũgĩkuhĩrĩria bũrũri ũrĩa wariganĩtie na Rũũ rwa Jaboku, o na kana bũrũri ũrĩa ũthiũrũrũkĩirie matũũra marĩa marĩ irĩma-inĩ.

3

Ogu Mũthamaki wa Bashani Kũhootwo

¹ Nĩtwacookire tũkĩgarũrũka na tũkĩambata na njĩra tũrorete Bashani, nake Ogu mũthamaki wa Bashani akiumagara na mbũtũ ciake ciothe cia ita oke ahũũrane na ithuĩ kũu Edirei. ² Nake Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Ndũkamwĩtigĩre, nĩ ũndũ nĩndĩmũneanĩte hamwe na mbũtũ ciake ciothe cia ita na bũrũri wake moko-inĩ maku. Mwĩke o ũrĩa wekire Sihoni mũthamaki wa Aamori, ũrĩa waathanaga Heshiboni.”

³ Nĩ ũndũ ũcio Jehova Ngai witũ akĩneana Ogu mũthamaki wa Bashani moko-inĩ maitũ na mbũtũ yake yothe. Tũkĩmooraga na tũtiatigirie mũndũ o na ũmwe. ⁴ Ihinda-inĩ rĩu tũkĩmatunya matũũra mao mothe. Gũtirĩ itũũra o na rĩmwe rĩa matũũra mao mĩrongo ĩtandatũ tũtaamatunyire, marĩa maarĩ bũrũri-inĩ ũcio wothe wa Arigobu, ũthamaki-inĩ wa Ogu kũu Bashani. ⁵ Matũũra macio mothe maarĩ mairigĩre na hinya, na thingo ndaaya na igũrũ, na ihingo ciarĩ na mĩgĩlko, na ningĩ no kwarĩ tũtũũra tũingĩ tũtaarĩ tũirigĩre. ⁶ Nĩtwamanangire biũ, o ta ũrĩa tweekĩte Sihoni mũthamaki wa Heshiboni, tũkĩananga matũũra mothe manene, o na tũkĩniina arũme na andũ-a-nja o na ciana. ⁷ No mahiũ mothe na indo iria twatahire kuuma matũũra macio mao manene nĩtwacioire tũgĩthĩ nacio.

⁸ Nĩ ũndũ ũcio ihinda-inĩ rĩu nĩtwatunyanire bũrũri ũrĩa warĩ irathĩro rĩa Rũũ rwa Jorodani, kuuma kũrĩ athamaki acio eerĩ a Aamori, naguo uumĩte kĩaanda kĩa Arinoni nginya kĩrĩma-inĩ kĩa Herimoni. ⁹ (Kĩrĩma kĩa Herimoni gĩĩtagwo Sirioni nĩ Asidoni; nao Aamori magĩĩtaga Seniru.) ¹⁰ Nĩtwatahire matũũra mothe marĩa maarĩ kũndũ kwaraganu, na Gileadi guothe, na Bashani guothe, o nginya Saleka na Edirei, matũũra ma kũrĩa Ogu aathanaga kũu Bashani. ¹¹ (No Ogu mũthamaki wa Bashani wiki watigarire harĩ matigari ma Arefai. Gĩtanda gĩaake kĩaarĩ gĩa cuuma, na kĩaarĩ na ũraihi wa makĩria ma buti ikũmi na ithatũ,* na wariĩ wa buti ithathatũ.† Gĩtanda kũu kĩrĩ o kũu Raba kwa Aamoni.)

Kũganyania Bũrũri

¹² Naguo bũrũri ũrĩa twatunyanire hĩndĩ ĩyo-rĩ, nĩndagaĩire andũ a Rubeni na a Gadi bũrũri ũrĩa warĩ gathigathini wa Aroeri kũnyitana na kĩaanda kĩa Arinoni, hamwe na nuthu ya bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Gileadi, o hamwe na matũũra makuo. ¹³ Nakuo kũrĩa kũngĩ guothe gwatigaire kũu Gileadi o na Bashani guothe, kũrĩa Ogu aathanaga, ngĩkũhe nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase. (Bũrũri wothe wa Arigobu kũu Bashani hĩndĩ ĩmwe wetagwo bũrũri wa Arefai. ¹⁴ Jairu, wa rũciaro rwa Manase, nĩegwatĩire bũrũri wothe wa Arigobu o nginya mũhaka-inĩ wa Agheshuru na Amaakathi; nakuo gũgĩtanio nake, nĩ ũndũ ũcio Bashani gwĩtagwo Havothu-Jairu o nginya ũmũthĩ.) ¹⁵ Na nĩndaheanire Gileadi kũrĩ Makiru. ¹⁶ No andũ a Rubeni na a Gadi ndaamaheire bũrũri ũrĩa uumĩte Gileadi ũgaikũrũka nginya kĩaanda kĩa Arinoni (mũhaka warĩ gatagatĩ ga kĩaanda kũu), ũgacooka ũgakinya rũũ-inĩ rwa Jaboku, arĩ ruo mũhaka wa Aamoni. ¹⁷ Mũhaka wakuo wa mwena wa ithũiro warĩ Rũũ rwa Jorodani kũu

* 3:11 nĩ ta mita 4 † 3:11 nĩ ta mita ĩmwe na robo ithatũ (1:75)

Araba, kuuma Kinerethu nginya Iria-inĩ rĩa Araba (nĩrĩo Iria rĩa Cumbĩ), mũhuro wa iharũrũka cia Pisiga.

¹⁸ Hĩndĩ ĩyo nĩndamwathire ngĩmwĩra atĩrĩ, “Jehova Ngai wanyu nĩamũheete bũrũri ũyũ mũwĩgwatĩre. No andũ anyu arĩa marĩ na hinya, arĩa meeohete indo cia mbaara, no nginya maringe mũrĩmo ũrĩa ũngĩ mbere ya andũ a Isiraeli ariũ a ithe wanyu. ¹⁹ No rĩrĩ, atumia anyu, na ciana cianyu, o na ũhiũ wanyu (nĩnjũũĩ nĩ mũrĩ na ũhiũ mũingĩ) no maikare matũũra-inĩ marĩa ndĩmũheete, ²⁰ nginya rĩrĩa Jehova akaahe ariũ a thoguo ũhurũko ta ũrĩa amũheete inyuĩ, nao makorwo meyoeire bũrũri ũrĩa Jehova Ngai wanyu ekũmahe, mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa Rũũ rwa Jorodani. Thuutha ũcio-rĩ, o mũndũ wanyu no acooke handũ harĩa ndĩmũheete mwĩgwatĩre hatũke hanyu.”

Musa Kũgiriio Kũringa Rũũ rwa Jorodani

²¹ Ningĩ ngĩatha Joshua ngĩmwĩra atĩrĩ: “Nĩwĩoneire na maitho maku ũrĩa wothe Jehova Ngai wanyu ekĩte athamaki acio eerĩ. Ũguo noguo Jehova ageeka mothamaki marĩa mothe marĩ kũndũ kũu mũrathĩi.

²² Ndũkanametigĩre; Jehova Ngai wanyu nĩwe ũrĩmũrũagĩrĩra.”

²³ Hĩndĩ ĩyo nĩndathathire Jehova ngĩmwĩra atĩrĩ: ²⁴ “We Mwathani Jehova, nĩwambĩrĩrie kuonia ndungata yaku ũnene waku na hinya wa guoko gwaku. Nĩ ũndũ-rĩ, nĩ ngai ĩrĩkũ igũrũ kana thĩ ĩngĩka ciĩko cia hinya ta iria wee wĩkaga? ²⁵ Reke ninge kũndũ kũu mũrĩmo wa Rũũ rwa Jorodani ngeyonere bũrũri mwega, bũrũri ũcio mwega ũrĩ irĩma o na bũrũri wa Lebanoni.”

²⁶ No nĩ ũndũ wanyu-rĩ, Jehova nĩandakarĩire na ndangĩathikĩrĩrie. Jehova akiuga atĩrĩ, “Reke ũhoru ũcio ũkinye hau, ndũkanjarĩrie rĩngĩ ũndũ wĩgĩ ũhoru ũcio. ²⁷ Ambata gacũmbĩrĩ ga kĩrĩma kĩa Pisiga wĩrorere mwena wa ithũiro, na wa gathigathini, na wa gũthini, o na wa irathĩro. Wĩrorere bũrũri ũcio na maitho maku, nĩ ũndũ ndũkũringa rũũ rũrũ rwa Jorodani. ²⁸ No rĩrĩ, taara Joshua, na ũmũũmĩrĩrie, na ũmwĩkĩre hinya, nĩgũkorwo nĩwe ũgaatongoria andũ aya maringe mathĩ mũrĩmo ũrĩa ũngĩ, na atũme magae bũrũri ũcio ũkuona.” ²⁹ Nĩ ũndũ ũcio tũgũikara kũu gĩtuamba-inĩ hakuhĩ na Bethi-Peori.

4

Andũ a Isiraeli Gwathwo Maathĩkĩre Jehova

¹ Atĩrĩrĩ, inyuĩ andũ a Isiraeli, iguai watho wa kũrũmĩrĩrwo, na mawatho marĩa ngũmũruta. Marũmagĩrĩrei nĩgeetha mũtũũre muoyo na nĩguo mũthĩ mũtoonye mwĩgwatĩre bũrũri ũrĩa Jehova Ngai wa maithe manyu aramũhe. ² Mũtikanongerere ũrĩa ngũmwatha kana mũrutarute, no rũmagiai maathani ma Jehova Ngai wanyu marĩa ngũmũhe.

³ Nĩmweyoneire na maitho manyu ũrĩa Jehova eekire kũu Baali-Peori. Jehova Ngai wanyu nĩaniinire gatagatĩ-inĩ kanyu ũrĩa wothe warũmagĩrĩra Baali ya Peori, ⁴ no arĩa othe anyu maarũmĩrĩre Jehova Ngai wanyu, marĩ muoyo nginya ũmũthĩ.

⁵ Atĩrĩrĩ, nĩndĩmũrutĩte watho wa kũrũmĩrĩrwo, na mawatho ta ũrĩa Jehova Ngai wakwa aanjathire, nĩgeetha mũmarũmagĩrĩre bũrũri-inĩ ũcio mũgũtoonya mũwĩgwatĩre. ⁶ Menyagĩrĩrai maathani macio wega, nĩgũkorwo ũguo nĩguo ũkoonania ũũgĩ na ũmenyo wanyu kũrĩ ndũrĩrĩ iria irĩiguaga ũhoru wa watho ũyũ wa kũrũmĩrĩrwo, ciugage atĩrĩ, “Ti-itherũ rũrĩrĩ rũrũ rũnene nĩ rũũgĩ na nĩ andũ marĩ na ũmenyo wa maũndũ.” ⁷ Nĩ rũrĩrĩ rũrĩkũ rũngĩ rũnene ũũ, rũrĩ na ngai ciao irĩ

hakuhĩ nao ta ũrĩa Jehova Ngai witũ akoragwo hakuhĩ na ithuĩ rĩrĩa rĩothe tũkũmũhooya? ⁸ Ningĩ nĩ rũrĩrĩ rũrĩkũ rũngĩ rũnene ũũ rũrĩ na watho wa kũrũmĩrĩrwo, na mawatho ma kĩhooto ta maya ndĩramũhe ũmũthĩ?

⁹ Mwĩmenyererei, na mũikare mwĩguĩte nĩgeetha mũtikanariganĩrwo nĩ maũndũ marĩa muonete na maitho manyu, kana mũreke mehere ngoro-inĩ cianyu matukũ marĩa mothe mũgũtũũra muoyo. Marutagei ciana cianyu o na ciana cia ciana cianyu iria igooka thuutha.

¹⁰ Ririkanai mũthenya ũrĩa mwarũgamire mbere ya Jehova Ngai wanyu kũu Horebu, rĩrĩa anjĩrĩre atĩrĩ, “Cookanĩrĩria andũ mbere yakwa nĩguo maigue ciugo ciakwa, nĩgeetha mamenye kwĩndigĩra rĩrĩa rĩothe megũtũũra muoyo bũrũri ũcio, na marute ciana ciao maũndũ macio.”

¹¹ Nĩmwakuhĩrĩirie na mũkĩrũgama magũrũ-inĩ ma kĩrĩma hĩndĩ ĩrĩa kĩarĩrĩmbũkaga mwaki wakinyĩte o igũrũ, gũkĩgĩa na matu mairũ na nduma ndumanu. ¹² Hĩndĩ ĩyo Jehova nĩamwarĩirie arĩ thĩinĩ wa mwaki ũcio. Nĩmwaiguire mũgambo, no gũtirĩ kĩndũ muonire; mũgambo noguo warĩ ho. ¹³ Nĩamũmenyithirie ũhoru wa kĩrĩkanĩro gĩake, na nĩmo Maathani marĩa Ikũmi, marĩa aamwathire mũrũmagĩrĩre, na agĩcooka akĩmaandĩka ihengere-inĩ igĩrĩ cia mahiga. ¹⁴ Na rĩrĩ, Jehova nĩanjathire o ihinda rĩu ndĩmũrute watho ũcio wa kũrũmagĩrĩrwo, o na mawatho marĩa mũrĩrũmagĩrĩra mũrĩ bũrũri ũcio mũraringa Rũũĩ rwa Jorodani mũkawĩgwatĩre.

Kũgirio Kũhooya Mũhianano

¹⁵ Mũthenya ũrĩa Jehova aamwarĩirie o kũu Horebu arĩ thĩinĩ wa mwaki, mũtionire mũhianĩre o na ũrĩkũ. Nĩ ũndũ ũcio mwĩmenyagĩrĩrei mũno, ¹⁶ nĩgeetha mũtikanethũkie na gwithondekera mũhianano mũicũhie, mũhiano wa kĩndũ o gĩothe, ũthondeketo ũrĩ mũhianĩre wa mũndũ mũrũme kana wa mũndũ-wa-nja, ¹⁷ kana wa nyamũ o yothe ĩrĩ gũkũ thĩ, kana wa nyoni o yothe ĩrĩa yũmbũkaga rĩera-inĩ, ¹⁸ kana mũhianĩre wa nyamũ o na ĩrĩkũ ĩtambaga thĩ, kana mũhianĩre wa thamaki o na ĩrĩkũ ĩrĩa ĩrĩ maaĩ-inĩ marĩa marĩ mũhuro wa thĩ. ¹⁹ Na rĩrĩa mwarora igũrũ, muona riũa, kana mweri na njata, arĩ cio mbũtũ ciothe cia igũrũ, mũtikanaguucĩrĩrio mũciinamĩrĩre, kana mũhooe indo iria Jehova Ngai wanyu aagaĩre ndũrĩrĩ iria ciothe ĩrĩ gũkũ thĩ. ²⁰ No inyuĩ-rĩ, Jehova nĩamũrutire icua-inĩ rĩu rĩa gũtwekia igera akĩmũruta bũrũri wa Misiri, nĩgeetha mũtuĩke andũ ake kĩũmbe, o ta ũrĩa mũtariĩ rĩu.

²¹ Jehova nĩandakarĩire nĩ ũndũ wanyu, na akĩhĩta na mwĩhĩtwa akiuga atĩ ndikaringa Rũũĩ rwa Jorodani, ndonye bũrũri ũcio mwega ũrĩa Jehova Ngai wanyu aramũhe ũrĩ igai rĩanyu. ²² Nĩĩ ngaakuĩra bũrũri ũyũ; ndikaringa Rũũĩ rwa Jorodani; no inyuĩ mũkirie kũringa mũrĩmo ũrĩa ũngĩ mwĩgwatĩre bũrũri ũcio mwega. ²³ Mwĩmenyererei mũtikariganĩrwo nĩ kĩrĩkanĩro kĩa Jehova Ngai wanyu kĩrĩa aarĩkanĩire na inyuĩ; mũtikanethondekere mũhianano wa kĩndũ o gĩothe kĩrĩa Ngai akaananĩtie. ²⁴ Nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩ mwaki ũniinanaga, na nĩ Ngai ũrĩ ũiru.

²⁵ Thuutha wa kũgĩa na ciana, o na ciana cia ciana cianyu, na mũkorwo mũtũũrĩte bũrũri ũcio ihinda iraya, mũngĩgacooka mwĩthũkie mwĩthondekere mũhianano mũicũhie wa mũthemba o na ũrĩkũ, na mwĩke maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova Ngai wanyu, mũtũme arakare-rĩ, ²⁶ ũmũthĩ ndeeta igũrũ na thĩ ituĩke aira atĩ nĩmũkaniinwo o narua kuuma bũrũri ũcio mũraringa Rũũĩ rwa Jorodani mũkawĩgwatĩre. Mũtigatũũra kũndũ kũu ihinda iraya na hatĩrĩ nganja

nĩ mũkaaniinwo. ²⁷ Jehova nĩakamũharagania kũrĩ andũ a ndũrĩrĩ, na no andũ anini anyu magaatigara gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ iria Jehova akaamũharaganĩria. ²⁸ Mũrĩ kũu, nĩmũkahooyaga ngai ithondeketwo nĩ andũ cia mĩtĩ na cia mahiga, o iria itangĩhota kuona, kana ciigue, kana irĩe, o na kana ciigue mũrukĩ. ²⁹ No mũngĩgaacaria Jehova Ngai wanyu mũrĩ kũu, nĩmũkamuona, angĩkorwo nĩmũkamũrongoria na ngoro cianyu ciothe na muoyo wanyu wothe. ³⁰ Rĩria mũgaakorwo mũrĩ mathĩina-inĩ na maũndũ maya mothe mekĩke kũrĩ inyuĩ, nĩmũgacookerera Jehova Ngai wanyu na mũmwathĩkĩre matukũ-inĩ ma thuutha. ³¹ Nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩ Ngai ũrĩ-tha; ndakamũtiganĩria, kana amũniine, kana ariganĩrwo nĩ kĩrĩkanĩro gĩake na maithe manyu ma tene kĩrĩa aarĩkanĩre nao na mwĩhĩtwa.

Jehova nĩwe Ngai

³² Na rĩrĩ, ũriai ũhoru wa matukũ marĩa mahĩtũku, o marĩa maarĩ mbere yanyu, kuuma mũthenya ũrĩa Ngai ombire mũndũ gũkũ thĩ; ũriai kuuma gĩturi kĩmwe kĩa igũrũ nginya kĩrĩa kĩngĩ. Nĩ kũrĩ kwahaana ũndũ mũnene ta ũyũ, kana nĩ kũrĩ kwaiguĩka ũndũ ũngĩ taguo? ³³ Nĩ kũrĩ andũ angĩ marĩ maigua mũgambo wa Ngai akĩaria arĩ thĩinĩ wa mwaki, ta ũrĩa inyuĩ mũiguĩte, na magatũũra muoyo? ³⁴ Nĩ kũrĩ ngai yanageria kwĩyoera rũrĩrĩ irũrutĩte thĩinĩ wa rũria rũngĩ, na ũndũ wa magerio, na kũringa ciama, na morirũ, na kũhũũrana mbaara, na gwĩka maũndũ na njara irĩ na hinya na guoko gũtambũrũkĩtio; o na kana ciĩko ingĩ nene na cia gwĩtigĩrwo ta maũndũ marĩa mothe Jehova Ngai wanyu aamwĩkĩire kũu bũrũri wa Misiri mũkĩĩonagĩra na maitho?

³⁵ Muonirio maũndũ macio nĩgeetha mũmenye atĩ Jehova nĩwe Ngai; tiga o we wiki gũtirĩ ũngĩ. ³⁶ Nĩatũmire mũigue mũgambo wake kuuma igũrũ nĩguo amũrute. Nakuo thĩ akĩmuonia mwaki wake mũnene, na mũkĩigua ciugo ciake ikiuma mwaki-inĩ ũcio. ³⁷ Tondũ nĩendeete maithe manyu ma tene, na agĩthuura njiaro iria igooka thuutha wao, nĩamũrũtire bũrũri wa Misiri na hinya mũnene, na agĩtwarana na inyuĩ, ³⁸ nĩgeetha amũingatĩre ndũrĩrĩ nene na irĩ hinya kũmũkĩra, amũrehe bũrũri wacio, amũhe guo ũtuĩke igai rĩanyu, ta ũrĩa gũtariĩ ũmũthĩ.

³⁹ Menyai na mũnyiite na ngoro cianyu ũmũthĩ atĩ Jehova nĩwe Ngai kũu igũrũ na gũkũ thĩ. Gũtirĩ ũngĩ. ⁴⁰ Rũmiai watho wake wa kũrũmĩrĩrwo na maathani make marĩa ngũmũhe ũmũthĩ, nĩgeetha muonage maũndũ mega inyuĩ ene na ciana cianyu iria igooka thuutha wanyu, na nĩguo mũtũũre matukũ maingĩ bũrũri ũrĩa Jehova Ngai wanyu ekũmũhe nginya tene.

Matũũra Manene ma Kũũrĩra

⁴¹ Hĩndĩ ĩyo Musa akĩamũra matũũra matatũ manene mwena wa irathĩro wa Jorodani, ⁴² marĩa mũndũ o na ũrĩkũ ũragĩte mũndũ angĩorĩire angĩkorwo oragĩte mũndũ wa itũũra rĩake atathugundĩte, na atarĩ na rũthũũro. Nĩangĩorĩire itũũra rĩmwe rĩa macio ahonokie muoyo wake. ⁴³ Matũũra macio nĩmo maya: Bezeri kũu werũ-inĩ ũrĩa mwaraganu, nĩ ũndũ wa andũ a mũhĩrĩga wa Rubeni; na Ramothu kũu Gileadi, nĩ ũndũ wa andũ a mũhĩrĩga wa Gadi; na Golani kũu Bashani, nĩ ũndũ wa mũhĩrĩga wa Manase.

Kĩambĩrĩria gĩa Kũrutana Watho

⁴⁴ Ũyũ nĩguo watho ũrĩa Musa aaheire andũ a Isiraeli maũrũmagĩrĩre. ⁴⁵ Ici nĩcio irĩkanĩro na watho wa kũrũmĩrĩrwo, na mawatho marĩa

Musa aamaheire rĩrĩa moimire bũrũri wa Misiri, ⁴⁶ na maarĩ gĩtuamba-inĩ gũkuhĩ na Bethi-Peori, irathĩro rĩa Rũũ rwa Jorodani, bũrũri-inĩ wa Sihoni mũthamaki wa Aamori, ũrĩa waathanaga Heshiboni, nĩwe wahootirwo nĩ Musa na andũ a Isiraeli hĩndĩ ĩrĩa moimaga bũrũri wa Misiri. ⁴⁷ Nĩmegwatĩre bũrũri wake na makĩgwatĩra bũrũri wa Ogu mũthamaki wa Bashani, athamaki acio eerĩ a Aamori a kũu irathĩro rĩa Rũũ rwa Jorodani. ⁴⁸ Bũrũri ũcio uumĩte Aroeri, mũthia-inĩ wa kĩanda kĩa Arinoni ũgakinya kĩrĩma-inĩ kĩa Sirioni (na nĩkĩo Herimoni), ⁴⁹ na ũkanyiita Araba guothe mwena wa irathĩro rĩa Rũũ rwa Jorodani, o nginya iria rĩa Araba, mũhuro wa iharũrũka cia Pisiga.

5

Maathani marĩa Ikũmi

¹ Musa nĩetire andũ a Isiraeli othe, akĩmeera atĩrĩ: Inyuĩ Aisiraeli, ta kĩigweĩ ĩrĩa cia watho wa kũrũmĩrĩrwo, na mawatho marĩa ngũmwĩra ũmũthĩ mũkĩiguaga. Mũmeerute na mũtigĩrĩre nĩ mwamarũmĩrĩra. ² Jehova Ngai witũ nĩarĩkanĩire kĩrĩkanĩro na ithuĩ kũu Horebu. ³ Jehova ndarĩkanĩire kĩrĩkanĩro gĩkĩ na maithe maitũ oiki, no nĩarĩkanĩire na ithuĩ, ithuothe arĩa tũrĩ muoyo ũmũthĩ. ⁴ Jehova aaranĩirie na inyuĩ ũthiũ kwa ũthiũ arĩ thĩnĩ wa mwaki kĩrĩma igũrũ. ⁵ (Hĩndĩ ĩyo nĩ ndarũgamĩte gatagatĩ kanyu na Jehova nĩguo ndĩmwĩre ũhoru wa Jehova, nĩ tondũ nĩmwetigagĩra mwaki ũcio, na mũtiigana kwambata kĩrĩma igũrũ.) Nake akĩmwĩra atĩrĩ:

- ⁶ “Nĩ nĩ Jehova Ngai waku, ũrĩa wakũrutire bũrũri wa Misiri, kuuma bũrũri wa ũkombo.
- ⁷ “Ndũkanagĩe na ngai ĩngĩ tiga nĩ.
- ⁸ “Ndũkanethondekere mũhianano mũicũhie wa mũhianĩre wa kĩndũ o gĩothe kĩrĩ kũũrĩa igũrũ, kana gũkũ thĩ, kana kĩrĩ maaĩ-inĩ marĩa marĩ mũhuro wa thĩ. ⁹ Ndũkanacinamĩrĩre kana ũcihooe, nĩgũkorwo nĩ Jehova Ngai waku ndĩ Ngai ũrĩ ũiru, herithagia ciana nĩ ũndũ wa mehia ma maithe mao nginya rũciaro rwa gatatũ na rwa kana rwa andũ arĩa maathũire, ¹⁰ no nĩ ngonania wendo kũrĩ njiarwa ngiri na ngiri cia andũ arĩa manyendete na magaathĩkĩra maathani makwa.
- ¹¹ “Ndũkanagwete rĩtwa rĩa Jehova Ngai waku na itherũ, nĩgũkorwo Jehova ndagatua atĩ mũndũ ndehĩtie ũrĩa ũgwetaga rĩtwa rĩake na itherũ.
- ¹² “Menyagĩrĩra mũthenya wa Thabatũ ũwamũrage, o ta ũrĩa Jehova Ngai waku agwathĩte. ¹³ Rutaga wĩra waku wothe mũthenya ĩtandatũ, ¹⁴ no mũthenya wa mũgwanja nĩ Thabatũ ya Jehova Ngai waku. Mũthenya ũcio ndũkanarute wĩra o na ũrĩkũ, wee mwene, kana mũrũguo, kana mwarĩguo, kana ndungata yaku ya mũndũ mũrũme kana ya mũndũ-wa-nja, kana ndegwa yaku, kana ndigiri yaku kana nyamũ o na ĩrĩkũ yaku, kana mũgeni ũrĩ gwaku mũciĩ, nĩgeetha ndungata yaku ya mũndũ mũrũme o na ya mũndũ-wa-nja o nacio ihurũke o tawe. ¹⁵ Ririkanaga o nawe warĩ ngombo bũrũri wa Misiri, na atĩ nĩ Jehova Ngai waku wakũrutire kuo na njara ĩrĩ hinya na guoko kwa ũhoti gũtambũrũkitio. Nĩ ũndũ ũcio Jehova Ngai waku agwathĩte ũmenyagĩrĩre mũthenya wa Thabatũ.
- ¹⁶ “Tĩia thoguo na nyũkwa o ta ũrĩa Jehova Ngai waku agwathĩte, nĩgeetha ũtũũre matukũ maingĩ, na maũndũ maku magĩrĩre bũrũri-inĩ ũrĩa Jehova Ngai waku egũkũhe.

17 “Ndūkanoragane.

18 “Ndūkanatharanie.

19 “Ndūkanaiye.

20 “Ndūkanaigĩrĩre mündũ ũrĩa ũngĩ kĩgeenyo.

21 “Ndūkanacumĩkĩre mütumia wa mündũ ũrĩa ũngĩ. Ndūkanerirĩrie nyũmba ya mündũ ũrĩa ũngĩ kana gĩthaka gĩake, kana ndungata yake ya mündũ mūrũme kana ya mündũ-wa-nja, kana ndegwa yake kana ndigiri yake, kana kĩndũ o nakĩ kĩa mündũ ũrĩa ũngĩ.”

22 Macio nĩmo maathani marĩa Jehova aarĩirie ũngano wanyu wothe na mũgambo mũnene kĩrĩma-inĩ kũ arĩ thĩinĩ wa mwaki, o na itu-inĩ, o na nduma ndumanu; na ndoongereire ũndũ ũngĩ. Agĩcooka akĩmaandĩka ihengere-inĩ igĩrĩ cia mahiga, akĩinengera.

23 Rĩrĩa mwaiguire mũgambo ũkiuma nduma-inĩ iyo, na kĩrĩma gĩgĩakanaga mwaki, athuuri na atongoria a mĩhĩrĩga yanyu yothe nĩmookire kũrĩ nĩ. 24 Mũkiuga atĩrĩ, “Jehova Ngai witũ nĩatuonetie riiri wake na ũnene wake, na nĩtũiguĩte mũgambo wake ũkiuma mwaki-inĩ. Ũmũthĩ nĩtwonete atĩ mündũ no atũũre muoyo o na Ngai aarĩtie nake. 25 No rĩrĩ, tũgũkua nĩkĩ? Mwaki ũyũ mũnene ũũ nĩ ũgũtũniina, na nĩtũgũkua tũngũigua mũgambo wa Jehova Ngai witũ hĩndĩ ĩngĩ. 26 Nĩ ũndũ-rĩ, nĩ mündũ ũrĩkũ ũrĩ muoyo ũrĩ waigua mũgambo wa Ngai ũrĩa ũtũũraga muoyo akĩaria arĩ thĩinĩ wa mwaki ta ũrĩa ithuĩ tũiguĩte, na agatũũra muoyo? 27 Wee thĩ ũkuhĩrĩrie, ũigue ũrĩa wothe Jehova Ngai witũ ekuuga. Ũcooke ũũke ũtwĩre ũrĩa wothe Jehova Ngai witũ egũkwĩra. Nĩtũkũigua na twathĩke.”

28 Jehova nĩamũiguire rĩrĩa mwanjaragĩria, nake Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Nĩnjiguĩte ũrĩa andũ aya makwĩrĩte. Ũhoru ũcio wothe maarĩtie nĩ mwega. 29 Naarĩ korwo magĩa na ngoro ya gũtũma meĩndigagĩre na matũũre marũmĩtie maathani makwa hĩndĩ ciothe, nĩguo matũũre monaga maũndũ mega o ene o na ciana ciao nginya tene!

30 “Thĩ ũmeere macooke hema-inĩ ciao. 31 No wee-rĩ, ikara haha harĩ nĩ nĩgeetha ngũhe ũhoru wa maathani mothe, na irĩra cia watho wa kũrũmĩrĩrwo, na mawatho marĩa ũrĩmarutaga nĩguo mamarũmagĩrĩre marĩ bũrũri ũrĩa ngũmahe mawĩgwatĩre ũtuĩke wao.”

32 Nĩ ũndũ ũcio, mwĩmenyererei nĩguo mwĩkage ũrĩa Jehova Ngai wanyu amwathĩte; mũtikarore na mwena wa ũrĩo kana wa ũmotho. 33 Thiagai na mĩthĩire ĩrĩa yothe Jehova Ngai wanyu amwathĩte, nĩguo mũtũũre muoyo na mũgaacĩre, na nĩguo mũtũme matukũ manyu maingĩhe ma gũtũũra bũrũri ũcio mũkegwatĩra.

6

Enda Jehova Ngai Waku

1 Na rĩrĩ, maya nĩmo maathani, na watho wa kũrũmĩrĩrwo na mawatho marĩa Jehova Ngai wanyu aanjathire ndĩmũrute nĩgeetha mũmamenyagĩrĩre mũrĩ bũrũri ũcio mũkũringa Rũũ rwa Jorodani mũthĩ mũkawĩgwatĩre ũtuĩke wanyu. 2 Nĩgeetha inyuĩ na ciana cianyu, na ciana ciao iria igooka thuutha mwĩtigagĩre Jehova Ngai wanyu rĩrĩa rĩothe mũgũtũũra muoyo, na ũndũ wa kũmenyerera watho wake wothe wa kũrũmĩrĩrwo, na maathani marĩa mothe ngũmũhe, na nĩguo mũtũũre mũkenete matukũ maingĩ. 3 Atĩrĩrĩ wee Isiraeli, thĩkĩrĩria na ũmenyagĩrĩre gwathĩkaga nĩgeetha ũtũũre wonaga maũndũ mega, na

ningĩ nĩgeetha mũngĩhe mũno mũrĩ bũrũri ũrĩ bũthi wa iria na ũũkĩ, o ta ũrĩa Jehova Ngai wa maithe manyu aamwĩrĩire.

⁴ Atĩrĩrĩ, wee Israeli, thikĩrĩria: Jehova Ngai witũ, we wiki nowe Jehova. ⁵ Endaga Jehova Ngai waku na ngoro yaku yothe, na muoyo waku wothe, na hinya waku wothe. ⁶ Maathani maya ndĩrakũhe ũmũthĩ ũreke matũũre ngoro-inĩ yaku. ⁷ Ũmarutage ciana ciaku na kĩyo. Aragia ũhoro wamo rĩrĩa ũkarĩte gwaku mũciĩ na rĩrĩa ũgũthiĩ na njĩra, o na rĩrĩa ũkomete na rĩrĩa wokĩra. ⁸ Mohagĩrĩre guoko-inĩ gwaku marĩ imenyithia, na ũmohagĩrĩre ũthiũ-inĩ waku. ⁹ Maandĩke hingĩro-inĩ cia mĩrango ya nyũmba ciaku, o na ũmaandĩke ihingo-inĩ ciaku.

¹⁰ Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩrĩa Jehova Ngai waku agaagũkinyia bũrũri ũcio erĩire maithe maku na mwĩhĩtwa: akĩrĩra Iburahĩmu, na Isaaka, na Jakubu, atĩ nĩagakũhe bũrũri ũrĩ na matũũra manene, mega, ũtaakĩte wee mwene, ¹¹ na akũhe nyũmba ciyũrĩte indo njega cia mĩthemba yothe, no tiwe mwene ũciyũrĩtie kuo, na ithima ũteenjete wee mwene, na mĩgũnda ya mĩthabibũ na ya mĩtamaiyũ ĩrĩa ũtaahandĩte wee mwene; hĩndĩ ĩyo warĩa na wahũũna, ¹² ũkaamenyerera ndũkanariganĩrwo nĩ Jehova, ũrĩa wakũrutire bũrũri wa Misiri, agĩkũruta bũrũri wa ũkombo.

¹³ Wĩtigagĩre Jehova Ngai waku, ũmũtungatĩre o we wiki, na rĩrĩa ũkwĩhĩta ũgwetage rĩtwa rĩake. ¹⁴ Ndũkanarũmĩrĩre ngai ingĩ, ngai cia andũ arĩa makũrigiicĩirie; ¹⁵ nĩgũkorwo Jehova Ngai waku, ũrĩa ũrĩ gatagatĩ-inĩ kanyu, nĩ Ngai ũrĩ ũiru, na marakara make nĩmagagũũkĩrĩra magũcine, na makũniine biũ ũthire bũrũri-inĩ ũcio. ¹⁶ Mũtikanagerie Jehova Ngai wanyu ta ũrĩa mwekire kũu Masa. ¹⁷ Mũtikanaage kũmenyerera maathani ma Jehova Ngai wanyu, na irĩkanĩro, na kĩrĩra kĩa watho wake wa kũrũmĩrĩrwo, marĩa akũheete ũrũmagĩrĩre. ¹⁸ ĩkaga maũndũ marĩa moonagwo nĩ Jehova magĩrĩre na mega, nĩgeetha ũtũũre wonaga maũndũ mega, nĩguo ũthiĩ ũkegwatĩre bũrũri ũcio mwega ũrĩa Ngai eerĩire maithe manyu ma tene na mwĩhĩtwa, ¹⁹ atĩ nĩakaingata thũ cianyu ciothe ciehere mbere yaku, o ta ũrĩa Jehova oigĩte.

²⁰ Matukũ-inĩ ma thuutha, rĩrĩa mũrũguo agaakũũria atĩrĩ, “Gĩtũmi kĩa irĩkanĩro icio, na kĩrĩra kĩa watho wa kũrũmĩrĩrwo na mawatho marĩa Jehova Ngai aamwathĩte mũrũmagĩrĩre, nĩ kĩĩ?” ²¹ ũkaamũcookeria atĩrĩ: “Ithuĩ twarĩ ngombo cia Firaũni kũu bũrũri wa Misiri, no Jehova agĩtũruta bũrũri ũcio wa Misiri na ũndũ wa guoko gwake kwa hinya. ²² Nĩtweyoneire na maitho maitũ Jehova akĩringa ciana na agĩka maũndũ ma kũgegania, maũndũ manene mũno na ma kũmakania, akĩmeeka kũu bũrũri wa Misiri, o na kũrĩ Firaũni na andũ a nyũmba yake yothe. ²³ No nĩatũrutire kuuma kũu nĩgeetha atũrehe gũkũ nĩguo atũhe bũrũri ũyũ eerĩire maithe maitũ ma tene na mwĩhĩtwa. ²⁴ Nake Jehova agĩtwatha twathĩkagĩre kĩrĩra kĩa watho wothe wa kũrũmĩrĩrwo, na twĩtigagĩre Jehova Ngai witũ, nĩgeetha tũgaacagĩre hĩndĩ ciothe, na tũtũũre muoyo o ta ũrĩa gũtariĩ ũmũthĩ. ²⁵ Na ithuĩ tũngĩmenyerera gwathĩkĩra watho ũyũ wothe tũrĩ mbere ya Jehova Ngai witũ, o ta ũrĩa atwathĩte-rĩ, ũcio nĩ ũgaatuĩka ũthingu witũ.”

7

Kũingata Ndũrĩrĩ

¹ Rĩrĩa Jehova Ngai waku agaagũkinyia bũrũri ũrĩa ũratoonya ũkawĩgwatĩre na aingate ndũrĩrĩ nyingĩ ikweherere, nacio nĩ Ahiti, na Agirigashi, na Aamori, na Akaanani, na Aperizi, na Ahivi na Ajebusi,

ndũrĩrĩ mũgwanja nene na irĩ hinya gũgũkĩra-rĩ, ² na rĩrĩa Jehova Ngai waku agaacineana kũrĩ we nawe ũkorwo ũcitooretie, hĩndĩ ĩyo no nginya ũgaciniina biũ. Ndũkanagĩe na kĩrĩkanĩro nacio na ndũkanaciiguĩre tha. ³ Mũtikanagũrane nacio. Mũtikanahaene airĩtu anyu kũrĩ aanake ao kana aanake anyu mahikie airĩtu ao, ⁴ nĩgũkorwo nĩmakagarũra aanake anyu matige gũcooka kũnũmĩrĩra, na matuĩke a gũtungatĩra ngai ingĩ, namo marakara ma Jehova nĩmakamũũkĩrĩra, mamũcine na mamũniine o narua. ⁵ Ũũ nĩguo mũkaameeka: Mũkoinanga igongona ciao, na mũharaganie mahiga ma igongona ciao, na mũtemange itugĩ ciao cia Ashera, o na mũcine mĩhianano yao na mwaki. ⁶ Nĩgũkorwo inyuĩ mũrĩ rũrĩrĩ rwamũrĩrwo Jehova Ngai wanyu. Jehova Ngai wanyu aamũthurire kuuma ndũrĩrĩ-inĩ ciothe cia thĩ mũtuĩke rũrĩrĩ rwake, rũrĩrĩ rũrĩ bata mũno harĩ we.

⁷ Jehova ndaamwendire na akĩmũthura tondũ mwarĩ aingĩ gũkĩra ndũrĩrĩ iria ingĩ, nĩgũkorwo nĩ inyuĩ mwarĩ anini mũno gũkĩra andũ arĩa angĩ othe. ⁸ No nĩ ũndũ wa Jehova kũmwenda na kũmenyerera mwĩhĩtwa ũrĩa eehĩtĩre maithe manyu ma tene, nĩkĩo aamũrutire na guoko gwake kũrĩ hinya, na akĩmũkũũra akĩmũruta bũrũri wa ũkombo, kuuma hinya-inĩ wa Firaũni mũthamaki wa bũrũri wa Misiri. ⁹ Nĩ ũndũ ũcio kĩmenyei atĩ Jehova Ngai wanyu nĩwe Ngai; o we Mũrungu ũrĩa mwĩhokeku, ũmenyagĩrĩra kĩrĩkanĩro gĩake kĩa wendo kũrĩ njaro ngiri cia andũ arĩa mamwendete, na makamenyerera maathani make. ¹⁰ No rĩrĩ,

arĩa mamũthũire nĩakerĩhĩria na njĩra ya kũmaniina biũ makĩonaga;

ndakagĩa thieya kwĩrĩhĩria harĩ andũ arĩa mamũthũire, makĩonaga.

¹¹ Nĩ ũndũ ũcio, mwĩmenyererei mũrũmagĩrĩre maathani na kĩrĩra kĩa watho wake wa kũrũmĩrĩrwo, na mawatho marĩa ngũmũhe ũmũthĩ.

¹² Mũngĩrũmbũiya mawatho macio na mũmamenyerere mũmarũmĩrĩre, nake Jehova Ngai wanyu nĩarũigaga kĩrĩkanĩro gĩake kĩa wendo na inyuĩ, o ta ũrĩa eehĩtĩre mbere ya maithe manyu.

¹³ Nĩarĩmwendaga na amũrathimage na atũmage mũingĩhage. Nĩarĩrathimaga maciaro ma nda cianyu, na maciaro ma mĩgũnda yanyu, marĩ ma ngano, na ma ndibei ya mũhĩhano, na ma maguta, na ma njau cia ndũũru cianyu na ma tũtũrũme twa ndũũru cia ng'onda cianyu kũu bũrũri-inĩ ũrĩa eehĩtĩre harĩ maithe manyu atĩ nĩakamũhe. ¹⁴ Inyuĩ nĩmũkarathimwo gũkĩra rũrĩrĩ rũngĩ o ruothe; gũtirĩ mũndũ mũrũme kana mũndũ-wa-nja wanyu ũkaaga mwana, o na kana ũhiũ wanyu o wothe wage gũciara. ¹⁵ Jehova nĩakamũgitĩra kuuma kũrĩ mĩrimũ yothe. Ndakamũrehithĩria mĩrimũ mĩũru ta ĩrĩa muoĩ rĩrĩa mwarĩ kũu bũrũri wa Misiri, no rĩrĩ, nĩakamĩrehithĩria andũ arĩa othe mamũthũire. ¹⁶ No nginya mũkaaniina ndũrĩrĩ ciothe iria Jehova akaarekereria acineane kũrĩ inyuĩ; mũtikanaciiguĩre tha kana mũtungatĩre ngai ciacio, nĩgũkorwo ũndũ ũcio no ũtuĩke mũtego kũrĩ inyuĩ.

¹⁷ Mwahota kwĩra atĩrĩ, "Ndũrĩrĩ ici irĩ na hinya gũtũkĩra. Tũngĩhota atĩa gũciingata?" ¹⁸ No mũtikanaciĩtigĩre; ririkanagai wega ũrĩa Jehova Ngai wanyu eekire Firaũni, o na ũrĩa eekire bũrũri wa Misiri guothe. ¹⁹ Nĩmweyoneire na maitho manyu maũndũ manene marĩa andũ acio maageririo namo, o na ciama iria ciaringirwo, na maũndũ ma kũgegania marĩa meekirwo; ningĩ mũririkane ũrĩa Jehova Ngai wanyu aamũrutire bũrũri wa Misiri na guoko kwa hinya na gũtambũrũkĩtio. Ũguo noguo Jehova Ngai wanyu ageeka ndũrĩrĩ icio ciothe mũretigĩra rĩu. ²⁰ O na ningĩ, Jehova Ngai wanyu nĩagatũma magi ma mboora

gatagatĩ ga cio, nginya o na matigari ma cio marĩa makaamwĩhitha makorwo mathirĩte. ²¹ Mũtikamakio nĩcio, nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu, ũrĩa ũrĩ hamwe na inyuĩ, nĩ Mũrungu mũnene na wa gwĩtigĩrwo. ²² Jehova Ngai wanyu nĩakarutũrũra ndũrĩrĩ icio ciehere mbere wanyu hanini o hanini. Mũtigetĩkĩrio mũciniine o rĩmwe, nĩguo nyamũ cia gĩthaka itikamũingĩhĩre imũrigiicĩrie. ²³ No Jehova Ngai wanyu nĩakaneana ndũrĩrĩ icio kũrĩ inyuĩ, atũme igĩe na kĩrigiicano kĩnene o nginya iniinwo. ²⁴ Athamaki ao nĩakamaneana moko-inĩ manyu, na inyuĩ nĩmũkaniina marĩtwa mao biũ mehere gũkũ thĩ mũhuro wa riũa. Gũtirĩ mũndũ ũkaahota kũmwĩtiria; nĩ mũkaamaniina. ²⁵ Mĩhiano ya ngai ciao nĩmũkamĩcina na mwaki. Mũtikanacumĩkĩre betha na thahabu iria ciĩkĩrĩtwo igũrũ rĩayo, kana mũmĩoe ĩtuĩke wanyu, mũtikaguucĩrĩrio nĩyo mũheeneke, nĩgũkorwo nĩrĩ magigi kũrĩ Jehova Ngai wanyu. ²⁶ Ndũkanarehe kĩndũ kĩrĩ thaahu nyũmba-inĩ yaku, nĩgeetha ndũkaamũrwo hamwe na kĩndũ kũ mũniinwo. Kĩrege biũ na ũgĩthũũre, nĩgũkorwo nĩgĩtuĩtwo gĩa kũniinwo.

8

Ndũkanariganĩrwo nĩ Jehova

¹ Maathani maya mothe ndĩramũhe ũmũthĩ ma kũrũmĩrĩra ma-menyagĩrĩrei nĩgeetha mũtũũre, na mũingĩhe, na mũtoonye mwĩgwatĩre bũrũri ũrĩa Jehova erĩire maithe manyu ma tene na mwĩhĩtwa. ² Ririkanai ũrĩa Jehova Ngai wanyu aamũtongoririe njĩra-inĩ yothe kũu werũ-inĩ mĩaka ĩyo mĩrongo ĩna, akĩenda mwĩnyiihie na amũgerie nĩguo amenye maũndũ marĩa maarĩ ngoro-inĩ cianyu, kana hihi nĩmũkamenyagĩrĩra maathani make kana aca. ³ Nĩatũmire mwĩnyiihie, na akĩreka mũhũte agĩcooka akĩmũhũũnia na mana, marĩa mũtaamenyete kana maka-menywo nĩ maithe manyu, nĩgeetha amũrute atĩ ti irio ciki ingĩtũũria mũndũ muoyo, no nĩ kiugo o gĩothe kĩrĩa kĩngiuma kanua ka Jehova. ⁴ Nguo cianyu itiigana gũtuĩka kana magũrũ manyu makĩimba ihinda-inĩ rĩu rĩa mĩaka mĩrongo ĩna. ⁵ Kĩmenyei na ngoro cianyu atĩ o ta ũrĩa mũndũ ahũũraga mũriũ akĩmũrũnga, ũguo noguo Jehova Ngai wanyu amũhũũraga.

⁶ Menyagĩrĩrai maathani ma Jehova Ngai wanyu, mũthiage na njĩra ciake na mũmwĩtigagĩre. ⁷ Nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu aramũtwara bũrũri mwega mũno, bũrũri ũrĩ tũrũũĩ, na ũrĩ tũria twa maaĩ, na ithima cia maaĩ megũtherera kũu cianda-inĩ o na irĩma-inĩ; ⁸ bũrũri ũrĩ na ngano na cairi, na ũrĩ na mũthabibũ na mĩkũyũ, na mĩkomamanga, ningĩ nĩ bũrũri ũrĩ na maguta ma mũtamaiyũ na ũũkĩ; ⁹ nĩ bũrũri ũtakanyiihia irio, na inyuĩ mũtirĩ kĩndũ mũkaaga, bũrũri ũrĩa mahiga maguo arĩ igera, na no mwenje icango irĩma-inĩ ciagu.

¹⁰ Rĩrĩa mũkaarĩa mũhũũne, mũkaagooca Jehova Ngai wanyu nĩ ũndũ wa bũrũri ũcio mwega amũheete. ¹¹ Mwĩmenyagĩrĩrei mũtikanariganĩrwo nĩ Jehova Ngai wanyu, mwage kũmenyerera maathani make na mawatho make, na kĩrĩra kĩa watho wake wa kũrũmĩrĩrwo ũrĩa ndĩramũhe ũmũthĩ. ¹² Kwaga ũguo, mwarĩa mwahũũna, na mwaka nyũmba njega na mũcitũũre, ¹³ na rĩrĩa ndũũru cianyu cia ng'ombe na cia mbũri ikaaneneha, nacio betha na thahabu ciongerereke, na indo ciothe iria mũrĩ nacio ikorwo ciongererekete mũno-rĩ, ¹⁴ hĩndĩ ĩyo ngoro cianyu nĩkaagĩa na mwĩtĩño, na nĩmũkariganĩrwo nĩ Jehova Ngai wanyu, o we ũrĩa wamũrutire bũrũri wa Misiri, akĩmũruta

bürüri wa ũkombo. ¹⁵ Nĩamũtongoririe mũgĩtũĩkanĩria werũ ũcio mũnene na wa kũmakania, bürüri ũcio mũng'aru ũtarĩ maaĩ, na warĩ na nyoka njũru, o na tũng'aurũ. Nĩamũrutĩire maaĩ ihiga-inĩ rĩa nyaigĩ. ¹⁶ Nĩamũheire mana mũrĩire kũu werũ-inĩ, marĩa maithe manyu mataamenyete ũhoru wamo, nĩguo atũme mwĩnyiihie, na akĩmũgeria nĩgeetha thuutha-inĩ maũndũ manyu makaagĩrĩra. ¹⁷ Mwahota gũkeĩra atĩrĩ, "Ũhoti witũ na hinya wa moko maitũ nĩcio ituoneire ũtonga ũyũ." ¹⁸ No rĩrĩ, ririkanagai Jehova Ngai wanyu, nĩgũkorwo nĩwe ũmũheaga ũhoti wa kwĩgũĩra na ũtonga, na nĩ ũndũ ũcio agakĩhingia kĩrĩkanĩro gĩake, kĩrĩa aarĩkanĩire na maithe manyu ma tene na mwĩhĩtwa, o ta ũrĩa gũtarĩ ũmũthĩ.

¹⁹ Mũngĩkariganĩrwo nĩ Jehova Ngai wanyu mũrũmĩrĩre ngai ingĩ, mũcihooe na mũciinamĩrĩre, ngũmumbürĩra mũthenya wa ũmũthĩ atĩ ti-itherũ no mũkaaniinwo. ²⁰ Mũkaaniinwo o ta ndũrĩrĩ iria Jehova aaniinire agĩcieheria mbere yanyu, nĩ ũndũ wa kwaga gwathĩkĩra Jehova Ngai wanyu.

9

Ūremi wa Andũ a Isiraeli

¹ Ta thikĩrĩria wee Isiraeli. Rĩu ũrorete kũringa Rũũ rwa Jorodani ũthĩ ũgatunye ndũrĩrĩ nene na irĩ hinya gũgũkĩra, bürüri ũrĩ na matũũra manene mũno mathiũrũrũkĩirio na thingo ikinyĩte o igũrũ. ² Andũ akuo marĩ hinya na nĩ araihu, nĩo Aanaki! Nĩũũ ũhoru wao, na nĩũiguĩte gũkĩrwo atĩrĩ: "Nũũ ũngĩhota gwĩtiiria andũ a Anaki?" ³ No menya wega ũmũthĩ atĩ Jehova Ngai waku nĩwe ũkũringa athĩ mbere yaku ahaana ta mwaki wa kũniinana. Nĩakamaniina; amatoorie mbere yaku. Nawe nĩũkamarutũrũra ũmaniine biũ o narua, o ta ũrĩa Jehova aakwĩrĩire.

⁴ Jehova Ngai waku aarĩkia kũmaingata mehere mbere yaku-rĩ, ndũkaneĩire atĩrĩ, "Jehova andehete gũkũ ndũigwatĩre bürüri ũyũ nĩ ũndũ wa ũthingu wakwa." Aca, ti ũguo, no nĩ tondũ wa waganu wa ndũrĩrĩ icio, nĩkĩo Jehova egũciingata ciehere mbere yaku. ⁵ Ti ũthingu waku o na kana ũrũngĩrĩru waku ũgũtũma ũkegwatĩre bürüri wacio; no nĩ tondũ wa waganu wa ndũrĩrĩ icio-rĩ, Jehova Ngai waku nĩekũmarutũrũra mehere mbere yaku nĩguo ahingie ũrĩa eehĩtire kũrĩ maithe maku, nĩ Iburahĩmu, na Isaaka, na Jakubu. ⁶ Nĩ ũndũ ũcio, kĩmenye atĩ ti ũthingu waku ũtũmĩte Jehova Ngai waku akũhe bürüri ũcio mwega ũwĩgwatĩre ũtuĩke waku, nĩgũkorwo inyuĩ mũrĩ andũ momĩtie ngingo.

Njaũ ya Thahabu

⁷ Ririkanaga na ndũkanariganĩrwo nĩ ũrĩa warakaririe Jehova Ngai waku kũu werũ-inĩ. Kuuma mũthenya ũrĩa woimire bürüri wa Misiri nginya rĩrĩa mwakinyire gũkũ, mũkoretwo mũkĩremera Jehova. ⁸ Mũrĩ kũu Horebu nĩmwatũmire marakara ma Jehova maarahũke akĩrakara nginya akĩenda kũmũniina. ⁹ Rĩrĩa ndaambatire kĩrĩma-inĩ nganengerwo ihengere cia mahiga, ihengere iria ciandĩkĩtwo kĩrĩkanĩro kĩrĩa Jehova aarĩkanĩire na inyuĩ, nĩndaikarire kũu kĩrĩma igũrũ matukũ mĩrongo ĩna, mũthenya na ũtukũ; ndiarĩire irio kana ngĩnyua maaĩ. ¹⁰ Jehova nĩanengerire ihengere igĩrĩ cia mahiga ciandĩkĩtwo na kĩara kĩa Ngai. Ciandĩkĩtwo maathani mothe marĩa Jehova aamwarĩirie kũu kĩrĩma-inĩ arĩ thĩinĩ wa mwaki, mũthenya ũrĩa mwagomanĩte.

¹¹ Hĩndĩ ĩrĩa matukũ macio mĩrongo ĩna, mũthenya na ũtukũ, maathirire-rĩ, Jehova nĩanengerire ihengere icio igĩrĩ cia mahiga, ihengere

icio cia kīrīkanīro. ¹² Jehova agĩcooka akīnjīra atīrī, “Ikūrūka narua uume gūkū nī ūndū andū aku arīa warutire būrūri wa Misiri nīmethūkītie. Nīmagarūrūkīte o na ihenya magatiganīria maathani marīa ndamaathire na nīmethondekeire mūhianano wa gūtwekio.”

¹³ Ningī Jehova akīnjīra atīrī, “Andū aya nīndīmoonete, ngoona atī nī andū momītie ngingo mūno! ¹⁴ Ndekereria, nīguo ndīmaniine na tharie rītwa rīao gūkū thī mūhuro wa riūa. Thuutha wa ūguo njooke ngūtue rūrīrī rūrī hinya na rūrī na andū aingī kūmakīra.”

¹⁵ Nī ūndū ūcio ngīhūndūka ngīkūrūka kuuma kīrīma igūrū o gīkīrīrīmbūkaga mwaki. Nacio ihengere icio igīrī cia kīrīkanīro ciarī moko-inī makwa. ¹⁶ Rīrīa ndaacūthīrīrie, nīndonire atī nīmwehīrie Jehova Ngai wanyu; nī mwethondekeire mūhianano wa gūtwekio ūhaana ta njaū. Nīmwararūrūkīte o narua mūgatiga kūrūmīrīra njīra īrīa Jehova aamwathīte mūrūmagīrīre. ¹⁷ Nī ūndū ūcio ngīnyiita ihengere icio igīrī ngīcirekania kuuma moko-inī makwa, nacio ikīenyūkanga icunjī mūkīionagīra na maitho manyu.

¹⁸ Ningī ngīgūithia thī mbere ya Jehova matukū mīrongo īna, mūthenya na ūtukū; ndiigana kūrīa irio kana ngīnyua maaī, nī ūndū wa mehia marīa mothe mwekīte, mūgeeka maūndū mooru maitho-inī ma Jehova, mūgītūma arakare. ¹⁹ Nīndetigagīra marakara na mang’ūrī ma Jehova, nīgūkorwo nīamūrakarīire o kūigana ūndū angīamūniire. No Jehova nīathikīrīrie o rīngī. ²⁰ Nake Jehova nīarakarīire Harūni o kūigana ūndū angīamūniire, no ihinda rīu, nīndahoeire Harūni o nake. ²¹ Ningī ngīcooka ngīoya kīndū kīu kīanyu kīa wīhia, nakīo nīkīo njaū īyo mwathondekete, na ngīmīcina na mwaki. Ngīcooka ngīmīthethera ngīmīthīa īgītūka mūtutu mūhinyu ta rūkūngū, naruo rūkūngū rūu ngīrūikia karūūi gaathereraga koimīte kīrīma-inī.

²² O na ningī nīmwarakarīrie Jehova mūrī kūu Tabera, na Masa, na Kibirothu-Hataava.

²³ Na rīrīa Jehova aamūtūmire kuuma Kadeshi-Barinea, aamwīrīre atīrī, “Ambatai mūthī mūkegwatīre būrūri ūrīa ndīmūheete.” No nī mwaremeire watho wa Jehova Ngai wanyu. Mūtiigana kūmwīhoka kana kūmwathīkīra. ²⁴ Kuuma rīrīa ndamūmenyire, mūtūūrāga mūremeire Jehova.

²⁵ Nīndegūithirie thī mbere ya Jehova matukū macio mīrongo īna, mūthenya na ūtukū, tondū Jehova nīoigīte atī nīekūmūniina. ²⁶ Ngīhooya Jehova, ngīmwīra atīrī, “Wee Mwathanī Jehova, tiga kūniina andū aya aku, o aya igai rīaku kīūmbe arīa wakūūrīre na ūndū wa hinya waku mūnene, ūkīmaruta būrūri wa Misiri na guoko gwaku kwa hinya. ²⁷ Ririkana ndungata ciaku Iburahīmu, na Isaaka, na Jakubu. Tiga kūrora ūmū wa ngoro cia andū aya, na waganu wao, o na mehia mao. ²⁸ Kwaga ūguo, būrūri ūrīa wee watūrutire ūkoiga atīrī, ‘Tondū Jehova ndangīahotire kūmakinyia būrūri ūrīa aamerīre, na nī tondū nīamamenete-rī, nīkīo aamatwarire werū-inī amooragīre kuo.’ ²⁹ No andū aya nī aku, o igai rīaku kīūmbe, arīa warutire kūu na ūndū wa hinya waku mūnene, na guoko gwaku gūtambūrūkītio.”

10

Ihengere Ihaana ta Iria cia Mbere

¹ Hīndī īyo Jehova akīnjīra atīrī, “Acūhia ihengere igīrī cia mahiga ihaana ta iria cia mbere, ūcooke wambate gūkū kūrī nī kīrīma-inī.

Na ũcooke ũthondeke ithandũkũ rĩa mbaũ. ² Nĩngwandĩka ciugo iria ciaandĩkĩtwo ihengere-inĩ iria cia mbere, iria woragire. Nawe nĩũgũcooka ũciĩkĩre thĩinĩ wa ithandũkũ rĩu rĩa kĩrĩkanĩro.”

³ Nĩ ũndũ ũcio ngĩgĩthondeka ithandũkũ rĩu na mbaũ cia mũtĩ wa mũgaa, na ngĩcũhia ihengere igĩrĩ cia mahiga ihaanaine na iria cia mbere, ngĩambata kĩrĩma-inĩ nguũite ihengere icio igĩrĩ na moko. ⁴ Jehova akĩandĩka Maathani macio Ikũmi ihengere-inĩ icio, o ta ũrĩa maandĩkĩtwo hĩndĩ ya mbere, o marĩa aamwarĩrie kũu kĩrĩma-inĩ arĩ thĩinĩ wa mwaki, mũthenya ũrĩa mwagomanĩte. Jehova agĩcooka akĩnengera ihengere icio. ⁵ Na nĩ ngĩcooka ngĩgarũrũka, ngĩkũrũka, ngiuma kĩrĩma igũrũ, ngĩkĩra ihengere icio ithandũkũ-inĩ rĩu ndaathondekete o ta ũrĩa Jehova aanjathĩte, na nĩho irĩ o na rĩu.

⁶ (Andũ a Isiraeli nĩmathiire rũgendo moimĩte ithima-inĩ cia andũ a Jaakani, magĩkinya Mosera. Kũu nĩkuo Harũni aakuĩrĩre, na nokuo aathikirwo; nake mũriũ Eliazaru agĩtuĩka mũthĩnjĩri-Ngai ithenya rĩake. ⁷ Kuuma kũu magĩthĩ nginya Gudugoda, na magĩcooka magĩthĩ magĩkinya Jotibatha, bũrũri ũrĩ tũrũũ. ⁸ Ihinda-inĩ rĩu Jehova nĩamũrire mũhĩrĩga wa Lawi ũkuuage ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova, na ũrũgamage mbere ya Jehova, ũtungatage na ũrathimanage ũkĩgwetaga rĩitwa rĩake, o ta ũrĩa meekaga ũmũthĩ. ⁹ Kĩu nĩkĩo gĩtũmi kĩa Alawii gũkorwo matarĩ na igai rĩao kĩũmbe gatagatĩ ka ariũ a ithe wao; Jehova nĩwe igai rĩao, o ta ũrĩa Jehova Ngai wanyu aameerire.)

¹⁰ Nĩndaikarire kũu kĩrĩma-inĩ matukũ mĩrongo ĩna, mũthenya na ũtukũ, o ta ũrĩa ndeekĩte hĩndĩ ya mbere, na ihinda rĩrĩ o narĩo Jehova nĩanjiguire. Ndwarĩ wendo wake amũniine. ¹¹ Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Thĩ ũgatongorie andũ aya kũrĩa megũthĩ, nĩguo mathĩ megwatĩre bũrũri ũrĩa nderĩre maithe mao na mwĩhĩtwa atĩ nĩngamahe.”

Mwĩtigagĩrei Jehova

¹² Na rĩrĩ, wee Isiraeli, nĩ ũndũ ũrĩkũ Jehova Ngai waku endaga wĩke, tiga o wĩtigagĩre Jehova Ngai waku, na ũthiiaage na njĩra ciake ciothe, na ũmwendage, na ũtungatagĩre Jehova Ngai waku na ngoro yaku yothe o na muoyo waku wothe, ¹³ na ũmenyagĩrĩre maathani ma Jehova, na kĩrĩra kĩa watho wake wa kũrũmĩrĩrwo ũrĩa ngũkũhe ũmũthĩ nĩguo maũndũ maku magĩrĩre?

¹⁴ Jehova Ngai waku nĩwe mwene igũrũ, o na igũrũ rĩrĩa rĩrĩ kũraya kũu matu-inĩ, o na thĩ no yake na indo ciothe iria irĩ kuo. ¹⁵ No rĩrĩ, o na kũrĩ ũguo, Jehova nĩakenirio nĩ maithe manyu ma tene na akĩmeenda, na akĩmũthuura inyuĩ njiaro ciao harĩ ndũrĩrĩ iria ingĩ ciothe, o ta ũrĩa gũtarĩ ũmũthĩ. ¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio, ruithiai ngoro cianyu na mũtigacooke kũmia ngingo cianyu rĩngĩ. ¹⁷ Nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩwe Ngai wa ngai iria ingĩ, na Mwathani wa aathani, o we Mũrungu ũrĩa mũnene, ũrĩa ũrĩ hinya mũno na wa kũmakania, ũrĩa ũtathutũkanagia, na ndoyaga mahaki. ¹⁸ Nĩarũagĩrĩra ciira wa ciana cia ngoriai na wa atumia a ndigwa, na nĩendaga mũndũ wa kũngĩ, akamũheaga irio na nguo. ¹⁹ O na inyuĩ no nginya mwendage andũ a kũngĩ, nĩgũkorwo o na inyuĩ mwatũire mũrĩ andũ a kũngĩ bũrũri-inĩ wa Misiri. ²⁰ Wĩtigagĩre Jehova Ngai waku na ũmũtungatagĩre. Wĩnyiitanagie nake, na ũkĩhĩta ũgwetage rĩitwa rĩake. ²¹ ũcio nowe ũrĩgoocaga; na nĩwe Ngai waku, ũrĩa wagwĩkĩre maũndũ macio manene na ma kũmakania marĩa weyoneire na maithe maku. ²² Maithe manyu ma tene arĩa maikũrũkire magĩthĩ bũrũri

wa Misiri maarĩ andũ mĩrongo mũgwanja, na rĩu Jehova Ngai waku nĩakũingĩhĩtie o ta njata cia matu-inĩ.

11

Endaga Jehova na Ũmwathĩkagĩre

¹ Endaga Jehova Ngai waku na ũmenyagĩrĩre maũndũ marĩa endaga, arĩ kĩrĩra kĩa watho wake wa kũrũmĩrĩrwo, na mawatho make, na maathani make hĩndĩ ciothe. ² Ririkana ũmũthĩ atĩ ciana ciaku itionire na itiamenyire kũherithania kwa Jehova Ngai waku: o na itionire ũnene wake na guoko gwake kũrĩa kũrĩ hinya, o na guoko gwake gũtambũrũkĩtio; ³ o na ciana iria aaringire, na maũndũ marĩa eekire kũu bũrũri wa Misiri, na kũrĩ Firaũni mũthamaki wa bũrũri wa Misiri, na bũrũri wake wothe; ⁴ na ũrĩa eekire mbũtũ cia ita cia bũrũri wa Misiri, na mbarathi ciao, na ngaari ciao cia ita, na ũrĩa aamahubĩkanirie na maaĩ ma Iria Itune hĩndĩ iyo maathingatanĩte nao, na ũrĩa Jehova aamarehithĩirie mũthiro wa gũtũũra. ⁵ Ciana cianyu ticio cionire ũrĩa aamwĩkĩire mũrĩ kũu werũ-inĩ, nginya rĩrĩa mwakinyire gũkũ; ⁶ o na ũrĩa eekire Dathani na Abiramu, ariũ a Eliabu ũrĩa Mũrubeni, rĩrĩa thĩ yamaathamĩirie kanua kayo marĩ gatagatĩ ka andũ a Isiraeli othe, thĩ ikĩmameria hamwe na nyũmba ciao, na hema ciao, na kĩrĩa gĩothe maarĩ nakĩo. ⁷ No nĩ maitho manyu meeyoneire maũndũ macio mothe manene marĩa Jehova ekĩte.

⁸ Nĩ ũndũ ũcio menyagĩrĩrai maathani mothe marĩa ndĩramũhe ũmũthĩ, nĩgeetha mũgĩe na hinya wa gũtoonya na wa gũtunyana bũrũri ũrĩa mũraringa Rũũĩ rwa Jorodani mũkawĩgwatĩre, ⁹ na nĩgeetha mũgaatũũra matukũ maingĩ bũrũri ũcio Jehova eehĩtire na mwĩhĩtwa atĩ nĩakahe maithe manyu ma tene na njaro ciao, bũrũri ũrĩ bũthi wa iria na ũũkĩ. ¹⁰ Bũrũri ũrĩa mũrathĩĩ mũkaũtunyane ndũhaana ta bũrũri wa Misiri, kũrĩa muumĩte, kũrĩa mwahaandaga mbegũ cianyu na mũgaciunithagĩria maaĩ na magũrũ taarĩ mũgũnda wa mboga. ¹¹ No rĩrĩ, bũrũri ũrĩa mũraringa Rũũĩ rwa Jorodani mũkegwatĩre nĩ bũrũri ũrĩ irĩma na cianda iria inyuuaga maaĩ ma mbura kuuma igũrũ. ¹² Nĩ bũrũri ũmenyagĩrĩrwo nĩ Jehova Ngai wanyu; maitho ma Jehova Ngai wanyu maikaraga maũcũthĩrĩirie kuuma kĩambĩrĩria kĩa mwaka nginya mũthia waguo.

¹³ Nĩ ũndũ ũcio mũngĩathĩkĩra maathani marĩa ndĩramũhe ũmũthĩ mũrĩ na wĩhokeku, na mwendage Jehova Ngai wanyu, na mũmũtungatagĩre na ngoro cianyu ciothe na muoyo wanyu wothe-rĩ, ¹⁴ hĩndĩ iyo nĩngoiria mbura bũrũri wanyu kĩmera kĩayo gĩakinya, mbura ya mũringo na ya gũkũria irio, nĩgeetha mũgaacookagĩrĩria ngano yanyu, na ndibei ya mũhĩhano na maguta. ¹⁵ Nĩngatũma kũgĩe na nyeki ithaka-inĩ nĩ ũndũ wa ng'ombe cianyu, na mũkarĩaga mũkahũũna.

¹⁶ Mwĩmenyagĩrĩrei mũtikanaguucĩrĩrio, mũgarũrũke mũhooe ngai ingĩ na mũciinamĩrĩre. ¹⁷ Mũngĩkaguucĩrĩrio, marakara ma Jehova nĩmakamũũkĩrĩra mamũcine, na nĩakahinga igũrũ nĩgeetha gũtikoire nayo thĩ yage kũruta maciaro, na inyuĩ nĩmũgathira o narua mwehere bũrũri ũcio mwega Jehova aramũhe. ¹⁸ Igaai ciugo ici ciakwa ngoro-inĩ cianyu na meciiria-inĩ manyu; ciohagĩrĩrei moko-inĩ manyu irĩ imenyithia, na mũciohagĩrĩre mothiũ-inĩ manyu. ¹⁹ Cirutagei ciana cianyu, na mũciaragie rĩrĩa mũikarĩte kwanyu mĩciĩ na rĩrĩa mũrathĩĩ na njĩra, na rĩrĩa mũkomete na rĩrĩa muokĩra. ²⁰ Ciandĩkei hingĩro-inĩ cia mĩrango ya nyũmba cianyu o na mũciandĩke ihingo-inĩ cianyu, ²¹ nĩgeetha matukũ

manyu na matukũ ma ciana cianyu maingĩhe kũu bũrũri-inĩ ũcio Jehova eehĩtĩre na mwĩhĩtwa atĩ nĩakahe maithe manyu ma tene; maingĩhe o ta matukũ marĩa igũrũ rĩgũtũũra rĩ igũrũ wa thĩ.

²² Mũngĩmenyerera wega maathani maya mothe ndĩramũhe mũmarũmagĩrĩre, mwendage Jehova Ngai wanyu, na mũthiage na njĩra ciake ciothe na mũikarage mwĩgwatanĩtie nake-rĩ, ²³ hĩndĩ ĩyo Jehova nĩakaingata ndũrĩrĩ icio ciothe ciehere mbere yanyu, na inyuĩ mwĩgwatĩre kũndũ kũu kwa ndũrĩrĩ nene na irĩ hinya kũmũkĩra. ²⁴ Kũndũ guothe kũrĩa mũgaakinyithia makinya manyu gũgaatuĩka kwanyu; bũrũri wanyu ũkoima werũ-inĩ ũkinye Lebanoni, na uume Rũũĩ rwa Farati ũkinye iria-inĩ rĩa mwena wa ithũĩro. ²⁵ Gũtirĩ mũndũ ũkaahota kũmwĩtiiria. O ta ũrĩa aamwĩrĩre, Jehova Ngai wanyu nĩagatũma mwĩtigĩrwo nĩ andũ a bũrũri wothe kũrĩa guothe mũgaathĩ.

²⁶ Atĩrĩrĩ, ũmũthĩ ndĩramũigĩra kĩrathimo mbere yanyu na ngamũigĩra kĩrumi, ²⁷ ndĩramũigĩra kĩrathimo angĩkorwo nĩmũgwathĩkĩra maathani ma Jehova Ngai wanyu marĩa ndĩramũhe ũmũthĩ; ²⁸ na ngamũigĩra kĩrumi angĩkorwo nĩmũrĩagaga gwathĩkĩra maathani ma Jehova Ngai wanyu mũgatiga gũthĩ na njĩra irĩa ngũmwatha ũmũthĩ, na ũndũ wa kũrũmĩrĩra ngai ingĩ, iria mũtooĩ. ²⁹ Rĩrĩa Jehova Ngai wanyu akaamũkinya bũrũri ũrĩa mũrathĩ mũkawĩgwatĩre, nĩmũkanĩrĩra ũhoru wa kĩrathimo kũu kĩrĩma-inĩ kĩa Gerizimu, nakĩo kĩrumi mũheanĩre ũhoru wakĩo kĩrĩma-inĩ kĩa Ebali. ³⁰ O ta ũrĩa mũũĩ, irĩma icio irĩ kũu mũrĩmo wa Rũũĩ rwa Jorodani, mwena wa ithũĩro wa njĩra kwerekera na kũrĩa riũa rĩthũagĩra, gũkuhĩ na mĩtĩ irĩa mĩnene ya More, kũu bũrũri wa andũ a Kaanani arĩa matũũraga Araba gũkuhĩ na Giligali. ³¹ Mũrĩ hakuhĩ kũringa Rũũĩ rwa Jorodani mũtoonye mũkegwatĩre bũrũri ũcio Jehova Ngai wanyu aramũhe. Rĩrĩa mũgaakorwo mũwoete na mũgatũũra kuo-rĩ, ³² menyagĩrĩrai gwathĩkĩra kĩrĩra kĩa watho wa kũrũmĩrĩrwo, na mawatho marĩa ndĩramũhe ũmũthĩ.

12

Handũ Hamwe tu ha Kũhooerwo

¹ Ici nĩcio irĩa cia watho wa kũrũmĩrĩrwo, na mawatho marĩa mwagĩrĩrwo nĩ kũmenyerera mũmarũmagĩrĩre mũrĩ bũrũri ũrĩa Jehova Ngai wa maithe manyu amũheete mũwĩgwatĩre, rĩrĩa rĩothe mũgũtũũra bũrũri-inĩ ũcio. ² Mũkaananga biũ kũndũ guothe kũu igũrũ wa irĩma iria ndaaya na tũrĩma na rungu rwa mũtĩ o wothe mũruru kũrĩa ndũrĩrĩ icio mũkegwatĩra bũrũri wacio ihooyagĩra ngai ciacio. ³ Mũkoinanga igongona ciacio, na mũharaganie mahiga mao marĩa maamũre, na mũcine itugĩ cia Ashera ciacio; mũtemange mĩhianano ya ngai ciao, na mũtharie marĩtwa ma cio mehere kũndũ kũu.

⁴ Mũtikanahoe Jehova Ngai wanyu ta ũrĩa ndũrĩrĩ icio ihooyaga ngai ciacio. ⁵ No rĩrĩ, no nginya mũgaacaria handũ harĩa Jehova Ngai wanyu agaathuura thĩnĩ wa mĩhĩrĩga yanyu yothe, nĩguo haamũrĩrwo rĩtwa rĩake, harĩ gĩkaru gĩake. Hau nĩho mũrĩthiiga; ⁶ na nĩho mũrĩtwaraga maruta manyu ma njino na magongona manyu, na icunjĩ cianyu cia ikũmi na maruta ma mwanya, na kĩrĩa gĩothe mũrĩrutaga kĩa mĩhĩtwa yanyu, o na maruta manyu ma kwĩyendera, na marigithathi ma ndũuru cianyu cia ng'ombe na cia ng'onde. ⁷ Mũrĩ hau mbere ya Jehova Ngai wanyu, inyuĩ na andũ a nyũmba cianyu nĩmũkarĩaga na mũgakenera maũndũ mothe marĩa mũrĩkaga na moko manyu, nĩ ũndũ Jehova Ngai wanyu nĩamũrathimĩte.

⁸ Mütikaneke ta ūrĩa tũreka tũrĩ gũkũ ūmũthĩ, o ūrĩa mũndũ aroona kwagĩrĩire, ⁹ tondũ mütirĩ mũraakinya ūhurũko-inĩ kana igai-inĩ rĩrĩa Jehova Ngai wanyu aramũhe. ¹⁰ No nĩmũkaringa Rũũĩ rwa Jorodani mütũũre bũrũri ūrĩa Jehova Ngai wanyu ekũmũhe ūtuĩke igai rĩanyu, na nĩakamũhurũkia harĩ thũ cianyu ciothe iria imũthiũrũrũkĩirie, nĩgeetha mütũũre mũtarĩ na ūgwati. ¹¹ Hĩndĩ ĩyo handũ harĩa Jehova Ngai wanyu agaathuura haamũrwo ha gũtũũria Rĩitwa rĩake, nĩho mũgaatwaraga indo ciothe iria ngũmwatha mũtwarage: nacio nĩ maruta manyu ma njino, na magongona manyu, na icunjĩ cianyu cia ikũmi na maruta manyu ma mwanya, na indo ciothe njega iria mwĩrĩire Jehova na mwĩhĩtwa. ¹² Na mũrĩ hau, mũkenage mũrĩ mbere ya Jehova Ngai wanyu, inyuĩ ene, na ariũ anyu, na airĩtu anyu, na ndungata cianyu cia arũme na cia andũ-a-nja, na Alawii a kuuma matũũra-inĩ manyu arĩa matarĩ na mĩgũnda kana igai rĩao ene. ¹³ Mwĩmenyererei mütikanarũtĩre magongona manyu ma njino handũ harĩa hothe mũngĩenda. ¹⁴ Marutagĩrei o handũ harĩa Jehova agaathuura mũhĩrĩga-inĩ ūmwe wa mĩhĩrĩga yanyu, nĩho mũgeekagĩra maũndũ marĩa mothe ndĩmwathĩte.

¹⁵ No rĩrĩ, no mũthĩnjĩre nyamũ cianyu itũũra-inĩ rĩanyu o rĩothe na mũrĩre nyama nyingĩ o ūrĩa mũngĩenda, o taarĩ nyama cia thwariga kana cia thiiya, mũrĩre kũringana na kĩrathimo kĩrĩa Jehova Ngai wanyu amũheete. Andũ othe, arĩa marĩ na thaahu o na arĩa matarĩ, no marĩre nyama icio. ¹⁶ No mütikanarĩre thakame; mũitagei thĩ o taarĩ maaĩ. ¹⁷ Mütikanarĩre matũũra-inĩ manyu gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa ngano yanyu, na ndibei ya mũhihano, na maguta, kana marigithathi ma ndũũru cianyu cia ng'ombe na cia ng'onde, kana kĩndũ o gĩothe mwĩhĩtĩte kũrutaga, kana maruta manyu ma kwĩyendera, o na kana maruta ma mwanya. ¹⁸ Handũ ha gwĩka ūguo-rĩ, mũrĩrĩagĩra indo icio mbere ya Jehova Ngai wanyu mũrĩ handũ harĩa Jehova Ngai wanyu agaathuura, inyuĩ ene, na ariũ anyu na airĩtu anyu, na ndungata cianyu cia arũme na cia andũ-a-nja, na Alawii a kuuma matũũra-inĩ manyu, na nĩmũrĩkenagĩra maũndũ mothe marĩa mũrĩkaga na moko manyu mũrĩ mbere ya Jehova Ngai wanyu. ¹⁹ Menyererai mütikanarekererie Alawii hĩndĩ ĩrĩa yothe mũgũtũũra bũrũri ūcio wanyu.

²⁰ Rĩrĩa Jehova Ngai waku agaakwaramĩria bũrũri waku o ta ūrĩa aakwĩrĩire, nawe wende kũrĩa nyama na uuge atĩrĩ, "Nĩngwenda nyama," hĩndĩ ĩyo no ūrĩre nyama nyingĩ o ūrĩa ūngĩenda. ²¹ Kũngĩkorwo handũ harĩa Jehova Ngai waku athuurĩte haamũrĩrwo Rĩitwa rĩake nĩ hakũraihĩrĩirie-rĩ, no ūthĩnje nyamũ kuuma ndũũru-inĩ ciaku cia ng'ombe na cia ng'onde iria Jehova akũheete, ta ūrĩa ngwathĩte, na ūrĩ o kũu matũũra-inĩ maku, no ūrĩre nyama nyingĩ o ūrĩa ūngĩenda. ²² Rĩa nyama icio o ta ūrĩa ūngĩrĩa nyama cia thwariga kana cia thiiya. Andũ arĩa marĩ na thaahu na arĩa matarĩ no marĩre nyama icio. ²³ No ūmenyerere ndũkanarĩre thakame, tondũ thakame nĩyo muoyo, ndũkanarĩanĩre muoyo ūcio na nyama. ²⁴ Ndũkanarĩre thakame; mũite thĩ o ta maaĩ. ²⁵ Ndũkanamĩrĩre, nĩguo maũndũ maku magĩrĩre, o na ma ciana ciaku iria igooka thuutha waku, tondũ ūrĩkoragwo ūgĩlka maũndũ marĩa magĩrĩre maitho-inĩ ma Jehova.

²⁶ No rĩrĩ, nĩũkoya indo ciaku iria nyamũre na kĩndũ kĩrĩa gĩothe wĩhĩtĩte atĩ nĩũkaruta, ūthiĩ handũ harĩa Jehova agaathuura. ²⁷ Rutĩra magongona maku ma njino, ma nyama na ma thakame kĩgongona-inĩ kĩa Jehova Ngai waku. Thakame ĩyo ya magongona macio maku

no nginya ïitwo hau mwena-inĩ wa kĩgongona kĩa Jehova Ngai waku, no nyama no ũcirĩe. ²⁸ Menyerera wathĩkĩre mawatho maya mothe ndĩragwatha, nĩgeetha maũndũ maku na ma ciana ciaku iria igooka thuutha waku maagagĩrĩre hĩndĩ ciothe, tondũ ũrĩkoragwo ũgũka wega na ũrĩa kwagĩrĩre maitho-inĩ ma Jehova Ngai waku.

²⁹ Jehova Ngai waku nĩakeheria mbere yaku ndũrĩrĩ iria ũkirĩrĩ kũhithũkĩra ũcitunye bũrũri. No rĩrĩa ũgaacingata na ũtũũre bũrũri wacio, ³⁰ na ciarĩkia kũniinwo ciehere mbere yaku, wĩmenyerere ndũkanategwo na ũndũ wa gũtuũria ũhoru wa ngai ciacio ũkĩũria atĩrĩ, “Ĩ ndũrĩrĩ ici itungatagĩra ngai ciacio atĩa? Tũgwĩka o ta ũrĩa ciĩkaga.”

³¹ Ndũkanahooe Jehova Ngai waku na njĩra icio ciacio, nĩ ũndũ ikĩhooya ngai icio ciacio, nĩciĩkaga maũndũ mothe marĩa marĩ magigi marĩa Jehova athũire. O na nĩicinaga ariũ ao na airĩtu ao na mwaki marĩ magongona ma ngai ciacio. ³² Tigĩrĩra atĩ nĩ weka maũndũ mothe marĩa ngwathĩte; ndũkanongerere ũndũ kana ũrutarute.

13

Kũhooya Ngai Ingĩ

¹ Mũnabii kana mũroti wa irooto angĩkeyumĩria thĩinĩ wanyu, nake amwĩre ũhoru wa kĩaama kana wa ũrirũ, ² naguo ũhoru ũcio aarĩtie wa kĩaama kana wa ũrirũ wĩkĩke-rĩ, acooke oige atĩrĩ, “Nĩtũrũmĩrĩrei ngai ingĩ (ngai iria mũtooĩ) mũreke tũcihooe,” ³ mũtikanathikĩrĩrie ndeto cia mũnabii ũcio, kana cia mũroti ũcio wa irooto; Jehova Ngai wanyu nĩkũmũgeria aramũgeria amenye kana nĩmũmwendete na ngoro cianyu ciothe na mũoyo yanyu yothe. ⁴ Jehova Ngai wanyu nĩwe mũrĩrũmagĩrĩra, na nĩwe mũrĩitigagĩra. Menyagĩrĩrai maathani make na mũmathĩkagĩre; mũtungatagĩrei na mwĩgwatanagie nake. ⁵ Mũnabii ũcio kana mũroti ũcio no nginya ooragwo, tondũ nĩahunjĩtie ũhoru wa kũremera Jehova Ngai wanyu, ũrĩa wamũrutire bũrũri wa Misiri, akĩmũkũũra kuuma bũrũri wa ũkombo; nĩageretie kũmũgarũra mwehere njĩra ĩrĩa Jehova Ngai wanyu aamwathire mũrũmagĩrĩre. No nginya mũniine ũũru ũcio wehere gatagatĩ-inĩ kanyu.

⁶ Mũrũ wa nyũkwa ũrĩa mũciarĩnĩrwo, kana mũrũguo kana mwarĩguo, kana mũtumia waku ũrĩa wendete, kana mũrataguo ũrĩa mumĩranĩtie ngoro nake angĩkũheenereria, akwĩre atĩrĩ, “Nĩtũthĩ tũkahooe ngai ingĩ” (ngai iria wee kana maithe manyu matooi, ⁷ ngai cia andũ arĩa mamũthiũrũrũkĩrĩrie, marĩ gũkuhĩ, kana marĩ kũraya, kuuma mwena ũmwe wa bũrũri nginya ũrĩa ũngĩ), ⁸ ndũkanetĩkĩre ũhoru ũcio wake, kana ũmũthikĩrĩrie. Ndũkanamũiguĩre tha. Ndũkanamũtĩge arĩ muoyo kana ũmũhithĩrĩre. ⁹ No nginya ũkaamũũraga. Guoko gwaku nĩkuo gũgaakorwo kũrĩ kwa mbere ũhoru-inĩ ũcio wa kũmũũraga, gũcooke kũrũmĩrĩrwo nĩ moko ma andũ arĩa angĩ othe. ¹⁰ Mũhũũrei na mahiga nyuguto nginya akue, nĩ ũndũ nĩageretie kũmũgarũra amũrute njĩra-inĩ ya Jehova Ngai wanyu ũrĩa wamũrutire bũrũri wa Misiri, kuuma bũrũri wa ũkombo. ¹¹ Hĩndĩ ĩyo andũ othe a Isiraeli nĩmakagũra ũhoru ũcio nao nĩmagetigĩra, na gũtirĩ mũndũ gatagatĩ kanyu ũgeeka ũndũ mũũru ta ũcio rĩngĩ.

¹² Mũngĩkagũra ũhoru ũkĩheanwo ũkoniĩ itũũra rĩmwe rĩa marĩa Jehova Ngai wanyu ekũmũhe mũtũũre kuo-rĩ, ¹³ atĩ andũ aaganu nĩmeyumĩrĩtie thĩinĩ wanyu na makahĩtithia andũ a itũũra rĩao njĩra, makameera atĩrĩ, “Nĩtũthiĩ tũkahooe ngai ingĩ” (ngai iria inyuĩ mũtooĩ),

14 hĩndĩ ĩyo no nginya mũkooĩrĩria ũhoro ũcio, na mũũthuthuurie na mũũtuĩrie wega biũ. Mũngĩona nĩguo kũrĩ na kũmenyeke wega atĩ ũndũ ũcio ũrĩ magigi ũguo nĩwĩkĩkĩte thĩnĩ wanyu-rĩ, 15 no nginya mũkooiraga andũ arĩa othe matũũraga itũũra rĩu na rũhiũ rwa njora. Itũũra rĩu nĩmũkarĩniina biũ, mũniine andũ a rĩo o na mahiũ makuo. 16 Mũgaacookanĩrĩria indo ciothe iria ndahe cia itũũra rĩu handũ hamwe o kũu gatagatĩ ga kĩhaaro gĩa itũũra, mũcine itũũra rĩu biũ hamwe na indo ciarĩo cia gũtahwo, ituĩke igongona rĩa njino rĩrutĩirwo Jehova Ngai wanyu. Rĩgaatũũra rĩrĩ rĩanange nginya tene, na rĩtigaakwo rĩngĩ. 17 Gũtirĩ kĩndũ o na kĩmwe kĩa indo icio ituĩrĩirwo kũniinwo gĩgaakorwo kĩrĩ moko-inĩ manyu, nĩgeetha Jehova atige gũcinwo nĩ marakara make mahiũ; nake acooke amũiguĩre tha, na amwĩke maũndũ ma ũtugi, na atũme mũingĩhe, o ta ũrĩa erĩire maithe manyu ma tene na mwĩhitwa, 18 nĩ ũndũ wa gwathĩkĩra Jehova Ngai wanyu na kũmenyerera maathani make mothe marĩa ngũmũhe ũmũthĩ, na gwĩka maũndũ marĩa magĩrĩire maitho-inĩ make.

14

Irio iria itarĩ Thaahu na iria irĩ Thaahu

1 Inyuĩ nĩ inyuĩ ciana cia Jehova Ngai wanyu. Mũtikanetemange* kana mwenjwo ihara ũthiũ-inĩ nĩ ũndũ wa mũndũ mũkuũ, 2 nĩgũkorwo mũrĩ andũ mamũrĩirwo Jehova Ngai wanyu. Kuuma ndũrĩrĩ-inĩ ciothe cia thĩ, Jehova nĩamũthuurĩte mũtuĩke andũ ake a bata.

3 Mũtikanarĩe kĩndũ o nakĩ kĩrĩ thaahu. 4 Ici nĩcio nyamũ iria mwagĩrĩirwo kũrĩa: nĩ ndegwa, na ng'onda, na mbũri, 5 na thwariga, na thiiya, na thwara, na mbũri ya werũ, na ndoo, na ngondi, o na ng'onda cia irĩma-inĩ. 6 No mũrĩe nyamũ o yothe ĩrĩ mahũngũ maatũku na makarekania na nĩcookagia ithagumia. 7 No rĩrĩ, harĩ nyamũ iria ĩcookagia ithagumia kana irĩ mahũngũ maatũku marekanĩtie biũ, mũtikanarĩe ngamĩra, kana mbũkũ, kana ikami. O na gũtuĩka nĩcookagia ithagumia, mahũngũ ma cio ti maatũku, icio irĩ thaahu harĩ inyuĩ. 8 Nayo ngũrwe, o na akorwo mahũngũ mayo nĩmarekanĩtie biũ-rĩ, ndĩcookagia ithagumia; ĩyo ĩrĩ thaahu harĩ inyuĩ. Mũtikanarĩe nyama ciacio kana mũhutie ciimba ciacio.

9 Thĩnĩ wa nyamũ ciothe iria itũũraga maaĩ-inĩ, no mũrĩĩage ĩrĩa yothe ĩrĩ mathagu manyiitaine na ĩrĩ ngaracũ mwĩrĩ. 10 No ĩrĩa yothe ĩtarĩ tũthagu na ngaracũ, mũtikanamĩrĩe; nĩgũkorwo ĩrĩ thaahu harĩ inyuĩ.

11 No mũrĩe nyoni o yothe ĩrĩa ĩtarĩ thaahu. 12 No ici mũtikanarĩe: nderi, na ndiyũ, na ndiyũ iria njirũ, 13 na hũngũ ĩrĩa ndune na mũthemba o wothe wa hũngũ iria njirũ, 14 na mũthemba o wothe wa mahuru 15 na ndundu ĩrĩa ĩrĩ rũhĩa, na ndundu ĩrĩa ĩgambaga, na nyoni ya iria-inĩ ĩrĩa ĩrĩ mathagu maraaya, na mũthemba o wothe wa rwĩgĩ, 16 na gatundu karĩa kanini, na ndundu ĩrĩa nene, o na ndundu ĩrĩa njerũ, 17 na ndundu ya werũ, na rwĩgĩ rũnene rũrĩa rũrĩaga thamaki, na nyoni ya iria-inĩ ĩrĩa ĩrĩ ngingo ndaaya, 18 na karoga-ngunũ, na mũthemba yothe ya cũcũ-wanjoka, na hudihuda, o na rũhuhu.

19 Tũnyamũ tuothe tũrĩa tũrĩ mathagu tũmbũkaga tũrĩ gĩtutu tũrĩ thaahu harĩ inyuĩ, mũtikanatũrĩe. 20 No nyamũ yothe ĩrĩ mathagu na ndĩrĩ thaahu no mũmĩrĩe.

* 14:1 Gwĩtemanga mwĩrĩ rĩarĩ igongona rĩa andũ a Ndũrĩrĩ hĩndĩ ya macakaya.

21 Mütikanarĕ kĭndũ o na kĭrĭkũ kĭrĭa mũgaakora gĭkuĭte. No mũkĭhe mũndũ wa kũngĭ ũrĭa ũtũũraga itũũra-inĩ o rĭothe rĭa matũũra manyu, nake no akĭrĭe, kana ũkĭenderie mũrũrĭrĭ. No inyuĩ mũrĭ andũ maamũrĭrwo Jehova Ngai wanyu.

Mütikanaruge koori na iria rĭa nyina.

Icunjĩ cia Ikũmi

22 Menyererai mũrutage gĭcunjĩ gĭa ikũmi kĭa maciaro mothe ma mĭgũnda yanyu mwaka o mwaka. 23 Rĭagĭrai gĭcunjĩ gĭa ikũmi kĭa ngano yanyu, na ndibei yanyu ya mũhĭhano, na maguta manyu, na marigithathi manyu ma ndũũru cianyu cia ng'ombe na cia mbũri mbere ya Jehova Ngai wanyu mũrĭ handũ harĭa agaathuura ha gũtũũria Rĭitwa rĭake, nĭgeetha mwĭrute gwĭtigĭra Jehova Ngai wanyu hĭndĩ ciothe. 24 No rĭrĭ, handũ hau hangĭkorwo nĭ haraihu mũno, na Jehova Ngai wanyu nĭamũrathimĭte na mũtingĭhota gũkuua gĭcunjĩ kĭanyu gĭa ikũmi mũtware handũ hau (nĭ ũndũ handũ hau Jehova agaathuura ha gũtũũria Rĭitwa rĭake nĭhamũraiĭrĭirie mũno-rĭ), 25 hĭndĩ ĩyo mũgaakũũrania gĭcunjĩ kĭanyu gĭa ikũmi na betha, na inyuĩ mũtware betha ĩyo handũ harĭa Jehova Ngai wanyu agaathuura. 26 Hũthĭrai betha ĩyo na kũgũra kĭrĭa gĭothe mũngĭenda: ng'ombe, kana ng'onde, kana ndibei o na kana kĭndũ kĭgagatie gĭa kũnyua, kana o kĭndũ gĭothe kĭrĭa mũngĭenda. Ningĭ inyuĩ na andũ a nyũmba cianyu mũkaarĭira indo icio o hau mbere ya Jehova Ngai wanyu mũkenete. 27 Na mũtikanarekererie Alawii arĭa matũũraga matũũra-inĩ manyu, nĭgũkorwo matirĭ gĭthaka kana igai rĭao ene.

28 Na rĭrĭ, o mĭaka ĩtatũ yathira, mũrutage icunjĩ cia ikũmi cia uumithio wanyu wothe wa mwaka ũcio, mũgaaciga kũu matũũra-inĩ manyu, 29 nĭgeetha Alawii (arĭa matarĭ agaĭre gĭthaka kana igai rĭao ene), na andũ a kũngĭ, na ciana cia ngoriai, na atumia a ndigwa arĭa matũũraga matũũra-inĩ manyu, magookaga makarĭa na makahũũna, nĭguo Jehova Ngai wanyu amũrathimage wĭra-inĩ wothe wa moko manyu.

15

Mwaka wa Kũrekanĭra Mathiirĭ

1 Na rĭrĭ, mĭaka mũgwanja yathira, no nginya mũkarekanagĭra mathiirĭ. 2 ũndũ ũcio mũrĭwĭkaga ũũ: mũkombithania o wothe nĭarĭrekanagĭra thiirĭ o wothe ũrĭa akombeire Mũisiraeli ũrĭa ũngĭ. Ndakarandũra Mũisiraeli ũrĭa ũngĭ thiirĭ kana mũrũ wa ithe, nĭ ũndũ ihinda rĭa Jehova rĭa kũrekanĭra mathiirĭ nĭrĭhunjanĭirio. 3 No mũrandũre mũndũ wa kũngĭ thiirĭ, no rĭrĭ, no nginya mũrekanĭre thiirĭ o wothe ũrĭa mũrũ wa thoguo arĭ naguo.* 4 No rĭrĭ, gũtiagĭrĭire gũkorwo na mũndũ mũthĭini thĭini wanyu, nĭgũkorwo mũrĭ bũrũri-inĩ ũcio Jehova Ngai wanyu ekũmũhe mũwĭgwatĭre ũtuĭke igai rĭanyurĭ, nĭakamũrathima mũno, 5 angĭkorwo nĭmũgwathĭkĭra Jehova Ngai wanyu biũ, o na mũmenyagĭrĭre kũrũmagĭrĭra maathani maya mothe ngũmũhe ũmũthĭ. 6 Nĭgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĭakamũrathima ta ũrĭa eeranĭire, na nĭmũgakombagĭra ndũrĭrĭ nyingĭ, no inyuĩ mũtigaakombaga harĭ cio. Nĭmũgaathaga ndũrĭrĭ nyingĭ, no cio itikamwathaga.

* 15:3 Andũ a mabũrũri mangĭ matiatigaga kũrĭma mĭgũnda yao mwaka-inĩ wa mũgwanja ta andũ a Isiraeli. Nĭ ũndũ wa gĭtũmi kũu o matiatigaga mbeeca cia kũrĭha thiirĭ.

⁷ Kūngīgaakorwo na mūdū mūthīni gatagatī-inī ka ariū a ithe wanyu itūūra-inī o rīothe kū būrūri-inī ūcio Jehova Ngai wanyu ekūmūherī, mūtikanamūmīrie ngoro, kana mūtūike akarī kūrī mūrū wa ithe wanyu ūcio mūthīni. ⁸ No rīrī, nī kaba mūmūtambūrūkīrie guoko, na mūmūkombithie kīrīa gīothe akaabatario nīkīo. ⁹ Mwīmenyererei mūtikanagīe na meciiria mooru, mūkoiga atīrī: “Mwaka wa mūgwanja, mwaka ūrīa wa kūrekanīra mathiirī ūrī hakuhī,” nīguo mūtikagīe na ngoro njūru, mwage gūtaanahīra mūrū wa ithe wanyu ūrīa ūbataire, kana mwage kūmūhe kīndū. Nake hīndī īyo no akaire Jehova nī ūndū wanyu, na inyuī nīmūkonwo mwīhītie. ¹⁰ Heagai mūdū ta ūcio na ūtaana, na mwīkage ūndū ūcio na ngoro itarī na ūūru; na nī ūndū wa ūguo-rī, Jehova Ngai wanyu nīarīmūrathimaga mawīra-inī manyu mothe, o na maūdū-inī mothe marīa mūrīkaga. ¹¹ Nīkūrīkoragwo na andū athīni hīndī ciothe būrūri-inī. Nī ūndū ūcio ngūmwatha mūtūike ataana kūrī ariū a ithe wanyu, na kūrī andū arīa athīni o na abatari arīa marīkoragwo būrūri-inī wanyu.

Kūrekereria Ndungata

¹² Mūrū wa ithe wanyu Mūhibirania, arī mūdū mūrūme kana mūdū-wa-nja, angīiyendia kūrī we na agūtungatīre mīaka itandatū-rī, mwaka wa mūgwanja wakinya no nginya ūkaamūrekereria athī. ¹³ Na rīrīa ūkaamūrekereria, ndūkanareke athī moko matheri. ¹⁴ Nīūkamūhe indo na ūtaana kuuma rūūru-inī rwaku, o na kuuma kīhūrīro-inī gīaku kīa ngano o na kīhīhīro-inī kīa ndibei. Ūkaamūhe indo kūrīngana na ūrīa Jehova Ngai waku akūrathimīte. ¹⁵ Ririkanaga atī o na we warī ngombo kū būrūri wa Misiri, no Jehova Ngai waku agīgūkūūra. Kīu nīkīo gīatūma ngūhe rīathani rīu ūmūthī.

¹⁶ No rīrī, ndungata yaku īngīgakwīra atīrī, “Nī ndikwenda gūgūtiga,” nī ūndū nīkwendete na īkenda andū a nyūmba yaku, na nī ūndū nīyonaga gwaku gwī kwegarī, ¹⁷ hīndī īyo nīūgakīnyiita mūkuha, ūmītūrīkie gūtū īrī hau mūrango-inī, ītuīke ndungata yaku mūtūūrīre wayo wothe. Ūguo noguo ūgeeka ndungata yaku ya mūdū-wa-nja.

¹⁸ Ndūkone taarī ūndū ūrī hinya kūrekereria ndungata yaku īthī, nī ūndū ūtungata ūrīa īgūtungatīre mīaka īyo itandatū nī ta maita meerī ma mūcaara wa mūdū wa kwandīkwo. Nake Jehova Ngai waku nīarīkūrathimaga maūdū-inī mothe marīa ūrīkaga.

Marigithathi ma Nyamū

¹⁹ Rutagīra Jehova Ngai waku marigithathi mothe ma njamba ku-uma ndūūru-inī ciaku cia ng’ombe na cia mbūri. Ndūkanatware marigithathi maku ma ndegwa wīra-inī, na ndūkanamure marigithathi maku ma ng’ondū guoya. ²⁰ O mwaka, wee na andū a nyūmba yaku nīmūgacirīagīra mbere ya Jehova Ngai waku handū harīa agaathuura. ²¹ Nyamū īngīgakorwo īrī na kaūgū, īkorwo īgīthua kana īrī ndumumu, kana īkorwo na ūūgū o na ūrīkū-rī, mūtikanamīrutīre Jehova Ngai wanyu igongona. ²² Mūkaamīrīra o kū matūūra-inī manyu. No īrīo nī arīa marī na thaahu na arīa matarī na thaahu, o taarī thīiya kana thwariga maraarīa. ²³ No mūtīkarīage thakame; mīitagei thī o ta maaī.

¹ Menyagĩrĩrai mweri wa Abibu na mũkũngũyagĩre Bathaka ya Jehova Ngai wanyu, nĩ ũndũ mweri-inĩ wa Abibu nĩguo aamũrutire bũrũri wa Misiri kũrĩ ũtukũ. ² Nĩmũgathĩnjĩra Jehova Ngai wanyu igongona rĩa Bathaka rĩa nyamũ kuuma rũũru-inĩ rwanyu rwa mbũri kana rwa ng'ombe, mũcithĩnjĩre handũ harĩa Jehova agaathuura ha gũtũũria Rĩitwa rĩake. ³ Mũtikanamĩrĩanĩrie na mĩgate mũkĩre ndawa ya kũimbia, no ihinda rĩa mĩthenya mũgwanja mũrĩe mĩgate ĩtarĩ mĩimbie, arĩ yo mĩgate ya mĩnyamaro, nĩ ũndũ mwoimire bũrũri wa Misiri na ihenya, na nĩgeetha matukũ-inĩ mothe ma muoyo wanyu mũririkanage mũthenya ũcio mwoimire bũrũri wa Misiri. ⁴ Ihinda rĩa mĩthenya mũgwanja mũtikanakorwo mũrĩ na ndawa ya kũimbia bũrũri-inĩ wanyu wothe. Mũtikanareke nyama o ciothe cia iria mũkũruta igongona hwaĩ-inĩ wa mũthenya wa mbere iraare nginya rũciinĩ.

⁵ Mũtikanathĩnjĩre igongona rĩa Bathaka itũũra-inĩ o rĩothe kũrĩa Jehova Ngai wanyu ekũmũhe, ⁶ tiga o harĩa agaathuura ha gũtũũria Rĩitwa rĩake. Hau nĩho mũkaarutĩra igongona rĩa Bathaka hwaĩ-inĩ rĩrĩa riũa rĩthũaga, rĩtuĩke rĩa kũririkana ihinda rĩrĩa mwoimire bũrũri wa Misiri. ⁷ Mũkaarĩhĩhĩria na mũrĩrĩre handũ hau Jehova Ngai wanyu agaathuura. Ningĩ kwarooka gũkĩa mũcooke hema-inĩ cianyu. ⁸ Ihinda rĩa mĩthenya ĩtandatũ mũkaarũaga mĩgate ĩtarĩ mĩimbie, naguwo mũthenya wa mũgwanja mũgĩe na kũngano kĩamũrĩrwo Jehova Ngai wanyu, na mũtikarute wĩra o na ũrĩkũ.

Gĩathĩ gĩa Ciumia

⁹ Taragai ciumia mũgwanja kuuma mwambĩrĩria kũgetha ngano ĩrĩa ĩtarĩ ngethe. ¹⁰ Mũcooke mũkũngũire Gĩathĩ gĩa Ciumia nĩ ũndũ wa Jehova Ngai wanyu, na ũndũ wa kũruta maruta ma kwĩyendera maringaine na irathimo iria Jehova Ngai wanyu amũrathimĩte nacio. ¹¹ Na mũkenagĩre Jehova Ngai wanyu mũrĩ handũ harĩa agaathuura ha gũtũũria Rĩitwa rĩake, inyuĩ, na ariũ anyu, na airĩtu anyu, na ndungata cianyu cia arũme na cia andũ-a-nja, na Alawii arĩa marĩ matũũra-inĩ manyu, na andũ a kũngĩ, na ciana cia ngoriai, o na atumia a ndigwa arĩa matũũranagia na inyuĩ. ¹² Ririkanai atĩ mwarĩ ngombo kũu bũrũri wa Misiri, na mũrũmagĩrĩre wega irĩra icio cia watho wa kũrũmĩrĩrwo.

Gĩathĩ gĩa Ithũnũ

¹³ Kũngũyagĩrai Gĩathĩ gĩa Ithũnũ mĩthenya mũgwanja thuutha wa gũcookereria maciaro marĩa moimĩte ihuhĩro-inĩ cianyu cia ngano, na ihihĩro-inĩ cianyu cia ndibei. ¹⁴ Kenagĩrai Gĩathĩ kũu kĩanyu, inyuĩ, na ariũ anyu, na airĩtu anyu, na ndungata cianyu cia arũme na cia andũ-a-nja, na Alawii, na andũ a kũngĩ, na ciana cia ngoriai, o na atumia a ndigwa arĩa matũũraga matũũra-inĩ manyu. ¹⁵ Kũngũyagĩrai Gĩathĩ kũu kĩamũrĩrwo Jehova Ngai wanyu ihinda rĩa mĩthenya mũgwanja mũrĩ handũ hau Jehova agaathuura. Nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩakamũrathima magetha-inĩ manyu mothe, na mawĩra-inĩ mothe ma moko manyu, nakĩo gĩkeno kĩanyu nĩgĩkaiganĩra.

¹⁶ Arũme othe anyu no nginya makeyumĩria mbere ya Jehova Ngai wanyu maita matatũ o mwaka marĩ handũ hau agaathuura: hĩndĩ ya Gĩathĩ kĩa Mĩgate ĩtarĩ Mĩimbie, na ya Gĩathĩ gĩa Ciumia, na ya Gĩathĩ gĩa Ithũnũ. Gũtikanagĩe mũndũ ũkoimĩra mbere ya Jehova moko matheri: ¹⁷ O ũmwe wanyu no nginya akarehaga kĩheo kĩringaine na ũrĩa Jehova Ngai wanyu amũrathimĩte.

Aciiri

¹⁸ Mūgaathuura aciiri, o na anene a o mūhīrīga kuuma mīhīrīga-inī yothe yanyu o itūūra-inī o rīothe Jehova Ngai wanyu ekūmūhe, nao nīmagatuagīra andū ciira wega. ¹⁹ Mūtikanahotomie ciira kana mūgīe na gūthutūkania. Mūtikanamūkīre ihaki, nīgūkorwo ihaki nīrītūmaga maitho ma mūndū mūgīe matuīke matumumu, na rīkoogomia ciugo cia mūndū ūrīa mūthingu. ²⁰ Rūmagīrīrai kīhoto kīo giiki, nīgeetha mūtūire muoyo na mwīgwatīre būrūri ūrīa Jehova Ngai wanyu ekūmūhe.

Kūhooya Ngai Ingī

²¹ Mūtikanahaande gītugī kīa Ashera mwena-inī wa kīgongona kīrīa mūgaathondeka Jehova Ngai wanyu, ²² na mūtikanaake ihiga rīa kūhooyagwo, nīgūkorwo Jehova Ngai wanyu nīathūire maūndū macio.

17

¹ Mūtikanarutīre Jehova Ngai wanyu igongona rīa ndegwa kana rīa ng' Ondu īrī na kaūgū kana ūgū, nīgūkorwo ūndū ūcio ūrī thaahu harī Jehova.

² Mūndū mūrūme kana mūndū-wa-nja ūtūūranagia na inyuī itūūra-inī rīmwe rīa kūrīa Jehova ekūmūhe, angīoneka agīka ūūru maitho-inī ma Jehova Ngai wanyu na ūndū wa gūthūkia kīrīkanīro gīake, ³ na agakararia rīathani rīakwa akahooya ngai ingī, na agaciinamīrīra kana akainamīrīra rīūa, kana mweri, kana njata cia matu-inī, ⁴ na mūmenyithio ūhoru ūcio-rī, hīndī iyo no nginya mūgaatuīria ūhoru ūcio wega. Kūngīkorwo ūhoru ūcio nī wa ma, na hakorwo na ūira atī ūndū ūcio ūrī thaahu nīwīkītuo thīnī wa Isiraēli, ⁵ oyai mūndū mūrūme kana mūndū-wa-nja ūcio wīkīte ūndū ūcio mūūru mūmūtware kīhingo-inī gīa itūūra rīanyu inene na inyuī mūmūhūre na mahiga nyuguto nginya akue. ⁶ Na ūndū wa ūira wa andū eerī kana atatū, mūndū no oragwo, no gūtīrī mūndū ūkooragwo na ūndū wa ūira wa mūndū ūmwe. ⁷ Moko ma aira acio no nginya makorwo marī ma mbere ūhoru-inī ūcio wa kūmūūraga, na thuutha ūcio marūmīrīrwo nī moko ma andū arīa angī othe. No nginya mūniine ūūru ūcio wehere gatagatī-inī kanyu.

Magooti ma Ciira

⁸ Kūngīkaagīa maciira magooti-inī manyu mūtangīhota gūtua, marī ma ūiti wa thakame, o na ma gūtūithania mūndū na mūndū ūrīa ūngī, kana mūndū ūhūūrīte ūrīa ūngī, matwaragei handū harīa Jehova Ngai wanyu agaathuura. ⁹ Thīī kūrī Alawīi arīa athīnjīri-Ngai, na kūrī mūtūithania ciira ūrīa ūrī wīra-inī ihinda rīu. Mūmoorie ūhoru ūcio nao mamuonie ūrīa ciira ūcio wagīrīire gūtūuo. ¹⁰ No nginya mwīke kūringana na matua marīa makaamūhe mūrī handū hau Jehova agaathuura. Menyagīrīrai mwīkage ūrīa wothe marīmwathaga mwīke. ¹¹ Īkagai kūringana na watho ūrīa mamūrūtīte, na mūrūmīrīre matua mao marīa mekūmūhe. Mūtikanehūgūre mwena wa ūrīo kana wa ūmotho, mūtigane na ūrīa mamwīrīte. ¹² Mūndū ūrīa ūngīonania kūnyarara mūtūithania ciira kana mūthīnjīri-Ngai, ūrīa ūrūgamaga agītungatīra Jehova Ngai wanyu, no nginya ooragwo. No nginya mūniine ūūru ūcio wehere Isiraēli. ¹³ Andū othe nīmakaigua ūhoru ūcio nao metigīre, na matigacooka gūkorwo marī na kīnyararo rīngī.

Mūthamaki

¹⁴ Rīrīa mūgaathiī būrūri ūrīa Jehova Ngai wanyu ekūmūhe, na mūkorwo mūwīgwatīre na mūgaatūūra kuo, na muuge atīrī, "Rekei tūgīe

na mũthamaki witũ ta ndũrĩrĩ iria ciothe itũthiũrũrũkĩirie," ¹⁵ Menyererai wega mũgaathuura mũthamaki ũrĩa Jehova Ngai wanyu amwamũrĩire. No nginya akoima gatagatĩ-inĩ ka ariũ a ithe wanyu. Mũtigathuure mũndũ wa kũngĩ atuĩke mũthamaki wanyu, mũndũ ũtarĩ mũrũ wa thoguo Mũisiraeli. ¹⁶ Mũthamaki ũcio, o nake ndakaneingĩhĩrie mbarathi, kana atũme andũ macooke bũrũri wa Misiri makamũgĩrĩire ingĩ, nĩgũkorwo Jehova amwĩrĩte atĩrĩ, "Mũtikanacooke na thuutha, mũgere njĩra iyo rĩngĩ." ¹⁷ Nake ndakanahikie atumia aingĩ, nĩguo ngoro yake ndĩkanagarũrũke. Ningĩ ndakaneingĩhĩrie betha na thahabu.

¹⁸ Rĩrĩa agaakarĩra gĩtĩ gĩake kĩa ũthamaki, akoya ibuku rĩa gĩkũnjo, eyandĩkĩre watho ũyũ, aũrutĩte ibuku-inĩ rĩrĩa riumĩte harĩ athĩnjĩri-Ngai, arĩ o Alawii. ¹⁹ Narĩo ibuku rĩu nĩaikarage narĩo, arĩthomage matukũ marĩa mothe egũtũũra muoyo nĩguo erutage gwĩtigĩra Jehova Ngai, na arũmagĩrĩre wega ciugo ciothe cia watho ũyũ na irĩra cia watho wa kũrũmagĩrĩrwo, ²⁰ na ndagetuage mwega gũkĩra ariũ a ithe agarũrũke mwena wa ũrĩo kana wa ũmotho atigane na watho. Hĩndĩ iyo, we na njiaro ciake nĩmagathamaka ihinda iraya ũthamaki-inĩ wake kũu Isiraeli.

18

Maruta nĩ ũndũ wa Athĩnjĩrĩ-Ngai na Alawii

¹ Athĩnjĩri-Ngai, arĩa Alawii, hamwe na mũhĩrĩga ũcio wothe wa Lawi, matikagĩa na gĩthaka kana igai hamwe na andũ a Isiraeli arĩa angĩ. Magaatũũragio nĩ indo iria irutĩrwo Jehova cia igongona rĩa njino, nĩgũkorwo rĩu nĩrĩo igai rĩao. ² Matikagaya igai gatagatĩ ka ariũ a ithe wao; nĩgũkorwo Jehova nĩwe igai rĩao, o ta ũrĩa aamerĩire.

³ Indo ici nĩcio athĩnjĩri-Ngai magĩrĩrwo nĩ kũheagwo ciumĩte kũrĩ andũ arĩa marĩrutaga igongona rĩa ndegwa kana rĩa ng'ondũ: nĩ guoko, na thĩia cieri, na nyama cia nda. ⁴ No nginya mũmaheage maciaro ma mbere ma ngano yanyu, na ma ndibei yanyu ya mũhĩhano, na maguta, o na guoya wa mbere wa ng'ondũ cianyu cienjwo, ⁵ nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩamathuurĩte hamwe na njiaro ciao kuuma harĩ mũhĩrĩga yanyu yothe, nĩgeetha marũgamage magatungataga thĩinĩ wa Rĩitwa rĩa Jehova hĩndĩ ciothe.

⁶ Mũlawii angĩthaama, oime kũrĩa atũũraga itũũra-inĩ rĩmwe rĩa matũũra manyu thĩinĩ wa Isiraeli, na oke endete mũno gũkinya handũ harĩa Jehova agaathuura-rĩ, ⁷ no atungate thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Jehova Ngai wake, o ta Alawii arĩa angĩ arĩa matungataga hau mbere ya Jehova. ⁸ Nake akaagaĩrwo indo ciiganaine na cia arĩa angĩ, o na gũtuĩka nĩamũkĩrĩte mbeeca ciumanĩte na kwendia indo cia nyũmba yao.

Mĩtugo ĩrĩa ĩrĩ Magigi

⁹ Rĩrĩa mũgaathiĩ bũrũri ũrĩa Jehova Ngai wanyu ekũmũhe, mũtikanerute maũndũ ma kwĩgerekania na mũthĩire ĩrĩa ĩrĩ magigi ya ndũrĩrĩ iria irĩ kuo. ¹⁰ Rekei gũtikanoneke mũndũ thĩinĩ wanyu ũkũruta igongona rĩa gũcina mũrĩũ kana mwarĩ, kana ũkũragũra, kana ũkũrogana, kana mũtuĩria wa nyoni ya mũndũ, kana mũndũ-mũgo, ¹¹ kana mũrogani wa ithitũ, kana mũndũ ũrĩ na maroho ma kũragũra, kana mũrogi, o na kana mũndũ ũkaragũra na maroho ma andũ akuũ. ¹² Mũndũ ũrĩa wĩkaga maũndũ macio nĩonagwo arĩ magigi nĩ Jehova, na nĩ ũndũ wa maũndũ macio marĩ magigi, nĩkĩo Jehova Ngai wanyu ekũrutũrũra ndũrĩrĩ icio ciehere mbere yanyu. ¹³ Inyuĩ no nginya mũtuĩke andũ matarĩ ũcuuke mbere ya Jehova Ngai wanyu.

Münabii

¹⁴ Ndūrīrī iria mūgaatunya būrūri-rī, nīthikagīrīria arogi na andū arīa maragūraga. No inyuī, Jehova Ngai wanyu ndamwītīkīrītīe gwīka ūguo.

¹⁵ Jehova Ngai wanyu nīakamūtūmīra mūnabii o ta nī kuuma harī ariū a thoguo. No nginya mūmūiguage. ¹⁶ Nīgūkorwo ūguo nīguo mworirie Jehova Ngai wanyu mūrī kūu Horebu mūthenya ūrīa muonganīte, rīrīa mwoigire atīrī, “Ndūkareke tūigue mūgambo wa Jehova Ngai witū, kana tuone mwaki ūcio mūnene rīngī, nīgeetha tūtīgakue.”

¹⁷ Jehova aanjīrīre atīrī: “Ūguo moiga nī wega. ¹⁸ Nīngamarahūrīra mūnabii o tawe oime thīnī wa ariū a ithe wao; na nīngēkīra ciugo ciakwa kanua gake, nake nīakameera ūrīa wothe ngaamwatha. ¹⁹ Mūndū o wothe ūkaarega kūigua ciugo ciakwa iria mūnabii ūcio akaaria thīnī wa rītwa rīakwa-rī, nī mwene nī nī ngamūūria ūhorō ūcio. ²⁰ No rīrī, mūnabii ūrīa ūkaaria ūndū o na ūrīkū na mwīgerero akīgwetaga rītwa rīakwa, oige ūndū itamwathīte, kana mūnabii ūrīa ūkaaria akīgwetaga rītwa rīa ngai ingī, no nginya akooragwo.”

²¹ Mwahota kwīyūria atīrī, “Tūngīkīmenya atīa rīrīa ndūmīrīri itaarītio nī Jehova?” ²² Ūndū ūrīa mūnabii angīaria rītwa-inī rīa Jehova, naguo ūndū ūcio wage kuoneka kana kūhinga, īyo nī ndūmīrīri itaarītio nī Jehova. Mūnabii ūcio aarītīe na mwīgerero. Mūtikanamwītīgīre.

19*Matūūra ma Kūūrīrwo*

¹ Rīrīa Jehova Ngai wanyu agaakorwo aniinīte ndūrīrī iria ekūmūhe būrūri wacio, na rīrīa na inyuī mūgaakorwo mūrīkītīe kūingata ndūrīrī icio, na mūgaatūūra matūūra ma cio na nyūmba ciacio, ² hīndī īyo nīmūkamūra matūūra matatū marī handū gatagatī ka būrūri ūrīa Jehova Ngai wanyu ekūmūhe mūwīgwatīre. ³ Mūgaathondeka barabara cierekeire matūūra macio, naguo būrūri ūcio Jehova ekūmūhe ūtuīke igai rīanyu, mūwatūre icunjī ithatū, nīgeetha mūndū o wothe ūngīūruga mūndū oragīre kuo.

⁴ Ūyū nīguo watho ūkoniī mūndū ūrīa ūngīūruga mūndū ūngī na oorīre kuo nīguo ahonokie muoyo wake, nake nī mūndū ūrīa ūngīūruga mūndū wa itūūra rīake ataciirīre gwīka ūndū ūcio, na akorwo ndaamūthūire mbere īyo. ⁵ Ta rīrīa mūndū angīthīi mūtītū marī na mūndū wa itūūra rīake makoine ngū, na akīhiūria ithanwa ateme mūtī-rī, ithanwa rīrūke, rīrūūge, rīringe mūndū ūcio wa itūūra rīake, rīmūūrage. Mūndū ūcio no orīre itūūra rīmwe rīa macio nīguo ahonokie muoyo wake. ⁶ Angīaga gwīka ūguo-rī, mūrīhanīria wa thakame ahota gūthingatana nake arī na marakara amūnyīite, angīkorwo itūūra rīa kūūrīrwo nīrīrahīrīrie mūno, amūūrage o na gūtuīka ndagīrīire kūūrāgwo nī ūndū ndaathūire mūndū ūcio mbere īyo. ⁷ Kīu nīkīo gītūmi kīrīa gīatūma ndīmwathe mwīyamūrīre matūūra manene matatū ma kūūrīrwo.

⁸ Jehova Ngai wanyu angīkongerera mīhaka ya būrūri wanyu o ta ūrīa erīire maithe manyu na mwīhītwa, amūhe būrūri wothe ūrīa aamerīire, ⁹ nī ūndū wa ūrīa mūgaakorwo mūmenyereire wega maathani maya ndīramwatha ūmūthī, atī mwendage Jehova Ngai wanyu, na mūthiage na nīra ciake hīndī ciothe, hīndī īyo nīmūkamūra matūūra mangī matatū ma kūūrīrwo. ¹⁰ Mūgeeka ūguo nīgeetha gūtikanaitwo thakame ya mūndū ūtarī na ūūru būrūri-inī wanyu, ūrīa Jehova Ngai wanyu ekūmūhe ūtuīke igai rīanyu, na ningī nīgeetha mūtīkagīe na mahītia ma gūita thakame.

11 No mündũ angĩkorwo athũire mündũ wa itũũra rĩake, nake amuoherie njĩra-inĩ, amũtharĩkĩre amũũrage, acooke orĩre itũũra-inĩ rĩmwe rĩa macio-rĩ, 12 athuuri a itũũra rĩake nĩmakamũtũmanĩra, arehwo kuuma kũu itũũra-inĩ, mamũneane kũrĩ mũrĩhanĩria wa thakame nĩguo ooragwo. 13 Mũtikanamũiguĩre tha. No nginya mũniine wĩhia wa ũiti wa thakame ĩtarĩ na ũũru bũrũri-inĩ wa Isiraeli, nĩgeetha maũndũ manyu magĩrĩre.

14 Mündũ ndakaneherie ihiga rĩa mũhaka rĩa mündũ ũrĩa mariganĩtie, rĩrĩa rĩahaandirwo nĩ arĩa maarĩ mbere yanyu igai-inĩ rĩrĩa mũkaamũkĩra bũrũri-inĩ ũrĩa Jehova Ngai wanyu ekũmũhe mũwĩgwatĩre.

Aira

15 Mũira ũmwe ti mũiganu wa gũtũma mündũ atuĩrwo nĩ ũndũ wa ngero kana wa ihĩtia rĩrĩa angĩkorwo ekĩte. No nginya ũhoru ũtuuo nĩ wa ma na ũndũ wa ũira wa andũ eerĩ kana atatũ.

16 Mũira ũrĩ na rũthũũro angĩrũgama gũthitangĩra mündũ ngero, 17 andũ acio eerĩ magĩte na ngarari, no nginya marũgame harĩ Jehova, mbere ya athĩnjĩri-Ngai na aciirithania arĩa magaakorwo makĩruta wĩra ihinda-inĩ rĩu. 18 Aciirithania acio no nginya matuĩrie ũhoru na kĩyo, na mũira ũcio angĩoneka nĩ wa maheeni, nĩaraigĩrĩra mũrũ wa ithe kĩgeenyoro-rĩ, 19 hĩndĩ ĩyo mũmwĩke o ta ũrĩa aciirĩre gwĩka mũrũ wa ithe. No nginya mũniine ũũru ũcio thĩinĩ wanyu. 20 Andũ arĩa angĩ nĩmakaigua ũhoru ũcio nao metigĩre, naguo ũndũ ũcio mũũru ndũgacooka gwĩkwo rĩngĩ thĩinĩ wanyu. 21 Mũtikanaigua tha; muoyo uumage muoyo, na riitho riimage riitho, na igege riimage igege, na guoko kuumage guoko, o na kũgũrũ kuumage kũgũrũ.

20

Gũthĩ Mbaara-inĩ

1 Rĩrĩa mũgaathiĩ kũrũa na thũ cianyu na muone irĩ na mbarathi na ngaari cia ita na mbũtũ cia ita nyingĩ gũkĩra cianyu, mũtikanaciĩtigĩre, nĩ ũndũ Jehova Ngai wanyu, ũrĩa wamũrutire bũrũri wa Misiri, agaakorwo hamwe na inyuĩ. 2 Rĩrĩa mũgaakorwo mũkuhĩrĩrie gũthĩ mbaara, mũthĩnjĩri-Ngai nĩagakuhĩrĩria mbũtũ cia ita na aciarĩrie. 3 Aciĩre atĩrĩ, “Thikĩrĩria wee Isiraeli, ũmũthĩ nĩ ũgũthĩ mbaara-inĩ ũkarũe na thũ ciaku. Ndũgakue ngoro kana wĩtigĩre na ndũkamake kana ũinaine ũrĩ mbere yacio. 4 Nĩgũkorwo Jehova Ngai waku nĩwe ũgũtwarana nawe nĩguo akũrũrĩre kũrĩ thũ ciaku, akũhootanĩre.”

5 Anene nao nĩmakooria mbũtũ ya ita atĩrĩ: “Nĩ harĩ mündũ wakĩte nyũmba njerũ na ndamĩrugũrĩtie? Nĩarekwo acooke mũciĩ, ndagakuĩre mbaara-inĩ, nake mündũ ũngĩ atuĩke wa kũmĩrugũria. 6 Nĩ harĩ mündũ ũhaandĩte mũgũnda wa mĩthabibũ na ndambĩrĩrie gũkenera matunda maguo? Nĩarekwo ainũke ndagakuĩre mbaara-inĩ nake mündũ ũngĩ atuĩke wa gũkenera matunda macio. 7 Nĩ harĩ mündũ marĩkanĩire na mündũ-wa-nja atĩ nĩekũmũhikia na ndamũhikĩtie? O nake nĩ ainũke ndagakuĩre mbaara-inĩ nake mündũ-wa-nja ũcio ahikio nĩ mündũ ũngĩ.” 8 Ningĩ anene nĩmagacooka morie atĩrĩ, “Nĩ harĩ mündũ ũretigĩra kana agakua ngoro? ũcio nĩarekwo ainũke nĩgeetha ariũ a ithe o nao matigakue ngoro.” 9 Rĩrĩa anene makaarĩkia kwarĩria mbũtũ cia ita-rĩ, nĩmagathuura anene a ita a gũtongoria mbũtũ icio.

10 Rĩrĩa mũkaambata mũkahũũre itũũra inene, mũkaamba kũũria andũ a rĩo metĩkĩre kũgĩe thayũ. 11 Mangĩgetĩkĩra na mahingũre ihingo ciao-rĩ, andũ a itũũra rĩu othe magaatuĩka a kũrutithio wĩra na hinya,

mamûrutagîre wîra. ¹² Mangîkaarega kûgîe thayû na mambîrîrie kûrûa na inyuî, mûgaathiûrûrûkîria itûûra rîu. ¹³ Rîrîa Jehova Ngai wanyu akaarîneana moko-inî manyu-rî, mûkooraga arûme othe arîa marî thîinî warîo. ¹⁴ No ha ûhoro wa andû-a-nja, na ciana, na mahiû, o na kindû kîrîa kîngî gîothe kîrî thîinî wa itûûra rîu, no mûcitahe ituîke cianyu. Na rîrî, no mûhûthîre indo icio Jehova Ngai wanyu amûheete kuuma kûrî thû cianyu. ¹⁵ Ûguo nîguo mûgeeka matûûra manene mothe marîa marî kûraya na kûrîa mûrî no ti ma ndûrîrî iria irî gûkuhî na inyuî.

¹⁶ No rîrî, thîinî wa matûûra manene ma ndûrîrî marîa Jehova Ngai wanyu ekûmûhe matuîke igai rîanyu, mûtikanatigie kindû o nakî, kîhihagia kana kîrî muoyo. ¹⁷ Mûkaamaniina biû; andû a Ahiti, na Aamori, na Akaanani, na Aperizi, na Ahivi, na Ajebusi o ta ûrîa Jehova Ngai wanyu aamwathîte. ¹⁸ Kwaga ûguo nîmakamûruta kûrûmîrîra maûndû mothe marî magigi marîa mekaga makîhooya ngai ciao, na inyuî nîmûkehîria Jehova Ngai wanyu.

¹⁹ Mûngîgaakorwo mûthiûrûrûkîrie itûûra ihinda iraaya, mûkîrîhûûra nîguo mûrîtahe, mûtikanathûkangie mîti yarîo na kûmîtemanga na ithanwa, nî ûndû no mûrîe matunda mayo. Mûtikanamîteme. Mîti ya gîthaka îkîrî andû, atî nîguo mûmîthiûrûrûkîrie? ²⁰ No rîrî, no mûteme mîti îrîa mûkûmenya atî ti ya matunda, na mûmîtûmîre gwîthondekera mwîgitio wa rûirigo nginya itûûra rîu rîrarûa na inyuî rîgwe.

21

Horohio ya Gîkuû gîtoîo Mûûragani

¹ Mûndû angîkooneka oragîtwo, na akorwo akomete gîthaka-inî kûu bûrûri ûcio Jehova Ngai wanyu ekûmûhe mûwîgwatîre, na kwage kûmenyeka mûndû ûrîa ûmûûragîte-rî, ² athuuri anyu na aciirithania nîmakomagara magathime itîina rîa kuuma harîa mwîrî ûrî nginya matûûra-inî marîa marî hakuhî nago. ³ Ningî athuuri a itûûra rîrîa rîkûhîrîrie mûno na harîa mwîrî ûcio ûrî nîmakanyîta moori îtarî yarutithio wîra na îtarî yohwo icooki, ⁴ nao mamîkûrûkie gîtuamba-inî gîtarî kîarîmwo kana gîkahaandwo, na kîrî na karûûî gegûtherera. Nîmakoinîra moori îyo ngingo kûu gîtuamba-inî kûu. ⁵ Nao athînjîri-Ngai, o acio ariû a Lawi, nîmakeyumîria nîgûkorwo Jehova Ngai wanyu nîamathuurîte nîguo matungatage na makarathimana makîgwetaga rîitwa rîa Jehova na magatuithanagia maciira ma andû arîa marî na ngarari o na ma andû maangîrûa. ⁶ Ningî athuuri othe a itûûra rîrîa rîkûhîrîrie mûno harîa mwîrî ûcio ûrî nîmagethamba moko* igûrû rîa moori îyo yunîtwo ngingo o kûu gîtuamba-inî, ⁷ na moige atîrî, “Moko maitû tîmo maaitire thakame îno, o na kana maitho maitû makîona ûndû ûcio ûgîkwo. ⁸ Îtîkîra horohio îno nî ûndû wa andû aku a Isiraeli, arîa Wee Jehova ûkûûrîte, na ûtîge kûmatua ahîtia ûndû-inî wa thakame îno ya mûndû ûtarî na ûûru.” Nayo thakame îyo îitîtwo nîkahoroherio. ⁹ Nî ûndû ûcio nîmûgetheria ihîtia-inî rîu rîa gûita thakame ya mûndû ûtarî na ûûru, kuona atî nîmwîkîte ûndû ûrîa wagîrîire maitho-inî ma Jehova.

Kûhikia Mûndû-wa-Nja Mûtahe

¹⁰ Rîrîa mûngîthîi kûrûa na thû cianyu, nake Jehova Ngai wanyu acirekererie moko-inî manyu mûcitahe-rî, ¹¹ mûngîcooka muone thîinî wa andû acio atahe harî na mûndû-wa-nja mûthaka na ûmwe wanyu aguucîrîrio

* **21:6** Gwîthamba moko kwarî ûndû wa kuonania atî mûndû ndaarî na ihîtia rîa ûragani.

nĩwe, no amũhikie atuĩke mũtumia wake. ¹² Nĩakamũinũkia gwake mũciĩ acooke atũme enjwo mũtwe na arenge ndwara ¹³ na arute nguo iria eekĩrĩte rĩrĩa aatahagwo. Thuutha wa gũikara gwake mũciĩ na acakaĩre ithe na nyina ihinda rĩa mweri mũgima-rĩ, hĩndĩ ĩyo no athĩ harĩ we, atuĩke mũthuuri wake nake atuĩke mũtumia wake. ¹⁴ Angĩkaaga gũkenio nĩwe, nĩakamwĩtĩkĩria athĩ o kũrĩa guothe angĩenda. Ndakanamwendie kana amũtue ngombo, kuona atĩ nĩamwagithĩtie gĩtĩo.

Kĩhotoo kĩa Mwana wa Irigithathi

¹⁵ Mũndũ angĩkorwo na atumia eerĩ, na akorwo endete ũmwe na akaaga kwenda ũcio ũngĩ, na eerĩ mamũciarĩre ciana cia ihĩ, no mwana wa irigithathi akorwo nĩ wa mũtumia ũrĩa atendete-rĩ, ¹⁶ angĩkorwo akĩgaĩra ariũ ake indo, ndakanaheane kĩhotoo kĩa irigithathi kũrĩ mũriũ wa mũtumia ũrĩa eendete, handũ ha kũhe mũriũ ũrĩa arĩ we irigithathi kũna, mũriũ ũcio wa mũtumia ũrĩa atendete. ¹⁷ No nginya onanie atĩ mũriũ ũcio wa mũtumia ũcio atendete nĩwe irigithathi na ũndũ wa kũmũhe indo maita meerĩ thĩnĩ wa indo iria ciothe arĩ nacio. Mũriũ ũcio nĩwe kĩonereria kĩa mbere kĩa hinya wa ithe. Kĩhotoo kĩa mwana wa irigithathi nĩ gĩake.

Mwana ũrĩa Mũremi

¹⁸ Mũndũ angĩkaagĩa na mũriũ ũtangĩigua na mũremi, ũtaathĩkagĩa ithe na nyina, na ũtangĩmaigua o na mamũhũũra-rĩ, ¹⁹ ithe na nyina nĩmakamũnyiita mamũtware kũrĩ athuuri hau kĩhingo-inĩ gĩa itũũra. ²⁰ Nao meere athuuri atĩrĩ, “Mũriũ ũyũ witũ ndatũiguaga na nĩ mũremi, ndangĩtwathĩkĩra. Atũũraga arĩ mũmaramari na arĩ mũriũ.” ²¹ Hĩndĩ ĩyo andũ othe a itũũra nao nĩmakamũhũũra na mahiga nyuguto nginya akue. No nginya mũniine ũũru ũcio wehere gatagatĩ-inĩ kanyu. Ũhoru ũcio nĩũkaiguuo nĩ andũ a Isiraeli othe nao meetigĩre.

Mawatho Matiganĩte

²² Mũndũ angĩhĩa wĩhia ũngĩtũma ooragwo, nake ooragwo na mwĩrĩ wake ũcuurio mũtĩ igũrũ-rĩ, ²³ mũtikanareke mwĩrĩ ũcio ũraare mũtĩ igũrũ ũtukũ ũcio wothe. Tigĩrĩrai nĩ mwamũthika mũthenya o ro ũcio, tondũ mũndũ o na ũrĩkũ mũcuurie mũtĩ-inĩ nĩ mũrume nĩ Ngai. Mũtikanathaahie bũrũri ũrĩa Jehova Ngai wanyu ekũmũhe ũtuĩke igai rĩanyu.

22

¹ Ũngĩkoona ndegwa kana ng'ondũ ya mũrũ wa ithe wanyu yũrĩte, ndũkamĩtiganĩrie, no tigĩrĩra wona nĩwamĩcookia kũrĩ we. ² Mũrũ wa ithe wanyu ũcio angĩkorwo ndaikaraga hakuhĩ nawe, kana ũngĩkorwo ndũmũĩ, ũkaamĩtwara gwaku mũciĩ nginya rĩrĩa agooka kũmĩcaria; hĩndĩ ĩyo ũmũcookerie. ³ Ũgeeka o ũguo, ũngĩkoona ndigiri ya mũrũ wa thoguo, kana kabuti gake, kana o kĩndũ gĩothe atete, ndũkanetue ta ũtacionete.

⁴ Ũngĩkoona ndigiri ya mũrũ wa thoguo, kana ndegwa yake igũĩte njĩra-inĩ, ndũkanamĩtiganĩrie; mũteithĩrĩrie kũmĩrũgamia.

⁵ Mũndũ-wa-nja ndakanehumbe nguo cia arũme, kana mũndũ mũrũme ehumbe nguo cia andũ-a-nja, nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩathũire mũndũ o wothe wĩkaga ũguo.

⁶ Ũngĩgaakorera gĩtara kĩa nyoni mũkĩra-inĩ wa njĩra, kĩrĩ mũtĩ igũrũ kana kĩrĩ thĩ, nayo nyoni ĩyo ĩkorwo ĩkomereirie tũcui twayo kana

matumbĩ, ndũkanoe nyoni ĩyo na tũcui twayo. ⁷ No woe tũcui, no no nginya ũkaarekereria nyina yũmbũke, nĩgeetha wonage maũndũ mega na ũtũũre hĩndĩ ndaaya.

⁸ Hĩndĩ ĩrĩa ũngĩaka nyũmba njerũ, ũkaamĩkĩra rũirigo rũmĩthiũrũkĩirie igũrũ nĩgeetha ndũkarehithĩrie andũ a nyũmba yaku ũũru wa ũiti wa thakame, mũndũ angĩkaagũa kuuma nyũmba igũrũ.*

⁹ Ndũkahaande mbegũ cia mĩthemba ĩrĩ mũgũnda waku wa mĩthabibũ; ũngĩgeeka ũguo nĩũgathaahia mĩmera ĩrĩa ũhaandĩte, o na maciaro ma mũgũnda ũcio wa mĩthabibũ.

¹⁰ Ndũkanarĩmithie ndegwa na ndigiri ciohanĩtio mũraũ ũmwe.

¹¹ Ndũkanehumbe nguo cia guoya wa ng'onde na cia gatani cio-gothanĩtio hamwe.

¹² Ohagĩrĩa ciohe cia ndigi mĩthia-inĩ ĩrĩa ĩna ya kabuti karĩa wĩhumbaga.

Gũthũkia Kĩhiko

¹³ Mũndũ angĩhikia mũtumia na thuutha wa gũkoma nake acooke amũthũũre, ¹⁴ na aarie ndeto cia kũmũcambia, nake amũthũkĩrie rĩitwa, oige atĩrĩ, "Ndahikirie mũtumia ũyũ, no rĩrĩ, ndamũkuhĩrĩria ndionire imenyithia cia atĩ nĩ mũirĩtu gathirange," ¹⁵ hĩndĩ ĩyo ithe na nyina nĩmagatwara maũndũ ma kuonania atĩ nĩ mũirĩtu gathirange harĩ athuuri hau kĩhingo-inĩ gĩa itũũra. ¹⁶ Ithe wa mũirĩtu nĩakeera athuuri atĩrĩ, "Ndaheanire mũirĩtu wakwa ahikio nĩ mũndũ ũyũ, no rĩrĩ, rĩu nĩamũthuurĩte. ¹⁷ Nĩamũcambĩtie akoiga atĩrĩ, 'Ndiakorire mwarĩguo arĩ mũirĩtu gathirange.' No rĩrĩ, ici nĩcio imenyithia cia kuonania atĩ mũirĩtu wakwa arĩ mũirĩtu gathirange." Hĩndĩ ĩyo aciari a mũirĩtu ũcio nĩmagatambũrũkia gĩtambaya kũu mbere ya athuuri a itũũra, ¹⁸ nao athuuri acio nĩmakanyiita mũndũ ũcio mamũherithie. ¹⁹ Nĩmakamwĩtia thĩnjo ya cekeri igana rĩmwe cia betha,† macineane kũrĩ ithe wa mũirĩtu, nĩ ũndũ mũndũ ũcio nĩacambĩtie mũirĩtu gathirange wa Isiraeli. Mũirĩtu ũcio agaathiĩ na mbere gũtuĩka mũtumia wake; ndakanamũte matukũ mothe marĩa egũtũũra muoyo.

²⁰ No rĩrĩ, kũngĩgaatuĩka atĩ thitango ĩyo nĩ ya ma, na kwage kĩmenyithia gĩa kuonania atĩ mũirĩtu ũcio aarĩ gathirange, ²¹ nĩakarehwo mũrango-inĩ wa nyũmba ya ithe, nao arũme a itũũra rĩake nĩmakamũhũũra na mahiga nyuguto nginya akue. Nĩekĩte ũndũ wa thoni thĩnĩ wa Isiraeli nĩkũhũũra ũmaraya arĩ o nyũmba gwa ithe. No nginya mũniine ũũru ũcio wehere gatagatĩ-inĩ kanyu.

²² Mũndũ mũrũme angĩnyitwo akomete na mũtumia wa mũndũ ũngĩ, o eerĩ, mũndũ mũrũme ũcio na mũtumia ũcio, no nginya makue. No nginya mũniine ũũru ũcio wehere Isiraeli.

²³ Mũndũ angĩcemanía na mũirĩtu gathirange itũũra-inĩ orĩtio ahikio, na mũndũ ũcio akome nake, ²⁴ nĩmũkamanyiita eerĩ, mũmoimagarie kĩhingo-inĩ gĩa itũũra rĩu, mũmahũũre na mahiga nyuguto nginya makue; mũirĩtu ũcio akooragwo tondũ aarĩ thĩnĩ wa itũũra na ndoigire mbu nĩguo ateithio, nake mũndũ mũrũme ũcio akooragwo tondũ wa gũthũkia mũtumia wa mũndũ ũngĩ. No nginya mũniine ũũru wehere gatagatĩ-inĩ kanyu.

* **22:8** Nyũmba cia tene ciakagwo na rũirigo igũrũ, na mũndũ nĩangĩagereire kuo. † **22:19** nĩ ta kilo 1

²⁵ No rĩrĩ, mũndũ mũrũme angĩcemanía na mũirĩtu ũrĩtio ahikio arĩ na kũu nja ya itũũra, na amũnyiiite na hinya, mũndũ mũrũme ũcio wĩkĩte ũguo nowe wiki ũgaakua. ²⁶ No rĩrĩ, mũirĩtu ũcio mũtikanamwĩke ũndũ; ndeekĩte rĩhia rĩa gũtũma ooragwo. ũndũ ũcio nĩ ta wa mũndũ ũrĩa ũtharĩkagĩra akooraga mũndũ wa itũũra rĩake, ²⁷ nĩgũkorwo mũndũ ũcio aacemanirie na mũirĩtu ũcio na kũu nja ya itũũra, o na gũtuĩka mũirĩtu ũcio ũrĩtio nĩoigire mbu, hatiarĩ na mũndũ wakũmũteithũra.

²⁸ Mũndũ angĩgacemanía na mũirĩtu gathirange ũtoorĩtio ahikio, amũnyiiite na hinya nao mamenyeke-rĩ, ²⁹ mũndũ ũcio nĩakarĩha ithe wa mũirĩtu ũcio cekerĩ mĩrongo ĩtano cia betha.‡ Mũndũ ũcio no nginya ahikie mũirĩtu ũcio, nĩgũkorwo nĩamũthũkĩtie. Ndakanamũte matukũ mothe marĩa egũtũũra muoyo.

³⁰ Mũndũ mũrũme ndagĩrĩrwo nĩkũhikia mũtumia wa ithe; ndakanaconorithie ũrĩrĩ wa ithe.

23

Kweherio Kĩũngano-inĩ

¹ Gũtirĩ mũndũ mũhakũre na ũndũ wa kũhinywo kana gũtinio kĩga gĩake gĩa ũciarĩ ũgaatoonya kũngano-inĩ kĩa Jehova.

² Gũtirĩ mwana ũciarĩtwo kuuma ũhiki-inĩ mũgirie, kana mũndũ o wothe wa rũciaro rwake ũgaatoonya kũngano-inĩ kĩa Jehova, o nginya rũciaro rwa ikũmi.

³ Gũtirĩ Mũamoni kana Mũmoabi, kana mũndũ o wothe wa rũciaro rwake, ũgaatoonya kũngano-inĩ kĩa Jehova, o nginya rũciaro rwa ikũmi.

⁴ Nĩgũkorwo matiigana gũũka kũmũtũnga na mĩgate na maaĩ mũrĩ njĩra mũkiuma bũrũri wa Misiri, na ningĩ nĩmarĩhire Balamu mũrũ wa Beori kuuma Pethori kũu Mesopotamia nĩguo oke amũrume. ⁵ O na kũrĩ o ro ũguo-rĩ, Jehova Ngai wanyu ndaigana gũthikĩrĩria Balamu, no aagarũrire kĩrumi kũu gĩgĩtuĩka kĩrathimo harĩ inyuĩ, nĩ ũndũ Jehova Ngai wanyu nĩamwendete. ⁶ Mũtikanagĩe kĩrĩko gĩa gũtũũra ũrata nao hĩndĩ ĩrĩa yothe mũgũtũũra muoyo.

⁷ Mũtikanamene Mũedomu nĩgũkorwo nĩ mũrũ wa ithe wanyu. Mũtikanamene Mũmisiri, nĩ ũndũ nĩmwatũire mũrĩ ageni bũrũri wake.

⁸ Andũ a rũciaro rwa gatatũ arĩa magaaciarwo nĩo, no matoonye kũngano-inĩ kĩa Jehova.

Kwaga Ũtheru Kambĩ-inĩ

⁹ Hĩndĩ ĩrĩa mũngĩamba kambĩ mũng'ethanĩre na thũ cianyu, mũtikahutanie na kĩndũ kĩrĩ thaahu. ¹⁰ Mũndũ mũrũme ũmwe thĩnĩ wanyu angĩkorwo nĩathaahĩte nĩ ũndũ wa ũndũ ũrĩa ũmũkorete ũtukũ, nĩakoima na kũu nja ya kambĩ aikare kuo. ¹¹ No rĩrĩ, gwatua gũtuka nĩethambe, na riũa rĩgĩthũa no acooke kambĩ-inĩ.

¹² Thondekai handũ nja ya kambĩ harĩa mũrĩthiiga gwĩteithia. ¹³ Harĩ indo cianyu cia wĩra-rĩ, gĩagai na kĩndũ gĩa gũcimbaga nakĩo, na rĩrĩa mũndũ athĩ gwĩteithia, akenja irima agathika kĩoro gĩake. ¹⁴ Nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩaceraceeraga kũu kambĩ-inĩ wanyu nĩguo amũgitĩre na aneane thũ cianyu kũrĩ inyuĩ. Kambĩ wanyu no nginya ĩtuĩke theru, nĩgeetha ndakanoone ũndũ ũtagĩrĩre gatagatĩ-inĩ kanyu, nake amweherere.

Mawatho Mangĩ Ngũũrani

‡ 22:29 nĩ ta nuthu kilo

¹⁵ Ngombo ãngĩgakorwo yũrĩre gwaku, ndũkanamĩneane kũrĩ mwathi wayo. ¹⁶ Reke ãtũũre gatagatĩ kanyu kũrĩa guothe ãngĩenda na itũũra-inĩ o rĩothe rĩrĩa ãngĩthuura. Ndũkanamĩhinyĩrĩre.

¹⁷ Gũtirĩ Mũisiraeli, mũndũ mũrũme kana mũndũ-wa-nja, ũgaatuĩka mũmaraya wa ihooero. ¹⁸ Mũtikanarehe thĩinĩ wa nyũmba ya Jehova Ngai wanyu mbeeca ithũkũmĩtwo na njĩra ya ũmaraya wa andũ-a-nja kana wa arũme irĩ cia kũhingia mwĩhĩtwa o na ũrĩkũ, nĩ ũndũ Jehova Ngai wanyu nĩathũire maũndũ macio meerĩ.

¹⁹ Ndũkanarĩhie mũrũ wa ithe wanyu uumithio wa kĩndũ ũmũheete, ũrĩ wa mbeeca kana irio kana wa kĩndũ kĩngĩ o gĩothe kĩngĩrehe uumithio. ²⁰ No ũrĩhie mũndũ wa kũngĩ uumithio wa kĩndũ ũmuohoreire, no ti mũrũ wa ithe wanyu Mũisiraeli, nĩgeetha Jehova Ngai wanyu amũrathimage maũndũ-inĩ mothe marĩa mũrĩkaga bũrũri-inĩ ũrĩa mũrathĩ mũwĩgwatĩre.

²¹ Ũngĩkeehĩta mwĩhĩtwa kũrĩ Jehova Ngai waku, ndũgekĩre mũhũthia kũhingia mwĩhĩtwa ũcio, nĩgũkorwo Jehova Ngai waku ndarĩ hĩndĩ atagakũũria ũndũ ũcio, na nĩũgatuuo nĩwĩhĩtie. ²² No ũngĩaga kwĩhĩta mwĩhĩtwa, ndũgaakorwo wĩhĩtie. ²³ Ũndũ ũrĩa wothe mĩromo yaku ĩriugaga no nginya ũhĩngagie, nĩ ũndũ wehĩtire mwĩhĩtwa kũrĩ Jehova Ngai waku na kanua gaku wĩyendeire.

²⁴ Ũngĩtoonya mũgũnda wa mĩthabibũ wa mũndũ ũngĩ, no ũrĩre thabibũ nginya ũhũũne, no ndũgekĩre o na ĩmwe kĩondo-inĩ gĩaku. ²⁵ Ũngĩtoonya mũgũnda wa ngano wa mũndũ ũngĩ, no ũbute magira mayo na moko, no ndũkanagethe ngano ĩyo yake.

24

¹ Mũndũ angĩhikia mũtumia na age gũkenio nĩwe nĩ ũndũ wa kũmuona na ũndũ ũtagĩrĩre, nake mũndũ ũcio amwandĩkĩre marũa ma ndigano, amũnengere na amũingate oime gwake mũciĩ, ² na thuutha wa kuuma gwake mũciĩ, mũtumia ũcio atuĩke mũtumia wa mũndũ ũngĩ, ³ nake mũthuuriwe ũcio wa keerĩ age kũmwenda, na amwandĩkĩre marũa ma ndigano, amũnengere na amũingate oime gwake mũciĩ, kana mũthuuri ũcio wa keerĩ akue, ⁴ mũthuuri wake ũrĩa warĩ wa mbere, ũrĩa wamũingatire, ndetĩkĩrĩtio kũmũhikia rĩngĩ thuutha wa gũkorwo arĩkĩtie gũthũkio. ũcio ũngĩtuĩka ũndũ ũrĩ thaahu maitho-inĩ ma Jehova. Mũtikanarehe wĩhia bũrũri-inĩ ũcio Jehova Ngai wanyu aramũhe ũtuĩke igai rĩanyu.

⁵ Mũndũ angĩkorwo no hĩndĩ arahikanirie, ndakanatũmwo mbaara-inĩ kana aheo wĩra ũngĩ o wothe. Ihinda rĩa mwaka mũgima, nĩarekwo aikare mũciĩ ambe akenie mũtumia wake ũcio ahikĩtie.

⁶ Ndũkanoe mahiga meerĩ ma gĩthĩ ma mũndũ ũrĩ na thĩrĩ waku, o na kana ũthĩ na ihiga rĩa igũrũ riiki atĩ nĩguo rĩrũgamĩrĩre thĩrĩ ũcio, nĩ ũndũ gwĩka ũguo no ta kuoya muoyo wa mũndũ ũcio.

⁷ Mũndũ angĩnyitwo aiyĩte mũrũ wa ithe Mũisiraeli akamũtua ta ngombo kana akamwendia, mũci ũcio no nginya ooragwo. No nginya mũniine ũũru wehere gatagatĩ-inĩ kanyu.

⁸ Ha ũhoru wa mĩrimũ ya mangũ, mwĩmenyagĩrĩrei mũno gwĩka o ũrĩa athĩnjĩri-Ngai, o acio Alawii, makaamũruta. No nginya mũrũmĩrĩre wega ũrĩa ndĩmathĩte. ⁹ Ririkanai ũrĩa Jehova Ngai wanyu eekire Miriamu mũrĩ njĩra-inĩ mwarĩkia kuuma bũrũri wa Misiri.

10 Hĩndĩ ĩrĩa ũngĩkombithia mũndũ wa itũũra kĩndũ o gĩothe, ndũkanatoonye nyũmba yake, ũgĩire kĩrĩa eranĩire atĩ nĩakaruta kĩrũgamĩrĩre. 11 Ikara nja ũreke mũndũ ũcio ũkombithĩtie kĩndũ akũrehere kĩrĩa eranĩire hau nja. 12 Mũndũ ũcio angĩkorwo arĩ mũthĩĩni, ndũkanaraarie kũ eeranĩire. 13 Mũcookerie kabuti gake riũa rĩtanathũa nĩgeetha ehumbe agĩkoma. Hĩndĩ ĩyo nĩagagũcookeria ngaatho, naguo ũndũ ũcio nĩũkonwo ũrĩ gĩko kĩa ũthingu maitho-inĩ ma Jehova Ngai waku.

14 Ndũkanahinyirĩrie mũndũ wa kũrĩhwo ũrĩa mũthĩĩni na mũbatari, arĩ mũrũ wa ithe wanyu Mũisiraeli kana mũndũ wa kũngĩ ũtũũraga itũũra rĩmwe rĩa matũũra manyu. 15 Mũrĩhe mũcaara wake wa o mũthenya riũa rĩtanathũa, nĩ ũndũ nĩ mũthĩĩni na mũcaara ũcio nĩguo ehokete. Kwaga ũguo, aahota gũkaĩra Jehova igũrũ rĩaku, nawe woneke wĩhĩtie harĩ Jehova.

16 Maithe ma ciana matikooragwo nĩ ũndũ wa mahĩtia ma ciana ciao, kana ciana ciũragwo nĩ ũndũ wa mahĩtia ma maithe; o mũndũ arĩkuaga nĩ ũndũ wa mehĩa make mwene.

17 Ndũkanaagithie mũndũ wa kũngĩ kana mwana wa ngoriai kĩhooito ciira-inĩ, kana woe kabuti ka mũtumia wa ndigwa karũgamĩrĩre thiirĩ. 18 Ririkanaga warĩ ngombo bũrũri wa Misiri, na Jehova Ngai waku nĩagũkũũrĩre ũkiuma kuo. Nĩkĩo ndĩragwatha wĩkage ũguo.

19 Rĩrĩa ũkũgetha mũgũnda waku, ũngĩriganĩrwo nĩ gĩtĩĩa, ndũgagĩcookerie. Gĩtigĩre mũndũ wa kũngĩ, na mwana wa ngoriai, na mũtumia wa ndigwa, nĩgeetha Jehova Ngai waku akũrathimage wĩra-inĩ wothe wa moko maku. 20 Hĩndĩ ĩrĩa ũkũhũrũra ndamaiyũ kuuma mĩtĩ-inĩ yaku, tigaga gũcookeria hongwe ciaguo riita rĩa keerĩ. Tigagĩria andũ a kũngĩ, na ciana cia ngoriai, na mũtumia wa ndigwa matigari. 21 Hĩndĩ ĩrĩa ũkũgetha thabibũ mũgũnda waku wa mĩthabibũ, ndũgacooke kũhaara rĩngĩ irĩa ciatigwo. Tigagĩra mũndũ wa kũngĩ, na ciana cia ngoriai, na mũtumia wa ndigwa matigari. 22 Ririkanaga atĩ warĩ ngombo bũrũri wa Misiri. Nĩkĩo ndĩragwatha wĩkage ũguo.

25

1 Hangĩgĩa ngarari gatagatĩ ka andũ eerĩ, nĩmatware ciira ũcio igooti-inĩ, nao atuithania a ciira mamatuithanie, marekererie mũndũ ũrĩa ũtarĩ na mahĩtia, nake ũrĩa ũrĩ na mahĩtia mamũtuĩre itua. 2 Kũngĩoneka atĩ ũrĩa ũrĩ na mahĩtia nĩagĩrĩire kũhũũrwo, mũtuithania wa ciira nĩagaathana akome ahũũrwo iboko iringaine na mahĩtia make, mũciiri ũcio akĩonaga, 3 no rĩrĩ, ndakamũhũũrithie iboko makĩria ya mĩrongo ĩna. Angĩhũũrwo makĩria ya iboko icio, mũrũ wa thoguo aahota kuoneka arĩ mũmene maitho-inĩ maku.

4 Ndũkanoohe ndegwa kanua hĩndĩ ĩrĩa ĩkũranga ngano ĩkĩmĩhũũra.*

5 Mũndũ na mũrũ wa nyina mangĩkorwo matũũranagia hamwe, na ũmwe wao akue atarĩ na mwana wa kahĩ, mũtumia ũcio wake ndakanahike nja ya nyũmba ĩyo. Mũrũ ũcio wa nyina na mũthuuriwe nĩakamuoya amũhikie, na amũhingĩrie bata wake o ta mũrũ wa nyina na mũthuuriwe. 6 Mwana wa mbere wa kahĩ ũrĩa agaaciara nĩwe ũgaatũũria rĩtwa rĩa ũcio ũkuĩte, nĩgeetha rĩtwa rĩake rĩtikanathario rĩehere Isiraeli.

7 No rĩrĩ, mũndũ angĩkorwo ndekwenda kũhikia mũtumia wa mũrũ wa nyina, mũtumia ũcio nĩagathiĩ kũrĩ athuuri hau kĩhingo-inĩ gĩa itũũra,

* 25:4 Ndegwa nĩcio ciarangaga ngano nĩguo imĩtigithũkanie na mahuti.

ameere atĩrĩ, “Mũrũ wa nyina na mũthuri wakwa nĩaregete gũtũria rĩitwa rĩa mũrũ wa nyina gũkũ Isiraeli. Nĩaregete kũhingia bata ũria mũrũ wa nyina na mũthuri wa mũtumia agĩrũro nĩ kũhingia.” ⁸ Hĩndĩ ĩyo athuri acio a itũura riake nĩmageta mũndũ ũcio mamwaririe. Mũndũ ũcio angĩwatĩria kuuga atĩrĩ, “Ndirenda kũmũhikia,” ⁹ mũtumia ũcio wa mũrũ wa nyina nĩakambata athĩ harĩ we o hau harĩ athuri acio, amũrute kĩraatũ kĩmwe gĩake, acooke amũtuire mata ũthiũ, amwĩre atĩrĩ, “Ũũ nĩguo mũndũ ũria warega gwaka nyũmba ya mũrũ wa nyina ekagwo.” ¹⁰ Rũciaro rwa mũndũ ũcio kũu Isiraeli rugeetagwo Nyũmba ya Mũndũ Ūrutĩtwo Kĩraatũ.

¹¹ Andũ eerĩ mangĩkorwo makĩrũa, nake mũtumia wa ũmwe wao oke gũteithũra mũthuri wake kuuma kũrĩ ũcio maraarũa nake, nake amũnyiite kĩga gĩake gĩa ũciari, ¹² nĩagatinio guoko kũu gwake. Ndakanaiguĩrwo tha.

¹³ Mũtigaakoragwo na mahiga ma gũthima meerĩ mataiganainie ũritũ mondo-inĩ cianyu, rĩmwe iritũ na rĩngĩ ihũthũ. ¹⁴ Mũtigakoragwo na igeri igĩrĩ itaiganaine nyũmba-inĩ cianyu, kĩmwe kĩnene na kĩmwe kĩnini. ¹⁵ No nginya mũkoragwo na ithimi na igeri iria ciagĩrĩre na cia kwĩhokwo, nĩgeetha matukũ manyu maingihe ma gũtũura bũrũri ũria Jehova Ngai wanyu ekũmũhe. ¹⁶ Nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩathũire mũndũ o wothe wĩkaga maũndũ macio, mũndũ o wothe wĩkaga maũndũ matarĩ ma wĩhokeku.

¹⁷ Ririkanaga ũria Aamaleki maamwĩkire mũrĩ njĩra-inĩ rĩrĩa mwoimire bũrũri wa Misiri. ¹⁸ Hĩndĩ ĩria mwarĩ anogu na mũgathirwo nĩ hinya, nĩmacemanirie na inyuĩ rĩrĩa mwarĩ rũgendo-inĩ na makĩũraga andũ othe arĩa maarigĩtie na thuutha; makĩaga gwĩtigĩra Ngai. ¹⁹ Hĩndĩ ĩria Jehova Ngai wanyu akaamũhe ũhurũko kuuma kũrĩ thũ iria ciothe imũrigiicĩirie bũrũri-inĩ ũria ekũmũhe mũwĩgwatĩre ũtuĩke igai rĩanyurĩ, mũkaaniina kĩndũ o gĩothe kĩngĩtũma Aamaleki maririkanwo gũkũ thĩ guothe. Mũtikanariganĩrwo nĩ ũndũ ũcio.

26

Maciaro ma Mbere na Iacunjĩ cia Ikũmi

¹ Rĩrĩa ũgaatoonya bũrũri ũria Jehova Ngai waku egũkũhe ũrĩ igai, na ũwĩgwatĩre na ũtũure kuo, ² nĩũkoya maciaro mamwe ma mbere ma kĩrĩa gĩothe ũgaakũria tĩri-inĩ wa bũrũri ũcio Jehova Ngai arakũhe na ũmekĩre kĩondo. Ūcooke ũthiĩ handũ harĩa Jehova Ngai waku agaathuura ha gũtũria Rĩitwa riake, ³ wĩre mũthĩnjĩri-Ngai ũria ũrĩ wĩra-inĩ hĩndĩ ĩyo atĩrĩ, “Nĩndoiga ũmũthĩ ndĩ mbere ya Jehova Ngai wakwa atĩ nĩndĩkĩtie gũkinya bũrũri ũria Jehova eerĩre maithe maitũ ma tene na mwĩhĩtwa atĩ nĩagatũhe.” ⁴ Nake mũthĩnjĩri-Ngai ũcio nĩakamũkĩra kĩondo kũu kuuma moko-inĩ maku, akĩge hau mbere ya kĩgongona kĩa Jehova Ngai waku. ⁵ Ningĩ nĩũkoiga ũrĩ hau mbere ya Jehova Ngai waku atĩrĩ: “Baba aarĩ Mũsuriata watũũraga orũũraga,* nake agĩikũrũka agĩthiĩ bũrũri wa Misiri marĩ na andũ mataarĩ aingĩ, nao magĩtũura kuo na magĩtuĩka rũrĩrĩ rũnene rũrĩ hinya na rwa andũ aingĩ. ⁶ No andũ a Misiri nĩmatũnyamaririe na magĩtũma tũthĩnĩke, na magĩtũrutithia wĩra wa hinya. ⁷ Hĩndĩ ĩyo tũgĩkaĩra Jehova, o we Ngai wa maithe maitũ, nake Jehova akĩigua mũgambo witũ, na akĩona mĩtangĩko iitũ, na wĩra

* 26:5 Jakubu nĩwe ũgwetetwo haha arĩ Mũsuriata ũria worũũraga.

mũritũ na ũrĩa twahiinyagĩrĩrio. ⁸ Nĩ ũndũ ũcio Jehova agĩtũruta bũrũri wa Misiri na guoko gwake kwa hinya, na gũtambũrũkĩtio, akĩhũthĩra maũndũ manene ma kũmakania, na akĩringa ciama, o na agĩka maũndũ ma magegania. ⁹ Nĩatũrehire kũndũ gũkũ na agĩtũhe bũrũri ũyũ, bũrũri ũrĩ bũthi wa iria na ũũkĩ; ¹⁰ na rĩrĩ, nĩndarehe maciaro ma mbere ma tĩri ũrĩa, Wee Jehova, ũheete.” Nawe ũkĩige kiondo kiu mbere ya Jehova Ngai waku na ũinamĩrĩre mbere yake. ¹¹ Wee mwene, na Alawii, o na andũ a kũngĩ arĩa marĩ thĩinĩ wanyu, nĩmũgakenera maũndũ mothe mega marĩa Jehova Ngai wanyu amũheete na akahe andũ a nyũmba cianyu.

¹² Rĩrĩa ũgaakorwo ũrĩkĩtie kwamũra gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa maciaro maku mothe mwaka-inĩ wa gatatũ, mwaka ũcio wa kũrutwo gĩcunjĩ gĩa ikũmi, nĩũgakĩheana kũrĩ Alawii, na kũrĩ mũndũ wa kũngĩ, na kũrĩ mwana wa ngoriai, o na kũrĩ mũtumia wa ndigwa, nĩgeetha marĩe mahũũne marĩ kũu matũũra-inĩ manyu. ¹³ ũcooke wĩre Jehova Ngai waku atĩrĩ, “Nĩndĩkĩtie kũruta gĩcunjĩ kĩrĩa kĩamũre kuuma nyũmba-inĩ yakwa, na nĩ ndĩkĩheanĩte kũrĩ Mũlawii, na kũrĩ mũndũ wa kũngĩ, na kũrĩ mwana wa ngoriai, na kũrĩ mũtumia wa ndigwa o ta ũrĩa wothe wathanĩte. Nditiganĩrie maathani maku o na kana ngariganĩrwo nĩ rĩmwe rĩamo. ¹⁴ Ndirĩte gĩcunjĩ o na kĩmwe gĩa kĩrĩa kĩamũre hĩndĩ ya macakaya, kana ngeheria o na kĩmwe gĩakĩo rĩrĩa ndaarĩ mũthaahu, o na kana ngarutĩra arĩa akuũ kĩmwe gĩakĩo. Nĩnjathĩkĩire Jehova Ngai wakwa, nĩnjĩkĩte o ta ũrĩa wothe ũnjathĩte. ¹⁵ Kĩrore ũrĩ o kũu igũrũ, o kũu gĩtũũro gĩaku gĩtheru, ũrathime andũ aku a Isiraeli na bũrũri ũyũ ũtũheete o ta ũrĩa werĩire maithe maitũ ma tene na mwĩhĩtwa, bũrũri ũrĩ bũthi wa iria na ũũkĩ.”

Rũmagĩrĩa Maathani ma Jehova

¹⁶ Jehova Ngai waku egũgwatha ũmũthĩ ũrũmagĩrĩre irĩra cia watho wa kũrũmĩrĩrwo, na mawatho; ũmenyerere kũmaathĩkĩra na ngoro yaku yothe na muoyo waku wothe. ¹⁷ Nĩumbũrĩte ũmũthĩ atĩ Jehova nĩwe Ngai waku, na atĩ nĩũrĩthiiga na njĩra ciake, na nĩũrĩathĩkagĩra irĩra cia watho wake wa kũrũmĩrĩrwo, na maathani make, o na mawatho, na atĩ nĩũrĩmwathĩkagĩra. ¹⁸ Nake Jehova nĩoimbũrĩte ũmũthĩ atĩ wee ũrĩ rũrĩrĩ rwake, rũrĩrĩ rwa bata mũno o ta ũrĩa eeranĩire, na nĩ ũrĩmenyagĩrĩa maathani make mothe. ¹⁹ Nĩoimbũrĩte atĩ nĩagagũtũũgĩria, ũgĩe na ngumo na gĩtũũro gũkĩra ndũrĩrĩ ciothe iria oombĩte, na nĩũgatuĩka rũrĩrĩ rũtheru kũrĩ Jehova Ngai waku, o ta ũrĩa eeranĩire.

27

Kĩgongona Kĩrĩma-inĩ kĩa Ebalĩ

¹ Musa na athuuri a Isiraeli nĩ maathire andũ, makĩmeera atĩrĩ: “Rũmiai maathani maya mothe ndĩramũhe ũmũthĩ. ² Mwarĩkia kũringa Rũũĩ rwa Jorodani mũtoonye bũrũri ũrĩa Jehova Ngai wanyu ekũmũhe-rĩ, mũkaahaanda mahiga manene na mũmathinge na rĩũmba. ³ Mũkaandĩka igũrũ rĩamo ciugo ciothe cia watho ũyũ mwarĩkia kũringa mũrĩmo ũũrĩa ũngĩ mũtoonye bũrũri ũcio Jehova Ngai wanyu ekũmũhe, bũrũri ũrĩ bũthi wa iria na ũũkĩ, o ta ũrĩa Jehova Ngai wa maithe manyu aamwĩrĩire. ⁴ Na mwarĩkia kũringa Rũũĩ rwa Jorodani, mũkaahaanda mahiga macio kĩrĩma-inĩ kĩa Ebalĩ, ta ũrĩa ndĩramwatha ũmũthĩ, na mũmathinge na rĩũmba. ⁵ Ningĩ mũgaakĩra Jehova Ngai wanyu kĩgongona, kĩgongona kĩa mahiga. Mũtikanahũthĩre kĩndũ o gĩothe gĩa kĩgera mahiga-inĩ macio. ⁶ Mũgaakĩra Jehova Ngai wanyu kĩgongona

na mahiga moimĩte mügũnda, na mũrutĩre Jehova Ngai wanyu maruta ma njino igũrũ wakĩo. ⁷ Mũkarutĩra indo cia magongona ma ũiguano o hau, mũcirĩe mügĩkenagĩra o hau mbere ya Jehova Ngai wanyu. ⁸ Na nĩmũkandĩka ciugo ciothe cia watho ũyũ mahiga-inĩ macio mũkaahaanda na ndemwa ikuoneka wega.”

Irumi kuuma Kĩrĩma-inĩ kĩa Ebalĩ

⁹ Nake Musa na athĩnjĩri-Ngai, arĩa maarĩ Alawii, makĩira andũ othe a Isiraeli atĩrĩ, “Ta kirai, inyuĩ andũ a Isiraeli, na mũthikĩrĩrie! Rĩu nĩmũtuĩkĩte andũ a Jehova Ngai wanyu. ¹⁰ Athĩkĩrai Jehova Ngai wanyu na mũrũmĩrĩre maathani make na kĩrĩra kĩa watho wake wa kũrũmĩrĩrwo ũrĩa ndĩramũhe ũmũthĩ.”

¹¹ Mũthenya o ro ũcio, Musa agĩatha andũ acio, akĩmeera atĩrĩ:

¹² Mwarĩkia kũringa Rũũĩ rwa Jorodani, mĩhĩrĩga ĩno nĩkarũgama kĩrĩma igũrũ kĩa Gerizimu ĩrathime andũ: Nĩ mũhĩrĩga wa Simeoni, na wa Lawĩ, na wa Juda, na wa Isakaru, na wa Jusufu na wa Benjamini. ¹³ Nayo mĩhĩrĩga ĩno nĩkarũgama kĩrĩma igũrũ kĩa Ebalĩ yanĩrĩre irumi: Nĩ mũhĩrĩga wa Rubeni, na wa Gadi, na wa Asheri, na wa Zebuluni, na wa Dani na wa Nafitali.

¹⁴ Nao Alawii nĩmakoiga ciugo na mũgambo mũnene, meere andũ othe a Isiraeli atĩrĩ:

¹⁵ “Kũgwatwo nĩ kĩrumi-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũicũhagia mũhianano kana agatwekia mũhianano, kĩndũ kĩ magigi harĩ Jehova, wĩra wa moko ma mũbundi, na akahaanda kĩndũ kũu na hitho.”

Hĩndĩ ĩyo nao andũ othe moige, “Ameni!”

¹⁶ “Kũgwatwo nĩ kĩrumi-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũtatĩaga ithe kana nyina.”

Hĩndĩ ĩyo nao andũ othe moige, “Ameni!”

¹⁷ “Kũgwatwo nĩ kĩrumi-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa weheragia ihiga rĩa mũhaka wake na mũndũ wa itũũra.”

Hĩndĩ ĩyo nao andũ othe moige, “Ameni!”

¹⁸ “Kũgwatwo nĩ kĩrumi-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũhĩtithagia mũtumumu njĩra.”

Hĩndĩ ĩyo nao andũ othe moige, “Ameni!”

¹⁹ “Kũgwatwo nĩ kĩrumi-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũtaciiragĩra mũndũ wa kũngĩ, kana mwana wa ngoriai, kana mũtumia wa ndigwa na kĩhooto.”

Hĩndĩ ĩyo nao andũ othe moige, “Ameni!”

²⁰ “Kũgwatwo nĩ kĩrumi-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũkomaga na mũtumia wa ithe, nĩgũkorwo nĩ ũrĩrĩ wa ithe aagĩire gĩtĩio.”

Hĩndĩ ĩyo nao andũ othe moige, “Ameni!”

²¹ “Kũgwatwo nĩ kĩrumi-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũngĩkoma na nyamũ oyothe.”

Hĩndĩ ĩyo nao andũ othe moige, “Ameni!”

²² “Kũgwatwo nĩ kĩrumi-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũkomaga na mwarĩ wa nyina, kana na mwarĩ wa ithe.”

Hĩndĩ ĩyo nao andũ othe moige, “Ameni!”

²³ “Kũgwatwo nĩ kĩrumi-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũkomaga na nyina wa mũtumia wake.”

Hĩndĩ ĩyo nao andũ othe moige, “Ameni!”

²⁴ “Kũgwatwo nĩ kĩrumi-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũragaga mũndũ wa itũũra rĩake na hitho.”

Hĩndĩ ĩyo nao andũ othe moige, “Ameni!”

²⁵ “Kũgwatwo nĩ kĩrumi-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa wamũkagĩra ihaki nĩguo oorage mũndũ ũtarĩ na ihĩtia.”

Hĩndĩ ĩyo nao andũ othe moige, “Ameni!”

²⁶ “Kũgwatwo nĩ kĩrumi-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũtarĩrũmagia ciugo cia watho ũyũ na ũndũ wa gũcihingia.”

Hĩndĩ ĩyo nao andũ othe moige, “Ameni!”

28

Irathimo nĩ ũndũ wa Gwathĩka

¹ Ũngĩathĩkĩra Jehova Ngai waku kũna na ũmenyerere maathani make mothe marĩa ngũkũhe ũmũthĩ, Jehova Ngai waku nĩagagũtũũgĩria igũrũ rĩa ndũrĩrĩ ciothe cia thĩ. ² Irathimo ici ciothe nĩ igagũkinyĩra na itwaranage nawe ũngĩathĩkĩra Jehova Ngai waku:

³ Nĩũkarathimĩrwo kũu itũũra-inĩ inene, na ũrathimĩrwo mĩgũnda-inĩ.

⁴ Ũciari wa nda yaku nĩũkarathimwo, o na ũrathimĩrwo maciaro ma mĩgũnda waku na maciaro ma mahiũ maku, nĩmo njaũ cia ng’ombe ciaku na tũũri twa ndũũru ciaku cia mbũri.

⁵ Kĩondo gĩaku o na ndĩrĩ yaku ya gũkandĩra mũtu nĩũkarathimwo.

⁶ Nĩũrĩrathimagwo rĩinũkĩro-inĩ rĩa gwaku mũciĩ o na riumagarĩro-inĩ.

⁷ Jehova nĩarĩtũmaga thũ iria ingĩarahũka igũũkĩrĩre ihootagĩrwo mbere yaku. Irĩkũhithũkagĩra na njĩra ĩmwe, no irĩkũũragĩra na njĩra mũgwanja.

⁸ Jehova nĩagatũma kĩrathimo kũu makũmbĩ-inĩ maku o na ũndũ-inĩ o wothe ũngĩka na moko maku. Jehova Ngai waku nĩagakũrathimĩra bũrũri-inĩ ũcio arakũhe.

⁹ Jehova nĩagakũhaanda agũtue rũrĩrĩ rwake rũtheru o ta ũrĩa aakwĩrĩre na mwĩhĩtwa, ũngĩmenyerera maathani ma Jehova Ngai waku na ũthiige na njĩra ciake. ¹⁰ Hĩndĩ ĩyo nacio ndũrĩrĩ ciothe cia gũkũ thĩ nĩcikoono atĩ wĩtanĩtio na rĩtwa rĩa Jehova, nacio nĩagagwĩtigĩra.

¹¹ Jehova nĩagakũhe ũgaacĩru mũingĩ, akũgaacĩrithie ũciari-inĩ wa nda yaku, na maciaro-inĩ ma ũhiũ waku, na maciaro-inĩ ma mĩgũnda yaku, kũu bũrũri-inĩ ũrĩa erĩre maithe manyu ma tene na mwĩhĩtwa atĩ nĩagakũhe.

¹² Jehova nĩakahingũra igũrũ, o kũu kũrĩ nyũmba cia mũthiithũ wa indo iria aheanaga, nĩguo oirĩrie bũrũri waku mbura hĩndĩ yayo yakinya, na arathime wĩra wothe wa moko maku. Nĩũgakombagĩra ndũrĩrĩ nyingĩ indo, no wee ndũgakomba kuuma kũrĩ mũndũ o na ũrĩkũ.

¹³ Jehova agaagũtua wa gũtongoria, no ti wa kũrigia. Ũngĩrũmbũiya maathani ma Jehova Ngai waku marĩa ndĩrakũhe ũmũthĩ, na ũmenyerere ũmarũmĩrĩre, ũrĩkoragwo hĩndĩ ciothe ũrĩ wa mbere na ndũgatuĩka wa kũrigagia. ¹⁴ Ndũkanehũgũre mwena wa ũrĩo kana wa ũmotho ũtigane na rĩathani o na rĩmwe rĩa maya ndĩrakũhe ũmũthĩ, kana ũrũmagĩrĩre ngai ingĩ na ũcitungatagĩre.

Irumi nĩ ũndũ wa Kwaga Gwathĩka

¹⁵ No rĩrĩ, ũngĩaga gwathĩkĩra Jehova Ngai waku, na wage kũrũmĩrĩra wega maathani make mothe na irĩra cia watho wa kũrũmĩrĩrwo iria ndĩrakũhe ũmũthĩ, irumi ici ciothe nĩagagũkinyĩrĩra:

¹⁶ Nĩũkanyitwo nĩ kĩrumi ũrĩ itũũra-inĩ inene o na ũnyitwo nĩ kĩrumi ũrĩ mĩgũnda-inĩ.

¹⁷ Kĩondo gĩaku na ndĩrĩ yaku ya gũkandĩrwo mũtu nĩikanyitwo nĩ kĩrumi.

¹⁸ Ũciari wa nda yaku nĩũkanyitwo nĩ kĩrumi, o na irio cia mũgũnda waku, na mahiũ maku, ma njaũ cia ng'ombe na tũũri twa ndũũru ciaku cia mbũri.

¹⁹ Nĩũkanyitwo nĩ kĩrumi rĩinũkĩro-inĩ rĩa gwaku mũciĩ, na ũnyitwo nĩ kĩrumi ũkiomagara.

²⁰ Jehova nĩagakũrehithĩria irumi, na kĩrigiicano, na ikũũma ũndũ-inĩ ũrĩa wothe ũrĩkaga na guoko gwaku, nginya akũniine ũthire na ihenya nĩ ũndũ wa wĩhia ũrĩa wĩkĩte wa kũmũtiganĩria. ²¹ Jehova nĩagakũhũũra na mĩrimũ nginya akũniine wehere bũrũri ũrĩa ũratoonya ũwĩgwatĩre. ²² Jehova nĩagakũhũũra na mũrimũ wa kũhũrũrũka mwĩrĩ, na wa kũhiũha mwĩrĩ, na wa kũrugĩka, na agũcine na ũrugarĩ mũingĩ, na kwaga mbura, na mbaa na mbuu, maũndũ macio makũhũũre nginya makũniine. ²³ Matu marĩa marĩ igũrũ wa mũtwe waku nĩmagatuĩka gĩcango, nakuo thĩ waku gũtuĩke kĩgera. ²⁴ Jehova nĩagatũma mbura ya bũrũri waku ĩtuĩke rũkũngũ na mũtutu; ĩgaakuurĩra yumĩte igũrũ nginya ũniinwo.

²⁵ Jehova nĩagatũma ũhootwo nĩ thũ ciaku. Ũgaacihithũkĩra na njĩra ĩmwe, no ũciũrĩre na njĩra mũgwanja, na nĩ ũgaatuĩka kĩndũ kĩ magigi harĩ mothamaki mothe ma thĩ. ²⁶ Ciimba ciaku ĩgaatuĩka irio cia nyoni ciothe cia rĩera-inĩ na cia nyamũ cia gũkũ thĩ, na gũtikagĩa mũndũ wa gũcihahũra ciũre. ²⁷ Jehova nĩagakũhũũra na mahũha marĩa ma bũrũri wa Misiri, na mĩrimũ ya ngaaĩ, na ironda iratogota, na ũhere, na ndũkahona. ²⁸ Jehova nĩagakũhũũra na ũgũrũki na ũtumumu, na kĩrigiicano kĩa meciiria. ²⁹ Nĩũgathiĩ ũkĩhambatagĩria kũrĩ mũthenya barigici ta mũndũ mũtumumu arĩ nduma-inĩ. Ndũkagaacĩra ũndũ-inĩ o wothe ũgeeka; mũthenya o mũthenya nĩũkahinyagĩrĩrio na ũgatunywo indo ciaku, hatarĩ mũndũ ũngĩgũteithũra.

³⁰ Nĩ ũkaagĩa kĩrĩko na mũndũ-wa-nja gĩa kũmũhikia, no mũndũ ũngĩ nĩakamuoya akome nake. Nĩũgaka nyũmba no ndũkamĩtũũra. Nĩũkahaanda mũgũnda wa mĩthabibũ no ndũkambĩrĩria gũkenera maciaro mayo. ³¹ Ndegwa yaku nĩĩgathĩnjwo ũkĩonaga na maitho maku, no ndũkamĩrĩa. Ũgaatunywo ndigiri yaku na hinya na ndĩgacookio. Ng' Ondu ciaku nĩikaneanwo kũrĩ thũ ciaku na gũtirĩ mũndũ ũgaaciteithũkia. ³² Aanake aku na airĩtu aku nĩmakaneanwo kũrĩ rũrĩrĩ rũngĩ, namo maitho maku mathire hinya ũkĩmacũthĩrĩria mũthenya o mũthenya, na ndũkahota gwĩka ũndũ na guoko gwaku. ³³ Rũrĩrĩ ũtooĩ nĩrũkarĩa irio cia bũrũri iria ũrutĩre wĩra, na gũtirĩ kĩndũ ũkaagĩa nakĩo, tĩga o kũhinyĩrĩrio gũkĩru matukũ maku mothe. ³⁴ Maũndũ marĩa ũkoona nĩ magaatũma ũgũrũke. ³⁵ Jehova nĩakahũũra maru maku na magũrũ maku na mahũha marĩ ruo matangĩhona, namo mahunje kuuma makinya maku nginya ruototia rwa mũtwe waku.

³⁶ Jehova nĩagagũtwara hamwe na mũthamaki ũrĩa wĩrũgamĩirie agwathage kũrĩ rũrĩrĩ ũtooĩ kana rũkamenywo nĩ maithe manyu. Ũrĩ kũu nĩũkahooyaga ngai ingĩ, ngai cia mĩtĩ na cia mahiga. ³⁷ Ũgaatuĩka kĩndũ kĩ magigi, na kĩndũ gĩa gũthekererwo na kũnyararwo nĩ ndũrĩrĩ ciothe kũu Jehova agaagũtwara.

³⁸ ũkaahaanda mbegũ nyingĩ mũgũnda-inĩ no ũkaagetha o tũnini, nĩ ũndũ nĩikarĩno nĩ ngigĩ. ³⁹ ũkaahaanda mĩgũnda ya mĩthabibũ na

ũmĩrĩmĩre, no ndũkanyua ndibei yayo kana ũtue thabibũ, nĩ ũndũ igunyũ nĩigacirĩa. ⁴⁰ Ũgaakorwo na mĩtĩ ya mĩtamaiyũ bũrũri-inĩ waku wothe, no ndũkahũthĩra maguta mayo, nĩ ũndũ ndamaiyũ nĩigaitĩka thĩ. ⁴¹ Ũkaagĩa na aanake na ũgĩe na airĩtu no ndũgatũũra nao, nĩ ũndũ nĩmagatahwo mathĩ ũkombo-inĩ. ⁴² Mĩrumbĩ ya ngigĩ nĩkegwatĩra mĩtĩ yaku yothe na ĩrĩe irio cia bũrũri waku.

⁴³ Mũndũ wa kũngĩ ũrĩa ũtũũranagia na inyuĩ agaakĩrĩrĩria kwambatĩra igũrũ rĩaku, na we ũkĩrĩrĩrie o kũnyiiha. ⁴⁴ Nĩ agagũkombagĩra nowe ndũkamũkombagĩra. Agaatuĩka wa gũtongoria nawe ũtuĩke wa kũrigia.

⁴⁵ Irumi ici ciothe nĩigagũkinyĩrĩra. Nĩigathingatana nawe igũtoorie nginya ikũniine, nĩ tondũ ndwathĩkiire Jehova Ngai waku, na ndũmenyereire maathani na irĩra cia watho wa kũrũmĩrĩrwo iria aakũheire. ⁴⁶ Igaatuĩka kĩmenyithia na igegania harĩwe, o na harĩ njaro ciaku nginya tene. ⁴⁷ Tondũ ndũigana gũtungatĩra Jehova Ngai waku ũrĩ na gĩkeno na ũcanjamũkĩte hĩndĩ ya ũgaacĩru, ⁴⁸ tondũ ũcio ũgaatungatĩra thũ ciaku iria Jehova agaagũtũmĩra igũũkĩrĩre, ũrĩ mũhũtu na ũnyootĩ, na ũrĩ njaga na ũrĩ mũthĩnĩku mũno. Nĩagagwĩkĩra icooki rĩa kĩgera ngingo nginya akũniine.

⁴⁹ Jehova nĩagakũrehithĩria rũrĩrĩ ruumĩte kũraya, rũgũũkĩrĩre, kuuma ituri-inĩ cia thĩ, rũmbũkĩte o ta nderi, rũrĩrĩ ũtangĩmenya rwario rwa ruo, ⁵⁰ rũrĩrĩ rwa gwĩtigĩrwo, rũtangĩtĩia andũ akũrũ kana rũiguĩre andũ ethĩ tha. ⁵¹ Nĩmakarĩa njaũ cia mahiũ maku, na marĩe maciaro ma bũrũri waku nginya makũniine. Matigagũtigĩria ngano, kana ndibei ya mũhihano, kana maguta, o na kana magũtigĩre njaũ o na ĩmwe ya ndũũru cia ng'ombe ciaku kana tũũri twa rũũru rwa mbũri ciaku, nginya ũthĩnĩke biũ. ⁵² Nĩmakarigiicĩria matũũra mothe manene guothe bũrũri-inĩ waku, o nginya thingo icio ndaihu ciakĩtwo na hinya na wĩhokete imomoke. Nĩmakarigiicĩria matũũra manene mothe marĩa marĩ bũrũri-inĩ ũrĩa Jehova Ngai waku egũkũhe.

⁵³ Tondũ wa thĩina ũrĩa ũkaareherwo nĩ thũ yaku hĩndĩ ya kũrigiicĩrio, nĩ ũkaarĩa maciaro ma nda, ũrĩe nyama cia ariũ na airĩtu arĩa Jehova Ngai waku akũheete. ⁵⁴ O na mũndũ ũrĩa mũhooreri mũno na ũrĩ tha gatagatĩ-inĩ kanyu ndakaiguĩra mũrũ wa nyina tha, kana mũtumia wake ũrĩa endete, kana ciana ciake iria itigaire, ⁵⁵ na ndarĩ mũndũ o na ũmwe wao akaahe nyama cia ciana ciake icio ararĩa. Icio nocio kĩndũ kĩrĩa agaakorwo atigĩtie nĩ ũndũ wa thĩina ũrĩa thũ yaku ĩgaakũrehere hĩndĩ ĩrĩa ĩkaarigiicĩria matũũra maku manene mothe. ⁵⁶ Mũndũ-wa-nja ũrĩa mũhooreri mũno na ũrĩ tha gatagatĩ-inĩ kanyu, ũcio ũrĩ tha mũno na mũhooreri nginya ndangĩũmĩrĩria kũhutia thĩ na ikinya rĩake, nĩakaima mũthuriwe ũrĩa endete, na mũriũ kana mwarĩ, ⁵⁷ njogu ĩrĩa yumĩte nda yake na ciana iria agaciara. Nĩgũkorwo no ende gũcirĩa na hito hĩndĩ ĩyo ya kũrigiicĩrio na ya thĩina ũrĩa thũ ciaku ĩgaakũrehere kũu matũũra-inĩ manene manyu.

⁵⁸ Ũngĩaga kũrũmĩrĩra wega ciugo ciothe cia watho ũyũ, iria ciandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩrĩ, na wage gũtĩia rĩtwa rĩrĩ rĩrĩ riiri na rĩa gwĩtigĩrwo, rĩa Jehova Ngai waku, ⁵⁹ Jehova nĩagakũrehithĩria mĩthiro ya kũmakania, wee na njaro ciaku, na thĩina mũnene na wa ihinda irayya, o na mĩrimũ mĩũru na ya gũikara mũno. ⁶⁰ Nĩagakũrehithĩria mĩrimũ yothe ya bũrũri wa Misiri ĩrĩa wetigĩrĩte, nayo nĩgakwĩgwatĩrĩra. ⁶¹ O na ningĩ Jehova nĩagakũrehithĩria mĩrimũ ya mĩthemba yothe o na mathĩina marĩa matarĩ maandĩke Ibuku-inĩ rĩrĩ rĩa Watho, nginya ũniinwo. ⁶² Inyuĩ

mwarĩ aingĩ ta njata cia igũrũ, mũgaatigara o andũ anini mũgĩtarwo, nĩ ùndũ wa kwaga gwathĩkĩra Jehova Ngai wanyu. ⁶³ O ta ũrĩa Jehova aakeneire kũmũgaacĩrithia na kũmũingĩhia, noguo agaakena akĩmũharagania na akĩmũniina. Nĩmũkamunywo mweherio bũrũri ũrĩa mũrathĩ mũwĩgwatĩre.

⁶⁴ Ningĩ Jehova nĩagakũhurunja ndũrĩrĩ-inĩ ciothe, kuuma gĩturi kĩmwe gĩa thĩ nginya kĩrĩa kĩngĩ. ũrĩ kũu ũkaahooyaga ngai ingĩ, ngai cia mĩtĩ na cia mahiga, iria wee o na maithe manyu mũtooĩ. ⁶⁵ ũrĩ gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ icio ndũkoona ùndũ mwega, kana wone handũ ha kũhurũkia ikinya rĩa kũgũrũ gwaku. Mũrĩ kũu Jehova nĩagatũma ũtangĩke meciiria na maitho mage kuona, o na ũũrwo nĩ hinya. ⁶⁶ ũgaatũũra na wagagu, ũiyũrĩtwo nĩ guoya ũtukũ na mũthenya, ũtarĩ na ma ya ũtũũro waku. ⁶⁷ Rũciinĩ ũkoiga atĩrĩ, “Naarĩ korwo nĩ hwaĩ-inĩ!” Naguo hwaĩ-inĩ ũkoiga atĩrĩ, “Naarĩ korwo nĩ rũciinĩ!” Tondũ wa kĩmakania kĩrĩa gĩgaakorwo kĩmũiyũrĩte ngoro cianyu, na maũndũ marĩa maitho manyu makeyonera. ⁶⁸ Jehova akaamũcookia bũrũri wa Misiri na meeri, rũgendo rũrĩa ndoigire mũtikanarũthĩ rĩngĩ. Mũrĩ kũu nĩkuo mũkeneana mũgũrwo nĩ thũ cianyu, mũrĩ ngombo cia arũme na cia andũ-a-nja, no gũtirĩ mũndũ ũkaamũgũra.

29

Kwerũhio gwa Kĩrĩkanĩro

¹ Ici nĩcio ciugo cia kĩrĩkanĩro kĩrĩa Jehova aathire Musa arĩkanĩre na andũ a Isiraeli kũu Moabi, hamwe na kĩrĩkanĩro kĩrĩa aarĩkanĩre nao marĩ Horebu.

² Musa nĩetire andũ a Isiraeli othe, akĩmeera atĩrĩ:

Maitho manyu nĩmeyoneire ũrĩa wothe Jehova eekire Firaũni kũu bũrũri wa Misiri, na ũrĩa eekire anene ake othe na bũrũri wake wothe. ³ Nĩmweyoneire na maitho manyu magerio macio manene, o na ciana na maũndũ manene ma kũgegania. ⁴ No nginya ũmũthĩ Jehova ndamũheete meciiria marĩ na ũmenyo, kana maitho me kuona, kana matũ me kũigua. ⁵ Ihinda rĩu rĩa mũaka mũrongo ĩna ndamũtongoririe werũ-inĩ, nguo cianyu itiiigana gũtuũka, o na kana iraatũ iria ciarĩ magũrũ manyu igĩtarũka. ⁶ Mũtiigana kũrĩa irio, kana mũkĩnyua ndibeĩ kana kĩndũ kĩngĩ o gĩothe kĩgagatu. Ndeekire ùndũ ũcio nĩgeetha mũmenye atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu.

⁷ Rĩrĩa mwakinyire gũkũ, Sihoni mũthamaki wa Heshiboni, na Ogu mũthamaki wa Bashani nĩmookire kũhũũrana na ithuĩ, no nĩtwamatooririe. ⁸ Nĩtwegwatĩre bũrũri wao na tũkĩũheana ũtuũke igai rĩa andũ a mũhĩrĩga wa Rubeni, na wa Gadi, na nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase.

⁹ Rũmĩrĩrai wega ciugo cia kĩrĩkanĩro gĩkĩ, nĩguo mũgaacĩre maũndũ-inĩ mothe marĩa mũrũkaga. ¹⁰ Inyuĩ inyuothe mũrũgamĩte ũmũthĩ mbere ya Jehova Ngai wanyu, na atongoria anyu, na atongoria a mũhĩrĩga yanyu, na athuuri anyu, na anene anyu, na arũme arĩa angĩ othe a Isiraeli, ¹¹ hamwe na ciana cianyu, na atumia anyu, na andũ a kũngĩ arĩa matũũraga kambĩ-inĩ cianyu, arĩa mamunagĩra ngũ na makamũtahĩra maaĩ. ¹² Mũrũgamĩte haha nĩguo mũgĩe na kĩrĩkanĩro na Jehova Ngai wanyu, kĩrĩkanĩro kĩrĩa Jehova ekũgĩa na inyuĩ ũmũthĩ, na akĩhũũre mũhũũri na ùndũ wa mwĩhĩtwa, ¹³ na agĩkĩre hinya kũna atĩ mũrĩ andũ ake ũmũthĩ, na atĩ

atuĩke Ngai wanyu, o ta ũrĩa aamwĩrĩire, na ningĩ o ta ũrĩa eehĩtire kũrĩ maithe manyu Iburahĩmu, na Isaaka, na Jakubu. ¹⁴ Ndirathondeka kĩrĩkanĩro gĩkĩ na mwĩhĩtwa na inyuĩ inyuiki, ¹⁵ o inyuĩ mũrũgamĩte haha na ithuĩ ũmũthĩ mbere ya Jehova Ngai witũ, no nĩ hamwe na arĩa matarĩ haha ũmũthĩ.

¹⁶ Inyuĩ ene nĩmũũĩ ũrĩa twatũũraga bũrũri wa Misiri na ũrĩa twatuĩkanĩirie mabũrũri-inĩ tũgĩũka gũkũ. ¹⁷ Gatagatĩ-inĩ kao nĩmuonire mĩhianano yao ĩrĩ thaahu, na ngai cia kũhooywo cia mĩtĩ na cia mahiga, na cia betha na cia thahabu. ¹⁸ Menyererai wega hatigakorwo mũndũ mũrũme kana mũndũ-wa-nja, kana andũ a nyũmba ĩmwe kana mũhĩrĩga gatagatĩ-inĩ kanyu ũmũthĩ, ũngĩgĩa na ngoro ya kũhutatĩra Jehova Ngai witũ athĩ akahooe ngai cia ndũrĩrĩ icio; menyererai wega gũtikagĩe mũri mũrũrũ gatagatĩ kanyu ũngĩciara maciaro marũrũ ta nyongo.

¹⁹ Rĩrĩa mũndũ ta ũcio aigua ciugo cia mwĩhĩtwa ũyũ, eĩtagĩria kĩrathimo, na nĩ ũndũ ũcio ageciiria atĩrĩ, “Ndikona ũgwati o na ingĩkĩrĩria gũthĩ na njĩra yakwa mwene.” ũndũ ũcio nĩũkarehe mwanangĩko bũrũri ũrĩa ũrĩ maaĩ, o na ũrĩa mũng’aru. ²⁰ Jehova ndarĩ hĩndĩ akenda kũmũrekerera; marakara make na kĩyo gĩake nĩkarĩrĩmbũkĩra mũndũ ũcio. Irumi ciothe iria ciandĩkitwo ibuku-inĩ rĩrĩ nĩkamũkinyĩrĩra, nake Jehova nĩakahuura rĩtwa rĩake rĩehere gũkũ thĩ. ²¹ Jehova nĩakamwamũra kuuma mĩhĩrĩga-inĩ yotho ya Isiraeli, anyiitwo nĩ mwanangĩko, kũringana na irumi ciothe cia kĩrĩkanĩro kĩrĩa kĩandĩke thĩnĩ wa Ibuku rĩrĩ rĩa Watho.

²² Ciana cianyu iria ikaamũrũmĩrĩra njiaro-inĩ iria igooka thuutha, o na ageni arĩa magooka moimĩte mabũrũri ma kũraya nĩmakona mathĩna marĩa makorete bũrũri o na mĩrimũ ĩrĩa Jehova ahũũrĩte bũrũri nayo. ²³ Bũrũri wothe ũgaatuĩka kũndũ gũtangĩkũra kĩndũ, kũiyũrĩte cumbĩ na ũbiriti, gũtirĩ kĩndũ gĩkahaandwo na gũtirĩ riya rĩgaakũra kuo, kana kĩndũ kĩmere kuo. Gũkahaana ta mwanangĩko wa matũũra ma Sodomu na Gomora, na Adima o na Zeboimu, marĩa Jehova aaharaganirie arĩ na marakara mahiũ. ²⁴ Ndũrĩrĩ ciothe ikooria atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩtũmĩte Jehova eke bũrũri ũyũ ũguo? Marakara maya mahiũ ũũ, nĩ ma kĩ?”

²⁵ Narĩo icookio rĩgaakorwo rĩrĩ atĩrĩ, “Nĩ tondũ andũ aya nĩmatiganĩirie kĩrĩkanĩro kĩa Jehova, Ngai wa maithe mao, kĩrĩkanĩro kĩrĩa aagĩire nao rĩrĩa aamarutire bũrũri wa Misiri. ²⁶ Nĩmamwehereire magĩthĩ kũhooya ngai ingĩ na magĩciinamĩrĩra, ngai matooi, na ngai Jehova ataamaheete. ²⁷ Nĩ ũndũ ũcio marakara ma Jehova makĩrĩrĩmbũkĩra bũrũri ũyũ, akĩũkinyĩria irumi iria ciothe ciandĩkitwo ibuku-inĩ rĩrĩ. ²⁸ Ningĩ Jehova, arĩ na marakara mahiũ na mang’ũrĩ manene, nĩamamunyire kuuma bũrũri wao akĩmaikia bũrũri ũngĩ, ta ũrĩa gũtariĩ rĩu.”

²⁹ Maũndũ ma hitho nĩ ma Jehova Ngai witũ, no maũndũ marĩa maguĩrie nĩ maitũ na ciana ciitũ nginya tene, nĩguo tũrũmagĩrĩre ciugo ciothe cia watho ũyũ.

30

Ūgaacĩru Thuutha wa Gũcookerera Jehova

¹ Rĩrĩa irathimo na irumi ici ciothe njigĩte mbere yaku igaagũkinyĩrĩra, nawe ũciamũkĩre ngoro-inĩ yaku kũrĩa guothe Jehova Ngai waku agaakũhurunjĩra ndũrĩrĩ-inĩ, ² na rĩrĩa wee mwene na ciana ciaku ũgaacookerera Jehova Ngai waku na ũmwathĩkĩre na ngoro yaku yotho

na muoyo waku wothe, kũringana na ũrĩa wothe ngũgwatha ũmũthĩrĩ, ³ hĩndĩ ñyo Jehova Ngai waku nĩagagũcookeria irathimo ciaku na akũiguĩre tha, na nĩagagũcookanĩrĩria rĩngĩ, akũrute ndũrĩrĩ-inĩ ciothe kũrĩa aakũhurunjĩre. ⁴ O na ũngĩgaakorwo ũthaamĩrio bũrũri ũrĩa ũrĩ kũraya mũno gũkũ thĩ, Jehova Ngai waku nĩagagũcookanĩrĩria, akũrute kuo agũcookie bũrũri-inĩ waku. ⁵ Nĩagagũcookia bũrũri ũrĩa warĩ wa maithe maku, na we nĩũkawĩgwatĩra. Nĩagatũma ũgaacĩre na ũingĩhe gũkĩra maithe maku. ⁶ Jehova Ngai waku nĩakarũithia ngoro yaku na arũithie ngoro cia njiaro ciaku, nĩgeetha ũmwendage na ngoro yaku yothe na muoyo waku wothe, nĩguo ũtũũre muoyo. ⁷ Jehova Ngai waku nĩagakinyĩria irumi ici ciothe kũrĩ thũ ciaku iria igũthũire na ikũnyariiraga. ⁸ Nĩũgacooka gwathĩkĩra Jehova rĩngĩ, na ũrũmĩrĩre maathani make, o maya ndĩrakũhe ũmũthĩ. ⁹ Hĩndĩ ñyo Jehova Ngai waku nĩagatũma ũtheereme mũno wĩra-inĩ wothe wa moko maku na maciaro-inĩ ma nda yaku, o na njaũ cia mahiũ maku na maciaro ma mĩgũnda yaku. Jehova nĩagakena rĩngĩ nĩ ũndũ waku, na atũme ũgaacĩre, o ta ũrĩa aakenire nĩ ũndũ wa maithe maku, ¹⁰ ũngĩgaathĩkĩra Jehova Ngai waku, na ũmenyagĩrĩre maathani make na irĩra cia watho wake wa kũrũmĩrĩrwo ũrĩa wandĩkĩtwo Ibuku-inĩ rĩrĩ rĩa Watho, na ũcookerere Jehova Ngai waku na ngoro yaku yothe na muoyo waku wothe.

Kũheo Gũthuura Muoyo kana Gĩkuũ

¹¹ Na rĩrĩ, ũrĩa ndĩragwatha ũmũthĩ ti ũndũ ũrĩ hinya, ũngĩkũrema, kana ũndũ ũtangĩhota gwĩka. ¹² Ndũrĩ igũrũ matu-inĩ, atĩ no ũrie atĩrĩ, “Nũũ ũkwambata igũrũ, aũgĩre atũrehere, na awanĩrĩre kũrĩ ithuĩ nĩguo tũwathĩkĩre?” ¹³ O na ndũrĩ mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa iria, atĩ no ũrie atĩrĩ, “Nũũ ũkũringa iria, aũgĩre atũrehere, na awanĩrĩre kũrĩ ithuĩ nĩguo tũwathĩkĩre?” ¹⁴ Aca, ti ũguo, kiugo kĩrĩ hakuhĩ mũno nawe; kĩrĩ o kanua-inĩ gaku na ngoro-inĩ yaku, nĩguo ũgĩathĩkĩre.

¹⁵ Atĩrĩrĩ, ũmũthĩ ũyũ nĩndaiga ũhoru wa gũtũũra muoyo na wa ũgaacĩru mbere yaku, o na wa gĩkuũ na wa mwanangĩko. ¹⁶ Nĩgũkorwo ndagwatha ũmũthĩ wendage Jehova Ngai waku, na ũthiige na njĩra ciake, na ũmenyagĩrĩre maathani make, na irĩra cia watho wa kũrũmĩrĩrwo, na mawatho; hĩndĩ ñyo nĩũgatũũra muoyo na ũingĩhe, nake Jehova Ngai waku nĩagakũrathima ũrĩ bũrũri-inĩ ũrĩa ũratoonya ũwĩgwatĩre.

¹⁷ No ngoro yaku ñngĩkagarũrũka wage gwathĩka, na ũguucĩrĩrio, ũinamĩrĩre ngai ingĩ ũcihooe, ¹⁸ ngũkwĩra na ma ũmũthĩ atĩ no ũkaaniinwo. Ndũgatũũra matukũ maingĩ bũrũri-inĩ ũrĩa ũraringa Rũũ rwa Jorodani ũũtoonye na ũwĩgwatĩre.

¹⁹ ũmũthĩ ndeeta igũrũ na thĩ ituĩke aira atĩ nĩnjigĩte mbere yaku ũhoru wa gũtũũra muoyo na wa gĩkuũ, na wa irathimo na wa irumi. Na rĩrĩ, thuura muoyo, nĩguo wee na ciana ciaku mũtũũre muoyo, ²⁰ na nĩguo mwendage Jehova Ngai wanyu, na mũthikagĩrĩrie mũgambo wake, na mũnyiitane nake. Nĩgũkorwo Jehova nĩwe muoyo waku, na nĩagakũhe mĩaka mĩingĩ ya gũtũũra bũrũri-inĩ ũrĩa eehĩtĩre atĩ nĩakaũhe maithe maku, nĩo Iburahĩmu, na Isaaka, na Jakubu.

31

Joshua Gũcooka Ithenya rĩa Musa

¹ Nake Musa akiumagara agĩthiĩ akĩarĩria andũ othe a Isiraeli na ciugo ici akĩmeera atĩrĩ, ² “Rĩu ndĩ na ũkũrũ wa mĩaka igana na mĩrongo ñrĩ, na

ndingihota kūmūtongoria rīngī. Jehova nīanjīrīte atīrī, ‘Wee ndūkūringa Rūūi rwa Jorodani.’³ Jehova Ngai wanyu we mwene nīakaringa arī mbere yanyu. Nīakaniina ndūrīrī icio mbere yanyu na inyuī nīmūkegwatīra būrūri wacio. Joshua o nake nīakaringa arī mbere yanyu ta ūrīa Jehova oigire.⁴ Nake Jehova nīakameka o ta ūrīa eekire Sihoni na Ogu, athamaki a Aamori, arīa aaniinire hamwe na būrūri wao.⁵ Jehova nīakamaneana kūrī inyuī, na inyuī no nginya mūkaameeka ūrīa wothe ndīmwathīte.⁶ Gīai na hinya na mūmīrīrie. Mūtigetigīre kana mūmake nī ūndū wao, nīgūkorwo Jehova Ngai wanyu nī egūthīi hamwe na inyuī; ndakamūtiga kana amūtirike.”

⁷ Nake Musa agūta Joshua, akīmwīra arī mbere ya andū othe a Isiraeli atīrī, “Gīa na hinya, nīgūkorwo no nginya ūthīi na andū aya būrūri-inī ūrīa Jehova eehītire kūrī maithe mao ma tene atī nīakamahe, nawe no nginya ūkaaūgayania gatagatī-inī kao, ūtuīke igai rīao.⁸ Jehova mwene nīegūthīi mbere yaku na nīarīkoragwo hamwe na we; ndarī hīndī agaagūtiga kana agūtirike. Ndūkanetigīre, o na kana ūkue ngoro.”

Gūthoma Watho

⁹ Nī ūndū ūcio Musa akīandīka watho ūcio, agīcooka akīūnengera athīnjīri-Ngai, ariū a Lawi, arīa maakuīte ithandūkū rīa kīrīkanīro kīa Jehova, o na akīūnengera athuuri othe a Isiraeli.¹⁰ Ningī Musa akīmaatha akīmeera atīrī, “O mūthia-inī wa mīaka mūgwanja, mwaka-inī ūrīa ūtuītvo wa kūrēkanīra mathiirī, hīndī ya Gīathī gīa Ithūnū-rī,¹¹ nīrīo andū othe a Isiraeli mariumagīra mbere ya Jehova Ngai wanyu handū harīa we mwene agaathuura, nīmūrīmathomagīra watho ūyū mūrī mbere yao makīguaga.¹² Cookanagīrīria andū othe hamwe: arūme, na andū-a-nja, na ciana, na andū a kūngī arīa matūūruga matūūra-inī manyu,* nīgeetha mathikīrīrie na merute gwītīgīra Jehova Ngai wanyu, na marūmagīrīre ciugo cia watho ūyū.¹³ Ciana ciao iria itooī watho ūyū, no nginya ciūigue, na ciūrute gwītīgīra Jehova Ngai wanyu rīrīa rīothe mūgūtūūra būrūri ūcio mūraringa Rūūi rwa Jorodani mūthīi mūkawīgwatīre.”

Ūrathi wa Ūremi wa Isiraeli

¹⁴ Nake Jehova akīra Musa atīrī, “Atīrīrī, mūthenya wa gūkua gwaku ūrī hakuhī. Īta Joshua mūūke nake na mūrūgame Hema-inī-ya-Gūtūnganwo, nīho ngūnengerera Joshua wīra.” Nī ūndū ūcio Musa na Joshua magīūka makīrūgama Hema-inī-ya-Gūtūnganwo.

¹⁵ Hīndī īyo Jehova akiumīra Hema-inī īyo arī thīnī wa gītugī gīa itu, narīo itu rīu rīkīrūgama itoonyero-inī rīa Hema.¹⁶ Nake Jehova akīra Musa atīrī, “Wee nīūkūhurūka hamwe na maithe maku, nao andū aya ihinda rītarī kūrāihu nīmēkūhūūra ūmaraya na ngai cia kūngī cia būrūri ūrīa mūratoonya. Nīmakandirika na mathūkie kīrīkanīro kīrīa ndaathondekete nao.¹⁷ Mūthenya ūcio nīngamarakarīra na ndīmatirike; nīngamahitha ūthīū wakwa, nao nīmakaniinwo. Nīmagakorwo nī mīanangīko mīingī na moritū maingī, nao mūthenya ūcio nī makooria atīrī, ‘Githī mīanangīko īno ndītūkorete nī ūndū Ngai ndakoretwo hamwe na ithūi?’¹⁸ Na hatarī nganja nīngamahitha ūthīū wakwa mūthenya ūcio, nī ūndū wa waganu wao wothe wa gūcookerera ngai ingī.

¹⁹ “No rīrī, wīyandīkīre rwīmbo rūrū, na ūrūrute andū a Isiraeli, na ūreke marūine, nīguo rūtūike ūira wakwa wa kūmookīrīra.²⁰ Ndaarīkia

* **31:12** Atumia na ciana nīmetīkīrītio gūthīi gūthikīrīria watho ūgīthomwo.

kũmatoonyia bũrũri ũcio ũrĩ bũthi wa iria na ũũkĩ, bũrũri ũcio nderĩire maithe mao ma tene, na rĩrĩa makaarĩa na mahũũne na matheereme, nĩmakagarũrũkĩra ngai ingĩ macihooe, maamene na mathũkie kĩrĩkanĩro gĩakwa. ²¹ Na rĩrĩa mĩanangĩko mĩingĩ na moritũ maingĩ makaa-makora, rwĩmbo rũrũ nĩrũgatuĩka ũira wa kũmookĩrĩra, nĩ ũndũ njiaro ciao itikariganĩrwo nĩruo. Nĩnjũũĩ ũrĩa maciirĩire gwĩka, o na itarĩ ndĩramatoonyia bũrũri ũrĩa ndaamerĩire na mwĩhĩtwa.” ²² Nĩ ũndũ ũcio Musa akĩandĩka rwĩmbo rũu o mũthenya ũcio, na akĩrũruta andũ a Isiraeli.

²³ Jehova nĩaheire Joshua mũrũ wa Nuni rĩathani rĩrĩ: “Gĩa na hinya na ũũmĩrĩrie, nĩgũkorwo nĩwe ũgũkinyia andũ a Isiraeli bũrũri ũrĩa ndamerĩire na mwĩhĩtwa, na Nĩi mwene nĩngũkorwo ndĩ hamwe nawe.”

²⁴ Thuutha wa Musa kũrũkia kwandĩka ciugo cia watho ũcio ibuku-inĩ kuuma kĩambĩrĩria nginya mũthia, ²⁵ nĩaheire Alawii arĩa maakuuaga ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova watho ũyũ, ²⁶ akĩmeera atĩrĩ, “Oyai Ibuku rĩrĩ rĩa Watho mũriige mwena-inĩ wa ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova Ngai wanyu. Rĩgũtũũra hau rĩrĩ ũira wa kũmũũkagĩrĩra.

²⁷ Nĩgũkorwo nĩnjũũĩ ũrĩa mũrĩ aremi na mũkoomia ngingo. Angĩkorwo mũkoretwo mũremeire Jehova ndĩ muoyo na ndĩ hamwe na inyuĩ-rĩ, mũgaakĩrĩrĩria kũrema atĩa ndakua! ²⁸ Cookanĩrĩriai athuuri othe a mĩhĩrĩga yanyu, na anene anyu othe mbere yakwa, nĩgeetha njarie ciugo ici makĩĩguagĩra, na nĩite igũrũ na thĩ irute ũira wa kũmookĩrĩra.

²⁹ Nĩgũkorwo nĩnjũũĩ ndaarĩkia gũkua inyuĩ nĩ mũgethũkia biũ, na mũgarũrũke mũtĩge gũthĩ na njĩra ĩrĩa ndĩmwathĩte. Matukũ marĩa magooka mwanangĩko nĩũkamũkora, nĩ ũndũ nĩmũgeeka maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, mũtũme arakario nĩ kĩrĩa mũthondekete na moko manyu.”

Rwĩmbo rwa Musa

³⁰ Nake Musa agĩcookerera ciugo ici cia rwĩmbo rũrũ kuuma kĩambĩrĩria nginya mũthia, akĩiguagwo nĩ kũngano gĩothe gĩa Isiraeli:

32

¹ Ta thikĩrĩria, wee igũrũ, ngũhe ũhoru;

o na we thĩ-rĩ, ta igua ciugo cia kanua gakwa.

² Reke ũrutani wakwa uure ta mbura,

nacio ciugo ciakwa igwe ta ime,

ituĩke ta rũthuthuũ rũkiurĩra nyeki ya mũmerano,

o na ĩtuĩke ta mbura nyingĩ ĩkiurĩra mĩmera mũĩthĩ.

³ Nĩngũhunjia ũhoru wa Rĩĩtwa rĩa Jehova.

Hĩ, kĩgoocei ũnene wa Ngai witũ!

⁴ We nĩwe Rwaro rwa Ihiga, mawĩra make nĩ makinyanĩru,

nacio njĩra ciake ciothe nĩ cia kĩhooto.

Nĩ Ngai mwĩhokeku na ndahĩtagia,

nĩ mũrũngĩrĩru, na nĩ wa kĩhooto.

⁵ Nĩmethaahĩtie harĩ we;

ũndũ wa thoni nĩ atĩ ti ciana ciake rĩngĩ,

no nĩ rũciaro rũremi na rwaganu.

⁶ Ũũ nĩguo mũngĩrĩha wega wa Jehova,

inyuĩ andũ aya akĩigu na mwagĩte ũũgĩ?

Githĩ tiwe Ithe wanyu, o we Mũmbi wanyu,
ũrĩa wamũmbire na agĩtũma mwĩhaande wega?

⁷ Ririkana matukũ ma tene;
wĩciirie ũhoru wa njiaro iria ihĩtũkĩte.

Ūria thoguo na nĩegũkwĩra,
O na athuuri anyu na nĩmegũgũtaarĩria.

⁸ Rĩrĩa Ūrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno aaheire ndũrĩrĩ igai rĩacio,
rĩrĩa aagayanirie iruka ciothe cia andũ,
nĩekĩrĩire andũ othe mĩhaka,
kũringana na mũigana wa ariũ a Isiraeli.

⁹ Nĩ gũkorwo igai rĩa Jehova nĩ andũ ake,
Jakubu nĩwe igai rĩake rĩrĩa eegaĩire.

¹⁰ Aamuonire arĩ kũndũ werũ-inĩ,
werũ ũtarĩ kĩndũ, ũgambagwo nĩ nyamũ.

Nake akĩmũgitĩra na akĩmũmenyerera;
aamũrangagĩra o ta kũma kĩa riitho rĩake,

¹¹ o ta ũrĩa nderĩ yarahũraga tũcui twayo gĩtara-inĩ kĩayo,
ĩkareera igũrũ rĩa tũcui twayo,

ĩtambũrũkĩtie mathagu mayo nĩguo ituoe,
na ĩgatũkuua mathagu-inĩ mayo.

¹² Jehova o we wiki nĩwe wamũtongoririe;
gũtiarĩ ngai ng'eni yarĩ hamwe nake.

¹³ Atũmire ahaice kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru bũrũri-inĩ,
na akĩmũhũũnia na matunda ma mĩgũnda.

Nĩamũheire ũũkĩ uumĩte ihiga-inĩ,
na akĩmũhe maguta moimĩte ihiga-inĩ rĩa nyaigĩ;

¹⁴ akĩmũhe ngorono na iria kuuma ndũũru-inĩ cia ng'ombe,
na cia mbũri na tũtũrũme tũnoru.

o na mbũri na ndũrũme iria njega mũno cia Bashani,
na ngano ĩrĩa njega mũno.

Nĩwanyuire thakame ĩrĩ mũhũyũ ya thabibũ, nĩyo ndibei yacio.

¹⁵ Jeshuruni nake aanorire, agĩikia haati;
aahũũnire, agĩtunguha, na agĩkenga mwĩrĩ.

Agĩgĩtigana na Ngai ũrĩa wamũmbire,
na akĩrega Rwaro rwa Ihiga, o ruo Mũhonokia wake.

¹⁶ Nĩmatũmire aigue ũiru nĩ ũndũ wa ngai icio ciao ng'eni,
na makĩmũrakaria na mĩhianano yao ĩrĩ magigi.

¹⁷ Nĩmarutĩire ndaimono magongona, iria itarĩ Ngai:
ngai iria matooi,

ngai iria cieyumĩrĩtie o ica-ikuhĩ,
ngai iria iteetigĩrĩtwo nĩ maithe manyu.

¹⁸ Nĩwatiganĩirie Rwaro rwa Ihiga, rũrĩa rwagũciarire;
ũkĩrganĩrwo nĩ Mũrungu ũrĩa wagũciarire.

¹⁹ Jehova nĩonire ũndũ ũcio
nake akĩmarega nĩ ũndũ nĩarakarĩtio nĩ ariũ ake na airĩtu ake.

²⁰ Nake akiuga atĩrĩ, "Nĩngũmahitha ũthiũ wakwa,
nyone ũrĩa marigĩrĩrio mao magaakorwo matariĩ;

nĩgũkorwo nĩ rũciaro rũremi,
ciana itaangĩhokeka.

21 Manjiguithirie ũiru nĩ ũndũ wa ngai itarĩ bata,
na makĩndakaria na ngai ciao itarĩ kĩene.

Ngaamaiguithia ũiru na rũrĩrĩ hatarĩ;
ngaatũma marakario nĩ rũrĩrĩ rũtarĩ na ũmenyo.

22 Nĩ gũkorwo mwaki nĩwakĩtio nĩ mang'ũrĩ makwa,
ũrĩa wakanaga ũgakinya mũhuro wa kwa ngoma.

Nĩũkaniina thĩ na magetha mayo,
na ũmundie itina cia irĩma mwaki.

23 “Nĩngamombĩrĩra mĩtino
na mĩguĩ yakwa ndĩmĩhũthĩre ngĩmahũũra nayo.

24 Nĩngamarehithĩria ng'aragu ya kũmahinyaria,
ndĩmarehithĩrie gĩthĩna gĩa kũmaniina na mũthiro wa kũmooraga;

Ngaamarehithĩria nyamũ cia gĩthaka irĩ magego moogĩ,
ndĩmarehithĩrie ũrũrũ wa ndũira iria inyororokaga rũkũngũ-inĩ.

25 Rũhiũ rwa njora nĩrũkaniina ciana ciao njĩra-inĩ ya itũũra;
kĩmako gĩkaamaiyũra marĩ kwao mĩciĩ.

Aanake na airĩtu nĩmagathira,
o hamwe na ngenge, na andũ arĩa marĩ na mbuĩ.

26 Ndoigire nĩngamaharagania,
na tharie kũririkanwo kwao kuuma kũrĩ andũ,

27 no nĩndetigĩrĩre kĩnyararo gĩa thũ,
nĩguo mũmuku ndakaage gũtaũkĩrwo,

oige atĩrĩ, ‘Guoko gwitũ nĩgũtooranĩtie;
Jehova tiwe wĩkĩte ũũ wothe.’ ”

28 Nĩ rũrĩrĩ rũteciiragia,
matĩrĩ na gũkũũrana thĩinĩ wao.

29 Naarĩ korwo maarĩ oogĩ mahote kũmenya ũguo
na makũũrane ũrĩa ũhoru wao wa kũrigĩrĩria ũgaakorwo ũtariĩ!

30 Mũndũ ũmwe angĩhota atĩa gũteng'eria andũ ngiri,
kana andũ eerĩ matũme andũ ngiri ikũmi moore,

tiga makorirwo meendetio nĩ Rwaro rwa Ihiga,
tiga Jehova akorirwo amatiganĩirie?

31 Nĩ gũkorwo ihiga rĩao rĩtihaana ta Rwaro rwa Ihiga riitũ,
o ta ũrĩa o na thũ ciitũ ciũĩ.

32 Mũthabibũ wao uumĩte mũthabibũ-inĩ wa Sodomu,
na ũkoima mĩgũnda-inĩ ya Gomora.

Thabibũ ciayo ciyũrĩte thumu,
nacio ikũmba ciacio ikarũra.

33 Ndibei yacio nĩ ũrũrũ wa ndũira,
o guo thumu ũrĩa mũũru mũno wa ndũira.

34 “Githĩ ndikoretwo njigĩte ũndũ ũyũ wega
ngaikara ndĩũmenyereire mũthiithũ-inĩ wakwa?

35 Kũrĩhanĩria nĩ gwakwa; nĩ nĩ ngaarĩhanĩria.
Ihinda rĩakinya, kũgũrũ kwao nĩ gũgaatenderũka;
mũthenya wao wa mwanangĩko ũrĩ hakuhĩ,
naguo mũtino wao ũhiũhĩte ũmakore.”

- ³⁶ Jehova nĩagaciirithia andũ ake,
na aigũire ndungata ciake tha,
rĩrĩa akoona nĩmathirĩtwo nĩ hinya,
na gũtirĩ o na ũmwe wao ũtigarĩte, arĩ ngombo kana atarĩ ngombo.
- ³⁷ Nake nĩ akoiga atĩrĩ, “Rĩu ngai ciao ikĩrĩ ha,
ihiga rĩu meehithaga harĩ rĩo,
- ³⁸ ngai iria ciarĩaga maguta ma magongona mao,
na ikanyua ndibei ya indo iria ciarutagwo cia kũnyuuo?
Reke cigĩũkĩre imũteithie!
Reke imũhe kĩgitio!
- ³⁹ “Rĩu menyai atĩ nĩ mwene nĩ nĩ Ngai!
Gũtirĩ ngai ũngĩ tiga nĩ.
Nĩ nĩ njũraganaga na nĩ ndũũranagia muoyo,
nĩndiihanĩtie na nĩngũhonia,
na gũtirĩ o na ũmwe ũngĩhonokania kuuma guoko-inĩ gwakwa.
- ⁴⁰ Nguoya guoko gwakwa na igũrũ njuge atĩrĩ:
O ta ũrĩa ndũũraga muoyo nginya tene,
- ⁴¹ rĩrĩa ngaanoora rũhiũ rwakwa rwa njora rũkahenia
na ndĩrũnyiite na guoko gwakwa ngĩtua ciira,
nĩngerĩhĩria kũrĩ thũ ciakwa,
na ndĩrĩhĩrie kũrĩ arĩa maathũire.
- ⁴² Nĩngatũma mĩguĩ yakwa ĩnyue thakame ĩrĩo,
Naruo rũhiũ rwakwa rwa njora rũrĩage nyama:
ĩyo nĩ thakame ya arĩa moragĩtwo na arĩa matahĩtwo,
na mĩtwe ya atongoria a thũ.”

- ⁴³ Inyuĩ ndũrĩrĩ, kenai hamwe na andũ ake,
nĩgũkorwo nĩakarĩhanĩria thakame ya ndungata ciake;
acirĩhĩrie harĩ thũ ciake,
na ahoroherie bũrũri wake, o na andũ ake.

⁴⁴ Musa nĩmookire na Joshua mũrũ wa Nuni, na makĩaria ciugo ciothe
cia rwĩmbo rũrũ andũ makĩiguaga. ⁴⁵ Rĩrĩa Musa aarĩkirie kũhe andũ a
Isiraeli ũhoro ũcio, ⁴⁶ akĩmeera atĩrĩ, “Ciugo ici ciothe ndaamwĩra ũmũthĩ
itarĩ na itherũ, rekei ciikare ngoro-inĩ cianyu, nĩgeetha mũgaatha ciana
cianyu gwathĩkĩra wega ciugo icio ciothe cia watho ũyũ. ⁴⁷ To ciugo o ũguo
harĩ inyuĩ, no nĩcio muoyo wanyu. Nĩngatũma mũtũũre matukũ maingĩ
bũrũri ũrĩa mũraringa Rũũ rwa Jorodani mũkawĩgwatĩre.”

Musa Gũkuĩra Kĩrĩma-inĩ kĩa Nebo

⁴⁸ Mũthenya o ro ũcio Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ⁴⁹ “Ambata, ũkinye
mwambato wa Abarimu o, kũu kĩrĩma kĩa Nebo bũrũri-inĩ wa Moabi,
kũng’ethanĩra na Jeriko, wĩrorere Kaanani, bũrũri ũrĩa ndĩrahe andũ a
Isiraeli ũtuĩke igai rĩao. ⁵⁰ Kĩrĩma kũu ũkũhaica nĩkĩo ũgaakuĩra, nawe
ũcookanĩrĩrio hamwe na andũ anyu, o ta ũrĩa mũrũ wa nyũkwa Harũni
aakuĩrĩre kĩrĩma-inĩ kĩa Horu, nake agĩcookanĩrĩrio hamwe na andũ arĩa
manakua. ⁵¹ Gĩtũmi kĩa ũguo nĩ tondũ inyuĩ eerĩ nĩmwagire kũnjĩtĩkia
mũrĩ mbere ya andũ a Isiraeli o kũu maaĩ-inĩ ma Meriba Kadeshi werũ-inĩ
wa Zini tondũ mũtiigana kũrũgamĩrĩra ũtheru wakwa harĩ andũ a Isiraeli.
⁵² Nĩ ũndũ ũcio, nĩ ũkuona bũrũri ũcio ũrĩ o haraaya; no ndũgatoonya
bũrũri ũcio ndĩrahe andũ a Isiraeli.”

33

Musa Kûrathima Mîhîrîga

¹ Gîkî nîkîo kîrathimo kîrîa Musa mündũ wa Ngai aarathimire andũ a Isiraeli atanakua. ² Akiuga atîrî:

“Jehova nîokire kuuma Sinai,
na akîmathererũkîra kuuma Seiru;
akîmaarîra kuuma kîrîma gîa Parani.
Ookire na ikundi cia arîa atheru kuuma gũthini,
akiuma iharũrũka-inî cia irîma ciake.

³ Ti-itherũ wee nîwe wendete andũ;
arîa othe atheru marî guoko-inî gwaku.

Othe mainamagîrîra magũrũ-inî maku,
makaamũkîra ũrutani kuuma harîwe,

⁴ watho ũrîa twaheirwo nî Musa,
nîguo igai rîa ũngano wa Jakubu.

⁵ Nîwe warî mũthamaki wa Jeshuruni,
rîrîa atongoria a andũ moonganîte,
marî hamwe na mîhîrîga ya Isiraeli.

⁶ “Rubeni arotũũra na ndagakue,
o na kana andũ ake manyiie.”

⁷ Na ha ũhoru wa Juda akiuga atîrî,
“Wee Jehova, thikîrîria kîrîro kîa Juda;
mũrehe kũrî andũ ake.
Nîarũagîrîra maũndũ make na guoko gwake.
Wee-rî, tuîka wa kũmũteithia akîrũa na thũ ciake.”

⁸ Ũndũ wîgîi Lawi oigire atîrî:
“Thumimu yaku na Urimu yaku
nî cia mündũ ũrîa ũkenagio nîwe.
Nîwamũgeririe arî kũu Masa;
ũkîmũrũithia kũu maaî-inî ma Meriba.

⁹ Ũhoru wa ithe na nyina oigire atîrî,
‘Ndirameciiria.’
Ndaigana kũmenya ariũ a ithe,
kana akîrũmbũiya ciana ciake mwene,
no nîamenyereire kiugo gîaku,
na akîgitîra kîrîkanîro gîaku.

¹⁰ Nîarutaga Jakubu kîrîra kîa watho waku,
na akaruta Isiraeli watho waku.
Nîarutagîra ũbumba mbere yaku,
na akarutîra magongona ma njino marî magima kîgongona-inî gîaku.

¹¹ Rathima ũmenyi wake wa wîra, Wee Jehova,
na ũkenagîre wîra wa moko make.
Gũtha njohero cia arîa mekũmũũkîrîra;
ringa thũ ciake itigacooke kwarahũka rîngî.”

¹² Ũndũ wîgîi Benjamini oigire atîrî:
“Reke ũrîa wendetwo nî Jehova ahurũke atarî na ũgwati harî we,
nîgũkorwo amũgitagîra mũthenya wothe,
nake ũrîa Jehova endete ahurũkaga gatagatî-inî ga ciande ciake.”

¹³ Ũndũ wîgîi Jusufu oigire atîrî:
“Jehova arorathima bũrũri wake
na ime rîega rîa kuuma igũrũ,

- na maaĩ ma kũrĩa kũriku marĩa marĩ na thĩ;
 14 hamwe na indo iria njega mũno ireehagwo nĩ riũa,
 na kĩrĩa kĩega mũno kĩngiuma kũrĩ mweri;
 15 aũrathime na iheo iria thuranĩre cia irĩma-inĩ cia tene,
 na maciaro ma tũrĩma twa tene na tene;
 16 hamwe na iheo iria njega mũno cia thĩ,
 na indo iria ciyũrite kuo, na ũtugi ũrĩa waikarĩte kĩhinga-inĩ kĩrĩa
 kĩaĩaga.
 Maũndũ maya mothe maroikara mũtwe-inĩ wa Jusufu,
 maroikara ũthiũ-inĩ wa mũriũ wa mũthamaki arĩ harĩ ariũ a ithe.
 17 Ũnene-inĩ wake ahaana ta ndegwa ya irigithathi;
 hĩa ciake igakĩhaana ta cia ndegwa ya gĩthaka-inĩ.
 Nĩagatheeca ndũrĩrĩ na cio,
 o na ndũrĩrĩ iria irĩ ituri cia thĩ.
 Ũguo nĩguo kũrĩ makũmi-inĩ ma ngiri ma Efraimu;
 ũguo noguo kũrĩ harĩ ngiri na ngiri cia Manase.”
 18 Ũndũ wĩgiĩ Zebuluni oigire atĩrĩ:
 “Kena, wee Zebuluni, ũkiumagara,
 nawe Isakaru ũkene ũrĩ hema-inĩ ciaku.
 19 Nĩmagatũmanĩra andũ moke irĩma-inĩ
 marutĩre magongona ma ũthingu kuo;
 nĩmakaarĩa indo nyingĩ cia iria-inĩ,
 na marĩe mĩthithũ irĩa mĩhithe mũthanga-inĩ.”
 20 Ũndũ wĩgiĩ Gadi oigire atĩrĩ:
 “Kũrathimwo nĩ ũrĩa ũkwaramia mĩhaka ya Gadi!
 Gadi atũũraga kuo ta mũrũũthi,
 atambuura guoko kana mũtwe.
 21 Ethuurĩire bũrũri ũrĩa mwega mũno;
 akĩigĩrwo gĩcunjĩ kĩa mũtongoria.
 Rĩrĩa anene a andũ moonganire,
 nĩ eekire maũndũ ma kĩhoo to kĩa Jehova,
 na matua makoniĩ Isiraeli.”
 22 Ũndũ wĩgiĩ Dani oigire atĩrĩ:
 “Dani nĩ kĩana kĩa mũrũũthi,
 kĩguthũkĩte kiumĩte Bashani.”
 23 Ũndũ wĩgiĩ Nafitali oigire atĩrĩ:
 “Nafitali nĩaingĩhũrwo nĩ ũtugi wa Jehova,
 na aiyũrĩtwo nĩ kĩrathimo gĩake;
 nĩakagaya mwena wa gũthini o nginya iria-inĩ.”
 24 Ũndũ wĩgiĩ Asheri oigire atĩrĩ:
 “Mũriũ ũrĩa mũrathime gũkĩra arĩa angĩ othe nĩ Asheri;
 ariũ a ithe maroomwendaga,
 na arothambagia nyarĩrĩ ciake na maguta.*
 25 Hingĩro cia ihingo ciaku
 igaakorwo irĩ cia kĩgera na cia gĩcango,
 naguo hinya waku
 ũkaaiganana na matukũ maku.
 26 “Gũtirĩ ngai ũhaana ta Mũrungu wa Jeshuruni,
 o we ũgeragĩra igũrũ oke agũteithie,

* 33:24 Maguta maarĩ kionereria kĩa ũtonga ũrĩa woimanaga na ũrĩmi.

na agaikarĩra matu onanie ũnene wake.
²⁷ Ngai ũrĩa ũtũũraga tene na tene nĩwe kũhitho gĩaku,
 namo moko make matũũraga nginya tene na tene marĩ mũhuro waku.
 Nĩakarutũrũra thũ yaku yehera mbere yaku,
 akiugaga atĩrĩ, 'Mĩniine!'
²⁸ Nĩ ũndũ ũcio Isiraeli agaatũũra arĩ wiki atarĩ na ũgwati;
 gĩthima kĩa Jakubu nĩkĩgitĩre
 o kũu bũrũri wa ngano, na ndibei ya mũhihano,
 kũrĩa ime rĩa igũrũ rĩtataga.
²⁹ Kũrathimwo-rĩ, nĩwe Isiraeli!
 Nũũ ũkĩhaana ta we,
 rũrĩrĩ rũhonoketio nĩ Jehova?
 Nĩwe ngo yaku na mũgũteithia,
 na nowe rũhiũ rwaku rwa njora rũrĩ riiri.
 Thũ ciaku nĩkaaigua guoya irĩ mbere yaku,
 nawe nũkarangĩrĩria kũndũ gwacio kũrĩa gũtũũgĩru."

34

Gĩkuũ kĩa Musa

¹ Thuutha wa ũguo Musa akĩambata kĩrĩma kĩa Nebo oimĩte werũ-inĩ ũrĩa mwaraganu wa Moabi, agĩkinya gacũmbĩrĩ ka Pisiga, kũng'ethera Jeriko. Arĩ hau, Jehova akĩmuonia bũrũri wothe wa Kaanani, kuuma Gileadi nginya Dani, ² na Nafitali guothe, na bũrũri wa Efiraimu na wa Manase, na bũrũri wothe wa Juda wothe nginya iria-inĩ rĩa mwena wa ithũiro, ³ na akĩmuonia kũu Negevu na rũgongo ruothe kuuma Gĩtuamba kĩa Jeriko, na Itũũra inene rĩa Mikĩndũ, gũthiĩ o nginya Zoari. ⁴ Ningĩ Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, "Ũyũ nĩguo bũrũri ũrĩa nderĩire Iburahĩmu, na Isaaka na Jakubu na mwĩhĩtwa rĩrĩa ndoigire atĩrĩ, 'Nĩngaũhe njiaro cianyu.' Nĩndareke ũwone na maitho maku, no ndũkũringa ũtoonye kuo."

⁵ Nake Musa, ndungata ya Jehova agĩkuĩra kũu Moabi, o ta ũrĩa Jehova oigĩte. ⁶ Nake akĩmũthika kũu Moabi gĩtuamba kĩrĩa kĩaang'etheire Bethi-Peori, no nginya ũmũthĩ gũtirĩ mũndũ ũũĩ harĩa mbĩrĩra yake ĩrĩ. ⁷ Musa aarĩ na ũkũrũ wa mĩaka igana rĩa mĩrongo ĩrĩ agĩkua, na maitho make matiorĩtwo nĩ hinya kana akoorwo nĩ hinya wa mwĩrĩ. ⁸ Nao andũ a Isiraeli magĩcakaĩra Musa kũu werũ-inĩ ũrĩa mwaraganu wa Moabi ihinda rĩa matukũ mĩrongo ĩtatũ, nginya matukũ ma kũmũrĩrĩra na kũmũcakaĩra magĩthira.

⁹ Na rĩrĩ, Joshua mũrũ wa Nuni nĩaiyũrĩtwo nĩ roho wa ũũgĩ, tondũ Musa nĩamũigĩrĩire moko make. Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli makĩmũthikĩrĩria, na magũka ũrĩa Jehova aathĩte Musa.

¹⁰ Kuuma hĩndĩ ĩyo, gũtirĩ kwagĩa mũnabii ũngĩ ta Musa kũu Isiraeli, ũrĩa Jehova aamenyanĩte nake ũthiũ kwa ũthiũ, ¹¹ na ũrĩa waringire ciama na agĩka maũndũ ma magegania marĩa Jehova aamũtũmĩte ageeke kũu bũrũri wa Misiri, na kũrĩ Firaũni, na kũrĩ anene ake othe, na kũrĩ bũrũri wake wothe. ¹² Nĩgũkorwo gũtirĩ mũndũ ũrĩ wonania hinya mũnene kana ageeka ciiko cia kũmakania ta iria Musa eekire maitho-inĩ ma andũ a Isiraeli othe.

JOSHUA

Jehova Gwatha Joshua

¹ Na rĩrĩ, thuutha wa gĩkuũ kĩa Musa ndungata ya Ngai, Jehova akĩra Joshua mũrũ wa Nuni, ũrĩa watungatagĩra Musa, atĩrĩ: ² “Musa ndungata yakwa nĩakuĩte. Na rĩrĩ, wee na andũ aya othe, mwĩhaarĩriei kũringa Rũũ rwa Jorodani mũtoonye bũrũri ũrĩa ngũmũhe, o ũcio ngũhe andũ a Isiraeli.* ³ Na rĩrĩ, handũ o hothe harĩa mũgaakinya na makinya manyu nĩngamũhe, o ta ũrĩa ndeerire Musa. ⁴ Bũrũri wanyu ũgaatambũrũka kuuma werũ-inĩ o nginya Lebanoni, na kuuma rũũ rũrĩa rũnene rwa Farati, nĩguo bũrũri wothe wa Ahiti, o nginya Iria-inĩ rĩrĩa Inene rĩa mwena wa ithũiro. ⁵ Gũtikagĩa mũndũ ũkaahota gũgwĩtiiria matukũ mothe ma muoyo waku. O ta ũrĩa ndaarĩ na Musa, ũguo noguo ngũkorwo hamwe nawe; ndigagũtiganĩria kana ngũtirike.

⁶ “Gĩa na hinya na ũmĩrĩrie, nĩgũkorwo nĩwe ũgũtongoria andũ aya mathiĩ makagae bũrũri ũrĩa ndehĩtire na mwĩhĩtwa kũrĩ maithe mao atĩ nĩngamahe. ⁷ Gĩa na hinya na ũmĩrĩrie mũno. Menyagĩrĩra gwathĩkagĩra watho wothe ũrĩa ndungata yakwa Musa aagwathire wĩkage; ndũkanagarũrũke na mwena wa ũrĩo kana wa ũmotho ũtĩge, nĩgeetha ũgĩage na ũhootani kũrĩa guothe ũrĩthiia. ⁸ Ciugo cia Ibuku rĩrĩ rĩa Watho itikanatige kwario nĩ kanua gaku; no wĩcũũranagie ũhoru warĩo mũthenya na ũtukũ, nĩgeetha ũmenyagĩrĩre gwĩka maũndũ marĩa mothe maandĩkitwo thĩinĩ warĩo. Hĩndĩ ĩyo nĩ ũkaagaacĩra, na ũgĩe na ũhootani. ⁹ Githĩ ti-niĩ ngwathĩte? Wee gĩa o na hinya na ũmĩrĩrie. Ndũkanetigĩre o na kana; ũũrwo nĩ hinya, nĩgũkorwo Jehova Ngai waku arĩ hamwe nawe kũrĩa guothe ũrĩthiia.”

¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio Joshua agĩatha anene arĩa maaroraga andũ atĩrĩ: ¹¹ “Tuĩkanĩriai kambĩ-inĩ mũkĩrĩraga andũ atĩrĩ, ‘Haarĩriai rĩngu mũige, nĩ ũndũ mĩthenya ĩtatũ kuuma ũmũthĩ yathira nĩguo mũkaaringa Rũũ rwa Jorodani nĩgeetha mũthiĩ mũtoonye na mwĩgwatĩre bũrũri ũrĩa Jehova Ngai wanyu ekũmũhe ũtuĩke wanyu.’ ”

¹² Ningĩ Joshua akĩarĩria andũ a mũhĩrĩga wa Rubeni, na wa Gadi, na nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase, akĩmeera atĩrĩ, ¹³ “Ririkanai watho ũrĩa mwaheirwo nĩ Musa ndungata ya Jehova, akiuga atĩrĩ, ‘Jehova Ngai wanyu nĩamũheete ũhurũko na nĩamũheete bũrũri ũyũ.’ ¹⁴ Atumia anyu, na ciana cianyu, na ũhiũ wanyu no maikare bũrũri ũrĩa mwaheirwo nĩ Musa mwena wa irathĩro rĩa Rũũ rwa Jorodani, no arũme othe anyu othe arĩa njamba cia ita meeohete indo cia mbaara, no nginya maringe mũrĩmo ũũrĩa ũngĩ matongoretie ariũ a ithe wanyu. No nginya mũgateithie ariũ a ithe wanyu. ¹⁵ nginya rĩrĩa Jehova akaamahe ũhurũko o ta ũrĩa amũheete inyuĩ, na nginya rĩrĩa o nao makegwatĩra bũrũri ũrĩa Jehova Ngai wanyu ekũmahe. Thuutha ũcio, no mũcooke mũgaikare bũrũri wanyu inyuĩ ene, ũrĩa mwaheirwo nĩ Musa ndungata ya Jehova mwena wa irathĩro wa Jorodani, ũcio ũrorete mwena ũrĩa riũa rĩrathagĩra.”

¹⁶ Hĩndĩ ĩyo magĩcookeria Joshua, makĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩtũgwĩka ũrĩa wothe ũgũtwatha na nĩ tũgũthiĩ kũrĩa guothe ũgũtũtũma. ¹⁷ O ta ũrĩa twaathĩkiire Musa maũndũ-inĩ mothe-rĩ, ũguo noguo tũrĩgwathĩkagĩra.

* **1:2** Hĩndĩ ĩno andũ a Isiraeli maarĩ Shitimu (2:1), werũ-inĩ wa Moabi (Gũcook 34:3) gũkuhĩ na Rũũ rwa Jorodani.

No rĩrĩ, Jehova Ngai waku arokorwo hamwe nawe o ta ũrĩa aarĩ hamwe na Musa. ¹⁸ Mũndũ wothe ũkaaremera uge waku na arege gwathĩkĩra maũndũ mothe marĩa ũkaamatha, no nginya mũndũ ũcio akooragwo. No rĩrĩ, gĩa na hinya na ũmĩrĩrie!”

2

Rahabu na Athigaani

¹ Nake Joshua mũrũ wa Nuni agĩtũma athigaani eerĩ kuuma Shitimu na hito; akĩmeera atĩrĩ, “Thiĩ mũbaare bũrũri ũcio, na makĩria Jeriko.”* Nĩ ũndũ ũcio magĩthiĩ, magĩtoonya nyũmba ya mũmaraya wetagwo Rahabu, magĩkara kuo.

² Nake mũthamaki wa Jeriko akĩrwo atĩrĩ, “Nĩ kũrĩ andũ amwe a Isiraeli mokire gũkũ ũtukũ ũyũ gũthigaana bũrũri ũyũ ũrĩa ũhaana.” ³ Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki wa Jeriko agĩtũmana kũrĩ Rahabu, akĩmwĩra atĩrĩ, “Andũ acio mokire gwaku nyũmba marutũrũre na nja, tondũ mokĩte gũthigaana bũrũri ũyũ wothe.”

⁴ No rĩrĩ, mũndũ-wa-nja ũcio nĩarĩkĩtie kuoya andũ acio eerĩ na akamahitha. Nake akiuga atĩrĩ, “Ĩ nĩguo, andũ acio nĩmegũkĩte gwakwa, no ndinamenya kũrĩa mekuumĩte. ⁵ Hwaĩ-inĩ rĩrĩa kĩhingo gĩa itũũra inene kĩhingagwo-rĩ, andũ acio nĩmathiire. Ndinamenya na kũrĩa mathiire. Marũmĩrĩrei na ihenya. Mwahota kũmakinyĩra.” ⁶ (No rĩrĩ, nĩamatwarĩte nyũmba igũrũ, na akamahitha rungu rwa ũguta ũrĩa aarĩte kũu nyũmba igũrũ). ⁷ Nĩ ũndũ ũcio andũ acio maatũmĩtwo nĩ mũthamaki makiumagara, makĩmarũmĩrĩra na njĩra ĩrĩa ĩthiiaga mariũko-inĩ ma Rũũ rwa Jorodani, na rĩrĩa andũ acio mamarũmĩrĩre moimire na nja o ũguo-rĩ, kĩhingo gĩkĩhingwo.

⁸ Athigaani acio eerĩ matanakoma, mũndũ-wa-nja ũcio akĩambata kũu nyũmba igũrũ, ⁹ na akĩmeera atĩrĩ, “Nĩnjũũ atĩ Jehova nĩamũheete bũrũri ũyũ, na atĩ nĩtũnyitĩtwo nĩ guoya mũnene nĩ ũndũ wanyu, o nginya ithuothe andũ arĩa tũtũũraga bũrũri ũyũ tũkaiyũrwo nĩ maaĩ nda nĩ ũndũ wanyu. ¹⁰ Nĩtũiguĩte ũrĩa Jehova aahũithirie maaĩ ma Iria Itune nĩ ũndũ wanyu rĩrĩa mwoimire bũrũri wa Misiri, na ũrĩa mwekire Sihoni na Ogu, athamaki arĩa eerĩ a Aamori o kũu mwena wa irathĩro wa Rũũ rwa Jorodani, arĩa mwaninire biũ. ¹¹ Rĩrĩa twaiguire ũgoro ũcio, ngoro ciitũ nĩciarĩngĩkire na ũmĩrĩru wa mũndũ o mũndũ akĩũrwo nĩ hinya nĩ ũndũ wanyu, nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩwe Ngai wa kũu igũrũ o na wa gũkũ thĩ. ¹² Na rĩrĩ, ndamũthaitha mwĩhĩte na mwĩhĩtwa mũkĩgwetaga rĩtwa rĩa Jehova atĩ nĩmũkaiguĩra andũ a nyũmba iitũ tha, na mũmĩke wega, tondũ o na nĩ nĩndamũiguĩra tha na ndamwĩka wega. Na mũnyonie ũndũ ũcio na kĩmenyithia kĩa ma ¹³ kĩa atĩ nĩmũkahonokia baba na maitũ, na ariũ a baba o na aarĩ a baba, na andũ ao othe ciana ciao ciothe, na atĩ nĩmũgatũhonokia kuuma harĩ gĩkuũ.”

¹⁴ Nao andũ acio makĩmũmĩrĩria, makĩmwĩra atĩrĩ, “Ithũ tũrokua tũngĩkaaga kũhonokia mĩoyo yanyu! Waga kuuga ũrĩa tũreeka, nĩtũkaamwĩka maũndũ ma ũtugi na ma kĩhooto rĩrĩa Jehova agaathũe bũrũri ũyũ.”

¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio akĩmaikũrũkia na mũkanda, akĩmoimĩria ndirica tondũ nyũmba ĩrĩa aikaraga yaakitwo rũthingo-inĩ rwa itũũra riu inene. ¹⁶ Na rĩrĩ, nĩameerĩte atĩrĩ, “Thiĩ kũrĩa irĩma-inĩ nĩgeetha andũ acio

* **2:1** Jeriko rĩarĩ itũũra rĩa tene, na rĩairĩgĩtwo na thingo cia hinya. Rĩarĩ ta kilomita 8 mwena wa ithũro wa Rũũ rwa Jorodani.

mamūrūmīrīire matikamuone. Mwīhithei kūu mīthenya itatū o nginya makorwo macooke, mūcooke mwīthiire.”

¹⁷ Nao andū acio makīira mūdū-wa-nja ūcio atīrī, “Mwīhītwa ūyū watwīhītithia ndūgatūcookerera kana ūtwīke ūūru, ¹⁸ o tiga wīkire ūū: rīrīa tūgaatoonya būrūri ūyū-rī, ūgaakorwo woherere rūrigi rūrū rūtune ndirica-inī o īno watūharūrūkīria, nawe ūkorwo ūrehele thoguo na nyūkwa, na ariū a thoguo, na andū anyu othe gūkū gwaku nyūmba. ¹⁹ Mūdū o wothe ūkoima nja ya nyūmba yaku athiī na kūu barabara-inī-rī, thakame yake ikamūcookerera we mwene; no ithūi tūtigacookerero nī ūūru nī ūndū wake. No ūhoru wa mūdū o wothe ūgaakorwo nyūmba hamwe nawe, thakame yake nīgatūcookerera angīgeekwo ūūru nī guoko kwa mūdū o na ūrīkū. ²⁰ No rīrī ūngīaria ūhoru ūyū witū twī naguo, tūtigacookerero nī ūūru ūkonīi mwīhītwa ūrīa watwīhītithia.”

²¹ Nake agīcookia, akīmeera atīrī, “Nīndetīkīra; nīgūtūike o ta ūguo mwoiga.” Nī ūndū ūcio agīkīmoigīra ūhoru, nao magīthiī. Na akīoherera rūrigi rūu rūtune hau ndirica-inī.

²² Maarīkia kuumagara-rī, magīthiī irīma-inī na magīkara kuo mīthenya itatū, nginya rīrīa andū arīa maamarūmīrīire maahūdūkire. Andū acio maamacarītie kūu njīra-inī iyo yothe kūrīa maathīrīire, no matiigana kūmona. ²³ Thuutha wa ūguo Hīndī iyo nao andū acio eerī makīambīrīria gūcooka. Magīkūrūka moimīte na irīma-inī, makīringa Rūūi rwa Jorodani, magīkinya harī Joshua mūrū wa Nuni, na makīmūhe ūhoru wa maūdū marīa mothe maamakorete. ²⁴ Makīira Joshua atīrī, “Ti-itherū Jehova nīatūheete būrūri ūcio wothe, akaūneana moko-inī maitū; andū othe a kūu nīmaiūrītwo nī guoya mūnene nī ūndū witū.”

3

Kūringa Rūūi rwa Jorodani

¹ Rūciinī tene Joshua na andū othe a Isiraēli makiuma hau Shitimu, magīthiī nginya Jorodani, na matanaringa mūrīmo ūcio ūngī magīkara hau. ² Thuutha wa mīthenya itatū-rī, anene magīthiī kūdū guothe gīkaro-inī kīu, ³ magīatha andū, makīmeera atīrī: “Rīrīa mūrīona ithandūkū rīa kīrīkanīro kīa Jehova Ngai wanyu, na muone athīnjīri-Ngai, o acio Alawii, marīkuuīte-rī, mumagare muume harīa mūrī na mūrīrūmīrīire. ⁴ Hīndī iyo nīguo mūrīmenya njīra rīa mūrīgera, nīgūkorwo mūtīrī mwagera njīra iyo rīngī. No rīrī, gatagatī-inī kanyu na ithandūkū rīu, nīhagīe itīna ta rīa mīkono ngiri igīrī*;
mūtīkarīkuhīrīire.”

⁵ Nake Joshua akīira andū acio atīrī, “Mwītheriei, nīgūkorwo rūciū Jehova nīageeka maūdū ma magegania gatagatī-inī kanyu.”

⁶ Nake Joshua akīira athīnjīri-Ngai atīrī, “Oyai ithandūkū rīa kīrīkanīro mūthiī mbere ya andū aya.” Nī ūndū ūcio makīrīoya, magīthiī mbere yao.

⁷ Nake Jehova akīira Joshua atīrī, “Ūmūthī nīngwambīrīria gūgūtūgīria maitho-inī ma andū othe a Isiraēli, nīguo mamenye atī ndīrīkoragwo hamwe nawe o ta ūrīa ndaarī hamwe na Musa. ⁸ Īra athīnjīri-Ngai arīa megūkuua ithandūkū rīa kīrīkanīro atīrī: ‘Mwakinya hūgūrūrū-inī cia Rūūi rwa Jorodani, mūthiī mūrūgame Jorodani thīinī.’ ”

⁹ Nake Joshua akīira andū a Isiraēli atīrī, “Ūkai haha mūigue ciugo cia Jehova Ngai wanyu. ¹⁰ Ūhoru ūyū nīguo ūrīmūmenyithia atī Ngai ūrīa ūrī muoyo arī hamwe na inyuī, na atī hatīrī nganja nīakamūngatīra

* 3:4 nī ta mita 900

Akaanani, na Ahiti, na Ahivi, na Aperizi, na Agirigashi, na Aamori, na Ajebusi. ¹¹ Atĩrĩrĩ, ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro rĩa Mwathani wa thĩ yothe nĩrĩkũringa Rũũ rwa Jorodani mbere yanyu. ¹² Na rĩrĩ, thuurai andũ ikũmi na eerĩ kuuma mĩhĩrĩga-inĩ ya Isiraeli, o mũhĩrĩga mũndũ ũmwe. ¹³ Na rĩrĩa athĩnjĩri-Ngai arĩa makuuĩte ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova, o we Mwathani wa thĩ yothe, marĩtoboka thĩinĩ wa Rũũ rwa Jorodani-rĩ, maaĩ maruo marĩa maratherera maikũrũkĩte nĩmarĩtinĩka na meyũmbe hĩba.”

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio rĩrĩa andũ moimagarire makiuma kambĩ nĩguo maringe Rũũ rwa Jorodani, athĩnjĩri-Ngai arĩa maakuuĩte ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro magĩthĩ mbere yao. ¹⁵ Na rĩrĩ, nĩgũkorwo Rũũ rwa Jorodani nĩrũiyũraga mũno rũgakĩra hũgũrũrũ ciaguo hĩndĩ ya magetha. No rĩrĩa athĩnjĩri-Ngai arĩa maakuuĩte ithandũkũ rĩu maakinyire Rũũ rwa Jorodani, namo magũrũ mao magĩtoboka hũgũrũrũ-inĩ cia rũũ, ¹⁶ maaĩ marĩa moimaga mwena wa na igũrũ wa rũũ magĩtiga gũtherera maikũrũkĩte; makĩyũmba hĩba kũndũ kũraya mũno nginya itũũra-inĩ rĩetagwo Adamu rĩrĩa rĩ gũkuhĩ na Zarethani, namo maaĩ marĩa maathereraga marorete Iria-inĩ rĩa Araba (nĩrĩo Iria rĩa Cumbĩ) magĩtinĩka biũ. Nĩ ũndũ ũcio andũ makĩringa mang'etheire Jeriko. ¹⁷ Athĩnjĩri-Ngai arĩa maakuuĩte ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova makĩrũgama mehaandĩte wega kũndũ kũmũ gatagatĩ ka Rũũ rwa Jorodani, nao andũ a Isiraeli othe makĩhĩtũka makĩringagĩra thĩ nyũmũ o nginya rĩrĩa rũrĩrĩ rũu ruothe rwarĩkirie kũringa rũũ rũu rwa Jorodani.

4

¹ Rĩrĩa andũ othe a rũrĩrĩ rũu maarĩkirie kũringa Rũũ rwa Jorodani, Jehova akĩra Joshua atĩrĩ, ² “Thuura andũ ikũmi na eerĩ kuuma gatagatĩ-inĩ ka andũ aya o mũhĩrĩga mũndũ ũmwe, ³ na ũmeere moe mahiga ikũmi na meerĩ kuuma gatagatĩ ka Rũũ rwa Jorodani handũ harĩa athĩnjĩri-Ngai maarũgamĩte, mamakuue maringe namo mũrĩmo mũkamaige harĩa mũrĩraara ũtukũ ũyũ.”

⁴ Nĩ ũndũ ũcio Joshua agũta andũ acio ikũmi na eerĩ arĩa aathuurĩte kuuma kũrĩ andũ a Isiraeli, o mũhĩrĩga mũndũ ũmwe, ⁵ akĩmeera atĩrĩ, “Thĩĩ mbere ya ithandũkũ rĩu rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova Ngai wanyu, mũthĩ o gatagatĩ ka Rũũ rwa Jorodani. Mũndũ o mũndũ kũringana na mũigana wa mĩhĩrĩga ya Isiraeli, oe ihiga rĩmwe arĩgĩrĩre kĩande, ⁶ rũtuĩke rũũri gatagatĩ-inĩ kanyu. Mahinda marĩa magooka, rĩrĩa ciana cianyu ikaamũũria atĩrĩ, ‘Gĩtũmi kĩa mahiga maya nĩ kĩ?’ ⁷ Mũgaaciĩra atĩ gũtherera kwa maaĩ ma Jorodani nĩ gwatĩnithirio mbere ya ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova. Hĩndĩ irĩa ithandũkũ rĩu rĩaringaga Jorodani-rĩ, maaĩ ma Rũũ rwa Jorodani nĩmatĩnithirio. Mahiga maya megũtuĩka kĩrĩrĩkania gĩa kũrĩrĩkanagia andũ a Isiraeli ũhoru ũcio nginya tene.”

⁸ Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli magĩka o ta ũrĩa maathĩtwo nĩ Joshua. Makĩoya mahiga ikũmi na meerĩ kuuma gatagatĩ ka Rũũ rwa Jorodani, kũringana na mũigana wa mĩhĩrĩga ya andũ a Isiraeli, o ta ũrĩa Jehova eerĩte Joshua; nao magĩkuua mahiga macio nginya kambĩ yao, makĩmaiga kuo. ⁹ Nake Joshua akĩhaanda mahiga macio ikũmi na meerĩ, akĩmaiganĩrĩra hau gatagatĩ ka Rũũ rwa Jorodani harĩa athĩnjĩri-Ngai arĩa maakuuĩte ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro maarũgamĩte. Namu marĩ ho nginya ũmũthĩ.

¹⁰ Nĩgũkorwo athĩnjĩri-Ngai arĩa maakuuĩte ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro maikarĩre marũngĩ hau gatagatĩ ka Rũũ rwa Jorodani nginya hĩndĩ irĩa

andũ meekire maũndũ marĩa mothe Jehova aathĩte Joshua, na magĩkwo o ta ũrĩa Musa aathĩte Joshua mekwo. Nao andũ magĩkĩhiũha, makĩringa mũrĩmo, ¹¹ na andũ othe maarĩkia kũringa o ũguo, ithandũkũ rĩa Jehova o narĩo na athĩnjĩri-Ngai makĩringa makĩonagwo nĩ andũ othe. ¹² Andũ a mũhĩrĩga wa Rubeni, na wa Gadi, na nuthu ya Manase makĩringa mũrĩmo, meeohete indo cia mbaara, marĩ mbere ya andũ a Isiraeli, o ta ũrĩa Musa aamaathĩte. ¹³ Andũ ta 40,000 methagathagĩte na meeohete indo cia mbaara makĩringa mũrĩmo ũcio, marĩ mbere ya Jehova, magĩkinya werũ-inĩ wa Jeriko.

¹⁴ Mũthenya ũcio, Jehova agĩtũũgĩria Joshua maitho-inĩ ma andũ a Isiraeli othe; nao makĩmwĩtigĩra matukũ mothe marĩa aatũũrĩre muoyo, o ta ũrĩa meetigĩrĩte Musa.

¹⁵ Ningĩ Jehova akĩra Joshua atĩrĩ, ¹⁶ “Atha athĩnjĩri-Ngai arĩa makuũte ithandũkũ rĩa ũira mambate moimĩre Rũũ rwa Jorodani.”

¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio Joshua agĩatha athĩnjĩri-Ngai acio, akĩmeera atĩrĩ, “Ambatai mumĩre Jorodani.”

¹⁸ Nao athĩnjĩri-Ngai makĩambata, makiuma rũũ makuũte ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova. Maarĩkia gũkinyithia magũrũ mao thĩ nyũmũ o ũguo-rĩ, maaĩ ma Rũũ rwa Jorodani magĩcookana handũ hamo, ningĩ makĩyũra hũgũrũrũ ciaruo o ta mbere.

¹⁹ Na rĩrĩ, mũthenya wa ikũmi wa mweri wa mbere, andũ acio makĩambata, makiuma Jorodani na makĩamba kambĩ mwena wa irathĩro wa Jeriko, o kũu Giligali. ²⁰ Nake Joshua akĩga mahiga marĩa ikũmi na meerĩ maarutĩtwo Rũũ rwa Jorodani kũu Giligali. ²¹ Akĩra andũ a Isiraeli atĩrĩ, “Mahinda marĩa magooka, rĩrĩa njiaro cianyu ikooria maithe ma cio atĩrĩ, ‘Ĩ gĩtũmi kĩa mahiga maya nĩ kĩ?’” ²² Hĩndĩ ĩyo nĩmũkamenyithia ciana cianyu ũhoru, mũmeere atĩrĩ, ‘Andũ a Isiraeli maaringire Rũũ rwa Jorodani rũhũite rũgatuĩka thĩ nyũmũ.’” ²³ Nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩahũithirie maaĩ ma Jorodani mbere yanyu nginya rĩrĩa mwarikire kũringa. Jehova Ngai wanyu eekire Rũũ rwa Jorodani o ta ũrĩa eekire Iria Itune rĩrĩa aarĩhũithirie mbere iitũ nginya rĩrĩa twarĩkirie kũringa. ²⁴ Eekire ũguo nĩgeetha andũ othe a thĩ mamenye atĩ guoko kwa Jehova kũrĩ hinya mũno, na nĩgeetha mũtũũre mwĩtigĩrĩte Jehova Ngai wanyu nginya tene.”

5

Andũ a Isiraeli Kũruĩra Giligali

¹ Na rĩrĩ, rĩrĩa athamaki othe a Aamori arĩa maarĩ kũu mwena wa ithũiro wa Rũũ rwa Jorodani, na athamaki othe a andũ a Kaanani arĩa maarĩ kũu ndwere-inĩ cia iria maiguire ũrĩa Jehova aahũithĩtie maaĩ ma Jorodani mbere ya andũ a Isiraeli nginya tũkĩrĩkia kũringa mũrĩmo ũrĩa ũngĩ, ngoro ciao ikĩyũrwo nĩ guoya, na matiacookire kũgĩa na ũũmĩrĩru wa kũng’ethanĩra na andũ a Isiraeli.

² Hĩndĩ ĩyo Jehova akĩra Joshua atĩrĩ, “Thondeka tũhiũ twa mahiga ma nyaigĩ, ũroke kwerũhia ũhoru wa irua harĩ andũ a Isiraeli.” ³ Nĩ ũndũ ũcio Joshua agĩthondeka tũhiũ twa mahiga ma nyaigĩ na akĩruithia arũme a Isiraeli kũu Gibeathi-Haaralothu.

⁴ Na rĩrĩ, kĩrĩa gĩatũmire Joshua aruithanie nĩ rĩrĩ: arũme arĩa othe mooimire bũrũri wa Misiri, o acio othe maakinyĩtie mĩaka ya gũthĩ mbaara-rĩ, nĩmakuĩrĩre werũ-inĩ marĩ rũgendo-inĩ thuutha wa kuuma bũrũri wa Misiri. ⁵ Arũme othe arĩa mooimire bũrũri wa Misiri nĩmarũite,

no andũ othe arĩa maaciarĩirwo werũ-inĩ marĩ rũgendo-inĩ rwa kuuma bũrũri wa Misiri matiaruĩte. ⁶ Andũ a Isiraeli moorũũrĩre werũ-inĩ mĩaka mĩrongo ĩna nginya rĩrĩa andũ othe arĩa maakinyĩtie mĩaka ya gũthĩ mbaara rĩrĩa moimaga bũrũri wa Misiri maakuire, tondũ nĩmaregire gwathĩkĩra Jehova. Nĩgũkorwo Jehova nĩameerire na mwĩhĩtwa atĩ matikoona bũrũri ũrĩa eerĩire maithe mao na mwĩhĩtwa atĩ nĩagatũhe, bũrũri ũrĩ bũthi wa iria na ũũkĩ. ⁷ Nĩ ũndũ ũcio akĩarahũra ariũ ao ithenya rĩao, na acio nĩo maaruithirio nĩ Joshua. Maakoretwo matarĩ aruu nĩ ũndũ matiaruithĩtio marĩ rũgendo-inĩ. ⁸ Na rĩrĩa maarĩkirie kũruithia arũme a rũrĩrĩ rũu ruothe, magũikara o kũu maakĩte kambĩ-inĩ o nginya andũ acio makĩhona.

⁹ Ningĩ Jehova akĩira Joshua atĩrĩ, “Ũmũthĩ nĩguo ndeheria rũmena rwa andũ a Misiri kuuma kũrĩ inyuĩ.” Nĩ ũndũ ũcio handũ hau hagĩtwo Giligali nginya ũmũthĩ.

¹⁰ Hwaĩ-inĩ wa mũthenya wa ikũmi na ĩna wa mweri ũcio, o maambĩte hema kũu Giligali werũ-inĩ wa Jeriko, andũ a Isiraeli magĩkũngũira Gĩathĩ kĩa Bathaka. ¹¹ Mũthenya ũrĩa warũmĩrĩire Bathaka-rĩ, mũthenya oro ũcio, makĩrĩa maciaro mamwe ma bũrũri ũcio; mĩgate ĩtarĩ mĩkĩre ndawa ya kũimbia, na ngano hĩhie. ¹² Maarĩa irio cia bũrũri ũcio-rĩ, mana makĩrooka kwaga mũthenya ũyũ ũngĩ; andũ a Isiraeli matiacookire kuona mana rĩngĩ, no rĩrĩ, mwaka ũcio nĩmarĩire maciaro ma Kaanani.

Joshua na Mũnene wa Mbũtũ ya Ita rĩa Jehova

¹³ Rĩrĩa Joshua aarĩ hakuhĩ na Jeriko, agĩtiira maitho akĩona mũndũ warũgamĩte mbere yake acomorete rũhiũ njora, akarũnyiita na guoko. Nake Joshua agĩthĩ o harĩa aarĩ, akĩmũũria atĩrĩ, “Wee-rĩ, ũrĩ mwena witũ kana ũrĩ mwena wa thũ ciitũ?”

¹⁴ Nake agĩcookia atĩrĩ, “Ndirĩ mwena wanyu o na kana wa thũ cianyu, no njũkĩte ndĩ mũnene wa mbũtũ ya ita rĩa Jehova.” Nake Joshua akĩngũithia, agĩturumithia ũthiũ thĩ, akĩhooya, akĩmũũria atĩrĩ, “Wee, Mwathi wakwa, nĩ ndũmĩrĩri ĩrĩkũ ũkwenda kũũhe nĩ ndungata yaku?”

¹⁵ Nake mũnene ũcio wa mbũtũ ya ita rĩa Jehova agĩcookia atĩrĩ, “Amba ũrute iraatũ ciaku magũrũ, nĩgũkorwo handũ hau ũrũgamĩte nĩ haamũre.” Nake Joshua agĩka o ta ũguo.

6

Kwanangwo kwa Jeriko

¹ Rĩu-rĩ, itũũra rĩu rĩa Jeriko rĩahingĩtwo biũ nĩ ũndũ wa andũ a Isiraeli. Gũtirĩ mũndũ woimaga nja kana agatoonya kuo.

² Nake Jehova akĩira Joshua atĩrĩ, “Nĩneanĩte itũũra rĩrĩ rĩa Jeriko moko-inĩ maku, o hamwe na mũthamaki wakuo, o na njamba cia hinya ciakuo. ³ Thiũrũrũkai itũũra rĩu inene hamwe na andũ anyu othe a ita riita rĩmwe. Mwĩke ũguo mũthenya ĩtandatũ. ⁴ Na athĩnjĩri-Ngai mũgwanja matongorie ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro, makuũte macoro mũgwanja mathondeketwo na hĩa cia ndũrũme. Mũthenya wa mũgwanja-rĩ, mũgaathiũrũrũka itũũra rĩu maita mũgwanja, nao athĩnjĩri-Ngai mathĩ makĩhuhaga macoro. ⁵ Rĩrĩa mũkaigua mahuha macoro na mũgambo mũnene, ĩra andũ othe makaanĩrĩra na rĩanĩrĩra inene mũno; naruo rũthingo rwa itũũra rĩu nĩrũkamomoka, nao andũ othe matoonye itũũra rĩu, o mũndũ athĩite na mbere na kũrĩa arorete.”

⁶ Nĩ ũndũ ũcio, Joshua mũrũ wa Nuni agĩta athĩnjĩri-Ngai, akĩmeera atĩrĩ, “Oyai ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova, na mũreke athĩnjĩri-Ngai

mūgwanja thīnī wanyu makuue macoro mūgwanja ma hīa cia ndūrūme, matongorie ithandūkū rīu.” ⁷ Nake agīatha andū akīmeera atīrī, “Thīī mbere! Mūthīī mūthiūrūrūkīirie itūūra, andū arīa meeohete indo cia mbaara matongorie ithandūkū rīa kīrīkanīro kīa Jehova.”

⁸ Rīrīa Joshua aarīkirie kwarīria andū, na athīnjīri-Ngai acio mūgwanja maakuuīte macoro marīa mūgwanja ma hīa cia ndūrūme magīthīī marī mbere ya Jehova, makīhuhaga macoro mao, narīo ithandūkū rīa kīrīkanīro kīa Jehova rīkīmarūmīrīra. ⁹ Nacio thigari iria ciarī na indo cia mbaara igīthīī itongoretie athīnjīri-Ngai acio maahuhaga macoro, nacio thigari ingī ikīrūmīrīra ithandūkū rīa kīrīkanīro kuuma na thuutha. Hīndī īyo yothe macoro no maahuhagwo. ¹⁰ No rīrī, Joshua nīathīte andū akameera atīrī, “Mūtikananīrīre na mūgambo wa mbaara, o na kana mūreke mīgambo yanyu īiguo, o na mūtikoige ūndū o na ūrīkū nginya mūthenya ūrīa ngamwīra mwanīrīre. Hīndī īyo nīguo mūkaanīrīra!” ¹¹ Nī ūndū ūcio akiuga ithandūkū rīu rīa kīrīkanīro kīa Jehova rīkuuo, rīthiūrūrūkio itūūra-inī rīu inene, riita rīmwe. Andū magīcooka kambī na makīraara kuo ūtukū ūcio.

¹² Rūciinī rūrū rūngī, Joshua agīūkīra tene, nao athīnjīri-Ngai makīoya ithandūkū rīu rīa kīrīkanīro kīa Jehova. ¹³ Nao athīnjīri-Ngai arīa mūgwanja makuuīte macoro mūgwanja ma hīa cia ndūrūme magīthīī na mbere, makinyūkītie matongoretie ithandūkū rīa kīrīkanīro kīa Jehova o makīhuhaga macoro. Thigari iria ciarī na indo cia mbaara ikīmatongoria, nacio thigari ingī ikīrūmīrīra ithandūkū rīa kīrīkanīro kīa Jehova kuuma na thuutha, o macoro makīgambaga. ¹⁴ Nī ūndū ūcio mūthenya wa keerī magīthiūrūrūka itūūra rīu inene riita rīmwe, magīcooka kambī. Meekire ūguo mīthenya ītandatū.

¹⁵ Mūthenya wa mūgwanja-rī, magīūkīra ruoro rūgītema na magīthiūrūrūka itūūra rīu maita mūgwanja o ta ūrīa meekaga mīthenya īyo īngī, tiga atī mūthenya ūcio, maathiūrūrūkire itūūra rīu inene maita mūgwanja. ¹⁶ Nao makīrīthiūrūrūka riita rīa mūgwanja-rī, rīrīa athīnjīri-Ngai maahuhire macoro, Joshua akīra andū atīrī, “Anīrīrai mūno! Nīgūkorwo Jehova nīamūheete itūūra rīrī! ¹⁷ Itūūra rīrī inene na kīndū kīrīa gīothe kīrī thīnī warīo nīkwamūrīrwo Jehova, cianangwo. No Rahabu ūrīa mūmaraya wiki, na andū arīa othe marī hamwe nake thīnī wa nyūmba yake, mekūhonokio, tondū nīahithire athigaani arīa twatūmīte. ¹⁸ Na rīrī, mwīmenyererei mūtikahutie indo icio ciamūrītwo cia kūniinwo, nīgeetha mūtikerehere mwanangīko nī ūndū wa kuoya kīndū o na kīrīkū gīacio. Mūngīcīhutia nīmūgatūma kambī ya Isiraeli ītuīke ya kūniinwo, na mūmīrehere thīna. ¹⁹ Betha yothe na thahabu, na indo cia gīcango na kīgera, nī nyamūrīre Jehova na no nginya ciigwo kīgīna-inī gīake.”

²⁰ Rīrīa coro wahuhirwo, andū makīanīrīra, na rīrīa andū maaguire mūgambo wa coro, makīanīrīra rīanīrīra inene, naruo rūthingo rūkīmomoka; nī ūndū ūcio o mūndū o mūndū agītoonya itūūra rīu, na makīrītunyana. ²¹ Nao makīamūrīra Jehova itūūra rīu, na makīananga kīndū o gīothe kīrīa kīarī muoyo kuo na rūhiū rwa njora, arūme na andū-a-nja, andū ethī na akūrū, na ng’ombe, na ng’ondu, na ndigiri.

²² Joshua akīra andū arīa eerī maathiīte gūthigaana būrūri ūcio atīrī, “Thīī mūtoonye nyūmba ya mūtumia ūrīa mūmaraya, mūmuumie nja hamwe na andū ao othe, o ta ūrīa mwamwīrīre na mwīhītwa.” ²³ Nī ūndū ūcio aanake acio maarī athigaani magītoonya na makīumia Rahabu na nja,

hamwe na ithe na nyina, na ariũ a nyina na andũ ao othe. Magĩkiumia andũ a nyũmba yake othe, makĩmaiga handũ kũu nja ya kambĩ ya Isiraeli.

²⁴ Magĩcooka magĩcina itũũra rĩu inene rĩothe, na kĩrĩa gĩothe kĩarĩ thĩinĩ warĩo, no betha na thahabu, na indo cia gĩcango na cia kĩgera, magĩciiga kĩgĩĩna-inĩ kĩa nyũmba ya Jehova. ²⁵ No rĩrĩ, Joshua nĩahonokirie Rahabu ũrĩa mũmaraya, hamwe na andũ a nyũmba yake na andũ ao othe, tondũ nĩahithire andũ arĩa Joshua aatũmĩte magathigaane Jeriko nake atũuranagia na andũ a Isiraeli nginya ũmũthĩ.

²⁶ Ihinda o ro rĩu, Joshua akĩhĩtithia andũ acio na mwĩhĩtwa, akiuga atĩrĩ, “Kũgwatwo nĩ kĩrumi maitho-inĩ ma Jehova-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũkaageria gwaka itũũra rĩrĩ inene rĩa Jeriko rĩngĩ:

“Mũndũ ũrĩa ũgaaka mũthingi ya itũũra rĩrĩ,
nĩagakuĩrwo nĩ mũriũ wake wa irigithathi;
na akĩrũgamia ihingo cia itũũra rĩrĩ,
akuĩrwo nĩ mũriũ wake wa kĩhinga-nda.”

²⁷ Nĩ ũndũ ũcio Jehova agĩkorwo arĩ hamwe na Joshua, nayo ngumo yake ikĩhunja kũndũ guothe bũrũri ũcio.

7

Rĩthia rĩa Akani

¹ No rĩrĩ, andũ a Isiraeli nĩmagire kwĩhokeka ũhoro-inĩ ũkoniĩ indo iria ciamũrĩtwo cia kũniinwo; nake Akani mũrũ wa Karimi, mũrũ wa Zimuri, mũrũ wa Zera, wa mũhĩrĩga wa Juda, nĩoire imwe ciacio. Nĩ ũndũ ũcio Jehova agĩcinwo nĩ marakara nĩ ũndũ wa Isiraeli.

² Ningĩ Joshua agĩtũma andũ kuuma Jeriko mathiĩ Ai, itũũra rĩakuhanĩrĩirie na Bethi-Aveni mwena wa irathĩro wa Betheli, akĩmeera atĩrĩ, “Ambatai mũthiĩ mũgathigaane bũrũri ũcio.” Nĩ ũndũ ũcio andũ acio magĩthiĩ na magĩthigaana Ai.

³ Nao magĩcooka kũrĩ Joshua na makĩmwĩra atĩrĩ, “Hatirĩ bata wa andũ othe mambate makahũũre itũũra rĩa Ai. Rekia andũ 2,000 kana ithatũ makarĩtunyane; tiga kũnogia andũ othe, nĩgũkorwo no andũ anini marĩ kuo.” ⁴ Nĩ ũndũ ũcio no andũ ta 3,000 maambatire, no magĩtoorio nĩ andũ a Ai, ⁵ nao andũ acio a Ai makĩũraga ta andũ mũrongo itatũ na atandatũ a Isiraeli. Nĩmaingatire andũ a Isiraeli kuuma kĩhingo-inĩ gĩa itũũra rĩu makĩmakinyia o kũrĩa kwenjagwo mahiga, na makĩmahũũrĩra kũu igaragaro-inĩ. Ihũũra rĩu rĩgĩtũma ngoro cia andũ a Isiraeli irĩngĩke, na makĩyũrwo nĩ maaĩ nda.

⁶ Nake Joshua agĩtembũranga nguo ciake, akĩgũithia thĩ, agĩturumithia ũthiũ wake thĩ mbere ya ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova, agĩkara hau nginya hwaĩ-inĩ. Nao athuuri a Isiraeli magĩka o ta ũguo na makĩhurĩria rũkũngũ mũtwe. ⁷ Nake Joshua akiuga atĩrĩ, “Hĩ, Mwathani Jehova, nĩ kĩ gĩatũmire ũrehe andũ aya mũrĩmo ũyũ wa Rũũ rwa Jorodani nĩguo ũtũneane moko-inĩ ma Aamori, matũniine? Naarĩ korwo nĩtwaiganĩire tũtũũre mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa Rũũ rwa Jorodani! ⁸ Wee Mwathani, ingĩkiuga atĩa, kuona atĩ Isiraeli nĩmatooretio nĩ thũ ciao? ⁹ Andũ a Kaananĩ na andũ arĩa angĩ a bũrũri ũyũ nĩmarĩgua ũhoro ũcio, nao matũthiũrũrũkĩrie, matũniine biũ, meherie rĩtwa riitũ gũkũ thĩ. Nawe ũgaagĩka atĩa nĩ ũndũ wa rĩtwa rĩu rĩaku inene?”

¹⁰ Nake Jehova akĩra Joshua atĩrĩ, “Ūkĩra! Ūkwĩgũithia ũturumithiie ũthiũ waku thĩ nĩkĩ? ¹¹ Isiraeli nĩmehĩtie; nĩmathũkĩtie kĩrĩkanĩro gĩakwa kĩrĩa ndamaathire marũmagĩrĩre. Nĩmoete indo imwe iria ciamũrĩtwo cia kũniinwo; nĩmaiĩte, na makaheenania, o na magaciiganĩria hamwe na

indo ciao o ene. ¹² Kĩu nĩkĩo gītũmi kĩrĩa kĩgirĩtie andũ a Isiraeli meetirie thũ ciao; na nĩkĩo marorĩra thũ ciao tondũ nĩmatuĩkĩte a kũniinwo. Na nĩ ndigũcooka gũkorwo hamwe na inyuĩ o tiga mũniinire kĩndũ kũ kĩamũrĩtwo gĩa kũniinwo kĩehere thĩnĩ wanyu.

¹³ “Ūkĩra, ūthĩ ūtherie andũ acio. Thiĩ ūmeere atĩrĩ, ‘Mwĩtherie mwĩhaarĩrie nĩ ūndũ wa rũciũ; nĩgũkorwo Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga atĩrĩ: Nĩ harĩ kĩndũ kĩamũre gĩa kũniinwo kĩrĩ thĩnĩ wanyu, inyuĩ Isiraeli. Mũtingĩhota gwĩtiiria thũ cianyu o nginya rĩrĩa mũgaakĩeheria kiume thĩnĩ wanyu.

¹⁴ “‘Tondũ ūcio rũciũ kĩroko mũkeyumĩria inyuĩ ene o mũhĩrĩga, o mũhĩrĩga. Na rĩrĩ, mũhĩrĩga ūrĩa Jehova agaathuura nĩkeyumĩria o mbarĩ, o mbarĩ; nayo mbarĩ ĩrĩa Jehova agaathuura nĩkeyumĩria o nyũmba, o nyũmba; nayo nyũmba ĩrĩa Jehova agaathuura nĩkeyumĩria o mũndũ, o mũndũ. ¹⁵ Mũndũ ūrĩa ūkũnyiitwo na indo icio ciamũrĩtwo cia kũniinwo nĩagacinwo na mwaki hamwe na indo ciake ciothe. Nĩgũkorwo nĩathũkĩtie kĩrĩkanĩro kĩa Jehova, na nĩekĩte ūndũ wa thoni thĩnĩ wa Isiraeli!’ ”

¹⁶ Mũthenya ūyũ ūngĩ rũciinĩ tene, Joshua akĩra andũ a Isiraeli moimĩre o ta ūrĩa mũhĩrĩga yao yatarĩ, nago mũhĩrĩga wa Juda ūgĩthuurwo. ¹⁷ Mbarĩ cia Juda ikiumĩra, nake agĩthuurwa mbarĩ ya Azera. Agĩcooka akiumĩria mbarĩ cia Azera mbere kũringana na nyũmba ciao, nake Zabedi agĩthuurwo. ¹⁸ Nake Joshua akiumĩria nyũmba yake mũndũ o mũndũ, nake Akani mũrũ wa Karimi, mũrũ wa Zimuri, mũrũ wa Zera, wa mũhĩrĩga wa Juda, agĩthuurwo.

¹⁹ Nake Joshua akĩra Akani atĩrĩ, “Mũrũ wakwa, gooca Jehova, o we Ngai wa Isiraeli, na ūmũkumie. Njĩra ūrĩa wĩkĩte na ndũkaahithe.”

²⁰ Nake Akani agĩcookia akĩra Joshua atĩrĩ, “Ti-itherũ nĩnjĩhĩrie Jehova Ngai wa Isiraeli. Na ūũ nĩguo nĩkĩte: ²¹ Rĩrĩa ndonire kabuti gathaka koimĩte Babuloni, na cekerĩ magana meerĩ* cia betha, na gĩkama gĩa thahabu kĩa ūritũ wa cekerĩ mĩrongo ĩtano† thĩnĩ wa indo iria twatahĩte, nĩndaciĩrĩrĩrie na ngĩcioya, na ithikĩtwo thĩ kũu hema-inĩ yakwa, nayo betha ĩrĩ rungu wacio.”

²² Nĩ ūndũ ūcio Joshua agĩtũma andũ, nao makĩhanyũka magĩthĩ nginya hema-inĩ yake, na magĩkora indo icio ihithĩtwo thĩnĩ wa hema ĩyo, nayo betha ĩyo yaigĩtwo rungu rwacio. ²³ Nao andũ acio makĩruta indo icio kuuma hema-inĩ ĩyo, magĩcitwarĩra Joshua o hamwe na andũ a Isiraeli othe, nao magĩciaragania thĩ mbere ya Jehova.

²⁴ Nake Joshua, hamwe na Isiraeli othe, makĩnyiita Akani mũrũ wa Zera, na makĩoya betha ĩyo, na kabuti, na gĩkama gĩa thahabu, na ariũ ake na airĩtu ake, na ng’ombe ciake, na ndigiri na ng’ondũ ciake, na makĩoya hema yake o na indo ciothe iria arĩ nacio, magĩcitwara Gĩtuamba kĩa Akori. ²⁵ Nake Joshua akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩtũmĩte ūtũrehere thĩna ūyũ? Wee nawe ūmũthĩ nĩũkuonio thĩna nĩ Jehova.”

Nao andũ a Isiraeli othe makĩmũhũũra na mahiga nyuguto, na maarĩkia kũhũũra acio angĩ na mahiga, makĩmacina. ²⁶ Magĩcooka makĩhũmbĩra Akani na hĩba nene mũno ya mahiga, namo mahiga macio marĩ o ho nginya ūmũthĩ. Nake Jehova agĩthirwo nĩ marakara marĩa maamũcinĩte. Nĩ ūndũ ūcio handũ hau hagĩcooka gwĩtwo Gĩtuamba kĩa Akori o nginya ūmũthĩ.

* 7:21 nĩ ta kilo 2 † 7:21 nĩ ta nuthu kilo

8

Kwanangwo kwa Ai

¹ Ningĩ Jehova akĩira Joshua atĩrĩ, “Ndũgetigĩre na ndũgakue ngoro. Thiĩ na mbũtũ yothe ya ita, mwambate mũgatharĩkĩre itũũra rĩa Ai. Nĩgũkorwo nĩneanĩte mũthamaki wa Ai moko-inĩ manyu, hamwe na andũ ake, na itũũra rĩaake rĩu inene na bũrũri wake. ² Īkai itũũra rĩa Ai na mũthamaki warĩo o ta ũrĩa mwekire itũũra rĩa Jeriko na mũthamaki warĩo, o tiga atĩrĩ, no muoye indo iria mũgũtaha, o na mahiũ matuĩke manyu. Oheriai andũ a itũũra rĩu inene na mwena wa na thuutha.”

³ Nĩ ũndũ ũcio Joshua na mbũtũ yothe ya ita makiumagara magatharĩkĩre Ai. Nake agĩthuura andũ 30,000 arĩa maarĩ njamba mũno akĩmatũma mathiĩ kũrĩ ũtukũ, ⁴ akĩmeera atĩrĩ: “Ta thikĩrĩriai wega. Inyuĩ mũkuoheria andũ a itũũra rĩu inene na mwena warĩo wa na thuutha. Mũtigaikare haraaya narĩo. Inyuothe mũikare mwĩiguĩte. ⁵ Nĩ na arĩa othe tũrĩ nao tũgũthengerera itũũra rĩu inene kuuma na mbere na rĩrĩa andũ acio mariumagara gũtũhũũra o ta ũrĩa meekire hĩndĩ ya mbere-rĩ, tũmoorĩre. ⁶ Nao matũingatithie o nginya tũmaguucĩrĩrie biũ moime itũũra rĩu inene, nĩgũkorwo mariuga atĩrĩ, ‘Nĩ ithuĩ maroorĩra ta ũrĩa meekire rĩa mbere.’ Nĩ ũndũ ũcio rĩrĩa tũrĩmoorĩra-rĩ, ⁷ inyuĩ na inyuĩ mũkĩre muume kũrĩa mũmooheirie, mũtharĩkĩre itũũra rĩu inene na mũrĩtunyane. Jehova Ngai wanyu nĩekũrĩneana moko-inĩ manyu. ⁸ Na rĩrĩ, mwarĩkia kwĩgwatĩra itũũra rĩu inene-rĩ, mũrĩcine. Īkai o ta ũrĩa Jehova aathanĩte gwĩkwo. Mũtigĩrĩre nĩ mweka ũguo ndamwatha.”

⁹ Nake Joshua akĩmeera moimagare, nao magĩthiĩ harĩa maathiiaga kuoheria andũ a itũũra rĩu, na makĩhitha metereire gatagatĩ ka Betheli na Ai, mwena wa ithũiro wa Ai, no Joshua araaranirie na andũ arĩa angĩ ũtukũ ũcio.

¹⁰ Mũthenya ũyũ ũngĩ rũciinĩ tene, Joshua agĩcookanĩrĩria andũ ake, nake we mwene hamwe na atongoria a Isiraeli makĩmatongoria marorete Ai. ¹¹ Mbũtũ yothe ya ita ĩrĩa yarĩ hamwe nake ĩgĩthiĩ yambatĩte, ĩgĩkuhĩrĩria itũũra rĩu inene mariumĩte na mbere. Nao makĩamba hema mwena wa gathigathini wa Ai, na hagĩkorwo nĩ haarĩ gĩtuamba gatagatĩ kao na itũũra rĩu inene. ¹² Joshua nĩakoretwo oete andũ ta 5,000 na akamaiga moheirie andũ kũu gatagatĩ ka Betheli na Ai, mwena wa ithũiro wa itũũra rĩu inene. ¹³ Magĩgĩatha thigari ciikare ciĩhaarĩrie o andũ handũ hao, iria ciothe ciarĩ kambĩ igĩkara mwena wa gathigathini wa itũũra rĩu inene, na iria cioheirie andũ mwena wa ithũiro warĩo. Naguo ũtukũ ũcio Joshua agĩthiĩ kũraara kũu gĩtuamba-inĩ.

¹⁴ Rĩrĩa mũthamaki wa Ai onire ũndũ ũcio, agĩũkĩra na ihenya rũciinĩ tene, akiumagara na ihenya hamwe na andũ othe a itũũra rĩu inene nĩguo agacemanie na Isiraeli marũe mbaara handũ hana haang’ethanĩre na Araba. No rĩrĩ, ndaigana kũmenya atĩ nĩmehithũirwo na mwena wa thuutha wa itũũra rĩu inene. ¹⁵ Nake Joshua na andũ a Isiraeli othe magĩtua ta mahũũrĩtwo magatoorio, nao makĩũra marorete na werũ-inĩ. ¹⁶ Nao andũ othe a itũũra rĩa Ai magĩtwo nĩguo mamarũmĩrĩre, nao magĩteng’eria Joshua makĩguucĩrĩrio makiuma itũũra rĩa. ¹⁷ Gũtirĩ mũndũ mũrũme o na ũmwe wa Ai kana Betheli ũtoimire gũthiĩ gũkinyĩra andũ a Isiraeli. Magĩtiga itũũra rĩu rĩtaahingĩtwo magĩteng’eria andũ a Isiraeli.

¹⁸ Nake Jehova akĩira Joshua atĩrĩ, “Ambararia itimũ rĩu ũnyiiĩte na guoko, ũrĩrorie mwena wa Ai, nĩgũkorwo nĩngũneana itũũra rĩu

inene moko-inĩ manyu.” Nĩ ũndũ ũcio Joshua akĩambararia itimũ rĩake akĩrĩroria Ai. ¹⁹ Na rĩrĩ, Joshua aarĩkia gwĩka ũguo, arũme arĩa moohetie andũ magĩũkĩra narua, magĩteng’era na ihenya, magĩtoonya itũũra rĩu na makĩrĩtunyana, ningĩ makĩrĩgwatia mwaki o narua.

²⁰ Na rĩrĩa andũ acio a Ai maarorire na thuutha na makĩona ndogo yumĩte itũũra rĩu yambatĩte na igũrũ-rĩ, nao makĩaga mweke wa gwĩthara na mwena o na ũrĩkũ, nĩgũkorwo andũ a Isiraeli arĩa morĩte marorete werũ-inĩ nĩmagarũrũkĩire acio maamateng’eragia. ²¹ Rĩrĩa Joshua na Isiraeli othe moonire atĩ andũ ao arĩa mooheirie andũ thuutha wa itũũra nĩmarĩtunyanĩte, na makĩona ndogo ĩgĩtoga kuuma itũũra, makĩgarũrũka na makĩũraga andũ acio a Ai. ²² Nao andũ arĩa maamohetie makiuma itũũra rĩu inene matharĩkĩre. Andũ a Ai magĩgũkĩrwo gatagatĩ ka andũ a Isiraeli, makĩmagĩa mbere na thuutha. Andũ a Isiraeli makĩmaniina, na matiatigirie mũndũ o na ũmwe arĩ muoyo, kana makĩreka o na ũmwe ahonoke. ²³ No nĩmanyiitire mũthamaki wa Ai arĩ muoyo, makĩmũtwarĩra Joshua.

²⁴ Rĩrĩa andũ a Isiraeli maarĩkirie kũũraga andũ othe a Ai arĩa maarĩ gĩthaka-inĩ na kũu werũ-inĩ, kũrĩa maamateng’ereirie-rĩ, na rĩrĩa andũ acio othe maarĩkirie kũũragwo na rũhiũ rwa njora-rĩ, andũ a Isiraeli othe magĩcooka Ai na makĩũraga andũ arĩa othe maarĩ kuo. ²⁵ Andũ arĩa mooragirwo mũthenya ũcio maarĩ andũ 12,000, arũme na andũ-a-nja; nao nĩo andũ othe a itũũra rĩa Ai. ²⁶ Nĩgũkorwo Joshua ndaigana gũthuna guoko kũrĩa kwambararĩtie itimũ rĩake nginya rĩrĩa aarĩkirie kũniina andũ arĩa othe maatũũraga Ai. ²⁷ Nao andũ a Isiraeli magĩkuuĩra ũhiũ na indo iria maatahĩte kuuma itũũra rĩu inene, o ta ũrĩa Jehova aathĩte Joshua.

²⁸ Nĩ ũndũ ũcio Joshua agĩcina Ai na akĩrĩtua hĩba ya mwanangĩko ya gũtũũra, gũgĩtuĩka kũndũ gũkirĩte ihooru nginya ũmũthĩ. ²⁹ Joshua agĩcooka agĩcuuria mũthamaki ũcio wa Ai mũtĩ igũrũ, akĩreka aikare ho o nginya hwaĩ-inĩ. Riũa rĩgĩthũa-rĩ, Joshua agĩathana atĩ mwĩrĩ ũcio ũrutwo mũtĩ igũrũ, ũikio hau itoonyero-inĩ rĩa kihingo gĩa itũũra rĩu, magĩcooka makĩũigĩrĩra hĩba nene ya mahiga, nayo ĩrĩ o ho nginya ũmũthĩ.

Kwerũhia Kĩrĩkanĩro Kĩrĩma-inĩ kĩa Ewali

³⁰ Thuutha wa ũguo Joshua agĩakĩra Jehova, o we Ngai wa Isiraeli, kĩgongona o kũu kĩrĩma-inĩ kĩa Ewali, ³¹ o ta ũrĩa Musa ndungata ya Jehova aathĩte andũ a Isiraeli. Aagĩakire o ta ũrĩa kwandĩkĩtwo thĩnĩ wa Ibuku rĩa Watho wa Musa, kĩgongona kĩrĩ kĩa mahiga matarĩ maicũhie, hatarĩ indo cia wĩra cia kĩgera ikũhũthĩrwo ho. Igũrũ rĩakĩo makĩrutĩra Jehova maruta ma njino na magongona ma ũiguano. ³² Nake Joshua akĩandĩka watho wa Musa igũrũ rĩa mahiga macio, aandĩkire andũ a Isiraeli marĩ ho makĩionagĩra. ³³ Na rĩrĩ, andũ a Isiraeli othe, na andũ a kũngĩ na ene bũrũri o ũndũ ũmwe, hamwe na athuri ao, na anene na atuihania ciira, makĩrũgama mĩena yeerĩ ya ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova mang’etheire athĩnjĩri-Ngai, arĩa maarĩ Alawii na nĩo maarĩkuuaga. Nuthu ya andũ yarũgamĩte mbere ya kĩrĩma kĩa Gerizimu, na nuthu ĩyo ĩngĩ ĩkarũgama mbere ya kĩrĩma kĩa Ewali, o ta ũrĩa Musa ndungata ya Jehova aathanĩte mbere ĩyo rĩrĩa aarutanire ũhoru wa kũrathimaga andũ a Isiraeli.

³⁴ Thuutha ũcio, Joshua agĩthoma ciugo ciothe cia Watho, agĩthoma irathimo o na agĩthoma irumi, o ta ũrĩa kwaandĩkĩtwo Ibuku-inĩ rĩa Watho. ³⁵ Gũtirĩ kiugo o na kĩmwe kĩa iria ciothe Musa aathanĩte Joshua

ataathomeire kīūngano kīu gīothe kīa Isiraeli, o hamwe na andū-a-nja na ciana na andū o kūngī arīa maatūūranagia nao.

9

Wara wa Andū a Gibeoni

¹ Na rīrīa athamaki othe arīa maarī mwena wa ithūiro wa Rūūi rwa Jorodani maiguire maūndū macio, na arīa maarī būrūri ūrīa ūrī irīma, na arīa maarī ituamba-ini ciikūrūko cia irīma cia mwena wa ithūiro, na kūu hūgūrūrū-inī cia Iria rīrīa Inene guothe o nginya Lebanoni (nīo athamaki a andū a Ahiti, na Aamori, na Akaanani, na Aperizi, na Ahivi, na Ajebusi), ² magīcookanīrīra hamwe nīguo mahūūrane na Joshua na Isiraeli.

³ No rīrī, rīrīa andū a Gibeoni* maaiguire ūrīa Joshua ekīte itūūra rīa Jeriko o na rīa Ai, ⁴ magīka ūndū wa wara. Magīthī marī ta andū matūmītuo marī na ndigiri ciao ikuuithītio makūnia matarūkangu, na mondo ngūrū mūno cia ndibei irī nduīkangu na igatumwo. ⁵ Nao arūme acio meekīrīte iraatū ciarī ndarūku, ciarī na iraka, na makehumba nguo ngūrū. Irio ciao ciothe iria meekuūire rīgu ciarī nyūmū na ikagīa mbuu. ⁶ Nao magīthī kūrī Joshua kambī-inī o kūu Giligali, makīmwīra atīrī we mwene hamwe na andū a Isiraeli, “Tūūkīte kuuma būrūri wa kūraya mūno na gūkū; tondū ūcio gīai kīrīkanīro na ithuī.”

⁷ Nao andū a Isiraeli makīra Ahivi† acio atīrī, “Hihi no gūkorwo mūtūūruga o gūkū gūkuhī na ithuī, tūngīhota atīa kūgīa kīrīkanīro na inyuī?”

⁸ Nao magīcookeria Joshua atīrī, “Ithuī tūrī ndungata ciaku.”

Ningī Joshua akīmooria atīrī, “Inyuī mūrī a, na muumīte kū?”

⁹ Nao makīmūcookeria atīrī, “Ithuī ndungata ciaku tuumīte būrūri wa kūraya mūno na gūkū, tūūkīte nī ūndū wa ngumo ya Jehova Ngai wanyu. Nīgūkorwo nītūiguīte ūhoru wake: o na maūndū mothe marīa eekire būrūri wa Misiri, ¹⁰ na ūrīa wothe eekire athamaki arīa eerī a Aamori kūu irathīro rīa Rūūi rwa Jorodani, nao nī Sihoni mūthamaki wa Heshiboni, na Ogu mūthamaki wa Bashani, ūrīa wathamakaga Ashitarothu. ¹¹ Nao athuuri atongoria aitū na andū arīa othe matūūruga būrūri witū nīmatwīre atīrī, ‘Kuuai irio nī ūndū wa rūgendo rwanyu, mūthī mūcemanie na andū acio, na mūmeere atīrī, “Ithuī tūrī ndungata cianyu; gīai kīrīkanīro na ithuī.”’ ¹² Irio ici ciitū cia rīgu ciarī hiū mūthenya ūrīa tuoimire gwitū tūke kūrī inyuī. No rīu ta kīonei ūrīa ciūmīte na ikagīa mbuu. ¹³ Nacio mondo ici ciarī njerū tūgīciyūria ndibei, no rīu ta kīonei ūrīa ituīkangīte. Nacio nguo ciitū na iraatū nīkūrīte nī ūndū wa rūgendo kūrāiha mūno.”

¹⁴ Nao andū a Isiraeli makīrora irio imwe cia andū acio, no matiigana kūhooya kīrīra kuuma harī Jehova. ¹⁵ Nake Joshua akīgīa kīrīkanīro gīa thayū nao atī areke matūūre muoyo, nao atongoria a kīūngano kīu kīa andū a Isiraeli magīkīra ūhoru ūcio hinya na mwīhītwā.

¹⁶ Mīthenya itatū thuutha wa kūgīa na kīrīkanīro kīu na andū acio a Gibeoni, andū a Isiraeli makīigua atī andū acio maahakanīte nao, na maatūūruga o hakuhī nao. ¹⁷ Nī ūndū ūcio andū a Isiraeli makiumagara, na mūthenya wa gatātū magīkinya matūūra-inī mao manene, na nīmo: Gibeoni, na Kefira, na Beerothu, na Kiriathu-Jearimu. ¹⁸ No andū a Isiraeli

* **9:3** Itūūra rīa Gibeoni rīarī kilomita 10 kuuma Jerusalemu. † **9:7** Ahivi maarī gīkundi kīa andū arīa kīhumo kīao kīarī Mesopotamia. Andū aya nīo moīkaine ta Aamori thīnī wa ibuku rīa Samūeli wa Keerī.

matiigana kũmahũũra, nĩ ùndũ atongoria a kũngano kĩa nĩmehĩtĩte na mwĩhĩtwa makĩgwetaga rĩtwa rĩa Jehova Ngai wa Isiraeli.

Nakĩo kũngano kũ gĩothe gĩkĩnuguna nĩ ùndũ wa atongoria acio, ¹⁹ no atongoria acio othe makĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩtwĩhĩtĩte na mwĩhĩtwa tũkĩgwetaga rĩtwa rĩa Jehova Ngai wa Isiraeli, na tondũ ùcio tũtingĩmahutia. ²⁰ Ûrĩa tũngĩmeeka nĩ atĩrĩ: Nĩ tũkũreka matũũre muoyo, nĩgeetha tũtikanacookererwo nĩ marakara nĩ ùndũ wa kuuna mwĩhĩtwa ùrĩa twehĩtĩre nĩ ùndũ wao.” ²¹ O na ningĩ makĩmeera atĩrĩ, “Rekei matũũre muoyo, no matũũke a kuunaga ngũ na a gũtahagĩra kĩrĩndĩ gĩkĩ gĩothe gĩa Isiraeli maaĩ.” Nĩ ùndũ ùcio atongoria makĩga kĩrĩko kĩa kũrĩ andũ acio a Gibeoni.

²² Ningĩ Joshua agĩta andũ acio a Gibeoni akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ kũ gĩatũmire mũtũheenie rĩrĩa mwoigire atĩrĩ, ‘Tũtũũraga kũndũ kũraya mũno na inyuĩ,’ o rĩrĩa mũtũũraga o gũkũ gũkuhĩ na ithuĩ? ²³ Tondũ ùcio nĩmwagwatwo nĩ kĩrumi, na inyuĩ mũtigatiga gũtuĩka ndungata cia kuuna ngũ na gũtahagĩra nyũmba ya Ngai wakwa maaĩ.”

²⁴ Nao magĩcookeria Joshua makĩmwĩra atĩrĩ, “Ithuĩ ndungata ciaku nĩtwerirwo o wega ùrĩa Jehova Ngai waku aathire ndungata yake Musa akamũhe bũrũri ũyũ wothe, na atĩ aniine andũ othe arĩa matũũraga kuo mehere mbere yanyu. Nĩ ùndũ ùcio tũgũtigĩra mũno, tweciria ùrĩa mũngĩtũũraga, na nĩkĩo tweekire ùndũ ùcio. ²⁵ Na rĩrĩ, rĩu tũrĩ moko-inĩ maku. Twĩke ùndũ ùrĩa wothe ũkuona ũrĩ mwega na wa kĩhooto.”

²⁶ Nĩ ùndũ ùcio Joshua akĩmahonokia kuuma kũrĩ andũ a Isiraeli, na matiamoragire. ²⁷ Mũthenya o ro ùcio Joshua agĩtua andũ acio a Gibeoni oini a ngũ na atahĩri mũingĩ wa Isiraeli maaĩ, o na atahĩri kĩgongona kĩa Jehova maaĩ o harĩa hothe Jehova angĩathuurire. Ûguo nĩguo matũire nginya ũmũthĩ.

10

Riũa Kũrũgama

¹ Na rĩrĩa, Adoni-Zedeki mũthamaki wa Jerusalemu aigũire atĩ Joshua nĩarĩkĩtie gũtunyana itũũra rĩa Ai na akarĩananga o biũ, na ageeka Ai na mũthamaki warĩo o ta ùrĩa ekĩte itũũra rĩa Jeriko na mũthamaki warĩo, na atĩ andũ a Gibeoni nĩmagĩte kĩrĩkanĩro gĩa thayũ na Isiraeli na atĩ maatũũraga hakuhĩ nao-rĩ. ² Nake, we na andũ ake makĩmaka mũno nĩ ùndũ wa ũhoro ùcio, nĩgũkorwo Gibeoni rĩarĩ itũũra inene na rĩa bata, o ta rĩmwe rĩa matũũra marĩa maakoragwo marĩ ma ũthamaki; na rĩarĩ inene gũkĩra Ai, o na ningĩ andũ a rĩo othe maarĩ njamba cia ita. ³ Nĩ ùndũ ùcio Adoni-Zedeki mũthamaki wa Jerusalemu agĩtũmanĩra Hohamu mũthamaki wa Hebironi, na Piramu mũthamaki wa Jaramuthu, na Jafia mũthamaki wa Lakishi, o na Debiri mũthamaki wa Egiloni, ⁴ akĩmeera atĩrĩ, “Ambatai mũũke mũndeithie kũhũũra Gibeoni, nĩ ùndũ nĩmagĩte kĩrĩkanĩro gĩa thayũ na Joshua na andũ a Isiraeli.”

⁵ Nao athamaki acio atano a Aamori, nao nĩ athamaki a Jerusalemu, na Hebironi, na Jaramuthu, na Lakishi, na Egiloni, magĩcookanĩrĩra hamwe. Makĩambata na mbũtũ ciao ciothe cia ita, nao makĩamba hema ciao mang’etheire itũũra rĩa Gibeoni, makĩrĩtharĩkĩra.

⁶ Nao andũ a Gibeoni magĩtũmanĩra Joshua o kũu Giligali kambĩ-inĩ yake, makĩmwĩra atĩrĩ, “Ndũgatiganĩrie ndungata ciaku. Ambata, ũũke gũkũ

narua nĩguo ũtũhonokie! Tũteithie nĩ ũndũ athamaki othe a Aamori arĩa matũũraga bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma nĩmacookanĩrĩire matũũkĩrĩre.”*

⁷ Nĩ ũndũ ũcio Joshua akĩambata akiuma Giligali arĩ na ita rĩake rĩothe hamwe na njamba ciake cia ita iria irĩ hinya. ⁸ Nake Jehova akĩra Joshua atĩrĩ, “Ndũkametigĩre, nĩ ũndũ nĩndĩmaneanĩte moko-inĩ maku. Gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wao ũkũhota gũgwĩtiiria.”

⁹ Thuutha wa gũthiĩ ũtukũ wothe kuuma Giligali, Joshua akĩmahithũkĩra o rĩmwe. ¹⁰ Nake Jehova akĩmarehere kĩrigiicano mbere ya Isiraeli, nao makĩmatoria o biũ kũu Gibeoni. Ningĩ andũ a Isiraeli makĩmateng’eria na njĩra irĩa yathiite yambatite nginya Bethi-Horoni, magĩthiĩ makĩmooragaga o nginya Azeka na Makeda. ¹¹ Hĩndĩ iyo moragĩra andũ a Isiraeli maikũrũkĩte kuuma Bethi-Horoni marorete Azeka-rĩ, Jehova akĩmagũithĩria mahiga manene ma mbura kuuma igũrũ, nao andũ aingĩ makĩũragwo nĩ mahiga macio ma mbura o na gũkĩra arĩa mooragĩtwo nĩ andũ a Isiraeli na rũhiũ rwa njora.

¹² Mũthenya ũrĩa Jehova aaneanire Aamori kũrĩ a Isiraeli-rĩ, Joshua akĩarĩria Jehova, andũ a Isiraeli makĩiguaga, akĩmwĩra atĩrĩ:

“We riũa-rĩ, rũgama o ũguo wĩhaande igũrũ rĩa Gibeoni,

O nawe mweri-rĩ, rũgama o ro ũguo wĩhaande igũrũ rĩa Gĩtuamba kĩa Aijaloni.”

¹³ Nĩ ũndũ ũcio riũa rĩkĩrũgama o ro ũguo,

naguo mweri ũkĩrũgama,

o nginya rĩrĩa rũrĩrĩ rũu rwerĩhĩirie harĩ thũ ciao,

o ta ũrĩa kwandĩkĩtwo Ibuku-inĩ rĩa Jasharu.

Riũa rĩarũgamire o kũu matu-inĩ gatagatĩ na rĩkĩamba gũtiga gũthũa handũ ha mũthenya mũgima. ¹⁴ Gũtirĩ kwagĩa mũthenya ũngĩ ta ũcio mbere iyo kana thuutha ũcio, mũthenya ũrĩa Jehova aacookirie mahooya ta macio. Ti-itherũ Jehova nĩwe warũagĩrĩra andũ a Isiraeli!

¹⁵ Nake Joshua agĩcooka hamwe na andũ othe a Isiraeli kambĩ-inĩ kũu Giligali.

Athamaki Atano a Aamori Kũũragwo

¹⁶ Na rĩrĩ, athamaki acio atano nĩmoorĩte na magathiĩ makehitha thĩinĩ wa ngurunga kũu Makeda. ¹⁷ Rĩrĩa Joshua eerirwo atĩ athamaki acio nĩmonetwo mehithĩte ngurunga-inĩ kũu Makeda, ¹⁸ akiuga atĩrĩ, “Garagariai mahiga manene mũhinge mũromo wa ngurunga iyo na mũige arangĩri ho. ¹⁹ No inyuĩ mũtigatithie. Teng’eriai thũ cianyu, mũcitharĩkĩre mũcĩrutĩtie na thuutha, na mũtikareke itoonye matũũra macio manene, nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩacineanĩte moko-inĩ manyu.”

²⁰ Nĩ ũndũ ũcio Joshua hamwe na andũ a Isiraeli makĩmaniina biũ, hakuhi kwage mũndũ o na ũmwe ũgũtigara, no anini arĩa maati-garire nĩmahotire kũũrĩra matũũra mao manene marĩa maarĩ mairigĩre.

²¹ Mbũtũ yothe ya ita igĩgĩcooka kambĩ kũrĩ Joshua o kũu Makeda na thayũ, na gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wacookire kwaria kiugo gĩa gũũkĩrĩra andũ a Isiraeli.

²² Joshua agĩcooka akiuga atĩrĩ, “Hingũrai mũromo wa ngurunga-inĩ na mũndehere athamaki acio atano.” ²³ Nĩ ũndũ ũcio magĩĩka o ũguo, makĩruta athamaki acio atano kuuma ngurunga-inĩ, na nĩo athamaki a Jerusalemu, na Hebironi, na Jaramuthu, na Lakishi o na Egiloni.

²⁴ Athamaki acio marĩkia kũrehwo harĩ Joshua, agĩta andũ othe a Isiraeli

* **10:6** Kĩrĩkanĩro kĩrĩa Joshua aagĩre nakĩo na andũ a Gibeoni kĩarĩ atĩ mangĩtharĩkĩrwo Aisiraeli nĩmarĩmateithagia.

na akĩira anene a ita arĩa mathiĩte nake atĩrĩ, “Ūkai haha, mũkinye athamaki aya ngingo.” Nĩ ũndũ ũcio makiumĩra, magĩkinya athamaki acio ngingo.

²⁵ Joshua akĩmeera atĩrĩ, “Mũtigetigĩre kana mũkue ngoro. Gĩai na hinya na mũũmĩrĩrie. Ūũ nĩguo Jehova arĩkaga thũ cianyu ciothe iria mũrĩrũaga nacio.” ²⁶ Nake Joshua akĩringa athamaki acio akĩmooraga, agĩcooka akĩmacuuria igũrũ rĩa mĩtĩ ĩtano, nao magĩtinda macunjurĩte mĩtĩ-inĩ ĩyo nginya hwaĩ-inĩ.

²⁷ Riũa rĩgĩthũa-rĩ, Joshua agĩathana, nayo mũrĩ ya andũ acio ĩgĩcuurũrio kuuma mĩtĩ-inĩ, ĩgĩikio ngurunga ĩrĩa meehithĩte; na hau mũromo-inĩ wa ngurunga ĩyo hakĩigwo mahiga manene mũno, namo matũire ho o na ũmũthĩ.

²⁸ Mũthenya ũcio, Joshua agĩtunyana itũũra rĩa Makeda; akĩniina mũthamaki na itũũra rĩu na rũhiũ rwa njora, na akĩniina andũ othe arĩa maarĩ thĩinĩ warĩo biũ. Ndaatigirie mũndũ o na ũmwe arĩ muoyo; na agĩka mũthamaki wa Makeda o ta ũrĩa eekire mũthamaki wa Jeriko.

Gũtoorio kwa Matũũra ma Mwena wa Gũthini

²⁹ Ningĩ Joshua na Isiraeli rĩothe arĩa maarĩ hamwe nake makiuma kũu Makeda magĩthĩ nginya itũũra rĩa Libina na makĩrĩtharĩkĩra. ³⁰ Nake Jehova akĩneana itũũra rĩu o narĩo na mũthamaki warĩo moko-inĩ ma andũ a Isiraeli. Nake Joshua akĩniina itũũra rĩu na andũ arĩa maarĩ kuo na rũhiũ rwa njora. Ndaigana gũtigia mũndũ o na ũmwe thĩinĩ warĩo arĩ muoyo. Nake agĩka mũthamaki warĩo o ta ũrĩa eekire mũthamaki wa Jeriko.

³¹ Ningĩ Joshua na Isiraeli othe arĩa maarĩ hamwe nake makiuma kũu Libina magĩthĩ nginya Lakishi; makĩring’ethera, makĩrĩtharĩkĩra. ³² Nake Jehova akĩneana Lakishi kũrĩ Isiraeli, nake Joshua akĩrĩtunyana mũthenya wa keerĩ. Itũũra rĩu akĩrĩniina na rũhiũ rwa njora o hamwe na andũ othe arĩa maarĩ thĩinĩ warĩo, o ta ũrĩa eekire Libina. ³³ O hĩndĩ ĩyo, nake Horamu mũthamaki wa Gezeri nĩokĩte gũteithia Lakishi, no Joshua akĩmũhoota hamwe na mbũtũ yake, o nginya gũkĩaga mũndũ watigarire muoyo.

³⁴ Ningĩ Joshua na Isiraeli othe arĩa maarĩ hamwe nake makiuma kũu Lakishi magĩthĩ nginya Egiloni; makĩring’ethera makĩrĩtharĩkĩra. ³⁵ Nao magĩtunyana itũũra rĩu mũthenya o ro ũcio, na makĩrĩniina biũ na rũhiũ rwa njora, na makĩniina andũ othe arĩa maarĩ thĩinĩ warĩo, o ta ũrĩa meekĩte Lakishi.

³⁶ Ningĩ Joshua na Isiraeli othe arĩa maarĩ hamwe nake, makĩambata kuuma Egiloni magĩthĩ nginya Hebironi, makĩrĩtharĩkĩra. ³⁷ Magĩtunyana itũũra rĩu, na makĩrĩniina na rũhiũ rwa njora hamwe na mũthamaki warĩo, na tũtũura twarĩo, na arĩa othe maarĩ thĩinĩ watuo. Matiatigirie mũndũ o na ũmwe arĩ muoyo. Nao makĩrĩananga biũ hamwe na arĩa othe maarĩ thĩinĩ warĩo, o ta ũrĩa meekĩte Egiloni.

³⁸ Ningĩ Joshua na Isiraeli othe arĩa maarĩ nake makĩhũndũka, magĩtharĩkĩra Debiri. ³⁹ Magĩtunyana itũũra rĩu, na mũthamaki warĩo, na tũtũura twarĩo, makĩmaniina na rũhiũ rwa njora. Makĩananga arĩa maarĩ thĩinĩ warĩo biũ. Matiatigirie mũndũ o na ũmwe arĩ muoyo. Nao magĩka Debiri na mũthamaki warĩo o ta ũrĩa meekĩte Libina na mũthamaki warĩo, na noguo meekĩte Hebironi.

⁴⁰ Nĩ ũndũ ũcio Joshua agĩtooria mwena ũcio wothe, naguo bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma, o na Negevu, na ituamba-inĩ cia irĩma cia mwena wa ithũĩro, o na kũu ciikũrũko-inĩ cia irĩma, hamwe na athamaki othe akuo. Ndaatigirie

mündũ o na ũmwe arĩ muoyo. Nĩanangire arĩa othe maarĩ na mĩhũmũ, o ta ũrĩa Jehova, Ngai wa Isiraeli aathanĩte. ⁴¹ Joshua akĩmatoria kuuma Kadeshi-Barinea nginya Gaza na kuuma mwena ũcio wothe wa Gosheni† nginya Gibeoni. ⁴² Athamaki acio othe hamwe na mabũrũri mao-rĩ, Joshua aamahootire na itharĩkĩra rĩmwe, nĩ ũndũ Jehova, Ngai wa Isiraeli nĩwe warũagĩrĩra Isiraeli.

⁴³ Nake Joshua agĩcooka hamwe na andũ othe a Isiraeli kambĩ-inĩ kũu Giligali.

11

Athamaki a Mwena wa Gathigathini Kũhootwo

¹ Na rĩrĩ, rĩrĩa Jabini mũthamaki wa Hazoru aiguire ũhoru wa maũndũ macio, agĩtũma ũhoru kũrĩ Jobabu mũthamaki wa Madoni, kũrĩ athamaki a Shimuroni na Akishafu, ² o na kũrĩ athamaki a mwena wa gathigathini arĩa maarĩ irĩma-inĩ, o kũu Araba mwena wa gũthini wa Kinerethu, o na ituamba cia mwena wa ithũĩro, o na kũu Nafothu-Dori mwena wa ithũĩro; ³ na kũrĩ Akaanani arĩa matũire mwena wa irathĩro na wa ithũĩro; na kũrĩ Aamori, na Ahiti, na Aperizi, na Ajebusi o kũu bũrũri ũcio wa irĩma; o na kũrĩ Ahivi kũu mũhuro wa Herimoni rũgongo rwa Mizipa. ⁴ Nao magĩũka na mbũtũ ciao ciothe cia ita, na gĩkundi kĩnene kĩa mbarathi na ngaari cia ita, maarĩ mbũtũ nene mũno, makaingĩha o ta mũthanga ũrĩa ũrĩ hũgũrũrũ-inĩ cia iria. ⁵ Athamaki acio othe magĩturanĩra mbũtũ ciao, na makĩamba kambĩ hamwe gũkuhĩ na maaĩ ma Meromu, nĩgeetha mahũũrane na Isiraeli.

⁶ Nake Jehova akĩĩra Joshua atĩrĩ, “Ndũkametigĩre, tondũ rũciũ ihinda ta rĩrĩ nĩngamaneana othe kũrĩ Isiraeli, moragĩtwo. Mũgaatinia mbarathi ciao mĩtari ithue, na mũcine ngaari ciao cia ita na mwaki.”

⁷ Nĩ ũndũ ũcio Joshua na mbũtũ yake yothe ya ita, makĩmakorerera o rĩmwe kũu maaĩ ma Meromu, makĩmatharĩkĩra, ⁸ nake Jehova akĩmaneana moko-inĩ ma Isiraeli. Nao makĩmahoota makĩmaingatithia o nginya Sidoni irĩa Nene, makĩmakinyia Misirefothu-Aimu, o na makĩmakinyia Gĩtuamba kĩa Mizipa kĩrĩa kĩrĩ mwena wa irathĩro, o nginya hakĩaga mũndũ watigirwo arĩ muoyo. ⁹ Joshua akĩmeeka o ta ũrĩa Jehova aathanĩte: Agĩtinia mbarathi ciao mĩtari, na agĩcina ngaari ciao cia ita na mwaki.

¹⁰ Ningĩ Joshua akĩhũndũka na agĩtunyana itũũra rĩa Hazoru na akĩũraga mũthamaki warĩo na rũhiũ rwa njora. (Hazoru nĩrĩo rĩarĩ itũũra inene mothamaki-inĩ macio). ¹¹ Nao makĩũraga andũ arĩa othe maarĩ kuo na rũhiũ rwa njora. Makĩmaniina biũ na matiigana gũtigia kĩndũ o na kĩmwe kĩarĩ na mĩhũmũ, nake agĩcina Hazoru na mwaki.

¹² Nake Joshua agĩtunyana matũũra macio mothe ma ũthamaki na athamaki a mo, na akĩmooraga na rũhiũ rwa njora. Akĩmaniina biũ, o ta ũrĩa Musa ndungata ya Jehova aathanĩte. ¹³ No rĩrĩ, Isiraeli matiigana gũcina itũũra o na rĩmwe rĩa marĩa maakĩtwo ihumbu-inĩ, o tiga itũũra rĩa Hazoru, rĩrĩa Joshua aacinire. ¹⁴ Andũ a Isiraeli nĩmekuuĩire indo ciothe iria maatahire, na mahiũ ma matũũra macio, no makĩũraga andũ othe na rũhiũ rwa njora o nginya makĩmaniina biũ, na matiigana gũtiga mũndũ o na ũmwe warĩ na mĩhũmũ. ¹⁵ O ta ũrĩa Jehova aathire ndungata yake Musa-rĩ, ũguo noguo nake Musa aathire Joshua; nake Joshua agĩũka o ta

† **10:41** Bũrũri ũyũ wa Gosheni tiguu ũrĩa watũũragwo nĩ andũ a Isiraeli hakuĩ na Rũũ rwa Nili.

ũguo; gũtirĩ ũndũ o na ũmwe atekire wa maũndũ marĩa Jehova aathĩte Musa mekwo.

¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio Joshua agĩtunyana bũrũri ũcio wothe: nĩguo bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma, na bũrũri wothe wa Negevu, na mwena wa Gosheni wothe, na ituamba cia irĩma cia mwena wa ithũiro, na bũrũri wa Araba, na irĩma cia kũu Isiraeli o na ituamba ciacio, ¹⁷ na kuuma kĩrĩma kĩa Halaku, kĩrĩa kĩrorete mwena wa Seiru, nginya Baali-Gadi kũu Gĩtuamba kĩa Lebanoni mũhuro wa kĩrĩma kĩa Herimoni. Akĩnyiita athamaki ao othe, na akĩmahũura, akĩmooraga. ¹⁸ Joshua nĩarũire mbaara na athamaki acio othe ihinda iraa. ¹⁹ Na tiga o Ahivi arĩa maatũũraga Gibeoni, gũtirĩ itũura inene o na rĩmwe rĩagĩire kĩrĩkanĩro gĩa thayũ na andũ a Isiraeli, nao andũ a Isiraeli magĩtunyana matũura macio mothe na ũndũ wa kũrũa mbaara nao. ²⁰ Nĩgũkorwo nĩ Jehova we mwene watũmire, momie ngoro ciao nĩguo makarũe mbaara na andũ a Isiraeli, nĩgeetha amaniine biũ, amaniine o kũmaniina atekũmaiguĩra tha, o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa.

²¹ O hĩndĩ ĩyo Joshua agĩthiĩ akĩniina andũ a Anaki kuuma bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma: kuuma Hebironi, na Debiri na Anabu, na kuuma bũrũri wothe ũrĩa wa irĩma wa Juda, na kuuma bũrũri wothe ũrĩa wa irĩma wa Isiraeli. Joshua akĩmaniina biũ hamwe na matũura mao. ²² Na gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wa Anaki bũrũri ũcio wa Isiraeli; no itũura rĩa Gaza, na rĩa Gathu, na rĩa Ashidodi nĩ gwatigarire andũ amwe ao. ²³ Nĩ ũndũ ũcio Joshua agĩtunyana bũrũri ũcio wothe, o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa, nake akĩũhe andũ a Isiraeli ũtuĩke igai rĩao na ũgaywo kũringana na ũrĩa mĩhĩrĩga yagayanĩtio.

Naguo bũrũri ũkĩhoorera, gũkĩaga mbaara.

12

Mũtaratara wa Athamaki arĩa Maahootirwo

¹ Na rĩrĩ, aya nĩo athamaki a bũrũri arĩa maahootirwo nĩ andũ a Isiraeli na makĩnyiitĩra bũrũri wao wa mwena wa irathĩro mũrĩmo ũcio ũngĩ wa Jorodani, kuuma mũkuru wa Rũũ rwa Arinoni nginya kĩrĩma kĩa Herimoni, o hamwe na mwena wothe wa irathĩro wa Araba:

² Athamaki acio nĩ Sihoni wa Aamori, ũrĩa wathamakaga Heshiboni. Aathanaga kuuma itũura rĩa Aroeri rĩrĩa rĩrĩ rũteere-inĩ rwa mũkuru wa Arinoni, o na kuuma itũura rĩrĩa rĩarĩ gatagatĩ ka mũkuru ũcio o na nuthu ya Gileadi nginya Rũũ rwa Jaboku, rũrĩa rũrĩ mũhaka-inĩ wa Aamoni. ³ O na nĩathanaga mwena wa irathĩro wa Araba, kuuma Iria rĩa Kinerethu nginya iria rĩa Araba (nĩrĩo Iria rĩa Cumbĩ), nginya Bethi-Jeshimothu, na ningĩ gũthiĩ na mwena wa gũthini agakinya mũhuro wa kĩanda kĩa iharũrũka cia Pisiga.

⁴ Ningĩ andũ a Isiraeli magĩtunyana bũrũri wa Ogu mũthamaki wa Bashani, ũmwe wa matigari ma andũ a Refaimu arĩa maatũũraga kũu Ashitarothu na Edirei. ⁵ Aathanaga Kĩrĩma kĩa Herimoni, na Saleka, na Bashani guothe, o nginya mũhaka-inĩ wa andũ a Geshuru, na wa Maaka, na nuthu ya Gileadi o nginya mũhaka-inĩ wao na Sihoni mũthamaki wa Heshiboni.

⁶ Musa ndungata ya Jehova hamwe na andũ a Isiraeli nĩmamatoorie. Nake Musa ndungata ya Jehova akĩheana bũrũri wao kũrĩ andũ a Rubeni, na a Gadi, na nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase, gũtuĩke igai rĩao.

⁷ Acio nĩo athamaki a bũrũri ũrĩa Joshua na andũ a Isiraeli maatoorie kũu mwena wa ithũiro wa Rũũ rwa Jorodani, kuuma Baali-Gadi, Gĩtuamba-inĩ kĩa Lebanoni, nginya Kĩrĩma kĩa Halaku, kĩrĩa kĩrorete na mwena wa Seiru (mabũrũri mao nĩmaheanĩtwo nĩ Joshua kũrĩ mũhĩrĩga ya Isiraeli matuĩke magai mao kũringana na ũrĩa mũhĩrĩga yao yagayanĩtio, ⁸ bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma, na ituamba cia mwena wa ithũiro, na Araba, na kũrĩa kũrĩ ciikũrũko cia irĩma, na kũu werũ-inĩ, o na Negevu, nĩ mo mabũrũri ma Ahiti, na Aamori, na Akaanani, na Aperizi, na Ahivi, na Ajebusi):

- ⁹ mũthamaki wa Jeriko, ũmwe,
na mũthamaki wa Ai (hakuhĩ na Betheli), ũmwe,
 - ¹⁰ na mũthamaki wa Jerusalemu, ũmwe,
na mũthamaki wa Hebironi, ũmwe,
 - ¹¹ na mũthamaki wa Jaramuthu, ũmwe,
na mũthamaki wa Lakishi, ũmwe,
 - ¹² na mũthamaki wa Egiloni, ũmwe,
na mũthamaki wa Gezeri, ũmwe,
 - ¹³ na mũthamaki wa Debiri, ũmwe,
na mũthamaki wa Gederi, ũmwe,
 - ¹⁴ na mũthamaki wa Horoma, ũmwe,
na mũthamaki wa Aradi, ũmwe,
 - ¹⁵ na mũthamaki wa Libina, ũmwe,
na mũthamaki wa Adulamu, ũmwe,
 - ¹⁶ na mũthamaki wa Makeda, ũmwe,
na mũthamaki wa Betheli, ũmwe,
 - ¹⁷ na mũthamaki wa Tapua, ũmwe,
na mũthamaki wa Heferi, ũmwe,
 - ¹⁸ na mũthamaki wa Afeku, ũmwe,
na mũthamaki wa Lasharoni, ũmwe,
 - ¹⁹ na mũthamaki wa Madoni, ũmwe,
na mũthamaki wa Hazoru, ũmwe,
 - ²⁰ na mũthamaki wa Shimuroni Meroni, ũmwe,
na mũthamaki wa Akishafu, ũmwe,
 - ²¹ na mũthamaki wa Taanaka, ũmwe,
na mũthamaki wa Megido, ũmwe,
 - ²² na mũthamaki wa Kedeshi, ũmwe,
na mũthamaki wa Jokineamu itũũra rĩ kũu Karimeli, ũmwe,
 - ²³ na mũthamaki wa Dori (kũu Nafothu-Dori), ũmwe,
na mũthamaki wa Goimu kũu Giligali, ũmwe,
 - ²⁴ na mũthamaki wa Tiriza, ũmwe;
- athamaki acio othe maarĩ mĩrongo itatũ na ũmwe.

13

Bũrũri ũrĩa Watigaire Gũtahwo

¹ Na rĩrĩ, rĩrĩa Joshua aarĩ mũndũ mũkũrũ na mũaka yake ikaingĩharĩ, Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũrĩ mũkũrũ mũno,* na no gũtigarĩte bũrũri mũnene mũno wa kwĩgwatĩrwo ũtuĩke wanyu.

* **13:1** Ihinda-inĩ rĩrĩ Joshua aarĩ na ũkũrũ wa gatagatĩ ka mũaka 90 na 100, nake Kalebu aarĩ wa mũaka 85.

2 “Ūyũ nĩguo bũrũri ũrĩa ũtigariĩte: nĩ ng’ongo ciothe cia Afilisti na cia Ageshuru: ³ kuuma Rũũ rwa Shihoru mwena wa irathĩro wa bũrũri wa Misiri, o nginya bũrũri wa Ekironi ũrĩa ũrĩ mwena wa gathigathini, ũrĩa wonagwo ũrĩ bũrũri wa Akaanani (nĩguo bũrũri wa aathani arĩa atano a Afilisti arĩa maathanaga kũu Gaza, na Ashidodi, na Ashikeloni, na Gathu, na Ekironi, nĩguo bũrũri wa Aavimu); ⁴ kuuma gũthini, bũrũri wothe wa andũ a Kaanani, kuuma Ara kwa Asidoni gũthiĩ nginya Afeku, rũgongo rwa Aamori, ⁵ na bũrũri wa a Gebali; na Lebanoni guothe nginya mwena wa irathĩro, kuuma Baali-Gadi mũhuro wa kĩrĩma kĩa Herimoni nginya Lebo-Hamathu.

6 “Andũ othe arĩa matũũraga bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma kuuma Lebanoni nginya Misirefothu-Maimu, na nĩo Asidoni othe, nĩ nĩ ngaamaingata mehere mbere ya andũ a Isiraeli. Nawe ũtigiriĩre nĩwagaĩra Isiraeli bũrũri ũcio ũtuĩke igai rĩao o ta ũrĩa ngwathiĩte, ⁷ na ũũgae ũtuĩke igai harĩ mĩhĩrĩga ĩyo kenda, hamwe na nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase.”

Kũgaywo kwa Bũrũri wa Mwena wa Irathĩro rĩa Jorodani

8 Nuthu ĩyo ĩngĩ ya andũ a mũhĩrĩga wa Manase, na wa Rubeni na wa Gadi nĩmarĩkĩtie kwamũkĩra igai rĩrĩa Musa aamaheete kũu mwena wa irathĩro rĩa Rũũ rwa Jorodani, ta ũrĩa we Musa ndungata ya Jehova aamaheete.

9 Naguo mũhaka ũcio woimĩte Aroeri rũteere-inĩ rwa mũkuru wa Arinoni, na kuuma itũũra rĩrĩa rĩarĩ gatagatĩ ka mũkuru ũcio, hamwe na werũ ũrĩa mũtũũgĩru kũu Medeba, nginya o Diboni, ¹⁰ na matũũra mothe ma Sihoni mũthamaki wa Aamori, ũrĩa wathamakaga Heshiboni, nginya o mũhaka wa Aamoni. ¹¹ Ningĩ ũgakinya Gileadi, bũrũri wa andũ a Geshuru na Maaka, o na kĩrĩma kĩa Herimoni guothe, na Bashani guothe, o nginya Saleka, ¹² ũguo nĩ kuuga ũthamaki wothe wa Ogu kũu Bashani, ũrĩa waathanaga Ashitarothu na Edirei, nake ũcio nĩwe warĩ wa mũico wa matigari ma Arefaimu. Musa nĩamatooretie na agataha bũrũri wao. ¹³ No rĩrĩ, andũ a Isiraeli matiigana kũingata andũ a Geshuru na Maaka; nĩ ũndũ ũcio matũũraga hamwe na andũ a Isiraeli nginya ũmũthĩ.

14 No ndaigana kũhe Alawii igai, kuona atĩ maruta mothe ma njino marĩa maarutagĩrwo Jehova, Ngai wa Isiraeli, nĩmo maarĩ igai rĩao, o ta ũrĩa aamerĩre.

15 Nake Musa akĩgaĩra mũhĩrĩga wa Rubeni, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩĩ:

16 Bũrũri ũrĩa uumĩte Aroeri rũteere-inĩ rwa mũkuru wa Arinoni, na kuuma itũũra rĩrĩa rĩarĩ gatagatĩ ka mũkuru ũcio, na kũrĩa guothe gũtũũgĩru kũhitũka Medeba, ¹⁷ nginya Heshiboni na matũũra marĩa maarĩ werũ-inĩ ũcio mũtũũgĩru, na nĩmo Diboni, na Bamothu Baali, na Bethi-Baali-Meoni, na ¹⁸ Jahazu, na Kedemothu, na Mefaathu, na ¹⁹ Kiriathaimu, na Sibima, na Zerethu-Shaharu rĩrĩa rĩrĩ kĩrĩma igũrũ kĩrĩa kĩarĩ kũu gĩtuamba kũu, ²⁰ na Bethi-Peoru, na iharũrũka cia Pisiga, na Bethi-Jeshimothu, ²¹ o na matũũra mothe marĩa maarĩ werũ-inĩ ũcio mũtũũgĩru o hamwe na ũthamaki wothe wa Sihoni mũthamaki wa Aamori, ũrĩa waathanaga Heshiboni. Musa nĩamũtooretie na agatooria

anene a Midiani, na Evi, nao nĩ Rekemu, na Zuru, na Huri, na Reba, anene maanyiitanĩte na Sihoni arĩa maatũire bũrũri ũcio. ²² Hamwe na arĩa mooragĩrwo mbaara-inĩ, andũ a Isiraeli nĩmooragĩte Balamu mũrũ wa Beori ũrĩa warĩ mũragũri na rũhiũ rwa njora. ²³ Mũhaka wa mũhĩrĩga wa Rubeni warĩ hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũ rwa Jorodani. Matũũra macio hamwe na tũtũũra twamo nĩmo maarĩ igai rĩa mũhĩrĩga wa Rubeni, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩ.

²⁴ Ũyũ nĩguo bũrũri ũrĩa Musa aaheete mũhĩrĩga wa Gadi, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩ:

²⁵ Nĩ bũrũri wa Jazeri, na matũũra mothe ma Gileadi, na nuthu ya bũrũri wa andũ a Amoni o nginya Aroeri, gũkuhĩ na Raba; ²⁶ na kuuma Heshiboni nginya Ramathu-Mizipe na Betonimu, na kuuma Mahanaimu o nginya bũrũri wa Debiri; ²⁷ na kũu gĩtuamba-inĩ, na Bethi-Haramu, na Bethi-Nimira, na Sukothu, na Zafoni hamwe na kũu kũngĩ gwanthagwo nĩ Sihoni mũthamaki wa Heshiboni (mwena wa irathĩro wa Rũũ rwa Jorodani, bũrũri ũrĩa ũkinyĩte mũthia-inĩ wa Iria rĩa Kinerethu). ²⁸ Matũũra macio hamwe na tũtũũra twamo nĩmo maatuĩkire igai rĩa mũhĩrĩga wa Gadi, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩ.

²⁹ Ũyũ nĩguo bũrũri ũrĩa Musa aaheete nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase, ũguo nĩ kuuga nuthu ya nyũmba ya njiaro cia Manase, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩ:

³⁰ Nĩ bũrũri ũrĩa uumĩte o Mahanaimu, hamwe na Bashani guothe, kũrĩa guothe gwanthagwo nĩ Ogu mũthamaki wa Bashani, o na matũũra mothe ma Jairu kũu Bashani, namo mothe nĩ matũũra mũrongo ĩtandatũ, ³¹ nuthu ya Gileadi, na Ashitarothu na Edirei (matũũra ma mũthamaki ma Ogu marĩa maarĩ kũu Bashani). Kũu nĩkwo kwarĩ kwa njiaro cia Makiru mũrũ wa Manase, ũguo nĩ kuuga nuthu ya ariũ a Makiru, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩ.

³² Rĩrĩ nĩrĩo igai rĩrĩa Musa aaheanĩte hĩndĩ ĩrĩa aarĩ kũu werũ-inĩ wa Amoabi mũrĩmo wa Rũũ rwa Jorodani, mwena wa irathĩro wa Jeriko. ³³ No rĩrĩ, mũhĩrĩga wa Lawi ndwaheirwo igai nĩ Musa; Jehova, Ngai wa Isiraeli, nĩwe igai rĩao, o ta ũrĩa aamerĩre.

14

Kũgaywo kwa Bũrũri wa Mwena wa Ithũiro rĩa Rũũ rwa Jorodani

¹ Maya nĩmo mabũrũri marĩa andũ a Isiraeli maheirwo matuĩke igai rĩao bũrũri-inĩ wa Kaanani, ũrĩa Eleazaru mũthĩnjĩri-Ngai,* na Joshua mũrũ wa Nuni, na atongoria a mbarĩ cia mĩhĩrĩga ya Isiraeli maamagaĩre. ² Magai mao maagairwo na njĩra ya gũcuukĩra mĩtĩ kũrĩ o mĩhĩrĩga ĩyo kenda na nuthu, o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa, ³ nĩgũkorwo Musa nĩaheete mĩhĩrĩga ĩrĩ na nuthu igai rĩao mwena wa irathĩro wa Rũũ rwa Jorodani. No rĩrĩ, ndaaheete Alawii igai hamwe na andũ acio angĩ, ⁴ nĩgũkorwo ariũ a Jusufu nĩmatuĩkĩte mĩhĩrĩga ĩrĩ, nĩyo mũhĩrĩga wa Manase, na wa Efiraimu.† Alawii matiigana kũgaĩrwo ithaka tiga o

* **14:1** Eliazaru aarĩ mũrũ wa Harũni. † **14:4** Jakubu nĩoire Manase na Efiraimu, ciana cia Jusufu, na akĩmatua ciana ciake (Kĩam 48:5); ũndũ ũyũ nĩguo watũmire Jakubu amagaĩre igai ta ciana ciake.

matũũra ma gũtũũra, na ithaka iria ciarigiicĩirie matũũra macio cia kũrĩithagia ndũũru ciao cia mbũri na ng'ombe. ⁵ Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli makĩgayania bũrũri ũcio o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa.

Kalebu Kũheo Hebironi

⁶ Na rĩrĩ, andũ a mũhĩrĩga wa Juda magĩthĩĩ kũrĩ Joshua kũu Giligali, nake Kalebu mũrũ wa Jefune ũrĩa Mũkenizi akĩmwĩra atĩrĩ, “Wee nĩũũ ũhoru ũrĩa Jehova eerire Musa mũndũ wa Ngai ũkoniĩ nĩ nawe tũrĩ kũu Kadeshi-Barinea. ⁷ Nĩ ndaarĩ na ũkũrũ wa mĩaka mĩrongo ĩna hĩndĩ ĩrĩa Musa ndungata ya Jehova aandũmire kuuma Kadeshi-Barinea thĩ ngathigaane bũrũri ũcio. Nĩdamũcookeirie ũhoru o ta ũrĩa warĩ ngoro-inĩ yakwa, ⁸ no rĩrĩ, ariũ a ithe witũ arĩa twaambatanĩtie nao nĩmatũmire ngoro cia andũ ciyũrwo nĩ guoya. No o na kũrĩ ũguo-rĩ, nĩ nĩ ndarũmĩrĩire Jehova Ngai wakwa na ngoro yakwa yothe. ⁹ Nĩ ũndũ ũcio, Musa akĩhĩta na mwĩhitwa mũthenya o ro ũcio akĩnjĩra atĩrĩ, ‘Ti-itherũ bũrũri ũcio makinya maku marakinyangire ũgaatuĩka igai rĩaku na rĩa ciana ciaku nginya tene, nĩ ũndũ nĩrũmĩrĩire Jehova Ngai wakwa na ngoro yaku yothe.’

¹⁰ “Na rĩrĩ, o ta ũrĩa Jehova eranĩire nĩageeka-rĩ, nĩandũũrĩtie muoyo mĩaka mĩrongo ĩna na ĩtano kuuma hĩndĩ ĩrĩa aarĩirie Musa akĩmũhe ũhoru ũcio, hĩndĩ ĩyo yothe Isiraeli moorũũraga werũ-inĩ. Na rĩrĩ, ndĩ haha ũmũthĩ, ndĩ na ũkũrũ wa mĩaka mĩrongo ĩnana na ĩtano! ¹¹ Ndĩ na hinya ũmũthĩ o ta ũrĩa ndarĩ naguo mũthenya ũrĩa Musa aandũmire; ndĩ na hinya wa gũthĩĩ mbaara-inĩ o ta ũrĩa ndaarĩ naguo hĩndĩ ĩyo, hinya wa gũthĩĩ rũgendo kana wa kũinũka mũciĩ. ¹² Tondũ ũcio rĩu kĩthe bũrũri ũyũ wa irĩma, o ũrĩa Jehova aaririe ũhoru waguo mũthenya ũcio. Wee mwene nĩwaiguire mũthenya ũcio atĩ andũ a Anaki maarĩ kũndũ kũu, namo matũũra mao maarĩ manene na makairigĩrwo na hinya mũno, na rĩrĩ, Jehova angĩkorwo hamwe na nĩ andeithie-rĩ, nĩngũmaingata o ta ũrĩa oigire.”

¹³ Nake Joshua agĩkĩrathima Kalebu mũrũ wa Jefune, na akĩmũhe Hebironi gũtuĩke igai rĩake. ¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio Hebironi gũtũũire kũrĩ gwa Kalebu mũrũ wa Jefune ũcio Mũkenizi kuuma hĩndĩ ĩyo, nĩ ũndũ nĩarũmĩrĩire Jehova Ngai wa Isiraeli na ngoro yake yothe. ¹⁵ (Hebironi gwetagwo Kiriathu-Ariba nĩ ũndũ gwetanĩtio na Ariba, ũrĩa warĩ mũndũ mũnene mũno gũkĩra arĩa angĩ othe thĩinĩ wa andũ a Anaki).

Naguo bũrũri ũkĩhoorera, gũkĩaga mbaara.

15

Igai rĩa Juda

¹ Naguo bũrũri ũrĩa wagaĩrwo mũhĩrĩga wa Juda, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩĩ, wakinyĩte o mũhaka-inĩ wa bũrũri wa Edomu, o na ũgakinya werũ-inĩ wa Zini gĩturi-inĩ kĩa mwena ũcio wa gũthini.

² Mũhaka wao wa mwena wa gũthini wambĩrĩire gĩcongoco-inĩ kĩa mwena wa gũthini kĩa Iria rĩa Cumbĩ, ³ mũhaka ũcio ũkahitũkĩra mwena wa gũthini wa Mwanya wa Akirabimu, ũgathiĩ na mbere o nginya Zini, na ũkambatĩrĩra na mwena wa gũthini wa Kadeshi-Barinea. Ningĩ ũgathiĩ wĩgiritanĩtie na Hezironi, ũkambata ũgakinya Adari, ningĩ ũkarigiicũka ũgakinya Karika. ⁴ Ningĩ wacookete ũgathiĩ o ro ũguo nginya Azimoni, ũkoimĩrĩra karũũĩ ka bũrũri wa Misiri, ũkarĩkĩrĩria iria-inĩ. ũyũ nĩguo mũhaka wao wa mwena wa gũthini.

⁵ Mũhaka wa mwena wa irathĩro warĩ Iria rĩa Cumbĩ nginya mũthia wa Rũũ rwa Jorodani.

Naguo mũhaka wa mwena wa gathigathini wambĩrĩrie gĩcongoco-inĩ kĩa iria mũthia-inĩ wa Rũũ rwa Jorodani, ⁶ ũkambatĩra nginya Bethi-Hogila, na ũgathiĩ ũhĩtũkĩire mwena wa gathigathini wa Bethi-Araba, na ũkambata ũgakinya Ihiga-inĩ rĩa Bohani mũrũ wa Rubeni. ⁷ Ningĩ mũhaka ũcio wacookete ũkambata nginya Debiri uumĩte Gĩtuamba kĩa Akori, ũgacooka ũkerekerera gathigathini o nginya itũũra-inĩ rĩa Giligali, rĩrĩa rĩang'ethanĩire na Mwanya wa Adumimu, mwena wa gũthini wa mũkuru ũcio. Wacookete ũgathiĩ na mbere ũgakinya maaĩ-inĩ ma Eni-Shemeshu, na ũkoimĩrĩra o kũu Eni-Rogeli. ⁸ Ningĩ ũkambatania na Gĩtuamba kĩa Beni-Hinomu ũikũrũkanĩtie na kĩharũrũka kĩa mwena wa gũthini wa itũũra inene rĩa Mũjebusi (na nĩrĩo Jerusalemu). Kuuma hau ũkambata nginya gacũmbĩrĩ ga karĩma karĩa karĩ mwena wa ithũĩro wa Gĩtuamba kĩa Hinomu o kũu mũthia wa gathigathini wa Gĩtuamba kĩa Refaimu. ⁹ Kuuma gacũmbĩrĩ ga karĩma mũhaka ũcio werekeire gĩthima kĩa maaĩ ma Nefitoa, ũkiumĩrĩra matũũra-inĩ ma kĩrĩma kĩa Efironi, na ũgaikũrũka ũgakinya Baala (na nokuo Kiriathu-Jearimu). ¹⁰ Ningĩ mũhaka ũcio ũkarigiicũka na mwena wa ithũĩro uumĩte Baala ũgakinya Kĩrĩma kĩa Seiru, ũgacooka ũgaaikũrũkania na kĩharũrũka kĩa mwena wa gathigathini wa kĩrĩma gĩa Jearimu (nĩkĩo Kesaloni), ũgathiĩ na mbere ũikũrũkĩte nginya Bethi-Shemeshu, na ũgakĩra nginya Timina. ¹¹ Ningĩ mũhaka ũcio ũkoima hau, ũgathiĩ nginya kĩharũrũka-inĩ kĩa mwena wa gathigathini wa Ekironi, ũkehiũria werekeire Shikeroni, ũkahĩtũka, ũgathiĩ kĩrĩma-inĩ kĩa Baala, na ũgakinya Jabuneeli. Mũhaka ũcio wathirĩire o iria-inĩ.

¹² Naguo mũhaka wa mwena wa ithũĩro wegiritanĩtie na hũgũrũrũ cia Iria rĩrĩa Inene.

ĩyo nĩyo mũhaka ĩrĩa yathiũrũrũkĩirie andũ a mũhĩrĩga wa Juda, o ta ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩ.

¹³ O ta ũrĩa Jehova aamwathĩte-rĩ, Joshua nĩaheire Kalebu wa Jefune igai thĩinĩ wa mũhĩrĩga wa Juda, akĩheo Kiriathu-Ariba, na nokuo Hebironi. (Ariba nĩwe warĩ ithe wa Anaki). ¹⁴ Nake Kalebu akĩngata Anaki arĩa atatũ kuuma Hebironi, nĩo Sheshai, na Ahimani, na Talimai, arĩa njiaro cia Anaki. ¹⁵ Ningĩ agĩcooka agĩthĩ kũrũa na andũ arĩa maatũũraga itũũra inene rĩa Debiri (kũrĩa tene gwetagwo Kiriathu-Sefari.) ¹⁶ Nake Kalebu akiuga atĩrĩ, "Mũndũ ũrĩa ugũtharĩkĩra na atunyane Kiriathu-Sefari, ũcio nĩwe ngũhe mwarĩ wakwa Akisa, amũhikie." ¹⁷ Nake Othinieli mũrũ wa Kenazu, mũrũ wa ithe na Kalebu, nĩwe watunyanire itũũra rĩu; nĩ ũndũ ũcio Kalebu akĩmũhe mwarĩ Akisa atuĩke mĩtumia wake.

¹⁸ Mũthenya ũmwe rĩrĩa Akisa aathiire kũrĩ Othinieli-rĩ, akĩringĩrĩria Akisa ahooe mũgũnda kũrĩ ithe Kalebu. Aarĩkia kuuma igũrũ rĩa ndigiri yake, Kalebu akĩmũũria atĩrĩ, "Ũkwenda ngwĩkĩre atĩa?"

¹⁹ Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, "Ndagũthaitha ũndathime. Tondũ nĩũũheete bũrũri wa Negevu, he ithima cia maaĩ o nacio." Nĩ ũndũ ũcio Kalebu akĩmũhe ithima cia mwena wa rũgongo na cia mwena wa kĩaanda.

²⁰ Rĩrĩ nĩrĩo igai rĩa mũhĩrĩga wa Juda, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩ.

²¹ Matũũra marĩa maarĩ mũthia wa gũthini ma mũhĩrĩga wa Juda thĩinĩ wa Negevu kwerekera mũhaka wa Edomu maarĩ maya:

Kabizeeli, na Ederi, na Jaguri, ²² na Kina, na Dimona, na Adada, ²³ na Kedeshi, na Hazoru, na Ithinani, ²⁴ na Zifu, na Telemu, na Bealothu, ²⁵ na Hazoru-Hadata, na Keriothu-Hezironi (na norĩo Hazoru), ²⁶ na Amamu, na Shema, na Molada, ²⁷ na Hazoru-Gada, na Heshimoni, na Bethi-Peletu, ²⁸ na Hazoru-Shuali, na Birishiba, na Biziothia, ²⁹ na Baala, na Iimu, na Ezemu, ³⁰ na Elitoladi, na Chesili, na Horoma, ³¹ na Zikilagi, na Madimana, na Sanisana, ³² na Lebaothu, na Shilihimu, na Aini, na Rimoni; mothe nĩ matũũra mũrongo ĩrĩ na kenda na tũtũũra twamo.

³³ Namo matũũra marĩa maarĩ ituamba-inĩ cia irĩma cia mwena wa ithũũro:

maarĩ Eshitaoli, na Zora, na Ashina, ³⁴ na Zanoa, na Eni-Ganimu, na Tapua, na Enamu, ³⁵ na Jaramuthu, na Adulamu, na Soko, na Azeka, ³⁶ na Shaaraimu, na Adithaimu, na Gedera (kana Gederothaimu); mothe maarĩ matũũra ikũmi na mana na tũtũũra twamo.

³⁷ Zenani, na Hadasha, na Migidali-Gadi, ³⁸ na Dilani, na Mizipe, na Jokitheeli, ³⁹ na Lakishi, na Bozikathu, na Egiloni, ⁴⁰ na Kaboni, na Lahamasu, na Kitilishu, ⁴¹ na Gederothu, na Bethi-Dagoni, na Naama, na Makeda; mothe maarĩ matũũra ikũmi na matandatũ na tũtũũra twamo.

⁴² na Libina, na Etheri, na Ashani, ⁴³ na Ifita, na Ashina, na Nezibu, ⁴⁴ na Keila, na Akizibu, na Maresha; mothe maarĩ matũũra kenda na tũtũũra twamo.

⁴⁵ Na Ekironi na mũciĩ ĩrĩa yarĩthiũrũrũkĩirie, na tũtũũra twamo; ⁴⁶ ningĩ itũũra rĩa Ekironi, nginya iria-inĩ na kũrĩa guothe gwakuhĩrĩirie Ashidodi, hamwe na tũtũũra twakuo; ⁴⁷ o na Ashidodi na mũciĩ ĩrĩa yarĩthiũrũrũkĩirie, na tũtũũra twarĩo; na Gaza na mũciĩ ĩrĩa yarĩthiũrũrũkĩirie, na tũtũũra twa rĩo, nginya karũũĩ ka bũrũri wa Misiri, na hũgũrũrũ cia Iria rĩrĩa Inene.

⁴⁸ Namo matũũra ma bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma nĩ:

Shamiru, na Jatiri, na Soko, ⁴⁹ na Dana, na Kiriathu-Sana (na no kuo Debiri), ⁵⁰ na Anabu, na Eshitemo, na Animu, ⁵¹ na Gosheni, na Holoni, na Gilo; mothe maarĩ matũũra ikũmi na rĩmwe na tũtũũra twamo.

⁵² Na Araba, na Duma, na Eshani, ⁵³ na Janimu, na Bethi-Tapua, na Afeka, ⁵⁴ Humuta, na Kiriathu-Ariba (na no kuo Hebironi), na Zioru; mothe maarĩ matũũra kenda na tũtũũra twamo.

⁵⁵ Maoni, na Karimeli, na Zifu, na Juta, ⁵⁶ na Jezireeli, na Jokideamu, na Zanoa, ⁵⁷ na Kaini, na Gibeia, na Timina; mothe maarĩ matũũra ikũmi na tũtũũra twamo.

⁵⁸ Na Halihuli, na Bethi-Zuru, na Gedoru, ⁵⁹ na Maarathu, na Bethi-Anothu, na Elitekoni; mothe maarĩ matũũra matandatũ na tũtũũra twamo.

⁶⁰ Kiriathu-Baali (na nĩkuo Kiriathu-Jearimu), na Raba; matũũra meerĩ na tũtũũra twamo.

⁶¹ Nakuo kũu werũ-inĩ matũũra maarĩ:

Bethi-Araba, na Midini, na Sekaka, ⁶² na Nibushani, na itũũra inene rĩa Cumbĩ, na Eni-Gedi; mothe maarĩ matũũra matandatũ na tũtũũra twamo.

⁶³ No rĩrĩ, andũ a Juda matiahotire kũingata Ajebusi, arĩa maatũũraga Jerusalemu; na Ajebusi matũũranagia na andũ a Juda kũu Jerusalemu nginya ũmũthĩ.

16

Igai rĩa Efraimu na rĩa Manase

¹ Būrūri ūrĩa wagaĩrwo ciana cia Jusufu wambĩrĩirie kuuma Jorodani o kũu Jeriko, mwena wa irathĩro wa maaĩ ma Jeriko, ūkambata kuuma kũu Jeriko, ūgatuĩkanĩria kũu werũ-inĩ nginya būrūri ūrĩa ūrĩ irĩma ūgakinya Betheli. ² Wacookete ūgathiĩ na mbere kuuma Betheli (na nokuo Luzu), ūkaringa ūgakinya būrūri wa Aariki o kũu Atarothu, ³ ningĩ ūgaikūrũka na mwena wa ithũiro, ūgakinya mũhaka-inĩ wa būrūri wa Ajafleti, nginya rũgongo rwa Bethi-Horoni ya Mũhuro, na ūgacooka ūgathiĩ ūgakinya Gezeri, ūkarĩkĩrĩria iria-inĩ.

⁴ Nĩ ūndũ ūcio Manase na Efraimu, njiaro cia Jusufu, ikĩgwatĩra igai rĩa.

⁵ Ūyũ nĩguo warĩ būrūri wa Efraimu, kũringana na ūrĩa mbarĩ ciao ciatarĩ:

mwena wa irathĩro, mũhaka wa igai rĩa woimĩte Atarothu-Adari ūgathiĩ nginya Bethi-Horoni ya Rũgongo, ⁶ ūgathiĩ na mbere nginya iria-inĩ. Kuuma Mikemethathu mwena wa gathigathini, ūkarigiicũka na mwena wa irathĩro ūgakinya Taanathu-Shilo, ūkahĩtũkĩra kuo ūrorete na mwena wa irathĩro wa Janoa. ⁷ Ūgacooka ūgaikūrũka kuuma Janoa nginya Atarothu na Naara, ūkahutia Jeriko, na ūkoimĩrĩra Rũũĩ rwa Jorodani. ⁸ Kuuma Tapua mũhaka ūcio ūgathiĩ ūrorete na mwena wa ithũiro, ūgakinya mũkuru wa Kana, na ūkarĩkĩrĩria iria-inĩ. Rĩrĩ nĩrĩo rĩarĩ igai rĩa mũhĩrĩga wa Efraimu, kũringana na ūrĩa mbarĩ ciao ciatarĩ. ⁹ Būrūri ūcio wothe warĩ hamwe na matũũra mothe na tũtũũra twamo tũrĩa Efraimu maagaĩrwo thĩinĩ wa igai rĩa andũ a mũhĩrĩga wa Manase.

¹⁰ No andũ a mũhĩrĩga wa Efraimu matiigana kũrutũrũra andũ a Kaanani arĩa maatũũraga Gezeri; nginya ūmũthĩ andũ a Kaanani matũũranagia hamwe na andũ a Efraimu, nao magĩtuĩka ndungata marutage wĩra o ūrĩa mangĩathwo marute.

17

Nuthu irĩa ĩngĩ ya Mũhĩrĩga wa Manase

¹ Rĩrĩ nĩrĩo rĩarĩ igai rĩa mũhĩrĩga wa Manase arĩ we irigithathi rĩa Jusufu, na rĩa Makiru, ūrĩa warĩ irigithathi rĩa Manase. Makiru nĩwe warĩ ithe wa andũ a Gileadi, arĩa maaheirwo Gileadi na Bashani nĩ ūndũ andũ a Makiru maarĩ njamba cia hinya. ² Nĩ ūndũ ūcio igai rĩrĩ nĩrĩo rĩarĩ rĩa andũ acio angĩ a Manase, na nĩo mbarĩ cia Abiezeri, na cia Heleku, na cia Aisiraeli, na cia Shekemu, na cia Heferi, o na cia Shemida. Icio nĩcio ciarĩ njiaro iria ingĩ cia arũme cia Manase mũrũ wa Jusufu kũringana na mbarĩ ciao.

³ No rĩrĩ, Zelofehadi mũrũ wa Heferi, mũrũ wa Gileadi, mũrũ wa Makiru, mũrũ wa Manase ndaarĩ na ciana cia aanake o tiga cia airĩtu, nao marĩitwa mao maarĩ Mahala, na Noa, na Hogila, na Milika, na Tiriza. ⁴ Nao airĩtu acio magĩthĩ kũrĩ Eleazaru ūrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, na kũrĩ Joshua mũrũ wa Nuni, o na kũrĩ atongoria makĩmeera atĩrĩ, “Jehova nĩathire Musa atĩ o na ithuĩ tũheo igai hamwe na ariũ a ithe witũ.” Nĩ ūndũ ūcio Joshua akĩmahe igai mariganĩtie na ariũ a ithe wao o ta ūrĩa Jehova aathanĩte. ⁵ Igai rĩa gĩthaka kĩa Manase rĩarĩ thanju ikũmi tũtegũtara Gileadi na Bashani iria ciarĩ mwena wa irathĩro wa Rũũĩ rwa Jorodani, ⁶ Na tondũ airĩtu acio a

mũhĩrĩga wa Manase nĩmaheirwo igai hamwe na ariũ a mũhĩrĩga ũcio, bũrũri wa Gileadi ũgĩtuĩka wa njiaro iria ingĩ cia Manase.

⁷ Naguo bũrũri wa Manase woimĩte o kũu Asheri nginya Mikemethathu mwena wa irathĩro wa Shekemu. Mũhaka wagereire mwena wa gũthini kuuma kũu ũgakinya kwa andũ arĩa maatũũraga Eni-Tapua. ⁸ (Bũrũri wa Tapua warĩ wa Manase, no itũũra rĩa Tapu, rĩrĩa rĩarĩ mũhaka-inĩ wa Manase, rĩarĩ rĩa andũ a Efiraimu). ⁹ Ningĩ mũhaka ũcio ũgĩthiĩ na mbere ũrorete mwena wa gũthini ũgĩkinya mũkuru wa karũũ ga Kana. Kũu kwarĩ na matũũra ma Efiraimu o hamwe na matũũra ma Manase, no mũhaka wa Manase warĩ mwena wa gathigathini wa mũkuru ũcio, na warĩkĩrĩrie o iria-inĩ. ¹⁰ Mwena wa gũthini bũrũri warĩ wa Efiraimu, naguo mwena wa gathigathini warĩ wa Manase. Bũrũri wa Manase wakinyĩte iria-inĩ, na ũkahakana na bũrũri wa Asheri mwena wa gathigathini, na Isakaru mwena wa irathĩro.

¹¹ Kũu Isakaru na Asheri, Manase no aarĩ na matũũra, namo nĩ Bethi-Shani, na Ibileamu, na andũ a Dori, na Endori, na Taanaka na Megido, hamwe na mĩciĩ ĩrĩa yamathiũrũrũkĩrie (rĩa gatatũ mũtaratara-inĩ nĩ Nafothu).

¹² No rĩrĩ, andũ a Manase matiahotire kũingata andũ arĩa maatũũraga matũũra macio, nĩgũkorwo andũ a Kaanani nĩmehotorete gũtũũra rũgongo rũu. ¹³ No rĩrĩ, rĩrĩa andũ a Isiraeli maagĩire hinya mũno, makĩhatĩrĩria andũ acio a Kaanani, makamarutithagia wĩra na hinya o ta ũrĩa mangĩamaathire, no matiigana kũmaingata moime kũu biũ.

¹⁴ Ningĩ andũ a Jusufu* makũuria Joshua atĩrĩ, “Nĩ kũ gĩtũmĩte ũtũhe o igai rĩmwe na gĩcunjĩ o ro kĩmwe kĩrĩ igai riitũ? Tũrĩ andũ aingĩ na Jehova nĩatũrathimĩte mũno.”

¹⁵ Nake Joshua akĩmacookeria atĩrĩ, “Angĩkorwo ũguo nĩguo mũingĩhite-rĩ, na angĩkorwo bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efiraimu nĩ mũnini mũno harĩ inyuĩ-rĩ, ambatai mũthiĩ kũũrĩa mũtitũ-inĩ na mwĩthererie bũrũri inyuĩ ene kũu bũrũri-inĩ wa Aperizi na wa Arefaimu.”

¹⁶ Andũ a Jusufu makĩmũcookeria atĩrĩ, “Bũrũri ũrĩa wa irima ndũngĩtũigana, nao andũ a Kaanani arĩa othe matũũraga werũ-inĩ marĩ na ngaari cia ita cia igera, o ũndũ ũmwe na arĩa marĩ Bethi-Shani na matũũra makuo, na arĩa matũũraga gĩtuamba-inĩ kĩa Jezireeli.”

¹⁷ No Joshua akĩira nyũmba ya Jusufu, nĩo Efiraimu na Manase, atĩrĩ, “Inyuĩ mũrĩ aingĩ mũno na mũkağĩa na hinya mũno. Mũtingĩtheo o igai rĩmwe, ¹⁸ no nĩmũkũtheo mũtitũ wa bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma o naguo. Gũtheriei, nginya o kũrĩa guothe ũkinyĩte gũgaatuĩka kwanyu; o na akorwo andũ a Kaanani marĩ na ngaari cia ita cia igera, o na makorwo marĩ na hinya mũno-rĩ, no mũhote kũmaingata.”

18

Kũgaywo kwa Bũrũri ũrĩa Watigaire

¹ Nakĩo kũngano gĩothe kĩa andũ a Isiraeli gĩkũngana kũu Shilo na gĩkĩamba Hema-ya-Gũtũnganwo kuo,* tondũ nĩmarĩkĩtie gũtooria bũrũri ũcio ũgakorwo ũrĩ rungu rwao, ² no nĩ gwatigarire mĩhĩrĩga mũgwanja ya Isiraeli ĩrĩa ĩtegwatĩire igai rĩayo.

* **17:14** Andũ a mũhĩrĩga ya Manase na Efiraimu nĩo magwetetwo haha ta andũ a Jusufu.

* **18:1** Shilo nĩkuo gwaatuĩkire itũũra rĩa maũndũ ma thirikari na ma ndini ma andũ a Isiraeli. Hema-ya-Gũtũnganwo yaikarire kũu nginya hĩndĩ ya Samũeli (1Sam 1-11) mbere ya gũthaamĩrio Gibeoni (1Maũ 21:29).

3 Nĩ ũndũ ũcio Joshua akĩũria andũ a Isiraeli atĩrĩ, “Nĩ nginya rĩ mũgweterera mũtegũthĩ kwĩgwatĩra bũrũri ũrĩa Jehova Ngai wa maithe manyu aamũheire? 4 Thuurai andũ atatũ kuuma kũrĩ o mũhĩrĩga, na nĩ nĩngũmatũma magatuĩrie ũrĩa bũrũri ũcio ũtariĩ na maandĩke ũhoru wago, wa ũrĩa ũngĩgaĩrwo o mũhĩrĩga. Thuutha ũcio macooke moke kũrĩ nĩ. 5 Na inyuĩ nĩmũkagayania bũrũri ũcio icunjĩ mũgwanja. Mũhĩrĩga wa Juda ũgaikara o kũu bũrũri wago mwena wa gũthini, nayo nyũmba ya Jusufu ikare bũrũri wayo mwena wa gathigathini. 6 Mwarĩkia kwandĩka ũrĩa ng’ongo icio mũgwanja ingĩganyo-rĩ, mũndehere ũhoru o haha, na nĩ ndĩmũcuukĩre mĩtĩ ndĩ mbere ya Jehova Ngai witũ. 7 No rĩrĩ, Alawii matikagaya igai gatagatĩ kanyu, nĩgũkorwo igai rĩao nĩ gũtungatĩra Jehova na wĩra wa ũthĩnjĩri-Ngai. Nao andũ a Gadi, na a Rubeni, na nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase nĩmarĩkĩtie kwĩgwatĩra igai rĩao kũu mwena wa irathĩro wa Rũũ rwa Jorodani, kũrĩa Musa ndungata ya Jehova aamaheire.”

8 Nao andũ acio makĩambĩrĩria kuumagara magatuĩrie bũrũri ũcio. Nake Joshua akĩmaatha, akĩmeera atĩrĩ, “Thĩĩ mũgatuĩrie ũrĩa bũrũri ũcio ũtariĩ na mwandĩke ũhoru wago. Thuutha ũcio mũcooke kũrĩ nĩ, na nĩ ndĩmũcuukĩre mĩtĩ o gũkũ Shilo ndĩ mbere ya Jehova.” 9 Nĩ ũndũ ũcio andũ acio makiumagara magĩtuĩkania bũrũri ũcio, na makĩandĩka ibuku-inĩ rĩa gĩkũnjo ũrĩa bũrũri ũcio watariĩ, o itũũra, maũgaĩte icunjĩ mũgwanja, na magĩcooka kũrĩ Joshua kambĩ-inĩ, o kũu Shilo. 10 Nake Joshua akĩmacuukĩra mĩtĩ o kũu Shilo mbere ya Jehova, na hau nĩho aagaĩre andũ a Isiraeli bũrũri ũcio kũringana na ũrĩa mĩhĩrĩga yao yagayanĩtio.

Igai rĩa Benjamini

11 Na rĩrĩ, Joshua aacuukĩra bũrũri ũcio mĩtĩ-rĩ, wa mbere wagwĩrĩre mũhĩrĩga wa Benjamini, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatariĩ. Bũrũri ũrĩa maagaĩrwo warĩ gatagatĩ ka mũhĩrĩga wa Juda na wa Jusufu:

12 Naguo mũhaka wa mwena wa gathigathini waambĩrĩrie Rũũ rwa Jorodani, ũkahĩtũkĩra kĩharũrũka-inĩ kĩa mwena wa gathigathini wa Jeriko, ũrorete mwena wa ithũĩro ũgakinya bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma, ũkoimĩrĩra werũ wa Bethi-Aveni. 13 Kuuma kũu ũgakĩrania ũrorete na mwena wa kĩharũrũka kĩa gũthini kĩa Luzu (na norĩo Betheli) na ũgaikũrũka nginya Atarothu-Adari gũkuhĩ na kĩrĩma kĩa mwena wa gũthini wa itũũra rĩa Bethi-Horoni ya Mũhuro.

14 Kuuma kĩrĩma kĩrĩa kĩng’etheire Bethi-Horoni mwena wa gũthini, mũhaka ũcio ũkarigiicũka na mwena wa na gũthini ũgereire na mwena wa ithũĩro, ũkiumĩrĩra Kiriathu-Baali (na norĩo Kiriathu-Jearimu), itũũra rĩmwe rĩa andũ a Juda. ũguo nĩguo mũhaka ũcio watariĩ mwena wa ithũĩro.

15 Naguo mwena wa gũthini mũhaka waambĩrĩrie gĩturi-inĩ kĩa Kiriathu-Jearimu, ũgathiĩ ũrorete mwena wa ithũĩro, ũkoimĩrĩra gĩthima-inĩ kĩa maaĩ ma Nefitoa. 16 Ningĩ mũhaka ũcio waikũrũkĩte o nginya magũrũ-inĩ ma kĩrĩma kĩrĩa kĩang’etheire Gĩtuamba kĩa Beni-Hinomu, gathigathini wa Gĩtuamba kĩa Refaimu. Naguo ũgĩkũrũka na kĩaanda gĩa Gĩtuamba kĩa Hinomu, wĩgiritanĩtie na kĩharũrũka kĩa mwena wa gũthini wa itũũra inene rĩa Ajebusi, ũgĩkũrũka nginya Eni-Rogeli. 17 Mũhaka ũcio wacookete ũkegonya na mwena wa gathigathini, ũgathiĩ nginya Eni-Shemeshu, na ũgathiĩ na mbere nginya Galilothu, itũũra rĩrĩa rĩng’etheire Mwanyanya wa Adumimu, ũgaikũrũka nginya

Ihiga-inĩ rĩa Bohani mūrũ wa Rubeni. ¹⁸ Mũhaka wathiite na mbere nginya kiharũrũka-inĩ gĩa gathigathini kĩa Bethi-Araba na ũgaikũrũka nginya Araba. ¹⁹ Ningĩ ũgacooka ũkarora kiharũrũka kĩa mwena wa gathigathini kĩa Bethi-Hogila, na ũkoimĩrĩra gĩcongoco-inĩ kĩa mwena wa gathigathini kĩa Iria rĩa Cumbĩ, o kũu mũthia-inĩ wa Rũũĩ rwa Jorodani mwena wa gũthini. Ūcio nĩguo warĩ mũhaka wa mwena wa gũthini.

²⁰ Rũũĩ rwa Jorodani nĩruo rwarĩ mũhaka wa mwena wa irathĩro.

Īyo nĩyo yarĩ mĩhaka ĩrĩa yathiũrũrũkĩte igai rĩa mbarĩ cia Benjamini mĩena ĩyo yothe.

²¹ Mũhĩrĩga wa Benjamini, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩ, warĩ na matũũra maya:

Jeriko, na Bethi-Hogila, na Emeki-Keziza, ²² na Bethi-Araba, na Zemaraimu, na Betheli, ²³ na Avimu, na Para, na Ofira, ²⁴ Kefari-Amoni, na Ofini, na Geba; mothe maarĩ matũũra ikũmi na meerĩ na tũtũũra twamo.

²⁵ O na ningĩ warĩ na Gibeoni, na Rama, na Beerothu, ²⁶ na Mizipe, na Kefira, na Moza, ²⁷ na Rekemu, na Iripeeli, na Tarala, ²⁸ na Zela, na Elefu, na Itũũra inene rĩa Ajebusi (na nĩrĩo, Jerusalemu), na Gibeathi, na Kiriathu; mothe maarĩ matũũra ikũmi na mana na tũtũũra twamo.

Rĩu nĩrĩo rĩarĩ igai rĩa mũhĩrĩga wa Benjamini kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩ.

19

Igai rĩa Simeoni

¹ Mũtĩ wa keerĩ wagwĩrĩire mũhĩrĩga wa Simeoni, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩ. Igai rĩao rĩarĩ thĩnĩ wa bũrũri wa Juda. ² Igai rĩu rĩao rĩarĩ na matũũra maya:

Birishiba (kana Shiba), na Molada, ³ na Hazari-Shuali, na Bala, na Ezemu, ⁴ na Elitoladi, na Bethulu, na Horoma, ⁵ na Zikilagi, na Bethi-Marikabothu, na Hazari-Susa, ⁶ na Bethi-Lebaothu, na Sharuheni; mothe maarĩ matũũra ikũmi na matatũ na tũtũũra twamo.

⁷ Matũũra marĩa mangĩ maarĩ Aini, na Rimoni, na Etheri, na Ashani, matũũra mana na tũtũũra twamo, ⁸ hamwe na tũtũũra tũrĩa tũngĩ tuothe twathiũrũrũkĩrie matũũra macio o nginya Baalathu-Biri (norĩo Rama ya kũu Negevu).

Rĩu nĩrĩo rĩarĩ igai rĩa mũhĩrĩga wa andũ a Simeoni, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩ. ⁹ Igai rĩu mũhĩrĩga wa Simeoni wagaĩrwo rĩarutirwo kuuma igai rĩa andũ a Juda, nĩ ũndũ gĩcunji kĩa Juda kĩarĩ kĩnene gũkĩra ũrĩa maabataire. Nĩ ũndũ ũcio andũ a mũhĩrĩga wa Simeoni makĩngwatĩra igai rĩao thĩnĩ wa bũrũri wa Juda.

Igai rĩa Zebuluni

¹⁰ Mũtĩ wa gatatũ wagũrĩire mũhĩrĩga wa Zebuluni, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩ:

Mũhaka wa igai rĩao wathiite nginya Saridi. ¹¹ Mũhaka ũcio ũkĩambata ũrorete na mwena wa ithũĩro ũgĩkinya Marala, ũkĩhutia Dabeshethu na ũgĩtambũrũka ũgĩkinya karũũĩ karĩa kaarĩ hakuhĩ na Jokineamu. ¹² Ūgĩcooka ũkĩrigiicũka na mwena wa irathĩro kuuma Saridi werekeire mwena ũrĩa riũa rĩrathagĩra, ũrorete bũrũri wa Kisilothu-Taboru, na ũkerekeru Daberathu, ũkambata ũgakinya

Jafia. ¹³ Ningi mūhaka ūcio ūgithiĩ na mbere ūrorete mwena wa irathĩro, ūgĩkinya Gathi-Heferi na Ethi-Kazini; ūkiumĩrĩra Rimoni, na ūkĩrigiicũka mwena wa Nea. ¹⁴ Kuuma hau mūhaka ūcio ūgithiūrũka na mwena wa gathigathini, ūgĩkinya Hanathoni, na ūkĩrĩkĩrĩra gĩtuamba-inĩ kĩa Ifita-Eli. ¹⁵ Matũũra marĩa maanyiiĩtwo nĩ mūhaka ūcio maarĩ Katathu, na Nahalali, na Shimuroni, na Idala, na Bethlehemu.* Mothe maarĩ matũũra ikũmi na meerĩ na tũtũũra twamo. ¹⁶ Matũũra macio na tũtũũra twamo nĩmo maarĩ igai rĩa Zebuluni, kũringana na ūrĩa mbarĩ ciao ciatarĩĩ.

Igai rĩa Isakaru

¹⁷ Mũtĩ wa kana wagwĩrĩire mũhĩrĩga wa Isakaru kũringana na ūrĩa mbarĩ ciao ciatarĩĩ. ¹⁸ Bũrũri wao warĩ na matũũra maya:

Jezireeli, na Kesulothu, na Shunemu, ¹⁹ na Hafaraimu, na Shioni, na Anaharathu, ²⁰ na Rabithu, na Kishioni, na Ebezu, ²¹ na Remethu, na Eni-Ganimu, na Eni-Hada, na Bethi-Pazezu. ²² Mūhaka wahutĩtie Taboru, na Shahazuma, na Bethi-Shemeshu, na ūkarĩkĩrĩria Jorodani. Mothe maarĩ matũũra ikũmi na matandatũ na tũtũũra twamo.

²³ Matũũra macio na tũtũũra twamo nĩmo maarĩ igai rĩa mũhĩrĩga wa Isakaru, kũringana na ūrĩa mbarĩ ciao ciatarĩĩ.

Igai rĩa Asheri

²⁴ Mũtĩ wa gatano wagwĩrĩire mũhĩrĩga wa Asheri, kũringana na ūrĩa mbarĩ ciao ciatarĩĩ. ²⁵ Bũrũri wao warĩ na matũũra maya:

Helikathu, na Hali, na Beteni, na Akishafu, ²⁶ na Alameleki, na Amadi, na Mishali. Mwena wa ithũiro mūhaka wahutĩtie Karimeli na Shihoru-Libunathu. ²⁷ Ūgacooka ūkarigiicũka ūrorete na mwena wa irathĩro, ūgakinya Bethi-Dagoni, ūkahutia Zebuluni na Gĩtuamba kĩa Ifita-Eli, ūgacooka ūkerekerera mwena wa gathigathini ūgakinya Bethi-Emeki na Neieli, ūhĩtũkĩire Kabuli mwena wa ūmotho. ²⁸ Mūhaka ūcio ūgithiĩ nginya Abudoni, na Rehobu, na Hamoni, na Kana, ūgĩkinya Sidoni ĩrĩa Nene. ²⁹ Mūhaka ūcio ūgĩcooka ūkĩrigiicũka werekeire Rama, ūgithiĩ nginya itũũra inene rĩrĩa rĩrĩrige na hinya rĩa Turo, ūgĩcooka ūkĩrigiicũka ūgĩkinya Hosa, na ūkiumĩrĩra iria rĩrĩa rĩrĩ gũkuhĩ na Akizibu, ³⁰ o na matũũra ma Uma, na Afeku, na Rehobu. Macio maarĩ matũũra mĩrongo ĩrĩ na meerĩ na tũtũũra twamo.

³¹ Matũũra macio hamwe na tũtũũra twamo nĩmo maarĩ igai rĩa mũhĩrĩga wa Asheri, kũringana na ūrĩa mbarĩ ciao ciatarĩĩ.

Igai rĩa Nafitali

³² Mũtĩ wa gatandatũ wagwĩrĩire mũhĩrĩga wa Nafitali, kũringana na ūrĩa mbarĩ ciao ciatarĩĩ:

³³ Mūhaka wao woimire Helefu o kũu mũtĩ-inĩ ūrĩa mũnene thĩinĩ wa Zaananimu, ūkĩhĩtũkĩra Adami-Nekebu na Jabineeli, ūgĩkinya Lakumu, na ūkĩrĩkĩrĩra Jorodani. ³⁴ Mūhaka ūcio ūkĩrigiicũka ūrorete mwena wa ithũiro ūhĩtũkĩire Azinothu-Taboru, na ūkiumĩrĩra Hukoku. Nĩwahutĩtie Zebuluni mwena wa gũthini, na ūkahutia Asheri mwena wa ithũiro, na ūkahutia Jorodani mwena wa irathĩro. ³⁵ Matũũra marĩa maarĩ mairigĩre na hinya maarĩ Zidimu, na Zeri, na Hamathu, na Rakathu, na Kinerethu, ³⁶ na Adama, na Rama, na Hazoru, ³⁷ na Kedeshi, na Edirei, na Eni-Hazoru, ³⁸ na Ironi, na Migidali-Eli, na Horemu, na

* **19:15** Bethlehemu ĩno ĩgwetetwo maandĩko-inĩ maya ti ĩmwe na Bethlehemu ya Juda (1Sam 17:21; Ruth 1:1).

Bethi-Anathu, na Bethi-Shemeshu. Mothe maarĩ matũũra ikũmi na kenda na tũtũũra twamo.

³⁹ Matũũra macio na tũtũũra twamo nĩmo maarĩ igai rĩa mũhĩrĩga wa Nafitali, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩĩ.

Igai rĩa Dani

⁴⁰ Mũtĩ wa mũgwanja wagwĩrĩire mũhĩrĩga wa Dani, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩĩ. ⁴¹ Bũrũri wa igai rĩa warĩ na matũũra maya:

Zora, na Eshitaoli, na Iri-Shemeshu, ⁴² na Shaalabini, na Aijaloni, na Ithila, ⁴³ na Eloni, na Timina, na Ekironi, ⁴⁴ na Eliteke, na Gibethoni, na Baalathu, ⁴⁵ na Jehudu, na Bene-Beraka, na Gathi-Rimoni, ⁴⁶ na Me-Jarikoni, na Rakoni, hamwe na gĩcunjĩ kĩrĩa kĩng'etheire Jopa.

⁴⁷ (No rĩrĩ, andũ a Dani nĩmaremirwo nĩ kwĩgwatĩra bũrũri wao; nĩ ũndũ ũcio makĩambata magĩtharĩkĩra itũũra rĩa Leshemu, makĩrĩtunyana na makĩũraga andũ arĩa maatũũraga kuo na rũhiũ rwa njora, narĩo rĩgĩgĩtuĩka rĩa. Nao magĩtũũra kũu Leshemu. Makĩrĩtua Dani o ta ũrĩa ithe wao eetagwo.)

⁴⁸ Matũũra macio na tũtũũra twamo nĩmo maarĩ igai rĩa mũhĩrĩga wa Dani, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩĩ.

Igai rĩa Joshua

⁴⁹ Rĩrĩa maarĩkirie kũgaya bũrũri ũcio kũringana na ũrĩa icunjĩ ciaheanĩtwo-rĩ, andũ a Isiraeli makĩhe Joshua mũrũ wa Nuni igai gatagatĩ-inĩ kao, ⁵⁰ o ta ũrĩa Jehova aathanĩte. Nao maamũheire itũũra rĩrĩa oorĩtie aheo narĩo nĩ Timuna-Sera o kũu bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efiraimu. Nake agĩaka itũũra rĩu agĩtũũra kuo.

⁵¹ Maya nĩmo mabũrũri marĩa Eleazaru ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, na Joshua mũrũ wa Nuni, na atongoria a mbarĩ cia mũhĩrĩga ya Isiraeli maaheanire na njĩra ya gũcuuka mũtĩ kũu Shilo o mbere ya Jehova itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo. Na nĩ ũndũ ũcio makĩrĩkia kũgaya bũrũri ũcio.

20

Matũũra ma Kũũrĩrwo

¹ Nake Jehova akĩra Joshua atĩrĩ, ² “Ĩra andũ a Isiraeli mathuure matũũra manene ma kũũrĩrwo, marĩa ndamũheire ũhoru wamo rĩrĩa ndaaririe na Musa, ³ nĩgeetha mũndũ o wothe ũrĩa ũngĩũraga mũndũ na njĩra ya mũtino na atekwenda-rĩ, no orĩre kuo na agĩe na ũgitĩri kuuma kũrĩ mũrĩhĩria wa thakame ĩrĩa ĩitĩtwo.

⁴ “Rĩrĩa orĩra itũũra rĩmwe rĩa macio manene-rĩ, nĩarĩrũgamaga kĩhingo-inĩ gĩa itũũra rĩu inene, nake akoiga ũrĩa ekĩte arĩ mbere ya athuuri a itũũra rĩu inene. Nao makamwĩtĩkĩria atũũre itũũra rĩu rĩa na makamũhe handũ atũũranie nao. ⁵ Nake mũrĩhĩria wa thakame ĩyo ĩitĩtwo angĩmuuma thuutha, matikaneane mũndũ ũcio mũthitange, tondũ oragĩte mũndũ wa itũũra rĩaake atekwenda na ataciirĩire gwĩka ũguo. ⁶ Mũndũ ũcio nĩarekwo aikare itũũra rĩu inene nginya hĩndĩ ĩrĩa akaarũgama mbere ya andũ monganĩte aciirithio, kana nginya rĩrĩa gĩkuũ kĩa mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene ũcio ũratungata hĩndĩ ĩyo gĩgaakinya. Thuutha ũcio no acooke mũciĩ gwake o itũũra-inĩ rĩrĩa oimĩte akĩũra.”

⁷ Nĩ ũndũ ũcio makĩamũra Kedeshi itũũra rĩrĩa rĩrĩ kũu Galili bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Nafitali, na Shekemu itũũra rĩa bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efiraimu, na Kiriathu-Ariba (na nĩkuo Hebironi) itũũra rĩa bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Juda. ⁸ Naguo mwena wa irathĩro wa Rũũĩ rwa Jorodani mũrĩmo wa Jeriko magĩthuura Bezeri kũu werũ-inĩ ũrĩa mwaraganu mũhĩrĩga-inĩ wa Rubeni, na Ramothu kũu Gileadi mũhĩrĩga-inĩ wa Gadi, na Golani thĩinĩ

wa Bashani mūhīrīga-inĩ wa Manase. ⁹ Mūndũ o wothe Mūisiraeli o na kana mūndũ wa kũngĩ ũtũũranagia nao ũrĩa ũngĩũraga mūndũ ataciirĩre gwĩka ũguo no oorĩre matũũra-inĩ macio manene maathuurĩtwo nĩguo ndakooragwo nĩ mūrĩhanĩria wa thakame ĩyo ĩtĩtwo atandarũgama mbere ya andũ monganĩte aciirithio.

21

Matũũra ma Alawii

¹ Na rĩrĩ, atongoria a nyũmba cia Alawii magĩthĩ kũrĩ Eleazaru ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, na kũrĩ Joshua mūrũ wa Nuni, o na kũrĩ atongoria a nyũmba cia mĩhĩrīga ĩrĩa ĩngĩ ya Isiraeli ² kũu Shilo bũrũri wa Kaanani makĩmeera atĩrĩ, “Jehova nĩathanire na kanua ka Musa atĩ tũkaaheo matũũra ma gũtũũra, marĩ na kũndũ gwa kũrĩithagĩria mahiũ maitũ.” ³ Nĩ ũndũ ũcio, andũ a Isiraeli makĩhe Alawii matũũra o hamwe na kũndũ gwa kũrĩithio kuuma magai-inĩ mao o ta ũrĩa Jehova aathanĩte:

⁴ Na rĩrĩ, mĩtĩ yacuukwo-rĩ, mũtĩ wa mbere wagwĩrĩre mbarĩ ya Akohathu, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩ. Alawii arĩa maarĩ a rũciaro rwa Harũni ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai maaheirwo matũũra ikũmi na matatũ kuuma mũhĩrīga ya Juda, na wa Simeoni, na wa Benjamini. ⁵ Acio angĩ a rũciaro rwa Kohathu maaheirwo matũũra ikũmi kuuma mbarĩ ya mũhĩrīga wa Efraimu, na wa Dani, na nuthu ya mũhĩrīga wa Manase.

⁶ Njiaro cia Gerishoni ciaheirwo matũũra ikũmi na matatũ kuuma mbarĩ cia mũhĩrīga wa Isakaru, na wa Asheri, na wa Nafitali, na nuthu ya mũhĩrīga wa Manase kũu Bashani.

⁷ Njiaro cia Merari, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩ, ciaheirwo matũũra ikũmi na meerĩ kuuma mũhĩrīga wa Rubeni, na wa Gadi, na wa Zebuluni.

⁸ Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli magĩkĩhe Alawii matũũra macio na kũndũ kũrĩa kwamathiũrũrũkĩirie kũrĩ ũrĩithio wao o ta ũrĩa Jehova aathanĩte na kanua ka Musa.

⁹ Kuuma mũhĩrīga wa Juda na wa Simeoni andũ a Isiraeli makĩheana matũũra maya magwetetwo na marĩtwa ¹⁰ (matũũra maya maaheirwo njiaro cia Harũni arĩa maarĩ a mbarĩ cia Akohathu cia mũhĩrīga wa Alawii, nĩ ũndũ nĩo magwĩrĩrwo nĩ mũtĩ wa mbere):

¹¹ Magĩkĩmahe Kiriathu-Ariba (na no kuo Hebironi), hamwe na kũndũ kũrĩa gwathiũrũrũkĩirie gwa kũrĩithĩrio mahiũ kũu bũrũri ũrĩa ũrĩ ĩrĩma wa Juda. (Ariba nĩwe warĩ ithe wa Anaki). ¹² No rĩrĩ, mĩgũnda na tũtũũra tũrĩa twathiũrũrũkĩirie itũũra rĩu inene nĩmaheete Kalebu mūrũ wa Jefune gũtuĩke igai rĩake.

¹³ Nĩ ũndũ ũcio njiaro cia Harũni ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai magĩcihe Hebironi (itũũra inene rĩa kũũrĩrwo nĩ mūndũ ũrĩa ũraganĩte), na ikĩheo Libina, ¹⁴ na Jatiri, na Eshitemoa, ¹⁵ na Holoni, na Debiri, ¹⁶ na Aini, na Juta, na Bethi-Shemeshu, o hamwe na ithaka ciamo cia ũrĩithio; matũũra mothe maarĩ kenda kuuma kũrĩ mĩhĩrīga ĩyo ĩrĩ.

¹⁷ Na kuuma mũhĩrīga wa Benjamini makĩheo Gibeoni, na Geba, ¹⁸ na Anathothu, na Alimoni o hamwe na ithaka ciamo cia ũrĩithio; mothe maarĩ matũũra mana.

¹⁹ Matũũra mothe ma athĩnjĩri-Ngai, arĩa maarĩ njiaro cia Harũni, maarĩ ikũmi na matatũ o hamwe na ithaka ciamo cia ũrĩithio.

²⁰ Nacio mbarĩ icio ingĩ ciatigarĩte cia Kohathu cia mũhĩrĩga wa Alawii*
ciaheirwo matũũra kuuma kũrĩ mũhĩrĩga wa Efiraimu ta ũũ:

²¹ Kũu bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efiraimu maaheirwo Shekemu
(itũũra inene rĩa kũũrĩrwo nĩ mũndũ ũrĩa ũraganĩte), na Gezeri, ²² na
Kibizaimu, na Bethi-Horoni hamwe na ithaka ciamo cia ũrĩithio; mothe
maarĩ matũũra mana.

²³ Ningĩ kuuma mũhĩrĩga wa Dani makĩheo Eliteke, na Gibethoni, ²⁴ na
Aijaloni, na Gathi-Rimoni hamwe na ithaka ciamo cia ũrĩithio; mothe
maarĩ matũũra mana.

²⁵ Kuuma nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase makĩheo Taanaka, na Gathi-
Rimoni hamwe na ithaka ciamo cia ũrĩithio; mothe maarĩ matũũra
meerĩ.

²⁶ Matũũra macio mothe ikũmi hamwe na ithaka ciamo cia ũrĩithio nĩmo
maheirwo mbarĩ icio ingĩ cia Kohathu.

²⁷ Na rĩrĩ, mbarĩ cia Agerishoni cia mũhĩrĩga wa Alawii ciaheirwo ta ũũ:

kuuma nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase,
nĩ itũũra rĩa Golani kũu Bashani (itũũra inene rĩa kũũrĩrwo nĩ
mũndũ ũrĩa ũraganĩte), na Be-Eshitara, hamwe na ithaka ciamo
cia ũrĩithio; mothe maarĩ matũũra meerĩ;

²⁸ kuuma mũhĩrĩga wa Isakaru,
ikĩheo Kishioni, na Deberathu, ²⁹ na Jaramuthu, na Eni-Ganimu,
hamwe na ithaka ciamo cia ũrĩithio; mothe maarĩ matũũra
mana;

³⁰ kuuma mũhĩrĩga wa Asheri,
ikĩheo Mishali, na Abidoni ³¹ na Helikathu, na Rehobu hamwe na
ithaka ciamo cia ũrĩithio; mothe maarĩ matũũra mana;

³² kuuma mũhĩrĩga wa Nafitali,
ikĩheo Kedeshi kũu Galili (itũũra inene rĩa kũũrĩrwo nĩ mũndũ
ũrĩa ũraganĩte), na Hamothu-Dori na Karitani, hamwe na
ithaka ciamo cia ũrĩithio; mothe maarĩ matũũra matatũ.

³³ Matũũra mothe ma mbarĩ cia Agerishoni maarĩ ikũmi na matatũ hamwe
na ithaka ciamo cia ũrĩithio.

³⁴ Nacio mbarĩ cia Amerari (nao nĩo Alawii arĩa angĩ maatigaire) makĩheo:
kuuma mũhĩrĩga wa Zebuluni,

nĩ itũũra rĩa Jokineamu, na Karita, ³⁵ na Dimuna, na Nahalali,
hamwe na ithaka ciamo cia ũrĩithio; mothe maarĩ matũũra
mana;

³⁶ kuuma mũhĩrĩga wa Rubeni,
ikĩheo Bezeri, na Jahazu, ³⁷ na Kedemothu, na Mefaathu, hamwe
na ithaka ciamo cia ũrĩithio; mothe maarĩ matũũra mana;

³⁸ kuuma mũhĩrĩga wa Gadi,
ikĩheo Ramothu kũu Gileadi (itũũra inene rĩa kũũrĩrwo nĩ mũndũ
ũrĩa ũraganĩte), na Mahanaimu, ³⁹ na Heshiboni, na Jazeri,
hamwe na ithaka ciamo cia ũrĩithio; mothe maarĩ matũũra
mana.

⁴⁰ Matũũra mothe marĩa maaheirwo mbarĩ cia Amerari, nao nĩo Alawii
arĩa maatigaire, maarĩ ikũmi na meerĩ.

⁴¹ Nĩ ũndũ ũcio matũũra ma Alawii thĩinĩ wa bũrũri ũrĩa wegwatĩrwo
nĩ andũ a Isiraeli maarĩ mĩrongo ĩna na manana marĩ mothe, hamwe
na ithaka ciamo cia ũrĩithio. ⁴² O itũũra rĩarĩ na ũrĩithio ũrĩa
warĩthiũrũrũkĩirie; ũguo nĩguo matũũra macio mothe maatariĩ.

* **21:20** Akohathu matiarĩ athĩnjĩri-Ngai tondũ matiarĩ njiaro cia Harũni.

⁴³ Nĩ ũndũ ũcio Jehova akĩhe Isiraeli ũhurũko mĩena yothe, o ta ũrĩa eerĩte maithe mao na mwĩhĩtwa. Maarĩkia kwĩgwatĩra bũrũri ũcio ũgĩtuĩka wao, magĩtũũra kuo. ⁴⁴ Nake Jehova akĩmahe ũhurũko na mĩena yothe o ta ũrĩa eerĩte maithe mao na mwĩhĩtwa. Gũtirĩ thũ o na ĩmwe yao yahotire kũmeetiiria, nĩgũkorwo Jehova nĩaciheanĩte moko-inĩ mao. ⁴⁵ Gũtirĩ kĩrĩkanĩro o na kĩmwe kĩa maũndũ marĩa mega Jehova aameerĩre gĩtaahingirio; ciĩranĩro icio ciothe nĩciahingirio.

22

Mĩhĩrĩga ya Mwena wa Irathĩro Kũinũka

¹ Ningĩ Joshua agĩta andũ a Mũhĩrĩga wa Rubeni, na wa Gadi. na nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase, ² akĩmeera atĩrĩ, “Nĩmwĩkĩte maũndũ marĩa mothe Musa ndungata ya Jehova aamwathire, na nĩmũnjathĩkĩire maũndũ-inĩ mothe marĩa ndĩmwathĩte. ³ Matukũ macio mothe mathirĩte o nginya ũmũthĩ-rĩ, mũtirĩ mwatiganĩria ariũ a thoguo, no nĩmũrutĩte wĩra ũrĩa Jehova Ngai wanyu aamũheire. ⁴ Na rĩrĩ, kuona atĩ Jehova nĩaheete ariũ a thoguo ũhurũko o ta ũrĩa eeranĩire-rĩ, cookai mũthĩĩ mĩciĩ kwanyu bũrũri-inĩ ũrĩa Musa ndungata ya Jehova aamũheire mũrĩmo ũũrĩa ũngĩ wa Rũũĩ rwa Jorodani. ⁵ No rĩrĩ, menyerera mũno mũtikanaage kũhingia maathani na watho ũrĩa Musa ndungata ya Jehova aamũheire; akĩmwĩra mwendage Jehova Ngai wanyu, na mũrũmagie njĩra ciake ciothe, na mwathĩkagĩre maathani make, na mũtũũre mwĩgwatanĩtie nake, na mũmũtungatagĩre na ngoro cianyu ciothe na mũoyo yanyu yothe.”

⁶ Nake Joshua akĩmarathima, akĩmeera mathĩĩ, nao magĩthĩĩ, makĩinũka kwao mĩciĩ. ⁷ (Musa nĩaheete nuthu ĩmwe ya mũhĩrĩga wa Manase gĩthaka kũu Bashani, nayo nuthu ĩyo ĩngĩ ya mũhĩrĩga ũcio Joshua akĩmĩhe gĩthaka mwena wa ithũĩro wa Rũũĩ rwa Jorodani hamwe na ariũ a ithe wao.) Rĩrĩa Joshua aameerire mainũke-rĩ, nĩamarathimire, ⁸ akĩmeera atĩrĩ, “Cookai mĩciĩ kwanyu hamwe na ũtonga wanyu mũnene, wa mahiũ maingĩ, na betha, na thahabu, na icango, na igeri, na nguo nyingĩ mũno cia kwĩhumba, na mũthĩĩ mũgayane indo icio mũtahĩte kuuma kũrĩ thũ cianyu na ariũ a ithe wanyu.”

⁹ Nĩ ũndũ ũcio mũhĩrĩga wa Rubeni, na wa Gadi, na nuthu ya Manase magĩtiga andũ a Isiraeli Shilo kũu Kaanani nĩguo macooke Gileadi, bũrũri wao kũmbe, ũrĩa meegwatĩire naguo o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa.

¹⁰ Rĩrĩa maakinyire Gelilothu gũkuhĩ na Rũũĩ rwa Jorodani kũu bũrũri wa Kaanani-rĩ, mũhĩrĩga wa Rubeni, na wa Gadi, na nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase nĩmakire kĩgongona kĩnene biũ o kũu hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũĩ rwa Jorodani. ¹¹ Na rĩrĩa andũ a Isiraeli maaiguire atĩ nĩmakĩte kĩgongona kũu mũhaka-inĩ wa Kaanani kũu Gelilothu gũkuhĩ na Rũũĩ rwa Jorodani mwena wa andũ a Isiraeli-rĩ, ¹² kĩungano gĩothe gĩa Isiraeli gĩkĩũngana Shilo nĩguo gĩkarũe nao.

¹³ Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli magĩtũma Finehasi mũrũ wa Eleazaru ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai athĩ bũrũri wa Gileadi; athĩ kũrĩ mũhĩrĩga wa Rubeni, na wa Gadi na nuthu ya Manase. ¹⁴ O hamwe nake, magĩtũma atongoria ikũmi o mũtongoria ũmwe akarũgamĩrĩra mũhĩrĩga o mũndũ ũmwe wa Isiraeli, o ũmwe wao nĩwe warĩ mũnene wa nyũmba ya ithe thĩinĩ wa mbarĩ cia andũ a Isiraeli.

¹⁵ Rĩrĩa maathiire Gileadi, magĩthĩĩ kũrĩ mũhĩrĩga wa Rubeni, na Gadi, na nuthu ya Manase, makĩmeera atĩrĩ, ¹⁶ “Kĩũngano gĩothe kĩa Jehova gĩkũmũũria atĩrĩ, ‘Nĩ kũĩ gĩtũmĩte mwage kwĩhokeka harĩ Ngai

wa Isiraeli? Mwahota atia kühutatira Jehova mükeyakira kigongona niguu müükirire Jehova mümüremere? ¹⁷ Mehia maria meekirwo Peori matitüiganite? Nginya ümüthi üyü tütiri twetheria mehia macio, o na gütuika müthiro niwokire iguru ria kirindi kia Jehova! ¹⁸ Riu na inyu ni Jehova mürahutatira?

“Müngiremera Jehova ümüthi, rüciü nake niakarakira kirindi gïothe gia Isiraeli. ¹⁹ Angikorwo büruri üria mwigwatire nimüthaahuri, ringai müuke büruri wa Jehova, küria hema ya Jehova iri, mügayane büruri na ithui. No riri, mütikaremere Jehova kana mütüremere na ündü wa kwiyakira kigongona kianyu inyu ene, o tiga kigongona kiria kiria kia Jehova Ngai witu. ²⁰ Riria Akani muru wa Zera aagire kwihokeka maüdü-ini makoni indo iria ciamuritwo cia küniinwo-ri, githi mang'uri matiakinyirire kirindi gïothe gia Isiraeli? Mündü ücio to we wiki wakuire ni ündü wa mehia make.’”

²¹ Hindii iyo andü a Rubeni, na a Gadi, na a nuthu ya Manase magicookeria anene a mbari cia Isiraeli makimeera atiri: ²² “Jehova, Ngai, Mwene-Hinya, o we Jehova! Jehova, Ngai, Mwene-Hinya, o we Jehova! Niwe üü! Nari Isiraeli nirimenye! Angikorwo ündü üyü ni wa üremi o na kana kwaga gwathikira Jehova, mütigatütigie muoyo ümüthi. ²³ Angikorwo nitwakite kigongona giitü ithui ene niguu tühutaire Jehova, na türutage maruta ma njino na ma mütu, o na kana tükarutagira igongona ria üiguano iguru riakio-ri, Jehova aroiüriria gitumi kia ühoro ücio hari ithui.

²⁴ “Aca! Ithui twekire üguo ni ündü wa gwitigira ati müthenya ümwe njiaro cianyu ciahota gükeera ciitü atiri, ‘Inyu ni ühoro ürikü müri naguo na Jehova Ngai wa Isiraeli? ²⁵ Jehova niekirite mühaka wa Rüüi rwa Jorodani ütuike wa gütühakania ithui na inyu, na andü aya a Rubeni na Gadi! Gütiri ündü mwitainwo na Jehova.’ Ni ündü ücio njiaro cianyu ciahota gütüma ciitü itige gücooka gwitigira Jehova.

²⁶ “Küu nikio giatümi tuuge atiri, ‘Nitwihaaririe twiakire kigongona, no ti kia maruta ma njino o na kana magongona mangi.’ ²⁷ No riri, ni gütuike üira gatagati gaitü na inyu na njiarwa iria igooka, ati türihooyagira Jehova hema-ini yake türü na maruta maitü ma njino, na magongona na maruta ma üiguano. Ningi matukü ma thuutha njiaro cianyu itikeera njiaro ciitü atiri, ‘Mütiri na igai hari Jehova.’

²⁸ “Na ithui tükiuga atiri, ‘Mangigaatwira üguo, o na kana meere njiaro ciitü üguo-ri, nitükamacookeria, tümeere atiri: Ta rorai muone mühianire wa kigongona kia Jehova, kiria maithe maitü maakire, gitiakirwo ni ündü wa maruta ma njino na magongona mangi, no giakirwo niguu gütuike üira gatagati gaitü na inyu.’

²⁹ “Küroaga gütuika üguo, ati no türemere Jehova tümühutatire ümüthi na ündü wa gwaka kigongona kingi gia keeri gia kürutira maruta ma njino, na maruta ma mütu na magongona mangi, tiga o kigongona kia Jehova Ngai witu kiria giakitwo hema-ini yake.”

³⁰ Riria Finehasi, müthinjiri-Ngai hamwe na atongoria a kirindi, o acio atongoria a mbari cia andü a Isiraeli maaiguire üria Rubeni, na Gadi, na Manase moigire-ri, magikena. ³¹ Nake Finehasi muru wa Eleazarü üria müthinjiri-Ngai akira Rubeni, na Gadi, na Manase atiri, “Ümüthi nitwamenya ati Jehova ari hamwe na ithui, tondü müthitirie Jehova ündü-ini üyü. Riu nimüteithükitie andü a Isiraeli kuuma guoko-ini kwa Jehova.”

³² Nake Finehasi mūrū wa Eleazaru, ūrĩa mūthĩnjĩri-Ngai, hamwe na atongoria magĩcooka Kaanani thuutha wa gũcemanía na andũ a Rubeni na Gadi kũu Gileadi, nao magĩcookeria andũ a Isiraeli ũhoro. ³³ Nĩmakenire nĩ kũigua ũhoro ũcio, na makĩgococa Ngai. Na matiigana gũcooka kwaria ũhoro wa kūrĩa nao atĩ nĩguo maharaganie bũrũri ūrĩa andũ a Rubeni na Gadi matũũraga.

³⁴ Nao andũ a Rubeni na Gadi magĩta kĩgongona kũu ũũ: Mũira Gatagatĩ Gaitũ atĩ Jehova nĩwe Ngai.

23

Joshua kuugĩra Atongoria Ũhoro

¹ Thuutha wa ihinda inene gũthira na Jehova agĩkorwo aheete andũ a Isiraeli ũhurũko kuuma kũrĩ thũ ciao ciothe iria ciamathiũrũrũkĩirie, na Joshua agĩkorwo aarĩ mũkũrũ mũno na akaingĩhia mĩaka-rĩ, ² agĩta andũ a Isiraeli othe, na athuuri ao, na atongoria, na atuithania a maciira, na anene, akĩmeera atĩrĩ: “Rĩu nĩ ndĩ mũkũrũ na ngaingĩhia mĩaka. ³ Inyuĩ ene nĩmwĩoneire maũndũ marĩa mothe Jehova Ngai wanyu ekĩte ndũrĩrĩ ici ciothe Nĩ ũndũ wanyu, nĩgũkorwo nĩ Jehova Ngai wanyu wamũrũrĩire. ⁴ Ririkanai ūrĩa ndamũgairĩ ndũrĩrĩ iria ciatigarĩte itũike igai rĩa mĩhĩrĩga yanyu, hamwe na mabũrũri ma ndũrĩrĩ iria nĩ mwene ndatooririe, kuuma Rũũĩ rwa Jorodani o nginya Iria rĩrĩa Inene rĩa mwena wa ithũiro. ⁵ Jehova Ngai wanyu we mwene nĩagaciingata imweherere. Nĩagacieheria mbere yanyu, na inyuĩ nĩmũkegwatĩra bũrũri wao ũtũike wanyu, o ta ūrĩa Jehova Ngai wanyu aamwĩire.

⁶ “Gĩai na hinya mũno; mũrũmie na mwathĩkagĩre watho wothe ūrĩa wandĩkitwo Ibuku-inĩ rĩa watho wa Musa, mũtekũgarũrũka na mwena wa ūrĩo kana wa ũmotho. ⁷ Mũtikanagwatanĩre na ndũrĩrĩ ici itigaire thĩinĩ wanyu; mũtikanagwete marĩtwa ma ngai ciacio kana mwĩhĩte nacio. Mũtikanacitungatĩre kana mũciinamĩrĩre. ⁸ No inyuĩ no nginya mũrũmie kwĩgwatania na Jehova Ngai wanyu, o ta ūrĩa mũkoretwo mũgũka nginya ũmũthĩ.

⁹ “Jehova nĩamũingatĩre ndũrĩrĩ nene na irĩ hinya mũno ikamweherera; na nginya ũmũthĩ ũyũ gũtirĩ mũndũ o na ũmwe ũhotete kũmwĩtiiria. ¹⁰ Mũndũ ũmwe wanyu atooragia andũ ngiri, Nĩ ũndũ Jehova Ngai wanyu nĩwe ũmũrũagĩrĩra, o ta ūrĩa eeranĩire. ¹¹ Nĩ ũndũ ũcio mwĩmenyerere mũno nĩguo mwendage Jehova Ngai wanyu.

¹² “No rĩrĩ, mũngĩgarũrũka na mũnyiitanagĩre na matigari ma ndũrĩrĩ ici itigaire thĩinĩ wanyu na mũhikanie nacio na mũgwatanĩre nacio, ¹³ hĩndĩ ĩyo na inyuĩ mũmenye wega atĩ Jehova Ngai wanyu ndagacooka kũingata ndũrĩrĩ icio ciehere mbere yanyu. No rĩrĩ, igaatuĩka cia kũmũheenereria o na itũike ta mĩtego ya kũmũgwatia, na itũike iboko cia kũmũhũura, na mĩigua ya kũmũtũra maitho, nginya mũthire bũrũri-inĩ ũyũ mwega, ūrĩa Jehova Ngai wanyu amũheete.

¹⁴ “Rĩu nĩ ngirie gwĩthĩra na njĩra ĩrĩa andũ othe a thĩ mathiiga. Nĩmũũĩ na ngoro cianyu ciothe, na maroho manyu atĩ gũtirĩ kĩranĩro o na kĩmwe kĩa maũndũ marĩa mothe mega Jehova Ngai wanyu aamwĩrĩre atahingĩtie. Irĩkanĩro ciothe nĩhingĩtio, na gũtirĩ o na kĩmwe gĩtahingĩte. ¹⁵ No rĩrĩ, o ta ūrĩa ciĩranĩro ciothe njega iria Ngai eeranĩire ihingĩte-rĩ, ũguo noguo Jehova akaamũrehithĩria ũũru ūrĩa wothe oigĩte niakamũrehere, o nginya amũniine mwehere bũrũri-inĩ ũyũ mwega amũheete. ¹⁶ Mũngĩthũkia kĩrĩkanĩro kĩa Jehova Ngai wanyu

kĩria aamwathire mūrūmagĩrĩre, na mūcooke gūtungatagĩra ngai ingĩ na mūgaciinamĩrĩra-rĩ, marakara ma Jehova nĩmakamūrĩrĩmbūkĩra, na inyuĩ nĩmūgakua narua mũthire bũrũri ũyũ mwegaga amũheete.”

24

Kwerũhia Kĩrĩkanĩro kũu Shekemu

¹ Ningĩ Joshua agĩcookanĩrĩria mĩhĩrĩga yothe ya Isiraeli kũu Shekemu. Agĩta athuuri, na atongoria, na atuithania a maciira, na anene a Isiraeli, nao magĩthĩ makĩrũgama mbere ya Ngai.

² Nake Joshua akĩira andũ othe atĩrĩ, “Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga atĩrĩ: ‘Tene mũno maithe manyu, nĩo Tera ithe wa Iburahĩmu na Nahoru, maatũũraga mūrĩmo ũrĩa ũngĩ wa Rũũ rwa Farati na makahooyaga ngai ingĩ. ³ No nĩndarutire ithe wanyu Iburahĩmu, oime bũrũri ũcio ũrĩ mūrĩmo wa rũũ rwa Farati, ngĩmũtongoria kũu Kaanani guothe, na ngĩmũhe njaro nyingĩ. Nĩdamũheire Isaaka, ⁴ nake Isaaka ngĩmũhe Jakubu na Esaũ. Nĩdagaiire Esaũ bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Seiru, no Jakubu na ariũ ake magĩkũrũka magĩthĩ Misiri.

⁵ “ ‘Ningĩ ngĩcooka ngĩtũma Musa na Harũni, na ngĩhũũra andũ a Misiri na maũndũ marĩa mothe ndeekire kũu, ngĩcooka ngĩmaruta kuo. ⁶ Rĩria ndaarutire maithe manyu kũu bũrũri wa Misiri, nĩmwakinyire iria-inĩ, nao andũ a Misiri makĩmarũmĩrĩra na ngaari cia ita, na andũ mahaicĩte mbarathi o nginya Iria Itune. ⁷ Nao andũ a Isiraeli magĩkaĩra Jehova amateithie, nake agĩkĩra nduma gatagatĩ kanyu na andũ a Misiri; ningĩ agĩtũma iria rĩmakorere, akĩmathika narĩo. Nĩmweyoneire na maitho manyu ũrĩa ndeekire andũ a Misiri. Ningĩ mūgĩcooka mūgĩtũũra werũ-inĩ matukũ maingĩ.

⁸ “ ‘Ningĩ ngĩmũtwara bũrũri wa Aamori arĩa maatũũraga mwena wa irathĩro wa Rũũ rwa Jorodani. Nao makĩrũa na inyuĩ na nĩ ngĩmaneana moko-inĩ manyu. Nĩndamaanangire mamweherere, na inyuĩ mũkĩgwatĩra bũrũri wao ũgĩtuĩka wanyu. ⁹ Na rĩria Balaki mūrũ wa Ziporu mũthamaki wa Moabi eharagĩria kũrũa na Isiraeli-rĩ, nĩatũmanĩire Balamu mūrũ wa Beori nĩguo oke amũrume. ¹⁰ No nĩ ndingĩathikĩrĩrie Balamu; nĩ ũndũ ũcio agĩkĩrĩrĩria kũmũrathima maita maingĩ, na nĩ ngĩmũhonokia kuuma moko-inĩ make.

¹¹ “ ‘Ningĩ mũkĩringa Rũũ rwa Jorodani na mūgĩkinya Jeriko. Nao andũ a Jeriko makĩrũa na inyuĩ, o ta ũrĩa Aamori, na Aperizi, na Akaanani, na Ahiti, na Agirigashi, na Ahivi, na Ajebusi o nao nĩmarũire na inyuĩ, no nĩ ngĩmaneana moko-inĩ manyu. ¹² Ngĩcooka ngĩrekia magi marĩ mboora mathĩ mbere yanyu, marĩa maamaingatire mamweherere, o hamwe na athamaki arĩa eerĩ a Aamori. Ti inyuĩ mwamaingatire na rũhiũ rwanyu rwa njora kana na ũta wanyu. ¹³ Nĩ ũndũ ũcio ngĩmũhe bũrũri mũtaanogeire na matũũra mũtaakĩte; na nĩkuo mũtũũraga, mũkĩrĩaga maciario ma mĩgũnda ya mĩthabibũ na mĩtamaiyũ irĩa mũtaahaandire.’

¹⁴ “Na rĩrĩ, mwĩtigĩrei Jehova na mũmũtungatagĩre mũtarĩ na ũhinga, na mūrĩ ehokeku kũna. Eheriai ngai iria maithe manyu ma tene maahooyaga kũu mūrĩmo wa Rũũ rwa Farati, o na kũu bũrũri wa Misiri, na mũtungatagĩre o Jehova. ¹⁵ No rĩrĩ, mũngĩona ũhoru ũcio wa gūtungatagĩra Jehova ta ũtamwagĩrĩre-rĩ, thurai ũmũthĩ ũrĩa mũrĩtungatagĩra, mũmenye kana nĩ ngai iria maithe manyu maatungatagĩra kũu mūrĩmo wa rũũ, kana nĩ ngai cia Aamori arĩa ene bũrũri

ũyũ mütũũraga. No ha ũhoro wakwa mwene na nyũmba yakwa-rĩ, tũritungatagĩra Jehova.”

¹⁶ Nao andũ acio magĩcookia makiuga atĩrĩ, “Kũroaga gũtuĩka ũguo, atĩ tũtiganĩrie Jehova atĩ nĩguo tũtungatĩre ngai ingĩ! ¹⁷ Nĩgũkorwo nĩ Jehova Ngai witũ we mwene watũrutire bũrũri wa Misiri hamwe na maithe maitũ, tũkiuma bũrũri ũcio wa ũkombo, na akĩringa ciama icio nene ũguo na tũgĩciona na maitho maitũ. Nĩaatũgitĩrire rũgendo-inĩ rwitũ ruothe kũrĩa twagereire, o na tũrĩ gatagatĩ ka ndũrĩrĩ ciothe kũrĩa twatuĩkanĩrie. ¹⁸ Nake Jehova nĩaingatire ndũrĩrĩ icio ciothe ciehere mbere iitũ, o hamwe na Aamori arĩa maatũũraga bũrũri-inĩ ũcio. Tondũ ũcio o na ithuĩ tũritungatagĩra Jehova, nĩ ũndũ nĩwe Ngai witũ.”

¹⁹ Nake Joshua akĩira andũ acio atĩrĩ, “Mũtingĩhota gũtungatĩra Jehova. Jehova nĩ Ngai Mũtheru; we nĩ Ngai ũrĩ ũiru. Ndakamũrekera ũremi wanyu o na kana mehia manyu. ²⁰ Mũngĩgaatiganĩria Jehova na mũtungatĩre ngai cia kũngĩ, nĩakamũgarũrũka na amũrehere mwanangĩko amũniine, o na amwĩkĩte maũndũ mega.”

²¹ No andũ acio makĩira Joshua atĩrĩ, “Aca! Ithuĩ tũritungatagĩra Jehova.”

²² Nake Joshua akĩmeera atĩrĩ, “Inyuĩ ene mũrĩ aira a ũguo mwoiga, atĩ nĩmwathuura gũtungatagĩra Jehova.”

Nao makĩmũcookeria, makĩmwĩra atĩrĩ, “Ĩ, ithuĩ tũrĩ aira.”

²³ Joshua akĩmeera atĩrĩ, “Rĩu-rĩ, kĩeheriei ngai cia kũngĩ iria irĩ thĩinĩ wanyu, na mũheane ngoro cianyu biũ harĩ Jehova Ngai wa Isiraeli.”

²⁴ Nao andũ acio makĩira Joshua atĩrĩ, “Ithuĩ tũritungatagĩra Jehova Ngai witũ na tũmwathĩkagĩre.”

²⁵ Mũthenya o ro ũcio Joshua agĩthondekera andũ kĩrĩkanĩro, na akĩmandĩkĩra kĩrĩra kĩa watho wa kũrũmĩrĩrwo na mawatho, marĩ o kũu Shekemu. ²⁶ Nake Joshua akĩandĩka maũndũ macio Ibuku-inĩ rĩa Watho wa Ngai. Agĩcooka akĩoya ihiga inene, akĩrĩrũgamia hau gĩtina-inĩ kĩa mũtĩ wa mũgandi hakuhĩ na handũ-harĩa-haamũre ha Jehova.

²⁷ Akĩira andũ acio othe atĩrĩ, “Atĩrĩrĩ! Ihiga rĩrĩ nĩrĩo rĩgũtuĩka mũira witũ wa ũrĩa tuoiga. Nĩrĩguĩte ciugo ciothe iria Jehova atwĩrĩte. Nĩrĩo rĩgũtuĩka mũira wanyu mũngĩkaaga kwĩhokeka harĩ Ngai wanyu.”

Gũthikwo Bũrũri-inĩ wa Kũranĩro

²⁸ Nake Joshua agĩcooka akĩira andũ acio mathiĩ, o mũndũ acooke kũrĩa igai rĩake rĩarĩ.

²⁹ Thuutha wa maũndũ macio Joshua mũrũ wa Nuni, ndungata ya Jehova, agĩkua arĩ na ũkũrũ wa mĩaka igana na ikũmi. ³⁰ Nao makĩmũthika kũu gĩthaka kĩa igai rĩake, o kũu Timinathu-Sera bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efiraimu gathigathini wa kĩrĩma kĩa Gaashu.

³¹ Nao andũ a Isiraeli magĩtungatĩra Jehova matukũ-inĩ mothe ma Joshua na ma athuuri arĩa maatigirwo muoyo Joshua akua, o arĩa maamenyete maũndũ mothe marĩa Jehova ekĩte Nĩ ũndũ wa Isiraeli.

³² Namo mahĩndĩ ma Jusufu, marĩa andũ a Isiraeli maarehete kuuma bũrũri wa Misiri, magĩthikwo kũu Shekemu gacigo-inĩ ga gĩthaka kĩrĩa Jakubu aagũrĩte kuuma kũrĩ ariũ a Hamoru, ithe wa Shekemu. Rĩu nĩrĩo rĩatuĩkĩre igai rĩa njiaro cia Jusufu.

³³ Nake Eleazaru mũrũ wa Harũni agĩkua na agĩthikwo kũu Gibeaa, kũrĩa kwagaĩrwo mũriũ Finehasi, o kũu bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efiraimu.

ATIIRĨRĨRI BŪRŪRI

Andũ a Isiraeli Kũhũũrana na Andũ a Kaanani arĩa Maatigaire

¹ Thuutha wa Joshua gũkua, andũ a Isiraeli makĩũria Jehova atĩrĩ, “Nĩ a mekwambata mathiĩ mbere magatũhũũranĩre kũrĩ andũ a Kaanani?”

² Nake Jehova agĩcookia atĩrĩ, “Andũ a Juda nĩo megũthiĩ, tondũ nĩneanĩte bũrũri ũcio moko-inĩ mao.”

³ Hĩndĩ ĩyo andũ a Juda makĩra andũ a Simeoni, ariũ a ithe wao,* atĩrĩ, “Ūkai mwambatanie na ithuĩ tũtoonye bũrũri ũrĩa twagaĩirwo, tũkahũũrane na andũ a Kaanani, na ithuĩ nĩtũgaacooka tũthiĩ na inyuĩ tũkahũũranĩre igai rĩanyu.” Nĩ ũndũ ũcio andũ a Simeoni magĩthiĩ hamwe nao.

⁴ Rĩrĩa andũ a Juda maamatharĩkĩire-rĩ, Jehova akĩneana andũ a Kaanani na Aperizi moko-inĩ mao, nao andũ a Juda makĩũraga arũme 10,000 kũu Bezeki. ⁵ Kũu nĩkuo maakorire Adoni-Bezeki, makĩhũũrana nake, magĩtooria andũ a Kaanani na Aperizi. ⁶ Adoni-Bezeki akĩũra, no makĩmũteng’eria, makĩmũnyiita, makĩmũtinia ciara iria nene cia moko na iria nene cia magũrũ.†

⁷ Nake Adoni-Bezeki akiuga atĩrĩ, “Athamaki mĩrongo mũgwanja‡ mat-inĩtio ciara ciao iria nene cia moko na iria nene cia magũrũ, moonganagia rũitĩki rwa irio rungu rwa metha yakwa. Na rĩrĩ, Ngai nĩandĩhĩte nĩ ũndũ wa ũrĩa ndeekire.” Nao makĩmũtwara Jerusalemu, na agĩkuĩra kuo.

⁸ Ningĩ andũ a Juda magĩtharĩkĩra itũũra rĩa Jerusalemu, o narĩo makĩrĩtunyana, makĩũraga andũ a itũũra rĩu na hiũ cia njora, magĩcooka makĩrĩcina na mwaki.

⁹ Thuutha wa ũguo, andũ a Juda magĩkũrũka makahũũrane na andũ a Kaanani arĩa maatũũraga bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Negevu na magũrũ-inĩ ma irĩma cia mwena wa ithũũro. ¹⁰ Ningĩ magĩthiĩ kũhũũrana na andũ a Kaanani arĩa maatũũraga kũu Heberoni (kũrĩa tene gwetagwo Kiriathu-Ariba) maathiĩ makĩhoota Sheshai, na Ahimani, na Talimai.

¹¹ Kuuma kũu magĩthiĩ kũrũa na andũ arĩa maatũũraga Debiri (kũrĩa tene gwetagwo Kiriathu-Sefari.) ¹² Nake Kalebu akiuga atĩrĩ, “Mũndũ ũrĩa ũgũtharĩkĩra na atunyane Kiriathu-Sefari-rĩ, ũcio nĩwe ngũhe mwarĩ wakwa Akisa, amũhikie.” ¹³ Nake Othinieli, mũrũ wa Kenazu, mũrũ wa ithe na Kalebu ũrĩa mũnini, nĩwe watunyanire itũũra rĩu. Nĩ ũndũ ũcio Kalebu akĩmũhe mwarĩ Akisa atuĩke mũtumia wake.

¹⁴ Mũthenya ũmwe Akisa nĩathiire kũrĩ Othinieli, nake akĩringĩrĩria Akisa ahooe mũgũnda kũrĩ ithe Kalebu. Aarĩkia kuuma igũrũ rĩa ndigiri yake, Kalebu akĩũria mwarĩ atĩrĩ, “Ūkwenda ngwĩkĩre atĩa?”

¹⁵ Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndagũthaiha ũndathime. Tondũ nĩũũheete bũrũri wa Negevu, he ithima cia maaĩ o nacio.” Nĩ ũndũ ũcio Kalebu akĩmũhe ithima cia mwena wa rũgongo na cia mwena wa kĩaanda.

¹⁶ Nacio njaro cia mũthoni-we wa Musa, ũrĩa Mũkeni, ikĩambata ikiuma Itũũra Inene rĩa Mĩkĩndũ irĩ hamwe na andũ a Juda, igĩthiĩ gũtũũrania na andũ a werũ wa Juda ũrĩa ũrĩ Negevu gũkuhĩ na Aradi.

* **1:3** Andũ a Simeoni na a Juda maarĩ a rũciaro rwa Lea. † **1:6** Mũtugo wa gũtinia ciara iria nene cia moko na iria nene cia magũrũ ma mĩgwate ya mbaara warĩ wa kũmagiria gũthiĩ mbaara. ‡ **1:7** Bũrũri wa Kaanani wagayanĩtio tũtũũra tũingĩ tũnini tũrĩa twathiũrũrũkĩrie itũũra inene; o gatũũra kaarĩ na mũthamaki wako.

¹⁷ Nao andũ a Juda magĩthiĩ hamwe na andũ a Simeoni ariũ a ithe wao, na magĩtharĩkĩra andũ a Kaanani arĩa maatũũraga Zefathu, nao makĩananga itũũra rĩu inene biũ. Nĩ ũndũ ũcio rĩgĩtwo Horoma. ¹⁸ O na ningĩ andũ a Juda magĩtunyana matũũra manene ma Gaza, na Ashikeloni, na Ekironi, o itũũra inene na bũrũri warĩo.

¹⁹ Jehova aarĩ hamwe na andũ a Juda. Magĩkĩnyitĩra bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma, no matiahotire kũingata andũ arĩa maatũũraga kũrĩa kwaraganu, nĩgũkorwo maarĩ na ngaari cia ita cia igeru. ²⁰ Na o ta ũrĩa Musa eeranĩire, Hebironi kwaheirwo Kalebu, nake akĩingata ariũ atatũ a Anaki kuuma kuo. ²¹ No rĩrĩ, andũ a Benjamini nĩmaremirwo nĩ kũingata andũ a Jebusi arĩa maatũũraga Jerusalemu. Andũ a Jebusi matũũranagia na andũ a Benjamini kũu Jerusalemu nginya ũmũthĩ.

²² Na rĩrĩ, andũ a nyũmba ya Jusufu magĩtharĩkĩra Betheli, nake Jehova aarĩ hamwe nao. ²³ Rĩrĩa maatũmire andũ magathigaane Betheli (kũrĩa mbere ĩyo gwetagwo Luzu), ²⁴ athigaani acio makĩona mũndũ akiuma kũu itũũra-inĩ rĩu inene, makĩmwĩra atĩrĩ, “Tuonie ũrĩa tũngĩtoonya itũũra rĩrĩ inene, na nĩtũgaagwĩka maũndũ mega.” ²⁵ Nĩ ũndũ ũcio akĩmoonia, nao makĩũraga andũ a itũũra rĩu inene na rũhiũ rwa njora, no makĩhonokia mũndũ ũcio na nyũmba yake yothe. ²⁶ Mũndũ ũcio agĩcooka agĩthiĩ bũrũri wa Ahiti, kũrĩa aakire itũũra inene, na akĩrĩta Luzu, na nĩrĩo rĩtwa rĩarĩo o na ũmũthĩ.

²⁷ No andũ a Manase matiaingata andũ a Bethi-Shani, kana andũ a Taanaka, kana andũ a Dori kana andũ a Ibileamu, kana andũ a Megido na matũũra marĩa maamarigiicĩrie, tondũ andũ a Kaanani nĩmatuĩte itua rĩa gũtũũra bũrũri ũcio. ²⁸ Na rĩrĩ, rĩrĩa andũ a Isiraeli maagĩire na hinya, makĩrutithia andũ a Kaanani wĩra wa hinya, no matiigana kũmaingata biũ. ²⁹ O nao andũ a Efraimu matiigana kũingata andũ a Kaanani arĩa maatũũraga kũu Gezeri, no andũ acio a Kaanani maathiire o na mbere gũtũũrania hamwe nao. ³⁰ O nao andũ a Zebuluni matiigana kũingata andũ a Kaanani arĩa maatũũraga kũu Kitironi kana Nahaloli, arĩa maatigaire gatagatĩ kao; no nĩmamarutithirie wĩra na hinya. ³¹ O na andũ a Asheri matiigana kũingata andũ othe arĩa maatũũraga Ako, kana arĩa matũũraga Sidoni, kana arĩa maatũũraga Ahalabu, kana arĩa maatũũraga Akizibu, kana arĩa maatũũraga Heliba, kana arĩa maatũũraga Afeku, kana arĩa maatũũraga Rehobu, ³² na tondũ wa ũguo andũ a Asheri magĩtũũrania na andũ a Kaanani arĩa maatũũraga bũrũri ũcio. ³³ O nao andũ a Nafitali matiigana kũingata andũ arĩa maatũũraga kũu Bethi-Shemeshu, o na kana arĩa maatũũraga Bethi-Anathu; no andũ a Nafitali o nao maatũũranirie na andũ a Kaanani arĩa maatũũraga bũrũri ũcio, nao andũ arĩa maatũũraga Bethi-Shemeshu na Bethi-Anathu magĩtuĩka andũ ao a kũrutithagio wĩra wa hinya. ³⁴ Andũ a Aamori makĩhingĩrĩria andũ a Dani kũu bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma, makĩmagirĩrĩria gũikũrũka kũrĩa kwaraganu. ³⁵ Ningĩ Aamori nĩmatuĩte itua rĩa gũtũũra Kĩrĩma-inĩ kĩa Herezu, na kĩa Aijaloni, na kĩa Shaalubimu, no rĩrĩa andũ a nyũmba ya Jusufu maagĩire na hinya, o nao Aamori magĩtuĩka a kũrutithio wĩra wa hinya. ³⁶ Mũhaka wa Aamori woimĩte Ituĩkanĩrio rĩa Akirabimu, ũgakinya Sela na ũkahĩtũka.

2

Mũraika wa Jehova kũu Bokimu

¹ Na rĩrĩ, mūraika wa Jehova nĩambatire agĩkinya Bokimu oimĩte Giligali, akiuga atĩrĩ, “Nĩ nĩ nĩ ndaamwambatirie ngĩmũruta bũrũri wa Misiri na ngĩmũtongoria nginya bũrũri-inĩ ũrĩa ndeerĩre maithe manyu na mwĩhĩtwa atĩ nĩngamahe. Ngiuga atĩrĩ, ‘Nĩ ndirĩ hĩndĩ ngaathũkia kĩrĩkanĩro giitũ na inyuĩ, ² na inyuĩ mũtikanagĩe na kĩrĩkanĩro na andũ a bũrũri ũyũ, no nĩmũkoinanga igongona ciao.’ No inyuĩ mũtiinjathĩkĩire. Mwĩkĩte ũguo nĩkĩ? ³ Nĩ ũndũ ũcio, ndamwĩra atĩrĩ, ndikũmaingata mamweherere; no megũtuĩka ta mĩigua ĩmũtheecage mĩena, nacio ngai ciao ituĩke mũtego harĩ inyuĩ.”

⁴ Rĩrĩa mūraika wa Jehova aarĩkirie kwarĩria andũ a Isiraeli maũndũ macio mothe, andũ makĩrĩra manĩrĩre, ⁵ nao magĩta handũ hau Bokimu. Nao makĩrutĩra Jehova magongona hau.

Kwaga Gwathĩka na Kũhootwo

⁶ Thuutha wa Joshua kũrekereria andũ a Isiraeli-rĩ, andũ acio magĩthĩ kwĩgwatĩra bũrũri, o mũndũ igai rĩake. ⁷ Nao andũ acio magĩtungatĩra Jehova matukũ-inĩ mothe ma Joshua na ma athuuri arĩa maatigirwo marĩ muoyo Joshua akua, arĩa meyoneire maũndũ mothe manene marĩa Jehova eekĩire Isiraeli.

⁸ Nake Joshua mũrũ wa Nuni, ndungata ya Jehova, aakuire arĩ na ũkũrũ wa mĩaka igana na ikũmi. ⁹ Nao makĩmũthika kũu gĩthaka-inĩ gĩake o kũu Timinathu-Heresi bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efraimu, mwena wa gathigathini wa Kĩrĩma kĩa Gaashu.

¹⁰ Thuutha wa rũciaro rũu ruothe gũkua, gũkĩgĩa na rũciaro rũngĩ rũtooĩ Jehova kana rũkamenya maũndũ marĩa eekĩire Isiraeli. ¹¹ Ningĩ andũ a Isiraeli magĩka maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova na magĩtungatĩra ngai cia Baali. ¹² Nao magĩtirika Jehova, Ngai wa maithe mao ũrĩa wamarutĩte bũrũri wa Misiri. Nao makĩrũmĩrĩra na makĩhooya ngai cia mĩthemba mĩingĩ cia andũ arĩa maamarigĩciĩrie, magĩtũma Jehova arakare ¹³ tondũ nĩmatirikĩte Jehova, magatungatagĩra Baali na Maashitarothu. ¹⁴ Nake Jehova akĩrakarĩra andũ a Isiraeli, akĩmaneana kũrĩ atharĩkanĩri arĩa maatahire indo ciao. Akĩmarekereria thũ ciao iria ciamathiũrũrũkĩirie, na matiacookire gũciĩtiiria. ¹⁵ Rĩrĩa rĩothe andũ a Isiraeli maathiaga kũrũa, guoko kwa Jehova kwamookagĩrĩra magatoorio, o ta ũrĩa eehĩtĩte na mwĩhĩtwa kũrĩ o. Nao makĩnyamarĩka mũno.

¹⁶ Ningĩ Jehova akĩmaarahũrĩra atiirĩrĩri bũrũri arĩa maamahonokirie moko-inĩ ma andũ acio maamatharĩkagĩra. ¹⁷ No rĩrĩ, o na kũrĩ ũguo, matiigana kũigua atiirĩrĩri bũrũri acio ao, no nĩmahũũrĩre ũmaraya na ũndũ wa kũhooya ngai ingĩ. Matiigana gwĩka ta maithe mao, no nĩmagarũrũkire narua, magĩtiga gũthĩ na mĩthĩre ĩrĩa maithe mao maathiiaga nayo, nĩyo mĩthĩre ya gwathĩkĩra maathani ma Jehova. ¹⁸ Rĩrĩa rĩothe Jehova aamaarahũragĩra mũtiirĩrĩri bũrũri-rĩ, Jehova aakoragwo hamwe na mũtiirĩrĩri bũrũri ũcio, akamahonokagia moko-inĩ ma thũ ciao hĩndĩ ĩrĩa yothe mũtiirĩrĩri bũrũri ũcio aarĩ muoyo; nĩgũkorwo Jehova nĩamaiguagĩra tha nĩ ũndũ wa ũrĩa macaayaga nĩ kũhinyĩrĩrio nĩ arĩa mamanyariiraga. ¹⁹ No mũtiirĩrĩri bũrũri akua, andũ magacookerera maũndũ mooru makĩria kũrĩ marĩa ma maithe mao, makarũmagĩrĩra ngai ingĩ, magacihooyaga na magacitungatĩra. Makĩrega gũtiga mĩtugo ĩyo yao mĩũru na mĩthĩre yao ya ũremi.

²⁰ Tondũ ũcio, Jehova agĩkĩrakario mũno nĩ andũ a Isiraeli, akiuga atĩrĩ, “Tondũ rũrĩrĩ rũrũ nĩrũthũkĩtie kĩrĩkanĩro kĩrĩa ndaarĩkanĩire na maithe mao ma tene, na nĩ rwagĩte kũnjigua-rĩ, ²¹ ndigũcooka kũrutũrũra rũrĩri

o na rŭmwe rwa iria Joshua aatigire kuo agĩkua. ²² Nĩcio ngũhũthĩra kũgeria andũ a Isiraeli, nĩguo menye kana nĩmekũrũmia mĩthiire ya Jehova, na mathiige nayo o ta ũrĩa maithe mao meekaga.” ²³ Jehova nĩetĩkĩririe ndũrĩrĩ icio itigare kuo, na ndaigana gũcirutũrũra o rĩmwe na ũndũ wa gũcineana moko-inĩ ma Joshua.

3

¹ Ici nĩcio ndũrĩrĩ iria Jehova aatigirie kuo nĩguo ageragie andũ a Isiraeli arĩa mataamenyerete ũhoru wa mbaara cia kũu Kaanani. ² (Eekire ũguo nĩgeetha arute njiaro cia andũ a Isiraeli ũhoru wa mbaara tondũ njiaro icio itiamenyete ũhoru wa kũrũa mbaara). ³ Ndũrĩrĩ icio nĩcio ici: aathanĩ arĩa atano a Afilisti, na Akaanani othe, na Asidoni, na Ahivi arĩa maatũũraga irĩma-inĩ cia Lebanoni kuuma Kĩrĩma kĩa Baali-Herimoni o nginya Lebo-Hamathu. ⁴ Ciatigirio nĩgeetha igerie andũ a Isiraeli, nĩguo monwo kana nĩmarĩathĩkagĩra maathani ma Jehova marĩa aaheete maithe mao ma tene na guoko kwa Musa.

⁵ Andũ a Isiraeli magĩtũũrania na Akaanani, na Ahiti, na Aamori, na Aperizi, na Ahivi, na Ajebusi. ⁶ Nao makĩhikia airĩtu ao, na makĩheana airĩtu ao mahikio nĩ aanake a andũ acio, na magĩtungatĩra ngai ciao.

Othinieli

⁷ Andũ a Isiraeli nĩmekire ũũru maitho-inĩ ma Jehova; makĩriganĩrwo nĩ Jehova Ngai wao, na magĩtungatĩra ngai cia Baali na cia Ashera. ⁸ Namo marakara ma Jehova magĩakanĩra andũ a Isiraeli o nginya akĩmarekereria moko-inĩ ma Kushani-Rishathaimu mũthamaki wa Aramu-Naharaimu, ũrĩa andũ a Isiraeli maatungatĩire mĩaka ĩnana. ⁹ No rĩrĩa maarĩrĩire Jehova, akĩmaarahũrĩra mũndũ wa kũmahonokia wetagwo Othinieli mũrũ wa Kenazu, mũrũ wa ithe na Kalebu ũrĩa mũnini, nake akĩmahonokia. ¹⁰ Roho wa Jehova agĩũka igũrũ rĩake, agĩtuĩka mũtiirĩrĩri bũrũri wa Isiraeli na agĩthiĩ ita-inĩ. Nake Jehova akĩneana Kushani-Rishathaimu mũthamaki wa Aramu moko-inĩ ma Othinieli, nake akĩmũtooria. ¹¹ Nĩ ũndũ ũcio bũrũri ũgĩkorwo na thayũ mĩaka mĩrongo ĩna, nginya rĩrĩa Othinieli mũrũ wa Kenazu aakuire.

Ehudu

¹² O rĩngĩ andũ a Isiraeli magĩũka ũũru maitho-inĩ ma Jehova, na tondũ wa gwĩka ũũru ũcio Jehova akĩhe Egiloni mũthamaki wa Moabi hinya wa gũtooria Isiraeli. ¹³ Egiloni akĩgĩĩra andũ a Amoni na Amaleki,* makiũngana hamwe nake magĩtharĩkĩra andũ a Isiraeli, na makĩmatunya Itũura rĩrĩa Inene rĩa Mĩkĩndũ. ¹⁴ Andũ a Isiraeli magĩtuĩka ndungata cia Egiloni mũthamaki wa Moabi mĩaka ikũmi na ĩnana.

¹⁵ O rĩngĩ andũ a Isiraeli makĩrĩrĩra Jehova, nake akĩmahe mũndũ wa kũmahonokia wetagwo Ehudu, warĩ wa kĩmotho; mũrũ wa Gera ũrĩa Mũbenjamini. Nao andũ a Isiraeli makĩmũtũma na irĩhi rĩa igooti kũrĩ Egiloni mũthamaki wa Moabi. ¹⁶ Na rĩrĩ, Ehudu nĩathondekete rũhiũ rwa njora rũũgĩ mĩena yeerĩ, ta rwa buti ĩmwe na nuthu† kũraiha rũrĩa oohereire njohero-inĩ yake mwena wa ũrĩo nguo-inĩ thĩinĩ. ¹⁷ Nake agĩtwarĩra Egiloni mũthamaki wa Moabi igooti, na rĩrĩ, Egiloni aarĩ mũndũ mũnoru mũno. ¹⁸ Thuutha wa Ehudu kũmũnengera igooti, akiumagaria andũ arĩa maarĩkuuĩte, magĩthiĩ. ¹⁹ Nowe mwene aakinya

* **3:13** Andũ a Amoni na a Moabi maarĩ njiaro cia Loti (Kĩam 19:38), nao Amaleki maarĩ njiaro cia Esaũ (Kĩam 36:12, 16). Andũ aya nĩo maahakanĩte na andũ a Isiraeli, na nĩo maarĩ thũ ciao iria njũru. † **3:16** nĩ ta nuthu mita

mĩhianano-inĩ ĩrĩa yarĩ hakuhĩ na Giligali, akĩhũndũka, agĩthiĩ akĩra mũthamaki ũcio atĩrĩ, “Ndĩ na ndũmĩrĩri yaku ya hito.”

Nake mũthamaki akiuga atĩrĩ, “Kirai!” Nao arĩa othe maamũtungatagĩra makĩehera harĩ we.

²⁰ Nake Ehudu akĩmũkuhĩrĩria rĩrĩa aikarĩte arĩ o wiki nyũmba-inĩ yake ya ũthamaki ya igũrũ, ĩrĩa aikaraga hĩndĩ ya riũa. Akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndĩ na ndũmĩrĩri yaku kuuma kũrĩ Ngai.” Na rĩrĩa mũthamaki ookagĩra kuuma gĩtĩ-inĩ kĩrĩa aikarĩre, ²¹ Ehudu agĩtambũrũkia guoko gwake kwa ũmotho, akĩruta rũhiũ rwa njora kuuma njohero-inĩ yake mwena wa ũrĩo, agĩtheeca mũthamaki ũcio nda. ²² O na mũtĩ waruo ũgĩtoonya na rũhiũ rũkiumanĩra na thuutha. Ehudu ndaacomorire rũhiũ, namo maguta makĩrũhumbĩra. ²³ Ningĩ Ehudu agĩthiĩ gĩthaku-inĩ, akĩhinga mĩrango ya nyũmba ĩyo ya igũrũ, akĩmũhingĩrĩria kuo.

²⁴ Ehudu aarĩkia gũthiĩ, ndungata cia mũthamaki igĩũka igĩkora mĩrango ya nyũmba ya igũrũ ĩrĩ mĩhinge, ikiuga atĩrĩ, “No nginya akorwo nĩ gwĩteithia areteithia kanyũmba-inĩ ka na thĩinĩ.” ²⁵ Nacio igĩeterera o nginya igĩconoka, no rĩrĩa aagire kũhingũra mĩrango ya nyũmba, ikĩoya hingũro ikĩhingũra mĩrango. Na hau ikĩona mũnene wao agũite thĩ arĩ mũkuũ.

²⁶ Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩyo cieterere ihingũrwo-rĩ, Ehudu akĩyũrĩra. Akĩhitũkĩra mũhianano-inĩ akĩũrĩra Seira. ²⁷ Aakinya kuo akĩhuha karumbeta kũu bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efiraimu, nao andũ a Isiraeli magĩkũrũkania nake moimĩte irĩma-inĩ, amatongoretie.

²⁸ Akĩmaatha atĩrĩ, “Nũmĩrĩrai, nĩgũkorwo Jehova nĩaneanĩte Moabi thũ yanyu moko-inĩ manyu.” Nĩ ũndũ ũcio magĩkũrũka makĩmũrũmĩrĩra, makĩnyiita mariũko ma Rũũ rwa Jorodani marĩa maaringagĩrĩra bũrũri wa Moabi, na matiigana gwĩtĩkĩria mũndũ o na ũrĩkũ aringe rũũ rũu. ²⁹ Na hĩndĩ ĩyo makĩũraga andũ ta 10,000 a Moabi, na othe maarĩ andũ njamba na maarĩ na hinya; na gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wahonokire. ³⁰ Mũthenya ũcio andũ a Moabi magĩtuĩka ndungata cia andũ a Isiraeli, naguo bũrũri ũgĩkorwo na thayũ mĩaka mĩrongo ĩnana.

Shamigari

³¹ Thuutha wa Ehudu hagĩũka mũndũ wetagwo Shamigari mũrũ wa Anathu, ũrĩa woragire Afilisti magana matandatũ na mũcengi ũrĩa ũtindĩkaga ndegwa. O nake akĩhonokia andũ a Isiraeli.

4

Debora

¹ Thuutha wa Ehudu gũkua-rĩ, andũ a Isiraeli o rĩngĩ magĩka maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova. ² Nĩ ũndũ ũcio Jehova akĩmarekereria moko-inĩ ma Jabini, mũthamaki wa bũrũri wa Kaanani ũrĩa waathanaga kũu Hazoru. Nake mũnene wa mbũtũ ciake cia mbaara eetagwo Sisera, ũrĩa watũũraga kũu Haroshethu-Hagoyimu. ³ Jabini aarĩ na ngaari cia ita cia igera magana kenda, na nĩahinyĩrĩrie andũ a Isiraeli atarĩ na tha ihinda rĩa mĩaka mĩrongo ĩrĩ, nao andũ a Isiraeli magĩkaĩra Jehova amateithie.

⁴ Na rĩrĩ, Debora, mũnabii mũndũ-wa-nja, mũtumia wa Lapidothu, nĩwe watongoragia Isiraeli hĩndĩ ĩyo. ⁵ Nake aarĩ na handũ ha gũciirĩra rungu rwa Mũkĩndũ wa Debora, gatagatĩ ka Rama na Betheli kũu bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efiraimu, nao andũ a Isiraeli maathiiaga harĩ we nĩgeetha amatuithanie maciira. ⁶ Debora agĩtũmanĩra Baraka mũrũ wa

Abinoamu kuuma Kedeshi ya Nafitali, akĩmwĩra atĩrĩ, “Jehova Ngai wa Isiraeli nĩaragwatha agakwĩra atĩrĩ, ‘Thiĩ, woe andũ 10,000 a kuuma Nafitali na Zebuluni, na ũmatongorie nginya Kĩrĩma-inĩ kĩa Taboru. ⁷ Nĩ nĩngũguucĩrĩria Sisera, mũnene wa mbũtũ cia ita cia Jabini, hamwe na ngaari ciake cia ita na thigari ciake nginya rūũ-inĩ rwa Kishoni, ndĩmũneane moko-inĩ maku.’”

⁸ Nake Baraka akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩngũthiĩ aakorwo nĩngũtwarana hamwe na nĩ; no aakorwo ndũgũtwarana hamwe na nĩ-rĩ, o na nĩ ndigũthiĩ.”

⁹ Nake Debora akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ wega, nĩngũtwarana nawe. No rĩrĩ, nĩ ũndũ wa ũrĩa ũroya ũhoru ũyũ-rĩ, gĩtĩo gĩtigatuĩka gĩaku, nĩngũkorwo Jehova nĩekũneana Sisera moko-inĩ ma mũndũ-wa-nja.” Nĩ ũndũ ũcio Debora agĩtwarana na Baraka nginya Kadeshi, ¹⁰ na kũu Baraka agĩta andũ a Zebuluni na a Nafitali. Andũ 10,000 makĩmũrũmĩrĩra, o na Debora agĩthiĩ hamwe nake.

¹¹ Na rĩrĩ, Heberi ũrĩa Mũkeni nĩeyamũrĩte agatigana na Akeni arĩa angĩ a rūciaro rwa Hobabu, mũthoni-we wa Musa,* na akaamba hema yake mũtĩ-inĩ ũrĩa mũnene kũu Zaananimu gũkuhĩ na Kadeshi.

¹² Nao andũ makĩhe Sisera ũhoru, atĩ Baraka mũrũ wa Abinoamu nĩambatĩte agakinya Kĩrĩma gĩa Taboru. ¹³ Sisera agĩcookanĩrĩria ngaari ciake cia ita cia igera magana kenda, hamwe na andũ othe arĩa maarĩ hamwe nake, kuuma Haroshethu-Hagoyimu nginya Rũũ rwa Kishoni.

¹⁴ Nake Debora akĩra Baraka atĩrĩ, “Thiĩ! ũyũ nĩguo mũthenya ũrĩa Jehova aneanĩte Sisera moko-inĩ maku. Githĩ Jehova tiwe ũthiĩte arĩ mbere yaku?” Nĩ ũndũ ũcio Baraka agĩkũrũka oimĩte Kĩrĩma-inĩ gĩa Taboru, arũmĩrĩrwo nĩ andũ 10,000. ¹⁵ Rĩrĩa Baraka aamakuhĩrĩrie, Jehova akĩingatithia Sisera hamwe na ngaari ciake cia ita ciothe, na mbũtũ yake yothe, akĩmahũũra na rūhiũ rwa njora, nake Sisera agĩtiganĩria ngaari yake ya ita, akĩũra na magũrũ. ¹⁶ No Baraka akĩingatithia ngaari icio cia ita o hamwe na mbũtũ cia ita nginya Haroshethu-Hagoyimu. Nacio thigari ciothe cia Sisera ikĩũragwo na rūhiũ rwa njora; na gũtirĩ mũndũ o na ũmwe watigarire.

¹⁷ No rĩrĩ, Sisera agĩthara na magũrũ, akĩũrĩra hema-inĩ ya Jaeli, mũtumia wa Heberi ũrĩa Mũkeni, nĩ ũndũ kwarĩ na ũrata gatagatĩ-inĩ ka Jabini mũthamaki wa Hazoru na mbarĩ ya Heberi ũcio Mũkeni.

¹⁸ Jaeli akiumagara agatũnge Sisera, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūka, mwathi wakwa, toonya thĩnĩ. Ndũgetigĩre.” Nĩ ũndũ ũcio agĩtoonya hema thĩnĩ nake Jaeli akĩmũhumbĩra.

¹⁹ Sisera akiuga atĩrĩ, “Ndĩ mũnyootu, ndagũthaita he maaĩ nyue.” Jaeli agĩkunũra mbũthũ ya iria, akĩmũhe anyue, agĩcooka akĩmũhumbĩra.

²⁰ Sisera akĩmwĩra atĩrĩ, “Rũgama mũrango-inĩ wa hema, na hangĩũka mũndũ akũũrie atĩrĩ, ‘Kũrĩ mũndũ ũrĩ gũkũ?’ uuge atĩrĩ, ‘Aca.’”

²¹ No Jaeli ũcio mũtumia wa Heberi akĩoya higĩ ya hema na nyondo, agĩthiĩ acemete harĩa Sisera aakomete anogete mũno. Akĩhũũrĩrĩra higĩ iyo thikĩrĩrio-inĩ, igĩtũrĩkania nginya igĩtoonyerera thĩ, nake agĩkua.

²² Baraka agĩũka aingatithĩtie Sisera, nake Jaeli agĩthiĩ kũmũtũnga. Akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūka, nĩngũkuonia mũndũ ũrĩa ũracaria.” Nĩ ũndũ ũcio Baraka agĩtoonya hamwe na Jaeli, na agĩkora Sisera akomete thĩ arĩ mũkuũ nayo higĩ imũtũrĩkanĩtie thikĩrĩrio.

* **4:11** Akeni maarĩ athiritũ ya andũ a Isiraeli kuuma hĩndĩ ya Musa (Thaam 3:1), no Heberi rĩu nĩatuĩkĩte mũthiritũ wa Jabini (4:17).

²³ Mũthenya ũcio-rĩ, nĩguo Ngai aatooririe Jabini, mũthamaki wa andũ a Kaanani, mbere ya andũ a Isiraeli. ²⁴ Nakuo guoko kwa andũ a Isiraeli gũgĩkĩrĩria kũgĩa na hinya igũrũ rĩa Jabini, mũthamaki wa andũ a Kaanani, nginya makĩmũniina biũ.

5

Rwĩmbo rwa Debora

¹ Mũthenya ũcio Debora na Baraka mũrũ wa Abinoamu makĩina rwĩmbo rũrũ:

² “Rĩrĩa anene a Isiraeli maatongoria,
rĩrĩa andũ meheana meyendeire-rĩ,
gocai Jehova!

³ “Iguai ũhoro ũyũ, inyuĩ athamaki! Thikĩrĩriai, inyuĩ aathani!
Nĩngũinĩra Jehova, nĩngũina;
nĩngũtungĩra Jehova rwĩmbo, o we Ngai wa Isiraeli.

⁴ “Rĩrĩa Wee Jehova woimire Seiru,
rĩrĩa woimire bũrũri wa Edomu,
thĩ nĩyainainire, igũrũ rĩkiura,
namo matu magĩta maaĩ.

⁵ Irĩma nĩciathingithire mbere ya Jehova, o we Ngai wa Sinai,
ikĩinaina mbere ya Jehova, Ngai wa Isiraeli.

⁶ “Matukũ-inĩ ma Shamigari mũrũ wa Anathu,
o na matukũ-inĩ ma Jaeli, njĩra nĩciagĩte andũ a kũgerera;
agendi maageraga tũcĩra twa mĩkĩra.

⁷ Tũtũũra tũkĩaga andũ kũu Isiraeli,
tũkĩaga andũ, o nginya rĩrĩa nĩi, Debora, ndaarahũkire,
ngĩarahũka ngĩtuĩka ta nyina wa Isiraeli.

⁸ Hĩndĩ irĩa maathuurire ngai ng’eni,
mbaara nĩyokire o ihingo-inĩ cia itũũra inene,
na gũtionekire ngo kana itimũ
harĩ andũ 40,000 kũu Isiraeli.

⁹ Ngoro yakwa irĩ hamwe na anene a Isiraeli,
o hamwe na andũ arĩa merutĩire na kwĩyendera gatagatĩ-inĩ ka andũ.
Gocai Jehova.

¹⁰ “Inyuĩ mũhaicaga ndigiri njerũ,
mũikarĩire matandĩko manyu,
na inyuĩ mũthiiaga na njĩra,
cũraniai, ¹¹ kũrĩ na mĩgambo ya aini itahĩro-inĩ rĩa maaĩ.
Mainaga ciĩko cia ũthingu cia Jehova,
ciĩko cia ũthingu cia njamba ciake kũu Isiraeli.

“Ningĩ andũ a Jehova magĩikũrũka nginya ihingo-inĩ cia itũũra inene.

¹² ‘Wee Debora, ũkĩra! Ī ndũgĩũkĩre!

Ũkĩra, ũkĩra, ũkũye rwĩmbo!

Arahũka wee Baraka!

Wee mũrũ wa Abinoamu-rĩ, wĩnyitĩre mĩgwate yaku.’

¹³ “Ningĩ andũ arĩa maatigaire,

- magĩkũrũka kũrĩ andũ arĩa maarĩ igweta;
andũ a Jehova magĩũka kũrĩ nĩ
hamwe na andũ arĩa maarĩ hinya.
- 14 Amwe mookire kuuma Efiraimu, arĩa iruka ciao ciarĩ kũu Amaleki;
Benjamini aarĩ hamwe na andũ arĩa maakũrũmĩrĩire.
Anene a ita cia mbaara nĩmaikũrũkire kuuma Makiru,
nakuo Zebuluni gũkiuma arĩa maanyiitaga rũthanju rwa mũnene wa
mbũtũ cia ita.
- 15 Anene a Isakaru maarĩ hamwe na Debora;
ĩ-ni, Isakaru maarĩ na Baraka,
mamumĩte thuutha na ihenya o nginya kĩaanda-inĩ.
Ng'ongo-inĩ cia Rubeni
nĩ kwarĩ na ũhoru mũnene wa gwĩcookera.
- 16 Nĩ kĩĩ gĩatũmire mũikare mĩaki-inĩ
mũiguage mahiũ makĩhuhĩrwo mĩrũri?
Ng'ongo-inĩ cia Rubeni
nĩ kwarĩ ũhoru mũnene wa gwĩcookera.
- 17 Gileadi aikarire o kũu mũrĩmo wa Rũũ rwa Jorodani.
Nake Dani-rĩ, nĩ kĩĩ gĩagĩtũmire atiindage marikabu-inĩ?
Asheri aikarire o kũu ndwere-inĩ cia iria,
agĩkara icukĩro-inĩ ciake cia marikabu.
- 18 Andũ a Zebuluni nĩmetwarĩrĩire ũgwati-inĩ wa gĩkuũ;
o nake Nafitali agĩka o ũguo kũu gũtũũgĩru werũ-inĩ.
- 19 "Athamaki magĩũka, makĩrũa;
athamaki a Kaanani makĩrũira kũu Taanaka, gũkuhĩ na maaĩ ma
Megido,
no matiakuuire betha, o na kana ndaho.
- 20 Kũu igũrũ njata nĩciarũire,
o kũu njĩra-inĩ ciacio ikĩrũa mbaara na Sisera.
- 21 Rũũ rwa Kishoni nĩ rwamathereririe,
rũu rũũ rwa tene, Rũũ rwa Kishoni.
Wee ngoro yakwa wĩtware, na ũgĩe na hinya!
- 22 Ningĩ mahũngũ ma mbarathi makĩrumia thĩ,
iteng'ere, mbarathi ciake irĩ hinya igathiĩ iteng'ere.
- 23 Nake mũraika wa Jehova akiuga atĩrĩ, 'Merozu ĩrogwatwo nĩ kĩrumi.*
Arĩa matũũraga kuo marogwatwo nĩ kĩrumi kĩrĩa kĩũru,
nĩ ũndũ matiokire gũteithia Jehova,
gũteithia Jehova kũrũa na arĩa marĩ hinya.'
- 24 "Jaeli mũtumia wa Heberi ũrĩa Mũkeni,
arorathimwo gũkĩra atumia arĩa angĩ,
o we mũrathime mũno harĩ atumia arĩa matũũraga hema-inĩ.
- 25 Sisera aamũhoire maaĩ, nake akĩmũhe iria;
akĩmũrehera iria imata na mbakũri ĩngĩnyũrwo nĩ andũ arĩa me
igweta.
- 26 Aatambũrũkirie guoko gwake akĩoya higĩ ya hema,
akĩnyiita nyondo ya bundi na guoko kwa ũrĩo.
Akĩringa Sisera, akĩmũhehenja mũtwe,
akĩmũtheeca na agĩthetherathera thikĩrĩrio yake.

* 5:23 Itũura rĩa Merozu rĩrumirwo nĩ kwaga kũnyiitanĩra na ita rĩa Jehova; itũura rĩrĩ rĩarĩ rĩa Nafitali.

27 Akĩinama magũrũ-inĩ make,
akĩgũa; agĩkoma hau.

Akĩinama magũrũ-inĩ make, akĩgũa;
o hau ainamire, no ho aagũire arĩ mũkuũ.

28 “Nyina wa Sisera agĩcũthĩrĩria na ndirica;
akĩanĩrĩra arĩ gatirica-inĩ kau, akiuga atĩrĩ,
‘Nĩ kũ gĩtũmĩte ngaari yake ya ita ĩikare ũguo ĩtookĩte?
inegene rĩa magũrũ ma ngaari cia ita-rĩ, rĩcereirwo kũ?’

29 Atumia ake arĩa oogĩ mũno makamũcookagĩria;
o nake agecookagĩria na ngoro yake atĩrĩ,

30 ‘Githĩ ti gwetha mareetha na makagayana indo cia ndaho:
mũirĩtu ũmwe kana eerĩ harĩ o mũndũ,
na nguo cia marangi maingĩ itahĩirwo Sisera,
nguo cia marangi maingĩ iria ng’emie,
nguo iria ng’emie mũno cia ngingo yakwa,
icio ciothe nĩ cia gũtahwo?’

31 “Nĩ ũndũ ũcio thũ ciaku iroothira, Wee Jehova!
No arĩa makwendete-rĩ, maroũũka ta riũa
rĩkĩratha rĩri na hinya warĩo.”

Naguo bũrũri ũcio ũkĩgĩa na thayũ ihinda rĩa mĩaka mĩrongo ĩna.

6

Gideoni

1 Andũ a Isiraeli o rĩngĩ nĩmekire maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, na ihinda rĩa mĩaka mũgwanja Jehova akĩmaneana moko-inĩ ma Amidiani.* 2 Na tondũ hinya wa andũ a Midiani nĩwamahatĩrĩire mũno, andũ a Isiraeli nĩmethondekeire kũndũ gwa kwĩhitha mĩanya-inĩ ya irĩma, na ngurunga-inĩ, na ciĩgitĩro-inĩ iria nũmu. 3 Rĩrĩa rĩothe andũ a Isiraeli maahaandaga irio-rĩ, Amidiani, na Aamaleki, na andũ angĩ a mwena wa irathĩro nĩmatharĩkagĩra bũrũri ũcio. 4 Nao nĩmambĩte hema ciao kũu bũrũri-inĩ, na magĩthũkia irio iria ciarĩ mĩgũnda kũndũ guothe o nginya Gaza, na matiigana gũtigĩria andũ a Isiraeli kĩndũ o na kĩmwe kĩrĩ muoyo, arĩ ng’ondũ kana ng’ombe, o na kana ndigiri. 5 Nĩgũkorwo maambataga kuo na mahiũ mao na hema ciao mahaana ta ngigĩ kũingĩha. Andũ na ngamĩra ciao matingĩatarĩkire; magĩtharĩkĩra bũrũri ũcio nĩgeetha mawanange biũ. 6 Amidiani makĩnyariira andũ a Isiraeli o nginya andũ a Isiraeli magĩkaĩra Jehova amateithie.

7 Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩrĩa andũ a Isiraeli maarĩrĩire Jehova nĩ ũndũ wa Amidiani-rĩ, Jehova 8 akĩmatũmĩra mũnabii, ũrĩa wameerire atĩrĩ, “Ũũ nĩguo Jehova, Ngai wa Isiraeli, ekuuga: Nĩ ndamũrutire bũrũri wa Misiri, ngĩmũruta bũrũri wa ũkombo. 9 Nĩ nĩ ndamũtharire kuuma guoko-inĩ kwa andũ a Misiri, na kuuma guoko-inĩ kwa arĩa othe maamũhinyagĩrĩria. Ngĩmarutũrũra mbere yanyu na ngĩmũhe bũrũri wao. 10 Ngĩmwĩra atĩrĩ, ‘Nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu; Mũtikanahoe ngai cia Aamori, arĩa ene bũrũri ũyũ mũtũire.’ No inyuĩ mũtiigana kũnjigua.”

11 Nake mũraika wa Jehova agĩũka agĩkara thĩ gĩtina-inĩ kĩa mũgandi o kũu Ofira, mũgandi wa Joashu ũrĩa Mũabiezeri, harĩa mũriũ Gideoni aahũũragĩra ngano kĩhihĩro-inĩ kĩa ndibei nĩguo amĩhithe ndĩkonwo nĩ

* 6:1 Amidiani maarĩ njaro cia Iburahĩmu iria aaciarire na Ketura (Kĩam 25:2).

Amidiani. ¹² Nake mūraika ūcio wa Jehova akiumĩrĩra Gideoni, akĩmwĩra atĩrĩ, “Jehova arĩ hamwe nawe, njamba ĩno ĩrĩ hinya.”

¹³ Nake Gideoni akĩmũcookeria atĩrĩ, “No rĩrĩ, mwathi wakwa, angĩkorwo Jehova arĩ hamwe na ithuĩ-rĩ, nĩ kĩĩ gĩtũmĩte maũndũ maya mothe matũkore? Makĩrĩ ha morirũ make mothe marĩa maithe maitũ maatwĩraga ũhoro wamo atĩrĩ, ‘Githĩ ti Jehova watwambatirie agĩtũruta bũrũri wa Misiri?’ No rĩu-rĩ, Jehova nĩatũtiganĩirie agatũneana guoko-inĩ kwa Midiani.”

¹⁴ Nake Jehova akĩmũgarũrũkĩra, akĩmwĩra atĩrĩ, “Thĩĩ na hinya ūcio ũrĩ naguo ũkahonokie Isiraeli, ũmarute guoko-inĩ kwa Midiani. Githĩ ti nĩ ndĩragũtũma?”

¹⁵ Gideoni akĩmũũria atĩrĩ, “No rĩrĩ, Mwathani, ingĩkĩhota atĩa kũhonokia Isiraeli? Mũhĩrĩga witũ nĩguo ũtarĩ hinya thĩinĩ wa Manase, na ningĩ nĩ nĩ mũnini mũno nyũmba-inĩ iitũ.”

¹⁶ Jehova akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ nĩngũkorwo ndĩ hamwe nawe, na nĩũkũhũra Amidiani ũmaniine othe me hamwe.”

¹⁷ Nake Gideoni akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ingĩkorwo nĩnjĩtĩkĩrĩkĩte maitho-inĩ maku-rĩ, kĩnyonie kĩmenyithia atĩ ti-itherũ nĩwe ũranjarĩria.

¹⁸ Ndagũthaitha ndũkae kuuma haha nginya njooke na ndeehe iruta rĩakwa na ndĩrĩige mbere yaku.”

Nake Jehova akiuga atĩrĩ, “Nĩngweterera nginya ũcooke.”

¹⁹ Gideoni agĩtoonya nyũmba, agĩthĩnja koori, ningĩ agĩthondeka mĩgate ĩtarĩ na ndawa ya kũmbia kuuma eba ĩmwe† ya mũtu. Agĩkĩra nyama icio gĩkabũ-inĩ, naguo thathi wacio akĩwĩkĩra nyũngũ-inĩ, agĩtwarĩra mūraika na akĩmũgĩra hau gĩtina-inĩ kĩa mũgandi.

²⁰ Nake mūraika wa Ngai akĩmwĩra atĩrĩ, “Oya nyama na mĩgate ĩyo ĩtarĩ na ndawa ya kũmbia, ũciigĩrĩre ihiga-inĩ rĩrĩ, na ũciitĩrĩre thathi ũcio.” Nake Gideoni agĩka ũguo. ²¹ Nake mūraika wa Jehova akĩhutia nyama na mĩgate ĩyo ĩtaarĩ na ndawa ya kũmbia na mũthia wa rũthanju rwake. Mwaki ũgĩakana uumĩte ihiga-inĩ, ũgĩcina nyama icio o hamwe na mĩgate ĩyo. Nake mūraika wa Jehova akĩbuĩria na ndaacockire kuonwo. ²² Rĩrĩa Gideoni aamenyire atĩ oima mūraika wa Jehova-rĩ, akĩanĩrĩra, akiuga atĩrĩ, “Īiya wakwa-ĩ! Mwathani Jehova! Nĩnyonete mūraika wa Jehova ũthiũ kwa ũthiũ!”

²³ Nowe Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Gĩa na thayũ! Tiga gwĩtigĩra. Wee-rĩ, ndũgũkua.”

²⁴ Nĩ ũndũ ũcio Gideoni agĩakĩra Jehova kĩgongona hau, agĩgĩta Jehova nĩ Thayũ. Nakĩo gĩtũire kũu Ofira kwa Aabiezeri nginya ũmũthĩ.

²⁵ O ũtukũ ũcio Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Oya ndegwa ya keerĩ kuuma rũũru-inĩ rwa thoguo ya mĩaka mũgwanja. Ūcooke ũgũithie kĩgongona gĩa thoguo kĩa Baali, na ũtemange gĩtugĩ kĩa Ashera kĩrĩa kĩrĩ mwena-inĩ wakĩo. ²⁶ Ūcooke wakĩre Jehova Ngai waku kĩgongona kĩrĩa kĩagĩrĩre hau igũrũ rĩa harĩa hambatĩru. Hũthĩra ngũ cia gĩtugĩ kĩa Ashera kĩrĩa ũtemangire, ũndutĩre ndegwa ĩyo ya keerĩ ĩtuĩke igongona rĩa njino.”

²⁷ Nĩ ũndũ ũcio Gideoni akĩoya ndungata ciake ikũmi, agĩka o ta ũrĩa Jehova aamwĩrite. No rĩrĩ, tondũ nĩetigagĩra andũ a nyũmba yao na andũ a itũũra rĩu-rĩ, eekire maũndũ macio ũtukũ handũ ha mũthenya.

²⁸ Rũciinĩ kwarooka gũkĩa rĩrĩa andũ a itũũra mookĩrĩre-rĩ, kĩgongona kĩa Baali kĩarĩ kĩmomore, hamwe na gĩtugĩ kĩa Ashera gĩtemangĩrwo hau mwena-inĩ wakĩo, nayo ndegwa ĩyo ya keerĩ ĩrutĩrwo kĩgongona-inĩ kũ kĩerũ gĩakĩtwo!

† 6:19 nĩ ta kilo 22

²⁹ Makĩũrania atĩrĩ, “Nũũ wĩkĩte ũũ?”

Rĩrĩa maatuĩririe wega, makĩrwo atĩrĩ, “Nĩ Gideoni mũrũ wa Joashu wĩkĩte ũguo.”

³⁰ Andũ acio a itũũra makĩra Joashu atĩrĩ, “Umia mũrũguo na nja. No nginya akue, nĩ ũndũ nĩoinangĩte kĩgongona kĩa Baali na agatemenga gĩtugĩ kĩa Ashera kĩrĩa kĩrĩ mwena-inĩ wakĩo.”

³¹ Nowe Joashu agĩcookeria kĩrĩndĩ kũ kĩamũrigiicĩirie kĩ na ũũru atĩrĩ, “Anga nĩmũkwenda kũrũrĩra Baali? Mũrageria kũmũhonokia? Mũndũ ũrĩa ũkũmũrũrĩra, ũcio ekũũragwo gũtanakĩa! Angĩkorwo Baali nĩ ngairĩ, no ahote kwĩrũrĩra rĩrĩa mũndũ angĩunanga kĩgongona gĩake.” ³² Nĩ ũndũ ũcio mũthenya ũcio magĩtua Gideoni “Jerubu-Baali,” makiuga atĩrĩ, “Baali nĩarekwo arũe nake we mwene,” nĩ ũndũ nĩoinangĩte kĩgongona kĩa Baali.

³³ Na rĩrĩ, Amidiani othe, na Amaleki, na andũ angĩ a mwena wa irathĩro magĩcookanĩrĩria mbũtũ ciao cia ita, makĩringa mũrĩmo wa Jorodani, na makĩamba hema ciao Kĩanda-inĩ kĩa Jezireeli. ³⁴ Hĩndĩ iyo Roho wa Jehova agĩũka igũrũ rĩa Gideoni, nake akĩhuha karumbeta, agĩta Aabiezeri mamũrũmĩrĩre. ³⁵ Agĩtũma andũ bũrũri wothe wa Manase, akĩmeera meeohere indo cia mbaara, o na agĩtũmana mabũrũri ma Asheri, na Zebuluni, na Nafitali, o nao makĩambata makamatũnge.

³⁶ Nake Gideoni akĩra Ngai atĩrĩ, “Ũngĩkorwo nĩũkũhonokia Isiraeli na guoko gwakwa o ta ũrĩa weranĩre-rĩ, ³⁷ atĩrĩ, nĩngũiga rũũa rwa ng’ondũ kĩhuhĩro-inĩ kĩa ngano. Ime rĩngĩkorwo rũũa-inĩ rwiki na kũu kũngĩ thĩ gũkorwo kũrĩ kũmũ-rĩ, hĩndĩ iyo nĩngamenya atĩ nĩũkũhonokia Isiraeli na ũndũ wa guoko gwakwa, o ta ũrĩa uugĩte.” ³⁸ Na ũguo noguo gwatuĩkire. Gideoni akĩroka gũũkĩra rũciinĩ tene mũthenya ũyũ ũngĩ; akĩhiha rũũa rũu ime rũkiama maaĩ mbakũri ĩmwe.

³⁹ Ningĩ Gideoni akĩra Ngai atĩrĩ, “Ndũkae kũrakario nĩ nĩ. Ngirĩrĩria ngũhooe ũndũ ũngĩ ũmwe. Njĩtkĩria o igeria rĩngĩ rĩmwe na rũũa rũrũ. Ihinda rĩrĩ reke rũũa rũrũ rũkorwo rũrĩ rũmũ, nakuo thĩ gũkorwo kũhumbĩrwo nĩ ime.” ⁴⁰ Ũtukũ ũcio Ngai agĩka o ro ũguo. No rũũa rwiki rwarĩ rũmũ; nakuo thĩ guothe kwarĩ kũhumbĩre nĩ ime.

7

Gideoni Gũtooria Andũ a Midiani

¹ Rũciinĩ tene, Jerubu-Baali (nĩwe Gideoni) na andũ ake othe nĩmambire hema gĩthima-inĩ kĩa Harodi. Kambĩ ya Amidiani yarĩ mwena wao wa gathigathini kũu gĩtuamba-inĩ, hakuhĩ na karĩma ka More. ² Jehova akĩra Gideoni atĩrĩ, “Ũrĩ na andũ aingĩ mũno gũkĩra arĩa ngwenda nĩgeetha neane Amidiani moko-inĩ mao. Nĩgeetha Isiraeli matikanjĩtĩre atĩ nĩ hinya wao wamahonokia, ³ Na rĩrĩ, anĩrĩra kũrĩ andũ, ũmeere atĩrĩ, ‘Mũndũ o wothe ũrainaina nĩ guoya no ahũndũke, ehene Kĩrĩma-inĩ kĩa Gileadi.’” Nĩ ũndũ ũcio andũ 22,000 na igĩrĩ makĩehera, magĩtigara 10,000.

⁴ No Jehova akĩra Gideoni atĩrĩ, “O na rĩu andũ no aingĩ mũno. Maikũrũkie maaĩ-inĩ, na nĩngũgũthuurĩria andũ acio ho. Ingiuga atĩrĩ, ‘Ũyũ nĩegũthĩ hamwe nawe,’ ũcio nĩwe ũrĩthĩ nawe; no ingiuga atĩrĩ, ‘Ũyũ ndegũthĩ hamwe nawe,’ ũcio ndegũthĩ nawe.”

⁵ Nĩ ũndũ ũcio Gideoni agĩkũrũkia andũ acio maaĩ-inĩ. Marĩ hau Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Amũrania arĩa mekũnyua maaĩ na rũrĩmĩ ta ũrĩa ngui ĩnyuuaga na arĩa mekũnyua maaĩ na hĩ ciao maturĩtie ndu.” ⁶ Andũ

magana matatũ makĩnyua maaĩ na hĩ ciao. Acio angĩ othe magĩtura ndu makĩnyua maaĩ.

⁷ Jehova akĩira Gideoni atĩrĩ, “Nĩngũmũhonokia na ũndũ wa andũ magana matatũ arĩa manyuire maaĩ na hĩ, neane Amidiani moko-inĩ manyu. Reke andũ acio angĩ othe mathiĩ, o mũndũ ainũke gwake.” ⁸ Nĩ ũndũ ũcio Gideoni akĩira andũ acio angĩ a Isiraeli macooke hema-inĩ ciao, no agĩtigwo na andũ magana matatũ, arĩa mooire rĩngu na tũrumbeta twa acio mainũkire.

Na rĩrĩ, kambĩ ya Amidiani yarĩ mũhuro wake o kũu kĩaanda-inĩ. ⁹ Ũtukũ ũcio Jehova akĩira Gideoni atĩrĩ, “Ũkĩra, ũikũrũke ũtharĩkĩre kambĩ iyo ya Amidiani, tondũ nĩndĩmĩneanĩte moko-inĩ maku. ¹⁰ No angĩkorwo nĩngũwĩtigĩra gũtharĩkĩra-rĩ, gũikũrũke kambĩ-inĩ mũrĩ na Pura ndungata yaku, ¹¹ na ũthikĩrĩrie ũrĩa maroiga. Thuutha ũcio nĩũkũgĩa na hinya wa gũtharĩkĩra kambĩ iyo.” Nĩ ũndũ ũcio Gideoni na Pura ndungata yake magĩkũrũka nginya tũnyũmba-inĩ twa arangĩri a kambĩ iyo. ¹² Nao Amidiani, na Aamaleki na andũ othe a mwena wa irathĩro maikarĩte kĩaanda kũu maingĩhĩte ta ngigĩ. Ngamĩra ciao itingĩatarĩkire nĩ ũndũ ciarĩ nyingĩ ta mũthanga wa hũgũrũrũ-inĩ cia iria ũrĩa ũtangĩtarĩka.

¹³ Gideoni aakinyire ho o hĩndĩ irĩa mũndũ ũmwe eeraga mũratawe ũhoru wa kiroto gĩake. Nake oigaga atĩrĩ, “Ndootete kiroto ngoona mũgate wa cairi wa gĩthiũrũrĩ ũũkĩte ũkagwĩra kambĩ ya Amidiani. Ũragũthire hema na hinya mũnene mũno, nginya hema irang’aũka, iragũa.”

¹⁴ Mũrata wake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ũyũ ti ũndũ ũngĩ tiga rũhiũ rwa Gideoni mũrũ wa Joashu, ũrĩa Mũisiraeli. Ngai nĩaneanĩte Amidiani na kambĩ yao yothe moko-inĩ make.”

¹⁵ Rĩrĩa Gideoni aiguire ũhoru wa kiroto kũu na ũtaũri wakĩo, akĩhooya Ngai. Agĩcooka nginya kambĩ-inĩ ya Isiraeli akĩmeeta akĩmeera atĩrĩ, “Ũkĩrai! Jehova nĩaneanĩte kambĩ ya Amidiani moko-inĩ manyu.”

¹⁶ Akĩgayania andũ acio magana matatũ ikundi ithatũ, akĩmanengera othe o mũndũ karumbeta na nyũngũ theri, irĩ na kĩmũrĩ thĩnĩ.

¹⁷ Nake akĩmeera atĩrĩ, “Ndoraai. Mwĩke o ũrĩa ngwĩka. Hĩndĩ irĩa ndĩrĩkinya mũthia-inĩ wa kambĩ, mwĩke o ũrĩa ndĩrĩka. ¹⁸ Hĩndĩ irĩa nĩ na arĩa othe ndĩ nao tũrĩhuha tũrumbeta twitũ, hĩndĩ iyo inyuothe mũthiũrũrũkĩrie kambĩ mũhuhe twanyu na mwanĩrĩre atĩrĩ, ‘Nĩ ũndũ wa Jehova o na wa Gideoni.’ ”

¹⁹ Gideoni na andũ acio igana rĩmwe arĩa maarĩ nake magĩkinya mũthia wa kambĩ o kĩaambĩrĩria-inĩ kĩa ũtukũ gatagatĩ, thuutha hanini wa gũcenjania arangĩri. Makĩhuha tũrumbeta twao na makĩũraga nyũngũ iria ciarĩ moko-inĩ mao. ²⁰ Ikundi icio ithatũ ikĩhuha tũrumbeta, na ikĩũraga nyũngũ. Maanyiitĩte imũrĩ na moko mao ma ũmotho, na makanyiita tũrumbeta twao twa kũhuha na moko mao ma ũrĩo, nao makĩanĩrĩra atĩrĩ, “Rũhiũ rwa njora rwa Jehova na rwa Gideoni!”

²¹ Na rĩrĩa o mũndũ aarũgamire handũ hake gũthiũrũrũkĩria kambĩ-rĩ, Amidiani othe magĩteng’era, magĩkayaga morĩte.

²² Hĩndĩ irĩa tũrumbeta tũu magana matatũ twahahirwo, Jehova agĩtũma andũ arĩa maarĩ kambĩ-inĩ yothe mahũũrane na hiũ ciao cia njora mũndũ na mũndũ ũrĩa ũngĩ. Nayo mbũtũ iyo yothe ikĩũrĩra Bethi-Shita irorete Zerera o nginya mũhaka-inĩ wa Abeli-Mehola gũkuhĩ na Tabathu.

²³ Andũ a Isiraeli kuuma Nafitali, na Asheri na Manase guothe nĩmetirwo nao magĩteng’eria Amidiani. ²⁴ Nake Gideoni agĩtũmana bũrũri wothe

ũrĩa wa irĩma wa Efiraimu, akiuga atĩrĩ, “Ikũrũkai mũhũũrane na Amidiani na mwĩnyiitĩre maaĩ ma Jorodani mbere yao o nginya Bethi-Bara.”

Nĩ ũndũ ũcio andũ othe a Efiraimu nĩmetirwo, na makĩnyiitĩra maaĩ ma Rũũ rwa Jorodani o nginya Bethi-Bara. ²⁵ O na ningĩ nĩmanyiitire atongoria eerĩ a Midiani, nĩo Orebu na Zeebu. Nao makĩũragĩra Orebu ihiga-inĩ rĩa Orebu, nake Zeebu makĩmũũragĩra kĩhĩhĩro-inĩ kĩa ndibei kĩa Zeebu. Nao magĩthingatana na Amidiani, na magĩtwara mĩtwe ya Orebu na Zeebu kũrĩ Gideoni, ũrĩa warĩ mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa Rũũ rwa Jorodani.

8

Zeba na Zalimuna

¹ Na rĩrĩ, andũ a Efiraimu makĩũria Gideoni atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte ũtwĩke ũguo? Wagire gũtwĩta ũgĩthĩ kũhũũrana na Amidiani nĩkĩ?” Nao makĩmũtetia mũno.

² Nowe akĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩatĩa nĩ njĩkĩte ngerekanĩtio na inyuĩ? Githĩ kũhaara thabibũ cia Efiraimu ti kwega gũkĩra magetha mothe ma thabibũ cia Abiezeri? ³ Ngai nĩaneanire Orebu na Zeebu, atongoria a Amidiani moko-inĩ manyu. Nĩatĩa nĩ hotete gwĩka ngerekanĩtio na inyuĩ?” Maigua ũguo, marakara marĩa maamũrakarĩre namo magĩthira.

⁴ Gideoni na andũ ake magana matatũ, o na marĩ anogu, magĩteng’eria thũ ciao magĩkinya Jorodani na makĩringa rũũ rũu. ⁵ Nake akĩira andũ a Sukothu atĩrĩ, “Heei ita rĩakwa kĩndũ gĩa kũrĩa; nĩ ũndũ nĩ anogu biũ, na no ndeng’eretie Zeba na Zalimuna, athamaki a Midiani.”

⁶ No anene a Sukothu makĩmũũria atĩrĩ, “Rũu-rĩ, ũkĩrĩ ũranyiita Zeba na Zalimuna magakorwo marĩ moko-inĩ maku? Tũkũhe thigari ciaku irio nĩkĩ?”

⁷ Nake Gideoni akĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩ ũndũ wa ũguo mwoiga, rĩrĩa Jehova arĩneana Zeba na Zalimuna moko-inĩ makwa, ndĩitembũranga mĩrĩ yanyu na mĩigua ya werũ-inĩ na mahiũ ma nyeki-inĩ.”

⁸ Oima kũu akĩambata nginya Penieli,* akĩmooria o ta ũguo oorĩtie andũ a Sukothu, nao magĩcookia o ta ũrĩa andũ a Sukothu maamũcookeirie. ⁹ Nĩ ũndũ ũcio akĩira andũ a Penieli atĩrĩ, “Hĩndĩ irĩa ngaahũndũka hootanĩterĩ, nĩ nĩngamomora mũthiringo ũyũ mũraihu na igũrũ.”

¹⁰ Nao Zeba na Zalimuna maarĩ kũu Karikori marĩ na ita rĩa andũ ta 15,000, acio oiki no-o maatigaire kuuma kũrĩ mbũtũ ya andũ a irathĩro; andũ 100,000 rĩa mĩrongo ĩrĩ arĩa maarũaga na hiũ cia njora nĩ moragĩtwo. ¹¹ Gideoni akĩambata na njĩra ya andũ arĩa maikaraga hema-inĩ mwena wa irathĩro rĩa Noba na Jogibeha, akiumĩrĩra mbũtũ ĩyo hĩndĩ irĩa ĩtegeragĩria kũrĩ na ũgwati. ¹² Zeba na Zalimuna, athamaki acio eerĩ a Midiani, makĩũra, nowe akĩmateng’eria, akĩmanyiita, na akĩhoota mbũtũ ĩyo yao yothe.

¹³ Gideoni mũrũ wa Joashu akĩhũndũka oimĩte mbaara-inĩ, agereire Ihĩtũkĩro rĩa Heresi. ¹⁴ Nake akĩnyiita mwanake wa Sukothu, na akĩmũhooya ũhoru, nake mwanake ũcio akĩmwandĩkĩra marĩitwa ma anene mĩrongo mũgwanja na mũgwanja a Sukothu, na nĩo athuuri a itũũra rĩu. ¹⁵ Hĩndĩ ĩyo Gideoni agĩũka, akĩira andũ a Sukothu atĩrĩ, “Aya nĩo Zeba na Zalimuna, arĩa mwanyũrũrĩrie ũhoru wao, mũkiuga atĩrĩ, ‘Anga nĩũkĩnyiitĩte Zeba na Zalimuna magakorwo marĩ moko-inĩ maku? Tũkũhe andũ aya aku anogu irio nĩkĩ?’ ” ¹⁶ Agĩkĩnyiita athuuri acio a itũũra, nake akĩherithia andũ acio a Sukothu na mĩigua ya werũ-inĩ, na

* 8:8 Penieli nĩho Jakubu aagianĩre na Ngai.

mahiũ ma nyeki-inĩ. ¹⁷ Ningĩ akĩmomora mũthiringo ũcio mũraihi na igũrũ wa Penieli, na akĩũraga andũ a itũũra rĩu.

¹⁸ Hĩndĩ ĩyo akĩũria Zeba na Zalimuna atĩrĩ, “Andũ arĩa mworagĩire kũu Tabori-rĩ, maahaanaga atĩa?”

Nao magĩcookia atĩrĩ, “Nĩ andũ tawe, o ũmwe wao aahaanaga ta mũrũ wa mũthamaki.”

¹⁹ Gideoni akĩmacookeria atĩrĩ, “Acio maarĩ ariũ a baba, o na ariũ a maitũ. O ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo-rĩ, korwo nĩmwahonokirie mĩoyo yao-rĩ, ndingĩamũũraga.” ²⁰ Akĩgarũrũkĩra Jetheri, mũriũ wake wa irigithathi, akĩmwĩra atĩrĩ, “Moorage!” Nowe Jetheri ndaigana gũcomora rũhiũ rwa njora, tondũ aarĩ o kamwana kanini, na nĩetigagĩra.

²¹ Zeba na Zalimuna makĩra Gideoni atĩrĩ, “Ūkĩra, ũtũũrage arĩ we. Tondũ o ta ũrĩa mũndũ atariĩ noguo hinya wake ũigana.” Nĩ ũndũ ũcio Gideoni agĩũkĩra, akĩmooraga, na akĩruta irengeeri iria ciagemetie ngingo cia ngamĩra ciao, agĩthĩ nacio.

Ebodi ya Gideoni

²² Andũ a Isiraeli makĩra Gideoni atĩrĩ, “Tũthamakĩre, wee, na mũrũguo, na mũrũ wa mũrũguo o nake, nĩgũkorwo wee nĩtũhonoketie, ũgatũruta moko-inĩ ma Midiani.”

²³ Nowe Gideoni akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ ndikũmũthamakĩra, o na kana mũrũ wakwa. Jehova nĩwe ũkũmũthamakĩra.” ²⁴ Ningĩ akĩmeera atĩrĩ, “Harĩ ũndũ ũngĩ ũmwe ngũmũhooya, naguo nĩ atĩ o ũmwe wanyu aahe gĩcũhĩ kĩmwe gĩa gũtũ kĩa iria aatahire.” (Ūcio warĩ mũtugo wa Aishumaeli, gwĩkĩra icũhĩ cia thahabu matũ.)

²⁵ Nao magĩcookia atĩrĩ, “Nĩtũgũciheana tũkenete.” Nĩ ũndũ ũcio makĩara nguo thĩ, na o mũndũ agĩikia gĩcũhĩ ho kuuma kũrĩ indo iria aatahĩte. ²⁶ Naguo ũritũ wa icũhĩ icio cia thahabu aahoote wakinyire cekerĩ 1,700,† mathaga marĩa mangĩ matatarĩtwo, na nĩmo mĩgathĩ, na nguo cia rangi wa ndathi iria ciehumbagwo nĩ athamaki a Amidiani, kana mĩnyororo ĩrĩa yarĩ ngingo cia ngamĩra ciao. ²⁷ Gideoni agĩthondeka thahabu ĩyo ĩgĩtuĩka ebodi, ĩrĩa aigire kũu Ofira, itũũra rĩake. Isiraeli othe makĩhũũra ũmaraya na ũndũ wa kũmĩhooya marĩ kũu, nayo ĩgĩtuĩka mũtego harĩ Gideoni na nyũmba yake.

Gĩkuũ kĩa Gideoni

²⁸ Ūguo nĩguo andũ a Midiani maahootirwo nĩ andũ a Isiraeli, na matiacookire kwambararia mĩtwe rĩngĩ. Matukũ-inĩ marĩa Gideoni aatũũrire muoyo, bũrũri ũcio ũkĩgĩa na thayũ mĩaka mĩrongo ĩna.

²⁹ Jerubu-Baali mũrũ wa Joashu nĩacookire gwake mũciĩ gũtũũra kuo. ³⁰ Na aarĩ na ariũ mĩrongo mũgwanja ake mwene, nĩ ũndũ nĩ aarĩ na atumia aingĩ. ³¹ Nayo thuriya yake ĩrĩa yaikaraga Shekemu, nĩyamũciarĩire mwana wa kahĩ, ũrĩa aatuire Abimeleku. ³² Gideoni mũrũ wa Joashu aakuire arĩ mũkũrũ mũno, na agĩthikwo mbĩrĩra-inĩ ya ithe Joashu kũu Ofira ya Aabiezeri.

³³ Gideoni akua-rĩ, andũ a Isiraeli o rĩngĩ nĩmahũũrire ũmaraya na Mabaali. Makĩrũgamia Baali-Berithu‡ ĩtuĩke ngai yao, ³⁴ na matiacookire kũririkana Jehova Ngai wao, ũrĩa wamahonoketie akamaruta moko-inĩ ma thũ ciao ciothe iria ciarĩ mĩena-inĩ yao yothe. ³⁵ O na ningĩ nĩmagire gũcookia ngaatho kũrĩ nyũmba ya Jerubu-Baali (nĩwe Gideoni) nĩ ũndũ wa maũndũ marĩa mothe mega aamekĩire.

† 8:26 nĩ ta kilo 20 ‡ 8:33 Baali-Berithu yarĩ ngai ya andũ a Kaanani, na hekarũ yayo yarĩ Shekemu.

9

Abimeleku

¹ Abimeleku mūrũ wa Jerubu-Baali nĩathiire kūrĩ aa mamawe na andũ othe a mbarĩ ya kūrĩa nyina oimĩte kũu Shekemu, akĩmeera atĩrĩ, ² “Ūriai atũuri othe a Shekemu atĩrĩ, ‘Nĩ ũndũ ũrĩkũ mwega na inyuĩ. Nĩ mwathwo nĩ ariũ mĩrongo mũgwanja a Jerubu-Baali, kana mũthamakĩrwo nĩ mũndũ ũmwe?’ Ririkanai ndĩ wanyu, tuumĩte mũthiimo ũmwe.”

³ Rĩrĩa aa mamawe meerire atũuri a Shekemu ũhoru ũcio wothe, andũ a Shekemu makienda kũrũmĩrĩra Abimeleku nĩ ũndũ nĩmoigire atĩrĩ, “Ūcio nĩ mūrũ wa ithe witũ.” ⁴ Nao makĩmũhe cekerĩ mĩrongo mũgwanja cia betha* irutĩtwo hekarũ-inĩ ya Baali-Berithu, nake Abimeleku agĩcihũthĩra kwandĩka andũ matarĩ kiene na a mbũkĩrĩra, arĩa maatuĩkire arũmĩrĩri ake. ⁵ Agĩthĩi gwa ithe mũciĩ o kũu Ofira na akĩũragithĩria ariũ a ithe mĩrongo mũgwanja ihiga-inĩ rĩmwe, nĩo ariũ a Jerubu-Baali. No Jothamu, mūrũ wa Jerubu-Baali ũrĩa warĩ kĩhinga-nda, nĩahonokire nĩ ũndũ nĩehithire. ⁶ Nao atũuri othe a Shekemu na a Bethi-Milo makĩũngana mũtĩ-inĩ ũrĩa mũnene o hau gĩtugĩ-inĩ kĩrĩa kĩrĩ Shekemu, magĩtua Abimeleku mũthamaki.

⁷ Hĩndĩ irĩa Jothamu aaheirwo ũhoru ũcio-rĩ, akĩhaica Kĩrĩma-igũrũ kĩa Gerizimu na akĩanĩrĩra, akĩmeera atĩrĩ, “Ta thikĩrĩriai inyuĩ atũuri a Shekemu, nĩgeetha o nake Ngai amũthikĩrĩrie. ⁸ Mũthenya ũmwe mĩtĩ nĩyoimagarire ĩgaitĩrĩrie ũmwe wayo maguta atuĩke mũthamaki wayo. Nayo ĩkĩra mũtamaiyũ atĩrĩ, ‘Ūka ũtuĩke mũthamaki witũ.’

⁹ “No mũtamaiyũ ũcio ũgĩcookia atĩrĩ, ‘No ndigane na maguta makwa marĩa matũmaga ngai o na andũ matĩo, ngariũnge ũũ na ũũ igũrũ rĩa mĩtĩ ĩrĩa ĩngĩ?’

¹⁰ “Thuutha ũcio mĩtĩ ĩyo ĩkĩra mũkũyũ atĩrĩ, ‘Ūka ũtuĩke mũthamaki witũ.’

¹¹ “No mũkũyũ ũcio ũgĩcookia atĩrĩ, ‘No ndigane na ngũyũ ciakwa njega ũguo na irĩ mũrĩo, ngariũnge ũũ na ũũ igũrũ rĩa mĩtĩ ĩrĩa ĩngĩ?’

¹² “Nĩngĩ mĩtĩ ĩkĩra mũthabibũ atĩrĩ, ‘Ūka ũtuĩke mũthamaki witũ.’

¹³ “No mũthabibũ ũcio ũgĩcookia atĩrĩ, ‘No ndigane na ndibei yakwa ĩrĩa ĩkenagia ngai o na andũ, ngariũnge ũũ na ũũ igũrũ rĩa mĩtĩ ĩrĩa ĩngĩ?’

¹⁴ “Kũrĩkĩrĩria mĩtĩ yothe ĩkĩra mũtare wa gĩthaka-inĩ atĩrĩ, ‘Ūka ũtuĩke mũthamaki witũ.’

¹⁵ “Naguo mũtare ũcio wa gĩthaka ũkĩra mĩtĩ ĩyo atĩrĩ, ‘Kũngĩkorwo ti-itherũ nĩ mũkwenda kũnjitĩrĩria maguta nduĩke mũthamaki wanyu-rĩ, gĩũkei mwĩhithe kĩruru-inĩ gĩakwa; no kũngĩkorwo ti ũguo-rĩ, mwaki ũrokiuma mũtare-inĩ wa gĩthaka ũcine mĩtarakwa ya Lebanoni!’

¹⁶ “No rĩrĩ, angĩkorwo mwekire ũndũ ũcio na kĩhoto, na mũrĩ na ngoro njega rĩrĩa mwatuire Abimeleku mũthamaki, na angĩkorwo nĩmwĩkĩte Jerubu-Baali na nyũmba yake maũndũ mega, mũkamwĩka ũrĩa agĩrĩrwo nĩ gwĩkwo-rĩ, ¹⁷ tondũ baba nĩwe wamũrũrĩire, agĩtwarĩrĩria muoyo wake ũgwati-inĩ nĩgeetha amũhonokie moko-inĩ ma Amidiani, ¹⁸ (no ũmũthĩ nĩmũũkĩrĩire nyũmba ya baba, mũkooraĩra ariũ ake mĩrongo mũgwanja ihiga-inĩ rĩmwe, na mũgatua Abimeleku, mūrũ wa ngombo yake ya mũirĩtu, mũthamaki wa atũuri a Shekemu tondũ nĩ mūrũ wa ithe wanyu), ¹⁹ mũngĩkorwo mwĩkĩte ũndũ ũcio na kĩhoto, na mũrĩ na ngoro njega kūrĩ Jerubu-Baali na nyũmba yake ũmũthĩ-rĩ, Abimeleku arotuĩka gĩkeno kĩanyu, o na inyuĩ mũgĩtuĩke gĩkeno gĩake! ²⁰ No kũngĩkorwo ti

* 9:4 nĩ ta kilo robo ithatũ (0.75)

ũguo-rĩ, mwaki ũrokiuma harĩ Abimeleku ũmũcine, ũmũniine biũ, atũuri aya a Shekemu na Bethi-Milo, o na mwaki ũrokiuma harĩ inyuĩ atũuri a Shekemu na Bethi-Milo, ũcine Abimeleku, ũmũniine biũ.”

²¹ Hĩndĩ ĩyo Jothamu agĩthara, akĩũrĩra kũu Biri, nake agĩtũũra kuo nĩ ũndũ nĩetigagĩra mũrũ wa ithe, Abimeleku.

²² Thuutha wa Abimeleku gwithana Isiraeli mĩaka ĩtatũ-rĩ, ²³ Ngai agĩtũma roho mũũru gatagatĩ ka Abimeleku na atũuri a Shekemu, arĩa meekire maũndũ mooru ma ũhinga kũrĩ Abimeleku. ²⁴ Ngai eekire ũndũ ũyũ nĩgeetha ngero ĩrĩa yagerirwo ariũ mĩrongo mũgwanja a Jerubu-Baali, ya gũitwo thakame yao, ĩrĩhio mũrũ wa ithe wao, Abimeleku, na ĩrĩhio atũuri a Shekemu arĩa maamũteithirie kũũraga ariũ a ithe. ²⁵ Nĩ ũndũ wa kũregana nake-rĩ, atũuri acio a Shekemu nĩmaigire andũ irĩmainĩ nĩguo mohie na matunye o mũndũ ũrĩa wahĩtũkaga indo ciake, naguo ũhoro ũcio ũkĩmenyithio Abimeleku.

²⁶ Nake Gaali mũrũ wa Ebedi hamwe na ariũ a ithe magĩthaamĩra kũu Shekemu, nao atũuri akuo makĩmwĩhoka. ²⁷ Thuutha wa gũthiĩ mĩgũnda-inĩ na gũcookereria thabibũ na gũcihiha, makĩgĩa na iruga hekarũ-inĩ ya ngai yao. Rĩrĩa maarĩĩaga na makĩnyuuga, makĩruma Abimeleku. ²⁸ Nake Gaali mũrũ wa Ebedi akiuga atĩrĩ, “Abimeleku nũũ, na Shekemu nũũ, nĩguo tũtuĩke ndungata ciake? Githĩ ti mũrũ wa Jerubu-Baali, nake Zebuli githĩ tiwe mũnini wake? Tungatĩrai andũ a Hamoru, ithe wa Shekemu! Tũgũgĩtungatĩra Abimeleku nĩkĩ? ²⁹ Naarĩ korwo andũ aya me rungu rwa wathani wakwa! Hĩndĩ ĩyo nĩ no ndĩmweherie. No njĩre Abimeleku atĩrĩ, ‘Īta ita rĩaku rĩothe!’ ”

³⁰ Rĩrĩa Zebuli ũcio mwathi wa itũũra aigũire ũrĩa Gaali mũrũ wa Ebedi oigĩte-rĩ, akĩrakario nĩ ũhoro ũcio mũno. ³¹ Agĩtũmĩra Abimeleku andũ na hithe, akĩmwĩra atĩrĩ, “Gaali mũrũ wa Ebedi na ariũ a ithe nĩmokĩte gũkũ Shekemu, na nĩmararahũra andũ a itũũra magũũkĩrĩre. ³² Nĩ ũndũ wa ũguo-rĩ, ũtukũ wakinya wee na andũ aku mũũke mũmoohie mĩgũnda-inĩ. ³³ Rũciinĩ tene riũa rĩkĩratha-rĩ, ũthiĩ ũtharĩkĩre itũũra inene. Na rĩrĩa Gaali na andũ ake mariumĩra magũtharĩkĩre-rĩ, ĩka ũrĩa wothe guoko gwaku kũngĩhota gwĩka.”

³⁴ Nĩ ũndũ ũcio Abimeleku marĩ hamwe na mbũtũ ciake ciothe cia ita makiumagara ũtukũ, makĩhitha gũkuhĩ na Shekemu marĩ ikundi ĩnya. ³⁵ Nake Gaali mũrũ wa Ebedi nĩoimagarĩte akarũgama itoonyero-inĩ rĩa kĩhingo gĩa itũũra inene, o hĩndĩ ĩyo Abimeleku na thigari ciake moimagĩra kũrĩa meehithĩte.

³⁶ Rĩrĩa Gaali aamoonire-rĩ, akĩra Zebuli atĩrĩ, “Ta rora, harĩ na andũ maroka maikũrũkĩte kuuma irĩma igũrũ!”

Nake Zebuli agĩcookia atĩrĩ, “Wee ũroona ciĩruru cia irĩma taarĩ andũ.”

³⁷ No Gaali akĩaria rĩngĩ, akiuga atĩrĩ: “Ta rora wone andũ maroka maikũrũkĩte moimĩte gatagatĩ ka bũrũri, na mbũtũ ĩrĩa ĩngĩ yũkĩte yumĩte na mwena wa mũtĩ wa mũragũri.”

³⁸ Ningĩ Zebuli akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwĩgaatho waku ũkĩrĩ ha rĩu, wee woigire atĩrĩ, ‘Abimeleku nũũ atĩ nĩguo atwathe?’ Githĩ andũ aya ti o wanyũrĩrie. Umagara ũkarũe nao!”

³⁹ Nĩ ũndũ ũcio Gaali agĩtongoria atũuri a Shekemu makĩhũũrana na Abimeleku. ⁴⁰ Abimeleku akĩmũteng’eria, nao andũ aingĩ makĩgũa magurarĩtio makĩũra kũu guothe o nginya itoonyero-inĩ rĩa kĩhingo. ⁴¹ Abimeleku agĩtũũra Aruma, nake Zebuli akĩrutũrũra Gaali hamwe na ariũ a ithe kuuma Shekemu.

⁴² Mũthenya ũyũ ũngĩ andũ a Shekemu magĩthiĩ mĩgũnda-inĩ, nake Abimeleku akĩmenyithio ũhoru ũcio. ⁴³ Nĩ ũndũ ũcio akĩoya andũ ake, akĩmagayania ikundi ithatũ, akĩmaiga moherie andũ mĩgũnda-inĩ. Hĩndĩ ĩrĩa onire andũ acio magĩũka moimĩte itũũra-inĩ rĩrĩa inene, agĩũkĩra amatharĩkĩre. ⁴⁴ Abimeleku na ikundi iria aarĩ nacio makĩguthũka mbere nginya hau itoonyero-inĩ rĩa kĩhingo gĩa itũũra inene, nacio ikundi icio ingĩ igĩrĩ ikĩguthũkĩra arĩa maarĩ mĩgũnda-inĩ, ikĩmooraga. ⁴⁵ Abimeleku akĩhũũrana na itũũra rĩu inene mũthenya wothe nginya akĩrĩtaha na akĩũraga andũ a rĩo othe. Ningĩ akĩananga itũũra rĩu inene, na akĩrĩitĩrĩa cumbĩ.

⁴⁶ Rĩrĩa maiguire ũhoru ũcio, andũ arĩa maatũũraga mũthiringo-inĩ wa Shekemu magĩtoonya kĩhitho-inĩ kĩa hinya kĩa hekarũ ya Eli-Berithu. ⁴⁷ Rĩrĩa Abimeleku aiguire atĩ nĩmacookanĩrĩre kuo-rĩ, ⁴⁸ we na andũ ake othe makĩambata Kĩrĩma-inĩ gĩa Zalimuna. Akĩoya ithanwa, agĩtema hongwe, na agĩciigĩrĩa ciande. Agĩatha andũ arĩa maarĩ nake, akĩmeera atĩrĩ, “Narua! Īkai ũguo muona ndeka!” ⁴⁹ Nĩ ũndũ ũcio andũ acio othe magĩtema hongwe, na makĩrũmĩrĩa Abimeleku. Magĩciũmba hĩba kũnyiitana na kĩhitho kũu kĩa hinya magĩciawatia mwaki andũ marĩ thĩinĩ. Nĩ ũndũ ũcio andũ acio othe maarĩ thĩinĩ wa mũthiringo ũcio wa Shekemu, ta andũ 1,000, arũme na andũ-a-nja, o nao magĩkua.

⁵⁰ Abimeleku agĩthiĩ itũũra rĩa Thebezu, akĩrĩrigiicĩria na akĩrĩtunyana. ⁵¹ No rĩrĩ, thĩinĩ wa itũũra rĩu inene nĩ kwarĩ na mũthiringo mũrũmu kũria arũme othe na andũ-a-nja, na andũ othe a itũũra rĩu inene, moorĩre. Makĩhingĩra thĩinĩ, na makĩhaica mũthiringo igũrũ. ⁵² Abimeleku agĩthiĩ mũthiringo-inĩ ũcio, akĩũhithũkĩra. No rĩrĩa akuhĩrĩrie itoonyero rĩa mũthiringo nĩguo aũgwatie mwaki-rĩ, ⁵³ mũtumia ũmwe akĩmũgũithĩria ihiga rĩa gĩthiĩ mũtwe, rĩkĩmũhehenja mũtwe.

⁵⁴ Nake agĩta mũkuui wake wa indo cia mbaara na ihenya, akĩmwĩra atĩrĩ, “Comora rũhiũ rwaku rwa njora ũnjũrage, nĩgeetha matikoigage atĩrĩ, ‘Ooragirwo nĩ mũndũ-wa-nja.’” Nĩ ũndũ ũcio ndungata yake ĩkĩmũtheeca, agĩkua. ⁵⁵ Hĩndĩ ĩrĩa andũ a Isiraeli moonire atĩ Abimeleku nĩakuĩte-rĩ, makĩinũkĩra.

⁵⁶ ũguo nĩguo Ngai aarĩhirie Abimeleku nĩ ũndũ wa waganu ũrĩa ekĩte ithe, wa kũũraga ariũ-a-ithe mĩrongo mũgwanja. ⁵⁷ Ningĩ Ngai akĩrĩhia andũ a Shekemu nĩ ũndũ wa waganu wao wothe. Kĩrumi kĩa Jothamu mũrũ wa Jerubu-Baali gĩkĩmacookerera.

10

Tola

¹ Thuutha wa Abimeleku, mũndũ wa mũhĩrĩga wa Isakaru wetagwo Tola mũrũ wa Pua, mũrũ wa Dodo, akĩarahũka ahonokie Isiraeli. Nake agĩtũũra Shamiru, kũu bũrũri ũrĩa ũrĩ ĩrĩma wa Efiraimu. ² Agĩtiirĩrĩa Isiraeli mĩaka mĩrongo ĩrĩ na ĩtatũ; agĩcooka agĩkua, na agĩthikwo kũu Shamiru.

Jairu

³ Nake Tola akĩrũmĩrĩrwo nĩ Jairu wa kuuma Gileadi, ũrĩa watiirĩrĩre Isiraeli mĩaka mĩrongo ĩrĩ na ĩrĩ. ⁴ Jairu aarĩ na ariũ mĩrongo ĩtatũ arĩa mathiiga mahaicĩte ndigiri mĩrongo ĩtatũ. Maathaga matũũra mĩrongo ĩtatũ kũu Gileadi, marĩa nginya ũmũthĩ metagwo Havothu-Jairu. ⁵ Jairu akua aathikirwo kũu Kamonu.

Jefitha

6 O rĩngĩ andũ a Isiraeli nĩmekire maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova. Magĩtungatĩra Mabaali na Maashitorethu, na ngai cia Aramu, na ngai cia Sidoni, na ngai cia Moabi, na ngai cia Aamoni, o na ngai cia Afilisti.* Na tondũ andũ a Isiraeli nĩmatiganĩrie Jehova na matiacookire kũmũtungatĩra-rĩ, 7 akĩrakario nĩo. Akĩmaneana moko-inĩ ma Afilisti na moko-inĩ ma Aamoni, 8 arĩa maamanyariire na makĩmahinyĩrĩa mwaka-inĩ ũcio. Nao makĩhinyĩrĩa andũ a Isiraeli othe arĩa maarĩ mwena wa irathĩro wa Rũũ rwa Jorodani kũu Gileadi, bũrũri wa Aamori, mĩaka ikũmi na ĩnana. 9 Ningĩ Aamoni makĩringa Rũũ rwa Jorodani nĩguo makarũe na andũ a Juda, na andũ a Benjamini, o na nyũmba ya Efiraimu; nakuo Isiraeli gũkĩgĩa na kĩnyariirĩko kĩnene. 10 Ningĩ andũ a Isiraeli magĩkaĩra Jehova makĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩtwĩhĩtie, tũgatiganĩria Ngai witũ, tũgatungatĩra Mabaali.”

11 Jehova akĩmacookeria atĩrĩ, “Hĩndĩ ĩrĩa andũ a Misiri na Aamori, na Aamoni, na Afilisti, 12 na Asidoni, na Aamaleki, o na Amaoni maamũhinyĩrĩrie na mũkĩngaĩra ndĩmũteithie-rĩ, githĩ ndiamũhonokirie kuuma moko-inĩ mao? 13 No inyuĩ nĩmwandiganĩrie na mũgĩtungatĩra ngai ingĩ, tondũ ũcio ndigacooka kũmũhonokia o na rĩ. 14 Thiĩ mũgakaĩre ngai icio mwĩthuurĩre. Nĩmũhonokagie hĩndĩ ĩrĩa mũranyamarĩka!”

15 No andũ a Isiraeli makĩra Jehova atĩrĩ, “Nĩtwĩhĩtie. Īka na ithuĩ o ta ũrĩa ũkuona kwagĩrĩre, no rĩrĩ, twagũthaiha ũtũhonokie rĩu.” 16 Hĩndĩ ĩyo magĩkĩheria ngai icio cia kũngĩ gatagatĩ-inĩ kao, na magĩtungatĩra Jehova. Nake ndangiakirĩrĩrie rĩngĩ kuona Isiraeli makĩnyariirĩka.

17 Rĩrĩa Aamoni meerirwo moe indo cia mbaara na makĩamba hema ciao kũu Gileadi-rĩ, andũ a Isiraeli makĩũngana na makĩamba hema ciao kũu Mizipa. 18 Atongoria a andũ a Gileadi makĩrana atĩrĩ, “Mũndũ ũrĩa ũkwambĩrĩria kũrĩa na Aamoni-rĩ, ũcio nĩwe ũgũtuĩka mũnene wa andũ arĩa matũũraga Gileadi.”

11

1 Na rĩrĩ, Jefitha aarĩ Mũgileadi warĩ njamba yarĩ hinya. Nake ithe wa Jefitha eetagwo Gileadi, na nyina aarĩ mũmaraya. 2 Mũtumia wa Gileadi o nake akĩmũciarĩra aanake, na rĩrĩa maagimarire makĩngata Jefitha. Nao makiuga atĩrĩ, “Wee ndũkagaya igai thĩnĩ wa nyũmba iitũ, tondũ ũrĩ wa mũtumia ũngĩ.” 3 Nĩ ũndũ ũcio Jefitha akĩũrĩra ariũ a ithe, agĩthiĩ gũtũũra bũrũri wa Tobu, kũrĩa gĩkundi kĩa andũ matarĩ kiene kĩa mũrigiicĩrie na gĩkĩmũrũmĩrĩa.

4 Thuutha wa ihinda inini, hĩndĩ ĩrĩa Aamoni maahaarĩrie mbaara na Isiraeli, 5 athuuri a Gileadi magĩthiĩ kũgĩra Jefitha kuuma bũrũri wa Tobu. 6 Nao makĩmwĩra atĩrĩ, “Ūka, ũtuĩke mũnene witũ wa ita, nĩgeetha tũhũũrane na Aamoni.”

7 Jefitha akĩmeera atĩrĩ, “Githĩ mũtiathũũrĩre mũkĩnyingata kuuma nyũmba ya baba? Nĩ kũĩ kiratũma mũũke kũrĩ nĩ rĩu mũrĩ na thĩna?”

8 Athuuri a Gileadi makĩmwĩra atĩrĩ, “O na kũrĩ ũguo, nĩtwagũcookerera; twarana na ithuĩ tũkahũũrane na Aamoni, na nĩũgũtuĩka mũnene witũ wa gwathaga andũ othe arĩa matũũraga Gileadi.”

9 Jefitha akĩmooria atĩrĩ, “Mũngĩnjookia ngahũũrane na Aamoni nake Jehova amaneane kũrĩ nĩ-rĩ, ti-itherũ nĩ nĩngatuĩka mũnene wanyu?”

* 10:6 Ngai cia Aramu ciarĩ Hadadi (kana Baali), Motu, Anathi, na Rimoni; ngai ĩrĩa nene ya andũ a Moabi yarĩ Kemoshu, nayo ya andũ a Amoni yarĩ Moleku.

¹⁰ Athuuri acio a Gileadi makĩmũcookeria atĩrĩ, “Jehova nĩwe mũira witũ; nĩtũgwĩka o ta ũrĩa ũkuuga.” ¹¹ Nĩ ũndũ ũcio Jefitha agĩthĩ hamwe na athuuri a Gileadi, na andũ acio makĩmũtua mũnene na mwathi wao. Nake agĩcookeria ciugo ciake ciothe mbere ya Jehova o kũu Mizipa.

¹² Ningĩ Jefitha agĩtũmana kũrĩ mũthamaki wa Aamoni na kĩũria gĩkĩ: “Nĩ ũhoru ũrĩkũ ũrĩ naguo na ithuĩ nĩgeetha ũtharĩkĩre bũrũri witũ?”

¹³ Mũthamaki wa Aamoni agĩcookeria andũ a Jefitha atĩrĩ, “Hĩndĩ ĩrĩa Isiraeli maambatire kuuma Misiri, nĩmooire bũrũri wakwa kuuma Arinoni nginya Jaboku, o na nginya Jorodani. Rĩu njookeriai bũrũri ũcio na thayũ.”

¹⁴ Nake Jefitha agĩtũma andũ rĩngĩ kũrĩ mũthamaki wa Aamoni, ¹⁵ akiuga atĩrĩ:

“Ũũ nĩguo Jefitha oiga: Isiraeli ndooire bũrũri wa Moabi kana bũrũri wa Aamoni. ¹⁶ No rĩrĩa maambatire makiuma Misiri, Isiraeli maatuĩkanĩrie werũ-inĩ nginya Iria Itune, magĩkinya Kadeshi. ¹⁷ Ningĩ Isiraeli agĩtũma andũ kũrĩ mũthamaki wa Edomu, makamwĩre atĩrĩ, ‘Twĩtĩkĩrie tũtuĩkanĩrie bũrũri-inĩ waku,’ no mũthamaki wa Edomu ndaigana gũthikĩrĩria. Ningĩ magĩtũmana kũrĩ mũthamaki wa Moabi, nake akĩrega. Nĩ ũndũ ũcio Isiraeli magĩkara kũu Kadeshi.

¹⁸ “Magĩcooka magĩtuĩkanĩria werũ-inĩ, magĩthiũrũrũka bũrũri wa Edomu na Moabi, makĩgerera mwena wa irathĩro wa bũrũri wa Moabi, na makĩamba hema ciao mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa Arinoni. Nao matiatoonyire bũrũri wa Moabi, nĩgũkorwo Rũũĩ rwa Arinoni nĩruo rwarĩ mũhaka wakuo.

¹⁹ “Ningĩ Isiraeli agĩtũma andũ kũrĩ Sihoni mũthamaki wa Aamori, ũrĩa waathanaga Heshiboni, makĩmwĩra atĩrĩ, ‘Twĩtĩkĩrie tũhĩtũkĩre bũrũri-inĩ waku tũthĩ bũrũri witũ.’ ²⁰ Na rĩrĩ, Sihoni ndaigana kwĩhoka Isiraeli mahĩtũkĩre bũrũri wake. Akĩũngania ita rĩake rĩothe na akĩamba hema kũu Jahazu, na akĩhũũrana na Isiraeli.

²¹ “Nake Jehova, Ngai wa Isiraeli, akĩneana Sihoni na andũ ake othe moko-inĩ ma Isiraeli, makĩmahoota. Isiraeli makĩyoera bũrũri wothe wa Aamori arĩa maatũũraga bũrũri ũcio, ²² magĩtunyana guothe kuuma Arinoni nginya Jaboku, na kuuma werũ-inĩ nginya Jorodani.

²³ “Na rĩrĩ, kuona atĩ Jehova, Ngai wa Isiraeli nĩwe ũingatĩte Aamori akameheria mbere ya andũ ake Isiraeli-rĩ, wee ũkĩrĩ na kĩhooto kĩrĩkũ gĩa kũwĩgwatĩra? ²⁴ Kaĩ ũtangĩoya kĩrĩa Kemoshu ngai yaku ĩkũheete? Ithuĩ na ithuĩ twĩgwatĩre kĩrĩa gĩothe Jehova Ngai witũ atũheete. ²⁵ Anga wee nĩũkĩrĩte Balaki mũrũ wa Ziporu, mũthamaki wa Moabi? Nĩ kũrĩ hĩndĩ arĩ ahaarana na Isiraeli kana akĩrũa nao? ²⁶ Handũ ha mĩaka magana matatũ Isiraeli matũũrĩte kũu Heshiboni, na Aroeri, na matũũra marĩa mothe magũthiũrũrũkĩrie, na matũũra mothe marĩa marĩ hũgũrũrũ-inĩ cia Arinoni. Nĩ kĩ kĩagiririe ũmeyoere rĩngĩ hĩndĩ ĩyo? ²⁷ Nĩ ndikũhĩtĩrie, no wee nĩũranjĩka ũũru nĩ ũndũ wa kũndehera mbaara. Reke Jehova, ũrĩa mũtuithania, atuithanie ciira ũyũ ũmũthĩ gatagatĩ ka andũ a Isiraeli na Aamoni.”

²⁸ O na kũrĩ ũguo, mũthamaki wa Aamoni ndaigana kũrũmbũiya ndũmĩrĩri ĩyo aatũmĩrwo nĩ Jefitha.

²⁹ Hĩndĩ ĩyo Roho wa Jehova agĩũka igũrũ rĩa Jefitha. Akĩringa Gileadi na Manase, akĩhĩtũkĩra Mizipa ya Gileadi, na kuuma kũu agĩthĩ gũkora Aamoni. ³⁰ Nake Jefitha akĩhĩta mwĩhitwa mbere ya Jehova, akiuga atĩrĩ, “Ũngĩneana Aamoni moko-nĩ makwa-rĩ, ³¹ o kĩrĩa gĩkoima nja na mũrango wa nyũmba yakwa kĩndũnge rĩrĩa ngaacooka hootanĩte kuuma

kũrĩ Aamoni, gĩgaatuĩka kĩa Jehova, na nĩngakĩruta gĩtuĩke igongona rĩa njino.”

³² Nake Jefitha agĩthiĩ kũhũũrana na Aamoni, nake Jehova akĩmaneana moko-inĩ make. ³³ Agĩthũkangia matũũra mĩrongo iirĩ kuuma Aroeri nginya gũkuhĩ na Minithu, o nginya Abeli-Karamimu. Ũguo nĩguo Isiraeli maatooririe Aamoni.

³⁴ Hĩndĩ iirĩa Jefitha aacookire gwake mũciĩ kũu Mizipa-rĩ, nũũ wagĩũkire kũmũtũnga tiga mwarĩ, akĩmũinagĩra na akĩhũũraga tũhembe! Nake aarĩ mwana wa mũmwe. Tiga o we wiki, Jefitha ndaarĩ na kahĩ kana kairĩtu. ³⁵ Rĩrĩa aamuonire-rĩ, agĩtembũranga nguo ciake agĩkaya, akiuga atĩrĩ, “Ũũ! Mwarĩ wakwa! Nĩwandua mũndũ mũthĩĩnĩku na mũnyamarĩku nĩ ũndũ nĩndĩhĩtĩte mwĩhĩtwa harĩ Jehova ũrĩa itangĩaga kũhingia.”

³⁶ Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Baba, wee nĩweehĩtĩre mwĩhĩtwa kũrĩ Jehova. Njĩka o ta ũrĩa weranĩre, kuona atĩ Jehova nĩakũrĩhĩria harĩ Aamoni thũ ciaku.” ³⁷ Ningĩ akiuga atĩrĩ, “No nĩngũkũũria ũnjĩtĩkĩrie ũndũ ũyũ ũmwe: Ũũhe mĩeri iirĩ ngacangacange irĩma-inĩ na ndĩre hamwe na arata akwa, tondũ ndikaahika.”

³⁸ Akĩmwĩra atĩrĩ, “No ũthiĩ.” Akĩmwĩtĩkĩria athiĩ mĩeri iirĩ. We marĩ na airĩtu acio angĩ magĩthiĩ irĩma-inĩ, makĩrĩranĩra tondũ ndarĩ hĩndĩ angĩkaahika. ³⁹ Thuutha wa mĩeri iyo iirĩ, agĩcooka kũrĩ ithe, nake akĩmwĩka o ta ũrĩa eehĩtĩte. Nake aarĩ mũirĩtu gathirange.

Kuumanagia na ũndũ ũcio, ũgĩtuĩka mũtugo wa andũ a Isiraeli, ⁴⁰ atĩ o mwaka airĩtu a Isiraeli mathiige nja mĩthenya ĩna kũrĩrikana mwarĩ wa Jefitha ũcio Mũgileadi.

12

Jefitha na Efiraimu

¹ Na rĩrĩ, andũ a Efiraimu magĩcookanĩrĩria ikundi ciao cia ita, na makĩringa mũrĩmo wa Zafoni makĩra Jefitha atĩrĩ, “Wathiire kũhũũrana na Aamoni na ndwatwĩtĩre tũthiĩ nawe nĩkĩ? Tũgũgũcina hamwe na nyũmba yaku.”

² Jefitha akĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩ na andũ akwa tũraarĩ na kĩgiano kĩnene na Aamoni, na o na gũtuĩka nĩndetanire, inyuĩ mũtiahonokirie kuuma moko-inĩ mao. ³ Rĩrĩa ndonire atĩ mũtindeithia-rĩ, ngĩtwarĩra ũgwati-inĩ wa gĩkuũ, ngĩringa mũrĩmo ũũrĩa ũngĩ ngahũũrane na Aamoni, nake Jehova akĩhotanĩra kũrĩ o. Rũ-rĩ, mũgĩũkĩte ũmũthĩ kũhũũrana na nĩ nĩkĩ?”

⁴ Jefitha agĩcookanĩrĩria andũ a Gileadi, makĩhũũrana na andũ a Efiraimu. Nao andũ a Gileadi makĩmahũũra mũno tondũ andũ a Efiraimu nĩmoigĩte atĩrĩ, “Inyuĩ Agileadi aya nĩ kũũra mworire kuuma kũrĩ Efiraimu na Manase.” ⁵ Nao Agileadi makĩgwatĩra mariũko ma Rũũ rwa Jorodani marĩa maaringĩrĩre kũu Efiraimu, na rĩrĩa rĩothe mũndũ wa Efiraimu ũrĩa watigaire oiga atĩrĩ, “Reke ninge mũrĩmo ũrĩa ũngĩ,” Nao andũ a Gileadi makamũũria atĩrĩ, “Wee ũrĩ Mũefiraimu?” Nake angĩacookirie oige, “Aca,” ⁶ makamwĩra atĩrĩ, “Nĩ wega, kiuge, ‘Shibolethu’.” Nake angĩoigire, “Sibolethu,” tondũ ndangĩahotire kũgweta kiugo kũu wega, makamũnyĩta na makamũũragĩra kũu mariũko-inĩ ma Rũũ rwa Jorodani. Aefiraimu 42,000 makĩũragwo ihinda-inĩ rĩu.

⁷ Jefitha agĩtiirĩra Isiraeli mĩaka ĩtandatũ. Jefitha ũcio Mũgileadi agĩcooka agĩkua, na agĩthikwo itũũra-inĩ rĩmwe rĩa kũu Gileadi.

Ibizani, na Eloni, na Abidoni

⁸ Thuutha wake, Ibizani wa kũu Bethlehemu agĩtiirĩra Isiraeli. ⁹ Nake aarĩ na aanake mĩrongo ĩtatũ na airĩtu mĩrongo ĩtatũ. Akĩheana airĩtu ake mahikio nĩ arĩa maarĩ nja ya mũhĩrĩga wake, nao aanake ake akĩmarehere airĩtu mĩrongo ĩtatũ kuuma nja ya mũhĩrĩga wake matuĩke atumia ao. Ibizani agĩtiirĩra Isiraeli mĩaka mũgwanja. ¹⁰ Ibizani agĩcooka agĩkua, na agĩthikwo kũu Bethlehemu.

¹¹ Thuutha wake, Eloni ũrĩa Mũzebuluni agĩtiirĩra Isiraeli mĩaka ikũmi. ¹² Eloni agĩcooka agĩkua, na agĩthikwo kũu Aijaloni bũrũri-inĩ wa Zebuluni.

¹³ Thuutha wake, Abidoni mũrũ wa Hileli, kuuma Pirathoni, agĩtiirĩra Isiraeli. ¹⁴ Nake aarĩ na aanake mĩrongo ĩna na ciana ciao mĩrongo ĩtatũ, nao maakuuagwo nĩ ndigiri mĩrongo mũgwanja. Agĩtiirĩra Isiraeli mĩaka ĩnana. ¹⁵ Abidoni mũrũ wa Hileli agĩcooka agĩkua, agĩthikwo Pirathoni kũu Efiraimu, bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Aamaleki.

13

Gũciarwo gwa Samusoni

¹ O rĩngĩ andũ a Isiraeli magĩka maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, na nĩ ũndũ wa ũguo Jehova akĩmaneana moko-inĩ ma Afilisti handũ ha mĩaka mĩrongo ĩna.

² Mũndũ ũmwe warĩ wa Zora, wetagwo Manoa kuuma mũhĩrĩga wa Adani, aarĩ na mũtumia warĩ thaata watũũrite atarĩ na mwana. ³ Mũraika wa Jehova akĩmuumĩra, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũrĩ thaata na ndũrĩ mwana, no nĩũkũgĩa nda ũciare kahĩ. ⁴ Na rĩrĩ, wĩmenyerere ndũkananyue ndibei kana kĩndũ o gĩothe kĩgagatu, na ndũkanarĩe kĩndũ o gĩothe kĩrĩ thaahu, ⁵ tondũ wee nĩũkũgĩa nda na ũciare kahĩ. Gũtirĩ kanyũi gakaahũthĩrwo mũtwe-inĩ wake, nĩ ũndũ kahĩ kau gagaatuĩka Mũnaziri wamũrĩrwo Ngai kuuma gũciarwo, na nĩakambĩrĩria kũhonokia Isiraeli kuuma moko-inĩ ma Afilisti.”

⁶ Hĩndĩ ĩyo mũtumia ũcio agĩthĩ kũrĩ mũthuriwe, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũndũ wa Ngai nĩokire kũrĩ nĩ. Ekuonekaga ahaana ta mũraika wa Ngai wa gwĩtigĩrwo mũno. Ndinamũũria kũrĩa oimĩte, nake ndananjĩra rĩitwa rĩake. ⁷ No nĩanjĩrĩre atĩrĩ, ‘Nĩũkũgĩa nda na ũciare kahĩ. Nĩ ũndũ wa ũguo, ndũkananyue ndibei kana kĩndũ kĩgagatu, o na ndũkarĩe kĩndũ o gĩothe kĩrĩ thaahu, tondũ kahĩ kau gagaakorwo karĩ Mũnaziri wa Ngai kuuma gũciarwo nginya mũthenya wako wa gũkua.’”

⁸ Hĩndĩ ĩyo Manoa akĩhooya Jehova: “Mwathani nĩndagũthaitha, reke mũndũ ũcio wa Ngai ũgũtũmĩte kũrĩ ithuĩ oke rĩngĩ nĩguo atũrute ũrĩa tũkũrera kahĩ karĩa gagaaciarwo.”

⁹ Ngai akĩigua Manoa, na mũraika wa Ngai agĩũka rĩngĩ kũrĩ mũtumia rĩrĩa aarĩ mũgũnda-inĩ; no mũthuriwe Manoa ndaarĩ hamwe nake. ¹⁰ Nake mũtumia akĩhiũha gũthĩ kwĩra mũthuriwe, “Mũndũ ũrĩa wanyumĩrĩre mũthenya ũrĩa ũngĩ-rĩ, arĩ haha!”

¹¹ Manoa agĩũkĩra, akĩrũmĩra mũtumia wake. Rĩrĩa aakinyire harĩ mũndũ ũcio-rĩ, akĩmũria atĩrĩ, “We nĩwe waririe na mũtumia wakwa?” Nake akiuga atĩrĩ, “Ī, nĩ nĩ.”

¹² Nĩ ũndũ ũcio Manoa akĩmũria atĩrĩ, “Hĩndĩ ĩrĩa ciugo ciaku ikaahinga-rĩ, watho wa mũtũũrĩre wa kahĩ gaka na wĩra wako ũgaakorwo ũrĩ ũrĩkũ?”

¹³ Mũraika wa Jehova agĩcookia atĩrĩ, “Mũtumia waku no nginya eeke ũrĩa wothe ndĩmwĩrite. ¹⁴ Ndakarĩe kĩndũ o gĩothe kiumĩte mũthabibũ-inĩ, kana anyue ndibei o yothe, kana kĩndũ kĩngĩ gĩa kũnyua kĩgagatu

kana arĩe kĩndũ o gĩothe kĩrĩ thaahu. No nginya eeke maũndũ mothe marĩa niĩ ndĩmwathĩte.”

¹⁵ Manoa akĩra mũraika wa Jehova atĩrĩ, “No twende ũikare nginya tũgũthĩnjĩre koori.”

¹⁶ Mũraika wa Jehova agĩcookia atĩrĩ, “O na wangiria thiĩ, ndikũrĩa irio ciaku. No wahaarĩria igongona rĩa njino-rĩ, rĩu rĩrutĩre Jehova.” (Manoa ndaigana gũkũũrana atĩ ũcio aarĩ mũraika wa Jehova.)

¹⁷ Nake Manoa agĩtuĩria ũhoru kuuma kũrĩ mũraika wa Jehova akĩmũũria atĩrĩ, “Wee wĩtagwo atĩa, nĩguo tũgaagũtĩia hĩndĩ irĩa kiugo gĩaku gĩgaatuĩka kĩa ma?”

¹⁸ Nake agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩgũtũma ũnjũũrie rĩtwa rĩakwa? Ndũngĩhota kũrĩmenya, nĩ rĩa magegania.” ¹⁹ Hĩndĩ iyo Manoa akĩoya koori hamwe na mũtu wa igongona, agĩcirutĩra Jehova igũrũ rĩa ihiga. Nake Jehova agĩka ũndũ wa magegania o Manoa na mũtumia wake meroreire: ²⁰ O rũrĩrĩmbĩ rũkĩrĩrĩmbũkaga kuuma kĩgongona-inĩ rũrorete igũrũ-rĩ, mũraika wa Jehova akĩambatĩra rũrĩrĩmbĩ-inĩ rũu. Nake Manoa na mũtumia wake mona ũguo, makĩgũithia magĩturumithia mothiũ mao thi. ²¹ Rĩrĩa mũraika ũcio wa Jehova aagire gũcooka kwĩyonithania kũrĩ Manoa na mũtumia wake, Manoa akĩmenya atĩ ũcio aarĩ mũraika wa Jehova.

²² Akĩra mũtumia wake atĩrĩ, “Ithuĩ rĩu no tũgũkua, tondũ nĩtuonete Ngai!”

²³ No mũtumia wake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Korwo Jehova nĩegũtuĩte gũtũũraga-rĩ, ndangĩtikĩrĩre igongona rĩa njino na igongona rĩa mũtu kuuma moko-inĩ maitũ, o na kana atuonie maũndũ maya mothe kana gũtwĩra ũguo aatwĩra rĩu.”

²⁴ Mũtumia ũcio agĩciara kahĩ na agĩgatua Samusoni. Gagĩkũra, nake Jehova agĩkarathima, ²⁵ nake Roho wa Jehova akĩambĩrĩria gũkaarhũra o hĩndĩ iyo kaarĩ kũu Mahane-Dani, gatagatĩ ga Zora na Eshitaoli.

14

Ũhiki wa Samusoni

¹ Na rĩrĩ, Samusoni agĩkũrũka agĩthiĩ Timina,* na kũu akĩona mũirĩtu Mũfilisti. ² Acooka mũciĩ, akĩra ithe na nyina atĩrĩ, “Nĩyonete mũndũ-wa-nja Mũfilisti kũu Timina; rĩu-rĩ, ngũrĩrai we atuĩke mũtumia wakwa.”

³ Ithe na nyina makĩmũcookeria atĩrĩ, “Kaĩ gũtarĩ mũndũ-wa-nja ũngĩtikĩrĩka gatagatĩ-inĩ ka andũ a mũhĩrĩga wanyu o na kana gatagatĩ-inĩ ka andũ aitũ othe? No nginya ũthiĩ kwa Afilisti acio mataruaga ũgũire mũtumia kuo?”

No Samusoni akĩra ithe atĩrĩ, “Ngũrĩra ũcio. ũcio nowe ũnjagĩrĩre.”

⁴ (Aciari ake matiamenyaga atĩ ũndũ ũcio woimĩte kũrĩ Jehova, ũrĩa wacaragia handũ ha kũrutia Afilisti amokĩrĩre, nĩ ũndũ hĩndĩ iyo Afilisti nĩo maathaga Isiraeli.) ⁵ Samusoni agĩkũrũka Timina marĩ hamwe na ithe na nyina. Na rĩrĩa makuhĩrĩrie mĩgũnda ya mĩthabibũ ya Timina-rĩ, o rĩmwe kĩaana kĩa mũrũũthi† gĩgũka na kũrĩ we kĩmũraramĩre. ⁶ Roho wa Jehova agĩũka igũrũ rĩake na hinya nginya agĩtarũranga mũrũũthi ũcio na moko matheri o ta ũrĩa angĩtarũranga koori. No ndaigana kwĩra ithe o na kana nyina ũrĩa ekĩte. ⁷ Nake agĩcooka agĩkũrũka makĩaranĩria na mũndũ-wa-nja ũcio, na akĩmwenda.

* **14:1** Timina rĩarĩ itũũra thĩnĩ wa Dani (Josh 19:43); Afilisti nĩo maikaraga kuo gũtanatunyanwo nĩ andũ a Isiraeli. † **14:5** Ihinda rĩrĩ nĩ gwakoragwo na mũrũũthi mũngĩ mwena wa gũthini wa Palestina.

⁸ Thuutha ũcio, rĩria aacookaga akamũhikie-rĩ, agĩkerũra oone kĩimba kĩa mũrũũthi ũcio. Thĩinĩ wakĩo haarĩ na mũrumbĩ wa njũkĩ na ũũkĩ, ⁹ ũria aatahire na hĩ, agĩthĩ akĩrĩaga. Na rĩria aakinyĩre aciari ake, akĩmagaira ũũkĩ ũcio o nao makĩũria. Nowe ndaigana kũmeera atĩ aarũte ũũkĩ ũcio kũimba-inĩ kĩa mũrũũthi.

¹⁰ Na rĩri, ithe agĩkũrũka akoone mũndũ-wa-nja ũcio. Nake Samusoni akĩrugithia iruga kũu, o ta ũria warĩ mũtugo wa ahikania. ¹¹ Na rĩria andũ maamuonire, makĩmũhe aanake mĩrongo ĩtatũ maikare nake.

¹² Samusoni akĩmeera atĩri, “Rekei ndĩmũgwatie ndaĩ, muona mwamĩtaũra mĩthenya-inĩ ĩno mũgwanja ya iruga-rĩ, nĩngamũhe nguo cia gatani mĩrongo ĩtatũ na nguo cia kũgarũria mĩrongo ĩtatũ. ¹³ Mwaremwo nĩ kũmĩtaũra-rĩ, no nginya mũhe nguo cia gatani mĩrongo ĩtatũ, na nguo cia kũgarũria mĩrongo ĩtatũ.”

Nao makĩmwĩra atĩri, “Ta gĩtũgwatie ndaĩ ĩyo yaku, tũmĩgue.”

¹⁴ Nake akĩmeera atĩri,
 “Kuuma nyamũ ndĩani, gũkiuma kĩndũ kĩngĩrĩo;
 kuuma kũri nyamũ ĩri hinya, gũkiuma kĩndũ kĩri mũrĩo.”
 Na handũ ha mĩthenya ĩtatũ, matiahotete kũmĩtaũra.

¹⁵ Naguo mũthenya wa ĩna wakinya, makĩra mũtumia wa Samusoni atĩri, “Heenereria mũthuuriguo nĩguo atũtaũrĩre ndaĩ ĩyo, kana tũgũcine wee na nyũmba ya thoguo nginya mũkue. Anga mũtwĩte gũkũ nĩguo mũtũtunye indo ciitũ?”

¹⁶ Nake mũtumia wa Samusoni akĩgũithia harĩ we, akĩrĩraga akiugaga atĩri, “Wee nĩũthũire! Wee ndũnyendete o na atĩa. Ũgwatĩtie andũ aitũ ndaĩ, na nĩuregete kũndaũrĩra ndaĩ ĩyo.”

Nake akĩmũcookeria atĩri, “O na baba na maitũ ndimataũrĩre, wee-rĩ, ngũgĩgũtaũrĩra nĩkĩ?” ¹⁷ Akĩrĩra mĩthenya ĩyo yothe mũgwanja ya iruga rĩu, na mũthenya wa mũgwanja Samusoni akĩmumbũrĩra, nĩ ũndũ wa ũria aikarire akĩmũringagĩrĩra. Nake mũtumia ũcio agĩcooka agĩtaarĩra andũ ao ndaĩ ĩyo.

¹⁸ Riũa rĩtanathũa mũthenya ũcio wa mũgwanja, andũ a itũũra rĩu makĩmũũria atĩri,
 “Nĩ kĩ kĩri mũrĩo gũkĩra ũũkĩ?”

Nĩ kĩ kĩri hinya gũkĩra mũrũũthi?”

Nake Samusoni akĩmeera atĩri,
 “Korwo mũtinarĩma na moori yakwa-rĩ,
 mũtingĩahota gũtaũra ndaĩ yakwa.”

¹⁹ Nake Roho wa Jehova agĩũka igũrũ rĩa Samusoni na hinya mũno. Nake agĩkũrũka nginya Ashikeloni,† akĩũraga andũ mĩrongo ĩtatũ akuo, akĩmatunya indo ciao, na akĩheana nguo ciao kũri arĩa maataũrĩte ndaĩ ĩyo. Na akĩambata agĩthĩ gwa ithe mũciĩ arakarĩte mũno.

²⁰ Nake mũtumia ũcio wa Samusoni akĩheanwo kũri mũratawe ũria wamũrũgamĩrĩre ũhiki-inĩ wake.

15

Samusoni Kwĩrĩhĩria kũri Afilisti

¹ Thuutha ũcio, ihinda-inĩ rĩa magetha ma ngano-rĩ, Samusoni akĩoya koori na agĩthĩ gũceerera mũtumia wake.* Akiuga atĩri, “Ngũthĩ

† **14:19** Ashikeloni rĩarĩ itũũra rĩa Afilisti. * **15:1** Kĩhiko kĩa mũthemba ũyũ kĩaheanagĩrwo koori ka mbũri, na mũirĩtu aikaraga gwa ithe. Ithe wa mũirĩtu ndaaracagĩrio, no nĩarehagĩrwo iheo rĩria mũthuuri wa mũirĩtu wake oka gũceera.

ndoonye kanyũmba-inĩ ka mūtumia wakwa.” No ithe wa mūtumia ũcio akĩmũgiria atoonye kuo.

² Ithe akĩmwĩra atĩrĩ, “Niĩ ndaarĩ na ma atĩ nĩwamũthũũrĩre biũ, ngĩkĩmũheana kũrĩ mũratagu. Githĩ mwarĩ wa nyina ũrĩa mũnini ndakĩrĩ mũthaka kũrĩ we? Kĩmuoe ithenya rĩake.”

³ Samusoni akĩmeera atĩrĩ, “Rĩu ndĩ na kĩhooto gĩa kwĩrĩhĩria harĩ Afilisti; ti-itherũ nĩngũmekaka ũũru biũ.” ⁴ Nĩ ũndũ ũcio akiumagara, akĩnyiita mbwe magana matatũ, agĩciohithania mĩting’oe igĩrĩ igĩrĩ. Agĩcooka akĩoherera gĩcinga harĩ o mĩting’oe ĩyo ĩrĩ ĩrĩ, ⁵ akĩgwatia icinga icio mwaki na akĩrekereria mbwe icio ngano-inĩ ya Afilisti ĩrĩa yarĩ mĩgũnda. Agĩcina itĩia cia ngano ĩrĩa yarũgamĩtio mũgũnda na ngano ĩrĩa ĩtaarĩ ngethe, na agĩcina mĩgũnda ya mĩthabibũ na ya mĩtamaiyũ.

⁶ Rĩrĩa Afilisti mooririe atĩrĩ, “Nũũ wĩkĩte ũũ?” Makĩrwo atĩrĩ, “Nĩ Samusoni, mũthoni-we wa mũndũ ũrĩa Mũtimina, tondũ mūtumia wake nĩaheirwo mũratawe.”

Nĩ ũndũ ũcio Afilisti makĩambata na magĩcina mūtumia ũcio o na ithe nginya magĩkua. ⁷ Nake Samusoni akĩmeera atĩrĩ, “Kuona atĩ nĩ ũguo mweka, ndikũmũtigithĩria nginya ndĩrĩhĩrie kũrĩ inyuĩ.” ⁸ Agĩkĩmatharĩkĩra na ũũru mũnene na akĩũraga aingĩ ao. Agĩcooka agĩkũrũka na agĩkara ngurunga-inĩ ya ihiga rĩa Etamu.

⁹ Nao Afilisti makĩambata na makĩamba hema kũu Juda, makĩaragana gũkuhĩ na Lehi. ¹⁰ Nao andũ a Juda makĩũria atĩrĩ, “Mũũkĩte kũhũũrana na ithuĩ nĩkĩ?”

Nao magĩcookia atĩrĩ, “Tũũkĩte kũnyiita Samusoni, tũmwĩke o ta ũrĩa aatwĩkire.”

¹¹ Hĩndĩ ĩyo andũ ngiri ithatũ kuuma Juda magĩkũrũka nginya ngurunga-inĩ ya ihiga rĩa Etamu na makĩra Samusoni atĩrĩ, “Kaĩ wee ũtakũũranĩte atĩ Afilisti nĩo matwathaga? Nĩ atĩa ũtwĩkĩte?”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Niĩ ndĩmekĩte o ta ũrĩa maanjĩkire.”

¹² Nao makĩmwĩra atĩrĩ, “Tũũkĩte gũkuoha tũkũneane kũrĩ Afilisti.”

Samusoni akiuga atĩrĩ, “Mwĩhĩtei atĩ ti inyuĩ mũkũnjũraga.”

¹³ Nao magĩcookia atĩrĩ, “Nĩtwetĩkĩra, ithuĩ no gũkuoha tũgũkuoha tũkũneane kũrĩ o. Ithuĩ tũtigũkũũraga.” Nĩ ũndũ ũcio makĩmuoha na mĩkanda ĩrĩ mĩerũ na makĩmwambatia kuuma rwaro-inĩ rũu rwa ihiga. ¹⁴ Rĩrĩa aakuhĩrĩrie Lehi-rĩ, Afilisti acio magĩũka na kũrĩ we makĩanagĩrĩra. Roho wa Jehova agĩũka igũrũ rĩake na hinya mũno. Mĩkanda ĩrĩa oohetwo moko nayo ĩgĩtuĩkanga o ta ũguta mũhiũ, nayo mĩhĩndo ĩyo ĩkĩgũa kuuma moko-inĩ make. ¹⁵ Akĩona rũkambucu rwa ndigiri rũtaarĩ rũkũrũ, akĩrũhuria na akĩũraga andũ ngiri ĩmwe.

¹⁶ Hĩndĩ ĩyo Samusoni akiuga atĩrĩ,

“Njũragĩte andũ na rũkambucu rwa ndigiri†
hĩba na hĩba.

Njũragĩte andũ ngiri ĩmwe
na rũkambucu rwa ndigiri.”

¹⁷ Rĩrĩa aarĩkirie kwaria-rĩ, agĩte rũkambucu rũu; naho handũ hau hagĩtwo Ramathu-Lehi.

¹⁸ Na tondũ aarĩ mũnyootu mũno, agĩkaĩra Jehova, akiuga atĩrĩ, “Nĩũheete ndungata yaku ũhootani mũnene ũũ. No nginya rũu ngue nĩ nyoota ngwe moko-inĩ ma andũ arĩa mataruaga?” ¹⁹ Hĩndĩ ĩyo Ngai agĩthĩkũria irima kũu Lehi, rĩkiuma maaĩ. Rĩrĩa Samusoni aanyuire,

† 15:16 Na Kĩhibirania, kiugo ndigiri gĩtamũkagwo ta kiugo hĩba

agĩcookererwo nĩ hinya na akĩarahũka. Nĩ ũndũ ũcio gĩthima kũu gĩgĩtwo Eni-Hakore. Na kĩrĩ o ho kũu Lehi.

²⁰ Samusoni aatiirĩri Isiraeli mĩaka mĩrongo ĩrĩ matukũ-inĩ ma Afilisti.

16

Samusoni na Delila

¹ Mũthenya ũmwe Samusoni nĩathiire Gaza, akĩona mũmaraya kuo. Agĩtoonya gwake nĩguo akome nake. ² Andũ a Gaza makĩrwo atĩrĩ, “Samusoni arĩ gũkũ!” Nĩ ũndũ ũcio magĩthiũrũkĩria handũ hau, makĩraara mamuohetie ũtukũ wothe kĩhingo-inĩ gĩa itũũra rĩu inene. Nao matiigana kwehera ho ũtukũ ũcio, nĩ ũndũ moigĩte atĩrĩ, “Rũciĩnĩ gwakĩa, nĩtũkaamũũraga.”

³ Nowe Samusoni aakomire kuo nginya ũtukũ gatagatĩ. Agĩcooka agĩũkĩra akĩnyĩta mĩrango ya kĩhingo gĩa itũũra rĩu inene, hamwe na itugĩ ciayo cieri, agĩcimunyanĩria na igera ciothe. Agĩciigĩrĩra ciande, agĩcitwara kĩrĩma-igũrũ kĩrĩa kĩng’etheire Heberoni.

⁴ Thuutha ũcio, nĩagĩire ũrata na mũndũ-wa-nja kũu gĩtuamba-inĩ gĩa Soreki na rĩtwa rĩake eetagwo Delila. ⁵ Nao aathani a Afilisti* magĩthĩ kũrĩ we, makĩmwĩra atĩrĩ, “Rora kana wahota kũmũheenereria, akwĩre hito ya hinya ũcio wake mũnene, na ũrĩa tũngĩmũkĩria hinya nĩguo tũmuohe, tũmũtoorie. O ũmwe witũ nĩagakũhe cekerĩ ngiri ĩmwe na igana rĩmwe cia betha.†”

⁶ Nĩ ũndũ ũcio Delila akĩra Samusoni atĩrĩ, “Njĩra hito ya hinya waku mũnene, na ũrĩa ũngĩohwo na ũtoorio.”

⁷ Nake Samusoni akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũndũ o na ũrĩkũ angĩnjoha na nga mũgwanja cia mwogothano itarĩ nyũmithie-rĩ, niĩ ngwaga hinya nduĩke o ta mũndũ ũngĩ o wothe.”

⁸ Hĩndĩ ĩyo aathani a Afilisti makĩmũrehere nga mũgwanja iria itaarĩ nyũmithie, nake akĩmuoha nacio. ⁹ Nao andũ mehithĩte thĩnĩ wa nyũmba-rĩ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Samusoni, ũrĩ mũkore nĩ Afilisti!” Nowe agĩtuanga nga icio na ũhũthũ o ta ũrĩa rũrigi rũtuĩkaga rwahutia rũrĩmbĩ rwa mwaki. Nĩ ũndũ ũcio hito ya hinya wake ndĩamenyekire.

¹⁰ Nake Delila akĩra Samusoni atĩrĩ, “Nĩũndũite mũndũ mũkĩgu; ũkaheenia. Ndagũthaitha njĩra kĩrĩa ũngĩohwo nakĩo.”

¹¹ Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũndũ o na ũrĩkũ angĩnjoha wega na mĩhĩndo mĩerũ itarĩ yahũthĩrwo, nĩngwaga hinya nduĩke o ta mũndũ ũngĩ o wothe.”

¹² Nĩ ũndũ ũcio Delila akĩoya mĩhĩndo mĩerũ na akĩmuoha nayo. Hĩndĩ ĩyo, andũ mehithĩte nyũmba thĩnĩ-rĩ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Samusoni, ũrĩ mũkore nĩ Afilisti!” Nowe agĩtuanga mĩhĩndo ĩyo kuuma moko-inĩ make o ta ũrĩa angĩtuanga uthi.

¹³ Delila agĩcooka akĩra Samusoni atĩrĩ, “Nginya rĩu ũkoretwo ũkĩndua mũndũ mũkĩgu, ũkaaheenia. Njĩra kĩrĩa ũngĩohwo nakĩo.”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Ũngĩogotha makundo maya mũgwanja ma njuĩrĩ ya mũtwe wakwa ndigi-inĩ, ũciigĩrĩre mũtambo-inĩ wa gũtuma taama na ũcirũmie na higĩ, niĩ nĩngwaga hinya nduĩke o ta mũndũ ũngĩ o wothe.” Nĩ ũndũ ũcio rĩrĩa aakomete-rĩ, Delila akĩoya makundo mũgwanja ma njuĩrĩ cia mũtwe wake, agĩciogothania na ndigi, ¹⁴ na agĩcirũmia na higĩ.

* **16:5** Bũrũri wa Afilisti warĩ wa ngwatanĩro ya matũũra matano, namo matũũra macio maathagwo nĩ aathani atano. † **16:5** nĩ ta kilo 13

Agĩcooka akĩmwĩta o rĩngĩ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Samusoni, ũrĩ mũkore nĩ Afilisti!” Nake Samusoni akĩarahũka toro, na akĩguucia higĩ ĩyo, o na mũtambo ũrĩa warĩ na ndigi.

¹⁵ Agĩcooka akĩmũũria atĩrĩ, “Wahota atĩa kuuga atĩ nĩũnyendete, rĩrĩa ũtangĩhoka? Rĩrĩ nĩ riita rĩa gatatũ ũndũite mũndũ mũkĩigu, na ndũrĩ wanjĩra hitho ya hinya ũcio waku mũnene.” ¹⁶ Nĩ ũndũ wa ũrĩa aamũgiaga na akamũtindĩrĩa mũthenya o mũthenya, akĩmũnogia o nginya hakuhi gũkua.

¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio Samusoni akĩmwĩra maũndũ mothe. Akiuga atĩrĩ, “Mũtwe ũyũ wakwa ndũrĩ wenjwo nĩ ũndũ-rĩ, niĩ ndũire ndĩ Mũnaziri wamũrĩrwo Ngai kuuma rĩrĩa ndaciarirwo. Ingĩenjwo-rĩ, hinya wakwa no ũnjeherere, na njage hinya ndũike o ta mũndũ ũngĩ o wothe.”

¹⁸ Na rĩrĩa Delila aamenyire atĩ nĩamwĩra maũndũ make mothe, agĩtũmanĩra aathani a Afilisti akĩmeera atĩrĩ, “Cookai riita rĩngĩ rĩmwe, nĩ ũndũ nĩanjĩrĩte maũndũ mothe.” Nĩ ũndũ ũcio aathani acio a Afilisti magĩcooka makuũite betha na moko. ¹⁹ Nake Delila agĩtũma Samusoni akome ciero-inĩ ciake, agĩta mũndũ ũmwe amwenje makundo mothe mũgwanja ma njuĩrĩ yake, nao makĩambĩrĩria kũmũtooria. Naguo hinya wake ũkĩmuuma.

²⁰ Hĩndĩ ĩyo akĩmwĩra atĩrĩ, “Samusoni, ũrĩ mũkore nĩ Afilisti!”

Nake agĩũkĩra kuuma toro, agĩciiria atĩrĩ, “Nĩnguuma nja o ta tene na ndũribaribe, ndũohore.” No rĩrĩ, ndaamenyete atĩ Jehova nĩamwehereire.

²¹ Hĩndĩ ĩyo Afilisti makĩmũnyiita na hinya, makĩmũkũũra maitho na makĩmũkũrũkia Gaza. Makĩmuoha na mĩnyororo ya gĩcango, na makĩmũiga athĩage ngano arĩ kũu njeera. ²² No rĩrĩ, njuĩrĩ ya mũtwe wake ĩkĩambĩrĩria gũkũra rĩngĩ, thuutha wa kwenjwo.

Gĩkuũ gĩa Samusoni

²³ Na rĩrĩ, aathani a Afilisti makĩũngana nĩguo marutĩre Dagoni ngai yao[‡] igongona inene na makũngũire, makiugaga atĩrĩ, “Ngai iitũ nĩneanĩte Samusoni thũ iitũ, moko-inĩ maitũ.”

²⁴ Rĩrĩa andũ maamuonire, makĩgooca ngai ĩyo yao makiugaga atĩrĩ, “Ngai iitũ nĩneanĩte thũ iitũ moko-inĩ maitũ, thũ ĩrĩa yathũkangirie bũrũri witũ na ĩkĩũraga andũ aitũ aingĩ.”

²⁵ Na rĩrĩa ngoro ciao ciacanjamũkĩte, makĩanĩrĩra makiuga atĩrĩ, “Rehe Samusoni nĩguo oke atũkenie.” Nĩ ũndũ ũcio makĩruta Samusoni njeera, nake agĩka maũndũ ma mathekania.

Rĩrĩa maamũrũgamirie gatagatĩ-inĩ ga itugĩ-rĩ, ²⁶ Samusoni akĩra ndungata ĩrĩa yamũnyitĩte guoko atĩrĩ, “Njiga harĩa ingĩhota kũhutia itugĩ iria inyitĩrĩire hekarũ, nĩgeetha ndĩtiiranie nacio.” ²⁷ Na rĩrĩ, hekarũ ĩyo yaiyũrĩte arũme na andũ-a-nja; na aathani othe a Afilisti maarĩ kuo, na nyũmba igũrũ kwarĩ na arũme na andũ-a-nja ta ngiri ithatũ meroreire Samusoni agĩka maũndũ ma kũmakenia. ²⁸ Samusoni akĩhooya Jehova, akiuga atĩrĩ, “Wee Mwathani Jehova, ndirikana. Wee Ngai, ndagũthaitha ũnjĩkĩre hinya o ihinda rĩngĩ rĩmwe, na ũreke ndĩrĩhĩrie kũrĩ Afilisti na igũtha rĩmwe nĩ ũndũ wa maitho makwa meerĩ.” ²⁹ Hĩndĩ ĩyo Samusoni akĩnyiita itugĩ icio cieriĩ cia gatagatĩ iria ciarũgamĩtie hekarũ ĩyo. Agĩtiirania nacio, kĩmwe agĩkĩnyiita na guoko gwake kwa ũrĩo na kĩrĩa kĩngĩ na guoko gwake kwa ũmotho, ³⁰ Samusoni akiuga atĩrĩ, “Reke ngue hamwe na Afilisti!” Agĩcooka agĩcitindĩka na hinya wake wothe,

[‡] 16:23 Dagoni nĩyo yarĩ ngai nene ya Afilisti; Dagoni na Kĩhibirania nĩ kuuga “ngano.”

nayo hekarũ ikĩgwĩra aathani acio hamwe na andũ othe arĩa maarĩ thĩinĩ wayo. Nĩ ùndũ ũcio akĩũraga andũ aingĩ agĩkua gũkĩra arĩa ooragire arĩ muoyo.

³¹ Nao ariũ a ithe na nyũmba yothe ya ithe magĩkũrũka makamũgĩre. Makĩmũkuua makĩmũinũkia na makĩmũthika gatagatĩ ga Zora na Eshitaoli mbĩrĩra-inĩ ya ithe Manoa. Nake aatirĩrĩre Isiraeli mĩaka mĩrongo ĩrĩ.

17

Mĩhianano ya Mika

¹ Na rĩrĩ, mũndũ wetagwo Mika wa kuuma bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efiraimu ² akĩĩra nyina atĩrĩ, “Cekeri ngiri ĩmwe na igana rĩmwe cia betha* iria cioirwo kuuma kũrĩ we, na iria ndaiguire ũkĩrumanĩra kĩrumi-rĩ, nĩ nĩ ndĩ nacio; nĩ nĩ ndacioire.”

Nake nyina akiuga atĩrĩ, “Mũrũ wakwa, Jehova arokũrathima.”

³ Rĩrĩa aacookirie cekeri icio ngiri ĩmwe na igana rĩmwe cia betha kũrĩ nyina-rĩ, nyina akiuga atĩrĩ, “Nĩ nĩndamũrĩra Jehova betha yakwa kũna nĩgeetha mũrũ wakwa athondeke mũhianano mũcũhie na mũhianano wa gũtwekio. Nĩngũgũcookeria.”

⁴ Nĩ ùndũ ũcio agĩcookia betha ĩyo kũrĩ nyina, nake nyina akĩoya cekeri magana meerĩ cia betha† na agĩcineana kũrĩ mũturi wa betha, ũrĩa wacithondekire mũhianano wa gwacũhio na mũhianano wa gũtwekio. Nayo ikĩgwo thĩinĩ wa nyũmba ya Mika.

⁵ Na rĩrĩ, mũndũ ũcio wetagwo Mika nĩ aarĩ na ihooero, nake agĩthondeka ebodi, na mũhianano ĩmwe ya gũtwekio na agĩtua mũriũ ũmwe wake mũthĩnjĩri-ngai wake. ⁶ Matukũ-inĩ macio Isiraeli gũtiarĩ mũthamaki; o mũndũ ekaga ũrĩa oonaga kwagĩrĩre.

⁷ Mũlawii ũmwe mwanake kuuma itũũra rĩa Bethlehemu ya Juda, watũũraga thĩinĩ wa mũhĩrĩga wa Juda, ⁸ akiuma itũũra-inĩ rĩu agĩthĩ gwetha kũndũ kũngĩ gwa gũtũũra. Arĩ njĩra-inĩ agĩkora nyũmba ya Mika ĩrĩa yarĩ bũrũri-inĩ ũrĩa wa irĩma wa Efiraimu.

⁹ Mika akĩmũũria atĩrĩ, “Wee uumĩte kũ?”

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ ndĩ Mũlawii kuuma Bethlehemu ya Juda, na ndĩreetha kũndũ gwa gũtũũra.”

¹⁰ Nake Mika akĩmwĩra atĩrĩ, “Tũũrania na nĩ ũtuĩke baba na mũthĩnjĩri-ngai wakwa, na nĩndĩrĩkũheaga cekeri ikũmi cia betha‡ o mwaka, na nguo ciaku cia kwĩhumba na irio cia kũrĩa.” ¹¹ Nĩ ùndũ ũcio Mũlawii ũcio agĩtũũra gũtũũrania hamwe nake, na mwanake ũcio agĩtuĩka ta ũmwe wa ariũ ake. ¹² Nĩngĩ Mika akĩamũra Mũlawii ũcio, nake mwanake ũcio agĩtuĩka mũthĩnjĩri-ngai wake na agĩtũũra gwake mũciĩ. ¹³ Nake Mika akiuga atĩrĩ, “Rĩu nĩndamenya atĩ Jehova nĩekũnjĩka wega, nĩgũkorwo Mũlawii ũyũ nĩatuĩkĩte mũthĩnjĩri-ngai wakwa.”

18

Andũ a Dani gũtũũra Laishi

¹ Na rĩrĩ, matukũ-inĩ macio Isiraeli gũtiarĩ na mũthamaki.

Na matukũ-inĩ macio mũhĩrĩga wa Dani nĩwacaragia kũndũ kwao gwa gũtũũra, tondũ matiegwatĩre igai rĩao gatagatĩ-inĩ ka mũhĩrĩga ya Isiraeli.

² Nĩ ùndũ ũcio andũ a Dani magĩthuura njamba cia ita ithano kuuma Zora na Eshitaoli ithĩ igathigaane bũrũri ũcio na ituĩre ũhoro. Andũ a

* 17:2 nĩ ta kilo 13 † 17:4 nĩ ta kilo igĩrĩ na robo (2:25) ‡ 17:10 nĩ ta giramu 110

mũhĩrĩga wa Dani makĩmeera atĩrĩ, “Thiĩ, mũgatuĩrie ũhoro wa bũrũri ũcio.”

Andũ acio magĩtoonya bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efiraimu na magĩkinya mũciĩ wa Mika kũrĩa maararĩrĩre ũtukũ ũcio. ³ Na rĩrĩa maakuhĩrĩrie nyũmba ya Mika, magĩkũũrana mũgambo wa mwanake ũcio Mũlawii; nĩ ũndũ ũcio magĩtoonya kuo makĩmũũria atĩrĩ, “Nũũ wakũrehire gũkũ? Nĩ kĩ ũreka kũndũ gũkũ? Nĩ kĩ gĩtũmĩte ũkorwo ũrĩ gũkũ?”

⁴ Nake akĩmeera ũrĩa Mika aamwĩkĩire, akĩmeera atĩrĩ, “We nĩanyandĩkĩte na nĩ ndĩ mũthĩnjĩri-Ngai wake.”

⁵ Nao magĩcooka makĩmwĩra atĩrĩ, “Twagũthaitha ũtũtuĩrĩrie ũhoro kũrĩ Ngai tũmenye kana rũgendo rwitũ nĩrũkũgaacĩra.”

⁶ Nake mũthĩnjĩri-Ngai ũcio akĩmacookeria atĩrĩ, “Thiĩ na thayũ. Rũgendo rwanyu nĩ rwĩtikĩrĩku nĩ Jehova.”

⁷ Nĩ ũndũ ũcio andũ acio atano makiama kuo na magĩkinya Laishi, kũrĩa maakorire atĩ andũ maatũũraga na thayũ matarĩ na ũgwati, o ta andũ a Sidoni, mategwĩkũũa na mategwĩtigĩra. Na tondũ bũrũri wao ndwarĩ kĩndũ waagaga, maarĩ atongu. Ningĩ maatũũraga kũraya na andũ a Sidoni, na matiatarainie na mũndũ o na ũrĩkũ.

⁸ Na rĩrĩa maacookire Zora na Eshitaoli, ariũ a ithe makĩmooria atĩrĩ, “Mũronire atĩa?”

⁹ Magĩcookia atĩrĩ, “Ũkĩrai tũthiĩ tũkamatharĩkĩre! Nĩtuonete atĩ bũrũri ũcio nĩ mweka mũno. Anga gũtirĩ ũndũ mũgwĩka? Mũtigatithie gũthiĩ mũkaũtunyane. ¹⁰ Mwakinya kuo, nĩmũgũkorerera andũ mategwĩkũũa ũgwati o na ũrĩkũ. Bũrũri ũcio nĩ mũnene ũrĩa Ngai aneanĩte moko-inĩ manyu, bũrũri ũtagaga kĩndũ o na kĩrĩkũ.”

¹¹ Hĩndĩ iyo andũ magana matandatũ a kuuma mũhĩrĩga wa Dani, meeohete indo cia mbaara, makiumagara kuuma Zora na Eshitaoli. ¹² Marĩ njĩra-inĩ, makĩamba hema ciao gũkuhĩ na Kiriathu-Jearimu kũu Juda. Nĩkĩo gĩtũmaga handũ hau he mwena wa ithũiro rĩa Kiriathu-Jearimu heetwo Mahane-Dani nginya ũmũthĩ. ¹³ Kuuma kũu magĩthiĩ na mbere nginya bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efiraimu na magĩkinya mũciĩ wa Mika.

¹⁴ Ningĩ andũ acio atano arĩa maathigaanĩte bũrũri ũcio wa Laishi makĩra ariũ a ithe atĩrĩ, “Inyuĩ nĩmũũĩ atĩ nyũmba ĩmwe ya ici ĩrĩ na ebodi, na ngai ingĩ cia nyũmba, na mũhianano mũicũhie, na mũhianano wa gũtwekio? Rĩu nĩmwamenya ũrĩa mũgwĩka.” ¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio magĩtoonya nyũmba ya mwanake ũcio Mũlawii o kũu mũciĩ kwa Mika na makĩmũgeithia. ¹⁶ Nao andũ acio a Dani magana matandatũ meeohete indo cia mbaara makĩrũgama hau kĩhingo-inĩ. ¹⁷ Andũ acio atano arĩa maathigaanĩte bũrũri ũcio magĩtoonya thĩinĩ, makĩoya mũhianano ũrĩa mũicũhie, na ebodi, na ngai icio ingĩ cia nyũmba na mũhianano wa gũtwekio, nake mũthĩnjĩri-Ngai o na andũ acio magana matandatũ meeohete indo cia mbaara maarũgamĩte hau kĩhingo-inĩ.

¹⁸ Rĩrĩa andũ acio maatoonyire nyũmba ya Mika na makĩoya mũhianano wa gwacũhio, na ebodi, na ngai icio ingĩ cia nyũmba, na mũhianano wa gũtwekio-rĩ, mũthĩnjĩri-ngai ũcio akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ atĩa mũreka?”

¹⁹ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Kira ki! Ndũkoige ũndũ. Ũka ũtwarane na ithuĩ, ũtuĩke ithe witũ na mũthĩnjĩri-Ngai witũ. Githĩ ti wega ũgĩtungatĩra rũrĩrĩ na mũhĩrĩga thĩinĩ wa Isiraeli ũrĩ mũthĩnjĩri-Ngai, handũ ha gũtungatĩra nyũmba ya mũndũ ũmwe?” ²⁰ Nake mũthĩnjĩri-Ngai ũcio agĩkena. Akĩoya ebodi, na ngai iria ingĩ cia nyũmba, na mũhianano ũrĩa mũicũhie, nake agĩthiĩ na andũ acio. ²¹ Nao

makĩhũndũka magĩthiĩ matongoretio nĩ ciana ciao iria nini na mahiũ mao, na indo ciao.

²² Rĩrĩa maakorirwo mathiĩte handũ haraaya kuuma nyũmba ya Mikarĩ, andũ arĩa maatũũraga hakuhĩ na Mika makĩũngana hamwe na magĩkinyĩra andũ acio a Dani. ²³ O andũ acio makĩmoigagĩrĩria-rĩ, andũ a Dani makĩhũgũra makĩũria Mika atĩrĩ, “Kaĩ wona atĩa tondũ weta andũ aku othe marũe?”

²⁴ Akĩmacookeria atĩrĩ, “Muoire ngai iria ndethondekeire, o na mũthĩnjĩri-ngai wakwa, na mwathiĩ. Nĩ kĩĩ kĩngĩ ngĩrĩ nakĩo? Mwakĩhota atĩa kũũria atĩrĩ, ‘Kaĩ wona atĩa?’ ”

²⁵ Andũ acio a Dani magĩcookia atĩrĩ, “Tiga gũkararania na ithuĩ, kana ũtharĩkĩrwo nĩ andũ amwe arĩa me marakara, nawe hamwe na nyũmba yaku mũũrwo nĩ mũoyo yanyu.” ²⁶ Nĩ ũndũ ũcio andũ acio a Dani magĩthiĩra, nake Mika, ona atĩ maarĩ na hinya mũnene mũno kũmũkĩra, akĩhũndũka agĩcooka mũciĩ.

²⁷ Ningĩ makĩoya kĩrĩa Mika aathondekete, na mũthĩnjĩri-Ngai wake, magĩthiĩ nginya Laishi, magĩũkĩrĩra andũ maarĩ na thayũ na matekũũaga ũndũ. Makĩmatharĩkĩra na rũhiũ rwa njora na magĩcina itũũra rĩao inene. ²⁸ Gũtiarĩ na mũndũ wa kũmahonokia tondũ maatũũraga kũraihu na Sidoni na matiatarainie na mũndũ o na ũrĩkũ. Itũũra rĩu inene rĩarĩ gĩtuamba-inĩ kĩrĩa kĩarĩ hakuhĩ na Bethi-Rehobu.

Andũ acio a Dani magĩaka itũũra rĩu inene rĩngĩ na magĩthaamĩra kuo. ²⁹ Makĩrĩta Dani o ta ithe wao Dani ũrĩa waciarĩtwo nĩ Isiraeli o na gũtuĩka itũũra rĩu inene rĩetagwo Laishi mbere iyo. ³⁰ Andũ a Dani makĩhaandĩra mĩhianano kũu, nake Jonathani mũrũ wa Gerishomu, mũrũ wa Musa, na ariũ ake magĩtuĩka athĩnjĩri-Ngai mũhĩrĩga-inĩ wa Dani nginya hĩndĩ rĩra andũ acio maatahirwo makĩrutwo bũrũri ũcio. ³¹ Magĩthiĩ na mbere kũhũthĩra mĩhianano rĩra Mika aathondekete, ihinda rĩrĩa rĩothe nyũmba ya Ngai yarĩ Shilo.

19

Mũlawii na Thuriya Yake

¹ Matukũ-inĩ macio Isiraeli gũtiarĩ na mũthamaki. Na rĩrĩ, Mũlawii watũũraga kũndũ kũraya thĩnĩ wa bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efiraimu nĩaigire thuriya ya kuuma Bethlehemu kũu Juda. ² No thuriya iyo ikĩaga kwĩhokeka kũrĩ we. Nayo ikĩmũtiga igĩcooka mũciĩ gwa ithe kũu Bethlehemu ya Juda. Thuutha wa gũkorwo kũu mĩeri ina, ³ mũthuri wake agĩthiĩ kũrĩ we kũmũringĩrĩria acooke. Aathiire na ndungata yake na ndigiri igĩrĩ. Nake mũtumia ũcio akĩmũtoonyia nyũmba ya ithe, na rĩrĩa ithe aamuonire, akĩmũnyiita ũgeni akenete. ⁴ Mũthoni-we, ithe wa mũirĩtu ũcio, akĩmũringĩrĩria aikare; nĩ ũndũ ũcio agĩkara hamwe nake mĩthenya itatũ, arĩaga na akanyua, na agakoma kuo.

⁵ Mũthenya wa ina magĩũkĩra tene na akĩlhaarĩria oimagare, no ithe wa mũirĩtu akĩra mũthoni-we ũcio atĩrĩ, “Wĩkenie na kĩndũ gĩa kũrĩa; ũgĩcooke ũgĩthiĩ.” ⁶ Nĩ ũndũ ũcio eerĩ magĩkara thĩ kũrĩa na kũnyua. Thuutha-inĩ ithe wa mũirĩtu akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndagũthaiha raara na wĩkenie.” ⁷ Na hĩndĩ rĩra mũndũ ũcio ookĩrĩre athiĩ, mũthoni-we akĩmũringĩrĩria araare; nĩ ũndũ ũcio akĩraara ũtukũ ũcio. ⁸ Rũciinĩ rwa mũthenya wa gatano, okĩra athiĩ, ithe wa mũirĩtu ũcio akĩmwĩra atĩrĩ, “Wĩkenie. Eterera nginya mĩaraho!” Nĩ ũndũ ũcio eerĩ makĩrianĩra.

⁹ Hĩndĩ rĩra mũndũ ũcio, hamwe na thuriya yake na ndungata yake, mookĩrĩre mathiĩ, mũthoni-we, ithe wa mũirĩtu ũcio, akĩmwĩra atĩrĩ, “Rũ

ta thikĩria, nĩ hakuĩ hwaĩ-inĩ raarĩra nĩ ũndũ gũkirie gũtuka. Ikara ũhurũke. Rũciũ rũciinĩ tene no ũũkĩre ũinũke.” ¹⁰ No rĩrĩ, tondũ ndendire gũikara ũtukũ ũngĩ, mũndũ ũcio akiuma kuo agĩthĩ erekeire mwena wa Jebusi (na nĩkuo, Jerusalemu), arĩ na ndigiri ciake cieri ciohetwo matandĩko na thuriya yake.

¹¹ Rĩria maakuhĩrie Jebusi na kũrĩ hakuĩ gũtuka-rĩ, ndungata ĩyo ĩkĩra mwathi wayo atĩrĩ, “Rĩu-rĩ, reke tũtithie gũkũ itũũra-inĩ rĩrĩ inene rĩa A Jebusi tũraarĩre kuo.”

¹² Mwathi wayo agĩcookia atĩrĩ, “Aca. Tũtigũtoonya itũũra inene rĩa andũ ageni, andũ a rĩo ti Aisiraeli. Tũgũthĩ nginya tũkinye Gibeaa.”

¹³ Nake akiuga o rĩngĩ atĩrĩ, “Nĩtũthĩ tũgerie gũkinya Gibeaa kana Rama na tũrarĩre itũũra rĩmwe rĩamo.” ¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio magĩthĩ na mbere, nariĩ riũa rĩgĩthũa magĩkorwo maakuhĩria Gibeaa, kũu Benjamini. ¹⁵ Kũu nĩkuo maatithirie maraarĩre. Nao magĩthĩ magĩkara thĩ kĩaaro-inĩ kĩnene gĩa itũũra rĩu inene, no gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wamanyĩire ũgeni mararĩre gwake.

¹⁶ Hwaĩ-inĩ ũcio, mũthuri ũmwe mũkũrũ wa kuuma bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efiraĩmu, watũũraga Gibeaa, (andũ a kũu maarĩ Abenjamini), agĩũka oimĩte wĩra mĩgũnda-inĩ. ¹⁷ Na rĩria aarorire akĩona mũgendi ũcio hau kĩaaro-inĩ gĩa itũũra inene, mũthuri ũcio akĩmũũria atĩrĩ, “Wathĩ kũ na uumĩte kũ?”

¹⁸ Agĩcookia atĩrĩ, “Tuumĩte Bethlehemu ya Juda twerekeire kũndũ kũraya thĩnĩ wa bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efiraĩmu kũria ndũũraga. Ndĩrarĩ Bethlehemu ya Juda na rĩu ndĩrathĩ nyũmba ya Jehova. Gũtirĩ mũndũ o na ũmwe ũũnyĩtĩte ũgeni gwake. ¹⁹ Ithui tũrĩ na mahuti na irio cia ndigiri ciitũ na mĩgate na ndibei nĩ ũndũ witũ ithui ndungata ciaku, nĩ, na ndungata yaku ya mũirĩtu, na mwanake ũyũ tũrĩ nake. Tũtikũbatario nĩ kĩndũ o na kĩ.”

²⁰ Nake mũthuri ũcio mũkũrũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩũnyĩtĩtwo ũgeni nyũmba-inĩ ĩno yakwa, reke ngũhe kĩria gĩothe ũbatarĩtio nĩkĩo, no ndũkaraare kĩaaro.” ²¹ Nĩ ũndũ ũcio akĩmũtoonyia nyũmba yake na akĩhe ndigiri ciake gĩa kũria. Maarĩkia gwĩthamba magũrũ-rĩ, makĩria na makĩnyua.*

²² Na hĩndĩ o ĩyo meekenagia-rĩ, andũ amwe aaganu a itũũra rĩu inene makĩrigiicĩria nyũmba ĩyo. Makĩhũũra mũrango, na makĩgũthũkĩra mũthuri ũcio mũkũrũ ũrĩa warĩ mwene nyũmba ĩyo, makiuga atĩrĩ, “Ruta mũndũ ũcio ũũkĩre nyũmba yaku nĩguo tũkome nake.”

²³ Mwene nyũmba ĩyo akiuma na nja akĩmeera atĩrĩ, “Aca, arata akwa, mũtĩgeke ũndũ wa waganu ũguo. Kuona atĩ mũndũ ũyũ nĩ mũgeni wakwa-rĩ, tigai gwĩka ũndũ ũyũ wa thoni ũguo. ²⁴ Thikĩriaia, haha harĩ mũirĩtu wakwa gathĩrange, na thuriya ya mũgeni ũyũ. Nĩngũmaruta na nja kũrĩ inyuĩ rĩu, na no mũmahũthĩre na mũmeke o ũrĩa mũngĩenda. No mũndũ ũyũ-rĩ, mũtikamwĩke ũndũ wa thoni ta ũcio.”

²⁵ No andũ acio matiigana kũmũthikĩria. Nĩ ũndũ ũcio, mũndũ ũcio akĩoya thuriya yake na akĩmĩruta na nja kũrĩ o, nao makĩmĩnyiita na hinya na makĩmĩnyariira ũtukũ wothe, na gwakĩa makĩreka ĩthĩire. ²⁶ Na gũgĩthererũka-rĩ, mũndũ-wa-nja ũcio agĩcooka nyũmba kũria mwathi wake aarĩ, akĩgũa thĩ hau mũrango-inĩ, na agĩkoma ho nginya gũgĩkĩa.

²⁷ Na rĩria mwathi wake ookĩre rũciinĩ na akĩhingũra mũrango wa nyũmba akiuma nja nĩguo ethĩre-rĩ, thuriya yake yakomete hau ĩgwĩte

* **19:21** Gĩko gĩa gũthambia mũndũ magũrũ kĩarĩ gĩko gĩa kũnyiita mũndũ ũgeni.

mũromoniĩ wa nyũmba, namo moko mayo maarĩ hingĩro-inĩ. ²⁸ Nake akĩmũira atĩrĩ, “Ūkĩra; reke tũthiĩ.” No ndĩacookirie. Nake mũndũ ũcio agĩcooka akĩmũoya, akĩmũigĩrĩra igũrũ rĩa ndigiri yake, makĩnũka.

²⁹ Hĩndĩ ĩrĩa aakinyire mũcũĩ-rĩ, akĩoya kahiũ agĩtinangia thuriya yake kũiga o kũiga icunji ikũmi na igĩrĩ, agĩcitũma ng’ongo ciothe cia Isiraeli, ³⁰ na mũndũ o wothe ũrĩa wonire ũndũ ũcio akiuga atĩrĩ, “Ūndũ ta ũyũ ndũrĩ wonwo kana ũgĩkwũ, kuuma mũthenya ũrĩa andũ a Isiraeli moimire bũrũri wa Misiri. Teciriei ũhoro ũcio na mũwĩcũũranie, mũtwĩre ũrĩa tũgwĩka!”

20

Andũ a Isiraeli Kũrũa na Andũ a Benjamini

¹ Na rĩrĩ, andũ a Isiraeli othe kuuma Dani nginya Birishiba, na kuuma bũrũri wothe wa Gileadi magĩũka o taarĩ mũndũ ũmwe, makĩũngana mbere ya Jehova kũu Mizipa. ² Atongoria a andũ othe a mĩhĩrĩga ya Isiraeli makĩrũgama handũ hao kũu kũũngano-inĩ kĩa andũ a Ngai, marĩ thigari ngiri magana mana meeohete hiũ cia njora. ³ (Nao andũ Benjamini makĩigua atĩ andũ a Isiraeli nĩmambatĩte nginya Mizipa.) Hĩndĩ ĩyo andũ a Isiraeli makiuga atĩrĩ, “Ta twĩre ũrĩa ũndũ ũcio mũũru wekĩkire.”

⁴ Nĩ ũndũ ũcio Mũlawii ũcio mũthuri wa mũtumia ũrĩa woragĩtwo akiuga atĩrĩ, “Nĩ na thuriya yakwa tuokire Gibeaa ya andũ a Benjamini tũraarĩre kuo. ⁵ Ūtukũ ũcio andũ a Gibeaa nĩmaanũmĩrĩre, na magĩthiũrũrũkĩria nyũmba, mehaarĩrie kũnjũraga. Makĩnyiita thuriya yakwa na hinya, nginya ĩgĩkua. ⁶ Ngĩoya thuriya yakwa, ngĩmĩtinaangia icunji, na ngĩtũma o gĩcunji o rũgongo rwa igai rĩa Isiraeli, nĩ ũndũ nĩmekĩte ũndũ wa thoni na wa gĩconoko thĩnĩ wa Isiraeli. ⁷ Atĩrĩrĩ, inyuĩ andũ a Isiraeli inyothe, kĩariei, mũheane itua rĩanyu.”

⁸ Andũ acio othe magĩũkĩra o taarĩ mũndũ ũmwe, makiuga atĩrĩ, “Gũtirĩ mũndũ o na ũmwe witũ ũkũinũka. Aca, gũtirĩ o na ũmwe witũ ũgũcooka gwake mũcũĩ. ⁹ No rĩrĩ, ũndũ ũrĩa tũgwĩka Gibeaa nĩ ũyũ: Tũkwambata kuo tũmookĩrĩre o ta ũrĩa ũcuuki wa mĩtĩ ũgũtuonia. ¹⁰ Tũkũruta andũ ikũmi thĩnĩ wa o andũ igana a mĩhĩrĩga yothe ya Isiraeli, na andũ igana thĩnĩ wa o andũ ngiri, na andũ ngiri thĩnĩ wa o andũ ngiri ikũmi, nĩguo magĩrĩre mbũtũ cia ita irio. Nĩgeetha rĩrĩa mbũtũ cia ita igaakinya Gibeaa ya Benjamini, ikaameka maũndũ maringaine na waganu wa andũ akuo ũrĩa meekĩte thĩnĩ wa Isiraeli.” ¹¹ Tondũ ũcio andũ othe a Isiraeli makĩũngana na makĩnyiitana o ta maarĩ mũndũ ũmwe mahũre itũũra rĩu inene.

¹² Mĩhĩrĩga ya Isiraeli ĩgĩtũma andũ mathiĩ kũrĩ mũhĩrĩga wothe wa Benjamini, makamoorie atĩrĩ, “Nĩ ngero ĩrĩkũ ĩno njũru ũũ ĩkĩtwo gatagatĩ-inĩ kanyu? ¹³ Na rĩrĩ, tũnengerei andũ acio aaganu a Gibeaa nĩgeetha tũmooorage tweherie ũũru ũcio thĩnĩ wa Isiraeli.”

No andũ a Benjamini matiigana kũigua andũ acio angĩ a Isiraeli. ¹⁴ Moimire matũũra-inĩ mao, makĩũngana hamwe kũu Gibeaa nĩguo mahũũrane na andũ a Isiraeli. ¹⁵ O ro rĩmwe andũ a Benjamini magĩcookanĩrĩria andũ arĩa marũaga na hiũ cia njora 20,060 kuuma matũũra-inĩ mao, mongereirwo harĩ andũ magana mũgwanja arĩa maathuurĩtwo kuuma kũrĩ andũ arĩa maatũũraga kũu Gibeaa. ¹⁶ Gatagatĩ-inĩ ga thigari icio ciothe nĩ kwarĩ na andũ magana mũgwanja maathuurĩtwo a kĩmotho, na o ũmwe wao nĩahotaga gũikia ihiga na kĩgũtha ũndũ angĩringa rũcuĩrĩ na ndahĩtie.

¹⁷ Tiga andũ a Benjamini-rĩ, Isiraeli nĩmacookanĩriie thigari 400 arĩa marũaga na hiũ cia njora, na othe maarĩ andũ a ita.

¹⁸ Andũ a Isiraeli makĩambata nginya Betheli na magĩtuĩria ũhoro harĩ Ngai makĩũria atĩrĩ, “Nũũ thĩinĩ witũ ũkwambĩrĩria kũhũũrana na andũ aya a Benjamini?”

Nake Jehova agĩcookia atĩrĩ, “Juda nĩwe ũkwambĩrĩria.”

¹⁹ Rũciinĩ rũrũ rũngĩ andũ a Isiraeli magĩũkĩra na makĩamba hema ciao gũkuhĩ na Gibe. ²⁰ Andũ a Isiraeli makiumagara makahũũrane na andũ a Benjamini, na makĩiga andũ o handũ hao mbaara-inĩ marũe nao kũu Gibe. ²¹ Nao andũ a Benjamini makiuma kũu Gibe na makĩũraga andũ a Isiraeli 22,000 kũu mbaara-inĩ mũthenya ũcio. ²² No andũ a Isiraeli makĩũmanĩrĩria mũndũ na ũrĩa ũngĩ na makĩrũgama handũ hao rĩngĩ o harĩa meigĩte mũthenya wa mbere. ²³ Nao andũ a Isiraeli makĩambata makĩrĩrĩa mbere ya Jehova nginya hwaĩ-inĩ, nao magĩtuĩria ũhoro harĩ Jehova atĩrĩ, “Hihi twambate rĩngĩ tũkahũũrane na andũ a Benjamini, aya ariũ a ithe witũ?”

Nake Jehova akĩmacookeria atĩrĩ, “Ambatai mũkahũũrane nao.”

²⁴ Hĩndĩ ĩyo andũ a Isiraeli magĩkuhĩrĩria andũ a Benjamini mũthenya wa keerĩ. ²⁵ Mũthenya ũcio, rĩrĩa Abenjamini mookire moimĩte Gibe mahũũrane nao-rĩ, makĩũraga andũ a Isiraeli angĩ 18,000, othe meeohete hiũ cia njora.

²⁶ Ningĩ andũ a Isiraeli, marĩ othe, makĩambata nginya Betheli, na kũu magĩkara kuo makĩrĩra marĩ mbere ya Jehova. Makĩhinga kũrĩa irio mũthenya ũcio o nginya hwaĩ-inĩ, na makĩruta maruta ma njino na maruta ma ũiguano kũrĩ Jehova. ²⁷ Nao andũ a Isiraeli, magĩtuĩria ũhoro harĩ Jehova. (Matukũ-inĩ macio ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Ngai rĩarĩ kũu, ²⁸ nake Finehasi mũrũ wa Elezaru, mũrũ wa Harũni, nĩwe watungataga mbere yario.) Nao makĩũria atĩrĩ, “Nĩtũkwambata rĩngĩ tũkahũũrane na Abenjamini ariũ a ithe witũ, kana tũtuge?”

Jehova akĩmacookeria atĩrĩ, “Thĩĩ, nĩ ũndũ rũciũ nĩngamaneana moko-inĩ manyu.”

²⁹ Nao andũ a Isiraeli makĩmoheria mathiũrũrũkĩrie Gibe. ³⁰ Nao makĩambata makahũũrane na andũ a Benjamini mũthenya wa gatatũ na makĩrũgama handũ hao nĩguo mahũũrane na Gibe o ta ũrĩa meekĩte hau mbere. ³¹ Nao Abenjamini makiumĩra mamatũnge na makĩguucĩrĩrio kũraiho na itũũra rĩu inene. Makĩambĩrĩria kũhũũra andũ a Isiraeli o ta mbere ĩyo, na andũ ta mĩrongo ĩtatũ makĩrũndĩrwo werũ-inĩ na njĩra-inĩ ĩrĩa ĩthiaga Betheli na ĩrĩa ĩngĩ Gibe.

³² Rĩrĩa andũ a Benjamini meeranaga atĩrĩ, “Nĩtũramahoota o ta mbere,” noguo nao andũ a Isiraeli meeranaga atĩrĩ, “Rekei tũcooke na thuutha tũmaguucĩrĩrie moime itũũra-inĩ inene moke njĩra-inĩ.”

³³ Andũ othe a Isiraeli makĩehera harĩa maarĩ na makĩrũgama handũ hao kũu Baali-Tamaru, nao andũ a Isiraeli arĩa meehithĩire andũ a Benjamini makiumĩra kũrĩa meehithĩite mwena wa ithũiro wa Gibe. ³⁴ Hĩndĩ ĩyo andũ ngiri ikũmi arĩa maarĩ njamba iria thuure cia Isiraeli magĩtharĩkĩra Gibe kuuma na mbere. Nayo mbaara yarĩ nene ũũ atĩ andũ a Benjamini matiigana gũkũũrana ũrĩa mwanangĩko wamakuhĩrĩrie. ³⁵ Nake Jehova akĩhootera andũ a Benjamini mbere ya Isiraeli, na mũthenya ũcio andũ a Isiraeli makĩũraga andũ a Benjamini 25,100, arĩa meeohete hiũ cia njora. ³⁶ Tondũ ũcio andũ a Benjamini makĩona atĩ nĩmaatooretio.

Na rĩrĩ, andũ a Isiraeli nĩmoorĩre andũ a Benjamini, nĩ ũndũ nĩmehokete andũ arĩa maigĩte a kuoheria andũ a Benjamini gũkuhĩ na Gibe. ³⁷ Nao andũ acio moohetie andũ makĩguthũka o rĩmwe magĩtoonya Gibe, makĩaragana kuo na makĩhũũra itũũra rĩu inene rĩothe na rũhiũ rwa njora. ³⁸ Nao andũ a Isiraeli nĩ mabangĩte na andũ acio moohetie andũ atĩ matoogie ndogo nene ithĩ na igũrũ yumĩte itũũra rĩu inene, ³⁹ nĩgeetha hĩndĩ ĩyo andũ a Isiraeli magarũrũke na macooke mbaara-inĩ.

Andũ a Benjamini maakorirwo maambĩrĩria kũũraga andũ a Isiraeli (ta andũ mĩrongo ĩtatũ), nao makiuga atĩrĩ, “Ithuĩ nĩtũramatooria o ta ũrĩa twamekire mbaara-inĩ ya mbere.” ⁴⁰ No rĩrĩa ndogo yambĩrĩrie kwambata na igũrũ yumĩte itũũra-inĩ rĩu inene-rĩ, andũ a Benjamini makĩhũgũra makĩona ndogo itũũra-inĩ rĩu inene rĩothe yambatĩte na igũrũ matu-inĩ. ⁴¹ Hĩndĩ ĩyo andũ a Isiraeli makĩmagarũrũkĩra nao andũ a Benjamini makĩnyitwo nĩ guoya mũnene, nĩ ũndũ nĩmakũũranire atĩ mwanangĩko nĩwarĩkĩtie kũmakora. ⁴² Nĩ ũndũ ũcio makĩũrĩra andũ a Isiraeli marorete na werũ-inĩ, no matingĩahotire kũũrĩra mbaara. Nao andũ a Isiraeli arĩa mookire moimĩte matũũra-inĩ makĩmooragĩra kuo. ⁴³ Magĩthiũrũrũkĩria andũ a Benjamini acio, makĩmateng’eria, na makĩmakinyĩra na njĩra hũthũ kũu gũkuhĩ na Gibe mwena wa irathĩro. ⁴⁴ Andũ a Benjamini ngiri ikũmi na inyanya magĩkua, nao othe maarĩ arũi njamba. ⁴⁵ Na rĩrĩa maagarũrũkire marorete na werũ-inĩ nginya ihiga-inĩ rĩa Rimoni, andũ a Isiraeli makĩũragĩra andũ 5,000 njĩra-inĩ icio. Nao magĩkĩrĩrĩria kũrũmĩrĩra andũ a Benjamini o nginya Gidomu na makĩũraga 2,000.

⁴⁶ Mũthenya ũcio andũ a Benjamini 25,000 arĩa maarũaga na hiũ cia njora makĩũragwo, na othe maarĩ arũi njamba. ⁴⁷ No andũ magana matandatũ makĩgarũrũka na makĩũrĩra werũ-inĩ o nginya ihiga-inĩ rĩa Rimoni, na magĩkara kuo mĩeri ĩna. ⁴⁸ Nao andũ a Isiraeli magĩcooka nginya bũrũri wa andũ a Benjamini na makĩhũũra matũũra mothe na rũhiũ rwa njora, o gwata nyamũ na kĩndũ o gĩothe kĩngĩ kĩrĩa maakorereire. Na matũũra mothe marĩa maakorire makĩmacina na mwaki.

21

Andũ a Benjamini Gwetherwo Atumia

¹ Andũ acio a Isiraeli nĩmehĩtĩte mwĩhĩtwa marĩ kũu Mizipa makoiga atĩrĩ, “Gũtirĩ o na ũmwe witũ ũkaaneana mũirĩtu wake ahikio nĩ Mũbenjamini.”

² Andũ acio nĩmathiire Betheli, kũrĩa maikarire mbere ya Ngai o nginya hwaĩ-inĩ, makĩanĩrĩra na mũgambo makĩrĩra na kĩgirĩko kĩnene. ³ Nao makiuga atĩrĩ, “Hĩ! Jehova Ngai wa Isiraeli, nĩ kĩĩ gĩtũmĩte ũndũ ũyũ woneke Isiraeli? Nĩ kĩĩ gĩgũtũma mũhĩrĩga ũmwe ũkorwo ũtarĩ ho thĩinĩ wa Isiraeli ũmũthĩ?”

⁴ Mũthenya ũyũ ũngĩ rũciinĩ tene andũ magĩaka kĩgongona na makĩruta maruta ma njino o na maruta ma ũiguano.

⁵ Hĩndĩ ĩyo andũ a Isiraeli makĩũria atĩrĩ, “Mĩhĩrĩga-inĩ yothe ya Isiraeli-rĩ, nũũ ũtokĩte kũngana haha mbere ya Jehova?” Nĩgũkorwo nĩmeehĩtĩte mwĩhĩtwa mũrũmu atĩ ũrĩa ũkwaga gũũka kĩũngano mbere ya Jehova kũu Mizipa ti-itherũ nĩagĩrĩre kũũragwo.

⁶ Na rĩrĩ, andũ a Isiraeli magĩcakaya nĩ ũndũ wa ariũ a ithe wao, andũ a Benjamini, na makiuga atĩrĩ, “Ũmũthĩ mũhĩrĩga ũmwe nĩmweherie kuuma Isiraeli. ⁷ Tũngĩhota atĩa kuonera arĩa matigarĩte atumia, kuona

atĩ nĩtwĩhĩtĩte mwĩhĩtwa mbere ya Jehova atĩ tũtikaamahe airĩtu aitũ mamahikie?” ⁸ Magĩcooka makiũria atĩrĩ, “Nĩ mũhĩrĩga ũrĩkũ wa Isiraeli ũtokĩte kĩũngano-inĩ mbere ya Jehova kũu Mizipa?” Nao makĩmenya atĩ gũtirĩ mũndũ o na ũmwe kuuma Jabeshi-Gileadi wokĩte kambĩ-inĩ iyo nĩ ũndũ wa kĩũngano kũu. ⁹ Tondũ rĩrĩa maatarire andũ, nĩmamenyire atĩ gũtirĩ mũndũ o na ũmwe kuuma Jabeshi-Gileadi warĩ kuo.

¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio kĩũngano kũu gĩgĩtũma andũ a kũrũa 12,000 marĩ na mawatho mathiĩ nginya Jabeshi-Gileadi na moorage arĩa maatũũraga kuo na rũhiũ rwa njora, gwata atumia na ciana. ¹¹ Nao makiuga atĩrĩ, “Ũũ nĩguo mũgwĩka, ũragai mũndũ mũrũme o wothe na mũndũ-wa-nja o wothe ũrĩa ũtarĩ gathirange.” ¹² Nao magĩkora gatagatĩ-inĩ ka andũ arĩa maatũũraga kũu Jabeshi-Gileadi airĩtu magana mana arĩa mataakomete na mũndũ mũrũme, makĩmatwara kambĩ irĩa yarĩ Shilo kũu Kaanani.

¹³ Ningĩ kĩũngano gĩothe gĩgĩtũma ihooya rĩa thayũ kũrĩ andũ a Benjamini o hau rwaro-inĩ rwa ihiga rĩa Rimoni. ¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio andũ a Benjamini makĩhũndũka ihinda o rĩu na makĩheo andũ-a-nja a Jabeshi-Gileadi arĩa matoragĩtwo. No matingĩamaiganire.

¹⁵ Nao andũ magĩcakaĩra andũ a Benjamini, tondũ Jehova nĩatũmire hagĩe na itheriya mũhĩrĩga-inĩ ya Isiraeli. ¹⁶ Nao athuuri arĩa akũrũ a kĩũngano makiuga atĩrĩ, “Tondũ andũ-a-nja a Benjamini nĩaniinerĩ, tũkuonera arũme arĩa matigaire atumia kũ?” ¹⁷ Makiuga atĩrĩ, “Abenjamini arĩa maahonokire no nginya magĩe na a kũmagaya, nĩguo gũtikagĩe mũhĩrĩga o na ũmwe wa Isiraeli ũkũniinũkio. ¹⁸ Tũtingĩmahe airĩtu aitũ matũike atumia ao, nĩgũkorwo ithuĩ andũ a Isiraeli nĩtwehĩtĩre mwĩhĩtwa ũyũ: ‘Kũrumwo-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũngĩhe Mũbenjamini mũtumia.’ ¹⁹ No rĩrĩ, nĩkũgĩaga gĩathĩ kĩa Jehova o mwaka kũu Shilo, mwena wa gathigathini wa Betheli, na mwena wa irathĩro wa njĩra irĩa ithiiga kuuma Betheli nginya Shekemu, na mwena wa gũthini wa Lebona.”

²⁰ Nĩ ũndũ ũcio magĩatha andũ a Benjamini, makĩmeera atĩrĩ, “Thiĩ mwĩhithe kũu mĩgũnda-inĩ ya mĩthabibũ ²¹ na mũikare mũkĩroraga. Rĩrĩa airĩtu a Shilo mariumĩra meturanĩre na arĩa angĩ rwĩmbo-inĩ-rĩ, mũgũthũke kuuma mĩgũnda-inĩ ya mĩthabibũ, na o mũndũ ehurĩre mũtumia kuuma kũrĩ airĩtu acio a Shilo, na mũthiĩ bũrũri wa Benjamini. ²² Rĩrĩa maithe mao kana ariũ a maithe mao magaatũrehera thitango, tũkaameera atĩrĩ, ‘Twĩkei wega na kũmateithia, tondũ tũtiamooneire atumia hĩndĩ ya mbaara, no inyuĩ mũtirĩ na mahĩtia, tondũ mũtiamahẽire airĩtu anyu.’ ”

²³ Ũguo nĩguo andũ a Benjamini meekire. O rĩrĩa airĩtu maainaga-rĩ, o mũndũ akĩnyiita ũmwe, na akĩmũkuua agatũike mũtumia wake. Hĩndĩ iyo magĩcooka kũrĩ igai rĩao, magĩaka matũũra mao rĩngĩ, na magĩtũũra kuo.

²⁴ Na ihinda rĩu andũ a Isiraeli makiuma kũndũ kũu, makĩinũka mũciĩ kũrĩ mũhĩrĩga yao na nyũmba ciao, o mũndũ kũrĩ igai rĩake.

²⁵ Matukũ-inĩ macio Isiraeli gũtiarĩ na mũthamaki; o mũndũ ekaga ũrĩa oonaga kwagĩrĩire.

RUTHU

Elimeleku na Andũ ake Gũthiĩ Moabi

¹ Na rĩrĩ, matukũ-inĩ marĩa atĩrĩrĩrĩ bũrũri maathanaga, nĩ kwagĩire na ng'aragu bũrũri-inĩ, nake mũndũ ũmwe wa Bethlehemu kũu Juda, marĩ na mũtumia wake, na ariũ ake eerĩ, magĩthiĩ gũikara bũrũri wa Moabi kwa ihinda. ² Mũndũ ũcio eetagwo Elimeleku, nake mũtumia wake eetagwo Naomi, namo marĩitwa ma ariũ acio ake eerĩ nĩ Mahaloni na Kilioni. Nao maarĩ Aefiratha kuuma Bethlehemu kũu Juda.* Nao magĩthiĩ bũrũri wa Moabi magĩtũũra kuo.

³ Na rĩrĩ, Elimeleku mũthuri wa Naomi agĩkua, nake Naomi agĩtigwo na ariũ acio ake eerĩ. ⁴ Nao makĩhikia andũ-a-nja a Moabi, ũmwe eetagwo Oripa, na ũrĩa ũngĩ Ruthu. Thuutha wa gũtũũra kũu ta ihinda rĩa mĩaka ikũmi, ⁵ Mahaloni na Kilioni o nao magĩkua, nake Naomi agĩtigwo atarĩ na ariũ ake eerĩ, o na kana mũthuri.

⁶ Rĩrĩa Naomi aigũire arĩ kũu Moabi atĩ Jehova nĩateithĩtie andũ ake akamahe irio-rĩ, akĩhaarĩria hamwe na atumia acio a ariũ ake oime bũrũri wa Moabi acooke kwao. ⁷ We na atumia acio eerĩ a ariũ ake makiumagara kuuma kũu maatũũraga, makĩnyiita njĩra nĩguo macooke bũrũri wa Juda.

⁸ Nake Naomi akĩra atumia acio eerĩ a ariũ ake atĩrĩ, "Cookai, o mũndũ athiĩ mũciĩ kwa nyina.† Jehova aromwĩka maũndũ mega, o ta ũrĩa o na inyuĩ mwekire acio maakuire, o na nĩ mwene. ⁹ Jehova arotũma o ũmwe wanyu eyonere ũhurũko mũciĩ wa mũthuri ũngĩ."

Agĩcooka akĩmamumunya, nao makĩrĩra maanĩrĩre, ¹⁰ makĩmwĩra atĩrĩ, "Ithũ tũgũcooka nawe kũrĩ andũ anyu."

¹¹ No Naomi akĩmeera atĩrĩ, "Aarĩ akwa, cookai mũciĩ kwanyu. Mũgũgĩthiĩ na nĩ nĩkĩ? Nĩngũkĩgĩa na ariũ angĩ nĩguo macooke matũike athuri anyu? ¹² Aarĩ akwa, cookai kwanyu mũciĩ; nĩ ndĩ mũkũrũ mũno wa kũgĩa na mũthuri ũngĩ. O na ingĩciiria atĩ harĩ na mwĩhoko harĩ nĩ, na ngĩe na mũthuri ũtukũ ũyũ na njĩare aanake-rĩ, ¹³ mwakĩmeterera o nginya hĩndĩ ĩrĩa makaagimara? No mũikare mũtahikĩte mũmetereire?‡ Aca, aarĩ akwa. Nĩ ndĩ na ruo kũmũkĩra, nĩgũkorwo guoko kwa Jehova nĩgũtambũrũkĩte gũkanjũkĩrĩa!"

¹⁴ Nao maigua ũguo makĩrĩra rĩngĩ. Nake Oripa akĩmumunya nyacia-rawe, akĩmuugĩra ũhoru. No Ruthu akĩrũmanĩrĩa na nyaciarawe.

¹⁵ Nake Naomi akĩmwĩra atĩrĩ, "Ta rora, mũtumia wa mũrũ wa nyina na mũthuurĩguo nĩahũndũka acooke kũrĩ andũ ao, o na kũrĩ ngai ciake. Cooka mũthiĩ nake."

¹⁶ No Ruthu akĩmũcookeria, akĩmwĩra atĩrĩ, "Tiga kũningĩrĩria ngũtĩge kana ngarũrũke ndige gũkũrũmĩrĩa. Kũrĩa ũgũthiĩ nĩkuo ngũthiĩ, na kũrĩa ũgaatũũra nĩkuo ngaatũũra. Andũ anyu magaatũũka andũ aitũ, nake Ngai waku atuĩke Ngai wakwa. ¹⁷ Kũrĩa ũgaakuĩra nĩkuo ngaakuĩra, na nokuo ngaathikwo. Jehova aronjĩka ũũru makĩria, kũngĩkaagĩa ũndũ o na ũmwe ũgaatũtigithania nĩ nawe, tiga o gĩkuũ giiki!" ¹⁸ Rĩrĩa

* **1:2** Efiratha rĩarĩ rĩitwa rĩa nyũmba ĩrĩa Elimeleku oimĩte, na nĩrĩo rĩahetwo bũrũri ũrĩa wathiũrũrũkiirie Bethlehemu. † **1:8** Airĩtu na atumia a ndigwa maikaraga na manyina mao (Kĩam 24:28). Ihinda rĩrĩ ithe wa Ruthu aarĩ muoyo (2:11). ‡ **1:13** Warĩ mũtugo wa Ayahudi atĩ mũthuri angĩakuire na atige mũtumia wake atarĩ na mwana, mũtumia ũcio aahikagio nĩ mũrũ wa nyina na mũthuriwe (Kĩam 38:6-8; Gũcook 25:5-10).

Naomi onire atĩ Ruthu nĩatuĩte itua rĩa gũthiĩ nake, agĩtiga kũmũringĩrĩria acooke.

¹⁹ Nĩ ũndũ ũcio andũ acio a nja eerĩ magĩthiĩ nginya magĩkinya Bethlehemu. Rĩria maakinyire Bethlehemu-rĩ, andũ a itũũra rĩu othe makĩgega nĩ ũndũ wao, nao andũ-a-nja makĩũrania atĩrĩ, “Hĩ! Ũyũ no akorwo arĩ Naomi?”

²⁰ Nake akĩmeera atĩrĩ, “Tigai gũcooka kũnjĩta Naomi, njĩtagaai Mara, nĩ ũndũ Ngai Mwene-Hinya-Wothe nĩatũmĩte mūtũũrĩre wakwa ũtuĩke wa ruo mũno. ²¹ Ndoimire gũkũ njiyũrĩrĩre, no Jehova anjookia itarĩ kĩndũ. Mũngĩcooka kũnjĩta Naomi nĩkĩ? Jehova nĩanyariirĩte; Mwene-Hinya-Wothe nĩandehithĩrie mathĩna.”

²² Nĩ ũndũ ũcio Naomi agĩcooka kuuma Moabi marĩ hamwe na Ruthu ũcio Mũmoabi, mūtumia wa mũriũ, magĩkinya Bethlehemu hĩndĩ ĩria cairi yaambagĩrĩria kũgethwo. §

2

Ruthu Gũcemanía na Boazu

¹ Na rĩrĩ, Naomi nĩarĩ na mũndũ wa mbarĩ yao mwena wa mũthuriwe, kuuma mũhĩrĩga wa Elimeleku, mũndũ warĩ igweta, wetagwo Boazu.

² Nake Ruthu ũcio Mũmoabi akĩra Naomi atĩrĩ, “Reke thiĩ mĩgũnda-inĩ ngahaare cairi ĩria ĩtigĩtio;* ndĩ thuutha wa mũndũ o wotho ũria ingĩtĩkĩrĩka maitho-inĩ make.”

Nake Naomi akĩmwĩra atĩrĩ, “Thiĩ, mwarĩ wakwa.” ³ Nĩ ũndũ ũcio akiumagara agĩthiĩ, akĩambĩrĩria kũhaara cairi kũu mĩgũnda-inĩ arĩ thuutha wa arĩa maagethaga. Na gũgĩkinya atĩrĩ, Ruthu ekorire akĩruta wĩra mũgũnda wa Boazu, ũcio warĩ wa mũhĩrĩga wa Elimeleku.

⁴ O hĩndĩ ĩyo Boazu agĩkinya oimĩte Bethlehemu, na akĩgeithia acio maagethaga, akĩmeera atĩrĩ, “Jehova aroikara na inyuĩ!”

Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Jehova arokũrathima!”

⁵ Boazu akĩũria mũrũgamĩrĩri wa acio maagethaga atĩrĩ, “Mũirĩtu ũũrĩa nĩ wa ũ?”

⁶ Nake mũrũgamĩrĩri akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ Mũmoabi ũrĩa wokire na Naomi kuuma bũrũri wa Moabi. ⁷ Nake oigire atĩrĩ, ‘Ndagũthaita ũnjĩtĩkĩrie haare cairi, na nyũnganie ĩria ĩtigĩtio itĩia-inĩ ndĩ thuutha wa agethi.’ Nake aathiĩ mũgũnda, na arutĩte wĩra ategũtigithĩria kuuma o rũciinĩ nginya rĩu, tĩa o ihinda inini ekũhurũkĩte haarĩa kĩruru-inĩ.”

⁸ Nĩ ũndũ ũcio Boazu akĩra Ruthu atĩrĩ, “Mwarĩ wakwa, ta thĩkĩrĩria, ndũgathiĩ kũhaara cairi mũgũnda ũngĩ, na ndũkae kuuma gũkũ. Ikara gũkũ mũrĩ na ndungata ciakwa cia airĩtu. ⁹ Ũrorage mũgũnda ũrĩa arũme aya megũkorwo makĩgetha, na ũtwaranage na airĩtu acio. Nĩndakaanĩ arũme aya matigakũhutie. Na rĩria rĩothe ũngĩnyoota, ũthiĩ ũnyue maaĩ kuuma ndigithũ-inĩ irĩa arũme aya matahĩrĩre.”

¹⁰ Rĩria Ruthu aigũre ũguo, akĩinamĩrĩra, agĩturumithia ũthiũ thĩ. Akiuga atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ gĩatũma njĩtĩkĩrĩke maitho-inĩ maku na wenda kũnjĩka maũndũ mega, ndĩ o mũndũ wa kũngĩ?”

¹¹ Boazu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩnjĩrĩtwo maũndũ marĩa mothe wĩkĩte nyaciaraguo kuuma hĩndĩ ĩria mũthuuriguo aakuire, na ũrĩa watiganire na thoguo na nyũkwa, o na bũrũri wanyu, ũgĩũka kũrĩ andũ

§ 1:22 Magetha ma cairi nĩmo maambagĩrĩra, magacookererwo nĩ magetha ma ngano (2:23).

* 2:2 Atumia a ndigwa, na ciana irĩa itaarĩ aciari a cio, hamwe na ageni nĩo metĩkĩrĩtio kũhaara ngano ĩria yatigagio (Alaw 19:9; 23:22; Gũcook 24:19).

ũtaamenyanĩte nao mbere ĩyo. ¹² Jehova arokũrĩha nĩ ũndũ wa ũguo wĩkĩte. Jehova Ngai wa Isiraeli, o ũrĩa wee ũũkĩte kwĩhitha mathagu-inĩ make, arokũrĩha na irĩhi inene.”

¹³ Nake Ruthu akiuga atĩrĩ, “Mwathi wakwa, ndĩrookĩrĩrĩria gwĩtikĩrĩka maitho-inĩ maku. Nĩũhooreretie, na ũkaarĩria ndungata yaku ndeto njega cia tha, o na gũtuĩka nĩ ndirĩ ta ũmwe wa ndungata ciaku cia airĩtu.”

¹⁴ Hĩndĩ ya kũrĩa irio yakinya, Boazu akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũka haha. Oya mũgate ũtobokie thiki-inĩ ya ndibei.”

Rĩrĩa Ruthu aikarire thĩ na agethi, Boazu akĩmũhe cairi hĩhie. Nake akĩrĩa akĩhũũna, o nginya agĩtigia. ¹⁵ Na hĩndĩ ĩrĩa ookĩrĩre akahaare-rĩ, Boazu agĩatha andũ ake akĩmeera atĩrĩ, “O na ahaara kũu itĩĩa-inĩ, mũtikamũtetie. ¹⁶ O na nĩ kaba mũrutage cairi ĩmwe kuuma itĩĩa-inĩ, mũmĩrekie thĩ nĩ ũndũ wake, mũmũtigĩre nĩguo oke akĩmĩhaaraga, no mũtikamũtetie.” ¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio Ruthu akĩhaara kũu mũgũnda ũcio nginya o hwaĩ-inĩ. Agĩcooka akĩhũũra cairi ĩrĩa aahaarĩte, ĩgĩkinya mũigana wa eba ĩmwe.† ¹⁸ Akĩmĩkuua, agĩcooka itũũra-inĩ, nake nyaciarawe akĩona cairi ĩrĩa yothe aahaarĩte. Ruthu agĩcooka akĩmũrutĩra kĩrĩa aagitĩte aahũũna, akĩmũnengera.

¹⁹ Nyaciarawe akĩmũũria atĩrĩ, “Ũmũthĩ uuma kũhaara kũ? Uuma kũruta wĩra kũ? Kũrathimwo nĩ mũndũ ũcio ũkũmenyire, agwĩka maũndũ mega!”

Nake Ruthu akĩhe nyaciarawe ũhoro ũkoniĩ mwene mũgũnda ũcio aatĩndĩte akĩruta wĩra, akiuga atĩrĩ, “Mwene mũgũnda ũcio ngũrutaga wĩra gwake ũmũthĩ-rĩ, etagwo Boazu.”

²⁰ Naomi akĩra mũtumia ũcio wa mũriũ atĩrĩ, “Jehova aromũrathima! We ndatĩgĩte gwĩka maũndũ ma ũtugi kũrĩ arĩa me muoyo, o na arĩa makuĩte.” Ningĩ Naomi akĩra Ruthu atĩrĩ, “Mũndũ ũcio nĩ wa mbarĩ iitũ; o na nĩ ũmwe wa arĩa mangĩtũmenyerera.”‡

²¹ Nake Ruthu ũcio Mũmoabi akiuga atĩrĩ, “O na anjĩrĩre atĩrĩ, ‘Ikara na aruti akwa a wĩra o nginya marĩkie kũgetha cairi yakwa yothe.’”

²² Naomi akĩra Ruthu ũcio mũtumia wa mũriũ atĩrĩ, “Ũndũ ũcio wa gũtwarana na airĩtu ake nĩũgũtuĩka mwega harĩwe, wee mwarĩ wakwa, tondũ mũgũnda-inĩ wa mũndũ ũngĩ wahota kũgerwo ngero.”

²³ Nĩ ũndũ ũcio Ruthu agĩkara hakuhĩ na ndungata cia airĩtu cia Boazu akĩhaaraga nginya magetha ma cairi na ma ngano magĩthira. Nake agĩtũũra na nyaciarawe.

3

Ruthu na Boazu Kĩhuhĩro-inĩ kĩa Ngano

¹ Mũthenya ũmwe-rĩ, Naomi, nyaciarawe wa Ruthu, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwarĩ wakwa, githĩ ndiagĩrĩrwo ngũcarĩrie mũciĩ waku, kũrĩa wee ũngĩona maũndũ mega? ² Githĩ Boazu ũcio wee ũkoretwo na ndungata ciake cia airĩtu ti mũndũ wa rũrĩra rwitũ? Ũtukũ ũyũ nĩguo ekũhuha cairi kĩhuhĩro-inĩ.* ³ Wĩthambe na wĩhake maguta mekũnunga wega, ningĩ wĩhumbe nguo ciaku iria njega mũno. Ũcooke ũikũrũke ũkinye kĩhuhĩro-inĩ, no ndũkeyonithie mũndũ ũcio nginya arĩkie kũrĩa na kũnyua. ⁴ Rĩrĩa

† 2:17 nĩ ta kilo 22 ‡ 2:20 Mũmenyereri aakoragwo arĩ mũndũ wa nyũmba ya mũthuuri ũcio ũkuĩte (Gũcook 25:5-10). * 3:2 Cairi yahuhagwo hwaĩ-inĩ thuutha wa kũrangwo nĩ ng’ombe, kana kũrangwo nĩ magũrũ ma ngaari mũthenya; mwene yo aakomaga kĩhuhĩro-inĩ kũmĩrangĩra.

arĩkoma, wone harĩa akoma. Ningĩ ũthiĩ ho na ũhumbũrie magũrũ make, ũkome ho. Nake nĩegũkwĩra ũrĩa wagĩrĩirwo nĩ gwĩka.”

⁵ Ruthu akĩmũcookeria, akĩmwĩra atĩrĩ, “Maũndũ macio mothe wanjĩra no mo ngwĩka.” ⁶ Nĩ ũndũ ũcio agĩkũrũka agĩkinya kĩhuhĩro-inĩ kũu, na agĩka ũrĩa wothe nyaciarawe aamwĩrite eeke.

⁷ Na rĩria Boazu aarĩkie kũria na kũnyua, na agĩkorwo arĩ mũkenu, agĩthiĩ agĩkoma mũthia-inĩ biũ wa hĩba ya cairi. Nake Ruthu agĩthiĩ acemete, akĩmũhumbũria magũrũ, agĩkoma ho. ⁸ Ũtukũ gatagatĩ, kĩndũ gĩkĩhahũra Boazu, nake egarũra, agĩkora nĩ mũndũ-wa-nja wakomete magũrũ-inĩ make.

⁹ Akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩwe ũ?”

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ nĩ ndungata yaku Ruthu. Tambũrũkia gĩcurĩ kĩa nguo yaku ũhumbũre, nĩ ũndũ wee nĩwe ũngĩtũmenyerera.”†

¹⁰ Nake akĩmwĩra atĩrĩ, “Jehova arokũrathima mwarĩ wakwa. Ũtugi ũrĩa wonania nĩũkĩrite ũrĩa wonanirie kĩambĩria-inĩ, nĩ ũndũ ndũnenda kũrũmanĩra na aanake, marĩ athĩni kana marĩ itonga. ¹¹ Na rĩrĩ, mwarĩ wakwa, ndũgetigĩre. Nĩngũgwĩkĩra ũrĩa wothe ũkũũhooya. Andũ othe a itũũra rĩrĩ riitũ nĩmooĩ atĩ wee ũrĩ mũndũ-wa-nja ngatha. ¹² O na gũtuĩka ndĩ ũmwe wa arĩa mangĩkũmenyerera-rĩ, nĩ harĩ mũndũ ũngĩ ũngĩkũmenyerera wa hakuhĩ kũngĩra. ¹³ Rĩu kĩaare haha ũtukũ ũyũ, na rũciinĩ gwakĩa angĩkorwo nĩekwenda gũkũmenyerera, nĩ wega; nĩagakũmenyerera. No angĩkorwo ndekwenda, o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo, nĩngakũmenyerera. Kĩaare haha nginya rũciũ rũciinĩ.”

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio Ruthu agĩkoma hau magũrũ-inĩ make nginya rũciinĩ, no akĩroka gũũkĩra rũciinĩ tene kũrĩ mairia, nake Boazu akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndũkareke kũmenyeke atĩ nĩ kũrĩ mũndũ-wa-nja ũrokĩte kĩhuhĩro-inĩ.”

¹⁵ Ningĩ akĩmwĩra atĩrĩ, “Rehe nguo iyo wĩgĩrĩre wanĩrĩrie.” Rĩria eekire ũguo, Boazu agĩtĩrĩra ibaba ithathatũ cia cairi, akĩmũigĩrĩra. Nake Ruthu agĩcooka itũũra-inĩ.

¹⁶ Na rĩria Ruthu aacookire kũrĩ nyaciarawe-rĩ, Naomi akĩmũũria atĩrĩ, “Mwarĩ wakwa, kũraathire atĩa?”

Nake akĩmwĩra maũndũ marĩa mothe Boazu aamwĩkĩire. ¹⁷ Ningĩ agĩcooka akĩmwĩra atĩrĩ, “Ibaba ici ithathatũ cia cairi nĩwe ũũheire, na anjĩra atĩrĩ, ‘Tiga kũinũkĩra nyaciaraguo moko matheri.’ ”

¹⁸ Nake Naomi akĩmwĩra atĩrĩ, “Eterera o ro ũguo, mwarĩ wakwa, nginya ũmenye ũrĩa ũhoro ũcio ũgũthiĩ, nĩgũkorwo mũndũ ũcio ndangĩhurũka nginya rĩria aniine ũhoro ũcio ũmũthĩ.”

4

Boazu Kũhikia Ruthu

¹ Na rĩrĩ, Boazu akĩambata agĩthiĩ nginya kĩhingo-inĩ gĩa itũũra, agĩkara thĩ ho. Rĩria mũndũ ũrĩa wa mbarĩ yao, ũrĩa Boazu aarĩtie ũhoro wake ookire-rĩ, Boazu akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrata wakwa, ũka haha ũikare thĩ.” Nĩ ũndũ ũcio agĩthiĩ hau agĩkara thĩ.

² Boazu agĩta athuuri ikũmi a itũũra akĩmeera atĩrĩ, “Ta ikarai thĩ haha!” Nao magĩka o ũguo. ³ Ningĩ akĩra mũndũ ũcio wa mbarĩ yao atĩrĩ, “Naomi ũrĩa ũracookire kuuma bũrũri wa Moabi-rĩ, nĩarendia gĩthaka kĩria kiarĩ kĩa Elimeleku, mũndũ wa mbarĩ ciitũ. ⁴ Ndagĩciiria ngũhe ũhoro ũcio na ngwĩre ũgũre gĩthaka kũu ũrĩ mbere ya andũ

† 3:9 Njira ya gũtambũrũkia gĩcurĩ kĩa nguo kĩhumbũre mũirĩtu yarĩ ya kuonania kũmũgitĩra, kana kũhooya kĩhiko.

aya maikarĩte haha o na mbere ya athuuri a andũ aitũ. Ũngĩkorwo nĩũgũgĩkũũra, ũgĩkũũre. No angĩkorwo ndũgwĩka ũguo-rĩ, ũnjĩire nĩguo menye. Nĩgũkorwo hatirĩ mũndũ ũngĩ ũrĩ na kĩhoo to gĩa gwĩka ũguo tiga wee, na nĩ ngagũcooka.”

Nake akiuga atĩrĩ, “Nĩngũgĩkũũra.”

⁵ Boazu nake akiuga atĩrĩ, “Mũthenya ũrĩa ũkaagũra gĩthaka kũu kuuma kũrĩ Naomi, na kuuma kũrĩ Ruthu ũrĩa Mũmoabi, nĩũkahikia mũtumia wa ndigwa wa mũndũ ũcio wakuire, nĩgeetha ũtũũrie rĩitwa rĩa ũcio ũkuĩte o hamwe na indo ciake.”

⁶ Na rĩrĩa mũndũ ũcio wa mbarĩ yao aigũire ũguo-rĩ, akiuga atĩrĩ, “Ndikũhota gũgĩkũũra, nĩ ũndũ ndahota gwĩthũkĩria ũgai wakwa nĩ mwene. Gĩgĩkũũre arĩ we. Nĩ ndingĩhota gwĩka ũguo.”

⁷ (Matukũ-inĩ ma tene thĩinĩ wa Isiraeli-rĩ, mũtugo wa gũkũũra kana gũkũũrania indo nĩguo maũndũ mothe marĩkio wega, mũndũ ũmwe wa eene ũhoro aarutaga kĩaatũ gĩaake agakĩnengera mũndũ ũcio ũngĩ. Kũu Isiraeli ĩno nĩyo yarĩ njĩra ya gwĩkĩra ũira atĩ ũndũ ũrĩa mũiguanĩre nĩwarĩkĩrĩra wega biũ.)

⁸ Nĩ ũndũ ũcio mũndũ ũcio wa mbarĩ yao akĩra Boazu atĩrĩ, “Kĩgũre wee mwene.” Na akĩruta kĩaatũ gĩaake, akĩmũnengera.

⁹ Hĩndĩ ĩyo Boazu akĩra athuuri acio na andũ othe atĩrĩ, “Ũmũthĩ mũrĩ aira akwa atĩ nĩndagũra indo ciothe cia Elimeleku, na cia Kilioni, na cia Mahaloni kuuma kũrĩ Naomi. ¹⁰ Ningĩ nĩndahikia Ruthu ũrĩa Mũmoabi, mũtumia wa ndigwa wa Mahaloni, atuĩke mũtumia wakwa, nĩguo ndũũrie rĩitwa rĩa ũcio ũkuĩte hamwe na indo ciake, nĩguo rĩitwa rĩaake rĩtikaanoore nyũmba-inĩ yao, kana rĩehere maandĩko-inĩ marĩa maigĩtwo ma itũũra. Ũmũthĩ nĩmwatuĩka aira!”

¹¹ Ningĩ athuuri acio, o na andũ arĩa othe maikarĩte hau kĩhingo-inĩ, makiuga atĩrĩ, “Tũrĩ aira. Jehova arotũma mũndũ-wa-nja ũcio ũroka gwaku mũciĩ atuĩke o ta Rakeli na Lea, andũ-a-nja arĩa eerĩ maakire nyũmba ya Isiraeli.* Ũromenyeka kũu Efiratha, na ũgĩe igweta inene kũu Bethlehemu. ¹² Ciana iria Jehova egũkũhe kuuma kũrĩ mũirĩtu ũcio irotũma nyũmba yaku ĩhaane ta ya Perezu,† ũrĩa Tamaru aaciariire Juda.”

Rũruka rwa Daudi

¹³ Nĩ ũndũ ũcio Boazu akĩhikia Ruthu, agĩtuĩka mũtumia wake. Ningĩ aakoma nake, Jehova agĩtũma Ruthu agĩe nda, na agĩciara kahĩ. ¹⁴ Nao andũ-a-nja makĩra Naomi atĩrĩ, “Jehova arogoocwo, ũrĩa ũtagũtigĩte ũtarĩ na mũkũmenyereri. Kahĩ kau karogĩa ngumo njega Isiraeli guothe! ¹⁵ Kau nĩko gakerũhia mũtũũrĩre waku, na gagũtũũrie ũkũrũ-inĩ waku. Nĩ ũndũ mũtumia wa mũrũguo, ũrĩa ũkwendete na wa bata harĩ we gũkĩra aanake mũgwanja, nĩwe ũgaciariite.”

¹⁶ Nake Naomi akĩoya kaana kau, agĩkaigĩrĩra ciero-inĩ ciake, agĩkarera.

¹⁷ Nao andũ-a-nja arĩa maatũũraga kũu makiuga atĩrĩ, “Naomi arĩ na kahĩ.” Nao magĩgatua Obedi. Nake nĩwe warĩ ithe wa Jesii, ũrĩa warĩ ithe wa Daudi.

¹⁸ Ici nacio nĩcio njiaro cia Perezu:

Perezu nĩwe warĩ ithe wa Hezironi,

¹⁹ nake Hezironi aarĩ ithe wa Ramu,

²⁰ nake Ramu aarĩ ithe wa Aminadabu,

* **4:11** Andũ a Isiraeli moimire harĩ Rakeli na Lea. Daudi na Solomoni maatuĩkire a rũciaro rwa Ruthu. † **4:12** Boazu aarĩ wa rũciaro rwa Perezu (Math 1:3; Luk 3:33).

nake Aminadabu aarĩ ithe wa Nahashoni,
nake Nahashoni aarĩ ithe wa Salimoni,
²¹ nake Salimoni aarĩ ithe wa Boazu,
nake Boazu aarĩ ithe wa Obedi.
²² nake Obedi aarĩ ithe wa Jesii,
nake Jesii aarĩ ithe wa Daudi.

IBUKU RĨA MBERE RĨA SAMŪELI

Gūciarwo gwa Samūeli

¹ Na rĩrĩ, nĩ kwarĩ na mündũ ũmwe wa kuuma Ramathaimu, Mūzofimu kuuma bŭrŭri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efiraimu, nake eetagwo Elikana mŭrũ wa Jerohamu, mŭrũ wa Elihu, mŭrũ wa Tohu, mŭrũ wa Zufu, Mŭefiraimu.

² Aarĩ na atumia eerĩ; ũmwe eetagwo Hana na ũrĩa ũngĩ eetagwo Penina. Penina aarĩ na ciana, no Hana ndaarĩ na ciana.

³ Mwaka o mwaka mündũ ũcio nĩambataga kuuma itũūra rĩake agathiĩ Shilo kũhooya na kũrutĩra Jehova Mwene-Hinya-Wothe igongona.* Shilo nĩkuo Hofini na Finehasi, ariũ eerĩ a Eli, maarĩ athĩnjĩri-Ngai a Jehova.

⁴ Rĩrĩa rĩothe mũthenya wa Elikana wakinyaga wa kũruta igongona-rĩ, nĩagayagĩra mŭtumia wake Penina nyama, hamwe na aanake ake othe o na airĩtu. ⁵ No nĩaheaga Hana rŭgai maita meerĩ, tondũ nĩamwendete, nowe Jehova nĩamũhingĩte nda. ⁶ Na tondũ Jehova nĩamũhingĩte nda-rĩ, mũiruwe nĩaikaraga akĩmũthirĩkagia nĩguo amũng'ũrĩkie. ⁷ Naguo ũndũ ũcio ũgĩthiĩ na mbere mwaka o mwaka. Rĩrĩa rĩothe Hana aambataga athiĩ nyũmba ya Jehova-rĩ, mũiruwe nĩamũthirĩkagia nginya akarĩra, akaaga kũrĩa irio. ⁸ Nake Elikana mũthuuriwe akamũũria atĩrĩ, "Hana, ũrarĩra nĩkĩ? ũraaga kũrĩa nĩkĩ? ũkuĩte ngoro nĩkĩ? Githi nĩ ndikĩrĩte ihĩ ikũmi harĩwe?"

⁹ Hĩndĩ ĩmwe maarĩkia kũrĩa na kũnyua marĩ kũu Shilo-rĩ, Hana agĩũkĩra. Na rĩrĩ, Eli, mũthĩnjĩri-Ngai, aikarĩire gĩtĩ itoonyero rĩa hekarũ ya Jehova. ¹⁰ Hana akĩrĩra mũno na akĩhooya Jehova, arĩ na ruo rwa ngoro. ¹¹ Nake akĩhĩta mwĩhĩtwa, akiuga atĩrĩ, "Wee Jehova Mwene-Hinya-Wothe, ũngĩtĩkĩra kũrora thĩna wa ndungata yaku na ũndirikane, na ndũkariganĩrwo nĩ ndungata yaku, no ũmĩhe mwana wa kahĩ-rĩ, hĩndĩ ĩyo na nĩ nĩngamũheana kũrĩ Jehova matukũ mothe ma muoyo wake, na gũtirĩ hĩndĩ rwenji rũkaahutia mũtwe wake o na rĩ."

¹² Na rĩrĩa aathiiaga na mbere kũhooya Jehova, Eli akĩmũbara kanua. ¹³ Hana aahooyaga na ngoro yake, nacio iromo ciake nĩciainainaga, no mũgambo wake ndwaiguĩkaga. Eli agĩciiria atĩ nĩ kũrĩio arĩtuo, ¹⁴ akĩmũũria atĩrĩ, "Nĩ nginya rĩ ũgũikara ũrĩ mũrĩu? Eheria ndibei ĩyo yaku."

¹⁵ Hana akĩmũcookeria, akiuga atĩrĩ, "Tiguo mwathi wakwa, nĩ ndĩ mündũ-wa-nja ũthĩnĩkĩte mũno. Ndinyũte ndibei kana njoohi; no nĩ ngoro yakwa ndĩraitũrũra Jehova. ¹⁶ Tiga kuona ndungata yaku ta ĩrĩ mündũ-wa-nja mwaganu; ngoretwo gũkũ ngĩhooya ndĩ na ruo rũingĩ o na kĩeha."

¹⁷ Eli akĩmũcookeria atĩrĩ, "Thiĩ na thayũ, na Ngai wa Isiraeli aroĩtĩkĩra gũkũhe kĩrĩa ũmũhooete."

¹⁸ Nake akiuga atĩrĩ, "Ndungata yaku ĩroĩtĩkĩrĩka maitho-inĩ maku." Nake Hana agĩthiĩ na akĩrĩa irio, na ndaacookire gũtuka gĩthiithi.

¹⁹ Magĩũkĩra mũthenya ũyũ ũngĩ rũciinĩ tene, makĩhooya marĩ mbere ya Jehova, na magĩcooka magĩthiĩ kwao mũciĩ kũu Rama. Elikana agĩkoma na Hana mŭtumia wake, nake Jehova akĩmũririkana. ²⁰ Nĩ ũndũ ũcio

* **1:3** Ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro na Hema-ya-Gũtũnganwo (3:3; Josh 18:1) ciakoragwo Shilo kilomita 30 gathigathini wa Jerusalemu. Andũ a Isiraeli nĩmagĩrĩrwo nĩgũthiĩ kuo maita matatũ o mwaka (Gũcook 16:16-17; Thaam 23:14-19).

ihinda rīgikinya Hana akīgĩa nda na agīciara kahī. Agīgatua Samūeli, akiuga atīrī, “Nīgūkorwo nī kūhooya ndakahooire harī Jehova.”

Hana Kūheana Samūeli kūrī Jehova

²¹ Rīrĩa mūdū ūcio wetagwo Elikana aambatire hamwe na nyūmba yake yothe kūrūtīra Jehova igongona rĩa mwaka o mwaka na akahingie mwīhītwa wake-rī, ²² Hana ndaathiire. Eerire mūthuuriwe atīrī, “Kahī gaka gaatiga kuonga-rī, nīngagatwara na ndīkaneane kūrī Jehova,† na gagaatūūraga kū hīndī ciothe.”

²³ Mūthuuriwe Elikana akīmwīra atīrī, “Ĩka o ūrĩa ūkuona kwagīrīire. Ikara gūkū o nginya rīrĩa gagaatiga kuonga; we Jehova arotūma kiugo gīake kīhinge.” Nī ūndū ūcio mūdū-wa-nja ūcio agīkara mūciī na agīkongithia nginya rīrĩa aagatigithirie kuonga.

²⁴ Gaatiga kuonga, Hana akīoya kahī kau o karī kanini, hamwe na ndegwa ya mīaka itatū, na eba imwe‡ ya mūtu, na gītete kīa ndibe agīgatwara nyūmba ya Jehova kū Shilo. ²⁵ Maarīkia gūthīnja ndegwa-rī, magītware kahī kau kūrī Eli, ²⁶ Nake Hana akīmwīra atīrī, “Ti-itherū o ta ūrĩa wee mwathi wakwa ūtūūraga muoyo-rī, nī nī mūdū-wa-nja ūrĩa warūgamīte haha hakuhī nawe akīhooya Jehova. ²⁷ Ndahooire heo kahī gaka, nake Jehova nīetīkīrīte kūhe kīrĩa ndamūhooire. ²⁸ Tondū ūcio o na nī nīndakaamūrīra Jehova. Matukū mothe marīa gegūtūūra muoyo-rī, gegūtūūra kaamūrīrwo Jehova.” Nake akīhooya Jehova arī o hau.

2

Ihooya rĩa Hana

¹ Ningī Hana akīhooya, akiuga atīrī:

“Ngoro yakwa nīkeneire Jehova;
na rūhĩa rwakwa rūkaambarario thīnī wa Jehova.
Kanua gakwa gakeerahīra thū ciakwa,
nīgūkorwo nīngenete nī ūhonokio waku.

² “Gūtīrī mūdū o na ū mūtheru ta Jehova;
gūtīrī ūngī tiga wee wiki,
kana gūkağĩa Rwaro rūngī rwa Ihiga rūtariī ta Ngai witū.

³ “Mūtigacooke kwaria na mwīlkīrīro ūguo
kana mūreke tūnua twanyu twarie na mwītīo,
nīgūkorwo Jehova nīwe Ngai ūrĩa ūūī maūdū,
na agacūūrania cīko cia andū.

⁴ “Mota ma njamba cia ita nīmoinangīku,
nao arĩa mataarī hinya makaheo hinya.

⁵ Arĩa maarī ahūūnu meyandīkithagia nīguo mone irio,
na arĩa maarī ahūtu nīmathirītwo nī ng’aragu.
Thaata nīciarīte ciana mūgwanja,
na ūrĩa warī na aanake aingī nīmūhinyīrīrīku.

⁶ “Jehova nīwe ūrehaga gīkuū, na nīwe ūtūūragia muoyo;
nīwe ūharūrūkanagia mbīrīra-inī, na akambatia mūdū oime kuo.

⁷ Jehova nīwe ūtūmaga andū mathīne na arĩa angī matonge;

† 1:22 Ciana ciatigaga kuonga irī na mīaka itatū kana makīria. ‡ 1:24 nī ta kilo 22

nīwe ũnyiihanagia na agatũũganĩria.
 8 Ooyaga mũthĩĩni akamũruta rũkũngũ-inĩ,
 na akaruta mũbatari kuuma kĩara-inĩ kĩa mũhu;
 amaikaragia hamwe na anene, na agatũma magae gĩĩ kĩa ũnene.

“Nĩgũkorwo mũthingi ya thĩ nĩ ya Jehova; igũrũ rĩayo nĩho aigĩĩire
 thĩ.
 9 Nĩakamenyerera makinya ma andũ ake arĩa atheru,
 no arĩa aaganu nĩakamaikia kũu nduma-inĩ.

“Mũndũ ndahootanaga na ũndũ wa hinya wake;
 10 arĩa makararagia Jehova nĩmagathuthwo.
 Nĩakamookĩrĩra na marurumĩ arĩ o kũu igũrũ;
 Jehova nĩwe ũgatuĩra ituri cia thĩ ciira.

“Nĩakahe mũthamaki wake hinya,
 a na ambararie rũhĩa rwa ũrĩa wake mũitĩrĩrie maguta.”
 11 Nake Elikana akĩinũka mũciĩ gwake Rama, no kahĩ kau gagĩtungatĩra
 Jehova karĩ harĩ Eli ũcio mũthĩnjĩri-Ngai.

Aanake Aaganu a Eli

12 Na rĩrĩ, ariũ a Eli maarĩ andũ aaganu; matiatĩite Jehova. 13 Na rĩrĩ,
 warĩ mũtugo wa athĩnjĩri-Ngai harĩ andũ, atĩ rĩrĩa mũndũ o wotho aruta
 igongona, na rĩrĩa nyama ikĩrugwo, ndungata ya mũthĩnjĩri-Ngai yokaga
 na njibe ya mũtheece itatũ ĩrĩ guoko-inĩ. 14 Yaikagia njibe ĩyo nyũngũ-
 inĩ ya kĩgera, kana thaburia-inĩ, kana gĩteng’ũ-inĩ, kana nyũngũ-inĩ ya
 rĩũmba, nake mũthĩnjĩri-Ngai akeyoera o kĩrĩa gĩothe njibe ĩngĩarutire.
 Ũguo nĩguo meekaga andũ othe a Isiraeli arĩa mookaga Shilo. 15 Na o na
 mbere ya maguta gũcinwo-rĩ, ndungata ya mũthĩnjĩri-Ngai nĩyokaga na
 ĩkeera mũndũ ũrĩa ũraruta igongona atĩrĩ, “He mũthĩnjĩri-Ngai nyama
 imwe ahĩhie; ndegwĩtikĩra nyama nduge kuuma kũrĩ we, tiga o nyama
 njĩthĩ.”*

16 Mũndũ angĩamwĩrĩre atĩrĩ, “Reke maguta mambe macinwo, ũcooke
 woe kĩrĩa gĩothe ũkwenda,” ndungata yacookagia atĩrĩ, “Aca, nengera o
 ro rĩu; kwaga ũguo, ndĩmĩoe na hinya.”

17 Wĩhia ũcio wa aanake a Eli warĩ mũnene mũno maito-inĩ ma Jehova,
 nĩgũkorwo nĩmanyararaga magongona marĩa andũ maarutagĩra Jehova.

18 Nowe Samūeli aatungataga mbere ya Jehova arĩ o mwana mũnini,
 ehumbĩte ebodi ya gatani. 19 O mwaka nyina nĩamũtumagĩra gakanjũ,
 akamũtwarĩra rĩrĩa megũthĩĩ na mũthuuriwe kũruta igongona rĩa mwaka
 o mwaka. 20 Eli nĩarathimaga Elikana na mũtumia wake, akoiga atĩrĩ,
 “Jehova arokũhe ciana na mũndũ-wa-nja ũyũ icooke ithenya rĩa mwana
 ũyũ aahooete, na agĩcooka kũmũheana harĩ Jehova.” Nao magacooka
 makainũka kwao mũciĩ. 21 Nake Jehova akĩguĩra Hana tha; akĩgĩa
 nda agĩciara aanake atatũ na airĩtu eerĩ. Nake mwana ũcio ti Samūeli
 agĩkũrĩra hau mbere ya Jehova.

22 Na rĩrĩ, Eli aarĩ mũkũrũ mũno, na nĩaiguaga maũndũ mothe marĩa
 ariũ ake meekaga Isiraeli guothe, na ũrĩa maakomaga na andũ-a-nja arĩa
 maatungataga itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo. 23 Nĩ ũndũ ũcio
 akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ gĩtũmaga mwĩke maũndũ ta maya? Nĩndĩraigua

* 2:15 Kũringana na watho, maguta hamwe na nyama cia maguta ciacinagĩrwo igũrũ wa
 kĩgongona (Alaw 3:16; 4:8-10).

kuuma kūrī andū othe ūhoru wa ciiko ici cianyu cia waganu. ²⁴ Aca, ariū akwa; ūhoru ūrīa ndīraigua ūkīhunja gatagatī ka andū a Jehova ti mwega. ²⁵ Mūdū angīhīria mūdū ūrīa ūngī-rī, Ngai no amateithūrane; no mūdū angīhīria Jehova-rī, nū ūngīmūthaitanīrīra?" No rīrī, aanake ake matiigana kūigua magīkaanio nī ithe wao, nīgūkorwo Jehova nīatuīte nīekūmooraga.

²⁶ Nake mwana ūcio ti Samūeli agīkūra, akīnenehaga, akīendagwo nī Jehova o na andū.

Ūrathi wa Gūūkīrīra Nyūmba ya Eli

²⁷ Na rīrī, mūdū wa Ngai nīokire kūrī Eli, akīmwīra atīrī, "Jehova ekuuga ū: 'Githī nī ndieguūrīrie nyūmba ya thoguo rīrīa maarī Misiri watho-inī wa Firaūni?' ²⁸ Ndathuurire thoguo kuuma mīhīrīga-inī yothe ya Isiraēli atuīke mūthīnjīri-Ngai wakwa, aambatage kīgongona-inī gīakwa, na acinage ūbumba, na ehumbage ebodi arī mbere yakwa. Ningī nīndaheire nyūmba ya thoguo indo iria ciothe irutagwo nī andū a Isiraēli cia maruta ma gūcinwo na mwaki. ²⁹ Nī kī gītūmīte mūnyarare igongona rīakwa na iruta, iria ndaathanire irutagwo irī cia gīikaro gīakwa? Nī kī gītūmīte ūtīe ariū aku kūngīra, mwīnoraḡie na icunjī iria njega cia iruta o rīothe rīrīa ndutagīrwo nī andū akwa a Isiraēli?"

³⁰ "Tondū wa ūguo-rī, Jehova, Ngai wa Isiraēli, oigīte atīrī, 'Nīnderanīire atī nyūmba yaku na nyūmba ya thoguo nīgūtūūra indungatagīra nginya tene.' No rīu Jehova oigīte atīrī, 'Ūndū ūcio ūrondaihīrīria! Arīa mandīite nīndīrīmatīaga, no arīa maamenete nīmarīmenagwo. ³¹ Hīndī nīiroka rīrīa ngaaniina hinya waku na niine hinya wa andū a nyūmba ya thoguo, nīgeetha gūtikanakorwo na mūdū mūkūrū thīnī wa nyūmba yaku, ³² nawe nīūkona mīnyamaro gīikaro-inī gīakwa. O na gūtūika ūndū mwega nīūgeekwo Isiraēli, thīnī wa nyūmba yaku gūtīrī hīndī gūgaakorwo mūdū mūkūrū. ³³ O mūdū waku ūrīa itakeheria kīgongona-inī gīakwa-rī, agaatigio no geetha agūtue mūtumumu na maithori, na aigūithaḡie ngoro yaku kīeha, nacio njiaro ciaku ciothe irīkuuaga o rīrīa ciatuīka andū agima.

³⁴ " 'Naguo ūndū ūrīa ūkūhaana kūrī ariū aku eerī, Hofini na Finehasi, ūgaatuīka kīmenyithia kūrī wee na ariū aku, o eerī magaakua mūthenya ūmwe. ³⁵ Na nī nīngethuurīra mūthīnjīri-Ngai mwīhokeku, ūrīa ūgeekaga kūringana na ūndū ūrīa ūrī ngoro-inī na meciiria-inī makwa. Nīngahaanda nyūmba yake itūre irūmīte, nake nīagatungataga mbere ya ūrīa wakwa mūtīrīrie maguta hīndī ciothe. ³⁶ Ningī mūdū wothe ūrīa ūgaatigara wa nyūmba yaku, nīagooka amūinamīrīre nī ūndū wa gīcunjī kīa betha na kenyū komū ka mūgate, amūthaithe amwīre atīrī, "Ta he wīra ūmwe wa ūthīnjīri-Ngai nīguo nyonage gīa kūrīa." ' ' "

3

Jehova gwīta Samūeli

¹ Nake mwana ūcio ti Samūeli aatungataga mbere ya Jehova arī harī Eli. Matukū-inī macio kiugo kīa Jehova gītīaiguagwo kaingī, na gūtionekegaga cioneki kaingī.

² Ūtukū ūmwe Eli, ūrīa maitho make maambīrīrie kwaga hinya akaaga kuona wega, aakomete o harīa aamenyerete. ³ Tawa wa Ngai ndwahorete,*

* **3:3** Tawa wa thahabu ūrīa waigagwo Handū-harīa-Hatheru waakanaga ūtukū wothe (Thaam 27:20-21; 30:7-8). Samūeli eetirwo mathaa ma rūciinī gūtākūte.

nake Samūeli aakomete kuu thīnī wa hekarū ya Jehova, harīa ithandūkū rīa Ngai rīarī. ⁴ Hīndī ūyo Jehova agīta Samūeli.

Samūeli agīcookia atīrī, “Nī ūyū haha.” ⁵ Nake agīteng’era kūrī Eli, akiuga atīrī, “Nī wanjīta; nī ūyū haha.”

No Eli akiuga atīrī, “Nī ndītanīte; cooka ūgakome.” Nī ūndū ūcio Samūeli agīthī agīkoma.

⁶ Jehova agītana rīngī, “Samūeli!” Nake Samūeli agīūkīra, agīthī kūrī Eli, akiuga atīrī, “Nī wanjīta; nī ūyū haha.”

Eli akiuga atīrī, “Mūrū wakwa, nī ndītanīte; cooka ūgakome.”

⁷ Hīndī ūyo Samūeli ndaakoretwo amenyete Jehova, kana akaguūrīrio kiugo kīa Jehova.

⁸ Jehova nīetire Samūeli riita rīa gatātū, nake Samūeli agīūkīra agīthī kūrī Eli, akiuga atīrī, “Nī wanjīta; nī ūyū haha.”

Nake Eli akīmenya atī nī Jehova wetaga mwana ūcio. ⁹ Nī ūndū ūcio Eli akīra Samūeli atīrī, “Thī ūgakome, na wona aagwīta uge atīrī, ‘Jehova, aria, nī ūndū ndungata yaku nīthikīrīrie.’ ” Nī ūndū ūcio Samūeli agīthī, na agīkoma harīa aakomaga.

¹⁰ Nake Jehova agīuka akīrūgama hau, agītana o ta mahinda macio mangī atīrī, “Samūeli! Samūeli!”

Nake Samūeli akiuga atīrī, “Aria, nī ūndū ndungata yaku nīthikīrīrie.”

¹¹ Nake Jehova akīra Samūeli atīrī, “Rora, nī ndī hakuhī gwīka ūndū thīnī wa Isiraēli ūrīa ūgaatūma matū ma mūdū o wothe ūrīa ūkaūgua mararake. ¹² Hīndī ūyo maūdū marīa mothe ndoigire ma gūkīrīra Eli na nyūmba yake nīngamahingia kuuma kīambīrīria nginya mūthia. ¹³ Nīgūkorwo nīdamwīrire nīngatūra nyūmba yake ciira nginya tene nī ūndū wa mehīa marīa we oī ūhorō wamo; ariū ake nīmetuire andū a kūmeneka, nake akīremwo nī kūmakaanīa. ¹⁴ Nī ūndū ūcio nīndehītire igūrū rīa nyūmba ya Eli ngiuga atīrī, ‘Waganu wa nyūmba ya Eli ndūrī hīndī ūkaahoroherio na igongona kana iruta.’ ”

¹⁵ Samūeli agīkoma o nginya rūciinī, na okīra akīhingūra mīrango ya nyūmba ya Jehova. Nīetigagīra kwīra Eli ūhorō wa kīoneki kū, ¹⁶ no Eli akīmūwīta, akiuga atīrī, “Samūeli, mūrū wakwa.”

Nake Samūeli agīcookia atīrī, “Nī ūyū haha.”

¹⁷ Eli akīmūūria atīrī, “Nī ūndū ūrīkū ūcio Jehova arakwīrire? Ndūkae kūhitha ūndū ūcio. Ngai arogwīka ūndū mūūru makīria, ūngīhitha ūndū o na ūmwe ūrīa arakwīrire.” ¹⁸ Nī ūndū ūcio Samūeli akīmūwīra maūdū mothe, na ndaamūhithire ūndū o na ūmwe. Eli agīcooka akiuga atīrī, “Ūcio nī Jehova; nīeke ūndū ūrīa ekuona wagīrīrie maitho-inī make.”

¹⁹ Jehova nīakoragwo hamwe na Samūeli o ūrīa aakūraga, na ndaarekire kiugo o na kīmwe gīake kīūrīre thī. ²⁰ Nakuo Isiraēli guothe kuuma Dani nginya Birishiba magīkūūrana atī Samūeli aarī mūthuure atuīke mūnabii wa Jehova. ²¹ Nake Jehova agīthī na mbere kuonekana kū Shilo, na kū nīkūo eguūrīrie kūrī Samūeli na ūndū wa kiugo gīake.

4

Nakīo kiugo gīa Samūeli gīgīkinya Isiraēli guothe.

Afilisti Gūtaha Ithandūkū rīa Kīrīkanīro

¹ 20 Na rīrī, andū a Isiraēli nīmōimagarire makarūe na Afilisti. Andū a Isiraēli makīamba hema ciao kū Ebeni-Ezeri, nao Afilisti makīamba ciao kū Afeku. ² Afilisti magītūma ita rīao rīgacemanie na Isiraēli, na o ūrīa mbaara yathīaga na mbere-rī, noguo Isiraēli maahootagwo nī Afilisti, arīa

mooragire andũ ta 4,000 kũu maarũagĩra. ³ Rĩrĩa mbũtũ ciacookire kambĩ-inĩ-rĩ, athuuri a Isiraeli makĩũria atĩrĩ, “Jehova atũma tũhootwo nĩ Afilisti ũmũthĩ nĩkĩ? Nĩ tũgĩrei ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova kuuma Shilo, nĩgeetha tũthĩ narĩo rĩtũhonokie kuuma moko-inĩ ma thũ ciitũ.”

⁴ Nĩ ũndũ ũcio andũ acio magĩtũma andũ kũu Shilo, nao makĩrehe ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova Mwene-Hinya-Wothe, ũrĩa ũikarĩire gĩtĩ kĩa ũnene gatagatĩ ka makerubi. Nao ariũ eerĩ a Eli, Hofini na Finehasi, maarĩ hamwe na ithandũkũ rĩu rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Ngai.

⁵ Rĩrĩa ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova rĩakinyire kambĩ-inĩ-rĩ, andũ a Isiraeli othe makiugĩrĩria na mũgambo mũnene o nginya thĩ ĩkĩinaina.

⁶ Na rĩrĩa Afilisti maaiguire mbugĩrĩrio ĩyo makĩũrania atĩrĩ, “Mbugĩrĩrio ĩyo ĩrĩ kambĩ-inĩ ya Ahibirania nĩ ya kũ?”

Hĩndĩ ĩrĩa maamenyire atĩ nĩ ithandũkũ rĩa Jehova rĩakinyĩte kambĩ-inĩ-rĩ, ⁷ Afilisti magĩtigĩra makiuga atĩrĩ, “Ngai nĩyũkĩte kambĩ-inĩ, ithuĩ tũrĩ thĩna-inĩ! Gũtirĩ kuoneka ũndũ ta ũyũ mbere ĩno. ⁸ Wũi-ĩya-witũ-ĩ! Nũũ ũgũtũhonokia moko-inĩ ma ngai ici irĩ hinya ũũ? Ici nĩcio ngai iria ciahũũrĩre andũ a Misiri na mĩthiro ya mĩthemba yotho werũ-inĩ. ⁹ Mwĩyũmĩrĩriei, Afilisti aya! Tuĩkai arũme ki, kana mũtuo ngombo cia Ahibirania, ta ũrĩa matũire marĩ ngombo cianyu. Tuĩkai arũme ki, na mũrũe!”

¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio Afilisti makĩrũa nao, na andũ a Isiraeli makĩhootwo, nake o mũndũ akĩũrĩra hema-inĩ yake. Nayo njũragano yarĩ nene mũno; thigari cia Isiraeli ngiri mĩrongo ĩtatũ iria ciathĩiaga na magũrũ ikĩũragwo. ¹¹ Narĩo ithandũkũ rĩa Ngai rĩgĩtahwo, nao ariũ eerĩ a Eli, Hofini na Finehasi, magĩkua.

Gĩkuũ kĩa Eli

¹² Mũthenya o ro ũcio Mũbenjamini ũmwe akĩhanyũka oimĩte mbaara-inĩ, agĩthĩ nginya Shilo, nguo ciake irĩ ndembũkangu na aarĩ na tĩri mũtwe. ¹³ Na rĩrĩa aakinyire-rĩ, agĩkora Eli aikarĩire gĩtĩ gĩake mũkĩra-inĩ wa njĩra, acũthĩrĩrie, tondũ ngoro yake yarĩ na guoya nĩ ũndũ wa ithandũkũ rĩa Ngai. Hĩndĩ ĩrĩa mũndũ ũcio aatoonyire itũũra-inĩ, na akĩheana ũhoru ũrĩa gwekĩkĩte-rĩ, itũũra rĩothe rĩgĩkayũrũrũka.

¹⁴ Rĩrĩa Eli aiguire mũkayũrũrũko ũcio akĩũria atĩrĩ, “Gĩtũmi kĩa inegene rĩu nĩ kũ?”

Nake mũndũ ũcio agĩthĩ narua harĩ Eli, ¹⁵ ũrĩa warĩ na ũkũrũ wa mĩaka mĩrongo kenda na ĩnana, ũrĩa maitho make moorĩte, akaagaga kuona. ¹⁶ Akĩĩra Eli atĩrĩ, “No hĩndĩ ndooka nyumĩte mbaara-inĩ; ndoora kuuma kuo o ũmũthĩ.”

Eli akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ atĩa gwĩkĩkĩre mũrũ wakwa?”

¹⁷ Mũndũ ũcio warehire ũhoru agĩcookia atĩrĩ, “Andũ a Isiraeli nĩmoorĩire Afilisti, nayo mbũtũ ya ita nĩyũragĩtwo mũno. O na ariũ aku eerĩ, Hofini na Finehasi, nĩ akuũ, narĩo ithandũkũ rĩa Ngai nĩtahe.”

¹⁸ Rĩrĩa aagwetire ithandũkũ rĩa Ngai, Eli akĩgũa na ngara oimĩte gĩtĩ-inĩ gĩake hau mwena-inĩ wa kĩhingo. Ngingo yake ĩkiunĩka, agĩkua, nĩ ũndũ aarĩ mũndũ mũkũrũ na akaritũha. Aatongoretie Isiraeli mĩaka mĩrongo ĩna.

¹⁹ Mũtumia wa mũriũ wake Finehasi aarĩ na nda na aatigĩtie hanini aciare. Na rĩrĩa aaguire ũhoru ũcio wa atĩ ithandũkũ rĩa Ngai nĩrĩtahĩtwo, na atĩ iciciarawe hamwe na mũthuuriwe nĩmakuĩte-rĩ, akĩnyĩtwo nĩ ruo rwa kũrũmwo na agĩciara, no agĩtoorio nĩ ruo rwa gũciara. ²⁰ Na rĩrĩa aakuaga, atumia arĩa maamũteithagĩrĩria makĩmwĩra atĩrĩ, “Tiga gũkua

ngoro; nīwaciara kahī. No ndaacookirie ūndū o na kana kūrūmbūiya ūhoro o na ūrīkū.

²¹ Nake agītua kahī kau Ikabodu, akiuga atīrī, “Riiri nīweherete Isiraeli,” nī ūndū wa ithandūkū rīa Ngai gūtahwo, na gūkua gwa iciciarawe na mūthuuriwe. ²² Akiuga atīrī, “Riiri nīweherete ūkoima Isiraeli, nī ūndū ithandūkū rīa Ngai nīrītahītwo.”

5

Ithandūkū rīa Kīrīkanīro rīrī Ashidodi na Ekironi

¹ Na rīrī, Aflisti maarīkia gūtahwa ithandūkū rīa Ngai, makīrīruta kūu Ebeni-Ezeri, makīrītwara Ashidodi. ² Magīcooka magītwara ithandūkū rīu thīnī wa hekarū ya ngai yao īrīa yetagwo Dagoni, na makīrīga rīriganītie na Dagoni. ³ Rīrīa andū a Ashidodi mookīrīre rūciinī tene mūthenya ūyū ūngī-rī, magīkora Dagoni īgūite īgakoma na nda hau mbere ya ithandūkū rīa Jehova! Makīoya Dagoni makīmīcookia handū hayo. ⁴ No mookīra rūciinī rūrū rūngī-rī, magīkora Dagoni īgūite īgakoma na nda hau mbere ya ithandūkū rīa Jehova! Mūtwe na moko mayo meerī nīcioinīkīte, ikagūa hau hingīro-inī ya mūrango wa nyūmba; no mwīrī wayo watigarīte. ⁵ Nīkīo nginya ūmūthī gūtīrī athīnjīri-ngai a Dagoni kana andū angī matoonyaga hekarū ya Dagoni kūu Ashidodi magereire hingīro-inī īyo ya mūrango.

⁶ Nakuo guoko kwa Jehova gūkīūmīra andū a Ashidodi na kūndū kūrīa kwariganītie nakuo; akīmārehere mwanangīko na akīmāhūūra na mīrimū ya mahūha. ⁷ Na rīrīa andū a Ashidodi moonire ūrīa gwēkīka, makiuga atīrī, “Ithandūkū rīa ngai ya Isiraeli rītīgūikara na ithuī gūkū gwitū, nīgūkorwo guoko gwake nīgūtūūmīire mūno hamwe na ngai iitū Dagoni.” ⁸ Nī ūndū wa ūguo magīcookanīrīria aathani othe a Aflisti, makīmōoria atīrī, “Tūgwīka atīa na ithandūkū rīrī rīa ngai ya Isiraeli?”

Nao magīcookia atīrī, “Rekei ithandūkū rīrī rīa ngai ya Isiraeli rīthaamīrio Gathu.” Nī ūndū ūcio magīthaamia ithandūkū rīu rīa Ngai wa Isiraeli.

⁹ No rīrī, maarīkia kūrīthaamīria kuo, guoko kwa Jehova gūgīūkīrīra itūūra rīu inene, gūkīgīa kīmako kīnene. Akīhūūra andū a itūūra rīu inene, arīa ethī na arīa akūrū, akīmārehere mīrimū ya mahūha. ¹⁰ Nī ūndū ūcio magītwara ithandūkū rīu rīa Ngai Ekironi.

Na rīrīa ithandūkū rīu rīatoonyaga Ekironi-rī, andū a Ekironi makīanīrīra na mūgambo makiuga atīrī, “Nīmaarehe ithandūkū rīa ngai ya Isiraeli gūkū gwitū nīguo matūūrage ithuī hamwe na andū aitū.”

¹¹ Nī ūndū wa ūguo magīcookanīrīria aathani othe a Aflisti makīmeera atīrī, “Cookiai ithandūkū rīrī rīa ngai ya Isiraeli rīehere gūkū; nīrīcookio kūrīa rīumīte kana rītūūrage hamwe na andū aitū.” Nīgūkorwo gīkuū nīkīaiyūrītie itūūra rīu inene kīmako; guoko kwa Ngai nī kwarīūmīire mūno. ¹² Nao arīa mataakuire makīhūūrwo na mīrimū ya mahūha, nakīo kīrīro gīa itūūra rīu inene gīgīkinya o igūrū kwa Ngai.

6

Ithandūkū rīa Kīrīkanīro Gūcookio Isiraeli

¹ Na rīrī, ithandūkū rīa Jehova rīarīkia gūikara būrūri wa Aflisti mīeri mūgwanja-rī, ² Aflisti magīta athīnjīri-ngai na aragūri, makīmōoria atīrī, “Tūgwīka atīa na ithandūkū rīrī rīa Jehova? Twīrei ūrīa tūngīrīcookia kūrīa rīoimīte.” ³ Nao magīcookia atīrī, “Mūngīkorwo nī

mūgūcookia ithandūkū rīa ngai ya Isiraeli, mūtīkarīcookie rīrī itheri, no nginya mūrītūme na kīndū gīa kūrutwo iruta rīa mahītia. Hīndī īyo nīmūkaahona, na mūmenye kīrīa gītūmīte guoko gwake kwage kweherio igūrū rīanyu.”

⁴ Afilisti makīūria atīrī, “Nī iruta rīrīkū rīa mahītia tūngīmīrutīra?”

Nao magīcookia atīrī, “Tūmīhiano tūtano twa thahabu tūhaana mahūha, na tūtano twa thahabu tūhaana tūbīa* o ta ūrīa aathani a Afilisti maigana, nī ūndū inyuī na aathani anyu mūhūūrītwo na mūthiro mūthemba o ūmwe. ⁵ Thondekai tūmīhiano twa mahūha na twa tūbīa iria irathūkia būrūri, na mūtīe ngai ya Isiraeli. No gūkorwo nīakeheria guoko gwake kuume igūrū rīanyu, o na igūrū rīa ngai cianyu, o na būrūri wanyu. ⁶ Nī kīi gītūmīte mūmie ngoro cianyu ta ūrīa andū a Misiri na Firaūni meekire? Rīrīa aamahinyīrīrie-rī, githī matiarekereirie andū a Isiraeli nīguo mathīi?”

⁷ “Na rīrī, haarīriai ngaari njerū, na ng’ombe igīrī njairī itarī ciohwo icooki. Muoherere ng’ombe icio ngaari-inī īyo, no mweherie njaū ciacio mūcihingīre kiugū. ⁸ Oyai ithandūkū rīa Jehova mūrīgīrīre igūrū rīa ngaari, na mūige gathandūkū mwena-inī warīo na mūgekīre indo icio cia thahabu icio mūramīcookeria irī cia iruta rīa mahītia. Rekei rīthīi, ⁹ no mūikare mūrīrorete. Rīngīambata rīkinye būrūri warīo, rīerekeire Bethi-Shemeshu-rī, nīgūgatuīka atī nī Jehova ūtūrehereire mūtino ūyū mūnene ūū. No kūngīkorwo ti ūguo, nītūkamenya atī ti guoko gwake gwatūhūūrīre, no nī ūndū watūkorire o ūguo.”

¹⁰ Nī ūndū ūcio magīka ūguo. Makīoya ng’ombe icio igīrī magīcioherera ngaari-inī, na makīhingīra njaū ciacio kiugū. ¹¹ Makīīgīrīra ithandūkū rīa Jehova igūrū rīa ngaari, na hamwe narīo makīīgīrīra gathandūkū karīa kaarī na tūbīa tūu twa thahabu na tūmīhiano tūu twahaanaga mahūha. ¹² Ningī ng’ombe icio ikīambata irūngīrīrie irorete Bethi-Shemeshu, igīthīi na njīra yothe ikīanagia; itiakērūre na mwena wa ūrīo kana wa ūmotho. Nao aathani a Afilisti magīcirūmīrīra o nginya mūhaka-inī wa Bethi-Shemeshu.

¹³ Hīndī īyo andū a Bethi-Shemeshu nī kūgetha maagethaga ngano yao kīanda-inī, na rīrīa maatiirire maitho makīona ithandūkū rīa Ngai, magīkena nīkūrīona. ¹⁴ Nayo ngaari īgīkinya mūgūnda-inī wa Joshua wa kūu Bethi-Shemeshu, nayo īkīrūgama hakuhī na ihiga inene. Andū acio magīatūranga mītī ya ngaari īyo, na makīrutīra Jehova ng’ombe icio igongona rīa njino. ¹⁵ Nao Alawii makīruta ithandūkū rīa Jehova hamwe na gathandūkū ka mīhiano īyo ya thahabu, makīmīīgīrīra igūrū rīa ihiga rīu inene. Mūthenya ūcio andū a Bethi-Shemeshu† makīruta ng’ombe icio irī igongona rīa njino harī Jehova. ¹⁶ Aathani acio atano a Afilisti makīionera maūndū macio mothe, na magīcooka Ekironi mūthenya o ro ūcio.

¹⁷ Īno nīyo mīhiano ya mahūha ma thahabu īrīa Afilisti maatūmire īrī igongona rīa mahītia rīa kūrūtīrwo Jehova: Mūhiano o ūmwe warutagwo nī ūndū wa o itūūra: Ashidodi, na Gaza, na Ashikeloni, na Gathu, na Ekironi. ¹⁸ Naguo mūigana wa mbīa cia thahabu waiganaga o ta matūūra ma Afilisti ma aathani acio atano, matūūra macio maairīgīrwo na thingo cia hinya hamwe na tūtūūra twa būrūri wao. Narīo ihiga rīu inene

* **6:4** Afilisti maahūthagīra indo ici kūhooreria ngai ciao. † **6:15** Itūūra rīa Bethi-Shemeshu rīarī rīa Alawii (Josh 21:16). Alawii no-o meetīkīrītio gūkuua ithandūkū rīa kīrīkanīro (Gūcook 10:8).

harĩa maigĩrĩire ithandũkũ rĩa Jehova, nĩ mũira nginya ũmũthĩ rĩrĩ kũu mũgũnda-inĩ ũcio wa Joshua wa kũu Bethi-Shemeshu.

¹⁹ No Ngai akĩũraga andũ amwe a kũu Bethi-Shemeshu, akĩũraga andũ mĩrongo mũgwanja nĩ ũndũ nĩmarorire ithandũkũ rĩa Jehova thĩinĩ. Andũ makĩrĩra nĩ ũndũ wa ihũura rĩu inene Jehova aamahũũrite narĩo, ²⁰ nao andũ a Bethi-Shemeshu makĩũria atĩrĩ, “Nũũ ũngĩkĩrũgama mbere ya Jehova, Ngai ũyũ mũtheru? Ithandũkũ rĩkwambatio kũrĩ ũ rĩoima haha?”

²¹ Ningĩ magĩtũmana kũrĩ andũ a Kiriathu-Jearimu, makĩmeera atĩrĩ, “Afilisti nĩmacookia ithandũkũ rĩa Jehova. Ikũrũkai mũrĩgĩre mũrĩambatie kwanyu.”

7

¹ Nĩ ũndũ ũcio andũ a Kiriathu-Jearimu magĩthĩ, makĩgĩra ithandũkũ rĩa Jehova, makĩrĩambatia. Makĩrĩtwara mũciĩ wa Abinadabu kĩrĩma-igũrũ, na makĩamũra mũriũ Elezaru aikaragie ithandũkũ rĩa Jehova.*

Samūeli Kũhoota Afilisti kũu Mizipa

² Ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro nĩrĩaikarire Kiriathu-Jearimu ihinda iraya, ihinda rĩa mĩaka mĩrongo iĩrĩ iĩrĩ yothe, nao andũ othe a Isiraeli magĩcakaya na makĩrongooria Jehova. ³ Nake Samūeli akĩra nyũmba yothe ya Isiraeli atĩrĩ, “Mũngĩkorwo nĩmũgũcookerera Jehova na ngoro cianyu ciothe-rĩ, tiganai na ngai ng’eni na Maashitarothu, na mwĩneane kũrĩ Jehova, na mũmũtungatĩre o we wiki, nake nĩakamũkũura amũrute guoko-inĩ kwa Afilisti.” ⁴ Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli magĩtigana na Mabaali na Maashitarothu, magĩtungatĩra Jehova o we wiki.

⁵ Ningĩ Samūeli akiuga atĩrĩ, “Cookanĩrĩria Isiraeli othe kũu Mizipa, na nĩ nĩngamũthaithanĩrĩra harĩ Jehova.” ⁶ Na rĩrĩa maagomanĩte kũu Mizipa, magĩtaha maaĩ makĩmaita mbere ya Jehova. Mũthenya ũcio makĩhinga kũrĩa irio, na makĩumbũra mehia mao makĩugĩra kũu atĩrĩ, “Nĩ twĩhĩrie Jehova.” Nake Samūeli nĩwe warĩ mũtongoria wa Isiraeli kũu Mizipa.

⁷ Rĩrĩa Afilisti maaiguire atĩ Isiraeli maagomanĩte kũu Mizipa, aathani a Afilisti makĩambata magĩthĩ makamatharĩkĩre. Na rĩrĩa andũ a Isiraeli maaiguire ũhoru ũcio, makĩnyitwo nĩ guoya nĩ ũndũ wa Afilisti. ⁸ Makĩra Samūeli atĩrĩ, “Ndũgaatige gũkaĩra Jehova Ngai witũ nĩ ũndũ witũ, nĩgeetha atũhonokie kuuma guoko-inĩ kwa Afilisti.” ⁹ Nake Samūeli akĩoya kagonda koongaga na agĩkarutĩra Jehova igongona rĩa njino karĩ kagima o ro ũguo. Agĩkaĩra Jehova nĩ ũndũ wa Isiraeli, nake Jehova akĩmũcookeria ũhoru.

¹⁰ Na hĩndĩ iĩrĩa Samūeli aarutaga igongona rĩa njino-rĩ, Afilisti magĩkuhĩrĩria nĩguo marũe na Isiraeli. No mũthenya ũcio Jehova akĩruruma na marurumĩ manene mũno ma gũũkĩrĩra Afilisti, na agĩtũma mamake mũno o nginya magĩtoorio mũno mbere ya andũ a Isiraeli. ¹¹ Nao andũ a Isiraeli makĩuma kũu Mizipa naihenya, magĩteng’eria Afilisti makĩmooragaga kũu njĩra-inĩ, makĩmakinyia mũhuro wa Bethi-Kari.

¹² Ningĩ Samūeli akĩoya ihiga na akĩrĩhaanda gatagatĩ ka Mizipa na Shenĩ. Akĩrĩta Ebeni-Ezeri, akiuga atĩrĩ, “Nginyagia hau nĩ Jehova ũtũteithĩtie.” ¹³ Nĩ ũndũ ũcio Afilisti magĩtoorio mũno na matiacookire gũtharĩkĩra bũrũri wa andũ a Isiraeli rĩngĩ.

* **7:1** Ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro rĩaikarire Bethi-Shemeshu nginya rĩrĩa Daudi aarĩtwarire Jerusalemu (2Sam 6:2-3).

Ihinda rīothe rīrīa Samūeli aatūūrire muoyo, guoko kwa Jehova gwatūūrire gūūkīrīre Afilisti. ¹⁴ Namo matūūra marīa Afilisti maatahīte kūrī Isiraeli kuuma Ekironi nginya Gathu magīcookerera Isiraeli, nao andū a Isiraeli magīkūūra būrūri ūrīa wariganītie na matūūra macio nago kuuma kūrī watho wa Afilisti. Na gūkīgīa thayū gatagatī ka Isiraeli na Aamori.

¹⁵ Samūeli agīthī na mbere gūtiirīrīra Isiraeli matukū mothe ma muoyo wake.† ¹⁶ Mwaka o mwaka nīathiūrūrūkaga kuuma Betheli nginya Giligali na Mizipa,‡ agatuithanagia andū a Isiraeli ciira kūdū guothe. ¹⁷ No nīacookaga Rama hīndī ciothe, kūrīa mūciī wake warī, o na kūu agatuithanagia ciira kūrī andū a Isiraeli arī kūu. Nake agīakīra Jehova kīgongona kūu.

8

Isiraeli Gwītia Mūthamaki

¹ Rīrīa Samūeli aakūrire, nīathuurire ariū ake matuīke atīirīrīri būrūri wa Isiraeli. ² Mūriū wake wa irigithathi eetagwo Joeli, nake wa keerī eetagwo Abija, nao maatungataga kūu Birishiba. ³ No rīrī, ariū ake matiathiire na mīthiire ta yake. Nīmagarūrūkire makīrirīria ūtonga ūtarī wa ma, na makaamūkagīra mahaki, na makoogomagia kīhooto.

⁴ Nī ūndū ūcio athuuri othe a Isiraeli makīūngana, magīthī kūrī Samūeli o kūu Rama. ⁵ Makīmwīra atīrī, “Wee ūrī mūkūrū, nao ariū aku matirathī na mīthiire ta yaku; rīu thuura mūthamaki atūtongoragie o ta ndūrīrī iria ingī ciothe.”

⁶ No rīrīa maamwīrire atīrī, “Tūhe mūthamaki atūtongoragie.” Ūndū ūcio ndwakenirie Samūeli; nī ūndū ūcio akīhooya Jehova. ⁷ Nake Jehova akīmwīra atīrī, “Thikīrīria ūrīa wothe andū aya marakwīra; tiwe mararega, no nī nī mararega nduīke mūthamaki wao. ⁸ O ta ūrīa matūire mekaga ūguo kuuma mūthenya ūrīa ndamambatirie ngīmaruta būrūri wa Misiri nginya ūmūthī, makandiganīria magatungatīra ngai ingī, ūguo noguo maragwīka. ⁹ Na rīrī, kīmathikīrīrie; no ūmataare, ūtītīrithie na ūreke mamenye ūrīa mūthamaki ūcio ūkaamathamakagīra ageekaga.”

¹⁰ Nake Samūeli akīra andū acio maamwītagia mūthamaki ūhoru wothe wa Jehova. ¹¹ Akīmeera atīrī, “Ūū nīguo mūthamaki ūrīa ūkaamūthamakagīra ageekaga: Nīakoya ariū anyu amatue a gūtungataga na ngaari ciake cia ita, na mbarathi, na mahanyūkage mbere ya ngaari ciake cia ita. ¹² Amwe ao nīakamatua aathani a thigari ngiri, na aathani a thigari mīrongo ītano, na arīa angī marīmage mīgūnda yake na makamūgethera, o na angī mathondekage indo cia mbaara na cia ngaari ciake cia ita. ¹³ Nīakoya airītu anyu amatue athondeki a indo iria inungaga wega, na arugi na athondeki a mīgate. ¹⁴ Nīakoyaga mīgūnda yanyu, na mīgūnda ya mīthabibū, na ya mītamaiyū īrīa mīega mūno amīhe ndungata ciake. ¹⁵ Nīakoyaga gīcunjī gīa ikūmi kīa ngano yanyu na gīa thabibū cianyu akīhe anene ake na ndungata ciake. ¹⁶ Ndungata cianyu cia arūme na cia andū-a-nja, na ng’ombe cianyu iria njega na ndigiri nīagacioya ituīke cia kūmūrutagīra wīra. ¹⁷ Nīakoyaga gīcunjī gīa ikūmi kīa mahiū manyu, o na inyuī ene nī mūgaatuīka ngombo ciake. ¹⁸ Mūthenya ūcio wakinya-rī, nīmūgakaya nī ūndū wa mūthamaki ūcio mwīthuurīre, nake Jehova ndarī ūndū akaamūcookeria mūthenya ūcio.”

† 7:15 Samūeli aarī mūnabii (3:20) na mūtiirīrīri būrūri wa Isiraeli. ‡ 7:16 Matūūra ma Betheli, na Giligali, na Mizipa maarī rūgongo rwa Benjamini, na nīkuo andū maathīaga kūhoera (Josh 4:19).

¹⁹ No andū acio makĩrega gũthikĩrĩria Samūeli makiuga atĩrĩ, “Aca! Ithuĩ tũkwenda mũthamaki wa gũtũthamakağĩra. ²⁰ Ningĩ tũtuĩke ta ndũrĩrĩ iria ingĩ ciothe, tũrĩ na mũthamaki wa gũtũtongoragia na wa gũthiiağa mbere iitũ na wa kũrũaga mbaara ciitũ.”

²¹ Rĩrĩa Samūeli aigũire ũhoru ũrĩa wothe andū acio moigire-rĩ, akĩũcookera mbere ya Jehova. ²² Jehova akĩmũcookeria atĩrĩ, “Maigũe, ũmahe mũthamaki.”

Nake Samūeli akĩra andū a Isiraeli atĩrĩ, “O mũndũ nĩacooke itũũra-inĩ rĩake.”

9

Samūeli Gũitĩrĩria Saũlũ Maguta

¹ Na rĩrĩ, nĩ kwarĩ Mũbenjamini ũmwe, mũndũ warĩ igweta wetagwo Kishu mũrũ wa Abieli, mũrũ wa Zeroru, mũrũ wa Bekorathu, mũrũ wa Afia wa Benjamini. ² Mũndũ ũcio aarĩ na mũriũ wetagwo Saũlũ, mwanake kũrorerwa na gũtirĩ ũngĩ mangĩaigananirio nake harĩ andū a Isiraeli, nake aarĩ mũraihu gũkĩra andū arĩa angĩ othe, kuuma ciande ciake gũthiĩ na igũrũ aakĩrĩte andū arĩa angĩ othe.

³ Na rĩrĩ, ndigiri cia Kishu, ithe wa Saũlũ, ikĩũra, nake Kishu akĩra mũriũ Saũlũ atĩrĩ, “Oya ndungata ĩmwe mũthiĩ nayo mũgacarie ndigiri.”

⁴ Nĩ ũndũ ũcio akĩhĩtũkĩra bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efiraimu na bũrũri wa Shalisha, no matiacionire. Magĩthiĩ o na mbere magĩkinya rũgongo rwa Shaalimu no ndigiri icio itiarĩ kũu. Agĩcooka akĩgera rũgongo rwa Benjamini, no matiacionire.

⁵ Rĩrĩa maakinyire rũgongo rwa Zufu, Saũlũ akĩra ndungata ĩrĩa aarĩ nayo atĩrĩ, “Ūka, reke tũhũndũke; baba ahota gũtiga gwĩciiria ũhoru wa ndigiri ambĩrĩrie gũtũmakĩra.”

⁶ No ndungata ĩgĩcookia atĩrĩ, “Atĩrĩrĩ, itũũra-inĩ rĩrĩ nĩ kũrĩ mũndũ wa Ngai; na nĩ mũtĩe mũno, na ũrĩa wothe oigaga nĩũhingaga. Nĩtũthiĩ kuo o rĩu. Hihi no atwĩrĩre kũrĩa tũngĩciona.”

⁷ Saũlũ akĩra ndungata yake atĩrĩ, “Tũngĩthiĩ-rĩ, nĩ kũ tũngĩhe mũndũ ũcio? Irio nĩ thiru makũnia-inĩ maitũ. Tũtirĩ na kĩheo gĩa gũtwarĩra mũndũ wa Ngai. Nĩ kũ tũrĩ nakĩo?”

⁸ Ndungata ĩyo ĩkĩmũcookeria o rĩngĩ, ĩkiuga atĩrĩ, “Atĩrĩrĩ, ndĩ na gĩcunjĩ gĩa kana gĩa cekerĩ ya betha.* Nĩngũmĩhe mũndũ wa Ngai nĩgeetha atwĩrĩre kũrĩa tũngĩciona.” ⁹ (Tene thĩinĩ wa Isiraeli, mũndũ angĩathiire kũhooya kĩrĩra kuuma kũrĩ Ngai, oigaga atĩrĩ, “Ūka, tũthiĩ kũrĩ muoni-maũndũ,” nĩ ũndũ ũrĩa wĩtagwo mũnabii matukũ maya hĩndĩ ĩyo eetagwo muoni-maũndũ.)

¹⁰ Saũlũ akĩra ndungata yake atĩrĩ, “Nĩ wega, nĩ tũgĩthiĩ.” Nĩ ũndũ ũcio magĩthiĩ merekeire itũũra rĩrĩa mũndũ ũcio wa Ngai aarĩ.

¹¹ Na rĩrĩa maambataga kĩrĩma marorete itũũra-inĩ, magĩcemanĩa na airĩtu amwe magĩthiĩ gũtaha maaĩ, makĩmooria atĩrĩ, “Mũndũ ũrĩa muoni-maũndũ arĩ gũkũ?”

¹² Nao magĩcookia atĩrĩ, “Ekuo, arĩ hau mbere yanyu. Hiũhai, ooka itũũra-inĩ riitũ o ũmũthĩ, nĩ ũndũ andũ marĩ na igongona rĩkũrutĩrwo handũ harĩa hatũũgĩru. ¹³ O mwarĩkia gũtoonya itũũra-rĩ, nĩmũkũmuona atanambata handũ hau hatũũgĩru kũrĩa.† Andũ matingĩambĩrĩria kũrĩa nginya arĩkinya, tondũ no nginya arathime igongona; thuutha-inĩ arĩa metĩtwo marĩe. Rĩu ambatai; ihinda rĩrĩ nĩrĩo mũngĩmuona.”

* 9:8 nĩ ta giramu 3 † 9:13 Magongona-inĩ mamwe nĩ gwakoragwo na ndĩa.

¹⁴ Nao makĩambata itũũra-inĩ, na rĩrĩa maatoonyaga kuo-rĩ, makĩona Samūeli agĩũka na kũrĩ o akĩambata athiĩ handũ harĩa hatũũgĩru.

¹⁵ Na mũthenya ũmwe mbere ya Saũlũ gũũka-rĩ, Jehova nĩaguũrĩrie Samūeli ũndũ ũyũ akamwĩra atĩrĩ, ¹⁶ “Rũciũ ihinda ta rĩrĩ nĩngagũtũmĩra mũndũ kuuma bũrũri wa Benjamini. Mũitĩrĩrie maguta atuĩke mũtongoria wa andũ akwa a Isiraeli; nĩagakũũra andũ akwa kuuma guoko-inĩ kwa Afilisti. Nĩndorete andũ akwa, nĩ ũndũ kĩrĩro kĩa nĩkĩnginyĩire.”

¹⁷ Hĩndĩ ĩrĩa Samūeli onire Saũlũ, Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũyũ nĩwe mũndũ ũrĩa ndĩrakwĩrĩre ũhoru wake; nĩwe ũgaatha andũ akwa.”

¹⁸ Saũlũ agĩkuhĩrĩria Samūeli hau itoonyero-inĩ rĩa itũũra, akĩmũũria atĩrĩ, “Ndagũthaitha no ũnjĩrĩre harĩa nyũmba ya muoni-maũndũ ĩrĩ?”

¹⁹ Nake Samūeli agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ nĩ nĩ muoni-maũndũ. Ambata, ũthiĩ mbere yakwa nginya handũ harĩa hatũũgĩru, nĩgũkorwo ũmũthĩ nĩũkũrĩanĩra na nĩ, na rũciĩnĩ nĩngakũrekereria ũthiĩ, na ngwĩre maũndũ mothe marĩa me ngoro-inĩ yaku. ²⁰ Ha ũhoru wa ndigiri iria wateire mũthenya ĩtatũ mĩhĩtũku-rĩ, ndũkamake nĩ ũndũ wacio; nĩrĩkĩtie kuoneka. Na nĩ kũrĩ ũ wendi wothe wa Isiraeli werekeirio, angĩkorwo ti kũrĩ wee na nyũmba ya thoguo yothe?”

²¹ Nake Saũlũ agĩcookia atĩrĩ, “Githĩ ndikĩrĩ Mũbenjamini, kuuma mũhĩrĩga ũrĩa mũnini wa Isiraeli? Anga mbarĩ iitũ tiyo nini gũkĩra mbarĩ iria ingĩ cia mũhĩrĩga wa Benjamini? Nĩ kĩ gĩgũtũma ũnjĩre ũndũ ta ũcio?”

²² Ningĩ Samūeli akĩrehe Saũlũ na ndungata yake, akĩmatoonyia nyũmba ĩrĩa yariagĩrwo, na akĩmaikaria thĩ handũ ha andũ arĩa atĩku arĩa meetĩtwo; nao othe maarĩ ta andũ mĩrongo ĩtatũ. ²³ Samūeli akĩra ũrĩa warugaga atĩrĩ, “Rehe gĩcunjĩ kĩa nyama kĩrĩa ngũnengerire, kĩrĩa ngwĩrĩre ũige handũ mwanya.”

²⁴ Nake ũcio warugaga akĩoya kũgũrũ kũu na kĩrĩa kĩarĩ kũgũrũ-inĩ, agĩkũiga mbere ya Saũlũ. Samūeli akĩmwĩra atĩrĩ, “Gĩkĩ nĩkĩ ũraigĩrwo. Rĩa, tondũ nĩwe ũkũigĩrwo nĩ ũndũ wa ihinda rĩrĩ, kuuma hĩndĩ ĩrĩa ndoigire atĩrĩ, ‘Nĩnjĩtĩte ageni.’” Nake Saũlũ akĩrĩanĩra na Samūeli mũthenya ũcio.

²⁵ Maikũrũka kuuma handũ hau hatũũgĩru na maakinya itũũra-inĩ-rĩ, Samūeli akĩaranĩria na Saũlũ marĩ nyũmba igũrũ. ²⁶ Nao makĩrooka gũũkĩra rũciĩnĩ tene, nake Samūeli agĩta Saũlũ kũu nyũmba igũrũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũkĩra wĩhaarĩrie na nĩngũkũrekereria ũthiĩ.” Hĩndĩ ĩrĩa Saũlũ ehaarĩrie, we hamwe na Samūeli makiuma nja. ²⁷ Hĩndĩ ĩrĩa maikũrũkaga makinye mũthia wa itũũra-rĩ, Samūeli akĩra Saũlũ atĩrĩ, “Ĩra ndungata ĩno ĩthiige mbere iitũ, no wee ũtithie hanini ngũhe ndũmĩrĩri ya Ngai.” Nayo ndungata ĩgĩka o ũguo.

10

¹ Ningĩ Samūeli akĩoya kĩnandũ kĩa maguta, akĩmaitĩrĩria Saũlũ mũtwe, na akĩmũmumunya, akĩmwĩra atĩrĩ, “Githĩ Jehova ndagũitĩrĩrie maguta ũtuĩke mũtongoria wa igai rĩake? ² ũmũthĩ twatigana, nĩũgũcemanina na andũ eerĩ hakuhĩ na mbĩrĩra ya Rakeli, kũu Zeliza mũhaka-inĩ wa Benjamini. Nĩmarĩkwĩra atĩrĩ, ‘Ndigiri iria wathiire gũcaria-rĩ, nĩcionekeke. Na rĩu thoguo nĩatigĩte gwĩciirĩa ũhoru wacio na nĩamakĩte nĩ ũndũ waku. Aroria atĩrĩ, “Ngwĩka atĩa nĩ ũndũ wa mũrũ wakwa?”’

³ “Ningĩ kuuma kũu nĩũgũthiĩ na mbere ũkinye mũtĩ-inĩ ũrĩa mũnene wa Taboru. Nĩũgũcemanía na andũ atatũ makĩambata mathiĩ kũu Betheli kũrĩ Ngai. Ũmwe arĩkorwo akuuĩte tũũri tũtatũ, ũrĩa ũngĩ mĩgate itatũ, na ũrĩa ũngĩ mondo ya ndibeĩ. ⁴ Nao makũgeithie na makũhe mĩgate iĩrĩ, iĩrĩa ũrĩamũkĩra kuuma kũrĩ o.

⁵ “Thuutha ũcio ũthiĩ nginya Gibeá ya Ngai, kũrĩa kũrĩ kambĩ ya Afilisti ya arangĩri. Na wakuhĩrĩria itũũra rĩu-rĩ, nĩũgũcemanía na mũtongoro wa gĩkundi kĩa anabii maikũrũkĩte makiuma handũ hau hatũũgĩru marĩ na inanda cia kĩnũbi, na tũhembe, na mĩtũrirũ, na inanda cia mũgeeto ikĩgambio mbere yao, na nĩmegũkorwo makĩratha mohoro. ⁶ Roho wa Jehova nĩegũũka igũrũ rĩaku na hinya, na nĩũkũratha mohoro hamwe nao; nawe nĩũkũgarũrwo ũtuĩke mũndũ ũngĩ. ⁷ Marũũri macio maarĩkia kũhingio-rĩ, ika o ũrĩa guoko gwaku kũngĩhota gwĩka, nĩgũkorwo Ngai arĩ hamwe nawe.

⁸ “Ikũrũka mbere yakwa nginya Giligali. Ti-itherũ nĩngaikũrũka njũke kũrĩ we ndute magongona ma njino na maruta ma ũiguano. No no nginya weterere mĩthenya mũgwanja nginya njũke harĩ we ngwĩre ũrĩa wagĩrĩrwo nĩ gwĩka.”

Saũlũ gũtuuo Mũthamaki

⁹ Na rĩrĩa Saũlũ aahũndũkaga matigane na Samūeli-rĩ, Ngai akĩgarũra ngoro ya Saũlũ, namo marũũri macio mothe makĩhingio mũthenya o ro ũcio. ¹⁰ Rĩrĩa maakinyire Gibeá-rĩ, mũtongoro wa anabii ũkĩmũtũnga; nake Roho wa Ngai agĩũka igũrũ rĩake na hinya, agĩturanĩra nao, na akĩratha mohoro. ¹¹ Rĩrĩa andũ arĩa othe maamũũĩ maamuonire akĩratha mohoro me hamwe na anabii, makĩũrania atĩrĩ, “Nĩ ũndũ ũrĩkũ ũyũ wĩkĩkĩte kũrĩ mũrũ wa Kishu? Kaĩ Saũlũ atuĩkĩte wa thiritũ ya anabii?”

¹² Mũndũ watũũraga kũu agĩcookia atĩrĩ, “Nake ithe wao nũũ?” Naguo ũndũ ũcio ũgĩtuĩka ũndũ ũngĩtuĩka thimo, gũkooragio atĩrĩ, “Saũlũ o nake nĩ wa gĩkundi kĩa anabii?” ¹³ Thuutha wa Saũlũ gũtiga kũratha mohoro, agĩthiĩ handũ hau hatũũgĩru.

¹⁴ Hĩndĩ iyo ithe mũnini wa Saũlũ akĩũria Saũlũ na ndungata yake atĩrĩ, “Mũraarĩ kũ?”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Gwetha ndigiri, no rĩrĩa twaciagire tũgĩthiĩ kũrĩ Samūeli.”

¹⁵ Ithe mũnini wa Saũlũ akiuga atĩrĩ, “Njĩra ũrĩa Samūeli aakwĩrire.”

¹⁶ Saũlũ agĩcookia atĩrĩ, “Nĩatwĩrire o wega atĩ ndigiri nĩcionekete.” No ndeerire ithe mũnini ũrĩa Samūeli aamwĩrire ũhoro ũkonii ũthamaki.

¹⁷ Samūeli agĩtũmanĩra andũ a Isiraeli mongane harĩ Jehova kũu Mizipa,* ¹⁸ akĩmeera atĩrĩ, “Ũũ nĩguo Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga: ‘Nĩ nĩ nĩ ndaarutire Isiraeli, ngĩmambatia kuuma bũrũri wa Misiri, na nĩ nĩ ndaamũkũũrĩre kuuma watho-inĩ wa Misiri, na mothamaki-inĩ mothe marĩa maamũhinyagĩrĩria.’ ¹⁹ No rĩrĩ, nĩmũregete Ngai wanyu, ũrĩa ũmũhonokagia kuuma kũrĩ mĩnyamaro na mathĩna manyu mothe, na mũkoiga atĩrĩ, ‘Aca, tũhe mũthamaki atũthamakagĩre.’ Nĩ ũndũ ũcio rĩu mwĩneanei mbere ya Jehova ta ũrĩa mĩhĩrĩga yanyu na mbarĩ cianyu itariĩ.”

²⁰ Rĩrĩa Samūeli aarehire mĩhĩrĩga yothe ya Isiraeli hakuhi-rĩ, mũhĩrĩga wa Benjamini nĩguo wathuurirwo. ²¹ Ningĩ akĩrehithia mũhĩrĩga wa Benjamini hau mbere, mbarĩ o mbarĩ, na mbarĩ ya Matiri nĩyo yathuurirwo. Mũthia-inĩ Saũlũ mũrũ wa Kishu agĩthuurwo. No maamwetha matiigana

* **10:17** Mizipa nĩkuo andũ maacemanagia kwarĩrĩria maũndũ ma bata.

kūmuona. ²² Nĩ ũndũ ũcio magĩtuĩria ũhoro makĩria harĩ Jehova, “Mũndũ ũcio nĩokĩte gũkũ?”

Nake Jehova akiuga atĩrĩ, “Ĩĩ, ehithĩte harĩa indo ciigĩtwo.”

²³ Nao magĩteng’era, makĩmũgĩra, na aarũgama gatagatĩ ka andũ-rĩ, nĩwe warĩ mũraihi gũkĩra andũ arĩa angĩ othe. ²⁴ Samūeli akĩra andũ othe atĩrĩ, “Nĩmuona mũndũ ũrĩa Jehova athuurĩte? Gũtirĩ mũndũ ũhaana take harĩ andũ aya othe.”

Nao andũ makĩanĩrĩra makiuga atĩrĩ, “Mũthamaki arotũura ihinda iraaaya!”

²⁵ Samūeli agĩtaarĩria andũ mawatho ma ũthamaki. Nake akĩmaandĩka gĩkũnjo-inĩ akĩmaiga mbere ya Jehova. Ningĩ Samūeli akĩra andũ mathiĩ, o mũndũ gwake mũciĩ.

²⁶ Saũlũ o nake agĩthiĩ gwake mũciĩ kũu Gibe, oimagarĩtio nĩ andũ njamba arĩa ngoro ciao ciahutĩtio nĩ Ngai. ²⁷ No andũ amwe a thogotho makiuga atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ aahota atĩa gũtũhonokia?” Makĩmũnyarara na matiigana kũmũrehera iheo. Nowe Saũlũ agĩkirĩra ki.

11

Saũlũ Kũhonokia Itũũra-Inene rĩa Jabeshi

¹ Na rĩrĩ, Nahashu ũrĩa Mũamoni nĩambatire agĩthiĩ akĩrigiicĩria Jabeshi-Gileadi. Nao andũ othe a Jabeshi makĩmwĩra atĩrĩ, “Gĩa na kĩrĩko kĩa ũiguano, na ithuĩ nĩ tũrĩgũtungatagĩra.”

² Nowe Nahashu ũcio Mũamoni agĩcookia atĩrĩ, “Nĩtũkũgĩa na kĩrĩko kĩa ũiguano na inyuĩ mwetĩkĩra ũndũ ũyũ ũmwe: atĩ ngũũre riitho rĩa ũrĩo rĩa o mũndũ wothe nĩgeetha nyararithie andũ a Isiraeli othe.”

³ Athuuri acio a Jabeshi makĩmwĩra atĩrĩ, “Tũhe mĩthenya mũgwanja nĩguo tũtũme andũ Isiraeli guothe, kũngĩaga mũndũ wa gũtũhonokia-rĩ, nĩtũkwĩneana kũrĩ we.”

⁴ Rĩrĩa andũ acio matũmĩtwo maakinyire Gibe gwa Saũlũ na makĩheana ũhoro ũcio kũrĩ andũ-rĩ, andũ othe makĩrĩra maanĩrĩre. ⁵ Na rĩrĩ, Saũlũ nĩgũcooka aacookaga oimĩte mĩgũnda-inĩ, oimĩte ndegwa ciake thuutha, akĩũria atĩrĩ, “Kaĩ andũ aya moonete ũũru ũrĩkũ? Nĩ kũ kĩratũma marĩre?” Nao magĩcookera ũhoro ũcio makĩmwĩra ũrĩa andũ a Jabeshi moigĩte.

⁶ Rĩrĩa Saũlũ aigũre ũhoro ũcio, Roho wa Ngai agĩũka igũrũ rĩake na hinya mũno, nake agĩcinwo nĩ marakara. ⁷ Akĩnyiita ndegwa igĩrĩ, agĩcitinangia icunji, na agĩtũma andũ Isiraeli guothe nacio, makĩanagĩrĩra atĩrĩ, “Ũũ nĩguo ndegwa cia mũndũ o wothe igwĩkwo ũrĩa ũtekũrũmĩrĩra Saũlũ na Samūeli.” Naguo guoya woimĩte harĩ Jehova ũkĩnyiita andũ acio, nao makĩmagara ta maarĩ o mũndũ ũmwe. ⁸ Hĩndĩ irĩa Saũlũ aamatarire hamwe marĩ kũu Bezeki, andũ a Isiraeli maarĩ andũ ngiri magana matatũ na andũ a Juda ngiri mĩrongo itatũ.

⁹ Nao makĩra andũ acio maatũmĩtwo atĩrĩ, “Ĩrai andũ acio a Jabeshi-Gileadi atĩrĩ, ‘rũciũ ihinda rĩrĩa riũa rĩgaakorwo rĩhiũhĩte, nĩguo mũkaahonokio.’” Rĩrĩa andũ acio maatũmĩtwo mathiire makĩheana ũhoro ũcio kũrĩ andũ a Jabeshi-rĩ, andũ acio makĩyũrwo nĩ gĩkeno kĩnene. ¹⁰ Nao makĩra andũ a Amoni atĩrĩ, “Rũciũ nĩtũkũneana kũrĩ inyuĩ, na inyuĩ no mũtwĩke ũrĩa wothe mũkoona kwagĩrĩre.”

¹¹ Mũthenya ũyũ ũngĩ Saũlũ akĩganyania ita rĩake akĩiga andũ ikundi ithatũ; na hĩndĩ ya ituanĩra rĩa arangĩri rĩa gũgĩkĩa makĩhithũka kambĩ-inĩ ya Amoni makĩmooraga nginya rĩrĩa riũa rĩakoretwo rĩhiũhĩte. Arĩa

maatigarire makīharaganio. Nĩ ūndũ ūcio gūtiarĩ andũ ao eerĩ maatigĩtwo me hamwe.

Saũlũ Gũkiindĩrwo atĩ nĩwe Mũthamaki

¹² Andũ acio magĩcooka makĩira Samūeli atĩrĩ, “Nĩ a acio mooragia atĩrĩ, ‘Saũlũ no atũthamakĩre?’ Tũrehere andũ acio tũmoorage.”

¹³ Nowe Saũlũ akiuga atĩrĩ, “Gūtĩrĩ mũndũ o na ũũ ũkũũragwo ũmũthĩ, nĩ ūndũ mũthenya ũyũ Jehova nĩahonoketie Isiraeli.”

¹⁴ Hĩndĩ iyo Samūeli agĩcooka akĩira andũ acio atĩrĩ, “Ūkai, tũthĩ Giligali na tũrĩ kũu tũkindĩre ũthamaki.” ¹⁵ Nĩ ūndũ ūcio andũ othe magĩthĩ Giligali na magĩkindĩra atĩ Saũlũ nĩwe mũthamaki marĩ mbere ya Jehova. Nao marĩ kũu makĩruta maruta ma ũiguano marĩ mbere ya Jehova, nake Saũlũ na andũ othe a Isiraeli magĩkũngũira na njira nene.

12

Samūeli Kuugĩra Andũ Ūhoro

¹ Na rĩrĩ, Samūeli akĩira andũ a Isiraeli othe atĩrĩ, “Nĩndĩkĩtie gũthikĩrĩria ũrĩa wothe mwanjĩrĩre, na nĩndĩmũthuurĩre mũthamaki wa kũmũthamakagĩra. ² Rĩu mũrĩ na mũthamaki wa kũmũtongoria. Hakwarĩ, ndĩ mũkũrũ na ngagĩa na mbuĩ, nao ariũ akwa me hamwe na inyuĩ. Ngoretwo ndĩ mũtongoria wanyu kuuma ndĩ mwĩthĩ nginya ũmũthĩ. ³ Nĩ nũngĩ haha. Rutai ũira wa kũnyuna mũtĩ mũrĩ mbere ya Jehova, na mũrĩ mbere ya mũndũ ũyũ wake ũitĩrĩrio maguta. Nũũ ndaanatunya ndegwa yake? Nũũ ndaanatunya ndigiri yake? Nũũ ndaanaheenia? Nũũ ndaanahinyĩrĩria? Nĩ kũrĩ mũndũ o na ũ ndĩ ndaamũkĩra ihaki nĩguo nyune maitho nĩ ūndũ warĩo? Kũngĩkorwo ndaneeke ũmwe wa maya-rĩ, nĩngũmũcookeria.”

⁴ Nao magĩcookia atĩrĩ, “Ndũrĩ watũheenia kana ũgĩtũhinyĩrĩria; ndũrĩ woya kĩndũ kuuma guoko-inĩ kwa mũndũ o na ũrĩkũ.”

⁵ Samūeli akĩmeera atĩrĩ, “Jehova nĩwe mũira ũhoro-inĩ wanyu, o na mũndũ ũyũ aitĩrĩrie maguta nĩ mũira ũmũthĩ, atĩ gūtĩrĩ ūndũ o na ũmwe mũngĩnjuukĩra.”

Nao makiuga atĩrĩ, “Ĩĩ we nĩ mũira.”

⁶ Samūeli agĩcooka akĩira andũ atĩrĩ, “Jehova nĩwe waamũrĩre Musa na Harũni, na akĩambatia maithe manyu ma tene kuuma bũrũri wa Misiri. ⁷ Na rĩrĩ, ta rũgamai haha, tondũ nĩngũmũciirithia na ũira mbere ya Jehova nĩ ūndũ wa maũndũ ma ũthingu marĩa Jehova anamwĩkĩra inyuĩ ene o na maithe manyu.

⁸ “Rĩrĩa ciana cia Jakubu ciathiire Misiri, nĩmakaĩre Jehova amateithie, nake Jehova agĩtũma Musa na Harũni arĩa maarutire maithe manyu ma tene kuuma bũrũri wa Misiri, makĩmathaamĩria kũndũ gũkũ.

⁹ “No nĩmariganĩrwo nĩ Jehova Ngai wao; nĩ ūndũ ūcio nĩameendirie guoko-inĩ gwa Sisera, mũnene wa mbũtũ cia ita cia Hazoru, na moko-inĩ ma Afilisti, na mũthamaki wa Moabi ũrĩa warũire nao. ¹⁰ Nao magĩkaĩra Jehova makiuga atĩrĩ, ‘Nĩtwĩhĩtie; nĩtũtiganĩrie Jehova tũgatungatĩra Mabaali na Maashitarothu. No rĩu gĩtũhonokie kuuma moko-inĩ ma thũ ciitũ, na nĩtũrĩgũtungatagĩra.’ ¹¹ Jehova agĩcooka agĩtũma Jerubu-Baali, na Baraka, na Jefitha, na Samūeli, na akĩmũhonokia kuuma moko-inĩ ma thũ cianyu mũena-inĩ yothe; nĩ ūndũ ūcio mũgĩtũũra mũtarĩ na ũgwati.

¹² “No hĩndĩ ĩrĩa muonire atĩ Nahashu mũthamaki wa Amoni nĩookaga kũmũhũũra-rĩ, mũkĩnjĩra atĩrĩ, ‘Aca, tũkwenda mũthamaki wa gũtũthamakagĩra,’ o na gwatuĩka atĩ Jehova Ngai wanyu nĩwe warĩ

mūthamaki wanyu. ¹³ Rīu ūyū nīwe mūthamaki ūrīa mūthuurīte, o ūrīa mwetirie; onei, Jehova nīarūgamītie mūthamaki amūthamakagīre.

¹⁴ Mūngītīgīra Jehova, mūmūtungatīre, na mūmwathīkīre, na mūtikaremere maathani make, na angīkorwo inyuī na mūthamaki ūrīa ūkūmūthamakīra nīmūrīrūmagīrīra Jehova Ngai wanyu-rī, nī wega!

¹⁵ No mūngīaga gwathīkīra Jehova, na mūremere maathani make-rī, guoko gwake nīgūkamūkīrīra ta ūrīa guokīrīre maithe manyu.

¹⁶ “Na rīrī, rūgamai muone ūndū ūyū mūnene Jehova akiriī gwīka maitho-inī manyu! ¹⁷ Githī rīu ti hīndī ya magetha ma ngano? Nīngūkaīra Jehova atūme marurumī na mbura. Na inyuī nīmūkamenya atī nī ūndū mūūru mwekire maitho-inī ma Jehova rīrīa mwetirie mūthamaki.”

¹⁸ Ningī Samūeli agīkaīra Jehova, na mūthenya o ro ūcio Jehova agītūma marurumī na mbura. Nī ūndū ūcio andū othe makīmaka mūno nī ūndū wa Jehova na wa Samūeli.

¹⁹ Nao andū acio othe makīra Samūeli atīrī, “Hooya Jehova Ngai waku nī ūndū wa ndungata ciaku nīguo tūtīgakue, nīgūkorwo igūrū rīa mehia maitū mothe nītuongereire ūūru wa gwītia mūthamaki.”

²⁰ Samūeli agīcookia atīrī, “Tigai gwītīgīra, inyuī nīmwikīte ūūru ūyū wothe; no rīrī, mūtikanahutatīre Jehova, no tungatīrai Jehova na ngoro cianyu ciothe. ²¹ Mūtikanagarūrūkīre mīhianano ya kūhooywo ya tūhū. Ndingīmūguna, o na ndingīmūhonokia, nī ūndū nī ya tūhū. ²² Nī ūndū wa rītwa rīake inene, Jehova ndagatirika andū ake, nī ūndū Jehova nīakenirio nī kūmūtua andū ake. ²³ No hakwa nī mwene-rī, ndīroaga kwīhīria Jehova nī ūndū wa kwaga kūmūhoera. Na nīngūmūruta njīra īrīa njega na njagīrīru. ²⁴ No mwītīgagīrei Jehova na mūmūtungatagīre mūrī na wīhokeku ngoro-inī cianyu ciothe; cūraniai maūndū manene marīa amwīkīre. ²⁵ No mūngīkorwo nīmūkūrūmanīrīria gwīkaga ūūru-rī, inyuī hamwe na mūthamaki wanyu nīmūkaniinwo biū.”

13

Samūeli Kūrūithia Saūlū

¹ Na rīrī, Saūlū aarī wa mīaka mīrongo itatū rīrīa aatuīkire mūthamaki, na agīthamakīra Isiraēli mīaka mīrongo īna na īrī.

² Saūlū nīathuurire andū ngiri ithatū kuuma Isiraēli; ngiri igīrī magīkara nake kū Mikimashi na būrūri ūrīa ūrī irīma wa Betheli, nao andū ngiri maarī na Jonathani kū Gibeā ya Benjamini. Andū arīa angī akīmeera mainūke kwao mīciī.

³ Jonathani agītharīkīra irangīro rīa Afilisti kū Geba, nao Afilisti makīgua ūhorō ūcio. Hīndī īyo Saūlū akīhuhithia karumbeta būrūri wothe, akiuga atīrī, “Ahibirania nī maigue!” ⁴ Nī ūndū ūcio ūhorō ūyū ūkīguuo Isiraēli guothe, gūkīrwo atīrī, “Saūlū nīatharīkīre irangīro rīa Afilisti, na rīrī, andū a Isiraēli nīmatuīkīte kīndū kīnungu harī Afilisti.” Nao andū magīttwo nīguo mongane na Saūlū kū Giligali.

⁵ Nao Afilisti makīūngana nīguo marūe na andū a Isiraēli, marī na ngaari cia ita ngiri ithatū, na atwarithia a ngaari icio ngiri ithatū, nacio thigari ciao ciarī nyingī ta mūthanga ūrīa ūrī hūgūrūrū-inī cia iria. Nao makīambata magīthīi makīamba hema ciao kū Mikimashi, mwena wa irathīro wa Bethi-Aveni. ⁶ Hīndī īrīa andū a Isiraēli moonire atī maarī handū hooru mūno, na ita rīao nīrīahatīrīrio mūno, makīhitha ngurunga-inī na ihinga-inī, na gatagatī ka ndwaro cia mahiga, na thīnī wa marima, o na marima-inī ma maaī. ⁷ O na Ahibirania amwe nīmaringire mūrīmo wa Jorodani, magīkinya būrūri wa Gadi na Gileadi.

Saülū we mwene aatig̃two Giligali, nacio mbūtū ciothe cia ita iria ciarĩ hamwe naciainainaga nĩ guoya. ⁸ Nake ag̃eterera mĩthenya mūgwanja ĩrĩa yatuĩtwo nĩ Samūeli; no Samūeli ndaigana gũũka Giligali, nao andũ a Saülū makĩambĩrĩria kũhurunjũka. ⁹ Nĩ ũndũ ũcio Saülū akiuga atĩrĩ, “Ndeherai maruta ma igongona rĩa njino na maruta ma ũiguano.” Nake Saülū akĩruta igongona rĩa njino. ¹⁰ O rĩrĩa aarĩkirie kũruta igongona rĩu, Samūeli agĩkinya, nake Saülū agĩthiĩ kũmūtũnga amũgeithie.

¹¹ Samūeli akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ atĩa weka?”

Nake Saülū akĩmũcookeria atĩrĩ, “Rĩrĩa nyonire atĩ andũ nĩmarahurunjũka, nawe ndũnooka ihinda rĩrĩa rĩatuĩtwo, na atĩ Afilisti nĩmegwĩcookanagĩrĩria kũu Mikimashi-rĩ, ¹² ndeciiria atĩrĩ, ‘Rĩu Afilisti nĩmegũikũrũka moke manjũkĩrĩre gũkũ Giligali, na ndithaithite Jehova nĩguo twĩtikĩrĩke nĩwe.’ Nĩ ũndũ ũcio ndaigua nĩnjagĩrĩrwo nĩkũruta igongona rĩa njino.”

¹³ Samūeli akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩwĩkĩte ũndũ wa ũkĩngu. Ndũmenyereire rĩathani rĩrĩa Jehova Ngai waku aakũheire; korwo nĩwĩkĩte ũguorĩ, nĩangĩahaanda ũthamaki waku thĩinĩ wa Isiraeli ũtũũre tene na tene. ¹⁴ No rĩu ũthamaki waku ndũgũtũũra; Jehova nĩacarĩtie mũndũ moimĩranĩtie ngoro, na akamũthuura atuĩke mũtongoria wa andũ ake, nĩ ũndũ ndũmenyereire watho wa Jehova.”

¹⁵ Hĩndĩ ĩyo Samūeli akiuma Giligali akĩambata Gibeaa ya Benjamini, nake Saülū agĩtara andũ arĩa aarĩ nao. Nao maarĩ ta andũ magana matandatũ.

Isiraeli Matarĩ na Indo cia Mbaara

¹⁶ Saülū na mũriũ Jonathani na andũ arĩa maarĩ nao maikaraga Gibeaa ya Benjamini, rĩrĩa Afilisti maambĩte hema ciao kũu Mikimashi. ¹⁷ Nacio ikundi cia atharĩkĩri ikiuma kambĩ-inĩ ya Afilisti irĩ ikundi ithatũ. Kĩmwe gĩkĩerekera mwena wa Ofara gũkuhĩ na Shuali, ¹⁸ kĩrĩa kĩngĩ gĩkĩerekera Bethi-Horoni, na gĩa gatatũ gĩkĩerekera mũhaka-inĩ ũrĩa ũng’etheire Kĩanda gĩa Zeboimu kĩrorete werũ-inĩ.

¹⁹ Gũtiarĩ mũturi ũngĩonekire bũrũri wothe wa Isiraeli, tondũ Afilisti moigĩte atĩrĩ, “Mangĩgĩa nake, Ahibirania no mathondeke hiũ cia njora na matimũ!” ²⁰ Nĩ ũndũ ũcio andũ othe a Isiraeli maikũrũkaga magathiĩ kũrĩ Afilisti, makanoorerwo hiũ ciao cia mĩraũ, na thururu, na mathanwa, na hiũ cia igetha. ²¹ Thogora wa kũnoora hiũ cia mĩraũ na thururu warĩ cekerĩ icunjĩ igĩrĩ cia ithatũ,* naguo thogora wa kũnoora theeci, na mathanwa, na kũrũnga mĩcengi warĩ cekerĩ gĩcunjĩ kĩmwe gĩa ithatũ.†

²² Nĩ ũndũ ũcio mũthenya wa mbaara gũtirĩ mũthigari o na ũmwe wa arĩa maarĩ na Saülū na Jonathani warĩ na rũhiũ rwa njora kana itimũ guoko-inĩ gwake;‡ Saülū na mũriũ Jonathani no-o maarĩ nacio.

Jonathani Gũtharĩkĩra Afilisti

²³ Na rĩrĩ, gĩkundi gĩa thigari cia Afilisti nĩngĩathiite nginya kĩhunguro-inĩ kũu Mikimashi.

14

¹ Mũthenya ũmwe Jonathani mũrũ wa Saülū akĩra mwanake ũrĩa wamũkuuagĩra indo cia mbaara atĩrĩ, “Ūka tũthiĩ kambĩ-inĩ ya Afilisti mũrĩmo ũrĩa ũngĩ.” No ndaigana kwĩra ithe.

* 13:21 nĩ ta giramu 8 † 13:21 nĩ ta giramu 4 ‡ 13:22 Andũ a Isiraeli maahũthagĩra mota na mĩguĩ rĩrĩa mekũrũa.

² Saülū aikarīte ndeere-inĩ cia Gibeaa rungu rwa mūtĩ wa mūkomamanga kũu Migironi. Nao andũ arĩa aarĩ nao maarĩ ta andũ magana matandatũ, ³ ũmwe wao aarĩ Ahija, ũrĩa wehumbĩte ebodi. Aarĩ mūrũ wa Ahitubu mūrũ wa nyina na Ikabodu, mūrũ wa Finehasi, ũrĩa mūrũ wa Eli, mũthĩnjĩri-Ngai wa Jehova kũu Shilo. Gũtiarĩ mündũ wamenyete atĩ Jonathani nĩathiĩte.

⁴ Mĩena yeerĩ ya kĩhunguro kĩrĩa Jonathani endaga gũũkĩrĩra nĩguo akinye irangĩro-inĩ rĩa Afilisti nĩ haarĩ na hurũrũka cia ihiga; ĩmwe yetagwo Bozezi, na ĩrĩa ĩngĩ Senehe. ⁵ Hurũrũka ĩmwe yarĩ mwena wa gathigathini kũng'ethera Mikimashi, na ĩyo ĩngĩ yarĩ gũthini kũng'ethera Geba.

⁶ Jonathani akĩra mwanake ũcio wamũkuuagĩra indo cia mbaara atĩrĩ, “Ũka tũthiĩ irangĩro-inĩ rĩa andũ acio mataruaga. Hihi no gũkorwo Jehova nĩegwĩka ũndũ nĩ ũndũ witũ. Gũtirĩ kĩndũ kĩngĩgĩria Jehova ahonokanie, andũ marĩ aingĩ, kana marĩ anini.”

⁷ Mũkuui wake wa indo cia mbaara akĩmwĩra atĩrĩ, “Ĩka maũndũ mothe marĩa wĩciirĩtie gwĩka, ũgĩthiĩ na mbere tondũ nĩ ndĩ hamwe nawe maũndũ-inĩ mothe.”

⁸ Jonathani akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũka tũringe mũrĩmo ũrĩa ũngĩ twerekeire harĩ andũ acio tũmeonithie. ⁹ Mangĩtwĩra atĩrĩ, ‘Etererai hau nginya tũũke kũrĩ inyuĩ,’ tũgũikara o hau tũrĩ na tũtikwambata tũthiĩ kũrĩ o. ¹⁰ No mangĩtwĩra atĩrĩ, ‘Ambatai mũũke kũrĩ ithuĩ,’ tũkĩambate, nĩ ũndũ kũu nĩkĩo gĩgũtuĩka kĩmenyithia giitũ atĩ Jehova nĩamaneanĩte moko-inĩ maitũ.”

¹¹ Nao eerĩ makĩonithania irangĩro-inĩ rĩa Afilisti. Nao Afilisti makiuga atĩrĩ, “Hĩ, ta rorai! Ahibirania makiuma marima-inĩ makurumĩte kũrĩa marehithĩte.” ¹² Nao andũ a irangĩro-inĩ makĩgũthũkĩra Jonathani na mũkuui wake wa indo cia mbaara makĩmeera atĩrĩ, “Ambatai mũũke kũrĩ ithuĩ na mũtirĩ ũndũ mũtekuona.”

Nĩ ũndũ ũcio Jonathani akĩra mũkuui wake wa indo cia mbaara atĩrĩ, “Ambata, ũnyume thuutha; Jehova nĩamaneanĩte guoko-inĩ gwa Isiraeli.”

¹³ Jonathani akĩambata, agĩthiĩ akurumĩte, na mũkuui wake wa indo cia mbaara amuumĩte thuutha. Nao Afilisti makĩgũa mbere ya Jonathani, nake mũkuui wake wa indo cia mbaara akĩmooraga arĩ thuutha wake. ¹⁴ Itharĩkĩra rĩu rĩa mbere rĩa Jonathani marĩ na mũkuui wake wa indo cia mbaara rĩoragire andũ mĩrongo ĩrĩ gacigo-inĩ ka nuthu ya ĩka.

Afilisti Kũhootwo nĩ Isiraeli

¹⁵ Hĩndĩ ĩyo kĩmako gĩkĩnyiita andũ othe a ita, arĩa maarĩ kambĩ-inĩ na mĩgũnda-inĩ, o na arĩa maarĩ irangĩro-inĩ, na ikundi cia atharĩkĩri, nayo thĩ ĩgĩthingitha. Kĩmako kũu kĩarehetwo nĩ Ngai.

¹⁶ Arangĩri a Saülū arĩa maarĩ Gibeaa ya Benjamini makĩona andũ a ita rĩu maharaganĩte mĩena yothe. ¹⁷ Hĩndĩ ĩyo Saülū akĩra andũ arĩa maarĩ nake atĩrĩ, “Tarai andũ a ita mũmenye nũũ ũtarĩ ho.” Rĩrĩa meekire ũguo, magĩkora nĩ Jonathani na mũkuui wake wa indo cia mbaara mataarĩ ho.

¹⁸ Saülū akĩra Ahija atĩrĩ, “Rehe ithandũkũ rĩa Ngai.” (Mahinda macio ithandũkũ rĩu rĩarĩ na andũ a Isiraeli). ¹⁹ O hĩndĩ ĩyo Saülū aaragĩria mũthĩnjĩri-Ngai-rĩ, ironja rĩrĩa rĩarĩ kambĩ-inĩ ya Afilisti rĩgĩkĩrĩrĩria kũingĩha. Nĩ ũndũ ũcio Saülū akĩra mũthĩnjĩri-Ngai ũcio atĩrĩ, “Eheria guoko gwaku.”

²⁰ Ningĩ Saülū na andũ ake othe makĩũngana, magĩthiĩ mbaara-inĩ. Magĩkorerera Afilisti marĩ na kĩhĩngũcano kĩnene, magĩtemangana o ene na hiũ cia njora. ²¹ Ahibirania arĩa maarĩ na Afilisti mbere ĩyo na arĩa

maambĩte magathiĩ hamwe nao kambĩ-inĩ ciao, makĩgarũrũka magĩcooka mwena wa andũ a Isiraeli arĩa maarĩ hamwe na Saũlũ na Jonathani. ²² Rĩrĩa andũ a Isiraeli arĩa meehithĩte bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efiraimu maiguire atĩ Afilisti nĩ kũũra mooraga-rĩ, nao makĩngĩra mbaara-inĩ, makĩmateng'eria. ²³ Ũguo nĩguo Jehova aahonokirie Isiraeli mũthenya ũcio, nayo mbaara ĩgĩthĩ na mbere nginya ĩkĩhĩtũka Bethi-Aveni.

Jonathani kũrĩa Ũũkĩ

²⁴ Na rĩrĩ, andũ a Isiraeli maarĩ thĩna-inĩ mũnene mũthenya ũcio, nĩ ũndũ Saũlũ nĩamehĩtithĩtie na mwĩhĩtwa, akameera atĩrĩ, “Kũgwatwo nĩ kĩrumi nĩ mũndũ ũrĩa ũkũrĩa irio gũtanatuka, iterĩhĩrie harĩ thũ ciakwa!” Nĩ ũndũ ũcio gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wa ita rĩu wacamire irio.

²⁵ Ita rĩothe rĩgĩtoonya mũtitũ, na kũu nĩ kwarĩ na ũũkĩ handũ thĩ. ²⁶ Rĩrĩa maatoonyire mũtitũ nĩmoonire ũũkĩ ũgĩtaata, no gũtirĩ mũndũ o na ũmwe waũcamire na kanua nĩ ũndũ nĩmetigagĩra mwĩhĩtwa ũcio. ²⁷ No Jonathani ndaiguĩte atĩ ithe nĩehĩtithĩtie andũ na mwĩhĩtwa; nĩ ũndũ ũcio agĩtambũrũkia rũthanju rũrĩa aanyitĩte akĩrũtobokia igua-inĩ rĩa ũũkĩ. Akĩũcama na kanua, namo maitho make magĩthera. ²⁸ Nake ũmwe wa thigari icio akĩmwĩra atĩrĩ, “Thoguo nĩehĩtithĩtie andũ aya a ita na mwĩhĩtwa mũrũmu, akoiga atĩrĩ, ‘Kũgwatwo nĩ kĩrumi nĩ mũndũ ũrĩa ũkũrĩa irio ũmũthĩ!’ Nĩkĩo andũ aya moorĩtwo nĩ hinya.”

²⁹ Jonathani akiuga atĩrĩ, “Baba nĩatũmĩte bũrũri ũgĩe na thĩna. Ta kĩonei ũrĩa maitho makwa matherire rĩrĩa njamire kaũũkĩ gaka kanini. ³⁰ Githĩ gũtingiuma wega makĩria korwo ũmũthĩ andũ nĩmekũrũite indo imwe cia iria matahĩte kuuma kũrĩ thũ ciao? Githĩ rĩũraga rĩu rĩa Afilisti rĩtingiuma inene makĩria?”

³¹ Mũthenya ũcio, thuutha wa andũ a Isiraeli kũhũũra Afilisti kuuma Mikimashi nginya Aijaloni, magĩkorwo manogeete mũno. ³² Nao makĩguthũkĩra indo iria maatahĩte, makĩoya ng' Ondu, na ng'ombe, na tũcaũ, magĩcithĩnjĩra hau thĩ, na magĩcirĩanĩria na thakame. ³³ Hĩndĩ ĩyo mũndũ ũmwe akĩra Saũlũ atĩrĩ, “Atĩrĩrĩ, ta kĩone andũ aya nĩmehĩrie Jehova nĩ kũrĩa nyama irĩ na thakame.”

Nake akiuga atĩrĩ, “Nĩmwagarara watho. Garagariai ihiga inene mũrĩrehe haha o rĩu.” ³⁴ Agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, “Thĩĩ kũrĩ andũ, mũmeere atĩrĩ, ‘O mũndũ wanyu nĩandehere ng'ombe yake na ng' Ondu, mũcithĩnjĩre haha na mũcirĩe. Tigai kwĩhĩria Jehova nĩ kũrĩa nyama irĩ na thakame.’”

Nĩ ũndũ ũcio o mũndũ akĩrehe ndegwa yake ũtukũ ũcio na akĩmĩthĩnjĩra hau. ³⁵ Ningĩ Saũlũ agĩakĩra Jehova kĩgongona; rĩu nĩrĩo rĩarĩ ihinda rĩake rĩa mbere gwĩka ũguo.

³⁶ Saũlũ akiuga atĩrĩ, “Nĩtũikũrũkei tũrũmĩrĩre Afilisti ũtukũ, tũmatahe nginya rũciinĩ, na tũtigatigie mũndũ o na ũmwe wao arĩ muoyo.” Nao magĩcookia atĩrĩ,

“Īka o ũrĩa ũkuona wagĩrĩire mũno harĩwe.”

No mũthĩnjĩri-Ngai akiuga atĩrĩ, “Rekei tũtũrĩre ũhoru kuuma kũrĩ Ngai o haha.”

³⁷ Nĩ ũndũ ũcio Saũlũ akĩũria Ngai atĩrĩ, “Nĩ wega njikũrũke, nũmĩrĩre Afilisti? Nĩũkũmaneana moko-inĩ ma andũ a Isiraeli?” No Ngai ndaigana kũmũcookeria ũhoru mũthenya ũcio.

³⁸ Nĩ ũndũ ũcio Saũlũ akiuga atĩrĩ, “Ũkai haha, inyuothe atongoria a ita, tũmenye wĩhia ũrĩa wĩkĩtwo ũmũthĩ. ³⁹ Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova ũrĩa ũhonokagia Isiraeli atũũraga muoyo-rĩ, o na kũngĩtuĩka nĩ Jonathani

mūrū wakwa wīkīte ūguo-rī, no nginya akue.” No gūtīrī mūdū o na thīnī wao woigire ūndū.

⁴⁰ Saūlū agīcooka akīra andū othe a Isiraeli atīrī, “Inyuī rūgamai haarīa; na nī na Jonathani mūrū wakwa tūrūgame haha.”

Nao andū magīcookia atīrī, “Īka ūrīa ūkuona kwagīrīre.”

⁴¹ Hīndī ūyo Saūlū akīhooya Jehova Ngai wa Isiraeli, akiuga atīrī, “He icookio rīrīa rīagīrīre.” Mītī yacuukwo yagwīrīre Jonathani na Saūlū, nao andū acio makīoneka matiarī na ūcuuke. ⁴² Saūlū akiuga atīrī, “Tūcuukīrei mītī nī na Jonathani, mūrū wakwa.” Nake Jonathani akīgīrīro nī mūtī.

⁴³ Hīndī ūyo Saūlū akīra Jonathani atīrī, “Ta njīra nī atīa wīkīte.”

Nī ūndū ūcio Jonathani akīmīra atīrī, “No gūcama njamire kaūkī kanini na mūthia wa rūthanju rwakwa. Na rīrī, no nginya nī ngue?”

⁴⁴ Saūlū akiuga atīrī, “Ngai arothūra na anjīke ūndū mūuru makīria, kūngīkorwo wee Jonathani ndūgūkua.”

⁴⁵ No andū acio makīūria Saūlū atīrī, “Jonathani nīagīrīro nī gūkua, arī we ūreheire Isiraeli ūhootani mūnene ūū? Aca, kūroaga gūtūika ūguo! Ti-itherū, o ta ūrīa Jehova atūūraga muoyo, gūtīrī rūcuīrī o na rūmwe rwa mūtwe wake rūkūgūa thī, nīgūkorwo eekire ūguo ūmūthī na ūteithio wa Ngai.” Nī ūndū ūcio andū acio makīhonokia Jonathani, na ndaigana kūūragwo.

⁴⁶ Hīndī ūyo Saūlū agītiga kūingatana na Afilisti, nao magīcooka būrūrī-inī wao.

⁴⁷ Saūlū aambīrīria gūthamakīra Isiraeli, nīarūire na thū ciao ndwere-inī ciothe: akīrūa na Moabi, na Amoni, na Edomu, na athamaki a Zoba na a Afilisti. Kūrīa guothe eerekagīra, nīamanyarīraga akamaherithia.

⁴⁸ Akīrūa na ūcamba, akīhoota Aamaleki, na akīhonokia Isiraeli kuuma moko-inī ma arīa maamatahīte indo.

Andū a Nyūmba ya Saūlū

⁴⁹ Ariū a Saūlū maarī Jonathani, na Ishivi, na Maliki-Shua. Mwarī wake ūrīa mūkūrū eetagwo Merabu, na ūrīa mūnini eetagwo Mikali. ⁵⁰ Mūtumia wake eetagwo Ahinoamu mwarī wa Ahimaazu. Mūnene wa ita rīa Saūlū eetagwo Abineri mūrū wa Neri, nake Neri aarī ithe mūnini wa Saūlū.

⁵¹ Kishu ithe wa Saūlū, na Neri ithe wa Abineri maarī ariū a Abieli.

⁵² Matukū-inī mothe ma Saūlū nī kwarī na mbaara ndūrū cia kūrūa na Afilisti, na rīrīa rīothe Saūlū angīonire mūdū ūrī hinya kana njamba, aamuoyaga, akamūtoonya ita-inī rīake.

15

Jehova Kūrega Saūlū ta Mūthamaki

¹ Na rīrī, Samūeli akīra Saūlū atīrī, “Nī nī nī ndatūmirwo nī Jehova ngūtīrīrie maguta ūtūike mūthamaki wa andū ake a Isiraeli; nī ūndū ūcio rīu thikīrīria ndūmīrīri kuuma kūrī Jehova. ² Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ūū: ‘Nīngaherithia Aamaleki nī ūndū wa ūrīa meekire Isiraeli rīrīa maamoheirie njīra-inī makīambata moimīte būrūrī wa Misiri. ³ Na rīrī, thī ūgatharīkīre Aamaleki, na ūniine biū kīrīa gīothe marī nakīo. Ndūkamatiē; ūraga arūme na andū-a-nja, na ciana na nenge, na ng’ombe na ng’ondū, na ngamīra na ndigiri.’”

⁴ Nī ūndū ūcio Saūlū agīta andū, akīmacookanīrīria kūu Telaimu; nao maarī thigari cia magūrū ngiri magana meerī na andū ngiri ikūmi kuuma Juda. ⁵ Saūlū agīthī itūūra inene rīa Amaleki, agīkara oheirie

andũ kĩanda-inĩ. ⁶ Ningĩ akĩira Akeni atĩrĩ, “Thiĩ mweherere Aamaleki nĩgeetha ndikamũniinanĩrie nao; nĩ ùndũ inyuĩ nĩmwekire andũ othe a Isiraeli maũndũ mega rĩrĩa maambataga moimĩte Misiri.” Nĩ ùndũ ùcio Akeni acio makĩeherera Aamaleki.

⁷ Nake Saũlũ agĩtharĩkĩra Aamaleki amarutĩtie kuuma Havila nginya Shuri, o nginya mwena wa irathĩro wa Misiri. ⁸ Akĩnyiita Agagi mũthamaki wa Aamaleki arĩ muoyo, nao andũ ake othe akĩmaniina biũ na rũhiũ rwa njora. ⁹ No Saũlũ na ita rĩake makĩhonokia Agagi na ng’ondũ imwe cia iria njega, na ng’ombe, na njaũ iria ciarĩ noru, na tũtũrũme, na kĩndũ gĩothe kĩrĩa kĩarĩ kĩega. Indo icio njega makĩaga gũciniina biũ, no kĩndũ gĩothe kĩrĩa gĩtangĩendekire na kĩhinyaru magĩkĩniina biũ.

¹⁰ Ningĩ ndũmĩrĩri ya Jehova ĩgĩkinyĩra Samūeli, akĩrwo atĩrĩ, ¹¹ “Ndĩ na kĩaha nĩ gũtua Saũlũ mũthamaki, nĩ ùndũ nĩagarũrũkĩte na akaaga kũhingia mawatho makwa.” Samūeli agĩtangĩka na agĩkaĩra Jehova ùtukũ ùcio wothe.

¹² Rũciinĩ tene-rĩ, Samūeli agĩũkĩra agĩthiĩ agatũnge Saũlũ, no akĩrwo atĩrĩ, “Saũlũ nĩathiĩte Karimeli. Kũu nĩakĩte gĩtugĩ gĩa gũtũma aririkanagwo, na nĩahũndũkĩte agaikũrũka agathiĩ Giligali.”

¹³ Rĩrĩa Samūeli aakinyire harĩ we, Saũlũ akiuga atĩrĩ, “Jehova arokũrathima! Nĩhingĩtie mawatho ma Jehova.”

¹⁴ No Samūeli akĩmũũria atĩrĩ, “Naguo mwanio ùcio wa ng’ondũ ndĩraigua nĩ wa kĩĩ? Mwanio ùcio ndĩraigua wa ng’ombe-rĩ, ùkĩrĩ wa kĩĩ?”

¹⁵ Saũlũ agĩcookia atĩrĩ, “Thigari ici nĩcio ciacirutire kwa Aamaleki; magĩtigia ng’ondũ imwe cia iria njega na ng’ombe cia kũrutĩra Jehova Ngai waku igongona, no icio ingĩ nĩtwaciniinire biũ.”

¹⁶ Samūeli akĩira Saũlũ atĩrĩ, “Ta thikĩrĩria! Reke ngwĩre ũrĩa Jehova anjĩrĩte ùtukũ ũyũ.”

Nake Saũlũ agĩcookia atĩrĩ, “Njũra.”

¹⁷ Samūeli akiuga atĩrĩ, “O na gũtuĩka hĩndĩ ĩmwe nĩweiiraga-rĩ, githĩ ndwagĩtuĩkire mũtongoria wa mĩhĩrĩga ya Isiraeli? Jehova nĩagũitĩrĩrie maguta ũtuĩke mũthamaki wa Isiraeli. ¹⁸ Nake agĩgũtũma ũthiĩ ũkarute wĩra, agĩkwĩra atĩrĩ, ‘Thiĩ ũkaniine andũ acio aaganu biũ; ũrũe na Aamaleki acio nginya ũmaniine biũ.’ ¹⁹ Waregire gwathĩkĩra Jehova nĩkĩ? Nĩ kĩĩ gĩatũmire ũguthũkĩre indo cia ndaho, ũgũka ũũru maitho-inĩ ma Jehova?”

²⁰ Nake Saũlũ akiuga atĩrĩ, “No nĩ nĩndathĩkĩre Jehova; nĩndathiire kũruta wĩra ũrĩa Jehova aandũmire ngarute. Nĩndaniinire Aamaleki biũ, na ngĩrehe Agagi mũthamaki wao gũkũ. ²¹ Thigari nĩcio cioire ng’ondũ na ng’ombe kuuma kũrĩ indo iria ciatahĩtwo, iria ciarĩ njega ikĩamũrĩtwo Ngai, nĩguo irutĩtwo Jehova Ngai waku igongona kũu Giligali.”

²² No Samūeli akĩmũcookeria atĩrĩ,
“Anga Jehova nĩakenagio nĩ maruta ma njino na magongona
ta ũrĩa akenagio nĩ gwathĩkĩra mũgambo wa Jehova?

Gwathĩka nĩ kwega gũkĩra igongona,
na kũmũigua nĩ kwega gũkĩra maguta ma ndũrũme.

²³ Nĩ ùndũ ũremi ũhaana ta mehia ma ũragũri,
nakuo kwaga gwathĩka kũhaana ta wĩhia wa kũhooya mĩhianano.

Tondũ nĩũregete kiugo kĩa Jehova,
nake nĩakũregete ta mũthamaki.”

²⁴ Nake Saũlũ akĩira Samūeli atĩrĩ, “Nĩnjĩhĩtie. Nĩnjagararĩte watho wa Jehova na uuge waku. Nĩ andũ ndeetigĩrĩre ngĩkĩmaathĩkĩra. ²⁵ Rũu

ndagūthaita, ndekera mehia makwa, na ūhūndūke ūtwarane na nī, nīgeetha ngahooe Jehova.”

²⁶ No Samūeli akīmwīra atīrī, “Ndigūcooka hamwe nawe. Nīūregete kiugo kīa Jehova, nake Jehova nīakūregete ūtuīke mūthamaki wa gūthamakīra Isiraeli!”

²⁷ Rīrīa Samūeli aagarūrūkaga athīrī-rī, Saūlū akīnyiita ruuno rwa nguo yake, nayo īgītārūka. ²⁸ Samūeli akīmwīra atīrī, “Jehova nīatarūra ūthamaki wa Isiraeli kuuma kūrī we ūmūthī na nīaūnengera mūndū ūngī wa andū a itūūra rīaku, mwega gūgūkīra. ²⁹ Ūrīa we Riiri wa Isiraeli ndaheenanagera kana akericūkwo; nī ūndū we ti mūndū, atī nīguo ericūkwo.”

³⁰ Saūlū agīcookia atīrī, “Nīnjīhītie, no ndagūthaita ndīithia harī athuuri a andū akwa na harī Isiraeli; cookania na nī, nīgeetha ngahooe Jehova Ngai waku.” ³¹ Nī ūndū ūcio Samūeli agīcookania na Saūlū, nake Saūlū akīhooya Jehova.

³² Samūeli agīcooka akīmwīra atīrī, “Ndehera Agagi mūthamaki wa Aamaleki.”

Agagi agīūka kūrī we arī na ūmīrīru, agīciiragia atīrī, “Ti-itherū ruo rwa gīkuū nīrūthengu.”

³³ No Samūeli akiuga atīrī,
“O ta ūrīa rūhiū rwaku rwa njora rūtūmīte andū-a-nja moorwo nī ciana-rī,
nogo nyūkwa egūikara thīnī wa andū-a-nja atarī na mwana.”
Nake Samūeli akīūragīra Agagi mbere ya Jehova kūu Giligali.

³⁴ Samūeli agīcooka agīthī Rama, no Saūlū akīambata mūciī gwake Gibe a itūūra rīake. ³⁵ Nginya mūthenya ūrīa Samūeli aakuire, ndaathiere kuona Saūlū rīngī, o na gūtuīka Samūeli nīamūcakayagīra. Nake Jehova akīigua kīeha nī ūndū nīatuīte Saūlū mūthamaki wa gūthamakīra Isiraeli.

16

Samūeli Gūitīrīria Daudi Maguta

¹ Nake Jehova akīūria Samūeli atīrī, “Nī nginya rī ūkūrīrīra Saūlū, nīgūkorwo nīndīmūregete ta mūthamaki wa Isiraeli? Iyūria rūhīa rwaku maguta, na umagare, ūthī; ndīragūtūma ūthī kwa Jesii wa itūūra rīa Bethlehemu. Nīthuurīte ūmwe wa ariū ake atuīke mūthamaki.”

² No Samūeli akīmūria atīrī, “Ingīthī kūu atīa? Saūlū nīarīgua ūhoru ūcio nake anjūrage.”

Jehova akīmwīra atīrī, “Oya moori, ūthī nayo na uuge atīrī, ‘Njūkīte kūrūtīra Jehova igongona.’” ³ Na wīte Jesii oke igongona-inī rīu, na nīndīrīkuonia ūrīa ūrīka. Nawe ūitīrīrie maguta mūndū ūrīa ndīrīkuonia.”

⁴ Samūeli agīka o ta ūrīa Jehova aamwīrite eeke. Rīrīa aakinyire Bethlehemu, athuuri a itūūra makīmūtūnga makīinainaga. Makīmūria atīrī, “Ūūkīte na thayū?”

⁵ Samūeli akīmacookeria atīrī, “Ī, njūkīte na thayū; njūkīte kūrūtīra Jehova igongona. Mwītheriei, mūūke hamwe na nī igongona-inī.” Agīcooka agītheria Jesii na ariū ake, akīmeeta igongona-inī rīu.

⁶ Rīrīa ariū a Jesii maakinyire-rī, Samūeli akīona Eliabu, agīciiria atīrī, “Ti-itherū, ūrīa Jehova aitīrīrie maguta arūngī haha mbere ya Jehova.”

⁷ No Jehova akīra Samūeli atīrī, “Tiga kūmūrora gīthiithi kana ūraihi wake, nīgūkorwo nīndīmūregete, tondū Jehova ndaroraga maūndū marīa

mündũ aroraga. Mündũ wa gũkũ thĩ aroraga mündũ gĩthiithi, no Jehova aroraga ngoro thĩinĩ.”

⁸ Ningĩ Jesii agĩta Abinadabu akĩmũhĩtũkĩria mbere ya Samūeli. No Samūeli akiuga atĩrĩ, “O na ũyũ tiwe Jehova athuurĩte.” ⁹ Ningĩ Jesii akĩhĩtũkithia Shama, no Samūeli akiuga atĩrĩ, “O na ũyũ tiwe Jehova athuurĩte.” ¹⁰ Jesii akĩrehe ariũ ake mũgwanja arĩa maahĩtũkĩire harĩ Samūeli, no Samūeli akĩmwĩra atĩrĩ, “Jehova ndathuurĩte aya.” ¹¹ Nĩ ũndũ ũcio akĩũria Jesii atĩrĩ, “Ariũ aku othe marĩ haha?”

Jesii agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ harĩ ũrĩa mũnini wao; no arĩ rũũru akĩrĩithia ng’onde.”

Samūeli akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũtũmanĩre; tũtingĩikara thĩ atookĩte.”

¹² Nĩ ũndũ ũcio agĩtũmana, nake akĩrehwo. Aarĩ mũtune, akaagĩra gĩthiithi na agathakara mũno akĩoneka.

Jehova agĩcooka akiuga atĩrĩ, “Ũkĩra ũmũitĩrĩrie maguta; ũyũ nĩwe.”

¹³ Nĩ ũndũ ũcio Samūeli akĩoya rũhĩa rwa maguta akĩmũitĩrĩria maguta ariũ a nyina makĩonaga; kuuma mũthenya ũcio Roho wa Jehova agĩũka igũrũ rĩa Daudi na hinya. Nake Samūeli agĩcooka agĩthĩ Rama.

Daudi Gũtungata Saũlũ

¹⁴ Na rĩrĩ, Roho wa Jehova nĩeherete kũrĩ Saũlũ, na roho mũũru uumĩte kũrĩ Jehova nĩwamũnyariiraga.

¹⁵ Nacio ndungata cia Saũlũ ikĩmwĩra atĩrĩ, “Atĩrĩrĩ, nĩ roho mũũru uumĩte kũrĩ Ngai ũrakũnyariira. ¹⁶ Reke mwathi witũ aathe ndungata ciake iria irĩ haha icarie mündũ ũrĩa ũngĩkũhũũrĩra kĩnanda kĩa mũgeeto. Nĩarĩhũũruga kĩnanda rĩrĩa roho mũũru uumĩte kũrĩ Ngai wagũkora, nawe nĩũrĩguaga wega.”

¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio Saũlũ akĩra ndungata ciake atĩrĩ, “Cariyai mündũ ũũĩ kũhũũra kĩnanda wega na mũmũrehe harĩ nĩ.”

¹⁸ Ndungata ĩmwe yake ĩgĩcookia atĩrĩ, “Nĩnyonete mũriũ ũmwe wa Jesii kuuma Bethlehemu ũũĩ kũhũũra kĩnanda kĩa mũgeeto. Nĩ mündũ mũũmĩrĩru na nĩ njamba ya ita. Nĩoĩ kwaria wega na nĩ mündũ kĩrorerwa. Nake Jehova arĩ hamwe nake.”

¹⁹ Nĩ ũndũ ũcio Saũlũ agĩtũma andũ kũrĩ Jesii, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndũmĩra mũrũguo Daudi, ũrĩa ũrarĩithia ng’onde.” ²⁰ Nĩ ũndũ ũcio Jesii akĩoya ndigiri ikuuĩte mĩgate, na mondo ya ndibei, na koori, agĩcinengera mũrũwe Daudi atwarĩre Saũlũ.

²¹ Daudi agĩthĩ kũrĩ Saũlũ, akĩingĩra ũtungata-inĩ wake. Saũlũ akĩmwenda mũno, nake Daudi agĩtuĩka ũmwe wa kũmũkuagĩra indo cia mbaara. ²² Ningĩ Saũlũ agĩtũma ũhoru kũrĩ Jesii, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ītĩkĩria Daudi aikare ũtungata-inĩ wakwa nĩgũkorwo nĩngenetio nĩwe.”

²³ Hĩndĩ ĩrĩa yothe roho ũcio mũũru uumĩte kũrĩ Ngai wakoraga Saũlũ, Daudi nĩoyaga kĩnanda gĩake kĩa mũgeeto na agakĩhũũra. Nake Saũlũ akahoorera; akaigua wega, nagu roho ũcio mũũru ũkamweherera.

17

Daudi na Goliathũ

¹ Na rĩrĩ, Afilisti nĩmoonganirie mbũtũ ciao cia mbaara, na magĩcicookanĩrĩria kũu Soko thĩinĩ wa Juda. Makĩamba hema ciao Efesi-Damimu, gatagatĩ ga Soko na Azeka. ² Saũlũ na andũ a Isiraeli makĩũngana, makĩamba hema ciao kĩaanda-inĩ kĩa Ela, makĩhaarĩria ũrĩa mekũrĩa na Afilisti. ³ Afilisti magĩikara kĩrĩma-inĩ kĩmwe, nao andũ a Isiraeli magĩikara kĩrĩa kĩngĩ, hagakĩgĩa kĩaanda gatagatĩ kao.

⁴ Njamba imwe yetagwo Goliathū, ūrīa woimīte Gathu,* akiumīra hau kambī-inī ya Afilisti. Nake aarī na ūraihi wa makīria ma buti kenda.†
⁵ Eekīrīte ngūbia ya gīcango mūtwe, na akehumba nguo ya mbaara ya gīcango ĩrī na ūritū wa cekerī ngiri ithano;‡ ⁶ eyohete indo cia kūgītīra mūthiimo cia gīcango, na agacuuria kīberethi gīa gīcango gatagatī ga ciande ciake. ⁷ Mūtī wa itimū rīake waiganaga ta mūtī wa mūtumi ngoora, nakīo kīgera kīa mūtwe warīo kīarī na ūritū wa cekerī magana matandatū.§ Nake mūkuui wa ngo yake akamūthīi mbere.

⁸ Goliathū akīrūgama, akīanīrīra kūrī itungati cia Isiraeli, akiuga atīrī, “Nī kīi gītūmīte mūūke mwīyaare mīhari ya mbaara? Githī nīi ndikīrī Mūfilisti, na inyuī githī mūtīkīrī ndungata cia Saūlū? Thuurai mūdū ūmwe mūreke aikūrūke oke kūrī nīi. ⁹ Angīhota kūrūa na nīi na anjūragerī, ithuī tūgūtūika ndungata cianyu; no ndamūtooria na ndīmūūragerī, inyuī mūgūtūika ndungata ciitū na mūtūtungatagīre.” ¹⁰ Ningī Mūfilisti ūcio akiuga atīrī, “Ūmūthī nīndoogita itungati cia Isiraeli! Heei mūdū tūrūe nake.” ¹¹ Rīrīa maiguire ciugo cia Mūfilisti ūcio, Saūlū na andū othe a Isiraeli makīmaka, magītīgīra mūno.

¹² Na rīrī, Daudi aarī mūrū wa Mūefiratha wetagwo Jesii, woimīte Bethlehemu ya Juda. Jesii aarī na ariū anana, na matukū-inī ma Saūlū aarī mūdū mūkūrū, agatīndīkanga mīaka. ¹³ Ariū atatū a Jesii arīa akūrū nīmathiite na Saūlū mbaara-inī: Wa mbere eetagwo Eliabu; na wa keerī Abinadabu; na wa gatātū Shama. ¹⁴ Daudi nīwe warī mūnini wao. Acio atatū akūrū nīmarūmīrīre Saūlū, ¹⁵ no Daudi agathiiga gwī Saūlū, na agacooka nīguo akarīithie ng’ondū cia ithe kūu Bethlehemu.

¹⁶ Ihinda rīa matukū mīrongo ĩna Mūfilisti ūcio nīoimagīra o rūciinī na hwaī-inī, akarūgama akeyonīthania harīo.

¹⁷ Na rīrī, Jesii akīra mūrīū Daudi atīrī, “Oya eba* ĩno ya ngano hīhie, na mīgate ĩno ikūmi nī ūndū wa ariū a nyūkwa, ūhiūhe ūcitware kūu kambī-inī. ¹⁸ Nacio cienyū ici ikūmi cia ngorono ūcitware kūrī mūnene wa gīkundi kīao. Ūkīrore ūrīa ariū a nyūkwa matariī ūnjookerie ūhoru wao wa kūnyūmīrīria. ¹⁹ Na rīrī, marī hamwe na Saūlū na andū othe a Isiraeli kīanda-inī kīa Ela makīrūa na Afilisti.”

²⁰ Kwarooka gūkīa-rī, Daudi agītiga mbūri irī na mūrīithi, akīoya mīrigo, akiumagara agīthīi, o ta ūrīa Jesii aamwathīrīre. Nake agīkinya kambī-inī o rīrīa mbūtū cia ita cioimagaraga ikang’ethanīre, irī na mbugīrīrio ya mbaara. ²¹ Andū a Isiraeli na Afilisti maaharagīria ita ciao igaikara ing’ethanīre. ²² Nake Daudi agītiga indo iria aakuūite harī mūdū ūrīa wamenyagīrīra indo, agīteng’era harīa ikundi icio cia mbaara ciarī na akīgeithia ariū a nyina. ²³ Rīrīa aaragia nao, Goliathū, njamba ĩyo ya Afilisti kuuma Gathu, ĩkiumīra gīkundi-inī kīayo ĩkīanagīrīra ciugo cia kūmoogita o ta ūrīa yamenyerete, nake Daudi akīigua. ²⁴ Rīrīa andū a Isiraeli moonire mūdū ūcio, othe makīmūūrīra marī na guoya mūnene.

²⁵ Na rīrī, andū a Isiraeli mooranagia atīrī, “Nīmūkuona ūrīa mūdū ūyū aikaraga akiumagīra? Oimagīra nīgeetha oogite Isiraeli. Mūthamaki nīekūheana ūtonga mūingī kūrī mūdū ūrīa ūngīmūruga. Nīegūcooka ahe mūdū ūcio mūrītu wake amūhīkie, nayo nyūmba ya ithe ndīgūcooka kūrīha igooti thīinī wa Isiraeli.”

* 17:4 Goliathū aarī wa rūciaro rwa Anaki, tondū Joshua ndaamaniinire othe. † 17:4 nī ta mita 3 ‡ 17:5 nī ta kilo 57 § 17:7 nī ta kilo 7 * 17:17 nī ta kilo 22

²⁶ Daudi akĩũria andũ arĩa maarũngiĩ hakuhĩ nake atĩrĩ, “Atĩ mũndũ ũrĩa ũkũũraga Mũfilisti ũyũ, na ehererie Isiraeli thoni ici egwĩkwo atĩa? Mũfilisti ũyũ ũtarĩ mũruu nake nũũ, atĩ nĩguo oogite ita cia Ngai ũrĩa ũrĩ muoyo?”

²⁷ Nao magĩcookera ũhoru ũcio maaragia, makĩmwĩra atĩrĩ, “Ũguo nĩguo gũgwĩkwo kũrĩ mũndũ ũrĩa ũkũmũũraga.”

²⁸ Hĩndĩ irĩa Eliabu, mũrũ wa nyina ũrĩa mũkũrũ, aamũiguire akĩaria na andũ acio-rĩ, agĩcinwo nĩ marakara nĩ ũndũ wake, akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩtũmĩte ũikũrũke gũkũ? Na nũũ ũratigĩire ng’ondũ icio itarĩ nyingĩ kũu werũ-inĩ? Nĩnjũũĩ ũrĩa ũrĩ mwĩtĩĩ, na ũrĩa ngoro yaku irĩ maramari; ũikũrũkĩte gũkũ no ũndũ wa kwĩrorera mbaara.”

²⁹ Daudi akiuga atĩrĩ, “Kaĩ ndagĩka atĩa? Anga ndiagĩrĩrwo nĩ kwaria?”
³⁰ Nake agĩcooka akĩhũgũkĩra mũndũ ũngĩ na akĩmwarĩria ũhoru o ro ũcio, nao andũ makĩmũcookeria ũhoru o ta mbere. ³¹ Ũhoru ũcio Daudi oigire nĩwaiguirwo, ũkĩmenyithio Saũlũ, nake Saũlũ agĩtũmana ageetwo.

³² Daudi akĩira Saũlũ atĩrĩ, “Ndũkareke mũndũ o na ũmwe akue ngoro nĩ ũndũ wa Mũfilisti ũyũ; ndungata yaku nĩgũthĩĩ ikarũe nake.”

³³ Saũlũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndũngĩhota gũthĩĩ kũrũa na Mũfilisti ũyũ; wee ũrĩ o mũndũ mũnini, nake atũire arũaga mbaara kuuma arĩ o mũnini.”

³⁴ No Daudi akĩira Saũlũ atĩrĩ, “Nĩ ndungata yaku ndũire ndĩithagia ng’ondũ cia baba. Na rĩrĩa mũrũũthi kana nduba ĩngĩnyiita na ĩkuue ng’ondũ kuuma rũũru-inĩ, ³⁵ ndĩmĩrũmagĩrĩra, ngamĩgũtha, ngateithũra ng’ondũ ĩyo kuuma kanua-inĩ kayo. Na rĩrĩa yenda kũndũgĩrĩra ngamĩnyiita nderu, ngamĩgũtha, ngamĩũraga. ³⁶ Ndungata yaku yanooraga mũrũũthi na nduba o cieri; Mũfilisti ũyũ ũtarĩ mũruu o nake egũtuĩka o ta ĩmwe yacio, tondũ nĩogĩtĩte ita rĩa Ngai ũrĩa ũrĩ muoyo. ³⁷ Jehova ũrĩa wahonokirie harĩ gĩthu kĩa mũrũũthi o na gĩthu kĩa nduba-rĩ, nĩekũhonokia guoko-inĩ kwa Mũfilisti ũyũ.”

Saũlũ akĩira Daudi atĩrĩ, “Thĩĩ, na Jehova arokorwo hamwe nawe.”

³⁸ Hĩndĩ ĩyo Saũlũ akĩhumba Daudi nguo ciake na, akĩmwĩkĩra nguo ya kĩgera na ngũbia ya gĩcango mũtwe. ³⁹ Daudi akĩioha rũhiũ rwake rwa njora igũrũ rĩa nguo icio, na akĩgeria gũkinyũkia, tondũ ndaacimenyerete.

No akĩira Saũlũ atĩrĩ, “Ndingĩhota gũthĩĩ na indo ici, nĩ ũndũ ndici-menyerete.” Nake agĩciruta. ⁴⁰ Agĩcooka akĩnyiita rũthanju rwake na guoko, agĩthuura tũhiga tũtano tũnyoroku kuuma karũũ-inĩ, agĩtwĩkĩra kamũhuko-inĩ gake ka mũrĩithi, akĩnyiita kĩgũtha gĩake na guoko, agĩthĩĩ, agĩkuhĩrĩria Mũfilisti ũcio.

⁴¹ Hĩndĩ ĩyo Mũfilisti ũcio no gũũka ookaga akuhĩrĩrie Daudi, na mũndũ ũrĩa wamũkuuagĩra ngo arĩ mbere yake. ⁴² Nake akĩrora Daudi, akĩona atĩ aarĩ o mũndũ mũnini, mũtune mwĩrĩ na agathakara, nake akĩmũira. ⁴³ Akĩira Daudi atĩrĩ, “Kaĩ nĩ ndĩ ngui atĩ nĩguo ũgĩũke kũrĩ nĩ na thanju?” Nake Mũfilisti ũcio akĩruma Daudi akĩgwetaga ngai ciake. ⁴⁴ Akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũka haha, na nĩngũhe nyoni cia rĩera-inĩ na nyamũ cia gĩthaka nyama ciaku!”

⁴⁵ Daudi akĩira Mũfilisti ũcio atĩrĩ, “Wee ũroka kũrĩ nĩ na rũhiũ rwa njora, na itimũ na kĩberethi, no nĩ ndĩroka kũrĩ we na rĩtwa rĩa Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai ũrĩa mwene ita rĩa Isiraeli, ũrĩa wee ũnyararithĩtie. ⁴⁶ Ũmũthĩ Jehova nĩegũkũneana kũrĩ nĩ, na nĩngũkũgũtha ũgwe thĩ, na ngũtinie kĩongo. Ũmũthĩ nĩngũhe nyoni cia rĩera-inĩ na nyamũ cia gĩthaka ciimba cia ita rĩa Afilisti, nayo thĩ

yothe ĩmenye atĩ nĩ kũrĩ Ngai thĩinĩ wa Isiraeli. ⁴⁷ Arĩa othe moonganĩte haha nĩmekũmenya atĩ Jehova ndahonokanagia na rũhiũ rwa njora kana itimũ; nĩgũkorwo mbaara nĩ ya Jehova, nĩekũmũneana inyuothe moko-inĩ maitũ.”

⁴⁸ Na rĩrĩa Mũfilisti ũcio aamũkuhagĩrĩria nĩguo amũtharĩkĩre-rĩ, Daudi agĩteng’era na ihenya erekeire na kũrĩa mbaara yarĩ nĩguo amũtũnge. ⁴⁹ Agĩkia guoko mondo-inĩ yake akĩruta kahiga kamwe, akĩhiũria kĩgũtha, nake akĩgũtha Mũfilisti ũcio thiithi. Kahiga kau gagĩtoonyerera thiithi-inĩ wake, akĩgũa, agĩturumithia ũthiũ wake thĩ.

⁵⁰ Nĩ ũndũ ũcio Daudi akĩhoota Mũfilisti ũcio na kĩgũtha na kahiga; ndaarĩ na rũhiũ rwa njora guoko-inĩ gwake akĩgũtha Mũfilisti ũcio na akĩmũũraga.

⁵¹ Daudi agĩteng’era, akĩrũgama igũrũ rĩake. Akĩnyiita rũhiũ rwa njora rwa Mũfilisti ũcio akĩrũcomora njora-inĩ. Thuutha wa kũmũũraga-rĩ, agĩtinia kĩongo gĩake na rũhiũ rũu rwa njora.

Rĩrĩa Afilisti moonire atĩ njamba yao nĩ yakua, makĩgarũrũka, makĩũra. ⁵² Andũ a Isiraeli na Juda makiumĩra maanĩrĩire, makĩingatithia Afilisti nginya itoonyero rĩa Gathu na nginya ihingo-inĩ cia Ekironi. Arĩa moragĩtwo maagwĩte njĩra-inĩ ĩrĩa ĩthiiaga Sharaimu nginya Gathu na Ekironi. ⁵³ Rĩrĩa andũ a Isiraeli maacookire kuuma kũingatithia Afilisti, magĩtaha indo kambĩ-inĩ ciao. ⁵⁴ Daudi akĩoya mũtwe wa Mũfilisti ũcio, akĩũtwara Jerusalemu, na akĩiga indo cia Mũfilisti ũcio cia mbaara hema-inĩ yake mwene.

⁵⁵ Na rĩrĩa Saũlũ eroreire Daudi agĩthiĩ gũtũnga Mũfilisti, akĩũria Abina, mũnene wa mbũtũ cia ita, atĩrĩ, “Mwanake ũyũ nĩ mũriũ waũ?”

Abina akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ti-itherũ o ta ũrĩa ũtũũraga muoyo wee mũthamaki, nĩ ndiũĩ nĩ waũ.”

⁵⁶ Nake mũthamaki akĩmwĩra atĩrĩ, “Ta gĩtuĩrie ũmenye mwanake ũcio nĩ mũriũ waũ.”

⁵⁷ Na thuutha wa Daudi gũcooka kuuma kũũraga Mũfilisti-rĩ, Abina akĩmuoya na akĩmũtwara mbere ya Saũlũ, o anyiĩtite mũtwe wa Mũfilisti ũcio.

⁵⁸ Saũlũ akĩmũũria atĩrĩ, “Mwanake ũyũ, ũrĩ mũriũ waũ?”

Nake Daudi akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ ndĩ mũrũ wa ndungata yaku Jesii wa Bethlehemu.”

18

Saũlũ Kũiguĩra Daudi Ũiru

¹ Thuutha wa Daudi kũrĩkia kwaria na Saũlũ, Jonathani akiumĩrania ngoro na Daudi, akĩmwenda o ta ũrĩa eyendete we mwene. ² Kuuma mũthenya ũcio Saũlũ akĩiga Daudi gwake na ndaarekire acooke kũinũka mũciĩ gwa ithe. ³ Nake Jonathani akĩgĩa kĩrĩkanĩro na Daudi nĩ ũndũ nĩamwendete o ta ũrĩa eyendete we mwene. ⁴ Jonathani akĩruta ngu ĩrĩa ndaaya yake ya igũrũ ĩrĩa eehumbĩte akĩmĩhe Daudi, hamwe na kanjũ yake, na rũhiũ rwake rwa njora, na ũta wake na mũcibi wake.

⁵ ũrĩa wothe Saũlũ aatũmaga Daudi ageeke, nĩawĩkaga ũkagaacĩra, nginya Saũlũ akĩmũtua mũrũgamĩrĩri mũnene wa mbũtũ cia ita. ũndũ ũcio ũgĩkenia andũ othe, na ũgĩkenia anene a Saũlũ o nao.

⁶ Rĩrĩa andũ mainũkaga, thuutha wa Daudi kũũraga Mũfilisti ũcio-rĩ, andũ-a-nja makiuma matũũra-inĩ mothe ma Isiraeli makĩinaga na makĩrũgarũgaga, nĩguo magatũnge Mũthamaki Saũlũ marĩ na tũhembe

na inanda makīnaga nyīmbo cia gīkeno. ⁷ Makīrūgarūgaga, makīina atīrī:

“Saūlū nīeyūragīire andū ngiri nyingī,
nake Daudi akeyūragīra andū ngiri makūmi maingī.”

⁸ Saūlū nīarakarire mūno; ikūngūiya rīu rīkīmūiguithia ūiru mūno. Agīiciiria atīrī, “Marahe Daudi ūhootani wa kūūraga andū ngiri makūmi maingī, no nī ngooraga o ngiri nini. Agītīgītīe ūndū ūngī ūrīkū, tīga kwīyoera ūthamaki?” ⁹ Na kuuma hīndī īyo Saūlū akīambīrīria kūiguīra Daudi ūiru na kūmwīkūūa.

¹⁰ Mūthenya ūyū ūngī roho mūūru uumīte kūrī Ngai ūgīūka na hinya mūno igūrū rīa Saūlū. Nake akīambīrīria kwaria ta mūgūrūki arī nyūmba yake thīnī, Daudi aahūūraga kīnanda kīa mūgeeto, o ta ūrīa aamenyerete gwīka. Saūlū aarī na itimū guoko, ¹¹ nake akīmūikīria, eīrīte atīrī, “Ngūtheecithania Daudi na rūthingo.” Nowe Daudi akīmweherera maita meerī akiuma harī we.

¹² Saūlū nīetīgīrīte Daudi, nī ūndū Jehova aarī hamwe na Daudi, no nīatiganīrie Saūlū. ¹³ Nī ūndū ūcio akīeheria Daudi harī we akīmūtua mūnene wa thigari ngiri, nake Daudi agatongoragia mbūtū icio kūu ita-inī ciao. ¹⁴ Ūndū o wothe ūrīa ekaga nīwagaacagīra, nī ūndū Jehova aarī hamwe nake. ¹⁵ Rīrīa Saūlū onire ūrīa Daudi aagaciire, akīmwtīgīra. ¹⁶ No andū othe a Isiraēli na Juda nīmendete Daudi nī ūndū nīamatongoragia kūu ita-inī ciao.

¹⁷ Saūlū akīira Daudi atīrī, “Ūyū nī Merabu, mūirītu wakwa ūrīa mūkūrū. Nīwe ngūkūhe ūmūhīkie; wee ndungatīra na ūcamba, na ūhūūrane mbaara cia Jehova.” Nī ūndū Saūlū eīrīre atīrī, “Nī ndikūmūkīrīra na guoko gwakwa. Afilisti nī meke ūguo arī o!”

¹⁸ No Daudi akīira Saūlū atīrī, “Nī ngīrī ū, nayo nyūmba yakwa kana mūhīrīga wa baba thīnī wa Isiraēli, ūkīrī kī, atī nīguo nī ndūike mūthoni-we wa mūthamaki?” ¹⁹ Nī ūndū ūcio rīrīa ihinda rīakinyire rīa Merabu, mwarī wa Saūlū kūnengerwo Daudi-rī, akīneanwo ahikio nī Adirieli wa Mehola.

²⁰ Na rīrī, Mikali mwarī wa Saūlū nīendeete Daudi, na rīrīa meerire Saūlū ūhorō ūcio, agīkena. ²¹ Nake agīiciiria atīrī, “Nīngūmūhe we, nīguo atūike mūtego harī we nīguo guoko kwa Afilisti kūmūkīrīre.” Nī ūndū ūcio Saūlū akīira Daudi atīrī, “Rīu ūrī na mweke wa keerī wa gūtuīka mūthoni wakwa.”

²² Nīngī Saūlū agīatha ndungata ciake, agīciira atīrī, “Arīriai Daudi keheri-inī, mūmwīre atīrī, ‘Atīrīrī, mūthamaki nīakenetīo nīwe na ndungata ciake ciothe nīkwendete; rīu gītuīke mūthoni-we.’”

²³ Nao magīcookera ciugo icio kūrī Daudi. No Daudi akiuga atīrī, “Mūgwīciiria nī ūndū mūnini gūtuīka mūthoni-we wa mūthamaki? Nī ndī mūndū mūthīni na ndiūkaine.”

²⁴ Rīrīa ndungata cia Saūlū ciamwīrīre ūrīa Daudi oiga-rī, ²⁵ Saūlū agīcookia atīrī, “Īrai Daudi atīrī, ‘Mūthamaki ndekwenda irīhi rīngī o rīothe rīa rūracio o tīga ikonde cia nyama igana cia Afilisti, nīguo arīhīro kūrī thū ciake.’” Mūbango wa Saūlū warī atī Daudi oragwo nī Afilisti.

²⁶ Rīrīa ndungata cīrīre Daudi maūndū macio-rī, Daudi agīkenio nī ūhorō wa gūtuīka mūthoni-we wa mūthamaki. Nī ūndū ūcio mbere ya ihinda rīrīa rīaheanītwo rītanathira-rī, ²⁷ Daudi na andū ake makiumagara, makīūraga Afilisti magana meerī. Akīrehe ikonde ciao cia nyama na agīcīneana ciothe kūrī mūthamaki nīgeetha atūike mūthoni-we. Saūlū agīcooka akīmūnengerā Mikali mūirītu wake nīguo amūhīkie.

28 Rīrīa Saūlū aamenyire atī Jehova aarī hamwe na Daudi, na atī mwarī Mikali nīendeete Daudi rī, 29 Saūlū agīkīrīrīria kūmwītīgīra, nake agītūūra arī thū yake matukū make marīa maatigaire.

30 Anene a ita cia Afilisti magīthī o na mbere mbaara-inī, na o rīrīa rīothe meekaga ūguo, Daudi agīthī na mbere kūgīa na ūhootani gūkīra anene acio angī a Saūlū, narīo rītwa rīake rīkīmenyeka mūno.

19

Saūlū Kūgeria Kūūraaga Daudi

1 Na rīrī, Saūlū akīra mūriū Jonathani na ndungata ciake ciothe moorage Daudi. Nowe Jonathani nīendeete Daudi mūno, 2 nake akīmūkunyīra ūhoru, akīmwīra atīrī, “Baba Saūlū nīaracaria mweke wa gūkūūraaga. Nī ūndū ūcio ūkemenyerera rūciū rūciinī; ūthī wīhithe handū, na ūikare ho. 3 Nī nīngathiī ndūgame hamwe na baba kūu mūgūnda-inī, kūu ūgaakorwo ūrī. Nīngaaria nake ūhoru ūgūkoniī na ūrīa ngaamenya nīngakwīra.”

4 Jonathani akīra ithe Saūlū wega wa Daudi, akīmwīra atīrī, “Reke mūthamaki aage gwīka Daudi ndungata yake ūūru; ndakwīhīrie, na ūrīa ekīte ūkoretwo ūrī uumithio mūnene kūrī we. 5 Nīetoonyirie ūgwati-inī rīrīa ooragire Mūfilisti. Nake Jehova akīhe Isiraēli guothe ūhootani mūnene mūno, ūkīionera ūndū ūcio na ūgīkena. Nī kī kīngītūma wīke mūndū ūtarī na ihītia ta Daudi ūūru, ūmūūrage hatarī na gītūmi?”

6 Saūlū nīathikīrīrie Jonathani na akīhīta akiuga ūū: “Ti-itherū o ta ūrīa Jehova atūūraaga muoyo, Daudi ndekūūrāgwo.”

7 Nī ūndū ūcio Jonathani agīta Daudi akīmwīra ūhoru ūcio maaragia wothe. Akīmūtware kūrī Saūlū, nake Daudi agīkara na Saūlū o ta mbere.

8 Nī kwagīre na mbaara rīngī, na Daudi agīthī akīrūa na Afilisti. Nake akīmahūūra na hinya mūno nginya makīmūūrīra.

9 No roho mūūru uumīte kūrī Jehova ūgīkora Saūlū rīrīa aikarīte gwake nyūmba arī na itimū rīake guoko-inī. Hīndī īyo Daudi aahūūraaga kīnanda kīa mūgeeto. 10 Saūlū akīgeria kūmūthecereria rūthingo-inī na itimū rīake, no Daudi akīmweherera o rīrīa aikagia itimū rūthingo-inī. Ūtukū ūcio Daudi akīūra.

11 Saūlū agītūma andū kwa Daudi makaraangīre nyūmba yake na mamūūrage gwakīa. No Mikali, mūtumia wa Daudi, akīmūkunyīra ūhoru ūcio, akīmwīra atīrī, “Waga kūūra ūtukū wa ūmūthī, ūhonokie muoyo waku-rī, rūciū nīūkooragwo.” 12 Nī ūndū ūcio Mikali agīkūrūkīria Daudi ndirica-inī, nake akīyūrīra, akīhonoka. 13 Nīngī Mikali akīoya mūhianano na akīūiga ūrīrī igūrū, akīūhumbīra na gītama na akīwīkīra guoya wa mbūri mūtwe.

14 Hīndī īrīa Saūlū aatūmire andū makanyiite Daudi, Mikali akīmeera atīrī, “Nī mūrūaru.”

15 Nīngī Saūlū agītūma andū acio macooke makarore Daudi, akīmeera atīrī, “Mūrehei kūrī nī arī o ūrīrī wake, nīguo ndīmūūrage.” 16 No rīrīa andū maatoonyire kuo, magīkora no mūhianano warī ūrīrī, na ūgekīrwo guoya wa mbūri mūtwe.

17 Saūlū akīra Mikali atīrī, “Nī kī gītūmīte ūūheenie ūguo, na ūkarekereria thū yakwa yūre, nīgeetha īhonoke?”

Mikali akīmwīra atīrī, “Aranjīrīre atīrī, ‘Reke nī ndīyūrīre. Ngūgīkūūraaga nī ūndū kī?’ ”

18 Nake Daudi akĩūra, akĩhonoka, na agĩthiĩ gwĩ Samūeli kũu Rama, akĩmwĩra ũrĩa wothe Saũlũ aamwĩkĩte. Ningĩ Daudi na Samūeli magĩthiĩ Naiothu, magĩkara kuo. 19 Ũhoru ũgĩkinyĩra Saũlũ, akĩrwo atĩrĩ, “Daudi arĩ Naiothu, kũu Rama”; 20 nĩ ũndũ ũcio agĩtũma andũ makamũnyiite. No hĩndĩ ĩrĩa moonire gĩkundi kĩa anabii gĩkĩratha mohoro, matongoretio nĩ Samūeli arũgamĩte hau, Roho wa Ngai agĩkora andũ a Saũlũ, o nao makĩratha mohoro. 21 Saũlũ akĩheo ũhoru ũcio, nake agĩtũma andũ angĩ, nao makĩratha mohoro. Saũlũ agĩtũma andũ riita rĩa gatatũ, o nao makĩratha mohoro. 22 Thuutha wa maũndũ mothe, o nake we mwene agĩthiĩ Rama na agĩkinya irima-inĩ rĩa maaĩ rĩrĩa inene kũu Seku. Nake akĩũria atĩrĩ, “Samūeli na Daudi marĩ ha?”

Nao makĩmwĩra atĩrĩ, “Marĩ Naiothu, kũu Rama.”

23 Nĩ ũndũ ũcio Saũlũ agĩthiĩ Naiothu, kũu Rama. No Roho wa Ngai ũkĩmũkora, agĩthiĩ akĩrathaga mohoro nginya agĩkinya Naiothu. 24 Akĩaũra nguo ciake cia igũrũ, o na ningĩ akĩratha mohoro arĩ mbere ya Samūeli. Agĩkoma ũguo mũthenya ũcio wothe, o na ũtukũ. Kĩu nĩkĩo gĩtũmaga andũ moorie atĩrĩ, “Saũlũ nake no ũmwe wa anabii?”

20

Daudi na Jonathani

1 Na rĩrĩ, Daudi akĩūra, akiuma Naiothu kũu Rama agĩthiĩ kũrĩ Jonathani, akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ atĩa njĩkĩte? Nĩ ngero ĩrĩkũ nĩ ngerete? Thoguo ndĩmũhĩtĩirie atĩa atĩ nĩkĩo arageria kũnjũraga?”

2 Jonathani akĩmũcookeria atĩrĩ, “Kũroaga gũtuĩka ũguo; wee ndũgũkua! Atĩrĩrĩ, baba ndarĩ ũndũ ekaga o na ũmwe mũnene kana mũnini ataamenyithĩtie. Egũkĩhitha ũndũ ta ũcio nĩkĩ? ũguo ti guo!”

3 No Daudi akĩhĩta akiuga atĩrĩ, “Thoguo nĩoĩ o wega mũno atĩ nĩnjĩtĩkĩrĩkĩte nĩwe, nake nĩeĩrite atĩrĩ, ‘Jonathani ndagĩrĩrwo nĩ kũmenya ũndũ ũyũ, ndakae kũnyiitwo nĩ kĩa.’ No rĩrĩ, ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo, na ũrĩa wee mwene ũtũũraga muoyo-rĩ, hatigaire o ikinya rĩmwe gatagatĩ gakwa na gĩkuũ.”

4 Jonathani akĩĩra Daudi atĩrĩ, “Ũndũ o wothe ũngĩenda njĩke-rĩ, nĩngũgwĩkĩra.”

5 Nĩ ũndũ ũcio Daudi akĩmwĩra atĩrĩ, “Atĩrĩrĩ, rũciũ nĩ gĩathĩ gĩa Karũgamo ka Mweri na nĩnjagĩrĩrwo gũkaarĩanĩra hamwe na mũthamaki, no reke thiĩ ngehithe mĩgũnda-inĩ nginya mũthenya wa gatatũ hwaĩ-inĩ. 6 No thoguo angĩnjaga-rĩ, mwĩre atĩrĩ, ‘Daudi nĩarathaitire ndĩmwĩtĩkĩrie aguthũke Bethlehemu itũũra-inĩ rĩa, nĩ ũndũ nĩ kũrĩ na igongona rĩkũrutwo kuo rĩa mwaka nĩ ũndũ wa mũhĩrĩga wao wothe.’ 7 Angĩkoiga atĩrĩ, ‘Nĩ wega mũno,’ hĩndĩ ĩyo ndungata yaku nĩgakorwo na thayũ. No angĩkaarakara-rĩ, nĩũkamenya na ma atĩ nĩatuĩte nĩekũngera ngero. 8 No wee rĩ, onania wendani kũrĩ ndungata yaku, nĩ ũndũ nĩũgĩite kĩrĩkanĩro nayo mbere ya Jehova. Kũngĩkorwo ndĩ na mahĩtia-rĩ, njũraga wee mwene! ũgũkĩneana kũrĩ thoguo nĩkĩ?”

9 Jonathani akiuga atĩrĩ, “Kũroaga gũtuĩka ũguo! Korwo nĩ kũrĩ kaũndũ o na kanini njũũ atĩ baba nĩatuĩte gũkũgera ngero-rĩ, githĩ to ngwĩre?”

10 Daudi akĩmũũria atĩrĩ, “Thoguo angĩgagũcookeria arĩ na marũrũ-rĩ, ngaahero ũhoru nũũ?”

11 Jonathani akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũka, tũthiĩ na kũu mũgũnda-inĩ.” Nĩ ũndũ ũcio magĩthiĩ kuo me hamwe.

¹² Ningĩ Jonathani akĩira Daudi atĩrĩ, “Nĩ ũndũ wa Jehova o we Ngai wa Isiraeli, ti-itherũ nĩngaaria na baba ihinda ta rĩrĩ mũthenya wa gatatũ! Angĩgakorwo akenetio nĩ wee-rĩ, githĩ to ngũtũmanĩre ngũmenyithie ũhoru ũcio? ¹³ No baba angĩtua nĩ egũkũgera ngero-rĩ, Jehova aroherithia na anjĩke ũũru makĩria, ingĩkaaga gũkũmenyithia, na ndeke ũthĩ na thayũ. Jehova arokorwo hamwe nawe o ta ũrĩa akoretwo arĩ hamwe na baba. ¹⁴ No nyonia tha iria itathiraga ta iria cia Jehova matukũ marĩa ngũtũũra muoyo, nĩguo ndikanooragwo, ¹⁵ na ndũkaneherie tha ciaku o na rĩ kuuma kũrĩ nyũmba yakwa, o na hĩndĩ ĩrĩa Jehova agaakorwo aniinĩte thũ ciothe cia Daudi gũkũ thĩ.”

¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio Jonathani akĩgĩa kĩrĩkanĩro na nyũmba ya Daudi, akiuga atĩrĩ, “Jehova arorĩhĩria Daudi kũrĩ thũ ciake.” ¹⁷ Nake Jonathani agĩtũma Daudi akiindĩre mwĩhĩtwa wake nĩ ũndũ nĩamwendete, nĩgũkorwo aamwendete o ta ũrĩa eyendete we mwene.

¹⁸ Ningĩ Jonathani akĩira Daudi atĩrĩ, “Rũciũ nĩ gĩathĩ gĩa Karũgamo ka Mweri. Wee nĩũkoneka ndũrĩ ho, nĩ ũndũ gĩtĩ gĩaku gĩgaakorwo kĩrĩ gĩtheri. ¹⁹ Mũthenya wa gatatũ gwatua gũtuka-rĩ, ũgaathiĩ handũ harĩa wehithĩte hĩndĩ ĩrĩa thĩina ũyũ waambĩrĩrie, na weterere hau ihiga-inĩ rĩa Ezeli. ²⁰ Nĩngaikia mĩguĩ ĩtatũ mwena-inĩ warĩo, taarĩ wathi ngwĩgera. ²¹ Ningĩ nĩngatũma kahĩ ndĩkeere atĩrĩ, ‘Thĩ ũgacarie mĩguĩ ĩyo.’ Ingĩgakeera atĩrĩ, ‘Mĩguĩ ĩrĩ mwena ũyũ waku; mĩrehe haha,’ hĩndĩ ĩyo ũgooka, nĩ ũndũ ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo, ndũrĩ ũũru ũkoona; no thayũ. ²² No ingĩkeera kahĩ kau atĩrĩ, ‘Mĩguĩ ĩrĩ mbere yaku,’ hĩndĩ ĩyo no nginya ũthĩ, nĩ ũndũ Jehova nĩakũrekereirie ũthĩ. ²³ Naguo ũhoru ũrĩa twaranĩrie nawe-rĩ, ririkana, Jehova nĩwe mũira gatagatĩ gakwa nawe nginya tene.”

²⁴ Nĩ ũndũ ũcio Daudi akĩhitha kũu mũgũnda-inĩ, na hĩndĩ ĩrĩa gĩathĩ gĩa Karũgamo ka Mweri gĩakinyire-rĩ, mũthamaki agĩikara thĩ arĩe irio. ²⁵ Agĩikara thĩ handũ harĩa aamenyerete, kũrigania na rũthingo, ang’ethanĩre na Jonathani, nake Abineri agĩikara thĩ kũrigania na Saũlũ, no handũ ha Daudi haarĩ hatheri. ²⁶ Saũlũ ndoigire ũndũ mũthenya ũcio, nĩ ũndũ eeciiririe atĩrĩ, “No nginya gũkorwo kũrĩ ũndũ wĩkĩkĩte kũrĩ Daudi akanyitwo nĩ thaahu; ti-itherũ arĩ na thaahu.” ²⁷ No mũthenya ũyũ ũngĩ, mũthenya wa keerĩ wa mweri ũcio, handũ ha Daudi haarĩ o hatheri rĩngĩ. Hĩndĩ ĩyo Saũlũ akĩũria mũriũ Jonathani atĩrĩ, “Nĩ kĩ kĩgirĩtie mũrũ wa Jesii oke iruga-inĩ ira na ũmũthĩ?”

²⁸ Jonathani agĩcookia atĩrĩ, “Daudi nĩarathaithire ndĩmwĩtĩkĩrie athĩ Bethlehemu. ²⁹ Aranjĩrĩre atĩrĩ, ‘Reke thĩ, nĩ ũndũ andũ a nyũmba iitũ marĩ na igongona kũu itũũra-inĩ, na mũrũ wa baba nĩanjathĩte ngorwo ho. Ingĩkorwo nĩnjĩtĩkĩrĩkĩte nĩwe-rĩ, reke thĩ ngoone ariũ a baba.’ ũndũ ũcio nĩguo ũgirĩtie oke metha-inĩ ya mũthamaki.”

³⁰ Marakara ma Saũlũ magĩakanĩra Jonathani, akĩmwĩra atĩrĩ, “Wee mũrũ wa mũtumia mwaganu na mũremi! Githĩ ndiũĩ atĩ wee nĩũnyiitanĩte na mũrũ wa Jesii nĩguo agũconorithie na aconorithie nyũkwa ũrĩa wagũciarire? ³¹ Hĩndĩ ĩrĩa yothe mũrũ wa Jesii egũtũũra muoyo gũkũ thĩ, wee ndũkehaanda kana ũthamaki waku wĩhaande. Rũ mũtũmanĩre oke kũrĩ nĩ, tondũ no nginya akue!”

³² Jonathani akĩũria ithe atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩgũtũma ooragwo? Nĩ atĩa ekĩte?” ³³ No Saũlũ akĩmũikĩria itimũ rĩake nĩguo amũũrage. Nake Jonathani akĩmenya atĩ ithe nĩatuĩte itua rĩa kũũraga Daudi.

³⁴ Jonathani agĩũkĩra, akiuma metha-inĩ arĩ mũrakaru mũno; na mũthenya ũcio wa keerĩ wa mweri ũcio, ndaariire irio nĩ ũndũ aarĩ na kĩahe nĩ ũrĩa ithe ekĩte Daudi ciĩko cia kũmũconorithia.

³⁵ Rũciĩnĩ rũrũ rũngĩ Jonathani akiumagara, agĩthiĩ kũu mũgũnda agacemanie na Daudi. Nake agĩthiĩ na kahĩ kanini; ³⁶ akĩra kahĩ kau atĩrĩ, “Teng’era ũgacarie mĩguĩ ĩrĩa ngũikia.” Na rĩrĩa kahĩ kau gaateng’eragarĩ, agĩkia mũguĩ mbere yako. ³⁷ Hĩndĩ ĩrĩa kahĩ kau gaakinyire harĩa mũguĩ wa Jonathani wagwĩte-rĩ, Jonathani agĩgeeta agĩkeera atĩrĩ, “Githĩ mũguĩ ndũrĩ mbere yaku?” ³⁸ Ningĩ akĩanĩrĩra agĩkeera atĩrĩ, “Hiũha! Hanyũka! Ndũkarũgame!” Kahĩ kau gakĩoya mũguĩ ũcio, gagĩcooka kũrĩ mwathi wako. ³⁹ (Kahĩ kau gatĩrĩ ũndũ kaamenyaga ũhoro-inĩ ũcio; tiga Jonathani na Daudi maamenyaga ũhoro ũcio.) ⁴⁰ Ningĩ Jonathani akĩnengera kahĩ kau indo ciake cia mbaara, agĩkeera atĩrĩ, “Kuaa, thiĩ na indo ici ũcicooke itũũra-inĩ.”

⁴¹ Thuutha wa kahĩ kau gũthiĩ-rĩ, Daudi agĩũkĩra akiuma mwena wa gũthini wa ihiga rĩu, akĩinamĩrĩra maita matatũ mbere ya Jonathani, agĩturumithagia ũthiũ wake thiĩ. Magĩcooka makĩmumunyana o eerĩ, makĩrĩranĩra, no Daudi nĩwe warĩrire mũno makĩria.

⁴² Jonathani akĩra Daudi atĩrĩ, “Thiĩ na thayũ, tondũ nĩtwehĩtire na mwĩhĩtwa tũtũurie ũrata gatagatĩ gaitũ thĩnĩ wa rĩtwa rĩa Jehova, tũkiuga atĩrĩ, ‘Jehova nĩwe mũira gatagatĩ gakwa nawe, na gatagatĩ ka njaro ciaku na njaro ciakwa nginya tene.’” Daudi agĩũkĩra agĩthiĩra, nake Jonathani agĩcooka itũũra-inĩ.

21

Daudi arĩ kũu Nobu

¹ Na rĩrĩ, Daudi agĩthiĩ Nobu, kũrĩ Ahimeleku ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai. Ahimeleku aamũtũnga akĩinaina, akĩmũũria atĩrĩ, “Kaĩ ũrĩ wiki nĩkĩ? Nĩ kĩĩ mũtarĩ na mũndũ ũngĩ?”

² Daudi agĩcookeria Ahimeleku ũcio mũthĩnjĩri-Ngai atĩrĩ, “Nĩ mũthamaki ũnjathĩte ngeke ũndũ mũna na akanjĩra atĩrĩ, ‘Mũndũ o na ũ ndakamenye ũndũ ũrĩa ngũtũmĩte na ũrĩa ngwathĩte.’ No andũ akwa-rĩ, nĩ ndĩmerĩte tũcemanie handũ hana. ³ Na rĩrĩ, nĩ kĩĩ ũrĩ nakĩo gĩa kũrĩa? He mĩgate ĩtano, kana o kĩrĩa gĩothe ũngĩhota kuona.”

⁴ No mũthĩnjĩri-Ngai ũcio agĩcookeria Daudi atĩrĩ, “Ndirĩ na mĩgate ĩrĩa ĩhũthĩrwo kũrĩo, no rĩrĩ, haha nĩ harĩ mĩgate ĩrĩa mĩamũre, angĩkorwo andũ acio matihutanĩtie na andũ-a-nja.”

⁵ Daudi agĩcookia atĩrĩ, “Ti-itherũ tũtikoretwo hamwe na andũ-a-nja, o ta ũrĩa arĩ mũtugo witũ rĩrĩa rĩothe ngumagara. Indo cia andũ aya nĩ theru o na gũtuĩka marĩ mawĩra-inĩ matarĩ maamũre. Ũmũthĩ indo ciao itikĩrĩ nyamũre makĩria!” ⁶ Nĩ ũndũ ũcio mũthĩnjĩri-Ngai ũcio akĩmũnengera mĩgate ĩyo mĩamũre, nĩgũkorwo hau hatiarĩ na mĩgate ĩngĩ tiga mĩgate ĩrĩa yaigagwo mbere ya Jehova, na nĩyeheretio mbere ya Jehova mũthenya ũcio, na hakaigwo mĩgate ĩngĩ mĩhiũ.

⁷ Na rĩrĩ, mũthenya ũcio, haarĩ na mũndũ ũmwe warĩ ndungata ya Saũlũ, aahingĩrĩrio hau mbere ya Jehova; nake eetagwo Doegu ũrĩa Mũedomu, ũrĩa warĩ mũnene wa arĩithi a Saũlũ.

⁸ Daudi akĩũria Ahimeleku atĩrĩ, “Kaĩ ũtarĩ na itimũ kana rũhiũ rwa njora haha? Ndinooka na rũhiũ rwakwa rwa njora kana kĩndũ kĩngĩ kĩa mbaara, nĩ ũndũ wĩra wa mũthamaki uuma wa ihenya.”

⁹ Mũthĩnjĩri-Ngai ũcio agĩcookia atĩrĩ, “Rũhiũ rwa njora rwa Goliathũ, Mũfilisti ũrĩa woragĩire Gĩtuamba-inĩ kĩa Ela, rũrĩ haha; naruo ruohetwo

na taama rūkaigwo thuutha wa ebodi. Angĩkorwo nĩkũrwenda-rĩ, ruoe; gũtirĩ na rūhiũ rũngĩ rwa njora tiga o rūu.”

Daudi akiuga atĩrĩ, “Gũtirĩ rūhiũ rũngĩ taruo; kĩrũnengere.”

Daudi arĩ kũu Gathu

¹⁰ Mũthenya ũcio Daudi akĩũrĩra Saũlũ, agĩthiĩ kũrĩ Akishi mũthamaki wa Gathu. ¹¹ No ndungata cia Akishi ikĩmwĩra atĩrĩ, “Githĩ ũyũ ti Daudi, ũrĩa mũthamaki wa bũrũri? Githĩ tiwe mainagĩra nyĩmbo-inĩ ciao atĩrĩ:

“Saũlũ nĩeyũragĩire andũ ngiri nyingĩ,

na Daudi akeyũragĩra andũ ngiri makũmi maingĩ?”

¹² Nake Daudi akĩiga ũhoru ũcio ngoro-inĩ na agĩtigĩra Akishi mũthamaki wa Gathu mũno. ¹³ Nĩ ũndũ ũcio akĩgũrũkithia mbere yao; na rĩrĩa aarĩ moko-inĩ mao, agĩtua ta mũndũ mũgũrũki, akĩharaga mĩrango ya kĩhingo, agĩtaga rũta rũikũrũkanĩtie na nderu ciake.

¹⁴ Akishi akĩira ndungata ciake atĩrĩ, “Ta rorai mũndũ ũyũ! Nĩ mũgũrũku! Mwakĩmũrehe kũrĩ nĩ nĩkĩ? ¹⁵ Kaĩ nyiihĩtie agũrũki atĩ nĩguo mũndehere mũndũ ũyũ haha eke maũndũ ta maya mbere yakwa? Mũndũ ũyũ no nginya oke nyũmba yakwa?”

22

Daudi arĩ Adulamu na Mizipa

¹ Na rĩrĩ, Daudi akiuma Gathu na akĩũrĩra ngurunga-inĩ ya Adulamu. Rĩrĩa ariũ a ithe na andũ a nyũmba ya ithe maiguire ũguo-rĩ, magĩkũrũka kũrĩ we. ² Arĩa othe maarĩ na mĩnyamaro, kana thĩirĩ kana makaaga kũiganĩra makũngana harĩ we, nake agĩtuĩka mũtongoria wao. Aarĩ na andũ ta magana mana.

³ Kuuma kũu, Daudi agĩthiĩ Mizipa kũu Moabi, akĩũria mũthamaki wa Moabi atĩrĩ, “Nĩũgwĩtĩkĩria baba na maitũ moke maikare nawe nginya rĩrĩa ngaamenya ũrĩa Ngai ekũnjĩkĩra?” ⁴ Nĩ ũndũ ũcio akĩmatigĩra mũthamaki wa Moabi, nao magĩkara nake ihinda rĩothe rĩrĩa Daudi arĩ kĩhitho-inĩ.

⁵ No mũnabii Gadi akĩira Daudi atĩrĩ, “Tiga gũikara kĩhitho-inĩ. Thiĩ bũrũri wa Juda.” Nĩ ũndũ ũcio Daudi akiuma kũu agĩthiĩ mũtitũ wa Herethu.

Saũlũ Kũũraga Athĩnjĩri-Ngai a Nobu

⁶ Na rĩrĩ, Saũlũ akĩigua atĩ Daudi na andũ ake nĩmonetwo. Nake Saũlũ aikarĩte thĩ gĩtina-inĩ kĩa mũtĩ wa mũbinde Kĩrĩma-inĩ kĩa Gibeanyitĩte itimũ rĩake na guoko, nao anene ake othe marũgamĩte mamũthiũrũrũkĩirie. ⁷ Nake Saũlũ akĩmeera atĩrĩ, “Ta thĩkĩrĩriai, andũ a Benjaminĩ! Anga mũrũ wa Jesii nĩakamũhe mĩgũnda ya irio na ya mĩthabibũ inyuothe? Anga nĩakamũtua anene a ita a kũrũgamĩrĩra andũ ngiri, na a kũrũgamĩrĩra andũ magana? ⁸ Kĩu nĩkĩo gĩtũmĩte inyuothe mũciire kũnjũkĩrĩra? Gũtirĩ mũndũ o na ũmwe ũngĩnjĩra rĩrĩa mũrũ wakwa egũthondeka kĩrĩkanĩro na mũrũ wa Jesii. Gũtirĩ o na ũmwe wanyu wĩciirĩtie ũhoru wakwa kana akanjĩra atĩ mũrũ wakwa nĩaikĩrĩirie ndungata yakwa iikare ĩnjoheirie, ta ũrĩa ĩreeka ũmũthĩ.”

⁹ No Doegu ũrĩa Mũedomu, ũrĩa warũgamĩte hamwe na anene a Saũlũ, akiuga atĩrĩ, “Nĩndonire mũrũ wa Jesii okĩte kũrĩ Ahimeleku mũrũ wa Ahitubu kũu Nobu. ¹⁰ Ahimeleku nĩamũtuĩrĩirie ũhoru harĩ Jehova; agĩcooka akĩmũhe irio, na rūhiũ rwa njora rwa Goliathũ ũrĩa Mũfilisti.”

¹¹ Ningĩ mũthamaki agĩtũmanĩra mũthĩnjĩri-Ngai Ahimeleku mũrũ wa Ahitubu, na nyũmba ya ithe yothe, arĩa maarĩ athĩnjĩri-Ngai kũu Nobu,

nao othe magĩũka kũrĩ mũthamaki. ¹² Saũlũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Ta thikĩrĩria rĩu, mũrũ wa Ahitubu.”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “ĩi, mwathi wakwa.”

¹³ Saũlũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte mũciirĩre kũnjũkĩrĩra, wee na mũrũ wa Jesii, nawe ũkamũhe mĩgate, o na rũhiũ rwa njora, na ũkamũtuĩrĩria ũhoru harĩ Jehova, nĩgeetha aanemere na aikare anjoheirie, ta ũrĩa ekĩte ũmũthĩ?”

¹⁴ Ahimeleku agĩcookeria mũthamaki atĩrĩ, “Nũũ thĩinĩ wa ndungata ciaku ciothe mwathĩki ta Daudi, mũthoni-we wa mũthamaki, mũrori wa arangĩri aku, na nĩatĩkĩte mũno thĩinĩ wa nyũmba yaku? ¹⁵ Mũthenya ũcio nĩguo warĩ wa mbere wa kũmũtuĩrĩria ũhoru harĩ Jehova? Aca tiguu! Reke mũthamaki ndageciirĩre ndungata yaku kana mũndũ o na ũrĩkũ wa nyũmba ya ithe, nĩgũkorwo ndungata yaku ndĩrĩ ũndũ o na ũmwe yũ wa maũndũ maya mothe.”

¹⁶ No mũthamaki akĩmwĩra atĩrĩ, “Ti-itherũ, wee Ahimeleku nĩgũkua, wee na andũ othe a nyũmba ya thoguo.”

¹⁷ Ningĩ mũthamaki agĩatha thigari iria ciamũrũgamĩrĩre, agĩciĩra atĩrĩ: “Hũgũkaai mũũrage athĩnjĩri-Ngai a Jehova nĩ ũndũ o nao nĩmanyiitanĩre na Daudi. Nĩmamenyire nĩ kũũra ooraga, na matiigana kũnjĩra.”

No anene a mũthamaki makĩrega gũtambũrũkia guoko moorage athĩnjĩri-Ngai a Jehova.

¹⁸ Mũthamaki agĩcooka agĩatha Doegu, akĩmwĩra atĩrĩ, “Hũgũka ũũrage athĩnjĩri-Ngai.” Nĩ ũndũ ũcio Doegu ũcio Mũedomu akĩhũgũka akĩmooraga. Mũthenya ũcio akĩũraga andũ mĩrongo ĩnana na atano arĩa meehumbĩte ebodi ya gatani. ¹⁹ Agĩcooka akĩhũũra Nobu, itũũra rĩu rĩa athĩnjĩri-Ngai, na rũhiũ rwa njora, akĩũraga arũme na andũ-a-nja, ciana ciarĩo o na ngenge, na ng’ombe ciarĩo, na ndigiri o na ng’ondu.

²⁰ No Abiatharu, mũrũ ũmwe wa Ahimeleku mũrũ wa Ahitubu, akĩhonoka, akĩũra, na akĩrũmĩrĩra Daudi. ²¹ Akĩra Daudi atĩ Saũlũ nĩoragĩte athĩnjĩri-Ngai a Jehova. ²² Nake Daudi akĩra Abiatharu atĩrĩ, “Mũthenya ũcio, rĩrĩa Doegu ũcio Mũedomu aarĩ kuo-rĩ, nĩndamenyire atĩ no nginya ere Saũlũ. Nĩ nĩ ndehithĩrie nyũmba yothe ya thoguo gĩkuũ. ²³ Ikara hamwe na nĩ; ndũgetigĩre; mũndũ ũrĩa ũracaria muoyo waku, o na wakwa o nague nĩaraũcaria. ũrĩ hamwe na nĩ ũrĩ mũmenyerere.”

23

Daudi Kũhonokia Keila

¹ Na rĩrĩ, Daudi akĩrwo atĩrĩ, “Atĩrĩrĩ, Afilisti nĩmararũa na itũũra rĩa Keila, na magatunyana ngano ĩrĩa ĩrĩ mahuhĩro-inĩ.” ² Nake agĩtuĩria ũhoru harĩ Jehova, akĩũria atĩrĩ, “Nĩnjagĩrĩrwo nĩgũthĩ gũtharĩkĩra Afilisti acio?”

Nake Jehova akĩmũcookeria atĩrĩ, “Thĩ ũgatharĩkĩre Afilisti nĩguo ũhonokie Keila.”

³ No andũ a Daudi makĩmwĩra atĩrĩ, “Gũkũ Juda nĩtũretigĩra. Githĩ tũtigũgĩtigĩra makĩria twathĩ Keila tũkarũe na mbũtũ cia Afilisti!”

⁴ O rĩngĩ Daudi agĩtuĩria ũhoru harĩ Jehova, nake Jehova akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ikũrũka ũthĩ Keila, nĩ ũndũ nĩngũneana Afilisti guoko-inĩ gwaku.”

⁵ Nĩ ũndũ ũcio Daudi na andũ ake magĩthĩ Keila, makĩrũa na Afilisti, na makĩmataha mahiũ mao. Akĩrehera Afilisti hathara nene, na akĩhonokia andũ a Keila. ⁶ (Na rĩrĩ, Abiatharu mũrũ wa Ahimeleku nĩokĩte akuuĩte ebodi rĩria aikũrũkire, akĩũrĩra kũrĩ Daudi kũu Keila.)

Saülū Kūingatithia Daudi

⁷ Saülū akīrwo atī Daudi nīathiite Keila, nake akiuga atīrī, “Ngai nīamūneanīte kūrī nī, nīgūkorwo Daudi nīehingīrīrie na ūndū wa gūtoonya itūūra rīrī na ihingo na mīgīko.” ⁸ Nake Saülū agīta mbūtū ciake ciothe mathī mbaara, nīguo maikūrūke Keila makahingīrīrie Daudi na andū ake.

⁹ Hīndī īrīa Daudi aamenyire atī Saülū nīaciirīre kūmwīka ūūru-rī, akīra Abiatharu mūthīnjīri-Ngai atīrī, “Rehe ebodi īyo.” ¹⁰ Daudi akiuga atīrī, “Wee Jehova, Ngai wa Isiraeli, ndungata yaku nī īiguīte hatarī nganja atī Saülū nīarooka Keila aniine itūūra rīrī nī ūndū wakwa. ¹¹ Hihi aikari a Keila nīmekūneana kūrī we? Hihi Saülū nīegūikūrūka gūkū, ta ūrīa ndungata yaku īiguīte? Wee Jehova, Ngai wa Isiraeli, menyithia ndungata yaku ūhorō.”

Nake Jehova akiuga atīrī, “Nīegūikūrūka.”

¹² O rīngī Daudi akīūria atīrī, “Hihi aikari a Keila nīmekūneana, nī na andū akwa, kūrī Saülū?”

Nake Jehova akiuga atīrī, “Nīmegūkūneana.”

¹³ Nī ūndū ūcio Daudi na andū ake, andū ta magana matandatū, makiuma Keila, na magīkara magīcangacangaga kūndū na kūndū. Rīrīa Saülū eerirwo atī Daudi nīorīte akoima Keila, agītiga gūthīi kuo.

¹⁴ Nake Daudi agīkara cīhitho cia werū-inī na irīma-inī cia Werū wa Zifu. O mūthenya Saülū nīamūcaragia, no Ngai ndaaneanire Daudi moko-inī make.

¹⁵ Rīrīa Daudi aarī Horeshu kūu Werū wa Zifu, akīmenya atī Saülū okīte nīguo amūūrage. ¹⁶ Nake Jonathani mūrū wa Saülū agīthīi kūrī Daudi kūu Horeshu na akīmūteithia kwīyūmīrīria thīinī wa Ngai. ¹⁷ Nake akīmwīra atīrī, “Tiga gwītīgīra, Baba Saülū ndagakūhutia na guoko gwake. Wee nīūgathamakīra Isiraeli, na nīi ndūike mūnini waku. O na Baba Saülū, nīoī ūguo.” ¹⁸ Nao eerī makīgīa kīrīkanīro mbere ya Jehova. Thuutha ūcio Jonathani akīinūka, no Daudi agītigwo kūu Horeshu.

¹⁹ Nao andū a Azifu makīambata magīthīi kūrī Saülū kūu Gibeā makīmwīra atīrī, “Githī Daudi ndehithīte gatagatī-inī gaitū cīhitho-inī cia gūkū Horeshu, kīrīma-igūrū kīa Hakila, mwena wa gūthini wa Jeshimoni? ²⁰ Na rīrī, wee mūthamaki, ikūrūka ūuke o rīrīa rīothe ūngīenda gūūka, na ithū nī igūrū riitū kūmūneana kūrī mūthamaki.”

²¹ Saülū akīmacookeria atīrī, “Jehova aromūrathima nī ūndū wa kwīnījiiria. ²² Thiīi mūkehaarīrie makīria. Tuīriai nī kū Daudi amenyerete gūthiāga, na nūū ūmuonete kuo. Njīrītūtwo atī nī mūndū mwara mūno. ²³ Tuīriai ūhorō wa kūrīa guothe ehithaga na mūndehere ūhorō mūkinyanīru. Na nīi nīngūcooka thīi na inyūi; angīkorwo arī kūndū gūkū-rī, nīngamūcaria mīhīrīga-inī yothe ya Juda.”

²⁴ Nī ūndū ūcio makiumagara magīthīi kūu Zifu, magīkinya mbere ya Saülū. Na rīrī, Daudi na andū ake maarī kūu Werū-inī wa Maoni, kūu Araba mwena wa gūthini wa Jeshimoni. ²⁵ Nake Saülū na andū ake makīambīrīria kūmacaria, na rīrīa Daudi eerirwo ūhorō ūcio, agīkūrūka agīthīi rwaro-inī rwa ihiga, agīkara kūu Werū-inī wa Maoni. Rīrīa Saülū aigūire ūhorō ūcio-rī, o nake agīthīi kūu Werū-inī wa Maoni aingatithīte Daudi na ihenya.

²⁶ Saülū aagerete mwena ūmwe wa kīrīma, nake Daudi na andū ake makagerera mwena ūrīa ūngī, mahiūhīte nīguo morīre Saülū. Na rīrīa Saülū na thigari ciake maakuhagīrīria Daudi na andū ake nīguo mamanyiite-rī, ²⁷ hagīūka mūndū watūmītūtwo kūrī Saülū, akīmwīra atīrī,

“Ūka na ihenya! Afilisti nīmatharīkīre būrūri.” ²⁸ Hīndī īyo Saūlū agītiga kūrūmīrīra Daudi, agīthiī agacemanie na Afilisti. Nīkīo metaga handū hau Sela-Hamalekothu. ²⁹ Nake Daudi akīambata akiuma kūu agīthiī gūtūūra ciīhitho-inī cia Eni-Gedi.

24

Daudi Kūhonokia Muoyo wa Saūlū

¹ Na rīrī, thuutha wa Saūlū gūcooka kuuma kūingatithia Afilisti, akīrwo atīrī, “Daudi arī Werū-inī wa Eni-Gedi.” ² Nī ūndū ūcio Saūlū akīoya andū ngiri ithatū arīa athuure kuuma Isiraēli guothe magīthiī gūcaria Daudi na andū ake gūkuhī na ndwaro cia mahiga kūrīa gūtūuragwo nī Mbūri cia Werū.

³ Nake agīkinya ciugū-inī cia ng’ondu iria ciarī njīra-inī; naho nī haarī na ngurunga, nake Saūlū agītoonya thīnī ageteithie. Daudi na andū ake maarī kūu thīnī mūno, ngurunga-inī. ⁴ Nao andū a Daudi makīmwīra atīrī, “Ūyū nīguo mūthenya ūrīa Jehova aaririe ūhoru wago, agīkwīra atīrī, ‘Nīnganeana thū yaku moko-inī maku ūmūke ūrīa ūkwenda.’” Nake Daudi agīkuruma atekuonwo, agīthiī agītinia gīcūrī kīa nguo ya Saūlū.

⁵ Thuutha-inī, Daudi akīigua ngoro ikīmūciirithia nī ūndū wa gūtinia gīcūrī kīa nguo ya Saūlū. ⁶ Akīra andū ake atīrī, “Jehova arongiria njīke ūndū ta ūcio kūrī mwathi wakwa, ūcio mūtīrīrie maguta wa Jehova, kana ndīmwīke ūūru na guoko gwakwa; nī ūndū nīwe mūtīrīrie maguta wa Jehova.” ⁷ Aarīkia kwaria ciugo icio, Daudi agīkaania andū ake, na ndaamarekire mookīre Saūlū. Nake Saūlū akiuma ngurunga-inī, na agīthiira.

⁸ Ningī Daudi akiuma ngurunga-inī īyo, akīanīrīra agīta Saūlū, akīmwīra atīrī, “Wee mwathi wakwa, mūthamaki!” Rīrīa Saūlū eehūgūrire, Daudi akīnamīrīra, agīturumithia ūthiū thī. ⁹ Akīra Saūlū atīrī, “Nī kīi gītūmaga ūthikīrīrie andū rīrīa mekuuga atīrī, ‘Daudi nīeciiragīria gūgwīka ūūru?’ ¹⁰ Ūmūthī nīweyonea na maitho maku ūrīa Jehova egūkūneanīte moko-inī makwa kūu ngurunga-inī. Kūrī andū amwe maniingīrīrie ngūūrage, no ndakūhonokia; ndoiga atīrī, ‘Ndikuoya guoko gwaka njīke mwathi wakwa ūūru, nī ūndū nīwe mūtīrīrie maguta wa Jehova.’ ¹¹ Baba, ta kīone, rora gīcunjī gīkī kīa nguo yaku, gīkī kīrī guoko-inī gwakwa! Ndinirie gīcunjī kīa nguo yaku, no ndinakūūraga. Rīu menya na ūkūūrane atī nīi ndirī na ihītia rīa gwīka ūūru kana rīa ūremi. Nīi ndikūhīrīrie, no wee nīūranjaria ūnjūrage. ¹² Jehova arotūtūithania ciira nīi nawe. Na Jehova arondīhīria maūru marīa wee ūnjīkīte, no guoko gwakwa gūtīgakūhutia. ¹³ O ta ūrīa kūrī thimo yugaga atīrī, ‘Waganu uumaga o harī arīa aaganu,’ nī ūndū ūcio guoko gwakwa gūtīgakūhutia.

¹⁴ “Mūthamaki wa Isiraēli oimīte gwake ookīrīre ū? Nūū ūingatithīte? Nī ngui nguū? Kana nī thuya? ¹⁵ Jehova arotūtūithania na atue ciira gatagatī gaitū. Aroeciiria ūhoru wakwa na aūrūgamie; arondūrīra na aahonokie kuuma guoko-inī gwaku.”

¹⁶ Rīrīa Daudi aarīkirie kuuga ūguo-rī, Saūlū akīmūūria atīrī, “Ūcio nī mūgambo waku, Daudi mūrū wakwa?” Nake akīrīra aanīrīre. ¹⁷ Akīmwīra atīrī, “Wee ūrī mūthingu kūngīra. Nīūnjīkīte wega, no nīi ngagwīka ūūru. ¹⁸ Nīwarīkia o rīu kūnjīra ūndū mwega ūnjīkīte; Jehova nīekūūneanīte moko-inī maku, no wee ndūnanjūraga. ¹⁹ Rīrīa mūndū ona thū yake-rī, nīarekaga īthiī atamīkīte ūūru? Jehova arogwīka maūndū mega nī ūndū wa ūrīa ūnjīkīte ūmūthī. ²⁰ Nīnjūūī atī ti-itherū nīūgatuīka

mūthamaki, na atī ūthamaki wa Isiraeli nūkehaanda moko-inī maku. ²¹ Rīu wīhīte harī nī na rīitwa rīa Jehova atī ndūkaniina njiaro ciakwa kana rīitwa rīakwa rīthire kuuma nyūmba-inī ya baba.”

²² Nī ūndū ūcio Daudi akīhīta harī Saūlū. Nake Saūlū agīcooka mūciī, no Daudi na andū ake makīambata magīthī kīhitho-inī.

25

Daudi, na Nabali na Abigaili

¹ Na rīrī, Samūeli agīkua, nao andū othe a Isiraeli makīūngana makīmūrīrīra; makīmūthika mūciī gwake kūu Rama.

Nake Daudi agīkūrūka agīthī Werū wa Maoni. ² Mūndū ūmwe wa kūu Maoni, ūrīa warī na indo kūu Karimeli, aarī mūtongu mūno. Aarī na mbūri ngiri īmwe na ng’ondū ngiri ithatū, iria aamuraga guoya kūu Karimeli. ³ Nake eetagwo Nabali, na mūtumia wake eetagwo Abigaili. Aarī mūtumia mūūgī na mūthaka, no mūthuuriwe, ūrīa warī Mūkalebu, aarī mūūru na mūkarī maūndū-inī make.

⁴ Daudi arī werū-inī nīaiguire atī Nabali nī ng’ondū aramura guoya. ⁵ Nī ūndū ūcio agītūma aanake ikūmi akīmeera atīrī, “Ambatai mūthī kūrī Nabali kūu Karimeli na mūmūgeithie mwīitanītie na nī. ⁶ Mwīrei atīrī; Ūrotūūra mīaka mīngī! Ūrogīa na ūgima, wee na nyūmba yaku! O na kīrīa gīothe ūrī nakīo kīroogīa na ūhooreri!

⁷ “Na rīrī, ndīraigua atī nī hīndī ya kūmura ng’ondū guoya. Rīrīa arīithi aku maarī hamwe na ithuī, tūtiamekire ūūru, na ihinda rīrīa rīothe maarī Karimeli gūtīrī kīndū o na kīmwe kīao kīorire. ⁸ Ūria ndungata ciaku na nīgūkwīra. Nī ūndū wa ūguo īka aanake acio akwa maūndū mega, nīgūkorwo tūūkīte hīndī ya gīkeno. Ndagūthaiha ūhe ndungata ciaku na mūrūguo Daudi kīrīa gīothe ūngīmoonera.’ ”

⁹ Rīrīa andū a Daudi maakinyire-rī, makīhe Nabali ndūmīrīri īyo ya Daudi. Nao magīcooka magīeterera.

¹⁰ Nabali agīcookeria ndungata cia Daudi atīrī, “Daudi nūū? Mūrū wa Jesii ūyū nī ūrīkū? Ndungata nyingī nīroora ikoima kūrī aathani acio matukū maya. ¹¹ Nī kī kīngītūma njoe mīgate yakwa, na maaī, na nyama iria thīnjīre andū akwa a kūmura ng’ondū guoya, ndīcihe andū itooī kūrīa moimīte?”

¹² Andū acio a Daudi makīhūndūka, magīcooka na thuutha. Hīndī īrīa maakinyire, makīheana ūhoro ūcio wothe. ¹³ Daudi akīira andū ake atīrī, “Mwīohei hiū cianyu cia njora!” Nao makīōha hiū ciao cia njora, o nake Daudi akīōha rwake. Andū ta magana mana makīambata hamwe na Daudi, nao andū magana meerī magītīgwo maikarītie indo.

¹⁴ Na rīrī, ūmwe wa ndungata cia Nabali akīira Abigaili mūtumia wa Nabali atīrī, “Daudi nīaratūmīte ndungata ciake kuuma werū-inī irehere mwathi witū ngeithi, nake araciruma. ¹⁵ No andū acio nīmatwīkire wega. Matiatwīkire ūūru, ihinda rīothe rīrīa twarī kūu mīgūnda-inī hakuhī nao, na gūtīrī kīndū kīorire. ¹⁶ Ūtukū na mūthenya maarī ta rūthingo rwatūrigiicīirie hīndī ciothe rīrīa twarīithagia ng’ondū ciitū gūkuhī nao. ¹⁷ Rīu-rī, wīciirie wone ūrīa wagīrīrwo nī gwīka, nī ūndū mwanangīko nīūkuhīrīirie mwathi witū na nyūmba yake yothe. Nī mūndū mwaganu ūū atī gūtīrī mūndū ūngīmwarīria.”

¹⁸ Abigaili ndaateire ihinda. Akīoya mīgate magana meerī, na mondo igīrī cia ndibei, na ng’ondū ithano īrī thīnje, na ibaba ithano* cia ngano

* 25:18 nī ta lita 37

hīhie, na imanjika igana cia thabibū nyūmū, na ikūmba magana meeri cia ngūyū, agīciigīrira ndigiri igūrū. ¹⁹ Ningī akīra ndungata ciake atīrī, “Thiagai mbere; nīngūmūrūmīrira.” No ndeerire mūthuuriwe Nabali ūhoru ūcio.

²⁰ Na rīrīa aathiiaga ahaicīte ndigiri yake agereire mūkuru warī kīrīma-inī, Daudi na andū ake magīuka maikūrūkīte na kūrīa aarī, agīcemaniana. ²¹ Daudi aakoretwo oiga atīrī, “Warī wīra wa tūhū, nī ngarorera mūdū ūcio indo ciake kū werū-inī, nīgeetha gūtikagīe kīndū o na kīmwe gīake gīkūūra. Nake andīhīte wega na ūūru. ²² Ngai aroherithia Daudi, na amwīke ūūru makīria, ingīgaatigia mūdū mūrūme o na ūmwe muoyo ūrīa ūmūkoniī rūciū rūciinī!”

²³ Rīrīa Abigaili onire Daudi, akīhiūha kuuma igūrū rīa ndigiri yake na akīnamīrīra mbere ya Daudi aturumithītie ūthiū thī. ²⁴ Akīgūithia magūrū-inī make, akīmwīra atīrī, “Mwathi wakwa, reke ūūru ūyū ūnjookerere ndī nyiki. Ndagūthaitha, reke ndungata yaku ikwarīrie; ūthikīrīrie ūrīa ndungata yaku irenda kuuga. ²⁵ Mwathi wakwa aroaga kūrūmbūiya mūdū ūcio mwaganu ti Nabali. Ahaana o ta rīitwa rīake, rīitwa rīake riugīte mūdū mūkīgu, na akoragwo arī o mūkīgu. No nī ndungata yaku-rī, ndionire andū acio mwathi wakwa aatūmīte.

²⁶ “Na rīrī, kuona atī wee mwathi wakwa, Jehova nīakweheranīrie na ūiti wa thakame, na kwaga kwīrīhīria na moko maku-rī, ti-itherū o ta ūrīa Jehova atūūruga muoyo na ūrīa wee ūtūūruga muoyo-rī, thū ciaku na arīa othe mangīenda gwīka mwathi wakwa ūūru marohaana ta Nabali. ²⁷ Na ūreke kīheo gīkī, kīrīa ndungata yaku ireheire mwathi wakwa, kīnengerwo andū arīa makūrūmīrīrie. ²⁸ Ndagūthaitha ūrekere ndungata yaku ihītia rīayo, nīgūkorwo no nginya Jehova agaatūma nyūmba ya mwathi wakwa itūike ya ūthamaki wa gūtūūra, tondū arūaga mbaara cia Jehova. Gūtikaneke ūndū mūūru thīinī waku hīndī rīa yothe ūgūtūūra muoyo. ²⁹ O na kūngīkorwo kūrī mūdū ūgūthingatīte akūrute muoyo-rī, muoyo wa mwathi wakwa nīūgakorwo wohanītio wega na kīohe kīa arīa marī muoyo nī Jehova Ngai waku. No mīoyo ya thū ciaku nīakamīikia kūrāihu ta iikītio na kīgūtha. ³⁰ Rīrīa Jehova agaakorwo ekīte mwathi wakwa maūdū mothe mega marīa eeranīrie mamūkoniī, na akorwo agūtūite mūtongoria wa gūtongoragia Isiraēli-rī, ³¹ mwathi wakwa ndakanakorwo arī na mūrigo wa kūmūrītūhīra thīinī wa thamiri yake nī ūndū wa gūtithia thakame hatarī na gītūmi kana akorwo erīhīrie. Na hīndī rīa Jehova akaarehera mwathi wakwa ūhootani-rī, ūkaaririkana ndungata yaku.”

³² Daudi akīra Abigaili atīrī, “Jehova, Ngai wa Isiraēli, arogoocwo, ūcio ūgūtūmire ūmūthī ūūke ūcemanie na nī. ³³ Ūrorathimwo nī ūndū wa itua rīaku rīega na kūngiria ndigaite thakame ūmūthī, na ndikerīhīrie na moko makwa. ³⁴ Tiga nī ūguo-rī, ti-itherū o ta ūrīa Jehova, Ngai wa Isiraēli, atūūruga muoyo, ūcio ūgiririe ngūgere ngero, korwo ndūnooka na ihenya kūdūnga-rī, gūtīrī mūdū mūrūme o na ūmwe ūkoniī Nabali ūngīakorwo arī muoyo gūgīkīa.”

³⁵ Ningī Daudi akīamūkīra kīrīa aamūreheire kuuma guoko-inī gwake, na akīmwīra atīrī, “Inūka na thayū. Nīndaigua ūhoru waku na nīndetīkīra ihooya rīaku.”

³⁶ Rīrīa Abigaili aathiire kūrī Nabali, akīmūkora arī nyūmba thīinī arugithītie iruga ta rīa mūthamaki. Ngoro yake yarī njanjamūku na aarī mūrīu mūno. Nī ūndū ūcio ndarī ūndū aamwīre nginya rīrīa gwakīre.

³⁷ Ningĩ rūciinĩ gwakĩa, rĩrĩa Nabali aarĩũkirwo, mūtumia wake akĩmwĩra maũndũ macio mothe; ngoro yake ĩgĩkira, akĩhaana ta ihiga. ³⁸ Thuutha wa mĩthenya ta ikũmi, Jehova akĩgũtha Nabali, nake agĩkua.

³⁹ Hĩndĩ ĩrĩa Daudi aaiguire atĩ Nabali nĩakuĩte, akiuga atĩrĩ, “Jehova arogocwo, ũrĩa ũndũĩre mbaara iitũ na Nabali nĩ ũndũ wa kũnyarara. Nĩagirĩĩrie ndungata yake ndĩgeeke ũũru, na agacookereria Nabali ũũru wake we mwene.”

Daudi agĩcooka agĩtũmanĩra Abigaili, akĩmũuria atuĩke mūtumia wake. ⁴⁰ Ndungata ciake igĩthĩ Karimeli, ikĩra Abigaili atĩrĩ, “Daudi nĩatũtũmĩte kũrĩ we tũgũtware ũgatuĩke mūtumia wake.”

⁴¹ Akĩnamĩrĩa, agĩturumithia ũthiũ thĩ, akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ ndungata yanyu ya mũndũ-wa-nja ndĩ haha, nĩndĩhaarĩrie gũtungatĩra na gũthambia magũrũ ma ndungata cia mwathi wakwa.” ⁴² Abigaili akĩhaica ndigiri na ihenya, agĩthĩ na airĩtu ake atano a kũmũtungataga, agĩtwarana hamwe na andũ acio maatũmĩtwo nĩ Daudi, agĩtuĩka mūtumia wake. ⁴³ Daudi nĩahikĩtie Ahinoamu wa Jezireeli,† nao eerĩ maarĩ atumia ake. ⁴⁴ No Saũlũ nĩaheanĩte mwarĩ Mikali, mūtumia wa Daudi, kũrĩ Palitieli wa Laishi, ũrĩa warĩ wa kuuma Galimu.

26

Daudi Kũhonokia Muoyo wa Saũlũ Rĩngĩ

¹ Na rĩrĩ, andũ a Zifu magĩthĩ kũrĩ Saũlũ kũu Gibeaa makĩmwĩra atĩrĩ, “Githĩ Daudi ndehithĩte karĩma ka Hakila, karĩa kang’etheire Jeshimoni?”

² Nĩ ũndũ ũcio Saũlũ agĩkũrũka nginya Werũ wa Zifu, arĩ na andũ ake ngiri ithatũ a Isiraeli arĩa maathuurĩtwo, mathĩ magacarie Daudi kuo. ³ Saũlũ akĩamba hema ciake njĩra-inĩ hakuĩ na kĩrĩma kĩa Hakila kĩrĩa kĩng’etheire Jeshimoni, nowe Daudi agĩkara kũu werũ-inĩ. Rĩrĩa onire atĩ Saũlũ nĩamũrũmĩrĩre kũu-rĩ, ⁴ agĩtũma athigaani na akĩmenya atĩ ti-itherũ Saũlũ nĩakinyĩte kuo.

⁵ Nake Daudi akiumagara agĩthĩ harĩa Saũlũ aambĩte hema. Akĩona harĩa Saũlũ na Abineri mũrũ wa Neri, mwathi wa mbũtũ cia ita, maakomete. Saũlũ aakomete thĩnĩ wa kambĩ, nacio mbũtũ cia ita ikaamba hema ikamũthiũrũkĩria.

⁶ Daudi agĩcooka akĩũria Ahimeleku ũrĩa Mũhiti, na Abishai mũrũ wa Zeruia, mũrũ wa nyina na Joabu, atĩrĩ, “Nũũ ũgũikũrũkania na nĩ kambĩ-inĩ harĩa Saũlũ arĩ?”

Abishai akiuga atĩrĩ, “Nĩtũgũthĩ nawe.”

⁷ Nĩ ũndũ ũcio Daudi na Abishai magĩthĩ kũrĩ ita rĩu ũtukũ, nake Saũlũ aarĩ kũu kambĩ thĩnĩ akomete toro, na itimũ rĩake rĩhaandĩtwo hakuĩ na mũtwe wake. Nake Abineri na thigari maakomete makamũthiũrũkĩria.

⁸ Abishai akĩra Daudi atĩrĩ, “Ũmũthĩ Ngai nĩaneanĩte thũ yaku moko-inĩ maku. Na rĩrĩ, reke ndĩmũthecithanie na thĩ na itimũ rĩakwa, itheeca o rĩmwe; ndikũmũtheeca keerĩ.”

⁹ No Daudi akĩra Abishai atĩrĩ, “Tiga kũmũniina! Nũũ ũngĩtambũrũkia guoko ookĩrĩre ũrĩa mũitĩrĩrie maguta wa Jehova, na atuĩke ndehĩtie?”

¹⁰ Ningĩ akiuga atĩrĩ, “Ti-itherũ, o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo, Jehova we mwene nĩwe ũkũmũhũra; kana ihinda rĩake rĩkinye, agĩkue, kana athĩ mbaara-inĩ, agathĩrĩre kuo. ¹¹ No Jehova arongiria ndambũrũkie guoko kũrĩ ũrĩa mũitĩrĩrie maguta wa Jehova, ndĩmũũkĩrĩre. Na rĩrĩ, oya itimũ na mbũthũ ya maaĩ icio ĩrĩ hakuĩ na mũtwe wake, twĩthĩre.”

† **25:43** Ahinoamu nĩwe warĩ mūtumia wa mbere wa Daudi (27:3); nĩwe warĩ nyina wa Amunoni, mwana wa irigithathi wa Daudi.

¹² Nĩ ūndũ ūcio Daudi akĩoya itimũ na mbũthũ ya maaĩ icio ciarĩ hakuhi na mũtwe wa Saũlũ, magĩthiĩ. Gũtirĩ mũndũ o na ūmwe wonire kana akĩmenya ūhoro ūcio, o na gũtirĩ mũndũ wokĩrire. Othe maarĩ toro, nĩgũkorwo Jehova nĩatũmĩte manyiitwo nĩ toro mũnene.

¹³ Daudi agĩcooka akĩringa mũrimo ūrĩa ūngĩ, akĩrũgama kĩrĩma-igũrũ handũ haraaya; naho nĩ haarĩ itĩina inene gatagatĩ kao. ¹⁴ Nake akĩanĩrĩra, agĩitana kũrĩ ita rĩu rĩa Saũlũ, na kũrĩ Abineri mũrũ wa Neri, akĩũria atĩrĩ, “Anga ndũkũnjookeria, Abineri?”

Abineri akĩmũũria atĩrĩ, “Wee nĩwe ū ūreta mũthamaki?”

¹⁵ Daudi akiuga atĩrĩ, “Githĩ ndũrĩ mũndũ mũrũme? Ningĩ-rĩ, nũũ ūtariĩ ta we thĩinĩ wa Isiraeli? Nĩ kĩĩ kĩagiria ūrangĩre mũthamaki, ūcio mwathi waku? Nĩ harĩ mũndũ ūgũũkĩte kũniina mũthamaki ūcio mwathi waku. ¹⁶ Ūguo wee wĩkĩte ti ūndũ mwega. Ti-itherũ o ta ūrĩa Jehova atũũraga muoyo-rĩ, wee na andũ aku mwagĩrĩrwo nĩ kũũragwo, nĩ ūndũ mũtiinarangĩra mwathi wanyu, ūcio mũitĩrĩre maguta wa Jehova. Ta rorai hau mũrĩ. Itimũ rĩa mũthamaki na mbũthũ yake ya maaĩ iria ciama hakuhi na mũtwe wake irĩ ha?”

¹⁷ Saũlũ akĩmenya mũgambo wa Daudi, akĩũria atĩrĩ, “Ūcio nĩ mũgambo waku, Daudi, mũrũ wakwa?”

Daudi agĩcookia atĩrĩ, “Ĩĩ nĩguo, wee mũthamaki, mwathi wakwa.”

¹⁸ Agĩcooka akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ kĩratũma mwathi wakwa aingatithie ndungata yake? Nĩ atĩa njĩkĩte, na nĩ ūũru ūrĩkũ nyonetwo naguo?”

¹⁹ Atĩrĩrĩ, reke mũthamaki mwathi wakwa athikĩrĩre ūhoro wa ndungata yake. Angĩkorwo Jehova nĩwe ūkũringĩrĩre ūnjũkĩrĩre-rĩ, aroĩtikĩra igongona. No angĩkorwo nĩ andũ mekĩte ūguo-rĩ, marogwatwo nĩ kĩrumi marĩ mbere ya Jehova! Nĩmanyinatĩte, njeherere gĩcunjĩ gĩakwa harĩ igai rĩa Jehova, na makoiga atĩrĩ, “Thiĩ ūgatungatĩre ngai ingĩ.” ²⁰ Na rĩrĩ, ndũkareke thakame yakwa iĩtĩke thĩ haraaya na harĩa Jehova arĩ. Mũthamaki wa Isiraeli oimagarĩte agacarie thuya, ta ūrĩa mũndũ aguĩmaga ngware irĩma-inĩ.”

²¹ Nake Saũlũ agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ nĩnjĩhĩtie. Cooka, wee Daudi, mũrũ wakwa. Nĩ ūndũ nĩ wonire muoyo wakwa ūrĩ wa goro ūmũthĩ, ndikaageria gũkũgera ngero rĩngĩ. Ti-itherũ nĩnjĩkĩte ta mũndũ mũkĩgu, na ngahĩtia makĩria.”

²² Nake Daudi agĩcookia atĩrĩ, “Ĩĩ rĩrĩ itimũ rĩa mũthamaki. Reke ūmwe wa aanake acio aku oke arĩgĩre. ²³ Jehova nĩwe ūrĩhaga o mũndũ nĩ ūndũ wa ūthingu wake, na wĩhokeku wake. Jehova nĩegũkũneanĩte moko-inĩ makwa ūmũthĩ, no nĩ ndingĩtambũrũkia guoko njũkĩrĩre ūrĩa mũitĩrĩre maguta wa Jehova. ²⁴ Ti-itherũ o ta ūguo nĩ nyonete muoyo waku ūrĩ wa goro ūmũthĩ, Jehova arotũma muoyo wakwa o naguo woneke ūrĩ wa goro, na aahonokie kuuma mathĩina-inĩ mothe.”

²⁵ Saũlũ agĩcooka akĩra Daudi atĩrĩ, “Ūrorathimwo, wee mũrũ wakwa, Daudi; nĩũgeeka maũndũ manene, na ti-itherũ nĩũkahootana.”

Nĩ ūndũ ūcio Daudi agĩthiĩ, nake Saũlũ akĩhũndũka, akĩinũka.

27

Daudi arĩ kwa Afilisti

¹ No rĩrĩ, Daudi agĩciiria atĩrĩ, “Mũthenya ūmwe nĩndĩrĩniinwo nĩ guoko gwa Saũlũ. Ūndũ ūrĩa mwega ingĩka nĩ kũũrĩra bũrũri wa Afilisti. Hĩndĩ iyo Saũlũ nĩagatiga kũnjaria kũndũ o na kũ thĩinĩ wa Isiraeli, na nĩ nĩngohonokia guoko-inĩ gwake.”

2 Nĩ ūndũ ūcio Daudi na andũ magana matandatũ arĩa maarĩ nake makiuma, magĩthiĩ kũrĩ Akishi mũrũ wa Maoku, mũthamaki wa Gathu. 3 Daudi na andũ ake magĩtũũrania na Akishi kũu Gathu. Mũndũ o mũndũ aarĩ na andũ a nyũmba yake, na Daudi aarĩ na atumia ake eerĩ: Ahinoamu wa Jezireeli, na Abigaili wa Karimeli, mütumia wa ndigwa wa Nabali. 4 Rĩrĩa Saũlũ eerirwo atĩ Daudi nĩorĩre Gathu, ndaacookire kũmũcaria rĩngĩ.

5 Ningĩ Daudi akĩra Akishi atĩrĩ, “Angĩkorwo nĩnjĩtikĩrĩkĩte maitho-inĩ maku-rĩ, reke heo handũ itũũra-inĩ rĩmwe rĩa bũrũri ūyũ, ngatũũre kuo. Nĩ kĩ gĩgũtũma ndungata yaku itũũre itũũra rĩa ūthamaki hamwe nawe?”

6 Nĩ ūndũ ūcio Akishi akĩmũhe Zikilagi mũthenya o ro ūcio, narĩo rĩtũire rĩrĩ rĩa athamaki a Juda kuuma hĩndĩ ĩyo. 7 Daudi agĩkara bũrũri wa Afilisti mwaka ūmwe na mĩeri ĩna.

8 Na rĩrĩ, Daudi na andũ ake makĩambata magĩthiĩ magĩtharĩkĩra andũ a Geshuru, na Agirizi na Aamaleki. (Kuuma tene andũ acio maatũũraga thĩinĩ wa bũrũri ũrĩa ūthiĩte ūgakinya Shuri na Misiri.) 9 Rĩrĩa rĩothe Daudi aatharĩkagĩra kũndũ, ndaatigagia mũndũ mũrũme kana mũndũ-wa-nja muoyo, aamoragaga agataha ng’onde na ng’ombe, na ndigiri na ngamĩra, na nguo. Thuutha ūcio agacooka agathiĩ kũrĩ Akishi.

10 Rĩrĩa Akishi aamũũria atĩrĩ, “Uma gũtharĩkĩra kũ ūmũthĩ?” Daudi akamwĩra atĩrĩ, “Nyuma gũtharĩkĩra Negevu kũu Juda,” kana “Gũtharĩkĩra Negevu ya Jerameeli,”* kana “Gũtharĩkĩra Negevu ya Akeni.”

11 Ndaatigirie mũndũ mũrũme kana mũndũ-wa-nja muoyo nĩguo matwarwo Gathu, nĩ ūndũ eeciiririe atĩrĩ, “Maahota gũtũcuukanĩrĩra moige atĩrĩ, ‘Ūũ nĩguo Daudi ekĩte.’ ” Na ūcio nĩguo warĩ mūtugo wake hĩndĩ ĩrĩa yothe aatũũrĩre bũrũri wa Afilisti. 12 Nake Akishi nĩehokete Daudi na akeĩraga atĩrĩ, “Nĩatuĩkĩte kĩndũ gĩthũũre kũrĩ andũ ake a Isiraeli, na egũtuĩka ndungata yakwa nginya tene.”

28

Saũlũ na Mũragũri wa Eni-Dori

1 Na rĩrĩ, matukũ-inĩ macio Afilisti makĩũngania mbũtũ ciao makarũe na Isiraeli. Akishi akĩra Daudi atĩrĩ, “No nginya ūmenye atĩ wee na andũ aku nĩmũgatwarana na nĩ ita-inĩ.”

2 Daudi akĩmwĩra atĩrĩ, “Hĩndĩ ĩyo nĩguo ũrĩonera ũrĩa ndungata yaku ĩngĩhota gwĩka.”

Akishi akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ūguo nĩ wega, na nĩ nĩngũgũtua mũnangĩri wa hĩndĩ ciothe.”

3 Hĩndĩ ĩyo Samūeli nĩakuĩte, na Isiraeli othe makamũcakaĩra na makamũthika itũũra-inĩ rĩake rĩa Rama. Saũlũ, nake nĩaingatĩte ago na aragũri makoima bũrũri ūcio.

4 Afilisti makĩũngana na magĩthiĩ makĩamba hema ciao kũu Shunemu, nake Saũlũ agĩcookanĩrĩra andũ a Isiraeli othe na akĩamba hema kũu Giliboa. 5 Hĩndĩ ĩrĩa Saũlũ, onire mbũtũ ya ita ya Afilisti, agĩtigĩra; ngoro yake ĩkĩiyũrwo nĩ guoya. 6 Nake agĩtuĩria ũhoru kuuma kũrĩ Jehova, no Jehova ndaigana kũmũcookeria na irooto kana Urimu, o na kana anabii. 7 Saũlũ agĩcooka akĩra ndungata ciake atĩrĩ, “Njarĩriai mũndũ-wa-nja mũragũri, nĩguo thĩ ngatuĩrie ũhoru kuuma kũrĩ we.”

Nao makiuga atĩrĩ, “Nĩ kũrĩ mũragũri ūmwe kũu Eni-Dori.”

* 27:10 Ajerameeli maarĩ njiaro cia Juda kũgerera harĩ Hezironi (1Maũ 2:9, 25, 26).

8 Nĩ ūndũ ūcio Saŭlũ agĩkĩgarũra nĩguo ndakamenyeke, akĩhumba nguo ingĩ, na we na andũ eerĩ magĩthiĩ ūtukũ kũrĩ mũndũ-wa-nja ūcio. Akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndagũrĩra na roho, na ūndehere mũndũ ūrĩa ngũgweta.”

9 No mũndũ-wa-nja ūcio akĩmwĩra atĩrĩ, “Ti-itherũ nĩũũĩ ūrĩa Saŭlũ ekĩte, nĩaniinĩte ago na aragũri kuuma bũrũri ūyũ. Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte wambĩre muoyo wakwa mũtego ūndehere gĩkuũ gĩakwa?”

10 Saŭlũ akĩhĩta harĩ we na rĩtwa rĩa Jehova, akiuga atĩrĩ, “Ti-itherũ o ta ūrĩa Jehova atũũraga muoyo-rĩ, ndũkũherithio nĩ ūndũ wa ūndũ ūyũ.”

11 Ningĩ mũndũ-wa-nja ūcio akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ mũndũ ūrĩkũ ngũkũrehithĩria?”

Akiuga atĩrĩ, “Rehe Samūeli.”

12 Hĩndĩ ĩrĩa mũndũ-wa-nja ūcio onire Samūeli, agĩkayũrũrũka na mũgambo mũnene, akĩra Saŭlũ atĩrĩ, “Waheenia nĩkĩ? Wee nĩwe Saŭlũ!”

13 Mũthamaki nake akĩmwĩra atĩrĩ, “Tiga gwĩtigĩra. Nĩ kĩĩ ūroona?”

Mũndũ-wa-nja ūcio akiuga atĩrĩ, “Ndĩrona roho uumĩte na thĩ.”

14 Akĩũria atĩrĩ, “Ahaana atĩa?”

Nake akiuga atĩrĩ, “Nĩ mũndũ mũkũrũ ūraambata ehumbĩte nguo ndaaya.”

Hĩndĩ ĩyo Saŭlũ akĩmenya atĩ ūcio aarĩ Samūeli, akĩnamĩrĩra, agĩkoma na nda, agĩturumithia ūthiũ thĩ.

15 Samūeli akĩũria Saŭlũ atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ gĩgũtũma ūũthĩnie, ūkandehithia gũkũ?”

Saŭlũ akiuga atĩrĩ, “Ndĩ mũnyamarĩku mũno. Afilisti nĩmararũa na nĩ, na Ngai nĩanjehereire, akaaga kũnjookeria ūhoro na njĩra ya anabii, kana ya irooto. Nĩ ūndũ ūcio ndagwĩta ūnjĩire ūrĩa ngwĩka.”

16 Samūeli akiuga atĩrĩ, “Ūgũkĩnjũũria nĩkĩ, kuona atĩ rĩu Jehova nĩakwehereire na agatuĩka thũ yaku? 17 Jehova nĩekĩte o ta ūrĩa oigire na kanua gakwa. Jehova nĩagũtunyĩte ūthamaki uume moko-inĩ maku, na akaũnengera mũndũ wa itũũra rĩaku, nĩwe Daudi. 18 Nĩ ūndũ wee ndwathĩkĩire Jehova, kana ūgĩkinyĩria Amaleki mang’ũrĩ make mahiũ, nĩkĩo Jehova agwĩkĩte ūguo ūmũthĩ. 19 Jehova nĩegũkũneana, wee hamwe na Isiraeli, kũrĩ Afilisti, na rũciũ wee na ariũ aku mũgaakorwo mũrĩ hamwe na nĩ. Jehova nĩagacooka aneane mbũtũ cia ita cia Isiraeli kũrĩ Afilisti.”

20 O hĩndĩ ĩyo Saŭlũ akĩgũa, agĩtambũrũkia thĩ aiyũrĩtwo nĩ guoya nĩ ūndũ wa ūhoro ūcio wa Samūeli. Hinya wake ūgĩthira, tondũ ndaarĩte kĩndũ mũthenya ūcio wothe o na ūtukũ.

21 Hĩndĩ ĩrĩa mũndũ-wa-nja ūcio okire kũrĩ Saŭlũ na akĩona ūrĩa aamakĩte, akĩmwĩra atĩrĩ, “Atĩrĩrĩ, ndungata yaku ya mũndũ-wa-nja nĩngwathĩkĩire. Ndatwarĩrĩria muoyo wakwa ūgwati-inĩ, ndeeka ūrĩa ūnjĩrĩre njike. 22 Rĩu ndagũthaitha, thikĩrĩria ndungata yaku, ūreke ngũhe tũirio nĩguo ūrĩe ūgĩe na hinya ūhote gũthiĩ rũgendo.”

23 Nake akĩrega, akiuga atĩrĩ, “Ndikũrĩa.”

No andũ ake makĩnyitanĩra hamwe na mũndũ-wa-nja ūcio, makĩmũringĩrĩria, nake akĩmaigua. Agĩũkĩra hau thĩ agĩkarĩra ūrĩrĩ.

24 Mũndũ-wa-nja ūcio nĩ aarĩ na njaũ noru kũu nyũmba, ĩrĩa aathĩnjire o narua. Akĩoya mũtu, akĩũkanda na akĩruga mĩgate ĩtarĩ na ndawa ya kũmbia. 25 Agĩcooka agĩtwarĩra Saŭlũ na andũ ake, nao makĩrĩa. Na ūtukũ o ro ūcio magĩũkĩra magĩthiĩ.

29

Akishi Gūtūma Daudi acooke Zikilagi

¹ Na rīrī, Afilisti magīcokanīrīria mbūtū ciao cia ita kūu Afeku, nao Isiraeli makīamba hema hakuhī na gīthima kīrīa kīarī kūu Jezireeli. ² Na rīrīa aathani a Afilisti maahītūkaga na ikundi ciao cia magana na cia ngiri, Daudi na andū ake maathiiaga marī thuutha hamwe na Akishi. ³ Anene acio a ita rīa Afilisti makīūria atīrī, “Nī atīa ūhoro wa Ahibirania aya?”

Akishi agīcookia atīrī, “Githī ūyū ti Daudi, ūrīa warī mūnene wa Saūlū mūthamaki wa Isiraeli? Akoretwo arī hamwe na nī makīria ma mwaka ūmwe na kuuma mūthenya ūrīa oimire gwa Saūlū, nginyagia ūmūthī, ndirī ndamuona na ihītia.”

⁴ No anene a mbūtū cia ita cia Afilisti makīmūrakarīra, makīmwīra atīrī, “Īra mūdū ūyū ahūdūke nīguo acooke handū harīa wamūheire. Ndegūthī hamwe na ithuī mbaara-inī ndakae gūtūgarūrūka rīrīa tūrārūa. Nī ūndū ūngī ūrīkū mūdū ūyū angīka maiguithanie na mwathi wake, tīga kūrāga andū aitū? ⁵ Githī ūyū ti Daudi ūrīa mainīre nyīmbo-inī ciao ūū:

“Saūlū nīeyūragīire andū ngiri nyingī,
nake Daudi akooraga ngiri makūmi maingī?”

⁶ Nī ūndū ūcio Akishi agīta Daudi, akīmwīra atīrī, “Ti-itherū o ta ūrīa Jehova atūūraga muoyo, nīkoretwo ūrī mwīhokeku, na no njigue wega tūgītungata hamwe nawe ita-inī. Kuuma mūthenya ūrīa wokire kūrī nī nginya rīu, ndirī ndoona ihītia rīaku, no anene aya a mbūtū cia ita matingīgwītīkīra. ⁷ Hūdūka ūthī na thayū; ndūgeeke ūndū ūngīrakaria anene a Afilisti.”

⁸ Daudi akīūria atīrī, “Nī atīa njīkīte? Nī atīa wonete mūūru na ndungata yaku kuuma mūthenya ūrīa ndookire kūrī we nginya rīu? Nī kī gīkūgiria thī ngarūe na thū cia mūthamaki, mwathi wakwa?”

⁹ Akishi akīmūcookeria atīrī, “Nīnjūū atī ūkoretwo ūrī mwega maitho-inī makwa ta mūrāika wa Ngai; no rīrī, anene a mbūtū cia ita rīa Afilisti moigīte atīrī, ‘Ūcio ndangītīkīrio atwarane na ithuī kūu mbaara-inī.’ ¹⁰ Rīu rooka gūūkīra rūciinī tene, hamwe na ndungata cia mwathi waku iria mūūkīte nacio, na muume gūkū rūciinī gūgīthererūka.”

¹¹ Nī ūndū ūcio Daudi na andū ake makīrooka gūūkīra rūciinī tene nīguo macooke būrūri-inī wa Afilisti, nao Afilisti makīambata magīthī Jezireeli.

30

Daudi Kūniina Amaleki

¹ Na rīrī, Daudi na andū ake maakinyire Zikilagi mūthenya wa gatātū. Nao Amaleki magīkorwo nī matharīkīire Negevu na Zikilagi. Nīmahrīte Zikilagi na makarīcina, ² na nīmatahīte andū-a-nja arīa othe maarī kuo, andū ethī o na arīa akūrū. Matiigana kūrāga mūdū o na ūmwe, no nīmamakūuire magīthī nao.

³ Rīrīa Daudi na andū ake mookire Zikilagi, maakorire rīcinītwo na mwaki, na atumia ao na ariū ao na airītu ao magatahwo. ⁴ Nī ūndū ūcio Daudi na andū ake makīrīra maanīrīire nginya makīaga hinya wa kūrīra rīngī. ⁵ Atumia a Daudi eerī nīmatahītwo, Ahinoamu wa Jezireeli, na Abigaili ūrīa warī mūtumia wa ndigwa wa Nabali kuuma Karimeli. ⁶ Daudi akīnyariirīka mūno nī ūndū andū nīmaciirīire kūmūhūra na mahiga; o mūdū arī na marūrū ngoro nī ūndū wa aanake na airītu ake. No Daudi akīgīa na hinya thīnī wa Jehova Ngai wake.

⁷ Daudi agĩcooka akĩira Abiatharu, mũthĩnjĩri-Ngai, mũrũ wa Ahimeleku atĩrĩ, “Ndeehera ebodi.” Nike Abiatharu akĩmũrehera ebodi, ⁸ nake Daudi agĩtuĩria ũhoro kũrĩ Jehova, akĩũria atĩrĩ, “Nyingatithie mbũtũ ĩyo ĩtũtharĩkĩire? Nĩngũmĩkinyĩra?”

Akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mĩrũmĩrĩre, hatarĩ nganja nĩũkũmĩkinyĩra na nĩũkũhota gũcookia kĩrĩa gĩtahe.”

⁹ Daudi na andũ magana matandatũ arĩa maarĩ hamwe nake magĩkinya Mũkuru wa Besori, harĩa amwe ao maatigirwo thuutha, ¹⁰ nĩngũkorwo andũ ta magana meerĩ maarĩ anogu mũno, makĩremwo nĩ kũringa mũkuru ũcio. No Daudi na andũ magana mana magĩthiĩ na mbere kũmarũmĩrĩra.

¹¹ Nao magĩkorerera Mũmisiri werũ-inĩ, makĩmũtwara kũrĩ Daudi. Makĩmũhe maaĩ ma kũnyua na irio cia kũrĩa, ¹² na kĩenyũ kĩa ngũyũ hihe na imanĩka igĩrĩ cia thabibũ nyũmithie. Akĩrĩa agĩcookwo nĩ hinya, nĩ ũndũ ndaarĩte irio kana akanyua maaĩ handũ ha mĩthenya ĩtatũ, ũtukũ na mũthenya.

¹³ Daudi akĩmũũria atĩrĩ, “We ũrĩ wa ũ na uumĩte kũ?”

Agĩcookia atĩrĩ, “Ndĩ Mũmisiri, ngombo ya mũndũ Mũamaleki. Mwathi wakwa aandiganĩrie ndarũara, mĩthenya ĩtatũ ĩthirĩte.

¹⁴ Nĩtwatharĩkĩire Negevu ya Akerethi,* na rũgongo rwa bũrũri wa Juda, na Negevu ya Kalebu, na tũgĩcina Zikilagi.”

¹⁵ Daudi akĩmũũria atĩrĩ, “Wahota kũndongoria ũnjikũrũkie kũrĩ mbũtũ ĩyo ĩraatharĩkĩire?”

Mũndũ ũcio agĩcookia atĩrĩ, “Wĩhĩte na mwĩhĩtwa mbere ya Ngai atĩ ndũkũnjũraga, kana ũneane kũrĩ mwathi wakwa, na nĩngũgũtwara, tũikũrũke tũthiĩ kũrĩa marĩ.”

¹⁶ Agĩtongoria Daudi, magĩkũrũka, nao makĩmakora kũu, maharaganĩte bũrũri-inĩ ũcio, makĩrĩa na makĩnyua, magĩkenagia nĩ ũndũ wa ũrĩa maatahĩte indo nyingĩ kuuma bũrũri wa Afilisti, na kuuma Juda. ¹⁷ Daudi akĩmahũũra kuuma hwaĩ-inĩ kũrĩ mairia nginya hwaĩ-inĩ wa mũthenya ũyũ ũngĩ, na gũtirĩ mũndũ o na ũmwe worire, tiga o aanake magana mana arĩa maahaicire ngamũira ciao makĩũra. ¹⁸ Daudi agĩcookia indo ciothe iria Aamaleki maakuũte, o hamwe na atumia ake eerĩ. ¹⁹ Gũtirĩ kĩndũ o na kĩmwe kĩagire: mũndũ mwĩthĩ kana mũkũrũ, kamwana kana kairĩtu, indo iria ciothe ciatahĩtwo kana kĩndũ o gĩothe kĩrĩa maakuũte. Daudi agĩcookithia indo ciothe. ²⁰ Nike akĩoya ndũũru ciothe cia mbũri na ng’ombe, nao andũ ake magĩcitwara mbere ya mahiũ marĩa mangĩ, makiugaga atĩrĩ, “Ici nĩ indo iria Daudi aatahĩte.”

²¹ Ningĩ Daudi agĩkinya harĩ andũ arĩa magana meerĩ arĩa maanogete mũno makaremwo nĩ kũmũrũmĩrĩra na magatigwo thuutha hau mũkuru-inĩ wa Besori. Magĩũka gũthagaana Daudi na andũ arĩa maarĩ nake. Rĩrĩa Daudi na andũ ake maakuhĩrĩrie, akĩmageithia. ²² No andũ arĩa othe aaganu na arĩa a haaro thĩinĩ wa arũmĩrĩri a Daudi makiuga atĩrĩ, “Tondũ matiathiire hamwe na ithuĩ-rĩ, tũtikũgayana nao indo cia gũtahwo iria tũcookithĩtie. No rĩrĩ, o mũndũ no oe mũtumia wake na ciana athiĩ.”

²³ Daudi agĩcookia atĩrĩ, “Aca, ariũ a baba, mũtingĩka ũguo na indo iria Jehova atũheete. Nĩatũgitĩre na akaneana mbũtũ iria ciatũũkĩrĩire moko-inĩ maitũ. ²⁴ Nũũ ũngĩthikĩrĩria ũguo mũroiga? Igai rĩa mũndũ ũrĩa watigirwo akĩrora indo rĩkũiganana na rĩa ũrĩa waikũrũkire agĩthiĩ mbaara-inĩ. Othe mekũgayana o ũndũ ũmwe.” ²⁵ Daudi agĩtua ũndũ ũcio

* **30:14** Akerethi maarĩ a mbarĩ cia Afilisti.

ūtũike kīrīra na watho wa kūrūmagīrīrwo kũu Isiraeli kuuma mũthenya ũcio nginya ũmũthĩ.

²⁶ Rīrĩa Daudi aakinyire Zikilagi, agītũmīra athuuri a Juda arĩa maarĩ arata ake indo imwe cia iria ciatahĩtwo, akĩmeera atĩrĩ, “Gĩkĩ nĩ kīheo kīanyu harĩ indo iria itahĩtwo kuuma kūrĩ thũ cia Jehova.”

²⁷ Agĩcitũmīra arĩa maarĩ Betheli, na Ramothu-Negevu, na Jatiri; ²⁸ na arĩa maarĩ Aroeri, na Sifimothu, na Eshitemoa, ²⁹ na Rakali; na arĩa maarĩ matũūra ma Ajerameeli, na Akeni; ³⁰ o na arĩa maarĩ Horoma, na Bori-Ashani, na Athaki, ³¹ na Hebironi; na arĩa maarĩ kũndũ guothe kūrĩa Daudi na andũ ake moorũrĩte.

31

Saũlũ Kwĩyũraga

¹ Na rĩrĩ, Afilisti makĩhũũrana na Isiraeli; nao andũ a Isiraeli makĩmoorĩra, na aingĩ ao makĩũragĩrwo kũu Kĩrĩma-inĩ kĩa Giliboa.

² Afilisti makĩhatĩrĩria Saũlũ na ariũ ake mũno, na makĩũraga ariũ acio ake, Jonathani, na Abinadabu, na Malikishua. ³ Na rĩrĩ, mbaara nĩyaneneheire Saũlũ mũno mũno, na rĩrĩa aikia a mũguĩ maamũkinĩyĩre, makĩmũguraria mũno.

⁴ Nake Saũlũ akĩira mũkuui wake wa indo cia mbaara atĩrĩ, “Comora rūhiũ rwaku rwa njora ũũthece naruo, nĩguo andũ aya mataruaga matigooke maathece na maanyararithie.”

No rĩrĩ, mũkuui ũcio wake wa indo cia mbaara agĩtigĩra mũno, akĩrega gwĩka ũguo; nĩ ũndũ ũcio Saũlũ akĩoya rūhiũ rwake rwa njora, akĩrũgwĩra. ⁵ Rĩrĩa mũkuui wake wa indo cia mbaara onire atĩ Saũlũ nĩakua-rĩ, o nake akĩgwĩra rūhiũ rwake rwa njora, agĩkua. ⁶ Nĩ ũndũ ũcio Saũlũ, na ariũ ake atatũ, na mukuui wake wa indo cia mbaara, na andũ ake othe magĩkua hamwe mũthenya o ro ũcio.

⁷ Rĩrĩa andũ a Isiraeli arĩa maarĩ mwena ũcio ũngĩ wa kĩa na arĩa maarĩ mũrĩmo wa Jorodani moonire atĩ mbũtũ ya ita ya Isiraeli nĩyoora, na atĩ Saũlũ na ariũ ake nĩmakuĩte-rĩ, magĩtiganĩria matũūra mao makĩũra. Nao Afilisti magĩthĩ magĩtũũra kuo.

⁸ Mũthenya ũyũ ũngĩ, Afilisti magĩthĩ kũbora ciimba, magĩkora Saũlũ na ariũ ake atatũ makuĩte kũu Kĩrĩma-inĩ kĩa Giliboa. ⁹ Nao makĩmũtinia mũtwe na makĩoya indo ciake cia mbaara, magĩcooka magĩtũma andũ mathĩ bũrũri wothe wa Afilisti makaanĩrĩre ũhoru ũcio thĩnĩ wa hekarũ ya mĩhianano yao ya kũhooywo, na kūrĩ andũ ao. ¹⁰ Makĩiga indo cia Saũlũ cia mbaara thĩnĩ wa hekarũ ya Ashitarothu, na mwĩrĩ wake makĩwoherera rūthingo-inĩ rwa Bethi-Shani.

¹¹ No rĩrĩa andũ a Jabeshi-Gileadi maaiguire ũrĩa Afilisti meekĩte Saũlũ-rĩ, ¹² njamba ciao cia ita igĩthĩ ũtukũ wothe nginya Bethi-Shani. Makĩruta mwĩrĩ wa Saũlũ na ya ariũ ake atatũ kuuma rūthingo-inĩ rwa Bethi-Shani, na magĩthĩ nayo Jabeshi, magĩcooka makĩmĩcinĩra kuo. ¹³ Magĩcooka makĩoya mahĩndĩ macio mao na makĩmathika gĩtina-inĩ kĩa mũtĩ wa mũbinde kũu Jabeshi, na makĩhinga kūrĩa irio mũthenya mũgwanja.

IBUKU RĪA KEERĪ RĪA SAMŪELI

Daudi Kwĩrwo Ũhoru wa Gĩkuũ gĩa Saũlũ

¹ Na rĩrĩ, thuutha wa gĩkuũ gĩa Saũlũ, Daudi agĩkorwo aacooka kuuma kũhoota Aamaleki na agĩikara kũu Zikilagi mĩthenya ĩrĩ. ² Mũthenya wa ĩtatũ-rĩ, hagĩũka mũndũ oimĩte kambĩ-inĩ ya Saũlũ, arĩ na nguo ndembũkangu na rũkũngũ mũtwe. Hĩndĩ ĩrĩa aakinyire harĩ Daudi, akĩngũithia thĩ nĩguo amũhe gĩtĩo.

³ Daudi akĩmũũria atĩrĩ, “Wee uumĩte kũ?”
Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ kũũra njũrĩte, ngoima kambĩ-inĩ ya andũ a Isiraeli.”

⁴ Daudi akĩmũũria atĩrĩ, “Kaĩ gwĩkĩkĩte atĩa? Ta njĩra.”
Nake akĩmwĩra atĩrĩ, “Andũ nĩmorĩte makoima mbaara-inĩ. Na andũ aingĩ nĩmooragĩtwo. Nake Saũlũ na mũriũ Jonathani nĩmakuĩte.”

⁵ Ningĩ Daudi akĩũria mwanake ũcio wamũreheire ũhoru ũcio atĩrĩ, “Ũmenyete atĩa atĩ Saũlũ na mũriũ Jonathani nĩmakuĩte?”

⁶ Mwanake ũcio akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndĩrakorirwo ndĩ hau kĩrĩma-inĩ kĩa Giliboa, na hau nĩho ndĩronire Saũlũ, etiranĩtie na itimũ rĩake, akirĩ gũkororerwo nĩ ngaari cia ita na ahaici a mbarathi. ⁷ Rĩrĩa eehũgũrĩre, akĩnyona, na akĩnjĩta, na nĩ ngĩmũũria atĩrĩ, ‘Ũngĩenda ngwĩkĩre atĩa?’

⁸ “Nake akĩnjũũria atĩrĩ, ‘Wee ũrĩ ũ?’
“Ngĩmũcookeria atĩrĩ, ‘Nĩ ndĩ Mũamaleki.’

⁹ “Ningĩ akĩnjũũria atĩrĩ, ‘Ũka haha ũnjũrage! Nĩ ndĩ na ruo rũnene mũno rwa gĩkuũ, no ndĩ o muoyo.’

¹⁰ “Nĩ ũndũ ũcio ngĩthĩ harĩ we, ngĩmũũraga, tondũ nĩndamenyire atĩ arĩkĩtie kũgũa ndekũhona. Ngĩruta thũmbĩ ĩrĩa yarĩ mũtwe wake, na mũrĩnga ũrĩa warĩ guoko gwake, na nĩcio indo iria ndarehera mwathi wakwa.”

¹¹ Hĩndĩ ĩyo Daudi na andũ othe arĩa maarĩ nake makĩnyiita nguo ciao, magĩcitembũranga. ¹² Nao magĩcakaya, na makĩrĩra, o na makĩhingha kũrĩa irio nginya hwaĩ-inĩ, nĩ ũndũ wa Saũlũ na mũriũ Jonathani, o na nĩ ũndũ wa mbũtũ cia ita cia Jehova, na nyũmba ya Isiraeli, tondũ nĩmooragĩtwo na rũhiũ rwa njora.

¹³ Daudi akĩũria mwanake ũcio wamũreheire ũhoru atĩrĩ, “Wee uumĩte kũ?”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ ndĩ mũriũ wa mũndũ wa kũngĩ, Mũamaleki.”

¹⁴ Daudi akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ kĩragiririe wĩtigĩre gũtambũrũkia guoko gwaku ũũrage mũitĩrĩre maguta wa Jehova?”

¹⁵ Ningĩ Daudi agĩũta ũmwe wa andũ ake, akĩmwĩra atĩrĩ, “Thĩĩ, ũmũũrage!” Nake akĩmũringa, agĩkua. ¹⁶ Nĩgũkorwo Daudi aamwĩrĩre atĩrĩ, “Thakame yaku ĩrogũcookerera. Kanua gaku we mwene nĩko kaaruta ũira wa gũgũũkĩrĩra, rĩrĩa uugire atĩrĩ, ‘Nĩndĩrooragire mũitĩrĩre maguta wa Jehova.’”

Daudi Gũcakaĩra Saũlũ na Jonathani

¹⁷ Nake Daudi agĩcakaĩra Saũlũ na mũriũ Jonathani, ¹⁸ na agĩathana atĩ andũ a Juda marutwo icakaya rĩrĩ rĩntagwo rwĩmbo rwa ũta (narĩo rĩandĩkĩtwo Ibuku-inĩ rĩa Jasharu):

¹⁹ “Wee Isiraeli, riiri waku ũũragĩtwo irĩma-inĩ ciaku.
Hĩ, kaĩ andũ arĩa njamba nĩmagwĩte-ĩ!

- 20 “Ūhoro ūyū ndūkaheanwo Gathu,
o na ndūkanīrīrwo njīra-inī cia Ashikeloni,*
nīguo airītu a Aflisti matigacanjāmūke,
na nīguo airītu a andū acio mataruaga matigakene.
- 21 “Atīrīrī, inyuī irīma cia Giliboa,
mūroaga kūgīa na ime kana mbura,
o na kana mīgūnda īngīciara ngano ya kūrutwo igongona.
Nīgūkorwo kūu nīkuo ngo ya mūdū ūrīa njamba yathaahīrio,
ngo īyo ya Saūlū ndīkahuurwo na maguta rīngī.†
- 22 Kuuma kūrī thakame ya arīa moragītwo,
na kuuma kūrī mīrī ya andū acio njamba,
ūta wa Jonathani ndūrī wahūdūka tūhū,
kana rūhiū rwa njora rwa Saūlū rūkahūdūka ūtheri.
- 23 “Saūlū na Jonathani,
marī muoyo nīmendetwo na maarī andū ega,
o na gīkuū-inī matiatiganire.
Maahanyūkaga gūkīra nderi,
maarī hinya gūkīra mīrūūthi.
- 24 “Inyuī airītu a Isiraeli,
rīrīrai Saūlū,
ūrīa wamūhumbaga nguo ndune ta gakarākū na ikagemio,
nīwe wagemagia nguo cianyu na indo cia thahabu.
- 25 “Hī, kaī andū arīa njamba nīmagwīrīre mbaara-inī-ī!
Jonathani nīmūkuū, akooragīrwo irīma-inī ciaku.
- 26 Nīī ndī na kīeha nī ūndū waku Jonathani, wee mūrū wa baba;
nīī nīndīrakwendete mūno.
Wendo waku kūrī nīī ūraarī wa magegania,
Nī wa kūgegania ūgakīra wendo wa andū-a-nja.
- 27 “Hī, kaī andū arīa njamba nīmagwīte-ī!
Indo cia mbaara nīithirīte!”

2

Daudi Gūitīrīrio Maguta Athamakīre Juda

- ¹ Na rīrī, thuutha wa ihinda rīu, Daudi agītūrīa ūhoro harī Jehova, akīūria atīrī, “Nyambate thīī itūūra-inī rīmwe rīa matūūra ma Juda?”
Jehova akīmwīra atīrī, “Ambata.”
Nake Daudi akīūria atīrī, “Nī rīrīkū ngūthīi?”
Nake Jehova akīmūcookeria atīrī, “Thīī Hebironi.”
- ² Nī ūndū ūcio Daudi akīambata agīthīī Hebironi na atumia ake eerī, Ahinoamu ūrīa Mūjezireeli, na Abigaili ūrīa warī mūtumia wa ndigwa wa Nabali ūrīa woimīte Karimeli. ³ Ningī Daudi agīthīī hamwe na andū arīa aarī nao, o mūdū na andū a nyūmba yake, nao magītūūra Hebironi, na matūūra-inī makuo. ⁴ Hīndī īyo andū a Juda magīūka Hebironi, magītīrīria Daudi maguta kuo, atuīke mūthamaki wa nyūmba ya Juda.

* **1:20** Matūūra ma Gathu na Ashikeloni maarī ma Aflisti. † **1:21** Ngo ciakagwo na njūūa, na ikahakwo maguta nīguo citūūre mūno.

Rĩria Daudi eerirwo atĩ andũ a Jabeshi-Gileadi nĩ maathikire Saũlũ-rĩ, ⁵ agĩtũma andũ kũrĩ andũ a Jabeshi-Gileadi makameere atĩrĩ, “Jehova aromũrathima nĩ ũndũ nĩmuonanĩtie ũtugi kũrĩ mwathi wanyu Saũlũ na ũndũ wa kũmũthika. ⁶ Jehova aromuonia ũtugi na wĩhokeku wake, o na nĩ nĩngũmwĩka maũndũ mega ta macio nĩ ũndũ nĩmwĩkĩte ũndũ ũcio. ⁷ Na rĩrĩ, ũmĩrĩriai mũtuĩke njamba, nĩgũkorwo Saũlũ mwathi wanyu nĩakuĩte, nao andũ a nyũmba ya Juda nĩmanjitĩrĩrie maguta nduĩke mũthamaki wao.”

Mbaara Gatagatĩ ka Nyũmba ya Daudi na ya Saũlũ

⁸ Mahinda macio, Abineri mũrũ wa Neri, mũnene wa mbũtũ cia ita cia Saũlũ, nĩoete Ishi-Boshethu mũrũ wa Saũlũ akamũtwara Mahanaimu. ⁹ Akĩmũtua mũthamaki wa Gileadi, na wa Aashuri, na Jezireeli, na wa Efiraimu, na Benjamini, na wa Isiraeli guothe.

¹⁰ Nake Ishi-Boshethu mũrũ wa Saũlũ aarĩ wa mũaka mũrongo ĩna hĩndĩ ĩrĩa aatuĩkire mũthamaki wa Isiraeli, agĩthamaka mũaka ĩrĩ. No rĩrĩ, nyũmba ya Juda yarũmĩrĩre Daudi. ¹¹ Ihinda rĩria Daudi aarĩ mũthamaki kũu Hebironi agĩthamakĩra nyũmba ya Juda, rĩarĩ mũaka mũgwanja na mũeri ĩtandatũ.

¹² Abineri mũriũ wa Neri, hamwe na andũ a Ishi-Boshethu mũrũ wa Saũlũ, makiuma Mahanaimu magĩthĩ Gibeoni. ¹³ Joabu mũrũ wa Zeruia na andũ a Daudi makiumagara, magĩtũngana nao karia-inĩ ka Gibeoni. Gĩkundi kĩmwe gĩgĩikara thĩ mwena ũmwe wa Karia kau na gĩkundi kũu kĩngĩ gĩgĩikara mwena ũcio ũngĩ.

¹⁴ Hĩndĩ ĩyo Abineri akĩra Joabu atĩrĩ, “Nĩ tuee aanake amwe mokĩre marũe marĩ mbere iitũ.”

Joabu agĩcookia atĩrĩ, “Ūguo nĩ wega, nĩ meeke ũguo.”

¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio makĩrũgama magĩtarwo, andũ ikũmi na eerĩ a Abenjamini na Ishi-Boshethu mũrũ wa Saũlũ, na ikũmi na eerĩ a Daudi. ¹⁶ Hĩndĩ ĩyo o mũndũ akĩnyĩita mũndũ ũrĩa merekanĩre mũtwe, akĩmũtheeca na rũhiũ mbaru-inĩ ciake, nao makĩgũanĩra thĩ o ro hamwe. Nĩ ũndũ ũcio kũndũ kũu gũgĩtwo Helikathu-Hazurimu, na gwĩ kũu Gibeoni.

¹⁷ Mbaara ĩkĩrũra mũno mũthenya ũcio, nake Abineri na andũ a Isiraeli makĩhootwo nĩ andũ a Daudi.

¹⁸ Nao ariũ atatũ a Zeruia maarĩ ho: Nao nĩ Joabu, na Abishai, na Asaheli. Na rĩrĩ, Asaheli aarĩ mũhũthũ magũrũ, akagĩa ihenya o ta thwariga. ¹⁹ Nake agĩteng’eria Abineri atekũgarũrũka na mwena wa ũrĩo kana wa ũmotho, amũingatithĩtie. ²⁰ Nake Abineri akĩrora na thuutha wake, akĩũria atĩrĩ, “Asaheli, kaarĩ we?”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Ĩ nĩ nĩ.”

²¹ Nake Abineri akĩmwĩra atĩrĩ, “Garũrũka na mwena wa ũrĩo kana wa ũmotho; ũnyĩite mwanake ũmwe na ũmũtunye indo ciake cia mbaara.” No Asaheli ndaigana gũtiga kũmũhanyũkia.

²² O rĩngĩ, Abineri agĩkaania Asaheli, akĩmwĩra atĩrĩ, “Tiga kũndeng’eria! Kĩria kĩngĩtũma ngũũrage, nĩ kĩ? Ingĩhota atĩa kũng’ethanĩra na mũrũ wa nyũkwa Joabu?”

²³ No Asaheli ndaatigire kũmũhanyũkia; nĩ ũndũ ũcio Abineri agĩtheeca Asaheli nda na mũthia wa itimũ rĩake, narĩo itimũ rĩkiumanĩra na mũgongo. Nake akĩgũa hau agĩkua o hĩndĩ ĩyo. Na mũndũ o wothe aakinya hau Asaheli aagwĩte akuĩte, akarũgama ho.

²⁴ No Joabu na Abishai magĩteng’eria Abineri, narĩo riũa rĩgĩthũa-rĩ, magĩkinya kĩrĩma-inĩ kĩa Ama, kĩa kĩrĩ hakuhĩ na Gia, njĩra ya gũthĩ werũ-inĩ wa Gibeoni. ²⁵ Hĩndĩ ĩyo andũ a Benjamini magĩcookanĩra

hamwe, makīrūmīrīra Abineri. Nao magīthondeka gīkundi thīnī wao, makīrūgama igūrū rīa kīrīma.

²⁶ Abineri agīta Joabu aanīrīre, akīmūūria atīrī, “Rūhiū rwa njora rūgūtūūra rūniinanaga nginya tene? Anga ndūramenya atī ūhorō ūyū ūkaarigīrīria na ūrūrū? Ūgūikara nginya rī ūterīte andū aku matige gūteng’eria ariū a ithe wao?”

²⁷ Joabu agīcookia atīrī, “Ti-itherū o ta ūrīa Ngai atūūruga muoyo, korwo ndūnaaria-rī, andū aya mangīathiī o na mbere gūteng’eria ariū a ithe wao nginya rūciinī.”

²⁸ Nī ūndū ūcio Joabu akīhuha karumbeta,* nao andū othe makīrūgama; matiacookire kūhanyūkia Isiraēli kana kūrūa rīngī.

²⁹ Ūtukū ūcio wothe Abineri na andū ake magītuīkanīria Araba. Makīringa Jorodani, magīthī na mbere matuīkanīrie Bithironi guothe, na magīkinya Mahanaimu.

³⁰ Nake Joabu agītiga gūteng’eria Abineri, akīhūdūka agīcookanīrīria andū ake othe. Andū ikūmi na kenda a Daudi makīoneka matiarī ho, Asaheli atatarītwo. ³¹ No andū a Daudi nīmooragīte andū a Benjamini magana matatū ma mīrongo itandatū arīa maarī na Abineri. ³² Nao makīoya Asaheli, makīmūthika mbīrīra-inī ya ithe kū Bethilehemu. Ningī Joabu na andū ake magīthī ūtukū wothe, magīkinya Hebironi gūgīkīa.

3

¹ Na rīrī, mbaara gatagatī ka nyūmba ya Saūlū na nyūmba ya Daudi nīyatūūrire ihinda iraaya. Daudi agīkīrīrīria kūgīa hinya; nayo nyūmba ya Saūlū īgīkīrīrīria kwaga hinya.

² Nake Daudi nīagiire na ciana cia aanake arī kū Hebironi:

Mūriū wake wa irigithathi eetagwo Amunoni ūrīa waciarītwo nī Ahinoamu ūrīa Mūjezireeli;

³ Mūriū wa keerī eetagwo Kileabu ūrīa waciarītwo nī Abigaili ūrīa warī mūtumia wa ndigwa wa Nabali ūrīa Mūkarimeli; na wa gatatū aarī Abisalomu ūrīa waciarītwo nī Maaka mwarī wa Talimai mūthamaki wa Geshuru;*

⁴ wa kana aarī Adonija ūrīa waciarītwo nī Hagithu; wa gatano aarī Shefatia ūrīa waciarītwo nī Abitali;

⁵ na wa gatandatū aarī Ithireamu mūrū wa Egila mūtumia wa Daudi. Acio nō maaciarīrwo Daudi kū Hebironi.

Abineri Gūthī kūrī Daudi

⁶ Hīndī ya mbaara ya nyūmba ya Saūlū na nyūmba ya Daudi, Abineri no kūgīa aagiaga na hinya arī thīnī wa nyūmba ya Saūlū. ⁷ Na rīrī, Saūlū nī arī na thuriya yetagwo Rizipa mwarī wa Aia. Nake Ishi-Boshethu akīūria Abineri atīrī, “Wakomire na thuriya ya baba nīkī?”

⁸ Abineri nīarakarire mūno tondū wa kwīrwo ūguo nī Ishi-Boshethu, nake akīmūcookeria atīrī, “Kaī ndīkīrī mūtwe wa ngui mwena-inī wa Juda? Ūmūthī ūyū nī ndī rūmwe na nyūmba ya thoguo Saūlū na andū a nyūmba yake na arata. Nī ndirī ndaamūneana kūrī Daudi. No rīu ūranjīra atī nīhītītie ihītia ūhorō-inī ūkonī mūdū-wa-nja ūyū! ⁹ Ngai arothūūra, nī Abineri, na anjīke ūūru makīria, ingīaga kūhingīria Daudi ūrīa Jehova aamwīrīre na mwīhīwa, ¹⁰ na ndute ūthamaki nyūmba-inī

* **2:28** Karumbeta kaahuhagwo kuonania kwambīrīria kwa haaro kana kūrīka kwayo. * **3:3** Geshuru warī ūthamaki mūnini wa Ashuri, na nīkuo Abisalomu oorīre (13:37, 38; 14:23).

ya Saülū, na ndūgamie gītī kīa Daudi kīa ūnene igūrū wa Isiraeli na Juda, kuuma Dani nginya Birishiba.”† ¹¹ Ishi-Boshethu ndaigana kwīra Abineri ūndū ūngī tondū nīamwītīgīrīte.

¹² Ningī Abineri agītūma andū kūrī Daudi makamwīre atīrī, “Būrūri ūyū nī waū? Nītūgīe na kīrīkanīro nawe, na nīngūgūteithia ngūrehere andū a Isiraeli othe mwena waku.”

¹³ Nake Daudi akiuga atīrī, “Ūguo nī wega. Nītūkūgīa na kīrīkanīro nawe. No nī harī ūndū ūmwe ngwenda wīke: ndūkanooke mbere yakwa angīkorwo ndūkarehe Mikali mwarī wa Saülū hīndī īrīa ūgooka kūnyona.” ¹⁴ Ningī Daudi agītūma andū kūrī Ishi-Boshethu mūrū wa Saülū makamwīre atīrī, “Nengera mūtumia wakwa Mikali, ūrīa ndagūrire na ikonde igana rīmwe cia Afilisti.”

¹⁵ Nī ūndū ūcio Ishi-Boshethu agīathana Mikali agīrwo kuuma kūrī mūthuriwe Palitieli mūrū wa Laishi. ¹⁶ No rīrī, mūthuriwe, agītwarana nake, agīthī amūrūmīrīre akīrīraga nginya Bahurimu. Hīndī īyo Abineri akīmwīra atīrī, “Cooka mūciī!” Nī ūndū ūcio agīcooka mūciī.

¹⁷ Nake Abineri akīaranīria na athuuri a Isiraeli akīmeera atīrī, “Kwa ihinda nīmūkoretwo mwīrirīrie gūtua Daudi mūthamaki wanyu. ¹⁸ Mūtīgīke ūguo rīu! Nīgūkorwo Jehova nīerire Daudi atīrī, ‘Na ūndū wa ndungata yakwa Daudi nīngahonokia andū akwa a Isiraeli kuuma guoko-inī kwa Afilisti na kuuma guoko-inī gwa thū ciao ciothe.’ ”

¹⁹ Nake Abineri nīacookire akīaranīria na andū a Benjamini. Agīcooka agīthī Hebironi akeere Daudi maūndū mothe marīa Isiraeli na nyūmba yothe ya Benjamini meendaga gwīka. ²⁰ Rīrīa Abineri, ūrīa warī na andū mīrongo ūrī ookire kūrī Daudi kūu Hebironi, Daudi akīmūrugithīria iruga hamwe na andū ake. ²¹ Hīndī īyo Abineri akīra Daudi atīrī, “Reke thī o ro rīu ngacookanīrīrie andū a Isiraeli othe nī ūndū wa mūthamaki mwathi wakwa, nīgeetha marīkanīre nawe, na nīguo ūthamakagīre o kūrīa guothe ngoro yaku ūrirīrie.” Nī ūndū ūcio Daudi agītūma Abineri athī, nake agīthī na thayū.

Joabu Kūūraga Abineri

²² Hīndī o īyo andū a Daudi, na Joabu magīcooka kuuma mbaara-inī, na magīūka na indo nyingī iria maatahīte. No Abineri ndaarī hamwe na Daudi kūu Hebironi, tondū Daudi nīamwīrīte athī, nake agīthī na thayū. ²³ Rīrīa Joabu na thigari ciothe iria ciarī hamwe nake maakinyirī, akīrwo atī Abineri mūrū wa Neri nīokīte kūrī mūthamaki, na atī mūthamaki nīarekire athī, nake agīthī na thayū.

²⁴ Nī ūndū ūcio Joabu agīthī kūrī mūthamaki akīmūūria atīrī, “Nī atīa ūguo weka? Ta kīone, Abineri nīokire kūrī wee. Ūrekire athī nīkī? Rīu nīagīthīre! ²⁵ Wee nīūū atī Abineri mūrū wa Neri egūūkīte gūkūheenia na gūthigaana mīthīre yaku, na amenye maūndū marīa mothe ūreka.”

²⁶ Hīndī īrīa Joabu oimire harī Daudi, agītūma andū makinyīre Abineri, nao makīmūcookia kuuma gīthima-inī gīa Sira. No Daudi ndaigana kūmenya ūhoru ūcio. ²⁷ Na rīrī, rīrīa Abineri aacookire Hebironi, Joabu akīmūtware keheri-inī kīhingo-inī, ta ekwenda kwaria nake na hitho. Na marī hau, akīmūtheeca nda agīkua, nīguo arīhīrie thakame ya mūrū wa nyina Asaheli.

²⁸ Thuutha ūcio, rīrīa Daudi aigūre ūhoru ūcio, akiuga atīrī, “Nī na ūthamaki wakwa tūtīrī na ihītia nginya tene mbere ya Jehova ūhoru-inī

† **3:10** Kuuga “kuuma Dani nginya Birishiba” nī kuuga būrūri wothe wa Isiraeli (Atiir 20:1).

wa thakame ya Abineri mūrū wa Neri. ²⁹ Thakame yake ĩrocookerera Joabu na nyumba ya ithe yothe! Nayo nyumba ya Joabu ndikanaage mūdũ ũmwe ũrĩ na kĩronda gĩkuura thakame, kana mangũ, kana mūdũ ũrĩthiiga na mĩtĩ, kana mūdũ ũuragĩtwo na rūhiũ rwa njora, kana mūdũ wagĩte irio.”

³⁰ (Joabu na Abishai mūrū wa nyina mooragire Abineri tondũ nĩooragĩte Asaheli mūrū wa nyina wao mbaara-inĩ kũu Gibeoni.)

³¹ Hĩndĩ ĩyo Daudi akĩra Joabu na andũ othe arĩa aarĩ nao atĩrĩ, “Temburangai nguo cianyu na mwĩhumbe makũnia, na mũthĩ mũgĩcakayaga mbere ya Abineri.” Nake Daudi ũcio mũthamaki agĩthĩ arũmĩrĩre ndayaya ĩrĩa yakuuĩte kĩimba. ³² Nao magĩthika Abineri kũu Hebironi, nake mũthamaki akĩrĩa aanĩrĩre hau mbĩrĩa-inĩ ya Abineri. O nao andũ othe makĩrĩa.

³³ Mũthamaki akĩina icakaya rĩrĩ nĩ ũndũ wa Abineri: “Abineri nĩaragĩrĩrwo nĩgũkua ta andũ arĩa moinaga watho?”

³⁴ Moko maku matiarĩ moohe, namo magũrũ maku matiarĩ moohe na nyororo. Wagũire o ta mūdũ ũrĩa ũgũũaga mbere ya andũ arĩa aaganu.” Nao andũ othe makĩrĩa rĩngĩ nĩ ũndũ wake.

³⁵ Ningĩ andũ othe magĩũka na makĩringĩrĩa Daudi arĩe irio gũtanatuka, no Daudi akĩhĩta na mwĩhĩtwa, akiuga atĩrĩ, “Ngai arothũũra, o na anjĩke ũũru makĩria, ingĩcama irio kana kĩndũ kĩngĩ riũa rĩtanathũa!”

³⁶ Nao andũ acio othe maakĩona ũrĩa gwathĩ magĩkena; ti-itherũ, maũndũ mothe marĩa mũthamaki eekire nĩmamakenirie. ³⁷ Nĩ ũndũ ũcio andũ othe na Isiraeli guothe makĩmenya mũthenya ũcio atĩ mũthamaki ndaarĩ na itemi ũhoru-inĩ wa gĩkuũ kĩa Abineri mūrū wa Neri.

³⁸ Ningĩ mũthamaki akĩra andũ ake atĩrĩ, “Kaĩ mũtaramenya atĩ mūdũ mũnene na ũrĩ igweta mũno nĩarĩkĩtie gũkua ũmũthĩ thĩinĩ wa Isiraeli? ³⁹ Na rĩrĩ, ũmũthĩ, o na gũkorwo ndĩmũitĩrĩrie maguta ndũke mũthamaki, ndirĩ na hinya, nao ariũ aya a Zerua marĩ na hinya mũno kũngĩra. Jehova arorĩhia mwĩki ũũru kũringana na ciĩko ciake njũru!”

4

Ishi-Boshethu Kũuragwo

¹ Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩrĩa Ishi-Boshethu mūrū wa Saũlũ aagũire atĩ Abineri nĩakuĩrĩre kũu Hebironi-rĩ, akĩũrwo nĩ hinya, nao andũ othe a Isiraeli makĩmaka. ² Nake mūrū wa Saũlũ aarĩ na andũ eerĩ arĩa maarĩ atongoria a ikundi cia gũtharĩkanĩra. ũmwe eetagwo Baana na ũcio ũngĩ Rekabu; maarĩ ariũ a Rimoni ũrĩa Mũbeerothi wa mũhĩrĩga wa Benjamini; Beerothu gũtaragwo ta gĩcunjĩ kĩa Benjamini, ³ tondũ andũ a Beerothu nĩmoorĩre Gitaimu na matũũrĩte kuo ta andũ a kũngĩ nginyagia ũmũthĩ.

⁴ (Jonathani mūrū wa Saũlũ aarĩ na mũriũ wonjete magũrũ meerĩ. Aarĩ na ũkũrũ wa mĩaka ĩtano rĩrĩa ũhoru wa Saũlũ na Jonathani wamakinyĩre kuuma Jezireeli. Nake mũreri wake akĩmũkuua, akĩũra; no rĩrĩa aahiũhĩte akĩũra-rĩ, mwana ũcio akĩgũa agĩtuĩka kĩonje. Rĩtwa rĩake rĩarĩ Mefiboshethu.)

⁵ Nake Rekabu na Baana, ariũ a Rimoni ũrĩa Mũbeerothi, magĩthĩ marorete nyumba-inĩ ya Ishi-Boshethu, na magĩkinya kuo rĩrĩa gũkoragwo kũrĩ ũrugarĩ mũthenya, rĩrĩa aahurũkĩte mĩaraho. ⁶ Nao makĩngĩra nyumba ya thĩinĩ metuĩte ta meendaga gũkuua ngano, makĩmũtheeca nda. Nake Rekabu na mūrū wa nyina Baana makĩũra.

⁷ Maingĩre nyũmba hĩndĩ ĩrĩa aakomete gĩtanda-inĩ nyũmba yake ya toro. Maarĩkia kũmũtheeca na kũmũũraga, magĩtinia mũtwe wake. Makĩũkuua, magĩthiĩ ũtukũ wothe magerete njĩra ya Araba. ⁸ Magĩtwarĩra Daudi mũtwe wa Ishi-Boshethu kũu Hebironi, makĩira mũthamaki atĩrĩ, “Ĩ ũyũ mũtwe wa Ishi-Boshethu mũrũ wa Saũlũ, thũ yaku, ũrĩa wageragia gũkũũraga. Ũmũthĩ nĩguo Jehova arĩhĩria mwathi wakwa mũthamaki gwĩ Saũlũ na rũciaro rwake.”

⁹ Nake Daudi agĩcookeria Rekabu na Baana, mũrũ wa nyina, ariũ a Rimoni ũrĩa Mũbeerothi atĩrĩ, “Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo, ũrĩa ũhonoketie kuuma mathĩina-inĩ mothe, ¹⁰ rĩrĩa mũndũ aanjũire atĩrĩ, ‘Saũlũ nĩakuĩte’, agĩciiria atĩ nĩ ũhoro mwega andehera, ndamũnyitire ngĩmũũragĩra kũu Zikilagi. Kũu nĩkĩo kĩheo kĩrĩa ndamũheire nĩ ũndũ wa ndũmĩrĩri ĩyo yake! ¹¹ Akĩrĩ makĩria atĩa, hĩndĩ ĩrĩa andũ aaganu moragĩte mũndũ ũtarĩ na ihĩtia thĩnĩ wa nyũmba yake akomete ũrĩrĩ-inĩ wake, githĩ ndiagĩrĩrwo nĩ gwĩtia thakame yake kuuma moko-inĩ manyu na ndĩmweherie muume thĩ!”

¹² Nĩ ũndũ ũcio Daudi agĩatha andũ ake, nao makĩmooraga. Makĩmatinia moko na magũrũ, na magĩcuuria mũrĩ yao hau karia-inĩ kũu Hebironi. No rĩrĩ, makĩoya mũtwe wa Ishi-Boshethu na makĩũthika mbĩrĩra-inĩ ya Abineri kũu Hebironi.

5

Daudi Gĩtuĩka Mũthamaki wa Isiraeli Guothe

¹ Na rĩrĩ, mĩhĩrĩga yothe ya Isiraeli ĩgĩthiĩ kũrĩ Daudi kũu Hebironi ĩkĩmwĩra atĩrĩ, “Ithũ tũrĩ a mũthiimo waku na thakame yaku. ² Ihinda rĩrĩa Saũlũ aarĩ mũthamaki witũ-rĩ, wee nĩwe watongoragia mbũtũ cia Isiraeli ĩgĩthiĩ ita. Nake Jehova agĩkwĩra atĩrĩ, ‘Wee nĩũgatuĩka mũrĩithi wa andũ akwa a Isiraeli, na ũtuĩke mwathi wao.’ ”

³ Rĩrĩa athuuri othe a Isiraeli maathĩte Hebironi kũrĩ Mũthamaki Daudi, mũthamaki nĩagĩire na kĩrĩkanĩro nao mbere ya Jehova o kũu Hebironi, nao magĩtĩrĩria Daudi maguta mũtwe atuĩke mũthamaki wa Isiraeli.*

⁴ Daudi aarĩ na ũkũrũ wa mũaka mĩrongo ĩtatũ rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, na agĩthamaka mũaka mĩrongo ĩna. ⁵ Aathamakĩire Juda mũaka mũgwanja na mĩeri ĩtandatũ arĩ Hebironi, na agĩthamaka Isiraeli guothe mũaka mĩrongo ĩtatũ na ĩtatũ arĩ Jerusalemu.

Daudi Gĩtooria Jerusalemu

⁶ Mũthamaki na andũ ake magĩthiĩ Jerusalemu magatharĩkĩre Ajebusi, arĩa matũũraga kuo. Nao Ajebusi makĩira Daudi atĩrĩ, “Ndũgũtoonya gũkũ; tondũ andũ arĩa megũkũgĩrĩrĩria ũtoonye nĩ arĩa atumumu na cionje.” Tondũ meĩraga atĩrĩ, “Daudi ndangĩhota gũtoonya kuo.” ⁷ No rĩrĩ, Daudi nĩatunyanire kĩhitho kĩa hinya gĩa Zayuni, na nĩkĩo gĩtagwo itũũra inene rĩa Daudi.

⁸ Mũthenya o ro ũcio Daudi akiuga atĩrĩ, “Mũndũ wothe ũngĩtooria Ajebusi no agerire mũtaro-inĩ wa maaĩ nĩguo akinyĩre andũ acio ‘mathuaga na atumumu’ o acio thũ cia Daudi.” Kũu nĩkĩo gĩtũmaga moige atĩrĩ, “‘Andũ atumumu na arĩa mathuaga’ matigatoonya nyũmba ya ũthamaki.”

⁹ Nake Daudi agĩtũũra kĩhitho-inĩ kũu kĩa hinya, agĩgĩtua itũũra inene rĩa Daudi. Nake Daudi agĩakĩrĩra itũũra rĩu inene kuuma Milo arĩcookerie

* **5:3** Rĩrĩ rĩarĩ rita rĩa gatatũ rĩa Daudi gũitĩrĩrio maguta, na rĩarĩ rĩa kuonania atĩ we aarĩ mũthamaki wa Isiraeli yothe.

na thīinī. ¹⁰ Daudi agīkīrīrīria kūgīa na hinya tondū Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe aarī hamwe nake.

¹¹ Na rīrī, Hiramū mūthamaki wa Turo agītūmīra Daudi andū, hamwe na mīgogo ya mītarakwa, na atharamara, na aaki na mahiga, nao magīakīra Daudi nyūmba ya ūthamaki. ¹² Nake Daudi akīmenya atī Jehova nīamūhaandīte atuīke mūthamaki wa Isiraēli na agatūūgīria ūthamaki wake nī ūndū wa andū ake a Isiraēli.

¹³ Aarīkia kuuma Heberoni, Daudi nīagīire na thuriya ingī na akīhikia atumia kūu Jerusalemū, na agīciarīrwo aanake na airītu angī. ¹⁴ Maya nīmo marīitwa ma ciana iria aaciarīire kūu Jerusalemū: Shama, na Shobabu, na Nathani, na Solomoni,[†] ¹⁵ na Ibiharu, na Elishua, na Nefegu, na Jafia, ¹⁶ na Elishama, na Eliada, na Elifeleti.

Daudi Kūhoota Afilisti

¹⁷ Hīndī īrīa Afilisti maaigūire atī Daudi nīaitīrīrio maguta agatuīka mūthamaki wa Isiraēli, makīambata magīthī na mbūtū ciao ciothe makamūcarie, no Daudi aigua ūhorō ūcio agīkūrūka agīthī kīhitho-inī kīa hinya. ¹⁸ Na rīrī, Afilisti nīmokīte na makeyaragania gītūamba-inī kīa Refaimū; ¹⁹ nī ūndū ūcio Daudi agītūria ūhorō kūrī Jehova, akīmūria atīrī, “Thī ngatharīkīre Afilisti? Nīūkūmaneana kūrī nī?”

Nake Jehova akīmūcookeria atīrī, “Thī, nīgūkorwo ti-itherū nī ngūneana Afilisti kūrī we.”

²⁰ Nī ūndū ūcio Daudi agīthī Baali-Perazimū, na agītooreria Afilisti kuo. Akiuga atīrī, “O ta ūrīa maaī moinaga, noguo Jehova aharaganītie thū ciakwa mbere yakwa.” Nī ūndū ūcio handū hau hagītū Baali-Perazimū.

²¹ Nao Afilisti magītiganīria mīhianano yao kūu, nake Daudi na andū ake makīmīoya magīthī nayo.

²² Afilisti nīmambatire o rīngī makīaragania Gītūamba-inī kīa Refaimū; ²³ nī ūndū ūcio Daudi agītūria ūhorō harī Jehova, nake Jehova akīmūcookeria atīrī, “Tiga kwambata ūthī ūrūngīrīrie, no thiūrūka ūmoime na thuutha, ūmatharīkīre ūmarutītie na mbere ya mīti ya mīkūngūgū. ²⁴ Rīrī ūrīgua mūkubio uumīte igūrū rīa mīti ya mīkūngūgū-rī, thī narua, tondū ūguo nīkuonania atī Jehova nīathiite mbere yaku nīguo ahūre mbūtū cia Afilisti.” ²⁵ Nī ūndū ūcio Daudi agīka o ta ūrīa Jehova aamwathīte, akīhūra Afilisti amarutītie Gibeoni, o nginya Gezeri.

6

Ithandūkū Kūreehwo Jerusalemū

¹ O rīngī, Daudi agīcookanīrīria andū arīa maarī njamba a Isiraēli othe, nao maarī ngiri mīrongo itatū. ² Daudi arī hamwe na andū acio ake othe magīthī moimīte Baala kūu Juda makambatie ithandūkū rīa Ngai marīrute kuo, ithandūkū rīrīa rītanītio na Rītwa Rīake, naguo ūguo nī ta kuuga Rītwa rīa Jehova Mwene-Hinya-Wothe, ūrīa ūikaraga gatagatī ka makerubi marīa marī igūrū rīa ithandūkū rīu. ³ Nao makīgīrīa ithandūkū rīa Ngai ngaari-inī njerū ya ng’ombe, makīrīruta nyūmba ya Abinadabu, īrīa yarī kīrīma-inī. Nao Uza na Ahio, ariū a Abinadabu, nī maatongoretie ngaari īyo njerū ⁴ īrī na ithandūkū rīu rīa Ngai igūrū rīayo, nake Ahio nīwe warītongoretie. ⁵ Nake Daudi na nyūmba yothe ya Isiraēli maarūhagia na hinya wao wothe marī mbere ya Jehova, makaina nyīmbo

[†] 5:14 Ici inya ciarī ciana cia Bathisheba (1Maū 3:5).

na inanda cia kīnūbi, na inanda cia mūgeeto, na tūhembe, na njingiri na thaani iria ihūūrithanagio ikagamba.

⁶ Hīndī ĩrĩa maakinyire kīhuhīro-inĩ kĩa ngano kĩa Nakoni, ndegwa ikīhīngwo, Uza agītambūrũkia guoko akanyitĩrĩra ithandũkũ rĩa Ngai tondũ ndegwa nĩ ciahīngĩtwo. ⁷ Namo marakara ma Jehova magĩakanĩra Uza tondũ wa gĩiko kũ gĩa kwaga gĩtĩo; Nĩ ũndũ ũcio Ngai akīmũgũtha akīgũa, agĩkuĩra hakuhĩ na ithandũkũ rĩa Ngai.

⁸ Nake Daudi akĩrakara tondũ mang'ũrĩ ma Jehova nĩmookĩrĩre Uza, na nginya ũmũthĩ handũ hau hetagwo Perez-Uza.

⁹ Nake Daudi agĩtigĩra Jehova mũthenya ũcio, akĩũria atĩrĩ, “Ngaahota atĩa kũinũkia ithandũkũ rĩrĩ rĩa Jehova?” ¹⁰ Nake ndetĩkĩrĩre gũtwara ithandũkũ rĩu rĩa Jehova kũu aatũire, itũũra-inĩ inene rĩa Daudi. Handũ ha ũguo, aarĩtwarire kwa Obedi-Edomu ũrĩa Mũgiiti. ¹¹ Ithandũkũ rĩu rĩa Jehova rĩgĩkara nyũmba-inĩ ya Obedi-Edomu ũrĩa Mũgiiti mĩeri ĩtatũ, nake Jehova akīmũrathima hamwe na nyũmba yake yothe.

¹² Na rĩrĩ, Mũthamaki Daudi akĩrwo atĩrĩ, “Jehova nĩarathimĩte nyũmba ya Obedi-Edomu na kĩrĩa gĩothe arĩ nakĩo, tondũ wa ithandũkũ rĩa Ngai.” Nĩ ũndũ ũcio Daudi agĩkũrũka akĩruta ithandũkũ rĩa Ngai kuuma nyũmba ya Obedi-Edomu akĩrĩtwara itũũra inene rĩa Daudi akenete. ¹³ Na rĩrĩ, andũ acio maakuũite ithandũkũ rĩa Jehova maakinya makinya matandatũ-rĩ, Daudi akĩruta igongona rĩa ndegwa na gacaũ kanoru. ¹⁴ Daudi akĩina arĩ mbere ya Jehova na hinya wake wothe, ehumbĩte ebodi ya gatani; ¹⁵ nĩ ũndũ ũcio Daudi na nyũmba yothe ya Isiraeli makĩambatia ithandũkũ rĩa Jehova makĩanagĩrĩra na makĩhuhaga tũrumbeta.

¹⁶ Hīndī ĩrĩa ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova rĩatoonyaga itũũra inene rĩa Daudi-rĩ, Mikali mwarĩ wa Saũlũ agĩcũthĩrĩria arĩ ndirica-inĩ. Na rĩrĩa onire Mũthamaki Daudi akĩrũga-rũga akĩinaga mbere ya Jehova, akīmũnyarara ngoro-inĩ yake.

¹⁷ Nao makĩrehe ithandũkũ rĩa Jehova na makĩrĩiga handũ harĩo thĩinĩ wa hema ĩrĩa Daudi aambĩte nĩ ũndũ warĩo, nake Daudi akĩruta maruta ma njino na ma ũiguano mbere ya Jehova. ¹⁸ Aarĩkia kũruta magongona ma njino, na maruta ma ũiguano-rĩ, akĩrathima andũ thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Jehova Mwene-Hinya-Wothe. ¹⁹ Ningĩ akĩheana mũgate, na gĩkũmba gĩa thabibũ, na gĩcunjĩ kĩa nyama kũrĩ mũndũ o wothe warĩ gĩkundi-inĩ kũ gĩa Isiraeli, arũme na andũ-a-nja o ũndũ ũmwe. Nao andũ othe makĩinũka mĩciĩ kwao.

²⁰ Hīndī ĩrĩa Daudi aacookire mũciĩ akarathime andũ a nyũmba yake-rĩ, Mikali mwarĩ wa Saũlũ agĩũka kũmũtũnga, akiuga atĩrĩ, “Kaĩ mũthamaki wa Isiraeli nĩakĩionanĩtie ũmũthĩ-ĩ, agakĩruta nguo mbere ya ngombo cia airĩtu cia ndungata ciake, o ta ũrĩa mũndũ ũtarĩ thoni angũka!”

²¹ Daudi akĩra Mikali atĩrĩ, “Nyuma mbere ya Jehova ũrĩa wathuurire nĩ handũ ha thoguo kana mũndũ o na ũmwe wa nyũmba yake, hīndī ĩrĩa aathuurire nduĩke mũthamaki wa gũthamakĩra andũ a Jehova, nĩo andũ a Isiraeli, na nĩ ũndũ ũcio no nginya nyine ndĩ mbere ya Jehova. ²² O na nĩ ngũkĩrĩrĩria kwĩyagithia gĩtĩo gũkĩra ũũ, na nĩngwĩnyiihia maitho-inĩ makwa. No rĩrĩ, ndungata icio cia airĩtu wagweta-rĩ, nĩ nĩgũtĩo ngũtĩo nĩcio.”

²³ Nake Mikali mwarĩ wa Saũlũ ndaagĩire ciana nginya mũthenya ũrĩa aakuire.

7

Kūranĩro kĩa Ngai kũrĩ Daudi

¹ Na rĩrĩ, thuutha wa mũthamaki gũikara nyũmba yake ya ũthamaki, nake Jehova akamũhe ũhurũko agatiga gũũkĩrĩrwo nĩ thũ ciake ciothe iria ciamũrigiicĩirie-rĩ, ² akĩĩra mũnabii Nathani atĩrĩ, “Nĩ njikaraga nyũmba ya ũthamaki yaakĩtwo na mĩtarakwa, o rĩrĩa ithandũkũ rĩa Ngai rĩngĩtwo hema-inĩ.”

³ Nathani agĩcookeria mũthamaki atĩrĩ, “Ũndũ ũrĩa ũreciiria, gwĩka ĩka guo tondũ Jehova arĩ hamwe nawe.”

⁴ Ũtukũ ũcio kiugo kĩa Jehova gĩgĩkinyĩra Nathani, akĩrwo atĩrĩ:

⁵ “Thĩ ũkeere ndungata yakwa Daudi atĩrĩ, ‘Jehova ekuuga ũũ: Anga we nĩwe ũkũnjakĩra nyũmba nĩguo ndĩmĩtũũre? ⁶ Nĩ ndirĩ ndatũũra nyũmba kuuma mũthenya ũrĩa ndaarutire andũ a Isiraeli kuuma bũrũri wa Misiri nginya ũmũthĩ. Ndũũraga thiiaga kũndũ na kũndũ ndĩ hema-inĩ arĩ yo gĩtũũro gĩakwa. ⁷ Kũrĩa guothe ndanathiĩ na andũ a Isiraeli othe-rĩ, ndĩ ndooria mũtongoria o na ũmwe wao, arĩa ndaathire marĩithagie andũ akwa a Isiraeli, atĩrĩ, “Mwagĩte kũnjakĩra nyũmba ya mĩtarakwa nĩkĩ?”’

⁸ “Na rĩrĩ, ĩra ndungata yakwa Daudi atĩrĩ, ‘Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ũũ: Ndaakũrutire rũũru-inĩ ngĩgũtigithia kũrũmĩrĩra mahiũ nĩguo ũtuĩke mwathi wa andũ akwa a Isiraeli. ⁹ Nĩ ngoretwo nawe o kũrĩa guothe wanathiĩ, na ngakwehereria thũ ciaku ciothe ikeehera mbere yaku. Rĩu nĩngũtũma rĩitwa rĩaku rĩtuĩke inene, o ta marĩitwa ma andũ arĩa anene mũno a thĩ. ¹⁰ Na nĩngaaha andũ akwa a Isiraeli handũ, na ndĩmahaande wega nĩgeetha magĩe na mũciĩ wao kũmbe, na matigacooka gũthĩnĩka. Andũ aaganu matigacooka kũmahinyĩrĩria rĩngĩ, o ta ũrĩa maatũire meekaga kĩambĩrĩria-inĩ, ¹¹ o na ũrĩa matũire meekaga kuuma rĩrĩa ndathuurire atongoria a gũtongoragia andũ akwa a Isiraeli. Ningĩ nĩngakũhe ũhurũko kuuma kũrĩ thũ ciaku ciothe.

“Jehova egũkwĩra atĩ Jehova we mwene nĩwe ũkaarũgamia nyũmba yaku: ¹² Hĩndĩ ĩrĩa matukũ maku magaathira, ũhurũke hamwe na maithe maku, nĩngarahũra mbeũ yaku ĩcooke ithenya rĩaku, ĩrĩa ĩkoima mũthiimo waku wee mwene, na nĩngarũgamia ũthamaki wake. ¹³ ũcio nĩwe ũgaaka nyũmba ĩtanĩtio na Rĩitwa Rĩakwa, na nĩngarũgamia gĩtĩ kĩa ũnene wake nginya tene. ¹⁴ Nĩngatuĩka ithe, nake atuĩke mũrũ wakwa. Hĩndĩ ĩrĩa ageeka ũũru, ngaamũherithia na rũthanju rwa andũ, na ahũũrwo mahũũra nĩ andũ. ¹⁵ No rĩrĩ, wendo wakwa ndũrĩ hĩndĩ ũkeeherio kũrĩ we, ta ũrĩa ndaaweheririe harĩ Saũlũ, ũrĩa ndeheririe mbere yaku. ¹⁶ Nyũmba yaku na ũthamaki waku igũtũũra mbere yakwa nginya tene; o nakĩo gĩtĩ gĩaku kĩa ũnene gĩgũtũũra kĩrĩ kĩrũmu wega nginya tene.’”

¹⁷ Nake Nathani akĩĩra Daudi ciugo ciothe cia ũguũrio ũcio.

Ihooya rĩa Daudi

¹⁸ Nake Mũthamaki Daudi agĩtoonya, agĩikara thĩ mbere ya Jehova, akiuga atĩrĩ:

“Nĩ ndĩkĩrĩ ũ, Wee Mwathani Jehova, nayo nyũmba yakwa-rĩ, ĩkĩrĩ kĩ, atĩ nĩkĩo ũnginyĩtie nginya haha? ¹⁹ Na rĩrĩ, Wee Mwathani Jehova, wonete ũndũ ũcio ta ũrĩ mũnini maitho-inĩ maku, nawe ũgacooka kwaria ũhoro wa matukũ marĩa magooka makoniĩ nyũmba ya ndungata

yaku. Ningĩ Wee Mwathani Jehova ĩno nĩyo njĩra yaku ĩrĩa waragĩria andũ nayo?

²⁰ “Nĩ atĩa ũngĩ Daudi angĩkwĩra? Nĩgũkorwo Wee Mwathani Jehova, nĩũ ndungata yaku. ²¹ Nĩ ũndũ wa kiugo gĩaku, na kũringana na wendo waku, nĩwĩkĩte ũndũ ũyũ mũnene ũguo, na ũkaũmenyithia ndungata yaku.

²² “Wee Mwathani Jehova, kaĩ ũkĩrĩ mũnene-ĩ! Gũtirĩ ũngĩ tawe, na gũtirĩ Ngai ũngĩ tiga wee, o ta ũrĩa tũiguĩte na matũ maitũ. ²³ Na nũ ũhaana ta andũ aku a Isiraeli, rũrĩrĩ rũmwe gũkũ thĩ rũrĩa Ngai waruo aakũũrire rũtuĩke andũ ake, nĩgeetha wĩgĩire igweta, na wĩke maũndũ manene ma magegania na ma gwĩtigĩrwo, na ũndũ wa kũingata ndũrĩrĩ na ngai ciao ciehere mbere ya andũ aku, arĩa wakũũrire kuuma bũrũri wa Misiri? ²⁴ Wee nĩrũgamĩtie andũ aku a Isiraeli matuĩke andũ aku nginya tene, nawe, Wee Jehova nĩtuĩkĩte Ngai wao.

²⁵ “Na rĩrĩ, Jehova Ngai, tũma kĩranĩro kĩrĩa wĩranĩire gĩkonĩ ndungata yaku na nyũmba yake kĩrũme nginya tene. Na wĩke o ta ũguo wĩranĩire, ²⁶ nĩgeetha rĩitwa rĩaku rĩnenehe nginya tene. Ningĩ andũ nĩmakoiga atĩrĩ, ‘Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩwe Ngai wa Isiraeli!’ Nayo nyũmba ya ndungata yaku Daudi nĩkehaanda mbere yaku.

²⁷ “Wee Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, nĩũguũrĩire ndungata yaku ũndũ ũyũ, ũkoiga atĩrĩ, ‘Nĩngagwakĩra nyũmba.’ Nĩ ũndũ ũcio ndungata yaku nĩgũĩte na ũmĩrĩru wa kũhooya ihooya rĩrĩ. ²⁸ Wee Mwathani Jehova, Wee nĩwe Ngai! Ciugo ciaku nĩciakwĩhokwo, na nĩwĩrĩire ndungata yaku maũndũ macio mega. ²⁹ Rũ nĩwonete kwagĩrĩire ũrathime nyũmba ya ndungata yaku, nĩgeetha ĩtũũre mbere yaku nginya tene maitho-inĩ maku; nĩgũkorwo Wee Mwathani Jehova nĩwe warĩtie, na nĩ ũndũ wa kĩrathimo gĩaku, nyũmba ya ndungata yaku ĩtũũre ĩraathimĩtwo nginya tene.”

8

Ũtoorania wa Daudi Mbaara-inĩ

¹ Thuutha wa mahinda macio-rĩ, Daudi nĩatharĩkĩire Afilisti na akĩmatoria biũ, na agĩtunyana Methegi-Amma kuuma watho-inĩ wa Afilisti.

² Ningĩ Daudi nĩatooririe andũ a Moabi. Agĩtũma makome thĩ na akĩmathima na ũraihu wa rũrigi. Aamathima-rĩ, ithimi igĩrĩ ciao makooraagwo, na gĩthimi gĩa gatatũ mageetĩkĩrio matũũre muoyo. Nĩ ũndũ ũcio andũ a Moabi magĩtuĩka ndungata cia Daudi na makamũrehagĩra igooti.

³ Daudi nĩahũũranire na Hadadezeri mũrũ wa Rehobu, mũthamaki wa Zoba, rĩrĩa aathiĩte gũcookia bũrũri ũrĩa aatunyĩtwo gũkuhĩ na Rũũ rwa Farati. ⁴ Nake Daudi akĩmũtunya ngaari ciake cia ita ngiri ĩmwe, na andũ a gũcitwara ngiri mũgwanja, na thigari cia magũrũ ngiri mĩrongo ĩrĩ. Nake agĩtemenga mbarathi icio cia mbaara magũrũ agĩtũma ithue ciothe tiga o igana rĩmwe.

⁵ Rĩrĩa Asuriata a kuuma Dameski mookire gũteithia Hadadezeri mũthamaki wa Zoba, Daudi akĩũraga Asuriata ngiri mĩrongo ĩrĩ na igĩrĩ. ⁶ Akĩiga mbũtũ cia kũrangĩra ũthamaki wa Asuriata kũu Dameski. Nao Asuriata magĩtuĩka a gwathagwo nĩwe makamũrehagĩra igooti. Jehova nĩaheaga Daudi ũhootani kũrĩa guothe aathiaga.

⁷ Na rīrī, Daudi agīkuua ngo cia thahabu iria ciarī cia atongoria a Hadadezeri agīcirehe Jerusalemu. ⁸ Kuuma matūūra ma Teba na Berothai, marīa maarī ma Hadadezeri, Mūthamaki Daudi agīkuua kuuma kuo indo nyingī mūno cia gīcango.

⁹ Rīrīa Tou mūthamaki wa Hamathu aaiguire atī Daudi nīahootete mbūtū ciothe cia mbaara cia Hadadezeri-rī, ¹⁰ agītūma mūriū Joramū kūrī Mūthamaki Daudi akamūgeithie na amūkūngūire nī ūndū wa kūhoota Hadadezeri, ūrīa wakoretwo akīrūa na Tou. Joramū akīmūrehera indo cia betha na cia thahabu, o na cia gīcango.

¹¹ Mūthamaki Daudi akīamūrīra Jehova indo icio, o ta ūrīa aamūrīte betha na thahabu kuuma ndūrīrī-inī ciothe iria aatooretie. ¹² Nacio nī Edomu na Moabi, na Aamoni na Afilisti, na Amaleki. Ningī akīamūra indo iria aatahīte kuuma kūrī Hadadezeri mūrū wa Rehobu mūthamaki wa Zoba.

¹³ Nake Daudi akīgīa igweta hīndī irīa oimire kūūraga andū a Edomu ngiri ikūmi na inyanya Gītuamba-inī gīa Cumbī.

¹⁴ Nake akīiga thigari cia kūrangīra Edomu guothe, nao andū a Edomu othe magītūika ndungata cia Daudi. Nake Jehova nīaheaga Daudi ūhootani kūrīa guothe aathiaga.

Ndungata cia Daudi

¹⁵ Daudi nīathamakire Isiraeli guothe, akahūthagīra kīhooto, na akahingīria andū ake othe maūndū marīa maagīrīire. ¹⁶ Joabu mūrū wa Zeruia nīwe warī mūnene wa ita; nake Jehoshafatu mūrū wa Ehiludu nīwe warī mwandīki wa maūndū ma ihinda rīu; ¹⁷ nake Zadoku mūrū wa Ahitubu* na Ahimeleku mūrū wa Abiatharu maarī athīnjīri-Ngai; nake Seraia aarī mwandīki. ¹⁸ Nake Benaia mūrū wa Jehoiada nīwe warī mūnene wa Akerethi na Apelethi;† nao ariū a Daudi maarī ataari a mūthamaki.

9

Daudi na Mefiboshethu

¹ Nake Daudi akīūria atīrī, “Nī kūrī mūndū o na ūmwe ūtigarīte wa nyūmba ya Saūlū ūrīa ingītuga nī ūndū wa Jonathani?”

² Na rīrī, nī kwarī na ndungata ya mūciī wa Saūlū yetagwo Ziba. Nao makīmīta ithīi mbere ya Daudi, nake mūthamaki akīmīūria atīrī, “Wee nīwe Ziba?”

Nayo igīcookia atīrī, “Ī nī nīi ndungata yaku.”

³ Nake mūthamaki akīūria atīrī, “Gūtīrī mūndū o na ūmwe ūtigarīte wa nyūmba ya Saūlū ūrīa ingīonia ūtugi wa Ngai?”

Nake Ziba agīcookeria mūthamaki atīrī, “Nī kūrī na mūrū wa Jonathani; nake nī mwonju magūrū meerī.”

⁴ Nake mūthamaki akīūria atīrī, “Arī ha?”

Ziba akīmūcookeria atīrī, “Arī mūciī kwa Makiru mūrū wa Amieli kūu Lo-Debari.”

⁵ Nī ūndū ūcio, Mūthamaki Daudi agītūmana areehwo kuuma nyūmba ya Makiru mūrū wa Amieli, kūu Lo-Debari.

⁶ Rīrīa Mefiboshethu mūrū wa Jonathani, mūrū wa Saūlū, ookire harī Daudi, akīnamīrīra amūhe gītīo.

Nake Daudi akīmwīta “Mefiboshethu!”

* **8:17** Zadoku aarī wa rūciaro rwa Eliazaru, na nīwe waitīrīrie Solomoni maguta nīguo athamake ithuba rīa Daudi. † **8:18** Thigari cia Akerethi na cia Apelethi ciarī thigari cia gūkomborwo.

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Niĩ ũyũ ndungata yaku.”

⁷ Nake Daudi akĩmwĩra atĩrĩ, “Tiga gwĩtigĩra, nĩgũkorwo ti-itherũ nĩngũgũtuga nĩ ũndũ wa thoguo Jonathani. Nĩngũgũcookeria gĩthaka gĩothe kĩrĩa kĩarĩ gĩa gukaguo Saũlũ, nawe ũrĩrĩagĩra irio metha-inĩ yakwa hĩndĩ ciothe.”

⁸ Nake Mefiboshethu akĩinamĩrĩra, akiuga atĩrĩ, “Ndungata yaku ikĩrĩ kĩ, atĩ nĩguo ũrũmbũye ngui nguũ ta niĩ?”

⁹ Hĩndĩ iyo mũthamaki agĩtũmanĩra Ziba, ndungata ya Saũlũ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩndahe mũrũ wa mũriũ wa mwathi waku indo ciothe iria ciarĩ cia Saũlũ na cia nyũmba yake. ¹⁰ Wee, hamwe na ariũ aku na ndungata ciaku, nĩ inyuũ mũrĩmũrĩmagĩra mũgũnda, na mũkainũkia magetha, nĩgeetha mũrũ wa mũriũ wa mwathi waku oonage irio. Nake Mefiboshethu, mũrũ wa mũriũ wa mwathi waku, arĩrĩagĩra irio metha-inĩ yakwa hĩndĩ ciothe.” (Na rĩrĩ, Ziba aarĩ na ariũ ikũmi na atano, na ndungata mĩrongo iĩrĩ.)

¹¹ Ningĩ Ziba akĩira mũthamaki atĩrĩ, “Ndungata yaku nĩgwĩka o ũrĩa wothe mũthamaki, mwathi wakwa, egwatha ndungata yake iĩke.” Nĩ ũndũ ũcio Mefiboshethu aarĩagĩra irio metha-inĩ ya Daudi taarĩ ũmwe wa ariũ a mũthamaki.

¹² Mefiboshethu aarĩ na kamwana geetagwo Mika, nao andũ othe a mũciĩ wa Ziba maarĩ ndungata cia Mefiboshethu. ¹³ Nake Mefiboshethu agĩtũura Jerusalemu, tondũ aarĩagĩra irio metha-inĩ ya mũthamaki hĩndĩ ciothe, nake arĩ mwonju magũrũ meerĩ.

10

Daudi Gũtooria Aamoni

¹ Thuutha wa mahinda macio, mũthamaki wa Aamoni* agĩkua, nake Hanuni, mũriũ, agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake. ² Nake Daudi agĩciiria atĩrĩ, “Nĩnguonania ũtugi kũrĩ Hanuni mũrũ wa Nahashu, o ta ũrĩa ithe aanjikire maũndũ ma ũtugi.” Nĩ ũndũ ũcio Daudi agĩtũma andũ kũrĩ Hanuni makamũcakaithie nĩ ũndũ wa gũkuĩrwo nĩ ithe.

Rĩrĩa andũ acio maatũmitwo nĩ Daudi maakinyire bũrũri-inĩ wa Aamoni-rĩ, ³ andũ arĩa maarĩ igweta a Aamoni makĩũria Hanuni mwathi wao atĩrĩ, “Ūreciiria Daudi nĩ thoguo aratĩa nĩ ũndũ wa gũgũtũmĩra andũ magũcakaithie? Githĩ Daudi ndatũmĩte andũ aya kũrĩ we nĩgeetha matuĩrie na mathigaane itũura rĩrĩ inene, nĩguo macooke marĩtunyane?”

⁴ Nĩ ũndũ ũcio Hanuni akĩnyitithia andũ acio a Daudi, na akĩmenjithia nderu rwere rũmwe, na agĩtinia nguo ciao irima gatagatĩ ka njikarĩro, na akĩmaingata.

⁵ Hĩndĩ irĩa Daudi eerirwo ũhoru ũcio, agĩtũma andũ makamatũnge tondũ andũ acio nĩmaconorithĩtio mũno. Mũthamaki akiuga atĩrĩ, “Ikarai kũu Jeriko nginya nderu cianyu ikũre, mũcooke mũũke.”

⁶ Rĩrĩa Aamoni maamenyire atĩ nĩmatuĩkĩte kĩndũ kĩnungu harĩ Daudi-rĩ, makĩandĩka thigari cia magũrũ cia Asuriata ngiri mĩrongo iĩrĩ kuuma Bethi-Rehobu na Zoba, o na mũthamaki wa Maaka arĩ na andũ ake ngiri ĩmwe, o na ningĩ andũ ngiri ikũmi na igĩrĩ kuuma Tobu.

⁷ Nake Daudi aigua ũhoru ũcio-rĩ, agĩtũma Joabu na ita rĩothe rĩa mbaara. ⁸ Nao Aamoni makiumagara, makĩara mĩhari ya mbũtũ cia mbaara kĩhingo-inĩ gĩa itũura rĩao inene, nao Asuriata a Zoba na Rehobu, na andũ a Tobu na a Maaka maarĩ oiki kũu werũ-inĩ.

* **10:1** Andũ a Aamoni maarĩ andũ a werũ-inĩ, na maatũũraga mwena wa irathĩro wa Jorodani.

⁹ Nake Joabu akiona atĩ thigari n̄ciarĩte m̄hari ya mbaara mbere yake o na thuutha wake; n̄ ūndũ ūcio agĩthura mbũtũ imwe iria ciarĩ njamba mũno kũu Isiraeli, agĩcitũma ikarũe na Asuriata. ¹⁰ Andũ acio angĩ akĩmaiga watho-inĩ wa Abishai m̄rũ wa nyina, na akĩmatũma makarũe na andũ a Amoni. ¹¹ Joabu akiuga atĩrĩ, “Asuriata mangĩngĩria hinya-rĩ, wee ūke ūndeithie; no Amoni mangĩgũkĩria hinya-rĩ, n̄ngũka ngũteithie. ¹² W̄yũm̄r̄rie n̄geetha tũrũe na ūcamba n̄ ūndũ wa andũ aitũ na n̄ ūndũ wa matũũra manene ma Ngai witũ. Jehova n̄egwĩka ūria ekuona kwagĩrĩre maitho-inĩ make.”

¹³ Ningĩ Joabu na mbũtũ ciake magĩtharĩkĩra Asuriata, nao makĩmoorĩra. ¹⁴ Rĩria Amoni moonire atĩ Asuriata n̄maroora-rĩ, o nao makĩũrĩra Abishai, magĩtoonya th̄inĩ wa itũũra rĩria inene. Nĩ ūndũ ūcio Joabu agĩcooka agĩtiga kũrũa na Amoni na agĩthiĩ Jerusalemu.

¹⁵ Thuutha wa Asuriata kuona atĩ n̄matoorio n̄ andũ a Isiraeli-rĩ, magĩcookanĩrĩra hamwe r̄ngĩ. ¹⁶ Hadadezeri aarehith̄tie Asuriata kuuma m̄rĩmo wa Rũũ rwa Farati; magĩthiĩ nginya Helamu marĩ hamwe, na Shobaki m̄nene wa mbũtũ ya ita ya Hedadezeri, amatongoretie.

¹⁷ Rĩria Daudi eerirwo ūhoru ūcio-rĩ, agĩcookanĩrĩra ita r̄ra Isiraeli r̄othe, makĩringa Rũũ rwa Jorodani na magĩthiĩ nginya Helamu. Nao Asuriata makĩara m̄hari ya thigari cia mbaara igatũngane na Daudi, makĩrũa nake. ¹⁸ No r̄rĩ, Asuriata acio makĩũrĩra Isiraeli, nake Daudi akiũraga andũ magana m̄gwanja ar̄ia maatwarithagia ngaari ciao cia ita, na thigari cia magũrũ ngiri m̄rongo ĩna. Ningĩ akiũraga Shobaki m̄nene wa mbũtũ ciao, agĩkuĩra kũu. ¹⁹ Rĩria athamaki ar̄ia othe maarĩ ndungata cia Hadadezeri moonire atĩ n̄mahootwo n̄ Isiraeli-rĩ, magĩthondeka thayũ na andũ a Isiraeli na magĩtuĩka a gwathagwo n̄o.

Nĩ ūndũ ūcio Asuriata magĩtigĩra gũcooka gũteithia Amoni h̄ndĩ ĩngĩ.

11

Daudi na Bathisheba

¹ Na r̄rĩ, h̄ndĩ ya k̄mera yaakinya ihinda r̄ria athamaki maathiiaga mbaara-inĩ-rĩ, Daudi agĩtũma Joabu hamwe na andũ a mũthamaki na mbũtũ ciothe cia mbaara cia andũ a Isiraeli. Makĩananga Amoni magĩcooka makĩrigiicĩria Raba. Nowe Daudi agĩtigwo Jerusalemu.

² Hwaĩ-inĩ ūmwe-rĩ, Daudi agĩũkĩra akiuma gĩtanda-inĩ ḡake agĩthiĩ gũceeranga kũu igũrũ r̄ia nyũmba ya ūthamaki. Ar̄i nyũmba igũrũ akiona mũndũ-wa-nja agĩthamba. Mũndũ-wa-nja ūcio aarĩ mũthaka mũno, ³ nake Daudi agĩtũma mũndũ agatuĩrie ūhoru wake. Mũndũ ūcio akĩmwĩra atĩrĩ, “Githĩ ūcio ti Bathisheba, mwarĩ wa Eliamu mũtumia wa Uria ūria Mũhiti?” ⁴ H̄ndĩ ĩyo Daudi agĩtũma andũ makamũgĩre. Mũndũ-wa-nja ūcio agĩũka kũrĩ Daudi, nake agĩkoma nake. (N̄gũkorwo n̄iethereetie ihinda r̄iake r̄ia mweri), nake agĩgũcookera gwake mũciĩ. ⁵ Mũndũ-wa-nja ūcio akĩgĩa nda na agĩtũmanĩra Daudi, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndĩ na nda.”

⁶ Nĩ ūndũ ūcio Daudi agĩtũma mũndũ athiĩ kũrĩ Joabu amwĩre atĩrĩ: “Ndũmĩra Uria ūria Mũhiti.” Nake Joabu agĩtũma Uria kũrĩ Daudi. ⁷ Rĩria Uria ookire, Daudi akĩmũũria ūhoru wa ūria Joabu aatarĩ, na ūhoru wa ūria thigari ciatarĩ, na ūria mbaara yathiiaga na mbere. ⁸ Ningĩ Daudi akĩra Uria atĩrĩ, “Ikũrũka gwaku mũciĩ ūgethambe magũrũ.” Nĩ ūndũ ūcio Uria akiuma nyũmba ya ūthamaki, na akĩrũm̄r̄rio k̄heo kuuma kũrĩ mũthamaki. ⁹ No Uria agĩkoma itonyero-inĩ r̄ia nyũmba ya ūthamaki

hamwe na ndungata ciothe cia mwathi wake, na ndaigana gũikũrũka athĩ gwake mũciĩ.

¹⁰ Rĩria Daudi eerirwo atĩrĩ, “Uria ndaanathiĩ mũciĩ,” akĩmũũria atĩrĩ, “Githĩ to hĩndĩ woka kuuma kũraya? Nĩ kĩĩ kĩragiririe ũthĩ mũciĩ?”

¹¹ Uria akĩira Daudi atĩrĩ, “Ithandũkũ rĩa Jehova, na andũ a Isiraeli na a Juda maikarĩte hema-inĩ, na mwathi wakwa Joabu na andũ a mwathi wakwa maikarĩte kambĩ kũu werũ-inĩ. Ingĩrahotire atĩa gũthĩ mũciĩ gwakwa, ngarĩe na nganyue, na ngome na mũtumia wakwa? Ti-itherũ o ta ũria ũtũũraga muoyo, ndingũka ũndũ ta ũcio!”

¹² Ningĩ Daudi akĩmwĩra atĩrĩ, “Ikara gũkũ mũthenya ũngĩ ũmwe, na rũciũ nĩngagũtũma ũcooke.” Nĩ ũndũ ũcio Uria agĩikara Jerusalemu mũthenya ũcio na ũcio ũngĩ warũmĩrĩre. ¹³ Hĩndĩ ĩria Daudi aamwĩtĩre, akĩrĩanĩra na akĩnyuanĩra nake, ningĩ Daudi agĩtũma arĩo nĩ njoohi. No hwaĩ-inĩ Uria agĩthĩ gũkoma mũgeeka-inĩ wake arĩ hamwe na ndungata cia mwathi wake; ndaigana gũthĩ gwake mũciĩ.

¹⁴ Rũciĩnĩ Daudi akĩandĩkĩra Joabu marũa, akĩmanengera Uria atware.

¹⁵ Marũa macio maandĩkĩtwo atĩrĩ, “Twaru Uria harĩa mbaara ĩĩhĩre mũno. Ũcooke ũmũtiganĩre nĩgeetha ooragwo.”

¹⁶ Rĩria Joabu aarigiĩcĩrie itũũra rĩria inene, akĩiga Uria harĩa aamenyaga nĩho haarĩ agitĩri arĩa maarĩ njamba. ¹⁷ Hĩndĩ ĩria andũ a itũũra rĩu inene mookire kũrũa na Joabu-rĩ, andũ amwe a mbũtũ cia ita cia Daudi makĩũragwo; o nake Uria ũria Mũhiti agĩkua.

¹⁸ Joabu agĩtũma mũndũ kũrĩ Daudi akamũhe ũhoru wothe wa mbaara ĩyo. ¹⁹ Nake agĩatha mũndũ ũcio aatũmire atĩrĩ: “Warĩkia kũhe mũthamaki ũhoru ũyũ wothe wa mbaara, ²⁰ marakara ma mũthamaki maahota kũrĩrĩmbũka, nake aahota gũkũũria atĩrĩ, ‘Nĩ kĩĩ gĩtũmire mũkuhĩrĩrie mũno itũũra inene mũkarũe? Kaĩ mũtooĩ atĩ no mamũrathe na mĩguĩ marĩ rũthingo-inĩ? ²¹ Nũũ woragire Abimeleku mũrũ wa Jerubu-Beshethu? Githĩ ti mũndũ-wa-nja wamũikĩrie ihiga rĩa gĩthĩ arĩ rũthingo-inĩ igũrũ? Githĩ ti kĩo gĩatũmire akuĩre kũu Thebezu? Nĩ kĩĩ kĩratũmire mũthĩ hakuhĩ mũno na rũthingo?’ Angĩgakũũria ũguo-rĩ, nawe ũkaamũcookeria atĩrĩ, ‘O nayo ndungata yaku, Uria ũria Mũhiti nĩmũkuũ.’”

²² Nake mũndũ ũcio akiumagara agĩthĩ, na aakinya, akĩira Daudi maũndũ mothe marĩa Joabu aamũtũmĩte akoige. ²³ Nake mũndũ ũcio watũmĩtwo akĩira Daudi atĩrĩ, “Andũ acio maratũkĩrĩrie hinya, marooka kũrũa na ithuĩ werũ-inĩ, no tũrakĩmahũndũra nginya itoonyero-inĩ rĩa kĩhingo gĩa itũũra rĩria inene. ²⁴ Hĩndĩ ĩyo aikia a mĩguĩ maraikĩria ndungata ciaku mĩguĩ marĩ rũthingo igũrũ, na andũ amwe a mũthamaki nĩmakuĩte. O na ningĩ ndungata yaku, Uria ũria Mũhiti, nĩkuĩte.”

²⁵ Nake Daudi akĩira mũndũ ũcio atĩrĩ, “Thĩ wĩre Joabu atĩrĩ: ‘Tiga kũigua ũũru nĩ ũhoru ũcio; rũhiũ rũniinaga mũndũ ũmwe o ta ũria rũniinaga ũria ũngĩ. Thĩ na mbere gũtharĩkĩra itũũra rĩu inene ũrĩanange.’ Wĩre Joabu ũguo nĩgeetha ũmũũmĩrĩrie.”

²⁶ Rĩria mũtumia wa Uria aigũire atĩ mũthũuriwe nĩakuĩte-rĩ, akĩmũcakaĩra. ²⁷ Ihinda rĩa gũcakaya rĩathira-rĩ, Daudi akiuga areehwo gwake nyũmba, nake agĩtuĩka mũtumia wake, na akĩmũciarĩra kahĩ. No rĩrĩ, ũndũ ũcio Daudi ekĩte nĩwarakaririe Jehova.

12

Nathani Kũrũithia Daudi

¹ Nake Jehova agītūma Nathani kūrī Daudi. Na aakinya harī we Nathani akīra Daudi atīrī, “Itūūra-inī rīmwe nī kwarī na andū eerī, ūmwe aarī gītonga na ūrīa ūngī aarī mūthīni. ² Mūdū ūcio warī gītonga aarī na ndūuru nyingī cia ng’onde na cia ng’ombe, ³ no ūcio warī mūthīni ndaarī na kīndū tiga o kamwatī kanini aagūrīte. Agīkarera, nako gagīkūra karī hamwe nake na ciana ciake. Kaarīaga irio ciake, na gakanyuuagīra gīkombe gīake na gaakomaga gīthūri-inī gīake. Nako kaarī o ta mwarī.

⁴ “Na rīrī, mūgeni agīka gwa gītonga kīu, no gītonga kīu gīkīrega kuoya ng’onde imwe yakīo kana ng’ombe gīthondekere mūgeni ūcio wokīte gwakīo gīa kūrīa. Handū ha ūguo, gīkīoya kamwatī karīa kaarī ka mūthīni na gīgīthīnjīra mūdū ūcio wokīte gwakīo mūciī.”

⁵ Daudi agīcinwo nī marakara nī ūndū wa mūdū ūcio, akīra Nathani atīrī, “Ti-itherū o ta ūrīa Jehova atūūraga muoyo, mūdū ūcio wīkīte ūguo agīrīrwo nī gūkua! ⁶ No nginya arīhe kamwatī kau maita mana, tondū nīekīte ūndū ta ūcio na akaaga kūiguanīra tha.”

⁷ Hīndī iyo Nathani akīra Daudi atīrī, “Wee nīwe mūdū ūcio! Ū ūnguo Jehova, Ngai wa Isiraēli, ekuuga: ‘Ndagūtīrīrie maguta ūtuīke mūthamaki wa Isiraēli, na ngīkūhonokia kuuma guoko-inī gwa Saūlū. ⁸ Nīndakūheire nyūmba ya mwathi waku, o na ngīkūhe atumia a mwathi waku maikare gīthūri-inī gīaku. Nīndakūheire nyūmba ya Isiraēli na Juda. Na kūngīkorwo maūdū macio maarī manini na matiakūiganīte-rī, nīngīakūheire maūdū mangī maingī. ⁹ Nī kī gītūmīte ūnyarare kiugo kīa Jehova, ūgeeka ūuru maitho-inī make? Nīwooragithirie Uria ūrīa Mūhiti na rūhiū rwa njora, na ūkīoya mūtumia wake atuīke mūtumia waku. Wamūragithirie na rūhiū rwa njora rwa andū a Amoni. ¹⁰ Na nī ūndū ūcio, rūhiū rwa njora rūtikeehera nyūmba yaku, nī ūndū nīwaanyararire nī, na ūkīoya mūtumia wa Uria ūrīa Mūhiti atuīke mūtumia waku.’

¹¹ “Jehova ekuuga ū: ‘Nīngūkūrehithīria thīna kuuma nyūmba yaku wee mwene. O maitho-inī maku nīngoya atumia aku, ndīmahe mūdū wa nyūmba yaku, nake nīagakoma na atumia acio aku mūthenya barigici. ¹² Wekire ūndū ūcio na hitho, no Nī ngeeka ūndū ūyū mūthenya barigici andū a Isiraēli othe makīonaga.’ ”

¹³ Hīndī iyo Daudi akīra Nathani atīrī, “Nīnjīhīrie Jehova.”

Nathani agīcookia atīrī, “Jehova nīakwehereirie mehia maku. Ndūgūkua. ¹⁴ No tondū nīūtūmīte thū cia Jehova imūmene mūno nī ūndū wa gwīka ūguo-rī, mwana ūcio ūciarīrwo nīegūkua.”

¹⁵ Nathani aarīkia kūnūka mūciī-rī, Jehova agītūma mwana ūcio mūtumia wa Uria aaciarīre Daudi arūare. ¹⁶ Daudi agīthaitha Ngai nī ūndū wa mwana ūcio. Akīhinga kūrīa irio, agītoonya nyūmba yake, agīkoma thī ūtukū ūcio wothe. ¹⁷ Nao athuuri a nyūmba yake magīthī hakuhi nake nīguo mamūrūgamie na igūrū nowe akīrega, na ndaigana kūrīanīra irio nao.

¹⁸ Mūthenya wa mūgwanja wakinya-rī, mwana ūcio agīkua. Nacio ndungata cia Daudi igītigīra kūmwīra atī mwana ūcio nīakuīte. Tondū cioigire atīrī, “Rīrīa mwana oima muoyo, twarīrie Daudi na akaaga gūtūhikīrīria. Twahota atīa kūmwīra atī mwana nīakuīte? Aahota kwīgera ngero.”

¹⁹ No Daudi akīona atī ndungata ciake nīciaheehanaga, akīmenya atī mwana ūcio nīakuīte. Nake akīūria atīrī, “Kaī mwana akuīte?”

Nao magīcookia atīrī, “Ī, nīakuīte.”

²⁰ Hīndī iyo Daudi agĩũkĩra. Aarĩkia gwĩthamba, akĩhaka maguta na akĩgarũrĩra nguo ciake, agĩthiĩ nyũmba ya Jehova, akĩinamĩrĩra, na akĩhooya. Ningĩ agĩcooka agĩthiĩ gwake mũciĩ, agĩtia irio, nao andũ ake makĩmũrehere, akĩrĩa.

²¹ Ndungata ciake ikĩmũũria atĩrĩ, “Ũreka ũguo nĩkĩ? Rĩrĩa mwana ararĩ muoyo nĩũrehingĩte na ũkarĩra, no mwana akua-rĩ, wokĩra na warĩa irio!”

²² Nake agĩcookia atĩrĩ, “Hīndī ĩrĩa mwana ararĩ muoyo-rĩ, ndĩrehingaga na ngarĩra. ngĩciiria atĩrĩ, ‘Nũũ ũũĩ? Jehova aahota kũnjiguĩra tha areke mwana ũcio atũũre muoyo.’” ²³ No rĩu tondũ nĩakuĩte-rĩ, nĩ kũ gĩgũtũma ndĩhinge? Ndaahota kũmũriũkia? Nĩ nĩ ngaathiĩ kũrĩ we, no ndangĩcooka kũrĩ nĩ.”

²⁴ Hīndī iyo Daudi akĩhooreria mĩtumia wake Bathisheba, agĩthiĩ kũrĩ we na agĩkoma nake. Nake agĩciara kahĩ; nao magĩgatua Solomoni. Nake Jehova agĩkenda; ²⁵ na tondũ Jehova nĩakendete-rĩ, agĩtũma mũnabii Nathani athiĩ agakahe rĩtwa Jedidia.

²⁶ Hīndī iyo Joabu akĩhũũra Raba itũũra rĩa andũ a Amoni, na agĩtunyana kĩhingo kĩa hinya kĩa ũthamaki. ²⁷ Ningĩ Joabu agĩtũma andũ kũrĩ Daudi, akiuga atĩrĩ, “Nĩhũũranĩte na itũũra rĩa Raba o na ngatunyana maaĩ marĩo. ²⁸ Na rĩrĩ, cookanĩrĩria ikundi icio ingĩ cia mbũtũ cia ita, nĩguo ithiũrũrũkĩrie itũũra rĩu inene irĩngwatĩre. Angĩkorwo ti ũguo nĩngwĩgwatĩra itũũra rĩu inene, narĩo rĩtanagio na nĩ.”

²⁹ Nĩ ũndũ ũcio Daudi agĩcookanĩrĩria mbũtũ ciake ciothe cia ita agĩthiĩ Raba, na akĩrĩtharĩkĩra, akĩrĩtunyana. ³⁰ Nake akĩoya thũmbĩ ya mũtwe ya mũthamaki wao, na ũritũ wayo warĩ taranda ĩmwe* ya thahabu, na nĩ yagemetio na tũhiga twa goro, nayo ikĩgĩrĩrwo mũtwe wa Daudi. Nake agĩtaha indo nyingĩ mũno kuuma itũũra rĩu inene, ³¹ akĩrutũrũra aikari akuo, akĩmahe wĩra wa gwatũra mbaũ na mĩthumeno, na aruti wĩra na harũ cia igera na wa mathanwa, na wĩra wa gũthondeka maturubarĩ. Nake eekire ũguo matũũra-inĩ mothe ma Aamoni. Thuutha ũcio Daudi na mbũtũ ciake ciothe cia ita magĩcooka Jerusalemu.

13

Amunoni na Tamaru

¹ Thuutha wa mahinda macio-rĩ, Abisalomu mũrũ wa Daudi aarĩ na mwarĩ wa nyina mũthaka mũno wetagwo Tamaru, nake Amunoni mũrũ wa Daudi akĩmwenda mũno.

² Amunoni agĩtangĩka nginya agĩtũtia nĩ mũrũaru nĩ ũndũ wa mwarĩ wa ithe Tamaru, nĩgũkorwo aarĩ mũirĩtu gathirange,* na nĩonaga arĩ hinya kũmwĩka ũndũ o na ũrĩkũ.

³ Na rĩrĩ, Amunoni aarĩ na mũratawe wetagwo Jonadabu mũrũ wa Shimea, mũrũ wa nyina na Daudi. Jonadabu aarĩ mũndũ mwara mũno.

⁴ Akĩũria Amunoni atĩrĩ, “Nĩ kũ gĩtũmĩte wee mũrũ wa mũthamaki woneke o ũkĩhinyĩrĩrĩka rũciinĩ o rũciinĩ? Kaĩ ũtangĩnjĩra gĩtũmi?”

Amunoni akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ kwenda nyendeete Tamaru, mwarĩ wa nyina na Abisalomu mũrũ wa baba.”

⁵ Jonadabu akĩmwĩra atĩrĩ, “Thiĩ ũrĩrĩ na wĩtue atĩ ũrĩ mũrũaru. Rĩrĩa thoguo arĩũka gũkuona, ũmwĩre atĩrĩ, ‘No nyende mwarĩ wa baba Tamaru oke aahe kĩndũ gĩa kũrĩa. Andugĩre irio ngĩonaga, nĩguo ndĩmuone, na ningĩ ndĩe acinyiĩtĩte na guoko gwake.’”

* **12:30** nĩ ta kilo 34 * **13:2** Airĩtu gathirange maikaraga nyũmba cia airĩtu mwanya, na matingĩaceereire arũme, o na kana aanake a ithe ũmwe nao.

⁶ Nĩ ūndũ ūcio Amunoni agĩkoma na agĩtua nĩ mūrũaru. Na rĩrĩa mũthamaki ookire kũmuona, Amunoni akĩmwĩra atĩrĩ, “No nyende mwarĩ wa baba Tamaru oke aathondekere tũmĩgate ngĩonaga, nĩguo ndĩe anyiitĩte na guoko gwake.”

⁷ Daudi agĩtũmanĩra Tamaru nyũmba-inĩ ya ūthamaki, akĩmwĩra atĩrĩ, “Thiĩ nyũmba ya mūrũ wa thoguo Amunoni, ūmũthondekere irio.” ⁸ Nĩ ūndũ ūcio Tamaru agĩthiĩ nyũmba ya mūrũ wa ithe Amunoni, akĩmũkora akomete. Akĩoya mũtu, akĩũkanda, agĩthondeka mũgate Amunoni akĩmuonaga, na akĩũruga. ⁹ Agĩcooka akĩoya rũgĩo, akĩmũihũrĩra mũgate, nowe akĩrega kũrĩa.

Amunoni akiuga atĩrĩ, “Andũ othe nĩmeherio haha.” Nĩ ūndũ ūcio andũ othe makiama nja, makĩmũtiga. ¹⁰ Hĩndĩ ĩyo Amunoni akĩra Tamaru atĩrĩ, “Ndehera irio haha nyũmba yakwa ya toro, nĩguo ndĩe ūcinyiitĩte na guoko gwaku.” Nake Tamaru akĩoya mũgate ūrĩa aathondekete, akĩũtwarĩra mūrũ wa ithe Amunoni nyũmba yake ya toro. ¹¹ No rĩrĩa aamũtwarĩre nĩguo arĩe, Amunoni akĩmũnyiita, akiuga atĩrĩ, “Ūka ngome nawe, mwarĩ wa baba.”

¹² Nake akĩmwĩra atĩrĩ, “Aca, mūrũ wa baba! Tiga kũnyiita na hinya. Ūndũ ta ūyũ ndwagĩrĩre gwĩkwo Isiraeli! Tiga gwĩka ūndũ ūyũ wa waganu. ¹³ Ha ūhoru wakwa naguo atĩa? Thoni ciakwa ingĩcitwara nakũ? O nawe-rĩ, ūhoru waku ūgũikara atĩa? Ūkuoneka ūhaana ta mũndũ ūmwe wa andũ arĩa aaganu na akĩigu thiinĩ wa Isiraeli. Ndagũthaitha aria na mũthamaki; tondũ ndangĩgiria ūũhikie.” ¹⁴ Nowe akĩrega kũmũigua, na tondũ aarĩ na hinya kũmũkĩra, akĩmũnyiita na agĩkoma nake na hinya.

¹⁵ Ningĩ Amunoni akĩmũthũura na rũthũuro rũnene makĩria. Ti-itherũ, aamũthũũrĩre gũkĩra ūrĩa aamwendete. Amunoni akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūkĩra, wehere haha!”

¹⁶ Tamaru akĩmwĩra atĩrĩ, “Aca! Kũnyingata thiĩ nĩ ihĩtia inene makĩria gũkĩra ūguo wanjĩka.”

Nowe akĩrega kũmũigua. ¹⁷ Nake Amunoni agĩta ndungata yake, akĩmĩra atĩrĩ, “Eheria mũndũ-wa-nja ūyũ haha, na oima ūhinge mũrango.” ¹⁸ Nĩ ūndũ ūcio ndungata yake ĩkĩmũikia na nja, na ĩkĩhinga mũrango. Nake Tamaru eehumbĩte nguo ndaaya yagemetio na magemio ma goro, tondũ airĩtu arĩa gathirange a mũthamaki meehumbaga nguo ta ĩyo. ¹⁹ Tamaru akĩĩtĩrĩria mũhu mũtwe, na agĩtarũra nguo ĩyo ndaaya ng’emie ĩrĩa eehumbĩte. Agĩcooka akĩgĩrĩra guoko gwake mũtwe, agĩthiĩ akĩrĩraga aanĩrĩre.

²⁰ Nake mūrũ wa nyina Abisalomu akĩmũũria atĩrĩ, “Kaĩ muuma na Amunoni, mūrũ wa thoguo? Rĩu ta gĩkire, mwarĩ wa maitũ, tondũ we nĩ mūrũ wa thoguo. Tiga kũigua ūũru ngoro nĩ ūndũ wa ūndũ ūcio.” Nake Tamaru agĩtũura mũciĩ kwa mūrũ wa nyina Abisalomu, arĩ mũndũ-wa-nja ūrĩ na kĩa kĩnene.

²¹ Hĩndĩ ĩrĩa Mũthamaki Daudi aigũire maũndũ macio mothe-rĩ, akĩrakara mũno. ²² Abisalomu ndaigana kwaria na Amunoni ūndũ o na ūrĩkũ, mweka kana mũũru; nĩathũũrĩre Amunoni tondũ nĩaconorithĩte mwarĩ wa nyina Tamaru.

Abisalomu Kũũraga Amunoni

²³ Mĩaka ĩrĩ yathira, hĩndĩ ĩrĩa amuri a ng’ondũ guoya a Abisalomu maarĩ kũu Baali-Hazoru hakuhĩ na mũhaka wa Efraimu-rĩ, agĩta ariũ a mũthamaki othe mathiĩ kuo. ²⁴ Abisalomu agĩthiĩ kũrĩ mũthamaki,

akīmwīra atīrī, “Ndungata yaku nītīte amuri ng’onde guoya. Hihi mūthamaki na anene ake no moke tūkorwo hamwe.”

²⁵ Mūthamaki agīcookia atīrī, “Aca, mūrū wakwa. Tūtiagīrīrwo nī gūthiī ithuothe; twahota gūtuika mūrigo harīwe.” O na gūtuika Abisalomu nīamūthathire-rī, nīaregire biū gūthiī, no akīmūhe kīrathimo gīake.

²⁶ Ningī Abisalomu akīmwīra atīrī, “Angīkorwo ti ūguo-rī, ndagūthaiha ūreke mūrū wa baba Amunoni athiī na ithuī.”

Nake mūthamaki akīmūūria atīrī, “Nī kī gīgūtūma athiī na inyuī?”

²⁷ Nowe Abisalomu akīmūringīrīria, na nī ūndū ūcio mūthamaki akīreka Amunoni mathiī nake, hamwe na ariū acio angī a mūthamaki.

²⁸ Abisalomu agīatha andū ake, akīmeera atīrī, “Ta thikīrīriai! Rīrīa Amunoni arīkorwo akenete nī kūnyua ndibei akarīo, na inyuī ndīmwīre atīrī, ‘Ringai agwe thī,’ hīndī iyo mūragei. Mūtigetigīre. Githī ti nī ndīmūheete watho ūcio? Ūmīrīriai mūtuīke njamba.” ²⁹ Nī ūndū ūcio andū a Abisalomu magīka Amunoni o ta ūrīa Abisalomu aamaathīte. Hīndī iyo ariū othe a mūthamaki magīūkīra, makīhaica nyūmbū ciao, makīūra.

³⁰ Marī njīra-inī makīūra-rī, ūhoro ūcio ūgīkinyīra Daudi, akīrwo atīrī, “Abisalomu nīoragīte ariū othe a mūthamaki; gūtīrī o na ūmwe ūtigarīte.” ³¹ Nake mūthamaki agīūkīra, agītembūranga nguo ciake, agīkoma thī; o nacio ndungata ciake ikīrūgama hakuhī nake, na igītembūranga nguo ciacio.

³² No Jonadabu mūrū wa Shimea, mūrū wa nyina na Daudi, akiuga atīrī, “Mwathi wakwa, tiga gwīciiria atī moragīte ariū othe a mūthamaki; no Amunoni wiki ūkuīte. Ūndū ūcio ūtūire ūrī muoroto wa Abisalomu kuuma mūthenya ūrīa Amunoni aanyiitire mwarī wa nyina Tamaru na hinya. ³³ Mūthamaki mwathi wakwa ndagīrīrwo nīkūrūmbūiya ūhoro ūcio wa atī ariū othe a mūthamaki nīmakuīte. Amunoni nowe wiki ūkuīte.”

³⁴ Hīndī iyo Abisalomu nīakoretwo orīte.

Na rīrī, mūdū ūrīa warangāra itūūra agīcūthīrīria na akīona andū aingī njīra-inī mwena wake wa ithūiro, maikūrūkīre mwena-inī wa kīrīma. Nake mūrangīri agīthiī akīra mūthamaki atīrī, “Nīndīrona andū mwena ūūrīa wa Horonaimu, mwena-inī wa kīrīma.”

³⁵ Jonadabu akīra mūthamaki atīrī, “Ta kīone, ariū a mūthamaki marī haha; o ta ūrīa ndungata yaku ikwīrīre, ūguo noguo gūtariī.”

³⁶ Na aarīkia kwaria o ro ūguo-rī, ariū a mūthamaki magīka makīrīraga na mūgambo mūnene. O nake mūthamaki na ndungata ciacie ciothe makīrīra marī na ruo rūnene.

³⁷ Nake Abisalomu akīūra agīthiī gwa Talimai mūrū wa Amihudi, mūthamaki wa Geshuru. Nowe Mūthamaki Daudi agīcakaīra mūrū mūthenya o mūthenya.

³⁸ Thuutha wa Abisalomu kūrīra Geshuru, aikarīre kuo mīaka itatū.

³⁹ Nayo ngoro ya mūthamaki nīyeriragīria gūthiī kūrī Abisalomu, tondū nīahooreretio ūhoro-inī ūkonī gīkuū kīa Amunoni.

14

Abisalomu Gūcooka Jerusalemu

¹ Na rīrī, Joabu mūrū wa Zerua nīamenyete atī ngoro ya mūthamaki nīyeriragīria kuona Abisalomu. ² Nī ūndū ūcio, Joabu agītūma mūdū athiī Tekoa akagīre mūdū-wa-nja warī mūūgī, arehwo kuuma kūu.

Akĩra mūdũ-wa-nja ũcio atĩrĩ, “Wĩtue atĩ nĩuracakaya. Wĩhumbe nguo cia macakaya, na ndũkehake maguta o na marĩkũ. Wĩtue ta mūdũ-wa-nja ũikarĩte matukũ maingĩ akĩrĩrĩra mūdũ mũkuũ. ³ Ũcooke ũthĩĩ kũrĩ mũthamaki ũmwarĩrie ciugo ici.” Nake Joabu akĩmwĩra ũrĩa ekuuga.

⁴ Rĩrĩa mūdũ-wa-nja ũcio wa kuuma Tekoa aathiire kũrĩ mũthamaki, akĩngũithia, agĩturumithia ũthĩĩ thĩ nĩguo amũhe gĩtĩio, akĩmwĩra atĩrĩ, “Wee mũthamaki, ndeithia!”

⁵ Nake mũthamaki akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ kĩragũthĩĩnia?”

Nake akiuga atĩrĩ, “Ti-itherũ nĩ ndĩ mūdũ-wa-nja wa ndigwa; mũthuri wakwa nĩakuĩte. ⁶ Nĩ ndungata yaku ndĩrarĩ na ariũ eerĩ. Nao maroogitana me mũgũnda, na harakĩaga mūdũ hau wa kũmateithũrana. Ũmwe aragũtha ũrĩa ũngĩ na aramũũraga. ⁷ Na rĩrĩ, mũhĩrĩga wothe nĩũkĩrĩire ndungata yaku; ũkoiga atĩrĩ, ‘Tũnengere mūdũ ũrĩa ũragĩte mũrũ wa nyina, nĩgeetha tũmũũrage nĩ ũndũ wa muoyo wa mũrũ wa nyina ũrĩa ooragĩte; tũkĩniine mũgai o nake.’ Nao mangĩĩka ũguo no mahorie ikara rĩrĩa rĩraakana, na no rĩo riiki ndigairie, maniine rĩitwa rĩa mũthuri wakwa, o na maniine njiaro ciake gũkũ thĩ.”

⁸ Nake mũthamaki akĩra mūdũ-wa-nja ũcio atĩrĩ, “Inũka, na nĩngũruta watho nĩ ũndũ waku.”

⁹ No mūdũ-wa-nja ũcio wa Tekoa akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũthamaki mwathi wakwa, reke ũũru ũcio ũnjookerere hamwe na nyũmba ya baba, na ũreke wee mũthamaki na gĩtĩ gĩaku gĩa ũthamaki wage gũcookererwo nĩ ũũru o na ũrĩkũ.”

¹⁰ Nake mũthamaki agĩcookia atĩrĩ, “Mūdũ o na ũ angĩkwĩra ũndũ o na ũrĩkũ, mũrehe kũrĩ nĩ, nake ndagacooka gũgũthĩĩnia rĩngĩ.”

¹¹ Nake mūdũ-wa-nja ũcio akĩmwĩra atĩrĩ, “Reke mũthamaki agwete rĩitwa rĩa Jehova Ngai wake, nĩguo agirĩrĩrie mũrĩhĩria wa thakame ndakae kũũragana rĩngĩ, nĩgeetha mũriũ wakwa ndakae kũũragwo.”

Nake mũthamaki akĩmwĩra atĩrĩ, “Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo-rĩ, gũtirĩ rũcuĩrĩ o na rũmwe rwa mũtwe wa mũrũguo rũkũgĩa thĩ.”

¹² Ningĩ mūdũ-wa-nja ũcio akĩmwĩra atĩrĩ, “Reke ndungata yaku ĩkwĩre kiugo wee mũthamaki, mwathi wakwa.”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Kĩarie.”

¹³ Mūdũ-wa-nja ũcio akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte wee ũthondeke ũndũ ta ũyũ wa gũũkĩrĩra andũ a Ngai? Rĩrĩa mũthamaki oiga ũguo-rĩ, githĩ tiwe wĩtuĩrĩire ciira, nĩgũkorwo mũthamaki ndacooketie mũriũ wake ũrĩa mũingate mũciĩ? ¹⁴ Ta ũrĩa maaĩ maitĩkaga thĩ, marĩa matangĩoeka-rĩ, no taguo arĩ o nginya ithuĩ tũkue. No Ngai ndarutaga mūdũ muoyo; handũ ha gwĩka ũguo-rĩ, athondekaga njĩra nĩgeetha mūdũ ũrĩa mũingate ndakae gũtũũra ta ateetwo biũ agathengio harĩ we.

¹⁵ “Na rĩrĩ, njũkĩte gũkwĩra ũhoru ũyũ wee mũthamaki mwathi wakwa tondũ andũ nĩmatũmĩte nĩ ndĩtigĩre. Ndungata yaku ĩciirĩtie atĩrĩ, ‘Nĩ nĩngwarĩria mũthamaki; no gũkorwo nĩegwĩka ũrĩa ndungata yake ĩkũmũũria; ¹⁶ no gũkorwo mũthamaki nĩegwĩtĩkĩra kũhonokia ndungata yake kuuma guoko-inĩ kwa mūdũ ũrĩa ũrageria gũtũniina nĩ hamwe na mũriũ wakwa, matweherie kuuma kũrĩ igai rĩrĩa twaheirwo nĩ Ngai.’

¹⁷ “Na rĩrĩ, ndungata yaku ĩgũkwĩra atĩrĩ, ‘Kiugo gĩaku mũthamaki mwathi wakwa kĩrondeehere ũhurũko, nĩgũkorwo mũthamaki mwathi wakwa ahaana ta mũraika wa Ngai wa gũkũũrana wega na ũũru. Jehova Ngai waku aroikara nawe.’”

¹⁸ Hīndī ĩyo mūthamaki akīra mūndū-wa-nja ũcio atīrī, “Ndūkaahithe ũndū o wothe ũrīa ngūkūũria.”

Nake mūndū-wa-nja ũcio akīmŵira atīrī, “Mūthamaki mwathi wakwa nīakīarie.”

¹⁹ Nake mūthamaki akīmūũria atīrī, “Githī mūtinyiitanīre na Joabu ũhoro-inī ũyū wothe?”

Nake mūndū-wa-nja akīmūcookeria atīrī, “Ti-itherū o ta ũrīa ũtūũraga muoyo, wee mūthamaki mwathi wakwa, gūtīrī mūndū ũngūhūgūra mwena wa ũrīo kana wa ũmotho, aregane na ũndū o wothe ũrīa mūthamaki mwathi wakwa angiuga. Ī nīguo, nī ndungata yaku Joabu yanjūũrire nīke ũndū ũyū, na nīwe wīkīrīte ciugo ici ciothe kanua-inī ka ndungata yaku. ²⁰ Nake Joabu, ndungata yaku nīwe wīkīte ũguo nīgeetha agarūre ũndū ũrīa ũrī ho ihinda rīrī. Mwathi wakwa arī ũgī ta wa mūraika wa Ngai; nīamenyaga ũndū wothe ũrīa wīkīkaga būrūri-inī.”

²¹ Mūthamaki akīra Joabu atīrī, “Nī wega, nīngwīka ũguo. Thiī, ũcookie mwanake ũcio ti Abisalomu.”

²² Joabu akīgūithia aturumithītie ũthiū thī nīguo amūhe gītīo, na akīrathima mūthamaki. Joabu akīmŵira atīrī, “Ūmūthī ndungata yaku nīyamenya atī nīrīkītie gwītīkīrīka maitho-inī maku mūthamaki mwathi wakwa, tondū mūthamaki nīetīkīrīte ihooya rīa ndungata yake.”

²³ Hīndī ĩyo Joabu agīthī Geshuru, na agīcookia Abisalomu Jerusalemu.

²⁴ Nowe mūthamaki akīmŵira atīrī, “No nginya athī mūciī gwake mwene; ndakarekwo oone ũthiū wakwa.” Nī ũndū ũcio Abisalomu agīthī mūciī gwake na ndaigana kuona ũthiū wa mūthamaki.

²⁵ Thīnī wa Isiraeli guothe gūtīarī mūndū ũngī o na ũmwe waganagwo gūthakara ta Abisalomu. Kuuma rūcuŕī rwake rwa mūtwe nginya nyarīrī ciake ndaarī na kameni. ²⁶ Rīrīa rīothe eenjaga njuŕī cia mūtwe wake, nīenjagwo o mwaka wathira rīrīa njuŕī yamūritūhīra mūno, angīamīthimire, ũritū wayo wakoragwo ũrī cekerī magana meerī,* kūrīngana na gīthimi kīa mūthamaki.

²⁷ Nake Abisalomu nīaciarire aanake atatū na mūrītu ũmwe. Nake mwarī eetagwo Tamaru, na aarī mūndū-wa-nja mūthaka.

²⁸ Abisalomu aatūũrire mīaka ĩrī Jerusalemu atarī oona ũthiū wa mūthamaki. ²⁹ Ningī Abisalomu agītūmanīra Joabu nīguo amūtūme kūrī mūthamaki, no Joabu akīrega gūthī kūrī we. Ningī akīmūtūmanīra riita rīa keerī, no akīrega gūthī. ³⁰ Hīndī ĩyo akīra ndungata ciake atīrī, “Atīrīrī, mūgūnda wa Joabu ũhakanīte na wakwa, na arī na cairi kuo. Thiī mūmīcine na mwaki.” Nī ũndū ũcio ndungata cia Abisalomu ikīgwatia mūgūnda ũcio mwaki ũkīhīa.

³¹ Hīndī ĩyo Joabu agīthī mūciī kwa Abisalomu, akīmŵira atīrī, “Nī kī gīatūma ndungata ciaku icine mūgūnda wakwa?”

³² Nake Abisalomu akīra Joabu atīrī, “Ndagūtūmanīre, ngīkwīra atīrī, ‘Ūka, nīguo ngūtūme kwa mūthamaki, ũkamūũrie atīrī, “Nī kī gīatūmire nyume Geshuru? Ūngīrī ũndū mwega korwo nīkuo ndūũraga o na rīu!”’ Rīu-rī, nīngwenda kuona ũthiū wa mūthamaki, na hangīkorwo nī harī na ũndū njīkīte mūũru, nīakīnjūrage.”

³³ Nī ũndū ũcio Joabu agīthī kūrī mūthamaki, na akīmūhe ũhoro ũcio. Hīndī ĩyo mūthamaki agīta Abisalomu, nake agīũka, akīnamīrīra aturumithītie ũthiū thī mbere ya mūthamaki. Nake mūthamaki akīmumunya Abisalomu.

* 14:26 nī ta kilo igīrī na robo (2:25)

15

Abisalomu Gūciirīra gwīka Daudi Ūūru

¹ Na rīrī, thuutha wa maũndũ macio, Abisalomu agĩthondekera ngaari cia ita na mbarathi, na andũ mĩrono ĩtano a gũthiiga mbere yake mateng'ere. ² Nake ookĩraga rūciinĩ tene akarũgama mũkĩra-inĩ wa njĩra ĩrĩa yathiiaga kĩhingo-inĩ gĩa itũũra rĩrĩa inene. Na rĩrĩa mũndũ o wothe ooka arĩ na mateta ma gũtwarĩra mũthamaki nĩguo atue ituarĩ, Abisalomu akamwĩta, akamũũria atĩrĩ, “Uumĩte itũũra rĩrĩkũ?” Nake akamũcookeria atĩrĩ, “Ndungata yaku yumĩte mũhĩrĩga-inĩ ũmwe wa Isiraeli.” ³ Ningĩ Abisalomu akamwĩra atĩrĩ, “Atĩrĩrĩ mateta maku nĩ ma kĩhoo to na nĩ magĩrĩire, no gũtirĩ mũndũ ũthuurĩtwo wa kũrũgamĩrĩra mũthamaki ũngĩgũthikĩrĩria.” ⁴ Ningĩ Abisalomu akamwĩra atĩrĩ, “Naarĩ korwo ndaatuuo mũciiri wa bũrũri ũyũ! Hĩndĩ ĩyo mũndũ o wothe ũrĩ na mateta kana ciira no ooke kũrĩ nĩ, na nĩ ngatigĩrĩra ciira wake nĩwatuuo na kĩhoo to.”

⁵ Ningĩ hĩndĩ ciothe rĩrĩa mũndũ wothe amũkuhĩrĩria ainamĩrĩre mbere yake, Abisalomu agatambũrũkia guoko, akamũhĩmbĩria na akamũmumunya. ⁶ Abisalomu ekaga ũguo kũrĩ andũ othe a Isiraeli arĩa mookaga kũrĩ mũthamaki gũcaria kĩhoo to, na nĩ ũndũ ũcio akĩguucĩrĩria ngoro cia andũ a Isiraeli.

⁷ Na rĩrĩ, mĩaka ĩna yathira, Abisalomu akĩra mũthamaki atĩrĩ, “Njĩtikĩria thiĩ Hebironi nĩgeetha ngahingie mwĩhitwa ũrĩa ndeehĩtire harĩ Jehova. ⁸ Hĩndĩ ĩrĩa ndungata yaku yatũũraga Geshuru kũu Suriata, nĩndehĩtire na mwĩhitwa ngiuga atĩrĩ, ‘Jehova angĩkanjookia Jerusalemu, nĩngamũhooya ndĩ kũu Hebironi.’ ”

⁹ Nake mũthamaki akĩmwĩra atĩrĩ, “Thiĩ na thayũ.” Nĩ ũndũ ũcio Abisalomu agĩthiĩ Hebironi.

¹⁰ Hĩndĩ ĩyo Abisalomu agĩtũma andũ na hito mĩhĩrĩga-inĩ yothe ya Isiraeli makoige atĩrĩ, “Rĩrĩa mũrĩigua tũrumbeta twahuhwo, hĩndĩ ĩyo muuge atĩrĩ, ‘Abisalomu nĩwe mũthamaki wa Hebironi.’ ” ¹¹ Andũ magana meerĩ kuuma Jerusalemu nĩ maathĩte hamwe na Abisalomu. Meetĩtwo marĩ ageni, na magĩthiĩ matekũmenya nĩ ũũru meekaga, matirĩ ũndũ maamenyaga ũhoroinĩ ũcio. ¹² Na hĩndĩ ĩrĩa Abisalomu aarutaga magongona-rĩ, agĩtũmanĩra Ahithofeli ũrĩa Mũgiloni,* o ũrĩa waheaga Daudi kĩrĩra, oke kuuma itũũra rĩao rĩa Gilo. Na nĩ ũndũ ũcio ndundu ya gũũkĩrĩra mũthamaki ikĩgĩa na hinya, nao arũmĩrĩri a Abisalomu magĩkĩrĩrĩria kũingĩha.

Daudi Kũũra

¹³ Na rĩrĩ, hagĩũka mũndũ ũmwe watũmĩtwo kũrĩ Daudi, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ngoro cia andũ othe a Isiraeli irũmĩrĩire Abisalomu.”

¹⁴ Hĩndĩ ĩyo Daudi akĩra anene ake othe arĩa aarĩ nao Jerusalemu atĩrĩ, “Ūkai! No nginya tũũre; kwaga ũguo gũtirĩ o na ũmwe witũ ũkũhonoka kũũragwo nĩ Abisalomu. No nginya tũthiĩ o ro rĩu, kana Abisalomu oke narua atũkorerere, atũhubanĩrie na atwanange, na ahũũre itũũra rĩrĩ inene na rũhiũ rwa njora.”

¹⁵ Nao anene a mũthamaki makĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndungata ciaku nĩciĩhaarĩrie gwĩka ũndũ o wothe ũrĩa mũthamaki mwathi witũ angĩthuura wĩkwo.”

* **15:12** Ahithofeli aarĩ gukawe wa Bathisheba, na aarĩ mũtaarani mũũgĩ.

16 Nake mūthamaki akiumagara, arūmīrīrwo nī andū a nyūmba yake yothe; no agītiga thuriya ikūmi cia kūmenyerera nyūmba ya mūthamaki. 17 Nī ūndū ūcio mūthamaki akiumagara, arūmīrīrwo nī andū acio othe, magīthiī handū haraaya, makīrūgama ho. 18 Nao andū ake othe makīmūhītūka, hamwe na Akerethi othe, na Apelethi, na Agiti othe magana matandatū arīa maatwaranīte hamwe nake kuuma Gathu, makīhītūka magīthiī mbere ya mūthamaki.

19 Mūthamaki akīūria Itai ūrīa Mūgiiti atīrī, “Nī kī gīgūtūma ūthiī hamwe na ithuī? Cooka ūgaikare hamwe na Mūthamaki Abisalomu. Wee ūrī mūdū wa kūngī, mūdū ūthaamīte akoima būrūri wake. 20 Ūrookire o ira. Ingīgwītīkīria atīa wambīrīrie kūrūūra na ithuī, o rīrīa itaramenya kūrīa ndīrathiī? Hūdūka, woe andū a būrūri wanyu ūcooke nao. Naguo ūtugi na wīhokeku iroikara hamwe nawe.”

21 No Itai agīcookeria mūthamaki atīrī, “Ti-itherū o ta ūrīa Jehova atūūruga muoyo, na o ta ūrīa wee mūthamaki mwathi wakwa ūtūūruga muoyo-rī, harīa hothe mūthamaki mwathi wakwa angīkorwo arī, o na kūngīkorwo nī gūtūūra muoyo kana gūkua, hau no ho ndungata yaku īgaakorwo īrī.”

22 Nake Daudi akīra Itai atīrī, “Thiī na mbere, ūthiī ūhītūkīte.” Nī ūndū ūcio Itai ūrīa Mūgiiti agīthiī ahītūkīte hamwe na andū ake othe, na andū a nyūmba yake arīa maarī hamwe nake.

23 Nao andū othe a būrūri ūcio makīrīra na mūgambo mūnene rīrīa andū acio othe maahītūkaga. Mūthamaki o nake akīringa mūrīmo ūrīa ūngī wa karūū ga Kidironi, nao andū othe magīthiī merekeire werū-inī.

24 Zadoku o nake aarī ho, na Alawii othe arīa maarī hamwe nake nō maakuūte ithandūkū rīa kīrīkanīro kīa Ngai. Nao makīga ithandūkū rīa kīrīkanīro kīa Ngai thī, nake Abiatharu akīruta magongona nginya rīrīa andū othe maarīkirie kuuma itūūra rīu inene.

25 Ningī mūthamaki akīra Zadoku atīrī, “Oya ithandūkū rīa Ngai ūrīcookie itūūra-inī rīu inene. Ingītīkīrīka maitho-inī ma Jehova-rī, nīakanjookia na atūme ndīrīone na nyone gīkaro gīake rīngī. 26 No angīkiuga atīrī, ‘Nī ndikenetio nīwe,’ hīndī īyo nī nīndīhaarīrie; nīanjīke o ūrīa wothe angīona kwagīrīre.”

27 Ningī mūthamaki akīra Zadoku ūrīa mūthīnjīri-Ngai atīrī, “Githī wee ndūrī muoni-maūdū? Cooka ūthiī itūūra-inī rīu inene na thayū, mūrī na mūrūguo Ahimaazu, na Jonathani mūrīū wa Abiatharu. Wee na Abiatharu mūthiī na ariū acio anyu eerī. 28 Na nī ngūikara njetereire mariūko-inī kūu werū-inī, o nginya hīndī īrīa ūkaandehithīria ūhorō ūnjīre ūrīa maūdū matariī.” 29 Nī ūndū ūcio Zadoku na Abiatharu magīkuua ithandūkū rīa Ngai, makīrīcookia Jerusalemu na magīkara kuo.

30 No Daudi agīthiī na mbere kwambata kīrīma kīa mītamaiyū, o akīrīraga; nīehumbīrīte mūtwe, na aarī magūrū matheri.† Andū othe arīa aarī nao-rī, o nao nīmehumbīrīte mūtwe, nao maambatire o makīrīraga.

31 Na rīrī, Daudi nīamenyithītio atīrī, “Ahithofeli aarī hamwe na arīa maarī ndundu na Abisalomu.” Nī ūndū ūcio Daudi akīhooya atīrī, “Wee Jehova, garūra kīrīra kīa Ahithofeli, ūgītue ūrimū.”

32 Na rīrīa Daudi aakinyire gacūmbīrī ga kīrīma, harīa andū maahooy-agīra Ngai-rī, Hushai ūrīa Mūariki aarī hau kūmūtūnga, atembūrangīte nguo yake ndaaya, na akeitīrīria tīri mūtwe. 33 Nake Daudi akīmwrīra atīrī, “Ūngīkorwo nīūgūthiī na nī, ūgūtūka mūrigo harī nī. 34 No

† 15:30 Kwīhumbīra mūtwe na gūthiī magūrū matheri warī ūndū wa kuonania kīeha na gūcakaya.

ūngĩcooka itũūra-inĩ rĩu inene na wĩre Abisalomu atĩrĩ, ‘Nĩngũtuĩka ndungata yaku wee mũthamaki; ndĩratũire ndĩ ndungata ya thoguo mbere ĩyo, no rĩu ngũtuĩka ndungata yaku,’ hĩndĩ ĩyo no ũndeithie gũthũkia mataaro ma Ahithofeli. ³⁵ Githĩ Zadoku na Abiatharu arĩa athĩnjĩri-Ngai matiigũkorwo kũu hamwe nawe? Meerage ũndũ o wothe ũngĩgua nyũmba-inĩ ya mũthamaki. ³⁶ Ariũ ao eerĩ, Ahimaazu mũrũ wa Zadoku, na Jonathani mũrũ wa Abiatharu marĩ kũu hamwe nao. Matũmage kũrĩ niĩ na ũndũ o wothe ũngĩgua.”

³⁷ Nĩ ũndũ ũcio Hushai mũrata wa Daudi agĩcooka, na agĩkinya Jerusalemu o rĩrĩa Abisalomu aatoonyaga itũūra rĩu inene.

16

Daudi na Ziba

¹ Na rĩrĩ, Daudi aakorirwo ahĩtũkĩte gacũmbĩrĩ ga kĩrĩma o hanini-rĩ, agĩkora Ziba, ndungata ya Mefiboshethu, ĩmwetereire ĩmũtũnge. Aarĩ na ndigiri igĩrĩ ciatandĩkĩtwo na igakuua mĩgate magana meerĩ na imanjĩka cia thabibũ nyũmũ igana rĩmwe, na ikũmba igana cia ngũyũ, o na mondo ya ndibei.

² Nake mũthamaki akĩũria Ziba atĩrĩ, “Nĩ kũ gĩtũmĩte ũrehe indo ici?”

Nake Ziba agĩcookia atĩrĩ, “Ndigiri nĩ cia gũkuua andũ a nyũmba ya mũthamaki, nayo mĩgate na matunda nĩ cia kũrĩo nĩ andũ, nayo ndibei nĩyakũnyuuo nĩ arĩa mangĩũrwo nĩ hinya gũkũ werũ-inĩ.”

³ Mũthamaki agĩcooka akĩmũũria atĩrĩ, “Arĩ ha mũrũ wa mũriũ wa mwathi waku?”

Nake Ziba akiuga atĩrĩ, “Aikarĩte Jerusalemu, tondũ areciiria atĩrĩ, ‘Ũmũthĩ nyũmba ya Isiraeli nũkũnjookeria ũthamaki wa guka.’”

⁴ Ningĩ mũthamaki akĩra Ziba atĩrĩ, “Indo ciothe iria iraarĩ cia Mefiboshethu kuuma rĩu nĩ ciaku.”

Nake Ziba akiuga atĩrĩ, “Nĩndakwĩnyiihĩria; reke njĩtikĩrĩke maithe-inĩ maku, wee mũthamaki, mwathi wakwa.”

Shimei Kũruma Daudi

⁵ Mũthamaki Daudi aakuhĩrĩria Bahurimu-rĩ, mũndũ wa mũhĩrĩga wa nyũmba ya Saũlũ agĩũka oimĩte kuo. Nake eetagwo Shimei mũrũ wa Gera; agĩũka akĩrumanaga. ⁶ Agĩkĩria Daudi na anene othe a mũthamaki mahiga, o na gũtuĩka mbũtũ ciothe cia ita na arangĩri maarĩ mwena wa Daudi wa ũrĩo na wa ũmotho. ⁷ Shimei akĩrumana, akiuga atĩrĩ, “Thĩĩ na kũu, thĩĩ na kũu, wee mũiti wa thakame, wee kĩmaramari gĩkĩ! ⁸ Jehova nĩakũrĩhĩtie, thakame yothe ĩrĩa wanaita ya nyũmba ya Saũlũ, ũrĩa wathanaga ithenya rĩake. Jehova nĩaneanĩte ũthamaki kũrĩ mũrũguo Abisalomu. Wee nĩũkinyĩrĩrwo nĩ mwanangĩko tondũ ũrĩ mũiti wa thakame!”

⁹ Hĩndĩ ĩyo Abishai mũrũ wa Zeruia akĩũria mũthamaki atĩrĩ, “Nĩ kũ kĩratũma ngui ĩno nguũ* ĩrume mũthamaki mwathi wakwa? Reke ninge mũrĩmo ndĩmũtinie mũtwe.”

¹⁰ No mũthamaki akiuga atĩrĩ, “Tũnyiiitanĩire ũndũ ũrĩkũ niĩ na inyuĩ, inyuĩ ariũ a Zeruia? Angĩkorwo ararumana tondũ Jehova nĩamwĩrĩte atĩrĩ, ‘Ruma Daudi,’ nũũ ũngĩmũũria atĩrĩ, ‘Ũgwĩka ũguo nĩkĩ?’ ”

¹¹ Ningĩ Daudi akĩra Abishai na anene ake othe atĩrĩ, “Mũrũ wakwa, ũrĩa uumĩte mũthiimo-inĩ wakwa, nĩwe ũraageria kũnduta muoyo. Githĩ Mũbenjamini ũyũ ndangĩgũka makĩria ma ũguo! Tiganai nake; rekei

* **16:9** Gwĩta mũndũ ngui nguũ warĩ ũndũ wa kũnyarara mũndũ biũ.

arumane, tondū Jehova nīwe ūmwīrite eke ūguo. ¹² Hihi no gūkorwo Jehova nīekuona thīina wakwa, na nīakandīha na wega nī ūndū wa irumi ici ndīrarumwo ūmūthī.”

¹³ Nī ūndū ūcio Daudi na andū ake magīthī na mbere magereire njīra nake Shimei akagera mwena-inī wa kīrīma ang’ethanīre nao, agīthī akīrumanaga, na akīmūikagīria mahiga, na akamūminjagīria tīiri. ¹⁴ Nake mūthamaki na andū othe arīa maarī nake magīkinya kūrīa maathīaga manogeete. Na kūu nīkuo Daudi aahurūkīre, akīnogoka.

Ūtaaro wa Hushai na wa Ahithofeli

¹⁵ Hīndī īyo Abisalomu na andū othe a Isiraeli magīūka Jerusalemu, na Ahithofeli agīkorwo hamwe nao. ¹⁶ Hīndī īyo Hushai ūrīa Mūariki, mūrata wa Daudi, agīthī kūrī Abisalomu, akīmwīra atīrī, “Mūthamaki arotūūra nginya tene! Mūthamaki arotūūra nginya tene!”

¹⁷ Abisalomu akīūria Hushai atīrī, “Ūyū nīguo wendo ūrīa wonetie mūrata waku? Nī kī kīragiririe ūthī na mūrata waku?”

¹⁸ Nake Hushai akīra Abisalomu atīrī, “Aca, ūrīa ūthuurītwo nī Jehova, na agathuurwo nī andū aya, na agathuurwo nī andū othe a Isiraeli, nī ndī wake, na njikare nake. ¹⁹ Ningī-rī, njagīrīrwo nīgūtungatīra ūū? Githī ndiagīrīrwo nī gūtungatīra mūrīū? O ta ūrīa ndaatungatīre thoguo, noguo ngūgūtuungatīra.”

²⁰ Abisalomu akīra Ahithofeli atīrī, “Tūhe ūtaaro waku. Twagīrīrwo nī gwīka atīa?”

²¹ Ahithofeli agīcookia atīrī, “Koma na thuriya cia thoguo iria aatigire nīgeetha irorage gīkaro kīa mūthamaki. Hīndī īyo andū othe a Isiraeli nīmakaigua atī wee wīmūthūre biū nī thoguo, namo moko ma andū arīa othe ūrī nao nīmekūgīa hinya.” ²² Nī ūndū ūcio makīambīra Abisalomu hema nyūmba igūrū, nake agīkoma na thuriya cia ithe mbere ya andū othe a Isiraeli.

²³ No rīrī, matukū-inī macio mataaro marīa Ahithofeli aaheanaga maahaanaga ta ma mūdū ūhooete kīrīra kūrī Ngai. Ūguo nīguo Daudi na Abisalomu mooyaga mataaro mothe ma Ahithofeli.

17

¹ Ahithofeli akīra Abisalomu atīrī, “Reke thuure andū ngiri ikūmi na igīrī nīguo tūthī ūtukū o ro ūyū tūgakinyīre Daudi. ² Na ndīmūtharīkīre o ro rīu arī mūnogu na atarī na hinya. Ndīmūmakie, na andū arīa othe arīa marī hamwe nake moore. Njūrage o mūthamaki we wiki, ³ na hūdūre andū othe macooke kūrī we. Gīkuū kīa mūdū ūcio ūracaria gīgūcookia andū othe harīwe; gūtīrī mūdū ūkūgurara.” ⁴ Narīo ithugunda rīu rīkīoneka rīrī rīega nī Abisalomu na athuuri othe a Isiraeli.

⁵ No Abisalomu akiuga atīrī, “Tūmanīrai Hushai ūrīa Mūariki o nake, nīguo tūigūe ūrīa ekuuga.” ⁶ Na rīrīa Hushai ookire, Abisalomu akīmwīra atīrī, “Ahithofeli nīaheanīte mataaro maya. Nī wega twīke ūguo aroiga? Angīkorwo ti ūguo-rī, tūhe woni waku.”

⁷ Hushai agīcookeria Abisalomu atīrī, “Itaaro rīrīa Ahithofeli aheanīte ti rīega ihinda-inī rīrī. ⁸ Wee nīūū thoguo na andū ake; nī andū njamba, na nī njamba ta nduba itunyītwo mwana wayo. Ningī thoguo arī na ūmenyo wa mbaara; ndarī hīndī angīraarania na mbūtū cia ita. ⁹ O na rīu ahithītwo ngurunga kana akahithwo handū hangī. Angītharīkīra mbūtū ciaku cia ita mbere-rī, ūrīa wothe ūkaigua ūhorō ūcio akoiga atīrī, ‘Mbūtū cia ita cia Abisalomu nīciūragītwo.’ ¹⁰ Hīndī īyo o na mūthigari ūrīa

njamba, ūrĩa ngoro yake ihaana ta ngoro ya mūrũũthi-rĩ, nĩakaringĩka nĩ guoya, tondũ Isiraeli othe nĩmooĩ atĩ, thoguo nĩ njamba ya ita na atĩ andũ arĩa marĩ nake nĩ njamba.

¹¹ “Nĩ ūndũ ūcio ngũgũtaara atĩrĩ: Reke andũ othe a Isiraeli kuuma Dani nginya Birishiba, acio aingĩ mũno ta mũthanga wa hũgũrũrũ cia iria, moonganio othe macookanĩrĩre harĩwe, na wee mwene ūmatongorie magĩthĩ ita-inĩ. ¹² Hĩndĩ iyo nĩtũkaamũtharĩkĩra harĩa hothe tũngĩmuona, tũmũmbĩrĩre o ta ūrĩa ime rĩgũaga thĩ. Nĩgũkorwo we mwene o na kana mũndũ o na ūmwe wake gũtirĩ ūgaatigara muoyo. ¹³ O na ningĩ angĩgatoonya itũũra inene, andũ othe a Isiraeli makaarehe mĩhĩndo itũũra-inĩ rĩu, tũrĩkururie tũrĩtware gĩtuamba-inĩ, o nginya kwage gacunjĩ karĩo kangĩoneka.”

¹⁴ Nake Abisalomu na andũ othe a Isiraeli makiuga atĩrĩ, “Ūtaaro wa Hushai ūrĩa Mũariki nĩ mwega gũkĩra wa Ahithofeli.” Nĩgũkorwo Jehova nĩatuĩte atĩ nĩegũthũkia ūtaarani ūcio mwega wa Ahithofeli nĩgeetha arehithĩrie Abisalomu mwanangĩko.

¹⁵ Hushai akĩira Zadoku na Abiatharu, acio athĩnjĩri-Ngai, atĩrĩ, “Ahithofeli nĩataarĩte Abisalomu na athuuri a Isiraeli meeke ūna na ūna, no nĩ ndĩmataarĩte meke ūna na ūna. ¹⁶ Rĩu tũmana kũrĩ Daudi narua, ūmwĩre atĩrĩ, ‘Ūtukũ ūyũ menya ndũkaraare mariũko-inĩ kũu werũ-inĩ; ringa mũrĩmo na ndũkaage gwĩka ūguo, kwaga ūguo mũthamaki na arĩa othe arĩ nao nĩmekũniinwo.’”

¹⁷ Jonathani na Ahimaazu maikaraga Eni-Rogeli. Nayo ndungata ya mũirĩtu nĩyo yarĩ ithĩĩ ikamahe ūhoro ūcio, nao mathĩĩ makeere Mũthamaki Daudi, tondũ matingĩetĩkĩrĩre kuonwo magĩtoonya itũũra-inĩ rĩu inene. ¹⁸ No kamwana kanini nĩkamoniire na gakĩira Abisalomu. Nĩ ūndũ ūcio andũ acio eerĩ makiumagara na ihenya magĩtoonya nyũmba ya mũndũ kũu Bahurimu. Nake aarĩ na gĩthima hau nja ya mũciĩ wake, nao makĩharũrũka thĩinĩ wakĩo. ¹⁹ Nake mũtumia wa mũndũ ūcio akĩoya kĩndũ gĩa kũhumbĩra, agĩgĩtambũrũkia igũrũ rĩa mũromo wa gĩthima, na akĩanĩka ngano igũrũ riakĩo. Na gũtirĩ mũndũ o na ūmwe wamenyire ūhoro ūcio.

²⁰ Na rĩrĩa andũ a Abisalomu mookire kũrĩ mũtumia ūcio kũu nyũmba gwake-rĩ, makĩmũũria atĩrĩ, “Ahimaazu na Jonathani marĩ ha?”

Nake mũtumia ūcio akĩmacookeria atĩrĩ, “Maringire mũrĩmo ūũrĩa wa karũũ.” Nao andũ acio makĩmacaria no mationire mũndũ; nĩ ūndũ ūcio magĩcooka Jerusalemu.

²¹ Thuutha wa andũ acio gũthĩĩ, Jonathani na Ahimaazu makiuma gĩthima-inĩ, na magĩtwarĩra Mũthamaki Daudi ūhoro ūcio. Makĩmwĩra atĩrĩ, “Wĩhaarĩrie ūringe rũũĩ o narua, Ahithofeli nĩ ataraanĩte ūna na ūna wa gũgũkĩrĩra.” ²² Nĩ ūndũ ūcio Daudi na andũ othe arĩa maarĩ nake magĩũkĩra na makĩringa Rũũĩ rwa Jorodani. Na gũgĩkia gũtirĩ mũndũ ūtaaringĩte Rũũĩ rwa Jorodani.

²³ Na rĩrĩa Ahithofeli onire atĩ mataaro make matiinarũmĩrĩrĩrwo-rĩ, agĩtandĩka ndigiri yake, akĩinũka gwake mũciĩ itũũra-inĩ riake. Agĩthondeka maũndũ make, agĩcooka akĩiita. Nĩ ūndũ ūcio agĩkua na agĩthikwo mbĩrĩra-inĩ ya ithe.

²⁴ Daudi agĩthĩĩ Mahanaimu, nake Abisalomu akĩringa Rũũĩ rwa Jorodani hamwe na andũ othe a Isiraeli. ²⁵ Abisalomu nĩathuurĩte Amasa atuĩke mũnene wa mbũtũ cia ita ithenya rĩa Joabu. Amasa aarĩ mũriũ wa mũndũ wetagwo Jetheri, Mũisiraeli ūrĩa wahikĩtie Abigaili, mwarĩ wa

Nahashu, mwarĩ wa nyina na Zerua nyina wa Joabu. ²⁶ Andũ a Isiraeli na Abisalomu maambĩte hema ciao bũrũri-inĩ wa Gileadi.

²⁷ Na rĩrĩa Daudi aakinyire Mahanaimu, Shobi mũrũ wa Nahashu wa kuuma Raba kwa Aamoni, na Makiri mũrũ wa Amieli kuuma Lo-Debari, na Barizilai ũrĩa Mũgileadi kuuma Rogelimu ²⁸ makĩrehe indo cia gũkomera, na mbakũri, na indo cia rĩũmba. Ningĩ makĩrehe ngano na cairi, na mũtu na ngano hĩhie, na mboco na ndengũ, ²⁹ na ũũkĩ na ngorono, na ng'ondũ na maguta mamata ma iria rĩa ng'ombe, nĩgeetha Daudi na andũ ake marĩe. Tondũ moigire atĩrĩ, "Andũ aya nĩahũtu, na makanoga, na makanyootera gũkũ werũ-inĩ."

18

Gĩkuũ kĩa Abisalomu

¹ Na rĩrĩ, Daudi akiũngania andũ arĩa maarĩ nake, na agĩthuura anene a gwatha thigari ngiri ngiri na a gwatha thigari igana igana. ² Daudi agĩtũma mbũtũ icio cia ita ithĩĩ ikarũe, gĩcunjĩ gĩa ithatũ gĩathagwo nĩ Joabu, na gĩcunjĩ gĩa ithatũ gĩathagwo nĩ Abishai mũrũ wa nyina na Joabu, mũrũ wa Zerua, na gĩcunjĩ kĩngĩ gĩa ithatũ gĩgaathwo nĩ Itai ũrĩa Mũgiiti. Nake mũthamaki akĩira mbũtũ icio cia ita atĩrĩ, "Ti-itherũ nĩ mwene nĩngumagarania na inyuĩ."

³ No andũ acio makĩmwĩra atĩrĩ, "Wee ndũgũthĩ; tũngĩgaakĩrio hinya tũũre-rĩ, matingĩrũmbũiya ũhoru witũ. O na nuthu iitũ ĩngĩkua-rĩ, matingĩrũmbũiya ũhoru ũcio; no wee ũrĩ bata gũkĩra andũ ngiri ikũmi aitũ. Rĩu nĩ kaba ũtũteithĩrĩrie ũrĩ gũkũ itũũra-inĩ rĩrĩ inene."

⁴ Nake mũthamaki agĩcookia atĩrĩ, "Nĩ ngwĩka ũrĩa wothe mũkuona kwagĩrĩire."

Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki akĩrũgama kĩhingo-inĩ rĩrĩa andũ acio othe moimagaraga marĩ ikundi cia andũ igana igana, na cia ngiri ngiri. ⁵ Mũthamaki agĩatha Joabu, na Abishai, na Itai, akĩmeera atĩrĩ, "Menyererai mwanake ũcio ũgwĩtwo Abisalomu nĩ ũndũ wakwa." Nacio mbũtũ ciothe cia ita nĩciaiguire mũthamaki akĩheana watho nĩ ũndũ wa Abisalomu kũrĩ o ũmwe wa anene a mbũtũ cia ita.

⁶ Mbũtũ icio cia ita ikĩerekera werũ-inĩ ikarũe na Isiraeli, nayo mbaara ĩkĩrũrwo mũtitũ-inĩ wa Efraimu. ⁷ Kũu nĩkuo mbũtũ cia ita cia Isiraeli ciatooreirio nĩ andũ a Daudi. Nao arĩa maakuire mũthenya ũcio maarĩ aingĩ mũno, maarĩ andũ ngiri mĩrongo ĩrĩ. ⁸ Mbaara ĩkĩhurunjũka bũrũri wothe, naguo mũtitũ ũkĩniina andũ aingĩ mũthenya ũcio gũkĩra arĩa maaniinirwo nĩ rũhiũ rwa njora.

⁹ Nake Abisalomu agĩcemaniana na andũ a Daudi. Nake aahaicĩte nyũmbũ yake, na rĩrĩa nyũmbũ yathiiagĩra rungu rwa honge ndumanu cia mũgandi mũnene, mũtwe wa Abisalomu ũkĩhata mũtĩ-inĩ. Nake agĩtigwo acunjuurĩte rĩera-inĩ, nayo nyũmbũ ĩrĩa aahaicĩte ĩgĩthĩ o na mbere.

¹⁰ Hĩndĩ ĩrĩa mũndũ ũmwe wao onire ũguo, akĩira Joabu atĩrĩ, "Nĩndona Abisalomu acunjuurĩte mũtĩ-inĩ wa mũgandi."

¹¹ Joabu akĩira mũndũ ũrĩa wamwĩrĩre ũguo atĩrĩ, "Atĩ kĩĩ! Nĩwamuona? Nĩ kĩĩ kĩagiria ũmũgũthe agwe thĩ o ro hau? Nĩngĩakũhe cekerĩ ikũmi cia betha,* na mũcibi wa mũndũ njamba."

¹² No mũndũ ũcio agĩcookia atĩrĩ, "O na ingĩthimĩrwo cekerĩ ngiri ĩmwe† njĩkĩrĩrwo guoko, ndingĩtambũrũkĩria mũrũ wa mũthamaki guoko ndĩmwĩke ũũru. Mũthamaki aagwathire wee, na Abishai, na Itai

* 18:11 nĩ ta giramu 110 † 18:12 nĩ ta kilo 11

tūkīguaga, akīmwīra atīrī, ‘Menyererai mwanake ūcio ūgwītwo Abisalomu nī ūndū wakwa.’ ¹³ Na ingītwarīrīrie muoyo wakwa thīna-inī, na tondū gūtīrī ūndū ūhithagwo mūthamaki, no wīherie ūndiganīrie.”

¹⁴ Joabu akiuga atīrī, “Nī ndīgūte mahinda nī ūndū waku.” Nī ūndū ūcio akīoya matimū matatū, agīthī, akīmūtheeca namo ngoro Abisalomu arī o muoyo hau mūtī-inī wa mūgandi-inī ūcio. ¹⁵ Nao andū ikūmi arīa maakuuagīra Joabu indo cia mbaara makīrigiicīria Abisalomu, makīmūhūra, makīmūūraga.

¹⁶ Hīndī īyo Joabu akīhuha karumbeta, nacio mbūtū cia ita igītiga gūteng’eria andū a Isiraēli, tondū Joabu nīacirūgamirie. ¹⁷ Nao makīoya Abisalomu, makīmūikia irima inene kūu mūtītū, na makīūmba hība nene ya mahiga igūrū rīake. Hīndī īyo andū othe a Isiraēli makīūrīra kwao mīcī.

¹⁸ Hīndī īrīa aarī muoyo, Abisalomu nīeyakīre gītugī agīkīhaanda Gītumba-inī kīa Mūthamaki kīrī gīa kīrīrikano gīake, tondū eeciirītie atīrī, “Nī ndirī na kahī kangītūūria rītwa rīakwa.” Agīta gītugī kīu rītwa rīake, nakīo gītugī kīa Abisalomu nginya ūmūthī.

Daudi Gūcakaya

¹⁹ Na rīrī, Ahimaazu mūrū wa Zadoku akiuga atīrī, “Reke hanyūke ngatwarīre mūthamaki ūhoro atī Jehova nīamūhonoketie kuuma guoko-inī gwa thū ciake.”

²⁰ Joabu akīmwīra atīrī, “Wee tiwe wagīrīrwo nī gūtware ūhoro ūcio ūmūthī. Reke ūgaatwara ūhoro ihinda rīngī, no ndūgwīka ūguo ūmūthī, tondū mūrū wa mūthamaki nīakuīte.”

²¹ Hīndī īyo Joabu akīra Mūkushi ūmwe atīrī, “Thī ūkeere mūthamaki ūrīa wonete.” Mūkushi ūcio akīnamīrīra mbere ya Joabu na akīhanyūka agīthī.

²² Ahimaazu mūrū wa Zadoku akīra Joabu rīngī atīrī, “O ūrīa kūrītūka, reke nūmīrīre Mūkushi ūcio.”

No Joabu agīcookia atīrī, “Mūrū wakwa, ūkwenda gūthī nīkī? Wee ndūrī na ūhoro ūrīa ūngīheerwo kīheo.”

²³ Nake akiuga atīrī, “O ūrīa kūrītūka, nīngwenda kūhanyūka.”

Nī ūndū ūcio Joabu akiuga atīrī, “Kīhanyūke!” Hīndī īyo Ahimaazu akīhanyūka agereire werū-inī, akīhītūka Mūkushi.

²⁴ Daudi aikairīte thī gatagatī ga kīhingo kīa na thīnī na kīa njārī, mūrāngīri agīthī kīhingo-igūrū agereire rūthingo-inī. Na rīrīa aacūthīrīrie nja, akīona mūdū ahanyūkīte arī o wiki. ²⁵ Nake mūrāngīri agīta mūthamaki na akīmūmenyithia ūhoro ūcio.

Nake mūthamaki akiuga atīrī, “Akorwo arī wiki, akīrī na ūhoro mwega.” Nake mūdū ūcio agīkuhīrīria o gūkuhīrīria.

²⁶ Nīngī mūrāngīri akīona mūdū ūngī ahanyūkīte, agīta mūrāngīri wa kīhingo, akīmwīra atīrī, “Atīrīrī, mūdū ūngī ahanyūkīte arī o wiki!”

Nake mūthamaki akiuga atīrī, “No nginya o nake akorwo ararehe ūhoro mwega.”

²⁷ Mūrāngīri akiuga atīrī, “Ndīrona mūdū ūcio wa mbere akīhanyūka ta Ahimaazu mūrū wa Zadoku.”

Mūthamaki akiuga atīrī, “Ūcio nī mūdū mwega, arooka arī na ūhoro mwega.”

²⁸ Nīngī Ahimaazu agīta mūthamaki, akīmwīra atīrī, “Gūtīrī na ūūru!” Akīnamīrīra mbere ya mūthamaki aturumithītie ūthī thī, akiuga atīrī, “Jehova Ngai waku arogoocwo! Nīaneanīte andū arīa maatambūrūkītie moko mookīrīre mūthamaki mwathi wakwa.”

²⁹ Nake mūthamaki akĩũria atĩrĩ, “Mwanake ũcio ti Abisalomu arĩ o thayũ?”

Nake Ahimaazu agĩcookia atĩrĩ, “Nĩnyonire kĩrigiicano kĩnene rĩrĩa Joabu ekwendaga gũtũma ndungata ya mūthamaki o na niĩ, ndungata yaku, no ndinamenya kiuma gĩa kũĩ.”

³⁰ Nake mūthamaki akiuga atĩrĩ, “Rũgama haha mwena-inĩ weterere.” Nĩ ũndũ ũcio agĩthĩ mwena-inĩ, akĩrũgama ho.

³¹ Hĩndĩ iyo Mũkushi agĩkinya, akiuga atĩrĩ, “Mūthamaki mwathi wakwa, ta igua ũhoro ũyũ mwega! Jehova nĩakũhonoketie ũmũthĩ kuuma kũrĩ arĩa maragũũkĩrĩire.”

³² Mūthamaki akĩũria Mũkushi atĩrĩ, “Mwanake ũrĩa ti Abisalomu arĩ o thayũ?”

Mũkushi akĩmũcookeria atĩrĩ, “Thũ ciothe cia mūthamaki mwathi wakwa, na andũ arĩa othe mangũũkĩra makũgere ngero marotũũka ta mwanake ũcio.”

³³ Mūthamaki akĩinaina. Akĩhaica, agĩthĩ nyũmba ya igũrũ ya kĩhingo-inĩ, akĩrĩra. Agĩthĩ akiugaga atĩrĩ, “Ũũĩ mũrũ wakwa Abisalomu! Mũrũ wakwa, mũrũ wakwa Abisalomu! Naarĩ korwo nĩ niĩ ndĩrakuire handũ haku, ũũĩ mũrũ wakwa, mũrũ wakwa!”

19

¹ Nake Joabu akĩrwo atĩrĩ, “Mūthamaki nĩrarĩra agĩcakayagĩra Abisalomu.” ² Naguo ũhootani wa mūthenya ũcio wa mbũtũ cia ita ciothe ũkĩgarũrũka, ũgĩtuũka macakaya, tondũ mūthenya ũcio mbũtũ cia ita nĩciaiguire gũkĩrwo atĩrĩ, “Mūthamaki arĩ na kĩa nĩ ũndũ wa mũriũ.”

³ Mūthenya ũcio andũ magĩcooka itũũra-inĩ inene na hitho, o ta ũrĩa andũ macookaga na hitho maconokete rĩrĩa moorĩte kuuma mbaara-inĩ. ⁴ Nake mūthamaki akĩhumbĩra ũthĩũ, akĩrĩra na mũgambo mũnene akiugaga atĩrĩ, “Ũũĩ Abisalomu, mũrũ wakwa! Ũũĩ Abisalomu, mũrũ wakwa, mũrũ wakwa!”

⁵ Hĩndĩ iyo Joabu agĩtoonya nyũmba kũrĩ mūthamaki, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũmũthĩ nĩũconorithĩtie andũ aku othe, arĩa marĩkĩtie kũhonokia muoyo waku, na mĩoyo ya ariũ aku na ya airĩtu aku, na mĩoyo ya atumia aku o na ya thuriya ciaku. ⁶ Wee wendete arĩa magũthũire, na ũkamena arĩa makwendete. Ũmũthĩ nĩwonanĩtie biũ atĩ ndũrĩ bata na anene a mbũtũ cia ita o na andũ ao. Nĩ nguona atĩ wee gĩkeno gĩaku kĩngĩrĩ rĩrĩa Abisalomu angĩrĩ muoyo ũmũthĩ na ithuothe tũkorwo tũkuũite. ⁷ Rĩu ũkĩra ũthĩ ũkoomĩrĩrie andũ aku ũmekĩre hinya. Nĩ ngwĩhĩta na rĩitwa rĩa Jehova atĩ aakorwo ndũkuuma ũthĩ gũtanatuka, gũtirĩ mũndũ o na ũmwe ũgũkorwo mwena waku. ũndũ ũyũ ũgũtuũka mũũru kũrĩ we gũkĩra maũndũ mothe mooru marĩa managũkora kuuma ũrĩ mũnini nginya rĩu.”

⁸ Nĩ ũndũ ũcio mūthamaki agĩũkĩra, agĩũkarĩra gĩtĩ gĩake kĩhingo-inĩ. Hĩndĩ irĩa andũ meerirwo atĩrĩ, “Mūthamaki aikarĩte kĩhingo-inĩ,” othe magĩũka mbere yake.

Daudi Gũcooka Jerusalemu

Na rĩrĩ, andũ a Isiraeli nĩmoorĩte magacooka kwao mĩciĩ. ⁹ Mĩhĩrĩga-inĩ yotho ya Isiraeli, andũ othe maakararanagia makoiga atĩrĩ, “Mūthamaki nĩwe watũkũũrĩre kuuma guoko-inĩ gwa thũ ciitũ; nĩwe watũhonokirie kuuma guoko-inĩ kwa Afilisti. No rĩu nĩorĩte akoima bũrũri-inĩ akĩũrĩra Abisalomu; ¹⁰ nake Abisalomu ũrĩa twaitĩrĩrie maguta atũthamakĩre-rĩ, nĩakuĩrĩre mbaara-inĩ. Nĩ ũndũ ũcio mwagĩte kwaria ũhoro wa gũcookia mūthamaki nĩkĩ?”

11 Mūthamaki Daudi nīatūmanire kūrī Zadoku na Abiatharu, athīnjīri-Ngai, makeerwo atīrī, “Ūriai athuuri a Juda atīrī, ‘Nī kī gīgūtūma mūrigie thuutha harī gūcookia mūthamaki nyūmba-inī yake ya ūthamaki, kuona atī ūriā kūraario Isiraeli guothe nīgūkinyīre mūthamaki kūrīa aikaraga? 12 Inyuī mūrī ariū a baba, tūrī a mūthiimo ūmwe, na thakame īmwe. Nī kī kīngītūma mūtuīke a kūrīgia thuutha kūinūkia mūthamaki?’ 13 Ningī mwīre Amasa atīrī, ‘Githī wee ndūrī wa mūthiimo wakwa, na thakame yakwa? Ngai arothūūra o na anjīke ūūru makīria, angīkorwo kuuma rīu gūthī na mbere wee tiwe ūgūtuīka mūnene wa mbūtū ciakwa cia ita ithenya rīa Joabu.’ ”

14 Nake mūthamaki akīguucīrīria ngoro cia andū othe a Juda ta ciarī ngoro ya mūdū ūmwe. Nao magītūmana kūrī mūthamaki, makiuga atīrī, “Cooka, wee hamwe na andū aku othe.” 15 Hīndī īyo mūthamaki agīcooka agīthī agīkinya Jorodani.

Na rīrī, andū a Juda nīmookīte Giligali nīguo matūnge mūthamaki mamūringie Rūū rwa Jorodani. 16 Nake Shimei mūrū wa Gera, Mūbenjamini kuuma Bahurimu, agīkūrūka na ihenya marī na andū a Juda nīguo magatūnge Mūthamaki Daudi. 17 Nake aarī na andū a Benjamini ngiri īmwe, o hamwe na Ziba ndungata ya mūciī wa Saūlū, na ariū ake ikūmi na atano, na ndungata mīrongo īrī. Nao makīhanyūka nginya Rūū rwa Jorodani harīa mūthamaki aarī. 18 Makīringīra iriūko-inī nīguo maringie andū a nyūmba ya mūthamaki na meeke o ūriā angīenda.

Hīndī īriā Shimei mūrū wa Gera aaringire Rūū rwa Jorodani akīgūithia thī mbere ya mūthamaki, 19 na akīmwīra atīrī, “Mwathi wakwa nī atige kūndua mwīhia. Tiga kūrīkana ūriā ndungata yaku yekire mahītia mūthenya ūriā mūthamaki mwathi wakwa oimire Jerusalemu. Mūthamaki nīatige kūiga ūhoru ūcio meciiria-inī make. 20 Nīgūkorwo nī ndungata yaku nīnjūū atī nīnjīthīe, no ūmūthī nīndoka haha ndī mūdū wa mbere wa nyūmba yothe ya andū a Jusufu; ndaikūrūka njūke ndūnge mūthamaki mwathi wakwa.”

21 Ningī Abishai mūrū wa Zeruia akiuga atīrī, “Githī Shimei ndagīrīre nī kūrīragwo nī ūndū wa ūriā ekīte? Nīarumire mūitīrīre maguta wa Jehova.”

22 Nake Daudi agīcookia atīrī, “Tūnyītanīire ūndū ūrīkū na inyuī, inyuī ariū a Zeruia? Ūmūthī nīguo mūgūtuīka thū ciakwa! No kūhoteke mūdū o na ūrīkū ooragwo thīnī wa Isiraeli ūmūthī? Githī nī ndikīū atī ūmūthī nī nī mūthamaki wa Isiraeli?” 23 Nī ūndū ūcio mūthamaki akīra Shimei atīrī, “Wee ndūgūka.” Nake mūthamaki akīmūhe ūhoru ūcio na mwīhītwa.

24 Na rīrī, Mefiboshethu, mwana wa mūrū wa Saūlū, o nake nīaikūrūkire agīthī gūtūnga mūthamaki. Nake ndethambīte magūrū kana akenja nderu, o na kana akahūūra nguo ciake kuuma mūthenya ūriā mūthamaki aathiire nginya mūthenya ūriā aacookire arī na thayū. 25 Rīriā oimire Jerusalemu agatūnge mūthamaki, mūthamaki akīmūria atīrī, “Mefiboshethu, nī kī kīagirīre ūthī na nī?”

26 Nake akiuga atīrī, “Mūthamaki mwathi wakwa, nīgūkorwo nī ndungata yaku ndī mwonju, ‘Ndoigire atīrī, nīngūgīrīra ndigiri yakwa matandīko na ndīmīhaice, nīguo hote gūthī na mūthamaki’. No Ziba ndungata yakwa akīngunyanīra. 27 Na nīacambītie ndungata yaku kūrī mūthamaki mwathi wakwa. Mwathi wakwa mūthamaki ahaana ta mūrīka wa Ngai; nī ūndū ūcio īka ūriā ūkuona kwagīrīre. 28 Njaro ciothe cia guka ciagīrīrwo nī kūrīragwo nī mūthamaki mwathi wakwa.

No wee nīwaheire ndungata yaku handū na arīa marīāgīra metha-inī yaku. Nī ūndū ūcio ndī na kīhoto kīrīkū gīa gūgūkaīra rīngī mūthamaki wakwa?”

²⁹ Mūthamaki akīmwīra atīrī, “Nī kī kīngītūma warie makīria ma ūguo? Ndaathana atī wee na Ziba mūgayane mūgūnda.”

³⁰ Mefiboshethu akīra mūthamaki atīrī, “Reke oe mīgūnda yothe, kuona atī wee mwathi wakwa nīūcookete mūciī na thayū.”

³¹ Ningī Barizilai, ūrīa Mūgileadi agīkūrūka kuuma Rogelimu akaringe Rūū rwa Jorodani me hamwe na mūthamaki, na amumagarie njīra-inī ya kuuma kūu. ³² Na rīrī, Barizilai aarī mūthuari mūkūrū mūno wa mīaka mīrongo īnana. Nīwe waheaga mūthamaki irio hīndī īrīa aikarīte Mahanaimu, tondū aarī mūndū mūtongu mūno. ³³ Nake mūthamaki akīra Barizilai atīrī, “Nītūringe mūrīmo nawe, tūthī ūikare hamwe na nī Jerusalemu, na nīndīrīkūheaga irio.”

³⁴ Nowe Barizilai agīcookeria mūthamaki atīrī, “Nī mīaka īngī īigana atīa nī ngūtūūra muoyo nīguo nyambate thī Jerusalemu hamwe na mūthamaki? ³⁵ Rīu ndī na ūkūrū wa mīaka mīrongo īnana. No menye ūtiganu wa ūndū mwega na mūūru? Ndungata yaku yahota gūcama kīrīa īrārīa na kīrīa īranyua? No hote kūigua mīgambo ya arūme na ya andū-a-nja makīina? Nī kī kīngītūma ndungata yaku ītuīke mūrigo ūngī kūrī mūthamaki mwathi wakwa? ³⁶ Ndungata yaku nīkūrīnga Rūū rwa Jorodani hamwe na mūthamaki handū ha itīna inini, no nī kī kīngītūma mūthamaki andīhe nī na njīra īyo? ³⁷ Reke ndungata yaku īcooke, nīgeetha ngaakūrī itūūra-inī rīakwa hakuhī na mbīrīra ya baba na maitū. No rīrī, ndungata yaku Kimuhamu nīringe hamwe na mūthamaki mwathi wakwa. Mīke o ūrīa ūkuona kwagīrīre.”

³⁸ Mūthamaki akiuga atīrī, “Kimuhamu nīekūrīnga hamwe na nī, na nīngūmwīka o ūrīa ūngīona kwagīrīre. Na ūrīa wothe ūngīenda kuuma kūrī nī nī ngūgwīkīra.”

³⁹ Nī ūndū ūcio andū othe makīringa Rūū rwa Jorodani, nake mūthamaki agīcooka akīringa. Mūthamaki akīmumunya Barizilai na akīmūrathima, nake Barizilai agīcooka gwake mūciī.

⁴⁰ Rīrīa mūthamaki aaringire mūrīmo agīkinya Giligali, Kimuhamu akīringa hamwe nake. Nacio mbūtū ciothe cia ita cia Juda na nuthu ya mbūtū cia ita cia Isiraēli ikīringa mūthamaki.

⁴¹ Thuutha wa kahinda kanini andū othe a Isiraēli nīmookaga kūrī mūthamaki makamwīra atīrī, “Nī kī gīatūmire ariū a baba, andū a Juda, matūtunye mūthamaki na wara, na mamūcookie nyūmba yake kuuma mūrīmo wa Jorodani, hamwe na andū ake othe?”

⁴² Andū othe a Juda magīcookeria andū a Isiraēli atīrī, “Twekire ūguo tondū mūthamaki nī wa nyūmba iitū. Nī kī gīgūtūma mūrakario nī ūhoro ūcio? Nī irio tūrīte cia mūthamaki? Nī harī kīndū twīyoeire ithū ene?”

⁴³ Ningī andū a Isiraēli magīcookeria andū a Juda atīrī, “Ithū tūrī na icunjī ikūmi kūrī mūthamaki, na hamwe na ūguo-rī, tūrī na kīhoto gīa gūtūika a Daudi gūkīra inyuī. Nī ūndū ūcio nī kī gīgūtūma mūtūmene? Githī ti ithū twarī a mbere kwaria ūhoro wa gūcookia mūthamaki witū?”

No andū a Juda magīcookia marī na ūūru mūingī mūno o na gūkīra andū a Isiraēli.

20

Sheba Kūremera Daudi

¹ Na rīrī, kwarī mūdū wa ngūi wetagwo Sheba mūrū wa Bikiri, Mūbenjamini, nake agīkorwo aarī hau. Akīhuha karumbeta, akīanīrīra, akiuga atīrī,

“Ithuī tūtīrī na igai harī Daudi,

tūtīrī na handū harī mūrū wa Jesii!

O mūdū nīacooke hema-inī yake, inyuī andū a Isiraēli!”

² Nī ūndū ūcio andū othe a Isiraēli magītiganīria Daudi, makīrūmīrīra Sheba mūrū wa Bikiri. No andū a Juda makīrūmīrīra mūthamaki wao kuuma Jorodani nginya Jerusalemu.

³ Rīrīa Daudi aacookire gīkaro kīa nyūmba yake ya ūthamaki kūu Jerusalemu-rī, akīoya thuriya iria ikūmi aatigīte imenyagīrīre nyūmba ya ūthamaki, makīigwo nyūmba marangagīrwo. Nīamaheaga irio, no ndaakomire nao. Maatūūraga marī ahingīre na matariī ta atumia a ndigwa nginya mūthenya wa gūkua.

⁴ Nake mūthamaki akīira Amasa atīrī, “Tūmanīra andū a Juda moke kūrī nī mūira wa matukū matatū mataanathira, nawe mwene ūgaakorwo ho.”

⁵ No rīrīa Amasa aathiire gwīta andū a Juda, agīkara ihinda iraya kūrī rīrīa mūthamaki aamwīrīte.

⁶ Daudi akīira Abishai atīrī, “Rīu Sheba mūrū wa Bikiri nīegūtūgera ngero nene kūrī īrīa twagerirwo nī Abisalomu. Oya andū a mwathi waku mūmūteng’erie, kwaga ūguo aahota kuona matūūra mairigīre oorīre kuo, na ithuī twage kūmuona.” ⁷ Nī ūndū ūcio andū a Joabu, na Akerethi, na Apelethi, na njamba ciothe iria ciarī hinya makiumagara matongoretio nī Abishai. Nao magīthīi moimīte Jerusalemu, mateng’eretie Sheba mūrū wa Bikiri.

⁸ Rīrīa maarī ihiga-inī rīrīa inene kūu Gibeoni, Amasa agīūka kūmatūnga. Joabu eehumbīte nguo ciake cia mbaara, na akehotora mūcibi na rūhiū rūrī njora thīinī. Rīrīa aathiire mbere, rūhiū rūu rūkiuma njora-inī.

⁹ Joabu akīira Amasa atīrī, “Ūrī mwega, mūrū wa baba?” Hīndī īyo Joabu akīnyiita Amasa nderu na guoko gwake kwa ūrīo nīguo amūmumunye.

¹⁰ Amasa ndaatindanīrīre na rūhiū rūrīa Joabu aanyiitīte na guoko, nake Joabu akīmūtheeca nda naruo, namo mara make makiuma makīgūa thī, na ndaigana kūmūtheeca rīngī, nake Amasa agīkua. Ningī Joabu na mūrū wa nyina Abishai magīteng’eria Sheba mūrū wa Bikiri.

¹¹ Ūmwe wa andū a Joabu akīrūgama mwena-inī wa Amasa, akiuga atīrī, “Mūdū ūrīa wothe ūrī mwena wa Joabu na mwena wa Daudi, nīarūmīrīre Joabu!” ¹² Nake Amasa eegaragaragia thakame-inī yake arī njīra gatagatī, nake mūdū ūcio akīona atī mbūtū ciothe cia ita nīciarūgamaga hau. Rīrīa aamenyire atī o mūdū aakinyaga harī Amasa akarūgama-rī, akīmūkururia kuuma njīra-inī, akīmūiga gīthaka-inī, na akīmūhumbīra na nguo. ¹³ Amasa aarīkia kweherio njīra-inī, andū othe makīrūmīrīra Joabu, magīteng’eria Sheba mūrū wa Bikiri.

¹⁴ Sheba akīhītūkīra mīhīrīga-inī yothe ya Isiraēli, agīkinya Abeli-Bethi-Maaka, akīhītūkīra būrūri-inī wothe wa Aberi, arīa moonganire hamwe na makīmūrūmīrīra. ¹⁵ Nacio mbūtū ciothe cia ita hamwe na Joabu igīūka na ikīrigiicīria Sheba kūu Abeli-Bethi-Maaka. Magīthondeka kīhumbu gīa tīri kūrigania na itūūra, nakīo gīkīambatio nginya rūthingo rwa na nja rwa ūgitīri wa itūūra. Na rīrīa maahūūraga rūthingo nīguo marūmomore-rī, ¹⁶ mūdū-wa-nja ūmwe mūūgī agītana arī thīinī wa itūūra rūu, akiuga atīrī, “Ta thikīrīriai! Ta thikīrīriai! Īrai Joabu oke haha

nĩguo njarie nake.” ¹⁷ Nake agĩthiĩ erekeire harĩ we; nake mũndũ-wa-nja ũcio akĩmũũria atĩrĩ, “Wee nĩwe Joabu?”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Ĩĩ nĩ nĩ.”

Nake akiuga atĩrĩ, “Gĩthikĩrĩrie ũrĩa ndungata yaku ĩkuuga.”

Nake akiuga atĩrĩ, “Nĩ thikĩrĩrie.”

¹⁸ Mũndũ-wa-nja ũcio agĩthiĩ na mbere kwaria, akiuga atĩrĩ, “Tene-rĩ, ciugo ici nĩciaragio, gũkeerwo atĩrĩ ‘Andũ makaahooyaga kĩrĩra kũu Abeli.’ Naguo ũhoro ũgaathirĩra kuo. ¹⁹ Ithuĩ-rĩ, tũrĩ andũ a thayũ na ehokeku thĩnĩ wa Isiraeli. Wee ũrageria kwananga itũũra rĩrĩ, na nĩrĩo nyina wa Isiraeli. Nĩ kĩ gĩgũtũma wende kũniina igai rĩa Jehova?”

²⁰ Joabu agĩcookia atĩrĩ, “Ũhoro ũcio ũrondaihĩrĩria! Ũhoro wa kũniina na kwananga ũrondaihĩrĩria! ²¹ Ũguo tiguu ũhoro ũtariĩ. Mũndũ wĩtagwo Sheba mũrũ wa Bikiri, kuuma bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efiraimu, nĩarĩkĩtie kwambararia guoko ookĩrĩre mũthamaki, ookĩrĩre Daudi. Tũnengerei mũndũ ũcio ũmwe tu, na nĩngũtigana na itũũra rĩrĩ.”

Mũndũ-wa-nja ũcio akĩra Joabu atĩrĩ, “Nĩũgũikĩrio mũtwe wake kuuma rũthingo-inĩ.”

²² Hĩndĩ ĩyo mũtumia ũcio agĩthiĩ kũrĩ andũ othe arĩ na mataaro macio make ma ũũgĩ, nao magĩtinia mũtwe wa Sheba mũrũ wa Bikiri, makĩũikĩria Joabu. Nĩ ũndũ ũcio Joabu akĩhuha karumbeta, nao andũ ake makĩharagana kuuma itũũra-inĩ, o mũndũ agĩcooka gwake mũciĩ. Nake Joabu agĩcooka kũrĩ mũthamaki kũu Jerusalemu.

²³ Joabu nĩwe warĩ mũnene wa mbũtũ ciothe cia ita cia Isiraeli; nake Benaia mũrũ wa Jehoiada aarĩ mũnene wa Akerethi, o na Apelethi; ²⁴ Adoniramu aarĩ mũtongoria wa kũrutithia wĩra wa hinya; nake Jehoshafatu mũrũ wa Ahiludu nĩwe warĩ mwandĩki wa maũndũ ma ihinda rĩu; ²⁵ nake Sheva nĩwe warĩ mwandĩki-marũa; Zadoku na Abiatharu maarĩ athĩnjĩri-Ngai; ²⁶ nake Ira, ũrĩa Mũnjairi, aarĩ mũthĩnjĩri-Ngai wa Daudi.

21

Andũ a Gibeoni Kũrĩhĩrio

¹ Na rĩrĩ, hĩndĩ ya wathani wa Daudi, nĩ kwagĩire na ng’aragu ya mĩaka ĩtatũ ĩrũmanĩrĩrie; nĩ ũndũ ũcio Daudi agĩtũria ũhoro harĩ Jehova. Nake Jehova akiuga atĩrĩ, “Ũndũ ũyũ ũrekĩka nĩ ũndũ wa Saũlũ o na ũndũ wa nyũmba yake ĩrĩa yaitithagia thakame; nĩ ũndũ wa ũrĩa ooragire andũ a Gibeoni.”

² Nake mũthamaki agĩta andũ a Gibeoni akĩaria nao. (Na rĩrĩ, andũ acio a Gibeoni matiarĩ amwe na Isiraeli no maarĩ matigari ma Aamori; no andũ a Isiraeli nĩmehĩtĩte atĩ matikamooraga, no Saũlũ nĩ ũndũ wa kĩyo kĩrĩa aarĩ nakĩo nĩ ũndũ wa Isiraeli na Juda nĩageririe kũmaniina.) ³ Nake Daudi akĩũria andũ acio a Gibeoni atĩrĩ, “Mũngĩenda ndĩmwĩkĩre atĩa? Nĩ ũndũ ũrĩkũ ingĩka tũiguane nĩguo mũrathime igai rĩa Jehova?”

⁴ Nao andũ a Gibeoni makĩmũcookeria atĩrĩ, “Tũtiagĩrĩrwo nĩ kũũria tũheo betha kana thahabu kuuma kũrĩ Saũlũ, kana nyũmba yake, o na tũtirĩ na kĩhooto gĩa kũũraga mũndũ o na ũmwe thĩnĩ wa Isiraeli.”

Daudi akĩmooria atĩrĩ, “Nĩatĩa mũngĩenda ndĩmwĩkĩre?”

⁵ Nao magĩcookeria mũthamaki atĩrĩ, “Ha ũhoro wa mũndũ ũrĩa watũniinire na agĩtũciirĩra ũũru nĩgeetha tũthire, nĩguo tũtikagĩe na handũ o na ha thĩnĩ wa Isiraeli-rĩ, ⁶ reke tũneo arũme mũgwanja a njiaro

ciake n̄igeetha mooragwo na maraganio mbere ya Jehova k̄u Gibeā ya Saūlū, ūr̄ia m̄thuuere wa Jehova.”

N̄i ūndū ūcio m̄thamaki akiuga at̄ir̄i, “N̄ingūmaneana k̄ur̄i inyu.”

⁷ Na r̄ir̄i, m̄thamaki ak̄ihonokia Mefiboshethu m̄r̄u wa Jonathani, m̄r̄u wa Saūlū, n̄i ūndū wa mw̄ih̄itwa ūr̄ia Daudi na Jonathani m̄r̄u wa Saūlū meeh̄itan̄ire mbere ya Jehova. ⁸ No m̄thamaki aḡikuuā Arimoni na Mefiboshethu, ariū acio eer̄i a Aia, mwar̄i wa Rizipa, ar̄ia aaciarīire Saūlū, hamwe na ariū atano a Merabu mwar̄i wa Saūlū, ar̄ia aaciarīire Adirieli m̄r̄u wa Barizilai ūr̄ia M̄meholathu; ⁹ Nake ak̄imaneana k̄ur̄i Gibeoni, ar̄ia maamooragire na mak̄imaaragania k̄ir̄ima-in̄i mbere ya Jehova. Acio othe m̄ugwanja maaḡuire hamwe; mooragirwo h̄ind̄i ya matukū ma k̄iamb̄ir̄iria k̄ia magetha, o r̄ir̄ia magetha ma cairi maambaḡir̄iria.

¹⁰ Rizipa mwar̄i wa Aia ak̄ioya nguo ya ik̄unia, na ak̄im̄iara hau ihiga iḡur̄u. Kuuma k̄iamb̄ir̄iria k̄ia magetha nginya r̄ir̄ia mbura yoir̄ire m̄ir̄i iyo, ndaarekire ciimba icio ihutio n̄i nyoni cia r̄iera-in̄i m̄thenya, kana ihutio n̄i nyamū cia ḡithaka ūtukū. ¹¹ H̄ind̄i ir̄ia Daudi eerirwo ūr̄ia Rizipa mwar̄i wa Aia, thuriya ya Saūlū, eek̄ite-r̄i, ¹² aḡithīi, aḡikuuā mah̄ind̄i ma Saūlū o na ma m̄uriū Jonathani kuuma kwa andū a Jabeshi-Gileadi. Maamarut̄ite na hitho kuuma k̄ihaaro-in̄i k̄ia m̄uinḡi k̄u Bethi-Shani, har̄ia Afilisti maamacuur̄itie, thuutha wa k̄ūr̄aḡira Saūlū k̄u Giliboa. ¹³ Daudi aḡikuuā mah̄ind̄i ma Saūlū na ma m̄uriū Jonathani kuuma k̄u, na mah̄ind̄i ma andū ar̄ia moraḡitwo makaaraganio k̄u mak̄iunḡanio.

¹⁴ Nao maḡithika mah̄ind̄i ma Saūlū na ma m̄uriū Jonathani mb̄ir̄ira-in̄i ya Kishu, ithe wa Saūlū, k̄u Zela th̄in̄i wa Benjamini, na maḡilka maūndū mothe mar̄ia m̄thamaki aathan̄ite. Thuutha ūcio Ngai aḡicookia mahooya mar̄ia maahooetwo n̄i ūndū wa b̄ur̄uri.

Mbaara ya Ḡūk̄ir̄ira Afilisti

¹⁵ O r̄inḡi n̄i kwaḡire mbaara gatagat̄i ka Afilisti na Isiraeli. Daudi aḡik̄ur̄ika aḡithīi hamwe na andū ake makar̄ue na Afilisti, na ak̄inoga m̄no. ¹⁶ Nake Ishibi-Benobu ūr̄ia war̄i ūmwe wa njaro cia Rafa, ūr̄ia m̄thia wa itimū r̄iake war̄i na ūritū wa ceker̄i magana matatū,* na aar̄i na rūhiū rwa njora rwerū, ūcio akiuga n̄iek̄ūr̄aga Daudi. ¹⁷ No r̄ir̄i, Abishai m̄r̄u wa Zeruia ak̄ihonokia Daudi; ak̄iḡūtha M̄filisti ūcio ak̄iḡūa, ak̄im̄ūr̄aga. Ninḡi andū a Daudi mak̄ih̄ita k̄ur̄i we makiuga at̄ir̄i, “Ḡutir̄i h̄ind̄i ūgacooka ḡuthīi mbaara-in̄i na ithūi, n̄igeetha tawa wa Isiraeli nd̄ukahorio.”

¹⁸ Ninḡi thuutha wa mahinda macio, mak̄iḡia na mbaara inḡi na Afilisti k̄u Gobu. H̄ind̄i iyo Sibekai ūr̄ia M̄hushathi ak̄ūr̄aga Safu, ūmwe wa njaro cia Rafa.

¹⁹ Ninḡi mbaara-in̄i inḡi mak̄ir̄ua na Afilisti k̄u Gobu, Elihanani m̄r̄u wa Jaare-Oregimu ūr̄ia M̄bethilehemu ak̄ūr̄aga Goliathū ūr̄ia M̄giiti, ūr̄ia war̄i na itimū r̄iar̄i na m̄t̄i ūigana ta m̄t̄i wa m̄tumi ngoora.

²⁰ Ninḡi mbaara-in̄i inḡi ir̄ia yar̄i k̄u Gathu, nakuo kwar̄i na m̄ndū m̄nene m̄no, war̄i na ciara ithathatū o guoko, na ciara ithathatū o k̄uḡur̄u, ciothe ciar̄i ciara m̄rongo iir̄i na inya. O na ninḡi aar̄i wa rūciaro rwa Rafa. ²¹ R̄ir̄ia aanyūr̄ur̄irie andū a Isiraeli, Jonathani m̄r̄u wa Shimea, m̄r̄u wa nyina na Daudi, ak̄im̄ūr̄aga.

²² Andū acio ana maar̄i a rūciaro rwa Rafa k̄u Gathu nao mak̄iḡua moko-in̄i ma Daudi na andū ake.

* 21:16 n̄i ta giramu 330

22

Rwĩmbo rwa Daudi rwa Kũgooca Ngai

¹ Daudi nĩainĩire Jehova na ciugo cia rwĩmbo rūrũ rĩrĩa Jehova aamũhonokirie kuuma guoko-inĩ gwa thũ ciake ciothe na kuuma guoko-inĩ gwa Saũlũ. ² Akiuga atĩrĩ:

“Jehova nĩwe rwaro rwakwa rwa ihiga, na nĩwe rūirigo rwakwa rwa hinya, na mũkũũri wakwa;

³ Ngai wakwa nĩwe rwaro rwakwa rwa ihiga, na nĩwe rĩũrĩro rĩakwa, na ngo yakwa, na rũhĩa rwa ũhonokio wakwa.

Nĩwe kũhitho gĩakwa kĩrũmu, na nĩwe rĩũrĩro rĩakwa, na mũhonokia wakwa;

nĩwe ũũhonokagia kuuma kũrĩ andũ arĩa mahũthagĩra hinya.

⁴ Ngayagĩra Jehova, ũrĩa wagĩrĩire kũgoocagwo, na ngahonokio kuuma kũrĩ thũ ciakwa.

⁵ “Ndiuhũ cia gĩkuũ nĩciathiũrũrũkĩirie; nakĩo kĩguũ kĩa mwanangĩko gĩkĩngĩria hinya.

⁶ Mĩhĩndo ya mbĩrĩra igĩthiororokeria; nayo mĩtego ya gĩkuũ ikĩhotorera.

⁷ Mĩnyamaro-inĩ yakwa ndakairĩ Jehova; ngĩgĩkaĩra Ngai wakwa arĩ hekarũ-inĩ yake.

Nĩ aigũire mũgambo wakwa, kĩrĩro gĩakwa gĩgĩkinya matũ-inĩ make.

⁸ “Thĩ ikĩinaina na igĩthingitha; Nayo mĩthingi ya igũrũ ikĩenyenya; ikĩinaina tondũ aarĩ mũrakaru.

⁹ Ndogo ikiuma maniũrũ-inĩ make ikĩambata na igũrũ; mwaki wa kũniinana ũkiuma kanua-inĩ gake. Kanua-inĩ gake hakoima makara mekũrĩrĩmbũka.

¹⁰ Aahingũrĩre igũrũ agĩikũrũka thĩ; matu matumanu maarĩ rungu rwa makinya make.

¹¹ Ombũkire akuuĩtwo nĩ ikerubi; akĩambata na igũrũ na mathagu ma rũhuho.

¹² Ehumbĩrĩre na nduma, agĩtua matu marĩa mairũ ma mbura ma kũu igũrũ hema yake ya kũmũthiũrũrũkĩria.

¹³ Kuuma ũkengi ũrĩa warĩ harĩ we, heni igĩakana mwaki.

¹⁴ Jehova akĩruruma arĩ kũu igũrũ; mũgambo wa Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno, ũkĩiguuo.

¹⁵ Aikirie mĩguĩ, akĩharagania thũ, agĩciikĩria rũheni, agĩcingatithia.

¹⁶ Hĩndĩ iyo mĩkuru ya iria ikĩonekana, nayo mĩthingi ya thĩ ikĩhumbũrio, nĩ ũndũ wa irũithia rĩa Jehova, o na nĩ ũndũ wa ihurutana rĩa mĩhũmũ ya maniũrũ make.

¹⁷ “Agĩtambũrũkia guoko gwake kuuma o kũu igũrũ akĩnyĩita; akĩnguucia akĩnduta maaĩ-inĩ kũrĩa kũriku.

¹⁸ Andeithũrĩre thũ yakwa irĩ hinya,

- akīndeithūra kūrī arīa maathūire, o acio maangīrtie hinya.
- 19 Maanjihotoreire mūthenya ūrīa ndaarī na mūtino,
no Jehova nīwe warī mūtiirīrīri wakwa.
- 20 Andutire na nja akīndwara handū haariī,
akīndeithūra tondū nīakenetio nī nī.
- 21 “Jehova anjīkīire maūdū kūringana na ūthingu wakwa,
akandīha kūringana na ūtheru wa moko makwa.
- 22 Nīgūkorwo nīnūmītie njīra cia Jehova;
ndīikīte ūūru na ūndū wa kūhutatīra Ngai wakwa.
- 23 Mawatho make mothe marī mbere yakwa;
ndihutatīire irīra cia watho wake wa kūrūmīrīrwo.
- 24 Ngoretwo itarī na ūcuuke ndī mbere yake,
na ngemenyerera ndikehie.
- 25 Jehova andīhīte kūringana na ūthingu wakwa,
akandīha kūringana na ūtheru wakwa maitho-inī make.
- 26 “Ūrī mwīhokeku harī arīa makwīhokete,
na harī mūdū ūrīa ūtarī ūcuuke ūrīōnanagia ndūrī ūcuuke,
- 27 kūrī ūrīa wītheragia wīonanagia ūrī mūtheru,
no harī ūrīa ūrī mīthīire mīogomu ūgatuīka njūhīga.
- 28 Wee ūhonokagia andū arīa enyīhia,
no maitho maku monaga andū arīa etīī nīguo ūmaconorithie.
- 29 Wee Jehova, nīwe tawa wakwa,
Jehova atūmaga nduma yakwa ītuīke ūtheri.
- 30 Ndī na ūteithio waku no hote gūtharīkīra mbūtū ya ita;
ndī na Ngai wakwa no hote kūrūga rūthingo.
- 31 “Mūrungu-rī, njīra ciake nīnginyanīru;
kiugo kīa Jehova gītīrī ihītia.
Nīwe ngo ya arīa othe mehithaga harī we.
- 32 Nī ūndū-rī, nūū Mūrungu tiga Jehova?
Na nūū Rwaro rwa Ihiga tiga Ngai witū?
- 33 Nī Mūrungu ūūhotoraga hinya na ūhoti,
agatūma njīra yakwa īkinyanīre.
- 34 Atūmaga magūrū makwa mateng’ere o ta ma thwariga;
aahotithagia kūrūgama kūdū gūtūūgīru.
- 35 We nīwe wonagia moko makwa mūrūire wa mbaara;
moko makwa no mageete ūta wa gīcango.
- 36 Ūūheaga ngo yaku ya ūhootani;
ūinamagīrīra thī ūkaanenehia.
- 37 Ūnjaramagīria njīra ya kūrīa thīagīra,
nīgeetha magūrū makwa matigatīrūke.
- 38 “Ndaingatithirie thū ciakwa na ngīcihehenja;
ndiacookire na thuutha nginya rīrīa cianiinirwo.
- 39 Ndacihehenjire biū, ikīremwo nī gūūkīra,
ikīgūa thī magūrū-inī makwa.
- 40 Wee ūūheaga hinya wa kūrūa mbaara,
ūgatūma thū ciakwa ciinamīrīre magūrū-inī makwa.
- 41 Watūmire thū ciakwa ihūdūke ciūre,
na nī ngīniina arīa maathūire.

- 42 Maakaire mateithio, no hatiarĩ na wa kũmahonokia,
magĩkaĩra Jehova no ndaametĩkire.
- 43 Ndaamahũũrire makĩhaana ta rũkũngũ rũhinyu rwa thĩ;
ngĩmahũũra na ngĩmarangĩrĩria ta ndooro ya njĩra-inĩ.
- 44 “Nĩũũhonoketie ngaaga gũtharĩkĩrwo nĩ andũ akwa;
ũndũũragia ndĩ mũtongoria wa ndũrĩrĩ.
Andũ itooĩ nĩmakandungatagĩra,
45 andũ a kũngĩ mokaga kũrĩ nĩ menyiihĩtie;
maigua ngumo yakwa, makanjathĩkĩra.
- 46 Othe makuuaga ngoro;
mokaga makĩinainaga moimĩte ciĩhitho-inĩ ciao cia hinya.
- 47 “Jehova atũũraga muoyo! O we Rwaro rwakwa rwa Ihiga arogoocwo!
Ngai arotũgĩrio, o we Rwaro rwakwa rwa Ihiga, na Mũhonokia
wakwa!
- 48 We nĩwe Mũrungu ũrĩa ũndĩhagĩria,
aigaga ndũrĩrĩ rungu rwa watho wakwa,
49 nĩwe ũũhonokagia kuuma kũrĩ thũ ciakwa.
Wanyambatĩririe igũrũ rĩa andũ arĩa maathũire,
ũkĩndeithũra harĩ andũ arĩa mahũthagĩra hinya.
- 50 Nĩ ũndũ ũcio, Wee Jehova, nĩndĩkũgoocaga ndĩ gatagatĩ ka ndũrĩrĩ,
ndĩinaga ngagooca rĩtwa rĩaku.
- 51 Aheaga mũthamaki wake ũhootani mũnene;
akonania ũtugi wake ũtathiraga kũrĩ ũcio wake mũitĩrĩrie maguta,
kũrĩ Daudi na njiaro ciake nginya tene.”

23

Ciugo cia Kũrigĩrĩria cia Daudi

- 1 Ici nĩcio ciugo cia kũrigĩrĩria cia Daudi:
“Ūyũ nĩguo ũhoru wa Daudi mũrũ wa Jesii,
ũhoru wa mũndũ ũrĩa watũgĩrĩtio nĩ Ūrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno,
mũndũ ũrĩa waitĩrĩrio maguta nĩ Ngai wa Jakubu,
na akeendeka mũno nĩ gũtungĩra Isiraeli thaburi:
- 2 “Roho wa Jehova nĩaririe na kanua gakwa;
kiugo gĩake kĩarĩ rũrĩmĩ-inĩ rwakwa.
- 3 Ngai wa Isiraeli nĩaririe,
ũcio Rwaro rwa Ihiga rwa Isiraeli akĩnjĩra atĩrĩ:
‘Rĩrĩa mũndũ egwatha andũ na ũthingu,
agaathana etigĩrĩte Ngai-rĩ,
- 4 atuĩkaga ta ũtheri wa rũciinĩ riũa rĩkĩratha,
o rũciinĩ rũrĩa rũtarĩ matu,
agatuĩka ta ũtheri ũrĩa ũũkaga mbura yarĩkia gũkĩa,
mbura ĩrĩa ĩmeragia nyeki.’
- 5 “Githĩ nyũmba yakwa ti nũngĩrĩru harĩ Mũrungu?
Githĩ ndaarĩkanĩire na nĩ kĩrĩkanĩro gĩa gũtũũra,
gĩthondeketo na gĩkarũma maũndũ-inĩ mothe?
Githĩ ndegũtũma ũhonokio wakwa ũkinyanĩre,
na aahingĩrie maũndũ mothe marĩa ndĩriragĩria?

⁶ No andũ arĩa aaganu othe magaateo ta mĩigua,
ĩrĩa ĩtacookanagĩrĩrio na guoko.

⁷ Ũrĩa wothe ũhutagia mĩigua
ahũthagĩra kĩndũ gĩa kĩgera kana mũtĩ wa itimũ;
mĩigua ĩcinagĩrwo o harĩa ĩigĩtwo.”

Andũ Njamba a Daudi

⁸ Maya nĩmo marĩtwa ma andũ a Daudi arĩa maarĩ njamba:

Joshebu-Bashebethu ũrĩa Mũtakemoni aarĩ mũnene wa arĩa atatũ; nake oire itimũ rĩake, akĩhũũra andũ magana manana, na akĩmooraga mbaara-inĩ ĩmwe.

⁹ Mũnini wake eetagwo Eleazaru mũrũ wa Dodai, ũrĩa Mũahohi. Arĩ ũmwe wa arĩa atatũ maarĩ njamba, aarĩ hamwe na Daudi hĩndĩ ĩrĩa moogitire Afilisti arĩa monganĩte hamwe kũu Pasi-Damimu marũe mbaara. Hĩndĩ ĩyo andũ a Isiraeli makĩũra, ¹⁰ nowe ndoorire, akĩrũgama hau, akĩhũũra Afilisti acio nginya guoko gwake gũkĩganda kũnyĩitĩte rũhiũ rwa njora o ro ũguo. Jehova akĩrehe ũhootani mũnene mũthenya ũcio. Nacio mbũtũ cia ita igĩcooka kũrĩ Eleazaru, magatahe indo cia andũ arĩa akuũ.

¹¹ Ũrĩa warũmĩrĩire aarĩ Shama mũrũ wa Agee ũrĩa Mũharari. Rĩrĩa Afilisti monganire hamwe handũ haarĩ mũgũnda waiyũrĩte ndengũ, ita rĩa Isiraeli rĩkĩmoorĩra. ¹² No Shama ndoorire, akĩrũgama gatagatĩ ka mũgũnda ũcio. Akĩũgitĩra na akĩũraga Afilisti acio, nake Jehova akĩrehe ũhootani mũnene.

¹³ Hĩndĩ ya magetha-rĩ, andũ atatũ thĩinĩ wa arĩa mĩrongo ĩtatũ anene magĩkũrũka kũrĩ Daudi kũu ngurunga-inĩ ya Adulamu, hĩndĩ ĩrĩa mbũtũ ya Afilisti yambĩte hema Gĩtuamba-inĩ kĩa Refaimu. ¹⁴ Ihinda-inĩ rĩu Daudi aarĩ kĩhitho-inĩ kĩa hinya, nayo mbũtũ ya Afilisti yarĩ Bethlehemu. ¹⁵ Daudi akĩrĩrĩria maaĩ, akiuga atĩrĩ, “Naarĩ korwo kũrĩ mũndũ ũngĩndehera maaĩ ma kũnyua kuuma gĩthima-inĩ kĩrĩa kĩrĩ hakuhĩ na kĩhingo kĩa Bethlehemu!” ¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio andũ acio atatũ maarĩ njamba magĩtuĩkanĩria gatagatĩ-inĩ ga ita rĩa Afilisti, magĩtaha maaĩ gĩthima-inĩ kũu kĩarĩ hakuhĩ na kĩhingo kĩa Bethlehemu na makĩmatwarĩra Daudi. No Daudi akĩrega kũmanyua; akĩmaita mbere ya Jehova. ¹⁷ Daudi akiuga atĩrĩ, “Jehova, ũhoro ũyũ ũrondaihĩrĩria, njage gwĩka ũguo! Githĩ ĩno ti thakame ya andũ arĩa megũthĩite magetwarĩrĩria ũgwati-inĩ wa gĩkuũ?” Nake Daudi akĩrega kũnyua maaĩ macio.

Maũndũ ta macio nĩmo meekagwo nĩ njamba icio ithatũ.

¹⁸ Abishai mũrũ wa nyina na Joabu mũrũ wa Zeruaia aarĩ mũnene wa acio atatũ. Nake akĩoya itimũ rĩake agĩtharĩkĩra andũ magana matatũ, akĩmooraga; nĩ ũndũ ũcio akĩgĩa igweta o ta acio Atatũ. ¹⁹ Githĩ ndaakĩgĩire na igweta inene gũkĩra acio Atatũ? Nĩwe watuĩkire mũnene wao, o na gũtuĩka ndaataranĩrio nao.

²⁰ Benaia mũrũ wa Jehoiada aarĩ mũrũ njamba wa kuuma Kabizeeli, ũrĩa wekire maũndũ manene ma ũcamba. Nĩooragire njamba nene igĩrĩ cia ita cia Moabi. Ningĩ nĩatoonyire irima mũthenya warĩ na tharunji, akĩũraga mũrũthi. ²¹ Nĩooragire Mũmisiri mũndũ warĩ mũnene mũno. O na gũtuĩka Mũmisiri ũcio nĩanyĩitĩte itimũ na guoko gwake, Benaia aathiire akĩmũtharĩkĩra na njũgũma. Nake akĩhuria itimũ rĩu rĩarĩ guoko-inĩ kwa Mũmisiri ũcio na akĩmũũraga na itimũ rĩu rĩake. ²² Macio nĩmo maũndũ ma ũcamba marĩa meekirwo nĩ Benaia mũrũ wa Jehoiada; o nake aarĩ igweta o ta andũ arĩa atatũ maarĩ njamba. ²³ Nĩatĩtwo gũkĩra arĩa

Mĩrongo Ītatũ, no ndaataranĩirio na acio Atatũ. Nake Daudi akĩmũtua mũnene wa arĩa maamũrangagĩra.

24 Thĩinĩ wa andũ acio Mĩrongo Ītatũ, arĩa angĩ maarĩ:

Asaheli mũrũ wa nyina na Joabu,

na Elihanani mũrũ wa Dodo wa kuuma Bethlehemu,

25 na Shama ũrĩa Mũharodi,

na Elika ũrĩa Mũharodi,

26 na Helezu ũrĩa Mũpaliti,

na Ira mũrũ wa Ikeshu kuuma Tekoa,

27 na Abiezeri kuuma Anathothu,

na Mebunai ũrĩa Mũhushathi,

28 na Zalimoni ũrĩa Mũahohi,

na Maharai ũrĩa Mũnetofathi,

29 na Helebu mũrũ wa Baana ũrĩa Mũnetofathi,

na Ithai mũrũ wa Ribai wa kuuma Gibeia kũu Benjamini,

30 na Benaia ũrĩa Mũpirathoni,

na Hidai wa kuuma tũrũũ-inĩ twa Gaashu,

31 na Abi-Aliboni ũrĩa Mũaribathi,

na Azamavethu ũrĩa Mũbahurimu,

32 na Eliahaba ũrĩa Mũshaaliboni,

na ariũ a Jasheni,

na Jonathani 33 mũrũ wa Shama ũrĩa Mũharari,

na Ahiamu mũrũ wa Sharari ũrĩa Mũharari,

34 na Elifeleti mũrũ wa Ahasabai ũrĩa Mũmaakathi,

na Eliamu mũrũ wa Ahithofeli ũrĩa Mũgiloni,

35 Herezo ũrĩa Mũkarimeli,

na Parai ũrĩa Mũaribi,

36 na Igalĩ mũrũ wa Nathani kuuma Zoba,

na mũrũ wa Hagili,

37 na Zeleku ũrĩa Mũamoni,

na Naharai ũrĩa Mũbeerothi,

ũrĩa wakuuagĩra Joabu mũrũ wa Zeruia indo ciake cia mbaara,

38 na Ira ũrĩa Mũithiri,

na Garebi ũrĩa Mũithiri,

39 na Uria ũrĩa Mũhiti.

Andũ acio othe maarĩ mũrongo ĩtatũ na mũgwanja.

24

Daudi gũtara Arũi a Mbaara

1 Ningĩ marakara ma Jehova magĩakanĩra Isiraeli, nake agĩkĩra Daudi meciiria nĩguo amokĩrĩre, akĩmwĩra atĩrĩ, “Thiĩ ũgatara andũ a Isiraeli na a Juda.”

2 Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki akĩra Joabu na anene a mbũtũ cia ita arĩa maarĩ hamwe nake atĩrĩ, “Thiĩ kũndũ guothe mĩhĩrĩga-inĩ ya Isiraeli kuuma Dani nginya Birishiba na mũtare andũ arĩa mangĩthĩ mbaara, nĩgeetha menye ũrĩa maigana.”

3 No Joabu agĩcookeria mũthamaki atĩrĩ, “Jehova Ngai waku angĩrongerera mbũtũ cia ita maita igana, namo maitho ma mũthamaki marokĩtonera. No nĩ kĩ gĩgũtũma mũthamaki mwathi wakwa ende gwĩka ũndũ ta ũyũ?”

4 No rĩrĩ, mũthamaki, agĩkararia Joabu na anene a mbũtũ cia ita; nĩ ũndũ ũcio makĩhehera mbere ya mũthamaki, magĩthĩ gũtara andũ a Isiraeli arĩa mangĩathĩire mbaara.

⁵ Nao marīkia kūringa Rūūi rwa Jorodani, makīamba hema hakuhī na Aroeri, mwena wa gūthini wa itūūra mūkuru-inī ūcio, magītuīkanīria būrūri wa Gadi magīkinya Jazeri. ⁶ Magīthiī Gileadi na būrūri-inī ūcio wa Tahatimu-Hodishi, magīkinya Dani-Jaani magīthiūrūrūka magīkinya Sidoni. ⁷ Magīcooka magīthiī merekeire kīrigo kīa hinya gīa Turo na matūūra-inī mothe ma andū a Ahivi na ma Kaanani. Marigīrīrio-ini magīthiī Birishiba kūu Negevu ya Juda.

⁸ Maarīkia gūthiī būrūri-inī wothe, magīcooka Jerusalemu thuutha wa mīeri kenda na matukū mīrongo iirī.

⁹ Joabu agīcookeria mūthamaki ūhoru wa mūigana wa andū arīa mangīathiire mbaara: Thīinī wa Isiraeli kwarī andū ngiri magana manana andū marī na hinya wa mwīrī na mangīahotire kūhūthīra rūhiū rwa njora, nakuo Juda maarī ngiri magana matano.

¹⁰ Nake Daudi agīthiīnīka mūno ngoro thuutha wa gūtara andū acio a mbaara, akīira Jehova atīrī, “Nīnjīhītie mūno nī ūndū wa ūguo njīkīte. Rīu, Wee Jehova-rī, ndagūthaitha ūnjehererie mahītia, nī ndungata yaku. Nīnjīkīte ūndū wa ūrimū mūno.”

¹¹ Daudi atanokīra rūciinī rūrū rūngī-rī, kiugo kīa Jehova gīgīkinyīra mūnabii Gadi, ūrīa wonagīra Daudi maūndū, akīirwo atīrī: ¹² “Thīi ūkeere Daudi ūū, ‘Jehova ekuuga atīrī: Ūrī na maūndū matatū ma gūthuura. Nawe ūthuure ūmwe wamo ūrīa ngūkūherithia naguo.’ ”

¹³ Nī ūndū ūcio Gadi agīthiī kūrī Daudi, akīmīwīra atīrī, “Nīūkwenda būrūri waku ūgīe ng’aragu mīaka itatū? Kana ūūrīre thū ciaku mīeri itatū igūteng’eretie? Kana kūgīe matukū matatū ma mūrīmū wa mūthiro būrūri-inī waku? Rīu-rī, wīciirie ūhoru ūcio ūtue itua rīrīa ngūcookeria ūcio ūndūmīte.”

¹⁴ Daudi akīira Gadi atīrī, “Rīu ndī na thīina mūnene mūno. Nītūrekwo tūgwīre moko-inī ma Jehova, nīgūkorwo tha ciake nī nyingī; no ndūkareke ngwe moko-inī ma andū.”

¹⁵ Nī ūndū ūcio Jehova akīrehera Isiraeli mūthiro kuuma rūciinī rūu nginya ihinda rīrīa rīatuītwo; nao andū ngiri mīrongo mūgwanja kuuma Dani nginya Birishiba magīkua. ¹⁶ Rīrīa mūraika aatambūrūkirie guoko gwake nīguo aanange Jerusalemu-rī, Jehova akīigua kīeha nī ūndū wa kīnyariirīko kīu akīira mūraika ūcio wanangaga andū atīrī, “Tigīra hau! Eheria guoko gwaku.” Hīndī iyo mūraika ūcio wa Jehova aarūgamīte kīhuhīro-inī kīa ngano kīa Arauna, ūrīa Mūjebusi.

¹⁷ Rīrīa Daudi onire mūraika ūcio woragaga andū-rī, akīira Jehova atīrī, “Nīi nī nī njīhītie o na ngeeka ūūru. Andū aya matariī o ta ng’ondu. Nīatīa mekīte? Reke guoko gwaku kūnjūkīrīre nīi na nyūmba yakwa.”

Daudi gwaka Kīgongona

¹⁸ Mūthenya o ro ūcio-rī, Gadi agīthiī kūrī Daudi, akīmīwīra atīrī, “Ambata, ūthiī wakīre Jehova kīgongona, hau kīhuhīro-inī kīa ngano* kīa Arauna ūrīa Mūjebusi.” ¹⁹ Nī ūndū ūcio Daudi akīambata o ta ūrīa Jehova aathanīte na kanua ka Gadi. ²⁰ Rīrīa Arauna aacūthīrīrie akīona mūthamaki na andū ake magīūka marorete na kūrī we, akiuma nja, akīnamīrīra mbere ya mūthamaki aturumithītie ūthiū thī.

²¹ Arauna akiuga atīrī, “Nī kīi gīatūma mūthamaki mwathi wakwa oke kūrī ndungata yake?”

* **24:18** Ihuhīro cia ngano ciakagwo kūndū kūrīa gūtūūgīru nī ūndū wa rūhuho.

Nake Daudi akīmūcookeria atĩrĩ, “Ndooka kũgũra kĩhuhĩro gĩaku kĩa ngano, nĩguo njakĩre Jehova kĩgongona, nĩgeetha mũthiro ũyũ ũkorete andũ ũthire.”

²² Arauna akĩra Daudi atĩrĩ, “Reke mũthamaki mwathi wakwa oe kĩa gĩothe angĩenda akĩrute igongona. Ici nĩ ndegwa cia igongona rĩa njino, na ici nĩcio indo cia kũhuhĩra ngano namo macooki ma ndegwa matuĩke ngũ. ²³ Atĩrĩrĩ, wee mũthamaki, Arauna nĩaheana indo icio ciothe kũrĩ mũthamaki.” Arauna agĩcooka akĩmwĩra atĩrĩ, “Jehova Ngai waku arogwĩtĩkĩra.”

²⁴ Mũthamaki agĩcookeria Arauna atĩrĩ, “Aca, no nginya ngũrĩhe nĩ ũndũ wakĩo. Ndikũrutĩra Jehova Ngai wakwa igongona rĩa njino rĩa kĩndũ kĩa itarĩhĩre thogora.”

Nĩ ũndũ ũcio Daudi akĩgũra kĩhuhĩro kũ kĩa ngano na ndegwa icio na cekeri mĩrongo ĩtano cia betha.† ²⁵ Daudi agĩakĩra Jehova kĩgongona hau, na akĩruta maruta ma njino na maruta ma ũiguano. Hĩndĩ ĩyo Jehova agĩcookia mahooya nĩ ũndũ wa bũrũri, naguo mũthiro ũrĩa warĩ Isiraeli ũgĩthira.

† 24:24 nĩ ta giramu 660

IBUKU RĨA MBERE RĨA ATHAMAKI

Adonija Gwĩtua Mũthamaki

¹ Hĩndĩ ĩrĩa Mũthamaki Daudi aakũrire na agatindĩka mĩaka-rĩ, ndaiguaga ũrugarĩ o na mamũhumbĩra na nguo. ² Nĩ ũndũ ũcio ndungata ciake ikĩmwĩra atĩrĩ, “Reke tũcarie mũirĩtu mwĩthĩ gathirange, atungatagĩre mũthamaki na ũndũ wa kũmũmenyerera, na akomage hamwe nake nĩguo mũthamaki, mwathi witũ, aiguage ũrugarĩ.”

³ Magĩetha mũirĩtu mũthaka Isiraeli guothe, makĩona Abishagi ũrĩa Mũshunami, na makĩmũrehe kũrĩ mũthamaki. ⁴ Mũirĩtu ũcio aarĩ mũthaka mũno; nake akĩmenyerera mũthamaki na akĩmũtungatĩra, no mũthamaki ndaigana gũkoma nake.

⁵ Na rĩrĩ, Adonija, ũrĩa nyina aarĩ Hagithu,* akĩnyumĩria, akiuga atĩrĩ, “Nĩ nĩ ngũtuĩka mũthamaki.” Nĩ ũndũ ũcio agĩthagathaga ngaari cia ita na mbarathi, na andũ mĩrongo ĩtano mathiige mateng’erete marĩ mbere yake. ⁶ (Ithe ndaamũkaanĩtie ũndũ, kana akamũũria atĩrĩ, “Wikĩte ũna na ũna nĩkĩ?” Ningĩ aarĩ mũndũ mũthaka mũno, na nĩwe waciarĩtwo thuutha wa Abisalomu.)

⁷ Nake Adonija akĩrĩkanĩra na Joabu mũrũ wa Zerua, na Abiatharu mũthĩnjĩri-Ngai, nao magĩtĩkĩra kũmũteithĩrĩria. ⁸ No Zadoku mũthĩnjĩri-Ngai, na Benaia mũrũ wa Jehoiada, na Nathani ũrĩa mũnabii, na Shimei, na Rei, na arangĩri arĩa a mwanya a Daudi matianyĩtanĩire na Adonija.

⁹ Nake Adonija akĩruta igongona rĩa ng’onde, na ng’ombe, na njaũ iria noru Ihiga-inĩ rĩa Zohelothu, hakuhi na Eni-Rogeli. Nake agĩita ariũ a ithe othe, na nĩo ariũ a mũthamaki, na andũ othe a Juda arĩa maarĩ anene a nyũmba ya ũthamaki, ¹⁰ no ndaigana gwĩta Nathani ũrĩa mũnabii, kana Benaia, kana arangĩri arĩa a mwanya, o na kana mũrũ wa ithe Solomoni.

¹¹ Nake Nathani akĩũria Bathisheba, nyina wa Solomoni atĩrĩ, “Nĩũiguĩte atĩ Adonija mũrũ wa Hagithu nĩatuĩkĩte mũthamaki, Daudi mwathi witũ atekũmenya? ¹² Na rĩrĩ, reke ngũtaare ũrĩa ũngĩhota kũhonokia muoyo waku na muoyo wa mũrũguo Solomoni. ¹³ Ũkĩra ũthĩ kũrĩ Mũthamaki Daudi ũmwĩre atĩrĩ, ‘Mũthamaki mwathi wakwa, githĩ ndwehĩtire kũrĩ nĩ, ndungata yaku ũkĩnjĩra atĩrĩ: “Ti-itherũ Solomoni mũrũguo nĩwe ũgaatuĩka mũthamaki thuutha wakwa, na nĩwe ũgaikarĩra gĩtĩ gĩakwa gĩa ũthamaki?” Rĩu-rĩ, nĩ kĩ gĩtũmĩte Adonija atuĩke mũthamaki?’ ¹⁴ Ũrĩ o kũu ũkĩaria na mũthamaki, na nĩ njũke ndoonye kuo nĩguo njĩkĩre hinya ũguo ũkũmwĩra.”

¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio Bathisheba agĩthĩ kuona mũthamaki ũcio mũkũrũ kanyũmba gake ga thĩnĩ, kũrĩa aatungatagĩrwo nĩ Abishagi ũrĩa Mũshunami. ¹⁶ Bathisheba akĩnamĩrĩra, agĩturia ndu mbere ya mũthamaki.

Nake mũthamaki akĩmũũria atĩrĩ, “Ũkwenda atĩa?”

¹⁷ Akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mwathi wakwa, wee mwene nĩwehĩtire harĩ nĩ ndungata yaku na rĩitwa rĩa Jehova Ngai waku, ũkiuga atĩrĩ: ‘Solomoni mũrũguo nĩwe ũgaatuĩka mũthamaki thuutha wakwa, na nĩwe ũgaikarĩra gĩtĩ gĩakwa kĩa ũnene.’ ¹⁸ No rĩrĩ, Adonija nĩatuĩkĩte mũthamaki, na wee mũthamaki mwathi wakwa ndũmenyete ũhoru ũcio. ¹⁹ Nĩarutĩte igongona inene rĩa ng’ombe nyingĩ, na njaũ noru, na ng’onde,

* 1:5 Adonija aarĩ mwana wa kana wa Daudi (2Sam 3:4).

na ageeta ariũ a mũthamaki othe, na Abiatharu ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, na Joabu ũrĩa mũnene wa mbũtũ cia ita, no ndetĩte Solomoni ndungata yaku. ²⁰ Mũthamaki mwathi wakwa, andũ a Isiraeli othe nĩwe macũthĩrĩrie, nĩguo ũmamenyithie nũũ ũgaikarĩra gĩtĩ kĩa ũnene thuutha waku wee mũthamaki, mwathi wakwa. ²¹ Kwaga ũguo-rĩ, rĩrĩa mũthamaki mwathi wakwa agaakoma ahurũke hamwe na maithe make, nĩ na mũrũ wakwa Solomoni tũgaatuuo ta andũ ageri ngero.”

²² Hĩndĩ ĩrĩa aaragia na mũthamaki, Nathani ũrĩa mũnabii agĩkinya. ²³ Nao makĩra mũthamaki atĩrĩ, “Mũnabii Nathani arĩ haha.” Nĩ ũndũ ũcio Nathani agĩthiĩ mbere ya mũthamaki, akĩnamĩrĩra, agĩturumithia ũthiũ thĩ.

²⁴ Nathani akĩũria atĩrĩ, “Wee mũthamaki mwathi wakwa-rĩ, nĩũtuĩte atĩ Adonija nĩwe ũgaatuĩka mũthamaki thuutha waku, na atĩ nĩwe ũgaikarĩra gĩtĩ gĩaku kĩa ũnene? ²⁵ ũmũthĩ nĩaikũrũkĩte na akaruta igongona inene rĩa ng’ombe nyingĩ, na njaũ noru, na ng’onde. Na ageeta ariũ a mũthamaki othe, na anene a thigari othe, na Abiatharu ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai. Rĩu nĩ kũrĩa maraarĩa na makanyua marĩ hamwe nake, makiugaga atĩrĩ, ‘Mũthamaki Adonija arotũũra nginya tene!’ ²⁶ No rĩrĩ, nĩ ndungata yaku, na Zadoku ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, na Benaia mũrũ wa Jehoiada, na ndungata yaku Solomoni ndanatwĩta. ²⁷ ũndũ ũyũ-rĩ, nĩ mũthamaki mwathi wakwa wĩkĩte atamenyithĩtie ndungata ciake nũũ ũgũikarĩra gĩtĩ kĩa ũnene kĩa mũthamaki mwathi wakwa thuutha wake?”

Daudi Gũtua Solomoni Mũthamaki

²⁸ Hĩndĩ ĩyo Mũthamaki Daudi akiuga atĩrĩ, “Ītai Bathisheba oke.” Nĩ ũndũ ũcio Bathisheba agĩũka harĩ mũthamaki, akĩrũgama mbere yake.

²⁹ Nake mũthamaki akĩĩhĩta, akiuga atĩrĩ: “O ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo, ũrĩa wanaahonokia kuuma mathĩina-inĩ mothe, ³⁰ ti-itherũ ũmũthĩ nĩguo ngũhingia ũrĩa ndehĩtire kũrĩ we na rĩtwa rĩa Jehova Ngai wa Isiraeli, ngĩkwĩra atĩrĩ: Solomoni mũrũguo nĩwe ũgaatuĩka mũthamaki thuutha wakwa, na nĩwe ũgaikarĩra gĩtĩ gĩakwa kĩa ũnene handũ hakwa.”

³¹ Nake Bathisheba akĩnamĩrĩra, agĩturumithia ũthiũ thĩ, na agĩturia ndu mbere ya mũthamaki, akiuga atĩrĩ, “Mũthamaki mwathi wakwa Daudi arotũũra nginya tene!”

³² Mũthamaki Daudi akiuga atĩrĩ, “Ītai Zadoku ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, na Nathani ũrĩa mũnabii, na Benaia mũrũ wa Jehoiada moke.” Rĩrĩa mookire mbere ya mũthamaki, ³³ akĩmeera atĩrĩ, “Thiĩ na ndungata cia mwathi wanyu na mũhaicie Solomoni mũrũ wakwa igũrũ rĩa nyũmbũ yakwa, mũmũikũrũkie nginya Gihoni. ³⁴ Mũrĩ kũu, mũreke Zadoku ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai na Nathani ũrĩa mũnabii mamũitĩrĩrie maguta atuĩke mũthamaki wa Isiraeli. Ningĩ mũhuhe karumbeta, na mwanĩrĩre atĩrĩ, ‘Mũthamaki Solomoni arotũũra nginya tene!’ ³⁵ Ningĩ mũcooke mwambate nake, oke aikarĩre gĩtĩ gĩakwa kĩa ũnene, na athamake handũ hakwa. Nĩndĩmũthuurĩte aathanage Isiraeli na Juda.”

³⁶ Benaia mũrũ wa Jehoiada agĩcookeria mũthamaki atĩrĩ, “Ameni! Jehova, Ngai wa mũthamaki mwathi wakwa arotũma gũtuĩke guo. ³⁷ O ta ũrĩa Jehova akoretwo arĩ hamwe na mũthamaki mwathi wakwa, aroikara hamwe na Solomoni na atũme wathani wake ũnenehe gũkĩra wathani wa mũthamaki mwathi wakwa Daudi!”

³⁸ Tondũ ũcio Zadoku ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, na Nathani ũrĩa mũnabii, na Benaia mũrũ wa Jehoiada, hamwe na Akerethi na Apelethi,† magĩkũrũka,

† 1:38 Akerethi na Apelethi maarĩ thigari iria ciarũgamaĩrĩra Daudi.

makīhaicia Solomoni nyūmbū ya Mūthamaki Daudi, makīmumagaria nginya Gihoni. ³⁹ Zadoku ūrīa mūthīnjīri-Ngai akīruta rūhīa rwa maguta kuuma hema-inī īrīa nyamūre‡ na agītīrīria Solomoni. Ningī makīhuha karumbeta, nao andū othe makīanīrīra, makiuga atīrī, “Mūthamaki Solomoni arotūūra nginya tene!” ⁴⁰ Andū othe makīambata mamūrūmīrīire, makīhuhaga mītūrūrū me na gīkeno kīnene, nginya thī īgīthingitha nī mūrurumo.

⁴¹ Adonija na ageni othe arīa maarī hamwe nake makīigua mūrurumo ūcio rīrīa maarī hakuhī kūrīkia iruga rīao. Rīrīa maiguire mūgambo wa karumbeta, Joabu akīūria atīrī, “Inegene rīu rīothe rīrī itūūra-inī nī rīa kī?”

⁴² O akīaragia-rī, Jonathani mūrū wa Abiatharu ūrīa mūthīnjīri-Ngai agīkinya. Adonija akīmwīra atīrī, “Toonya thīinī. Mūdū wa bata tawe no nginya akorwo nī ūhoro mwega aatūrehere.”

⁴³ Jonathani agīcookia atīrī; “Aca ti ūguo! Mūthamaki Daudi mwathi witū nīatuīte Solomoni mūthamaki. ⁴⁴ Mūthamaki nōimagarītie Solomoni hamwe na Zadoku ūrīa mūthīnjīri-Ngai, na Nathani ūrīa mūnabii, na Benaia mūrū wa Jehoiada, na Akerethi na Apelethi, na nīmahaicītie Solomoni nyūmbū ya mūthamaki, ⁴⁵ na rīrī, Zadoku ūrīa mūthīnjīri-Ngai, na Nathani ūrīa mūnabii nīmamūtīrīrie maguta kūu Gihoni atuīke mūthamaki. Kuuma hau nīmambatīte makiugagīrīria, narīo itūūra rīothe rīkamaamūkīria. Rīu nīrīo inegene rīrīa mūraigua.

⁴⁶ O na ningī, Solomoni nīaikarīire gītī gīake kīa ūnene gīa ūthamaki.

⁴⁷ Ningī atongoria a ūthamaki nīmokīte gūcookeria Mūthamaki Daudi, mwathi witū, ngaatho, makoiga atīrī: ‘Ngai waku arotūma rītwa rīa Solomoni rīgīe na ngumo gūkīra rīaku, naguo ūthamaki wake ūroneneha gūkīra waku!’ Nake mūthamaki nīainamīrīra na aakīgooca arī o gītanda-inī, ⁴⁸ oiga atīrī, ‘Jehova Ngai wa Isiraēli arogoocwo, ūrīa wītīkīrītīe maitho makwa meyonere mwana ūmwe wakwa agīkarīra gītī gīakwa kīa ūnene ūmūthī.’”

⁴⁹ Hīndī īyo ageni othe a Adonija makīmaka, magīūkīra, magīthīira, o mūdū na njīra yake. ⁵⁰ No rīrī, Adonija, nī ūndū wa gwītīgīra Solomoni, agīthīi akīnyīitīrīra hīa cia kīgongona. ⁵¹ Hīndī īyo Solomoni akīmenyithio atīrī, “Adonija nīaretīgīra Mūthamaki Solomoni, na nīenyīitīrīire hīa cia kīgongona. Aroiga atīrī, ‘Mūthamaki Solomoni nīehīte harī nī ūmūthī anjīire atī ndekūūrāga ndungata yake na rūhīū rwa njora.’”

⁵² Solomoni agīcookia atīrī, “Angīona atī nī mūdū wagīrīire, gūtīrī rūcuīrī rwake rwa mūtwe rūkaagūa thī; no angīoneka na ūūru no agaakua.” ⁵³ Ningī Mūthamaki Solomoni agītūma andū, nao makīmūikūrūkia kuuma kīgongona-inī. Adonija akīinamīrīra harī Mūthamaki Solomoni, nake Solomoni akīmwīra atīrī, “Inūka gwaku mūciī.”

2

Daudi Gūtaara Solomoni

¹ Rīrīa ihinda rīa Daudi rīakuhīrīrie rīa gūkua-rī, agīatha mūrīū Solomoni, akīmwīra atīrī,

² “Rīu ndī hakuhī gūthīi na njīra īrīa īgeragwo nī andū othe a thī; nī ūndū ūcio-rī, gīa na hinya, wonanie atī ūrī mūdū mūrūme ki, ³ na

‡ 1:39 Īno nī hema īrīa Daudi aakire ya kūiga ithandūkū rīa Maathani, no ti Hema-ya-Gūtūnganwo īrīa yarī Gibeoni (3:4; 2Sam 6:17).

ũmenyagĩrĩre ũrĩa Jehova Ngai waku endaga: Ũthiiage na njĩra ciake, na ũmenyagĩrĩre irĩra cia watho wake wa kũrũmĩrĩwo na maathani make, na mawatho make na maũndũ marĩa endaga, o ta ũrĩa maandĩkĩtwo Watho-inĩ wa Musa, nĩgeetha ũgaacĩre maũndũ-inĩ mothe marĩa ũrĩkaga na kũrĩa guothe ũrĩthiiaga, ⁴ nĩgeetha Jehova atũũrie kũranĩro kĩrĩa aanjĩrĩre, akiuga ũũ: ‘Njiaro ciaku ingĩkaamenyerera mũtũũrĩre wacio, na ithiiage irĩ na wĩhokeku mbere yakwa na ngoro ciao ciothe, na meciiria macio mothe, gwaku gũtikaga mũndũ wa gũkarĩra gĩtĩ kĩa ũnene gĩa Isiraeli.’

⁵ “Rĩu wee mwene nĩũũ ũrĩa Joabu mũrũ wa Zeruaia aanjĩkire, na ũrĩa eekire anene eerĩ a mbũtũ cia ĩta cia Isiraeli, nĩo Abineri mũrũ wa Neri, na Amasa mũrũ wa Jetheri. Nĩamooragire, agĩta thakame yao hĩndĩ ya thayũ, o taarĩ hĩndĩ ya mbaara, nayo thakame ĩyo ĩkĩgĩa mũcibi-inĩ wake wa njohero, na iraatũ-inĩ cia magũrũ make. ⁶ ĩka ũrĩa ũkuona kwagĩrĩre kũringana na ũũgĩ waku, no ndũkanareke mũtwe ũcio wake ũrĩ mbuĩ ũkinye mbĩrĩra-inĩ na thayũ.

⁷ “No ariũ a Barizilai wa Gileadi ũmatugage wega, na ũreke matuĩke amwe a arĩa mũrĩrĩaga nao metha-inĩ yaku. Nĩo mandũgamĩrĩre rĩrĩa ndooragĩra mũrũ wa thoguo Abisalomu.

⁸ “Na ũririkane Shimei mũrũ wa Gera, ũrĩa Mũbenjamini kuuma Bahurimu, arĩ gũkũ nawe, na nĩwe wanumire na irumi ndũrũ mũthenya ũrĩa ndaathiiaga Mahanaimu. Rĩrĩa ookire kũndũnga hau Jorodani, nĩndehĩtĩre kũrĩ we na rĩtwa rĩa Jehova, ngĩmwĩra atĩrĩ, ‘Ndigakũũraga na rũhiũ rwa njora.’ ⁹ No rĩrĩ, tiga kuona ta atarĩ na ihĩtia. Wee ũrĩ mũndũ mũũgĩ; nĩũkamenya ũrĩa ũkaamwĩka. Ndũkanareke mũtwe ũcio wake ũrĩ mbuĩ ũgaathikwo ũtarĩ na thakame.”

¹⁰ Na rĩrĩ, Daudi akĩhurũka hamwe na maithe make, na agĩthikwo thĩinĩ wa Itũũra inene rĩa Daudi. ¹¹ Aathamakĩre Isiraeli mũaka mũrongo ĩna: mũaka mũgwanja aathamakire arĩ Hebironi, nayo mũaka mũrongo ĩtatũ na ĩtatũ agĩthamaka arĩ Jerusalemu. ¹² Nĩ ũndũ ũcio Solomoni agĩkarĩra gĩtĩ kĩa ũnene kĩa ithe Daudi, naguo wathani wake ũkĩhaanda, ũkĩrũma biũ.

Ũthamaki wa Solomoni Kwĩhaanda

¹³ Na rĩrĩ, Adonija mũrũ wa Hagithu, agĩthĩ harĩ Bathisheba nyina wa Solomoni. Bathisheba akĩmũũria atĩrĩ, “Ũũkĩte na thayũ?”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Ī, ndooka na thayũ.” ¹⁴ Agĩcooka akiuga atĩrĩ, “Ndĩ na ũndũ ngũkwĩra.”

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Njĩra.”

¹⁵ Agĩkiuga atĩrĩ, “O ta ũrĩa wee ũũrĩ, ũthamaki ũyũ warĩ wakwa. Andũ a Isiraeli othe nĩ nĩ meetagĩrĩra nduĩke mũthamaki wao. No maũndũ makĩgarũrũka, naguo ũthamaki nĩũthĩte kũrĩ mũrũ wa Baba; tondũ ũheanĩtwo kũrĩ we nĩ Jehova. ¹⁶ Na rĩrĩ, ndĩ na ihooya ngwenda gũkũhooya, na ndũkarege.”

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “No ũrĩhooye.”

¹⁷ Agĩthĩ na mbere, akiuga atĩrĩ, “Ītĩkĩra kũũria Mũthamaki Solomoni, nĩ ũndũ wee ndangĩkũregera, aahe Abishagi ũrĩa Mũshunami atuĩke mũtumia wakwa.”

¹⁸ Bathisheba agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ wega, nĩ ngũkwarĩrĩra harĩ mũthamaki.”

¹⁹ Rĩrĩa Bathisheba aathiire kũrĩ Mũthamaki Solomoni akamũhe ũhoru wa Adonija-rĩ, mũthamaki agĩũkĩra na igũrũ akĩmũtũnga,

akĩmũinamĩrĩra, na agĩkarĩra gĩtĩ gĩake kĩa ũnene. Akĩrehithĩria nyina gĩtĩ kĩa ũnene, nake nyina akĩmũikara guoko gwake kwa ũrĩo.

²⁰ Nake nyina akiuga atĩrĩ, “Ndĩ na kaũndũ kanini ngwenda gũkũhooya, na ndũkae kũrega.”

Mũthamaki akĩmũcookeria atĩrĩ, “Maitũ, ũria ndikũrega.”

²¹ Nĩ ũndũ ũcio nyina akiuga atĩrĩ, “Reke Abishagi ũrĩa Mũshunami ahikio nĩ mũrũ wa thoguo Adonija.”

²² Mũthamaki Solomoni akĩra nyina atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩgũtũma ũrie Abishagi ũrĩa Mũshunami ahikio nĩ Adonija? Ndũkĩmũũrĩrie ũthamaki o nago, o na ti we ũkĩrĩ mũkũrũ kũrĩ nĩ, ĩ-ni, ũgĩtuĩke wake, na wa Abiatharu ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai na wa Joabu mũrũ wa Zeruia!”

²³ Hĩndĩ ĩyo Mũthamaki Solomoni akĩhĩta na rĩtwa rĩa Jehova, akiuga ũũ: “Ngai arooherithia o na anjĩhĩre mũno, aakorwo Adonija ndekũrĩha na muoyo wake nĩ ũndũ wa ũndũ ũcio orĩtie! ²⁴ Na rĩrĩ, ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo, o we ũtũmĩte ngaacĩre ũthamaki-inĩ wa baba, Daudi, na agetĩkĩra ndũike wa rũciaro rwa nyũmba ya ũthamaki, o ta ũrĩa eranĩire-rĩ, Adonija no ekũũragwo ũmũthĩ!” ²⁵ Nĩ ũndũ ũcio Mũthamaki Solomoni agĩatha Benaia mũrũ wa Jehoiada, nake agĩthĩ akĩgũtha Adonija, akĩmũũraga.

²⁶ Mũthamaki akĩra Abiatharu ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai atĩrĩ, “Cooka mũgũnda-inĩ gwaku kũu Anathothu. Wee wagĩrĩrwo nĩ gũkua, no ndigũkũũraga rĩu, tondũ nĩwakuuaga ithandũkũ rĩa Mwathani Jehova hĩndĩ ya baba Daudi, na nĩwagwatanĩire na baba moritũ-inĩ make mothe.”

²⁷ Nĩ ũndũ ũcio Solomoni akĩeheria Abiatharu atige gũtuĩka mũthĩnjĩri-Ngai wa Jehova, nakĩo kiugo kĩa Jehova kĩrĩa aarĩire kũu Shilo, gĩkonĩ nyũmba ya Eli, gĩkĩhinga.

²⁸ Rĩrĩa ũhoru ũcio wakinyĩire Joabu, ũrĩa waciirĩire gwĩka ũũru marĩ na Adonija, o na gũtuĩka ndaanyiitanĩire na Abisalomu, akĩũrĩra hema-inĩ ya Jehova na akĩnyitĩrĩra hĩa cia kĩgongona. ²⁹ Mũthamaki Solomoni akĩrwo atĩ Joabu orĩire hema-inĩ ya Jehova na aarĩ hakuhĩ na kĩgongona. Hĩndĩ ĩyo Solomoni agĩatha Benaia mũrũ wa Jehoiada atĩrĩ, “Thĩ, ũmũũrage!”

³⁰ Nĩ ũndũ ũcio Benaia akĩingĩra hema ĩyo ya Jehova akĩra Joabu atĩrĩ, “Mũthamaki oiga atĩrĩ, ‘Uma na nja!’ ”

No Joabu agĩcookia atĩrĩ, “Aca, ngũkuĩra haha.”

Benaia agĩcookeria mũthamaki ũhoru, akĩmwĩra atĩrĩ, “Joabu anjĩra ũna na ũna.”

³¹ Hĩndĩ ĩyo mũthamaki agĩatha Benaia, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ĩka o ũguo oiga. Mũũrage na ũmũthike, nĩgeetha nĩ na nyũmba ya baba tũthirwo nĩ ihĩtia rĩa thakame ĩrĩa yaitirwo tũhũ nĩ Joabu. ³² Jehova nĩegũtũma acookererwo nĩ thakame ĩrĩa aaitire, tondũ nĩatharĩkĩire andũ eerĩ, na akĩmooraga na rũhiũ rwa njora, baba Daudi atooĩ akĩmooraga marĩ eerĩ, Abineri mũrũ wa Neri, ũrĩa warĩ mũnene wa mbũtũ cia ita cia Isiraeli, na Amasa mũrũ wa Jetheri, ũrĩa warĩ mũnene wa mbũtũ cia ita cia Juda, nao maarĩ andũ ega na arũngĩrĩru kũmũkĩra. ³³ Ihĩtia rĩu rĩa gũita thakame yao rĩrocookerera Joabu na njiaro ciake nginya tene. No kũrĩ Daudi na njiaro ciake, na nyũmba yake na ũthamaki wake, thayũ wa Jehova ũrogĩa kũrĩ o nginya tene.”

³⁴ Nĩ ũndũ ũcio Benaia mũrũ wa Jehoiada agĩthĩ akĩgũtha Joabu akĩmũũraga, nake agĩthikwo mũgũnda-inĩ wake kũu werũ-inĩ.

³⁵ Mũthamaki akĩnenehia Benaia mũrũ wa Jehoiada akĩmũtua mũnene

wa mbūtū cia ita handū ha Joabu, na agĩcookia Zadoku atuĩke mūthĩnjĩri-Ngai ithenya rĩa Abiatharu.

³⁶ Ningĩ mūthamaki agĩtūmana Shimei eetwo, akĩmwĩra atĩrĩ, “Wĩakĩre nyūmba Jerusalemu na ūtūũre kuo, no ndūkanathiĩ kũndū kũngĩ. ³⁷ Mūthenya ūrĩa ūkoima kuo ūringe Mūkuru wa Kidironi, ūmenye wega no ūgaakua; nayo thakame yaku nĩngagũcookerera wee mwene.”

³⁸ Shimei agĩcookeria mūthamaki atĩrĩ, “Ūguo woiga nĩ wega. Ndongata yaku nĩngwĩka o ta ūrĩa mūthamaki mwathi wakwa oiga.” Nake Shimei agĩkara Jerusalemu ihinda iraaya.

³⁹ No mĩaka ĩtatū yathira-rĩ, ngombo igĩrĩ cia Shimei ikĩũra igĩthĩĩ kwa Akishi, mūrũ wa Maaka, mūthamaki wa Gathu, nake Shimei akĩrwo atĩrĩ, “Ngombo ciaku irĩ Gathu.” ⁴⁰ Kũigua ūguo-rĩ, Shimei agĩtandĩka ndigiri yake, agĩthĩĩ kwa Akishi kũu Gathu gwetha ngombo ciake. Nĩ ūndū ūcio Shimei agĩthĩĩ na agĩcookia ngombo ciake kuuma Gathu.

⁴¹ Rĩrĩa Solomoni eerirwo atĩ Shimei nĩoimĩte Jerusalemu agathiĩ Gathu na agacooka-rĩ, ⁴² mūthamaki agĩtūmanĩra Shimei, akĩmwĩra atĩrĩ, “Githĩ ndiakwĩhĩtithirie na rĩitwa rĩa Jehova na ngĩgũkaania, ngĩkwĩra atĩrĩ, ‘Mūthenya ūrĩa ūkoimagara ūthĩĩ handū hangĩ, ūmenye kũna no ūgaakua?’ Nawe hĩndĩ ĩyo ūkĩnjookeria atĩrĩ, ‘Ūguo woiga nĩ wega. Nĩ nĩngwathĩka.’ ⁴³ Rĩu-rĩ, nĩ kĩĩ gĩtūmĩte wage kũhingia mwĩhĩtwa waku harĩ Jehova, na wathĩkĩre watho ūrĩa ndaakũheire?”

⁴⁴ Ningĩ mūthamaki akĩra Shimei atĩrĩ, “Wee nĩũũĩ ngoro-inĩ yaku ūũru ūrĩa wothe wekire baba Daudi. Rĩu Jehova nĩegūtūma ūcookererwo nĩ ūũru waku. ⁴⁵ No Mūthamaki Solomoni nĩekũrathimwo, nakĩo gĩtĩ kĩa ūnene wa Daudi gĩtūũre gĩkĩgitĩre mbere ya Jehova nginya tene.”

⁴⁶ Hĩndĩ ĩyo mūthamaki agĩatha Benaia mūrũ wa Jehoiada, nake agĩthĩĩ akĩgũtha Shimei akĩmũũraga.

Ūthamaki naguo ūkĩĩhaanda ūrũmĩte biũ moko-inĩ ma Solomoni.

3

Solomoni Kũhooya Ūũgĩ

¹ Nake Solomoni akĩgĩa ngwatanĩro na Firaũni, mūthamaki wa bũrũri wa Misiri, na akĩhikia mwarĩ. Akĩmũrehe itũũra inene rĩa Daudi, nginya rĩrĩa aarĩkirie gwaka nyūmba yake ya ūthamaki, na hekarũ ya Jehova, na rũthingo rũrĩa rwathiũrũrũkĩirie Jerusalemu. ² Na rĩrĩ, andũ no maarutagĩra magongona kũndū kũrĩa gũtũũgĩru, tondũ gũtiarĩ hekarũ yaakĩrwo rĩitwa rĩa Jehova hĩndĩ ĩyo. ³ Solomoni nĩonanirie wendo wake kũrĩ Jehova nĩ ūndũ wa gũthĩĩ na mĩthĩire ya kĩrĩra na watho wa ithe Daudi, tĩga rĩrĩ, nĩarutagĩra magongona na agacinĩra ūbumba kũndū kũrĩa gũtũũgĩru.

⁴ Mūthamaki agĩthĩĩ Gibeoni kũruta magongona, nĩgũkorwo kũu nĩkuo kũndū kũrĩa gũtũũgĩru gwekĩrĩrwo mũno, na Solomoni akĩrutĩra magongona ngiri ĩmwe ma njino kĩgongona-inĩ kũu. ⁵ Nakuo kũu Gibeoni Jehova akiumĩrĩra Solomoni ūtukũ kĩroto-inĩ, nake Ngai akĩmwĩra atĩrĩ, “Hooya o kĩrĩa gĩothe ūngĩenda ngũhe.”

⁶ Nake Solomoni agĩcookia atĩrĩ, “Nĩwonirie baba Daudi ndongata yaku ūtugi mũnene, tondũ aarĩ mwĩhokeku harĩ we, na aarĩ mũthingu, na mũrũngĩrĩru ngoro-inĩ. Nĩũthĩite na mbere kũmuonia ūtugi ūcio mũnene, na nĩũmũheete mũriũ wa gũikarĩra gĩtĩ gĩake kĩa ūnene ūmũthĩ.

⁷ “Na rĩrĩ, Wee Jehova Ngai wakwa nĩtuĩte ndungata yaku mũthamaki handũ ha baba Daudi. No nĩ ndĩ o mwana mũnini* na ndirĩ na ũmenyo wa kũruta wĩra wakwa. ⁸ Ndungata yaku ĩrĩ haha gatagatĩ ka andũ aya wee wĩthuurĩire, nao nĩ andũ aingĩ matangĩgereka na matangĩtarĩka. ⁹ Nĩ ũndũ ũcio he ndungata yaku ngoro ĩrĩ na ũmenyo wa gũthamakĩra andũ aku, na gũkũũrana wega na ũũru. Tondũ-rĩ, nũũ ũngĩhota gũthamakĩra andũ aya aku aingĩ ũũ?”

¹⁰ Jehova nĩakenire nĩ ũndũ wa Solomoni kũmũũria ũndũ ũcio. ¹¹ Nĩ ũndũ ũcio Ngai akĩmwĩra atĩrĩ, “Kuona ũguo nĩguo wahooya, na ndũnahooya ũingĩhĩrio matukũ ma gũtũũra muoyo, kana ũtonga waku wee mwene, o na kana thũ ciaku iniinwo, no wahooya ũmenyo wa kũrũgamĩrĩra kĩhoo-to-rĩ, ¹² nĩngwĩka o ũguo wahooya. Nĩngũkũhe ngoro ĩ na ũũgĩ na gũkũũrana, nĩguo gũtuĩke atĩ gũtirĩ kwagĩa mũndũ ũngĩ tawe, na gũtirĩ hĩndĩ gũkaagĩa ũngĩ tawe. ¹³ O na ningĩ nĩngũkũhe maũndũ marĩa ũtanahooya, na nĩmo ũtonga hamwe na gĩtĩio, nĩgeetha matukũ marĩa mothe ũgũtũũra muoyo, gũtikanagĩe mũthamaki ũngĩ ũiganaine nawe. ¹⁴ Na ũngĩthiiaaga na mũthĩire yakwa, na wathĩkagĩre kĩrĩra na watho wakwa, ta ũrĩa thoguo Daudi eekire, nĩngakũhe matukũ maingĩ ma gũtũũra muoyo.” ¹⁵ Hĩndĩ ĩyo Solomoni agĩũkĩra toro, akĩmenya atĩ kũ kĩarĩ kĩroto.

Agĩcooka Jerusalemu, agĩthĩĩ mbere ya ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova, na akĩruta igongona rĩa njino na rĩa ngwatanĩro. Ningĩ akĩrugithĩria andũ othe a nyũmba ya mũthamaki iruga.

Itua rĩa Ũũgĩ

¹⁶ Thuutha ũcio andũ-a-nja eerĩ a maraya magĩũka kũrĩ mũthamaki, makĩrũgama mbere yake. ¹⁷ Ũmwe wao akiuga atĩrĩ, “Mwathi wakwa, mũndũ-wa-nja ũyũ na nĩ tũkaraga nyũmba ĩmwe. Na nĩndĩraciarire mwana arĩ ho. ¹⁸ Mĩthenya ĩtatũ thuutha wa gũciara mwana, mũndũ-wa-nja ũyũ o nake araciara mwana. Tũraarĩ o ithuĩ eerĩ; gũtirarĩ mũndũ ũngĩ thĩinĩ wa nyũmba ĩyo, tiga o ithuĩ ithuerĩ.

¹⁹ “Ũtukũ-rĩ, mũndũ-wa-nja ũyũ arakomera mwana wake, arakua. ²⁰ Nĩ ũndũ ũcio arookĩra ũtukũ gatagatĩ, areheria mwana wakwa harĩ nĩ, rĩrĩa nĩ ndungata yaku ndĩrarĩ toro. Aramũiga gĩthũri-inĩ gĩake, na araiga mũrũwe gĩthũri-inĩ gĩakwa arĩ mũkuũ. ²¹ Rũciinĩ rũrũ rũngĩ, ngĩũkĩra nĩguo nyongithie mwana wakwa, ndĩrona nĩ mũkuũ! No rĩrĩa ndĩramũrorire wega na ũtheri wa rũciinĩ, ndĩrona atĩ ũcio ti mwana ũrĩa ndaciarĩte.”

²² Mũndũ-wa-nja ũcio ũngĩ akiuga atĩrĩ, “Aca! Ũyũ ũrĩ muoyo nĩwe mwana wakwa; ũyũ mũkuũ nĩwe waku.”

No ũcio wa mbere akĩrega biũ, akiuga atĩrĩ, “Aca! Ũyũ mũkuũ nĩwe waku, na ũyũ ũrĩ muoyo nĩwe wakwa.” Nĩ ũndũ ũcio magĩkararania mbere ya mũthamaki.

²³ Mũthamaki akiuga atĩrĩ, “Ũyũ aroiga atĩrĩ, ‘Mwana wakwa nĩwe ũrĩ muoyo na waku nĩwe mũkuũ,’ o rĩrĩa ũrĩa ũngĩ aroiga atĩrĩ, ‘Aca! Ũyũ mũkuũ nĩwe waku, na wakwa nĩ ũyũ ũrĩ muoyo.’ ”

²⁴ Ningĩ mũthamaki akiuga atĩrĩ, “Ndeherai rũhiũ rwa njora.” Nĩ ũndũ ũcio makĩrehera mũthamaki rũhiũ rwa njora. ²⁵ Nake agĩathana, akiuga atĩrĩ: “Mwana ũyũ ũrĩ muoyo nĩatinanio maita meerĩ, nuthu ĩheo mũndũ-wa-nja ũmwe, na nuthu ĩyo ĩngĩ ĩheo mũndũ-wa-nja ũcio ũngĩ.”

* 3:7 Solomoni aarĩ ta wa mũaka mũrongo ĩrĩ akĩambĩrĩria gũthamaka.

²⁶ Mündũ-wa-nja ũrĩa mwana wake aarĩ muoyo akĩringwo nĩ tha nĩ ũndũ wa mwana wake, akĩira mũthamaki atĩrĩ, “Ndagũthaitha mwathi wakwa, mũnengere mwana ũyũ ũrĩ muoyo, tiga kũmũũraga!”

No ũcio ũngĩ akiuga atĩrĩ, “Ndegũtuĩka waku kana wakwa. Nĩatinanio maita meerĩ!”

²⁷ Nake mũthamaki agĩtua ciira atĩrĩ, “Nengerai mũndũ-wa-nja ũyũ wa mbere mwana ũyũ ũrĩ muoyo. Mũtikamũũrage; nĩwe nyina.”

²⁸ Rĩrĩa andũ othe a Isiraeli maiguire ũrĩa mũthamaki aatua ciira ũcio, magũtigĩra mũthamaki tondũ nĩmoonire aarĩ na ũũgĩ mũingĩ kuuma kũrĩ Ngai wa gũtua ciira na kĩhooto.

4

Anene na Abarũthi a Solomoni

¹ Nĩ ũndũ ũcio Solomoni agĩthamaka Isiraeli guothe. ² Aya nĩ maarĩ anene ake:

Azaria mũrũ wa Zadoku aarĩ mũthĩnjĩri-Ngai;*

³ nao Elihorefu na Ahija, ariũ a Shisha, nĩ maarĩ aandĩki-marũa; na Jehoshafatu mũrũ wa Ahiludu, ũrĩa waandĩkaga maũndũ ma ihinda rĩu;

⁴ nake Benaia mũrũ wa Jehoiada nĩwe warĩ mũnene wa mbũtũ cia ita; nao Zadoku na Abiatharu maarĩ athĩnjĩri-Ngai;

⁵ nake Azaria mũrũ wa Nathani nĩwe warĩ mũrũgamĩrĩri wa anene a ng’ongo;

nake Zabudu mũrũ wa Nathani aarĩ mũthĩnjĩri-Ngai na mũtaari wa mũthamaki;

⁶ nake Ahisharu aarĩ mũrũgamĩrĩri wa nyũmba ya mũthamaki;

nake Adoniramũ mũrũ wa Abida aarĩ mũrũgamĩrĩri wa arĩa maarutithagio wĩra na hinya.

⁷ Ningĩ Solomoni aarĩ na abarũthi ikũmi na eerĩ arĩa marũgamĩrĩire ng’ongo ciothe cia Isiraeli, na nĩ maarehaga irio cia kũrĩo nĩ mũthamaki na andũ a nyũmba ya ũthamaki. O ũmwe wao aarehaga irio cia kũigana mweri ũmwe thĩinĩ wa mwaka. ⁸ Maya nĩmo marĩitwa ma abarũthi acio:

Beni-Huri nĩwe warũgamĩrĩire bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efraimu;

⁹ na Beni-Dekeri akarũgamĩrĩra Makazu, na Shaalubimu, na Bethi-Shemeshu, na Eloni-Bethihanani;

¹⁰ nake Beni-Hesedi akarũgamĩrĩra Arubothu (Soko na bũrũri wothe wa Heferi warĩ wake);

¹¹ na Beni-Abinadabu akarũgamĩrĩra Nafathu-Dori (nake nĩwe wahikĩtie Tafathu mwarĩ wa Solomoni);

¹² na Baana mũrũ wa Ahiludu akarũgamĩrĩra Taanaka, na Megido, na Bethi-Shani guothe kũrigania na Zarehani mũhuro wa Jezireeli, kuuma Bethi-Shani nginya Abeli-Mehola kũng’ethera Jokimeamu;

¹³ Nake Beni-Geberi akarũgamĩrĩra Ramothu-Gileadi (itũũro cia Jairu mũrũ wa Manase kũu Gileadi ciarĩ ciake, o hamwe na ng’ongo cia Arigobu kũu Bashani, o na matũũra manene makuo mĩrongo itandatũ maarigiicĩirio na thingo, na maarĩ na ihingo ciarĩ na mĩgũiko ya gĩcango);

¹⁴ o nake Ahinadabu mũrũ wa Ido akarũgamĩrĩra Mahanaimu;

* **4:2** Azaria nĩwe warĩ mũthĩnjĩri-Ngai mũnene hĩndĩ ya Mũthamaki Solomoni.

- 15 na Alimaazu akarūgamīrīra Nafitali (nake aahikītie Basemathu mwarī wa Solomoni);
 16 na Baana mūrū wa Hushai akarūgamīrīra Asheri na Alothu;
 17 nake Jehoshafatu mūrū wa Parua akarūgamīrīra Isakaru;
 18 nake Shimei mūrū wa Ela akarūgamīrīra Benjamini;
 19 na Geberi mūrū wa Uri akarūgamīrīra Gileadi (būrūri wa Sihoni mūthamaki wa Aamori, na būrūri wa Ogu mūthamaki wa Bashani).
 Nowe wiki warī barūthi wa gwatha rūgongo rūu.

Mahūthīro ma Solomoni ma o Mūthenya

20 Andū a Juda na a Isiraeli maarī aingī mūno ta mūthanga wa iria-inī. Maarīaga, na makanyua, na magakena. 21 Nake Solomoni nīathamakīire mothamaki mothe kuuma Rūūi rwa Farati nginya būrūri wa Aflisti, o nginya mūhaka-inī wa Misiri. Mabūrūri macio nīmamūrehagīra igooti na magītūūra maathagwo nī Solomoni matukū make mothe.

22 Mahūthīro ma Solomoni ma o mūthenya maarī maya: kori mīrongo itatū† cia mūtu ūrīa mūhinyu mūno, na kori mīrongo itandatū‡ cia mūtu, 23 ng'ombe ikūmi cia gūtuīrwo, na ng'ombe mīrongo īrī cia rūūru, na ng'onde na mbūri igana rīmwe, na thiiya, na thwariga, na thwara, o na nyoni iria noru cia mūciī iria irīagwo. 24 Nīgūkorwo nīwe wathamakagīra mothamaki mothe marīa maarī ithūiro rīa Rūūi rwa Farati kuuma Tifisa nginya Gaza, na nī kwarī na thayū mīena yothe. 25 Rīrīa rīothe Solomoni aarī muoyo-rī, Juda na Isiraeli, kuuma Dani nginya Birishiba, maatūuraga na thayū o mūdū mūgūnda-inī wake wa mīthabibū na mīkūyū. §

26 Solomoni aarī na ciugū cia mbarathi cia ita ngiri inya, na mbarathi ngiri ikūmi na igīrī.

27 Nao anene a ng'ongo, o mūdū mweri wake nīarehagīra Mūthamaki Solomoni mahūthīro ma kūmūigana hamwe na arīa othe mookaga metha-inī yake. Ningī magatigīrīra aī gūtīrī kīndū o na kīmwe kīagaga. 28 Ningī nīmarehaga igeri ciao cia cairi na nyeki, cia kūrīo nī mbarathi cia ita na mbarathi icio ingī handū harīa haagīrīre.

Ūūgī wa Solomoni

29 Ngai nīaheire Solomoni ūūgī na ūmenyi mūingī mūno wa maūdū, na ūtaūku waingīhite ta mūthanga ūrī hūgūrūrū-inī cia iria. 30 Ūūgī wa Solomoni warī mūnene gūkīra ūūgī wa andū othe a mwena wa irathīro, o na ūgakīra ūūgī wothe wa andū a Misiri. 31 Aarī mūūgī gūkīra mūdū ūngī o wothe, gwata Ethani ūrīa Mūezara, na aarī mūūgī gūkīra Hemani, na gūkīra Kalikoli, na Darida, ariū a Maholu. Ngumo yake īgītaamba kūrī ndūrīrī iria ciothe ciathiūrūrūkīirie kūu. 32 Nīaathugundire thimo ngiri ithatū, na nyīmbo ciake ciarī ngiri īmwe na ithano. 33 Nīataaragīria ūhoru wa mūkūrīre wa mīmera, kuuma mūtarakwa wa Lebanoni o nginya mūthobi ūrīa ūkūrāga thingo-inī. Ningī nīarutanaga ūhoru wa nyamū na nyoni, na nyamū iria itaambaga thī, na thamaki. 34 Andū a ndūrīrī ciothe nīmookaga gūthikīrīria ūūgī wa Solomoni matūmītwo nī athamaki othe a thī, arīa maiguīte ūhoru wa ūūgī wake.

5

Kūhaarīria Gwaka Hekarū

† 4:22 nī ta kilo 6,600 ‡ 4:22 nī ta kilo 13,200 § 4:25 Gūikara rungu rwa mūthabibū kana mūkūyū kuonanagia aī o nyūmba yarī na thayū, na gūtīarī na ūgwati.

1 Rĩrĩa Hiramumu mũthamaki wa Turo aiguire atĩ Solomoni nĩaitĩrĩrio maguta agatuĩka mũthamaki handũ ha ithe Daudi-rĩ, agĩtũma ndungata ciake kũrĩ Solomoni, tondũ we nĩmatũire marĩ ũrata na Daudi. 2 Nake Solomoni agĩcookeria Hiramumu ndũmĩrĩri ĩno:

3 “Wee nĩũkũmenya atĩ tondũ wa mbaara iria ciothe cianakora baba, Daudi, ciumĩte mũena yothe, we ndaahotire gwaka hekarũ ĩtanĩtio na Rĩitwa rĩa Jehova Ngai wake, o nginya rĩrĩa Jehova aigire thũ ciake rungu rwa makinya make. 4 No rĩu Jehova Ngai wakwa nĩaheete ũhurũko mũena yothe, na gũtirĩ na thũ kana ũgwati. 5 Nĩ ũndũ ũcio nĩndũite atĩ nĩngwaka hekarũ ĩtanĩtio na Rĩitwa rĩa Jehova Ngai wakwa, o ta ũrĩa Jehova eerire baba Daudi rĩrĩa oigire atĩrĩ, ‘Mũriũ waku ũrĩa ngaikarĩria gĩtĩ kĩa ũnene handũ haku-rĩ, nĩwe ũgaaka hekarũ ĩtanĩtio na Rĩitwa rĩakwa.’

6 “Nĩ ũndũ ũcio athana nĩguo ndemerwo mũtarakwa ya Lebanoni. Andũ akwa nĩmarĩrutithanagia wĩra na andũ aku, na nĩndĩrĩkũrĩhaga mũcaara wa andũ aku o ta ũrĩa ũngiuga. Wee nĩũũĩ atĩ tũtirĩ na andũ marĩ na ũmenyo wa gwatũra mbaũ ta andũ a Sidoni.”

7 Rĩrĩa Hiramumu aiguire ndũmĩrĩri ya Solomoni, agĩkena mũno, akiuga atĩrĩ, “Ũmũthĩ Jehova arogocwo, nĩgũkorwo nĩaheete Daudi mũriũ mũũgĩ wa gwatha rũrĩrĩ rũrũ rũnene.”

8 Nĩ ũndũ ũcio Hiramumu agĩtũmana kũrĩ Solomoni, akĩmwĩra atĩrĩ:

“Nĩnyitĩte ndũmĩrĩri ĩrĩa wandũmĩire, na nĩngwĩka ũrĩa wothe ũkwenda harĩ kũrehithia mĩgogo ya mũtarakwa na ya mũthengera. 9 Andũ akwa nĩmekũmĩikũrũkia kuuma Lebanoni nginya iria-inĩ, na nĩngũmĩikũrũkia na iria yohanĩtio hamwe o nginya harĩa ũkuuga. Nĩngamĩohoranĩria hau, nawe ũmĩoe, ũthĩi nayo. Nawe ũkũhingĩrie wendi wakwa na ũndũ wa kũhe nyũmba yakwa ya ũthamaki irio.”

10 Ũguo nĩguo Hiramumu aathiire na mbere gũtwarĩra Solomoni mĩgogo ya mũtarakwa na ya mũthengera ĩrĩa endaga. 11 Nake Solomoni nĩaheaga Hiramumu ngano ya kũrĩio gwake mũciĩ ya kori ngiri mĩrongo ĩrĩ,* hamwe na mbathĩ ngiri mĩrongo ĩrĩ† cia maguta ma mũtamaiyũ mahihe wega. Solomoni agĩthĩi na mbere gwĩka Hiramumu ũguo mwaka o mwaka. 12 Jehova nĩaheire Solomoni ũũgĩ, o ta ũrĩa aamwĩrĩire. Na gũkĩgĩa na thayũ gatagatĩ ka Hiramumu na Solomoni, nao eerĩ magĩthondeka kĩrĩkanĩro kĩa ũiguano.

13 Mũthamaki Solomoni akĩandĩkithia aruti wĩra 30,000 na hinya kuuma Isiraeli guothe. 14 Aamatũmaga marĩ ikundi cia andũ ngiri ikũmi o mweri, mathĩi ituanĩra rĩa wĩra kũu Lebanoni; nĩ ũndũ ũcio magaĩkaraga mweri ũmwe Lebanoni, na mũeri ĩrĩ kwao mũciĩ. Adoniramumu nĩwe warĩ mũrũgamĩrĩri wa andũ acio marutithagio wĩra na hinya. 15 Solomoni nĩ aarĩ na andũ 70,000 a gũkuua mĩrigo, na aicũhia a mahiga 80,000 kũu irĩma-inĩ, 16 o ũndũ ũmwe na anyabara 3,300 a kũrũgamĩrĩra wĩra ũcio, na magatongoria aruti acio a wĩra. 17 Mũthamaki agĩathana, nao makĩenja mahiga manene na mega, na maicũhĩtio marĩ ma gwaka mũthingi wa hekarũ. 18 Mabundi ma Solomoni, na ma Hiramumu, na andũ a Gebali,

* 5:11 nĩ ta kilo 4,400,000 † 5:11 nĩ ta lita 440,000

nĩmarengire na makĩhaarĩria mbaũ o na mahiga nĩ ũndũ wa gwaka hekarũ.

6

Solomoni Gwaka Hekarũ

¹ Mwaka-inĩ wa magana mana na mĩrongo ĩnana, thuutha wa andũ a Isiraeli kuuma bũrũri wa Misiri, o mwaka-inĩ wa ĩna wa Solomoni gũthamakĩra Isiraeli, mweri-inĩ wa Zivu, naguo nĩguo mweri wa keerĩ-rĩ,* Solomoni akĩambĩrĩria gwaka hekarũ ya Jehova.

² Hekarũ ĩrĩa Mũthamaki Solomoni aakĩire Jehova yarĩ na ũraihi wa mĩkono mĩrongo ĩtandatũ,† na wariĩ wa mĩkono mĩrongo ĩrĩ,‡ na ũraihi wa na igũrũ wa mĩkono mĩrongo ĩtatũ.§ ³ Gĩthaku kĩa mwena wa mbere wa nyũmba ĩyo nene ya hekarũ nĩkĩongereire wariĩ wa hekarũ, nakĩo kĩarĩ kĩa mĩkono mĩrongo ĩrĩ,* na gĩgacomoka mĩkono ikũmi† kuuma na mwena wa mbere wa hekarũ. ⁴ Nake agĩakĩra hekarũ ndirica ngundeeru cia na igũrũ. ⁵ Nĩakithirie tũnyũmba twa mĩena-inĩ, tũgĩthiũrũrũkĩria hekarũ yothe tũnyiitanĩte na thingo cia nyũmba ĩrĩa nene ya hekarũ na cia handũ-harĩa-haamũre ha na thĩinĩ. ⁶ Ngoroba ya thĩ mũno yarĩ na wariĩ wa mĩkono ĩtano,‡ na ya gatagatĩ yarĩ na wariĩ wa mĩkono ĩtandatũ,§ na ya gatatũ yarĩ na wariĩ wa mĩkono mũgwanja.* Nĩathondekire mbako ithiũrũrũkĩrie mwena wa na nja wa hekarũ, nĩgeetha mbaũ iria ndungu cia mwako itigatoonyio thingo-inĩ cia hekarũ.

⁷ Hekarũ ĩgĩakwo-rĩ, mahiga marĩa maicũhĩirio kware no mo maahũthĩrirwo, na gũtiarĩ nyondo, kana ithanwa, kana kĩndũ kĩngĩ gĩa kĩgera kĩaiguirwo hau mwako-inĩ wa hekarũ hĩndĩ ĩrĩa yothe yaakagwo.

⁸ Mũromo wa gũtoonya ngoroba ya thĩ warĩ mwena wa gũthini wa hekarũ; ningĩ nĩ haarĩ na ngathĩ ya kwambata ngoroba ya gatagatĩ na kuuma hau ĩgathiĩ ngoroba ya gatatũ. ⁹ Nĩ ũndũ ũcio agĩaka hekarũ na akĩmĩrĩkia, akĩmĩgita na mĩgamba na mbaũ cia mĩtarakwa. ¹⁰ Na nĩakĩrĩire tũnyũmba twa rwere tũthiũrũkĩirie hekarũ, ũraihi wa o kamwe warĩ mĩkono ĩtano† kũraiha na igũrũ, natuo twanyitithanĩtio na hekarũ na mĩgamba ya mĩtarakwa.

¹¹ Kiugo kĩa Jehova nĩgĩakinyĩire Solomoni, akĩrwo atĩrĩ: ¹² “Ha ũhoru wa hekarũ ĩno ũraaka-rĩ, ũngĩrũmĩrĩra uuge wakwa wa kũrũmĩrĩrwo, na ũrũmie mawatho makwa mothe, o na ũmenyerere maathani makwa na ũmathĩkagĩre, nĩngakũhingĩria kĩĩranĩro kĩrĩa ndaaheire thoguo Daudi. ¹³ Na nĩngatũũrania na andũ a Isiraeli, na ndigatiganĩria andũ akwa a Isiraeli.”

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio Solomoni agĩaka hekarũ na akĩmĩrĩkia. ¹⁵ Nake akĩhumbĩra thingo cia thĩinĩ na mbaũ cia mĩtarakwa, ciarĩtwo kuuma thĩ ya hekarũ nginya igũrũ, nakuo thĩ ya hekarũ gũkĩarwo mbaũ cia mũthengera. ¹⁶ Mwena wa thuutha wa hekarũ akĩgayania mĩkono mĩrongo ĩrĩ‡ na mbaũ cia mĩtarakwa kuuma thĩ nginya igũrũ, nĩgeetha hekarũ-inĩ hagĩe handũ haamũre thĩinĩ, hatuĩke Harĩa-Hatheru-Mũno. ¹⁷ ũraihi wa nyũmba ĩrĩa nene yarĩ mbere ya kanyũmba kau warĩ wa mĩkono mĩrongo ĩna§ kũraiha. ¹⁸ Hekarũ thĩinĩ kwahumbĩrĩtwo na

* **6:1** Mweri wa Zivu nĩguo mweri wa keerĩ wa Kĩyahudi, na nĩguo mweri wa ĩtano kũringana na mĩeri ya rĩu. † **6:2** nĩ ta mita 27 ‡ **6:2** nĩ ta mita 9 § **6:2** nĩ ta mita ikũmi na ithatũ na nuthu (13:5) * **6:3** nĩ ta mita 9 † **6:3** nĩ ta mita inya na nuthu (4:5) ‡ **6:6** nĩ ta mita igĩrĩ na robo (2.25) § **6:6** nĩ ta mita igĩrĩ na robo ithatũ (2.75) * **6:6** nĩ ta mita 3 † **6:10** nĩ ta mita igĩrĩ na robo (2.25) ‡ **6:16** nĩ ta mita 9 § **6:17** nĩ ta mita 18

mbaũ cia mĩtarakwa, ciicũhĩtio magemio mahaana tũbũũthũ na mahũa macanũku. Indo ciothe ciarĩ cia mĩtarakwa; gũtiarĩ ihiga o na rĩmwe rĩonekaga.

¹⁹ Thĩinĩ wa handũ-harĩa-haamũre, hekarũ thĩinĩ nĩathondekire handũ ha kũigĩrĩra ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova. ²⁰ Hau thĩinĩ haamũre, ũraihu waho warĩ mĩkono mĩrongo ĩĩrĩ,* na warĩ wa mĩkono mĩrongo ĩĩrĩ, na mĩkono mĩrongo ĩĩrĩ kũraiha na igũrũ. Nake nĩagemirie mwena wa thĩinĩ na thahabu therie,† na ningĩ akĩgemia kĩgongona kĩu na mbaũ cia mĩtarakwa. ²¹ Solomoni aahumbĩre hekarũ thĩinĩ na thahabu therie, na agĩkĩrania irengeeri cia thahabu mbere ya itoonyero rĩa hau thĩinĩ haamũre harĩa haagemetio na thahabu. ²² Nĩ ũndũ ũcio akĩgemia thĩinĩ guothe na thahabu. Ningĩ nĩagemirie kĩgongona kĩrĩa kĩarĩ thĩinĩ wa handũ-harĩa-haamũre na thahabu.

²³ Hau thĩinĩ haamũre, agĩthondeka makerubi meerĩ na mbaũ cia mĩtamaiyũ, ikerubi o rĩmwe rĩarĩ rĩa mĩkono ikũmi‡ kũraiha na igũrũ. ²⁴ Ikerubi rĩa mbere rĩarĩ na ithagu rĩa mĩkono ĩtano§ kũraiha, na rĩu rĩngĩ mĩkono ĩtano; ũguo nĩ kuuga mĩkono ikũmi kuuma mũthia wa ithagu rĩmwe nginya mũthia wa ithagu rĩrĩa rĩngĩ. ²⁵ Ikerubi rĩa keerĩ o narĩo rĩarĩ rĩa mĩkono ikũmi; makerubi macio meerĩ nĩmaiganaine na makahaanana. ²⁶ ũraihu wa o ikerubi rĩmwe warĩ wa mĩkono ikũmi. ²⁷ Nĩagire makerubi macio kanyũmba ga thĩinĩ mũno ka hekarũ, matambũrũkitie mathagu mamu. Ithagu rĩa ikerubi rĩmwe rĩaturumite rũthingo rũmwe, narĩo ithagu rĩa ikerubi rĩu rĩngĩ rĩgaturuma rũthingo rũu rũngĩ. Na mathagu mamu magaturumanĩra gatagatĩ ga kanyũmba. ²⁸ Nĩagemirie makerubi macio na thahabu.

²⁹ Thingo-inĩ iria ciathiũrũrũkĩrie hekarũ, thĩinĩ wa tũnyũmba twa thĩinĩ na twa na nja, agĩcũhia magemio ma makerubi, na ma mĩtĩ ya mĩtende, na ma mahũa macanũku. ³⁰ Ningĩ akĩhumbĩra thĩ ya tũnyũmba twa thĩinĩ na twa nja ya hekarũ na thahabu.

³¹ Narĩo itoonyero rĩa hau thĩinĩ haamũre agĩthondeka mĩrango ya mbaũ cia mĩtamaiyũ, nacio buremu ciayo ciarĩ na mĩena ĩtano. ³² Na mĩrango-ini yeerĩ ya mbaũ cia mĩtamaiyũ agĩcũhia magemio ma makerubi, na ma mĩtĩ ya mĩtende na ma mahũa macanũku, na akĩgemia makerubi na mĩtĩ ya mĩtende na thahabu hũũre. ³³ O ũndũ ũmwe nĩathondekire buremu irĩ na mĩena ĩna cia mĩtamaiyũ cia itoonyero rĩa nyũmba ĩrĩa nene. ³⁴ Ningĩ agĩthondeka mĩrango ĩĩrĩ ya mbaũ cia mĩthengera, o mũrango warĩ na icunjĩ igĩrĩ ciekũnjaga wahingũrwo. ³⁵ Nĩacũhirie makerubi, na mĩtĩ ya mĩtende, na mahũa macanũku igũrũ rĩa mĩrango ĩyo, na akĩmĩgemia na thahabu hũũre ĩigananĩrie wega maicũhio-inĩ macio.

³⁶ Na nĩakire nja ya thĩinĩ na mĩhari ĩtatũ ya mahiga maicũhie na mũhari ũngĩ ũmwe wa mĩgamba mĩicũhie ya mĩtarakwa.

³⁷ Mũthingi wa hekarũ ĩyo ya Jehova wakirwo mwaka wa ĩna wa mweri wa Zivu. ³⁸ Mwaka-inĩ wa ikũmi na ũmwe mweri-inĩ wa Bulu, nĩguo mweri wa ĩnana,* nĩguo hekarũ yarĩkire hamwe na maũndũ mayo mothe kũringana na ũrĩa yerĩtwo yakwo. Aikarire ihinda rĩa mĩaka mũgwanja akĩmĩaka.

* **6:20** nĩ ta mita 9 † **6:20** Thahabu yarũgamagĩrĩra riiri wa Ngai. ‡ **6:23** nĩ ta mita inya na nuthu (4:5) § **6:24** nĩ ta mita igĩrĩ na robo (2.25) * **6:38** Mweri wa Bulu nĩguo mweri wa ĩnana wa Kiyahudi, na nĩguo mweri wa ikũmi kũringana na mĩeri ya rĩu.

7

Solomoni Gwaka Nyumba Yake ya Uthamaki

¹ No riri, Solomoni aambirira gwaka nyumba yake ya uthamaki-ri, aaniinire miaka ikumi na itatu kurikira kumiaka. ² Niaakire nyumba ingi ya uthamaki yetagwo Nyumba ya Uthamaki ya Mutitu wa Lebanoni,* na yari ya mikono igana† kuraiha, na mikono mirongo itano‡ kwarama, na mikono mirongo itatu§ kuraiha na iguru. Ningi yari na mihari ina ya itugi cia mitarakwa iria canyiitirire migamba ya mitarakwa. ³ Nyumba iyo yagitirwo na mbaui cia mitarakwa iria ciari iguru wa migamba iria yaigirirwo iguru wa itugi, migamba yothe yari mirongo ina na itano, o muhari wari na migamba ikumi na itano. ⁴ Ndirica ciayo ciekiritwo iguru, igagikirwo ithatu, ing'ethanire. ⁵ Mirango yothe yari na buremu cia mienu ina; yekiritwo mwena wa na mbere itatu itatu, ing'ethanire.

⁶ Niathondekire githaku kia muhari wa itugi, kia uraihu wa mikono mirongo itano,* na wari wa mikono mirongo itatu.† Mbere yakio haari na githaku kingi, na mbere ya githaku kiu gia keeri haari na itugi, na hakagitwo iguru.

⁷ Niaakire nyumba ya gitiki kia unene, na Nyumba ya Gucirira, kuria aatuithanagiria ciira. Nake akimikira mbaui cia mitarakwa kuuma thi nginya iguru. ⁸ Nayo nyumba yake ya guikara ya uthamaki, yaakitwo mwena wa na thuutha, na yaakitwo o ta iyo ingi. Ningi Solomoni niaakire nyumba ingi ta iyo ya uthamaki, akimikira mwaru wa Firauni uria aahikitie.

⁹ Miako iyo yothe, kuuma mwena wa nja nginya nja iria nene, na kuuma muthingi nginya rwembeya-ini, yaakitwo na mahiga maria mega muno matinio na githimo, na makarengererwo na muthumeno mwena wa na thini na wa na nja. ¹⁰ Mithingi yaakitwo na mahiga manene ma muthemba mweka, mamwe ma mikono ikumi,‡ na mamwe ma mikono inana.§ ¹¹ Iguru gwakitwo na mahiga maria mega muno matinio na githimo, na mbaui cia mitarakwa. ¹² Nayo nja iria nene yathiururukirio na ruthingo rwa mihari itatu ya mahiga maicuhie, na muhari umwe wa migamba mirengerere ya mitarakwa, o ta uria nja ya hekaru ya Jehova yatari, na githaku kiayo.

Indo cia Hekaru

¹³ Muthamaki Solomoni niatumanire Turo nigeetha areherwo Huramu, ¹⁴ uria nyina aari mutumia wa ndigwa wa muhiriga wa Nafitali, nake ithe aari wa Turo, nake aari muturi wa icango. Nake Huramu aari muugi muno, na akamenya maundu mothe ma uthondeki wa indo cia gicango. Niokire kuri Muthamaki Solomoni, na akiruta mawira mothe maria aaheirwo.

¹⁵ Niathondekire itugi igiri cia gicango, o kimwe kari na uraihu wa mikono ikumi na inana,* na ririgi ruria rungiathiururukirie gitugi kimwe rari rwa mikono ikumi na iri.† ¹⁶ Ningi niathondekire ciongo cia gicango gitwekie cia kuigirira iguru ria itugi icio, o kiongo kimwe kari na uraihu wa mikono itano.‡ ¹⁷ Irengeri igathikanio

* 7:2 Yetagwo Nyumba ya Uthamaki ya Mutitu wa Lebanoni tondū yakitwo na itugi ciabangitwo ta miti ya mutitu. † 7:2 ni ta mita 46 ‡ 7:2 ni ta mita 23 § 7:2 ni ta mita ikumi na ithatu na nuthu (13:5) * 7:6 ni ta mita 23 † 7:6 ni ta mita ikumi na ithatu na nuthu (13:5) ‡ 7:10 ni ta mita inya na nuthu (4:5) § 7:10 ni ta mita ithatu na nuthu (3:5) * 7:15 ni ta mita 8 † 7:15 ni ta mita ithano na nuthu (5:5) ‡ 7:16 ni ta mita igiri na robo (2:25)

ta mĩnyororo igĩcuurio nĩguo igemie ciongo cia itugĩ icio, irengeeri mũgwanja igekĩrwo kiongo-inĩ kĩmwe. ¹⁸ Nĩathondekire makomamanga mĩhari ãĩĩ ikĩrigiicĩria irengeeri icio ciagathĩkanĩtio ta mĩnyororo cia kũgemia ciongo iria ciarĩ igũrũ rĩa itugĩ. O kiongo agĩgũĩka o ũguo. ¹⁹ Ciongo iria ciarĩ igũrũ wa itugĩ cia gĩthaku ciathondeketwo na mũhianĩre wa mahũa ma itoka, na ciarĩ na ũraihu wa mĩkono ãna. § ²⁰ Ciongo cia itugĩ icio cieri, igũrũ rĩa harĩa hahaanaga ta mbakũri harĩa haariganĩtie na irengeeri iria ciagathĩkanĩtio ta mĩnyororo, haarĩ na makomamanga magana meerĩ mekĩrĩtwo mĩhari mĩhari magathiũrũrũkĩria ciongo icio. ²¹ Nĩahaandire itugĩ icio gĩthaku-inĩ kĩa hekarũ. Gĩtugĩ kĩa mwena wa gũthini agĩgũĩta Jakini, nakĩo kĩa mwena wa gathigathini agĩgũĩta Boazu. ²² Ciongo iria ciarĩ igũrũ wa itugĩ icio ciathondeketwo na mũhianĩre wa mahũa ma itoka. Nĩ ũndũ ũcio wĩra wa itugĩ ũkĩrĩka.

²³ Ningĩ agĩaka itangi rĩa gĩthiũrũrĩ rĩa kĩgera gĩtwekie inene mũno rĩrĩa rĩetagwo Karia,* rĩarĩ rĩa mĩkono ikũmi† kuuma mwena ũmwe wa rũtirihoo nginya ũrĩa ũngĩ, na mĩkono ãtano‡ kũraiha na igũrũ. Itangi rĩu rĩathimwo na rũrigi gĩthiũrũrĩ kĩarĩo kĩarĩ kĩa mĩkono mĩrongo ãtatũ. § ²⁴ Mũhuro wa rũtirihoo nĩrĩathiũrũrũkĩirio na magemio maahaanaine na tũbũũthũ, o mũkono ũmwe tũbũũthũ ikũmi. Tũbũũthũ tũu twaigĩtwo mĩhari ãĩĩ tũgĩtwekanĩrio na Karia kau, tũgĩtuĩka kĩndũ kĩmwe nako.

²⁵ Nako Karia kau kaigĩrĩrwo igũrũ rĩa mĩhiano ya ndegwa ikũmi na igĩrĩ; ithatũ ciacio ciarorete mwena wa gathigathini, na ithatũ ikarora mwena wa ithũiro, na ithatũ ikarora mwena wa gũthini, na ithatũ ikarora mwena wa irathĩro. Karia kau kaigĩrĩrwo igũrũ rĩacio, nacio ciĩga cia na thuutha cia ndegwa icio nĩcio ciarorete na kũu thĩinĩ. ²⁶ ũtungu wa Karia kau waiganaine na wariĩ wa rũhĩ.* Rũtirihoo rwako rwatariĩ ta rũtirihoo rwa gĩkombe, kana ta gĩtoka gĩcanũku. Karia kau kaiganagĩra maaĩ mbathi ngiri igĩrĩ.†

²⁷ Ningĩ agĩaka makaari ikũmi ma gĩcango mangĩaguucirio; o gĩkaari kĩmwe kĩarĩ kĩa ũraihu wa mĩkono ãna,‡ na wariĩ wa mĩkono ãna, na ũraihu wa na igũrũ wa mĩkono ãtatũ. § ²⁸ Makaari macio maakĩtwo ta ũũ: maarĩ na icunjĩ cia mĩena inyitithanĩtio na buremu. ²⁹ Iacunjĩ iria ciarĩ gatagatĩ ka buremu, o na buremu cio nyene, ciarĩ na mĩhiano ya mĩrũũthi, na ya ndegwa, na ya makerubi. Mwena wa igũrũ na wa mũhuro wa mĩhiano ya mĩrũũthi na ya ndegwa nĩ gwekĩrĩtwo magemio ma mahũa mature. ³⁰ O gĩkaari kĩarĩ na magũrũ mana ma gĩcango, maarĩ na igeru cia gĩcango cia kũgathĩkania kũgũrũ na kũgũrũ kũrĩa kũngĩ, na o kĩmwe kĩarĩ na kĩraĩ kĩanyiitĩrĩrwo nĩ itugĩ inya iria ciatwekanĩrio na mahũa mature mwena o mwena. ³¹ Mwena wa thĩinĩ wa gĩkaari kĩu kwarĩ na mũromo warĩ na buremu ya gĩthiũrũrĩ ya mũkono ũmwe* kũrika. Mũromo ũcio warĩ wa gĩthiũrũrĩ, na hamwe na njikarĩro yaguo yarĩ ya mũkono ũmwe na nuthu.† Gũthiũrũrũkĩria mũromo wakĩo nĩ ha kururĩtwo magemio. Iacunjĩ cia mĩena ya gĩkaari kũu nĩciaiganaine mĩena yothe ãna, na itiarĩ cia gĩthiũrũrĩ. ³² Magũrũ macio mana meekĩrĩtwo rungu rwa icunjĩ cia mĩena, nacio igeru cia kũgathĩkania

§ 7:19 nĩ ta mita ãmwe na robo ithatũ (1.75) * 7:23 Athĩnjĩri-Ngai matambĩte gũthiĩ kũruta iruta rĩa njino maambaga gwĩthamba moko kĩraĩ-inĩ gĩa gĩcango (Thaam 30:17-21). † 7:23 nĩ ta mita inya na nuthu (4:5) ‡ 7:23 nĩ ta mita igĩrĩ na robo (2:25) § 7:23 nĩ ta mita ikũmi na ithatũ na nuthu (13.5) * 7:26 nĩ ta centimita 8 † 7:26 nĩ ta lita 40,000 ‡ 7:27 nĩ ta mita ãmwe na robo ithatũ (1:75) § 7:27 nĩ ta mita ãmwe na robo (1:25) * 7:31 nĩ ta nuthu mita (0.5) † 7:31 nĩ ta mita robo ithatũ (0.75)

magūrū cianyitithanītio na gīkaari kīu. Naguo wariĩ wa o kūgūrū warĩ wa mūkono ūmwe na nuthu.‡ 33 Magūrū macio maathondeketwo ta magūrū ma ngaari ya ita, nacio igera cia kūgathīkania kūgūrū na kūgūrū kūrīa kūngī, na mībara, na mīringa ya kūgūrū, na tūgera twa gīthiūrūrī tūrīa tūkoragwo gatagatī ga kūgūrū, ciothe ciathondeketwo na kīgera gītwekie.

34 O gīkaari nī kīarĩ na nyiitīro inya, o koine-inĩ nyiitīro ĩmwe, icomokete kuuma gīkaari-inĩ. nīgūkorwo 35 Mwena wa na igūrū wa gīkaari kīu wathiūrūrūkīrio na mūcibi wa wariĩ wa nuthu ya mūkono§ kūrīka. Itugĩ na icunjĩ cia mīena nīcianyitithanītio na mwena wa na igūrū wa gīkaari kīu. 36 Nake Huramu agīkurura mīhiano ya makerubi, na ya mīrūūthi, na ya mītī ya mīkīndū mīena-inĩ ya itugĩ, na icunjĩ-inĩ cia mīena harīa hothe hangīonekire, na hagathiūrūrūkīrio na mahūa mīena yothe. 37 Ūguo nīguo aathondekire makaari macio ikūmi. Mothe maatwekeirio handū hamwe, na makahaanana biū na makaiganana.

38 Ningĩ nīathondekire irai ikūmi cia gīcango, o kīmwe kīaiganagīra maaĩ mbathi mīrongo ĩna,* na kīarĩ kīa mīkono ĩna† kwarama, o kīraĩ kīmwe gīkaigīrīrwo gīkaari-inĩ kīmwe gīa icio ikūmi. 39 Nīaigire ikaari ithano ciacio mwena wa gūthini wa hekarū, na ikaari ithano mwena wa gathigathini. Nīaigīrīre Karia mwena wa gūthini, agīkaiga koine-inĩ ya gūthini ya mwena wa irathīro wa hekarū. 40 Ningĩ Huramu nīathondekire irai, na icakūri, na mbakūri cia kūminjaminjīria.

Nī ūndū ūcio Huramu akīrīkia wīra wothe ūrīa aaheetwo arute nī Mūthamaki Solomoni thīnī wa hekarū ya Jehova:

41 itugĩ icio igīrī;

na ciongo icio igīrī cīahaanaga ta mbakūri irī igūrū wa itugĩ icio;
na irengeeri iria igīrī ciagathīkanītio ta mīnyororo iria ciagemetie ciongo
icio ciarī igūrū wa itugĩ;

42 na makomamanga 400 ma irengeeri iria igīrī ciagathīkanītio ta
mīnyororo (mīhari ĩrī ya makomamanga o harī kīrengereeri kīmwe
īkagemia ciongo icio cīahanaga ta mbakūri iria ciarī igūrū wa itugĩ);

43 na makaari ikūmi na irai ciamo ikūmi;

44 na Karia na mīhiano ya ndegwa ikūmi na igīrī rungu rwako;

45 o na nyūngū, na icakūri, na mbakūri cia kūminjaminjīria.

Indo icio ciothe Huramu aathondekeire Mūthamaki Solomoni cia hekarū ya Jehova ciarī cia gīcango gīkumuthe gīkahenia. 46 Mūthamaki aatwekithagīria indo icio kūrīa gwathondekagīrwo indo cia rīūmba kūu werū-inĩ wa Jorodani gatagatī ga Sukothu na Zarethani. 47 Solomoni ndaathimire indo icio tondū ciarī nyingī mūno; ūritū wa gīcango ndwamenyekanire ūrīa waiganaga.

48 Ningĩ Solomoni nīathondekithirie indo ciothe iria ciarī thīnī wa hekarū ya Jehova:

Aathondekire kīgongona gīa thahabu;

na metha ya thahabu ya kūigīrīra mīgate ĩrīa yaigagwo mbere ya
Jehova;

‡ 7:32 nī ta mita robo ithatū (0.75) § 7:35 nī ta mita robo ĩmwe (0.25) * 7:38 nī ta lita 880

† 7:38 nī ta mita ĩmwe na robo ithatū (1:75)

⁴⁹ na mĩtĩ ya kũigĩrĩrwo matawa ya thahabu therie (ĩtano ĩkaigwo mwena wa ũrĩo, na ĩtano ĩkaigwo mwena wa ũmotho, mwena wa mbere wa nyũmba ya na thĩinĩ);‡

na wĩra wa magemio wa mahũa ma thahabu, na matawa, na mĩhato;

⁵⁰ na iraiĩ cia thahabu therie, na magathĩ ma kũrenga ndaambi, na mbakũri cia kũminjaminjĩria, na thaani, na ngĩo cia mwaki;

na icũhĩ cia thahabu cia mĩrango ya kanyũmba karĩa kaarĩ thĩinĩ mũno, Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno, o na icũhĩ cia thahabu cia mĩrango ya nyũmba ĩrĩa nene ya hekarũ.

⁵¹ Rĩrĩa wĩra wothe ũrĩa Mũthamaki Solomoni aarutaga wa gwaka hekarũ ya Jehova wathirire-rĩ, akĩrehithia indo iria ithe Daudi aamũrĩte, nĩcio betha, na thahabu, na indo cia nyũmba, agĩciiga harĩa haigagwo igĩina cia hekarũ ya Jehova.

8

Ithandũkũ rĩa Kĩrĩkanĩro Kũrehwo Hekarũ Thĩinĩ

¹ Ningĩ Mũthamaki Solomoni agĩita athuuri a Isiraeli, na atongoria othe a mĩhĩrĩga, na anene a nyũmba cia andũ a Isiraeli moke kũrĩ we Jerusalemu, nĩguo maambatie ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova kuuma Zayuni, Itũũra rĩrĩa inene rĩa Daudi. ² Nao andũ othe a Isiraeli magĩũka hamwe kũrĩ Mũthamaki Solomoni hĩndĩ ya gĩathĩ kĩa mweri wa Ethanimu, nĩguo mweri wa mũgwanja.

³ Rĩrĩa athuuri othe a Isiraeli maakinyire-rĩ, athĩnjĩri-Ngai makĩoya ithandũkũ rĩu, ⁴ nao makĩambatia ithandũkũ rĩa Jehova hamwe na Hema-ya-Gũtũnganwo, na indo ciothe iria nyamũre ciarĩ thĩinĩ wayo. Nao athĩnjĩri-Ngai na Alawii magĩciambatia, ⁵ nake Mũthamaki Solomoni na kũngano gĩothe gĩa Isiraeli kĩrĩa gĩacemanĩtie harĩ we kĩrĩ mbere ya ithandũkũ rĩu, gĩkĩruta igongona rĩa ng'ondũ nyingĩ na ng'ombe nyingĩ mũno, ũũ atĩ itingĩandĩkirwo mũigana wacio kana itarĩke.

⁶ Nao athĩnjĩri-Ngai magĩcooka makĩrehe ithandũkũ rĩu rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova handũ harĩo thĩinĩ wa hekarũ, Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno, makĩrĩiga rungu rwa mathagu ma makerubi. ⁷ Makerubi macio maatambũrũkĩtie mathagu mamũ igũrũ rĩa harĩa haigĩtwo ithandũkũ rĩu, na makahumbĩra ithandũkũ, o na mĩtĩ yarĩo ya kũrĩkuua. ⁸ Mĩtĩ ĩyo yarĩ mĩraihu mũno, ũndũ mĩthia yayo yoonagwo nĩ mũndũ arĩ mbere ya Handũ-harĩa-Hatheru, no ndĩonekaga nĩ mũndũ arĩ nja ya Handũ-harĩa-Hatheru; na ĩrĩ o ho nginya ũmũthĩ. ⁹ Thĩinĩ wa ithandũkũ rĩu gũtiarĩ na kĩndũ kĩngĩ tiga o ihengere iria igĩrĩ cia mahiga iria Musa aigĩte ho rĩrĩa aarĩ Horebu, kũrĩa Jehova aarĩkanĩre kĩrĩkanĩro na andũ a Isiraeli maarĩkia kuuma bũrũri wa Misiri.

¹⁰ Rĩrĩa athĩnjĩri-Ngai meeherire makiuma Handũ-harĩa-Hatheru, itu rĩkĩiyũra hekarũ ya Jehova. ¹¹ Nao athĩnjĩri-Ngai matingĩahotire kũruta wĩra wao nĩ ũndũ wa itu rĩu, nĩgũkorwo riiri wa Jehova nĩwaiyũrĩte hekarũ yake.

¹² Ningĩ Solomoni akiuga atĩrĩ, “Jehova oigĩte atĩ nĩarĩkaraga thĩinĩ wa itu rĩrĩa itumanu; ¹³ no rĩrĩ, ti-itherũ nĩngwakĩre hekarũ kĩrorerwa, handũ haku ha gũtũũra nginya tene.”

‡ **7:49** Thĩinĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo gwakoragwo na mũtĩ o ro ũmwe wa honge mũgwanja wa kũigĩrĩrwo matawa (Thaam 25:31-40; 26:35). Mũthamaki Solomoni nĩwe waigire mĩtĩ ikũmi ya kũigĩrĩrwo matawa thĩinĩ wa hekarũ.

¹⁴ O hĩndĩ ĩyo kũngano gĩothe gĩa Isiraeli kĩrũgamĩte o hau, mũthamaki agĩkĩhũgũkĩra, agĩkĩrathima. ¹⁵ Ningĩ akiuga atĩrĩ:

“Jehova arogoocwo, o we Ngai wa Isiraeli, ũrĩa ũhingĩtie na guoko gwake mwene ũrĩa eerĩire baba, Daudi, na kanua gake mwene. Nĩgũkorwo oigire atĩrĩ, ¹⁶ ‘Kuuma mũthenya ũrĩa ndaarutire andũ akwa a Isiraeli kuuma Misiri, ndirĩ ndathuura itũũra inene thĩinĩ wa mũhĩrĩga o na ũmwe wa Isiraeli, atĩ nĩguo njakĩrwo hekarũ ĩtanĩtio na Rĩitwa rĩakwa kuo, no nĩndathuurire Daudi athamakĩre andũ akwa Isiraeli.’

¹⁷ “Baba Daudi nĩatuĩte na ngoro yake gwaka hekarũ ĩtanĩtio na Rĩitwa rĩa Jehova, o we Ngai wa Isiraeli. ¹⁸ No Jehova eerire baba, Daudi, atĩrĩ, ‘Tondũ nĩwatuĩte na ngoro yaku kũnjakĩra hekarũ ĩtanĩtio na Rĩitwa rĩakwa-rĩ, nĩ wekire wega nĩ gwĩciiria ũguo ngoro-inĩ yaku. ¹⁹ No rĩrĩ, wee tiwe ũgwaka hekarũ ĩyo, no nĩ mũrũguo, ũrĩa uumĩte mũthiimo-inĩ waku na thakame-inĩ yaku, ũcio nĩwe ũgaaka hekarũ ĩtanĩtio na Rĩitwa rĩakwa.’

²⁰ “Jehova nĩatũũrĩtie kĩrĩkanĩro kũ, na rĩu nĩnjookete ithenya rĩa baba Daudi, na ngaikarĩra gĩtĩ kĩa ũnene gĩa Isiraeli, o ta ũrĩa Jehova eeranĩire, na nĩnjakĩte hekarũ ĩrĩa ĩtanĩtio na Rĩitwa rĩa Jehova Ngai wa Isiraeli. ²¹ Hau nĩho thondekete handũ ha kũiga ithandũkũ rĩrĩa rĩ na kĩrĩkanĩro kĩrĩa Jehova aarĩkanĩire na maithe maitũ, rĩrĩa aamarutire bũrũri wa Misiri.”

Ihooya rĩa Solomoni rĩa Kĩamũro

²² Hĩndĩ ĩyo Solomoni akĩrũgama mbere ya kĩgongona kĩa Jehova, o hau mbere ya kũngano gĩothe kĩa Isiraeli, agĩtambũrũkia moko make na igũrũ, ²³ akiuga atĩrĩ:

“Wee Jehova, Ngai wa Isiraeli, gũtirĩ Ngai ũngĩ ũhaana tawe kũu igũrũ kana gũkũ thĩ, o wee ũhingagia kĩrĩkanĩro kĩa wendo harĩ ndungata ciaku iria irũmagĩrĩra njĩra yaku na ngoro ciacio ciothe. ²⁴ Wee nĩũhingĩirie baba, Daudi ndungata yaku kĩrĩkanĩro gĩaku; ũndũ ũrĩa weranĩire na kanua gaku nĩũhingĩtie na guoko gwaku, o ta ũrĩa kũhaana ũmũthĩ.

²⁵ “Na rĩrĩ, Jehova, Ngai wa Isiraeli, hingĩria baba, Daudi ndungata yaku ciĩranĩro iria wamwĩrĩire rĩrĩa woigire atĩrĩ, ‘Ndũkaaga mũndũ wa gũikarĩra gĩtĩ kĩa ũnene kĩa Isiraeli arĩ mbere yakwa, angĩkorwo ariũ aku nĩmarĩthiia na mũthiĩre yagĩrĩire mbere yakwa, o ta ũrĩa wee ũtũire ũthiiaaga mbere yakwa.’ ²⁶ Na rĩrĩ, Wee Ngai wa Isiraeli, reke kiugo gĩaku kĩrĩa werĩire baba, Daudi ndungata yaku, kĩhinge.

²⁷ “No kũhoteke Ngai atũũre gũkũ thĩ? Igũrũ, o na kũrĩa igũrũ mũno-rĩ, wee ndũngũiganĩra kuo. Hekarũ ĩno njakĩte-rĩ, githĩ ndĩkĩrĩ nini makĩria! ²⁸ No o na kũrĩ ũguo-rĩ, thikĩrĩria ihooya rĩa ndungata yaku, ĩgĩthaithana ĩguĩrwo tha, Wee Jehova Ngai wakwa. Igua gũkaya na ihooya rĩrĩa ndungata yaku ĩrakũhooya ĩrĩ mbere yaku ũmũthĩ. ²⁹ Maitho maku maroikara marorete hekarũ ĩno ũtukũ na mũthenya, o handũ haha wee woigire atĩrĩ, ‘Rĩitwa rĩakwa rĩrĩkoragwo ho,’ nĩgeetha ũiguage ihooya rĩrĩa ndungata yaku ĩrĩhooyaga ĩrorete handũ haha. ³⁰ Igua gũthaithana kwa ndungata yaku na kwa andũ aku a Isiraeli rĩrĩa mekũhooya marorete handũ haha. ũigwe ũrĩ kũu igũrũ, o kũu gũikaro gĩaku, na watũigua ũgatũrekerera.

³¹ “Rĩria mũndũ angĩhĩtia mũndũ wa itũũra rĩake na gũtuĩke no nginya ehĩte, nake oke ehĩtire hau mbere ya kĩgongona gĩaku hekarũ-inĩ ño-rĩ, ³² hĩndĩ ñyo nĩ ũkaigua ũrĩ kũu igũrũ na ũtue itua. ũtuithanie ndungata ciaku ciira, ũria mũhĩtia atuĩrwo ciira na acookererwo nĩ mahĩtia make marĩa ekĩte. Nake ũria ũtehitie ũmũtue ndehĩtie, na nĩ ũndũ ũcio wonanie atĩ ti mwĩhia.

³³ “Rĩria andũ aku a Isiraeli mahootwo nĩ thũ nĩ ũndũ nĩmakũhĩtirie, nao magũcookerere na moimbũre rĩitwa rĩaku, na mahooe magĩgũthaihaga marĩ hekarũ-inĩ ño-rĩ, ³⁴ hĩndĩ ñyo nĩũkamaigua ũrĩ kũu igũrũ, na ũrekere andũ aku a Isiraeli mehia mao na ũmacookie bũrũri ũria waheire maithe mao.

³⁵ “Rĩria igũrũ rĩkaahingwo na mbura yage kuura tondũ wa ũria andũ aku makũhĩtirie-rĩ, mangĩkaahooya marorete handũ haha na moimbũre rĩitwa rĩaku, na magariũrũke matigane na mehia mao, tondũ nĩũmanyamarĩtie-rĩ, ³⁶ hĩndĩ ñyo ũkaamaigua ũrĩ o kũu igũrũ, na ũrekere ndungata ciaku, andũ aku a Isiraeli, mehia mao. Marute mũtũũrĩre ũria mwagĩrĩru, na ũmoirĩrie mbura bũrũri-inĩ ũcio waheire andũ aku ũtuĩke igai rĩao.

³⁷ “Kũngĩkaagĩa ng’aragu kana mũthiro bũrũri-inĩ, kana mĩgũnda ĩhĩe nĩ mbaa kana mbuu, kana gũũke ngigĩ kana ngũnga, kana thũ imarigiicĩrie itũũra-inĩ rĩmwe rĩao, na mwanangĩko o na ũrĩkũ kana mũrimũ ũngĩgooka-rĩ, ³⁸ na rĩria mũndũ o na ũrĩkũ wa andũ aku a Isiraeli angĩkaahooya kana athaithane, o mũndũ aamenya mĩnyamaro ĩria arĩ nayo ngoro-inĩ yake, na atambũrũkie moko make amerekeirie hekarũ-inĩ ño-rĩ, ³⁹ hĩndĩ ñyo ũkaigua ũrĩ kũu igũrũ gĩikaro-inĩ gĩaku, ũmarekere, na ũtuĩre o mũndũ itua kũringana na ũria wothe ekĩte, tondũ we nĩũĩ ngoro yake, (nĩgũkorwo nowe wiki ũũĩ ngoro cia andũ othe), ⁴⁰ nĩgeetha matũũre magwĩtigĩrĩte matukũ mothe marĩa megũtũũra bũrũri ũria waheire maithe maitũ.

⁴¹ “Ha ũhoru wa mũndũ wa kũngĩ ũria ũtarĩ wa andũ aku a Isiraeli, no nĩoimĩte bũrũri wa kũraya nĩ ũndũ wa Rĩitwa rĩaku, ⁴² tondũ andũ nĩmakaigua ngumo ya Rĩitwa rĩaku inene, na ũhoru wa ciĩko cia guoko gwaku kũrĩ hinya gũtambũrũkĩtio, rĩria agooka ahooe erekeire hekarũ ño, ⁴³ hĩndĩ ñyo nĩũkamaigua ũrĩ o kũu igũrũ, gĩikaro-inĩ gĩaku, na mũndũ ũcio wa kũngĩ ũkamũhingĩria ũria wothe agakũhooya, nĩgeetha andũ othe a thĩ mamenye rĩitwa rĩaku na magwĩtigĩre o ta ũria andũ aku a Isiraeli magwĩtigĩrĩte, na mamenye atĩ nyũmba ño njakĩte ĩtanĩtio na Rĩitwa rĩaku.

⁴⁴ “Rĩria andũ aku maathiĩ mbaara-inĩ kũrũa na thũ ciao, o kũria ũngĩmatũma, nao mahooe Jehova merekeire itũũra rĩrĩ inene ũthuurĩte na hekarũ ño njakĩte ĩtanĩtio na Rĩitwa rĩaku, ⁴⁵ hĩndĩ ñyo ũkaigua mahooya na gũthaihana kwao ũrĩ kũu igũrũ na ũmatirĩrĩre ũhoru-inĩ ũcio wao.

⁴⁶ “Rĩria makwĩhĩria, nĩgũkorwo gũtirĩ mũndũ ũtehagia, nawe ũmarakarĩre ũmaneane kũrĩ thũ, nacio imatahe imataware bũrũri wacio, ũrĩ kũraya kana ũrĩ gũkuhĩ; ⁴⁷ nao mangĩcookerera ngoro-inĩ ciao marĩ o kũu bũrũri ũria maatahĩrwo, na merire, na magũthaithe marĩ o kũu bũrũri wa acio mamatooretie, na moige atĩrĩ, ‘Nĩtwĩhĩtie, na nĩtwĩkĩte mahĩtia, na tũgeka maũndũ ma waganu’; ⁴⁸ na mangĩgagũcookerera na ngoro ciao ciothe, na mĩoyo yao, marĩ bũrũri wa thũ ciao iria ciamatahire, nao mahooe merekeire bũrũri ũria waheire maithe mao, na merekeire itũũra rĩria inene rĩria ũthuurĩte na hekarũ ño njakĩte ĩtanĩtio na Rĩitwa rĩaku-rĩ; ⁴⁹ hĩndĩ ñyo ũrĩ o

kūu igūrū, gīkaro-inī gīaku, ūkaigua ihooya rīao na mathaithana mao, na ūmatirīrīre ūhoro-inī ūcio wao. ⁵⁰ Na ūkarekera andū aku, o acio makwīhītie; ūmarekere mahītia marīa mothe magwīkīte, na ūtūme acio mamatooretie mamaiguire tha; ⁵¹ tondū nī andū aku na igai rīaku, o andū arīa warutire būrūri wa Misiri, ūkīmaruta kuuma mwaki-inī ūcio mūhiū wa gūtwekia kīgera.

⁵² “Ūrohingūra maitho maku na ūigue mathaithana ma ndungata yaku na ma andū aku a Isiraeli, ningī wītīkīre kūmathikagīrīria rīrīa rīothe maagūkaīra. ⁵³ Nīgūkorwo nīwe wamathuurire kuuma thīnī wa ndūrīrī ciothe cia thī matuīke igai rīaku kīūmbe, o ta ūrīa woimbūrire na kanua ka ndungata yaku Musa, hīndī īrīa wee, Mwathani Jehova, warutire maithe maitū kuuma būrūri wa Misiri.”

⁵⁴ Rīrīa Solomoni aarīkirie mahooya macio mothe na gūthaitha Jehova-rī, agīūkīra, akīehera mbere ya kīgongona kīa Jehova, harīa aaturītie ndu aambararītie moko make na igūrū. ⁵⁵ Akīrūgama na akīrathima kīūngano gīothe gīa Isiraeli na mūgambo mūnene, akiuga atīrī:

⁵⁶ “Jehova arogocwo, ūrīa ūheete andū ake a Isiraeli ūhurūko o ta ūrīa eranīire. Gūtīrī kiugo o na kīmwe gīa cīranīro ciothe iria njega iria eeranīire na kanua ka ndungata yake Musa gītahingīte. ⁵⁷ Jehova Ngai witū aroikara hamwe na ithuī o ta ūrīa aarī hamwe na maithe maitū; aroaga gūtūtiganīria o na kana gūtūtīrika. ⁵⁸ Arotūma ngoro ciitū imūcookerere, tūthiige na njīra ciake ciothe, na tūmenyagīrīre maathani make, na kīrīra kīa watho wa kūrūmīrīrwo, na mawatho make marīa aaheire maithe maitū. ⁵⁹ Na rīrī, ciugo ici ciakwa, iria hooete ndī mbere ya Jehova, irokuhīrīria Jehova Ngai witū mūthenya na ūtukū, nīguo atīragīrīre maūndū ma ndungata yake na andū ake a Isiraeli, kūrīngana na mabataro ma o mūthenya, ⁶⁰ nīgeetha andū othe a thī mamenye atī Jehova nīwe Ngai, na gūtīrī ūngī take. ⁶¹ No ngoro cianyu no nginya cīheane biū kūrī Jehova Ngai witū, mūtūūrage kūrīngana na kīrīra kīa watho wake wa kūrūmīrīrwo, na gwathīkīra maathani make, ta ūrīa kūrī rīu.”

Kwamūrwo kwa Hekarū

⁶² Hīndī īyo mūthamaki na andū othe a Isiraeli makīruta magongona hau mbere ya Jehova. ⁶³ Solomoni nīarutīire Jehova igongona rīa ūiguano ta ūū: ng’ombe ngiri mīrongo īrī na igīrī, na ng’ondu na mbūrī ngiri igana rīa mīrongo īrī. Nī ūndū ūcio mūthamaki na andū a Isiraeli othe makīamūra hekarū ya Jehova.

⁶⁴ Mūthenya o ro ūcio mūthamaki nīamūrīre gīcigo gīa gatagatī kīa nja īrīa īrī mbere ya hekarū ya Jehova, na akīrutīra igongona rīa njino ho, na rīa mūtu na rīa maguta ma igongona rīa ūiguano, tondū kīgongona gīa gīcango kīrīa kīarī mbere ya Jehova gītingīaiganīire magongona ma njino, na magongona ma mūtu na maguta ma magongona ma ūiguano.

⁶⁵ Nī ūndū ūcio Solomoni agīkorwo na gīathī hīndī īyo arī hamwe na andū a Isiraeli, maarī kīūngano kīnene, andū kuuma Lebo-Hamathu nginya Karūū ka Misiri. Magīkūngūira gīathī kīu mbere ya Jehova Ngai witū mīthenya mūgwanja, na mīthenya īngī mūgwanja, yothe yarī mīthenya ikūmi na īna. ⁶⁶ Mūthenya ūrīa warūmīrīire akīra andū acio mainūke. Makīrathima mūthamaki magīcooka makīinūka makenete na maiguīte wega ngoro, nī ūndū wa maūndū mothe mega marīa Jehova ekīte nī ūndū wa ndungata yake Daudi na nī ūndū wa andū ake a Isiraeli.

9

Jehova Kuumĩrĩra Solomoni

¹ Rĩrĩa Solomoni aarĩkirie gwaka hekarũ ya Jehova o na nyũmba ya ũthamaki, na akĩhingia maũndũ marĩa mothe eririirie gwĩka-rĩ, ² Jehova akĩmuumĩrĩra hĩndĩ ya keerĩ, o ta ũrĩa aamuumĩrĩre arĩ Gibeoni. ³ Jehova akĩmwĩra atĩrĩ:

“Nĩnjiguĩte kũhooya na gũthaithana kũrĩa ũhooete ũrĩ mbere yakwa; nĩnyamũrĩte hekarũ ĩno, ĩrĩa wee wakĩte, nĩgeetha ndũme Rĩitwa rĩakwa rĩtũũre kuo nginya tene. Maithe makwa na ngoro yakwa nĩrĩkoragwo kuo hĩndĩ ciothe.

⁴ “No wee mwene-rĩ, ũngĩthiiga mbere yakwa na wĩhokeku wa ngoro na ũrũngĩrĩru ta ũrĩa thoguo Daudi ekaga, na wĩkage ũrĩa ngwathĩte, na ũmenyagĩrĩre kĩrĩa kĩa watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo na mawatho makwa-rĩ, ⁵ Nĩngahaanda gĩtĩ gĩaku kĩa ũnene thĩinĩ wa Isiraeli nginya tene, o ta ũrĩa nderĩre thoguo Daudi rĩrĩa ndoigire atĩrĩ, ‘Ndũkaaga mũndũ wa gũikarĩra gĩtĩ kĩa ũnene kĩa Isiraeli o naarĩ.’

⁶ “No wee kana ariũ aku mũngĩkagarũrũka mũtigane na nĩ, na mwage kũmenyerera maathani na kĩrĩa kĩa watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo kĩrĩa nĩ ndĩmũheete na mũthĩ mũgatungatĩre ngai ingĩ na mũcihooe-rĩ, ⁷ hĩndĩ ĩyo nĩngeheria andũ a Isiraeli bũrũri ũyũ ndĩmaheete na ndiganĩrie hekarũ ĩno nyamũrĩte ĩtanio na Rĩitwa rĩakwa. Bũrũri wa Isiraeli ũgaatuĩka wa kuunagwo thimo, na kĩndũ gĩa gũthekererwo nĩ andũ othe. ⁸ Na o na gũtuĩka hekarũ ĩno nĩ ya kũgegania-rĩ, arĩa othe makaahĩtũkagĩra ho nĩmakamakaga na manyũrũrie moige atĩrĩ, ‘Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte Jehova eke bũrũri ũyũ na hekarũ ĩno ũndũ ta ũyũ?’ ⁹ Andũ nĩmagacookia moige atĩrĩ, ‘Nĩ tondũ nĩmatiganĩrie Jehova Ngai wao, ũrĩa warutire maithe mao bũrũri wa Misiri, makahĩmbĩria ngai ingĩ, na magacihooya na magacitungatĩra; nĩkĩo Jehova amareehithĩrie mwanangĩko ũyũ wothe.’ ”

Maũndũ Mangĩ ma Solomoni

¹⁰ Thuutha wa mĩaka mĩrongo ĩrĩ, o ihinda rĩrĩa Solomoni aakire nyũmba icio cieri; na nĩcio hekarũ ya Jehova na nyũmba ya ũthamaki, ¹¹ Mũthamaki Solomoni nĩaheire Hiramũ mũthamaki wa Turo matũũra mĩrongo ĩrĩ kũu Galili, tondũ Hiramũ nĩamũreheire mĩtarakwa yothe, na mĩthengera, na thahabu iria aabatairio nĩcio. ¹² No hĩndĩ ĩrĩa Hiramũ ooimire Turo nĩguo akoone matũũra marĩa aaheetwo nĩ Solomoni, ndaakenirio nĩmo. ¹³ Nake akĩũria Solomoni atĩrĩ, “Mũrũ wa baba, nĩ matũũra matariĩ atĩa maya ũũheete?” Akĩmatua Bũrũri wa Kabuli, na noguo metagwo o na ũmũthĩ. ¹⁴ Na rĩrĩ, Hiramũ nĩarĩkĩtie gũtũmĩra Mũthamaki Solomoni taranda igana rĩa mĩrongo ĩrĩ* cia thahabu.

¹⁵ ũyũ nĩguo ũhoro wa ũrĩa Mũthamaki Solomoni aarutithirie andũ wĩra na hinya matekwĩyendera wa gwaka hekarũ ya Jehova na nyũmba ya ũthamaki, na mbenji, na rũthingo rwa Jerusalemu, na Hazoru, na Megido, na Gezeru. ¹⁶ Firaũni mũthamaki wa Misiri nĩatharĩkĩire na akĩnyiita Gezeru. Agĩgũcina na mwaki, na akĩũraga andũ a Kaanani arĩa maatũũraga kuo, na agĩcooka agĩkũhe mwarĩ, mũtumia wa Solomoni, arĩ kĩheo kĩa ũhiki. ¹⁷ Nake Solomoni agĩaka Gezeru rĩngĩ. Nĩakire Bethi-Horonĩ ya mũhuro, na ¹⁸ Baalathu, na Tadimori rĩa werũ-inĩ, thĩinĩ wa bũrũri wake, ¹⁹ o na ningĩ nĩakire matũũra manene ma kũiga indo

* **9:14** nĩ ta tani inya na nuthu (4.5)

ciake na matũũra ma ngaari ciake cia ita na ma mbarathi ciake, na kĩrĩa gĩothe eeririirie gwaka Jerusalemu, na Lebanoni, na bũrũri wothe ũrĩa aathanaga.

²⁰ Andũ othe arĩa maatigaire kuuma kũrĩ Aamori, na Ahiti, na Aperizi, na Ahivi, na Ajebusi (andũ acio matiarĩ andũ a Isiraeli), ²¹ ũguo nĩ kuuga njiaro ciao iria ciatigarĩte bũrũri-inĩ, iria andũ a Isiraeli mataaniinĩte, acio nĩo maandĩkithirio nĩ Solomoni matũũke ngombo ciake cia kũrutithio wĩra na hinya, na noguo gũtũire nginya ũmũthĩ. ²² No Solomoni ndaatuire mũndũ o na ũmwe wa Isiraeli ngombo; nĩo maarĩ andũ ake a kũrũa mbaara, na atongoria a thirikari yake, na anene ake, na atongoria a thigari, na aathi a ngaari cia ita, na atwari a cio. ²³ Ningĩ nĩ kwarĩ atongoria a anene 550 arĩa maarutithagia mawĩra mothe ma Solomoni na makarũgamĩrĩra aruti wĩra.

²⁴ Rĩrĩa mwarĩ wa Firaũni aambatire kuuma itũũra inene rĩa Daudi agĩthĩ gũikara nyũmba ya ũthamaki ĩrĩa Solomoni aamwakĩire, hĩndĩ ĩyo nĩguo Solomoni aathondekire mbenji cia kũmĩnyiitĩrĩra.

²⁵ Solomoni aarutaga magongona ma njino na ma ũiguano kĩgongona-inĩ kĩrĩa aakĩire Jehova maĩta matatũ o mwaka, agacinaga ũbumba mbere ya Jehova hamwe namo, na nĩ ũndũ ũcio akahingia watho wa hekarũ.

²⁶ Ningĩ Mũthamaki Solomoni agĩaka marikabu nyingĩ kũu Ezioni-Geberi, gũkuhĩ na Elothu kũu Edomu, hũgũrũrũ-inĩ cia Iria Itune. ²⁷ Nake Hiramũ agĩtũma andũ ake, atwarithia a marikabu arĩa maamenyete ũhoru wa iria, nĩguo matungatage marikabu-inĩ marĩ na andũ a Solomoni. ²⁸ Magĩthĩ nginya Ofiri, na makĩrehe taranda magana mana ma mĩrongo ĩrĩ† cia thahabu, iria maatwarĩire Mũthamaki Solomoni.

10

Mũthamaki Mũndũ-wa-Nja wa Sheba Gũceerera Solomoni

¹ Rĩrĩa Mũthamaki mũndũ-wa-nja wa Sheba aigũire ngumo ya Solomoni na ũhoru wa ngwatanĩro yake na rĩitwa rĩa Jehova-rĩ, agĩũka kũmũgeria na ũndũ wa kũmũũria ciũria nditũ. ² Agĩkinya Jerusalemu arũmĩrĩrwo nĩ andũ aingĩ mũno, na ngamũra ikuuĩte mahuti marĩa manungi wega, na thahabu nyingĩ mũno, na tũhiga twa goro, agĩthĩ harĩ Solomoni, akĩaria nake maũndũ mothe marĩa maarĩ meciiria-inĩ make. ³ Nake Solomoni agĩcookia ciũria ciake ciothe; gũtirĩ ũndũ o na ũmwe mũthamaki aaremĩrwo nĩkũmũtaarĩria. ⁴ Rĩrĩa mũthamaki-mũndũ-wa-nja ũcio wa Sheba onire ũũgĩ wothe wa Solomoni o na nyũmba ya ũthamaki ĩrĩa aakĩte, ⁵ na irio iria ciarĩ metha-inĩ yake, na ũrĩa anene ake maikaraga metha-inĩ, na ũrĩa ndungata iria ciatungataga ciehumbĩte, na arĩa maamũheaga gĩa kũnyua, o na magongona ma njino marĩa aarutagĩra hekarũ-inĩ ya Jehova, agĩkĩgega mũno.

⁶ Akĩra Mũthamaki Solomoni atĩrĩ, “Ũhoru ũrĩa ndaigũire ndĩ bũrũri wakwa ũkoniĩ maũndũ marĩa wĩkĩte, o na ũũgĩ waku, nĩ ũhoru wa ma kũna. ⁷ No ndietĩkirie maũndũ macio nginya rĩrĩa ndĩrokire gũkũ, na ndĩreyonera na maitho makwa niĩ mwene. Ti-itherũ, o na ndierĩtwo nuthu ya maũndũ macio. Ũhoru wa ũũgĩ waku o na ũtonga waku, nĩikĩrĩte mũno makĩria ũrĩa wothe ndaigũite. ⁸ Kaĩ gũkena nĩ andũ aku-ĩ! Ningĩ gũkena nĩ anene aku arĩa marũgamaga mbere yaku hĩndĩ ciothe makaiguaga ũũgĩ waku! ⁹ Jehova Ngai waku arogoocwo, ũrĩa ũkenetio nĩwe, agagũikarĩria gĩtĩ kĩa ũnene gĩa Isiraeli. Tondũ wa wendo wa Jehova

† 9:28 nĩ ta tani 16

wa tene na tene kūrī Isiraeli, n̄agūtuīte mūthamaki, n̄igeetha ūtūrie kīhooto na ūthingu.”

¹⁰ Agīkīhe mūthamaki taranda igana rīa m̄irongo īrī,* cia thahabu, na mahuti marīa manungi wega maingī mūno, na tūhiga twa goro. Gūtīrī hīndī īngī kūrī kwarehwo mahuti manungi wega ta marīa Mūthamaki mūdū-wa-nja ūcio wa Sheba aaheire Mūthamaki Solomoni.

¹¹ (Marikabu cia Hiramū nī ciarehire thahabu kuuma Ofiri, o na ikīrehe m̄irigo m̄inene ya m̄ithandari na tūhiga twa goro kuuma kuo.

¹² Mūthamaki aahūthīrīre m̄ithandari īyo gwaka itugī cia gūtīrīrīra hekarū ya Jehova na cia nyūmba ya ūthamaki, na gūthondekera aini inanda cia mūgeeto o na cia kīnūbi. Kuuma mūthenya ūcio gūtīrī kwarehwo kuuma na nja kana gūkooneka m̄ithandari m̄iingī ūguo.)

¹³ Mūthamaki Solomoni n̄aheire mūthamaki ūcio mūdū-wa-nja wa Sheba indo nyingī cia ūtaana wake na kīrīa kīngī gīothe eerīrīrie na aahooire. Thuutha ūcio Mūthamaki mūdū-wa-nja ūcio akiumagara hamwe na ndungata ciake agīcooka būrūri wake mwene.

Riiri wa Solomoni

¹⁴ Ūritū wa thahabu īrīa Solomoni aamūkagīra o mwaka warī wa taranda magana matandatū ma m̄irongo itandatū,† ¹⁵ itataranīrio na igooti rīa athūgūri na onjorithia na ya kuuma kūrī athamaki a Arabia, othe, na abarūthi a būrūri.

¹⁶ Mūthamaki Solomoni agīthondeka ngo nene magana meerī cia thahabu hūire; o īmwe yathondeketwo na ūritū wa beka magana matandatū‡ cia thahabu. ¹⁷ Ningī agīthondeka ngo nini magana matatū cia thahabu hūire; o īmwe yathondeketwo na ūritū wa mina ithatū§ cia thahabu. Mūthamaki agīciiga Nyūmba ya Ūthamaki īrīa yetagwo Mūtītū wa Lebanoni.

¹⁸ Ningī mūthamaki agīthondeka gītī gīa ūthamaki kīnene mūno, kīgemetio mwena wa na thīnī na mīguongo na mwena wa na nja gīkagemio na thahabu therie. ¹⁹ Gītī kīu kīa ūnene kīarī na ngathī ya makinya matandatū, na thuutha wakīo igūrū kīarī gīa gīthiūrūrī. Mīena-inī yeerī ya gītī kīu kīarī na handū ha kūgīrīra moko, na nī haarī na mīhiano ya mīrūūthi īrūgamīte mīena-inī yeerī ya moko macio.

²⁰ Mīhiano īngī ikūmi na īrī ya mīrūūthi yarūgamītio ngathī-inī īyo ya makinya matandatū. O ikinya rīa ngathī rīarī na mūhiano wa mūrūūthi o mwena. Gūtīrī gītī kīngī ta kīu gīathondeketwo mbere īyo gīa ūthamaki ūngī o na ūrīkū. ²¹ Indo ciothe iria Mūthamaki Solomoni aanyuuagīra ciarī cia thahabu, na indo ciothe cia nyūmba iria ciarī Nyūmba ya Ūthamaki īrīa yetagwo Mūtītū wa Lebanoni ciarī cia thahabu therie. Gūtīarī kīndū gīathondeketwo na betha, nīgūkorwo betha yatuagwo kīndū gītārī bata mūno matukū-inī macio ma Solomoni. ²² Mūthamaki aarī na marikabu nyingī cia wonjoria iria-inī, hamwe na marikabu cia Hiramū. O riita rīmwe thīnī wa mīaka itatū, nīciacookaga ikuuīte thahabu, na betha, na mīguongo, na ngīma, na nūgū.

²³ Mūthamaki Solomoni aarī na ūtonga na ūūgī mūingī gūkīra athamaki arīa angī othe a thī. ²⁴ Andū a thī yothe nīmacaragia ūrīa mangīona Solomoni nīguo maigue ūūgī ūrīa Ngai eekīrīte ngoro-inī yake. ²⁵ Andū arīa mookaga kūmuona mwaka o mwaka nīmamūrehagīra iheo; indo cia

* **10:10** nī ta tani inya na nuthu (4:5) † **10:14** nī ta tani 25 ‡ **10:16** nī ta kilo ithatū na nuthu (3:5) § **10:17** nī ta kilo īmwe na robo ithatū (1:75)

betha, na cia thahabu, na nguo ndaaya, na indo cia mbaara, na mahuti manungi wega, na mbarathi, na nyũmbũ.

²⁶ Solomoni nĩacookanĩrĩrie ngaari cia ita na mbarathi; aarĩ na ngaari cia ita 1,400, na mbarathi 12,000 iria aigĩte matũũra-inĩ manene ma ngaari cia ita, na akaiga iria ingĩ hakuhĩ nake kũu Jerusalemu. ²⁷ Mũthamaki nĩatũmire betha cingĩhe Jerusalemu o ta mahiga, mĩtarakwa nayo yarĩ mĩingĩ o ta mĩtĩ ya mĩkũyũ ĩrĩa ĩrĩ magũrũ-inĩ ma irĩma. ²⁸ Mbarathi cia Solomoni cioimaga bũrũri wa Misiri na Kilikia. Onjorithia a mũthamaki macigũraga kuuma Kilikia. ²⁹ Ngaari ĩmwe ya ita maamĩgũraga kuuma Misiri, ĩkoima cekeri magana matandatũ* cia betha, nayo mbarathi ĩmwe ĩkoima cekeri igana rĩa mĩrongo ĩtano.† Nao nĩmaciendagĩria athamaki othe a Ahiti na a Suriata.

11

Atumia a Solomoni

¹ Mũthamaki Solomoni nĩendire andũ-a-nja aingĩ a kũndũ kũngĩ o hamwe na mwarĩ wa Firaũni, nĩahikirie atumia a Amoabi, na a Amoni, na a Aedomu, na a Asidoni, na a Ahiti. ² Moimĩte ndũrĩrĩ-inĩ iria Jehova eerĩte Isiraeli atĩrĩ, “Mũtikanahikanie nao, tondũ ti-itherũ nĩmakagarũra ngoro cianyu irũmĩrĩre ngai ciao.” No rĩrĩ, Solomoni agĩkĩrĩrĩria kũmeenda. ³ Aarĩ na atumia magana mũgwanja kuuma nyũmba cia ũthamaki, na thuriya magana matatũ, nao atumia acio ake makĩmũhĩtithia. ⁴ O ũrĩa Solomoni aathiire agĩkũraga, noguo atumia ake maaguucagĩrĩria ngoro yake kũrũmĩrĩra ngai ingĩ, nake akĩaga kũheana ngoro yake kũna kũrĩ Jehova Ngai wake, ta ũrĩa ngoro ya ithe Daudi yatariĩ. ⁵ Akĩrũmĩrĩra Ashitorethu ngai ya nga ya andũ a Sidoni, na Moleku ngai ĩrĩa meneku ya Aamoni. ⁶ Nĩ ũndũ ũcio Solomoni agĩka ũũru maitho-inĩ ma Jehova; ndaarũmĩrĩre Jehova kũna ta ũrĩa ithe Daudi eekĩte.

⁷ Solomoni nĩakĩire Kemoshu ngai ĩrĩa meneku ya Moabi, na Moleku ngai ĩrĩa meneku ya Aamoni handũ hatũũgĩru, o kũu karima-inĩ karĩa karĩ mwena wa irathĩro wa Jerusalemu.* ⁸ Eekire o ũguo kũrĩ atumia arĩa angĩ ake othe a kũngĩ, arĩa maacinaga ũbumba na makarutĩra ngai ciao magongona.

⁹ Jehova nĩarakaririo nĩ Solomoni tondũ ngoro yake nĩyahutatĩire Jehova, o we Ngai wa Isiraeli, ũrĩa wamuumĩrĩire maita meerĩ. ¹⁰ O na gũtuĩka nĩakaanĩtie Solomoni kũrũmĩrĩra ngai ingĩ-rĩ, Solomoni ndaigana kũrũmia watho wa Jehova. ¹¹ Nĩ ũndũ ũcio Jehova akĩra Solomoni atĩrĩ, “Kuona atĩ ũguo nĩguo wonete arĩ wega, na nĩũregete kũrũmĩrĩra kĩrĩkanĩro gĩakwa na kĩrĩra kĩa watho wakwa gĩa kũrũmĩrĩro kĩrĩa ngwathĩte-rĩ, ti-itherũ nĩngagũtunya ũthamaki ndĩũrute kũrĩ we, ndĩũnengere ũmwe wa ndungata ciaku. ¹² No rĩrĩ, nĩ ũndũ wa thoguo Daudi-rĩ, ndigwĩka ũndũ ũcio hĩndĩ ĩrĩa we ũrĩ muoyo. No nĩngagũtunya mũrũguo. ¹³ No ndikamũtunya ũthamaki wothe, no nĩngamũhe mũhĩrĩga ũmwe nĩ ũndũ wa Daudi ndungata yakwa, na nĩ ũndũ wa Jerusalemu, itũũra rĩrĩa thuurĩte.”

Thũ cia Solomoni

¹⁴ Nake Jehova akĩarahũrĩra Solomoni thũ, nĩyo Hadadi ũrĩa Mũedomu, wa rũciaro rwa ũthamaki wa Edomu. ¹⁵ Mbere ĩyo rĩrĩa Daudi aarũaga

* **10:29** nĩ ta kilo 7 † **10:29** nĩ ta kilo ĩmwe na robo ithatũ (1:75) * **11:7** Kĩrĩma kĩa Mĩtamaiyũ kĩarĩ mwena wa irathĩro wa Jerusalemu, na kĩoĩkaine na rĩitwa rĩngĩ ta Kĩrĩma kĩa Ũthũku (2Ath 23:13).

na Edomu, Joabu mūnene wa ita, ūrīa wathiite gūthika arīa maakuīte-rī, nīooragire arūme othe kūu Edomu. ¹⁶ Joabu na andū a Isiraeli othe maikarire kūu mīeri itandatū, nginya rīrīa maaniinire arūme othe kūu Edomu. ¹⁷ No Hadadi arī o kahī-rī, akīūrīra būrūri wa Misiri marī hamwe na anene amwe a Edomu arīa maatungatīre ithe. ¹⁸ Nao makiuma Midiani magīthī Parani. Ningī makīoya andū angī kūu Parani, magīthī būrūri wa Misiri, kūrī Firaūni mūthamaki wa Misiri, ūrīa waheire Hadadi nyūmba, na gīthaka, na akīmūhe irio.

¹⁹ Firaūni nīakenirio mūno nī Hadadi o nginya akīmūhe mwarī wa nyina na Tahapenesi, mūtumia wa mūthamaki, nīguo amūhikie atuīke mūtumia wake. ²⁰ Mwarī wa nyina na Tahapenesi akīmūciarīra kahī geetagwo Genubathu karīa kaarereirwo nyūmba-inī ya mūthamaki nī Tahapenesi. Genubathu agītūūrania na ciana cia Firaūni kuo.

²¹ Hadadi arī kūu Misiri akīigua atī Daudi nīahurūkīte hamwe na maithe make, na atī Joabu mūnene wa ita o nake nīarīkītie gūkua. Hīndī īyo Hadadi akīra Firaūni atīrī, “Njītīkīria thī, nīguo njooke būrūri witū.”

²² Firaūni akīmūūria atīrī, “Nī kī wagīte gūkū atī nīguo ūcooke būrūri wanyu?”

Hadadi agīcookia atīrī, “Gūtīrī, no njītīkīria thī!”

²³ Nake Ngai akīarahūra thū īngī ya gūūkīrīra Solomoni, nayo nī Rezeni mūrū wa Eliada, ūrīa worīte akoima kūrī mūnene wake, Hadadezeri mūthamaki wa Zoba. ²⁴ Akīyūnganīria andū, na agītūka mūtongoria wa gīkundi kīa aremi rīrīa Daudi aaniinire ita cia Zoba; aremi acio magīthī Dameski, magītūūra kuo, na makīoya wathani. ²⁵ Rezeni aarī thū ya Isiraeli rīrīa rīothe Solomoni aatūūrire muoyo, akīongerera thīna ūrīa warehetwo nī Hadadi. Nī ūndū ūcio Rezeni agīathana kūu Suriata na nīathūire Isiraeli mūno.

Jeroboamu Kūremera Solomoni

²⁶ Ningī Jeroboamu mūrū wa Nebati akīremera mūthamaki. Aarī ūmwe wa anene a Solomoni, Mūefiraimu wa kuuma Zereda, na nyina eetagwo Zerua na aarī mūtumia wa ndigwa.

²⁷ Ūū nīguo aaremeire Mūthamaki: Solomoni nīathondekete mbenji na agacokereria rūthingo rwa itūūra inene rīa ithe Daudi. ²⁸ Na rīrī, Jeroboamu aarī mūdū mūhoti, na rīrīa Solomoni onire mūrūtīre wake wa wīra ūrīa warī mwega, akīmūtua mūrūgamīrīri wa aruti wīra othe a nyūmba ya Jusufu.

²⁹ Ihinda-inī rīu, Jeroboamu oimaga Jerusalemu, nake Ahija mūnabii wa Shilo agīcemanania nake, ehumbīte nguo njerū. Nao eerī maarī oiki kūu gīthaka-inī, ³⁰ nake Ahija akīoya nguo īyo njerū eehumbīte, akīmītarūra icunjī ikūmi na igīrī. ³¹ Hīndī īyo akīra Jeroboamu atīrī, “Wīyoere icunjī ikūmi, nīgūkorwo ūū nīguo Jehova, Ngai wa Isiraeli, oigīte: ‘Atīrīrī, nīngweheria ūthamaki guoko-inī gwa Solomoni, na nīngūkūhe mīhīrīga ikūmi. ³² No nī ūndū wa ndungata yakwa Daudi na itūūra inene rīa Jerusalemu, rīrīa thuurīte kuuma kūrī mīhīrīga yothe ya Isiraeli, nīngūmūtīgīria mūhīrīga ūmwe. ³³ Ngwīka ūguo, nī tondū nīmandiganīrie, makainamīrīra Ashitorethu ngai ya nga ya Asidoni, na Kemoshu ngai ya andū a Moabi, na Moleku ngai ya andū a Amoni, na magatiga gūthī na njīra ciakwa, o na makarega gwīka ūrīa kwagīrīire maitho-inī makwa, o na matirūmagia irīra ciakwa na mawatho ta ūrīa Daudi ithe wa Solomoni ekaga.

³⁴ “ ‘No rĩrĩ, ndikweheria ũthamaki wothe guoko-inĩ gwa Solomoni; nĩndĩmũtuĩte mwathani matukũ-inĩ mothe ma muoyo wake, nĩ ũndũ wa Daudi ndungata yakwa, ũrĩa ndathuurire o we warũmirie maathani makwa na irĩra ciakwa. ³⁵ Nĩngeheria ũthamaki moko-inĩ ma mũriũ na ngũhe mĩhĩrĩga ikũmi. ³⁶ Nĩngaahe mũriũ mũhĩrĩga ũmwe, nĩgeetha ndungata yakwa Daudi itũũrie tawa mbere yakwa hĩndĩ ciothe kũu Jerusalemu, itũũra rĩrĩa inene kũrĩa ndathuurire ndũũrie Rĩitwa rĩakwa kuo. ³⁷ No wee-rĩ, nĩngakuoya, na nĩũgathamaka maũndũ-inĩ mothe marĩa ngoro yaku ikeerirĩria; nĩũgatuĩka mũthamaki wa Isiraeli. ³⁸ Ũngĩka ũrĩa wothe ngũgwatha, na ũthiige na njĩra ciakwa, na wĩkage ũrĩa kwagĩrĩire maitho-inĩ makwa na ũndũ wa kũrũmia irĩra ciakwa na maathani makwa, o ta ũrĩa ndungata yakwa Daudi yekaga-rĩ, nĩndĩrĩkoragwo hamwe nawe. Nyũmba yaku nĩngamĩtua ya ũthamaki ya gũtũũra, o ta ũrĩa ndaakire nyũmba ya Daudi na nĩngakũhe Isiraeli. ³⁹ Nĩnganyariira njiaro cia Daudi, no ndigacinyariira nginya tene.’ ”

⁴⁰ Solomoni nĩageririe kũũraga Jeroboamu, nowe Jeroboamu akĩũrĩra bũrũri wa Misiri kwa Mũthamaki Shishaka, na agĩkara kuo nginya rĩrĩa Solomoni aakuire.

Gĩkuũ kĩa Solomoni

⁴¹ Maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Solomoni, ũrĩa wothe eekire, na ũũgĩ ũrĩa onanirie-rĩ, githĩ matandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa ciiko cia Solomoni? ⁴² Solomoni aathamakĩre Isiraeli rĩothe arĩ Jerusalemu mĩaka mĩrongo ĩna. ⁴³ Agĩcooka akĩhurũka hamwe na maithe make, na agĩthikwo itũũra inene rĩa ithe Daudi. Nake mũriũ Rehoboamu agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

12

Andũ a Isiraeli Kũremera Rehoboamu

¹ Rehoboamu nĩathiire Shekemu, nĩgũkorwo andũ a Isiraeli othe nĩmathiite kuo makamũtue mũthamaki. ² Rĩrĩa Jeroboamu mũrũ wa Nebati aigũire ũhoru ũcio (aarĩ o Misiri, kũrĩa oorĩire eherere Mũthamaki Solomoni), akiuma Misiri, akĩinũka. ³ Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli magĩtũmanĩra Jeroboamu, nake Jeroboamu hamwe na kĩũngano gĩothe gĩa Isiraeli magĩthiĩ kũrĩ Rehoboamu makĩmwĩra atĩrĩ: ⁴ “Thoguo nĩatũigĩrĩire icooki iritũ, no rĩu tũhũthĩrie wĩra ũcio mũritũ na icooki rĩu iritũ rĩrĩa aatũigĩrĩire, na nĩtũrĩgũtungatagĩra.”

⁵ Rehoboamu akĩmacookeria atĩrĩ, “Thiĩ mũgaacooka kũrĩ nĩ thuutha wa mĩthenya itatũ.” Nĩ ũndũ ũcio andũ magĩthiĩra.

⁶ Thuutha ũcio Mũthamaki Rehoboamu akĩhooya kĩrĩra kũrĩ athuuri arĩa maatungatagĩra ithe Solomoni rĩrĩa aarĩ muoyo. Akĩmooria atĩrĩ, “Mũngĩndaara njookerie andũ aya atĩa?”

⁷ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Ũmũthĩ ũngĩtĩkĩra gũtuĩka ndungata ya andũ aya na ũmatungatĩre, na ũmacookerie na njĩra njagĩrĩru-rĩ, megũtũũra marĩ ndungata ciaku hĩndĩ ciothe.”

⁸ No Rehoboamu akĩregana na ũtaaro ũrĩa athuuri acio maamũheire, na akĩhooya kĩrĩra kuuma kũrĩ aanake a riika rĩake, arĩa maamũtungatagĩra. ⁹ Akĩmooria atĩrĩ, “Inyuĩ mũngĩndaara atĩa? Andũ aya maranjĩra atĩ, ‘Tũhũthĩrie icooki rĩrĩa thoguo aatũigĩrĩire’ Ingĩmacookeria atĩa?”

¹⁰ Aanake acio a riika rĩake makĩmũcookeria atĩrĩ, “Cookeria andũ acio makwĩrite atĩ, ‘Thoguo nĩatũigĩrĩire icooki iritũ, nowe tũhũthĩrie icooki

rīu,' ūmeere atīrī, 'kaara gakwa ka mūira nī gatungu gūkīra njohero ya baba. ¹¹ Baba aamūigīrīire icooki iritū; nī nīngūrīritūhia makīria. Baba aamūhūūrāga na iboko; no nī ndīrīmūhūūrāga na tūng'aurū.' "

¹² Thuutha wa mīthenya itatū Jeroboamu na andū othe magīcooka kūrī Rehoboamu, o ta ūrīa mūthamaki oigīte atīrī, "Mūgaacooka kūrī nī thuutha wa mīthenya itatū." ¹³ Mūthamaki agīcookeria andū acio ūhoro ehīte mūno. Akīregana na ūtaaro ūrīa aaheetwo nī athuuri, ¹⁴ akīrūmīrīra ūtaaro wa aanake, akiuga atīrī, "Baba nīamūritūhīrie icooki, no nī nīngūrīritūhia makīria. Baba aamūhūūrāga na iboko; nī ndīrīmūhūūrāga na tūng'aurū." ¹⁵ Nī ūndū ūcio mūthamaki ndaigana gūthikīrīria andū acio, tondū maūndū macio meekīkire moimīte kūrī Jehova, nīguo kiugo kīhingio kīrīa Jehova eerire Jeroboamu mūrū wa Nebati na kanua ka Ahija ūrīa Mūshiloni.

¹⁶ Rīrīa andū othe a Isiraeli moonire atī mūthamaki ūcio nīarega kūmathikīrīria, magīcookeria mūthamaki atīrī:

"Tūrī na igai rīrīkū harī Daudi,

na nī gīcunjī kīrīkū tūrī nakīo harī mūrū wa Jesii?

Cooka hema-inī ciaku wee Isiraeli!

Wee Daudi-rī, menyerera nyūmba yaku wee mwene."

Nī ūndū ūcio andū othe a Isiraeli makīinūka. ¹⁷ No andū a Isiraeli arīa maatūūrāga matūūra-inī ma Juda-rī, Rehoboamu agīthī na mbere kūmathamakīra.

¹⁸ Mūthamaki Rehoboamu agītūma Adoniramū ūrīa warī mūrūgamīrīri wa andū arīa maarutithagio wīra na hinya, no andū a Isiraeli makīmūhūūra na mahiga nyuguto, agīkua. No Rehoboamu agīthara, akīhaica ngaari-inī yake ya ita, akīūrīra Jerusalemu. ¹⁹ Nī ūndū ūcio andū a Isiraeli matūire maremeire nyūmba ya Daudi nginya ūmūthī.

²⁰ Rīrīa andū a Isiraeli othe maaignire atī Jeroboamu nīacookete kuuma būrūri wa Misiri, makīmūtūmanīra oke kīūngano-inī, na makīmūtua mūthamaki wa Isiraeli guothe. Mūhīrīga wa Juda noguo wiki warūmīrīire nyūmba ya Daudi.

²¹ Rīrīa Rehoboamu aakinyire Jerusalemu, akīūngania andū othe a nyūmba ya Juda na a mūhīrīga wa Benjamini andū 180,000 a kūrūa mbaara nīgeetha makarūe na nyūmba ya Isiraeli, nīguo macookerie Rehoboamu mūrū wa Solomoni ūthamaki.

²² No rīrī, kiugo kīa Ngai gīgīkinyīra Shemaia mūndū wa Ngai akīrwo atīrī: ²³ "Thī wīre Rehoboamu mūrū wa Solomoni mūthamaki wa Juda, na nyūmba ya Juda yothe o na ya Benjamini na andū arīa angī othe, ūmeere atīrī, ²⁴ 'Jehova ekuuga ūū: Tigai kwambata mūkahūūrane na ariū a ithe wanyu, andū a Isiraeli. O mūndū wanyu wothe nīacooke mūciī, nīgūkorwo nī nī njīkīte ūndū ūyū.'" Nī ūndū ūcio magīathīkīra kiugo kīa Jehova, magīcooka mūciī o ta ūrīa Jehova aathanīte.

Njaū cia Thahabu kū Betheli na Dani

²⁵ Nake Jeroboamu akīirigīra itūūra rīa Shekemu na rūthingo rwa hinya thīnī wa būrūri ūrīa ūrī irīma wa Efiraimu, agītūūra kuo. Kuuma kū agīthī agīaka itūūra rīa Penieli.

²⁶ Jeroboamu agīciiria atīrī, "Ūthamaki wahota gūcookerera nyūmba ya Daudi. ²⁷ Andū aya mangīambata mathī makarute magongona hekarū-inī ya Jehova kū Jerusalemu-rī, nīmagacooka gwathīkīra mwathi wao Rehoboamu mūthamaki wa Juda. Nīmakanjūrāga na macookerere Mūthamaki Rehoboamu."

²⁸ Thuutha wa kũhooya ũtaaro, mũthamaki nĩathondekire mĩhianano ñĩrĩ ya njaũ cia thahabu. Akĩira andũ atĩrĩ, “Ũhoro wa kwambataga Jerusalemu nĩũkũmũritũhĩra mũno. Atĩrĩrĩ Isiraeli, ici ngai cianyu, iria ciamũrutire bũrũri wa Misiri.” ²⁹ Mũhianano ũmwe akĩũiga Betheli, na ũrĩa ũngĩ akĩũiga Dani. ³⁰ Naguo ũndũ ũyũ ũgĩtuĩka mehia; nĩgũkorwo andũ nĩmathiiga o nginya Dani kũhooya mũhianano ũrĩa warĩ kũu.

³¹ Jeroboamu nĩakire mahooero kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru, na agĩthuura athĩnjĩri-ngai a kuuma kũrĩ andũ a mĩthemba yothe, o na gũtuĩka matiarĩ Alawii.* ³² Akĩambĩrĩria gĩathĩ mũthenya wa ikũmi na ãtano mweri-inĩ wa ãnana, ũtuĩke ta gĩathĩ kĩrĩa kĩagomanagwo Juda, na akĩrutĩra magongona kĩgongona-inĩ. Eekire ũguo kũu Betheli, akĩrutĩra mĩhianano ãyo ya njaũ aathondekete magongona. Ningĩ kũu Betheli akĩiga athĩnjĩri-ngai kũndũ kũu gũtũũgĩru aathondekete. ³³ Mũthenya wa ikũmi na ãtano mweri-inĩ wa ãnana, mweri ũrĩa eethuurĩre we mwene, akĩruta magongona kĩgongona-inĩ kĩrĩa aakĩte kũu Betheli. Nĩ ũndũ ũcio akĩambĩrĩria gĩathĩ kũu nĩ ũndũ wa andũ a Isiraeli, na akĩambata kĩgongona-inĩ kũruta magongona.

13

Mũndũ wa Ngai Kuuma Juda

¹ Na rĩrĩ, mũndũ ũmwe wa Ngai nĩ oimire Juda arĩ na ndũmĩrĩri ya Ngai, agĩthiĩ Betheli, agĩkora Jeroboamu arũgamĩte kĩgongona-inĩ arute igongona. ² Akĩanĩrĩra, agĩũkĩrĩra kĩgongona kũu na ndũmĩrĩri ya Jehova, agĩkĩra atĩrĩ, “Wee kĩgongona gĩkĩ, kĩgongona gĩkĩ! Jehova ekuuga ũũ, ‘Nyũmba ya Daudi nĩgũgaciarwo kaana ga kahĩ, nako gageetwo Josia. Nako nĩgakaruta athĩnjĩrĩ-Ngai a gũkũ gũtũũgĩru igongona haha igũrũ rĩaku, o acio marutagĩra magongona haha, na mahĩndĩ ma andũ nĩmagacinĩrwo igũrũ rĩaku.’ ” ³ Mũthenya o ro ũcio, mũndũ ũcio wa Ngai akĩheana kĩmenyithia, akiuga atĩrĩ: “Gĩkĩ nĩkĩo kĩmenyithia kĩrĩa Jehova onanĩtie: Kĩgongona nĩgĩgwatũkana, naguo mũhu ũrĩa ũrĩ igũrũ rĩakĩo ũitĩke.”

⁴ Rĩrĩa Mũthamaki Jeroboamu aaiguire ũrĩa mũndũ ũcio wa Ngai aanĩrĩre agokĩrĩra kĩgongona kũu kĩarĩ Betheli, agĩtambũrũkia guoko gwake arĩ kĩgongona-inĩ, akiuga atĩrĩ, “Mũnyiitei!” No rĩrĩ, guoko kũu aatambũrũkĩrie mũndũ ũcio gũkĩonja, na ndangĩahotire gũgũthuna rĩngĩ. ⁵ Nakĩo kĩgongona kũu gĩgĩatũkana, naguo mũhu wakĩo ũgĩitĩka, kũringana na kĩmenyithia kĩrĩa mũndũ ũcio wa Ngai aheanĩte na ũndũ wa ndũmĩrĩri ya Jehova.

⁶ Ningĩ mũthamaki akĩira mũndũ ũcio wa Ngai atĩrĩ, “Thaithanĩra harĩ Jehova Ngai waku, na ũũhooere nĩguo guoko gwakwa kũhonio.” Nĩ ũndũ ũcio, mũndũ ũcio wa Ngai agĩthaitha Jehova, nakuo guoko kwa mũthamaki gũkĩhona na gũgĩcooka o ũrĩa kwarĩ mbere.

⁷ Mũthamaki akĩira mũndũ ũcio wa Ngai atĩrĩ, “Ũka tũthiĩ mũciĩ ũkarĩe, na nĩngũkũhe kĩheo.”

⁸ No mũndũ ũcio wa Ngai agĩcookeria mũthamaki atĩrĩ, “O na korwo no ũhe nuthu ya indo ciaku-rĩ, nĩ ndingĩthiĩ nawe, o na ndingĩrĩa irio kana nyue maaĩ gũkũ. ⁹ Nĩgũkorwo nĩnjathĩtwo nĩ kiugo kĩa Jehova, ngeerwo atĩrĩ, ‘Ndũkanarĩe irio, kana ũnyue maaĩ, o na kana ũcookere njĩra ãrĩa

* **12:31** Jeroboamu aamũrĩre andũ mataarĩ Alawii matuĩke athĩnjĩri-Ngai tondũ athĩnjĩri-Ngai na Alawii nĩmathaamĩte magathĩrĩ Juda.

wagereire ūgĩthiĩ.' " ¹⁰ Nĩ ūndũ ūcio akĩgera njĩra ĩngĩ na ndaacookeire ĩrĩa aagereire agĩthiĩ Betheli.

¹¹ Na rĩrĩ, nĩ kwarĩ mūnabii mūkūrũ watũũraga Betheli, nao ariũ ake magĩũka makĩmwĩra maũndũ marĩa mothe mũndũ ūcio wa Ngai eekĩte kũu mũthenya ūcio. O na ningĩ makĩhe ithe wao ūhoru ūrĩa eerire mũthamaki. ¹² Ithe wao akĩmooria atĩrĩ, "Agereire njĩra ĩrĩkũ?" Nao ariũ ake makĩmuonia njĩra ĩrĩa mũndũ ūcio wa Ngai woimĩte Juda aagereire. ¹³ Nĩ ūndũ ūcio akĩra ariũ ake atĩrĩ, "Ndandĩkĩrai ndigiri." Nao marĩkia kũmũtandĩkĩra ndigiri akĩmũkarĩra ¹⁴ na akĩrũmĩrĩra mũndũ ūcio wa Ngai. Akĩmũkora aikarĩte thĩ rungu rwa mũtĩ wa mũgandi, akĩmũũria atĩrĩ, "Wee nĩwe mũndũ wa Ngai ūrĩa uumĩte Juda?"

Mũndũ ūcio wa Ngai akĩmwĩra atĩrĩ "Ĩ nĩ nĩ."

¹⁵ Nĩ ūndũ ūcio mūnabii ūcio mūkūrũ akĩmwĩra atĩrĩ, "Ūka tũthiĩ mũciĩ ūkarĩe."

¹⁶ Mũndũ ūcio wa Ngai akiuga atĩrĩ, "Ndingĩcooka na thuutha tũthiĩ nawe, o na ningĩ ndingĩrĩa irio kana nyuanĩre maaĩ nawe gũkũ. ¹⁷ Tondũ nĩnjĩrĩtwo nĩ kiugo kĩa Jehova atĩrĩ, 'Ndũkanarĩe irio kana ūnyue maaĩ kũu o na kana ūcookere njĩra ĩrĩa wagereire ūgĩthiĩ.' "

¹⁸ Mūnabii ūcio mūkūrũ akĩmũcookeria atĩrĩ, "O na nĩ ndĩ mūnabii tawe. Mũraika nĩanjariĩrie na kiugo kĩa Jehova anjĩra atĩrĩ: 'Mũgĩre mũcooke nake gwaku mũciĩ nĩguo arĩe irio na anyue maaĩ.' " (No nĩkũmũheenia aamũheenagia). ¹⁹ Nĩ ūndũ ūcio mũndũ ūcio wa Ngai agĩcooka nake gwake mũciĩ, akĩrĩa na akĩnyua.

²⁰ Maikarĩte o metha-inĩ kiugo kĩa Jehova gĩgĩkinyĩra mūnabii ūcio mūkūrũ ūrĩa wacooketie mūnabii wa kuuma Juda na thuutha.

²¹ Akĩanĩrĩra, akĩra mũndũ ūcio wa Ngai ūrĩa woimĩte Juda atĩrĩ, "Jehova ekuuga ūũ: 'Nĩũreganĩte na kiugo kĩa Jehova, na ūkaaga kũrũmia watho ūrĩa waathirwo nĩ Jehova Ngai waku. ²² No nĩũcookete na thuutha, na ūkarĩa irio na ūkanyua maaĩ kũndũ kũrĩa aakwĩrĩre ndũkaarĩe na ndũkanyue kĩndũ kuo. Nĩ ūndũ ūcio mwĩrĩ waku ndũgaathikwo mbĩrĩra-inĩ ya maithe maku.' "

²³ Rĩrĩa mũndũ ūcio wa Ngai aarĩkirie kũrĩa na kũnyua-rĩ, mūnabii ūrĩa wamũcocketie na thuutha akĩmũtandĩkĩra ndigiri yake. ²⁴ Na agĩthiĩ na njĩra-rĩ, agĩtũngana na mūrũũthi ūkĩmũũraga, naguo mwĩrĩ wake ūkĩgũa thĩ hau njĩra-inĩ, nayo ndigiri na mūrũũthi cieri ikĩrũgama hau mwĩrĩ warĩ. ²⁵ Andũ amwe arĩa maahĩtũkagĩra hau makĩona mwĩrĩ ūgũite hau thĩ, na mūrũũthi ūrũgamĩte o hau mwĩrĩ warĩ, nao magĩthiĩ makĩheana ūhoru ūcio itũũra-inĩ inene rĩrĩa mūnabii ūcio mūkūrũ aatũũraga.

²⁶ Rĩrĩa mūnabii ūrĩa wamũcocketie na thuutha kuuma rũgendo-inĩ rwake aigũire ūhoru ūcio, akiuga atĩrĩ, "Ūcio nĩ mũndũ ūrĩa wa Ngai ūrĩa ūrareganire na kiugo kĩa Jehova. Jehova nĩamũneanĩte kũrĩ mūrũũthi ūrĩa ūmũtambuuriĩte na ūkaamũũraga, o ta ūrĩa kiugo kĩa Jehova kĩamwĩrĩte."

²⁷ Mūnabii ūcio mūkūrũ akĩra ariũ ake atĩrĩ, "Ndandĩkĩrai ndigiri." Nao magĩka o ūguo. ²⁸ Nake akĩumagara agĩthiĩ, agĩkora mwĩrĩ ūgũithĩtio njĩra-inĩ, na mūrũũthi na ndigiri irũgamĩte o hau warĩ. Mūrũũthi ndwarĩte mwĩrĩ ūcio kana ūgatambuura ndigiri. ²⁹ Nĩ ūndũ ūcio mūnabii ūcio akĩoya mwĩrĩ wa mũndũ ūcio wa Ngai, akĩũigĩrĩra igũrũ rĩa ndigiri, akĩũcookia itũũra-inĩ rĩake inene nĩgeetha amũcakaĩre na amũthike.

³⁰ Nake akĩiga mwĩrĩ ūcio mbĩrĩra-inĩ yake mwene, nao makĩmũcakaĩra makiugaga atĩrĩ, "Ūũ mūrũ wa baba-ĩ!"

³¹ Aarĩkia kũmũthika, akĩira ariũ ake atĩrĩ, “Rĩria ngaakua, mũgaathika mbĩrĩra-inĩ ĩno harĩa mũndũ ũyũ wa Ngai athikĩtwo; mũkaiga mahĩndĩ makwa hau mwena-inĩ wa mahĩndĩ make. ³² Nĩgũkorwo ũhoro ũrĩa aahēnīre uumanĩte na kiugo kĩa Jehova wa gũũkĩrĩra kĩgongona kĩrĩa kĩrĩ Betheli o na mahooero mothe marĩa maarĩ kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru thĩinĩ wa matũũra ma Samaria-rĩ, ti-itherũ ũndũ ũcio no nginya ũkaahingio.”

³³ O na thuutha wa maũndũ macio-rĩ, Jeroboamu ndaatiganire na njĩra ciake cia waganu, no aathiire na mbere kwamũra athĩnjĩri-ngai a kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru, kuuma kũrĩ andũ a mũthemba yothe. Mũndũ o wothe ũngĩendire gũtuĩka mũthĩnjĩri-ngai, nĩamwamũraga nĩ ũndũ wa kũndũ kũu gũtũũgĩru. ³⁴ Macio nĩmo maarĩ mehia ma nyũmba ya Jeroboamu marĩa maatũmire ĩgwe na ĩiniinwo biũ yeherio gũkũ thĩ.

14

Ūrathi wa Ahija wa Gũũkĩrĩra Jeroboamu

¹ Ihinda-inĩ rĩu, Abija mũrũ wa Jeroboamu akĩrwara, ² nake Jeroboamu akĩira mũtumia wake atĩrĩ, “Wĩgarũre nĩgeetha ndũkae kũmenyeka atĩ nĩwe mũtumia wa Jeroboamu. Ūcooke ũthĩ Shilo. Ahija ũrĩa mũnabii nĩkuo arĩ, ũrĩa wanjĩrĩre atĩ nĩ nĩngatuĩka mũthamaki wa andũ aya a Isiraeli. ³ Kuua mĩgate ikũmi, na tũmĩgate tũngĩ tũnini na kĩhembe kĩa ũũkĩ, ũthĩ kũrĩ we. Nĩegũkwĩra ũrĩa ũhoro wa kamwana gaka ũgaikara.” ⁴ Nĩ ũndũ ũcio mũtumia wa Jeroboamu agĩka ũguo eerirwo na agĩthĩ mũciĩ kwa Ahija kũu Shilo.

Na rĩrĩ, Ahija ndoonaga; nĩorĩte maitho nĩ gũkũra. ⁵ Nowe Jehova nĩeerĩte Ahija atĩrĩ, “Mũtumia wa Jeroboamu nĩarooka gũkũũria ũhoro wa mũriũ nĩ ũndũ nĩ mũrũaru, nawe ũmũcookerie ũna na ũna. Aakinya-rĩ, egwĩtua taarĩ mũndũ ũngĩ.”

⁶ Nĩ ũndũ ũcio rĩrĩa Ahija aaiguire mũkinyo wa magũrũ make arĩ mũrango-inĩ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Toonya, mũtumia wa Jeroboamu. Ūretua tiwe nĩkĩ? Nĩndũmĩtwo kũrĩ we na ũhoro ũtarĩ mwega. ⁷ Thiĩ, kũrĩ Jeroboamu ũmwĩre atĩ Jehova, Ngai wa Isiraeli ekuuga atĩrĩ: ‘Nĩ ndakũnenehirie kuuma gatagatĩ ka andũ, ngĩgũtua mũtongoria wa andũ akwa a Isiraeli. ⁸ Ndaatunyanire ũthamaki kuuma kũrĩ nyũmba ya Daudi, ngĩkũnengera, no wee ndũkoretwo ũhaana ta ndungata yakwa Daudi, ũrĩa watũire arũmĩtie maathani makwa, na akanũmĩrĩra na ngoro yake yothe, agekaga o ũrĩa wiki wagĩrĩre maitho-inĩ makwa. ⁹ Wee nĩwĩkĩte maũndũ maingĩ mooru, gũkĩra andũ arĩa othe makoretwo marĩ mbere yaku. Nĩwĩthondekeire ngai ingĩ, o na mĩhianano ya kũhooywo ĩthondeketwo na kĩgera. Nĩũtũmĩte ndakare na ũkaahutatĩra.

¹⁰ “‘Nĩ ũndũ wa ũguo-rĩ, nĩngũrehere nyũmba ya Jeroboamu mwanangĩko. Nĩngwehereria Jeroboamu mwana o wothe wa kahĩ thĩinĩ wa Isiraeli, arĩ ngombo kana atarĩ ngombo. Nĩngacina nyũmba ya Jeroboamu o ta ũrĩa mũndũ acinaga mai nginya magathira. ¹¹ Ngui nĩikaarĩa andũ a Jeroboamu arĩa magaakuĩra itũũra-inĩ inene, nacio nyoni cia rĩera-inĩ irĩe arĩa magaakuĩra mĩgũnda-inĩ. Jehova nĩguo oigĩte!’

¹² “No wee-rĩ, cooka mũciĩ. O wakinya itũũra-inĩ inene-rĩ, noguo mwana ũcio arĩkua. ¹³ Isiraeli othe nĩmakamũcakaĩra na mamũthike. ũcio nowe wiki wa Jeroboamu ũgaathikwo, tondũ nowe wiki thĩinĩ wa nyũmba ya Jeroboamu, Jehova, Ngai wa Isiraeli, onete ũndũ mwega thĩinĩ wake.

¹⁴ “Jehova we mwene nĩakarũgamia mũthamaki ũngĩ wa gũthamakĩra Isiraeli ũrĩa ũkaaniina nyũmba ya Jeroboamu. ũmũthĩ nĩguo mũthenya!

Ati atia? Ii, aminiine o ro riu. ¹⁵ Nake Jehova niakahũura Isiraeli, nginya mahaane ta ithanjĩ rĩrainaina rĩrĩ maaĩ-inĩ. Niakamunya andũ a Isiraeli kuuma bũrũri ũyũ mwegaga ũrĩa aaheire maithe mao, na amahurunje mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa Rũũ rwa Farati, tondũ nĩmarakaririe Jehova nĩ ũndũ wa gwĩthondekera itugĩ cia Ashera. ¹⁶ Niagatiganĩria andũ a Isiraeli nĩ ũndũ wa mehia marĩa Jeroboamu ekĩte, na ningĩ agatũma Isiraeli meehie.”

¹⁷ Nake mũtumia wa Jeroboamu agĩũkĩra, agĩthĩ Tiriza. Rĩrĩa aakinyire mũromo-inĩ wa nyũmba, kahĩ kau gagĩkua. ¹⁸ Nao magĩgathika, na andũ a Isiraeli othe magĩgacakaĩra, o ta ũrĩa Jehova oigĩte na kanua ka ndungata yake Ahija, ũrĩa mũnabii.

¹⁹ Maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Jeroboamu, mbaara ciake, na ũrĩa aathanire, nĩmandĩke ibuku-inĩ rĩa athamaki a Isiraeli. ²⁰ Aathamakire mĩaka mĩrongo ĩrĩ na ĩrĩ, agĩcooka akĩhurũka hamwe na maithe make. Nake mũriũ Nadabu agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

Rehoboamu Mũthamaki wa Juda

²¹ Rehoboamu mũrũ wa Solomoni nĩwe warĩ mũthamaki wa Juda. Aarĩ na ũkũrũ wa mĩaka mĩrongo ĩna na ũmwe rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, na agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka ikũmi na mũgwanja, itũũra-inĩ inene rĩrĩa Jehova aathuurĩte kuuma mĩhĩrĩga-inĩ yothe ya Isiraeli, nĩgeetha Rĩtwa rĩake rĩtũũre kuo. Nyina eetagwo Naama, na aarĩ Mũamoni.

²² Nao andũ a Juda nĩmekire maũndũ ma waganu maithe-inĩ ma Jehova. Nĩ ũndũ wa mehia marĩa meekire, nĩmarahũrire marakara make, akĩgua ũiru nĩ ũndũ nĩmehĩtie, gũkĩra ũrĩa maithe mao meehĩtie. ²³ Ningĩ magĩthondekera kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru, na mahiga maamũre, na itugĩ cia Ashera, o harĩa hothe haarĩ karĩma karaihu, na rungu rwa mũtĩ o wotho waramĩtie hongwe. ²⁴ O na nĩ kwarĩ maraya ma arũme mahooero-inĩ kũu bũrũri-inĩ; andũ acio magĩũka maũndũ mothe marĩa maarĩ magigi ma ndũrĩrĩ iria Jehova aaingatĩte mbere ya andũ a Isiraeli matanoka kuo.

²⁵ Mwaka-inĩ wa ĩtano wa Mũthamaki Rehoboamu-rĩ, Shishaka mũthamaki wa Misiri agĩtharĩkĩra Jerusalemu. ²⁶ Nake agĩkuua igĩina cia hekarũ ya Jehova na igĩina cia nyũmba ya ũthamaki. Aakuuire indo ciothe o hamwe na ngo ciothe cia thahabu iria Solomoni aathondekithĩtie.

²⁷ Nĩ ũndũ ũcio Mũthamaki Rehoboamu agĩthondeka ngo ingĩ cia gĩcango handũ ha icio cia mbere, agĩcinengera anene a arangĩri arĩa maikaraga itoonyero-inĩ rĩa nyũmba ya ũthamaki. ²⁸ Rĩrĩa rĩothe mũthamaki aathiiaga hekarũ-inĩ ya Jehova, arangĩri acio maathiiaga nake makuuĩte ngo icio, na thuutha ũcio magacicookia nyũmba-inĩ ya arangĩri.

²⁹ Ha ũhoro wa maũndũ marĩa mangĩ mothe makoniĩ wathani wa Rehoboamu na ũrĩa wotho eekire-rĩ, gĩthĩ matiandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa maũndũ ma athamaki a Juda? ³⁰ Hĩndĩ ciothe nĩ gwakoragwo na mbaara gatagatĩ ka Rehoboamu na Jeroboamu. ³¹ Nake Rehoboamu akĩhurũka hamwe na maithe make, agĩthikwo hamwe nao thĩinĩ wa itũũra inene rĩa Daudi. Nyina eetagwo Naama, na aarĩ Mũamoni. Nake mũriũ Abija agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

15

Abija Mũthamaki wa Juda

¹ Mwaka wa ikũmi na ĩnana wa ũthamaki wa Jeroboamu mũrũ wa Nebati-rĩ, nĩguo Abija aatuĩkire mũthamaki wa Juda, ² na agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka ĩtatũ. Nyina eetagwo Maaka mwarĩ wa Abisalomu.

³ Nĕkire mehia marĭa mothe ithe eekĭte mbere yake; ndeyamŭrĭire Jehova Ngai wake na ngoro yake yothe, ta ũrĭa ngoro ya ithe Daudi yatariĭ. ⁴ No rĭrĭ, nĭ ũndŭ wa Daudi, Jehova Ngai wake akĭmŭhe tawa kŭu Jerusalemu na ũndŭ wa gŭtua mŭriŭ mŭthamaki ithenya rĭake, na gŭtŭma itŭŭra rĭa Jerusalemu rĭrŭme. ⁵ Nĭgŭkorwo Daudi nĕkĭte ũrĭa kwagĭrĭire maitho-inĭ ma Jehova, na ndaagire kŭrŭmia watho o na ũmwe wa Jehova matukŭ-inĭ mothe ma muoyo wake, tiga ũhoru-inĭ wa Uria ũrĭa Mŭhiti.

⁶ Na rĭrĭ, gwatŭŭraga mbaara gatagatĭ ka Rehoboamu na Jeroboamu hĭndĭ ĭrĭa yothe Abija aarĭ muoyo. ⁷ Maŭndŭ marĭa mangĭ makonĭ wathani wa Abija na ũrĭa wothe eekire-rĭ, githĭ matiandĭkĭtwo ibuku-inĭ rĭa maŭndŭ ma athamaki a Juda? Na nĭ kwarĭ mbaara gatagatĭ ka Abija na Jeroboamu. ⁸ Nake Abija akĭhurŭka hamwe na maithe make, na agĭthikwo thĭinĭ wa itŭŭra inene rĭa Daudi. Nake mŭriŭ Asa agĭtuĭka mŭthamaki ithenya rĭake.

Asa Mŭthamaki wa Juda

⁹ Mwaka wa mĭrongo ĭrĭ wa ũthamaki wa Jeroboamu mŭthamaki wa Isiraeli-rĭ, nĭguo Asa aatuĭkire mŭthamaki wa Juda, ¹⁰ nake agĭthamaka arĭ Jerusalemu mĭaka mĭrongo ĭna na ũmwe. Cŭwe wake eetagwo Maaka mwarĭ wa Abisalomu.

¹¹ Asa nĕkire ũrĭa kwagĭrĭire maitho-inĭ ma Jehova, o ta ũrĭa ithe Daudi eekĭte. ¹² Nĭaingatire maraya ma arŭme ma mahooero-inĭ moime bŭrŭri ũcio, na akĭeheria mĭhianano yothe ya kŭhooyagwo ĭrĭa maithe make maathondekete. ¹³ O na nĕheririe cŭwe wake Maaka atige gŭtuĭka mŭthamaki-mŭndŭ-wa-nja, tondŭ nĭathondekete gĭtugĭ kĭa Ashera, kĭndŭ kĭrĭ magigi mŭno. Asa agĭkĭmomora, agĭgĭcinĭra kĭanda-inĭ gĭa Kidironi. ¹⁴ O na gŭtuĭka ndaathengirie mahooero marĭa maarĭ kŭndŭ gŭtŭgŭru-rĭ, ngoro ya Asa nĭyerutĭire Jehova mŭtŭŭrĭire-inĭ wake wothe. ¹⁵ Nĭarehire kŭu hekarŭ ya Jehova betha, na thahabu, na indo iria ciothe we mwene hamwe na ithe maamŭrĭte.

¹⁶ Gwatŭire mbaara gatagatĭ ka Asa na Baasha mŭthamaki wa Isiraeli, hĭndĭ yothe ya wathani wao. ¹⁷ Baasha mŭthamaki wa Isiraeli nĭambatire agĭŭkĭrĭra Juda na agĭaka rŭthingo rwa hinya kŭu Rama, nĭgeetha agĭrĭrĭre andŭ matikoime kana matoonye bŭrŭri wa Asa mŭthamaki wa Juda.

¹⁸ Ningĭ Asa akĭruta betha na thahabu ciothe iria ciatigarĭte kĭgĭna-inĭ kĭa hekarŭ ya Jehova na kĭa nyŭmba yake ya ũthamaki. Nake agĭciĭhokera anene ake macitwarĭre Beni-Hadadi mŭrŭ wa Taburimoni, mŭrŭ wa Hezioni, mŭthamaki wa Suriata, ũrĭa waathanaga Dameski. ¹⁹ Nake akĭmwĭra atĭrĭ, "Reke hakorwo harĭ na kĭrĭko giitŭ nawe, o ta ũrĭa haarĭ kĭrĭko gatagatĭ ka baba na thoguo. Ta kĭone, kĭheo kĭa betha na thahabu nĭkĭo ndagŭtŭmĭra. Rĭu tharia kĭrĭko kĭanyu na Baasha mŭthamaki wa Isiraeli nĭguo atigane na nĭ."

²⁰ Beni-Hadadi agĭtĭkĭra ũhoru wa Mŭthamaki Asa, agĭtŭma anene a ikundi cia thigari ciake makahŭŭre matŭŭra ma Isiraeli. Nake agĭtooria Ijoni, na Dani, na Abeli-Bethi-Maaka, na Kinerethu guothe, hamwe na Nafitali. ²¹ Hĭndĭ ĭrĭa Baasha aiguire ũhoru ũcio, agĭtiga gwaka Rama, agĭthĭi gŭikara Tiriza. ²² Ningĭ Mŭthamaki Asa akĭruta watho kŭu Juda guothe, gŭtirĭ mŭndŭ watigĭrĭirwo, nao magĭkuua mahiga na mbaŭ iria Baasha aahŭthagĭra Rama. Indo icio nĭcio Mŭthamaki Asa aakire nacio Geba kŭu Benjamini, o na agĭaka kŭu Mizipa.

²³ Ha ũhoro wa maũndũ marĩa mangĩ mothe makoniĩ wathani wa Asa, marĩa mothe aahingirie, na ũrĩa wothe eekire, o na matũũra marĩa aakire-rĩ, githĩ matiandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa maũndũ ma athamaki a Juda? Na rĩrĩ, Asa aakũra akĩrwara magũrũ. ²⁴ Hĩndĩ ĩyo Asa akĩhurũka hamwe na maithe make, agĩthikwo hamwe nao thĩinĩ wa itũũra inene rĩa ithe Daudi. Nake mũriũ Jehoshafatu agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

Nadabu Mũthamaki wa Isiraeli

²⁵ Nadabu mũrũ wa Jeroboamu aatuĩkire mũthamaki wa Isiraeli mwaka wa keerĩ wa Asa mũthamaki wa Juda, nake agĩthamakĩra Isiraeli mĩaka ĩrĩ. ²⁶ Nĩekire maũndũ ma waganu maitho-inĩ ma Jehova, akĩrũmĩrĩra mĩthiĩre ya ithe na mehia make marĩa maatũmire andũ a Isiraeli meehie.

²⁷ Baasha mũrũ wa Ahija wa nyũmba ya Isakaru nĩaciĩrĩre kũmũũkĩrĩra, nake akĩmũũragĩra kũu Gibethoni, itũũra rĩa Afilisti, rĩrĩa Nadabu na Isiraeli othe marĩrigiĩcĩrie. ²⁸ Baasha ooragire Nadabu mwaka wa gatatũ wa Asa mũthamaki wa Juda na agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

²⁹ Aambĩrĩria gũthamaka-rĩ, nĩooragire andũ a nyũmba ya Jeroboamu othe. Ndaatigĩrie Jeroboamu mũndũ o na ũmwe arĩ muoyo, no aamaniinire othe, kũringana na kiugo kĩa Jehova kĩrĩa aaririe na kanua ka ndungata yake Ahija ũrĩa Mũshiloni, ³⁰ nĩ ũndũ wa mehia marĩa Jeroboamu ekĩte na agĩtũma Isiraeli mehie, na nĩ ũndũ nĩarakarĩtie Jehova, Ngai wa Isiraeli.

³¹ Ha ũhoro wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Nadabu, na marĩa mothe eekire-rĩ, githĩ matiandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa maũndũ ma athamaki a Isiraeli? ³² Gwatũire mbaara gatagatĩ ka Asa na Baasha mũthamaki wa Isiraeli hĩndĩ yothe ya wathani wao.

Baasha Mũthamaki wa Isiraeli

³³ Mwaka wa gatatũ wa Asa, mũthamaki wa Juda-rĩ, nĩguo Baasha mũrũ wa Ahija aatuĩkire mũthamaki wa Isiraeli guothe arĩ kũu Tiriza, na agĩthamaka mĩaka mĩrongo ĩrĩ na ĩna. ³⁴ Nĩekire maũndũ ma waganu maitho-ini ma Jehova, akĩrũmĩrĩra mĩthiĩre ya Jeroboamu, na mehia make marĩa maatũmire andũ a Isiraeli meehie.

16

¹ Ningĩ kiugo kĩa Jehova gĩgĩkinya kũrĩ Jehu mũrũ wa Hanani gĩa gũũkĩrĩra Baasha, akĩrwo atĩrĩ, ² “Ndakũrutire kuuma rũkũngũ-inĩ ngĩgũtua mũtongoria wa andũ akwa a Isiraeli, no wee ũkĩrũmĩrĩra mĩthiĩre ya Jeroboamu, na ũgĩtũma andũ akwa a Isiraeli meehie, makĩndakaria nĩ ũndũ wa mehia mao. ³ Nĩ ũndũ ũcio ngirie kũniina Baasha na nyũmba yake, na nĩngatũma nyũmba yaku ĩtuĩke ta ĩrĩa ya Jeroboamu mũrũ wa Nebati. ⁴ Ngui nĩikarĩa andũ a Baasha arĩa magaakuĩra itũũra-inĩ inene, nacio nyoni cia rĩera-inĩ irĩe arĩa magaakuĩra mĩgũnda-inĩ.”

⁵ Ha ũhoro wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Baasha, na ũrĩa eekire o na marĩa aahingirie-rĩ, githĩ matiandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa maũndũ ma athamaki a Isiraeli? ⁶ Baasha akĩhurũka hamwe na maithe make, na agĩthikwo kũu Tiriza. Nake mũriũ Ela agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

⁷ O na ningĩ kiugo kĩa Jehova gĩgĩkinya kũrĩ mũnabii Jehu, mũrũ wa Hanani, gĩkoniĩ Baasha na nyũmba yake, tondũ wa waganu wake wothe ũrĩa ekĩte maitho-inĩ ma Jehova, akamũrakaria nĩ ũndũ wa maũndũ

marĩa eekĩte, na nĩ ùndũ wa kũhaana ta nyũmba ya Jeroboamu, o na ningĩ tondũ wa kũmĩniina.

Ela Mũthamaki wa Isiraeli

⁸ Mwaka wa mĩrongo ãĩĩ na ãtandatũ wa Asa, mũthamaki wa Juda, nĩguo Ela mũrũ wa Baasha aatuĩkire mũthamaki wa Isiraeli, agĩthamaka arĩ Tiriza mĩaka ãĩĩ.

⁹ Nake Zimuri, ùmwe wa anene ake, ùrĩa waathaga nuthu ya ngaari ciake cia ita, agĩciirĩra ùrĩa ekũmũũkĩrĩra. Hĩndĩ ãyo Ela aarĩ Tiriza, akĩnyua njoohi mũciĩ kwa Ariza ùrĩa warĩ mũrori wa nyũmba ya ùthamaki kũu Tiriza. ¹⁰ Zimuri agĩtoonya kuo, akĩmũgũtha, akĩmũũraga mwaka-inĩ wa mĩrongo ãĩĩ na mũgwanja wa Asa mũthamaki wa Juda. Nake agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

¹¹ Aambĩrĩria gũthamaka o ro ùguo, na agĩkarĩra gĩtĩ kĩa ùnene-rĩ, akĩũraga andũ a nyũmba ya Baasha othe. Ndaatigirie mũndũ mũrũme o na ùmwe, arĩ mũndũ wao kana mũrata. ¹² Nĩ ùndũ ùcio Zimuri akĩniina nyũmba yothe ya Baasha, kũringana na kiugo kĩa Jehova kĩa kiarĩtio na kanua ka mũnabii Jehu gĩa gũũkĩrĩra Baasha. ¹³ Nĩ ùndũ wa mehia marĩa mothe Baasha na mũriũ Ela meekĩte na magatũma andũ a Isiraeli mehie, na makĩrakaria Jehova Ngai wa Isiraeli, nĩ ùndũ wa mĩhianano yao ya kũhooywo ãtaarĩ kĩene.

¹⁴ Ha ùhoro wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Ela na ùrĩa wothe eekire-rĩ, githĩ matiandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa maũndũ ma athamaki a Isiraeli?

Zimuri Mũthamaki wa Isiraeli

¹⁵ Mwaka wa mĩrongo ãĩĩ na mũgwanja wa Asa mũthamaki wa Juda, Zimuri nĩathamakire kũu Tiriza mĩthenya mũgwanja. Mbũtũ cia ita ciakĩte kambĩ hakuhĩ na Gibethoni, itũũra rĩa Afilisti. ¹⁶ Nao andũ a Isiraeli maarĩ kũu kambĩ makĩigua atĩ Zimuri nĩaciirĩre mũthamaki na akamũũraga. Mũthenya o ro ùcio, marĩ o kũu kambĩ makĩanĩrĩra atĩ Omuri ùrĩa warĩ mũnene wa ita nĩwe mũthamaki wa Isiraeli. ¹⁷ Hĩndĩ ãyo Omuri na andũ a Isiraeli othe arĩa maarĩ hamwe nake makĩehera Gibethoni na makĩrigiicĩria itũũra inene rĩa Tiriza marĩtahe. ¹⁸ Hĩndĩ ãrĩa Zimuri onire atĩ itũũra inene nĩrĩanyiitwo-rĩ, agĩtoonya gĩkaro-inĩ gĩa kwĩgitĩra kĩa nyũmba ya ùthamaki, agĩgĩcina na mwaki arĩ kuo thĩinĩ. Nĩ ùndũ ùcio agĩkua, ¹⁹ nĩ ùndũ wa mehia marĩa eekĩte, ageeka maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, na gũthiĩ na mĩthiĩre ya Jeroboamu o na mehia marĩa eekĩte agatũma Isiraeli meehie.

²⁰ Ha ùhoro wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Zimuri, o na maũndũ ma ùremi marĩa eekire-rĩ, githĩ matiandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa maũndũ ma athamaki a Isiraeli?

Omuri Mũthamaki wa Isiraeli

²¹ Hĩndĩ ãyo andũ a Isiraeli magĩatũkana ikundi igĩrĩ, nuthu ãmwe makĩrũmĩrĩra Tibini mũrũ wa Ginathu atuĩke mũthamaki, nayo nuthu ãyo ãngĩ makĩrũmĩrĩra Omuri. ²² No rĩrĩ, arũmĩrĩri a Omuri magĩtooria arũmĩrĩri a Tibini mũrũ wa Ginathu; Nĩ ùndũ ùcio Tibini agĩkua, nake Omuri agĩtuĩka mũthamaki.

²³ Mwaka wa mĩrongo ãtatũ na ùmwe wa Asa mũthamaki wa Juda, nĩguo Omuri aatuĩkire mũthamaki wa Isiraeli, nake agĩthamaka mĩaka ikũmi na ãĩĩ, ãtandatũ yayo aathamakire arĩ Tiriza. ²⁴ Nake akĩgũra karĩma ga Samaria kuuma kũrĩ Shemeru na taranda igĩrĩ* cia betha, na

* 16:24 nĩ ta kilo 68

agĩaka itũũra inene hau karĩma igũrũ, akĩrĩta Samaria, arĩtanĩtie na Shemeru ũrĩa wakoretwo arĩ mwene karĩma kau.

²⁵ No rĩrĩ, Omuri nĩekire maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, akĩhĩa makĩria ya andũ othe arĩa maarĩ mbere yake. ²⁶ Nĩathiire na mĩthiire yotho ya Jeroboamu mũrũ wa Nebati, na mehĩa-inĩ make marĩa maatũmire andũ a Isiraeli meehie; nĩ ũndũ ũcio makĩrakaria Jehova Ngai wa Isiraeli nĩ ũndũ wa ngai ciao cia mĩhianano yao ya kũhooywo ĩtarĩ kĩene.

²⁷ Ha ũhoru wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Omuri, ũrĩa eekire na marĩa ahingirie-rĩ, githĩ matandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa maũndũ ma athamaki a Isiraeli? ²⁸ Omuri akĩhurũka hamwe na maithe make, agĩthikwo Samaria. Nake mũriũ Ahabu agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

Ahabu Gũtuĩka Mũthamaki wa Isiraeli

²⁹ Mwaka wa mĩrongo ĩtatũ na ĩnana wa Asa, mũthamaki wa Juda, Ahabu mũrũ wa Omuri agĩtuĩka mũthamaki wa Isiraeli, nake agĩthamakĩra Isiraeli arĩ Samaria mĩaka mĩrongo ĩrĩ na ĩrĩ. ³⁰ Ahabu mũrũ wa Omuri nĩekire maũndũ maingĩ mooru maitho-inĩ ma Jehova, makĩria ya mũndũ o wotho wa arĩa maarĩ mbere yake. ³¹ We to kuona onire gwĩka mehĩa ta ma Jeroboamu mũrũ wa Nebati arĩ kaũndũ kanini, no-o na nĩahikirie Jezebeli mwarĩ wa Ethibaali mũthamaki wa Asidoni, na akĩambĩrĩria gũtungata na kũhooya Baali. ³² Nĩathondekeire Baali kĩgongona thĩinĩ wa hekarũ ya Baali ĩrĩa aakire kũu Samaria. ³³ Ningĩ Ahabu nĩathondekire gĩtugĩ kĩa Ashera, na agĩka maũndũ maingĩ mooru gũkĩra ũrĩa athamaki othe a Isiraeli arĩa maarĩ mbere yake meekĩte ma gũtũma Jehova Ngai wa Isiraeli arakare.

³⁴ Ihinda-inĩ rĩa Ahabu, Hieli wa kuuma Betheli nĩacookereirie itũũra rĩa Jeriko. Aahaandire mũthingi wakuo na thogora wa gũkuĩrwo nĩ mũriũ wake wa irigithathi Abiramu, nacio ihingo ciakuo agĩciaka na thogora wa gũkuĩrwo nĩ mũriũ wake Segubu ũrĩa warĩ mũnini, kũringana na kiugo kĩa Jehova kĩrĩa kĩarĩtio nĩ Joshua mũrũ wa Nuni.

17

Elija Kũheo Irio nĩ Mahuru

¹ Na rĩrĩ, Elija ũrĩa Mũtishibi kuuma Tishibi, thĩinĩ wa Gileadi, akĩra Ahabu atĩrĩ, “O ta ũrĩa Jehova, Ngai wa Isiraeli, atũũraga muoyo, ũrĩa nĩ ndungatagĩra-rĩ, mĩaka ĩrĩa ĩgũũka gũtigũcooka kũgĩa ime kana mbura, tĩga na ũndũ wa kiugo gĩakwa.”

² Ningĩ kiugo kĩa Jehova gĩgĩkinyĩra Elija akĩrwo atĩrĩ, ³ “Ũkĩra uume gũkũ, werekere mwena wa irathĩro, ũkehithe mũkuru-inĩ wa Kerithu mwena wa irathĩro wa Jorodani. ⁴ Ũrĩnyuuga maaĩ karũũ-inĩ kau, na nĩnjathĩte mahuru makũrehagĩre irio kuo.”

⁵ Nĩ ũndũ ũcio Elija agĩka o ta ũrĩa Jehova aamwĩrire. Agĩthiĩ mũkuru-inĩ wa Kerithu, mwena wa irathĩro wa Jorodani, na agĩkara kuo. ⁶ Mahuru maamũtwaragĩra mũgate na nyama rũciinĩ, na makamũtwarĩra mũgate na nyama hwaĩ-inĩ, nake akanyuuuga maaĩ ma karũũ kau.

Mũtumia wa Ndigwa wa Zarefathu

⁷ Thuutha ũcio, karũũ kau gakĩhũa tondũ gũtikoretwo kũrĩ na mbura bũrũri ũcio. ⁸ Hĩndĩ ĩyo kiugo kĩa Jehova gĩgĩkinyĩra Elija rĩngĩ, akĩrwo atĩrĩ, ⁹ “Thiĩ o rĩmwe nginya Zarefathu kũu Sidoni ũgaikare kuo. Nĩnjathĩte mũtumia wa ndigwa wa kũu akũheage irio.” ¹⁰ Nĩ

ündũ ũcio agĩthiĩ Zarefathu. Hĩndĩ ĩrĩa aakinyire kĩhingo-inĩ gĩa itũũra, agĩkora mūtumia wa ndigwa hau akĩũngania tũkũ. Akĩmwĩta, akĩmũũria atĩrĩ, “Wahota kũndehera tũũ tũnini na gĩkombe nĩgeetha nyue?”
¹¹ Mūtumia ũcio agĩtua gũthiĩ kũmũgũĩrĩra maaĩ-rĩ, akĩmwĩta, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndagũthaitha ndehera kienyũ kĩa mũgate ndie.”

¹² Mūtumia ũcio akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova Ngai waku atũũraga muoyo-rĩ, niĩ ndirĩ na mũgate no kamũtu kanini karĩ ndigithũ-inĩ na tũguta tũnini tũrĩ cuba-inĩ. Na rĩu ndĩrongania tũkũ tũtũ ndware mũciĩ, nĩgeetha ngaruge irio ciakwa na mwana wakwa, nĩguo tũrĩe tũcooke tũkue.”

¹³ Elija akĩmwĩra atĩrĩ, “Tiga gwĩtigĩra. Thiĩ mũciĩ na wĩke o ro ũguo woiga. No wambe ũndugĩre kamũgate kanini kuumanagia na kĩrĩa ũrĩ nakĩo, ũndehere ũcooke wĩthondekere wee na mwana waku. ¹⁴ Tondũ ũũ nĩguo Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga: ‘Ndigithũ ndirĩ hĩndĩ ĩgathira mũtu namo maguta matirĩ hĩndĩ magathira cuba-inĩ, nginya mũthenya ũrĩa Jehova akaheana mbura bũrũri-inĩ ũyũ.’ ”

¹⁵ Nake agĩthiĩ agĩka o ũguo Elija aamwĩrire. Nĩ ũndũ ũcio o mũthenya nĩ kwarĩ na irio cia Elija, na cia mūtumia ũcio na nyũmba yake. ¹⁶ Nĩgũkorwo ndigithũ ndĩathiraga mũtu nayo cuba ndĩathiraga maguta, kũringana na kiugo kĩa Jehova kĩrĩa kĩarĩtio nĩ Elija.

¹⁷ Thuutha ũcio mũriũ wa mūtumia ũcio mwene mũciĩ akĩrwara. Nake akĩhĩrwo mũno makĩria, nginya agĩtiga kũhihia. ¹⁸ Mūtumia ũcio akĩra Elija atĩrĩ, “Nĩ ũhoro ũrĩkũ ũrĩ nago na niĩ, wee mũndũ wa Ngai? Kaĩ wokire kũndirĩkania mehia makwa, na ũũrage mũrũ wakwa?”

¹⁹ Nake Elija akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nengera mũrũguo,” akĩmũruta moko-inĩ make, akĩmũtwara kanyũmba ka igũrũ* karĩa aikaraga, akĩmũkomia ũrĩrĩ-inĩ wake. ²⁰ Nake agĩkaĩra Jehova, akiuga atĩrĩ, “Wee Jehova Ngai wakwa, kaĩ ningĩ warehere mūtumia ũyũ wa ndigwa mũtino, ũyũ njikarĩte ndĩ mũgeni gwake, na ũndũ wa kũreka mũriũ wake akue?”

²¹ Nake agĩtambũrũkia igũrũ rĩa kahĩ kau maita matatũ na agĩkaĩra Jehova, akiuga atĩrĩ, “Wee Jehova Ngai wakwa, reke muoyo wa kahĩ gaka ũgacookerere!”

²² Jehova akĩigua gũkaya kwa Elija, nago muoyo wa kahĩ kau ũgĩgacookerera, gagĩcooka muoyo. ²³ Elija akĩoya mwana ũcio akĩmũikũrũkia kuuma kanyũmba ka igũrũ, akĩmũtoonyia nyũmba. Akĩmũnengera nyina, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ta kĩrore, mũrũguo arĩ muoyo!”

²⁴ Nake mūtumia ũcio akĩra Elija atĩrĩ, “Rĩu nĩndamenya atĩ ũrĩ mũndũ wa Ngai, na atĩ kiugo kĩa Jehova kĩrĩa kiumĩte kanua gaku nĩ kĩa ma.”

18

Elija na Obadia

¹ Thuutha wa ihinda iraaya, mwaka-inĩ wa gatatũ, kiugo kĩa Jehova gĩgĩkinyĩra Elija, akĩrwo atĩrĩ, “Ūkĩra ũthiĩ ũkeyonanie harĩ Ahabu, na thuutha wa ũguo nĩnguuria mbura bũrũri-inĩ ũyũ.” ² Nĩ ũndũ ũcio Elija agĩthiĩ kwĩonania kũrĩ Ahabu.

Na rĩrĩ, ng'aragu yarĩ nene mũno kũu Samaria, ³ nake Ahabu nĩatũmanĩire Obadia ũrĩa warĩ mũrũgamĩrĩri wa nyũmba yake ya ũthamaki. (Obadia aarĩ mwĩtikia weheanĩte mũno kũrĩ Jehova. ⁴ Rĩrĩa Jezebeli ooragithagia anabii a Jehova, Obadia nĩoete anabii igana rĩmwe

* **17:19** Kanyũmba ka igũrũ gaakoragwo karĩ ka ageni na ga kũigwo irio.

akamahitha ngurunga-inĩ igĩrĩ, o ĩmwe andũ mĩrongo ĩtano, na akamaheaga irio na maaĩ.) ⁵ Ahabu akĩira Obadia atĩrĩ, “Thiũrũrũka bũrũri wothe ũthiĩ ithima-inĩ ciothe, na ituamba-inĩ. No gũkorwo tuona handũ harĩ nyeki ĩngĩtũũria mbarathi na nyũmbũ muoyo, nĩguo tũtikoorage nyamũ o na ĩmwe iitũ.” ⁶ Nĩ ũndũ ũcio makĩgayana bũrũri ũcio o eerĩ o mũndũ kũrĩa egũtuĩkanĩria, Ahabu agĩthiĩ mwena ũmwe na Obadia agĩthiĩ mwena ũrĩa ũngĩ.

⁷ Rĩrĩa Obadia aathiiaga-rĩ, agĩtũngana na Elija. Obadia akĩmũmenya, akĩnamĩrĩra, agĩturumithia ũthiũ thĩ, akĩmũuria atĩrĩ, “Ti-itherũ nĩwe, mwathi wakwa Elija?”

⁸ Nake agĩcookia atĩrĩ, “Ĩĩ nĩ nĩ, thiĩ ũkeere Ahabu mwathi waku atĩrĩ, ‘Elija arĩ gũkũ.’”

⁹ Obadia akĩmũuria atĩrĩ, “Kaĩ njĩkite ũũru ũrĩkũ, nĩguo ũũneane nĩ ndungata yaku moko-inĩ ma Ahabu njũragwo? ¹⁰ Ti-itheru o ta ũrĩa Jehova Ngai waku atũũraga muoyo-rĩ, gũtirĩ rũrĩrĩ kana ũthamaki mwathi wakwa atarĩ aatũmana ũgacario. Na rũrĩrĩ kana ũthamaki o wothe woiga ndũrĩ kuo, nake akehĩtithia andũ akuo moige na ma atĩ matikuonete. ¹¹ Na rĩu ũranjĩra thiĩ kũrĩ mwathi wakwa ngamwĩre atĩrĩ, ‘Elija arĩ gũkũ.’ ¹² Nĩ ndiũ kũrĩa Roho wa Jehova angĩgũtwara twatigana nawe. Ingĩthiĩ njĩre Ahabu ũguo na acooke akwage-rĩ, nĩekũnjũraga. No nĩ ndungata yaku ndũire hooyaga Jehova kuuma ndĩ o mũnini. ¹³ Wee mwathi wakwa-rĩ, kaĩ ũtarĩ waigua ũrĩa ndeekire rĩrĩa Jezebeli ooragaga anabii a Jehova, ũrĩa ndaahithire anabii a Jehova igana rĩmwe ngurunga-inĩ igĩrĩ, o ĩmwe anabii mĩrongo ĩtano, na ngamaheaga irio na maaĩ? ¹⁴ Na rĩu ũranjĩra thiĩ kũrĩ mwathi wakwa ngamwĩre atĩrĩ, ‘Elija arĩ gũkũ.’ Nĩekũnjũraga!”

¹⁵ Elija akĩmwĩra atĩrĩ, “O ta ũrĩa Jehova Mwene-Hinya-Wothe ũrĩa ndungatagĩra atũũraga muoyo-rĩ, ti-itherũ nĩngwĩonithania nĩ mwene kũrĩ Ahabu ũmũthĩ.”

Elija Kĩrĩma-inĩ gĩa Karimeli

¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio Obadia agĩthiĩ gũtũnga Ahabu akĩmwĩra ũhoru ũcio, nake Ahabu agĩthiĩ gũtũnga Elija. ¹⁷ Rĩrĩa Ahabu onire Elija, akĩmwĩra atĩrĩ, “Wee nĩwe, wee mũnyariiri wa Isiraeli?”

¹⁸ Elija akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ ndinyariirĩte Isiraeli. No wee na nyũmba ya thoguo, nĩ inyuĩ mwĩkite ũguo. Nĩmwatiganĩirie maathani ma Jehova na mũkĩrũmĩrĩra Baali. ¹⁹ Rĩu tũmana andũ moime Isiraeli guothe, moke tũcemanie nao Kĩrĩma-inĩ gĩa Karimeli. Na ũrehe anabii arĩa a Baali magana mana ma mĩrongo ĩtano na anabii a Ashera magana mana, arĩa marĩagĩra metha-inĩ ya Jezebeli.”

²⁰ Nĩ ũndũ ũcio Ahabu agĩtũmana Isiraeli guothe na agĩcookanĩrĩria anabii Kĩrĩma-inĩ gĩa Karimeli. ²¹ Elija agĩthiĩ mbere ya andũ akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ nginya rĩ mũgũtũũra mũthanganagĩria njĩra igĩrĩ? Angĩkorwo Jehova nĩwe Ngai-rĩ, mũrũmĩrĩrei, no angĩkorwo Baali nĩwe Ngai-rĩ, mũkĩmũrũmĩrĩre we.”

No andũ acio matiamũcookeirie ũndũ o na ũmwe.

²² Hĩndĩ ĩyo Elija akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ nyiki no nĩ ndigĩtwo ndĩ mũnabii wa Jehova, no Baali arĩ na anabii magana mana ma mĩrongo ĩtano. ²³ Tũreherei ndegwa igĩrĩ. Reke methuurĩre ndegwa ĩmwe, na mamĩtinangie icunjĩ, macooke mamĩgĩrĩre ngũ igũrũ, no matigaakie mwaki. Na nĩ haarĩrie ndegwa ĩyo ĩngĩ, na ndĩmĩgĩrĩre ngũ igũrũ, na ndigwakia mwaki. ²⁴ Ningĩ mũcooke mũkaĩre rĩtwa rĩa ngai wanyu, na

nĩ ngaĩre rĩtwa rĩa Jehova. Na ngai ũrĩa ũgũcookia mahooya na ũndũ wa kũrehe mwaki-rĩ, ũcio nĩwe Ngai.”

Nao andũ othe makiuga atĩrĩ, “Ũguo woiga nĩ wega.”

²⁵ Elija akĩra anabii a Baali atĩrĩ, “Thuurai ndegwa ĩmwe, mwambĩrĩrie kũmĩhaarĩria, tondũ nĩ inyuĩ mũkĩrĩ aingĩ. Mũkaĩre rĩtwa rĩa ngai wanyu, na mũtigaakie mwaki.” ²⁶ Tondũ ũcio makĩoya ndegwa ĩrĩa maaheirwo makĩmĩhaarĩria.

Magĩkaĩra rĩtwa rĩa Baali kuuma rũciinĩ nginya mĩarahho, makĩanĩrĩra makiugaga atĩrĩ, “Wee Baali tũigue!” No matiigana gũcookerio, tondũ gũtiarĩ mũndũ wa kũmacookeria. Nao makĩrũgarũga, makĩinaga, na magĩthiũrũrũkaga kĩgongona kũ maathondekete.

²⁷ Mĩarahho yakinya-rĩ, Elija akĩambĩrĩria kũmanyũrũria, akĩmeera atĩrĩ, “Anĩrĩrai mũno! Ti-itherũ we akĩrĩ ngai! No gũkorwo e na maũndũ areciiria, kana e na mĩhang’o, kana agathiĩ rũgendo. No gũkorwo nĩakomete na no nginya okĩrio.” ²⁸ Tondũ ũcio makĩanĩrĩra mũno, na magĩtemanga na hiũ cia njora na matimũ, nginya thakame ĩkĩambĩrĩria kũnyũrũrũka, tondũ ũcio nĩguo warĩ mũtugo wao. ²⁹ Na rĩrĩ, mĩarahho yahĩtũka-rĩ, magĩthiĩ o na mbere na ũrathi wao wa matũhũhũ nginya ihinda rĩa igongona rĩa hwaĩ-inĩ. No gũtiarĩ na macookio, na gũtiarĩ o na ũmwe wa kũmacookeria, na gũtiarĩ o na ũmwe wa kũmarũmbũiya.

³⁰ Ningĩ Elija akĩra andũ othe atĩrĩ, “Okokaai hakuhĩ na nĩ” Nao andũ acio magĩthiĩ hakuhĩ nake. Elija agĩcookereria kĩgongona kĩa Jehova tondũ nĩgĩathũkangĩtio. ³¹ Elija akĩoya mahiga ikũmi na meerĩ kũringana na mĩhĩrĩga ya njiarwa cia Jakubu, ũrĩa wakinyĩirwo nĩ kiugo kĩa Jehova akĩrwo atĩrĩ, “Ũrĩtagwo Isiraeli.” ³² Nake agĩaka kĩgongona na mahiga macio rĩtwa-inĩ rĩa Jehova, na akĩenja mũtaro mwariĩ ũngũiganĩra ibaba igĩrĩ* cia mbegũ, ũkĩrigiicĩria kĩgongona kũ. ³³ Akĩara ngũ, agĩtinangia ndegwa ĩyo icunjĩ, na akĩmĩgĩrĩra ngũ igũrũ. Ningĩ akĩmeera atĩrĩ, “Iyũriai mĩtũngi ĩna mĩnene maaĩ, mũmaitĩrĩrie igũrũ rĩa iruta na igũrũ rĩa ngũ.”

³⁴ Akĩmeera atĩrĩ, “Īkai ũguo rĩngĩ,” nao magĩka o ro ũguo.

Akĩmaatha akĩmeera atĩrĩ, “Īkai ũguo riita rĩa gatatũ,” nao magĩka ũguo riita rĩa gatatũ. ³⁵ Namo maaĩ macio magĩtherera gũthiũrũrũka kĩgongona, o na makĩiyũra mũtaro.

³⁶ Ihinda rĩa kũruta igongona-rĩ, mũnabii Elija agĩokooka hau mbere na akĩhooya atĩrĩ: “Wee Jehova Ngai wa Iburahĩmu, na Isaaka, na Isiraeli, reke kũmenyeke ũmũthĩ atĩ Wee nĩwe Ngai thĩinĩ wa Isiraeli, na ningĩ atĩ nĩ ndĩ ndungata yaku na njĩkĩte maũndũ maya mothe o ta ũrĩa ũnjathĩte. ³⁷ Njigua, Wee Jehova, njigua, nĩgeetha andũ aya mamenye atĩ Wee Jehova nĩwe Ngai, na atĩ nĩũkũgarũra ngoro ciao igũcookerere.”

³⁸ Naguo mwaki wa Jehova ũgĩkũrũka ũgĩcina igongona, na ngũ icio, na mahiga, o na tĩri, ningĩ ũkĩng’aria maaĩ marĩa maarĩ mũtaro.

³⁹ Hĩndĩ ĩrĩa andũ othe moonire ũndũ ũcio, makĩgũa, magĩturumithia mothiũ thĩ, makĩanĩrĩra makiuga atĩrĩ, “Jehova nĩwe Ngai! Jehova nĩwe Ngai!”

⁴⁰ Nake Elija agĩatha andũ acio akĩmeera atĩrĩ, “Nyitai anabii acio a Baali. Mũtikareke o na ũmwe wao oore!” Nao makĩmanyiita, nake Elija akiuga maikũrũkio gĩtuamba-inĩ gĩa Kishoni mooragĩrwo kuo.

⁴¹ Nake Elija akĩra Ahabu atĩrĩ, “Thiĩ ũrĩe na ũnyue tondũ kũrĩ na mũhũyũko wa mbura nene.” ⁴² Nĩ ũndũ ũcio Ahabu agĩthiĩ, akĩrĩa na

* 18:32 nĩ ta kilo 15

akĩnyua, nowe Elija akĩambata Kĩrĩma igũrũ gĩa Karimeli, akĩnamĩrĩra nginya thĩ, agĩtoonya mĩtwe gatagatĩ ka maru make.

⁴³ Nake akĩĩra ndungata yake atĩrĩ, “Thiĩ ũcũthĩrĩrie iria-inĩ,” nayo ikĩambata igĩcũthĩrĩria.

İkiuga atĩrĩ, “Hatĩrĩ kĩndũ.”

Nake Elija akĩmĩĩra ĩcooke ho rĩngĩ na rĩngĩ maita mũgwanja.

⁴⁴ Riita rĩa mũgwanja ndungata ĩyo ikĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ harĩ na gatu kanini kaigana guoko kwa mũndũ karoimĩra kuuma iria-inĩ.”

Nĩ ũndũ ũcio Elija akĩmĩĩra atĩrĩ, “Thiĩ ũkeere Ahabu atĩrĩ, ‘Ohania ngaari yaku ya ita, ũikũrũke ũtanahingĩrĩrio nĩ mbura.’”

⁴⁵ Hĩndĩ ĩyo igũrũ rĩgĩthimba nĩ ũndũ wa matu, na rũhuho rũkĩhurutana, gũkiura mbura nene, nake Ahabu akĩhaica ngaari yake agĩthiĩ Jezireeli. ⁴⁶ Naguo hinya wa Jehova ũgĩũka igũrũ rĩa Elija, akĩhotora akĩrũmia nguo yake na mũcibi, akĩhanyũka e mbere ya Ahabu, o nginya Jezireeli.

19

Elija Kũĩrĩra Horebu

¹ Na rĩrĩ, Ahabu akĩĩra Jezebeli ũrĩa wothe Elija eekĩte, o na ũrĩa ooragithĩtie anabii othe a Baali na rũhiũ rwa njora. ² Nĩ ũndũ ũcio Jezebeli agĩtũmĩra Elija mũndũ akamwĩre atĩrĩ, “Ngai ciakwa iroothũũra o na ikĩrĩrĩrie gũthũũra, angĩkorwo ihinda ta rĩrĩ rũciũ, ndigatũma muoyo waku ũhaane ta wa ũmwe wa anabii acio ũrooragire.”

³ Elija agĩtiĩgĩra akĩũra nĩguo ahonokie muoyo wake. Aakinya Birishiba kũu Juda, agĩtiga ndungata yake kuo, ⁴ nowe mwene, agĩthiĩ rũgendo rwa mũthenya ũmwe na kũu werũ-inĩ. Agĩkinya mũtĩ-inĩ wa mwethia, agĩkara thĩ kĩruru-inĩ kĩagu, akĩhooya akue. Akiuga atĩrĩ, “Jehova, nĩnyonete mathiĩna ma kũnjigana. Oya muoyo wakwa; niĩ ndirĩ mwega gũkĩra maithe makwa ma tene.” ⁵ Agĩkoma toro hau rungu rwa mũtĩ ũcio.

O rĩmwe mũraika akĩmũhutia, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūkĩra ũrĩe.” ⁶ Akĩhũgũra, na hau mũtwe-inĩ wake haarĩ na mũgate wahĩhĩtio na makara mahiũ, na nĩ haarĩ na ndigithũ yarĩ na maaĩ. Akĩrĩa na akĩnyua, agĩcooka agĩkoma rĩngĩ.

⁷ Mũraika ũcio wa Jehova akĩmũkora hĩndĩ ya keerĩ, akĩmũhutia, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūkĩra ũrĩe nĩgũkorwo rũgendo rũrĩa rũrĩ mbere yaku nĩ rũraihu mũno.” ⁸ Nĩ ũndũ ũcio agĩũkĩra akĩrĩa na akĩnyua. Akĩgĩa na hinya nĩ ũndũ wa irio icio, agĩthiĩ matukũ mĩrongo ĩna, mũthenya na ũtukũ, nginya agĩkinya Horebu, kĩrĩma-inĩ kĩa Ngai. ⁹ Kũu agĩthiĩ agĩtoonya ngurunga, akĩraara ho.

Jehova Kuumĩrĩra Elija

Nakĩo kiugo kĩa Jehova gĩkĩmũkinyĩra, akĩũrio atĩrĩ, “Elija, ũreka atĩa haha?”

¹⁰ Nake agĩcookia atĩrĩ, “Niĩ ngoretwo ndĩ na kĩyo kĩnene nĩ ũndũ wa Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe. Andũ a Isiraeli nao nĩmaregete kĩrĩkanĩro gĩaku, makamomora igongona ciaku, na makoora anabii aku na rũhiũ rwa njora. No niĩ nyiki ndigarĩte, na rĩu o na niĩ nĩmarageria kũnjũraga.”

¹¹ Nake Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Uma ũthiĩ ũrũgame kĩrĩma-inĩ mbere ya Jehova, nĩgũkorwo Jehova akirĩ kũhĩtũkĩra ho.”

Hĩndĩ ĩyo rũhuho rũnene rwa hinya rũgĩatũranga irĩma na rũgĩthethera mahiga mbere ya Jehova, no Jehova ndaarĩ rũhuho-inĩ rũu.

Thuutha wa rŭhuho gŭkŭgŭa gŭthingithia, no Jehova ndaarŭ gŭthingithia-inŭ kŭu. ¹² Thuutha wa gŭthingithia gŭgŭŭka mwaki, no Jehova ndaarŭ mwaki-inŭ ŭcio, na thuutha wa mwaki ŭcio gŭgŭŭka mŭgambo mŭceke, mŭhooreru. ¹³ Rŭrŭa Elija aiguire mŭgambo ŭcio, akŭguucia nguo yake akŭhumbŭra ŭthiŭ,* na akiuma akŭrŭgama mŭromo-inŭ wa ngurunga.

Hŭndŭ ŭyo mŭgambo ŭkŭmŭŭria atŭrŭ, "Elija, ŭreka atŭa haha?"

¹⁴ Nake agŭcookia atŭrŭ, "Nŭ ngoretwo ndŭ na kŭyo kŭnene nŭ ŭndŭ wa Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe. Andŭ a Isiraeli nao nŭmaregete kŭrŭkanŭro gŭaku, makamomora igongona ciaku, na makoorage anabii aku na rŭhiŭ rwa njora. No nŭ nyiki ndigarŭte, na rŭu o na nŭ nŭmarageria kŭnjŭraga."

¹⁵ Jehova akŭmwŭra atŭrŭ, "Ŭkŭra ŭcookere o njŭra ŭrŭa wokŭire, ŭthiŭ nginya Werŭ wa Dameski. Wakinya kuo-rŭ, ŭitŭrŭrie Hazaeli maguta atuŭke mŭthamaki wa Suriata. ¹⁶ Ŭcooke ŭitŭrŭrie Jehu mŭrŭ wa Nimushi maguta atuŭke mŭthamaki wa Isiraeli, na ŭitŭrŭrie Elisha mŭrŭ wa Shafatu wa kuuma Abeli-Mehola maguta nŭguo atuŭke mŭnabii ithenya rŭaku. ¹⁷ Jehu nŭakooraga ŭrŭa wothe ŭkaahonoka rŭhiŭ rwa njora rwa Hazaeli, nake Elisha nŭakooraga ŭrŭa wothe ŭkaahonoka rŭhiŭ rwa njora rwa Jehu. ¹⁸ Na rŭrŭ, nŭndŭtigŭirie ngiri mŭgwanja thŭinŭ wa Isiraeli, othe arŭa matarŭ maaturŭria Baali ndu, na matarŭ maamŭmumunya."

Elisha Gŭtuŭka Mŭrutwo wa Elija

¹⁹ Nŭ ŭndŭ ŭcio Elija akiuma kŭu, agŭthiŭ agŭkora Elisha mŭrŭ wa Shafatu. Aaciimbaga na ndegwa ikŭmi na igŭrŭ ciohanŭtio na macooki igŭrŭ igŭrŭ, nowe aatwarithagia icooki rŭa ikŭmi na meerŭ. Elija agŭthiŭ harŭ we na akŭmŭikŭria nguo yake ya igŭrŭ. ²⁰ Nake Elisha agŭtiganŭria ndegwa ciake akŭrŭmŭrŭra Elija. Akŭmwŭra atŭrŭ, "Njŭtikŭria ngoigŭre baba na maitŭ ŭhoru, njooke njŭke tŭthiŭ nawe."

Nake Elija akŭmŭcookeria atŭrŭ, "Cooka, kaŭ arŭ atŭa ndagwŭka?"

²¹ Nŭ ŭndŭ ŭcio Elisha akŭmŭtiga, agŭcooka. Akŭoya ndegwa icio ciake cia macooki, agŭcithŭnja. Agŭakia mwaki na mŭiraŭ, akŭruga nyama, agŭcihe andŭ makŭrŭa. Thuutha ŭcio akiumagara, akŭrŭmŭrŭra Elija, agŭtuŭka mŭteithia wake.

20

Beni-Hadadi Gŭtharŭkŭra Samaria

¹ Na rŭrŭ, Beni-Hadadi mŭthamaki wa Suriata agŭcookanŭrŭria mbŭtŭ ciake ciothe cia ita, agŭtwarana hamwe na athamaki mŭrongo ŭtatŭ na eerŭ, marŭ na mbarathi na ngaari cia ita, akŭambata akŭrigiicŭria itŭŭra rŭa Samaria na akŭrŭtharŭkŭra. ² Agŭtŭma andŭ mathiŭ itŭŭra rŭu inene kŭrŭ Ahabu mŭthamaki wa Isiraeli, makamwŭre atŭrŭ, "Beni-Hadadi ekuuga ŭŭ: ³ 'Betha na thahabu ciaku nŭ ciakwa, nao atumia aku na ciana ciaku, arŭ ega mŭno, nŭ akwa.'"

⁴ Nake mŭthamaki wa Isiraeli akŭmŭcookeria atŭrŭ, "O ŭguo uugŭte, wee mŭthamaki mwathi wakwa-rŭ, nŭ mwene ndŭ waku, na kŭrŭa gŭothe ndŭ nakŭo nŭ gŭaku."

⁵ Nao andŭ acio maatŭmitwo magŭcooka rŭngŭ makiuga atŭrŭ, "Beni-Hadadi ekuuga ŭŭ: 'Ndaatŭmanire ngŭenda betha ciaku, na thahabu, na atumia aku, o na ciana ciaku. ⁶ No ihinda ta rŭrŭ rŭciŭ nŭngatŭma anene

* **19:13** Elija aahumbŭrire ŭthiŭ wake nŭgŭkorwo gŭtirŭ mŭndŭ ŭngŭonire Ngai na atŭŭre muoyo.

akwa moke moiruurie nyumba ya ūthamaki na nyumba cia anene aku. Nīmagataha indo ciothe iria cia bata, macikuue.’ ”

⁷ Mūthamaki wa Isiraeli agīta athuuri othe a būrūri ūcio, akīmeera atīrī, “Githī mūtirona atī mūdū ūyū nī haaro aracaria! Rīrīa aatūmanire agītia atumia akwa na ciana ciakwa, na betha na thahabu ciakwa-rī, nī ndiamūgiririe.”

⁸ Athuuri na andū othe makīmūcookeria atīrī, “Tiga kūmūthikīrīria, na ndūgetīkīre maūdū macio mothe arenda.”

⁹ Nake agīcookeria andū acio maatūmītwo nī Beni-Hadadi, akīmeera atīrī, “Īrai mūthamaki, mwathi wakwa atīrī, ndungata yaku nīgwīka maūdū marīa woririe rīa mbere, no ūndū ūyū ūrenda rīu ndingīwītīkīra.” Magīthī magīcookeria Beni-Hadadi ūhoru ūcio.

¹⁰ Ningī Beni-Hadadi agītūma ūhoru rīngī kūrī Ahabu, akīmwīra atīrī, “Ngai iroothūra na ikīrīrie gūthūra, kūngītigara rūkūngū Samaria rūiganu rwa kūhe andū akwa o mūdū ngundi ĩmwe.”

¹¹ Mūthamaki wa Isiraeli agīcookia atīrī, “Mwīrei ūū: ‘Mūdū ūrīa ūreyooha indo cia mbaara ndaagīrīrwo nī gwītīa ta mūdū ūrīa ūraciruta.’ ”

¹² Hīndī ĩrīa Beni-Hadadi aigūre ūhoru ūcio rīrīa we na athamaki acio manyuuaga me hema-inī ciao, agīatha andū ake akīmeera atīrī, “Mwīhaarīriei gūtharīkīra Samaria.” Nī ūndū ūcio makīhaarīria gūtharīkīra itūra rīu inene.

Ahabu Gūtooria Beni-Hadadi

¹³ Ihinda rīu mūnabii agīka kūrī Ahabu mūthamaki wa Isiraeli, akīmwīra atīrī, “Jehova ekuuga ūū: ‘Nīūrona ita rīrī inene ūū? Nīngūrīneana moko-inī maku ūmūthī, nīgeetha ūmenye atī nī nī nī Jehova.’ ”

¹⁴ Nake Ahabu akīūria atīrī, “No nū ūgwīka ūguo?”

Nake mūnabii ūcio akīmūcookeria atīrī, “Jehova ekuuga ūū: Anene ethī arīa matongoragia mbūtū cia būrūri nīo megwīka ūguo.”

Ningī akīūria atīrī, “Na nū ūkaambīrīria mbaara?”

Nake mūnabii akīmūcookeria atīrī, “Nīwe ūkaamīambīrīria.”

¹⁵ Nī ūndū ūcio Ahabu agīta anene arīa ethī 232 arīa maatongoragia mbūtū cia būrūri. Ningī agīcookanīrīria andū acio angī a andū a Isiraeli othe maarī 7,000. ¹⁶ Nao makiumagara mīraho hīndī ĩrīa Beni-Hadadi na athamaki acio mīrongo ĩtatū na eerī arīa maarī rūmwe nake, maanyuuaga njoohi marī hema-inī ciao. ¹⁷ Anene acio ethī maatongoragia mbūtū cia būrūri nīo maathire mbere.

Hīndī ĩyo Beni-Hadadi nīatūmīte andū a gūthigaana, nao makīmūrehere ūhoru atīrī, “Nī kūrī na andū marooka moimīte Samaria.”

¹⁸ Nake akiuga atīrī, “Angīkorwo mokīte na thayū-rī, manyiitei marī muoyo; angīkorwo nī mbaara ya marehe-rī, manyiitei marī muoyo.”

¹⁹ Anene acio ethī atongoria a mbūtū cia būrūri makiumagara kuuma itūra-inī marūmīrīrwo nī mbūtū ya ita, ²⁰ na o mūdū akīūraga thū yake. Nī ūndū ūcio Asuriata makīūra maingatithītio nī andū a Isiraeli. No Beni-Hadadi mūthamaki wa Suriata akīūra ahaicīte mbarathi me na andū amwe ake arīa ahaici a mbarathi. ²¹ Mūthamaki wa Isiraeli akīmatindīka na agītooria mbarathi na ngaari cia ita, akīūraga Asuriata aingī mūno.

²² Thuutha ūcio mūnabii agīkora mūthamaki wa Isiraeli, akīmwīra atīrī, “Wīhaarīriei wega, na wone ūrīa kwagīrīre nī gwīkwo, tondū kīmera kīrīa gīgūka mūthamaki wa Suriata nīagagūtharīkīra rīngī.”

²³ Ihinda-inĩ rĩu anene a mũthamaki wa Suriata makĩmũtaara atĩrĩ, “Ngai cia andũ a Isiraeli nĩ ngai cia irĩma-inĩ. Kĩu nĩkĩo gĩatũmire matũkĩrie hinya. No tũngĩhũũrana nao werũ-inĩ, ti-itherũ nĩtũkamakĩria hinya. ²⁴ Īka atĩrĩ: Eheria athamaki othe kuuma mbũtũ-inĩ ciao, na ũmakũũranie na anene angĩ. ²⁵ No nginya warahũre ita ta rĩrĩa wateire, mbarathi o harĩ mbarathi, na ngaari ya ita harĩ o ngaari ya ita, nĩgeetha tũhote kũrũa na Isiraeli werũ-inĩ. Ti-itherũ hĩndĩ ĩyo nĩ tũgaakorwo tũrĩ na hinya kũmakĩra.” Mũthamaki agĩtĩkania nao na agĩka o ũguo.

²⁶ Kĩmera kĩrĩa kĩarũmĩrĩire gĩakinya-rĩ, Beni-Hadadi agĩcookanĩrĩria Asuriata, magĩthiĩ Afeki makarũe na andũ a Isiraeli. ²⁷ Rĩrĩa andũ a Isiraeli o nao maacookanĩrĩrio na makĩneo indo ciothe, makiomagara magatũngane nao. Andũ a Isiraeli makĩamba hema ciao ing’ethanĩire nao matariĩ ta tũrũuru twĩrĩ twa mbũri. Hĩndĩ ĩyo Asuriata maiyũrĩte bũrũri ũcio wothe.

²⁸ Mũndũ wa Ngai agĩũka, akĩra mũthamaki wa Isiraeli atĩrĩ, “Jehova ekuuga ũũ: ‘Tondũ Asuriata mareciiria Jehova nĩ ngai wa irĩma-inĩ na ti ngai wa ituamba-inĩ-rĩ, nĩngũneana mbũtũ ĩno nene ũũ moko-inĩ maku, nawe ũmenye atĩ nĩ nĩ Jehova.’ ”

²⁹ Ihinda rĩa mĩthenya mũgwanja maikarire mambĩte hema ciao mang’ethanĩire, na mũthenya wa mũgwanja makĩambĩrĩria mbaara. Andũ a Isiraeli makĩũraga thigari 100,000 cia magũrũ cia Asuriata, mũthenya ũmwe. ³⁰ Acio angĩ makĩũrĩra itũũra inene rĩa Afeki, kũrĩa rũthingo rwagwĩrĩire andũ ao 27,000. Nake Beni-Hadadi akĩũrĩra itũũra inene akĩhitha kanyũmba ga thĩinĩ.

³¹ Anene ake makĩmwĩra atĩrĩ, “Ta rora, nĩtũiguĩte atĩ athamaki a nyũmba ya Isiraeli nĩ marĩ tha. Twĩtĩkĩrie tũthiĩ kũrĩ mũthamaki wa Isiraeli twĩhotorete nguo cia makũnia njohero na twĩrigiicĩrie mĩhĩndo mĩtwe iitũ. No gũkorwo nĩagetĩkĩra kũhonokia muoyo waku.”

³² Makĩhotoro nguo cia makũnia njohero, na makĩrigiicĩria mĩhĩndo mĩtwe yao, magĩthiĩ kũrĩ mũthamaki wa Isiraeli, makĩmwĩra atĩrĩ, “Ndungata yaku Beni-Hadadi egũkwĩra atĩrĩ, ‘Ndagũthaitha reke ndũũre muoyo.’ ”

Nake mũthamaki akĩmooria atĩrĩ, “Arĩ o muoyo? ũcio-rĩ, nĩ mũrũ wa baba.”

³³ Andũ acio makĩigua ũguo meerwo taarĩ kĩmenyithia kĩega, makĩgwatĩria kiugo gĩake, makiuga atĩrĩ, “Ĩ nĩguo, Beni-Hadadi nĩ mũrũ wa thoguo.”

Mũthamaki akiuga atĩrĩ, “Thiĩ mũmũrehe.” Rĩrĩa Beni-Hadadi oimĩrĩre, Ahabu akĩmũingĩria ngaari-inĩ yake ya ita.

³⁴ Beni-Hadadi akĩra Mũthamaki Ahabu atĩrĩ, “Nĩngũgũcookeria matũũra marĩa baba aatunyire thoguo, nawe ũthondeke kũndũ kwa wonjoria thĩinĩ wa Dameski, o ta ũrĩa baba eekĩte Samaria.”

Nake Ahabu akiuga atĩrĩ, “Kũngĩgĩa na kĩrĩkanĩro kĩa ũiguano witũ nawe, nĩngũrekereria ũthiĩ.” Nĩ ũndũ ũcio magĩthondeka kĩrĩkanĩro kĩa ũiguano, akĩmwĩtĩkĩria athiĩ.

Mũnabii Gũtuĩra Ahabu Ciira

³⁵ Na ũndũ wa kiugo kĩa Jehova, mũndũ ũmwe wa ariũ a anabii nĩerire mũndũ wa thiritũ yake atĩrĩ, “Ngũtha na mũtĩ waku wa mbaara,” no mũndũ ũcio akĩrega.

³⁶ Nĩ ũndũ ũcio mūnabii akīmwīra atīrī, “Tondũ ndūnathīkīra Jehovārī, wathiĩ wandiga o ũguo nĩkũragwo nĩ mūrũũthi.” Na thuutha wa mūdũ ũcio gũthiĩ-rī, agĩkorwo nĩ mūrũũthi, ũkīmũūraga.

³⁷ Ningĩ mūnabii akīona mūdũ ũngĩ, akīmwīra atīrī, “Ndagũthaita ngũtha,” nake mūdũ ũcio akīmũgũtha na akīmũtihia. ³⁸ Mūnabii agĩthiĩ, akīrũgama mūkīra-inĩ wa njīra etereire mũthamaki. Ehumbīrīte maitho na gītambaya kīa mūtwe nĩguo ndakamenyeke. ³⁹ Na rīrīa mũthamaki aahītũkaga-rī, mūnabii ũcio akīmwīta, akīmwīra atīrī, “Nĩ ndungata yaku ndīrathīte harīa mbaara īneneheire, nake mūdũ ũmwe arooka kūrī nĩ arī na mūdũ mũtahe, aranjīra atīrī, ‘Rangīra mūdũ ũyũ, na angīūra, wee nīwe ũkooragwo handũ hake, kana ũrīhe taranda īmwe* ya betha.’ ⁴⁰ Hīndī īrīa ndungata yaku yagīire na mīhang’o ya haha na harīa mūdũ ũcio akīūra.”

Mũthamaki wa Isiraeli akiuga atīrī, “Rīu nīrīo ituīro rīaku, o ta ũguo wee mwene woiga.”

⁴¹ Hīndī īyo mūnabii akīeheria gītambaya maitho-inĩ na ihenya, nake mũthamaki wa Isiraeli akīmūmenya atī nĩ ũmwe wa anabii. ⁴² Akīra mũthamaki atīrī, “Jehova ekuuga ũũ: ‘Nīũrekereirie mūdũ ũrīa nĩ ndīratuīte atī no nginya akue. Nĩ ũndũ ũcio wee nīwe ũgũkua handũ hake, nao andũ aku mooragwo handũ ha andũ ake.’ ” ⁴³ Mũthamaki wa Isiraeli agĩthiĩ Samaria nyũmba-inĩ yake ya ũthamaki athitītie gĩthiithi na arī mūrakarū.

21

Mũgũnda wa Mīthabibũ wa Nabothu

¹ Na rīrī, thuutha ũcio gũkīgīa na ũndũ wakoniĩ mũgũnda wa mīthabibũ wa Nabothu ũrīa Mūjezireeli. Mũgũnda ũcio wa mīthabibũ warī kũu Jezireeli, hakuhĩ na nyũmba ya ũthamaki ya Ahabu mũthamaki wa Samaria.* ² Nake Ahabu akīra Nabothu atīrī, “He mũgũnda waku wa mīthabibũ haandage mboga, tondũ ũrī hakuhĩ na nyũmba yakwa ya ũthamaki. Nīngũgũkũuranīria na mũgũnda ũngĩ wa mīthabibũ mwega gũkīra ũyũ, kana ũngīona arī wega, no ngũhe mbeeca ciiganīte thogora waguo.”

³ No Nabothu akīmũcookeria atīrī, “Jehova arogiria ngũhe igai rīa maithe makwa.”

⁴ Nĩ ũndũ ũcio Ahabu akīnũka athitītie gĩthiithi na arī mūrakarū, tondũ Nabothu ũrīa Mūjezireeli nīamwīrire atīrī, “Ndingīkũhe igai rīa maithe makwa.” Agĩkoma ũrīrī wake ang’athītie na akīrega kūrīa irio.

⁵ Nake Jezebeli mūtumia wake akīngīra akīmũūria atīrī, “Nĩ kīĩ gītũmīte ũtukie gĩthiithi? Ūrarega kūrīa irio nīkī?”

⁶ Nake akīmũcookeria atīrī, “Nĩ tondũ njīrīre Nabothu ũrīa Mūjezireeli atīrī, ‘Nyenderia mũgũnda waku wa mīthabibũ, kana ũngīona kwagīrīre, ngũhe mũgũnda ũngĩ wa mīthabibũ handũ haguo.’ No anjīra atīrī, ‘Ndingīkũhe mũgũnda wakwa wa mīthabibũ.’ ”

⁷ Jezebeli mūtumia wake akīmwīra atīrī, “Ūguo nĩguo ũgwīka arī we mũthamaki wa Isiraeli? Ūkīra ũrīe! Kena. Nĩ nĩ ngũkũhe mũgũnda wa mīthabibũ wa Nabothu ũcio Mūjezireeli.”

* **20:39** nĩ ta kilo 34 * **21:1** Samaria nīrīo rīarī itũūra inene rīa ũthamaki wa Gathigathini.

⁸ Nĩ ũndũ ũcio akĩandĩka marũa na rĩitwa rĩa Ahabu, na akĩmahũũra mũhũũri wake, akĩmatũma kũrĩ athuuri na anene arĩa maatũũranagia na Nabothu itũũra-inĩ rĩake inene. ⁹ Marũa-inĩ macio aandĩkĩte ũũ:

“Anĩrĩrai mũthenya wa kwĩhinga kũrĩa irio, na mũikarĩrie Nabothu handũ ekuoneka, gatagatĩ ka andũ. ¹⁰ No mũige imaramari igĩrĩ imũng’etheire, mũciĩre irute ũira wa atĩ nĩarumĩte Ngai na akaruma mũthamaki. Mũcooke mũmuumie nja ya itũũra mũmũhũre na mahiga nyuguto nginya akue.”

¹¹ Nĩ ũndũ ũcio athuuri na anene arĩa maatũũraga itũũra-inĩ inene rĩa Nabothu magũka o ta ũrĩa Jezebeli aathanĩte marũa-inĩ macio aamaandĩkĩre. ¹² Makĩanĩrĩra mũthenya wa kwĩhinga kũrĩa irio, na magũkarĩria Nabothu handũ ekuoneka, gatagatĩ-inĩ ka andũ. ¹³ Ningĩ imaramari igĩrĩ igĩikara imũng’etheire, na ikĩruta thitango ya gũũkĩrĩra Nabothu mbere ya andũ, ikiuga atĩrĩ, “Nabothu nĩarumĩte Ngai, na akaruma mũthamaki.” Nĩ ũndũ ũcio makĩmuumia nja ya itũũra inene, makĩmũhũũra na mahiga nyuguto nginya agĩkua. ¹⁴ Magĩcooka magĩtwara ũhoru kũrĩ Jezebeli, makĩmwĩra atĩrĩ, “Nabothu nĩmũhũũre na mahiga nyuguto na nĩ mũkuũ.”

¹⁵ Jezebeli aarĩkia kũigua atĩ Nabothu nĩahũrĩtwo na mahiga nyuguto agakua-rĩ, akĩira Ahabu atĩrĩ “Ūkĩra wĩgwatĩre mũgũnda wa mĩthabibũ wa Nabothu ũrĩa Mũjezireeli ũcio araregete gũkwenderia. Ndarĩ muoyo, nĩakuĩte.” ¹⁶ Hĩndĩ ĩrĩa Ahabu aiguire atĩ Nabothu nĩakuĩte, agĩũkĩra, agĩkũrũka akegwatĩre mũgũnda wa mĩthabibũ wa Nabothu.

¹⁷ Na rĩrĩ, kiugo kĩa Jehova gĩgĩkinyĩra Elija ũrĩa Mũtishibi akĩrwo atĩrĩ, ¹⁸ “Ikũrũka ũgatũnge Ahabu mũthamaki wa Isiraeli, ũrĩa wathanaga Samaria. Rĩu arĩ mũgũnda-inĩ wa mĩthabibũ wa Nabothu kũrĩa athĩte kwĩgwatĩra mũgũnda ũcio ũtuĩke wake. ¹⁹ Mwĩre atĩrĩ, ‘Jehova ekuuga ũũ: Githĩ ndũũragĩte mũndũ na ũkaamũtunya indo ciake?’ Ningĩ ũmwĩre atĩrĩ, ‘Jehova ekuuga ũũ: Handũ harĩa ngui iracũnĩre thakame ya Nabothu-rĩ, hau no ho ngui igaacũnĩra thakame yaku, ĩi, yaku wee mwene!’ ”

²⁰ Nake Ahabu akĩira Elija atĩrĩ, “Wee thũ yakwa, anga nĩwangora!”

Nake Elija agĩcookia atĩrĩ, “Īi, nĩndagũkora, tondũ nĩwĩrutĩire gwĩka ũũru maitho-inĩ ma Jehova. ²¹ ‘Na rĩrĩ, nĩngũkũrehere mwanangĩko. Nĩngũniina njiaro ciaku, na niĩnĩre Ahabu ciana ciothe cia arũme thĩinĩ wa Isiraeli, arĩ ngombo kana ũrĩa ũtarĩ ngombo. ²² Nĩngatũma nyũmba yaku ĩhaane o ta ya Jeroboamu mũrũ wa Nebati, na ta ya Baasha mũrũ wa Ahija, tondũ nĩũndakarĩtie na ũgatũma Isiraeli mehie.’

²³ “Naguo ũhoru ũkonĩ Jezebeli, Jehova ekuuga ũũ: ‘Ngui nĩngatambuurangĩra Jezebeli rũthingo-inĩ rwa Jezireeli.’

²⁴ “Andũ a Ahabu arĩa magaakuĩra itũũra-inĩ, makaarĩo nĩ ngui. Nao arĩa magaakuĩra mĩgũnda-inĩ makaarĩo nĩ nyoni cia rĩera-inĩ.”

²⁵ (Na rĩrĩ, gũtirĩ kuoneka mũndũ ta Ahabu werutĩire gwĩka ũũru maitho-inĩ ma Jehova, aringĩrĩirio nĩ mũtumia wake Jezebeli. ²⁶ Mĩtugo yake yarĩ mĩũru mũno nĩ ũndũ wa kũrũmĩrĩra mĩhianano ya kũhooywo ta ũrĩa Aamori meekaga, arĩa Jehova aingatire akĩmeheria mbere ya Isiraeli.)

²⁷ Hĩndĩ ĩrĩa Ahabu aiguire ciugo icio, agĩtarũranga nguo ciake, akĩhumba nguo ya ikũnia na akĩhinga kũrĩa irio. Aakomaga ehumbĩte nguo ya ikũnia na agathiiaga enyihĩtie.

²⁸ Hĩndĩ ĩyo kiugo kĩa Jehova gĩgĩkinyĩra Elija ũrĩa Mũtishibi, akĩũrio atĩrĩ: ²⁹ “Nĩwonete ũrĩa Ahabu enyihĩtie mbere yakwa? Tondũ we nĩenyihĩtie, ndikarehe mwanangĩko ũyũ matukũ-inĩ make, no nĩngauhere nyũmba yake matukũ-inĩ ma mũriũ.”

22

Ūrathi wa Mikaya wa Gũũkĩrĩra Ahabu

¹ Na rĩrĩ, kwa ihinda rĩa mĩaka ĩtatũ gũtiarĩ na mbaara gatagatĩ ga Suriata na Isiraeli. ² No mwaka-inĩ wa gatatũ, Jehoshafatu mũthamaki wa Juda agĩkũrũka, agĩthĩ gũceerera mũthamaki wa Isiraeli. ³ Mũthamaki wa Isiraeli nĩakoretwo eera anene ake atĩrĩ, “Githĩ mũtiũ atĩ Ramothu-Gileadi nĩ itũũra riitũ, na gũtirĩ ũndũ tũreka wa kũrĩoya rĩngĩ kuuma kũrĩ mũthamaki wa Suriata?”

⁴ Nĩ ũndũ ũcio akĩũria Jehoshafatu atĩrĩ, “Nĩũgũthĩ na nĩ tũkahũũranĩre itũũra rĩa Ramothu-Gileadi?”

Nake Jehoshafatu agĩcookeria mũthamaki wa Isiraeli atĩrĩ, “Nĩ nawe tũrĩ ũndũ ũmwe, andũ akwa no ta andũ aku, na mbarathi ciakwa no ta mbarathi ciaku.” ⁵ No Jehoshafatu agĩcooka akĩũra mũthamaki wa Isiraeli atĩrĩ, “Amba ũtuĩrie na ũmenye ũtaaro wa Jehova.”

⁶ Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki wa Isiraeli agĩcookanĩrĩria anabii hamwe, nao maarĩ anabii ta magana mana, akĩmooria atĩrĩ, “Thĩ ngahũũranĩre itũũra rĩa Ramothu-Gileadi, kana ndigathiĩ?”

Makĩmũcookeria atĩrĩ, “Thĩ, nĩgũkorwo Jehova nĩekũneana itũũra rĩu moko-inĩ ma mũthamaki.”

⁷ Nowe Jehoshafatu akĩũria atĩrĩ, “Kaĩ gũkũ gũtarĩ mũnabii wa Jehova ũrĩa tũngĩtuĩria ũhoru kuuma kũrĩ we?”

⁸ Mũthamaki wa Isiraeli agĩcookeria Jehoshafatu atĩrĩ, “Nĩ kũrĩ mũndũ ũmwe ũrĩa ũngĩtũtuĩrĩria ũhoru kuuma kũrĩ Jehova, no nĩndĩmũthũire tondũ gũtirĩ hĩndĩ andathagĩra ũndũ mwega, no maũndũ mooru hĩndĩ ciothe. Nake nĩwe Mikaya mũrũ wa Imula.”

No Jehoshafatu agĩcookia atĩrĩ, “Mũthamaki ndagĩrĩrwo nĩ kuuga ũguo.”

⁹ Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki wa Isiraeli agĩta ũmwe wa anene ake, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndehera Mikaya mũrũ wa Imula narua.”

¹⁰ Hĩndĩ ĩyo mũthamaki wa Isiraeli na Jehoshafatu mũthamaki wa Juda mehumbĩte nguo ciao cia ũthamaki na magaikarĩra itĩ ciao cia ũnene hau kĩhuhĩro-inĩ kĩa ngano, itoonyero-inĩ rĩa kĩhingo gĩa itũũra rĩa Samaria, nao anabii othe maarĩ ho makĩratha me mbere yao. ¹¹ Na rĩrĩ, Zedekia mũrũ wa Kenaana nĩathondekete hĩa cia kĩgera, nake akiuga atĩrĩ, “Jehova ekuuga ũũ: ‘Ici nĩcio mũgatheeca Asuriata nacio nginya mũmaniine.’”

¹² Nao anabii acio angĩ othe maarathaga o ũndũ ũmwe, makoiga atĩrĩ, “Tharĩkĩra Ramothu-Gileadi na nĩũgũtooria, tondũ Jehova nĩekũrĩneana moko-inĩ ma mũthamaki.”

¹³ Mũndũ ũrĩa watũmitwo ageete Mikaya akĩmwĩra ũũ, “Atĩrĩrĩ, anabii arĩa angĩ othe maarĩtie o ta mũndũ ũmwe, nao mararathĩra mũthamaki ũhootani. Reke kiugo gĩaku gĩitĩkanie na kĩa, na warie ũndũ mwega.”

¹⁴ Nowe Mikaya akiuga atĩrĩ, “Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo, nĩ ngũmwĩra o ũrĩa Jehova ekũnjĩra.”

¹⁵ Hĩndĩ ĩrĩa aakinyire-rĩ, mũthamaki akĩmũũria atĩrĩ, “Mikaya, tũthĩ tũkahũũranĩre itũũra rĩa Ramothu-Gileadi, kana tũtigaathiĩ?”

Nake Mikaya akīmūcookeria atīrī, “Rītharīkīre na ūhootane, tondū Jehova nīekūrīneana moko-inī ma mūthamaki.”

¹⁶ Mūthamaki akīmwīra atīrī, “Nī maita maigana ngūtūūra ngwīhītithagia ndūkae kūnjīra ūhoru ūngī, tīga ūhoru wa ma thīinī wa rīitwa rīa Jehova?”

¹⁷ Nake Mikaya akīmūcookeria atīrī, “Ndīronire andū a Isiraēli othe mahurunjūkīre irīma-inī ta ng’ondu itarī na mūrīithi, nake Jehova aroiga atīrī, ‘Andū aya matīrī na mwathi. O mūdū nīarekwo ainūke gwake na thayū.’”

¹⁸ Nake mūthamaki wa Isiraēli akīra Jehoshafatu atīrī, “Githī ndikwīre atī ndarī hīndī angīndathīra ūhoru mwega, tīga o ūrīa mūūru?”

¹⁹ Mikaya agīthī na mbere, akiuga atīrī, “Nī ūndū ūcio thikīrīria kiugo kīa Jehova: Ndīronire Jehova aikarīre gītī gīake kīa ūnene arī na mbūtū yothe ya igūrū irūgamīte imūthiūrūkīrie mwena wa ūrīo na wa ūmotho.

²⁰ Nake Jehova akīūria atīrī, ‘Nūū ūkūheenereria Ahabu nīguo atharīkīre Ramothu-Gileadi, nīgeetha athī agakuīre kuo?’

“Ūmwe akiuga ūū, na ūrīa ūngī ūū. ²¹ Marīgīrīrio-inī roho ūmwe ūkūmīra, ūkīrūgama mbere ya Jehova, ūkiuga atīrī, ‘Nī nī ngūmūheenereria.’

²² “Jehova akīūria atīrī, ‘Ūkūmūheenereria atīa?’

“Naguo ūkiuga atīrī, ‘Nīgūthī ngūthī ndūke roho wa maheeni tūnua-inī twa anabii ake othe.’

“Jehova akiuga atīrī, ‘Wee nīkūhota kūmūheenereria. Thī ūgeeke ūguo.’

²³ “Nī ūndū ūcio Jehova nīekīrīte roho wa maheeni tūnua-inī twa anabii aya aku othe. Jehova nīagwathīrīrie mwanangīko.”

²⁴ Hīndī īyo Zedekia mūrū wa Kenaana agīkuhīrīria na akīgūtha Mikaya rūhī rwa ūthiū. Akīmūūria atīrī, “Kaī roho wa Jehova aragereire kū rīrīa aroimire kūrī nī, nīguo aarie nawe?”

²⁵ Mikaya agīcookia atīrī, “Nīūkamenya mūthenya ūrīa ūgaathī kwīhitha kanyūmba ka na thīinī.”

²⁶ Mūthamaki wa Isiraēli agīathana, akiuga atīrī, “Oyai Mikaya mūmūcookie kūrī Amoni mwathi wa itūūra inene, na kūrī Joashu mūrū wa mūthamaki, ²⁷ na muge atīrī, ‘Mūthamaki ekuuga ūū: Mūdū ūyū nīaikio njeera na ndakaheo kīndū gīa kūrīa tīga mūgate na maaī, nginya rīrīa ngaacooka na thayū.’”

²⁸ Mikaya akiuga atīrī, “Ūngīgaacooka na thayū-rī, no gūtuīkire atī Jehova ndaarītie na nī.” Agīcookia akiuga atīrī, “Iguai ūhoru wakwa, inyuū andū aya inyothe!”

Ahabu Kūūragīrwo Ramothu-Gileadi

²⁹ Nī ūndū ūcio mūthamaki wa Isiraēli na Jehoshafatu mūthamaki wa Juda makīambata nginya Ramothu-Gileadi. ³⁰ Nake mūthamaki wa Isiraēli akīra Jehoshafatu atīrī, “Nīngūtoonya mbaara-inī ndīgarūrīte ndikamenyeke, no wee wīkīre nguo cia ūthamaki.” Nī ūndū ūcio mūthamaki wa Isiraēli akīgarūra ndakamenyeke na agītoonya mbaara-inī.

³¹ Na rīrī, mūthamaki wa Suriata nīathīte anene ake mīrongo itatū na eerī a ngaari cia ita, akoiga atīrī, “Mūtīkarūe na mūdū o na ūmwe, mūnene kana mūnini, tīga o mūthamaki wa Isiraēli.” ³² Rīrīa anene a mbūtū cia ngaari cia ita moonire Jehoshafatu magīciiria atīrī, “Tītherū ūyū nīwe mūthamaki wa Isiraēli” Nī ūndū ūcio makīgarūrūka

mamũtharĩkĩre, no rĩrĩa Jehoshafatu aakaire-rĩ, ³³ anene acio a ngaari cia ita makĩona atĩ ũcio ti mũthamaki wa Isiraeli, magĩtiga kũmũngatithia.

³⁴ No mũndũ ũmwe akĩgeeta ũta wake, agĩkia mũguĩ o ro ũguo, naguo ũkĩratha mũthamaki wa Isiraeli o gatagatĩ-inĩ ka magathĩkanĩrio ma nguo yake ya mbaara. Nake mũthamaki akĩira mũtwarithia wa ngaari yake ya ita atĩrĩ, “Garũra ngaari ũndute mbaara-inĩ. Nĩndagurario.” ³⁵ Nayo mbaara ikĩneneha, igĩthĩ na mbere mũthenya wothe, nake mũthamaki agĩkara anyiitĩrĩrwo ngaari-inĩ yake ya ita ang’etheire Asuriata. Nayo thakame ikiura kuuma kĩronda gĩake hau aagurarĩtio, igĩitĩka ngaari-inĩ ya ita, na hwaĩ-inĩ ũcio agĩkua. ³⁶ Riũa rĩgĩthũa, gũkĩanĩrĩrwo kũrĩ mbũtũ cia ita, ikĩrwo atĩrĩ, “O mũndũ nĩainũke itũũra rĩake; o mũndũ nĩacooke bũrũri wake!”

³⁷ Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki wa Isiraeli agĩkua na agĩtwarwo Samaria, makĩmũthika kuo. ³⁸ Nao magĩthambĩria ngaari iyo ya ita karia-inĩ ga Samaria, (harĩa maraya meethambagĩra), nacio ngui igĩcũna thakame yake, o ta ũrĩa kiugo kĩa Jehova kĩoigĩte.

³⁹ Namo maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Ahabu, hamwe na maũndũ marĩa we eekire, na nyũmba ya ũthamaki irĩa aakithirie na ikĩgemio na mĩguongo, o na matũũra marĩa airigire na thingo cia hinya, githĩ maũndũ macio matiandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa maũndũ ma athamaki a Isiraeli? ⁴⁰ Ahabu akĩhurũka hamwe na maithe make. Nake mũriũ Ahazia agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

Jehoshafatu Mũthamaki wa Juda

⁴¹ Jehoshafatu mũrũ wa Asa aatuĩkire mũthamaki wa Juda mwaka-inĩ wa ina wa Ahabu mũthamaki wa Isiraeli. ⁴² Jehoshafatu aarĩ na ũkũrũ wa mĩaka mĩrongo itatũ na itano rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, na agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka mĩrongo iĩrĩ na itano. Nyina eetagwo Azuba mwarĩ wa Shilihi. ⁴³ No maũndũ-inĩ mothe, aarũmĩrĩre mĩthĩre ya ithe Asa na ndarĩ hĩndĩ aatiganire nayo; nĩekire maũndũ marĩa magĩrĩre maitho-inĩ ma Jehova. O na kũrĩ ũguo-rĩ, kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru gũtieheririo, nao andũ magĩthĩ na mbere kũrutĩra magongona na gũcinĩra ũbumba kuo.

⁴⁴ Ningĩ Jehoshafatu magĩkara marĩ na thayũ na mũthamaki wa Isiraeli.

⁴⁵ Maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Jehoshafatu, na maũndũ marĩa aahingirie, o na ũhootani wake mbaara-inĩ, githĩ matiandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa maũndũ ma athamaki a Juda? ⁴⁶ Nake akĩniina bũrũri-inĩ arũme arĩa maahũũraga ũmaraya na arũme arĩa angĩ mahooero-inĩ, arĩa maatigaire kuo kuuma hĩndĩ ya ũthamaki wa ithe Asa. ⁴⁷ Hĩndĩ iyo gũtiarĩ mũthamaki Edomu; mũnini wa mũthamaki nĩwe waathanaga.

⁴⁸ Nake Jehoshafatu nĩakire marikabu nyingĩ cia wonjoria, cia gũthĩ kũgĩra thahabu Ofiri, no itiigana gũthĩ, tondũ nĩcioinĩkangĩre kũu Ezioni-Geberi. ⁴⁹ Hĩndĩ iyo Ahazia mũrũ wa Ahabu akĩira Jehoshafatu atĩrĩ, “Itĩkĩria andũ akwa matherere hamwe na andũ aku,” nowe Jehoshafatu akĩrega.

⁵⁰ Nake Jehoshafatu akĩhurũka hamwe na maithe make, agĩthikwo hamwe nao itũũra-inĩ rĩa ithe Daudi. Nake mũriũ Jehoramũ agĩthamaka ithenya rĩake.

Ahazia Mũthamaki wa Isiraeli

⁵¹ Ahazia mũrũ wa Ahabu aatuĩkire mũthamaki wa Isiraeli kũu Samaria mwaka-inĩ wa ikũmi na mũgwanja wa Jehoshafatu, mũthamaki wa Juda, nake agĩthamakĩra Isiraeli mĩaka iĩrĩ. ⁵² Nake agĩka maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, tondũ nĩarũmĩrĩre mĩthĩre ya ithe na nyina na

mĩthiĩre ya Jeroboamu mũrũ wa Nebati, ũrĩa watũmire Isiraeli mehie.
⁵³ Nake agĩtungatĩra Baali, akĩmĩnamĩrĩra akĩmĩhooya, na akĩrakaria
Jehova Ngai wa Isiraeli o ta ũrĩa ithe eekĩte.

IBUKU RĪA KEERĪ RĪA ATHAMAKI

Jehova Gūtuīra Ahazia Ciira

¹ Na rīrī, thuutha wa gīkuū kīa Ahabu, andū a Moabi makīrega gwachīkīra Isiraēli. ² Na rīrī, Ahazia nīagwīte kuuma ndirica-inī ya nyūmba yake ya igūrū kūu Samaria, akagurario. Nī ūndū ūcio agītūma andū, akīmeera atīrī, “Thīī mūkorie Baali-Zebubu, ngai ya Ekironi, kana hihi nīngūhona nguraro ici.”

³ No mūraika wa Jehova akīra Elija ūrīa Mūtishibi atīrī, “Ambata, ūthī ūtūngane na andū acio matūmītwo nī mūthamaki wa Samaria, ūmorie atīrī, ‘Nī Ngai gūtārī thīnī wa Isiraēli nīguo mūthī mūkahooe ūhoro kuuma kūrī Baali-Zebubu, ngai ya Ekironi?’ ⁴ Nī ūndū ūcio Jehova ekuuga ūū: ‘Ndūkuuma gītanda-inī hau ūkomete. Ti-itherū nīngūkua!’ ” Nī ūndū ūcio Elija agīthī.

⁵ Rīrīa andū acio maatūmītwo maacookire kūrī mūthamaki, akīmooria atīrī, “Nī kī gītūma mūcooke?”

⁶ Nao makīmūcookeria atīrī, “Nī harī na mūdū ūkire gūtūtūnga, aatwīra atīrī, ‘Cookai kūrī mūthamaki ūrīa ūmūtūmīte, mūmwīre atīrī, ‘Jehova ekūūria atīrī: Nī Ngai gūtārī thīnī wa Isiraēli nīguo ūtūme andū makahooe ūhoro kuuma kūrī Baali-Zebubu, ngai ya Ekironi? Nī ūndū ūcio ndūkuuma gītanda-inī hau ūkomete. Ti-itherū nīngūkua!’ ”

⁷ Nake mūthamaki akīmooria atīrī, “Mūdū ūcio ūkire kūmūtūnga na aamwīra ūguo-rī, ekūhaanaga atīa?”

⁸ Nao makīmūcookeria atīrī, “Nī mūdū wīhumbīte nguo ya guoya, na akeoha mūcibi wa ngoothi njohero.”

Nake mūthamaki akiuga atīrī, “Ūcio oima Elija ūrīa Mūtishibi.”

⁹ Nake agītūmīra Elija mūnene wa thigari arī na gīkundi gīake kīa andū mīrongo ītano; mūnene ūcio akīambata kūrī Elija, ūrīa waikarīte gacūmbīrī ga kīrīma, akīmwīra atīrī, “Wee mūdū wa Ngai, mūthamaki ekuuga atīrī, ‘Ikūrūka!’ ”

¹⁰ Nake Elija agīcookeria mūnene ūcio atīrī, “Akorwo ndī mūdū wa Ngai-rī, mwaki nīūikūrūke uume igūrū, ūgūcine hamwe na andū aya aku mīrongo ītano!” Hīndī o īyo mwaki ūgīkūrūka kuuma igūrū, ūgīcina mūnene ūcio hamwe na andū ake.

¹¹ Nīngī mūthamaki agītūmīra Elija mūnene ūngī wa thigari arī na andū ake mīrongo ītano. Nake mūnene ūcio akīmwīra atīrī, “Wee mūdū wa Ngai, mūthamaki ekuuga atīrī, ‘Ikūrūka narua!’ ”

¹² Nake Elija akīmūcookeria atīrī, “Akorwo ndī mūdū wa Ngai-rī, mwaki nīūikūrūke uume igūrū, ūgūcine hamwe na andū aya aku mīrongo ītano!” Hīndī īyo mwaki wa Ngai ūgīkūrūka kuuma igūrū, ūgīcina mūnene ūcio hamwe na andū ake mīrongo ītano.

¹³ Nī ūndū ūcio mūthamaki agītūma mūnene wa gatātū na andū ake mīrongo ītano. Mūnene ūcio wa gatātū akīambata, agītūria ndu mbere ya Elija. Akīmūthaitha, akīmwīra atīrī, “Wee mūdū wa Ngai, reke muoyo wakwa na wa andū aya mīrongo ītano wonwo ūrī kīndū kīrī bata nīwe, ithūi ndungata ciaku! ¹⁴ Kīone, mwaki nīūikūrūkite kuuma igūrū, na ūgacina anene acio eerī a mbere hamwe na andū ao. No rīrī, reke muoyo wakwa wonwo ūrī kīndū kīrī bata nīwe!”

¹⁵ Nake mūraika wa Jehova akĩira Elija atĩrĩ, “Ikũrũkania hamwe nake, na ndũkamwĩtigĩre.” Nĩ ũndũ ũcio Elija agĩũkĩra, agĩkũrũkania nake nginya kũrĩ mũthamaki.

¹⁶ Nake akĩira mũthamaki atĩrĩ, “Jehova ekuuga ũũ: Nĩ Ngai gũtarĩ thĩinĩ wa Isiraeli wa kũhooywo ũhoru nĩwe, atĩ nĩkĩo ũgũtũma andũ makahooe ũhoru kũrĩ Baali-Zebubu, ngai ya Ekironi? Tondũ nĩwĩkĩte ũguo-rĩ, ndũrĩ hĩndĩ ũkoima gĩtanda-inĩ kũ ũkomeire. Ti-itherũ nĩũgũkua!” ¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio agĩkua, kũringana na kiugo kĩa Jehova kĩrĩa kĩarĩtio nĩ Elija.

Na tondũ Ahazia ndaarĩ na mwana wa kahĩ-rĩ, Joramũ nĩwe watũkĩre mũthamaki ithenya rĩake mwaka-inĩ wa keerĩ wa Jehoramũ mũrũ wa Jehoshafatu mũthamaki wa Juda. ¹⁸ Maũndũ marĩa mangĩ mothe makoniĩ wathani wa Ahazia, na marĩa eekire-rĩ, githĩ matiandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa maũndũ ma ihinda rĩa athamaki a Isiraeli?

2

Elija Gũtwarwo Igũrũ

¹ Hĩndĩ irĩa Jehova aarĩ hakuhĩ kuoya Elija amũtware igũrũ arĩ thĩinĩ wa kĩhuhũkanio kĩa rũhuho-rĩ, Elija na Elisha maarĩ njĩra-inĩ makiuma Giligali. ² Nake Elija akĩira Elisha atĩrĩ, “Ikara haha; tondũ Jehova nĩandũmĩte thĩ Betheli.”*

Nowe Elisha akĩmwĩra atĩrĩ, “Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo na o ta ũrĩa ũtũũraga muoyo-rĩ, nĩ ndigũgũtiga” Nĩ ũndũ ũcio magĩkũrũka magĩthĩ Betheli.

³ Hĩndĩ iyo thiritũ ya anabii a kũu Betheli magĩũka kũrĩ Elisha, makĩmũũria atĩrĩ, “Nĩũmenyete atĩ Jehova nĩekuoya mwathi waku amweherie harĩwe ũmũthĩ?”

Nake Elisha akĩmacookeria atĩrĩ, “Ĩ nĩnjũũ, no mũtikaarie ũhoru ũcio.”

⁴ Ningĩ Elija akĩmwĩra atĩrĩ, “Elisha, ikara haha; tondũ Jehova nĩandũmĩte thĩ Jeriko.”

Nake akĩmwĩra atĩrĩ, “Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo na o ta ũrĩa wee ũtũũraga muoyo-rĩ, nĩ ndigũgũtiga.” Nĩ ũndũ ũcio magĩthĩ Jeriko.

⁵ Nao andũ a thiritũ ya anabii a kũu Jeriko magĩkora Elisha makĩmũũria atĩrĩ, “Nĩũmenyete atĩ Jehova nĩekuoya mwathi waku amweherie harĩwe ũmũthĩ?”

Nake Elisha akĩmacookeria atĩrĩ, “Ĩ nĩnjũũ, no mũtikaarie ũhoru ũcio.”

⁶ Ningĩ Elija akĩmwĩra atĩrĩ, “Ikara haha, tondũ Jehova nĩandũmĩte thĩ Jorodani.”

Nake akĩmwĩra atĩrĩ, “Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo, na o ta ũrĩa wee ũtũũraga muoyo-rĩ, nĩ ndigũgũtiga.” Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, o eerĩ magĩthĩ na mbere na rũgendo.

⁷ Nao andũ mĩrongo itano a thiritũ ya anabii magĩthĩ makĩrũgama haraaya, marorete harĩa Elija na Elisha maarũngĩ, hau rũũ-inĩ rwa Jorodani. ⁸ Nake Elija akĩruta nguo yake ya igũrũ, akĩmĩkũnja, akĩgũtha maaĩ nayo. Namo maaĩ makĩgayũkana mwena wa ũrĩo na wa ũmotho, nao eerĩ makĩringĩra thĩ nyũmũ.

⁹ Rĩrĩa maarĩkirie kũringa-rĩ, Elija akĩira Elisha atĩrĩ, “Njĩra atĩrĩ, nĩatĩa ingĩgwĩkĩra itaneherio harĩwe?”

* **2:2** Betheli rĩarĩ itũũra rĩarĩ ngumo mũno Isiraeli, o na hĩndĩ ya Iburahĩmu, na Isaaka, na Jakubu (Kĩam 12:8; 28:10-22; 35:1-5).

Nake Elisha akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ngwenda kũgaya hinya wa roho waku maita meerĩ.”

¹⁰ Nake Elija akiuga atĩrĩ, “Ũndũ ũcio wahooya nĩ ũndũ mũritũ, no rĩrĩ, wanyona ngĩeherio harĩwe-rĩ, nĩũgũtuĩka waku, no Waga kũnyona ndũgũtuĩka waku.”

¹¹ Na rĩrĩ, rĩrĩa maatwaranĩte makĩaragia, o rĩmwe ngaari yarĩrĩmbũkaga mwaki na mbarathi ciarĩrĩmbũkaga mwaki ikiumĩra na ikĩmatigithũkania eerĩ, na Elija akĩambata igũrũ arĩ thĩnĩ wa kĩhuhũkanio kĩa rũhuho. ¹² Elisha ona ũguo agĩkaya, akiuga atĩrĩ, “Ũũi baba-ĩ! Ũũi baba-ĩ! Ngaari cia ita na ahaici a mbarathi a Isiraeli!” Nake Elisha ndaacookire kũmuona rĩngĩ. Hĩndĩ ĩyo akĩaũra nguo ciake, agĩcitembũranga.

¹³ Nake akĩoya nguo ya igũrũ ĩrĩa yagwĩte kuuma harĩ Elija na agĩthĩĩ akĩrũgama hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũĩ rwa Jorodani. ¹⁴ Ningĩ akĩoya nguo ĩyo ya igũrũ yagwĩte ĩkoima harĩ Elija, akĩgũtha maaĩ nayo. Akĩũria atĩrĩ, “Rũu akĩrĩ ha Jehova, Ngai wa Elija?” Na rĩrĩa aagũthire maaĩ, makĩgayũkana maita meerĩ mwena wa ũrĩo na mwena wa ũmotho, nake akĩringa.

¹⁵ Andũ a thiritũ ya anabii kuuma Jeriko arĩa maacũthĩrĩrie makiuga atĩrĩ, “Roho wa Elija rĩu ũrĩ igũrũ rĩa Elisha.” Nao magĩthĩĩ kũmũtũnga, makĩnamĩrĩra thĩ mbere yake. ¹⁶ Nao makiuga atĩrĩ, “Ta kĩrore, ithuĩ ndungata ciaku tũrĩ na andũ marĩ hinya mĩrongo ĩtano. Metĩkĩrie mathĩĩ magacarie mwathi waku. No gũkorwo Roho wa Jehova amuoire aamũtwara kĩrĩma-inĩ kana gĩtuamba-inĩ.”

Nake Elisha akĩmacookeria atĩrĩ, “Aca, tigai kũmatũma.”

¹⁷ No makĩmũringĩrĩria o nginya agĩconoka, akĩremwo nĩ kũrega. Nĩ ũndũ ũcio akiuga atĩrĩ, “Matũmei.” Nao magĩtũma andũ mĩrongo ĩtano, arĩa maamwethire mĩthenya ĩtatũ, no matũgana kũmuona. ¹⁸ Na rĩrĩa maacookire kũrĩ Elisha, ũrĩa waikaraga Jeriko, akĩmeera atĩrĩ, “Githĩ ndiamwĩrĩre mũtigathiĩ?”

Maaĩ Kũhonio

¹⁹ Andũ a itũũra rĩu inene makĩra Elisha atĩrĩ, “Mwathi witũ, itũũra rĩrĩ rĩrĩ handũ hega, o ta ũrĩa ũreyonera, no maaĩ marĩo nĩ marũrũ, naguo bũrũri ndũgĩaga kĩndũ.”

²⁰ Nake akiuga atĩrĩ, “Ndeherai mbakũri njerũ, na mũmĩkĩre cumbĩ.” Nĩ ũndũ ũcio makĩmũrehere.

²¹ Nake agĩthĩĩ gĩthima-inĩ, agĩikia cumbĩ maaĩ-inĩ, akiuga atĩrĩ, “Jehova ekuuga ũũ, ‘Nĩndathondeka maaĩ maya. Matigacooka kũrehe gĩkuũ kana matũme bũrũri wage kũgĩa kĩndũ rĩngĩ.’” ²² Namo maaĩ macio matũire marĩ mega nginya ũmũthĩ, kũringana na kiugo kĩrĩa kĩarĩtio nĩ Elisha.

Elisha Kũnyũrũrio

²³ Nake Elisha akiuma kũu, agĩthĩĩ Betheli. Na rĩrĩa aarĩ njĩra-inĩ agĩthĩĩ-rĩ, imwana imwe ikiuma itũũra-inĩ, ikĩmũnyũrũria, ikiuga atĩrĩ, “Ambata nakũu, wee kĩhara gĩkĩ! Ambata nakũu, wee kĩhara gĩkĩ!” ²⁴ Nake akĩhũgũra, agĩcirora, agĩciruma na kĩrumi rĩtwa-inĩ rĩa Jehova. Nacio nduba igĩrĩ ikiuma gĩthaka-inĩ, igĩtambuura imwana mĩrongo ĩna na igĩrĩ ciacio. ²⁵ Nake agĩthĩĩ Kĩrĩma-inĩ gĩa Karimeli, na kuuma kũu agĩcooka Samaria.

3

Moabi Kũregana na Watho

¹ Na rĩrĩ, Joramu mũrũ wa Ahabu agĩtuĩka mũthamaki wa Isiraeli kũu Samaria mwaka-inĩ wa ikũmi na ĩnana wa Jehoshafatu, mũthamaki wa Juda, nake agĩathana mĩaka ikũmi na ĩrĩ. ² Nake agĩka maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, no ti ta ũrĩa ithe na nyina meekĩte. We nĩheririe ihiga rĩrĩa rĩamũrĩrwo Baali rĩrĩa rĩakĩtwo nĩ ithe. ³ No rĩrĩ, nĩarũmĩrĩre mehia ma Jeroboamu mũrũ wa Nebati, marĩa eehirie na agĩtũma andũ a Isiraeli o nao meehie, na ndaigana kũmatiga.

⁴ Na rĩrĩ, Meshu mũthamaki wa Moabi nĩarĩithagia ng'onda na nĩarĩ atwaragĩre mũthamaki wa Isiraeli tũtũrũme 100,000 na guoya wa ndũrũme 100,000. ⁵ No rĩrĩa Ahabu aakuire, mũthamaki wa Moabi akĩremera mũthamaki wa Isiraeli. ⁶ Nĩ ũndũ ũcio ihinda rĩu Mũthamaki Joramu, akiuma Samaria na agĩcookanĩrĩria andũ a Isiraeli othe. ⁷ Ningĩ agĩtũmĩra Jehoshafatu mũthamaki wa Juda ndũmĩrĩri ĩno: "Mũthamaki wa Moabi nĩanjũkĩrĩre akanemera. Nĩũgũthĩ na nĩ tũkahũũrane na Moabi?"

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, "Ĩ, nĩngũthĩ nawe, nĩ nawe tũrĩ ũndũ ũmwe, andũ akwa no ta andũ aku, na mbarathi ciakwa no ta mbarathi ciaku."

⁸ Jehoshafatu akĩmũũria atĩrĩ, "Tũkũgera njĩra ĩrĩkũ tũkamatharĩkĩre?" Joramu akĩmũcookeria atĩrĩ, "Tũkũgera njĩra ya werũ-inĩ wa Edomu."

⁹ Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki wa Isiraeli akiumagara, marĩ na mũthamaki wa Juda, na wa Edomu.* Thuutha wa gũthiũrũrũka mĩthenya mũgwanjari, thigari itiarĩ na maaĩ ma kũnyua kana maaĩ ma nyamũ iria maarĩ nacio.

¹⁰ Mũthamaki wa Isiraeli akĩũria atĩrĩ, "Ũũ nĩatĩa! Kaĩ Jehova atwĩtĩte tũrĩ athamaki atatũ hamwe nĩgeetha atũneane kũrĩ Moabi?"

¹¹ Nowe Jehoshafatu akĩũria atĩrĩ, "Kaĩ gũkũ gũtarĩ mũnabii wa Jehova ũrĩa ũngĩtũtuĩrĩria ũhoru harĩ Jehova?"

Nake mũtongoria ũmwe wa mũthamaki wa Isiraeli agĩcookia atĩrĩ, "Elisha mũrũ wa Shafatu arĩ gũkũ. Nĩwe waitagĩrĩria Elija maaĩ moko."

¹² Jehoshafatu akiuga atĩrĩ, "Kiugo kĩa Jehova kĩrĩ hamwe nake." Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki wa Isiraeli marĩ na Jehoshafatu na mũthamaki wa Edomu magĩikũrũka kũrĩ Elisha.

¹³ Elisha akĩra mũthamaki wa Isiraeli atĩrĩ, "Ndĩ na ũhoru ũrĩkũ nawe? Thĩ kũrĩ anabii a thoguo na anabii a nyũkwa."

Nake mũthamaki wa Isiraeli akĩmũcookeria atĩrĩ, "Aca, tũtingĩthĩ nĩ ũndũ nĩ Jehova ũtwĩtĩte ithuĩ athamaki atatũ nĩguo atũneane kũrĩ Moabi."

¹⁴ Elisha akiuga atĩrĩ, "Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova Mwene-Hinya-Wothe atũũraga muoyo, ũrĩa nĩ ndungatagĩra, tĩa nĩ ũndũ wa gũconokera Jehoshafatu mũthamaki wa Juda-rĩ, nĩ ndingĩakwĩhũgũrĩra o na kana nyone ta wĩ ho. ¹⁵ No rĩrĩ, ndeherai mũhũũri wa kĩnanda kĩa mũgeeto."

O rĩrĩa mũhũũri wa kĩnanda aahũraga-rĩ, guoko kwa Jehova gũkĩgĩa igũrũ rĩa Elisha ¹⁶ nake akiuga atĩrĩ, "Ũũ nĩguo Jehova ekuuga: Enjai mĩtaru ĩyũre gĩtuamba gĩkĩ. ¹⁷ Nĩgũkorwo Jehova ekuuga ũũ: Mũtikuona rũhuho kana mbura, no rĩrĩ, gĩtuamba gĩkĩ nĩgĩkũiyũra maaĩ, na inyũĩ, na ng'ombe cianyu na nyamũ icio ingĩ cianyu mũmanyue. ¹⁸ ũndũ ũyũ nĩ mũhũthũ maitho-inĩ ma Jehova; na ningĩ nĩekũneana Moabi moko-inĩ manyu. ¹⁹ Nĩmũkang'aũrania itũũra rĩothe rĩirĩgĩrwo na rũthingo rwa hinya, na itũũra rĩothe inene. Nĩmũgatema mũtĩ wothe mwega, na mũthike ithima ciothe, na mũthũkangie mĩgũnda yothe mĩega na mahiga."

* **3:9** Mũthamaki wa Edomu aamũrĩtwo nĩ Jehoshafatu arũgamĩrĩre Edomu nĩgũkorwo yarĩ rungu rwa Juda.

²⁰ Rūciinĩ rūrũ rūngĩ, ta ihinda rĩrĩa rĩrutagwo igongona, maaĩ magĩtherera kuuma mwena wa Edomu! Naguo bũrũri ũcio ũkĩiyũra maaĩ.

²¹ Na rĩrĩ, andũ a Moabi othe nĩmaiguĩte atĩ athamaki acio nĩmokĩte kũrũa nao; nĩ ũndũ ũcio mũndũ mũrũme wothe, mwĩthĩ na mũkũrũ, ũrĩa ũngĩahotire gũkuua indo cia mbaara, agĩtuo na makiigwo mũhaka-inĩ. ²² Rĩrĩa mookĩrĩre rūciinĩ tene-rĩ, riũa nĩrĩarĩte maaĩ-inĩ macio igũrũ. Andũ a Moabi marĩ mũrĩmo ũrĩa ũngĩ makĩona maaĩ maarĩ matune ta thakame. ²³ Nao makĩrana atĩrĩ, “Ĩrĩa nĩ thakame! Athamaki acio no nginya makorwo nĩmarũite na makoorageana o ene. Andũ a Moabi, nĩtũthĩi tũgatahe indo!”

²⁴ No rĩrĩa andũ a Moabi mookĩre kũu kambĩ-inĩ cia Isiraeli-rĩ, Isiraeli makĩarahũka na makĩhũũrana nao o nginya andũ a Moabi makĩũra. Nao andũ a Isiraeli magĩtharĩkĩra bũrũri ũcio na makĩũraga andũ a Moabi. ²⁵ Nao makĩananga matũũra, na o mũndũ agĩkia ihiga mũgũnda-inĩ wothe ũrĩa warĩ mwega, o nginya ikĩiyũra mahiga. Ningĩ magĩthika ithima ciothe, na magĩtema mũtĩ o wothe mwega. Itũũra rĩa Kiriharesethu no rĩo rĩatigarire rĩtarĩ imomore mahiga, no arũme maarĩ na igũtha o narĩo makĩrĩrigiicĩria, makĩrĩtharĩkĩra.

²⁶ Rĩrĩa mũthamaki wa Moabi onire atĩ mbaara nĩyamũhatĩrĩria-rĩ, agĩthĩ na andũ magana mũgwanja marĩ na hiũ cia njora makarũe na mũthamaki wa Edomu, no matiahotire. ²⁷ Hĩndĩ iyo akĩoya mũriũ wake wa irigithathi, o we ũrĩa ũngĩathamakire ithenya rĩake, akĩmũruta arĩ igongona igũrũ rĩa rũthingo rwa itũũra rĩu inene. Nao andũ a Isiraeli makĩrakara mũno; makĩmweherera, magĩcooka bũrũri wao.

4

Maguta ma Mũtumia wa Ndigwa

¹ Na rĩrĩ, mũtumia wa mũndũ ũmwe wa thiritũ ya anabii agĩkaĩra Elisha, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndungata yaku, mũthuuri wakwa, nĩakuĩte, na wee nĩũũ atĩ araarĩ mwĩtigĩri Jehova. No rĩrĩ, mũndũ ũrĩa araarĩ na thiirĩ wake nĩarooka kũiyĩra tũmwana twakwa tweerĩ tũtuĩke ngombo ciake.”

² Elisha akĩmũũria atĩrĩ, “Ingĩhota gũgũteithia atĩa? Ta njũra atĩrĩ, nĩ kĩĩ ũrĩ nakĩo nyũmba gwaku?”

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndungata yaku ndĩrĩ na kĩndũ o nakĩ, tiga o tũguta tũnini.”

³ Elisha akiuga atĩrĩ, “Thĩĩ kũrĩ andũ a itũũra rĩaku othe ũhooe ndigithũ itarĩ kĩndũ. ũhooe ndigithũ nyingĩ. ⁴ ũcooke ũtoonye nyũmba yaku thĩinĩ hamwe na ariũ aku, na ũhinge mũrango. ũitĩrĩre maguta ndigithũ-inĩ icio ciothe, na o ĩrĩa yayĩũra ũkamĩiga mwena-inĩ.”

⁵ Nake akĩmũtiga, na thuutha ũcio mũtumia ũcio akĩhingĩra nyũmba hamwe na ariũ ake. Nao makamũrehagĩra ndigithũ, nake agĩthĩ na mbere gũitĩrĩra maguta. ⁶ Rĩrĩa ndigithũ ciothe ciaiyũrĩre, akĩra mũriũ atĩrĩ, “Ndehere ndigithũ ĩngĩ.”

No mũriũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Hatĩrĩ ndigithũ ĩngĩ ĩtigarĩte.” Namo maguta magĩthira.

⁷ Agĩthĩĩ akĩra mũndũ wa Ngai ũhoro ũcio, nake akĩmwĩra atĩrĩ, “Thĩĩ wendie maguta ũrĩhe mathĩrĩ maku. We na ariũ aku-rĩ, mũtũũrio nĩ kĩrĩa gĩgũtigara.”

Mũriũ wa Mũshunami Kũriũkio

⁸ Na rĩrĩ, mũthenya ũmwe Elisha agĩthĩ Shunemu, na kũu nĩ kwarĩ na mũtumia warĩ mũtongu, ũrĩa wamũringĩrĩrie mathĩ gwake akarĩe

irio. Nĩ ùndũ ùcio rĩrĩa rĩothe aahītũkagĩra hau nĩatoonyaga kuo akariĩa irio. ⁹ Mũtumia ùcio akĩra mũthuriwe atĩrĩ, “Nĩnjũũ atĩ mũndũ ùyũ ùhītũkagĩra gũkũ gwitũ kaingĩ nĩ mũndũ mũtheru wa Ngai. ¹⁰ Reke twake kanyũmba kanini nyũmba-igũrũ na tũige gĩtanda, na metha, na gĩtĩ, na tawa nĩ ùndũ wake. Nĩgeetha aikarage ho rĩrĩa ooka gũkũ gwitũ.”

¹¹ Mũthenya ùmwe rĩrĩa Elisha ookire-rĩ, akĩambata kanyũmba-inĩ gake na agĩkoma kuo. ¹² Akĩra Gehazi ndungata yake atĩrĩ, “Ita mũtumia ùcio Mũshunami.” Nĩ ùndũ ùcio akĩmwĩta nake akĩrũgama mbere yake. ¹³ Elisha akĩmwĩra atĩrĩ, “Ĩra mũtumia ùcio atĩrĩ, ‘Nĩwĩthĩnĩtie mũno nĩ ùndũ witũ. Na rĩrĩ, ùngĩenda gwĩkĩrwo atĩa? No tũkwarĩrĩrie harĩ mũthamaki kana harĩ mũnene wa mbũtũ ya ita?’ ”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ ndirĩ na thĩna, ndũũranagia na andũ aitũ.”

¹⁴ Nĩngĩ Elisha akĩũria Gehazi atĩrĩ, “Mũtumia ùyũ angĩkĩrwo atĩa?”

Gehazi akiuga atĩrĩ, “Ndarĩ mwana wa kahĩ, na mũthuriwe nĩ mũkũrũ.”

¹⁵ Hĩndĩ ĩyo Elisha akiuga atĩrĩ, “Mwĩte.” Nĩ ùndũ ùcio Gehazi akĩmwĩta, nake mũtumia ùcio akĩrũgama mũromo-inĩ. ¹⁶ Nake Elisha akĩmwĩra atĩrĩ, “Ihinda ta rĩrĩ mwaka ùyũ ùgũũka-rĩ, nĩũkanyĩta mwana waku wa kahĩ na moko maku.”

Nake akĩrega, akiuga atĩrĩ, “Aca, mwathi wakwa, tiga kũheenia ndungata yaku, wee mũndũ wa Ngai!”

¹⁷ No rĩrĩ, mũtumia ùcio akĩgĩa nda, na mwaka ùcio ùngĩ ihinda o ta rĩu agĩciara kahĩ, o ta ũrĩa Elisha aamwĩrĩte.

¹⁸ Mwana ùcio agĩkũra, na mũthenya ùmwe akiumagara, agĩthĩ kũrĩ ithe, ũrĩa warĩ hamwe na agethi. ¹⁹ Nake akĩra ithe atĩrĩ, “Wũi mũtwe-ĩ! Wũi mũtwe-ĩ!”

Nake ithe akĩra ndungata atĩrĩ, “Mũkuue ùmũtwarĩre nyina.” ²⁰ Na thuutha wa ndungata kũmũkuua na kũmũtwarĩra nyina-rĩ, mwana ùcio agĩkara magũrũ-inĩ ma nyina nginya mĩaraho, agĩcooka agĩkua. ²¹ Nyina agĩthĩ, akĩmũkoma ũrĩrĩ-inĩ wa mũndũ wa Ngai, agĩcooka akĩhinga mũrango, agĩthĩ.

²² Nake agĩta mũthuriwe, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndagũthaita ùndũmĩre ndungata ĩmwe na ndigiri, nĩguo thĩ kũrĩ mũndũ wa Ngai na ihenya na njooke.”

²³ Nake akĩmũũria atĩrĩ, “Ūgũthĩ kũrĩ we ùmũthĩ nĩkĩ, na ti Karũgamo ka Mweri kana Thabatũ?”

Nake akiuga atĩrĩ, “Hatĩrĩ na thĩna.”

²⁴ Agĩtandĩka ndigiri, na akĩra ndungata yake atĩrĩ, “Teng’eria ndigiri, na ndũgaathĩ kahora tiga ngwĩrĩre.” ²⁵ Nĩ ùndũ ùcio akĩambĩrĩria rũgendo, agĩkinya kũrĩ mũndũ wa Ngai Kĩrĩma-inĩ gĩa Karimeli.

Nake mũndũ wa Ngai rĩrĩa aamuonire arĩ o haraihu akĩra ndungata yake Gehazi atĩrĩ, “Ta cũthĩrĩria! Ūũrĩa nĩ mũtumia ũrĩa Mũshunami!

²⁶ Hanyũka ùmũtũnge na ùmũũrie atĩrĩ, ‘Wee ũrĩ mwega? Ĩ mũthuri waku no mwega? Mwana waku no mwega?’ ”

Nake mũtumia ùcio akĩmũcookeria atĩrĩ, “Maũndũ mothe nĩ mega.”

²⁷ Mũtumia ùcio aakinya harĩ mũndũ wa Ngai kĩrĩma-inĩ, akĩmũnyĩta magũrũ. Nake Gehazi agĩũka kũmweheria, no mũndũ wa Ngai akĩmwĩra atĩrĩ, “Tigana nake! Arĩ na ruo rũnene mũno ngoro, no Jehova nĩahithĩte ũhoro ùyũ akaaga kũũmenyithia gĩtũmi kĩa guo.”

²⁸ Nake mũtumia ùcio akĩmũũria atĩrĩ, “Wee mwathi wakwa, nĩndakũũrĩtie ũhe kahĩ? Githĩ ndiakwĩrĩre, ‘Ndũkarahũre mwĩhoko wakwa?’ ”

²⁹ Nake Elisha akĩra Gehazi atĩrĩ, “Wĩohe mũcibi njohero na ũkuue rũthanju rwakwa na guoko, ũhanyũke. Ũngĩcemanía na mũndũ o wothe ndũkamũgeithie, na mũndũ o wothe angĩkũgeithia ndũkamũcookerie. Ũthĩ ũigĩrĩre rũthanju rwakwa ũthiũ-inĩ wa kamwana kau.”

³⁰ Nowe nyina wa mwana akiuga atĩrĩ, “Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo, na o ta ũrĩa wee ũtũũraga muoyo-rĩ, nĩ ndigũgũtiga.” Nĩ ũndũ ũcio Elisha agĩũkĩra, akĩmũrũmĩrĩra.

³¹ Na rĩrĩ, Gehazi agĩthĩ arĩ mbere yao, akĩgĩrĩra rũthanju ũthiũ-inĩ wa kahĩ kau, no gatiagambire kana kwĩnyagunya. Nĩ ũndũ ũcio Gehazi akĩhũndũka agatũnge Elisha, na akĩmwĩra atĩrĩ, “Kamwana gatiinokĩra.”

³² Rĩrĩa Elisha aakinyire nyũmba, agĩkora kamwana gakomete gĩtanda-inĩ gĩake karĩ gakuũ. ³³ Nake agĩtoonya thĩnĩ, akĩhingĩra na mũrango marĩ o eerĩ nako, akĩhooya Jehova. ³⁴ Ningĩ akĩhaica ũrĩrĩ, agĩkomera kamwana kau, kanua gwa kanua, maitho kwa maitho, na moko kwa moko. Na rĩrĩa eetambũrũkĩtie igũrũ rĩako, mwĩrĩ wa kamwana kau ũkĩgĩa ũrugarĩ. ³⁵ Nake Elisha agĩũkĩra, akĩehera, akĩũrũũranga kanyũmba thĩnĩ, agĩcooka gĩtanda-inĩ, agĩtambũrũkia rĩngĩ igũrũ rĩako. Kamwana kau gagĩathimũra maita mũgwanja, na gakĩhingũra maitho.

³⁶ Nake Elisha agĩta Gehazi, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ita mũtumia ũcio Mũshunami.” Nake akĩmwĩta. Rĩrĩa mũtumia ookire-rĩ, Elisha akĩmwĩra atĩrĩ, “Oya mũrũguo.” ³⁷ Nake agĩtoonya, akĩgũũthia thĩ magũrũ-inĩ make, akĩnamia ũthiũ thĩ. Agĩcooka akĩoya mwana wake, akiuma.

Gĩkuũ Nyũngũ-inĩ

³⁸ Nake Elisha agĩcooka Giligali, nakuo kũu bũrũri-inĩ ũcio nĩ kwarĩ na ng’aragu. Rĩrĩa thiritũ ya anabii yacemanagia nake, akĩra ndungata yake atĩrĩ, “Hagĩra nyũngũ nene ũrugĩre andũ aya irio.”

³⁹ Hĩndĩ iyo ũmwe wa anabii agĩthĩ mũgũnda gwetha nyeni, agĩkora rũngũ rwa gĩthaka. Agĩtua maciaro maruo, akĩmaiũria ruuno-inĩ rwa nguoyake ya igũrũ. Acooka akĩmatinangĩria nyũngũ-inĩ iyo yarugaga irio, o na gũtuũka gũtirĩ mũndũ wamenyire ciarĩ kũ. ⁴⁰ Andũ acio makĩhũrĩrwo irio icio, no rĩrĩa maambĩrĩrie gũcirĩa-rĩ, magĩkaya makiuga atĩrĩ, “Wũi mũndũ wa Ngai, nyũngũ-inĩ ĩno he na gĩkuũ!” Nao makĩremwo nĩ gũcirĩa.

⁴¹ Nake Elisha akiuga atĩrĩ, “Rehei mũtu.” Nake akĩwĩkĩra nyũngũ-inĩ iyo, akiuga atĩrĩ, “Ihũrĩra andũ marĩe.” Na hakĩaga kĩndũ kĩngĩmathũkia irio-inĩ icio.

Elisha kũhe Andũ Igana Rĩmwe Irio

⁴² Na rĩrĩ, hagĩũka mũndũ oimĩte Baali-Shalisha, akĩrehera mũndũ wa Ngai mĩgate mĩrongo ĩrĩ ya cairi, ĩrĩa yarugĩtwo na maciaro ma mbere ma ngano, na igira cia ngano ya mũgethano. Nake Elisha akĩmwĩra atĩrĩ, “Mĩnengere andũ marĩe.”

⁴³ Nayo ndungata yake ĩkĩmũũria atĩrĩ, “Ndaahota atĩa kũhe andũ igana rĩmwe mĩgate ĩno?”

No Elisha akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mĩnengere andũ marĩe. Nĩgũkorwo Jehova ekuuga ũũ: ‘Mekũrĩa na matigie.’” ⁴⁴ Nake akĩnengera andũ, makĩrĩa na ĩgĩtigara, kũringana na kiugo kĩa Jehova.

5

Naamani Kũhonio Mangũ

¹ Na rĩrĩ, Naamani aarĩ mũnene wa mbũtũ cia ita cia mũthamaki wa Suriata. Aarĩ mũndũ mũnene maitho-inĩ ma mwathi wake na aarĩ

mündũ watĩkĩte mũno, tondũ Jehova nĩamũhũthĩrite kũhe andũ a Suriata ũhootani. Aarĩ mũthigari njamba, no aarĩ na mangũ.

² Na rĩrĩ, mbũtũ cia Suriata nĩciathiĩte nja na igataha mũirĩtu mũnini kuuma Isiraeli, nake aatungatagĩra mũtumia wa Naamani. ³ Nake mũirĩtu ũcio akĩira mwathi wake mündũ-wa-nja atĩrĩ, “Naarĩ korwo mwathi wakwa Naamani no one mũnabii ũrĩa ũrĩ Samaria! No amũhonie mangũ make.”

⁴ Naamani agĩthiĩ kũrĩ mũthamaki mwathi wake na akĩmwĩra ũrĩa mũirĩtu ũcio woimĩte Isiraeli oigĩte. ⁵ Nake mũthamaki ũcio wa Suriata akĩmũcookeria atĩrĩ, “Geria ũthiĩ. Nĩngũtũmĩra mũthamaki wa Isiraeli* marũa.” Nĩ ũndũ ũcio Naamani akiumagara na agĩkuua taranda ikũmi† cia betha, na cekerĩ 6,000‡ cia thahabu, na nguo cia magarũrĩra ikũmi. ⁶ Marũa marĩa atwarĩire mũthamaki wa Isiraeli maandĩkĩtwo atĩrĩ: “Nĩndatũma ndungata yakwa Naamani na marũa maya kũrĩ we, nĩgeetha ũmũhonie mangũ make.”

⁷ Rĩrĩa mũthamaki wa Isiraeli aathomire marũa macio-rĩ, agĩtembũranga nguo ciake, akiuga atĩrĩ, “Niĩ ndĩ Ngai? Ndaahota kũũraga na gũcookia muoyo rĩngĩ? Nĩ kũ gĩgũtũma mündũ ũyũ atũme mündũ kũrĩ niĩ atĩ ahonio mangũ make? Ta kĩone, arageria kũnjũgita!”

⁸ Rĩrĩa Elisha mündũ wa Ngai aiguire atĩ mũthamaki wa Isiraeli nĩatembũrangĩte nguo ciake-rĩ, akĩmũtũmĩra ndũmĩrĩri ĩno: “Nĩ kũ gĩgũtũma ũtembũrange nguo ciaku? Reke mündũ ũcio oke kũrĩ niĩ, na nĩekũmenya atĩ nĩ kũrĩ mũnabii thĩnĩ wa Isiraeli.” ⁹ Nĩ ũndũ ũcio Naamani agĩthiĩ hamwe na mbarathi ciake na ngaari cia ita o nginya mũromo-inĩ wa nyũmba ya Elisha. ¹⁰ Nake Elisha akĩmũtũmĩra mündũ amwĩre atĩrĩ, “Thiĩ wĩthambe maita mũgwanja rũũ-inĩ rwa Jorodani, na mwĩrĩ waku nĩũkũhonio, na nĩũgũthera.”

¹¹ No Naamani agĩthiĩ arakarĩte, akiuga atĩrĩ, “Ngwĩciiragia atĩ ti-itherũ mũnabii nĩekuuma nja oke kũrĩ niĩ, na arũgame akaĩre rĩitwa rĩa Jehova Ngai wake, acooke athũngũthie guoko gwake igũrũ rĩa handũ hau harũaru, aahonie mangũ. ¹² Githĩ njũũ cia Dameski, na Abana, o na Faripari ti njega gũkĩra maai o mothe ma Isiraeli? Githĩ ndingĩthambire thĩnĩ wacio therio?” Nĩ ũndũ ũcio akĩhũndũka, agĩthiĩ arakarĩte mũno.

¹³ Ndongata cia Naamani igĩthiĩ harĩ we ikĩmwĩra atĩrĩ, “Ithe witũ, korwo mũnabii akwĩrĩre wĩke ũndũ mũnene gũkĩra ũyũ-rĩ, githĩ ndũngĩwĩkire? Githĩ to wĩke makĩria ũndũ ũyũ aakwĩra, ‘Wĩthambe, ũtherio!’ ” ¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio Naamani agĩkũrũka, agĩtobokia Jorodani maita mũgwanja, o ta ũrĩa mündũ wa Ngai aamwĩrite, naguo mwĩrĩ wake ũkĩhona, ũgĩthera ũkĩhaana ta wa kaana kanini.

¹⁵ Hĩndĩ ĩyo Naamani na arĩa othe maamũteithagia magĩcooka kũrĩ mündũ wa Ngai. Nake akĩrũgama mbere yake, akiuga atĩrĩ, “Rĩu nĩndamenya atĩ gũtirĩ Ngai ũngĩ thĩ yothe tiga gũkũ Isiraeli. Ndagũthaiha wĩtĩkĩre kuoya kĩheo kuuma kũrĩ ndungata yaku.”

¹⁶ Nake mũnabii akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova ũrĩa ndungatagĩra atũũraga muoyo-rĩ, niĩ ndingĩtĩkĩra kuoya kĩndũ o na kĩ.” Na rĩrĩ, o na gũtuĩka Naamani nĩamũringĩrĩrie mũno-rĩ, nĩaregire.

¹⁷ Nake Naamani akiuga atĩrĩ, “Angĩkorwo ndũngĩoya-rĩ, ndagũthaiha ũreke niĩ ndungata yaku heo tĩrĩ ũrĩa wothe ũngĩkuuo nĩ nyũmbũ igĩrĩ, nĩgũkorwo ndungata yaku ndĩrĩ hĩndĩ ĩgacooka kũruta maruta ma njino kana magongona kũrĩ ngai ĩngĩ, tiga o Jehova. ¹⁸ No rĩrĩ, Jehova arorekeria

* 5:5 Joramu nĩwe warĩ mũthamaki wa Isiraeli. † 5:5 nĩ ta kilo 340 ‡ 5:5 nĩ ta kilo 70

ndungata yaku ūndū-inĩ o ūyū ūmwe: Rĩrĩa mũthamaki mwathi wakwa arĩtoonyaga hekarũ ya Rimoni amĩnamĩrĩre etiranĩtie na guoko gwakwa, na niĩ nyinamĩrĩre ho-rĩ, rĩrĩa ngainamĩrĩra ndĩ hekarũ-inĩ ya Rimoni, Jehova arorekera ndungata yaku niĩ ūndū wa gwĩka ūguo.”

¹⁹ Hĩndĩ ĩyo Elisha akĩmwĩra atĩrĩ, “Thiĩ na thayũ.”

Thuutha wa Naamani gũkorwo athiĩte itĩina-rĩ, ²⁰ Gehazi, ndungata ya Elisha mũndũ wa Ngai, agĩciiria atĩrĩ, “Mwathi wakwa nĩahũthĩria Naamani ūcio Mũsuriata maũndũ niĩ kũrega kwamũkĩra indo iria ekũmũreheire. Ti-itherũ o ta ūrĩa Jehova atũũraga muoyo-rĩ, niĩ niĩ ngũhanyũka ndĩmũkinyĩre nĩguo njoe kĩndũ kuuma harĩwe.”

²¹ Tondũ ūcio Gehazi akĩhiũha nĩguo akinyĩre Naamani. Rĩrĩa Naamani aamuonire ahanyũkĩte arorete na kũrĩ we-rĩ, akiuma ngaari-inĩ ya ita nĩguo amũtũnge. Akĩmũũria atĩrĩ, “Maũndũ mothe niĩ mega?”

²² Nake Gehazi agĩcookia atĩrĩ, “Ĩĩ, maũndũ mothe niĩ mega. Mwathi wakwa aandũma ngwĩre atĩrĩ, ‘Aanake eerĩ kuuma thiritũ-inĩ ya anabii mooka kũrĩ niĩ o rĩu, moimĩte bũrũri ūrĩa ūrĩ irĩma wa Efiraimu. Ndagũthaitha ūmahe taranda ĩmwe§ ya betha, na nguo cia magarũrĩra meerĩ.’”

²³ Nake Naamani akiuga atĩrĩ, “Ĩtikĩra woe taranda igĩrĩ.” Agĩthaitha Gehazi aciĩtikĩre, ningĩ akĩoha taranda igĩrĩ cia thahabu agĩciĩkĩra mĩhuko-inĩ ĩrĩ hamwe na nguo cia magarũrĩra meerĩ. Nake akĩnengera ndungata ciake igĩrĩ, igĩkuua, igĩthiĩ mbere ya Gehazi. ²⁴ Rĩrĩa Gehazi aakinyire kĩrĩma-inĩ, agĩtia ndungata indo icio, agĩciiga nyũmba. Nake akiugĩra ndungata icio ūhoru, nacio igĩthiĩra. ²⁵ Thuutha ūcio agĩtoonya nyũmba akĩrũgama mbere ya mwathi wake Elisha.

Nake Elisha akĩmũũria atĩrĩ, “Gehazi uuma kũ?”

Nake Gehazi akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndungata yaku ndĩrĩ kũndũ ĩgũthiĩte.”

²⁶ Nowe Elisha akĩmwĩra atĩrĩ, “Githĩ roho wakwa nduuma hamwe nawe rĩrĩa mũndũ ūcio oimire ngaari-inĩ ya ita agũtũnge? Nĩ ihinda rĩa kuoya mbeeca, kana kwamũkĩra nguo, na mĩgũnda ya mĩtamaiyũ na ya mĩthabibũ, na ndũũru cia mbũri na ng’ombe, na ndungata cia arũme na cia andũ-a-nja? ²⁷ Mangũ ma Naamani nĩwe mekwĩgwatĩrĩra na njiaro ciaku nginya tene.” Hĩndĩ ĩyo Gehazi akĩehera harĩ Elisha arĩ na mangũ na akerũha, akahaana o ta ira.

6

Ithanwa Kũrera Maaĩ Igũrũ

¹ Na rĩrĩ, thiritũ ya anabii ĩkĩra Elisha atĩrĩ, “Rora, handũ haha tũgomanaga nawe niĩ hanini mũno. ² Twĩtikĩrie tũthiĩ Jorodani, o mũndũ witũ akuue ĩtugĩ kuo; na ūtwĩtikĩrie twake handũ ha gũtũũraga kũu.”

Nake akĩmeera atĩrĩ, “Thiĩ.”

³ Ningĩ ūmwe wao akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndagũthaitha wĩtikĩre gũthiĩ na ndungata ciaku.”

Nake Elisha agĩcookia atĩrĩ, “Ĩĩ, nĩtũgũthiĩ na inyuĩ.” ⁴ Nake Elisha agĩthiĩ hamwe nao.

Nao magĩthiĩ Jorodani na makĩambĩrĩria gũtema mĩtĩ. ⁵ Na rĩrĩa ūmwe wao aatemaga mũtĩ-rĩ, ithanwa rĩkĩgũa maaĩ-inĩ. Nake agĩkaya, akiuga atĩrĩ, “Mwathi wakwa, riuma rĩa kũhooya!”

⁶ Nake mündũ wa Ngai akĩũria atĩrĩ, “Rĩagũa ha?” Na rĩrĩa aamuonirie handũ hau, Elisha agĩtinia kamũtĩ, agĩgaikia ho, nariĩ ithanwa rĩkĩrera maaĩ igũrũ. ⁷ Nake akĩmwĩra atĩrĩ, “Oya ithanwa.” Nake mündũ ũcio agĩtambũrũkia guoko, akĩrĩoya.

Elisha Gũtega Asuriata Atumumu

⁸ Na rĩrĩ, mũthamaki wa Suriata aarĩ na mbaara na andũ a Isiraeli. Thuutha wa kũrĩkanĩra na anene ake, akĩmeera atĩrĩ, “Ngwamba kambĩ handũ hana na hana.”

⁹ Mündũ wa Ngai agĩtũmana kũrĩ mũthamaki wa Isiraeli, akĩmwĩra atĩrĩ, “Wĩhũũge, na ndũkagerere handũ hana tondũ andũ a Suriata nĩho maraikũrũkĩra.” ¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki wa Isiraeli agĩtũma andũ magatuĩrie ũhoru wa handũ hau mündũ wa Ngai aarĩtie ũhoru waho. Mahinda maingĩ Elisha nĩeragĩra mũthamaki wa Isiraeli kũndũ kũrĩa aagĩrĩrwo nĩ kwĩmenyerera, nake agaikaraga ehũũgĩte.

¹¹ ũndũ ũcio ũkĩrakaria mũthamaki wa Suriata mũno. Nake agĩta anene ake na akĩmeera atĩrĩ, “Ngwenda kũmenya kuuma kũrĩ inyuĩ ũũ, nũũ witũ ũrĩ mwena wa mũthamaki wa Isiraeli?”

¹² Nake ũmwe wa anene ake akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũthamaki mwathi wakwa, gũtirĩ o na ũmwe witũ ũrĩ mwena wake. No rĩrĩ, Elisha ũrĩa mũnabii kũu Isiraeli nĩwe wĩraga mũthamaki wa Isiraeli ciugo nginya iria waragia ũrĩ nyũmba yaku ya toro.”

¹³ Nake mũthamaki agĩathana, akiuga atĩrĩ, “Thĩĩ mũgatuĩrie kũrĩa arĩ, nĩguo ndũme andũ mamũnyiite.” Nake mũthamaki agĩcookerio ũhoru akĩrwo atĩrĩ, “Elisha arĩ Dothani.” ¹⁴ Nake mũthamaki agĩtũma mbarathi na ngaari cia ita, na mbũtũ yarĩ na hinya kũu. Igĩthĩ ũtukũ, ikĩrigiicĩria itũũra rĩu.

¹⁵ Na rĩrĩa ndungata ya mündũ wa Ngai yokĩrire, ikiuma nja rũciinĩ tene, ikĩona atĩ mbũtũ ya ita, na mbarathi, na ngaari cia ita nĩciarigiicĩrie itũũra. Nayo ndungata ikĩũria atĩrĩ, “Wũi, mwathi wakwa-ĩ, tũgwĩka atĩa?”

¹⁶ Nake mũnabii akĩmũcookeria atĩrĩ, “Tiga gwĩtigĩra, nĩgũkorwo arĩa marĩ mwena witũ nĩ aingĩ gũkĩra arĩa marĩ mwena wao.”

¹⁷ * Nake Elisha akĩhooya atĩrĩ, “Wee Jehova, mũhingũre maitho nĩguo oone.” Nake Jehova akĩhingũra maitho ma ndungata iyo, nayo ikĩrora, ikĩona kũu irĩma-inĩ kũiyũire mbarathi na ngaari cia ita irĩ na mwaki, ciothe irigiicĩrie Elisha.

¹⁸ Na rĩrĩa thũ ciake ciaikũrũkaga irorete kũrĩ we-rĩ, Elisha akĩhooya Jehova, akiuga atĩrĩ, “Hũũra andũ aya na ũtumumu.” Nĩ ũndũ ũcio Jehova akĩmahũra na ũtumumu, o ta ũrĩa Elisha aahooete.

¹⁹ Elisha akĩmeera atĩrĩ, “Ĩno tiyo njĩra, o na rĩrĩ tirĩo itũũra. Nũmĩrĩrai, na nĩngũmũtwara kũrĩ mündũ ũrĩa mũracaria.” Nake akĩmatwara nginya Samaria.

²⁰ Maarĩkia kũingĩra itũũra rĩu inene, Elisha akiuga atĩrĩ, “Jehova hingũra andũ aya maitho nĩgeetha mone.” Nake Jehova akĩmahingũra maitho, nao makĩona, magĩkora marĩ thĩinĩ wa Samaria.

²¹ Rĩrĩa mũthamaki wa Isiraeli aamoonire-rĩ, akĩũria Elisha atĩrĩ, “Baba ndĩmoorage? Nĩ wega ndĩmoorage?”

²² Nake Elisha akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndũkamoorage. No ũũrage andũ arĩa wĩnyitĩire na rũhiũ rwaku rwa njora kana ũta? Mahe irio na maaĩ, marĩe na manyue, macooke mathĩ kũrĩ mwathi wao.” ²³ Nĩ ũndũ ũcio akĩmathondekera iruga inene, nao maarĩkia kũrĩa na kũnyua, akĩmoigĩra

* 6:17 2Ath 2:11

ũhoro nao magĩcooka kũrĩ mwathi wao. Nĩ ũndũ ũcio mbũtũ cia ita cia Suriata igĩtiga gũtharĩkĩra bũrũri wa Isiraeli rĩngĩ.

Ng'aragu Nene kũu Samaria

²⁴ Na rĩrĩ, thuutha ũcio Beni-Hadadi mũthamaki wa Suriata agĩcookanĩrĩria mbũtũ ciake cia ita ciothe, igĩthiĩ, ikĩrigiicĩria Samaria irĩtunyane. ²⁵ Na gũkĩgĩa na ng'aragu nene mũno itũũra rĩu inene. Kũrigiicĩrio kwarĩo gũgũikara ihinda iraaaya ũũ atĩ mũtwe wa ndigiri† wendagio cekerĩ mĩrongo ĩnana‡ cia betha, nakĩo kĩbaba kĩmwe§ kĩa mai ma ndutura gĩkeendio cekerĩ ithano.*

²⁶ Na rĩrĩa mũthamaki wa Isiraeli aahĩtũkagĩra rũthingo igũrũ-rĩ, mũtumia ũmwe akĩmũkaĩra, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũthamaki, mwathi wakwa, ndeithia!”

²⁷ Nake mũthamaki akĩmũcookeria atĩrĩ, “Angĩkorwo Jehova ndangĩgũteithia-rĩ, nĩ ingĩkũrutĩra ũteithio kũ? Nĩ kuuma kĩhuhĩro-inĩ kĩa ngano, kana nĩ kuuma kĩhĩhĩro-inĩ kĩa ndibei?” ²⁸ Ningĩ agĩcooka akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ kũ kĩragũthĩnia?”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Mũtumia ũyũ aranjĩrĩre atĩrĩ, ‘Ruta mũrũguo nĩgeetha tũmũrĩe ũmũthĩ, naruo rũciũ tũkaarĩa mũriũ wakwa.’” ²⁹ Nĩ ũndũ ũcio tũraruga mũriũ wakwa na tũramũrĩa. Mũthenya ũyũ ũngĩ ndĩramwĩra atĩrĩ, ‘Ruta mũrũguo nĩgeetha tũmũrĩe,’ no aramũhitha.”

³⁰ Na rĩrĩa mũthamaki aaiguire ciugo cia mũtumia ũcio-rĩ, agĩtembũranga nguo ciake. O agĩthiagĩra rũthingo igũrũ-rĩ, andũ magĩcũthĩrĩria, makĩona atĩ eehumbĩte nguo ya ikũnia thĩinĩ. ³¹ Nake akiuga atĩrĩ, “Ngai aronjĩka ũũru, na akĩrĩrĩrie kũnjĩka ũũru, angĩkorwo mũtwe wa Elisha mũrũ wa Shafatu nĩũgũkorwo ũnyitaine na mwĩrĩ wake ũmũthĩ!”

³² Na rĩrĩ, Elisha aikarĩte gwake nyũmba arĩ hamwe na athuuri. Nake mũthamaki agĩtũma mũndũ athiige mbere yake, no mũndũ ũcio ataanakinya, Elisha akĩra athuuri acio atĩrĩ, “Hĩ! ĩĩ nĩmũrona ũrĩa mũũragani ũyũ andũmũire mũndũ oke andinie mũtwe? Atĩrĩrĩ, mũndũ ũcio ooka-rĩ, mũhinge mũrango, na mũũnyitĩrĩre ndakaingĩre. Githĩ mũkubio wa magũrũ ma mwathi wake ndũrĩ o thuutha wake?”

³³ O akĩaria nao-rĩ, mũndũ ũcio watũmĩtwo agĩkũrũka, agĩkinya harĩ we. Nake mũthamaki akiuga atĩrĩ, “Mwanangĩko ũyũ uumĩte kũrĩ Jehova. Nĩ kũ kĩngĩtũma njeterere Jehova makĩria ma ũguo?”

7

¹ Elisha akiuga atĩrĩ, “Thikĩrĩria kiugo kĩa Jehova. Jehova ekuuga ũũ: Ihinda ta rĩrĩ rũciũ-rĩ, kĩbaba kĩmwe* kĩa mũtu mũhinyu gĩkeendio cekerĩ ĩmwe,† nacio ibaba igĩrĩ‡ cia cairi ikeendio cekerĩ ĩmwe hau kĩhingo-inĩ gĩa Samaria.”

² Nake mũnene ũrĩa wateithagia mũthamaki akĩra mũndũ wa Ngai atĩrĩ, “O na Jehova angĩhingũra ndirica cia igũrũ-rĩ, ũndũ ũcio wahoteka?”

Nake Elisha akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩũkawona na maitho maku, no ndũkaarĩa o na kĩ!”

Ita rĩa Asuriata Kũũra

† 6:25 Ndigiri yarĩ nyamũ ĩrĩ thaahu na ndĩagĩrĩrwo nĩkũrĩo. ‡ 6:25 nĩ ta kilo 1 § 6:25 nĩ ta lita robo ĩmwe (0.25) * 6:25 nĩ ta giramu 55 * 7:1 nĩ ta kilo 7 † 7:1 nĩ ta giramu 11 ‡ 7:1 nĩ ta kilo 15

³ Na rĩrĩ, nĩ kwarĩ na andũ ana maarũarĩte mangũ, maaikaraga itoonyero-inĩ rĩa kĩhingo gĩa itũũra inene. § Makĩrana atĩrĩ, “Nĩ kũ gĩgũtũma tũikare haha nginya tũkue? ⁴ Tũngiuga atĩrĩ, ‘Nĩtũgũthĩ thĩinĩ wa itũũra,’ o nakuo kũrĩ na ng’aragu, na no tũgũkua. Na tũngũikara haha, no tũgũkua. Nĩ ũndũ ũcio rekei tũthĩ kũu kambĩ-inĩ ya Asuriata, twĩneane kũrĩo. Mangĩtũhonokia, tũgĩtũũre muoyo; mangĩtũũraga, tũgĩkue.”

⁵ Hwaĩ-inĩ gũkĩira magĩũkĩra, magĩthĩ kambĩ-inĩ ya Asuriata. Nao maakinya nyumĩrĩra ya kambĩ, magĩkora gũtiarĩ mũndũ o na ũmwe kuo, ⁶ nĩgũkorwo Jehova nĩatũmĩte andũ a ita rĩa Asuriata maigue mũkubio wa ngaari cia ita, na wa mbarathi, na wa mbũtũ nene; nĩ ũndũ ũcio makĩrana atĩrĩ, “Atĩrĩrĩ, mũthamaki wa Isiraeli nĩakomborete athamaki a Ahiti na a Misiri nĩguo matũtharĩkĩre!” ⁷ Nĩ ũndũ ũcio magĩũkĩra, makĩũra hwaĩ-inĩ na mairia, magĩtiga hema ciao, o na mbarathi, na ndigiri. Magĩtiga kambĩ o ro ũguo yarĩ, na makĩũra nĩguo mahonokie mĩoyo yao.

⁸ Andũ arĩa maarĩ na mangũ magĩkinya nyumĩrĩra ya kambĩ, na magĩtoonya hema-inĩ ĩmwe. Makĩrĩa na makĩnyua, na magĩkuua betha, na thahabu, o na nguo, magĩthĩ magĩcihitha. Magĩcooka rĩngĩ magĩtoonya hema ĩngĩ, makĩoya indo iria ciarĩ kuo o nacio magĩcihitha.

⁹ Magĩcooka makĩrana atĩrĩ, “Rĩu tũtireka wega. Mũthenya ũyũ nĩ wa kũheana ũhoru mwega, na ithuĩ no gũkĩra tũkĩrĩte naguo. Tũngĩeterera nginya gũkĩe, no tũherithio. Rekei tũthĩ o ro rĩu, tũkaheane ũhoru ũyũ nyũmba-inĩ ya mũthamaki.”

¹⁰ Nao magĩthĩ magĩta arangĩri a ihingo cia itũũra, makĩmeera atĩrĩ, “Nĩtũgũthĩte kambĩ-inĩ ya Asuriata, na gũtirĩ mũndũ ũrĩ kuo, gũtirĩ o na mũgambo wa mũndũ, no mbarathi na ndigiri ciohetwo, nacio hema igatigwo o ro ũrĩa ciatarĩ.” ¹¹ Nao arangĩri a ihingo makĩanĩrĩra ũhoru ũcio, naguo ũgĩkinyĩra nyũmba ya mũthamaki.

¹² Nake mũthamaki agĩũkĩra ũtukũ, na akĩra anene ake atĩrĩ, “Nĩngũmwĩra ũrĩa Asuriata matwĩkĩte. Nĩmamenyete tũrĩ na ng’aragu, nĩ ũndũ ũcio nĩkĩo matigĩte kambĩ, makeehitha kũu gĩthaka-inĩ, magĩciiria atĩrĩ, ‘Ti-itherũ nĩmekuuma itũũra-inĩ na hĩndĩ ĩyo tũmanyiite mĩgwate marĩ muoyo na tũtoonye itũũra-inĩ inene.’ ”

¹³ Nake ũmwe wa anene ake agĩcookia atĩrĩ, “Tũma andũ amwe mathĩ na mbarathi ithano iria itigaire itũũra-inĩ. ũhoru wao githĩ ndũgũkĩhaana o ta wa Isiraeli othe arĩa marĩ gũkũ thĩinĩ. ĩ-ni, megũkorwo mahaana o ta Isiraeli aya othe makirĩ gũthira. Nĩ ũndũ ũcio reke tũmatũme magatuĩrie ũrĩa kũhaana.”

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio magĩthuura ngaari igĩrĩ cia ita na mbarathi ciacio, nake mũthamaki akĩmatũma marũmĩrĩre mbũtũ cia ita cia Asuriata. Nake agĩatha atwarithia akĩmeera atĩrĩ, “Thĩ mũgatuĩrie ũrĩa kũhaana.”

¹⁵ Makĩmarũmĩrĩra o nginya Jorodani, magĩkora njĩra ĩyũrĩte nguo na indo iria Asuriata maatete marĩ ihenya-inĩ makĩũra. Nĩ ũndũ ũcio andũ arĩa maatũmĩtwo makĩhũndũka na magĩcookeria mũthamaki ũhoru ũcio.

¹⁶ Hĩndĩ ĩyo andũ makĩumagara, magĩthĩ na magĩtaha indo kambĩ-inĩ ya Asuriata. Nĩ ũndũ ũcio kĩbaba kĩmwe kĩa mũtu kĩendagio cekeri ĩmwe, na ibaba igĩrĩ cia cairi ciendagio cekeri ĩmwe o ta ũrĩa Jehova oigĩte.

¹⁷ Na rĩrĩ, mũthamaki aigĩte mũnene ũrĩa wamũteithagia akorwo arĩ mũrũgamĩrĩri wa kĩhingo, nao andũ makĩmũrangĩrĩria hau kĩhingo-inĩ, agĩkua, o ta ũrĩa mũndũ wa Ngai oigĩte rĩrĩa mũthamaki aathiĩte gwake

§ 7:3 Andũ arĩa maakoragwo na mangũ matiefĩkĩrĩtio gũikara kambĩ hamwe na andũ arĩa angĩ (Alaw 13:46).

mūciĩ. ¹⁸ Ūndũ ūcio wekĩkire o ta ūrĩa mūdũ wa Ngai eerĩte mūthamaki: “Ihinda o ta rĩrĩ rūciũ, kībaba kĩmwe kĩa mūtu gĩkeendio cekerĩ ĩmwe, nacio ibaba igĩrĩ cia cairi ikeendio cekerĩ ĩmwe kĩhingo-inĩ gĩa Samaria.”

¹⁹ Mūnene ūcio eerĩte mūdũ wa Ngai atĩrĩ, “O na Jehova angĩhingũra ndirica cia igūrũ-rĩ, ūndũ ūcio wahoteka?” Nake mūdũ wa Ngai aamūcookeirie atĩrĩ, “Nĩūkawona na maitho maku, no ndũkaarĩa o na kĩ!” ²⁰ Ūguo noguo gwekĩkire kūrĩ mūnene ūcio, nĩgũkorwo andũ maamūrangĩirie hau kĩhingo-inĩ, agĩkua.

8

Mūshunami Gūcookerio Mūgũnda

¹ Na rĩrĩ, Elisha akĩra mūtumia ūrĩa aariūkĩirie mwana atĩrĩ, “Thiĩ hamwe na andũ a nyũmba yaku mugaikare kwa ihinda kūrĩa mūngĩhota gũkara, tondũ Jehova nĩatuĩte kũgĩe ng’aragu bũrũri-inĩ ūyũ, ĩrĩa ĩkũniina mĩaka mūgwanja.” ² Nake mūtumia ūcio agĩka o ta ūrĩa mūdũ wa Ngai oigĩte. We mwene na andũ a nyũmba yake magĩthiĩ na magĩkara bũrũri wa Afilisti mĩaka mūgwanja.

³ Na rĩrĩ, mĩaka mūgwanja yathira-rĩ, akiuma bũrũri wa Afilisti, agĩthiĩ kūrĩ mūthamaki kũmũthaitha nĩ ūndũ wa nyũmba na gĩthaka gĩake.

⁴ Mūthamaki aaragia na Gehazi, ndungata ya mūdũ wa Ngai, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ta njĩra maūdũ mothe manene marĩa Elisha aaneka.” ⁵ O rĩrĩa Gehazi eeraga mūthamaki ūrĩa Elisha aariūkĩirie mūdũ-rĩ, mūtumia ūrĩa wariūkĩirio mũriũ nĩ Elisha agĩka gũthaitha mūthamaki nĩ ūndũ wa nyũmba na gĩthaka gĩake.

Nake Gehazi akiuga atĩrĩ, “Mūthamaki mwathi wakwa, ūyũ nĩwe mūtumia ūcio, na mũriũ ūrĩa wariūkĩirio nĩ Elisha nĩwe ūyũ.” ⁶ Nake mūthamaki akĩũria mūtumia ūhoru ūcio, nake akĩmũhe ūhoru.

Nĩngĩ mūthamaki akĩra mūnene ūmwe wake ūhoru wa mūtumia ūcio, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mūcookerie kĩrĩa gĩothe kĩarĩ gĩake, hamwe na uumithio wothe wa gĩthaka gĩake, kuuma mūthenya ūrĩa oimire bũrũri ūyũ o nginya rĩu.”

Hazaeli Kũũraga Beni-Hadadi

⁷ Na rĩrĩ, Elisha agĩthiĩ Dameski, nake Beni-Hadadi mūthamaki wa Suriata aarĩ mūrũaru. Rĩrĩa mūthamaki eerirwo atĩrĩ, “Mūdũ wa Ngai nĩokĩte nginya gũkũ,” ⁸ akĩra Hazaeli atĩrĩ, “Oya kĩheo, ūthiĩ ūtũnge mūdũ wa Ngai. Tuĩria ūhoru harĩ Jehova na ūndũ wake; mũũrie atĩrĩ, ‘Nĩ nĩngũhona ndwari ĩno?’ ”

⁹ Nĩ ūndũ ūcio Hazaeli agĩthiĩ gũtũnga Elisha, akuuĩte kĩheo kĩa indo iria njega cia Dameski,* ikuuĩtwo nĩ ngamĩra mĩrongo ĩna. Hazaeli agĩthiĩ, akĩrũgama mbere ya Elisha, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrũguo Beni-Hadadi mūthamaki wa Suriata nĩwe wandũma ngũũrie atĩrĩ, ‘Nĩ nĩngũhona ndwari ĩno?’ ”

¹⁰ Nake Elisha agĩcookia atĩrĩ, “Thiĩ ūmwĩre atĩrĩ, ‘Ti-itherũ nĩūkũhona’; no Jehova nĩanguũrĩrie atĩ no egũkua.” ¹¹ Elisha akĩmũkũũrĩra maitho amũrorete nginya Hazaeli agĩconoka. Nake mūdũ wa Ngai akĩambĩrĩria kũrĩra.

¹² Nake Hazaeli akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ kĩ kĩratũma mwathi wakwa arĩre?” Nake agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ ūndũ nĩnjũũĩ ūũru ūrĩa ūkaarehere andũ a Isiraeli. Nĩũgacina ciĩgitĩro ciao iria nũmu, na ūũrage aanake ao na rũhiũ

* **8:9** Itũura rĩa Dameski rĩarĩ ngumo ūhoru-inĩ wa wonjoria, na rĩarĩ gatagatĩ ka bũrũri wa Misiri, na Asia Nini, na Mesopotamia.

rwa njora, ūtungumanie twana twao thĩ, na ūtarũre nda cia andũ-a-nja arĩa marĩ nda.”

¹³ Nake Hazaeli akĩmũũria atĩrĩ, “Ndungata ĩno yaku ĩtariĩ ta ngui-rĩ, yahota atĩa gwĩka ūndũ mũnene ũguo?”

Nake Elisha akĩmũcookeria atĩrĩ, “Jehova nĩanyonetie atĩ nĩũgatuĩka mũthamaki wa Suriata.”

¹⁴ Ningĩ Hazaeli agĩtigana na Elisha agĩcooka kũrĩ mwathi wake. Rĩrĩa Beni-Hadadi aamũũririe atĩrĩ, “Elisha akwĩrire atĩa?” Hazaeli akĩmũcookeria atĩrĩ, “Anjĩrĩre ti-itherũ nĩũkũhona.” ¹⁵ No mũthenya ũyũ ũngĩ Hazaeli akĩoya taama mũritũ, akĩũtobokia maaĩ-inĩ, akĩhumbĩra mũthamaki ũthiũ nago, o nginya agĩkua. Nake Hazaeli agĩthamaka ithenya rĩake.

Jehoramũ Mũthamaki wa Juda

¹⁶ Mwaka-inĩ wa ĩtano wa wathani wa Joramũ mũrũ wa Ahabũ mũthamaki wa Isiraeli-rĩ, Jehoramũ mũrũ wa Jehoshafatu akĩambĩrĩria gũthamaka Juda. ¹⁷ Jehoramũ aarĩ na ũkũrũ wa mĩaka mĩrongo ĩtatũ na ĩrĩ rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, na agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka ĩnana. ¹⁸ Nĩathiire na mĩthiire ya athamaki a Isiraeli, o ta ũrĩa nyũmba ya Ahabũ yekĩte, nĩgũkorwo aahikirie mwarĩ wa Ahabũ. Nĩekire maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova. ¹⁹ No rĩrĩ, nĩ ūndũ wa ndungata yake Daudi, Jehova ndeendaga kwananga Juda. Nĩeranĩire atĩ nĩegũtũũria tawa nĩ ūndũ wa Daudi na njiaro ciake nginya tene.

²⁰ Mahinda ma Jehoramũ-rĩ, andũ a Edomu nĩmaremeire Juda na makĩgĩa na mũthamaki wao ene. ²¹ Nĩ ūndũ ũcio Jehoramũ agĩthiĩ Zairu hamwe na ngaari ciake ciothe cia ita. Andũ a Edomu makĩmũrigiicĩria hamwe na anene a ngaari ciake cia ita, no agĩũkĩra na akĩũra ũtukũ; narĩo ita rĩake, o na kũrĩ o ũguo, rĩkĩũra rĩgĩcooka mũciĩ. ²² Nginyagia ũmũthĩ andũ a Edomu matũũraga maremeire Juda. Andũ a Libina o nao makĩrega watho wa Juda o ihinda-inĩ rĩu.

²³ Maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Jehoramũ, na marĩa mothe eekire, githĩ matiandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa maũndũ ma mahinda ma athamaki a Juda? ²⁴ Nake Jehoramũ akĩhurũka hamwe na maithe make na agĩthikwo hamwe nao itũũra-inĩ rĩa Daudi. Nake mũriũ Ahazia agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

Ahazia mũthamaki wa Juda

²⁵ Mwaka-inĩ wa ikũmi na ĩrĩ wa wathani wa Joramũ mũrũ wa Ahabũ mũthamaki wa Isiraeli-rĩ, Ahazia mũrũ wa Jehoramũ mũthamaki wa Juda nĩguo ambĩrĩrie gũthamaka. ²⁶ Ahazia aarĩ na ũkũrũ wa mĩaka mĩrongo ĩrĩ na ĩrĩ rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, na agĩthamaka arĩ Jerusalemu mwaka ũmwe. Nyina eetagwo Athalia, mwarĩ wa mwana wa Omurĩ mũthamaki wa Isiraeli.† ²⁷ Nake Ahazia agĩthiĩ na mĩthiire ya nyũmba ya Ahabũ, na agĩka ũũru maitho-inĩ ma Jehova o ta ũrĩa nyũmba ya Ahabũ yekĩte, nĩgũkorwo nĩmatarainie na nyũmba ya Ahabũ nĩ ūndũ wa kũhikania kuo.

²⁸ Ahazia nĩmathiire na Joramũ mũrũ wa Ahabũ nĩguo makarũe na Hazaeli mũthamaki wa Suriata kũu Ramothu-Gileadi. Nao Asuriata makĩguraria Joramũ; ²⁹ nĩ ūndũ ũcio Mũthamaki Joramũ akĩhũndũka, agĩthiĩ Jezireeli nĩguo akahonie nguraro iria aagurarĩtio nĩ Asuriata kũu Ramothu makĩrũa na Hazaeli mũthamaki wa Suriata.

† 8:26 Mũtumia wa Mũthamaki Joramũ eetagwo Athalia, na aarĩ mwarĩ wa Ahabũ.

Hĩndĩ ĩyo Ahazia mūrũ wa Jehoramũ mũthamaki wa Juda agĩkũrũka, agĩthĩ Jezireeli akarore Joramũ mūrũ wa Ahabu, tondũ nĩagurarĩtio.

9

Jehu Gũtĩrĩrio Maguta Atũke Mũthamaki wa Isiraeli

¹ Na rĩrĩ, mũnabii Elisha agĩta mũndũ ũmwe wa thiritũ ya anabii, akĩmwĩra atĩrĩ, “Thinĩkĩra nguo yaku ya igũrũ mũcibi-inĩ, na ũkuue mbũthũ ĩno ya maguta, ũthĩ nginya Ramothu-Gileadi. ² Wakinya kũu, ũcarie Jehu mūrũ wa Jehoshafatu, mūrũ wa Nimushi. ũthĩ kũrĩ we, ũmũtigithanie na andũ a thiritũ yake, ũmũingĩrie kanyũmba ga thĩinĩ. ³ ũcooke woe mbũthũ ya maguta ũmũitĩrĩrie mũtwe na uge atĩrĩ, ‘Jehova ekuuga ũũ: Ndagũitĩrĩria maguta ũtuĩke mũthamaki wa Isiraeli.’ ũcooke ũhingũre mũrango ũre; ndũgaikare!”

⁴ Nĩ ũndũ ũcio mwanake ũcio mũnabii agĩthĩ nginya Ramothu-Gileadi. ⁵ Rĩrĩa aakinyire kuo, agĩkora anene a mbũtũ cia ita maikarĩte hamwe. Akĩra mũnene wao atĩrĩ, “Mũnene, ndĩ na ndũmĩrĩri yaku.”

Nake Jehu akĩũria atĩrĩ, “Ithuothe-rĩ, nĩ ũrĩkũ ũrĩ na ndũmĩrĩri yake?”

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩwe mũnene, ndũmĩrĩri nĩ yaku.”

⁶ Jehu agĩũkĩra, akĩingĩra nyũmba. Nake mũnabii agĩtĩrĩria Jehu maguta mũtwe, akiuga atĩrĩ, “Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga ũũ: ‘Ndagũitĩrĩria maguta ũtuĩke mũthamaki wa andũ a Jehova a Isiraeli. ⁷ Wee-rĩ, nĩũkaniina nyũmba ya Ahabu mwathi waku nĩgeetha ndĩrĩhĩrie thakame ya anabii ndungata ciakwa, na thakame ya ndungata cia Jehova ciothe ĩrĩa yaitirwo nĩ Jezebeli. ⁸ Nyũmba yothe ya Ahabu nĩgathira biũ. Nĩnganiina nyũmba yothe ya Ahabu na ndĩmũniinĩre arũme othe, arĩa ngombo na arĩa matarĩ ngombo thĩinĩ wa Isiraeli. ⁹ Nyũmba ya Ahabu ngaamĩtua o ta nyũmba ya Jeroboamu mūrũ wa Nebati, na ta ya Baasha mūrũ wa Ahija. ¹⁰ Ha ũhoru wa Jezebeli-rĩ, agaatambuungwo nĩ ngui arĩ mũgũnda-inĩ wa Jezireeli, na gũtirĩ mũndũ ũkaamũthika.’” Nake akĩhingũra mũrango akĩũra.

¹¹ Hĩndĩ ĩrĩa Jehu oomire nja kũrĩ anene a thiritũ yake, mũndũ ũmwe wao akĩmũũria atĩrĩ, “Maũndũ mothe nĩ mega? Mũgũrũki ũcio egũũkĩte kũrĩ we nĩkĩ?”

Nake Jehu agĩcookia atĩrĩ, “Wee nĩũũ mũndũ ũcio o na maũndũ marĩa aaragia.”

¹² Nao makiuga atĩrĩ, “Tiga gũtũheenia, twĩre ma.”

Jehu akiuga atĩrĩ, “Anjĩra ũũ: ‘Jehova ekuuga atĩrĩ: Ndagũitĩrĩria maguta ũtuĩke mũthamaki wa Isiraeli.’”

¹³ Nao makĩhiũha kuoya nguo ciao cia igũrũ, magĩciara ngathĩ-inĩ cia nyũmba arũgame ho, magĩcooka makĩhuha karumbeta na makĩanĩrĩra atĩrĩ, “Jehu nĩwe mũthamaki!”

Jehu Kũũraga Joramũ na Ahazia

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio, Jehu mūrũ wa Jehoshafatu, mūrũ wa Nimushi, agĩciirĩra gũũkĩrĩra Joramũ. (Hĩndĩ ĩyo Joramũ na Isiraeli yothe maagitagĩra Ramothu-Gileadi, kuuma kũrĩ Hazaeli mũthamaki wa Suriata. ¹⁵ No Mũthamaki Joramũ nĩacookete Jezireeli akahonie irona iria aagurarĩtio nĩ Asuriata, rĩrĩa maarũaga na Hazaeli mũthamaki wa Suriata.) Nake Jehu akiuga atĩrĩ, “Angĩkorwo nĩmwetĩkĩra ũguo, mũtikareke mũndũ o na ũmwe oime itũũra-inĩ athĩ akaheane ũhoru ũcio Jezireeli.” ¹⁶ Ningĩ

Jehu akĩhaica ngaari yake ya ita, agĩthiĩ Jezireeli, tondũ nĩkuo Joram aahurũkĩte, na Ahazia mũthamaki wa Juda nĩaikũrũkĩte agathĩ kũmũrora.

¹⁷ Hĩndĩ ĩrĩa mũrori wa itũũra aarũgamĩte mũthiringo-inĩ mũraihi na igũrũ kũu Jezireeli, akĩona mbũtũ cia ita cia Jehu igĩũka, agĩtana, akiuga atĩrĩ, “Nĩndĩrona mbũtũ cia ita igĩũka.”

Nake Joram agĩathana, akiuga atĩrĩ, “Ethaai mũndũ wa mbarathi, ũmũtũme athiĩ acitũnge, aciũrie atĩrĩ, ‘Mũũkĩte na thayũ?’”

¹⁸ Nake mũndũ ũcio akĩhaica mbarathi, agĩthiĩ gũtũnga Jehu, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũũ nĩguo mũthamaki ekũũria: ‘Wee-rĩ, ũũkĩte na thayũ?’”

Nake Jehu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ũrĩ na ũhoru ũrĩkũ na thayũ? Nyuma thuutha.”

Nake mũrori wa itũũra agĩcookia ũhoru, akiuga atĩrĩ, “Mũndũ ũrĩa twatũma nĩakinya harĩo, na ndaracooka na gũkũ.”

¹⁹ Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki agĩtũma mũndũ wa keerĩ wa mbarathi. Aakinya kũrĩ o akĩmeera atĩrĩ, “Ũũ nĩguo mũthamaki eekũũria: ‘Mũũkĩte na thayũ?’”

Nake Jehu agĩcookia atĩrĩ, “Ũrĩ na ũhoru ũrĩkũ na thayũ? Nyuma thuutha.”

²⁰ Nake mũrori wa itũũra agĩcookia ũhoru, akiuga atĩrĩ, “Nĩakinya harĩo, no-o nake ndaracooka na gũkũ. Mũtwarĩre wa ngaari ya ita nĩ ta mũtwarĩre wa Jehu mũrũ wa Nimushi; atwarithagia ta mũgũrũki.”

²¹ Nake Joram agĩathana, akiuga atĩrĩ, “Ohererai mbarathi ngaari-inĩ yakwa ya ita.” Na ciohererwo, Joram mũthamaki wa Isiraeli na Ahazia mũthamaki wa Juda makiumagara, o mũndũ arĩ ngaari-inĩ yake ya ita, magatũnge Jehu. Magĩcemanía nake kamũgũnda-inĩ karĩa kaarĩ ka Nabothu ũrĩa Mũjezireeli. ²² Rĩrĩa Joram onire Jehu, akĩmũũria atĩrĩ, “Jehu, ũũkĩte na thayũ?”

Nake Jehu agĩcookia atĩrĩ, “Kũngĩgĩa na thayũ atĩa, ũhooi wa mĩhianano wothe na ũrogi wa nyũkwa, Jezebeli, ũingĩhĩte ũũ?”

²³ Joram akĩgarũrũka akĩũra, akiugaga atĩrĩ, “Ahazia, kũrĩ na njikanĩrĩrio!”

²⁴ Hĩndĩ ĩyo Jehu akĩruta ũta wake, akĩratha Joram gatagatĩ ga ciande. Naguo mũguĩ ũgĩtheeca ngoro yake, agĩtungumana ngaari-inĩ yake.

²⁵ Nake Jehu akĩra Bidikari mũnene wa ngaari yake ya ita atĩrĩ, “Muoe ũmũikie mũgũnda-inĩ ũrĩa warĩ wa Nabothu ũrĩa Mũjezireeli. Ririkana rĩrĩa nĩ nawe twatwaraga ngaari cia ita tũrĩ thuutha wa ithe Ahabu, rĩrĩa Jehova aaririe ũrathi ũyũ ũmũkonĩ, akiuga ũũ: ²⁶ ‘Mũthenya wa ira nĩndĩronire thakame ya Nabothu na thakame ya ariũ ake, nĩguo Jehova ekuuga, na ti-itherũ nĩngatũma ũmĩrĩhĩre mũgũnda-inĩ o ũyũ, nĩguo Jehova ekuuga.’ Rĩu kĩmuoe, ũmũikie mũgũnda-inĩ ũcio, kũringana na kiugo kĩa Jehova.”

²⁷ Hĩndĩ ĩrĩa Ahazia mũthamaki wa Juda onire ũrĩa kwahaana, akĩũra na njĩra ya Bethi-Hagani. Nake Jehu akĩmũhanyũkia, akĩanagĩrĩra atĩrĩ, “Mũũragei o nake!” Nao makĩmũgurarĩria arĩ ngaari-inĩ yake ya ita erekeire Guri hakuhĩ na Ibileamu, no akĩũrĩra Megido, agĩkuĩra kuo. ²⁸ Nacio ndungata ciake ikĩmũkuua na ngaari ya ita, ikĩmũtwara Jerusalemu, na makĩmũthika hamwe na maithe make mbĩrĩra-inĩ yake, itũũra-inĩ rĩa Daudi. ²⁹ (Ahazia aatuĩkĩte mũthamaki wa Juda mwaka-inĩ wa ikũmi na ũmwe wa wathani wa Joram mũrũ wa Ahabu).

Jezebeli kũũragwo

³⁰ Ningĩ Jehu agĩthiĩ Jezireeli. Na rĩrĩa Jezebeli aaiguire ũguo-rĩ, akĩhaka maitho make rangi na akĩgemia njuĩrĩ yake, agĩcũthĩrĩria nja arĩ ndirica-inĩ. ³¹ Rĩrĩa Jehu aatoonyaga kĩhingo-inĩ, Jezebeli akĩmũũria atĩrĩ, “Ũũkĩte na thayũ, Zimuri, wee mũũragi wa mwathi waku?”

³² Nake Jehu akĩrorora na igũrũ ndirica-inĩ, agĩtana akĩũria atĩrĩ, “Nũũ ũrĩ mwena wakwa? Nũũ?” Nao andũ eerĩ kana atatũ maarĩ ahakũre makĩmũrora arĩ thĩ. ³³ Nake Jehu akiuga atĩrĩ, “Mũikiei thĩ!” Nĩ ũndũ ũcio makĩmũikia akĩgũa thĩ, nayo thakame ĩmwe yake ĩkĩminjũkĩra rũthingo o hamwe na mbarathi iria ciamũrangagĩrĩria thĩ na magũrũ ma cio.

³⁴ Jehu agĩtoonya nyũmba ya ũthamaki thĩinĩ akĩrĩa na akĩnyua. Nake akiuga atĩrĩ, “Menyererai mũndũ-wa-nja ũcio mũrume, na mũmũthike tondũ araarĩ mwarĩ wa mũthamaki.” ³⁵ No rĩrĩa maathiire nja makamũthike, matiakorire kĩndũ o na kĩmwe kĩa mwĩrĩ wake, tiga o ihĩndĩ rĩa mũtwe wake, na magũrũ, na moko make. ³⁶ Nao makĩhũndũka, makĩra Jehu ũhoru ũcio, nake akiuga atĩrĩ, “Gĩkĩ nĩ kiugo kĩa Jehova kĩrĩa aaririe na kanua ka ndungata yake Elija ũrĩa Mũtishibi, akiuga atĩrĩ: Ngui nũikaarĩa mwĩrĩ wa Jezebeli kamũgũnda-inĩ ka Jezireeli. ³⁷ Nakĩo kĩimba kĩa Jezebeli gĩgaatuĩka o ta rũrua kĩrĩ thĩ kamũgũnda-inĩ ka Jezireeli, nĩgeetha gũtikagĩe mũndũ ũkaahota kuuga atĩrĩ, ‘Ũyũ nĩ Jezebeli.’”

10

Andũ a Nyũmba ya Ahabu Kũũragwo

¹ Na rĩrĩ, Samaria kwarĩ na ariũ a nyũmba ya Ahabu mũrongo mũgwanja. Nĩ ũndũ ũcio Jehu akĩandĩka marũa akĩmatũma Samaria kũrĩ anene a Jezireeli, na athuuri, na areri a ciana cia Ahabu, akĩmeera atĩrĩ, ² “Tondũ mũrĩ na ciana cia mwathi wanyu, na ningĩ mũrĩ na ngaari cia ita na mbarathi, na itũũra inene rĩirigĩre na thingo cia hinya, o na indo cia mbaara-rĩ, marũa maya maamũkinyĩra-rĩ, ³ thuurai mũriũ ũrĩa mwega na mwagĩrĩru mũno wa mwathi wanyu, na mũmũikarĩrie gĩtĩ kĩa ũnene gĩa ithe. Mũcooke mũrũĩrĩre nyũmba ya mwathi wanyu.”

⁴ No-o makĩmaka makiuga atĩrĩ, “Angĩkorwo athamaki eerĩ matiigana kũmũtooria-rĩ, ithuĩ twakĩhota atĩa?”

⁵ Nĩ ũndũ ũcio ũrĩa warĩ mũrori wa maũndũ ma nyũmba ya ũthamaki, na mwathi wa itũũra, na athuuri, na areri a ciana magĩtũmĩra Jehu ndũmĩrĩri ĩno: “Ithuĩ tũrĩ ndungata ciaku, na nĩtũgwĩka ũrĩa wothe ũkuuga. Tũtiigũtua mũndũ o na ũmwe mũthamaki; wee ĩka o ũrĩa ũngĩona kwagĩrĩre.”

⁶ Nake Jehu akĩmaandĩkĩra marũa ma keerĩ akĩmeera atĩrĩ, “Angĩkorwo mũrĩ mwena wakwa na nĩmũkũnjathĩkĩra, ũragai ariũ a mwathi wanyu, mũgooka na ciongo ciao gũkũ Jezireeli ihinda o ta rĩrĩ rũciũ.”

Na rĩrĩ, ariũ a mũthamaki mũrongo mũgwanja maarĩ na atongoria a itũũra arĩa maamareraga. ⁷ Na rĩrĩa marũa maakinyire, andũ acio makĩnyiita ariũ acio mũrongo mũgwanja a mũthamaki na makĩmooraga othe. Magĩkĩra ciongo ciao ikabũ-inĩ, magĩcitwarĩra Jehu o kũu Jezireeli. ⁸ Rĩrĩa mũndũ ũrĩa watũmĩtwo aakinyire, akĩra Jehu atĩrĩ, “Nĩmarehe ciongo cia ciana cia mũthamaki.”

Nake Jehu agĩathana, akiuga atĩrĩ, “Ciigei irũndo igĩrĩ itoonyero-inĩ rĩa itũũra o nginya rũciinĩ.”

⁹ Rũciinĩ rũrũ rũngĩ Jehu akiumagara. Akĩrũgama mbere ya andũ othe, akiuga atĩrĩ, “Inyuĩ mũtihĩtĩtie. Nĩ nĩ nĩ ndaciĩrĩre ndundu ya gũũkĩrĩra mwathi wakwa na ngĩmũũraga, no nũũ ũragĩte andũ aya othe? ¹⁰ Menyai

ũũ, atĩ gũtirĩ kiugo o na kĩmwe kĩa rĩtio nĩ Jehova igũrũ rĩa nyũmba ya Ahabu gĩtakahingio. Jehova ekĩte o ũrĩa oigĩte na kanua ka ndungata yake Elija.” ¹¹ Nĩ ũndũ ũcio Jehu akĩũraga andũ othe a nyũmba ya Ahabu arĩa maatigaire kũu Jezireeli, o ũndũ ũmwe na atongoria ake othe, na arata ake a hakuhĩ, o na athĩnjĩri-ngai ake, na gũtirĩ mũndũ wahonokire.

¹² Jehu agĩcooka akiumagara, agĩthiĩ Samaria. Aakinya Bethi-Ekedi ya Ariĩthi-rĩ, ¹³ agĩtũngana na andũ amwe arĩa maatarainie na Ahazia mũthamaki wa Juda akĩmooria atĩrĩ, “Inyuĩ mũrĩ a?”

Nao magĩcookia atĩrĩ, “Ithuĩ tũrĩ a nyũmba ya Ahazia, na tũũkĩte kũgeithia mbarĩ ya mũthamaki, na ya mũtumia wa mũthamaki.”

¹⁴ Nake agĩathana atĩrĩ, “Nĩmanyitwo marĩ muoyo!” Nĩ ũndũ ũcio makĩmatwara marĩ muoyo makĩmooragĩra gĩthima-inĩ kĩa Bethi-Ekedi, maarĩ andũ mũrongo ĩna na eerĩ. Gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wahonokire.

¹⁵ Nake aarĩkia kuuma kũu, agĩkora Jehonadabu mũrũ wa Rekabu,* o nake okĩte kũmũtũnga. Nake Jehu akĩmũgeithia, akĩmũũria atĩrĩ, “Wee ũrĩ na ũiguano na nĩ, o ta ũrĩa ndĩ na ũiguano nawe?”

Nake Jehonadabu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ĩ ndĩ naguo.”

Nake Jehu akiuga atĩrĩ, “Kũngĩkorwo nĩ ũguo-rĩ, rehe guoko.” Nĩ ũndũ ũcio Jehonadabu agĩũka ũguo, nake Jehu akĩmũteithĩrĩria kũhaica ngaari-inĩ ya ita. ¹⁶ Nake Jehu akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūka tũthiĩ nawe ũkeonere ũrĩa ndĩrutaniĩrie na kĩyo nĩ ũndũ wa Jehova.” Nake akĩmũkuua na ngaari yake ya ita.

¹⁷ Rĩrĩa Jehu aakinyire Samaria-rĩ, akĩũraga andũ othe a nyũmba ya Ahabu arĩa maatigaire, akĩmaniina kũringana na kiugo kĩa Jehova kĩa kĩa rĩtio nĩ Elija.

Ndungata cia Baali

¹⁸ Ningĩ Jehu agĩcookereria andũ othe hamwe, akĩmeera atĩrĩ, “Ahabu aatungatĩire Baali o hanini; no Jehu ekũmũtungatĩra makĩria. ¹⁹ Na rĩrĩ, tũmanĩrai anabii othe a Baali, na atungati othe ayo, o na athĩnjĩri-ngai ayo othe. Tigĩrĩrai atĩ gũtirĩ o na ũmwe ũtarĩ ho, tondũ nĩngũrutĩra Baali igongona inene. Mũndũ wothe ũkwaga gũũka, ndegũtũũra muoyo.” Nowe Jehu ekaga ũguo arĩ na wara wa kũũraga atungati othe a Baali.

²⁰ Nake Jehu akiuga atĩrĩ, “Ītanai kũngano gĩa gũtũũthia Baali.” Nĩ ũndũ ũcio magĩkĩanĩrĩria kũngano kũu. ²¹ Nake agĩcooka agĩtũma ũhoru kũndũ guothe Isiraeli, nao atungati othe a Baali magĩũka; na gũtirĩ o na ũmwe watĩrĩre. Makĩgomana hekarũ-inĩ ya Baali o nginya ikĩiyũra kuuma mwena ũmwe nginya ũrĩa ũngĩ. ²² Nake Jehu akĩra mũikaria wa harĩa nguoa ciaigagwo atĩrĩ, “Rehere ndungata ciothe cia Baali nguoa.” Nĩ ũndũ ũcio agĩcĩrehere nguoa.

²³ Hĩndĩ iyo Jehu na Jehonadabu mũrũ wa Rekabu magĩtoonya hekarũ ya Baali. Jehu akĩra ndungata cia Baali atĩrĩ, “Rorai mũena yothe muone atĩ gũtirĩ ndungata cia Jehova irĩ haha hamwe na inyuĩ, o tiga ndungata cia Baali.” ²⁴ Nĩ ũndũ ũcio magĩtoonya marute magongona, na maruta ma njino. Na rĩrĩ, Jehu nĩagĩte arũme mũrongo ĩnana kũu nja akameera atĩrĩ: “Ūmwe wanyu angĩrekereria mũndũ wa arĩa ngũneana moko-inĩ manyu oore-rĩ, we egũkua ithenya rĩa mũndũ ũcio.”

²⁵ Rĩrĩa Jehu aarĩkirie kũruta igongona rĩa njino-rĩ, agĩatha arangĩri na anene ao atĩrĩ, “Toonyai thĩinĩ mũmoorage; mũtikareke mũndũ o

* **10:15** Ciana cia Rekabu ciarĩ na kĩyo gĩa gũtungatĩra Ngai (Jer 35:6-10), na mũtũũrĩre wacio ndwarĩ na maũndũ maingĩ ma gwĩtanga.

na ūmwe wao oore.” Nĩ ūndũ ūcio makĩmooraga na hiũ cia njora. Nao arangĩri na anene ao magĩikia mĩĩrĩ yao nja, magĩcooka magĩtoonya ihooero rĩa na thĩĩnĩ rĩa hekarũ ya Baali. ²⁶ Nao makĩruta ihiga rĩrĩa rĩamũre nja ya hekarũ ya Baali na makĩrĩcina. ²⁷ Makĩmomora ihiga rĩrĩa rĩamũre rĩa Baali, na magĩtharia hekarũ ya Baali makĩmitua kĩoro o na nginya ūmũthĩ.

²⁸ Nĩ ūndũ ūcio Jehu akĩniina biũ ūhooi wa Baali thĩĩnĩ wa Isiraeli. ²⁹ No rĩrĩ, ndaatiganire na mehia ma Jeroboamu mũrũ wa Nebati, marĩa aatũmire Isiraeli meehie ma kũhooya mĩhianano ya njaũ ya thahabu kũu Betheli na Dani.

³⁰ Nake Jehova akĩira Jehu atĩrĩ, “Tondũ nĩwĩkĩte wega, ūkahingia ūrĩa kwagĩrĩre maitho-inĩ makwa, na ūgeeka nyũmba ya Ahabu ūrĩa ndaatanyĩte kũmekarĩ, njiaro ciaku igũtũũra ithamakagĩra Isiraeli nginya rũciaro rwa kana.” ³¹ No Jehu ndaigana kũmenyerera kũiga watho wa Jehova, Ngai wa Isiraeli, na ngoro yake yothe. Ndaigana gũtigana na mehia ma Jeroboamu, marĩa atũmĩte andũ a Isiraeli mehie.

³² Matukũ-inĩ macio, Jehova nĩambĩrĩrie kũnyiihia mĩhaka ya Isiraeli. Hazaeli nĩatooririe andũ a Isiraeli bũrũri-inĩ wao wothe ³³ mwena wa irathĩro wa Jorodani na bũrũri-inĩ wothe wa Gileadi, (Bũrũri wa Gadi na Rubeni na Manase), kuuma Aroeri gũtwarana na mũkuru wa Arinoni, kũgerera Gileadi nginya Bashani.

³⁴ Ha ūhoru wa maũndũ marĩa mangĩ makonĩ wathani wa Jehu-rĩ, na marĩa mothe eekire, na marĩa mothe ahingirie-rĩ, githĩ matiandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa mahinda ma athamaki a Isiraeli?

³⁵ Nake Jehu akĩhurũka na maithe make na agĩthikwo Samaria. Nake mũriũ Jehoahazu agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake. ³⁶ Narĩo ihinda rĩrĩa Jehu aathamakĩre Isiraeli kũu Samaria rĩarĩ mĩaka mĩrongo ĩrĩ na ĩnana.

11

Athalia na Joashu

¹ Rĩrĩa Athalia nyina wa Ahazia onire atĩ mũriũ nĩakua-rĩ, agĩthĩ na mbere kũũraga andũ othe a nyũmba yothe ya ūthamaki. ² No rĩrĩ, Jehosheba, mwarĩ wa Mũthamaki Jehoram na mwarĩ wa nyina na Ahazia, akĩoya Joashu mũrũ wa Ahazia akĩmweheria kuuma kũrĩ ariũ a mũthamaki arĩa maakirie kũũragwo. Akĩmũiga hamwe na mũreri wake kanyũmba ga gũkoma, akĩmũhitha kuuma kũrĩ Athalia; nĩ ūndũ ūcio Joashu ndaigana kũũragwo. ³ Aikarire ahithĩtwo hamwe na mũreri wake thĩĩnĩ wa hekarũ ya Jehova* mĩaka ĩtandatũ ĩrĩa Athalia aathamakire bũrũri ūcio.

⁴ Mwaka-inĩ wa mũgwanja, Jehoiada agĩtũmanĩra anene a ikundi arĩa maathaga thigari igana rĩmwe, thĩĩnĩ wa andũ arĩa meetagwo Akari, na arangĩri nao magĩũka kũrĩ we kũu hekarũ-inĩ ya Jehova. Nake akĩgĩa kĩrĩkanĩro nao na akĩmehĩtithĩria kũu hekarũ-inĩ ya Jehova. Agĩcooka akĩmoonia mũriũ wa mũthamaki. ⁵ Akĩmaatha akĩmeera atĩrĩ, “Mũgwĩka ūũ: Inyuĩ arĩa othe mũgaakorwo mũrĩ wĩra mũthenya wa thabatũ-rĩ, gĩcunjĩ kĩmwe kĩanyu gĩa ithatũ gĩkaarangĩra nyũmba ya ūthamaki, ⁶ nakĩo gĩcunjĩ gĩa ithatũ kĩrangĩre Kĩhingo gĩa Suri, ningĩ gĩcunjĩ gĩa ithatũ gĩkorwo kĩhingo-inĩ kĩrĩa kĩrĩ thuutha wa arangĩri arĩa mateithanagia kũrangĩra hekarũ, ⁷ na inyuĩ andũ arĩa makoragwo thĩĩnĩ wa ikundi icio ingĩ igĩrĩ, arĩa matakoragwo wĩra mũthenya wa

* **11:3** Jehoiada ūrĩa warĩ mũthĩnjĩri-Ngai nĩwe warĩ mũthuuri wa Jehosheba (2Maũ 22:11).

thabatũ-rĩ, othe makaarangĩra hekarũ nĩ ùndũ wa mũthamaki. ⁸ Mũikare mũthiũrũrũkĩirie mũthamaki, o mũndũ anyiitĩte indo ciake cia mbaara na guoko. Mũndũ o na ũrĩkũ angĩkaamũkuhĩrĩria no nginya ooragwo. Mũikare hakuhĩ na mũthamaki o harĩa hothe angĩthiĩ.”

⁹ Nao anene a ita arĩa maathaga ikundi cia andũ igana rĩmwe magĩka o ta ũrĩa Jehoiada, mũthĩnjĩri-Ngai aathanĩte. O mũnene akĩoya andũ ake, arĩa maathiiaga wĩra mũthenya ũcio wa thabatũ na arĩa moimagĩra wĩra hĩndĩ ĩyo, othe magĩũka kũrĩ Jehoiada mũthĩnjĩri-Ngai. ¹⁰ Nake akĩhe anene acio matimũ na ngo iria ciarĩ cia Mũthamaki Daudi, iria ciakoragwo hekarũ-inĩ ya Jehova. ¹¹ Nao arangĩri, o mũndũ arĩ na indo ciake cia mbaara, magĩthiũrũrũkĩria mũthamaki hau hakuhĩ na kĩgongona, na magĩthiũrũrũkĩria hekarũ kuuma mwena wa gũthini nginya mwena wa gathigathini wayo.

¹² Jehoiada akĩrehe mũrũ wa mũthamaki akĩmwĩkĩra thũmbĩ, akĩmũnengera Ibuku rĩa Kĩrĩkanĩro, na akĩmwanĩrĩra atĩ nĩwe mũthamaki. Makĩmũitĩrĩria maguta, nao andũ makĩhũura hĩ na makĩanĩrĩra makiugaga atĩrĩ, “Mũthamaki arotũura nginya tene!”

¹³ Rĩrĩa Athalia aagũire inegene rĩa andũ na arangĩri, agĩthiĩ kũrĩ andũ hekarũ-inĩ ya Jehova. ¹⁴ Agĩcũthĩrĩria na akĩona mũthamaki arũgamĩte gĩtugĩ-inĩ o ta ũrĩa mũtugo warĩ. Nao anene na ahuhi tũrumbeta maarũgamĩte hakuhĩ na mũthamaki, nao andũ othe a bũrũri magakena makĩhuhaga tũrumbeta. Nake Athalia agĩtembũranga nguo ciake cia igũrũ, na akĩanĩrĩra, akiuga atĩrĩ, “Ungumania! Ungumania!”

¹⁵ Jehoiada mũthĩnjĩri-Ngai agĩatha anene a ita a thigari igana igana arĩa maarĩ arũgamĩrĩri a mbũtũ, akĩmeera atĩrĩ, “Mũrutũrũrei, mũmũrehe arĩ gatagatĩ ga thigari, na mũndũ o wothe ũngĩmuuma thuutha, ooragwo.” Nĩgũkorwo mũthĩnjĩri-Ngai nĩoigĩte atĩrĩ, “Ndakooragĩrwo hekarũ-inĩ ya Jehova.” ¹⁶ Nĩ ùndũ ũcio makĩmũnyiiĩra harĩa mbarathi ciatoonyagĩra igĩthiĩ nja cia nyũmba ya ũthamaki, makĩmũũragĩra hau.

¹⁷ Nake Jehoiada akĩgĩa na kĩrĩkanĩro gatagatĩ ka Jehova, na mũthamaki, o na andũ, atĩ o nĩmegũtuĩka andũ a Jehova. Ningĩ agĩcooka agĩthondeka kĩrĩkanĩro gatagatĩ ka mũthamaki na andũ. ¹⁸ Nao andũ othe a bũrũri magĩthiĩ hekarũ-inĩ ya Baali na makĩmĩtharia. Makiunanga igongona na mĩhianano, na makĩũragĩra Matani ũrĩa warĩ mũthĩnjĩri-ngai wa Baali hau mbere ya igongona icio.

Ningĩ Jehoiada mũthĩnjĩri-Ngai akĩiga arangĩri hau hekarũ-inĩ ya Jehova. ¹⁹ Nake agĩthiĩ na anene a ita arĩa maarũgamagĩrĩra ikundi cia thigari igana igana, na Akari, na arangĩri, o hamwe na andũ othe a bũrũri, na marĩ hamwe makĩruta mũthamaki hekarũ-inĩ ya Jehova makĩmũtwara nyũmba ya ũthamaki matoonyeire kĩhingo-inĩ kĩa arangĩri. Hĩndĩ ĩyo mũthamaki agĩkarĩra gĩtĩ gĩake kĩa ũnene kũu nyũmba-inĩ ya ũthamaki. ²⁰ Nao andũ othe a bũrũri magĩkena. Narĩo itũura rĩkĩhoorera, tondũ Athalia nĩarĩkĩtie kũũragwo na rũhiũ rwa njora nyũmba-inĩ ya ũthamaki.

²¹ Joashu aarĩ wa mĩaka mũgwanja rĩrĩa aambĩrĩrie gwathana.

12

Joashu Gũcookereria Hekarũ

¹ Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa mũgwanja wa Jehu, Joashu agĩtuĩka mũthamaki, na agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka mĩrongo ĩna. Nyina eetagwo Zibia; na oimĩte Birishiba. ² Joashu nĩekire maũndũ marĩa magĩrĩire maito-inĩ ma Jehova mĩaka ĩrĩa yothe Jehoiada mũthĩnjĩri-Ngai

aamūtaarire. ³ No rīrī, kūndū kūrīa gūtūūgīru gwa kūrūtīra magongona gūtīehērīrio; andū mathiire na mbere kūrūtīra magongona na gūcinīra ūbumba kuo.

⁴ Joashu akīira athīnjīri-Ngai atīrī, “Cookanīrīriai mbeeca iria ciothe irehagwo irī cia maruta marīa maamūre ma hekarū ya Jehova, na mbeeca iria irutagwo cia gwītara, na mbeeca iria ciamūkagīrwo kuuma mūhītwa-inī ya andū o na mbeeca iria irehagwo hekarū na ūndū wa kwīyendera.

⁵ Itīkīriai mūthīnjīri-Ngai o wothe aamūkagīre mbeeca kuuma kūrī ūmwe wa aigi a kīgīina, na mūreke ihūthīrwo na gūcookereria hekarū kūrīa guothe īngīkorwo irī tharūku.”

⁶ Na rīrī, o na gūkinyīria mwaka-inī wa mīrongo īrī na itatū wa Mūthamaki Joashu, athīnjīri-Ngai magīkorwo matiacoocererie hekarū.

⁷ Nī ūndū ūcio Mūthamaki Joashu agīita Jehoiada ūrīa mūthīnjīri-Ngai na athīnjīri-Ngai arīa angī, akīmooria atīrī, “Nī kī mūtaracoocereria hekarū kūrīa itharūkīte? Mūtigeetie mbeeca ingī kuuma kūrī aigi kīgīina, no cineanei nīguo icookererie hekarū kūrīa itharūkīte.” ⁸ Nao athīnjīri-Ngai magītīkīra atī matikūngania mbeeca ingī kuuma kūrī andū, na atī o ene tio megūcookereria hekarū.

⁹ Nake Jehoiada ūrīa mūthīnjīri-Ngai akīoya ithandūkū na agītūra ngunīko yarīo irima. Akīrīiga mwena wa ūrīo wa mūndū agītōonya hekarū ya Jehova. Athīnjīri-Ngai arīa maarangagīra itoonyero magīkīra mbeeca ciothe ithandūkū-inī iria ciarehagwo hekarū-inī ya Jehova.

¹⁰ Hīndī irīa yothe moonaga mbeeca nīciaingīha ithandūkū-inī, mwandīki-marūa wa mūthamaki na mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene mookaga, magatara mbeeca iria ciakoragwo irehetwo hekarū-inī ya Jehova na magaciīkīra mīhuko. ¹¹ Rīrīa mūigana wa mbeeca wahinga, makanengera andū arīa maathuurītwo matuīke arori a wīra wa hekarū. Mbeeca icio ciarīhaga aruti a wīra wa hekarū ya Jehova na andū a wīra wa mbaū, na aaki, ¹² na arīa maakaga na mahiga, na aicūhia a mahiga. Maagūruga mbaū na mahiga maicūhie nī ūndū wa gūcookereria hekarū ya Jehova kūrīa yatharūkīte na makarīha mahūthīro mothe ma gūcookereria hekarū.

¹³ Mbeeca iria ciarehagwo hekarū-inī itiahūthagīrwo na gūthondeka irāī cia betha, kana magathī ma gūthima ndaambī, kana mbakūri cia kūminjaminja, kana tūrumbeta, kana kīndū o gīothe gīa thahabu kana gīa betha nī ūndū wa hekarū ya Jehova. ¹⁴ Mbeeca icio ciarīhaga aruti a wīra arīa maarutaga wīra wa gūcookereria hekarū. ¹⁵ Matoragia mathabu ma mbeeca kuuma kūrī andū arīa maanengerete mbeeca marīhe aruti a wīra, tondū andū acio maarī ehokeku biū. ¹⁶ Mbeeca cia maruta ma mahītia, na maruta ma mehīa itiarehagwo hekarū-inī ya Jehova, icio ciarī cia athīnjīri-Ngai.

¹⁷ Ihinda-inī o rīu Hazaeli mūthamaki wa Suriata akīambata agīthī agītharīkīra Gathu na akīrītaha. Ningī akīhūndūka, agīthī gūtharīkīra Jerusalemu. ¹⁸ No rīrī, Joashu mūthamaki wa Juda akīoya indo ciothe iria ciatheretio ikaamūrwo nī maithe make, nao nī Jehoshafatu, na Jehoramu na Ahazia, athamaki a Juda o na iheo iria we mwene aamūrīte, o na thahabu iria ciakoretwo kīgīina-inī kīa hekarū ya Jehova, o na iria ciarī nyūmba ya ūthamaki, agīcineana itwarīrwo Hazaeli mūthamaki wa Suriata, nake agīthī, agītiga gūtharīkīra Jerusalemu.

¹⁹ Ha ūhorō wa maūndū marīa mangī makoniī wathani wa Joashu, na ūrīa wothe eekire-rī, githī matiandīkitwo ibuku-inī rīa mahinda ma athamaki a Juda? ²⁰ Nao anene ake makīmūciirīrīra ndundu mamūūkīrīre, makīmūūragīra Bethi-Milo, njīra-inī ya gūthī Sila. ²¹ Nao

anene arĩa maamũũragire nĩ Jozakaru mũrũ wa Shimeathu, na Jehoz-abadu mũrũ wa Shomeru. Joashu agĩkua na agĩthikwo hamwe na maithe make itũũra-inĩ rĩa Daudi. Nake mũriũ Amazia agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩaake.

13

Jehoahazu Mũthamaki wa Isiraeli

¹ Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa mĩrongo ĩrĩ na ĩtatũ wa wathani wa Joashu mũrũ wa Ahazia mũthamaki wa Juda, Jehoahazu mũrũ wa Jehu agĩtuĩka mũthamaki wa Isiraeli kũu Samaria, nake agĩathana mĩaka ikũmi na mũgwanja. ² Nĩekire maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova nĩ ũndũ wa kũrũmĩrĩra mehia ma Jeroboamu mũrũ wa Nebati, marĩa aatũmĩte Isiraeli meehie, nake ndaigana kũmatiga. ³ Nĩ ũndũ ũcio Jehova agĩcinwo nĩ marakara nĩ ũndũ wa Isiraeli, nake akĩmaneana ihinda iraaya moko-inĩ ma Hazaeli mũthamaki wa Suriata, na Beni-Hadadi mũriũ wake.

⁴ Nake Jehoahazu agĩthaitha Jehova, nake Jehova akĩmũigua tondũ nĩonete ũrĩa mũthamaki wa Suriata aahinyagĩrĩria Isiraeli. ⁵ Nake Jehova akĩhe Isiraeli mũhonokia, akĩmaruta kuuma watho-inĩ wa Suriata. Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli magĩtũũra mĩciĩ-inĩ yao o ta tene. ⁶ No rĩrĩ, matiigana gũtigana na mehia ma nyũmba ya Jeroboamu, marĩa aatũmĩte Isiraeli meehie; na magĩthiĩ na mbere namo, o na ningĩ gĩtugĩ kĩa Ashera gĩgĩtũũra kĩrũgamĩte kũu Samaria.

⁷ Gũtirĩ kĩndũ gĩatigarĩtio gĩa ita rĩa Jehoahazu, tiga andũ arĩa maathiiaga mahaicĩte mbarathi mĩrongo ĩtano, na ngaari ikũmi cia ita, na thigari cia magũrũ 10,000, nĩgũkorwo mũthamaki wa Suriata nĩathũkĩtie icio ingĩ agĩcitua o ta rũkũngũ rwa kĩhuhĩro-inĩ.

⁸ Ha ũhoru wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Jehoahazu, na ũrĩa wothe eekire, na maũndũ marĩa aahingirie-rĩ, githĩ matiandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa mahinda ma athamaki a Isiraeli? ⁹ Nake Jehoahazu akĩhurũka hamwe na maithe make, na agĩthikwo Samaria. Nake mũriũ Jehoashu agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩaake.

Jehoashu Mũthamaki wa Isiraeli

¹⁰ Mwaka-inĩ wa mĩrongo ĩtatũ na mũgwanja wa Joashu mũthamaki wa Juda, Jehoashu mũrũ wa Jehoahazu agĩtuĩka mũthamaki wa Isiraeli kũu Samaria, nake agĩthamaka mĩaka ikũmi na ĩtandatũ. ¹¹ Nĩekire maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, na ndaatiganire na mehia o na mamwe ma Jeroboamu mũrũ wa Nebati, marĩa aatũmĩte Isiraeli meehie; aathiire na mbere namo.

¹² Ha ũhoru wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Jehoashu, na ũrĩa wothe eekire, na maũndũ marĩa aahingirie, o na mbaara yake na Amazia mũthamaki wa Juda-rĩ, githĩ matiandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa mahinda ma Athamaki a Isiraeli? ¹³ Jehoashu akĩhurũka hamwe na maithe make, nake Jeroboamu agĩkarĩra gĩtĩ gĩaake kĩa ũnene. Jehoashu aathikirwo kũu Samaria hamwe na athamaki a Isiraeli.

¹⁴ Na rĩrĩ, Elisha aarĩ mũrũaru mũrimũ ũrĩa wamũũragire. Nake Jehoashu mũthamaki wa Isiraeli agĩkũrũka, agĩthiĩ kũmuona na akĩmũrĩrĩra. Akiuga atĩrĩ, “Wũi baba-ĩ! Wũi baba-ĩ! Ngaari cia ita na ahaici a mbarathi a Isiraeli!”

¹⁵ Nake Elisha akiuga atĩrĩ, “Oya ũta o na mĩguĩ.” nake agĩka o ũguo. ¹⁶ Nake akĩra mũthamaki wa Isiraeli atĩrĩ, “Oya ũta na moko maku,” nake aarĩkia kuoya, Elisha akĩgĩrĩra mũthamaki moko.

¹⁷ Akīmwīra atīrī, “Hingūra ndirica ya irathīro,” Nake akīmīhingūra. Elisha akīmwīra atīrī, “Ikia mūguī!” Nake akīūikia. Elisha akiuga atīrī, “Ūyū nī mūguī wa Jehova wa ūhootani, wa kūhoota Asuriata! Nīūkahoota Asuriata kūu Afeki na ūmaniine biū.”

¹⁸ Agīcooka akīmwīra atīrī, “Oya mīguī,” Nake mūthamaki akīmīoya. Elisha akīmwīra atīrī, “Ta mīgūthithie thī.” Nake akīmīgūthithia thī maita matatū, agītiga. ¹⁹ Nake mūdū wa Ngai akīrakara nī ūndū wake, akīmwīra atīrī, “Ūkwagīrīrwo nī kūmīringithia maita matano kana matandatū; ūguo nīguo ūngīgaatooria andū a Suriata na ūmaniine biū. No rīu ūkaamahoota o maita matatū tu.”

²⁰ Nake Elisha agīkua na agīthikwo.

Na rīrī, atharīkīri a kuuma Moabi maahūthīrīte gūtoonya būrūri-inī o kīambīrīria kīa mwaka. ²¹ Hīndī īmwe andū amwe a Isiraeli magīthika mūdū-rī, o rīmwe makīona gīkundi kīa atharīkīri; nī ūndū ūcio magīikia kīimba kīa mūdū ūcio maathikaga mbīrīra-inī ya Elisha. Hīndī īrīa kīimba kīu kīahutanirie na mahīndī ma Elisha, mūdū ūcio akīriūka, akīrūgama na magūrū make.

²² Hazaeli mūthamaki wa Suriata aahinyīrīrie Isiraeli matukū mothe ma ūthamaki wa Jehoahazu. ²³ No rīrī, Jehova akīmatuga na akīmaiguīra tha, akīmarūmbūiya nī ūndū wa kīrīkanīro gīake na Iburahīmu, na Isaaka, na Jakubu. Nginyagia ūmūthī, akoretwo atekwenda kūmaniina kana kūmaingata mehere mbere yake.

²⁴ Hazaeli mūthamaki wa Suriata agīkua, nake mūrū Beni-Hadadi agītuīka mūthamaki ithenya rīake. ²⁵ Hīndī īyo Jehoashu mūrū wa Jehoahazu agītunya Beni-Hadadi mūrū wa Hazaeli matūūra marīa Hazaeli aatahīte mbaara-inī kuuma kūrī ithe Jehoahazu. Joashu aamūtoorie maita matatū, na nī ūndū ūcio agīcookia matūūra ma Isiraeli.

14

Amazia Mūthamaki wa Juda

¹ Na rīrī, mwaka-inī wa keerī wa ūthamaki wa Jehoashu mūrū wa Jehoahazu mūthamaki wa Isiraeli, Amazia mūrū wa Joashu mūthamaki wa Juda akīambīrīria gūthamaka. ² Aarī wa mīaka mīrongo īrī na ītano rīrīa aatuīkire mūthamaki, nake agīthamaka arī kūu Jerusalemu mīaka mīrongo īrī na kenda. Nake nyina eetagwo Jehoadini, na oimīte Jerusalemu. ³ Nīekire maūdū marīa moonagwo magīrīrie maitho-inī ma Jehova, no ti ta ūrīa ithe Daudi eekīte. Maūdū-inī mothe eekire o ta ūrīa ithe Joashu ekaga. ⁴ No rīrī, kūdū kūrīa gūtūgīru gūtīeheririo; andū maathīre o na mbere kūrūtīra magongona na gūcinīra ūbumba kuo.

⁵ Thuutha wa ūthamaki gūkorwo ūrūmīte moko-inī make, akīūruga anene arīa moragīte ithe Joashu ūrīa warī mūthamaki. ⁶ No rīrī, ndaigana kūruga ariū a oraganī acio, kūrūgana na ūrīa kwandīkītwo Ibuku-inī rīa Watho wa Musa harīa Jehova aathanīte atīrī: “Maithe ma ciana matikooragwo nī ūndū wa ciana, o na kana ciana ciūrāgwo nī ūndū wa maithe mao; o mūdū arīkuaga nī ūndū wa mehīa make mwene.”

⁷ Ningī nīwe wahootire 10,000 cia andū a Edomu kūu Gītumba-inī gīa Cumbī, na agītunyana itūūra rīa Sela mbaara-inī, akīrītua Jokitheeli, rītwa rīrīa rītāgwo nginya ūmūthī.

⁸ Hīndī īyo Amazia agītūma andū kūrī Jehoashu mūrū wa Jehoahazu mūrū wa Jehu, mūthamaki wa Isiraeli, akīmwīra atīrī “Ūka tūng’ethanīre ūthīū kwa ūthīū.”

9 No rĩrĩ, Jehoashu mũthamaki wa Isiraeli agĩcookeria Amazia mũthamaki wa Juda atĩrĩ: “Mahiũ ma nyeki-inĩ ma kũu Lebanoni nĩmatũmĩire mũtarakwa ndũmĩrĩri o kũu Lebanoni makĩwĩra atĩrĩ, ‘Heana mwarĩguo ahikio nĩ mũrũ wakwa.’ Hĩndĩ ĩyo nyamũ ya gĩthaka kũu Lebanoni ĩgĩũka ĩkĩrangĩrĩria mahiũ macio ma nyeki-inĩ na makinya mayo. 10 Ti-itherũ nĩũtooretie Edomu, na rĩu nĩũtuĩkĩte mwĩtĩi. Wĩgaathe nĩ ũndũ wa ũhootani waku, no ikara mũciĩ! Nĩ kĩĩ gĩgũtũma wĩrehere thĩna, wĩniinithie we mwene, o hamwe na andũ a Juda?”

11 O na kũrĩ ũguo, Amazia ndaigana gũthikĩrĩria; nĩ ũndũ ũcio Jehoashu mũthamaki wa Isiraeli akĩmũtharĩkĩra. We na Amazia mũthamaki wa Juda makĩng’ethanĩra kũu Bethi-Shemeshu thĩinĩ wa Juda. 12 Andũ a Juda makĩhũũrwo nĩ andũ a Isiraeli, na o mũndũ akĩũrĩra gwake mũciĩ. 13 Nake Jehoashu mũthamaki wa Isiraeli akĩnyiita Amazia mũthamaki wa Juda mũrũ wa Joashu mũrũ wa Ahazia, o kũu Bethi-Shemeshu. Ningĩ Jehoashu agĩthĩĩ Jerusalemu na akĩmomora rũthingo rwa Jerusalemu, kuuma Kĩhingo-inĩ kĩa Efiraimu nginya Kĩhingo gĩa Koine, handũ ha buti ta magana matandatũ* kũraiha. 14 Nake akĩoya thahabu yothe na betha na indo ciothe iria ciarĩ thĩinĩ wa hekarũ ya Jehova na iria ciarĩ igĩna-inĩ cia nyũmba ya ũthamaki. Ningĩ agĩtaha andũ na agĩcooka Samaria.

15 Ha ũhoru wa maũndũ marĩa mangĩ makonĩ wathani wa Jehoashu, na marĩa eekire, na marĩa aahingirie, o hamwe na mbaara yake ĩrĩa maarũire na Amazia mũthamaki wa Juda-rĩ, githĩ matiandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa mahinda ma athamaki a Isiraeli? 16 Jehoashu akĩhurũka hamwe na maithe make, agĩthikwo Samaria hamwe na athamaki a Isiraeli. Nake mũriũ Jeroboamu agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

17 Amazia mũrũ wa Joashu mũthamaki wa Juda aatũũrĩre muoyo mũaka ikũmi na ĩtano thuutha wa gĩkuũ kĩa Jehoashu mũrũ wa Jehoahazu mũthamaki wa Isiraeli. 18 Ha ũhoru wa maũndũ marĩa mangĩ ma wathani wa Amazia, githĩ matiandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa mahinda ma athamaki a Juda?

19 Nao andũ makĩgĩa ndundu ya kũmũũkĩrĩra kũu Jerusalemu, nake Amazia akĩũrĩra Lakishi, no magĩtũma andũ mamũrũmĩrĩre kũu Lakishi, na makĩmũũragĩra kuo. 20 Nĩacookirio akuũtwo na mbarathi, agĩthikwo Jerusalemu hamwe na maithe make, itũũra-inĩ inene rĩa Daudi.

21 Hĩndĩ ĩyo andũ othe a Juda makĩoya Azaria arĩ na mũaka ikũmi na ĩtandatũ, makĩmũtua mũthamaki ithenya rĩa ithe Amazia. 22 Nĩwe waakire Elathu rĩngĩ, na akĩrĩcookeria Juda thuutha wa Amazia kũhurũka na maithe make.

Jeroboamu wa Keerĩ Mũthamaki wa Isiraeli

23 Mwaka-inĩ wa ikũmi na ĩtano wa wathani wa Amazia mũrũ wa Joashu mũthamaki wa Juda, Jeroboamu mũrũ wa Jehoashu, mũthamaki wa Isiraeli agĩtuĩka mũthamaki kũu Samaria, na agĩthamaka mũaka mũrongo ĩna na ũmwe. 24 Nĩekire maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, na ndaatiganire na mehia o na mamwe ma Jeroboamu mũrũ wa Nebati marĩa aatũmĩte Isiraeli meehie. 25 Nĩwe wacookirie mũhaka ya Isiraeli kuuma Lebo-Hamathu nginya Iria-inĩ rĩa Araba kũringana na kiugo kĩa Jehova Ngai wa Isiraeli kĩrĩa kĩarĩtio nĩ ndungata yake Jona mũrũ wa Amitai, ũrĩa warĩ mũnabii kuuma Gathi-Heferi.

26 Jehova nĩonete ruo rũnene rwa andũ othe a Isiraeli, arĩa maarĩ ngombo na arĩa mataarĩ ngombo, akĩona ũrĩa maathĩnĩkĩte, na gũtiarĩ

* 14:13 nĩ ta mita 180

mündũ o na ũmwe wa kũmateithia. ²⁷ Na tondũ Jehova ndoigĩte atĩ nĩegũtharia rĩtwa rĩa Isiraeli gũkũ thĩ-rĩ, nĩamahonokirie na guoko kwa Jeroboamu mũrũ wa Jehoashu.

²⁸ Ha ũhoro wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Jeroboamu, ũrĩa wothe eekire, o na mbaara iria aahootanire, o na ũrĩa aatunyanĩire Isiraeli matũũra ma Dameski na Hamathu, marĩa maarĩ ma Juda tene-rĩ, githĩ matiandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa mahinda ma athamaki a Isiraeli? ²⁹ Jeroboamu nĩahurũkire hamwe na maithe make, o acio maarĩ athamaki a Isiraeli. Nake mũriũ Zekaria agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

15

Azaria Mũthamaki wa Juda

¹ Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa mĩrongo ĩrĩ na mũgwanja wa ũthamaki wa Jeroboamu mũthamaki wa Isiraeli, Azaria mũrũ wa Amazia mũthamaki wa Juda, akĩambĩrĩria gũthamaka. ² Nake aarĩ na ũkũrũ wa mĩaka ikũmi na ĩtandatũ rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka mĩrongo ĩtano na ĩrĩ. Nyina eetagwo Jekolia, na oimĩte Jerusalemu. ³ Nake nĩekire maũndũ marĩa maarĩ magĩrĩru maitho-inĩ ma Jehova, o ta ũrĩa ithe Amazia eekĩte. ⁴ No rĩrĩ, kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru gũtieheririo; andũ maathiire o na mbere kũrutĩra magongona o na gũcinĩra ũbumba kuo.

⁵ Jehova nĩahũũrĩre mũthamaki na mangũ o nginya mũthenya ũrĩa aakuire, na aatũũrĩre nyũmba arĩ wiki.* Jothamu mũrũ wa mũthamaki akĩrũgamĩrĩra nyũmba ya ũthamaki, na agaathaga andũ a bũrũri ũcio.

⁶ Ha ũhoro wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Azaria, na ũrĩa wothe eekire, githĩ matiandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa mahinda ma athamaki a Juda? ⁷ Azaria akĩhurũka hamwe na maithe make, na agĩthikwo hakuhĩ nao itũũra-inĩ inene rĩa Daudi. Nake mũriũ Jothamu agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

Zekaria mũthamaki wa Isiraeli

⁸ Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa mĩrongo ĩtatũ na ĩnana wa Azaria mũthamaki wa Juda, Zekaria mũrũ wa Jeroboamu agĩtuĩka mũthamaki wa Isiraeli kũu Samaria, nake agĩthamaka mĩeri ĩtandatũ. ⁹ Nake agĩka maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, o ta ũrĩa maithe make meekĩte. Ndaigana gũtiga mehia ma Jeroboamu mũrũ wa Nebati marĩa aatũmĩte Isiraeli mehie.

¹⁰ Shalumu mũrũ wa Jabeshi nĩaciirĩire gũũkĩrĩra Zekaria. Akĩmũtharĩkĩra mbere ya andũ, akĩmũũraga, nake agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake. ¹¹ Maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Zekaria, mandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa mahinda ma athamaki a Isiraeli. ¹² Nĩ ũndũ ũcio kiugo kĩa Jehova kĩa kiarĩrio Jehu nĩkĩahingire, kĩa kĩa kĩa atĩrĩ: “Njaro ciaku nĩgaikarĩra gĩtĩ kĩa ũnene wa Isiraeli nginya rũciaro rwa kana.”

Shalumu Mũthamaki wa Isiraeli

¹³ Na rĩrĩ, Shalumu mũrũ wa Jabeshi aatuĩkire mũthamaki mwaka-inĩ wa mĩrongo ĩtatũ na kenda wa ũthamaki wa Uzia mũthamaki wa Juda, nake agĩthamaka mweri ũmwe kũu Samaria. ¹⁴ Menahemu mũrũ wa Gadi akiuma Tiriza, agĩthĩ Samaria. Agĩtharĩkĩra Shalumu mũrũ wa Jabeshi kũu Samaria, akĩmũũraga, na agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

* **15:5** Ngai nĩahũũrĩre Mũthamaki Azaria (na nowe Uzia) na mangũ nĩ ũndũ wa kũruta wĩra wa mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa ateeťkĩrĩtio kũruta (2Maũ 26:16-21).

15 Maündũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Shalumu, na ndundu ya gũũkanĩrĩra ĩrĩa aatongoretie, mandĩkitwo ibuku-inĩ rĩa mahinda ma athamaki a Isiraeli.

16 Hĩndĩ ĩyo Menahemu, arutĩtie Tiriza agĩtharĩkĩra Tifisa, na akĩũraga mũndũ wothe warĩ itũũra, rĩu inene thĩnĩ o na arĩa maarĩ hakuhĩ narĩo, tondũ nĩmaregire kũhingũra ihingo ciao. Akĩhũũra Tifisa, na agĩtarũra nda cia andũ-a-nja arĩa maarĩ na nda.

Menahemu Mũthamaki wa Isiraeli

17 Mwaka-inĩ wa mĩrongo ĩtatũ na kenda wa Azaria mũthamaki wa Juda, Menahemu mũrũ wa Gadi agĩtuĩka mũthamaki wa Isiraeli, na agĩthamaka Samaria mĩaka ikũmi. 18 Nake agĩka maündũ mooru maitho-inĩ ma Jehova. Hĩndĩ ya wathani wake wothe, ndaigana gũtigana na mehia ma Jeroboamu mũrũ wa Nebati, marĩa aatũmĩte Isiraeli meehie.

19 Hĩndĩ ĩyo Puli mũthamaki wa Ashuri agĩtharĩkĩra bũrũri ũcio, nake Menahemu akĩmũhe taranda ngiri ĩmwe† cia betha nĩguo amũteithĩrĩrie kũrũmia ũthamaki wake wega. 20 Menahemu agĩtia mbeeca icio na hinya kuuma kũrĩ andũ a Isiraeli. Mũndũ o wothe gĩtonga aarĩ arute cekeri mĩrongo ĩtano‡ cia betha, nĩguo iheo mũthamaki wa Ashuri. Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki wa Ashuri akĩehera, na ndaikarire bũrũri ũcio rĩngĩ.

21 Ha ũhoro wa maündũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Menahemu, na ũrĩa eekire-rĩ, githĩ matandĩkitwo ibuku-inĩ rĩa mahinda ma athamaki a Isiraeli? 22 Menahemu akĩhurũka hamwe na maithe make. Nake mũriũ Pekaia agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

Pekaia Mũthamaki wa Isiraeli

23 Mwaka-inĩ wa mĩrongo ĩtano wa ũthamaki wa Azaria mũthamaki wa Juda, Pekaia mũrũ wa Menahemu agĩtuĩka mũthamaki wa Isiraeli kũu Samaria, nake agĩthamaka mĩaka ĩrĩ. 24 Pekaia agĩka maündũ mooru maitho-inĩ ma Jehova. Ndaigana gũtiga mehia ma Jeroboamu mũrũ wa Nebati marĩa aatũmĩte Isiraeli meehie. 25 Ũmwe wa anene ake, Peka mũrũ wa Remalia, agĩciirĩra ndundu ya kũmũũkĩrĩra. Arĩ na andũ mĩrongo ĩtano kuuma Gileadi, agĩthĩ, akĩũraga Pekaia hamwe na Arigobu na Ariehe, kũu Samaria, kĩirigo-inĩ gĩa kwĩgitĩra kĩa nyũmba ya ũthamaki. Nĩ ũndũ ũcio, Peka akĩũraga Pekaia na agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

26 Maündũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Pekaia, na ũrĩa wothe eekire-rĩ, mandĩkitwo ibuku-inĩ rĩa mahinda ma athamaki a Isiraeli.

Peka Mũthamaki wa Isiraeli

27 Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa mĩrongo ĩtano na ĩrĩ wa Azaria mũthamaki wa Juda, Peka mũrũ wa Remalia agĩtuĩka mũthamaki wa Isiraeli kũu Samaria, nake agĩthamaka mĩaka mĩrongo ĩrĩ. 28 Nake agĩka maündũ mooru maitho-inĩ ma Jehova. Ndaigana gũtigana na mehia ma Jeroboamu mũrũ wa Nebati, marĩa aatũmĩte Isiraeli meehie.

29 Hĩndĩ ya Peka mũthamaki wa Isiraeli, nĩguo Tigilathu-Pileseru, mũthamaki wa Ashuri, ookire agĩtunyana Ijoni, na Abeli-Bethi-Maaka, na Janoa, na Kadeshi na Hazoru. Nĩatunyanire Gileadi, na Galili, hamwe na bũrũri wothe wa Nafitali na agĩthaamĩria andũ aakuo Ashuri. 30 Ningĩ Hoshea mũrũ wa Ela agĩciirĩra ndundu ya gũũkĩrĩra Peka mũrũ wa Remalia. Nake akĩmũtharĩkĩra na akĩmũũraga, agĩcooka agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake, mwaka-inĩ wa mĩrongo ĩrĩ wa ũthamaki wa Jothamu mũrũ wa Uzia.

† 15:19 nĩ ta tani 34 ‡ 15:20 nĩ ta nuthu kilo

³¹ Ha ũhoro wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Peka, na ũrĩa wothe eekire-rĩ, githĩ matiandikĩtwo ibuku-inĩ rĩa mahinda ma athamaki a Isiraeli?

Jothamu Mũthamaki wa Juda

³² Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa keerĩ wa ũthamaki wa Peka mūrũ wa Remalia mũthamaki wa Isiraeli, Jothamu mūrũ wa Uzia mũthamaki wa Juda akĩambĩrĩria gũthamaka. ³³ Aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩrĩ na ĩtano rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka ikũmi na ĩtandatũ. Nyina eetagwo Jerusha mwarĩ wa Zadoku. ³⁴ Nĩekire maũndũ marĩa maagĩrĩire maitho-inĩ ma Jehova o ta ũrĩa ithe Uzia eekĩte. ³⁵ No rĩrĩ, kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru gũtieheririo; andũ maathiire o na mbere kũrutĩra magongona na gũcinĩra ũbumba kuo. Jothamu agĩaka rĩngĩ kĩhingo kĩa rũgongo kĩa hekarũ ya Jehova.

³⁶ Ha ũhoro wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Jothamu, na ũrĩa eekire-rĩ, githĩ matiandikĩtwo ibuku-inĩ rĩa mahinda ma athamaki a Juda? ³⁷ (Matukũ-inĩ macio Jehova akĩambĩrĩria gũtũma Rezini mũthamaki wa Suriata, na Peka mũriũ wa Remalia, mokĩrĩre Juda.) ³⁸ Nake Jothamu akĩhurũka hamwe na maithe make, agĩthikwo hamwe nao itũũra inene rĩa Daudi, na norĩo itũũra rĩa ithe. Nake mũriũ Ahazu agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩa.

16

Ahazu Mũthamaki wa Juda

¹ Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa ikũmi na mũgwanja wa ũthamaki wa Peka mūrũ wa Remalia, Ahazu mūrũ wa Jothamu mũthamaki wa Juda akĩambĩrĩria gũthamaka. ² Ahazu aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩrĩ rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka ikũmi na ĩtandatũ. Nake ndaigana gwĩka maũndũ magĩrĩire maitho-inĩ ma Jehova Ngai wake, ta ũrĩa ithe Daudi eekĩte. ³ Aathiiaga na mĩthĩire ya athamaki a Isiraeli, o na akĩruta mũriũ arĩ igongona rĩa njino, akĩrũmĩrĩra njĩra iria irĩ magigi cia ndũrĩrĩ iria Jehova aingatire ciehere mbere ya Isiraeli. ⁴ Nĩaarutĩire magongona na agĩcinĩra ũbumba kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru, na tũcũmbĩrĩ-inĩ twa irĩma, o na rungu rwa mĩtĩ ĩrĩa mĩruru.

⁵ Hĩndĩ ĩyo Rezini mũthamaki wa Suriata, na Peka mūrũ wa Remalia mũthamaki wa Isiraeli, makiumagara makahũũrane na Jerusalemu, na makĩrigiicĩria Ahazu, no matiamũtoorie. ⁶ Hĩndĩ ĩyo Rezini mũthamaki wa Suriata agĩtunyana itũũra rĩa Elathu, akĩrĩcookeria Suriata, na akĩingata andũ a Juda. Andũ a Edomu magĩthaamĩra Elathu, na matũire kuo nginya ũmũthĩ.

⁷ Ahazu agĩtũma andũ kũrĩ Tigilathu-Pilesere mũthamaki wa Ashuri makamwĩre atĩrĩ, “Nĩ nĩ ndungata na ngombo yaku. Ambata, ũũke ũũhonokie kuuma guoko-inĩ kwa mũthamaki wa Suriata na mũthamaki wa Isiraeli, arĩa maratharĩkĩra.” ⁸ Nake Ahazu agĩkuua betha na thahabu iria ciarĩ hekarũ-inĩ ya Jehova, na igĩĩna-inĩ iria cia nyũmba ya ũthamaki, na agĩcitũma irĩ iheo kũrĩ mũthamaki wa Ashuri. ⁹ Mũthamaki wa Ashuri agĩtũkĩra na ũndũ wa gũtharĩkĩra itũũra rĩa Dameski na akĩrĩtunyana. Agĩthaamia atũũri akuo akĩmatwara Kiri na akĩũraga Rezini.

¹⁰ Hĩndĩ ĩyo Mũthamaki Ahazu agĩthĩ Dameski gũtũngana na Tigilathu-Pilesere mũthamaki wa Ashuri. Nake akĩona kĩgongona kũu Dameski, agĩtũmĩra Uria mũthĩnjĩri-Ngai mũcoro wa kĩgongona kũu o na mwakĩre wakĩo o ta ũrĩa gĩakĩtwo. ¹¹ Nĩ ũndũ ũcio Uria ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai

agĩaka kīgongona kuringana na ũria wothe aatũmĩrwo, gĩcoretwo nĩ Mũthamaki Ahazu kuuma Dameski, na agĩkĩrĩkia mbere ya Mũthamaki Ahazu gũcooka. ¹² Rĩria mũthamaki aacookire kuuma Dameski na akĩona kīgongona kũu, agĩkuhĩrĩria na akĩrutĩra igongona igũrũ rĩakĩo. ¹³ Akĩruta igongona rĩake rĩa njino na rĩa mũtu, na agĩtĩrĩria indo iria irutagwo cia kũnyuuo na akĩminjaminjĩria kīgongona kũu thakame ya maruta ma ũiguano. ¹⁴ Nakĩo kīgongona gĩa gĩcango kĩria kĩarĩ mbere ya Jehova, agĩkĩruta mwena wa na mbere wa hekarũ, kuuma gatagatĩ-inĩ ga kīgongona kũu kĩerũ na hekarũ ya Jehova, agĩkĩiga mwena wa gathigathini wa kīgongona kũu kĩerũ.

¹⁵ Hĩndĩ iyo Mũthamaki Ahazu akĩhe Uria ũria mũthĩnjĩri-Ngai mawatho maya: “Igũrũ rĩa kīgongona kũu kĩnene kĩerũ, rutagĩra ho iruta rĩa njino rĩa rũciinĩ, na iruta rĩa mũtu rĩa hwaĩ-inĩ, na iruta rĩa mũthamaki rĩa njino, na iruta rĩake rĩa mũtu, na iruta rĩa njino rĩa andũ othe a bũrũri, na iruta rĩao rĩa mũtu na iruta rĩao rĩa kũnyuuo. Na ũminjaminjagĩrie kīgongona thakame yothe ya maruta ma njino na ya magongona. No kīgongona gĩa gĩcango, ndĩrĩkĩhũthagĩra na gũtuĩria ũhoru kuuma kũrĩ Jehova.” ¹⁶ Nake Uria ũria mũthĩnjĩri-Ngai agĩka o ta ũria Mũthamaki Ahazu aamwathĩte.

¹⁷ Mũthamaki Ahazu akĩeheria icunjĩ cia mwena-inĩ, na akĩeheria iraiĩ kuuma makaari-inĩ macio. Akĩeheria itangi rĩria rĩetagwo Karia igũrũ rĩa mĩhianano ya ndegwa cia gĩcango iria ciakanyitĩrĩre, na agĩkaigĩrĩra itina-inĩ cia mahiga. ¹⁸ Nĩeherie gĩthaku gĩa Thabatũ kĩria gĩakĩtwo hekarũ-inĩ, na agĩthaamia itoonyero rĩa athamaki hau nja ya hekarũ ya Jehova, nĩguo akenie mũthamaki wa Ashuri.

¹⁹ Ha ũhoru wa maũndũ marĩa mangĩ makonĩ wathani wa Ahazu, na ũria eekire-rĩ, githĩ matiandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa mahinda ma athamaki a Juda? ²⁰ Nake Ahazu akĩhurũka hamwe na maithe make, na agĩthikwo hamwe nao Itũũra-inĩ inene rĩa Daudi. Nake mũriũ Hezekia agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

17

Hoshea Mũthamaki wa Mũthia wa Isiraeli

¹ Na rĩrĩ, mwaka wa mĩrongo iĩrĩ wa Ahazu mũthamaki wa Juda, Hoshea mũrũ wa Ela agĩtuĩka mũthamaki wa Isiraeli kũu Samaria, nake agĩthamaka mĩaka kenda. ² Agĩka maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, no ti ta ũria athamaki a Isiraeli arĩa maarĩ mbere yake meekĩte.

³ Shalimaneseru mũthamaki wa Ashuri akĩambata agatharĩkĩre Hoshea, ũria warĩ ndungata ya Shalimaneseru na nĩamũrĩhaga igooti. ⁴ No mũthamaki wa Ashuri nĩamenyire atĩ Hoshea aarĩ mũkunyaĩri, nĩgũkorwo nĩatũmĩte andũ kũrĩ Soo mũthamaki wa Misiri, na nĩatigĩte kũrĩha igooti rĩa mũthamaki wa Ashuri ta ũria ekaga mbere mwaka o mwaka. Nĩ ũndũ ũcio Shalimaneseru akĩmũnyiita, na akĩmũhingĩra njeera. ⁵ Mũthamaki wa Ashuri agĩtharĩkĩra bũrũri wothe, agĩkinya Samaria na akĩrĩrigiicĩria mĩaka itatũ. ⁶ Mwaka-inĩ wa kenda wa wathani wa Hoshea nĩguo mũthamaki wa Ashuri aatunyaĩre Samaria, agĩthaamĩria andũ a Isiraeli bũrũri wa Ashuri. Akĩmahe ũtũũro kũu Hala na Gozani, Rũũ-inĩ rwa Haboru, na matũũra-inĩ ma Amedi.

Andũ a Isiraeli Gũthaamio nĩ ũndũ wa Mehia mao

⁷ Maündũ macio mothe meekĩkire nĩ ùndũ andũ a Isiraeli nĩmehĩirie Jehova Ngai wao, ùrĩa wamarutĩte bũrũri wa Misiri moime watho-inĩ wa Firaũni mũthamaki wa Misiri. Nao makĩnamĩrĩra ngai ingĩ, magĩcihooya, ⁸ na makĩrũmĩrĩra mĩtugo ya ndũrĩrĩ iria ciingatĩtwo nĩ Jehova ciehere mbere yao, o na makarũmĩrĩra mĩtugo ĩrĩa yambĩrĩrio nĩ athamaki a Isiraeli. ⁹ Nao andũ a Isiraeli magĩka maündũ na hitho ma gũũkĩrĩra Jehova Ngai wao marĩa mataagĩrĩre. Kuuma mũthiringo-inĩ wa kũrangĩra nginya itũũra rĩrĩa rĩairigĩrwo rũthingo rwa hinya, makĩakĩra kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru gwa kũrutĩra magongona matũũra-inĩ mao mothe. ¹⁰ Nĩmahaandire mahiga maamũre o na itugĩ cia Ashera, kũndũ kũrĩa guothe gũtũũgĩru o na rungu rwa mĩtĩ ĩrĩa mĩruru. ¹¹ Nĩmacinagĩra ùbumba handũ hothe hatũũgĩru, o ta ùrĩa ndũrĩrĩ iria Jehova aangatĩte ciehere mbere yao ciekaga. Magĩka maündũ ma waganu ma kũrakaria Jehova. ¹² Nĩmahooire mĩhianano o na gũtuĩka Jehova nĩoigĩte atĩrĩ, “Mũtikaneke ũguo.” ¹³ Nake Jehova agĩkaania andũ a Isiraeli na andũ a Juda na ùndũ wa anabii ake othe na andũ arĩa moonaga maündũ, akĩmeera atĩrĩ: “Garũrũkai mũtigane na njĩra cianyu cia waganu. Rũmagiai maathani na irĩra cia watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo, kũringana na watho wothe ùrĩa ndaathire maithe manyu maathĩkagĩre, na ùrĩa ndaamũreheire na tũnua twa anabii ndungata ciakwa.”

¹⁴ No matiigana kũnjigua, no momirie ngoro ciao o ta ùrĩa maithe mao meekire, arĩa mateehokire Jehova Ngai wao. ¹⁵ Nao makĩrega irĩra cia watho wake wa kũrũmĩrĩrwo na kĩrĩkanĩro kĩrĩa aarĩkanĩire na maithe mao, na mĩkaana ĩrĩa aamaheete. Nao maarũmĩrĩre mĩhianano ĩtarĩ kĩene, nao magĩtuĩka kũndũ gĩtarĩ bata. Meegerekanirie na ndũrĩrĩ iria ciamarigiicĩirie, o na gũtuĩka Jehova nĩamathĩte, akoiga atĩrĩ, “Mũtidgeke ta ùrĩa ndũrĩrĩ icio ciĩkaga,” nao magĩka maündũ marĩa Jehova aamagirĩtie gwĩka.

¹⁶ Nĩmatiganĩirie maathani mothe ma Jehova Ngai wao, na magũthondekera mĩhianano ĩrĩ ya gũtwekio ĩhaana ta njaũ, na magĩthondeka gĩtugĩ kĩa Ashera. Nao makĩnamĩrĩra ciũmbe ciothe cia igũrũ, na makĩhooya Baali. ¹⁷ Ningĩ makĩruta airĩtu na aanake ao marĩ magongona ma njino. Nĩmarathaga ũhoru na makaragũra, na makĩheana gwĩka maündũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, makĩmũrakaria.

¹⁸ Nĩ ùndũ ũcio Jehova akĩrakara mũno nĩ ùndũ wa andũ a Isiraeli, o nginya akĩmeheria mbere yake. No mũhĩrĩga wa Juda watigirwo. ¹⁹ O nao andũ a Juda matiarũmĩrĩre maathani ma Jehova Ngai wao. Maarũmĩrĩre mĩtugo ĩrĩa yambĩrĩrio nĩ andũ a Isiraeli. ²⁰ Nĩ ùndũ ũcio Jehova akĩrega andũ a Isiraeli othe, akĩmaherithia na akĩmaneana moko-inĩ ma thũ, o nginya akĩmaingata mehere mbere yake.

²¹ Na rĩrĩa aamũranirie andũ a Isiraeli na nyũmba ya Daudi-rĩ, nĩguo maatuire Jeroboamu mũrũ wa Nebati mũthamaki wao. Nake Jeroboamu akĩguucĩrĩria andũ a Isiraeli matige kũrũmĩrĩra Jehova, agĩtũma meehie rĩhĩa inene. ²² Andũ a Isiraeli makĩrũmĩrĩra mehĩa mothe ma Jeroboamu, na matiigana gũcooka gũtigana namo, ²³ nginya rĩrĩa Jehova aameheririe mbere yake o ta ùrĩa aamerĩte na kanua ka ndungata ciake ciothe cia anabii. Nĩ ùndũ ũcio andũ a Isiraeli makĩeherio bũrũri wao, magĩthaamĩrio Ashuri, na no kuo marĩ.

Samaria Gũtũũrwo Rĩngĩ

²⁴ Nake mũthamaki wa Ashuri akĩruta andũ Babuloni, na Kutho, na Ava, na Hamathu na Sefarivaimu, akĩmahe matũũra ma Samaria ithenya

rĩa andũ a Isiraeli. Makĩgwatĩra Samaria, na magĩkara matũũra-inĩ makuo. ²⁵ Hĩndĩ ĩrĩa maambĩrĩrie gũikara kuo matiahooyaga Jehova; nĩ ũndũ ũcio Jehova akĩmatũmĩra mĩrũũthi kuo, ĩkĩũraga andũ amwe. ²⁶ Nake mũthamaki wa Ashuri agĩkinyĩrio ũhoru akĩrwo atĩrĩ: “Andũ arĩa wathaamirie ũkĩmatwara matũũra-inĩ ma Samaria matiũĩ ũrĩa ngai ya bũrũri ũcio yendaga. Nĩmatũmĩre mĩrũũthi ĩrĩa ĩramooraga, tondũ andũ nĩmarigĩtwo nĩ kũĩ ngai ĩyo yendaga.”

²⁷ Hĩndĩ ĩyo mũthamaki wa Ashuri agĩathana atĩrĩ: “Reke mũthĩnjĩri-Ngai ũmwe wa arĩa maatahirwo kuuma Samaria acooke agatũũre kuo, nĩgeetha arute andũ ũrĩa ngai ya bũrũri ũcio yendaga.” ²⁸ Nĩ ũndũ ũcio mũthĩnjĩri-Ngai ũmwe wa arĩa maatahĩtwo kuuma Samaria agĩthĩ gũtũũra Betheli, akĩmaruta kũhooya Jehova.

²⁹ No rĩrĩ, o rũrĩrĩ rũgũĩthondekera ngai ciaruo matũũra-inĩ mothe marĩa maatũũraga, magĩciiga mahooero-inĩ marĩa maathondeketwo nĩ andũ a Samaria kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru. ³⁰ Andũ a kuuma Babuloni magĩthondeka mũhianano wetagwo Sukothu-Benothu, nao andũ a Kutho magĩthondeka Nerigali, nao andũ a Hamathu magĩthondeka Ashima; ³¹ nao andũ a Aavi magĩthondeka Nibihazu na Tarataka, nao andũ a Sefariri maacinaga ciana na mwaki irĩ ta magongona kũrĩ Adarameleki na Anameleku, ngai cia Sefarivaimu. ³² Nĩmahooyaga Jehova, no ningĩ magĩthuura andũ a mũthemba yothe yao matuĩke aruti wĩra ta athĩnjĩri-Ngai mahooero-inĩ ma kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru. ³³ Nĩmahooyaga Jehova, na no maatungatagĩra ngai ciao, kũringana na mũtugo ya ndũrĩrĩ cia kũrĩa maarutĩtwo.

³⁴ Nginyagia ũmũthĩ matũire marũmĩtie mũtugo yao ya tene. Nao matihooyaga Jehova kana gwathĩkĩra irĩra cia watho wake wa kũrũmĩrĩrwo, na matuĩro marĩa matuĩtwo, na watho na maathani marĩa Jehova aaheire njiaro cia Jakubu, ũrĩa aatũire Isiraeli. ³⁵ Rĩrĩa Jehova aarĩkanĩire kĩrĩkanĩro na andũ a Isiraeli-rĩ, aamaathire atĩrĩ: “Mũtikanahooe ngai ingĩ, kana mũciinamĩrĩre, kana mũcitungatĩre, kana mũcirutĩre igongona. ³⁶ No Jehova ũrĩa wamũrutire bũrũri wa Misiri na hinya mũnene na atambũrũkĩtie guoko gwake, ũcio nowe wiki mwagĩrĩrwo nĩkũhooyaga. Nĩwe mũrĩnamagĩrĩra, na nĩwe mũrĩrutagĩra magongona. ³⁷ Hĩndĩ ciothe no nginya mũmenyagĩrĩre kĩrĩra kĩa watho wake wa kũrũmĩrĩrwo na matuĩro marĩa matuĩtwo, na mawatho, o na maathani marĩa aamwandĩkĩire. Mũtikanahooe ngai ingĩ. ³⁸ Mũtikariganĩrwo nĩ kĩrĩkanĩro kĩrĩa ndaarĩkanĩire na inyuĩ, na mũtikanahooe ngai ingĩ. ³⁹ No rĩrĩ, mũhooyage Jehova Ngai wanyu; tondũ nĩwe ũkaamũkũũra guoko-inĩ gwa thũ cianyu ciothe.”

⁴⁰ No rĩrĩ, matiigana kũnjigua, no maathiire o na mbere na mũtugo yao ya tene. ⁴¹ O na rĩrĩa andũ acio mahooyaga Jehova, no maatungatagĩra ngai ciao cia mũhianano. Nginyagia ũmũthĩ ciana ciao na ciana cia ciana ciao ithiiga na mbere gwĩka o ta ũrĩa maithe mao meekaga.

18

Hezekia Mũthamaki wa Juda

¹ Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa ĩtatũ wa Hoshea mũrũ wa Ela mũthamaki wa Isiraeli, nĩguo Hezekia mũrũ wa Ahazu mũthamaki wa Juda aambĩrĩrie gũthamaka. ² Aarĩ wa mũaka mũrongo ĩrĩ na ĩtano rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mũaka mũrongo ĩrĩ na kenda. Nyina eetagwo Abija mwarĩ wa Zekaria. ³ Nake agũika

maũndũ marĩa magĩrĩire maitho-inĩ ma Jehova, o ta ũrĩa ithe Daudi eekĩte. ⁴ Nĩheheririe kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru, akĩhehenja mahiga marĩa maamũrĩrwo ngai cia mĩhianano, na agĩtemenga itugĩ cia Ashera. Nayo nyoka ya gĩcango ĩrĩa yathondeketwo nĩ Musa akĩmiunanga tũcunjĩ, nĩgũkorwo nginyagia ihinda rĩu andũ a Isiraeli nĩmamĩcinagĩra ũbumba. Nayo yetagwo Nehushitani.

⁵ Nake Hezekia agĩtũũra ehokete Jehova, Ngai wa Isiraeli. Gũtiarĩ mũndũ ũngĩ take harĩ athamaki othe a Juda, mbere yake kana arĩa mookire thuutha wake. ⁶ Nĩatũũrĩre arũgamĩte wega harĩ Jehova na ndaigana gũtiga kũmũrũmĩrĩra; na nĩatũũrĩre arũmĩtie maathani ma Jehova marĩa aaheire Musa. ⁷ Nake Jehova aarĩ hamwe nake; nake Hezekia akĩgaacĩra maũndũ-inĩ mothe marĩa ekaga. Ningĩ nĩareganire na watho wa mũthamaki wa Ashuri, na akĩrega kũmũtungata. ⁸ Nĩatooririe Afilisti kuuma mũthiringo-inĩ wa arangĩri nginya itũũra-inĩ rĩrĩa rĩairigĩtwo na rũthingo rwa hinya, o nginya Gaza na matũũra makuo.

⁹ Mwaka-inĩ wa ĩna wa ũthamaki wa Hezekia, na nĩguo warĩ mwaka wa mũgwanja wa Hoshea mũrũ wa Ela mũthamaki wa Isiraeli, Shalimaneseru mũthamaki wa Ashuri nĩathiire kũrũa na itũũra rĩa Samaria na akĩrĩrigiicĩria. ¹⁰ Na thuutha wa mĩaka ĩtatũ Ashuri magĩtunyana Samaria. Nĩ ũndũ ũcio itũũra rĩa Samaria rĩgĩtahwo mwaka-inĩ wa ĩtandatũ wa ũthamaki wa Hezekia, na warĩ mwaka wa kenda wa ũthamaki wa Hoshea mũthamaki wa Isiraeli. ¹¹ Nake mũthamaki wa Ashuri agĩthaamĩria andũ a Isiraeli kũu Ashuri, akĩmahe ũtũũro Hala, kũu Gozani ndwere-inĩ cia Rũũ rwa Haboru na matũũra-inĩ ma Amedi. ¹² ũndũ ũcio wekĩkire nĩ ũndũ nĩmagĩte gwathĩkĩra Jehova Ngai wao, no magĩthũkia kĩrĩkanĩro gĩake, na ũrĩa wothe Musa ndungata ya Jehova aamaathĩte. Matiathikĩrĩire maathani macio kana makĩmahingia.

¹³ Mwaka-inĩ wa ikũmi na ĩna wa ũthamaki wa Hezekia, Senakeribu mũthamaki wa Ashuri agĩtharĩkĩra matũũra mothe manene ma Juda marĩa mairigĩrwo na thingo cia hinya, na akĩmatunyana. ¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio Hezekia mũthamaki wa Juda agĩtũmĩra mũthamaki wa Ashuri ũrĩa warĩ kũu Lakishi ndũmĩrĩri ĩno: “Nĩhĩtĩtie. Njeherera na nĩngũkũrĩha kĩrĩa gĩothe ũngĩnjĩtia.” Nake mũthamaki wa Ashuri agĩtia Hezekia mũthamaki wa Juda taranda magana matatũ* cia betha, na taranda mĩrongo ĩtatũ† cia thahabu kĩa hinya. ¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio Hezekia akĩmũhe betha iria ciothe cionekire hekarũ-inĩ ya Jehova na igĩna-inĩ ciothe cia nyũmba ya ũthamaki.

¹⁶ Ihinda-inĩ rĩu, Hezekia mũthamaki wa Juda akĩruta thahabu ĩrĩa yagemetie mĩrango na itugĩ cia mĩrango ya hekarũ ya Jehova na akĩmĩhe mũthamaki wa Ashuri.

Senakeribu Kwĩhĩtĩra Jerusalemu

¹⁷ Mũthamaki wa Ashuri agĩtũma mwathi ũrĩa mũnene wa mbũtũ ciothe cia ita, na mũrũgamĩrĩri wa anene arĩa angĩ, na mwathi wa mbũtũ cia mbaara, marĩ na mbũtũ nene ya ita kuuma Lakishi mathĩi kũrĩ Mũthamaki Hezekia kũu Jerusalemu. Magĩkinya Jerusalemu na makĩrũgama mũtaroinĩ wa Karia ka Rũgongo,‡ njĩra-inĩ ya gũthĩi Mũgũnda-inĩ wa Mũthambia Nguo. ¹⁸ Magĩtũmanĩra mũthamaki; nake Eliakimu mũrũ wa Hilikia

* **18:14** nĩ ta tani 10 † **18:14** nĩ ta tani 1 ‡ **18:17** ũyũ warĩ mũtaru wa maaĩ wenjetwo rungu rwa thĩ nĩ Mũthamaki Hezekia wa kũrehe maaĩ kuuma Rũũ rwa Gihoni.

mūrūgamīriri wa nyūmba ya ūthamaki, na Shebina ūrĩa mwandīki-marūa, na Joa mūrū wa Asafu ūrĩa warĩ mwandīki wa maūndū ma ihinda rūu, makiumagara mathiĩ kūrĩ o.

¹⁹ Nake mūnene wa mbūtū cia ita akīmeera atīrĩ, “Īrai Hezekia atīrĩ:

“Mūthamaki ūrĩa mūnene, o we mūthamaki wa Ashuri, ekuuga atīrĩ: Ūrutite ūmīrīru ūcio ūrĩ naguo kũ? ²⁰ Wee uugaga ūrĩ na hinya wa mbūtū cia ita, na nīūūĩ kūrūa, no waragia o ciugo cia tūhū. Nūū ūcio wīhokete atĩ nīguo ūnemere? ²¹ Atīrīrĩ, wee wīhokete andū a Misiri acio mahaana ta kamūrangi koinīkangu, karĩa gathecaga mūndū guoko, gakamūguraria etiirania nako! Ūguo nīguo Firaūni mūthamaki wa Misiri ahaana kūrĩ arĩa othe mamwīhokaga. ²² O na ūngīnjūra atīrĩ, “Ithuĩ twīhokete Jehova Ngai witū”, githĩ tiwe wehereirio kūndū kūrĩa gūtūgīru, na igongona iria ciarĩ kuo nī Hezekia, akīra andū a Juda na Jerusalemu atīrĩ, “No nginya mūhooyagīre mbere ya kīgongona gīkī kīrĩ Jerusalemu?”

²³ “Rīu-rī, ūka ūkeiguithanie na mwathi wakwa, mūthamaki wa Ashuri: Nīngūkūhe mbarathi ngiri igīrĩ angīkorwo ūrĩ na andū mangīcitwarithia! ²⁴ Wakīhota gūtooria o na mūnene ūrĩa mūnini mūno thīinĩ wa anene a mwathi wakwa, o na gūtuīka wīhokete ngaari cia ita na andū arĩa mathiiaga mahaicīte mbarathi a Misiri? ²⁵ Na ningī-rī, njūkīte gūtharīkīra na kwananga kūndū gūkū iterīitwo nī Jehova? Jehova we mwene nīwe wanjīrīre njūke hūūre būrūri ūyū, na ndīwanange.’”

²⁶ Nake Eliakimu mūrū wa Hilikia, na Shebina, na Joa makīra mūnene ūcio wa mbūtū cia ita atīrĩ, “Twagūthaitha arīria ndungata ciaku na rūthiomi rwa Asuriata, tondū nītūrūūĩ. Tiga gūtwarīria na rūthiomi rwa Kīhibirania, andū aya marĩ rūthingo-inĩ makīguaga.”

²⁷ No mūnene ūcio wa mbūtū cia ita agīcookia atīrĩ, “Kaĩ ndatūmirwo nī mwathi wakwa kūrĩ mwathi wanyu na kūrĩ inyuĩ ndīmwire maūndū maya, na ti kūrĩ andū aya maikarīte rūthingo igūrū, o aya makaarĩa kīoro kīao na manyue mathugumo mao o ene o ta ūrĩa inyuĩ mūgeeka?”

²⁸ Ningī mūnene wa mbūtū cia ita akīrūgama, akīanīrīra na rūthiomi rwa Kīhibirania, akiuga atīrĩ: “Thikīrīriai ndūmīrīri ya mūthamaki ūrĩa mūnene, mūthamaki wa Ashuri! ²⁹ Mūthamaki ekuuga ūū: Mūtigetīkīrie Hezekia amūheenie. Ndangīhota kūmūhonokia kuuma guoko-inĩ gwakwa. ³⁰ Mūtigetīkīre Hezekia amūringīrīrie kwīhoka Jehova hīndī irĩa ekuuga atīrĩ, ‘Ti-itherū Jehova nīegūtūhonokia; itūūra rīrī rītikaneanwo guoko-inĩ kwa mūthamaki wa Ashuri.’

³¹ “Mūtigathikīrīrie Hezekia. Mūthamaki wa Ashuri ekuuga ūū: Rekei tūiguane, na mūūke kūrĩ nī. Mweka ūguo o ūmwe wanyu nīakarīaga kuuma kūrĩ mūtī wake wa mūthabibū na mūkūyū, na anyuuge maaĩ ma gīthima gīake, ³² nginya rīrĩa ngooka ndīmūtware būrūri ūrĩa ūhaana ta wanyu, būrūri ūrĩ ngano na ndibei ya mūhīhano, būrūri ūrĩ irio na mīgūnda ya mīthabibū, būrūri ūrĩ mītī ya mītamayū na ūūkī. Thuurai muoyo no ti gīkuū!

“Mūtigathikīrīrie Hezekia, nīgūkorwo nīaramūhītithia rīrĩa ekuuga atīrĩ, ‘Jehova nīegūtūhonokia.’ ³³ Nī kūrĩ ngai ya būrūri o na ūrīkū irī yahonokia būrūri wayo kuuma guoko-inĩ kwa mūthamaki wa Ashuri?

³⁴ Ngai cia Hamathu na Aripadi irī kū? Ngai cia Sefarivaimu, na Hena

na Iva irĩ kũ? Niihonoketie Samaria kuuma guoko-inĩ gwakwa? ³⁵ Nĩ ngai irĩkũ harĩ ngai ciothe cia mabũrũri macio yanahonokia bũrũri wayo kuuma kũrĩ nĩ? Gwakĩhoteka atĩa Jehova ahonokie Jerusalemu kuuma guoko-inĩ gwakwa?”

³⁶ No andũ acio magĩkira ki, na matirĩ ũndũ maamũcookeirie, tondũ mũthamaki nĩamathĩte, akameera atĩrĩ, “Mũtikamũcookerie ũndũ.”

³⁷ Hĩndĩ iyo Eliakimu mũrũ wa Hilikia ũrĩa mũrori wa maũndũ ma nyũmba ya ũthamaki, na Shebina ũrĩa mwandĩki-marũa, na Joa mũrũ wa Asafu ũrĩa mwandĩki wa maũndũ ma ihinda rĩu, magĩthĩ kũrĩ Hezekia, matembũrangĩte nguo ciao, na makĩmwĩra ũrĩa mũnene ũcio wa mbũtũ cia ita oigĩte.

19

Ũhonokio wa Jerusalemu Kwĩranĩrwo

¹ Rĩrĩa Mũthamaki Hezekia aigũire ũguo, agĩtembũranga nguo ciake na akĩhumba nguo ya ikũnia, agĩthĩ, agĩtoonya hekarũ ya Jehova thĩinĩ. ² Agĩtũma Eliakimu ũrĩa warĩ mũrori wa maũndũ ma nyũmba ya ũthamaki, na Shebina ũrĩa mwandĩki-marũa, na athĩnjĩri-Ngai arĩa atongoria, othe mehumbĩte nguo cia makũnia, mathĩ kũrĩ Isaia mũrũ wa Amozu, ũrĩa mũnabii. ³ Makĩmwĩra atĩrĩ, “Ũũ nĩguo Hezekia ekuuga: Mũthenya wa ũmũthĩ nĩ mũthenya wa mĩnyamaro, na ikũũmana, na gĩconoko, o ta ihinda rĩa ciana rĩa gũciarwo rĩakinya na hinya wa gũciara ũkaaga. ⁴ No gũkorwo Jehova Ngai waku nĩekũigua ciugo ciothe cia mũnene wa mbũtũ cia ita, ũrĩa mwathi wake, mũthamaki wa Ashuri, atũmĩte oke anyũrũrie Ngai ũrĩa ũrĩ muoyo, na amũkũume nĩ ũndũ wa ũhoru ũcio Jehova Ngai waku aigũite. Nĩ ũndũ ũcio hoera matigari marĩa matigaire muoyo.”

⁵ Rĩrĩa anene a Mũthamaki Hezekia maakinyire kũrĩ Isaia-rĩ, ⁶ Isaia akĩmeera atĩrĩ, “Ĩrai mwathi wanyu atĩrĩ, ‘Ũũ nĩguo Jehova ekuuga: Tiga gwĩtigĩra nĩ ũndũ wa ũrĩa ũiguĩte ciugo icio atungati a mũthamaki wa Ashuri manumĩte nacio. ⁷ Ta thikĩrĩria! Nĩ nĩngwĩkĩra roho wa mũthemba mũna thĩinĩ wake, nĩguo rĩrĩa arĩigua ũhoru mũna-rĩ, acooke bũrũri wake, na arĩ kũu ndũme ooragwo na rũhiũ rwa njora.’ ”

⁸ Rĩrĩa mũnene wa mbũtũ cia ita aigũire atĩ mũthamaki wa Ashuri nĩoimĩte Lakishi, akĩehera Jerusalemu, agĩthĩ agĩkora mũthamaki akĩrũa mbaara na Libina.

⁹ Na rĩrĩ, Senakeribu agĩkinyĩrwo nĩ ũhoru wa atĩ Tirihaka, ũrĩa Mũkushi mũthamaki wa Misiri, nĩoimagarĩte, oke arũe nake. Nĩ ũndũ ũcio agĩtũma andũ rĩngĩ kũrĩ Hezekia marĩ na ũhoru ũyũ: ¹⁰ “Ĩrai Hezekia mũthamaki wa Juda atĩrĩ: Ndũgetikĩrie Ngai ũcio wĩhokete akũheenie rĩrĩa ekuuga atĩrĩ, ‘Jerusalemu ndĩngĩneanwo kũrĩ mũthamaki wa Ashuri.’ ¹¹ Ti-itherũ nĩũiguĩte ũrĩa athamaki a Ashuri mekĩte mabũrũri-inĩ mothe, ũrĩa maamaniinire biũ. Inyuĩ mũngĩhonoka atĩa? ¹² Na rĩrĩ, ngai cia ndũrĩrĩ iria cianiinirwo nĩ maithe maitũ ma tene, ngai cia Gozani, na cia Harani, na cia Rezufu, na andũ a Edeni arĩa maarĩ Telasaru-rĩ, nĩciamahonokirie? ¹³ Mũthamaki wa Hamathu na kana mũthamaki wa Aripadi, kana mũthamaki wa itũũra inene rĩa Sefarivaimu kana wa Hena, o na kana wa Iva-rĩ, arĩ ha?”

Ihooya rĩa Hezekia

¹⁴ Hezekia akĩnyiita marũa kuuma kũrĩ andũ arĩa maatũmĩtwo, na akĩmathoma. Agĩcooka akĩambata hekarũ-inĩ ya Jehova,

akimatambūrũkia mbere ya Jehova. ¹⁵ Nake Hezekia akĩhooya Jehova, akiuga atĩrĩ: “Wee Jehova, Ngai wa Isiraeli, o wee ũikariĩre gĩtĩ kĩa ũnene gatagatĩ ka makerubi, Wee wiki nowe Ngai igũrũ rĩa mothamaki mothe ma thĩ. Wee nĩwe wombire igũrũ na thĩ. ¹⁶ Tega matũ maku Wee Jehova, ũigwe; hingũra maitho maku Wee Jehova, wone; ũigwe ciugo cia Senakeribu iria atũmĩte cia kũruma Ngai ũrĩa ũrĩ muoyo.

¹⁷ “Ti-itherũ Jehova, athamaki a Ashuri nĩmanangĩte biũ ndũrĩrĩ na mabũrũri macio. ¹⁸ Na nĩmaikĩtie ngai ciao mwaki-inĩ na magacithũkangia, tondũ itiarĩ ngai, no ciarĩ mĩtĩ na mahiga, ciathondeketwo na moko ma andũ. ¹⁹ Na rĩrĩ, Wee Jehova Ngai witũ, tũhonokie kuuma guoko-inĩ gwake, nĩgeetha mothamaki mothe ma thĩ mamenye atĩ Wee Jehova, o Wee wiki, nĩwe Ngai.”

Isaia Kũratha Kũhootwo gwa Senakeribu

²⁰ Hĩndĩ ĩyo Isaia mũrũ wa Amozu agĩtũma ndũmĩrĩri kũrĩ Hezekia, akĩmwĩra atĩrĩ: “Ũũ nĩguo Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga: Nĩnjiguĩte mahooya maku makoniĩ Senakeribu mũthamaki wa Ashuri. ²¹ Ũyũ nĩguo ũhoru ũrĩa Jehova aarĩtie wa kũmũũkĩrĩra:

“ Mũirĩtu Gathirange, Mwarĩ wa Zayuni,
nĩakũmenete na agakũnyarara.

Mwarĩ wa Jerusalemu

arainia mũtwe rĩrĩa wee ũroora.

²² Ũcio ũrumĩte na ũkamenereria nũũ?
Nĩngĩ-rĩ, nũũ ũgũthũkĩire na mũgambo,
na ũgakũũrĩra maitho na mwĩtĩio?

Wee ũgookĩrĩra ũrĩa Mũtheru wa Isiraeli!

²³ ũtũmĩte andũ aku moke marume Jehova.

Na ũkoiga atĩrĩ,

“Nĩ ũndũ wa ngaari ciakwa nyingĩ cia ita-rĩ,
nĩnyambatĩte ngakinya tũcũmbĩrĩ twa irĩma,
o kũu igũrũ mũno Lebanoni.

Nĩndemete mĩtarakwa yakuo ĩrĩa mĩraihu mũno,
o na mĩthengera ĩrĩa mĩega mũno.

Nĩnginyĩte mũthia wakuo kũrĩa kũraya mũno,
kũrĩa kũrĩ na mĩtitũ ĩrĩa mĩega mũno.

²⁴ Nĩnyenjete ithima mabũrũri ma kũngĩ,
na nganyua maaĩ kuo.

Nĩhũithĩtie tũrũũ twa Misiri
na makinya ma magũrũ makwa.”

²⁵ “ Kaĩ ũtaiguĩte?

Kuuma tene nĩndamũrĩte ũndũ ũcio,
matukũ-inĩ macio ma tene nĩndabangĩte ũndũ ũcio,
na rĩu nĩndĩũhingĩtie,

atĩ wee nĩtũmĩte matũũra manene marĩa mairigĩre na thingo cia hinya
matuĩke hĩba cia mahiga.

²⁶ Andũ akuo maagithĩtio hinya,
magegearĩte na magaconorithio.

Mahaana mĩmera ĩrĩ mũgũnda,
makoororoa o ta thuuna nduru,
kana ta nyeki ĩmerete nyũmba igũrũ,
ĩrĩa yũmaga ĩtanakũra.

- 27 “ ‘No nīnjūũ kūrīa ūikaraga,
na ngamenya ūgĩũka na ūgĩthiĩ,
o na ūrīa ūndakaragīra.
- 28 Tondũ nīũndakarīire,
na rūng’athio rwaku nīrũkinyīire matũ makwa,
nīngũgwĩkīra gĩcũhĩ gĩakwa iniūrũ,
na matamu makwa ndīmohe kanua-inĩ gaku,
na nīngatũma ūcookere njīra o ĩyo wokīire.’
- 29 “Gĩkĩ nĩkĩo gĩgaakorwo kīrĩ kīmenyithia gĩaku, wee Hezekia:
“Mwaka-inĩ ūyũ ūkūrīa irio cia maitīka,
naguo mwaka wa keerĩ ūrīe kīrīa gĩgaathundũka kuuma harĩ mo.
No mwaka-inĩ wa gatatũ-rĩ, nīũkahaanda na ūgethe,
ūhaande mīgũnda ya mīthabibũ, na ūrīe maciaro mayo.
- 30 Na o rīngĩ matigari ma nyũmba ya Juda
nīmagaikūrũkia mīri na thĩ, na maciare maciaro na igūrũ.
- 31 Nīgũkorwo Jerusalemu nīgũkoima matigari ma andũ,
nakuo Kīrīma-inĩ gĩa Zayuni kuume gĩkundi kĩa arīa mahonokete.
Kīyo kĩa Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩkĩo gĩkaahingia ūguo.
- 32 “Nĩ ūndũ ūcio Jehova ekuuga ūũ igūrũ rīa mũthamaki wa Ashuri:
“Ndagatoonya itũũra rīrĩ inene,
kana arathũkie mũguĩ kuo.
Ndagooka mbere ya rīo na ngo,
kana arīrigiicīrie na ihumbu cia tīiri, arīũkīrīre.
- 33 Njīra ĩrīa ookīire-rĩ, no yo agaacookera;
ndagatoonya itũũra rīrĩ inene,
ũguo nīguo Jehova ekuuga.
- 34 Nīngagitīra itũũra rīrĩ inene na ndīrīhonokie,
nĩ ūndũ wakwa, na nĩ ūndũ wa Daudi ndungata yakwa.”
- 35 Ūtukũ o ro ūcio mūraika wa Jehova agĩthiĩ akīũraga andũ 185,000
kũu kambĩ ya Ashuri. Rīrīa andũ mookīrīre rūciinĩ tene, magīkora kũu no
ciimba theri! 36 Nĩ ūndũ ūcio Senakeribu mũthamaki wa Ashuri agĩtharia
kambĩ agĩthiĩ. Agĩcooka Nineve agīikara kuo.
- 37 Na rīrĩ, mũthenya ūmwe, rīrīa aahooyaga arĩ hekarũ-inĩ ya ngai yake
Nisiroku, ariũ ake eerĩ Adarameleki na Sharezeru makīmũũraga na rūhiũ
rĩa njora, na makīũrīra bũrũri wa Ararati. Nake mũriũ Esari-Hadoni
agĩtuĩka mũthamaki ithenya rīake.

20

Ndwari ya Hezekia

- 1 Matukũ-inĩ macio Hezekia akīrwara, na aarĩ hakuhiĩ gũkua. Mũnabii
Isaia mūrũ wa Amozu agĩthiĩ kūrĩ we, akīmwīra atīrĩ, “Jehova ekuuga ūũ:
Thondeka maũndũ ma mũciĩ waku, tondũ nīngũkua, ndũkũhona.”
- 2 Hezekia akīhũgũra ūthiũ wake, akīrora rūthingo-inĩ, na akīhooya
Jehova, akiuga atīrĩ, 3 “Wee Jehova, ririkana ūrīa ngoretwo ngĩthiĩ na
mĩthiire ya kwĩhokeka mbere yaku, na ngeheana na ngoro yakwa yothe,
na ngeeka ūrīa kwagīrīire maitho-inĩ maku.” Nake Hezekia akīrīra mũno.
- 4 Isaia atanakinya nja ya gatagatĩ-rĩ, kiugo kĩa Jehova gĩkīmũkinyīra,
akīrwo atīrĩ: 5 “Cooka, ūkeere Hezekia mūtongoria wa andũ akwa atīrĩ,
‘Jehova Ngai wa thoguo Daudi ekuuga ūũ: Nīnjiguĩte ihooya rīaku, na
ngoona maithori maku; nīngũkũhonia. Mũthenya wa ĩtatũ kuuma rīu

nĩukambata ũthiĩ hekarũ-inĩ ya Jehova. ⁶ Nĩngũkuongerera mĩaka ikũmi na ĩtano ya gũtũũra muoyo. Na nĩngũkũhonokia hamwe na itũũra rĩĩrĩ inene kuuma guoko-inĩ kwa mũthamaki wa Ashuri. Nĩngũgitĩra itũũra rĩĩrĩ inene nĩ ũndũ wakwa, na nĩ ũndũ wa Daudi ndungata yakwa.’ ”

⁷ Ningĩ Isaia akiuga atĩrĩ, “Thondekai gĩkũmba kĩa ngũyũ.” Nao magĩka o ũguo, na magĩkĩgĩrĩra ihũha-inĩ rĩu, nake Hezekia akĩhona.

⁸ Hezekia nĩoorĩtie Isaia atĩrĩ, “Kĩmenyithia gĩgaakorwo kĩrĩ kĩrĩkũ kĩa atĩ Jehova nĩekũũhonia, na atĩ nĩngambata thiĩ hekarũ-inĩ ya Jehova mũthenya wa gatatũ kuuma ũmũthĩ?”

⁹ Nake Isaia akĩmũcookeria atĩrĩ, “Gĩkĩ nĩkĩo kĩmenyithia kĩrĩa Jehova egũkũhe, kĩa atĩ Jehova nĩegwĩka ũndũ ũcio akwĩrĩire: Ũkwenda kĩruru gĩthiĩ mbere makinya ikũmi, kana gĩcooke thuutha makinya ikũmi?”

¹⁰ Nake Hezekia akiuga atĩrĩ, “Kĩruru gũthiĩ na mbere makinya ikũmi nĩ ũndũ mũhũthũ, nĩ kaba kĩruru gĩcooke na thuutha makinya ikũmi.”

¹¹ Nake mũnabii Isaia agĩkaĩra Jehova, nake Jehova agĩtũma kĩruru gĩcooke na thuutha makinya macio ikũmi marĩa gĩaikũrũkĩte ngathĩ-inĩ ya Ahazu.

Abarũthi kuuma Babuloni

¹² Ihinda-inĩ rĩu-rĩ, Merodaki-Baladani mũrũ wa Baladani mũthamaki wa Babuloni nĩatũmĩire Hezekia marũa na kĩheo, tondũ nĩaiguĩte ũhoro wa ndwari ya Hezekia. ¹³ Hezekia akĩamũkĩra andũ arĩa maatũmĩtwo, na akĩmoonia indo ciothe iria aigĩte makũmbĩ make, akĩmoonia betha, na thahabu, na mahuti marĩa manungi wega, na maguta marĩa mega mũno, na indo ciake cia mbaara, na indo ciothe iria ciarĩ igĩĩna-inĩ ciake. Gũtirĩ kĩndũ o na kĩmwe thĩinĩ wa nyũmba ya ũthamaki kana kĩarĩ ũthamaki-inĩ wake wotha Hezekia ataamoonirie.

¹⁴ Hĩndĩ ĩyo mũnabii Isaia agĩthiĩ kũrĩ Mũthamaki Hezekia akĩmũũria atĩrĩ, “Andũ acio moiga atĩa, na mekuumĩte kũ?”

Nake Hezekia agĩcookia atĩrĩ, “Moimĩte bũrũri wa kũraya, megũkĩte kuuma bũrũri wa Babuloni.”

¹⁵ Nake mũnabii akĩũria atĩrĩ, “Nĩ kũ monire nyũmba-inĩ yaku ya ũthamaki?”

Nake Hezekia agĩcookia atĩrĩ, “Monire indo ciothe nyũmba-inĩ yakwa ya ũthamaki. Gũtirĩ kĩndũ o na kĩmwe kĩrĩ igĩĩna-inĩ ciakwa itanamonia.”

¹⁶ Nake Isaia akĩra Hezekia atĩrĩ, “Ta igua kiugo kĩa Jehova: ¹⁷ Titherũ ihinda nĩrĩgakinya, rĩrĩa indo ciothe iria irĩ thĩinĩ wa nyũmba yaku ya ũthamaki, na indo iria ciothe maithe maku matũire maigĩte nginya ũmũthĩ, ĩgaakuo itwarwo Babuloni. Gũtirĩ o na kĩmwe gĩgaatigara, ũguo nĩguo Jehova ekuuga. ¹⁸ Na andũ amwe a rũciaro rwaku, o arĩa moimĩte mũthiimo-inĩ na thakame-inĩ yaku, o arĩa wee ũgũciara, nĩmagathaamio, na nĩmakaahakũrwo nĩguo matungatage nyũmba-inĩ ya mũthamaki wa Babuloni.”

¹⁹ Nake Hezekia agĩcookia atĩrĩ, “Kiugo kĩa Jehova kĩrĩa waria nĩ kĩega,” Tondũ eeciiririe atĩrĩ, “Githĩ gũtigũkorwo na thayũ na ũgitĩri matukũ-inĩ mothe ma muoyo wakwa?”

²⁰ Ha ũhoro wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Hezekia, na marĩa mothe eekire, na ũrĩa aathondekire Karia, o na mũtaro wa kũrehe maaĩ itũũra-inĩ, githĩ matiandĩkitwo ibuku-inĩ rĩa mahinda ma athamaki a Juda? ²¹ Nake Hezekia akĩhurũka hamwe na maithe make. Nake mũriũ Manase agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

21

Manase Mũthamaki wa Juda

¹ Na rĩrĩ, Manase aarĩ wa mĩaka ikũmi na ĩrĩ rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩathana arĩ Jerusalemu mĩaka mĩrongo ĩtano na ĩtano. Nyina eetagwo Hefiziba. ² Agĩika maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, akĩrũmĩrĩra mĩtugo ĩrĩ magigi ya ndũrĩrĩ iria Jehova aaingatĩte ciehere mbere ya Isiraeli. ³ Nĩaakire rĩngĩ kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru, o kũrĩa ithe Hezekia aanangĩte; ningĩ agĩaka igongona cia Baali na agĩaka itugĩ cia Ashera, o ta ũrĩa Ahabu mũthamaki wa Isiraeli eekĩte. Nĩainamĩrĩire mbũtũ cia igũrũ ciothe na agĩcihooya. ⁴ Agĩaka magongona thĩinĩ wa hekarũ ya Jehova, o ĩrĩa Jehova oigĩte ũhoru wayo atĩrĩ, “Thĩinĩ wa Jerusalemu nĩkuo ngaatũũria rĩitwa rĩakwa.” ⁵ Thĩinĩ wa nja cieriĩ cia hekarũ ya Jehova, agĩaka igongona cia mbũtũ ciothe cia igũrũ. ⁶ Nake akĩruta mũriũ wake arĩ igongona rĩa njino, na nĩaragũraga na agatuĩria nyoni, na akarogana, na agathiaga kũrĩ andũ arĩa marĩ maroho ma kũragũra. Agĩika maũndũ maingĩ mooru maitho-inĩ ma Jehova, nginya akĩmũrakaria.

⁷ Nĩooire mũhianano mũicũhie ũrĩa aathondekete wa gĩtugĩ kĩa Ashera, akĩũiga hekarũ thĩinĩ, o nyũmba ĩyo Jehova eerĩte Daudi na mũriũ Solomoni ũhoru wayo atĩrĩ, “Nĩngatũũria rĩitwa rĩakwa nginya tene thĩinĩ wa hekarũ ĩno na thĩinĩ wa Jerusalemu, kũrĩa thuurĩte kuuma mĩhĩrĩga-inĩ yothe ya Isiraeli. ⁸ Ndirĩ hĩndĩ ĩngĩ ngaatũma magũrũ ma andũ a Isiraeli morũũre, moime bũrũri ũrĩa ndaaheire maithe mao ma tene, mamenyagĩrĩre mekage maũndũ marĩa mothe ndĩmathĩte, na marũmie Watho ũrĩa maaheirwo nĩ Musa ndungata yakwa.” ⁹ No andũ acio matiigana kũigua. Manase akĩmahĩtithia, nĩ ũndũ wa ũguo magĩika maũndũ mooru gũkĩra ndũrĩrĩ iria Jehova aaniĩnĩire mbere ya andũ a Isiraeli.

¹⁰ Jehova oigire na tũnua twa ndungata ciake cia anabii atĩrĩ: ¹¹ “Manase mũthamaki wa Juda nĩekĩte mehia marĩ magigi. Ageeka maũndũ mooru gũkĩra Aamori arĩa maarĩ mbere yake,* na agatongoria andũ a Juda kwĩhia nĩ ũndũ wa kũhooya mĩhianano yake. ¹² Nĩ ũndũ ũcio Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga ũũ: Nĩngũrehere Jerusalemu na Juda mwanangĩko ũrĩa ũgaatũma andũ arĩa makaigua ũhoru ũcio mararakwo nĩ matũ mao. ¹³ Nĩngatambũrũkĩria Jerusalemu rũrigi rwa gũthima rũrĩa rwahũthĩrirwo rwa gũũkĩrĩra Samaria na kabirũ karĩa kahũthĩrirwo gũũkĩrĩra nyũmba ya Ahabu. Nĩngaherithia na niine andũ a Jerusalemu o ta ũrĩa mũndũ ahuuraga thaani, akamĩkurumania. ¹⁴ Nĩngatiganĩria matigari ma igai rĩakwa, na ndĩmaneane kũrĩ thũ ciao. Magaatahwo na matunywo indo ciao nĩ thũ ciao ciothe, ¹⁵ tondũ nĩmekĩte maũndũ mooru maitho-inĩ makwa, makaandakaria, kuuma mũthenya ũrĩa maithe mao moimire Misiri nginyagia ũmũthĩ.”

¹⁶ Ningĩ Manase nĩaitire thakame nyingĩ mũno ya andũ matehĩtie, ĩkĩiyũra Jerusalemu kuuma gĩturi kĩmwe nginya kĩrĩa kĩngĩ, tũtegũtara mehia marĩa aatũmĩte andũ a Juda meehie, nĩ ũndũ wa ũguo magĩika maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova.

¹⁷ Ha ũhoru wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Manase, na marĩa mothe eekire, hamwe na mehia marĩa eekire-rĩ, githĩ matiandĩkĩtwo mabuku-inĩ ma mahinda ma athamaki a Juda? ¹⁸ Manase akĩhurũka hamwe na maithe make, na agĩthikwo mũgũnda-inĩ wake wa ũthamaki,

* **21:11** Andũ arĩa othe maatũũraga Kaanani meetagwo Aamori matanatoorio nĩ andũ a Isiraeli.

nĩguo mũgũnda wa Uza. Nake mũriũ Amoni agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

Amoni Mũthamaki wa Juda

¹⁹ Amoni aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩrĩ na ĩrĩ rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka Jerusalemu mĩaka ĩrĩ. Nyina eetagwo Meshulemethu mwarĩ wa Haruzu; oimĩte Jotiba. ²⁰ Nake agĩka maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, o ta ũrĩa ithe Manase eekĩte. ²¹ Nĩathiire na mĩthiire yothe ya ithe; akĩhooya mĩhianano ĩrĩa ithe aahooyaga, na akĩmĩnamĩrĩa. ²² Agĩtigana na Jehova, Ngai wa maithe make, na ndaigana kũrũmĩrĩa Jehova.

²³ Anene a Amoni makĩmũciirĩa ndundu, na makĩũragĩra mũthamaki kũu nyũmba-inĩ yake ya ũthamaki. ²⁴ Nao andũ a bũrũri makĩũraga arĩa othe maathugundĩte gũũkĩrĩa Mũthamaki Amoni na magĩtua mũriũ Josia mũthamaki ithenya rĩake.

²⁵ Ha ũhoru wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Amoni, na ũrĩa eekire-rĩ, githĩ matandĩkitwo ibuku-inĩ rĩa mahinda ma athamaki a Juda? ²⁶ Nake agĩthikwo mbĩrĩa-inĩ yake mũgũnda-inĩ wa Uza. Nake mũriũ Josia agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

22

Ibuku rĩa Watho Kuoneka

¹ Na rĩrĩ, Josia aarĩ wa mĩaka ĩnana rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka mĩrongo ĩtatũ na ũmwe. Nyina eetagwo Jedida mwarĩ wa Adaia; oimĩte Bozikathu. ² Nake agĩka ũrĩa kwagĩrĩire maitho-inĩ ma Jehova, na agĩthiĩ na mĩthiire yothe ya ithe Daudi atekwĩhũgũra mwena wa ũrĩo kana wa ũmotho.

³ Mwaka-inĩ wa ikũmi na ĩnana wa wathani wake, Mũthamaki Josia agĩtũma Shafani mũrũ wa Azalia mũrũ wa Meshulamu, ũrĩa warĩ mwandĩki-marũa, athiĩ hekarũ-inĩ ya Jehova. Akĩmwĩra atĩrĩ: ⁴ “Ambata, ũthiĩ kũrĩ Hilikia mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene na ũmwĩre ahaarĩrie mbeeca iria irehetwo hekarũ-inĩ ya Jehova, iria arangĩri a mĩrango monganĩtie kuuma kũrĩ andũ. ⁵ Nao maciĩhokere andũ arĩa mathuurĩtwo a kũrũgamĩrĩa wĩra wa hekarũ. Andũ acio ũtigĩrĩre nĩ marĩa aruti a wĩra arĩa macookagĩrĩa hekarũ ya Jehova, ⁶ nao nĩ atharamara, na andũ a gwaka, na aaki a mahiga. Na ningĩ ũtigĩrĩre nĩmagũra mbaũ na mahiga maicũhie ma gũcookereria hekarũ. ⁷ No rĩrĩ, to nginya maheane mathabu ma mbeeca iria meehokeirwo, tondũ mararuta wĩra ũcio na kwĩhokeka.”

⁸ Hilikia mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene akĩra Shafani ũcio mwandĩki marũa atĩrĩ, “Nĩnyonete Ibuku rĩa Watho thĩinĩ wa hekarũ ya Jehova.” Akĩrĩnengera Shafani nake akĩrĩthoma. ⁹ Nake Shafani ũcio mwandĩki-marũa agĩthiĩ kũrĩ mũthamaki na akĩmũhe ũhoru ũcio, akĩmwĩra atĩrĩ: “Anene aku nĩmarĩhĩte mbeeca iria ciarĩ hekarũ-inĩ ya Jehova, na nĩmaciĩhokeire kũrĩ aruti a wĩra na arũgamĩrĩa a hekarũ.” ¹⁰ Ningĩ Shafani ũcio mwandĩki-marũa akĩra mũthamaki atĩrĩ, “Hilikia ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, nĩanengera ibuku.” Nake Shafani akĩrĩthomera mũthamaki.

¹¹ Rĩrĩa mũthamaki aaiguire ciugo cia Ibuku rĩu rĩa Watho-rĩ, agĩtembũranga nguo ciake. ¹² Akĩruta mawatho maya kũrĩ Hilikia ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, na kũrĩ Ahikamu mũrũ wa Shafani, na Akiboru mũrũ wa Mikaia, na kũrĩ Shafani ũcio mwandĩki-marũa, na kũrĩ Asaia ũrĩa mũrori wa maũndũ ma mũthamaki, akĩmeera atĩrĩ: ¹³ “Thiĩ mũkanduĩrĩrie

ūhoru kūrī Jehova, na mūtuīrīrie andū, o na Juda yothe, ūrīa kwandīkītwo ibuku-inī rīrī rīonekete. Marakara ma Jehova nī maingī, marīa maraakana nī ūndū witū, tondū maithe maitū matiaathīkīire ūhoru wa ibuku rīrī; na matiekire kūrīngana na ūhoru ūrīa wothe wandīkītwo thīnī warīo ūrīa ūtūkonī.

¹⁴ Hilikia ūrīa mūthīnjīri-Ngai, na Ahikamu, na Akiboru, na Shafani, na Asaia magīthīi kwaria na Hulida ūrīa mūnabii mūndū-wa-nja ūrīa warī mūtumia wa Shalumu mūrū wa Tikiva, mūrū wa Harihasi ūrīa warī mūmenyereri wa nguo cia mūthamaki, Hulida aatūūrāga Jerusalemu, rūgongo rwa keerī.

¹⁵ Nake akīmeera atīrī, “Ūū nīguo Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga: Īrai mūndū ūrīa ūmūtūmīte kūrī nī atīrī, ¹⁶ ‘Ūū nīguo Jehova ekuuga: Nīngūrehithia mwanangīko kūndū gūkū na kūrī andū akuo kūrīngana na maūndū marīa mothe mandīkītwo ibuku-inī rīrīa mūthamaki wa Juda athomete. ¹⁷ Tondū nīmandirikīte, na magacinīra ngai ingī ūbumba, na makaandakaria nī ūndū wa mīhianano yothe īrīa mathondekete na moko mao, marakara makwa nīmakanīire kūndū gūkū, na matingīhoreka.’

¹⁸ Īrai mūthamaki wa Juda, ūrīa ūmūtūmīte mūūke mūtuīrie ūhoru kūrī Jehova atīrī, ‘Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga atīrī ūhoru wīgīi ciugo iria ūiguīte: ¹⁹ Tondū ngoro yaku nīyaherire na ūkīnyīhīria Jehova rīrīa waiguire ūhoru ūrīa njarītie wa gūūkīrīra kūndū gūkū o na andū akuo, atī nīmakanyitwo nī kīrumi na mwanangīko, na tondū nīwatembūrāngire nguo ciaku na ūkīrīra ūrī mbere yakwa-rī, nīngūiguīte, ūguo nīguo Jehova ekuuga. ²⁰ Nī ūndū ūcio nīngagūcookanīrīria hamwe na maithe maku, na nīūgathikwo na thayū. Maitho maku matikoona mwanangīko ūrīa ngaarehe kūndū gūkū.’ ”

Nī ūndū ūcio magīcookeria mūthamaki ūhoru ūcio.

23

Josia Kwerūhia Kīrīkanīro

¹ Hīndī īyo mūthamaki agītūmanīra athuuri othe a Juda na a Jerusalemu moongane hamwe. ² Nake akīambata agīthīi hekarū-inī ya Jehova arī hamwe na andū a Juda, na andū a Jerusalemu, na athīnjīri-Ngai, na anabii, andū othe kuuma ūrīa mūnini mūno nginya ūrīa mūnene mūno. Mūthamaki agīthoma ciugo ciothe cia Ibuku rīa Kīrīkanīro, rīrīa rīonekete thīnī wa hekarū ya Jehova makīguaga. ³ Nake mūthamaki akīrūgama hau gītugī-inī, akīerūhia kīrīkanīro arī mbere ya Jehova, atī nīarīrūmagīrīra Jehova, na arūmie maathani make, na mawatho make, o na kīrīra kīa watho wake wa kūrūmīrīrwo na ngoro yake yothe, na muoyo wake wothe, nīguo ahingie ciugo cia kīrīkanīro iria ciaandīkītwo ibuku-inī rīu. Hīndī īyo andū othe makīranīra atī nīmarīhingāgia kīrīkanīro kīu.

⁴ Nake mūthamaki agīatha Hilikia mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene, na athīnjīri-Ngai arīa maarī anini ake, na aikaria a mīrango, mathengie kuuma hekarū-inī ya Jehova indo ciothe iria ciathondekeirwo Baali na Ashera, na mbūtū yothe ya igūrū, agīcicinīra nja ya Jerusalemu mīgūnda-inī ya Gītuamba gīa Kidironi, na agītwara mūhu wacio Betheli. ⁵ Nake akīeheria athīnjīri-ngai cia mīhianano arīa maamūrītwo nī athamaki a Juda macinagīre ūbumba kūndū kūrīa gūtūgīru thīnī wa matūūra ma Juda na matūūra marīa maarigiicīrie Jerusalemu, arīa maacinagīra Baali ūbumba, na riūa, na mweri, na njata iria nene, o na mbūtū ciothe cia igūrū. ⁶ Nake akīruta gītugī kīa Ashera kuuma hekarū-inī ya Jehova,

agĩgĩtwara Gĩtuamba-inĩ gĩa Kidironi nja ya Jerusalemu, na agĩgĩcinĩra kuo. Agĩgĩthĩa, gĩgĩtuĩka ta rũkũngũ, akĩhurunjĩra rũkũngũ rũu rwakĩo mbĩrĩra-inĩ cia andũ arĩa mataarĩ na igweta.* 7 Ningĩ agĩcooka akĩmomora nyũmba cia ihooero cia maraya ma arũme, iria ciarĩ hekarũ-inĩ ya Jehova, na nokuo atumia maatumagĩra macuka ma Ashera.

8 Josia akĩrehe athĩnjĩri-Ngai othe kuuma matũũra-inĩ mothe ma Juda, na agĩtharia kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru, kuuma Geba nginya Birishiba kũrĩa athĩnjĩri-ngai maacinagĩra ũbumba, akĩmomora igongona iria ciarĩ ihingo-inĩ, o na itoonyero-inĩ rĩa Kĩhingo kĩa Joshua, mũnene wa itũũra rĩrĩa inene, kĩrĩa kĩarĩ mwena wa ũmotho wa kĩhingo gĩa itũũra rĩu inene. 9 O na gwatuĩka athĩnjĩri-ngai a kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru matiatungataga kĩgongona-inĩ kĩa Jehova kũu Jerusalemu-rĩ, nĩmarĩaga mĩgate ĩtarĩ mĩmbie hamwe na athĩnjĩri-Ngai arĩa angĩ.

10 Nĩaathũkirie Tofeti ĩrĩa yarĩ Gĩtuamba-inĩ kĩa Beni-Hinomu, nĩ ũndũ ũcio gũtirĩ mũndũ ũngĩarutire mũriũ kana mwarĩ arĩ igongona rĩa njino kũrĩ Moleku. 11 Akĩeheria mbarathi iria athamaki a Juda maamũrĩre riũa kuuma itoonyero-inĩ rĩa hekarũ ya Jehova. Nacio ciarĩ nja hakuhĩ na kanyũmba ka mũnene wetagwo Nathani-Meleku. Josia agĩcooka agĩcina ngaari cia ita iria ciamũrĩrwo riũa.

12 Ningĩ akĩmomora igongona iria ciakĩtwo nĩ athamaki a Juda nyũmba igũrũ hakuhĩ na kanyũmba ka igũrũ ka Ahazu, na igongona iria ciakĩtwo nĩ Manase kũu nja ciarĩ cia hekarũ ya Jehova. Agĩcieheria kuuma hau, agĩcihehenja tũcunjĩ, na agĩte rũkũngũ rũu Gĩtuamba-inĩ gĩa Kidironi.

13 Mũthamaki agĩcooka agĩthũkia kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru kũrĩa kwarĩ mwena wa irathĩro wa Jerusalemu, mwena wa gũthini wa Kĩrĩma gĩa Kũniinanĩrwo, kũrĩa Solomoni mũthamaki wa Isiraeli aakĩre Ashitorethu ngai ya mũndũ-wa-nja ĩrĩ thaahu ya Asidoni, na kũrĩa aakĩre Kemoshu ngai ĩrĩ thaahu ya Moabi, o na kwa Moleku ngai ĩrĩ magigi ya andũ a Amoni.

14 Josia akĩhehenja mahiga marĩa maamũre, na akĩmomora mĩhianano ya itugĩ cia Ashera, na agĩkũhumbĩra na mahĩndĩ ma andũ.

15 O nakĩo kĩgongona kĩrĩa kĩarĩ Betheli, handũ harĩa hatũũgĩru haathondeketwo nĩ Jeroboamu mũrũ wa Nebati, ũrĩa watũmire Isiraeli meehie, kĩgongona kũu na handũ hau hatũũgĩru, agĩcimomora. Agĩcina handũ hau hatũũgĩru, akĩhathĩa nginya hagĩtuĩka mũtu, na agĩcina gĩtugĩ kĩa Ashera o nakĩo. 16 Ningĩ Josia akĩroranga kũu, na rĩrĩa onire mbĩrĩra iria ciarĩ mwena-inĩ wa kĩrĩma, agĩthikũrithia mahĩndĩ kuuma mbĩrĩra-inĩ, akĩmacinĩra kĩgongona-inĩ nĩguo agĩthaahie, kũringana na kiugo kĩa Jehova kĩrĩa kĩarĩtio nĩ mũndũ wa Ngai ũrĩa warathĩte maũndũ macio matanekĩka.

17 Mũthamaki akĩũria atĩrĩ, “Mbĩrĩra ĩrĩa ndĩrona nĩ ya ũ?”

Nao andũ a itũũra rĩu inene makĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ mbĩrĩra ya mũndũ wa Ngai ũrĩa woimĩte Juda, na akĩaria maũndũ ma gũũkĩrĩra kĩgongona kĩa Betheli, o maũndũ marĩa warĩkia gwĩka ihiga rĩu.”

18 Nake akiuga atĩrĩ, “Tiganai nayo. Mũtigetĩkirie mũndũ o naũ aringithie mahĩndĩ make.” Nĩ ũndũ ũcio matiahutirie mahĩndĩ make o na ma mũnabii ũrĩa woimĩte Samaria.

19 O ta ũrĩa Josia eekĩte Betheli, Josia nĩeherie na agĩthaahia mahooero ma kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru marĩa maakĩtwo nĩ athamaki a Isiraeli matũũra-inĩ ma Samaria marĩa marakarĩtie Jehova. 20 Josia akĩũragĩra

* 23:6 Gĩtugĩ kĩa Ashera gĩathũkangirio nĩ Mũthamaki Hezekia, nake mũrũwe Manase agĩgĩcookia.

athñjiri-ngai othe a kũndũ kũu gũtũũgĩru igũrũ rĩa igongona icio, na agĩcinĩra mahĩndĩ ma andũ igũrũ rĩacio. Agĩcooka agĩthĩ Jerusalemu.

²¹ Mũthamaki akĩruta watho ũyũ kũrĩ andũ othe, akĩmeera atĩrĩ, “Kũngũirai Bathaka ya Jehova Ngai wanyu, o ta ũrĩa kwandĩkĩtwo Ibuku-inĩ rĩrĩ rĩa Kĩrĩkanĩro.” ²² Na gũtiarĩ na Bathaka ĩngĩ yakũngũirwo ta ĩyo kuuma hĩndĩ ya atiirĩrĩ bũrũri arĩa matongoragia Isiraeli kana matukũ-inĩ mothe ma athamaki a Isiraeli na athamaki a Juda. ²³ Mwaka-inĩ wa ikũmi na ĩnana wa Mũthamaki Josia, Bathaka ĩyo ya Jehova nĩyakũngũirwo kũu Jerusalemu.

²⁴ Ningĩ Josia nĩeheririe aragũri, na andũ arĩa maarĩ na maroho ma kũragũra, na ngai cia kũhooya nacio mĩciĩ-inĩ, na ngai cia mĩhianano, na indo iria ĩngĩ ciothe irĩ magigi cionekire kũu Juda na Jerusalemu. Eekire ũguo ahingie watho ũrĩa waandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩrĩa Hilikia ũrĩa mũthñjiri-Ngai onire hekarũ-inĩ ya Jehova. ²⁵ Mbere na thuutha wa Josia gũtiarĩ mũthamaki ũngĩ take, wacookereire Jehova ta ũrĩa eekire: na ngoro yake yothe na muoyo wake wothe, na hinya wake wothe, kũringana na watho wothe wa Musa.

²⁶ No rĩrĩ, Jehova ndaigana kũgarũrũka atige marakara make mahiũ, marĩa maakanaga ma gũũkĩrĩra Juda, nĩ ũndũ wa maũndũ marĩa mothe Manase eekite ma kũmũrakaria. ²⁷ Nĩ ũndũ ũcio Jehova akiuga atĩrĩ, “Nĩngweheria Juda o nayo mbere yakwa, o ta ũrĩa ndeheririe Isiraeli, na nĩngarega Jerusalemu, itũura inene rĩrĩa ndeethuriire, na ndege hekarũ ĩno, ĩrĩa ndoigire ũhoru wayo atĩrĩ, ‘Kũu nĩkuo Rĩitwa rĩakwa rĩgaatũura.’ ”

²⁸ Ha ũhoru wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Josia, na marĩa eekire, githĩ matiandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa mahinda ma athamaki a Juda?

²⁹ Hĩndĩ ĩrĩa Josia aarĩ mũthamaki-rĩ, nĩguo Firaũni-Neko mũthamaki wa Misiri aambatire Rũũĩ-inĩ rwa Farati agateithie mũthamaki wa Ashuri. Nake Mũthamaki Josia agĩthĩ kũmũtũnga mbaara-inĩ, no rĩrĩ, Neko akĩrũa nake, akĩmũũragĩra kũu Megido. ³⁰ Nacio ndungata cia Josia igĩkuua mwĩrĩ wake na ngaari ya ita kuuma Megido, ikĩũrehe Jerusalemu, na ikĩmũthika mbĩrĩra-inĩ yake. Nao andũ a bũrũri makĩoya Jehoahazu mũrũ wa Josia, makĩmũitĩrĩria maguta, makĩmũtua mũthamaki ithenya rĩa ithe.

Jehoahazu Mũthamaki wa Juda

³¹ Jehoahazu aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩrĩ na ĩtatũ rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, na agĩthamaka Jerusalemu mĩeri ĩtatũ. Nyina eetagwo Hamutali mwarĩ wa Jeremia, na oimĩte Libina. ³² Nake agĩka maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, o ta ũrĩa maithe make meekite. ³³ Firaũni Neko nĩamuohire na mĩnyororo kũu Ribila, bũrũri wa Hamathu, nĩguo ndakae gwithana Jerusalemu, na akĩhatĩrĩria andũ a Juda marute igooti rĩa taranda igana rĩmwe† cia betha, na taranda ĩmwe‡ ya thahabu. ³⁴ Firaũni Neko agĩtua Eliakimu mũriũ wa Josia mũthamaki ithenya rĩa ithe Josia, na akĩgarũra rĩitwa rĩa Eliakimu akĩmũtua Jehoiakimu, no agĩkuua Jehoahazu akĩmũtwara Misiri, na kũu nĩkuo aakuĩrĩre. ³⁵ Jehoiakimu akĩrĩha Firaũni Neko betha na thahabu iria eetĩtie. Nĩgeetha ahote gwĩka ũguo, agĩtia andũ a bũrũri igooti na hinya, agĩkĩũngania betha na thahabu kuuma kũrĩ andũ a bũrũri kũringana na ũhoti wao.

Jehoiakimu mũthamaki wa Juda

† 23:33 nĩ ta tani ithatũ na nuthu (3:5) ‡ 23:33 nĩ ta kilo 34

³⁶ Jehoiakimu aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩrĩ na ĩtano rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka ikũmi na ũmwe. Nyina etagwo Zebida mwarĩ wa Pedaia; nake oimĩte Ruma. ³⁷ Nake agĩka maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova o ta ũrĩa maithe make meekĩte.

24

¹ Hĩndĩ ya ũthamaki wa Jehoiakimu-rĩ, Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni agĩtharĩkĩra bũrũri, na Jehoiakimu agĩtuĩka ndungata yake mĩaka ĩtatũ. No Jehoiakimu akĩgarũrũka, akĩremera Nebukadinezaru. ² Jehova agĩtũma mbũtũ cia gũtahana cia kuuma Babuloni, na Suriata, na Moabi, na Amoni ikahũũrane nake. Agĩcitũma ikaanange Juda, kũringana na ũrĩa kiugo kĩa Jehova gĩatariĩ, kĩrĩa kĩarĩtio nĩ ndungata ciake cia anabii. ³ Ti-itherũ maũndũ macio meekĩkire Juda kũringana na watho wa Jehova, nĩguo ameherie moime mbere yake tondũ wa mehia ma Manase na ũrĩa wothe eekĩte, ⁴ o hamwe na gũita thakame ya andũ matehĩtie. Nĩgũkorwo nĩaiyũrĩtie Jerusalemu na thakame ya andũ matehĩtie, nake Jehova ndaigana kũmarekera.

⁵ Ha ũhoru wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Jehoiakimu, na marĩa mothe eekire, githĩ matĩandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa mahinda ma athamaki a Juda? ⁶ Jehoiakimu akĩhurũka na maithe make. Nake mũriũ Jehoiakini agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

⁷ Mũthamaki wa Misiri ndaigana kuuma bũrũri wake rĩngĩ, tondũ mũthamaki wa Babuloni nĩatunyanĩte bũrũri wothe ũrĩa warĩ wa mũthamaki wa Misiri kuuma Karũũĩ ka Misiri nginya Rũũĩ rwa Farati.

Jehoiakini Mũthamaki wa Juda

⁸ Jehoiakini aarĩ wa mĩaka ikũmi na ĩnana rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka Jerusalemu mĩeri ĩtatũ. Nyina eetagwo Nehushita mwarĩ wa Elinathani, kuuma Jerusalemu. ⁹ Nake agĩka maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, o ta ũrĩa ithe eekĩte.

¹⁰ Hĩndĩ ĩyo anene a Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni magĩũka nginya Jerusalemu, makĩrigiicĩria itũũra rĩu, ¹¹ nake Nebukadinezaru we mwene agĩũka nginya itũũra-inĩ rĩu inene, hĩndĩ ĩyo anene ake maarĩrigiicĩrie. ¹² Nake Jehoiakini mũthamaki wa Juda, na nyina, na ndungata ciake, na andũ arĩa maarĩ igweta, na anene ake othe makĩĩneana kũrĩ Nebukadinezaru.

Mwaka-inĩ wa ĩnana wa wathani wa Babuloni nĩguo aanyĩtire Jehoiakini. ¹³ Nebukadinezaru nĩarutire mĩthiithũ yothe kuuma hekarũ-inĩ ya Jehova na nyũmba-inĩ ya ũthamaki, agĩkuua ĩndo ciothe cia thahabu ĩria Solomoni mũthamaki wa Isiraeli aathondekeire hekarũ ya Jehova, o ta ũrĩa Jehova oigĩte. ¹⁴ Agĩkuua andũ othe a Jerusalemu akĩmatwara ithaamĩrio: anene othe, na arũi a mbaara, na mabundi mothe, o na aturi; othe maarĩ andũ 10,000. No andũ arĩa maarĩ athĩni mũno a bũrũri ũcio no-o maatĩgirwo.

¹⁵ Nebukadinezaru agĩtwara Jehoiakini arĩ mũgwate nginya Babuloni. Nĩngĩ agĩcooka agĩkuua nyina wa mũthamaki kuuma Jerusalemu nginya Babuloni, na atumia ake, na anene ake, o na atongoria ake a bũrũri. ¹⁶ Nĩngĩ mũthamaki wa Babuloni agĩthaamĩria mbũtũ yothe ya ita nginya Babuloni; ita rĩothe rĩa andũ 7,000 arĩa arũi, na me hinya na mangĩhota kũrĩa, na mabundi na aturi 1,000. ¹⁷ Agĩcooka agĩtua Matania, mama-we wa Jehoiakini, mũthamaki ithenya rĩake, na akĩgarũra rĩitwa rĩake, akĩmũtua Zedekia.

Zedekia Mũthamaki wa Juda

¹⁸ Zedekia aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩrĩ na ũmwe rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka ikũmi na ũmwe. Nyina eetagwo Hamutali mwarĩ wa Jeremia, na oimĩte Libina. ¹⁹ Nake agĩka maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, o ta ũrĩa Jehoiakimu eekĩte. ²⁰ Maũndũ macio mothe meekirwo Jerusalemu na Juda nĩ tondũ wa marakara ma Jehova, na mũthia-inĩ akĩmaingata mehere mbere yake.

Kũgũa kwa Jerusalemu

Nake Zedekia akĩremera mũthamaki wa Babuloni.

25

¹ Nĩ ũndũ ũcio, mwaka-inĩ wa kenda wa ũthamaki wa Zedekia, mũthenya wa ikũmi, wa mweri wa ikũmi, Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni agĩthĩ kũhũũrana na Jerusalemu arĩ na ita rĩake rĩothe. Nake akĩamba hema nja ya itũũra rĩu inene, na agĩaka indo cia kũmũteithia gũtharĩkĩra itũũra mĩena yothe yarıo. ² Narĩo itũũra rĩkĩrigiicĩrio nginya mwaka wa ikũmi na ũmwe wa Mũthamaki Zedekia. ³ Na rĩrĩ, mũthenya wa kenda wa mweri wa kana, ng'aragu ĩkĩneneha itũũra-inĩ, o nginya gũkĩaga irio cia kũrĩo nĩ andũ. ⁴ Hĩndĩ ĩyo rũthingo rwa itũũra rĩu inene rũkĩmomorwo, nayo mbũtũ yothe ya ita ĩkĩũra ũtukũ ĩgereire kĩhingoinĩ kĩrĩa kĩarĩ gatagatĩ ga thingo cieri hakuhĩ na mũgũnda wa mũthamaki, o na gũtuĩka andũ a Babuloni nĩmarigiicĩrie itũũra rĩu inene. Nayo ĩkĩũra ĩrorete Araba, ⁵ no mbũtũ ya ita ya Babuloni ĩgĩteng'eria mũthamaki, ĩkĩmũkinyĩra werũ-inĩ ũrĩa mwaraganu wa Jeriko. Thigari ciake ciothe nĩciamũranĩtio nake na ikahurunjũka. ⁶ Nayo mbũtũ ya ita ĩkĩnyiita mũthamaki ũcio, na agĩtwarwo kũrĩ mũthamaki wa Babuloni kũu Ribila kũrĩa aatuĩrĩrwo ciira. ⁷ Makĩũraga ariũ a Zedekia o hau mbere yake, magĩcooka makĩmũkũũra maitho, makĩmuoha na bĩngũ cia gĩcango, na makĩmũtwara Babuloni.

⁸ Mũthenya wa mũgwanja wa mweri wa ĩtano mwaka-inĩ wa ikũmi na kenda wa Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni, Nebuzaradani mũnene wa arangĩri a mũthamaki, ndungata nene ya mũthamaki wa Babuloni, agĩũka Jerusalemu. ⁹ Agĩcina hekarũ ya Jehova, na nyũmba ya ũthamaki, o na nyũmba ciothe cia Jerusalemu. Agĩcina nyũmba yothe yarı ya bata. ¹⁰ Nayo mbũtũ yothe ya ita ya Babuloni, ĩtongoretio nĩ mũnene wa arangĩri a mũthamaki ĩkĩmomora thingo iria ciathiũrũrũkĩirie Jerusalemu. ¹¹ Nebuzaradani mũnene wa arangĩri nĩathaamirie andũ arĩa othe maatigaire kũu itũũra-inĩ inene, hamwe na kĩrĩndĩ kũu kĩngĩ, na arĩa othe maathiite kũrĩ mũthamaki wa Babuloni. ¹² No mũnene ũcio wa ita agĩtigia andũ amwe a arĩa athĩni mũno a bũrũri ũcio, nĩguo marutage wĩra mĩgũnda-inĩ ya mĩthabibũ na mĩgũnda-inĩ ĩrĩa ĩngĩ.

¹³ Andũ a Babuloni nĩmoinangire itugĩ cia gĩcango, na metha cia kũigĩrĩra indo, na Karia ga gĩcango, iria ciarĩ hekarũ-inĩ ya Jehova, na magĩkuua icango icio magĩcitwara Babuloni. ¹⁴ Ningĩ magĩkuua nyũngũ, na icakũri, na magathĩ ma gũtinia ndaambĩ, na mbakũri, na indo ciothe cia icango iria ciahũthagĩrwo wĩra-inĩ wa hekarũ, magĩthĩ nacio. ¹⁵ Mũnene ũcio wa thigari cia mũthamaki nĩakuuire ngĩo cia mwaki na mbakũri cia kũminjaminjĩria, iria ciothe ciathondeketwo na thahabu therie kana betha.

¹⁶ Nakĩo gĩcango kuuma itugĩ iria igĩrĩ, na gĩa Karia, na kĩa makaari marĩa Solomoni aakĩte marĩ ma hekarũ ya Jehova, gĩtingĩathimĩkire nĩ

kūingīha. ¹⁷ Gītugĩ o kīmwe kīarĩ kĩa ũraihi wa buti mĩrongo ĩĩrĩ na mūgwanja.* Nakĩo kĩongo gĩakĩo kīrĩa kīarĩ igūrũ rĩa gītugĩ kīmwe gĩacio kīarĩ kĩa buti inya na nuthu† kūrāiha na igūrũ, na kīagemetio na gĩgathiūrūrũkĩrio na mūkwa na makomamanga ma gĩcango. Gītugĩ kīu kīngĩ na mūkwa wakĩo nĩkīahaanaine na kīu kīngĩ.

¹⁸ Mūnene ũcio wa arangĩri nĩanyiitire Seraia mūthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mūnene, na Zefania ũrĩa mūthĩnjĩri-Ngai wa keerĩ, na arangĩri arĩa atatũ maarangagĩra mĩrango. ¹⁹ Harĩ arĩa angĩ maatigaire kīu itũũra-inĩ inene, akĩnyiita mūnene ũrĩa warũgamĩrĩire andũ a mbaara, na andũ atano arĩa mataaraga mūthamaki. Ningĩ agĩkuua mwandĩki-marũa ũrĩa mūnene na nowe warĩ mūrōri mūnene wa wandĩkithia wa andũ a būrũri ũcio, na andũ ake mĩrongo ĩtandatũ arĩa maakorirwo itũũra-inĩ rīu inene. ²⁰ Nebuzaradani ũcio mūnene wa arangĩri akĩmakuuu othe, akĩmatwara kūrĩ mūthamaki wa Babuloni kīu Ribila. ²¹ Nake mūthamaki wa Babuloni akĩmooragithĩria kīu Ribila, būrũri wa Hamathu.

Nĩ ũndũ ũcio andũ a Juda magĩtwarwo ithaamĩrio, kūrāya na būrũri wao.

²² Nebukadinezaru mūthamaki wa Babuloni agĩthura Gedalia mūrũ wa Ahikamu, mūrũ wa Shafani akĩmūtua mūrōri wa andũ arĩa maatigirwo Juda. ²³ Rĩrĩa anene a mbūtũ cia ita othe na andũ ao maaiguire atĩ mūthamaki wa Babuloni nĩathuurĩte Gedalia atuĩke barũthi, magĩthiĩ kūrĩ Gedalia kīu Mizipa, nao nĩo, Ishumaeli mūrũ wa Nethania, na Johanani mūrũ wa Karea, na Seraia mūrũ wa Tanihumethu ũrĩa Mūnetofathi, na Jaazania mūrũ wa Mūmaakathi, na andũ ao. ²⁴ Gedalia akĩhĩta mwĩhĩtwa wa kūmoomĩrĩria hamwe na andũ ao, akĩmeera atĩrĩ, “Tigai gwĩtigĩra anene a Babuloni. Ikarai būrũri-inĩ na mūtungatagĩre mūthamaki wa Babuloni, na nĩmũgũikara wega.”

²⁵ No rĩrĩ, mweri-inĩ wa mūgwanja, Ishumaeli mūrũ wa Nethania, mūrũ wa Elishama ũrĩa warĩ wa thakame ya ũthamaki, agĩũka na andũ ikūmi, akĩũraga Gedalia o hamwe na andũ a Juda, na andũ a Babuloni arĩa maarĩ nake kīu Mizipa. ²⁶ Nĩ ũndũ wa ũguo andũ othe kuuma ũrĩa mūnini mūno nginya ũrĩa mūnene mūno, hamwe na atongoria a mbūtũ cia ita, makĩūrĩra Misiri nĩ ũndũ wa gwĩtigĩra andũ a Babuloni.

Kuohorwo kwa Jehoiakini

²⁷ Mwaka-inĩ wa mĩrongo ĩtatũ na mūgwanja kuuma rĩrĩa Jehoiakini mūthamaki wa Juda aatwarirwo būrũri ũngĩ, mwaka-inĩ o ũrĩa Evili-Merodaki aatuĩkire mūthamaki wa Babuloni, nĩ ohorithirie Jehoiakini kuuma njeera, mūthenya wa mĩrongo ĩĩrĩ na mūgwanja mweri-inĩ wa ikūmi na ĩĩrĩ. ²⁸ Akĩmwarĩria na ũhooreri na akĩmũhe gĩtĩ gĩa kūmūtĩithia gũkĩra athamaki acio angĩ maarĩ nao kīu Babuloni. ²⁹ Nĩ ũndũ ũcio Jehoiakini akĩruta nguo ciake cia njeera, na agĩtũura arĩagĩra metha-inĩ ya mūthamaki matukũ mothe marĩa aatũũrĩre muoyo. ³⁰ Mūthamaki ũcio nĩaheaga Jehoiakini indo cia kūmũteithia cia o mūthenya, matukũ mothe marĩa aatũũrĩre muoyo.

* 25:17 nĩ ta mita inyanya na robo (18:25) † 25:17 nĩ ta mita ĩmwe na nuthu (1:5)

IBUKU RĨA MBERE RĨA MAÜNDŪ MA MATUKŪ MA TENE

Maandĩko ma Maündũ ma Tene kuuma Adamu nginya Iburahĩmu

Nginya Ariũ a Nuhu

¹ Njiaro cia Adamu ciarĩ Sethi, na Enoshu, ² na Kenani, na Mahalaleli, na Jaredi, ³ na Enoku, na Methusela, na Lameku, na Nuhu.

⁴ Ariũ a Nuhu maarĩ:
Shemu, na Hamu, na Jafethu.

Ariũ a Jafethu

⁵ Ariũ a Jafethu maarĩ:
Gomeri, na Magogu, na Madai, na Javani, na Tubali, na Mesheki, na Tirasu.

⁶ Ariũ a Gomeri maarĩ:
Ashikenazu, na Difatha, na Togarima.

⁷ Ariũ a Javani maarĩ:
Elisha, na Tarishishi, na Kitimu, na Rodanimu.

Ariũ a Hamu

⁸ Ariũ a Hamu maarĩ:
Kushi, na Miziraimu, na Putu, na Kaanani.

⁹ Ariũ a Kushi maarĩ:
Seba, na Havila, na Sabita, na Raama, na Sabiteka.

Ariũ a Raama maarĩ:
Sheba, na Dedani.

¹⁰ Kushi nĩwe warĩ ithe wa
Nimurodi ũrĩa wakũrire agĩtuĩka njamba ya ita ĩrĩ hinya thĩinĩ wa thĩ.

¹¹ Miziraimu nĩwe warĩ ithe wa
andũ a Ludimu, na Anamini, na Lehabimu, na Nafituhimu, ¹² na Pathirusimu, na Kasuluhimu (nĩwe warĩ kĩhumo kĩa Afilisti), o na Kafitorimu.

¹³ Kaanani nĩwe warĩ ithe wa

¹⁴ Sidoni, mũriũ wake wa irigithathi, na Ahiti, na Ajobusi, na Aamori, na Agirigashi, ¹⁵ na Ahivi, na Aariki, na Asini, ¹⁶ na Aarivadi, na Azemari, na Ahamathi.

Ariũ a Shemu

¹⁷ Ariũ a Shemu maarĩ:
Elamu, na Ashuri, na Arafakasadi, na Ludu, na Aramu.

Ariũ a Aramu maarĩ:
Uzu, na Hulu, na Getheru, na Mesheki.

¹⁸ Arafakasadi nĩwe warĩ ithe wa Shela, nake Shela aarĩ ithe wa Eberi.

¹⁹ Eberi aarĩ na ariũ eerĩ:
Ūmwe eetagwo Pelegu, tondũ hĩndĩ yake nĩrĩo thĩ yagayũkanirio; na mũrũ wa nyina eetagwo Jokitani.

²⁰ Jokitani nĩwe warĩ ithe wa

Alimodadi, na Shelefu, na Hazarimavethu, na Jera, ²¹ na Hadoramu, na Uzali, na Dikila, ²² na Ebalu, na Abimaeli, na Sheba, ²³ na Ofiri, na Havila, na Jobabu. Acio othe maarĩ ariũ a Jokitani.

²⁴ Shemu, na Arafakasadi, na Shela,

- 25 na Eberi, na Pelegu, na Reu,
 26 na Serugu, na Nahoru, na Tera,
 27 na Aburamu (na nĩwe Iburahĩmu).

Nyũmba ya Iburahĩmu

- 28 Ariũ a Iburahĩmu maarĩ:
 Isaaka na Ishumaeli.

Njiaro cia Hagari

- 29 Ici nĩcio njiaro ciao:
 Nebaiothu nĩwe warĩ irigithathi rĩa Ishumaeli, nao ariũ ake arĩa angĩ
 maarĩ Kedari, na Adibeeli, na Mibisamu, 30 na Mishima, na Duma,
 na Masa, na Hadadi, na Tema, 31 na Jeturu, na Nafishu, na Kedema.
 Acio nĩo maarĩ ariũ a Ishumaeli.

Njiaro cia Ketura

- 32 Ariũ a Ketura, ũrĩa warĩ thuriya ya Iburahĩmu, maarĩ:
 Zimirani, na Jokishani, na Medani, na Midiani, na Ishibaku, na Shua.
 Ariũ a Jokishani maarĩ:
 Sheba na Dedani.
 33 Ariũ a Midiani maarĩ:
 Efa, na Eferi, na Hanoku, na Abida, na Elidaa.
 Acio othe maarĩ a rũciaro rwa Ketura.

Njiaro cia Sara

- 34 Iburahĩmu nĩwe warĩ ithe wa Isaaka.
 Ariũ a Isaaka maarĩ:
 Esaũ na Isiraeli.

Ariũ a Esaũ

- 35 Ariũ a Esaũ maarĩ:
 Elifazu, na Reueli, na Jeushu, na Jalamu, na Kora.
 36 Ariũ a Elifazu maarĩ:
 Temani, na Omari, na Zefi, na Gatamu, na Kenazu;
 na Amaleki, ũrĩa waciarirwo nĩ Timina.
 37 Ariũ a Reueli maarĩ:
 Nahathu, na Zera, na Shama, na Miza.

Andũ a Seiru kũu Edomu

- 38 Ariũ a Seiru maarĩ:
 Lotani, na Shobali, na Zibeoni, na Ana, na Dishoni, na Ezeri, na
 Dishani.
 39 Ariũ a Lotani maarĩ:
 Horĩ na Homamu.
 Nake Timina aarĩ mwarĩ wa nyina na Lotani.
 40 Ariũ a Shobali maarĩ:
 Alivani, na Manahathu, na Ewali, na Shefo, na Onamu.
 Ariũ a Zibeoni maarĩ:
 Aia na Ana.
 41 Mũriũ wa Ana aarĩ:
 Dishoni.
 Ariũ a Dishoni maarĩ:
 Hemudani, na Eshibani, na Ithirani, na Kerani.
 42 Ariũ a Ezeri maarĩ:
 Bilihani, na Zaavani, na Akani.
 Ariũ a Dishani maarĩ:
 Uzu, na Arani.

Athamaki a Edomu

- 43 Nao aya nõ maarĩ athamaki arĩa maathamakaga Edomu mbere ya Isiraeli gũthamakĩrwo nĩ mũthamaki o na ùmwe:
Nĩ Bela mũrũ wa Beori, narĩo itũũra rĩake inene rĩetagwo Dinihaba.
- 44 Rĩrĩa Bela aakuire, Jobabu mũrũ wa Zera wa kuuma Bozira agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.
- 45 Rĩrĩa Jobabu aakuire, Hushamu wa kuuma bũrũri wa Atemani agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.
- 46 Rĩrĩa Hushamu aakuire, Hadadi mũrũ wa Bedadi ũrĩa wahootire Midiani kũu bũrũri wa Moabi, agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake. Itũũra rĩake inene rĩetagwo Avithu.
- 47 Rĩrĩa Hadadi aakuire, Samala wa kuuma Masereka agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.
- 48 Rĩrĩa Samala aakuire, Shauli wa kuuma Rehobothu kũu gũkuhĩ na Rũũ rwa Farati, agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.
- 49 Rĩrĩa Shauli aakuire, Baali-Hanani mũrũ wa Akibori agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.
- 50 Rĩrĩa Baali-Hanani aakuire, Hadadi agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake. Itũũra rĩake inene rĩetagwo Pau, na mũtumia wake eetagwo Mehetabeli mwarĩ wa Matiredi, ũrĩa warĩ mwarĩ wa Me-Zahabu.
- 51 Hadadi o nake agĩkua.

Anene a Edomu maarĩ:

- 52 Timina, na Aliva, na Jethethu, na Oholibama, na Ela, na Pinoni, 53 na Kenazu, na Temani, na Mibizaru, 54 na Magidieli, na Iramu. Acio nõ maarĩ anene a Edomu.

2

Ariũ a Isiraeli

- 1 Aya nõ maarĩ ariũ a Isiraeli:
Rubeni, na Simeoni, na Lawi, na Juda, na Isakaru, na Zebulun, 2 na Dani, na Jusufu, na Benjamini, na Nafitali, na Gadi, na Asheri.

Juda

Kũrĩ ariũ a Hezironi

- 3 Ariũ a Juda maarĩ:
Eri, na Onani, na Shela. Acio atatũ maaciarĩrwo Juda nĩ mũtumia Mũkaanani, mwarĩ wa Shua. Eri, irigithathi rĩa Juda, aarĩ mwaganu maitho-inĩ ma Jehova; nĩ ũndũ ũcio Jehova akĩmũũraga. 4 Tamaru, mũtumia wa mũrũ wa Juda, akĩmũciarĩra Perezu na Zera. Ariũ othe a Juda maarĩ atano.
- 5 Ariũ a Perezu maarĩ:
Hezironi na Hamula.
- 6 Ariũ a Zera maarĩ:
Zimuri, na Ethani, na Hemani, na Kalikoli, na Darida; othe maarĩ atano.
- 7 Mũriũ wa Karimi aarĩ:
Akaru, ũrĩa wareheire Isiraeli thĩna nĩ ũndũ wa kuuna watho na kuoya indo iria ciarĩ nyamũre.
- 8 Mũriũ wa Ethani aarĩ:
Azaria.
- 9 Ariũ arĩa maaciarĩrwo Hezironi maarĩ:
Jerameeli, na Ramu, na Kalebũ.

Ciana cia Ramu Mũrũ wa Hezironi

- ¹⁰ Ramu nĩwe warĩ ithe wa Aminadabu, nake Aminadabu aarĩ ithe wa Nahashoni, ũrĩa warĩ mūtongoria wa andũ a Juda. ¹¹ Nahashoni nĩwe warĩ ithe wa Salimoni, nake Salimoni aarĩ ithe wa Boazu, ¹² nake Boazu nĩwe warĩ ithe wa Obedi, ũrĩa warĩ ithe wa Jesii.
- ¹³ Jesii nĩwe warĩ ithe wa Eliabu, irigithathi rĩake; nake Abinadabu aarĩ wa keerĩ, na Shimea wa gatatũ, ¹⁴ na Nethaneli wa kana, nake Radai wa gatano, ¹⁵ na Ozemu wa gatandatũ, nake Daudi aarĩ wa mũgwanja. ¹⁶ Nao aarĩ a nyina maarĩ Zerua na Abigaili. Ariũ a Zerua maarĩ atatũ, na nĩo Abishai, na Joabu, na Asaheli. ¹⁷ Abigaili nĩwe warĩ nyina wa Amasa, na ithe wa Amasa aarĩ Jetheri ũrĩa Mũishumaeli.

Kalebu Mũrũ wa Hezironi

- ¹⁸ Kalebu mũrũ wa Hezironi nĩagĩire ciana na mūtumia wake Azuba (o na ningĩ na Jeriothu). Ariũ a mūtumia ũcio maarĩ: Jesheri, na Shobabu, na Aridoni. ¹⁹ Hĩndĩ ĩrĩa Azuba aakuire, Kalebu akĩhikia Efiratha, ũrĩa wamũciarĩire Huru. ²⁰ Huru nĩwe warĩ ithe wa Uri, nake Uri nĩwe warĩ ithe wa Bezaleli.
- ²¹ Thuutha ũcio, Hezironi agĩkoma na mwarĩ wa Makiru ũrĩa warĩ ithe wa Gileadi (Hezironi aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩtandatũ akĩmũhikia), nake akĩmũciarĩra Segubu. ²² Segubu nĩwe warĩ ithe wa Jairu, ũrĩa warĩ na matũũra mĩrongo ĩĩrĩ na matatũ kũu Gileadi. ²³ (No rĩrĩ, Geshuru na Aramu magĩtunyana matũũra ma Havothu-Jairu, o hamwe na Kenathu na ciikaro iria ciarĩthiũrũrũkĩirie, namo maarĩ matũũra mĩrongo ĩtandatũ.) Aya othe nĩo maarĩ njiaro cia Makiru, o we ithe wa Gileadi.
- ²⁴ Thuutha wa Hezironi gũkua arĩ kũu Kalebu-Efiratha-rĩ, Abija mūtumia wa Hezironi akĩmũciarĩra Ashuru, ithe wa Tekoa.

Jerameeli Mũrũ wa Hezironi

- ²⁵ Ariũ a Jerameeli, ũrĩa warĩ irigithathi rĩa Hezironi, maarĩ: Ramu ũrĩa warĩ irigithathi rĩake, na Buna, na Oreni, na Ozemu, na Ahija. ²⁶ Jerameeli aarĩ na mūtumia ũngĩ wetagwo Atara, nake nĩwe warĩ nyina wa Onamu.
- ²⁷ Ariũ a Ramu, ũrĩa warĩ irigithathi rĩa Jerameeli, maarĩ: Maazu, na Jamini, na Ekeri.
- ²⁸ Ariũ a Onamu maarĩ: Shamai na Jada.
- Nao ariũ a Shamai maarĩ: Nadabu na Abishuri.
- ²⁹ Mūtumia wa Abishuri eetagwo Abihaili, ũrĩa wamũciarĩire Ahabani na Molidi.
- ³⁰ Ariũ a Nadabu maarĩ: Seledi na Apaimu. No rĩrĩ, Seledi aakuire atarĩ na ciana.
- ³¹ Mũrũ wa Apaimu aarĩ: Ishi, ũrĩa warĩ ithe wa Sheshani. Nake Sheshani nĩwe warĩ ithe wa Ahalai.
- ³² Ariũ a Jada, mũrũ wa nyina na Shamai, maarĩ: Jetheri na Jonathani. Jetheri aakuire atarĩ na ciana.
- ³³ Ariũ a Jonathani maarĩ: Pelethu na Zaza.
- Acio nĩo maarĩ njiaro cia Jerameeli.
- ³⁴ Sheshani ndaarĩ na aanake, no airĩtu.

Aarĩ na ndungata ya kuuma Misiri yetagwo Jariha. ³⁵ Sheshani akĩhe Jariha ndungata ĩyo yake mwarĩ ĩmũhikie, nake akĩgĩa mwana wetagwo Atai.

- ³⁶ Atai nĩwe warĩ ithe wa Nathani,
 nake Nathani nĩwe warĩ ithe wa Zabadi,
³⁷ nake Zabadi nĩwe warĩ ithe wa Efilali,
 nake Efilali nĩwe warĩ ithe wa Obedi,
³⁸ nake Obedi nĩwe warĩ ithe wa Jehu,
 nake Jehu nĩwe warĩ ithe wa Azaria,
³⁹ nake Azaria nĩwe warĩ ithe wa Helezu,
 nake Helezu nĩwe warĩ ithe wa Eleasa,
⁴⁰ nake Eleasa nĩwe warĩ ithe wa Sisimai,
 nake Sisimai nĩwe warĩ ithe wa Shalumu,
⁴¹ nake Shalumu nĩwe warĩ ithe wa Jekamia,
 nake Jekamia nĩwe warĩ ithe wa Elishama.

Mbarĩ cia Kalebu

- ⁴² Ariũ a Kalebu, ũrĩa warĩ mūrũ wa nyina na Jerameeli, maarĩ:
 Mesha irigithathi rĩake, na nĩwe warĩ ithe wa Zifu, na mūrũ Maresha
 ũrĩa warĩ ithe wa Heberoni.
- ⁴³ Ariũ a Heberoni maarĩ:
 Kora, na Tapua, na Rekemu, na Shema. ⁴⁴ Shema nĩwe warĩ ithe wa
 Rahamu, na Rahamu nĩwe warĩ ithe wa Jorikeamu. Rekemu aarĩ
 ithe wa Shamai. ⁴⁵ Mūrũ wa Shamai aarĩ Maoni, nake nĩwe warĩ
 ithe wa Bethi-Zuru.
- ⁴⁶ Nake Efa, thuriya ya Kalebu, nĩwe warĩ nyina wa Harani, na Moza, na
 Gazezi. Nake Harani nĩwe warĩ ithe wa Gazezi.
- ⁴⁷ Ariũ a Jahadai maarĩ:
 Regemu, na Jothamu, na Geshani, na Peleti, na Efa, na Shaafu.
- ⁴⁸ Nake Maaka, thuriya ya Kalebu, nĩwe warĩ nyina wa Sheberi na
 Tirihana. ⁴⁹ Ningĩ nowe waciarire Shaafu ũrĩa warĩ ithe wa Madimana,
 na Sheva ithe wa Makibena na Gibeaa. Mwarĩ wa Kalebu eetagwo
 Akisa. ⁵⁰ Acio nĩo maarĩ njiaro cia Kalebu.

Ariũ a Huru, irigithathi rĩa Efiratha, maarĩ:

- Shobali ithe wa Kiriathu-Jearimu, ⁵¹ na Salima ithe wa Bethlehemu,
 na Harefu ithe wa Bethi-Gaderi.
- ⁵² Njiaro cia Shobali, ithe wa Kiriathu-Jearimu, ciarĩ:
 Haroe, na nuthu ya Amanahathi, ⁵³ na mĩhĩrĩga ya Kiriathu-Jearimu
 ĩrĩa yatarĩ ta ũũ: Aithiri, na Aputhi, na Ashumathi, na Amishirai.
 Kuuma kūrĩ acio gũkĩgĩa njiaro cia Azorathi na Aeshitaoli.
- ⁵⁴ Njiaro cia Salima ciarĩ:
 Bethlehemu ũrĩa Mũnetofathi, na Aatirothu-Bethi-Joabu, na nuthu
 ya Amanahathi, na Azori, ⁵⁵ na mĩhĩrĩga ya aandĩki-marũa arĩa
 maatũũraga Jabezũ ĩrĩa yatarĩ ta ũũ: Atirathi, na Ashimeathi, na
 Asukathi. Aya nĩo Akeni arĩa moimĩte harĩ Hamathu, ithe wa
 nyũmba ya Rekabu.

3

Ariũ a Daudi

- ¹ Aya nĩo maarĩ ariũ a Daudi arĩa maaciarĩirwo Heberoni:
 Irigithathi rĩarĩ Amunoni mūrũ wa Ahinoamu wa kuuma Jezireeli;
 nake wa keerĩ aarĩ Danieli mūrũ wa Abigaili wa kuuma Karimeli;

² nake wa gatatũ aarĩ Abisalomu mũrũ wa Maaka mwarĩ wa Talimai mũthamaki wa Geshuru;

nake wa kana aarĩ Adonija mũrũ wa Hagithu;

³ nake wa gatano aarĩ Shefatia mũrũ wa Abitali;

nake wa gatandatũ aarĩ Ithireamu ũrĩa aaciarĩrwo nĩ mütumia wake Egila.

⁴ Acio atandatũ maaciarĩrwo Daudi kũu Heberoni, kũrĩa aathamakĩire mĩaka mũgwanja na mĩeri itandatũ.

Daudi aathamakire arĩ Jerusalemu mĩaka mĩrongo itatũ na itatũ, ⁵ nacio ici nĩcio ciana ciake iria ciaciarĩrwo kũu:

Shimea, na Shobabu, na Nathani, na Solomoni. Acio ana maaciarirwo nĩ Bathisheba mwarĩ wa Amieli. ⁶ Ningĩ nĩ kwarĩ na Ibiharu, na Elishua, na Elifeleti, ⁷ na Noga, na Nefegu, na Jafia, ⁸ na Elishama, na Eliada, na Elifeleti; othe maarĩ kenda. ⁹ Acio othe maarĩ ariũ a Daudi, ariũ a thuriya ciake matatarĩtwo. Nake Tamaru nĩwe warĩ mwarĩ wa ithe wao.

Athamaki a Juda

¹⁰ Mũriũ wa Solomoni eetagwo Rehoboamu, nake mũriũ eetagwo Abija,

nake Asa aarĩ mũriũ wa Abija,

nake Jehoshafatu aarĩ mũriũ wa Asa,

¹¹ nake Jehoram aarĩ mũriũ wa Jehoshafatu,

nake Ahazia aarĩ mũriũ wa Jehoram,

nake Joashu aarĩ mũriũ wa Ahazia,

¹² nake Amazia aarĩ mũriũ wa Joashu,

nake Azaria aarĩ mũriũ wa Amazia,

nake Jothamu aarĩ mũriũ wa Azaria,

¹³ nake Ahazu aarĩ mũriũ wa Jothamu,

nake Hezekia aarĩ mũriũ wa Ahazu,

nake Manase aarĩ mũriũ wa Hezekia,

¹⁴ nake Amoni aarĩ mũriũ wa Manase,

nake Josia aarĩ mũriũ wa Amoni.

¹⁵ Ariũ a Josia maarĩ:

Johanani irigithathi rĩake,

nake wa keerĩ aarĩ Jehoiakimu,

nake wa gatatũ aarĩ Zedekia,

nake wa kana aarĩ Shalumu.

¹⁶ Arĩa maathamakire thuutha wa Jehoiakimu maarĩ:

mũriũ Jekonia

na Zedekia.

Rũciaro rwa Nyũmba ya Ũthamaki thuutha wa Ithaamĩrio

¹⁷ Njiaro cia Jekonia, ũrĩa watahĩtwo, ciarĩ:

Mũriũ Shealitieli, ¹⁸ na Malikiramu, na Pedaia, na Shenazaru, na Jekamia, na Hoshama, na Nedabia.

¹⁹ Ariũ a Pedaia maarĩ:

Zerubabeli na Shimei.

Ariũ a Zerubabeli maarĩ:

Meshulamu na Hanania;

Shelomithu aarĩ mwarĩ wa nyina wao.

²⁰ Nĩ kwarĩ na ariũ angĩ atano, nao nĩ:

Hashuba, na Oheli, na Berekia, na Hasadia, na Jushabu-Hesedi.

²¹ Njiaro cia Hanania ciarĩ:

Pelatia, na Jshaia, na ningĩ nĩ kwarĩ na ariũ a Rfaia, na a Arinani, na a Obadia, o na a Shekania.

²² Njiaro cia Shekania ciarĩ:

Shemaia na ariũ ake:

Hatushu, na Igali, na Baria, na Nearia, na Shafati; othe maarĩ atandatũ.

²³ Ariũ a Nearia maarĩ:

Elioenai, na Hizikia, na Azirikamu; othe maarĩ atatũ.

²⁴ Ariũ a Elioenai maarĩ:

Hodavia, na Eliashibu, na Pelaia, na Akubu, na Johanani, na Delaia, na Anani; othe maarĩ mũgwanja.

4

Mĩhĩrĩga Īngĩ ya Juda

¹ Njiaro cia Juda ciarĩ:

Perezu, na Hezironi, na Karimi, na Huru, na Shobali.

² Reaia mũrũ wa Shobali nĩwe warĩ ithe wa Jahathu, nake Jahathu nĩwe warĩ ithe wa Ahumai na Lahadi. Icio nĩcio ciarĩ mbarĩ cia Azorathi.

³ Ariũ a Etamu maarĩ:

Jezireeli, na Ishima, na Idibasha.

Mwarĩ wa nyina wao eetagwo Hazeleliponi. ⁴ Penueli nĩwe warĩ ithe wa Gedori, nake Ezeri nĩwe warĩ ithe wa Husha.

Ici nĩcio ciarĩ njiaro cia Huru ũrĩa irigithathi rĩa Efiratha, na ithe wa Bethlehemu.

⁵ Ashuri ithe wa Tekoa aarĩ na atumia eerĩ, nĩo Hela na Naara.

⁶ Naara akĩmũciarĩra Ahuzamu, na Heferi, na Temeni, na Haashatari. Icio nĩcio ciarĩ njiaro cia Naara.

⁷ Ariũ a Hela maarĩ:

Zerethi, na Zoharu, na Ethinani, ⁸ na Kozu, ũrĩa warĩ ithe wa Anubu, na Hazobeba, na wa mĩhĩrĩga ya Ahariheli mũrũ wa Harumu.

⁹ Jabez aarĩ mũtĩku mũno gũkĩra ariũ a nyina. Nyina nĩwe wamũtuire Jabez, tondũ oigire atĩrĩ, “Ndaamũciarire na ruo.” ¹⁰ Nake Jabez agĩkaĩra Ngai wa Isiraeli, akiuga atĩrĩ, “Naarĩ korwo wandathima na ũnjaramĩrie mĩhaka ya bũrũri wakwa! Reke guoko gwaku gũkorwo hamwe na niĩ, na ũngitĩre harĩ ũũru nĩguo ndikanakorwo na ruo.” Nake Ngai akĩigua ihooya rĩake. *

¹¹ Kelubu, mũrũ wa nyina na Shuha, nĩwe warĩ ithe wa Mehuru, ũrĩa warĩ ithe wa Eshitoni. ¹² Eshitoni nĩwe warĩ ithe wa Bethi-Rafa, na Pasa, na Tehina ũrĩa warĩ ithe wa Iri-Nahashu. Acio nĩo maarĩ andũ a Reka.

¹³ Ariũ a Kenazu maarĩ:

Othinieli na Seraia.

Ariũ a Othinieli maarĩ:

Hathathu, na Meonothai. ¹⁴ Meonothai nĩwe warĩ ithe wa Ofara.

Seraia nĩwe warĩ ithe wa Joabu

ũrĩa ithe wa andũ a Ge-Harashimu. Gwetagwo ũguo nĩ ũndũ andũ akuo maarĩ mabundi.

¹⁵ Ariũ a Kalebu, mũrũ wa Jefune, maarĩ:

Iru, na Ela, na Naamu.

Mũriũ wa Ela eetagwo:

* **4:10** Rĩitwa Jabez rĩgĩtaũrwo na Kĩhibirania nĩ ta kuuga “Ruo” kana “Kũnyariĩrĩka.”

Kenazu.

¹⁶ Ariũ a Jehaleleli maarĩ:

Zifu, na Zifa, na Tiria, na Asareli.

¹⁷ Ariũ a Ezara maarĩ:

Jetheru, na Meredi, na Eferi, na Jaloni. Mûtumia ũmwe wa Meredi nĩwe waciarire Miriamu, na Shamai, na Ishiba ũrĩa warĩ ithe wa Eshitemoa. ¹⁸ (Mûtumia wake wa kuuma Judea agĩciara Jeredi ũrĩa ithe wa Gedori, na Heberi ithe wa Soko, na Jekuthieli ithe wa Zanoa.) Acio nĩo maarĩ ciana cia Bithia mwarĩ wa Firaũni ũrĩa wahikĩtio nĩ Meredi.

¹⁹ Ariũ a mûtumia wa Hodia (mwarĩ wa nyina na Nahamu) maarĩ:

Ithe wa Keila ũrĩa Mũgarimi, na Eshitemoa ũrĩa Mũmaakathi.

²⁰ Ariũ a Shimoni maarĩ:

Amunoni, na Rina, na Beni-Hanani, na Tiloni.

Njiaro cia Ishi nĩ:

Zohethu na Beni-Zohethu.

²¹ Nao ariũ a Shela mūrũ wa Juda maarĩ:

Eri ithe wa Leka, na Laada ithe wa Maresha, na mbarĩ cia arĩa maathondekaga gatani ĩrĩa njega† kũu Bethi-Ashibe, ²² na Jokimu, na andũ a Kozeba, na Joashu na Sarafi arĩa maathanaga bũrũri wa Moabi, na Jashubi-Lehemu. (Ūhoro ũyũ ũrutĩtwo maandĩko-inĩ ma tene mũno.) ²³ Acio nĩo moombaga indo cia rĩũmba, nao maatũraga Netaimu na Gedera; maikaraga kũu, marutagĩre mũthamaki wĩra.

Njiaro cia Simeoni

²⁴ Njiaro cia Simeoni nĩ:

Nemueli, na Jamini, na Jaribu, na Zera, na Shauli;

²⁵ Shalumu aarĩ mũriũ wa Shauli, nake Mibisamu aarĩ mũriũ wa Shalumu, nake Mishima aarĩ mũriũ wa Mibisamu.

²⁶ Njiaro cia Mishima ciarĩ:

Mũriũ Hamueli, na Zakuri mũriũ wa Hamueli, na Shimei mũriũ wa Zakuri.

²⁷ Shimei aarĩ na ariũ ikũmi na atandatũ na airĩtu atandatũ, no ariũ a nyina matiarĩ na ciana nyingĩ; nĩ ũndũ ũcio mbarĩ yao ndĩongererekire ta ya andũ a Juda. ²⁸ Nao maatũraga Birishiba, na Molada, na Hazari-Shuali, ²⁹ na Biliha, na Ezemu, na Toladi, ³⁰ na Bethueli, na Horoma, na Zikilagi, ³¹ na Bethi-Marikabothu, na Hazari-Susimu, na Bethi-Biri, na Shaaraimu. Macio nĩmo maarĩ matũura mao nginya rĩrĩa Daudi aathamakaga. ³² Matũura matano marĩa maamarigiicĩrie maarĩ: Etamu, na Aini, na Rimoni, na Tokenina Ashani, ³³ na tũtũura tũnini tũrĩa twarigiicĩrie matũura macio o nginya Baalathu. Macio nĩmo maarĩ ũtũuro wao. Nao nĩmaigaga maandĩko ma njiarwa.

³⁴ Meshobabu, na Jamuleki, na Josha mūrũ wa Amazia, ³⁵ na Joeli; na Jehu mūrũ wa Joshibia, mūrũ wa Seraia, mūrũ wa Asieli; ³⁶ o na Elioenai, na Jaakoba, na Jeshohaia, na Asaia, na Adieli, na Jesimieli, na Benaia; ³⁷ na Ziza mūrũ wa Shifi, mūrũ wa Aloni, mūrũ wa Jedaia, mūrũ wa Shimuri, mūrũ wa Shemaia.

³⁸ Andũ acio marĩtwa mao magwetetwo hau igũrũ nĩo maarĩ atongoria a mbarĩ ciao. Nyũmba ciao nĩciongererekire mũno, ³⁹ nao magĩthĩ

† 4:21 Andũ a nyũmba ĩmwe nĩmamenyekaga na wĩra ũrĩa warutagwo nĩ ithe wao.

mĩhaka-inĩ ya Gedori mwena wa irathĩro wa gĩtuamba kũu gũcaria ũrĩithio wa mahiũ mao. ⁴⁰ Nĩmoonire kũndũ kũnoru kũrĩ ũrĩithio mwega, bũrũri warĩ mwariĩ, ũrĩ na thayũ na ũkahoora. Na rĩrĩ, andũ a Hamu‡ amwe nĩo maatũũraga kuo mbere.

⁴¹ Andũ arĩa marĩtwa mao maandĩkitwo mookĩte kuo matukũ-inĩ ma Hezekia mũthamaki wa Juda. Nao magĩtharĩkĩra andũ a Hamu ciikaro-inĩ cia andũ acio o na cia Ameunimu arĩa maatũũraga kuo, na makĩmaniina biũ o ta ũrĩa gũtariĩ nginya ũmũthĩ. Nao magĩtũũra ciikaro-inĩ cia andũ acio tondũ kwarĩ na ũrĩithio mwega wa mahiũ mao. ⁴² Nao andũ magana matano a nyũmba ya Simeoni, matongoretio nĩ Pelatia, na Nearia, na Refaia na Uzieli, ariũ a Ishi, magĩtharĩkĩra bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Seiru. ⁴³ Nao makĩũraga Aamaleki arĩa meetharĩte magatigara, nao matũire kuo nginya ũmũthĩ.

5

Njiaro cia Rubeni

¹ Ariũ a Rubeni ũrĩa irigithathi rĩa Isiraeli (nĩwe warĩ irigithathi, no rĩrĩa aathaahirie ũrĩrĩ wa ithe, ũrigithathi wake waheirwo ariũ a Jusufu mũrũ wa Isiraeli; nĩ ũndũ ũcio, ndangĩandĩkirwo maandĩko-inĩ ma njiarwa kũringana na ũrigithathi wake, ² o na gũtuĩka Juda nĩwe warĩ hinya gũkĩra ariũ a ithe, na mũtongoria oimĩte gwake-rĩ, ũrigithathi watũkire wa Jusufu); ³ ariũ a Rubeni, irigithathi rĩa Isiraeli, maarĩ:

Hanoku, na Palu, na Hezironi, na Karimi.

⁴ Njiaro cia Joeli ciarĩ:

Mũriũ Shemaia, na mũriũ Gogu, na mũriũ Shimei, ⁵ na mũriũ Mika, na mũriũ Reaia, na mũriũ Baali,

⁶ na mũriũ Beera, ũrĩa watahirwo agĩthaamio nĩ Tigilathu-Pileseru mũthamaki wa Ashuri. Beera nĩwe warĩ mũtongoria wa andũ a Rubeni.

⁷ Andũ ao kũringana na mbarĩ ciao, mandĩkitwo kũringana na maandĩko ma njiarwa ciao maarĩ aya:

Jeieli ũrĩa mũnene, na Zekaria, ⁸ na Bela mũrũ wa Azazi, mũrũ wa Shema, mũrũ wa Joeli. Maatũũraga rũgongo rũrĩa ruumĩte Aroeri nginya Nebo na Baali-Meoni. ⁹ Maikarire bũrũri mwena wa irathĩro nginya rũteere-inĩ rwa werũ ũrĩa ũtambũrũkĩte nginya Rũũĩ rwa Farati, tondũ mahiũ mao nĩmaingĩhire mũno marĩ kũu Gileadi.

¹⁰ Hĩndĩ ya wathani wa Saũlũ nĩmarũire na Ahagari,* na makĩmahoota; nao makĩnyitĩra ciikaro cia Ahagari acio rũgongo-inĩ ruothe rwa mwena wa irathĩro wa Gileadi.

Njiaro cia Gadi

¹¹ Nao andũ a Gadi maatũũire mariganĩtie na andũ a Rubeni kũu bũrũri wa Bashani,† o nginya Saleka:

¹² Joeli nĩwe warĩ mũnene kũu Bashani, mũnini wake aarĩ Shafamu, akarũmĩrĩrwo nĩ Janai, na Shafati.

¹³ Andũ ao kũringana na nyũmba ciao maarĩ:

Mikaeli, na Meshulamu, na Sheba, na Jorai, na Jakani, na Zia, na Eberi, othe maarĩ andũ mũgwanja.

‡ 4:40 Andũ a Kaanani maarĩ njiaro cia Hamu. * 5:10 Ahagari maarĩ njiaro cia Ishumaeli mũrũ wa Hagari, na Aarabu nĩ a rũciaro rwao. † 5:11 Bashani warĩ bũrũri wa irĩma wa mwena wa irathĩro rĩa Iria rĩa Galili.

- ¹⁴ Acio nĩ maarĩ ariũ a Abihaili mũrũ wa Huru, mũrũ wa Jaroa, mũrũ wa Gileadi, mũrũ wa Mikaeli, mũrũ wa Jeshishai, mũrũ wa Jahido, mũrũ wa Buzi.
- ¹⁵ Ahi mũrũ wa Abidieli, mũrũ wa Guni nĩwe warĩ mütongoria wa nyũmba yao.
- ¹⁶ Nao andũ a Gadi maatũũraga Gileadi, kũu Bashani na matũũra-inĩ marĩa maakuhĩrĩrie kuo, o na kũrĩa guothe ũrĩthio wa Sharoni wakinyĩte.
- ¹⁷ Ũhoro ũyũ wothe nĩ wandĩkirwo maandĩko-inĩ ma njiarwa ciao hĩndĩ ĩrĩa Jothamu mũthamaki wa Juda na Jeroboamu mũthamaki wa Isiraeli maathamakaga.

¹⁸ Andũ a Rubeni, na a Gadi, na nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase, maarĩ na andũ 44,760 mehaarĩirie gũthĩĩ mbaara-inĩ: andũ marĩ na hinya wa mwĩrĩ, na mangĩahotire kũhũthĩra ngo, na rũhiũ rwa njora, na mooĩ gũikia mĩguĩ na ũta, na maarutĩtwo kũrũa mbaara. ¹⁹ Nao makĩhithũkĩra Ahagari, na Ajeturi, na Anafishi, na Anodabu. ²⁰ Nĩmateithirio kũmahũũra, nake Ngai akĩneana Ahagari moko-inĩ mao, marĩ hamwe na arĩa othe maamateithagia, tondũ nĩmamũkaĩire marĩ mbaara-inĩ. Nĩamacookeirie mahooya mao, nĩ ũndũ nĩmamwĩhokete. ²¹ Magĩtaha mahiũ ma Ahagari acio: ngamĩra 50,000, na ng'ondũ 250,000, na ndigiri 2,000, ningĩ nĩmatahire andũ 100,000, ²² na angĩ aingĩ makĩũragwo, tondũ Ngai nĩwe wamarũagĩrĩra. Nao magũikara bũrũri ũcio o nginya hĩndĩ ĩrĩa maatahirwo rĩngĩ.

Nuthu ya Mũhĩrĩga wa Manase

²³ Andũ a nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase maarĩ aingĩ mũno; maatũũrĩre bũrũri ũcio kuuma Bashani nginya Baali-Herimoni, ũguo nĩ kuuga nginya Seniru (nĩkĩo Kĩrĩma kĩa Herimoni).

²⁴ Aya nĩo maarĩ atongoria a nyũmba ciao: Eferi, na Ishi, na Elieli, na Azirieli, na Jeremia, na Hodavia, na Jahadieli. Maarĩ atongoria a nyũmba ciao, na njamba cia ita, na andũ marĩ igweta. ²⁵ No matiarĩ ehokeku harĩ Ngai wa maithe mao, tondũ nĩmeheanĩte kũrĩ ngai cia andũ a bũrũri ũcio, arĩa Ngai aaniinĩte mehere mbere yao. ²⁶ Nĩ ũndũ ũcio Ngai wa Isiraeli akĩarahũra roho wa Puli mũthamaki wa Ashuri (ũguo nĩ kuuga Tigilathu-Pileseru, mũthamaki wa Ashuri), ũrĩa watahire andũ a Rubeni, na andũ a Gadi, na nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase, akĩmatwara ithaamĩrio. Akĩmathaamĩria Hala, na Habori, na Hara, na rũũ-inĩ rwa Gozani, kũrĩa matũire nginya ũmũthĩ.

6

Njiaro cia Lawi

- ¹ Ariũ a Lawi maarĩ:
Gerishoni, na Kohathu, na Merari.
- ² Ariũ a Kohathu maarĩ:
Amuramu, na Iziharu, na Hebironi, na Uzieli.
- ³ Ciana cia Amuramu ciarĩ:
Harũni, na Musa, na Miriamu.
- Ariũ a Harũni maarĩ:
Nadabu, na Abihu, na Eleazaru, na Ithamaru.
- ⁴ Eleazaru nĩwe warĩ ithe wa Finehasi,
na Finehasi nĩwe warĩ ithe wa Abishua,
- ⁵ na Abishua nĩwe warĩ ithe wa Buki,

- na Buki nĩwe warĩ ithe wa Uzi,
⁶ na Uzi nĩwe warĩ ithe wa Zerahia,
na Zerahia nĩwe warĩ ithe wa Meraiothu,
⁷ na Meraiothu nĩwe warĩ ithe wa Amaria,
na Amaria nĩwe warĩ ithe wa Ahitubu,
⁸ na Ahitubu nĩwe warĩ ithe wa Zadoku,
na Zadoku nĩwe warĩ ithe wa Ahimaazu,
⁹ na Ahimaazu nĩwe warĩ ithe wa Azaria,
na Azaria nĩwe warĩ ithe wa Johanani,
¹⁰ na Johanani nĩwe warĩ ithe wa Azaria (ũrĩa watungataga
arĩ mũthĩnjĩri-Ngai thĩinĩ wa hekarũ ĩrĩa Solomoni aakire kũu
Jerusalemu),
¹¹ na Azaria nĩwe warĩ ithe wa Amaria,
na Amaria nĩwe warĩ ithe wa Ahitubu,
¹² na Ahitubu nĩwe warĩ ithe wa Zadoku,
na Zadoku nĩwe warĩ ithe wa Shalumu,
¹³ na Shalumu nĩwe warĩ ithe wa Hilikia,
na Hilikia nĩwe warĩ ithe wa Azaria,
¹⁴ na Azaria nĩwe warĩ ithe wa Seraia,
na Seraia nĩwe warĩ ithe wa Jehozadaku.
¹⁵ Jehozadaku nĩathaamirio hĩndĩ ĩrĩa Jehova aarekereirie andũ a
Juda na a Jerusalemu matahwo nĩ Nebukadinezaru.

- ¹⁶ Ariũ a Lawi maarĩ:
Gerishoni, na Kohathu, na Merari.
¹⁷ Maya nĩmo marĩtwa ma ariũ a Gerishoni:
Libini na Shimei.
¹⁸ Ariũ a Kohathu maarĩ:
Amuramu, na Iziharu, na Hebironi, na Uzieli.
¹⁹ Ariũ a Merari maarĩ:
Mahili na Mushi.
Icio nĩcio mbarĩ cia Alawii ciandĩkĩtwo kũringana na maithe mao:
²⁰ Ariũ a Gerishoni maarĩ:
mũriũ Libini, nake Jehathu aarĩ mũriũ wa Libini,
nake Zima aarĩ mũriũ wa Jehathu, ²¹ nake Joa aarĩ mũriũ wa Zima,
nake Ido aarĩ mũriũ wa Joa, nake Zera aarĩ mũriũ wa Ido,
nake Jeatherai aarĩ mũriũ wa Zera.
²² Njiaro cia Kohathu ciarĩ:
mũriũ Aminadabu, nake Kora aarĩ mũriũ wa Aminadabu,
nake Asiru aarĩ mũriũ wa Kora, ²³ nake Elikana aarĩ mũriũ wa Asiru,
nake Ebiasafu aarĩ mũriũ wa Elikana, nake Asiru aarĩ mũriũ wa
Ebiasafu,
²⁴ nake Tahathu aarĩ mũriũ wa Asiru, nake Urieli aarĩ mũriũ wa
Tahathu,
nake Uzia aarĩ mũriũ wa Urieli, nake Shauli aarĩ mũriũ wa Uzia.
²⁵ Njiaro cia Elikana ciarĩ:
Amasai na Ahimothu,
²⁶ nake mũriũ aarĩ Elikana, nake Zofai aarĩ mũriũ wa Elikana,
nake Nahathu aarĩ mũriũ wa Zofai, ²⁷ nake Eliabu aarĩ mũriũ wa
Nahathu,
nake Jerohamu aarĩ mũriũ wa Eliabu, nake Elikana aarĩ mũriũ wa
Jerohamu,
nake Samũeli aarĩ mũriũ wa Elikana.
²⁸ Ariũ a Samũeli maarĩ:
Joeli irigithathi,

na mũriũ wa keerĩ aarĩ Abija.

²⁹ Njiaro cia Merari ciarĩ:

Mahili, nake mũriũ aarĩ Libini,

nake Shimei aarĩ mũriũ wa Libini, nake Uza aarĩ mũriũ wa Shimei,

³⁰ nake Shimea aarĩ mũriũ wa Uza, nake Hagia aarĩ mũriũ wa Shimea,
nake Asaia aarĩ mũriũ wa Hagia.

Aini a Hekarũ

³¹ Aya nĩo andũ arĩa Daudi aature arũgamĩrĩri a ũini nyũmba-inĩ ya Jehova thuutha wa ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro gũkinya kũu. ³² Maatungataga na ũini Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo o nginya rĩrĩa Solomoni aakire hekarũ ya Jehova kũu Jerusalemu. Nao maarutaga wĩra wao kũringana na mawatho marĩa maatuĩtwo.

³³ Aya nĩo andũ arĩa maarutaga wĩra, hamwe na ariũ ao:

Kuuma kũrĩ Akohathu maarĩ:

Hemani ũrĩa mũini,

mũrũ wa Joeli, mũrũ wa Samũeli,

³⁴ mũrũ wa Elikana, mũrũ wa Jerohamu,

mũrũ wa Elieli, mũrũ wa Toa,

³⁵ mũrũ wa Zufu, mũrũ wa Elikana,

mũrũ wa Mahathu mũrũ wa Amasai,

³⁶ mũrũ wa Elikana, mũrũ wa Joeli,

mũrũ wa Azaria, mũrũ wa Zefania,

³⁷ mũrũ wa Tahathu, mũrũ wa Asiru,

mũrũ wa Ebiasafu, mũrũ wa Kora,

³⁸ mũrũ wa Iziharu, mũrũ wa Kohathu,

mũrũ wa Lawi, mũrũ wa Isiraeli;

³⁹ na Asafu, mũthiritũ wa Hemani, ũrĩa watungataga mwena wake wa ũrĩo: Asafu aarĩ mũrũ wa Berekia, mũrũ wa Shimea,

⁴⁰ mũrũ wa Mikaeli, mũrũ wa Baaseia,

mũrũ wa Malikija ⁴¹ mũrũ wa Ethini,

mũrũ wa Zera, mũrũ wa Adaia,

⁴² mũrũ wa Ethani, mũrũ wa Zima,

mũrũ wa Shimei, ⁴³ mũrũ wa Jahathu,

mũrũ wa Gerishoni, mũrũ wa Lawi;

⁴⁴ na kuuma kũrĩ athiritũ ao, Amerari, arĩa maatungataga marĩ mwena wake wa ũmotho, maarĩ:

Ethani mũrũ wa Kishi, mũrũ wa Abudi,

mũrũ wa Maluku, ⁴⁵ mũrũ wa Hashabia,

mũrũ wa Amazia, mũrũ wa Hilikia,

⁴⁶ mũrũ wa Amuzi, mũrũ wa Bani,

mũrũ wa Shemeri, ⁴⁷ mũrũ wa Mahali,

mũrũ wa Mushi, mũrũ wa Merari,

mũrũ wa Lawi.

⁴⁸ Alawii arĩa maarĩ a thiritũ yao maagaĩrwo mawĩra marĩa mangĩ mothe ma hema irĩa nyamũre, o iyo nyũmba ya Ngai. ⁴⁹ No Harũni na njiaro ciake nĩo maarutaga magongona kĩgongona-inĩ kĩa igongona rĩa njino, na kĩgongona-inĩ gĩa gũcinĩrwo ũbumba, na wĩra wothe warutagwo ũkonainie na Handũ-hau-Hatheru-Mũno, nĩ ũndũ wa kũhoroheria andũ a Isiraeli mehia, kũringana na ũrĩa Musa ndungata ya Ngai yaathanĩte.

⁵⁰ Ici nĩcio njiaro cia Harũni:

Mũriũ aarĩ Eliazaru, nake mũriũ wake aarĩ Finehasi,

nake Abishua aarĩ mũriũ wa Finehasi, ⁵¹ nake Buki aarĩ mũriũ wa Abishua,
 nake Uzi aarĩ mũriũ wa Buki, nake Zerahia aarĩ mũriũ wa Uzi,
⁵² nake Meraiothu aarĩ mũriũ wa Zerahia, nake Amaria aarĩ mũriũ wa Meraiothu,
 nake Ahitubu aarĩ mũriũ wa Amaria, ⁵³ nake Zadoku aarĩ mũriũ wa Ahitubu,
 nake Ahimaazu aarĩ mũriũ wa Zadoku.

⁵⁴ Na rĩrĩ, gũkũ nĩkuo kũndũ kũrĩa maagaĩrwo kũrĩ bũrũri wao (nakuo kwagaĩrwo njiaro cia Harũni iria ciarĩ cia mbarĩ ya Kohathu, tondũ igai rĩa mbere rĩarĩ rĩa):

⁵⁵ Maaheirwo Hebironi kũu Juda, o hamwe na ũrĩithio ũrĩa warigi-icĩirie. ⁵⁶ No mĩgũnda na matũũra marĩa maakuhĩrĩrie itũũra inene maaheirwo Kalebu mũrũ wa Jefune.

⁵⁷ Nĩ ũndũ ũcio njiaro cia Harũni ciaheirwo Hebironi (itũũra inene rĩa kũũrĩa) na Libina, na Jatiri, na Eshitemoa, ⁵⁸ na Hileni, na Debiri, ⁵⁹ na Ashani, na Juta, na Bethi-Shemeshu, hamwe na ũrĩithio wamo. ⁶⁰ Na kuuma mũhĩrĩga wa Benjamini maaheirwo Gibeoni, na Geba, na Alemethu, na Anathothu, hamwe na ũrĩithio wamo.

Matũũra marĩa maagaĩrwo mĩhĩrĩga ya Akohathu mothe maarĩ ikũmi na matatũ.

⁶¹ Njiaro icio ingĩ cia Kohathu ciaheirwo matũũra ikũmi, kuuma kũrĩ nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase.

⁶² Njiaro cia Gerishoni, mbarĩ o mbarĩ ciagaĩrwo matũũra ikũmi na matatũ kuuma kũrĩ mũhĩrĩga wa Isakaru, na wa Asheri, na wa Nafitali, na kuuma kũrĩ gĩcunjĩ kĩa mũhĩrĩga wa Manase ũrĩa ũrĩ Bashani.

⁶³ Njiaro cia Merari, mbarĩ o mbarĩ, ciagaĩrwo matũũra ikũmi na meerĩ kuuma kũrĩ mũhĩrĩga wa Rubeni, na wa Gadi, na wa Zebuluni.

⁶⁴ Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli makĩhe Alawii matũũra macio na ũrĩithio wamo. ⁶⁵ Kuuma mũhĩrĩga wa Juda, na wa Simeoni, na wa Benjamini makĩmahe matũũra macio magwetetwo.

⁶⁶ Mbarĩ imwe cia Akohathu ciaheirwo matũũra nĩ mũhĩrĩga wa Efiraimu matũũke bũrũri wao.

⁶⁷ Kuuma bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efiraimu maaheirwo Shekemu (itũũra rĩa kũũrĩa), na Gezeri, ⁶⁸ na Jokimeamu, na Bethi-Horoni, ⁶⁹ na Aijaloni, na Gathi-Rimoni, hamwe na ũrĩithio wamo.

⁷⁰ Na kuuma nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase-rĩ, andũ a Isiraeli makĩheana matũũra ma Aneri na Bileamu, hamwe na ũrĩithio wamo, kũrĩ mbarĩ iria ingĩ cia Akohathu.

⁷¹ Agerishoni maagaĩrwo matũũra maya:

Kuuma nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase makĩheo Golani kũu Bashani, o na Ashitarothu, hamwe na ũrĩithio wamo;

⁷² Kuuma mũhĩrĩga wa Isakaru makĩheo Kadeshi, na Daberathu, ⁷³ na Ramothu, na Anemu, hamwe na ũrĩithio wamo;

⁷⁴ Kuuma mũhĩrĩga wa Asheri makĩheo Mashali, na Abidoni, ⁷⁵ na Hukoku, na Rehobu, hamwe na ũrĩithio wamo;

⁷⁶ Na kuuma mũhĩrĩga wa Nafitali makĩheo Kedeshi kũu Galili, na Hamoni, na Kiriathaimu, hamwe na ũrĩithio wamo.

- ⁷⁷ Amerari (Alawii arĩa angĩ) maagaĩrwo matũũra maya:
 Kuuma mũhĩrĩga wa Zebuluni
 makĩheo Jokineamu, na Karita, na Rimono, na Taboru, hamwe na
 ũrĩithio wamo;
⁷⁸ kuuma mũhĩrĩga wa Rubeni mũrĩmo wa Jorodani mwena wa irathĩro
 wa Jeriko,
 makĩheo Bezeri werũ-inĩ, na Jahaza, ⁷⁹ na Kedemothu, na Mefaathu,
 hamwe na ũrĩithio wamo;
⁸⁰ na kuuma mũhĩrĩga wa Gadi
 makĩheo Ramothu o kũu Gileadi, na Mahanaimu, ⁸¹ na Heshiboni, na
 Jazeri, hamwe na ũrĩithio wamo.

7

Njiaro cia Isakaru

- ¹ Ariũ a Isakaru maarĩ:
 Tola, na Pua, na Jashubu, na Shimuroni; othe maarĩ ana.
² Ariũ a Tola maarĩ:
 Uzi, na Refaia, na Jerieli, na Jahamai, na Ibisamu, na Shemueli; nao
 maarĩ atongoria a nyũmba ciao. Hĩndĩ ya wathani wa Daudi, njiaro
 cia Tola iria ciaandĩkĩtwo maandĩko-inĩ ma njiarwa ciao marĩ andũ
 a kũrũa mbaara maarĩ 22,600.
³ Mũriũ wa Uzi aarĩ:
 Izirahia.
 Ariũ a Izirahia maarĩ:
 Mikaeli, na Obadia, na Joeli, na Ishia. Othe atano maarĩ anene a andũ
 ao. ⁴ Kũringana na maandĩko ma njiarwa cia nyũmba ciao, maarĩ
 na arũme mehaarĩirie kũrũa mbaara 36,000, nĩgũkorwo maarĩ na
 atumia aingĩ na ciana nyingĩ.
⁵ Andũ ao arĩa maangĩarũire mbaara kuuma mũhĩrĩga-inĩ yothe ya
 Isakaru, kũringana na maandĩko ma njiarwa ciao, maarĩ 87,000 marĩ
 othe.

Njiaro cia Benjamini

- ⁶ Ariũ atatũ a Benjamini maarĩ:
 Bela, na Bekeru, na Jediaeli.
⁷ Ariũ a Bela maarĩ:
 Eziboni, na Uzi, na Uzieli, na Jerimothu, na Iri; othe maarĩ atano,
 na maarĩ atongoria a nyũmba ciao. Maandĩko ma njiarwa ciao
 moonanagia arũme a kũrũa mbaara maarĩ 22,034.
⁸ Ariũ a Bekeru maarĩ:
 Zemira, na Joashu, na Eliezeri, na Elioenai, na Omuri, na Jeremothu,
 na Abija, na Anathothu, na Alemethu. Acio othe maarĩ ariũ a Bekeru.
⁹ Maandĩko ma njiarwa ciao moonanagia atongoria a nyũmba, na
 arũme a kũrũa mbaara 20,200.
¹⁰ Mũriũ wa Jediaeli aarĩ:
 Bilihani.
 Ariũ a Bilihani maarĩ:
 Jeushu, na Benjamini, na Ehudu, na Kenaana, na Zethani, na Tar-
 ishishi, na Ahishaharu. ¹¹ Ariũ acio othe a Jediaeli maarĩ atongoria a
 nyũmba ciao. Nĩ kwarĩ na arũme 17,200 a kũrũa mehaarĩirie gũthĩ
 mbaara-inĩ.
¹² Nao andũ a Shupimu na a Hupimu maarĩ a rũciaro rwa Iru, nao
 Ahushimu maarĩ a rũciaro rwa Aheri.

Njiaro cia Nafitali

¹³ Ariũ a Nafitali maarĩ:

Jahazieli, na Guni, na Jezeri, na Shalumu; aya maarĩ a rũciaro rwa Biliha.

Njiaro cia Manase

¹⁴ Njiaro cia Manase ciarĩ:

Asirieli, ũrĩa aaciarĩrwo nĩ thuriya yake ĩrĩa yarĩ Mũaramiti. Ningĩ thuriya ĩyo ĩkĩmũciarĩra Makiru, ũrĩa warĩ ithe wa Gileadi. ¹⁵ Makiru aahikanirie kuuma kwa Ahupimu na Ashupimu. Mwarĩ wa nyina eetagwo Maaka.

Ũrĩa ũngĩ wa rũciaro rwake eetagwo Zelofehadi, nake aaciarĩte o airĩtu.

¹⁶ Mũtumia wa Makiru, Maaka nĩaciarire mwanake na akĩmũtua Pereshu. Mũrũ wa nyina na Pereshu eetagwo Shereshu, na ariũ a Shereshu maarĩ Ulamu na Rakemu.

¹⁷ Mũriũ wa Ulamu eetagwo:

Bedani.

Acio nĩo maarĩ ariũ a Gileadi mũrũ wa Makiru, mũrũ wa Manase.

¹⁸ Mwarĩ wa nyina Hamolekethu nĩaciarire Ishihodi, na Abiezeri, na Mahala.

¹⁹ Ariũ a Shemida maarĩ:

Ahiani, na Shekemu, na Liki, na Aniamu.

Njiaro cia Efraimu

²⁰ Njiaro cia Efraimu ciarĩ:

Shuthela na mũriũ Beredi,

na Tahathu mũriũ wa Beredi, na Eleada mũriũ wa Tahathu,

na Tahathu mũriũ wa Eleada, na mũriũ Zabadi,

na Shuthela mũriũ wa Zabadi, ²¹ na Zabadi aarĩ mũriũ wa Tahathu,

nake Shuthela aarĩ mũriũ wa Zabadi.

Ezeri na Eleadi mooragirwo nĩ andũ arĩa maaciarĩrwo Gathi hĩndĩ ĩrĩa maathiĩte gũtaha mahiũ mao. ²² Ithe wao Efraimu nĩamacakaĩre mĩthenya mũngĩ, nao andũ ao magĩũka kũmũhooreria. ²³ Ningĩ agĩkoma na mũtumia wake rĩngĩ, nake akĩgĩa nda agĩciara kahĩ. Nake agĩgatua Beria, tondũ nĩ gwakoretwo na mũtino thĩnĩ wa nyũmba yake. ²⁴ Mwarĩ wa Efraimu eetagwo Sheera, ũrĩa waakire Bethi-Horoni ya kĩaanda na ya rũgongo, na agĩaka Uzeni-Sheera.

²⁵ Refa aarĩ mũriũ wa Efraimu, na mũriũ eetagwo Resefu,

na Tela mũriũ wa Resefu, na Tahani mũriũ wa Tela,

²⁶ na Ladani mũriũ wa Tahani, na Amihudu mũriũ wa Ladani,

na Elishama mũriũ wa Amihudu, ²⁷ na Nuni mũriũ wa Elishama,

na Joshua mũriũ wa Nuni.

²⁸ Ithaka na ciikaro ciao ciarĩ Betheli, na matũũra marĩa maakũrigiicĩrie, na nĩ Naara mwena wa irathĩro, na Gezeri na matũũra makuo ma mwena wa ithũĩro, na Shekemu na matũũra makuo, nginya Gaza na matũũra makuo. ²⁹ Kũrigania na mĩhaka ya Manase maarĩ na Bathi-Shani, na Taanaka, na Megido, na Dori, hamwe na matũũra makuo. Njiaro cia Jusufu mũrũ wa Isiraeli nĩcio ciaikaraga matũũra macio.

Njiaro cia Asheri

³⁰ Ariũ a Asheri maarĩ:

Imuna, na Ishiva, na Ishivi, na Beria. Mwarĩ wa nyina wao eetagwo Sera.

³¹ Ariũ a Beria maarĩ:

- Heberi na Malikieli ũrĩa warĩ ithe wa Birizaithu.
- ³² Heberi nĩwe warĩ ithe wa Jefileti, na Shomeri, na Hothamu, na mwarĩ wa nyina wao eetagwo Shua.
- ³³ Ariũ a Jafileti maarĩ:
Pasaka, na Bimihali, na Ashavathu. Acio maarĩ ariũ a Jefileti.
- ³⁴ Ariũ a Shomeri maarĩ:
Ahi, na Rohaga, na Jehuba, na Aramu.
- ³⁵ Ariũ a mūrũ wa nyina na Helemu maarĩ:
Zofa, na Imuna, na Sheleshu, na Amali.
- ³⁶ Ariũ a Zofa maarĩ:
Sua, na Harineferi, na Shuali, na Beri, na Imura, ³⁷ na Bezeri, na Hodi, na Shama, na Shilisha, na Ithirani, na Beera.
- ³⁸ Ariũ a Jetheri maarĩ:
Jefune, na Pisipa, na Ara.
- ³⁹ Ariũ a Ula maarĩ:
Ara, na Hanieli, na Rizia.
- ⁴⁰ Acio othe maarĩ njiaro cia Asheri; nĩo maarĩ atongoria a nyũmba ciao, na andũ athuure, na njamba cia ita, na atongoria arĩa maarĩ igweta. Mũigana wa andũ arĩa maangĩathiire mbaara kũringana na maandĩko ma njiarwa ciao maarĩ 26,000.

8

Maandĩko ma Njiarwa cia Saũlũ ũrĩa Mũbenjamini

- ¹ Benjamini nĩwe warĩ ithe wa Bela, mũriũ wake wa irigithathi;
Ashibeli aarĩ mũriũ wa keerĩ, nake Ahara wa gatatũ,
² nake Noha wa kana, nake Rafa wa gatano.
- ³ Ariũ a Bela maarĩ:
Adari, na Gera, na Abihudi, ⁴ na Abishua, na Naamani, na Ahoa, ⁵ na Gera, na Shefufani, na Huramu.
- ⁶ Aya nĩo maarĩ njiaro cia Ehudu, arĩa maarĩ atongoria a nyũmba cia arĩa maatũũraga Geba, na nĩo maathaamĩrio Manahathu:
⁷ Naamani, na Ahija, na Gera ũrĩa wamathaamirie, na nĩwe warĩ ithe wa Uza na Ahihudu.
- ⁸ Shaharaimu nĩaciarĩrwo ciana kũu Moabi thuutha wa gũte atumia ake Hushimu na Baara. ⁹ Mũtumia wake Hodeshu akĩmũciarĩra ciana ici: Jobabu, na Zibia, na Mesha, na Malikamu, ¹⁰ na Jeuzu, na Shakia, na Mirima. Acio nĩo maarĩ ariũ ake, na maarĩ atongoria a nyũmba ciao.
¹¹ Mũtumia wake Hushimu akĩmũciarĩra Ahitubu na Elipaali.
- ¹² Ariũ a Elipaali maarĩ:
Eberi, na Mishamu, na Shemedi (ũrĩa wakire Ono, o na Lodi na matũũra marĩa maakũrigiicĩirie), ¹³ na Beria, na Shema arĩa maarĩ atongoria a nyũmba cia arĩa maatũũraga Aijaloni, na nĩo maingatire andũ arĩa maatũũraga Gathu.
- ¹⁴ Ahio, na Shashaka, na Jeremothu, ¹⁵ na Zebadia, na Aradi, na Ederi, ¹⁶ na Mikaeli, na Ishipa, na Joha maarĩ ariũ a Beria.
- ¹⁷ Zebadia, na Meshulamu, na Hiziki, na Heberi, ¹⁸ na Ishimerai, na Izilia, na Jababu maarĩ ariũ a Elipaali.
- ¹⁹ Jakimu, na Zikiri, na Zabedi, ²⁰ na Elienai, na Zilethai, na Elieli, ²¹ na Adaia, na Beraia, na Shimirathu maarĩ ariũ a Shimei.
- ²² Ishipani, na Eberi, na Elieli, ²³ na Abidoni, na Zikiri, na Hanani, ²⁴ na Hanania, na Elamu, na Anithothija, ²⁵ na Ifĩdeia, na Penueli maarĩ ariũ a Shashaka.

²⁶ Shamusherai, na Sheharia, na Athalia, ²⁷ na Jareshia, na Elija, na Zikiri maarĩ ariũ a Jerohamu.

²⁸ Aya othe maarĩ atongoria a nyũmba o na anene, ta ũrĩa maandĩkĩtwo maandĩko-inĩ ma njiarwa ciao, na maaikaraga Jerusalemu.

²⁹ Jeieli ithe wa Gibeoni aatũũraga Gibeoni.

Mũtumia wake eetagwo Maaka, ³⁰ na mũriũ wake wa irigithathi eetagwo Abidoni, akarũmĩrĩrwo nĩ Zuru, na Kishu, na Baali, na Neri, na Nadabu, ³¹ na Gedori, na Ahio, na Zekeri, ³² na Mikilothu ũrĩa warĩ ithe wa Shimea. O nao maaikaraga hakuhĩ na andũ ao kũu Jerusalemu.

³³ Neri aarĩ ithe wa Kishu, nake Kishu aarĩ ithe wa Saũlũ. Saũlũ aarĩ ithe wa Jonathani

³⁴ Mũriũ wa Jonathani:
eetagwo Meribu-Baali, na nĩwe warĩ ithe wa Mika.

³⁵ Ariũ a Mika maarĩ:
Pithoni, na Meleku, na Tarea, na Ahazu.

³⁶ Ahazu aarĩ ithe wa Jehoda, nake Jehoda aarĩ ithe wa Alemethu, na Azamavethu, na Zimuri; nake Zimuri aarĩ ithe wa Moza. ³⁷ Moza aarĩ ithe wa Binea; nake Rafa aarĩ mũriũ wa Binea, nake Eleasa aarĩ mũriũ wa Rafa, nake Azeli aarĩ mũriũ wa Eleasa.

³⁸ Azeli aarĩ na ariũ atandatũ, na maya nĩmo marĩtwa mao:
Azirikamu, na Bokeru, na Ishumaeli, na Shearia, na Obadia, na Hanani. Acio nĩo maarĩ ariũ a Azeli.

³⁹ Ariũ a Esheku, mũrũ wa nyina, maarĩ:
Ulamu irigithathi rĩake, na Jeushu wa keerĩ, na Elifeleti wa gatatũ.
⁴⁰ Ariũ a Ulamu maarĩ njamba cia ita, na nĩmamenyete gũtũmĩra ũta. Maarĩ na ariũ aingĩ o na ciana cia ciana ciao, na othe maarĩ 150.

Acio othe nĩo maarĩ njiaro cia Benjamini.

9

¹ Andũ a Isiraeli othe nĩmandĩkĩtwo maandĩko-inĩ ma njiarwa marĩa maarĩ mbuku-inĩ ya athamaki a Isiraeli.

Andũ arĩa maarĩ Jerusalemu

Andũ a Juda nĩmatahĩtwo magatwarwo Babuloni nĩ ũndũ wa kwaga kwĩhokeka. ² Na rĩrĩ, andũ arĩa maambire gũcooka gũikara mĩgũnda-inĩ yao o kũu matũũra-inĩ mao, maarĩ andũ amwe a Isiraeli, na athĩnjĩri-Ngai, na Alawii, na ndungata cia hekarũ.

³ Andũ arĩa maatũũraga Jerusalemu kuuma Juda, na Benjamini, na Efiraimu, na Manase maarĩ:

⁴ Uthai mũrũ wa Amihudu, mũrũ wa Omuri, mũrũ wa Imuri, mũrũ wa Bani wa rũciaro rwa Perezu mũrũ wa Juda.

⁵ Andũ a Shiloni maarĩ:
Asaia ũrĩa warĩ irigithathi, na ariũ ake.

⁶ Kuuma Zera aarĩ:
Jeueli.

Andũ othe a kuuma Juda maarĩ 690.

⁷ Andũ a Benjamini maarĩ:

Salu mũrũ wa Meshulamu, mũrũ wa Hodavia, mũrũ wa Hasenua; ⁸ na Ibineia mũrũ wa Jerohamu; Ela mũrũ wa Uzi, mũrũ wa Mikiri; na Meshulamu mũrũ wa Shefatia, mũrũ wa Reueli, mũrũ wa Ibinija.

- ⁹ Andũ a kuuma Benjamini, ta ũrĩa maandĩkĩtwo maandĩko-inĩ ma njiarwa ciao, maarĩ 956. Arũme acio othe maarĩ atongoria a nyũmba ciao.
- ¹⁰ Athĩnjĩri-Ngai maarĩ:
Jedaia, na Jehoiaribu, na Jakini;
- ¹¹ na Azaria mũrũ wa Hilikia, mũrũ wa Meshulamu, mũrũ wa Zadoku, mũrũ wa Meraiothu, mũrũ wa Ahitubu ũrĩa warĩ mũmenyereri mũnene wa nyũmba ya Ngai; ¹² na Adaia mũrũ wa Jerohamu, mũrũ wa Pashuru, mũrũ wa Malikija; na Maasai mũrũ wa Adieli, mũrũ wa Jahazera, mũrũ wa Meshulamu, mũrũ wa Meshilemithu, mũrũ wa Imeri.
- ¹³ Athĩnjĩri-Ngai arĩa maarĩ atongoria a nyũmba ciao maarĩ 1,760. Maarĩ arũme maarĩ na ũhoti, na nĩ meehokeirwo gũtungata nyũmba-inĩ ya Ngai.
- ¹⁴ Alawii maarĩ:
Shemaia mũrũ wa Hashubu, mũrũ wa Azirikamu, mũrũ wa Hashabia ũrĩa Mũmerari, ¹⁵ na Bakabakari, na Hereshi, na Galali, na Matania mũrũ wa Mika, mũrũ wa Zikiri, mũrũ wa Asafu; ¹⁶ na Obadia mũrũ wa Shemaia, mũrũ wa Galali, mũrũ wa Jeduthuni; na Berekia mũrũ wa Asa, mũrũ wa Elikana, arĩa maaikaraga matũũra-inĩ ma Anetofathi.
- ¹⁷ Arangĩri a ihingo maarĩ:
Shalumu, na Akubu, na Talimoni, na Ahimani na ariũ a nyina, na Shalumu mũnene wao, ¹⁸ acio maigĩtwo kĩhingo-inĩ kĩa mũthamaki mwena wa irathĩro, nginya ihinda-inĩ rĩu. Acio nĩo maarĩ arangĩri a ihingo a gĩkundi kĩa Alawii. ¹⁹ Shalumu mũrũ wa Kore, mũrũ wa Ebiasafu, mũrũ wa Kora, na athiritũ ake arangĩri a ihingo kuuma nyũmba yake ya Akohathu. Acio nĩo meehokeirwo ũrangĩri wa itoonyero rĩa hema o ta ũrĩa maithe mao meehokeirwo ũrangĩri wa itoonyero rĩa Gĩikaro kĩa Jehova. ²⁰ Mahinda ma mbere Finehasi mũrũ wa Eleazaru nĩwe warũgamagĩrĩra arangĩri a ihingo, nake Jehova aarĩ hamwe nake.
- ²¹ Zekaria mũrũ wa Meshelemia nĩwe warĩ mũrangĩri wa itoonyero rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo.
- ²² Arĩa othe maathuurĩtwo matuĩke arangĩri a ihingo maarĩ 212. Marĩtwa mao nĩmandĩkirwo maandĩko-inĩ ma njiarwa ciao, matũũra-inĩ mao. Arangĩri a ihingo maigirwo o mũndũ harĩa ehokeirwo nĩ Daudi na Samũeli ũrĩa muoni-maündũ. ²³ O ene na njiaro ciao nĩo maarũgamagĩrĩra ũrangĩri wa ihingo cia nyũmba ya Jehova, nyũmba ĩrĩa yetagwo Hema. ²⁴ Arangĩri a ihingo maarĩ mũena yothe ĩna: irathĩro, na ithũiro, na gathigathini, na gũthini. ²⁵ Ariũ a ithe wao a matũũra mao nĩmookaga rĩmwe na rĩmwe magateithania mawĩra nao ihinda rĩa mũthenya mũgwanja. ²⁶ No anene arĩa ana maaroraga arangĩri a ihingo, arĩa maarĩ Alawii, nĩmehokeirwo kũmenyerera tũnyũmba na igĩna cia nyũmba ya Ngai. ²⁷ Maikaraga ũtukũ wothe hakuhĩ na nyũmba ya Ngai nĩgeetha mamĩrangagĩre; na nĩo maamenyagĩrĩra cabi ya kũmĩhingũra o rũciinĩ.*
- ²⁸ Amwe ao maarĩ amenyereri a indo iria ciatũmagĩrwo ũtungata-inĩ wa hekarũ; nĩmacitaraga ikĩrutwo na igĩcookio nyũmba thĩinĩ. ²⁹ Angĩ maaheetwo wĩra wa kũmenyerera indo cia nyũmba na indo iria ingĩ ciothe ciakoragwo handũ-harĩa-haamũre, o hamwe na mũtu, na ndibei,

* **9:27** Arangĩri a hekarũ nĩo maigaga cabi nĩgũkorwo nĩyahingagwo ũtukũ.

na maguta, na ũbani, na mahuti marĩa manungi wega. ³⁰ No athĩnjĩri-Ngai amwe nĩo maarutaga wĩra wa gũtukania mahuti macio manungi wega. ³¹ Mũlawii wetagwo Matithia, irigithathi rĩa Shalumu ũrĩa Mũkoora, nĩwe wehokeirwo wĩra wa gũthondeka mĩgate ya maruta. ³² Ariũ a ithe amwe ao a mũhĩrĩga wa Kohathu nĩo marũgamagĩrĩra ũthondeki wa mĩgate ya kũigĩrĩrwo metha-inĩ hĩndĩ ya thabatũ.

³³ Arĩa maarĩ aini, na atongoria a nyũmba cia Alawii, maaikaraga tũnyũmba-inĩ kũu hekarũ thĩnĩ na matiarutaga mawĩra mangĩ tondũ maarĩ a kũmenyerera wĩra ũcio wao mũthenya na ũtukũ.

³⁴ Acio othe maarĩ atongoria a nyũmba cia Alawii, na anene o ta ũrĩa maandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa njjarwa ciao, nao maatũũraga Jerusalemu.

Njjarwa cia Saũlũ

³⁵ Jeieli ithe wa Gibeoni aatũũraga Gibeoni.

Mũtumia wake eetagwo Maaka, ³⁶ na mũriũ wake wa irigithathi eetagwo Abidoni, akarũmĩrĩrwo nĩ Zuru, na Kishu, na Baali, na Neri, na Nadabu, ³⁷ na Gedorĩ, na Ahio, na Zekaria, na Mikilothu.

³⁸ Mikilothu nĩwe warĩ ithe wa Shimeami. O nao maikaraga hakuhĩ na andũ ao kũu Jerusalemu.

³⁹ Neri aarĩ ithe wa Kishu, nake Kishu aarĩ ithe wa Saũlũ, nake Saũlũ aarĩ ithe wa Jonathani, na Maliki-Shua, na Abinadabu, na Eshi-Baali.

⁴⁰ Mũriũ wa Jonathani eetagwo Meribu-Baali, na nĩwe warĩ ithe wa Mika.

⁴¹ Ariũ a Mika maarĩ:

Pithoni, na Meleku, na Taharea, na Ahazu.

⁴² Ahazu aarĩ ithe wa Jara, nake Jara aarĩ ithe wa Alemethu, na Azimavethu, na Zimuri, nake Zimuri aarĩ ithe wa Moza. ⁴³ Moza aarĩ ithe wa Binea, nake Refaia aarĩ mũriũ wa Binea, nake Eleasa aarĩ mũriũ wa Refaia, nake Azeli aarĩ mũriũ wa Eleasa.

⁴⁴ Azeli aarĩ na ariũ atandatũ, na maya nĩmo marĩtwa mao:

Azirikamu, na Bokeru, na Ishumaeli, na Shearia, na Obadia, na Hanani.

Acio nĩo maarĩ ariũ a Azeli.

10

Saũlũ Kwĩyũraga

¹ Na rĩrĩ, Afilisti nĩmarũire na Isiraeli; nao andũ a Isiraeli makĩmoorĩra, na aingĩ ao makĩũragĩrwo Kĩrĩma-inĩ kĩa Giliboa. ² Afilisti makĩhatĩrĩria Saũlũ na ariũ ake mũno, na makĩũraga ariũ ake Jonathani, na Abinadabu, na Maliki-Shua. ³ Na rĩrĩ, mbaara nĩyaneneheire Saũlũ mũno, na hĩndĩ rĩa aikia a mĩguĩ maamũkinyĩre, makĩmũguraria.

⁴ Nake Saũlũ akĩra mũkuui wa indo ciake cia mbaara atĩrĩ, “Comora rũhiũ rwaku rwa njora ũũthece naruo, nĩguo andũ aya mataruaga matigooke kũnyararithia.”

No mũndũ ũcio mũkuui wa indo ciake cia mbaara agĩtigĩra mũno, akĩrega gwĩka ũguo; nĩ ũndũ ũcio Saũlũ akĩoya rũhiũ rwake rwa njora, akĩrũgwĩra. ⁵ Rĩrĩa mũkuui wa indo cia mbaara onire atĩ Saũlũ nĩakua, o nake akĩgwĩra rũhiũ rwake rwa njora, agĩkua. ⁶ Nĩ ũndũ ũcio Saũlũ na ariũ ake atatũ magĩkua, nao andũ othe a nyũmba yake magĩgĩkua o hamwe.

⁷ Rĩrĩa andũ a Isiraeli othe arĩa maarĩ kĩaanda moonire atĩ ita nĩrĩorĩte, na atĩ Saũlũ na ariũ ake nĩmakuĩte-rĩ, magĩtiganĩria matũũra mao, makĩũra; nao Afilisti magĩthĩ magĩkara kuo.

⁸ Mũthenya ũyũ ũngĩ, Afilisti magĩthĩ gũcuuma ciimba, magĩkora Saũlũ na ariũ ake makuĩte kũu Kĩrĩma-inĩ kĩa Giliboa. ⁹ Makĩmũbora, na magĩkuua mĩtwe wake, na indo ciake cia mbaara; magĩcooka magĩtũma andũ mathĩ bũrũri wothe wa Afilisti makaanĩrĩre ũhoru ũcio kũrĩ mĩhianano yao ya kũhooywo, na kũrĩ andũ ao. ¹⁰ Makĩiga indo cia Saũlũ cia mbaara thĩnĩ wa hekarũ ya ngai ciao, naguo mĩtwe wake makĩwoherera kũu hekarũ ya Dagoni.

¹¹ No rĩrĩa andũ a Jabeshi-Gileadi maaiguire ũhoru wa maündũ marĩa mothe Afilisti meekĩte Saũlũ-rĩ, ¹² njamba ciao cia ita igĩthĩ, igĩkuua mĩrĩ ya Saũlũ na ya ariũ ake, ikĩmĩrehe Jabeshi. Magĩcooka magĩthika mahĩndĩ mao gĩtina-inĩ kĩa mĩtĩ ũrĩa mũnene kũu Jabeshi, na makĩhinga kũrĩa irio mĩthenya mũgwanja.

¹³ Saũlũ aakuire nĩ ũndũ ndaarĩ mwĩhokeku kũrĩ Jehova; ndaamenyereire kiugo kĩa Jehova, o na nĩahooire kĩrĩra kuuma kũrĩ mũragũri atĩ amũtongorie, ¹⁴ no ndahooire kĩrĩra kũrĩ Jehova. Nĩ ũndũ ũcio Jehova akĩmũũraga, na akĩneana ũthamaki kũrĩ Daudi mũrũ wa Jesii.

11

Daudi Gĩtuĩka Mũthamaki wa Isiraeli

¹ Hĩndĩ iyo andũ othe a Isiraeli magĩcookanĩrĩra harĩ Daudi kũu Hebironi, makĩmwĩra atĩrĩ, “Ithuĩ tũrĩ a mũthiimo na thakame yaku. ² Ihinda rĩrĩa rĩhĩtũkĩte, o na Saũlũ arĩ o mũthamaki, wee nĩwe ũratongoragia Isiraeli mbaara-inĩ ciao. Nake Jehova Ngai waku agĩkwĩra atĩrĩ, ‘Nĩwe ũkaarĩithia andũ akwa Isiraeli, na nĩũgatuĩka mwathi wao.’”

³ Nĩ ũndũ ũcio athuuri othe a Isiraeli magĩthĩ Hebironi kũrĩ Mũthamaki Daudi, nake Daudi akĩgĩa na kĩrĩkanĩro nao mbere ya Jehova o kũu Hebironi, nao magĩtĩrĩria Daudi maguta mĩtwe atuĩke mũthamaki wa Isiraeli, o ta ũrĩa Jehova eranĩre na kanua ga Samũeli.

Daudi Gũtooria Jerusalemu

⁴ Daudi hamwe na andũ a Isiraeli othe magĩthĩ gũtharĩkĩra Jerusalemu, o kũu gwetagwo Jebusi. Nao Ajebusi arĩa maatũũraga kũu ⁵ makĩra Daudi atĩrĩ, “Ndũngĩtoonya gũkũ.” No rĩrĩ, Daudi nĩagĩtunyanire gũikaro kũu kĩairigĩrwo na thingo cia hinya gĩa Zayuni, Itũũra Inene rĩa Daudi.*

⁶ Daudi oigĩte atĩrĩ, “Ūrĩa wothe ũgũtongoria mbaara ya kũhũũra Ajebusi nĩwe ũgaatuĩka mũnene wa thigari ciothe.” Joabu mũrũ wa Zeruia nĩwe waambire kwambata, na nĩ ũndũ ũcio nĩwe watuĩkire mũnene wa thigari.

⁷ Daudi agĩgĩtũũra gũikaro kũu kĩairigĩrwo na rũthingo rwa hinya, na nĩ ũndũ ũcio gĩgĩtwo Itũũra Inene rĩa Daudi. ⁸ Nake agĩaka itũũra inene rĩthiũrũrũkĩirie gũikaro kũu, kuuma benji-inĩ nginya rũthingo-inĩ rũrĩa rwakĩrigiicĩirie, nake Joabu agĩcookereria mĩena ĩrĩa ĩngĩ ya itũũra rĩu inene. ⁹ Daudi agĩkĩrĩrĩria kũgĩa na ũhoti mũingĩ, tondũ Jehova Mwene-Hinya-Wothe arĩ hamwe nake.

Andũ Njamba a Daudi

¹⁰ Aya nĩo maarĩ anene a andũ arĩa njamba a Daudi, o ene hamwe na andũ a Isiraeli othe, nĩmatirĩrĩre ũthamaki wake na hinya nĩguo ũtheereme bũrũri wothe, o ta ũrĩa Jehova eeranĩre. ¹¹ Maya nĩmo marĩtwa ma andũ acio maarĩ njamba a Daudi:

* **11:5** Tene kĩrĩma kĩrĩa kĩarĩ mwena wa irathĩro wa Jerusalemu nĩkĩo kĩoĩkaine ta “Zayuni” no thuutha-inĩ rĩtwa rĩu rĩarũgamĩrĩre Jerusalemu yothe.

Jashobeamu ũrĩa Mũhakimoni nake aarĩ mūtongoria wa anene; nĩwe woire itimũ rĩake ahũũrane na andũ 300, nake akĩmooraga mbaara-inĩ ĩmwe.

¹² Mũnini wake eetagwo Eleazaru mūrũ wa Dodo ũrĩa Mũahohi, ũmwe wa andũ atatũ arĩa maarĩ njamba. ¹³ Nake aarĩ hamwe na Daudi kũu Pasi-Damimu hĩndĩ ĩrĩa Afilisti moonganĩte marũe nao. Maarĩ handũ haarĩ mũgũnda waiyũire cairi, nacio thigari ikĩũrĩra Afilisti. ¹⁴ No-o nĩmaregeire gatagatĩ ka mũgũnda ũcio. Makĩũgitĩra, na makĩũraga Afilisti, nake Jehova akĩmahe ũhootani mũnene.

¹⁵ Anene atatũ a acio mĩrongo ĩtatũ, nĩmaikũrũkire magĩthĩĩ kũrĩ Daudi ihiga-inĩ rĩrĩa rĩarĩ ngurunga-inĩ ya Adulamu, hĩndĩ ĩrĩa mbũtũ ya Afilisti yaambĩte hema Kĩanda kĩa Refaimu. ¹⁶ Hĩndĩ ĩyo Daudi aarĩ kĩhitho-inĩ kĩrũmu nayo mbũtũ ya Afilisti yarĩ Bethlehemu. ¹⁷ Daudi akĩĩrĩria maaĩ, akiuga atĩrĩ, “Naarĩ korwo kũrĩ mũndũ ũngĩndehera maaĩ ma kũnyua kuuma gĩthima-inĩ kĩrĩa kĩrĩ hakuhĩ na kĩhingo kĩa Bethlehemu!” ¹⁸ Nĩ ũndũ ũcio andũ acio atatũ magĩtuĩkanĩria gatagatĩ ka ita rĩa Afilisti, magĩtaha maaĩ gĩthima-inĩ kũ kĩarĩ hakuhĩ na kĩhingo kĩa Bethlehemu, na makĩmatwarĩra Daudi. No Daudi akĩrega kũmanyua; akĩmaita mbere ya Jehova. ¹⁹ Akiuga atĩrĩ, “Ngai arogiria njĩke ũguo! No ngĩnyue thakame ya andũ aya mathũĩrĩre ũgwati-inĩ wa gĩkuũ?” Tondũ nĩmathĩĩrĩre ũgwati-inĩ wa gĩkuũ nĩguo mamarehe-rĩ, Daudi akĩrega kũmanyua.

Maündũ ta macio nĩmo meekagwo nĩ njamba icio ithatũ.

²⁰ Abishai mūrũ wa nyina na Joabu nĩwe warĩ mũnene wa acio Atatũ. Nake akĩoya itimũ rĩake, agĩtharĩkĩra andũ magana matatũ, akĩmooraga, nĩ ũndũ ũcio akĩgĩa igweta o ta acio Atatũ. ²¹ Nĩatĩĩkire mũno gũkĩra acio angĩ Atatũ na agĩtuĩka mwathi wao o na gũtuĩka ndaataranĩirio nao.

²² Benaia mūrũ wa Jehoiada aarĩ mūrũ njamba wa kuuma Kabizeeli, ũrĩa wekire maündũ manene ma ũcamba. Nĩooragire njamba nene igĩrĩ cia ita cia Moabi. Ningĩ nĩatoonyire irima mũthenya warĩ na tharunji, na akĩũraga mūrũũthi. ²³ Na nĩooragire Mũmisiri warĩ wa ũraihu wa buti mũgwanja na nuthu.† O na gũtuĩka Mũmisiri ũcio nĩanyĩĩte itimũ rĩaiganaga ta mũtĩ wa mũtumi ngoora, Benaia akĩmũtharĩkĩra na njũgũma. Akĩhuria itimũ kuuma guoko-inĩ kwa Mũmisiri ũcio, na akĩmũũraga na itimũ rĩu rĩake. ²⁴ Macio nĩmo maündũ ma ũcamba marĩa mekirwo nĩ Benaia mūrũ wa Jehoiada. O nake aarĩ igweta o ta andũ arĩa atatũ maarĩ njamba. ²⁵ Nĩatĩĩtwo gũkĩra arĩa Mĩrongo ĩtatũ, no ndaataranĩirio na acio Atatũ. Nake Daudi akĩmũtua mũnene wa arĩa maamũrangagĩra.

- ²⁶ Andũ arĩa maarĩ njamba maarĩ:
 Asaheli mūrũ wa nyina na Joabu,
 na Elihanani mūrũ wa Dodo wa kuuma Bethlehemu,
²⁷ na Shamothu ũrĩa Mũharori,
 na Helezu ũrĩa Mũpeloni,
²⁸ na Ira mūrũ wa Ikeshu kuuma Tekoa,
 na Abiezeri kuuma Anathothu,
²⁹ na Sibekai ũrĩa Mũhushathi,
 na Ilai ũrĩa Mũahohi,
³⁰ na Maharai ũrĩa Mũnetofathi,
 na Helebu mūrũ wa Baana ũrĩa Mũnetofathi,
³¹ na Ithai mūrũ wa Ribai, wa kuuma Gibe kũu Benjamini,

† 11:23 nĩ ta mita igĩrĩ na robo (2:25)

na Benaia ũrĩa Mũpirathoni,
³² na Hurai kuuma tũrũũ-inĩ twa Gaashu,
 na Abieli ũrĩa Mũaribathi,
³³ na Azamavethu ũrĩa Mũbahurimu,
 na Eliahaba ũrĩa Mũshaaliboni,
³⁴ na ariũ a Hashemu ũrĩa Mũgizoni,
 na Jonathani mũrũ wa Shage ũrĩa Mũharari,
³⁵ na Ahiamu mũrũ wa Sakaru ũrĩa Mũharari,
 na Elifali mũrũ wa Uri,
³⁶ na Heferi ũrĩa Mũmekerathi,
 na Ahija ũrĩa Mũpeloni,
³⁷ na Hezoro ũrĩa Mũkarimeli,
 na Naarai mũrũ wa Ezibai,
³⁸ na Joeli mũrũ wa ithe na Nathani,
 na Mibihari mũrũ wa Hagari,
³⁹ na Zeleku ũrĩa Mũamoni,
 na Naharai ũrĩa Mũberothi, ũrĩa wakuuagĩra Joabu mũrũ wa Zeruia
 indo cia mbaara,
⁴⁰ na Ira ũrĩa Mũithiri,
 na Garebu ũrĩa Mũithiri,
⁴¹ na Uria ũrĩa Mũhiti,
 na Zabadi mũrũ wa Ahalai,
⁴² na Adina mũrũ wa Shiza ũrĩa Mũrubeni, ũrĩa warĩ mũnene wa
 Arubeni, arĩ na andũ mĩrongo ĩtatũ arĩa maarĩ nake,
⁴³ na Hanani mũrũ wa Maaka,
 na Joshafatu ũrĩa Mũmithini,
⁴⁴ na Uzia ũrĩa Mũashiterathi,
 na Shama na Jeieli, ariũ a Hothamu ũrĩa Mũaroeri,
⁴⁵ na Jediaeli mũrũ wa Shimuri,
 o na Joha mũrũ wa ithe ũrĩa Mũtizi,
⁴⁶ na Elieli ũrĩa Mũmahavi,
 na Jeribai na Joshavia, ariũ a Elinaamu,
 na Ithima ũrĩa Mũmoabi,
⁴⁷ na Elieli, na Obedi, na Jaasieli ũrĩa Mũmezobai.

12

Njamba cia Ita Kũnyitana na Daudi

¹ Aya nĩo andũ arĩa mookire kũrĩ Daudi arĩ kũu Zikilagi, hĩndĩ ĩrĩa
 aingatĩtwo akehera maitho-inĩ ma Saũlũ mũrũ wa Kishu (maarĩ amwe
 a njamba cia ita iria ciamũteithirie mbaara-inĩ; ² Nao maakuuaga mota
 na nĩmooĩ gũikia mĩguĩ, na gũikia mahiga na kĩgũtha, na guoko kwa ũrĩo
 kana kwa ũmotho; maarĩ a mbarĩ ĩmwe na Saũlũ kuuma mũhĩrĩga wa
 Benjimini), nao maarĩ:

³ Ahiezeri ũrĩa warĩ mũnene wao na Joashu, ariũ a Shemaa ũrĩa
 Mũgibea; na Jeieli, na Peleti, ariũ a Azimavethu; na Beraka, na Jehu
 ũrĩa Mũanathothu, ⁴ na Ishimaia ũrĩa Mũgibeoni, mũndũ warĩ njamba
 thĩnĩ wa andũ arĩa Mĩrongo ĩtatũ, nake aarĩ mũtongoria ũmwe thĩnĩ
 wa acio Mĩrongo ĩtatũ; na Jeremia, na Jahazieli, na Johanani, na
 Jozabadu ũrĩa Mũgederathi, ⁵ na Eluzai, na Jerimothu, na Bealia, na
 Shemaria, na Shefatia ũrĩa Mũharufi; ⁶ na Elikana, na Ishia, na Azareli,
 na Joezeru, na Jashobeamu arĩa maarĩ a mbarĩ ya Kora; ⁷ na Joela, na
 Zebadia, ariũ a Jerohamu kuuma Gedori.

⁸ Agadi amwe nĩmagarũrũkire magĩcooka mwena wa Daudi o kũu werũ-inĩ kũhitho-inĩ gĩake. Maarĩ njamba cia ita irĩ ũrũme ciehaarĩirie gũthiĩ mbaara, na nĩmooĩ kũhũthĩra ngo na itimũ. Mothiũ mao maahaanaga ta mothiũ ma mĩrũũthi, na maarĩ ihenya ta thwariga irĩ irĩma-inĩ.

⁹ Ezeri nĩwe warĩ mũnene wao,

na Obadia aarĩ mũnini wake; nake Eliabu aarĩ wa gatatũ,

¹⁰ na Mishimana aarĩ wa kana, na Jeremia aarĩ wa gatano,

¹¹ na Atai aarĩ wa gatandatũ, na Elieli aarĩ wa mũgwanja,

¹² na Johanani aarĩ wa kanana, na Elizabadu aarĩ wa kenda,

¹³ na Jeremia aarĩ wa ikũmi, na Makabanai aarĩ wa ikũmi na ũmwe.

¹⁴ Agadi acio maarĩ anene a mbũtũ cia ita; ũrĩa warĩ mũnini mũno wao aarũaga mbaara irĩa ĩngĩarũirwo nĩ andũ igana, nake ũrĩa warĩ mũnene mũno wao aarũaga mbaara irĩa ĩngĩarũirwo nĩ andũ ngiri ĩmwe.

¹⁵ Nĩo maaringire Rũũĩ rwa Jorodani mweri wa mbere rĩrĩa rwaiyũrite nginya rũkoina hũgũrũrũ ciaruo ciothe, na makĩngatithia andũ arĩa othe maaĩkaraga cianda-inĩ cia mwena wa irathĩro na mwena wa ithũiro.

¹⁶ Andũ amwe a kuuma Benjamini na angĩ a kuuma Juda o nao magĩũka kũrĩ Daudi kũu kũhitho-inĩ gĩake. ¹⁷ Daudi agĩthiĩ kũmatũnga, akĩmeera atĩrĩ, “Angĩkorwo mũrooka kũrĩ nĩ na thayũ kũndeithia-rĩ, nĩndĩhaarĩirie kũmwamũkĩra tũtuĩke kĩndũ kĩmwe; no angĩkorwo mũũkĩte kũngunyanĩra kũrĩ thũ ciakwa o rĩrĩa itarenda haaro-rĩ, Ngai wa maithe maitũ arorora ũndũ ũcio na amũtuĩre ciira.”

¹⁸ Hĩndĩ ĩyo Roho agĩkũrũkĩra Amasai, mũnene wa arĩa Mĩrongo ĩtatũ, akiuga atĩrĩ:

“Tũrĩ aku, wee Daudi!

Tũrĩ hamwe nawe, wee mũrũ wa Jesii!

Ūrogaacĩra, ũgaacĩre ki,

na arĩa magũteithagia marogaacĩra,

nĩgũkorwo Ngai waku nĩegũgũteithia.”

Nĩ ũndũ ũcio Daudi akĩmaamũkĩra na akĩmatua atongoria a mbũtũ ciake cia gũtharĩkĩra thũ.

¹⁹ Andũ amwe a Manase nĩmagarũrũkire magĩthiĩ mwena wa Daudi rĩrĩa aathiire na Afilisti kũhũũrana na Saũlũ. (Daudi na andũ ake matiateithirie Afilisti, tondũ thuutha wa kwaranĩria, aathanĩ ao nĩmamũngatire. Maamwĩrire atĩrĩ, “Tũkaarĩha na mĩoyo iitũ angĩgatũtiganĩria acookerere mwathi wake Saũlũ.”) ²⁰ Hĩndĩ irĩa Daudi aathiire Zikilagi, aya nĩo andũ a Manase arĩa maagarũrũkire magĩthiĩ mwena wake: Adina, na Jozabadu, na Jediaeli, na Mikaeli, na Jozabadu, na Elihu, na Zilethai, atongoria a ikundi cia ngiri kũu Manase. ²¹ Nĩmateithirie Daudi kuuma kũrĩ mbũtũ iria ciamũtharĩkĩre, nĩgũkorwo othe maarĩ njamba cia ita irĩ ũrũme, na maarĩ anene a ita ciake. ²² Mũthenya o mũthenya andũ nĩmookaga gũteithia Daudi, o nginya akĩgĩa na mbũtũ nene, o ta mbũtũ ya Ngai.

Andũ arĩa angĩ Maanyiitanĩre na Daudi kũu Hebironi

²³ Ūyũ nĩguo mũigana wa andũ arĩa meehaarĩirie gũthiĩ mbaara arĩa maathiire Hebironi kũrĩ Daudi nĩgeetha magariire ũthamaki wa Saũlũ, maũnengere Daudi, o ta ũrĩa Jehova oigĩte:

²⁴ andũ a Juda arĩa meehaarĩirie kũrũa mbaara maakuĩte ngo na matimũ, maarĩ 6,800;

²⁵ andũ a Simeoni arĩa njamba cia ita meehaarĩirie kũrũa mbaara, maarĩ 7,100;

- ²⁶ andũ a Alawii maarĩ 4,600; ²⁷ amwe ao maarĩ Jehoiada, mũtongoria wa nyũmba ya Harũni ũrĩa warĩ na andũ 3,700, ²⁸ na Zadoku, mwanake mũnini warĩ njamba ya ita irĩ ũrũme, ũrĩa warĩ na anene a thigari mũrongo ĩrĩ na eerĩ kuuma nyũmba yake;
- ²⁹ andũ a Benjamini, na nĩo maarĩ a mbarĩ ĩmwe na Saũlũ, maarĩ 3,000; aingĩ ao maatũũrĩte maathĩkagĩra nyũmba ya Saũlũ, o nginya hĩndĩ ĩyo;
- ³⁰ andũ a Efiraimu, njamba cia ita irĩ ũrũme na irĩ ngumo mũhĩrĩga-inĩ yao, maarĩ 20,800;
- ³¹ andũ a nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase, arĩa maagwetetwo na marĩtwa nĩguo mathĩ matue Daudi mũthamaki, maarĩ 18,000;
- ³² andũ a Isakaru, arĩa maarĩ na ũmenyo wa mahinda, na makamenya ũrĩa Isiraeli magĩrĩrwo nĩ gwĩka, maarĩ anene 200 arĩa maathaga andũ othe a nyũmba ciao;
- ³³ andũ a Zebuluni, thigari iria ciamenyerete mbaara, na nĩmehaarĩirie kũrĩa mbaara me na mũthemba yothe ya indo cia mbaara, nĩguo mateithie Daudi marĩ na ngoro ĩmwe, nao maarĩ 50,000;
- ³⁴ andũ a Nafitali maarĩ anene 1,000 hamwe na andũ 37,000 arĩa makuuĩte ngo na matimũ;
- ³⁵ andũ a Dani arĩa mehaarĩirie kũrĩa mbaara, maarĩ 28,600;
- ³⁶ andũ a Asheri, thigari iria ciamenyerete mbaara na mehaarĩirie kũrĩa mbaara, maarĩ 40,000;
- ³⁷ na kuuma mwena wa irathĩro wa Jorodani, andũ a Rubeni, na Gadi, na nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase, marĩ na mũthemba yothe ya indo cia mbaara, maarĩ 120,000.
- ³⁸ Acio othe maarĩ andũ a kũrĩa arĩa meerutĩte gũtungata marĩ ita-inĩ. Magĩũka Hebroni marĩ na ngoro ĩmwe ya gũtua Daudi mũthamaki wa Isiraeli guothe. Andũ a Isiraeli arĩa angĩ othe o nao maarĩ na rĩciiria o rĩmwe rĩa gũtua Daudi mũthamaki. ³⁹ Andũ acio maikarire kũu na Daudi mũthenya ĩtatũ makĩrĩa na makĩnyua, nĩgũkorwo andũ a nyũmba ciao nĩmaheanĩte irio nĩ ũndũ wao. ⁴⁰ O na ningĩ andũ arĩa maatũũraga hakuhĩ nao kuuma Isakaru, na Zebuluni, na Nafitali nĩmarehire irio ikuuĩtwo nĩ ndigiri, na ngamĩira, na nyũmbũ, na ndegwa. Nĩ kwarehetwo mũtu mũingĩ, na ngũmba cia ngũyũ na cia thabibũ nyũmũ, na ndibei, na maguta, na ng'ombe, na ng'ondũ, nĩgũkorwo kwarĩ na gĩkeno kũu Isiraeli.

13

Gũcookia Ithandũkũ rĩa Kĩrĩkanĩro

¹ Daudi nĩmagĩire ndundu na anene ake a ita, arĩa maathaga ikundi cia thigari ngiri na ikundi cia thigari igana. ² Ningĩ agĩcooka akĩra kũngano gĩothe gĩa Isiraeli atĩrĩ, “Mũngĩona kwagĩrĩire na angĩkorwo nĩ kwenda kwa Jehova Ngai witũ, nĩ tũtũme ũhoru kũndũ na kũndũ kũrĩ ariũ a ithe witũ arĩa angĩ marĩ kũndũ guothe ng'ongo-inĩ cia Isiraeli, o na kũrĩ athĩnjĩri-Ngai na Alawii arĩa me hamwe nao matũũra-inĩ mao na ũrĩithio-inĩ wao, moke manyiitanĩre na ithuĩ. ³ Nĩtũrehei ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro rĩa Ngai witũ tũrĩcookie kũrĩ ithuĩ, nĩgũkorwo tũtiatuĩragia ũhoru harĩ rĩo hĩndĩ ya ũthamaki wa Saũlũ.” ⁴ Kũngano gĩothe gĩgĩtikĩra gwĩka ũguo tondũ andũ othe nĩmoonire ũndũ ũcio nĩwagĩrĩire.

⁵ Nĩ ũndũ ũcio Daudi agĩcookanĩrĩria andũ a Isiraeli othe kuuma Rũũ rwa Shihoru kũu Misiri nginya Lebo-Hamathu, makagĩire ithandũkũ rĩa Ngai kuuma Kiriathu-Jearimu. ⁶ Daudi na andũ a Isiraeli othe arĩa maarĩ nake magĩthĩ Baala kũu Juda (nĩkuo Kiriathu-Jearimu) makagĩire

ithandũkũ rĩa Jehova Ngai ũrĩa ũikarĩire gĩtĩ kĩa ũnene gatagatĩ ka makerubi, o ithandũkũ rĩu rĩĩtanĩtio na Rĩĩtwa rĩake.

⁷ Makĩruta ithandũkũ rĩa Ngai kuuma nyũmba ya Abinadabu rĩkuuĩtwo na ikaari rĩerũ, rĩtongoretio nĩ Uza na Ahio. ⁸ Daudi na andũ a Isiraeli othe magĩkũngũira na hinya wao wothe marĩ mbere ya Ngai, makĩinaga na inanda cia mũgeeto na cia kĩnũbi, na tũhembe, na thaani iria ihũũrithanagio ikagamba, na tũrumbeta.

⁹ Hĩndĩ ĩrĩa maakinyire kĩhuhĩro-inĩ kĩa ngano gĩa Kidoni, Uza agĩtambũrũkia guoko nĩguo anyiitĩrĩre ithandũkũ rĩu rĩa kĩrĩkanĩro, tondũ ndegwa nĩciahĩngirwo. ¹⁰ Na rĩrĩ, marakara ma Jehova nĩmakanĩire Uza, akĩmũgũtha, akĩgũa tondũ nĩanyiitire ithandũkũ rĩu na guoko. Nĩ ũndũ ũcio Uza agĩkuĩra o hau mbere ya Ngai.

¹¹ Nake Daudi akĩrakara tondũ mang'ũrĩ ma Jehova nĩmookĩrĩire Uza, nĩ ũndũ ũcio handũ hau hetagwo Perezu-Uza nginya ũmũthĩ.

¹² Daudi agĩĩtigĩra Ngai mũthenya ũcio, akĩũria atĩrĩ, "Ngaahota atĩa kũrehe ithandũkũ rĩrĩ rĩa Ngai kũrĩ nĩ?" ¹³ Tondũ ũcio Daudi ndaathiire na ithandũkũ rĩu Itũũra-inĩ Inene rĩa Daudi. Handũ ha ũguo, aarĩtwarire kwa Obedi-Edomu ũrĩa Mũgiiti. ¹⁴ Ithandũkũ rĩu rĩa Ngai rĩaikarire na andũ a nyũmba ya Obedi-Edomu gwake mũciĩ mĩeri ĩtatũ, nake Jehova akĩrathima andũ a mũciĩ wake, o na kĩrĩa gĩothe aarĩ nakĩo.

14

Nyũmba ya Daudi na Andũ Ake

¹ Na rĩrĩ, Hiramũ mũthamaki wa Turo, nĩatũmĩire Daudi andũ, marĩ na mĩgogo ya mĩtarakwa, na aaki a mahiga na a mbaũ, nĩguo mamwakĩre nyũmba ya ũthamaki. ² Nake Daudi nĩamenyire atĩ Jehova nĩamũhaandĩte atuĩke mũthamaki wa Isiraeli, na atĩ ũthamaki wake nĩwatũũgĩrĩtio mũno nĩ ũndũ wa andũ ake a Isiraeli.

³ Daudi nĩahikirie atumia angĩ arĩ kũu Jerusalemũ, nake agĩtuĩka ithe wa aanake na airĩtu angĩ. ⁴ Maya nĩmo marĩĩtwa ma ciana ciake iria ciaciariĩrwo kũu: Shamua, na Shobabu, na Nathani, na Solomoni, ⁵ na Ibiharu, na Elishua, na Elipeleti, ⁶ na Noga, na Nefegu, na Jafia, ⁷ na Elishama, na Beeliada, na Elifeleti.

Daudi Kũhoota Afilisti

⁸ Na rĩrĩa Afilisti maaiguire atĩ Daudi nĩaitĩrĩirio maguta agatuĩka mũthamaki wa Isiraeli guothe-rĩ, makĩambata, magĩthiĩ na mbũtũ ciao ciothe makamũcarie, nake Daudi aigua ũhoru ũcio akiumagara, agĩthiĩ akahũũrane nao. ⁹ Na rĩrĩ, Afilisti nĩmookĩte magatharĩkĩra Gĩtuamba kĩa Refaimu; ¹⁰ nĩ ũndũ ũcio Daudi agĩtuĩria ũhoru kũrĩ Ngai, akĩmũũria atĩrĩ, "Thiĩ ngatharĩkĩre Afilisti? Nĩũkũmaneana moko-inĩ makwa?"

Nake Jehova akĩmũcookeria atĩrĩ, "Thiĩ, nĩngũmaneana moko-inĩ maku."

¹¹ Nĩ ũndũ ũcio Daudi na andũ ake makĩambata, magĩthiĩ nginya Baali-Perazimu, na akĩmatoreria kuo. Nake akiuga atĩrĩ, "O ta ũrĩa maaĩ moinaga, noguo Ngai aharaganĩtie thũ ciakwa na guoko gwakwa." Nĩ ũndũ ũcio handũ hau hagĩtwo Baali-Perazimu. ¹² Afilisti magĩtiganĩria ngai ciao kũu, nake Daudi agĩathana ngai icio icinwo na mwaki.

¹³ Afilisti nĩmatharĩkĩire Gĩtuamba kũu rĩngĩ; ¹⁴ nĩ ũndũ ũcio Daudi agĩtuĩria ũhoru harĩ Ngai rĩngĩ, nake Ngai akĩmũcookeria atĩrĩ, "Tiga kwambata, no mathiũrũrũkĩrie, na ũmatharĩkĩre ũmarutĩtie na mbere ya mĩtĩ ya mĩkũngũgũ. ¹⁵ Rĩrĩa ũrĩigua mũkubio uumĩte igũrũ rĩa mĩtĩ ĩyo

ya mĩkũngũgũ-rĩ, thiĩ ũkarũe, tondũ ũguo nĩkuonania atĩ Ngai arĩ mbere yaku akĩhũũra ita rĩa Afilisti.” ¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio Daudi agĩka o ta ũrĩa Ngai aamwathĩte, nao makĩhũũra mbũtũ cia Afilisti, o kuuma Gibeoni nginya Gezeri.

¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio ngumo ya Daudi ikĩhunja o bũrũri o bũrũri, nake Jehova agĩtũma ndũrĩrĩ ciothe imwĩtigĩre.

15

Ithandũkũ rĩa Kĩrĩkanĩro Kũrehwo Jerusalemu

¹ Daudi aarĩkia gwaka nyũmba ciake mwene kũu Itũũra Inene rĩa Daudi, nĩahaarĩrie handũ ha kũiga ithandũkũ rĩa Ngai, na akĩrĩambĩra hema.

² Ningĩ Daudi akiuga atĩrĩ, “Gũtirĩ mũndũ ũngĩ wagĩrĩrwo nĩ gũkuua ithandũkũ rĩa Ngai tiga o Alawii, tondũ nĩo Jehova aathuurire makuuage ithandũkũ rĩu rĩa Jehova na mamũtungatagĩre nginya tene.”

³ Daudi nĩacookanĩrĩrie andũ othe a Isiraeli hamwe kũu Jerusalemu nĩguo marehe ithandũkũ rĩa Jehova handũ harĩa aarĩthondekeire.

⁴ Nĩacookanĩrĩrie njiaro cia Harũni na Alawii ta ũũ:

⁵ Kuuma kũrĩ njiaro cia Kohathu,

Urieli nĩwe warĩ mũtongoria, na andũ a nyũmba yao 120;

⁶ kuuma kũrĩ njiaro cia Merari,

Asaia nĩwe warĩ mũtongoria, na andũ a nyũmba yao 220;

⁷ kuuma kũrĩ njiaro cia Gerishoni,

Joeli nĩwe warĩ mũtongoria, na andũ a nyũmba yao 130;

⁸ kuuma kũrĩ njiaro cia Elizafani,

Shemaia nĩwe warĩ mũtongoria, na andũ a nyũmba yao 200;

⁹ kuuma kũrĩ njiaro cia Heberoni,

Elieli nĩwe warĩ mũtongoria, na andũ a nyũmba yao 80;

¹⁰ kuuma kũrĩ njiaro cia Uzieli,

Aminadabu nĩwe warĩ mũtongoria, na andũ a nyũmba yao 112.

¹¹ Ningĩ Daudi agĩta Zadoku na Abiatharu arĩa athĩnjĩri-Ngai, na Urieli, na Asaia, na Joeli, na Shemaia, na Elieli, na Aminadabu arĩa Alawii.

¹² Akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ inyuĩ anene a nyũmba cia Alawii; inyuĩ ene na Alawii arĩa angĩ no nginya mwĩtherie na mwambatie ithandũkũ rĩa Jehova Ngai wa Isiraeli nginya handũ harĩa ndĩrĩthondekeire. ¹³ Nĩ ũndũ inyuĩ, Alawii, mũtiarĩambatarie ihinda rĩa mbere, nĩkĩo Jehova Ngai witũ aatũũkĩrĩre na marakara. Tũtiigana gũtuĩria ũhoru wa ũrĩa tũngĩekire kũrĩ we, kũringana na ũrĩa gwatuĩtwo.” ¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio, athĩnjĩri-Ngai na Alawii magĩtheria nĩgeetha maambatie ithandũkũ rĩa Jehova, Ngai wa Isiraeli. ¹⁵ Nao Alawii magĩkuua ithandũkũ rĩa Ngai na mĩtĩ mĩraaya mamĩgĩrĩre ciande, o ta ũrĩa Musa aathanĩte kũringana na kiugo kĩa Jehova.

¹⁶ Daudi akĩra atongoria a Alawii mathuure ariũ a ithe wao matuĩke aini, nao maine nyĩmbo cia gĩkeno makĩhũũraga inanda cia kĩnũbi, na cia mũgeeto, na thaani iria ihũũrithanagio ikagamba.

¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio Alawii magĩthuura Hemani mũrũ wa Joeli; kuuma harĩ ariũ a ithe, na magĩthuura Asafu mũrũ wa Berekia; na kuuma harĩ ariũ a ithe Amerari magĩthuura Ethani mũrũ wa Kushaia; ¹⁸ na ningĩ hamwe nao magĩthuura ariũ a ithe matuĩke anini ao wathani-inĩ. nao nĩ: Zekaria, na Jaazieli, na Shemiramothu, na Jehieli, na Uni, na Eliabu, na Benaia, na

Maaseia, na Matithia, na Elifelehu, na Mikineia, na Obedi-Edomu, na Jeieli, arĩa arangĩri ihingo.

¹⁹ Hemani, na Asafu na Ethani maarĩ aini na maahũũrithanagia thaani cia gĩcango; ²⁰ Zekaria, na Azieli, na Shemiramothu, na Jehieli, na Uni, na Eliabu, na Maaseia, na Benaia maarĩ a kũhũũra inanda cia kĩnũbi, kũringana na Alamothe. ²¹ Nake Matithia, na Elifelehu, na Mikineia, na Obedi-Edomu, na Jeieli, na Azazia maarĩ a kũhũũra inanda cia mũgeeto, matongoretie kũringana na Sheminihu (ũguo nĩ ta kuuga mũgamĩĩre ũini; ũcio nĩguo warĩ wĩra wake tondũ aarĩ na ũũgĩ wa guo.

²³ Berekia na Elikana nĩo maarĩ a kũrangĩra mĩrango nĩ ũndũ wa ithandũkũ rĩu. ²⁴ Athĩnjĩri-Ngai, nĩo Shebania, na Joshafatu, na Nethaneli, na Amasai, na Zekaria, na Benaia, na Eliezeri maarĩ a kũhuha tũrumbeta mbere ya ithandũkũ rĩa Ngai. Obedi-Edomu na Jehia o nao maarĩ arangĩri a mĩrango nĩ ũndũ wa ithandũkũ rĩu.

²⁵ Nĩ ũndũ ũcio Daudi na athuuri a Isiraeli, na anene a ikundi cia ngiri, magĩthĩ kwambatia ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova kuuma nyũmba ya Obedi-Edomu makenete. ²⁶ Tondũ Ngai nĩateithĩtie Alawii arĩa maakuuuga ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova-rĩ, ndegwa mũgwanja na ndũrũme mũgwanja nĩciarutirwo igongona. ²⁷ Hĩndĩ iyo Daudi eehumbĩte nguo ya igũrũ ndaaya ya gatani ĩrĩa njega, na noguo Alawii othe arĩa makuuĩte ithandũkũ rĩu mehumbĩte, o na aini na Kenania ũrĩa warĩ mũtongoria wa ũini. O na ningĩ Daudi nĩehumbĩte ebodi ya gatani. ²⁸ Nĩ ũndũ ũcio andũ othe a Isiraeli makĩambatia ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova makĩanagĩrĩa, makĩhuhaga macoro na tũrumbeta, na makĩhũũrithanagia thaani iria ihũũrithanagio na ikagamba, na makĩhũũruga inanda cia kĩnũbi na cia mũgeeto.

²⁹ Hĩndĩ ĩrĩa ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova rĩatoonyaga Itũũra Inene rĩa Daudi-rĩ, Mikali mwarĩ wa Saũlũ nĩacũthĩrĩrie arĩ ndirica-inĩ. Na rĩrĩa onire Mũthamaki Daudi akĩina akĩrũgarũgaga, akĩmũnyarara ngoro-inĩ yake.

16

¹ Alawii makĩrehe ithandũkũ rĩa Ngai, makĩrĩtoonyia thĩnĩ wa hema ĩrĩa yaambĩtwo nĩ Daudi nĩ ũndũ warĩo, na makĩrutĩra Ngai maruta ma njino na maruta ma ũiguano. ² Daudi aarĩkia kũruta maruta ma njino na maruta ma ũiguano-rĩ, akĩrathima andũ acio thĩnĩ wa rĩitwa rĩa Jehova. ³ Ningĩ akĩhe andũ a Isiraeli othe, arũme na andũ-a-nja o mũndũ mũgate, na gĩcunjĩ kĩa nyama, na ngũmba ya thabibũ nyũmũ.

⁴ Nĩathuurire Alawii amwe matungatage mbere ya ithandũkũ rĩa Jehova, na mathaithanagĩre andũ, na macookagie ngaatho, na magoocage Jehova, Ngai wa Isiraeli, nao nĩo: ⁵ Asafu ũrĩa warĩ mũnene wao, na mũnini wake aarĩ Zekaria, agacookwo nĩ Jeieli, na Shemiramothu, na Jehieli, na Matithia, na Eliabu, na Benaia, na Obedi-Edomu, na Jeieli. Acio maarĩ a kũhũũraga inanda cia kĩnũbi na inanda cia mũgeeto, nake Asafu agambagie thaani iria ihũũrithanagio ikagamba, ⁶ nao athĩnjĩri-Ngai, Benaia na Jahazieli, maarĩ a kũhuha tũrumbeta hĩndĩ ciothe marĩ mbere ya ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Ngai.

Thaburi ya Daudi ya Gũcookia Ngaatho

⁷ Mũthenya ũcio ũndũ wa mbere, ũrĩa Daudi eekire nĩ kũnengera Asafu na athiritũ ake thaburi ĩno ya gũcookeria Jehova ngaatho:

⁸ Cookeriai Jehova ngaatho, kairai rĩitwa rĩake;

- menyithaniai ndũrĩrĩ-inĩ ũrĩa ekĩte.
- 9 Mũinĩrei, mũmũinĩre mũkĩmũgoocaga,
mũheane ũhoro wa ciĩko ciake ciothe cia magegania.
- 10 Mwĩrahei nĩ ũndũ wa rĩtwa rĩake itheru;
ngoro cia arĩa marongoragia Jehova nĩ ikene.
- 11 Mathaai Jehova o na hinya wake;
mũmaathage ũthiũ wake hĩndĩ ciothe.
- 12 Ririkanai magegania marĩa ekĩte,
na ciama ciake, na matũiro ma ciira marĩa atuĩte,
- 13 inyuĩ njiaro cia Isiraeli ndungata yake,
o inyuĩ ciana cia Jakubu, inyuĩ andũ ake arĩa athuurĩte.
- 14 Jehova nĩwe Ngai witũ;
matũiro make ma ciira marĩ thĩ yothe.
- 15 Nĩaririkanaga kĩrĩkanĩro gĩake nginya tene,
nĩkĩo kiugo kĩrĩa aathanire, kĩrũmagĩrĩrwo nĩ njiarwa ngiri,
- 16 kĩrĩkanĩro kĩrĩa aarĩkanĩire na Iburahĩmu,
na noguo mwĩhĩtwa ũrĩa eehĩtire harĩ Isaaka.
- 17 Nĩagĩkĩrĩre hinya harĩ Jakubu kĩrĩ kĩrĩra gĩake kĩa watho wa
kĩrũmagĩrĩrwo,
agĩgũkĩra hinya kũrĩ Isiraeli kĩrĩ kĩrĩkanĩro gĩa gũtũũra tene na tene,
akiuga atĩrĩ:
- 18 “Wee nĩwe ngaawe bũrũri wa Kaanani,
ũtuĩke igai rĩrĩa ũkaagaya.”
- 19 Hĩndĩ ĩrĩa maarĩ o anini magĩtarwo,
o anini biũ, na maarĩ ageni kuo-rĩ,
- 20 moorũũraga kuuma rũrĩrĩ rũmwe nginya rũrĩa rũngĩ,
na kuuma ũthamaki-inĩ ũmwe nginya ũrĩa ũngĩ.
- 21 Ndarĩ mũndũ o na ũmwe etĩkĩrĩrie amanyariire;
nĩarũithirie athamaki nĩ ũndũ wao, akĩmeera atĩrĩ:
- 22 “Mũtikanahutie andũ arĩa akwa aitĩrĩrie maguta;
mũtikaneke anabii akwa ũũru.”
- 23 Inĩrai Jehova, inyuĩ andũ a thĩ yothe;
mũhunjagie ũhonokio wake mũthenya o mũthenya.
- 24 Umbũrai riiri wake kũrĩ ndũrĩrĩ,
mumbũre mawĩko make ma magegania kũrĩ andũ othe.
- 25 Nĩgũkorwo Jehova nĩ mũnene, na nĩ wa kũgoocwo mũno;
nĩwe wa gwĩtigĩrwo gũkĩra ngai ciothe.
- 26 Nĩgũkorwo ngai ciothe cia ndũrĩrĩ nĩ mũhianano,
no Jehova nĩwe wombire igũrũ.
- 27 Riiri na ũnene irĩ mbere yake;
hinya na gĩkeno itũũraga gwake.
- 28 Tũũgĩriai Jehova, inyuĩ mũhĩrĩga ya ndũrĩrĩ,
mũtũũgĩrie Jehova nĩ ũndũ wa riiri na hinya wake,
29 Tũũgĩriai Jehova, nĩ ũndũ wa riiri ũrĩa wagĩrĩire rĩtwa rĩake.
- Mũreherei maruta na mũũke mbere yake;
mũhooe Jehova thĩinĩ wa riiri wa ũtheru wake.
- 30 Inainai mũrĩ mbere yake, inyuĩ andũ a thĩ yothe!
Thĩ ĩhaandĩtwo ĩkarũma; ndĩngĩenyenyeka.
- 31 Igũrũ nĩ rĩkene, thĩ nũcanjamũke;

nakuo ndũrĩrĩ-inĩ nĩ kuugwo atĩrĩ, “Jehova nĩwe ũthamakaga!”

³² Iria nĩ rĩrurume, na indo iria ciothe irĩ thĩnĩ warĩo;
mĩgũnda nĩkenerũrũke na indo iria ciothe irĩ thĩnĩ wayo!

³³ Hĩndĩ ĩyo mĩtĩ ya mĩtitũ nĩkaina;
ĩine nĩ gũkena ĩrĩ mbere ya Jehova,
nĩgũkorwo nĩarooka gũciirithia thĩ.

³⁴ Cookeriai Jehova ngaatho, nĩgũkorwo nĩ mwega;
wendo wake ũtũũraga nginya tene.

³⁵ Anĩrĩrai muuge atĩrĩ, “Tũhonokie, Wee Ngai Mũhonokia witũ;
tũcookanĩrĩrie na ũtũkũũre kuuma kũrĩ ndũrĩrĩ,
nĩguo tũcookagĩrie rĩitwa rĩaku itheru ngaatho,
nĩgeetha twĩrahage nĩ ũndũ wa ũgooci waku.”

³⁶ Jehova arogocwo, o we Ngai wa Isiraeli,
kuuma tene na tene, nginya tene na tene.

Nao andũ othe makiuga atĩrĩ, “Ameni” na “Goocai Jehova.”

³⁷ Daudi agĩtiga Asafu na athiritũ ake hau mbere ya ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova nĩguo matungatage kuo hĩndĩ ciothe, kũringana na mabata ma o mũthenya. ³⁸ O na ningĩ agĩtiga Obedi-Edomu na athiritũ ake mĩrongo ĩtandatũ na anana matungatage hamwe nao. Obedi-Edomu mũrũ wa Jeduthuni marĩ na Hosa maarĩ arangĩri a kĩhingo.

³⁹ Daudi agĩtiga Zadoku ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai hamwe na athĩnjĩri-Ngai arĩa angĩ hau mbere ya hema ĩrĩa nyamũre,* kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru kũu Gibeoni, ⁴⁰ nĩguo marutagĩre Jehova maruta ma njino kĩgongona-inĩ kĩa maruta ma njino hĩndĩ ciothe, rũciinĩ na hwaĩ-inĩ, kũringana na ũrĩa kwandĩkitwo watho-inĩ wa Jehova ũrĩa aaheete andũ a Isiraeli. ⁴¹ Arĩa maarĩ hamwe nao nĩ Hemani na Jeduthuni, na arĩa angĩ maarĩ athuure na makagwetwo na marĩitwa nĩgeetha macookagĩrie Jehova ngaatho, makiugaga atĩrĩ, “Tondũ wendo wake ũtũũraga nginya tene.” ⁴² Hemani na Jeduthuni nĩo meehokeirwo kũhuha tũrumbeta, na kũhũũrithania thaani iria ihũũrithanagio ikagamba, o na kũhũũraga inanda iria ingĩ cia kũina rwĩmbo rwamũre. Ariũ a Jeduthuni nĩo maaheirwo wĩra wa kũrangĩra kĩhingo.

⁴³ Hĩndĩ ĩyo andũ othe magĩthĩ o mũndũ gwake mũciĩ, nake Daudi agĩcooka mũciĩ akarathime andũ a nyũmba yake.

17

Kũranĩro kĩa Ngai kũrĩ Daudi

¹ Thuutha wa Daudi gũikara nyũmba yake ya ũthamaki kwa ihinda, akĩra mũnabii Nathani atĩrĩ, “Nĩ njikaraga nyũmba ya ũthamaki yakĩtwo na mĩtarakwa, o rĩrĩa ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova rĩigĩtwo hema-inĩ.”

² Nathani agĩcookeria Daudi atĩrĩ, “Ũndũ ũrĩa ũreciiria gwĩka-rĩ, wĩke, nĩgũkorwo Ngai arĩ hamwe nawe.” ³ ũtukũ ũcio kiugo kĩa Ngai gĩgĩkinyĩra Nathani, akĩrwo atĩrĩ:

⁴ “Thĩ ũkeere ndungata yakwa Daudi atĩrĩ, ‘Jehova ekuuga ũũ: Wee tiwe wa kũnjakĩra nyũmba ya gũtũũra. ⁵ Nĩ ndirĩ ndatũũra nyũmba kuuma mũthenya ũrĩa ndaarutire andũ a Isiraeli kuuma bũrũri wa Misiri nginya ũmũthĩ. Ndũũraga hema-inĩ, thaamaga kuuma handũ

* **16:39** Gũikaro kĩa Jehova no kĩo Hema ĩrĩa yaakĩtwo werũ-inĩ harĩa magongona maarutagĩrwo.

hamwe ngathiĩ harĩa hangĩ, ngoima gũikaro kĩmwe ngathiĩ kĩa kĩngĩ.
⁶ Kũria guothe ndaanathiĩ na andũ a Isiraeli othe-rĩ, ndĩ ndooria mĩtungoria o na ũmwe wa arĩa ndaathire marĩthagie andũ akwa atĩrĩ, “Mwagĩte kũnjakĩra nyũmba ya mĩtarakwa nĩkĩ?”

⁷ “Na rĩrĩ, ĩra ndungata yakwa Daudi atĩrĩ, ‘Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ũũ: Ndaakũrutire rũũru-inĩ, ngĩgũtigithia kũrũmĩrĩra mahiũ nĩguo ũtuĩke mwathi wa andũ akwa a Isiraeli. ⁸ Nĩngoretwo nawe kũria guothe wanathiĩ, na ngakwehereria thũ ciaku ciothe ikehera mbere yaku. Rĩu nĩngũtũma rĩtwa rĩaku rĩtuĩke inene o ta marĩtwa ma andũ arĩa anene mũno a thĩ. ⁹ Na nĩngahe andũ akwa a Isiraeli handũ na ndĩmahaande wega nĩgeetha magĩe na mũciĩ wao kũmbe, na matigacooka gũthĩnĩka. Andũ aaganu matigacooka kũmahinyĩrĩria rĩngĩ, ta ũria meekaga kĩa mbĩrĩria-inĩ ¹⁰ na matũire meekaga kuuma rĩria ndathuurire atongoria a gũtongoragia andũ akwa a Isiraeli. O na nĩngatoria thũ cianyu ciothe.

“Na ningĩ ngũkwĩra atĩ Jehova we mwene nĩwe ũgũgwakĩra nyũmba: ¹¹ Hĩndĩ ĩria matukũ maku magaathira nawe ũthĩ ũgatũũranie na maithe manyu, nĩngarũgamia mũndũ wa rũciaro rwaku athamake ithenya rĩaku, agaakorwo arĩ ũmwe wa ariũ aku, na nĩngahaanda ũthamaki wake. ¹² Ūcio nĩwe ũkaanjakĩra nyũmba, na nĩngahaanda gĩtĩ gĩa ke kĩa ũnene nginya tene. ¹³ Nĩngatuĩka ithe, nake nĩngatuĩka mũrũ wakwa. Ndiheheria wendo wakwa harĩ we, ta ũria ndehereirie ũria warĩ mbere yaku. ¹⁴ Nĩngamũtua mwathi wa nyũmba yakwa na ũthamaki wakwa nginya tene; gĩtĩ gĩa ke kĩa ũnene gĩkehaanda nginya tene.’ ”

¹⁵ Nathani akĩmenyithia Daudi ũhoru wa ũguũrio ũcio wothe.

Ihooya rĩa Daudi

¹⁶ Nake Mũthamaki Daudi agĩtoonya, agĩkara thĩ mbere ya Jehova, akiuga atĩrĩ:

“Nĩ ndĩkĩrĩ ũ, Wee Jehova Ngai, nayo nyũmba yakwa-rĩ, ĩkĩrĩ kĩ, atĩ nĩkĩo ũnginyĩtie nginya haha? ¹⁷ Na ta ũndũ ũcio ũrĩ o mũnini maitho-inĩ maku, Wee Ngai-rĩ, nĩwarĩtie ũhoru wa matukũ marĩa magooka makoniĩ nyũmba ya ndungata yaku. Na rĩu Wee Jehova Ngai, ũnyonete ta ndĩ mũndũ ũmwe wa arĩa atũũgĩrie mũno.

¹⁸ “Nĩ atĩa ũngĩ Daudi angĩkwĩra nĩ ũndũ wa gũtĩia ndungata yaku? Nĩgũkorwo nĩũũ ndungata yaku, Wee Jehova. ¹⁹ Nĩ ũndũ wa ndungata yaku na kũringana na wendo waku-rĩ, nĩwĩkĩte ũndũ ũyũ mũnene na ũgatũma ciĩranĩro ici nene imenyeke.

²⁰ “Gũtirĩ ũngĩ ũhaana tawe, Wee Jehova, na gũtirĩ Ngai ũngĩ tiga Wee, o ta ũria tũiguĩte na matũ maitũ. ²¹ Na nũ ũhaana ta andũ aku a Isiraeli, rũrĩrĩ rũmwe gũkũ thĩ rũria Ngai waruo aakũũrire rĩtuĩke andũ ake, nĩgeetha wĩgũire igweta, na wĩke maündũ manene na ma magegania ma gwĩtigĩrwo, nĩ ũndũ wa kũingata ndũrĩrĩ ciehere mbere ya andũ aku arĩa wakũũrire kuuma bũrũri wa Misiri? ²² Watũmire andũ aku a Isiraeli matũke andũ aku mwene nginya tene, nawe, Wee Jehova, nĩtuĩkĩte Ngai wao.

²³ “Na rĩrĩ, Jehova, tũma kĩa rĩranĩro kĩa weranĩire gĩkoniĩ ndungata yaku na nyũmba yake kĩa rũme nginya tene. Na wĩke o ta ũguo wĩranĩire, ²⁴ nĩgeetha kĩa rĩranĩro kĩa kĩa haande, narĩo rĩtwa rĩaku rĩnenehe nginya tene. Ningĩ andũ nĩmakoiga atĩrĩ, ‘Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa

Isiraeli, nĩwe Ngai wa andũ a Isiraeli!’ Na nyũmba ya ndungata yaku Daudi nĩkehaanda mbere yaku.”

²⁵ “Wee Ngai wakwa, nĩũguũrĩire ndungata yaku atĩ nĩũkamĩakĩra nyũmba. Nĩ ũndũ ũcio ndungata yaku nĩgũite na ũmĩrĩru wa gũkũhooya. ²⁶ Wee Jehova, nĩwe Ngai! Nĩwĩrĩire ndungata yaku maündũ maya mega. ²⁷ Rĩu nĩwonete kwagĩrĩire ũrathime nyũmba ya ndungata yaku, nĩgeetha ĩtũũre nginya tene maitho-inĩ maku; nĩgũkorwo, Wee Jehova nĩũmĩrathimĩte, na ĩgũtũũra ĩrĩ ndaathime nginya tene.”

18

Ũhootani wa Daudi

¹ Thuutha wa mahinda macio, Daudi nĩatharĩkĩire Afilisti na akĩmatoria biũ, na agĩtunyana Gathu na matũũra marĩa maarĩrigiicĩire kuuma watho-inĩ wa Afilisti.

² O na ningĩ Daudi nĩahootire andũ a Moabi, na magĩtuĩka a gwathwo nĩwe, makamũrutagĩra igooti.

³ Ningĩ Daudi nĩahũũranire na Hadadezeri mũthamaki wa Zoba, akĩmũingata akĩmũkinyia Hamathu, rĩrĩa mũthamaki ũcio aathiiaga gũtũma wathani wake ũrũme wega ndwere-inĩ cia Rũũ rwa Farati. ⁴ Daudi akĩmũtunya ngaari ciake cia ita ngiri ĩmwe, na andũ a gũcitwara ngiri mũgwanja, na thigari cia magũrũ ngiri mũrongo ĩrĩ. Nake agĩtemenga mbarathi icio cia mbaara magũrũ, agĩcithuithia ciothe tiga o igana rĩmwe.

⁵ Rĩrĩa Asuriata a kuuma Dameski mookire gũteithia Hadadezeri mũthamaki wa Zoba, Daudi akĩũraga Asuriata 22,000. ⁶ Akĩiga mbũtũ ciake cia kũrangĩra ũthamaki wa Asuriata kũu Dameski, nao Asuriata magĩtuĩka a gwathagwo nĩwe na makamũrutagĩra igooti. Jehova nĩaheire Daudi ũhootani kũria guothe aathiiaga.

⁷ Daudi nĩatunyanire ngo cia thahabu iria ciarĩ na anene a Hadadezeri, na agĩcitwara Jerusalemu. ⁸ Kuuma matũũra ma Teba na Kuni marĩa maarĩ ma Hadadezeri, Daudi agĩtunyana gĩcango kĩngĩ mũno kĩria Solomoni aahũthĩrĩre gũthondeka Karia ga gĩcango, na itugĩ, na mũthemba mũingĩ ya indo cia gĩcango.

⁹ Rĩrĩa Tou, mũthamaki wa Hamathu, aiguire atĩ Daudi nĩahootete mbũtũ ciothe cia mbaara cia Hadadezeri mũthamaki wa Zoba-rĩ, ¹⁰ agĩtũma mũriũ Hadoramu kũrĩ Mũthamaki Daudi akamũgeithie na amũkũngũire nĩ ũndũ wa kũhoota Hadadezeri ũria wakoretwo akĩrũa na Tou. Hadoramu agĩtwarĩra Daudi indo cia mũthemba mũingĩ ithonketwo na thahabu na betha na gĩcango.

¹¹ Mũthamaki Daudi akĩamũrĩra Jehova indo icio o ta ũria aamũrĩte betha na thahabu iria aatahĩte kuuma kũrĩ andũ a ndũrĩrĩ ici ciothe: Edomu, na Moabi, na kuuma kũrĩ Amoni na Afilisti, na Amaleki.

¹² Abishai mũrũ wa Zerua nĩooragire andũ a Edomu 18,000 o kũu Gĩtũamba-inĩ gĩa Cumbĩ. ¹³ Nake akĩiga mbũtũ cia kũrangĩra kũu Edomu nao andũ a Edomu othe magĩtuĩka a gwathagwo nĩ Daudi. Jehova nĩaheire Daudi ũhootani kũria guothe aathiiaga.

Ndungata cia Daudi

¹⁴ Daudi nĩathamakire Isiraeli guothe, akahũthagĩra kĩhooto, na akahingĩria andũ ake othe maündũ marĩa maagĩrĩire. ¹⁵ Joabu mũrũ wa Zerua nĩwe warĩ mũnene wa ita, nake Jehoshafatu mũrũ wa Ahiludu nĩwe warĩ mwandĩki wa maündũ ma ihinda rĩu. ¹⁶ Zadoku mũrũ wa Ahitubu, na

Ahimeleku mũrũ wa Abiatharu maarĩ athĩnjĩri-Ngai, nake Shavisha nĩwe warĩ mwandĩki-marũa; ¹⁷ Benaia mũrũ wa Jehoiada nĩwe warĩ mũnene wa Akerethi na Apelethi; nao ariũ a Daudi nĩo maarĩ atongoria na anene a gũikaranagia na mũthamaki.

19

Mbaara ya Kũhũũrana na Aamoni

¹ Thuutha wa mahinda macio-rĩ, Nahashu mũthamaki wa Aamoni agĩkua, nake mũriũ agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake. ² Nake Daudi agĩciiria atĩrĩ, “Nĩngwĩka Hanuni mũrũ wa Nahashu maündũ mega ma ũtugi tondũ ithe nĩanjĩkire maündũ mega ma ũtugi.” Nĩ ũndũ ũcio Daudi agĩtũma andũ kũrĩ Hanuni makamũcakaithie nĩ ũndũ wa gũkuĩrwo nĩ ithe.

Rĩrĩa andũ acio maatũmĩtwo nĩ Daudi maakinyire kũrĩ Hanuni o kũu bũrũri wa Amoni nĩguo mamũcakaithie-rĩ, ³ andũ arĩa maarĩ igweta a Amoni makĩũria Hanuni atĩrĩ, “Ũreciiria Daudi nĩ thoguo aratĩia nĩ ũndũ wa gũgũtũmĩra andũ magũcakaithie? Githĩ andũ ake matiũkĩte kũrĩ we matũrie na mathigaane bũrũri nĩguo macooke maũtunyane?” ⁴ Nĩ ũndũ ũcio Hanuni akĩnyĩitithia andũ acio a Daudi, akĩmenjithia nderu, nacio ngu ciao igĩtinio irima gatagatĩ ka njikarĩro, na akĩmaingata.

⁵ Rĩrĩa mũndũ ũmwe aakinyĩrie Daudi ũhoru wa andũ acio-rĩ, Daudi agĩtũma andũ makamatumenge, tondũ andũ acio nĩmaconorithĩtio mũno. Mũthamaki akiuga atĩrĩ, “Ikarai kũu Jeriko nginya nderu cianyu ikũre, mũcooke mũũke.”

⁶ Rĩrĩa andũ a Amoni maamenyire atĩ nĩmatũkĩte kĩndũ kĩnungu harĩ Daudi-rĩ, Hanuni na andũ a Amoni makĩneana betha taranda ngiri ĩmwe* cia gũkombora ngaari cia ita na atwarithia a cio kuuma Mesopotamia, na Aramu-Maaka, na Zoba. ⁷ Magĩkombora ngaari cia ita ngiri mĩrongo ĩtatũ na igĩrĩ na atwarithia a cio, hamwe na mũthamaki wa Maaka na mbũtũ ciake, arĩa mookire makĩamba hema hakuhĩ na Medeba; hĩndĩ ĩyo andũ a Amoni nao magĩcookanĩrĩrio kuuma matũũra-inĩ mao, magĩthĩ kũrũ mbaara.

⁸ Nake Daudi aigua ũhoru ũcio-rĩ, agĩtũma Joabu na ita rĩothe rĩa mbaara. ⁹ Nao andũ a Amoni makĩumagara, makĩarania mbũtũ cia mbaara kĩhingo-inĩ gĩa itũũra rĩao inene, nao athamaki arĩa mookĩte mbaara, magĩkorwo maarĩ oiki kũu werũ-inĩ.

¹⁰ Joabu nĩonire atĩ thigari nĩciaranĩtio mbere yake o na thuutha wake; nĩ ũndũ ũcio agĩthuura mbũtũ imwe iria njega mũno kũu Isiraeli, agĩcitũma ikarũe na Asuriata. ¹¹ Andũ acio angĩ akĩmaiga watho-inĩ wa Abishai mũrũ wa nyina. Nao akĩmatũma makarũe na andũ a Amoni. ¹² Joabu akiuga atĩrĩ, “Asuriata mangĩngĩria hinya-rĩ, wee ũũke ũndeithie; no Aamoni mangĩgũkĩria hinya, nĩngagũteithia. ¹³ Wĩyũmĩrĩrie nĩgeetha tũrũe na ũcamba nĩ ũndũ wa andũ aitũ, na nĩ ũndũ wa matũũra manene ma Ngai witũ. Jehova nĩegwĩka ũrĩa ekuona kwagĩrĩre maitho-inĩ make.”

¹⁴ Nake Joabu arĩ na mbũtũ ciake agĩtharĩkĩra Asuriata, nao makĩmũũrĩra. ¹⁵ Rĩrĩa Aamoni moonire atĩ Asuriata nĩmaroora-rĩ, o nao makĩũrĩra Abishai mũrũ wa nyina magĩtoonya itũũra thĩnĩ. Nĩ ũndũ ũcio Joabu agĩcooka Jerusalemu.

¹⁶ Thuutha wa Asuriata kuona atĩ nĩmatorio nĩ andũ a Isiraeli, magĩtũma andũ makarehithie Asuriata a kuuma mũrĩmo wa Rũũ rwa

* 19:6 nĩ ta tani 34

Farati matongoretio nĩ Shofaku ũrĩa warĩ mũnene wa mbũtũ cia ita cia Hadadezeri.

¹⁷ Rĩrĩa Daudi eerirwo ũhoro ũcio, agĩcookanĩrĩria ita rĩa Isiraeli rĩothe, makĩringa Rũũ rwa Jorodani, nake akĩmakinyĩra na akĩiga mbũtũ ciake imang'etheire. Daudi akĩhaarĩria mbũtũ ciake nĩguo itũngane na Asuriata acio mbaara-inĩ, nao Asuriata makĩrũa nake. ¹⁸ No rĩrĩ, Asuriata makĩũrĩra Isiraeli, nake Daudi akĩũraga atwarithia a ngaari ciao cia ita ngiri mũgwanja, na thigari ciao cia magũrũ ngiri mĩrongo ĩna. Ningĩ akĩũraga Shofaku, mũnene wa mbũtũ ciao.

¹⁹ Hĩndĩ ĩrĩa ndungata cia Hadadezeri cionire atĩ nĩmahootwo nĩ Isiraeli-rĩ, magĩthondeka thayũ na Daudi, nao magĩtuĩka a gwathagwo nĩwe.

Nĩ ũndũ ũcio Asuriata matiacookire gwĩtĩkĩra gũteithia Aamoni rĩngĩ.

20

Itũũra rĩa Raba Gũtunyanwo

¹ Na rĩrĩ, hĩndĩ ya kĩmera yakinya, ihinda rĩrĩa athamaki maathiiaga mbaara, Joabu agĩtongoria mbũtũ cia ita. Nake akĩananga bũrũri wa Aamoni, na agĩthĩ Raba akĩrĩrigiicĩria, no Daudi agĩtigwo Jerusalemu. Joabu agĩtharĩkĩra Raba agĩtiga aarĩananga. ² Daudi akĩruta mũthamaki wao thũmbĩ mũtwe, nayo yarĩ na ũritũ wa taranda ĩmwe* ya thahabu, na nĩyagemetio na tũhiga twa goro, nayo ĩkĩigĩrĩrwo mũtwe wa Daudi. Nake agĩtaha indo nyingĩ mũno kuuma itũũra rĩu inene, ³ na akĩrutũrũra aikari akuo, akĩmahe wĩra wa gwatũra mbaũ na mĩthumeno, na kũruta wĩra na harũ cia igeri na mathanwa. Ũguo nĩguo Daudi eekire matũũra mothe ma Amoni. Thuutha ũcio Daudi na mbũtũ ciake ciothe cia ita magĩcooka Jerusalemu.

Kũrũa na Aflisti

⁴ Mahinda macio-rĩ, gũkĩgĩa mbaara ya kũrũa na Aflisti kũu Gezeri. Hĩndĩ ĩyo Sibekai ũrĩa Mũhushathi akĩũraga Sipai, ũmwe wa njiaro cia Refai, nao Aflisti magĩtoorio biũ.

⁵ Mbaara-inĩ ĩngĩ makĩrũa na Aflisti, nake Elihanani mũrũ wa Jairu akĩũraga Lahami mũrũ wa nyina na Goliathũ, ũrĩa Mũgiiti, ũrĩa warĩ na itimũ rĩarĩ na mũtĩ waiganaga ta mũtĩ wa mũtumi ngoora.

⁶ Ningĩ mbaara-inĩ ĩngĩ ĩrĩa yarũirwo Gathu, kwarĩ na mũndũ mũnene mũno, warĩ na ciara ithathatũ o guoko, na ciara ithathatũ o kũgũrũ, ciothe ciarĩ ciara mĩrongo ĩrĩ na inya. O nake aarĩ wa rũciaro rwa Rafa. ⁷ Rĩrĩa aanyũrũririe andũ a Isiraeli, Jonathani mũrũ wa Shimea, mũrũ wa nyina na Daudi, akĩmũũraga.

⁸ Acio nĩo maarĩ a rũciaro rwa Rafa wa kũu Gathu, nao makĩũragwo nĩ Daudi na andũ ake.

21

Daudi Gũtara Andũ a Mbaara

¹ Na rĩrĩ, Shaitani nĩookĩrĩire andũ a Isiraeli, na akĩarahũra Daudi nĩguo atarithie andũ a Isiraeli. ² Nĩ ũndũ ũcio Daudi akĩra Joabu na anene a mbũtũ cia ita atĩrĩ: “Thĩĩ mũgatara andũ a Isiraeli kuuma Birishiba nginya Dani, mũcooke mũndehere ũhoro nĩguo menye ũrĩa maigana.”

³ Nowe Joabu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Jehova aroingĩhia mbũtũ ciake cia ita maita igana. Mwathi wakwa mũthamaki, githĩ othe matirĩ watho-inĩ

* 20:2 nĩ ta kilo 34

waku? Nĩ kũ gĩgũtũma mwathi wakwa ende gwĩka ũguo? Nĩ kũ gĩgũtũma ahĩthie Isiraeli?”

⁴ No rĩrĩ, mũthamaki agĩkararia Joabu; nĩ ũndũ ũcio Joabu akiuma hau agĩthĩ Isiraeli guothe, na agĩcooka Jerusalemu. ⁵ Joabu akĩmenyithia Daudi mũigana wa andũ arĩa maangĩarũire mbaara ta ũũ: Isiraeli guothe kwarĩ na andũ 1,100,000 arĩa maangĩahotire kũhũthĩra rũhiũ rwa njora, thĩnĩ wao haarĩ na andũ 470,000 kuuma Juda.

⁶ No rĩrĩ, Joabu ndaatarire andũ a Lawi na a Benjamini, tondũ watho ũcio wa mũthamaki nĩwamũiguithĩtie ũũru mũno. ⁷ O na ningĩ watho ũcio warĩ mũũru maitho-inĩ ma Ngai; nĩ ũndũ ũcio akĩherithia Isiraeli.

⁸ Hĩndĩ ĩyo Daudi akĩira Ngai atĩrĩ, “Nĩnjĩhĩtie mũno nĩ gwĩka ũndũ ũyũ. Rĩu ndagũthaita ũnjehererie mahĩtia, nĩ ndungata yaku. Nĩnjĩkĩte ũndũ wa ũrimũ mũno.”

⁹ Nake Jehova akĩira Gadi ũrĩa woonagĩra Daudi maündũ atĩrĩ, ¹⁰ “Thĩ ũkeere Daudi ũũ, ‘Jehova ekuuga atĩrĩ: ũrĩ na maündũ matatũ ma gũthuura. Nowe ũthuure ũmwe wamo ũrĩa ngũkũherithia naguo.’ ”

¹¹ Nĩ ũndũ ũcio Gadi agĩthĩ kũrĩ Daudi, akĩmwĩra atĩrĩ, “Jehova ekuuga ũũ: ‘Thuura ũndũ ũmwe wa maya: ¹² ũthuure mũaka ĩtatũ ya ng’aragu, kana mũeri ĩtatũ ya kũniinwo nĩ thũ ciaku igũthingatĩte na hiũ ciao cia njora, kana mũthenya ĩtatũ ya rũhiũ rwa njora rwa Jehova, naguo nĩ atĩ kũgĩe na mũthenya ya mũthiro bũrũri-inĩ, rĩrĩa mũraika wa Jehova akaaniinana Isiraeli guothe.’ Na rĩrĩ, tua itua ũnjĩre ũrĩa ngũthĩ gũcookeria ũrĩa ũndũmĩte.”

¹³ Daudi akĩira Gadi atĩrĩ, “Rĩu nĩ ndĩ na thĩna mũno. Nĩ kaba nĩ ngwe moko-inĩ ma Jehova, tondũ tha ciake nĩ nyingĩ mũno; no ndũkareke ngwe moko-inĩ ma andũ.”

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio Jehova akĩrehera Isiraeli mũthiro, na andũ a Isiraeli 70,000 magĩkua. ¹⁵ Nake Ngai agĩtũma mũraika akanange Jerusalemu. No rĩrĩa mũraika ekaga ũguo-rĩ, Jehova akĩona ũndũ ũcio na akĩgua kĩa nĩ ũndũ wa kĩnyariirĩko kũ, nake akĩira mũraika ũcio wanangaga andũ atĩrĩ, “Tigĩra hau! Eheria guoko gwaku.” Hĩndĩ ĩyo mũraika ũcio wa Jehova aarũgamĩte kĩhuhĩro-inĩ kĩa ngano kĩa Arauna ũrĩa Mũjebusi.

¹⁶ Nake Daudi akĩrora igũrũ akĩona mũraika wa Jehova arũngĩ gatagatĩ ka igũrũ na thĩ acomorete rũhiũ rwa njora, arũnyiitĩte na guoko gwake gũtambũrũkĩirio Jerusalemu. Nake Daudi na athuuri, mehumbĩte nguo cia makũnia, makĩgũa magĩturumithia mothiũ mao thĩ.

¹⁷ Daudi akĩũria Ngai atĩrĩ, “Githĩ ti nĩ ndaathanire atĩ arũi a mbaara matarwo? Nĩ nĩ nĩ njĩhĩtie o na ngeeka ũũru. Andũ aya matariĩ o ta ng’ondu. Nĩ atĩa mekĩte? Wee Jehova Ngai wakwa, reke guoko gwaku kũnjũkĩrĩre nĩ na nyũmba yakwa, no rĩrĩ, ndũkareke mũthiro ũyũ ũikare na andũ aku.”

¹⁸ Nake mũraika wa Jehova agĩatha Gadi eere Daudi aambate athĩ agaakĩre Jehova kĩgongona o kũu kĩhuhĩro-inĩ kĩa ngano kĩa Arauna ũrĩa Mũjebusi. ¹⁹ Nĩ ũndũ ũcio Daudi akĩambata agĩathĩkĩra kiugo kũu Gadi aarĩtie thĩnĩ wa rĩitwa rĩa Jehova.

²⁰ Hĩndĩ ĩrĩa Arauna aakonyoraga ngano-rĩ, akĩhũgũra akĩona mũraika ũcio; nao ariũ ake ana arĩa maarĩ nake makĩhitha. ²¹ Nake Daudi agĩkuhĩrĩria, na rĩrĩa Arauna aarorire akĩmuona, akiuma kĩhuhĩro-inĩ kĩa ngano, akĩinamĩrĩria mũtwe wake mbere ya Daudi, na agĩturumithia ũthiũ thĩ.

22 Daudi akĩmwĩra atĩrĩ, “Njĩtikĩria njakĩre Jehova kĩgongona haha kĩhuhĩro-inĩ gĩkĩ gĩaku kĩa ngano, nĩguo mũthiro ũyũ ũkorete andũ ũthire. Nyenderia o ũrĩa thogora wakĩo ũigana.”

23 Arauna akĩra Daudi atĩrĩ, “Kĩoe! Reke mũthamaki mwathi wakwa eeke ũndũ ũrĩa ũngĩmũkenia. Na rĩrĩ, nĩngũkũhe ndegwa ici irutwo igongona rĩa njino, ihũuri ici cia ngano ituĩke ngũ, ngano nayo ituĩke ya igongona rĩa mũtu. Icio ciothe nĩngũkũhe.”

24 Nowe Mũthamaki Daudi agĩcookeria Arauna atĩrĩ, “Aca, no nginya ndĩhe thogora wakĩo ũrĩa ũigana. Ndingĩrutĩra Jehova kĩndũ gĩaku, kana ndute igongona rĩa njino na kĩndũ kĩrĩa itarutĩre thogora.”

25 Nĩ ũndũ ũcio Daudi akĩrĩha Arauna cekeri magana matandatũ* cia thahabu nĩ ũndũ wa handũ hau. 26 Daudi agĩakĩra Jehova kĩgongona handũ hau, na akĩruta maruta ma njino na maruta ma ũiguano. Agĩkaĩra Jehova, nake Jehova akĩmwĩtika na njĩra ya mwaki uumĩte igũrũ, ũgĩakana kĩgongona-inĩ kũ kĩa maruta ma njino.

27 Ningĩ Jehova akĩarĩria mũraika ũcio nake agĩcookia rũhiũ rwake njora. 28 Hĩndĩ ĩyo, rĩrĩa Daudi onire atĩ Ngai nĩamũiguĩte arĩ kũu kĩhuhĩro-inĩ kĩa ngano kĩa Arauna ũcio Mũjebusi-rĩ, akĩrutĩra magongona hau. 29 Hema ya Jehova ĩrĩa nyamũre ĩrĩa Musa aathondekeire werũ-inĩ, na kĩgongona kĩa maruta ma njino, hĩndĩ ĩyo ciarĩ harĩa hatũũgĩru o kũu Gibeoni. 30 No rĩrĩ, Daudi ndangĩathiire mbere yakĩo gũtuĩria ũhoru harĩ Ngai tondũ nĩetigagĩra rũhiũ rwa njora rwa mũraika ũcio wa Jehova.

22

1 Hĩndĩ ĩyo Daudi akiuga atĩrĩ, “Nyũmba ya Jehova Ngai ĩgaakwo haha, o na kĩgongona gĩa kũrutagĩrwo maruta ma njino nĩ Isiraeli.”

Kũhaarĩria Mwako wa Hekarũ

2 Nĩ ũndũ ũcio Daudi agĩathana atĩ ageni othe arĩa maatũũraga Isiraeli* macookanĩrĩrio, nake agĩthura kuuma thĩnĩ wao mabundi a mahiga, nĩgeetha mahaarĩrie na maicũhie mahiga ma gwaka nyũmba ya Ngai. 3 Nake akĩruta igera nyingĩ cia gũthondeka mĩcumarĩ ya mĩrango ya ihingo na ya kũnyitithania indo cia nyũmba thĩnĩ, na gĩcango kĩingĩ gĩtangĩthimĩka. 4 Ningĩ akĩruta mĩgogo ya mĩtarakwa ĩtangĩtarĩka, nĩgũkorwo andũ a Sidoni na a Turo nĩmareheire Daudi mĩgogo mĩingĩ.

5 Daudi akiuga atĩrĩ, “Mũriũ wakwa Solomoni nĩ mwĩthĩ na ndarĩ na ũũgĩ wa kũigana, nayo nyũmba ĩrĩa ĩgwakĩrwo Jehova yagĩrĩrwo nĩgũkorwo ĩrĩ na ũthaka mũnene na ngumo na riiri maitho-inĩ ma ndũrĩrĩ ciothe. Nĩ ũndũ ũcio nĩ ngũhaarĩria mwako wayo.” Nĩ ũndũ ũcio Daudi akĩhaarĩria maündũ ma mwako ũcio na njĩra nene atanakua.

6 Ningĩ agĩta mũriũ Solomoni akĩmwatha aakĩre Jehova Ngai wa Isiraeli nyũmba. 7 Daudi akĩra Solomoni ũũ: “Mũrũ wakwa, ndũire nyendaga gwaka nyũmba ĩtanĩtio na rĩitwa rĩa Jehova Ngai wakwa. 8 No rĩrĩ, kiugo gĩkĩ kĩa Jehova gĩkĩnginyĩrĩra, ngĩrwo atĩrĩ, ‘Wee nĩũitĩte thakame nyingĩ na ũkarũa mbaara nyingĩ. Ndũgwaka nyũmba ĩtanĩtio na rĩitwa rĩakwa, nĩ ũndũ nĩũitithĩtie thakame nyingĩ gũkũ thĩ, maitho-inĩ makwa. 9 No nĩũkagĩa na mũriũ ũrĩa ũgaatuĩka mũndũ wa thayũ na wa kũhoorera, na nĩngamũhe ũhurũko kuuma kũrĩ thũ ciake mĩena yothe. Rĩitwa rĩake ageetwo Solomoni, na hĩndĩ ya ũthamaki wake nĩngaahe Isiraeli thayũ na ũhurũko. 10 ũcio nĩwe ũgaaka nyũmba ĩtanĩtio na Rĩitwa rĩakwa.

* 21:25 nĩ ta kilo 7 * 22:2 Ageni aya maarĩ njaro cia andũ a Kaanani arĩa maatũũraga kuo mbere ya gũtoorio nĩ Aisiraeli.

Agaatuĩka mũrũ wakwa, na niĩ nduĩke ithe. Ningĩ nĩngahaanda gĩtĩ kĩa ũnene wake kũu Isiraeli nginya tene.’

11 “Na rĩrĩ, mũrũ wakwa, Jehova aroikara nawe, na ũrogaacĩra na wake nyũmba ya Jehova Ngai waku, ta ũrĩa oigire nĩũgeeka. 12 Jehova arokũhe ũbaarĩrĩri na ũmenyo rĩrĩa agaakũnengera ũthamaki wa Isiraeli, nĩgeetha ũrũmie watho wa Jehova Ngai waku. 13 Hĩndĩ ĩyo wee nĩũkagaacĩra, ũngĩgatuĩka wa kũmenyagĩrĩra kĩrĩra kĩa watho wake wa kũrũmĩrĩrwo o na watho ũrĩa Jehova aaheire Musa nĩ ũndũ wa Isiraeli. Gĩa na hinya na ũmĩrĩrie. Ndũgetigĩre kana ũkue ngoro.

14 “Nĩndutĩte wĩra mũnene wa kũhaarĩria mwako wa hekarũ ya Jehova, ngaigithia taranda 100,000† cia thahabu, na taranda 1,000,000‡ cia betha, na icango nyingĩ na igera nyingĩ itangĩthimĩka, na mbaũ na mahiga. Nawe no wongerere ingĩ. 15 Ũrĩ na aruti wĩra aingĩ: aicũhia a mahiga, na aaki a mahiga, na aaki a mbaũ, o hamwe na andũ marĩ na ũũgĩ wa kũruta wĩra o wothe 16 wa thahabu na wa betha, na wa gĩcango na wa igera, na mabundi maingĩ makĩria. Rĩu kĩambĩrĩrie wĩra, nake Jehova aroikara hamwe nawe.”

17 Hĩndĩ ĩyo Daudi agĩatha atongoria othe a Isiraeli mateithie mũriũ Solomoni. 18 Akĩmeera atĩrĩ, “Githĩ Jehova Ngai wanyu ndarĩ hamwe na inyũĩ? Na githĩ ndamũheete ũhurũko mĩena yothe? Nĩgũkorwo nĩaneanĩte atũũri a bũrũri ũyũ moko-inĩ makwa, na rĩu bũrũri ũrĩ watho-inĩ wa Jehova na andũ ake. 19 Rĩu mwĩheanei ngoro na muoyo mũcarie Jehova Ngai wanyu. Ambĩrĩriai gwaka handũ-harĩa-haamũre ha Jehova Ngai, nĩgeetha mũrehe ithandũkũ rĩa Jehova rĩa kĩrĩkanĩro na indo iria nyamũre cia Ngai itoonyio hekarũ ĩrĩa ĩgwakwo nĩ ũndũ wa Rĩitwa rĩa Jehova.”

23

Alawii

1 Na rĩrĩ, rĩrĩa Daudi aakũrĩre na agĩkorwo arĩ na mĩaka mĩingĩ-rĩ, agĩtua mũriũ Solomoni mũthamaki wa gũthamakĩra Isiraeli.

2 Ningĩ agĩcookanĩrĩria atongoria othe a Isiraeli hamwe na athĩnjĩri-Ngai na Alawii. 3 Alawii arĩa maakinyĩtie mĩaka mĩrongo ĩtatũ kana makĩria magĩtarwo, nao arũme othe maarĩ 38,000. 4 Daudi akiuga atĩrĩ, “Thĩĩnĩ wa aya, 24,000 nĩ marũgamagĩrĩre wĩra wa hekarũ ya Jehova, nao 6,000 matuĩke anene na atuithania a ciira. 5 Nao andũ 4,000 matuĩke arangĩri a ihingo, nao acio angĩ 4,000 matuĩke a kũgoocaga Jehova marĩ na inanda cia ũini iria heanĩte nĩ ũndũ wa wĩra ũcio kĩũmbe.”

6 Daudi nĩagayanĩrie Alawii acio ikundi kũringana na ariũ a Lawi na nĩo Gerishoni, na Kohathu, na Merari.

Andũ a Gerishoni

7 Ariũ a Gerishoni maarĩ:

Ladani na Shimei.

8 Ariũ a Ladani maarĩ:

Jehieli na nĩwe warĩ mũtongoria wao, na Zethamu, na Joeli; othe maarĩ atatũ.

9 Ariũ a Shimei maarĩ:

Shelomothu, na Hazieli, na Harani, othe maarĩ atatũ.

Acio nĩo maarĩ atongoria a nyũmba cia Ladani.

10 Na ariũ a Shimei maarĩ:

Jahathu, na Ziza, na Jeushu, na Beria.

Acio nĩo maarĩ ariũ a Shimei; othe maarĩ ana.

¹¹ Jahathu nĩwe warĩ mūtongoria wao, nake Ziza aarĩ mūnini wake, no Jeushu na Beria matiarĩ na ariũ aingĩ; nĩ ũndũ ũcio maatarirwo ta maarĩ a nyũmba ĩmwe, na makĩheo wĩra ũmwe.

Andũ a Kohathu

¹² Ariũ a Kohathu maarĩ:

Amuramu, na Iziharu, na Hebironi, na Uzieli: othe maarĩ ana.

¹³ Ariũ a Amuramu maarĩ:

Harũni na Musa.

Harũni nĩamũrirwo hamwe na njiaro ciake nginya tene, nĩgeetha maamũrage indo iria theru mũno, na marutagĩre Jehova magongona, na mamūtungatagĩre, na marathimanage thĩinĩ wa rĩitwa rĩake nginya tene. ¹⁴ Ariũ a Musa, mũndũ wa Ngai, maataranĩrio na mũhĩrĩga wa Lawi.

¹⁵ Ariũ a Musa maarĩ: Gerishomu na Eliezeri.

¹⁶ Njiaro cia Gerishomu nĩ:

Shebueli nĩwe warĩ mūtongoria wao.

¹⁷ Njiaro cia Eliezeri nĩ:

Rehabia na nĩwe warĩ mūtongoria wao.

Eliezeri ndaarĩ na ariũ angĩ, no ariũ a Rehabia maarĩ aingĩ mũno.

¹⁸ Ariũ a Iziharu maarĩ:

Shelomĩthu na nĩwe warĩ mūtongoria wao.

¹⁹ Ariũ a Hebironi maarĩ:

Jeria na nĩwe warĩ mūtongoria wao, na Amaria aarĩ wa keerĩ, na Jahazieli aarĩ wa gatatũ, na Jekameamu aarĩ wa kana.

²⁰ Ariũ a Uzieli maarĩ:

Mika na nĩwe warĩ mūtongoria wao, nake Ishia aarĩ mūnini wake.

Andũ a Merari

²¹ Ariũ a Merari maarĩ:

Mahali na Mushi.

Ariũ a Mahali maarĩ:

Eleazaru na Kishu.

²² Eleazaru aakuire atarĩ na aanake; aarĩ o na airĩtu. Makĩhikio nĩ ariũ a mũrũ wa nyina na ithe wao Kishu.

²³ Ariũ a Mushi maarĩ:

Mahali, na Ederi, na Jeremothu; othe maarĩ atatũ.

²⁴ Acio nĩo maarĩ njiaro cia Lawi kũringana na nyũmba ciao: na nĩo maarĩ atongoria a nyũmba ciao ta ũrĩa marĩitwa mao maandĩkĩtwo, na maatarirwo mũndũ o mũndũ, ũguo nĩ kuuga aruti a wĩra arĩa maarĩ na ũkũrũ wa mĩaka mĩrongo ĩrĩ na makĩria, arĩa maatungataga hekarũ-inĩ ya Jehova. ²⁵ Nĩgũkorwo Daudi nĩoigĩte atĩrĩ, “Kuona atĩ Jehova Ngai wa Isiraeli nĩaheete andũ ake ũhurũko, na nĩokĩte gũtũũra Jerusalemu nginya tene-rĩ, ²⁶ Alawii matigũcooka kũbataro nĩgũkuuaga hema ĩrĩa nyamũre kana kĩndũ o nakĩ kĩa iria ihũthagĩrwo cia gũtungata thĩinĩ wayo.” ²⁷ Kũringana na ciugo cia Daudi cia mũthia, Alawii arĩa maarĩ na ũkũrũ wa mĩaka mĩrongo ĩrĩ kana makĩria nĩmatarirwo.

²⁸ Wĩra wa Alawii warĩ wa gũteithia njiaro cia Harũni ũtungata-inĩ wa hekarũ ya Jehova ta ũũ: kũrũgamĩrĩra nja cia hekarũ na tũnyũmba twa ithaku-inĩ, na gũtherithia indo iria nyamũre, na kũruta mawĩra marĩa mangĩ thĩinĩ wa nyũmba ya Ngai. ²⁹ Nĩo maarĩ arũgamĩrĩri a mĩgate ĩrĩa yaigagwo metha-inĩ, na maruta ma mũtu wa ngano, na tũmĩgate tũrĩa tũtarĩ na ndawa ya kũimbia, na wĩra wa gũkanda na kũruga mĩgate,

na mawĩra mothe ma gũthima ũingĩ na mũigana wa indo. ³⁰ Ningĩ marũgamage o rũciinĩ gũcookeria Jehova ngaatho na kũmũgooca. Ningĩ magekaga ũguo o hwaĩ-inĩ, ³¹ na rĩrĩa rĩothe maruta ma njino mangĩarutĩirwo Jehova, mũthenya ya Thabatũ, na ciathĩ cia Karũgamo ka Mweri, na ciathĩ iria ingĩ ciathanĩtwo. No nginya matungatage mbere ya Jehova mahinda mothe marĩ mũigana ũrĩa ũtuĩtwo, ningĩ na njĩra ĩrĩa maathĩtwo marutage nayo.

³² Na nĩ ũndũ ũcio Alawii magĩthiĩ na mbere kũruta wĩra ũrĩa mehokeirwo wa Hema-ya-Gũtũnganwo, na wa Handũ-harĩa-Hatheru, matongoretio nĩ ariũ a ithe wao a rũciaro rwa Harũni, nĩ ũndũ wa ũtungata wa hekarũ ya Jehova.

24

Ikundi Cia Athĩnjĩri-Ngai

¹ Ici nĩcio ciarĩ ikundi cia ariũ a Harũni:

Ariũ a Harũni maarĩ Nadabu, na Abihu, na Eleazaru, na Ithamaru. ² No rĩrĩ, Nadabu na Abihu nĩmakuire ithe wao atakuĩte, na matiarĩ na ciana cia aanake; nĩ ũndũ ũcio Eleazaru na Ithamaru magĩtungata marĩ athĩnjĩri-Ngai. ³ Zadoku wa rũciaro rwa Eleazaru na Ahimeleku wa rũciaro rwa Ithamaru nĩo maateithĩrĩrie Daudi kũmagayania ikundi, nĩ ũndũ wa mũtaratara wa ũtungata ũrĩa maathuurĩirwo. ⁴ Atongoria arĩa aingĩ moimĩte njiaro-inĩ cia Eleazaru gũkĩra arĩa moimĩte njiaro-inĩ cia Ithamaru, nao makĩgayanio ta ũũ: kuuma njiaro-inĩ cia Eleazaru kwarĩ na atongoria a nyũmba ikũmi na atandatũ, na kuuma njiaro-inĩ cia Ithamaru kwarĩ na atongoria a nyũmba anana. ⁵ Maamagayanirie na kĩhooto na ũndũ wa gũcuuka mĩtĩ, nĩgũkorwo nĩ haarĩ na anene a handũ-harĩa-haamũre, na anene a nyũmba ya Ngai gatagatĩ-inĩ ka njiaro icio cia Eleazaru na cia Ithamaru.

⁶ Shemaia mũrũ wa Nethaneli, ũrĩa mwandĩki-marũa Mũlawii, nĩandĩkire marĩtwa mao arĩ mbere ya mũthamaki na anene aya: Zadoku ũrĩa-mũthĩnjĩri-Ngai, na Ahimeleku mũrũ wa Abiatharu, na atongoria a nyũmba cia athĩnjĩri-Ngai na cia Alawii. Nyũmba ĩmwe ĩgathuurwo kuuma kũrĩ Eleazaru, na ĩrĩa ĩngĩ ĩgathuurwo kuuma kũrĩ Ithamaru.

⁷ Mũtĩ wa mbere wagũire kũrĩ Jehoiaribu,
na wa keerĩ kũrĩ Jedaia,

⁸ na wa gatatũ kũrĩ Harimu,

na wa kana kũrĩ Seroimu,

⁹ na wa gatano kũrĩ Malikija,

na wa gatandatũ kũrĩ Mijamini,

¹⁰ na wa mũgwanja kũrĩ Hakozi,

na wa kanana kũrĩ Abija,

¹¹ na wa kenda kũrĩ Jeshua,

na wa ikũmi kũrĩ Shekania,

¹² na wa ikũmi na ũmwe kũrĩ Eliashibu,

na wa ikũmi na ĩrĩ kũrĩ Jakimu,

¹³ na wa ikũmi na ĩtatũ kũrĩ Hupa,

na wa ikũmi na ĩna kũrĩ Jeshebeabu,

¹⁴ na wa ikũmi na ĩtano kũrĩ Biliga,

na wa ikũmi na ĩtandatũ kũrĩ Imeri,

¹⁵ na wa ikũmi na mũgwanja kũrĩ Heziri,

na wa ikũmi na ĩnana kũrĩ Hapizezu,

- 16 na wa ikũmi na kenda kũrĩ Pethahia,
 na wa mĩrongo ãĩrĩ kũrĩ Jehezekeli,
 17 na wa mĩrongo ãĩrĩ na ãmwe kũrĩ Jakini,
 na wa mĩrongo ãĩrĩ na igĩrĩ kũrĩ Gamuli,
 18 na wa mĩrongo ãĩrĩ na ãtatũ kũrĩ Delaia,
 na wa mĩrongo ãĩrĩ na ãna kũrĩ Maazia.

19 Ũyũ nĩguo warĩ mũtaratara wa ãtungata wao rĩrĩa maatoonya hekarũ ya Jehova, kũringana na watho ũrĩa maatuĩrĩrwo nĩ ithe wao Harũni, ta ũrĩa Jehova Ngai wa Isiraeli aamwathĩte.

Alawii arĩa Angĩ

- 20 Njiaro iria ingĩ cia Lawi ciarĩ:
 kuuma kũrĩ ariũ a Amuramu: nĩ Shubaeli;
 na kuuma kũrĩ ariũ a Shubaeli: nĩ Jehedeia.
 21 Kuuma kũrĩ ariũ a Rehabia:
 nĩ Ishia na nĩwe warĩ mũtongoria wao.
 22 Kuuma kũrĩ andũ a Iziharu: nĩ Shelomothu;
 na kuuma ariũ a Shelomothu: nĩ Jahathu.
 23 Ariũ a Heberoni maarĩ: Jeria na nĩwe warĩ mũtongoria wao, Amaria aarĩ wa keerĩ, nake Jahazieli aarĩ wa gatatũ, na Jekameamu aarĩ wa kana.
 24 Mũrũ wa Uzieli: aarĩ Mika;
 kuuma ariũ a Mika: nĩ Shamiru.
 25 Mũrũ wa nyina na Mika: aarĩ Ishia;
 kuuma ariũ a Ishia: nĩ Zekaria.
 26 Ariũ a Merari: maarĩ Mahali na Mushi.
 Mũrũ wa Jaazia: aarĩ Beno.
 27 Ariũ a Merari:
 kuuma kũrĩ Jaazia: maarĩ Beno, na Shohamu, na Zakuri, na Ibiri.
 28 kuuma kũrĩ Mahali: nĩ Eleazaru, ũrĩa ũtaarĩ na aanake.
 29 Kuuma kũrĩ Kishu: nĩ mũriũ Jerameeli.
 30 Nao ariũ a Mushi: maarĩ Mahali, na Ederi, na Jeremothu.

Acio nĩo maarĩ Alawii kũringana na nyũmba ciao. 31 O nao nĩmacuukire mĩtĩ o ta ũrĩa ariũ a ithe wao a rũciarwo rwa Harũni meekire, marĩ mbere ya Mũthamaki Daudi o na mbere ya Zadoku, na Ahimeleku, na atongoria a nyũmba cia athĩnjĩri-Ngai na cia Alawii. Nyũmba cia mũrũ wa nyina ũrĩa mũkũrũ ciekirwo o ta ũrĩa nyũmba cia ũrĩa mũnini mũno ciekirwo.

25

Aini

1 Daudi arĩ hamwe na anene a mbũtũ cia ita nĩamũrĩre ariũ amwe a Asafu, na Hemani, na Jeduthuni marutage wĩra wa ũrathi makĩhũũraga inanda cia mũgeeto, na cia kĩnũbi, na thaani iria ihũũrithanagio ikagamba. Maya nĩmo marĩtwa ma andũ arĩa maarutaga wĩra ũyũ wa kũina:

- 2 Kuuma kũrĩ ariũ a Asafu:
 maarĩ Zakuri, na Jusufu, na Nethania, na Asarela. Ariũ a Asafu
 maarũgamagĩrĩrwo nĩ Asafu, ũrĩa warathaga ũhoru arũgamĩrĩrwo
 nĩ mũthamaki.
 3 Kuuma kũrĩ ariũ a Jeduthuni:

maarĩ Gedalia, na Zeri, na Jeshai, na Shimei, na Hashabia, na Matithia; othe maarĩ atandatũ, marũgamĩrĩrwo nĩ ithe wao Jeduthuni, ũrĩa warathaga ũhoro, akĩhũũraga kĩnanda kĩa mũgeeto, agacookagĩria Jehova ngaatho na akamũgocaga.

⁴ Kuuma kũrĩ ariũ a Hemani:

maarĩ Bukia, na Matania, na Uzieli, na Shubaeli, na Jerimothu, na Hanania, na Hanani, na Eliatha, na Gidaliti, na Romamuti-Ezeri, na Joshibekasha, na Malothi, na Hothiru, na Mahaziothu. ⁵ Acio othe maarĩ ariũ a Hemani ũrĩa wonagĩra mũthamaki maündũ. Maaheanĩtwo kũrĩ we kũringana na ciĩranĩro cia Ngai nĩguo mamũtũũgagĩrie. Ngai aaheete Hemani ariũ ikũmi na ana, na airĩtu atatũ.

⁶ Andũ aya othe maarũgamagĩrĩrwo nĩ maithe mao nĩguo mainage thĩinĩ wa hekarũ ya Jehova, marĩ na thaani iria ihũũrithanagio ikagamba, na inanda cia kĩnũbi, na inanda cia mũgeeto, nĩ ũndũ wa ũtungata wa nyũmba ya Ngai. Asafu, na Jeduthuni, na Hemani nao maarũgamagĩrĩrwo nĩ mũthamaki. ⁷ Hamwe na andũ a nyũmba ciao, arĩa othe maarũtĩtwo na makagĩa na ũũgĩ wa kũinĩra Jehova, othe maarĩ andũ 288. ⁸ Andũ ethĩ na akũrũ ũndũ ũmwe, na arutani o na arutwo, nĩmacuukire mĩtĩ nĩguo magairwo mawĩra mao.

⁹ Mũtĩ wa mbere, ũrĩa warĩ wa Asafu, wagwĩrĩire Jusufu, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;

wa keerĩ wagwĩrĩire Gedalia, we na andũ a nyũmba yao, na ariũ ao, maarĩ andũ 12;

¹⁰ wa gatatũ wagũrĩire Zakuri, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;

¹¹ wa kana wagũrĩire Iziri, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;

¹² wa gatano wagũrĩire Nethania, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;

¹³ wa gatandatũ wagũrĩire Bukia, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;

¹⁴ wa mũgwanja wagũrĩire Jesarela, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;

¹⁵ wa kanana wagũrĩire Jeshai, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;

¹⁶ wa kenda wagũrĩire Matania, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;

¹⁷ wa ikũmi wagũrĩire Shemei, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;

¹⁸ wa ikũmi na ũmwe wagũrĩire Azareli, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;

¹⁹ wa ikũmi na iĩrĩ wagũrĩire Hashabia, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;

²⁰ wa ikũmi na itatũ wagũrĩire Shubaeli, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;

²¹ wa ikũmi na ina wagũrĩire Matithia, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;

²² wa ikũmi na itano wagũrĩire Jerimothu, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;

- 23 wa ikũmi na itandatũ wagũĩrĩire Hanania, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;
- 24 wa ikũmi na mũgwanja wagũĩrĩire Joshibekasha, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;
- 25 wa ikũmi na inana wagũĩrĩire Hanani, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;
- 26 wa ikũmi na kenda wagũĩrĩire Malothi, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;
- 27 wa mĩrongo iĩrĩ wagũĩrĩire Eliatha, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;
- 28 wa mĩrongo iĩrĩ na ũmwe wagũĩrĩire Hothiru, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;
- 29 wa mĩrongo iĩrĩ na iĩrĩ wagũĩrĩire Gidaliti, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;
- 30 wa mĩrongo iĩrĩ na itatũ wagũĩrĩire Mahaziothu, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;
- 31 wa mĩrongo iĩrĩ na ina wagũĩrĩire Romamuti-Ezeri, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12.

26

Arangĩri a Ihingo

1 Ikundi cia arangĩri a ihingo:

kuuma kũrĩ andũ a Kora maarĩ: Meshelemia mũrũ wa Kore, ũmwe wa ariũ a Asafu.

2 Ariũ a Meshelemia maarĩ:
Zekaria, na nĩwe warĩ wa irigithathi,
na Jediaeli aarĩ wa keerĩ,
na Zebadia aarĩ wa gatatũ,
na Jathinieli aarĩ wa kana,
3 na Elamu aarĩ wa gatano,
na Jehohanani aarĩ wa gatandatũ,
na Eliehoenai aarĩ wa mũgwanja.

4 Ariũ a Obedi-Edomu maarĩ:
Shemaia, na nĩwe warĩ wa irigithathi,
na Jehozabadu aarĩ wa keerĩ,
na Joa aarĩ wa gatatũ,
na Sakaru aarĩ wa kana,
na Nethaneli aarĩ wa gatano,
5 na Amieli aarĩ wa gatandatũ,
na Isakaru aarĩ wa mũgwanja,
na Peulethai aarĩ wa kanana,
nĩgũkorwo Ngai nĩarathimĩte Obedi-Edomu.

6 Mũriũ Shemaia o nake aarĩ na ariũ ake, arĩa maarĩ atongoria thĩinĩ wa nyũmba ya ithe wao, tondũ maarĩ andũ ehoti. 7 Ariũ a Shemaia maarĩ: Othini, na Refaeli, na Obedi, na Elizabadu, nao andũ a nyũmba yao, Elihu, na Semakia, maarĩ andũ ehoti. 8 Acio othe maarĩ a njiaro cia Obedi-Edomu; o hamwe na ariũ ao, na andũ a nyũmba yao maarĩ andũ ehoti, na maarĩ na hinya wa kũruta wĩra. Njiaro cia Obedi-Edomu othe maarĩ andũ 62.

⁹ Meshelemia nĩ aarĩ na ariũ ake na andũ a nyũmba yao, arĩa maarĩ andũ ehoti, othe maarĩ andũ 18.

¹⁰ Ariũ a Hosa ũrĩa Mũmerari maarĩ: Shimuri na nĩwe warĩ mūtongoria wao (o na gũtuĩka tiwe warĩ irigithathi, ithe nĩamũthuurĩte atuĩke mūtongoria wao), ¹¹ Hilikia aarĩ wa keerĩ, nake Tabalia aarĩ wa gatatũ, na Zekaria aarĩ wa kana. Ariũ a Hosa na andũ a nyũmba yao othe maarĩ andũ 13.

¹² Ikundi icio cia arangĩri a ihingo ciĩtanĩtio na anene ao, ciarĩ na mawĩra ma gũtungata thĩinĩ wa hekarũ ya Jehova o ta andũ arĩa angĩ a nyũmba yao. ¹³ Andũ ethĩ na andũ akũrũ o ũndũ ũmwe nĩmacuukĩire o kĩhingo mĩtĩ kũringana na nyũmba ciao.

¹⁴ Mũtĩ wa Kĩhingo kĩa Irathĩro wagwĩrĩire Shelemia. Ningĩ magĩcuuka mĩtĩ nĩ ũndũ wa mũriũ Zekaria, ũrĩa warĩ mũheani kĩrĩra mũũgĩ, nake akĩgwĩrwo nĩ mũtĩ wa Kĩhingo gĩa Gathigathini. ¹⁵ Mũtĩ wa Kĩhingo gĩa Gũthini wagwĩrĩire Obedi-Edomu, naguo mũtĩ wa nyũmba-ya-kũigwo-into ũkĩgwĩra ariũ ake. ¹⁶ Mĩtĩ ya Kĩhingo gĩa Ithũiro, na Kĩhingo gĩa Shalekethu mwena wa njĩra ya rũgongo, yagwĩrĩire Shupimu na Hosa.

Arangĩri maaikaraga metanĩrĩire. ¹⁷ O mũthenya gwakoragwo na Alawii atandatũ mwena wa irathĩro, na Alawii ana mwena wa gathigathini, na Alawii ana mwena wa gũthini, na Alawii eerĩ mahinda mothe nyũmba-inĩ ya kũigwo-into. ¹⁸ Nayo nja ya mwena wa ithũiro, Alawii ana maikaraga njĩra-inĩ, na Alawii eerĩ maikaraga kũu nja.

¹⁹ Icio nĩcio ciarĩ ikundi cia arangĩri a ihingo arĩa maarĩ a njiaro cia Kora na Merari.

Aigi Kĩgũna, na Anene arĩa Angĩ

²⁰ Alawii arĩa angĩ nĩo maarũgamagĩrĩra igĩna cia nyũmba ya Ngai na igĩna cia indo iria nyamũre.

²¹ Njiaro cia Ladani, arĩa maarĩ Agerishoni na ũndũ wa Ladani, na maarĩ atongoria a nyũmba cia Ladani ũcio Mũgerishoni, maarĩ: Jehieli, ²² na ariũ a Jehieli, na Zethamu, na mũrũ wa nyina Joeli. Acio nĩo maarũgamagĩrĩra igĩna cia hekarũ ya Jehova.

²³ Kuuma kũrĩ andũ a Amuramu, na Iziharu, na Hebironi, na Uzieli maarĩ:

²⁴ Shubaeli wa rũciaro rwa Gerishomu mũrũ wa Musa, na nĩwe warĩ mũnene wa kũrũgamĩrĩra igĩna. ²⁵ Andũ a nyũmba yao kuuma kũrĩ Eliezeri: maarĩ mũriũ Rehabia, na Jeshia aarĩ mũriũ wa Rehabia, na Joramu aarĩ mũriũ wa Jeshia, na Zikiri aarĩ mũriũ wa Joramu, na Shelomithu aarĩ mũriũ wa Zikiri. ²⁶ Shelomithu na andũ a nyũmba yao nĩo maarũgamagĩrĩra igĩna ciothe cia indo iria ciarĩ nyamũre nĩ Mũthamaki Daudi, na indo iria ciarĩ nyamũre nĩ atongoria a nyũmba arĩa maarĩ anene a ikundi cia ngiri ngiri na ikundi cia igana igana, na ikaamũrwo nĩ anene arĩa angĩ a mbũtũ cia ita. ²⁷ Indo imwe cia iria ciatahĩtwo mbaara-inĩ maaciamũrĩire wĩra wa gũcookereria hekarũ ya Jehova. ²⁸ Na rĩrĩ, indo ciothe iria ciaciamũrĩtwo nĩ Samũeli ũrĩa muoni-maündũ, na ikaamũrwo nĩ Saũlũ mũrũ wa Kishu, na Abineri mũrũ wa Neri, na Joabu mũrũ wa Zerua, na indo iria ingĩ ciothe ciaciamũrĩtwo-rĩ, ciaciamũrĩtwo nĩ Shelomithu na andũ a nyũmba yao.

- ²⁹ Kuuma kũrĩ andũ a Iziharu: Kenania na ariũ ake nĩmaheirwo mawĩra na kũu nja ya hekarũ matuĩke anene na aciirithania a Isiraeli.
- ³⁰ Kuuma kũrĩ andũ a Hebironi: maarĩ Hashabia na andũ a nyũmba yao, andũ ehoti 1,700; nĩo maarũgamĩrĩire wĩra wa Jehova wothe kũu Isiraeli mwena wa ithũĩro wa Jorodani, o na wĩra wa gũtungatĩra mũthamaki. ³¹ Kuuma kũrĩ andũ a Hebironi, Jeria nĩwe warĩ mũnene wao kũringana na maandĩko ma njarwa cia nyũmba ciao. Mwaka wa mĩrongo ĩna wa ũthamaki wa Daudi nĩ gwatuĩririo maandĩko-inĩ, na gũkĩoneka thĩnĩ wao andũ ehoti o kũu Jazeri ya Gileadi. ³² Jeria aarĩ na andũ a nyũmba yao 2,700 arĩa maarĩ ehoti na maarĩ atongoria a nyũmba, nake Mũthamaki Daudi akĩmatua arũgamĩrĩri a andũ a Rubeni, na a andũ a Gadi, na nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase maũndũ-inĩ mothe marĩa maakonainie na Ngai, o na marĩa maakonainie na ũhoru wa mũthamaki.

27

Ikundi cia Mbũtũ cia Ita

¹ Ũyũ nĩguo mũtaratara wa andũ a Isiraeli arĩa maarĩ atongoria a nyũmba, na anene a ikundi cia o ngiri ngiri na ikundi cia o igana igana, na anene ao, arĩa maatungatagĩra mũthamaki maũndũ-inĩ mothe makonĩ ikundi cia mbũtũ cia ita iria ciakoragwo wĩra-inĩ mweri o mweri, mwaka wothe. O gĩkundi kĩarĩ kĩa andũ 24,000.

- ² Mũrũgamĩrĩri wa gĩkundi kĩa mbere kĩa mweri wa mbere aarĩ Jashobeamu mũrũ wa Zabidieli. Gĩkundi gĩaake kĩarĩ na andũ 24,000.
- ³ Nake aarĩ wa rũciaro rwa Perezu, na nĩwe warĩ mũnene wa anene othe a mbũtũ cia ita mweri wa mbere.
- ⁴ Mũrũgamĩrĩri wa gĩkundi kĩa mweri wa keerĩ aarĩ Dodai ũrĩa Mũahohi; mũtongoria wa gĩkundi gĩaake aarĩ Mikilothu. Gĩkundi gĩaake kĩarĩ na andũ 24,000.
- ⁵ Mũnene wa mbũtũ cia ita wa gatatũ, wa mweri wa ĩtatũ aarĩ Benaia mũrũ wa Jehoiada ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai. Nĩwe warĩ mũnene, na gĩkundi gĩaake kĩarĩ na andũ 24,000. ⁶ Benaia ũcio nĩwe warĩ njamba mũno gatagatĩ-inĩ ka arĩa Mĩrongo ĩtatũ na nĩwe warĩ mũnene wao. Gĩkundi gĩaake kĩarũgamagĩrĩrwo nĩ mũriũ Amizabadi.
- ⁷ Mũnene wa kana, wa mweri wa ĩna, aarĩ Asaheli mũrũ wa nyina na Joabu; mũriũ Zebadia nĩwe wacookire ithenya rĩaake. Gĩkundi gĩaake kĩarĩ na andũ 24,000.
- ⁸ Mũnene wa gatano mweri wa ĩtano, aarĩ Shamuhuthu ũrĩa Mũizirahi. Gĩkundi gĩaake kĩarĩ na andũ 24,000.
- ⁹ Mũnene wa gatandatũ wa mweri wa ĩtandatũ, aarĩ Ira mũrũ wa Ikeshu ũrĩa Mũtekoa. Gĩkundi gĩaake kĩarĩ na andũ 24,000.
- ¹⁰ Mũnene wa mũgwanja wa mweri wa mũgwanja, aarĩ Helezu ũrĩa Mũpeloni, wa rũciaro rwa Efiraimu. Gĩkundi gĩaake kĩarĩ na andũ 24,000.
- ¹¹ Mũnene wa kanana, wa mweri wa ĩnana, aarĩ Sibekai ũrĩa Mũhushathi wa rũciaro rwa Azerahi. Gĩkundi gĩaake kĩarĩ na andũ 24,000.
- ¹² Mũnene wa kenda wa mweri wa kenda aarĩ Abiezeri ũrĩa Mũanathothu wa rũciaro rwa Abenjamini. Gĩkundi gĩaake kĩarĩ na andũ 24,000.

- 13 Mũnene wa ikũmi, wa mweri wa ikũmi, aarĩ Maharai ũrĩa Mũnetofathi wa rũciaro rwa Azerahi. Gĩkundi gĩaake kĩaarĩ na andũ 24,000.
- 14 Mũnene wa ikũmi na ũmwe, wa mweri wa ikũmi na ũmwe, aarĩ Benaia ũrĩa Mũpirathoni wa rũciaro rwa Aefiraimu. Gĩkundi gĩaake kĩaarĩ na andũ 24,000.
- 15 Mũnene wa ikũmi na eerĩ, mweri wa ikũmi na ãĩrĩ, aarĩ Helidai ũrĩa Mũnetofathi, wa kuuma nyũmba ya Othinieli. Gĩkundi gĩaake kĩaarĩ na andũ 24,000.

Anene a Mũhĩrĩga

- 16 Anene arĩa maathaga mũhĩrĩga ya Isiraeli maarĩ aya:

mũnene wa mũhĩrĩga wa Rubeni aarĩ Eliezeri mũrũ wa Zikiri;
 mũnene wa mũhĩrĩga wa Simeoni aarĩ Shefatia mũrũ wa Maaka;
 17 mũnene wa mũhĩrĩga wa Lawi aarĩ Hashabia mũrũ wa Kemueli;
 mũnene wa mũhĩrĩga wa Harũni aarĩ Zadoku;
 18 mũnene wa mũhĩrĩga wa Juda aarĩ Elihu mũrũ wa ithe na Daudi;
 mũnene wa mũhĩrĩga wa Isakaru aarĩ Omuri mũrũ wa Mikaeli;
 19 mũnene wa mũhĩrĩga wa Zebuluni aarĩ Ishimaia mũrũ wa Obadia;
 mũnene wa mũhĩrĩga wa Nafitali aarĩ Jeremothu mũrũ wa Azirieli;
 20 mũnene wa mũhĩrĩga wa Aefiraimu aarĩ Hoshea mũrũ wa Azazia;
 mũnene wa nuthu ãmwe ya mũhĩrĩga wa Manase aarĩ Joeli mũrũ wa Pedaia;
 21 mũnene wa nuthu ãrĩa ingĩ ya mũhĩrĩga wa Manase kũu Gileadi aarĩ Ido mũrũ wa Zekaria;
 mũnene wa mũhĩrĩga wa Benjamini aarĩ Jaasieli mũrũ wa Abineri;
 22 mũnene wa mũhĩrĩga wa Dani aarĩ Azareli mũrũ wa Jerohamu;
 Acio nĩo maarĩ anene arĩa maathaga mũhĩrĩga ya Isiraeli.

23 Daudi ndaatarire andũ a mũaka mũrongo ãĩrĩ na arĩa mataakinyĩtie, tondũ Jehova nĩeranĩire atĩ nĩakaingĩhia Isiraeli matuĩke o ta njata cia matu-inĩ. 24 Joabu mũrũ wa Zeruia nĩambĩrĩirie gũtara andũ, no ndaarĩkirie. Mang'ũrĩ nĩmakinyĩire Isiraeli nĩ ũndũ wa itarana rĩu. Naguo mũigana wa itarana rĩu ndwandĩkirwo ibuku-inĩ rĩa maündũ ma Mũthamaki Daudi.

Arori a Maündũ ma Mũthamaki

25 Azimavethu mũrũ wa Adieli nĩwe warũgamagĩrĩra nyũmba iria ciaigagwo indo cia ũthamaki.

Jonathani mũrũ wa Uzia nĩwe warũgamagĩrĩra nyũmba cia kũigwo indo kũu ng'ongo-inĩ, na matũũra-inĩ, na tũtũũra-inĩ, o na mũthiringo ãrĩa mũrĩahu na igũrũ ya arangĩri.

26 Eziri mũrũ wa Kelubu nĩwe warũgamagĩrĩra andũ arĩa maarutaga wĩra wa kũrĩma mĩgũnda.

27 Shimei ũrĩa Mũramathi nĩwe warũgamagĩrĩra mĩgũnda ya mũthabibũ.

Zabadi ũrĩa Mũshifimi nĩwe warũgamagĩrĩra maciaro ma mũthabibũ matanekĩrwo mĩtũngi-inĩ.

28 Baali-Hanani ũrĩa Mũgederi nĩwe warũgamagĩrĩra mĩtĩ ya mũtamaiyũ na ya mũborothandi magũrũ-inĩ ma ãrĩa cia mwena wa irathĩro.

Joashu nĩwe warũgamagĩrĩra kũrĩa kwaigagwo maguta ma mũtamaiyũ.

²⁹ Shitirai ũrĩa Mũsharoni nĩwe warũgamagĩrĩra ndũũru cia ng'ombe iria ciarĩithagio Sharoni.

Shafati mŭrũ wa Adilai nĩwe warũgamagĩrĩra ndũũru cia ng'ombe iria ciarĩ cianda-inĩ.

³⁰ Obili ũrĩa Mũishumaeli nĩwe warũgamagĩrĩra ngamĩira.

Jehedeia ũrĩa Mũmeronothu nĩwe warũgamagĩrĩra ndigiri.

³¹ Jazizi ũrĩa Mũhagari nĩwe warũgamagĩrĩra ndũũru cia mbũri.

Acio othe nĩo maarĩ anene arĩa marũgamagĩrĩra indo ciothe cia Mũthamaki Daudi.

³² Jonathani mamawe wa Daudi aarĩ mũheani kĩrĩra, mündũ mũmenyi maündũ na mwandĩki-marũa. Nake Jehieli mŭrũ wa Hakimoni nĩwe wamenyagĩrĩra ariũ a mũthamaki.

³³ Ahithofeli nĩwe waheaga mũthamaki kĩrĩra.

Nake Hushai ũrĩa Mũariki aarĩ mŭrata wa mũthamaki. ³⁴ Jehoiada mŭrũ wa Benaia na Abiatharu nĩo maacookire ithenya rĩa Ahithofeli.

Joabu nĩwe warĩ mŭnene wa mbũtũ cia ita cia mũthamaki.

28

Daudi Kũhaarĩria Mwako wa Hekarũ

¹ Daudi nĩatũmaniire anene othe a Isiraeli moongane Jerusalemu, nao nĩo: anene arĩa maarũgamĩrĩre mĩhĩrĩga, na anene a ikundi iria ciatungatagĩra mũthamaki, na anene a ikundi cia o ngiri ngiri na anene a ikundi cia o igana igana, na anene arĩa maarũgamĩrĩre indo ciothe na mahiũ ma mũthamaki na ma ariũ ake o na anene a nyũmba ya ũthamaki, na andũ arĩa maarĩ njamba, na andũ othe arĩa maarĩ ũrũme wa kũrũ mbaara.

² Mũthamaki Daudi nĩarũgamire akĩmeera atĩrĩ: “Ta thikĩrĩriai, inyuĩ ariũ a baba na andũ akwa. Nĩndatuĩte na ngoro yakwa gwaka nyũmba ĩtuĩke handũ ha kũhurũkio ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova, arĩ ho gaturwa ka makinya ma Ngai witũ, na ngĩhaarĩria kũmĩaka. ³ No Ngai akĩnjĩra atĩrĩ, ‘Wee ndũgwaka nyũmba ĩtanĩtio na Rĩitwa rĩakwa, tondũ wee ũrĩ mündũ wa mbaara na nĩũitĩte thakame.’

⁴ “No Jehova, Ngai wa Isiraeli, nĩathuurire kuuma kũrĩ nyũmba iitũ yothe ndũike mũthamaki wa Isiraeli nginya tene. Nĩathuurire Juda atuĩke mũtongoria, na kuuma nyũmba ya Juda agĩthura nyũmba ya baba, na kuuma kũrĩ ariũ a baba akĩona kwagĩrĩre aandue nĩ mũthamaki wa Isiraeli yothe. ⁵ Harĩ ariũ akwa othe, tondũ Jehova nĩaheete ariũ aingĩ-rĩ, nĩathuurĩte mũriũ wakwa Solomoni aikarĩre gĩtĩ kĩa ũthamaki wa Jehova, athamakĩre Isiraeli. ⁶ Aanjĩrĩre atĩrĩ: ‘Mũriũ waku Solomoni nĩwe ũgaaka nyũmba yakwa na nja ciakwa, nĩgũkorwo nĩndĩmũthuurĩte atuĩke mũriũ wakwa na nĩ ndũike ithe. ⁷ Nĩngahaanda ũthamaki wake nginya tene angĩtũũra arũmĩtie maathani na mawatho makwa ta ũrĩa kũrekwo ihinda rĩrĩ.’

⁸ “Nĩ ũndũ ũcio, rĩu ndamwatha o haha maitho-inĩ ma andũ a Isiraeli othe na kũngano gĩkĩ kĩa Jehova, o nake Ngai witũ akĩiguaga: Mũmenyerere, na mũrũmagĩrĩre maathani mothe ma Jehova Ngai wanyu, nĩgeetha mwĩgwatĩre bũrũri ũyũ mwega, na mũkaũtigĩra njaro cianyu ũtuĩke igai rĩao nginya tene.

⁹ “Nawe mŭrũ wakwa Solomoni-rĩ, tũũra ũmenyete Ngai wa thoguo, na ũmũtungatagĩre wĩrutĩre na ngoro yaku yothe na kwĩyendera, nĩgũkorwo Jehova atuĩragia ngoro o yothe, na akamenya gĩtũmi o gĩothe

kĩa meciiria ma cio. Ũngĩmũrongooria no ũmuone; no ũngĩmũtirika, agaakũrega nginya tene. ¹⁰ Gĩciirie rĩu, nĩgũkorwo Jehova nĩwe athuurĩte wa gwaka hekarũ ĩrĩ handũ hatheru. Gĩa na hinya na ũrute wĩra ũcio.”

¹¹ Hĩndĩ ĩyo Daudi akĩnengera mũriũ Solomoni mĩcoro ya mwako wa gĩthaku kĩa hekarũ, na nyũmba ciayo, na nyũmba cia kũigwo indo, na tũnyũmba twayo twa igũrũ, na tũnyũmba twa thĩnĩ, na handũ ha kũhoroherio mehia. ¹² Akĩmũnengera mĩcoro ya mĩako yothe ĩrĩa Roho eekĩrĩte meciiria-inĩ make ĩkoniĩ nja cia hekarũ ya Jehova, na ya tũnyũmba tuothe tũrĩa twamĩthiũrũrũkĩrie na tũnyũmba twa kũigwo igĩĩna cia hekarũ ya Ngai, na gwa kũigwo igĩĩna cia indo iria nyamũre. ¹³ Ningĩ akĩmũtaarĩria wĩra wa ikundi cia athĩnjĩri-Ngai, na wa Alawii, na wĩra wothe wa ũtungata thĩnĩ wa hekarũ ya Jehova, o na wa indo ciothe cia kũhũthagĩrwo ũtungata-inĩ wayo. ¹⁴ Nake akĩheana mũigana wa ũritũ wa thahabu ya gũthondeka indo ciothe cia thahabu cia kũhũthagĩrwo ũtungata-inĩ wa mĩthemba o mĩthemba, na ũritũ wa betha ya gũthondeka indo ciothe cia betha cia kũhũthagĩrwo ũtungata-inĩ wa mĩthemba o mĩthemba, ta ũũ: ¹⁵ ũritũ wa thahabu ya gũthondeka mĩtĩ ya thahabu ya kũigĩrwo matawa na matawa mayo, na ũritũ wa o mũtĩ na matawa maguo; na ũritũ wa betha ya gũthondeka o mũtĩ wa betha wa kũigĩrĩra tawa na matawa maguo, kũringana na ũrĩa mũtĩ wa kũigĩrĩra matawa wahũthagĩrwo: ¹⁶ ũritũ wa thahabu ya gũthondeka metha ya kũigĩrĩra mĩgate ĩrĩa mĩamũre; na ũritũ wa betha ya gũthondeka metha cia betha; ¹⁷ na ũritũ wa thahabu therie ya gũthondeka hũũma, na mbakũri cia kũminjaminjĩria, na nyũngũ, ũritũ wa thahabu ya gũthondeka o thaani ya thahabu; na ũritũ wa betha ya gũthondeka o thaani ya betha; ¹⁸ na ũritũ wa thahabu therie ya gũthondeka kĩgongona gĩa gũcinĩrwo ũbumba. O na ningĩ akĩmũnengera mũcoro wa ngaari ya ita, ũguo nĩ kuuga ya makerubi ma thahabu marĩa maatambũrũkĩtie mathagu makahumbĩra ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova.

¹⁹ Daudi akiuga atĩrĩ, “Maündũ maya mothe ndĩmandĩkĩte ũrĩa ndatongoririo nĩ guoko kwa Jehova kũrĩ igũrũ rĩakwa, na akĩhe ũmenyo wa maündũ mothe ma mũcoro ũyũ.”

²⁰ Ningĩ Daudi akĩra mũriũ Solomoni atĩrĩ, “Gĩa na hinya na wĩyũmĩrĩrie, na ũrute wĩra ũcio. Ndũgetigĩre na ndũgakue ngoro, tondũ Jehova Ngai, o we Ngai wakwa, arĩ hamwe nawe. Ndagagũtiganĩria kana agũtirike nginya rĩrĩa wĩra wothe ũrĩa ũkaarutwo nĩ ũndũ wa ũtungata wa hekarũ ya Jehova ũgaathira. ²¹ Ikundi cia athĩnjĩri-Ngai na Alawii, nĩciĩhaarĩrie nĩ ũndũ wa wĩra wothe wa hekarũ ya Ngai, na mũndũ o wothe ũrĩ na wendo na nĩoĩ wĩra wa ũbundi o wothe nĩagagũteithia wĩra-inĩ ũyũ. Anene na andũ othe nĩmarĩathĩkagĩra wathani waku wothe.”

29

Iheo cia Gwaka Hekarũ

¹ Ningĩ Mũthamaki Daudi akĩra kũngano kũu gĩothe atĩrĩ: “Mũriũ wakwa Solomoni, ũrĩa Ngai athuurĩte, nĩ mwĩthĩ na ndarĩ na ũmenyo wa kũigana. Wĩra ũyũ nĩ mũnene, tondũ nyũmba ĩno ĩhaana ta ya ũthamaki ti ya mũndũ no nĩ ya Jehova Ngai. ² Nĩnjigithĩtie indo na ũhoti wakwa wothe nĩ ũndũ wa hekarũ ya Ngai wakwa, ngaiga thahabu nĩ ũndũ wa gũthondeka indo cia thahabu, na betha nĩ ũndũ wa gũthondeka indo cia betha, na gĩcango nĩ ũndũ wa gũthondeka indo cia gĩcango, na kĩgera nĩ ũndũ wa gũthondeka indo cia kĩgera, na mbaũ nĩ ũndũ

wa gũthondeka indo cia mbaũ, o na tũhiga tũrĩa twĩtagwo onigithi tũrĩa tũtheecagĩrĩrwo indo-inĩ, na tũhiga tũrĩa tũhenagia twa kũgemia nyũmba, na tũhiga twa rangi wa mĩthemba mĩingĩ, na tũhiga twa goro twa mĩthemba mĩingĩ, na mahiga ma nyaigĩ ma mũthemba ũrĩa mweya, indo icio ciothe ngaigithia irĩ nyingĩ mũno. ³ Makĩria ma ũguo, harĩ kwĩrutĩra gwakwa igũrũ rĩa hekarũ ya Ngai wakwa nĩngũheana kĩgĩina gĩakwa mwene gĩa thahabu na betha nĩ ũndũ wa hekarũ ya Ngai wakwa, na icio ngũciheana nyongerere kĩrĩa kĩngĩ njigithĩtie nĩ ũndũ wa hekarũ ĩno theru: ⁴ ngũheana taranda ngiri ithatũ* cia thahabu, o thahabu ĩrĩa ya Ofiri, na taranda ngiri mũgwanja† cia betha ĩrĩa therie nĩ ũndũ wa kũgemia thingo cia nyũmba, ⁵ o na nĩ ũndũ wa wĩra wa thahabu na indo cia wĩra wa betha ũrĩa wothe ũkaarutwo nĩ mabundi. Na rĩrĩ, nũũ ũkwĩamũrĩra Jehova ũmũthĩ na kwĩyendera?”

⁶ Hĩndĩ ĩyo atongoria a nyũmba, na anene a mĩhĩrĩga ya Isiraeli, na anene a ikundi cia ngiri ngiri na anene a ikundi cia igana igana na anene arĩa maarũgamagĩrĩra wĩra wa mũthamaki makĩheana indo na kwĩyendera. ⁷ Nĩ ũndũ wa wĩra wa hekarũ ya Ngai nĩmaheanire taranda ngiri ithano,‡ na dariki ngiri ikũmi§ cia thahabu, na taranda ngiri ikũmi* cia betha, na taranda ngiri ikũmi na inyanya† cia gĩcango, na taranda ngiri igana rĩmwe‡ cia kĩgera. ⁸ Mũndũ o wothe warĩ na tũhiga twa goro nĩatũheanire thĩnĩ wa kĩgĩina kĩa hekarũ ya Jehova kĩrĩa kĩamenyagĩrĩrwo nĩ Jehieli ũrĩa Mũgerishoni. ⁹ Andũ nĩmakenirio nĩ ũrĩa atongoria ao maamũkĩire ũhoro ũcio na kwĩyendera, tondũ nĩmarutĩire Jehova indo na ngoro yao yothe matekũringĩrĩrio. Mũthamaki Daudi o nake nĩakenire mũno.

Ihooya rĩa Daudi

¹⁰ Daudi nĩagoocire Jehova arĩ mbere ya kũũngano kũu gĩothe, akiuga atĩrĩ,

“Ūrogoocwo wee, o Wee Jehova,
Ngai wa ithe witũ Isiraeli,
kuuma tene nginya tene.

¹¹ Wee Jehova-rĩ, ũnene, na hinya,
na riiri, na wathani, na ũkenji nĩ ciaku,
nĩgũkorwo kĩndũ o gĩothe kĩrĩ igũrũ na thĩ nĩ gĩaku.

Wee Jehova, ũthamaki nĩ waku;
nĩũtũgĩrĩtio, ũkanenehio gũkĩra indo ciothe.

¹² Ūtonga na gĩtĩio ciumaga kũrĩ we;
Wee nĩwe wathaga indo ciothe.

Hinya na ũhoti wa gũtũgĩria
o na kũhe andũ othe hinya irĩ moko-inĩ maku.

¹³ Na rĩrĩ, Ngai witũ, nĩtũgũgũcookeria ngaatho,
na tũkagooca rĩtwa rĩaku rĩrĩ riiri.

¹⁴ “No nĩ ngĩrĩ ũ, nao andũ akwa-rĩ, makĩrĩ a, atĩ no tũhote kũheana na ũtaana ta ũyũ? Indo ciothe ciumaga kũrĩ we, na kĩrĩa twakũhe no kĩrĩa kiumĩte moko-inĩ maku. ¹⁵ Ithuĩ tũrĩ ageni na agendi maitho-inĩ maku, o ta ũrĩa maithe maitũ ma tene othe maatariĩ. Matukũ maitũ gũkũ thĩ matariĩ o ta kĩrũru, na gũtirĩ mwĩhoko wa gũtũũra. ¹⁶ Wee Jehova Ngai witũ, ũingĩ wa indo ici twaruta cia gũgwakĩra hekarũ nĩ

* 29:4 nĩ ta tani 100 † 29:4 nĩ ta tani 240 ‡ 29:7 nĩ ta tani 170 § 29:7 nĩ ta kilo 84 * 29:7 nĩ ta tani 345 † 29:7 nĩ ta tani 620 ‡ 29:7 nĩ ta tani 3,450

ündũ wa Rĩtwa rĩaku Itheru ciumĩte guoko-inĩ gwaku, na ciothe no ciaku. ¹⁷ Nĩ nĩnjũũ atĩ Wee Ngai wakwa nĩtuĩragia ngoro, na nĩukenagio nĩ ũrũngĩrĩru wa ngoro. Indo ici ciothe ndĩciheanĩte na kwĩyendera na wĩhokeku. Na rĩu ndĩ na gĩkeno nĩ ündũ wa kwĩonera ũrĩa andũ aya aku marĩ haha makũrutĩire indo na wendo. ¹⁸ Wee Jehova, Ngai wa maithe maitũ Iburahĩmu, na Isaaka na Isiraeli, tũũria wendo ũyũ ũrĩ ngoro-inĩ cia andũ aku nginya tene na ũtũme matũũre magwathĩkagĩra. ¹⁹ Na ũhotithie mũriũ wakwa Solomoni kwĩrutĩra na ngoro yake yothe, kũmenyagĩrĩra maathani maku, na maündũ marĩa wee wendaga o na kĩrĩra gĩaku kĩa watho wa kũrũmĩrĩrwo, na ekage maündũ mothe nĩguo aake mwako wa nyũmba ĩno ĩhaana ta nyũmba ya ũthamaki, ĩrĩa nĩ njigithĩirie indo ciayo.”

²⁰ Ningĩ Daudi akĩira kĩũngano gĩothe atĩrĩ, “Goocai Jehova Ngai wanyu.” Nĩ ündũ ũcio andũ othe makĩgooca Jehova Ngai wa maithe mao; makĩnamĩrĩra, na makĩngũithia thĩ mbere ya Jehova na mbere ya mũthamaki.

Solomoni Kwamũkĩrwo ta Mũthamaki

²¹ Mũthenya ũyũ ũngĩ makĩrutĩra Jehova magongona na makĩmũrutĩra maruta ma njino, ta ũũ: ndegwa ngiri ĩmwe, na ndũrũme ngiri ĩmwe na tũtũrũme ngiri ĩmwe, o hamwe na maruta mao ma indo cia kũnyuuo na magongona mangĩ maingĩ nĩ ündũ wa andũ a Isiraeli othe. ²² Makĩrĩa na makĩnyua marĩ na gĩkeno kĩnene mũthenya ũcio marĩ hau mbere ya Jehova.

Ningĩ makĩamũkĩra Solomoni mũrũ wa Daudi arĩ mũthamaki hĩndĩ ya keerĩ, na makĩmũitĩrĩria maguta mbere ya Jehova atuĩke wa kũmathamakĩra, nake Zadoku atuĩke mũthĩnjĩri-Ngai. ²³ Nĩ ündũ ũcio Solomoni agĩkarĩra gĩtĩ gĩa ũthamaki kĩa Jehova, na agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩa ithe Daudi. Nake akĩgaacĩra na agĩathĩkĩrwo Isiraeli guothe. ²⁴ Anene othe, na andũ arĩa maarĩ njamba, hamwe na ariũ a Mũthamaki Daudi othe magĩtikĩra Mũthamaki Solomoni amaathage.

²⁵ Jehova agĩtũũgĩria Solomoni mũno maithe-inĩ ma andũ a Isiraeli othe, na akĩmũhe ũthamaki ũrĩ na riiri ũtaahetwo mũthamaki ũngĩ wa Isiraeli mbere ĩyo.

Gĩkuũ kĩa Daudi

²⁶ Daudi mũrũ wa Jesii aarĩ mũthamaki wa Isiraeli guothe. ²⁷ Aathamakĩire Isiraeli mũaka mũrongo ĩna, mũaka mũgwanja yayo agĩthamaka arĩ Hebroni, nayo mũaka mũrongo ĩtatũ na ĩtatũ agĩthamaka arĩ Jerusalemu. ²⁸ Aakuire arĩ mũkũrũ mũno, arĩkĩtie gũkenera gũtũũra gwake matukũ maingĩ, na arĩ mũtongu, na agatĩo. Mũriũ Solomoni nĩwe wathamakire ithenya rĩake.

²⁹ Naho ha maündũ marĩa makonĩ wathani wa Mũthamaki Daudi kuuma kĩambĩrĩria nginya mũthia, nĩmandĩkĩtwo thĩinĩ wa maandĩko ma Samũeli ũrĩa warĩ muoni-maündũ, na maandĩko-inĩ ma Nathani ũrĩa mũnabii na maandĩko-inĩ ma Gadi ũrĩa muoni-maündũ, ³⁰ hamwe na maündũ mothe marĩa maakonĩ ũthamaki wake na ũhoti ũrĩa aarĩ naguo, na ũrĩa maündũ marĩa maamũthiũrũrũkĩirie maatarĩ na ma Isiraeli na mothamaki ma mabũrũri marĩa mangĩ mothe.

IBUKU RĪA KEERĪ RĪA MAÜNDŪ MA MATUKŪ MA TENE

Solomoni Kũhooya Aheo Ũũgĩ

¹ Solomoni, mŭrũ wa Daudi, nĩhaandire akĩrũma wega ũthamaki-inĩ wake, nĩgũkorwo Jehova Ngai wake aarĩ hamwe nake na akĩmũnenehia mũno makĩria.

² Nake Solomoni akĩarĩria andũ a Isiraeli othe: akĩarĩria anene a mbũtũ cia o ngiri ngiri, na anene a mbũtũ cia o igana igana, na aciiri, o na atongoria othe a kũu Isiraeli, na atongoria a nyũmba. ³ Nake Solomoni na kũngano kũu gĩothe makĩambata kũndũ kũria gũtũũgĩru kũu Gibeoni, nĩgũkorwo Hema-ya-Gũtũnganwo ya Ngai nĩkuo yarĩ, ĩria Musa ndungata ya Jehova aathondekeire kũu werũ-inĩ. ⁴ Na rĩrĩ, Daudi nĩambatĩtie ithandũkũ rĩa Ngai kuuma Kiriathu-Jearimu akarĩiga harĩa aarĩthondekeire, tondũ nĩariambĩire hema kũu Jerusalemu. ⁵ No kĩgongona gĩa gĩcango kĩria gĩathondeketwo nĩ Bezaleli mŭrũ wa Uri, mŭrũ wa Huru, kĩarĩ Gibeoni mbere ya hema ĩria nyamũre ya Jehova; nĩ ũndũ ũcio Solomoni na kũngano kũu magĩthĩ hau gũtuĩria ũhoru kuuma kũrĩ Jehova. ⁶ Solomoni akĩambata kĩgongona-inĩ kũu gĩa gĩcango o hau mbere ya Jehova thĩnĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo, na akĩrutĩra hau igũrũ wakĩo magongona ngiri ĩmwe ma njino.

⁷ Ũtukũ o ro ũcio-rĩ, Ngai akiumĩrĩra Solomoni, akĩmwĩra atĩrĩ, “Hooya kĩria gĩothe ũkwenda ngũhe.”

⁸ Solomoni agĩcookeria Ngai atĩrĩ, “Nĩwekĩire baba Daudi maündũ manene ma ũtugi na nĩũndũite mũthamaki ithenya rĩake. ⁹ Na rĩrĩ, Wee Jehova Ngai, reke ũria werĩire baba Daudi ũhinge, nĩgũkorwo nĩũndũite mũthamaki wa andũ aingĩ o ta rũkũngũ rwa thĩ. ¹⁰ He ũũgĩ na ũmenyo, nĩguo ndongoragie andũ aya, nĩ ũndũ-rĩ, nũũ ũngĩhota gwatha andũ aya aku aingĩ ũũ?”

¹¹ Ngai akĩra Solomoni atĩrĩ, “Kuona atĩ ũndũ ũyũ nĩguo wendi wa ngoro yaku na ndũnahooya ũtonga, kana kũgĩa indo nyingĩ o na kana gĩtĩo, kana gĩkuũ gĩa thũ ciaku, na kuona atĩ ndũnahooya ũtũũre muoyo matukũ maingĩ, no wahooya ũũgĩ na ũmenyo wa gwathaga andũ akwa arĩa ngũtuĩte mũthamaki wao-rĩ, ¹² nĩ ũndũ ũcio nĩũkũheo ũũgĩ na ũmenyo. O na ningĩ nĩngũkũhe ũtonga, na indo nyingĩ o na gĩtĩo, iria itarĩ mũthamaki ũrĩ wakorwo nacio mbere ĩyo, na gũtarĩ mũthamaki ũkaagĩa nacio thuutha waku.”

¹³ Ningĩ Solomoni agĩthĩ Jerusalemu oimĩte handũ harĩa hatũũgĩru kũu Gibeoni hau mbere ya Hema-ya-Gũtũnganwo. Nake agĩthamakĩra Isiraeli.

¹⁴ Solomoni nĩacookanĩrĩrie ngaari cia ita na mbarathi; aarĩ na ngaari cia ita 1,400 na mbarathi 12,000 iria aigĩte matũũra-inĩ manene ma ngaari cia ita, na akaiga iria ingĩ hakuhĩ nake kũu Jerusalemu. ¹⁵ Mũthamaki nĩatũmire betha na thahabu cingĩhe Jerusalemu o ta mahiga, mĩtarakwa nayo yarĩ mĩingĩ o ta mĩkũyũ ĩria ĩrĩ magũrũ-inĩ ma irĩma. ¹⁶ Mbarathi cia Solomoni cioimaga Misiri na kuuma Kilikia, nao onjorithia a mũthamaki maacigũraga kuuma Kilikia. ¹⁷ Maagũraga ngaari ĩmwe ya ita kuuma

Misiri cekeru 600* cia betha, nayo mbarathi ïmwe ïkoima cekeru 150.† Ningĩ nĩmacookaga magacitwara ikenderio athamaki othe a Ahiti na a Suriata.

2

Kũhaarĩria Gwaka Hekarũ

¹ Solomoni nĩathanire gwakwo hekarũ ïtanĩtio na Rĩtwa rĩa Jehova, o na kwĩyakĩra nyũmba yake ya ũthamaki. ² Nĩandĩkithirie andũ 70,000 a gũkuua mĩrigo, na 80,000 a gwacũhia mahiga irĩma-inĩ, na anyabara 3,600 a kũmaroraga.

³ Solomoni agĩtũmĩra Hiramũ mũthamaki wa Turo ndũmĩrĩri ïno:

“Ndehithĩria mĩgogo ya mĩtarakwa o ta ũrĩa wekĩire baba Daudi rĩrĩa wamũrehithĩrie mĩtarakwa ya gwaka nyũmba ya ũthamaki ya gũikaraga. ⁴ Na rĩrĩ, rĩu ndĩ hakuhĩ gwaka hekarũ ïtanĩtio na Rĩtwa rĩa Jehova Ngai wakwa na ndĩmĩamũre ïtuĩke yake ya gũcinagĩra ũbumba ũrĩa ũtararĩkaga wega mbere yake, o na ya kũigagwo mĩgate irĩa mĩamũre mahinda mothe, na ya kũrutagĩra magongona ma njino o rũciinĩ, na hwaĩ-inĩ, na mĩthenya ya Thabatũ, na hĩndĩ ya Tũrũgamo twa Mweri na ciathĩ iria nyamũre cia Jehova Ngai witũ. ũyũ nĩ watho mwandĩke wa Isiraeli wa gũtũũra nginya tene.

⁵ “Hekarũ irĩa ngwaka nĩ nene mũno, tondũ Ngai witũ nĩ mũnene gũkĩra ngai iria ingĩ ciothe. ⁶ No rĩrĩ, nũũ ũngĩhota kũmwakĩra hekarũ, kuona atĩ igũrũ, o kũrĩa igũrũ mũno, ndangĩiganĩra kuo? Nĩ ndĩkĩrĩ ũ wa kũmwakĩra hekarũ, tiga no handũ ha gũcinagĩra magongona mbere yake?

⁷ “Tondũ ũcio-rĩ, ndũmĩra mũndũ mũũgĩ na wĩra wa gwaka indo cia thahabu na betha, na gĩcango o na igera na rangi wa ndathi, na rangi mũtune ta gakaraku na rangi wa bururu, na mũndũ mũũgĩ na wĩra wa gũkurura mĩcoro, oke arute wĩra Juda na Jerusalemu hamwe na aruti a wĩra akwa arĩa oogĩ na wĩra, arĩa maahaarĩrio nĩ baba Daudi.

⁸ “O na ningĩ ũndehithĩrie mĩgogo ya mĩtarakwa, na mĩthengera, na mĩthandari yumĩte kũu Lebanoni, tondũ nĩnjũũ andũ aku nĩ oogĩ na ũhoru wa gwatũra mbaũ. Andũ akwa makaarutithanagia wĩra na andũ aku ⁹ nĩgeetha ũnyonere mbaũ nyingĩ, tondũ hekarũ irĩa ngwaka no nginya ïkorwo irĩ nene na irĩ thaka mũno. ¹⁰ Nĩngahe ndungata ciaku iria ciatũũraga mbaũ kori 20,000* cia mũtu wa ngano, na kori 20,000 cia cairi, na mbathi 20,000† cia ndibei, na mbathi 20,000 cia maguta ma mĩtamaiyũ.”

¹¹ Nake Hiramũ mũthamaki wa Turo akĩandĩka marũa agĩcookeria Solomoni ũhoru, akiuga atĩrĩ:

“Tondũ wa ũrĩa Jehova endete andũ ake-rĩ, nĩagũtuĩte mũthamaki wao.”

¹² Ningĩ Hiramũ agĩthĩ na mbere, akiuga atĩrĩ:

“Jehova Ngai wa Isiraeli arogocwo, o we wombire igũrũ na thĩ! Nĩaheete Mũthamaki Daudi mũriũ mũũgĩ, ũheetwo ũhoti wa gwĩciiria na ũkũũrani wa maündũ, we nĩwe ũgwakĩra Jehova hekarũ o na eyakĩre nyũmba ya ũthamaki.

* **1:17** nĩ ta kilo 7 † **1:17** nĩ ta kilo ïmwe na robo ithatũ (1.75) * **2:10** nĩ ta kilo 4,400,000

† **2:10** nĩ ta lita 440,000

13 “Nĩngũgũtũmĩra Huramu-Abi, mũndũ mũũgĩ mũno na wĩra, 14 ũrĩa nyina wake oimĩte Dani nake ithe akoima Turo. Nĩarutĩtwo kũruta wĩra wa thahabu na wa betha, na wa gĩcango na wa kĩgera, na wa mahiga na wa mbaũ, na wa ndigi cia rangi wa ndathi na wa rangi wa bururu na wa ndigi cia rangi mũtune ta gakarakũ, na wa gatani ĩrĩa njega. Nĩarĩkĩtie kwĩmenyeria kũruta wĩra wothe wa gũkurura mĩcoro, na no acore mĩcoro ĩrĩa yothe angĩrwo acore. Nĩakarutithania wĩra na mabundi maku na arĩa a mwathi wakwa, thoguo Daudi.

15 “Rĩu-rĩ, mwathi wakwa nĩagĩtũmĩre ndungata ciake ngano na cairi, na maguta ma mĩtamaiyũ na ndibei iria eranĩre, 16 na ithuĩ nĩtũgũtema mĩgogo yothe ĩrĩa ũbataire kuuma Lebanoni, na tũmĩkũrũkie tũmĩohanĩtie, ĩgereirio iria-inĩ nginya Jopa. Nawe ũgĩcooke ũmĩoe ũmĩtware nginya Jerusalemu.”

17 Nake Solomoni agĩtara ageni othe arĩa maarĩ Isiraeli, thuutha wa itarana rĩrĩa ithe Daudi aataranĩte; na magĩkorwo maarĩ ageni 153,600. 18 Nake akĩgaya andũ 70,000 ao matuĩke akuui a mĩrigo, na andũ 80,000 ao matuĩke aicũhia a mahiga irĩma-inĩ, hamwe na anyabara 3,600 a kũrũgamĩrĩa andũ makĩruta wĩra.

3

Solomoni Gwaka Hekarũ

1 Hĩndĩ ĩyo Solomoni akĩambĩrĩria gwaka hekarũ ya Jehova kũu Jerusalemu Kĩrĩma-inĩ kĩa Moria,* harĩa Jehova oimĩrĩire ithe Daudi. Hau nĩho kĩhuhĩro-inĩ kĩa ngano kĩa Arauna ũrĩa Mũjebusi, handũ harĩa Daudi aaheanĩte hekarũ ĩgaakwo. 2 Aambĩrĩrie gwaka mũthenya wa ĩrĩ wa mweri wa keerĩ, mwaka wa ĩna wa ũthamaki wake.

3 Mũthingi ũrĩa Solomoni eenjire nĩ ũndũ wa gwaka hekarũ ya Ngai warĩ mĩkono mĩrongo ĩtandatũ† kũraiha na mĩkono mĩrongo ĩrĩ‡ kwarama, gũgĩtũmĩrwo mĩkono ya gĩthimo gĩa tene. 4 Nakĩo gĩthaku kĩrĩa kĩarĩ hau mbere ya hekarũ kĩarĩ kĩa mĩkono mĩrongo ĩrĩ kũraiha, gĩkĩranĩtie warĩ wa nyũmba ĩyo, na mĩkono mĩrongo ĩrĩ kũraiha na igũrũ.

Mwena wa thĩinĩ wakĩo akĩũgemia na thahabu ĩrĩa therie. 5 Akĩhũũrĩa nyũmba ĩrĩa nene mbaũ cia mĩthengera na agĩcihumbĩra na thahabu ĩrĩa njega mũno, na akĩmĩgemia na mĩcoro ya mĩkĩndũ na mĩcoro ya irengeeri. 6 Aagemirie hekarũ na tũhiga twa goro. Nayo thahabu ĩrĩa aahũthĩrire yarĩ thahabu ya Paravaimu. 7 Nacio mbaũ cia mĩratho, na buremu cia mĩrango, na thingo, na mĩrango ya hekarũ, agĩcigemia na thahabu, na agĩkururithia mĩhiano ya makerubi thingo-inĩ.

8 Ningĩ Solomoni agĩaka Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno, ũraihu waho waringaine na warĩ wa hekarũ, mĩkono mĩrongo ĩrĩ kũraiha na mĩkono mĩrongo ĩrĩ kwarama. Akĩgemia thĩinĩ waho na taranda 600\$ cia thahabu ĩrĩa njega mũno. 9 Ũritũ wa mĩcumarĩ ya thahabu warĩ wa cekerĩ mĩrongo ĩtano.* Ningĩ agĩcooka akĩgemia mĩena ya na igũrũ ya hau Hatheru-Mũno na thahabu.

10 Thĩinĩ wa Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno nĩakururithirie makerubi meerĩ na akĩmagemia na thahabu. 11 Ũraihu wa mathagu ma makerubi wothe warĩ mĩkono mĩrongo ĩrĩ. Ithagu rĩmwe rĩa ikerubi rĩa mbere

* 3:1 Ũyũ noguo mũhari thĩinĩ wa Kĩrĩkanĩro kĩrĩa Gĩkũrũ wonanĩtie atĩ Kĩrĩma gĩa Zayuni no kĩo Kĩrĩma kĩa Moria harĩa Iburahĩmu aathiire kũruta mũriũ Isaaka igongona. † 3:3 nĩ ta mita 27

‡ 3:3 nĩ ta mita 9; o na mũhari 4, na 8, na 11, na 13 § 3:8 nĩ ta tani 21 * 3:9 nĩ ta nuthu kilo

rĩarĩ rĩa mĩkono ĩtano† kũraiha na rĩkahutia rũthingo rwa hekarũ, narĩo ithagu rĩu rĩngĩ o narĩo rĩarĩ rĩa mĩkono ĩtano kũraiha na rĩkahutia ithagu rĩa ikerubi rĩu rĩngĩ. ¹² O narĩo ithagu rĩmwe rĩa ikerubi rĩa keerĩ rĩarĩ na ũraihi wa mĩkono ĩtano na rĩkahutia rũthingo rũu rũngĩ rwa hekarũ, na ithagu rĩu rĩngĩ rĩarĩo o narĩo rĩarĩ na ũraihi wa mĩkono ĩtano na rĩkahutia ithagu rĩa ikerubi rĩa mbere. ¹³ Mathagu ma makerubi maya maarĩ na ũraihi wa mĩkono mĩrongo ĩrĩ. Maicũhĩtio marũgamĩte na magũrũ, na mang'etheire nyũmba nene.

¹⁴ Solomoni nĩathondekire gĩtambaya gĩa gũcuurio kĩa ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi na cia rangi mũtune ta gakarakũ na gĩa gatani ĩrĩa njega, na mĩhiano ya makerubi nĩyatumĩrĩrwo gĩtambaya-ĩnĩ kũ.

¹⁵ Mwena wa mbere wa hekarũ agĩaka itugĩ igĩrĩ, na cieri ciarĩ na ũraihi wa mĩkono mĩrongo ĩtatũ na ĩtano;‡ o gĩtugĩ kĩarĩ na kĩongo igũrũ rĩakĩo kĩa mũigana wa mĩkono ĩtano. ¹⁶ Nĩathondekire irengeeri igathĩkanĩtio, na agĩciigĩrĩra igũrũ rĩa itugĩ icio. Ningĩ nĩathondekire mĩhiano igana rĩmwe ya matunda ma makomamanga na akĩmĩnyitithania na irengeeri icio ciagathĩkanĩtio. ¹⁷ Aakire itugĩ icio mwena wa mbere wa hekarũ, kĩmwe mwena wa gũthini, na kĩrĩa kĩngĩ mwena wa gathigathini. Kĩa mwena wa gũthini agĩgĩta Jakini, na kĩa mwena wa gathigathini agĩgĩta Boazu.

4

Indo cia Hekarũ

¹ Ningĩ Solomoni agĩakithia kĩgongona gĩa gĩcango kĩa ũraihi wa mĩkono mĩrongo ĩrĩ,* na wariĩ wa mĩkono mĩrongo ĩrĩ, na mĩkono ikũmi† kũraiha na igũrũ. ² Agĩcooka agĩaka itangi inene mũno rĩrĩa rĩetawo Karia rĩa kĩgera gĩtwekie, na rĩarĩ rĩa gĩthiũrũrĩ, na rĩarĩ rĩa mĩkono ikũmi kuuma mwena ũmwe wa mũromo nginya ũrĩa ũngĩ, na mĩkono ĩtano‡ kũraiha na igũrũ. Rĩathimwo gĩthiũrũrĩ kĩarĩo rĩathiũrũrũkĩrio nĩ rũrigi rwa mĩkono mĩrongo ĩtatũ.§ ³ Mũhuro wa mũthia warĩo, nĩrĩathiũrũrũkĩrio na magemio mahaanaine na ndegwa, o mũkono ũmwe* ndegwa ikũmi. Ndegwa icio ciaigĩtwo mĩhari ĩrĩ itwekanĩrio na Karia kau ikanyitana.

⁴ Nako Karia kau kaigĩrĩrwo igũrũ rĩa mĩhiano ya ndegwa ikũmi na igĩrĩ: ithatũ ciacio ciarorete mwena wa gathigathini, na ithatũ ikarora mwena wa ithũiro, na ithatũ ikarora mwena wa gũthini, ithatũ ikarora irathĩro. Karia kau kaigĩrĩrwo igũrũ rĩacio, nacio ciĩga cia na thuutha cia ndegwa icio nĩcio ciarorete na kũu thĩinĩ. ⁵ Ũtungu wa Karia kau waiganaine na rũhĩ† kwarama, naruo rũtiriho rwako rwatariĩ ta rũtiriho rwa gĩkombe, kana ta gĩtoka gĩcanũku. Karia kau kaiganagĩra maaĩ mbathi 3,000.‡

⁶ Ningĩ agĩthondeka irai ikũmi cia gwĩthambĩra, na akĩiga ithano mwena wa gũthini na ithano mwena wa gathigathini. Indo iria ciahũthagĩrwo nĩ ũndũ wa magongona ma njino ciathambagĩrio thĩinĩ wacio, no Karia kau geethambagĩrwo nĩ athĩnjĩri-Ngai.

⁷ Nĩathondekire mĩtĩ ikũmi ya kũigĩrĩrwo matawa ya thahabu, o ta ũrĩa mũthondekere wamo watuĩtwo, na akĩmĩiga hekarũ thĩinĩ, ĩtano akĩmĩiga mwena wa gũthini na ĩtano mwena wa gathigathini.

† 3:11 nĩ ta mita igĩrĩ na robo (2.25) ‡ 3:15 nĩ ta mita 16 * 4:1 nĩ ta mita 9 † 4:1 nĩ ta mita inya na nuthu (4:5) ‡ 4:2 nĩ ta mita igĩrĩ na robo (2.25) § 4:2 nĩ ta mita ikũmi na ithatũ na nuthu (13.5) * 4:3 nĩ ta nuthu mita † 4:5 nĩ ta centimita 8 ‡ 4:5 nĩ ta lita 60,000

⁸ Agĩcooka agĩthondeka metha ikũmi, agĩciiga thĩinĩ wa hekarũ, ithano mwena wa gũthini na ithano mwena wa gathigathini, agĩcooka agĩthondeka mbakũri 100 cia thahabu cia kũminjaminjĩria maaĩ.

⁹ Nĩathondekire nja ya athĩnjĩri-Ngai, na nja ĩrĩa nene na mĩrango yayo, nayo mĩrango akĩmĩgemia na gĩcango. ¹⁰ Akĩiga Karia kau mwena wa gũthini, koine-inĩ ya irathĩro ya mwena wayo.

¹¹ O na nĩathondekire nyũngũ na icakũri na mbakũri cia kũminjaminja maaĩ.

Nĩ ũndũ ũcio Huramu akĩrĩkia wĩra wothe ũrĩa aaheetwo arute nĩ Mũthamaki Solomoni thĩinĩ wa Hekarũ ya Ngai, naguo nĩ:

¹² itugĩ iria igĩrĩ,

na ciongo igĩrĩ iria ciahanaaga ta mbakũri irĩ igũrũ wa itugĩ icio; na irengeeri iria igĩrĩ ciagathĩkanĩtio ta mĩnyororo iria ciagemetie ciongo icio ciarĩ igũrũ wa itugĩ;

¹³ na makomamanga marĩa 400 ma irengeeri iria igĩrĩ ciagathĩkanĩtio ta mĩnyororo (yarĩ mĩhari ĩrĩ ya makomamanga o harĩ kĩrengeri kĩmwe, ĩkagemia ciongo icio ciahanaaga ta mbakũri iria ciarĩ igũrũ wa itugĩ icio);

¹⁴ makaari na irai ciamo;

¹⁵ Karia na mĩhiano ya ndegwa iria ikũmi na igĩrĩ rungu rwako;

¹⁶ nyũngũ, na icakũri, na hũuma cia nyama, na indo ciothe iria ciakonainie nacio.

Indo icio ciothe Huramu-Abi aathondekeire Mũthamaki Solomoni cia hekarũ ya Jehova, ciarĩ cia gĩcango gĩkumuthe gĩkahenia. ¹⁷ Nake mũthamaki aatwekithagĩria indo icio kũria gwathondekagĩrwo indo cia rĩũmba kũu werũ-inĩ wa Jorodani gatagatĩ ga Sukothu na Zarethani. ¹⁸ Indo icio ciothe ciathondekithirio nĩ Solomoni ciarĩ nyingĩ mũno, ũũ atĩ ũritũ wa gĩcango ndwamenyekire ũrĩa waiganaga.

¹⁹ Ningĩ Solomoni nĩathondekithirie indo ciothe iria ciarĩ thĩinĩ wa hekarũ ya Ngai:

aathondekire kĩgongona gĩa thahabu;

na metha cia mĩgate ĩrĩa yaigagwo mbere ya Jehova;

²⁰ na mĩtĩ ya matawa ya thahabu therie hamwe na matawa mayo ma gwakanaga marĩ mbere ya harĩa haamũre o ta ũrĩa gwathanĩtwo;

²¹ na wĩra wa magemio wa mahũa ma thahabu, na matawa na mĩhato (iria ciathondeketwo na thahabu theri);

²² magathĩ ma kũrenga ndaambĩ, ma thahabu therie, na mbakũri cia kũminjaminjĩria, na thaani na ngĩo cia mwaki; na mĩrango ya thahabu ya hekarũ: na mĩrango ya thĩinĩ ya gũthiĩ Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno, na mĩrango ya nyũmba ĩrĩa nene ya Hekarũ.

5

¹ Rĩrĩa wĩra wothe ũrĩa Solomoni arutagĩra hekarũ ya Jehova warĩkire-rĩ, akĩrehe indo iria ciamũritwo nĩ ithe Daudi, nacio nĩ betha na thahabu na indo cia thĩinĩ, agĩciiga harĩa haigagwo mĩthiithũ ya hekarũ ya Ngai.

Ithandũkũ rĩa Kĩrĩkanĩro Kũrehwo Hekarũ-inĩ

² Ningĩ Solomoni agĩta athuuri a Isiraeli, na atongoria othe a mĩhĩrĩga, na anene a nyũmba cia andũ a Isiraeli, moke Jerusalemu nĩguo maambatie ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova kuuma Zayuni, Itũũra rĩrĩa Inene rĩa

Daudi. ³ Nao andũ othe a Isiraeli magĩũka hamwe kũrĩ mũthamaki hĩndĩ ya gĩathĩ, mweri-inĩ wa mũgwanja.

⁴ Rĩrĩa athuuri othe a Isiraeli maakinyire, Alawii makĩoya ithandũkũ rĩu, ⁵ nao makĩambatia ithandũkũ, hamwe na Hema-ya-Gũtũnganwo, na indo ciothe iria nyamũre ciarĩ thĩinĩ wayo. Nao athĩnjĩri-Ngai, arĩa maarĩ Alawii, magĩciambatia; ⁶ nake Mũthamaki Solomoni na kĩũngano gĩothe kĩa Isiraeli kĩrĩa gĩacemanĩtie harĩ we marĩ mbere ya ithandũkũ rĩu, makĩruta magongona ma ng'onde na ng'ombe nyingĩ mũno, ũũ atĩ itingĩandĩkirwo mũigana wacio kana itarĩke.

⁷ Nao athĩnjĩri-Ngai magĩcooka makĩrehe ithandũkũ rĩu rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova handũ harĩo harĩa haamũre thĩinĩ wa hekarũ, ũguo nĩ ta kuuga Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno, makĩrĩiga rungu rwa mathagu ma makerubi. ⁸ Makerubi macio maatambũrũkĩtie mathagu mamo igũrũ rĩa harĩa haigĩtwo ithandũkũ rĩu, makahumbĩra ithandũkũ o hamwe na mĩtĩ yarĩo ya kũrĩkuua. ⁹ Mĩtĩ iyo yarĩ mĩraihu mũno ũũ atĩ mĩthia yayo, yumĩte ithandũkũ-inĩ, nĩngĩonekanire nĩ mũndũ arĩ hau mbere ya harĩa haamũre, no ndĩonekaga nĩ mũndũ arĩ nja ya Handũ-harĩa-Hatheru; na ĩrĩ o ho nginya ũmũthĩ. ¹⁰ Thĩinĩ wa ithandũkũ rĩu gũtiarĩ na kĩndũ kĩngĩ tiga o ihengere iria igĩrĩ Musa aagĩte ho rĩrĩa aarĩ Horebu, kũrĩa Jehova aarĩkanĩre kĩrĩkanĩro na andũ a Isiraeli maarĩkia kuuma Misiri.

¹¹ Ningĩ athĩnjĩri-Ngai makĩehera makiuma Handũ-harĩa-Hatheru. Athĩnjĩri-Ngai othe arĩa maarĩ hau nĩmetheretie matekũrũmbũiya ikundi ciao. ¹² Nao Alawii othe arĩa maarĩ aini, nĩo Asafu, na Hemani na Jeduthuni na ariũ ao na andũ ao, makĩrũgama mwena wa irathĩro wa kĩgongona, mehumbĩte gatani iria njega, marĩ na thaani iria ihũũrithanagio ikagamba, na inanda cia mũgeeto, na cia kĩnũbi. Moimĩtwo thuutha nĩ athĩnjĩri-Ngai 120 makĩhuhaga tũrumbeta. ¹³ Ahuhi tũrumbeta na aini makĩamũkĩria na mũgambo ũmwe magĩcookeria Jehova ngaatho na makĩmũgooca. Marĩ na tũrumbeta, na thaani iria ihũũrithanagio ikagamba na indo iria ingĩ cia ũini, makĩanĩrĩra makĩgooca Jehova na makĩina makiugaga atĩrĩ:

“Jehova nĩ mwega;

wendo wake ũtũũraga nginya tene.”

Hĩndĩ ĩyo hekarũ ya Jehova ĩkĩiyũra itu, ¹⁴ nao athĩnjĩri-Ngai mat-ingĩahotire kũruta wĩra wao nĩ ũndũ wa itu rĩu, nĩgũkorwo riiri wa Jehova nĩwaiyũrĩre hekarũ ĩyo ya Ngai.

6

¹ Ningĩ Solomoni akiuga atĩrĩ, “Jehova oigĩte atĩ arĩkaraga thĩinĩ wa itu rĩrĩa itumanu. ² No rĩrĩ, nĩngwakĩire hekarũ kũrorerwa, handũ haku ha gũtũura nginya tene.”

³ O hĩndĩ ĩyo, kĩũngano gĩothe gĩa Isiraeli kĩrũgamĩte hau, mũthamaki agĩkĩhũgũkĩra na agĩkĩrathima. ⁴ Ningĩ akiuga atĩrĩ:

“Jehova arogocwo, o we Ngai wa Isiraeli, ũrĩa ũhingĩtie na moko make ũrĩa erĩire baba Daudi na kanua gake mwene. Nĩgũkorwo oigĩte atĩrĩ, ⁵ ‘Kuuma mũthenya ũrĩa ndaarutire andũ akwa Misiri, ndirĩ ndathuura itũura inene mũhĩrĩga-inĩ o na ũmwe wa Isiraeli atĩ nĩguo njakĩrwo hekarũ ĩtanĩtio na Rĩitwa rĩakwa kuo, o na kana ngaathuura mũndũ o na ũrĩkũ atuĩke wa gũtongoria andũ akwa a Isiraeli. ⁶ No rĩrĩ, nĩthuurĩte Jerusalemu nĩguo Rĩitwa rĩakwa rĩkarage kuo, na nĩ thuurĩte Daudi athamakĩre andũ akwa a Isiraeli.’

7 “Baba Daudi nĩatuĩte na ngoro yake gwaka hekarũ iĩtanĩtio na Rĩitwa rĩa Jehova, o we Ngai wa Isiraeli. 8 No Jehova eerire baba Daudi atĩrĩ, ‘Tondũ nĩwaatuĩte na ngoro yaku kũnjakĩra hekarũ iĩtanĩtio na Rĩitwa rĩakwa-rĩ, nĩ wekire wega nĩ gwĩciiria ũguo ngoro-inĩ yaku. 9 No rĩrĩ, wee tiwe ũgwaka hekarũ iyo, no nĩ mũrũguo ũrĩa uumĩte mũthiimo waku na thakame-inĩ yaku, ũcio nĩwe ũkaanjakĩra hekarũ iĩtanĩtio na Rĩitwa rĩakwa.’

10 “Jehova nĩatũũrĩtie kĩrĩkanĩro kĩrĩa eeranĩire. Nĩnjookete ithenya rĩa baba Daudi, na rĩu nĩnjikarĩire gĩtĩ gĩa ũthamaki gĩa Isiraeli, o ta ũrĩa Jehova eeranĩire, na nĩnjakĩte hekarũ iĩa iĩtanĩtio na Rĩitwa rĩa Jehova, Ngai wa Isiraeli. 11 Hau nĩho njigĩte ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro rĩrĩa rĩigĩtwo kĩrĩkanĩro kĩrĩa Jehova aarĩkanĩire na andũ a Isiraeli.”

Ihooya rĩa Solomoni rĩa Kwamũra Hekarũ

12 Ningĩ Solomoni akĩrũgama mbere ya kĩgongona kĩa Jehova o hau mbere ya kĩũngano gĩothe gĩa Isiraeli, agĩtambũrũkia moko make. 13 Na rĩrĩ, Solomoni nĩathondekete rũtara rwa gĩcango rwa mĩkono ĩtano* kũraiha, na mĩkono ĩtano kwarama, na mĩkono ĩtatũ† kũraiha na igũrũ, na akĩrũgama gatagatĩ ka nja iyo. Akĩrũgama rũtara-inĩ igũrũ na agĩturia maru mbere ya kĩũngano kũ gĩothe gĩa Isiraeli na akĩambararia moko make na igũrũ. 14 Nake akiuga atĩrĩ:

“Wee Jehova, Ngai wa Isiraeli, gũtirĩ Ngai ũngĩ ũhaana tawe, kũu igũrũ kana gũkũ thĩ, o Wee ũhingagia kĩrĩkanĩro gĩaku kĩa wendo harĩ ndungata ciaku iria irũmagĩrĩra njĩra yaku na ngoro ciao ciothe. 15 Wee nĩũhingĩirie baba Daudi, ndungata yaku, kĩrĩkanĩro gĩaku; ũndũ ũrĩa weranĩire na kanua gaku nĩũhingĩtie na guoko gwaku, o ta ũrĩa kũhaana ũmũthĩ.

16 “Na rĩrĩ, Jehova, Ngai wa Isiraeli, hingĩria ndungata yaku baba, Daudi, ciĩranĩro iria wamwĩrĩire rĩrĩa woigire atĩrĩ, ‘Ndũkaaga mũndũ wa gũikarĩra gĩtĩ kĩa ũnene gĩa Isiraeli arĩ mbere yakwa, angĩkorwo ariũ aku nĩmarĩthiiga na mĩthĩire yagĩrĩire mbere yakwa kũringana na watho wakwa o ta ũrĩa wee ũtũire ũthiiga.’ 17 Na rĩrĩ, Wee Jehova, Ngai wa Isiraeli, reke kiugo gĩaku kĩrĩa werĩire ndungata yaku Daudi kĩhinge.

18 “No kũhoteke Ngai agĩtũũranie na andũ gũkũ thĩ? Igũrũ, o na kũũrĩa igũrũ mũno-rĩ, wee ndũngĩiganĩra kuo. Hekarũ ĩno njakĩte-rĩ, ndĩkĩrĩ nini makĩria? 19 No o na kũrĩ ũguo-rĩ, thikĩrĩria ihooya rĩa ndungata yaku, igĩthaithana ĩguĩrwo tha, Wee Jehova Ngai wakwa. Igua gũkaya na ihooya rĩrĩa ndungata yaku ĩrakũhooya ĩrĩ mbere yaku. 20 Maitho maku maroikara marorete hekarũ ĩno mũthenya na ũtukũ, o handũ haha wee woigire atĩ nĩũgatũma Rĩitwa rĩaku rĩkoragwo ho. Ũroigua ihooya rĩrĩa ndungata yaku ĩrĩhooyaga ĩrorete handũ haha. 21 Igua gũthaithana kwa ndungata yaku na kwa andũ aku a Isiraeli rĩrĩa mekũhooya marorete handũ haha. ũigue ũrĩ kũu igũrũ, o kũu gĩikaro gĩaku; na watũigua-rĩ, ũgatũrekeru.

22 “Rĩrĩa mũndũ angĩhĩtĩria mũndũ wa itũura rĩake na gũtuĩke no nginya ehĩte, nake oke ehĩtĩre hau mbere ya kĩgongona gĩaku kĩa hekarũ-inĩ ĩno-rĩ, 23 hĩndĩ iyo ũkaigua ũrĩ o kũu igũrũ, na ũtue itua. Tuithania ndungata ciaku ciira, ũtũme ũrĩa ũhĩtĩirie ũrĩa ũngĩ acookererwo nĩ mahĩtia make marĩa ekĩte. Nake ũrĩa ũtehĩtie ũmũtue ndehĩtie na ũndũ ũcio wonanie atĩ ti mwĩhia.

* 6:13 nĩ ta mita igĩrĩ na robo (2:25) † 6:13 nĩ ta mita ĩmwe na robo (1:25)

24 “Rĩria andũ aku a Isiraeli maahootwo nĩ thũ tondũ nĩmakũhĩtirie nao magũcookerere na moimbũre rĩtwa rĩaku, mahooe magĩgũthaitaga marĩ hekarũ-inĩ ĩno-rĩ, 25 hĩndĩ ĩyo ũkaamaigua ũrĩ o kũu igũrũ na ũrekere andũ aku a Isiraeli mehia mao na ũmacookie bũrũri ũria wamaheire hamwe na maithe mao.

26 “Rĩria igũrũ rĩkaahingwo, na mbura yaage kuura tondũ wa ũria andũ aku makũhĩtirie, mangĩkaahooya marorete handũ haha, na moimbũre rĩtwa rĩaku na magariũrũke matigane na mehia mao tondũ nĩũmanyamarĩtie-rĩ, 27 hĩndĩ ĩyo ũkaamaigua ũrĩ o kũu igũrũ na ũrekere ndungata ciaku, andũ aku a Isiraeli, mehia mao. Marute mĩtũũrĩre ũria mwagĩrĩru, na ũmoirĩrie mbura bũrũri-inĩ ũcio waheire andũ aku ũtuĩke igai rĩao.

28 “Kũngĩkaagĩa ng’aragu kana mũthiro bũrũri-inĩ, kana mĩgũnda ĩhĩe nĩ mbaa kana mbuu, kana gũũke ngigĩ kana ngũnga, kana thũ imarigiicĩrie itũũra-inĩ rĩmwe rĩao, na mwanangĩko o na ũrĩkũ kana mũrimũ ũngĩgooka-rĩ, 29 na rĩria mũndũ o na ũrĩkũ wa andũ aku a Isiraeli, angĩkaahooya kana athaitane, nĩ ũndũ wa mũndũ kũmenya mĩnyamaro ĩria arĩ nayo, o na ruo, na atambũrũkie moko make amerekeirie hekarũ-inĩ ĩno, 30 hĩndĩ ĩyo ũkaamaigua ũrĩ o kũu igũrũ gĩikaro-inĩ gĩaku, ũmarekere na ũtuĩre o mũndũ itua kũringana na ũria wothe ekĩte, tondũ we nĩũĩ ngoro yake nĩgũkorwo nowe wiki ũũĩ ngoro cia andũ, 31 nĩgeetha matũũre magwĩtigĩrĩte, na mathiige na mĩthiire yaku rĩria rĩothe marĩtũũraga bũrũri-inĩ ũyũ waheire maithe maitũ.

32 “Ha ũhoru wa mũndũ wa kũngĩ ũria ũtarĩ wa andũ aku a Isiraeli no nĩ oimĩte bũrũri wa kũraya nĩ ũndũ wa ngumo ya rĩtwa rĩaku inene na ũhoru wa ciiko cia guoko gwaku kũrĩ hinya gũtambũrũkĩtio, rĩria agooka ahooe erekeire hekarũ ĩno, 33 hĩndĩ ĩyo ũkaamũigua ũrĩ o kũu igũrũ gĩikaro-inĩ gĩaku, na mũndũ ũcio wa kũngĩ ũkaamũhingĩria o ũria agakũhooya, nĩgeetha andũ othe a thĩ mamenye rĩtwa rĩaku na magwĩtigĩre, o ta ũria andũ aku a Isiraeli magwĩtigĩrĩte, na mamenye atĩ nyũmba ĩno njakĩte, ĩtanĩtio na Rĩtwa rĩaku.

34 “Rĩria andũ aku maathiĩ mbaara-inĩ kũrũa na thũ ciao o kũria ũngĩmatũma, nao makũhooe merekeire itũũra rĩrĩ inene ũthuurĩte na hekarũ ĩno njakĩte ĩtanĩtio na Rĩtwa rĩaku, 35 hĩndĩ ĩyo ũkaigua mahooya mao na gũthaitana kwao ũrĩ kũu igũrũ, na ũmatirĩrĩre ũhoru-inĩ ũcio wao.

36 “Rĩria makwĩhĩria, nĩgũkorwo gũtirĩ mũndũ ũtehangia, nawe ũmarakarĩre ũmaneane kũrĩ thũ, nacio imatahe ĩmatware bũrũri wa kũraya kana wa gũkuhĩ; 37 nao mangĩcookerera ngoro-inĩ ciao marĩ o kũu bũrũri-inĩ ũria maatahĩrwo, na merire, na magũthaithe marĩ o kũu maatahĩrwo, na moige atĩrĩ, ‘Nĩtwĩhĩtie, na nĩtwĩkĩte mahĩtia na tũgeka maündũ ma waganu’; 38 no mangĩgũcookerera na ngoro ciao ciothe na muoyo wao marĩ o bũrũri-inĩ ũria maatahĩrwo, na mahooe merekeire bũrũri ũria waheire maithe mao, na merekeire itũũra rĩria inene rĩria ũthuurĩte na merekeire hekarũ ĩno njakĩte ĩtanĩtio na Rĩtwa rĩaku; 39 hĩndĩ ĩyo ũrĩ o kũu igũrũ gĩikaro-inĩ gĩaku, ũkaigua ihooya rĩao na mathaitana mao na ũmatirĩrĩre ũhoru-inĩ ũcio wao. Na ũkaarekera andũ aku, o acio makwĩhĩrie.

40 “Na rĩrĩ, Ngai wakwa, ũrohingũra maitho maku, o namo matũ maku mathikĩrĩrie mahooya marĩa marĩhooyagĩrwo handũ haha.

41 “Rũ gũũkĩre, Wee Jehova Ngai, na ũũke handũ haku ha kũhurũka, Wee na ithandũkũ rĩa ũhoti waku.

Athĩnjĩri-Ngai aku, Wee Jehova Ngai, marohumbwo ũhonokio,

nao atheru aku marokenera wega waku.

⁴² Wee Jehova Ngai, ndũgatiganĩrie ũrĩa waku mũitĩrĩrie maguta. Ririkana wendo ũrĩa mũnene werĩire Daudi ndungata yaku.”

7

Kwamũrwo kwa Hekarũ

¹ Na rĩrĩ, Solomoni aarĩkia kũhooya-rĩ, mwaki ũkiuma igũrũ ũgĩcina iruta rĩa njino na magongona, naguo riiri wa Jehova ũkĩiyũra hekarũ.

² Nao athĩnjĩri-Ngai matingĩahotire gũtoonya hekarũ ya Jehova tondũ riiri wa Jehova nĩwaiyũrĩte kuo. ³ Na rĩrĩa andũ a Isiraeli othe moonire mwaki ũkiuma na igũrũ, na riiri wa Jehova ũrĩ igũrũ rĩa hekarũ, magĩturia maru hau haarĩtwo mahiga, maturumithĩtie mothiũ mao thĩ, makĩhooya Jehova na makĩmũcookeria ngaatho, makiugaga atĩrĩ,

“Jehova nĩ mweya;

wendo wake ũtũũraga nginya tene.”

⁴ Ningĩ mũthamaki na andũ othe makĩruta magongona marĩ mbere ya Jehova. ⁵ Nake Mũthamaki Solomoni akĩruta igongona rĩa ng’ombe 22,000 na rĩa ng’onde na mbũri 120,000. Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki na andũ othe makĩamũra hekarũ ya Ngai. ⁶ Athĩnjĩri-Ngai makĩhaarĩria kũruta wĩra wao, o nao Alawii makĩrũgama marĩ na indo cia Jehova cia ũini, iria Daudi aathondekete cia kũgoocaga Jehova nacio, nĩ iria aahũthagĩra agĩcookia ngaatho, akoigaga atĩrĩ, “Wendo wake ũtũũraga nginya tene.” Athĩnjĩri-Ngai makĩhuha tũrumbeta twao mang’ethanĩire na Alawii, nao andũ a Isiraeli othe nĩmarũgamĩte.

⁷ Nake Solomoni akĩamũra kũu gatagatĩ ka nja, hau mbere ya hekarũ ya Jehova, na hau nĩho aarũĩire magongona ma njino na maguta na magongona ma ũiguano, tondũ kĩgongona gĩa gĩcango kĩrĩa aathondekete gĩtingĩahotire kũiganĩra maruta ma njino, na maruta ma mũtu, na ma maguta.

⁸ Nĩ ũndũ ũcio Solomoni agĩkũngũira gĩathĩ kũ mĩthenya mũgwanja, hamwe na andũ a Isiraeli othe, nakĩo kĩarĩ kũngano kĩnene mũno kĩa andũ moimĩte Lebo-Hamathu nginya o Karũũ-inĩ ka Misiri. ⁹ Mũthenya wa ĩnana makĩgĩa na kũngano nĩ ũndũ nĩmarĩkĩtie gũkũngũira Kwamũrwo gwa kĩgongona mĩthenya mũgwanja, na magĩkũngũira gĩathĩ mĩthenya ĩngĩ mũgwanja. ¹⁰ Mũthenya wa mĩrongo ĩrĩ na ĩtatũ wa mweri wa mũgwanja, Solomoni akĩira andũ mainũke, nao makĩinũka maiyũrĩtwo nĩ gĩkeno, na ngoro ciao igacanjamũka nĩ ũndũ wa maündũ mega marĩa Jehova eekĩire Daudi na Solomoni, na andũ ake a Isiraeli.

Jehova Kuumĩrĩra Solomoni

¹¹ Rĩrĩa Solomoni aarĩkirie gwaka hekarũ ya Jehova na nyũmba ya ũthamaki, na aarĩkia gwĩka ũrĩa wothe eeciirĩtie gwĩka hekarũ-inĩ ya Jehova o na nyũmba-inĩ yake ya ũthamaki-rĩ, ¹² Jehova akĩmuumĩrĩra ũtukũ, akĩmwĩra atĩrĩ:

“Nĩnjiguĩte ihooya rĩaku, na nĩthuurĩte handũ haha hatũke hekarũ yakwa ya kũrutagĩrwo magongona.

¹³ “Rĩrĩa ĩngĩhinga igũrũ nayo mbura yaage kuura, kana njathe ngigĩ cianange bũrũri kana ndũme mũthiro kũrĩ andũ akwa, ¹⁴ andũ acio akwa, o acio metanĩtio na rĩtwa rĩakwa, mangĩkenyĩhia na maahoe, na marongorie ũthiũ wakwa, na matigane na njĩra ciao cia waganu, hĩndĩ ĩyo nĩngamaigua ndĩ o igũrũ, na nĩngamarekera mehia mao

na honie bũrũri wao. ¹⁵ Na rĩrĩ, maitho makwa nĩmekũhingũka, namo matũ makwa maigue mahooya marĩa mahooeirwo handũ haha. ¹⁶ Nĩthuurĩte na ngaamũra hekarũ ĩno nĩgeetha Rĩtwa rĩakwa rĩtũũre kuo nginya tene. Maitho makwa na ngoro yakwa igũtũũra kuo hĩndĩ ciothe.

¹⁷ “Na ha ũhoro waku, ũngĩthiiaaga na mĩthiĩre ĩrĩa yagĩrĩire o ta ũrĩa thoguo Daudi aathiiaga, na wĩkage maündũ mothe marĩa ngwathĩte, na ũmenyagĩrĩre kĩrĩra kĩa watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo na mawatho makwa-rĩ, ¹⁸ nĩngahaanda gĩtĩ gĩaku kĩa ũnene, o ta ũrĩa ndarĩkanĩire na thoguo Daudi rĩrĩa ndamwĩrĩre atĩrĩ, ‘Wee ndũkaaga mũndũ wa gũthamakĩra Isiraeli.’

¹⁹ “No rĩrĩ, ũngĩkahutatĩra na ũtiganĩrie kĩrĩra kĩa watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo, na maathani marĩa ngũheete, na ũthiĩ gũtungatĩra ngai ingĩ na gũcihooya-rĩ, ²⁰ hĩndĩ ĩyo nĩngamunya Isiraeli kuuma bũrũri wakwa, ũrĩa ndĩmaheete, na ndiganĩrie hekarũ ĩno nyamũrĩte ĩtano na Rĩtwa rĩakwa. Ngaamĩtua o kĩndũ gĩa kuunagwo thimo na gĩa gũthekererwo nĩ andũ othe. ²¹ O na gũtuĩka hekarũ ĩno nĩguo ĩrĩ nene, arĩa othe makaahĩtũkagĩra ho nĩmakamaka na moige atĩrĩ, ‘Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte Jehova eke bũrũri ũyũ na hekarũ ĩno ũndũ ta ũyũ?’ ²² Andũ nĩmagacookia moige, atĩrĩ, ‘Nĩ tondũ nĩmatiganĩrie Jehova, o we Ngai wa maithe mao, ũrĩa wamarutire bũrũri wa Misiri, na makĩhĩmbĩria ngai ingĩ, magĩcihooya na magĩcitungatĩra, nĩkĩo amarehithĩrie mwanangĩko ũyũ wothe.’”

8

Maündũ Marĩa Mangĩ Solomoni Eekire

¹ Thuutha wa mĩaka mĩrongo ĩrĩ, ihinda rĩrĩa Solomoni aahũthĩrĩre gwaka hekarũ ya Jehova o na nyũmba yake ya ũthamaki-rĩ, ² Solomoni nĩakire rĩngĩ matũũra marĩa aaheetwo nĩ Hiramũ, na akĩmahe andũ a Isiraeli matũũre thĩinĩ wamo. ³ Solomoni agĩcooka agĩthiĩ Hamathu-Zoba na akĩrĩtaha. ⁴ Ningĩ agĩcooka agĩaka Tadimori kũu werũ-inĩ na matũũra manene mothe marĩa aakĩte kũu Hamathu ma kũigwo indo. ⁵ Nĩakire Bethi-Horoni ya Mwena wa Igũrũ, na Bethi-Horoni ya Mwena wa Mũhuro rĩngĩ,* marĩ matũũra manene mairige, marĩ na thingo, na ihingo, na mĩgũĩko ya igera, ⁶ o ũndũ ũmwe na Baalathu, na matũũra make mothe manene ma kũiga indo, na matũũra make mothe manene ma ngaari cia mbaara na mbarathi ciake, na agĩaka kĩrĩa gĩothe eerĩrĩrie kũu Jerusalemu, na Lebanoni, o na kũndũ guothe bũrũri-inĩ ũrĩa aathanaga.

⁷ Andũ othe arĩa maatigaire kuuma kũrĩ Ahiti, na Aamori, na Aperizi, na Ahivi, na Ajebusi (nao andũ acio matiarĩ Aisiraeli), ⁸ ũguo nĩ kuuga atĩ, njiaro ciao iria ciatigarĩte bũrũri-inĩ, iria andũ a Isiraeli mataanĩite, acio nĩo maandĩkithirio nĩ Solomoni matũũke ngombo ciake cia kũrutithio wĩra na hinya, na noguo gũtũire nginya ũmũthĩ. ⁹ No Solomoni ndaatũire andũ a Isiraeli ngombo cia wĩra wake; acio nĩo maarĩ andũ ake a kũrũa mbaara, o na aathi a anene ake, na aathi a ngaari ciake cia ita, na atwari a ngaari icio. ¹⁰ O na ningĩ no-o maarĩ atongoria anene a Mũthamaki Solomoni, maarĩ anene 250 a kũrũgamĩrĩra andũ acio.

¹¹ Solomoni akĩruta mwarĩ wa Firaũni kuuma Itũũra Inene rĩa Daudi, akĩmũrehe nyũmba ya ũthamaki ĩrĩa aamwakĩire, tondũ oigire

* **8:5** Bethi-Horoni ya Rũgongo na Bethi-Horoni ya Mũhuro maarĩ matũũra meerĩ, na maarĩ njĩra-inĩ ya gũthiĩ Jerusalemu.

atĩrĩ, “Mũtumia wakwa ndangĩtũũra nyũmba ya Mũthamaki Daudi, mũthamaki wa Isiraeli, nĩgũkorwo kũndũ kũrĩa ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova rĩtoonyete nĩ gũtheru.”

¹² Igũrũ rĩa kĩgongona kĩa Jehova kũrĩa Solomoni aakĩte mbere ya gĩthaku, hau nĩho Solomoni arutĩire Jehova maruta ma njino, ¹³ O ta ũrĩa maabataranĩtie kũrutwo o mũthenya nĩ ũndũ wa maruta marĩa Musa aathanĩte ma Thabatũ, na ma Tũrũgamo twa Mweri, na ma ciathĩ ithatũ cia o mwaka, nĩcio Gĩathĩ kĩa Mĩgate ĩtarĩ Mĩĩkĩre Ndawa ya Kũĩmbia, na Gĩathĩ gĩa Ciunia, na Gĩathĩ gĩa Ithũnũ. ¹⁴ Kũrũmanĩrĩra na wathani ũrĩa watuĩtwo nĩ ithe Daudi, nĩamũrĩre ikundi cia athĩnjĩri-Ngai nĩ ũndũ wa mawĩra mao, o na Alawii nĩguo matongoragie hĩndĩ ya kũgocca na ningĩ mateithagĩrĩrie athĩnjĩri-Ngai kũringana na mabataro ma o mũthenya. Ningĩ nĩamũrĩre ikundi cia arangĩri a ihingo marangagĩre ihingo mwanya mwanya, tondũ ũguo nĩguo Daudi, mũndũ wa Ngai, aathanĩte. ¹⁵ Nao matiatigire kũrũmĩrĩra watho ũrĩa mũthamaki aathĩte athĩnjĩri-Ngai kana Alawii ũndũ-inĩ o wothe hamwe na ũmenyereri wa igĩĩna.

¹⁶ Wĩra wa Solomoni wothe nĩwahingirio kuuma mũthenya ũrĩa mũthingi wa hekarũ ya Jehova wakirwo nginya ĩkĩrĩka. Nĩ ũndũ ũcio hekarũ ya Jehova ĩkĩrĩkio gwakwo.

¹⁷ Ningĩ Solomoni agĩthĩĩ Ezioni-Geberi na Elathu hũgũrũrũ-inĩ cia Edomu. ¹⁸ Nake Hiramũ akĩmũtũmĩra marikabu irũgamĩrĩrwo nĩ anene ake, andũ arĩa mooĩ ũhoru wa iria. Andũ acio, hamwe na andũ a Solomoni magĩtwarithia marikabu nginya Ofiri na magĩcooka makĩrehe taranda 450† cia thahabu, iria maatwarĩire Mũthamaki Solomoni.

9

Mũthamaki Mũndũ-wa-nja wa Sheba Gũceerera Solomoni

¹ Rĩrĩa mũthamaki-mũndũ-wa-nja wa Sheba aigũire ngumo ya Solomoni, agĩũka Jerusalemu kũmũgeria na ciũria nditũ. Agĩkinya arĩ na mũtongoro mũnene ma, wa ngamĩra ikuuĩte mahuti marĩa manungi wega, na thahabu nyingĩ mũno, na tũhiga twa goro, agĩthĩĩ harĩ Solomoni, akĩaria nake maũndũ mothe marĩa maarĩ meciiria-inĩ make. ² Nake Solomoni agĩcookia ciũria ciake ciothe; gũtirĩ ũndũ o na ũmwe aaremĩrwo nĩkũmũtaarĩria. ³ Rĩrĩa mũthamaki-mũndũ-wa-nja ũcio wa Sheba onire ũũgĩ wa Solomoni, o na nyũmba ya ũthamaki ĩrĩa aakĩte, ⁴ na irio iria ciarĩ metha-inĩ yake, na ũrĩa anene ake maikaraga metha-inĩ, na ũrĩa ndungata iria ciatungataga ciehumbĩte, na ũrĩa akuui ikombe mehumbĩte nguo ndaaya, na maruta ma njino marĩa aarutagĩra hekarũ-inĩ ya Jehova, agĩkĩgega mũno.

⁵ Akĩira mũthamaki atĩrĩ, “Ūhoru ũrĩa ndaigũire ndĩ o bũrũri-inĩ wakwa ũkoniĩ maũndũ marĩa wĩkĩte o na ũũgĩ waku nĩ ma ma. ⁶ No ndietĩkirie ũrĩa moigaga nginya rĩrĩa ndĩrokire na ndĩreyonera na maitho makwa nĩ mwene. Ti-itherũ, ũrĩa ndeerirwo o na ti nuthu ya ũnene wa ũũgĩ waku; nĩũkĩrĩte mũno makĩria ũhoru ũrĩa ndaigũite. ⁷ Kaĩ gũkena nĩ andũ aku-ĩ! Ningĩ gũkena nĩ anene aku arĩa marũgamaga mbere yaku hĩndĩ ciothe makaiguaga ũũgĩ waku! ⁸ Jehova Ngai waku arogoocwo, ũrĩa ũkenetio nĩwe, na agagũikarĩria gĩtĩ-inĩ gĩake kĩa ũnene ũrĩ mũthamaki wa gũthamaka nĩ ũndũ wa Jehova Ngai waku. Tondũ wa ũrĩa Ngai waku endete Isiraeli, na akeerĩrĩria kũmanyiitĩrĩra nginya tene-rĩ, nĩagũtuĩte mũthamaki ũmathamakagĩre, nĩgeetha ũtũurie kĩhooto na ũthingu.”

† 8:18 nĩ ta tani 17

⁹ Ningĩ akĩhe mũthamaki taranda 120* cia thahabu, na mahuti marĩa manungi wega maingĩ mũno na tũhiga twa goro. Gũtiakoretwo mahuti manungi wega ta macio mũthamaki-mũndũ-wa-nja ũcio wa Sheba aaheire Mũthamaki Solomoni.

¹⁰ (Nao andũ a Hiram na andũ a Solomoni nĩmarehire thahabu kuuma Ofiri; o na nĩmarehire mĩtĩ ya mũthandari na tũhiga twa goro.

¹¹ Mũthamaki aahũthĩrire mũthandari ĩyo gwaka ngathĩ cia hekarũ ya Jehova o na cia nyũmba ya ũthamaki, na gũthondekera aini inanda cia mũgeeto o na cia kĩnũbi cia kũhũrwo. Gũtiarĩ indo ta icio cionetwo Juda mbere ĩyo.)

¹² Mũthamaki Solomoni nĩahere mũthamaki-mũndũ-wa-nja wa Sheba kĩa gĩothe eerĩirie na kĩa eetrie; akĩmũhe indo makĩria ma iria we aamũrehere. Mũthamaki mũndũ-wa-nja ũcio akiumagara hamwe na ndungata ciake, agĩcooka bũrũri wake mwene.

Riiri wa Solomoni

¹³ Ūritũ wa thahabu ĩrĩa Solomoni aamũkagĩra o mwaka warĩ wa taranda 666,† ¹⁴ ĩtataranĩrio na igooti rĩrĩa rĩarehagwo nĩ athũgũri na onjorithia. Ningĩ athamaki othe a Arabia na abarũthi a bũrũri nĩmarehagĩra Solomoni thahabu na betha.

¹⁵ Mũthamaki Solomoni agĩthondeka ngo nene 200 cia thahabu hũire; o ĩmwe yathondeketwo na ūritũ wa beka 600‡ cia thahabu. ¹⁶ Ningĩ agĩthondeka ngo 300 cia thahabu hũire, o ĩmwe yathondeketwo na thahabu ya ūritũ wa beka 300.§ Mũthamaki agĩciiga Nyũmba ya Ūthamaki ĩrĩa yetagwo Mũtitũ wa Lebanoni.

¹⁷ Ningĩ mũthamaki agĩthondeka gĩtĩ kĩnene kĩa ũthamaki kĩgemetio mwena wa na thĩinĩ na mũguongo, na mwena wa na nja gĩkagemio na thahabu therie. ¹⁸ Gĩtĩ kũ kĩa ũnene kĩarĩ na ngathĩ ya makinya matandatũ, na gaturwa ga thahabu ga gũkinyithia magũrũ kanyitithanĩtio nakĩo. Mĩena-inĩ yeerĩ ya gĩtĩ kũ yarĩ na handũ ha kũigĩrĩra moko, na nĩ haarĩ na mũhiano ya mũrũũthi ĩrũgamĩte mĩena-inĩ yeerĩ ya moko macio. ¹⁹ Mũhiano ikũmi na ĩrĩ ya mũrũũthi yarũgamĩtio ngathĩ-inĩ ĩyo ya makinya matandatũ, narĩo o ikinya rĩa ngathĩ rĩarĩ na mũhiano wa mũrũũthi o mwena. Gũtiarĩ gĩtĩ kĩngĩ ta kũ gĩathondeketwo mbere ĩyo ũthamaki-inĩ ũngĩ o wothe. ²⁰ Indo ciothe iria Mũthamaki Solomoni aanyuagĩra ciarĩ cia thahabu, na indo ciothe cia nyũmba iria ciarĩ Nyũmba ya Ūthamaki ĩrĩa yetagwo Mũtitũ wa Lebanoni ciarĩ cia thahabu therie. Gũtiarĩ kĩndũ gĩathondeketwo na betha, nĩgũkorwo betha yatuagwo kĩndũ gĩtarĩ bata mũno matukũ-inĩ macio ma Solomoni. ²¹ Mũthamaki aarĩ na marikabu nyingĩ cia wonjoria iria ciarũgamagĩrĩrwo nĩ andũ a Hiram. Ciacookaga o riita rĩmwe thĩinĩ wa mũaka ĩtatũ, ikuuĩte thahabu, na betha, na mũguongo, na ngĩma, na nũgũ.

²² Mũthamaki Solomoni aarĩ na ũtonga na ũũgĩ mũingĩ gũkĩra athamaki arĩa angĩ othe a thĩ. ²³ Athamaki othe a thĩ nĩmacaragia ũrĩa mangĩona Solomoni nĩguo maigue ũũgĩ ũrĩa Ngai eekĩrĩte ngoro-inĩ yake. ²⁴ Andũ arĩa mookaga kũmuona mwaka o mwaka nĩmamũrehagĩra iheo, nacio nĩ indo cia betha na thahabu, na nguo ndaaya, na indo cia mbaara, na mahuti manungi wega, na mbarathi na nyũmbũ.

²⁵ Solomoni aarĩ na nyũmba 4,000 cia mbarathi na ngaari cia ita, na mbarathi 12,000 iria ciaigĩtwo matũũra-inĩ manene ma ngaari cia ita, na

* 9:9 nĩ ta tani inya na nuthu (4:5) † 9:13 nĩ ta tani 25 ‡ 9:15 nĩ ta kilo ithatũ na nuthu (3:5)

§ 9:16 nĩ ta kilo ĩmwe na robo ithatũ (1:75)

akaiga iria ingĩ hakuhĩ nake kũu Jerusalemu. ²⁶ Nake nĩathaga athamaki othe kuuma Rũũĩ rwa Farati nginya bũrũri wa Afilisti, o nginya mũhaka-inĩ wa bũrũri wa Misiri. ²⁷ Mũthamaki nĩatũmire betha cingĩhe Jerusalemu o ta mahiga, nayo mĩtarakwa yarĩ mũingĩ o ta mĩtĩ ya mĩkũyũ ĩrĩa ĩrĩ magũrũ-inĩ ma irĩma. ²⁸ Mbarathi cia Solomoni ciarehetwo kuuma bũrũri wa Misiri, na kuuma mabũrũri marĩa mangĩ mothe.

Gĩkuũ gĩa Solomoni

²⁹ Maündũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Solomoni, kuuma o kĩambĩrĩria nginya kĩrikĩro-rĩ, githĩ matiandĩkĩtwo maandĩko-inĩ ma Nathani ũrĩa mũnabii, na ũrathi-inĩ wa Ahija ũrĩa Mũshiloni, na cioneki-inĩ cia Ido ũrĩa wonaga maündũ makoniĩ Jeroboamu mũrũ wa Nebati? ³⁰ Solomoni aathamakĩire Isiraeli rĩothe arĩ Jerusalemu mĩaka mĩrongo ĩna. ³¹ Agĩcooka akĩhurũka hamwe na maithe make, na agĩthikwo itũũra inene rĩa ithe Daudi. Nake mũriũ Rehoboamu agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

10

Andũ a Isiraeli Kũremera Rehoboamu

¹ Rehoboamu nĩathiire Shekemu, nĩgũkorwo andũ a Isiraeli othe nĩmathiite kuo makamũtue mũthamaki. ² Rĩrĩa Jeroboamu mũrũ wa Nebati aagũire ũhoru ũcio (tondũ aarĩ bũrũri wa Misiri, kũrĩa oorĩire eherere Mũthamaki Solomoni), akiuma kũu Misiri, akĩnũka. ³ Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli magĩtũmanĩra Jeroboamu, nake Jeroboamu hamwe na Isiraeli rĩothe magĩthiĩ kũrĩ Rehoboamu, makĩmwĩra atĩrĩ: ⁴ “Thoguo nĩatũigĩrĩire icooki iritũ, no rĩu tũhũthĩrie wĩra ũcio mũritũ na icooki rĩu iritũ rĩrĩa atũigĩrĩire na nĩtũrĩgũtungatagĩra.”

⁵ Rehoboamu akĩmacookeria atĩrĩ, “Thiĩ mũgaacooka kũrĩ nĩ thuutha wa mĩthenya ĩtatũ.” Nĩ ũndũ ũcio andũ acio magĩthiĩ.

⁶ Thuutha ũcio Mũthamaki Rehoboamu akĩhooya kĩrĩa kũrĩ athuuri arĩa maatungatagĩra ithe Solomoni rĩrĩa aarĩ muoyo. Akĩmooria atĩrĩ, “Mũngĩndaara atĩa nĩguo njookerie andũ acio ũhoru?”

⁷ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Ũngĩtuĩka mũtaana kũrĩ andũ acio, na ũmakenie, na ũmacookerie na njĩra njagĩrĩru-rĩ, megũtũũra maarĩ ndungata ciaku hĩndĩ ciothe.”

⁸ No Rehoboamu akĩregana na ũtaaro ũrĩa athuuri maamũheire, na akĩhooya kĩrĩa kuuma kũrĩ aanake a riika rĩake arĩa maamũtungatagĩra.

⁹ Nake akĩmooria atĩrĩ, “Inyuĩ mũngĩndaara atĩa? Andũ acio maranjĩra ũũ, ‘Tũhũthĩrie icooki rĩrĩa thoguo aatũigĩrĩire.’ Tũngĩmacookeria atĩa?”

¹⁰ Aanake acio a riika rĩake makĩmũcookeria atĩrĩ, “Cookeria andũ acio makwĩrite atĩrĩ, ‘Thoguo nĩatũigagĩrĩra icooki iritũ, no wee tũhũthĩrie icooki rĩu,’ ũmeere atĩrĩ, ‘Kaara gakwa ka mũira nĩ gatungu gũkĩra njohero ya baba. ¹¹ Baba aamũigĩrĩire icooki iritũ, no nĩ nĩngũrĩritũhia makĩria. Baba aamũhũũraga na iboko, no nĩ ndĩrĩmũhũũraga na tũng’aurũ.’”

¹² Thuutha wa mĩthenya ĩtatũ Jeroboamu na andũ a Isiraeli othe magĩcooka kũrĩ Rehoboamu, o ta ũrĩa mũthamaki oigĩte, “Nĩmũgacooka kũrĩ nĩ thuutha wa mĩthenya ĩtatũ.” ¹³ Nake mũthamaki akĩmacookeria ehĩte mũno. Akĩregana na ũtaaro ũrĩa aaheetwo nĩ athuuri, ¹⁴ akĩrũmĩrĩra ũtaaro wa aanake, akiuga atĩrĩ, “Baba nĩamũritũhĩire icooki, no nĩ nĩngũrĩritũhia makĩria. Baba aamũhũũraga na iboko, no nĩ ndĩrĩmũhũũraga na tũng’aurũ.” ¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki ndaigana

gũthikĩrĩria andũ acio, tondũ maündũ macio meekĩkire moimĩte kũrĩ Ngai, nĩguo kiugo kĩhingio kĩrĩa Jehova eerire Jeroboamu mũrũ wa Nebati na kanua ka Ahija ũrĩa Mũshiloni.

¹⁶ Rĩrĩa andũ a Isiraeli othe moonire atĩ mũthamaki ũcio nĩarega kũmathikĩrĩria, magĩcookeria mũthamaki atĩrĩ:

“Tũrĩ na igai rĩrĩkũ harĩ Daudi,

na nĩ gĩcunjĩ kĩrĩkũ tũrĩ nakĩo harĩ mũrũ wa Jesii?

Cooka hema-inĩ ciaku, wee Isiraeli!

Wee Daudi-rĩ, menyerera nyũmba yaku wee mwene!”

Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli othe makĩinũka. ¹⁷ No andũ a Isiraeli arĩa maatũũraga matũũra-inĩ ma Juda-rĩ, Rehoboamu agĩthiĩ na mbere kũmathamakĩra.

¹⁸ Mũthamaki Rehoboamu agĩtũma Adoniramũ ũrĩa warĩ mũrũgamĩrĩri wa andũ arĩa maarutithagio wĩra na hinya; no andũ a Isiraeli makĩmũhũra na mahiga nyuguto, agĩkua. No rĩrĩ, Mũthamaki Rehoboamu nĩetharire, akĩhaica ngaari yake ya ita, akĩũrĩra Jerusalemu.

¹⁹ Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli makoretwo maremeire nyũmba ya Daudi nginya ũmũthĩ.

11

¹ Rĩrĩa Rehoboamu aakinyire Jerusalemu, akĩũngania andũ a kuuma nyũmba ya Juda na Benjamini, andũ a kũrũa mbaara 180,000, nĩgeetha makarũe na Isiraeli, nĩguo macookerie Rehoboamu ũthamaki.

² No rĩrĩ, kiugo kĩa Jehova gĩgĩkinyĩra Shemaia mũndũ wa Ngai, akĩrwo atĩrĩ, ³ “Thiĩ wĩre Rehoboamu mũrũ wa Solomoni mũthamaki wa Juda, na wĩre andũ a Isiraeli othe kũu Juda na Benjamini atĩrĩ, ⁴ ‘Jehova ekuuga ũũ: Tigai kwambata mũkahũũrane na ariũ a ithe wanyu. O mũndũ wotho wanyu nĩacooke mũciĩ, nĩgũkorwo nĩ nĩ njĩkĩte ũndũ ũyũ.’ ” Nĩ ũndũ ũcio magĩathĩkĩra ciugo cia Jehova na magĩtiganĩria ũhoru wa gũthiĩ kũhithũkĩra Jeroboamu.

Rehoboamu Kũirigĩra Juda

⁵ Rehoboamu agĩtũra Jerusalemu na agĩaka matũũra ma ũgitĩri kũu Juda, namo nĩ maya: ⁶ Bethlehemu, na Etamu, na Tekoa, ⁷ na Bethi-Zuru, na Soko, na Adulamu, ⁸ na Gathu, na Maresha, na Zifu, ⁹ na Adoraimu, na Lakishi, na Azeka, ¹⁰ na Zora, na Aijaloni, na Hebironi. Maya maarĩ matũũra manene mairigĩrwo na thingo cia hinya kũu Juda na Benjamini.

¹¹ Agĩkĩra ũgitĩri wamo hinya na akĩiga anene a mbũtũ cia mbaara kuo, o hamwe na mũthiithũ ya irio, na maguta ma mũtamaiyũ, na ndibei.

¹² Nĩagire ngo na matimũ matũũra-inĩ macio manene, na agĩtũma magĩe hinya mũno. Nĩ ũndũ ũcio Juda na Benjamini gũgĩtuĩka gwake.

¹³ Nao athĩnjĩri-Ngai na Alawii kuuma ng’ongo ciao ciothe kũu Isiraeli guothe maarĩ mwena wake. ¹⁴ Nĩgũkorwo Alawii nĩmatiganĩrie ũrĩthio wao na indo ciothe, magĩũka Juda na Jerusalemu, nĩgũkorwo Jeroboamu na ariũ ake nĩmamagiririe kũruta wĩra ta athĩnjĩri-Ngai a Jehova.

¹⁵ Nake agĩthũura athĩnjĩri-ngai ake mwene nĩ ũndũ wa kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru, na nĩ ũndũ wa kũrutĩra magongona mũhianano ya mbũri na ya njaũ irĩa aathondekete. ¹⁶ Andũ othe a kuuma kũrĩ o mũhĩrĩga wa Isiraeli arĩa maahaarĩrie ngoro ciao kũmaatha Jehova, Ngai wa Isiraeli, magĩkĩrũmĩrĩra Alawii nginya Jerusalemu makarutĩre Jehova Ngai wa maithe mao magongona. ¹⁷ Makĩongerera ũthamaki wa Juda hinya na makĩnyiitĩrĩra Rehoboamu mũrũ wa Solomoni handũ ha mũaka itatũ, na ihinda rĩu nĩmathiiga na mũthiire ya Daudi na ya Solomoni.

Nyũmba ya Rehoboamu

¹⁸ Nake Rehoboamu nĩahikirie Mahalathu, ũrĩa warĩ mwarĩ wa mũriũ wa Daudi wetagwo Jerimothu na wa Abihaili mwarĩ wa mũrũ wa Jesii wetagwo Eliabu. ¹⁹ Nake akĩmũciarĩra aanake aya: Jeushu, na Shemaria, na Zahamu. ²⁰ Ningĩ akĩhikia Maaka mwarĩ wa Abisalomu, ũrĩa wamũciarĩire Abija, na Atai, na Ziza na Shelomithu. ²¹ Rehoboamu nĩendire Maaka mwarĩ wa Abisalomu gũkĩra atumia arĩa angĩ othe na gũkĩra thuriya ciake ciothe. Atumia ake othe maarĩ 18 na thuriya 60, ciana cia aanake 28, na cia airĩtu 60.

²² Rehoboamu nĩathuurire Abija mũrũ wa Maaka atuĩke mũriũ mũnene wa ariũ a ithe acio angĩ nĩgeetha akaamũtua mũthamaki. ²³ Nĩatũmĩrire ũũgĩ, akĩhurunjĩra ariũ ake amwe ng'ongo-inĩ ciothe cia Juda na Benjaminini, na akĩmahurunjĩra matũũra-inĩ mothe manene marĩa maarĩ mairigĩre. Nĩamaheire mĩthiithũ mũiganu, na akĩmacarĩria o mũndũ atumia aingĩ.

12

Shishaka Gũtharĩkĩra Jerusalemu

¹ Thuutha wa Rehoboamu kwĩhaanda ta mũthamaki na gũkorwo agĩte na hinya, we hamwe na Isiraeli yothe nĩmatiganĩirie watho wa Jehova. ² Tondũ wa gũkorwo matarĩ ehokeku harĩ Jehova, Shishaka mũthamaki wa Misiri nĩatharĩkĩire Jerusalemu mwaka wa gatano wa Mũthamaki Rehoboamu. ³ Aarĩ na ngaari cia mbaara 1,200 na andũ arĩa mathiiaga mahaicĩte mbarathi 60,000, na thigari itangĩtarĩka cia kuuma Alubi, na Asukii, na Akushi arĩa mookĩte nake kuuma Misiri, ⁴ agĩtaha matũũra manene marĩa maarĩ mairigĩre ma Juda na agĩthiĩ nginya Jerusalemu.

⁵ Nake mũnabii Shemaia agĩũka kũrĩ Rehoboamu o na kũrĩ atongoria a Juda arĩa moonganĩte kũu Jerusalemu nĩ ũndũ wa gwĩtigĩra Shishaka, akĩmeera atĩrĩ, "Jehova ekuuga ũũ: 'Nĩmũndiganĩirie; na nĩ ũndũ ũcio, o na nĩ ngũmũtiganĩria moko-inĩ ma Shishaka.'"

⁶ Atongoria a Isiraeli hamwe na mũthamaki makĩnyiihia, makiuga atĩrĩ, "Jehova nĩ wa kĩhooto."

⁷ Rĩrĩa Jehova onire atĩ nĩmenyihĩtie-rĩ, ndũmĩrĩri ĩno ya Jehova ĩgĩkinyĩra Shemaia akĩrwo atĩrĩ: "Kuona atĩ nĩmenyihĩtie-rĩ, ndikũmananga no nĩngũmahonokia o narua. Mang'ũrĩ makwa matigũitĩrĩrio Jerusalemu na kũhũthĩra guoko gwa Shishaka. ⁸ No rĩrĩ, megũtuĩka ndungata ciake, nĩgeetha mamenye ũtiganu wa kũndungatĩra na gũtungatĩra ahamaki a mabũrũri ma kũngĩ."

⁹ Rĩrĩa Shishaka mũthamaki wa Misiri aatharĩkĩire Jerusalemu-rĩ, agĩkuua igĩĩna cia hekarũ ya Jehova na igĩĩna cia nyũmba ya ũthamaki. Aakuire indo ciothe, o hamwe na ngo cia thahabu iria Solomoni aathondekithĩtie. ¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio Mũthamaki Rehoboamu agĩthondeka ngo cia gĩcango handũ ha icio cia mbere, agĩcinengera anene a arangĩri arĩa maaikaraga itoonyero-inĩ rĩa nyũmba ya ũthamaki. ¹¹ Rĩrĩa rĩothe mũthamaki aathiiaga hekarũ ya Jehova-rĩ, arangĩri acio maathiiaga hamwe nake makuũite ngo icio, na thuutha wa ũguo magacicookia nyũmba-inĩ ya arangĩri.

¹² Tondũ Rehoboamu nĩenyiihirie, Jehova nĩamwehereirie marakara make, na ndaigana kũmũniina o biũ. Ti-itherũ nĩ kwarĩ na maündũ mamwe mega kũu Juda.

¹³ Mũthamaki Rehoboamu nĩhaandire wega kũu Jerusalemu na agĩthĩ o na mbere arĩ mũthamaki. Aarĩ na ũkũrũ wa mĩaka mĩrongo ĩna na ũmwe rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, na agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka ikũmi na mũgwanja itũũra-inĩ inene rĩrĩa Jehova aathuurĩte kuuma mĩhĩrĩga-inĩ yothe ya Isiraeli nĩgeetha Rĩtwa rĩake rĩtũũre kuo. Nyina etagwo Naama, na aarĩ Mũamoni. ¹⁴ Nĩekire maündũ mooru tondũ ndaatuĩte na ngoro yake kũrongooria Jehova.

¹⁵ Na ha ũhoru wa maündũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Rehoboamu kuuma kĩambĩrĩria nginya mũthia-rĩ, githĩ matiandĩkĩtwo maandĩko-inĩ ma Shemaia ũrĩa mũnabii, na ma Ido ũrĩa muoni-maündũ marĩa maarĩtie ũhoru wa njiarwa? Gwatũũraga mbaara gatagatĩ ka Rehoboamu na Jeroboamu. ¹⁶ Rehoboamu akĩhurũka hamwe na maithe make na agĩthikwo o kũu Itũũra-inĩ Inene rĩa Daudi. Nake mũriũ Abija agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

13

Abija Mũthamaki wa Juda

¹ Mwaka wa ikũmi na ĩnana wa ũthamaki wa Jeroboamu nĩguo Abija aatuĩkire mũthamaki wa Juda, ² na agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka ĩtatũ. Nyina eetagwo Maaka mwarĩ wa Urieli wa Gibeaa.

Nĩ kwarĩ mbaara gatagatĩ ka Abija na Jeroboamu. ³ Abija aathiire mbaara-inĩ arĩ na mbũtũ ya thigari irĩ ũhoti 400,000, nake Jeroboamu akĩara mbũtũ yake ya thigari irĩ ũhoti 800,000.

⁴ Abija akĩrũgama igũrũ rĩa Kĩrĩma kĩa Zemaraimu, bũrũri-inĩ ũrĩa wa irĩma wa Efraimu, akiuga atĩrĩ, “Jeroboamu na Isiraeli inyuothe, ta thikĩrĩria! ⁵ Kaĩ mũtooĩ atĩ Jehova, Ngai wa Isiraeli, nĩaheanĩte ũthamaki wa Isiraeli moko-inĩ ma Daudi na njiaro ciake nginya tene na ũndũ wa kĩrĩkanĩro gĩa cumbĩ? ⁶ No rĩrĩ, Jeroboamu mũrũ wa Nebati, ũmwe wa anene a Solomoni mũrũ wa Daudi, nĩaremeire mwathi wake. ⁷ Imũndũ imwe cia tũhũ nĩcionganire hamwe nake, na makĩregana na Rehoboamu mũrũ wa Solomoni rĩrĩa aarĩ mwĩthĩ na ataahotaga gũtua itua, na ndaarĩ na hinya wa kũmeetiiria.

⁸ “Na rĩrĩ, mwĩciirĩtie ũrĩa mũkũregana na ũthamaki wa Jehova, ũrĩa ũrĩ moko-inĩ ma njiaro cia Daudi. Ti-itherũ mũrĩ mbũtũ nene ya ita, na mũrĩ na njaũ cia thahabu iria ciathondekirwo nĩ Jeroboamu ituĩke ngai cianyu. ⁹ No githĩ mũtiaingatiire athĩnjĩri-Ngai a Jehova, arĩa maarĩ ariũ a Harũni, na Alawii, na mũgũthuurĩra athĩnjĩri-ngai anyu kũũmbe o ta ũrĩa andũ a mabũrũri marĩa mangĩ mekaga? ũrĩa wothe ũũkaga kwĩyamũra na gategwa na ndũrũme mũgwanja atuĩkaga mũthĩnjĩri-ngai wa indo itarĩ ngai.

¹⁰ “No ithuĩ-rĩ, Jehova nĩwe Ngai witũ, na tũtimũtiganĩirie. Athĩnjĩri-Ngai arĩa matungataga Jehova nĩ ariũ a Harũni, na mateithagĩrĩrio nĩ Alawii. ¹¹ O rũciinĩ na hwaĩ-inĩ nĩmarutagĩra Jehova maruta ma njino na ũbumba ũrĩa ũnungaga wega. Nĩmaigagĩrĩra mĩgate metha-inĩ ĩrĩa theru, na makagwatia matawa marĩa maigĩrĩrwo mũtĩ-inĩ wa thahabu wamo o hwaĩ-inĩ. Ithuĩ nĩtũrũmĩtie maündũ marĩa Jehova Ngai witũ endaga. No inyuĩ nĩmũmũtiganĩirie. ¹² Ngai arĩ hamwe na ithuĩ; we nĩwe mũtongoria witũ. Athĩnjĩri-Ngai ake na tũrumbeta twao nĩo marĩgambia mũgambo wa mbaara ya kũmũũkĩrĩra inyuĩ. Andũ a Isiraeli, tigai kũrũa na Jehova, Ngai wa maithe manyu, nĩgũkorwo mũtingĩhootana.”

¹³ No rĩrĩ, Jeroboamu nĩatũmĩte ikundi cia thigari thuutha wao, nĩgeetha amatharĩkĩre arĩ na mbere ya Juda nao arĩa maamoheirie marĩ thuutha wao. ¹⁴ Juda nĩmehũgũrĩre na makĩona atĩ nĩmatharĩkĩrwo kuuma na mbere na kuuma na thuutha. Hĩndĩ ñyo magĩkaĩra Jehova. Nao athĩnjĩri-Ngai makĩhuha tũrumbeta twao, ¹⁵ nao andũ a Juda makiugĩrĩria na mũgambo wa mbaara. Hĩndĩ ñyo maanagĩrĩra na mũgambo wa mbaara, Ngai akĩharagania Jeroboamu na Isiraeli rĩothe mbere ya Abija na andũ a Juda. ¹⁶ Andũ a Isiraeli makĩũrĩra andũ a Juda, nake Ngai akĩmaneana moko-inĩ mao. ¹⁷ Abija na andũ ake makĩmahũũra mbaara nene, nginya andũ a Isiraeli 500,000 arĩa maarĩ ũhoti makĩũragwo. ¹⁸ Andũ a Isiraeli magĩtoorio mbaara-inĩ ñyo; nao andũ a Juda magĩtuĩka atooria tondũ nĩmehokire Jehova, Ngai wa maithe mao.

¹⁹ Nake Abija akĩingatithia Jeroboamu na akĩmũtaha matũũra ma Betheli, na Jeshana, na Efuroni hamwe na tũtũũra tũrĩa twa-mathiũrũrũkĩrie. ²⁰ Jeroboamu ndaigana gũcooka kũgĩa na hinya rĩngĩ matukũ-inĩ ma Abija. Nake Jehova agĩkĩmũgũtha igũtha agĩkua.

²¹ No Abija agĩkĩrĩrĩria kũgĩa na hinya. Akĩhikia atumia 14, na akĩgĩa na aanake 22 na airĩtu 16.

²² Maündũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Abija, marĩa eekire na ũrĩa oigire-rĩ, nĩmandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa ũtaũranĩri rĩa mũnabii Ido.

14

¹ Nake Abija akĩhurũka hamwe na maithe make na agĩthikwo kũu Itũũra-inĩ Inene rĩa Daudi. Nake mũriũ Asa agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩaake, na matukũ-inĩ make bũrũri ũgĩikara na thayũ mĩaka ikũmi.

Asa Mũthamaki wa Juda

² Nake Asa agĩka maündũ mega, na marĩa maagĩrĩire maitho-inĩ ma Jehova Ngai wake. ³ Akĩeheria magongona ma ngai cia mabũrũri ma kũngĩ, na kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru, na agĩthethera mahiga marĩa maamũre, na agĩtemenga itugĩ cia Ashera. ⁴ Nake agĩatha andũ a Juda marongorie Jehova, Ngai wa maithe mao, na maathĩkĩre mawatho na maathani make. ⁵ Ningĩ akĩeheria mahooero ma kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru, na igongona cia ũbumba matũũra-inĩ mothe ma Juda, naguo ũthamaki ũcio aathaga wa Juda ũgĩikara na thayũ. ⁶ Nĩakire matũũra manene mairĩgĩre na thingo cia hinya ma Juda, nĩgũkorwo bũrũri warĩ na thayũ. Gũtirĩ mũndũ warĩ na mbaara nake mĩaka ñyo, nĩgũkorwo Jehova nĩamũheete ũhurũko.

⁷ Nake akĩra andũ a Juda atĩrĩ, “Nĩtwakei matũũra maya na twake thingo cia kũmathiũrũrũkĩria irĩ na mĩthiringo mĩraihi na igũrũ, na ihingo na mĩgũko ya igeri. Bũrũri ũyũ no witũ, tondũ nĩtũrongoretie Jehova Ngai witũ; twamũrongoririe nake agĩtũhe ũhurũko na mĩena yothe.” Nĩ ũndũ ũcio magĩaka na makĩgaacĩra.

⁸ Asa aarĩ na mbũtũ ya thigari 300,000 iria cioimĩte Juda irĩ na ngo nene na matimũ, na ingĩ 280,000 iria cioimĩte Benjamini ikuuĩte ngo nini na mota. Ici ciothe ciarĩ thigari nyũmĩrĩru cia kũrĩa mbaara.

⁹ Zera ũrĩa Mũkushi agĩũka kũmũũkĩrĩra arĩ na mbũtũ nene ya thigari na ngaari cia ita 300, nake agĩũka agĩkinya Maresha. ¹⁰ Nake Asa akiumagara agĩthĩ kũmũtũnga, nao makĩarania mbaara yao kũu Gĩtuamba-inĩ kĩa Zefathu gũkuhĩ na Maresha.

¹¹ Hĩndĩ ñyo Asa agĩkaĩra Jehova Ngai wake, akiuga atĩrĩ: “Jehova, gũtirĩ ũngĩ ũhaana tawe wa gũteithũra arĩa matarĩ hinya kuuma kũrĩ arĩa maarĩ

hinya. Tũteithie, Wee Jehova Ngai witũ, nĩgũkorwo nĩwe twĩhokete, na nĩ thĩinĩ wa Rĩitwa rĩaku tuoka gũũkĩrĩra mbũtũ ĩno nene ũũ. Wee Jehova-rĩ, nĩwe Ngai witũ, ndũkareke mũndũ akũhoote.”

¹² Nĩ ũndũ ũcio Jehova akĩũraga Akushi o hau mbere ya Asa na mbere ya andũ a Juda. Nao Akushi makĩũra, ¹³ nake Asa na mbũtũ yake makĩmaingatithia, makĩmakinyia o nginya Gerari. Akushi aingĩ mũno makĩũragwo ũũ atĩ gũtirĩ watigirwo muoyo, makĩniinĩrwo o hau mbere ya Jehova o na mbere ya mbũtũ ciake. Andũ a Juda makĩnũkia indo nyingĩ iria maatahire. ¹⁴ Makĩananga tũtũra tuothe tũrĩa twathiũrũrũkĩirie Gerari, nĩgũkorwo guoya wa Jehova nĩwanyitĩte andũ arĩa matũũraga kuo. Nao magĩtaha indo cia tũtũra tũu tuothe nĩgũkorwo twarĩ na indo nyingĩ mũno cia gũtahwo. ¹⁵ O na ningĩ magĩtharĩkĩra kambĩ cia arĩithi na magĩtaha ndũũru cia ng'onde, na cia mbũri, na cia ngamĩra. Nao magĩcooka Jerusalemu.

15

Asa Kwagĩria Maündũ

¹ Na rĩrĩ, Roho wa Ngai nĩwaikũrũkĩire Azaria mũrũ wa Odedi. ² Nake akiumagara agatũnge Asa, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ta thikĩrĩria, we Asa na andũ a Juda na andũ a Benjamini othe. Jehova arĩ hamwe na inyuĩ rĩrĩa rĩothe mũrĩ hamwe nake. Mũngĩmũrongooria nĩmũrĩmuonaga, no mũngĩmũtiganĩria, o nake nĩakamũtiganĩria. ³ Na rĩrĩ, kwa ihinda iraaya Isiraeli matiarĩ na Ngai ũrĩa wa ma, na matiarĩ na mũthĩnjĩri-Ngai wa kũmaruta na matiarĩ na watho wa kũrũmĩrĩrwo. ⁴ No rĩrĩ, hĩndĩ ya mathĩna mao nĩmacookereire Jehova, Ngai wa Isiraeli, makĩmũrongooria na makĩmuona. ⁵ Matukũ-inĩ macio ũhoru wa kuumagara warĩ na ũgwati nĩgũkorwo atũũri othe a mabũrũri macio maarĩ thĩna-inĩ mũnene. ⁶ O rũrĩrĩ rwahehenjagwo nĩ rũrĩrĩ rũrĩa rũngĩ, na itũũra inene rĩkahehenjwo nĩ rĩrĩa rĩngĩ tondũ Ngai nĩamathĩnagia na thĩna wa mũthemba yothe. ⁷ No ha ũhoru wanyu-rĩ, gĩai na hinya na mũtigatiganĩrie ũhoru ũcio, nĩgũkorwo nĩ mũkaarĩhwo wĩra ũrĩa mũrutaga.”

⁸ Rĩrĩa Asa aigũire ciugo icio na akĩigua ũrathi wa Azaria mũrũ wa Odedi ũrĩa mũnabii-rĩ, akĩyũmĩrĩria. Akĩeheria mũhianano ĩrĩa mũmeneku kuuma bũrũri wothe wa Juda na Benjamini, o na kuuma matũũra-inĩ marĩa aatahĩte kũu irĩma-inĩ cia Efraimu. Agĩcookereria kĩgongona kĩa Jehova kĩrĩa kĩarĩ mbere ya gĩthaku kĩa hekarũ ya Jehova.

⁹ Ningĩ akĩũngania andũ othe a Juda na a Benjamini, hamwe na andũ a kuuma Efraimu, na Manase, na Simeoni arĩa maatũũranagia nao, nĩgũkorwo aingĩ ao nĩmookĩte kũrĩ Asa moimĩte Isiraeli rĩrĩa moonire atĩ Jehova Ngai wake aarĩ hamwe nake.

¹⁰ Makĩũngana kũu Jerusalemu mweri wa ĩtatũ wa mwaka wa ikũmi na ĩtano wa ũthamaki wa Asa. ¹¹ Hĩndĩ ĩyo makĩrutĩra Jehova igongona rĩa ng'ombe 700, na ng'onde na mbũri 7,000 cia iria maatahĩte magacooka nacio. ¹² Makĩgĩa kĩrĩkanĩro gĩa kũrongooragia Jehova, Ngai wa maithe mao, na ngoro ciao ciothe na mũoyo yao yothe. ¹³ Andũ arĩa othe mangĩagire kũrongooria Jehova, Ngai wa Isiraeli-rĩ, makĩũragwo arĩ mũndũ mũnini kana arĩ mũnene, arĩ mũndũ mũrũme kana arĩ mũndũ-wa-nja. ¹⁴ Makĩhĩta mwĩhĩtwa he Jehova na mũgambo mũnene, o na makĩanagĩrĩra na makĩhuhaga tũrumbeta na macoro. ¹⁵ Andũ a Juda othe magĩkena nĩ ũndũ wa mwĩhĩtwa tondũ mawĩhĩtũre na ngoro ciao

ciothe. Makĩrongooria Ngai na kũyo, na makĩmuona. Nĩ ũndũ ũcio Jehova akĩmahe ũhurũko mĩena yothe.

¹⁶ Mũthamaki Asa agĩcooka akĩruta cũwe Maaka kuuma gĩtĩ-inĩ gĩake kĩa mũthamaki-mündũ-wa-nja, nĩ ũndũ nĩathondekithĩtie gĩtugĩ kĩa mũhianano ũrĩ magigi wa Ashera. Asa agĩtemenga gĩtugĩ kũ, agĩkiunanga na agĩgĩcinĩra Gĩtuamba-inĩ gĩa Kidironi. ¹⁷ O na gĩtuĩka ndeheririe kũndũ kũrĩa gĩtũũgĩru kuuma Isiraeli-rĩ, ngoro ya Asa nĩamĩneanĩte biũ kũrĩ Jehova mũtũũrĩre-inĩ wake wothe. ¹⁸ Nĩarehire hekarũ-inĩ ya Ngai betha na thahabu, na indo ciothe iria we na ithe maamũrĩte.

¹⁹ Gũtiacookire kũgĩa mbaara rĩngĩ, o nginya mwaka wa mĩrongo ĩtatũ na ĩtano wa wathani wa Asa.

16

Mĩaka ya Mũthia ya Asa

¹ Na rĩrĩ, mwaka wa mĩrongo ĩtatũ na ĩtandatũ wa wathani wa Asa, Baasha mũthamaki wa Isiraeli nĩambatire akarũe na Juda, na akĩirigĩra Rama na rũthingo rwa hinya nĩguo arigĩrĩrie gũtikagĩe mũndũ ũkuuma kana atoonye bũrũri wa Asa mũthamaki wa Juda.

² Nake Asa akĩoya betha na thahabu kuuma igĩna-inĩ cia hekarũ ya Jehova o na kuuma nyũmba-inĩ yake ya ũthamaki, na agĩcitũmĩra Beni-Hadadi mũthamaki wa Suriata ũrĩa wathamakaga Dameski. ³ Akĩmwĩra atĩrĩ, “Reke hakorwo harĩ na kĩrĩko giitũ nawe o ta ũrĩa haarĩ kĩrĩko gatagatĩ ka baba na thoguo. Ta kĩone, nĩndagũtũmĩra betha na thahabu. Rĩu tharia kĩrĩko kĩanyu na Baasha, mũthamaki wa Isiraeli nĩguo atigane na nĩ.”

⁴ Beni-Hadadi agĩtĩkĩra ũhoru wa Mũthamaki Asa, agĩtũma anene a ikundi cia thigari ciake makahũũre matũũra ma Isiraeli. Nao magĩtooria Ijoni, na Dani, na Abeli-Maimu, na matũũra manene mothe marĩa maarĩ makũmbĩ ma kũu Nafitali. ⁵ Hĩndĩ ĩrĩa Baasha aigũire ũhoru ũcio, agĩtiga gwaka Rama na agĩtiganĩria wĩra wake. ⁶ Ningĩ Mũthamaki Asa akĩrehe andũ othe a Juda, nao magĩkuua mahiga na mbaũ kuuma Rama iria Baasha aatũmagĩra gwaka. Indo icio nĩcio Asa aatũmĩrĩre gwaka Geba na Mizipa.

⁷ Hĩndĩ ĩyo Hanani ũrĩa muoni-maündũ agĩũka kũrĩ Asa mũthamaki wa Juda, akĩmwĩra atĩrĩ, “Tondũ nĩwehokire mũthamaki wa Suriata ũkĩaga kwĩhoka Jehova Ngai waku, mbũtũ cia ita cia mũthamaki wa Suriata nĩciũrĩte ikoima moko-inĩ maku. ⁸ Githĩ Akushi na Alubi, matiarĩ mbũtũ nene ya ita, na makagĩa na ngaari cia ita nyingĩ na andũ arĩa maathiiaga mahaicĩte mbarathi? No rĩrĩ, rĩrĩa wehokire Jehova, nĩamaneanire moko-inĩ maku. ⁹ Nĩgũkorwo maitho ma Jehova morũũraga thĩ yothe gwĩkĩra hinya arĩa maheanĩte ngoro ciao biũ kũrĩ we. Nĩwĩkĩte ũndũ wa ũrimũ, na kuuma rĩu nĩũgũcooka kũgĩa na mbaara.”

¹⁰ Asa akĩrakarĩra Hanani ũrĩa muoni-maündũ nĩ ũndũ wa ũhoru ũcio; akĩmũrakarĩra mũno o nginya akĩmũikia njeera. O hĩndĩ ĩyo, Asa akĩambĩrĩria kũhinyĩrĩria andũ amwe atarĩ na tha.

¹¹ Maündũ ma wathani wa Asa kuuma kĩambĩrĩria nginya mũthia, nĩmandĩkĩtwo mbuku-inĩ ya athamaki a Juda na Isiraeli. ¹² Mwaka wa mĩrongo ĩtatũ na kenda wa wathani wake, Asa nĩarũarire magũrũ. O na gĩtuĩka mũrimũ ũcio nĩwamũhatĩrĩrie mũno, o na ndwari-inĩ yake-rĩ, ndaigana kũmaatha ũteithio kuuma kũrĩ Jehova, no aacaririe ũteithio kuuma kũrĩ mandagĩtarĩ. ¹³ Na mwaka wa mĩrongo ĩna na ũmwe wa wathani wake, Asa agĩkua na akĩhurũka hamwe na maithe make.

¹⁴ Nao makĩmũthika mbĩrĩra-inĩ ĩrĩa eethondekeire o kũu Itũũra inene rĩa Daudi, makĩmũgĩrĩra gĩtanda-inĩ gĩa kũmũtwara mbĩrĩra kĩhumbĩrĩtwo na mahuti manungi wega na maguta mĩtukanio mĩingĩ marĩa manungi wega, nao magĩakia mwaki mũnene nĩ ũndũ wa kũmũtĩia.

17

Jehoshafatu Mũthamaki wa Juda

¹ Nake Jehoshafatu mũrũ wa Asa agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake, na akĩkĩra hinya ndakahũũrwo nĩ Isiraeli. ² Akĩiga ikundi cia thigari matũũra-inĩ manene mothe marĩa mairigĩtwo na thingo cia hinya ma Juda, na agĩaka kambĩ cia thigari kũu Juda na matũũra-inĩ ma Efraimu marĩa ithe Asa aatunyanĩte.

³ Jehova aarĩ hamwe na Jehoshafatu tondũ hĩndĩ ya wĩthĩ wake nĩathiiaga na mĩthiĩre ĩrĩa ithe Daudi aathiiaga nayo. We ndaigana kũhooya kĩrĩra kuuma kũrĩ Baali, ⁴ no nĩarongooragia Ngai wa ithe na akarũmagĩrĩra mawatho make, na ndaarũmĩrĩire mĩtugo ya Isiraeli. ⁵ Jehova akĩhaanda ũthamaki ũcio wega moko-inĩ make, nao andũ a Juda othe makĩrehera Jehoshafatu iheo; nĩ ũndũ ũcio akĩgĩa na indo nyingĩ na agĩtũka mũno. ⁶ Nĩerutĩire na ngoro yake kũrũmĩrĩra mĩthiĩre ya Jehova; na makĩria ma ũguo, agĩtharia kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru o na itugĩ cia Ashera, agĩcieheria Juda.

⁷ Mwaka wa gatatũ wa wathani wake nĩatũmire anene ake, na nĩo Beni-Haili, na Obadia, na Zekaria, na Nethaneli, na Mikaia makarutane matũũra-inĩ ma Juda. ⁸ Hamwe nao kwarĩ na Alawii nao nĩ, Shemaia, na Nethania, na Zebadia, na Asaheli, na Shemiramothu, na Jehonathani, na Adonija, na Tobija, na Tobu-Adonija, na athĩnjĩri-Ngai Elishama na Jehoramũ. ⁹ Nao makĩrutana Juda guothe, magathiiaga na Ibuku rĩa Watho wa Jehova; magĩthiũrũrũka matũũra-inĩ mothe ma Juda makĩrutaga andũ watho.

¹⁰ Ũhoro wa gwĩtigĩra Jehova ũkĩiyũra mothamaki-inĩ mothe marĩa maathiũrũrũkiirie Juda, nĩ ũndũ ũcio matiigana kũrũa na Jehoshafatu. ¹¹ Nao Aflisti amwe makĩrehera Jehoshafatu iheo, na makĩrehe betha arĩ igooti, nao Arabu makĩmũrehere ndũũru cia mbũri: ndũrũme 7,700 na mbũri 7,700.

¹² Jehoshafatu agĩkĩrĩrĩria kũgĩa na hinya mũno; agĩaka matũũra manene magitĩre na matũũra ma makũmbĩ kũu Juda, ¹³ na nĩarĩ na indo nyingĩ matũũra-inĩ macio ma Juda. Agĩcooka akĩiga thigari iria ciooĩ wega ũhoro wa mbaara kũu Jerusalemũ. ¹⁴ Rĩandĩkithia rĩao, kũringana na nyũmba ciao, rĩatarĩ ta ũũ:

Kuuma Juda, anene a ikundi cia 1,000:

Adina nĩwe warĩ mũnene wao, aarĩ na andũ 300,000 a kũrũa;

¹⁵ ũrĩa wamũrũmĩrĩire nĩ Jehohanani, na aarĩ na thigari 280,000;

¹⁶ wa gatatũ aarĩ Amasia mũrũ wa Zikiri, ũrĩa werutĩire gũtungata Jehova, na aarĩ na thigari 200,000.

¹⁷ Kuuma Benjamini nĩ:

Eliada, mũthigari njamba, na aarĩ na andũ 200,000 arĩa maarĩ na mota na ngo;

¹⁸ ũrĩa wamũrũmĩrĩire nĩ Jehozabadu, na aarĩ na andũ 180,000 arĩa maarĩ na indo cia mbaara.

19 Acio nĩo andũ arĩa maatungatagĩra mũthamaki, o hamwe na arĩa angĩ aigĩte matũũra-inĩ manene marĩa mairigĩirwo na thingo cia hinya kũu Juda guothe.

18

Ūrathi wa Mikaia wa Gũũkĩrĩra Ahabu

1 Na rĩrĩ, Jehoshafatu aarĩ na indo nyingĩ na agatĩka mũno, nake agĩtuma ũthoni na Ahabu.* 2 Mĩaka mĩnini yathira-rĩ, agĩkũrũka agĩthĩ gũceerera Ahabu kũu Samaria. Nake Ahabu akĩmũthĩnjĩra ng'ondũ nyingĩ na ng'ombe marĩ hamwe na andũ arĩa maarĩ nake, na akĩmũringĩrĩria matharĩkĩre Ramothu-Gileadi. 3 Ahabu, mũthamaki wa Isiraeli akĩũria Jehoshafatu mũthamaki wa Juda atĩrĩ, "Nĩũgũthĩ hamwe na nĩ tũgookĩrĩre Ramothu-Gileadi?"

Nake Jehoshafatu akĩmũcookeria atĩrĩ, "Nĩ tũrĩ o ũndũ ũmwe nawe, o na andũ akwa no ta andũ aku; na nĩtũgaakorwo tũrĩ hamwe nawe kũu mbaara-inĩ". 4 No Jehoshafatu agĩcooka akĩra mũthamaki wa Isiraeli atĩrĩ, "Amba ũtuĩrie na ũmenye ũtaaro wa Jehova."

5 Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki wa Isiraeli akĩũngania anabii 400, akĩmooria atĩrĩ, "Tũthĩ tũkahũũrane na Ramothu-Gileadi kana ndigathĩ?"

Nao makĩmũcookeria makĩmwĩra atĩrĩ, "Thĩ, nĩgũkorwo Ngai nĩekũneana itũũra rĩu moko-inĩ ma mũthamaki."

6 Nowe Jehoshafatu akĩũria atĩrĩ, "Kaĩ gũkũ gũtarĩ mũnabii wa Jehova ũrĩa tũngĩũria ũhoru kuuma kũrĩ we?"

7 Mũthamaki wa Isiraeli agĩcookeria Jehoshafatu atĩrĩ, "Nĩ kũrĩ mũndũ ũmwe ũrĩa ũngĩtũtũrĩria ũhoru kuuma kũrĩ Jehova, no nĩndĩmũthũire tondũ gũtirĩ hĩndĩ andathagĩra ũndũ mweya, no maũndũ mooru hĩndĩ ciothe. Nake nĩwe Mikaia mũrũ wa Imula."

No Jehoshafatu agĩcookia atĩrĩ, "Mũthamaki ndagĩrĩirwo nĩ kuuga ũguo."

8 Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki wa Isiraeli agĩta ũmwe wa anene ake, akĩmwĩra atĩrĩ, "Ndehera Mikaia mũrũ wa Imula narua."

9 Hĩndĩ iyo mũthamaki wa Isiraeli na Jehoshafatu mũthamaki wa Juda, mehumbĩte nguo ciao cia ũthamaki, magĩkarĩra itĩ ciao cia ũnene hau kĩhuhĩro-inĩ kĩa ngano kĩrĩa kĩarĩ itoonyero-inĩ rĩa Samaria, nao anabii othe maarĩ ho makĩratha mohoro marĩ mbere yao. 10 Na rĩrĩ, Zedekia mũrũ wa Kenaana nĩathondekete hĩa cia kĩgera, nake akiuga atĩrĩ, "Jehova ekuuga ũũ: 'Ici nĩcio mũgaatheeca Asuriata nacio nginya mũmaniine.'"

11 Nao anabii acio angĩ othe maarathaga o ũndũ ũmwe, makoiga atĩrĩ: "Tharĩkĩra Ramothu-Gileadi na nĩũgũtooria, tondũ Jehova nĩekũrĩneana moko-inĩ ma mũthamaki."

12 Mũndũ ũrĩa watũmĩtwo ageete Mikaia akĩmwĩra ũũ, "Atĩrĩrĩ, anabii arĩa angĩ othe maarĩtie o ta mũndũ ũmwe, mararathĩra mũthamaki ũhootani. Reke kiugo gĩaku gĩtigakararanie na kĩa, na warie ũndũ mweya."

13 Nowe Mikaia akiuga atĩrĩ, "Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo, nĩ ngũmwĩra o ũrĩa Ngai wakwa ekunjĩra."

14 Hĩndĩ irĩa aakinyire-rĩ, mũthamaki akĩmũũria atĩrĩ, "Mikaia, tũthĩ tũkahũũranĩre itũũra rĩa Ramothu-Gileadi, kana tũtigaathĩ?"

Nake Mikaia akĩmũcookeria atĩrĩ, "Rĩtharĩkĩre na ũhootane, tondũ nĩrĩkũneanwo moko-inĩ maku."

* 18:1 Joramũ mũrũ wa Jehoshafatu aahikirie Athalia mwarĩ wa Ahabu.

15 Mũthamaki akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ maita maigana ngũtũũra ngwĩhĩtithagia ndũkae kũnjũira ũhoro ũngĩ tiga ũhoro wa ma thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Jehova?”

16 Nake Mikaia akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndĩronire andũ a Isiraeli othe mahurunjũkĩire irĩma-inĩ ta ng’ondũ itarĩ na mũrĩithi, nake Jehova aroiga atĩrĩ, ‘Andũ aya matirĩ na mwathi. O mũndũ nĩarekwo ainũke gwake na thayũ.’”

17 Nake mũthamaki wa Isiraeli akĩra Jehoshafatu atĩrĩ, “Githĩ ndikwĩrire atĩ ndarĩ hĩndĩ angĩndathĩra ũhoro mwega, tiga o ũrĩa mũũru?”

18 Mikaia agĩthĩ na mbere, akiuga atĩrĩ, “Nĩ ũndũ ũcio thikĩrĩria kiugo kĩa Jehova: Ndĩronire Jehova aikarĩire gĩtĩ gĩake kĩa ũnene, arĩ na mbũtũ yothe ya igũrũ irũgamĩte imũthiũrũrũkĩirie mwena wa ũrĩo na wa ũmotho. 19 Nake Jehova aroria atĩrĩ, ‘Nũũ ũkũheenereria Ahabu mũthamaki wa Isiraeli nĩguo atharĩkĩre Ramothu-Gileadi, nĩgeetha athĩ agakuĩre kuo?’

“Ũmwe akiuga ũũ, na ũrĩa ũngĩ akiuga ũũ. 20 Marigĩrĩrio-inĩ, roho ũmwe ũkiumĩra, ũkĩrũgama mbere ya Jehova, ũkiuga atĩrĩ, ‘Nĩ nĩ ngũmũheenereria.’

“Jehova akĩũria atĩrĩ, ‘Ũkũmũheenereria atĩa?’

21 “Naguo roho ũcio ũkiuga atĩrĩ, ‘Nĩgũthĩ ngũthĩ nduĩke roho wa maheeni tũnua-inĩ twa anabii ake othe.’

“Nake Jehova akiuga atĩrĩ, ‘Wee nĩkũhota kũmũheenereria. Thĩ ũgeeke ũguo.’

22 “Nĩ ũndũ ũcio Jehova nĩekĩrĩte roho wa maheeni tũnua-inĩ twa anabii aya aku. Jehova nĩagwathĩrĩirie mwanangĩko.”

23 Hĩndĩ iyo Zedekia mũrũ wa Kenaana akĩambata na akĩringa Mikaia rũhĩ ũthiũ. Akĩmũũria atĩrĩ, “Kaĩ roho wa Jehova agereire kũ rĩrĩa oimire kũrĩ nĩ nĩguo aarie nawe?”

24 Mikaia agĩcookia atĩrĩ, “Nĩũkamenya mũthenya ũrĩa ũgaathĩ kwĩhitha kanyũmba ka na thĩinĩ.”

25 Mũthamaki wa Isiraeli agĩathana, akiuga atĩrĩ, “Oyai Mikaia mũmũcookie kũrĩ Amoni mwathi wa itũũra inene, na kũrĩ Joashu mũrũ wa mũthamaki, 26 na mũmwĩre atĩrĩ, ‘Mũthamaki ekuuga ũũ: Mũndũ ũyũ nĩaikio njeera na ndakaheo kĩndũ gĩa kũrĩa tiga mũgate na maaĩ nginya rĩrĩa ngaacooka na thayũ.’”

27 Mikaia akiuga atĩrĩ, “Ũngĩgaacooka na thayũ-rĩ, no gũtuĩkire atĩ Jehova ndaarĩtie na nĩ.” Agĩcookia akiuga atĩrĩ, “Iguai ũhoro wakwa inyuĩ andũ aya inyothe!”

Ahabu Kũũragĩrwo Ramothu-Gileadi

28 Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki wa Isiraeli na Jehoshafatu mũthamaki wa Juda makĩambata nginya Ramothu-Gileadi. 29 Nake mũthamaki wa Isiraeli akĩra Jehoshafatu atĩrĩ, “Nĩngũtoonya mbaara-inĩ ndĩgarũrĩte ndikamenyeke no wee wĩkĩre nguo cia ũthamaki.” Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki wa Isiraeli akĩgarũra ndakamenyeke na agĩtoonya mbaara-inĩ.

30 Na rĩrĩ, mũthamaki wa Asuriata nĩathĩte anene ake a ngaari cia ita akameera atĩrĩ, “Mũtikarũe na mũndũ o na ũrĩkũ, mũnini kana mũnene, tiga o mũthamaki wa Isiraeli.” 31 Rĩrĩa anene a mbũtũ cia ngaari cia ita moonire Jehoshafatu magĩciiria atĩrĩ, “Ũyũ nĩwe mũthamaki wa Isiraeli” Nĩ ũndũ ũcio makĩgarũrũka mamũtharĩkĩre, no Jehoshafatu agĩkaya, nake Jehova akĩmũteithia. Ngai akĩmaroria na kũngĩ, makĩmweherera,

³² nĩgũkorwo rĩrĩa anene a ngaari cia ita moonire atĩ tiwe warĩ mũthamaki wa Isiraeli, magĩtiga gũthingatana nake.

³³ No mũndũ ũmwe akĩgeeta ũta wake, agĩkia mũguĩ o ro ũguo, naguo ũkĩratha mũthamaki wa Isiraeli o gatagatĩ-inĩ ka magathĩkanĩrio ma nguo yake ya mbaara. Nake mũthamaki akĩira mũtwarithia wa ngaari ya ita atĩrĩ, “Garũra ngaari ũndute mbaara-inĩ. Nĩndagurario.” ³⁴ Nayo mbaara ĩkĩneneha mũthenya wothe, na mũthamaki wa Isiraeli agĩtiirania ngaari-inĩ yake ya mbaara ang’etheire Asuriata o nginya hwaĩ-inĩ. Narĩo riũa rĩgĩthũa-rĩ, agĩkua.

19

¹ Hĩndĩ ĩrĩa Jehoshafatu mũthamaki wa Juda aacookire Jerusalemu nyũmba-inĩ yake ya ũthamaki na thayũ-rĩ, ² Jehu ũrĩa muoni-maündũ, mũrũ wa Hanani, agĩthĩ akamũtũnge nake akĩũria mũthamaki atĩrĩ, “Nĩwagĩrĩrwo gũteithia mũndũ ũrĩa mwaganu na wende arĩa mathũire Jehova? Nĩ ũndũ wa ũguo-rĩ, mang’ũrĩ ma Jehova marĩ igũrũ rĩaku. ³ No rĩrĩ, harĩ na maündũ manini mega thĩnĩ waku, nĩgũkorwo nĩweheretie itugĩ cia Ashera bũrũri-inĩ, na ũkerekera ngoro yaku kũrongooria Ngai.”

Jehoshafatu Kwamũra Aciirithania

⁴ Jehoshafatu agĩtũra Jerusalemu, agĩcooka akiumagara rĩngĩ, agĩthĩ kũrĩ andũ a kuuma Birishiba kũu bũrũri wa ĩrĩma wa Efraimu, na akĩmacookia kũrĩ Jehova, Ngai wa maithe mao. ⁵ Nake agĩthũra andũ a gũthikagĩrĩria maciira kũu bũrũri-inĩ, thĩnĩ wa o itũra rĩa matũura manene ma Juda marĩa mairigĩrwo na thingo cia hinya. ⁶ Akĩmeera atĩrĩ, “Mwĩciiragiei wega ũrĩa mũgwĩka, tondũ rĩrĩ, mũtirĩtuithanagia ciira nĩ ũndũ wa mũndũ, no makĩria nĩ ũndũ wa Jehova, ũrĩa ũrĩkoragwo na inyuĩ rĩrĩa rĩothe mũrĩtuaga ciira. ⁷ Na rĩrĩ, mwĩtigagĩrei Jehova. Mũtuanagĩre ciira mũmenyereire, nĩ ũndũ Jehova Ngai witũ nĩ wa kĩhooto na ndaroraga maũthĩ na ndahakagwo.”

⁸ O nakuo Jerusalemu-rĩ, Jehoshafatu nĩathurire Alawii amwe, na athĩnjĩri-Ngai, na atongoria a nyũmba cia andũ a Isiraeli marũgamagĩrĩre watho wa Jehova, na magatuithanagia maciira o na makaniina ngarari. Nao maatũuraga Jerusalemu. ⁹ Nake akĩmahe mawatho maya: “No nginya mũtungate na wĩhokeku na ngoro cianyu ciothe, na mwĩtigagĩre Jehova. ¹⁰ Ciira wothe ũrĩa mũrĩrehagĩrwo kuuma kũrĩ andũ a bũrũri wanyu arĩa matũuraga matũura-inĩ marĩa manene, arĩ ũiti wa thakame kana maündũ mangĩ makoniĩ watho, kana maathani, kana kĩrĩra kĩa watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo, kana matũiro ma ciira, makanagiei matikanehĩrie Jehova; kwaga ũguo marakara make nĩmakamũũkĩrĩra inyuĩ ene na ariũ a thoguo. ĩkagai ũguo na mũtikehia.

¹¹ “Na rĩrĩ, Amaria mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene nĩwe ũrĩmũroraga maündũ-inĩ mothe makoniĩ Jehova, nake Zebadia mũrũ wa Ishumaeli, o we mũtongoria wa mũhĩrĩga wa Juda, nĩwe ũrĩmũroraga maündũ-inĩ mothe makoniĩ mũthamaki, nao Alawii nĩmarĩtungataga ta anene marĩ mbere yanyu. ĩkagai maündũ mũrĩ na ũũmĩrĩru, nake Jehova arĩkoragwo hamwe na arĩa marĩkaga wega.”

20

Jehoshafatu Kũhoota Andũ a Moabi na a Amoni

¹ Na rĩrĩ, thuutha wa ũguo, andũ a Moabi, na andũ a Amoni marĩ hamwe na Ameuni amwe magĩũka kũrũa na Jehoshafatu.

² Andũ amwe magĩũka makĩira Jehoshafatu atĩrĩ, “Mbũtũ nene ya ita kuuma Edomu nĩroka kũrũa nawe, yumĩte mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa iria. O na rĩu nĩkinyĩte Hazezoni-Tamaru” (na nokuo Eni-Gedi). ³ Jehoshafatu akĩmaka, na agĩtua itua orie ũtaaro harĩ Jehova, nake akĩanĩrĩra Juda guothe kwĩhingwo kũrĩa irio. ⁴ Nao andũ a Juda makĩũngana meethe ũteithio kuuma kũrĩ Jehova; ti-itherũ magĩũka kuuma matũũra mothe ma Juda nĩguo mamũrongorie.

⁵ Nake Jehoshafatu akĩrũgama mbere ya kĩũngano kũ kĩa andũ a Juda na Jerusalemu, o hau hekarũ-inĩ ya Jehova o mbere ya nja irĩa yarĩ njerũ, ⁶ akiuga atĩrĩ:

“Wee Jehova, Ngai wa maithe maitũ, githĩ tiwe Ngai ũrĩa ũrĩ igũrũ? Nĩwe ũthamakagĩra mothamaki mothe ma ndũrĩrĩ. Hinya na ũhoti irĩ guoko-inĩ gwaku, na gũtirĩ mũndũ ũngĩgwĩtiiria. ⁷ Wee Ngai witũrĩ, githĩ ndwaingatire arĩa maikaraga bũrũri ũyũ mbere ya andũ aku a Isiraeli na ũkĩũhe njaro cia mũrataguo Iburahĩmu nginya tene? ⁸ Nĩmatũũrĩte kuo o na magaaka hekarũ kuo irĩa itanĩtio na Rĩitwa rĩaku, makiugaga atĩrĩ, ⁹ ‘Mũtino ũngĩgatũkora o na ũrĩ wa rũhiũ rwa njora rwa gũtũrũithia, kana mũthiro kana ng’aragu, tũkaarũgama mbere yaku hekarũ-inĩ ĩno itanĩtio na Rĩitwa rĩaku, nĩtũgaagũkaĩra tũrĩ hatĩka-inĩ, nawe nĩũgatũigua ũtũhonokie.’

¹⁰ “No rĩu, haha harĩ na andũ a kuuma Amoni, na Moabi, na Kĩrĩma kĩa Seiru, arĩa wagiririe andũ a Isiraeli matharĩkĩre mabũrũri mao rĩrĩa moimaga Misiri; nĩ ũndũ ũcio makĩmeherera na matiigana kũmaniina.

¹¹ Ta kĩone kĩrĩa maragĩtũrĩha nakĩo, tondũ mokĩte gũtũingata kũrĩa watũheire gũtuĩke igai riitũ. ¹² Wee Ngai witũ, githĩ ndũgũkĩmatũira ciira? Nĩ ũndũ-rĩ, ithuĩ tũtirĩ na hinya wa kũng’ethanĩra na mbũtũ ĩno nene ũũ ĩrooka gũtũtharĩkĩra. Tũtiũ ũrĩa tũgwĩka, no rĩrĩ, maithe maitũ nĩwe macũthĩrĩrie.”

¹³ Arũme othe a Juda, na atumia ao, na ciana na twana twao twa ngenge, makĩrũgama o hau mbere ya Jehova.

¹⁴ Na hĩndĩ ĩyo Roho wa Jehova ũgĩkinyĩrĩra Jahazeli mũrũ wa Zekaria mũrũ wa Benaia, mũrũ wa Jeieli mũrũ wa Matania ũrĩa Mũlawii wa rũciaro rwa Asafu rĩrĩa aarũgamĩte kũngano-inĩ kũ.

¹⁵ Nake akiuga atĩrĩ, “Ta thikĩrĩria, wee Mũthamaki Jehoshafatu na arĩa othe mũtũũraga Juda na Jerusalemu! ũũ nĩguo Jehova ekũmwĩra: ‘Mũtigetigĩre kana mũkue ngoro nĩ ũndũ wa mbũtũ ĩno nene ya ita. Nĩgũkorwo mbaara ĩno ti yanyu, no nĩ ya Ngai. ¹⁶ Rũciũ, rokai gũikũrũka mũmatharĩkĩre. Magaakorwo makĩhaica magereire Mwanya-inĩ wa Zizi na nĩmũkamakorera mũthia-inĩ wa mũkuru wa kũu Werũ wa Jerueli. ¹⁷ Ti inyuĩ mũkũrũa mbaara ĩno. Rũgamai mwena wanyu, mwĩhaandei wega na mwĩonere ũrĩa Jehova ekũmũhonokia, inyuĩ andũ a Juda na a Jerusalemu. Mũtigetigĩre, na mũtigakue ngoro. Umagarai mũkang’ethanĩre nao rũciũ, nake Jehova nĩagakorwo hamwe na inyuĩ.’”

¹⁸ Jehoshafatu akĩinamĩrĩra, agĩturumithia ũthiũ thĩ, nao andũ othe a Juda na a Jerusalemu makĩũgũithia thĩ mbere ya Jehova, makĩmũhooya. ¹⁹ Ningĩ Alawii amwe a kuuma rũciaro rwa Kohathu na rwa Kora magĩũkĩra na igũrũ, magĩkumia Jehova Ngai wa Isiraeli maanĩrĩre na mũgambo mũnene mũno.*

* **20:19** Andũ aya a Kohathu na a Kora maathuurĩtwo kuuma nyũmba ya Lawi marĩ a kũina nyĩmbo cia kũgooca Ngai.

²⁰ Rũciinĩ tene mũno makiuma merekeire Werũ wa Tekoa. Na rĩrĩa maambĩrĩrie kuuma-rĩ, Jehoshafatu akĩrũgama, akiuga atĩrĩ, “Ta thikĩrĩriai, inyuĩ andũ a Juda o na a Jerusalemu! Itĩkiai Jehova Ngai wanyu na nĩekũmũtirĩrĩa; itĩkiai anabii ake na nĩmũkũgaacĩra.” ²¹ Thuutha wa kwaranĩria na andũ, Jehoshafatu agĩthuura andũ a kũinĩra Jehova na a kũmũgoca nĩ ũndũ wa riiri wa ũtheru wake, nao hĩndĩ irĩa megũtongoria mbũtũ iyo ya ita, makiugaga atĩrĩ:

“Cookeriai Jehova ngaatho,
nĩgũkorwo wendo wake ũtũũraga nginya tene.”

²² Na rĩrĩa maambĩrĩrie kũina o na kũgoca-rĩ, Jehova akĩiga andũ mohie andũ a Amoni, na a Moabi, na andũ a kuuma Kĩrĩma kĩa Seiru arĩa maatharĩkagĩra Juda, nao magĩtoorio. ²³ Nao andũ a Amoni na a Moabi magĩũkĩrĩra andũ a kuuma Kĩrĩma kĩa Seiru, makĩmananga na makĩmaniina biũ. Maarĩkia kũũraga andũ a kuuma Seiru, magĩteithĩrĩria kũniinana o ene.

²⁴ Hĩndĩ irĩa andũ a Juda maakinyire harĩa hang’ethanĩire na werũ-rĩ, magĩcũthĩrĩria mbũtũ iyo nene ya ita, makĩona no ciimba theri ciagwĩte thĩ; gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wetharĩte. ²⁵ Nĩ ũndũ ũcio Jehoshafatu na andũ ake magĩthĩi gũtaha indo, na thĩinĩ wacio makĩona indo nyingĩ na nguo o na indo cia goro nyingĩ gũkĩra ũrĩa mangĩahotire gũkuua. Ciarĩ nyingĩ ũũ atĩ maaniinire mĩthenya itatũ gũciũngania. ²⁶ Mũthenya wa kana makĩũngana Gĩtuamba-inĩ kĩa Beraka, kũrĩa maagoocire Jehova. Kĩu nĩkĩo gĩtũmaga gwĩtwo Gĩtuamba kĩa Beraka nginya ũmũthĩ.

²⁷ Hĩndĩ iyo andũ othe a Juda na a Jerusalemu, matongoretio nĩ Jehoshafatu, magĩcooka Jerusalemu makenete, nĩgũkorwo Jehova nĩamaheete gĩtũmi gĩa gũkenerera thũ ciao. ²⁸ Magĩtoonya Jerusalemu na magĩthĩi hekarũ-inĩ ya Jehova marĩ na inanda cia mũgeeto, na mĩtũrirũ, na tũrumbeta.

²⁹ Namo mothamaki mothe ma mabũrũri magĩitigĩra Ngai rĩrĩa maiguire ũrĩa Jehova aarũite na thũ cia Isiraeli. ³⁰ Naguo ũthamaki wa Jehoshafatu ũgũikara ũrĩ na thayũ, nĩgũkorwo Ngai wake nĩamũheete ũhurũko mĩena-inĩ yothe.

Mũthia wa Ũthamaki wa Jehoshafatu

³¹ Nĩ ũndũ ũcio, Jehoshafatu agĩthamakĩra Juda; nake aarĩ wa mĩaka mĩrongo itatũ na itano rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki wa Juda, na agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka mĩrongo irĩ na itano. Nyina eetagwo Azuba mwarĩ wa Shilihi. ³² Nake akĩrũmĩrĩra mĩthĩire ya ithe Asa na ndaigana gũtigana nayo; agĩka ũrĩa kwagĩrĩire maitho-inĩ ma Jehova. ³³ No rĩrĩ, kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru gũtiigana kweherio, nao andũ matiigana kwerekeria ngoro ciao kũrĩ Ngai wa maithe mao.

³⁴ Cĩiko iria ingĩ cia wathani wa Jehoshafatu kuuma kĩaambĩrĩria nginya mũthia, nĩciandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa maündũ ma o mwaka rĩa Jehu mũrũ wa Hanani, marĩa mandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa athamaki a Isiraeli.

³⁵ Thuutha ũcio Jehoshafatu mũthamaki wa Juda agĩtuma ũrata na Ahazia mũthamaki wa Isiraeli, ũrĩa warĩ na maündũ maingĩ ma waganu.

³⁶ Makĩiguana nake atĩ maake marikabu cia wonjoria. Nao maarĩkia gũciakĩra kũu Ezioni-Geberi, ³⁷ Eliezeri mũrũ wa Dodavahu wa kuuma Maresha akĩrathĩra Jehoshafatu ũrathi wa ũrĩa akoona ũũru, akiuga atĩrĩ, “Tondũ nĩũgũite ũrata na Ahazia, Jehova nĩekwananga kĩrĩa wakĩte.” Nacio marikabu igĩtharũranio, na itiigana gũthĩi iria-inĩ ikarute wĩra wa wonjoria.

21

¹ Nake Jehoshafatu akĩhurũka hamwe na maithe make na agĩthikwo hamwe nao o kũu Itũũra Inene rĩa Daudi. Nake mũriũ Jehoramũ agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩaake. ² Ariũ a ithe na Jehoramũ mũrũ wa Jehoshafatu maarĩ Azaria, na Jehieli, na Zekaria, na Azariahu, na Mikaeli, na Shefatia. Acio othe maarĩ ariũ a Jehoshafatu mũthamaki wa Isiraeli. ³ Ithe nĩamaheete iheo nyingĩ cia betha na thahabu na indo ingĩ cia goro, o hamwe na matũũra manene mairigĩre na thingo cia hinya kũu Juda, no aaheanire ũthamaki kũrĩ Jehoramũ tondũ nĩwe warĩ mũriũ wa irigithathi.

Jehoramũ Mũthamaki wa Juda

⁴ Rĩrĩa Jehoramũ eehaandire na akĩrũma ũthamaki-inĩ wa ithe-rĩ, nĩooragire ariũ a ithe othe na rũhiũ rwa njora, o hamwe na anene amwe a nyũmba ya ũthamaki a Isiraeli. ⁵ Jehoramũ aarĩ wa mĩaka mĩrongo itatũ na ñĩrĩ rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki. Nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka ñana. ⁶ Agĩthĩĩ na mĩthiĩre ya athamaki a Isiraeli, o ta ũrĩa nyũmba ya Ahabu yekaga, nĩgũkorwo aahikĩtie mwarĩ wa Ahabu. Nake agakĩhagia maitho-inĩ ma Jehova. ⁷ No o na kũrĩ ũguo-rĩ, nĩ ũndũ wa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova kĩrĩa aarĩkanĩire na Daudi, Jehova ndeendaga kwananga nyũmba ya Daudi. Nĩeranĩire atĩ nĩarĩmenyagĩrĩra tawa nĩ ũndũ wake na njiaro ciake nginya tene.

⁸ Hĩndĩ ya Jehoramũ-rĩ, Edomu nĩmaremeire Juda na magĩtua mũndũ ũngĩ mũthamaki wao ene. ⁹ Nĩ ũndũ ũcio Jehoramũ agĩthĩĩ kuo na anene ake na ngaari ciake cia ita ciothe. Nao andũ a Edomu makĩmũrigiicĩria arĩ hamwe na anene a ngaari ciake cia ita, no agĩũkĩra ũtukũ, akĩũra. ¹⁰ Nginya ũmũthĩ, Edomu matũũraga maremeire Juda.

O ihinda rĩu andũ a Libina makĩregana na watho wa Jehoramũ, nĩgũkorwo nĩatiganĩirie Jehova, Ngai wa maithe make. ¹¹ O na ningĩ nĩakĩte kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru kũu irĩma-inĩ cia Juda, na agatũma andũ a Jerusalemu mahũũre ũmaraya, na akahĩtithia andũ a Juda njĩra.

¹² Jehoramũ akĩnyiita marũa moimĩte kũrĩ mũnabii Elija maandĩkĩtwo atĩrĩ:

“Jehova Ngai wa thoguo Daudi ekuuga ũũ: ‘Ndũthiĩte na mĩthiĩre ya thoguo Jehoshafatu, kana ya Asa mũthamaki wa Juda. ¹³ No rĩrĩ, nĩũthiĩte na mĩthiĩre ya athamaki a Isiraeli, na nĩũtongoretie andũ a Juda na a Jerusalemu nĩguo mahũũre ũmaraya, o ta ũrĩa nyũmba ya Ahabu yekire. O na ningĩ nĩũũragĩte ariũ a thoguo, na andũ a nyũmba ya thoguo, na andũ maarĩ aagĩrĩru gũgũkĩra. ¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio, rĩu Jehova akiriĩ kũhũũra andũ aku, na ariũ aku, na atumia aku, na kĩndũ gĩothe gĩaku, acihũũre ihũũra inene. ¹⁵ Wee mwene nĩũkũrũara mũno, ũrũare mũrimũ wa mara ũtangĩhona, nginya mũrimũ ũcio ũtũme mara maku mathire biũ.’”

¹⁶ Jehova akĩarahũrĩra Jehoramũ ũũru wa Afilisti na wa Arabu arĩa maatũũraga gũkuhĩ na Akushi. ¹⁷ Magĩtharĩkĩra Juda, na magĩkũhũũra, na magĩkuua indo ciothe iria ciarĩ nyũmba ya mũthamaki, o hamwe na ariũ ake na atumia ake. Ndaatigĩirio mũriũ o na ũmwe o tiga Ahazia ũrĩa warĩ mũnini mũno.

¹⁸ Thuutha wa maündũ macio mothe-rĩ, Jehova nĩarehithiĩrie Jehoramũ mũrimũ wa mara ũtangĩhona. ¹⁹ Mahinda mathianga, mũthia-inĩ wa mĩaka ñĩrĩ-rĩ, mara make makiuma nĩ ũndũ wa mũrimũ ũcio, nake agĩkua

arĩ na ruo rŭnene mũno. Andũ ake matiigana gwakia mwaki nĩ ũndũ wa gĩtũio gĩake, ta ũrĩa meekĩte nĩ ũndũ wa maithe.

²⁰ Jehoramu aarĩ wa mĩaka mĩrongo itatũ na ĩrĩ rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake aathamakire arĩ Jerusalemu mĩaka ĩnana. Na rĩrĩ, akua gũtirĩ mũndũ wagĩire na kĩa, nake agĩthikwo Itũũra Inene rĩa Daudi, no ndaathikirwo mbĩrĩra-inĩ cia athamaki.

22

Ahazia Mũthamaki wa Juda

¹ Nao andũ a Jerusalemu magĩtua Ahazia mũriũ wa Jehoramu ũrĩa warĩ mũnini mũno mũthamaki ithenya rĩake, nĩgũkorwo atharĩkĩri ao arĩa mookire kambĩ-inĩ hamwe na Arabu, nĩmooragĩte ariũ arĩa akũrũ othe. Nĩ ũndũ ũcio Ahazia mũriũ wa Jehoramu mũthamaki wa Juda akĩambĩrĩria gũthamaka.

² Ahazia aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩrĩ na ĩrĩ rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, na agĩthamaka arĩ Jerusalemu mwaka ũmwe. Nyina eetagwo Athalia mwarĩ wa mwana wa Omuri.

³ O nake agĩthĩ na mĩthĩire ya nyũmba ya Ahabu, nĩgũkorwo nyina nĩamũringagĩrĩria gwĩka maündũ mooru. ⁴ Nĩekire maündũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, o ta ũrĩa nyũmba ya Ahabu yekĩte, nĩgũkorwo thuutha wa gĩkuũ gĩa ithe, nĩo maatuĩkire amũtaari na makĩmũhĩtithia.

⁵ Ningĩ nĩarũmĩrĩire mataaro mao rĩrĩa aathiire mbaara-inĩ na Joramu mũrũ wa Ahabu mũthamaki wa Isiraeli makahũũre Hazaeli mũthamaki wa Suriata kũu Ramothu-Gileadi. Asuriata acio makĩguraria Joramu; ⁶ nĩ ũndũ ũcio akĩhũndũka, agĩthĩ Jezireeli nĩguo akahonie nguraro iria aagurarĩirio Ramothu makĩrũa na Hazaeli mũthamaki wa Suriata.

Hĩndĩ ĩyo Ahazia mũrũ wa Jehoramu mũthamaki wa Juda agĩkũrũka agĩthĩ Jezireeli akarore Joramu mũrũ wa Ahabu tondũ nĩagurarĩtio.

⁷ Nĩ ũndũ wa Ahazia gũthĩ gũceerera Joramu, Ngai nĩarehire kũniinwo kwa Ahazia. Rĩrĩa Ahazia aakinyire-rĩ, makiumagara na Joramu magacemanie na Jehu mũrũ wa Nimushi, ũrĩa Jehova aaitĩrĩirie maguta aniine nyũmba ya Ahabu. ⁸ O hĩndĩ ĩrĩa Jehu aahingagia itua rĩa ciira wa nyũmba ya Ahabu-rĩ, nĩakorereire ariũ a nyũmba ya ũthamaki wa Juda o na ariũ a andũ a nyũmba ya Ahazia, arĩa maatungataga Ahazia, nake akĩmooraga. ⁹ Ningĩ akiuma agacarie Ahazia, nao andũ a Jehu makĩnyiita Ahazia rĩrĩa eehithĩte Samaria. Akĩrehwo kũrĩ Jehu na akĩũragwo. Nao makĩmũthika nĩgũkorwo moigire atĩrĩ, “Aarĩ ũmwe wa ariũ a Jehoshafatu, ũrĩa warongoragia Jehova na ngoro yake yothe.” Nĩ ũndũ ũcio gũkĩaga mũndũ thĩnĩ wa nyũmba ya Ahazia warĩ na ũhoti mũiganu wa kũrũgamĩrĩra ũthamaki ũcio.

Athalia na Joashu

¹⁰ Rĩrĩa Athalia nyina wa Ahazia onire atĩ mũriũ nĩakuĩte-rĩ, akĩambĩrĩria kũniina nyũmba yothe ya ũthamaki wa Juda. ¹¹ No rĩrĩ, Jehosheba, mwarĩ wa Mũthamaki Jehoramu, akĩoya Joashu mũrũ wa Ahazia akĩmũruta na hitho kuuma kũrĩ ariũ a mũthamaki arĩa maakirie kũũragwo, na akĩmũhitha nyũmba ya toro hamwe na mũreri wake. Tondũ Jehosheba, mwarĩ wa Mũthamaki Jehoramu na ningĩ mũtumia wa Jehoiada ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, aarĩ mwarĩ wa nyina na Ahazia, nĩahithire mwana ũcio ndakonwo nĩ Athalia nĩguo ndakooragwo. ¹² Nake agĩtũũra nao arĩ mũhithe hekarũ-inĩ ya Ngai mĩaka itandatũ, hĩndĩ ĩrĩa Athalia aathaga bũrũri ũcio.

23

¹ Na rĩrĩ, mwaka wa mũgwanja Jehoiada nĩonanirie hinya wake. Nĩathondekire kĩrĩkanĩro na anene a ita a thigari 100 nao maarĩ: Azaria mũrũ wa Jerohamu, na Ishumaeli mũrũ wa Jehohanani, na Azaria mũrũ wa Obedi, na Maaseia mũrũ wa Adaia, na Elishafatu mũrũ wa Zikiri. ² Nao magĩthĩ bũrũri wa Juda wothe makĩũnganagia Alawii na atongoria a nyũmba cia andũ a Isiraeli kuuma matũũra-inĩ mothe. Rĩrĩa mookire Jerusalemu-rĩ, ³ kũũngano gĩothe nĩkĩagiire kĩrĩkanĩro na mũthamaki kũu hekarũ-inĩ ya Ngai.

Jehoiada akĩmeera atĩrĩ, “Mũriũ wa mũthamaki no nginya athamake, o ta ũrĩa Jehova eeranĩire ũhoru-inĩ ũkoniĩ njiaro cia Daudi. ⁴ Na rĩrĩ, ũũ nĩguo mũgwĩka: Gĩcunjĩ gĩa gatatũ kĩa inyuĩ athĩnjĩri-Ngai na Alawii arĩa megũthĩ wĩra mũthenya wa Thabatũ mũrangĩre mĩrango, ⁵ gĩcunjĩ gĩa gatatũ kĩanyu mũrangĩre nyũmba ya ũthamaki, na gĩcunjĩ gĩa gatatũ mũrangĩre kĩhingo kĩa mũthingi, nao andũ acio angĩ othe maikare nja cia hekarũ ya Jehova. ⁶ Mũtikanareke mũndũ o na ũmwe atoonye hekarũ ya Jehova tiga o athĩnjĩri-Ngai na Alawii arĩa marĩ wĩra-inĩ; acio no matoonye tondũ nĩ aamũre, no andũ acio angĩ othe marangĩre kĩrĩa Jehova oigĩte marangĩre. ⁷ Alawii makeiga mathiũrũrũkĩirie mũthamaki, o mũndũ arĩ na indo ciake cia mbaara guoko-inĩ. Mũndũ o wothe ũngĩtoonya hekarũ no nginya oragwo. Ikaragai hakuhĩ na mũthamaki kũrĩa guothe angĩthĩ.”

⁸ Nao Alawii na andũ othe a Juda magĩka o ũrĩa Jehoiada ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai aathanire. O mũndũ akĩoya andũ ake arĩa maathiiaga wĩra mũthenya wa Thabatũ na arĩa moimagĩra wĩra, nĩgũkorwo Jehoiada ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai ndarĩ gĩkundi o na kĩmwe aarekereirie. ⁹ Ningĩ akĩhe anene a ita a thigari 100 matimũ na ngo iria nene na nini iria ciarĩ cia Mũthamaki Daudi iria ciarĩ thĩinĩ wa hekarũ ya Ngai. ¹⁰ Akĩrũgamia andũ othe, o mũndũ na indo ciake cia mbaara, magĩthiũrũrũkĩria mũthamaki, hau hakuhĩ na kĩgongona, na hakuhĩ na hekarũ, kuuma mwena wa gũthini nginya mwene wa gathigathini wayo.

¹¹ Jehoiada na ariũ ake makĩruta mũriũ wa mũthamaki na makĩmwĩkĩra thũmbĩ ya ũthamaki; makĩmũnengera ibuku rĩa kĩrĩkanĩro na makĩanĩrĩa atĩ nĩwe mũthamaki. Makĩmũitĩrĩria maguta na makĩanĩrĩa, makiuga atĩrĩ, “Mũthamaki arotũra nginya tene!”

¹² Rĩrĩa Athalia aagũire inegene rĩa andũ makĩhanyũka magĩkũngũyagĩra mũthamaki, agĩthĩ kũrĩ o kũu hekarũ-inĩ ya Jehova. ¹³ Agĩcũthĩrĩria, na akĩona mũthamaki arũgamĩte gĩtugĩ-inĩ gĩa ke itoonyero-inĩ. Nao anene na ahuhi tũrumbeta marũgamĩte hakuhĩ na mũthamaki, na andũ othe a bũrũri magagĩkena makĩhuhaga tũrumbeta, nao aini marĩ na indo cia kũina magatongoria andũ arĩa angĩ na nyĩmbo cia kũgooca. Nake Athalia agĩtembũranga nguo ciake cia igũrũ, akĩanĩrĩa, akiuga atĩrĩ, “Ungumania! Ungumania!”

¹⁴ Nake Jehoiada ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai agĩtũma anene a ita a thigari igana igana, arĩa maarĩ arũgamĩrĩri a mbũtũ cia ita, akĩmeera atĩrĩ, “Mũrutũrũrei, mũmũrehe arĩ gatagatĩ ga thigari, na mũndũ o wothe ũngĩmuuma thuutha, oragwo.” Nĩgũkorwo mũthĩnjĩri-Ngai nĩoigĩte atĩrĩ, “Mũtikamũũragĩre hekarũ-inĩ ya Jehova.” ¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio makĩmũnyiita, agĩkinya itoonyero-inĩ rĩa Kĩhingo kĩa Mbarathi, o kũu nja-inĩ cia nyũmba ya ũthamaki, makĩmũũragĩra hau.

¹⁶ Nake Jehoiada akĩgĩa na kĩrĩkanĩro atĩ we, na andũ, na mũthamaki megũtuĩka andũ a Jehova. ¹⁷ Nao andũ othe magĩthĩ hekarũ-inĩ ya Baali

na makĩmĩtharia. Makiunanga igongona na mĩhianano na makĩũragĩra Matani ũrĩa warĩ mũthĩnjĩri-ngai wa Baali hau mbere ya igongona icio.

¹⁸ Ningĩ Jehoiada akĩneana ũrũgamĩrĩri wa hekarũ ya Jehova moko-inĩ ma athĩnjĩri-Ngai, arĩa maarĩ Alawii, arĩa maaheetwo wĩra hekarũ-inĩ nĩ Daudi, marutagĩre Jehova magongona ma njino o ta ũrĩa kwandĩkĩtwo watho-inĩ wa Musa, o makĩinaga na magakena o ta ũrĩa Daudi aathanĩte. ¹⁹ O na ningĩ nĩagĩre aikaria a mĩrango ihingo-inĩ cia hekarũ ya Jehova nĩgeetha gũtikagĩe mũndũ o na ũmwe ũtetheretie ũngĩtoonya.

²⁰ Akĩoya anene a ita thigari igana, na anene arĩa angĩ, na aathani a andũ, na andũ othe a bũrũri, magĩkũrũkia mũthamaki kuuma hekarũ-inĩ ya Jehova. Magĩtoonya nyũmba ya ũthamaki magereire Kĩhingo kĩa Rũgongo na magĩkarĩria mũthamaki gĩtĩ-inĩ kĩa ũnene, ²¹ nao andũ othe a bũrũri magĩkena. Nariĩ itũura inene rĩkĩhoorera, tondũ Athalia nĩarĩkĩtie kũũragwo na rũhiũ rwa njora.

24

Joashu Gũcookereria Hekarũ

¹ Na rĩrĩ, Joashu aarĩ wa mĩaka mũgwanja rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka mĩrongo ĩna. Nyina eetagwo Zibia na oimĩte Birishiba. ² Joashu nĩekire maündũ marĩa maagĩrĩre maitho-inĩ ma Jehova mĩaka-inĩ yothe ya Jehoiada ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai. ³ Jehoiada akĩmũthuurĩra atumia eerĩ, nake agĩciara aanake na airĩtu.

⁴ Thuutha ũcio Joashu agĩtua itua rĩa gũcookereria hekarũ ya Jehova. ⁵ Agĩta athĩnjĩri-Ngai na Alawii hamwe, akĩmeera atĩrĩ, “Thĩĩ matũũra-inĩ ma Juda mũnganie mbeeca iria ciagĩrĩrwo nĩ kũrĩhwo o mwaka kuuma Isiraeli cia gũcookereria hekarũ ya Ngai wanyu. Īkai ũndũ ũcio o rĩu.” No Alawii matiigana gwĩka ũndũ ũcio narua.

⁶ Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki agĩta Jehoiada mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ kĩgirĩtie wĩre Alawii marehe igooti rĩa kuuma Juda na Jerusalemu rĩrĩa rĩatuanĩrwo nĩ Musa ndungata ya Jehova o na kũngano kĩa Isiraeli nĩ ũndũ wa Hema ya Ũira?”*

⁷ Na rĩrĩ, ariũ a Athalia, mũtumia ũcio mwaganu, nĩ mabunjĩte hekarũ ya Ngai, o na makahũthĩra indo iria nyamũre na maündũ ma Baali.

⁸ Mũthamaki nĩathanire, nao andũ magĩthondeka ithandũkũ na makĩrĩiga nja, hau kĩhingo-inĩ kĩa hekarũ ya Jehova. ⁹ Nao nĩmahunjanĩrie kũu Juda na Jerusalemu atĩ nĩmagĩrĩrwo nĩ kũrehe igooti rĩa Jehova rĩrĩa Musa ndungata ya Ngai oigire arĩ werũ-inĩ atĩ rĩrutagwo nĩ Isiraeli. ¹⁰ Anene othe na andũ othe nĩmarehire maruta mao makenete, makĩmekĩra ithandũkũ o nginya rĩkĩiyũra. ¹¹ Rĩrĩa rĩothe ithandũkũ rĩarehagwo kũrĩ anene a mũthamaki nĩ Alawii, na mona atĩ rĩrĩ na mbeeca nyingĩ, mwandĩki wa nyũmba ya ũthamaki na mũnene ũrĩa wathuurĩtwo nĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, mookaga makoonoria ithandũkũ rĩu, na makarĩcookia harĩa rĩaigagwo. Meekaga ũguo o ihinda, kwa ihinda, na makĩũngania mbeeca nyingĩ mũno. ¹² Nao mũthamaki na Jehoiada magĩcinengera andũ arĩa maarutire wĩra ũrĩa wendekanaga nĩ ũndũ wa hekarũ ya Jehova. Makĩandĩka mabundi a mahiga na a mbaũ nĩguo macookererie hekarũ ya Jehova, o na makĩandĩka aruti a wĩra wa igera o na a gĩcango nĩguo macookererie hekarũ.

* **24:6** Igooti rĩa hekarũ rĩrutagwo nĩ arũme arĩa maakinyĩtie mĩaka mĩrongo ĩrĩ na makĩria, nĩ ũndũ wa Hema ya Ũira.

¹³ Andũ arĩa maarũgamagĩrĩra wĩra maarĩ na kĩyo, naguo wĩra wa gũcookereria hekarũ ũgĩthĩĩ na mbere wega ũrũgamĩrĩrwo nĩo. Magĩaka hekarũ ya Ngai rĩngĩ o ta ũrĩa mũhano wayo wa mbere watariĩ, na makĩmĩaka ĩ nũmu mũno. ¹⁴ Rĩrĩa maarĩkirie kũmĩaka, makĩrehera mũthamaki na Jehoiada mbeeca icio ingĩ, nacio igĩtũmĩrwo gũthondeka indo cia hekarũ ya Jehova: indo cia wĩra na cia maruta ma njino, o na magĩthondeka thaani na indo ingĩ cia thahabu na cia betha. Rĩrĩa rĩothe Jehoiada aarĩ muoyo-rĩ, maruta ma njino maarutagwo marũmanĩrĩrio hekarũ-inĩ ya Jehova.

¹⁵ Na rĩrĩ, Jehoiada aarĩ mũkũrũ, na akaingĩhia mũaka, nake agĩkua arĩ wa mũaka 130. ¹⁶ Aathikirwo kũrĩa athamaki maathikĩtwo Itũũra-inĩ Inene rĩa Daudi, tondũ wa wega ũrĩa ekĩte Isiraeli nĩ ũndũ wa Ngai na hekarũ yake.

Waganu wa Joashu

¹⁷ Thuutha wa gĩkuũ kĩa Jehoiada, anene a Juda magĩũka kũgeithia mũthamaki, nake agĩkĩmathikĩrĩria. ¹⁸ Nao magĩtiganĩria hekarũ ya Jehova, Ngai wa maithe mao, na makĩhooya itugĩ cia Ashera na mũhianano. Tondũ wa wĩhia wao-rĩ, marakara ma Ngai magĩkinyĩra Juda na Jerusalemu. ¹⁹ O na gũtuĩka Jehova nĩatũmire anabii kũrĩ andũ nĩguo mamacookie kũrĩ we-rĩ, na o na aakorwo nĩmarutire ũira wa kũmookĩrĩra-rĩ, matiigana kũmaigua.

²⁰ Ningĩ Roho wa Ngai ũgĩkinyĩrĩra Zekaria mũrũ wa Jehoiada ũrĩa warĩ mũthĩnjĩri-Ngai. Akĩrũgama mbere ya andũ akĩmeera atĩrĩ, “Ũũ nĩguo Ngai ekuuga, ‘Nĩ kĩĩ gĩgũtũma mũremere watho wa Jehova? Inyuĩ mũtingĩgaacĩra. Tondũ nĩmũtiganĩrie Jehova, o nake nĩamũtiganĩrie.’”

²¹ No makĩgĩa ndundu mamũũkĩrĩre, nao maathĩtwo nĩ mũthamaki-rĩ, makĩmũhũũra na mahiga nyuguto, agĩkuĩra o nja-inĩ ya hekarũ ya Jehova. ²² Nake Mũthamaki Joashu ndaigana kũririkana ũtaana ũrĩa Jehoiada, ithe wa Zekaria, aamuonetie no nĩ kũũraga ooragire mũrũwe, ũrĩa woigire atĩrĩ agĩkua, “Jehova aroona ũndũ ũyũ na akũrĩhie.”

²³ Mũthia-inĩ wa mwaka, mbũtũ ya ita ya Suriata ĩgĩthĩĩ gũtharĩkĩra Joashu; ĩkĩhũũra Juda na Jerusalemu, na ĩkĩũraga atongoria othe a andũ. Magĩtũma indo ciothe iria maatahĩte kũrĩ mũthamaki wao kũu Dameski. ²⁴ O na gũtuĩka mbũtũ ya ita ya Asuriata yokĩte o na andũ anini, Jehova nĩaneanire mbũtũ nene ya ita moko-inĩ mayo. Tondũ andũ a Juda nĩmatiganĩrie Jehova, Ngai wa maithe mao, Joashu agĩkinyĩrio ituĩro rĩake. ²⁵ Rĩrĩa Asuriata meeherire-rĩ, magĩtiga Joashu agurarĩtio mũno. Anene ake makĩgĩa ndundu mamũũkĩrĩre nĩ ũndũ wa kũũraga mũriũ wa Jehoiada ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, nao makĩmũũragĩra gĩtanda-inĩ gĩake. Nĩ ũndũ ũcio agĩkua na agĩthikwo Itũũra-inĩ Inene rĩa Daudi, no ndaathikirwo mbĩrĩra-inĩ cia athamaki.

²⁶ Arĩa maagĩire ndundu mamũũkĩrĩre maarĩ Zabadi mũrũ wa Shimeathu mũndũ-wa-nja Mũamoni, na Jehozabadi mũrũ wa Shimurithu mũndũ-wa-nja Mũmoabi. ²⁷ Ũhoru wa ariũ ake na morathi maingĩ maamũkonĩ, na maandĩko makoniĩ gũcookererio kwa hekarũ ya Ngai maandĩkĩtwo thĩinĩ wa ibuku rĩa ũtaũranĩri rĩa athamaki. Nake mũriũ Amazia agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

25

Amazia Mũthamaki wa Juda

1 Amazia aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩrĩ na ĩtano rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ kũu Jerusalemu mĩaka mĩrongo ĩrĩ na kenda, nake nyina eetagwo Jehoadini na oimĩte Jerusalemu. 2 Nĩekire maündũ marĩa moonagwo magĩrĩre maitho-inĩ ma Jehova, no ndaamekire na ngoro yake yothe. 3 Thuutha wa ũthamaki kũrũma wega wathani-inĩ wake, akĩũraga anene arĩa mooragĩte ithe Joashu ũrĩa warĩ mũthamaki. 4 No rĩrĩ, ndaigana kũũraga ariũ ao, no eekire kũringana na ũrĩa kwandĩkĩtwo Ibuku-inĩ rĩa Watho wa Musa, harĩa Jehova aathanĩte atĩrĩ: “Maithe ma ciana matikooragwo nĩ ũndũ wa ciana, o na kana ciana ciũragwo nĩ ũndũ wa maithe mao; o mündũ arĩkuaga nĩ ũndũ wa mehia make we mwene.”

5 Amazia agĩta andũ a Juda hamwe, na akĩmaiga maroragwo nĩ anene a ikundi cia andũ ngiri ngiri na anene a ikundi cia andũ igana, igana kũringana na nyũmba ciao cia andũ othe a Juda na Benjamini. Agĩcooka agĩta andũ othe arĩa maarĩ na ũkũrũ wa mĩaka mĩrongo ĩrĩ na makĩria na akĩona atĩ kwarĩ na andũ 300,000 arĩa mangĩathiire mbaara-inĩ, andũ mangĩahotire kuoya itimũ na ngo. 6 O na ningĩ agĩkombora andũ a kũrũa 100,000 kuuma Isiraeli na thogora wa taranda igana rĩmwe* cia betha.

7 No rĩrĩ, mündũ wa Ngai agĩũka kũrĩ we, akĩmwĩra atĩrĩ, “Wee mũthamaki-rĩ, thigari ici cia kuuma Isiraeli itigatwarane nawe, nĩgũkorwo Jehova ndarĩ hamwe na Isiraeli, na ndarĩ hamwe na andũ o na arĩkũ a Efiraimu. 8 O na ũngĩthĩ ũrũe na ũcamba mbaara-inĩ, Ngai no arĩtũma ũhootwo nĩ thũ, nĩgũkorwo Ngai arĩ na ũhoti wa gũgũteithia kana wa gũtũma ũhootwo.”

9 Amazia akĩũria mündũ wa Ngai atĩrĩ, “Tũgwĩka atĩa nĩ ũndũ wa taranda iria 100 ndarĩhire nĩ ũndũ wa thigari icio cia Isiraeli?”

Nake mündũ wa Ngai agĩcookia atĩrĩ, “Jehova no akũhe ingĩ nyingĩ gũkĩra icio.”

10 Nĩ ũndũ ũcio Amazia akĩrekereria thigari icio ciokĩte kũrĩ we kuuma Efiraimu, agĩciĩra ciinũke. Nacio ikĩrakarĩra andũ a Juda mũno, na ikĩinũka irĩ na marakara maingĩ.

11 Amazia agĩcooka akĩbanga thigari ciake, agĩcitongoria na mwena wa Gĩtuamba gĩa Cumbĩ, kũrĩa ooragire andũ 10,000 a Seiru. 12 Mbũtũ ya ita ya Juda ikĩnyĩita andũ 10,000 marĩ muoyo, na ikĩmatwara handũ igũrũ wa rwaro rwa ihiga, ikĩmaikia thĩ magĩthuthĩkanga.

13 Hĩndĩ o ĩyo, thigari iria Amazia aacookithĩtie akĩgĩria ikarũe-rĩ, igĩtharĩkĩra matũũra ma Juda kuuma Samaria nginya Bethi-Horoni. Nacio ikĩũraga andũ 3,000 na igĩtaha indo nyingĩ mũno.

14 Rĩrĩa Amazia aacookire oimĩte kũũraga andũ a Edomu-rĩ, nĩainũkire na ngai cia andũ a Seiru. Agĩcirũgamia ta ngai ciake mwene, agĩciinamĩrĩra na agĩcirutĩra magongona ma njino. 15 Marakara ma Jehova magĩakanĩra Amazia, na akĩmũtũmĩra mũnabii, ũrĩa wamũũririe atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩgũtũma ũhooe kĩrĩra kũrĩ ngai cia andũ acio, o iria itaangĩahotire kũhonokia andũ acio kuuma moko-inĩ maku?”

16 O akĩaragia-rĩ, mũthamaki akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩtũgũtuĩte mũtaari wa mũthamaki? Kira! Nĩ kĩ gĩgũtũma wende kwĩyũragithia?”

Nĩ ũndũ ũcio mũnabii ũcio agĩkĩra, no akiuga atĩrĩ, “Nĩnjũũ atĩ Ngai nĩatuĩte itua gũkwananga, nĩ ũndũ nĩwĩkĩte ũndũ ũcio, na nĩwarega kũigua kĩrĩra gĩakwa.”

* 25:6 nĩ ta tani ithatũ na robo ithatũ (3.75)

¹⁷ Thuutha wa Amazia mũthamaki wa Juda kũhooya kĩrĩra kuuma kũrĩ ataari ake-rĩ, agĩtũma ndũmĩrĩri ĩno ya njũgitano kũrĩ Jehoashu mũrũ wa Jehoahazu, mũrũ wa Jehu mũthamaki wa Isiraeli, akĩmwĩra atĩrĩ: “Ūka, tũcemanie, tuonane ũthiũ kwa ũthiũ.”

¹⁸ No Jehoashu mũthamaki wa Isiraeli agĩcookeria Amazia mũthamaki wa Juda atĩrĩ, “Mahiũ ma nyeki-inĩ ma kũu Lebanoni nĩmatũmĩire mũtarakwa ndũmĩrĩri o kũu Lebanoni makĩwĩra atĩrĩ: ‘Heana mwarĩguo ahikio nĩ mũriũ wakwa.’ Hĩndĩ ĩyo nyamũ ya gĩthaka ya kũu Lebanoni ĩgĩũka ĩkĩrangĩrĩria mahiũ macio ma nyeki-inĩ na makinya mayo. ¹⁹ Wĩrĩte na ngoro atĩ nĩũrĩkĩtie gũtooria Edomu, na rĩu ũkeeyona na ũgetĩia. No ikara mũciĩ! Nĩ kũ gĩgũtũma wĩrehere thĩna na wĩniinthie wee mwene o hamwe na andũ a Juda?”

²⁰ O na kũrĩ ũguo-rĩ, Amazia ndaigana gũthikĩrĩria, nĩgũkorwo nĩ Ngai warutaga wĩra nĩguo amaneane moko-inĩ ma Jehoashu, tondũ andũ a Juda nĩmarongoragia ngai cia Edomu. ²¹ Nĩ ũndũ ũcio Jehoashu mũthamaki wa Isiraeli akĩmatharĩkĩra. We na Amazia mũthamaki wa Juda makĩng’ethanĩra kũu Bethi-Shemeshu thĩnĩ wa Juda. ²² Andũ a Juda makĩhũũrwo nĩ andũ a Isiraeli, na o mũndũ akĩũrĩra gwake mũciĩ. ²³ Nake Jehoashu mũthamaki wa Isiraeli akĩnyũita Amazia mũthamaki wa Juda, mũrũ wa Joashu, mũrũ wa Ahazia, o kũu Bethi-Shemeshu. Ningĩ Jehoashu akĩmũrehe Jerusalemu, na akĩmomora rũthingo rwa Jerusalemu kuuma Kĩhingo kĩa Efiraimu nginya Kĩhingo gĩa Koine, handũ ha buti ta 600† kũraiha. ²⁴ Nake akĩoya thahabu yothe na betha, na indo ciothe iria ciarĩ thĩnĩ wa hekarũ ya Ngai iria ciamenyagĩrĩrwo nĩ Obedi-Edomu,‡ hamwe na igĩina cia nyũmba ya ũthamaki, na andũ arĩa maatahitwo, nake agĩcooka Samaria.

²⁵ Amazia mũrũ wa Joashu mũthamaki wa Juda aatũũrĩre muoyo mĩaka ikũmi na ĩtano thuutha wa gĩkuũ kĩa Jehoashu mũrũ wa Jehoahazu mũthamaki wa Isiraeli. ²⁶ Ha ũhoru wa maündũ marĩa mangĩ ma wathani wa Amazia kuuma kĩambĩrĩria nginya mũthia-rĩ, githĩ ti maandĩke ibuku-inĩ rĩa ahamaki a Juda na Isiraeli? ²⁷ Kuuma hĩndĩ ĩrĩa Amazia aagarũrũkire agĩtiga kũrũmĩrĩra Jehova-rĩ, makĩmũciĩrĩria mamũũkĩrĩre kũu Jerusalemu, nake akĩũrĩra Lakishi, no magĩtũma andũ mamũrũmĩrĩre o nginya Lakishi, makĩmũũragĩra kuo. ²⁸ Agĩcookio aigĩrĩrwo mbarathi igũrũ, na agĩthikwo hamwe na maithe Itũũra-inĩ Inene rĩa Juda.

26

Uzia Mũthamaki wa Juda

¹ Ningĩ andũ othe a Juda makĩoya Uzia, arĩ wa mĩaka ikũmi na ĩtandatũ, na makĩmũtua mũthamaki ithenya rĩa ithe Amazia. ² Nĩwe waakithirie Elothu rĩngĩ, na akĩrĩcookeria Juda thuutha wa Amazia kũhurũka hamwe na maithe make.

³ Uzia aarĩ wa mĩaka ikũmi na ĩtandatũ rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka mĩrongo ĩtano na ĩrĩ. Nyina eetagwo Jekolia, na oimĩte Jerusalemu. ⁴ Nake nĩekire maündũ marĩa maarĩ magĩrĩru maitho-inĩ ma Jehova, o ta ũrĩa ithe Amazia eekĩte. ⁵ Nĩarongoragia Ngai matukũ-inĩ ma Zekaria, ũrĩa wamũrutĩte gwĩtigĩra Ngai. Narĩo ihinda rĩrĩa rĩothe aarongoragia Jehova-rĩ, Ngai nĩamũheaga ũgaacĩru.

† 25:23 nĩ ta mita 180 ‡ 25:24 Obedi-Edomu nĩwe waroraga hekarũ ya Ngai thĩnĩ na kũria kwaigagwo mũthithũ.

⁶ Uzia nĩathiire kũrũa na Afilisti, na akĩmomora thingo cia Gathu, na cia Jabine, na cia Ashidodi. Ningĩ agĩcooka agĩaka rĩngĩ matũũra marĩa maarĩ hakuhĩ na Ashidodi na kũndũ kũngĩ gatagatĩ-inĩ ka Afilisti. ⁷ Ngai akĩmũteithia kũhũurana na Afilisti na Arabu arĩa maatũũraga Guri-Baali na Ameuni. ⁸ Aamoni nĩmarehire igooti kũrĩ Uzia, nayo ngumo yake ikĩhunja o nginya mũhaka wa Misiri, nĩ ũndũ nĩagĩite na hinya mũno.

⁹ Uzia nĩakire mĩthiringo mĩraihi na igũrũ kũu Jerusalemu hau Kĩhingo-inĩ gĩa Koine, na hau Kĩhingo-inĩ gĩa Gĩtuamba, na hau koine-inĩ ya rũthingo, na akĩmĩirigĩra na thingo cia hinya. ¹⁰ Ningĩ agĩaka mĩthiringo mĩraihi na igũrũ kũu werũ-inĩ na akĩenja ithima nyingĩ, nĩ ũndũ aarĩ na mahiũ maingĩ kũu mũhuro-inĩ wa irĩma, o na kũu werũ wa irĩma-inĩ. Aarĩ na andũ maarutaga wĩra mĩgũnda-inĩ yake ya irio na ya mĩthabibũ kũu irĩma-inĩ o na mĩgũnda-inĩ ĩrĩa mĩnoru, tondũ nĩendete ũrĩmi.

¹¹ Uzia aarĩ na mbũtũ ya ita ĩrĩa yarutĩtwo wega mũno, na yakoragwo ĩhaarĩrie gũthĩĩ mbaara-inĩ, ĩgayanĩtio ikundi kũringana na mũigana wayo na kũringana na ũrĩa yacookanĩrĩrio nĩ Jeieli ũrĩa warĩ mwandĩki na Maaseia ũrĩa warĩ mũnene wao, matongoretio nĩ Hanania, ũmwe wa anene a nyũmba ya ũthamaki. ¹² Naguo mũigana wothe wa atongoria a nyũmba arĩa maarũgamagĩrĩra thigari warĩ 2,600. ¹³ Wathani-inĩ wao haarĩ na mbũtũ ya ita ya andũ 307,500 arĩa maarutĩtwo ũhoru wa mbaara, mbũtũ ĩyo yarĩ na hinya na nĩyo yateithagia mũthamaki akĩrũa na thũ ciake. ¹⁴ Uzia nĩaheire mbũtũ ĩyo yake ya ita ngo, na matimũ, na ngũbia, na nguo cia igera, na mota na mahiga ma igũtha. ¹⁵ Kũu Jerusalemu-rĩ, andũ maarĩ oogĩ mũno magĩthondeka ikaari ciahũthagĩrwo mĩthiringo-inĩ na koine-inĩ cia ũgitĩri na njĩra ya gũikia mĩguĩ na gũikia mahiga manene. Ngumo yake ikĩhunja kũndũ kũraya nĩgũkorwo nĩateithirio mũno nginya akĩgĩa na hinya mũno.

¹⁶ No thuutha wa Uzia kũgĩa na hinya-rĩ, gwĩtũũgĩria gwake gũkĩmũniina. Akĩaga gũtuĩka mwĩhokeku harĩ Jehova Ngai wake, na agĩtoonya hekarũ ya Jehova nĩguo acine ũbumba kĩgongona-inĩ kĩa ũbumba. ¹⁷ Nake Azaria ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai hamwe na athĩnjĩri-Ngai omĩrĩru mĩrongo ĩnana a Jehova, makĩmuuma thuutha o nginya na kũu thĩnĩ. ¹⁸ Nao makĩmũng'ethera mamũkaanie, makĩmwĩra atĩrĩ, "Gũtiagĩrĩire, wee Uzia, ũcinĩre Jehova ũbumba. Ũcio nĩ wĩra wa athĩnjĩri-Ngai arĩa marĩ a rũciaro rwa Harũni, arĩa maamũrĩtwo macinage ũbumba. Uma handũ haha haamũre nĩgũkorwo ndũrĩ mwĩhokeku, na Jehova Ngai ndangĩgũtĩia."

¹⁹ Uzia, ũrĩa wanyĩtĩte rũgĩo na guoko ehaarĩrie gũcina ũbumba, akĩrakara mũno. Na o hĩndĩ ĩyo aagũthũkagĩra athĩnjĩri-Ngai marĩ hau mbere ya kĩgongona kĩa ũbumba, hekarũ-inĩ ya Jehova, mũrimũ wa mangũ ũgĩtuthũka thiithi-inĩ wake. ²⁰ Na rĩrĩa Azaria, mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene na athĩnjĩri-Ngai acio angĩ othe maamũrorire-rĩ, makĩona atĩ aarĩ na mangũ thiithi; nĩ ũndũ ũcio makĩmuumia na nja na ihinya. O nake we mwene nĩaiguaga kwenda mũno kuuma nja, nĩ ũndũ Jehova nĩamũhũrĩte na mũrimũ ũcio.

²¹ Mũthamaki Uzia aatũũrĩre arĩ na mangũ nginya rĩrĩa aakuire. Aatũũrĩre nyũmba arĩ wiki, arĩ na mangũ, na agirĩtio gũthiiga hekarũ ya Jehova. Mũriũ Jothamu akĩrũgamĩrĩra nyũmba ya ũthamaki, na agaathaga andũ a bũrũri ũcio.

²² Namo maündũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Uzia-rĩ, kuuma kĩambĩrĩria nginya mũthia, nĩmandĩkĩtwo nĩ mũnabii Isaia mũrũ

wa Amozu. ²³ Nake Uzia akĩhurũka hamwe na maithe make, na agĩthikwo hakuhĩ nao gĩthaka-inĩ kĩrĩa kĩarĩ gĩa gũthikanwo gĩa athamaki, nĩgũkorwo andũ moigire atĩrĩ, “Ararĩ na mangũ.” Nake mũriũ Jothamu agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

27

Jothamu Mũthamaki wa Juda

¹ Jothamu aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩrĩ na ĩtano rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka ikũmi na ĩtandatũ. Nyina eetagwo Jerusha mwarĩ wa Zadoku. ² Nake agĩka maündũ marĩa maagĩrĩire maitho-inĩ ma Jehova, o ta ũrĩa ithe Uzia eekĩte, nowe ndaigana gũtoonya hekarũ ya Jehova gũcina ũbumba ta ũrĩa ithe eekĩte. No rĩrĩ, andũ nĩmathiire o na mbere gwĩka maündũ mao mooru. ³ Jothamu nĩakire rĩngĩ mwako wa Kĩhingo kĩa Rũgongo kĩa hekarũ ya Jehova, na akĩruta wĩra mũnene wa rũthingo rũrĩa rwarĩ kĩrĩma-inĩ kĩa Ofeli. ⁴ Nĩakire matũũra irĩma-inĩ cia Juda na agĩaka nyũmba cia ũgitĩri na mĩthiringo mĩraihu na igũrũ kũndũ kũrĩa kwarĩ na mũtitũ.

⁵ Jothamu nĩarũire mbaara na mũthamaki wa Amoni na akĩmahoota. Mwaka-inĩ ũcio, Amoni nĩmamũrĩhire taranda igana rĩmwe* cia betha, na kori 10,000† cia ngano, na kori 10,000 cia cairi. Andũ a Amoni nĩmamũreheire indo o ta icio mwaka-inĩ wa keerĩ na wa gatatũ.

⁶ Jothamu nĩagĩire na hinya nĩ ũndũ nĩathiiaga na mĩthiire mĩrũngĩrĩru hĩndĩ ciothe mbere ya Jehova Ngai wake.

⁷ Namo maündũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Jothamu, o hamwe na mbaara ciake ciothe na ciĩko iria ingĩ eekire-rĩ, nĩmandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa athamaki a Isiraeli na Juda. ⁸ Nake aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩrĩ na ĩtano rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, na agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka ikũmi na ĩtandatũ. ⁹ Jothamu akĩhurũka hamwe na maithe make na agĩthikwo Itũũra-inĩ Inene rĩa Daudi. Nake mũriũ Ahazu agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

28

Ahazu Mũthamaki wa Juda

¹ Ahazu aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩrĩ rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka ikũmi na ĩtandatũ. Nake ndaigana gwĩka maündũ marĩa maagĩrĩire maitho-inĩ ma Jehova, ta ũrĩa ithe Daudi eekĩte. ² Aathiiaga na mĩthiire ya athamaki a Isiraeli, o na ningĩ agĩthondeka mĩhianano ya Baali ya gũtwekio ya kũhooyagwo. ³ Nake agĩcinĩra magongona kũu Gĩtuamba-inĩ kĩa Beni-Hinomu, na akĩruta ariũ ake marĩ magongona ma gũcinwo na mwaki, arũmĩrĩire mĩthiire ĩrĩa ĩrĩ thaahu ya ndũrĩrĩ iria Jehova aaingatĩte ciehere mbere ya andũ a Isiraeli. ⁴ Nĩaarutire magongona na agĩcinĩra ũbumba kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru, na tũcũmbĩrĩ-inĩ twa irĩma, na rungu rwa mĩtĩ ĩrĩa mĩruru.

⁵ Nĩ ũndũ ũcio Jehova Ngai wake akĩmũneana kũrĩ mũthamaki wa Suriata. Nao Asuriata makĩmũhoota na magĩtaha andũ ake aingĩ matuĩke mĩgwate, na makĩmatwara Dameski.

O na ningĩ nĩaneanirwo moko-inĩ ma mũthamaki wa Isiraeli ũrĩa wamũringire iringa inene ma. ⁶ Na rĩrĩ, mũthenya ũmwe-rĩ, Peka mũrũ wa Remalia nĩooragire thigari 120,000 kũu Juda, tondũ andũ a Juda

* 27:5 nĩ ta tani ithatũ na robo ithatũ (3:75) † 27:5 nĩ ta kilo 2,200,000

nĩmatirikĩte Jehova, Ngai wa maithe mao. ⁷ Zikiri ũrĩa Mũefiraimu njamba ya ita akĩũraga Maaseia mūrũ wa mũthamaki, na Azirikamu ũrĩa warĩ mũmenyereri wa nyũmba ya ũthamaki, na Elikana ũrĩa warĩ wa keerĩ kuuma harĩ mũthamaki. ⁸ Andũ a Isiraeli magĩtaha kuuma kūrĩ ariũ a ithe wao atumia 200,000 na ariũ na aarĩ ao. Ningĩ no maatahire indo nyingĩ iria maacookire nacio Samaria.

⁹ No rĩrĩ, mũnabii wa Jehova wetagwo Odedi aarĩ kuo, nake akiumagara agatũnge mbũtũ cia ita igĩcooka Samaria. Nake agĩciĩra atĩrĩ, “Tondũ Jehova, o we Ngai wa maithe manyu, nĩarakarĩire andũ a Juda-rĩ, nĩamaneanire moko-inĩ manyu. No inyuĩ nĩmũmooragĩte na marakara, namo nĩ makinyĩte o igūrũ. ¹⁰ Na rĩrĩ, mũciirĩire gũtua arũme na andũ-anja a Juda na Jerusalemu ngombo cianyu. No githĩ o na inyuĩ mũtĩhĩtĩte na mũkehĩria Jehova Ngai wanyu? ¹¹ Rĩu ta gĩthikĩrĩrie! Cookiai andũ a bũrũri wanyu arĩa mũnyitĩte mĩgwate, nĩgũkorwo marakara mahiũ ma Jehova marĩ igūrũ rĩanyu.”

¹² Hĩndĩ ĩyo atongoria amwe kũu Efiraimu, nao nĩ Azaria mūrũ wa Jehohanani, na Berekia mūrũ wa Meshilemothu, na Jehizikia mūrũ wa Shalumu, na Amasa mūrũ wa Hadilai, makĩrũgama nĩguo makaanie andũ acio moimaga mbaara-inĩ. ¹³ Makĩmeera atĩrĩ, “Mũtikarehe mĩgwate ĩyo gũkũ, tũtikoonwo tũhĩtĩte mbere ya Jehova, naguo ũndũ ũcio wongerere mehia na mahĩtia maitũ. Nĩgũkorwo mahĩtia maitũ o na rĩu nĩ maingĩ, namo marakara make mahiũ marĩ igūrũ rĩa Isiraeli.”

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio thigari ikĩrekereria mĩgwate na indo iria ciatahĩte, o hau mbere ya anene na ya kũngano kũu gĩothe. ¹⁵ Nao andũ arĩa maarĩ agwete na marĩitwa makĩoya mĩgwate ĩyo, na arĩa maarĩ njaga makĩmahumba nguo kuuma indo-inĩ iria ciatahĩtwo. Makĩmahe nguo na iraatũ, na irio na kĩndũ gĩa kũnyua, na maguta ma kũhonania. Nao arĩa othe mataarĩ na hinya makĩhaicio ndigiri igūrũ. Nĩ ũndũ ũcio makĩmacookia kūrĩ andũ a bũrũri wao o kũu Jeriko, Itũũra Inene rĩa Mĩkĩndũ, nao magĩcooka Samaria.

¹⁶ Na rĩrĩ, ihinda rĩu Mũthamaki Ahazu agĩtũmanĩra mũthamaki wa Ashuri amũteithie. ¹⁷ Andũ a Edomu nĩmookĩte rĩngĩ na magatharĩkĩra Juda, na magakuua mĩgwate, ¹⁸ na o hĩndĩ ĩyo nao Afilisti nĩmahũrĩte matũũra marĩa maarĩ mũhuro-inĩ wa irĩma, na Negevu kũu Juda. Nĩmatahire na magĩikara matũũra ma Bethi-Shemeshu, na Aijaloni, na Gederothu, o ũndũ ũmwe na Soko, na Timuna, na Gimuzo, na tũtũũra tũnini tũrĩa twamathiũrũrũkĩrie. ¹⁹ Nake Jehova nĩagithirie Juda gĩtĩo tondũ wa Ahazu mũthamaki wa Isiraeli, nĩgũkorwo nĩongereire waganu kũu Juda, na nĩagĩte kwĩhokeka mũno harĩ Jehova. ²⁰ Nake Tigilathu-Pileseru mũthamaki wa Ashuri agĩũka kūrĩ we, no handũ ha kũmũteithia nĩkũmũthĩnia aamũthĩnirie. ²¹ Ahazu akĩoya indo imwe kuuma hekarũ-inĩ ya Jehova, na kuuma nyũmba-inĩ ya ũthamaki, na kuuma kūrĩ ariũ a mũthamaki, na agĩcihe mũthamaki wa Ashuri, no ũndũ ũcio ndwamũteithirie.

²² Mahinda macio make ma thũna-rĩ, Mũthamaki Ahazu no gũkĩrĩrĩria aakĩrĩrĩrie kwaga wĩhokeku harĩ Jehova. ²³ Akĩrutĩra ngai cia Dameski iria ciamũhootete magongona, nĩgũkorwo eeciiragia atĩrĩ, “Kuona atĩ ngai cia athamaki a Suriata nĩcimateithĩtie-rĩ, nĩngũcirutĩra igongona nĩguo cindeithie o na niĩ.” No icio nĩcio ciamũniinire na ikĩniina Isiraeli rĩothe.

²⁴ Ahazu agĩcookereria indo cia hekarũ ya Ngai na agĩcithaamia. Agĩcooka akĩhinga mĩrango ya hekarũ ya Jehova, na agĩaka igongona ikĩyũra o koine-inĩ ciothe cia njĩra cia itũũra rĩa Jerusalemu. ²⁵ Ningĩ

o itũũra-inĩ rĩothe rĩa Juda agĩaka kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru gwa kũrutĩra ngai ingĩ magongona ma njino, nake agĩthirĩkia Jehova, Ngai wa maithe make, agĩtũma arakare.

²⁶ Namo maündũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wake na mĩthiire yake yothe-rĩ, kuuma kĩambĩrĩria nginya mũthia-rĩ, maandĩkitwo ibuku-inĩ rĩa athamaki a Juda na Isiraeli. ²⁷ Nake Ahazu akĩhurũka hamwe na maithe make na agĩthikwo itũũra-inĩ rĩa Jerusalemu, no ndaigirwo mbĩrĩra-inĩ cia athamaki a Isiraeli. Nake mũriũ Hezekia agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

29

Hezekia Gũtheria Hekarũ

¹ Hezekia aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩrĩ na ĩtano rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka mĩrongo ĩrĩ na kenda. Nyina eetagwo Abija mwarĩ wa Zekaria. ² Nake agĩka maündũ marĩa maagĩrĩre maitho-inĩ ma Jehova, o ta ũrĩa ithe Daudi eekite.

³ Mweri wa mbere wa mwaka wa mbere wa wathani wake-rĩ, nĩahingũrĩre mĩrango ya hekarũ ya Jehova na akĩmĩthondeka kũrĩa yathũkitio. ⁴ Nake akĩrehe athĩnjĩri-Ngai na Alawii, akĩmacookanĩrĩria hamwe nja ya mwena wa irathĩro, ⁵ akiuga atĩrĩ: “Ta thikĩrĩriai inyuĩ Alawii! Mwĩtherieĩ rĩu, na mũtherie hekarũ ya Jehova Ngai wa maithe manyu. Eheriai kĩndũ gĩothe kĩrĩ thaahu kuuma handũ-harĩa-haamũre. ⁶ Maithe maitũ matiarĩ ehokeku; nĩmekire ũũru maitho-inĩ ma Jehova Ngai witũ na makĩmũtirika. Nĩmahũgũrĩre mothiũ mao makĩaga kũrora gĩkaro kĩa Jehova, makĩmũhutatĩra. ⁷ O na ningĩ nĩmahingire mĩrango ya gĩthaku na makĩhoria matawa. Matiacinire ũbumba kana makĩrutĩra Ngai wa Isiraeli maruta o na marĩkũ ma njino handũ-inĩ harĩa haamũre. ⁸ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, marakara ma Jehova magĩkora Juda na Jerusalemu; nake agĩtũma matuĩke ta kĩndũ gĩa kũmakania na kĩa magigi, na gĩa kũnyũrũrio, o ta ũrĩa mũreyonera na maitho manyu. ⁹ Kĩu nĩkĩo gĩatũmire maithe maitũ mooragwo na rũhiũ rwa njora, na nokĩo gĩtũmĩte ariũ aitũ, na airĩtu aitũ, na atumia aitũ matahwo. ¹⁰ Na rĩrĩ, ndĩciirĩtie na ngoro yakwa kũrĩkanĩra kĩrĩkanĩro na Jehova, Ngai wa Isiraeli, nĩgeetha marakara make mahiũ matweherere. ¹¹ Atĩrĩrĩ, ariũ akwa, mũtigatuĩke andũ matarũmbũyagia ũndũ, nĩgũkorwo Jehova nĩamũthuurĩte mũrũgamage mbere yake mũmũtungatagĩre, mũtuĩke a gũtungata mũrĩ mbere yake na mũcinage ũbumba.”

¹² Hĩndĩ ĩyo Alawii aya makĩambĩrĩria kũruta wĩra:

kuuma kũrĩ Akohathu,

maarĩ Mahathu mũrũ wa Amasai, na Joeli mũrũ wa Azaria;

kuuma kũrĩ Amerari,

maarĩ Kishu mũrũ wa Abudi, na Azaria mũrũ wa Jehaleleli;

kuuma kũrĩ Agerishoni,

maarĩ Joa mũrũ wa Zima, na Edeni mũrũ wa Joa;

¹³ kuuma kũrĩ njiaro cia Elizafani,

maarĩ Shimuri na Jeieli;

kuuma kũrĩ njiaro cia Asafu,

maarĩ Zekaria na Matania;

¹⁴ Kuuma kũrĩ njiaro cia Hemani,

maarĩ Jehueli na Shimei;

kuuma kũrĩ njiaro cia Jeduthuni,

maarĩ Shemaia na Uzieli.

15 Maarĩkia gũcookanĩrĩria ariũ a ithe wao hamwe na meetheria-rĩ, magĩtoonya hekarũ ya Jehova, makĩmĩtheria, o ta ũrĩa mũthamaki aathanĩte arũmĩrĩire kiugo kĩa Jehova. 16 Nao athĩnjĩri-Ngai magĩtoonya handũ-harĩa-haamũre ha Jehova nĩguo mahatherie. Na indo ciothe iria itaarĩ theru iria maakorire kũu hekarũ-inĩ ya Jehova magĩciruta magĩciiga nja ya hekarũ ya Jehova. Nao Alawii magĩcioya magĩcitwara Gĩtuamba-inĩ gĩa Kidironi. 17 Maambĩrĩirie wĩra wa gũtheria hekarũ mũthenya wa mbere wa mweri wa mbere, na mũthenya wa ĩnana wa mweri ũcio magĩkinya gĩthaku-inĩ kĩa Jehova. Na handũ ha matukũ mangĩ manana-rĩ, magĩtheria hekarũ ya Jehova yo nyene, na makĩrĩkia wĩra ũcio mũthenya wa ikũmi na ĩtandatũ wa mweri ũcio wa mbere.

18 Magĩcooka magĩthiĩ kũrĩ Mũthamaki Hezekia, makĩmwĩra atĩrĩ: “Nĩtũtheretie hekarũ ya Jehova yothe, kĩgongona kĩa maruta ma njino, na indo ciakĩo ciothe, na metha ĩrĩa ĩigagĩrĩrwo mĩgate ĩrĩa mĩamũre, na indo ciayo ciothe. 19 Nĩtũhaarĩirie na tũkaamũra indo iria ciothe Mũthamaki Ahazu ehereetie Hekarũ-inĩ rĩrĩa aarĩ mũthamaki nĩ ũndũ wa kwaga wĩhokeku. Na rĩrĩ, rĩu irĩ mbere ya kĩgongona kĩa Jehova.”

20 Na rĩrĩ, rũciiniĩ tene, Mũthamaki Hezekia agĩcookanĩrĩria anene a itũũra rĩu inene na magĩthiĩ hekarũ-inĩ ya Jehova. 21 Nao makĩrehe ndegwa mũgwanja, na ndũrũme mũgwanja, na tũtũrũme mũgwanja, o na thenge mũgwanja cia igongona rĩa kũhoroherio mehia makonũ ũthamaki ũcio, na ma handũ-harĩa-haamũre o na ma Juda. Nake mũthamaki agĩatha athĩnjĩri-Ngai, o acio a njiaro cia Harũni, macithĩnjĩre hau kĩgongona-inĩ kĩa Jehova. 22 Nĩ ũndũ ũcio magĩthĩnja ndegwa icio, nao athĩnjĩri-Ngai makĩoya thakame yacio makĩminjaminjĩria kĩgongona; magĩcooka magĩthĩnja ndũrũme icio na makĩminjaminjĩria kĩgongona thakame yacio; magĩcooka magĩthĩnja tũtũrũme tũu na makĩminjaminjĩria kĩgongona thakame yatuo. 23 Nacio thenge cia igongona rĩa kũhoroherio mehia ikĩrehwo mbere ya mũthamaki na kĩũngano kũu, nao magĩciigĩrĩra moko. 24 Nao athĩnjĩri-Ngai magĩcooka magĩthĩnja thenge icio hamwe na thakame yacio, magĩcirutĩra hau kĩgongona-inĩ irĩ maruta ma kũhoroheria mehia nĩguo ihoroherie andũ a Isiraeli othe, nĩ tondũ mũthamaki nĩathanĩte kũrutwo iruta rĩa njino na iruta rĩa kũhoroheria mehia rĩrĩ rĩa andũ othe a Isiraeli.

25 Mũthamaki akĩiga Alawii hekarũ-inĩ ya Jehova marĩ na thaani iria ihũũrithanagio ikagamba, na inanda cia mũgeeto na cia kĩnũbi ta ũrĩa gwaathanĩtwo nĩ Daudi na Gadi mũndũ ũrĩa wonagĩra mũthamaki maũndũ, na Nathani ũrĩa mũnabii; ũndũ ũyũ waathanĩtwo nĩ Jehova na tũnua twa anabii ake. 26 Nĩ ũndũ ũcio Alawii makĩrũgama mehaarĩirie na inanda cia Daudi cia kũina, na athĩnjĩri-Ngai marĩ na tũrumbeta twao.

27 Hezekia agĩathana atĩ kũrutwo iruta rĩa njino kĩgongona-inĩ. Narĩo igongona rĩambĩrĩria kũrutwo-rĩ, andũ makĩambĩrĩria kũinĩra Jehova marĩ na tũrumbeta na inanda cia kũina cia Daudi mũthamaki wa Isiraeli. 28 Kĩũngano kũu gĩothe gĩkĩnamĩrĩra, gĩkĩhooya, nao aini makĩinaga na tũrumbeta tũkĩhuhagwo. Maũndũ macio mothe magĩthiĩ na mbere nginya igongona rĩu rĩa njino rĩkĩrĩka kũrutwo.

29 Na rĩrĩa maruta maarĩkirie kũrutwo-rĩ, mũthamaki na andũ othe arĩa maarĩ nake hau magĩturia maru makĩhooya. 30 Nake Mũthamaki Hezekia na anene ake magĩatha Alawii magooce Jehova na ciugo cia Daudi na cia Asafu mũndũ ũrĩa muoni-maũndũ. Nĩ ũndũ ũcio makĩina nyĩmbo cia kũgooca Jehova marĩ na gĩkeno na makĩinamia mĩtwe yao makĩmũhooya.

³¹ Ningĩ Hezekia akiuga atĩrĩ, “Rĩu nĩmweyamũrĩra Jehova. Rehei magongona na maruta ma gũcookia ngaatho hekarũ-inĩ ya Jehova.” Nĩ ũndũ ũcio kũngano kũ gĩkĩrehe magongona na maruta ma gũcookia ngaatho, na andũ othe arĩa ngoro ciao cиейendeire makĩrehe maruta ma njino.

³² Naguo mũigana wa maruta ma njino marĩa maarehirwo nĩ kũngano kũ warĩ ndegwa mũrongo mũgwanja, na ndũrũme 100 na tũtũrũme 200, ciothe ciarĩ cia maruta ma njino ma kũrutĩrwo Jehova. ³³ Nyamũ ciothe iria ciaamũrĩtwo cia magongona ciarĩ ndegwa 600 na ng’ondũ hamwe na mbũri 3,000. ³⁴ Na rĩrĩ, athĩnjĩri-Ngai maarĩ anini mũno matingĩahotire gũthĩnja nyamũ ciothe cia maruta ma njino; nĩ ũndũ ũcio andũ a nyũmba ciao, nĩo Alawii, makĩmateithĩrĩria nginya wĩra ũcio ũkĩrĩka nginya rĩrĩa athĩnjĩri-Ngai angĩ maamũrirwo, nĩgũkorwo Alawii maarĩ na kĩyo gĩa kwĩyamũra gũkĩra athĩnjĩri-Ngai.* ³⁵ Na rĩrĩ, nĩ kwarĩ na maruta ma njino maingĩ mũno, hamwe na maguta ma maruta ma ũiguano, o na maruta ma indo cia kũnyuuo marĩa maarutanagĩrio na maruta ma njino.

Nĩ ũndũ ũcio wĩra wa ũtungata wa hekarũ ya Jehova ũgĩcookio rĩngĩ. ³⁶ Nake Hezekia na andũ othe magĩkena nĩ ũndũ wa ũrĩa Ngai eekĩire andũ ake, tondũ ũndũ ũcio wekirwo narua mũno.

30

Hezekia Gũkũngũira Gĩathĩ kĩa Bathaka

¹ Hezekia nĩatũmire ndũmĩrĩri Isiraeli guothe na Juda, o na akĩandĩkĩra Efiraimu na Manase marũa ma kũmeeta moke hekarũ-inĩ ya Jehova kũu Jerusalemu, makũngũire Bathaka ya Jehova Ngai wa Isiraeli. ² Mũthamaki na anene ake na kũngano kũu gĩothe kũu Jerusalemu magĩtua atĩ megũkũngũira Bathaka mweri wa keerĩ. ³ Matiahotete kũmĩkũngũira ihinda-inĩ rĩayo tondũ gũtiarĩ na athĩnjĩri-Ngai a kũigana arĩa meetheretie, na andũ mationganĩte Jerusalemu. ⁴ Mũbango ũcio nĩwonekire wagĩrĩire harĩ mũthamaki o na harĩ kũngano gĩothe. ⁵ Nao magĩtua atĩ gũthĩ kwanĩrĩrwo Isiraeli guothe, kuuma Birishiba nginya Dani, andũ meetwo moke Jerusalemu makũngũire Bathaka ya Jehova Ngai wa Isiraeli kuo. Ndĩakoretwo ĩgĩkũngũirwo nĩ andũ aingĩ kũringana na ũrĩa kwandĩkĩtwo.

⁶ Kũrũmanĩrĩra na watho wa mũthamaki, atwari a marũa magĩthĩ Isiraeli na Juda guothe marĩ na marũa kuuma kũrĩ mũthamaki na kuuma kũrĩ anene ake, marĩa maandĩkĩtwo atĩrĩ:

“Andũ a Isiraeli, cookerera Jehova Ngai wa Iburahĩmu, na Isaaka, na Isiraeli, nĩguo nake amũcookerere inyuĩ arĩa mũtigaire, inyuĩ mũhonokete kuuma guoko-inĩ kwa athamaki a Ashuri.* ⁷ Mũtigatuĩke ta maithe manyu kana ariũ a maithe manyu, arĩa maagire kwĩhokeka harĩ Jehova Ngai wa maithe mao, nake akĩmatua kĩndũ kĩa magigi ta ũrĩa mũreyonera. ⁸ Mũtikoomie ciongo cianyu ta ũrĩa maithe manyu meekire; mwĩheanei harĩ Jehova. Ũkai handũ-harĩa-haamũre, harĩa we aamũrĩte nginya tene. Tungatĩrai Jehova Ngai wanyu, nĩgeetha marakara make mahiũ mamweherere. ⁹ Mũngĩcookerera Jehovarĩ, hĩndĩ ĩyo ariũ a maithe manyu na ciana cianyu no maiguĩrwo

* **29:34** Maruta ma njino maaharagĩrio na makarutwo nĩ athĩnjĩri-Ngai, no rĩmwe nĩmateithagĩrĩrio nĩ Alawii. * **30:6** Sarigoni mũthamaki wa Ashuri nĩwe watwarithirie andũ a Isiraeli ithaamĩrio mwaka-inĩ wa 722 mbere ya gũciarwo gwa Kristũ.

tha nĩ arĩa maamatahire, na nĩmagacooka bũrũri ũyũ, nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩ mũtuġi na nĩ mũigua tha. Mũngĩmũcookerera ndakamũhutatĩria ũthiũ.”

¹⁰ Atwari a marũa magĩthiĩ itũũra o itũũra kũu Efraimu na Manase, o nginya Zebuluni, no rĩrĩ, andũ makĩmanyũrũria, na makĩmathekerera.

¹¹ O na gũkĩrĩ ũguo-rĩ, andũ amwe a Asheri, na Manase, na Zebuluni makĩnyihia na magĩthiĩ Jerusalemu. ¹² Ningĩ o na kũu Juda guoko kwa Ngai kwarĩ igũrũ rĩa andũ, nake akĩmahe ũrũmwe wa meciiria ma gwathĩkĩra ũrĩa mũthamaki na ndungata ciake maathanĩte, marũmĩrĩire kiugo kĩa Jehova.

¹³ Kĩrĩndĩ kĩingĩ mũno gĩkĩũngana kũu Jerusalemu nĩguo gĩkũngũire Gĩathĩ kĩa Mĩgate ĩtarĩ Mĩĩkĩre Ndawa ya Kũmbia mweri wa keerĩ.

¹⁴ Makĩeheria igongona iria ciarĩ kũu Jerusalemu o na makĩeheria igongona cia gũcinĩra ũbumba, magĩthiĩ magĩciikia Gĩtuamba gĩa Kidironi.

¹⁵ Nĩmathĩnjire gatũrũme ka Bathaka mũthenya wa ikũmi na ĩna wa mweri wa keerĩ. Nao athĩnjĩri-Ngai na Alawii magĩconoka na magĩtheria, na makĩrehe maruta ma njino hekarũ-inĩ ya Jehova. ¹⁶ Ningĩ makĩambĩrĩria ũtungata wao wa o mũthenya o ta ũrĩa kwandĩkĩtwo Watho-inĩ wa Musa mũndũ wa Ngai. Athĩnjĩri-Ngai makĩminjaminja thakame ĩrĩa maanengereirio nĩ Alawii. ¹⁷ Na tondũ nĩ kwarĩ na andũ aingĩ kĩrĩndĩ-inĩ kũu mateetheretie-rĩ, Alawii nĩo maaheirwo wĩra wa gũthĩnja nginya tũtũrũme twa Bathaka twa andũ acio othe maarĩ na thaahu, tondũ matingĩamũrĩire Jehova tũtũrũme twao.† ¹⁸ O na akorwo andũ aingĩ arĩa mookĩte kuuma Efraimu, na Manase, na Isakaru, na Zebuluni matietheretie-rĩ, nĩmarĩire Bathaka matekũrũmĩrĩra ũrĩa maandĩko moigĩte. No Hezekia akĩmahoera, akiuga atĩrĩ, “Jehova, o we ũrĩa mwega, arorekera mũndũ o wothe ¹⁹ ũrĩa ũtuĩte na ngoro yake kũrongooria Ngai, o we Jehova, Ngai wa maithe make, o na angĩkorwo ndetheretie kũringana na ũrĩa mawatho ma handũ-harĩa-haamũre matariĩ.” ²⁰ Nake Jehova akĩigua ihooya rĩa Hezekia, akĩhonia andũ acio.

²¹ Nao andũ a Isiraeli arĩa maarĩ kũu Jerusalemu magĩkũngũira Gĩathĩ kĩa Mĩgate ĩtarĩ Mĩĩkĩre Ndawa ya Kũmbia marĩ na gĩkeno kĩnene mũthenya mũgwanja, nao Alawii na athĩnjĩri-Ngai makainagĩra Jehova o mũthenya marĩ na inanda cia kũgooca Jehova.

²² Nake Hezekia akĩaria ciugo cia kũũmĩrĩria Alawii othe arĩa moonanirie ũmenyo mwega wa gũtungatĩra Jehova. Handũ ha mũthenya ĩyo mũgwanja nĩmarĩire kĩrĩa maagaĩrwo, na makĩruta maruta ma ũiguano, na makĩgooca Jehova Ngai wa maithe mao.

²³ Kĩũngano kũu gĩothe gĩgĩcooka gĩkĩiguanĩra gĩkũngũire gĩathĩ kũu mũthenya ĩngĩ mũgwanja; nĩ ũndũ ũcio magĩkũngũira mũthenya ĩngĩ mũgwanja makenete mũno. ²⁴ Hezekia mũthamaki wa Juda akĩruta ndegwa 1,000 na ng'ondũ na mbũri 7,000 nĩ ũndũ wa kũngano kũu, nao anene makĩmahe ndegwa 1,000 na ng'ondũ na mbũri 10,000. Athĩnjĩri-Ngai aingĩ mũno magĩtheria. ²⁵ Kĩũngano gĩothe kĩa Juda gĩgĩkena hamwe na athĩnjĩri-Ngai na Alawii na andũ arĩa othe monganĩte moimĩte Isiraeli, hamwe na andũ a kũngĩ arĩa mookĩte kuuma Isiraeli o na arĩa maatũũraga Juda. ²⁶ Nĩ kwarĩ na gĩkeno kĩnene kũu Jerusalemu, nĩgũkorwo kuuma hĩndĩ ya Solomoni mũrũ wa Daudi mũthamaki wa Isiraeli gũtionekete ũndũ ta ũcio kũu Jerusalemu. ²⁷ Athĩnjĩri-Ngai

† 30:17 Kũringana na watho andũ arĩa maarĩ atongoria a nyũmba nĩo maathĩnjaga gatũrũme ka Bathaka.

na Alawii makĩrũgama, makĩrathima andũ, nake Ngai akĩmaigua, nĩgũkorwo ihooya rĩao nĩrĩakinyire o igũrũ, gĩkaro gĩake gĩtheru.

31

¹ Rĩrĩa maündũ macio mothe maathirire-rĩ, andũ a Isiraeli arĩa maarĩ hau makiumagara magĩthĩ matũũra-inĩ ma Juda, makĩhehenja mahiga marĩa mamũrĩrwo ngai cia mĩhianano na magĩtemanga itugĩ cia Ashera. Ningĩ makĩananga kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru kwahooyagĩrwo o na igongona iria ciarĩ Juda guothe na Benjamini, o na kũu Efiraimu na Manase. Thuutha wa gũcithũkangia ciothe, andũ a Isiraeli magĩcooka matũũra-inĩ mao na o mũndũ agĩcooka igai-inĩ rĩake.

Mĩhothi ya Magongona ma Mahooya

² Hezekia agĩkĩiga athĩnjĩri-Ngai na Alawii na ikundi, o gĩkundi kũringana na wĩra wakĩo, marĩ athĩnjĩri-Ngai kana Alawii, marutage maruta ma njino na ma ũiguano, ningĩ matungatage, na macookagie ngaatho, na mainage nyĩmbo cia ũgooci marĩ ihingo-inĩ cia gĩkaro kĩa Jehova. ³ Mũthamaki nĩaheanire indo ciake mwene cia kũrutagwo maruta ma njino ma rũciinĩ na ma hwaĩ-inĩ, na maruta ma njino ma Thabatũ, na ma Tũrũgamo twa Mweri, na ma ciathĩ-inĩ iria ciatuĩtwo, o ta ũrĩa kwaandĩkĩtwo Watho-inĩ wa Jehova. ⁴ Agĩatha andũ arĩa maatũũraga Jerusalemu maheage athĩnjĩri-Ngai na Alawii rwĩga rũrĩa rwamagĩrĩre, nĩgeetha nao mahotage kwĩheana harĩ Watho wa Jehova. ⁵ Na rĩrĩ, hĩndĩ rĩrĩa watho ũcio wamenyekire-rĩ, andũ a Isiraeli makĩheana na ũtaana maciaro mao ma mbere ma ngano, na ma ndibei ya mũhiano, na maguta, na ũũkĩ, na maciaro ma mĩgũnda yao. Makĩrehe indo nyingĩ mũno o na gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa indo ciothe. ⁶ Nao andũ a Isiraeli na Juda arĩa maatũũraga matũũra-inĩ ma Juda o nao makĩrehe gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa ndũũru ciao cia ng'ombe na ng'onde, o na gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa indo iria ciamũrĩrwo Jehova Ngai wao, nao magĩciiga irũndo. ⁷ Maambĩrĩrie gwĩka ũndũ ũyũ mweri wa itatũ na makĩrĩkia mweri wa mũgwanja. ⁸ Rĩrĩa Hezekia na anene ake mookire na makĩona irũndo icio, makĩgooca Jehova na makĩrathima andũ ake a Isiraeli.

⁹ Hezekia akĩũria athĩnjĩri-Ngai na Alawii ũhoru wa irũndo icio; ¹⁰ nake Azaria mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene wa kuuma nyũmba ya Zadoku akĩmũcookeria atĩrĩ, "Kuuma andũ maambĩrĩria kũrehe mĩhothi yao hekarũ-inĩ ya Jehova-rĩ, nĩtũkoretwo tũrĩ na irio cia kũigana kũrĩa, o na tũgatigia nyingĩ mũno, nĩ ũndũ Jehova nĩarathimĩte andũ ake, na irio ici nyingĩ ũũ igagĩtigara."

¹¹ Hezekia agĩathana gwakwo makũmbĩ kũu thĩinĩ wa hekarũ ya Jehova, na gũgũkwo ũguo. ¹² Nao magĩcooka makĩrehe mĩhothi na wĩhokeku, na icunjĩ cia ikũmi, na iheo iria nyamũre. Konania ũrĩa Mũlawii nĩwe watuirwo mũrori wa indo icio, nake mũrũ wa ithe Shimei nĩwe warĩ mũnini wake. ¹³ Jehieli, na Azazia, na Nahathu, na Asaheli, na Jerimothu, na Jozabadu, na Elieli, na Isimakia, na Mahathu, na Benaia nĩo maarĩ arũgamĩrĩri rungu rwa Konania na mũrũ wa ithe Shimei, ta ũrĩa gwatuĩtwo nĩ Mũthamaki Hezekia na Azaria ũrĩa warĩ mũnene wa hekarũ ya Ngai.

¹⁴ Kore mũrũ wa Imuna ũrĩa Mũlawii, mũikaria wa Kĩhingo kĩa Mwena wa Irathĩro, nĩwe warĩ mũrori wa indo iria ciarutagĩrwo Ngai na kwĩyendera, akagayaga mĩhothi rĩrĩa rĩrutĩrwo Jehova hamwe na iheo iria nyamũre. ¹⁵ Edeni, na Miniamini, na Jeshua, na Shemaia, na Amaria, na

Shekania nĩo maamũteithagĩrĩria marĩ na wĩhokeku kũu matũũra-inĩ ma athĩnjĩri-Ngai, na makagayagĩra athĩnjĩri-Ngai arĩa angĩ o ta ũrĩa ikundi ciao ciatarĩ, makagaĩra arĩa akũrũ na arĩa anini o ũndũ ũmwe.

¹⁶ Hamwe na ũguo makĩgaĩra arũme arĩa maarĩ na mĩaka ĩtatũ na makĩria arĩa marĩtwa mao maarĩ maandĩko-inĩ ma njiarwa, nao nĩo andũ arĩa othe maangĩatoonyire hekarũ-nĩ ya Jehova nĩ ũndũ wa kũruta mawĩra mao ma o mũthenya, ta ũrĩa wĩra wa o mũndũ watariĩ na kũringana na ikundi ciao. ¹⁷ Nao makĩgaĩra athĩnjĩri-Ngai arĩa maandĩkithĩtio nĩ andũ a nyũmba ciao maandĩko-inĩ ma njiarwa ciao, o na Alawii arĩa maarĩ na mĩaka mĩrongo ĩrĩ na makĩria, ta ũrĩa wĩra wa o mũndũ watariĩ na kũringana na ikundi ciao. ¹⁸ Maataranĩrie ciana ciothe, na atumia, na ariũ ao, na airĩtu a mũingĩ wothe ũrĩa waandĩkitwo maandĩko-inĩ ma njiarwa. Nĩgũkorwo maarĩ ehokeku ũhoroinĩ wao wa gwĩtheria.

¹⁹ Ha ũhoroinĩ wa athĩnjĩri-Ngai, o acio a rũciaro rwa Harũni, arĩa maatũũraga mĩgũnda-inĩ ĩrĩa yathiũrũrũkĩrie matũũra mao kana matũũra mangĩ, nĩ kwarĩ na andũ amwe maathuurĩtwo na makagwetwo marĩtwa a kũgaĩra arũme othe arĩa maarĩ gatagatĩ-inĩ kao rũgai rwao, na kũrĩ arĩa othe maandĩkitwo maandĩko-inĩ ma njiarwa cia Alawii.

²⁰ ũguo nĩguo Hezekia eekire Juda guothe, agĩka maündũ mega, na magĩrĩire na ma kwĩhokeka mbere ya Jehova Ngai wake. ²¹ Maündũ-inĩ mothe marĩa ekaga ma gũtungata hekarũ-inĩ ya Ngai, na harĩ gwathĩkĩra watho na maathani, nĩarongooragia Ngai wake na akĩruta wĩra na ngoro yake yothe. Na nĩ ũndũ ũcio akĩgaacĩra.

32

Senakeribu Kwĩhĩtĩra Jerusalemu

¹ Na rĩrĩ, thuutha wa maündũ marĩa mothe Hezekia ekĩte na wĩhokeku, Senakeribu mũthamaki wa Ashuri agĩũka agĩtharĩkĩra Juda. Nake agĩthiũrũrũkĩria matũũra manene marĩa mairigĩrwo na thingo cia hinya eeciirĩtie kũmahoota matuĩke make. ² Hĩndĩ ĩrĩa Hezekia onire atĩ Senakeribu nĩoka na atĩ muoroto wake warĩ kũhũũra Jerusalemu, ³ magĩciira na anene ake o na atongoria a thigari cia ita ũrĩa mekũhingĩrĩria maaĩ kuuma ithima-inĩ cia nja ya itũũra inene, nao makĩmũteithia. ⁴ Kĩrĩndĩ kĩnene kĩa andũ gĩkĩũngana, nakĩo gĩkĩhinga ithima ciothe na tũrũũ tũrĩa twathereragĩra bũrũri-inĩ. Makĩũria atĩrĩ, “Athamaki a Ashuri-rĩ, megũka makore maaĩ maingĩ ũũ nĩkĩ?” ⁵ Nĩngĩ akĩruta wĩra mũingĩ wa gũcookereria rũthingo kũrĩa guothe rwamomoretwo, na agĩaka mĩthiringo mĩraiho na igũrũ rĩa ruo. Agĩaka rũthingo rũngĩ nja ya rũu, nacio ngĩka irĩa ciarũgamĩtie Itũũra rĩa Daudi agĩcinyiitia. O na agĩthondeka indo cia mbaara nyingĩ, o hamwe na ngo.

⁶ Agĩthuura anene a mbũtũ cia ita marũgamĩrĩre andũ, na agĩtũma mon-gane mbere yake nja-inĩ ya kĩhingo gĩa itũũra inene, nake akĩmomĩrĩria na ciugo ici: ⁷ “Gĩai na hinya na mũmĩrĩrie. Mũtigetigĩre, kana mũkue ngoro nĩ ũndũ wa mũthamaki wa Ashuri na mbũtũ nene ya ita ĩrĩa arĩ nayo, nĩgũkorwo tũrĩ na hinya mũnene mũno gũkĩra ũrĩa arĩ naguo. ⁸ Kĩrĩa we arĩ nakĩo no hinya wa mwĩrĩ; no ithuĩ tũrĩ na Jehova Ngai witũ, na nĩegũtũteithia, na arũe mbaara ciitũ.” Nao andũ makĩũmĩrĩria kuumana na ciugo irĩa Hezekia mũthamaki wa Juda oigire.

⁹ Thuutha ũcio, rĩrĩa Senakeribu mũthamaki wa Ashuri na mbũtũ ciake ciothe maathiũrũrũkĩrie Lakishi, agĩtũma anene ake Jerusalemu

matwarĩre Hezekia mũthamaki wa Juda, o na andũ othe a Juda arĩa maarĩ kuo, ndũmĩrĩri ĩno:

¹⁰ “Ũũ nĩguo Senakeribu mũthamaki wa Ashuri ekuuga: Mũrutĩte ũmĩrĩru wanyu kũ, nĩguo mũikare Jerusalemu, kũndũ gũthiũrũrũkĩrie?

¹¹ Rĩrĩa Hezekia ekuuga atĩrĩ, ‘Jehova Ngai witũ nĩegũtũhonokia guoko-inĩ kwa mũthamaki wa Suriata,’ nĩaramũhĩthia, atũme mũkue nĩ ng’aragu na nyoota. ¹² Githĩ Hezekia we mwene ndeheririe kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru kwa ngai ĩyo, o na akĩheria igongona ciayo, na akĩra Juda na Jerusalemu atĩrĩ, ‘No nginya mũhooere kĩgongona-inĩ kĩmwe na mũcinagĩre magongona ho’?

¹³ “Kaĩ mũtooĩ ũrĩa nĩ na maithe maitũ twĩkĩte andũ othe a mabũrũri marĩa mangĩ? Nacio ngai cia ndũrĩrĩ icio-rĩ, nĩciakĩhotire o na rĩ kũgitĩra bũrũri wao kuuma moko-inĩ makwa? ¹⁴ Nĩ ngai ĩrĩkũ ya icio cia ndũrĩrĩ iria cianangirwo nĩ maithe makwa yahotire kũhonokia andũ ayo kuuma kũrĩ nĩ? Gwakĩhoteka atĩa ngai yanyu ĩmũgitĩre kuuma guoko-inĩ gwakwa? ¹⁵ Tondũ ũcio-rĩ, mũtigetĩkĩrie Hezekia amũheenie na amũhĩthie ũguo. Mũtikamwĩtĩkie, nĩgũkorwo gũtirĩ ngai ya rũrĩrĩ kana ũthamaki o na ũrĩkũ ĩrĩ yahota kũhonokia andũ ayo kuuma guoko-inĩ gwakwa kana kuuma guoko-inĩ kwa maithe makwa! To ngai yanyu ĩngĩkĩhota kũmũhonokia kuuma guoko-inĩ gwakwa!”

¹⁶ Ndungata cia Senakeribu igĩthĩ o na mbere kwaria mĩario ya gũũkĩrĩra Jehova Ngai o na gũũkĩrĩra ndungata yake Hezekia. ¹⁷ Ningĩ mũthamaki akĩandĩka marũa ma kũruma Jehova, Ngai wa Isiraeli akĩmũũkĩrĩra, akiuga atĩrĩ, “O ta ũrĩa ngai cia ndũrĩrĩ cia mabũrũri marĩa mangĩ itaahotire kũhonokia andũ acio kuuma guoko-inĩ gwakwarĩ, noguo ngai ya Hezekia ĩtekũhota kũhonokia andũ ayo kuuma moko-inĩ makwa.” ¹⁸ Ningĩ makĩanĩrĩra na Kĩhibirania kũrĩ andũ a Jerusalemu arĩa maarĩ rũthingo igũrũ, nĩguo mamamakie na mamekĩre guoya nĩgeetha menyĩtĩre itũũra rĩu inene. ¹⁹ Magĩkĩaria ũhoru wa Ngai wa Jerusalemu o ta ũrĩa maaragia ũhoru wa ngai cia andũ arĩa angĩ a thĩ, o iria ciathondeketwo na moko ma andũ.

²⁰ Mũthamaki Hezekia na mũnabii Isaia mũrũ wa Amozu makĩhooya manĩrĩire magĩkaĩra ũrĩa ũrĩ igũrũ nĩ ũndũ wa ũhoru ũcio. ²¹ Nake Jehova agĩtũma mũraika ũrĩa waniinire thigari ciothe cia mbaara na atongoria na anene arĩa maarĩ kambĩ-inĩ ya mũthamaki wa Ashuri. Nĩ ũndũ ũcio Senakeribu akĩinũka gwake aconokete. Na rĩrĩa aatoonyire hekarũ ya ngai yake-rĩ, ariũ ake amwe makĩmũtemanga na rũhiũ rwa njora.

²² Nĩ ũndũ ũcio Jehova akĩhonokia Hezekia na andũ a Jerusalemu kuuma guoko-inĩ kwa Senakeribu mũthamaki wa Ashuri, o na kuuma guoko-inĩ kwa andũ arĩa angĩ othe. Akĩmamenyerera mĩena-inĩ yothe. ²³ Andũ aingĩ magĩtwarĩra Jehova indo cia maruta kũu Jerusalemu, na magĩtwarĩra Hezekia mũthamaki wa Juda iheo cia goro. Kuuma hĩndĩ ĩyo agĩtũka mũndũ mũtĩku mũno nĩ ndũrĩrĩ ciothe.

Mwĩtĩo wa Hezekia, Kũgaacĩra Gwake, na Gĩkuũ Gĩake

²⁴ Matukũ-inĩ macio-rĩ, Hezekia akĩrwara hakuhĩ akue. Akĩhooya Jehova, nake Jehova akĩmũigua na akĩmuonia kĩmenyithia kĩa mwanya. ²⁵ No rĩrĩ, ngoro ya Hezekia ĩkĩiyũrwo nĩ mwĩtĩo na akĩaga kũrũmbũiya ũtugi ũcio oonetio; nĩ ũndũ ũcio mang’ũrĩ ma Jehova makĩmũkora o na magĩkora Juda na Jerusalemu. ²⁶ Hĩndĩ ĩyo Hezekia akĩrĩra mehia ma

mwĩtĩño wa ngoro yake, o ta ũrĩa andũ a Jerusalemu meekire, nĩ ũndũ ũcio mang'ũrĩ ma Jehova makĩaga kũmakinyĩrĩra matukũ-inĩ ma Hezekia.

²⁷ Hezekia aarĩ na ũtonga mũingĩ mũno o na agatĩka, nake agĩaka makũmbĩ ma kũiga betha na thahabu, o na ma tũhiga twake twa goro, na mahuti manungi wega, na ngo, na indo ciothe cia bata. ²⁸ O na ningĩ agĩaka makũmbĩ ma kũiga ngano yagethwo, na ma kũiga ndibei ya mũhiano, na maguta; na agĩaka ciugũ nĩ ũndũ wa ng'ombe na ndũuru cia ng'onde. ²⁹ Nĩakire tũtũura na akĩgĩa na ndũuru nene cia ng'onde na cia ng'ombe, nĩgũkorwo Ngai nĩamũheete ũtonga mũnene.

³⁰ Hezekia nĩwe wahingĩrĩrie Gĩthima kĩa Gihoni mwena wa rũgongo, na akĩroria maaĩ makĩo mwena wa ithũiro wa Itũura Inene rĩa Daudi. Akĩgaacĩra maündũ-inĩ marĩa mothe eekire. ³¹ No rĩrĩa abarũthi maatũmirwo kũrĩ we nĩ aathani a Babuloni mamũurie ũhoru wa rũuri rwa kĩmenyithia rũria ruonekete bũrũri-inĩ-rĩ, Ngai akĩmũtiganĩria nĩguo amũgerie amenye maündũ marĩa mothe maarĩ ngoro-inĩ yake.

³² Maündũ marĩa mangĩ makonĩ wathani wa Hezekia na wĩrutĩri wake nĩmandĩkitwo kĩoneki-inĩ kĩa mũnabii Isaia mũrũ wa Amozu, thĩinĩ wa ibuku rĩa athamaki a Juda na Isiraeli. ³³ Hezekia akĩhurũka hamwe na maithe make na agĩthikwo kĩrima-inĩ kũria mbĩrĩra cia andũ a rũciaro rwa Daudi ciarĩ. Nakuo Juda guothe na andũ a Jerusalemu makĩmũhe gĩtĩño aarĩkia gũkua. Nake mũriũ Manase agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

33

Manase Mũthamaki wa Juda

¹ Manase aarĩ wa mĩaka ikũmi na iĩrĩ rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka mĩrongo itano na itano. ² Nake agĩka maündũ marĩa mataagĩrĩire maitho-inĩ ma Jehova na ũndũ wa kũrũmĩrĩra maündũ maarĩ magigi marĩa meekagwo nĩ ndũrĩrĩ iria Jehova aaingatĩte ciehere mbere ya andũ a Isiraeli. ³ Agĩaka rĩngĩ kũndũ kũria gũtũũgĩru kũria ithe Hezekia aamomorete; ningĩ agĩakĩra Baali igongona na agĩthondeka itugĩ cia Ashera. Ningĩ akĩinamĩrĩra na akĩhooya mĩhianano yothe ya mbũtũ cia njata cia igũrũ na agĩcitungatĩra. ⁴ Manase nĩakire igongona thĩinĩ wa hekarũ ya Jehova, o iĩria Jehova oigĩte ũhoru wayo atĩrĩ, "Rĩitwa rĩakwa rĩgaatũura Jerusalemu nginya tene." ⁵ Nĩakĩire mĩhianano yothe ya mbũtũ cia njata cia igũrũ igongona kũu nja ciarĩ cia hekarũ ya Jehova. ⁶ Nĩaarutire ariũ ake matuĩke igongona, magĩcinĩrwo Gĩtuamba-inĩ kĩa Beni-Hinomu, na nĩaragũraga na agatuĩria nyoni, na akarogana, na agathiiaga kũrĩ andũ arĩa maarĩ na maroho ma kũragũra, o na agatuĩria ũhoru kuuma kũrĩ maroho mooru. Nĩekire maündũ maingĩ mooru maitho-inĩ ma Jehova, akĩmũrakaria.

⁷ Nĩooire mũhianano mũicũhie ũria aathondekete na akĩũiga thĩinĩ wa hekarũ ya Ngai, iĩria Ngai eerĩte Daudi na mũriũ Solomoni ũhoru wayo atĩrĩ, "Thĩinĩ wa hekarũ ino na thĩinĩ wa Jerusalemu, o kũria ndĩthuurĩire kuuma mĩhĩrĩga-inĩ yothe ya Isiraeli, nĩkuo ngũtũũria Rĩitwa rĩakwa nginya tene. ⁸ Ndigatũma magũrũ ma andũ a Isiraeli macooke kũũrũura moime bũrũri ũyũ ndaheire maithe manyu ma tene, korwo no metĩkire kũmenyerera maündũ mothe marĩa ndĩmaathĩte makonainie na mawatho mothe na kĩrĩra gĩakwa gĩa kũrũmĩrĩrwo na matuĩro marĩa maaheirwo na kanua ka Musa ma kũrũmĩrĩrwo." ⁹ No rĩrĩ, Manase akĩhitithia andũ a Juda na andũ a Jerusalemu, nginya magĩka maündũ

mooru o na gũkĩra ndũrĩrĩ iria Jehova aaniinĩte ciehere mbere ya andũ a Isiraeli.

¹⁰ Jehova akĩarĩria Manase na andũ ake, no matiigana kũmũigua. ¹¹ Nĩ ũndũ ũcio Ngai akĩmarehithĩria anene a mbũtũ cia ita cia mũthamaki wa Ashuri, nao makĩnyiita Manase, makĩmwĩkĩra kĩbini iniũrũ, makĩmuoha na mũnyororo ya gĩcango, na makĩmũtwara Babuloni. ¹² Hĩndĩ ĩyo aarĩ mũhinyĩrĩrĩku ngoro-rĩ, akĩrongooria ũtugi wa Jehova Ngai wake, na akĩnyiihia mũno mbere ya Ngai wa maithe mao. ¹³ Na rĩrĩa aamũhooire, Jehova akĩigua ihooya rĩake na akĩigua gũthaithana gwake; nĩ ũndũ ũcio, akĩmũcookia Jerusalemu na akĩmũcookeria ũthamaki wake. Hĩndĩ ĩyo Manase akĩmenya atĩ Jehova nĩwe Ngai.

¹⁴ Thuutha-inĩ-rĩ, agĩaka rĩngĩ rũthingo rwa nja rwa Itũũra Inene rĩa Daudi mwena wa ithũiro wa gĩthima kĩa Gihoni kũu gĩtuamba-inĩ, o nginya itonyero-inĩ rĩa Kĩhingo gĩa Thamaki, na gũthiũrũrũkĩria karĩma ka Ofeli; o na ningĩ akĩrũraihia na igũrũ. Nĩaigire anene a thigari matũũra-inĩ mothe ma Juda marĩa maarĩ mairigĩre na thingo cia hinya.

¹⁵ Akĩeheria ngai cia kũngĩ, o na akĩeheria mũhianano ũrĩa warĩ thĩinĩ wa hekarũ ya Jehova, o na igongona ciothe iria aakĩte karĩma-inĩ ka hekarũ na kũu Jerusalemu, na agĩcite na kũu nja ya itũũra inene. ¹⁶ Ningĩ agĩcookereria kĩgongona kĩa Jehova, na akĩrutĩra igũrũ rĩakĩo maruta ma ũiguano na ma gũcookia ngaatho, na akĩira andũ a Juda matungatĩre Jehova Ngai wa Isiraeli. ¹⁷ No rĩrĩ, andũ magĩthĩ o na mbere kũrutĩra magongona kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru, no mamarutagĩra Jehova Ngai wao o we wiki.

¹⁸ Maündũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Manase, o hamwe na ũrĩa aahooire Ngai wake, o na ciugo iria ooni-maündũ maamwarĩirie thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Jehova, Ngai wa Isiraeli-rĩ, nĩmandĩke maandĩko-inĩ ma mahinda ma athamaki a Isiraeli. ¹⁹ Ihooya rĩake, na ũrĩa Ngai aahutirio nĩ gũthaithana gwake, o na ningĩ mehia make mothe, na kwaga kwĩhokeka gwake, o na kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru kũrĩa aakire mahooero ma Baali, na akĩhaanda itugĩ cia Ashera na mũhianano mbere ya atanenyiihĩria Jehova-rĩ, mothe nĩmandĩkitwo maandĩko-inĩ ma andũ arĩa ooni-maündũ. ²⁰ Manase akĩhurũka hamwe na maithe make na agĩthikwo nyũmba-inĩ yake ya ũthamaki. Nake mũriũ Amoni agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

Amoni Mũthamaki wa Juda

²¹ Amoni aarĩ wa mũaka mũrongo ĩrĩ na ĩrĩ rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mũaka ĩrĩ. ²² Nake agĩka maündũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, o ta ũrĩa ithe Manase eekĩte. Amoni nĩahooire na akĩrutĩra mũhianano yothe magongona ĩrĩa Manase aathondekithĩtie. ²³ Nowe ndeekire ta ithe Manase tondũ ndaigana kwĩnyiihĩria Jehova; Amoni nĩaingĩhirie mahĩtia make.

²⁴ Anene a Amoni makĩmũciirĩrĩa, na makĩmũũragĩra o kũu nyũmba-inĩ yake ya ũthamaki. ²⁵ Hĩndĩ ĩyo andũ a bũrũri ũcio makĩũraga andũ arĩa othe maaciirĩire kũũraga Mũthamaki Amoni; nao magĩtua mũriũ Josia mũthamaki ithenya rĩake.

34

Josia Kwagĩria Maündũ

¹ Josia aarĩ wa mũaka ĩnana rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mũaka mũrongo ĩtatũ na ũmwe. ² Nake agĩka

maündũ marĩa maagĩĩire maitho-inĩ ma Jehova, na agathiaga na mĩthiĩre ya ithe Daudi ategũkerũra na mwena wa ũrĩo kana wa ũmotho.

³ Mwaka wa ĩnana wa wathani wake, arĩ o mũnini, akĩambĩrĩria kũrongooria Ngai wa ithe Daudi. Mwaka wa ikũmi na ĩĩrĩ, akĩambĩrĩria gũtheria Juda na Jerusalemu na ũndũ wa kweheria kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru, na itugĩ cia Ashera, na mĩhianano mĩacũhie, na mĩhiano ya gũtwekio. ⁴ Nake agĩathana na agĩtigĩrĩra atĩ igongona cia Baali nĩciamomorwo; agĩtinangia icunjĩ igongona cia ũbumba iria ciarĩ igũrũ rĩacio, na akĩhehenjithia itugĩ cia Ashera, na mĩhianano ya gwacũhio o na ya gũtwekio. Mĩhianano iyo akĩmiunanga, ĩgĩthĩo ĩgĩtuĩka rũkũngũ, na akĩrũhurunja igũrũ rĩa mbĩrĩra cia arĩa maacirutagĩra magongona. ⁵ Nake agĩcinithĩria mahĩndĩ ma athĩnjĩri-ngai a Baali igongona-inĩ ciao, na nĩ ũndũ ũcio agĩtheria Juda na Jerusalemu. ⁶ Ũguo noguo eekire matũũra-inĩ ma Manase, na Efiraimu, na Simeoni o nginya Nafitali, o na kũrĩa kwanangĩku kwamarigiicĩrie, ⁷ akĩmomora igongona na itugĩ cia Ashera, nayo mĩhianano akĩmĩhehenjithia ĩgĩtuĩka mũtutu, na agĩtinangia igongona cia ũbumba ciothe iria ciarĩ Isiraeli guothe ĩgĩtuĩka icunjĩ. Agĩcooka Jerusalemu.

⁸ Mwaka wa ikũmi na ĩnana wa wathani wa Josia, aarĩkia gũtheria bũrũri na hekarũ, agĩtũma Shafani mũrũ wa Azalia, na Maaseia ũrĩa warĩ mwathi wa itũũra inene, marĩ na Joa mũrũ wa Joahazu, ũrĩa warĩ mwandĩki, magacookererie hekarũ ya Jehova Ngai wake.

⁹ Magĩthiĩ kũrĩ Hilikia mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, makĩmũne mbeeca iria ciarehetwo hekarũ-inĩ ya Ngai, iria Alawii arĩa maarĩ aikaria a mĩrango moonganĩtie kuuma kũrĩ andũ a Manase, na Efiraimu, na matigari mothe ma andũ a Isiraeli, na kuuma kũrĩ andũ othe a Juda na Benjamini, na andũ arĩa maatũũraga Jerusalemu. ¹⁰ Ningĩ magĩciĩhokera andũ arĩa maathuurĩtwo a kũrũgamĩrĩra wĩra wa hekarũ ya Jehova. Nao andũ acio makĩrĩha aruti a wĩra arĩa maathondekete na magacookereria hekarũ. ¹¹ O na ningĩ nĩmaheire atharamara na aaki mbeeca cia kũgũra mahiga maicũhie, na mbaũ cia mĩratho, na mĩgamba ya kũrũgamia mĩako ĩrĩa athamaki a Juda maarekereirie ĩmomoke.

¹² Andũ acio nĩmarutire wĩra marĩ na wĩhokeku. Andũ arĩa maa-marũgamĩrĩre maarĩ Jahathu na Obadia, Alawii a rũciaro rwa Merari, na Zekaria na Meshulamu a rũciaro rwa Kohathu. Alawii acio othe maarĩ na ũũgĩ wa kũhũũra inanda, ¹³ nĩo maarũgamagĩrĩra aruti a wĩra, na makaroraga aruti othe a wĩra kuuma wĩra ũmwe nginya ũrĩa ũngĩ. Alawii amwe maarĩ aigi a maündũ marĩa maandĩke, na aandĩki-marũa, na aikaria a mĩrango.

Ibuku rĩa Watho Kuonekana

¹⁴ Hĩndĩ ĩrĩa moimagia mbeeca iria ciatwarĩtwo thĩinĩ wa hekarũ ya Jehova, Hilikia ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai akĩona Ibuku rĩa Watho wa Jehova ũrĩa waheanĩtwo nĩ Musa. ¹⁵ Hilikia akĩra Shafani ũrĩa mwandĩki atĩrĩ, “Nĩndona Ibuku rĩa Watho thĩinĩ wa hekarũ ya Jehova.” Akĩrĩnengera Shafani.

¹⁶ Nake Shafani agĩtwarĩra mũthamaki ibuku rĩu na akĩmũhe ũhoru, akĩmwĩra atĩrĩ, “Anene aku nĩmararuta wĩra wothe ũrĩa maheetwo. ¹⁷ Nĩmarĩkĩtie kũrĩha mbeeca iria irarĩ thĩinĩ wa hekarũ ya Jehova, na magacitiga irĩ moko-inĩ ma arũgamĩrĩri o na aruti a wĩra.” ¹⁸ Nake Shafani ũcio mwandĩki akĩra mũthamaki atĩrĩ, “Hilikia ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai nĩanengera ibuku.” Nake Shafani agĩthoma ibuku rĩu arĩ mbere ya mũthamaki.

19 Rĩria mũthamaki aigwire ciugo icio cia Watho-rĩ, agĩtembũranga nguo ciake. 20 Nake agĩatha Hilikia, na Ahikamu mũrũ wa Shafani, na Abudoni mũrũ wa Mika, na Shafani ũria mwandĩki, na Asaia ndungata ya mũthamaki, akĩmeera atĩrĩ: 21 “Thiĩ kũrĩ Jehova mũkanduĩrĩrie ũhoru niĩ na matigari ma Isiraeli na Juda ũria ũhoru ũyũ mwandĩke ibuku-inĩ rĩrĩ rĩrĩkĩtie kuoneka ũtariĩ. Marakara ma Ngai niĩ manene marĩa tũitĩrĩrio niĩ ũndũ maithe maitũ matiarũmirie kiugo kĩa Jehova, na matiĩkĩte kũringana na ũria kwandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩrĩ.”

22 Hilikia na arĩa mũthamaki aatũmĩte hamwe nake magĩthiĩ makĩaria na Hulida, mũnabii mũndũ-wa-nja ũria warĩ mũtumia wa Shalumu mũrũ wa Tokihathu mũrũ wa Hasira ũria wamenyagĩrĩra nguo cia mũthamaki. Aatũũraga Jerusalemu, kũu Rũgongo rwa Keerĩ.

23 Nake akĩmeera atĩrĩ, “Ũũ nĩguo Jehova, Ngai wa Isiraeli, ekuuga: Īrai mũndũ ũria ũmũtũmire kũrĩ niĩ atĩrĩ, 24 ‘Ũũ nĩguo Jehova ekuuga: Nĩngũrehe mwanangĩko kũndũ gũkũ na kũrĩ andũ akuo, irumi ciothe iria nyandĩke ibuku-inĩ rĩria rĩathomwo mbere ya mũthamaki wa Juda. 25 Tondũ nĩmandirikĩte, na magacinĩra ngai ingĩ ũbumba, na makan-dakaria niĩ ũndũ wa mĩhianano yothe ĩria mathondekete na moko mao, marakara makwa nĩmegũitĩrĩrio kũndũ gũkũ na matingĩhoreka.’ 26 Īrai mũthamaki wa Juda ũria ũmũtũmĩte mũũke mũtuĩrie ũhoru kũrĩ Jehova atĩrĩ, ‘Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga atĩrĩ, ũhoru wĩgĩ ciugo iria ũiguĩte: 27 Tondũ ngoro yaku nĩyaherire, na ũkĩnyihĩria Ngai rĩria waigwire ũhoru ũria njarĩtie wa gũũkĩrĩra kũndũ gũkũ o na andũ akuo, na tondũ nĩwenyihirie mbere yakwa, na ũgĩtembũranga nguo ciaku, na ũkĩrĩra ũrĩ mbere yakwa-rĩ, nĩngũiguĩte, ũguo nĩguo Jehova ekuuga. 28 Na rĩrĩ, nĩngagũcookanĩrĩria hamwe na maithe maku, na nĩũgathikwo na thayũ. Maitho maku matikoona mwanangĩko ũria ngaarehe kũndũ gũkũ, o na ndehere arĩa matũũraga gũkũ.’ ”

Niĩ ũndũ ũcio magĩcookeria mũthamaki ũhoru ũcio.

29 Hĩndĩ ĩyo mũthamaki agĩtũmanĩra athuuri othe a Juda na a Jerusalemu mongane hamwe. 30 Nake akĩambata agĩthiĩ hekarũ-inĩ ya Jehova arĩ hamwe na andũ a Juda, na andũ a Jerusalemu, na athĩnjĩri-Ngai na Alawii na andũ othe kuuma ũria mũnini mũno nginya ũria mũnene mũno. Mũthamaki agĩthoma ciugo ciothe cia Ibuku rĩa Kĩrĩkanĩro, rĩria rĩonekete hekarũ-inĩ ya Jehova, makĩiguaga. 31 Mũthamaki akĩrũgama gĩtugĩ-inĩ gĩake na akĩerũhia kĩrĩkanĩro arĩ mbere ya Jehova, atĩ nĩarĩrũmagĩrĩra Jehova na arũmie maathani make, na mawatho make, o na kĩrĩra kĩa watho wake wa kũrũmĩrĩwo na ngoro yake yothe na muoyo wake wotho, na aathĩkagĩre ciugo cia kĩrĩkanĩro iria ciandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩu.

32 Ningĩ agĩtũma andũ othe arĩa maarĩ Jerusalemu na Benjamini meetoonyie kĩrĩkanĩro-inĩ kũu; nao andũ a Jerusalemu magĩika ũguo kũringana na ũria kĩrĩkanĩro kĩa Ngai, o we Ngai wa maithe mao, gĩatarĩ.

33 Josia akĩeheria mĩhianano yothe ĩria yarĩ magigi kuuma bũrũri wotho wa andũ a Isiraeli, na agĩtũma andũ arĩa othe maarĩ Isiraeli matungatĩre Jehova Ngai wao. Rĩria rĩothe aarĩ muoyo-rĩ, matiigana gũtiga kũrũmĩrĩra Jehova, o we Ngai wa maithe mao.

35

Josia Gũkũngũra Bathaka

¹ Josia nĩakũngũĩire Bathaka ya Jehova kũu Jerusalemu, nako gatũrũme ka Bathaka gaathĩnjirwo mũthenya wa ikũmi na ĩna wa mweri wa mbere.

² Akĩamũra athĩnjĩri-Ngai na akĩmaiga mawĩra-inĩ mao, akĩmekĩra hinya makĩgĩa na kĩyo gĩa gũtungata hekarũ ya Jehova. ³ Akĩira Alawii arĩa maarutanaga Isiraeli guothe na maarĩkĩtie kwamũrĩrwo Jehova atĩrĩ: “Igai ithandũkũ rĩrĩa rĩamũre hekarũ-inĩ ĩrĩa yaakirwo nĩ Solomoni mũrũ wa Daudi mũthamaki wa Isiraeli. Mũtirĩrĩkuuaga na ciande. Na rĩrĩ, tungatagĩrai Jehova Ngai wanyu, na andũ ake a Isiraeli. ⁴ Mwĩhaarĩriei kũringana na nyũmba cianyu na ũrĩa ikundi cianyu itariĩ, na kũringana na watho ũrĩa waandĩkitwo nĩ Daudi mũthamaki wa Isiraeli na mũriũ Solomoni.

⁵ “Rũgamai handũ harĩa hatheru mũrĩ na gĩkundi kĩa Alawii, kĩrũgamĩrĩire o gakundi ka nyũmba cia andũ a bũrũri wanyu arĩa matarĩ Alawii. ⁶ Thĩnjai tũtũrũme twa Bathaka, mwĩamũre na mũhaarĩrie tũtũrũme tũu nĩ ũndũ wa andũ a bũrũri wanyu, mwĩke ũrĩa Jehova aathanire na kanua ka Musa.”

⁷ Josia akĩrutĩra andũ arĩa mataarĩ Alawii arĩa maarĩ hau mũigana wa ng’ondũ na mbũri 30,000 cia igongona rĩa Bathaka, o na ng’ombe 3,000, ciothe ciumĩte harĩ indo cia mũthamaki.

⁸ Anene ake o nao nĩmarutĩire andũ, na athĩnjĩri-Ngai, o na Alawii indo meyendeire. Hilikia, na Zekaria, na Jehieli, arĩa maarĩ arũgamĩrĩri a hekarũ ya Ngai, nĩmaheire athĩnjĩri-Ngai indo 2,600 cia maruta ma Bathaka, na ng’ombe 300. ⁹ O na Konania, marĩ na Shemaia na Nathaneli ariũ a ithe, na Hashabia, na Jeieli, na Jozabadu, arĩa atongoria a Alawii, makĩruta mũigana wa indo 5,000 cia maruta ma Bathaka, na ng’ombe 500 cia Alawii.

¹⁰ Naguo ũtungata ũgĩtabarĩrio, nao athĩnjĩri-Ngai makĩrũgama handũ hao hamwe na Alawii marĩ ikundi-inĩ ciao o ta ũrĩa mũthamaki aathanĩte. ¹¹ Natuo tũtũrũme twa Bathaka tũgĩthĩnjwo, nao athĩnjĩri-Ngai makĩminjaminja thakame ĩrĩa maanengeretwo, o Alawii magĩthĩnjaga nyamũ icio. ¹² Nao makĩiga maruta ma njino mwanya nĩguo mamaheane kũrĩ tũkundi twa nyũmba cia andũ, nĩguo marutĩre Jehova, o ta ũrĩa kwandĩkitwo Ibuku-inĩ rĩa Musa. ũguo noguo meekire ũhoroinĩ wa ng’ombe. ¹³ Nao makĩhĩhia nyamũ cia Bathaka mwaki-inĩ, ta ũrĩa gwatuĩtwo, nacio indo cia igongona iria nyamũre igĩtherũkio na nyũngũ, na iteng’ũ, o na nyũngũ cia igeri, na igĩcooka ikĩgaĩrwo andũ othe o narua. ¹⁴ Thuutha wa ũguo magĩthondekera o ene, o na magĩthondekera athĩnjĩri-Ngai, nĩgũkorwo athĩnjĩri-Ngai, arĩa maarĩ a rũciaro rwa Harũni, nĩmarutaga maruta ma njino na ma maguta nginya hwaĩ-inĩ. Nĩ ũndũ ũcio Alawii nĩmethondekeire nyama ciao o ene, na cia athĩnjĩri-Ngai a rũciaro rwa Harũni.

¹⁵ Nao aini a njiaro cia Asafu, maikarĩte o kũndũ kũrĩa kwahaarĩirio nĩ Daudi, na Asafu, na Hemani, na Jeduthuni ũrĩa woonagĩra mũthamaki maũndũ. Nao aikaria a ihingo matiarĩ na gĩtũmi gĩa kuuma harĩa maigĩtwo, nĩgũkorwo Alawii acio a thiritũ yao nĩmamathondekeire indo ciao cia Bathaka.

¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio, ihinda rĩu ũtungata wothe wa Jehova wa gũkũngũira Bathaka na iruta rĩa njino, warufĩrwo kĩgongona-inĩ kĩa Jehova, o ta ũrĩa Mũthamaki Josia aathanĩte. ¹⁷ Nao andũ a Isiraeli arĩa maarĩ ho magĩkũngũira Bathaka ihinda-inĩ rĩu, na makĩgĩa na Gĩathĩ kĩa Mĩgate ĩtarĩ Mĩkĩre Ndawa ya Kũmbia kahinda ka mũthenya mũgwanja. ¹⁸ Nakuo gũtiagĩte na Gĩathĩ kĩa Bathaka kĩaana ta kũu kũu Isiraeli kuuma matukũ-inĩ ma mũnabii Samũeli; na gũtirĩ mũthamaki o na ũmwe wa

Isiraeli wakũngũire Bathaka ta ũrĩa Josia aamĩkũngũire, marĩ hamwe na athĩnjĩri-Ngai, na Alawii, na andũ othe a Juda na a Isiraeli, o hamwe na andũ a Jerusalemu. ¹⁹ Bathaka ĩyo yakũngũirwo mwaka wa ikũmi na ĩnana wa wathani wa Josia.*

Gĩkuũ kĩa Josia

²⁰ Thuutha wa maündũ macio mothe-rĩ, hĩndĩ ĩrĩa Josia aakorirwo aigĩte hekarũ na njĩra njega, Neko mũthamaki wa Misiri nĩambatire akarũire handũ heetagwo Karikemishi Rũũ-inĩ rwa Farati,† nake Josia akiumagara akahũũrane nake. ²¹ No Neko akĩmũtũmĩra andũ makamũũrie atĩrĩ, “Tũrĩ na haaro ĩrĩkũ nĩ nawe, wee mũthamaki wa Juda? Tiwe ndĩratharĩkĩra kahinda gaka, no ndĩ na nyũmba ĩrĩa ndĩ na mbaara nayo. Ngai anjĩrĩte hiũhe; nĩ ũndũ ũcio tiga gũkararia Ngai, ũrĩa ũrĩ hamwe na nĩ, kana akwanange.”

²² No rĩrĩ, Josia ndaigana kũgarũrũka atigane nake, no nĩ kwĩgarũra egarũire nĩguo ndakamenyeke nĩgeetha akarũe nake. Ndaigana gũthikĩrĩria ũrĩa Neko aathĩtwo nĩ Ngai oige, no nĩathiire kũrũa nake werũ-inĩ wa Megido.

²³ Nao aikia a mĩguĩ makĩratha Mũthamaki Josia nayo, nake akĩra ndungata ciake atĩrĩ, “Njeheriai haha nĩ ũndũ nĩndagurario mũno.”

²⁴ Nĩ ũndũ ũcio makĩmũruta ngaari-inĩ yake ya mbaara, makĩmũhaicia ngaari-inĩ ĩngĩ okĩte nayo, makĩmũtwara Jerusalemu kũrĩa aakuĩrĩre. Nake agĩthikwo mbĩrĩra-inĩ cia maithe make, nao andũ othe a Juda na Jerusalemu makĩmũcakaĩra.

²⁵ Jeremia nĩandĩkire macakaya makoniĩ Josia, na nginya ũmũthĩ aini othe arũme na andũ-a-nja nĩmaririkanaga Josia macakaya-inĩ macio. Macakaya macio magĩtuĩka mũtugo wa gwĩkagwo thĩinĩ wa Isiraeli, na ũkĩandĩkwo Macakaya-inĩ.

²⁶ Namo maündũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Josia na ciĩko ciake cia wĩrutĩri, o ta ũrĩa kwandĩkĩtwo Watho-inĩ wa Jehova, ²⁷ na nĩmo maündũ mothe, kuuma kĩambĩrĩria nginya mũthia, maandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa athamaki a Isiraeli na a Juda.

36

¹ Na rĩrĩ, andũ a bũrũri ũcio makĩoya Jehoahazu mũriũ wa Josia, makĩmũtua mũthamaki kũu Jerusalemu ithenya rĩa ithe.

Jehoahazu Mũthamaki wa Juda

² Jehoahazu aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩrĩ na ĩtatũ rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩeri ĩtatũ. ³ Mũthamaki wa Misiri akĩmweheria ũthamaki-inĩ kũu Jerusalemu na agĩtuĩra Juda igooti rĩa taranda igana rĩmwe* cia betha, na taranda ĩmwe† ya thahabu. ⁴ Mũthamaki wa Misiri agĩtua Eliakimu, mũrũ wa ithe na Jehoahazu, mũthamaki wa gũthamaka Juda na Jerusalemu, na akĩgarũra rĩtwa rĩa Eliakimu akĩmũtua Jehoiakimu. No Neko agĩthaamia Jehoahazu mũrũ wa ithe na Jehoiakimu akĩmũtwara Misiri.

Jehoiakimu Mũthamaki wa Juda

⁵ Jehoiakimu aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩrĩ na ĩtano rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka ikũmi na

* **35:19** Mwaka-inĩ ũyũ noguo ibuku rĩa Watho rĩonekanire. † **35:20** Karikemishi nĩrĩo rĩarĩ itũura inene rĩa Ahiti, na rĩarĩ hakuhĩ na Rũũ rwa Farati. * **36:3** nĩ ta tani ithatũ na robo ithatũ (3.75) † **36:3** nĩ ta kilo 37

ũmwe. Nĩekire maündũ mooru maitho-inĩ ma Jehova Ngai wake. ⁶ Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni akĩmũtharĩkĩra, na akĩmuoha na mũnyororo ya gĩcango akĩmũtwara Babuloni. ⁷ Nebukadinezaru ningĩ nĩatwarire indo cia hekarũ ya Jehova kũu Babuloni na agĩciiga thĩinĩ wa hekarũ yake kuo.

⁸ Maündũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Jehoiakimu, na maündũ ma magigi marĩa eekire, na maündũ marĩa mothe oonirwo ahĩtĩtie-rĩ, maandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa ahamaki a Isiraeli na a Juda. Nake mũriũ Jehoiakini agĩthamaka ithenya rĩake.

Jehoiakini Mũthamaki wa Juda

⁹ Jehoiakini aarĩ wa mũaka ikũmi na ĩnana rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mũeri ĩtatũ na mũthenya ikũmi. Nĩekire maündũ mooru maitho-inĩ ma Jehova. ¹⁰ Ihinda rĩa mahaanda-rĩ, Mũthamaki Nebukadinezaru akĩmũtũmanĩra, akĩrehwo Babuloni hamwe na indo cia goro kuuma hekarũ-inĩ ya Jehova, nake agĩtua Zedekia, ithe mũnini wa Jehoiakini, mũthamaki wa gũthamaka Juda na Jerusalemu.

Zedekia Mũthamaki wa Juda

¹¹ Zedekia aarĩ wa mũaka mũrongo ĩrĩ na ũmwe rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mũaka ikũmi na ũmwe. ¹² Nĩekire maündũ mooru maitho-inĩ ma Jehova Ngai wake, na ndaigana kwĩnyĩhia mbere ya Jeremia ũrĩa mũnabii, ũrĩa waaragia kiugo kĩa Jehova. ¹³ O na ningĩ nĩaremeire Mũthamaki Nebukadinezaru, o ũrĩa wamwĩhĩtĩtie na mwĩhĩtwa akĩgwetaga rĩtwa rĩa Ngai. Akĩũmia kĩongo na akĩũmia ngoro yake, na ndaigana gũcookerera Jehova, Ngai wa Isiraeli. ¹⁴ O na ningĩ-rĩ, atongoria othe a athĩnjĩri-Ngai na andũ nĩmathiire na mbere kwaga wĩhokeku, makĩrũmĩrĩra mũtugo ĩrĩ magigi ya ndũrĩrĩ, na magathaahagia hekarũ ya Jehova ĩrĩa aamũrĩte kũu Jerusalemu.

Kwanangwo kwa Jerusalemu

¹⁵ Jehova, Ngai wa maithe mao, akĩmatũmĩra ndũmĩrĩri na tũnua twa atũmwo ake rĩngĩ na rĩngĩ, nĩgũkorwo nĩaiguagĩra andũ ake tha, o na gũkaro gĩake. ¹⁶ No-o makĩnyũrũria andũ acio maatũmĩtwo nĩ Ngai, makĩmenereria ciugo ciake, na makĩnyarara anabii ake, o nginya marakara ma Jehova makĩarahũkĩra andũ ake na gũkĩaga kĩhonia. ¹⁷ Akĩmarehithĩria mũthamaki wa andũ a Babuloni amokĩrĩre, ũrĩa woragĩire andũ ao ethĩ na rũhiũ rwa njora kũu nyũmba-inĩ ĩrĩa nyamũre, na ndaigana kũhonokia mwanake, kana mũirĩtu, kana mũndũ mũkũrũ, o na kana ũrĩa mũkũrũ akahocerera. Ngai akĩneana andũ acio othe kũrĩ Nebukadinezaru. ¹⁸ Agĩkuua indo kuuma hekarũ-inĩ ya Ngai, agĩcitwara Babuloni, ciothe iria nene na iria nini, na igĩĩna cia hekarũ ya Jehova, o na igĩĩna cia mũthamaki o na cia anene ake. ¹⁹ Ningĩ magĩcina hekarũ ya Ngai na makĩmomora rũthingo rwa Jerusalemu; magĩcina nyũmba ciothe cia ũthamaki, o na makĩananga indo ciothe cia bata iria ciarĩ kuo.

²⁰ Matigari ma andũ arĩa maahonokire kũũragwo na rũhiũ rwa njora-rĩ, Nebukadinezaru akĩmatwara Babuloni, nao magĩtuĩka ndungata ciake na cia ariũ ake, o nginya rĩrĩa ũthamaki wa Perisia wacookire gũthamaka. ²¹ Bũrũri ũgĩkĩgĩa na ũhurũko wa Thabatũ ciagu; ũkĩhurũka hĩndĩ ĩyo yothe wakĩrĩte ihooru, nginya mũaka mũrongo mũgwanja ĩgĩthira, nĩguo kiugo kĩa Jehova kĩrĩa kĩarĩtio nĩ Jeremia kĩhiinge.

²² Mwaka wa mbere wa Kurusu mũthamaki wa Perisia, nĩguo kiugo kĩa Jehova kĩa kĩa kĩa nĩ Jeremia kĩa kĩa kĩa, Jehova akĩarahũra ngoro ya Kurusu mũthamaki wa Perisia aanĩrĩrithie kĩa kĩa guothe aathamakaga, na andĩke atĩrĩ:

²³ “Kurusu, mũthamaki wa Perisia, oiga ũũ,
“ ‘Jehova, Ngai wa igũrũ, nĩaheete mothamaki mothe ma thĩ, na nĩanyamũrĩte ndĩmwakĩre hekarũ kũu Jerusalemu bũrũri wa Juda. Mũndũ wake o na ũrĩkũ ũrĩ thĩnĩ wanyu, Jehova Ngai wake aroikara hamwe nake, rĩu no aambate athĩ kuo.’ ”

EZARA

Kurusu Gûteithia arîa Maatahîtwo Gûcooka

¹ Na rîrî, mwaka-inî wa mbere wa Kurusu mûthamaki wa Perisia, nîguo kiugo kîa Jehova kîrîa kîarîtio nî Jeremia kîhiinge-rî, Jehova akîarahûra ngoro ya Kurusu mûthamaki wa Perisia aanîrîrithie kûrîa guothe aathamakaga, na andîke atîrî:

² “Kurusu, mûthamaki wa Perisia ekuuga ûû:

“Jehova, Ngai wa igûrû, nîaheete mothamaki mothe ma thî,* na nîanyamûrîte ndîmwakîre hekarû kûu Jerusalemu bûrûri wa Juda.

³ Mûndû wake o na ûrîkû ûrî thîinî wanyu, Ngai wake aroikara hamwe nake, nîambate athî Jerusalemu kûu Juda, na aake hekarû ya Jehova, Ngai wa Isiraeli, o we Ngai ûcio ûrî kûu Jerusalemu. ⁴ Na rîrî, andû a kûndû o guothe kûrîa matigari mangîkorwo marî, nî mamûhe betha na thahabu, na indo na mahiû, na mîhothi ya kwîyendera nî ûndû wa hekarû ya Ngai îrîa îrî kûu Jerusalemu.’ ”

⁵ Hîndî îyo atongoria a nyûmba ya Juda na ya Benjamini, na athînjîri-Ngai na Alawii, arîa othe Ngai arahûrire ngoro ciao, makîhaârîria gûthîi magaake nyûmba ya Jehova kûu Jerusalemu.† ⁶ Andû othe a matûûra mao makîmateithîrîria na indo cia betha na cia thahabu, na indo ingî na mahiû, na iheo cia goro, makîria ya mîhothi îrîa yarutîtwo ya kwîyendera. ⁷ Ningî Mûthamaki Kurusu akîruta indo iria ciarî cia hekarû ya Jehova, iria ciatahîtwo nî Nebukadinezaru kuuma Jerusalemu ikaigwo thîinî wa hekarû ya ngai yake. ⁸ Kurusu mûthamaki wa Perisia nîatûmire Mithiredathu ûrîa mûigi wa kîgîina arehe indo icio, agîcitarîra Sheshibazaru mûnene wa Juda.

⁹ Indo icio ciatarîi ta ûû:

thaani nene cia thahabu ciarî 30
thaani nene cia betha ciarî 1,000
ngîo cia betha ciarî 29

¹⁰ mbakûri cia thahabu ciarî 30
mbakûri ihaanaine cia betha ciarî 410
na indo ingî ciarî 1,000.

¹¹ Indo icio ciothe cia thahabu na betha ciarî 5,400. Sheshibazaru akîrehe indo icio ciothe hîndî îrîa andû arîa maatahîtwo maacookaga Jerusalemu kuuma Babuloni.

2

Andû arîa Maacookire Kuuma Ithaamîrio

¹ Na rîrî, aya nîo andû a bûrûri arîa maacookire kuuma bûrûri ûrîa maatahîrwo, arîa Mûthamaki Nebukadinezaru wa Babuloni aatahîte akamatwara Babuloni (nao magîcooka Jerusalemu na Juda, o mûndû itûûra-inî rîake, ² makîrehana na Zerubabeli, na Jeshua, na Nehemia,* na Seraia, na Reelaia, na Moridekai, na Bilishani, na Misipari, na Bigivai, na Rehumu, na Baana):

* **1:2** Wathani wa Mûthamaki Kurusu watambûrûkîte kuuma India nginya Misiri. † **1:5** Rûgendo rwa gûthîi Jerusalemu na ngamûira rwarî rwa mîeri ta îirî kana îtatû, na rwarî rwa kilomita 900 nginya 1,000. * **2:2** Nehemia ûyû tiwe ûrîa wandîkire Ibuku rîa Nehemia.

Mũigana wa andũ a Isiraeli watariĩ ta ũũ:

- ³ njiaro cia Paroshu ciarĩ 2,172,
⁴ na cia Shefatia ciarĩ 372,
⁵ na cia Ara ciarĩ 775,
⁶ na cia Pahathu-Moabi (iria cioimĩte harĩ Jeshua na Joabu) ciarĩ 2,812,
⁷ na cia Elamu ciarĩ 1,254,
⁸ na cia Zatu ciarĩ 945,
⁹ na cia Zakai ciarĩ 760,
¹⁰ na cia Bani ciarĩ 642,
¹¹ na cia Bebai ciarĩ 623,
¹² na cia Azigadi ciarĩ 1,222,
¹³ na cia Adonikamu ciarĩ 666,
¹⁴ na cia Bigivai ciarĩ 2,056,
¹⁵ na cia Adini ciarĩ 454,
¹⁶ na cia Ateri (iria cioimĩte harĩ Hezekia) ciarĩ 98,
¹⁷ na cia Bezai ciarĩ 23,
¹⁸ na cia Jora ciarĩ 112,
¹⁹ na cia Hashumu ciarĩ 223,
²⁰ na cia Gibari ciarĩ 95.
- ²¹ Andũ a Bethlehemu maarĩ 123,
²² na andũ a Netofa maarĩ 56,
²³ na andũ a Anathothu maarĩ 128,
²⁴ na andũ a Azimavethu maarĩ 42,
²⁵ na andũ a Kiriathu-Jearimu, na Kefira, na Beerothu maarĩ 743,
²⁶ na andũ a Rama na Geba maarĩ 621,
²⁷ na andũ a Mikimasi maarĩ 122,
²⁸ na andũ a Betheli na Ai maarĩ 223,
²⁹ na andũ a Nebo maarĩ 52,
³⁰ na andũ a Magibishi maarĩ 156,
³¹ na andũ a Elamu ũrĩa ũngĩ maarĩ 1,254,
³² na andũ a Harimu maarĩ 320,
³³ na andũ a Lodi, na Hadidi, na Ono maarĩ 725,
³⁴ na andũ a Jeriko maarĩ 345,
³⁵ na andũ a Senaa maarĩ 3,630.

³⁶ Nao athĩnjĩri-Ngai:

- arĩa maarĩ a njiaro cia Jedaia (a nyũmba ya Jeshua) maarĩ 973,
³⁷ na a Imeri maarĩ 1,052,
³⁸ na a Pashuri maarĩ 1,247,
³⁹ na a Harimu maarĩ 1,017.

⁴⁰ Nao Alawii:

arĩa maarĩ a njiaro cia Jeshua na Kadimieli (iria cioimĩte harĩ ciana cia Hodavia) maarĩ 74.

⁴¹ Nao aini a nyĩmbo:

arĩa maarĩ a njiaro cia Asafu† maarĩ 128.

† **2:41** Asafu aarĩ ũmwe wa Alawii arĩa Daudi aathuurĩte marũgamĩrĩre ũhoru wa ũini wa nyĩmbo.

42 Nao aikaria a ihingo cia hekarũ,‡

arĩa maarĩ a njiaro cia

Shalumu, na cia Ateri, na cia Talimoni, na cia Akubu, na cia Hatita, na
cia Shobai, othe maarĩ 139.

43 Nacio ndungata cia hekarũ:

arĩa maarĩ a njiaro cia

Ziha, na Hasufa, na Tabaothu,
44 na Keroso, na Siaha, na Padoni,
45 na Lebana, na Hagaba, na Akubu,
46 na Hagabu, na Shalimai, na Hanani,
47 na Gideli, na Gaharu, na Reaia,
48 na Rezini, na Nekoda, na Gazamu,
49 na Uza, na Pasea, na Besai,
50 na Asina, na Meunimu, na Nefisimu,
51 na Bakabuku, na Hakufa, na Harihuru,
52 na Baziluthu, na Mehida, na Harasha,
53 na Barikosi, na Sisera, na Tema,
54 na Nezia, na Hatifa.

55 Nacio njiaro cia ndungata cia Solomoni:

arĩa maarĩ a njiaro cia

Sotai, na Hasoferethu, na Peruda,
56 na Jaala, na Darikoni, na Gideli,
57 na Shefatia, na Hatili, na Pokerethu-Hazebaimu, na Ami.

58 Ndungata cia hekarũ, hamwe na njiaro cia ndungata cia Solomoni,
maarĩ andũ 392.

59 Nao aya nĩo maambatire kuuma matũũra ma Teli-Mela, na Teli-
Harasha, na Kerubu, na Adoni, na Imeri, no matingĩonanirie atĩ nyũmba
ciao ciarĩ cia njiaro cia Isiraeli:

60 Njiaro cia

Delaia, na Tobia, na Nekoda, maarĩ andũ 652.

61 Na kuuma kũrĩ athĩnjĩri-Ngai:

Arĩa maarĩ a njiaro cia

Hobaia, na Hakozi, na Barizilai (mũndũ ũrĩa wahikĩtie mwarĩ wa
Barizilai ũrĩa Mũgileadi, na eetanagio na rĩitwa rĩu).

62 Andũ acio nĩmacaririe maandĩko ma nyũmba ciao, no matiigana
kũmona, nĩ ũndũ ũcio makĩeherio thiritũ-inĩ ya athĩnjĩri-Ngai, na
magĩtuuo ta andũ maarĩ na thaahu. 63 Nake barũthi wa kũu akĩmaatha
matikarĩe irio iria therie mũno o nginya gũkaagĩa mũthĩnjĩri-Ngai
ũgũtungata na Urimu na Thumimu.

64 Andũ acio othe marĩ hamwe maarĩ 42,360, 65 gũtatarĩtwo ndungata
ciao cia arũme na cia andũ-a-nja 7,337; ningĩ nĩ maarĩ na aini a nyĩmbo

‡ 2:42 Arangĩri a ihingo cia itoonyero rĩa hekarũ maarĩ Alawii.

200, arūme na andū-a-nja. § 66 Nĩ maarĩ na mbarathi 736, na nyūmbū 245, 67 na ngamĩra 435, na ndigiri 6,720.

68 Rĩrĩa maakinyire nyūmba-inĩ ya Jehova kũu Jerusalemu, atongoria amwe a nyūmba ciao nĩmarutire mũhothi wa kwĩyendera wa gũteithia gwaka rĩngĩ nyūmba ya Ngai o harĩa yarĩ. 69 Kũringana na ũhoti wao, nĩmaheanire indo ciigwo kĩgĩna-inĩ kĩa wĩra ũcio, makĩheana durakima 61,000* cia thahabu, na betha ratiri 5,000,† na nguo 100 cia athĩnjĩri-Ngai.

70 Athĩnjĩri-Ngai, na Alawii, na aini a nyĩmbo, na aikaria a ihingo, na ndungata cia hekarũ maatũũrire matũũra-inĩ mao, o hamwe na andũ amwe a acio angĩ, nao andũ arĩa angĩ a Isiraeli magĩtũũra matũũra-inĩ mao.

3

Gwaka Kĩgongona Rĩngĩ

1 Na rĩrĩ, mweri wa mũgwanja wakinya, andũ a Isiraeli magĩkorwo matũũrite matũũra-inĩ mao, andũ makĩũngana Jerusalemu marĩ ta mũndũ ũmwe. 2 Nake Jeshua mūrũ wa Jozadaku hamwe na athĩnjĩri-Ngai arĩa angĩ, o na Zerubabeli mūrũ wa Shealitieli na athiritũ ake makĩambĩrĩria gwaka kĩgongona kĩa Ngai wa Isiraeli gĩa kũrutagĩra magongona ma njino kũringana na ũrĩa kwandĩkĩtwo Watho-inĩ wa Musa mũndũ wa Ngai. 3 O na gũtuĩka maarĩ na guoya wa andũ arĩa maamathiũrũrũkĩirie, nĩmakire kĩgongona mũthingi-inĩ wakĩo, na makĩrutĩra Jehova magongona ma njino ho, magongona ma rũciinĩ na ma hwaĩ-inĩ. 4 Ningĩ kũringana na ũrĩa kwandĩkĩtwo, nĩmakũngũire Gĩathĩ gĩa Ithũnũ na mũigana wa maruta ma njino marĩa maatuĩtwo ma o mũthenya. 5 Thuutha ũcio makĩruta maruta ma njino ma ndũire, na magongona ma Karũgamo ka Mweri, na magongona ma ciathĩ ciothe iria ciamũrĩrwo Jehova, o hamwe na maruta ma kwĩyendera marĩa maarehagĩrwo Jehova. 6 Mũthenya wa mbere wa mweri wa mũgwanja makĩambĩrĩria kũrutĩra Jehova maruta ma njino, o na gũtuĩka mũthingi wa hekarũ ya Jehova ndwarĩ mwake.

Gwaka Hekarũ Rĩngĩ

7 Ningĩ makĩhe aaki a mahiga na mabundi ma mbaũ mbeeca, na makĩhe andũ a Sidoni na andũ a Turo irio, na gĩa kũnyua, na maguta nĩgeetha mamarehithĩrie mĩgogo ya mĩtarakwa kuuma Lebanoni ĩgereire iria-inĩ nginya Jopa, o ta ũrĩa gwaathanĩtwo nĩ Mũthamaki Kurusu wa Perisia.

8 Mweri wa keerĩ wa mwaka wa keerĩ thuutha wa gũkinya nyūmba-inĩ ya Jehova kũu Jerusalemu, Zerubabeli mūrũ wa Shealitieli, na Jeshua mūrũ wa Jozadaku na ariũ a ithe wao arĩa angĩ (nĩo athĩnjĩri-Ngai, na Alawii, na arĩa othe maacookete Jerusalemu kuuma ithaamĩrio-inĩ) makĩambĩrĩria wĩra, magĩthuura Alawii a mĩaka mĩrongo ĩrĩ na makĩria nĩguo marũgamĩrĩre mwako wa nyūmba ya Jehova. 9 Jeshua na ariũ ake, na ariũ a ithe, na Kadimieli na ariũ ake (nĩjaro cia Hodavia), na ariũ a Henadadi na ariũ ao na ariũ a ithe wao, nĩo Alawii othe, makĩnyiitanĩra wĩra wa kũrũgamĩrĩra arĩa maakaga nyūmba ya Ngai.

10 Rĩrĩa aaki maarĩkirie gwaka mũthingi wa Hekarũ ya Jehova, athĩnjĩri-Ngai mehumbĩte nguo ciao na marĩ na tũrumbeta, na Alawii (ariũ

§ 2:65 Hamwe na Alawii arĩa mainaga, nĩ kwarĩ na aini angĩ mainaga hĩndĩ ya ciathĩ, na ya mohiki, na hĩndĩ ĩrĩa andũ maakua. * 2:69 nĩ ta kilo 500 † 2:69 nĩ ta tani 3

a Asafu) marĩ na thaani iria ihũũrithanagio ikagamba, makĩhaarĩria kũgooca Jehova, o ta ũrĩa gwathanĩtwo nĩ Daudi mũthamaki wa Isiraeli.

¹¹ Makĩnĩra Jehova, makĩmũgoocaga magĩcookagia ngaatho, makiugaga atĩrĩ:

“Jehova nĩ mwegu

wendo wake harĩ Isiraeli ũtũũraga tene na tene.”

Nao andũ othe makĩgooca manĩĩre mũno tondũ mũthingi wa nyũmba ya Jehova nĩwaakĩtwo. ¹² No athĩnjĩri-Ngai aingĩ arĩa maarĩ akũrũ, na Alawii, na atongoria a nyũmba, arĩa moonete hekarũ ya mbere makĩrĩra manĩĩre rĩrĩa moonire mũthingi wa hekarũ ĩyo ya keerĩ ũgĩakwo, o rĩrĩa andũ angĩ aingĩ maanagĩrĩra nĩ gũkena. ¹³ Gũtirĩ mũndũ ũngĩahotire gũkũũrana kwanĩrĩra gwa gĩkeno na gwa kĩrĩro, tondũ andũ maanagĩrĩra na mũgambo mũnene. Naguo mũgambo ũcio ũkĩguuo kũndũ kũraya.

4

Kũgirĩrĩrio Gwaka Hekarũ Rĩngĩ

¹ Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩrĩa thũ cia Juda na Benjamini ciaiguire atĩ andũ arĩa maatahĩtwo nĩmaakagĩra Jehova, Ngai wa Isiraeli, hekarũ-rĩ, ² magĩthĩ kũrĩ Zerubabeli o na kũrĩ atongoria a nyũmba cia andũ, makĩmeera atĩrĩ, “Rekei twake tũrĩ hamwe tondũ o na ithuĩ tũrongoragia Ngai wanyu, na nĩtũkoretwo tũkĩmũrutĩra magongona kuuma hĩndĩ ya Esari-Hadoni mũthamaki wa Ashuri, ũrĩa watũrehire gũkũ.”*

³ No rĩrĩ, Zerubabeli, na Jeshua, na atongoria arĩa angĩ a nyũmba cia Isiraeli makĩmacookeria atĩrĩ, “Mũtirĩ na handũ thĩnĩ witũ ũhoru-inĩ wa gwakĩra Ngai witũ hekarũ. Nĩ ithuĩ ene tũgwakĩra Jehova, Ngai wa Isiraeli, o ta ũrĩa Kurusu mũthamaki wa Perisia aatwathire.”

⁴ Hĩndĩ ĩyo andũ arĩa maamathiũrũrũkĩirie makĩhaarĩria kũũraga andũ a Juda ngoro nĩguo metigĩre gũthĩ na mbere na gwaka. ⁵ Nao makĩandĩka ataarani a kũhĩngĩca wĩra wao, na gũthũkia mĩbango yao yothe matukũ mothe ma wathani wa Kurusu mũthamaki wa Perisia, nginya hĩndĩ ya wathani wa Dario mũthamaki wa Perisia.

Ahasuerusu na Aritashashita Kũgĩria Mwako

⁶ Kĩambĩrĩria kĩa wathani wa Ahasuerusu, ataarani acio magĩthitanga andũ a Juda na Jerusalemu.

⁷ Na matukũ ma Mũthamaki Aritashashita wa Perisia, na Bishilamu, na Mithiredathu, na Tabeeli na andũ arĩa angĩ a thiritũ yake makĩandĩkĩra Aritashashita marũa. Marũa macio maandĩkirwo na mwandĩkĩre na rũthiomi rwa andũ a Suriata.

⁸ Rehumu mũnene wa mbũtũ na Shimushai ũrĩa mwandĩki, nĩmandĩkĩre marũa ma gũthitanga andũ a Jerusalemu kũrĩ Mũthamaki Aritashashita ta ũũ:

⁹ Marũa maya moimĩte kũrĩ nĩ Rehumu mũnene wa mbũtũ, na Shimushai ũrĩa mwandĩki, hamwe na arĩa angĩ a thiritũ yao, na aciirithania, na anene a andũ a Ataripeli, na a Perisia, na a Ereku, na Babuloni, na Aelami a Shushani, ¹⁰ na andũ arĩa angĩ maacooketio nĩ mũgaathe ũrĩa mũnene Osinapari nĩgeetha matũũre itũũra inene rĩa Samaria, na kũrĩa kũngĩ guothe Mũrĩmo-wa-Farati.

¹¹ (Ĩno nĩyo kobi ya marũa marĩa aandĩkĩrwo.)

Kũrĩ Mũthamaki Aritashashita,

* **4:2** Andũ arĩa maikaraga Benjamini maarĩ Asamaria.

Kuuma kūrī ndungata ciaku, andū a būrūri ūrīa ūrī Mūrīmo-wa-Farati:

¹² Nī kwagīrīire mūthamaki amenye atī, Ayahudi arīa mookire kūrī ithuī moimīte kūrī we nīmathiite Jerusalemu, na nīmaraaka rīngī itūūra rīu inene, o rīu iremi na rīaganu. Nīmaracookereria rūthingo na magacookereria mīthingi.

¹³ Ningī nī kwagīrīire mūthamaki amenye atī itūūra rīrī inene rīngīakwo na thingo ciarīo icookererio, gūtīrī igooti, kana maruta ma mūthamaki, o na kana igooti rīa mīrigo īgītoonya būrūri-inī rīrīrutagwo. Nakīo kīgīina kīa ūthamaki nīgīkūnyīha. ¹⁴ Na rīu tondū ithuī tūrī andū matīte ūthamaki, na ti wega kuona mūthamaki akīmwo gītīo, tūratūma ndūmīrīri īno tūmenyithie mūthamaki, ¹⁵ nīgeetha ūhoru ūcio ūtūirio kuuma maandīko-inī ma tene ma arīa maarī mbere yaku. Maandīko-inī macio niūriona atī itūūra rīrī inene nī iremi, na rīa gūthīnia athamaki na mabūrūri, na nī kūdū kwa ūremi kuuma mahinda ma tene. Kīu nīkīo gīatūmire itūūra rīrī inene rīanangwo. ¹⁶ Tūkūmenyithia mūthamaki atī itūūra rīrī inene rīngīakwo na thingo ciarīo icookererio, wee ūgūtigwo ūtarī kīndū Mūrīmo ūyū wa Rūū rwa Farati.

¹⁷ Mūthamaki nake agīcookia macookio atīrī:

Kūrī Rehumu mūnene wa mbūtū, na Shimushai ūrīa mwandīki, na andū arīa angī a thiritū yao arīa matūūraga Samaria na kūrīa kūngī guothe Mūrīmo-wa-Farati:

Nīndamūgeithia.

¹⁸ Marūa marīa mwatūtūmīre nīmathomeirwo hau mbere yakwa na ngītaūrīrwo ūhoru wamo. ¹⁹ Nīndarutire watho na ūhoru ūcio ūgītūirio, na gūkīoneka atī itūūra rīrī inene nīrīūkaine kuuma tene atī nī rīa kūregana na watho wa athamaki, na rītūūraga rīrī iremi, na nī rīa kūrīngīrīria andū mookīrīre thirikari.† ²⁰ Jerusalemu nīrīkoretwo na athamaki a hinya magīathana Mūrīmo-wa-Farati wothe, na nīmarīhagwo igooti na maruta ma mūthamaki, o na igooti rīa mīrigo īgītoonya būrūri-inī. ²¹ Na rīrī, ruta watho kūrī andū acio matige wīra, nīguo itūūra rīu inene rītigaakwo rīngī, nginya rīrīa ngoiga. ²² Menyerera ūndū ūyū ndūkaage kūhingio. Mūngīrekereria ūndū ūngīrehe ūgwati na ūthūkie ūthamaki nīkī?

²³ Na rīrī, kobi ya marūa ma Mūthamaki Aritashashita maarīkia gūthomerwo Rehumu na Shimushai ūrīa mwandīki, na andū a thiritū yao, no gūthīi mathiire Jerusalemu kūrī Ayahudi, na makīmatigithia wīra ūcio na hinya.

²⁴ Nī ūndū ūcio, wīra wa gwaka nyūmba ya Ngai kūu Jerusalemu ūkīrūgama nginya mwaka wa keerī wa wathani wa Dario mūthamaki wa Perisia.

5

Marūa ma Tatenai kūrī Dario

¹ Na rīrī, mūnabii Hagai, na mūnabii Zekaria wa rūciaro rwa Ido, nīmarathīire Ayahudi a kūu Juda na Jerusalemu thīinī wa rītwa rīa Ngai

† 4:19 Ūhoru wa kūrīma na gūkīrīra athamaki warī kuo o na hīndī ya Hezekia, Jehoiakimu, na Zedekia.

wa Isiraeli, mūgitiri wao. ² Hīndī iyo Zerubabeli mūrū wa Shealiteli, na Jeshua mūrū wa Jozadaku makīambīrīria wīra wa gwaka rīngī nyūmba ya Ngai kūu Jerusalemu, na anabii a Ngai maarī hamwe nao makimateithia.

³ Ihinda rīu Tatenai, barūthi wa Mūrīmo-wa-Farati, na Shetharu-Bozenai, hamwe na athiritū ao magīthiī kūrī o, makīmooria atīrī, “Nūū wamūheire rūtha rwa gwaka rīngī hekarū īno na gūcookereria mwako ūyū?” ⁴ Ningī makīūria atīrī, “Andū arīa maraaka nyūmba īno metagwo atīa?” ⁵ No rīrī, Ngai nīaroraga athuuri acio a Ayahudi, na matiatigithirio wīra nginya ūhoru ūkinyīrio Dario, na marūa ma macookio make maamūkīrwo.

⁶ Īno nīyo kobi ya marūa marīa maatūmīrwo Mūthamaki Dario nī Tatenai ūrīa warī barūthi wa Mūrīmo-wa-Farati, marī na Shetharu-Bozenai na athiritū ao, arīa maarī anene a Mūrīmo-wa-Farati. ⁷ Ūhoru ūrīa maamūtūmīre watariī ūū:

Kūrī Mūthamaki Dario:

Ngeithi cia thayū.

⁸ Nī wega mūthamaki amenye atī ithuī nītwathiire rūgongo rwa Juda, kūu hekarū-inī ya Ngai ūrīa mūnene. Andū acio nīmaraaka hekarū na mahiga manene, o na magekīra mbaū rūthingo-inī. Wīra nīūrarutwo na kīyo, na nīūrathiī na mbere mūno ūrī moko-inī ma arīa maraūruta.

⁹ Tuoririe athuuri acio atīrī, “Nūū wamūheire rūtha rwa gwaka rīngī hekarū īno na gūcookereria mwako ūyū?” ¹⁰ Ningī nītwamoririe marīitwa mao, nīgeetha twandīke marīitwa ma atongoria ao, nīguo tūkūmenyithie.

¹¹ Ūū nīguo maatūcokeirie:

“Ithuī tūrī ndungata cia Ngai wa igūrū na thī, na tūraaka rīngī hekarū īrīa yakītwo mīaka mīngī mīthiru, īrīa yakītwo na īkarīkio nī mūthamaki mūnene wa Isiraeli. ¹² No tondū maithe maitū nīmarakaririe Ngai wa igūrū, nīamaneanire kūrī Nebukadinezaru ūrīa Mūkalidei, mūthamaki wa Babuloni, ūrīa wamomorire hekarū īno na agīthaamīria andū būrūri wa Babuloni.

¹³ “No rīrī, mwaka wa mbere wa Kurusu mūthamaki wa Babuloni, mūthamaki nīathanire atī nyūmba īno ya Ngai yakwo rīngī. ¹⁴ O na nīarutire kuuma hekarū īrīa yarī Babuloni indo cia thahabu na cia betha cia nyūmba ya Ngai, iria Nebukadinezaru aarutīte hekarū-inī kūu Jerusalemu, agīcitwara hekarū-inī kūu Babuloni.

“Nake Mūthamaki Kurusu agīcineana kūrī mūdū wetagwo Sheshibazaru, ūrīa aatuīte barūthi, ¹⁵ na akīmwīra atīrī, ‘Oya indo ici ūcitware na ūciige thīnī wa hekarū kūu Jerusalemu, na wake rīngī nyūmba ya Ngai o harīa yarī.’ ¹⁶ Nī ūndū ūcio Sheshibazaru agīūka agīaka mūthingi wa nyūmba ya Ngai kūu Jerusalemu. Kuuma mwaka ūcio nginya ūmūthī mwako ūcio no ūthiiga na mbere na ndūrī warīka.”

¹⁷ Na rīrī, mūthamaki angīona kwagīrīire-rī, nīgūtūirio maandīko-inī ma ūthamaki ma tene ma Babuloni, kuoneke kana Mūthamaki Kurusu ti-itherū nīarutīte watho wa gwaka rīngī nyūmba īno ya Ngai gūkū Jerusalemu. Ningī reke mūthamaki atūtūmīre itua rīake ūhoru-inī ūcio.

6

Dario Kūruta Watho wa Kūrūmīrīrwo

¹ Nake Mūthamaki Dario akīruta watho, naguo ūhoru ūcio ūgītuīrio nyūmba-inī ĩrīa yaigītwo mabuku ma maūndū ma tene marīa maigītwo nyūmba ya kīgīina kūu Babuloni. ² Ibuku rīa gīkūnjo rīkīoneka kūu nyūmba-inī ya ūthamaki ya Ekibatana, būrūri-inī wa Media. Narīo rīandīkītwo ta ūū:

Ūhoru wa Kūrīrikanania:

³ Mwaka wa mbere wa Mūthamaki Kurusu, mūthamaki nīathanire ūhoru ūkonīi hekarū ya Ngai kūu Jerusalemu, akiuga atīrī:

Hekarū nīyakwo rīngī ĩrī handū ha kūrutagīrwo magongona, na mīthingi yayo yakwo. Īkorwo ĩrī mīkono mīrongo ĩtandatū* kūrīaiha na igūrū, na mīkono mīrongo ĩtandatū kwarama, ⁴ ĩkorwo ĩrī na mīhari ĩtatū ya mahiga manene, na ūmwe wa mbaū. Thogora ūcio ūrīhwo kuuma kīgīina-inī kīa ūthamaki. ⁵ Ningī indo cia thahabu na cia betha cia nyūmba ya Ngai iria Nebukadinezaru aakuūite kuuma hekarū ĩrīa ĩrī Jerusalemu agīcīrehe Babuloni-rī, nīicookio o kīndū harīa kīarī thīinī wa hekarū kūu Jerusalemu; na mūciige thīinī wa nyūmba ya Ngai.

⁶ Na rīrī, wee Tatenai barūthi wa Mūrīmo-wa-Farati, hamwe na Shetharu-Bozenai, na inyuī, anene a thiritū yao, mūtīgathiī kuo. ⁷ Mūtīkaingīrīre wīra ūcio wa hekarū ya Ngai. Barūthi wa Ayahudi na athuuri a Ayahudi nīmarekwo maake rīngī nyūmba ĩyo ya Ngai o harīa yaakītwo.

⁸ O na ningī nīndathana ūrīa mūgwīkīra athuuri aya a Ayahudi magīaka nyūmba ĩyo ya Ngai:

Mahūthīro mothe ma andū acio nī marīhwo kuuma kīgīina-inī kīa ūthamaki kīa Mūrīmo-wa-Farati, nīgeetha wīra ūyū ndūkanarūgame.

⁹ Kīrīa gīothe kīngīendekana, tūtegwa, na ndūrūme, na tūtūrūme; cia kūrutwo maruta ma njino kūrī Ngai wa igūrū, na ngano, na cumbī, na ndibeī, na maguta, o ta ūrīa ingītio nī athīnjīri-Ngai kūu Jerusalemu no nginya maheagwo o mūthenya itekwaga, ¹⁰ nīgeetha marutage magongona ma gwītīkīrīka nī Ngai wa igūrū, na mahooyagīre kūgaacīra kwa mūthamaki na ariū ake.

¹¹ Ningī nīndathana atī mūndū o na ūrīkū ūngīgarūra maandīko macio, mūtīrīro ūkaarutwo nyūmba-inī yake na acooke oywo na igūrū ohanītio naguo. Na nī ūndū wa rīhia rīu nyūmba yake ĩgaatuuo ĩganjo rīa mahuti. ¹² Ngai ūrīa ūtūmīte Rīitwa rīake rītūūre kūu aroheria mūthamaki o wothe kana andū arīa mangīgeria kūgarūra watho ūyū kana kūharagania hekarū ĩyo ĩrī Jerusalemu.

Nīi Dario nī nīi ndaruta watho ūcio. Nīwathīkīrwo na kīyo.

Kūrūkia na Kwamūra Hekarū

¹³ Ningī, nī ūndū wa watho ūrīa warutītwo nī Mūthamaki Dario, Tatenai barūthi wa Mūrīmo-wa-Farati, na Shetharu-Bozenai, marī na athiritū ao nīmathīkīire watho ūcio na kīyo. ¹⁴ Nī ūndū ūcio athuuri a Ayahudi magīthīi o na mbere gwaka na kūgaacīra makīhunjagīrio nī mūnabīi Hagai, na Zekaria wa rūciaro rwa Ido. Makīrīkia gwaka hekarū kūringana na rīathani rīa Ngai wa Isiraēli na watho wa Kurusu, na wa Dario, na wa Aritashashita, athamaki a Perisia. ¹⁵ Hekarū ĩyo yarīkire mūthenya

* 6:3 nī ta mīta 27

wa gatatũ wa mweri wa Adari, mwaka wa gatandatũ wa gũthamaka kwa Mũthamaki Dario.

¹⁶ Hĩndĩ ĩyo andũ a Isiraeli na athĩnjĩri-Ngai, na Alawii, na andũ arĩa angĩ maatahĩtwo, magĩkũngũĩra kwamũrwo kwa nyũmba ya Ngai marĩ na gĩkeno. ¹⁷ Indo iria maarutire nĩ ũndũ wa kwamũrwo kwa nyũmba ya Ngai ciarĩ ndegwa igana rĩmwe, na ndũrũme magana meerĩ, na tũtũrũme magana mana, irĩ iruta rĩa kũhoroheria Isiraeli othe mehia mao, na thenge ikũmi na igĩrĩ, o ĩmwe kũrĩ o mũhĩrĩga wa Isiraeli. ¹⁸ Nao magĩtoonyia athĩnjĩri-Ngai wĩra-inĩ kũringana na ikundi ciao, na Alawii kũringana na matuanĩra mao, nĩ ũndũ wa wĩra wa gũtungatĩra Ngai kũu Jerusalemu o ta ũrĩa kwandĩkĩtwo Ibuku-inĩ rĩa Musa.

Bathaka

¹⁹ Mũthenya wa ikũmi na ĩna wa mweri wa mbere, andũ arĩa maatahĩtwo magĩkũngũĩra Gĩathĩ gĩa Bathaka. ²⁰ Athĩnjĩri-Ngai na Alawii nĩmetheretie na othe maarĩ atheru. Alawii nĩo maathĩnjire gatũrũme ka Bathaka, nĩ ũndũ wa arĩa othe maatahĩtwo, na nĩ ũndũ wa ariũ a ithe wao athĩnjĩri-Ngai, o na nĩ ũndũ wao ene. ²¹ Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli arĩa maacookete kuuma kũrĩa maatahĩrwo makĩrĩa Bathaka ĩyo, hamwe na arĩa othe meyamũranĩtie na mũtugo ya thaahu ya ndũrĩrĩ iria mariganĩtie nacio nĩgeetha marongorie Jehova Ngai wa Isiraeli. ²² Nĩmakũngũĩre Gĩathĩ kĩa Mĩgate ĩtarĩ Mũkĩre Ndawa ya Kũmbia marĩ na gĩkeno ihinda rĩa mũthenya mũgwanja, tondũ Jehova nĩamaĩyũrĩtie gĩkeno nĩ ũndũ wa kũgarũra meciiria ma mũthamaki wa Ashuri, nake akĩmateithia wĩra-inĩ wa gwaka nyũmba ya Ngai, o we Ngai wa Isiraeli.

7

Ezara Gũũka Jerusalemu

¹ Na rĩrĩ, thuutha wa maũndũ macio, rĩrĩa Aritashashita mũthamaki wa Perisia aathamakaga, Ezara mũrũ wa Seraia, mũrũ wa Azaria, mũrũ wa Hilikia, ² mũrũ wa Shalumu, mũrũ wa Zadoku, mũrũ wa Ahitubu, ³ mũrũ wa Amaria, mũrũ wa Azaria, mũrũ wa Meraiothu, ⁴ mũrũ wa Zerahia, mũrũ wa Uzi, mũrũ wa Buki, ⁵ mũrũ wa Abishua, mũrũ wa Finehasi, mũrũ wa Eleazaru, mũrũ wa Harũni mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, ⁶ Ezara ũcio nĩambatire oimĩte Babuloni. Aarĩ mũrutani mũũgĩ mũno ũhoroinĩ wa Watho wa Musa, ũrĩa Jehova Ngai wa Isiraeli aaheanĩte. Mũthamaki nĩamũheete indo ciothe iria aahooete kũrĩ we, tondũ guoko kwa Jehova Ngai wake kwarĩ hamwe nake. ⁷ Andũ amwe a Isiraeli, hamwe na athĩnjĩri-Ngai, na Alawii, na aini a nyĩmbo, na aikaria a ihingo, na ndungata cia hekarũ o nao nĩmambatire magĩũka Jerusalemu mwaka wa mũgwanja wa wathani wa Aritashashita.

⁸ Ezara aakinyire Jerusalemu mweri wa gatano wa mwaka wa mũgwanja wa mũthamaki. ⁹ Aambĩrĩrie rũgendo rwake rwa kuuma Babuloni mũthenya wa mbere wa mweri wa mbere, na aakinyire Jerusalemu mũthenya wa mbere wa mweri wa gatano, tondũ guoko kwa ũtugi kwa Ngai wake kwarĩ hamwe nake. ¹⁰ Nĩgũkorwo Ezara nĩerutĩre gũthoma na kũrũmia Watho wa Jehova, na kũrutana watho wa kũrũmĩrwo na mawatho maguo kũu Isiraeli.

Marũa ma Mũthamaki Aritashashita kũrĩ Ezara

¹¹ ĩno nĩyo kobi ya marũa marĩa Mũthamaki Aritashashita aaheete Ezara ũcio mũthĩnjĩri-Ngai na mũrutani, mũndũ warĩ mũũgĩ maũndũ-inĩ makoniĩ maathani na mawatho ma kũrũmĩrwo ma Jehova harĩ Isiraeli:

12 *Aritashashita, mūthamaki wa athamaki,

Kūrī Ezara ūrīa mūthīnjīri-Ngai na mūrutani wa Watho wa Ngai ūrīa ūrī igūrū:

Nīndakūgeithia.

13 Rū-rī, nīndaruta watho atī andū a Isiraeli othe arīa marī ūthamaki-inī wakwa, hamwe na athīnjīri-Ngai na Alawii, arīa mangienda gūthī nawe kūu Jerusalemu, no mathī. 14 Wee ūtūmītwo nī mūthamaki na ataari ake mūgwanja, ūthī ūgatuīrie ūhoru wa Juda na wa Jerusalemu, o ta ūrīa Watho wa Ngai waku ūrīa ūrī naguo guoko-inī gwaku ūtariī. 15 O na ningī ūkuue betha na thahabu, iria mūthamaki na ataari ake maheanīte na kwīyendera kūrī Ngai wa Isiraeli ūrīa ūtūūraga Jerusalemu, 16 hamwe na betha na thahabu ciothe iria ingīheanwo kuuma būrūri wa Babuloni, o na mīhothi ya kwīyendera kuuma kūrī andū na athīnjīri-Ngai, nī ūndū wa hekarū ya Ngai wao īrīa īrī Jerusalemu. 17 Menyerera wone atī mbeeca ici nīciagūra ndegwa, na ndūrūme na tūtūrūme, hamwe na maruta ma ngano na ma kūnyuuo, irutwo igongona hau kīgongona-inī kīa hekarū ya Ngai waku kūu Jerusalemu.

18 Wee na ariū a thoguo Ayahudi no mwīke o ūrīa mūngīona kwagīrīre na matigari ma betha na thahabu, kūrīngana na wendi wa Ngai wanyu. 19 Twarīrai Ngai wa Jerusalemu indo ciothe iria mwīhokeirwo cia kūhūthagīrwo mahooya-inī thīnī wa hekarū ya Ngai wanyu. 20 Na kīndū kīngī o gīothe kīngīendekana nī ūndū wa hekarū ya Ngai wanyu, o kīrīa ūngīona mweke wa kūheana, no ūkīrute kuuma kīgīna-inī kīa mūthamaki.

21 Na rīrī, nī Mūthamaki Aritashashita, nīndatha aigi othe a kīgīna a Mūrīmo-wa-Farati maheane na kīyo kīrīa gīothe Ezara ūrīa mūthīnjīri-Ngai, na mūrutani wa watho wa Ngai ūrīa ūrī igūrū angībatarīo nīkīo, 22 gītakīrīte taranda igana rīmwe† cia betha, na kori igana rīmwe‡ cia ngano, na bathi igana rīmwe§ cia ndibei, na bathi igana rīmwe cia maguta ma mītamaiyū, na cumbī ūtarī gīthimi. 23 Ūndū ūrīa wothe Ngai wa igūrū atuīte, nīwīkwo na kīyo, ūndū wothe ūkonīi hekarū ya Ngai ūrīa ūrī igūrū. Nī kī kīngītūma kūgīe na mang'ūrī ūthamaki-inī wa mūthamaki na ariū ake? 24 Ningī mūmenye atī mūtīrī na watho wa gwītīa mūthīnjīri-Ngai o wothe, na Alawii, na aini a nyīmbo, na aikaria a ihingo, na ndungata cia hekarū, kana andū arīa angī marutaga wīra nyūmba-inī īyo ya Ngai igooti, kana maruta ma mūthamaki o na kana igooti rīa mīrigo īgītoonya būrūri-inī.

25 Nawe Ezara, kūrīngana na ūūgī wa Ngai waku ūrīa ūrī naguo, thuura aciirithania na atui a ciira nīguo matuagīre andū othe a Mūrīmo-wa-Farati ciira na kīhooto, arīa othe mooī watho wa Ngai wanyu. Nao arīa matooī ūmarute. 26 Mūndū o wothe ūtarīathīkagīra watho wa Ngai waku na watho wa mūthamaki no nginya aherithio na ūndū wa kūrūragwo, kana aingatwo būrūri, o na kana indo ciake itahwo, kana ohwo njeera.

27 Jehova arogoocwo, Ngai wa maithe maitū, ūrīa wīkīrīte ūndū

* 7:12 Gīchunjī gīkī kīandīkirwo na rūthiomi rwa Asuriata rūrīa rwatūmagīrwo nī mabūrūri hīndī īyo. † 7:22 nī ta tani ithatū na robo ithatū (3.75) ‡ 7:22 nī ta kilo 3,400 § 7:22 nī ta lita 2,200

ũcio ngoro-inĩ ya mũthamaki, atĩ atĩithie nyũmba ya Jehova ĩrĩa ĩrĩ kũu Jerusalemu na njĩra ĩno, ²⁸ o ũcio ũtũmĩte njĩtĩkĩrĩke mbere ya mũthamaki, na ataarani ake, na anene othe a mũthamaki arĩa marĩ ũhoti. Tondũ guoko kwa Jehova Ngai wakwa kwarĩ hamwe na nĩ, nĩndeyũmĩrĩirie, ngĩcookanĩrĩria atongoria a Isiraeli nĩguo twambate nao.

8

Marĩtwa ma Atongoria a Nyũmba aria Macookire na Ezara

¹ Aya nĩo atongoria a nyũmba o hamwe na arĩa meyandĩkithĩtie, na nĩo mambatanirie na nĩ kuuma Babuloni hĩndĩ ya wathani wa Mũthamaki Aritashashita:

² kuuma njiaro cia Finehasi, aarĩ Gerishomu;
na njiaro cia Ithamaru, aarĩ Danieli;
na kuuma njiaro cia Daudi, aarĩ Hatushu ³ wa njiaro cia Shekania;

na kuuma njiaro cia Paroshu, aarĩ Zekaria, hamwe na andũ 150 arĩa meyandĩkithĩtie;

⁴ na kuuma njiaro cia Pahathu-Moabi, aarĩ Eliehoenai mũrũ wa Zerahia, hamwe na andũ angĩ 200;

⁵ na kuuma njiaro cia Zatu, aarĩ Shekania mũrũ wa Jahazieli, hamwe na andũ angĩ 300;

⁶ na kuuma njiaro cia Adini, aarĩ Ebedi mũrũ wa Jonathani, hamwe na andũ angĩ 50;

⁷ na kuuma njiaro cia Elamu, aarĩ Jeshaiia mũrũ wa Athalia, hamwe na andũ angĩ 70;

⁸ na kuuma njiaro cia Shefatia, aarĩ Zebadia mũrũ wa Mikaeli, hamwe na andũ angĩ 80;

⁹ na kuuma njiaro cia Joabu, aarĩ Obadia mũrũ wa Jehieli, hamwe na andũ angĩ 218;

¹⁰ na kuuma njiaro cia Bani, aarĩ Shelomithi mũrũ wa Josifia, hamwe na andũ angĩ 160;

¹¹ na kuuma njiaro cia Bebai, aarĩ Zekaria mũrũ wa Bebai, hamwe na andũ angĩ 28;

¹² na kuuma njiaro cia Azigadi, aarĩ Johanani mũrũ wa Hakatani, hamwe na andũ angĩ 110;

¹³ na kuuma njiaro cia Adonikamu, na nĩo a mũthia, marĩtwa mao maarĩ Elifeleti, na Jeueli, na Shemaia, hamwe na andũ angĩ 60;

¹⁴ na kuuma njiaro cia Bigivai, maarĩ Uthai na Zakuri, hamwe na andũ angĩ 70.

Gũcooka Jerusalemu

¹⁵ Nĩdamacookanĩrĩirie hamwe rũũ-inĩ rũrĩa rũthereraga rũrorete Ahava, na tũgĩkara hau mũthenya ĩtatũ. Na rĩrĩ, rĩrĩa ndarorire gatagatĩ-inĩ ka andũ acio na athĩnjĩri-Ngai, ndionire Alawii ho. ¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio ngĩtũmanĩra Eliezeri, na Arieli, na Shemaia, na Elinathani, na Jaribu, na Elinathani, na Nathani, na Zekaria, na Meshulamu arĩa maarĩ atongoria, na Joiaribu na Elinathani, andũ arĩa maarĩ arutani, ¹⁷ ngĩmatũma kũrĩ Ido mũtongoria wa Kasifia. Ngĩmeera ũrĩa megũthĩ kwĩra Ido na andũ a nyũmba yake, acio ndungata cia hekarũ kũu Kasifia, nĩguo matũrehere aruti a wĩra wa nyũmba ya Ngai witũ. ¹⁸ Na tondũ guoko kwa ũtugi kwa Ngai witũ kwarĩ hamwe na ithuĩ-rĩ, magĩtũrehere Sherebia, mũndũ

mūhoti wa kuuma njiaro cia Mahili mūrū wa Lawi, ūrĩa warĩ mūrū wa Isiraeli, na ariũ a Sherebia na ariũ a ithe, othe maarĩ andũ 18; ¹⁹ Na makĩrehe Hashabia hamwe na Jeshia wa kuuma njiaro cia Merari, na ariũ a ithe na ciana ciao, othe andũ 20. ²⁰ Ningĩ makĩrehe andũ ndungata 220 cia hekarũ, gĩkundi gĩathondeketwo nĩ Daudi na anene ake nĩguo gĩteithagĩrĩrie Alawii. Othe makĩandĩkwo na marĩitwa mao.

²¹ Tũrĩ o hau rūũ-inĩ rwa Ahava, ngĩanĩrĩra twĩhinge kũrĩa irio, nĩguo tũhote kwĩnyiihia mbere ya Ngai witũ tũmũhooe atũgitĩre rũgendo-inĩ, ithuĩ na ciana ciitũ, hamwe na indo ciitũ ciothe. ²² Nĩndaiguire thoni kũũria mũthamaki atũhe thigari cia magũrũ o na iria ithiiga ihaicĩte mbarathi cia gũtũgitĩra harĩ thũ njĩra-inĩ, tondũ nĩtwerĩte mũthamaki atĩrĩ, “Guoko kwa ūtugi kwa Ngai witũ kũrĩ igũrũ rĩa mũndũ o wothe ūrĩa ūmwĩhokaga, no marakara make manene marĩ igũrũ rĩa arĩa othe mamũtiganagĩria.” ²³ Nĩ ūndũ ūcio tũkĩhinga kũrĩa irio na tũgĩthaiha Ngai witũ nĩ ūndũ wa ūhoro ūcio, nake agĩcookia ihooya riitũ.

²⁴ Ningĩ ngĩamũra athĩnjĩri-Ngai ikũmi na eerĩ arĩa maarĩ atongoria, hamwe na Sherebia, na Hashabia, na ariũ a ithe wao ikũmi, ²⁵ na ngĩmathimĩra maruta ma betha na thahabu, na indo iria ciaheanĩtwo nĩ mũthamaki, na ataari ake, na anene ake, na andũ othe a Isiraeli arĩa maarĩ kuo, nĩ ūndũ wa nyũmba ya Ngai witũ. ²⁶ Ngĩmathimĩra taranda 650* cia betha, na indo cia betha cia ūritũ wa taranda igana rĩmwe†, na taranda igana rĩmwe cia thahabu, ²⁷ na mbakũri 20 cia thahabu cia thogora wa mbaũni 1,000,‡ na indo igĩrĩ cia gĩcango gĩtherie mũno kĩa goro o ta thahabu.

²⁸ Ngĩmeera atĩrĩ, “Inyuĩ o ūndũ ūmwe na indo ici nĩ mwamũrĩrwo Jehova. Betha na thahabu ici nĩ maruta ma kwĩyendera maruĩrwo Jehova Ngai wa maithe manyu. ²⁹ Mũcimenyerere wega o nginya rĩrĩa mũgaacithimĩra tũnyũmba-inĩ tũrĩa tũrĩ thĩinĩ wa nyũmba ya Jehova kũu Jerusalemu mbere ya athĩnjĩri-Ngai arĩa atongoria, na Alawii, na atongoria a nyũmba cia Isiraeli.” ³⁰ Nao athĩnjĩri-Ngai na Alawii makĩamũkĩra betha na thahabu, na indo icio nyamũre iria ciathimĩtwo nĩguo itwarwo nyũmba ya Ngai witũ kũu Jerusalemu.

³¹ Na mũthenya wa ikũmi na ĩrĩ mweri wa mbere tũkiuma rūũ-inĩ rwa Ahava twerekeire Jerusalemu. Guoko kwa Ngai witũ kwarĩ hamwe na ithuĩ, nake agĩtũgitĩra kuuma kũrĩ thũ na njangiri njĩra-inĩ. ³² Nĩ ūndũ ūcio tũgĩkinya Jerusalemu, na tũkĩhurũka kuo mĩthenya ĩtatũ.

³³ Mũthenya wa kana, tũrĩ thĩinĩ wa nyũmba ya Ngai witũ, tũgĩthima betha na thahabu na indo iria nyamũre ikĩneanwo moko-inĩ ma Mere-mothu mūrū wa Uria, ūrĩa mũthĩnjĩri-Ngai. Eleazaru mūrū wa Finehasi aarĩ hamwe nake, o ūndũ ūmwe na Jozabadu mūrū wa Jeshua, na Noadia mūrū wa Binui, arĩa Alawii. ³⁴ Indo ciothe nĩciatarirwo kũringana na mũigana na ūritũ wacio, nago ūritũ wacio ūrĩ wothe ūkĩandĩkwo o hĩndĩ ĩyo.

³⁵ Hĩndĩ ĩyo arĩa maacookete kuuma kũrĩa maatahũrwo makĩrutĩra Ngai wa Isiraeli maruta ma njino: makĩruta ndegwa ikũmi na igĩrĩ nĩ ūndũ wa andũ a Isiraeli othe, na ndũrũme mĩrongo kenda na ithathatũ, na tũtũrũme mĩrongo mũgwanja na mũgwanja, na makĩruta thenge ikũmi na igĩrĩ irĩ iruta rĩa kũhoroheria mehia. Ici ciothe ciarutĩrwo Jehova irĩ iruta rĩa njino. ³⁶ Magĩcooka magĩtwara mawatho ma mũthamaki kũrĩ

* 8:26 nĩ ta tani 25 † 8:26 nĩ ta tani ithatũ na robo ithatũ (3.75) ‡ 8:27 nĩ ta kilo inyanya na nuthu (8.5)

anene arĩa maathuurĩtwo nĩ mũthamaki, na kũrĩ mabarũthi§ ma Mũrĩmo-wa-Farati, nao magĩteithia andũ na magĩteithĩrĩria maũndũ ma nyũmba ya Ngai.

9

Ihooya rĩa Ezara Rĩkoniĩ Kũhikania na Ndũrĩrĩ

¹ Na rĩrĩ, thuutha wa gwĩka maũndũ macio,* atongoria magĩũka kũrĩ nĩ, makĩnjĩra atĩrĩ, “Andũ a Isiraeli, o hamwe na athĩnjĩri-Ngai na Alawii, matiĩamũranĩtie kuuma kũrĩ andũ arĩa matũrigiicĩirie, na kuuma kũrĩ mĩtugo yao ĩrĩ magigi, ta ĩrĩa ya Akaanani, na Ahiti, na Aperizi, na Ajebusi, na Aamoni, na Amoabi, na Amisiri, na Aamori. ² Nĩmahikĩtie airĩtu amwe ao magatuĩka atumia ao na a ariũ ao, na magatukania rũrĩrĩ rũrĩa rũtheru na andũ arĩa matũrigiicĩirie. Atongoria na anene ao nĩo matongoretie andũ arĩa angĩ ũhoru-inĩ ũyũ wa kwaga kwĩhokeka.”

³ Rĩrĩa ndaiguire ũhoru ũcio, ngĩtembũranga nguo yakwa ya thĩinĩ na ya igũrũ,† na ngĩmunya njuĩrĩ cia mũtwe wakwa o na nderu, ngĩikara thĩ ndĩ na kĩaha kĩnene. ⁴ Hĩndĩ ĩyo andũ othe arĩa mainainire nĩ ũndũ wa ciugo icio cia Ngai wa Isiraeli makĩgomana harĩ nĩ nĩ ũndũ wa kwaga kwĩhokeka kũu kwa andũ arĩa maatahĩtwo. Ngĩikara thĩ hau ndĩ na kĩaha kĩnene o nginya hĩndĩ ya igongona rĩa hwaĩ-inĩ.

⁵ Na rĩrĩ, ihinda rĩa igongona rĩa hwaĩ-inĩ rĩakinya-rĩ, ngĩũkĩra ngiuma hau ndaikarĩte ndĩnyihĩtie, nguo yakwa ya thĩinĩ na ya igũrũ irĩ ndembũkangu, ngĩturia ndu ndambũrũkĩtie moko makwa kũrĩ Jehova Ngai wakwa, ⁶ ngĩhooya ũũ:

“Wee Ngai wakwa, nĩngũigua thoni mũno na ngaconoka na nd-ingĩhota gũgũtiirĩra gĩthiithi, Wee Ngai wakwa, tondũ mehia maitũ nĩ maingĩ makaraiha gũkĩra ũraihi witũ na ũũru witũ, ũgakinya o kũu igũrũ. ⁷ Kuuma matukũ-inĩ ma maithe maitũ ma tene nginya ũmũthĩ, ũũru witũ ũkoretwo ũrĩ mũingĩ. Tondũ wa mehia maitũ, ithuĩ na athamaki aitũ, na athĩnjĩri-Ngai aitũ, tũtũire tũũragagwo na rũhiũ rwa njora, tũgatahwo na tũgatunywo indo ciitũ, na tũgaconorithio guoko-inĩ kwa athamaki a mabũrũri mangĩ, o ta ũrĩa gũtariĩ ũmũthĩ.

⁸ “No rĩrĩ, gwa kahinda kanini, Jehova Ngai witũ akoretwo arĩ mũtugi nĩ gũtũtigĩria matigari na gũtũhe handũ harũmu harĩa hake haamũre, na nĩ ũndũ ũcio Ngai nĩaheete maitho maitũ ũtheri na agatũhooreria hanini ũkombo-inĩ witũ. ⁹ O na gũtuĩka tũrĩ ngomborĩ, Ngai witũ ndatũtiganĩirie ũkombo-inĩ.‡ Nĩatũiguĩrĩire tha maitho-inĩ ma athamaki a Perisia: Nĩatũheete mũtũũrĩre mwerũ nĩguo tũhote gwaka nyũmba ya Ngai witũ rĩngĩ na tũcookererie kũrĩa ĩthũkĩtio, na nĩatũheete rũthingo rwa gũtũgitĩra thĩinĩ wa Juda na Jerusalemu.

¹⁰ “No rĩrĩ, Wee Ngai witũ-rĩ, nĩ atĩa tũngiuga thuutha ũyũ? Tondũ nĩtwagĩire mawatho maku bata ¹¹ marĩa waheanire na tũnua twa anabii ndungata ciaku, rĩrĩa woigire atĩrĩ, ‘Bũrũri ũrĩa mũrathiĩ kwĩgwatĩra ũtuĩke wanyu nĩmũthaahie nĩ waganu wa andũ ago. Nĩ ũndũ wa maũndũ mao me magigi, nĩmaũiyũrĩtie maũndũ mao mooru kuuma mwena ũmwe nginya ũrĩa ũngĩ. ¹² Nĩ ũndũ ũcio, mũtikaneetĩkĩrie airĩtu anyu mahikio nĩ ariũ ao kana ariũ anyu mahikie airĩtu ao. Mũtikanaagĩe

§ 8:36 Nĩ kwarĩ na anene maathuuragwo nĩ mũthamaki nĩguo marũgamagĩrĩre ng’ongo cia mabũrũri mao, namo mabarũthi maarĩ anini ao. * 9:1 Ezara eerirwo maũndũ macio mĩeri kenda thuutha wa gũkinya Jerusalemu (rora 10:9). † 9:3 Gũtarũranga nguo kuonanagia atĩ mũndũ nĩaracakaya. ‡ 9:9 Hĩndĩ ĩno Ayahudi maathagwo nĩ andũ a mabũrũri mangĩ.

na kīrīkanīro kīa ūrata nao o na rī, nīgeetha mūgīe na hinya na mūrīage indo njega cia būrūri ūcio, na mūkāāūtīgīra ciana cianyu ūrī igai rīao nginya tene.’

¹³ “Maūndū macio matūkorete nī ūndū wa ciiko ciitū njūru na wīhia witū mūnene, no rīrī, Wee Ngai witū ūtūherithītie na iherithia inini gūkīra ūrīa mehia maitū magīrīre, o na nītūtīgīrie matigari ma andū ta aya. ¹⁴ Rīu-rī, no tūcooke kuuna maathani maku rīngī, na tūhikanie na andū arīa mekaga maūndū me magigi ta macio? Githī ndūngītūrakarīra nginya ūtūniine, kwage matigari kana mūndū ūngīhonoka? ¹⁵ Wee Jehova Ngai wa Isiraeli, ūrī mūthingu! Ūmūthī ūyū nītūtīgītwo tūrī matigari. Tūrī haha mbere yaku twīhītie, na tondū wa ūndū ūcio gūtīrī o na ūmwe witū ūngīhota kūrūgama mbere yaku.”

10

Andū Kuumbūra Mehia

¹ Rīrīa Ezara aahooyaga akiumbūraga mehia na akīrīraga, o na akīngūithagia thī hau nyūmba-inī ya Ngai-rī, gīkundi kīnene kīa andū a Isiraeli, kīa arūme, na andū-a-nja, na ciana, gīkīūngana gīkīmūthiūrūrūkīria. O nao makīrīra marī na ruo mūno. ² Nake Shekania mūrū wa Jehieli, ūmwe wa rūciaro rwa Elamu, akīra Ezara atīrī, “Tūkoretwo tūtārī ehokeku harī Ngai witū nī ūndū nītūhikītie andū-a-nja kuuma ndūrīrī iria itūthiūrūrūkīrie. No o na kūrī ūguo-rī, Isiraeli no marī na kīrīgīrīro. ³ Na rīrī, nītūthondeke kīrīkanīro tūrī mbere ya Ngai witū atī nītūkūingata andū-a-nja aya othe na ciana ciao, kūrīngana na mataaro ma mwathi wakwa, o na mataaro ma arīa metīgīrīte maathani ma Ngai witū. Ūndū ūyū nīwīkwo kūrīngana na Watho. ⁴ Arahūka; ūhorō ūyū ūrī moko-inī maku. Ithūī tūrī hamwe nawe; nī ūndū ūcio, wīyūmīrīrie ūwīke.”

⁵ Nī ūndū ūcio Ezara akīarahūka, agītūma atongoria a athīnjīri-Ngai na Alawii, o na andū othe a Isiraeli mehīte atī nīmegwīka ūrīa kwerītwo. Nao makīhīta. ⁶ Ningī Ezara akīuma hau mbere ya nyūmba ya Ngai, agīthī kanyūmba ka Jehohanani mūrū wa Eliashibu. Arī kūu ndaigana kūrīa irio kana kūnyua maaī tondū aathiire o na mbere gūcakaya nī ūndū andū arīa maatahītwo nīmagīte kwīhokeka.

⁷ Gūgīcooka gūkīanīrīrwo Juda na Jerusalemu guothe atī andū othe arīa maatahītwo mongane Jerusalemu. ⁸ Mūndū o wothe ūngīagire gūkinya Jerusalemu mīthenya itatū itanathira kūrīngana na itua rīa anene na athuuri, atunywo indo ciake ciothe, nake we mwene aingatwo, ehere kīūngano-inī kīa andū arīa maatahītwo.

⁹ Mīthenya īyo itatū itanathira, arūme othe a Juda na Benjamini makīūngana Jerusalemu. Naguo mūthenya wa mīrongo īrī wa mweri wa kenda, andū othe nīmaikarīte thī kīhaaro-inī kīrīa kīarī mbere ya nyūmba ya Ngai, mathīnikīte mūno tondū wa ūndū ūcio na nī ūndū wa mbura. ¹⁰ Hīndī īyo Ezara ūcio mūthīnjīri-Ngai akīrūgama na igūrū, akīmeera atīrī, “Mūkoretwo mūtārī ehokeku; nīmūhikītie andū-a-nja a kūngī, mūgakīongerera mahītia ma Isiraeli. ¹¹ Rīu-rī, umbūrai mehia manyu kūrī Jehova Ngai wa maithe manyu, na mwīke ūrīa endaga. Mwīyamūraniei na andū arīa mamūthiūrūrūkīrie, o na atumia anyu a kūngī.”

12 Kĩungano gĩothe gĩgĩcookia na mũgambo mũnene atĩrĩ, “Nĩwoiga ũrĩa kwagĩĩire! No nginya twĩke o ta ũguo woiga. 13 No rĩrĩ, andũ aya marĩ haha nĩ aingĩ, na nĩ hĩndĩ ya mbura; nĩ ũndũ ũcio tũtingĩkara nja. Ningĩ ũhoru ũyũ ndũngĩthondekeka na mũthenya ũmwe kana ĩrĩ, tondũ nĩtwĩhĩtie mũno ũndũ-inĩ ũyũ. 14 Reke anene aitũ marũgamĩrĩre kũungano gĩkĩ gĩothe. Ningĩ o mũndũ wothe ũrĩ matũũra-inĩ maitũ ũhikĩtie mũndũ-wa-nja wa kũngĩ nĩetikĩrio oke mahinda marĩa matuĩtwo, hamwe na athuuri na atuanĩri ciira a o itũũra, nginya twehererio marakara marĩa mahiũ ma Ngai witũ ũhoru-inĩ ũyũ.” 15 Andũ arĩa maareganire na ũhoru ũcio no Jonathani mũrũ wa Asaheli, na Jahazeia mũrũ wa Tikiva, hamwe na Meshulamu, na Shabethai ũrĩa Mũlawii.

16 Nĩ ũndũ ũcio andũ arĩa maatahĩtwo magĩka o ta ũrĩa kwerĩtwo. Nake Ezara ũcio mũthĩnjĩri-Ngai agĩthuura arũme arĩa maarĩ atongoria a nyũmba ciao, o mũndũ ũmwe kuuma o nyũmba, o ũrĩa ciagayanĩtio, nao othe makĩandĩkwo marĩitwa mao. Mũthenya wa mbere wa mweri wa ikũmi magĩkara thĩ nĩguo matuĩrie maciira macio, 17 na gũgĩkinya mũthenya wa mbere wa mweri wa mbere, makĩrĩkia maciira ma arũme othe arĩa maahikĩtie andũ-a-nja a kũngĩ.

Andũ arĩa Maahĩtĩtie nĩ Kũhikania na Ndũrĩrĩ

18 Thĩinĩ wa njiaro cia athĩnjĩri-Ngai, andũ aya nĩo maahikĩtie andũ-a-nja a kũngĩ:

Kuuma njiaro cia Jeshua mũrũ wa Jozadaku na ariũ a ithe nĩ:

Maaseia, na Eliezeri, na Jaribu, na Gedalia. 19 (Othe makĩranĩra atĩ nĩmegũtigana na atumia ao, na o mũndũ akĩruta ndũrũme kuuma rũũru-inĩ rwake nĩ ũndũ wa iruta rĩa mahĩtia mao.)

20 Kuuma kũrĩ njiaro cia Imeri nĩ:

Hanani na Zebadia.

21 Kuuma kũrĩ njiaro cia Harimu nĩ:

Maaseia, na Elija, na Shemaia, na Jehieli, na Uzia.

22 Kuuma kũrĩ njiaro cia Pashuri nĩ:

Elioenai, na Maaseia, na Ishumaeli, na Nethaneli, na Jozabadu, na Elasa.

23 Kuuma kũrĩ Alawii nĩ:

Jozabadu, na Shimei, na Kelaia (na nowe Kelita), na Pethahia, na Juda, na Eliezeri.

24 Kuuma kũrĩ aini a nyĩmbo nĩ:

Eliashibu.

Kuuma kũrĩ aikaria a ihingo nĩ:

Shakumu, na Telemu, na Uri.

25 Na gatagatĩ-inĩ ga Aisiraeli arĩa angĩ:

Kuuma kũrĩ njiaro cia Paroshu nĩ:

Ramia, na Izia, na Malikija, na Mijamini, na Eleazaru, na Malikija, na Benaia.

26 Kuuma kũrĩ njiaro cia Elamu nĩ:

Matania, na Zekaria, na Jehieli, na Abadi, na Jeremothu, na Elija.

27 Kuuma kũrĩ njiaro cia Zatu nĩ:

Elioenai, na Eliashibu, na Matania, na Jeremothu, na Zabadi, na Aziza.

28 Kuuma kũrĩ njiaro cia Bebai nĩ:

Jehohanani, na Hanania, na Zabai, na Athilai.

²⁹ Kuuma kūrĩ njiaro cia Bani nĩ:

Meshulamu, na Maluku, na Adaia, na Jashubu, na Sheali, na Jere-mothu.

³⁰ Kuuma kūrĩ njiaro cia Pahathu-Moabi nĩ:

Adina, na Kelali, na Benaia, na Maaseia, na Matania, na Bezaleli, na Binui, na Manase.

³¹ Kuuma kūrĩ njiaro cia Harimu nĩ:

Eliezeri, na Ishija, na Malikija, na Shemaia, na Shimeoni, ³² na Benjamini, na Maluku, na Shemaria.

³³ Kuuma kūrĩ njiaro cia Hashumu nĩ:

Matenai, na Matata, na Zabadi, na Elifeleti, na Jeremai, na Manase, na Shimei.

³⁴ Kuuma kūrĩ njiaro cia Bani nĩ:

Maadai, na Amuramu, na Ueli, ³⁵ na Benaia, na Bedeia, na Keluhi, ³⁶ na Vania, na Meremothu, na Eliashibu, ³⁷ na Matania, na Matenai, na Jaasu.

³⁸ Kuuma kūrĩ njiaro cia Binui nĩ:

Shimei, ³⁹ na Shelemia, na Nathani, na Adaia, ⁴⁰ na Makinadebai, na Shashai, na Sharai, ⁴¹ na Azareli, na Shelemia, na Shemaria, ⁴² na Shalumu, na Amaria, na Jusufu.

⁴³ Kuuma kūrĩ njiaro cia Nebo nĩ:

Jeieli, na Matithia, na Zabadi, na Zabina, na Jadai, na Joeli, na Benaia.

⁴⁴ Acio othe nĩmahikĩtie andũ-a-nja a kũngĩ, na amwe ao nĩmaciarĩte ciana na atumia acio.

NEHEMIA

Ihooya rĩa Nehemia

¹ Ici n̄cio ciugo cia Nehemia m̄rũ wa Hakalia:

Atĩrĩrĩ, mweri-inĩ wa Kiselevu wa mwaka wa m̄rongo ãrĩ,* rĩrĩa ndaarĩ thĩinĩ wa nyũmba ya ũthamaki kũu Shushani-rĩ,† ² Hanani, ũmwe wa ariũ a baba, agĩũka kuuma Juda arĩ na andũ angĩ, na ngĩmahoooya ũhoru wa matigari ma Ayahudi arĩa maahonokete gũtahwo, o na ngĩmahoooya ũhoru wa Jerusalemu.

³ Nao makĩnjookeria atĩrĩ, “Andũ arĩa maahonokire gũtahwo, o acio marĩ kũu bũrũri-inĩ, marĩ na thĩina m̄nene na makanyararwo m̄no. Rũthingo rwa Jerusalemu nĩrũmomore, na ihingo ciaruo igacinwo na mwaki.”‡

⁴ Rĩrĩa ndaiguire maũndũ macio, ngĩikara thĩ, ngĩrĩra. Ngĩikara ngĩcakayaga matukũ maigana ũna, ngĩihinga kũrĩa irio na ngĩhooya Ngai wa igũrũ. ⁵ Ningĩ ngiuga atĩrĩ:

“Wee Jehova Ngai wa Igũrũ, wee M̄rungu m̄nene na wa kũmakania, ũrĩa ũhingagia kĩrĩkanĩro gĩake kĩa wendo kũrĩ arĩa mamwendete na magaathĩkĩra maathani make, ⁶ ndagũthaiha ũtege gũtũ gwaku, na ũhingũre maitho maku ũigue ihooya rĩrĩa ndungata yaku irahooya irĩ mbere yaku mũthenya na ũtukũ nĩ ũndũ wa ndungata ciaku, andũ a Isiraeli. Nĩngumbũra mehia ma andũ a Isiraeli, na makwa, na ma nyũmba ya baba, marĩa ithuĩ tũkwĩhĩirie. ⁷ Nĩtwĩkite maũndũ ma waganu m̄nene harĩwe. Tũtiathĩkĩre maathani na irĩra cia watho waku cia kũrũmĩrĩrwo, o na mawatho marĩa waheire Musa ndungata yaku.

⁸ “Ririkana ũrutani ũrĩa waheire Musa ndungata yaku, ũkiuga atĩrĩ, ‘Mũngĩaga kwĩhokeka, nĩngamũhurunja gatagatĩ ka ndũrĩrĩ, ⁹ no mũngĩkanjookerera na mwathĩkĩre maathani makwa, hĩndĩ iyo o na andũ anyu arĩa maatahĩtwo magatwarwo ituri cia thĩ kũrĩa kũraya m̄no, nĩngamacookereria ndĩmarute kuo, ndĩmarehe kũndũ kũrĩa thuurĩte gũtuĩke gĩkaru kĩa Rĩitwa rĩakwa.’

¹⁰ “Acio nĩ ndungata ciaku na andũ aku, arĩa wakũũrĩre na ũndũ wa hinya waku m̄nene na guoko gwaku kũrĩ ũhoti. ¹¹ Wee, Jehova, ndagũthaiha ũtege gũtũ ũigue mahoooya ma ndungata ãno yaku, o na mahoooya ma ndungata ciaku iria ikenagio nĩ gwĩtigĩra rĩitwa rĩaku. Kĩreke ndungata yaku ĩgaacĩre ũmũthĩ na ũndũ wa gũtũma ĩtikĩrike harĩ mũndũ ũyũ.”

Nĩ nĩ ndatwaragĩra mũthamaki kĩndũ gĩa kũnyua.

2

Aritashashita Gũtũma Nehemia Jerusalemu

* **1:1** Kwarĩ m̄aka m̄rongo kenda na ũmwe kuuma m̄gwate ya mbere yacooka Jerusalemu.

† **1:1** Shushani nĩkuo athamaki a Perisia maaikaraga hĩndĩ ya heho; kwarĩ m̄kuru-inĩ wa Rũũ rwa Tigrisi. ‡ **1:3** Wathani wa Perisia wagayanĩtio ng’ongo ithatũ; rũgongo rwa Juda rwathagwo kuuma Samaria.

¹ Mweri-inĩ wa Nisani, mwaka wa mĩrongo ĩrĩ wa Mũthamaki Ar-itashashita, rĩrĩa aareheirwo ndibei, ngĩoya ndibei ĩyo ngĩmĩnengera mũthamaki. Mbere ya hĩndĩ ĩyo ndiatukĩtie gĩthiithi ndĩ harĩ we; ² nĩ ũndũ ũcio mũthamaki akĩnjũũria atĩrĩ, “Nĩ kũ gĩtũmĩte ũtukie gĩthiithi ũguo na ndũrĩ mũrũaru? Ũndũ ũcio no uumanire na kĩaha kĩa ngoro.”

Na nĩ ngĩtigĩra mũno, ³ no ngĩra mũthamaki atĩrĩ, “Mũthamaki arotũura nginya tene! Gĩthiithi gĩakwa kĩngĩaga gũtuka atĩa hĩndĩ ĩrĩa itũura inene rĩrĩa maithe makwa mathikĩtwo rĩkirĩte ihooru, na ihingo ciarĩo igacinwo ikaniinwo na mwaki?”

⁴ Mũthamaki akĩnjũũria atĩrĩ, “Ũkwenda atĩa?”

Hĩndĩ ĩyo ngĩhooya Ngai wa Igũrũ, ⁵ na ngĩcookeria mũthamaki atĩrĩ, “Mũthamaki, angĩona kwagĩrĩire, na ndungata yaku ĩtikĩrĩke maitho-inĩ make, nĩakĩndũme itũura rĩu inene rĩa Juda, kũrĩa maithe makwa mathikĩtwo, nĩguo ngariake rĩngĩ.”

⁶ Hĩndĩ ĩyo mũthamaki, aikaranĩtie na mũtumia wake, akĩnjũũria atĩrĩ, “Rũgendo rwaku nĩ rwa matukũ maigana na ũgaacooka rĩ?” Mũthamaki akĩona arĩ wega andũme; nĩ ũndũ ũcio ngĩtua ihinda rĩa gũthĩ.

⁷ Ningĩ ngĩmwĩra atĩrĩ, “Mũthamaki angĩona kwagĩrĩire, reke heo marũa ndwarĩre abarũthi a Mũrĩmo-wa-Farati, nĩgeetha manjĩtikĩrie hĩtũkĩre kuo kinya nginye Juda. ⁸ O na no heo marũa ndwarĩre Asafu, mũmenyereri wa mũtitũ wa mũthamaki, nĩgeetha akaahe mbaũ cia gũthondeka mĩgamba ya ihingo cia nyũmba ya ũthamaki ĩrĩa ĩrikanĩtie na hekarũ, na cia gwaka rũthingo rwa itũura inene o na cia gwaka nyũmba ĩrĩa ndĩrĩkaraga?” Na tondũ ũtugi wa guoko kwa Ngai wakwa warĩ hamwe na nĩ, mũthamaki agĩtikĩra kũũhingĩria maũndũ marĩa mothe ndaamũũrĩtie. ⁹ Nĩ ũndũ ũcio ngĩthĩ kũrĩ abarũthi a Mũrĩmo-wa-Farati, ngĩmanengera marũa ma mũthamaki. Ningĩ mũthamaki nĩatũmĩte anene a mbũtũ cia ita hamwe na thigari iria ithiaga na mbarathi tũthĩ hamwe nao.

¹⁰ Rĩrĩa Sanibalati ũrĩa Mũhoroni,* na Tobia mũnene ũrĩa Mũamoni, maaiguire ũhoru ũcio, magĩtangĩka mũno makĩria nĩkũigua atĩ kwarĩ mũndũ wokĩte gũcaria maũndũ ma kũguna andũ a Isiraeli.

Nehemia Kũrora Thingo cia Jerusalemu

¹¹ Nĩndathiire Jerusalemu, na thuutha wa gũikara kuo mĩthenya ĩtatũ-rĩ, ¹² ngiumagara ũtukũ ndĩ na andũ matarĩ aingĩ. Nderĩte mũndũ o na ũmwe ũndũ ũrĩa Ngai wakwa eekĩrĩte ngoro-inĩ yakwa njike nĩ ũndũ wa Jerusalemu. Gũtiarĩ na mbarathi ingĩ tiga ĩrĩa yanguuĩte.

¹³ Nĩndathiire ũtukũ ngereire Kĩhingo gĩa Kĩanda,† njerekeire Gĩthima kĩa Ndamathia na Kĩhingo gĩa Kĩara-inĩ,‡ ngĩroraga thingo cia Jerusalemu iria ciamomoretwo, na ihingo ciarĩo iria ciacinĩtwo ikaniinwo nĩ mwaki.

¹⁴ Ningĩ ngĩthĩ o na mbere njerekeire Kĩhingo gĩa Gĩthima na Karia-inĩ ka Mũthamaki, no hatiarĩ handũ haiganu ha kũhĩtũkĩrwo nĩ mbarathi yakwa; ¹⁵ nĩ ũndũ ũcio ngĩambata na mũkuru ũtukũ ngĩroraga ũrĩa rũthingo rwatariĩ. Ndakinya mũthia, ngĩhũndũka ngĩngĩrĩra Kĩhingo gĩa Kĩanda rĩngĩ. ¹⁶ Anene a kũu matiamenyire kũrĩa ndathiite kana ũrĩa ndekaga tondũ ndiamenyithĩtie Ayahudi, kana athĩnjĩri-Ngai, kana arĩa maarĩ igweta, kana anene, o na kana arĩa angĩ mangĩarutire wĩra.

* **2:10** Sanibalati aarĩ barũthi wa Samaria. † **2:13** Kĩhingo gĩa Kĩanda kiarĩ mwena wa ithũiro wa rũthingo rwa Jerusalemu. ‡ **2:13** Kĩhingo gĩa Kĩara-inĩ nĩkĩo Ayahudi moimagĩria nyamũ iria ciarutagwo magongona, magacitwara Gĩtuamba-inĩ kĩa Beni-Hinomu.

¹⁷ Ningĩ ngĩmeera atĩrĩ, “Nĩmũrona thĩina ũrĩa tũrĩ naguo: itũũra rĩa Jerusalemu nĩrĩanangĩku, na ihingo ciarĩo igacinwo na mwaki. Ũkai twake rũthingo rwa Jerusalemu rĩngĩ, na tũtigacooka kũnyararwo o na rĩ.” ¹⁸ O na ningĩ ngĩmeera ũrĩa guoko kwa ũtugi kwa Ngai wakwa kwarĩ hamwe na niĩ, na ũrĩa mũthamaki anjĩrĩte.

Nao magĩcookia atĩrĩ, “Nĩtwambĩrĩriei gwaka rĩngĩ.” Nĩ ũndũ ũcio makĩambĩrĩria wĩra ũcio mwega.

¹⁹ No rĩrĩa Sanibalati ũrĩa Mũhoroni na Tobia mũnene ũrĩa Mũamoni na Geshemu ũrĩa Mũarabu maiguire ũhoru ũcio, magĩtũnyũrũria na magĩtũthekerera, makĩũria atĩrĩ, “Nĩ atĩa ũũ mũreka? Kaĩ mũkũremera mũthamaki?”

²⁰ Ngĩmacookeria atĩrĩ, “Ngai wa Igũrũ nĩwe ũgũtũma tũgaacĩre. Ithuĩ ndungata ciake nĩtũkwambĩrĩria gwaka rĩngĩ, no ha ũhoru wanyu-rĩ, mũtirĩ na igai gũkũ Jerusalemu, kana kĩhooto, kana ũndũ wa tene wa kũmũnyiitithania narĩo.”

3

Aaki a Rũthingo

¹ Na rĩrĩ, Eliashibu mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene na athĩnjĩri-Ngai arĩa angĩ a thiritũ yake, magĩthĩĩ kũruta wĩra, na magĩcookereria Kĩhingo kĩa Ng’ondũ. Magĩkĩamũra na magĩgũĩkĩra mĩrango. Magĩaka o nginya Mũthiringo ũrĩa mũraihi na igũrũ wa Igana, ũrĩa maamũrire, na magĩaka o nginya Mũthiringo ũrĩa mũraihi na igũrũ wa Hananeli. ² Andũ a Jeriko magĩaka gĩcunjĩ kĩrĩa kĩariganĩtie na ho, nake Zakuri mũrũ wa Imuri agĩaka kũrigania nao.

³ Kĩhingo gĩa Thamaki gĩakirwo rĩngĩ nĩ ariũ a Hasenaa. Nĩmarire mĩgogo yakĩo, na magĩkĩra mĩrango na igera cia kũmĩhinga na icuuma ciakĩo. ⁴ Meremothu mũrũ wa Uria mũrũ wa Hakozi, nĩwe wacookereirie gĩcunjĩ kĩrĩa kĩarũmĩrĩire. Nake Meshulamu mũrũ wa Berekia mũrũ wa Meshezabeli agĩcookereria rũthingo gĩcunjĩ kĩrĩa kĩariganĩtie na hau. Ningĩ Zadoku mũrũ wa Baana agĩthĩĩ na mbere gũcookereria gĩcunjĩ kĩrĩa kĩarũmĩrĩire. ⁵ Gĩcunjĩ kĩrĩa kĩarũmĩrĩire gĩacookereirio nĩ andũ a Tekoa, no andũ ao arĩa maarĩ igweta nĩmaregire kũruta wĩra ũrĩa maaheetwo nĩ arũgamĩrĩri ao.

⁶ Joiada mũrũ wa Pasea marĩ na Meshulamu mũrũ wa Besodeia nĩo macookereirie Kĩhingo kĩa Jeshanahi. Nĩmarire mĩgogo yakĩo, na magĩkĩra mĩrango na igera cia kũmĩhinga na icuuma ciakĩo. ⁷ Kũrigania nao, wĩra wa gũcookereria rũthingo warutirwo nĩ andũ a kuuma Gibeoni na Mizipa, nĩo Melatia wa Gibeoni, na Jadoni wa Meronothu, matũũra marĩa maathagwo nĩ barũthi wa Mũrĩmo-wa-Farati. ⁸ Uzieli mũrũ wa Harihaia, ũmwe wa aturi a thahabu, nĩacookereirie kũrĩa kwarũmĩrĩire; nake Hanania, ũmwe wa athondeki a maguta manungi wega, agĩcookereria rũthingo harĩa haariganĩtie na hau. Magĩcookereria rũthingo rwa Jerusalemu o nginya Rũthingo rũrĩa Rwariĩ. ⁹ Gĩcunjĩ kĩrĩa kĩarũmĩrĩire gĩacookereirio nĩ Refaia mũrũ wa Huri ũrĩa warĩ mwathi wa nuthu ya gĩcigo kĩmwe kĩa Jerusalemu. ¹⁰ Kũhakana na hau, Jedaia mũrũ wa Harumafu agĩcookereria rũthingo rũrĩa rwang’etheire nyũmba yake, nake Hatushu mũrũ wa Hashabineia agĩcookereria rũthingo rũrĩa rwariganĩtie nake. ¹¹ Malikija mũrũ wa Harimu, na Hashubu mũrũ wa Pahathu-Moabi nao nĩmacookereirie gĩcunjĩ kĩngĩ, hamwe na Mũthiringo

ūrĩa mūrāihu na igūrū wa Mariiko ma Mwaki. ¹² Gĩcunjĩ kĩrĩa kīarũmĩrĩire gĩacookereirio nĩ Shalumu mūrū wa Haloheshu, mwathi wa nuthu ya gĩcigo kĩa Jerusalemu, ateithĩrĩirio nĩ airĩtu ake.

¹³ Kĩhingo gĩa Kĩanda gĩacookereirio nĩ Hanuni hamwe na andũ arĩa maatũũraga Zanoa. Magĩgĩaka rĩngĩ na magĩkĩra mĩrango, na igera cia kũmĩhinga na icuuma ciakĩo, ningĩ magĩcookereria rūthingo ũraihi wa mĩkono 1,000* o nginya Kĩhingo gĩa Kĩara-inĩ.

¹⁴ Kĩhingo gĩa Kĩara-inĩ gĩacookereirio nĩ Malikija mūrū wa Rekabu, mwathi wa gĩcigo kĩa Bethi-Hakeremu. Agĩgĩaka rĩngĩ na agĩkĩra mĩrango, na igera cia kũmĩhinga na icuuma ciakĩo.

¹⁵ Kĩhingo gĩa Gĩthima gĩacookereirio nĩ Shalumu mūrū wa Koli-Hoze, mwathi wa gĩcigo kĩa Mizipa. Agĩgĩaka rĩngĩ, agĩkĩgita, na agĩkĩra mĩrango na igera cia kũmĩhinga na icuuma ciakĩo. Ningĩ nĩacookereirie rūthingo rwa Karia ga Siloamu kũrigania na Mũgũnda wa Mũthamaki, o nginya ngathĩ-inĩ ya gũikũrũka kuuma Itũũra Inene rĩa Daudi. ¹⁶ Kuuma harĩ we, Nehemia mūrū wa Azibuku, mwathi wa nuthu ya gĩcigo kĩmwe kĩa Bethi-Zuru,† agĩcookereria rūthingo nginya kũng'ethera mbĩrĩra cia Daudi, o nginya karia-inĩ ga kwĩyenjera, na o nginya Nyũmba ya Njamba cia Ita.

¹⁷ Kũrigania nake, wĩra wa gũcookereria rūthingo warutirwo nĩ Alawii arĩa maarũgamĩrĩirwo nĩ Rehumu mūrū wa Bani. Kũrigania nake, Hashabia, mwathi wa nuthu ya gĩcigo gĩa Keila, agĩcookereria rūthingo handũ-inĩ ha andũ a gĩcigo gĩaake. ¹⁸ Kũrigania nake, andũ ao a bũrũri nĩo maacookereirie rūthingo matongoretio nĩ Binui mūrū wa Henadadi, mwathi wa nuthu iyo ĩngĩ ya Keila. ¹⁹ Kũrigania nake, Ezeri mūrū wa Jeshua, mwathi wa Mizipa, nĩacookereirie gĩcunjĩ kĩngĩ kuuma harĩa haang'etheire mwambato nginya harĩa haigagwo indo cia mbaara, o nginyagia koine-inĩ. ²⁰ Kũrigania nake, Baruku mūrū wa Zabai agĩcookereria gĩcunjĩ kĩngĩ arĩ na kĩyo, kuuma koine-inĩ nginya itoonyero rĩa nyũmba ya Eliashibu mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene. ²¹ Kũrigania nake, Meremothu mūrū wa Uria, mūrū wa Hakozi, nĩacookereirie gĩcunjĩ kũ kĩngĩ kuuma itoonyero rĩa nyũmba ya Eliashibu nginya mũthia-inĩ wayo.

²² Kũrigania nake, rūthingo rwacookereirio nĩ athĩnjĩri-Ngai a kuuma rūgongo rũrĩa rwathiũrũrũkĩirie kũu. ²³ Kuuma harĩo, Benjamini na Hashubu magĩcookereria rūthingo gĩcunjĩ kĩrĩa kīarĩ mbere ya nyũmba yao; na kũrigania nao, Azaria mūrū wa Maaseia, mūrū wa Anania, agĩcookereria rūthingo hakuhĩ na nyũmba yake. ²⁴ Kũrigania nake, Binui mūrū wa Henadadi nĩacookereirie gĩcunjĩ kĩngĩ kuuma nyũmba-inĩ ya Azaria o nginya koine-inĩ harĩa thingo ciacemanĩirie, ²⁵ nake Palali mūrū wa Uzai agĩcookereria rūthingo kũng'ethera harĩa thingo ciacemanĩirie na mũthiringo ũrĩa wacomokete nyũmba-inĩ ya igūrū ya mũthamaki hakuhĩ na nja ya arangĩri. Kũrigania nake, Pedaia mūrū wa Paroshu ²⁶ hamwe na atungati a hekarũ arĩa maatũũraga kĩrĩma-igūrū kĩa Ofeli magĩcookereria rūthingo o nginya kũng'ethera Kĩhingo kĩa Maaĩ kwerekerā mwena wa irathĩro na kũng'ethera mũthiringo ũrĩa wacomokete na igūrū. ²⁷ Kũrigania nao, andũ a Tekoa magĩcookereria

* 3:13 nĩ ta mita 450 † 3:16 Bethi-Zuru yarĩ kambĩ ya tene ya arangĩri a Mũthamaki Daudi.

gĩcunjĩ kĩngĩ kuuma mũthiringo mũnene ũrĩa wacomokete na igũrũ nginya rũthingo rwa Ofeli.

²⁸ Igũrũ wa Kĩhingo kĩa Mbarathi, athĩnjĩri-Ngai nĩmacookereirie rũthingo, o mũndũ mbere ya nyũmba yake. ²⁹ Kũrigania nao, Zadoku mũrũ wa Imeri agĩcookereria rũthingo kũng'ethera nyũmba yake. Kũrigania nake, Shemaia mũrũ wa Shekania, mũikaria wa Kĩhingo kĩa Irathĩro, nĩwe wacookereirie rũthingo rũrĩa rwarũmĩrĩre. ³⁰ Kũrigania nake, Hanania mũrũ wa Shelemia, na Hanuni mũriũ wa gatandatũ wa Zalafu, nĩo maacookereirie gĩcunjĩ kũ kĩngĩ. Kũrigania nao, Meshulamu mũrũ wa Berekia agĩcookereria rũthingo kũng'ethera harĩa aikaraga. ³¹ Kũrigania nake, Malikija, ũmwe wa aturi a thahabu, agĩcookereria rũthingo nginya nyũmba-inĩ ya ndungata cia hekarũ na cia onjorithia, kũng'ethera Kĩhingo gĩa Gũtuĩria, na o nginya kanyũmba karĩa kaarĩ igũrũ rĩa koine; ³² na gatagatĩ ga kanyũmba karĩa kaarĩ igũrũ rĩa koine na Kĩhingo kĩa Ng'ondũ haacookereirio nĩ aturi a thahabu na onjorithia.

4

Kũgirio Gwaka Rũthingo Rĩngĩ

¹ Rĩrĩa Sanibalati aaguire atĩ nĩtwakaga rũthingo rĩngĩ, akĩrakara na agĩthirĩka mũno. Agĩthekerera Ayahudi, ² na arĩ mbere ya athiritũ ake na mbũtũ cia ita cia Samaria, akiuga atĩrĩ, “Ayahudi aya ahinyaru-rĩ, nĩ kũ mareka? Nĩmegũcookereria rũthingo rwao? Nĩmekũruta magongona? Nĩmekũrĩkia wĩra ũyũ na mũthenya ũmwe? Maahota gũtũma mahiga macooke muoyo kuuma hĩba-inĩ ici cia mahuti maya mahĩite ũũ wothe?”

³ Tobia ũrĩa Mũamoni, ũrĩa warĩ mwena wake, akiuga atĩrĩ, “Rũthingo rũu rwa mahiga maraaka-rĩ, o na mbwe ĩngĩrũhaica no ĩrũmomore!”

⁴ No rĩrĩ, Wee Ngai witũ tũthikĩrĩrie, tondũ tũrĩ andũ anyarare. Garũra irumi icio ciao imacookerere. Maneane ta matahĩtwo bũrũri-inĩ wa ũkombo. ⁵ Ndũkahithĩrĩre mahĩtia mao kana weherie mehia mao kuuma ũthiũ-inĩ waku, nĩgũkorwo nĩmarumĩte andũ arĩa maraaka.

⁶ Nĩ ũndũ ũcio tũgĩaka rũthingo rũu rĩngĩ o nginya ruothe rũgĩkinya nuthu ya ũraihi waruo, nĩgũkorwo andũ acio maarutire wĩra na ngoro cia kwĩyendera.

⁷ No hĩndĩ ĩrĩa Sanibalati, na Tobia, na Aarabu, na Aamoni, na andũ a Ashidodi maiguire atĩ thingo cia Jerusalemu nĩciathiiaga na mbere gũcookererio na atĩ mĩanya nĩyathingagwo-rĩ, makĩrakara mũno. ⁸ Magĩthĩ ndundu marĩ othe, magĩciira ũrĩa megũka mahũũrane na Jerusalemu, na mambĩrĩrie ngũĩ kuo. ⁹ No nĩtwahooire Ngai witũ na tũkĩiga arangĩri a gũtũgitĩra mũthenya na ũtukũ nĩ ũndũ nĩtwehĩtĩrwo.

¹⁰ O ihinda rĩu, andũ a Juda makiuga atĩrĩ, “Aruti a wĩra nĩmaroorwo nĩ hinya, na nĩ kũrĩ na mahuti maingĩ mũno matangĩreka twake rũthingo rũu rĩngĩ.”

¹¹ O nacio thũ ciitũ ikiuga atĩrĩ, “Mũira wa mamenye ũhoru kana matuone, tũgũkorwo hamwe nao, tũmoorage na tũtũme wĩra ũcio ũtuge kũrutwo.”

¹² Hĩndĩ ĩyo Ayahudi arĩa maatũũraga hakuhĩ na thũ icio magĩũka, magĩtwĩra maita ikũmi atĩrĩ, “O kũrĩa mũngĩũrĩra-rĩ, nĩmegũtũtharĩkĩra.”

¹³ Nĩ ũndũ ũcio ngĩiga andũ amwe na thuutha wa kũrĩa rũthingo rwarĩ thĩ mũno na gũtaarĩ na ũgitĩri; ngĩmaiga kũringana na nyũmba ciao

marĩ na hiũ ciao cia njora, na matimũ, na mota. ¹⁴ Ndaarĩkia kuona ũrĩa maũndũ maatariĩ, ngĩrũgama ngĩira andũ arĩa maarĩ igweta, na anene, na andũ arĩa angĩ atĩrĩ, “Mũtikametigĩre. Ririkanai Mwathani, o we ũrĩa mũnene na wa kũmakania, nĩguo mũrũĩre ariũ a thoguo, na aanake anyu, na airĩtu anyu, na atumia anyu, o na mĩciĩ yanyu.”

¹⁵ Rĩrĩa thũ ciitũ ciamenyire atĩ nĩtwamenyete ũhoru wa ndundu yao, na atĩ Ngai nĩarigĩĩrie ũndũ ũcio, ithuothe tũgĩcooka rũthingo-inĩ, o mũndũ agĩthiĩ wĩra-inĩ wake.

¹⁶ Kuuma mũthenya ũcio nuthu ya andũ akwa nĩo maarutaga wĩra nayo nuthu ĩyo ĩngĩ yao makĩheo matimũ, na ngo, na mota, o na nguo cia kĩgera. Anene nao makĩrũgama thuutha wa andũ othe a Juda ¹⁷ arĩa maakaga rũthingo. Nao arĩa maakuuaga indo cia mwako maarutaga wĩra na guoko kũmwe, nakuo kũrĩa kũngĩ kũnyiitĩte kĩndũ kĩa mbaara, ¹⁸ nake mwaki o wothe aikaraga eyohete rũhiũ rwake rwa njora njohero o akĩrutaga wĩra. No mũhuhũ wa karumbeta aanjkaraga hakuhĩ.

¹⁹ Ningĩ ngĩira arĩa maarĩ igweta, na anene, na andũ arĩa angĩ atĩrĩ, “Wĩra nĩ mũingĩ mũno na ũgatambũrũka, na nĩtũraihanĩrĩrie mũno mũndũ na ũrĩa ũngĩ rũthingo-inĩ. ²⁰ Rĩrĩa rĩothe mũngĩgua karumbeta kaahuhwo, mũũke harĩa tũrĩ. Ngai witũ nĩwe ũgũtũrũrĩra!”

²¹ Nĩ ũndũ ũcio tũgĩthiĩ na mbere na kũruta wĩra, nuthu ya andũ ĩnyiitĩte matimũ kuuma rũciinĩ nginya njata cioneke hwaĩ-inĩ. ²² Hĩndĩ o ĩyo ngĩira andũ atĩrĩ, “Reke o mũndũ na mũteithia wake maikarage Jerusalemu thĩinĩ ũtukũ, nĩgeetha matũtungatagĩre ta arangĩri ũtukũ, na mũthenya makaruta wĩra.” ²³ Nĩ mwene, kana ariũ a baba, kana andũ akwa, kana arangĩri arĩa maarĩ hamwe na nĩ gũtirĩ warutaga nguo; o mũndũ aakoragwo na indo ciake cia mbaara o na agĩthiĩ gũtaha maaĩ.

5

Nehemia Gũteithia Athũni

¹ Na rĩrĩ, andũ amwe na atumia ao nĩmatetire mũno nĩ ũndũ wa ũrĩa maahinyĩrĩrio nĩ Ayahudi arĩa angĩ ariũ a ithe wao. ² Amwe moigaga atĩrĩ, “Ithuĩ na aanake aitũ na airĩtu aitũ tũrĩ aingĩ. Na no nginya tũkorwo na irio, nĩguo tũrĩe tũtũre muoyo.”

³ Angĩ moigaga atĩrĩ, “Tũneanaga ithaka ciitũ na mĩgũnda iitũ ya mĩthabibũ, na mĩciĩ iitũ itũrũgamĩrĩre nĩguo tũheo irio hĩndĩ ya ng’aragu.”

⁴ O na angĩ moigaga atĩrĩ, “No nginya tũngĩakombire mbeeca nĩguo tũhote kũrĩha igooti rĩa mũthamaki rĩa ithaka ciitũ na mĩgũnda ya mĩthabibũ. ⁵ O na gũtuĩka tũrĩ a mũthiimo ũmwe na thakame ĩmwe na andũ a bũrũri witũ, na o na gũtuĩka aanake aitũ nĩ ega o ta ao-rĩ, ithuĩ tũtuĩkĩte no nginya tũneane aanake aitũ na airĩtu aitũ matuĩke ngombo. O na rĩu airĩtu aitũ amwe nĩ ngombo, no tũtirĩ na ũhoti wa kũgirĩrĩa ũndũ ũcio tondũ ithaka ciitũ na mĩgũnda iitũ ya mĩthabibũ ĩrĩ moko-inĩ ma andũ angĩ.”

⁶ Rĩrĩa ndaiguire mateta mao na thitango icio, nĩndarakarire mũno. ⁷ Ngĩcũũrania maũndũ macio, na ngĩrũithia andũ arĩa maarĩ igweta na anene, ngĩmeera atĩrĩ, “Nĩmũreetia andũ a bũrũri wanyu uumithio wa mbeeca iria mũmakombithĩtie!” Nĩ ũndũ ũcio ngũtana mũcemanio mũnene wa kũmaciirithia, ⁸ ngiuga atĩrĩ, “Tũgeretie o ũrĩa tũngĩhota gũkũũra Ayahudi ariũ a ithe witũ arĩa mendeirio ndũrĩrĩ. No inyuĩ nĩ

kwendia mūrendia andũ anyu nĩguo tūcooke tūmagũre rĩngĩ!” Andũ acio magĩkira ki tondũ matingĩonire wa kuuga.

⁹ Ningĩ ngĩthĩ na mbere ngiuga atĩrĩ, “Ūrĩa mūreka ti wega. Githĩ mūtiagĩrĩrwo nĩ gũthiiga mwĩtigĩrĩte Ngai witũ nĩgeetha tũtikanyararwo nĩ ndũrĩrĩ iria irĩ ũthũ na ithuĩ? ¹⁰ Niĩ, na ariũ a baba, na andũ akwa, o na ithuĩ nĩtũrakombithia andũ mbeeca na irio. No rekei gwĩtia kwa uumithio wa mbeeca iria mũkombanĩire gũthire! ¹¹ Cookeriai andũ ithaka ciao narua, na mĩgũnda yao ya mĩthabibũ na ya mĩtamaiyũ, na nyũmba ciao, o na uumithio ũcio mũmarĩhagia wa gĩcunjĩ kĩa igana kĩa mbeeca, na ngano, na ndibei ya mũhahano, na kĩa maguta.”

¹² Nao makiuga atĩrĩ, “Nĩtũkũmacookeria. Na tũtikũmetia kĩndũ kĩngĩ. Tũgwĩka o ta ũrĩa ũkuuga.”

Ningĩ ngĩtũmanĩra athĩnjĩri-Ngai ngũira andũ arĩa maarĩ igweta na arĩa anene mehĩte atĩ nĩmakahingia ũrĩa meranĩire. ¹³ O na niĩ ngĩribariba icũrĩ cia nguo yakwa ya igũrũ, ngiuga atĩrĩ, “O ta ũguo-rĩ, mũndũ o wothe ũtakahingia kĩrĩkanĩro gĩkĩ, Ngai aromũribariba kuuma nyũmba yake na kuuma kũrĩ indo ciake. Nĩ ũndũ ũcio mũndũ ta ũcio aroribaribwo, atigwo atarĩ kĩndũ!”

Mũingĩ wothe ũkiuga, “Ameni,” na ũkĩgooca Jehova. Nao andũ othe magũka o ta ũrĩa meeranĩire.

¹⁴ Ningĩ kuuma mwaka wa mĩrongo ĩrĩ wa Mũthamaki Aritashashita, rĩrĩa ndathuurirwo ndũike barũthi wao bũrũri wa Juda, nginyagia mwaka wa mĩrongo ĩtatũ na ĩrĩ, mĩaka ikũmi na ĩrĩ-rĩ, niĩ o na kana ariũ a baba, tũtiarĩire irio iria ciagayagĩrwo barũthi. ¹⁵ No rĩrĩ, abarũthi arĩa maarĩ mbere yakwa nĩmahatagĩrĩria andũ mũno na makametia cekerĩ cia betha mĩrongo ĩna,* hamwe na irio na ndibei. Ateithĩrĩria ao nao no mahatagĩrĩria andũ. No niĩ tondũ wa gwĩtigĩra Ngai ndiekire ũguo. ¹⁶ Handũ ha gwĩka ũguo-rĩ, niĩ ndeheanire gwaka rũthingo rũrũ. Andũ akwa othe moonganĩte hau nĩ ũndũ wa wĩra; na tũtiigana kũgũra ithaka.

¹⁷ Ningĩ-rĩ, Ayahudi igana rĩa mĩrongo ĩtano, o hamwe na anene maarĩaga gwakwa, hamwe na arĩa mookaga kuuma ndũrĩrĩ-inĩ iria ciatũthiũrũrũkĩirie. ¹⁸ O mũthenya indo iria ciahagaragĩrio cia kũrĩo ciarĩ ndegwa ĩmwe, na ng’ondũ ithathatũ noru, na ngũkũ, na o mũthenya ikũmi yathira ndaarehagĩrwo ndibei nyingĩ mũno ya mũthemba yothe. O na kũrĩ ũguo-rĩ, ndietagia irio iria ciagayagĩrwo barũthi, tondũ maruta macio nĩmaritũhĩire andũ.

¹⁹ Wee Ngai wakwa, ndirikana, ũnjĩke wega nĩ ũndũ wa maũndũ marĩa mothe njĩkũire andũ aya.

6

Gũthĩ na Mbere Kũgirio Gwaka Rũthingo

¹ Na rĩrĩa Sanibalati, na Tobia, na Geshemu ũrĩa Mũarabu, na thũ iria ingĩ ciitũ maakinyĩrwo nĩ ũhoru atĩ nĩnjakĩte rũthingo rĩngĩ na hatiarĩ ithenya o na rĩmwe rĩatigarĩte rũthingo-inĩ, o na gũtuĩka nginyagia ihinda rĩu ndiekĩrĩte mĩrango ya ihingo, ² Sanibalati na Geshemu makĩndũmĩra ndũmĩrĩri ĩno: “Ūka, reke tũcemanie itũũra-inĩ rĩmwe werũ-inĩ wa Ono.”

No rĩrĩ, maathugundaga kũnjĩka ũũru; ³ nĩ ũndũ ũcio ngĩmatũmĩra andũ mamacookerie atĩrĩ: “Ndĩ na wĩra wa bata ndĩraruta, ndingĩhota gũikũrũka njũke. Wĩra ũngĩkĩrũgamio nĩkĩ, atĩ nyambe njĩkũrũke

* 5:15 nĩ ta nuthu kilo

kūrī inyuĩ?” ⁴ Maandũmĩire ndũmĩrĩri ta ĩyo maita mana, na o hĩndĩ ndaacockagia icoockio rĩu.

⁵ Ihinda rĩa gatano Sanibalati akĩndũmĩra ndungata yake na ndũmĩrĩri o ro ĩyo, ĩkuuĩte marũa mataarĩ matume, ⁶ marĩa maandĩkĩtwo ũũ:

“Ũhoru nĩwarĩtio ndũrĩrĩ-inĩ, na Geshemu aroiga ũhoru ũcio nĩ wa ma, atĩ wee na Ayahudi nĩmũrathugunda kũremera mũthamaki mũmũũkĩrĩre, na nĩ ũndũ ũcio nĩmũraaka rũthingo. Ningĩ kũringana na ũhoru ũcio nĩũrenda gũtuĩka mũthamaki wao ⁷ na atĩ nĩ ũthuurĩte anabii a kwanĩrĩra ũhoru ũgũkonĩ kũu Jerusalemu makiugaga atĩrĩ, ‘Juda kūrĩ na mũthamaki!’ Rĩu-rĩ, ũhoru ũcio nĩũgũkinyĩra mũthamaki; nĩ ũndũ ũcio ũka, twaranĩrie.”

⁸ Na nĩ ngĩkĩmũcookeria atĩrĩ: “Gũtirĩ ũndũ ta ũcio ũroiga ũrekĩka; nĩ gwĩthugundĩra ũrethugundĩra ũhoru ũcio meciiria-inĩ maku.”

⁹ Andũ acio maageragia ũrĩa wothe mangĩtũguoyohia, magĩciiria atĩrĩ, “Moko mao nĩmekwaga hinya wa kũruta wĩra, naguo wage kũrĩka.”

No ngĩhooya Ngai, ngĩmwĩra atĩrĩ, “Rĩu ĩkĩra moko makwa hinya.”

¹⁰ Mũthenya ũmwe nĩndathiire mũciĩ gwa Shemaia mũrũ wa Delaia, mũrũ wa Mehetabeli, ũrĩa wahingĩrwo gwake mũciĩ. Akĩnjũra atĩrĩ, “Nĩtũcemanie nyũmba ya Ngai, hekarũ thĩnĩ, na tũhinge mĩrango ya hekarũ, tondũ kūrĩ na andũ maroka gũkũũraga, megũka gũkũũraga ũtukũ.”

¹¹ No ngĩmũũria atĩrĩ, “Mũndũ ta nĩ nĩagĩrĩrwo nĩ kũũra? Kana mũndũ ta nĩ nĩagĩrĩrwo kwĩhitha thĩnĩ wa hekarũ* ahonokie muoyo wake? Nĩ ndigũthĩ!” ¹² Nĩndamenyire atĩ ti Ngai wamũtũmĩte, no aandathagĩra ũũru tondũ Tobia na Sanibalati nĩmamũrĩhite eke ũguo. ¹³ Aarĩhĩtwo nĩguo atũme ndĩtigĩre nĩgeetha ndeka ũguo njĩhie, ngĩe na rĩitwa rĩũru nao mone njĩra ya kũũmenithia.

¹⁴ Wee Ngai wakwa, ririkana Tobia na Sanibalati tondũ wa ũrĩa mekĩte, na ũririkane Noadia mũnabii mũndũ-wa-nja, o na anabii arĩa angĩ makoretwo makĩgeria kũnjĩkĩra guoya.

Kũrĩka kwa Rũthingo

¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio, rũthingo rũu rwarĩkire thuutha wa mũthenya mĩrongo ĩtano na ĩrĩ, mũthenya wa mĩrongo ĩrĩ na ĩtano, mweri-inĩ wa Eluli. ¹⁶ Rĩrĩa thũ ciitũ ciaiguire ũhoru ũcio, ndũrĩrĩ ciothe iria ciatũthiũrũrũkĩirie igĩtigĩra na ikĩaga mwĩhoko, nĩ ũndũ nĩmamenyire atĩ wĩra ũcio warutĩkire na ũndũ wa ũteithio wa Ngai witũ.

¹⁷ Ningĩ matukũ-inĩ macio, andũ arĩa maarĩ igweta a Juda nĩmatũmagĩra Tobia marũa maingĩ, nao nĩmanyiitaga macookio kuuma kūrĩ Tobia. ¹⁸ Nĩgũkorwo andũ aingĩ a Juda nĩmehĩtĩte gũkorwo mwena wake, tondũ aarĩ mũthoni-we wa Shekania mũrũ wa Ara, na mũriũ wake Jehohanani aahikĩtie mwarĩ wa Meshulamu mũrũ wa Berekia. ¹⁹ Na ningĩ nĩmaikaraga makĩheaga ũhoru wa ciĩko ciake njega magacooka makamwĩra ũrĩa na nĩ njugĩte. Nake Tobia akaandũmagĩra marũa ma gũtũma ndĩtigĩre.

* **6:11** Andũ arĩa mataarĩ athĩnjĩri-Ngai matietĩkĩrĩtio gũtoonya Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno.

7

¹ Na rĩrĩ, rūthingo rwarĩka gwakwo rĩngĩ, na nĩ ngĩkorwo njĩkĩrĩte mĩrango ihingo-inĩ-rĩ, nĩrĩo arangĩri a ihingo, na aini, na Alawii maathu-urirwo. ² Nĩndatuire Hanani mūrũ wa baba mūrũgamĩrĩri wa Jerusalemu, marĩ na Hanania mũnene wa gĩkaru kĩgitĩre kĩa mũthamaki, tondũ aarĩ mũndũ mwĩhokeku, na agetigĩra Ngai gũkĩra andũ arĩa angĩ. ³ Ngĩmeera atĩrĩ, “Ihingo cia Jerusalemu itikahingũragwo, o nginya rĩrĩa riũa rĩrĩkoragwo rĩarĩte. Ningĩ o na rĩrĩa arangĩri a ihingo marĩ wĩra-inĩ, nĩmaikarage mahingĩte mĩrango ĩyo, na makamĩkĩra mĩgũko. Ningĩ mũthuure aikari a Jerusalemu matũke arangĩri, amwe marangagĩre harĩa matũrĩrwo kũrangĩra, na arĩa angĩ marangagĩre hakuhĩ na nyũmba ciao.”

Andũ arĩa Maacookire kuuma Ithaamĩrio

⁴ Na rĩrĩ, itũũra rĩa Jerusalemu rĩarĩ inene mũno na rĩkaarama, no andũ arĩa maatũũraga kuo maarĩ anini, na nyũmba itiakoretwo ciakĩtwo rĩngĩ. ⁵ Nĩ ũndũ ũcio Ngai wakwa akĩnjĩkĩra wendo ngoro-inĩ yakwa wa gũcookanĩrĩria andũ arĩa maarĩ igweta, na anene, na andũ arĩa angĩ nĩguo meyandĩkithie kũringana na nyũmba ciao. Nĩndonire ibuku rĩa marĩitwa ma njiaro cia arĩa maarĩ a mbere gũcooka. Ũũ nĩguo ndonire rĩandĩkĩtwo:

⁶ Aya nĩo andũ a bũrũri arĩa maacookire kuuma bũrũri ũrĩa maatahĩrwo, arĩa Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni aatahĩte akamatwara Babuloni bũrũri wa ũkombo (nao magĩcooka Jerusalemu na Juda, o mũndũ itũũra-inĩ rĩake, ⁷ marehanĩte na Zerubabeli, na Jeshua, na Nehemia, na Azaria, na Raamia, na Nahamani, na Moridekai, na Bilishani, na Misiperethu, na Bigivai, na Nehumu, na Baana):

Mũigana wa andũ a Isiraeli watariĩ ũũ:

⁸ njiaro cia Paroshu ciarĩ 2,172

⁹ na cia Shafatia ciarĩ 372

¹⁰ na cia Ara ciarĩ 652

¹¹ na cia Pahathu-Moabi (iria cioimĩte harĩ Jeshua na Joabu) ciarĩ 2,818

¹² na cia Elamu ciarĩ 1,254

¹³ na cia Zatu ciarĩ 845

¹⁴ na cia Zakai ciarĩ 760

¹⁵ na cia Binui ciarĩ 648

¹⁶ na cia Bebai ciarĩ 628

¹⁷ na cia Azigadi ciarĩ 2,322

¹⁸ na njiaro cia Adonikamu ciarĩ 667

¹⁹ na njiaro cia Bigivai ciarĩ 2,067

²⁰ na cia Adini ciarĩ 655

²¹ na cia Ateri (iria cioimĩte harĩ Hezekia) ciarĩ 98

²² na cia Hashumu ciarĩ 328

²³ na cia Bezai ciarĩ 324

²⁴ na cia Harifu ciarĩ 112

²⁵ na cia Gibeoni ciarĩ 95.

²⁶ nao andũ a Bethlehemu na Netofa maarĩ 188

²⁷ na andũ a Anathothu maarĩ 128

²⁸ na andũ a Bethi-Azimavethu maarĩ 42

²⁹ na andũ a Kiriathu-Jearimu, na Kefira, na Beerothu maarĩ 743

³⁰ na andũ a Rama na Geba maarĩ 621

³¹ na andũ a Mikimashi maarĩ 122

- 32 na andũ a Betheli na Ai maarĩ 123
 33 na andũ a Nebo ĩrĩa ĩngĩ maarĩ 52
 34 na andũ a Elamu ĩrĩa ĩngĩ maarĩ 1,254
 35 na andũ a Harimu maarĩ 320
 36 na andũ a Jeriko maarĩ 345
 37 na andũ a Lodi, na Hadidi, na Ono maarĩ 721
 38 na andũ a Senaa maarĩ 3,930.

39 Nao athĩnjĩri-Ngai maarĩ:

njiaro cia Jedaia

(iria cioimĩte harĩ nyũmba ya Jeshua) ciarĩ 973

- 40 na cia Imeri ciarĩ 1,052
 41 na cia Pashuri ciarĩ 1,247
 42 na cia Harimu ciarĩ 1,017.

43 Nao Alawii maarĩ:

a njiaro cia Jeshua (iria cioimĩte harĩ Kadimieli, rũciaro-inĩ rwa Hodavia) ciarĩ 74.

44 Nao aini maarĩ:

njiaro cia Asafu ciarĩ 148.

45 Nao aikaria a ihingo maarĩ:

njiaro cia

Shalumu, na Ateri, na Talimoni, na Akubu, na Hatita, na Shobai ciarĩ 138.

46 Nacio ndungata cia hekarũ ciarĩ:

njiaro cia

- Ziha, na Hasufa, na Tabaothu,
 47 na Keroso, na Sia, na Padoni,
 48 na Lebana, na Hagaba, na Shalimai,
 49 na Hanani, na Gideli, na Gaharu,
 50 na Reaia, na Rezini, na Nekoda,
 51 na Gazamu, na Uza, na Pasea,
 52 na Besai, na Meunimu, na Nefisimu,
 53 na Bakabuku, na Hakufa, na Harihuru,
 54 na Baziluthu, na Mehida, na Harasha,
 55 na Barikosi, na Sisera, na Tema,
 56 na Nezia, na Hatifa.

57 Nacio njiaro cia ndungata cia Solomoni ciarĩ:

njiaro cia

- Sotai, na Soferethu, na Perida,
 58 na Jaala, na Darikoni, na Gideli,
 59 na Shefatia, na Hatili, na Pokerethu-Hazebaimu, na Amoni.

⁶⁰ Ndungata cia hekarũ hamwe na njiaro cia ndungata cia Solomoni maarĩ andũ 392.

⁶¹ Nao aya nõ maambatire kuuma matũũra ma Teli-Mela, na Teli-Harasha, na Kerubu, na Adoni, na Imeri, no matingĩonanirie atĩ nyũmba ciao ciarĩ cia njiaro cia Isiraeli:

⁶² njiaro cia
Delaia, na Tobia, na Nekoda ciarĩ 642.

⁶³ Na kuuma kũrĩ athĩnjĩri-Ngai:

njiaro cia

Hobaia, na Hakozi, na Barizilai (mũndũ ũrĩa wahikĩtie mwarĩ wa Barizilai ũrĩa Mũgileadi, na eetanagio na rĩitwa rĩu).

⁶⁴ Andũ acio nĩmacaririe maandĩko ma nyũmba ciao, no matigana kũmona, nĩ ũndũ ũcio makĩeherio thiritũ-inĩ ya athĩnjĩri-Ngai, magĩtuuo ta andũ maarĩ na thaahu. ⁶⁵ Nake barũthi wa kũu akĩmaatha matikarĩe irio iria therie mũno, o nginya gũkaagĩa mũthĩnjĩri-Ngai ũratungata na Urimu na Thumimu.

⁶⁶ Andũ acio othe marĩ hamwe maarĩ 42,360, ⁶⁷ gũtatarĩtwo ndungata ciao cia arũme na cia andũ-a-nja 7, 337; ningĩ nĩ maarĩ na aini arũme na andũ-a-nja 245. ⁶⁸ Maarĩ na mbarathi 736, na nyũmbũ 245, ⁶⁹ na ngamĩra 435, na ndigiri 6,720.

⁷⁰ Atongoria amwe a nyũmba nĩmarutire indo ciao nĩ ũndũ wa wĩra ũcio. Barũthi wa kũu nĩaheanire durakima 1,000* cia thahabu, na mbakũri 50, na nguo cia athĩnjĩri-Ngai 530, nacio ikĩigwo kĩgĩĩna-inĩ.

⁷¹ Nao atongoria amwe a nyũmba nĩmaheanire indo nĩ ũndũ wa wĩra ũcio, durakima 20,000† cia thahabu, na ratiri 2,200‡ cia betha, nacio ikĩigwo kĩgĩĩna-inĩ. ⁷² Mũigana wa kĩrĩa kĩaheanirwo nĩ andũ arĩa angĩ warĩ durakima 20,000 cia thahabu, na ratiri 2,000§ cia betha, na nguo 67 cia athĩnjĩri-Ngai.

⁷³ Athĩnjĩri-Ngai, na Alawii, na aikaria a ihingo, na aini na ndungata cia hekarũ, marĩ hamwe na andũ amwe ao, na andũ arĩa angĩ a Isiraeli magĩaka na magĩtũũra matũũra-inĩ mao.

8

Ezara Gũthoma Watho

¹ Na rĩrĩ, mweri wa mũgwanja wagĩkinya-rĩ, andũ a Isiraeli magĩkorwo maatũũrĩte thĩnĩ wa matũũra mao. Nao andũ othe makĩũngana marĩ ta mũndũ ũmwe kĩaaro-inĩ kĩrĩa kĩaarĩ mbere ya Kĩhingo kĩa Maaĩ. Nao makĩra Ezara ũrĩa mwandĩki-marũa arute Ibuku rĩrĩa rĩa Watho wa Musa ũrĩa Jehova aathĩte andũ a Isiraeli.

² Nĩ ũndũ ũcio, mũthenya wa mbere wa mweri wa mũgwanja, Ezara ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai agĩtwara ibuku rĩu rĩa Watho mbere ya kĩũngano kũu kĩonganĩte kĩa arũme na andũ-a-nja, na arĩa angĩ othe mangĩahotire gũtaũkĩrwo nĩ ũhoru ũcio. ³ Agĩthoma ibuku rĩu aanĩrĩire kuuma rũciinĩ nginya mĩaraho, ang'etheire kĩaaro kĩrĩa kĩaarĩ mbere ya Kĩhingo kĩa

* 7:70 nĩ ta kilo inyanya na nuthu (8.5) † 7:71 nĩ ta kilo 170 ‡ 7:71 nĩ ta tani ĩmwe na robo (1:25) § 7:72 nĩ ta tani ĩmwe na gĩcunjĩ gĩa ikũmi (1:1)

Maaĩ, arĩ mbere ya arũme, na andũ-a-nja, na andũ arĩa angĩ mangĩahotire gũtaũkĩrwo nĩ ũhoru ũcio. Nao andũ othe magĩtega matũ, magĩthikĩrĩa ciugo cia Ibuku rĩa Watho.

⁴ Ezara ũrĩa mwandĩki-marũa aarũgamĩte igũrũ rĩa gĩtara kĩa mbaũ kĩrĩa gĩakĩtwo nĩ ũndũ wa ũndũ ũcio kĩũmbe. Mwena wake wa ũrĩ haarũgamĩte Matithia, na Shema, na Anaia, na Uria, na Hilikia, na Maaseia, naguo mwena wa ũmotho hakarũgama Pedaia, na Mishaeli, na Malikija, na Hashumu, na Hashibadana, na Zekaria, na Meshulamu.

⁵ Ezara akĩhingũra ibuku rĩu. Andũ othe nĩmamuonaga tondũ aarũgamĩte handũ hatũũgĩru. Na rĩrĩa aahingũrire ibuku, andũ othe makĩrũgama na igũrũ. ⁶ Ezara akĩgooca Jehova, Ngai ũrĩa mũnene; nao andũ othe makĩoya moko mao na igũrũ makiuga atĩrĩ, “Ameni! Amen!” Magĩcooka makĩinamĩrĩra, makĩhooya Jehova maturumithĩte mothiũ mao thĩ.

⁷ Nao Alawii, na nĩo Jeshua, na Bani, na Sherebia, na Jamini, na Akubu, na Shabethai, na Hodia, na Maaseia, na Kelita, na Azaria, na Jozabadu, na Hanani, na Pelaia, makĩruta andũ ũhoru wa Watho, andũ acio marũgamĩte o hau. ⁸ Magĩthoma kuuma Ibuku rĩa Watho wa Ngai, magĩtaũraga na magĩtaara gĩria wega nĩgeetha andũ acio mataũkĩrwo wega nĩ ũhoru ũcio wathomagwo.

⁹ Ningĩ Nehemia ũrĩa barũthi wa kũu na Ezara mũthĩnjĩri-Ngai na mwandĩki-marũa hamwe na Alawii arĩa maarutaga andũ, makĩra andũ acio othe atĩrĩ, “Mũthenya ũyũ wa ũmũthĩ nĩmwamũrĩre Jehova Ngai wanyu. Mũtigaacakaye kana mũrĩre.” Nĩgũkorwo andũ acio othe nĩmarĩraga maigua ciugo cia Watho ũcio.

¹⁰ Nehemia akĩmeera atĩrĩ, “Thiĩ mũgekenie na irio iria njega, na mũnyue indo irĩ mũrĩo, na indo icio imwe mũhe arĩa matarĩ na kĩndũ mathondekeirwo. Mũthenya wa ũmũthĩ nĩmwamũrĩre Mwathani witũ. Mũtikagĩe na kĩa, nĩgũkorwo gĩkeno kĩa Jehova nĩkĩo hinya wanyu.”

¹¹ Alawii makĩhooreria andũ acio othe, makĩmeeraga atĩrĩ, “Hoorera tondũ ũyũ nĩ mũthenya mwamũre. Mũtikagĩe na kĩa.”

¹² Ningĩ andũ othe magĩthĩ makarĩe na makanyue, na makaheane irio imwe, na magakũngũire makenete nĩ ũndũ nĩmataũkĩrwo nĩ ciugo iria maarutĩtwo.

¹³ Mũthenya wa keerĩ wa mweri, atongoria a nyũmba ciothe, marĩ hamwe na athĩnjĩri-Ngai na Alawii, makĩũngana harĩ Ezara ũcio mwandĩki-marũa nĩguo mathikĩrĩrie ciugo cia Watho. ¹⁴ Nao magĩkora kwandĩkĩtwo watho-inĩ ũrĩa Jehova aathanĩte na kanua ka Musa, atĩ andũ a Isiraeli maikarage thĩnĩ wa ithũnũ hĩndĩ ya gĩathĩ kĩa mweri wa mũgwanja, ¹⁵ na atĩ maanagĩrĩre na mahunjagie ũhoru ũyũ matũũra-inĩ mao o na kũu Jerusalemu makiugaga atĩrĩ: “Thiĩ kũu bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma mũrehe hongge cia mĩtamaiyũ ya mĩgũnda na ya gĩthaka, na cia mĩhandathi,* na cia mĩkĩndũ, o na cia mĩtĩ ya kĩruru cia gwaka ithũnũ,” o ta ũrĩa kwandĩkĩtwo.

¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio andũ makiumagara, makĩrehe hongge, makĩakĩra ithũnũ igũrũ rĩa nyũmba ciao o na nja ciao, na nja cia nyũmba ya Ngai, na kĩaaro-inĩ kĩrĩa kĩarĩ Kĩhingo-inĩ kĩa Maaĩ, na kĩrĩa kĩarĩ Kĩhingo-inĩ kĩa Efiraimu. ¹⁷ Andũ arĩa othe maacookete kuuma kũrĩa maatwarĩtwo maatahwo makĩakĩra ithũnũ, magĩkara thĩnĩ wacio. Kuuma matukũ ma Joshua mũrũ wa Nuni nginya mũthenya ũcio, andũ a Isiraeli

* **8:15** Mĩhandathi yakũraga irĩ tũhinga, na mahuti mayo nĩmanungaga wega.

matiakoretwo makũngũire gĩathĩ kũu ta ũguo. Nakĩo gĩkeno kĩao kĩarĩ kĩnene mũno.

¹⁸ Mũthenya o mũthenya, kuuma mũthenya wa mbere nginya wa mũthia, Ezara nĩathomaga Ibuku rĩa Watho wa Ngai. Nao nĩmakũngũire gĩathĩ kũu mũthenya mũgwanja, na mũthenya wa kanana, kũringana na watho, gũkĩgĩa na kũngano.

9

Andũ a Isiraeli Kuumbũra Mehia Mao

¹ Mweri-inĩ o ro ũcio, mũthenya wa mĩrongo iĩrĩ na ĩna, andũ a Isiraeli makĩũngana hamwe mehingĩte kũrĩa irio na makehumba nguo cia makũnia, o na makeitĩrĩria tĩiri mĩtwe yao. ² Arĩa maarĩ a rũciaro rwa andũ a Isiraeli nĩmeyamũranĩtie na ageni othe. Makĩrũgama o andũ handũ hao, makiumbũra mehia mao na waganu wa maithe mao. ³ Makĩrũgama o ro hau maarĩ, magĩthoma Ibuku rĩa Watho wa Jehova Ngai wao ihinda rĩa gĩcunjĩ gĩa kana kĩa mũthenya, na magĩtũmĩra gĩcunjĩ o kĩngĩ gĩa kana makiumbũra mehia na magĩthathaiyagia Jehova Ngai wao. ⁴ Na rĩrĩ, ngathĩ-inĩ nĩ haarũgamĩte Alawii, nĩo Jeshua, na Bani, na Kadimieli, na Shebania, na Buni, na Sherebia, na Bani, na Kenani, nao magakayagĩra Jehova Ngai wao na mĩgambo maanĩrĩre.

⁵ Nao Alawii nĩo Jeshua, na Kadimieli, na Bani, na Hashabineia, na Sherebia, na Hodia, na Shebania, na Pethahia, makiuga atĩrĩ, “Rũgamai mũgooce Jehova Ngai wanyu, ũcio ũtũũraga tene na tene.”

“Kũrathimwo nĩ rĩtwa rĩaku rĩrĩ riiri, narĩo rĩrotũũgĩrio gũkĩra ũgooci na irathimo ciothe. ⁶ Wee wiki nowe Jehova. Nĩwe wombire igũrũ, o igũrũ kũrĩa kũraya mũno, na ũkĩũmba mbũtũ cia njata ciakuo, na thĩ na kĩrĩa gĩothe kĩrĩ kuo, na maria na indo ciothe iria irĩ thĩinĩ wamo. Nĩwe ũheaga indo ciothe muoyo, nacio mbũtũ cia igũrũ nĩgũthathaiyagia.

⁷ “Wee nĩwe Jehova Ngai, ũrĩa wathuurire Aburamu ũkĩmũruta Uriya-Akalidei na ũkĩmũtua rĩtwa rĩngĩ Iburahĩmu. ⁸ Nĩwonire atĩ ngoro yake nĩyakwĩhokete, nawe ũkĩgĩa na kĩrĩkanĩro nake atĩ nĩũkahe njaro ciake bũrũri wa Akaanani, na wa Ahiti, na wa Aamori, na wa Aperizi, na wa Ajebusi, na wa Agirigashi. Nĩũhingĩtie kĩranĩro gĩaku nĩ tondũ ũrĩ mũthingu.

⁹ “Nĩwonire ũrĩa maithe maitũ ma tene maathĩnĩkire marĩ bũrũri wa Misiri; ũkĩigua kĩrĩro kĩa marĩ hau Iria-inĩ Itune. ¹⁰ ũkĩringa ciama na morirũ, na ũgĩũkĩrĩra Firaũni, na anene ake othe, na andũ a bũrũri wake othe, nĩgũkorwo nĩwamenyete ũrĩa andũ a Misiri metũaga makĩmahinyĩrĩria. Nawe ũkĩgũra igweta, rĩrĩa rĩtũũraga nginya ũmũthĩ. ¹¹ Nĩwagayanirie Iria Itune mbere yao, nĩ ũndũ ũcio magĩtuĩkanĩria iria gatagatĩ harĩa haatuĩkĩte thĩ nyũmũ, no arĩa maamaingatithĩtie ũkĩmaikia kũu kũriku o ta ihiga rĩikĩtio maaĩ-inĩ mariku mũno. ¹² Mũthenya wamatongoragia na gĩtuĩ gĩa itu, naguo ũtukũ ũkamatongoria na gĩtuĩ kĩa mwaki gĩa kũmamũrĩkĩra njĩra irĩa mekũgera.

¹³ “Nĩwaikũrũkire Kĩrĩma-inĩ gĩa Sinai, ũkĩmaarĩria kuuma igũrũ. Nĩwamaheire mĩtabarĩre na mawatho ma kĩhooto na magĩrĩru, na kĩrĩra gĩaku gĩa kũrũmĩrĩrwo, o na maathani mega. ¹⁴ Nĩwamamenyithirie Thabatũ yaku theru na ũkĩmahe maathani, na kĩrĩra gĩaku gĩa kũrũmĩrĩrwo, na mawatho kũgerera kanua ka Musa

ndungata yaku. ¹⁵ Hĩndĩ ya ng'aragu nĩwamaheire irio kuuma igũrũ, na rĩrĩa maarĩ anyootu ũkĩmahe maaĩ kuuma rwaro-inĩ rwa ihiga; wamaathire mathiĩ makegwatĩre bũrũri ũrĩa wehĩtĩte woete guoko na igũrũ atĩ nĩũkamahe.

¹⁶ “No rĩrĩ, maithe maitũ ma tene magĩtĩĩa na makĩũmia ngoro ciao, makĩaga gwathĩkĩra maathani maku. ¹⁷ Makĩrega kũigua na makĩaga kũririkana ciama iria waringĩte gatagatĩ-inĩ kao. Nĩmoomirie ngingo, na tondũ wa ũremi wao magĩthuurĩra mũtongoria nĩgeetha macooke ũkombo-inĩ wao. No rĩrĩ, we ũrĩ Ngai ũrekanagĩra mehia, na ũrĩ mũtugi na mũigua tha, ndũhiũhaga kũrakara na ũiyũrĩtwo nĩ wendo. Nĩ ũndũ ũcio ndwamatiganĩirie, ¹⁸ o na rĩrĩa methondekeire mũhianano wa njaũ, makiuga atĩrĩ, ‘Ino nĩyo ngai yanyu ĩrĩa yamũrutire bũrũri wa Misiri,’ kana o na rĩrĩa meekire maũndũ mooru mũno ma gũkũruma.

¹⁹ “Tondũ wa tha ciaku nyingĩ, ndwamatiganĩirie kũu werũ-inĩ. Gĩtugĩ gĩa itu gĩtiagire kũmatongoria njĩra-inĩ yao mũthenya, kana gĩtugĩ kĩa mwaki gĩkĩaga kũmamũrĩkĩra ũtukũ njĩra ĩrĩa mekũgerera. ²⁰ Wamaheire Roho waku mwega amarutage. Ndwagire kũmahe mana marĩe, kana ũkĩaga kũmahe maaĩ manyoota. ²¹ Ihinda rĩa mĩaka mĩrongo ĩna nĩwamatũũririe werũ-inĩ; matiagire kĩndũ o nakĩ, ningĩ nguo ciao itiigana gũthira, kana magũrũ mao makĩimba.

²² “Nĩwamaheire mothamaki na ndũrĩrĩ, ũkĩmagaĩra o nginya mĩhaka-inĩ ya kũraya. Magĩtaha bũrũri wa Sihoni mũthamaki wa Heshiboni, na bũrũri wa Ogu mũthamaki wa Bashani. ²³ Waingĩhirie ariũ ao o ta njata cia matu-inĩ na ũkĩmakinyia bũrũri ũrĩa werĩte maithe mao matoonye makawĩgwatĩre ũtuĩke wao. ²⁴ Ariũ ao nĩmatoonyire, makĩgwatĩra bũrũri ũcio. Ũgĩtooria andũ a Kaanani arĩa maatũũraga bũrũri ũcio mbere yao; ũkĩneana andũ a Kaanani kũrĩ o, hamwe na athamaki ao na andũ a bũrũri ũcio, ũkĩmaneana moko-inĩ mao meke nao o ũrĩa mangĩendire. ²⁵ Nĩmatunyanire matũũra maarĩ mairigĩre na thingo cia hinya, na mĩgũnda mĩnoru, makĩgwatĩra nyũmba ciaiyũrĩte indo njega cia mĩthemba yothe, na ithima iria cienjetwo, na mĩgũnda ya mĩthabibũ, na mĩgũnda ya mĩtamaiyũ, na mĩtĩ mĩingĩ mũno ya matunda. Makĩrĩa, nginya makĩhũũna na makĩagĩra mĩrĩ; magĩkenera wega waku mũingĩ.

²⁶ “No nĩmagire gwathĩka, magĩkũremera, na makĩhutatĩra watho waku. Nĩmooragire anabii aku arĩa maamataaraga nĩguo mamacookie kũrĩ we; magĩka maũndũ mooru mũno ma gũkũruma. ²⁷ Nĩ ũndũ ũcio, ũkĩmaneana moko-inĩ ma thũ ciao, nacio ikĩmahinyĩrĩria. No rĩrĩa maahinyĩrĩrio, magĩgũkaĩra. Ũkĩmaigua kuuma igũrũ, na tondũ wa tha ciaku nyingĩ ũkĩmahe andũ a kũmahonokia, nao makĩmateithũra kuuma moko-inĩ ma thũ ciao.

²⁸ “No maarĩkia kũgĩa na ũhurũko, magĩcookerera gwĩka maũndũ mooru maitho-inĩ maku. Hĩndĩ ĩyo ũkĩmatiganĩria moko-inĩ ma thũ ciao nĩgeetha imaathe. Na rĩrĩa maagũkaĩre rĩngĩ, ũkĩmaigua ũrĩ o kũu igũrũ, na tondũ wa tha ciaku nĩwamahonokagia kaingĩ.

²⁹ “Nĩwamataarire macookerere watho waku, no-o magĩtĩĩa na makĩrega gwathĩkĩra maathani maku. Makĩĩhia nĩkũregana na mawatho maku marĩa mangĩtũũria mũndũ muoyo angĩmaathĩkĩra. Nĩ ũndũ wa kũng'athia, magĩkũhutatĩra, makĩũmia ngingo, na makĩrega gũkũigua. ³⁰ Nĩwamakirĩrĩrie mĩaka mũingĩ. Na ũndũ wa Roho waku, nĩwamakaanagia na tũnua twa anabii aku. No matiigana gũkũigua, na

nĩ ũndũ ũcio ũkĩmaneana moko-inĩ ma ndũrĩrĩ iria maariganĩtie nacio.
³¹ No tondũ wa tha ciaku nyingĩ, ndwamaniinire kana ũkĩmatiganĩria, nĩgũkorwo ũrĩ Mũrungu mũtuġi na mũigua tha.

³² “Na rĩu-rĩ, Wee Ngai witũ, Mũrungu mũnene ũrĩ hinya na wa gwĩtigĩrwo, o wee ũhingagia kĩrĩkanĩro ġiaku kĩa wendo, ndũkareke moritũ maya moneke arĩ ũndũ mũnini maitho-inĩ maku, moritũ maya matũkorete, na magakora athamaki aitũ na atongoria aitũ, na magakora athĩnjĩri-Ngai na anabii aitũ, na magakora maithe maitũ na andũ aku othe, kuuma matukũ ma athamaki a Ashuri nginya ũmũthĩ. ³³ Maũndũ-inĩ macio mothe matũkorete, wee ũkoretwo ũrĩ na kĩhooto; wĩkĩte maũndũ na wĩhokeku, o rĩrĩa ithuĩ tũhĩtĩtie. ³⁴ Athamaki aitũ, na atongoria aitũ, na athĩnjĩri-Ngai aitũ na maithe maitũ, matiarũmĩrĩire watho waku; matiathikĩrĩrie maathani maku kana mataaro marĩa wamaheire. ³⁵ O na rĩrĩa maarĩ ũthamaki-inĩ wao, magĩkenagĩra wega waku mũnene bũrũri-inĩ ũcio mwarĩ na mũnoru ũrĩa wamaheete, matiagũtungatĩire kana magĩtigana na njĩra ciao cia waganu.

³⁶ “No rĩrĩ, ũmũthĩ ũyũ tũrĩ ngombo, ngombo bũrũri-inĩ ũrĩa waheire maithe maitũ ma tene nĩguo marĩage matunda maguo na indo iria ingĩ njega ikũraga kuo. ³⁷ Tondũ wa mehia maitũ, magetha maguo maingĩ mathiiga kũrĩ athamaki arĩa ũigĩte igũrũ riitũ. Maathaga mĩrĩ iitũ na ng’ombe ciitũ o ũrĩa mekwenda. Tũrĩ ahinyĩrĩrie mũno.

Kĩrĩko kĩa Andũ

³⁸ “Nĩ ũndũ wa ũguo-rĩ, nĩtũgũthondeka kĩrĩko ġĩa ġũtũũra na twandĩkanĩre, nao atongoria aitũ, na Alawii aitũ na athĩnjĩri-Ngai aitũ makĩhũire mũhũuri.”

10

¹ Arĩa meekĩrĩre kĩrĩkanĩro kũu mũhũuri maarĩ:

Nehemia ũrĩa warĩ barũthi wa kũu, mũrũ wa Hakalia,

na Zedekia, ² na Seraia, na Azaria, na Jeremia,

³ na Pashuru, na Amaria, na Malikija,

⁴ na Hatushu, na Shebania, na Maluku,

⁵ na Harimu, na Meremothu, na Obadia,

⁶ na Danieli, na Ginethoni, na Baruku,

⁷ na Meshulamu, na Abija, na Mijamini,

⁸ na Maazia, na Biligai, na Shemaia.

Acio nĩo maarĩ athĩnjĩri-Ngai.

⁹ Nao Alawii maarĩ:

Jeshua mũrũ wa Azania,

na Binui wa ariũ a Henadadi, na Kadimieli,

¹⁰ nao athiritũ ao maarĩ:

Shebania, na Hodia, na Kelita, na Pelaia, na Hanani,

¹¹ na Mika, na Rehobu, na Hashabia,

¹² na Zakuri, na Sherebia, na Shebania,

¹³ na Hodia, na Bani, na Beninu.

¹⁴ Nao atongoria a andũ maarĩ:

Paroshu, na Pahathu-Moabi, na Elamu, na Zatu, na Bani,
 15 na Buni, na Azigadi, na Bebai,
 16 na Adonija, na Bigivai, na Adini,
 17 na Ateri, na Hezekia, na Azuri,
 18 na Hodia, na Hashumu, na Bezai,
 19 na Harifu, na Anathothu, na Nebai,
 20 na Magipiashu, na Meshulamu, na Heziri,
 21 na Meshezabeli, na Zadoku, na Jadua,
 22 na Pelatia, na Hanani, na Anaia,
 23 na Hoshea, na Hanania, na Hashubu,
 24 na Haloheshu, na Piliha, na Shobeku,
 25 na Rehumu, na Hashabina, na Maaseia,
 26 na Ahia, na Hanani, na Anani,
 27 na Maluku, na Harimu, na Baana.

28 “Andũ arĩa angĩ, nĩo athĩnjĩri-Ngai, na Alawii, na aikaria a ihingo, na aini, o na ndungata cia hekarũ na arĩa othe meyamũranĩtie na andũ arĩa maariganĩtie nao nĩguo maathĩkĩre Watho wa Ngai, marĩ hamwe na atumia ao, na aanake, na airĩtu ao othe arĩa mangĩhota gũtaũkĩrwo nĩ maũndũ, 29 andũ aya othe maanyiitana na ariũ a ithe wao arĩa marĩ igweta, na meeche na kĩrumi na mwĩhĩtwa atĩ nĩmarĩrũmagĩrĩra Watho wa Ngai ũrĩa waheirwo Musa ndungata ya Ngai, na mamenyagĩrĩre gwachĩkĩra maathani mothe, na mawatho, na kĩrĩra gĩa kũrũmĩrĩrwo kĩa Jehova Mwathani witũ.

30 “Tweranĩra atĩ tũtikaheana airĩtu aitũ mahikio nĩ andũ arĩa matũrigiicĩirie o na kana aanake aitũ mahikie airĩtu ao.

31 “Rĩrĩa andũ a mabũrũri marĩa tũriganĩtie marĩrehaga indo na ngano ya kwendia mũthenya wa Thabatũ, tũtikamagũrĩra mũthenya ũcio wa Thabatũ o na kana mũthenya ũngĩ o wothe mwamũre. O mwaka wa mũgwanja wakinya tũtirĩrĩmaga mĩgũnda iitũ, na nĩtũrĩrekanagĩra mathiirĩ mothe.

32 “Nĩtuoya mũrigo wa kũhingia mawatho ma kũheanaga gĩcunji gĩa gatatũ gĩa cekeri* o mwaka nĩ ũndũ wa wĩra wa nyũmba ya Ngai witũ: 33 nĩ ũndũ wa mĩgate ĩrĩa ĩigagwo metha-inĩ; nĩ ũndũ wa mahinda ma maruta ma mũtu na ma njino; na nĩ ũndũ wa maruta marĩa marutagwo mũthenya wa Thabatũ, na wa ciathĩ cia Karũgamo ka Mweri, na wa ciathĩ iria ciathanĩtwo; nĩ ũndũ wa maruta marĩa maamũre; nĩ ũndũ wa maruta ma kũhoroheria mehia ma Isiraeli; o na nĩ ũndũ wa mawĩra mothe ma nyũmba ya Ngai witũ.

34 “Ithuĩ athĩnjĩri-Ngai, na Alawii o na andũ aya angĩ nĩtũcuukĩte mĩtĩ tũgatuanĩra rĩrĩa o nyũmba iitũ ĩrĩrehaga ngũ nyũmba-inĩ ya Ngai witũ, cia gũikaragia mwaki wakanĩte kĩgongona-inĩ kĩa Jehova Ngai witũ mahinda marĩa matuanĩrwo o mwaka, o ta ũrĩa kwandĩkĩtwo Watho-inĩ.

35 “O na nĩtuoya mũrigo wa kũrehaga maciaro ma mbere ma mĩgũnda iitũ na ma mũtĩ o wothe wa matunda nyũmba-inĩ ya Jehova o mwaka.

36 “O ta ũrĩa kwandĩkĩtwo Watho-inĩ, nĩtũrĩrehaga marigithathi maitũ ma aanake, na ma ng’ombe, na ma ndũũru cia ng’ombe na cia mbũri ciitũ gũkũ nyũmba-inĩ ya Ngai witũ kũrĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa matungataga kuo.

* 10:32 nĩ ta giramu 4

³⁷ “O na ningĩ nītūrĩrehaga thĩinĩ wa makũmbĩ ma nyũmba ya Ngai, tũnengere athĩnjĩri-Ngai mũtu wa mbere, na magongona maitũ ma ngano ma mbere, na maruta ma matunda ma mĩtĩ iitũ yothe ma mbere, na ma ndibei iitũ ya mũhihano o na ma maguta. O na nītūrĩrehaga gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa maciaro ma mĩgũnda iitũ, tũkanengera Alawii, nĩgũkorwo nĩ Alawii maamũkagĩra icunjĩ cia ikũmi kuuma matũũra mothe kũrĩa tũrutaga wĩra. ³⁸ Mũthĩnjĩri-Ngai wa rũciaro rwa Harũni nĩarĩkoragwo ho Alawii makĩamũkĩra gĩcunjĩ kũu gĩa ikũmi, nao Alawii nĩmarĩrehaga gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa indo ciothe makũmbĩ-inĩ ma kĩgĩina kĩa nyũmba ya Ngai witũ.† ³⁹ Andũ a Isiraeli, hamwe na Alawii, nĩmarĩrehaga maruta mao ma ngano, na ndibei ya mũhihano, na maguta thĩinĩ wa makũmbĩ marĩa indo cia handũ-harĩa-haamũre ciigagwo, na kũrĩa athĩnjĩri-Ngai, arĩa maratungata, na aikaria a ihingo, na aini maikaraga.

“Tũtirĩrekagĩrĩria nyũmba ya Ngai witũ.”

11

Atũũri Eerũ a Jerusalemu

¹ Na rĩrĩ, atongoria a andũ magĩtũũra Jerusalemu, nao andũ acio angĩ magĩcuuka mĩtĩ nĩguo mathuure mũndũ ũmwe harĩ o andũ ikũmi atuĩke wa gũtũũra Jerusalemu, itũũra rĩrĩa itheru, nao acio angĩ kenda megũtigara mathĩ magatũũre matũũra-inĩ mao. ² Andũ nĩmagathĩrĩire andũ arĩa othe meerũtĩre gũtũũra Jerusalemu na kwĩyendera.

³ Aya nĩo atongoria a bũrũri arĩa maatũũrĩre Jerusalemu (na rĩrĩ, andũ amwe a Isiraeli, na athĩnjĩri-Ngai, na Alawii, na ndungata cia hekarũ, na njiaro cia ndungata cia Solomoni maatũũraga matũũra-inĩ ma Juda, o mũndũ gĩthaka-inĩ gĩake thĩinĩ wa matũũra mao. ⁴ O na andũ angĩ kuuma Juda na Benjamini nĩmatũũraga Jerusalemu):

Kuuma njiaro-inĩ cia Juda maarĩ:

Athaia mũrũ wa Uzia, mũrũ wa Zekaria, mũrũ wa Amaria, mũrũ wa Shefatia, mũrũ wa Mahalaleli, wa rũciaro rwa Perezu; ⁵ na Maaseia mũrũ wa Baruku, mũrũ wa Koli-Hoze, mũrũ wa Hazai, mũrũ wa Adaia, mũrũ wa Joiaribu, mũrũ wa Zekaria, wa rũciaro rwa Mũshiloni. ⁶ Njiaro cia Perezu iria ciatũũraga Jerusalemu, arĩa maarĩ andũ njamba, mũigana wao warĩ andũ 468.

⁷ Kuuma njiaro-inĩ cia Benjamini maarĩ:

Salu mũrũ wa Meshulamu, mũrũ wa Joedi, mũrũ wa Pedaia, mũrũ wa Kolaia, mũrũ wa Maaseia, mũrũ wa Ithieli, mũrũ wa Jeshai, ⁸ na arũmĩrĩri ake, Gabai na Salai, othe maarĩ andũ 928. ⁹ Joeli mũrũ wa Zikiri nĩwe warĩ mũrũgamĩrĩri wao ũrĩa mũnene, nake Juda mũrũ wa Hasenua nĩwe warũgamĩrĩire Gĩcigo gĩa Keerĩ kĩa itũũra rĩrĩa inene.

¹⁰ Nao athĩnjĩri-Ngai maarĩ:

Jedaia; mũrũ wa Joiaribu; Jakini; ¹¹ Sheraia mũrũ wa Hilikia, mũrũ wa Meshulamu, mũrũ wa Zadoku, mũrũ wa Meraiothu, mũrũ wa Ahitubu,

† **10:38** Nĩ kwarĩ na tũnyũmba hekarũ-inĩ kũrĩa indo iria theru ciaigagwo.

mūrori wa maūdū ma nyūmba ya Ngai, ¹² hamwe na athiritū ao arĩa maarutaga wīra wa hekarū, maarĩ andū 822; Adaia mūrū wa Jerohamu, mūrū wa Pelalia, mūrū wa Amuzi, mūrū wa Zekaria, mūrū wa Pashuru, mūrū wa Malikija, ¹³ hamwe na andū a thiritū yake arĩa maarĩ atongoria a nyūmba ciao, maarĩ andū 242; Amashusai mūrū wa Azareli, mūrū wa Ahazai, mūrū wa Meshilemothu, mūrū wa Imeri, ¹⁴ na andū a thiritū yake arĩa maarĩ njamba, maarĩ andū 128. Mūtongoria wao mūnene aarĩ Zabidieli mūrū wa Hagedolimu.

¹⁵ Na kuuma kūrĩ Alawii maarĩ:

Shemaia mūrū wa Hashubu, mūrū wa Azirikamu, mūrū wa Hashabia, mūrū wa Buni; ¹⁶ Shabethai na Jozabadu, arĩa maarĩ atongoria eerĩ a Alawii, na nō maaroraga wīra wa nja wa nyūmba ya Ngai; ¹⁷ Matania mūrū wa Mika, mūrū wa Zabedi, mūrū wa Asafu, ūrĩa watongoragia mahooya ma gūcookeria Ngai ngaatho; Bakabukia ūrĩa warĩ wa keerĩ harĩ athiritū ake: na Abada mūrū wa Shama, mūrū wa Galali, mūrū wa Jeduthuni. ¹⁸ Alawii arĩa maarĩ thīnĩ wa Itūura rīu itheru maarĩ andū 284.

¹⁹ Aikaria a ihingo maarĩ:

Akubu, na Talimoni, na andū a thiritū yao, arĩa maarangagīra ihingo, maarĩ andū 172.

²⁰ Andū a Isiraeli acio angĩ, hamwe na athīnjīri-Ngai na Alawii, maarĩ matūūra-inĩ mothe ma Juda, o mūdū gīthaka-inĩ kĩa maithe mao.

²¹ Ndungata cia hekarū ciatūūraga kīrīma-inĩ kĩa Ofeli, marūgamīrīrwo nĩ Ziha na Gishipa.

²² Mūtongoria mūnene wa Alawii kūu Jerusalemu aarĩ Uzi mūrū wa Bani, mūrū wa Hashabia, mūrū wa Matania, mūrū wa Mika. Uzi aarĩ ūmwe wa rūciaro rwa Asafu, arĩa maarĩ aini arĩa maarūgamīrīire wīra wa nyūmba ya Ngai. ²³ Aini maarĩ watho-inĩ wa mūthamaki, ūrĩa wamatuagīra wīra wao wa o mūthenya.

²⁴ Pethahia mūrū wa Meshezabeli, wa rūciaro rwa Zera mūrū wa Juda, aarĩ mūramati wa mūthamaki maūdū-inĩ mothe makonainie na andū.

²⁵ Ha ūhoru wa tūtūūra na mīgūnda yatuo-rĩ, andū amwe a Juda maatūūraga Kiriathu-Ariba na matūūra marĩo marĩa marĩrigiicīirie, na Diboni na matūūra marĩo, na Jekabizeeli na tūtūūra twarĩo, ²⁶ na kūu Jeshua, na Molada, na Bethi-Peleti, ²⁷ na Hazari-Shuali, na Biri-Shiba na matūūra marĩo; ²⁸ na Zikilagi, na Mekona na matūūra marĩo, ²⁹ na Eni-Rimoni, na Zora, na Jaramuthu, ³⁰ na Zanoa, na Adulamu na tūtūūra twarĩo, na Lakishi na mīgūnda ya rĩo, na Azeka na matūūra marĩo. Nĩ ūndū ūcio maatūūraga kuuma Birishiba o nginya Kīanda kĩa Hinomu.

³¹ Njiaro cia Benjamini kuuma Geba ciatūūraga Mikimashi, na Aija, na Betheli na matūūra marĩo, ³² na kūu Anathothu, na Nobu na Anania, ³³ na Hozoru, na Rama na Gitaimu, ³⁴ na Hadidi, na Zeboimu na Nebalati, ³⁵ na Lodi na Ono, na Kīanda-inĩ kĩa Aturi.

³⁶ Amwe a ikundi cia Alawii a Juda maatūūrire Benjamini.

12

Athīnjīri-Ngai na Alawii

¹ Aya nĩ athĩnjĩri-Ngai na Alawii arĩa maacookire hamwe na Zerubabeli mũrũ wa Shealitieli, na Jeshua:

Seraia, na Jeremia, na Ezara,*

² na Amaria, na Maluku, na Hatushu,

³ na Shekania, na Rehumu, na Meremothu,

⁴ na Ido, na Ginethoni, na Abija,

⁵ na Mijamini, na Maadia, na Biliga,

⁶ na Shemaia, na Joiaribu, na Jedaia,

⁷ na Salu, na Amoku, na Hilikia, na Jedaia.

Acio nĩ maarĩ atongoria a athĩnjĩri-Ngai na athiritũ ao, matukũ-inĩ macio ma Jeshua.

⁸ Nao Alawii maarĩ Jeshua, na Binui, na Kadimieli, na Sherebia, na Juda, o na Matania, ũrĩa, marĩ hamwe na athiritũ ake, nĩwe warũgamĩrĩire arĩa maainaga nyĩmbo cia gũcookia ngaatho. ⁹ Bakabukia na Uni, athiritũ ao, maarũgamaga mang'ethanĩire nao magĩtungata.

¹⁰ Jeshua nĩwe warĩ ithe wa Joiakimu, nake Joiakimu aarĩ ithe wa Eliashibu, nake Eliashibu aarĩ ithe wa Joiada, ¹¹ nake Joiada aarĩ ithe wa Jonathani, nake Jonathani aarĩ ithe wa Jada.

¹² Matukũ-inĩ ma Joiakimu, aya nĩ maarĩ atongoria a nyũmba cia athĩnjĩri-Ngai:

ya Seraia, aarĩ Meraia;

ya Jeremia, aarĩ Hanania;

¹³ ya Ezara, aarĩ Meshulamu;

ya Amaria, aarĩ Jehohanani;

¹⁴ ya Maluki, aarĩ Jonathani;

ya Shebania, aarĩ Jusufu;

¹⁵ ya Harimu, aarĩ Adina;

ya Meraiothu, aarĩ Helikai;

¹⁶ ya Ido, aarĩ Zekaria;

ya Ginethoni, aarĩ Meshulamu;

¹⁷ ya Abija, aarĩ Zikiri;

ya Miniamini na Moadia, aarĩ Pilitai;

¹⁸ ya Biliga, aarĩ Shamua;

ya Shemaia, aarĩ Jehonathani;

¹⁹ ya Joiaribu, aarĩ Matenai;

ya Jedaia, aarĩ Uzi;

²⁰ ya Salai, aarĩ Kalai;

ya Amoku, aarĩ Eberi;

²¹ ya Hilikia, aarĩ Hashabia;

na ya Jedaia, aarĩ Nethaneli.

²² Nao atongoria a nyũmba cia Alawii matukũ-inĩ ma Eliashibu, na Joiada, na Johanani, na Jada, o ũndũ ũmwe na atongoria a athĩnjĩri-Ngai, nĩmandĩkirwo marĩtwa mao hĩndĩ ya wathani wa Dario ũrĩa Mũperisia. ²³ Atongoria a nyũmba cia njiaro cia Lawi nginya hĩndĩ ya Johanani mũrũ wa Eliashibu o nao nĩmandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa matukũ macio. ²⁴ Nao atongoria a Alawii maarĩ Hashabia, na Sherebia, na Jeshua mũrũ wa Kadimieli, na athiritũ ao, arĩa maarũgamaga mamang'etheire makĩina nyĩmbo cia kũgooca na cia gũcookia ngaatho, gĩkundi kĩmwe gĩkaamũkagĩria kĩrĩa kĩngĩ, kũringana na ũrĩa gwathanĩtwo nĩ Daudi mũndũ wa Ngai.

* **12:1** Ezara ũyũ tiwe Ezara ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai.

²⁵ Matania, na Bakabukia, na Obadia, na Meshulamu, na Talimoni, na Akubu maarĩ aikaria a ihingo arĩa maarangagĩra makũmbĩ marĩa maarĩ ihingo-inĩ. ²⁶ Maatungataga hĩndĩ ya Joiakimu mũrũ wa Jeshua, mũrũ wa Jozadaku, na hĩndĩ ya Nehemia ũrĩa warĩ barũthi, na hĩndĩ ya Ezara ũrĩa warĩ mũthĩnjĩri-Ngai na mwandĩki-marũa.

Kwamũrwo kwa Rũthingo rwa Jerusalemu

²⁷ Hĩndĩ ya kwamũrwo kwa rũthingo rwa Jerusalemu, Alawii nĩmacaririo kuuma kũrĩa guothe maarĩ nĩguo moke Jerusalemu makũngũire kwamũrwo kũu marĩ na gĩkeno, na makĩinaga nyĩmbo cia gũcookia ngaatho, makĩinaga na thaani iria ihũũrithanagio, na inanda cia kĩnũbi, na cia mũgeeto. ²⁸ Aini o nao nĩmacookanĩrĩrio hamwe kuuma ng'ongo iria ciathiũrũrũkĩirie Jerusalemu, magĩcookanĩrĩrio kuuma tũtũũra-inĩ twa Anetofathi, ²⁹ na kuuma Bethi-Giligali, na kuuma mwena wa Geba na Azimavethu, nĩgũkorwo aini nĩmeyakĩire matũũra gũthiũrũrũkĩiria Jerusalemu. ³⁰ Nao athĩnjĩri-Ngai na Alawii marĩkia gwĩtheria, magĩtheria andũ, na ihingo, o na rũthingo.

³¹ Atongoria a Juda nĩndameerire mahaice rũthingo-igũrũ. Ningĩ ngĩhe ikundi igĩrĩ nene cia aini wĩra wa gũcookia ngaatho. Gĩkundi kĩmwe gĩgĩthiĩ mwena wa ũrĩo kĩrĩ rũthingo-igũrũ, kĩerekeire Kĩhingo gĩa Kĩara-inĩ. ³² Hoshaiia hamwe na nuthu ya atongoria a Juda makĩmarũmĩrĩra, ³³ hamwe na Azaria, na Ezara, na Meshulamu, ³⁴ na Juda, na Benjamini, na Shemaia, na Jeremia, ³⁵ o ũndũ ũmwe na athĩnjĩri-Ngai amwe me na tũrumbeta, o na Zekaria mũrũ wa Jonathani, mũrũ wa Shemaia, mũrũ wa Matania, mũrũ wa Mikaia, mũrũ wa Zakuri, mũrũ wa Asafu, ³⁶ na athiritũ ake, nĩo Shemaia, na Azareli, na Milalai, na Gilalai, na Maai, na Nethaneli, na Juda, na Hanani, marĩ na indo cia kũina nacio o ta ũrĩa gwathanĩtwo nĩ Daudi, mũndũ wa Ngai. Ezara ũrĩa mwandĩki-marũa nĩwe wamatongoretie. ³⁷ Na rĩrĩ, kuuma Kĩhingo gĩa Gĩthima maathire marũngĩrĩrie, makĩhaica rũthingo igũrũ na ngathĩ cia Itũũra rĩa Daudi, makĩhĩtũkĩra igũrũ rĩa nyũmba ya Daudi, o nginya Kĩhingo kĩa Maaĩ mwena wa irathĩro.

³⁸ Gĩkundi gĩa keerĩ kĩa aini gĩgĩthiĩ kĩerekeire mwena wa ũmotho. Na nĩ ngĩmarũmĩrĩra kũu rũthingo igũrũ hamwe na nuthu ya andũ, tũkĩhĩtũkĩra Mũthiringo wa Mariiko ma Mwaki o nginya Rũthingo-inĩ Rwariĩ, ³⁹ igũrũ rĩa Kĩhingo kĩa Efraimu, na Kĩhingo kĩa Jeshana, na Kĩhingo gĩa Thamaki, na Mũthiringo wa Hananeli, na Mũthiringo wa Igana, nginya Kĩhingo-inĩ kĩa Ng'ondũ. Makĩrũgama Kĩhingo-inĩ kĩa Mũrangĩri.

⁴⁰ Ikundi icio cieriĩ cia aini cia gũcookia ngaatho igũikara handũ ha cio thĩinĩ wa nyũmba ya Ngai, o na nĩ ngĩka o ũguo, hamwe na nuthu ya anene, ⁴¹ o ũndũ ũmwe na athĩnjĩri-Ngai, nĩo Eliakimu, na Maaseia, na Miniamini, na Mikaia, na Elioenai, na Zekaria, na Hanania marĩ na tũrumbeta twao, ⁴² o hamwe na Maaseia, na Shemaia, na Eleazaru, na Uzi, na Jehohanani, na Malikija, na Elamu, na Ezeri. Nao aini maatongoragio nĩ Jezerahia. ⁴³ Na mũthenya ũcio nĩmarutire magongona manene, makĩrũuhagia tondũ Ngai nĩamaheete gĩkeno kĩnene. O nao andũ-a-nja na ciana magĩkena. Mbugĩrĩrio ya gĩkeno kũu Jerusalemu nĩyaiguĩkaga kũndũ kũraya.

⁴⁴ Mahinda-inĩ macio nĩ gwathuurirwo andũ marũgamĩrĩre makũmbĩ ma indo iria ciarutagwo, na maciaro ma mbere, na gĩcunjĩ gĩa ikũmi. Kuuma mĩgũnda-inĩ irĩa yathiũrũrũkĩirie matũũra magĩrĩrwo kurehe

makũmbĩ-inĩ icunjĩ iria ciatuĩtwo nĩ watho irĩ cia athĩnjĩri-Ngai na Alawii, tondũ andũ a Juda nĩmakenagĩra athĩnjĩri-Ngai na Alawii arĩa maatungataga. ⁴⁵ Nĩmarutaga wĩra wa gũtungatĩra Ngai wao, na wĩra wa gwĩtheria, o ta ũrĩa aini na aikaria a ihingo meekaga, kũringana na ũrĩa gwathanĩtwo nĩ Daudi na mũriũ Solomoni. ⁴⁶ Nĩgũkorwo tene mũno, matukũ-inĩ ma Daudi na ma Asafu, nĩ kwarĩ na atongoria a aini na a nyĩmbo cia kũgocca na gũcookeria Ngai ngaatho. ⁴⁷ Nĩ ũndũ ũcio matukũ-inĩ ma Zerubabeli na ma Nehemia, andũ a Isiraeli othe nĩmarutaga icunjĩ cia o mũthenya nĩ ũndũ wa aini na aikaria a ihingo. Ningĩ nĩmamũraga icunjĩ nĩ ũndũ wa Alawii arĩa angĩ, nao Alawii makaamũra icunjĩ nĩ ũndũ wa njaro cia Harũni.

13

Magarũrĩra ma Mũthia ma Nehemia

¹ Na rĩrĩ, mũthenya ũcio, Ibuku rĩa Musa rĩgĩthomwo na mũgambo mũnene andũ makĩiguagĩra, rĩgĩthomwo handũ haandĩkĩtwo atĩ gũtirĩ Mũamoni kana Mũmoabi ũgetĩkĩrio akorwo kĩũngano-inĩ kĩa andũ a Ngai, ² tondũ matiigana kũhe andũ a Isiraeli irio na maaĩ; no-o nĩ kũrĩha maarĩhire Balamu amarume. (No rĩrĩ, Ngai witũ akĩgarũra kĩrumi gĩgĩtuĩka kĩrathimo.) ³ Rĩrĩa andũ maaiguire watho ũcio, makĩeheria andũ othe arĩa maarĩ ageni kuuma Isiraeli.

⁴ Mbere ĩyo, Eliashibu ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai nĩakoretwo atuĩtwo mũrũgamĩrĩri wa makũmbĩ ma nyũmba ya Ngai witũ. Aarĩ wa thiritũ ya hakuhĩ na Tobia, ⁵ na nĩamũhete nyũmba nene aikarage ĩrĩa mbere ĩyo yaigagwo mũhothi ya ngano, na ũbumba, na indo cia hekarũ, o na mũhothi ya gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa ngano, na ndibei ya mũhahano na maguta marĩa maaheagwo Alawii, na aini na aikaria a ihingo, o na mũhothi ĩrĩa yarutagĩrwo athĩnjĩri-Ngai.

⁶ No rĩrĩa maũndũ maya mothe maathiiaga na mbere, niĩ ndiarĩ kũu Jerusalemu, nĩgũkorwo mwaka-inĩ ũcio wa mĩrongo ĩtatũ na ĩrĩ wa ũthamaki wa Aritashashita, mũthamaki wa Babuloni,* nĩndacookete kũrĩ mũthamaki. Matukũ manini maathira nĩndamũhooire rũtha, ⁷ ngĩcooka Jerusalemu. Ndacooka Jerusalemu nĩguo ndaamenyire ũũru ũrĩa Eliashibu eekĩte nĩ ũndũ wa kũhe Tobia kanyũmba nja ya nyũmba ya Ngai. ⁸ Nĩndarakaririo nĩ ũhoro ũcio mũno na ngĩkia indo ciothe cia Tobia nja. ⁹ Ngĩcooka ngĩruta watho kũgĩe igongona rĩa gũtheria nyũmba ĩyo, na ngĩcookia indo ciothe cia nyũmba ya Ngai kuo, hamwe na maruta ma ngano na ũbumba.

¹⁰ Ningĩ nĩndamenyire atĩ Alawii matiaheagwo gĩcunjĩ kĩrĩa kĩerĩtwo maaheagwo, na Alawii othe hamwe na aini arĩa maatungataga nĩmatiganĩrie ũtungata, magacooka mĩgũnda-inĩ yao. ¹¹ Nĩ ũndũ ũcio ngĩrũithia anene acio, ngĩmooria atĩrĩ: “Nyũmba ya Ngai ĩtiganĩirio nĩkĩ?” Ningĩ ngĩmeeta othe hamwe, ngĩmacookia o mũndũ wĩra-inĩ wake.

¹² Andũ othe a Juda nĩmarehire gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa ngano, na ndibei ya mũhahano, o na maguta makũmbĩ-inĩ. ¹³ Na niĩ ngĩtua Shelemia ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, na Zadoku ũrĩa mwandĩki-marũa, marĩ na Mulawii wetagwo Pedaia, arũgamĩrĩri a makũmbĩ, na ngĩtua Hanani mũrũ wa Zakuri mũrũ wa Matania mũnini wao, tondũ andũ aya nĩmoonagwo marĩ ehokeku. Nĩmatuirwo a kũgayagĩra ariũ a ithe wao indo.

* **13:6** Thuutha wa kũhooa na kwĩgwatĩra Babuloni, Kurusu nĩeheire rĩtwa “Mũthamaki wa Babuloni”.

¹⁴ Ndirikana, Wee Ngai wakwa, nĩ ũndũ wa maũndũ maya, na ndũgatharie wĩra na ũtungata ũrĩa ndungatĩte nyũmba-inĩ ya Ngai wakwa ndĩ mwĩhokeku.

¹⁵ Matukũ-inĩ macio nĩndeyoneire andũ a Juda makĩhiha ndibei mũthenya wa Thabatũ na makĩrehe ngano, na magĩkuuithia ndigiri ngano hamwe na ndibei, na thabibũ, na ngũyũ, na mũthemba yothe ya mũrigo. Indo icio ciothe maarehaga Jerusalemu mũthenya wa Thabatũ. Nĩ ũndũ ũcio ngĩmakaania kwendia irio mũthenya ũcio wa Thabatũ. ¹⁶ Andũ a Turo arĩa maatũruga Jerusalemu nĩmarehaga thamaki na indo cia mũthemba yothe, na magaciendagĩria andũ a Juda mũthenya wa Thabatũ kũu Jerusalemu. ¹⁷ Ngĩrũithia andũ arĩa maarĩ igweta a Juda, ngĩmooria atĩrĩ, “Nĩ ũndũ ũrĩkũ ũyũ mũreka wa waganu wa gũthaahia mũthenya wa Thabatũ? ¹⁸ Maithe manyu ma tene-rĩ, githĩ ti maũndũ ta maya meekire, nake Ngai witũ agĩtũrehere mathĩna maya mothe matũkorete na magakora itũũra rĩrĩ inene? No rĩu inyuĩ mũrarehera Isiraeli mang’ũrĩ maingĩ makĩria na ũndũ wa gũthaahia Thabatũ.”

¹⁹ Na rĩrĩ, hwaĩ-inĩ kwambĩrĩria kũgĩa nduma ihingo-inĩ cia Jerusalemu Thabatũ itanakinia-rĩ, ngĩathana mũrango ya Jerusalemu ihingwo na ndĩkahingũrwo nginya Thabatũ ithire. Ngĩiga andũ amwe akwa ihingo-inĩ marangĩre, nĩgeetha gũtikagĩe mũrigo ũngĩtoonyio thĩnĩ mũthenya wa Thabatũ. ²⁰ Rĩmwe kana meerĩ, onjorithia na endia a indo cia mũthemba yothe maraarire nja ya Jerusalemu. ²¹ No ngĩmakaania ngĩmooria atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩgũtũma mũraare rũthingo-inĩ? Mũngĩka ũguo rĩngĩ nĩndĩmũnyitithia.” Kuuma hĩndĩ iyo matiacookire gũka mũthenya wa Thabatũ. ²² Ningĩ ngĩatha Alawii meetherie macooke mathĩ makarangĩre ihingo nĩgeetha maige mũthenya wa Thabatũ ũrĩ mũtheru.

Ndirikana, Wee Ngai wakwa, nĩ ũndũ wa ũndũ ũyũ o naguo, na ũnjiguĩre tha kũringana na wendo waku mũnene.

²³ Na rĩrĩ, matukũ-inĩ macio nĩndonire arũme a Juda arĩa maahikĩtie andũ-a-nja a kuuma Ashidodi, na Amoni, na Moabi. ²⁴ Nuthu ya ciana ciao ciaragia rũthiomi rwa Ashidodi kana thiomi cia ndũrĩrĩ icio ingĩ, no matiooĩ kwaria rũthiomi rwa Juda. ²⁵ Ngĩmarũithia na ngĩmetĩria kĩrumi. Nĩdahũũrĩre arũme amwe ao na ngĩmamunya njuĩrĩ. Ngĩtũma mehĩte mwĩhĩtwa makĩgwetaga rĩtwa rĩa Ngai, ngĩmeera atĩrĩ: “Menyai gũkaaneana airĩtu anyu mahikio nĩ ariũ ao, kana aanake anyu inyuĩ ene mahikie airĩtu ao. ²⁶ Githĩ ti ihikanio ta icio ciatũmire Solomonĩ mũthamaki wa Isiraeli eehie? Ndũrĩrĩ-inĩ nyingĩ gũtiarĩ mũthamaki ũngĩ watariĩ take. Ngai wake nĩamwendete, akĩmũtua mũthamaki Isiraeli guothe; no-o na kũrĩ ũguo-rĩ, nĩatoonyirio mehĩa-inĩ nĩ andũ-a-nja a kũngĩ. ²⁷ Ithuĩ-rĩ, no nginya tũigue atĩ o na inyuĩ mũreka waganu ũyũ wothe mũũru ũũ, mũkaaga kwĩhokeka kũrĩ Ngai witũ na ũndũ wa kũhikia andũ-a-nja a kũngĩ?”

²⁸ Mũriũ ũmwe wa Joiada mũrũ wa Eliashibu mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene aarĩ mũthoni-we wa Sanibalati ũrĩa Mũhoroni. Nĩdamũingatire oime harĩ nĩ.

²⁹ Maririkane, Wee Ngai wakwa, tondũ nĩmathaahirie wĩra wa ũthĩnjĩri-Ngai, o na magĩthaahia kĩrĩkanĩro kĩa wĩra wa athĩnjĩri-Ngai na kĩa

Alawii.

³⁰ Nĩ ũndũ ũcio, ngĩtheria athĩnjĩri-Ngai na Alawii kuuma kũrĩ ũndũ o wothe mũgeni, ngĩcooka ngĩmagairĩ o mũndũ wĩra wake kĩũmbe.

³¹ Ningĩ nĩndathondekire mweke wa kũhothaga ngũ na maciaro ma mbere mahinda marĩa maatuĩtwo.

Wee Ngai wakwa, ndirikana na ũnjĩke wega.

ESITERI

Kweherio kwa Vashiti Mütumia wa Muthamaki

¹ Na rīrī, ūū nīguo gwekīkire matukū-inī ma Ahasuerusu, o we Ahasuerusu ūrīa waathaga mabūrūri 127 marīa moimīte kuuma būrūri wa Ahīndī o nginya būrūri wa Akushi.* ² Matukū-inī macio-rī, Mūthamaki Ahasuerusu aathamakaga arī gītī-inī gīake kīa ūnene thīnī wa nyūmba ya ūthamaki kūu gīikaro kīgītīre kīa mūthamaki gīa Shushani,† ³ na mwaka wa gatātū wa wathani wake, nīarugithīrie andū ake othe arīa maarī igweta na anene iruga. Nao atongoria a mbūtū cia ita cia Perisia na cia Media, na abarūthi na andū arīa maarī igweta a mabūrūri maarī kuo.

⁴ Nake akīonania ūtonga mūnene wa ūthamaki wake na ūkenji na riiri wa ūnene wake, ihinda rīa matukū 180. ⁵ Matukū macio maathira, mūthamaki nīarugithirie iruga, rīrīa rīaikarire mīthenya mūgwanja, narīo rīarī thīnī wa mūgūnda ūrīa warī mūirigīre wa nyūmba ya mūthamaki, rīkīrugīrwo andū othe kuuma ūrīa mūnini nginya ūrīa mūnene, arīa maarī kūu thīnī wa gīikaro kīrīa kīarī kīirigīre gīa Shushani. ⁶ Mūgūnda ūcio warī na mīcuurio ya gatani ya rangi mwerū na ya rangi wa bururu, nayo yohanītio na mīkanda ya gatani ya rangi mwerū na ya rangi wa ndathi, ikoohererwo icūhī-inī cia betha iria cianyītithanītio na itugī cia mahiga marīa mega merū. Nī kwarī na itī cia gūikarīra cia thahabu na cia betha‡ iria ciaigītwo kūdū kwarītwo mahiga ma nyaigī, na mahiga mega merū, na mahiga ma rangi wa ngoikoni, na mahiga mangī ma goro mūno. ⁷ Ndibei yaheanagwo na ikombe cia thahabu, na gūtīrī kīahaanaine na kīrīa kīngī, na ndibei ya nyūmba ya ūthamaki yarī nyingī mūno o ta ūrīa ūtaana wa mūthamaki watariī. ⁸ Kūringana na watho wa mūthamaki, o mūgeni nīeetīkīrītio kūnyua kīrīa angīendire, nī ūndū mūthamaki nīathīte aheani othe a ndibei mahe o mūdū kīrīa eendaga.

⁹ O nake Vashiti, mütumia wa mūthamaki, nīarugithīrie andū-a-nja iruga o kūu nyūmba-inī ya ūthamaki ya Mūthamaki Ahasuerusu.

¹⁰ Mūthenya wa mūgwanja, hīndī irīa Mūthamaki Ahasuerusu aakenete nī ūndū wa kūnyua ndibei, agīatha ndungata iria mūgwanja ciarī hakūre iria ciamūtungatagīra, nīcio Mehumani, na Bizatha, na Haribona, na Bigatha, na Abagutha, na Zetharu, na Karikasi, ¹¹ irehe Vashiti, ūcio mütumia wa mūthamaki mbere yake ekīrīte tanji yake ya ūthamaki, nīgeetha onanie ūthaka wake kūrī andū, o na ningī kūrī andū arīa maarī igweta, nīgūkorwo aarī kīrorerwa. ¹² No rīrīa ndungata icio ciakinyirie watho wa mūthamaki, Vashiti mütumia wa mūthamaki akīrega gūthī. Hīndī īyo mūthamaki akīng'ūrīka mūno na agīcinwo nī marakara.

¹³ Na tondū warī mūtugo wa mūthamaki gūtūirīa maūdū ma watho na ma kīhotoo, akīaria na andū arīa oogī na mooī ūhoro wa matukū ma tene. ¹⁴ Nao arīa maakuhīrīrie mūthamaki mūno maarī Karishena, na Shetharu, na Adamatha, na Tarashishi, na Meresu, na Marisena na Memukani, andū mūgwanja arīa maarī igweta a Perisia na Media, arīa meetīkīrītio kuonanaga na mūthamaki, na nīo maarī anene mūno ūthamaki-inī ūcio.

* **1:1** Wathani wagayanītio ng'ongo 127, na o rūgongo rūkagayanio na mabūrūri. † **1:2** Shushani rīarī itūra rīmwe inene rīa marīa mana ma ūthamaki ūcio; macio mangī matatū maarī Babuloni, Perisiapoli, na Ekibatani. ‡ **1:6** Andū a Perisia maarīaga metambūrūkītie itī-inī.

¹⁵ Mũthamaki akĩũria atĩrĩ, “Kũringana na watho-rĩ, Vashiti mũtumia wa mũthamaki agĩrĩrwo nĩ gwĩkwo atĩa? Nĩaregete gwathĩkĩra watho wa Mũthamaki Ahasuerusu ũrĩa akinyĩirio nĩ andũ acio ahakũre.”

¹⁶ Memukani agĩcookia arĩ mbere ya mũthamaki na andũ arĩa maarĩ igweta atĩrĩ, “Vashiti mũtumia wa mũthamaki nĩekĩte mahĩtia, na to mũthamaki wiki ahĩtĩrie, no ahĩtĩrie o na andũ othe arĩa marĩ igweta na andũ othe a mabũrũri ma Mũthamaki Ahasuerusu. ¹⁷ Nĩgũkorwo ũndũ ũyũ wĩkĩtwo nĩ mũtumia wa mũthamaki nĩũkũmenyeka nĩ andũ-a-nja othe, na nĩ ũndũ ũcio nĩmarĩmenagĩrĩria athuuri ao makoiga atĩrĩ, ‘Mũthamaki Ahasuerusu araathanire Vashiti mũtumia wa mũthamaki arehwo mbere yake, no ndaigana gũthii.’ ¹⁸ Ũmũthĩ-rĩ, andũ-a-nja arĩa marĩ igweta a Perisia na Media arĩa maiguĩte ũndũ ũyũ wĩkĩtwo nĩ mũtumia wa mũthamaki noguo nao marĩkaga andũ arĩa marĩ igweta a mũthamaki. Kĩnyararo na ngarari itigathira.

¹⁹ “Nĩ ũndũ ũcio, mũthamaki angĩona arĩ wega, nĩarute watho wa ũthamaki na etĩkĩre wandĩkwo mawatho-inĩ ma Perisia na Media, marĩa matagarũragwo, atĩ Vashiti ndarĩ hĩndĩ ĩngĩ agooka mbere ya Mũthamaki Ahasuerusu. Naho handũ ha Vashiti-rĩ, mũthamaki acarie mũndũ-wa-nja ũngĩ mwega kũmũkĩra. ²⁰ Rĩrĩa watho ũcio wa mũthamaki ũrĩanĩrĩrwo kũndũ guothe kũrĩa mũthamaki aathanaga-rĩ, andũ-a-nja othe nĩmarĩtĩaga athuuri ao, kuuma ũrĩa mũnini nginya ũrĩa mũnene.”

²¹ Mũthamaki na andũ ake arĩa maarĩ igweta magĩkenio nĩ mataaro macio, nĩ ũndũ ũcio mũthamaki agĩika o ta ũrĩa Memukani oigĩte. ²² Agĩtũma marĩa kũndũ guothe ũthamaki-inĩ ũcio, o bũrũri na mwandĩkĩre wago na o rũrĩrĩ na mwarĩrie waruo, akĩanĩrĩrithia na thiomĩ cia andũ othe atĩ mũthuuri o wothe nĩwe mwathi wa mũciĩ wake.

2

Esiteri Gũtuĩka Mũtumia wa Mũthamaki

¹ Thuutha ũcio rĩrĩa marakara ma Mũthamaki Ahasuerusu maa-hoorerire, akĩrĩrikana Vashiti na ũrĩa eekĩte, o na ũrĩa aamũtuĩrĩire eekwo. ² Hĩndĩ ĩyo ndungata irĩa ciatungatagĩra mũthamaki we mwene ikiuga atĩrĩ, “Mũthamaki nĩacarĩrio airĩtu gathirange ethĩ na ciĩrorerwa. ³ Mũthamaki nĩathuure anene mabũrũri-inĩ mothe marĩa aathanaga marehe airĩtu acio othe ciĩrorerwa nyũmba-inĩ ĩrĩa ĩtũũragwo nĩ andũ-a-nja thĩnĩ wa nyũmba ya ũthamaki kũu gĩkaro kĩrĩa kĩirigĩre gĩa Shushani. Nao nĩmamenyagĩrĩrwo nĩ Hegai, ndungata ĩrĩa hakũre ya mũthamaki ĩrĩa yarũgamagĩrĩra andũ-a-nja acio; ningĩ maheo indo cia gwĩthakaria nacio. ⁴ Thuutha ũcio mũirĩtu ũrĩa ũgaakenia mũthamaki nĩagatuĩka mũtumia wa mũthamaki ithenya rĩa Vashiti.” Mataaro macio magĩkenia mũthamaki, nake akĩmarũmĩrĩra.

⁵ Na rĩrĩ, thĩnĩ wa nyũmba ya ũthamaki kũu gĩkaro kĩrĩa kĩirigĩre gĩa Shushani, nĩ kwarĩ na Mũyahudi wa mũhĩrĩga wa Benjamini wetagwo Moridekai mũrũ wa Jairũ, mũrũ wa Shimei, mũrũ wa Kishu, ⁶ nake aatahĩtwo kuuma Jerusalemu nĩ Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni, arĩ ũmwe wa andũ arĩa maatahanĩirio na Jekonia, mũthamaki wa Juda. ⁷ Moridekai aarĩ na mwarĩ wa ithe mũnini wetagwo Hadasa, ũrĩa aarerete tondũ ndaarĩ na ithe kana nyina. Mũirĩtu ũcio, ũrĩa ningĩ wetagwo Esiteri, aarĩ kĩĩrorerwa mwĩrĩ na ũthiũ akĩonwo, nake Moridekai akĩmuoya akĩmũrera o ta mwarĩ thuutha wa ithe na nyina gũkua.

⁸ Rĩrĩa watho ũcio wa mũthamaki wanĩrĩrwo-rĩ, airĩtu aingĩ nĩmarehirwo thĩnĩ wa nyũmba ya ũthamaki kũu gĩkaro kĩrĩa

kĩirigĩre gĩa Shushani, na maamenyagĩrĩrwo nĩ Hegai. Esiteri o nake nĩatwarirwo kũu nyũmba ĩyo ya mũthamaki na akĩhokerwo Hegai, ũrĩa warũgamĩrĩre nyũmba ĩrĩa yatũũragwo nĩ andũ-a-nja. ⁹ Mũirĩtu ũcio nĩamũkenirie na akĩendeka nĩwe. O hĩndĩ ĩyo akĩmũhe indo cia gwĩthakaria nacio o na akĩmũhe irio cia mwanya. Ningĩ akĩmũhe ndungata mũgwanja cia airĩtu, arĩa maathuurĩtwo kuuma nyũmba-inĩ ya mũthamaki na akĩmũthaamia marĩ hamwe na ndungata icio ciake cia airĩtu akĩmũtwara handũ harĩa hega mũno kũu nyũmba-inĩ ĩyo yatũũragwo nĩ andũ-a-nja.

¹⁰ Esiteri ndoimbũrĩte rũrĩrĩ rwake kana kĩhumo kĩa nyũmba yao, tondũ Moridekai nĩamũtaarĩte akamwĩra ndageke ũguo. ¹¹ O mũthenya Moridekai nĩaceerangaga hau nja ya nyũmba ĩyo yatũũragwo nĩ andũ-a-nja, nĩguo amenye ũrĩa Esiteri aikaraga, na ũrĩa aathiiaga na mbere.

¹² Mbere ya o mũirĩtu kũgĩa na mweke wa gũthĩĩ kũrĩ Mũthamaki Ahasuerusu, aaniinaga mĩeri ikũmi na ĩrĩrĩ ya gwĩthakaria ĩrĩa yaathanĩtwo ĩkaragwo nĩ airĩtu acio, ĩtandatũ ya kwĩhaka maguta ma manemane, na ĩtandatũ ya kwĩhaka maguta manungi wega na indo ingĩ cia kwĩhaka. ¹³ O mũirĩtu aarĩ athĩrĩ harĩ mũthamaki ta ũũ: Nĩaheagwo kĩndũ kĩrĩa gĩothe angĩendire gwĩkuuĩra kuuma nyũmba ĩyo yatũũragwo nĩ andũ-a-nja gĩa gũthĩĩ nakĩo nyũmba-inĩ ya mũthamaki. ¹⁴ Hwai-inĩ aathiiaga agatoonya kuo, na rũciinĩ agacooka mwena ũngĩ wa nyũmba ĩyo yatũũragwo nĩ andũ-a-nja, nakuo kũu akamenyagĩrĩrwo nĩ Shaashagazu, ndungata ĩrĩa yarĩ hakũre ya mũthamaki, ĩrĩa yehokeirwo thuriya cia mũthamaki. Ndagĩacookire rĩngĩ kũrĩ mũthamaki tiga o mũthamaki akenirio nĩwe amũtũmanĩre na rĩtwa rĩake.

¹⁵ Ihinda rĩa Esiteri rĩakinya (mũirĩtu ũrĩa Moridekai aarerete taarĩ mwarĩ, ũrĩa warĩ mwarĩ wa ithe mũkũrũ Abihaili) rĩa gũthĩĩ kũrĩ mũthamaki, ndaigana gwĩtia kĩndũ o nakĩ, tiga o kĩrĩa Hegai ndungata ĩyo yarĩ hakũre ya mũthamaki, mũrori wa nyũmba ĩyo yatũũragwo nĩ andũ-a-nja, aamwĩrĩre akuue. Nake Esiteri nĩetĩkĩrĩkaga nĩ mũndũ o wothe wamuonaga. ¹⁶ Nake Esiteri agĩtwarwo kũrĩ Mũthamaki Ahasuerusu kũu nyũmba-inĩ ya mũthamaki mweri-inĩ wa ikũmi, mweri wa Tebethu, mwaka-inĩ wa mũgwanja wa wathani wake.

¹⁷ Na rĩrĩ, mũthamaki nĩaguucĩrĩrio nĩ Esiteri gũkĩra andũ-a-nja acio angĩ othe, nake agĩtĩkĩrĩka nĩwe gũkĩra airĩtu acio angĩ gathirange othe. Nĩ ũndũ ũcio akĩoya tanji ya ũnene, akĩmwĩkĩra mũtwe, akĩmũtua mũtumia wa mũthamaki ithenya rĩa Vashiti. ¹⁸ Nake mũthamaki akĩrugithia iruga inene mũno, iruga rĩa Esiteri, agĩta andũ ake othe arĩa maarĩ igweta na anene. Mabũrũri-inĩ mothe mũthamaki akĩanĩrĩra thigũkũ na akĩheana iheo kũringana na ũtaana wa mũthamaki.

Moridekai Kũhithũria Ndundu Njũru

¹⁹ Rĩrĩa airĩtu acio gathirange moonganirio ihinda rĩa keerĩ, Moridekai aikarĩte hau kĩhingo-inĩ kĩa mũciĩ wa mũthamaki. ²⁰ No Esiteri ndoimbũrĩte kĩhumo kĩa nyũmba yao kana kĩa rũrĩrĩ rwake, o ta ũrĩa Moridekai aamũtaarĩte, nĩgũkorwo aathiire na mbere kũrũmĩrĩra mataaro ma Moridekai o ta ũrĩa ekaga rĩrĩa aareragwo nĩwe.

²¹ Ihinda rĩu Moridekai aikaraga kĩhingo-inĩ kĩa mũciĩ wa mũthamaki, Bigithana na Tereshu, anene eerĩ arĩa meehokeirwo kũrũgamĩrĩra kĩhingo kĩa nyũmba ya mũthamaki, nĩmarakarire, na makĩgĩa na ndundu ya kũũraga Mũthamaki Ahasuerusu. ²² Nowe Moridekai akĩmenya ũhoru wa ndundu ĩyo na akĩra Esiteri, mũtumia ũcio wa mũthamaki, nake Esiteri

akĩra mũthamaki ũhoro ũcio, na akiuga nĩ Moridekai ũmwĩrite. ²³ Na rĩrĩa ũhoro ũcio watuĩrurio na ũkĩoneka atĩ warĩ wa ma, anene acio eerĩ magĩcuurio mũtĩ igũrũ. Ũhoro ũcio wothe nĩwandĩkĩrwo hau mbere ya mũthamaki ibuku-inĩ rĩa maũndũ marĩa meekĩkĩte ihinda rĩu.

3

Hamani Gũciirĩra Kũniina Ayahudi

¹ Thuutha wa maũndũ macio, Mũthamaki Ahasuerusu nĩatũũgĩririe Hamani mũrũ wa Hamedatha, ũrĩa Mũagagi, akĩmũnenehia na akĩmũhe gĩtĩio gĩakĩrĩte kĩa andũ arĩa angĩ othe maarĩ igweta. ² Anene othe a mũthamaki arĩa maarĩ hau kĩhingo-inĩ kĩa mũciĩ wa mũthamaki nĩmaturagia maru na makainamĩrĩra, magatĩia Hamani, nĩ ũndũ mũthamaki nĩathanĩte gwĩkagwo ũguo nĩ ũndũ wake. No Moridekai ndaigana gũturia maru kana kũmũinamĩrĩra amũtĩie.

³ Hĩndĩ iyo anene a mũthamaki arĩa maarĩ kĩhingo-inĩ kĩa mũciĩ wa mũthamaki makĩũria Moridekai atĩrĩ, “Ũregete gwathĩkĩra watho wa mũthamaki nĩkĩ?” ⁴ O mũthenya nĩmamwaragĩria no akĩrega kũmaigua. Nĩ ũndũ ũcio makĩhe Hamani ũhoro ũcio nĩgeetha mone kana mũtugo ũcio wa Moridekai no ũkirĩrĩrio, nĩgũkorwo nĩameerĩte atĩ we aarĩ Mũyahudi.

⁵ Rĩrĩa Hamani onire atĩ Moridekai ndangĩmũturĩria maru kana amũtĩie, akĩng’ũrĩka mũno. ⁶ No aarĩkia kũmenya rũrĩrĩ rwa andũ a Moridekai rwarĩ rũrĩkũ, akĩona kũuragithia Moridekai arĩ o wiki ti kũiganu. Handũ ha ũguo, Hamani agĩcaria njĩra ya kũniinithia rũrĩrĩ ruothe rwa andũ a Moridekai, na nĩo Ayahudi, arĩa maarĩ mabũrũri-inĩ mothe marĩa maathagwo nĩ Mũthamaki Ahasuerusu.

⁷ Mwaka-inĩ wa ikũmi na iĩrĩ wa Mũthamaki Ahasuerusu, mweri wa mbere, mweri wa Nisani, magĩcuuka puri (ũguo nĩ ta kuuga gũcuuka mũtĩ) mbere ya Hamani nĩguo mathuure mũthenya na mweri. Naguo mũtĩ ũkĩgwĩra mweri wa ikũmi na iĩrĩ, nĩguo mweri wa Adari.

⁸ Hamani agĩcooka akĩra Mũthamaki Ahasuerusu atĩrĩ, “Nĩ kũrĩ rũrĩrĩ rũhurunjũkĩire ndũrĩrĩ-inĩ cia mabũrũri mothe marĩa ũthamakagĩra, rũrĩa mũtugo yao itahaanaine na ya andũ arĩa angĩ othe, na andũ a rũrĩrĩ rũu matiathĩkagĩra mawatho ma mũthamaki; nĩ ũndũ ũcio hatĩrĩ bata wa mũthamaki kũmakĩrĩrĩria. ⁹ Mũthamaki angĩona kwagĩrĩre-rĩ, no kũrutwo watho wa kũmaniinithia, na nĩ nĩngũiga taranda 10,000* cia betha thĩnĩ wa kĩgĩina kĩa ũthamaki cia kũrĩha andũ arĩa mekũruta wĩra ũcio.”

¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki akĩruta gĩcũhĩ kĩa mũhũũri wake ku-uma kĩara-inĩ gĩake, agĩkĩnengera Hamani mũrũ wa Hamedatha, ũrĩa Mũagagi, ũcio thũ ya Ayahudi.† ¹¹ Mũthamaki akĩra Hamani atĩrĩ, “Ikara na mbeeca icio ciaku, na wĩke na andũ acio o ũrĩa ũkwenda.”

¹² Na rĩrĩ, mũthenya wa ikũmi na itatũ wa mweri wa mbere, aandĩki-marũa a mũthamaki magĩtũwo. Makĩandĩka ũrĩa wothe Hamani aathanĩte, na mwandĩkĩre wa o bũrũri, na rũthiomi rwa o rũrĩrĩ, makĩandĩkĩra anene a mũthamaki, na abarũthi a mabũrũri a kũndũ na kũndũ, na andũ arĩa maarĩ igweta a ndũrĩrĩ mwanya. Marũa macio maandĩkirwo na rĩtwa rĩa Mũthamaki Ahasuerusu we mwene, na magĩkĩrwo mũhũũri wa gĩcũhĩ gĩake mwene. ¹³ Marũa macio

* 3:9 nĩ ta tani 375 † 3:10 Maandĩko maatuĩkaga ma ma rĩrĩa mekĩrwo mũhũũri wa gĩcũhĩ kĩa mũthamaki.

maatwarirwo mabūrūri-inĩ mothe ma mūthamaki nĩ andũ arĩa maaku-uaga marũa, namo maaheanĩte watho wa kwananga, na kũũraga, na kũhukia Ayahudi othe, andũ ethĩ na arĩa akũrũ, na andũ-a-nja na twana tũnini, maniinwo mũthenya o ro ũmwe, arĩ guo mũthenya wa ikũmi na ĩtatũ, mweri wa ikũmi na ĩĩrĩ, mweri wa Adari, na matahe indo ciao. ¹⁴ Kobi ĩmwe ya marũa macio ma watho ũcio yarĩ ĩtũmwo ĩrĩ watho wa kũrũmĩrĩrwo mabūrūri-inĩ mothe, na ũmenyithio andũ a ndũrĩrĩ ciothe, nĩgeetha mehaarĩrie nĩ ũndũ wa mũthenya ũcio.

¹⁵ Nĩ ũndũ wa ũrĩa watho wa mūthamaki warĩ wa na ihenya, atwari a marũa makiomagara o narua tondũ watho ũcio waheanirwo kuuma thĩinĩ wa nyũmba ya ũthamaki kũu gũikaro kĩrĩa kĩarĩ kũirigĩre gĩa Shushani. Mūthamaki na Hamani magũikara thĩ kũnyua, no itũũra rĩu inene rĩa Shushani rĩkĩgagaya mũno.

4

Moridekai Kũringĩrĩa Esiteri Amateithie

¹ Rĩrĩa Moridekai aamenyire ũrĩa wothe gwekĩtwo, agĩtembũranga nguo ciake, akũĩhumba nguo ya ikũnia na akũĩhurĩria mũhu, agĩthĩ, agĩtuĩkanĩria itũũra akĩrĩraga anĩrĩre mũno, na arĩ na ruo. ² Aathiire o nginya kĩhingo-inĩ kĩa mũciĩ wa mūthamaki, tondũ gũtirĩ mũndũ wetĩkagĩrio gũtoonya kũu thĩinĩ ehumbĩte nguo ya ikũnia. ³ Thĩinĩ wa mabūrūri mothe kũrĩa marũa na watho wa mūthamaki wakinyaga kwagĩaga na gũcakaya kũnene, na kwĩhinga kũrĩa irio, na kũrĩa na kũgirĩka kũnene kũrĩ Ayahudi. Aingĩ ao magĩkoma thĩ mehumbĩte nguo cia ikũnia na mehurĩrie mũhu.

⁴ Hĩndĩ ĩrĩa ndungata cia Esiteri cia airĩtu na cia arũme iria ciarĩ hakũre ciokire ikĩmũhe ũhoru ũkonĩ Moridekai, Esiteri nĩathĩnĩkire mũno. Akĩmũneanĩra nguo ehumbe arute ĩyo ya ikũnia, no Moridekai akĩrega gũcioya. ⁵ Nake Esiteri agĩtũmanĩra Hathaka, ũmwe wa ndungata iria ciarĩ hakũre cia mūthamaki, ũrĩa waheetwo wĩra wa kũmũtungatĩra, akĩmwatha athĩ akamenye nĩ ũndũ ũrĩkũ ũcio wathũnagia Moridekai, na gĩtũmi kĩaguo.

⁶ Nĩ ũndũ ũcio Hathaka akiumagara, agĩthĩ kũrĩ Moridekai kĩaaroinĩ gĩa itũũra rĩu inene hau mbere ya kĩhingo kĩa mũciĩ wa mūthamaki. ⁷ Nake Moridekai akĩmwĩra maũndũ marĩa mothe maamũkorete, hamwe na mũigana wa mbeeca iria ciothe Hamani eeranĩire kũrĩha ciigwo kĩgĩĩna-inĩ kĩa mūthamaki nĩguo Ayahudi maniinwo biũ. ⁸ Ningĩ akĩmũnengera kobi ya marũa ma watho ũcio wa kũniinwo kwao, ĩrĩa yandĩkĩtwo na ĩkahunjanĩrio kũu Shushani, akamĩonie Esiteri na amũtaarĩrie ũhoru wayo, na akĩmwĩra aringĩrĩrie Esiteri athĩ kũrĩ mūthamaki, akamũthaithe maiguĩrwo tha, na aarĩrĩrie andũ ake harĩ mūthamaki.

⁹ Nake Hathaka agĩcooka, na akĩmenyithia Esiteri ũrĩa Moridekai oigĩte. ¹⁰ Nake Esiteri akĩmũtaarĩria ũrĩa ekwĩra Moridekai, akĩmwĩra atĩrĩ, ¹¹ “Anene othe a mūthamaki, o na andũ othe a mabūrūri marĩa mūthamaki aathanaga nĩmooĩ atĩ mũndũ mũrũme kana mũndũ-wanja o wothe ũrĩa ũngĩtoonya harĩ mūthamaki hau nja ya na thĩinĩ atetĩtwo, mūthamaki arĩ o watho ũmwe: naguo nĩ atĩ mũndũ ũcio ooragwo. Kĩgirĩrĩria kĩa ũndũ kũũragwo no mūthamaki amũtambũrũkĩirie rũthanju rwake rwa ũthamaki rwa thahabu. No rĩrĩ, rĩu matukũ mĩrongo ĩtatũ nĩmathĩrĩte kuuma rĩrĩa ndetĩtwo thĩ kũrĩ mūthamaki.”

12 Rĩria ciugo cia Esiteri crierwo Moridekai, 13 agĩtũmana macookio mamwĩre atĩrĩ, “Ndũgeciirie atĩ tondũ ũrĩ thĩnĩ wa nyũmba ya mũthamaki atĩ wee nowe wiki ũkaahonoka, nao Ayahudi othe maniinwo. 14 Nĩgũkorwo ũngĩaga kwaria ihinda ta rĩrĩ, kĩhonia na kũhonokio kwa Ayahudi nĩkoima handũ hangĩ, no wee na nyũmba ya thoguo no mũkaaniinwo. Ningĩ-rĩ, nũũ ũũĩ kana wokire ũthamaki-inĩ nĩ ũndũ wa ihinda ta rĩrĩ?”

15 Nake Esiteri akĩmeera macookerie Moridekai ũhoru, mamwĩre atĩrĩ, 16 “Thĩ ũcookanĩrĩrie Ayahudi othe arĩa maikaraga Shushani, na mwĩhinge kũrĩa irio nĩ ũndũ wakwa. Mũtikaarĩe kana mũnyue kahinda ka mũthenya itatũ, ũtukũ na mũthenya. Nĩ na ndungata ciakwa cia airĩtu nĩtũkwĩhinga kũrĩa irio hamwe na inyuĩ. Twarĩkia gwĩka ũguorĩ, nĩngathĩ kũrĩ mũthamaki, o na akorwo tiguu watho ugĩte. Ingĩkua-rĩ, ndĩgĩkue.”

17 Nĩ ũndũ ũcio Moridekai agĩthĩ na agĩka ũrĩa wothe Esiteri aamũtaarĩte.

5

Ihooya rĩa Esiteri kũrĩ Mũthamaki

1 Mũthenya wa gatatũ wakinya-rĩ, Esiteri akĩhumba nguo ciake cia ũthamaki na akĩrũgama nja ya na thĩnĩ wa nyũmba ya ũthamaki, mbere ya nyũmba nene ya mũthamaki. Nake mũthamaki aikarĩire gĩtĩ gĩake kĩa ũnene nyũmba-inĩ iyo nene, ang’etheire itoonyero rĩayo. 2 Rĩria onire Esiteri, mũtumia wa mũthamaki arũngĩ hau nja, akĩmũkenera na akĩmũtambũrũkĩria rũthanju rwake rwa ũnene rwa thahabu rũria aanyitĩte. Nĩ ũndũ ũcio Esiteri agĩkuhĩrĩria, akĩhutia mũthia waruo.

3 Nake mũthamaki akĩmũũria atĩrĩ, “Esiteri, mũtumia ũyũ mũthamaki, ũbatairio nĩ kĩ? Ihooya rĩaku nĩ rĩrĩkũ? O na wahooya ũheo nuthu ya kũrĩa guothe thamakaga, nĩũkũheo.”

4 Esiteri akĩmũcookeria akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũthamaki angĩona kwagĩrĩire, nĩetĩkĩre moke marĩ na Hamani ũmũthĩ iruga-inĩ rĩria ngũrugithĩrie.”

5 Mũthamaki akiuga atĩrĩ, “Gĩrai Hamani o rĩu, nĩgeetha twĩke o ũguo Esiteri orĩtie.”

Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki marĩ na Hamani magĩthĩ iruga-inĩ rĩria Esiteri aahaarĩrie. 6 Na rĩria manyuuaga ndibei-rĩ, mũthamaki akĩũria Esiteri o ro rĩngĩ atĩrĩ, “Ihooya rĩaku nĩ rĩrĩkũ? Nĩũkũhingĩrio. Na nĩ kũ ũrooria ũheo? O na wahooya ũheo nuthu ya kũrĩa guothe thamakaga-rĩ, nĩũkũheo.”

7 Esiteri agĩcookia atĩrĩ, “Ŭndũ ũrĩa ndĩrooria, o na ihooya rĩakwa nĩ rĩrĩ: 8 Kũngĩkorwo nĩnjĩtĩkĩrĩkĩte nĩ mũthamaki, na akorwo mũthamaki no etĩkĩre ihooya rĩakwa na aahingĩrie ũrĩa ndĩrooria-rĩ, mũthamaki na Hamani nĩmagooka rũciũ iruga-inĩ rĩria ngaamarugithĩria. Hĩndĩ iyo nĩguo ngaacookia kĩria kĩa mũthamaki.”

Hamani Kũrakarĩra Moridekai

9 Mũthenya ũcio Hamani nĩoimire kũu akenete na agacanjamũka ngoro. No hĩndĩ irĩa onire Moridekai hau kĩhingo-inĩ kĩa mũciĩ wa mũthamaki na akĩona atĩ ndaramũrũgamĩra kana akamwĩtigĩra, akĩng’ũrĩka mũno nĩ ũndũ wa Moridekai. 10 No rĩrĩ, Hamani nĩerĩgĩrĩrie gwĩka ũndũ, na akĩnũka mũciĩ.

Hamani agĩta arata ake hamwe na mũtumia wake, Zereshu, 11 akĩmarahĩra ũhoru wa ũtonga wake mũingĩ, na ariũ ake aingĩ, na njĩra

ciothe iria mūthamaki aamūtīite nacio, na ūrīa aamūtūūgīrītie gūkīra andū arīa angī maarī igweta na anene. ¹² Hamani agīthī na mbere kuuga atīrī, “O na to ūguo wiki, niī no niī nyiki Esiteri mūtumia wa mūthamaki egwītīte tūthī na mūthamaki iruga-inī rīrīa ekūrugithītie. Na nīanjītīte tūthī na mūthamaki rūciū. ¹³ No maūndū macio mothe, matiratūma njiganīre rīrīa rīothe ndīrona Moridekai, Mūyahudi ūcio, aikarīte kīhingo-inī kīa mūciī wa mūthamaki.”

¹⁴ Zereshu mūtumia wake marī na arata ake othe makīmwīra atīrī, “Thondekithia mūtī wa gūcuuria mūndū wa buti mīrongo mūgwanja na ithano* kūrāiha na igūrū, na rūciū rūciinī ūrooke ūrie mūthamaki etīkīre Moridekai acuurio hau mūtī-igūrū. Ūcooke ūthī mūrī na mūthamaki iruga-inī ūrī mūkenu.” Rīciiria rīrī nīrīakenirie Hamani, nake agīthondekithia mūtī ūcio.

6

Moridekai Kūheo Gītīo

¹ Na rīrī, ūtukū ūcio mūthamaki akīūrwo nī toro; nī ūndū ūcio agīathana areherwo ibuku rīrīa rīandīkītvo maūndū ma matukū ma tene, maandīko marīa ma wathani wake, rīrehwo athomerwo. ² Hakīoneka handīkītvo thīnī warīo atī Moridekai nīwe woimbūrīte Bigithana na Tereshu, anene eerī a mūthamaki arīa marangagīra kīhingo, o acio maacirīire kūrāga Mūthamaki Ahasuerusu.

³ Mūthamaki akīūria atīrī, “Nī ūndū ūrīkū Moridekai aatīirwo naguo na nī ūnene ūrīkū aaheirwo nī ūndū wa ūndū ūcio?”

Ndungata ciake ikīmūcookeria atīrī, “Hatīrī ūndū o na ūmwe eekirwo.”

⁴ Mūthamaki akīūria atīrī, “Nūū ūrī hau nja?” Hamani aakorirwo no hīndī aatoonya nja ya nyūmba ya mūthamaki nīguo aarie na mūthamaki ūhorō wa gūcuuria Moridekai mūtī-igūrū ūrīa aathondekithītie nī ūndū wake.

⁵ Ndungata ciake ikīmūcookeria atīrī, “Nī Hamani ūrūgamīte nja.”

Mūthamaki agīathana atīrī, “Mwīrei atoonye.”

⁶ Rīrīa Hamani aaingīre, mūthamaki akīmūūria atīrī, “Nī ūndū ūrīkū ūngīkwo mūndū ūrīa mūthamaki angīenda gūtīithia?”

Hīndī īyo Hamani akīyūria na ngoro atīrī, “Nūū ūngī mūthamaki angīenda gūtīithia tīga nī?” ⁷ Nī ūndū ūcio agīcookeria mūthamaki atīrī, “Mūndū ūrīa mūthamaki angīenda gūtīithia-rī, ⁸ nī wega wathane atī nguo īrīa ndaaya ya ūthamaki īrīa wee mūthamaki wanekīra īrehwo, ningī mbarathi īrīa yanakuua mūthamaki īrīa īkīrītvo tanji ya ūthamaki mūtwe īrehwo. ⁹ Ningī wītīkīre nguo īyo ndaaya, na mbarathi īyo, ciīhokerwo mūndū ūmwe mūtīku mūno wa anene a mūthamaki. Wītīkīre ahumbe mūndū ūrīa mūthamaki angīenda gūtīithia nguo īyo, na amūtongorie athī akūūitvo nī mbarathi īyo kūu njīra-inī cia itūūra rīu inene, nake mūndū ūcio athī akīanagīrīra arī mbere yake atīrī, ‘Ūū nīguo gwīkagwo mūndū ūrīa mūthamaki angīenda gūtīithia.’ ”

¹⁰ Mūthamaki agīatha Hamani, akīmwīra atīrī, “Thī narua, woe nguo īyo na mbarathi īyo, na wīke Moridekai ūcio Mūyahudi o ūguo woiga, o ūcio ūikaraga hau kīhingo-inī kīa mūciī wa mūthamaki. Ndūgatigīrīre ūndū o na ūmwe wa maūndū macio mothe wagaathīrīria mekwo.”

¹¹ Nī ūndū ūcio Hamani akīoya nguo īyo na mbarathi īyo. Akīhumba Moridekai nguo, na akīmūtongoria ahaicīte mbarathi njīra-inī cia itūūra

* 5:14 nī ta mita igīrī na robo (2:25)

rīu inene, akīanagīrīra mbere yake atīrī, “Ūũ nīguo gwīkagwo mūdū ūrīa mūthamaki angīenda gūtīithia!”

¹² Thuutha ūcio-rī, Moridekai agīcooka kīhingo-inī kīa mūciī wa mūthamaki. No Hamani akīguthūka gwake mūciī aiyūrītwo nī kīeha, ¹³ akīira Zereshu mūtumia wake na arata ake othe maūdū marīa mothe maamūkorete.

Andū arīa maamūtaaraga, o na Zereshu mūtumia wake, makīmwīra atīrī, “Angīkorwo Moridekai ūcio wambīrīria gūgūtooria nī wa kīhumo kīa Ayahudi-rī, ndūngīmwiīria, na ti-itherū nīgūthira!” ¹⁴ Ihinda o ro rīu maaragia nake, ndungata iria ciarī hakūre cia mūthamaki igīkinya, na igītwara Hamani na ihenya iruga-inī rīrīa Esiteri aamarugithīrie.

7

Hamani Gūcuurio

¹ Nī ūndū ūcio mūthamaki na Hamani magīthiī kūrīanīra na Esiteri, mūtumia wa mūthamaki, ² rīrīa maanyuuga ndibei mūthenya ūcio wa keerī, mūthamaki akīūria Esiteri o rīngī atīrī, “Esiteri, mūtumia wa mūthamaki, ihooya rīaku nī rīrīkū? Nīūkūhingīrio. Na nī kīi ūrooria ūheo? O na wahooya nuthu ya kūrīa guothe thamakaga, nīūkūheo.”

³ Nake Esiteri mūtumia wa mūthamaki akīmūcookeria atīrī, “Ingīkorwo nīnjītkīrīkīte nīwe, wee mūthamaki, na mūthamaki angīona kwagīrīre-rī, ndahooya ndekwo ndūre muoyo, rīu nīrīo ihooya rīakwa. Ningī ndahooya atī andū akwa marekwo matūre muoyo. ⁴ Nī ūndū nī na andū akwa nītwendetio tūniinwo, na tūragwo na tūhukio. Atīrīrī, korwo no kwendio twendetio tūgatuīke ngombo cia arūme, na cia andū-a-nja, nī nīngīrakirire tondū thīna ta ūcio ti mūiganu wa gūthīnia mūthamaki.”

⁵ Mūthamaki Ahasuerusu akīūria Esiteri mūtumia wa mūthamaki atīrī, “Mūdū ūrīa ūngīgeria gwīka ūndū ta ūcio-rī, nūū hihi? Arī ha?”

⁶ Esiteri akiuga atīrī, “Mūtūthūūri na thū iitū nī Hamani ūyū mwaganu.”

Hamani akīnyītwo nī kīmako kīnene arī hau mbere ya mūthamaki o na mūtumia wake. ⁷ Nake mūthamaki agīūkīra arakarīte mūno, agītiga kūnyua ndibei yake, agīthiī nakūu mūgūnda-inī ūcio wa nyūmba ya ūthamaki. Nake Hamani amenya atī mūthamaki nīarīkītie gūtua ciira wake, agītigwo na thuutha ethaithanīrīre harī Esiteri mūtumia wa mūthamaki nīguo ndakooragwo.

⁸ Na rīrīa mūthamaki aacookaga nyūmba ya iruga kuuma mūgūnda-inī ūcio wa nyūmba ya ūthamaki, Hamani nake noguo aakorirwo akīgūithia gītī-inī harīa Esiteri aakairīte.

Nake mūthamaki akīgūthūka, akīūria atīrī, “Kaī angīnyīita mūtumia wa mūthamaki na hinya o na tūrī nake gūkū nyūmba?”

Mūthamaki akīrīkia kuuga ūguo, makīhumbīra Hamani ūthiū.*

⁹ Nake Haribona, ndungata īmwe ya iria hakūre, arīa maatungatagīra mūthamaki, akiuga atīrī, “Mūtī wa gūcuuria andū wa buti mīrongo mūgwanja na ithano† kūrīha na igūrū ūrūgamītio nyūmba-inī ya Hamani. Araūthondekithītie nī ūndū wa Moridekai, ūrīa waririe ndeto cia gūteithia mūthamaki.”

Mūthamaki akiuga atīrī, “Mūcuuriei mūtī-inī ūcio!” ¹⁰ Nī ūndū ūcio magīcuuria Hamani mūtī-inī ūcio aathondekithītie nī ūndū wa Moridekai. Hīndī īyo mūthamaki agīthirwo nī marakara.

* **7:8** Kūhumbīrwo mūdū ūthiū kuonanagia atī mūdū ūcio aarī mūtūre kūragwo. † **7:9** nī ta mita igīrī na robo (2:25)

8

Itua rĩa Mũthamaki Gũteithia Ayahudi

¹ Mũthenya o ro ũcio, Mũthamaki Ahasuerusu akĩhe mũtumia wake Esiteri indo cia Hamani, ũcio thũ ya Ayahudi.* Nake Moridekai agĩũka mbere ya mũthamaki, nĩ ũndũ Esiteri nĩoigĩte ũrĩa maatarainie. ² Mũthamaki akĩruta gĩcũhĩ kĩa mũhũũri wake kĩrĩa aatunyĩte Hamani, na agĩkĩhe Moridekai. Nake Esiteri agĩtua Moridekai mũrũgamĩrĩri wa indo cia Hamani.

³ Esiteri agĩthaita mũthamaki o rĩngĩ, akĩgũithagia magũrũ-inĩ make akĩrĩraga. Akĩmũhooya aniine mũbango ũcio mũũru wa Hamani ũcio Mũagagi, ũrĩa aaciirĩre wa gũũkĩrĩa Ayahudi. ⁴ Hĩndĩ ĩyo mũthamaki agĩtambũrũkĩria Esiteri rũthanju rwa thahabu rwa ũthamaki, nake Esiteri agĩũkĩra akĩrũgama mbere yake.

⁵ Akĩra mũthamaki atĩrĩ, “Mũthamaki angĩona kwagĩrĩre, na ngorwo nĩnjĩtikĩrĩkĩte nĩwe na one ũndũ ũcio nĩguo wagĩrĩre nĩ gwĩkwo, na akorwo nĩ akenetio nĩ nĩ-rĩ, nĩetĩkĩre kwandĩkithia watho wa kũgarũra marũa marĩa maatũmitwo nĩ Hamani mũrũ wa Hamedatha, ũcio Mũagagi, ũrĩa aaciirĩre na akĩandĩkithia nĩguo aniinithie Ayahudi mabũrũri-inĩ marĩa mothe mũthamaki athamakaga. ⁶ Nĩ ũndũ-rĩ, ingĩhota atĩa gũkĩrĩrĩa ngĩonaga ngero ĩrĩa ĩkũgerwo andũ akwa? Ingĩhota atĩa gũkĩrĩrĩa kuona andũ a nyũmba yakwa makĩniinwo?”

⁷ Mũthamaki Ahasuerusu agĩcookeria Esiteri mũtumia wa mũthamaki na Moridekai ũrĩa Mũyahudi atĩrĩ, “Nĩ ũndũ Hamani nĩaciirĩre kũũragithia Ayahudi, indo ciake nĩndĩciheete Esiteri, na nĩ mamũcuurĩte mũtĩ-igũrũ. ⁸ Na rĩrĩ, andĩkithiai uge ũngĩ na rĩtwa rĩa mũthamaki wa gũteithia Ayahudi ta ũrĩa mũkuona kwagĩrĩre, na mũhũũre marũa macio mũhũũri na gĩcũhĩ kĩa mũthamaki, nĩ ũndũ gũtirĩ marũa mandĩkĩtwo na rĩtwa rĩa mũthamaki na makahũũrwo mũhũũri wa gĩcũhĩ gĩake mangĩgarũrwo.”

⁹ O rĩmwe aandĩki-marũa a ũthamaki magũitwo, mũthenya wa mĩrongo ĩrĩ na ithatũ, mweri-inĩ wa gatatũ, mweri wa Sivani. Makĩandĩka watho wothe wa Moridekai kũrĩ Ayahudi na anene a mũthamaki, na abarũthi, na andũ arĩa maarĩ igweta a mabũrũri 127 matambũrũkĩte kuuma bũrũri wa Ahĩndĩ nginya bũrũri wa Kushi. Mawatho macio maandĩkirwo na mwandĩkĩre wa o bũrũri na rũthiomi rwa a andũ, o na kũrĩ Ayahudi na mwandĩkĩre na rũthiomi rwao. ¹⁰ Moridekai nĩandĩkithirie marũa na rĩtwa rĩa Mũthamaki Ahasuerusu, makĩhũũrwo mũhũũri wa gĩcũhĩ kĩa mũthamaki, na akĩmatũma na andũ arĩa maathiaga mahaicĩte mbarathi, o arĩa maahaicaga mbarathi iria ciarĩ ihenya, nacio ciaciarĩtwo nĩ mbarathi cia mũthamaki.

¹¹ Itua rĩu rĩa mũthamaki rĩgĩtikĩria Ayahudi a matũũra mothe marĩa manene kĩhooito gĩa kũngana megĩtĩre; maniine, na moorage, na mahukie mbũtũ o ciothe cia rũruka o ruothe kana bũrũri ũrĩa ũngĩmatharĩkĩra, o hamwe na andũ-a-nja na ciana ciao; na matahe indo cia thũ ciao. ¹² Mũthenya ũrĩa wamũrirwo wa Ayahudi gwĩka ũguo mabũrũri-inĩ mothe ma Mũthamaki Ahasuerusu warĩ mũthenya wa ikũmi na ĩtatũ mweri wa ikũmi na ĩrĩ, nago nĩ mweri wa Adari. ¹³ Kobi ya marũa macio ma itua rĩu yarĩ ĩheanwo ĩrĩ watho wa kũrũmĩrĩrwo mabũrũri-inĩ mothe, na itua rĩu rĩmenyithio andũ a ndũrĩrĩ ciothe, nĩguo Ayahudi mehaarĩrie mũthenya ũcio merĩhĩrie harĩ thũ ciao.

* **8:1** Hĩndĩ ĩyo, mũndũ angĩatuĩrĩrwo kũũragwo, indo ciake ciothe ciatuĩkaga cia mũthamaki.

¹⁴ Atwari acio a marūa, mahaicite mbarathi cia mūthamaki, magithi na ihenya nīkūhikwo nī watho wa mūthamaki. Narīo itua rīu nīrīaheanirwo kūu nyūmba-inī ya mūthamaki kūu Shushani.

¹⁵ Moridekai oimire mbere ya mūthamaki ekīrite nguo cia ūthamaki cia rangi wa bururu na rangi mwerū, na arī na tanji nene ya thahabu mūtwe, na akehumba nguo ndaaya ya rangi wa ndathi ya gatani irīa njega. Nao andū a itūūra rīa Shushani magīkūngūira itua rīu marī na gīkeno. ¹⁶ Kūrī Ayahudi rīu rīarī ihinda rīa gūkena, na kūigua wega na gūcanjamūka o na gūtīka. ¹⁷ Thīinī wa būrūri o wothe o na thīinī wa itūūra inene o rīothe, kūrīa guothe itua rīu rīa mūthamaki rīatwarirwo, Ayahudi nīmagīire na gīkeno na magīcanjamūka, makīruga maruga magīkūngūira. Na andū aingī a ndūrīrī ingī makīgarūra magītua Ayahudi tondū nīmanyiitwo nī guoya wa gwītīgīra Ayahudi.

9

Ūhootani wa Ayahudi

¹ Kūrī mūthenya wa ikūmi na itatū mweri wa ikūmi na ūrī, nīguo mweri wa Adari, nīrīo itua rīrīa rīathanitwo nī mūthamaki, rīarī rīhingio. Mūthenya ūcio, thū cia Ayahudi nīcierīgīrīre kūmahoota, no rīrī, gūkīgarūrūkana, nao Ayahudi makīgīa na hinya gūkīra arīa maamathūire. ² Ayahudi nīmecookanīrīrie matūūra-inī mao manene mabūrūri-inī mothe ma Mūthamaki Ahasuerusu, nīgeetha matharīkīre acio mendaga kūmaniina. Gūtīrī mūdū ūngīahotire kūmeetiiria, nī ūndū ndūrīrī icio ingī ciothe nīciametīgīrīre. ³ Nao andū othe arīa maarī igweta a mabūrūri macio, na anene a mūthamaki, na abarūthi, na arīa mateithagīrīria mūthamaki gwathana magīteithia Ayahudi, nī ūndū nīmanyiitwo nī guoya wa gwītīgīra Moridekai. ⁴ Moridekai aarī mūdū woīkaine wega kūu nyūmba-inī ya ūthamaki; nayo ngumo yake ikīhunja mabūrūri-inī macio mothe, nake agīkīrīrīria kūgīa na hinya.

⁵ Ayahudi makīhūūra thū ciao ciothe na hiū cia njora, magīciūraga magīciniina, na magīka thū ciao, o icio ciamathūire, o ūrīa wothe mangīendire gūciika. ⁶ Nyūmba-inī ya mūthamaki kūu Shushani, Ayahudi nīmooragire na makīniina andū magana matano. ⁷ Ningī nīmooragire Parishandatha, na Dalifoni, na Asipatha, ⁸ na Poratha, na Adalia, na Aridatha, ⁹ na Parimashata, na Arisai, na Aridai, na Vaizatha, ¹⁰ na nīo ariū ikūmi a Hamani mūrū wa Hamedatha, ūrīa warī thū ya Ayahudi. No matiigana gūtaha indo ciao.

¹¹ Mūigana wa andū arīa mooragīrwo nyūmba-inī ya mūthamaki kūu Shushani nīwakinyīrio mūthamaki mūthenya o ro ūcio. ¹² Nake mūthamaki akīra Esiteri mūtumia wa mūthamaki atīrī, “Ayahudi nīmoragīte na makaniina andū magana matano o na ariū ikūmi a Hamani thīinī wa nyūmba ya ūthamaki kūu gīkaro kīrīa kīrigīre gīa Shushani. Hihi mekīte atīa mabūrūri-inī marīa mangī ma mūthamaki? Atīrīrī, ihooya rīaku nī rīrīkū? Nīūkūhingīrio. Na nī ūndū ūrīkū ūrooria ūheo? O nguo ūndū ūcio nīūkūheo.”

¹³ Esiteri agīcookia atīrī, “Mūthamaki angīona kwagīrīre-rī, itīkīria Ayahudi arīa marī Shushani makaahingia itua rīrī o na rūciū, na ūreke ciimba cia ariū ikūmi a Hamani igaacuurio mītī-igūrū.”

¹⁴ Nī ūndū ūcio mūthamaki agīathana gwīkwo ūguo. Itua rīkīhītūkio kūu Shushani, nao magīcuuria ciimba cia ariū acio ikūmi a Hamani mītī-igūrū. ¹⁵ Ayahudi arīa maarī kūu Shushani magīcookanīrīra hamwe

mūthenya wa ikūmi na ĩna wa mweri wa Adari, nao makĩūruga andũ magana matatũ kũu Shushani. No matiigana gũtaha indo ciao.

¹⁶ O mahinda macio-rĩ, Ayahudi arĩa angĩ maatigaire mabũrũri-inĩ marĩa mũthamaki ũcio aathamakaga o nao makĩungana hamwe nĩguo meegĩtĩre, na meeyũkĩrĩrie harĩ thũ ciao. Makĩūruga andũ ngiri mĩrongo mũgwanja na ithano cia thũ ciao, no matiigana gũtaha indo ciao. ¹⁷ Ũndũ ũcio wekĩkire kũrĩ mūthenya wa ikūmi na ĩtatũ mweri-inĩ wa Adari, na kũrĩ mūthenya wa ikūmi na ĩna makĩhurũka, na makĩūtua mūthenya wa ndĩa na wa gĩkeno.

Gũkũngũira gĩathĩ kĩa Purimu

¹⁸ Na rĩrĩ, Ayahudi arĩa maarĩ Shushani, nĩmonganĩte mūthenya wa ikūmi na ĩtatũ na wa ikūmi na ĩna, nāguo mūthenya wa ikūmi na ĩtano makĩhurũka na makĩūtua mūthenya wa ndĩa na wa gĩkeno.

¹⁹ Ũndũ ũcio nĩguo ũtũmaga Ayahudi arĩa maatũruga tũtũra-inĩ marũmie mūthenya wa ikūmi na ĩna wa mweri wa Adari, ũrĩ mūthenya wa gĩkeno na wa ndĩa, na mūthenya wa kũheana iheo harĩ mũndũ na ũrĩa ũngĩ.

²⁰ Moridekai nĩandĩkire maũndũ macio, na agĩtũmĩra Ayahudi othe marũa kũndũ guothe mabũrũri-inĩ ma Mũthamaki Ahasuerusu, marĩa maarĩ gũkuhĩ na marĩa maarĩ kũraya, ²¹ nĩguo makũngũyagĩre mūthenya wa ikūmi na ĩna, na wa ikūmi na ĩtano wa mweri wa Adari o mwaka, ²² arĩ rĩo ihinda rĩrĩa Ayahudi meeyũkĩrĩrie kũrĩ thũ ciao, o na arĩ guo mweri ũrĩa kĩa kĩa gĩatuĩkire gĩkeno, namo macakaya mao magĩtuĩka mūthenya wa gũkũngũiya. Aamandĩkĩre marũmagie mĩthenya ĩyo ĩrĩ mĩthenya ya ndĩa na ya gĩkeno, na ya kũheana iheo cia irio harĩ mũndũ na ũrĩa ũngĩ, na ya kũhe athĩni iheo.

²³ Nĩ ũndũ ũcio Ayahudi magĩtikĩra gũthĩ na mbere na gũkũngũira ũguo maambĩrĩrie, magekaga ũrĩa Moridekai aamandĩkĩre. ²⁴ Nĩgũkorwo Hamani mũrũ wa Hamedatha, ũrĩa Mũagagi, o we thũ ya Ayahudi othe, nĩathugundĩte gũũkĩrĩra Ayahudi amaniine, na agĩcuuka puri (ũguo nĩ kuuga agĩcuuka mĩtĩ) nĩguo monũhwo na maniinwo. ²⁵ No rĩrĩa ũndũ ũcio wa hitho wamenyekire nĩ mũthamaki, akĩruta watho mwandĩke wa kuuga atĩ ũũru ũcio Hamani aathugundĩre Ayahudi ũmũcookerere we mwene, o na atĩ we na ariũ ake macuurio mĩtĩ-igũrũ. ²⁶ (Nĩ ũndũ ũcio mĩthenya ĩyo ĩgĩtwo Purimu kuumana na rĩtwa rĩu Puri.) Nĩ ũndũ wa maũndũ mothe marĩa maandĩkĩtwo marũa-inĩ macio, na nĩ ũndũ wa ũrĩa meyoneire na nĩ ũndũ wa maũndũ marĩa maamakorire, ²⁷ Ayahudi magĩtua kũgĩe mūtugo wa kũrũmĩrĩrwo, nĩguo o ene, na njaro ciao, na arĩa othe mangĩtũũrania nao, marũmagie mĩthenya ĩyo yeerĩ o mwaka mategũtĩrĩria, na njira ĩria kwandĩkĩtwo, na mahinda marĩa maatuĩtwo. ²⁸ Mĩthenya ĩyo ĩtuĩke ya kũririkanagwo na ĩmenyagĩrĩrwo nĩ njiarwa ciothe na nyũmba ciothe, na mabũrũri-inĩ mothe na matũũra-inĩ manene mothe. Na mĩthenya ĩyo ya Purimu ndĩkanaage gũkũngũĩrwo nĩ Ayahudi, o na kana kĩririkano kĩaayo kĩaage njiaro-inĩ ciao.

²⁹ Nĩ ũndũ ũcio Esiteri, mūtumia wa mũthamaki, mwarĩ wa Abihaili, marĩ na Moridekai ũrĩa Mũyahudi, makĩandĩka marĩ na ũhoti wothe ũrĩa maarĩ nāguo, nĩguo mekĩre marũa macio ma keerĩ meegĩ Purimu hinya. ³⁰ Nake Moridekai agĩtũmĩra Ayahudi othe arĩa maarĩ mabũrũri-inĩ 127 ma ũthamaki wa Ahasuerusu marũa, marĩ ciugo cia kũmeciiria wega na kũmoomĩrĩria, ³¹ nĩgeetha marũmagie mĩthenya ĩyo ya Purimu mahinda

marĩa matuĩtwo, o ta ũrĩa Moridekai ũrĩa Mũyahudi marĩ na Esiteri, mĩtumia wa mũthamaki maamatuĩrĩire, na o ta ũrĩa meetuĩrĩire o ene, hamwe na njiaro ciao, ũhoru wĩgĩĩ mahinda mao ma kwĩhinga kũrĩa irio na gũcakaya. ³² Itua rĩu rĩa kũrũmĩrĩrwo rĩa Esiteri nĩrĩekĩrĩire mawatho macio maakonĩ Purimu hinya, naguo watho ũcio ũkĩandĩkwo mabuku-inĩ ma kĩirikano.

10

Ũnene wa Moridekai

¹ Na rĩrĩ, Mũthamaki Ahasuerusu nĩeetagia igooti mabũrũri marĩa mothe aathanaga, o nginya icigĩrĩra ciakuo cia kũraya. ² Ha ũhoru wa ciĩko ciake cia hinya na ũhoti, hamwe na ũhoru wothe wa ũnene wa Moridekai, nginya harĩa mũthamaki aamũnenehetie-rĩ, githĩ ti mwandĩke mabuku-inĩ ma maũndũ ma athamaki a Media na Perisia? ³ Moridekai ũrĩa Mũyahudi aarĩ wa keerĩ wathani-inĩ kuuma he Mũthamaki Ahasuerusu, na nĩeetĩkĩrĩtwo nĩ Ayahudi ta mũnene wao, na agatĩlka mũno kũrĩ Ayahudi ao aingĩ, tondũ aacaragĩria andũ ake maũndũ mega, na akaarĩrĩria kũgaacĩra kwa Ayahudi othe.

AYUBU

Ciugo cia Kwambĩrĩria

¹ Bũrũri-inĩ wa Uzu nĩ kwarĩ mũndũ watũire kuo wetagwo Ayubu.* Mũndũ ũcio ndaarĩ ũcuuke ningĩ aarĩ mũndũ mũrũngĩrĩru; nĩtigĩrĩte Ngai na agatheemaga maũndũ marĩa mooru. ² Ayubu aarĩ na ariũ mũgwanja na airĩtu atatũ, ³ ningĩ nĩ aarĩ na ng'ondũ 7,000, na ngamĩra 3,000, na ndegwa cia kũigana kuohwo macooki 500, na ndigiri 500, na nĩ aarĩ na ndungata nyingĩ mũno. Nĩwe warĩ mũndũ ũrĩa mũnene mũno kũrĩ andũ arĩa angĩ othe a mwena wa Irathĩro.

⁴ Ariũ ake nĩmagĩaga na iruga o mũndũ riita rĩake gwake mũciĩ, na nĩmetaga aarĩ a nyina acio atatũ nĩguo marĩanĩre na manyuuanĩre nao. ⁵ Na matukũ ma maruga maathira, Ayubu nĩamatũmanagĩra moke nĩguo amatherie. Nĩokagĩra rũciinĩ tene akaruta igongona rĩa njino nĩ ũndũ wa o ũmwe wao, tondũ eeciiragia atĩrĩ, "No gũkorwo ciana ciakwa nĩciĩhĩtie ikaruma Ngai na ngoro." Ũcio nĩguo warĩ mũtũgo wa Ayubu wa mahinda mothe.

Kũgerio kwa Ayubu kwa Mbere

⁶ Na rĩrĩ, mũthenya ũmwe araike nĩmathiire kũrũgama mbere ya Jehova, na Shaitani o nake agĩthiĩ hamwe nao. ⁷ Nake Jehova akĩũria Shaitani atĩrĩ, "Uma kũ?"

Nake Shaitani agĩcookeria Jehova atĩrĩ, "Nyuma kũriũnga thĩ, o na gũcangacanga kuo kũndũ na kũndũ."

⁸ Ningĩ Jehova akĩũria Shaitani atĩrĩ, "Nĩũcũũranĩtie ũhoru wa ndungata yakwa Ayubu? Ũkoona atĩ kũu thĩ gũtirĩ mũndũ ũngĩ ũhaana take; ndarĩ ũcuuke na nĩmũrũngĩrĩru, mũndũ mwĩtigĩri-Ngai na ũtheemaga maũndũ marĩa mooru?"

⁹ Shaitani agĩcookia atĩrĩ, "Kaĩ Ayubu agĩtigagĩra Ngai o ro ũguo tũhũ? ¹⁰ Githĩ wee ndũmũirigĩire na ũkamũrigiicĩria hamwe na nyũmba yake, o hamwe na maũndũ make mothe? Nĩũrathimĩte wĩra wa moko make, nĩ ũndũ ũcio ũhiũ wake na ndũũru ciake ciyũrĩte bũrũri wothe. ¹¹ No rĩrĩ, ta tambũrũkia guoko gwaku ũhutie indo ciothe iria arĩ nacio, na ti-itherũ ndarĩ hĩndĩ ategũkũruma o ũthiũ-inĩ waku."

¹² Jehova akĩĩra Shaitani atĩrĩ, "No wega, indo ciothe iria arĩ nacio nĩndaciiga moko-inĩ maku, nowe mwene ndũkanamũhutie."

Nake Shaitani akiuma hau mbere ya Jehova.

¹³ Na rĩrĩ, mũthenya ũmwe hĩndĩ irĩa ariũ na aarĩ a Ayubu maarĩaga na makanyua ndibei kwa mũrũ wa nyina wao ũrĩa mũkũrũ-rĩ, ¹⁴ mũkinyia-ũhoru agĩkora Ayubu, akĩmwĩra atĩrĩ, "Ndegwa nĩkũrĩma ikũrĩmaga na mĩraũ, nacio ndigiri ikũrĩĩaga o hau hakuhĩ, ¹⁵ nao andũ a Sabea† macitharĩkĩra na macitaha. Ndungata nacio maciũraga na rũhiũ rwa njora, na no nĩ nyiki ndahonoka, ndagĩũka gũkũrehere ũhoru!"

¹⁶ O akĩaragia-rĩ, mũkinyia-ũhoru ũngĩ agĩũka, akiuga atĩrĩ, "Mwaki wa Ngai uumire na igũrũ na wacina ng'ondũ o na ndungata waniina biũ; no nĩ nyiki ndahonoka, ndagĩũka gũkũrehere ũhoru!"

* **1:1** Bũrũri wa Uzu warĩ mwena wa irathĩro wa Rũũ rwa Jorodani; Ayubu ndaarĩ mũndũ wa Isiraeli. † **1:15** Andũ a Sabea maarĩ arĩthi arĩa morũũraga na mahiũ mao.

¹⁷ O akīaragia-rī, mūkinyia-ūhoro ūngī agīūka, akiuga atīrī, “Akalidei‡ meyūmba mbūtū ithatū, maatharīkīra ngamīra ciaku na macitaha, maathiī nacio. Ndungata nacio maciūruga na rūhiū rwa njora; na no nī nyiki ndahonoka, ndagīūka gūkūrehere ūhoro!”

¹⁸ O akīaragia-rī, mūkinyia-ūhoro o ūngī agīūka, akiuga atīrī, “Ariū na aarī aku mekūrīaga, makīnyuuga ndibei kwa mūrū wa nyina wao ūrīa mūkūrū; ¹⁹ na rīrī, o hīndī īyo rūhuho rūnene rwahurutana rूमīte werū-inī, na ruo rwahūūra nyūmba īyo koine ciayo inya, yamomoka, yamagwīra maakua; na no nī nyiki ndahonoka, ndagīūka gūkūrehere ūhoro!”

²⁰ Nake Ayubu aigua-ūhoro ūcio, akīrūgama, agītembūranga nguo yake ya igūrū, na akīenjwo mūtwe. Agīcooka akīgūithia thī, akīhooya Ngai, ²¹ akiuga atīrī:

“Ndoimire nda ya maitū ndī njaga,
na ngoima thī īno ndī njaga.
Nī Jehova waheanire, na nī Jehova wacookera:
rītwa rīa Jehova rīrogocwo.”

²² Thīinī wa maūdū macio mothe-rī, Ayubu ndaigana kwīhia na ūndū wa gūtuīra Ngai mahītia.

2

Kūgerio kwa Ayubu gwa keerī

¹ Ningī nī kwarī mūthenya ūngī araika maathiire kūrūgama mbere ya Jehova, na Shaitani o nake agīthī hamwe nao kūrūgama mbere yake.

² Nake Jehova akīūria Shaitani atīrī, “Uuma kū?”

Nake Shaitani agīcookeria Jehova atīrī, “Nyuma kūriūnga thī o na gūcangacanga kuo kūdū na kūdū.”

³ Ningī Jehova akīūria Shaitani atīrī, “Nīcūūranītie ūhoro wa ndungata yakwa Ayubu? Ūkoona atī kūu thī gūtīrī mūdū ūhaana take; ndarī ūcuuke na nī mūrūngīrīru, mūdū mwītīgīri-Ngai na ūtheemaga maūdū marīa mooru. Ningī no arūmītie wīhokeku wake, o na gūtuīka nīwaningīrīrie ndīmwanange hatarī gītūmi.”

⁴ Nake Shaitani agīcookeria Jehova, akiuga atīrī, “Gīkonde kīrīhagwo na gīkonde! Mūdū no arute indo ciake ciothe nīguo ahonokie muoyo wake. ⁵ No rīrī, ta tambūrūkia guoko gwaku ūhutie mahīndī na nyama cia mwīrī wake, na ti-itherū ndarī hīndī ategūkūruma o ūthiū-inī waku.”

⁶ Nake Jehova akīra Shaitani atīrī, “No wega, rīu arī moko-inī maku; no ndūkahutie muoyo wake.”

⁷ Nī ūndū ūcio Shaitani akiuma hau mbere ya Jehova, akīnyamaria Ayubu na ironda ciarī na ruo mūno kuuma makinya ma magūrū make nginya mūtwe. ⁸ Nake Ayubu akīoya gacere ka nyūngū ethūage nako, agīkara thī harīa haitagwo mūhu.

⁹ Nake mūtumia wake akīmūūria atīrī, “Anga no ūrūmītie wīhokeku waku o na rīu? Ruma Ngai wīkuire!”

¹⁰ Nake Ayubu akīmūcookeria atīrī, “Wee ūraaria ta mūdū-wa-nja mūkīgu. Kaī turīkīamūkagīra o maūdū mega kuuma kūrī Ngai, na tūtiamūkīre mathīina?”

Thīinī wa maūdū macio mothe-rī, Ayubu ndaigana kwīhia thīinī wa mīario yake.

‡ **1:17** Akalidei maarī arīithi arīa morūūruga na mahiū mao. Maatūūruga Mesopotamia, na nīo thuutha-inī maathondekire ūthamaki wa Babuloni.

Arata Atatũ a Ayubu

¹¹ Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩrĩa arata atatũ a Ayubu, nĩo Elifazu ũrĩa Mũtemaani,* na Bilidadi ũrĩa Mũshuhi, na Zofaru ũrĩa Mũnaamathi, maaiguire mathĩna marĩa mothe maakorete Ayubu-rĩ, makĩgĩa gĩathĩ, makiuma o mũndũ gwake na magĩcemanĩa nĩguo mathiĩ makamũcakaithie o makĩmũhooreragia. ¹² Rĩrĩa maamuonire marĩ o haraaya-rĩ, makĩrigwo nĩwe nĩ ũrĩa aahaanaga; makĩambĩrĩria kũrĩra maanĩrĩire, na magĩtembũranga nguwo ciao, o na makĩĩhurĩria rũkũngũ mĩtwe. ¹³ Ningĩ magĩcooka magĩkara thĩ hamwe nake matukũ mũgwanja, mũthenya na ũtukũ, na gũtirĩ mũndũ wamwaragĩria kiugo o na kĩmwe, nĩgũkorwo nĩmoonire atĩ kũnyamarĩka gwake kwarĩ kũnene mũno.

3

Mĩario ya Ayubu

- ¹ Thuutha wa matukũ macio, Ayubu agĩtumũra kanua, akĩruma mũthenya ũrĩa aaciarirwo. ² Akiuga atĩrĩ:
- ³ “Mũthenya ũrĩa nĩ ndaciarirwo ũroora,
o na ũtukũ ũcio kwerirwo atĩrĩ, ‘Mũtumia nĩaciara mwana wa kahĩ!’
- ⁴ Mũthenya ũcio-rĩ, ũrotuĩka o nduma;
Ngai arĩ igũrũ aroaga kũũrũmbũiya;
mũthenya ũcio ũroaga gũthererwo nĩ ũtheri.
- ⁵ Mũthenya ũcio ũrokĩnyitĩrwo nĩ nduma nene na kĩruru gĩa gĩkuũ;
ũrohumbĩrwo nĩ itu;
nduma ĩrotooria ũtheri waguwo.
- ⁶ ũtukũ ũcio-rĩ, ũronyitwo nĩ nduma ndumanu;
ũroaga gũtaranĩrio na mũthenya ĩrĩa ĩngĩ ya mwaka,
o na kana ũtarwo harĩ mweri o na ũrĩkũ.
- ⁷ ũtukũ ũcio ũrothaata;
o na gũtikanoigwo ngemi ũtukũ ũcio.
- ⁸ Arĩa marumaga mũthenya maroruma mũthenya ũcio,
o acio moĩ kwarahũra nyamũ ĩrĩa ĩitagwo Leviathani.
- ⁹ Njata ciaguo cia rũciinĩ irotuĩka nduma;
ũroeterera ũtheri na wage kũwona,
o na ũroaga kuona ruoro rũgĩtema,
- ¹⁰ nĩ ũndũ ndũigana kũhinga mĩrango ya nda ya maitũ,
na ndũigana kũgirĩrĩria maito makwa kuona thĩna.
- ¹¹ “Ndaagire gũkua ngĩciarwo nĩkĩ?
Ndaagire gũkua ngiuma nda nĩkĩ?
- ¹² Ndaamũkĩrirwo maru-inĩ nĩkĩ?
Ndaamũkĩrirwo nyondo-inĩ atĩ nĩguo nyongithio nĩkĩ?
- ¹³ Nĩgũkorwo rĩu ingĩkomete ndĩ na thayũ;
rĩu ingĩrĩ toro hurũkĩte
- ¹⁴ hamwe na athamaki na aheani kĩrĩra a gũkũ thĩ
arĩa meeyakĩire kũndũ kũrĩa kwanangĩku rĩngĩ,
- ¹⁵ o hamwe na aathani arĩa maarĩ na thahabu,
o arĩa maiyũrĩtie nyũmba ciao betha.
- ¹⁶ Ningĩ-rĩ, nĩ kĩĩ kĩagiririe thikwo tĩri-inĩ ta kĩhuno
o na kana ta gakenge karĩa gatoonire ũtheri wa riũa?
- ¹⁷ Kũu andũ arĩa aaganu nĩmatigĩte kũnyamarĩka,

* 2:11 Elifazu aarĩ wa kuuma Edomu.

- na kũu arĩa anogu nĩmahurũkĩte.
- 18 Kũu-rĩ, mĩgwate o nayo nĩkenagĩra kwaraha kwayo;
nĩtigĩte kũigua kĩgũthũko kĩa nyabaara ya ngombo.
- 19 Andũ arĩa anini na arĩa anene othe marĩ kuo,
nayo ngombo nĩrekereirio kuuma kũrĩ mũmĩathi.
- 20 “Nĩ kũĩ gĩtũmaga andũ arĩa marĩ na mĩnyamaro maheo ũtheri,
naguo muoyo ũkaheo arĩa marĩ na ruo rwa ngoro,
- 21 o acio meriragĩria gĩkuũ na gĩtingĩũka,
o arĩa magĩcaragia gũkĩra kĩndũ kĩa goro kĩrĩa kĩhithe,
- 22 acio maiyũragwo nĩ gĩkeno
magakena maakinya mbĩrĩra?
- 23 Nĩ kũĩ gĩtũmaga muoyo ũheo mũndũ ũũrĩte njĩra,
o ũcio mũhingĩrĩrie nĩ Ngai?
- 24 Nĩ ũndũ handũ ha ndĩe irio, no kuumwo nyumagwo nĩ ngoro;
nakuo gũcaaya gwakwa gũitĩkaga ta maaĩ.
- 25 Ũndũ ũrĩa ndeetigagĩra nĩũngorete;
ũndũ ũrĩa wamakagia mũno nĩguo ũnginyĩrĩire.
- 26 Ndionaga thayũ, o na kana ngahoorera;
ndionaga ũhurũko, no mĩnyamaro.”

4

Mĩario ya Elifazu

- 1 Nake Elifazu ũrĩa Mũtemaani agĩcookia, akĩmũũria atĩrĩ:
- 2 “Mũndũ angĩgeria gũkũgwetera koigo kamwe-rĩ, hihi wamũkirĩrĩria?
No rĩrĩ, nũũ ũngĩhota kwĩgirĩrĩria kwaria?
- 3 Ririkana ũrĩa wanataara andũ aingĩ,
na ũrĩa wanekĩra moko marĩa maregeru hinya.
- 4 Ciugo ciaku cianatiirĩrĩa arĩa manahĩngwo makenda kũgũa;
nĩwe wanekĩra maru marĩa magondoku hinya.
- 5 No rĩu-rĩ, nĩũkoretwo nĩ thĩina, nawe ũkoorwo nĩ hinya;
ũhũũrĩtwo, nawe ũkanyitwo nĩ kĩmako.
- 6 Githĩ wĩtigĩri Ngai waku tiguu wagĩrĩrwo gũtuĩka ũũmĩrĩru waku,
nayo mĩthĩire yaku itarĩ ũcuuke-rĩ, githĩ tiyo mwĩhoko waku?
- 7 “Ta wĩcũũranie atĩrĩ: Nĩ mũndũ ũrĩkũ wanathĩnĩka atekĩte ũũru?
Nĩ kũ andũ arĩa arũngĩrĩru marĩ maniinwo?
- 8 Nĩ ũrĩa nyonete-rĩ, nĩ atĩ andũ arĩa marĩmaga ũũru,
na arĩa mahaandaga thĩina-rĩ, maũndũ macio no mo magethaga.
- 9 Manangagwo nĩ mĩhũmũ ya Ngai;
makaniinwo nĩ kĩhuhũkanio kĩa marakara make.
- 10 Mĩrũũthi no ĩrume na ĩrarame,
no magego ma mĩrũũthi ĩyo mĩnene nĩmakoinangwo.
- 11 Mũrũũthi nĩũkuaga nĩ kwaga gĩa kũguĩma,
nacio ciana cia mũrũũthi wa mũgoma ikahurunjũka.
- 12 “Nĩ kũrĩ kohoro karanginyĩire na hitho,
namo matũ makwa marakaigua gakĩhehanwo.
- 13 Ũtukũ ngĩcũũrania ũhoru wa cioneki cia kũmakania,
ũtukũ rĩrĩa andũ makoragwo marĩ toro mũnene,
- 14 ngĩnyitwo nĩ guoya na kũinaina,

- namo mahĩndĩ makwa mothe magĩthingitha.
 15 O hĩndĩ ĩyo roho ũraahĩtũkĩra o ũthiũ-inĩ wakwa,
 nacio njuĩrĩ cia mwĩrĩ wakwa irambarara.
 16 Roho ũcio ũrarũgama,
 no ndinahota kũmenya ũrĩa ũratariĩ.
 Mbere yakwa hararũgama mũhianĩre wa kĩndũ,
 ndĩracooka ndĩraigua gũkĩario na mũheehũ gũkĩũrio atĩrĩ,
 17 ‘Mũndũ wa gũkua-rĩ, aahota gũtuĩka mũthingu gũkĩra Ngai?
 Mũndũ aahota gũtuĩka mũtheru gũkĩra Mũmũmbi?
 18 Angĩkorwo Ngai ndangĩhota kwĩhoka ndungata ciake-rĩ,
 na angĩkorwo nĩonaga araike ake marĩ na mahĩtia-rĩ,
 19 githĩ to oone mahĩtia maingĩ mũno ma andũ arĩa matũũraga nyũmba
 cia ndoro,
 acio mũthingi yao ĩrĩ rũkũngũ-inĩ,
 acio mamemendagwo na ihenya gũkĩra kũhuruta!
 20 Kuuma rũciinĩ nginya hwaĩ-inĩ moinangagwo tũcunjĩ;
 magathira tene na tene matekũrũmbũyo.
 21 Githĩ mikanda ya hema yao ndĩmunyũrĩtwo,
 nĩguo makue matarĩ na ũũgĩ?’

5

- 1 “Wenda gwĩtana, ĩtana, no rĩrĩ, nũũ ũngĩgwĩtika?
 Nĩ ũrĩkũ wa arĩa atheru ũngĩũrĩra kũrĩ we?
 2 Rũng’athio rũũragaga kĩrimũ,
 naguo ũiru ũkooraga mũndũ ũrĩa mũkĩĩgu.
 3 Nĩ mwene nĩnyonete kĩrimũ gĩkĩgĩa na mũri,
 no-o rĩmwe nyũmba yakĩo ĩkĩrumwo.
 4 Ciana ciake nĩiraihanĩrĩrie na ũgitĩri,
 ihatĩrĩrio igooti-inĩ itarĩ na mũndũ wa gũciciirĩrĩa.
 5 ũrĩa mũhũtu arĩaga magetha make,
 amoyaga o na marĩ mũigua-inĩ,
 nao arĩa anyootu makahũmagĩra ũtonga wao.
 6 Nĩgũkorwo hatĩka ndĩkunũkaga kuuma thĩ,
 kana thĩna ũkamera tĩri-inĩ.
 7 No rĩrĩ, mũndũ aciaragwo arĩ wa kuonaga thĩna,
 o ta ũrĩa na ma thandĩ cia mwaki irathũkaga na igũrũ.
 8 “No rĩrĩ, korwo nĩ nĩ ingĩthaitha Mũrungu;
 ingĩneana ciira wakwa kũrĩ we.
 9 We ekaga maũndũ ma magegania marĩa mataangĩmenyeka,
 na akaringa ciama itangĩtarĩka.
 10 Nĩwe uuragĩria thĩ mbura;
 na nĩwe ũrehagĩra bũrũri maaĩ.
 11 Arĩa menyiihagia nĩwe ũmatũũgagĩria,
 nao arĩa marĩ na kĩa moyagwo na igũrũ makagitĩrwo.
 12 Nĩwe ũthaatagia mũbango ya arĩa marĩ waara,
 nĩgeetha moko mao matikagĩe na ũhootani.
 13 Nĩanyiitaga arĩa oogĩ waara-inĩ wao,
 namo mathugunda ma arĩa oingumania akaameheria biũ.
 14 Nduma ĩmakoraga kũrĩ o mũthenya;
 mũthenya barigici makahambataga taarĩ ũtukũ.

- 15 Nīahonokagia arīa abatari kuuma kūrī rūhiū rwa njora rūrīa rūrī tūnua-inī twao;
amahonokagia moko-inī ma arīa marī hinya.
- 16 Nī ūndū ūcio athīni makagīa na kīrīgīrīro,
naguo ciira ūtarī wa kīhooito ūgatumia kanua.
- 17 “Kūrathimwo nī mūdū ūrīa ūrūngagwo nī Ngai;
nī ūndū ūcio ndūkamene irūithia rīa Mwene-Hinya-Wothe.
- 18 Nīgūkorwo nīaguraranagia, no rīrī, acookaga akooaha nguraro īyo wega;
nīatiihanagia, no moko make no mo mahonanagia.
- 19 Nīagagūteithūra harī mītino itandatū;
o na irī mūgwanja-rī, gūtirī ūūru ūgaagūkora.
- 20 Hīndī ya ng’aragu nīagagūkūūra kuuma kūrī gīkuū,
ningī hīndī ya mbaara agūkūūre ndūkooragwo na rūhiū rwa njora.
- 21 Nīūkagitīrwo harī rūcamiū rwa rūrīmī,
na ndūgetigīra hīndī irīa mwanangīko ūgooka.
- 22 Nīūgathekerera mwanangīko na ng’aragu,
na ndūgetigīra nyamū cia gūkū thī.
- 23 Nīgūkorwo nīūkagīa na kīrīkanīro na mahiga ma werū-inī,
nacio nyamū cia gīthaka itūūre irī na thayū nawe.
- 24 Nawe ūikarage ūū atī hema yaku nī ngitīre;
nawe nīūkooya ithabu rīa indo ciaku ūkore hatirī kīndū kīūrīte.
- 25 Nīūkamenya atī ciana ciaku nīikaingīha,
nacio njiaro ciaku cingīhe o ta nyeki ya gūkū thī.
- 26 Ūgaathiī mbīrīra-inī ūrī o na hinya,
ūhaana ta itīa cia ngano īgethetwo hīndī ya magetha.
- 27 “Nītūtūrītīe ūhorō ūyū, na nī wa ma.
Nī ūndū ūcio kīūigie na ūūmenye wee mwene.”

6

Mīario ya Ayubu

- 1 Ningī Ayubu agīcookia atīrī:
2 “Naarī korwo ruo rūrū ndī naruo rwathimwo,
nayo mīnyamaro īno ndī nayo yothe īgīrīrwo ratiri igūrū!
3 Ti-itherū yakorwo irī mīritū gūkīra mūthanga ūrīa ūrī maria-inī marīa
manene;
na nīkīo ndīrahiūhire kwaria.
4 Mīguī ya Mwene-Hinya-Wothe nīndoonyete,
naguo roho wakwa nīūranyua ūrūrū wayo;
maūdū ma kūmakania mūno ma Ngai nīmerekeirio harī nīi.
5 Njagī ya werū-inī-rī, nīyaanagia rīrīa irī na nyeki ya kūrīa,
kana ndegwa īkaania rīrīa itūirīrwo?
6 Irio itarī mūcamo nī irīkaga itekīrītwo cumbī?
Mūruru wa itumbī ūrīa mwerū-rī, nī urī mūrīo?
7 Nīi ndingīcihutia;
irio ta icio no itūme njire ngoro.
8 “Naarī korwo ndaheo ūndū ūrīa ndīrahooya,
korwo Ngai aahe ūndū ūrīa ndīrerirīria,
9 naguo nī atī Ngai eetīkīre kūūmemenda,
arekererie guoko gwake kūūniine!

- 10 Hĩndĩ ĩyo no ngĩe na ũndũ wa kũũhooreria,
ũndũ wa gĩkeno ruo-inĩ rũrũ rũtarathira,
atĩ nĩ ndikaanĩte ciugo cia Ũrĩa Mũtheru.
- 11 “Ndĩ na hinya ũrĩkũ atĩ nĩguo njikare ndĩ na mwĩhoko?
Ndĩ na kĩĩrĩgĩrĩro kĩrĩkũ atĩ nĩguo ngirĩrĩrie?”
- 12 Nĩ ndĩ hinya ta ihiga?
Mwĩrĩ wakwa nĩ wa gĩcango?
- 13 Nĩ ndĩ na hinya wa gwĩteithia,
kuona atĩ rĩu nĩndunyĩtwo ũhootani?
- 14 “Mũndũ ũtarĩ na kĩĩrĩgĩrĩro aagĩrĩire gũteithio nĩ arata ake,
o na angĩkorwo nĩatiganĩrie ũhoru wa gwĩtigĩra Ũrĩa Mwene-Hinya-
Wothe.
- 15 No ariũ a baba maagĩte kwĩhokeka o ta tũrũũ tũrĩa tũhũaga,
ningĩ o ta tũrũũ tũrĩa tũiyũraga tũkoina,
- 16 rĩrĩa tũirĩtio nĩ mbarabu ĩgĩtweka,
na tũkaiyũrwo nĩ tharunji ĩrĩa ĩratweka,
- 17 no rĩrĩ, tũtithereraga rĩrĩa kwara,
na hĩndĩ ya ũrugarĩ tũkahũa mũtaro-inĩ yatuo.
- 18 Ikundi cia agendi nĩithaamaga njĩra ciacio,
ikambata werũ-inĩ, igathirĩra kuo.
- 19 Ikundi cia agendi cia Tema icaragia maaĩ,
agendi a wonjoria a Sheba makamacaria marĩ na mwĩhoko.
- 20 Magathĩnĩka, tondũ makoretwo marĩ na kĩĩrĩgĩrĩro;
no maakinya ho magakora hatirĩ kĩndũ.
- 21 O na inyuĩ-rĩ, mũtuĩkĩte andũ matangĩheana ũteithio;
muonaga ũndũ wa kũmakania mũgetigĩra.
- 22 Nĩ-rĩ, nĩ ndĩ ndoiga atĩrĩ: ‘Heanai kĩndũ nĩ ũndũ wakwa,
ngũũrai na indo cianyu,
- 23 honokiai guoko-inĩ gwa thũ,
ngũũrai kuuma moko-inĩ ma arĩa matarĩ tha’?
- 24 “Atĩrĩrĩ, ndutaai ũhoru na nĩngũkĩra;
nyonererai harĩa hĩtĩtie.
- 25 Kaĩ ciugo cia ma irĩ ruo-ĩ!
No rĩrĩ, ngarari cianyu nĩ kĩhooto kĩrĩkũ irarehe?
- 26 Anga mũrenda kũruta mahĩtia ũrĩa njugĩte,
mũgatua ciugo cia mũndũ ũũmĩrwo tha taarĩ rũhuho?
- 27 Inyuĩ o na no mũcuukĩre mwana wa ngoriai mũtĩ,
na mwendie mũrata wanyu.
- 28 “No rĩu-rĩ, ndamũthaitha mwĩtĩkĩre kũndora.
Anga no ngĩheenanie o maitho-inĩ manyu?
- 29 Mwĩcũraniei nĩguo mũtikogomie kĩhooto;
njookerera, nĩgũkorwo wĩhokeku wakwa nĩguo ũraarũithio.
- 30 Nĩ kũrĩ wĩhia ũrĩ mũromo-inĩ yakwa?
Anga kanua gakwa gatingĩhota gũkũũrana maũndũ ma rũmena?”

7

- 1 “Githĩ mũndũ ndakoragwo na ũtungata mũritũ gũkũ thĩ?”

- Githĩ matukũ make matihaana o ta ma mũndũ mwandĩke wĩra?
² O ta ngombo ikwĩrirĩria ciĩruru cia hwaĩ-inĩ,
 o na kana ta mũndũ mwandĩke ũgũthethũkĩra mũcaara wake-rĩ,
³ ũguo nĩguo nĩ ngaĩrwo mĩeri ya tũhũ,
 na ngatuĩrwo atĩ ũtukũ ndaarage ndĩ na kĩaha.
⁴ Rĩrĩa ndakoma ndiyũragia atĩrĩ, ‘Ndĩrũkĩra rĩ?’
 Ũtukũ ũkaraiha, na ngaraara ngĩgarũra nginya gũgakĩa.
⁵ Mwĩrĩ wakwa ũiyũrĩtwo nĩ igunyũ na ngũcĩ,
 nakĩo gĩkonde gĩakwa gĩatũkangĩte na gĩgatogota.
- ⁶ “Matukũ makwa maraathira na ihenya rĩkĩrĩte rĩa kanyamũ karĩa
 gakonjithanagia uuthi ngoora ĩgĩtumwo,
 magagĩkinya mũthia itarĩ na kĩĩrĩgĩrĩro.
⁷ Wee Ngai-rĩ, ririkana atĩ muoyo wakwa no ta mĩhũmũ;
 namo maitho makwa matigacooka kuona ũndũ mwega rĩngĩ.
⁸ Riitho rĩrĩa rĩranyona rĩtigacooka kũnyona rĩngĩ;
 mũkaanjaria, no ndigakorwo ho.
⁹ O ta ũrĩa itu rĩthiiga rĩkabuĩria,
 ũguo noguo ũrĩa ũthiiga mbĩrĩra-inĩ atacookaga kuoneka.
¹⁰ Ndagacooka kũinũka gwake mũciĩ;
 harĩa aaikaraga ndagacooka kuonwo ho.
- ¹¹ “Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, ndigũkĩra;
 ngwaria nĩ ũndũ wa ũrĩa roho wakwa ũrĩ na ruo,
 ndĩteterere nĩ ũndũ wa ũrĩa ngoro yakwa ĩrĩ na marũrũ.
¹² Nĩrĩ, ndĩ iria rĩa maaĩ, kana nyamũ ĩrĩa nene ĩtũũraga iria thĩnĩ kũrĩa
 kũriku,
 atĩ nĩkĩo nangagĩrwo?
¹³ Rĩrĩa ngwĩciiria ũrĩrĩ wakwa nĩguo ũkũũhooreria,
 na atĩ gĩtanda gĩakwa no kĩĩniĩre gũteta-rĩ,
¹⁴ o na hĩndĩ ĩyo ũũmakagia na irooto,
 o na ũkanjiguithia guoya na cioneki,
¹⁵ nĩ ũndũ ũcio ngathuura kaba gũitwo, na gĩkuũ,
 handũ ha gũikara na mwĩrĩ ũyũ wakwa.
¹⁶ Nĩthũire muoyo wakwa; ndikwenda gũtũũra nginya tene.
 Tigana na nĩ tondũ matukũ makwa no ma tũhũ.
- ¹⁷ “Mũndũ-rĩ, akĩrĩ kĩ, tondũ ũmwĩkĩrĩire ũguo,
 na ũkamũrũmbũyia mũno ũguo,
¹⁸ atĩ ũmũthuthuuragia ngoro o rũciĩnĩ,
 na ũkamũgeragia mahinda mothe?
¹⁹ Kaĩ gũtarĩ hĩndĩ ũgaatiga gũikara ũndorete,
 kana ũtigane na nĩ o na kahinda kanini?
²⁰ Angĩkorwo nĩnjĩhĩtie-rĩ, nĩ atĩa nĩ ngwĩkĩte,
 Wee mũrori wa andũ?
 Nĩ kĩ gĩtũmĩte ũnjorote?
 Kaĩ nduĩkĩte mũrigo harĩwe?
²¹ Nĩ kĩ kĩragiria ũnjohere mahĩtia makwa
 na ũndekere mehia makwa?
 Nĩgũkorwo ndĩ hakuhĩ gũkoma tĩĩri-inĩ;
 nawe nĩũkanjaria no ndigakorwo ho.”

8

Miario ya Bilidadi

- 1 Nake Bilidadi ūrĩa Mũshuhi agĩcookia, akĩũria atĩrĩ:
 2 “Nĩ nginya rĩ ũgũikara ũkĩaragia maũndũ ta macio?
 Ciugo ciaku no ta inegene rĩa rūhuho rūkĩhurutana.
 3 Mũrungu-rĩ, nĩogomagia ciira wa kĩhooto?
 Ūcio Mwene-Hinya-Wothe nĩogomagia ũndũ ūrĩa ūrĩ wa ma?
 4 Rĩrĩa ciana ciaku ciamwĩhĩirie-rĩ,
 nĩacirekereirie iherithio nĩ ũndũ wa mehia ma cio.
 5 No rĩrĩ, wee ũngĩcũthĩrĩria Mũrungu
 na wĩthaihanĩrĩre harĩ Ūcio Mwene-Hinya-Wothe,
 6 ũngĩkorwo ūrĩ mũtheru na mũrũngĩrĩru-rĩ,
 o na rĩu no arahũke nĩ ũndũ waku
 nĩguo agũcookie handũ harĩa hakwagĩrĩire.
 7 O na gũtuĩka kĩambĩrĩria gĩaku no kĩoneke kĩrĩ kĩnini,
 thuutha-inĩ nĩukagaacĩra mũno.
- 8 “Ūria ũhoru harĩ njjarwa cia tene,
 na ũtuĩrie maũndũ marĩa maithe mao meerutire,
 9 nĩgũkorwo ithuĩ tũraciarirwo o ro ira na tũtirĩ ũndũ tũũĩ,
 namo matukũ maitũ ma gũikara gũkũ thĩ no ta kĩiruru.
 10 Acio githĩ to makũrute na makũhe ũhoru?
 Acio githĩ to maarie ũhoru marĩ na ũmenyo?
 11 Irura-rĩ, no rĩkũre handũ hatarĩ itomboya?
 Ithanjĩ-rĩ, no rĩtheereme handũ hatarĩ maaĩ?
 12 Rĩngĩkũrĩra handũ hatarĩ maaĩ rĩũmaga narua gũkĩra nyeki,
 o na rĩtakinyĩte rĩa gũtuuo.
 13 Ūcio nĩguo mũthia wa arĩa othe mariganagĩrwo nĩ Mũrungu;
 ũguo no ta guo mwĩhoko wa arĩa matooi Ngai ũthiraga.
 14 Kĩrĩa ehokete no kĩndũ kĩhũthũ;
 kĩrĩa egiritanagia nakĩo no ta rĩrenda rwa mbũmbũĩ.
 15 Etiiranagia na rĩrenda rwake, naruo rĩngatuĩka;
 akenyũitĩrĩra harĩ ruo, no rĩtingĩmũtiirĩrĩra.
 16 Ahaana ta mũtĩ ũitĩrĩrio maaĩ wega ūrĩ riũa-inĩ,
 ũtambũrũkĩtie thuuna ciaguo mũgũnda-inĩ;
 17 mũri yaguo iĩthiororokeirie kĩhumbu kĩa mahiga,
 na icaragia ha kwĩgwatĩrĩra rwaro-inĩ rwa mahiga.
 18 No rĩrĩa wakũũrwo harĩa ũraarĩ-rĩ,
 handũ hau hagakaana mũtĩ ũcio, hakoiga atĩrĩ, ‘Nĩ ndirĩ ndakuona.’
 19 Ti-itherũ muoyo waguo ũmaga ũgathira,
 naho hau tĩri-inĩ ũcio hagakũra mũtĩ ĩngĩ.
- 20 “Ti-itherũ Mũrungu ndangĩrega mũndũ ũtarĩ ũcuuke,
 kana ekĩre moko ma arĩa mekaga ũũru hinya.
 21 Na rĩrĩ, no arĩyũria kanua gaku mũtheke,
 nayo mũromo yaku yanĩrĩre nĩ gũkena.
 22 Thũ ciaku nĩikahumbwo thoni,
 nacio hema cia arĩa aaganu itigacooka kuonwo.”

9

Miario ya Ayubu

- 1 Ningĩ Ayubu agĩcookia, akiuga atĩrĩ:
 2 “Ti-itherũ nĩnjũũ ũhoro ũcio nĩ wa ma.
 No rĩrĩ, mũndũ angĩhota atĩa gũkorwo arĩ mũthingu mbere ya Mũrungu?
 3 O na korwo mũndũ enda gũkararania na Ngai-rĩ, ndangĩhota kũmũcookeria kĩũria o na kĩmwe harĩ ciũria ngiri.
 4 Ũũgĩ wake nĩ mũingĩ mũno, na ũhoti wake nĩ mũnene. Nũũ wanaregana nake akĩgaacĩra?
 5 Eeheragia irĩma itekũmenya, na agacing’aũrania nĩ kũrakara.
 6 Athingithagia thĩ ĩkoima handũ hayo, na akainainia itugĩ ciayo.
 7 Aathaga riũa rĩkaaga kũratha; nake agiragĩrĩria ũtheri wa njata.
 8 Nĩwe watambũrũkirie igũrũ arĩ o wiki, na athiiga agĩkinyangaga makũmbĩ ma iria.
 9 Nĩwe Mũũmbi wa njata iria ciĩtagwo Nduba, na Karaũ, na Kĩrĩmĩra, o na ikundi cia njata cia mwena wa gũthini.
 10 Nĩekaga magegania matangĩmenyeka, na akaringa ciama itangĩtarĩka.
 11 Rĩrĩa aahĩtũkĩra harĩa ndĩ, ndingĩmuona; o na rĩrĩa aathiĩra harĩa ndĩ ndimenyaga.
 12 Angĩgutha kĩndũ-rĩ, nũũ ũngĩhota kũmũgĩria? Nũũ ũngĩmũũria atĩrĩ, ‘Nĩ atĩa ũreka?’
 13 Ngai ndahingagĩrĩria marakara make; o na arĩa maateithagĩrĩria Rahabu nĩmamũinamagĩrĩra.
 14 “Nĩrĩ, ndaakĩhota atĩa kũmũkararia? Ingĩruta kũ ciugo cia kũmũcookeria?
 15 O na korwo ndihĩtĩtie-rĩ, ndingĩhota kũmũcookeria ũndũ; ũrĩa ingĩka no gũthaitha ingĩthaitha Mũnjiirithia anjiguĩre tha.
 16 O na ingĩamwĩtĩre nake anjĩtĩke-rĩ, ndingĩtĩkia nĩangĩathikĩrĩrie.
 17 We angĩamemendire na kĩhuhũkanio, na aingĩhie ironda ciakwa hatarĩ gĩtũmi.
 18 Ndarekaga njookererwo nĩ mĩhũmũ, no nĩahatagĩrĩria na mathũina.
 19 Korwo no ũhoro wa hinya-rĩ, we arĩ hinya mũno! Na korwo no ũhoro wa ciira wa kĩhoto-rĩ, nũũ ũngĩmwĩta?
 20 O na korwo ndiahĩtĩtie-rĩ, kanua gakwa no kandue mũhĩtia; korwo ndiarĩ na ũcuuke-rĩ, nĩkangĩanduire mũhĩtia.
 21 “O na gũtuĩka ndirĩ na ũcuuke-rĩ, ndikwĩrĩrĩra; muoyo wakwa nĩndĩwagĩire kĩene.
 22 Ũhoro no ũrĩa ũmwe; nĩkĩo ndĩroiga atĩrĩ, ‘Aniina arĩa matarĩ ũcuuke o na akaniina arĩa aaganu.’
 23 Hĩndĩ ĩrĩa ihũũra rĩarehe gĩkuũ kĩa narua, nĩathekagĩrĩra kũũrwo nĩ hinya kwa arĩa matarĩ na mahĩtia.
 24 Hĩndĩ ĩrĩa bũrũri wagĩa moko-inĩ ma andũ aaganu, nĩahingaga aciirithania maito. Akorwo ti we-rĩ, nũũ wĩkaga ũguo?

- 25 “Matukũ makwa marahanyũka gũkĩra mũkinyia-ũhoro;
mombũkaga matarĩ na gĩkeno o na kĩnini.
- 26 Mahĩtũkaga na ihenya mũno ta tũtarũ twa irura,*
kana ta nderi igũcuuhũkĩra kĩndũ gĩa kũrĩa.
- 27 Ingiuga atĩrĩ, ‘Nĩngũriganĩrwo nĩ mateta makwa,
nĩngũtiga gũtukia gĩthiithi, ngene,’
- 28 no ngeetigĩra mĩnyamaro yakwa yothe,
nĩngũkorwo nĩnjũũ ndũkandua atĩ ndiĩhĩtie.
- 29 Kuona atĩ nĩndĩkĩtie gũtuuo mũhĩtia-rĩ,
nĩ kĩ gĩgũtũma ndiĩnogie tũhũ?
- 30 O na ingĩthamba na thabuni,
na ndiĩthambe moko na igata-rĩ,
- 31 no ũndikirie irima rĩa gĩcoro
nĩgeetha o na nguo ciakwa iithũũre.
- 32 “We ti mũndũ ta nĩ atĩ nĩguo ndĩmũcookerie,
nĩguo tũng’ethanĩre igooti-inĩ.
- 33 Naarĩ korwo nĩ harĩ mũndũ ũngĩtũiguithania,
atũigĩrĩre guoko gwake ithuĩ eerĩ,
- 34 mũndũ wa kũnjehereria rũthanju rwa Ngai,
nĩgeetha ndigacooke kũmakio nĩ itebeeberia rĩake.
- 35 Hĩndĩ iyo nĩngĩacooka kwaragia itekũmwĩtigĩra,
no ũrĩa ndarĩ rĩu-rĩ, ndingĩhota.

10

- 1 “Nĩthũire gũtũũra muoyo ũyũ;
nĩ ũndũ ũcio ndikũhingĩrĩria mateta makwa,
o na nĩ ngwaria nĩ ũndũ wa ũrĩa ngoro yakwa ĩrĩ na marũrũ.
- 2 Ngwĩra Ngai atĩrĩ: Tiga kũndua mwĩhia,
no nyonia kĩrĩa ũrandũithĩria.
- 3 Kaĩ ũkenagio nĩ kũũhinyĩrĩria,
ũgathũũra wĩra wa moko maku,
o rĩrĩa ũrakenera mathugunda ma andũ arĩa aaganu?
- 4 Kaĩ maitho maku marĩ o ta maitho ma andũ?
Kaĩ muonere waku ũhaana o ta wa mũndũ?
- 5 Kaĩ matukũ maku maigana ta ma andũ,
kana mĩaka yaku ĩkaigana o ta ya mũndũ,
- 6 nĩguo ũcarĩrĩrie mahĩtia makwa,
o na ũtuĩragie mehia makwa,
- 7 o na gũtuĩka wee nĩũũ atĩ ndiĩhĩtie,
na ũkamenya atĩ gũtirĩ mũndũ ũngĩhota kũũhonokia moko-inĩ maku?
- 8 “Moko maku nĩmo maathondekire na makĩnyũmba.
Rĩu nĩngũkĩgarũrũka ũnyanange?
- 9 Ririkana atĩ wanyũũmbire ta rĩũmba.
Rĩu ũgũcoka ũndue rũkũngũ rĩngĩ?
- 10 Githĩ ndwanjitire ta iria,
na ũgĩcoka ũkĩĩmatia ta maguta marĩo,
- 11 ũkĩĩhumbĩra na nyama na gĩkonde,

* 9:26 Tũtarũ tũtaarĩ tũnene twa ithanjĩ twathondekagĩrwo Misiri.

- na ũkĩohania mahĩndĩ na mĩkiha yakwa hamwe.
- 12 Nĩwaaheire muoyo o na ũkĩnyonia ũtugi waku;
naguo ũmenyereri waku nĩguo ũtũirie roho wakwa.
- 13 “No nĩwahithire maũndũ maya ngoro-inĩ yaku,
na nĩnjũũ no warĩ na ũndũ ũyũ meciiria-inĩ maku:
- 14 Ingĩehirie wee nĩwanyonaga,
na ndũngĩagire kũũherithia nĩ ũndũ wa wĩhia wakwa.
- 15 Kaĩ akorwo nĩnjĩhĩtie ndĩ na haaro-ĩ!
O na ingĩiguĩka ndiĩkĩte ũũru, ndingĩhota gũtiira mũtwe wakwa,
nĩgũkorwo njiyũritwo nĩ thoni,
na ngarikĩra mathĩna-inĩ makwa.
- 16 Ingĩtiira mũtwe wakwa-rĩ, wee ũnjeemaga o ta mũrũũthi,
na ningĩ ũkonania ũhoti waku mũnene wa kũnjũkĩrĩra.
- 17 Nĩũndeheire aira angĩ manjũkĩrĩre,
na nĩwongereire marakara maku igũrũ rĩakwa;
mbũtũ ciaku ikanjũkĩrĩra o ta makũmbĩ ma maaĩ marũmanĩrĩire.
- 18 “Nĩ kũĩ gĩatũmire ũndute nda ya maitũ?
Naarĩ korwo ndakuire itoneetwo nĩ maitho ma mũndũ o na ũmwe.
- 19 Naarĩ korwo ndiaciarirwo,
kana korwo ndaciarirwo njerekeirio mbĩrĩra!
- 20 Githĩ matukũ makwa o na marĩ manini matikirie gũthira?
Tigana na nĩ nĩguo ngĩe na gĩkeno gwa kahinda kanini,
- 21 kamũira thiĩte kũrĩa mũndũ athiiga na ndacooke,
bũrũri wa nduma, o nduma nene ya gĩkuũ,
- 22 o bũrũri ũrĩa ũtukũ wakuo ũrĩ mũtumanu mũno,
bũrũri wa nduma ya gĩkuũ, na ũtarĩ kĩhaarĩro,
kũrĩa o na ũtheri ũhaana o ta nduma.”

11

Mĩario ya Zofaru

- 1 Nake Zofaru ũrĩa Mũnaamathi agĩcookia, akĩũria atĩrĩ:
- 2 “Ciugo icio ciothe-rĩ, nĩcikwaga gũcookio?
Mwaria ũyũ-rĩ, nĩegũgĩtuuo mwagĩrĩru?
- 3 Mwĩraho ũcio waku-rĩ, nĩguo ũgũkiria andũ naguo?
No kwage mũndũ ũngĩgũkaania rĩrĩa ũranyũrũrania?
- 4 Wee ũreera Ngai atĩrĩ, ‘Wĩtĩkio wakwa ndũrĩ ũcuuke,
o na nĩ ndĩ mũtheru maitho-inĩ maku.’
- 5 Naarĩ korwo Ngai no aarie,
atumũre mĩromo yake agũũkĩrĩre,
- 6 na akũguũrĩrie hitho cia ũũgĩ,
nĩ ũndũ ũũgĩ ũrĩa wa ma nĩ wa mĩena iĩrĩ.
Menya ũndũ ũyũ; atĩ Ngai ndakũherithĩtie kũringana na ũrĩa mehia
maku maigana.
- 7 “Wee no ũhote kũmenya maũndũ marĩa mahithe ma Ngai?
Kana no ũhote gũtuĩria kũna maũndũ ma Mwene-Hinya-Wothe?
- 8 Maũndũ make nĩmatũũgĩru gũkĩra igũrũ, wee nĩ atĩa ũngĩka?
Nĩ mariku gũkĩra ũriku wa mbĩrĩra, wee nĩ atĩa ũngĩmenya?
- 9 Gĩthimo kĩamo nĩ kĩraihu gũkĩra thĩ
na nĩ kĩaramu gũkĩra iria rĩrĩa inene.

- 10 “Angĩũka agũikie njeera-rĩ,
 acooke etane ciira-rĩ, nũũ ũngĩmũgiria?
- 11 Ti-itherũ nĩoĩ andũ arĩa maheenanageria;
 na rĩrĩa oona ũndũ mũũru-rĩ, githĩ ndaũmenyaga?
- 12 No rĩrĩ, mũndũ ũtarĩ ũũgĩ ndangĩtuĩka mũũgĩ o na rĩ,
 o ta ũrĩa njaũ ya ndigiri ya gĩthaka ĩtarĩ hĩndĩ ĩngĩciarwo ĩrĩ mũndũ.
- 13 “No rĩrĩ, ũngĩneana ngoro yaku kũrĩ Ngai,
 na ũtambũrũkie moko maku kũrĩ we,
 14 ũngĩheria mehia marĩa marĩ guoko-inĩ gwaku,
 na ũgirie ũũru ũikare thĩinĩ wa hema yaku-rĩ,
 15 hĩndĩ ĩyo no ũhote gũtiira ũthiũ waku na igũrũ ũteguconoka;
 no ũrũgame wega ũtarĩ na guoya.
 16 Ti-itherũ nĩũkariganĩrwo nĩ mathĩina maku,
 ũmaririkanage o ta maaĩ marĩkĩtie gũtherera.
 17 Mũtũũrĩre waku nĩũgacangarara gũkĩra mũthenya barigici,
 nayo nduma ĩgaatuĩka o ta rũciinĩ.
 18 Ũgũtũũra ũrĩ na mwĩhoko tondũ ũrĩ na ũgitĩri,
 ũkehũgũraga harĩa ũrĩ, na ũkahurũka ũtarĩ na ũgwati.
 19 Nĩũgakomaga, gũtarĩ na mũndũ ũngĩtũma wĩtigĩre,
 nao andũ aingĩ nĩmakeyendithagia harĩ we.
 20 No rĩrĩ, maitho ma andũ arĩa aaganu nĩmakaaga kuona,
 na matikoona gwa kũũrĩra;
 naguo ũndũ ũrĩa meriragĩria ũgaatuĩka mũcaayo wa gĩkuũ.”

12

Mĩario ya Ayubu

- 1 Ningĩ Ayubu agĩcookia atĩrĩ:
 2 “Hatĩrĩ nganja inyuĩ nĩ inyuĩ andũ,
 naguo ũũgĩ ũgaathiranĩra na inyuĩ rĩrĩa mũgaakua!
 3 No rĩrĩ, ndĩ na ũmenyo o ta inyuĩ;
 mũtirĩ oogĩ kũngĩra.
 Nũũ ũtooĩ maũndũ macio mothe?
- 4 “Nduĩkĩte mũndũ wa gũthekererwo nĩ arata akwa,
 o na gũtuĩka nĩndakaĩre Ngai nake akĩnjigua:
 nĩ nduĩkĩte mũndũ wa gũthekererwo,
 o na gũtuĩka ndĩ mũthingu na ndirĩ ũcuuke!
 5 Andũ arĩa maikaraga megangarĩte manyũrũragia mũtino,
 makona ta ũndũ ũcio ũkoraga o andũ arĩa magũrũ mao maten-
 derũkaga.
 6 Hema cia atunyani nĩcio ciikaraga igaacĩre,
 na andũ arĩa marakaragia Mũrungu nĩo maikaraga na thayũ,
 o acio makuuaga ngai yao na moko.
- 7 “No ta kĩũrie nyamũ, na nĩgũkũruta ũhoro,
 kana ũrie nyoni cia rĩera-inĩ, na nĩgũkwĩra;
 8 kana warĩrie thĩ, na nĩgũkũruta ũhoro,
 kana ũkĩarĩrie thamaki cia iria-inĩ, nacio nĩgũkũhe ũhoro.
 9 Nĩ irĩkũ cia icio ciothe itooĩ
 atĩ nĩ guoko kwa Jehova gwĩkĩte ũndũ ũyũ?

- 10 Mĩoyo ya ciũmbe ciothe ĩrĩ guoko-inĩ gwake,
o na mĩhũmũ ya andũ othe.
- 11 Githĩ gũtũ gũtithuuranagia ciugo
o ta ũrĩa rũrĩmĩ rũcamaga irio?
- 12 Githĩ ũũgĩ ndũkoragwo na andũ arĩa akũrũ?
Githĩ gũtũũra mũno gũtirehaga ũmenyo?
- 13 “Ũũgĩ na hinya nĩ cia Ngai;
mataaro na ũmenyo nĩ ciake.
- 14 Kĩrĩa amomoraga gĩtingĩakwo rĩngĩ;
mũndũ ũrĩa aahingĩra njeera gũtirĩ mũndũ ũngĩmuohora.
- 15 Ahingagĩrĩria maaĩ, gũkaaga mbura;
ningĩ aamarekereria makaananga bũrũri.
- 16 Hinya na ũtooria nĩ ciake;
mũheenio na mũheenania eerĩ no ake.
- 17 Aheani kĩrĩa amatongoragia matarĩ nguo,
na agatua aciirithania irimũ.
- 18 Nĩohoraga mũnyororo ĩrĩa athamaki moohaga andũ nayo,
akamooha mũcibi njohero.*
- 19 Athĩnjĩri-Ngai amatongoragia marutĩtwo nguo,
na akang’aũrania andũ arĩa mehaandire tene.
- 20 Nĩakiragia mũromo ya aheani kĩrĩa arĩa meehoketwo,
nao athuuri akamatunya ũhoru wa gũkũũrana maũndũ.
- 21 We nĩagagĩra arĩa atĩku bata,
nao arĩa marĩ na hinya nĩamatunyaga indo ciao cia mbaara.
- 22 Nĩaguũragia maũndũ marĩa mariku ma nduma,
na nduma nene ya gĩkuũ akamiumĩria ũtheri-inĩ.
- 23 Anenehagia ndũrĩrĩ, agacooka agaciananga;
aingĩhagia ndũrĩrĩ, agacooka agacihurunja.
- 24 Nĩagaagagia meciiria ma atongoria a gũkũ thĩ;
akamaingata, morũũrage werũ-inĩ mũtheri ũtarĩ njĩra.
- 25 Mahambaataga nduma-inĩ kũrĩa gũtarĩ ũtheri;
ningĩ atũmaga matũgũũge ta mũndũ mũrũũ.

13

- 1 “Atĩrĩrĩ, maitho makwa nĩmonete maũndũ macio mothe,
matũ makwa nĩmamaiguĩte na magataũkĩrwo nĩmo.
- 2 ũrĩa mũũĩ o na nĩ nĩnjũũĩ;
mũtirĩ oogĩ kũngĩra.
- 3 No nĩ ndĩrenda kwaria na Mwene-Hinya-Wothe,
na ngerirĩria gũciira na Mũrungu.
- 4 No inyuĩ-rĩ, mũranjigĩrĩra ndeto cia maheeni;
inyuothe mũrĩ athondekani a tũhũ!
- 5 Naarĩ korwo mwakira ki!
Ũndũ ũcio ũngĩtuĩka ũũgĩ harĩ inyuĩ.
- 6 Na rĩrĩ, thikĩrĩriai kĩhooto gĩakwa;
iguai gũthaithana kwa mũromo yakwa.
- 7 Kaĩ mũngĩaria ũũru mũkĩarĩrĩria Mũrungu?
Kaĩ mũngĩaria maheeni igũrũ rĩake?

* 12:18 Nguo cia kuohera njohero ihumbĩre thoni no cio ngombo cietĩkĩrĩtio kwĩhumba.

- 8 Kaĩ mũngĩmuonia kĩmenyano?
Kaĩ mũgũciirĩra Mũrungu?
- 9 Angĩmũtuĩria inyuĩ-rĩ, ũndũ ũcio no ũtuĩke mweга?
No mũmũheenie ta ũrĩa mũngĩheenie mũndũ?
- 10 Ti-itherũ no amũrũithie
mũngĩtuika a kuonania kĩmenyano na hitho.
- 11 Hĩ, riiri wake ndũngĩmũmakia?
Mũtingĩnyiitwo nĩ guoya nĩ ũndũ wake?
- 12 Mĩario yanyu ya ũũgĩ nĩ thimo hũthũ o ta mũhu;
ihooto cianyu no ta kwĩgitĩra na rĩũmba.
- 13 “Kirai ki, mũreke njarie;
o ũrĩa ndĩrĩona-rĩ, rekei nyone.
- 14 Nĩ kĩĩ gĩgũtũma ndĩtoonyie ũgwati-inĩ
na ngaiga muoyo wakwa moko-inĩ makwa?
- 15 O na angĩnjũraga-rĩ, nĩ nowe ndĩrĩhokaga;
na ti-itherũ nĩ ngatetera mũthĩre yakwa hau mbere yake.
- 16 Ti-itherũ, ũndũ ũyũ noguo ũgaatuĩka wa kũũhonokia,
nĩgũkorwo mũndũ ũtooĩ Ngai ndangĩũmĩrĩria gũũka mbere yake!
- 17 Thikĩrĩriai wega ũhoru wakwa;
matũ manyu nĩmakĩigwe ũrĩa nguuga.
- 18 Ti-itherũ nĩhaarĩrie ciira wakwa,
na nĩnjũũĩ nĩ nguoneka ndĩ wa kĩhooto.
- 19 Nĩ kũrĩ mũndũ ũngĩhota gũũthitanga?
Angĩkorwo nĩ kũrĩ-rĩ, no gũkira ngũkira ngue.
- 20 “Wee Ngai, ta kũĩhe o maũndũ maya meerĩ,
na ndigũcooka gũkwĩhitha:
- 21 Atĩrĩ, eheria guoko gwaku, gũikare kũraya na nĩ,
na ũtuge kũũmakia na imakania ciaku.
- 22 Ningĩ ũnjĩte na nĩngwĩtĩka,
kana ũkĩreke njarie, nawe ũnjookerie.
- 23 Nĩ mahĩtia na mehia maigana nĩ njĩkĩte?
Nyonia ihĩtia na rĩhĩa rĩakwa.
- 24 Ũraahitha ũthiũ waku nĩkĩ,
na ũkandua thũ yaku?
- 25 Nĩũngĩnyamaria ithangũ rĩrahurutwo nĩ rũhuho?
Nĩũgũteng’erania na maragara momũ?
- 26 Nĩgũkorwo nĩ wandĩkĩte maũndũ marũrũ ma kũnjũkĩrĩra,
na ũkaangaĩra igai rĩa mehia ma ũnini wakwa.
- 27 Wohaga magũrũ makwa na mũnyororo;
ũrangagĩra njĩra ciakwa ciothe
na ũndũ wa gũcora njoro makinya ma magũrũ makwa.
- 28 “Nĩ ũndũ ũcio mũndũ amocaga ta kĩndũ kĩbuthĩte,
agathira ta nguo ĩrĩtwo nĩ memenyi.

14

- 1 “Mũndũ ũciarĩtwo nĩ mũndũ-wa-nja-rĩ,
aikaraga o matukũ manini, namo makaiyũrwo nĩ mathĩina.
- 2 Akũraga ta ihũa na agacooka akooma;

- ahītūkaga na ihenya ta kīruru, na ndatūūruga.
- 3 Mündū ta ūcio wakīmūkūūrīra maitho?
Mündū ta ūcio wamūrehe mbere yaku aciirithio?
- 4 Nūū ūngīhota kūruta kīndū gītheru kuuma harī kīndū kīrīa gītārī
gītheru?
Gūtīrī o na ūmwe!
- 5 Matukū ma mündū nī matare;
nītuūte mūigana wa mīeri yake,
na nīūmūigīre mīhaka īrīa ataangīkīra.
- 6 Nī ūndū ūcio tīga kūmūrora, tīgana nake,
ngīnya arīkie mīthenya yake ta mūthūkūmi.
- 7 “Mūtī-rī, nīwīrīgagīrīrwo atī ūngītemwo,
no ūthethūke rīngī,
na atī mathethūka maguo matikaaga.
- 8 O na mīri yaguo īngīkūrīra thī
na gīthukī kīaguo kīūmīre tīri-inī,
9 ūngīkaguucia maaī-rī, nīūgathethūka
na ūrute hongē ta mūtī wa kūhaandwo.
- 10 No mündū akuuaga agathikwo;
aatuīkana-rī, ndacookaga kuonwo rīngī.
- 11 O ta ūrīa maaī mahūūaga kūu iria-inī,
na ta ūrīa mūtaro wa rūūī ūng’araga ūkooma-rī,
12 ūguo noguo mündū akomaga na ndacookaga gūūkīra rīngī;
o ngīnya rīrīa igūrū rīgaathira-rī,
andū matīrī hīndī magookīra kana maarahūrwo mookīre.
- 13 “Naarī korwo wahitha thīnī wa mbīrīra,
na ūnjige hitho-inī ngīnya rīrīa marakara maku magaathira!
Naarī korwo wandūra gīathī,
ūgaacooka kūndirikana hīndī īyo.
- 14 Mündū akua-rī, nīagatūūra muoyo rīngī?
Matukū makwa mothe ma wīra mūrītū-rī,
ngweterera ihinda rīakwa rīa kwerūhīrio hīnya rīkīnye.
- 15 Wee ūgetana, na nī nīngagwītīka;
na nīūkeerīrīa kīūmbe gīkī wombire na moko maku.
- 16 Hīndī īyo nīūgatara makīnya makwa,
no ndūkarūmbūiya mehīa makwa.
- 17 Mahītia makwa meekīrītwo mondo-inī,
īkoohwo na īkahūūrwo mūhūūrī; nīūkahumbīra mehīa makwa.
- 18 “No rīrī, o ta ūrīa kīrīma kīenjekaga na gīkamomoka,
na o ta ūrīa rwaro rwa ihīga rūeheragio handū ha ruo,
19 na o ta ūrīa maaī mamuthūruga mahīga,
na o ta ūrīa mbura nene ītwaraga tīri-rī,
ūguo noguo wanangaga kīrīgīrīro kīa mündū.
- 20 Wee ūmūtooragia o rīmwe rīa kūigana, nake agathira;
ūgarūruga gīthiithi gīake ūrīa kīhaana, na ūkamūingata.
- 21 Ariū ake mangīheo gītīo, ndangīmenya ūhorō ūcio;
mangīconorithio, we ndoonaga ūndū ūcio.
- 22 We no ruo rwa mwīrī wake aīguaga,
nake atūūruga o ecaayagīra.”

15

Miario ya Elifazu

- ¹ Nake Elifazu ūrĩa Mũtemaani akĩũria atĩrĩ:
² “Mũndũ mũũgĩ no acookie ūhoro na kwĩgereria,
 kana aiyũrie nda yake na rũhuho ruumĩte na irathĩro?
³ No eciirĩre na ciugo cia tũhũ,
 kana na miario itarĩ bata?
⁴ No wee-rĩ, nĩũracambia ūhoro wa gwĩtigĩra Ngai,
 na ūkagirĩrĩria ūhoro wa andũ kwĩrutĩra Mũrungu.
⁵ Mehia maku nĩmo mataaraga kanua gaku;
 nawe ūthuurĩte kwaria na rũrĩmĩ rwa mũndũ mwara.
⁶ Kanua gaku wee mwene nĩko karagũtuĩra ciira, ti gakwa:
 nayo miromo yaku wee mwene ikaaria ūira wa gũgũũkĩrĩra.
- ⁷ “Wee nĩwe mũndũ wa mbere gũciarwo?
 Wee-rĩ, waciirwo mbere ya irĩma igĩe ho?
⁸ Wee nĩũthikagĩrĩria ndundu ya Ngai?
 Wee wiki-rĩ, nowe ūrigĩtie na ūũgĩ?
⁹ Nĩ atĩa ūũĩ ithuĩ tũtooĩ?
 Nĩ ūmenyo ūrĩkũ ūrĩ naguo ithuĩ tũtarĩ?
¹⁰ Tũrĩ na athuuri marĩ na mbuĩ na arĩa akũrũ mũno,
 andũ akũrũ o na gũkĩra thoguo.
¹¹ Ndũiganĩtwo nĩ ūhoorerania wa Mũrungu,
 o na kana ūhoro ūcio warĩirio na ūhooreri?
¹² Ngoro yaku igũteete nĩkĩ,
 na nĩ kĩĩ kĩratũma ūikare ūkiunaga maitho,
¹³ nĩguo werekerie marakara maku kũrĩ Mũrungu,
 o na ūgaitũrũra ciugo ta icio kuuma kanua gaku?
- ¹⁴ “Mũndũ akĩrĩ kĩ, atĩ no ahote gũtuĩka mũtheru,
 o na mũndũ ūciarĩtwo nĩ mũndũ-wa-nja nake akĩrĩ kĩ,
 atĩ no ahote gũtuĩka mũthingu?
¹⁵ Angĩkorwo Ngai ndangĩhota kwĩhoka andũ arĩa ake aamũre-rĩ,
 na kũngĩkorwo o na igũrũ ti gũtheru maitho-inĩ make-rĩ,
¹⁶ mũndũ akĩrĩ kĩ atĩ amwĩhoke?
 Mũndũ nĩ mwaganu na nĩ kĩmaramari, anyuuaga waganu ta maaĩ!
- ¹⁷ “Wee ta thikĩrĩria na nĩngũgũtaarĩria;
 reke ngwĩre ūrĩa nyonete,
¹⁸ ngwĩre ūrĩa andũ arĩa oogĩ moigĩte,
 matekũhitha ūndũ o na ūmwe wa ūhoro ūrĩa maaheirwo nĩ maithe
 mao,
¹⁹ (o acio oiki maaheetwo bũrũri
 hĩndĩ irĩa gũtaarĩ mũndũ wa kũngĩ watuĩkanagia gatagatĩ-inĩ kao):
²⁰ Atĩrĩ, mũndũ mwaganu akoragwo na mĩnyamaro matukũ make mothe.
 Matukũ mothe ma ūcio ūtarĩ tha-rĩ, maigĩrwo o mĩnyamaro.
²¹ Aiguaga o mĩgambo ya kũmakania mũno;
 hĩndĩ irĩa maũndũ mothe moneka ta marĩ mega-rĩ,
 atunyani makamũtharĩkĩra.
²² Ndarĩ na kĩĩrĩgĩrĩro gĩa gwĩthara kuuma nduma-inĩ;
 etereirio kũũragwo na rũhiũ rwa njora.
²³ Orũũraga agĩcaragia irio, oragie atĩrĩ, ‘Irĩ na kũ?’
 Aikaraga amenyete atĩ mũthenya wa nduma ūrĩ o hakuhi.

- 24 Mĩnyamaro na ruo rwa ngoro nĩcio imũmakagia;
imũtooragia taarĩ mũthamaki wĩhaarĩirie kũmũtharĩkĩra,
- 25 nĩ ũndũ ainainagĩria Mũrungu ngundi,
na akang'athĩria Mwene-Hinya-Wothe,
- 26 akamũguthũkĩra ang'athĩtie,
arĩ na ngo yake mata ya hinya.
- 27 "O na gũtuĩka ũthiũ wake nĩ mũnoru,
na njohero yake ikaneneha nĩ kũnora-rĩ,
- 28 agaatuũraga matũũra maanangĩku,
na aikarage nyũmba itatũuragwo nĩ mũndũ,
nyũmba itigairie o kũmomoka ituĩke ihumbu cia mahiga.
- 29 Ndagacooka gũkorwo arĩ mũtongu, naguo ũtonga wake ndũgatũũra,
o na kana indo ciake itheereme kũu bũrũri-inĩ.
- 30 Ndakahota kũũrĩra nduma;
rũrĩmbĩ nĩrũkahoohia thuuna ciake,
nayo mĩhũmũ ya kanua ka Ngai nĩkamweheria.
- 31 Nĩatige kwĩheenia na ũndũ wa kwĩhoka maũndũ ma tũhũ,
nĩgũkorwo gũtirĩ kĩndũ makaamũrehere.
- 32 Ihinda rĩake rĩtanakinya-rĩ, nĩakarĩhio mũigana wake wothe,
na honge ciake itikarura.
- 33 Agaatuĩka ta mũthabibũ ũhũrũritwo thabibũ ciaguo itarĩ njĩru,
ahaane ta mũtamaiyũ ũraita kĩro kĩaguo.
- 34 Nĩgũkorwo andũ a thiritũ ya arĩa matooi Ngai matũũraga marĩ thaata,
na mwaki nĩũgaacina hema cia arĩa mendete mahaki.
- 35 Magĩaga nda cia mathĩna, na magaciara waganu;
nda ciao ithugundaga o maheeni."

16

Mĩario ya Ayubu

- 1 Ningĩ Ayubu agĩcookia atĩrĩ:
- 2 "Nĩnjiguĩte maũndũ maingĩ ta macio;
inyuothe mũrĩ ahoorerania a kũnyamarania!
- 3 Mĩario iyo yanyu mĩingĩ ya mũhũhũtĩko-rĩ, ndĩrĩithira?
Nĩ kĩĩ kĩramũthĩnia, gĩgatũma mũtinde mũgĩkararania?
- 4 O na nĩ no njarie ta inyuĩ, korwo nĩ inyuĩ mũrĩ harĩa ndĩ;
nĩ no njarie mĩario mĩega ya kũmũciirithia na ndĩmũinainĩrie
mũtwe.*
- 5 No rĩrĩ, kanua gakwa no kamũũmĩrĩrie;
ũhoorerania uumĩte mĩromo-inĩ yakwa no ũmũhoorerie.
- 6 "No o na ndaaria-rĩ, ruo rwakwa rũtirathira;
o na ndegirĩrĩria kwaria-rĩ, rũtiranjeherera.
- 7 Ti-itherũ, Wee Ngai nĩũũnogeetie;
nĩũharaganĩtie nyũmba yakwa yothe.
- 8 Wee nĩũnjoheete, naguo ũndũ ũcio ũgatuĩka ũira;
ũhĩnju ũyũ ndĩ naguo nĩwambararĩte ũkaanyumbũra ũrĩa ndariĩ.
- 9 Ngai nĩandooretie na akandembũranga nĩ ũrĩa arakarĩte,
akaahagaranĩria magego;
ũcio thũ yakwa nĩangũũrĩire maitho.

* 16:4 Kũinainĩria mũndũ mũtwe kuonanagia kũnyarara mũndũ ũcio, na kũu kwarĩ kũmũruma.

- 10 Andũ nĩmathamĩtie tũnua twao maathekerere;
mangũthaga rũthĩa makĩnyũrũragia,
na makanyitana hamwe manjũkĩrĩre.
- 11 Mũrungu nĩandekereirie kũrĩ andũ arĩa ooru,
na akanjikia mĩtego-inĩ ya arĩa aaganu.
- 12 Nĩ ndaikarĩte wega, nowe agĩthethera;
aanyitire mũmero, akĩhehenja.
We andũite cabaa wake wa kũrathagwo;
13 aikia a mĩguĩ ake nĩmandigiicĩirie.
Aratheeca higo ciakwa atarĩ na tha,
na agaita maaĩ makwa ma nyongo thĩ.
- 14 Aatharĩkagĩra maita maingĩ maingĩ;
anguthũkagĩra ta njamba ya ita.
- 15 “Ndumĩire gĩkonde gĩakwa kĩa mwĩrĩ nguo ya ikũnia,
na ngahitha thiithi wakwa rũkũngũ-inĩ.
- 16 Ũthiũ wakwa nĩũtunĩhĩte nĩkũrĩra,
nduma nene igakĩhumbĩra maitho makwa;
- 17 no rĩrĩ, moko makwa matirĩ ũndũ wa ũhinya mekĩte
namo mahooya makwa nĩ matheru.
- 18 “Wee thĩ-rĩ, ndũkahumbĩre thakame yakwa;
kĩrĩro gĩakwa kĩroaga gũkaahuurũkio!
- 19 O na rĩu-rĩ, mũira wakwa arĩ igũrũ;
ũcio mũnjĩirĩrĩ arĩ o igũrũ.
- 20 Mũũthaithanĩrĩri nĩ mũrata wakwa
rĩrĩa maitho makwa maraita maithori harĩ Ngai;
- 21 nĩathaithanagĩrĩra mũndũ kũrĩ Ngai,
o ta ũrĩa mũndũ athaithanagĩrĩra mũratawe.
- 22 “No mĩaka mĩnini igũthira,
thĩ rũgendo rũrĩa mũndũ athiiga na ndacooke.

17

- 1 Roho wakwa nĩmũthuthĩku,
matukũ makwa nĩmathirĩte, mbĩrĩra nĩyo ĩnjetereire.
- 2 Ti-itherũ thiũrũrũkĩirio nĩ andũ a kũũnyũrũria;
maitho makwa no nginya meorerere rũmena rwao.
- 3 “Wee Ngai-rĩ, ta kĩĩhe kĩndũ gĩa kũrũgamĩrĩra thiirĩ wakwa kĩrĩa ũretia,
tondũ-rĩ, nũũ ũngĩ ũngĩĩtikĩra kũruta kĩndũ gĩaake kĩndũgamĩrĩre?
- 4 Wee nĩwaagithĩtie meciiria mao ũmenyo;
nĩ ũndũ ũcio ndũngĩmetĩkĩria mahootane.
- 5 Mũndũ angĩkaana arata ake nĩ ũndũ wa kĩheo-rĩ,
maitho ma ciana ciake nĩmakoora.
- 6 “Ngai nĩanduĩte mũndũ wa kuunwo thimo nĩ andũ othe,
ndũkĩte mũndũ wa gũtuagĩrwo mata ũthiũ nĩ andũ.
- 7 Maitho makwa nĩ maroora nĩ gwĩthikĩra;
ciĩga ciakwa ciothe ihũthĩte o ta kĩĩruru.
- 8 Andũ arĩa arũngĩrĩru nĩmagegetio nĩ ũhoro ũcio;
andũ arĩa matarĩ na ũũru mekĩte nĩmarahũkĩte mokĩrĩre andũ arĩa
matooĩ Ngai.

- 9 O na kūrī ũguo-rī, arĩa athingu nĩmarĩrũmagia njĩra ciao,
nao arĩa marĩ moko matheru nĩmarĩongagĩrĩrwo hinya.
- 10 “No rĩrĩ, ta gĩũkei inyuothe, geriai o rĩngĩ!
Nĩ ndirĩ ndĩrona mũndũ mũũgĩ gatagatĩ kanyu.
- 11 Matukũ makwa nĩ mathiru, mĩbango yakwa nĩmĩharaganie,
o na merirĩria ma ngoro yakwa.
- 12 Andũ aya magarũraga ũtukũ makaũtua mũthenya;
nduma yamakinyĩrĩra moigaga atĩrĩ, ‘Ūtheri ũrĩ o hakuhĩ.’
- 13 Angĩkorwo mũciĩ ũrĩa njĩrĩgĩrĩire no mbĩrĩra,
angĩkorwo ingĩara ũrĩrĩ wakwa o nduma-inĩ-rĩ,
- 14 angĩkorwo no njĩre ũhoru wa kũbuttha atĩrĩ, ‘Wee nĩwe baba,’
na njĩre kĩgunyũ atĩrĩ, ‘Wee nĩwe maitũ’ kana ‘Nĩwe mwarĩ wa maitũ-
rĩ’,
- 15 mwĩhoko wakwa ũkĩrĩ kũ?
Nũũ ũngĩnyonera mwĩhoko?
- 16 Na rĩrĩ, mwĩhoko nĩũharũrũkĩte nginya ihingo-inĩ cia gĩkuũ?
Nĩtũgũgũkĩrũkania hamwe rũkũngũ-inĩ?”

18

Mĩario ya Bilidadi

- 1 Ningĩ Bilidadi ũrĩa Mũshuhi agĩcookia, akĩũria atĩrĩ:
2 “Ūrĩtĩga kwaria mĩario ĩno rĩ?
Gĩa na ũũgĩ nĩguo o na ithuĩ tũhote kwaria.
3 Nĩ kĩ kĩratũma ũtuone tũhaana ta ng’ombe,
na tũgatuuu irimũ maitho-inĩ maku?
4 Wee ũrehanyũrũra nĩ ũndũ wa ũrĩa ũrakarĩte-rĩ,
thĩ no ĩthaamwo nĩ ũndũ waku?
Kana no nginya ndwaro cia mahiga cieherio harĩa itũire?
- 5 “Tawa wa mũndũ mwaganu nĩmũhorie;
rũrĩrĩmbĩ rwa mwaki wake nĩrũtigĩte gwakana.
6 Ūtheri ũrĩa ũrĩ thĩinĩ wa hema yake ũtuĩkĩte nduma;
naguo tawa ũrĩa ũrĩ hakuhĩ nake ũkahora.
7 Hinya wa mũkinyũkĩrie wake nĩmũhũthie;
namo mathugunda make makamũgũithia thĩ.
8 Makinya make mamũikagia wabu-inĩ,
nake akoorũraga thĩinĩ wa marima mayo.
9 Mũtego ũmũnyitĩire ndiira-inĩ ya kũgũrũ;
mũtego ũgakĩmũrũmia biũ.
10 Ahithĩrwo kĩa kĩa rũrigi tĩri-inĩ,
akaambĩrwo mũtego njĩra-inĩ yake.
11 Imakania imuumagĩrĩra na mĩena yothe,
na ikamũteng’eragia harĩa hothe aagerera.
12 Mũtino nĩmũhũũtĩire;
mwanangĩko wetereire agwe.
13 Mũtino ũrĩaga icunjĩ cia gĩkonde gĩake;
narĩo irigithathi rĩa gĩkuũ rĩgatambuuraŋa ciĩga ciake.
14 Aguucĩtio, akarutwo ũgitĩri-inĩ wa hema yake,
na agatwarwo kūrĩ mũthamaki wa imakania.
15 Mwaki nĩguo ũtũũraga hema-inĩ yake;

- ũbiriti ũgwakana nũhurunjĩtwo gũikaro gĩake.
 16 Mĩri yake yũmagĩra tĩiri-inĩ,
 nacio hongeciake ikahooha na igũrũ.
 17 Kĩirikano gĩake nĩ gĩgaathira thĩ;
 ndarĩ rĩitwa bũrũri-inĩ.
 18 Akaarutũrũrwo ũtheri-inĩ atwarwo nduma-inĩ
 na nĩakaingatwo oime thĩ ino.
 19 Ndarĩ ciana kana njiaro thĩinĩ wa andũ ao,
 o na ndarĩ mũndũ wake ũgaatigara kũria aatũũraga.
 20 Andũ a mwena wa ithũiro nĩmakagegio nĩ maũndũ marĩa mamũkorete;
 andũ a mwena wa irathĩro manyiitwo nĩ kĩmako.
 21 Ti-itherũ ũguo nĩguo gũikaro kĩa mũndũ mwaganu gũkahaana;
 kũndũ kwa mũndũ ũria ũtooĩ Mũrungu-rĩ, gwake kũhaana ũguo.”

19

Mĩario ya Ayubu

- 1 Nake Ayubu akĩũria atĩrĩ:
 2 “Mũkũũnyariira nginya-rĩ,
 mũkũũhehenjaga na ciugo?
 3 Rĩu mũrĩ kũndetia maita ikũmi;
 mũũtharĩkũire mũtarĩ na thoni.
 4 Angĩkorwo nĩ ma atĩ nĩhĩtĩtie njĩra,
 ihĩtia rĩakwa rĩgũikara rĩrĩ thĩina wakwa.
 5 Mũngĩkorwo ti-itherũ nĩmũgwĩtũũgĩria igũrũ rĩakwa,
 na mũgĩe na mweke wa kũnjũkĩrĩra nĩ ũndũ wa ũguo njonorithĩtio,
 6 no kĩmenyei atĩ Ngai nĩwe ũũhĩtĩrie,
 akandigiicĩria na wabu wake.
 7 “O na gũtuĩka nĩngayaga ngoiga atĩrĩ, ‘Ndĩmũhĩtĩrie!’ Nĩ ndirĩ ũndũ
 njookagĩrio;
 o na gũtuĩka nĩhooyaga ndeithio, gũtirĩ kĩhooito nyonaga.
 8 Nĩahingũire njĩra na nũ ndingĩhota kũhĩtũka;
 tũcĩra twakwa nĩatwĩkĩrĩte nduma.
 9 Nĩanjaũrĩte gĩtĩio gĩakwa,
 na akanduta thũmbĩ mũtwe.
 10 Andarũrangaga kuuma mbarĩ ciothe nginya ngathira;
 amunyaga mwĩhoko wakwa o ta mũtĩ.
 11 Marakara make nĩmanjakanĩire;
 andaraga hamwe na thũ ciake.
 12 Mbũtũ ciake cia ita injerekagĩra na hinya;
 ciakaga ihumbu cia kũnjũkĩrĩra,
 igathiũrũrũkĩria hema yakwa.
 13 “Nĩanyamũranĩtie na ariũ a baba makaahutatĩra;
 andũ arĩa tũyaine nao nĩmeĩndigithĩtie biũ.
 14 Andũ a mbarĩ ciitũ nĩmathiĩte makandiga;
 arata akwa nĩmariganĩrwo nĩ nĩ.
 15 Ageni akwa na ndungata ciakwa cia andũ-a-nja matuaga ta matanjũũ;
 maanyonaga ta ndĩ mũndũ uumĩte kũndũ kũngĩ.
 16 Njĩtaga ndungata yakwa, no ndĩngĩnjĩtika,
 o na ndĩmĩthaithĩte na kanua gakwa nĩ mwene.
 17 Mĩhũmũ ya kanua gakwa nĩmĩnungu harĩ mũtumia wakwa;

- nduikite wa kumenwo hari ariũ a maitũ.
 18 O na tũhĩ tũria tũnini nĩtũnyararĩte,
 rĩria ndatumĩria no gũthekerera tũthekagĩria.
 19 Arata akwa arĩa manguhĩrie othe nĩmathũire;
 andũ arĩa nyendeete nĩmahutatĩire makaanjũkĩria.
 20 Nĩ thirĩte ngatigara o gĩkonde na mahĩndĩ;
 nĩ ndigarĩrwo no kĩni kĩa magego giiki.
 21 “Njiguĩrai tha, inyuĩ arata akwa, iguai tha,
 nĩgũkorwo guoko kwa Ngai nĩkũngũthĩte.
 22 Mũthingatanaga na nĩ o ta ũria Mũrungu aathingataga nĩkĩ?
 Mũtirĩ mũraiganwo nĩ nyama ciakwa?
 23 “Naarĩ korwo ciugo ciakwa nĩciandĩkĩtwo,
 igakĩandĩkwo ibuku-inĩ rĩa gĩkũnjo,
 24 igakarwo na karamu ga kĩgera igũrũ rĩa ngocorai,
 kana igakururwo rwaro-inĩ rwa ihiga itũũre nginya tene!
 25 Nĩnjũũ atĩ Mũngũũri arĩ muoyo,
 na atĩ marigĩrĩrio-inĩ nĩwe ũkaarũgama thĩ ĩno.
 26 Nakĩo gĩkonde gĩkĩ gĩakwa kĩarĩkia gũthira,
 na mwĩrĩ ũyũ wa nyama ũkorwo ũtarĩ ho,
 hĩndĩ ĩyo nĩ ngoona Ngai;
 27 nĩ mwene nĩngamwĩonera na maitho,
 nĩ mwene, ti mũndũ ũngĩ.
 ĩ ngoro yakwa ndĩkĩrĩ na wendo mũnene!
 28 “Mũngiuga atĩrĩ, ‘Ī nĩtũthingatane nake,
 kuona atĩ nĩwe kĩhumo gĩa thĩina ũyũ,’
 29 inyuĩ ene nĩmwagĩrĩrwo nĩ gwĩtigĩra rũhiũ rwa njora;
 nĩgũkorwo mang’ũrĩ nĩmakarehithia kũherithanio na rũhiũ rwa
 njora,
 na hĩndĩ ĩyo nĩmũkamenya atĩ nĩ kũrĩ ũtuanĩri wa ciira.”

20

Mĩario ya Zofaru

- 1 Nake Zofaru ũria Mũnaamathi agĩcookia atĩrĩ:
 2 “Meciiria makwa nĩ mathĩnĩku, na nĩkĩo ngũcookia,
 nĩ ũndũ nĩndangĩkĩte mũno.
 3 Ndĩraigua irũithia rĩa kũnjonorithia,
 nago ũmenyo wakwa nĩũranjĩkĩra hinya wa gũcookia.
 4 “Ti-itherũ nĩũũ ũria gũtũire kuuma tene
 rĩria mũndũ aigirwo gũkũ thĩ ĩno,
 5 atĩ kũrũhia kwa arĩa aaganu no gwa kahinda,
 o nakĩo gĩkeno kĩa andũ arĩa matooĩ Ngai no gĩa kahinda kanini.
 6 O na gũtuĩka mwĩtĩio wake nĩ ũkinyaga o igũrũ,
 nago mũtwe wake ũkahutia matu-rĩ,
 7 agaathira nginya tene o ta mai make mwene;
 arĩa manamuona mooragie atĩrĩ, ‘Kaĩ aathiire kũ?’
 8 Airagĩria ta kĩroto, akaaga kuoneka rĩngĩ,
 akaingatwo ta kĩoneki kĩa ũtukũ.

- 9 Riitho rĩrĩa rĩamuonaga rĩtikamuona rĩngĩ;
 harĩa aaikaraga hatikamuona rĩngĩ.
- 10 Ciana ciake ikaageragia kwĩguithania na athĩni;
 moko make mwene no nginya magaacookia ũtonga wake kũrĩa
 aaũrutire.
- 11 Hinya wa wĩthĩ ũrĩa ũiyũrĩte mahĩndĩ-inĩ make
 ũgaakoma hamwe nake rũkũngũ-inĩ.
- 12 “O na gũtuĩka ũũru ũrĩ mũrĩo ũrĩ kanua gake,
 na nĩaũhithaga rungu rwa rũrĩmĩ rwake,
- 13 o na gũtuĩka ndangĩhota kũũrekia
 na aũigaga kanua gake-rĩ,
- 14 irio ciake nĩkarũra irĩ nda yake;
 igaatuĩka ũrũrũ wa ndũira thĩinĩ wake.
- 15 Nĩagatahĩka ũtonga ũrĩa ameretie;
 Mũrungu nĩagatũma aũtahĩke.
- 16 Nĩakoonga thumu wa nyoka;
 magego ma nyoka nĩmo makaamũũraga.
- 17 Ndagakenera tũrũũĩ,
 njũũĩ iria ithereraga ũũkĩ na ngorono.
- 18 Kĩndũ kĩrĩa anogeire no nginya agagĩcookia atakĩrĩte;
 ndagakenera uumithio wa wonjoria wake.
- 19 Nĩgũkorwo nĩahinyĩrĩirie athĩini, akamatiga matarĩ na kĩndũ;
 nĩatunyanĩte nyũmba iria ataakire.
- 20 “Ti-itherũ merirĩria make matingĩthira;
 ndangĩhonokia na indo iria eigĩire.
- 21 Gũtirĩ kĩndũ atigĩirio gĩa kũrĩa;
 ũtonga wake ndũgatũũra.
- 22 Hĩndĩ irĩa aiganĩire nĩ ũndũ wa kũingĩhia indo, mĩnyamaro
 nĩkamũnyĩta;
 ũkĩa nĩũkamũkora na nditi nene.
- 23 Hĩndĩ irĩa aiyũrĩtie nda yake-rĩ,
 nĩguo Ngai akaarekereria marakara make mahiũ mamũkore
 na amuurĩrie mahũũra make.
- 24 O na angĩũrĩra indo cia mbaara cia kĩgera,
 akaarathwo na mũguĩ wa gĩcango.
- 25 Aũcomoraga kuuma ng’ong’o wake,
 mũtheece ũcio mũkengu akaũcomora kuuma ini-inĩ rĩake.
 Imakania nĩkamũkorerera;
²⁶ nduma nene nĩyetereire igĩina ciake.
- Mwaki ũtarĩ mũhurutĩre nĩũkamũcina,
 na ũniine kĩrĩa gĩtigaire thĩinĩ wa hema yake.
- 27 Igũrũ nĩrĩkaguũria wĩhia wake;
 thĩ nayo nĩkarahũka imũũkĩrĩre.
- 28 Kĩguũ nĩgĩgathereria nyũmba yake,
 indo cia nyũmba yake ithererio nĩ kĩguũ mũthenya ũcio wa mang’ũrĩ
 ma Ngai.
- 29 Ũcio nĩguo ũndũ ũrĩa Ngai agayagĩra arĩa aaganu,
 igai rĩrĩa maathĩrĩrwo nĩ Mũrungu.”

21

Miario ya Ayubu

- 1 Ningĩ Ayubu agĩcookia atĩrĩ:
 2 “Thikĩrĩriai wega ciugo ciakwa;
 rekei ũndũ ũyũ ũtuĩke nĩguo mũkũũhooreria naguo.
 3 Ngirĩrĩriai na nĩ njarie,
 na ndaarĩkia kwaria-rĩ, mũgĩcooke mũũnyũrũrie.
- 4 “Nĩ-rĩ, kaĩ mateta makwa meerekeirio mũndũ?
 Ngũkĩaga kũremwo nĩ gũkirĩrĩria nĩkĩ?
 5 Ta ndorai mũgege;
 mwĩnyiite tũnua twanyu na moko nĩ kũmaka.
 6 Ndĩciiragia ũhoru ũyũ ngamaka mũno;
 ngethithimũkwo nĩ mwĩrĩ, ngambĩrĩria kũinaina.
 7 Atĩrĩ, andũ arĩa aaganu marekagwo matũũre muoyo nĩkĩ,
 magakũra o na magakĩrĩrĩria kũgĩa na ũhoti?
 8 Nĩmeonagĩra ciana ciao ikĩgaacĩra kũu marĩ,
 makoona rũciaro rwao rũkĩhaanda mbere ya maitho mao.
 9 Mĩciĩ yao ĩkaraga ĩgitĩrwo na ĩtarĩ na guoya;
 naruo rũthanju rwa Ngai rũtimahũũraga.
 10 Ndegwa ciao itiagaga kũgwatia;
 ng’ombe ciao iciaraga, na itihunaga.
 11 Moimagaragia twana twao tũngĩ o ta rũũru;
 ciana icio ciao ikaina igĩtũrũhaga.
 12 Nao o ene mainaga makĩhũũraga tũhembe na inanda cia mũgeeto;
 mekenagia na mũgambo wa mũtũrirũ.
 13 Matũũraga mĩaka yao magaacĩre,
 na magathiĩ mbĩrĩra-inĩ marĩ na thayũ.
 14 Na no-o meeraga Mũrungu atĩrĩ, ‘Thĩĩ! Tigana na ithuĩ!
 Tũtikwenda kũmenya njĩra ciaku.
 15 Mwene-Hinya-Wothe nĩwe ũ, atĩ nĩguo tũmũtungatagĩre?
 Tũkũgunĩka nakĩ tũngĩmũhooya?’
 16 No rĩrĩ, kũgaacĩra kwao gũtirĩ moko-inĩ mao ene,
 nĩ ũndũ ũcio nĩ njikaraga haraaya na kĩrĩra kĩa andũ arĩa aaganu.
- 17 “Na rĩrĩ, nĩ maita maigana tawa wa arĩa aaganu ũhoragio?
 Nĩ maita maigana makoragwo nĩ mũtino,
 na nĩ maita maigana Ngai amagayagĩra ruo nĩ kũmarakarĩra?
 18 Nĩ maita maigana matuĩkaga ta nyeki nyũmũ ĩkũhurutwo nĩ rũhuho,
 o na kana ta maragara marĩa mombũragwo nĩ kĩhuhũkanio?
 19 Kuugagwo atĩrĩ, ‘Ngai aigagĩra ciana iherithia rĩa ithe wao.’
 No rĩrĩ, nĩ kaba Ngai aherithie mũndũ ũcio we mwene,
 nĩguo amenye nĩehĩtie!
 20 Maitho make nĩmeyonere mwanangĩko wake mwene;
 nĩarekwo akunde mang’ũrĩ ma Mwene-Hinya-Wothe.
 21 Nĩ ũndũ-rĩ, anga no eetangaga ha ũhoru wa andũ ake
 arĩa agaatiga na thuutha, matukũ make maathira?
 22 “Nĩ kũrĩ mũndũ o na ũmwe ũngĩhota kũruta Mũrungu atĩ nĩguo agĩe
 na ũmenyo,

- kuona atĩ Mũrungu nĩwe ũtuanagĩra ciira, o na agatuĩra arĩa atũũgĩirie mũno?
- 23 Nĩ kũrĩ mũndũ ũkuuaga arĩ na hinya wake wothe, arĩ mũgitĩre wega biũ, na arĩ na thayũ,
- 24 mwĩrĩ wake ũheetwo irio wega, na mahĩndĩ ma mĩthiimo yake marĩ o maigũ.
- 25 Mũndũ ũngĩ agakua arĩ na marũrũ ma ngoro, atarĩ aakenera kĩndũ kĩega o na kĩ.
- 26 Makomaga o ro ũndũ ũmwe tĩĩri-inĩ, na eerĩ-rĩ, igunyũ ikamahumbĩra.
- 27 “Nĩ nĩnjũũĩ wega ũrĩa mũreciiria, ngamenya mathugunda manyu maakũhĩtĩria namo.
- 28 Mũrooria atĩrĩ, ‘Rĩu nyũmba ya mũndũ ũrĩa mũnene ikĩrĩ ha, na hema ĩrĩa andũ aaganu maratũũraga-rĩ, ikĩrĩ ha?’
- 29 Kaĩ mũtarĩ muoria andũ arĩa mathiiga ng’endo? Kaĩ mũtarũmbũyagia ũrĩa mamwĩraga:
- 30 atĩ mũndũ ũrĩa mwaganu nĩ aiguagĩrwo tha mũthenya wa mũtino, atĩ nĩahonokagio mũthenya wa mang’ũrĩ?
- 31 Nũũ ũreganaga na mĩtugo ya mũndũ mwaganu maitho-inĩ make? Nũũ ũmũrĩhagia kũringana na maũndũ marĩa aaneke?
- 32 Atwaragwo mbĩrĩra-inĩ, nayo mbĩrĩra yake ĩkarangagĩrwo.
- 33 Tĩĩri wa gĩtuamba nĩũrĩ mũrĩo harĩ we; andũ othe nĩwe marũmagĩrĩra, na kĩrĩndĩ gĩtangĩtarĩka gĩgathiiaga mbere yake.
- 34 “Mwakĩhota atĩa kũũhooreria na ndeto cia tũhũ? Hatĩrĩ kĩndũ gĩtigaru harĩ macookio manyu tĩga o maheeni!”

22

Mĩario ya Elifazu

- 1 Nike Elifazu ũrĩa Mũtemaani agĩcookia atĩrĩ:
- 2 “Mũndũ aahota kũguna Mũrungu? O na mũndũ mũũgĩ-rĩ, akĩhota kũmũguna?
- 3 Nĩ gĩkeno kĩrĩkũ ũthingu waku ũngĩrehere Mwene-Hinya-Wothe? Nĩ uumithio ũrĩkũ angĩgĩa nago angĩkorwo mĩthiire yaku ndĩrĩ ũcuuke?
- 4 “Arakũrũithia na agagũthitanga nĩ ũndũ wa wĩtigĩri Ngai waku?
- 5 Githĩ waganu waku ti mũnene? Mehia maku-rĩ, makĩrĩ mũthia?
- 6 Wetirie ũgitĩri kuuma kũrĩ ariũ a thoguo hatarĩ gĩtũmi; nĩwaũrĩre andũ nguo, ũkĩmatiga njaga.
- 7 Arĩa anogu ndwamaheire maaĩ, na nĩwaimire arĩa ahũtu irio,
- 8 o na gũtuĩka warĩ mũndũ ũrĩ hinya, ũrĩ na mĩgũnda: mũndũ ũheetwo gĩtĩio, na watũũraga kuo.
- 9 Nĩwaingatire atumia a ndigwa matarĩ na kĩndũ, na ũkĩniina hinya wa arĩa matarĩ na maithe.
- 10 Nĩkĩo ũthiũrũrũkĩirio nĩ mĩtego,

- nĩkĩo thĩina wa narua ũkũmakagia,
 11 nĩkĩo ũtumanĩirwo nĩ nduma, ũkaremwo nĩkuona,
 na nokĩo mũiyũro wa maaĩ ũkũhubanĩirie.
- 12 “Githĩ Ngai ndarĩ o kũu igũrũ o igũrũ?
 O na ta kĩone ũrĩa njata iria irĩ igũrũ mũno itũũgĩrĩte!
 13 No rĩrĩ, wee ũroiga atĩrĩ, ‘Mũrungu nĩ atĩa angĩmenya?
 No atuanĩre ciira nduma-inĩ ta ĩno?
 14 Matu matumanu nĩmamũhumbĩrĩte,
 nĩ ũndũ ũcio ndangĩtuona rĩrĩa egũceera kũu igũrũ gacũmbĩrĩ.’
 15 Ũgũtũũra ũgeraga o njĩra ya tene
 ĩrĩa andũ aaganu managerera?
 16 Nĩmahuririo ihinda rĩao rĩtanakinya,
 mũthingi yao ĩgĩthererio nĩ mũiyũro wa maaĩ.
 17 Nao meerire Mũrungu atĩrĩ, ‘Tigana na ithuĩ!
 Mwene-Hinya-Wothe-rĩ, angĩtwĩka atĩa?’
 18 No rĩrĩ, nĩwe waiyũririe nyũmba ciao na indo njega,
 nĩ ũndũ ũcio nĩ njikaraga haraaya na kĩrĩra kĩa andũ arĩa aaganu.
- 19 “Andũ arĩa athingu nĩmeyonagĩra mwanangĩko wa acio aaganu,
 magakena;
 arĩa matarĩ na ũũru mekĩte mamanyũrũragia makiugaga atĩrĩ:
 20 ‘Ti-itherũ thũ ciitũ nĩnyanange,
 mwaki nĩũcinĩte ũtonga wao.’
- 21 “Athĩkĩra Ngai ũikare ũrĩ na thayũ nake,
 ũndũ ũyũ nĩguo ũgaakũrehere ũgaacĩru.
 22 ĩtĩkĩra ũrutani wa kanua gake,
 na ũige ciugo ciake ngoro-inĩ yaku.
 23 Ũngĩcookerera ũcio Mwene-Hinya-Wothe,
 nĩegũkwamũkĩra; ũngĩeheria waganu kũraya na hema yaku,
 24 na ũte ngũmba ciaku cia thahabu rũkũngũ-inĩ,
 na thahabu yaku ya Ofiri ũmĩte na kũu ndwaro-inĩ cia mahiga kũu
 mũkuru-inĩ,
 25 hĩndĩ ĩyo ũcio Mwene-Hinya-Wothe agaatuĩka thahabu yaku,
 na atuĩke betha ĩrĩa njega mũno harĩ we.
 26 Ti-itherũ, hĩndĩ ĩyo nĩũkona gĩkeno thĩinĩ wa ũcio Mwene-Hinya-Wothe,
 na nĩũgatiirĩra Ngai ũthiũ waku.
 27 Nĩũkamũhooya, nake nĩagakũigua,
 nawe nĩũkahingia mũhĩtwa yaku.
 28 ũrĩa watua wĩkwo nĩguo ũrĩkagwo,
 naguo ũtheri nĩ ũkaara njĩra-inĩ ciaku.
 29 Hĩndĩ ĩrĩa andũ angĩ manyiĩhio, nawe ũkoiga, ‘Nĩmatũũgĩrio!’
 Hĩndĩ ĩyo nĩakahonokia arĩa makuĩte ngoro.
 30 Nĩakahonokia o na ũrĩa ũrĩ na ũcuuke,
 ahonokio nĩ ũndũ wa ũtheru wa moko maku.”

23

Mĩario ya Ayubu

- 1 Ningĩ Ayubu agĩcookia atĩrĩ:
 2 “O na ũmũthĩ gũteta gwakwa no kũrũrũ;
 guoko gwake nĩkũnditũhĩire o na ngĩcaayaga ũguo.

- 3 Naarĩ korwo nĩnjũũĩ kũrĩa ingĩmuona;
Naarĩ korwo no hote gũthiĩ kũrĩa aikaraga!
- 4 Ingĩyarĩrĩria harĩ we,
njiyũrie kanua gakwa ihooto.
- 5 No nyende kũmenya ũrĩa angĩnjookeria,
ndĩcũũranie ũrĩa angĩnjĩira.
- 6 No anjũkĩrĩre na ũhoti wake mũnene?
Aca, ndangĩhatĩrĩria na thitango.
- 7 Hau-rĩ, mũndũ mũrũngĩrĩru no atware ciira wake mbere yake,
na nĩ njohorithio kuuma kũrĩ mũnjiirithia nginya tene.
- 8 “No rĩrĩ, ingĩthiĩ mwena wa irathĩro, we ndarĩ kuo;
ingĩthiĩ mwena wa ithũiro, ndiramuona.
- 9 Hĩndĩ ĩrĩa arĩ wĩra-inĩ mwena wa gathigathini, ndimuonaga;
rĩrĩa athiĩ mwena wa gũthini, ndimuonaga o na hanini.
- 10 Nowe-rĩ, nĩooĩ njĩra ĩrĩa ngeragĩra;
aarĩkia kũngeria, ngoima haana o ta thahabu.
- 11 Magũrũ makwa moimĩte makinya make thuutha;
nũmagĩrĩra njĩra yake itekwahũka na mwena.
- 12 Nĩ nditiganĩrie maathani ma mĩromo yake;
njĩkĩrĩre ciugo cia kanua gake gũkĩra irio ciakwa cia o mũthenya.
- 13 “No rĩrĩ, arũgamaga arĩ o wiki; nũũ ũngĩhota kũregana nake?
Ekaga o ũrĩa ekwenda.
- 14 Ahingagia ũndũ ũrĩa andũrĩre,
na arĩ o na mĩbango mĩingĩ ta ĩyo anjigĩre.
- 15 Kĩu nĩkĩo gĩtũmĩte nyiitwo nĩ kĩmako ndĩ mbere yake;
ndeciiria maũndũ macio mothe-rĩ, ngamwĩtigĩra.
- 16 Mũrungu nĩatũmĩte ngoro yakwa yũrwo nĩ hinya;
ũcio Mwene-Hinya-Wothe nĩatũmĩte nyiitwo nĩ guoya.
- 17 No rĩrĩ, ndikirĩtio nĩ nduma,
ĩ nduma ĩyo ndumanu ĩhumbĩrĩte ũthiũ wakwa.

24

- 1 “Nĩ kĩ kĩgiragia Mwene-Hinya-Wothe araarĩrie mahinda ma ciira?
Nĩ kĩ gĩtũmaga arĩa mamũũĩ meterere mĩthenya ta ĩyo o tũhũ?
- 2 Kũrĩ andũ meeheragia mahiga ma mũhaka,
na makarĩithia ndũuru cia mahiũ iria maiyĩte.
- 3 Moyaga ndigiri ya mwana wa ngoriai,
na magakuua ndegwa ya mũtumia wa ndigwa ĩtuĩke ya kũrũgamĩrĩra
thiirĩ wao.
- 4 Nĩ meeheragia andũ arĩa abatari njĩra-inĩ,
na makahatĩrĩria athiĩni othe a bũrũri magatũma mathiĩ makehithe.
- 5 O ta njagĩ cia werũ,
nogu andũ arĩa athiĩni marokagĩra wĩra wa kũhaara kĩndũ gĩa kũrĩa;
kũu bũrũri ũrĩa ũtagĩaga kĩndũ nĩkuo marutaga irio cia kũhe ciana
ciao.
- 6 Monganagia ngaragatha mĩgũnda-inĩ,
na makahaara matigari mĩgũnda ya mĩthabibũ ya arĩa aaganu.
- 7 Maraaraga njaga nĩ kwaga nguo;
matirĩ kĩndũ gĩa kwĩhumbĩra rĩrĩa kwagĩa heho.

- 8 Maconjoragio nĩ mbura ya irĩma-inĩ,
nao makenyiitĩrĩra mahiga nĩ ũndũ wa kwaga ha kwĩyũa.
- 9 Mahuragia mwana wa ngoriai kuuma nyondo-inĩ;
nako gakenge ka mũthĩni gatahagwo nĩ ũndũ wa thĩrĩ.
- 10 Mathiiaga njaga nĩ kwaga nguo;
makuuaga itũa cia ngano, no magatigwo marĩ o ahũtu.
- 11 Mahihagĩra ndamaiyũ mĩtaro-inĩ;
nĩo makinyangaga ihihĩro cia ndibei o magĩkuaga nĩ nyoota.
- 12 Mũcaayo wa arĩa marakua nĩũraiguwo ũkiuma itũũra inene,
nayo mĩoyo ya arĩa agurarie no gũkaya ĩrakaya ĩkienda ũteithio.
No Ngai gũtirĩ mũndũ aratuĩra ciira nĩ ũndũ wa gwĩka ũũru.
- 13 “Nĩ kũrĩ andũ arĩa mareganaga na ũtheri,
na matiũĩ njĩra ciaguwo,
o na kana magaikara tũcĩra-inĩ twaguwo.
- 14 Hĩndĩ ĩrĩa gwatuka-rĩ,
mũũragani ookagĩra akooraga athĩni na abatari;
ningĩ ũtukũ agatuĩka ta mũici.
- 15 Riitho rĩa gĩtharia rĩetagĩrĩra kũgĩe mairia;
kĩiraga atĩrĩ, ‘Gũtirĩ riitho o na rĩmwe rĩngĩnyona,’
na gĩgaikara kũhithĩte ũthiũ.
- 16 Rĩrĩa kũrĩ nduma-rĩ, nĩguo andũ matuaga nyũmba,
no mũthenya magatinda mehingĩire;
matierendaga ũndũ wa ũtheri.
- 17 Nĩgũkorwo andũ acio othe-rĩ, nduma ĩrĩa ndumanu nĩyo rũciinĩ rwao;
magĩaga ũrata na imakania cia nduma.
- 18 “No rĩrĩ, o nĩ mũhũũyũ ũrĩa ũrerete igũrũ rĩa maaĩ;
igai rĩao bũrũri-inĩ nĩ irume,
na nĩ ũndũ ũcio gũtirĩ mũndũ ũthiiga mĩgũnda-inĩ ya mĩthabibũ.
- 19 O ta ũrĩa riũa na ũrugarĩ iniinaga maaĩ ma tharunji-rĩ,
ũguo noguo mbĩrĩra ĩhuragia arĩa mehĩtie.
- 20 Nayo nda ĩrĩa yamaciarire ĩkariganĩrwo nĩo,
igunyũ nacio ikamarĩa;
andũ arĩa aaganu maticookaga kũririkanwo,
no moinangagwo ta mũtĩ.
- 21 Marĩaga indo cia mũtumia thaata na ũrĩa ũtarĩ kaana,
na matiiguagĩra mũtumia wa ndigwa tha.
- 22 No Ngai, nĩ ũndũ wa ũhoti wake, nĩakururagia arĩa marĩ hinya;
o na mangũhaanda wega-rĩ, matirĩ na mwĩhoko atĩ nĩmagatũũra muoyo.
- 23 We no ametĩkĩrie maikare mahurũkĩte makĩĩguaga ta matarĩ na ũgwati,
no maitho make nĩmacũthagĩrĩria njĩra ciao.
- 24 Nĩgũkorwo matũũgagĩrio o kahinda kanini, magacooka makeehera;
maikũrũkagio na magakua o ta andũ arĩa angĩ othe;
makeeheragio o ta igira cia ngano.
- 25 “Akorwo ũguo tiguwo gũtariĩ-rĩ, nũũ ũngĩonania atĩ nĩndaheenania,
na agĩtue ciugo ciakwa cia tũhũ?”

25

Miario ya Bilidadi

- 1 Nake Bilidadi ūrĩa Mūshuhi agĩcookia atĩrĩ:
- 2 “Wathani na gwĩtigĩrwo nĩ cia Ngai;
nĩwe ūhaandaga watho kũu igũrũ o igũrũ mũno.
- 3 Mbūtũ ciake no itarĩke?
Nũũ ūtaaragĩrwo nĩ ūtheri wake?
- 4 Mũndũ aakĩhota atĩa gũkorwo arĩ mũthingu mbere ya Mũrungu?
Mũndũ ūciarĩtwo nĩ mũndũ-wa-nja-rĩ, akĩhota atĩa gũtuĩka mũtheru?
- 5 Angĩkorwo o na mweri ti mũcangararu,
na njata ti theru maitho-inĩ make-rĩ,
- 6 mũndũ na no ta kĩgunyũ, o we mūrũ wa mũndũ-rĩ,
ndakĩrĩ mũnyiihĩre mũno makĩrĩa!”

26

Miario ya Ayubu

- 1 Ningĩ Ayubu agĩcookia atĩrĩ:
- 2 “Kaĩ ūrĩ gũteithia ūrĩa ūtarĩ na ūhoti-ĩ!
Kaĩ ūrĩ kũhonokia guoko kũrĩa gũtarĩ na hinya-ĩ!
- 3 Kaĩ ūrĩ gũtaara mũndũ ūtarĩ na ūũgĩ-ĩ!
Na atĩrĩ, kaĩ nĩwonanĩtie ūmenyo mũnene-ĩ!
- 4 Nũũ wagũteithia kwaria ciugo icio?
Na nĩ roho waũ waria na kanua gaku?
- 5 “Arĩa akuũ marĩ na ruo rũnene,
o acio marĩ rungu rwa maaĩ na kĩrĩa gĩothe gĩtũũraga kuo.
- 6 Gĩkuũ nĩkĩguũranie mbere ya Ngai;
mwanangĩko ūikarĩte ūtarĩ mũhumbĩre.
- 7 Atambũrũkagia matu ma mwena wa gathigathini igũrũ rĩa kũndũ gũtarĩ
kĩndũ;
nayo thĩ ndarĩ kĩndũ amĩcunjurĩtie nakĩo.
- 8 Athayaga maaĩ thĩnĩ wa matu make,
no matu macio matingĩtembũrwo nĩ ūritũ wamo.
- 9 Ahumbagĩra ūthiũ wa mweri rĩrĩa waiganana,
agatambũrũkia matu make igũrũ rĩaguo.
- 10 Nĩekĩrĩte rũkiriri igũrũ rĩa maaĩ,
rũkahakania ūtheri na nduma.
- 11 Itugĩ iria itiiirĩrĩre igũrũ nĩ ithingithaga,
ikagegearaga nĩ ūndũ wa ikũũmana rĩake.
- 12 Nĩoirugire maaĩ ma iria na ūndũ wa hinya wake;
na nĩ ūndũ wa ūũgĩ wake nĩatinaangirie Rahabu tũcunjĩ.
- 13 Mĩhũmũ yake nĩyo yathakaririe igũrũ;
guoko gwake nĩ gwatheecire nyoka irĩa inyororokaga na ihenya.
- 14 Atĩrĩrĩ, ino no mĩthia ya mawĩra make;
kaĩ no kamũheehũ kanini tũiguaga ka ūhoru wake-ĩ!
Nũũ ūngĩgĩtaũkĩrwo nĩ marurumĩ ma ūhoti wake?”

27

- 1 Nake Ayubu agĩthiĩ na mbere na miario yake, akiuga atĩrĩ:
- 2 “Ti-itherũ o ta ūrĩa Mũrungu atũũraga muoyo, o we ūnyimĩte kĩhooto,
ũcio Mwene-Hinya-Wothe, ūrĩa ūtũmĩte ngĩe na ūrũrũ ngoro-inĩ-rĩ,

- 3 hĩndĩ ĩrĩa yothe nĩ ngũtũũra muoyo,
nayo mĩhũmũ ya Ngai ĩrĩ maniũrũ-inĩ makwa,
4 mĩromo yakwa ndĩkaaria maũndũ ma waganu,
na rũrĩmĩ rwakwa rũtikaaria maheeni.
5 Nĩ ndigetĩkĩra atĩ nĩ inyuĩ mũrĩ na kĩhooto;
nginya rĩrĩa ngaakua, ndigakaana ũkindĩrĩku wakwa.
6 Nĩngũtũũria ũthingu wakwa na ndikaũreka;
thamiri yakwa ndĩkanjiirithia rĩrĩa rĩothe ngũtũũra muoyo.
- 7 “Thũ ciakwa irogĩtuĩka ta arĩa aaganu,
arĩa marĩ muku na nĩ marotuĩka ta arĩa matarĩ kĩhooto!
8 Tondũ-rĩ, kũrĩgĩrĩro kĩa ũrĩa ũtarĩ mwĩtigĩri Ngai gĩkĩrĩ kĩrĩkũ akua,
hĩndĩ ĩrĩa Ngai ooya muoyo wake?
9 Mũrungu nĩakĩiguaga gũkaya gwake
rĩrĩa akorwo nĩ mĩnyamaro?
10 Nĩakenagĩra ũcio Mwene-Hinya-Wothe?
Nĩakayagĩra Ngai mahinda mothe?
- 11 “Nĩngũmũruta ũhoru wĩgĩ ũhoti wa Mũrungu;
ndikũhitha njĩra cia Mwene-Hinya-Wothe.
12 Inyuothe nĩmwĩoneire maũndũ macio.
Ĩkĩrĩ yakĩ mĩario ĩno ĩtarĩ kĩene?
- 13 “Ũũ nĩguo Mũrungu aathagĩrĩria arĩa aaganu,
na nĩrĩo igai rĩrĩa mũndũ ũrĩa ũtarĩ tha aamũkagĩra kuuma kũrĩ
Mwene-Hinya-Wothe:
14 O na ciana ciake ciaingĩha atĩa, ciathĩrĩirio rũhiũ rwa njora;
rũciarwo rwake rũtikoona irio cia kũrũigana.
15 Mũthiro nĩguo ũkaaninũkia arĩa agaatika thuutha wake,
na atumia ao a ndigwa matikamarĩrĩra.
16 O na angĩonganĩrĩria betha ta rũkũngũ,
na agĩe na nguo nyingĩ ta hĩba cia rĩũmba,
17 kĩrĩa egũcookanĩrĩria gĩkehumbwo nĩ ũrĩa mũthingu,
na arĩa matarĩ mahĩtia nĩo makaagayana betha yake.
18 Nyũmba ĩrĩa aakaga no ta nyũmba ya kũhuruta,
ningĩ no ta gĩthũnũ gĩakĩtwo nĩ mũrangĩri.
19 Agaakoma arĩ mũtongu, no ndagacooka gwĩka ũguo rĩngĩ;
akaahingũra maitho akore gũtirĩ kĩndũ arĩ nakĩo.
20 Imakania imũkoragĩrĩra ta mũiyũro wa maaĩ;
kĩhuhũkanio gĩkaamũhuria ũtukũ.
21 Rũhuho rwa mwena wa Irathĩro rũmuoyaga akabuĩria;
rũmweheragia kũrĩa atũũraga.
22 Rũmũhuruta rũtarĩ na tha
o rĩrĩa aroorĩra hinya waruo.
23 Rũhũũraga hĩ rũkamũkenerera,
na rũkagamba ta nyoka rũkamũruta kũrĩa atũũraga.”

28

- 1 “Nĩ kũrĩ handũ harĩa betha yenjagwo
o na nĩ harĩ handũ harĩa thahabu ĩtheragĩrio.
2 Kĩgera kĩrutagwo kuuma tĩri-inĩ,
nakĩo gĩcango kĩrutagwo mahiga-inĩ gĩgatwekio.

- 3 Mündũ nĩkũniina aniinaga nduma;
acaragia mahiga macio nginya kũrĩa kũriku mũno,
o kũu ndumanu ĩrĩ ndumanu mũno.
- 4 Mündũ atũrĩkagia irima thĩ kũraya na kũrĩa andũ matũũraga,
agakinya kũndũ kũrĩa mündũ aariganĩirwo nĩgũthiiga;
kũu kũraihanĩrĩrie na andũ nĩkuo acunjuuraga akĩereeraga.*
- 5 Thĩ nĩkuo kuumaga irio,
no na kũu thĩinĩ mũhuro kũgarũrũkĩte gũkahaana ta gũcinĩtwo na
mwaki;
- 6 mahiga-inĩ ma thĩ nĩkuo kuumaga yakuti ĩrĩa ya bururu,
na mũthanga wayo ũkoragwo na ngũmba cia thahabu.
- 7 Gũtirĩ nyoni ndĩa-nyama yũĩ gacĩra kau kahithe,
na gaturĩ konwo nĩ riitho rĩa hũngũ.
- 8 Nyamũ iria ciĩtĩaga itirĩ ciagathiĩra,
o na gũtirĩ mũrũũthi ũkageragĩra.
- 9 Guoko kwa mündũ gũtharĩkagĩra gũkanyiita ihiga rĩa nyaigĩ,
na gũkaguũria itina cia irĩma.
- 10 Enjaga mungu ũgatũrĩkia rwaro rwa ihiga;
maitho make makĩonaga igĩina ciaruo ciothe.
- 11 Ethaga itwe cia njũũ,
na indo iria hithe agaciumĩria ũtheri-inĩ.
- 12 “No ũũgĩ-rĩ, ũngĩoneka kũ?
Ūmenyo ũtũũraga kũ?”
- 13 Mündũ ndangĩmenya thogora wa ũũgĩ;
ndũngĩoneka bũrũri wa arĩa marĩ muoyo.
- 14 Kũrĩa kũriku mũno kuugaga atĩrĩ, ‘Ndũrĩ thĩinĩ wakwa’;
narĩo iria rĩkoiga atĩrĩ, ‘Ndũrĩ gũkũ gwakwa.’
- 15 Ndũngĩgũrĩka na thahabu ĩrĩa therie mũno,
kana thogora wago ũthimwo na betha.
- 16 Ndũngĩgũrĩka na thahabu ya Ofiri,
kana ũgũrĩke na onigithi ĩrĩa ĩrĩ goro mũno,
o na kana yakuti ĩrĩa ya bururu.
- 17 Thahabu kana icicio-rĩ, itingĩhota kũgerekano nago;
o na kana ũkũũranio na mathaga ma thahabu.
- 18 Maricani kana ngenyekenyi iria cia goro itiangĩrĩire kũgwetanio nago;
thogora wa ũũgĩ ũkĩrĩte wa ruru ĩrĩa ndune.
- 19 Yakuti ya Kushi ndĩngĩigananio nago;
o na ndũngĩgũrĩka na thahabu ĩrĩa therie mũno.
- 20 “Hakĩrĩ ũguo-rĩ, ũũgĩ ũngĩkiuma nakũ?
Ūmenyo ũtũũraga kũ?”
- 21 Nĩmũhithe kũrĩ maitho ma ciũmbe ciothe iria itũũraga muoyo,
ũkahithwo o na nyoni cia rĩera-inĩ.
- 22 Mwanangĩko na gĩkuũ ciugaga atĩrĩ,
‘No mũhuhu wago ũkinyĩte matũ-inĩ maitũ.’
- 23 Ngai nĩooĩ njĩra ya gũthiĩ kũrĩa ũrĩ,
na nowe wiki ũũĩ kũrĩa ũtũũraga,
- 24 nĩgũkorwo nĩonaga mũthia wa thĩ,
na nĩonaga maũndũ marĩa mothe marĩ rungu rwa igũrũ.

* 28:4 Enji a marima magĩcaria tũhiga twa goro maikaragĩra itĩ ciacunjuuragio na mĩkanda.

- 25 Rĩrĩa aathimĩire rūhuho nditi yaruo,
o na agĩthima maaĩ-rĩ,
26 rĩrĩa aarutĩire mbura watho ĩrũmagĩrĩre,
na agĩtemera rūheni na marurumĩ njĩra-rĩ,
27 nake nĩonire ũũgĩ na akĩũthima;
aũrũmirie na akĩũthuthuuria.
28 Agĩcooka akĩira andũ atĩrĩ,
'Gwĩtigĩra Mwathani-rĩ, ũcio nĩguo ũũgĩ,
Nakuo gũtheemaga ũũru nĩ ũmenyo.' "

29

- 1 Ningĩ Ayubu nĩathiire na mbere kwaria, akiuga atĩrĩ:
2 "Naarĩ korwo no haane ũrĩa ndaatariĩ mĩeri ĩrĩa ya tene,
matukũ-inĩ marĩa Ngai aamenyagĩrĩra,
3 rĩrĩa tawa wake wamũrĩkaga igũrũ rĩa mūtwe wakwa,
na ũndũ wa ũtheri wake ngatuĩkanagĩria nduma-inĩ!
4 Korwo ndariĩ ũrĩa ndatariĩ matukũ-inĩ marĩa ndagaaciire biũ,
hĩndĩ ĩrĩa kuumĩrania ngoro na Ngai kwarathimaga nyũmba yakwa,
5 rĩrĩa Mwene-Hinya-Wothe aarĩ hamwe na nĩ,
nacio ciana ciakwa ikandigiicĩria,
6 rĩrĩa gacĩra gakwa kaihũgĩtio nĩ kĩrimũ kĩa iria,
naruo rwaro rwa ihiga rũgaatherũkagĩra tũrũũ twa maguta ma
mũtamaiyũ!
- 7 "Rĩrĩa ndaathiiaga kĩhingo-inĩ kĩa itũũra inene,
na ngaikarĩra gĩtĩ gĩakwa hau kĩaraho-inĩ-rĩ,
8 aanake maanyonaga makeehera,
nao athuuri makarũgama,
9 andũ arĩa anene maatigaga kwaria,
makahumbĩra tũnua twao na moko;
10 mĩgambo ya andũ arĩa marĩ igweta ĩgakirio,
nacio nĩmĩ ciao ikanyiitana na karakara.
11 Ũrĩa wothe wanjiguaga ngĩaria aaragia wega igũrũ rĩakwa,
nao arĩa maanyonaga makangaathĩrĩria,
12 nĩ ũndũ nĩndahatũruga arĩa athĩni maakaya mateithio,
o na arĩa mataarĩ na maithe maagĩte mũndũ wa kũmateithia.
13 Mũndũ agĩkua nĩandaathimaga;
nĩndatũmaga ngoro ya mūtumia wa ndigwa ĩine.
14 Ndehumbaga ũthingu ta nguo;
ciira wa kĩhooto nĩguo warĩ nguo yakwa ya igũrũ, o na kĩremba
gĩakwa.
15 Nĩ nĩ ndaarĩ maitho ma arĩa atumumu,
na magũrũ ma arĩa ithua.
16 Ndaarĩ ithe wa arĩa abatari;
nĩndaciiragĩrĩra o na mũndũ itooĩ.
17 Ningĩ nĩndoinangaga magego ma arĩa aaganu,
na ngahuria arĩa maarĩ magego-inĩ mao.
18 "Ndeciiragia atĩrĩ, 'Nĩ ngaakuĩra gwakwa nyũmba,
matukũ makwa marĩ maingĩ ta mũthanga.
19 Mĩri yakwa ĩgataamba ĩkinye maaĩ-inĩ,
nariĩ ireera rĩkoragwo hong-e-inĩ ciakwa ũtukũ wothe.

- 20 Riiri wakwa ũgūtũūra werũhagio thĩinĩ wakwa,
naguo ũta wakwa ũtũũre ũrĩ mwerũ guoko-inĩ gwakwa.’
- 21 “Andũ maathikagĩrĩria marĩ na kĩrĩgĩrĩro,
meetagĩrĩra kĩrĩra gĩakwa makirĩte.
- 22 Ndaarĩkia kwaria-rĩ, matiacookaga kwaria;
ciugo ciakwa ciatoonyaga matũ mao kahora ihooreire.
- 23 Maanjetagĩrĩra ta andũ metereire mbura,
na makanyua ciugo ciakwa o ta mbura ĩrĩa ya kũrigĩrĩria.
- 24 Ndaamathekathekagia moorĩtwo nĩ hinya makaaga gwĩtĩkia;
ũtheri wa ũthiũ wakwa warĩ wa bata mũno kũrĩ o.
- 25 Nĩ nĩ ndamoonagia njĩra, ngaikaraga ta ndĩ múnene wao;
ndatũũraga ta mũthamaki arĩ gatagatĩ ga ita rĩake;
ningĩ ndaatarĩ ta mũndũ ũrĩa ũhoorağĩria arĩa maracakaya.

30

- 1 “No rĩu-rĩ, andũ ethĩ kũngĩra nĩmaanyũrũragia,
arĩa o na itangĩendire gũturanĩra maithe mao
na ngui ciakwa cia rũũru.
- 2 Hinya wa moko mao ũngĩang’unire nakĩ,
kuona atĩ hinya wao nĩwamehereire?
- 3 Nĩmathĩnikĩte nĩ ũndũ wa wagi na ng’aragu,
ũtukũ-rĩ, moorũũraga bũrũri mũng’aru,
bũrũri mwanangĩku ũkirĩte ihooru.
- 4 Maahaaraga nyeni cia mahuti ma cumbĩ kuuma ihinga-inĩ,
na irio ciao ciarĩ mĩri ya mũtĩ wa kĩaato.
- 5 Nĩmaingatirwo kuuma kũrĩ mũingĩ,
makiugĩrĩrio ta maarĩ aici.
- 6 Nĩmahatĩrĩrio maikarage mĩkuru-inĩ ya tũrũũ tũhũu,
kũu ndwaro-inĩ cia mahiga na marima-inĩ marĩa marĩ thĩ.
- 7 Maanagia ta nyamũ kũu ihinga-inĩ,
makahatĩkanagĩra kũu mahuti-inĩ.
- 8 Rũciaro rũtarĩ kĩene na rũtarĩ rĩtwa,
nĩ rwarutũrũrirwo ruume kũu bũrũri-inĩ.
- 9 “Na rĩu ariũ ao maraanyũrũria na rwĩmbo;
ngagĩtuĩka wa kuunagwo thimo nĩo.
- 10 Nĩmathũire na magaikaraga haraihu na nĩ;
matĩitigagĩra kũndũra mata ũthiũ.
- 11 Nĩ ũndũ rĩu Ngai nĩaregeretie ũta wakwa,
na akandeehera mathĩina-rĩ,
matĩrĩ ũndũ merigagĩrĩria gwĩka marĩ harĩa ndĩ.
- 12 Mwena wakwa wa ũrĩo kũrĩ rũrĩrĩ rũratharĩkĩra;
maigagĩra magũrũ makwa mĩtego,
na magaaka ihumbu ciao cia gũũtharĩkĩra.
- 13 Maharaganagia njĩra yakwa;
mahotaga kũnyũnũha o na gũtarĩ na mũndũ ũramateithia.
- 14 Mokĩte ta matoonyeire mwanya-inĩ mwariĩ;
mokĩire gatagatĩ ga kũu kwanangĩku, makaamomokera.
- 15 Imakania nĩcihootete;
gĩtĩio gĩakwa kũũmbũrĩtwo ta kĩhurutĩtwo nĩ rũhuho,
naguo ũgitĩri wakwa ũkabuĩria ta itu.

- 16 “Na rīu muoyo wakwa nīrathirīrīkīra;
matukū ma thīina nīmanyiitīte.
- 17 Ūtukū ūtheecangaga mahīndī makwa;
ruo rwa gūthegenya rūtindigithagīria.
- 18 Ngai angūnjakūnjaga ta nguo na ūndū wa ūhoti wake mūnene;
aanyiitaga ta kanjū yakwa ngingo-inī.
- 19 Anjikītie ndoro-inī,
ngatuīka ta rūkūngū na ta mūhu.
- 20 “Nīwe ndīrakaīra, o Wee Ngai, no ndūranjītīka;
ndīrarūgama, no wee no kūndora ūrandora.
- 21 Wee nīūngarūrūkīte ūtarī na tha;
ūtharīkīre na hinya wa guoko gwaku.
- 22 Nīūūhurītie, ūkaandīdīka mbere ya rūhuho;
ūūnyugutanītie kīhuhūkanio-inī.
- 23 Nīnjūūī nīūkanginyia o gīkuū-inī,
ūndware kūrīa gwathīrīrwo arīa othe marī muoyo.
- 24 “Ti-itherū gūtīrī mūndū ūūkagīrīra mūndū ūthuthīkīte ngoro,
hīndī īrīa egūkaya ateithio arī mīnyamaro-inī.
- 25 Nīī-rī, githī ndianarīrio nī arīa marī na thīina?
Githī ngoro yakwa ndīanaiguīra arīa athīini kīeha?
- 26 No rīrī, rīrīa ndeerīgagīrīra wega, ūūru ūgīūka;
rīrīa ndaacaragia ūtheri-rī, hīndī īyo nduma īgīūka.
- 27 Nda yakwa ndītīgaga kūruruma;
matukū ma thīina nīmanginyīire.
- 28 Thiaga njirīte biū, no ti ūndū wa kūhīa nī riūa;
ngarūgama kīūngano-inī ngakaya ndeithio.
- 29 Nduīkīte mūrū wa nyina na mbwe,
ngatuīka mūthiritū wa ndundu.
- 30 Gīkonde gīakwa nīkīgarūrūkīte, gīgathita na gīkoonūka;
mwīrī wakwa ūhiūhīte nī ūrugarī.
- 31 Kīnanda gīakwa kīa mūgeeto kīrutaga o mūgambo wa gūcakaya,
naguo mūtūrīrū wakwa ūkaruta o mūgambo wa kīrīro.

31

- 1 “Nīi nītwarīkanīire na maitho makwa
ndikanarore mūrītu ndīmwīrīrīrie.
- 2 Nī ūndū-rī, kaī rūgai rwa mūndū kuuma igūrū kwa Ngai rūkīrī kīi?
Igai rīake nī rīrīkū kuuma kūrī ūcio Mwene-Hinya-Wothe ūrī igūrū?
- 3 Githī ti kwanangwo kwa arīa aaganu,
na mūtino kūrī arīa meekaga maūndū mooru?
- 4 Githī we ndonaga njīra ciakwa,
na agatara o ikinya o ikinya rīakwa?
- 5 “Ingīkorwo thiiaga na njīra itarī cia ma-rī,
kana kūgūrū gwakwa gūkahiūha thīi ngaheenanīe-rī,
- 6 Ngai nīathime na ratiri cia kīhotoo,
nake nīekūmenya atī nīi ndirī ūcuuke;
- 7 makinya makwa mangīkorwo nīmahūkīte makoima njīra-inī,
nayo ngoro yakwa īngīkorwo nīitongoretio nī maitho makwa,

- kana moko makwa makorwo nĩmathaahĩtio-rĩ,
⁸ hĩndĩ ĩyo kĩrĩa haandĩte kĩrorĩño nĩ andũ angĩ,
 nacio irio cia mĩgũnda yakwa iromunywo.
- ⁹ “Ngoro yakwa ĩngĩkorwo yanaheenererio nĩ mũndũ-wa-nja,
 kana ngorwo ndanaceema mũrango-inĩ wa mũndũ wa itũũra,
¹⁰ hĩndĩ ĩyo mũtumia wakwa arothĩa ngano ya mũndũ ũngĩ,
 na arũme angĩ tiga niĩ marokoma nake.
¹¹ Nĩgũkorwo ũndũ ũcio nĩ ũmaramari wa thoni,
 na nĩ rĩhĩa rĩa gũtuĩrwo ciira nĩ kĩama.
¹² Tondũ ũcio nĩ mwaki ũrĩa ũcinaga nginya ũkaananga;
 na nĩũngĩamunyĩte magetha makwa mothe.
- ¹³ “Ingĩkorwo nĩnyimĩte ndungata ciakwa cia arũme na cia andũ-a-nja
 kĩhoo to
 rĩrĩa manateta nĩ ũndũ wakwa-rĩ,
¹⁴ niĩ ngeeka atĩa rĩrĩa Mũrungu akaanjũkĩrĩa?
 Ngaacookia atĩa rĩrĩa ngeetwo ndĩitetere ũhoru-inĩ ũcio?
¹⁵ Githĩ ũcio wanyũũmbire kũu nda ya maitũ to we wamoombire?
 Githĩ tiwe watũthondekire tũrĩ kũu nda cia aa maitũ?
- ¹⁶ “Ingĩkorwo ndanaima athĩni kĩrĩa maanerirĩria,
 kana ngareka maitho ma mũtũmia wa ndigwa morwo nĩ hinya-rĩ,
¹⁷ ingĩkorwo ndĩaga irio ciakwa nyiki,
 ngaaga kũgayana na ũrĩa ũtarĩ ithe-rĩ,
¹⁸ (no niĩ kuuma ũnini wakwa, mwana ta ũcio ndaamũreraga o ta ũrĩa
 angĩarerirwo nĩ ithe,
 na kuuma gũciarwo gwakwa ndũire ndongoragia mũtumia wa
 ndigwa)
¹⁹ ingĩkorwo ndanoona mũndũ agĩkua nĩ ũndũ wa kwaga nguo,
 kana ngoona mũndũ mũbatari atarĩ kĩndũ gĩa kwĩhumba,
²⁰ na ngoro yake ndĩandathimire nĩ ũndũ wa kũmũiguithia ũrugarĩ
 na guoya wa ng’ondũ ciakwa-rĩ,
²¹ ingĩkorwo ndanoya guoko gwakwa ngookĩrĩa mwana ũtarĩ ithe,
 nĩkũmenya atĩ no nyone wa kũndeithia kwagĩa ciira igooti-inĩ-rĩ,
²² hĩndĩ ĩyo guoko gwakwa kũroahũkĩra kĩande-inĩ kũgwe,
 kũroinĩkĩra o irũngo-inĩ.
²³ Nĩ ũndũ nĩndetigagĩra mwanangĩko uumĩte kũrĩ Mũrungu,
 na nĩ ũndũ wa gwĩtigĩra riiri wake, ndingĩekire maũndũ ta macio.
- ²⁴ “Ingĩkorwo nĩnjigĩte mwĩhoko wakwa harĩ thahabu,
 kana ngeera thahabu ĩrĩa therie mũno atĩrĩ, ‘Wee nĩwe ũgitĩri wakwa,’
²⁵ ingĩkorwo ndanakenera ũtonga wakwa mũnene,
 kana ngakenera uumithio ũrĩa moko makwa mecarĩirie-rĩ,
²⁶ ingĩkorwo ndanarũmbũiya riũa rĩarĩte,
 kana mweri ũgĩthiĩ ũcangararĩte,
²⁷ na ngoro yakwa ĩkĩheenererio nĩcio na hitho,
 kana guoko gwakwa gũgĩcikinyĩria kĩmumunyano gĩa gũcitĩia-rĩ,
²⁸ o na macio mangĩtuĩka mehia ma gũtuĩrwo ciira,
 nĩgũkorwo ingĩtuĩkĩte mũndũ ũtarĩ mwĩhokeku harĩ Mũrungu ũrĩa
 ũrĩ igũrũ.

- 29 “Ingikorwo ndaanakena nĩ thũ yakwa kuona mūtino,
kana ngimithekerera rĩrĩa thĩina wamikora,
30 no nĩ ndirĩ ndetikira kanua gakwa keehie
na ūndũ wa kũhoera muoyo wayo kĩrumi,
31 kũngikorwo andũ a nyũmba yakwa matirĩ moiga atĩrĩ,
‘Nũũ ũtarĩ warĩa nyama cia Ayubu akahũũna?’
32 no gũtirĩ mũgeni wanaraara njĩra-inĩ,
nĩ ūndũ mũrango wa mũciĩ wakwa ũtũire ũhingũrĩrwo mũgendi,
33 ingikorwo ndaanahitha mehia makwa, ta ũrĩa andũ meekaga,
na ūndũ wa kũhitha mahĩtia ngoro-inĩ yakwa
34 tondũ wa gwĩtigĩra kĩrĩndĩ,
o na gwĩtigĩra kũmenwo nĩ mĩhĩrĩga
ngagĩkira ki na ndiume nja-rĩ,
- 35 (“Naarĩ korwo ndaarĩ na mũndũ wa kũnjigua!
Rĩu nĩndekĩra rũũri rwa kwĩyarĩrĩria:
reke Mwene-Hinya-Wothe anjookerie ũhoru;
reke mũũthitangi andĩke marũa ma thitango yake.
36 Ti-itherũ marũa macio ingĩmaigĩrĩra kĩande,
ndĩmehumbe taarĩ thũmbĩ.
37 Njooke ndĩmũhe ũhoru wakwa ikinya gwa ikinya;
ndĩmũkuhĩrĩrie ta ndĩ mũnene.)
- 38 “Korwo mũgũnda wakwa wakaya, ũnjũkĩrĩre,
nayo mĩtaro yaguo yothe ikorwo ikĩrĩra maithori,
39 ingikorwo ndanarĩa maciaro maguo iteekũrĩha,
kana ngoraga ngoro cia ene guo-rĩ,
40 hĩndĩ iyo cong’e ũrokũra kuo handũ ha ngano,
na riya handũ ha cairi.”
Ndeto cia Ayubu nĩciathira.

32

Mĩario ya Elihu

1 Nĩ ūndũ ũcio andũ acio atatũ nĩmatigire gũcookeria Ayubu, nĩ ūndũ eeyonaga arĩ mũthingu. 2 No rĩrĩ, Elihu mũrũ wa Barakeli ũrĩa Mũbuzi, wa nyũmba ya Ramu, nĩarakaririo mũno nĩ Ayubu nĩ ūndũ wa gwĩtua aarĩ na kĩhooto gũkĩra Ngai. 3 Ningĩ nĩarakarĩtio nĩ arata acio atatũ tondũ nĩmagĩte ūndũ mangĩcookeria Ayubu, o na gũtuĩka nĩmamũtuĩrĩire ciira. 4 Na rĩrĩ, Elihu aambĩte gweterera acio angĩ maarie atanaaria na Ayubu, tondũ o maarĩ akũrũ kũmũkĩra. 5 No rĩrĩa onire atĩ andũ acio atatũ matiarĩ na ūndũ ũngĩ wa kuuga-rĩ, agĩakanwo nĩ marakara.

6 Nĩ ūndũ ũcio Elihu, mũrũ wa Barakeli ũcio Mũbuzi, akiuga atĩrĩ:
“Nĩ ndĩ na mĩaka mĩnini,
na inyuĩ mũrĩ akũrũ;
nĩkĩo ngwĩtigagĩra,
ngaaga ũmĩrĩru wa kũmwĩra ũrĩa njũũ.
7 Ndeciiragia atĩrĩ, ‘Ūkũrũ nĩwaagĩrĩire warie;
ũingĩ wa mĩaka nĩwaagĩrĩire kũrutana ũũgĩ.’
8 No nĩ roho ũrĩa ũrĩ thĩinĩ wa mũndũ,
o yo mĩhũmũ ya Mwene-Hinya-Wothe, ũheaga mũndũ ũmenyo.
9 To arĩa akũrũ oiki oogĩ,
na to arĩa akũrũ mamenyaga ũrĩa kwagĩrĩire.

- 10 “Nĩ ũndũ ũcio nguuga atĩrĩ, ‘Thikĩrĩriai;
o na nĩ nĩngũmwĩra ũrĩa njũũ.’
- 11 Nĩngwetereire rĩrĩa mũkwaragia,
ndathikĩrĩria ihooto cianyu;
rĩrĩa mũgũcaragia ciugo-rĩ,
12 nĩngũmũtegeire matũ biũ.
- No gũtirĩ o na ũmwe wanyu wonanirie mahĩtia ma Ayubu;
gũtirĩ o na ũmwe wanyu ũmũcookeirie mĩario yake.
- 13 Tigai kuuga atĩrĩ, ‘Nĩtũgũite na ũũgĩ;
rekei Mũrungu amũkararie, no ti mũndũ.’
- 14 No rĩrĩ, Ayubu ti nĩ ekwerekeirie ciugo ciake,
na nĩ ndikũmũcookeria kũringana na mĩario yanyu.
- 15 “Nĩmamakĩte, na matirĩ na ũndũ ũngĩ mangiuga;
nĩmarigĩtwo nĩ atĩa mangiuga.
- 16 no nginya njeterere, nĩ ũndũ rĩu nĩmakirĩte,
tondũ atĩ rĩu marũgamĩte hau matarĩ na macookio?
- 17 O na nĩ nĩngwaria;
o na nĩ nĩnguuga ũrĩa njũũ.
- 18 Nĩgũkorwo njiyũrĩtwo nĩ ciugo,
naguo roho ũrĩa ũrĩ thĩinĩ wakwa nĩũrandindĩkĩrĩria;
- 19 thĩinĩ wakwa haana ta ndibei ĩrĩ cuba ngunĩke,
ngahaana ta mondo njerũ ya ndibei ĩkirie gũtuthũka.
- 20 no nginya njarie hũucũke,
no nginya ndumũre mĩromo yakwa njookie ũhoru.
- 21 Ndigũtĩra mũndũ o na ũ maũthĩ,
kana ngaathĩrĩrie mũndũ o na ũrĩkũ tũhũ;
- 22 nĩ ũndũ korwo ndĩ mwara na kũgaathĩrĩria,
Mũnyũmbi no anjeherie narua.

33

- 1 “No rĩu Ayubu-rĩ, thikĩrĩria ciugo ciakwa;
tega matũ ũigue ũrĩa wothe nguuga.
- 2 Ndĩ hakuhĩ gũtumũra kanua gakwa;
ciugo ciakwa irĩ o rũrĩmĩ-inĩ rwakwa.
- 3 Ciugo ciakwa ciumĩte ngoro nũngĩrĩru;
mĩromo yakwa yaragia ĩtarĩ na ũhinga.
- 4 Roho wa Mũrungu nĩwe ũnyũmbĩte;
mĩhũmũ ya Mwene-Hinya-Wothe nĩyo ĩiheaga muoyo.
- 5 Nawe njookeria, akorwo nĩũkũhota;
wĩhaarĩrie ũũng’ethere.
- 6 Nĩ haana o tawe maitho-inĩ ma Mũrungu;
o na nĩ ndombirwo na rĩũmba.
- 7 Kwĩindigĩra gũtigakũmakie,
kana guoko gwakwa gũkũritũhĩre.
- 8 “No rĩrĩ, nĩuugĩte ngĩguaga,
ngaigua ciugo icio ũkiuga atĩ,
- 9 ‘Ndĩ mũtheru na ndirĩ na mehia;
ndĩkĩte ũũru, na ndirĩ na mahĩtia.
- 10 No Ngai nĩanyonete na mahĩtia;

- anduĩte thũ yake.
- 11 Nĩanjohaga magũrũ na mĩnyororo;
arangagĩra njĩra ciakwa ciothe.'
- 12 "No ngũkwĩra atĩrĩ, ũhoro-inĩ ũyũ wee ndũrĩ na kĩhooto,
nĩgũkorwo Ngai nĩ mũnene gũkĩra mũndũ.
- 13 Ũramũtetia nĩkĩ,
atĩ ndacookagia kiugo kĩa mũndũ o na kĩmwe?
- 14 Nĩgũkorwo Mũrungu nĩaaragia,
rĩmwe na njĩra ĩmwe, na rĩngĩ akaaria na njĩra ĩngĩ,
o na gũtuĩka mũndũ no aage gũkũũrana.
- 15 Rĩmwe akaaragia kĩroto-inĩ na kĩoneki-inĩ gĩa ũtukũ,
rĩrĩa andũ mahĩtĩtwo nĩ toro mũnene marĩ ũrĩrĩ,
- 16 no amaarĩrie matũ-inĩ mao,
na amamakie nĩguo amakaanie,
- 17 nĩguo agarũre mũndũ atige kũhĩtia,
na atigane na mwĩtĩio,
- 18 nĩguo agitĩre roho wake kuuma gĩkuũ-inĩ,
na agitĩre muoyo wake ndũkaniinwo na rũhiũ rwa njora.
- 19 Ningĩ mũndũ no arũithio na gũkomio ũrĩrĩ wa ruo,
akorwo na thĩĩna wa mahĩndĩ ũtathiraga,
- 20 o nginya ngoro yake ĩgathũũra irio,
na roho wake ũgathũũra irio iria njega mũno.
- 21 Nyama cia mwĩrĩ wake ihĩnjaga igathirĩrĩkĩra,
na mahĩndĩ make marĩa mataroonekaga makoimĩra.
- 22 Roho wake ũgakuhĩrĩria mbĩrĩra,
na muoyo wake ũgakuhĩrĩria arĩa mareehage gĩkuũ.
- 23 "No rĩrĩ, angĩkorwo harĩ na mũraika mwena wake arĩ mũiguithania,
ũmwe harĩ ngiri, wa kwĩra mũndũ ũndũ ũrĩa ũmwagĩrĩire,
- 24 nake amũkinyĩrie wega wake na oige atĩrĩ,
'Mũhonokie ndagatuĩke wa gũikũrũka mbĩrĩra-inĩ;
nĩnyonete gĩa kũmũkũũra nakĩo,'
- 25 hĩndĩ ĩyo nyama cia mwĩrĩ wake igeethĩha ta cia mwana;
igaacooka ta ũrĩa ciarĩ matukũ-inĩ ma wĩthĩ wake.
- 26 Ahooyaga Ngai ageekwo wega nĩwe,
oonaga ũthiũ wa Ngai akaanĩrĩra nĩ gũkena;
agacookio ũthingu-inĩ wake nĩ Ngai.
- 27 Nake agacooka agathĩ kũrĩ andũ akameera atĩrĩ,
'Nĩndehirie, na ngĩogomia ũndũ ũrĩa warĩ wa ma,
no ndiigana kũherithio ũrĩa ndaagĩrĩrwo nĩkũherithio.
- 28 Nĩakũũrĩre roho wakwa ndũkaharũrũkio mbĩrĩra,
na nĩ ngũtũũra ngenagĩra ũtheri ũcio.'
- 29 "Mũrungu nĩekaga mũndũ maũndũ macio mothe,
maita meerĩ o na kana matatũ,
- 30 nĩguo agarũre roho wake ndũkaharũrũkio mbĩrĩra,
nĩgeetha ũtheri ũcio wa muoyo ũmũtherere.
- 31 "Atĩrĩrĩ Ayubu, tega matũ na ũũthikĩrĩrie;
kira ki na nĩ njarie.
- 32 Wakorwo ũrĩ na ũndũ wa kuuga-rĩ, njĩra;

aria, nĩgũkorwo ingĩenda woneke ndwĩhĩtie.

- 33 No akorwo ti ũguo-rĩ, wee gĩthikĩrĩrie;
kira ki, na nĩngũkũruta ũũgĩ.”

34

- 1 Ningĩ Elihu akiuga atĩrĩ:
2 “Iguai ciugo ciakwa, inyuĩ andũ aya oogĩ;
thikĩrĩriai, inyuĩ amenyi a maũndũ.
3 Nĩgũkorwo gũtũ gũthuurana gia ciugo
o ta ũrĩa rũrĩmĩ rũcamaga irio.
4 Nĩtwĩkũũranĩrei ithuĩ ene ũndũ ũrĩa wagĩrĩire;
nĩtwĩrute tũrĩ hamwe ũndũ ũrĩa mwega.
5 “Ayubu aroiga atĩrĩ, ‘Niĩ ndihĩtĩtie,
no Mũrungu nĩanjagithĩtie kĩhoo to gĩakwa.
6 O na gũtuĩka ndĩraria ũrĩa kũrĩ,
ndĩratuuo mũheenania;
o na gũtuĩka ndirĩ na mahĩtia,
mũguĩ wake ũngurarĩtie kĩron da gĩtangĩhona.’
7 Nĩ mũndũ ũrĩkũ ũhaana ta Ayubu,
mũndũ ũnyuuaga kĩnyũrũri taarĩ maaĩ aranyua?
8 Atwaranaga na andũ arĩa mekaga ũũru;
agĩaga thiritũ na andũ arĩa aaganu.
9 Nĩgũkorwo oigaga atĩrĩ, ‘Gũtirĩ uumithio mũndũ onaga
rĩrĩa arageria gũkenia Ngai.’
10 “Nĩ ũndũ ũcio gĩthikĩrĩriei, inyuĩ andũ aya mũrĩ na ũtaũku.
Ūhor o wa kwĩhia ũroaga kuoneka harĩ Mũrungu,
Mwene-Hinya-Wothe aroaga gwĩka ũũru.
11 Arĩhaga mũndũ kũringana na ũrĩa ekĩte;
akamũrehere o kĩrĩa kĩringaine na mũthiĩre yake.
12 Gũtingĩhoteka atĩ Mũrungu no eeke mahĩtia,
atĩ ũrĩa Mwene-Hinya-Wothe no ogomie kĩhoo to.
13 Nũũ wamũtuire mũrori wa thĩ?
Nũũ wamũtuire mũrũgamĩrĩri wa thĩ yothe?
14 Korwo aagĩa na muoroto
wa kweheria roho wake na mũhũmũ-rĩ,
15 andũ othe mangĩthiranĩra hamwe,
nake mũndũ acooke rũkũngũ-inĩ.
16 “Akorwo ũrĩ mũndũ ũrĩ na ũtaũku-rĩ, igua ũhor o ũyũ;
thikĩrĩria ũrĩa nguuga.
17 Mũndũ ũthũire kĩhoo to-rĩ, no ahote gwathana?
Ūrĩa ũrĩ kĩhoo to, o Ūcio kĩhoti-rĩ, no ũmũtue mwĩhia?
18 Githĩ ti we wĩraga athamaki atĩrĩ, ‘Inyuĩ mũtirĩ kĩene,’
na akeera arĩa marĩ igweta atĩrĩ, ‘Inyuĩ mũrĩ aaganu,’
19 o ũcio ũtatĩagĩra anene maũthĩ,
na ndendaga arĩa atongu gũkĩra arĩa athĩni,
nĩgũkorwo othe nĩ wĩra wa moko make?
20 Makuuaga o rĩmwe, o ũtukũ gatagatĩ;
andũ mainainaga magakua;
arĩa marĩ hinya meeheragio matahutĩtio nĩ guoko kwa mũndũ.

- 21 “Maitho make maikaraga macũthĩrĩrie mĩthiire ya andũ;
nĩonaga mĩthiire yao yothe.
- 22 Gũtirĩ handũ harĩ nduma, kana handũ harĩ kũruru kĩnene,
hangĩhithwo nĩ arĩa meekaga ũũru.
- 23 Mũrungu ndabatairio nĩgũthuthuuria ndeto cia andũ makĩria,
atĩ nĩguo moke mbere yake maciirithio.
- 24 Ahehenjaga arĩa marĩ ũhoti atekũũria mũndũ
na akarũgamia andũ angĩ ithenya rĩao.
- 25 Tondũ we nĩamenyaga maũndũ marĩa meekaga,
amang’aũranagia ũtukũ magathuthĩka.
- 26 Amaherithagĩria waganu wao
makĩonagwo nĩ mũndũ o wothe,
- 27 tondũ nĩmagarũrũkire magĩtiga kũmũrũmĩrĩra,
na matirũmbũyagia njĩra yake o na irĩkũ.
- 28 Nĩmatũmire kĩrĩro kĩa arĩa athĩni gĩkinye hau mbere yake,
nĩ ũndũ ũcio akĩigua kĩrĩro kĩa arĩa abatari.
- 29 No rĩrĩ, angĩikara akirĩte-rĩ, nũ ũngĩmũtua muhĩtia?
Angĩhitha ũthiũ wake-rĩ, nũ ũngĩmuona?
Nowe arĩ igũrũ rĩa mũndũ na igũrũ rĩa rũrĩrĩ o ũndũ ũmwe,
30 nĩguo agirie mũndũ ũtarĩ na ũngai gwathana,
amũgirie kũigĩra kĩrĩndĩ mĩtego.

- 31 “Korwo mũndũ no ere Mũrungu atĩrĩ,
‘Nĩnjĩhĩtie no ndikehia rĩngĩ.
- 32 Nduta menye ũrĩa itarahota kuona;
ingĩkorwo nĩnjĩkĩte ũũru-rĩ, ndigacooka gwĩka ũguo rĩngĩ.’
- 33 Ngai-rĩ, no agĩkũrĩhe kũringana na ũrĩa wee ũkwenda
rĩrĩa ũregete kwĩrira?
No nginya we ũtue itua, no ti nĩ;
nĩ ũndũ ũcio kĩnjĩre ũrĩa ũũĩ.

- 34 “Andũ arĩa marĩ na ũtaũku maroiga atĩrĩ,
nao andũ acio oogĩ maiguĩte ngĩaria manjĩrĩte atĩrĩ,
- 35 ‘Ayubu aaragia atarĩ na ũmenyo;
ciugo ciake nĩciagĩte ũũgĩ.’
- 36 Hĩ, naarĩ korwo Ayubu aagerio nginya mũthia,
nĩ ũndũ macookio make nĩ ta ma mũndũ mwaganu!
- 37 Nĩongereire ũremi harĩ mehia make;
atũhũũragĩra hĩ cia kĩnyũrũri,
na akaingĩhia ciugo ciake cia gũũkĩrĩra Mũrungu.”

35

Mĩario ya Elihu

- 1 Ningĩ Elihu akiuga atĩrĩ:
2 “Nĩũgwĩciiria ũhoru ũyũ nĩ wa kĩhooto?
Ūroiga atĩrĩ, ‘Mũrungu nĩekũjarĩrĩria atue ndiĩhĩtie.’
- 3 No rĩrĩ, wee no ũramũũria atĩrĩ, ‘Kũrĩ na uumithio ũrĩkũ harĩ nĩ,
na ngũgunĩka nakĩ ndaaga kwĩhia?’
- 4 “No nyende gũgũcookeria ũhoru,
wee hamwe na arata aku.

- 5 Ta rora igūrũ wone;
ta cũthĩrĩria matu macio marĩ igūrũ rĩaku kũraya mũno.
- 6 Ũngĩhia-rĩ, ũndũ ũcio ũngĩhutia Ngai atĩa?
Mehia maku mangĩingĩha mũno-rĩ, ũndũ ũcio ũngĩmwĩka atĩa?
- 7 Ũngĩkorwo ũrĩ mũthingu-rĩ, ũngĩmũhe kĩĩ,
kana nĩ kĩĩ aamũkagĩra kuuma guoko-inĩ gwaku?
- 8 Waganu waku ũhutagia o mũndũ tawe,
na ũthingu waku ũkahutia o ciana cia andũ.
- 9 “Andũ makayaga nĩ icooki rĩa kũhinyĩrĩrio;
mathaithanaga mateithũrwo guoko-inĩ kwa ũcio ũrĩ hinya mũingĩ.
- 10 No gũtirĩ mũndũ uugaga atĩrĩ, ‘Ngai ũrĩa wanyũũmbire arĩ ha,
ũrĩa ũheaga mũndũ nyĩmbo ũtukũ,
- 11 ũrĩa ũtũrutaga maũndũ gũkĩra ũrĩa arutaga nyamũ cia werũ-inĩ,
o na agatũhe ũũgĩ gũkĩra nyoni cia rĩera-inĩ?’
- 12 Ndacookagia rĩrĩa andũ maakaya
nĩ ũndũ wa mwĩtũũgĩrio wa andũ arĩa aaganu.
- 13 Ti-itherũ, Mũrungu ndathikagĩrĩria mathaithana mao ma tũhũ;
ũcio Mwene-Hinya-Wothe ndarũmbũyagia mathaithana macio.
- 14 Githĩ ndakaaga gũthikĩrĩria mũno makĩria
rĩrĩa ũkuuga atĩ ndũramuona,
na atĩ ciira waku ũrĩ mbere yake,
na no nginya ũmweterere,
- 15 na makĩria ma ũguo ũkoiga atĩ marakara make matiherithanagia
na ndarũmbũyagia waganu o na hanini!
- 16 Nĩ ũndũ ũcio Ayubu atumũrĩte kanua gake akaaria ũhoru wa tũhũ;
nĩarĩtie ndeto nyingĩ atarĩ na ũmenyo.”

36

- 1 Elihu agĩthĩĩ na mbere kwaria, akiuga atĩrĩ:
2 “Ngirĩrĩria hanini, na nĩngũkuonia
atĩ harĩ maũndũ mangĩ mangiugwo ma gũciirĩrĩa Ngai.
- 3 ũmenyo wakwa ndĩũrutĩte kũraihi;
nĩ ngũtũũgĩria kĩhooto kĩa ũcio Mũnyũũmbi.
- 4 Menya wega atĩ ndeto ciakwa ti cia maheeni;
ũyũ mũrĩ nake arĩ na ũmenyo mũkinyanĩru.
- 5 “Mũrungu nĩwe mwene hinya, no ndairaga andũ;
we nĩ mwene hinya, na nĩarũmagia muoroto wake.
- 6 Ndatũũragia arĩa aaganu muoyo,
no nĩaheaga arĩa anyariire kĩhooto kĩa.
- 7 Ndeheragia maitho make harĩ arĩa athingu;
amaikaragĩria gĩtĩ kĩa ũnene hamwe na athamaki,
na akamatũũgĩria nginya tene.
- 8 No rĩrĩ, andũ mangĩkorwo mohetwo na mũnyororo,
makanyiitio na mũhĩndo ya mũnyamaro,
- 9 we nĩameeraga ũrĩa mekĩte,
atĩ mehĩtie na ũtũrĩka.
- 10 We nĩatũmaga mathikĩrĩrie ũtaaro,
na akamaatha merire ũũru wao.
- 11 Mangĩmwathĩkĩra na mamũtungatĩre,
megũtũũra matukũ mao marĩa matigaru magaacĩre,

- na mĩaka yao o maiganĩire.
- 12 No mangĩaga kũigua,
nĩmakaniinwo na rūhiũ rwa njora,
na makue matarĩ na ũmenyo.
- 13 “Arĩa matarĩ na Ngai ngoro-inĩ meigagĩra marakara;
o na rĩrĩa aramooaha na mĩnyororo, matikayaga mateithio.
- 14 Makuuaga marĩ ethĩ,
magakua hamwe na arũme arĩa maraya ma mahooero-inĩ.
- 15 No arĩa mathĩĩnkaga, nĩamakũũraga kuuma thĩĩna-inĩ wao;
nĩamaragĩria marĩ mĩnyamaro-inĩ.
- 16 “We-rĩ, nĩarakũguucĩrĩria uume magego-inĩ ma mĩnyamaro,
agũtware handũ haariĩ hatarĩ na ũkunderu,
na agũtware akũhurũkie metha-inĩ yaku ãyũrĩte irio iria njega.
- 17 No rĩu-rĩ, ũtitikithĩtio ituĩro rĩrĩa rĩagĩrĩire arĩa aaganu;
ituĩro rĩa ciira na kĩhooto nĩcigũkumatĩte.
- 18 Wĩmenyerere mũndũ o na ũrĩkũ ndakanakũheenererie na ũtonga;
ndũgetĩkĩrie ihaki inene rĩkũhĩtithie njĩra.
- 19 ũtonga waku o na kana kĩyo gĩaku kĩnene-rĩ,
no ikũnyitĩrĩre nĩguo ndũgatoonye mĩnyamaro-inĩ?
- 20 Tiga kwĩrirĩria ũtukũ,
nĩguo ũguucũrũrie andũ kuuma kwao mĩciĩ.
- 21 Wĩmenyerere ndũkeerekere ũũru-inĩ,
tondũ ũkuoneka taarĩ guo wendete gũkĩra gũthĩĩnĩka.
- 22 “Mũrungu nĩatũgĩrĩtio nĩ ũndũ wa ũhoti wake.
Nũũ mũrutani take?
- 23 Nũũ ũmwathĩrĩire njĩra ciake,
kana akamwĩra atĩrĩ, ‘Wee nĩwĩkĩte ũũru’?
- 24 Ririkanaga gwĩkĩrĩra wĩra wake,
ũrĩa andũ manakumia na rwĩmbo.
- 25 Andũ othe nĩmawonete;
andũ mawĩroragĩra marĩ o kũraya.
- 26 Ĩ Mũrungu ndakĩrĩ mũnene; nĩ mũnene gũkĩra ũmenyi witũ!
Mũigana wa mĩaka yake ndũngĩtuĩrĩka.
- 27 “Ambatagia matata ma maaĩ,
marĩa macookaga gũtaatĩra tũrũũĩ ta mbura;
- 28 matu magaita ũigũ wamo,
nayo mbura nyingĩ ĩkoirĩra andũ.
- 29 Nũũ ũngĩmenya ũrĩa atambũrũkagia matu,
kana ũhoro wa marurumĩ marĩa moimaga hema-inĩ yake?
- 30 Kĩone ũrĩa ahurunjaga rūheni rwake rũkamũthiũrũrũkĩria,
agathambia iria kũrĩa kũriku.
- 31 ũũ nĩguo aathaga ndũrĩrĩ
na akaheana irio nyingĩ.
- 32 Akumatagĩria rūheni na moko make,
na akarwatha rũringe kĩrĩa kĩrotetwo.
- 33 Marurumĩ make nĩmanagĩrĩra kĩhuhũkanio kĩrĩa kĩroka;
o na ng’ombe nĩimenyithanagia atĩ kũrĩ kĩhuhũkanio kĩroka.

37

- 1 “Ndaigua ũguo ngoro yakwa ĩgatumatuuma,
na ĩkambarara ĩkoima handũ hayo.
- 2 Thikĩrĩria! Thikĩrĩria mũraramo wa mũgambo wake,
mũrurumo ũrĩa uumaga kanua gake.
- 3 Arekagĩrĩria rũheni rwake rungu rwa igũrũ guothe
na akarũtũma nginya ituri cia thĩ.
- 4 Thuutha waruo gũũkaga mũgambo wa mũraramo wake;
arurumaga na mũgambo wake mũkaru.
Hĩndĩ ĩrĩa mũgambo wake waiguu-rĩ,
ndarigagĩrĩria heni.
- 5 Mũgambo wa Mũrungu ũrurumaga na njĩra ya magegania;
ekaga maũndũ manene tũtangĩhota kũmenya.
- 6 Eeraga tharunji atĩrĩ, ‘Gwa thĩ,’
nayo mbura ya rũthuthuũ akamĩira atĩrĩ, ‘Tuĩka mbura nene.’
- 7 Nĩatigithagia mũndũ o wothe wĩra wake
nĩgeetha andũ othe ombĩte mamenye wĩra wake.
- 8 Nyamũ nacio nĩciĩhithaga;
ciikaraga imamo-inĩ ciacio.
- 9 Kĩhuhũkanio kiumaga gĩikaro gĩakĩo,
heho nayo ĩkoima rũhuho-inĩ rũkĩhurutana.
- 10 Mĩhũmũ ya Mũrungu nĩthondekaga mbarabu,
namo maaĩ harĩa maaramĩire makanyiitana.
- 11 Nĩaiyũragia matu na ũigũ;
ahurunjaga rũheni rũkamatũrĩkia.
- 12 Mathiiaga magĩthiũrũrũkaga
o kũrĩa angĩmeerekeria thĩ yothe,
mageeke o ũrĩa wothe angĩmaatha.
- 13 Arehaga matu macio nĩguo aherithie andũ,
kana aihũgie thĩ yake na onanie wendani wake.
- 14 “Ayubu, thikĩrĩria ũhoru ũyũ;
tithĩria hau wĩcũũranie ũhoru wa magegania ma Mũrungu.
- 15 Wee nĩũũĩ ũrĩa Ngai aathaga matu,
na ũrĩa atũmaga rũheni rwake rũhenũke?
- 16 Wee nĩũũĩ ũrĩa matu macio macuurĩtio wega,
magegania macio ma ũrĩa ũrĩ ũmenyo mũkinyanĩru?
- 17 Wee ũringĩkaga nĩ ũrugarĩ wa nguo ciaku
rĩrĩa bũrũri ũkirĩte ki hĩndĩ ya rũhuho rwa gũthini-rĩ,
- 18 no ũhote kũruta wĩra nake ũhoru-inĩ wa gũtambũrũkia matu mairũ,
o macio momĩte o ta gĩcicio gĩa gĩcango?
- 19 “Ta twĩre ũrĩa twagĩrĩirwo nĩ kũmwĩra;
tũtingĩhota gwĩciĩrĩra nĩ ũndũ wa nduma iitũ.
- 20 Nĩagĩrĩire kwĩrwo atĩ nĩngwenda kwaria?
Nĩ kũrĩ mũndũ o na ũ ũngiuga amerio?
- 21 Rĩu-rĩ, gũtirĩ mũndũ ũngĩhota kũrora riũa,
rĩcangararĩte kũu igũrũ
thuutha wakuo kũhaatwo nĩ rũhuho gũgathera.
- 22 Okaga kuuma mwena wa gathigathini arĩ na riiri ukengeete ta wa
thahabu;
Ngai okaga arĩ na ũkaru wa gwĩtigĩrwo.

- 23 Ūcio Mwene-Hinya-Wothe-rĩ, tūtingĩhota kũmũkinyĩra,
nĩatũũgĩrĩtio nĩ ūndũ wa ūhoti wake;
tondũ wa ūrĩa arĩ wa kĩhooto na ūthingu mũnene-rĩ,
ndahinyanagĩrĩria.
- 24 Nĩ ūndũ ūcio andũ nĩmamũtĩite,
tondũ githĩ ndarũmbũyagia arĩa meyonaga ta marĩ oogĩ na ngoro
ciao?”

38

Mĩario ya Jehova

- 1 Nake Jehova agĩcookeria Ayubu ūhoru arĩ kĩhuhũkanio-inĩ, akĩmwĩra
atĩrĩ:
- 2 “Nũũ ūyũ ūrekĩra kĩrĩra gĩakwa nduma
na ciugo itarĩ na ūmenyo?
- 3 Wihotore ta mũndũ mũrũme;
nĩngũkũuria ciũria, nawe ūkĩnjookerie.
- 4 “Warĩ kũ rĩrĩa ndaakire mũthingi wa thĩ?
Njĩra akorwo ūrĩ na ūũgĩ wa kũmenya.
- 5 Nũũ wathimire mũigana wayo? Ti-itherũ wee nĩũũĩ!
Nũũ watambũrũkirie rũrigi rwa gũthima igũrũ rĩayo?
- 6 Mĩthingi yayo yahandirwo igũrũ rĩa kĩ,
kana nũũ wahaandire ihiga rĩayo rĩa koine,
- 7 hĩndĩ ĩrĩa njata cia rũciinĩ ciainire hamwe,
na araike othe makĩanĩrĩa nĩ gũkena?
- 8 “Nũũ wahingĩrĩirie iria na mĩrango
rĩrĩa rĩatumũkire kuuma nda,
9 rĩrĩa ndatuire matu nguo ciarĩo,
na ngĩrĩoha nduma nene ta taama warĩo,
10 rĩrĩa ndarĩkĩrĩire mĩhaka, na ngĩrĩhingĩra na mĩrango yarĩo,
na ngĩkĩra mĩgũko handũ hayo,
11 rĩrĩa ndoigire atĩrĩ, ‘Ūkinyage o haha na ndũkanahakĩre;
makũmbĩ maku macio metĩi-rĩ, hau nĩho marĩkinyaga’?
- 12 “Kuuma o kĩambĩrĩria-rĩ, ūrĩ waathana atĩ rũciinĩ rũgĩe ho,
kana ūkĩonereria ūtheri wa rũciinĩ harĩa ūkuumĩrĩa,
13 nĩguo ūhote kũnyiita thĩ na mĩthia yaguo,
nao arĩa aaganu maribaribwo moime kuo?
- 14 Thĩ ĩhaanaga ta rĩũmba rĩhũrĩtwo mũhũuri;
mũonekere wayo ūtariĩ ta mũhianĩre wa nguo.
- 15 Andũ arĩa aaganu nĩmaimagwo ūtheri wao,
na guoko kwao kũrĩa kuoetwo na igũrũ gũkoinwo.
- 16 “Ūrĩ wathiĩ rũgendo nginya kũrĩa iria rĩtherũkagĩra,
kana ūgaceera itwe-inĩ cia ndia kũrĩa kũriku mũno?
- 17 Ūrĩ wonio ihingo cia gĩkuũ?
Ūrĩ wona ihingo cia kĩruru gĩa gĩkuũ?
- 18 Ūrĩ wamenya ūnene wa wariĩ wa thĩ?
Njĩra akorwo nĩũũĩ maũndũ macio mothe.
- 19 “Njĩra ya gũthiĩ kũrĩa ūtheri ūtũũraga nĩrĩkũ?

- Nayo nduma ñikaraga kũ?
- 20 No ũcitware gwacio?
Nĩũũĩ tũcĩra twa gũthĩĩ kũrĩa itũũraga?
- 21 Ti-itherũ wee nĩũũĩ, nĩgũkorwo warĩ mũciare!
Wee-rĩ, nĩũũũrĩte mĩaka mĩingĩ!
- 22 “Ũrĩ watoonya makũmbĩ kũrĩa tharunji ñigĩtwo,
kana ũkĩona makũmbĩ kũrĩa mbura ya mbembe ñigĩtwo,
23 o icio njigĩte nĩ ũndũ wa mahinda ma thĩĩna,
ngaciiga nĩ ũndũ wa matukũ ma mbaara na ma kũrũa.
24 Njĩra ya gũthĩĩ kũrĩa ũtheri ũgayanagĩrio nĩrĩkũ,
kana ya gũthĩĩ kũrĩa rũhuho rwa irathĩro rũhurunjagĩrwo gũkũ thĩ?
25 Nũũ wenjagĩra mbura ya kiboboto mũtaro wa kũgerera,
kana agatemera mbura ya marurumĩ njĩra,
26 nĩguo mbura yure bũrũri ũtatũũraga mũndũ,
na yure werũ kũrĩa gũtarĩ mũndũ,
27 nĩguo ñhũũnagie kũu gũtiganĩrie gũgakira ihooru,
na ñtũme kũmere nyeki?
28 Mbura nĩrĩrĩrĩ ithe?
Nũũ mũciari wa matata ma ime?
29 Tharunji yumaga nda ya ũ?
Nũũ ũciaraga mbaa ñrĩa yumaga igũrũ,
30 rĩrĩa maaĩ momaga ta ihiga,
rĩrĩa maaĩ marĩa marĩ igũrũ wa iria magwatana?
- 31 “Wee-rĩ, wahota kuohania njata iria thaka cia Kĩrĩmĩra?
Wahota kuohora mĩkanda ya njata iria ciĩtagwo Karaũ?
32 Wahota kuumagaragia njata iria ciĩtagwo Mazarothu o mahinda maacio
maakinya,
kana wahota gũtongoria Nduba na ciana ciayo?
33 Nĩũũĩ mawatho ma igũrũ?
No ũhote kũhaanda wathani wa Ngai ũrũme gũkũ thĩ?
- 34 “Wahota kwanĩrĩra nginya mũgambo waku ũkinye matu-inĩ
nĩguo kuure wĩhumbĩre na kĩguũ kĩa maaĩ?
35 Wee nĩwe ũtũmaga heni ithĩĩ na njĩra ciacio?
Nĩikũrehagĩra ũhoro igakwĩra atĩ, ‘Tũrĩ haha’?
36 Nũũ waheire ngoro ũũgĩ,
kana akĩhe meciiria ũmenyo?
37 Nũũ ũrĩ na ũũgĩ wa gũtara matu?
Nũũ ũngĩhota kũinamia ndigithũ cia maaĩ cia igũrũ
38 rĩrĩa rũkũngũ rwatondora,
nayo ndoro ñkooma ñkanyĩitana?
- 39 “Nĩwe ũguĩmagĩra mũrũũthi wa mũgoma wone gĩa kũrĩa,
kana nĩwe ũniinagĩra mũrũũthi ng’aragu
40 rĩrĩa ñkomereire imamo-inĩ ciayo,
kana rĩrĩa ñikaraga yoheirie nyamũ ihinga-inĩ?
41 Nũũ ũheaga ihuru irio
rĩrĩa tũcui twarĩo tũgũkaĩra Mũrungu
tũkĩũrũũraga nĩ kwaga irio?

39

- 1 “Wee nĩũũ rĩrĩa mbũri cia irĩma-inĩ iciaraga?
Wee nĩwĩroragĩra rĩrĩa thwariga ĩgũciara kaana kayo?
- 2 Wee nĩũtaraga mĩeri ĩrĩa ciikaraga ĩngĩgaaciara?
Nĩũũ hĩndĩ ĩrĩa iciaraga?
- 3 Cĩthunaga igaciara twana twacio;
ruo rwacio rwa gũciara rũgathira.
- 4 Twana twacio twagĩraga mwĩrĩ, tũgakũra tũrĩ na hinya o kũu gĩthaka-
inĩ;
tũkinyaga ihinda rĩa kwehera na tũticookaga.
- 5 “Nũũ warekereirie njagĩ ĩthiige ĩtarĩ mũũria?
Nũũ wamĩohore mĩhĩndo?
- 6 Ndaamĩheire werũ ũtuĩke mũciĩ wayo,
naguo bũrũri wa cumbĩ ũtuĩke gĩtũũro kĩayo.
- 7 ĩthekagĩrĩra inegene rĩrĩ thĩinĩ wa itũũra;
ndĩguaga mũkairĩrio wa mũtwarithia.
- 8 ĩrimũthagĩra irĩma-inĩ ĩgĩetha gwa kũrĩa,
ĩkahaara kahuti o gothe karuru.
- 9 “Mbogo ya njamba-rĩ, yetĩkĩra gũgũtungata?
No ĩkindĩrie mũharatĩ-inĩ waku ũtukũ?
- 10 No ũhote kũmĩoha matandĩko ĩrĩme na mũraũ?
No ĩkuume thuutha ituamba-inĩ ĩkĩrĩmaga na mũraũ?
- 11 No ũmĩhoke nĩ ũndũ atĩ ĩrĩ na hinya mũingĩ?
No ũmĩtigĩre wĩra waku mũritũ ĩrutage?
- 12 No ũmĩhoke ĩkũrehere ngano yaku,
na ĩmĩcookanĩrĩrie kĩhuhĩro-inĩ gĩaku?
- 13 “Mathagu ma nyaga mabatabataga nĩ gũkena,
no matingĩgerekano na mathagu na njoya cia njũũ.
- 14 ĩrekagĩria matumbĩ mayo tĩiri-inĩ
na ĩkamatiga mũthanga-inĩ magwate ũrugarĩ,
- 15 ĩtegwĩciiria atĩ no makinywo na magũrũ makue,
kana marangwo nĩ nyamũ ya gĩthaka.
- 16 ĩkaga ciana ciayo ũũru ta itarĩ ciayo;
ndĩmakaga atĩ wĩra wayo no ũtuĩke wa tũhũ,
- 17 nĩgũkorwo Ngai ndaamĩheire ũũgĩ
kana akĩmĩhe igai rĩa mwĩciirĩrie mwega.
- 18 No rĩrĩ, rĩrĩa yatambũrũkia mathagu ĩhanyũke,
ĩthekagĩrĩra mbarathi na mũmĩhaici.
- 19 “Wee nĩwe ũheaga mbarathi hinya wayo,
kana ũkamĩhumba ngingo na mũreera?
- 20 Wee nĩwe ũtũmaga ĩrũũge ta ngigĩ,
ĩkahahũra andũ na mũtĩhĩre wayo wa mwĩtĩio?
- 21 ĩhuragia thĩ na ũcamba ĩgĩkenagĩra hinya wayo,
ĩkaguthũka ĩtoonyete mbaara-inĩ.
- 22 ĩthekagĩrĩra guoya, ĩtarĩ ũndũ ĩngĩtigĩra;
ndĩmakagio nĩ rũhiũ rwa njora.
- 23 Thiaka wa mũmĩhaici ũbocabocaga mbaru-inĩ ciayo,
hamwe na itimũ rĩkũhenia na mĩcengi.

- 24 Irĩaga tĩri nĩ ũrũme;
ndĩngĩrũgama ĩkindĩirie hĩndĩ ĩrĩa karumbeta kagamba.
- 25 Hĩndĩ ĩrĩa karumbeta kagamba ĩgatiiha, 'Hĩ!'
Ĩnyiitaga thaaha wa mbaara ĩrĩ o haraaya,
na ĩkaigua kayũ ka anene a mbaara, o na mbugĩrĩrio ya mbaara.
- 26 "Rwĩgĩ-rĩ, nĩwe ũrũhotithagia kũmbũka na ũũgĩ waku,
kana gũtambũrũkia mathagu maruo rwerekeire mwena wa gũthini?
- 27 Nderi nĩwe ũmĩathaga yũmbũke na igũrũ,
na ĩkeyakĩra gĩtara kĩayo igũrũ mũno?
- 28 Ĩtũũraga kĩharũrũka-inĩ kĩa ihiga, na nĩ ho ĩraaraga;
rũhĩa-inĩ rwa ihiga iraya mũno nĩ ho mwĩgitio wayo.
- 29 ĩrĩ hau nĩguo ĩcaragĩria gĩa kũria;
maitho mayo moonaga irio irĩ o kũraya.
- 30 Tũcui twayo tũnyuuga thakame,
na handũ harĩa arĩa moragĩtwo marĩ, hau nĩ ho ĩkoragwo."

40

- 1 Ningĩ Jehova akĩra Ayubu atĩrĩ:
- 2 "Mũndũ ũrĩa ũrũaga na Mwene-Hinya-Wothe-rĩ, no amũrute mahĩtia?
Ũcio ũkararagia Ngai-rĩ, nĩakĩmũcookerie!"
- 3 Nake Ayubu agĩcookeria Jehova, akĩmwĩra atĩrĩ:
- 4 "Nĩ ndiagĩrĩire o na hanini; ndaakĩhota atĩa gũgũcookeria?
Nĩndehumbĩra kanua na guoko.
- 5 Nĩndaririe rĩmwe, no ndirĩ na macookio;
o na ngĩaria rĩa keerĩ, no ndirĩ na ũndũ ũngĩ nguuga."
- 6 Ningĩ Jehova akĩarĩria Ayubu arĩ kĩhuhũkanio-inĩ, akĩmwĩra atĩrĩ:
- 7 "Wĩhotore ta mũndũ mũrũme;
nĩngũkũũria ciũria, nawe ũkĩnjookerie.
- 8 "Gũtua ciira gwakwa na kĩhooto-rĩ, githĩ no ũkũmenererie?
Githĩ no ũndue mwĩhia nĩgeetha wee ũtuĩke ndwĩhĩtie?
- 9 Wee-rĩ, ũrĩ na guoko ta kwa Mũrungu?
Wee wahota kũruruma na mũgambo ta wake?
- 10 Ta kũngemie na riiri na ũkengi,
na wĩhumbe gĩtĩo na ũnene.
- 11 Rekereria marakara mahiũ ma mang'ũrĩ maku,
wone mũndũ o wotho mwĩtĩi ũmũharũrũkie,
- 12 rora mũndũ o wotho mwĩtĩi na ũmũnyiihie,
ũmemende andũ arĩa aaganu o harĩa marũngĩ.
- 13 Mathike othe hamwe tĩri-inĩ;
ũmooho mothiũ na nduma kũu mbĩrĩra-inĩ.
- 14 Hĩndĩ ĩyo nĩ mwene nĩngetikania nawe
atĩ guoko gwaku mwene kwa ũrĩo no gũkũhonokie.
- 15 "Ta rora nyamũ ĩrĩa ĩtagwo Behemothu,*
ĩyo ndoombire hamwe nawe,
na ĩrĩaga nyeki ta ndegwa.
- 16 Nĩ hinya ũigana atĩa ĩrĩ naguo njohero,
na nĩ ũhoti mũnene atĩa ũrĩ mĩkiha-inĩ yayo ya nda!

* 40:15 ĩno yarĩ nyamũ ĩmwe ya iria ciatũũraga thĩ tene. (O na 41:1)

- 17 Īinagia mūting'oe wayo ta mūtarakwa;
nga cia ciero ciayo ciohanītio hamwe ta mīhīndo.
- 18 Mahīndī mayo mahaana ta mīberethi ya gīcango,
nacio ciīga ciayo cihaana ta irung'o cia kīgera.
- 19 Nīyo nyamū ya mbere harī ciūmbe cia Mūrungu,
no rīrī, Mūūmbi wayo nowe ūngīmīkuhīrīria na rūhiū rwake rwa njora.
- 20 Irīma īmīheaga maciaro maacio,
na nyamū ciothe cia gīthaka itūūhagīra gūkuhī na kūu.
- 21 Īkomaga rungu rwa mahūa ma maaī-inī,
īhithīte thīinī wa ithanjī kūrīa kūrī mūtondo.
- 22 Mahūa macio ma maaī-inī makamīhitha;
nakīo kīruru kīa mītī ya irura hūgūrūrū-inī cia karūūī
gīkamīthiūrūrūkīria.
- 23 Rīrīa rūūī ruoka na nditi, ndīmakaga;
nīngitīre, o na Rūūī rwa Jorodani rūngīmīyūrīrīra nginya kanua.
- 24 Kūrī mūdū ūngīhota kūmīnyiita rīrīa īhūūgīte,
kana amītege, amītūrīkie iniūrū na amūkīre kīana kīa rūrigi?

41

- 1 “No ūhote kūguucūrīria nyamū īrīa īitagwo Leviathani na ndwano,
kana wohe rūrīmī rwayo na mūkanda?
- 2 No ūhote kūmītoonya rūrigi iniūrū,
kana ūmītūrīkanie rūthīa na ndwano?
- 3 No ītinde īgīgūthaitha ūmīguīre tha?
No īkwarīrie na ciugo cia ūhooreri?
- 4 No īrīkanīre nawe ūthīī nayo,
ītūūre īrī ngombo yaku nginya tene?
- 5 No ūhote kūmīhooreria ta nyoni,
kana ūmīoherere handū nīguo airītu aku mamīmeemagie?
- 6 Onjoria no mamīkūūranie na indo ciao?
No mamīgayanie kūrī onjorithia?
- 7 No ūhote gūtheecanga rūūa rwayo na mīcengi,
kana ūtheecange mūtwe wayo na mīcengi īrīa ītegaga thamaki?
- 8 Ūngīmīhutia na guoko,
ūngītūūra ūririkanaga kīgiano kīu, na ndūngīgacookera!
- 9 Mwīrīgīrīro wa atī no ūmītoorie nī kwīheenia;
o kūmīona tu nīkūiganīte gūtūma mūdū amake, orwo nī hinya.
- 10 Gūtīrī mūdū ūrī ūcamba mūiganu wa kūmīarahūra.
Nūū ūngīkīhota kwīīndiiria nī?
- 11 Nūū ūngīnandūra kīndū atī nīguo ndīmūrīhe?
Kīndū gīothe kīrī rungu rwa igūrū nī gīakwa.
- 12 “Ndikwaga kwaria ūhoro wa ciīga ciayo,
o na wa hinya wayo, na wa ūthaka wayo.
- 13 Nūū ūngīhota kūmīaūra nguo yayo ya igūrū?
Nūū ūngīmīkuhīrīria amūkīre matamu?
- 14 Nūū ūngīūmīrīria kūmīathamia kanua,
kau kaiyūrīte magego ma kūmakania?
- 15 Mūgongo wayo ūrī na ngo ciīiganīrīire mīhari,
īkomanīire ikanyīitana;

- 16 o ĩmwe ĩnyiitanĩte na ĩrĩa ĩngĩ,
ũũ atĩ gũtirĩ rĩera rĩngĩtoonyera gatagatĩ ga cio.
- 17 Igwatanĩtio hamwe irĩ nũmu;
inyiitanĩte hamwe ũndũ itangĩtigithũkana.
- 18 Gũtiiha kwayo kũmenũkagia ũtheri;
maitho mayo nĩ ta mĩrũri ya rũciinĩ gũgĩthererũka.
- 19 Imũrĩ cia mwaki ciumaga kanua-inĩ kayo;
ĩrathũkagia thandĩ cia mwaki.
- 20 ĩrutaga ndogo na maniũrũ
taarĩ nyũngũ ĩratherũka ĩhagĩrĩtwo igũrũ rĩa mwaki wa ithanjĩ.
- 21 Mĩhũmũ yayo ĩgwatagia makara mwaki,
naruo rũrĩrĩmbĩ rũkoima kanua kayo.
- 22 Ngingo-inĩ yayo nĩho hinya wayo ũkoragwo,
ũrĩa ũmakagia kĩrĩa gĩothe gĩtũnganaga nayo.
- 23 Mĩgũtha ya nyama ciayo nĩmĩnyiitanu mũno;
nĩ mĩrũmu ũũ atĩ ndĩngĩenyenyeka.
- 24 Ngoro yayo yũmĩte ta ihiga,
ĩkooma ta ihiga rĩa gũthĩa rĩa na thĩ.
- 25 Rĩrĩa yarahũka, arĩa marĩ hinya nĩmamakaga;
mooraga ĩtanamahũũra.
- 26 Gũtirĩ rũhiũ rwa njora rũngĩmĩka ũndũ,
o na kana itimũ, kana mũguĩ, kana mĩcengi.
- 27 Harĩ Leviathani-rĩ, kĩgera no ta nyeki nyũmũ,
nakĩo gĩcango no ta gĩcunjĩ kĩbuthu kĩa mũtĩ.
- 28 Mĩguĩ ndĩngĩtũma yũre;
mahiga ma kĩgũtha no ta mũũngũ harĩ yo.
- 29 Harĩ yo njũgũma no ta gacunjĩ ka rũnyeki rũmũ;
ĩthekagĩrĩa kũbĩrĩrĩka gwa itimũ.
- 30 Nda yayo nĩ ta rũgĩo rũrĩ na mageca;
ĩtigaga ngururo ndaka-inĩ ta cia ngaari iria ikonyoraga ngano.
- 31 ĩtũmaga iria kũrĩa kũriku gũtherũke ta nyũngũ,
na ĩkoiruga iria ta nyũngũ ya maguta ma kwĩhaka.
- 32 Harĩa yagerera ĩtigaga mũhari ũkũhenia;
mũndũ no eciirie atĩ ndia ĩrĩ na mbuĩ.
- 33 Gũtirĩ kĩndũ kĩngĩigananio nayo gũkũ thĩ;
nĩ kũmbe gĩtarĩ guoya.
- 34 ĩnyũrũragia kĩrĩa gĩothe gĩtũũgagĩria;
nĩyo mũthamaki wa kĩrĩa gĩothe gĩtĩĩaga.”

42

Mĩario ya Ayubu

- 1 Ningĩ Ayubu agĩcookeria Jehova, akĩmwĩra atĩrĩ:
2 “Nĩnjũũ atĩ wahota gwĩka maũndũ mothe;
gũtirĩ mũbango waku ũngĩgirĩrĩka.
3 Nĩworirie atĩrĩ, ‘Nũũ ũyũ ũrahithania kĩrĩa gĩakwa nĩ kwaga ũmenyo?’
Ti-itherũ ndaaririe maũndũ itaamenyete,
maũndũ ma magegania itangĩmenya.
4 “Woigire atĩrĩ, ‘Thikĩrĩria rĩu, na nĩ njarie;
nĩngũkũũria ciũria, nawe nĩũkũnjookeria.’
5 Matũ makwa nĩmaiguĩte ũhoru waku

no rīu maitho makwa nīgũkuona makuonete.

⁶ Nĩ ũndũ ũcio nĩngwĩmena nĩ mwene,
na ndĩrĩre, ndĩhurĩrie rũkũngũ na mũhu.”

Ndeto cia Kũrĩkĩrĩa

⁷ Thuutha wa Jehova kwĩra Ayubu maũndũ macio-rĩ, nĩerire Elifazu ũrĩa Mũtemaani atĩrĩ, “Nĩndakarĩtio nĩwe na arata aku eerĩ, tondũ mũtiarĩtie ũhoro wakwa ũrĩa wagĩrĩire, ta ũrĩa ndungata yakwa Ayubu iĩkĩte. ⁸ Nĩ ũndũ ũcio, rīu oyai ndegwa mũgwanja na ndũrũme mũgwanja, mũthiĩ kũrĩ ndungata yakwa Ayubu, mũkarute igongona rĩa njino nĩ ũndũ wanyu inyuĩ ene. Ndungata yakwa Ayubu nĩkamũhoera, na nĩ nĩngetĩkĩra mahooya make, na ndikamwĩka kũringana na ũrimũ wanyu. Mũtiarĩtie ũhoro wakwa ũrĩa wagĩrĩire ta ũrĩa ndungata yakwa Ayubu iĩkĩte.”

⁹ Nĩ ũndũ ũcio Elifazu ũrĩa Mũtemaani, na Bilidadi ũrĩa Mũshuhi, na Zofaru ũrĩa Mũnaamathi magĩka o ta ũrĩa Jehova aameerire; nake Jehova nĩetĩkĩrĩre ihooya rĩa Ayubu.

¹⁰ Thuutha wa Ayubu kũhoera arata ake-rĩ, Jehova nĩamũcookeirie ũtonga wake na akĩmũhe maita meerĩ ma indo iria aarĩ nacio mbere.

¹¹ Ariũ na aarĩ a nyina othe, na mũndũ o wothe wamũũ mbere, magĩka makĩrĩanĩra nake mũciĩ gwake, nao makĩmũhooreria na makĩmũcakaithia nĩ ũndũ wa mathĩna marĩa mothe Jehova aamũreheire. Andũ acio o mũndũ akĩmũhe gĩcunji kĩa betha na gĩcũhĩ gĩa thahabu.

¹² Jehova nĩarathimire matukũ ma mũthia ma muoyo wa Ayubu gũkĩra marĩa ma mbere. Nĩagĩire na ng’ondũ 14,000, na ngamĩra 6,000, na ndegwa cia kuohwo macooki 1,000, na ndigiri 1,000. ¹³ Nĩacookire akĩgĩa na aanake mũgwanja na airĩtu atatũ. ¹⁴ Mwarĩ wa mbere aamũtuire Jemima, na wa keerĩ aamũtuire Kezia, nake wa gatatũ akĩmũtua Kereni-Hapuku. ¹⁵ Gũtirĩ handũ o na ha bũrũri-inĩ wothe hangĩonekire andũ-anja athaka ta airĩtu a Ayubu, nake ithe wao akĩmahe igai hamwe na ariũ a nyina.

¹⁶ Thuutha wa maũndũ macio-rĩ, Ayubu nĩatũũrĩre mũaka igana rĩa mũrongo ĩna; akĩona ciana ciake na akĩona ciana ciacio, nginya rũciaro rwa kana. ¹⁷ Nake agĩkua arĩ mũkũrũ, na arĩ na mũaka mũingĩ.

THABURI Ibuku rĩa Mbere

1

Thaburi 1–41

Gĩkeno Kĩrĩa kĩa Ma

- 1 Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ
ũrĩa ũtatwaranaga na ũtaaro wa andũ arĩa aaganu,
kana akarũgama njĩra-inĩ ya andũ arĩa mehagia,
o na kana agaikarĩra gĩtĩ kĩa arĩa manyũrũranagia.
- 2 No rĩrĩ, nĩ watho wa Jehova akenagĩra,
na agecũũranagia ũhoru wa watho wake kũrĩ mũthenya kana ũtukũ.
- 3 Mũndũ ũcio ahaana ta mũtĩ mũhaande tũmĩtaro-inĩ twa maaĩ,
naguo ũciaraga maciaro maguo hĩndĩ ya mo yakinya,
namo mathangũ maguo matihooaha.
Na rĩrĩ, ũndũ o wothe ekaga nĩũgaacagĩra.
- 4 No andũ arĩa aaganu matihaana ũguo!
Mahaana ta mũũngũ
ũrĩa ũmbũragwo nĩ rũhuho.
- 5 Nĩ ũndũ ũcio andũ arĩa aaganu matigetiiria ciira-inĩ,
kana andũ arĩa ehia metiirie kĩũngano-inĩ kĩa andũ arĩa athingu.
- 6 Nĩgũkorwo Jehova nĩamenyagĩrĩra njĩra ya andũ arĩa athingu,
no andũ arĩa aaganu marĩ njĩra-inĩ ya kũũra.

2

Mũthamaki ũrĩa Ũthuurĩtwo nĩ Ngai

- 1 Nĩ kĩĩ gĩtũmaga ndũrĩrĩ iciirĩre gwĩka ũũru
na andũ mathugunde maũndũ ma tũhũ?
- 2 Athamaki a thĩ nĩmatuĩte itua,
na aathani magacookania ndundu nĩguo mookĩrĩre Jehova,
na mookĩrĩre ũrĩa wake Mũitĩrĩrie Maguta.
- 3 Moigaga atĩrĩ, “Nĩtwĩohorei mĩnyororo yao,
na mabĩngũ mao tũmate matweherere.”
- 4 ũrĩa ũikarĩire gĩtĩ kĩa ũnene kũu igũrũ no gũtheka aratheka;
We Mwathani-rĩ, nĩkũnyũrũria aramanyũrũria.
- 5 Ningĩ agacooka akamakũũma arakarĩte,
na akamekĩra guoya mũnene ang’ũrĩkĩte akameera atĩrĩ,
- 6 “Nĩ nĩ nĩ njigĩte Mũthamaki wakwa
kũu Zayuni, kĩrĩma-inĩ gĩakwa kĩrĩa kĩamũre.”
- 7 Nĩ nĩngwanĩrĩra itua rĩa Jehova:
Jehova aanjĩrĩre atĩrĩ, “Wee nĩwe Mũrũ wakwa,
ũmũthĩ nĩndatuĩka thoguo.
- 8 Hooya nĩ,
na nĩngũkũhe ndũrĩrĩ ituĩke igai rĩaku,
nacio ituri cia thĩ ituĩke ciaku kĩũmbe.
- 9 Nĩũgaciunanga na njũgũma ya kĩgera ya ũthamaki;

ũgaacihehenja ihaane ta tũcunjĩ twa nyũngũ ya rĩũmba.”

- 10 Nĩ ũndũ ũcio, inyuĩ athamaki ta kũhĩgeei,
inyuĩ aathani a thĩ mũtaarĩke.
- 11 Tungatĩrai Jehova mũkĩmwĩtigagĩra,
na mũkene o mũkĩinainaga.
- 12 Mumunyai Mũriũ, ndakae kũrakara,
na inyuĩ mũniinĩrwo njĩra-inĩ,
nĩgũkorwo mang’ũrĩ make maahota kũrĩmbũka o rĩmwe.
Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa othe moragĩra harĩ we.

3

Ihooya rĩa Rũciinĩ rĩa kũũria Ũteithio

Thaburi ya Daudi

- 1 Wee Jehova, kaĩ thũ ciakwa nĩ nyingĩ-ĩ!
Andũ arĩa manjũkĩrĩire nĩ aingĩ mũno!
- 2 Aingĩ nĩ arĩa maraaria ũhoru wakwa, makoiga atĩrĩ,
“Ngai ndangĩmũhonokia.”
- 3 No rĩrĩ, Wee Jehova nĩwe ngo ya kũngitĩra mũena yothe;
Wee nowe ũũheaga riiri na ũgatũũgĩria mũtwe wakwa.
- 4 Ngayagĩra Jehova na mũgambo mũnene,
nake akanjĩtĩka arĩ kĩrĩma-inĩ gĩake kĩamũre.
- 5 Nĩ ngomaga na ngoona toro;
ngacooka ngokĩra rĩngĩ, tondũ Jehova nĩwe ũndũũragia.
- 6 Ndingĩtĩgĩra andũ makũmi ma ngiri,
acio mehaarĩrie kũnjũkĩrĩra na mũena yothe.
- 7 Arahũka, Wee Jehova!
Wee Ngai wakwa, honokia!
Thũ ciakwa ciothe nĩwe ũcigũthĩte thĩa,
na ũkoinanga magego ma andũ arĩa aaganu.
- 8 Ũhonokio uumaga harĩ Jehova.
Irathimo ciaku irotũũra na andũ aku.

4

Ihooya rĩa Hwaĩ-inĩ

Thaburi ya Daudi

- 1 Njĩtĩka rĩrĩa ndagũkaĩra,
Wee Ngai wakwa, o Wee mũthingu.
Ũndeithagie rĩrĩa ndĩ mũnyamaro-inĩ;
njiguĩra tha na ũigue mahooya makwa.
- 2 Inyuĩ, andũ aya, nĩ nginya rĩ mũgũtũũra mũtũmaga riiri wakwa
ũnyararwo?
Nĩ nginya rĩ mũgũtũũra mwendete maũndũ ma tũhũ,
na mũkarongoragia ngai cia maheeni?
- 3 Menyai atĩ Jehova nĩeyamũrĩire arĩa mamwendete;
Jehova nĩarĩiguaga rĩrĩa ndamũkaĩra.

- 4 Mũngĩrakara mūtikehie;
rĩrĩa mūrĩ marĩrĩ-inĩ manyu-rĩ,
thuthuuragiai ngoro cianyu mwĩkirĩire.
- 5 Rutagai magongona marĩa magĩrĩire,
na mwĩhokage Jehova.
- 6 Kūrĩ andũ aingĩ maroria atĩrĩ,
“Nũũ ũngĩtuonia maũndũ mega?”
Wee Jehova reke ũtheri wa gĩthiithi gĩaku ũtwarĩre.
- 7 Wee nĩũnjyũrĩtie gĩkeno kĩnene ngoro-inĩ yakwa,
gũkĩra kĩrĩa makoragwo nakĩo hĩndĩ ya bũthi wa ngano na ndibei ya
mũhahano.
- 8 Nĩ ndĩrĩkomaga na nyonage toro ndĩ na thayũ,
nĩgũkorwo Wee Jehova nĩwe
ũikaraga ũũmenyereire wega.

5

Ihooya rĩa kũũria Ũgitĩri kuuma kũrĩ Thũ

Thaburi ya Daudi

- 1 Wee Jehova, igua ciugo ciakwa,
na ũigue gũcaaya gwakwa.
- 2 Thikĩrĩria ngĩgũkaĩra ũndeithie,
Mũthamaki wakwa na Ngai wakwa,
nĩgũkorwo nĩwe ndĩrahooya.
- 3 Wee Jehova-rĩ, o rũciinĩ ũrĩguaga mũgambo wakwa;
o kĩrooko ndĩrĩigaga mabataro makwa mbere yaku,
na ngeterera macookio ndĩ na kũrĩgĩrĩro.
- 4 Nĩgũkorwo Wee ndũrĩ Mũrungu wa gũkenera ũũru;
ningĩ andũ arĩa aaganu ndũngĩtũũrania nao.
- 5 Andũ arĩa etĩĩi matingĩrũgama mbere yaku;
andũ arĩa othe mekaga maũndũ mooru nĩũmathũire.
- 6 Andũ arĩa maaragia maheeni nĩũmaniinaga;
nao arĩa maitaga thakame na makaheenania,
Jehova nĩamathũire.
- 7 No nĩ-rĩ, nĩ ũndũ wa tha ciaku nyingĩ,
nĩngũũka ndoonye nyũmba yaku;
ndĩnyiihĩtie nyinamĩrĩre ndorete hekarũ-inĩ yaku theru.
- 8 Wee Jehova-rĩ, ndongoria na ũthingu waku;
nĩ ũndũ wa thũ ciakwa-rĩ,
rũngaria njĩra yaku mbere yakwa.
- 9 Tũnua twacio tũtiaragia ũhoru ũngĩhokwo;
ngoro ciacio ciyũrĩte mwanangĩko.
Mĩmero yacio nĩ ta mbĩrĩra ngunũre;
ciaragia maheeni na rũrĩmĩ rwacio.
- 10 Wee Ngai, matue nĩmahĩtĩtie!
Reke magũithio nĩ mĩbango ĩyo yao ya ungumania.
Maingate nĩ ũndũ wa mehia mao maingĩ,
nĩgũkorwo nĩmakũremeire.

- 11 No rĩrĩ, reke arĩa moragĩra harĩwe makene;
nĩmarekwo mainage hĩndĩ ciothe nĩ gũkena.
Tambũrũkia ũgitĩri waku igũrũ rĩao,
nĩguo arĩa mendete rĩitwa rĩaku magũkenagĩre.
- 12 Nĩ ũndũ ti-itherũ Wee Jehova nĩurathimaga andũ arĩa athingu;
ũtũuraga ũmairigĩire na wega waku taarĩ ngo.

6

Ihooya rĩa kũũria Ũteithio Hĩndĩ ya Thũna

Thaburi ya Daudi

- 1 Wee Jehova, ndũkandũithie ũrĩ na marakara,
o na kana ũũherithie ũrĩ na mang'ũrĩ.
- 2 Jehova, njiguĩra tha, nĩgũkorwo nĩthirĩtwo nĩ hinya;
Wee Jehova honia, nĩgũkorwo mahĩndĩ makwa marĩ na ruo rũnene.
- 3 O nayo ngoro yakwa ĩrĩ na ruo rũnene.
Nĩ nginya rĩ, Wee Jehova, nĩ nginya rĩ?
- 4 Wee Jehova, cooka, ũka ũũthare;
honokia tondũ wa wendo waku ũrĩa ũtathiraga.
- 5 Gũtirĩ mũndũ ũngĩkũririkana arĩ mũkuũ.
Nũũ ũkũgoocaga arĩ thĩinĩ wa mbĩrĩra?
- 6 Nĩ ndĩ mũnogu mũno nĩ ũndũ wa gũcaaya;
ũtukũ wothe njihũgagĩa ũrĩrĩ wakwa na kĩrĩro,
na ngaconjoria gĩtĩ gĩakwa na maithori.
- 7 Maitho makwa matirona wega nĩ ũndũ wa ihooru;
nĩmaroora nĩ ũndũ wa thũ ciakwa ciothe.
- 8 Njehererai inyuĩ arĩa othe mwĩkaga ũũru,
nĩgũkorwo Jehova nĩaiguĩte kĩrĩro gĩakwa.
- 9 Jehova nĩaiguĩte ngĩmũthaiha anjiguĩre tha;
Jehova nĩetĩkĩrĩte ihooya rĩakwa.
- 10 Thũ ciakwa ciothe nĩgaconoka na imake;
igaacooka na thuutha o rĩmwe iconokete.

7

Ihooya rĩa kũũria Gũtharwo Kuuma kũrĩ Thũ

Thaburi ya Daudi

- 1 Wee Jehova Ngai wakwa, nĩngwĩhitha harĩwe;
honokia na ũũthare kuuma kũrĩ arĩa othe manyingatithagia,
2 tondũ waga gwĩka ũguo mekũndembũranga o ta mũrũũthi,
o na mandinangie icunjĩ hatarĩ mũndũ ũngĩndeithia.
- 3 Wee Jehova Ngai wakwa, ingĩkorwo nĩnjĩkĩte ũndũ ũcio,
na ngorwo njĩkĩte ũũru na moko makwa,
4 na ingĩkorwo njĩkĩte mũndũ ũũru ũrĩa ũtarĩ na haaro na nĩ,
kana ngatunya thũ yakwa kĩndũ hatarĩ gĩtũmi-rĩ,
5 hĩndĩ ĩyo kĩreke thũ yakwa ĩnyiingatithie na ĩnyiite;
tũma ĩrangĩrĩrie muoyo wakwa tĩri-inĩ,
na ĩtũme ngame rũkũngũ-inĩ.

- 6 Arahũka Wee Jehova, marakara-inĩ maku;
rũgama ũũkĩrĩre thũ ciakwa na marũrũ.
Ũkĩra Wee Ngai wakwa, ũtuanĩre ciira na kĩhooto.
- 7 Andũ a ndũrĩrĩ arĩa monganĩte nĩmagũthiũrũrũkĩrie.
Mathamakĩre ũrĩ kũu igũrũ;
- 8 Jehova nĩagĩtuĩre andũ othe ciira.
Wee Jehova, ndũira ciira, kũringana na ũthingu wakwa,
na kũringana na ũrũngĩrĩru wakwa, Wee Ũrĩ-Igũrũ-Mũno.
- 9 Wee Ngai mũthingu,
o Wee ũthuthuuragia meciiria na ngoro,
kinyia ũhinya wa andũ arĩa aaganu mũthia,
na ũtũme andũ arĩa athingu matũũre na thayũ.
- 10 Ngai-Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno nĩwe ngo yakwa,
ũrĩa ũhonokagia arĩa arũngĩrĩru ngoro.
- 11 Ngai nĩwe ũtuanagĩra ciira na kĩhooto,
nĩ Mũrungu ũrĩa wonanagia marakara make o mũthenya.
- 12 Mũndũ angĩaga kũgarũrũka,
nĩekũmũnoorera rũhiũ rwake rwa njora;
ũta wake nĩautungĩte na akaũgeeta.
- 13 Nĩahaarĩirie indo ciake cia mbaara cia kũũragana;
akahaarĩria mĩguĩ yake ikũrĩrĩmbũka mwaki.
- 14 Mũndũ ũrĩa ũgĩte nda ya waganu,
na akooha nda ya thĩĩna, aciaraga maheeni.
- 15 Mũndũ ũrĩa wenjaga irima na akarĩthikũria,
agũũaga o irima rĩu enjete.
- 16 Thĩĩna ũrĩa aambĩrĩirie ũmũcookagĩrĩra we mwene,
haaro yake ikamũgwĩra mũtwe wake mwene.
- 17 Nĩngũcookeria Jehova ngaatho tondũ wa ũthingu wake,
na ngooce rĩitwa rĩa Jehova Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno na rwĩmbo.

8

Ũũmbi Wonanagia Riiri wa Ngai

Thaburi ya Daudi

- 1 Wee Jehova, o Wee Mwathani witũ,
kaĩ rĩitwa rĩaku nĩ inene gũkũ thĩ yothe-ĩ!
- Nĩũigĩte riiri waku o igũrũ matu-inĩ.
- 2 Nĩũtũmĩte rũgooco ruume tũnua-inĩ twa ciana na twa ngenge,
nĩ tondũ wa thũ ciaku,
nĩguo ũkirie ũrĩa ũrĩ muku nawe o na mwĩrĩhĩria.
- 3 Rĩrĩa ndecũũrania ũhoro ũkoniĩ igũrũ rĩu rĩaku,
ngoona wĩra wa ciara ciaku,
mweri na njata icio wĩkĩrĩte kuo-rĩ,
- 4 mũndũ akĩrĩ kĩ tondũ ũikaraga ũkĩmwĩciiragia,
nake mũrũ wa mũndũ akĩrĩ kĩ atĩ nĩkĩo ũmũmenyagĩrĩra?
- 5 Watũmire atigie o hanini aiganane nawe,
na ũkĩmũhumba thũmbĩ ya riiri o na gĩtĩo.

- 6 Wamũtuire wa gwathaga mawĩra ma moko maku;
ũkĩiga indo ciothe rungu rwa makinya make:
7 ndũũru ciothe cia mbũri na cia ng'ombe,
na nyamũ cia gĩthaka,
8 na nyoni cia rĩera-inĩ,
na thamaki cia iria-inĩ,
na kĩrĩa gĩothe kĩgeragĩra kũu iria-inĩ thĩinĩ.
- 9 Wee Jehova, o Wee Mwathani witũ,
kaĩ rĩitwa rĩaku nĩ inene gũkũ thĩ yothe-ĩ!

9

Wathani wa Ngai wa Kĩhooto

Thaburi ya Daudi

- 1 Wee Jehova, nĩngũkũgooca na ngoro yakwa yothe;
nĩngũgana maũndũ maku mothe ma magegania marĩa wĩkĩte.
- 2 Nĩngũcanjamũka na ngene nĩ ũndũ waku.
Nĩngũina rwĩmbo ngooce rĩitwa rĩaku, Wee Ūrĩ-Igũrũ-Mũno.
- 3 Thũ ciakwa icookaga na thuutha,
ikahĩngwo igathira irĩ mbere yaku.
- 4 Nĩgũkorwo nĩũtiirĩrĩre kĩhooto gĩakwa na ciira wakwa;
nĩũikarĩre gĩtĩ gĩaku kĩa ũnene, na ũgatua ciira na ũthingu.
- 5 Nĩũrũithĩtie ndũrĩrĩ na ũkaniina andũ arĩa aaganu;
namo marĩitwa mao ũkamatharia tene na tene.
- 6 Thũ nĩũcikinyĩirie mwanangĩko ũtathiraga,
nĩwanangĩte matũũra macio manene;
o na kũririkanwo kwao nĩgũthirĩte.
- 7 Jehova athamakaga nginya tene;
nĩahaandĩte gĩtĩ gĩake kĩa ũnene nĩguo atuanĩre ciira.
- 8 Nĩagatuĩra andũ a thĩ ciira na kĩhooto;
nĩagathamakĩra ndũrĩrĩ o ta ũrĩa kwagĩrĩre.
- 9 Jehova nĩwe rĩũrĩro rĩa arĩa ahinyĩrĩrie,
kĩhitho kĩrĩ hinya hĩndĩ ya mathĩina.
- 10 Arĩa mooĩ rĩitwa rĩaku nĩmarĩkwĩhokaga,
nĩgũkorwo Jehova ndũrĩ watiganĩria arĩa makũrongoragia.
- 11 Inĩrai Jehova nyĩmbo mũmũgooce,
o ũcio ũikarĩre gĩtĩ gĩake kĩa ũnene kũu Zayuni;
umbũrĩrai andũ a ndũrĩrĩ maũndũ marĩa ekĩte.
- 12 Nĩgũkorwo ũcio ũrĩhanagĩria thakame nĩamaririkanaga;
kĩrĩro kĩa andũ arĩa ahinyĩrĩrĩku ndakariganĩrwo nĩkĩo.
- 13 Wee Jehova, ta rora wone ũrĩa thũ ciakwa iranyariira!
Njiguĩra tha, ũnjoe na igũrũ, ũndute kuuma ihingo-inĩ cia gĩkuũ,
- 14 nĩguo nyumbũre ũgooci waku
ndĩ kũu ihingo-inĩ cia Mwarĩ wa Zayuni,
na ndĩ kũu ngenagĩre ũhonokio waku.
- 15 Ndũrĩrĩ nĩigwĩte o irima rĩrĩa cienjete;
magũrũ maacio nĩmanyiitĩtwo nĩ wabu o ũcio ihithĩte wa gũtegana.
- 16 Jehova nĩemenyithanĩtie na ũndũ wa gũtuanĩra ciira na kĩhooto gĩake;

andũ arĩa aaganu nĩmetegeete na wĩra wa moko mao ene.

- 17 Andũ arĩa aaganu macookaga o mbĩrĩra-inĩ,
ĩ-ni, ndũrĩrĩ iria ciothe iriganagĩrwo nĩ Ngai.
- 18 No rĩrĩ, andũ arĩa abatari matigũtũũra mariganĩire,
na kana mwĩhoko wa arĩa ahinyĩrĩrie ũthire nginya tene.
- 19 Wee Jehova, arahũka, Ndũkareke mũndũ agĩe na ũhootani;
reke ndũrĩrĩ ituĩrwo ciira irĩ mbere yaku.
- 20 Wee Jehova, maiguithie guoya,
ũreke ndũrĩrĩ imenye atĩ cio no andũ.

10

Ūnene wa Ngai

- 1 Wee Jehova, ũkũrũgama haraaya nĩkĩ?
Wĩhithaga nĩkĩ hĩndĩ ya mathĩina?
- 2 Mũndũ ũrĩa mwaganu etĩaga rĩrĩa ekũhĩta andũ arĩa matarĩ hinya,
rĩrĩa magwatio nĩ mĩbango ĩyo mathugundĩte.
- 3 Mũndũ ũrĩa mwaganu erahagĩra merirĩria ma ngoro yake;
arathimaga andũ arĩa akoroku, na akaruma Jehova.
- 4 Mũndũ ũcio mwĩtĩi ndarongoragia Ngai;
meciiria-inĩ make mothe ndeciiragia ũhoru wa Ngai.
- 5 Njĩra ciake ciikaraga igaaciire hĩndĩ ciothe;
we nĩ mwĩtĩi mũno, namo mawatho maku nĩmamũraihĩrĩrie;
we nĩkũnyũrũria anyũrũragia arĩa marĩ ũthũ nake.
- 6 Eĩiraga na ngoro yake atĩrĩ, “Gũtirĩ ũndũ ũngĩnyinainia;
ndĩrĩkoragwo ndĩ mũkenyu hĩndĩ ciothe na gũtirĩ hĩndĩ ngoona thĩina.”
- 7 Kanua gake kaiyũrĩte irumi na maheeni, o na kũguoyohithania;
mĩtangĩko na mĩario mĩũru irĩ rũrĩmĩ-inĩ rwake.
- 8 Aikaraga oheirie andũ hakuhĩ na matũũra:
ageterera arĩa matarĩ na ũũru akamooraga,
aikaraga acũthĩrĩrie na hito mũndũ ũrĩa ũtarĩ na mũmũteithia.
- 9 Aikaraga oheirie o ta mũrũũthi ũrĩ kĩmamo-inĩ kĩaguo;
agaikara oheirie nĩguo anyiite arĩa matarĩ na hinya;
anyiitaga arĩa matarĩ na hinya, akamakururia akamatwara mũtego-
inĩ wake.
- 10 Ahehenjaga andũ acio matarĩ na wa kũmateithia, makaringĩka;
magũũaga thĩ nĩ ũndũ wa hinya wake.
- 11 Eĩiraga na ngoro atĩrĩ, “Mũrungu nĩariganĩrwo:
nĩehumbĩrĩte ũthiũ na ndoonaga.”
- 12 Arahũka, Jehova!
Ambararia guoko gwaku na igũrũ, Wee Mũrungu.
Tiga kũriganĩrwo nĩ arĩa matarĩ na hinya.
- 13 Nĩ kĩ gĩtũmaga mũndũ ũrĩa mwaganu arume Ngai?
Nĩ kĩ gĩtũmaga eĩire na ngoro atĩrĩ,
“We ndangĩrĩhania?”
- 14 No rĩrĩ, Wee Ngai, Wee nĩwonaga mathĩina o na kĩeha,
ũkoona ũhoru ũcio ũkawamũkĩra moko-inĩ maku.
Mũndũ ũrĩa ũtarĩ wa kũmũteithia eneanaga harĩwe.
Wee nĩwe mũteithia wa andũ arĩa matarĩ maithe mao.

- 15 Una guoko kwa mündũ ũrĩa mwaganu na kwa ũrĩa mũũru;
mũrĩhie nĩ ũndũ wa waganu wake ũcio ũtangĩmenyeka.
- 16 Jehova nĩwe Mũthamaki wa nginya tene;
ndũrĩrĩ nĩgathira ciehere bũrũri-inĩ wake.
- 17 Wee Jehova, nĩũiguaga wendi wa andũ arĩa anyamaarie;
nĩũmomagĩrĩria, na ũgathikĩrĩria gũkaya kwao,
- 18 ũgitagĩra andũ arĩa matarĩ maithe na arĩa ahinyĩrĩrie,
nĩgeetha mündũ, ũrĩa ũrĩ o wa thĩ, ndagacooke gwĩkanĩra guoya.

11

Rwĩmbo rwa Kwĩhoka Jehova

Thaburi ya Daudi

- 1 Nĩ njũragĩra harĩ Jehova.
Mwahota atĩa kũnjĩra atĩrĩ:
“Ũmbũka ta nyoni ũũrĩre kĩrĩma-inĩ gĩaku.
- 2 Ta rora, andũ arĩa aaganu nĩmageetete mota mao,
makahagĩka mĩguĩ yao ndigi-inĩ
nĩguo mehithĩte nduma-inĩ
marathe andũ arĩa atheru ngoro.
- 3 Hĩndĩ irĩa mĩthingi iraanangwo-rĩ,
andũ arĩa athingu mangĩhota gwĩka atĩa?”
- 4 Jehova arĩ thĩinĩ wa hekarũ yake theru;
Jehova arĩ gĩtĩ-inĩ gĩake kĩa ũnene kũu igũrũ.
Acũthagĩrĩria ariũ a andũ;
maitho make nĩmamaroragia.
- 5 Jehova nĩaroragia andũ arĩa athingu,
no andũ arĩa aaganu na arĩa mendete haaro-rĩ,
ngoro yake nĩmathũire.
- 6 Andũ arĩa aaganu nĩakamoirĩria
marakara maraakana na ũbiriti ũgwakana;
igai rĩao nĩ rũhuho rũrĩa rũcinaga.
- 7 Nĩgũkorwo Jehova nĩ mũthingu,
na nĩendete ciira wa kĩhooto;
andũ arĩa arũngĩrĩru nĩo marĩonaga ũthiũ wake.

12

Ihooya rĩa kũũria Ũteithio

Thaburi ya Daudi

- 1 Jehova, tũteithie, nĩgũkorwo andũ arĩa etigĩri Ngai nĩmaniinĩtwo;
andũ arĩa ehokeku nĩmathirĩte makoima gatagatĩ-inĩ ka andũ.
- 2 O mündũ aheenagia mündũ wa itũũra rĩake;
mĩromo yao ya ũhinga yaragia maheeni.
- 3 Jehova aroheria mĩromo yothe ya ũhinga,
o na nĩmĩ ciothe iria ciaragia na mwĩgaatho,
- 4 iria ciugaga atĩrĩ, “Tũkũhootana nĩ ũndũ wa nĩmĩ ciitũ;
mĩromo ĩno tũrĩ nayo nĩ iitũ; mwathi witũ akĩrĩ ũ?”
- 5 “Tondũ wa kũhinyĩrĩrio kwa andũ arĩa matarĩ hinya,

- na gūcaaya kwa arīa abatari-rī,
rīu nīngwarahūka,” ũguo nīguo Jehova ekuuga.
“Nīngūmagitīra kuuma kūrī andū arīa mamacambagia.”
- ⁶ Nacio ciugo cia Jehova itirī mahītia,
ihaana ta betha ĩthereirio kīrugutīro-inī kīa rīūmba,
ĩtheretio maita mūgwanja.
- ⁷ Wee Jehova nīūrītūmenyagīrīra wega,
na ũtūgitagīre kuuma kūrī andū ta acio nginya tene.
- ⁸ Andū arīa aaganu macangacangaga marī na mwītīio,
rīrīa ũndū ūrīa mūūru ūragathīrīrio nī andū.

13

Gweterera Ūhonokio wa Ngai

Thaburi ya Daudi

- ¹ Nī nginya rī, Wee Jehova?
Ūgūtūūra ūriganīirwo nī nī nginya tene?
Nī nginya rī ūgūtūūra ūhithīte ūthiū waku?
- ² Nī nginya rī ngūtūūra ngianaga na meciiria makwa,
na o mūthenya ngoragwo na ihooru ngoro-inī yakwa?
Nī nginya rī thū yakwa ĩgūtūūra ĩhootaga?
- ³ Wee Jehova, Ngai wakwa, ndora na ũnjookerie ūhoru.
Tūma maitho makwa mone, nīguo ndikae gūkoma toro wa gīkuū;
⁴ nīguo thū yakwa ndīkoige atīrī, “Nīndīmūhootete,”
nao arīa marī muku na nī magīkenere kūgūa gwakwa.
- ⁵ No nī ndīhokete wendo waku ūrīa ūtathiraga;
ngoro yakwa ĩkenagīra ūhonokio waku.
- ⁶ Nīngūinīra Jehova,
nīgūkorwo nīanjīkīte wega mūno.

14

Ngai ndakenagio nī Irimū

Thaburi ya Daudi

- ¹ Kīrimū kīiraga na ngoro atīrī,
“Gūtīrī Ngai.”
Nī amaramari, cīiko ciao nī njūru;
gūtīrī mūndū o na ūmwe wīkaga wega.
- ² Jehova aroraga ciana cia ariū a andū arī o igūrū,
one kana nī harī ūrī na ūmenyo,
o na kana nī harī ūrongoragia Ngai.
- ³ Othe-rī, nīmorīte njīra,
magatuīka amaramari marī hamwe;
gūtīrī mūndū o na ūmwe wīkaga wega,
gūtīrī o na ūmwe.
- ⁴ Andū acio mekaga maūndū mooru kaī matamenyaga,
o acio marīaga andū akwa o ta ūrīa andū marīaga irio,
o acio matakayagīra Jehova?

- ⁵ Hau nĩho marĩ manyiitĩtwo nĩ guoya mũnene,
nĩgũkorwo Ngai aikaraga hamwe na thiritũ ya arĩa athingu.
- ⁶ Inyuĩ andũ aya aaganu nĩmũthũkagia mĩbango ya arĩa athĩni,
no Jehova nĩwe rĩũrĩro rĩao.
- ⁷ Naarĩ korwo ũhonokio wa Isiraeli no ũgĩũke kuuma Zayuni!
Rĩrĩa Jehova agaacookeria andũ ake indo ciao-rĩ,
Jakubu nĩagĩkene, na Isiraeli acanjamũke.

15

Maũndũ marĩa Jehova Endaga

Thaburi ya Daudi

- ¹ Jehova, nũũ ũngĩtũũra hema-inĩ yaku?
Nũũ ũngĩtũũra kĩrĩma-inĩ gĩaku kĩrĩa kĩamũre?
- ² Nĩ mũndũ ũrĩa mĩthiire yake ĩtarĩ ũcuuke,
na ũrĩa wĩkaga maũndũ ma ũthingu,
na kwaria aragia ũhoru wa ma kuuma ngoro-inĩ yake,
³ na ndarĩ njambanio rũrĩmĩ-inĩ rwake,
na ndeekaga mũndũ wa itũũra rĩake ũũru,
o na kana akamenereria mũndũ ũrĩa ũngĩ;
⁴ mũndũ ũcio nĩathũire mũndũ ũrĩa wĩkaga maũndũ mooru,
no nĩatĩte arĩa etigĩri Jehova,
na ndagaga kũhingia mwĩhĩtwa wake,
o na ũngĩkorwo ũrĩ wa kũmũtuuria,
⁵ ndakombanagĩra mbeeca ciake nĩguo one uumithio,
na ndangĩoya ihaki nĩguo ahatĩrĩrie mũndũ ũteehĩtie.

Mũndũ ũrĩa wĩkaga maũndũ ta macio
ndarĩ hĩndĩ akenyenyeka.

16

Mwathani nĩwe Rĩũrĩro Rĩakwa

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Mũrungu, ngitagĩra,
nĩgũkorwo nĩ harĩwe njũragĩra.
- ² Ndeerire Jehova atĩrĩ, “Wee nĩwe Mwathani wakwa;
hatirĩ ũndũ mwega ingĩona ũtoimĩte harĩwe.”
- ³ Ha ũhoru wa andũ arĩa aamũre arĩa marĩ bũrũri-inĩ,
acio nĩo andũ arĩa marĩ riiri, na nĩo ngenagĩra mũno.
- ⁴ Andũ arĩa mateng’eragĩra ngai ingĩ-rĩ,
kĩeha kĩa nĩgĩkaingĩha.
- Ndirĩ hĩndĩ ngarutĩra ngai icio magongona ma gũita thakame,*
o na kana ngwete marĩitwa maacio na mĩromo yakwa.
- ⁵ Jehova nĩwe ũnjigĩire rwĩga rwakwa, na gĩkombe gĩakwa;†
Wee nĩwe ũgitagĩra igai rĩakwa.

* **16:4** Ndibei nĩyo yarutagwo igongona rĩa gũitwo. Andũ a Ndũrĩrĩ nĩmatukanagia thakame ya ũrĩa woragwo na ndibei, nĩguo ĩgatuĩka igongona rĩa gũitwo. † **16:5** Gĩkombe gĩkĩ nĩ kĩrĩa mũndũ aaheagwo hĩndĩ ya gũkũngũira maũndũ.

- 6 Ūnjatūrīire ithaka kũndũ kūrīa kwega;
ti-itherũ igai rīakwa nīrīngenagia mũno.
- 7 Nīngũgocca Jehova, ūrīa ūũheaga kīrīra;
o na ūtukũ ngoro yakwa nīndaaraga.
- 8 Jehova akoragwo arī mbere yakwa hīndī ciothe.
Tondũ arī guoko-inī gwakwa kwa ūrīo-rī,
ndingīenyenyeka.
- 9 Nī ūndũ ūcio ngoro yakwa nīnjanjamũku, na rūrīmī rwakwa rūgakena;
o naguo mwīrī wakwa nī ūgaatũūra ūrī na thayũ,
- 10 tondũ ndũkandiganīria mbīrīra-inī,
o na kana ūreke Ūrīa-waku-Mũtheru abuthe.
- 11 Nīũũmenyithītie njīra ya gũthīi muoyo-inī;
nīũkanjīyūria gīkeno ndī harīa ūrī,
hamwe na mwago wa tene na tene ndī guoko-inī gwaku kwa ūrīo.

17

Ihooya rīa Mũndũ Ūtarī Ūcuuke

Ihooya rīa Daudi

- 1 Wee Jehova, ta igua gũthaitana gwakwa kwa ūthingu;
thīkīrīria gũkaya gwakwa.
Tega gũtũ ūigue ihooya rīakwa,
tondũ rītiumanīte na mīromo ya maheeni.
- 2 Ituīro rīakwa rīa kīhooto nīrīkīume kūrī wee;
maitho maku nīmakīone o ūndũ ūrīa wagīrīire.
- 3 O na ūngīthuthuuria ngoro yakwa na ūndũrīe ūtukũ,
o na ūngīngeria, ndūrī ūndũ mũũru ūngīona;
nīndũite atī ndikehia na kanua gakwa.
- 4 Ha ūhorō wa cīiko cia andũ,
na ūndũ wa uge wa mīromo yaku
nī ndũūrīte ndīrigagīrīria
njīra cia andũ arīa mendete haaro.
- 5 Makīnya makwa nīmarũmītie njīra ciaku;
magūrũ makwa matirī matenderũka.
- 6 Wee Mūrungu, ngũkayagīra tondũ nīũnjītīkaga;
ndegeera gũtũ na ūigue ihooya rīakwa.
- 7 Tũma magegania ma wendo waku mũnene monekane,
Wee ūhonokanagia na guoko gwaku kwa ūrīo
arīa moragīra harīwe kuuma kūrī thũ ciao.
- 8 Menyagīrīra nī ta kīũma kīa riitho rīaku;
hitha kīruru-inī kīa mathagu maku
- 9 ndigakorwo nī andũ arīa aaganu arīa maatharīkagīra,
na kuuma kūrī thũ cia muoyo wakwa iria cīndigīcīirie.
- 10 Nīmahinganītie ngoro ciao nyũmũ,
na tuo tũnua twao tũkaaria na mwīgaatho.
- 11 Maahītīte, rīu nīmandigīcīirie,
mangũrũrīire maitho, mone mweke wa kũnũnda.
- 12 Mahaana ta mūrũũthi ūhūtīire ndīa yaguō,

makahaana ta mūrũũthi mūnene woheirie kīrĩa ũrenda kũnyīta.

- 13 Arahũka, Wee Jehova, mang'ethere, ũmahootē;
ndeithũra na rūhiũ rwaku rwa njora kuuma kūrĩ andũ arĩa aaganu.
14 Wee Jehova, honokia na guoko gwaku kuuma kūrĩ andũ ta acio,
ũũhonokie kuuma kūrĩ andũ a thĩ ĩno arĩa irĩhi rĩao rĩrĩ o muoyo-inĩ
ũyũ tũrĩ.

- Ũniinagĩra andũ arĩa wendete ng'aragu ũkamahũũnia;
ciana ciao irĩ na cia kũigana,
na nĩmaigagĩra ciana cia ciana ciao mũthiithũ.
15 Na nĩrĩ, nĩngeyonera ũthiũ waku na ũthingu;
rĩrĩa ngokĩra-rĩ, nĩngaĩiganwo nĩgũkuona ũrĩa ũtariĩ.

18

Rwĩmbo rwa Gũcookia Ngaatho nĩ ũndũ wa Ũhootani

Thaburi ya Daudi

- 1 Nĩngwendete, Wee Jehova, o Wee hinya wakwa.
2 Jehova nĩwe rwaro rwakwa rwa ihiga, na rūirigo rwakwa rwa hinya, na
mũkũũri wakwa;
Mũrungu wakwa nĩwe rwaro rwakwa rwa ihiga, o we rĩũrĩro rĩakwa.
Nĩwe ngo yakwa, na rūhĩa rwa ũhonokio wakwa, o na kĩĩhitho gĩakwa
kĩrũmu.
3 Ngayagĩra Jehova, ũrĩa wagĩrĩire nĩkũgoocwo,
na ngahonokio kuuma kūrĩ thũ ciakwa.
4 Mĩhĩndo ya gĩkuũ nĩyandigiicire;
kĩguũ kĩa mwanangĩko gĩkĩĩhubĩkania.
5 Mĩhĩndo ya mbĩrĩra ĩgĩĩthiororokeria;
nayo mĩtego ya gĩkuũ ĩkĩnjĩhotorera.
6 Mĩnyamaro-inĩ yakwa ndakairĩ Jehova;
ngĩrĩrĩra Ngai wakwa aandeithie.
Arĩ hekarũ-inĩ yake nĩ aagũire mũgambo wakwa;
kĩrĩro gĩakwa gĩgĩkinya harĩ we, o matũ-inĩ make.
7 Thĩ ĩkĩinaina na ĩgĩĩthingitha,
nayo mĩthingi ya irĩma ĩkĩenyenyā;
ĩkĩinaina tondũ aarĩ mũrakaru.
8 Ndogo ĩkiuma maniũrũ-inĩ make ĩkĩambata na igũrũ;
mwaki wa kũniinana ũkiuma kanua-inĩ gake,
kanua-inĩ gake hakiuma makara mekũrĩrĩmbũka.
9 Aahingũrĩre igũrũ agĩkũrũka thĩ;
matu matumanu maarĩ rungu rwa makinya make.
10 Aathiire akuuĩtwo nĩ ikerubi* akĩũmbũka;
akĩambata na igũrũ na mathagu ma rūhuho.
11 Aatũire nduma kĩndũ gĩake gĩa kwĩhumbĩra,
hema ya kũmũthiũrũrũkĩria,
o matu marĩa mathimbu ma mbura.
12 Kuuma ũkengi ũrĩa warĩ harĩ we,

* **18:10** Akerubi nĩ ciũmbe cia matu-inĩ na nĩcio ciakuuaga gĩtĩ kĩa Ngai kĩa ũnene.

- mbura ya mbembe na heni igūtūrīkanīria matu-inī make.
- 13 Jehova akīruruma arī kūu igūrū;
mūgambo wa Ūrīa-ūrī-Igūrū-Mūno ūkīiguuo.
- 14 Aikirie mīguī yake, akīharagania thū,
agīciikīria heni nene, agīcingatithia.
- 15 Mīkuru ya iria ikīguūrio,
nayo mīthingi ya thī ikīhumbūrio
nī ūndū wa irūithia rīaku, Wee Jehova,
na nī ūndū wa ihurutana rīa mīhūmū ya maniūrū maku.
- 16 Agītambūrūkia guoko gwake kuuma o kūu igūrū, akīnyīita;
akīnguucia, akīnduta maaī-inī kūrīa kūrīku.
- 17 Andeithūrire harī thū yakwa irī hinya,
akīndeithūra kūrī arīa maathūire, o acio maangīrītie hinya.
- 18 Manjīhotoreire mūthenya ūrīa ndaarī na mūtino,
no Jehova nīwe warī mūtiirīrīri wakwa.
- 19 Andeehire kūndū kwariī;
akīndeithūra nī tondū nīakenetio nī niī.
- 20 Jehova anjīkīire maūndū kūrīngana na ūthingu wakwa;
andīhīte kūrīngana na ūtheru wa moko makwa.
- 21 Nīgūkorwo nīnūmītie njīra cia Jehova;
ndīkīte ūūru ngahutatīra Ngai wakwa.
- 22 Mawatho make mothe marī mbere yakwa;
ndihutatīire irīra cia watho wake wa kūrūmīrīrwo.
- 23 Ngoretwo itarī na ūcuuke ndī mbere yake,
na ngemenyerera ndikehie.
- 24 Jehova andīhīte kūrīngana na ūthingu wakwa,
akandīha kūrīngana na ūtheru wa moko makwa maitho-inī make.
- 25 Kūrī mūndū ūrīa mwīhokeku ūrīionanagia ūrī mwīhokeku,
na kūrī ūrīa ūtarī ūcuuke ūrīionanagia ndūrī ūcuuke,
- 26 kūrī ūrīa wītheragia, ūrīionanagia ūrī mūtheru,
no kūrī ūrīa ūrī mīthīire mīogomu, ūrīionanagia ūrī mūmūhutatīri.
- 27 Wee ūhonokagia andū arīa enyīhia,
no arīa marī maitho ma mwītīio ūkamaconorithia.
- 28 Wee Jehova, ūigaga tawa wakwa wakanīte;
Ngai wakwa atūmaga nduma yakwa ituīke ūtheri.
- 29 Ndī na ūteithio waku no hote gūtharīkīra mbūtū ya ita;
ndī na Ngai wakwa no hote kūrūga rūthingo.
- 30 Mūrungu-rī, njīra ciake nīnginyanīru;
kiugo kīa Jehova gītīrī ihītia.
We nīwe ngo ya arīa othe mehithaga harī we.
- 31 Nī ūndū-rī, nūū Mūrungu tiga Jehova?
Na nūū Rwaro rwa Ihiga tiga Ngai witū?
- 32 Nī Mūrungu ūūheaga hinya
na agatūma njīra yakwa ikinyanīre.
- 33 Atūmaga magūrū makwa magīe ihenya ta ma thwariga;
aahotithagia kūrūgama kūndū kūrīa kūrīaihu.
- 34 We nīwe wonagia moko makwa mūrūire wa mbaara;
moko makwa no mageete ūta wa gīcango.

- 35 Ūũheaga ngo yaku ya ūhootani,
guoko gwaku kwa ūrĩo nĩkuo kũndiiragĩrĩra;
ũinamagĩrĩra ūkaanenehia.
- 36 Ūnjaramagĩria njĩra ya kũrĩa thiiagĩra,
nĩgeetha magũrũ makwa matigatirũke.
- 37 Ndaingatithirie thũ ciakwa ngĩcikinyĩra;
ndiacookire na thuutha nginya rĩrĩa cianiinirwo.
- 38 Ndacihehenjire ikĩremwo nĩ gũũkĩra;
ciagũire thĩ wa magũrũ makwa.
- 39 Wee waheire hinya wa kũrũa mbaara;
ũgĩgĩtũma thũ ciakwa ciinamĩrĩre magũrũ-inĩ makwa.
- 40 Watũmire thũ ciakwa ihũndũke ciũre,
na nĩ ngĩniina arĩa maathũire.
- 41 Maakaire mateithio, no hatiarĩ na wa kũmahonokia,
maakaĩre Jehova no ndaametĩkire.
- 42 Ndaamahũrĩre makĩhinya ta rũkũngũ rũmbũrĩtwo nĩ rũhuho;
ngĩmaita njĩra-inĩ ta ndooro.
- 43 Nĩũũhonoketie ngaaga gũtharĩkĩrwo nĩ andũ;
ũndũite mũtongoria wa ndũrĩrĩ;
andũ itooĩ nĩmandungatagĩra.
- 44 O rĩrĩa maigua ngumo yakwa, nĩmanjathĩkagĩra;
andũ a kũngĩ mehetaga marĩ mbere yakwa.
- 45 Othe makuuaga ngoro;
mookaga makĩinainaga moimĩte ciĩhitho ciao cia hinya.
- 46 Jehova atũũraga muoyo!
O we Rwaro rwakwa rwa Ihiga arogoocwo!
Ngai o we Mũhonokia wakwa arotũgĩrio!
- 47 We nĩwe Mũrungu ūrĩa ūndĩhagĩria,
agatooria ndũrĩrĩ, agaciiga rungu rwakwa,
48 o we ūũhonokagia kuuma kũrĩ thũ ciakwa.
- Wandũgĩririe igũrũ rĩa andũ arĩa maathũire;
ũkĩndeithũra kuuma kũrĩ andũ arĩa mahũthagĩra hinya.
- 49 Nĩ ūndũ ūcio, Wee Jehova, nĩndĩrĩkũgoocaga ndĩ gatagatĩ ka ndũrĩrĩ,
ndĩrĩinaga ngagooca rĩitwa rĩaku.
- 50 Aheaga mũthamaki wake ūhootani mũnene;
onanagia ūtugi wake ūtathiraga kũrĩ ūcio wake mũitĩrĩrie maguta,
kũrĩ Daudi na njiaro ciake nginya tene.

19

Ūũmbi wa Ngai Wonanagia Riiri Wake

Thaburi ya Daudi

- 1 Igũrũ riumbũraga riiri wa Mũrungu;
namo matu mamemerekagia wĩra wa moko make.
- 2 Mũthenya ūkinyagĩria mũthenya ūrĩa ūngĩ ūhoro;
naguo ūtukũ ūkamenyithia ūtukũ ūrĩa ūngĩ ūhoro wa riiri ūcio.
- 3 Gũtirĩ mĩario kana rũthiomi
kũrĩa mũgambo wacio ūtaiguĩkaga.
- 4 Mũgambo wacio ūthiiaga thĩ yothe,

nacio ciugo ciacio igakinya ituri cia thĩ.

Ngai nĩambĩire riũa hema kũu igũrũ,

⁵ narĩo riumaga rĩhaana ta mũhikania akiuma nyũmba yake,
o na kana ta mũteng'eri njoorua akĩhĩahĩia gũteng'era.

⁶ Rĩrathagĩra mwena-inĩ ũmwe wa kũu igũrũ,
na rĩgathiũrũrũka nginya mwena ũrĩa ũngĩ;
gũtirĩ kĩndũ gĩtakinyagĩrwo nĩ ũrugarĩ warĩo.

⁷ Watho wa Jehova nĩ mũkinyanĩru,
ũriũkagia ngoro ya mũndũ.

Kĩrĩra kĩa Jehova nĩ gĩa kwĩhokeka,
nĩkĩũhĩgagia mũndũ ũrĩa ũtarĩ mũũgĩ.

⁸ Mataaro ma Jehova nĩmarũngĩrĩru,
nĩ makenagia ngoro.

Maathani ma Jehova nĩ macangararu,
maheaga maitho ũtheri.

⁹ Gwĩtigĩra Jehova nĩ ũndũ mũtheru,
gũtũũraga nginya tene.

Matua ma Jehova nĩ ma ma,
na mothe nĩ ma kĩhooto.

¹⁰ Maũndũ macio nĩ ma goro gũkĩra thahabu,
o na gũkĩra thahabu ĩrĩa therie mũno;
marĩ mũrĩo gũkĩra ũũkĩ,
o ũũkĩ ũrĩa uumĩte igua-inĩ.

¹¹ Ningĩ nĩmo mataaraga ndungata yaku;
kũmamenyerera nĩ ũndũ ũrĩ irĩhi inene.

¹² Nũũ ũngĩhota gũkũũrana mahĩtia make?

Ndekera mahĩtia makwa ma hitho-inĩ.

¹³ Ningĩ rigagĩrĩria ndungata yaku ndĩkeehie mehia ma mwĩiro o namo;
ndũkanareke mehia macio manjathe.

Nĩguo ndĩrĩkaraga itarĩ na ũcuuke,
na itarĩ na mehia ma kwagarara watho.

¹⁴ Ciugo cia kanua gakwa na matarania ma ngoro yakwa
irogũkenia maitho-inĩ maku,

Wee Jehova, o Wee Rwaro rwakwa rwa Ihiga, na Mũkũũri wakwa.

20

Ihooya rĩa kũũria Ũhootani

Thaburi ya Daudi

¹ Jehova arogwĩtika rĩrĩa ũrĩ mũnyamaro-inĩ;
rĩitwa rĩa Ngai wa Jakubu rĩrokũgitĩra.

² Arokũrehere ũteithio kuuma handũ harĩa hake haamũre,
na agũtiirĩrĩre arĩ kũu Zayuni.

³ Aroririkana magongona maku mothe,
na etĩkĩre maruta maku ma njino.

⁴ Arokũhe maũndũ marĩa ngoro yaku ĩrirĩirie,
na atũme mĩbango yaku yothe ĩgaacĩre.

⁵ Rĩrĩa ũkaahootana nĩtũkoigĩrĩria na gĩkeno,
na tuoye bendera ciitũ na igũrũ nĩ ũndũ wa rĩitwa rĩa Ngai witũ.

Jehova arokūhingīria maūndū marīa mothe ūmūhooete.

- 6 Rīu nīmenyete atī Jehova nīahonokagia ūrīa wake mūitīrīrie maguta;
nīamwītīkaga arī kūu igūrū rīake rīamūre,
arī na ūhoti wa kūhonokania ūrīa ūrī guoko-inī gwake kwa ūrīo.
- 7 Andū amwe mehokaga ngaari cia ita, na angī makehoka mbarathi,
no ithuī twīhokaga rīitwa rīa Jehova Ngai witū.
- 8 Makurumaga makagūa thī,
no ithuī tūrūgamaga tūkehaanda.
- 9 Wee Jehova, honokia mūthamaki!
Twītīkage rīrīa twagūkaīra!

21

Ūhootani wa Jehova

Thaburi ya Daudi

- 1 Wee Jehova, mūthamaki nīakeneire hinya waku.
Kaī gīkeno kīa ūhootani kīrīa ūmūheaga gīkīrī kīnene-ī!
- 2 Nīūmūhingīrie wendi wa ngoro yake,
naguo ūndū ūrīa akūhooete na mīromo yake ndūmūimīte.
- 3 Wamwamūkīrīre na irathimo nyingī,
na ūkīmwīkīra thūmbī ya thahabu īrīa therie mūtwe.
- 4 Aakūhooire atūūre muoyo, nawe ūkīmūhe muoyo,
ūkīmūhe matukū maingī atūūre nginya tene na tene.
- 5 Riiri wake nī mūnene nī ūndū wa ūhootani ūrīa ūmūheete;
nīūmūheete riiri na igweta.
- 6 Ti-itherū nīūmūrathimīte na irathimo cia gūtūūra nginya tene,
na ūgatūma acanjamūke nī gīkeno gīa gūikara harīwe.
- 7 Nīgūkorwo mūthamaki ehokaga Jehova;
nī ūndū wa wendo wa Ūrīa-ūrī-Igūrū-Mūno
ndangīenyenyeka.
- 8 Guoko gwaku nīgūkanyīta thū ciaku ciothe;
guoko gwaku kwa ūrīo gūgaakumbata arīa marī muku nawe.
- 9 Hīndī īrīa ūkaamoimīrīra
ūgaatūma mahaane ta icua rīa mwaki mūnene.
Nī ūndū wa mang'ūrī make-rī, Jehova nīakamameria,
naguo mwaki wake ūmaniine.
- 10 Nīūkaniina njiaro ciao ithire gūkū thī,
na ciana cia ciana ciao ūciniine kuuma kūrī andū.
- 11 O na mangīgagūciirīra magwīke ūūru,
na mathugunde maūndū ma waganu, matikahootana,
- 12 nīgūkorwo nīūgatūma mahūndūke moore
rīrīa makoona ūgeetete ūta waku ūmarathe.
- 13 No gītūūgīre Wee Jehova, nī ūndū wa hinya waku;
na ithuī nītūine na tūgooce hinya waku.

22

Ruo Rūnene na Rwīmbo rwa Kūgooca

Thaburi ya Daudi

- 1 Ngai wakwa, Ngai wakwa, ũndiganĩirie nĩkĩ?
 Ũndaihĩrĩirie ũguo nĩkĩ, ũkaaga kũũhonokia,
 ũkaraihĩrĩria ciugo cia mũcaayo wakwa?
- 2 Wee Ngai wakwa, ngũkayagĩra mũthenya, no ndũnjĩtĩkaga,
 ngũkayagĩra ũtukũ, na ndingĩkira.
- 3 No rĩrĩ, Wee ũrĩ Mũtheru, Wee ũikarĩire gĩtĩ kĩa ũnene;
 Wee nĩwe ũgoocagwo nĩ Isiraeli.
- 4 Maithe maitũ nĩwe meehokaga;
 maakwĩhokire nawe ũkĩmahonokia.
- 5 Maagũkaĩire nao makĩhonokio;
 maakwĩhokire na matiigana gũconorithio.
- 6 No nĩ nduĩkĩte o ta kĩgunyũ, no ti ta mũndũ,
 nganyararwo nĩ andũ na ngamenwo nĩ kĩrĩndĩ.
- 7 Andũ arĩa othe maanyonaga nĩmanyũrũragia;
 makaanuma makĩinainagia mĩtwe, makoiga atĩrĩ:
- 8 “Ehokaga Jehova; Jehova nĩakĩmũhatũre.
 Nĩakĩmũteithũre, nĩgũkorwo nĩakenagio nĩwe.”
- 9 No rĩrĩ, Wee nĩwe wandutire nda ya maitũ;
 watũmire ngwĩhoke ndĩ o nyondo-inĩ cia maitũ.
- 10 Kuuma ndaaciarwo ndaikirio o harĩwe;
 kuuma ndoima nda ya maitũ ũkoretwo ũrĩ Mũrungu wakwa.
- 11 Ndũkandaihĩrĩrie,
 nĩgũkorwo thĩĩna ũrĩ o hakuhĩ,
 na gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wa kũndeithia.
- 12 Ndegwa nyingĩ nĩindigicĩirie;
 thiũrũrũkĩirio nĩ ndegwa irĩ hinya cia Bashani.*
- 13 Mĩrũũthi ikũrarama, igĩtambuura kĩa igwatĩtie,
 injathamĩirie tũnua twayo.
- 14 Njitĩtwo thĩ ta maaĩ,
 namo mahĩndĩ makwa mothe nĩmarekanĩtie.
 Ngoro yakwa yororoete ta mũhũra;
 itwekete irĩ thĩinĩ wakwa.
- 15 Hinya wakwa ũniarĩte ta rũgĩo,
 naruo rũrĩmĩ rwakwa rũkanyitana na karakara nĩkũng'ara;
 ũngometie rũkũngũ-inĩ rwa gĩkuũ.
- 16 Ndĩmũrigicĩirie nĩ magui;
 ndĩmũthiũrũrũkĩirie nĩ gĩkundi kĩa andũ arĩa meekaga ũũru,
 nĩmatheecangĩte moko na magũrũ makwa.
- 17 Mahĩndĩ makwa no hote kũmatara mothe;
 andũ marandora na makangũũrĩra maitho.
- 18 Maragayana nguo ciakwa,
 nayo kanjũ yakwa makamĩcuukĩra mĩtĩ.
- 19 No rĩrĩ, Wee Jehova, ndũkandaihĩrĩrie mũno;
 Wee Hinya wakwa, hiũha ũũke ũndeithie.
- 20 Teithũra muoyo wakwa kuuma harĩ rũhiũ rwa njora,

* 22:12 Bashani kwarĩ mwena wa gathigathini-irathĩro wa Palestina; nĩ kwoĩkaine nĩ ũndũ wa ndegwa ciakuo cia hinya na ng'ombe noru.

- ũteithũre muoyo wakwa wa goro harĩ hinya wa magui.
- 21 Thara kuuma kanua-inĩ ka mĩrũũthi;
honokia kuuma hĩa-inĩ cia mbogo.
- 22 Nĩngumbũra rĩitwa rĩaku kũrĩ ariũ a baba;
ndĩrĩkũgocaga ndĩ kĩũngano-inĩ.
- 23 Inyuĩ andũ aya mwĩtigĩrĩte Jehova, mũgococi!
Inyuothe a njiaro cia Jakubu, mũkumiei,
inyuĩ a njiaro cia Isiraeli, mũtĩiei.
- 24 Nĩgũkorwo we ndaamenire
kana akĩnyarara gũthĩnĩka kwa ũrĩa mũnyamarĩku;
ndaahithire ũthiũ wake kuuma kũrĩ we,
no nĩathikĩrĩrie kĩrĩro gĩake.
- 25 Gĩtũmi kĩa ngũgococi ũrĩa ngũgocaga ndĩ kĩũngano-inĩ kĩnene kiumĩte
harĩwe;
nĩ nĩndĩrĩhingagia mũhĩtwa yakwa ndĩ mbere ya arĩa magwĩtigĩrĩte.
- 26 Andũ arĩa athĩni marĩrĩaga na makahũũna,
arĩa marongoragia Jehova, nĩmarĩmũgocaga;
ngoro cianyu irotũũra nginya tene.
- 27 Andũ arĩa othe matũũraga ituri ciothe cia thĩ
nĩmakaririkana na macookerere Jehova,
andũ a nyũmba ciothe cia ndũrĩrĩ
nĩmakainamĩrĩra mbere yake,
- 28 nĩgũkorwo ũthamaki nĩ wa Jehova,
na nĩwe wathaga ndũrĩrĩ ciothe.
- 29 Andũ arĩa othe atongu a thĩ makaarĩa na mamũhooe;
arĩa othe makuuaga magathikwo nĩmagaturia ndu mbere yake,
o acio matangĩhota gwĩtũũria muoyo.
- 30 Ciana nĩikamũtungatĩra;
nacio nĩikahe njiarwa iria igooka ũhoro wa Mwathani.
- 31 Acio nĩmakahunjia ũthingu wake
kũrĩ andũ arĩa magaaciarwo,
nĩgũkorwo nĩwe wĩkĩte ũguo.

23

Jehova nĩwe Mũrĩithi Wakwa

Thaburi ya Daudi

- 1 Jehova nĩwe mũrĩithi wakwa, ndirĩ kĩndũ ingĩaga.
2 Atũmaga njarahe ũrĩithio-inĩ ũrĩ nyeki nduru,
aandongoragia maaĩ-inĩ marĩ na ũhurũko.
3 Nĩariũkagia ngoro yakwa,
akandongoragia njĩra-inĩ cia ũthingu,
nĩ ũndũ wa rĩitwa rĩake.
- 4 O na ingĩtuĩka ndĩrahungurĩra
mũkuru ũrĩ nduma ta ya gĩkuũ,
ndirĩ ũũru ingĩtigĩra,
nĩgũkorwo ũrĩ hamwe na nĩ;
thiarĩ waku na mũthĩgi waku
nĩciihooreragia.

- 5 Ūnjaragĩra metha mbere yakwa
o harĩa thũ ciakwa irĩ.*
Ūnjitagĩrĩria maguta mūtwe;†
gĩkombe gĩakwa nĩkĩyũrĩrĩre.
- 6 Ti-itherũ wega na wendani nĩirĩrũmanagĩrĩra na nĩ
matukũ mothe ma muoyo wakwa,
na nĩ ngũtũũra nyũmba ya Jehova nginya tene.

24

Jehova nĩ Mũthamaki Mũnene

Thaburi ya Daudi

- 1 Thĩ nĩ ya Jehova, na kĩrĩa gĩothe kĩrĩ thĩinĩ wayo,
mabũrũri mothe o na arĩa matũũraga kuo;
- 2 nĩgũkorwo nĩwe waakire mũthingi wayo igũrũ rĩa maria,
na akĩmĩrũmia ĩikare igũrũ rĩa maaĩ.
- 3 Nũũ ũngĩambata kĩrĩma-inĩ kĩa Jehova?
Nũũ ũngĩrũgama handũ harĩa hake haamũre?
- 4 Nĩ mũndũ ũrĩa ũrĩ na moko matheru na akaaga ũũru ngoro,
na ũrĩa ngoro yake ĩtahooyaga mũhianano,
o na kana akeehĩta na maheeni.
- 5 Mũndũ ũcio nĩarĩamũkagĩra kĩrathimo kuuma kũrĩ Jehova,
na onagwo atarĩ mũhĩtia nĩ Ngai, Mũhonokia wake.
- 6 Ūguo nĩguo rũciaro rwa arĩa mamũrongoragia rũtariĩ,
o rũrĩa rũrongoragia ũthiũ waku, Wee Ngai wa Jakubu.
- 7 Ambarariai mĩtwe yanyu, inyuĩ ihingo ici,
ambararioi inyuĩ mĩrango ĩno ya tene,
nĩguo Mũthamaki wa riiri atoonye thĩinĩ.
- 8 Mũthamaki ũcio wa riiri nĩwe ũũ?
Nĩwe Jehova ũrĩa ũrĩ hinya na nĩ njamba,
nĩwe Jehova ũrĩa njamba ita-inĩ.
- 9 Ambarariai mĩtwe yanyu, inyuĩ ihingo ici,
mĩambarariei inyuĩ mĩrango ĩno ya tene,
nĩguo Mũthamaki wa riiri atoonye thĩinĩ.
- 10 Mũthamaki ũcio wa riiri nĩwe ũ?
Jehova Mwene-Hinya-Wothe-rĩ,
nĩwe Mũthamaki wa riiri.

25

Ihooya rĩa kũũria Gũtongorio na Kũgitĩrwo

Thaburi ya Daudi

- 1 Wee Jehova, ngoro yakwa ndĩmĩroretie na igũrũ kũrĩ we;
2 Wee Ngai wakwa, nowe ndĩhokete.
- Ndũkareke njonorithio,
o na kana ũreke thũ ciakwa ingenerere.
- 3 Gũtirĩ mũndũ ũkwĩhokete
ũgaaconorithio o na rĩ,
no arĩa mekaga andũ ũũru hatarĩ gĩtũmi-rĩ,

* 23:5 Matukũ ma tene irĩkanĩro ciahũũragwo mũhũũri na ũhoru wa kũrĩanĩra irio cia kuonania gĩkeno na ũrata. † 23:5 Mũgeni wa gĩtĩio nĩahakagwo maguta manungi wega mūtwe hĩndĩ ya iruga.

acio n̄o magaconorithio.

- 4 Wee Jehova, nyonia m̄thīre yaku,
ũmenyithie nj̄ra ciaku;
- 5 ndongoria ũhoro-in̄i waku wa ma na ũndutage,
n̄gũkorwo n̄iwe Ngai ũr̄ia ũũhonokagia,
na n̄iwe k̄ir̄iḡir̄o ḡiakwa m̄thenya wothe.
- 6 Jehova, ririkana tha ciaku nyinḡi o na wendo waku,
n̄gũkorwo n̄i cia kuuma o tene.
- 7 Ndũkaririkane mehia ma ũnini wakwa,
o na kana mehia makwa ma ũremi;
ndirikana k̄uringana na wendani waku,
n̄i ũndũ wa wega waku, Wee Jehova.
- 8 Jehova n̄i mwegu na n̄i m̄r̄unḡir̄u;
n̄i ũndũ ũcio andũ ar̄ia ehia n̄iar̄imonaḡir̄ia nj̄ra ciake.
- 9 Atongoragia andũ ar̄ia menyiihagia na nj̄ra ir̄ia yaḡir̄ire,
na akamarutaga nj̄ra yake.
- 10 Nj̄ra ciothe cia Jehova n̄i cia wendani na w̄ihokeku,
har̄i ar̄ia mamenyaḡir̄ia k̄ir̄ikan̄iro ḡiake.
- 11 Wee Jehova, n̄i ũndũ wa r̄itwa r̄iaku-r̄i,
ndekera mehia makwa, o na ḡutuika n̄i manene.
- 12 M̄ndũ ũr̄ia mw̄itiḡiri Jehova nũũ?
M̄ndũ ũcio n̄iar̄imuonaḡir̄ia nj̄ra ir̄ia aaḡir̄irwo n̄i kũgera.
- 13 M̄ndũ ũcio eḡtũũra matukũ make agaaciire,
nacio nj̄aro ciake n̄ikaagaya b̄ur̄uri.
- 14 Jehova n̄ihokaga andũ ar̄ia mamw̄itigaḡira;
n̄o amenyithagia k̄ir̄ikan̄iro ḡiake.
- 15 Maitho makwa maikaraga h̄ind̄i ciothe macũth̄ir̄irie Jehova,
n̄gũkorwo nowe wiki ũnḡiteithũkithia maḡurũ makwa m̄tego-in̄i.
- 16 Hũgũk̄ira, ũnyonie ũtugi waku,
n̄gũkorwo nd̄i o nyiki na nd̄i m̄nyamar̄iku.
- 17 Math̄ina ma ngoro yakwa n̄imainḡih̄ite;
niin̄ira ruo r̄ur̄ia nd̄i naruo.
- 18 Rora m̄nyamaro yakwa o na ḡutanḡika gwakwa,
ũk̄indekere mehia makwa mothe.
- 19 Rora thũ ciakwa wone ũr̄ia cinḡih̄ite,
nacio iithũire na r̄uthũũro r̄utar̄i tha!
- 20 Menyaḡir̄ia muoyo wakwa na ũũthare;
ndũkareke njonorithio,
n̄gũkorwo n̄i har̄iwe nj̄raḡira.
- 21 Wikind̄iru wa ngoro na ũr̄unḡir̄u irongitaḡira,
tondũ n̄iwe nj̄ir̄igaḡir̄ia.
- 22 Wee Ngai, ḡikũũre andũ a Isiraeli,
moime math̄ina-in̄i mao mothe!

26

Ihooya r̄ia M̄ndũ Mwegu

Thaburi ya Daudi

1 Wee Jehova, ndũira itua r̄ia k̄ihooto,

- nīgũkorwo mĩthiĩre yakwa nĩmĩkindĩrĩku;
ndũũrĩte ndĩhokete Jehova itegũthangania.
- ² Wee Jehova, ngeria na ũndorie,
tuĩria ngoro yakwa o na meciiria makwa;
- ³ nīgũkorwo wendo waku ũkoragwo ũrĩ mbere yakwa,
na ngeragĩra njĩra-inĩ yaku ya ũhoru wa ma.
- ⁴ Ndiikaranagia na andũ a maheeni,
o na kana ngagwatanĩra na andũ arĩa marĩ ũhinga.
- ⁵ Nĩthũire kĩũngano kĩa andũ arĩa mekaga ũũru,
na ngarega gũikarania na andũ arĩa aaganu.
- ⁶ Ngwĩthamba moko nyonanie ndirĩ na mahĩtia,*
thiũrũrũke kĩgongona gĩaku, Wee Jehova,
- ⁷ nyine nyanĩrĩre rwĩmbo rwa gũcookia ngaatho,
na heane ũhoru wa ciiko ciaku ciothe cia magegania.
- ⁸ Wee Jehova, nĩnyendete nyũmba irĩa ũtũũraga,
o handũ harĩa riiri waku ũikaraga.
- ⁹ Ndũkeherie ngoro yakwa hamwe na ya arĩa mehagia,
kana muoyo wakwa hamwe na wa andũ arĩa maitaga thakame,
- ¹⁰ arĩa marĩ na maũndũ ma waganu moko-inĩ mao,
o arĩa moko mao ma ũrĩo maiyũrĩte mahaki.
- ¹¹ No niĩ-rĩ, ndũũraga mũtũũrĩre ũtarĩ ũcuuke;
kĩngũũre na ũnjiguĩre tha.
- ¹² Magũrũ makwa marũgamĩte handũ harĩa haigananu;
nĩndĩrĩgocaga Jehova ndĩ kĩũngano-inĩ kĩnene.

27

Kũgĩa na Ũũmĩrĩru harĩ Jehova

Thaburi ya Daudi

- ¹ Jehova niĩwe ũtheri wakwa na ũhonokio wakwa;
ingĩgĩtigĩra ũ?
Jehova niĩwe kĩhitho kĩa muoyo wakwa;
ingĩkĩmakio nũũ?
- ² Rĩrĩa andũ arĩa ooru manjũkĩrĩra
nĩguo matambuure nyama cia mwĩrĩ wakwa,
o acio thũ ciakwa na arĩa marĩ muku na niĩ maatharĩkĩra-rĩ,
marĩhĩngagwo makagũa.
- ³ O na mbũtũ cia ita ingĩndigiicĩria,
ngoro yakwa ndĩngĩtigĩra;
o na ingĩũkĩrĩrwo niĩ ita,
ndingĩgĩa na nganja.
- ⁴ Ndĩ o ũndũ ũmwe njũũragia harĩ Jehova,
na noguo thingataga:
atĩ njikarage nyũmba ya Jehova
matukũ mothe ma muoyo wakwa,
ndĩionagĩre wega wa Jehova,
na ndũiragie kĩrĩra ndĩ thĩinĩ wa hekarũ yake.
- ⁵ Nĩgũkorwo mũthenya wa thĩina-rĩ,

* **26:6** Gwĩthamba moko mbere ya mũingĩ kuonanagia atĩ mũndũ ũcio ndeekĩte ngero iyo.

- akaangitira ndi hau gikaro-ini giake;
 niakahitha kigunyini-ini kha hema yake,
 na andugamie iguru wa rwaro rwa ihiga.
- 6 Hindi iyo mutwe wakwa nukambarario
 iguru wa thu iria iithiururukirie;
 ningaruta igongona ngianagirira na gikeno ndi hema-ini yake;
 ningainira Jehova na ndimugooce.
- 7 Wee Jehova, igua mugambo wakwa riria ndagukaira;
 njiguagira tha na unjitikage.
- 8 Ha ugoro waku, ngoro yakwa yugaga atiri, "Rongoria uthiu wake!"
 Na ni ngoiga atiri, Wee Jehova, uthiu waku nigu ndi rongoragia.
- 9 Ndukaahithe uthiu waku,
 tiga kuingata ndungata yaku na marakara;
 Wee niwe utuuriite undeithagia.
 Ndūkandege kana undiganirie,
 Wee Ngai Mūhonokia wakwa.
- 10 O na baba na maitu mangindiganiria,
 Jehova niakanyamukira.
- 11 Wee Jehova nyonagiriria njira yaku,
 na ungeragirie njira iria nungaru,
 ni undu wa thu ciakwa.
- 12 Ndūkaneane kuri aria mari muku na ni,
 nigukorwo aira a maheeni nimanjukirire,
 makaheha miheehu ya kunjika uuru.
- 13 Ni njitikitie uu:
 ati ningeyonera wega wa Jehova
 ndi bururi wa aria mari muoyo.
- 14 Eterera o Jehova:
 gi na hinya na umiririe ngoro,
 na weterere Jehova.

28

Ihooya rira kuiria Uteithio

Thaburi ya Daudi

- 1 Wee Jehova, niwe ndirakaira, Wee Rwaro rwakwa rwa Ihiga;
 ndukarege guuthikirira.
 Nigukorwo ungingirira,
 ingihaana ta aria maikurukite magatoonya irima.
- 2 Igua guthaithana gwakwa ngigukaira undeithie,
 o nyambararitie moko makwa
 ndimerekeirie haria haku Hatheru-Muno.
- 3 Ndūkanguucururanie hamwe na andu aria aganu,
 ati undwaranirie hamwe na aria mekaga uuru,
 o aria maaragia ndeto cia thayu na andu a ituura,
 no mari na uuru ngoro-ini ciao.
- 4 Andu acio marihe ni undu wa ciko ciao,
 na ni undu wa wira wao muru;
 marihe ni undu wa wira wa moko mao,
 umarihe o kiria kimagirire.

⁵ Tondũ matirũmbũyagia mawĩko ma Jehova
o na wĩra wa moko make,
we nĩakamatharũria na ndakamaaka rĩngĩ.

⁶ Jehova arogoocwo,
nĩgũkorwo nĩaiguĩte ngĩmũthaitha anjiguĩre tha.

⁷ Jehova nĩwe hinya wakwa na nowe ngo yakwa;
ngoro yakwa nĩwe iĩhokete, na nĩandeithĩtie.
Ngoro yakwa nĩrarũũhia nĩ gĩkeno,
na nĩngũmũinĩra rwĩmbo rwa kũmũcookeria ngaatho.

⁸ Jehova nĩwe hinya wa andũ ake,
na kũrĩ ũrĩa wake mũitĩrĩrie maguta nĩ kĩirigo kĩa hinya kĩa ũhonokio.

⁹ Honokia andũ aku na ũrathime igai rĩrĩ rĩaku,
tuĩka mũrĩithi wao na ũmakuuage nginya tene.

29

Ūhootani wa Jehova

Thaburi ya Daudi

¹ Rahai Jehova, inyuĩ ciũmbe cia igũrũ,
rahai Jehova tondũ nĩwe ũrĩ riiri na hinya.

² Rahai Jehova, mũheane ũhoro wa riiri wa rĩitwa rĩake;
thathaiyai Jehova thĩinĩ wa ũkenge wa ũthingu wake.

³ Mũgambo wa Jehova ũragamba na kũu iria-inĩ;
Mũrungu ũcio wa riiri nĩararuruma,
Jehova araruruma igũrũ rĩa maaĩ maingĩ.

⁴ Mũgambo wa Jehova nĩ ũrĩ ũhoti;
mũgambo wa Jehova ũiyũrĩte riiri.

⁵ Mũgambo wa Jehova unangaga mĩtarakwa;
Jehova oinangaga mĩtarakwa ya Lebanoni ĩgatuĩka tũcunjĩ.

⁶ Atũmaga bũrũri wa Lebanoni ũtũũhe ta njaũ,
nakĩo Kĩrĩma gĩa Sirioni* gĩgatũũha ta njaũ ya mbogo.

⁷ Mũgambo wa Jehova ũhenũkaga nĩnĩmbĩ cia mwaki.

⁸ Mũgambo wa Jehova ũinainagia werũ;
Jehova ainainagia Werũ wa Kadeshi.

⁹ Mũgambo wa Jehova ũthioraga mĩtĩ ya mĩgandi,
na ũgatũma mĩtitũ ĩhũrũrũke ĩgatigwo ũtheri.

Nakuo hekarũ-inĩ yake arĩa othe marĩ kuo makaanĩrĩra
makoiga, "Kaĩ arĩ riiri-ĩ!"

¹⁰ Jehova arĩ igũrũ rĩa mũiyũro wa maaĩ aikarĩire gĩtĩ kĩa ũnene;
Jehova egũtũũra aikarĩire gĩtĩ kĩa ũnene arĩ Mũthamaki nginya tene.

¹¹ Jehova aheaga andũ ake hinya;
Jehova arathimaga andũ ake magaikara na thayũ.

30

Ihooya rĩa Gũcookia Ngaatho

¹ Wee Jehova-rĩ, nĩngũgũtũũgĩria

* **29:6** Sirioni nĩ rĩitwa rĩngĩ rĩa Herimoni na rũthiomi rwa Finicia.

- nīgũkorwo wandutire kũrĩa kũriku,
na ũkĩgiria thũ ciakwa ingenerere.
- ² Wee Jehova Ngai wakwa,
ndagũkaĩire ũndeithie nawe ũkĩhonia.
- ³ Wee Jehova, wandutire kuuma mbĩrĩra-inĩ;
ũkĩgiria njikũrũke, ndoonye irima.
- ⁴ Inĩrai Jehova mũmũgooce, inyuĩ andũ ake aamũre;
mũgooce rĩitwa rĩu rĩake itheru,
- ⁵ nīgũkorwo marakara make nĩ ma kahinda o kanini,
no ũtugi wake nĩwagũtũũria mũndũ muoyo;
kĩrĩro no kĩraarĩre ũtukũ wothe
no rũciinĩ gwakĩa kũrooke gĩkeno.
- ⁶ Hĩndĩ irĩa ndagaacĩire, ndoigire atĩrĩ,
“Ndirĩ hĩndĩ ngenyenyeka.”
- ⁷ Wee Jehova, rĩrĩa wanyonirie ũtugi waku-rĩ,
watũmire ndĩhaande o ta kĩrĩma;
no rĩrĩa wahithire ũthiũ waku-rĩ,
nĩndamakire.
- ⁸ Wee Jehova nĩwe ndakaĩire;
ngĩthaita Mwathani anjiguĩre tha:
- ⁹ “Mwanangĩko wakwa ũngĩkorwo na uumithio ũrĩkũ,
ingĩtoonyerera irima-inĩ?
Rũkũngũ-rĩ, no rũkũgooce?
No rwanĩrĩre wĩhokeku waku?”
- ¹⁰ Wee Jehova, thikĩrĩria na ũnjiguĩre tha;
Wee Jehova, tuĩka ũteithio wakwa.”
- ¹¹ Wagarũrĩre kĩgirĩko gĩakwa gĩgĩtuĩka rwĩmbo rwa gĩkeno;
ũkĩnduta nguo yakwa ya ikũnia, ũkĩhumba gĩkeno,
- ¹² nĩgeetha ngoro yakwa ikũinĩre na ndĩgakire.
Wee Jehova Ngai wakwa, ngũtũũra ngũcookagĩria ngaatho nginya
tene.

31

Ihooya rĩa Kwĩhoka Jehova

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Jehova, nĩ harĩwe njũrĩire;
ndũkanareke njonorithio;
nĩ ũndũ wa ũthingu waku-rĩ, ndeithũra.
- ² Ndegera gũtũ
na ũhiũhe ũũke ũũhatũre;
tuĩka rwaro rwakwa rwa ihiga rwa kũũrĩra,
ũtuĩke gĩikaro kĩirigĩre na hinya, ũũhonokie.
- ³ Nĩgũkorwo Wee nĩwe Rwaro rwakwa rwa Ihiga
na gĩikaro gĩakwa kĩirigĩre na hinya,
nĩ ũndũ wa rĩitwa rĩaku, ndongoria na ũnyonie njĩra.
- ⁴ Ndeithũkithia mũtego-inĩ ũrĩa nyambĩrwo,
nĩgũkorwo nĩwe rĩũrĩro rĩakwa.
- ⁵ Roho wakwa ndaũiga moko-inĩ maku;
Wee Jehova, ngũũra, o Wee Mũrungu ũrĩa wa ma.

- 6 Nĩthũire arĩa mahooyaga ngai cia mĩhianano ĩtarĩ kĩene;
niĩ ndĩhokete o Jehova.
- 7 Niĩ nĩngũcanjamũka na ngenage nĩ ũndũ wa wendo waku,
nĩgũkorwo nĩwonire mĩnyamaro yakwa,
na ũkĩmenya ruo rũnene rwa ngoro yakwa.
- 8 Ndũũneanĩte kũrĩ thũ,
no niũkinyithĩtie magũrũ makwa handũ haariĩ.
- 9 Njiguĩra tha, Wee Jehova, nĩgũkorwo ndĩ mũnyamarĩku;
maitho makwa nĩmaroorwo nĩ hinya nĩ ũndũ wa kĩaha,
ngoro yakwa na mwĩrĩ wakwa ikoorwo nĩ hinya nĩ ũndũ wa ihooru.
- 10 Muoyo wakwa nĩũniinĩtwo nĩ ruo rũnene,
na mĩaka yakwa ĩkaniinwo nĩ gũcaaya;
nĩnjũrĩtwo nĩ hinya nĩ ũndũ wa mĩnyamaro yakwa,
namo mahĩndĩ makwa makaaga hinya.
- 11 Nĩ ũndũ wa thũ ciakwa ciothe,
nduĩkĩte wa kũnyararwo nĩ andũ a itũũra rĩakwa;
nduĩkĩte kĩndũ gĩa gwĩtigĩrwo nĩ arata akwa,
nao arĩa maanyona njĩra-inĩ nĩ kũũra moraga.
- 12 Nĩmariganĩirwo nĩ niĩ o ta mũndũ ũkuĩte;
ngakĩhaana o ta nyũngũ nguũ.
- 13 Nĩgũkorwo nĩndĩraigua njambanio ya andũ aingĩ;
guoya mũnene ũkĩnyumaga na mĩena yothe;
marathugunda manjĩke ũũru,
makagĩa ndundu ya ũrĩa mangĩnjũraga.
- 14 No niĩ nĩwe ndĩhokete, Wee Jehova,
ngoiga atĩrĩ, “Wee nĩwe Ngai wakwa.”
- 15 Mahinda makwa marĩ moko-inĩ maku;
ndeithũra kuuma kũrĩ thũ ciakwa,
na kuuma kũrĩ arĩa maathingataga.
- 16 Tũma ũthiũ waku warĩre ndungata yaku;
honokia nĩ ũndũ wa wendo waku ũtathiraga.
- 17 Wee Jehova, ndũkareke njonorithio,
nĩgũkorwo nĩwe ngayagĩra;
no andũ arĩa aaganu ũreke maconorithio
na makome mbĩrĩra-inĩ makirĩte ki.
- 18 Tũma mĩromo yao ya kũheenania ĩkirio,
nĩgũkorwo maaragia na mwĩtĩĩo na kĩnyararo,
maaragia na mwĩgaatho magookĩrĩra andũ arĩa athingu.
- 19 Kaĩ wega waku ũrĩa ũigĩire arĩa magwĩtigĩrĩte, nĩ mũingĩ-ĩ,
o wega ũrĩa ũheaga andũ arĩa moragĩra harĩwe andũ othe
makĩonaga.
- 20 Ũmahithaga harĩa Wee ũrĩ o harĩa hegitĩtie,
kuuma kũrĩ arĩa mamaciiragĩra kũmeka ũũru;
ũmaigaga gũikaro-inĩ gĩaku,
ũkamagitĩra harĩ nĩmĩ iria icambanagia.
- 21 Jehova arogoocwo,
nĩgũkorwo nĩanyonirie wendo wake wa magegania
rĩrĩa ndaarĩ itũũra inene rĩrigicĩirio nĩ thũ.

22 Rĩrĩa ndaarĩ mũmaku, ndoigire atĩrĩ,
 “Nĩnjeheretio maitho-inĩ maku!”
 No nĩwaiguire ngĩgũthaitha ũnjiguĩre tha,
 rĩrĩa ndagũkaiire ũndeithie.

23 Endai Jehova inyuĩ andũ ake aamũre!
 Jehova nĩamenyagĩrĩra arĩa ehokeku,
 no ũrĩa mwĩtĩĩ amũrĩhaga o ũrĩa kwagĩrĩre.

24 Gĩai na hinya na mwĩyũmĩrĩrie ngoro,
 inyuĩ inyuothe arĩa mwĩhokete Jehova.

32

Gĩkeno gĩa Kũrekerwo Mehia

Thaburi ya Daudi

1 Kũrathimwo-rĩ,
 nĩ ũrĩa ũrekeirwo mahĩtia make,
 o ũrĩa mehia make mahumbĩrĩtwo.

2 Kũrathimwo-rĩ,
 nĩ mũndũ ũrĩa Jehova atatuaga mwĩhia,
 na ũrĩa ũtarĩ ũhinga ngoro.

3 Rĩrĩa ndakĩrĩte ki,
 mahĩndĩ makwa nĩmahinyarire
 nĩ ũndũ wa gũcaaya gwakwa mũthenya wothe.

4 Nĩgũkorwo guoko gwaku
 nĩ kwanditũhagĩra mũthenya na ũtukũ;
 hinya wakwa wathirire
 o ta ũrĩa ime rĩthiraga hĩndĩ ya riũa.

5 Hĩndĩ iyo ngĩkumbũrĩra mehia makwa,
 na ndiahithire waganu wakwa,
 ndoigire atĩrĩ, “Nĩngumbũra mahĩtia makwa kũrĩ Jehova,”
 nawe ũkĩndekera ũũru wa mehia makwa.

6 Nĩ ũndũ ũcio mũndũ wothe mwĩtigĩri Ngai
 nĩakũhooe rĩrĩa ũngĩoneka;
 ti-itherũ rĩrĩa maaĩ maingĩ marĩ hinya maambũrũrũka,
 matingĩmũkinyĩra.

7 Wee nĩwe kĩihitho gĩakwa;
 nĩũkangitĩra hĩndĩ ya mathĩina,
 na ũũthiũrũrũkĩrie na nyĩmbo cia ũhonokio.

8 Nĩndĩrĩkũrutaga na ngakuonereria njĩra ĩrĩa wagĩrĩrwo nĩ kũgera;
 ndĩrĩgũtaaraga na ngũmenyagĩrĩre.

9 Ndũkahaane ta mbarathi kana nyũmbũ,
 iria itarĩ ũmenyo,
 iria arĩ o nginya ciĩkĩrwo matamu na mĩkwa kanua,
 kwaga ũguo itingĩgũkuhĩrĩria.

10 Andũ arĩa aaganu monaga maruo maingĩ,
 no mũndũ ũrĩa wĩhokaga Jehova
 egũtũũra arigiicĩirio nĩ wendo ũrĩa ũtathiraga.

11 Inyuĩ arĩa athingu kenerai Jehova na mũcanjamũke;

mūinīrei, inyuothe arīa arūngīrīru ngoro!

33

Rwĩmbo rwa Kũgooca

- 1 Inīrai Jehova mūkenete, inyuĩ andũ arīa athingu;
andũ arīa arūngīrīru ngoro nĩo maagīrīrwo nĩkūmūgooca.
- 2 Goocai Jehova na kīnanda kīa mūgeeto;
mūinīrei na kīnanda kīrīa kīgeete na nga ikūmi.
- 3 Mūinīrei rwĩmbo rwerũ;
hũũrai inanda mūrī na ũũgĩ, na mwanĩrīre nĩ gũkena.
- 4 Nīgũkorwo kiugo kīa Jehova nĩkīerekereru na nĩ kīa ma;
we nĩ mwĩhokeku maũndũ-inĩ mothe marīa ekaga.
- 5 Jehova nĩendete ũthingu na ciira wa kīhotoo;
thĩ yothe ĩyūrīte wendani wake ũrīa ũtathiraga.
- 6 Igūrũ rĩombirwo na ũndũ wa kiugo kīa Jehova,
mbūtũ cia igūrũ ikĩumbwo na mĩhũmũ ya kanua gake.
- 7 Aacookanĩrīrie maaĩ ma iria inene ndigithũ-inĩ;
maaĩ ma kūrīa kūrīku aamaigire thĩnĩ wa makũmbĩ.
- 8 Thĩ yothe nĩtigīre Jehova;
andũ othe a thĩ nĩmamūtĩe.
- 9 Nīgũkorwo aaririe, thĩ ĩkīgĩa kuo;
aathanire, ĩkĩhaanda, ĩkĩrũma wega.
- 10 Jehova nĩarigiicaga mĩbango ya ndūrĩrĩ;
nĩathũkagia mĩoroto ya andũ.
- 11 No mĩbango ya Jehova ĩhaandaga wega nginya tene,
mĩoroto ya ngoro yake ĩgakinyĩra njjarwa na njjarwa.
- 12 Kūrathimwo-rĩ, nĩ rūrĩrĩ rūrīa Jehova arĩ we Ngai waruo,
andũ arīa eethuurīre matuĩke igai rīake.
- 13 Jehova arĩ igūrũ aroraga thĩ
akoona andũ othe;
- 14 acũthagīrīria arīa othe matũũraga gũkũ thĩ,
arĩ o kũu gĩikaro-inĩ gĩake,
- 15 we nĩwe mũũmbi wa ngoro ciao othe,
na nĩoĩ mawĩra mao mothe.
- 16 Gūtīrĩ mũthamaki ũhonokagio nĩ mũigana wa ita rīake,
na gūtīrĩ njamba ya ita ĩiteithũraga nĩ ũndũ wa hinya wayo mūnene.
- 17 Ha ũhoru wa kũhonokania-rĩ,
mbarathi cia mbaara nĩ mwĩhoko wa tũhũ;
o na ĩrĩ na hinya mũingĩ ndĩngĩhonokania.
- 18 No rĩrĩ, maitho ma Jehova macũthagīrīria andũ arīa mamwĩtigagĩra,
o acio maikaraga mehokete wendo wake ũrīa ũtathiraga,
- 19 akamateithũra gĩkuũ-inĩ,
na akamatũũria muoyo hĩndĩ ya ng'aragu.
- 20 Ithuĩ twetagīrīra Jehova tūrī na mwĩhoko;
nĩwe ũteithio witũ o na ngo iitũ.
- 21 Ngoro ciitũ nĩcikenete nĩ ũndũ wake,
nĩgũkorwo twĩhokete rĩtwa rīake itheru.
- 22 Wee Jehova-rĩ, wendo waku ũrīa ũtathiraga ũroikarania na ithuĩ,

o ta ūrĩa ithuĩ tũkwĩrĩgĩrĩire.

34

Kũgooca Jehova nĩ ūndũ wa Ūhonokio Wake

Thaburi ya Daudi

- 1 Ndĩrĩkumagia Jehova hĩndĩ ciothe;
ndĩrĩmũgocaga na kanua gakwa hĩndĩ ciothe.
- 2 Ngoro yakwa nĩ Jehova irĩrahaga;
arĩa anyamaarĩku marĩiguaga ũguo magakena.
- 3 Goocai Jehova mũmũnenehie mũrĩ hamwe na nĩ;
rekei tũtũgĩrie rĩitwa rĩake tũrĩ hamwe.

- 4 Ndarongoririe Jehova, nake akĩnjĩtĩka,
akĩndeithũra kuuma kũrĩ maũndũ marĩa mothe maanjĩkagĩra guoya.
- 5 Andũ arĩa mamũcũthagĩrĩria matheragĩrwo nĩ ũtheri;
mothiũ mao gũtirĩ hĩndĩ magaaconorithio.
- 6 Mũndũ ũyũ mũthĩni aakaĩire Jehova, nake Jehova akĩmũigua,
akĩmũhonokia mathĩna-inĩ make mothe.
- 7 Mũraika wa Jehova aikaraga arangĩire arĩa othe mamwĩtigagĩra,
na akamateithũra othe.

- 8 Camai muone atĩ Jehova nĩ mwega;
kũrathimwo nĩ mũndũ ūrĩa ũragĩra harĩ we.
- 9 Mwĩtigĩrei Jehova, inyuĩ andũ ake aamũre,
nĩgũkorwo arĩa mamwĩtigĩrĩte gũtirĩ kĩndũ maagaga.
- 10 Mĩrũũthi no yage gĩa kũrĩa ihũte,
no arĩa marongoragia Jehova gũtirĩ kĩndũ kĩega maagaga.

- 11 Ūkai ciana ciakwa, mũthikĩrĩrie ūrĩa nguuga;
nĩngũmũruta gwĩtigĩra Jehova.
- 12 Mũndũ ūrĩa wanyu ũngĩenda gũtũũra muoyo,
na erirĩrie kuona matukũ maingĩ mega,
- 13 nĩakĩmenyerere rũrĩmĩ rwake rũtikoige ũũru,
na mĩromo yake ndĩkaarie maheeni.
- 14 Garũrũka utige gwĩka ũũru na wĩke ūrĩa kwagĩrĩire;
caragia thayũ na ũũthingatage.

- 15 Maitho ma Jehova macũthagĩrĩria andũ arĩa athingu,
na matũ make magathikĩrĩria kĩrĩro kĩa;
- 16 ũthiũ wa Jehova ũũkagĩrĩra andũ arĩa mekaga ũũru,
nĩguo moima thĩ matikanaririkanwo.

- 17 Andũ arĩa athingu makayaga, Jehova akamaigua;
amateithũraga kuuma mathĩna-inĩ mao mothe.
- 18 Jehova akoragwo arĩ hakuhĩ na andũ arĩa ahehenjeku ngoro,
na akahonokia arĩa athuthĩku roho.

- 19 Mũndũ ūrĩa mũthingu no akorwo arĩ na mathĩna maingĩ,
no Jehova amũteithũraga harĩ mo mothe;
- 20 agitagĩra mahĩndĩ make mothe,
gũtirĩ o na rĩmwe rĩngiunĩka.

- 21 Andũ arĩa aaganu makoorage wo nĩ ũũru;
nao arĩa mathũire andũ arĩa athingu nĩmagatuĩrwo ciira.
- 22 Jehova akũũraga ndungata ciake;
arĩa othe moragĩra harĩ we gũtirĩ ũgaatuĩrwo ciira.

35

Kũhooya Kũhonokio kuuma kũrĩ Thũ

Thaburi ya Daudi

- 1 Wee Jehova, hũũrana na arĩa marahũũrana na nĩ;
rũa na arĩa mararũa na nĩ.
- 2 Oya ngo nene na gako kanini;
arahũka ũũke ũndeithie.
- 3 Hiũria itimũ na mĩcengi,
ũũkĩrĩre arĩa maathingatĩte.
- Ĩra ngoro yakwa atĩrĩ,
“Nĩ nĩ nĩ ũhonokio waku.”
- 4 Andũ arĩa mendaga kũnduta muoyo
maroconorithio na maagithio gĩtũio,
arĩa mathugundaga kũnyũnũha
marocookio na thuutha mamakĩte.
- 5 Marohaana ta mahuti mombũritwo nĩ rũhuho,
na mũraika wa Jehova amaingatithĩtie;
- 6 njĩra yao ĩrogĩa nduma na ĩtendere,
nake mũraika wa Jehova ahanyũkanie nao.
- 7 Kuona atĩ nĩmahithĩire wabu wa kũndega hatarĩ gĩtũmi,
na makanyenjera irima hatarĩ gĩtũmi,
- 8 marokorererwo nĩ mwanangĩko matehaarĩrie,
wabu ũcio manyambĩire ũromanyiita o ene,
marogwa irima rĩu manyenjeire.
- 9 Hĩndĩ ĩyo ngoro yakwa ĩgaacanjamũka nĩ ũndũ wa Jehova,
na ĩkenagĩre ũhonokio wake.
- 10 Nĩngwanĩrĩra na ngoro yakwa yothe, njũũrie atĩrĩ,
“Nũũ ũhaana tawe, Wee Jehova?”
- O Wee ũhatũraga andũ arĩa athĩni harĩ arĩa marĩ hinya kũmakĩra,
ũkahatũra athĩni na abatari harĩ arĩa mamatunyaga indo.”
- 11 Nĩkuumĩrĩte aira a maheeni,
makanjũũria ũhoru wa maũndũ itooĩ.
- 12 Wega wakwa mandĩhaga na ũũru,
magatiga ngoro yakwa ĩrĩ na ihooru.
- 13 No rĩrĩa o maarĩ arũaru, nĩ ndehumbire nguo ya ikũnia,
na ngĩnyiihia na ũndũ wa kwĩhinga kũrĩa irio.
- Rĩrĩa mahooya makwa maagire macookio-rĩ,
14 ndaikarire ngĩcakayaga,
o taarĩ mũrata wakwa kana mũrũ wa maitũ ndaacakayagĩra.
- Ndethikĩire ndĩ na ihooru,
o taarĩ mũndũ ũracakaĩra nyina.
- 15 No rĩrĩa ndahĩngirwo ngĩgwa, o moonganire hamwe mangenerere;
atharĩkĩri makĩũngana maatharĩkĩre itekũmenya.
Manjaambirie mategũtigithĩria.

- 16 Maanyūrūragia ta andũ matooĩ Ngai,
makaahagaranĩria magego mao.
- 17 Wee Jehova-rĩ, nĩ nginya rĩ ũgũikara wĩroreire?
Hatũra muoyo wakwa kuuma harĩ wanangi wao,
ũhatũre muoyo wakwa wa goro kuuma harĩ mĩrũũthi ĩno.
- 18 Nĩ nĩ ngũgũcookeria ngaatho kiũngano-inĩ kĩrĩa kĩnene;
ndĩkũgoocaga ndĩ gatagatĩ ka andũ aingĩ.
- 19 Ndũkareke arĩa maathũire tũhũ
mangũũrĩre maitho, mangenerere;
kana acio maamenete hatarĩ gĩtũmi
moinanĩre maitho.
- 20 Matiaragia ndeto cia thayũ,
no mathugundaga maũndũ ma maheeni,
ma gũũkĩrĩra andũ arĩa maikaraga na thayũ bũrũri-inĩ.
- 21 Manjathamagĩria tũnua twao makoiga atĩrĩ,
“Haiya! Haiya! Maitho maitũ nĩmeyoneire ũguo.”
- 22 Wee Jehova, nĩwĩoneire ũguo; tiga gũkĩra.
Wee Mwathani-rĩ, ndũgaikare haraaya na nĩ.
- 23 Arahũka, ũkĩra ũngitĩre!
Hũũranĩra, Wee Ngai wakwa na Mwathani wakwa.
- 24 Wee Jehova, ndũira kũringana na ũthingu waku, Wee Ngai wakwa;
ndũkareke mangũũrĩre maitho, mangenerere.
- 25 Ndũkareke meciirie atĩrĩ, “Haiya, ũguo noguo tũrendaga gwĩkĩke!”
Kana moige atĩrĩ, “Nĩtũmũmeretie.”
- 26 Arĩa othe mangũũragĩra maitho mangenerere nĩ ũndũ wa mĩnyamaro
yakwa
maroconorithio na manyiitwo nĩ kĩrigiicano;
arĩa othe metũũgagĩria igũrũ rĩakwa
maroconorithio na maagithio gĩtũio.
- 27 Arĩa makenaga ndaatuĩrwo ciira na kĩhotoo,
nĩmanĩrĩre na gĩkeno na gũcanjamũka;
nĩmatũũre moigaga atĩrĩ, “Jehova arotũgĩrio,
o we ũkenagĩra ũgaacĩru wa ndungata yake.”
- 28 Rũrĩmĩ rwakwa rũrĩaragia ũhoru wa ũthingu waku,
na ngũgoocage mũthenya wothe.

36

Waganu wa Andũ

Thaburi ya Daudi

- 1 Ndĩ na ndũmĩrĩri nditũ ngoro-inĩ yakwa,
ĩkonĩ wĩhia wa mũndũ ũrĩa mwaganu:
Nĩ atĩrĩ, hatĩrĩ wĩtigĩri Ngai
maitho-inĩ make.
- 2 Nĩ gũkorwo maitho-inĩ make mwene erahaga mũno,
ũũ atĩ ndangĩhota gũkũũrana o na kana athũũre mehia make.
- 3 Ciugo cia kanua gake nĩ cia waganu na nĩ cia maheeni;
nĩatigĩte gũtuĩka mũndũ mũũgĩ na wa gwĩkaga wega.
- 4 O na arĩ ũrĩrĩ-inĩ wake athugundaga o maũndũ mooru;
eهانaga njĩra-inĩ ya kũmwerekeria gwĩka ũũru,

na ndathũũraga ũndũ mũũru.

- ⁵ Wee Jehova-rĩ, wendani waku ũkinyĩte o igũrũ,
naguo wĩhokeku waku ũgakinya o matu-inĩ.
- ⁶ Ũthingu waku ũhaana ta irĩma iria nene,
kĩhoo to gĩaku gĩkarikĩra ta kũrĩa kũriku.
Wee Jehova-rĩ, ũmenyagĩrĩra mũndũ o na nyamũ.
- ⁷ Hĩ! Kaĩ wendo waku ũrĩa ũtathiraga nĩ wa goro mũno-ĩ!
Andũ othe anene na anini
moragĩra kũigunyĩ-inĩ kĩa mathagu maku.
- ⁸ Marĩaga makaigania kuumana na ũingĩ wa nyũmba yaku;
ũmaheaga gĩa kũnyua kuuma rũũ-inĩ rwaku rwa gĩkeno.
- ⁹ Nĩgũkorwo gĩthima kĩa muoyo kĩrĩ kũrĩ we;
ũtheri-inĩ waku nĩho tuonaga ũtheri.
- ¹⁰ Kĩrĩrĩria kwenda arĩa makũũ,
naguo ũthingu waku ũtũũre na arĩa arũngĩrĩru ngoro.
- ¹¹ Ikinya rĩa ũrĩa mwĩtĩi rĩroaga kũnjũkĩrĩra,
o na kana guoko kwa ũrĩa mwaganu kũnyingate.
- ¹² Ta rora wone ũrĩa andũ arĩa mekaga ũũru magwĩte thĩ;
maikanĩtio thĩ, na matingĩhota gũũkĩra!

37

Marigĩrĩrio ma Andũ arĩa Athingu na arĩa Aaganu

Thaburi ya Daudi

- ¹ Tigaga gũthĩnĩka ngoro nĩ ũndũ wa andũ arĩa mekaga ũũru,
o na kana ũiguage ũiru nĩ ũndũ wa arĩa mekaga mahĩtia;
- ² nĩgũkorwo acio makaahooa o narua o ta ũrĩa nyeki ihooaha,
na makue narua o ta ũrĩa riya rĩhoohaga rĩamunywo.
- ³ Wĩhoke Jehova na wĩkage wega;
tũũra bũrũri-inĩ ũkenagĩra ũrĩithio wa thayũ.
- ⁴ Īkaga maũndũ ma gũkenia Jehova,
na nĩarĩkũhingagĩria merirĩria ma ngoro yaku.
- ⁵ Rekagĩrĩria Jehova njĩra yaku;
mwĩhokage o we, nake nĩarĩkaga maũndũ maya:
- ⁶ Nĩarĩtũmaga ũthingu waku ware o ta rũciinĩ,
nakĩo kĩhoo to gĩa ciira waku kĩare o ta riũa rĩa mũthenya barigici.
- ⁷ Hoorera mbere ya Jehova na ũmweterere ũtegũthethũka;
ndũgathĩnĩke ngoro rĩrĩa andũ magaacĩra mũthĩire-inĩ yao,
rĩrĩa mekũhingia mathugunda mao ma gwĩka ũũru.
- ⁸ Tigaga kũrakara na wĩrigagĩrĩrie mang'ũrĩ;
tigaga gũthĩnĩka ngoro, tondũ ũndũ ũcio no ũtũme wĩke ũũru.
- ⁹ Nĩgũkorwo andũ ooru nĩmakaniinwo,
no arĩa mehokete Jehova nĩmakagaya bũrũri.
- ¹⁰ No kahinda kanini, arĩa aaganu mage kuoneka rĩngĩ;
o na mũngĩmacaria, mũtingĩmoona.

- 11 No arĩa ahooreri nĩo makaagaya bũrũri,
na matũũre makenete nĩkũingĩhĩrwo nĩ thayũ.
- 12 Andũ arĩa aaganu mathugundaga mokĩrĩre andũ arĩa athingu,
na makamahagaranĩria magego;
- 13 no Mwathani athekagĩrĩra andũ acio aaganu,
nĩgũkorwo nĩoĩ mũthenya wao nĩũrooka.
- 14 Andũ arĩa aaganu macomorete hiũ cia njora,
na makageeta ũta
nĩguo maniine mũndũ ũrĩa mũthĩini na mũbatari,
na moorage andũ arĩa njĩra ciao irũngĩrĩrie.
- 15 No hiũ icio ciao cia njora igaatheeca ngoro ciao ene,
na mota mao moinangwo.
- 16 Nĩ kaba kĩndũ kĩnini kĩrĩ na andũ arĩa athingu,
gũkĩra ũtonga mũingĩ wa andũ aaganu;
- 17 nĩgũkorwo hinya wa andũ arĩa aaganu nĩũkaniinwo,
no Jehova atiiragĩrĩra andũ arĩa athingu.
- 18 Matukũ ma andũ arĩa matarĩ ũcuuke nĩmooĩo nĩ Jehova,
na igai rĩao rĩgũtũũra nginya tene.
- 19 Hĩndĩ ya mwanangĩko matikoona ũũru;
na hĩndĩ ya ng'aragu magaakorwo na irio cia kũigana.
- 20 No andũ arĩa aaganu nĩmagathira:
Thũ cia Jehova igaathira ta ũrĩa ũthaka wa mĩgũnda ũthiraga,
nĩikabuĩria, ibuĩrie o ta ndogo.
- 21 Andũ arĩa aaganu makoombaga na matirĩhaga,
no arĩa athingu maheanaga na ũtaana;
- 22 andũ arĩa Jehova arathimĩte nĩmakagaya bũrũri,
no arĩa arumĩte nĩmakaniinwo.
- 23 Jehova angĩkenio nĩ mũthiire wa mũndũ,
atũmaga makinya make marũme wega;
- 24 o na angĩhĩngwo, ndangĩgũa,
nĩgũkorwo Jehova amũnyiitagĩrĩra na guoko gwake.
- 25 Ndaarĩ mũnini, na rĩu ndĩ mũkũrũ,
no ndirĩ ndoona andũ arĩa athingu matiganĩirio,
kana ciana ciao ikĩhooya irio.
- 26 Hĩndĩ ciothe makoragwo marĩ ataana,
na makombanagĩra matekwenda uumithio;
ciana ciao nĩ ikaarathimwo.
- 27 Theemaga ũũru, na wĩkage wega,
nawe ũtũũre bũrũri-inĩ nginya tene.
- 28 Nĩgũkorwo Jehova endete o kĩhooto,
na ndagatiganĩria arĩa ake ehokeku.

Acio megũtũũra magitĩirwo nginya tene,

- no ciana cia arĩa aaganu nĩkaniinwo.
- 29 Andũ arĩa athingu nĩo makaagaya bũrũri,
na matũũre kuo nginya tene.
- 30 Kanua ka mũndũ mũthingu gatumũkaga ndeto cia ũũgĩ,
naruo rũrĩmĩ rwake rũkaaria kĩhooto.
- 31 Watho wa Ngai wake ũrĩ o ngoro-inĩ yake;
makinya make matingĩtenderũka.
- 32 Andũ arĩa aaganu maikaraga moheirie arĩa athingu,
magĩcaria o ũrĩa mangĩmooraga;
- 33 no Jehova ndakamatiganĩria moko-inĩ ma andũ acio aaganu,
kana areke matuĩrwo atĩ nĩ ehia rĩrĩa magaaciirithio.
- 34 Etagĩrĩa Jehova
na ũrũmagĩrĩre njĩra yake.
Nĩagagũtũũgĩria nĩguo ũgae bũrũri;
rĩrĩa andũ arĩa aaganu makaaniinwo-rĩ,
wee nĩũkeyonera ũndũ ũcio.
- 35 Nĩnyonete mũndũ mwaganu na mũndũ ũtarĩ tha
agaaciire ta mũtĩ mũruru ũrĩ o imerero-inĩ rĩaguo,
- 36 no thuutha wa kahinda o kanini akĩehera,
akĩaga gũkorwo ho rĩngĩ;
o na gũtuĩka nĩdamũcaririe, ndiigana kũmuona.
- 37 Cũrania ũhoru wa mũndũ ũrĩa ũtarĩ ũcuuke,
na ũrore ũrĩa mũrũngĩrũ,
ũhoru wake wa matukũ marĩa magooka nĩ ũhoru wa thayũ.
- 38 No rĩrĩ, andũ arĩa ehia othe nĩmakaniinwo;
no andũ arĩa aaganu mũthia wao nĩ kũũragwo makoogwo.
- 39 Ũhonokio wa andũ arĩa athingu uumaga kũrĩ Jehova;
we nĩwe kũhitho kĩa kĩa hinya hĩndĩ ya mathĩna.
- 40 Jehova nĩamateithagia na akamateithũra;
amateithũraga kuuma kũrĩ andũ arĩa aaganu na akamahonokia,
tondũ moragĩra harĩ we.

38

Ihooya rĩa Mũndũ Ũrathũnĩka

Thaburi ya Daudi

- 1 Wee Jehova, ndũkandũithie ũrĩ na marakara,
kana ũũherithie ũrĩ na mang'ũrĩ.
- 2 Nĩgũkorwo mĩguĩ yaku nĩtheceete,
na guoko gwaku nĩ kũũhũrite mũno.
- 3 Ndirĩ na ũgima wa mwĩrĩ tondũ wa mang'ũrĩ maku;
mahĩndĩ makwa nĩmarũaru nĩ ũndũ wa mehia makwa.
- 4 Mahĩtia makwa nĩmanditũhĩire mũno
o ta mũriigo mũritũ itangĩhota gũkuua.
- 5 Ironda ciakwa nĩitogotete na ikanunga
nĩ tondũ wa ũrimũ wakwa wa mehia.

- 6 Thiiaga ndĩhacĩte, ngakungĩrĩra mũno,
mũthenya wothe ndindaga ngĩcakaya.
- 7 Mũgongo wakwa ũiyũrĩtwo nĩ ruo ta rwa mwaki;
ndirĩ na ũgima wa mwĩrĩ.
- 8 Ndĩ mũmocu na ngathuthĩka biũ;
ndĩracaaya nĩ ruo rwa ngoro.
- 9 Wee Mwathani, wendi wakwa wothe ũrĩ o mbere yaku;
gũcaaya gwakwa ti kũhitharu harĩwe.
- 10 Ngoro yakwa nĩratuuma mũno,
naguo hinya wakwa nĩgũthira ũrathira;
o na ũtheri nĩumĩte maitho-inĩ makwa.
- 11 Arata na athiritũ akwa matiendaga kũnguhĩrĩria
nĩ ũndũ wa ironda ciakwa;
o na andũ a itũũra rĩakwa manjkaraga haraihu.
- 12 Andũ arĩa mendaga kũnjũraga nĩ mũtego mandegagĩra,
arĩa mendaga kũnjĩka ũũru maaragia ũrĩa mangĩnyũnũha;
mũthenya wothe mathugundaga o maheeni.
- 13 Nĩ haana ta mũndũ gĩtaigua, ũrĩa ũtaiguaga,
ngahaana ta mũndũ ũtaaragia, ũrĩa ũtangĩtumũra kanua gake;
- 14 ndũkĩte ta mũndũ ũtaiguaga,
ũrĩa kanua gake gatarĩ ũndũ kangĩhota gũcookia.
- 15 Wee Jehova, Wee nĩwe njetagĩrĩra;
Wee Mwathani Ngai wakwa, Wee nĩwe ũkũnjookeria ũhoru.
- 16 Nĩgũkorwo ndoigire atĩrĩ, “Ndũkanareke thũ ciakwa ingenerere,
o na kana ciĩtũũgĩrie igũrũ rĩakwa rĩrĩa kũgũrũ gwakwa gwaten-
derũka.”
- 17 Nĩgũkorwo ngirie kũgũa,
na njikaraga ndĩ na ruo hĩndĩ ciothe.
- 18 Nĩngumbũra waganu wakwa;
nĩthĩnĩtio nĩ mehia makwa.
- 19 Thũ ciakwa iria irĩ kĩyo nĩcio nyingĩ;
arĩa maathũire hatarĩ gĩtũmi nĩ aingĩ.
- 20 Andũ arĩa mandĩhaga wega wakwa na ũũru
manjambagia rĩrĩa nĩ ngũthingata ũndũ ũrĩa mwega.
- 21 Wee Jehova, ndũkandiganĩrie;
Wee Ngai wakwa, ndũgaikare haraihu na nĩ.
- 22 Ũka narua ũndeithie,
Wee Mwathani, Mũhonokia wakwa.

39

Kuumbũra Mehia kwa Mũndũ Mũthũnĩku

Thaburi ya Daudi

- 1 Ndoigire atĩrĩ, “Ndĩmenyagĩrĩra mũthĩire yakwa,
ndĩrigagĩrĩrie ndikehie na rũrĩmĩ rwakwa;
nĩnguoha kanua gakwa
rĩrĩa rĩothe mũndũ mwaganu arĩ harĩa ndĩ.”
- 2 No rĩrĩa ndakirĩte na ngahoorera,
itekwaria o na ũndũ mwega-rĩ,

- ruo rwakwa rūgĩkĩrĩrĩria kuongerereka.
- ³ Ngoro yakwa yahĩahĩaga thĩinĩ wakwa,
na o rĩria ndecũũranagia, mwaki ũgĩakana;
hĩndĩ ĩyo ngĩaria na rūrĩmĩ rwakwa, ngiuga atĩrĩ:
- ⁴ “Wee Jehova, nyonia mũthia wa mūtũũrĩre wakwa,
o na mũigana wa matukũ makwa;
nĩngĩmenye ũria mūtũũrĩre wakwa ũrĩ wa gũthira na ihenya.
- ⁵ Ũtũmĩte matukũ makwa makuhĩhe ta rūhĩ;
mũigana wa miaka yakwa ti ta kĩndũ harĩwe.
Mũndũ o wothe ũrĩ muoyo o na rĩria ehaandĩte wega nĩ kĩndũ gĩa tũhũ.
- ⁶ Ti-itherũ mũndũ nĩ ta kĩruru rĩria egũcangacanga:
Mĩhang’o ĩria ehang’agia nayo no ya tũhũ;
eigagĩra ũtonga, no ndooĩ nũũ ũkeeguna naguo.
- ⁷ “No rĩu, Mwathani-rĩ, nĩ kĩ njetereire?
Wee nĩwe mwĩhoko wakwa.
- ⁸ Honokia kuuma mehia-inĩ makwa mothe;
ndũkareke thekererwo nĩ andũ arĩa akĩĩgu.
- ⁹ Ndakĩrite ki; ndingĩatumũrĩre kanua gakwa,
nĩgũkorwo nĩwe wekĩte ũguo.
- ¹⁰ Njehereria ihũũra rĩaku;
nĩhootetwo nĩ iringa rĩa guoko gwaku.
- ¹¹ We ũrũithagia na ũkaherithia andũ nĩ ũndũ wa mehia mao;
ũniinaga ũtonga wao ta memenyi;
mũndũ no ta kĩndũ gĩa tũhũ.
- ¹² “Igua ihooya rĩakwa, Wee Jehova,
thikĩrĩria ngĩgũkaĩra ũndeithie;
ndũkarege kũigua kĩrĩro gĩakwa.
Nĩgũkorwo njikaranagia nawe ta ndĩ mũgeni,
ngahaana ta mũndũ ũthaamĩire kuo,
o ta ũria maithe makwa mothe maatarĩĩ.
- ¹³ Wĩhũgũre na kũngĩ ũtĩge kũnyona, nĩguo ngĩkene rĩngĩ,
itanathĩ njage gũkorwo ho rĩngĩ.”

40

Rwĩmbo rwa Gũcookia Ngaatho

Thaburi ya Daudi

- ¹ Ndetereire Jehova o ngĩrĩrĩrie;
nake agĩithikĩrĩria akĩigua kĩrĩro gĩakwa.
- ² Nĩ aandutire irima rĩa mũũro,
thĩinĩ wa ndoro yarĩ ndenderũ,
agĩkinyithia magũrũ makwa igũrũ rĩa rwaro rwa ihiga,
na agĩtũma ndĩhaande wega.
- ³ Eekĩrĩre rwĩmbo rwerũ kanua-inĩ gakwa,
rwĩmbo rwa kũgoocaga Ngai witũ naruo.
Andũ aingĩ marĩonaga ũguo magetigĩra,
nao makehoka Jehova.
- ⁴ Kũrathimwo nĩ mũndũ

ũrĩa ũtuĩte atĩ arĩhokaga o Jehova,
na nderĩgagĩrĩra andũ arĩa etĩĩ,
o acio marũmagĩrĩra ngai cia maheeni.

⁵ Wee Jehova Ngai wakwa-rĩ,
magegania marĩa wĩkĩte nĩ maingĩ.

Maũndũ marĩa ũtũbangĩire
gũtirĩ mũndũ ũngĩhota gũgũtaarĩria;
korwo ndaaria heane ũhoru wamo-rĩ,
mangĩkorwo marĩ maingĩ mũno kũmoiga.

⁶ Wee-rĩ, ti magongona na maruta weriragĩria,
no nĩũheete matũ ma gũkũigua;
maruta ma njino na maruta ma kũhoroheria mehia
ti mo maakũbatairie.

⁷ Ningĩ ngiuga atĩrĩ, “Nĩ ũyũ haha, nĩndooka,
o ta ũrĩa kwandĩkĩtwo ũhoru wakwa ibuku-inĩ rĩa gĩkũnjo.

⁸ Nĩ ndĩriragĩria gwĩka wendi waku, Wee Ngai wakwa;
watho waku ũrĩ ngoro-inĩ yakwa.”

⁹ Nyanagĩrĩra ũhoru wa ũthingu ndĩ kĩũngano-inĩ kĩnene;
o ta ũrĩa ũũĩ, Wee Jehova,
nĩ ndihingaga mũromo yakwa.

¹⁰ Nĩ ndihithagĩrĩra ũthingu waku ngoro-inĩ yakwa;
njaragia ũhoru wa wĩhokeku na ũhonokio waku.

Wendo waku na ũhoru waku wa ma
ndirĩ ndacihitha kĩũngano kĩrĩa kĩnene.

¹¹ Wee Jehova-rĩ, ndũkagirĩrĩrie tha ciaku inginyĩrĩre;
wendo waku na ũhoru waku wa ma irongitagĩra hĩndĩ ciothe.

¹² Nĩgũkorwo mathĩĩna matangĩtarĩka nĩmandigiicĩirie;
mehia makwa nĩmanginyĩrĩre, ngaremwo nĩkuona.

Maingĩhĩte gũkĩra njuĩrĩ cia mũtwe wakwa,
na ngoro yakwa nĩyũrĩtwo nĩ hinya.

¹³ Wee Jehova-rĩ, ĩtikĩra kũũhonokia,
Wee Jehova-rĩ, ũka narua ũndeithie.

¹⁴ Andũ arĩa othe mendaga kũnjũraga
maroconorithio na manyiitwo nĩ kĩrigiicano;
arĩa othe mendaga nyanangwo
marocooka na thuutha maconokete.

¹⁵ Andũ arĩa maathekagĩrĩra makiugaga atĩrĩ, “Haiya! Haiya!”
Maroiyũrwo nĩ ihooru nĩ ũndũ wa thoni ciao.

¹⁶ No arĩa makũrongoragia
marokena na macanjamũke nĩ ũndũ waku;
arĩa mendete ũhonokio waku marotũũra moigaga atĩrĩ,
“Jehova arotũgĩrio!”

¹⁷ No rĩrĩ, nĩ ndĩ mũthĩĩni na mũbatari;
Mwathani arondirikana.

Wee nĩwe ũteithio wakwa na mũndeithũri;
Wee Ngai wakwa-rĩ, hiuha ũkĩndeithie.

41

Ihooya rĩa Mündũ Mūrũaru

Thaburi ya Daudi

- 1 Kūrathimwo-rĩ, nĩ mündũ ũrĩa ũrũmbũyagia andũ arĩa matarĩ hinya;
ũcio-rĩ, Jehova nĩamũhatũraga hĩndĩ ya mathĩna.
- 2 Jehova nĩarĩmũgitagĩra na amũtũũragie muoyo;
nĩarĩmũrathimaga bũrũri-inĩ,
na ndakamũrekereria kũrĩ merirĩria ma thũ ciake.
- 3 Jehova nĩarĩmũmenyagĩrĩra arĩ ũrĩrĩ-inĩ arĩ mūrũaru,
na acooke amũhonie arĩ o hau ũrĩrĩ-inĩ wake.
- 4 Ndoigire atĩrĩ, “Wee Jehova, njiguĩra tha;
honia, nĩgũkorwo Wee nĩwe njĩhĩrie.”
- 5 Thũ ciakwa ciaragia ũhoru wakwa na rũmena ikooria atĩrĩ,
“Agakua rĩ, rĩitwa rĩake rĩthire?”
- 6 Rĩrĩa rĩothe mündũ ooka kũnyona,
aaheaga ũhoru wa maheeni, o rĩrĩa ngoro yake ĩrahũnga ndeto cia
kũnjambia;
agacooka agathiĩ gũcimemeerekia kũndũ guothe.
- 7 Thũ ciakwa ciothe iheehanagĩra nĩguo iinjũkĩrĩre;
injiiragĩrĩra maũndũ mooru mũno, ikoĩga atĩrĩ,
- 8 “Mũrimũ mũũru nĩũmũnyitĩte;
ndarĩ hĩndĩ agokĩra hau akomete.”
- 9 O na mũrata wakwa wa hakuhĩ, ũrĩa ndĩrehokete,
o ũrĩa tũrĩanagĩra irio nake nĩangarũrũkĩte.
- 10 No rĩrĩ, Wee Jehova, njiguĩra tha;
njarahũra, nĩguo ndĩrĩhĩrie harĩo.
- 11 Nĩnjũũĩ atĩ nĩũkenetio nĩ nĩ,
nĩgũkorwo thũ yakwa ndĩndooretie.
- 12 We nĩũnyitĩrĩire nĩ ũndũ wa wagĩrĩru wakwa,
na ũkanjiga harĩwe nginya tene.
- 13 Jehova, o we Ngai wa Isiraeli, arogocwo,
kuuma tene wa tene nginya tene na tene.
Ameni, na ningĩ Ameni.

Ibuku rĩa Keerĩ

42

Thaburi 42-72

Kwĩhoka Ũhonokio wa Mwathani. Thaburi ya Ariũ a Kora

- 1 O ta ũrĩa thwariga ĩnyootagĩra tũrũũĩ twa maaĩ,
no taguo ngoro yakwa ĩkũnyootagĩra, Wee Ngai.
- 2 Ngoro yakwa nĩ Ngai ĩnyootagĩra, O we Mũrungu ũrĩa ũrĩ muoyo.
Ĩ nĩ rĩ ngaathiĩ ngacemanie na Ngai?
- 3 Maithori makwa matuĩkĩte nĩmo irio ciakwa
mũthenya o na ũtukũ,
nao andũ manjũũragia mũthenya wothe atĩrĩ,
“Ngai waku akĩrĩ ha?”
- 4 Maũndũ maya ndĩmaririkanaga
o ngĩtũrũraga ngoro yakwa:

ngaririkana ūrĩa ndatwaranaga na kīrīndī,
 ndongoretie mūtongoro nginya nyũmba-inĩ ya Ngai,
 tũkĩanagĩrĩra na gĩkeno na tũgĩcookagia ngaatho,
 ndĩ kīrīndī-inĩ hĩndĩ ya ciathĩ.

⁵ Wee ngoro yakwa, ũkīritũhĩirwo nĩkĩ?
 Ūrathĩnĩka ũguo nĩkĩ ūrĩ thĩinĩ wakwa?
 Wĩrĩgagĩrĩre Ngai, nĩgũkorwo no ndĩrĩmũgoocaga,
 o we Mũhonokia wakwa, na Ngai wakwa.

⁶ Ngoro yakwa nĩnditũhĩre ĩrĩ thĩinĩ wakwa;
 nĩ ũndũ ũcio nĩngũkũririkana
 ndĩ bũrũri wa Jorodani,
 o kũu irĩma-inĩ cia Herimoni,* kuuma Kĩrĩma-inĩ kĩa Mizari.

⁷ Ndia ĩmwe nĩreta ndia ĩrĩa ĩngĩ
 na mũgambo wa mũrurumo wa ndururumo ciaku cia maaĩ;
 makũmbĩ maku mothe o na ndihũ nĩciũkĩte, ikaahubanĩria.

⁸ Mũthenya-rĩ, Jehova nĩariathagĩrĩra wendo wake harĩ nĩ,
 na ũtukũ nĩ rwĩmbo ndĩrĩmũinagĩra,
 rũrĩ ihooya rĩa kũhooya Mũrungu wa muoyo wakwa.

⁹ Njũũragia Mũrungu, o we rwaro rwakwa rwa Ihiga, atĩrĩ,
 “Ūriganĩirwo nĩ nĩ nĩkĩ?
 Ingĩthĩ ngĩcakayaga nĩkĩ,
 nĩ ũndũ wa kũhinyĩrĩrio nĩ thũ?”

¹⁰ Nĩ ta ngũhehenjwo mahĩndĩ makwa,
 rĩrĩa amuku akwa mekũnyũrũria,
 magatinda mũthenya wothe makĩnjũũria atĩrĩ,
 “Ngai waku akĩrĩ ha?”

¹¹ Wee ngoro yakwa, ũkīritũhĩirwo nĩkĩ?
 Ūrathĩnĩka ũguo nĩkĩ ūrĩ thĩinĩ wakwa?
 Wĩrĩgagĩrĩre Ngai,
 nĩgũkorwo no ndĩrĩmũgoocaga,
 o we Mũhonokia wakwa na Ngai wakwa.

43

Kwĩhoka Ūhonokio wa Mwathani

¹ Nduĩra ciira wakwa, Wee Ngai,
 na ũnjiirĩrĩre harĩ rũrĩrĩ rũrũ rũtagwĩtĩkĩtie;
 ndeithũra kuuma kũrĩ andũ aya aaganu na maaragia maheeni.

² Wee Ngai nĩwe kĩirigo gĩakwa kĩa hinya.
 Ūndiganĩirie nĩkĩ?

Ingĩthĩ ngĩcakayaga nĩkĩ
 nĩ ũndũ wa kũhinyĩrĩrio nĩ thũ?

³ Tũma ũtheri waku na ũhoro waku wa ma,
 ũreke indongorie arĩ cio;
 reke inginyie kĩrĩma-inĩ gĩaku kĩrĩa kĩamũre,
 o kũu gĩikaro-inĩ gĩaku.

* **42:6** Herimoni kwarĩ mũhaka-inĩ wa mwena wa gathigathini wa bũrũri wa Isiraeli.

4 Hĩndĩ ĩyo nĩngathiĩ kĩgongona-inĩ kĩa Ngai,
 nginye harĩ Mũrungu, o we gĩkeno gĩakwa, na o we ngenagĩra.
 Nĩndĩrĩkũgoocaga ngĩhũũraga kĩnanda kĩa mũgeeto,
 Wee Ngai, o Wee Ngai wakwa.

5 Wee ngoro yakwa, ũkĩritũhĩirwo nĩkĩ?
 Ūrathĩnĩka ũguo nĩkĩ ũrĩ thĩinĩ wakwa?
 Wĩrĩgagĩrĩre o Ngai,
 nĩgũkorwo no ndĩrĩmũgoocaga,
 o we Mũhonokia wakwa na Ngai wakwa.

44

- 1 Twanaigua na matũ maitũ Wee Ngai,
 tũkĩrwo nĩ maithe maitũ
 ũrĩa wekire matukũ-inĩ mao,
 o matukũ macio ma tene.
- 2 Nĩwaingatire ndũrĩrĩ na guoko gwaku,
 na ũgĩcooka kũhaanda maithe maitũ kuo;
 Wee nĩwanyariirire irĩndĩ iria ingĩ,
 na ũgĩtũma maithe maitũ magaacĩre.
- 3 Matiegwatĩre bũrũri ũcio na hinya wa rũhiũ rwao,
 o na ti icoka ciao ciamahere ũhootani;
 no nĩ guoko gwaku kwa ũrĩo, ĩĩ nĩ gĩcoka gĩaku,
 na ũtheri wa gĩthiithi gĩaku, nĩgũkorwo nĩwamendete.
- 4 Wee nĩwe Mũthamaki wakwa na Ngai wakwa,
 ũrĩa wathagĩrĩra Jakubu ũhootani.
- 5 Wee nĩwe ũtũhotithagia kũhoota thũ ciitũ;
 nĩ ũndũ wa rĩitwa rĩaku tũrangagĩrĩria arĩa marĩ muku na ithuĩ.
- 6 Ndiĩhokaga ũta wakwa,
 rũhiũ rwakwa rwa njora ti ruo rũngĩhootanĩra;
- 7 no Wee nĩwe ũtũtooranagĩria harĩ thũ ciitũ,
 ũgagĩconorithia acio matũthũire.
- 8 Ngai nĩwe tũtindaga tũkĩrahĩra mũthenya wothe,
 na tũgũtũũra tũgoocaga rĩitwa rĩaku nginya tene.
- 9 No rĩu nĩũtũtiganĩrie na ũgatũconorithia;
 nĩũtigĩte gũtwaranaga na mbũtũ ciitũ cia ita.
- 10 Nĩwatũmire tũũrĩre thũ ciitũ,
 o icio itũthũire igetahĩra indo ciitũ.
- 11 Ũtũrekereirie tũtambuurwo ta ng'ondũ,
 na ũgatũhurunja harĩ ndũrĩrĩ.
- 12 Wendetie andũ aku ta kĩndũ tũhũ,
 ndũrĩ uumithio wonete nĩ ũguo ũmendetie.
- 13 Nĩũtũmĩte tũmenwo nĩ andũ arĩa tũhakanĩte nao,
 tũgatuĩka a kũnyararwo na gũthekererwo nĩ arĩa
 matũthiũrũrũkĩirie.
- 14 Nĩũtũmĩte tũtuĩke a kuunagwo thimo nĩ ndũrĩrĩ;
 tũgagĩtuĩka a kũinainagĩrio mĩtwe nĩ andũ.
- 15 Ndindaga njonokete mũthenya wothe,
 ngahumbwo nĩ thoni ũthiũ wothe,
- 16 nĩ ũndũ wa inyũrũri cia andũ arĩa maanyũrũragia na makaanuma,

tondũ wa thũ írĩa irenda kwĩrĩhĩria.

- 17 Twakorirwo nĩ maũndũ macio mothe,
o na gũtuĩka tũtiariganĩirwo nĩwe,
o na kana tũgĩthaahia kĩrĩkanĩro gĩaku.
- 18 Ngoro ciitũ iticookete na thuutha;
makinya maitũ matiumĩte njĩra-inĩ yaku.
- 19 No ũtũhehenjete, na ũgatũtua imamo cia mbwe,
na ũgatũhumbĩra na nduma nene.
- 20 Tũngĩkorwo nĩtwariganĩirwo nĩ rĩtwa rĩa Ngai witũ,
o na kana tũkĩambararia moko kũrĩ ngai ng'eni-rĩ,
21 githĩ Ngai ndangĩamenyire ũhoru ũcio,
kuona atĩ nĩamenyaga hito cia ngoro?
22 No nĩ ũndũ waku tũtindaga tũng'etheire gĩkuũ mũthenya wothe;
tũtuĩtwo ta ng'ondũ cia gũthĩnjwo.
- 23 Wee Mwathani, arahũka! Ũgĩkomete nĩkĩ?
Wĩyarahũre! Ndũgatũtiganĩrie nginya tene.
- 24 Ũhithĩte ũthiũ waku nĩkĩ,
na ũkariganĩrwo nĩ mathĩna maitũ na kũhinyĩrĩrio gwitũ?
- 25 Tũrũndĩtwo rũkũngũ-inĩ;
mĩrĩ iitũ ikĩnyiitanĩte na thĩ.
- 26 Arahũka ũtũteithie;
tũkũũre tondũ wa wendani waku ũtathiraga.

45

Rwĩmbo rwa Kũinĩra Mũthamaki Akĩhikania

Thaburi ya Ariũ a Kora

- 1 Ngoro yakwa ñiyũrĩtwo nĩ ũhoru mweka
rĩrĩa ngũinĩra mũthamaki rwĩmbo rũrũ;
rũrimĩ rwakwa no ta karamu ka mwandĩki ũrĩa mũũgĩ.
- 2 Wee ũrĩ mũthaka mũno gũkĩra andũ othe,
nacio iromo ciaku nĩciitĩrĩrio maũndũ ma ũtugi,
kuona atĩ Ngai nĩakũrathimĩte nginya tene.
- 3 Wĩohe rũhiũ rwaku rwa njora njohero,
Wee njamba ñno írĩ hinya;
wĩhumbe ũkaru waku o na ũnene.
- 4 Ũrĩ thĩinĩ wa ũnene waku thĩ ũhaicĩte mbarathi,
ũkĩhootanaga nĩ ũndũ wa ũhoru wa ma, na wa kwĩnyiihia, o na wa
ũthingu;
reke guoko gwaku kwa ũrĩo kuonanie ciĩko cia kũmakania.
- 5 Mĩguĩ yaku írĩa mũũgĩ nĩtheece thũ cia mũthamaki o ngoro-inĩ;
ndũrĩrĩ nĩgwe magũrũ-inĩ maku.
- 6 Wee Ngai, gĩtĩ gĩaku kĩa ũnene gĩgũtũũra tene na tene;
mũthĩgi waku wa kĩhooto nĩguo ũgaatuĩka mũthĩgi wa ũthamaki
waku.
- 7 Wee wendete ũthingu no ũgathũũra waganu;
nĩ ũndũ ũcio Ngai, o we Ngai waku,
nĩakwambararĩtie gũkĩra athiritũ aku othe

- na ūndũ wa gũgũitĩrĩria maguta ma gĩkeno.
- 8 Nguo ciaku ciothe inungĩte o manemane, na thubiri, na mũndarathini;*
nĩũrakenio nĩ aini a nyĩmbo na inanda cia nga
marĩ ciikaro-inĩ cia mũthamaki iria igemetio na mũguongo.
- 9 Thĩinĩ wa andũ-a-nja aku arĩa atĩĩku harĩ na aarĩ a athamaki;
mũhiki ũcio wa mũthamaki aikarĩte mwena waku wa ũrĩo
egemetie na thahabu ya Ofiri.
- 10 Ta thikĩrĩria, wee mwarĩ ũyũ, wĩcũũranie na ũigue:
Riganĩrwo nĩ andũ anyu o na nyũmba ya thoguo.
- 11 Mũthamaki nĩakenetio mũno nĩ ũthaka waku;
mũtĩie, nĩgũkorwo nĩwe mwathi waku.
- 12 Mwarĩ wa Turo nĩagakũrehera kĩheo,
o nao andũ arĩa atongu mũno magatuĩka a kwĩyendithia harĩwe.
- 13 Mwarĩ wa mũthamaki no riiri mũtheri arĩ naguo arĩ thĩinĩ wa nyũmba
yake,
nguo yake itumĩtwo na ndigi cia thahabu.
- 14 Aratwarwo harĩ mũthamaki ehumbĩte nguo ng'emie;
oimĩtwo thuutha nĩ airĩtu gathirange a thiritũ yake,
na othe marooka kũrĩ we.
- 15 Mararehwo na gĩkeno na ndũhiũ;
nĩmatoonye nyũmba ya mũthamaki.
- 16 Ciana cianyu nĩcio igaacooka ithenya rĩa maithe manyu;
ũkaamatua anene bũrũri-inĩ guothe.
- 17 Nĩngũtũma ũtũũre ũririkanagwo nĩ njiarwa na njiarwa;
nĩ ūndũ ũcio ndũrĩrĩ igaatũura igũkumagia tene na tene.

46

Ngai arĩ Hamwe na Ithuĩ

Thaburi ya Ariũ a Kora

- 1 Ngai nĩwe rĩũrĩro riitũ o na hinya witũ,
o we ũteithio witũ hĩndĩ ya mathĩina.
- 2 Tondũ ũcio tũtingĩtigĩra, o na thĩ ĩngĩthingitha,
na irĩma igwe iria-inĩ,
- 3 o na maaĩ marĩo mangĩruruma na mahũyũke,
nginya irĩma igathingithio nĩ nditi yamo.
- 4 Nĩ kũrĩ rũũĩ rũrĩa tũrũũĩ twaruo tũkenagia itũũra rĩa Ngai,
gĩikaro kũu kĩamũre kĩa Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno.
- 5 Ngai arĩ kũu thĩinĩ wa itũũra rĩu, na rĩtikenyenyeke;
Ngai nĩwe ũkaarĩteithia kĩrooko gũgĩkĩa.
- 6 Ndũrĩrĩ nĩiraronja, namo mothamaki makenyenya;
nake agũũthũka-rĩ, thĩ ĩgatweka.
- 7 Jehova Mwene-Hinya-Wothe arĩ hamwe na ithuĩ;
Ngai wa Jakubu nĩwe kĩirigo giitũ kĩa hinya.

- 8 Ũkai muone ciĩko iria Jehova ekĩte,

* 45:8 Nguo nĩciaitagĩrĩrio maguta manungi wega.

- ũkai muone ũrĩa akirĩtie thĩ ihooru.
⁹ Aniinaga mbaara nginya ituri cia thĩ;
 oinaga ũta na agathethera itimũ,
 na agacina ngo na mwaki.
¹⁰ “Hoorerai, na mũmenye atĩ niĩ nĩ niĩ Ngai;
 nĩngatũũgĩrio ndũrĩrĩ-inĩ,
 na ndũũgĩrio thĩ yothe.”
¹¹ Jehova Mwene-Hinya-Wothe arĩ hamwe na ithuĩ;
 Ngai wa Jakubu nĩwe kĩirigo giitũ kĩa hinya.

47

Jehova nĩwe Mũthamaki wa Thĩ Yothe

Thaburi ya Ariũ a Kora

- ¹ Inyuĩ andũ a ndũrĩrĩ ciothe, hũũrai hĩ;
 ugĩrĩriai nĩ ũndũ wa Ngai, na mwanĩrĩre mũrĩ na gĩkeno.
² Jehova Ũrĩa-Ũrĩ-Igũrũ-Mũno kaĩ nĩ wa gwĩtigĩrwo-ĩ,
 O we Mũthamaki mũnene ũrĩa wathaga thĩ yothe!
³ Atooragia ndũrĩrĩ igaikara rungu rwitũ,
 irĩndĩ igaikara rungu rwa makinya maitũ.
⁴ Nĩwe watũthuurĩre igai riitũ,
 ithuĩ gĩkeno kĩa Jakubu, o ũcio eendete.
⁵ Ngai nĩambatĩte, o agĩkũngũyagĩrwo na gĩkeno,
 Jehova akaambata akĩhuhagĩrwo tũrumbeta.
⁶ Inĩrai Ngai mũmũgooce na nyĩmbo, mũinĩrei mũmũgooce;
 inĩrai Mũthamaki witũ mũmũgooce, mũinĩrei mũmũgooce.*
⁷ Nĩgũkorwo Ngai nĩwe Mũthamaki wa thĩ yothe;
 mũgoocei na nyĩmbo.
⁸ Ngai nĩwe ũthamakagĩra ndũrĩrĩ;
 Ngai aikarĩre gĩtĩ gĩake kĩrĩa gĩtheru kĩa ũnene.
⁹ Andũ a ndũrĩrĩ arĩa marĩ igweta nĩmonganĩte
 matuĩke ta andũ a Ngai wa Iburahĩmu,
 nĩgũkorwo ahamaki a thĩ nĩ a Ngai;
 we nĩwe ũtũũgĩrĩtio mũno.

48

Zayuni Itũũra rĩa Jehova

Thaburi ya Ariũ a Kora

- ¹ Jehova nĩ mũnene, na nĩ wa kũgoocwo mũno,
 arĩ kũu thĩinĩ wa itũũra inene rĩa Ngai witũ,
 o kĩrĩma-inĩ gĩake kĩrĩa kĩamũre.
² Kĩrĩma kũu kĩa Ngai nĩ gĩthaka na gĩkaraiha na igũrũ,
 na nĩkĩo gĩkeno gĩa thĩ yothe.
 O ta ũrĩa Zafoni gũtũgĩrĩte na igũrũ mũno,
 no taguo Kĩrĩma gĩa Zayuni kĩaana,
 itũũra rĩu inene rĩa Mũthamaki ũrĩa Mũnene.
³ Ngai arĩ thĩinĩ wa ciikaro iria ngitĩre cia mũthamaki;

* **47:6** Andũ nĩmainagĩra Ngai kĩaambĩrĩria kĩa o mwaka na rũhĩa rwarĩ kayũ kanene rwetagwo shofari.

nake n̄eyonan̄itie at̄i n̄iwe k̄irigo ḡiocio k̄ia hinya.

- 4 R̄ir̄ia athamaki maanyiitanire hamwe
na maḡithīi magathar̄ik̄ire it̄ũura r̄iu,
5 maar̄ionire, maḡitūika nda;
mak̄ũura n̄i k̄imako k̄inene.
6 O hau-hau mak̄inyiitwo n̄i k̄uinaina,
mak̄iḡia na ruo ta rwa m̄undũ-wa-nja ak̄ir̄umwo.
7 Wamanangire o ta ūr̄ia marikabu cia Tarishishi cianangagwo
n̄i r̄uhuhu ruum̄ite mwena wa irath̄iro.
- 8 O ta ūr̄ia t̄ũigūite,
ũguo noguo tuonete
th̄iin̄i wa it̄ũura inene r̄ia Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
it̄ũura r̄iu inene r̄ia Ngai wit̄ũ:
Ngai eḡut̄ũura ar̄igitaḡira nginya tene.
- 9 T̄ur̄i th̄iin̄i wa hekar̄u yaku, Wee Ngai,
tw̄ic̄ũuranagia ūhoru wa wendo waku ūr̄ia ūtathiraga.
10 O ta ūr̄ia r̄iitwa r̄iaku r̄itarīi, Wee Ngai,
ũguo noguo ngumo yaku ñigana o nginya ituri-in̄i cia th̄i;
guoko gwaku kwa ūr̄io k̄uiȳur̄itwo n̄i ūthingu.
11 K̄ir̄ima ḡia Zayuni n̄iḡikenaga,
namo mat̄ũura ma Juda magacanjam̄uka
n̄i ūndũ wa matūiro maku ma ciira.
- 12 Ceeraceerai Zayuni, m̄ur̄ithiur̄ur̄uke,
m̄utare m̄thiringo yar̄io ñr̄ia m̄iraihu na iḡur̄u,
13 m̄urore ūr̄ia k̄uiriḡitwo na hinya,
na m̄urore ciikaro iria ngit̄ire cia m̄uthamaki,
n̄igeetha m̄ukeeraga r̄uciaro r̄ur̄ia r̄ugooka ūhoru wacio.
14 N̄iḡukorwo Ngai ūyũ n̄iwe Ngai wit̄ũ nginya tene na tene;
eḡut̄ũura at̄utongoragia nginya h̄ind̄i ñtagathira.

49

Ūrimũ wa Kw̄ihoka Ūtonga

Thaburi ya Ariũ a Kora

- 1 Iguai ūhoru ūyũ, inyūi nd̄ur̄ir̄i ciothe;
thik̄ir̄ir̄iai, inyuothe m̄t̄ũuraga ḡuk̄ũ th̄i,
2 inyūi m̄utar̄i igweta na ar̄ia m̄ur̄i igweta,
inyūi itonga na ath̄iini m̄igue hamwe:
3 Kanua gakwa n̄igekwaria ciugo cia ūuḡi,
m̄ario ya ngoro yakwa ñkorwo na ūtaũku.
4 N̄inḡutega ḡut̄ũ nd̄iigūire thimo;
njooke ndaũre ndaĩ ñno nḡihũuraga k̄inanda k̄ia m̄ugeeto:
- 5 N̄i k̄i k̄inḡit̄uma nd̄itiḡire h̄ind̄i ya math̄ina,
r̄ir̄ia andũ aaganu acio maheenanageria maathiur̄ur̄uk̄irie,
6 o acio mehokaga ūtonga wao,
na makeeraha n̄i ūinḡi wa indo ciao?
7 Ḡutir̄i m̄undũ ūnḡihota ḡuk̄ũura muoyo wa m̄undũ ūnḡi,
kana arut̄ire Ngai k̄indũ ḡia ḡuk̄ũura m̄undũ ūcio,

- 8 nīgũkorwo ũkũũri wa muoyo nĩ ũndũ wa goro mũno,
gũtirĩ irĩhi rĩngĩgana o na atĩa,
9 atĩ nĩguo mũndũ atũũre muoyo nginya tene,
na ndakanabuthe.
10 Nīgũkorwo andũ othe nĩmonaga atĩ o na andũ arĩa oogĩ nĩmakuuaga;
mũndũ mũkĩgu na mũndũ kĩrimũ o nao nĩmakuuaga,
magatigĩra andũ angĩ ũtonga wao.
11 Mbĩrĩra ciao igũtũũra irĩ nyũmba ciao nginya tene,
ituĩke ciikaro ciao njarwa na njarwa,
o na gũtuĩka maarĩ na mĩgũnda yao ene.
- 12 No mũndũ-rĩ, o na arĩ na indo nyingĩ, ndatũũraga;
akuuaga o ta ũrĩa nyamũ ikuuaga igathira.
- 13 Ũyũ nĩguo ũndũ ũrĩa wathĩrĩirio arĩa meĩhokaga o ene,
na arũmĩrĩri ao, arĩa metĩkanagia na mĩario yao.
14 Maathĩrĩirio mbĩrĩra o ta ng'onde cia gũthĩnjwo,
na gĩkuũ nĩkĩo gĩgaatũĩka mũrĩithi wao.
Magaathagwo nĩ andũ arĩa arũngĩrĩru rũciinĩ;
ciimba ciao ikaabuthĩra mbĩrĩra-inĩ,
irĩ kũraihi na nyũmba ciao nene.
15 No Ngai nĩagakũũra muoyo wakwa kuuma mbĩrĩra-inĩ;
ti-itherũ nĩwe ũkaanyamũkĩra.
- 16 Ndũkanetigĩre mũndũ rĩrĩa aatuĩka gĩtonga,
rĩrĩa riiri wa nyũmba yake wongerereka;
17 nīgũkorwo ndarĩ kĩndũ agaathiĩ nakĩo akua,
riiri wake ndagaikũrũka naguo.
18 O na gũtuĩka rĩrĩa aarĩ muoyo eyoonaga arĩ mũrathime,
nīgũkorwo andũ nĩmagũkumagia rĩrĩa wagaacĩra,
19 agakua athĩĩ kũrĩ maithe mao,
acio matagacooka kuona ũtheri rĩngĩ.
- 20 Mũndũ mũtongu ũtarĩ na ũmenyo
atarĩĩ o ta nyamũ iria ikuuaga igathira.

50

Ngoro ĩiyũrĩtwo nĩ Ngaatho

Thaburi ya Asafu

- 1 Jehova, o we Ngai ũcio Mwene-Hinya,
nĩaraaria, ageeta thĩ yothe
kuuma irathĩro rĩa riũa nginya kũrĩa rĩthũagĩra.
2 Ngai aracangarara arĩ Zayuni
itũũra rĩu ithaka mũno.
3 Ngai witũ nĩ gũũka arooka na ndegũkĩra;
mbere yake nĩ mwaki ũrakana,
na akarigiicĩrio nĩ kĩhuhũkanio kĩnene.
4 Areeta igũrũ na thĩ
nĩguo ituĩke aira agĩciirithia andũ ake:
5 “Cookanĩrĩrai harĩ nĩ inyuĩ andũ akwa aamũre,
o inyuĩ mwagĩire kĩrĩkanĩro na nĩ na ũndũ wa kũndutĩra igongona.”
6 Narĩo igũrũ rĩanagĩrĩra ũthingu wake,

nīgũkorwo Ngai we mwene nĩwe mūtuanĩri ciira.

- 7 “Inyuĩ andũ akwa, thikĩrĩriai na nĩngwaria,
ũthikĩrĩrie, wee Isiraeli, na nĩngũruta ũira wa gũgũthita:
nĩ nĩ Ngai, o Ngai waku.
- 8 Ndirakũrũithia nĩ ũndũ wa magongona maku,
o na kana nĩ ũndũ wa maruta maku ma njino,
marĩa makoragwo mbere yakwa hĩndĩ ciothe.
- 9 Ndibatarĩtio nĩ ndegwa yumĩte kiugũ gĩaku,
kana mbũri ciumĩte ciugũ ciaku,
- 10 nīgũkorwo nyamũ ciothe cia gĩthaka nĩ ciakwa,
na ng’ombe iria irĩ tũrĩma-inĩ ngiri na ngiri.
- 11 Nyoni ciothe iria irĩ kũu irĩma-inĩ, gũtirĩ o na ĩmwe itooĩ,
na ciũmbe ciothe cia werũ-inĩ nĩ ciakwa.
- 12 Ingĩkorwo hũtiĩ, ndingĩkwĩra, nīgũkorwo thĩ nĩ yakwa,
na kĩrĩa gĩothe kĩrĩ thĩinĩ wayo.
- 13 Nĩ nĩndĩaga nyama cia ndegwa,
o na kana nganyua thakame ya mbũri?
- 14 Rutĩra Ngai igongona rĩa gũcookia ngaatho,
na ũhingagĩrie Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno mĩhĩtwa yaku,
- 15 na ũngayagĩre mũthenya wa mĩnyamaro;
na nĩndĩrĩkũhonokagia, nawe ũngoocage.”

16 No rĩrĩ, mũndũ ũrĩa mwaganu Ngai ekũmũũria atĩrĩ:

- “Ũrĩ na kĩhooto kĩrĩkũ gĩa kuuga mawatho makwa,
kana kwaria ũhoru wa kĩrĩkanĩro gĩakwa?
- 17 Nĩũmenete ũrutani wakwa,
na ũgateanĩria ciugo ciakwa.
- 18 Rĩrĩa wona mũici, ũnyĩtanagĩra nake;
na ũgĩaga ũrũmwe na itharia.
- 19 Ũhũthagĩra kanua gaku kwaria ndeto njũru,
na rũrĩmĩ rwaku naruo rũkaaragia maheeni.
- 20 Hĩndĩ ciothe waragia ndeto cia gũũkĩrĩra mũrũ wa thoguo,
ũgagĩcambia mũrũ-wa-nyũkwa.
- 21 Maũndũ macio ũmekaga o ngirĩte,
nawe ũgeciiria atĩ nĩ ndariĩ o tawe.
- No rĩrĩ, rĩu nĩngũkũrũithia,
nguonie maũndũ marĩa wĩkĩte.
- 22 “Mwĩcũraniei ũhoru ũyũ, inyuĩ mũriganagĩrwo nĩ Ngai,
nĩguo ndikamũtambuure, na haage mũndũ wa kũmũteithũra.
- 23 Mũndũ ũrĩa ũrutaga igongona rĩa gũcookia ngaatho nĩ nĩ atĩaga,
na akahaarĩria njĩra
nĩgeetha ndĩmuonie ũhonokanio wa Ngai.”

51

Kũhooya Gũtherio na Kũrekerwo

Thaburi ya Daudi

- 1 Wee Ngai-rĩ, njiguĩra tha,
kũringana na wendo waku ũrĩa ũtathiraga;

- kūringana na tha ciaku nyingĩ-rĩ,
tharia mahĩtia makwa mathire.
- 2 Thambia mahĩtia makwa mothe,
na ũtherie mehia makwa.
- 3 Nĩgũkorwo nĩnjũũ mahĩtia makwa,
namo mehia makwa makoragwo mbere yakwa hĩndĩ ciothe.
- 4 Wee nĩwe njĩĩrie, o Wee wiki,
na ngeeka ũndũ mũũru maitho-inĩ maku,
nĩguo Wee wonekage ũtarĩ na mahĩtia rĩrĩa ũkwaria,
na ũrĩ wa kĩhooto rĩrĩa ũgũtua ciira.
- 5 Ti-itherũ ndaciarirwo ndĩ mwĩhia;
maitũ aagĩire nda ya kũnjiara arĩ o na mehia.
- 6 Ti-itherũ, Wee wendaga ũhoru wa ma kuuma ngoro thĩinĩ;
nĩ ũndũ ũcio ũndutaga kũgĩa na ũũgĩ ngoro-inĩ yakwa.
- 7 Theria na mũthobi,* na nĩngũthera;
thaambia, na nĩngwerũha gũkĩra ira.
- 8 Tũma ngene na njanjamũke;
mahĩndĩ marĩa ũthetherete nĩmagĩkene.
- 9 Hitha ũthiũ waku ndũkoone mehia makwa,
na ũtharie mahĩtia makwa mothe.
- 10 Wee Ngai-rĩ, nyũmbĩra ngoro theru thĩinĩ wakwa,
na ũnjerũhĩrie roho wa kwĩhokeka thĩinĩ wakwa.
- 11 Ndũkanyingate nyume harĩwe,
o na kana weherie Roho waku Mũtheru kuuma thĩinĩ wakwa.
- 12 Njookeria gĩkeno kĩrĩa kĩa ũhonokio waku,
na ũũhe roho wa kũndũũria ngwathĩkagĩra.
- 13 Hĩndĩ ĩyo nĩngaruta andũ arĩa aremi nĩguo mamenye njĩra ciaku,
nao ehia magũcookerere.
- 14 Wee Ngai, o Wee Ngai ũrĩa ũũhonokagia-rĩ,
honokia kuumana na ũiti thakame,
naru rũrĩmĩ rwakwa nĩrũkaina ũhoru wa ũthingu waku.
- 15 Wee Mwathani, tumũra mũromo yakwa,
nako kanua gakwa koimbũre ũgooci waku.
- 16 Wee ndũkenagio nĩ kũrutĩrwo igongona,
korwo nĩũkenagio nĩrĩo no ngũrutĩre;
o na ndũkenagio nĩ magongona ma njino.
- 17 Magongona marĩa Ngai etĩkagĩra nĩ roho ũrĩa mũthuthĩku;
ngoro ĩrĩa thuthĩku na ĩkahera-rĩ,
Wee Ngai ndũngĩmĩrega.
- 18 Tũma itũũra rĩa Zayuni rĩgaacĩre nĩ ũndũ wa wega waku;
aka thingo cia Jerusalemu rĩngĩ.
- 19 Hĩndĩ ĩyo nĩũgakenagĩra magongona ma ũthingu,
na maruta ma njino o marĩa macinagwo magathira biũ;
nĩngĩ magongona ma ndegwa nĩmakarutagĩrwo kĩgongona-inĩ gĩaku.

* 51:7 Mũthobi nĩguo watũmagĩrwo kũminjaminjĩria andũ thakame ya kũmatheria.

52

Wega wa Ngai na Gūtuanĩra Ciira Gwake

Thaburi ya Daudi

- 1 Wee njamba ĩno ĩrĩ hinya,
ũreegana nĩ ũndũ wa maũndũ mooru nĩkĩ?
Ūtindaga wĩrahĩte mũthenya wothe nĩkĩ,
o wee ũtuĩkĩte gĩconoko maitho-nĩ ma Ngai?
- 2 Rũrĩmĩ rwaku rũthugundaga mwanangĩko;
rũhaana ta rwenji rũnoore,
o wee wĩkaga maũndũ ma maheeni.
- 3 Wendete maũndũ mooru gũkĩra marĩa mega,
ũkenda maheeni gũkĩra kwaria ma.
- 4 Wendete ciugo o ciothe ithũkagia andũ,
wee rũrĩmĩ rũrũ rwa maheeni!
- 5 Ti-itherũ Mũrungu nĩagakwananga nginya tene na tene:
Agakũnyiita, akũhurie na akũrute hema-inĩ yaku;
agakũmunya akweherie bũrũri wa arĩa marĩ muoyo.
- 6 Andũ arĩa athingu nĩmakona ũguo metigĩre;
nao magathekerera mũndũ ũcio, moige atĩrĩ,
- 7 “Ūyũ nĩwe mũndũ
ũrĩa wagire gũtua Ngai kĩhitho gĩake kĩa hinya,
no eehokire ũtonga wake mũingĩ,
na akĩgĩa hinya nĩ ũndũ wa kũniina andũ arĩa angĩ!”
- 8 No rĩrĩ, nĩ ndariĩ ta mũtĩ wa mũtamaiyũ,
ũrĩa ũrakũra wega ũrĩ thĩnĩ wa nyũmba ya Ngai;
ndĩhokete wendo wa Ngai ũrĩa ũtathiraga
nginya tene na tene.
- 9 Ngũtũũra ngũgoocaga nginya tene nĩ ũndũ wa ũrĩa wĩkĩte;
ndĩrĩhokaga rĩtwa rĩaku, nĩgũkorwo rĩtwa rĩaku nĩ rĩega.
Ndĩrĩkũgoocaga ndĩ mbere ya andũ aku arĩa aamũre.

53

Ngai Ndakenagio nĩ Irimũ

Thaburi ya Daudi

- 1 Kĩrimũ kĩiraga na ngoro atĩrĩ,
“Gũtirĩ Ngai.”
Nao amaramari, ciĩko ciao irĩ magigi;
gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wĩkaga wega.
- 2 Ngai aroraga ciana cia andũ
arĩ o igũrũ,
one kana nĩ harĩ ũrĩ na ũmenyo,
o na kana nĩ harĩ ũrongoragia Ngai.
- 3 Othe nĩmacookete na thuutha,
othe marĩ hamwe nĩmatuĩkĩte amaramari;
gũtirĩ o na ũmwe wĩkaga wega,
gũtirĩ o na ũmwe.
- 4 Andũ acio mekaga maũndũ mooru kaĩ matarĩ ũmenyo,

- o acio marĩaga andũ akwa o ta ũrĩa andũ marĩaga irio,
o acio matakayagĩra Ngai?
- ⁵ O hau-rĩ, makanyiitwo nĩ guoya mũnene,
o na gũtarĩ kĩndũ gĩa gũtũma metigĩre.
Nĩgũkorwo Ngai nĩahurunjĩte mahĩndĩ ma andũ acio magũtharĩkĩire;
nĩwamaconorithirie, nĩgũkorwo Ngai nĩamamenete.
- ⁶ Naarĩ korwo ũhonokio wa Isiraeli no ũgĩũke kuuma Zayuni!
Rĩrĩa Ngai agacookereria andũ ake na indo ciao-rĩ,
Jakubu nĩagakena na Isiraeli acanjamũke!

54

Ngai Nĩwe Ũteithio Wakwa

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Ngai, honokia nĩ ũndũ wa rĩitwa rĩaku;
ndĩhĩria na hinya waku.
- ² Wee Ngai, igua ihooya rĩakwa;
thikĩrĩria ciugo cia kanua gakwa.
- ³ Andũ ageni nĩmanjũkĩrĩire;
nao andũ matarĩ tha nĩmaracaria muoyo wakwa,
o andũ acio matarũmbũyagia Ngai.
- ⁴ Ti-itherũ Ngai nĩwe ũteithio wakwa;
Mwathani nĩwe ũndiiragĩrĩa.
- ⁵ Cookereria andũ arĩa manjambagia ũũru wao;
Wee maniine nĩ ũndũ wa wĩhokeku waku.
- ⁶ Nĩngũkũrutĩra igongona rĩa kwĩyendera;
nĩngũgooca rĩitwa rĩaku, Wee Jehova,
tondũ nĩ rĩega.
- ⁷ Nĩgũkorwo nĩahonoketie mathĩna-inĩ makwa mothe,
na maitho makwa nĩmeyoneire gũtoorio gwa thũ ciakwa.

55

Mwathani Nĩtiiragĩrĩa Andũ arĩa Athingu

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Ngai, thikĩrĩria ihooya rĩakwa,
ndũkaage kũigua ithaithana rĩakwa;
² njigua na ũnjĩtĩke.
- Meciiria makwa nĩmathĩnĩtie na ndĩ mũgiĩku
³ nĩ ũndũ wa mũgambo wa thũ,
nĩ ũndũ wa gũkũrĩrwo maitho nĩ andũ arĩa aaganu;
tondũ o mandehagĩra o mathĩna,
na makaanyũrũria marakarĩte.
- ⁴ Ngoro yakwa ĩrĩ na ruo rũnene thĩnĩ wakwa,
nganyiitwo nĩ imakania nene cia gĩkuũ.
- ⁵ Guoya na kũinaina nĩcindigiicĩirie;
hubanĩrio nĩ kĩmako kĩnene.

- 6 Na nĩ ngiuga atĩrĩ, “Hĩ, naarĩ korwo ndĩ na mathagu ta ndutura!
Ingũmbũka thiĩ ngahurũke,
- 7 ingĩũra thiĩ kũndũ kũraya,
ngaikare werũ-inĩ;
- 8 ingĩhiũha thiĩ handũ harĩa ingĩgitia,
kũraihu na rũhuho rũu rũnene na kĩhuhũkanio.”
- 9 Wee Mwathani, andũ arĩa aaganu nĩmanyiitwo nĩ kĩrigiicano,
ũhĩngĩcanie mĩario yao,
nĩgũkorwo itũũra-inĩ inene nyonaga o haaro na ngũĩ.
- 10 Mũthenya na ũtukũ, andũ acio aaganu macangacangaga thingo-inĩ cia
itũũra rĩu;
narĩo rĩiyũritwo nĩ rũmena na irumi.
- 11 Thĩinĩ wa itũũra rĩu inene no mwanangĩko ũrĩ kuo;
kwĩhĩtanĩra na kũheenania ciyũrite njĩra-inĩ ciarĩo.
- 12 Korwo nĩ thũ ĩranuma-rĩ,
no ngĩrĩrĩrie;
korwo nĩ thũ ĩranjũkĩrĩra-rĩ,
no ndĩhithe ndĩkanyone.
- 13 No rĩrĩ, nĩwe mũndũ wa riika rĩakwa,
mũthiritũ wakwa, mũrata wakwa ũrĩa twendanĩte mũno,
- 14 o wee twanakenanĩra tũrĩ na ngwatanĩro njega,
tũgĩthiĩ hamwe na andũ arĩa angĩ nyũmba-inĩ ya Ngai.
- 15 Gĩkuũ kĩrohubanĩria thũ ciakwa o rĩmwe;
ĩroikũrũka mbĩrĩra irĩ muoyo,
tondũ ũũru ũkoragwo ngoro-inĩ ciacio.
- 16 No rĩrĩ, nĩ nĩ Ngai ngayagĩra,
nake Jehova nĩahonokagia.
- 17 Hwaĩ-inĩ, na rũciinĩ, o na mĩaraho,
ngayaga ndĩ mĩnyamaro-inĩ,
nake nĩaiguaga mũgambo wakwa.
- 18 We angũũraga kuuma mbaara-inĩ ĩrĩa ndũithagio,
ngoima itagurarĩtio,
o na gwakorwo nĩ andũ aingĩ mandũithagia.
- 19 Mũrungu ũrĩa ũtũũrite aikarĩire gĩtĩ kĩa ũnene nginya tene,
nĩekũmaigua na amaherithie,
andũ acio matagarũragĩra mĩthĩire yao,
o acio matetigagĩra Ngai.
- 20 Mũndũ ũcio tũrĩ thiritũ nake atharĩkagĩra arata ake,
na agathũkia kĩrĩkanĩro gĩake.
- 21 Mĩario yake ĩnyorokete o ta thiagĩ,
no rĩrĩ, mbaara ĩrĩ ngoro-inĩ yake;
ciugo ciake ihooranagĩria gũkĩra maguta,
no icio nĩ hiũ cia njora irĩ njomore.
- 22 Rekereria Jehova maũndũ marĩa magũtangaga,
na nĩegũgũtiirĩrĩra;
ndarĩ hĩndĩ akaareka mũndũ ũrĩa mũthingu agwe.
- 23 No rĩrĩ, Wee Ngai, nĩũkaharũrũkia andũ arĩa aaganu

irima-inĩ rĩa ũmaramari;
andũ arĩa manyootagĩra thakame na andũ a maheeni
matigaakinyia nuthu ya matukũ mao.

No niĩ hakwa-rĩ, Wee nĩwe ndĩhokete.

56

Kwĩhoka Ngai

Thaburi ya Daudi

- 1 Wee Ngai, njiguĩra tha,
nĩgũkorwo andũ nĩmaingatanĩte na niĩ mũno;
mũthenya wothe mendaga o gũũtharĩkĩra.
- 2 Andũ arĩa manjambagia
maingatanaga na niĩ mũthenya wothe;
aingĩ nĩ arĩa maraatharĩkĩra na mwĩtĩio.
- 3 Rĩrĩa ndetigĩra-rĩ,
nĩwe ndĩrĩhokaga.
- 4 Nĩ ũndũ wa hinya wa Ngai, nĩndĩrĩgoocaga kiugo gĩake,
ndĩhokete o Ngai; ndingĩitigĩra.
Mũndũ ũrĩ na mwĩrĩ angĩnjĩka atĩa?
- 5 Mũthenya wothe matindaga makĩogomia ciugo ciakwa;
hĩndĩ ciothe mathugundaga kũnjĩka ũũru.
- 6 Manjiiragĩra na makanjoheria,
na makarĩithania na mĩthĩre yakwa,
makĩenda kũnjũraga.
- 7 Wee Ngai, ndũkareke mahonoke o na atĩa;
ng'aũrania ndũrĩrĩ na marakara maku.
- 8 Andĩka ũhoro wa gũcakaya gwakwa;
maithori makwa mekĩre cuba-inĩ yaku,
githĩ matirĩ maandĩko-inĩ maku?
- 9 Rĩrĩa ngaakaya ndeithio
thũ ciakwa nĩikahũndũka.
Ũndũ ũcio nĩũgatũma menye atĩ Ngai arĩ hamwe na niĩ.
- 10 Nĩ ũndũ wa hinya wa Ngai, ũrĩa ngoocaga kiugo gĩake,
nĩ ũndũ wa hinya wa Jehova, ũrĩa ngoocaga kiugo gĩake,
- 11 ndĩhokete o Ngai; ndingĩitigĩra.
Mũndũ-rĩ, angĩnjĩka atĩa?
- 12 Wee Ngai, mĩhĩtwa ĩrĩa ndĩhĩtĩte ndĩ o nayo,
nĩndĩrĩkũrutagĩra maruta ma gũgũcookeria ngaatho.
- 13 Nĩgũkorwo nĩũũhonoketie kuuma gĩkuũ-inĩ,
na ũkagirĩrĩria magũrũ makwa kũhĩngwo,
nĩguo thiiage mbere ya Ngai
ngĩonaga ũtheri ũrĩa wonagwo nĩ arĩa marĩ muoyo.

57

Ihooya rĩa kũũria Ngai Ũteithio

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Ngai, njiguĩra tha, ũnjiguĩre tha,
nĩgũkorwo nĩ harĩwe njũragĩra.
Nĩ ngũũrĩra kĩruru-inĩ kĩa mathagu maku,
o nginya mwanangĩko ũhĩtũke.
- ² Ngũkaĩra Ngai-Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno,
o kũrĩ Mũrungu, ũrĩa ũũhingagĩria maũndũ.
- ³ Atũmaga ũteithio kuuma igũrũ akaahonokia,
akarũithia arĩa maahanyũkagia mũno;
Ngai agakĩndũmĩra wendani na wĩhokeku wake.
- ⁴ Nĩ ndĩ gatagatĩ-inĩ ka mĩrũũthi;
ngomete gatagatĩ ka nyamũ ndĩiani,
na nĩo andũ arĩa magego mao mahaana ta matimũ na mĩguĩ,
o acio nĩmĩ ciao ihaana ta hiũ cia njora njũgĩ.
- ⁵ Wee Ngai, tũũgĩra, ũtũũgĩrio igũrũ rĩa igũrũ;
riiri waku nĩũgĩe igũrũ rĩa thĩ yothe.
- ⁶ Thũ ciakwa nĩciambĩire magũrũ makwa mũtego wa wabu,
na nĩ ngĩthikĩra nĩ kũnyamarĩka.
Cienjete irima njĩra-inĩ yakwa,
no nĩcio igũite thĩnĩ warĩo.
- ⁷ Wee Ngai, ngoro yakwa nĩkindĩirie,
ngoro yakwa no ĩkindĩirie;
nĩkũina ngũina, ngũgooce na rwĩmbo.
- ⁸ Wee muoyo wakwa arahũka!
Arahũka wee kĩnanda kĩa mũgeeto, o nawe kĩnanda gĩa kĩnũbi!
Ngwarahũka ruoro rũgĩtema.
- ⁹ Wee Mwathani, nĩngũkũgooca, gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ;
nĩngũkũinĩra ngũgooce ndĩ gatagatĩ-inĩ ka andũ.
- ¹⁰ Nĩgũkorwo wendo waku nĩ mũnene, ũgagĩkinya o igũrũ;
wĩhokeku waku ũkinyĩte o matu-inĩ.
- ¹¹ Wee Ngai, tũũgĩra, ũtũũgĩrio igũrũ rĩa igũrũ;
riiri waku nĩũgĩe igũrũ rĩa thĩ yothe.

58

Ihooya rĩa kũũria Ngai Aherithie Andũ arĩa Aaganu

Thaburi ya Daudi

- ¹ Inyuĩ aathani aya-rĩ, ti-itherũ nĩmwaragia maũndũ ma kĩhooto?
Nĩmũtuagĩra andũ ciira ũrĩa kwagĩrĩire na kĩhooto?
- ² Aca, ngoro-inĩ cianyu mũthugundaga maũndũ matarĩ ma kĩhooto,
na moko manyu mageeka maũndũ ma kũruta haaro gũkũ thĩ.
- ³ O kuuma gũciarwo andũ arĩa aaganu nĩmahĩtagia njĩra;
matũũraga marĩ imaramari kuuma gũciarwo, na maaragia maheeni.

- 4 Ūrūrū wao nĩ ta ūrūrū wa nyoka,
ūhaana ta thumu wa nduĩra ĩthingĩte matũ mayo,
5 ĩrĩa ĩtangĩigua rwĩmbo rwa mũmĩthuuthĩri,
o na angĩkorwo aramĩthuuthĩra arĩ na ũũgĩ mũnene atĩa.
- 6 Wee Ngai, unanga magego marĩa marĩ tũnua twao;
Wee Jehova, munya mũthangiri ya mũrũũthi ĩyo!
7 Nĩmabuĩrie o ta maaĩ marĩa mathereraga makabuĩria;
rĩrĩa magereka ũta-rĩ, mũguĩ yao nĩkoragwo ĩrĩ mũtuuhu.
8 Marotuĩka ta ndinoho ĩrĩa ĩtwekaga o ĩgĩthiiga,
matuĩke ta kĩhuno kĩrĩa gĩtoonaga riũa.
- 9 Andũ arĩa aaganu makeeherio narua,
gũkĩra ūrĩa nyũngũ cianyu ingĩhiũhio nĩ mwaki wa mũigua,
ĩrĩ mũigũ kana ĩrĩ mũũmũ.
10 Andũ arĩa athingu nĩmagakena maarĩhĩrio,
rĩrĩa magathambia nyarĩrĩ ciao thakame-inĩ ya arĩa aaganu.
11 Hĩndĩ ĩyo andũ nĩmakoiga atĩrĩ,
“Ti-itherũ nĩ kũrĩ na irĩhi rĩa arĩa athingu;
ti-itherũ nĩ kũrĩ Ngai ūrĩa ũtuagĩra andũ a thĩ ciira.”

59

Ihooya rĩa kũhooya Ūgitĩri

Thaburi ya Daudi

- 1 Wee Ngai, honokia kuuma kũrĩ thũ ciakwa;
ngitĩra harĩ arĩa manjũkagĩrĩa.
2 Honokia kuuma kũrĩ arĩa mekaga ũũru,
na ũũhonokie kuuma kũrĩ acio aiti thakame.
- 3 Ta kĩone ūrĩa manjoheirie!
Andũ ooru maranjĩrĩa manjũkĩrĩre,
o na itekĩte ũũru kana ngehia, Wee Jehova.
4 Ndirĩ ũndũ mũũru njĩkĩte,
no rĩrĩ, nĩmehaarĩrie maatharĩkĩre.
Arahũka ũndeithie; wĩonere ūrĩa thĩnĩkĩte!
5 Wee Jehova, Ngai Mwene-Hinya-Wothe, o Wee Ngai wa Isiraeli,
arahũka ũherithie ndũrĩrĩ ciothe;
ndũkaiguĩre andũ aaganu tha, o acio makunyanagĩra andũ arĩa angĩ.
- 6 Macookaga hwaĩ-inĩ makĩraramaga ta ngui,
makĩũrũraga itũũra-inĩ inene.
7 Ta kĩone kĩrĩa marerũka na tũnua twao,
nĩ ta marerũka hiũ cia njora kuuma mũromo-inĩ yao,
makooria atĩrĩ, “Nũũ ũngĩtũigua?”
8 No Wee Jehova-rĩ, mathekerere;
ndũrĩrĩ icio ciothe nĩucinyararĩte.
- 9 Wee Hinya wakwa-rĩ, nowe njũũthĩrĩrie;
Wee Ngai-rĩ, nĩwe kĩirigo gĩakwa kĩa hinya,
o Wee Ngai wakwa mũnyendi.
- 10 Ngai nĩegũthĩ mbere yakwa,

- na nĭekũnjĭtĭkĭria ngenerere arĭa manjambagia.
 11 No ndũkamoorage,
 nĭguo andũ akwa matikanariganĩrwo.
 Nĩ ũndũ wa hinya waku, tũma matũũre morũũraga,
 nginya ũmatorie, Wee Mwathani ngo iitũ.
 12 Nĩ ũndũ wa mehia ma tũnua twao,
 na nĩ ũndũ wa ciugo cia mĩromo yao,
 tũma magwatio nĩ mũtego wa mwĩtĩio wao.
 Nĩ ũndũ wa irumi na maheeni marĭa maaragia,
 13 maniine na marakara maku,
 maniine nginya mathire biũ.
 Hĩndĩ ĩyo nĭgũkamenyeka nginya ituri cia thĩ,
 atĩ Ngai nĩwe wathaga Jakubu.
- 14 Macookaga hwaĩ-inĩ makĩraramaga ta ngui,
 makĩũrũraga itũũra-inĩ inene.
 15 Morũũraga magĩcaria irio,
 na makoigĩrĩria maga kũhũũna.
 16 No nĩi-rĩ, ndĩinaga ũhoru wa hinya waku,
 o rũciinĩ ngaina ũhoru wa wendo waku;
 nĭgũkorwo Wee nĩwe kĩirigo gĩakwa kĩa hinya,
 na rĩũrĩro rĩakwa hĩndĩ ya mathĩina.
- 17 Wee Hinya wakwa-rĩ, nĭngũkũinĩra ngũgooce;
 nĭgũkorwo Wee nĩwe kĩirigo gĩakwa kĩa hinya,
 o Wee Ngai ũrĭa ũnyendete.

60

Ihooya rĭa kũũria Ũtoorania

Thaburi ya Daudi

- 1 Wee Ngai nĩũtũtiganĩrie na ũgatũharagania;
 ũkoretwo ũtũrakarĩire, no rĩu tũcookerere!
 2 Nĩũthingithĩtie bũrũri na ũkawatũra;
 thinga mĩatũka yaguo, nĭgũkorwo nĩũrenyenya.
 3 Nĩũtũmĩte andũ aku makorwo na mahinda maritũ;
 ũmanyuithĩtie ndibei magathĩi magĩtũgũũgaga.
- 4 No rĩrĩ, andũ arĭa magwĩtigĩrĩte-rĩ, nĩũmahaicĩirie bendera,
 nĭguo metharagĩre harĩ yo mona arĭa mamarathaga na ũta.
- 5 Tũhonokie na ũtũteithie na guoko gwaku kwa ũrĩo,
 nĭguo arĭa wendete mahonoke.
- 6 Ngai nĩarĩtie arĩ handũ hake harĭa haamũre, akoiga atĩrĩ:
 “Nĩngatũranga Shekemu* ndĩ na gĩkeno kĩingĩ,
 na thimĩre andũ akwa Gĩtuamba gĩa Sukothu.
- 7 Gileadi nĩ gwakwa, o na Manase no gwakwa;†
 Efiraimu nĩ ngũbia yakwa ya kĩgera,
 na Juda nĩ rũthanju rwakwa rwa ũthamaki.
- 8 Moabi nĩ kĩraĩ gĩakwa gĩa gwĩthambĩra,

* 60:6 Shekemu nĩrĩo rĩarĩ itũũra inene rĭa Isiraeli matukũ-inĩ ma tene. † 60:7 Gileadi na Manase kwarĩ mwena wa irathĩro wa bũrũri wa Isiraeli.

na Edomu n̄ho njikagia k̄iraatũ ḡiakwa;
nyanaḡir̄ira n̄ ũr̄ia ndooretie b̄ur̄uri wa Filistia.”

- 9 Nũũ ũkũnginyia itũũra r̄ir̄ia inene r̄iriḡire?
Nũũ ũkũdongoria andware Edomu?
10 Gith̄i tiwe, Wee Ngai, o Wee ũtũregete,
na ũgatiga ḡutwarana na mbũtũ ciitũ cia ita?
11 Tũteithie, ũtũhootan̄ire har̄i thũ ciitũ,
n̄gũkorwo ũteithio wa mũndũ n̄ wa tũhũ.
12 Ngai ar̄i hamwe na ithuĩ n̄tũkũhootana,
na n̄akaranḡir̄iria thũ ciitũ th̄i.

61

Kũhooya Ũgit̄iri wa Ngai

Thaburi ya Daudi

- 1 Wee Ngai, igua k̄ir̄iro ḡiakwa;
thik̄ir̄iria ihooya r̄iakwa.
2 Nd̄iragũkāira kuuma ituri cia th̄i,
nd̄iragũkāira o ngoro yakwa ĩḡithiragwo n̄ hinya;
ndongoria nginye rwaro-in̄i rwa ihiga r̄ur̄ia r̄ur̄aihu na igũrũ kũnḡira.
3 N̄igũkorwo n̄iwe ũkoretwo ũr̄i r̄ur̄iro r̄iakwa,
mũthiringo mũraihi na igũrũ wa hinya wa kw̄ihitha kuuma k̄ur̄i thũ.
4 Nd̄iriraḡiria ḡutũũra hema-in̄i yaku nginya tene,
na nd̄ihithage k̄iruru-in̄i k̄ia mathagu maku.
5 N̄igũkorwo Wee Ngai n̄ũiguĩte m̄ih̄itwa yakwa,
n̄ũngaĩire igai r̄ia andũ ar̄ia metiḡir̄ite r̄itwa r̄iaku.
6 Ongerera matukũ ma mũthamaki ma ḡutũũra muoyo,
m̄iaka yake ĩigane ta ya njjarwa nyinḡi.
7 Aroikar̄ira ḡit̄i k̄ia ũnene ar̄i mbere ya Ngai nginya tene;
tũma wendo na w̄ihokeku waku imũgitaḡire.
8 H̄ind̄i ĩyo ngatũũra nyinaga rw̄imbo rwa kũgooca r̄itwa r̄iaku,
na hingagie m̄ih̄itwa yakwa mũthenya o mũthenya.

62

Kw̄ihoka Ngai ar̄i o We Wiki

Thaburi ya Daudi

- 1 Ngoro yakwa yetaḡir̄ira Ngai o we wiki;
ũhonokio wakwa uumaga har̄i we.
2 O we wiki n̄iwe rwaro rwakwa rwa ihiga na ũhonokio wakwa;
n̄iwe k̄irigo ḡiakwa k̄ia hinya, ndir̄i h̄ind̄i ngenyenyeke.
3 N̄i nginya r̄i mũgũtũũra mũthar̄ikaḡira mũndũ?
Mwamũũraga inyuothe, taar̄i r̄uthingo r̄uinamu
kana r̄uirigo r̄urenda kũgũa?
4 N̄imatũite itua mamweherie ũnene-in̄i wake;
makenagio n̄i maheeni.
Marathimanaga na tũnua twao,

no ngoro-inĩ ciao makarumana.

- ⁵ Wee ngoro yakwa, etha ũhurũko harĩ Ngai o we wiki,
kĩirigĩrĩro gĩakwa kĩrĩ harĩ we.
- ⁶ O we wiki nĩwe rwaro rwakwa rwa ihiga na ũhonokio wakwa;
nĩwe kĩirigo gĩakwa kĩa hinya ndirĩ hĩndĩ ngenyenyeka.
- ⁷ ũhonokio wakwa na gĩtĩio gĩakwa ciumaga kũrĩ Ngai;
nĩwe rwaro rwakwa rwa ihiga rũrĩ hinya, na rĩũrĩro rĩakwa.
- ⁸ Inyuĩ andũ aya, mwĩhokagei o we hĩndĩ ciothe;
itũrũragai ngoro cianyu harĩ we,
nĩgũkorwo Ngai nĩwe rĩũrĩro riitũ.
- ⁹ Andũ arĩa matarĩ igweta no mĩhũmũ tu,
na arĩa marĩ igweta no maheeni tu;
mangĩthimwo na ratiri-rĩ, o no kĩndũ gĩa tũhũ;
othe marĩ hamwe no mĩhũmũ mĩtheri.
- ¹⁰ Mũtikehoke ũtunyani
kana mwĩtĩie na indo cia kũiya;
o na ũtonga wanyu ũngĩingĩha-rĩ,
mũtikawĩhoke.
- ¹¹ Harĩ ũndũ ũmwe Ngai oigĩte,
o na nĩ maũndũ meerĩ njiguĩte:
atĩ Wee Ngai, nĩ ũrĩ hinya,
¹² na atĩ Wee Mwathani, ũrĩ mwendani.
Ti-itherũ nĩũkarĩha o mũndũ
kũringana na wĩra wake.

63

Kũnyootera Ngai

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Ngai, nĩwe Mũrungu wakwa,
Wee-rĩ, nĩwe nongoragia na kĩyo;
ngoro yakwa nĩwe ĩnyootagĩra,
na mwĩrĩ wakwa nĩwe wĩriragĩria,
ndĩ bũrũri-inĩ ũyũ mũũmũ na wa mĩnoga,
o ũyũ ũtarĩ maaĩ.
- ² Nĩnguonete ũrĩ handũ-harĩa-haamũre,
na ngeyonera hinya waku na riiri waku.
- ³ Tondũ wendo waku nĩ mweya gũkĩra muoyo guo mwene-rĩ,
mĩromo yakwa nĩrĩkũgocaga.
- ⁴ Ndĩrĩkũgocaga hĩndĩ ĩrĩa yothe ngũtũũra muoyo,
ngocage rĩitwa rĩaku nyambararĩtie moko makwa.
- ⁵ Ngoro yakwa ĩganĩire ta ĩrĩite irio iria njega mũno;
nako kanua gakwa nĩkarĩkũgocaga, mĩromo yakwa ĩgakũinĩra.
- ⁶ Ngũririkanaga ndĩ ũrĩrĩ;
ndĩciiragia ũhoro waku ũtukũ wothe.
- ⁷ Tondũ Wee nĩwe ũteithio wakwa-rĩ,
nyinagĩra kũruru-inĩ kĩa mathagu maku.
- ⁸ Ngoro yakwa nĩnyitĩrĩire harĩwe;
guoko gwaku kwa ũrĩo gũkaanyitĩrĩra.

- ⁹ Andũ arĩa macaragia muoyo wakwa nĩguo maũniine nĩmakanangwo; magaatonyerera na thĩ nginya kũrĩa kũriku mũno.
- ¹⁰ Makoogwo na rũhiũ rwa njora matuĩke irio cia mbwe.
- ¹¹ No rĩrĩ, mũthamaki nĩagakena nĩ ũndũ wa Ngai; andũ arĩa othe mehĩtaga makĩgwetaga rĩtwa rĩa Ngai nĩmakamũgooca, natuo tũnua twa arĩa maaragia maheeni nĩtũgaakirio.

64

Ihooya rĩa kũũria Ũgitĩri

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Ngai, igua mũgambo wakwa ngĩkwĩra mateta makwa; gitĩra muoyo wakwa harĩ kwĩhĩtĩrwo nĩ thũ.
- ² Kĩihithe kuuma kũrĩ ndundu ya andũ arĩa aaganu, ũũhithe kuuma kũrĩ inegene rĩa mũingĩ ũrĩa wĩkaga ũũru.
- ³ Manooraga nĩmĩ ciao ta hiũ cia njora, na makaaria ciugo njũru itariĩ ta mũguĩ irĩ ũrũrũ.
- ⁴ Mehithagĩra mũndũ ũtehĩtie makamũratha na mũguĩ; mamũrathaga o rĩmwe mategwĩtigĩra.
- ⁵ Momanagĩrĩria magĩthugunda mũbango mũũru, meranaga ũrĩa mekũhitha mũtego yao; mooragia atĩrĩ, “Nũũ ũngĩmĩona?”
- ⁶ Mathugundaga maũndũ matarĩ ma kĩhoo, makoiga atĩrĩ, “Kaĩ nĩtũbangĩte mũbango mwagĩrĩru-ĩ!”
Ti-itherũ meciiria ma mũndũ na ngoro yake itingĩtuĩrĩka.
- ⁷ No rĩrĩ, Ngai nĩekũmaratha na mũguĩ yake, amathece o rĩmwe.
- ⁸ Akaamarehithĩria mwanangĩko nĩ ũndũ wa ciugo njũru iria maaragia na tũnua twao; andũ arĩa othe makamoona makaamanyũrũria, mamainainĩrie mũtwe.
- ⁹ Andũ othe nĩmagetigĩra; nĩmakaheana ũhoru wa wĩra wa Ngai, na meciirie ũhoru wa maũndũ marĩa ekĩte.
- ¹⁰ Andũ arĩa athingu nĩmagĩkenere Jehova na moragĩre harĩ we; andũ arĩa othe arũngĩrĩru ngoro nĩmamũgooce!

65

Gũcookia Ngaatho nĩ ũndũ wa Irathimo

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Ngai, twetereire gũkũgooca tũrĩ Zayuni; nĩ harĩwe mũhĩtwa iitũ ikaahingio.
- ² Wee ũiguaga mahooya-rĩ, andũ othe marĩũkaga harĩwe.
- ³ Rĩrĩa twahubanĩirio nĩ mehia,

- Wee nīwatūrekeire mahītia maitū.
⁴ Kūrathimwo-rī, nī andū arīa ūthuurīte,
 na ūkamarehe hakuhī matūūrage kūu nja ciaku!
 Ithuī tūrīiganagīra nī maūndū mega ma nyūmba yaku,
 o macio ma hekarū yaku theru.
- ⁵ Ūtūcookagīria ūhoru na ciiko cia magegania na cia kīhotoo,
 Wee Ngai Mūhonokia witū,
 o Wee nīwe mwīhoko wa andū arīa marī ituri-inī ciothe cia thī,
 na arīa marī iria-inī kūndū kūraya mūno,
⁶ o Wee wombire irīma na hinya waku,
 wīohete ūhoti taarī mūcibi,
⁷ o Wee wahooreririe mūrurumo wa maria,
 ūkīhooreria mūrurumo wa ndiihū ciamo,
 na ūgīkiria inegene rīa ndūrīrī.
⁸ Andū arīa matūūraga kūraya nīmetigagīra magegania maku;
 ūtūmaga thī yothe ikene,
 kuuma kūrīa rūciinī rūrathaga nginya kūrīa hwaī-inī ūthūaga.
- ⁹ Wee nīwe ūmenyagīrīra thī na ūkamiurīria mbura;
 ūtūmaga īgīe na būthi mūingī.
 Rūūī rwa Ngai rūiyūrīte maaī
 ma gūkūrīria andū irio,
 nīgūkorwo ūguo nīguo wathīrīrie gwīkagwo.
- ¹⁰ Ūiyūrāgia mītaru yakuo maaī,
 na ūkaarāgania mīkūmūkūmū yakuo;
 ūmīororoāgia na mbura ya rūthuthuū,
 na ūkarathima kīmera kīayo.
- ¹¹ Mwaka ūwīkīrīte thūmbī ya wega waku,
 namo makaari maku makaiyūrīrīra būthi mūingī.
- ¹² Nyeki ya werū nī nduru mūno,
 natuo tūrīma tūiyūrītuo nī gīkeno.
- ¹³ Cieni ciyūrīte ndūūru cia ng'ondū,
 nacio ituamba ikaiyūra ngano;
 indo ciothe iroigīrīria ikaina nī gūkena.

66

Rwīmbo rwa Kūgooca Ngai nī ūndū wa Wegā Wake

Rwīmbo rwa Thaburi

- ¹ Anīrīrai Ngai mūkenete mūrī mbere ya Jehova, inyuī andū othe a thī!
² Inai mūrahe riiri wa rīitwa rīake;
 gūkumio gwake tūmai kūgīe na riiri!
- ³ Īrai Ngai atīrī, “Kaī ciiko ciaku nī cia magegania-ī!
 Ūhoti waku nī mūnene mūno nginya
 ūgatūma thū ciaku ciīhetage nī guoya irī mbere yaku.
- ⁴ Andū othe a thī nīwe mainamagīrīra;
 mainaga magakūgooca,
 mainaga makagooca rīitwa rīaku.”
- ⁵ Ūkai muone ūrīa Ngai ekīte,
 maūndū marīa ekagīra andū matikīrī ma kūmakania!
- ⁶ Aagarūrīre iria rīgītūika thī nyūmū,

- nao andũ makĩhĩtũkĩra kũu maaĩ-inĩ na magũrũ;
ũkai, tũmũkenere.
- 7 Nĩ ũndũ wa hinya wake, egũtũũra aathanaga nginya tene,
maitho make maikaraga marorete ndũrĩrĩ,
nĩguo andũ arĩa aremĩ matikagerie kũmũũkĩrĩra.
- 8 Gooai Ngai witũ, inyuĩ andũ a ndũrĩrĩ,
mũgambo wake wa kũmũgocca nĩũiguĩke;
- 9 nĩatũtũrĩtie muoyo na akagirĩrĩria magũrũ maitũ matirũke.
- 10 Nĩgũkorwo Wee Ngai nĩũtũgeretie;
ũtũtheragia ta ũrĩa betha ĩtheragio na mwaki.
- 11 Nĩwatũmire tũtwarwo njeera
na ũgĩtũkuuithia mĩrigo mĩritũ.
- 12 Warekire andũ matũikarĩre mĩtwe;
twagĩtuĩkanirie mwaki-inĩ o na maaĩ-inĩ,
no ũgĩcooka ũgĩtũrehe kũndũ kũrĩ bũthi.
- 13 Nĩngũũka hekarũ-inĩ yaku ndĩ na maruta ma njino,
nĩguo hingie mĩhĩtwa yakwa harĩwe,
- 14 mĩhĩtwa ĩrĩa mĩromo yakwa yeranĩire, na ngĩmĩaria na kanua gakwa,
rĩrĩa ndaarĩ thĩna-inĩ.
- 15 Ngũkũrutĩra igongona rĩa nyamũ iria noru,
na ndute iruta rĩa ndũrũme;
ngũkũrutĩra igongona rĩa ndegwa na mbũri.
- 16 Ũkai mũthikĩrĩrie inyuothe arĩa mwĩtigĩrĩte Ngai;
rekei ndĩmũhe ũhoru wa ũrĩa anjĩkĩire.
- 17 Ndamũkaĩire na kanua gakwa,
ngĩmũgocca na rũrĩmĩ rwakwa.
- 18 Korwo ndaarĩ na mehia ngoro-inĩ yakwa-rĩ,
Mwathani ndangĩanjigũire;
- 19 no ti-itherũ Ngai nĩathikĩrĩrie,
na akĩigua mũgambo wakwa ngĩmũhooya.
- 20 Ngai arogocwo,
o we ũtaaregire kũigua ihooya rĩakwa,
o na kana akĩaga kũnyonia wendo wake!

67

Rwĩmbo rwa Kũgocca Ngai

Rwĩmbo rwa Thaburi

- 1 Ngai arotũkinyĩria wega wake, na atũrathime,
na atũme ũthiũ wake ũtwarĩre,
- 2 nĩguo njĩra ciaku imenyeye gũkũ thĩ,
ũhonokio waku ũmenywo nĩ ndũrĩrĩ ciothe.
- 3 Andũ marokũgocca, Wee Ngai;
andũ othe marogũkumia.
- 4 Ndũrĩrĩ nĩicanjamũke na cikũinĩre nĩ gũkena,
nĩgũkorwo wathaga andũ na kĩhooto,
na ũgatongoria ndũrĩrĩ iria irĩ gũkũ thĩ.
- 5 Andũ marokũgocca, Wee Ngai;
andũ othe marogũkumia.

- 6 Hĩndĩ ãyo bũrũri nĩũkaruta magetha maguo,
na Ngai, o we Ngai witũ, nĩagatũrathima.
7 Ngai nĩagatũrathima,
nacio ituri ciothe cia thĩ nĩkamwĩtigĩra.

68

Rwĩmbo rwa Gũcookia Ngaatho

Thaburi ya Daudi

- 1 Ngai nĩakĩarahũke, ahurunje thũ ciake;
nao arĩa mamũthũire nĩmoore mehere mbere yake.
2 O ta ũrĩa ndogo yũmbũragwo nĩ rũhuho-rĩ,
ũromombũra;
o ta ũrĩa mũhũra ũringũkagio nĩ mwaki-rĩ,
andũ arĩa aaganu marothira marĩ mbere ya Ngai.
3 No rĩrĩ, arĩa athingu marocanjamũka
na makene marĩ mbere ya Ngai;
marorũhĩa nĩ gũkena.
4 Inĩrai Ngai, mũine mũgooce rĩitwa rĩake,
kumiai ũcio ũhaicaga matu ta mbarathi,
rĩitwa rĩake nĩ Jehova;
gĩcanjamũkei mũrĩ mbere yake.
5 Ngai ũrĩa ũikaraga gĩikaro gĩake gĩtheru-rĩ,
nĩwe ithe wa ciana cia ngoriai, na mũgitĩri wa atumia a ndigwa.
6 Ngai nĩatũmaga arĩa maikaraga marĩ oiki magĩe na mũciĩ,
arĩa ohe amohorithagia na akamoimagaria;
no andũ arĩa aremi matũũraga bũrũri mũũmũ.
7 Wee Ngai rĩrĩa woimagarire ũrĩ mbere ya andũ aku,
hĩndĩ irĩa watũkanĩirie rũng'ũrĩ-inĩ-rĩ,
8 thĩ nĩyathingithire,
narĩo igũrũ rĩkiuria mbura,
nĩ ũndũ wa gũũka kwa Ngai, o ũcio Ngai wa Sinai,
na nĩ ũndũ wa gũũka kwa Ngai, Ngai wa Isiraeli.
9 Wee Ngai-rĩ, nĩwoiririe mbura nyingĩ,
ũkĩnyootora bũrũri ũcio wa igai rĩaku ũrĩa wang'arĩte.
10 Andũ aku magĩtũũra kuo,
na kuumana na ũingĩ wa indo ciaku, Wee Ngai-rĩ,
ũgĩtanahĩra athĩni acio.
11 Mwathani nĩaheanire ũhoro,
nao arĩa maawanĩrĩire maarĩ gĩkundi kĩnene:
12 "Athamaki na mbũtũ cia ita moraga na ihenya;
nakuo kambĩ-inĩ andũ magayanaga indo cia ndaho.
13 O na rĩrĩa mũkomete hakuhĩ na mwaki wa gĩikaro kĩa nja,
mũhaana o ta mathagu ma ndutura magemetio na betha,
nacio njoya ciayo ikagemio na thahabu ikũhenia."
14 Rĩrĩa Mwene-Hinya-Wothe aahurunjire athamaki bũrũri-inĩ-rĩ,
kwahaanaga o ta rĩrĩa tharunji igwĩte kĩrĩma-inĩ gĩa Zalimoni.
15 Ĩ irĩma cia Bashani ti irĩma irĩ riiri;

- irīma cia Bashani irī tūcūmbīrī tūingī.
- 16 Inyuĩ irīma ici irī tūcūmbīrī tūingī-rī, mūrarora na ũiru nīkī,
kīrīma kīrīa Ngai athuurīte gītuīke gīkarō gīake,
o kūrīa Jehova we mwene egūtūūra nginya tene?
- 17 Ngaari cia Ngai cia ita nī makūmi ma ngiri,
na ngiri cia ngiri;
Mwathani nīokīte arī gatagatī ga cio oimīte Kīrīma gīa Sinai,
agatoonya handū hake haamūre.
- 18 Rīrīa wambatire igūrū,
nīwatongoririe arīa maatahītwo mūtongoro-inī waku;
nīwamūkīrire iheo kuuma kūrī andū,
o na ũgīciamūkīra kuuma kūrī andū arīa aremi,
nīgeetha Wee, Jehova Ngai, ũtūūre kuo.
- 19 Goocai Mwathani, o we Mūrungu Mūhonokia witū,
o we ũkuuaga mīrigo iitū mūthenya o mūthenya.
- 20 Ngai witū nī Mūrungu ũhonokanagia;
Mwathani Jehova nīwe rīūrīro rīa kuuma gīkuū-inī.
- 21 Ti-itherū Ngai nīakamemenda ciongo cia thū ciake,
amemende ruototia rwa arīa mathiiaga na mbere kwīhia.
- 22 Mwathani ekuuga atīrī, “Nīngaruta thū cianyu kuuma Bashani;
ndīcirute iria-inī kūrīa kūrīku,
23 nīgeetha mūtobokie makinya manyu thakame-inī ya thū cianyu,
o nacio nīmī cia ngui cianyu igīe na igai rīacio.”
- 24 Wee Ngai-rī, mūtongoro waku nīwonekete,
o mūtongoro wa Mūrungu wakwa na Mūthamaki
agītoonya handū-harīa-haamūre.
- 25 Aini a nyīmbo nīo matongoretie,
makarūmīrīrwo nī ahūūri inanda;
hamwe nao nī airītu arīa marahūūra tūhembe.
- 26 Goocai Ngai, kīūngano-inī kīrīa kīnene;
mūgooce Jehova kīūngano-inī gīa Isiraeli.
- 27 Mūhīrīga ũrīa mūnini wa Benjamini nīguo ũcio ũmatongoretie,
kīrīndī kīnene kīa athamaki a Juda kīrī ho,
na makarūmīrīrwo nī athamaki a Zebuluni na a Nafitali.
- 28 Wee Ngai-rī, onania ũhoti waku;
tuonie hinya waku, Wee Ngai, ta ũrīa waneka.
- 29 Tondū wa hekarū yaku īrīa īrī kūu Jerusalemu-rī,
athamaki nīmagakūrehagīra iheo.
- 30 Rūithia nyamū īrīa īrī ithanjī-inī,
ūkīrūithie rūūru rwa ndegwa rūrīa rūrī thīinī wa tūcaū twa ndūrīrī.
Īkwīnyiihīrie, na ĩkūrehere icunjī cia betha.
Hurunja ndūrīrī iria ikenagīra mbaara.
- 31 Abarūthi nīmagooka moimīte būrūri wa Misiri;
naguo būrūri wa Kushi nīūkenyīihīria Ngai.
- 32 Inīrai Ngai, inyuĩ mothamaki ma thī,
inai mūgooce Mwathani,

- 33 ũcio ũthiiaga ahaicĩte matu macio ma igũrũ ma tene,
ũcio ũrurumaga na mũgambo mũnene.
- 34 Anĩrĩrai hinya wa Ngai,
we ũrĩa ũnene wake arĩ guo ũrũgamĩrĩire Isiraeli,
o ũcio ũhoti wake ũrĩ kũu matu-inĩ.
- 35 Wee Ngai-rĩ, ũrĩ wa gwĩtigĩrwo, ũrĩ handũ hau haku haamũre;
Mũrungu wa Isiraeli nĩaheaga andũ ake ũhoti o na hinya.

Ngai arogoocwo!

69

Ihooya rĩa kũũria Ũteithio

Thaburi ya Daudi

- 1 Wee Ngai-rĩ, honokia,
nĩgũkorwo maaĩ maanginyĩte o ngingo.
- 2 Ndĩratoonyerera mũtondo-inĩ mũriku,
handũ hatarĩ na ha gũkinyithia kũgũrũ.
Nginyĩte maaĩ-inĩ harĩa hariku;
mũiyũro wa maaĩ nĩũhumbĩkanĩtie.
- 3 Nĩnogete mũno nĩ gũkaya ndeithio;
mũmero wakwa nĩ mũng'aru.
Maitho makwa nĩmorĩtwo nĩ hinya
nĩgũcũthĩrĩria Ngai wakwa.
- 4 Andũ arĩa maathũire hatarĩ gĩtũmi
nĩ aingĩ gũkĩra njuĩrĩ cia mũtwe wakwa;
thũ ciakwa iria iithũire hatarĩ gĩtũmi nĩ nyingĩ,
o icio injaragia iniine.
Hatagĩrĩrio njookie kĩndũ itaiyĩte.
- 5 Wee Ngai nĩũũĩ ũrimũ wakwa;
mahĩtia makwa matingĩhithĩka harĩwe.
- 6 Andũ arĩa makwĩhokete,
maroaga gũconorithio nĩ ũndũ wakwa,
Wee Mwathani, Jehova Mwene-Hinya-wothe;
arĩa makũrongoragia
maroaga kũnyararwo nĩ ũndũ wakwa,
Wee Ngai wa Isiraeli.
- 7 Nĩgũkorwo nĩngirĩrĩrie kũmenwo nĩ ũndũ waku,
naguo ũthiũ wakwa nĩũhumbĩtwo thoni.
- 8 Nduĩkĩte ta mũgeni harĩ ariũ a baba,
ngatuĩka ta mũndũ wa kũngĩ harĩ ariũ a maitũ;
- 9 kĩyo kĩrĩa ndĩ nakĩo kĩa nyũmba yaku nĩkĩo kĩrandĩa,
irumi cia arĩa makũrumaga nĩ nĩ igũĩrĩire.
- 10 Rĩrĩa ngũrĩra na ngehinga kũrĩa irio,
no nginya ngirĩrĩrie kũnyũrũrio;
- 11 rĩrĩa ndehumba nguo ya ikũnia,
andũ no gũũthekerera.
- 12 Andũ arĩa maikaraga kĩhingo-inĩ gĩa itũũra nĩ nĩ manyũrũragia,
na nduĩkĩte rwĩmbo rwa arĩũ.
- 13 Wee Jehova, nĩndakũhooya

- hĩndĩ ĩrĩa ya gwĩtĩkĩrĩka nĩwe;
 Wee Ngai, nĩ ũndũ wa wendo waku mũnene,
 ũnjĩtĩke na ũhonokio waku wa ma.
- 14 Honokia ũndute mũtondo-inĩ,
 ndũkareke ndoonyerere;
 ndeithũra kuuma kũrĩ arĩa maathũire,
 ũndute kuuma maaĩ-inĩ marĩa mariku.
- 15 Ndũkareke mũiyũro wa maaĩ ũhubĩkanie,
 kana merio nĩ kũrĩa kũriku,
 o na kana ndumĩrio kanua nĩ irima rĩa gĩkuũ.
- 16 Wee Jehova, njĩtika nĩ ũndũ wa wega wa wendo waku;
 nĩ ũndũ wa tha ciaku nyingĩ wĩhũgũre ũnjookerere.
- 17 Ndũkahithe ndungata yaku ũthiũ waku;
 njĩtika narua, nĩgũkorwo ndĩ thĩna-inĩ.
- 18 Ũka hakuhĩ ũndeithũre;
 honokia kuuma kũrĩ thũ ciakwa.
- 19 We nĩũũĩ ũrĩa nyũrũrĩtio, na ngaconorithio na ngahumbwo thoni;
 thũ ciakwa ciothe ĩrĩ mbere yaku.
- 20 Kũnyũrũrio nĩ gũũthuthĩte ngoro
 ngatigwo itarĩ na mwĩhoko;
 ndeetereire nyone wa kũnjiguĩra tha, no ndiigana kũmuona,
 ngĩeterera nyone andũ a kũũhooreria, no ndiamonire.
- 21 Maanjĩkĩrĩire maaĩ ma nyongo irio-inĩ ciakwa,
 na ndanyoota makĩhe thiki nyue.
- 22 Metha ĩrĩa maarĩrwo ĩrotuĩka mũtego;
 ĩrotuĩka ihũũra o na mũtego wa kũmagwatia.
- 23 Maitho mao marogĩa nduma matige gũcooka kuona,
 nayo mĩgongo yao ĩrohocerera nginya tene.
- 24 Maitũrũrĩre mang'ũrĩ maku;
 makinyĩrie marakara maku mahiũ.
- 25 Mĩciĩ yao ĩrokira ihooru;
 kũroaga mũndũ wa gũtũũra hema-inĩ ciao.
- 26 Nĩgũkorwo manyariiraga arĩa wee ũgurarĩtie,
 na makaaria ũhoru wa ruo rwa arĩa ũtĩhĩtie.
- 27 Mathitangĩre o ngero thuutha wa ĩrĩa ĩngĩ;
 ndũkanareke magatoonya ũhonokanio-inĩ waku.
- 28 Marothario ibuku-inĩ rĩa muoyo,
 mage kwandĩkwo mũtaratara-inĩ wa andũ arĩa athingu.
- 29 Ndĩ na ruo na ngathĩnĩka;
 Wee Ngai kĩhonokie na ũngitĩre.
- 30 Nĩngũgooca rĩitwa rĩa Ngai na rwĩmbo,
 na ndĩmũtũũgĩrie ngĩmũcookagĩria ngaatho.
- 31 Naguo ũndũ ũcio nĩũgũgĩkenia Jehova gũkĩra kũmũhe ndegwa,
 na gũkĩra ndegwa nene ĩrĩ na hĩa na mahũngũ.
- 32 Andũ arĩa athĩni mona ũguo nĩmagakena;
 inyuĩ arĩa mũrongoragia Ngai, ngoro cianyu iroarahũka!
- 33 Jehova nĩathikagĩrĩria arĩa abatari,
 na ndangĩnyarara andũ ake moohetwo.

- 34 Igūrũ na thĩ nĩimũgooce,
o na maria marĩa manene na kĩrĩa gĩothe gĩthiiagĩra thĩinĩ wamo,
35 nĩgũkorwo Ngai nĩakahonokia Zayuni,
na aake matũũra marĩa manene ma Juda rĩngĩ.
Hĩndĩ ĩyo andũ nĩmagatũũra kuo na makwĩgwatĩre;
36 ciana cia ndungata ciake nĩigakũgaya,
nao arĩa mendete rĩitwa rĩake nĩmagatũũra kuo.

70

Rwĩmbo rwa kũũria Ũteithio

Thaburi ya Daudi

- 1 Wee Ngai, hiũha ũũhonokie;
Wee Jehova ũka narua ũndeithie.
2 Andũ arĩa mendaga kũnjũraga
maroconorithio na manyiitwo nĩ kĩrigiicano;
arĩa othe mendaga nyanangwo
marocooka na thuutha maconokete.
3 Andũ arĩa mathekagĩrĩra makiugaga atĩrĩ, “Haiya! Haiya!”
marocooka na thuutha maconokete.
4 No arĩa othe makũrongoragia
marokena na macanjamũke;
arĩa mendete ũhonokio waku marotũũra moigaga atĩrĩ,
“Ngai arotũgĩrio!”
5 No rĩrĩ, niĩ ndĩ mũthĩĩni na mũbatari;
Wee Ngai, hiuha ũũke kũrĩ niĩ.
Wee niwe ũteithio wakwa na mũhonokia wakwa;
Wee Jehova, ndũkagonderere gũũka kũndeithia.

71

Ihooya rĩa kũũria Ũgitĩri

- 1 Wee Jehova-rĩ, njũrĩire harĩwe;
ndũkanakĩreke njonorithio.
2 Ndeithũra na ũũhonokie nĩ ũndũ wa ũthingu waku;
thikĩrĩria ũũhonokie.
3 Tuĩka rwaro rwakwa rwa ihiga rwa kũũrĩra,
harĩa ingĩthiĩ hĩndĩ ciothe;
athana honokio,
nĩgũkorwo niwe rwaro rwakwa rwa ihiga na kĩirigo gĩakwa kĩa hinya.
4 Honokia, Wee Ngai wakwa, kuuma guoko-inĩ kwa andũ arĩa aaganu,
ũndeithũre kuuma ngumbaco ya andũ arĩa ooru na matarĩ tha.
5 Nĩgũkorwo ũkoretwo ũrĩ kĩĩrĩgĩrĩro gĩakwa, Wee Mwathani Jehova,
ũtũũrĩte ũrĩ mwĩhoko wakwa kuuma ndĩ o mũnini.
6 Kuuma gũciarwo gwakwa ndũũrĩte ngwĩhokete;
niwe wandutire nda ya maitũ.
Ngũtũũra ngũgoocaga.
7 Nĩndũkĩte ta kĩndũ gĩa kũgegania harĩ andũ aingĩ,
no niwe rĩũrĩro rĩakwa rĩa hinya.
8 Kanua gakwa kaiyũrĩte ũgooci waku,
gatindaga gakĩgana riiri waku mũthenya wothe.

- 9 Ndūkande hīndī ya ūkūrū;
ndūkanandiganīrie rīrīa itarī na hinya.
- 10 Nīgūkorwo thū ciakwa ciaragia ūhoru wa kūnjūkīrīra;
acio metagīrīra kūnjūrāga nīmacokanītie ndundu.
- 11 Moigaga atīrī, “Ngai nīamūtiganīrie;
hanyūkaniai nake mūmūnyiite,
nīgūkorwo ndarī mūdū wa kūmūteithūra.”
- 12 Wee Ngai, tīga kūndaihīrīria;
Wee Ngai wakwa, ūka narua ūndeithie.
- 13 Acio maathitangaga-rī, maroconoka na maniinwo;
acio mendaga kūnjīka ūūru,
maronyararwo na maconorwo.
- 14 No nī-rī, ndīrīkoragwo na kīrīgīrīro hīndī ciothe;
ndīrīkīragīrīria gūkūgooca mūno makīria.
- 15 Kanua gakwa karīganaga ūthingu waku,
ndindage o ngīgana ūhonokio waku mūthenya wothe,
o na gūtuīka ndiūi mūigana wāguo.
- 16 Wee Mwathani Jehova, ngūūka ngīanagīrīra cīko ciaku cia hinya,
nyanīrīre ūthingu waku, o ūthingu waku wiki.
- 17 Kuuma ndī o mūnini, Wee Ngai, ūtūūrīte ūndutaga,
na nginyagia ūmūthī no nyumbūrāga cīko ciaku cia magegania.
- 18 Wee Ngai, o na ndakūra ngīe mbuti,
ndūkanandiganīrie,
o nginya nyumbūre ūhoru wa ūhoti waku kūrī rūciaro rūrīa rūrooka,
na nyumbūre ūhoru wa hinya waku kūrī arīa othe magooka thuutha.
- 19 Wee Ngai-rī, ūthingu waku ūkinyīte o matu-inī,
Wee wīkīte maūdū manene.
Wee Ngai-rī, nūū ūngī ūhaana ta we?
- 20 O na gūtuīka nīūtūmīte nyone mathīina maingī na marūrū-rī,
nīūkariūkia muoyo wakwa rīngī;
nīūkandiūkia rīngī
kuuma thī kūrīa kūrīku.
- 21 Nīūkongerera gītīo gīakwa,
na ūūhoorerie o rīngī.
- 22 Ndīrīkūgoocaga na kīnanda kīa mūgeeto
nī ūndū wa wīhokeku waku, Wee Ngai wakwa;
ndīrīinaga ngūgoocage na kīnanda gīa kīnūbi,
Wee Mūtheru wa Isiraeli.
- 23 Mīromo yakwa nīrīanagīrīra nī gūkena
rīrīa ngūina ngūgooce,
o nī, ūrīa Wee ūkūūrīte.
- 24 Rūrīmī rwakwa rūrīrahaga ūhoru wa cīko ciaku cia ūthingu
mūthenya wothe,
nīgūkorwo arīa meendaga kūnjīka ūūru
nīmaconorithītio na makarigiicwo.

72

Ihooya rīa Kūhoera Mūthamaki
Thaburi ya Solomoni

- 1 Wee Ngai, he mūthamaki ūhoti wa gūtuuanagīra ciira na kīhooto,
na mūrū wa mūthamaki ūkīmūhe ūthingu waku.
- 2 Nake nīarīciiragīra andū aku na ūthingu,
andū aku arīa anyamaarīku amatuagīre ciira na kīhooto.
- 3 Irīma igaatūmaga andū magaacīre,
natuo tūrīma tūciarage matunda ma ūthingu.
- 4 Nīarīgitagīra andū arīa anyamaarīku gatagatī ka andū,
na ahonokie ciana cia arīa abatari;
nīakahehenja arīa mamahinyagīrīria.
- 5 Mūthamaki arotūūra hīndī irīa yothe riūa rīgūtūūra,
na rīrīa rīothe mweri ūgūtūūra nginya njiarwa na njiarwa.
- 6 Arīhaanaga ta mbura īkiurīra mūgūnda mūtūgūte,
ahaane ta rūthuthuū ūrīa rūihūgagia thī.
- 7 Matukū-inī make andū arīa athingu nīmagatheerema;
naguo ūgaacīru ūingīhe o nginya rīrīa mweri ūgaakorwo ūtarī ho.
- 8 Agaathanaga kuuma iria rīmwe nginya rīrīa rīngī,
na kuuma Rūūi rwa Farati* o nginya ituri cia thī.
- 9 Ndūrīrī cia werū-inī nīkainamīrīra mbere yake,
nacio thū ciake icūne rūkūngū.
- 10 Athamaki a Tarishishi† na a mabūrūri marīa marī hūgūrūrū-inī cia
kūrāya
nīmakamūrehagīra igooti;
nao athamaki a Sheba na Seba
nīmakamūrehagīra iheo.
- 11 Athamaki othe makaamūinamīrīra,
nacio ndūrīrī ciothe imūtungatagīre.
- 12 Nīgūkorwo nīakahonokia abatari maamūkaīra,
o na arīa anyamaarie matarī na wa kūmateithia.
- 13 Nīakaiguagīra tha arīa matarī hinya na arīa abatari,
na ahonokie arīa athīni kuuma kūrī gīkuū.
- 14 Nīakamateithūra kuuma kūrī arīa mamahinyagīrīria na kuuma haaro-
inī,
nīgūkorwo thakame yao irī bata mūno maitho-inī make.
- 15 Arogītūūra hīndī ndaaya!
Aroheagwo thahabu ya kuuma Sheba.
Arotūūra ahooyagīrwo nī andū hīndī ciothe,
na mamūrathimage mūthenya wothe.
- 16 Būrūri ūrogīa na būthi wa ngano kūdū guothe;
īrorirūkīra tūrīma-igūrū.
Maciaro makuo marothegea ta ma Lebanoni;
nakuo matūūra-inī andū marotheerema ta nyeki ya gīthaka.
- 17 Rīitwa rīake rīrotūūra nginya tene;
rīrotūūra o ta ūrīa riūa rīgūtūūra.
- Ndūrīrī ciothe nīkarathimwo nī ūndū wake,
nacio inwītage mūdū mūrathime.

* 72:8 Rūūi rwa Farati rwarī mwena wa irathīro wa būrūri wa Isiraēli hīndī ya wathani wa Mūthamaki Solomoni. † 72:10 Tarishishi kwoīkaine taarī kuo kwarī mūthia wa thī.

- 18 Gocai Jehova Ngai, o we Ngai wa Isiraeli,
o we wiki wĩkaga maũndũ ma magegania.
- 19 Rĩitwa rĩake rĩu rĩrĩ riiri rĩrogoocagwo nginya tene;
nayo thĩ yothe ĩroiyrwo nĩ riiri wake.
Ameni, na ningĩ Ameni.
- 20 Ũcio nĩguo mũthia wa mahooya ma Daudi, mũrũ wa Jesii.

Ibuku rĩa Gatatũ

73

Thaburi 73–89

Ihooya rĩa kũũria Ũgitĩri

Thaburi ya Asafu

- 1 Ti-itherũ Ngai nĩ mwega harĩ andũ a Isiraeli,
harĩ andũ arĩa atheru ngoro.
- 2 No niĩ-rĩ, magũrũ makwa maratigĩtie hanini matenderũke;
ndaarĩ o hakuhĩ kũgũa.
- 3 Nĩgũkorwo nĩndaiguagĩra arĩa etĩi ũiru,
rĩrĩa ndonire kũgaacĩra kwa andũ arĩa aaganu.
- 4 Nĩgũkorwo matithĩnĩkaga;
mĩrĩ yao nĩ mĩgima na ĩkoragwo na hinya.
- 5 Matikoragwo na moritũ ta andũ arĩa angĩ,
na matikoragwo nĩ mathĩna marĩa makoraga andũ.
- 6 Nĩ ũndũ ũcio mwĩtĩo nĩguo mũgathĩ wao;
o ene mehumbaga ũhinya.
- 7 Ũmũ wa ngoro ciao ũtherũkaga o ũmaramari;
meciiria mao mooru matirĩ mũhaka.
- 8 Nĩ andũ a kĩnyũrũri, na maaragia ndeto cia rũmena;
maaragia na mwĩtĩo ũhoru wa kũhinyĩrĩria andũ arĩa angĩ.
- 9 Tũnua twao twaragia ũũru wa gũũkĩrĩra igũrũ,
nacio nĩmĩ ciao ikegwatĩra thĩ yothe.
- 10 Nĩ ũndũ ũcio andũ ao nĩmakamacokerera
na metĩkie ũrĩa wothe makoiga.
- 11 Makoiga atĩrĩ, “Mũrungu angĩmenya atĩa?
Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno nĩarĩ na ũmenyo?”
- 12 Ũũ nĩguo andũ arĩa aaganu matariĩ:
tondũ gũtirĩ ũndũ ũmamakagia, makĩragĩrĩria o gũtonga.
- 13 Ti-itherũ, nĩnjigĩte ngoro yakwa ĩrĩ theru o tũhũ;
thambĩtie moko makwa makaaga gwĩka ũũru o tũhũ.
- 14 Nĩgũkorwo ndindaga na mĩnyamaro mũthenya wothe;
herithĩtio rũciinĩ o rũciinĩ.
- 15 Ingĩoigire atĩrĩ, “Nĩngwaria o ũũ,”
nĩngĩakunyanĩre ciana ciaku.
- 16 No rĩrĩa ndageragia gũtaũkĩrwo nĩ ũhoru ũcio wothe,
watuĩkire wa kũũhinyĩrĩria,
- 17 o nginya rĩrĩa ndatoonyire handũ-harĩa-haamũre ha Mũrungu;
hĩndĩ ĩyo ngĩkĩmenya ũrĩa makaarĩkĩrĩria.

- 18 Ti-itherũ ũmaigaga kũndũ kũrĩa gũtenderũ;
ũmagũithagia thĩ makaanangĩka.
- 19 Hĩ! Kaĩ nĩmakanangwo o rĩmwe-ĩ!
Makaaniinwo biũ nĩ imakania!
- 20 O ta ũrĩa kĩroto gĩthiraga mũndũ okĩra,
no taguo makahaana rĩrĩa Wee Mwathani ũkaarahũka,
ũkaamaagĩra bata o ta irooto.
- 21 Rĩrĩa ngoro yakwa yarĩ na kĩaha
na roho wakwa ũgatuurwo,
- 22 ndiarĩ na meciiria magima, na ndiarĩ na ũmenyo;
ndahaanaga o ta nyamũ ndĩ mbere yaku.
- 23 No rĩrĩ, ngoragwo nawe hĩndĩ ciothe;
nĩũnyitĩte guoko gwakwa kwa ũrĩo.
- 24 Nĩũndongoragia na ũtaaro waku,
na thuutha ũcio nĩũkanyamũkĩra riiri-inĩ waku.
- 25 Nũũ ũngĩ ndĩ nake kũu igũrũ tiga Wee?
Gũkũ thĩ ndirĩ na kĩndũ ĩngĩrirĩria tiga o Wee.
- 26 Mwĩrĩ wakwa na ngoro yakwa no ciage hinya,
no rĩrĩ, Ngai nĩwe hinya wa ngoro yakwa,
na nĩwe rwĩga rwakwa nginya tene.
- 27 Ti-itherũ arĩa magũtiganagĩria nĩmagathira;
nĩũkanangaga arĩa othe matakũhokete.
- 28 No ha ũhoru wakwa-rĩ, nĩ wega gũkuhĩrĩria Ngai.
Nĩndũite Mwathani Jehova rĩũrĩro rĩakwa;
nĩndĩrĩheanaga ũhoru wa ciĩko ciaku ciothe.

74

Gũthaithanĩrĩa Bũrũri Hĩndĩ ya Thũna

Thaburi ya Asafu

- 1 Wee Ngai-rĩ, nĩ kĩ gĩtũmĩte ũtũtiganĩrie nginya tene?
Nĩ kĩ gĩtũmaga marakara maku macine ng'ondũ cia rũũru rwaku?
- 2 Ririkana andũ arĩa wegũrĩire o tene,
arĩa wakũũrĩre magĩtuĩka mũhĩrĩga ũrĩa wegaĩire,
na ũririkane Kĩrĩma gĩa Zayuni, o kũrĩa watũũrĩte.
- 3 Erekeria makinya maku kũrĩ mwanangĩko ũyũ ũtũũrĩte kuo,
wone ũrĩa handũ harĩa haku haamũre hathũkangĩtio nĩ thũ.
- 4 Amuku aku mararamĩire harĩa wacemanĩire na ithuĩ;
maahaandire bendera ciao irĩ imenyithia.
- 5 Metuĩte ta andũ mekũhiũria mathanwa
mateme mĩtĩ ya mũtitũ.
- 6 Mbaũ iria ciothe ciagemetio magĩciunanga
na mathanwa na ibũi ciao.
- 7 Nĩmacinire handũ-haku-harĩa-haamũre hakĩmomoka,
magĩthaahia gĩkaru kĩa Rĩitwa rĩaku.
- 8 Moigire atĩrĩ na ngoro ciao, "Tũkũmahehenja mathire!"
Maacinire handũ harĩa hothe Mũrungu aahooyagĩrwo kũu bũrũri-inĩ.
- 9 Gũtirĩ ciama tũringagĩrwo mahinda maya;
anabii nĩmathirĩte,

na gütirĩ witũ ũũĩ nĩ nginya rĩ gũgũikara ũguo.

- 10 Wee Ngai, thũ ãgütũũra ãgũthirĩkagia nginya rĩ?
Mũmuku no atũũre acambagia rĩitwa rĩaku nginya tene?
- 11 Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte ũthune guoko gwaku, o guoko kũu gwaku kwa ũrĩo?
Kũrute mĩkũnjo-inĩ ya nguo ciaku ũmaniine!
- 12 No rĩrĩ, Wee Ngai, nĩwe mũthamaki wakwa kuuma tene;
nĩwĩkaga maũndũ ma kũhonokania gũkũ thĩ.
- 13 Wee-rĩ, nĩwe wagayanirie iria na ũhoti waku,
ũkĩhehenja mĩtwe ya nyamũ iria nene kũu maaĩ-inĩ.
- 14 Wee-rĩ, nĩwe wahehenjire mĩtwe ya Leviathani,
ũkĩmĩheana ãtuĩke irio cia ciũmbe cia werũ-inĩ.
- 15 Wee-rĩ, nĩwe watũmire ithima itherũke na tũrũũ tũtherere,
ũkĩhũithia njũũ iria itahũaga.
- 16 Mũthenya nĩ waku o na ũtukũ no waku;
Wee nĩwe wahaandire riũa na mweri.
- 17 Wee-rĩ, nĩwe wekĩrĩre mĩhaka yothe ya thĩ;
nĩwe watũmire kũgĩe hĩndĩ ya riũa na hĩndĩ ya heho.
- 18 Ririkana ũrĩa thũ ãkũnyũrũrĩtie, Wee Jehova,
na ũrĩa andũ arĩa akĩĩgu macambĩtie rĩitwa rĩaku.
- 19 Ndũkaneane muoyo wa ndirahũgĩ yaku kũrĩ nyamũ cia gĩthaka;
ndũkariganĩrwo nĩ mĩoyo ya andũ aku arĩa manyariirĩtwo nginya tene.
- 20 Ririkana kĩrĩkanĩro gĩaku,
tondũ kũndũ guothe kũrĩa kũrĩ nduma bũrũri-inĩ kũiyũrĩte haaro.
- 21 Ndũkareke mũndũ ũrĩa mũhinyĩrĩrie acooke na thuutha aconokete;
andũ arĩa athĩni na arĩa abatari nĩmagooce rĩitwa rĩaku.
- 22 Arahũka, Wee Ngai, ũrũgamĩrĩre kĩhooto gĩaku;
ririkana ũrĩa andũ arĩa akĩĩgu magũthirĩkagia mũthenya wothe.
- 23 Ndũkariganĩrwo nĩ mbugĩrĩrio ya amuku aku,
o inegene rĩa thũ ciaku, rĩrĩa iranegena itegũtigithĩria.

75

Ngai nĩ wa Kĩhooto

Thaburi ya Asafu

- 1 Wee Ngai, nĩtwagũcookeria ngaatho,
twagũcookeria ngaatho, nĩgũkorwo Rĩitwa rĩaku rĩrĩ hakuhĩ;
andũ maheanaga ũhoru wa ciĩko ciaku cia magegania.
- 2 Uugaga atĩrĩ, “Nĩ nĩ thuuraga hĩndĩ ãrĩa njagĩrĩru;
nĩ nĩ nduanagĩra ciira na kĩhooto.
- 3 Rĩrĩa thĩ na andũ ayo othe maathingitha,
nĩ nĩ nyiitagĩrĩra itugĩ ciayo ngacirũmia.
- 4 Andũ arĩa etĩĩ ngũmeera atĩrĩ, ‘Mũtigacooke kwĩraha,’
na arĩa aaganu ngameera atĩrĩ, ‘Mũtikambararie hĩa cianyu.
- 5 Tigai kwambararia hĩa cianyu na igũrũ,
mũtĩge kwaria mũũmĩtie ngingo.’ ”
- 6 Nĩ ũndũ-rĩ, ũhoru wa gũtũũgĩria mũndũ nduumaga na irathĩro kana
ithũĩro,

- o na kana kuuma werũ-inĩ.
⁷ No rĩrĩ, nĩ Ngai ũtuanagĩra ciira:
 Anyiihagia mũndũ ũmwe, na agatũũgĩria ũrĩa ũngĩ.
⁸ Jehova anyiitĩte gĩkombe kĩiyũrĩte ndibei ĩrĩ na mũhũũyũ,
 ĩtukanĩtio na mahuti manungi wega;
 amĩonoragia, nao andũ othe aaganu a thĩ makamĩnyua,
 makainĩkĩrĩra nginya itata rĩa mũthia.
- ⁹ No niĩ-rĩ, nĩngumbũra ũhoru ũyũ nginya tene;
 ndĩrĩnaga ũgooci kũrĩ Ngai wa Jakubu.
¹⁰ Nĩngarenga hĩa cia andũ arĩa othe aaganu,
 no hĩa cia arĩa athingu nĩkambarario.

76

Jehova Nĩwe Ngai wa Jakubu

Thaburi ya Asafu

- ¹ Kũu Juda Ngai nĩoĩkaine;
 rĩitwa rĩake nĩ inene thĩinĩ wa Isiraeli.
² Hema yake ĩrĩ kũu Salemu,
 gĩkaro gĩake kĩrĩ Zayuni.
³ Kũu nĩkuo oinangĩire mĩguĩ ya ũta ĩkũhenia,
 akiunanga ngo na hiũ ciao cia njora,
 o na indo ciao ciothe cia mbaara.
- ⁴ Wee ũcangararĩte nĩ ũtheri,
 ũkagĩa na ũkaru gũkĩra irĩma irĩ na ũtonga wa nyamũ cia iguĩma.
⁵ Andũ arĩa njamba magwĩte magatunywo indo,
 magakoma toro wao wa gĩkuũ;
 gũtirĩ o na ũmwe wa njamba cia ita
 ũngĩambararia moko make.
⁶ Nĩ ũndũ wa ikũũma rĩaku, Wee Ngai wa Jakubu,
 mbarathi o ũndũ ũmwe na ngaari cia ita igwĩte thĩ ikaaga kwĩigua.
⁷ Wee nowe wa gwĩtigĩrwo.
 Nũũ ũngĩrũgama mbere yaku rĩrĩa ũrĩ mũrakaru?
⁸ Wamenyithanirie itua rĩaku ũrĩ o kũu igũrũ,
 nayo thĩ ĩgĩtigĩra na ĩgĩkira ki,
⁹ rĩrĩa Wee Ngai, warũgamire ũtuanĩre ciira,
 nĩguo ũhonokie arĩa othe anyamaarĩku a bũrũri.
- ¹⁰ Ti-itherũ mang'ũrĩ ma andũ nĩmagakũgoocithia,
 na ũkeyoha matigari ma mang'ũrĩ maku ta mũcibi.
- ¹¹ Mwĩhĩtei mũhĩtwa harĩ Jehova Ngai wanyu na mũmĩhingie;
 rekei mabũrũri marĩa mothe mũriganĩtie namo
 marehere ũcio wa gwĩtigĩrwo iheo.
¹² Athuthaga roho wa arĩa maathanaga;
 etigagĩrwo nĩ athamaki a thĩ.

77

Kũririkana Cĩiko cia Ngai cia Hinya

Thaburi ya Asafu

- 1 Ndakaĩire Ngai andeithie;
ndakaĩire Ngai nĩguo anjigüe.
- 2 Rĩrĩa ndaarĩ mĩnyamaro-inĩ, nĩ Mwathani ndarongoririe;
ũtukũ ndamwambararĩirie moko itekũnoga,
no muoyo wakwa ũkĩrega kũhoorerio.
- 3 Wee Ngai, ndakũririkanire ngĩcaaya;
ndataranirie maũndũ, nago roho wakwa ũkĩringĩka.
- 4 Wee watũmire njũrwo nĩ toro,
ngĩthĩnĩka mũno, ngĩremwo nĩ kwaria.
- 5 Ndeciiririe ũhoru wa matukũ ma tene,
ngĩririkana mĩaka o ĩrĩa yarĩ ya tene;
- 6 ngĩkĩririkania ũrĩa ndainaga ũtukũ,
ngoro yakwa ĩgĩtarania maũndũ,
nago roho wakwa ũkĩyũũria atĩrĩ:
- 7 “Mwathani egũtũũra atũregete nginya tene?
Ndarĩ hĩndĩ agacooka gũtũkenera?”
- 8 Wendo wake ũtathiraga-rĩ, nĩkũbuĩria ũbuĩrĩtie nginya tene?
Kĩiranĩro gĩake gĩgũtũũra gĩtahingĩte nginya tene?
- 9 Kaĩ Mũrungu ariganĩirwo nĩkũiguanĩra tha?
Kaĩ marakara make matũmĩte atige gũtugana?”
- 10 Ngĩcooka ngĩciiria atĩrĩ, “Ũndũ ũyũ nĩguo ngwĩtiiria nago:
kũririkana mĩaka ya guoko kwa ũrĩo kwa ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno.”
- 11 Nĩngũririkana ciĩko cia Jehova;
ĩ nĩguo, nĩngũririkana ciama ciaku cia tene.
- 12 Ndĩrĩtaranagia mawĩra maku mothe,
na ngecũũrania ũhoru wa ciĩko ciaku cia hinya.
- 13 Njĩra ciaku, Wee Ngai, nĩ theru.
Nĩ ngai ĩrĩkũ nene ta Ngai witũ?
- 14 Wee nĩwe Mũrungu ũrĩa ũringaga ciama;
wonanagia ũhoti waku kũrĩ ndũrĩrĩ.
- 15 Nĩwakũũrĩre andũ aku na guoko gwaku kwa hinya,
o acio njiaro cia Jakubu na Jusufu.
- 16 Maaĩ nĩmakuonire, Wee Ngai,
maaĩ macio maakuonire makĩigua guoya,
nakuo kũrĩa kũriku mũno gũkĩinyogonda.
- 17 Matu moiririe mbura,
nacio ngwa ikĩruruma igũrũ guothe;
heni ciahenũkire ikĩrathũka mĩena yothe
- 18 Ngwa yaku yaiguĩkanire kĩhuhũkanio-inĩ,
rũheni rwaku rũkĩmũrĩka thĩ yothe,
nayo thĩ ikĩinaina na ĩgĩthingitha.
- 19 Njĩra yaku yatũĩkanĩirie iria-inĩ,
njĩra yaku ĩgĩtuĩkanĩria maaĩ-inĩ maingĩ,
o na gũtuĩka makinya maku mationekire.
- 20 Watongoririe andũ aku o ta ũrĩa mũrĩithi atongoragia rũũru,

ũkĩmatongoria na guoko kwa Musa na kwa Harũni.

78

Rũgano rwa Ngai na Andũ ake a Isiraeli

Thaburi ya Asafu

- 1 Inyuĩ andũ akwa, iguai ũrutani wakwa;
thikĩrĩriai ciugo cia kanua gakwa.
- 2 Ngũtumũra kanua gakwa njarie na ngerekano,
ngũgweta maũndũ mahithe, maũndũ ma kuuma o tene:
- 3 maũndũ marĩa twanaigua na tũkamenya,
o marĩa maithe maitũ maanatwĩra.
- 4 Tũtingĩhitha ciana ciao maũndũ macio;
nĩtũrũraga rũciaro rũrĩa rũgooka
ũhoro wa ciĩko cia Jehova cia kũmũgoocithia,
na ũhoti wake, na magegania marĩa aaneka.
- 5 Aaheire Jakubu mawatho,
na akĩhaanda watho thĩinĩ wa Isiraeli,
ũrĩa aathire maithe maitũ
atĩ maũrutage ciana ciao,
- 6 nĩguo rũciaro rũrĩa rũgooka thuutha rũkaamenya watho ũcio,
o hamwe na ciana iria itaciarĩtwo,
nĩguo nacio ikeera ciana ciacio.
- 7 Hĩndĩ iyo ciĩhoke Ngai
na ciage kũriganĩrwo nĩ ciĩko ciake,
no kũrũmia irũmagie maathani make.
- 8 Nacio itikahaane ta maithe macio ma tene,
arĩa maarĩ a rũciaro rũremi na rũng'athia,
rũrĩa ngoro ciaruo itaathĩkagĩra Mũrungu,
o rũu maroho maaruo mataamwĩhokire.
- 9 Andũ a Efiraimu, o na maarĩ na mota ma kũrũa,
nĩmahũndũkire mũthenya ũrĩa wa mbaara;
- 10 matiarũmirie kĩrĩkanĩro kĩa na Ngai,
na nĩmaregire kũrũmĩrĩa watho wake.
- 11 Nĩmariganĩrwo nĩ maũndũ marĩa ekĩte,
na makĩriganĩrwo nĩ magegania marĩa aamonetie.
- 12 Nĩaringire ciama maithe mao makĩonagĩra
marĩ kũu bũrũri wa Misiri, kũu werũ-inĩ wa Zoani.
- 13 Aagayanirie iria, akĩmaringia;
aatũmire maaĩ marũgame ta rũthingo.
- 14 Mũthenya aamatongoragia na itu,
naguo ũtukũ wothe akamatongoria na ũtheri wa mwaki.
- 15 Nĩatũranirie mahiga kũu werũ-inĩ,
na akĩmahe maaĩ maingĩ o ta ma iria;
- 16 nĩatũmire tũrũũĩ tuume rwaro-inĩ rwa ihiga,
na agĩtũma maaĩ matherere ta njũũĩ.
- 17 No-o maathiire o na mbere kwĩhĩria Ngai,
magĩkĩremera Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno marĩ kũu werũ-inĩ.
- 18 Nao makĩgeria Mũrungu makĩendaga,
na ũndũ wa gwĩtia irio iria meeriragĩria kũrĩa.
- 19 Magĩũkĩrĩa Ngai na mĩario, makĩũrania atĩrĩ,

- “Mūrungu no ahote kwara metha werū-inĩ?
 20 Rĩrĩa aagũthire ihiga, maaĩ nĩmatothokire boo,
 natuo tũrũũ tũgĩtherera tũiyũrite maaĩ maingĩ.
 No rĩrĩ, no ahote gũtũhe o na irio?
 No ahe andũ ake nyama?”
- 21 Rĩrĩa Jehova aiguire ũguo, akĩrakara;
 agĩtharĩkĩra Jakubu na mwaki wake,
 namo mang’ũrĩ make magĩũkĩrĩra Isiraeli,
 22 nĩgũkorwo matiigana gwĩtĩkia Ngai,
 kana kwĩhoka ũhonokania wake.
 23 No rĩrĩ, we nĩathire matu ma igũrũ
 na akĩhingũra mĩrango ya igũrũ;
 24 oirĩirie andũ mana ta mbura marĩe,
 na akĩmahe ngano ya kũu igũrũ.
 25 Andũ makĩrĩa irio cia araika;
 akĩmahe irio iria ciothe mangĩahotire kũrĩa.
 26 O na ningĩ akĩerekeria rũhuho rwa mwena wa irathĩro kuuma igũrũ,
 na akĩrehithia rũhuho rwa mwena wa gũthini na ũndũ wa hinya
 wake.
 27 Akĩmaharũrũkĩria nyama nyingĩ ta rũkũngũ,
 nyoni cia rĩera-inĩ ciaingĩhĩte ta mũthanga wa iria-inĩ.
 28 Agĩtũma igwe thĩinĩ wa kambĩ yao,
 igĩthiũrũrũkĩria hema ciao.
 29 Maarĩire o nginya makĩhũũna,
 nĩgũkorwo aamaheire kĩrĩa merirĩirie kũrĩa.
 30 No matanarĩkia kũrĩa irio icio meriragĩria,
 o irĩ tũnua-inĩ twao-rĩ,
 31 marakara ma Ngai makĩmokĩrĩra;
 akĩũraga arĩa maarĩ na hinya mũno gatagatĩ kao,
 akĩniina andũ ethĩ a Isiraeli.
- 32 O na amekĩte ũguo wothe-rĩ, mathiire o na mbere kwĩhia;
 o na ekĩte magegania make, matiamwĩtĩkirie.
 33 Nĩ ũndũ ũcio agĩtũma matukũ mao mathire o ũguo tũhũ,
 na mũaka yao igĩthira nĩ ihooru rĩa kũmaka.
 34 Rĩrĩa rĩothe Mūrungu ooraga amwe ao nĩmamũmaathaga;
 mamũrongoragia na makamũcookerera na kĩyo.
 35 Nao makaririkana atĩ Ngai nĩwe warĩ Rwaro rwao rwa Ihiga,
 na atĩ Mūrungu Ūrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno nĩwe warĩ Mũkũũri wao.
 36 No-o makeyendithĩrĩria harĩ we na tũnua twao,
 makamũheenagia na nĩmĩ ciao;
 37 ngoro ciao itiarĩ njĩhokeku kũrĩ we,
 na matiarĩ eehokeku harĩ kĩrĩkanĩro gĩake.
 38 Nowe no aaiyũritwo nĩ tha;
 akĩmarekera waganu wao,
 na ndaigana kũmaniina.
 Kaingĩ na kaingĩ nĩagiragĩrĩria marakara make,
 na ndaigana kwarahũra mang’ũrĩ make mothe.
 39 Nĩaaririkanire atĩ maarĩ o andũ tu,
 karũhuho karĩa kahĩtũkaga na gaticooke rĩngĩ.
- 40 Nĩ maita maingĩ atĩa maamũremagĩra marĩ kũu werũ-inĩ,

- na makamũiguithia k̄ieha marĩ kũu r̄ung'ũrĩ-inĩ.
- 41 Mahinda maingĩ nĩmageririe Mũrungu;
maathirĩkirie Ūrĩa-Mũtheru-wa-Isiraeli.
- 42 Matiaririkanire ūhoti wake;
mũthenya ūrĩa aamakũũrĩre kuuma kũrĩ arĩa maamahinyagĩrĩa,
- 43 kana mũthenya ūrĩa onanirie ciama ciake kũu bũrũri wa Misiri,
kana magegania make marĩa onanirie kũu werũ-inĩ wa Zoani.
- 44 Nĩagarũrĩre njũũĩ cia bũrũri wa Misiri igĩtuĩka thakame;
matingĩahotire kũnyua maaĩ ma tũrũũ twao.
- 45 Akĩmatũmĩra mĩrumbĩ mĩingĩ ya ngi ikĩmarĩa,
o na ciũra iria ciamaanangire.
- 46 Irio cia mĩgũnda yao aaciheire itono,
na maciaro mao akĩmarekereria ngigĩ.
- 47 Aanangire mĩthabibũ yao na mbura ya mbembe,
na mĩkũyũ yao akĩmĩcina na mbaa.
- 48 Ng'ombe ciao aaciũragire na mbura ya mbembe,
na mahiũ mao akĩmahũũra na ngwa.
- 49 Aamaitĩrĩrie marakara make mahiũ,
na mang'ũrĩ, na marũrũ, na muku:
akĩmarekereria mbũtũ ya arĩa arĩa maniinanaga.
- 50 Nĩaatemeire marakara make njĩra;
ndamahonokirie kũrĩ gĩkuũ,
no nĩamarekereirie kũrĩ mũthiro.
- 51 Akĩũraga marigithathi mothe ma bũrũri wa Misiri,
arĩ mo maciaro ma mbere ma mũndũ thĩinĩ wa hema cia Hamu.
- 52 No akĩruta andũ ake kuo ta rũũru;
akĩmatongoria o ta ūrĩa mũrĩithi atongoragia ng'ondũ magĩtuĩkanĩria
kũu werũ-inĩ.
- 53 Aamatongoririe amamenyereire, nĩ ūndũ ūcio matietigĩrĩre;
no thũ ciao ikĩhubĩkanio nĩ iria.
- 54 Nĩ ūndũ ūcio akĩmakinyia mũhaka-inĩ wa bũrũri wake ūcio mũtheru,
akĩmakinyia bũrũri wa irĩa ūrĩa guoko gwake kwa ūrĩo kwegwatĩre.
- 55 Ningĩ akĩrutũrũra ndũrĩrĩ ciehere mbere yao,
na akĩmagairĩ bũrũri ūcio wa ndũrĩrĩ ūtuĩke igai rĩao;
akĩhe mĩhĩrĩga ya Isiraeli mĩciĩ yao.
- 56 No nĩmageririe Ngai
na makĩremera Ūrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno;
matiathikĩrĩrie mawatho make.
- 57 Nĩmagire wĩhokeku na makĩaga wĩtkio o ta maithe mao,
makĩaga kwĩhokeka o ta ūta mũgathũku ūrĩa ūtangĩhokwo.
- 58 Nĩmamũrakaririe nĩ ūndũ wa gũkorwo na kũndũ kwao gũtũũgĩru gwa
kũhooyagĩra;
makĩarahũra ūiru wake nĩ ūndũ wa mĩhianano yao.
- 59 Rĩrĩa Ngai aamaiguire, nĩarakarire mũno;
nake agĩtiganĩria Isiraeli o biũ.
- 60 Agĩthaama Hema-ya-Gũtũnganwo irĩa yarĩ Shilo,*
hema irĩa aahaandĩte atũũranagie na andũ.
- 61 Akĩrekereria ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro rĩrĩa rĩa hinya wake rĩthaamio,
riiri ūcio wake akĩũneana moko-inĩ ma thũ.
- 62 Andũ ake nao akĩmarekereria rũhiũ rwa njora;

* 78:60 Matukũ-inĩ ma tene mũno, Shilo nĩrĩo rĩarĩ itũũra itheru, na ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro rĩagĩtwo kuo.

- n̄arakar̄tio m̄no n̄ igai r̄ake.
- 63 Mwaki ũḡcina aanake ao,
nao air̄itu ao mak̄aga k̄inaḡrwo nȳmbo cia ũhiki;
- 64 ath̄nj̄iri-Ngai ao mak̄iuragwo na r̄uhiũ rwa njora,
na atumia ao a ndigwa mak̄aga k̄umacakāira.
- 65 Ninḡi Mwathani ak̄arahũka ta m̄ndũ woima toro,
ta njamba ya ita iḡũk̄ira thuutha wa k̄r̄ño n̄ ndibei.
- 66 Aahũurire thũ ciake aḡcihũndũra;
aaciconorithirie nginya tene.
- 67 Ninḡi ak̄irega hema cia Jusufu,
na ndathuurire m̄h̄r̄iga wa Efiraimu;
- 68 no r̄r̄i, n̄athuurire m̄h̄r̄iga wa Juda,
na K̄r̄ma ḡa Zayuni k̄r̄a endete.
- 69 N̄aakire handũ har̄a hake haamũre hak̄ihaana ta ir̄ma iria ndaaya,
hak̄ihaana ta th̄ ir̄a aahaandire itũure ir̄m̄ite nginya tene.
- 70 Aathuurire Daudi ndungata yake
na ak̄imũruta ciugũ-in̄i cia ng'ondũ;
- 71 ak̄imũtigithia k̄r̄iithia ng'ondũ,
ak̄imutua m̄r̄iithi wa andũ ake, n̄o mbar̄i ya Jakubu,
ar̄iithagie Isiraeli igai r̄ake.
- 72 Nake Daudi ak̄imar̄iithia ar̄i na waḡr̄ru wa ngoro;
aamatongoragia na ũũḡi wa moko make.

79

Ihooya r̄a k̄ũria Ngai Ahonokie R̄r̄r̄i

Thaburi ya Asafu

- 1 Wee Ngai, ndũr̄r̄i n̄ithar̄k̄ire igai r̄aku;
n̄ithaah̄tie hekarũ yaku theru,
imomorete itũura r̄a Jerusalemu r̄igatūka irũndo cia mahiga.
- 2 Ciimba cia ndungata ciaku macinean̄ite
itūke irio cia nyoni cia r̄era-in̄i,
na m̄r̄i ya andũ aku aamũre makam̄heana k̄r̄i nyamũ cia ḡithaka.
- 3 Mait̄ite thakame ya andũ aku ta maāi
Jerusalemu guothe,
na ḡtir̄i m̄ndũ wa ḡthika ar̄a makūite.
- 4 Tũtūk̄ite andũ a k̄menwo n̄ ar̄a tũrigan̄tie nao,
tũgatūka andũ a k̄nyararwo na ḡthekererwo n̄ ar̄a
matũthiũr̄r̄ũk̄irie.
- 5 Wee Jehova-r̄i, n̄ nginya r̄i? Ũḡtũura ũr̄i m̄rakaru nginya tene?
N̄i nginya r̄i ũiru waku ũḡtũura wakan̄ite ta mwaki?
- 6 It̄r̄ria ndũr̄r̄i iria itakũũ mang'ũr̄i maku,
ũmait̄r̄rie mothamaki mar̄a matakayaḡra r̄itwa r̄aku;
- 7 n̄gũkorwo n̄matambuur̄ite Jakubu
na makaananga b̄r̄uri wake.
- 8 Ndũgatũherithie n̄ ũndũ wa mehia ma maithe maitũ;
tha ciaku irohiũha itũkinȳr̄re,
n̄gũkorwo tũr̄i ahinȳr̄r̄iku m̄no.
- 9 Tũteithie, Wee Ngai M̄honokia witũ;

nĩ ũndũ wa riiri wa rĩitwa rĩaku;
tũteithũre na ũtũrekere mehia maitũ
nĩ ũndũ wa rĩitwa rĩaku.

10 Nĩ kũ gĩgũtũma ndũrĩrĩ ciurie atĩrĩ,
“Ngai wao akĩrĩ ha?”

Menyithania kũrĩ ndũrĩrĩ tũkĩionagĩra na maitho maitũ
atĩ nĩũrĩhanagĩria thakame ya ndungata ciaku ĩrĩa ĩitĩtwo.

11 Mũcaayo wa arĩa moohetwo njeera ũrogũkinyĩra;
nĩ ũndũ wa hinya wa guoko gwaku
gitĩra arĩa matuĩrĩrwo gũkua.

12 Wĩrĩhĩrie maita mũgwanja harĩ ndũrĩrĩ iria tũriganĩtie nacio,
nĩ ũndũ wa rũmena rũrĩa makũmenete naruo, Wee Mwathani.

13 Na ithuĩ andũ aku, o ithuĩ ng'ondũ cia rũũru rwaku,
tũkũgocage nginya tene na tene;
nĩtũrahage ũgooci waku,
kuuma njjarwa na njjarwa.

80

Kũhoera Rũrĩrĩ Rũgaacĩre Rĩngĩ

Thaburi ya Asafu

1 Wee Mũrĩithi wa Isiraeli, tũigue,
o Wee ũtongoragia Jusufu ta ũrĩa mũrĩithi atongoragia rũũru;
Wee ũikarĩire gĩtĩ kĩa ũnene gatagatĩ ka makerubi-rĩ, cangarara

2 ũrĩ mbere ya Efiraimu, na Benjamini, na Manase.*

Arahũra ũhoti waku,
ũũke ũtũhonokie.

3 Wee Ngai-rĩ, tũma tũgaacĩre rĩngĩ;
tũma ũthiũ waku ũtwarĩre,
nĩguo tũhonoke.

4 Wee Jehova Ngai mwene hinya wothe,
marakara maku megũtooga nginya rĩ
ũgĩũkĩrĩra mahooya ma andũ aku?

5 Nĩũmahũũnĩtie na irio cia maithori;
ũtũmĩte manyue maithori maiyũrĩte mbakũri riita.

6 ũtũtuĩte kĩndũ gĩa kũrũagĩrwo nĩ arĩa tũriganĩtie nao,
nacio thũ ciitũ igatũnyũrũria.

7 Wee Ngai-Mwene-Hinya-Wothe-rĩ, tũma tũgaacĩre rĩngĩ;
tũma ũthiũ waku ũtwarĩre,
nĩguo tũhonoke.

8 Wareehire mũthabibũ kuuma bũrũri wa Misiri;
warutũrũrĩre ndũrĩrĩ ũkĩũhaanda arĩ guo.

9 Nĩwaũthereirie mũgũnda,
naguo ũkĩgwata, na ũkĩiyũra bũrũri wothe.

10 Irĩma nĩciahumbĩrirwo nĩ kũruru kĩaguo,
nayo mĩtarakwa ĩrĩa mĩnene ĩkĩhumbĩrwo nĩ hongwe ciaguo.

* 80:2 Mĩhĩrĩga ĩno ĩtatũ yarĩ njjarwa cia Rakeli, na nĩcio ciarĩ cia mbere kũrũmĩrĩra ithandũkũ
rĩa kĩrĩkanĩro rĩrĩa Isiraeli mangĩoimagarire marĩ werũ-inĩ.

- 11 Watambūrūkirie hongwe ciaguo o nginya Iria-inĩ rĩrĩa Inene,
na thuuna ciaguo ũgĩcikinyia o nginya Rũũ-inĩ rwa Farati.†
- 12 Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte ũmomore njirigo ciaguo,
ũgagĩtũma ehĩtũkĩri othe matuage thabibũ ciaguo?
- 13 Ũrangarangagwo nĩ ngũrwe cia gĩthaka,
na ũkarĩĩo nĩ nyamũ cia werũ-inĩ.
- 14 Wee Ngai Mwene-Hinya-Wothe, tũcookerere!
Rora ũrĩ igũrũ wone!
Rũmbũiya mũthabibũ ũyũ,
15 mũri ũrĩa guoko gwaku kwa ũrĩo kwahaandire,
mũriũ ũrĩa wee mwene wĩrereire.
- 16 Mũthabibũ waku nĩũtemetwo, ũgacinwo na mwaki;
thũ ciaku irothira nĩ ũndũ wa irũithia rĩaku.
- 17 Guoko gwaku kũroikara na mũndũ ũrĩa ũrĩ guoko-inĩ gwaku kwa ũrĩo,
ũcio mũrũ wa mũndũ wĩrereire wee mwene.
- 18 No ithuĩ-rĩ, tũtigatigana nawe o rĩ;
tũrurumũkie na nĩtũrĩkayagĩra rĩitwa rĩaku.
- 19 Wee Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe, tũma tũgaacĩre rĩngĩ;
tũma ũthiũ waku ũtwarĩre,
nĩguo tũhonoke.

81

Rwĩmbo rwa Gũkũngũra Gĩathĩ

Thaburi ya Asafu

- 1 Inĩrai Ngai, o we hinya witũ, nĩ ũndũ wa gũkena;
anĩrĩrai mũinĩre Ngai wa Jakubu!
- 2 Ambĩrĩriai kũina, hũũrai kĩhembe,
na mũhũũre kĩnanda kĩa mũgeeto kĩrĩa kĩgambi wega, o na gĩa
kĩnũbi.
- 3 Huhai coro hĩndĩ ya Karũgamo ka Mweri,
na ningĩ rĩrĩa mweri waiganana, mũthenya ũrĩa wa Gĩathĩ giitũ;
- 4 ũyũ nĩ watho wa kĩrĩra gĩa kũrũmĩrĩrwo kũrĩ Isiraeli,
o guo watho wa Ngai wa Jakubu.
- 5 We nĩũhaandire ũtuĩke kĩrĩra harĩ Jusufu
hĩndĩ irĩa aathiire gũtharĩkĩra bũrũri wa Misiri,
kũrĩa twaiguire mwario tũtaamenyire.
- 6 Ekuuga atĩrĩ, “Nĩndeheririe mũrigo kuuma ciande-inĩ ciao;
moko mao nĩndameheririe kuuma thĩinĩ wa gĩkabũ.
- 7 Wangaiire ũrĩ na mũnyamaro na nĩ ngĩkũhatũra,
ngĩgwĩtĩka ndĩ thĩinĩ wa mũrurumo wa ngwa;
ndakũgeririe ũrĩ kũu maaĩ-inĩ ma Meriba.
- 8 “Inyuĩ andũ akwa, iguai ngĩmũkaania,
naarĩ korwo no mũũthikĩrĩrie, inyuĩ Isiraeli!
- 9 Mũtikanagĩe na ngai ng’eni gatagatĩ-inĩ kanyu;
mũtikanainamĩrĩre ngai ya kũngĩ.

† 80:11 ũthamaki wa Daudi na Solomoni woimĩte Iria rĩrĩa Inene nginya Rũũ rwa Farati.

- 10 Nĩ nĩ Jehova Ngai waku,
ũrĩa wakũrutire bũrũri wa Misiri.
Athamia kanua gaku na nĩngũkũhe gĩa kũrĩa.
- 11 “No andũ akwa matiigana gũũthikĩrĩria;
Isiraeli ndaigana kũnjathikĩra.
- 12 Nĩ ũndũ ũcio ngĩmarekereria marũmĩrĩre ũremi wa ngoro ciao,
na marũmagĩrĩre mwĩiro wao ene.
- 13 “Korwo andũ akwa no maathikĩrĩrie,
korwo Isiraeli no marũmĩrĩre njĩra ciakwa,
- 14 ndamatooreria thũ ciao o na ihenya,
na njũkĩrĩre andũ arĩa marĩ muku nao na ũndũ wa guoko gwakwa!
- 15 Andũ arĩa mathũire Jehova mangĩthuna marĩ mbere yake,
na iherithia rĩao rĩtũũre nginya tene.
- 16 No inyuĩ ingĩmũhe ngano ĩrĩa njega mũno mũrĩĩage;
ingĩmũhũũnagia na ũũkĩ wa kuuma rwaro-inĩ rwa ihiga.”

82

Kũhooya Ciira wa Kĩhooto

Thaburi ya Asafu

- 1 Ngai arũgamĩte kũũngano-inĩ kĩrĩa kĩnene;
aratuĩra “ngai” ciira arĩ gatagatĩ ga cio.
- 2 “Nĩ nginya rĩ mũgũtũũra mũciiragĩrĩra andũ arĩa matarũgamagĩrĩra
kĩhooto,
na mũgatĩra arĩa aaganu maũthĩ?
- 3 “Ciiragĩrĩrai kĩhooto kĩa arĩa matarĩ hinya na arĩa matarĩ maithe;
tũũriai ihooto cia andũ arĩa athĩni o na arĩa ahinyĩrĩrie.
- 4 Hatũragai arĩa matarĩ hinya na arĩa abatari;
mateithũrei kuuma moko-inĩ ma arĩa aaganu.
- 5 “Andũ acio matirĩ ũndũ mooĩ, na matirĩ ũndũ makũũranaga.
Macangacangaga nduma-inĩ;
mĩthingi yothe ya thĩ nĩyenyenyete.
- 6 “Ndoigire atĩrĩ, ‘Inyuĩ mũrĩ “ngai”;
inyuothe mũrĩ ariũ a Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno.’
- 7 No mũgaakua o ta ũrĩa andũ makuuaga;
mũkaagũa o ta aathani arĩa angĩ.”
- 8 Arahũka, Wee Ngai, ũtuĩre thĩ ciira,
nĩgũkorwo ndũrĩrĩ ciothe nĩ igai rĩaku.

83

Kũhooya Ngai ahoote Thũ cia Isiraeli

Thaburi ya Asafu

- 1 Wee Ngai-rĩ, ndũgakire;
tiga gũikara ũtumĩtie, Wee Mũrungu,
ndũgaikare wĩnyiitanĩirie.

- 2 Ta rora wone ūrĩa thũ ciaku iranegenana,
acio magũthũire makambararia mĩtwe yao.
- 3 Mathugundaga ndundu ya gũũkĩrĩra andũ aku na wara;
maciiragĩrĩra gũũkĩrĩra andũ arĩa wendete.
- 4 Meranaga atĩrĩ, “Ūkai, tũmaniine matige gũtuĩka rũrĩrĩ,
nĩguo rĩtwa rĩa Isiraeli rĩtikanacooke kũririkanwo rĩngĩ.”
- 5 Maciiraga marĩ na ngoro ĩmwe;
maiguithanagĩria magũũkĩrĩre:
- 6 andũ a hema cia Edomu, na cia Aishumaeli,
na cia Moabi, na cia Ahagari,
- 7 na cia Gebali, na cia Amoni, na cia Amaleki,
na cia Filistia, hamwe na andũ a Turo.
- 8 O na Ashuri nĩmegwatanĩtie nao
nĩguo mateithĩrĩrie njiaro cia Loti.
- 9 Meeke o ta ūrĩa wekire Amidiani,
na o ta ūrĩa wekire Sisera na Jabini rũũĩ-inĩ rwa Kishoni,
- 10 o acio maaniinĩrwo Enidoru,
na magĩtuĩka ta thumu wa kũnorĩa tĩri.
- 11 Tũma andũ ao arĩa marĩ igweta mahaane ta Orebu na Zeebu,*
anene ao othe ũmahaananie na Zeba na Zalimuna,
- 12 arĩa moigire atĩrĩ, “Nĩtwĩgwatĩrei bũrũri
wa ūrĩthio wa Ngai ũtuĩke witũ.”
- 13 Wee Ngai wakwa, matue ta rũkũngũ rũrĩa rũgũrũkagio,
mahaane o ta mũũngũ ũmbũrĩtwo nĩ rũhuho.
- 14 O ta ūrĩa mwaki ũcinaga mũtitũ
kana ta rũrĩrĩmbĩ rũgĩcina irĩma-rĩ,
- 15 maingatithie o ro ũguo na kĩhuhũkanio gĩaku,
na ũmamakie mũno na huho ciaku nene.
- 16 Humba mothiũ mao thoni,
nĩgeetha andũ marongorie rĩtwa rĩaku, Wee Jehova.
- 17 Marotũũra maconokete na marĩ amaku;
marokua na gĩconoko kĩnene.
- 18 Tũma mamenye atĩ Wee, o Wee wĩtagwo Jehova,
atĩ Wee nĩwe Ūrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno, o igũrũ rĩa thĩ yothe.

84

Kwĩrirĩria Gũthĩ Nyũmba ya Ngai

Thaburi ya Ariũ a Kora

- 1 Wee Jehova Mwene-Hinya-Wothe-rĩ,
kaĩ gĩikaro gĩaku nĩ gĩthaka-ĩ!
- 2 Muoyo wakwa wĩriragĩria mũno, ĩĩ o na ũkoorwo nĩ hinya,
nĩ ũndũ wa kwĩrirĩria nja cia Jehova;
ngoro yakwa na mwĩrĩ wakwa irakaĩra
Mũrungu ūrĩa ũtũũraga muoyo.
- 3 O na kanyonika-nja nĩkoonete mũciĩ,

* **83:11** Orebu na Zeebu maarĩ athamaki a Midiani, na maahootirwo ni Gideoni.

- nayo thũngũrũrũ ikeyonera gĩtara,
 harĩa ãngĩkaria tũcui twayo,
 o hau hakuhĩ na kĩgongona gĩaku,
 Wee Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
 o Wee Mũthamaki wakwa na Ngai wakwa.
- ⁴ Kũrathimwo-rĩ, nĩ andũ arĩa matũũraga nyũmba yaku;
 matũũraga makũgoocaga.
- ⁵ Kũrathimwo-rĩ, nĩ andũ arĩa maheagwo hinya nĩwe,
 o arĩa matuĩte na ngoro ciao gũthĩ Zayuni.
- ⁶ Rĩrĩa megũtuĩkanĩria Gĩtuamba kĩa Baka,
 matũmaga kũgĩe na ithima;
 mbura ya maguna-ng'ombe o nayo ikũhumbĩraga na tũria twa maaĩ.
- ⁷ Mathiaga magĩkĩragĩrĩa kũgĩa na hinya,
 nginya o mũndũ o mũndũ agakinya mbere ya Ngai kũu Zayuni.
- ⁸ Igua ihooya rĩakwa, Wee Jehova Ngai-Mwene-Hinya-Wothe;
 thikĩrĩa, Wee Ngai wa Jakubu.
- ⁹ Wee Ngai, ta rora ngo iitũ;
 tiirĩra ũrĩa waku ũitĩrĩrie maguta gĩthiithi.
- ¹⁰ Kaba mũthenya ũmwe nja-inĩ ciaku,
 gũkĩra gũikara mũthenya ngiri handũ hangĩ o hothe;
 kaba ngorwo ndĩ mũrangĩri wa kĩhingo kĩa nyũmba ya Ngai wakwa,
 gũkĩra ndũũre thĩinĩ wa hema cia andũ arĩa aaganu.
- ¹¹ Nĩgũkorwo Jehova Ngai nĩ riũa na ngo;
 Jehova nĩarĩtũtugaga na agatwĩka maũndũ mega;
 arĩa mũthiire yao ĩtarĩ ũcuuke
 ndarĩ ũndũ mwega angĩmaima.
- ¹² Wee Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
 kũrathimwo nĩ mũndũ ũrĩa ũkwĩhokaga.

85

Ihooya rĩa kũũria Ũtugi wa Ngai

Thaburi ya Ariũ a Kora

- ¹ Wee Jehova, nĩ wekire bũrũri waku wega;
 nĩwacookeirie Jakubu ũtonga wake.
- ² Nĩwarekeire andũ aku waganu wao,
 na ũkĩhumbĩra mehia mao mothe.
- ³ Nĩweheririe mang'ũrĩ maku mothe,
 na ũgĩthirwo nĩ marakara maku mahiũ.
- ⁴ Tũma tũgaacĩre rĩngĩ, Wee Ngai Mũhonokia witũ,
 na ũtuge gũikara ũtũrakarĩire.
- ⁵ Ũgũtũũra ũtũrakarĩire nginya tene?
 Marakara maku megũkinyĩra njjarwa na njjarwa?
- ⁶ Kaĩ ũtangĩtũrurumũkia ngoro ciitũ,
 nĩguo andũ aku magũkenere?
- ⁷ Wee Jehova-rĩ, tuonie wendo waku ũrĩa ũtathiraga,
 na ũtũhe ũhonokio waku.

- 8 Nĩngũthikĩrĩria njigwe ũrĩa Mũrungu, o we Jehova, ekuuga;
 eranagĩra thayũ kũrĩ andũ ake, o acio ake aamũre:
 no ndũkareke macookerere ũrimũ wao.
- 9 Ti-itherũ ũhonokio wake ũrĩ hakuhĩ na arĩa mamwĩtigĩrĩte,
 nĩgeetha riiri wake ũtũũre bũrũri-inĩ witũ.
- 10 Wendo na wĩhokeku nĩicemanĩtie;
 ũthingu na thayũ nĩikĩmumunyanĩte.
- 11 Wĩhokeku ũkunũkaga kuuma na thĩ,
 naguo ũthingu ũcũthagĩrĩrie ũrĩ o igũrũ.
- 12 Ti-itherũ Jehova no aheane kĩndũ o gĩothe kĩega,
 naguo bũrũri witũ ũciarage magetha maguo.
- 13 Ũthingu nĩguo ũmũthiiga mbere,
 ũkahaaragĩria makinya make njĩra.

86

Ihooya rĩa Ũteithio wa gũtooria Thũ

Ihooya rĩa Daudi

- 1 Wee Jehova, njigua na ũnjĩtike,
 nĩgũkorwo ndĩ mũthĩini na mũbatari.
- 2 Gitĩra muoyo wakwa,
 nĩgũkorwo nĩndĩheanĩte harĩwe.
- Wee nĩwe Ngai wakwa;
 honokia ndungata yaku ĩno ĩkwĩhokete.
- 3 Njiguĩra tha, Wee Mwathani,
 nĩgũkorwo ngũkayagĩra mũthenya wothe.
- 4 He ndungata yaku gĩkeno,
 nĩgũkorwo nĩ kũrĩ we, Wee Mwathani,
 ndorereirie ngoro yakwa.
- 5 Nĩgũkorwo Wee Mwathani ũrĩ mwega na nĩũrekanagĩra,
 ũkaingĩhia wendo kũrĩ arĩa othe magũkayagĩra.
- 6 Igua ihooya rĩakwa, Wee Jehova;
 thikĩrĩria ikaya rĩakwa ũnjiguĩre tha.
- 7 Mũthenya ũrĩa ngaakorwo na thĩina nĩngagũkaĩra,
 nĩgũkorwo nĩũkanjĩtĩka.
- 8 Wee Mwathani, thĩinĩ wa ngai ciothe gũtirĩ ĩngĩ tawe;
 gũtirĩ ciĩko ingĩhaanano na ciaku.
- 9 Ndũrĩrĩ ciothe iria ũmbĩte
 nĩigooka igũthathaiye irĩ mbere yaku, Wee Mwathani;
 nĩikarehera rĩitwa rĩaku riiri.
- 10 Nĩgũkorwo Wee ũrĩ mũnene, na nĩwĩkaga ciĩko cia kũgegania;
 Wee wiki nowe Ngai.
- 11 Wee Jehova, nyonagĩrĩria njĩra ciaku,
 nĩgeetha thiiage na mũthĩire ya ma;
 he ngoro ĩrutĩire kũna,
 nĩguo ndĩitigagĩre rĩitwa rĩaku.
- 12 Nĩndĩrĩkũgoocaga na ngoro yakwa yothe,
 Wee Mwathani Ngai wakwa;
 ngũtũũra ngumagia rĩitwa rĩaku nginya tene.

- 13 Nīgũkorwo wendo waku nĩ mũnene harĩ nĩ;
nĩũndeithũrĩte kuuma mbĩrĩra-inĩ o kũrĩa kũriku mũno.
- 14 Wee Ngai, andũ arĩa etĩi nĩmaraatharĩkĩra;
gĩkundi kĩa andũ matarĩ tha nĩmaracaria muoyo wakwa,
o andũ acio matakũrũmbũyagia.
- 15 No Wee, Wee Mwathani, ũrĩ Mũrungu mũigua tha na ũrĩ mũtugi,
ndũhiũhaga kũrakara, na ũiyũrĩtwo nĩ wendo na wĩhokeku.
- 16 Wihũgũre ũndore na ũnjiguĩre tha;
he ndungata ĩno yaku hinya waku,
na ũhonokie mũriũ wa ndungata yaku ya mũndũ-wa-nja.
- 17 Nyonia kĩmenyithia kĩa wega waku,
nĩguo thũ ciakwa ikĩone iconorithio,
nĩgũkorwo Wee, Wee Jehova, nĩũndeithĩtie na ũkaahooreria.

87

Gĩkeno gĩa Gũtũũra Zayuni

Thaburi ya Ariũ a Kora

- 1 Nĩahaandĩte mũthingi wa itũũra rĩake igũrũ rĩa kĩrĩma kĩrĩa kĩamũre;
2 Jehova nĩendete ihingo cia Zayuni
gũkĩra ciikaro iria ingĩ ciothe cia Jakubu.
- 3 Maũndũ mega nĩmaragio igũrũ rĩaku,
wee itũũra inene rĩa Ngai:
- 4 “Nĩngwandĩka ũhoru wa Rahabu na wa Babuloni
thĩinĩ wa arĩa manjũũ,
Filistia o nakuo, na Turo, hamwe na Kushi,
njuge atĩrĩ, ‘Ūyũ aaciariĩrwo Zayuni.’ ”
- 5 Ti-itherũ, ũhoru wa Zayuni ũkĩario nĩgũkagwetagwo atĩrĩ,
“Ūyũ o na ũũrĩa maaciariĩrwo kuo,
na Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno we mwene nĩagatũma gũtũũre kũrĩ
kũrũmu.”
- 6 Jehova nĩakandĩka ibuku-inĩ rĩa kĩrĩndĩ ũũ:
“Ūyũ aaciariĩrwo Zayuni.”
- 7 Nao magĩtungu nyĩmbo makaina atĩrĩ,
“Ithima ciakwa ciothe irĩ thĩinĩ waku.”

88

Ihooya rĩa kũũria Ũteithio Hĩndĩ ya Kũhinyĩrĩrĩka

Thaburi ya Ariũ a Kora

- 1 Wee Jehova, o Wee Ngai ũrĩa ũũhonokagia,
ngũkayagĩra mũthenya na ũtukũ ndĩ mbere yaku.
- 2 Ihooya rĩakwa rĩrokinya harĩwe;
inamĩrĩria gũtũ gwaku ũigue gũkaya gwakwa.
- 3 Nĩgũkorwo muoyo wakwa ũiyũrĩtwo nĩ thĩina,
na nĩ ngirie gũkua.
- 4 Nĩ ndaranĩirio na arĩa makiriĩ gũkua;
haana ta mũndũ ũtarĩ na hinya.
- 5 Nĩ njiganĩirio na arĩa akuũ,
o ta arĩa moragĩtwo magakoma mbĩrĩra,

o acio ūtacookaga kūririkana,
arīa meheretio kuuma ūmenyereri-inī waku.

- 6 Ūnjikītie irima rīrīa iriku mūno,
o kūu kūrīku kūrī nduma ndumanu.
7 Mang'ūrī maku nīmanditūhīire mūno;
nīūhubīkanītie na ndiihū ciaku ciothe.
8 Nīūnjehereirie arata akwa arīa twendanīte mūno,
na ūgatūma ndūike kīndū kīrī magigi harīo.
Ndīīmūhingīrīrie ndingīhota kūūra;
9 maitho makwa nīmaroora nī kīeha.

Wee Jehova, ngūkayagīra o mūthenya;
ngūtambūrūkagīria moko makwa.

- 10 Andū arīa akuū-rī, wee nīūmonagia magegania maku?
Acio makuīte-rī, nīmarahūkaga, magakūgooca?
11 Wendo waku nīumbūrāgwo mbīrīra-inī,
kana wīhokeku waku ūgakiumbūrwo Mwanangīko-inī?*
- 12 Magegania maku nīmonagwo kūndū kūu kwa nduma,
kana ciīko ciaku cia ūthingu ikamenyeka
būrūri-inī ūcio wa kīriganīro?
- 13 No nīngūgūkaīra ūndeithie, Wee Jehova;
rūciinī mahooya makwa mokaga harīwe.
14 Wee Jehova, nī kī gītūmīte ūndiganīrie
na ūkaahitha ūthiū waku?
- 15 Kuuma o ūnini wakwa ndūūrīte nyamarītio na ngakuhīrīria gīkuū;
nīnyamaarīkīte nī imakania ciaku, igatūma njage mwīhoko.
16 Mang'ūrī maku nīmahubīkanītie,
nacio imakania ciaku ikanyananga.
17 Maathiūrūrūkagīria mūthenya wothe ta mūiyūro wa maaī;
hingīrīrio nīmo na mīena yothe.
18 Nīūnjehereirie athiritū akwa na arīa nyendete;
nduma nīyo mūrata wakwa ūrīa ūnguhīrīrie mūno.

89

Kīrīkanīro kīa Ngai na Daudi

Thaburi ya Ethani wa mbarī ya Ezara

- 1 Ngūtūūra nyinaga ūhoru wa wendo mūnene wa Jehova nginya tene;
ndīrīmenyithanagia wīhokeku waku na kanua gakwa kūrī njiarwa na
njarwa.
2 Nīngumbūra atī wendo waku ūtūūrāga ūrī mūrūmu nginya tene,
nyumbūre atī wīhokeku waku nīūūhaandīte o kūu igūrū.
3 Woigire atīrī, “Nīngīte kīrīkanīro na ūrīa nī ndīthuurīre,
na ngeehīta na mwīhīta harī Daudi ndungata yakwa ngamwīra atīrī,
4 Nīngatūma rūciaro rwaku rūtūūre rwīhaandīte nginya tene,
na ndūme gītī gīaku kīa ūnene gītūūre kīrī kīrūmu njiarwa na
njarwa.’”

* 88:11 Nī Abadoni na Kīhibirania

- 5 Wee Jehova-rĩ, igũrũ nĩrĩkumagia magegania maku,
na rĩkagaathĩrĩria wĩhokeku waku o naguo, kĩũngano-inĩ kĩa acio
atheru.
- 6 Nĩ ũndũ-rĩ, kũu matu-inĩ igũrũ nũũ ũngĩgerekanio na Jehova?
Nũũ ũkĩhaana ta Jehova harĩ ciũmbe iria irĩ igũrũ?
- 7 Kĩama-inĩ kĩa acio atheru, Mũrungu nĩetigĩrĩtwo mũno;
nĩ wa gwĩtigĩrwo gũkĩra arĩa othe mamũrigiicĩirie.
- 8 Wee Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe, nũũ ũkĩhaana tawe?
Wee Jehova, nĩ ũrĩ hinya, na wĩhokeku waku ũtũũraga ũkũrigiicĩirie.
- 9 Nĩwe wathaga kĩhuhũkanio kĩa iria rĩrĩa inene;
rĩrĩa makũmbĩ marĩo mookĩra na igũrũ, nĩũmahooreragia.
- 10 Wahehenjire Rahabu agĩtuĩka o ta ũmwe wa arĩa moragĩtwo;
wahurunjire thũ ciaku na guoko gwaku kũrĩ hinya.
- 11 Igũrũ nĩ rĩaku, o na thĩ no yaku;
Wee nĩwe wombire thĩ na kĩrĩa gĩothe kĩrĩ thĩinĩ wayo.
- 12 Nĩwe wombire mwena wa gathigathini na wa gũthini;
Taboru na Herimoni ciinaga ikenete nĩ ũndũ wa rĩitwa rĩaku.
- 13 Gĩcoka gĩaku nĩ kĩrĩ ũhoti;
guoko gwaku kũrĩ hinya, guoko gwaku kwa ũrĩo nĩgũtũgĩrie.
- 14 Ũthingu na kĩhooito nĩcio mũthingi wa gĩtĩ gĩaku kĩa ũnene;
wendo na wĩhokeku nĩgũtongoragia.
- 15 Kũrathimwo-rĩ, nĩ andũ arĩa mooĩ gũkũgococa na nyĩmbo,
o arĩa mathiiga na ũtheri waku, Wee Jehova.
- 16 Makenagĩra rĩitwa rĩaku mũthenya wothe;
magũtũũgagĩria nĩ ũndũ wa ũthingu waku.
- 17 Nĩgũkorwo Wee nĩwe riiri na hinya wao,
na tondũ wa ũtugi waku nĩũtũũgagĩria rũhĩa rwitũ.
- 18 Ti-itherũ, ngo iitũ irĩ na Jehova,
mũthamaki witũ nĩ wa Ũrĩa-Mũtheru-wa-Isiraeli.
- 19 Hĩndĩ ĩmwe nĩwaririe na njĩra ya kĩoneki,
ũkĩĩra andũ aku arĩa ehokeku atĩrĩ,
“Nĩheete njamba ĩmwe ya ita hinya;
nĩndũgĩrĩtie mwanake gatagatĩ ka andũ.
- 20 Nĩndĩĩoneire Daudi ndungata yakwa;
nĩndĩmũitĩrĩirie maguta makwa maamũre.
- 21 Guoko gwakwa nĩkũrĩmũtiiragĩrĩra;
ti-itherũ gĩcoka gĩakwa nĩkĩrĩmwĩkagĩra hinya.
- 22 Gũtirĩ thũ ĩkaamwĩtia igooti.
gũtirĩ mũndũ mwaganu ũkaamũhinyĩrĩria.
- 23 Nĩngahehenja thũ ciake mbere yake,
na njũrage arĩa othe mamũthũire.
- 24 Wendo wakwa wa kwĩhokeka ũrĩkoragwo hamwe nake,
na nĩ ũndũ wa rĩitwa rĩakwa rũhĩa rwake nĩrũrĩtũũgagĩrio.
- 25 Nĩngatambũrũkia guoko gwake igũrũ rĩa iria,
na guoko gwake kwa ũrĩo ndĩkũige igũrũ rĩa njũũ.
- 26 Nĩakanjĩta anjĩire atĩrĩ, ‘Wee nĩwe Baba,
na Mũrungu wakwa, o Rwaro rwa Ihiga, Mũhonokia wakwa.’
- 27 Nĩngĩ nĩngamwamũra atuĩke irigithathi rĩakwa,
na ndũme atũũgĩrio gũkĩra athamaki a thĩ.

- 28 Nĩngũtũũria wendo wakwa harĩ we nginya tene,
na kĩrĩkanĩro gĩakwa nake gĩtũũre kĩrĩ gĩa kwĩhokeka.
- 29 Nĩngahaanda rũciaro rwake nginya tene,
na gĩtĩ gĩaake kĩa ũnene ndĩkĩhaande rĩrĩa rĩothe igũrũ rĩgũtũũra.
- 30 “Ariũ ake mangĩgatirika watho wakwa
na mage kũrũmĩrĩra kĩrĩra gĩakwa,
31 mangĩgathũkia kĩrĩra kĩa watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo
na mage kũmenyerera maathani makwa,
32 nĩngaherithia wĩhia wao na rũthanju,
herithie waganu wao na kũmahũũra iboko;
33 no ndirĩ hĩndĩ ngaamwehereria wendo wakwa,
o na kana thaahie wĩhokeku wakwa o na rĩ.
34 Ndigathũkia kĩrĩkanĩro gĩakwa
kana ngarũrĩre ũrĩa iromo ciakwa ciarĩtie.
35 Nĩndĩhĩtĩte ngĩgwetaga ũtheru wakwa, rĩmwe rĩa kũigana,
na ndirĩ hĩndĩ ngaahenia Daudi,
36 atĩ rũciaro rwake rũgũtũũra nginya tene,
na gĩtĩ gĩaake kĩa ũnene gĩtũũre kĩrĩ kĩrũmu mbere yakwa ta riũa;
37 gĩgũtũũra kĩrĩ kĩrũmu nginya tene o ta mweri,
mũira ũrĩa ũrĩ matu-inĩ nĩ mwĩhokeku.”
- 38 No rĩrĩ, wee nĩũregete, na ũgatiganĩria,
o na ũgakĩrakarĩra ũcio ũitĩrĩirie maguta.
- 39 Wee nĩũkanĩte kĩrĩkanĩro kĩrĩa ũrĩkanĩire na ndungata yaku,
na ũkarangĩrĩria thũmbĩ yake rũkũngũ-inĩ.
- 40 Wee ũmomorete thingo ciake ciothe
na ũkaananga ciĩhitho ciake iria cia hinya.
- 41 Ehĩtũkĩri othe nĩmatahĩte indo ciake;
atuĩkĩte wa kũnyararwo nĩ andũ arĩa mariganĩtie nake.
- 42 Wee nĩũtũũgĩrĩtie guoko kwa ũrĩo kwa arĩa mamũthũire;
nĩũtũmĩte thũ ciake ciothe ikene.
- 43 Ũũgĩ wa rũhiũ rwake rwa njora nĩũũhũndũrĩte,
na ũkaaga kũmũteithĩrĩria mbaara-inĩ.
- 44 Nĩũniinĩte riiri wake ũgathira,
na ũgaikania gĩtĩ gĩaake kĩa ũnene thĩ.
- 45 Nĩũnyihĩtie matukũ ma wĩthĩ wake;
ũmũhumbĩte thoni o ta nguo.
- 46 Nĩ nginya rĩ, Wee Jehova? Ũgũtũũra wĩhithĩte nginya tene?
Nĩ nginya rĩ mang’ũrĩ maku megũtũũra maakanĩte ta mwaki?
- 47 Ririkana ũrĩa mũtũũrĩre wakwa ũrĩ wa gũthira o narua.
Kaĩ akĩrĩ ũndũ wa tũhũ watũmire ũmbe andũ othe!
- 48 Nĩ mũndũ ũrĩkũ ũngĩtũũra muoyo na ndonane na gĩkuũ,
kana ehonokie kuuma kũrĩ hinya wa mbĩrĩra?
- 49 Wee Mwathani, wendo waku mũnene ũrĩa wa tene ũkĩrĩ kũ,
ũrĩa wehĩtire, ũkĩrĩra Daudi na ũndũ wa wĩhokeku waku?
- 50 Mwathani, ririkana ũrĩa ndungata yaku ĩnyũrũrĩtio,
na ũrĩa nyũmĩrĩirie irumi iria numĩtwo nĩ ndũrĩrĩ ciothe ngoro-inĩ
yakwa,
- 51 o irumi iria thũ ciaku ĩnyũrũrĩtie nacio, Wee Jehova,
iria itũire ĩnyũrũrĩtie makinya ma ũrĩa wee ũitĩrĩirie maguta nacio.

52 Jehova arogoocwo nginya tene!
Ameni, na ningĩ Ameni.

Ibuku rĩa Kana

90

Thaburi 90-106

Matukũ ma Mũndũ

Ihooya rĩa Musa, ndungata ya Ngai

1 JEHOVA, nĩwe ũtũũrite ũrĩ gĩkaro giitũ
kuuma njarwa na njarwa.

2 O mbere ya irĩma kũgĩa kuo
kana ũkĩũmba thĩ na mabũrũri,
kuuma tene nginya tene, Wee ũrĩ o Mũrungu.

3 Wee ũcookagia andũ magatuĩka rũkũngũ,
ũkoiga atĩrĩ, “Cookai rũkũngũ-inĩ, inyuĩ ciana ici cia andũ.”

4 Nĩgũkorwo mĩaka ngiri harĩwe
no ta mũthenya wa ira ũrĩa ũrahĩtũkire,
kana ta ituanĩra rĩmwe rĩa arangĩri a ũtukũ.

5 Ũhaataga andũ, ũkameeheria, magakoma toro wa gĩkuũ;
andũ mahaana ta nyeki ĩrĩa ĩringũkaga rũciinĩ:

6 o na gũtuĩka rũciinĩ nĩringũkaga,
hwaĩ-inĩ ĩhoohaga, ĩkooma.

7 Tũniinagwo nĩ marakara maku,
na tũkamakio mũno nĩ marũrũ maku.

8 Nĩũigĩte wĩhia witũ o mbere yaku,
mehia maitũ marĩa mahithe ũkamoimĩria o ũtheri-inĩ hau mbere
yaku.

9 Matukũ maitũ mothe maniinagwo nĩ mang’ũrĩ maku;
tũninũkagia mĩaka iitũ na gũcaaya.

10 Mũigana wa matukũ maitũ-rĩ, nĩ mĩaka mĩrongo mũgwanja,
kana mĩrongo ĩnana, tũngĩkorwo tũrĩ na hinya;
no rĩrĩ, mũigana wamo no thĩina na kĩa,
nĩgũkorwo mathiraga o narua, na ithuĩ tũgathiĩ, tũkabuĩria.

11 Nũũ ũũĩ hinya wa marakara maku?
Nĩgũkorwo mang’ũrĩ maku nĩ manene o ta gwĩtigĩrwo kũrĩa
wagĩrĩire.

12 Tuonie gũtara matukũ maitũ wega,
nĩgeetha tũgĩe na ngoro ya ũũgĩ.

13 Wee Jehova, hoorera! Nĩ nginya rĩ?
Iguĩra ndungata ciaku tha.

14 Rũciinĩ tũhũnagie na wendo waku ũtathiraga,
nĩguo tũinage nĩ gũkena na tũcanjamũkage matukũ maitũ mothe.

15 Tũma tũkene matukũ maingĩ o ta marĩa ũtũnyamarĩtie,
na mĩaka mĩingĩ o ta ĩrĩa tuonete thĩina.

16 Ndungata ciaku irokĩonio ciĩko ciaku,
naguo riiri waku wonio ciana ciao.

17 Wegu wa Mwathani Ngai witũ ũrogĩa na ithuĩ;

tūma wīra wa moko maitū ūgaacīre,
ĩ-ni, kīrūmie wīra wa moko maitū.

91

Ngai Nīwe Mūgitīri Witū

- 1 Mūdū ūrīa ūikaraga agitīrwo nī Ūrīa-ūrī-Igūrū-Mūno arīhurūkaga kīruru-inī kīa Mwene-Hinya-Wothe.
- 2 Ngūkiuga ūhoru wa Jehova atīrī,
“Wee nīwe rīūrīro rīakwa na kīirigo gīakwa kīrī hinya,
nīwe Ngai wakwa, ūrīa ndīihokete.”
- 3 Ti-itherū nīegūgūteithūra gīkerenge-inī kīa mūtegi,
o na kuuma mūrimū-inī ūrīa mūūru wa kūūraga.
- 4 Arīkūhumbagīra na njoya ciake,
na rungu rwa mathagu make nīho ūrīgitagia;
wīhokeku wake nīūgatuīka ngo yaku na kīhitho gīaku.
- 5 Ndūrītīgagīra imakania cia ūtukū,
kana mūguī ūrīa ūthīrīrīkaga mūthenya,
- 6 o na kana mūrimū ūrīa ūceemaga nduma-inī,
kana mūthiro ūrīa ūniinanaga mūthenya gatagatī.
- 7 Andū ngiri no magūe mwena waku,
nao ngiri ikūmi magūe guoko-inī gwaku kwa ūrīo,
no ndūngīkuhīrīrio nīguo.
- 8 Wee no kwīrorera ūkerorera na maitho maku
wīonere iherithia rīa andū arīa aaganu.
- 9 Ūngītua Ūrīa-ūrī-Igūrū-Mūno gīkaro gīaku,
o we Jehova, ūrīa arī we rīūrīro rīakwa,
- 10 hīndī īyo gūtīrī ūūru ūgaagūkorerera,
gūtīrī mwanangīko ūgaakuhīrīria hema yaku.
- 11 Nīgūkorwo nīagaatha arāika ake nī ūndū waku,
makūgitagīre mīthīire-inī yaku yothe;
- 12 nīmagakuoya na igūrū na moko mao
nīgeetha ndūkarīngwo kūgūrū nī ihiga.
- 13 Nīūgakinyīrīria mūrūūthi, o na ndūira;
ūkarangīrīria mūrūūthi ūrīa mūnene, o na nyoka.
- 14 Jehova ekuuga atīrī, “Kuona atī nīanyendete,
nīngamūhatūra hatīka-inī;
nīndīrīmūgitagīra, nīgūkorwo nīamenyete rītwa rīakwa.
- 15 Arīngayagīra, na nī ngamwītīka;
ndīrīkoragwo hamwe nake hīndī ya thīna,
ndīrīmūteithūraga na ngamūtīithia.
- 16 Ngūmūtūūria muoyo matukū maingī nginya aiganie,
na ndīmuonagie ūhonokio wakwa.”

92

Rwīmbo rwa Gūcookia Ngaatho

- 1 Nī wega mūno gūcookagīria Jehova ngaatho
o na gūkumagia rītwa rīaku na rwīmbo,
Wee Ūrīa-ūrī-Igūrū-Mūno,

- 2 nĩ wega mũno kwanagĩrĩra wendo waku o rūciinĩ,
o na kwanĩrĩra wĩhokeku waku ũtukũ,
3 tũkĩinagia kĩnanda gĩa kĩnũbi kĩa ndigi ikũmi,
o hamwe na kĩnanda kĩa mũgeeto kĩrĩa kīgambi wega.
- 4 Nĩgũkorwo, Wee Jehova, nĩũngenetie nĩ ũndũ wa ciiko ciaku;
nĩngũina ngenete nĩ ũndũ wa wĩra wa moko maku.
- 5 Īĩ mawĩra maku matikĩrĩ manene, Wee Jehova,
meciiria maku-rĩ, matikĩrĩ marikĩru!
- 6 Mũndũ ũrĩa ũtarĩ ũũgĩ ndangĩmamenya,
mũndũ mũkĩngu ndangĩkũũrana ũndũ ũyũ,
7 atĩ o na arĩa aaganu mangĩkũra ta nyeki,
o na arĩa othe mekaga ũũru mangĩgaacĩra,
makaaniinwo nginya tene na tene.
- 8 No Wee Jehova, ũtũũraga ũtũũgĩrĩtio nginya tene.
- 9 Nĩgũkorwo thũ ciaku, Wee Jehova,
ti-itherũ thũ ciaku nĩgathira;
arĩa othe mekaga ũũru nĩmakaharaganio.
- 10 Wee nĩwambararĩtie rūhĩa rwakwa o ta rwa mbogo;
ndĩimũitĩrĩrie maguta marĩa mega mũno.
- 11 Maitho makwa nĩmeyoneire gũtoorio gwa thũ ciakwa;
matũ makwa nĩmeiguĩrĩre ũrĩa thũ ciakwa icio njaganu itooretio.
- 12 Andũ arĩa athingu marĩtheeremaga o ta mũtĩ wa mũkĩndũ,
makũre o ta mũtarakwa wa Lebanoni;
- 13 mahaandĩtwo kũu nyũmba-inĩ ya Jehova,
marĩtheeremaga kũu nja-inĩ cia Ngai witũ.
- 14 Magatũũra maciaraga maciaro o na marĩ akũrũ,
matũũre marĩ na hinya wa wĩthĩ wao, na marĩ aruru,
- 15 maanagĩrĩre, makiugaga atĩrĩ, “Jehova nĩ mũrũngĩrĩru;
we nĩwe Rwaro rwakwa rwa Īhiga,
na gũtirĩ waganu ũngĩoneka thĩinĩ wake.”

93

Ūkaru wa Wathani wa Ngai

- 1 Jehova nĩarathamaka, ehumbĩte ũkaru;
Jehova ehumbĩte ũkaru
na akeoha hinya ta mũcibi.
Thĩ nĩhaandĩtwo ĩkarũma ki,
ndĩrĩ hĩndĩ ĩngĩenyenyeka.
- 2 Gĩtĩ gĩaku kĩa ũnene gĩtũũrĩte kĩrĩ kĩrũmu kuuma o tene;
wee ũtũũrĩte kuo kuuma tene na tene.
- 3 Wee Jehova-rĩ, maria nĩmaranĩrĩra,
maria maranĩrĩra na mĩgambo yamo;
maria maranĩrĩra makahũũrithia makũmbĩ.
- 4 We nĩarĩ hinya gũkĩra makũmbĩ ma iria,
arĩ hinya gũkĩra marurumĩ macio ma maaĩ maingĩ,
Jehova arĩ igũrũ nĩ arĩ hinya.

- 5 Wee Jehova, mawatho maku maikaraga marĩ marũmu;
naguo ũtheru ũgũtũũra ũgemetie nyũmba yaku
matukũ matarĩ mũthia.

94

Ngai Nĩwe Ũrĩhagĩria arĩa Athingu

- 1 Wee Jehova, o Wee Mũrungu ũrĩa ũrĩhanagĩria,
Wee Mũrungu ũrĩa ũrĩhanagĩria-rĩ, cangarara.
- 2 Arahũka, Wee mũtuanĩri ciira wa andũ othe a thĩ;
kĩrĩhe andũ arĩa etĩĩ o kĩrĩa kĩmagĩrĩire.
- 3 Wee Jehova-rĩ, nĩ nginya rĩ andũ arĩa aaganu megũtũũra makenete,
nĩ nginya rĩ andũ arĩa aaganu megũtũũra marũũhagia?
- 4 Maaragia ndeto cia mwĩgaatho;
andũ arĩa othe meekaga ũũru, o maiyũrĩtwo nĩ mwĩtĩio.
- 5 Mahehenjaga andũ aku, Wee Jehova,
makahinyĩrĩria igai rĩaku.
- 6 Mooragaga mũtumia wa ndigwa, na mũndũ wa kũngĩ;
mooragaga ciana iria itarĩ maithe.
- 7 Moigaga atĩrĩ, “Jehova ndangĩona;
Ngai wa Jakubu-rĩ, ndangĩrũmbũiya.”
- 8 Mwĩmenyererei inyuĩ arĩa mwagĩte ũũgĩ mũrĩ gatagatĩ-inĩ ka andũ;
inyuĩ andũ aya akĩigu, mũgaakĩũhĩga rĩ?
- 9 Ũrĩa wombire gũtũ-rĩ, ndangĩigua?
Ũcio wombire riitho-rĩ, ndangĩona?
- 10 Ũcio ũrũithagia ndũrĩrĩ-rĩ, ndangĩherithania?
O ũcio ũrutaga andũ-rĩ, ndarĩ ũmenyo?
- 11 Jehova nĩoĩ meciiria ma mũndũ;
ĩĩ, oĩ atĩ meciiria mao nĩ ma tũhũ.
- 12 Wee Jehova, kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa Wee ũtaaraga,
o mũndũ ũcio ũrutaga watho waku;
- 13 nĩũgaatũma ahoorere matukũ-inĩ ma thĩina,
o nginya rĩrĩa mũndũ ũrĩa mwaganu akenjerwo irima.
- 14 Nĩgũkorwo Jehova ndagatiganĩria andũ ake;
igai rĩake ndarĩ hĩndĩ angĩrĩtirika.
- 15 Ũtuanĩri ciira wa kĩhooto nĩũgakwo rĩngĩ igũrũ rĩa ũthingu,
nao andũ othe arĩa arũngĩrĩru ngoro maũrũmagĩrĩire.
- 16 Nũũ ũkwarahũka, andũrĩre harĩ arĩa aaganu?
Nũũ ũkũndũgamĩrĩra, andũrĩre harĩ arĩa meekaga ũũru?
- 17 Tiga Jehova aandeithirie-rĩ,
ingĩakuire o narua, ngatũũre kũu ũkiri-inĩ.
- 18 Rĩrĩa ndoigire atĩrĩ, “Kũgũrũ gwakwa nĩkũratenderũka,”
wendani waku, Wee Jehova, nĩwandĩrĩrĩire.
- 19 Rĩrĩa mĩtangĩko yaingĩhire thĩinĩ wakwa-rĩ,
Wee wahooreririe, ũgĩkenia ngoro yakwa.
- 20 Gĩtĩ kĩa ũnene kĩa ungumania-rĩ, hihi no kĩgĩe na ngwatanĩro nawe,
o kĩrĩa kĩrehanagĩra mũnyamaro nĩ ũndũ wa matũiro ma kĩo?

- 21 Monganaga hamwe nĩguo mokĩrĩre mũndũ ũrĩa mũthingu,
na magatuĩra mũndũ ũtehitie ooragwo.
- 22 No Jehova nĩwe ũtuĩkĩte kĩirigo gĩakwa kĩa hinya,
na Ngai wakwa, o we rwaro rwakwa rwa ihiga harĩa njũragĩra.
- 23 We nĩakamaherithia nĩ ũndũ wa mehia mao
na amaniine nĩ ũndũ wa waganu wao;
Jehova Ngai witũ nĩakamaniina.

95

Rwĩmbo rwa gwĩta Andũ Magooce Jehova

- 1 Ũkai, tũinĩre Jehova nĩ gũkena;
tũkĩanĩrĩre ũcio Rwaro rwa Ihiga rwa ũhonokio witũ.
- 2 Nĩtũũkei mbere yake tũgĩcookagia ngaatho,
na tũmũinĩre nyĩmbo cia kũmũkumia.
- 3 Nĩgũkorwo Jehova nĩ Mũrungu mũnene,
o we Mũthamaki mũnene ũkĩrĩte ngai ciothe.
- 4 Thĩ kũrĩa kũriku mũno kũrĩ guoko-inĩ gwake,
o na tũcũmbĩrĩ twa irĩma no twake.
- 5 Iria nĩ rĩake, nĩgũkorwo nĩwe warĩũmbire,
na moko make nĩmo moombire thĩ nyũmũ.
- 6 Ũkai, tũmũinamĩrĩre tũmũhooe,
nĩtũturĩrie Jehova o we Mũtũũmbi ndu;
- 7 nĩgũkorwo nĩwe Ngai witũ,
na ithuĩ tũrĩ andũ a ũrĩithio wake,
rũũru rũrĩa we mwene arĩithagia.
- Ũmũthĩ mũngũigua mũgambo wake,
8 mũtikoomie ngoro cianyu
ta ũrĩa mwekire mũrĩ Meriba,
o na ta ũrĩa mwekire mũthenya ũrĩa mwarĩ Masa kũu werũ-inĩ,
- 9 kũrĩa maithe manyu maangeririe na makĩngararia,
o na gũtuĩka nĩmoonete ũrĩa wothe ndaamekĩire.
- 10 Nĩgũkorwo ndaatũũrĩte ndakarĩire rũciaro rũu mũaka mũrongo ĩna;
ngiuga atĩrĩ, “Aya nĩ andũ arĩa ngoro ciao ciũrĩte,
na nĩmagĩte kũmenya njĩra ciakwa.”
- 11 Nĩ ũndũ ũcio ngĩhĩta ndakarĩte, ngiuga atĩrĩ,
“Matirĩ hĩndĩ magaatoonya kĩhurũko-inĩ gĩakwa.”

96

Kũgooca Ngai ũrĩa Mũtuanĩri Ciira

- 1 Inĩrai Jehova rwĩmbo rwerũ;
inĩrai Jehova, inyuĩ andũ a thĩ yothe.
- 2 Inĩrai Jehova, goocai rĩtwa rĩake;
hunjagiai ũhonokio wake mũthenya o mũthenya.
- 3 Umbũrai riiri wake kũrĩ ndũrĩrĩ,
mumbũre mawĩko make ma kũgegania kũrĩ andũ othe.
- 4 Nĩgũkorwo Jehova nĩ mũnene, na nĩ wa kũgoocwo mũno;
nĩwe wa gwĩtigĩrwo gũkĩra ngai ciothe.

- 5 Nīgūkorwo ngai ciothe cia ndūrīrī nī mīhianano,
no Jehova nīwe wombire igūrū.
- 6 Riiri na ūnene irī mbere yake;
hinya na riiri irī handū hake harīa haamūre.
- 7 Tūūgīriai Jehova, inyuī mīhīrīga ya ndūrīrī,
mūtūgīrie Jehova nī ūndū wa riiri na hinya wake.
- 8 Tūūgīriai Jehova nī ūndū wa riiri ūrīa wagīrīire rītwa rīake;
mūherei maruta na mūūke nja-inī ciake.
- 9 Hooyai Jehova thīinī wa riiri wa ūtheru wake;
inainai mūrī mbere yake, inyuī andū a thī yothe.
- 10 Īrai ndūrīrī atīrī, “Jehova nīarathamaka.”
Thī nīhaandītwo īkarūma, ndīngīenyenyeka;
agatuīra kīrīndī ciira akīigananītie.
- 11 Igūrū nīrīkene, thī nīcanjamūke;
iria nīrīrurume, na indo iria ciothe irī thīinī warīo;
12 mīgūnda nīkenerūrūke, na indo iria ciothe irī thīinī wayo.
- Hīndī iyo mītī yothe ya mūtītū nīkaina nī gūkena;
13 īkaina irī mbere ya Jehova, nīgūkorwo nīarooka,
arooka gūtuīra thī ciira.
- Agaatuīra thī ciira na ūthingu,
na kīrīndī agītuīre na ma yake.

97

Riiri wa Wathani wa Ngai

- 1 Jehova nīarathamaka, thī nīgīkene;
mabūrūri marīa marī ndwere-inī cia iria nīmacanjamūke.
- 2 Athiūrūrūkīirio nī matu na nduma ndumanu;
ūthingu na kīhooto nīcio mūthingi wa gītī gīake kīa ūnene.
- 3 Mwaki ūmūthiiga mbere
ūgīcinaga thū ciake na mīena yothe.
- 4 Heni ciake imūrīkaga thī yothe;
thī īcionaga īkainaina.
- 5 Irīma itwekaga o ta mūhūra mbere ya Jehova,
igatweka irī mbere ya Mwathani wa thī yothe.
- 6 Igūrū rīanagīrīra ūthingu wake,
nao andū othe makoona riiri wake.
- 7 Andū arīa othe mahooyaga mīhianano mīcūhie nīmaconorithagio,
acio meerahaga na mīhianano:
inyuī ngai ici, mūinamīrīrei mūmūhooe.
- 8 Zayuni īiguaga ūguo īgakena,
namo matūūra ma Juda magacanjamūka,
tondū wa matūiro maku ma ciira, Wee Jehova.
- 9 Nīgūkorwo Wee Jehova, nīwe Ūrīa-Ūrī-Igūrū-Mūno wa thī yothe;
wee nīūtūūgīrītio mūno igūrū rīa ngai ciothe.
- 10 Arīa endi Jehova nīmathūūre ūūru,

nĩgũkorwo nĩagitagĩra mĩoyo ya arĩa ake ehokeku,
na akamateithũra kuuma moko-inĩ ma arĩa aaganu.

- 11 Ũtheri nĩwarĩire arĩa athingu
na arĩa arũngĩrĩru ngoro makaiyũrwo nĩ gĩkeno.
12 Kenerai Jehova, inyuĩ arĩa athingu,
mũkĩgooce rĩitwa rĩake rĩamũre.

98

Ngai Nĩwe wathaga Thĩ Yothe

- 1 Inĩrai Jehova rwĩmbo rwerũ,
nĩgũkorwo nĩekĩte maũndũ ma kũgegania;
guoko gwake kwa ũrĩo na gĩcoka gĩake gĩtheru
nĩcio imũhonokanĩirie.
2 Jehova nĩamenyithanĩtie ũhonokio wake
na akaguũria ũthingu wake kũrĩ andũ a ndũrĩrĩ.
3 Nĩaririkanĩte wendo wake
na wĩhokeku wake ũrĩa erĩire nyũmba ya Isiraeli;
ituri ciothe cia thĩ nĩcionete
ũhonokanio wa Ngai witũ.
4 Anĩrĩrai mũkenete mũrĩ mbere ya Jehova, inyuĩ andũ othe a thĩ,
tumũkai mũkenũrũrũke na nyĩmbo mũkĩinaga;
5 inĩrai Jehova na kĩnanda kĩa mũgeeto,
mũmũinĩre na kĩnanda kĩa mũgeeto
o na mũgambo ũrĩa mwega mũno,
6 inai na tũrumbeta, na mũgambo wa coro:
anĩrĩrai na gĩkeno mũrĩ mbere ya Jehova, o ũcio Mũthamaki.
7 Iria rĩrĩa inene nĩrĩrurume, na kĩrĩa gĩothe kĩrĩ thĩinĩ warĩo,
mabũrũri mothe, na arĩa othe matũũraga kuo.
8 Njũũ nacio nĩikĩhũũre hĩ,
o nacio irĩma nĩciine hamwe nĩ gũkena;
9 nĩciine irĩ mbere ya Jehova,
nĩgũkorwo nĩarooka nĩguo athamakĩre thĩ.
Agatuĩra mabũrũri ciira na ũthingu,
nakĩo kĩrĩndĩ agĩtuithanagie na werekereru.

99

Kũgooca Ngai nĩ ũndũ wa ũthingu Wake

- 1 Jehova nĩarathamaka,
ndũrĩrĩ nĩcikĩinaine;
aikarĩire gĩtĩ kĩa ũnene arĩ gatagatĩ ka makerubi,
thĩ nũthingithe.
2 Jehova nĩ mũnene Zayuni;
nĩatũũgĩrĩte igũrũ rĩa ndũrĩrĩ ciothe.
3 Andũ nĩmakĩgooce rĩitwa rĩaku inene na rĩa gwĩtigĩrwo:
we nĩwe mũtheru.
4 Mũthamaki nĩ arĩ hinya, na nĩendete kĩhotoo:
nĩũrũmĩtie ũtuithania wa ciira ũrĩa mwerekereru;
nĩwĩkĩte maũndũ ma kĩhotoo na ma ũthingu
thĩinĩ wa Jakubu.

- 5 Tũũgĩriai Jehova Ngai witũ,
na mũmũinamĩrĩre, mũmũhooe mũrĩ gĩturwa-inĩ kĩa makinya make;
we nĩwe mũtheru.
- 6 Musa na Harũni maarĩ amwe a athĩnjĩri-Ngai ake,
nake Samũeli aarĩ ũmwe wa arĩa maakayagĩra rĩitwa rĩake;
maakayagĩra Jehova
nake akametĩka.
- 7 Aamaragĩria arĩ thĩinĩ wa gĩtugĩ kĩa itu;
makĩrũmia mawatho make
na kĩrĩra kĩa watho wake wa kũrũmĩrĩwo kĩrĩa aamaheete.
- 8 Wee Jehova Ngai witũ-rĩ,
nĩwametĩkaga;
harĩ Isiraeli warĩ Mũrungu mũrekanĩri,
o na gũtuĩka nĩwamaherithagia nĩ ũndũ wa ciĩko ciao njũru.
- 9 Tũũgĩriai Jehova Ngai witũ,
na mũmũhooyage mũrĩ kĩrĩma-inĩ gĩake kĩamũre,
nĩgũkorwo Jehova Ngai witũ nĩ mũtheru.

100

Rwĩmbo rwa Kũgooca Ngai

- 1 Anĩrĩrai mũkenete mũrĩ mbere ya Jehova, inyuĩ andũ othe a thĩ.
2 Thathaiyai Jehova mũcanjamũkĩte;
ũkai mbere yake mũkĩinaga mũkenete.
- 3 Menyai atĩ Jehova nĩwe Ngai.
Nĩwe watũũmbire, na ithuĩ tũrĩ ake,
tũrĩ andũ ake, ng'ondũ cia ũrĩithio wake.
- 4 Tonyerai ihingo ciake mũrĩ na ngaatho,
mũtoonye nja ciake mũkĩmũgoocaga;
mũcookeriei ngaatho na mũgooce rĩitwa rĩake.
- 5 Nĩgũkorwo Jehova nĩ mweka,
wendo wake ũtũũraga nginya tene na tene;
wĩhokeku wake nĩ wa nginya njjarwa na njjarwa.

101

Wĩhokeku wa Mũthamaki harĩ Ngai

Thaburi ya Daudi

- 1 Nĩ ndĩinaga ũhoru wa wendo na wa kĩhooto gĩaku;
Wee Jehova nĩwe ndĩrĩgoocaga na rwĩmbo.
- 2 Nĩngwĩmenyerera ndũũre mũtũũrĩre ũtarĩ ũcuuke:
nĩ rĩ ũgaagĩũka kũrĩ nĩ?
- Nĩndĩrĩkaraga mũciĩ gwakwa
ndĩ na ngoro ĩtarĩ ũcuuke.
- 3 Gũtirĩ ũndũ mũũru
ndĩrĩigaga mbere ya maitho makwa.
- Nĩthũire ciĩko cia andũ arĩa matarĩ wĩtĩkio;
ndingĩtĩkĩra menyĩtĩrĩre harĩ nĩ.
- 4 Nĩrĩkaraga haraihu na andũ arĩa marĩ ngoro nemi;

ũũru-rĩ, ndirĩ hĩndĩ ngaanyiitanĩra nagueo.

⁵ Mũndũ o wothe ũngĩcambia mũndũ wa itũũra rĩake na hito,
ũcio nĩngamũniina;
mũndũ o wothe ũrĩ maitho ma rũng'athio na ngoro ya mwĩtĩo,
ũcio ndikamũkirĩria.

⁶ Maitho makwa-rĩ, marĩroraga andũ arĩa ehokeku bũrũri-inĩ,
nĩguo maikaranagie na nĩ;
mũndũ ũrĩa mĩthiire yake ĩtarĩ ũcuuke-rĩ,
ũcio nĩarĩndungatagĩra.

⁷ Gũtirĩ mũndũ wĩkaga maũndũ ma mawara
ũgaikara nyũmba-inĩ yakwa;
gũtirĩ mũndũ waragia maheeni
ũkaarũgama mbere yakwa.

⁸ O rũciinĩ nĩndĩrĩkiragia
arĩa othe aaganu bũrũri-inĩ;
nĩngeheria andũ arĩa othe mekaga ũũru
mathire itũũra-inĩ rĩrĩa inene rĩa Jehova.

102

Ihooya rĩa Mũndũ Mũnyamarĩku

- ¹ Wee Jehova, igua ihooya rĩakwa;
reke gũkaya gwakwa ngĩhooya ũteithio gũgũkinyĩre.
- ² Tiga kũũhitha ũthiũ waku
rĩrĩa ndĩ mĩnyamaro-inĩ.
Inamĩrĩria gũtũ gwaku ũnjigie;
ndagũkaĩra, njĩtĩka o narua.
- ³ Nĩgũkorwo matukũ makwa marathira
o ta ũrĩa ndogo ĩthiraga;
namo mahĩndĩ makwa maraakana o ta gĩcinga.
- ⁴ Ngoro yakwa ĩringĩkĩte na ĩkahooa o ta nyeki;
ndiganĩirwo o na nĩ kũrĩa irio.
- ⁵ Tondũ wa ũrĩa ndĩracaaya nyanĩrĩire,
hĩnjĩte ngatigara o gĩkonde na mahĩndĩ.
- ⁶ Haana ta ndundu ya werũ-inĩ,
ngahaana ta ndundu ĩrĩa ĩkaraga kũrĩa kwanangĩku.
- ⁷ Ndaaraga ĩtarĩ toro;
haanĩte ta nyoni ĩrĩ o iiki nyũmba igũrũ.
- ⁸ Mũthenya wothe thũ ciakwa itindaga igũthirĩkia;
acio manyũrũragia mahũthagĩra rĩitwa rĩakwa taarĩ kĩrumi.
- ⁹ Nĩgũkorwo ndĩaga mũhu taarĩ irio ciakwa,
na kĩrĩa nyuuaga ngagĩtukania na maithori,
- ¹⁰ tondũ wa mang'ũrĩ maku manene,
ũnjoete na igũrũ ũkanjikia mwena-inĩ.
- ¹¹ Matukũ makwa mahaana o ta kĩruru kĩa hwaĩ-inĩ;
hooaha ta nyeki.

- 12 No rĩrĩ, Wee Jehova ũgũtũũra ũikarĩire gĩtĩ kĩa ũnene nginya tene na tene;
ngumo yaku ĩgũtũũra njiarwa na njiarwa.
- 13 Wee nĩũkwarahũka ũiguĩre itũũra rĩa Zayuni tha,
nĩgũkorwo ihinda rĩa kũrĩika wega nĩ ikinyu;
ihinda rĩrĩa rĩathĩrĩre nĩ ikinyu.
- 14 Nĩgũkorwo mahiga makuo nĩmakenagĩrwo nĩ ndungata ciaku;
o na rũkũngũ rwakuo nĩrũtũmaga iringwo nĩ tha.
- 15 Ndũrĩrĩ nĩgeetigĩra rĩitwa rĩa Jehova,
athamaki othe a thĩ mekĩrĩre riiri waku.
- 16 Nĩgũkorwo Jehova nĩagaaka itũũra rĩa Zayuni rĩngĩ,
na eyumĩrie arĩ na riiri wake.
- 17 Nĩakaigua mahooya ma andũ arĩa aagi;
ndakanyarara mahooya mao.
- 18 Ũhoro ũyũ nĩwandĩkwo nĩ ũndũ wa rũciaro rũrĩa rũgooka,
nĩguo andũ arĩa mataciarĩtwo makaagooa Jehova:
- 19 “Jehova nĩacũthĩrĩrie thĩ arĩ harĩa hake haamũre kũu igũrũ;
arĩ kũu igũrũ Jehova nĩkũrora aarorire thĩ,
20 nĩguo aigue gũcaaya kwa arĩa moheetwo,
na ohorithie arĩa maatuĩrĩrwo gũkua.”
- 21 Nĩ ũndũ ũcio rĩitwa rĩa Jehova nĩrĩkoimbũrwo kũu Zayuni,
na nĩakagoocwo kũu Jerusalemu
- 22 rĩrĩa andũ a ndũrĩrĩ na mothamaki
makoongana, mathathaiye Jehova.
- 23 Hĩndĩ ya mũtũũrĩre wakwa nĩanyiihirie hinya wakwa;
nĩakuhĩhirie matukũ makwa.
- 24 Nĩ ũndũ ũcio ngĩkiuga atĩrĩ:
“Wee Ngai wakwa, ndũkanjũrage o rĩrĩa ndaiganĩria matukũ makwa;
wee-rĩ, mĩaka yaku ĩthiiaga o na mbere nginya njiarwa na njiarwa.
- 25 O kĩaambĩrĩria-inĩ, nĩwaarire mĩthingi ya thĩ,
o narĩo igũrũ nĩ wĩra wa moko maku.
- 26 Icio nĩgũthira igaathira, no wee nĩgũtũũra ũgaatũũra;
igaakũra o ta nguo, ithire.
- Ũgaacigarũrĩra ta nguo,
icooke iteeo.
- 27 No Wee ndũgarũrũkaga,
nayo mĩaka yaku ndĩrĩ mũthia.
- 28 Ciana cia ndungata ciaku igaatũũra na thayũ mbere yaku;
nacio njiaro ciacio cigaikara irũmĩte irĩ mbere yaku.”

103

Gũcookia Ngaatho nĩ ũndũ wa Wega wa Ngai

Thaburi ya Daudi

- 1 Gooa Jehova, wee ngoro yakwa;
kĩrĩa gĩothe kĩrĩ thĩinĩ wakwa, gooca rĩitwa rĩake itheru.
- 2 Gooa Jehova, wee ngoro yakwa,
na ndũkariganĩrwo nĩ maũndũ mothe marĩa aanagwĩka:
- 3 o ũrĩa ũkũrekagĩra mehia maku mothe,
na agakũhonia mĩrimũ yaku yothe,
- 4 ũrĩa ũkũũraga muoyo waku kuuma irima rĩa gĩkuũ,

- na agakũhumba wendo na tha taarĩ thũmbĩ ya ũnene,
⁵ o we ũkũhũũnagia na maũndũ mega
 nĩgeetha waanake waku werũhagio o ta wa nderi.*
- ⁶ Jehova ekaga maũndũ ma ũthingu,
 na akarũgamĩrĩra kĩhooto kũrĩ arĩa othe ahinyĩrĩrie.
- ⁷ Nĩamenyithirie Musa njĩra ciake,
 nacio ciĩko ciake agĩcimenyithia andũ a Isiraeli:
- ⁸ Jehova nĩ mũigua tha na nĩ mũtugi,
 ndahiũhaga kũrakara, na nĩaiyũirwo nĩ wendo mũingĩ.
- ⁹ We ndaciirithanagia hĩndĩ ciothe,
 o na kana agatũũra arakarĩte nginya tene;
- ¹⁰ Ndatũherithagia ta ũrĩa mehia maitũ magĩrĩrwo,
 o na kana agatũrĩhia kũringana na waganu witũ ũrĩa ũigana.
- ¹¹ O ta ũrĩa igũrũ rĩraihanĩrĩrie na thĩ,
 ũguo no taguo wendo wake ũrĩ mũnene kũrĩ arĩa mamwĩtigĩrĩte;
- ¹² o ta ũrĩa irathĩro kũraihanĩrĩrie na ithũĩro-rĩ,
 ũguo no taguo atwehereirie mehia maitũ magatũraihĩrĩria.
- ¹³ O ta ũrĩa mũthuuri aigugĩra ciana ciake tha,
 ũguo no taguo Jehova aigugĩra tha arĩa mamwĩtigĩrĩte;
- ¹⁴ nĩgũkorwo we nĩoĩ ũrĩa tuombirwo,
 nĩaririkanaga atĩ ithuĩ tũrĩ o rũkũngũ.
- ¹⁵ Ha ũhoro wa mũndũ-rĩ, matukũ make mahaana o ta nyeki,
 we acanũkaga o ta ihũa rĩa gĩthaka;
- ¹⁶ rĩhurutagwo nĩ rũhuho rĩkehera,
 na harĩa rĩraarĩ rĩtingĩcooka kuonwo rĩngĩ.
- ¹⁷ No rĩrĩ, kuuma tene nginya tene
 wendo wa Jehova ũtũũraga harĩ arĩa mamwĩtigĩrĩte,
 nago ũthingu wake ũgakinyĩra ciana cia ciana ciao,
- ¹⁸ o acio mamenyagĩrĩra kĩrĩkanĩro gĩake,
 na makaririkanaga gwathĩkĩra watho wake.
- ¹⁹ Jehova nĩahaandĩte gĩtĩ gĩake kĩa ũnene kũu igũrũ,
 na ũthamaki wake wathaga maũndũ mothe.
- ²⁰ Goocai Jehova, inyuĩ araika ake,
 inyuĩ njamba irĩ hinya, inyuĩ mwĩkaga ũrĩa oigĩte,
 o inyuĩ mwathĩkagĩra kiugo gĩake.
- ²¹ Goocai Jehova, inyuĩ mbũtũ ciake ciothe cia igũrũ,
 o inyuĩ ndungata ciake iria ciĩkaga ũrĩa endaga.
- ²² Goocai Jehova, inyuĩ mawĩra make mothe
 mũrĩ kũrĩa guothe athamakaga.

Wee ngoro yakwa, gooca Jehova.

104

Jehova ũrĩa Mũũmbi na Mũheani

¹ Goocai Jehova, wee ngoro yakwa.

* **103:5** Nderi yũikaine nĩ ũndũ wa hinya wayo, na nĩ ũndũ wa gũtũũra mũno.

- Wee Jehova Ngai wakwa, Wee ūrī mūnene mūno;
wīhumbīte riiri na ūkaru.
- ² Ehumbīte ūtheri taarī nguo;
we atambūrūkagia igūrū taarī hema,
³ na akaara mīgamba ya tūnyūmba twake twa ngoroba igūrū rīa maaī.
- We atūmaga matu matuīke ngaari yake ya ita,
na agakuuo nī mathagu ma rūhuho.
- ⁴ Nīwe ūtūmaga rūhuho rūtuīke arekio ake,
nacio nīnīmbī cia mwaki agacitua ndungata ciake.
- ⁵ We aahaandire thī igūrū rīa mīthingi yayo;
ndīrī hīndī īngīenyenyeka.
- ⁶ Wamīhumbīrire na iria rīrīa inene taarī nguo;
maaī maikarire makunīkīire irīma.
- ⁷ No rīrī, wakūūmire maaī makīūra,
nacio ngwa ciaku ciagamba magīūthara;
- ⁸ magītherera igūrū wa irīma,
magīkūrūka cianda-inī,
magītherera na kūrīa watuīte mathī.
- ⁹ Wee nīwe wekīrire mūhaka ūrīa matangīkīra;
gūtīrī hīndī magaacooka kūhumbīra thī.
- ¹⁰ We atūmaga ithima ciitīrīre maaī mīkuru-inī;
mathereraga gatagatī-inī ka irīma.
- ¹¹ Nīcio iheaga nyamū ciothe cia gīthaka maaī ma kūnyua;
nīkuo njagī cia werū-inī inyootoragīrwo.
- ¹² Nyoni cia rīera-inī ciakaga itara hakuhī na maaī macio;
ciinaga irī hongē-inī cia mītī.
- ¹³ We aitagīrīria irīma maaī moimīte nyūmba-inī ciake iria irī igūrū;
thī nīīganagwo nī maciaro ma wīra wake.
- ¹⁴ We atūmaga nyeki ikūre nī ūndū wa kūrīo nī mahiū,
na agakūria mīmera īrīa andū mahaandaga,
tīiri-inī gūgakiumaga irio:
- ¹⁵ ndibei īrīa īkenagia ngoro ya mūdū
na maguta ma gūtūma ūthiū wake ūkenge,
o na irio iria ciīkagīra ngoro yake hinya.
- ¹⁶ Mītī ya Jehova nīyuragīrio mbura wega,
mītarakwa īyo ya Lebanoni o īrīa aahaandire.
- ¹⁷ Kūu nīkuo nyoni ciakaga itara ciacio;
nayo njūū, nyūmba yayo īrī kūu mīkarakaba-inī.
- ¹⁸ Irīma-inī iria ndaaya nīkuo mbūri cia gīthaka ciikaraga;
mīatūka-inī ya mahiga nīkuo ikami ciīhithaga.
- ¹⁹ Mweri nīguo ūmenyithanagia hīndī ya imera,
narīo rīūa nīrīmenyaga hīndī yarīo ya gūthūa.
- ²⁰ Wee nīwe ūtūmaga kūgīe nduma, gūgatuīka ūtukū,
nacio nyamū ciothe cia gīthaka ikoimīra icemeete.
- ²¹ Mīrūūthi īrīa mīūthī īraramaga ikīhīta,
na īgacaria irio ciayo kuuma harī Mūrungu.
- ²² Rīūa rīrathaga, nayo īgeethīra;
īthiīaga īgakoma imamo-inī ciayo.
- ²³ Hīndī īyo mūdū agathiī kūruta wīra wake,

agakĩruta wĩra o nginya hwaĩ-inĩ.

- 24 Wee Jehova, kaĩ mawĩra maku nĩ maingĩ-ĩ!
Mothe ũmarutĩte na ũũgĩ;
nayo thĩ ñiyũrite ciũmbe ciaku.
- 25 Rĩrĩa nĩrĩo iria rĩrĩa inene na rĩariĩ,
rĩiyũrite ciũmbe irĩ muoyo itangĩtarĩka,
iria nene na iria nini.
- 26 Marikabu nĩkuo igeragĩra igĩthiĩ na igĩcooka,
o na nyamũ ĩrĩa ĩĩtagwo Leviathani,
ĩrĩa wombire nĩguo ĩtũũhagĩre kuo.
- 27 Icio ciothe nĩwe icũthagĩrĩria
nĩguo ũcihe irio ciacio hĩndĩ ĩrĩa yagĩrĩire.
- 28 Na rĩrĩa wacihe irio,
cioyaga ikarĩa;
rĩrĩa watambũrũkia guoko gwaku,
ũcihũũnagia na indo njega.
- 29 Rĩrĩa wahitha ũthiũ waku,
inyĩitagwo nĩ guoya;
rĩrĩa weheria mĩhũmũ yacio,
ikuuaga igaacooka rũkũngũ-inĩ.
- 30 Rĩrĩa watũma Roho waku,
ikagĩa kuo,
nawe ũkerũhia maũndũ mothe gũkũ thĩ.
- 31 Riiri wa Jehova ũrotũũra nginya tene;
Jehova arokenagĩra mawĩra make:
- 32 o we ũcio ũroraga thĩ, nayo ĩkainaina,
o we ũhutagia irĩma, nacio ikoima ndogo.
- 33 Ngũtũũra nyinagĩra Jehova matukũ mothe ma muoyo wakwa;
ndĩrĩinaga ngĩgocaga Ngai wakwa hĩndĩ ĩrĩa yothe ngũtũũra muoyo.
- 34 Jehova arokenio nĩ mecũũrania makwa,
rĩrĩa ndĩrĩkenaga nĩ ũndũ wake.
- 35 No rĩrĩ, ehia maroniinwo kuuma thĩ,
na andũ arĩa aaganu mathire biũ.

Wee ngoro yakwa, gooca Jehova.

Goocai Jehova.

105

Wĩhokeku wa Ngai kũrĩ Isiraeli

- 1 Cookeria Jehova ngaatho, kaĩrai rĩitwa rĩake;
menyithiai ndũrĩrĩ maũndũ marĩa ekĩte.
- 2 Mũinĩrei, mũmũinĩre mũkĩmũgocaga;
heanai ũhoru wa ciĩko ciake ciothe cia magegania.
- 3 Mwĩrahei nĩ ũndũ wa rĩitwa rĩake itheru;
ngoro cia arĩa marongoragia Jehova nĩikene.
- 4 Cũthĩrĩriai Jehova na hinya wake;
mathai ũthiũ wake hĩndĩ ciothe.

- 5 Ririkanai magegania marĩa ekĩte,
na ciama ciake, na matũiro ma ciira marĩa atuĩte,
- 6 inyuĩ njiaro cia Iburahĩmu ndungata yake,
o inyuĩ ciana cia Jakubu, inyuĩ ake athuure.
- 7 Jehova nĩwe Ngai witũ;
matũiro make ma ciira marĩ thĩ yothe.
- 8 Nĩaririkanaga kĩrĩkanĩro gĩake nginya tene,
nĩkĩo kiugo kĩrĩa aathanire, nĩ ũndũ wa njiarwa ngiri,
- 9 kĩrĩkanĩro kĩrĩa aarĩkanĩire na Iburahĩmu,
na noguo mwĩhitwa ũrĩa eehĩtire harĩ Isaaka.
- 10 Nĩagĩkĩrĩre hinya harĩ Jakubu kĩrĩ kĩrĩra gĩake kĩa watho wa
kũrũmagĩrĩrwo,
agĩgĩkĩra hinya harĩ Isiraeli kĩrĩ kĩrĩkanĩro gĩa gũtũũra tene na tene:
- 11 “Wee nĩwe ngaathe bũrũri wa Kaanani ũtuĩke igai rĩrĩa ũkaagaya.”
- 12 Hĩndĩ ĩrĩa maarĩ o anini magĩtarwo,
o anini biũ, na marĩ ageni kuo-rĩ,
- 13 morũũraga kuuma rũrĩrĩ rũmwe nginya rũrĩa rũngĩ,
na kuuma ũthamaki-inĩ ũmwe nginya ũrĩa ũngĩ.
- 14 Ndarĩ mũndũ o na ũmwe eetĩkĩrĩrie amanyariire;
nĩ ũndũ wao akĩrũithia athamaki, akĩmeera atĩrĩ:
- 15 “Mũtikanahutie andũ arĩa akwa aitĩrĩrie maguta;
mũtikaneke anabii akwa ũũru.”
- 16 Agĩtũma bũrũri ũcio ũgĩe ng’aragu,
na akĩniina mũthiithũ yao yothe ya irio;
- 17 agĩtũma mũndũ athiĩ mbere yao:
nĩwe Jusufu, ũrĩa wendirio arĩ ngombo.
- 18 Nĩmamũtĩhirie magũrũ na bĩngũ,
na makĩmuoha ngingo na igera,
- 19 nginya ũrĩa oigĩte ũgĩkinyanĩra,
nginya kiugo kĩa Jehova gĩkĩonania atĩ aarĩ mũndũ wa ma.
- 20 Mũthamaki agĩtũmana na akĩmuohorithia,
mwathi ũcio wa ndũrĩrĩ akĩmũrekereria.
- 21 Akĩmũtua mwathi wa indo cia nyũmba yake,
na mũrori wa indo iria ciothe aarĩ nacio,
- 22 nĩguo ataarage anene ake o ũrĩa angĩonire kwagĩrĩire,
na arutage athuuri ake ũũgĩ.
- 23 Hĩndĩ ĩyo Isiraeli agĩthiĩ Misiri;
Jakubu agĩtũũra arĩ mũgeni bũrũri-inĩ ũcio wa Hamu.
- 24 Jehova agĩtũma andũ ake maciarane mũno;
agĩtũma maingĩhe mũno gũkĩra thũ ciao,
- 25 iria aagarũrĩre ngoro ciao agĩtũma ithũũre andũ ake,
agĩtũma ithugundĩre ndungata ciake ũũru.
- 26 Aatũmire Musa ndungata yake,
na Harũni, ũrĩa aathurĩte.
- 27 Nao makĩringa ciama ciake gatagatĩ-inĩ kao,
magũka magegania make bũrũri-inĩ wa Hamu.
- 28 Agĩtũma kũgĩe nduma naguo bũrũri ũcio ũgĩtumana,
tondũ-rĩ, githĩ ti ciugo ciake maaremeire?

- 29 Akĩgarũra maaĩ mao magĩtuĩka thakame,
agĩtũma thamaki ciao ikue.
- 30 Bũrũri wao ũkĩiyũra ciũra,
iria ciatoonyire nginya tũnyũmba twa toro twa anene ao.
- 31 Aaririe, gũgĩũka mĩrumbĩ ya ngi,
na rwagĩ rũkĩiyũra bũrũri wao wothe.
- 32 Akĩgarũra mbura yao ĩgĩtuĩka ya mbembe,
na heni ikĩhenũka bũrũri-inĩ wao wothe;
- 33 akĩrũnda mĩthabibũ yao, na mĩkũyũ,
na akiunanga mĩtĩ ya bũrũri wao.
- 34 Aaririe, nacio ngigĩ igĩũka,
na ndaahi itangĩtarĩka;
- 35 ikĩrĩa kĩndũ gĩothe kĩarĩ kĩiruru bũrũri-inĩ wao,
na ikĩrĩa maciaro ma tĩiri wao.
- 36 Ningĩ akĩũraga marigithathi mothe ma bũrũri wao,
maciaro ma mbere ma ũciari wao wothe.
- 37 Nĩaarutire Isiraeli makiuma kuo, makuũite betha na thahabu,
na gatagatĩ ka mĩhĩrĩga yao hatiarĩ mũndũ o na ũmwe warĩ
mũhinyaru.
- 38 Andũ a Misiri nĩmakenire moima kuo,
tondũ nĩmanyiitĩtwo nĩ guoya wa andũ acio a Isiraeli.
- 39 Nĩatambũrũkirie itu rĩmahumbagĩre,
o na mwaki wa kũmamũrĩkagĩra ũtukũ.
- 40 Metirie irio, nake akĩmarehere tũmakia-arũme,
na akĩmahũũnia na irio cia igũrũ.
- 41 Aatũranirie rwaro rwa ihiga, namo maaĩ magĩtothoka;
magĩgĩtherera ta rũũĩ kũu werũ-inĩ.
- 42 Nĩgũkorwo nĩaririkanire kĩĩranĩro gĩake gĩtheru
kĩrĩa aarĩkanĩire na ndungata yake Iburahĩmu.
- 43 Nĩaarutire andũ ake makiuma kũu makenete,
akĩruta acio ake athuure makĩanagĩrĩra nĩ gũkena;
- 44 akĩmahe mabũrũri ma ndũrĩrĩ,
nao magĩtuĩka a kũgaya kĩrĩa andũ angĩ maanogeire,
- 45 nĩguo marũmagie mataaro make,
na maathĩkagĩre mawatho make.

Goocai Jehova.

106

Kuumbũra Mehia ma Isiraeli

1 Goocai Jehova.

Cookeriai Jehova ngaatho, nĩgũkorwo nĩ mwega;
wendo wake ũtũũraga nginya tene.

2 Nũũ ũngiuga ciĩko cia hinya cia Jehova,
kana aanĩrĩre kũna ũgooci wake wothe?

3 Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa marũmagia kĩhooto,
arĩa meekaga ũrĩa kwagĩrĩire hĩndĩ ciothe.

4 Ndirikanaga, Wee Jehova, hĩndĩ ĩrĩa ũgwĩka andũ aku wega,
ũndeithagie rĩrĩa ũkũmahonokia,

- 5 nĩguo ngenagĩre ũgaacĩru wa andũ aku athuure,
nĩguo ngwatanagĩre gĩkeno-inĩ kĩa rŭrĩrĩ rwaku,
na nyiitanagĩre na igai rĩaku tũgĩkũgooca.
- 6 Ithuĩ nĩtwĩhĩtie, o ta ũrĩa maithe maitũ meehirie;
nĩtwĩkĩte ũũru na tũkaagana.
- 7 Rĩrĩa maithe maitũ maarĩ Misiri,
matiarũmbũirie ciama ciaku;
matiigana kũririkana ũtugi waku mũingĩ,
na makĩrema marĩ hũgũrũrũ-inĩ cia iria, o Iria rĩu Itune.
- 8 No nĩamahonokirie nĩ ũndũ wa rĩitwa rĩake,
nĩguo atũme hinya wake mũnene ũmenyeke.
- 9 Nĩakũũmire Iria Itune, narĩo rĩkĩhũa;
akĩmagereria kũu kũriku taarĩ werũ-inĩ.
- 10 Nĩamahonokirie guoko-inĩ kwa andũ arĩa maamathũire;
akĩmakũũra kuuma guoko-inĩ gwa thũ.
- 11 Maaĩ macio nĩmahubanĩirie amuku ao;
gũtirĩ o na ũmwe wao watigarire.
- 12 Hĩndĩ ĩyo magũtĩkia ciĩranĩro ciake,
na makĩmũinĩra, makĩmũgooca.
- 13 No makĩriganĩrwo o narua nĩ ũrĩa ekĩte,
na matiigana gweterera ũtaaro wake.
- 14 Marĩ kũu werũ-inĩ makĩnyitwo nĩ thuti;
makĩgeria Mũrungu marĩ kũu gũtagũĩaga kĩndũ.
- 15 Nĩ ũndũ ũcio akĩmahe kĩrĩa maamwĩtirie,
no akĩmatũmĩra mũrimũ wa kũmanyariira.
- 16 Ningĩ nĩmaiguĩrĩire Musa ũiru marĩ kũu kambĩ-inĩ,
o na makĩiguĩra Harũni ũiru, o ũcio wamũrĩrwo Jehova.
- 17 Thĩ ĩgĩatũka na ĩkĩmeria Dathani;
ningĩ ĩgĩthika thiritũ ya Abiramu.
- 18 Mwaki ũgĩakana gatagatĩ-inĩ ka arũmĩrĩri ao;
rũrĩrĩmbĩ rũgĩcina andũ acio aaganu.
- 19 Nĩmathondekire gacaũ marĩ kũu Horebu,
makĩhooya mũhianano ũtweketio kuuma kũrĩ kĩgera.
- 20 Maakũũranirie Riiri wa Ngai
na mũhianano wa ndegwa ĩrĩa ĩrĩĩaga nyeki.
- 21 Makĩriganĩrwo nĩ Mũrungu ũrĩa wamahonokirie,
ũrĩa wekĩte maũndũ manene kũu bũrũri wa Misiri,
- 22 akĩringa ciama bũrũri wa Hamu,
na agĩka mawĩko ma gwĩtigĩrwo Iria-inĩ Itune.
- 23 Nĩ ũndũ ũcio akiuga nĩekũmaniina,
tiga nĩ Musa, ũrĩa we aathurĩte,
warũgamire mbere yake,
akĩmũthaita ndakamaniine na mang'ũrĩ make.
- 24 Ningĩ makĩnyarara bũrũri ũcio mwega,
makĩaga gwĩtĩkia kũĩranĩro gĩake.
- 25 Makĩnuguna marĩ hema-inĩ ciao,
na makĩaga gwathĩkĩra Jehova.

- 26 Nĩ ũndũ ũcio akĩoya guoko na igũrũ,
akĩhĩta atĩ nĩakamang'aũranĩria kũu werũ-inĩ,
27 ang'aũranĩrie njiaro ciao kũu gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ,
aciharaganĩrie kũu mabũrũri-inĩ guothe.
- 28 Nĩmeyohanirie na Baali ya Peoru,
na makĩrĩa magongona maarutĩrwo ngai itarĩ muoyo;
29 magĩtũma Jehova arakare nĩ ũndũ wa ciĩko ciao cia waganu,
naguo mũthiro ũgĩtuthũka gatagatĩ-inĩ kao.
30 No Finehasi akĩrũgama na igũrũ, akĩherithia arĩa maarĩ na mahĩtia,
naguo mũthiro ũgĩthira.
31 Ũhoro ũcio ũgĩtũma atuuo nĩ mũthingu
kũrĩ njiarwa na njiarwa nginya tene.
- 32 Nao makĩrakaria Jehova hau maaĩ-inĩ ma Meriba,
nake Musa agĩkinyĩrwo nĩ thĩina nĩ ũndũ wao;
33 nĩgũkorwo nĩmaremeire Roho wa Ngai,
nake Musa akĩaria ciugo itaagĩrĩire.
- 34 Matiigana kũniina ndũrĩrĩ icio
ta ũrĩa Jehova aamaathĩte,
35 no nĩgũtukana maatukanire na ndũrĩrĩ,
na makĩrũmĩrĩra mĩtugo yao.
36 Makĩhooya mĩhianano yao,
ĩrĩa yatuĩkire mũtego kũrĩ o.
37 Makĩrutĩra ndaimono
aanake na airĩtu ao marĩ magongona.
38 Magĩita thakame ĩteehĩtie,
thakame ya aanake na airĩtu ao,
arĩa maarutire marĩ magongona kũrĩ mĩhianano ya Kaanani,
naguo bũrũri ũgĩthaahio nĩ thakame yao.
39 Nĩmethaahirie o ene nĩ gwĩka ũguo meekire;
na ũndũ wa ciĩko ciao makĩhũũra ũmaraya.
- 40 Nĩ ũndũ ũcio Jehova akĩrakarĩra andũ ake,
na agĩthũũra igai rĩake mũno.
41 Akĩmaneana kũrĩ ndũrĩrĩ,
nĩguo maathagwo nĩ thũ ciao.
42 Thũ ciao ikĩmahinyĩrĩria,
na ikĩmaiga rungu rwa wathani wao.
43 Nake akĩmateithũra mahinda maingĩ,
no-o makĩrema,
makĩrikĩra mehia-inĩ mao.
- 44 Nowe akĩona mĩnyamaro yao
rĩrĩa aaiguire magĩkaya;
45 nĩ ũndũ wao akĩririkana kĩrĩkanĩro gĩake,
na nĩ ũndũ wa wendo wake mũnene akĩringwo nĩ tha.
46 Agĩtũma maiguĩrwo tha
nĩ arĩa othe maamatahĩte.
- 47 Tũhonokie, Wee Jehova Ngai witũ,

na ütũcookanĩrĩrie ütũrute kũrĩ ndũrĩrĩ,
nĩguo tũcookagĩrie rĩitwa rĩaku itheru ngaatho,
na twĩrahagĩre ũgooci waku.

⁴⁸ Jehova arogoocwo, o we Ngai wa Isiraeli,
kuuma tene wa tene, nginya o tene na tene.
Nao andũ othe nĩmakiuge, “Ameni!”

Goocai Jehova.

Ibuku rĩa Gatano

107

Thaburi 107-150

Gũcookia Ngaatho nĩ ũndũ wa Kũhonokio Mathũna-inĩ Maingĩ

- ¹ Cookeriai Jehova ngaatho, nĩgũkorwo nĩ mwega;
wendo wake ütũũraga tene na tene.
- ² Andũ arĩa makũũrĩtwo nĩ Jehova nĩmakiuge ũguo:
o acio akũũrĩte kuuma guoko-inĩ gwa thũ,
- ³ o acio aacookanĩrĩrie amarutĩte mabũrũri-inĩ,
kuuma mwena wa irathĩro na wa ithũĩro,
na kuuma mwena wa gathigathini na wa gũthini.
- ⁴ Amwe morũũrĩre werũ-inĩ ũtarĩ kĩndũ,
maagĩte njĩra ya kũmakinya itũũra inene kũrĩa mangĩatũũrĩre.
- ⁵ Maarĩ ahũtu na makanyoota,
na makaaga mwĩhoko thĩinĩ wao.
- ⁶ Nao magĩkaĩra Jehova marĩ mĩnyamaro-inĩ,
nake akĩmahonokia kuuma thĩĩna-inĩ.
- ⁷ Aamagereirie njĩra nũngarũ,
nginya magĩkinya itũũra inene kũrĩa mangĩonire gwa gũtũũra.
- ⁸ Nĩmagĩcookerie Jehova ngaatho nĩ ũndũ wa wendo wake ũrĩa
ũtathiraga,
na mawĩko make ma magegania marĩa eekĩire andũ,
- ⁹ nĩgũkorwo nĩwe ũnyootoraga andũ arĩa anyootu,
na akahũũnia arĩa ahũtu na maũndũ mega.
- ¹⁰ Amwe maaikarĩte nduma-inĩ o na nduma-inĩ nene mũno,
makĩnyamarĩka marĩ ohe na mĩnyororo ya kĩgera,
- ¹¹ nĩgũkorwo nĩmaremeire ciugo cia Mũrungu,
o na makĩagĩra kĩrĩra kĩa Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno bata.
- ¹² Nĩ ũndũ ũcio akĩmarutithia wĩra wa hinya;
nao makĩhĩngwo na gũkĩaga wa kũmateithia.
- ¹³ Hĩndĩ ĩyo magĩkaĩra Jehova marĩ thĩĩna-inĩ,
nake akĩmahonokia kuuma mĩnyamaro-inĩ.
- ¹⁴ Nake aamarutire nduma-inĩ, akĩmaruta kũu nduma-inĩ nene mũno,
na agĩtuanga mĩnyororo ĩrĩa moohetwo nayo.
- ¹⁵ Nĩmagĩcookerie Jehova ngaatho nĩ ũndũ wa wendo wake ũrĩa
ũtathiraga,
na mawĩko make ma magegania marĩa eekĩire andũ,
- ¹⁶ nĩgũkorwo nĩoinangaga ihingo cia gĩcango
na akoinanga mĩgĩko ya kĩgera.

- 17 Amwe maatuĩkire andũ akĩigu nĩ ùndũ wa mĩthiĩre yao ya ùremi,
o na nĩ ùndũ wa waganu wao magĩtuĩka a gũthĩĩnĩka.
- 18 Magĩtuĩka a kũira ngoro mona irio o ciothe,
nao magĩkuhĩrĩria ihingo cia gĩkuũ.
- 19 Hĩndĩ ãyo magĩkaĩra Jehova marĩ mĩnyamaro-inĩ,
nake akĩmaruta thĩĩna-inĩ.
- 20 Aatũmire kiugo gĩake akĩmahonia;
aamateithũrĩre kuuma mbĩrĩra-inĩ.
- 21 Nĩmagĩcookerie Jehova ngaatho nĩ ùndũ wa wendo wake ùrĩa
ùtathiraga,
na mawĩko make ma magegania marĩa eekĩire andũ.
- 22 Nĩmakĩrute igongona rĩa gũcookia ngaatho,
na mamenyithanie mawĩko make makĩinaga nyĩmbo cia gĩkeno.
- 23 Angĩ maagereire iria-inĩ marĩ marikabu-inĩ;
maathiiaga wonjoria kũu maria-inĩ manene.
- 24 Nĩmoonire mawĩko ma Jehova,
makĩona ciĩko ciake cia magegania kũu kũriku.
- 25 Nĩgũkorwo aaririe, akĩarahũra kĩhuhũkanio
kĩrĩa gĩatũmire iria rĩgĩe na makũmbĩ.
- 26 Marikabu igĩikanio na igũrũ, na igĩcooka igĩikanio na kũu thĩ kũrĩa
kũriku;
andũ acio magĩkua ngoro nĩ ùndũ marĩ ùgwati-inĩ mũnene.
- 27 Makĩagaga na magĩtũgũũga ta andũ arĩũ;
ũũgĩ wao wothe nĩwakinyĩte mũthia.
- 28 Hĩndĩ ãyo magĩkaĩra Jehova marĩ thĩĩna-inĩ,
nake akĩmahonokia kuuma mĩnyamaro-inĩ.
- 29 Nake akĩhooreria kĩhuhũkanio kũu kĩnene;
namo makũmbĩ ma iria rĩu magĩkirio ki.
- 30 Nao magĩkena nĩ iria rĩu kũhoorera,
nake akĩmakinyia nginya gĩcukĩro-inĩ kĩa marikabu kĩrĩa merirĩirie
gũkinya.
- 31 Nĩmagĩcookerie Jehova ngaatho nĩ ùndũ wa wendo wake ùrĩa
ùtathiraga,
na mawĩko make ma magegania marĩa eekĩire andũ.
- 32 Nĩmamũtũũgĩrie kũũngano-inĩ kĩa andũ,
na mamũgooce marĩ kĩama-inĩ kĩa athuuri.
- 33 Aagarũrĩre kũrĩa kwarĩ njũũĩ gũgĩtuĩka werũ,
nakuo kũrĩa kwarĩ ithima ciathereraga gũgĩtuĩka kũndũ kũng'aru,
- 34 naguo bũrũri ùrĩa woimaga irio mũno akĩũtua werũ wa igata ùtaarĩ
kĩndũ,
tondũ wa waganu wa andũ arĩa maatũũraga kuo.
- 35 Aagarũrĩre kũrĩa kwarĩ werũ gũkĩgĩa tũria twa maaĩ,
nakuo kũrĩa kwarĩ kũng'aru agĩtũma gũkunũke ithima;
- 36 nao andũ arĩa maarĩ ahũtu akĩmarehe kuo,
nao magĩaka itũũra inene rĩa gũikara.
- 37 Maarĩmire mĩgũnda na makĩhaanda mĩthabibũ,
ĩrĩa yaciarire magetha maingĩ;
- 38 aamarathimire nao makĩingĩha mũno,
na ndaarekire mahiũ mao manyiie.

- 39 Mũigana wao ũgĩcooka ũkĩnyiiha, na makĩagithio hinya,
nĩ kũhinyĩrĩrio, na kũnyariirĩka, o na kĩaha;
40 we ũrĩa ũnyararithagia andũ arĩa marĩ igweta-rĩ,
agĩtũma morũũre kũndũ gũtaarĩ njĩra.
41 No rĩrĩ, nĩarutire andũ arĩa abatari mathĩĩna-inĩ,
na andũ a nyũmba ciao akĩmaingĩhia o ta mahiũ.
42 Andũ arĩa arũngĩrĩru monaga ũguo magakena,
no arĩa othe aaganu nĩgũkirio makiragio.
43 Mũndũ o wothe mũũgĩ-rĩ, nĩarũmbũiye maũndũ macio,
na ecũranie ũhoru wa wendo mũnene wa Jehova.

108

Ihooya rĩa kũũria Ũtoorania

Thaburi ya Daudi

- 1 Wee Ngai, ngoro yakwa nĩkindĩirie;
nĩkũina ngũina, ngũgooce na rwĩmbo na muoyo wakwa wothe.
2 Arahũka, wee kĩnanda kĩa mũgeeto na gĩa kĩnũbi!
Ngwarahũka ruoro rũgĩtema.
3 Wee Jehova nĩngũkũgocca, ngũgooce gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ;
nĩngũkũinĩra ndĩ gatagatĩ-inĩ ka andũ.
4 Nĩgũkorwo wendo waku nĩ mũnene, ũkaraiha gũkĩra igũrũ;
wĩhokeku waku ũkinyaga o matu-inĩ.
5 Wee Ngai tũũgĩra, ũtũũgĩrio igũrũ rĩa igũrũ,
riiri waku nĩũgĩe igũrũ rĩa thĩ yothe.
6 Tũhonokie na ũtũteithie na guoko gwaku kwa ũrĩo,
nĩguo ũteithũre arĩa wendete.
7 Ngai nĩarĩtie arĩ handũ hake harĩa haamũre, akoiga atĩrĩ:
“Nĩngatũranga Shekemu ndĩ na gĩkeno kĩingĩ,
na thimĩre andũ akwa Gĩtuamba gĩa Sukothu.
8 Gileadi nĩ gwakwa, o na Manase no gwakwa;
Efiraimu nĩ ngũbia yakwa ya kĩgera,
na Juda nĩ mũthĩgi wakwa wa ũthamaki.
9 Moabi nĩ kĩaĩ gĩakwa gĩa gwĩthambĩra,
na Edomu nĩho njikagia kĩaatũ gĩakwa;
nĩngwanĩrĩra nĩ ũrĩa ndooretie bũrũri wa Filistia.”
10 Nũũ ũkũnginyia itũũra rĩrĩa inene rĩirigĩre?
Nũũ ũkũdongoria andware Edomu?
11 Githĩ tiwe, Wee Ngai, o Wee ũtũtiganĩirie,
na ũgatiga gũtwarana na mbũtũ ciitũ cia ita?
12 Tũteithie ũtũhootanĩre harĩ thũ ciitũ,
nĩgũkorwo ũteithio wa mũndũ nĩ wa tũhũ.
13 Ngai arĩ hamwe na ithuĩ nĩtũkũhootana,
na nĩakarangĩrĩria thũ ciitũ thĩ.

109

Ihooya rĩa Mũndũ kũũria Arĩhĩrio

Thaburi ya Daudi

- 1 Wee Ngai, ũrĩa ngoocaga,

- ndũgaakire,
² nĩgũkorwo andũ arĩa aaganu na a maheeni
 nĩmathamĩtie tũnua nĩguo manjũkĩrĩre;
 nĩmarĩtie ũhoru wakwa na rũrĩmĩ rwa maheeni.
³ Mandigicĩirie makĩaragia ndeto cia rũthũũro;
 maatharĩkagĩra hatarĩ gĩtũmi.
⁴ Handũ ha wendo ũrĩa ndĩmendete naguo,
 o nĩ gũũthitanga maathitangaga,
 no nĩ nĩkũhooya ndĩmahoooyagĩra.
⁵ Mandĩhaga wega na ũũru,
 na makandĩha wendani na rũthũũro.
⁶ Mũndũ ũrĩa wĩkĩte ũguo mũigĩre mũndũ mũũru amũũkĩrĩre;
 mwena wake wa ũrĩo nĩkũrũgame mũndũ wa kũmũthitanga.
⁷ Aacirithio-rĩ, nĩatuuagwo mwĩhia,
 na kũhooya gwake gũgĩtuĩke no kwĩhia.
⁸ Matukũ make maronyiia;
 ũtongoria wake ũrooywo nĩ mũndũ ũngĩ.
⁹ Ciana ciake irotuĩka cia ngoriai,
 na mũtumia wake atuĩke wa ndigwa.
¹⁰ Ciana ciake irotuĩka njara-rũhĩ cia gũcangacanga;
 iroingatwo ciume mĩciĩ yao ĩyo mĩanangĩku.
¹¹ Indo ciake ciothe irotahwo nĩ mũndũ ũrĩa marĩ thĩrĩ nake;
 andũ a kũngĩ nĩmoyoere maciaro ma wĩra wake.
¹² Aroaga mũndũ ũngĩmwonia ũtugi,
 o na kana mũndũ ũngĩguĩra ciana icio ciake cia ngoriai tha.
¹³ Njiaro ciake iroherio,
 na marĩtwa maacio mathario kuuma rũciaro-inĩ rũrĩa rũgooka.
¹⁴ Waganu wa maithe make ũrotũũra ũririkanagwo nĩ Jehova;
 wĩhia wa nyina ũroaga gũgaathario o na rĩ.
¹⁵ Mehia mao marotũũra hĩndĩ ciothe marĩ mbere ya Jehova,
 nĩguo akaaniina kũririkanwo kwao gũkũ thĩ.
¹⁶ Nĩgũkorwo mũndũ ũcio we ndarĩ hĩndĩ eciiragia ũhoru wa gũtugana,
 no aingatithagia mũndũ ũrĩa mũthĩni, na ũrĩa mũbatari,
 o na ũrĩa mũthuthĩku ngoro, o nginya akamooraga.
¹⁷ Aronyiitwo nĩ kĩrumi,
 tondũ we endete o kũruma andũ manyiitwo nĩ kĩrumi;
 kĩrathimo kĩromũraihĩrĩria,
 tondũ we ndendaga kũrathimana.
¹⁸ Ehumbaga kĩrumi taarĩ nguo;
 kĩamũtoonyire mwĩrĩ ta maaĩ,
 o na gĩkĩmũtoonya mahĩndĩ-inĩ taarĩ maguta.
¹⁹ Kĩrotuĩka taarĩ nguo ya igũrũ erigiicĩirie,
 na gĩtuĩke taarĩ mũcibi ehotorete nginya tene.
²⁰ Rĩrĩ nĩrĩtuĩke irĩhi rĩa Jehova kũrĩ arĩa maathitangaga,
 o kũrĩ arĩa maaragia ũũru igũrũ rĩakwa.
²¹ No rĩrĩ, Wee Mwathani Jehova,
 njĩka maũndũ mega nĩ ũndũ wa rĩtwa rĩaku;
 ndeithũra tondũ wa wega wa wendo waku.
²² Nĩgũkorwo ndĩ mũthĩni na mũbatari,
 nayo ngoro yakwa nĩngurarĩtio thĩnĩ wakwa.

- 23 Ndĩ hakuĩ kũbuĩria o ta kũruru kĩa hwaĩ-inĩ;
hurutagwo nĩ rũhuho o ta ngigĩ.
- 24 Maru makwa nĩmaregerete nĩ kwĩima kũrĩa;
mwĩrĩ wakwa ũhĩnjĩte nĩ kwaga maguta.
- 25 Nduĩkĩte kĩndũ gĩa kũnyũrũrio nĩ andũ arĩa maathitangaga;
rĩrĩa maanyona, mainainagia mĩtwe.
- 26 Wee Jehova Ngai wakwa, ndeithia;
honokia kũringana na wendo waku.
- 27 Tũma mamenye atĩ kũu nĩ guoko gwaku,
mamenye atĩ Wee Jehova, nĩwe wĩkĩte ũguo.
- 28 O nĩ marumanage, no wee ũrathimanager;
rĩrĩa maatharĩkĩra nĩmarĩconorithagio,
no ndungata yaku no gũkena ĩrĩkenaga.
- 29 Arĩa maathitangaga makaahumbwo njono
na mohwo thoni taarĩ nguo ya igũrũ.
- 30 Nĩndĩrĩkumagia Jehova mũno na kanua gakwa;
nĩndĩrĩmũgoocaga ndĩ kĩrĩndĩ-inĩ kĩnene.
- 31 Nĩgũkorwo arũgamaga guoko-inĩ kwa ũrĩo kwa mũndũ ũrĩa mũbatari,
nĩguo ahonokagie muoyo wake harĩ andũ arĩa mangĩmũtua nĩ
mwĩhia.

110

Ũhootani wa Mũthamaki ũrĩa Mũthĩnjĩri-Ngai

Thaburi ya Daudi

- 1 Jehova nĩerire Mwathani wakwa atĩrĩ:
“Ikara guoko-inĩ gwakwa kwa ũrĩo,
nginya rĩrĩa ngaatũma thũ ciaku
ituĩke gaturwa ka makinya maku.”*
- 2 Mũthĩgi wa hinya waku-rĩ,
Jehova nĩakaũtambũrũkia kuuma Zayuni;
nĩũgaathana ũrĩ gatagatĩ ga thũ ciaku.
- 3 Ikundi ciaku cia ita nĩikerutĩra
mũthenya waku wa mbaara.
Igooka irĩ na ũgemu wa ũtheru,
aanake aku mahaana ta ime rĩoima nda
ya rũciinĩ ruoro rũgĩtema.
- 4 Jehova nĩehĩtĩte
na ndangĩricũkwo, akoiga atĩrĩ:
“Wee ũrĩ mũthĩnjĩri-Ngai nginya tene,
o ta ũrĩa Melikisedeki aatarĩ.”
- 5 Mwathani arĩ guoko-inĩ gwaku kwa ũrĩo;
nĩakahehenja athamaki mũthenya wa mang’ũrĩ make.
- 6 Nĩagatuĩra ndũrĩrĩ ciira, aige ciimba irũndo,
na ahehenje aathani a thĩ yothe.
- 7 Nĩakanyua maaĩ ma karũũĩ karĩ mũkĩra-inĩ;

* **110:1** Itĩ cia ũnene cia tene ciakoragwo handũ hatũũgĩru harĩa haambatagwo na ngathĩ.

nĩ ũndũ ũcio nĩakambararia mūtwe wake.

111

Kūgaathĩrĩria Cĩiko cia Ngai cia Kūgeganĩa

¹ Goocai Jehova.

Nĩngũkumia Jehova na ngoro yakwa yothe
ndĩ thiritũ-inĩ ya arĩa arũngĩrĩru, o na kĩũngano-inĩ.

- ² Cĩiko cia Jehova nĩ cia mageganĩa;
nĩicũũranagio nĩ arĩa othe makenagio nĩcio.
- ³ Cĩiko ciake ciyũrĩte riiri na ũkaru,
naguo ũthingu wake ũtũũraga nginya tene.
- ⁴ Nĩatũmĩte mageganĩa make maririkanwo;
Jehova nĩ mūtugi na nĩ mũigua tha.
- ⁵ Arĩa mamwĩtigagĩra nĩamaheaga irio;
egũtũũra aririkanaga kĩrĩkanĩro gĩake nginya tene.
- ⁶ Nĩonetie andũ ake mawĩra make ma hinya,
nĩ ũndũ wa kũmahe mabũrũri ma ndũrĩrĩ iria ingĩ.
- ⁷ Mawĩra ma moko make nĩ ma kwĩhokeka, na nĩ ma kĩhooito;
mataaro make mothe nĩ ma kwĩhokwo.
- ⁸ Nĩ marũmu nginya tene na tene,
maheanĩtwo na wĩhokeku na ũrũngĩrĩru.
- ⁹ Nĩakinyĩirie andũ ake ũkũũri;
aamũrire kĩrĩkanĩro gĩake kĩrĩ gĩa gũtũũra nginya tene:
rĩtwa rĩake nĩ itheru na nĩ rĩa gwĩtigĩrwo.
- ¹⁰ Kĩambĩrĩria kĩa ũũgĩ nĩ gwĩtigĩra Jehova;
arĩa othe marũmagĩrĩra mataaro make nĩmagĩĩaga na ũmenyo
mwega.
Kũgocwo nĩ gwake tene na tene.

112

Irathimo cia Andũ arĩa Athingu

¹ Goocai Jehova.

Kũrathimwo nĩ mũndũ ũrĩa wĩtigagĩra Jehova,
ũrĩa ũkenagĩra maathani make mũno.

- ² Ciana ciake nĩigatuĩka cia bata bũrũri-inĩ;
rũciaroro rwa arĩa arũngĩrĩru nĩrũkarathimwo.
- ³ Gwake mũciĩ gũkoragwo na ũtonga na indo nyingĩ,
naguo ũthingu wake ũtũũraga nginya tene.
- ⁴ Mũndũ ũrĩa mũrũngĩrĩru o na arĩ nduma-inĩ nĩatheragĩrwo nĩ ũtheri,
ũgatherera mũndũ ũcio mũtugani, ningĩ arĩ tha, o na nĩ mũthingu.
- ⁵ Mũndũ ũcio mũtugani na ũheanaga o ũguo tũhũ,
o ũcio wĩkaga maũndũ make na kĩhooito-rĩ, nĩarĩonaga maũndũ
mega.
- ⁶ Ti-itherũ mũndũ ũcio ndakenyenyeka;
mũndũ mũthingu atũũraga aririkanagwo nginya tene.
- ⁷ Angĩigua ũhororo mũũru ndangĩtigĩra;
ngoro yake nĩkindĩire, aikaraga ehokete o Jehova.

- 8 Ngoro yake n̄ngit̄ire, ndanḡit̄iḡira;
mariḡir̄io-in̄i n̄akoona ḡutoorio gwa th̄u ciake.
- 9 N̄iahurunj̄ite iheo ciake akahe and̄u ar̄ia ath̄iini,
naguo ūthingu wake ūt̄ūr̄aga nginya tene;
r̄uh̄ia rwake n̄r̄ūkambarario na iḡūr̄u, aheo ḡit̄iio.
- 10 M̄und̄u ūr̄ia mwaganu n̄akoona ūguo na arakare,
n̄akahagarania magego make, acooke abūirie;
merir̄iria ma ar̄ia aaganu matigaakinyan̄ira.

113

Ngai M̄uteithia wa And̄u ar̄ia Abatari

1 Goocai Jehova.

- M̄ugoocei, inyūi ndungata cia Jehova,
m̄ugooce r̄it̄wa r̄ia Jehova.
- 2 R̄it̄wa r̄ia Jehova r̄irogocwo,
kuuma r̄iu nginya tene na tene.
- 3 Kuuma o irath̄iro r̄ia rīua nginya ith̄ũiro r̄iar̄io,
r̄it̄wa r̄ia Jehova n̄r̄igocagwo.
- 4 Jehova n̄iat̄ūḡir̄it̄io iḡūr̄u r̄ia nd̄ūr̄ir̄i ciothe,
riiri wake ūr̄i iḡūr̄u r̄ia iḡūr̄u.
- 5 N̄ũ ūhaana ta Jehova Ngai wit̄u,
o Ūcio ūikaraḡira ḡit̄i k̄ia ūnene k̄uu iḡūr̄u,
- 6 o ūcio ūinamaḡir̄ira arorererie
maũnd̄u ma iḡūr̄u o na ma th̄i?
- 7 Oyaga ath̄iini na iḡūr̄u kuuma r̄ūk̄unḡu-in̄i,
na agok̄iria ar̄ia abatari, akamaruta k̄ihumbu-in̄i k̄ia m̄uhu;
- 8 amaikaragia hamwe na anene,
o hamwe na anene a and̄u ao.
- 9 At̄umaga m̄utumia thaata at̄ũre gwake m̄ucīi,
agatūika nyina wa ciana, agakenaga.

Goocai Jehova.

114

Rw̄imbo rwa Bathaka

- 1 R̄ir̄ia Isiraeli moimire b̄ūr̄uri wa Misiri,
nyũmba ya Jakubu ĩkiuma k̄ur̄i and̄u a r̄uthiomi r̄unḡi-r̄i,
- 2 Juda gwatūikire hand̄u ha Ngai haam̄ure,
na Isiraeli ḡuḡitūika n̄ikuo ar̄iathanaga.
- 3 Iria r̄ionire ūguo r̄ik̄ũra,
naruo R̄ũũ rwa Jorodani r̄uḡicooka na thuutha;
- 4 Ir̄ima iḡit̄ũhat̄ũha ta nd̄ūr̄ume,
natuo t̄ur̄ima t̄uḡit̄ũhat̄ũha ta t̄uḡondu.
- 5 Kaĩ wonire at̄ia, wee iria, n̄iguo ūre,
nawe Jorodani, tond̄u wacookire na thuutha?

- 6 Inyuĩ irĩma, muonete kĩ, nĩguo mūtũhatũũhe ta ndũrũme,
na inyuĩ tũrĩma, nĩguo mūtũhatũũhe ta tũgongdu?
- 7 Wee thĩ, ta kĩinaine ũrĩ mbere ya Mwathani,
ũrĩ hau mbere ya Ngai ũcio wa Jakubu,
- 8 o we ũcio wagarũrire rwaro rwa ihiga rũgĩtuĩka karia ka maaĩ,
nariĩ ihiga rĩũmũ rĩgĩtuĩka ithima cia maaĩ.

115

Ũnene wa Ngai, na Mĩhianano kwaga Kĩene

- 1 Ti ithuĩ, Wee Jehova, ti ithuĩ twagĩrĩire kũgocwo,
no goocithia rĩitwa rĩaku,
tondũ wa wendo na wĩhokeku waku.
- 2 Nĩ kĩĩ gĩtũmaga ndũrĩrĩ ciũrie atĩrĩ,
“Ngai wao akĩrĩ ha?”
- 3 Ngai witũ arĩ o igũrũ;
we ekaga o ũrĩa endaga.
- 4 No mĩhianano yao nĩ betha na thahabu,
wĩra ũthondeketwo na moko ma andũ.
- 5 Nĩrĩ tũnua, no ndĩaragia,
nĩrĩ maitho, no ndĩonaga;
- 6 nĩrĩ matũ, no ndĩiguaga,
nĩrĩ na maniũrũ, no ndĩiguaga mũnungo;
- 7 nĩrĩ moko, no ndĩngĩhambata kĩndũ,
nĩrĩ magũrũ, no ndĩngĩitwara;
o na nĩrĩ mĩmero, no ndĩngĩnyuria.
- 8 Andũ arĩa mamĩthondekaga makaahaana o tayo,
na noguo arĩa othe mamĩhokaga makaahaana.
- 9 Wee nyũmba ya Isiraeli, wĩhokage Jehova:
we nĩwe ũteithio wao o na ngo yao.
- 10 Wee nyũmba ya Harũni, wĩhokage Jehova:
we nĩwe ũteithio wao o na ngo yao.
- 11 Inyuĩ arĩa mũmwĩtigĩrĩte, mwĩhokagei Jehova:
we nĩwe ũteithio wao na ngo yao.
- 12 Jehova nĩatũririkanĩte na nĩegũtũrathima:
Nĩekũrathima nyũmba ya Isiraeli,
nĩekũrathima nyũmba ya Harũni,
- 13 nĩekũrathima arĩa metigĩrĩte Jehova,
anini na anene o ũndũ ũmwe.
- 14 Jehova arotũma mũingĩhe,
inyuĩ na ciana cianyu.
- 15 Mũrorathimwo nĩ Jehova,
Mũmbi wa igũrũ na thĩ.
- 16 Kũu igũrũ mũno nĩ kwa Jehova,
no thĩ nĩamĩheanĩte kũrĩ andũ.
- 17 Andũ arĩa akuũ matigoocaga Jehova,
acio maikũrũkaga kũu ũkiri-inĩ;

18 nĩ ithuĩ tũrĩkumagia Jehova,
kuuma rĩu nginya tene na tene.

Goocai Jehova.

116

Kũgooca Ngai nĩ ũndũ wa Kũhonio Ndwari

- 1 Nĩnyendete Jehova, nĩgũkorwo nĩaiguĩte mũgambo wakwa;
nĩaiguire ngĩmũthaitha anjiguĩre tha.
- 2 Tondũ nĩathikĩrĩirie-rĩ,
ndĩrĩmũkayagĩra rĩrĩa rĩothe ngĩtũũra muoyo.
- 3 Ndarigiicĩirio nĩ mĩhĩndo ya gĩkuũ,
ngĩkinyĩrĩrwo nĩ ruo rwa mbĩrĩra;
ngĩhootwo nĩ mĩtangĩko o na kĩa.
- 4 Hĩndĩ ĩyo ngĩkaĩra rĩitwa rĩa Jehova, ngĩmwĩra atĩrĩ:
“Wee Jehova, honokia!”
- 5 Jehova nĩ mūtugi na nĩ mũthingu;
Ngai witũ aiyũrĩtwo nĩ tha.
- 6 Jehova nĩagitagĩra andũ arĩa matarĩ oogĩ;
rĩrĩa ndahinyĩrĩirio mũno, nĩahonokirie.
- 7 Wee ngoro yakwa-rĩ, cookerera ũhurũko waku,
nĩgũkorwo Jehova nĩagwĩkĩte wega.
- 8 Nĩgũkorwo Wee Jehova nĩũhonoketie muoyo wakwa kuuma kũrĩ gĩkuũ,
namo maitho makwa ũkamagiria maithori,
na ũkagiria magũrũ makwa mahĩngwo,
- 9 nĩgeetha thiiage ndĩ mbere ya Jehova
bũrũri-inĩ wa arĩa marĩ muoyo.
- 10 No ndetĩkirie ũhoro wake; nĩ ũndũ ũcio ndoigire atĩrĩ,
“Nĩthĩnĩkĩte mũno.”
- 11 Nĩ ũndũ wa ũrĩa ndamakĩte, ngiuga atĩrĩ,
“Andũ othe nĩ a maheeni.”
- 12 Nĩ kũ ingĩthukĩra Jehova nakĩo
nĩ ũndũ wa wega wake wothe ũrĩa anjĩkĩte?
- 13 Nĩkuoya nguoya gĩkombe kĩa ũhonokio na igũrũ,
ngaĩre rĩitwa rĩa Jehova.
- 14 Nĩngũhingĩria Jehova mĩhĩtwa ĩrĩa ndehĩtire,
andũ ake othe marĩ ho.
- 15 Andũ arĩa athingu marĩ bata mũno harĩ Jehova,
nĩ ũndũ ũcio ndakenaga rĩrĩa makua o ro ũguo.
- 16 Wee Jehova, ti-itherũ nĩ ndĩ ndungata yaku;
nĩ ndĩ ndungata yaku, mũriũ wa ndungata yaku ya mũndũ-wa-nja;
wee nĩũnjohorithĩtie mĩnyororo-inĩ.
- 17 Nĩngũkũrutĩra igongona rĩa gũgũcookeria ngaatho,
na ngaĩre rĩitwa rĩa Jehova.
- 18 Nĩngũhingĩria Jehova mĩhĩtwa ĩrĩa ndehĩtire

- andũ ake othe marĩ ho,
 19 kũu nja-inĩ cia nyũmba ya Jehova,
 o thĩinĩ waku, wee Jerusalemu.

Goocai Jehova.

117

Ndũrĩrĩ Ciothe kũũrio Igooce Ngai

- 1 Goocai Jehova, inyuĩ ndũrĩrĩ ciothe;
 mũkumiei, inyuĩ andũ othe.
 2 Nĩgũkorwo wendo wake nĩ mũnene harĩ ithuĩ,
 na wĩhokeku wa Jehova nĩ wa gũtũũra nginya tene.

Goocai Jehova.

118

Gũcookia Ngaatho nĩ ũndũ wa Ũhootani

- 1 Cookeriai Jehova ngaatho nĩgũkorwo nĩ mwega;
 wendo wake nĩ wa tene na tene.
 2 Andũ a Isiraeli nĩmoige atĩrĩ,
 “Wendo wake nĩ wa tene na tene.”
 3 Nyũmba ya Harũni nĩyuuge atĩrĩ,
 “Wendo wake nĩ wa tene na tene.”
 4 Andũ arĩa metigĩrĩte Jehova nĩmoige atĩrĩ,
 “Wendo wake nĩ wa tene na tene.”
 5 Ndakaĩire Jehova ndĩ mĩnyamaro-inĩ,
 nake akĩnjĩtika na akĩndeithũra.
 6 Jehova arĩ hamwe na nĩ; ndingĩtigĩra.
 Mũndũ-rĩ, nĩ atĩa angĩhota kũnjĩka?
 7 Jehova arĩ hamwe na nĩ; nĩwe mũndeithia.
 Nĩngerorera thũ ciakwa ikĩhootwo.
 8 Nĩ kaba kũũrĩra harĩ Jehova,
 gũkĩra kwĩhoka mũndũ.
 9 Nĩ kaba kũũrĩra harĩ Jehova,
 gũkĩra kwĩhoka anene.
 10 Ndarigiicĩirio nĩ ndũrĩrĩ ciothe,
 no tondũ wa kwĩhoka rĩtwa rĩa Jehova, ngĩciananga.
 11 Ciandigiicĩirie mĩena yothe,
 no tondũ wa kwĩhoka rĩtwa rĩa Jehova, ngĩciananga.
 12 Ciathiũrũrũkiirie na mĩena yothe ta njũkĩ,
 no ikĩhora narua o ta mwaki wa mĩigua;
 tondũ wa kwĩhoka rĩtwa rĩa Jehova ngĩciananga.
 13 Ndahatĩkĩtwo mũno nĩ thũ hakuhĩ ngwe,
 no Jehova akĩndeithia.
 14 Jehova nĩwe hinya wakwa na nĩwe ũtũmaga nyine;
 nake nĩatuĩkĩte ũhonokio wakwa.

- 15 Mbugĩrĩrio ya gĩkeno na ya ũhootani
ĩiyũrite hema-inĩ cia andũ arĩa athingu, atĩ:
“Guoko kwa ũrĩo kwa Jehova nĩ gwĩkĩte maũndũ manene!
16 Guoko kwa ũrĩo kwa Jehova nĩ kwambararie;
guoko kwa ũrĩo kwa Jehova nĩ gwĩkĩte maũndũ manene!”
- 17 Nii gũkua ndigũkua, no nĩngũtũũra muoyo,
ng’anage ũrĩa Jehova ekĩte.
- 18 Jehova nĩaherithĩtie mũno,
no ndandekereirie ngue.
- 19 Hingũrĩrai ihingo cia ũthingu;
nĩngũtoonya njookerie Jehova ngaatho.
- 20 Gĩkĩ nĩkĩo kĩhingo kĩa Jehova
kĩrĩa andũ arĩa athingu mangĩtoonyera.
- 21 Nĩ ngaatho ngũgũcookeria, nĩgũkorwo nĩwanjĩtikire;
nĩũtuĩkĩte ũhonokio wakwa.
- 22 Ihiga rĩrĩa aaki maaregire
nĩrĩo rĩtuĩkĩte ihiga inene rĩa koine;
- 23 Jehova nĩwe wĩkĩte ũndũ ũcio,
naguo nĩ wa magegania tũkĩwona.
- 24 Mũthenya ũyũ nĩ Jehova ũtũmĩte ũgĩe;
nĩtũcanjamũkei, tũkĩũkenere.
- 25 Wee Jehova, tũhonokie;
Wee Jehova, tũma tũgaacĩre.
- 26 Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũgũũka na rĩitwa rĩa Jehova.
Ithuĩ nĩtwamũrathima tũrĩ thĩnĩ wa nyũmba ya Jehova.
- 27 Jehova nĩwe Mũrungu,
na nĩatũmĩte ũtheri wake ũtwarĩre.
Ambĩrĩriai gũkũngũiya, mũrĩ na mathĩgĩ moko,
mũthĩ nginya hĩa-inĩ cia kĩgongona.
- 28 Wee nĩwe Mũrungu wakwa, nĩngũgũcookeria ngaatho;
Wee nĩwe Ngai wakwa, nĩngũgũtũũgĩria.
- 29 Cookerai Jehova ngaatho, nĩgũkorwo we nĩ mwega;
wendo wake nĩ wa tene na tene.

119

Ũkengu wa Watho wa Jehova

- 1 Kũrathimwo-rĩ, nĩ andũ arĩa mũthĩre yao ĩtarĩ ũcuuke,
o arĩa mathiiaga kũringana na watho wa Jehova.
- 2 Kũrathimwo-rĩ, nĩ andũ arĩa marũmagia kĩrĩa gĩake,
o arĩa mamũrongoragia na ngoro yothe.
- 3 Matirĩ ũndũ mũũru mekaga;
no kũgera mageragĩra njĩra ciake.
- 4 Wee nĩũheanĩte mawatho
marĩa marĩ ma gwathĩkagĩrwo na kĩyo.
- 5 Naarĩ korwo mũthĩre yakwa ĩkĩrĩ mũkindĩrĩku
ũhoroinĩ wa gwathĩkagĩra kĩrĩa gĩaku!

- 6 Hĩndĩ ĩyo ndingĩconorithio
rĩrĩa ngũcũũrania maathani maku mothe.
7 Nĩndĩrĩkũgocaga ndĩ na ngoro nũngĩrĩru,
o ngũrutaga ũhoru wa mawatho maku ma kĩhooto.
8 Nĩndĩrĩathĩkagĩra kĩrĩra kĩa watho waku;
ndũgakĩndiganĩrie o biũ.

Gwathĩkĩra Kiugo kĩa Jehova

- 9 Mũndũ mwĩthĩ-rĩ, angĩiga mĩtũũrĩre wake ũrĩ mũtheru atĩa?
Nĩ na ũndũ wa gũtũũra athĩkagĩra kiugo gĩaku.
10 Ngũrongoragia na ngoro yakwa yothe;
ndũkanareke njũrũũre ndigane na maathani maku.
11 Nĩhithĩte kiugo gĩaku thĩinĩ wa ngoro yakwa,
nĩguo ndikae gũkwĩhĩria.
12 Wee Jehova, ũrokĩgocwo;
kĩndute kĩrĩra kĩa watho waku.
13 Nĩndĩriugaga na ngacookera na mĩromo yakwa
ũhoru wa mawatho mothe marĩa moimĩte kanua gaku.
14 Nĩngenagio nĩkũrũmĩrĩra kĩrĩra gĩaku,
o ta ũrĩa mũndũ akenagĩra kũgĩa na ũtonga mũnene.
15 Nĩndĩrĩcũũranagia mawatho maku
na ngatarania njĩra yaku.
16 Nĩngenagĩra kĩrĩra kĩa watho waku;
ndigatiganĩria kiugo gĩaku.

Watho wa Jehova Ũrehaga Gĩkeno

- 17 Nĩ ndungata yaku njĩka wega, na nĩngũtũũra muoyo;
nĩ nĩndĩrĩathĩkagĩra kiugo gĩaku.
18 Hingũra maitho makwa nĩguo nyone
maũndũ ma magegania marĩa marĩ watho-inĩ waku.
19 Nĩ ndĩ mũgeni gũkũ thĩ;
ndũkaahithe maathani maku.
20 Ngoro yakwa nĩrahĩahĩa
nĩ kwĩrĩrĩria mawatho maku o mahinda mothe.
21 Wee nĩkũũmaga arĩa etĩi, o acio manyiitĩtwo nĩ kĩrumi,
na arĩa morũũraga magatiga maathani maku.
22 Njehereria kĩnyũrũri na kũmenwo,
nĩgũkorwo ndũũrĩte nũmĩtie kĩrĩra gĩaku.
23 O na gũtuĩka aathani maikaraga thĩ hamwe makanjambia,
ndungata yaku nĩrĩcũũranagia kĩrĩra kĩa watho waku.
24 Kĩrĩra gĩaku nĩkĩo ngenagĩra;
nĩkĩo kũheaga mataaro.

Gwathĩkĩra Watho wa Jehova

- 25 Ngometio thĩ rũkũngũ-inĩ;
tũũria muoyo wakwa kũringana na kiugo gĩaku.
26 Nĩndakwĩrĩre mĩthĩire yakwa nawe ũkĩnjĩtika;
nduta kĩrĩra kĩa watho waku.
27 Menyithia ũrutani wa mawatho maku;
na nĩ nĩndĩrĩcũũranagia ũhoru wa magegania maku.
28 Ngoro yakwa nĩ nogu nĩ ũndũ wa kĩa;
njĩkĩra hinya kũringana na kiugo gĩaku.
29 Njeheranĩria na mĩthĩire ya maheeni;

- nĩ ũndũ wa ũtugi waku nduta watho waku.
 30 Nĩ-rĩ, ndĩthuurĩire njĩra ya ma;
 matua maku ndĩmaigĩte ngoro-inĩ yakwa.
 31 Wee Jehova, nĩnũmĩtie kĩrĩra gĩaku;
 ndũkanareke njonorithio.
 32 Hanyũkaga o na njĩra ya maathani maku,
 nĩgũkorwo nĩwohorithĩtie ngoro yakwa.

Kũhooya Kũmenya Watho

- 33 Wee Jehova, nduta kũrũmĩrĩra kĩrĩra kĩa watho waku,
 na nĩ ndĩkĩrũmie nginya mũthia.
 34 He ũmenyo, na nĩndĩrĩrũmagia watho waku
 na ndĩwathĩkagĩre na ngoro yakwa yothe.
 35 Ngeragĩria njĩra-inĩ cia maathani maku,
 nĩgũkorwo nĩmo ngenagĩra.
 36 Erekeria ngoro yakwa kũrĩ kĩrĩra gĩaku,
 nĩguo itige kwerekera ũhoru-inĩ wa gwĩtongia.
 37 Girĩrĩria maitho makwa matige kwĩrorera maũndũ ma tũhũ;
 tũũria muoyo wakwa kũringana na kiugo gĩaku.
 38 Hingĩria ndungata yaku kũranĩro gĩaku,
 nĩgeetha wĩtigagĩrwo.
 39 Njeheria njono iria ndĩitigagĩra,
 nĩgũkorwo mawatho maku nĩ mega.
 40 Kaĩ nĩndĩiriragĩria mawatho maku-ĩ!
 Tũũria muoyo wakwa nĩ ũndũ wa ũthingu waku.

Kwĩhoka Watho wa Jehova

- 41 Wee Jehova, wendo waku ũrĩa ũtathiraga ũronginyĩra,
 ũhonokio waku ũnginyĩre kũringana na kũranĩro gĩaku;
 42 nĩguo ngoragwo na ũndũ wa gũcookeria andũ arĩa maanyũrũragia,
 nĩgũkorwo nĩ ndĩhokete kiugo gĩaku.
 43 Ndũkandunye kiugo kĩa ma kuuma kanua-inĩ gakwa,
 nĩgũkorwo njigĩte mwĩhoko wakwa mawatho-inĩ maku.
 44 Ngũtũũra njathĩkagĩra watho waku,
 nginya tene na tene.
 45 Ndĩrĩthiiaga ndĩ na wĩyathi,
 nĩgũkorwo nĩmaathaga mawatho maku.
 46 Nĩndĩrĩaragia ũhoru wa kĩrĩra gĩaku
 mbere ya athamaki na ndirĩconokaga,
 47 nĩgũkorwo nĩngenagĩra maathani maku
 tondũ nĩndĩmendete.
 48 Ndĩrĩambararagia moko makwa kũrĩ maathani maku marĩa nyendete,
 na ndĩcũuranagie igũrũ rĩa kĩrĩra kĩa watho waku.

Kũgĩa na Mwĩhoko Watho-inĩ wa Jehova

- 49 Ririkana kiugo gĩaku kũrĩ ndungata yaku,
 nĩgũkorwo nĩũũheete kũirĩgĩrĩro.
 50 ũndũ ũrĩa ũũhooreragia ndĩ mĩnyamaro-inĩ nĩ ũyũ:
 atĩ kũranĩro gĩaku nĩkĩo gĩtũũragia muoyo wakwa.
 51 Andũ arĩa etĩi maanyũrũragia matekwĩgirĩrĩria,
 no nditiganagĩria watho waku.
 52 Nĩndirikanaga mawatho maku ma tene, Wee Jehova,
 namo nĩmahooreragia.

- 53 Nyiitagwo nĩ mang'ũrĩ nĩ ũndũ wa andũ arĩa aaganu,
o acio maatiganĩirie watho waku.
- 54 Ũhoro wa kĩrĩra gĩaku nĩguo ũtuĩkĩte rwĩmbo rwakwa,
o kũrĩa guothe ingĩkara.
- 55 Ũtukũ ndirikanaga rĩtwa rĩaku,
ngakĩrũmia watho waku Wee Jehova.
- 56 Ũũ nĩguo ngoretwo ngĩka:
nĩnjathĩkagĩra mawatho maku.

Kwĩrutĩra nĩ ũndũ wa Watho wa Jehova

- 57 Wee Jehova, Wee nĩwe igai rĩakwa;
nĩngwĩrĩte atĩ ndĩathĩkagĩra ciugo ciaku.
- 58 Maathĩite ũthiũ waku na ngoro yakwa yothe;
nginyagĩria wega waku o ta ũrĩa wĩranĩire.
- 59 Nĩndĩcũũranĩtie ũhoro wa mĩthĩire yakwa,
ngagĩcookia makinya makwa kũrĩ kĩrĩra gĩaku.
- 60 Nĩngũhiũha na ndigũcererwo
gwachĩkĩra maathani maku.
- 61 O na kũngĩtuĩka atĩ andũ arĩa aaganu no manjohe na mĩhĩndo-rĩ,
ndingĩriganĩrwo nĩ watho waku.
- 62 Ũtukũ gatagatĩ njarahũkaga ngũcookerie ngaatho
nĩ ũndũ wa mawatho maku ma kĩhooto.
- 63 Nĩ ndĩ mũrata wa andũ arĩa othe magwĩtigĩrĩte,
o arĩa othe marũmagĩrĩra mawatho maku.
- 64 Wee Jehova, thĩ iĩyũrĩtwo nĩ wendo waku;
nduta kĩrĩra kĩa watho waku.

Watho wa Jehova nĩ wa Bata

- 65 Wee Jehova, ika ndungata yaku
kũringana na kiugo gĩaku.
- 66 Nduta gũkũũrana maũndũ wega o na kũmamenya,
nĩgũkorwo nĩnjĩtikĩtie maathani maku.
- 67 Mbere itanoona thĩina nĩndahĩtagia,
no rĩu nĩnjathĩkagĩra kiugo gĩaku.
- 68 Wee ũrĩ mwega, na nĩwĩkaga o wega;
nduta kĩrĩra kĩa watho waku.
- 69 O na gũtuĩka andũ arĩa etiĩ nĩmahakĩte gĩko na ndeto cia maheeni,
ngũtũũra nũmĩtie mawatho maku na ngoro yakwa yothe.
- 70 Ngoro ciao nĩ nyũmũ na itirĩ tha,
no nĩ ngenagĩra watho waku.
- 71 Warĩ ũndũ mwega nĩ nyone thĩina,
nĩgeetha ndĩrute kĩrĩra kĩa watho waku.
- 72 Watho ũrĩa uumĩte kanua gaku nĩ wa bata mũno harĩ nĩ,
gũkĩra ngiri cia icunjĩ cia betha na thahabu.

Watho wa Jehova nĩ wa Kĩhooto

- 73 Moko maku nĩmo manyũmbire na magĩthondeka ũguo ndariĩ;
he ũtaũku nĩguo ndĩrute maathani maku.
- 74 Andũ arĩa magwĩtigĩrĩte marokenaga rĩrĩa maanyona,
nĩgũkorwo nĩnjigĩte mwĩhoko wakwa harĩ kiugo gĩaku.
- 75 Jehova, nĩnjũũ atĩ mawatho maku nĩ ma ũthingu,
na ũnyonetie thĩina nĩ ũndũ wa wĩhokeku waku.
- 76 Wendani waku ũrĩa ũtathiraga ũrotuĩka wa kũũhooreria,

- kūringana na kīranīro gīaku kīrīa weriire ndungata yaku.
- 77 Itikīra tha ciaku inginyire nīguo ndūūre muoyo,
nīgūkorwo watho waku nīguo ngenagīra.
- 78 Andū arīa etīi maroconorithio nī ūndū wa kūnjīka ūūru hatarī gītūmi;
no niī-rī, ndīrīcūūranagia ūhoru wa mawatho maku.
- 79 Andū arīa magwītīgīrīte maronjookerera,
o acio mataūkīirwo nī kīrīra gīaku.
- 80 Ngoro yakwa īroaga ūcuuke ūhoru-inī wa kīrīra kīa watho waku,
nīguo ndikanaconorithio.

Ihooya rīa kūūria Ūhonokio

- 81 Ngoro yakwa īringīkaga nī kwīrīrīria ūhonokio waku,
no niī njigīte mwīhoko wakwa harī kiugo gīaku.
- 82 Maitho makwa nīmaraaga hinya nī gūtūūra njūthīrīrie kīranīro gīaku;
ngakīūria atīrī, “Ūgaakīhooreria rī?”
- 83 O na gūtūika haana ta mondo ya rūūa ya ndibei īigītwo ndogo-inī,*
ndiriganagīrwo nī kīrīra kīa watho waku.
- 84 Niī ndungata yaku-rī, ngweterera nginya rī?
Arīa maanyariiraga ūkaamaherithia rī?
- 85 Andū arīa etīi manyenjeire marima nīguo ngwe kuo,
o acio makararagia watho waku.
- 86 Maathani maku mothe nī ma kwīhokwo;
ndeithia, nīgūkorwo andū maanyariiraga hatarī gītūmi.
- 87 Maatīgītīe hanini maaniine nyume thī īno,
no nditiganīrie mawatho maku.
- 88 Menyerera muoyo wakwa kūringana na wendo waku,
na ndīathīkagīra kīrīra gīa kanua gaku.

Gwītīkia Watho wa Jehova

- 89 Wee Jehova, kiugo gīaku gītūūraga tene na tene;
gītūūraga kīhaandīte wega kūu igūrū.
- 90 Wīhokeku waku nī wa kuuma njiarwa nginya njiarwa;
nīwe warūmirie thī, nayo īgagīkara o īrūmīte.
- 91 Mawatho maku matūūraga nginya ūmūthī,
nīgūkorwo indo ciothe nīwe itungataga.
- 92 Korwo watho waku tīguo ūngenagia,
ingīanathira nī mīnyamaro yakwa.
- 93 Niī ndirī hīndī ngaariganīrwo nī mawatho maku,
nīgūkorwo ūndūūrītīe muoyo nī ūndū wamo.
- 94 Honokia, nīgūkorwo ndī waku,
na nīmaathīte mawatho maku.
- 95 Andū arīa aaganu manjoheirie nīguo maaniine,
no niī ndīrīcūūranagia o ūhoru wa kīrīra gīaku.
- 96 Ūndū o wothe mūkinyanīru wega, nīnyonete nī ūrī mūthia;
no maathani maku matirī mūhaka.

Kwenda Watho wa Jehova

- 97 Kaī nīnyendete watho waku-ī!
Ndindaga ngītariana ūhoru waguo mūthenya wothe.
- 98 Maathani maku matūmaga njūhīge gūkīra thū ciakwa,
nīgūkorwo makoragwo hamwe na niī hīndī ciothe.

* **119:83** Mondo cia njūa irī na ndibei ītarī ngagatu ciacuuragio itara nīguo ndibei īgagate na ihenya.

- 99 Nii ndĩ na ũmenyo mũingĩ gũkĩra arutani akwa othe,
nĩgũkorwo ndaranagia ũhoru wa mawatho maku.
- 100 Nii ndĩ na ũmenyo mũingĩ gũkĩra athuuri,
nĩgũkorwo njathĩkagĩra kĩrĩra gĩaku.
- 101 Nĩndigagĩrĩria magũrũ makwa matikagerere njĩra o yothe njũru,
nĩgeetha njathĩkagĩre kiugo gĩaku.
- 102 Nii nditiganĩrie mawatho maku,
nĩgũkorwo Wee nĩwe ũndutĩte ũhoru ũcio.
- 103 Kaĩ ciugo ciaku irĩ mũrĩo ngĩcicama-ĩ,
irĩ mũrĩo gũkĩra ũũkĩ ũrĩ kanua-inĩ gakwa!
- 104 Ngĩĩaga na ũtaũku nĩ ũndũ wa kĩrĩra gĩaku;
nĩ ũndũ ũcio nĩthũire njĩra o yothe njũru.

Ũtheri ũrĩa Uumanaga na Watho wa Jehova

- 105 Kiugo gĩaku nĩkĩo tawa wa magũrũ makwa,
na ũtheri wa kũmũrĩka njĩra yakwa.
- 106 Nĩndĩhĩtĩte mwĩhĩtwa na ngagwatĩria,
atĩ nĩndĩrĩrũmagĩrĩra mawatho maku ma ũthingu.
- 107 Nĩthĩnĩkĩte mũno;
Wee Jehova, tũũria muoyo wakwa, kũringana na kiugo gĩaku.
- 108 Wee Jehova, itĩkĩra ũgooci wa kwĩyendera wa kanua gakwa,
na ũkĩndute mawatho maku.
- 109 O na gũtuĩka ndũũraga nyiitĩrĩire muoyo wakwa moko-inĩ makwa-rĩ,
ndingĩriganĩrwo nĩ watho waku.
- 110 Andũ arĩa aaganu nĩmanyambĩire mũtego,
no ndirĩ ndahĩtia kĩrĩra gĩaku.
- 111 Mawatho maku nĩmo igai rĩakwa nginya tene;
nĩmo gĩkeno kĩa ngoro yakwa.
- 112 Ngoro yakwa nĩtuĩte kũrũmagia kĩrĩra kĩa watho waku
o nginya mũthia.

Ũgitĩri ũrĩa Uumanaga na Watho wa Jehova

- 113 Nĩthũire andũ a ngoro igĩrĩ,
no nĩnyendete watho waku.
- 114 Wee nĩwe rĩũrĩro rĩakwa na ngo yakwa;
njigĩte mwĩhoko wakwa kiugo-inĩ gĩaku.
- 115 Njehererai, inyuĩ eeki ũũru,
nĩguo ngĩrũmie maathani ma Ngai wakwa!
- 116 Nyiitagĩrĩra kũringana na kĩranĩro gĩaku, na nĩngũtũũra muoyo;
ndũkareke kĩrĩgĩrĩro gĩakwa kĩharagane.
- 117 Ndiiragĩrĩra, na nĩngũhonokio;
ngũtũũra ndĩite uuge waku.
- 118 Nĩũregaga arĩa othe matiganaga na kĩrĩra kĩa watho waku,
nĩgũkorwo kwĩheenia kũu meheenagia nakuo nĩ gwa tũhũ.
- 119 Arĩa othe aaganu a gũkũ thĩ ũmateaga ta gĩko;
nĩ ũndũ ũcio nĩ nĩnyendete kĩrĩra kĩa watho waku.
- 120 Mwĩrĩ wakwa nĩũinainaga nĩngũgwĩtigĩra;
njikaraga na guoya mũnene nĩ ũndũ wa mawatho maku.

Gwathĩkĩra Watho wa Jehova

- 121 Nii njĩkĩte maũndũ ma ũthingu na ma kĩhotoo;
ndũkandiganĩrie harĩ arĩa maahinyagĩrĩria.
- 122 Menyerera ũgima wa ndungata yaku;

- ndūkareke andū arĩa etiĩ maahinyĩrĩrie.
 123 Maitho makwa nĩmaraaga hinya nĩgũtũũra njũũthĩrĩrie ũhonokio waku,
 ngacũthĩrĩria kĩranĩro gĩaku kĩa ũthingu.
 124 Īkaga ndungata yaku kũringana na wendo waku,
 na ũndutage kĩrĩra kĩa watho waku.
 125 Nĩ ndĩ ndungata yaku; he gũkũũrana maũndũ,
 nĩguo hote gũtaũkĩrwo nĩ kĩrĩra gĩaku.
 126 Wee Jehova, hĩndĩ nĩnginyu wĩke ũndũ,
 tondũ andũ nĩmathũkĩtie watho waku.
 127 Tondũ nĩnyendete maathani maku gũkĩra thahabu,
 ngamenda mũno gũkĩra thahabu ĩrĩa therie,
 128 na tondũ nĩndũite mawatho maku mothe nĩmagĩrĩire,
 nĩthũire njĩra o yothe ĩtarĩ ya ma.

Kwenda Gwathĩkĩra Watho wa Jehova

- 129 Kĩrĩra gĩaku nĩ kĩa magegania;
 nĩ ũndũ ũcio nĩndĩrĩgĩathĩkagĩra.
 130 Ciugo ciaku ciataũrwo nĩrehaga ũtheri;
 nĩciũhĩgagia andũ arĩa matarĩ oogĩ.
 131 Njathamĩtie kanua gakwa ngahũma
 nĩ ũndũ wa kwĩrirĩria maathani maku.
 132 Njerekera na ũnjiguĩre tha,
 o ta ũrĩa wĩkaga andũ arĩa mendete rĩitwa rĩaku.
 133 Rũngagĩrĩria makinya makwa kũringana na kiugo gĩaku;
 ndūkareke njathagwo nĩ wĩhia o na ũrĩkũ.
 134 Ngũũra kuuma ũhiinyanĩrĩria wa andũ,
 nĩguo njathĩkagĩre mawatho maku.
 135 Tũma ũthiũ waku warĩre ndungata yaku,
 na ũndutage kĩrĩra kĩa watho waku.
 136 Maitho makwa manyũrũrũkagia maithori ta rũũĩ,
 nĩgũkorwo andũ matirathĩkĩra watho waku.

Watho wa Jehova nĩ wa Kĩhoo

- 137 Wee Jehova, ũrĩ mũthingu,
 na mawatho maku nĩmagĩrĩire.
 138 Mawatho marĩa ũheanĩte nĩ ma ũthingu;
 nĩ ma kwĩhokwo kũna.
 139 Kĩyo gĩakwa nĩkĩinogetie,
 nĩgũkorwo thũ ciakwa nĩcitiganĩrie ciugo ciaku.
 140 Cĩranĩro ciaku nĩthuuranĩre o biũ,
 na ndungata yaku nĩciendete.
 141 O na gũtuĩka ndirĩ bata na nĩnyararĩtwo-rĩ,
 ndiriganagĩrwo nĩ mawatho maku.
 142 ũthingu waku nĩ wa gũtũũra tene na tene,
 nago watho waku nĩ wa ma.
 143 Ngoretwo nĩ mathĩina na mũnyamaro,
 no maathani maku nĩmo ngenagĩra.
 144 Kĩrĩra gĩaku nĩ kĩa ma nginya tene;
 kĩhe ũtaũku nĩguo ndũire muoyo.

Ihooya rĩa kũũria ũhonokio

- 145 Ndĩragũkaĩra na ngoro yakwa yothe, Wee Jehova, njĩtĩka,

- na nĩndĩrĩathĩkagĩra kĩrĩra kĩa watho waku.
- 146 Wee nĩwe ndĩrakaĩra,
honokia na nĩndĩrĩmenyagĩrĩra mawatho maku.
- 147 Njũkagĩra tene gũtanakĩa, ngakũrĩrĩra nĩguo ũndeithie;
njigĩte mwĩhoko wakwa kiugo-inĩ gĩaku.
- 148 Maitho makwa maikaraga mahingũkĩte matuanĩra-inĩ mothe ma
arangĩri,
nĩguo ndaranagie ũhoru wa ciĩranĩro ciaku.
- 149 Igua mũgambo wakwa kũringana na wendo waku;
Wee Jehova, tũũria muoyo wakwa, kũringana na mawatho maku.
- 150 Andũ arĩa mathugundaga maũndũ ma wĩki naaĩ nĩmanguhĩrĩrie,
no-o nĩmaraihanĩrĩrie na watho waku.
- 151 No Wee Jehova, ũikaraga hakuhĩ,
na maathani maku mothe nĩ ma ma.
- 152 Matukũ-inĩ ma tene nĩndamenyire kuuma kĩrĩra-inĩ gĩaku,
atĩ wagĩthondekire kĩrĩ gĩa gũtũũra nginya tene.

Kũhooya Ũteithio

- 153 Rora gũthĩnĩka gwakwa na ũndeithũre,
nĩgũkorwo ndiriganĩirwo nĩ watho waku.
- 154 Ndũrĩra na ũkĩngũũre;
tũũria muoyo wakwa kũringana na kũranĩro gĩaku.
- 155 Ũhonokio nĩũraihĩrĩrie andũ arĩa aaganu,
nĩgũkorwo matirongoragia kĩrĩra kĩa watho waku.
- 156 Wee Jehova, tha ciaku nĩ nyingĩ;
tũũria muoyo wakwa kũringana na mawatho maku.
- 157 Andũ arĩa maanyariiraga nĩ aingĩ,
no ndirĩ ndahutatĩra kĩrĩra gĩaku.
- 158 Njũthagĩrĩria arĩa matarĩ na wĩtĩkio ngoro,
nĩgũkorwo matiathĩkagĩra kiugo gĩaku.
- 159 Ta kĩone ũrĩa nyendete mawatho maku;
tũũria muoyo wakwa, Wee Jehova, kũringana na wendo waku.
- 160 Ciugo ciaku ciothe nĩ cia ma;
mawatho maku mothe nĩ ma ũthingu na nĩ ma gũtũũra tene na tene.

Kũhingia Watho wa Jehova

- 161 Aathani maanyariiraga hatarĩ gĩtũmi,
no ngoro yakwa iinainagio nĩ kiugo gĩaku.
- 162 Ngenagĩra kũranĩro gĩaku,
o ta ũrĩa mũndũ atahĩte indo nyingĩ akenaga.
- 163 Nĩmenete na ngathũũra maheeni,
no nĩnyendete watho waku.
- 164 O mũthenya ngũgocaga maita mũgwanja
nĩ ũndũ wa mawatho maku ma ũthingu.
- 165 Arĩa mendete watho waku nĩ marĩ thayũ mũingĩ,
na gũtirĩ kĩndũ kĩngĩtũma mahĩngwo.
- 166 Njetagĩrĩra ũhonokio waku, Wee Jehova,
na ngarũmĩrĩra maathani maku.
- 167 Njathĩkagĩra kĩrĩra gĩaku,
nĩgũkorwo nĩndĩkĩendete mũno.
- 168 Njathĩkagĩra mawatho maku na kĩrĩra gĩaku,
nĩgũkorwo mũthĩire yakwa yothe nĩũmĩũ.

Ihooya rĩa kũũria Ũteithio

- 169 Wee Jehova-rĩ, gũkaya gwakwa kũrokinya harĩwe;
he gũtaũkĩrwo kũringana na kiugo gĩaku.
- 170 Mathaithana makwa marokinya harĩwe;
ndeithũra kũringana na kũĩranĩro gĩaku.
- 171 Mĩromo yakwa ĩrĩkũgoocaga hĩndĩ ciothe,
nĩgũkorwo nĩũndutaga kĩrĩra kĩa watho waku.
- 172 Rũrĩmĩ rwakwa nĩrũkĩine ũhoru wa kiugo gĩaku,
nĩgũkorwo maathani maku mothe nĩ ma ũthingu.
- 173 Guoko gwaku nĩgũkĩhaarĩrie kũndeithia,
nĩgũkorwo mawatho maku nĩmo nĩ ndĩthuurĩire.
- 174 Ũhonokio waku nĩguo ndĩriragĩria, Wee Jehova,
naguo watho waku nĩguo ngenagĩra.
- 175 Ndĩrogĩtũũra muoyo nĩguo ngũgoocage,
namo mawatho maku nĩmatũũre mandeithagia.
- 176 Nĩ nĩhĩtĩtie njĩra ta ng'ondũ yũrĩte.
Gĩcarie ndungata yaku,
nĩgũkorwo ndiriganĩirwo nĩ maathani maku.

120*Ihooya rĩa kũũria Ũteithio*

Thaburi ya Agendi

- 1 Ndakaiire Jehova ndĩ mĩnyamaro-inĩ,
nake akĩnjĩtika.
- 2 Wee Jehova, honokia harĩ mĩromo ĩrĩa yaragia maheeni,
na harĩ nĩmĩ iria iheenanageria.
- 3 Agaagwĩka atĩa, na nĩ atĩa ũngĩ makĩria ya ũguo,
wee rũrĩmĩ rũrũ rũheenanageria?
- 4 Agaakũherithia na mĩguĩ mĩnoore ya njamba ya ita,
na makara marĩrĩmbũkĩte mwaki ma mũtĩ wa mũkoigo.
- 5 Kai ndĩ na haaro-ĩ, nĩgũtũũra gũkũ Mesheki,
na ngaikara hema-inĩ cia Kedari-ĩ!
- 6 Nĩndũũrĩte hĩndĩ ndaaya
gatagatĩ-inĩ ka arĩa mathũire thayũ.
- 7 Nĩ ndĩ mũndũ wa thayũ;
no rĩrĩa ndaaria-rĩ, o mendaga o mbaara.

121*Ũgitĩri wa Ngai*

Thaburi ya Agendi

- 1 Nĩngũtiira maitho makwa ndore irĩma-inĩ:
ũteithio wakwa ũngiuma na kũ?
- 2 Ũteithio wakwa uumaga kũrĩ Jehova,
o we Mũũmbi wa igũrũ na thĩ.
- 3 We ndangĩreka kũgũrũ gwaku gũtirũke:
ũcio mũmenyereri waku ndarĩ hĩndĩ angĩcũnga;
- 4 ti-itherũ, ũcio mũmenyereri wa Isiraeli
ndarĩ hĩndĩ angĩcũnga, kana ahĩtwo nĩ toro.

- 5 Jehova nīwe ūkūmenyagīrīra:
 Jehova nīwe kīruru gīaku guoko-inī gwaku kwa ūrīo;
 6 mūthenya wee ndūngīringīka nī riūa,
 kana ūringīke nī mweri ūtukū.
- 7 Jehova nīarīkūgitagīra kuuma ūūru-inī wothe:
 nīarīmenyagīrīra muoyo waku;
 8 Jehova nīarīkūmenyagīrīra ūkiomagara na ūgīcooka,
 kuuma rīu nginya tene na tene.

122

Rwīmbo rwa Kūgaathīrīria Jerusalemu

Thaburi ya Daudi

- 1 Nīndakenire hamwe na arīa maanjīrīre atīrī,
 “Nītūthī nyūmba ya Jehova.”
 2 Magūrū maitū marūgamīte
 ihingo-inī ciaku, wee Jerusalemu.
- 3 Jerusalemu rīakītwo ta itūūra inene
 rīnyitithanītio wega.
 4 Kūu nīkuo mīhīrīga yambataga,
 o yo mīhīrīga ya Jehova,
 īgathiī kūgooca rītwa rīa Jehova
 kūringana na mawatho marīa aheete Isiraeli.
 5 Kūu nīkuo kūgīttwo itī cia ūnene cia atuanīri ciira,
 o cio itī cia ūnene cia nyūmba ya Daudi.
- 6 Hoerai Jerusalemu thayū:
 “Arīa makwendete marotūūra na thayū.
 7 Kūrīa thingo ciaku ciirigīire kūrogīa na thayū,
 naguo ūgitīri ūgīe ciikaro-inī ciaku cia ūthamaki.”
 8 Nī ūndū wa ariū a baba na arata, nguuga atīrī,
 “Thayū ūrogīa thīnī waku.”
 9 Nī ūndū wa nyūmba ya Jehova Ngai witū,
 caragia ūgaacīru waku.

123

Ihooya rīa kūūria Tha cia Ngai

Thaburi ya Agendi

- 1 Nīngūtīira maitho makwa na kūrī we,
 o Wee ūikarīire gītī gīaku kīa ūnene kūu igūrū.
 2 O ta ūrīa maitho ma ndungata maroragīrīria guoko kwa mwathi wayo,
 na o ta ūrīa maitho ma mūrītu ndungata maroragīrīria guoko kwa
 mūtumia mwathi wayo,*
 ūguo noguo maitho maitū maroragīrīria Jehova Ngai witū,
 o nginya atūiguire tha ciake.
- 3 Tūiguire tha, Wee Jehova, tūiguire tha,
 nīgūkorwo nītūkirīrīrie kūnyararwo kūnene.

* 123:2 Aathi a ngombo maaciaragīria na maitho kana na moko.

⁴ Nītūkirīrīrie kīnyūrūri kīnene kīa andū arīa menenehagia,
o na rūmena rūngī rwa andū arīa etīi.

124

Gūcookia Ngaatho nī ūndū wa Ūgitīri

Thaburi ya Daudi

- ¹ Korwo Jehova ndaakoretwo arī mwena witū;
Isiraeli nīmakiuge ūguo:
² Korwo Jehova ndaarī mwena witū
rīrīa andū maatūtharīkīire-rī,
³ nīmangīatūmeririe tūrī muoyo;
rīrīa marakara mao maatūrīrīmbūkīire-rī,
⁴ mūiyūro wa maaī nīungīatūhubanīrie,
tūhumbwo nī nditi ya maaī macio;
⁵ maaī macio maathereraga na hinya mūno
nīmangīatūthereririe.
- ⁶ Jehova arogocwo,
o we ūtaatūrekereirie tūtambuurangwo nī magego mao.
⁷ Ithuī tūhonokete ta nyoni
īhonokete mūtego-inī wa mūmītegi;
mūtego nīunangītwo,
na ithuī nītūhonokete.
⁸ Ūteithio witū uumaga harī Jehova,
o we Mūūmbi wa igūrū na thī.

125

Thayū wa Andū a Ngai

- ¹ Andū arīa mehokete Jehova matariī ta Kīrīma gīa Zayuni,
kīrīa gītangīenyenyeka, no gītūūruga nginya tene.
² O ta ūrīa irīma ithiūrūrūkīirie Jerusalemu
ūguo noguo Jehova athiūrūrūkagīria andū ake,
kuuma rīu nginya tene na tene.
- ³ Mūthīgi wa andū arīa aaganu ndūgūtūūra wathanaga
būrūri ūrīa ūgaiirwo andū arīa athingu,
nīguo andū acio athingu
matikae gūtambūrūkia moko mao meeke ūūru.
- ⁴ Wee Jehova, andū arīa ega mekaga o maūndū mega,
o acio arūngīrīru ngoro.
⁵ No rīrī, andū arīa maahūkaga makagera njīra iria njogomu-rī,
Jehova nīakamaingatānīria hamwe na arīa mekaga ūūru.

Isiraeli kūrogīa thayū.

126

Magetha ma Gīkeno

Thaburi ya Agendi

- ¹ Rīrīa Jehova aacookirie andū a Zayuni arīa maatahītwo akīmāinūkia-rī,
twaahanire ta andū mekūroota.

- 2 Tūnua twitū twaiyūrire mītheke,
nacio nīmī ciitū ikiina nyīmbo cia gīkeno.
Hīndī ūyo ndūrīrī-inī gūkīranwo atīrī,
“Jehova nīekīire andū aya maūndū manene.”
- 3 Jehova nīatwīkīire maūndū manene,
na ithuī tūkaiyūrwo nī gīkeno.
- 4 Tūma tūgaacīre rīngī, Wee Jehova,
ta ūrīa nījūī cia Negevu icookaga kūiyūra.
- 5 Andū arīa mahaandaga na maithori,
nīmakagetha makīnaga nyīmbo cia gīkeno.
- 6 Mūndū o na angiumagara akīrīraga,
akuuīte mbeū cia kūhaanda,
agaacooka akīnaga nyīmbo cia gīkeno,
akuuīte itīa ciake cia ngano.

127

Kūgaatha Ngai nī ūndū wa Wega Wake

- 1 Tiga nyūmba yakirwo nī Jehova,
andū arīa mamīakaga marutaga wīra o wa tūhū.
Tiga itūūra inene rīmenyereirwo nī Jehova,
arangīri maraaraga mehūūgīte o tūhū.
- 2 Nī tūhū andū kūrooka gūūkīra rūciinī tene,
na gūkoma magakoma macereirwo,
makīnogera irio cia kūrīa,
nīgūkorwo andū arīa Jehova endete,
we nīamaheaga o na marī toro.
- 3 Ciana nī igai kuuma kūrī Jehova,
ciana nī kīheo kuuma kūrī we.
- 4 Ciana iria mūndū aciarīte arī mūnini
no ta mīguī īrī moko-inī ma njamba ya ita.
- 5 Kūrathimwo nī mūndū
ūrīa thiaka wake ūiyūrīte mīguī.
Matigaaconorithio
rīrīa magaakorwo magīciira na thū ciao hau kīhingo-inī.

128

Kīrathimo kīa Mūciī Wītigīrīte Jehova

Thaburi ya Agendi

- 1 Kūrathimwo nī mūndū o wothe wītigīrīte Jehova,
o ūcio ūgeragīra njīra ciake.
- 2 Nīūkarīaga maciaro ma wīra waku;
irathimo na kūgaacīra nīgatuīka ciaku.
- 3 Mūtumia waku egūtuīka ta mūthabibū ūrīa ūciaraga mūno
arī kūu nyūmba-inī yaku thīnī;
ciana ciaku ituīke ta thuuna cia mūtamaiyū
ithiūrūrūkīrie metha yaku.
- 4 Ūguo nīguo mūndū arīrathimagwo,
ūrīa wītigīrīte Jehova.
- 5 Jehova arokūrathimaga arī Zayuni

matukũ mothe ma muoyo waku;
 ũroona kũgaacĩra kwa Jerusalemu,
⁶ na ũtũũre muoyo, ũkoona ciana cia ciana ciaku.

Thayũ ũrogĩa Isiraeli.

129

Ihooya rĩa kũũria Ngai okĩrĩre Thũ cia Isiraeli

Thaburi ya Agendi

- ¹ Maanahinyĩrĩria mũno kuuma ũnini-inĩ wakwa,
Isiraeli nĩmakiuge ũguo,
- ² maanahinyĩrĩria mũno kuuma ũnini-inĩ wakwa,
no rĩrĩ, matirĩ maahota kũndooria.
- ³ Andũ arĩa marĩmaga na mũraũ marĩmĩte ng'ong'o wakwa,
magatema mũtaro mũraihu.
- ⁴ No rĩrĩ, Jehova nĩ mũthingu;
nĩanjohorithĩtie harĩ mĩhĩndo ya andũ arĩa aaganu.
- ⁵ Andũ arĩa othe mathũire Zayuni
marocookio na thuutha maconokete.
- ⁶ Marohaana ta nyeki ĩrĩ nyũmba igũrũ,
ĩrĩa ĩhoohaga ĩtanamera;*
- ⁷ mũmĩtui ndangĩmĩiyũria hĩ-inĩ ciake,
o na kana ũrĩa ũmĩũnganagia amĩiyũrie moko-inĩ make.
- ⁸ Andũ arĩa mahĩtũkağĩra kuo maroaga kuuga atĩrĩ,
"Kĩrathimo kĩa Jehova kĩrogĩa igũrũ rĩanyu;
nĩtwamũrathima thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Jehova."

130

Ihooya rĩa kũũria Ũteithio

Thaburi ya Agendi

- ¹ Wee Jehova-rĩ, ndĩragũkaĩra ndĩ o kũrĩa kũriku;
² Wee Jehova, igua mũgambo wakwa.
 Matũ maku nĩmaigue
 ngĩgũkaĩra ũnjiguĩre tha.
- ³ Wee Jehova, korwo no ũtare maita marĩa tũkwĩhagĩria-rĩ,
nũũ ũngĩgwĩtiiria, Wee Jehova?
- ⁴ No rĩrĩ, Wee nĩũrekanagĩra;
nĩ ũndũ ũcio nĩwĩtigĩrĩtwo.
- ⁵ Njetagĩrĩra Jehova, ngoro yakwa nĩmwetereire,
nĩ ndĩhokaga kiugo gĩake.
- ⁶ Ngoro yakwa yetagĩrĩra Jehova,
gũkĩra ũrĩa arangĩri metagĩrĩra rũciinĩ gũkĩe,
ĩ-ni, gũkĩra ũrĩa arangĩri metagĩrĩra rũciinĩ gũkĩe.
- ⁷ Wee Isiraeli, wĩhokage Jehova,
nĩgũkorwo harĩ Jehova he wendo ũrĩa ũtathiraga,

* **129:6** Riya nĩrĩameraga nyũmba igũrũ no rĩkooma o na ihenya nĩ ũndũ wa kwaga tĩri.

- na ningĩ harĩ we harĩ na ũhonokio kũna.
 8 We mwene nĩagakũũra Isiraeli
 kuuma mehia-inĩ mao mothe.

131

Ihooya rĩa Kwĩnyiihĩria Ngai

Thaburi ya Daudi

- 1 Wee Jehova, ngoro yakwa ndĩrĩ na mwĩgaatho,
 o na maitho makwa ti ma mwĩtũũgĩrio;
 nĩ ndirũmbũyanagia na maũndũ manene,
 o na kana maũndũ ma magegania marĩa mangĩrĩte.
 2 No rĩrĩ, nĩhooreretie na ngakiria ngoro yakwa;
 o ta kaana gatuithĩtio iria gakuũitwo nĩ nyina,
 o ta kaana gatuithĩtio iria nĩguo ngoro yakwa ĩhaana ĩrĩ thĩinĩ wakwa.
 3 Atĩrĩrĩ wee Isiraeli, wĩhokage Jehova
 rĩu na nginya tene.

132

Gũikaro kĩa Ngai gĩa Tene na Tene kũu Zayuni

Thaburi ya Agendi

- 1 Wee Jehova, ririkana Daudi
 na mathĩna marĩa mothe omĩrĩrie.
 2 Nĩehĩtire mwĩhĩtwa harĩ Jehova,
 akĩhĩta harĩ ũcio Mwene-Hinya,
 o we Ngai wa Jakubu, akiuga ũũ:
 3 “Ndigatoonya nyũmba yakwa,
 kana haice ũrĩrĩ wakwa,
 4 ndikaareke maitho makwa mone toro,
 kana ndeke imone ciakwa icũnge,
 5 o nginya ngoonera Jehova handũ ha gũikara,
 ũcio Mwene-Hinya, o we Ngai wa Jakubu,
 ndĩmuonere gũikaro.”
 6 Nĩtwaiguire ũhoru tũrĩ Efiratha,
 na tũkĩũkora mĩgũnda-inĩ ya Kiriathu Jearimu.
 7 Tũkiuga atĩrĩ, “Nĩtũthiĩ gũikaro-inĩ gĩake;
 nĩtũinamĩrĩre tũmũhooe tũrĩ gaturwa-inĩ ka makinya make;
 8 arahũka, Wee Jehova, ũũke kĩhurũko-inĩ gĩaku,
 wee na ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro rĩa hinya waku.
 9 Athĩnjĩri aku marohumbwo na ũthingu;
 andũ aku aamũre nĩmakĩine nĩ gũkena.”
 10 Nĩ ũndũ wa ndungata yaku Daudi,
 ndũkarega ũrĩa we ũitĩrĩrie maguta.
 11 Jehova nĩehĩtire na mwĩhĩtwa harĩ Daudi,
 mwĩhĩtwa atangĩricũkwo, akĩmwĩra atĩrĩ:
 “Nĩngaikarĩria ũmwe wa rũciaro rwaku
 Gĩtĩ-inĩ gĩaku kĩa ũnene,
 12 ariũ aku mangĩkaamenyerera kĩrĩkanĩro gĩakwa

na mawatho makwa marĩa ndĩrĩmarutaga,
hĩndĩ ĩyo ariũ ao nĩmagaikarĩra
gĩtĩ gĩaku kĩa ũnene nginya tene na tene.”

- ¹³ Nĩgũkorwo Jehova nĩathuurĩte Zayuni,
akerirĩria gũtuĩke gĩikaro gĩake, akoiga atĩrĩ:
¹⁴ “Gĩkĩ nĩkĩo kĩhurũko gĩakwa nginya tene na tene;
gũkũ nĩkuo ngũtũũra njikarĩire gĩtĩ kĩa ũnene,
nĩgũkorwo nĩ nĩ ndĩyendeire;
¹⁵ nĩngakũrathima na ũmaathi mũingĩ mũno;
athĩni akuo ndĩmahũũnie na irio.
¹⁶ Nĩngahumba athĩnjĩri-Ngai akuo ũhonokio,
na andũ akuo arĩa aamũre matũũre mainaga nĩ gũkena.
- ¹⁷ “Kũu nĩkuo ngaatũma rũhĩa rwa Daudi rũthundũke
na njigĩre ũrĩa njitĩrĩirie maguta tawa ũgwakana.
¹⁸ Thũ ciake nĩngacihumba thoni,
no thũmbĩ ya ũnene ĩrĩa ĩrĩ mĩtwe wake nĩngakenga na riiri.”

133

Kĩrathimo gĩa Gũikara Andũ Maiguanĩte

Thaburi ya Daudi

- ¹ Nĩ ũhoru mwega atĩa, o na ũrĩ gĩkeno,
rĩrĩa andũ a nyũmba ĩmwe maikarania maiguanĩte!
² Nĩ ta maguta manungi wega maitĩrĩirio mĩtwe,
makĩnyũrũrũkĩra nderu-inĩ,
o nderu-inĩ cia Harũni,
makanyũrũrũka nginya ngingo-inĩ ya kanjũ yake.
³ Ningĩ nĩ ta ime rĩa Herimoni
rĩkĩgwĩra Kĩrĩma gĩa Zayuni.
Nĩgũkorwo kũu nĩkuo Jehova eranĩire kĩrathimo gĩake,
nĩkĩo muoyo wa tene na tene.

134

Rwĩmbo rwa Kũgocca Ngai Ũtukũ

Thaburi ya Agendi

- ¹ Goccai Jehova, inyuothe ndungata cia Jehova,
inyuĩ mĩtungataga mũrĩ nyũmba-inĩ ya Jehova ũtukũ.
² Ambarariai moko manyu mũrĩ thĩnĩ wa handũ-harĩa-haamũre
mũgocce Jehova.
- ³ Jehova, o we Mũũmbi wa igũrũ na thĩ
aromũrathima arĩ kũu Zayuni.

135

Kũgocca Ngai nĩ ũndũ wa Ũnene Wake

¹ Goccai Jehova.

- Goccai rĩtwa rĩa Jehova;
inyuĩ ndungata cia Jehova-rĩ, mũgoccei,
² inyuĩ mĩtungataga thĩnĩ wa nyũmba ya Jehova,

o inyuĩ mūrũgamaga nja-inĩ cia nyũmba ya Ngai witũ.

- ³ Goocai Jehova, nĩgũkorwo Jehova nĩ mwegaga;
inaĩ mũgooce rĩitwa rĩake, nĩgũkorwo nĩ rĩega.
- ⁴ Nĩgũkorwo Jehova nĩethuurĩire Jakubu atuĩke wake,
agathuura Isiraeli atuĩke igai rĩake kũmbe.
- ⁵ Nĩ nĩnjũũĩ atĩ Jehova nĩ mũnene,
atĩ Mwachani witũ nĩ mũnene gũkĩra ngai ciothe.
- ⁶ Jehova ekaga ũrĩa wothe ekwenda,
kũu igũrũ na gũkũ thĩ,
o na kũu iria-inĩ o na kũrĩa guothe kũriku mũno.
- ⁷ Nĩwe ũtũmaga matu mambate kuuma ituri-inĩ cia thĩ;
nĩwe ũtũmaga kũgĩe heni irehanĩte na mbura,
na akarehe rũhuho kuuma mĩthithũ-inĩ yake.
- ⁸ Nĩwe waringire marigithathi ma Misiri,
marigithathi ma andũ na ma nyamũ.
- ⁹ Wee Misiri, nĩwe watũmire thĩinĩ waku kũringwo ciana na morirũ,
agĩũkĩrĩra Firaũni na ndungata ciake ciothe.
- ¹⁰ Nĩwe waringire ndũrĩrĩ nyingĩ
na akĩũraga athamaki maarĩ hinya:
- ¹¹ nĩo Sihoni mũthamaki wa Aamori,
na Ogu mũthamaki wa Bashani,
o na athamaki othe a Kaanani;
- ¹² akĩheana bũrũri wao ũtuĩke igai,
ũtuĩke igai kũrĩ andũ ake a Isiraeli.
- ¹³ Rĩitwa rĩaku, Wee Jehova, rĩtũũraga nginya tene,
ngumo yaku, Wee Jehova, ĩgakinyĩra njiarwa na njiarwa.
- ¹⁴ Nĩgũkorwo Jehova nĩagaciirĩrĩra andũ ake,
na aigũire ndungata ciake tha.
- ¹⁵ Mĩhianano ya ndũrĩrĩ ĩthondeketwo na betha na thahabu,
o wĩra wa moko ma andũ.
- ¹⁶ Nĩrĩ tũnua, no ndĩaragia,
nĩrĩ maitho, no ndĩonaga;
- ¹⁷ nĩrĩ matũ, no ndĩiguaga,
o na ndĩrĩ mĩhũmũ tũnua-inĩ twayo.
- ¹⁸ Andũ arĩa mamĩthondekaga makaahaana o tayo,
na noguo arĩa othe mamĩhokaga makaahaana.
- ¹⁹ Inyuĩ nyũmba ya Isiraeli, goocai Jehova;
Inyuĩ nyũmba ya Harũni, goocai Jehova;
- ²⁰ Inyuĩ nyũmba ya Lawi, goocai Jehova;
inyuĩ arĩa mũmwĩtigĩrĩte, goocai Jehova.
- ²¹ Jehova arogoocwo kuuma Zayuni,
o we ũtũũraga kũu Jerusalemu.

Goocai Jehova.

136

Rwĩmbo rwa Gũcookia Ngaatho

- 1 Cookeriai Jehova ngaatho, tondũ nĩ mwega.
Wendo wake nĩ wa tene na tene.
- 2 Cookeriai Ngai wa ngai iria ingĩ ngaatho.
Wendo wake nĩ wa tene na tene.
- 3 Cookeriai Mwathani wa aathani ngaatho:
Wendo wake nĩ wa tene na tene.

- 4 we wiki nĩwe wĩkaga maũndũ manene ma magegania,
Wendo wake nĩ wa tene na tene.
- 5 nĩwe wombire igũrũ na ũndũ wa ũmenyo wake,
Wendo wake nĩ wa tene na tene.
- 6 nĩwe watambũrũkirie thĩ nyũmũ igũrũ rĩa maaĩ,
Wendo wake nĩ wa tene na tene.
- 7 nĩwe wombire imũrĩ iria nene,
Wendo wake nĩ wa tene na tene.
- 8 riũa rĩathage mũthenya,
Wendo wake nĩ wa tene na tene.
- 9 nago mweri na njata ciathage ũtukũ;
Wendo wake nĩ wa tene na tene.

- 10 nĩwe waringire marigithathi ma Misiri,
Wendo wake nĩ wa tene na tene.
- 11 akĩruta Isiraeli gatagatĩ-inĩ kao,
Wendo wake nĩ wa tene na tene.
- 12 na guoko kwa hinya na atambũrũkĩtie gĩcoka gĩake,
Wendo wake nĩ wa tene na tene.

- 13 nĩwe wagayũkanirie Iria Itune rĩgĩtigana,
Wendo wake nĩ wa tene na tene.
- 14 agĩtũma andũ a Isiraeli matuĩkanie gatagatĩ karĩo,
Wendo wake nĩ wa tene na tene.
- 15 no Firaũni na ita rĩake akĩmahubĩkanĩria kũu Iria-inĩ Itune;
Wendo wake nĩ wa tene na tene.

- 16 nĩwe watongoririe andũ ake magĩtuĩkanĩria werũ-inĩ,
Wendo wake nĩ wa tene na tene.
- 17 nĩwe waringire athamaki maarĩ anene,
Wendo wake nĩ wa tene na tene.
- 18 na akĩũraga athamaki maarĩ ngumo:
Wendo wake nĩ wa tene na tene.
- 19 nĩo Sihoni mũthamaki wa Aamori,
Wendo wake nĩ wa tene na tene.
- 20 na Ogu mũthamaki wa Bashani;
Wendo wake nĩ wa tene na tene.
- 21 na akĩheana bũrũri wao ũtuĩke igai,
Wendo wake nĩ wa tene na tene.
- 22 ũgĩtuĩka igai rĩa Isiraeli ndungata yake;
Wendo wake nĩ wa tene na tene.

- 23 nĩwe watũririkanire rĩrĩa twahatĩrĩrio,
Wendo wake nĩ wa tene na tene.
- 24 na agĩtũhonokia kuuma kũrĩ thũ ciitũ,
Wendo wake nĩ wa tene na tene.
- 25 nĩwe ũheaga ciũmbe ciothe irio.

Wendo wake nĩ wa tene na tene.

- ²⁶ Cookeriai Mũrungu wa igũrũ ngaatho.
Wendo wake nĩ wa tene na tene.

137

Gũcakaya kwa Isiraeli rĩrĩa Maatahitwo

- ¹ Ngurumo-inĩ cia njũũĩ cia Babuloni nĩkuo twaikaraga thĩ tũkarĩra,
twaririkana Zayuni.
- ² Kũu mĩtĩ-inĩ ya mĩethia nĩkuo
twacuuragia inanda ciitũ cia mũgeeto,
- ³ nĩgũkorwo tũrĩ kũu andũ arĩa maatũtahĩte nĩmatwĩraga tũmainĩre
nyĩmbo,
o acio atũnyariiri magatwĩra tũmainĩre nyĩmbo tũkenete,
magatwĩra atĩrĩ, “Tũinĩrei rwĩmbo rũmwe rwa iria mwainaga mũrĩ
Zayuni!”
- ⁴ Tũngĩhota atĩa kũina nyĩmbo cia Jehova
tũrĩ bũrũri wa ũgeni?
- ⁵ Ingĩkariganĩrwo nĩwe, Wee Jerusalemu-rĩ,
guoko gwakwa kwa ũrĩo kũrokĩriganĩrwo nĩ ũũgĩ wakuo wa gwĩka
maũndũ.
- ⁶ Rũrĩmĩ rwakwa rũronyiitana na karakara
ingĩkaaga gũkũririkana,
ingĩkaaga gũtua Jerusalemu
gĩkeno gĩakwa kĩrĩa kĩnene.
- ⁷ Wee Jehova, ririkana ũrĩa andũ a Edomu* meekire,
mũthenya ũrĩa itũũra rĩa Jerusalemu rĩanyitirwo.
Maanĩrĩre, makiuga atĩrĩ, “Rĩmomorei,
rĩmomorei o nginya mũthingi-inĩ warĩo!”
- ⁸ Wee mwarĩ wa Babuloni, o wee ũtuĩrĩrwo kũniinwo,
gũkena nĩ mũndũ ũrĩa ũgũgwĩka
o ta ũguo ũtwĩkĩte:
- ⁹ gũkena nĩ mũndũ ũrĩa ũhuragia tũkenge twaku,
agatũgũthithia ndwaro-inĩ cia mahiga.†

138

Ihooya rĩa Gũcookia Ngaatho

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Jehova, nĩngũkũgooca na ngoro yakwa yothe;
ngũkũinĩra ngũgooce ngai iria ingĩ irĩ o ho.
- ² Ngũinamĩrĩra njerekeire hekarũ-inĩ yaku ĩrĩa nyamũre,
ngooce rĩitwa rĩaku,
nĩ ũndũ wa wendo waku na wĩhokeku waku,
nĩgũkorwo nĩtũũgĩrĩtie rĩitwa rĩaku,
na ũgatũũgĩria kiugo gĩaku
makĩria ya maũndũ marĩa mangĩ mothe.

* **137:7** Andũ a Edomu maarĩ a rũciaro rwa Esaũ. † **137:9** Nĩguo njiaro cia andũ arĩa maatoorio mbaara-inĩ ithire-rĩ, tũkenge twaringithagio mĩtwe mahiga-inĩ tũgakua.

- 3 Hĩndĩ ĩrĩa ndagwĩtĩre, nĩwanjĩtĩkĩre;
wanyũmĩrĩrie na ũkĩnjĩkĩra hinya ngoro.
- 4 Wee Jehova-rĩ, athamaki othe a thĩ nĩmakũgocage,
rĩrĩa maigua ciugo cia kanua gaku.
- 5 Nĩmaganage ũhoru wa njĩra cia Jehova,
nĩgũkorwo riiri wa Jehova nĩ mũnene.
- 6 O na gũtũĩka Jehova arĩ igũrũ-rĩ,
nĩaroraga andũ arĩa enyĩhia,
no arĩa etĩĩ akamenya ũhoru wao arĩ o kũraya.
- 7 O na ingĩgerera mathĩĩna-inĩ,
Wee nĩũmenyagĩrĩa muoyo wakwa;
ũtambũrũkagia guoko gwaku ũgookĩrĩa marakara ma thũ ciakwa,
ũkaahonokia na guoko gwaku kwa ũrĩo.
- 8 Jehova nĩakahingia muoroto wake harĩ nĩ;
wendo waku, Wee Jehova, nĩ wa tene na tene;
nĩ ũndũ ũcio ndũgatiganĩrie wĩra wa moko maku.

139

Ngai Ũrĩa Ũtangĩũrĩrwo

Thaburi ya Daudi

- 1 Wee Jehova-rĩ, nĩũũthuthuurĩtie
na ũkaamenya.
- 2 Nĩũũ rĩrĩa njikarĩte thĩ na rĩrĩa njũkĩrĩte
ũkamenya meciiria makwa ũrĩ o kũraya.
- 3 Nĩũũ ngiumagara o na ngĩkoma;
Wee nĩũũ mĩthĩre yakwa yothe.
- 4 Wee Jehova-rĩ, itanagweta kiugo na rũrĩmĩ rwakwa,
Wee nĩũkoragwo ũkĩũ biũ.
- 5 Nĩũnjirigĩire mbere na thuutha;
nĩũnjigĩrĩire guoko gwaku.
- 6 Ũmenyo ta ũcio nĩ wa magegania mũno harĩ nĩ,
ũrĩ igũrũ mũno ndingĩũkinyĩra.
- 7 Nĩ kũ ingĩthĩ njeherere Roho waku?
Ingĩũrĩa kũ nyume ũthĩũ-inĩ waku?
- 8 Ingĩambata thĩ igũrũ, Wee ũrĩ kuo;
ingĩara ũrĩrĩ wakwa kũrĩa kũriku mũno, Wee ũrĩ o kuo.
- 9 Ingĩũmbũka na mathagu ma gũgĩkĩa,
ingĩthĩ gũtũũra mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa iria, kũndũ kũraya mũno,
- 10 o na kũu guoko gwakwa nokuo kũngĩndongoria,
guoko gwaku kwa ũrĩo gũkĩnyĩite kũnũmĩtie.
- 11 Ingiuga atĩrĩ, “Ti-itherũ nduma nĩkũũhitha,
naguo ũtheri ũyũ ũũthiũrũrũkĩirie ũtuĩke ũtukũ,”
- 12 o na nduma ndĩrĩ hĩndĩ ingĩgũtumanĩra;
ũtukũ ũkwara ta mũthenya,
nĩgũkorwo nduma kũrĩ we nĩ ta ũtheri.

- 13 Nīgũkorwo nĩwe wombire ciĩga ciakwa cia na thĩinĩ;
wanyiitithanirie ndĩ o nda ya maitũ.
- 14 Nĩngũkũgooca nĩ ũndũ mũũmbĩre ũrĩa nyũmbĩtwo naguo
nĩ wa kũmakania na wa magegania;
ciĩko ciaku nĩ cia magegania,
nĩ mwene nĩnjũũ ũguo o wega.
- 15 Mahĩndĩ makwa matiahithĩkĩte harĩwe,
rĩrĩa ndoombĩirwo kũrĩa kũhitharu.
Rĩrĩa ndanyiitithanagio hamwe ndĩ thĩ kũrĩa kũriku mũno-rĩ,
16 maito maku nĩmonaga mwĩrĩ wakwa ũtanombwo biũ.
Matukũ mothe marĩa nyamũrĩirwo
nĩmandĩkitwo ibuku-inĩ rĩaku
o na mbere ya ũmwe wamo kũgĩa.
- 17 Hĩ! Ĩ meciiria maku matikĩrĩ ma bata harĩ niĩ, Wee Mũrungu!
Kaĩ mũigana wamo nĩ mũnene-ĩ!
- 18 Ingĩtua kũmatara,
no maingĩhe gũkĩra mũthanga.
Hĩndĩ ĩrĩa ndokĩra,
ndĩ o hamwe nawe.
- 19 Wee Ngai-rĩ, naarĩ korwo woraga arĩa aaganu!
Njeherera, inyuĩ mũnyootagĩra gũita thakame!
- 20 Maaragia ũhoru waku marĩ na meciiria mooru;
arĩa magũthũire mahũthagĩra rĩitwa rĩaku ũũru.
- 21 Wee Jehova, githĩ ndithũire arĩa magũthũire,
na ngamena arĩa magũũkagĩrĩa?
- 22 Gũthũura ndĩmathũire o biũ;
ndĩmatuaga thũ ciakwa.
- 23 Wee Mũrungu, thuthuuria, ũmenye ngoro yakwa;
ngeria ũmenye meciiria makwa.
- 24 Rora wone kana nĩ harĩ mũthĩire mũũru thĩinĩ wakwa,
na ũkĩndongorie na njĩra ĩrĩa ya tene na tene.

140

Ihooya rĩa kũũria Ũgitĩri

Thaburi ya Daudi

- 1 Wee Jehova, hatũra kuuma moko-inĩ ma andũ arĩa ooru;
ngitĩra harĩ andũ arĩa mahũthagĩra ũhinya,
- 2 o acio mathugundaga maũndũ mooru ngoro-inĩ ciao,
na magathugunda mbaara o mũthenya.
- 3 Manooraga nĩmĩ ciao ikohĩga ta rũrĩmĩ rwa nyoka;
mĩromo yao yaragia maũndũ marũrũ ta thumu wa ndũira.
- 4 Wee Jehova, njeheria moko-inĩ ma andũ arĩa aaganu;
ngitĩra kuuma harĩ andũ arĩa mahũthagĩra ũhinya,
o acio mabangaga ũrĩa mangĩhĩnga magũrũ makwa.
- 5 Andũ arĩa etĩĩ nĩmanyambĩire mũtego;
nĩmatambũrũkĩtie ndigi cia wabu wao,
na makanjigĩra mũtego njĩra-inĩ yakwa.

- 6 Wee Jehova, nguuga atĩrĩ, “Wee nĩwe Mũrungu wakwa.”
Wee Jehova-rĩ, igua ngĩgũkaĩra nĩguo, ũnjiguĩre tha.
- 7 Wee Mwathani Jehova, o Wee ũrĩa mũũhonokia ũrĩ hinya,
Wee ũgitagĩra mūtwe wakwa mũthenya wa mbaara:
- 8 Wee Jehova, ndũkahingĩrie arĩa aaganu merirĩria mao,
ndũkareke mĩbango yao ĩgaacĩre,
matikae gwĩtĩia.
- 9 Mĩtwe ya arĩa mandigicĩirie
ĩrohumbĩkanio na mathĩina marĩa marehetwo nĩ mĩromo yao.
- 10 Marogwĩrwo nĩ makara me gwakana;
maroikio mwaki-inĩ,
maikio marima marĩ mũtondo, kũrĩa matakoima o na rĩ.
- 11 Ndũkanareke arĩa macambanagia magaacĩre bũrũri-inĩ;
mwanangĩko ũrothingata andũ arĩa mahũthagĩra ũhinya.
- 12 Niĩ nĩnjũũ atĩ Jehova nĩarũagĩra kĩhooto kĩa arĩa athĩni,
na akagitĩra kĩhooto kĩa arĩa abatari.
- 13 Ti-itherũ arĩa athingu nĩmarĩgocaga rĩitwa rĩaku,
na arĩa arũngĩrĩru nĩmagatũũra ũthiũ-inĩ waku.

141

Ihooya rĩa Kũgitĩrwo kuuma Ũũru-inĩ

Thaburi ya Daudi

- 1 Wee Jehova, nĩwe ndĩrakaĩra; hiũha ũũke kũrĩ niĩ.
Igua mũgambo wakwa ngĩgũkaĩra.
- 2 Ihooya rĩakwa rĩroambata mbere yaku ta mũtararĩko wa ũbumba;
nakuo kwambararia moko makwa kũrotuĩka ta igongona rĩa hwaĩ-inĩ.
- 3 Wee Jehova, iga mũrangĩri kanua-inĩ gakwa,
rangagĩra mũrango ũyũ wa mĩromo yakwa.
- 4 Ndũkareke ngoro yakwa ĩguucĩrĩrio ũndũ-inĩ mũũru,
ndigatuĩke wa gwĩka ciĩko cia waganu
hamwe na andũ arĩa amaramari;
Ndũkareke ndĩe irio ciao iria irĩ mũrĩo.
- 5 Mũndũ mũthingu nĩakĩninge: ũndũ ũcio nĩ wa kũnyonia ũtugi;
kũndũithia nĩakĩndũithie: ũguo no ta kũnjitĩrĩria maguta mūtwe
wakwa.
Mūtwe wakwa ndũngĩrega gũitĩrĩrio maguta macio.
- No rĩrĩ, ihooya rĩakwa nĩ rĩa gũtũũra ndeganĩte na ciĩko cia andũ arĩa
meekaga ũũru;
- 6 aathani ao magaikio thĩ kuuma igũrũ rĩa rwaro rwa ihiga,
nao arĩa aaganu nĩmakamenya atĩ ciugo ciakwa ciarĩ cia ma.
- 7 Nĩmakoiga atĩrĩ, “O ta ũrĩa mũndũ acimbaga mũgũnda na akahũũra
hianyũ,
no taguo mahĩndĩ maitũ maharaganĩtio mũromo-inĩ wa mbĩrĩra.”
- 8 No rĩrĩ, maitho makwa nĩwe macũthĩrĩrie, Wee Mwathani Jehova;
nĩ harĩwe njũragĩra; nĩ ũndũ ũcio ndũkareke ngue.
- 9 Ngitĩra ndikanyitwo nĩ mĩtego ĩrĩa nyambũirwo,

ũnjehanĩrĩrie na mĩtego ya andũ arĩa mekaga ũũru.
 10 Andũ acio aaganu maroogwa wabu-inĩ wao ene,
 no niĩ ngĩhitũkage itekuona ũgwati.

142

Ihooya rĩa kũũria Gũkũũrwo kuuma Mĩnyamaro-inĩ

Thaburi ya Daudi

- 1 Ngayagĩra Jehova nyanĩrĩire;
 ngwambararia mũgambo wakwa kũrĩ Jehova anjiguĩre tha.
- 2 Njitũrũraga mateta makwa mbere yake;
 ndĩrĩmwĩraga thĩna wakwa ndĩ mbere yake.
- 3 Rĩrĩa roho wakwa waringĩka thĩinĩ wakwa,
 Wee nĩwe ũmenyaga njĩra ĩrĩa ndĩrĩgera.
 Njĩra-inĩ ĩrĩa thiiagĩra-rĩ,
 andũ nĩmahithĩire mũtego.
- 4 Ta rora mwena wakwa wa ũrĩo wone;
 gũtirĩ o na ũmwe ũranũmbũiya.
 Ndirĩ na ha kũũrĩra;
 muoyo wakwa gũtirĩ mũndũ o na ũmwe ũngĩũmenyerera.
- 5 Wee Jehova, nĩwe ngayagĩra;
 njugaga atĩrĩ, “Wee nĩwe rĩũrĩro rĩakwa,
 na igai rĩakwa bũrũri-inĩ wa arĩa marĩ muoyo.”
- 6 Thikĩrĩria gũkaya gwakwa,
 nĩgũkorwo ndĩmũhinyĩrĩrie mũno;
 ndeithũra kuuma kũrĩ andũ arĩa mathingatanĩte na niĩ,
 nĩgũkorwo marĩ na hinya mũno kũngĩra.
- 7 Njohorithia kuuma kĩoho-inĩ gĩakwa,
 nĩguo ngoocage rĩtwa rĩaku.
- Hĩndĩ ĩyo andũ arĩa athingu nĩmakandigiicĩria,
 nĩ ũndũ wa ũrĩa ũnjĩkĩte wega.

143

Ihooya rĩa kũũria Kũhonokio

Thaburi ya Daudi

- 1 Igua ihooya rĩakwa, Wee Jehova,
 thikĩrĩria kĩrĩro gĩakwa ũnjiguĩre tha;
 ũka ũndeithie,
 nĩ ũndũ wa wĩhokeku waku na ũthingu waku.
- 2 Ndũgaciirithie ndungata yaku,
 nĩgũkorwo maitho-inĩ maku gũtirĩ mũndũ ũrĩ muoyo ũngĩtuuo
 mũthingu.
- 3 Thũ nĩthingatĩte,
 ĩkangurumania thĩ tĩri-inĩ;
 ĩtũmaga ndũũre nduma-inĩ
 ta arĩa maakuire tene.
- 4 Nĩ ũndũ ũcio roho wakwa ũkaringĩka thĩinĩ wakwa;
 ngoro yakwa nĩmakĩte mũno thĩinĩ wakwa.

- 5 Nĩndĩrĩririkanaga matukũ marĩa ma tene;
ndĩrĩcũũranagia mawĩko maku mothe
na ngatarania maũndũ marĩa moko maku meekĩte.
- 6 Ndambũrũkĩtie moko makwa na kũrĩ we;
muoyo wakwa ũkũnyootagĩra ta bũrũri ũrĩa mũũmũ.
- 7 Wee Jehova, hiũha kũnjĩtĩka;
roho wakwa nĩũthirĩtwo nĩ hinya.
Tiga kũũhitha ũthiũ waku,
ndikahaane ta arĩa matoonyaga irima.
- 8 O rũciinĩ reke njiguage kiugo kĩa wendo waku ũrĩa ũtathiraga,
nĩgũkorwo nĩwe ndĩhokete.
Nyonia njĩra ĩrĩa njagĩrĩrwo nĩkũgera,
nĩgũkorwo muoyo wakwa ndĩwerekeirie igũrũ kũrĩ we.
- 9 Ndeithũra kuuma kũrĩ thũ ciakwa, Wee Jehova,
nĩgũkorwo ndĩhithaga harĩwe.
- 10 Nduta gwĩkaga wendi waku,
nĩgũkorwo Wee nĩwe Ngai wakwa;
Roho waku mwega arondongoragia,
ngeragĩre kũrĩa kwaraganu.
- 11 Wee Jehova, nĩ ũndũ wa rĩitwa rĩaku, tũũria muoyo wakwa;
nĩ ũndũ wa ũthingu waku-rĩ, nduta kuuma mũnyamaro-inĩ.
- 12 Nĩ ũndũ wa wendo waku ũtathiraga, kiria thũ ciakwa;
niina arĩa othe maathũire,
nĩgũkorwo nĩ ndĩ ndungata yaku.

144

Mũthamaki kũhooya Ngai Amũteithie

Thaburi ya Daudi

- 1 Jehova arogocwo, o we Rwaro rwakwa rwa Ihiga,
o we ũmenyithagia moko makwa mũrũire wa mbaara,
agakĩruta ciara ciakwa kũrũa mbaara.
- 2 Nĩwe Ngai ũrĩa ũnyendete, na nĩwe kĩirigo gĩakwa kĩa hinya,
o we kĩĩhitho gĩakwa na mũhonokia wakwa,
ningĩ nĩwe ngo yakwa, na nĩ harĩ we njũragĩra,
o we ũtũmaga andũ a ndũrĩrĩ maathĩke marĩ rungu rwakwa.
- 3 Wee Jehova, mũndũ akĩrĩ kĩ nĩguo ũmũmenyagĩrĩre,
nake mũrũ wa mũndũ akĩrĩ kĩ nĩgeetha ũmũrũmbũyagie?
- 4 Mũndũ no ta mĩhũmũ;
matukũ make mathiraga na ihenya o ta kũruru.
- 5 Wee Jehova, hingũra igũrũ ũikũrũke;
hutia irĩma, nĩgeetha irute ndogo.
- 6 Henũkia rũheni ũhurunje thũ ciaku;
ikia mĩguĩ yaku ũcingatithie.
- 7 Tambũrũkia guoko gwaku ũrĩ igũrũ;
ndeithũra na ũũthare
kuuma kũrĩ maaĩ maya maingĩ,
ũndute kuuma moko-inĩ ma andũ a kũngĩ
- 8 arĩa tũnua twao twaragia maheeni,

o acio moko mao ma ūrĩo marĩ na wara.

⁹ Wee Ngai, nĩngũkũinĩra rwĩmbo rwerũ;
ngũkũinĩra na kĩnanda kĩrĩa kĩgeetetwo na nga ikũmi,

¹⁰ nyinĩre Ūrĩa ūhootanagĩra athamaki,
o we ūhonokagia Daudi ndungata yake
harĩ rūhiũ rwa njora rwa ūragani.

¹¹ Ndeithũra na ūũthare,
ũndute kuuma moko-inĩ ma andũ a kũngĩ,
arĩa tũnua twao twaragia maheeni,
o acio moko mao ma ūrĩo marĩ ma wara.

¹² Hĩndĩ ĩyo aanake aitũ
magaatuĩka ta mĩmera mĩrore wega wĩthĩ-inĩ wao,
nao airĩtu aitũ mahaane ta itugĩ
ciacũhĩtio cia kũgemia nyũmba ya ūthamaki.

¹³ Makũmbĩ maitũ makaiyũragio
irio cia mĩthemba yothe.

Ng'ondũ ciitũ ikaingĩha ikinye ngiri nyingĩ,
cingĩhe ikinye makũmi ma ngiri kũu mĩgũnda-inĩ iitũ;

¹⁴ nacio ndegwa ciitũ nĩigakuuaga mĩrigo mĩritũ.

Thingo itigakorwo na mĩanya,
kana gũtahwo tũtwarwo ūkombo-inĩ,
o na gũtigakorwo na kĩrĩro kĩa mĩnyamaro njĩra-inĩ cia matũũra.

¹⁵ Kũrathimwo nĩ andũ arĩa matariĩ ta ūguo;
kũrathimwo nĩ andũ arĩa Ngai wao arĩ we Jehova.

145

Ūnene na Wegu wa Ngai

Thaburi ya Daudi

¹ Nĩngũgũtũũgĩria, Wee Ngai wakwa Mũthamaki;
ndĩrĩĩgocaga rĩitwa rĩaku tene na tene.

² O mũthenya ndĩrĩkũgocaga
na ngumagie rĩitwa rĩaku tene na tene.

³ Jehova nĩwe mũnene, na nowe wagĩrĩire kũgocwo mũno;
ũnene wake gũtirĩ mũndũ ũngĩhota kũũtuĩria.

⁴ Rũciaro rũmwe nĩrũkarahĩra rũrĩa rũngĩ maũndũ marĩa waneka;
nĩrũkamenyithanagia ūhoru wa ciĩko ciaku cia hinya.

⁵ Nĩmakaaria ūhoru wa ūkaru wa ūnene waku ūrĩa ūrĩ riiri,
na nĩ ndaranagie ūhoru wa ciĩko ciaku cia magegania.

⁶ Nĩmarĩheanaga ūhoru wa ūhoti wa maũndũ maku ma kũmakania,
na nĩ hunjagie ūhoru wa ūnene wa ciĩko ciaku.

⁷ Nĩmagakũngũira wega waku mũingĩ,
na maine ūhoru wa ūthingu waku makenete.

⁸ Jehova nĩ mũtugi na nĩ mũigua-tha,
ndahiũhaga kũrakara, na aiyũrĩtwo nĩ wendo.

⁹ Jehova nĩ mwega harĩ andũ othe;
nĩaiguagĩra tha kĩrĩa gĩothe ombĩte.

- 10 Wee Jehova, kīrīa gīothe ūmbīte nīkīrīkūgocaga;
andū aku arīa aamūre nīmarīgūkumagia.
- 11 Nīmarīheanaga ūhoru wa riiri wa ūthamaki waku,
na maaragie ūhoru wa hinya waku,
- 12 nīgeetha andū othe mamenye ūhoru wa ciiko ciaku cia hinya,
o na ūkaru wa ūthamaki waku, ūrīa ūrī riiri.
- 13 Ūthamaki waku nī ūthamaki wa gūtūūra tene na tene,
naguo wathani waku ūtūūruga nginya njiarwa ciothe.

Jehova nī mwīhokeku harī cīiranīro ciake ciothe,
na nīendete kīrīa gīothe ombīte.

- 14 Jehova nīanyiitagīrīra arīa othe maragūa,
na agatiira arīa othe mainamīte.
- 15 Maitho ma andū othe nīwe macūthīrīrie,
na nīūmaheaga irio ciao hīndī irīa yagīrīre.
- 16 Ūkūnjūruga guoko gwaku,
na ūkahingīria kīndū gīothe kīrī muoyo mabataro makīo.
- 17 Jehova nī mūthingu njīra-inī ciake ciothe,
na nīendete kīrīa gīothe ombīte.
- 18 Jehova arī hakuhī na andū arīa othe mamūkayagīra,
arīa othe mamūkayagīra na ma.
- 19 Arīa othe mamwītīgagīra nīamahingagīria mabataro mao;
nīaiguaga kīrīro kīao na akamahonokia.
- 20 Jehova nīamenyagīrīra arīa othe mamwendete,
no arīa othe aaganu nīkūniina akaamaniina.
- 21 Kanua gakwa karīaragia gakagooa Jehova.
Kīūmbe o gīothe nīgīkīgocce rīitwa rīake itheru
nginya tene na tene.

146

Kūgocca Ngai nī ūndū wa Ūteithio Wake

- 1 Gocai Jehova.

Wee ngoro yakwa-rī, gooca Jehova.

2 Ndīgocaga Jehova hīndī irīa yothe ngūtūūra muoyo;
ndīrīinaga, ngocage Ngai wakwa rīrīa rīothe ngūtūūra muoyo.

- 3 Ndūkanaige mwīhoko waku harī anene,
kana harī andū, arīa matangīhota kūhonokania.
- 4 Rīrīa roho wao wameherera, macookaga o tīiri-inī;
mūthenya o ro ūcio mībango yao ituīkaga ya tūhū.
- 5 Kūrathimwo-rī, nī mūdū ūrīa ūteithio wake
uumaga kūrī Mūrungu wa Jakubu,
ūrīa mwīhoko wake ūrī harī Jehova Ngai wake,
- 6 Mūūmbi wa igūrū na thī,
na iria, na kīrīa gīothe gītūūruga thīinī wacio:
ūcio nīwe Jehova, ūrīa ūtūūruga arī mwīhokeku nginya tene.
- 7 Nīarūgamagīrīra kīhoto kīa arīa ahatīrīrie,

- na akahe arĩa ahũtu irio.
 Jehova nĩwe wohoraga arĩa mohetwo,
⁸ Jehova nĩahingũraga maitho ma arĩa atumumu,
 Jehova nĩatiiraga arĩa mainamĩte,
 Jehova nĩendete andũ arĩa athingu.
⁹ Jehova nĩamenyagĩrĩra andũ a kũngĩ,
 na agatũũria ciana cia ngoriai o na mũtumia wa ndigwa,
 no njĩra cia andũ arĩa aaganu nĩacirigiicaga.
¹⁰ Jehova egũtũũra athamakaga nginya tene,
 Ngai waku, wee Zayuni, athamakage njiarwa na njiarwa.

Goocai Jehova.

147

Kũgooca Ngai nĩ ũndũ wa Kũmenyerera Jerusalemu

- ¹ Goocai Jehova.
 Kaĩ nĩ ũndũ mwega kũgooca Ngai witũ na rwĩmbo-ĩ,
 kaĩ nĩ ũndũ mwega na mwagĩrĩru kũmũgooca-ĩ!
² Jehova nĩwe wakaga Jerusalemu;
 nĩwe ũcookagĩrĩria andũ a Isiraeli arĩa matahĩtwo.
³ Nĩwe ũhonagia arĩa athuthĩku ngoro,
 na akamooha ironda ciao.
⁴ Nĩwe ũmenyaga mũigana wa njata,
 na akahe njata o njata rĩĩtwa rĩayo.
⁵ Mwachani witũ nĩwe mũnene na nĩ arĩ hinya mũingĩ;
 ũmenyo wake ndũrĩ mũthia.
⁶ Jehova nĩwe ũtiiragĩrĩra andũ arĩa ahooreri,
 no arĩa aaganu amatungumanagia thĩ.
⁷ Inĩrai Jehova mũmũcookerie ngaatho;
 inĩrai Ngai witũ na kĩnanda kĩa mũgeeto.
⁸ Nĩahumbagĩra igũrũ na matu;
 nĩwe uuragĩria thĩ mbura,
 na agatũma nyeki ĩmere tũrĩma-inĩ.
⁹ Nĩwe ũheaga ng'ombe irio,
 na akahe tũcui twa mahuru irio rĩrĩa twamũkaĩra.
¹⁰ We ndakenagĩra hinya wa mbarathi,
 o na kana agakenera magũrũ ma mũndũ;
¹¹ Jehova akenagio nĩ andũ arĩa mamwĩtigagĩra,
 o arĩa maigaga mwĩhoko wao harĩ wendo wake ũrĩa ũtathiraga.
¹² Wee Jerusalemu, kumia Jehova;
 gooca Ngai waku, wee Zayuni,
¹³ nĩgũkorwo nĩwe wĩkagĩra nĩgĩĩko ya ihingo ciaku hinya,
 na akarathima andũ aku arĩa marĩ thĩinĩ waku.
¹⁴ Nĩatũmĩte kũgĩe thayũ mũhaka-inĩ yaku,
 na agakũhũunia na ngano ĩrĩa njega mũno.

- 15 Atūmaga wathani wake ūkinye gūkū thĩ;
kiugo gĩake kīhanyūkaga narua mūno.
- 16 Oiragia tharunji īhaana ta guoya mwerū cua,
nayo mbaa akamīhurunja ta mūhu.
- 17 Mbura ya mbembe amiuragia taarī kagoto karoira.
Nūū ūngīhota gwītiiria heho īyo yake?
- 18 Atūmaga kiugo gĩake agatūma itwekūke;
ahurutithanagia rūhuho, namo maaī magatherera.
- 19 Nīaguūrītie kiugo gĩake harī Jakubu,
akaguūrīria Isiraeli mawatho make
na kīrīra kīa watho wake wa kūrūmīrīrwo.
- 20 Ndarī ekīra rūrīrī rūngī ta ūguo,
mawatho macio make ndūrīrī itirī ciamamenya.

Goocai Jehova.

148

Indo Ciothe Nīcigooce Jehova

- 1 Goocai Jehova.
- Goocai Jehova mūrī kūu igūrū,
mūmūgooce mūrī kūu gūtūūgīru mūno.
- 2 Mūgoocei, inyuī araika ake othe,
mūmūgooce, inyuothe mbūtū ciake cia igūrū.
- 3 Mūgoocei, inyuī riūa na mweri,
mūgoocei, inyuothe njata iria icangararaga.
- 4 Mūgoocei, inyuī igūrū rīa igūrū,
o na inyuī maaī ma kūu igūrū wa matu.
- 5 Indo ciothe nīkīgooce rīitwa rīa Jehova,
nīgūkorwo nīwe wathanire na cio ikīgīa kuo.
- 6 Aaciigire handū hacio itūūre ho tene na tene;
aaheanire kīrīra kīa watho wa kūrūmīrīrwo kīrīa gītagathira.
- 7 Goocai Jehova gūkū thĩ,
inyuī ciūmbe cia iria-inī, na ūriku wothe wa maria marīa manene,
- 8 rūheni, na mbura ya mbembe, na tharunji, na matu,
na ihuhūkanio cia huho iria ihingagia kīrīra gĩake,
- 9 inyuī irīma, na tūrīma tuothe,
na mītī ya matunda, na mītarakwa yothe,
- 10 nyamū cia gīthaka, na ng'ombe ciothe,
na ciūmbe iria nini, o na nyoni iria ciūmbūkaga,
- 11 athamaki a thĩ, na ndūrīrī ciothe,
na inyuī anene, na aathani othe a thĩ,
- 12 aanake, na airītu,
na andū arīa akūrū, o na ciana.
- 13 Othe nīmagoocage rīitwa rīa Jehova,
nīgūkorwo rīitwa rīake riiki nīrīo rītūūgīrie;
riiri wake ūrī igūrū rīa thĩ o na rīa matu.
- 14 Nīambararītie rūhīa nī ūndū wa andū ake,
nīruo ūgooci wa andū ake arīa aamūre,

nĩo andũ a Isiraeli, andũ arĩa marĩ hakuhi na ngoro yake.

Goocai Jehova.

149

Kũgooca Ngai nĩ ũndũ wa Wega Wake kũrĩ Isiraeli

¹ Goocai Jehova.

Inĩrai Jehova rwĩmbo rwerũ,
mũmũgooce mũrĩ kũngano-inĩ kĩa arĩa aamũre.

² Andũ a Isiraeli nĩmakenere ũcio wamombire;
andũ a Zayuni nĩmacanjamũke nĩ ũndũ wa Mũthamaki wao.

³ Nĩmagooce rĩtwa rĩake makĩrũgarũgaga,
na mamũinĩre na tũhembe, na kĩnanda kĩa mũgeeto.

⁴ Nĩgũkorwo Jehova nĩakenagio nĩ andũ ake;
andũ arĩa ahooreri amahumbaga thũmbĩ ya ũhonokio.

⁵ Andũ arĩa aamũre nĩmakenere gĩtũo kũ,
na maine macanjamũkĩte marĩ o marĩrĩ-inĩ mao.

⁶ Ũgooci wa Mũrungu ũrokorwo tũnua-inĩ twao,
na rūhiũ rwa njora rūnoore mĩena yeerĩ rũkorwo moko-inĩ mao,

⁷ nĩguo meerĩhĩrie harĩ ndũrĩrĩ,
na maherithie kĩrĩndĩ gĩa thĩ,

⁸ nĩguo moohe athamaki ao na mĩnyororo,
na moohe andũ ao arĩa marĩ igweta na bĩngũ cia kĩgera,

⁹ nĩguo mamakinyĩrie ituĩro rĩrĩa mandĩkĩrwo.
Ũcio nĩguo riiri wa andũ ake othe arĩa aamũre.

Goocai Jehova.

150

Kũgooca Ngai nĩ ũndũ wa Ũnene Wake Mũkĩru

¹ Goocai Jehova.

Goocai Mũrungu mũrĩ harĩa hake haamũre;
mũgoocei mũrĩ kũu igũrũ, o kũu kwa hinya wake.

² Mũgoocei nĩ ũndũ wa ciiko ciake cia hinya;
mũgoocei nĩ ũndũ wa ũnene wake mũingĩ mũno.

³ Mũgoocei mũkĩhuhaga karumbeta,
mũmũgooce na kĩnanda kĩa mũgeeto, na gĩa kĩnũbi,

⁴ mũgoocei na tũhembe mũkĩrũgarũgaga,
mũmũgooce na inanda cia nga mũkĩhuhaga mĩtũrirũ,

⁵ mũgoocei mũkĩhũrithanagia thaani cia rũthuku iria ng'ambi,
mũmũgooce na thaani ikũgamba o ta rũgambi.

⁶ Kĩndũ gĩothe kĩrĩ mĩhũmũ nĩkĩgooce Jehova.

Goocai Jehova.

THIMO

Ciugo cia Kwambĩrĩria: Gĩtũmi na Muoroto

¹ Ici nĩ thimo cia Solomoni mũrũ wa Daudi, ũrĩa warĩ mũthamaki wa Isiraeli:

- ² nĩ thimo cia gũtũma mũndũ agĩe na ũũgĩ, na ataarĩke;
nĩ cia gũtũma ahote gũtaũkĩrwo nĩ ciugo cia ũũgĩ;
³ nĩ cia gũtũma mũndũ ataarĩke ahote kũbarĩrĩra mũtũũrĩre wake,
ekage maũndũ marĩa magĩrĩire, na ma kĩhooto, na marĩa mega;
⁴ nĩ cia gũtũma ũrĩa ũtarĩ na ũũgĩ agĩe na ũmenyo,
na cia gũtũma mũndũ mwĩthĩ agĩe na ũmenyo na ũgereri:
⁵ arĩa oogĩ-rĩ, nĩmathikĩrĩrie na mongerere wĩruti wao,
nao arĩa akũũrani maũndũ metĩkĩre gũtongorio.
⁶ Ningĩ nĩ cia gũtũma mũndũ ataũkĩrwo nĩ thimo na ngerekano,
na ataũkĩrwo nĩ ciugo cia andũ arĩa oogĩ, na ndaĩ ciao.

⁷ Kĩambĩrĩria kĩa ũmenyo nĩ gwĩtigĩra Jehova,
no arĩa akĩngu nĩ mathũire ũũgĩ na ũtaaro.

Mwĩmenyererei Kũheenererio

- ⁸ Mũrũ wakwa, thikĩrĩria mataaro ma thoguo,
na ndũgatigane na ũrutani wa maitũguo.
⁹ Maũndũ macio magaatũka ithaga rĩa kũgemia mũtwe waku,
na ta mũgathĩ wa kũgemia ngingo yaku.
¹⁰ Mũrũ wakwa, ehia mangĩgakũheenereria-rĩ,
ndũkanetĩkanie nao.

¹¹ Mangĩgakwĩra atĩrĩ, “Ũka ũthĩĩ hamwe na ithuĩ;
reke tuoherie mũndũ tũite thakame yake,
reke tũcemaceeme mũndũ o na ũtehitie;
¹² ningĩ reke tũmamerie marĩ muoyo, o ta ũrĩa mbĩrĩra iĩkaga,
na marĩ agima, o ta arĩa maharũrũkaga irima;
¹³ Na ithuĩ-rĩ, tũkĩgĩe na indo cia goro cia mĩthemba yothe,
na tũiyũrie nyũmba ciitũ na indo cia ndaho;
¹⁴ rutithania wĩra na ithuĩ,
tũkorwo na mũhuko ũmwe ithuothe”;
¹⁵ mũrũ wakwa, tiga gũtwarana nao,
ndũkagerere njĩra ciao;
¹⁶ nĩgũkorwo magũrũ mao mahanyũkaga mathĩĩ mehia-inĩ,
nao mahiũhaga magaithe thakame.
¹⁷ Kaĩ nĩ wĩra wa tũhũ kũiga gĩkerenge
nyoni ciothe igĩkuonaga-ĩ!
¹⁸ Andũ aya mohagĩria thakame yao ene;
maceemaga o mĩoyo yao ene!
¹⁹ Ũcio nĩguo mũthia wa arĩa othe magĩaga na indo na njĩra ya
ungumania;
indo icio iniinaga mĩoyo ya arĩa magĩaga nacio.

Mwĩmenyererei Mũtikarege Ũũgĩ

²⁰ Ũũgĩ nĩ aretana anĩrĩire njĩra-inĩ,

- ningĩ agakayũrũrũka arĩ ihaaro-inĩ cia mũingĩ;
- 21 Aragũthũka na mũgambo mũnene arĩ magomano-inĩ ma njĩra kũu kũrĩ inegene,
o na itoonyero rĩa itũũra inene akoria atĩrĩ:
- 22 “Inyuĩ mũtarĩ ũũgĩ-rĩ, nĩ nginya rĩ mũgũtũũra mwendete njĩra cianyu itarĩ cia ũũgĩ?
Nĩ nginya rĩ anyũrũrania megũtũũra makenagĩra kĩnyũrũri,
na arĩa akĩngu mathũire ũmenyo?
- 23 Korwo nĩmwetĩkĩrĩre kũigua ũtaaro wakwa-rĩ,
nĩngĩamũhingũrĩre ngoro yakwa,
ndũme mũmenye meciiria makwa.
- 24 No tondũ nĩmwaregire kũnjigua rĩrĩa ndetanire,
na gũtirĩ mũndũ werũmbũirie hĩndĩ ĩrĩa ndatambũrũkirie guoko gwakwa,
25 na mũkĩagĩra mataaro makwa mothe bata,
na mũkĩaga gwĩtĩkĩra ikaanania rĩakwa-rĩ,
- 26 niĩ na niĩ nĩngamũthekerera hĩndĩ yanyu ya mwanangĩko,
na ndĩmũnyũrũrie rĩrĩa mũgaakorererwo nĩ mũtino:
- 27 ĩĩ hĩndĩ ĩrĩa guoya ũkaamũkorerera ta kĩhuhũkanio,
rĩrĩa mwanangĩko ũkaamũhaata ta rũhuho rwa kĩhuhũkanio,
rĩrĩa mũgaakinyĩrĩrwo nĩ mũnyamaro na ruo rwa ngoro.
- 28 “Hĩndĩ ĩyo nĩmakangaĩra, no ndikametĩka;
nĩmakanjetha na kĩyo, no matikanyona.
- 29 Tondũ nĩmathũũrĩre ũmenyo,
na matiigana gũthũura gwĩtigĩra Jehova,
- 30 tondũ matietĩkĩrĩre mataaro makwa,
na nĩmamenire ikaanania rĩakwa,
- 31 makaarĩa maciaro ma mũthĩire yao,
na mahũũnio nĩ maciaro ma mathugunda mao.
- 32 Nĩgũkorwo ũgenyũ wa arĩa matarĩ ũũgĩ nĩũkamooraga,
nakuo kwĩgangara kwa arĩa akĩngu nĩgũkamaniina;
- 33 no ũrĩa wothe ũnjiguaga arĩtũũraga na thayũ,
na atũũre ahooreire, atarĩ ũgwati angĩtigĩra.”

2

Uumithio wa ũũgĩ Mũtũũrĩre-inĩ

- 1 Mũrũ wakwa, ũngĩtĩkĩra ciugo ciakwa,
na ũige maathani makwa ta mũthiithũ thĩinĩ waku,
- 2 nakuo gũtũ gwaku ũgũtegere ũũgĩ,
na werekerie ngoro yaku kũgĩa na ũmenyi,
- 3 na ũngĩgakayũrũrũka na ũhooe gũkũũrana maũndũ,
na wĩtane wanĩrĩire ũheo ũtaũku,
- 4 na ũngĩkawetha ta betha,
na ũũcarie ta kĩgĩna kĩhithe-rĩ,
- 5 hĩndĩ ĩyo nĩũgataũkĩrwo nĩ ũhoro wa gwĩtigĩra Jehova,
na ũgĩe na ũmenyo wa Ngai.
- 6 Nĩgũkorwo Jehova aheanaga ũũgĩ,
na kanua gake koimaga ũmenyo na ũtaũku.
- 7 Andũ arĩa arũngĩrĩru amaigĩire ũhootani,

- nīwe ngo ya arīa matarī ūcuuke mīthiire-inī yao,
⁸ nīgūkorwo nīarangagīra njīra cia arīa marūmagīrīra kīhooito,
 na akagitīra njīra ya andū ake arīa ehokeku.
- ⁹ Hīndī iyo nīūgakūūrana maūndū marīa magīrīire,
 na ma kīhooito, na marīa mega: ūgīkūūrane njīra o yothe njega.
- ¹⁰ Nīgūkorwo ūūgī nīūgatoonya ngoro yaku,
 naguo ūmenyo ūkenagie muoyo waku.
- ¹¹ ūgereri nīūrīkūgitagīra,
 naguo ūtaūku ūkūrangagīre.
- ¹² Ūūgī nīūgakūhonokia kuuma njīra-inī cia andū arīa aaganu,
 ūkūhonokie kuuma kūrī andū arīa maaragia maūndū ma waganu,
- ¹³ o arīa matigaga njīra iria nūngīrīru,
 magathiīra njīra cia nduma,
- ¹⁴ arīa makenaga magīka ūūru,
 na magakenagio nī ūūru wa waganu,
- ¹⁵ na no-o arīa njīra ciao ciogomete,
 na mīthiire yao īrī ya ungumania.
- ¹⁶ Ūūgī nīūgakūhonokia kuuma harī mūtumia ūrīa mūtharia,
 ūkūhonokie harī ng'enyū ya mūtumia na ciugo ciake cia
 kūheenereria andū,
- ¹⁷ ūcio ūtigīte mūratawe wa ūnini wake,
 na agatiganīria kīrīkanīro kīrīa aarīkanīire na mūthuuriwe arī mbere
 ya Ngai.
- ¹⁸ Nīgūkorwo nyūmba yake īroragia andū gīkuū-inī,
 nacio njīra ciake ikamerekeria kūrī maroho ma arīa akuū.
- ¹⁹ Gūtīrī mūndū ūthiiga harī we agacooka,
 kana akegwatīra njīra cia muoyo.
- ²⁰ No rīrī, wee nīūrīthiiga na mīthiire ya andū arīa ega,
 na ūgeragīre njīra cia arīa athingu.
- ²¹ Nīgūkorwo andū arīa arūngīrīru nīo magaatūūra būrūri-inī,
 na arīa matarī ūcuuke nīo magaatigara kuo;
- ²² no rīrī, andū arīa aaganu nīmakeherio būrūri-inī,
 nao arīa matarī ehokeku nīmakamunywo maingatwo kuo.

3

Mauumithio mangī ma Ūūgī

- ¹ Mūrū wakwa, ndūkariganīrwo nī ūrutani wakwa,
 no ngoro yaku nīrūmagie maathani makwa,
- ² nīgūkorwo nīmagakuongerera matukū ūtūūre mīaka mīngī,
 na matūme ūgaacīre.
- ³ Ndūkanareke wendani na wīhokeku ikweherere;
 cioherere ngingo yaku,
 ūciandīke kīhengere-inī kīa ngoro yaku.
- ⁴ Weka ūguo nīūgeetīkīrīka, na ūgīe na rīitwa rīega
 maitho-inī ma Ngai o na ma andū.

- 5 Wihoke Jehova na ngoro yaku yothe,
na ndũkanehoke ũmenyo waku mwene;
- 6 mũmenyithagie mũthiire yaku yothe,
na nĩarĩrũngaga njĩra ciaku.
- 7 Tiga kwĩonaga ũrĩ mũũgĩ maitho-inĩ maku mwene;
wĩtigĩre Jehova na ũtheemage maũndũ marĩa mooru.
- 8 Ũndũ ũcio nĩũrĩkũrehagĩra ũgima wa mwĩrĩ,
na mahĩndĩ maku makoragwo marĩ na hinya.
- 9 Tĩĩaga Jehova na ũtonga waku,
ningĩ ũmũtĩĩage na maciaro mothe ma mbere ma irio ciaku cia
mĩgũnda;
- 10 namo makũmbĩ maku nĩmakaiyũrĩrĩra,
nayo mĩtũngi yaku ñiyũrĩrĩre ndibei ya mũhihano.
- 11 Mũrũ wakwa, tiga kũnyarara ihũũra rĩa Jehova,
na ndũgathũũre irũithia rĩake,
- 12 nĩgũkorwo Jehova arũithagia arĩa endete,
o ta ũrĩa ithe wa mũndũ arũithagia mũriũ ũrĩa akenagĩra.
- 13 Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa wonete ũũgĩ,
mũndũ ũcio wĩgĩrĩire na ũmenyo,
- 14 nĩgũkorwo ũũgĩ nĩ wa bata mũno gũkĩra betha,
na ũciaraga uumithio ũkĩrĩte wa thahabu.
- 15 Ũũgĩ ũrĩ goro gũkĩra ruru iria ndune;
kĩrĩa gĩothe ũngĩrĩrĩria gũtirĩ kĩngĩringithanio naguo.
- 16 Guoko-inĩ gwake kwa ũrĩo harĩ ũingĩ wa matukũ;
guoko-inĩ gwake kwa ũmotho harĩ na ũtonga na gĩtĩio.
- 17 Mĩthiire ya ũũgĩ nĩ mũthiire ya kwendeka,
na njĩra ciaguo ciothe nĩ cia thayũ.
- 18 Ũũgĩ nĩ mũtĩ wa muoyo kũrĩ arĩa maũhĩmbagĩria;
arĩa megĩagĩra naguo-rĩ, nĩmarĩrathimagwo.
- 19 Jehova aahandire mũthingi ya thĩ na ũũgĩ,
na akĩrũmia igũrũ na ũmenyo wake;
- 20 ũmenyo wake nĩguo wagayanirie kũrĩa kũriku,
namo matu magatatagia ime.
- 21 Mũrũ wakwa tũũria matua mega na ũkũũrani maũndũ,
ndũkanareke ciehere maitho-inĩ maku;
- 22 nĩcio igaagũtũũria muoyo, na nĩ ithaga rĩa kũgemagia ngingo yaku.
- 23 Ningĩ ũrĩthiĩaga na njĩra yaku ũrĩ na thayũ,
na kũgũrũ gwaku gũtikahĩngwo;
- 24 Wakoma-rĩ, ndũgetigĩra;
wakoma-rĩ, ũrĩkomaga toro mwega.
- 25 Ndũgetigĩre mwanangĩko wa narua,
kana kĩhuhũkanio kĩrĩa gĩkoragĩrĩra andũ arĩa aaganu,
- 26 nĩgũkorwo Jehova nĩwe ũgaatuĩka mwĩhoko waku,
na amenyagĩrĩre kũgũrũ gwaku gũtikanyitwo nĩ mũtego.

- 27 Ndūkanagirīrie ūndū mwega ūkinyīre arīa maagīrīrwo
nīgūkinyīrīrwo nīguo,
rīrīa ūrī na ūhoti wa kūhingia ūndū ūcio.
- 28 Ndūkaneeere mūndū wa itūūra rīaku atīrī,
“Thī ūgooka rīngī; kīu ūrenda nīngakūhe rūciū,”
o rīrīa ūrī na kīndū kīu hakuhī.
- 29 Ndūkanaciirīre gwīka mūndū wa itūūra rīaku ūūru,
ūcio ūtūūraga hakuhī nawe akwīhokete.
- 30 Ndūkanarūithie mūndū tūhū,
rīrīa atarī ūndū mūuru agwīkīte.
- 31 Ndūkanacumīkīre maūndū ma mūndū wa ngūī,
kana ūthuure njīra o na īmwe yake,
- 32 nīgūkorwo Jehova nīathūire mūndū mwaganu,
no nīagīaga ndundu na andū arīa arūngīrīru.
- 33 Nyūmba ya arīa aaganu itūūraga na kīrumi kīa Jehova,
no mūciī wa arīa athingu nīaūrathimaga.
- 34 Jehova nīanyūrūragia andū arīa manyūrūranagia na mwītīo,
no arīa menyīhagia nīamaheaga wega wake.
- 35 Andū arīa oogī magayaga gītīo,
no andū arīa akīgu magayaga njono.

4

Ūgī Ūkīrīte Indo Ciothe

- 1 Atīrīrī, inyuī ariū akwa, ta thikīrīriai ūrūtani wa thoguo;
njigwai nīguo mwīgīre na kūmenya maūndū.
- 2 Tondū ngūmūhe ūrutani mwega,
nī ūndū ūcio mūtīgatirike ūrutani wakwa.
- 3 Rīrīa ndaarī mwana nyūmba-inī ya baba,
ndī o mūndū mwīthī, na ndī mwana wa mūmwe wa maitū-rī,
- 4 baba nīandutire, akīnjīra atīrī,
“Wīgwatīre ciugo ciakwa na ngoro yaku yothe;
rūmia maathanī makwa, na nīgūtūūra muoyo.
- 5 Gīa na ūgī, gīa na kūmenya maūndū;
ndūkanariganīrwo nī ciugo ciakwa, kana wahūke kuuma harī cio.
- 6 Ndūkanatirike ūgī, naguo nīūrīkūgitagīra;
- 7 Ūgī ūkīrīte indo ciothe; nī ūndū ūcio wīgīre na ūgī.
Ī, kaba kūruta indo ciaku ciothe wīgīre na kūmenya maūndū.
- 8 Tūūgagīria ūgī mūno, naguo nīūrīkwambararagia;
ūhīmbagīrie, naguo nīūrīgūtīithagia.
- 9 Nīūgagwīkīra ithaga rīa ūtugi mūtwe waku,
na ūkūhe thūmbī thaka mūno.”
- 10 Thikīrīria, wee mūrū wakwa, na wītīkīre ūrīa ngūkwīra,
nīgeetha mīaka ya muoyo waku īingīhe.
- 11 Nguonetie njīra ya ūgī,
na ngagūtongoria njīra-inī iria nūngarū.
- 12 Rīrīa ūgūthī, makinya maku matikahīngīcwo;
rīrīa ūkūhanyūka-rī, ndūkahīngwo.
- 13 Rūmia ūrutani wakwa, na ndūkanareke ūkweherere;

- ũgitagĩre wega, nĩgũkorwo nĩguo muoyo waku.
- 14 Ndũkanagerere njĩra ya andũ arĩa aaganu,
kana ũthiĩre njĩra ya andũ arĩa oorũ.
- 15 Mĩtheemage, na ndũkanamĩgerere;
mĩhutatĩre, na wĩthiĩre na njĩra yaku.
- 16 Nĩgũkorwo andũ arĩa aaganu matingĩkoma nginya meeke ũũru;
mooragwo nĩ toro nginya matũme mũndũ ahĩngwo, agwe.
- 17 Marĩaga irio iria monete na ũmaramari,
na makanyua ndibei matunyanĩte na hinya.
- 18 Mĩthiĩre ya andũ arĩa athingu ihaana ta ũtheri wa gũgĩkĩa,
ũrĩa ũthiĩaga ũgĩthererũkaga nginya mũthenya barigici.
- 19 No mĩthiĩre ya andũ arĩa aaganu ihaana ta nduma ndumanu;
o matimenyaga kĩrĩa kĩamahĩnga.
- 20 Mũrũ wakwa, ta thikĩrĩria ũrĩa ngũkwĩra;
tega gũtũ ũigue ciugo ciakwa.
- 21 Ndũkanareke ciehere maitho-inĩ maku,
ciigage ngoro-inĩ yaku;
- 22 nĩgũkorwo nĩcio itũũragia arĩa maciĩgwatĩire muoyo,
na igekĩra mwĩrĩ wao wothe ũgima.
- 23 Makĩria ya macio mothe, rangagĩra ngoro yaku,
nĩgũkorwo nĩyo gĩthima kĩrĩa gĩtherũkaga muoyo.
- 24 Eheria rũnana kanua-inĩ gaku;
nacio ndeto cia ũmaramari-rĩ, nĩciikare kũraya na iromo ciaku.
- 25 Maitho maku nĩmarorage na mbere,
ũcũthagĩrĩrie mbere yaku wega.
- 26 Aragania njĩra iria magũrũ maku marĩthiĩagĩra,
na ũthiĩagĩre o njĩra iria ngiindĩrĩku.
- 27 Ndũkanaahũke na mwena wa ũrĩo kana wa ũmotho;
eheria kũgũrũ gwaku kuuma ũũru-inĩ.

5

Ūtharia Gũkaanano

- 1 Mũrũ wakwa, thikĩrĩria ũũgĩ ũyũ wakwa,
tega gũtũ wega ũigue ciugo ciakwa cia ũtaũku,
- 2 nĩguo ũtũũrie ũbaarĩrĩ,
nayo mĩromo yaku itũũrie ũmenyo.
- 3 Nĩgũkorwo mĩromo ya mũtumia mũtharia itaataga ũũkĩ,
na mĩario yake ĩnyorokete gũkĩra maguta;
- 4 no marigĩrĩrio nĩmũrũrũ ta maaĩ ma nyongo,
nĩ mũũgĩ ta rũhiũ rwa njora rũrĩa rũũgĩ mbarĩ cieri.
- 5 Magũrũ make maikũrũkaga gĩkuũ-inĩ;
makinya make mathiĩaga merekeire o mbĩrĩra.
- 6 Ndeciĩragia ũhoru wa njĩra ya muoyo;
njĩra ciake nĩ njogomu, nowe ndooĩ ũguo.
- 7 Atĩrĩrĩ, ariũ akwa, ta thikĩrĩriai;
mũtikanatiganĩrie ũrĩa ngũmwĩra.
- 8 Thiĩagĩrai njĩra ĩrĩ kũraya nake,
mũtigakuhĩrĩrie mũrango wa nyũmba yake,

- 9 nĩguo mũtikaheane hinya wanyu mwega kũrĩ andũ angĩ,
na mĩaka yanyu kũrĩ mũndũ ũtarĩ tha,
- 10 nĩguo ageni matikehũũnie na ũtonga wanyu,
na kĩrĩa ũnogeire gĩtongie mũciĩ wa mũndũ wa kũngĩ.
- 11 Marigĩrĩrio-inĩ ma muoyo waku nĩũgacaaya,
hĩndĩ ĩrĩa nyama cia mwĩrĩ waku na mwĩrĩ waku igaakorwo ithirĩte
hinya.
- 12 Ũkoiga atĩrĩ, “Hĩ, kaĩ nĩndathũũrĩre gũtaarwo-ĩ!
Hĩ, kaĩ ngoro yakwa nĩyamenete kũrũithio-ĩ!
- 13 Ndingĩathĩkĩire arutani akwa,
kana thikĩrĩrie ataarani akwa.
- 14 Nĩnginyĩte hũgũrũrũ-inĩ cia mwanangĩko,
ndĩ o gatagatĩ-inĩ ga kũngano gĩothe.”
- 15 Atĩrĩrĩ, nyuuaga maaĩ ma itangi rĩaku we mwene,
maaĩ marĩa mathereraga moimĩte gĩthima-inĩ gĩaku mwene.
- 16 Nĩ kwagĩrĩire ithima ciaku ciunagĩre maaĩ barabara-inĩ,
kana tũrũũ twaku tuunagĩre ihaaro-inĩ cia mũingĩ?
- 17 Nĩmagĩtũũre marĩ maku wiki,
matigatuĩke maku na mũndũ wa kũngĩ o na rĩ.
- 18 Gĩthima gĩaku kĩrorathimwo,
nawe ũkenagĩre mũtumia wa ũnini waku.
- 19 Athakarĩte ta thwariga ya mũgoma,
akaagĩra ta gathiiya ka mũgoma:
kĩiganagwo nĩ nyondo ciake hĩndĩ ciothe,
ũkenagio nĩ wendo wake hĩndĩ ciothe.
- 20 Mũrũ wakwa, nĩ kĩ kĩngĩtũma ũkenio nĩ mũtumia mũtharia?
Nĩ kĩ kĩngĩtũma ũhĩmbĩrie gĩthũri kĩa mũtumia wa mũndũ ũngĩ?
- 21 Nĩgũkorwo mĩthiire ya mũndũ nĩyonagwo nĩ Jehova,
nake nĩatuĩragia njĩra ciake ciothe.
- 22 Cĩiko njũru cia mũndũ mwaganu nĩcio imũtegaga;
nga cia mehia make nĩcio imuohaga, ikamũrũmia biũ.
- 23 Mũndũ ũcio nĩagaakua nĩ kwaga ũtaaro,
akoora nĩ ũndũ wa ũrimũ wake mũnene.

6

Gũkaania Andũ Kũrũmĩrĩra Ũrimũ

- 1 Mũrũ wakwa, ũngĩkorwo ũigĩte kĩndũ gĩa kũrũgamĩrĩra thĩrĩ wa mũndũ
wa itũũra rĩaku,
ũkorwo atĩ nĩwe ũtuĩkĩte wa kũmũrĩhĩra thĩrĩ harĩ mũndũ ũngĩ-rĩ,
- 2 ũngĩkorwo ũtegeetwo nĩ ũrĩa uugĩte,
ũkagwatithio nĩ ciugo cia kanua gaku-rĩ,
- 3 gĩĩke atĩrĩ, mũrũ wakwa, nĩguo wĩteithũre,
kuona atĩ nĩũgwĩte moko-inĩ ma mũndũ wa itũũra rĩaku:
Thiĩ wĩnyiihie wee mwene;
mũthaithe mũno akuohere.
- 4 Ndũkareke maitho maku mone toro,
kana ũreke imone ciaku icũnge.
- 5 Wĩteithũre o ta ũrĩa thwariga ĩiteithũraga kuuma moko-inĩ ma
mũguĩmi,
o na kana ta ũrĩa nyoni ĩiteithũraga kuuma mũtego-inĩ wa mũtegi.

- 6 Thiĩ harĩ thigiriri, wee kīgũũta gĩkĩ;
ũcũũranie mītugo yayo nĩguo ũhĩge!
- 7 Ndĩrĩ mũnene,
kana mũmĩrũgamĩrĩri,
o na kana mũmĩathi,
- 8 no nĩĩgagĩra mũthiithũ wa irio hĩndĩ ya riũa,
na ĩgacookanĩrĩria irio ciayo hĩndĩ ya magetha.
- 9 Ũgũkoma hau nginya-rĩ, wee kīgũũta gĩkĩ?
Ũrĩũkĩra rĩ, ũtĩge toro waku?
- 10 Komakoma gatoro kanini, na ũcũngacũnge hanini,
na ũkũnje moko hanini nĩguo ũhurũke;
- 11 atĩrĩ, ũthĩĩni ũgaagũkorerera ta mũitũ,
ũkorererwo nĩ wagi ũhaana ta mũndũ wĩohete indo cia mbaara.
- 12 Mũndũ kĩmaramari na mwaganu-rĩ,
ũrĩa ũthiiaa akĩaragia ndeto itarĩ nũngĩrĩru,
13 ũcio uunagĩra andũ riitho,
na akaheenereria andũ na makinya make,
o na akaheneria andũ na ciara ciake-rĩ,
- 14 ũcio ũthugundaga ũũru arĩ na maheeni ngoro-inĩ yake:
ũcio hĩndĩ ciothe ahuraga maũndũ ma nyamũkano.
- 15 Nĩ ũndũ ũcio mũtino ũkaamũhubanĩria o rĩmwe aterĩgĩrĩire;
mwanangĩko ũtarĩ kĩhonia nĩũkamũniina biũ.
- 16 Kũrĩ maũndũ matandatũ mathũirwo nĩ Jehova,
ĩĩ, o na nĩ mũgwanja marĩa onaga marĩ magigi, nĩmo:
17 maitho ma mwĩtĩĩo,
na rũrĩmĩ rũrĩa rũheenanaa,
na moko marĩa maitaga thakame ya andũ matehĩtie,
18 na ngoro ĩrĩa ĩthugundaga maũndũ ma waganu,
na magũrũ marĩa mateng'eraga gũthiĩ gwĩka ũũru,
19 na mũira ũtarĩ wa ma ũrĩa ũthothoraga ndeto cia maheeni,
o na mũndũ ũrĩa ũrehaga nyamũkano gatagatĩ ka andũ a nyina
ũmwe.
- Gũkaanio ũtharia*
- 20 Mũrũ wakwa, tũũra ũrũmĩtie maathani ma thoguo,
na ndũgatirike ũrutani wa maitũguo.
- 21 Moherere ngoro-inĩ yaku nginya tene;
makundĩke marigiicĩrie ngingo yaku.
- 22 Rĩrĩa ũgũthiĩ-rĩ, nĩmarĩgũtongoragia;
wakoma-rĩ, nĩmarĩkũmenyagĩrĩra;
na rĩrĩa warahũka-rĩ, nĩmarĩkwaragĩria.
- 23 Nĩgũkorwo maathani maya nĩ tawa,
na ũrutani ũyũ nĩ ũtheri,
namo mataaro ma kũrũnga mũndũ-rĩ,
nĩmo njĩra ya muoyo,
- 24 magakweheragia harĩ mũndũ-wa-nja ũcio mwaganu,
na magakũhonokia kuuma kũrĩ rũrĩmĩ rũnyoroku rwa mũtumia ũcio
ng'enyũ.
- 25 Ndũkerirĩrie ũthaka wake ngoro-inĩ yaku,
kana ũreke akũguucĩrĩrie na maitho make,

- 26 nīgũkorwo mũmaraya atũmaga mũndũ athĩne nginya ahooyage kenyũ
ka mũgate,
na mũtumia mũtharia aguĩmaga muoyo waku guo mwene.
- 27 Mũndũ no atahĩre mwaki gĩthũri-inĩ gĩake,
na nguo ciake itihĩe?
- 28 Mũndũ no agererere igũrũ rĩa makara marĩ na mwaki,
na makinya make matihĩe?
- 29 Ũguo no taguo mũndũ ũrĩa ũkomaga na mũtumia wa mũndũ ũngĩ
atarĩ;
gũtirĩ mũndũ ũngĩmũhutia na ndaherithio.
- 30 Andũ matimenaga mũici angĩkorwo aiyĩte
nĩguo eniinĩre ng'aragu rĩrĩa arĩ mũhũũtu.
- 31 No rĩrĩ, angĩnyitwo-rĩ, no nginya arĩhe maita mũgwanja,
o na angĩkorwo ekũrĩha na ũtonga wa nyũmba yake wothe.
- 32 No mũndũ ũrĩa ũtharagia nĩagĩte wĩciirio;
ũrĩa wothe wĩkaga ũguo nĩwe mwene wĩyanangaga.
- 33 Nguraroro na kwĩnyararithia nĩcio igai rĩake,
na cio thoni icio ciake gũtirĩ hĩndĩ igaathario ithire;
- 34 nīgũkorwo ũiru nĩguo warahũraga mang'ũrĩ ma mũthuuri,
na ndakaigua tha akĩrĩhĩria.
- 35 Ndagetĩkĩra irĩhi o na rĩrĩkũ;
nĩakaarega ihaki o na rĩrĩ inene atĩa.

7

Gũkaanio kũgĩa Ndũgũ na Mũndũ-wa-Nja Mũtharia

- 1 Mũrũ wakwa, tũũra ũrũmĩtie ciugo ciakwa,
na wĩgĩre maathani makwa thĩinĩ waku.
- 2 Rũmia maathani makwa,
na nĩũgatũũra muoyo;
gitagĩra morutani makwa o ta kũũma kĩa riitho rĩaku.
- 3 Mohagĩrĩre ciara-inĩ ciaku;
ũmaandĩke kĩhengere-inĩ kĩa ngoro yaku.
- 4 Īra ũũgĩ atĩrĩ, "Wee nĩwe mwarĩ wa maitũ,"
naguo ũtaũku ũwĩtage mũndũ wa nyũmba yanyu;
- 5 nĩcirĩkweheragia harĩ mũndũ-wa-nja ũcio mũtharia,
o na kuuma kũrĩ mũtumia ũcio ũtarĩ mwĩhokeku,
hamwe na ciugo ciake cia kũheenarĩria.
- 6 Ndĩ ndirica-inĩ ya nyũmba yakwa-rĩ,
nĩndacũthĩrĩirie na nja kamwanya-inĩ,
- 7 ngĩona kĩmwana gatagatĩ ka arĩa matarĩ oogĩ,
na ngĩkũũrana gatagatĩ ka aanake,
mũndũ mwĩthĩ ũtaarĩ na ũũgĩ wa gũkũũrana maũndũ.
- 8 Aikũrũkaga na njĩra ĩrĩa yarĩ hakuhi na koine ya kwa mũndũ-wa-nja
ũcio,
agĩthĩĩ na njĩra ĩyo yerekeire na gwake mũciĩ,
- 9 na kwarĩ na mairia o kahwaĩ-inĩ gũgĩtukatuka,
gũkĩambĩrĩria kũgĩa nduma ya ũtukũ.
- 10 Na rĩrĩ, hagĩũka mũndũ-wa-nja kũmũtũnga,
wehumbite nguo ta mũmaraya, arĩ na wara ngoro-inĩ.

- 11 (Nĩ mũnegeni na mũng'athia,
na magũrũ make matikiragĩrĩria mũciĩ;
12 rĩmwe arĩ njĩra-inĩ, na rĩrĩa rĩngĩ arĩ ihaaro-inĩ,
ehithagĩre andũ koine-inĩ ciothe cia njĩra.)
13 Nake akĩnyiita mwanake ũcio, akĩmũmumunya,
na akĩmwĩra atĩrĩ ategũconoka,
14 “Ndĩ na maruta ma ngwatanĩro mũciĩ,
tondũ ũmũthĩ nĩhingirie mũhĩtwa yakwa.
15 Nĩ ũndũ ũcio ndoimagara, ndooka gũgũtũnga;
ngũgũcarĩtie mũno, na rĩu nĩndakuona!
16 Nĩjarĩte ũrĩrĩ wakwa
na macuka ma gatani ma marangi kuuma Misiri.
17 ũrĩrĩ ũcio wakwa nĩndĩũitĩrĩrie indo nungi wega ta manemane,
na thubiri, o na mũndarathini.
18 Ũka twĩhũũnie wendo nginya rũciinĩ;
reke twĩkenie na wendo!
19 Mũthuari wakwa ndarĩ mũciĩ;
nĩathiite rũgendo rũraihu.
20 Nĩathiire na mũhuko wake ũiyũrite mbeeca,
na akainũka mũciĩ o rĩrĩa mweri ũkaiganana.”
21 Agĩkĩmũheenereria na ciugo, akĩmũhĩtithia;
agĩkĩmuuha na mũario yake mũnyoroku.
22 O rĩmwe akĩmũrũmĩrĩra ta ndegwa ĩgĩthĩ gũthĩnjwo,
kana ta thwariga ĩgĩtoonya kĩaana-inĩ kĩa mũtego,
23 nginya akaaya gũtheecwo ini nĩ mũguĩ,
akahaana ta nyoni ĩgũthũkĩte mũtego-inĩ,
ĩtekũmenya o na hanini atĩ ũndũ ũcio no ũmĩrute muoyo.
24 Atĩrĩrĩ, ariũ akwa, ta thikĩrĩriai;
tegai matũ mũigwe ũrĩa ngũmwĩra.
25 Mũtikanareke ngoro cianyu ĩrũmĩrĩre mũthĩire yake,
kana mũingĩre njĩra-inĩ ciake.
26 Nĩ andũ aingĩ arĩkĩtie kũrũnda;
arĩa oragĩte nĩ kĩrĩndĩ kĩingĩ mũno.
27 Nyũmba yake nĩ njĩra njariĩ ya gũthĩ mbĩrĩra,
nayo yerekagĩria andũ nyũmba-inĩ cia gĩkuũ.

8

Ũũgĩ Gwĩtana

- 1 Githĩ ũũgĩ ndareetana?
Githĩ ũtaũku ndaranĩrĩra na mũgambo wake?
2 Njĩra-inĩ kũrĩa gũtũũgĩru, na magomano-inĩ ma njĩra-rĩ,
nĩho ũũgĩ arũgamĩte;
3 ningĩ hakuhĩ na ihingo iria cierekeire itũũra inene,
o hau matoonyero-inĩ-rĩ, nĩho araanĩrĩra akoiga atĩrĩ:
4 “Inyuĩ andũ nĩ inyuĩ ndĩreeta;
ndĩraanĩrĩra na mũgambo wakwa kũrĩ andũ othe a thĩ.
5 Inyuĩ arĩa mũtarĩ na ũũgĩ, gĩai na ũbaarĩrĩri,
inyuĩ arĩa akĩngu, gĩai na ũtaũku.

- 6 Thikĩrĩriai, nĩgũkorwo ndĩ na maũndũ ma bata ngwaria;
ngũtumũra mĩromo yakwa njarie maũndũ marĩa magĩrĩire.
- 7 Kanua gakwa kaaragia ũhoro wa ma,
nĩgũkorwo mĩromo yakwa nĩĩthũire waganu mũno ta kĩndũ kĩrĩ
magigi.
- 8 Ciugo ciothe cia kanua gakwa nĩ cia ũthingu;
gũtirĩ o na kiugo kĩmwe gĩacio kĩogomu kana gĩa kũhĩtithania.
- 9 Kũrĩ arĩa makũũranaga maũndũ ciugo ciothe nĩciagĩrĩire;
itirĩ mahĩtia kũrĩ arĩa marĩ na ũmenyo.
- 10 Thuurai mataaro makwa handũ ha betha,
mũthũure ũmenyo handũ ha thahabu ĩrĩa njega mũno,
- 11 nĩgũkorwo ũũgĩ nĩ wa goro gũkĩra ruru iria ndune,
na gũtirĩ kĩndũ ũngĩrĩrĩria kĩngĩringithanio nagueo.
- 12 “Nĩ ũũgĩ-rĩ, ndũũranagia na ũbaarĩrĩri;
nĩndĩgwaĩire ũmenyo o na gũthugunda maũndũ mega.
- 13 Gwĩtigĩra Jehova nĩgũthũũra ũũru;
nĩthũire mwĩtĩo na mwĩtũũgĩrio,
na mĩtugo mĩũru na mĩario ya waganu.
- 14 Kĩrĩra na ũũgĩ wa gũkũũrana maũndũ nĩ ciakwa;
nĩ ndĩ na ũtaũku, na ndĩ na ũhoti.
- 15 Athamaki mathamakaga nĩ ũndũ wa hinya wakwa
nao aathani magathondeka mawatho ma kĩhotoo;
- 16 anene mathamakaga nĩ ũndũ wa hinya wakwa,
o ũndũ ũmwe na arĩa othe marĩ igweta arĩa maathanaga gũkũ thĩ.
- 17 Nĩnyendete arĩa manyendete,
nao arĩa manjaragia na kĩyo nĩmanyonaga.
- 18 Ũtonga na gĩtĩo cionekaga harĩ nĩ,
o hamwe na ũtonga wa gũtũũra, na ũgaacĩru.
- 19 Maciaro makwa nĩ mega gũkĩra thahabu ĩrĩa therie;
uumithio wakwa nĩũkĩrite betha ĩrĩa njega.
- 20 Nĩ thiiaga na njĩra ya ũthingu,
ngathiĩra o njĩra-inĩ cia kĩhotoo,
- 21 ngĩheaga andũ arĩa manyendete ũtonga,
na ngaiyũragia igĩina ciao.
- 22 “Jehova aanyũmbire o kĩambĩrĩria-inĩ kĩa wĩra wake,
mbere ya mawĩra make ma tene;
- 23 ndaathuurirwo kuuma tene wa tene,
kuuma o kĩambĩrĩria, thĩ ĩtarĩ yagĩa.
- 24 Rĩrĩa gũtaagĩte maria manene-rĩ, nĩguo ndaciarirwo,
o hĩndĩ ĩrĩa gũtaarĩ matherũkĩro maiyũrĩte maaĩ;
- 25 ndaciarirwo irĩma itanahaandwo harĩa irĩ,
na tũrĩma tũtanagĩa,
- 26 we atanoomba thĩ kana ithaka ciayo,
o na kana rũkũngũ o ruothe rwa thĩ.
- 27 Nĩ ndaarĩ o kuo hĩndĩ ĩrĩa aathondekire igũrũ na akĩrĩiga handũ ha rĩo,
hĩndĩ ĩrĩa eekĩrĩre rũkiriri rwa kũrĩa kũriku,
- 28 rĩrĩa aahaandire matu kũu igũrũ,
na akĩrũmia ithima cia kũrĩa kũriku wega,
- 29 rĩrĩa eekĩrĩre mũhaka wa iria
nĩguo maaĩ matikanae kwagarara watho wake,

na rĩrĩa aahandire mĩthingi ya thĩ.

³⁰ Hĩndĩ ãyo ndaarĩ o hakuhĩ nake ndĩ ta mũbundi mũũgĩ.
Ndaaiyũrĩtwo nĩ gĩkeno mũthenya o mũthenya,
na ngakenaga hĩndĩ ciothe ndĩ mbere yake,
³¹ ngakenagĩra thĩ yake yothe,
na ngakenagio nĩ andũ othe a thĩ.

³² “Atĩrĩrĩ ariũ akwa, ta thikĩrĩriai;
kũrathimwo nĩ arĩa marũmagia njĩra ciakwa.

³³ Ta thikĩrĩriai mataaro makwa nĩguo mũhĩge;
mũtikamarege.

³⁴ Kũrathimwo nĩ mũndũ ũrĩa ũnjiguaga,
agacũthagĩrĩria mĩrango-inĩ yakwa o mũthenya,
akanjetagĩrĩra hingĩro-inĩ cia mĩrango yakwa.

³⁵ Nĩgũkorwo ũrĩa wothe ũgĩte na niĩ nĩ muoyo agĩte nago,
nake akagĩa na agetikĩrĩka harĩ Jehova.

³⁶ No ũrĩa wothe ũhĩtanĩtie na niĩ nĩ ũũru eĩkaga;
nao arĩa othe maathũire nĩ gĩkuũ mendete.”

9

Ũũgĩ na Ũkũgu Gwĩtana

¹ Ũũgĩ nĩakĩte nyũmba yake;
nĩaicũhĩtie itugĩ ciayo mũgwanja.

² Nĩahaarĩirie nyama, na akahaarĩria ndibei,*
o na akaara metha yake.

³ Nĩatũmĩte ndungata ciake cia airĩtu nja,
na nĩaretana arĩ harĩa hatũũgĩru mũno itũũra-inĩ rĩrĩa inene, akoiga
atĩrĩ:

⁴ “Andũ arĩa othe matarĩ na ũũgĩ nĩmoke gũkũ!”
Ningĩ akeera andũ arĩa maagĩte ũtaũku atĩrĩ,

⁵ Ũkai mũrĩe irio ciakwa,
na mũnyue ndibei ĩrĩa ndĩmũthondekeire.

⁶ Tiganai na mĩthĩire yanyu ĩtarĩ ya ũũgĩ, na nĩmũgũtũũra muoyo;
cookai gũthiiga na njĩra ya ũtaũku.

⁷ “Ũrĩa wothe ũtaaraga mũnyũrũrania eĩtagĩria irumi;
na ũrĩa wothe ũkaanagia mũndũ mwaganu egĩragĩra njono.

⁸ Ndũkanataare mũnyũrũrania, nĩguo ndagagũthũũre;
kaania mũndũ mũũgĩ, nake nĩegũkwenda.

⁹ Taara mũndũ mũũgĩ na nĩegũkĩrĩrĩria kũũhĩga;
mũndũ mũthingu mũrute, na nĩekuongerera ũũgĩ wake.

¹⁰ “Kĩambĩrĩria kĩa ũũgĩ nĩ gwĩtigĩra Jehova,
na kũmenya Ũrĩa Mũtheru nĩkuo gũtaũkĩrwo.

¹¹ Nĩgũkorwo nĩ ũndũ wakwa matukũ maku nĩmakaingĩha,
na wongererwo mĩaka ya gũtũũra muoyo.

¹² Ũngĩkorwo ũrĩ mũũgĩ-rĩ, ũũgĩ waku nĩũgakũguna;
na ũngĩkorwo ũrĩ mũnyũrũrania-rĩ, we nowe ũkaanyariirĩka.”

* **9:2** Ndibei nĩyatukanagio na indo ingĩ ta manemane nĩgeetha ĩcame wega.

- 13 Mündũ-wa-nja ũrĩa wĩtagwo Mũkĩĩgu nĩ wa inegene;
we ndarĩ mūtugo, na ndarĩ ũmenyo.
- 14 Aikaraga thĩ mūrango-inĩ wa nyũmba yake,
agaikarĩra gĩtĩ harĩa hatũũgĩru mũno itũũra-inĩ rĩrĩa inene,
- 15 ageetaga arĩa marehĩtũkĩra,
arĩa marethiĩra na njĩra ciao.
- 16 Ameeraga atĩrĩ, “Andũ arĩa othe matarĩ na ũũgĩ nĩmoke gũkũ!”
Nao arĩa maagĩite ũtaũku akameera atĩrĩ:
- 17 “Maaĩ ma kũiya marĩ mūrĩo;
o na irio iria irĩĩagĩrwo hitho-inĩ irĩ cama!”
- 18 No andũ acio matikoragwo makĩmenya atĩ arĩa akuũ marĩ kũu,
na atĩ ageni ake marĩ o kũrĩa kũriku mbĩrĩra-inĩ.

10

Thimo cia Solomoni

Ici nĩ Thimo cia Solomoni:

- 1 Mwana mũũgĩ atũmaga ithe akene,
no mwana mũkĩĩgu atũũragia nyina na kĩaha.
- 2 Mĩthiithũ yumanĩte na ungumania ndĩrĩ kĩguni,
no ũthingu ũkũũraga mũndũ kuuma kũrĩ gĩkuũ.
- 3 Jehova ndarekagĩrĩria mũndũ mũthingu ahũte,
no nĩamarigagĩrĩria merirĩria ma mũndũ mwaganu.
- 4 Moko ma kĩgũũta matũmaga mũndũ athĩĩne,
no moko ma mũndũ ũrĩ kĩyo marehaga ũtonga.
- 5 Ũrĩa ũcookanagĩrĩria irio hĩndĩ ya riũa nĩ mwana mũũgĩ,
no ũrĩa ũkomaga hĩndĩ ya magetha nĩ mwana wa kũrehe thoni.
- 6 Mũtwe wa mũndũ mũthingu ũikaraga ũhumbĩrĩtwo nĩ irathimo,
no kanua ka mũndũ mwaganu kaiyũraga ngũĩ.
- 7 Kĩirikano kĩa mũndũ mũthingu gĩgatuĩka kĩrathimo,
no rĩitwa rĩa mũndũ mwaganu nĩrĩkabutha.
- 8 Mũndũ ũrĩa ũrĩ na ũũgĩ wa ngoro nĩetĩkagĩra mawatho,
no mũndũ wa kũhũhũtĩka nĩakanangĩka.
- 9 Mũndũ wa mĩthiĩre mĩrũngĩrĩru athiiga ategwĩtigĩra ũgwati,
no mũndũ ũrĩa ũrĩ mĩthiĩre mĩogomu nĩakamenyeka.
- 10 Mũndũ ũrĩa uunagĩra ũngĩ riitho na rũnano nĩarehage kĩaha,
na mwaria mũkĩĩgu nĩakanangĩka.
- 11 Kanua ka mũndũ mũthingu nĩ gĩthima kĩa muoyo,
no kanua ka mũndũ mwaganu kaiyũraga ngũĩ.
- 12 Rũmena rũrehaga nyamũkano,
no wendani ũhumbagĩra ũũru wothe.

- 13 Ūũgĩ ũkoragwo mĩromo-inĩ ya mũndũ ũrĩa mũkũũrani maũndũ,
no mũndũ ũrĩa ũtooĩ gũkũũrana maũndũ aagĩrĩrwo nĩ rũthanju
ciande-inĩ ciake.
- 14 Andũ oogĩ meigagĩra ũmenyo,
no kanua ga kĩrimũ keĩtagĩria mwanangĩko.
- 15 Indo cia itonga nĩ gĩtũũro kĩa kĩirigĩre na hinya,
no ũkĩa nĩguo mwanangĩko wa andũ arĩa athĩni.
- 16 Mũcaara wa andũ arĩa athingu ũmarehagĩra muoyo,
no indo iria cionagwo nĩ andũ arĩa aaganu imarehagĩra iherithia.
- 17 Mũndũ ũrĩa ũiguaga agĩtaarwo arĩ njĩra-inĩ ya muoyo,
no mũndũ ũrĩa ũregaga kũrũithio-rĩ, nĩahĩtithagia andũ arĩa angĩ.
- 18 Mũndũ ũrĩa ũhithaga rũmena rwake aaragia na mĩromo ya maheeni,
na ũrĩa wothe ũcambanagia nĩ mũndũ mũkũũgu.
- 19 Rĩrĩa ciugo ciaingĩha mehia matiagaga,
no mũndũ ũrĩa ũkiraga nĩ mũũgĩ.
- 20 Rũrĩmĩ rwa mũndũ mũthingu nĩ betha njega,
no ngoro ya mũndũ mwaganu ndĩrĩ bata.
- 21 Mĩromo ya arĩa athingu ĩhũnagia andũ aingĩ,
no andũ akĩũgu makuaga nĩ kwaga gũkũũrana maũndũ.
- 22 Kĩrathimo kĩa Jehova nĩkĩo kĩrehaga ũtonga,
na ndarĩ kĩa onganagĩrĩria nakĩo.
- 23 Mũndũ mũkũũgu akenagĩra mĩtugo mĩũru,
no mũndũ ũrĩ na ũtaũku akenagĩra ũũgĩ.
- 24 Kĩrĩa mũndũ mwaganu etigagĩra nĩkĩo gĩkaamũkora,
na kĩrĩa mũndũ mũthingu eriragĩria nĩkĩo akaaheo.
- 25 Kĩhuhũkanio kĩa hĩtũka andũ arĩa aaganu maticookaga kuoneka,
no andũ arĩa athingu mehaandaga wega nginya tene.
- 26 Ta ũrĩa thiki ĩgagatagĩra magego, na ndogo ĩkarũrĩra maitho-rĩ,
nogo kĩgũũta kĩa haana kũrĩ arĩa magĩtũmaga.
- 27 Gwĩtigĩra Jehova-rĩ, kuongagĩrĩra mũndũ matukũ ma gũtũũra muoyo,
no mĩaka ya mũndũ mwaganu nĩkũnyiihio ĩnyiihagio.
- 28 Itanya rĩa mũndũ mũthingu nĩ gĩkeno,
no kĩrĩgĩrĩro kĩa mũndũ mwaganu no gĩa tũhũ.
- 29 Njĩra ya Jehova nĩ rĩũrĩro rĩa andũ arĩa athingu,
no nĩ mwanangĩko harĩ arĩa mekaga ũũru.

- 30 Mündũ ũrĩa mũthingu ndarĩ hĩndĩ akaamunywo,
no ũrĩa mwaganu ndagatũũra thĩinĩ wa bũrũri.
- 31 Kanua ka mündũ ũrĩa mũthingu karehaga ũũgĩ,
no rũrĩmĩ rwa ũtũrĩka nĩrũkaniinwo.
- 32 Mĩromo ya mündũ mũthingu nĩyũũĩ kwaria ndeto iria ciagĩrĩire,
no kanua ka ũrĩa mwaganu kaaragia o rũtũrĩko.

11

- 1 Ratiri itarĩ cia ma nĩ kĩndũ kĩrĩ magigi harĩ Jehova,
no nĩakenagĩra mahiga ma gũthima marĩa maigananu.
- 2 Rĩrĩa mwĩtĩio woka, ũrũmagĩrĩrwo nĩ thoni,
no kwĩnyiihia kũrehaga ũũgĩ.
- 3 ũrũngĩrĩru wa arĩa marũgamĩte wega nĩũmonagĩrĩria njĩra,
no andũ arĩa matarĩ ehokeku, nĩmanangagwo nĩ ũhinga wao.
- 4 ũtonga ndũrĩ kĩguni mũthenya wa mang'ũrĩ,
no ũthingu nĩũkũũraga mündũ kuuma kũrĩ gĩkuũ.
- 5 ũthingu wa andũ arĩa matarĩ na ũcuuke ũmathondekagĩra njĩra
nũngarũ,
no andũ arĩa aaganu magũithagio nĩ waganu wao ene.
- 6 ũthingu wa andũ arĩa arũngĩrĩru nĩũmahonokagia,
no andũ arĩa matarĩ ehokeku nĩmategagwo nĩ merirĩria mao mooru.
- 7 Hĩndĩ ĩrĩa mündũ mwaganu aakua, kĩrĩngĩrĩro gĩake nĩgũthira gĩthiraga;
kĩrĩa gĩothe eerĩgĩrĩire kuuma kũrĩ ũhoti wake gĩtuĩkaga o tũhũ.
- 8 Mündũ ũrĩa mũthingu nĩahonokagio kuuma thĩina-inĩ,
naguo ũgaacookerera ũrĩa mwaganu.
- 9 Mündũ ũtetigĩrĩte Ngai nĩanangaga mündũ wa itũũra na kanua gake,
no arĩa athingu nĩmetharaga nĩ ũndũ wa ũmenyo.
- 10 Rĩrĩa andũ arĩa athingu magaacĩra, itũũra nĩgũkena rĩkenaga;
rĩrĩa andũ arĩa aaganu maathira, nĩkũrũhio kũrũũhagio.
- 11 Itũũra inene nĩrĩtũũgagĩrio nĩ ũndũ wa kĩrathimo kĩa andũ arĩa
arũngĩrĩru,
no nĩrĩanangagwo nĩ kanua ka andũ arĩa aaganu.
- 12 Mündũ ũtarĩ ũũgĩ wa gũkũũrana maũndũ anyũrũragia mündũ wa
itũũra rĩake,
no mündũ ũrĩ na ũtaũku nĩ gwĩkirĩra ekiragĩra.
- 13 Mündũ wa mũhuhu nĩoimagia ndeto cia ndundu nja,
no mündũ mwĩhokeku nĩaigaga hito.

- 14 Būrūri ūngīaga ūtongoria mwega nīkūgūa ūgūūaga,
no ataarani aingī matūmaga kūgīe na ūhootani kūna.
- 15 Mūndū ūrīa ūrūgamagīrīra thiirī wa mūndū ūngī ti-itherū
nīagathīnīka,
no mūndū ūrīa wothe wagaga kūrūgamīrīra mūndū thiirī atūūruga
na thayū.
- 16 Mūndū-wa-nja mūtaana nīegīagīra gītīio,
no arūme arīa matarī tha no ūtonga magīaga nago.
- 17 Mūndū mūtaana egunaga we mwene,
no mūndū ūtarī tha erehagīra thīina we mwene.
- 18 Mūndū mwaganu athūkūmaga mūcaara wa kūmūheenia,
no ūrīa ūhaandaga ūthingu nīagethaga irīhi rīa ma.
- 19 Mūndū ūrīa mūthingu kūna nīagatūūra muoyo,
no mūndū ūrīa ūrūmagīrīra waganu nī gūkua agaakua.
- 20 Andū arīa marī ngoro ya rūtūrīko nī kīndū kīrī magigi harī Jehova,
no nīakenagio nī andū arīa njīra ciao itarī ūcuuke.
- 21 Ti-itherū mūndū mwaganu ndakaaga kūherithio,
no andū arīa athingu nīmakahonokio.
- 22 Mūndū-wa-nja mūthaka ūtarī ūgereri
ahaana ta gīcūhī gīa thahabu kīrī iniūrū-inī rīa ngūrwe.
- 23 Wendi wa mūndū mūthingu ūrīkagīrīria o wega-inī,
no kīrīgīrīro kīa mūndū ūrīa mwaganu kīrīkagīrīria mang'ūrī-inī.
- 24 Kūrī mūndū ūheanaga na ūtaana, nake agakīrīrīria kūgīa na indo;
ūngī atuīkaga mūkarī mūno, no agathī o na mbere gūthīna.
- 25 Mūndū mūtaana nīakagaacīra;
ūrīa ūnyootoraga arīa angī o nake mwene nīakanyootorwo.
- 26 Mūndū ūrīa ūregaga kwenderia andū mbembe iria aigīte nīarumagwo
nī andū,
no mūndū ūrīa ūciendagia, kīrathimo kīrīkoragwo mūtwe-inī wake.
- 27 Mūndū ūrīa ūcaragia maūndū mega arīonaga o wega,
no ūrīa ūcaragia maūndū mooru no mo marīmūkoraga.
- 28 Mūndū ūrīa wothe wīhokaga ūtonga wake nīkūgūa akaagūa,
no arīa athingu makaagaacīra ta ithangū rīrīa iruru.
- 29 Mūndū ūrīa ūnyamaragia mūciī wake akaagaya o rūhuho,
nake mūndū mūkīngu agaatuīka ndungata ya ūrīa mūūgī.
- 30 Maciaro ma andū arīa athingu nī mūtī wa muoyo,

nake mündũ ũrĩa mũũgĩ nĩaguucagĩrĩria ngoro cia andũ.

³¹ Angĩkorwo andũ arĩa athingu nĩmarĩhagwo marĩ gũkũ thĩ-rĩ,
gĩthĩ arĩa matetigĩrĩte Ngai na arĩa ehia matikarĩhwo makĩria!

12

- ¹ Mündũ ũrĩa wothe wendete ũtaaro nĩendete ũmenyi,
no ũrĩa ũthũire gũkaanio nĩ mündũ mũkĩgu.
- ² Mündũ ũrĩa mwega nĩatugagwo nĩ Jehova,
no mündũ mwara Jehova amũtuaga mündũ mwĩhia.
- ³ Mündũ ndangĩhota kwĩhaanda na maündũ ma waganu,
no ũrĩa mũthingu ndangĩenyenyeka.
- ⁴ Mũtumia ũrĩa ngatha nĩwe thũmbĩ ya mũthuuri wake,
no mũtumia ũconorithagia mũthuuri wake atariĩ ta ũbuthu mahĩndĩ-
inĩ make.
- ⁵ Mĩbango ya andũ arĩa athingu nĩ ya kĩhooto,
no ũtaaro wa andũ arĩa aaganu nĩ wa maheeni.
- ⁶ Ndeto cia andũ arĩa aaganu nĩ cia kuohia andũ mamaite thakame,
no mĩario ya andũ arĩa arũngĩrĩru nĩmahonokagia.
- ⁷ Andũ aaganu mang'aũranagio magathira biũ,
no nyũmba ya mündũ ũrĩa mũthingu ĩtũũraga ĩrĩ nũmu.
- ⁸ Mündũ agaathagĩrĩrio kũringana na ũũgĩ wake,
no andũ marĩ meciiria mogomu nĩmamenagwo.
- ⁹ Kaba mündũ ũrĩa wonagwo ta atarĩ bata no nĩ arĩ ndungata,
gũkĩra ũrĩa wĩtuaga atĩ nĩ mündũ wa bata, na ndarĩ gĩa kũrĩa.
- ¹⁰ Mündũ mũthingu nĩamenyagĩrĩra muoyo wa nyamũ yake,
no maündũ marĩa ma tha ma ũrĩa mwaganu nĩ ma kũnyariirana.
- ¹¹ Mündũ ũrĩa ũrĩmaga mũgũnda wake nĩarĩkoragwo na irio nyingĩ,
no ũrĩa ũhanyũkanagia na maündũ ma tũhũ nĩagĩte gũkũũrana
maündũ.
- ¹² Arĩa aaganu meriragĩria indo iria itahĩtwo nĩ andũ arĩa ooru,
no mĩri ya arĩa athingu nĩgaacagĩra.
- ¹³ Mündũ mũũru ategagwo nĩ mĩario ya wĩhia wake,
no mündũ mũthingu nĩahonokaga kuuma thĩna-inĩ.
- ¹⁴ Mündũ nĩaiyũragwo nĩ maciaro mega ma kanua gake,
ti-itherũ, o ta ũrĩa agunagwo nĩ wĩra wa moko make.
- ¹⁵ Njĩra ya mündũ mũkĩgu yonekaga yagĩrĩire harĩ we,
no mündũ mũũgĩ nĩathikagĩrĩria mataaro.

- 16 Mũndũ mũkĩgu onanagia marakara make o rĩmwe,
no mũndũ mũbaarĩrĩri aarumwo ndatindanagĩrĩra.
- 17 Mũira wa ma arutaga o ũira wa ma,
no mũira ũtarĩ wa ma aaragia maheeni.
- 18 Ciugo iteciirĩtio itheecaga ta rũhiũ rwa njora,
no rũrĩmĩ rwa mũndũ ũrĩa mũũgĩ nĩkũhonia rũhonagia.
- 19 Mĩromo ĩrĩa yaragia ma ĩtũũraga nginya tene,
no rũrĩmĩ rwa maheeni nĩ rwa kahinda o kanini.
- 20 Ngoro cia arĩa mathugundaga gwĩka ũũru ciyũrĩtwo nĩ maheeni,
no gĩkeno nĩ kĩa andũ arĩa matũmaga thayũ ũgaacĩre.
- 21 Gũtirĩ ũũru ũngĩkora andũ arĩa athingu,
no arĩa aaganu maiyũrĩtwo nĩ thĩna.
- 22 Mĩromo ĩrĩa ĩheenaganaga nĩ kĩndũ kĩrĩ magigi harĩ Jehova,
no nĩakenagio nĩ andũ arĩa maaragia ma.
- 23 Mũndũ mũbaarĩrĩri nĩahithaga ũmenyi wake,
no ngoro cia andũ arĩa akĩgu ĩmemerekagia ũrimũ.
- 24 Moko ma mũndũ ũrĩ kĩyo nĩmo magaathana,
no kĩgũũta gĩkaarutithio wĩra wa ũkombo.
- 25 Ũritũ wa ngoro nĩũhatagĩrĩria mũndũ,
no ciugo njega nĩitũmaga akene.
- 26 Mũndũ mũthingu nĩataaraga arata ake,
no njĩra ya arĩa aaganu nĩ kũmahĩtithia ĩmahĩtithagia.
- 27 Mũndũ kĩgũũta o na ndahĩhagia nyama cia ũguĩmi wake,
no mũndũ ũrĩ kĩyo onaga indo ciake irĩ cia goro.
- 28 Muoyo wonekaga na njĩra ya ũthingu;
na njĩra-inĩ ĩyo-rĩ, kũrĩ muoyo ũtagaathira.

13

- 1 Mwana mũũgĩ nĩathikagĩrĩria ũrutani wa ithe,
no mũnyũrũrania ndathikagĩrĩria agĩkaanio.
- 2 Mũndũ nĩakenagĩra maciaro mega ma kuuma kanua gake,
no mũndũ ũrĩa ũtarĩ mwĩhokeku eeriragĩria haaro.
- 3 Mũndũ ũrĩa ũmenyagĩrĩra kanua gake nĩ muoyo wake amenyagĩrĩra,
no ũrĩa ũhiũhaga kwaria nĩakanangĩka.
- 4 Ngoro ya kĩgũũta ĩriragĩria na ndĩone kĩndũ,
no merirĩria ma mũndũ ũrĩ kĩyo nĩmakahingio.

- 5 Mündũ mũthingu nĩathũire ũhoro ũtarĩ wa ma,
no mündũ mwaganu ekaga maũndũ ma thoni na ma njono.
- 6 Ũthingu ũgitagĩra mündũ ũrĩa mũrũngĩrĩru,
no waganu nĩũng'aũranagia mündũ mwĩhia.
- 7 Kũrĩ mündũ wĩtuaga gĩtonga, no ndarĩ kĩndũ;
kũrĩ ũngĩ wĩtuaga mũthĩni, no arĩ na ũtonga mũnene.
- 8 Ũtonga wa mündũ wahota gũkũũra muoyo wake,
no mündũ mũthĩni ndaiguaga akĩhĩtĩrwo.
- 9 Ũtheri wa mündũ mũthingu waaraga ũgacangarara,
no tawa wa mündũ mwaganu nĩkũhorio ũhoragio.
- 10 Mwĩtĩio ũciaraga njũgitano,
no ũũgĩ wonekaga harĩ arĩa metĩkagĩra gũtaarwo.
- 11 Mbeeca itarĩ cia wĩhokeku ithiiaga igĩthiraga,
no ũrĩa ũcookanagĩrĩria mbeeca tũnini o tũnini nĩatũmaga ciongerereke.
- 12 Ũndũ mũtaanye ũngũikario mũno nĩũrwaragia mündũ ngoro,
no kĩrĩgĩrĩro kĩhingĩtio gĩtuĩkaga ta mũtĩ wa muoyo.
- 13 Mündũ ũrĩa ũthũire ũrutani nĩeyũnũhaga,
no ũrĩa ũtĩaga maathani nĩakaheo kĩheo.
- 14 Ũrutani wa mündũ ũrĩa mũũgĩ nĩ gĩthima kĩa muoyo,
ũhũndũraga mündũ kuuma mũtego-inĩ ya gĩkuũ.
- 15 Gũtaũkĩrwo wega nĩ maũndũ gũtũmaga mündũ endeke,
no njĩra ya arĩa matarĩ ehokeku ti hũthũ.
- 16 Mündũ o wotho mwĩbaarĩrĩri ekaga maũndũ make na ũmenyi,
no mündũ mũkĩĩgu aguũragia ũrimũ wake.
- 17 Mũtũmwo mwaganu atoonyaga thĩina-inĩ,
no mũtũmwo mwĩhokeku nĩarehaga kĩhonia.
- 18 Mündũ ũrĩa ũregaga gũtaarwo anyiitagwo nĩ thĩina na thoni,
no mündũ ũrĩa wĩtĩkagĩra gũkaanio atuĩkaga wa gũtĩio.
- 19 Ũndũ mwĩrĩrĩrie wakinyanĩra ũiguithagia ngoro wega,
no andũ akĩĩgu monaga kũhutatĩra ũũru ta ũndũ ũrĩ magigi.
- 20 Mündũ ũrĩa ũceeraga na arĩa oogĩ akĩragĩrĩria kũũhĩga,
no ũrĩa ũtwaranaga na mündũ mũkĩĩgu onaga o ũũru.
- 21 Mũtino ũthingataga mündũ ũrĩa mwĩhia,
no ũgaacĩru nĩ kĩheo kĩa arĩa athingu.

- 22 Mündũ mweaga atigagĩra ciana cia ciana ciake igai,
no ũtonga wa mündũ mwĩhia ũigagĩrwo andũ arĩa athingu.
- 23 Mũgũnda wa mündũ mũthĩni no ũciare irio nyingĩ,
no kwaga kĩhooto gũciniinaga ciothe.
- 24 Mündũ ũrĩa ũigaga rũthanju thĩ nĩ mwana wake athũire,
no ũrĩa wendete mwana wake nĩamũherithagia.
- 25 Andũ arĩa athingu marĩaga makahũũna,
no nda ya mündũ mwaganu ĩkaraga o ĩhũtiĩ.

14

- 1 Mũtumia mũũgĩ nĩ gwaka akaga nyũmba yake,
no mũtumia mũkĩgu nĩgũtharia atharagia nyũmba yake na moko
make mwene.
- 2 Mündũ ũrĩa ũthiiga na mũthiire mũrũngĩrĩru nĩwe mwĩtigĩri Jehova,
no ũrĩa mũthiire yake ĩrĩ mũhĩtanu nĩamũmenete.
- 3 Mĩario ya mündũ mũkĩgu nĩ rũthanju rwa kũmũhũũra,
no mũromo ya arĩa oogĩ nĩmagitagĩra.
- 4 Kũrĩa gũtarĩ ndegwa mũharatĩ ĩkoragwo ĩrĩ mũtheru,
no maciaro maingĩ moimanaga na hinya wa ndegwa.
- 5 Mũira mwĩhokeku ndaheenaganaga,
no mũira wa maheeni aaragia o maheeni.
- 6 Mũnyũrũrania acaragia ũũgĩ na ndangĩwona,
no kũgĩa na ũmenyo nĩ ũhũthũ kũrĩ mündũ ũrĩa ũkũũranaga
maũndũ.
- 7 Ikara kũraya na mündũ mũkĩgu,
nĩgũkorwo ndũrĩ ũmenyo ũngĩona kuuma mũromo-inĩ yake.
- 8 ũũgĩ wa arĩa abaarĩrĩri nĩtũmaga mamenye ũhoru wa njĩra ciao,
no ũrimũ wa andũ arĩa akĩgu nĩmahĩtithagia.
- 9 Andũ arĩa akĩgu manyũrũragia horohio ya mehia,
no ũtugi wonekaga harĩ arĩa arũngĩrĩru.
- 10 Ngoro o yothe nĩyũũĩ ũrũrũ wayo,
o na gĩkeno-inĩ kĩayo gũtirĩ mündũ ũngĩnyiitanĩra nayo.
- 11 Nyũmba ya mündũ mwaganu nĩkanangwo,
no hema ya mündũ mũrũngĩrĩru nĩkagaacĩra.
- 12 Kũrĩ njĩra mündũ onaga ta yagĩrĩire,
no marigĩrĩrio mayo yerekagĩria mündũ o gĩkuũ-inĩ.
- 13 O na hĩndĩ ya gũtheka ngoro no ĩkorwo ĩgĩtuura,

na gĩkeno no kĩrigĩrĩrie na kĩaha.

- 14 Andũ arĩa matarĩ ehokeku nĩmakarĩhwo kũna nĩ ũndũ wa mĩthiĩre yao, nake mũndũ mweka aheo kĩaheo kũringana na mĩthiĩre yake.
- 15 Mũndũ ũtarĩ ũũgĩ etĩkagia ũndũ o wothe, no mũndũ mũbaarĩrĩri nĩacũũranagia ũhoru wa makinya make.
- 16 Mũndũ mũũgĩ nĩetigagĩra Jehova na akeherera ũũru, no mũndũ mũkĩĩgu ekaga maũndũ na kwĩgerera atekũmenyerera ũndũ.
- 17 Mũndũ ũhiũhaga kũrakara ekaga maũndũ ma ũrimũ, nake mũndũ mwara nĩamenagwo.
- 18 Andũ arĩa matarĩ ũũgĩ magayaga ũrimũ, no arĩa abaarĩrĩri mahumbagwo thũmbĩ ya ũmenyo.
- 19 Andũ arĩa ooru nĩmakainamĩrĩra harĩ arĩa ega, na arĩa aaganu mainamĩrĩre ihingo-inĩ cia arĩa athingu.
- 20 Andũ arĩa athĩĩni mathũũragwo o na nĩ andũ a itũũra rĩao, no itonga irĩ arata aingĩ.
- 21 Mũndũ ũrĩa ũmenaga mũndũ wa itũũra rĩake nĩ kwĩhia ehagia, no kũrathimwo nĩ ũrĩa ũiguagĩra athĩĩni tha.
- 22 Andũ arĩa mathugundaga ũũru githĩ ti njĩra mahĩtagia? No arĩa mabangaga maũndũ mega monaga ũtugi na wĩhokeku.
- 23 Wĩra wothe wa hinya ũrehaga uumithio, no mĩario mĩtheri irehaga o ũthĩĩni.
- 24 Ũtonga wa andũ arĩa oogĩ nĩguo thũmbĩ yao, no ũrimũ wa andũ akĩĩgu ũciaraga ũrimũ.
- 25 Mũira mwĩhokeku nĩahonokagia mĩoyo, no mũira wa maheeni nĩ mũheenania.
- 26 Mũndũ ũrĩa wĩtigagĩra Jehova arĩ na kĩĩhitho kĩrũmu, o na ciana ciake nĩho irĩũragĩra.
- 27 Gwĩtigĩra Jehova nĩ gĩthima kĩa muoyo, kũhũndũraga mũndũ kuuma mĩtego-inĩ ya gĩkuũ.
- 28 Ũingĩ wa andũ nĩguo riiri wa mũthamaki, no mũnene ũtarĩ andũ a gwatha nĩ mwanangĩku.
- 29 Mũndũ mũkirĩrĩria arĩ ũmenyo mũingĩ, no mũndũ ũhiũhaga kũrakara onanagia ũrimũ.
- 30 Ngoro irĩ na thayũ iheaga mwĩrĩ muoyo,

no ūiru ūbuthagia mahĩndĩ.

- 31 Mũndũ ūrĩa ūhinyagĩrĩria athĩni nĩkũnyarara anyararaga Ūrĩa wamombire,
no ūrĩa wothe ūiguagĩra athĩni tha, nĩ Ngai atĩaga.
- 32 Rĩrĩa mũtino woka, arĩa aaganu matungumanagio thĩ,
no arĩa athingu, o na gĩkuũ-inĩ makoragwo marĩ na rĩũrĩro.
- 33 Ūũgĩ nĩ ūikaraga ngoro-inĩ ya ūrĩa ūũĩ gũkũũrana maũndũ,
o na gatagatĩ ka irimũ nĩwĩmenyithanagia.
- 34 Ūthingu nĩgũtũũgĩria ūtũũgagĩria rũrĩrĩ,
no mehia nĩ gĩconoko harĩ andũ o othe.
- 35 Mũthamaki nĩakenagio nĩ ndungata njũgĩ,
no nĩang'ũrĩkagio nĩ ndungata ĩrĩa ĩmũconorithagia.

15

- 1 Icookio rĩa ūhooreri nĩrĩeheragia mang'ũrĩ,
no kiugo kĩa ūũru kĩarahũraga marakara.
- 2 Rũrĩmĩ rwa mũndũ ūrĩa mũũgĩ rũgaathagĩrĩria ūmenyo,
no kanua ka mũndũ mũkĩĩgu gathothokaga ūrimũ.
- 3 Maitho ma Jehova marĩ kũndũ guothe,
magacũthagĩrĩria andũ arĩa aaganu o na arĩa eega.
- 4 Rũrĩmĩ rũrĩa rũrehaga kĩhonia nĩ ta mũtĩ wa muoyo,
no rũrĩmĩ rwa maheeni rũthuthaga ngoro.
- 5 Mũndũ mũkĩĩgu aregaga ūtaaro wa ithe,
no mũndũ ūrĩa wĩtikagĩra kũrũngwo onanagia ūbaarĩrĩri.
- 6 Nyũmba ya mũndũ mũthingu ĩkoragwo na kĩgĩina kĩnene,
no uumithio wa andũ aaganu ūmarehagĩra thĩna.
- 7 Mĩromo ya andũ arĩa oogĩ ĩtambagia o ūũgĩ,
no tigo ngoro cia andũ arĩa akĩĩgu cĩkaga.
- 8 Igongona rĩa andũ arĩa aaganu nĩ kĩndũ kĩrĩ magigi harĩ Jehova,
no mahooya ma mũndũ ūrĩa mũrũngĩrĩru nĩamakenagĩrĩra.
- 9 Njĩra cia andũ arĩa aaganu nĩ kĩndũ kĩrĩ magigi harĩ Jehova,
no nĩendete andũ arĩa mathingataga ūthingu.
- 10 Iherithia rĩtarĩ rĩa tha rĩetereire mũndũ ūrĩa ūtigĩte njĩra,
na mũndũ ūrĩa ūthũire kũrũngwo nĩagaakua.
- 11 Gĩkuũ na Mwanangĩko ciikaraga ciĩyanĩkĩte mbere ya Jehova,
ĩ nacio ngoro cia andũ-rĩ, ikĩianĩkĩte atĩa!

- 12 Mũnyũrũrania nĩathũire kũrũngwo;
ndangĩhooya kĩrĩra kũrĩ ũrĩa mũũgĩ.
- 13 Ngoro ngenu ĩtũmaga gĩthiithi gĩthere,
no ruo rwa ngoro rũthuthaga roho.
- 14 Ngoro ĩrĩ na gũkũũrana maũndũ nĩmaathaga ũmenyo,
no kanua ka mũndũ mũkĩigu kehũũnagia na ũrimũ.
- 15 Matukũ mothe ma andũ arĩa ahatĩrĩrie nĩ ma thĩna,
no ngoro ĩrĩa njanjamũku ĩkoragwo na ndĩa hĩndĩ ciothe.
- 16 Nĩ kaba kĩndũ kĩnini hamwe na gwĩtigĩra Jehova,
gũkĩra ũtonga mũnene ũrĩ na kĩnyariirĩko.
- 17 Nĩ kaba kũrĩa rwĩga rwa nyeni harĩa harĩ wendo,
gũkĩra kũrĩa njaũ noru harĩa harĩ na rũthũũro.
- 18 Mũndũ ũhiũhaga kũrakara aarahũraga ngarari,
no mũndũ mũkirĩrĩria nĩkũhooreria ahooragĩria haaro.
- 19 Njĩra ya kĩgũũta nĩkũhingwo ĩhingĩtwo na mũigua,
no njĩra ya mũndũ mũrũngĩrĩru nĩ njĩra njariĩ.
- 20 Mwana mũũgĩ atũmaga ithe akene,
no mũndũ mũkĩigu nĩ nyina anyararaga.
- 21 Ũrimũ ũkenagia mũndũ ũrĩa ũtooĩ gũkũũrana maũndũ,
no mũndũ ũrĩa mũkuũku nĩarũngagĩrĩria mũthĩire yake.
- 22 Mĩbango nĩthaataga nĩ kwaga kĩrĩra,
no kũrĩ na ataarani aingĩ mĩbango nĩgaacagĩra.
- 23 Mũndũ nĩaiguaga gĩkeno agĩcookia ũhoro ũrĩa wagĩrĩire,
nakĩo kiugo kĩarĩtio ihinda rĩrĩa rĩagĩrĩire, kaĩ nĩ kĩega-ĩ!
- 24 Harĩ mũndũ ũrĩa mũũgĩ njĩra ya muoyo ĩrorete na igũrũ,
ĩmũgirie gũikũrũka mbĩrĩra-inĩ.
- 25 Jehova nĩamomoraga nyũmba ya mũndũ ũrĩa mwĩtĩi,
no nĩamenyagĩrĩra mũhaka ya mũtumia wa ndigwa.
- 26 Meciiiria ma mũndũ mwaganu nĩ kĩndũ kĩrĩ magigi harĩ Jehova,
no meciiiria ma andũ arĩa atheru nĩmamũkenagia.
- 27 Mũndũ mũkoroku arehagĩra nyũmba yake thĩna,
no ũrĩa ũthũire mahaki nĩagatũũra muoyo.
- 28 Ngoro ya mũndũ mũthingu nĩthimaga macookio mayo,
no kanua ka mũndũ mwaganu gathothokaga ũũru.
- 29 Jehova aikaraga haraaya na andũ arĩa aaganu,

no n̄aiguaga mahooya ma andũ arĩa athingu.

- ³⁰ Gũtheria gĩthiithi n̄kũrehagĩra ngoro gĩkeno,
naguo ũhoru ũrĩa mwega n̄wĩkĩraga mahĩndĩ hinya.
- ³¹ Mũndũ ũrĩa ũthikagĩrĩria ikaanania rĩrĩa rĩrehaga muoyo
n̄agatũũrania na andũ arĩa oogĩ.
- ³² Mũndũ ũrĩa ũregaga kũigua agĩkaanio n̄i kwĩnyarara enyararaga we
mwene,
no mũndũ ũrĩa wothe wĩtikagĩra kũrũngwo agĩaga na ũtaũku.
- ³³ Gwĩtigĩra Jehova n̄ikuo kũheaga mũndũ ũũgĩ,
nakuo kwĩnyiihia gũtongoragia gĩtĩo.

16

- ¹ Mĩbango ya ngoro n̄i ya mũndũ,
no icookio rĩa rũrĩmĩ riumaga harĩ Jehova.
- ² Mũndũ onaga mĩthiire yake yothe ĩrĩ mĩega,
no Jehova n̄iwe ũthimaga matanya.
- ³ Rekagĩrĩria Jehova maũndũ mothe marĩa ũrĩkaga,
nayo mĩbango yaku n̄ĩrĩgaacagĩra.
- ⁴ Jehova ombire indo ciothe irĩ na gĩtũmi gĩacio,
ĩ-ni, o na arĩa aaganu aamoombire n̄i ũndũ wa mũthenya wa thĩna.
- ⁵ Mũndũ wothe wa ngoro ya mwĩtĩo n̄i kĩndũ kĩrĩ magigi harĩ Jehova.
Menyai na ma atĩrĩ, ndakaaga kũherithio.
- ⁶ Mehia n̄imahorohagĩrio n̄i wendo na wĩhokeku,
na n̄i ũndũ wa gwĩtigĩra Jehova-rĩ, mũndũ n̄iheragĩra ũũru.
- ⁷ Rĩrĩa mĩthiire ya mũndũ yakenia Jehova-rĩ,
atũmaga o na thũ ciake itũũranie nake na thayũ.
- ⁸ Kaba indo nini cionekete na njĩra ya ũthingu,
gũkĩra uumithio mũnene ũtarĩ wa kĩhoto.
- ⁹ Mũndũ n̄iabangaga na ngoro mũthiire wake,
no Jehova n̄iwe ũroragia makinya make kũrĩa ekũgerera.
- ¹⁰ Mĩromo ya mũthamaki yaragia ũhoru taarĩ ndũmĩrĩri,
na kanua gake gatiagĩrĩrwo kuogomia kĩhoto.
- ¹¹ Igeri na ratiri cia ma n̄i cia Jehova;
mahiga mothe ma gũthima marĩa marĩ mũhuko-rĩ, o namo no wĩra
wake.
- ¹² Kũrĩ athamaki-rĩ, gwĩka ũũru n̄i ũndũ ũrĩ magigi,
n̄igũkorwo gĩtĩ kĩa ũnene kĩhaandaga n̄i ũndũ wa ũthingu.

- 13 Athamaki nĩmakenagĩra mĩromo ĩrĩa yaragia ma;
nĩ marĩ bata na mũndũ waragia ũhoru wa ma.
- 14 Mang'ũrĩ ma mũthamaki nĩ ta mūtũmwo wa gĩkuũ,
no mũndũ mũũgĩ nĩakamahooreria.
- 15 Gũthererwo gĩthiithi nĩ mũthamaki nĩ muoyo;
ũtuigi wake ũtariĩ ta itu rĩa mbura ĩrĩa ĩkũragia irio.*
- 16 Hĩ! Kaĩ kũgĩa ũũgĩ nĩ kwegu gũkĩra thahabu-ĩ,
gũthuura ũtaũku gũgakĩra kũgĩa na betha!
- 17 Njĩra njariĩ ya arĩa arũngĩrĩru yeheragĩra ũũru;
mũndũ ũrĩa ũmenyagĩrĩra mĩthiire yake nĩ muoyo wake mwene
agitagĩra.
- 18 Mwĩtĩno ũrũmagĩrĩrwo nĩ mwanangĩko,
roho wa mwĩtũũgĩrio ũkarũmĩrĩrwo nĩ kũgĩa.
- 19 Nĩ kaba roho wa kwĩnyiihia na gũkorwo hamwe na arĩa ahinyĩrĩrie,
gũkĩra kũgayana indo cia ndaho na arĩa etĩĩ.
- 20 Mũndũ ũrĩa ũrũmbũyagia mataaro nĩagaacagĩra,
na kũrathimwo nĩ mũndũ ũrĩa wĩhokaga Jehova.
- 21 Arĩa oogĩ ngoro-inĩ metagwo akũũrani maũndũ,
na ciugo njega itũũgagĩria ũtaaro.
- 22 Ũtaũku nĩ gĩthima kĩa muoyo kũrĩ arĩa marĩ naguo,
no ũrimũ ũrehaga iherithia kũrĩ andũ arĩa akĩgu.
- 23 Ngoro ya mũndũ mũũgĩ nĩyo ĩtongoragia kanua gake,
nayo mĩromo yake ĩtũũgagĩria ũtaaro.
- 24 Ndeto njega nĩ igua rĩa ũũkĩ,
irĩ mũrĩo ngoro-inĩ, na harĩ mahĩndĩ nĩ ũgima.
- 25 Kũrĩ njĩra mũndũ onaga ta yagĩrĩire,
no marigĩrĩrio mayo yerekagĩra gĩkuũ-inĩ.
- 26 Kũhũũta kwa mũruti wa wĩra nĩkuo kũmũteithagia,
ng'aragu yake nĩyo ĩmũtindĩkaga.
- 27 Kĩmaramari gĩthugundaga ũũru,
na mĩario yakĩo nĩ ta mwaki wa gũcina.
- 28 Mũndũ mwaganu arehaga ngarari,
na mũhuhu ũtigithanagia andũ marĩ ũrata mũnene.
- 29 Mũndũ wa haaro aheenagĩrĩria mũndũ wa itũũra rĩake,

* 16:15 Mbura ĩno ya gũkũria irio nĩrehaga kũgaacĩra na gĩkeno.

akamūtongoria njīra-inī itarī njega.

- ³⁰ Mündū ūrīa uunagīra andū riitho akoragwo agīthugunda waganu,
ūrīa ūtembanagia mīromo akoragwo agīthugunda ūūru.
- ³¹ Mbuī nī thūmbī ya riiri;
cionekaga nī ūndū wa mūtūūrīre wa ūthingu.
- ³² Nī kaba mündū mūkirīrīria gūkīra njamba ya ita,
na nī kaba mündū ūrīa ūrigagīrīria marakara make gūkīra ūrīa
wīnyitagīra itūūra inene.
- ³³ Mītī ĩcuukagīrwo maru-inī,
no itua o rīothe riumaga kūrī Jehova.

17

- ¹ Nī kaba kīenyū kīūmū kīa mūgate kūdū kūrī na thayū na ūhooreri,
gūkīra nyūmba ĩyūrīte ndīa no ĩrī na ngū.
- ² Ndungata ĩrī na ūūgī ĩgaatuīka ya gwatha mūriū wa mwene yo ūrīa
ūrehaga njono,
na nīkegwatīra igai ĩrī ta ūmwe wa ariū a mwathi wayo.
- ³ Nyūngū nī ya gūthererio betha, na kīrugutīro nī gīa gūthererio thahabu,
no Jehova nīwe ūgeragia ngoro cia andū.
- ⁴ Mündū mwaganu athikagīrīria mīromo ĩrīa yaragia waganu;
nake mündū wa maheeni athikagīrīria rūrīmī rūrīa rwaragia maūdū
ma gūthūkia.
- ⁵ Mündū ūrīa ūthekagīrīra athīni nīkūmena amenaga Ūrīa wamombire;
mündū ūrīa ūkenagīra mūtino ndakaaga kūherithio.
- ⁶ Ciana cia ciana nī thūmbī harī andū arīa akūrū,
nao aciari nīo riiri wa ciana ciao.
- ⁷ Mīario ya bata ndīagīrīire kanua ka mündū mūkīgu,
na makīria mīario ya maheeni ndīagīrīire mündū ūrīa wathanaga!
- ⁸ Ihaki rīhaana ta ihiga rīa kūrehe mūnyaka kūrī ūrīa ūhakanaga;
kūrīa guothe athiaga nīagaacagīra.
- ⁹ Mündū ūrīa ūhumbagīra ihītia nī wendo acaragia,
no ūrīa ūcookagīra ūhoru atigithanagia andū marī ūrata mūnene.
- ¹⁰ Kūrūithio nīgūkenagia mündū ūrīa ūkūūranaga maūdū
gūkīra iboko igana harī mündū mūkīgu.
- ¹¹ Mündū mūūru arongooragia o ūremi;
nī ūndū ūcio nīagatūmīrwo mūnene ūtarī tha amūūkīrīre.

- 12 Nĩ kaba gũcemanía na nduba ítunyĩtwo ciana ciayo
gũkĩra gũcemanía na mũndũ mũkĩĩgu na ũrimũ wake.
- 13 Mũndũ angĩrĩha wega na ũũru,
ũũru ndũkeehera nyũmba-inĩ yake.
- 14 Kwambĩrĩria haaro nĩ ta kũhingũrĩra maaĩ mahingĩrĩrie;
nĩ ũndũ ũcio tiganaga na ũhoro ũcio ngarari itaanagĩa.
- 15 Gũtuĩra mũndũ mwaganu atĩ ndehĩtie na gũtuĩra ũrĩa ũtehĩtie atĩ nĩ
mwĩhia,
maũndũ macio meerĩ nĩ marĩ magigi harĩ Jehova.
- 16 Mbeeca nĩ cia bata ũrĩkũ irĩ guoko-inĩ kwa mũndũ mũkĩĩgu,
na ndangĩhota kũgũra ũũgĩ, na ndarĩ ngoro ya kwenda gũtaũkĩrwo?
- 17 Mũrata wa mũndũ amwendaga hĩndĩ ciothe,
nake mũrũ wa nyina na mũndũ aciaragwo nĩ ũndũ wa hĩndĩ ya thĩna.
- 18 Mũndũ ũtooĩ gũkũũrana maũndũ atuĩkaga wa kũrĩha thĩrĩ wa mũndũ
ũngĩ
o na akaiga kĩndũ gĩa kũrũgamĩrĩra thĩrĩ wa mũndũ wa itũũra rĩake.
- 19 Mũndũ ũrĩa wendete haaro nĩ mehía endete;
na mũndũ ũrĩa wakaga kĩhingo kĩraihi na igũrũ eĩtagĩria wanangĩki.
- 20 Mũndũ ũrĩ ngoro ya ũremi ndagaacagĩra;
nake mũndũ ũrĩa ũrĩ rũrĩmĩ rwa kũheenania agũũaga thĩna-inĩ.
- 21 Kũgĩa na mũriũ mũkĩĩgu kũrehaga ihooru;
ithe wa mũndũ mũkĩĩgu ndarĩ hĩndĩ akenaga.
- 22 Ngoro ngenũ nĩ ndawa njega,
no roho mũthuthĩku ũng'aragia mahĩndĩ.
- 23 Mũndũ mwaganu amũkagĩra ihaki na hito,
nĩguo ogomie ciira wa kĩhooto.
- 24 Mũndũ ũkũũranaga maũndũ aikaraga arorete o ũũgĩ,
no maitho ma mũndũ mũkĩĩgu morũũraga nginya ituri cia thĩ.
- 25 Mwana mũkĩĩgu arehagĩra ithe kĩaha,
na marũrũ kũrĩ nyina ũrĩa wamũciarire.
- 26 Ti wega kũherithia mũndũ ũtekĩte mahĩtia,
kana kũhũũra anene nĩ ũndũ wa ũrũngĩrĩru wao.
- 27 Mũndũ ũrĩ na ũmenyo aragia ciugo athimĩte,
nake mũndũ ũrĩ na ũtaũku aikaraga ahooreire.
- 28 O na mũndũ mũkĩĩgu angĩkĩra nĩonagwo arĩ mũũgĩ,
na akoneka arĩ mũtaũku angĩtumia kanua.

18

- 1 Mündũ ũrĩa ũtendaga gũtũũrania na andũ arũmagĩrĩra o merirĩria
make;
ningĩ areganaga na matua mothe ma ũũgĩ ũrĩa mũkinyanĩru.
- 2 Mündũ mũkĩĩgu ndakenagĩra ũtaũku,
no akenagĩra kwaria woni wake mwene.
- 3 Rĩrĩa waganu woka, ũrehaga ũirano,
nacio njono irehaga thoni.
- 4 Ciugo cia kanua ka mündũ nĩ ta ndia ndiku,
no gĩthima kĩa ũũgĩ nĩ karũũĩ gatherũkaga.
- 5 Ti wega gũtĩira andũ arĩa aaganu maũthĩ,
kana kuogomia kĩhooto kĩa arĩa matehĩtie.
- 6 Mĩromo ya mündũ mũkĩĩgu ĩmũrehagĩra ngũĩ,
nako kanua gake geetagia rũthanju.
- 7 Kanua ka mündũ mũkĩĩgu nĩko kamũthũkagĩria maũndũ,
nayo mĩromo yake nĩ mũtego wa ngoro yake.
- 8 Ndeto cia mündũ wa mũhuhu nĩ ta twenyũ twega twa irio;
tũmerũkaga nginya tũturi-inĩ twa nda tũrĩa tũrĩ thĩinĩ mũno.
- 9 Mündũ kĩgũũta wĩra-inĩ wake
nĩ wa nyina na ũrĩa wanangaga.
- 10 Rĩitwa rĩa Jehova nĩ mũthiringo ũrĩ hinya;
arĩa athingu moragĩra ho, nao magaikara marĩ agitire.
- 11 Ũtonga wa andũ arĩa atongu nĩguo itũũra rĩao rĩa hinya;
meciiragia nĩ rũthingo rũtangĩhaicĩka.
- 12 Mbere ya mwanangĩko, ngoro ya mündũ ĩkoragwo na mwĩtĩio,
no kwĩnyiihia nĩkuo gũtongoragia gĩtĩio.
- 13 Mündũ ũrĩa ũcookagia ũhoru mbere ya kũũthikĩrĩria,
ũndũ ũcio nĩ ũrimũ na thoni ciake.
- 14 Roho wa mündũ nĩguo ũmũũmagĩrĩria rĩrĩa arĩ mũrũaru,
no roho mũthuthĩku nũũ ũngĩhota kũwĩtiiria?
- 15 Ngoro ya mündũ mũkũũrani maũndũ nĩngĩagĩra ũmenyo;
matũ ma arĩa oogĩ nĩmaũcaragĩrĩria.
- 16 Kĩheo mündũ aheanĩte kĩmuonagia njĩra ya kũhĩtũkĩra,
gĩkamũkinyia harĩ andũ arĩa anene.
- 17 Mündũ ũrĩa ũrehaga ciira wake mbere onekaga taarĩ we na ma,
o nginya rĩrĩa mündũ ũrĩa maraciira nake ooka kũmũũria ciũria.

- 18 Ūcuuki wa mītī nĩũniinaga ngarari,
na ūgateithũrana andũ eerĩ njamba.
- 19 Mũndũ mũrakarie nĩ mūrũ wa nyina nĩ hinya kwĩiguithania nake
gũkĩra kwĩgwatĩra itũũra inene rĩirigĩre,
nacio ngarari nĩ ta mĩgĩiko ĩrĩa ĩhingaga njeera.
- 20 Nda ya mũndũ nĩhũũnagio nĩ maciaro ma kanua gake;
nĩaiganagwo nĩ magetha ma mĩromo yake.
- 21 Rũrĩmĩ rũrĩ na hinya wa gwathĩrĩra mũndũ muoyo kana gĩkuũ,
no arĩa marwendete no marĩage maciaro maaruo.
- 22 Mũndũ ũrĩa wĩgĩagĩra na mĩtumia nĩegĩagĩra na kĩndũ kĩega,
na nĩgũtugwo atugĩtwo nĩ Jehova.
- 23 Mũndũ mũthĩni athaithanaga aigũirwo tha,
no gĩtonga gĩcookagia ũgoro na ũũru.
- 24 Mũndũ mũceeri na andũ aingĩ aahota kwĩyũnũhithia,
no nĩ kũrĩ mũrata ũnyitanaga na mũndũ gũkĩra mūrũ wa nyina na
mũndũ.

19

- 1 Nĩ kaba mũndũ mũthĩni ũrĩa ũthiiga na mĩthiire ĩtarĩ ũcuuke,
gũkĩra mũndũ mũkĩgu waragia waganu.
- 2 Ti wega kũgĩa na kĩyo hatarĩ na ũmenyo,
ningĩ kũhĩkĩka mũno gũtũmaga mũndũ ahĩtie njĩra.
- 3 Ūrimũ wa mũndũ nĩguo wanangaga muoyo wake,
nayo ngoro yake ĩtetagia Jehova.
- 4 Ūtonga nĩwongagĩrĩra mũndũ arata aingĩ,
no mũndũ mũthĩni nĩheragĩrwo nĩ mũratawe.
- 5 Mũira wa maheeni ndakaaga kũherithio,
na ũrĩa ũitũrũraga maheeni ndageethara.
- 6 Andũ aingĩ macaragia ũrĩa mangĩendwo nĩ mũnene,
na mũndũ mũheani iheo-rĩ, nĩ mũrata wa andũ othe.
- 7 Angĩkorwo mũndũ mũthĩni nĩatiganagio nĩ andũ ao othe-rĩ,
ĩ nao arata ake mangĩkĩmwĩtheema atĩa!
O na angĩmathingata akĩmathaithaga,
nĩmethiĩrĩre, matirĩ ho.
- 8 Mũndũ ũrĩa wĩgĩagĩra na ũũgĩ nĩ ngoro yake mwene endete;
ũrĩa ũkenagĩra ũtaũku nĩagaacagĩra.
- 9 Mũira wa maheeni ndakaaga kũherithio,

- na ūrĩa ūitūrūruga maheeni nĩakoowo nĩ muoyo.
- 10 Gũtiagĩrĩire mũndũ mũkĩigu gũikaraga egangarĩte;
gũkĩrĩ ūũru makĩria ngombo gwatha anene!
- 11 Ūũgĩ wa mũndũ nĩũmũheaga ūkirĩrĩria,
rĩiri wake nĩkũrekerera andũ arĩa angĩ mahĩtia mao.
- 12 Marakara ma mũthamaki nĩ ta mũraramo wa mũrũũthi,
no ūtugi wake nĩ ta ime rĩrĩ nyeki-inĩ.
- 13 Mwana mũkĩigu nĩ mwanangĩko harĩ ithe,
na mũtumia wa haaro ahaana ta maaĩ maratata mategũtigithĩria.
- 14 Nyũmba na ūtonga igayagwo kuuma kũrĩ aciari,
no mũtumia mũbaarĩrĩ maũndũ oimaga kũrĩ Jehova.
- 15 Ūgũũta ūrehaga toro mũnene,
na mũndũ gĩthayo arĩagwo nĩ ng'aragu.
- 16 Mũndũ ūrĩa wathĩkagĩra maathani-rĩ, nĩ muoyo wake amenyagĩrĩra,
no ūrĩa ūtoonaga bata wa kũmenyerera mĩthĩre yake nĩagaakua.
- 17 Mũndũ ūrĩa ūiguagĩra athĩni tha nĩ Jehova akombagĩra indo,
nake Jehova nĩakamũrĩha nĩ ūndũ wa ūrĩa ekĩte.
- 18 Rũithagia mũrũguo hĩndĩ irĩa kũrĩ na kĩrĩgĩrĩro;
tiga kwenda gũtũma akooragwo.
- 19 Mũndũ wa marakara mahiũ no nginya aherithio;
ũngĩmũteithũra rĩmwe no nginya ūkaamũteithũra rĩngĩ.
- 20 Thikĩrĩria mataaro na wĩtikĩre ūrutani,
marigĩrĩrio-inĩ nĩũgaatuĩka mũndũ mũũgĩ.
- 21 Mĩbango ya ngoro ya mũndũ nĩ mĩingĩ,
no muoroto wa Jehova noguo ūkaahinga.
- 22 Kĩrĩa mũndũ eriragĩria nĩ wendo ūrĩa ūtathiraga,
nĩ kaba gũthĩna gũkĩra mũndũ wa maheeni.
- 23 Gwĩtigĩra Jehova gũkinyagia mũndũ muoyo-inĩ:
Hĩndĩ iyo mũndũ akahurũka aiganĩre, atarĩ na thĩna.
- 24 Kĩgũũta kĩrikagia guoko gwakĩo thaani-inĩ;
gĩgakĩremwo o na nĩgũgũcookia kanua!
- 25 Hũũra mũnyũrũrania, nao arĩa mateciiragia merute kũgĩa na
ũbaarĩrĩ;
kaania mũkũũrani maũndũ, na nĩekuongerera ūmenyo.
- 26 Mũndũ ūrĩa ūtunyaga ithe indo na akaingata nyina,

nĩ mwana wa kũrehe thoni na gĩconoko.

²⁷ Mũrũ wakwa, ũngĩtiga gũthikĩrĩria mataaro-rĩ,
nĩũkoora njĩra ũtigane na ciugo cia ũmenyo.

²⁸ Mũira wa kũhakwo anyũrũragia kĩhoooto,
na kanua ka mũndũ mwaganu kameragia o ũũru.

²⁹ Maherithia maigĩrwo anyũrũrania,
nacio iboko ikaigĩrwo mĩgongo ya andũ arĩa akĩĩgu.

20

¹ Ndibei nĩ mũnyũrũrania, na njoohi nĩ mũndũ wa ngũĩ;
mũndũ ũrĩa ũhĩtithagio nĩcio ti mũũgĩ.

² Mang'ũrĩ ma mũthamaki nĩ ta mũraramo wa mũrũũthi;
ũrĩa ũmũrakaragia nĩ muoyo wake ateaga.

³ Gwĩtheema ngũĩ kũrehagĩra mũndũ gĩtĩio,
no mũndũ o wothe mũkĩĩgu ahiũhaga kũũgitana.

⁴ Kĩgũũta gĩticimbaga hĩndĩ ya irĩma;
nĩ ũndũ ũcio hĩndĩ ya magetha gĩathiĩ kũmaatha gĩtirĩ kĩndũ kĩonaga.

⁵ Muoroto wa ngoro ya mũndũ nĩ ta maaĩ ma ndia ndiku,
no mũndũ ũrĩ na ũtaũku nĩamatahaga.

⁶ Andũ aingĩ metuaga marĩ na wendo ũtangĩthira,
no mũndũ mwĩhokeku-rĩ, nũũ ũngĩmuona?

⁷ Mũndũ mũthingu atũũraga mũtũũrĩre ũtarĩ ũcuuke;
kũrathimwo-rĩ, nĩ ciana ciake iria atigaga.

⁸ Rĩrĩa mũthamaki aikarĩra gĩtĩ gĩake kĩa ũnene atue ciira,
maitho make mathũngũrũraga ũũru wothe.

⁹ Nũũ ũngiuga atĩrĩ, "Nĩnjigĩte ngoro yakwa ĩrĩ theru;
ndĩ mũtheru, na ndirĩ na mehia"?

¹⁰ Mahiga ma ratiri mataiganainie ũritũ, o na ithimi itaiganĩte:
cierĩ nĩ indo irĩ magigi harĩ Jehova.

¹¹ O na kaana kamenyekaga nĩ ũndũ wa ciĩko ciako,
gakamenyeka kana mĩtugo yako nĩ mũtheru, na kana nĩ mũagĩrũru.

¹² Matũ marĩa maiguaga na maitho marĩa monaga-rĩ,
cierĩ nĩ Jehova waciũmbire.

¹³ Tiga kwenda toro, ndũkae gũthĩĩna;
ĩkaraga wĩguĩte, na nĩũrĩrĩaga irio ũkahũũna.

- 14 Mũgũri akĩgũra oigaga atĩrĩ, “Kĩndũ gĩkĩ ti kĩaega, ti kĩaega!”
Agacooka agathiĩ akĩĩrahaga ũrĩa oĩ kũgũra.
- 15 Thahabu nĩ kũrĩ, o na ruru no nyingĩ,
no mĩromo ĩrĩa yaragia ũmenyo nĩ ithaga rĩa goro rĩrĩa rĩtonekaga.
- 16 Oya nguo ya mũndũ ũrĩa ũngĩrũgamĩrĩra thĩrĩ wa mũndũ wa kũngĩ;
mĩige ĩrũgamĩrĩre thĩrĩ ũcio wa mũndũ wa kũngĩ.
- 17 Irio cionekete na njĩra ya kũheenania irĩ cama harĩ mũndũ,
no thuutha kanua gake kaiyũraga o mũthanga.
- 18 Mĩbango ĩgaacagĩra nĩ ũndũ wa kũhooya kĩrĩra,
ũngĩtua gũthĩĩ mbaara-inĩ, heo ũtaaro.
- 19 Mũndũ wa mũhuhu nĩoimagia ndeto cia ndundu nja,
nĩ ũndũ ũcio wĩthemage mũndũ waragia mũno.
- 20 Mũndũ angĩruma ithe kana nyina,
tawa wake ũkaahorera nduma-inĩ ĩrĩa ndumanu.
- 21 Igai rĩrĩa rĩoneka narua kĩambĩrĩria-inĩ,
marĩgĩrĩrio-inĩ rĩtĩtuĩkaga rĩa kĩrathimo.
- 22 Ndũkoige atĩrĩ, “Nĩngerĩhĩria ũũru ũyũ!”
Eterera Jehova nake nĩegũkũhonokia.
- 23 Mahiga ma ratiri mataiganainie ũritũ nĩ kĩndũ kĩrĩ magigi harĩ Jehova,
nacio ratiri itarĩ cia ma itimũkenagia.
- 24 Makinya ma mũndũ matongoragio nĩ Jehova.
Mũndũ-rĩ, angĩkĩhota atĩa kũmenya njĩra yake mwene?
- 25 Nĩ mũtego harĩ mũndũ kwamũrĩra Ngai kĩndũ na ihenya,
acooke gwĩcũũrania ũhoru wa mĩhĩtwa yake thuutha-inĩ.
- 26 Mũthamaki mũũgĩ nĩathũngũrũraga andũ arĩa aaganu;
ageragĩria kĩgaragari gĩa gũkonyora ngano igũrũ rĩa.
- 27 Roho wa mũndũ nĩ tawa wa Jehova,
ũthuthuuragia o nginya tũturi tũrĩa tũrĩ thĩinĩ mũno.
- 28 Wendo na wĩhokeku nĩcigitagĩra mũthamaki;
ũtugi nĩũtũmaga gĩtĩ gĩaake kĩa ũnene kĩrũme.
- 29 Hinya wa andũ ethĩ nĩguo riiri wao,
nacio mbuĩ nĩcio riiri wa arĩa akũrũ.
- 30 Mahũũra na nguraro nĩitheragia ũũru wa mũndũ,
nacio iboko itheragia o nginya tũturi twa thĩinĩ mũno.

21

- 1 Ngoro ya mūthamaki ĩrĩ moko-inĩ ma Jehova;
amĩroragia o kūrĩa ekwenda, o ta ũrĩa maaĩ moinithagĩrio mĩtaro-inĩ.
- 2 Mũndũ oonaga mĩthĩire yake yothe ĩrĩ mĩega,
no Jehova athimaga ngoro.
- 3 Gwĩka ũrĩa kwagĩrĩire na ũrĩa ũrĩ kĩhooto
nĩ gwĩtikagĩrwo nĩ Jehova gũkĩra kūruta igongona.
- 4 Maitho ma mwĩtũũgĩrio na ngoro ya mwĩtĩio,
o icio tawa wa arĩa aaganu-rĩ, nĩ mehia!
- 5 Mĩbango ya arĩa marĩ kĩyo nĩrehaga uumithio,
o ta ũrĩa ti-itherũ ihenya inene rĩrehaga ũthĩini.
- 6 Kũgĩa na ũtonga na njĩra ya rūrĩmĩ rwa maheeni
nĩ kĩbii gĩa gũthira, na nĩ mũtego wa gĩkuũ.
- 7 Haaro ya andũ arĩa aaganu ĩkaamakururia, ĩmeherie,
nĩgũkorwo nĩmaregaga gwĩka ũrĩa kwagĩrĩire.
- 8 Njĩra ya mũndũ mũhĩtia nĩ njogomu,
no mĩthĩire ya mũndũ ũrĩa ũtarĩ mahĩtia nĩ mĩrũngarũ.
- 9 Nĩ kaba gũtũũra nyũmba-igũrũ, koine-inĩ,
gũkĩra gũtũũra nyũmba thĩinĩ na mũtumia wa haaro.
- 10 Mũndũ ũrĩa mwaganu eriragĩria gwĩka o ũũru;
ndaiguuagĩra mũndũ wa itũũra rĩake tha.
- 11 Hĩndĩ ĩrĩa mũnyũrũrania aaherithio, arĩa maagĩte ũũgĩ nĩmohĩgaga;
hĩndĩ ĩrĩa mũndũ mũũgĩ aataarwo nĩagĩĩaga na ũmenyo.
- 12 Ũrĩa Mũthingu, o we Ngai, nĩonaga nyũmba ya ũrĩa mwaganu,
na akarehithĩria ũcio mwaganu mwanangĩko.
- 13 Mũndũ angĩhinga matũ ndakaigue kĩrĩro kĩa arĩa athĩini-rĩ,
o nake agaakaya na ndone wa kũmwĩtika.
- 14 Kĩheo kĩheanĩtwo na hitho nĩkĩhooreragia marakara,
na ihaki ihithe nguo-inĩ rĩhooreragia mang'ũrĩ manene.
- 15 Ituĩro rĩa kĩhooto rĩatuuu, rĩrehaga gĩkeno kũrĩ andũ arĩa athingu,
no rĩrehaga kĩmako kũrĩ arĩa mekaga ũũru.
- 16 Mũndũ ũrĩa ũtiganaga na njĩra ya ũũgĩ,
akaahurũkĩra kĩũngano-inĩ kĩa arĩa akuũ.
- 17 Mũndũ ũrĩa mwendi ikeno nĩagathĩina;
ũrĩa wothe mwendi ndibei na maguta-rĩ, gũtirĩ hĩndĩ agaatonga.

- 18 Mündũ ũrĩa mwaganu atuĩkaga irĩhi rĩa gũkũũra ũrĩa mũthingu,
na ũrĩa ũtarĩ mwĩhokeku agatuĩka irĩhi rĩa gũkũũra ũrĩa
mũrũngĩrĩru.
- 19 Nĩ kaba gũtũũra werũ-inĩ,
gũkĩra gũtũũra na mũtumia wa haaro na kũrakara narua.
- 20 Thĩinĩ wa nyũmba ya mündũ mũũgĩ nĩ kũrĩ mũthemba yothe ya irio
njega o na maguta,
no mündũ mũkũĩgu arĩaga kĩrĩa gĩothe arĩ nakĩo.
- 21 Mündũ ũrĩa ũthingataga ũthingu na wendani
nĩagĩaga na muoyo, na ũgaacĩru, na gĩtĩio.
- 22 Mündũ mũũgĩ atharĩkagĩra itũũra inene rĩa andũ arĩa njamba,
na akamomora kĩhitho kĩa hinya kĩrĩa mehokete.
- 23 Mündũ ũrĩa ũmenyagĩrĩra kanua gake na rũrĩmĩ rwake
nĩeyeheragia mũtino-inĩ.
- 24 Mündũ mwĩtĩĩ na mwĩgereri, etagwo “Mũnyũrũria”;
ekaga maündũ make na mwĩtĩio mũnene.
- 25 Merirĩria ma mündũ kĩgũũta nĩmo makaamũũraga,
tondũ moko make matiendaga kũruta wĩra.
- 26 Mũthenya wothe eriragĩria o makĩria,
no arĩa athingu maheanaga mategũtara.
- 27 Igongona rĩa mündũ mwaganu nĩ kĩndũ kĩrĩ magigi:
ĩ rĩtikĩrĩ magigi makĩria hĩndĩ ĩrĩa rĩrehetwo na ũhinga ngoro-inĩ!
- 28 Mũira wa maheeni nĩgũthira agaathira,
nake ũrĩa ũmũthikagĩrĩria akaanangwo nginya tene.
- 29 Mündũ mwaganu erũagĩrĩra na ũrũme,
no mündũ mũrũngĩrĩru nĩeciiragia ũhoru wa mũthĩire yake.
- 30 Gũtirĩ ũũgĩ, kana ũmenyi, kana kĩrĩra o na kĩrĩkũ
kĩngĩhota gũkĩrĩra Jehova.
- 31 Mbarathi nĩharagĩrio nĩ ũndũ wa mũthenya wa mbaara,
no ũhootani uumaga kũrĩ Jehova.

22

- 1 Rĩitwa rĩega nĩrĩakwĩrĩrĩrio gũkĩra ũtonga mũnene;
gũtũĩka nĩ kwega gũkĩra betha kana thahabu.
- 2 Andũ arĩa atongu na arĩa athĩini harĩ ũndũ ũmwe ũmanyiitithanĩtie;
Jehova nĩwe Mũmbi wao othe.
- 3 Mündũ mũbaarĩrĩri onaga ũgwati akehitha,

no arĩa matarĩ ùũgĩ mathiiga o na mbere nao magatoonya thĩina-inĩ.

- 4 Kwĩnyiihia na gwĩtigĩra Jehova
kũrehaga ùtonga, na gĩtĩio, na muoyo.
- 5 Njĩra cia andũ arĩa aaganu irĩ mĩigua na mĩtego,
no ùrĩa ùgitagĩra ngoro yake aikaraga kũraya nacio.
- 6 Menyeria mwana njĩra ãrĩa agĩrĩrwo nĩkũgera,
na ndarĩ hĩndĩ akaamiuma o na aakũra.
- 7 Andũ arĩa atongu nĩ mathaga arĩa athĩini,
na ùrĩa ùkombaga nĩ ndungata ya mũmũkoomberi.
- 8 Mũndũ ùrĩa ùhaandaga waganu agethaga thĩina,
naruo rũthanju rwa marakara make nĩrũkanangwo.
- 9 Mũndũ mũtaana we mwene nĩakarathimwo,
tondũ nĩagayagĩra arĩa athĩini irio ciake.
- 10 Ingata mũnyũrũrania, nayo ngũĩ nĩgũkweherera;
inegene na irumi o nacio nĩcigũthira.
- 11 Mũndũ ùrĩa wendaga ngoro theru na akaaragia maũndũ ma ùtugi,
mũthamaki nĩagatuĩka mũrata wake.
- 12 Maitho ma Jehova nĩmamenyagĩrĩa ùmenyo,
no nĩathaahagia ciugo cia ùrĩa ùtarĩ mwĩhokeku.
- 13 Kĩgũũta kiugaga, “Nja kũrĩ na mũrũũthi!”
Kana gĩkoiga atĩrĩ, “Nĩngũũragĩrwo njĩra-inĩ!”
- 14 Kanua ka mũtumia mũtharia nĩ irima iriku,
nake ùrĩa werekeirio mang’ũrĩ ma Jehova agũũaga thĩinĩ wa rĩo.
- 15 Ngoro ya mwana yohanĩtio na ùrimũ,
no rũthanju rwa kũmũherithia nĩrũkaũingata kũraya nake.
- 16 Mũndũ ùrĩa ùhinyagĩrĩria arĩa athĩini nĩguo eyongerere ùtonga,
na ùrĩa ùheaga itonga iheo, eerĩ nĩmagathĩina.
- Mĩario ya arĩa Oogĩ*
- 17 Tega matũ, na ùthikĩrĩrie mĩario ya andũ arĩa oogĩ;
nyiiita na ngoro yaku maũndũ marĩa ngũrutana,
- 18 tondũ nĩ ùndũ mwega hĩndĩ ãrĩa ùkũmaiga ngoro-inĩ yaku,
na ùkoragwo namo mothe mĩromo-inĩ yaku.
- 19 Ndaakũmenyithia mo nĩgeetha mwĩhoko waku ùkoragwo harĩ Jehova,
wee nĩwe ngũruta maũndũ macio ùmũthĩ, ãrĩa wee nĩwe ngũruta.
- 20 Githĩ ndikwandĩkĩire thimo mĩrongo ãtatũ,
thimo cia ùtaarani na ùmenyo,
- 21 ngakũruta ciugo cia ma na cia kwĩhokeka,
nĩgeetha ùkaahota kũhe
ùrĩa ùgũtũmĩte macookio mega?

- 22 Ndūkanatunye arĩa athĩni indo ciao tondũ wa ũthĩni wao,
na ndūkanahinyĩrĩrie arĩa abatari ciira-inĩ,
- 23 nĩgũkorwo Jehova nĩakamacirĩrĩra,
na nĩagatunya arĩa mamatunyaga indo ciao.
- 24 Ndūkanagĩe ũrata na mũndũ ũrĩa ũrĩ marakara mahiũ,
ndūkanagĩe thiritũ na mũndũ ũrĩa ũhiũhaga kũrakara,
- 25 tondũ wahota kwĩruta mĩthiire yake,
na ũnyitwo nĩ mũtego.
- 26 Ndūgatuĩke mũndũ wa kũiga kĩndũ gĩa kũrũgamĩrĩra thiiĩ,
kana ũtuĩke wee nĩwe wa kũrũgamagĩrĩra mathiirĩ ma andũ angĩ;
- 27 ũngĩkaaga kĩndũ gĩa kũrĩha nakĩo-rĩ,
ũgaatunywo ũrĩrĩ waku o ũũkomeire.
- 28 Ndūkaneherie ihiga rĩa tene rĩa mũhaka
rĩrĩa rĩahaandirwo nĩ maithe manyu ma tene.
- 29 Nĩwonaga mũndũ mũũgĩ na wĩra wake?
Ūcio agatungata o na mbere ya athamaki;
ndagatungata mbere ya andũ matooĩkaine.

23

- 1 Rĩrĩa waikara thĩ kũrĩanĩra na mwathi wa bũrũri-rĩ,
wĩmenyerere nũũ ũcio mũrĩ nake;
- 2 wĩgĩrĩre kahiũ mũmero
ũngĩkorwo ũrĩ mũndũ mũkoroku.
- 3 Ndũkerirĩrie irio ciake irĩ mũrĩo,
nĩgũkorwo nĩ irio cia gũkũheenereria.
- 4 Tiga kwĩnogia na kwenda gwĩtongia;
gĩa na ũũgĩ wa kũhota kwĩrigĩrĩria.
- 5 No wone ũtonga, ũcooke ũbuĩrie,
nĩgũkorwo ti-itherũ ũtonga nĩwĩmeragia mathagu,
na ũkombũka ta nderi yerekeire matu-inĩ.
- 6 Tiga kũrĩa irio cia mũndũ mũkarĩ,
ndũkerirĩrie irio ciake cia mũrĩo;
- 7 tondũ nĩ mũndũ wa arĩa meciiragia o ũhoro wa thogora hĩndĩ ciothe.
Akwĩraga atĩrĩ, “Rĩa na ũnyue,”
no ngoro yake ndĩrĩ hamwe nawe.
- 8 Nĩũgatahĩka kĩrĩa kĩnini ũgaakorwo ũrĩite,
nacio ngaatho ciaku nĩikoorĩra thĩ.
- 9 Ndũkaarie na mũndũ mũkĩĩgu,
nĩgũkorwo we no anyararire ũũgĩ wa ciugo ciaku.
- 10 Ndūkaneherie ihiga rĩa tene rĩa mũhaka,
kana ũhatĩke mĩhaka ya mĩgũnda ya ciana cia ngoriai,
- 11 tondũ Mũgitĩri wacio nĩ arĩ na hinya;
nĩakamacirĩrĩra agũũkĩrĩre.

- 12 Ringĩrĩria ngoro yaku gũthikĩrĩria ũrutani,
na matũ maku kũigua ciugo cia ũmenyo.
- 13 Ndũkanaage kũherithia mwana;
ũngĩmũhũũra na rũthanju-rĩ, ndangĩkua.
- 14 Mũhũũrage na rũthanju
nĩguo ũhonokie muoyo wake kuuma kũrĩ gĩkuũ.
- 15 Mũrũ wakwa, ngoro yaku ĩngĩgĩa na ũũgĩ-rĩ,
hĩndĩ ĩyo ngoro yakwa no ĩkene;
- 16 ngoro yakwa nĩgacanjamũka
rĩrĩa mĩromo yaku ĩkaaria maũndũ marĩa magĩrĩire.
- 17 Ndũkanareke ngoro yaku ĩiguĩre ehia ũiru,
no hĩndĩ ciothe gĩaga na kĩyo gĩa gwĩtigĩa Jehova.
- 18 Tondũ ti-itherũ wee ũrĩ na kĩrĩgĩrĩro thuutha-inĩ,
na kĩrĩgĩrĩro gĩaku gĩtigaathira.
- 19 Mũrũ wakwa, thikĩrĩria nĩgeetha ũgĩe na ũũgĩ,
na ũige ngoro yaku njĩra-inĩ ĩrĩa yagĩrĩire.
- 20 Ndũkegwatanie na andũ arĩa manyuuaga njoohi,
kana arĩa makorokagĩa nyama,
- 21 nĩgũkorwo arĩu na andũ arĩa akoroku matuĩkaga athĩni,
naguo ũgũta ũtũmaga mũndũ ehumbe matangari.
- 22 Thikagĩrĩria thoguo, we ũrĩa wagũciarire,
na ndũkanyarare maitũguo, o na aakorwo nĩ mũkũrũ.
- 23 Wĩgũrĩre ũhoru ũrĩa wa ma na ndũkanawendie;
wĩgũrĩre na ũũgĩ, na ũtaaro, na ũtaũku.
- 24 Ithe wa mwana mũthingu arĩ gĩkeno kĩnene mũno;
nake ũrĩa ũrĩ na mwana mũũgĩ nĩakenagio nĩwe.
- 25 Thoguo na maitũguo marocanjamũka nĩ ũndũ waku;
mũtumia ũrĩa wagũciarire arokena!
- 26 Mũrũ wakwa, heaga ngoro yaku,
na ũreke maitho maku marũmagĩrĩre njĩra ciakwa,
- 27 nĩgũkorwo mũmaraya nĩ irima iriku,
nake mũtumia mũtharia nĩ gĩthima gĩkunderu.
- 28 Oohagĩria andũ njĩra-inĩ o ta njangiri,
na nĩatũmaga kuongerereke andũ matarĩ ehokeku kĩrĩndĩ-inĩ.
- 29 Nũũ ũrĩ na haaro? Nũũ ũrĩ na kĩaha?
Nũũ ũrĩ hatĩka-inĩ? Nũũ ũrĩ na mateta?
Nũũ ũgurarĩtio hatarĩ gĩtũmi? Nũũ ũtunĩhĩtie maitho?
- 30 Nĩ arĩa matindaga marũmanĩrĩire na ndibei,
arĩa mathiiga magĩcamaga mbakũri cia ndibei ĩrĩa ndukanie.
- 31 Tiga kwĩrorera ndibei rĩrĩa ĩtunĩhĩte,
rĩrĩa ĩgũkenga ĩrĩ gĩkombe-inĩ,
rĩrĩa ĩkũmerũka wega!
- 32 Mũthia-inĩ ĩrũmanaga ta nyoka,
ĩgagũtheeca na thumu ta ndũira.
- 33 Maitho maku makoonaaga maũndũ mageni,

na meciiria maku meciirie maũndũ ma waganu.

34 Ũgaatuĩka ta mũndũ ũkomete iria-inĩ rĩrĩa inene gatagatĩ,
o ta mũndũ ũkomete mũthia wa gĩtugĩ kĩa macua.

35 Nĩũkoiga atĩrĩ, “Ngũthĩtwo, no ndinatiihio!
Nĩmahũũra, no ndinaigua ũndũ!

Ngokĩra-rĩ,
nĩguo ngacarie ĩngĩ ya kũnyua?”

24

1 Tiga kũiguĩra andũ arĩa aaganu ũiru,
na ndũkanerirĩrie thiritũ yao,

2 nĩgũkorwo ngoro ciao ithugundaga o haaro,
na mũromo yao yaragia ũhoro wa kũrehere andũ thĩna.

3 Nyũmba yakagwo na ũũgĩ,
naguo ũtaũku nĩguo ũtũmaga ĩhaande;

4 ũmenyo nĩguo ũiyũragia tũnyũmba twayo,
ũgatũiyũria na indo cia bata, na ũtonga mwega.

5 Mũndũ mũũgĩ arĩ ũhoti mũnene,
na mũndũ ũrĩ ũmenyo nĩakĩragĩrĩria kũgĩa na hinya;

6 ũgĩthĩ mbaara-inĩ nĩũbatarĩtio nĩgũtaarwo,
na nĩgeetha ũhootane nĩũbatarĩtio nĩ aheani kĩrĩra aingĩ.

7 ũũgĩ ũrĩ igũrũ mũno, ndũngĩkinyĩrĩka nĩ mũndũ mũkĩngu;
rĩrĩa kwagomanwo kĩhingo-inĩ, ndangĩona wa kuuga.

8 Mũndũ ũrĩa ũthugundaga ũũru-rĩ,
andũ mamwĩtaga mungumania.

9 Mathugunda ma ũrimũ nĩ mehia,
na mũnyũrũrania nĩ kĩndũ kĩrĩ magigi harĩ andũ.

10 Ũngĩtuĩka wa kũũrwo nĩ hinya hĩndĩ ya thĩna,
hinya waku kaĩ nĩ mũnini-ĩ!

11 Honokia arĩa maratwarĩrĩrio gĩkuũ-inĩ;
girĩrĩria arĩa maratũgũũga merekeire gĩthĩnjĩro.

12 Ũngiuga atĩrĩ, “Ũhoro ũcio tũtiraũmenyete,”
githĩ ũrĩa ũthimaga ngoro tiwe ũmenyaga?

Ũrĩa ũrangagĩra muoyo waku-rĩ, githĩ ndooĩ kana nĩguo?
Githĩ ndakaarĩha o mũndũ kũringana na ũrĩa ekĩte?

13 Mũrũ wakwa, rĩa ũũkĩ, nĩgũkorwo nĩ mwega;
ũũkĩ uumĩte magua-inĩ ũrĩ mũrĩo ũkĩũcama.

14 Ningĩ menya atĩ ũũgĩ ũrĩ mũrĩo harĩ ngoro yaku;
ũngĩgĩa naguo, nĩũkagĩa na kũrĩgĩrĩro,
na kũrĩgĩrĩro gĩaku gĩtigaathira.

15 Ndũkanoochie mũndũ mũthingu njĩra-inĩ ũtharĩkĩre nyũmba yake ta
mũitũ,
ndũkanahithũkĩre gĩikaro gĩake;

16 nīgũkorwo mũndũ mũthingu o na angĩgũa maita mũgwanja, agũũaga
o agĩũkagĩra,
no andũ arĩa aaganu marũndagwo nĩ mũtino.

17 Hĩndĩ ĩrĩa thũ yaku yagũa-rĩ, ndũkanamĩkenerere;
hĩndĩ ĩrĩa yahĩngwo-rĩ, ndũkareke ngoro yaku ĩkene,

18 nĩguo Jehova ndakone ũndũ ũcio arakare,
akĩhũndũre marakara make kuuma kũrĩ thũ ĩyo.

19 Ndũkanathĩĩnĩke ngoro nĩ ũndũ wa andũ arĩa ooru,
kana wĩrirĩrie kũhaanana na arĩa aaganu,

20 nīgũkorwo mũndũ ũrĩa mũũru ndarĩ na mwĩhoko wa thuutha-inĩ,
na tawa wa ũrĩa mwaganu nĩũkahorio.

21 Mũrũ wakwa, wĩtigĩre Jehova na wĩtigĩre mũthamaki,
na ndũkagĩe na ngwatanĩro na andũ arĩa aremi,

22 nīgũkorwo acio eerĩ no mamũrehithĩrie mwanangĩko wa narua,
na nũũ ũngĩmenya nĩ mũtino ĩrĩkũ mangĩrehe?

Mĩario ĩngĩ ya arĩa Oogĩ

23 O na ici no thimo cia andũ arĩa oogĩ:

Kwenda mwena ũmwe gũkĩra ũrĩa ũngĩ ciira-inĩ ti ũndũ mwega:

24 ũrĩa wothe wĩraga mũndũ ũrĩa ũrĩ na mahĩtia atĩrĩ, “Wee ndũrĩ na
mahĩtia,”
kĩrĩndĩ nĩgĩkamũruma, na athũũrwo nĩ ndũrĩrĩ.

25 No arĩa matuagĩra andũ arĩa aaganu ciira,
nĩmakona wega, na magĩe na kĩrathimo kĩega.

26 Icookio rĩa wĩhokeku
nĩ ta kĩmumunyano kĩa mũromo.

27 Rĩkia wĩra wa gũtua mwako na nja,
na ũhaarĩrie mĩgũnda yaku;
thuutha ũcio cooka wĩakĩre nyũmba.

28 Ndũkanarute ũira ũigĩrĩre mũndũ wa itũũra rĩaku kĩgeenyoy,
kana ũheenanie na mũromo yaku.

29 Ndũkanoige atĩrĩ, “Ngũmwĩka o ta ũrĩa anjĩkĩte;
ngwĩrĩhĩria harĩ mũndũ ũcio kũringana na ũrĩa eekire.”

30 Ndaahĩtũkĩire mũgũnda-inĩ wa kĩgũũta,
ngĩhĩtũkĩra mũgũnda-inĩ wa mĩthabibũ wa mũndũ ũtooĩ gũkũũrana
maũndũ;

31 na rĩrĩ, mĩigua yamerete kũndũ guothe,
na mũgũnda ũkaiyũra riya,
naruo rũthingo rwa mahiga rũkamomoka.

32 Nĩndacũũranirie na ngoro yakwa maũndũ macio ndonire,
na ngĩrũta ũndũ kuumana na ũrĩa ndonire:

33 Mũtugo wa gũkoma hanini,
gũcooka toro hanini, gũkũnja moko hanini ũhurũke;

34 nague ũthĩni ũgaagũkororerera ta mũitũ,
na wagi ũgũkororerere ta mũndũ wĩohete indo cia mbaara.

25

Thimo Ingĩ cia Solomoni

¹ Ici nĩ thimo ingĩ cia Solomoni, iria ciacookanĩrĩrio na ikĩandĩkwo nĩ andũ a Hezekia ũrĩa warĩ mũthamaki wa Juda:

² Kũhithĩrĩra ũndũ nĩ ũgooci wa Ngai;
nakuo gũtuĩria ũndũ nĩkuo kũgoocithagia athamaki.

³ O ta ũrĩa igũrũ kũraihĩte na igũrũ, nakuo thĩ gũkarika mũno-rĩ,
ũguo noguo ngoro cia athamaki itangĩtuĩrĩka.

⁴ Theria betha ithire gĩko,
na nĩhegũtigara kĩndũ kĩa mūturi wa betha;

⁵ eheria andũ arĩa aaganu harĩ mũthamaki,
na gĩtĩ gĩaake kĩa ũnene nĩgĩkũrũmio nĩ ũthingu.

⁶ Ndũgetũũgĩrie harĩ mũthamaki,
na ndũkerũgamie gatagatĩ ka anene;

⁷ kaba mũthamaki we mwene akwĩre, “Ambata, ũũke haha,”
gũkĩra agũconorithie mbere ya mũndũ ũrĩ igweta.

Ũndũ ũrĩa wonete na maitho-rĩ,

⁸ ndũkahiũhe kũũtwara igooti-inĩ,
tondũ-rĩ, ũgeeka atĩa marigĩrĩrio-inĩ,
mũndũ wa itũũra rĩaku angĩkaaruta ũira agũconorithie?

⁹ Ciirai na mũndũ wa itũũra rĩaku we mwene,
nĩguo ndũkoimie ndundu ya mũndũ ũcio ũngĩ nja,

¹⁰ kana ũiguuo nĩ mũndũ ũngĩ agũconore,
ũtũũre na ngumo njũru itagagũthira.

¹¹ Kiugo kĩarĩtio hĩndĩ rĩria yagĩrĩire
nĩ ta matunda ma thahabu marĩ thaani-inĩ ya betha.

¹² Gĩcũhĩ gĩa gũtũ gĩa thahabu, kana ithaga rĩa thahabu rĩria therie,
nĩ taguo irũithia rĩa mũndũ mũũgĩ rĩtariĩ gũtũ-inĩ kwa mũndũ ũrĩa
ũiguaga.

¹³ Ta ũhehu wa tharunji hĩndĩ ya magetha,
no taguo mũtwari ndũmĩrĩri mwĩhokeku ahaana kũrĩ arĩa
mamũtũmaga;
nĩatũmaga ngoro cia anene ake ikene.

¹⁴ O ta ũrĩa matu na rũhuho matarĩ mbura ihaana,
no taguo mũndũ ahaana ũrĩa ũrahaga ũrĩa ekũheana iheo na
ndaheane.

¹⁵ Ũkirĩrĩria no ũguucĩrĩrie ũrĩa waathanaga etĩkĩre ũndũ,
naruo rũrĩmĩ ruororo no ruune ihĩndĩ.

¹⁶ Ũngĩona ũũkĩ-rĩ, rĩa o wa gũkũigana,
ũngĩrĩa mũingĩ mũno nĩũgũtahĩka.

¹⁷ Nyiihia gũthiiga kwa mũndũ wa itũũra,

ũngĩthiĩ kaingĩ no anogio nĩwe agũthũũre.

- 18 Mũndũ ũrĩa ũheanaga ũira wa maheeni agookĩrĩra mũndũ wa itũũra, ahaana ta njũgũma, kana rũhiũ rwa njora, kana mũguĩ mũũgĩ.
- 19 Kwĩhoka mũndũ ũtarĩ mwĩhokeku hĩndĩ ya thĩina, no ta kwĩhoka igeo ituĩku, kana kũgũrũ kũrathua.
- 20 Ũrĩa ũinagĩra mũndũ ũrĩ na ngoro nditũ nyĩmbo, no ta mũndũ kwĩruta nguo mũthenya wa heho, kana gũitĩrĩria thiki igata-inĩ.
- 21 Thũ yaku ãngĩkorwo ãhũtiĩ-rĩ, mĩhe irio ãrĩe; ãngĩkorwo ãnyootiĩ-rĩ, mĩhe maaĩ ãnyue.
- 22 Weka ũguo-rĩ, nĩũkũmĩgĩrĩra makara ma mwaki mūtwe, nake Jehova nĩagakũrĩha.
- 23 O ta ũrĩa rũhuho rwa gathigathini rũrehaga mbura, no guo rũrĩmĩ rwa njuukũ rũrehaga ũhoru wa marakara.
- 24 Nĩ kaba gũtũũra nyũmba-igũrũ koine-inĩ, gũkĩra gũtũũrania nyũmba thĩinĩ na mūtumia wa haaro.
- 25 O ta ũrĩa maaĩ mahehu manyooraga mũndũ mũnyootu, no taguo ũhoru mwega uumĩte bũrũri wa kũraya wĩkaga.
- 26 O ta gĩthima kĩiyũrĩte ndaka, kana itherũkĩro rĩa maaĩ riunjuge, ũguo nĩguo mũndũ mũthingu ahaanaga angĩrekereria harĩ andũ arĩa aaganu.
- 27 Ti wega kũrĩa ũũkĩ mũingĩ mũno, o na ti ũndũ wa gũtũika mũndũ gwĩcarĩria gĩtũo we mwene.
- 28 Mũndũ ũtangĩhota gwatha ngoro yake atariĩ ta itũũra inene rĩmomoku, na rĩtarĩ na thingo.

26

- 1 O ta ũrĩa tharunji ãtaagĩrĩire kũgĩa hĩndĩ ya riũa, kana mbura kuura hĩndĩ ya magetha-rĩ, no guo gĩtũo gĩtagĩrĩire mũndũ mũkĩĩgu.
- 2 Ta kanyoni-ka-nja gekũbatabata, kana thũngũrũrũ ãkũhiũka-hiũka, no guo kĩrumi gĩtarĩ gĩtũmi gĩtarĩ ha kwĩgwatĩrĩra.
- 3 Kĩboko nĩ kĩa mbarathi, matamu nĩ ma ndigiri, na rũthanju nĩ rwa ciande cia andũ arĩa akĩĩgu!
- 4 Ndũkanacookerie mũndũ mũkĩĩgu kũringana na ũrimũ wake, ndũkae gũtuĩka take.
- 5 Cookeria mũndũ mũkĩĩgu kũringana na ũrimũ wake, nĩguo ndakeyone taarĩ mũndũ mũũgĩ maithe-inĩ make.

- 6 Gūtūma ndūmīrīri na guoko kwa mūdū mūkīgu-rī,
nī ta gwītīnia magūrū, kana kūnyua haaro.
- 7 O ta magūrū ma gīthua ūrīa mathiiga maniginīte,
nogu thimo īhaana īkīario nī kanua ka mūdū mūkīgu.
- 8 Kūhe mūdū mūkīgu gītīo
no ta kuohera ihiga kīgūtha-inī.
- 9 Thimo īkīario nī kanua ka mūdū mūkīgu
nī ta mūigua ūrī guoko-inī kwa mūrīu.
- 10 Mūdū wandīkaga mūdū mūkīgu kana mwīhītūkīri
nī ta ūrīa ūikagia mīguī o ro ūguo agatīhia andū.
- 11 Mūdū mūkīgu acookagīra ūrimū wake
o ta ūrīa ngui īcookagīrīra matahīko mayo.
- 12 Wanona mūdū wīonaga arī mūūgī maitho-inī make?
Mūdū mūkīgu arī na kīrīgīrīro gūkīra mūdū ūcio.
- 13 Kīgūūta kiugaga atīrī, “Njīra-inī kūrī na mūrūūthi,
mūrūūthi mūrīani ūrorūūra njīra-inī cia itūūra!”
- 14 Ta ūrīa mūrango ūtindaga ūkīgarūrūka ihocio-inī ciaguo,
nogu kīgūūta gītindaga gīkīgarūra gīkomete ūrīrī-inī wakīo.
- 15 Kīgūūta gīikagia guoko gwakīo o thaani-inī;
kīnogagio nīgūcooka gūkuoya gīgūkinyie kanua-inī.
- 16 Kīgūūta kīionaga kīrī kīūgī maitho-inī makīo,
gūkīra andū mūgwanja arīa macookagia ūhorō na ūūgī.
- 17 Mwīhītūkīri wītoonyagia inegene-inī rītāmūkoniī
no ta mūdū ūkūnyīta ngui matū.
- 18 Ta mūgūrūki ūgūikia
icinga cia mwaki, kana agaikia mīguī ya gīkuū,
19 no taguo mūdū ahaana ūrīa ūheenagia mūdū wa itūūra rīake,
agacooka kūmwīra atīrī, “Nī itherū nyuma narīo!”
- 20 Mwaki ūngīaga ngū no kūhora ūhoraga;
ngarari cingīaga mūhuhu no gūthira ithiraga.
- 21 O ta ūrīa makara magwatagia marīa mangī mwaki,
na o ta ūrīa ngū ciakanagia mwaki,
nogu mūdū mūūgiti aakagīrīria haaro.
- 22 Ndeto cia mūdū wa mūhuhu nī ta twenyū twega twa irio;
tūmerūkaga tūgathiī mwīrī wa mūdū o thīnī biū.
- 23 Ta ūrīa indo cia rīūmba inyorokagio ikahenia na igūrū,

no taguo mĩromo mĩnyoroku ĩhumbagĩra ngoro ĩrĩ na ũũru.

- 24 Mũndũ wa rūmena aaragia ũhinga na mĩromo yake,
no thĩinĩ wa ngoro yake aiyũrĩtwo no maheeni.
- 25 O na gũtuĩka mĩario yake nĩ ya gũkenania, ndũkanamwĩtĩkie,
nĩgũkorwo ngoro yake ĩiyũrĩte maũndũ mũgwanja marĩ magigi.
- 26 Rũmena rwake no rūhithwo na maheeni,
no waganu wake ũkaaguũrio kũngano-inĩ.
- 27 Mũndũ angĩenja irima, nĩwe ũkaagũa rĩo;
mũndũ angĩgaragara ihiga, rĩkaagaragara rĩmũcookerere.
- 28 Rũrĩmĩ rwa maheeni nĩkũmena rūmenete arĩa rĩtuuragia,
nako kanua ga kwĩyendithĩrĩria karehaga mwanangĩko.

27

- 1 Tiga kwĩraha nĩ ũndũ wa rūciũ,
nĩgũkorwo ndũũĩ kĩrĩa mũthenya ũngĩrehe.
- 2 Reke mũndũ ũngĩ akũgaathĩrĩrie, no ti kanua gaku mwene;
mũndũ ũngĩ nĩakũgaathĩrĩrie, no ti mĩromo yaku mwene.
- 3 Ihiga nĩ iritũ na mũthanga nĩ mũrigo,
no kũrakario nĩ mũndũ mũkĩgu nĩ kũritũ gũkĩra icio cierĩ.
- 4 Marakara matirĩ tha, namo marũrũ moinaga ta mũiyũro;
no ũiru-rĩ, nũ ũngĩhota kũwĩtiiria?
- 5 Kaba kũrũithio nĩ mũndũ ũtekũhithĩrĩra ũndũ
gũkĩra wendo mũhithe.
- 6 Nguraro cia gũtihio nĩ mũrata no ciĩhokwo,
no imumunyano nyingĩ cia mũgũthũũri ti cia kwĩhokwo.
- 7 Mũndũ mũhũũnu athũũraga o na ũũkĩ,
no mũndũ mũhũũtu, o na kĩndũ kĩrũrũ aiguaga kĩrĩ mũrĩo.
- 8 Mũndũ ũũrĩte gwake mũciĩ
ahaana ta nyoni ĩtiganĩrie gĩtara kĩayo.
- 9 Maguta manungi wega na ũbumba irehagĩra ngoro ya mũndũ gĩkeno,
na noguo wega wa mũrata wa mũndũ wĩkaga akĩmũhe ũtaaro wake
wa ma.
- 10 Ndũkanateanĩrie mũrata waku kana mũrata wa thoguo,
na ndũgathiĩ kwa mũrũ wa maitũguo rĩrĩa mũtino wagũkora:
nĩ kaba mũndũ wa itũũra ũcio ũrĩ hakuhĩ, gũkĩra mũrũ wa nyina na
mũndũ ũrĩ kũraya.
- 11 Mũrũ wakwa, tuĩka mũndũ mũũgĩ, ũgĩkenagie ngoro yakwa;
na nĩ hotage gũcookagĩria mũndũ o wothe ũngĩnyarara.

- 12 Mündũ mũũgĩ oonaga ũgwati ũgĩũka akehitha,
no arĩa matarĩ ũũgĩ mathiiga o na mbere, nao magatoonya thĩina-inĩ.
- 13 Oya nguo ya mündũ ũrĩa ũrũgamagĩrĩa thĩirĩ wa mündũ wa kũngĩ;
mĩige ĩrũgamĩrĩre thĩirĩ ũcio wa mündũ-wa-nja wa kũngĩ.
- 14 Mündũ angĩrathima mündũ wa itũũra rĩake rũciinĩ tene anĩrĩire-rĩ,
ũndũ ũcio ũngĩtuĩka taarĩ kĩrumi.
- 15 Mũtumia wa haaro ahaanaine
na maaĩ maratata mategũtigithĩria hĩndĩ ya mbura;
- 16 kũgeria kũmũgirĩrĩria nĩ ta kũgeria kũgirĩrĩria rũhuho,
kana kũgeria gũkumatĩria maguta na guoko.
- 17 O ta ũrĩa kĩgera kĩnooraga kĩrĩa kĩngĩ,
no taguo mündũ ohĩgagia ũrĩa ũngĩ.
- 18 Mündũ ũrĩa ũrĩmagĩra mũkũyũ nĩakaarĩa maciaro maguo,
na mündũ ũrĩa ũtungataga mwathi wake nĩagatĩo.
- 19 O ta ũrĩa mündũ onaga ũthiũ wake maaĩ-inĩ,
no taguo ngoro ya mündũ yonanagia ũrĩa mündũ atarĩ.
- 20 Gĩkuũ na Mwanangĩko itiiganagia,
na o namo maitho ma mündũ matiiganagia.
- 21 Nyũngũ nĩ ya gũthererio betha, na kĩrugutĩro nĩ gĩa gũthererio
thahabu,
no mündũ athimagwo na igweta rĩrĩa agwetagwo narĩo.
- 22 O na ũngĩhũũrĩa mündũ mũkĩĩgu ndĩrĩ-inĩ,
ũmũhũũre na mũũthĩ ta ngano-rĩ,
ndangiumwo nĩ ũrimũ wake.
- 23 Thũũrimaga mahiũ maku na kĩyo,
ũmenyagĩrĩre wega ndũũru ciaku;
- 24 nĩgũkorwo ũtonga ndũtũũraga nginya tene,
o nayo thũmbĩ ti ya gũkinyĩra njiarwa na njiarwa.
- 25 Nyeki ĩrĩa nyũmũ rĩrĩa yatũgũtwo na nyeki njerũ ĩkunũke-rĩ,
nayo ĩrĩa ya ĩrĩma-inĩ yũnganio na ĩnũkio-rĩ,
- 26 hĩndĩ ĩyo tũgondu nĩtũgaatũma ũgĩe na nguo,
nacio mbũri itũme ũgĩe na gĩa kũgũra mũgũnda.
- 27 Nĩũkagĩa na iria rĩingĩ rĩa mbũri
rĩa gũkũigana na rĩa kũnyuuo nĩ andũ a nyũmba yaku,
o na rĩa gũtũũria airĩtu aku a wĩra.

28

1 Andũ arĩa aaganu moraga o na gũtarĩ mündũ ũramathingata,
no arĩa athingu momagĩrĩria ta mũrũũthi.

2 Bũrũri ũngĩhĩa, nĩũgĩaga na aathani aingĩ,

no mündũ ũrĩ na ũtaũku na akagĩa na ũmenyo nĩatũmaga bũrũri ũkindĩrie.

- 3 Mwathani ũrĩa ũhatagĩrĩria andũ arĩa athĩni ahaana ta mbura ya rũhuho ĩrĩa ĩtatigagia irio.
- 4 Andũ arĩa matirikaga watho magathagĩrĩria andũ arĩa aaganu, no arĩa marũmagia watho magianaga nao.
- 5 Andũ arĩa ooru matiiguaga maũndũ ma kĩhooto, no arĩa marongoragia Jehova nĩmataũkagĩrwo nĩ mo biũ.
- 6 Nĩ kaba mündũ mũthĩni ũrĩa ũthiiga na mũthiire ĩtarĩ ũcuuke, gũkĩra gĩtonga gĩthiiga na mũthiire mũogomu.
- 7 Mündũ ũrĩa ũrũmagia watho nĩ mwana ũrĩ na gũkũũrana, no mwana ũrĩa ũthiiga na thiritũ ya arĩa akoroku aconorithagia ithe.
- 8 Mündũ ũrĩa ũingĩhagia ũtonga wake na ũndũ wa gũkombithia mbeeca na gwĩtia uumithio mũkĩru aũigagĩra mündũ ũngĩ, ũrĩa ũkaiguĩra athĩni tha.
- 9 Mündũ ũrĩa ũregaga kũigua watho, o na mahooya make nĩ kĩndũ kĩrĩ magigi.
- 10 Mündũ ũrĩa ũngĩhĩtithia andũ arĩa arũngĩrĩru nĩguo magere njĩra ya ũũru, akaagũa mũtego-inĩ wake we mwene, no ũrĩa ũtarĩ ũcuuke, wega nĩguo ũgaatuĩka igai rĩake.
- 11 Mündũ mũtongu no eyone taarĩ mũũgĩ maitho-inĩ make, no mündũ mũthĩni ũrĩa ũũĩ gũkũũrana maũndũ amuonaga o ũrĩa atariĩ.
- 12 Hĩndĩ ĩrĩa arĩa athingu maatoorania, nĩkũgĩaga na ndũhiũ nene; no rĩrĩa arĩa aaganu maatũũgĩra, andũ nĩ kwĩhitha mehithaga.
- 13 Mündũ ũrĩa ũhithaga mehia make ndagaacagĩra, no ũrĩa ũmoimbũraga na agatigana namo nĩaiguagĩrwo tha.
- 14 Kũrathimwo nĩ mündũ ũrĩa wĩtigagĩra Jehova hĩndĩ ciothe, no ũrĩa ũmagia ngoro yake nĩkũgũa agũũaga thĩina-inĩ.
- 15 Mündũ mwaganu agĩatha andũ matarĩ na ũhoti, nĩ ta mũrũũthi ũkũrarama, kana nduba ĩgũticũka.
- 16 Mũnene ũtarĩ na ũtaũku nĩahinyagĩrĩria andũ mũno, no mündũ ũrĩa ũthũire uumithio ũtagĩrĩre nĩagakenera matukũ maingĩ ma muoyo wake.
- 17 Mündũ mũritũhĩre nĩ thakame ya mündũ ooragĩte, egũtũũra ehithaga nginya gũkua gwake; mündũ o na ũrĩkũ ndakanamũteithĩrĩrie.

- 18 Mündũ ũrĩa mũthiĩre yake ĩtarĩ ũcuuke aikaraga arĩ mũgitĩre,
no mündũ ũrĩa ũthiĩaga na njĩra cia waganu akaagũa o rĩmwe, hubu!
- 19 Mündũ ũrĩa ũrĩmaga mũgũnda wake arĩkoragwo na irio nyingĩ,
no ũrĩa ũhanyũkanagia na maũndũ hatarĩ arĩhũnaga o thĩĩna.
- 20 Mündũ mwĩhokeku arĩrathimagwo mũno,
no ũrĩa wĩriragĩria kũhiũha gũtonga ndakaaga kũherithio.
- 21 Gũtĩĩra mündũ maũthĩ ti wega:
no mündũ no eke ũũru nĩ ũndũ wa kenyũ ka irio.
- 22 Mündũ mũkarĩ nĩeriragĩria mũno gũtonga,
na ndooĩ atĩ etereirwo nĩ ũthĩĩni.
- 23 Mündũ ũrĩa ũrũithagia ũngĩ nĩagatuĩka wa kwendwo nĩwe thuutha-inĩ,
gũkĩra mündũ wa rũrĩmĩ rwa kwĩyendithĩrĩria.
- 24 Mündũ ũrĩa ũtunyaga ithe kana nyina kĩndũ kĩa,
agacooka akoĩga atĩrĩ, “Ti ũũru ndeka,”
ũcio marĩ rũmwe na ũrĩa wanangaga.
- 25 Mündũ mũkoroku aarahũraga ngarari,
no mündũ wĩhokete Jehova nĩakagaacĩra.
- 26 Mündũ ũrĩa wĩhokaga we mwene nĩ mündũ mũkĩĩgu,
no ũrĩa ũthiĩaga na njĩra cia ũũgĩ aikaraga arĩ mũgitĩre.
- 27 Mündũ ũrĩa ũheaga athĩĩni ndarĩ kĩndũ akaaga,
no mündũ ũrĩa ũmahingagĩra maitho nĩarĩĩrumagwo kaingĩ.
- 28 Rĩrĩa andũ arĩa aaganu maatuĩka a gwathana, andũ nĩ kwĩhitha
mehithaga;
no rĩrĩa arĩa aaganu mathira, arĩa athingu nĩmatheeremaga.

29

- 1 Mündũ ũrĩa ũikaraga omĩtie ngingo thuutha wa kũrũithio maita maingĩ,
akaanangwo o rĩmwe, na aage kĩhonia.
- 2 Rĩrĩa andũ arĩa athingu matheerema, andũ nĩmakenaga;
no rĩrĩa andũ arĩa aaganu maathana, andũ nĩgũcaaya macaayaga.
- 3 Mündũ ũrĩa wendete ũũgĩ atũũragia ithe na gĩkeno,
no mündũ ũrĩa ũceeraga na maraya nĩgũitanga aitangaga ũtonga
wake.
- 4 Mũthamaki ũrĩ matuĩro ma kĩhooto aikaragia bũrũri ũrĩ mwĩkindĩru,
no ũrĩa ũkorokagĩra mahaki nĩ kwananga awanangaga.
- 5 Mündũ ũrĩa wĩyendithagĩrĩria harĩ mündũ wa itũũra rĩake na maheeni,
nĩ wabu aambagĩra magũrũ make.

- 6 Mündũ mwaganu ategagwo nĩ mehia make we mwene,
no mündũ mũthingu ainaga na agakena.
- 7 Andũ arĩa athingu nĩmamenyagĩrĩra kĩhooto kĩa arĩa athĩni,
no arĩa aaganu matirũmbũyagia kĩhooto kĩa.
- 8 Anyũrũrania matũmaga itũura inene rĩrĩmbũke ta mwaki,
no andũ oogĩ nĩkũniina maniinaga marakara.
- 9 Mündũ mũũgĩ angĩthiĩ igooti-inĩ na mündũ mũkĩigu,
mündũ mũkĩigu arĩrĩmbũkaga nĩ marakara na akanyũrũrania, nago
thayũ ũkaaga.
- 10 Andũ arĩa maitaga thakame nĩmathũire mündũ mwĩhokeku,
no andũ arĩa arũngĩrĩru macaragia ũrĩa mangĩtirĩrĩra muoyo wake.
- 11 Mündũ mũkĩigu aitũrũraga marakara make mothe,
no mündũ mũũgĩ aikaraga amarigĩrĩrie, akahoorera.
- 12 Mündũ ũrĩa wathanaga angĩthikĩrĩria maheeni-rĩ,
anene ake othe matuĩkaga andũ aaganu.
- 13 Mündũ mũthĩni na mündũ mũhinyanĩrĩria harĩ ũndũ ũmwe
ũmahaananĩtie:
Jehova nĩwe ũtũmaga maitho mao eerĩ moone.
- 14 Mũthamaki angĩtuĩra athĩni ciira na kĩhooto-rĩ,
gĩtĩ gĩake kĩa ũnene gĩtũũraga kĩrũmĩte nginya tene.
- 15 Rũthanju na kũrũithio ciĩkagĩra mündũ ũũgĩ,
no mwana wa kũrekererio aconorithagia nyina.
- 16 Hĩndĩ ĩrĩa andũ aaganu matheerema, nago mehia matheeremaga,
no andũ arĩa athingu nĩmakerorera igwa rĩa.
- 17 Herithagia mũrũguo, na nĩagatũma ũgĩe na thayũ;
nĩagatũma ũgĩe na gĩkeno ngoro-inĩ.
- 18 Kũrĩa gũtarĩ na ũguũrio, kĩrĩndĩ gĩticookaga kwĩrigĩrĩria;
no gũkena nĩ mündũ ũrĩa ũrũmagia watho.
- 19 Ndungata ndĩngĩhera nĩ kwarĩrio gũtheri;
o na ĩngĩtaũkĩrwo nĩ ũhoro ndĩngĩũrũmbũiya.
- 20 Wanona mündũ ũhiũhaga kwaria?
Mündũ mũkĩigu arĩ na kĩrĩgĩrĩro kũmũkĩra.
- 21 Mündũ angĩnania ndungata yake kuuma wĩthĩ wayo,
marigĩrĩrio-inĩ nĩkamũrehera kĩa.
- 22 Mündũ wa marakara aarahũraga ngarari,
nake mündũ wa marũrũ agĩaga na mehia maingĩ.

- 23 Mwĩtĩio wa mũndũ nĩũmũnyiihagia,
no mũndũ ũrĩa wa ngoro ya kwĩnyiihia nĩagatĩio.
- 24 Mũndũ wa kũgĩa thiritũ na mũici nĩ muoyo wake mwene athũire;
ehĩtithagio na ndangĩruta ũira.
- 25 Gwĩtigĩra mũndũ gũtuĩkaga mũtego,
no ũrĩa wĩhokaga Jehova aikaraga arĩ mũgitĩre.
- 26 Andũ aingĩ nĩmacaragia kũiguuo nĩ mũnene,
no mũndũ oonaga kĩhooto kuuma kũrĩ Jehova.
- 27 Andũ arĩa athingu monaga andũ arĩa matarĩ ehokeku ta kĩndũ kĩrĩ
magigi;
nao andũ arĩa aaganu moonaga andũ arĩa arũngĩrĩru ta kĩndũ kĩrĩ
magigi.

30

Mĩario ya Aguri

- ¹ Īno nĩyo mĩario ya Aguri mũrũ wa Jake, na nĩ ndũmĩrĩri nditũ:
Mũndũ ũcio eerire Ithieli,
akĩira Ithieli na Ukali atĩrĩ:
- 2 “Nĩ ndĩ mũndũ mũriitu gũkĩra andũ arĩa angĩ;
ndirĩ na ũtaũku ta wa mũndũ.
- 3 Ndiĩrutĩte kũgĩa na ũũgĩ,
o na kana ngamenya Ũrĩa Mũtheru.
- 4 Nũũ wanambata igũrũ na agacooka agaikũrũka gũkũ thĩ?
Nũũ wanacookereria rũhuho ngundi-inĩ ciake?
Maaĩ namo-rĩ, nũũ ũrĩ wamooiania na nguo yake ya igũrũ?
Nũũ wahaandire ituri ciothe cia thĩ?
Etagwo atĩa, nake mũriũ etagwo atĩa?
Akorwo nĩũũ-rĩ, ndũkĩnjĩre!
- 5 “Kiugo gĩothe kĩa Ngai gĩtirĩ mahĩtia;
nĩwe ngo ya arĩa moragĩra harĩ we.
- 6 Ndũkanongerere ciugo ciake,
ndakae gũkũrũithia wonekane ũrĩ wa maheeni.
- 7 “Nĩngũkũhooya maũndũ meerĩ, Wee Jehova;
ndũkanarege kũhe mo mbere ya ngue:
- 8 Atĩrĩrĩ, njehereria maũndũ matarĩ ma ma, na ma maheeni, cindaihĩrĩrie
mũno;
ningĩ ndũkaahe ũthĩni kana ũtonga,
no ũũheage irio cia o mũthenya.
- 9 Ndikaagĩe na indo nyingĩ mũno, ngũkaane,
njũũrie atĩrĩ, ‘Jehova nũũ?’
Kana thĩine mũno, njiye,
na nĩ ũndũ ũcio ngĩmenererie rĩitwa rĩa Ngai wakwa.
- 10 “Ndũgacambie ndungata kũrĩ mũnene wayo,
ndĩgagĩkũrume, nawe ũrĩhio ũũru ũcio.

- 11 “Nĩ kũrĩ andũ marumaga maithe mao
o na matangĩrathima manyina mao;
- 12 kũrĩ andũ arĩa meyonaga marĩ atheru maitho-inĩ mao,
o rĩrĩa matathambĩtio gĩko kĩa;
- 13 nĩ arĩa marĩ maitho ma mwĩtĩo,
o arĩa maroraga andũ manyiira;
- 14 nĩo arĩa magego mao mahaana ta hiũ cia njora,
na ngambucu ciao ihaana ta tũhiũ
twa gũtambuura arĩa athĩni, mahuke thĩ,
na arĩa abatari, mathire andũ-inĩ.
- 15 “Thambara ĩrĩ airĩtu eerĩ.
Matitigithagĩria kuuga, ‘Tũhei! Tũhei!’
- “Kũrĩ indo ithatũ itarĩ hĩndĩ ihũũnaga,
o na nĩ inya itarĩ hĩndĩ ingiuga, ‘Nĩndaigania!’
- 16 Nacio nĩ mbĩrĩra, na nda thaata,
na thĩ tondũ ndĩrĩ hĩndĩ ĩiganagia maaĩ,
na mwaki tondũ ndũrĩ hĩndĩ uugaga, ‘Nĩndaigania!’
- 17 “Riitho rĩa mũndũ ũrĩa ũnyũrũragia ithe,
na akarurũka kũiguaga nyina,
rĩgaakũũrwo nĩ mahuru ma kĩaanda-inĩ,
na rĩkaarĩo nĩ nderi.
- 18 “Kũrĩ maũndũ matatũ mangegagia mũno makĩria,
o na nĩ mana marĩa niĩ itakuũkagĩrwo nĩmo:
- 19 namo nĩ mũthiire wa nderi rĩera-inĩ,
na mũthiire wa nyoka rwaro-inĩ rwa ihiga,
na mũthiire wa marikabu ĩrĩ iria-inĩ gatagatĩ,
na mũthiire wa mũndũ makĩendana na mũirĩtu.
- 20 “Ũyũ nĩguo mũthiire wa mũndũ-wa-nja mũtharia:
Arĩaga na akehuura mĩromo,
akoiga atĩrĩ, ‘Ndirĩ ũndũ mũũru njĩkĩte.’
- 21 “Kũrĩ maũndũ matatũ matũmaga thĩ ĩthingithe,
o na nĩ mana ĩtangĩĩtiria:
- 22 namo nĩ ndungata ĩtuĩkĩte mũthamaki,
na mũndũ mũkĩngu ahũũnĩte irio,
- 23 na mũndũ-wa-nja ũtangĩendeka ahikĩte,
na ndungata ya mũirĩtu ĩtuĩkĩte mũtumia wa mũthuuri wa mũmĩathi.
- 24 “Nĩ kũrĩ nyamũ inya nini gũkũ thĩ,
no nĩ njũgĩ mũno:
- 25 Thigiriri-rĩ, nĩ ciũmbe itarĩ hinya,
no nĩciĩigagĩra mũthiithũ wa irio hĩndĩ ya riũa;
- 26 ikami nĩ ciũmbe itarĩ ũhoti,
no nĩciĩthondekagĩra ciikaro ciacio ndwaro-inĩ cia mahiga;*
- 27 ngigĩ itirĩ mũthamaki wacio,
no nĩitwaranaga hamwe irĩ mbũtũ;

* 30:26 Ikami nĩ mũthemba wa mbũkũ ciikaraga marima-inĩ ma irĩma irĩ ikundi.

- 28 njagathi no inyiitwo na rūhĩ,
no ĩtũũraga thĩĩnĩ wa nyũmba cia athamaki.
- 29 “Kũrĩ indo ithatũ irĩ mũkinyũkĩrie mũgaacĩru,
o na nĩ inya ngaacĩru rĩrĩa igũthĩĩ:
- 30 nĩ mũrũũthi, arĩ guo ũrĩ hinya mũno gatagatĩ ka nyamũ iria ingĩ ciothe,
na ndũngĩeherera nyamũ ĩrĩkũ kana ĩrĩkũ njĩra;
- 31 nĩ njamba ya ngũkũ ĩrĩa ĩkinyũkagia na nguthi, na thenge,
na mũthamaki mũthiũrũrũkĩrie nĩ mbũtũ ciake cia ita.
- 32 “Angĩkorwo nĩwĩtuĩte mũndũ mũkĩĩgu, na ũgetũũgĩria,
kana ũkorwo nĩũthugundĩte gwĩka ũũru-rĩ,
humbĩra kanua gaku na rūhĩ!
- 33 Nĩgũkorwo o ta ũrĩa iria rĩthũcagwo, rĩkoima thiagĩ,
na o ta ũrĩa ĩniũrũ rĩthioragwo rĩkoira thakame-rĩ,
ũguo noguo gũthogotha marakara kũrehaga ngũ.”

31

Mĩario ya Mũthamaki Lemueli

- 1 ĩno nĩyo mĩario ya Mũthamaki Lemueli: nĩ ndũmĩrĩri nditũ ĩrĩa aarutĩrwo nĩ nyina:
- 2 “Atĩrĩrĩ, wee mũrũ wakwa, ngũkwĩra atĩa, o wee mwana wa nda yakwa,
ngũkwĩra atĩa o wee mwana wa mĩhĩtwa yakwa,
- 3 atĩrĩ, ndũkanaitange hinya waku na andũ-a-nja,
kana ũhe ũhoti waku acio manangaga athamaki.*
- 4 “Atĩrĩrĩ, wee Lemueli, athamaki matiagĩrĩrwo nĩkũnyua ndibei,
ti mũtugo wa athamaki kũnyua ndibei,
anene matiagĩrĩrwo nĩ kwĩrĩrĩria njoohi,
- 5 nĩgeetha matikanyue mariganĩrwo nĩ ũrĩa watho uugaga,
nao magithie arĩa othe ahinyĩrĩrie kĩhoo to kĩa.
- 6 Heaga arĩa marathira njoohi,
na ndibei kũrĩ arĩa marĩ na ruo rũnene rwa ngoro;
- 7 reke manyue mariganĩrwo nĩ ũthĩĩni wao,
na matige gũcooka kũririkana kĩa kĩa.
- 8 “Arĩrĩria arĩa matangĩhota kwĩyarĩrĩria,
warĩrĩrie kĩhoo to kĩa arĩa othe anyamaarĩku.
- 9 Maarĩrĩrie, na ũmatũire ciira na kĩhoo to;
rũrĩra kĩhoo to kĩa arĩa athĩĩni na arĩa abatari.”

Ciugo cia Kũrigĩrĩria: Mũtumia ũrĩa Ngatha

- 10 Mũtumia ngatha-rĩ, angĩoneka kũ?
Nĩgũkorwo thogora wake nĩũkĩrĩte mũno ũrĩa wa ruru iria ndune.
- 11 Mũthuuri wake nĩamwĩhokete biũ,
na ndarĩ kĩndũ kĩa bata angĩaga.
- 12 Mũtumia ũcio, matukũ mothe ma muoyo wake,
no maũndũ mega ekaga mũthuuriwe,
na ndangĩmwĩka ũũru.
- 13 Ethaga guoya wa ng’ondũ na ndigi cia ũguta,

* 31:3 Nyũmba ya ũthamaki nĩyakoragwo na andũ-a-nja aingĩ mũno arĩa rĩmwe na rĩmwe monũhaga athamaki.

- agacirutĩra wĩra na kĩyo, na moko make.
- 14 Ahaana ta marikabu cia wonjoria,
tondũ athũgũraga irio ciake kuuma kũraya.
- 15 Okĩraga rũciinĩ kũrĩ o na nduma;
akahe andũ a nyũmba yake irio,
na akagaĩra ndungata ciake cia airĩtu mawĩra mao.
- 16 Ecũũranagia ũhoru wa mũgũnda mũna, akaũgũra;
kuumana na ũthũkũmi wake, ahaandaga mũgũnda wa mĩthabibũ.
- 17 Ehotoragĩra wĩra wake erutanĩirie;
moko make marĩ hinya wa kwĩrutĩra wĩra.
- 18 Nĩatigagĩrĩra atĩ wonjoria wake nĩũrĩ na uumithio,
naguo tawa wake ũraaraga ũgĩakana.
- 19 Anyiitaga mũtĩ wa kuogotha ndigi na guoko,
nakĩo gĩcũni kĩa ndigi agakĩnyiitĩrĩra na ciara ciake.
- 20 Nĩataanahagĩra andũ arĩa athĩini,
nao arĩa abatari akamatambũrũkĩria moko make.
- 21 Rĩrĩa tharunji yagũa-rĩ, we ndamakaga atĩ nĩgũthĩnia andũ a nyũmba
yake;
nĩgũkorwo othe nĩahumbe nguo cia rangi mũtune.
- 22 Nĩatumaga indo cia kwara ũrĩrĩ wake;
nake ehumbaga nguo cia gatani ĩrĩa njega, na cia rangi wa ndathi.†
- 23 Mũthuuri wake nĩaheagwo gĩtĩio kĩhingo-inĩ gĩa itũũra inene,
harĩa aikaraga marĩ na athuuri a bũrũri.‡
- 24 Mũtumia ũcio nĩatumaga nguo cia gatani agaciendia,
na agatwaragĩra onjoria mĩcibi.
- 25 Hinya na ũtĩiku nĩcio nguo iria ehumbaga;
nĩakenaga ategwĩtigĩra matukũ marĩa magooka.
- 26 Aaragia ciugo cia ũũgĩ,
naruo rũrĩmĩ rwake rũrutanaga maũndũ ma ũtugi.
- 27 Nĩarũmbũyagia maũndũ ma nyũmba yake,
na ndarĩaga irio atanogeire.
- 28 Ciana ciake ciarahũkaga, cikoiga arorathimwo;
o nake mũthuuri wake nĩamũgaathagĩrĩria, akamwĩra atĩrĩ:
- 29 “Andũ-a-nja aingĩ manatuĩka ngatha,
no wee nĩũmakĩrĩte othe.”
- 30 Ngoga nĩ cia kũheenania, naguo ũthaka nĩ wa tũhũ;
no mũtumia ũrĩa mwĩtigĩri Jehova nĩ wa kũgaathĩrĩrio.
- 31 Mũrĩhei mũcaara wa wĩra ũrĩa arutĩte,
naguo wĩra wake ũrekwo ũmũgaathĩrĩrie kĩhingo-inĩ gĩa itũũra rĩrĩa
inene.

† 31:22 Gĩtambaya kĩa rangi wa ndathi kĩarĩ kĩa goro mũno, na kĩarĩ kĩonereria kĩa ũnene.

‡ 31:23 Kĩhingo-inĩ kĩa itũũra nĩho athuuri a itũũra maacemanagia.

KOHELETHU

Maündũ Mothe nĩ ma Tũhũ

¹ Ici nĩcio ciugo cia Mũrutani, mũrũ wa Daudi, ũrĩa warĩ mũthamaki kũu Jerusalemu:

² “Maündũ mothe nĩ ma tũhũ! Īĩ nĩ ma tũhũ!”
Ūguo nĩguo Mũrutani ekuuga.

“Ti-itherũ nĩ ma tũhũ mũtheri!
Maündũ mothe nĩ ma tũhũ.”

³ Mũndũ-rĩ, nĩ uumithio ũrĩkũ onaga harĩ wĩra
ũrĩa wothe arutaga gũkũ thĩ kwaraga riũa?

⁴ Rũciaro rũmwe rwathira-rĩ, nĩ rũngĩ rũũkaga,
no rĩrĩ, thĩ ĩtũũraga o ho nginya tene na tene.

⁵ Riũa rĩrathaga na rĩgathũa,
ningĩ rĩgacooka na ihenya kũrĩa rĩrathagĩra.

⁶ Rũhuho rũhurutanaga rwerekeire mwena wa gũthini,
na rũgacooka rũkeerekera mwena wa gathigathini;
rũthiiga o rũgĩthiũrũkaga rũtegũtigithĩria,
o rũgĩcookaga njĩra-inĩ yaruo.

⁷ Njũũ ciothe ciĩtagĩrĩra iria-inĩ,
no rĩrĩ, iria rĩtirĩ hĩndĩ rĩiyũraga.

O kũu njũũ ciumaga,
nokuo icookaga.

⁸ Maündũ mothe marehanagĩra mĩnoga
ĩrĩa ĩtangĩgweteka.

Riitho rĩtirĩ hĩndĩ rĩiganagia kuona,
o na kana gũtũ gũkaigania kũigua.

⁹ Maündũ marĩa maanakorwo kuo no mo macookaga gũkorwo kuo rĩngĩ,
naguo ũndũ ũrĩa waneekwo noguo ũcookaga ũgeekwo rĩngĩ;
gũtirĩ ũndũ ũtarĩ woneka gũkũ thĩ kwaraga riũa.

¹⁰ Hihi nĩ harĩ ũndũ mũndũ angiuga atĩrĩ:
“Ta rora! Ūyũ nĩ ũndũ ũtarĩ wonekana?”

Ūndũ ũcio warĩ kuo hĩndĩ ndaaya hĩtũku;
warĩ kuo tũtarĩ twaciarwo.

¹¹ Andũ arĩa maarĩ kuo tene matiririkanagwo,
na o na arĩa matarĩ maraciarwo
matikaaririkanwo
nĩ arĩa magaaciarwo thuutha wao.

Ūũgĩ no wa Tũhũ

¹² Nĩ Mũrutani-rĩ, ndaarĩ mũthamaki wathamakagĩra Isiraeli kũu Jerusalemu. ¹³ Nĩnderutĩire na kĩyo kwĩruta, na gũtuĩria na ũũgĩ maündũ mothe marĩa mekagwo gũkũ thĩ. Kaĩ Ngai nĩakuuithĩtie andũ mũrigo mũritũ-ĩ! ¹⁴ Nĩndĩoneire maündũ marĩa mothe mekagwo gũkũ thĩ kwaraga riũa; maündũ mothe no ma tũhũ, na ũguo no ta gũteng’eria rũhuho.

¹⁵ Kĩndũ kĩrĩa kĩogomu gĩtingĩrũngĩka;
nakĩo kĩrĩa gĩtarĩ ho gĩtingĩtarwo.

¹⁶ Na nĩ ngĩciiria, ngiuga na ngoro yakwa atĩrĩ, “Ndĩ mũkũrũ na ngagĩa na ũũgĩ mũingĩ gũkĩra andũ arĩa othe manaathana Jerusalemu mbere

yakwa; nĩmenyete maũndũ maingĩ makoniĩ ũũgĩ na ũmenyo.” ¹⁷ Ningĩ nĩnderutire na ngoro yakwa kũmenya ũhoro wa ũũgĩ, o na kũmenya ũhoro wa ũgũrũki na wa ũrimũ, no ngĩmenya atĩ ũhoro ũcio, o naguo, no ta gũteng’eria rũhuho.

¹⁸ Nĩgũkorwo o ũrĩa ũũgĩ waingiha, noguo ihooru rĩingĩhĩte; na ũrĩa ũmenyo waingiha, noguo kĩa kĩaingĩhĩte.

2

Ikeno no cia Tũhũ Mũtheri

¹ Ndeĩre na ngoro yakwa atĩrĩ, “Atĩrĩrĩ, ũka rĩu, nĩngũkũgeria na ikeno nĩgeetha nyone nĩ ũndũ ũrĩkũ mwega.” No rĩrĩ, o naguo ũndũ ũcio warĩ o wa tũhũ. ² Ningĩ ngiuga atĩrĩ, “Mĩtheko o nayo nĩ ũrimũ. Naguo ũhoro wa gwĩkenia-rĩ, ngĩyũria nĩ wa bata ũrĩkũ?” ³ Ndaageririe ũrĩa ingĩkenia mwĩrĩ wakwa na ndibei, o ndongoretio nĩ ngoro yakwa na ũũgĩ, ngĩhĩmbĩria ũkĩgu, ngĩenda kũmenya nĩ ũndũ ũrĩkũ andũ maagĩrĩrwo nĩ gwĩka gũkũ thĩ matukũ-inĩ o macio manini ma muoyo wao.

⁴ Nĩndarutire mawĩra manene: Ngĩyakĩra nyũmba, na ngĩhaandĩra mĩgũnda ya mĩthabibũ. ⁵ Nĩndathondekire mĩgũnda na kũndũ gwa kũhurũkwo, na ngĩhaanda mĩtĩ ya mĩthemba yothē ya matunda kuo. ⁶ Ngĩcooka ngĩhingĩrĩria tũria twa maaĩ twa kuunithagĩria maaĩ kũria mĩtĩ iyo yakũragĩra. ⁷ Ningĩ ngĩgũra ngombo cia arũme na cia andũ-a-nja, na nĩ ndaarĩ na ngombo ingĩ iria ciaciariĩrwo gwakwa mũciĩ. O na nĩ ndaarĩ na ndũũru nyingĩ cia mbũri na cia ng’ombe gũkĩra arĩa othe maarĩ Jerusalemu mbere yakwa. ⁸ Nĩndacookanĩrĩrie betha na thahabu, na indo cia bata iria cia athamaki o na cia mabũrũri. Ningĩ ngĩgĩa na aini a arũme na a andũ-a-nja, o na thuriya nyingĩ mũno: maũndũ marĩa makenagia ngoro ya mũndũ. ⁹ Nĩ ũndũ ũcio ngĩneneha na ngĩtonga mũno gũkĩra arĩa othe maarĩ Jerusalemu mbere yakwa. Thĩnĩ wa maũndũ macio mothe-rĩ, ũũgĩ wakwa ndaarĩ o naguo.

¹⁰ Naguo ũndũ o wothe ũrĩa maitho makwa meriragĩria ndierigagĩrĩria kũwĩka; o na ningĩ ngoro yakwa ndiamĩrigĩrĩrie gĩkeno o na kĩrĩkũ. Nĩgũkorwo ngoro yakwa nĩyakenagĩra mawĩra makwa mothe, naguo ũndũ ũcio nĩguo warĩ irĩhi rĩa wĩra wakwa wothe.

¹¹ No rĩrĩa ndaarorire mawĩra marĩa mothe ndaarutĩte na moko makwa, o na ũrĩa ndetungumanĩtie ngĩmaruta, ngĩona atĩ maũndũ mothe nĩ ma tũhũ, no ta gũteng’eria rũhuho; gũtirĩ kĩndũ mũndũ angĩgũna nakĩo gũkũ thĩ.

Ũũgĩ na Ũkũgu no cia Tũhũ

¹² Ningĩ ngĩcooka ngĩhũgũra nĩguo ndĩcũũranie ũhoro wa ũũgĩ, o na wa ũgũrũki, na wa ũkĩgu.

Atĩrĩrĩ, nĩ atĩa ũngĩ mũthamaki ũrĩa ũcookagio ithenya rĩa ũrĩa ũngĩ angĩka ũteekĩtwo?

¹³ Hĩndĩ iyo ngĩkĩona atĩ ũũgĩ nĩ mwega gũkĩra ũkĩgu, o ta ũrĩa ũtheri ũrĩ mwega gũkĩra nduma.

¹⁴ Mũndũ ũrĩa mũũgĩ nĩonaga kũria arathĩ, no mũndũ mũkĩgu athiagĩra nduma-inĩ;

no ngĩcooka ngĩmenya atĩ o eerĩ makoragwo nĩ ũndũ o ro ũmwe.

¹⁵ Hĩndĩ iyo ngĩkiuga na ngoro yakwa atĩrĩ, “Ũndũ ũrĩa ũkoraga mũndũ mũkĩgu o na nĩ no ũkaangora.

Ũũgĩ wakwa-rĩ, ũkĩng'unĩte na kĩ?"

Ngĩkiuga atĩrĩ na ngoro yakwa,

"Ũndũ ũyũ o naguo no wa tũhũ."

¹⁶ Nĩgũkorwo mũndũ ũrĩa mũũgĩ, o ta mũndũ ũrĩa mũkĩigu, ndagatũũra aririkanagwo;

nĩgũkorwo matukũ-inĩ marĩa magooka o eerĩ nĩmakariganĩra.

Hĩ, mũndũ ũrĩa mũũgĩ akuuaga o ta mũndũ ũrĩa mũkĩigu!

Mĩnoga no ya Tũhũ

¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio ngĩthũũra gũtũũra muoyo, tondũ wĩra ũrĩa ũrutagwo gũkũ thĩ kwaraga riũa warĩ wa kũnjiguithia kĩa. Wotho warĩ wa tũhũ, o ta gũteng'eria rũhuho. ¹⁸ Ngĩgĩthũũra maũndũ mothe marĩa ndenogeetie namo gũkũ thĩ kwaraga riũa, tondũ no nginya ngaamatigĩra ũrĩa ũgooka thuutha wakwa. ¹⁹ Ningĩ nũũ ũũĩ kana ũcio ũgooka ithenya riakwa agaakorwo arĩ mũndũ mũũgĩ kana arĩ mũndũ mũkĩigu? No rĩrĩ, nĩwe ũkaarũgamĩrĩra wĩra ũrĩa ndaanetungumania naguo ngĩtũmagĩra ũũgĩ wakwa gũkũ thĩ kwaraga riũa. Ũndũ ũcio o naguo no wa tũhũ. ²⁰ Nĩ ũndũ ũcio ngoro yakwa ikĩambĩrĩria kũũrwo nĩ hinya nĩ ũndũ wa wĩra wakwa wotho wa mĩnoga ũrĩa ndaarutaga gũkũ thĩ kwaraga riũa. ²¹ Tondũ mũndũ no arute wĩra wake na ũũgĩ, na ũmenyo, na kũũhĩgĩra maũndũ, no rĩrĩ, no nginya acooke atige kĩrĩa gĩothe agĩta nakĩo kũrĩ mũndũ ũngĩ ũtakĩnogeire. Ũndũ ũyũ o naguo no wa tũhũ, na nĩ mũtino mũnene.

²² Mũndũ-rĩ, nĩ uumithio ũrĩkũ oonaga harĩ wĩra ũrĩa wotho arutaga, na mĩnoga, na gwĩtungumania kũrĩa anetungumania nakuo gũkũ thĩ kwaraga riũa? ²³ Nĩgũkorwo matukũ make mothe, wĩra wake nĩ wa ruo na kĩa; o na ũtukũ, meciiria make matihurũkaga. Ũndũ ũcio o naguo no wa tũhũ.

²⁴ Mũndũ-rĩ, ndarĩ ũndũ ũngĩ mweka angĩĩka ũkĩrĩte kũrĩa na kũnyua, na gũkenera wĩra wake. Ũndũ ũyũ o naguo ngĩona atĩ uumĩte guoko-inĩ kwa Ngai, ²⁵ nĩ ũndũ-rĩ, nũũ ũngĩhota kũrĩa kana gũkena Ngai atarĩ ho? ²⁶ Ngai aheaga mũndũ ũrĩa ũmũkenagia maũndũ ma ũũgĩ, na ũmenyo, na gĩkeno, no mũndũ ũrĩa mwĩhia akamũhe wĩra wa gũcookanĩrĩria na kwĩigĩra ũtonga, nĩguo acooke aũnenganĩre kũrĩ mũndũ ũrĩa ũmũkenagia. Ũndũ ũcio o naguo no wa tũhũ, o ta gũteng'eria rũhuho.

3

O Ũndũ na Ihinda Rĩaguo

¹ Atĩrĩrĩ, o ũndũ nĩ ũrĩ ihinda rĩaguo,

na o ũndũ o wotho wĩkagwo gũkũ thĩ nĩ ũrĩ mahinda maguo:

² kũrĩ hĩndĩ ya gũciarwo na hĩndĩ ya gũkua,

hĩndĩ ya kũhaanda na hĩndĩ ya kũmunya kĩrĩa kĩaande,

³ hĩndĩ ya kũũraga na hĩndĩ ya kũhonia,

hĩndĩ ya gũtharia na hĩndĩ ya gwaka,

⁴ hĩndĩ ya kũrĩra na hĩndĩ ya gũtheka,

hĩndĩ ya gũcakaya na hĩndĩ ya kũina,

⁵ hĩndĩ ya kũhurũnja mahiga na hĩndĩ ya kũmacookanĩrĩria,

hĩndĩ ya kũhĩmbĩria na hĩndĩ ya kwaga kũhĩmbĩria,

⁶ hĩndĩ ya gũcaria na hĩndĩ ya kũũrĩrwo nĩ indo,

hĩndĩ ya kũiga, na hĩndĩ ya gũte,

7 hĩndĩ ya gũtembũra na hĩndĩ ya gũtuma,
 hĩndĩ ya gũkira na hĩndĩ ya kwaria,
 8 hĩndĩ ya kwenda na hĩndĩ ya gũthũũra,
 hĩndĩ ya mbaara na hĩndĩ ya thayũ.

9 Mũruti wa wĩra-rĩ, nĩ uumithio ũrĩkũ oonaga harĩ gwĩtungumania gwake? 10 Nĩnyonete mathĩina marĩa Ngai aheete andũ nĩguo mathĩĩnkage nĩ mo. 11 Ngai oombire kĩndũ o gĩothe kĩrĩ gĩthaka hĩndĩ yakĩo. Ningĩ nĩekĩrĩte ũhoru wa tene na tene ngoro-inĩ cia andũ; no andũ matĩngĩhota kũmenya wĩra ũrĩa Ngai arutĩte kuuma kĩambĩrĩria nginya kĩrĩkĩrĩro. 12 Nĩnjũũĩ atĩ gũtirĩ ũndũ ũngĩ mwega andũ mangĩka ũkĩrĩte gũkena na gwĩka maũndũ mega rĩrĩa rĩothe megũtũũra muoyo. 13 O na ningĩ ngamenya atĩ mũndũ o wothe angĩrĩa na anyue, na akenere gwĩtungumania gwake, kũu nĩ kĩheo kuuma kũrĩ Ngai. 14 Nĩnjũũĩ atĩ ũndũ ũrĩa wothe Ngai ekaga nĩ wagũtũũra nginya tene; ndũngĩongerereka kana ũnyihanyiihe. Ngai awĩkaga nĩgeetha andũ mamwĩtigagĩre.

15 ũrĩa gũtariĩ rĩu noguo gwatariĩ tene,
 na ũrĩa gũgaatuĩka thuutha-inĩ noguo gwatariĩ mbere iyo;
 nake Ngai acaragia atĩ ũndũ ũrĩa wahĩtũkire ũcooke o ro ho.

16 O na ningĩ ngĩona ũndũ ũngĩ gũkũ thĩ kwaraga riũa:
 Handũ harĩa haatuuagĩrwo ciira-rĩ, waganu warĩ ho,
 na ho handũ harĩa ha kĩhooto-rĩ, waganu warĩ ho.

17 Ngũira atĩrĩ na ngoro yakwa,
 “Ngai nĩwe ũgaaciirithia
 andũ arĩa athingu na arĩa aaganu,
 tondũ nĩgũgakorwo ihinda rĩa o ũndũ o wothe wĩkagwo gũkũ thĩ,
 o na ihinda rĩa wĩra o wothe.”

18 Ningĩ ngĩciiria atĩrĩ, “Ha ũhoru wa andũ-rĩ, Ngai amageragia nĩgeetha mone atĩ mahaana o ta nyamũ. 19 Maũndũ marĩa makoraga mũndũ no mo makoraga nyamũ; mũndũ na nyamũ makoragwo nĩ ũndũ o ro ũmwe: O ta ũrĩa mũndũ akuuaga, noguo nyamũ ikuaga. Mĩhũmũ ya mũndũ na nyamũ no ĩmwe; mũndũ ndarĩ handũ akĩrĩte nyamũ. ũndũ o wothe nĩ wa tũhũ. 20 Mũndũ na nyamũ mathiiga o kũndũ kũmwe; othe moimĩte tĩri-inĩ, na othe macookaga o tĩri-inĩ. 21 Nũũ ũũĩ kana hihĩ roho wa mũndũ wambataga na igũrũ, nague roho wa nyamũ ũgaikũrũka na thĩ?”

22 Nĩ ũndũ ũcio ngĩona atĩ hatĩrĩ ũndũ mwega harĩ mũndũ ũkĩrĩte gũkenera wĩra wake, tondũ rĩu nĩrĩo igai rĩake. Nĩ ũndũ-rĩ, nũũ ũngĩmũcookia rĩngĩ nĩguo one ũrĩa gũgeekĩka thuutha wake?

4

Kũhinyĩrĩrio, Kwĩnogia, na Kwaga Arata

1 Ningĩ nĩndarorire na ngĩona kũhinyanĩrĩria kũrĩa gwathiiaga na mbere gũkũ thĩ kwaraga riũa:

Ngĩona maithorĩ ma arĩa ahinyĩrĩrie,
 na matĩrĩ na mũndũ wa kũmahooreria;
 arĩa maamahinyagĩrĩria nĩo maarĩ na ũhotĩ,
 no acio maahinyagĩrĩrio matiarĩ na mũndũ wa kũmahooreria.

2 Tondũ ũcio ngiuga atĩ andũ arĩa akuũ,
 o acio marĩkĩtie gũkua,
 nĩmakenaga gũkĩra arĩa marĩ muoyo,
 o acio marĩ muoyo o na rĩu.

³ No rĩrĩ, mũndũ ũrĩa mweka gũkĩra acio eerĩ
nĩ ũrĩa ũtarĩ mũciare,
o ũcio ũtoneete ũũru
ũrĩa wĩkagwo gũkũ thĩ kwaraga riũa.

⁴ Ningĩ ngĩona atĩ wĩra wothe na maũndũ marĩa mũndũ agĩaga namo moimanaga na mũndũ kũiguĩra mũndũ wa itũũra rĩake ũiru. Ũndũ ũcio o naguo no wa tũhũ, o ta gũteng'eria rũhuho.

⁵ Mũndũ mũkĩgu enyiitanagĩria moko,
akeyananga we mwene.

⁶ Nĩ kaba mũndũ akorwo na kĩndũ kĩnini na akorwo na ũhooreri,
gũkĩra gwĩtungumania agĩe na indo nyingĩ,
na gũteng'eria rũhuho.

⁷ Ningĩ ngĩona ũndũ wa tũhũ gũkũ thĩ kwaraga riũa:

⁸ Kwarĩ na mũndũ watũũraga arĩ wiki;
ndaarĩ na mũriũ kana mũrũ wa nyina.

No rĩrĩ, aatũũraga etungumanagia,
no maitho make matiaiganagwo nĩ ũtonga.
Eyũririe atĩrĩ, “Nũũ ũratũma ndĩtungumanie ũũ, na noke,
na nĩ kĩĩ kĩratũma ndĩiime ikeno?”
Ũndũ ũcio o naguo nĩ wa tũhũ,
no wĩra wa gũthĩnĩka!

⁹ Nĩ kaba andũ eerĩ gũkĩra ũmwe,
tondũ nĩmoonaga uumithio mweka wa wĩra wao:

¹⁰ Ũmwe angĩgũa thĩ-rĩ,
mũratawe no amuo.
No rĩrĩ, mũndũ angĩgũa thĩ na ndarĩ na wa kũmuoya-rĩ,
kaĩ ũcio nĩ wa kũiguĩrwo tha-ĩ!

¹¹ Ningĩ-rĩ, andũ eerĩ mangĩkoma hamwe nĩmaiguithanagia ũrugarĩ.
No rĩrĩ, mũndũ angĩhota kũigua ũrugarĩ atĩa arĩ o wiki?

¹² Mũndũ ũmwe no akĩrio hinya,
no andũ eerĩ no mahote kwĩgitĩra.

Mũhĩndo mũrame na ndigi ithatũ ndũngĩtuĩka narua.

Ũthii wa-na-Mbere no wa Tũhũ

¹³ Nĩ kaba mũndũ mwĩthĩ mũthĩni no nĩ mũũgĩ, gũkĩra mũthamaki mũkũrũ no nĩ mũkĩgu, ũrĩa ũtangĩtaarĩka. ¹⁴ Mũndũ mwĩthĩ ũcio no akorwo oimĩte njeera agatuo mũthamaki, kana akorwo aaciarirwo arĩ mũthĩni o kũu ũthamaki-inĩ wake. ¹⁵ Ngĩkĩona atĩ andũ arĩa othe matũũraga na magathiiagĩra gũkũ thĩ kwaraga riũa maarũmĩrĩire mwanake ũcio mũthĩni, o ũcio wacookire ithenya rĩa mũthamaki. ¹⁶ Andũ arĩa othe maathagwo nĩwe matingĩtarĩka. No rĩrĩ, andũ arĩa mookire thuutha wake matiakenirio nĩ ũcio wacookire ithenya rĩa mũthamaki. Ũndũ ũyũ o naguo nĩ wa tũhũ, o ta gũteng'eria rũhuho.

5

Ikaraga Wĩtigĩrĩte Ngai

¹ Atĩrĩrĩ, ceemaga ũgĩtoonya nyũmba ya Ngai. Gũkuhĩrĩria na kũigua ndeto ciake nĩ kweka gũkĩra igongona rĩrĩa rĩrutagwo nĩ andũ arĩa akĩgu, tondũ matimenyaga nĩ ũũru mareeka.

² Tiga kũhiũha kwaria ũtambĩte gwĩciiria,
ndũgetĩkĩrie ngoro yaku ĩhiũhe kwaria ũndũ mbere ya Ngai.

Ngai arĩ igũrũ,

nawe ũrĩ gũkũ thĩ,
nĩ ũndũ ũcio nyiihagia ciugo ciaku.

³ O ta ũrĩa mĩhang' o mĩngĩ ĩtũmaga mũndũ aroote-rĩ,
ũguo no taguo mũndũ mũkĩgu aingĩhagia mĩario.

⁴ Hĩndĩ ĩrĩa wehĩta mwĩhĩtwa harĩ Ngai, ndũkanahũthĩrĩrie kũũhingia. Nĩ ũndũ we ndakenagio nĩ andũ akĩngu; hingagia mwĩhĩtwa waku. ⁵ Nĩ kaba kwaga kwĩhĩta, gũkĩra kwĩhĩta na kwaga kũhingia mwĩhĩtwa. ⁶ Ndũkareke kanua gaku gatũme wĩhie. Ndũkanoigĩre mbere ya mūtũmwo wa hekarũ atĩrĩ, "Mwĩhĩtwa wakwa ndehĩtire na mahĩtia." Nĩ kũ kingĩtũma ũrakarie Ngai na uuge waku, nake athũkie wĩra wa moko maku? ⁷ Irooto nyingĩ na ciugo nyingĩ nĩ cia tũhũ. Nĩ ũndũ ũcio ikaraga wĩtigĩrĩte Ngai.

Ũtonga no wa Tũhũ

⁸ Ũngĩkoona mũthĩni akĩhinyĩrĩrio, na akaagithio ciira wa ma na kĩhooto bũrũri-inĩ, ndũkanamakio nĩ maũndũ macio; nĩgũkorwo mũnene ũmwe aroragwo nĩ mũnene ũngĩ, na igũrũ wa acio eerĩ nĩ harĩ angĩ anene kũmakĩra. ⁹ Uumithio wa bũrũri nĩ wa andũ othe; o na mũthamaki we mwene oonaga uumithio kuuma mĩgũnda-inĩ.

¹⁰ Mũndũ ũrĩa wothe wendeete mbeeca ndarĩ hĩndĩ aciiganagia;
nake ũrĩa wothe wendeete ũtonga ndaiganagwo nĩ kĩrĩa oonaga.
Ũndũ ũyũ o naguo no wa tũhũ.

¹¹ O ũrĩa indo ikĩragĩrĩria kuongerereka,
nogu arĩa macirĩaga mongererekaga.
Mwene cio agunĩkaga nakĩ,
tiga o gũciĩrorera na maitho?

¹² Toro wa mũndũ ũrĩa ũrutaga wĩra nĩ mwega,
o na angĩrĩa irio nini kana nyingĩ,
no ũingĩ wa indo cia gĩtonga
ndũrekaga kĩone toro.

¹³ Nĩnyonete ũndũ mũũru na wa kĩaha gũkũ thĩ kwaraga riũa:
ũtonga ũrĩa mũndũ eigagĩra ũkaya kũmũthũkia we mwene,

¹⁴ kana ũtonga ũrĩa ũthiraga na njĩra ya mũtino,
atĩ angĩgaaciara kahĩ,
gatĩrĩ kĩndũ kangĩgaya.

¹⁵ Mũndũ oimaga nda ya nyina arĩ njaga,
na o ũguo okaga, noguo athiiga.
Ndarĩ kĩndũ o nakĩ kiumanĩte na wĩra wake
agaakuua na moko make.

¹⁶ Ũndũ ũyũ o naguo nĩ mũũru, na wa kĩaha:
Atĩ o ũrĩa mũndũ okaga, noguo athiiga,
nake-rĩ, nĩ ũndũ ũrĩkũ egunaga naguo,
kuona atĩ enogagĩria o rũhuho?

¹⁷ Matukũ-inĩ make mothe arĩagĩra nduma-inĩ,
arĩ na gũtangĩka kũnene, na kũhinyĩrĩrĩka, o na marakara.

¹⁸ Ngĩcooka ngĩmenya atĩ nĩ wega na nĩ kwagĩrĩire mũndũ arĩage na anyuuage, na akenagĩre gwĩtungumania gwake arĩ gũkũ thĩ kwaraga riũa matukũ-inĩ manini ma gũtũũra muoyo marĩa aheetwo nĩ Ngai, tondũ rĩu nĩrĩo igai rĩake. ¹⁹ Na ningĩ-rĩ, mũndũ o wothe angĩheo ũtonga na indo

nĩ Ngai, na amũhotithie gũcikerera, nake aamũkĩre igai rĩake na akenio nĩ wĩra wake-rĩ, kũu nĩ kĩheo aheetwo nĩ Ngai. ²⁰ Ti kaingĩ mũndũ ũcio ataranagia ũhoru wa matukũ ma muoyo wake, tondũ Ngai nĩamũikaragia arĩ na gĩkeno ngoro-inĩ.

6

¹ Na rĩrĩ, nĩnyonete ũndũ ũngĩ mũũru gũkũ thĩ kwaraga riũa, naguo nĩũritũhagĩra andũ mũno: ² Naguo nĩ atĩ Ngai aheaga mũndũ ũtonga, na indo, o na gĩtĩo, agakoragwo na kĩndũ o kĩrĩa gĩothe ngoro yake ĩngĩrĩrĩria, no rĩrĩ, Ngai akaaga kũmũhotithia gũcikerera, no mũndũ ũngĩ mũgeni nĩwe ũcikenagĩra handũ hake. Ũndũ ũyũ nĩ wa tũhũ, na nĩ ũndũ mũũru na wa kĩahe.

³ Mũndũ no agĩe ciana igana rĩmwe na atũũre mĩaka mĩingĩ; no rĩrĩ, o na angĩtũũra ihinda irayya atĩa, angĩkorwo ndangĩkenera ũgaacĩru wake na aage gũthikwo wega-rĩ, nguuga atĩrĩ, mũndũ ũcio akĩrĩtwo nĩ kĩhuno. ⁴ Kĩhuno kũu gĩũkaga kĩrĩ tũhũ, na gĩgathiĩ nduma-inĩ, na rĩtwa rĩakĩo rĩkahumbĩrwo nĩ nduma o ro iyo. ⁵ O na gũtuĩka gĩtionire riũa kana gĩkĩmenya ũndũ o na ũrĩkũ-rĩ, nĩkĩgĩaga na ũhurũko gũkĩra mũndũ ũcio: ⁶ ĩĩ, ti-itherũ o na angĩtũũra mĩaka ngiri ĩmwe maita meerĩ, na aage gũkenera ũgaacĩru wake. Githĩ othe matigĩthiiga o handũ hamwe?

⁷ Mũndũ arutaga wĩra wothe na kiyoo nĩguo aiyũrie kanua gake, no gũtirĩ hĩndĩ ngoro yake ĩiganagia.

⁸ Mũndũ mũũgĩ-rĩ,

akĩrĩte mũndũ mũkĩĩgu na kĩ?

Nake mũndũ mũthĩĩni ũrĩa ũmenyete gũikarania na andũ arĩa angĩ-rĩ, egunaga na kĩ?

⁹ Nĩ kaba kĩrĩa maitho marona,

gũkĩra kwangangio nĩ merirĩria.

Ũndũ ũyũ o naguo nĩ wa tũhũ,

o ta gũteng'eria rũhuho.

¹⁰ Kĩndũ gĩothe kĩaanakorwo kuo kĩaheirwo rĩtwa,

nake mũndũ nĩamenyekete ũrĩa atariĩ;

gũtirĩ mũndũ ũngĩhota gũkararania

na ũrĩa ũrĩ hinya kũmũkĩra.

¹¹ O ũrĩa ciugo iraingĩha,

noguo ituĩkaga cia tũhũ,

naguo ũndũ ũcio ũgunaga mũndũ na kĩ?

¹² Nĩ ũndũ-rĩ, nũũ ũngĩmenya maũndũ marĩa magĩrĩire mũndũ mũtũũrĩre-inĩ wake, matukũ mothe ma muoyo wake manini na ma tũhũ marĩa aniinaga magathira o ta kĩruru? Nũũ ũngĩmwĩra ũrĩa gũkaahaana gũkũ thĩ kwaraga riũa aarĩkia kwehera?

7

Ũũgĩ

¹ Nĩ kaba rĩtwa rĩega gũkĩra maguta marĩa manungi wega, na mũthenya wa gũkua gũkĩra mũthenya wa gũciarwo.

² Nĩ kaba gũthiĩ nyũmba ĩrĩ na macakaya

gũkĩra gũthiĩ nyũmba ĩrĩ na ndĩa,

nĩgũkorwo gĩkuũ nĩkĩo mũthia wa andũ othe;

nao andũ arĩa marĩ muoyo nĩmakĩige ũndũ ũcio ngoro-inĩ ciao.

- 3 Nĩ kaba kĩaha gũkĩra mĩtheko,
tondũ gũtuka gĩthiithi nĩgũtũmaga ngoro yagĩre.
- 4 Ngoro cia andũ arĩa oogĩ irũmbũyagia nyũmba ĩrĩ na macakaya,
no ngoro cia andũ arĩa akĩigu irũmbũyagia nyũmba ĩrĩ na ikeno.
- 5 Nĩ kaba kũigua irũithia rĩa mũndũ ũrĩa mũũgĩ,
gũkĩra gũthikĩrĩria rwĩmbo rwa andũ arĩa akĩigu.
- 6 O ta ũrĩa mĩigua ĩtũratũrĩkaga ĩrĩ rungu rwa nyũngũ,*
no taguo mĩtheko ya andũ arĩa akĩigu ĩtariĩ.
Ūndũ ũyũ o naguo no wa tũhũ.
- 7 Ūhinyanĩrĩria ũtũmaga mũndũ mũũgĩ akĩige,
narĩo ihaki rĩgathũkia ngoro.
- 8 Nĩ kaba kĩrĩkĩrĩro kĩa ũndũ gũkĩra kĩambĩrĩria kĩaguo,
na gũkirĩrĩria nĩ kwega gũkĩra mwĩtĩo.
- 9 Tigaga kũhiũha kũrakara na ngoro yaku,
nĩ ũndũ marakara maikaraga ngoro-inĩ cia andũ arĩa akĩigu.
- 10 Ndũkorie atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩatũmaga matukũ ma tene makorwo marĩ mega
gũkĩra maya?”
Nĩgũkorwo ti ũũgĩ kũũria ũguo.
- 11 Ūũgĩ, o ta igai, nĩ mwegu
na nĩũteithagia arĩa marĩ muoyo.
- 12 Ūũgĩ nĩ mwĩgitio,
o ta ũrĩa mbeeca irĩ mwĩgitio,
no rĩrĩ, wega wa ũmenyi maũndũ nĩ ũyũ:
atĩ ũũgĩ nĩtũũragia ũrĩa ũrĩ naguo muoyo.
- 13 Ta cũrania ũrĩa Ngai ekĩte:
Kĩrĩa ogometie-rĩ,
nũũ ũngĩhota gũkĩrũnga?
- 14 Hĩndĩ ĩrĩa mahinda marĩ mega, kenaga;
no rĩrĩ, rĩrĩa mahinda magũthũũkĩra, ũririkanage atĩrĩ:
Ngai nĩwe ũtũmaga
maũndũ macio meerĩ matwarane.
Nĩ ũndũ ũcio mũndũ ndarĩ ũndũ angĩmenya
wĩgĩ mũtũũrĩre wake wa thuutha-inĩ.
- 15 Mũtũũrĩre-inĩ ũyũ wakwa wa tũhũ, nĩnyonete maũndũ maya meerĩ:
mũndũ mũthingu no akue o na arĩ mũthingu,
nake mũndũ mwaganu agatũra muoyo ihinda iraya o na arĩ
mwaganu.
- 16 Tiga gũthinga makĩria,
o na kana kũũhĩga makĩria:
ũkwenda kwĩniina nĩkĩ?
- 17 Tiga kwagana makĩria,
kana gũkĩga:
ũkwenda gũkua hĩndĩ yaku ĩtakinyĩte nĩkĩ?
- 18 Nĩ wega kũrũmia ũndũ ũmwe,
na ndũkarekie ũcio ũngĩ.
Mũndũ ũrĩa mwĩtigĩri-Ngai nĩetheemaga maũndũ macio meerĩ.

* 7:6 Mwaki wa mĩigua o na watũratũrĩka ndũrĩ ũrugarĩ wa kũigana hĩndĩ ya heho.

- 19 Ūũgĩ wĩkĩraga mũndũ mũũgĩ hinya,
agakĩra aathani ikũmi marĩ itũũra-inĩ inene.
- 20 Gũtirĩ mũndũ mũthingu gũkũ thĩ,
ũrĩa wĩkaga o wega mũtheri na ndehagia.
- 21 Ndũgathikagĩrĩrie ūrĩa wothe andũ maraaria,
tondũ wahota kũigua ndungata yaku ĩgĩkũruma:
- 22 nĩgũkorwo ngoro-inĩ yaku nĩũũĩ
atĩ mahinda maingĩ wee mwene wanaruma andũ arĩa angĩ.
- 23 Maũndũ macio mothe ndamatuĩririe na ūũgĩ, ngiuga atĩrĩ,
“Nĩnduĩte itua rĩa kũgĩa na ūũgĩ.”
No rĩrĩ, ūndũ ūcio warĩ kũraya na nĩ.
- 24 O ūndũ ūrĩa wothe ūngĩtuĩka nĩguo, ūũgĩ-rĩ,
nĩũraiĩrĩrie mũno na nĩmũhithe makĩria:
nũũ ūngĩũmenya?
- 25 Nĩ ūndũ ūcio ngĩhũndũra meciiria makwa harĩ ūmenyi,
na gũtuĩria, na kũmaatha ūũgĩ, na mũtabarĩre wa maũndũ
na ndaũkĩrwo nĩ ūkĩĩgu wa waganu,
na ūgũrũki wa ūrimũ.
- 26 Ningĩ ngĩona ūndũ mũrũrũ gũkĩra gĩkuũ,
naguo nĩ mũndũ-wa-nja ūrĩa ūhaana ta mũtego,
o ūrĩa ngoro yake ĩhaana mũtego wa kũgwatia,
namo moko make makahaana ta mũnyororo.
Mũndũ ūrĩa ūkenagia Ngai nĩakehonokia harĩ mũndũ-wa-nja ūcio,
no mũndũ ūrĩa mwĩhia nĩakagwatio nĩwe.
- 27 Mũrutani ekuuga atĩrĩ, “Ūndũ ūyũ nĩguo menyete:
“Ngĩringithania ūndũ ūmwe na ūrĩa ūngĩ nĩguo menyete mũtabarĩre wa
maũndũ-rĩ,
28 o ngĩethaga ūguo
na ndione-rĩ:
Nĩndonire mũndũ mũrũme ūmwe mũrũngĩrĩru harĩ arũme ngiri,
no ndionire mũndũ-wa-nja o na ūmwe mũrũngĩrĩru thĩinĩ wao othe.
- 29 Ūndũ ūyũ noguo nyonete:
Ngai oombire mũndũ arĩ mũrũngĩrĩru,
no andũ nĩmecarĩirie maũndũ maingĩ ma wara.”

8

- 1 Nũũ ūtariĩ ta mũndũ ūrĩa mũũgĩ?
Ningĩ nũũ ūngĩmenya gũtaũra maũndũ?
Ūũgĩ nĩguo ūtũmaga ūthiũ wa mũndũ ūkenge,
na ūgatũma gũthita gĩthiithi gwake kũgarũrũke.

Athĩkagĩra Mũthamaki

2 Nguga atĩrĩ, athĩkagĩra rĩathani rĩa mũthamaki, nĩ ūndũ nĩwehĩtire ūrĩ
mbere ya Ngai.* 3 Ndũkahiũhage kwehera harĩ mũthamaki. Ndũgekage
ũndũ mũũru, nĩgũkorwo we ekaga ūndũ ūrĩa ūngĩmũkenia. 4 Na tondũ
uuge wa mũthamaki ūrĩ hinya-rĩ, nũũ ūngĩhota kũmũũria kĩũria atĩrĩ, “Nĩ
atĩa ūreka?”

* 8:2 Andũ nĩmehĩtaga marĩ mbere ya Ngai atĩ nĩmarĩkoragwo marĩ ehokeku.

- ⁵ Mündũ ũrĩa wotho wathĩkagĩra watho wake ndakoona ũũru, nayo ngoro ya mündũ mũũgĩ ikũũranaga gwathĩkĩra mũthamaki ihinda rĩrĩa rĩagĩrĩire, ningĩ na njĩra ĩrĩa yagĩrĩire.
- ⁶ Nĩgũkorwo ũndũ o wotho nĩ ũrĩ ihinda rĩrĩa rĩagĩrĩire, na njĩra ĩrĩa yagĩrĩire ya kũwĩka, o na gũtuĩka thĩina wa mündũ nĩũmũritũhagĩra mũno.
- ⁷ Tondũ gũtirĩ mündũ ũngĩmenya maũndũ marĩa makaamũkora-rĩ, nũũ ũngĩmwĩra maũndũ marĩa magooka?
- ⁸ Gũtirĩ mündũ ũngĩhota gwatha rūhuho agirie rūhurutane; ũguo noguo gũtarĩ mündũ ũngĩhota kũgirĩrĩria mũthenya wake wa gũkua.
- O ta ũrĩa gũtarĩ mündũ ũheagwo rūũtha hĩndĩ ya mbaara, ũguo noguo waganu ũtangĩhonokia mündũ ũrĩa ũwĩkaga.
- ⁹ Maũndũ macio mothe nĩndamoonire, o ndĩĩrutanĩirie kũmenya ũhoru wa maũndũ marĩa mothe mekagwo gũkũ thĩ kwaraga riũa. Nĩ kũrĩ hĩndĩ mündũ agĩaga na ũhoti wa gwathaga andũ arĩa angĩ, nake agethũkia we mwene. ¹⁰ O na ningĩ ngĩona andũ arĩa aaganu magĩthikwo, o acio maathiiaga na makoima handũ-harĩa-haamũre, nao magakumagio kũu itũũra-inĩ inene kũrĩa meekagĩra maũndũ macio. ũndũ ũyũ o naguo no wa tũhũ.
- ¹¹ Rĩrĩa gwĩka ũũru kwaga kũherithio narua-rĩ, ngoro cia andũ ikĩragĩrĩria gũthugunda gwĩka ũũru. ¹² O na mündũ mwaganu angĩka maũndũ mooru maita igana na atũũre muoyo ihinda iraya-rĩ, nĩnjũũ na ma atĩ andũ arĩa metigĩrĩte Ngai nĩmakona maũndũ mega, o acio mahooyaga marĩ mbere ya Ngai. ¹³ No rĩrĩ, tondũ andũ arĩa aaganu matiĩtigagĩra Ngai-rĩ, matikoona maũndũ mega, na matukũ mao matikaraiha ta kũiruru.
- ¹⁴ Na nĩ kũrĩ ũndũ ũngĩ wa tũhũ wĩkĩkaga gũkũ thĩ: naguo nĩ atĩ andũ arĩa athingu nĩmakoragwo nĩ maũndũ marĩa magĩrĩire gũkora andũ arĩa aaganu, ningĩ atĩ andũ arĩa aaganu nĩmakoragwo nĩ maũndũ marĩa magĩrĩire gũkora andũ arĩa athingu. ũndũ ũyũ o naguo, nguga atĩrĩ, no wa tũhũ. ¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio ngũgaathĩrĩria gĩkeno kĩa mũtũũrĩre, tondũ gũtirĩ ũndũ ũngĩ mwega wa mündũ gũkũ thĩ kwaraga riũa gũkĩra kũrĩa, na kũnyua, na gũkena. Nakĩo gĩkeno gĩtũũre kĩrũmanĩrĩire nake wĩra-inĩ wake matukũ mothe ma muoyo marĩa Ngai amũheete gũkũ thĩ kwaraga riũa.
- ¹⁶ Rĩrĩa ndeerutanĩirie kũmenya ũhoru wa ũũgĩ na kuona wĩra ũrĩa mündũ arutaga gũkũ thĩ, tondũ nĩ kũrĩ mündũ maito make matoonaga toro mũthenya kana ũtukũ, ¹⁷ hĩndĩ ĩyo ngĩkĩona maũndũ marĩa mothe Ngai ekĩte. Gũtirĩ mündũ ũngĩhota kũmenya ũrĩa gũthiiaga na mbere gũkũ thĩ kwaraga riũa. O na mündũ angĩtuĩria na kĩyo gĩake gĩothe, ndangĩhota kũmenya gĩtũmi kĩa ũndũ ũcio. O na mündũ mũũgĩ angĩtũia atĩ nĩoi, ndangĩhota gũtaũkĩrwo kũna nĩ ũndũ ũcio.

9

Gĩkuũ Gũkaga kũrĩ Andũ Othe

¹ Nĩ ũndũ ũcio ngĩcũũrania ũhoru wa maũndũ macio mothe na ngĩona atĩ andũ arĩa athingu na arĩa oogĩ, o hamwe na mawĩra mao, marĩ moko-inĩ ma Ngai, no rĩrĩ, gũtirĩ mündũ ũngĩmenya kana nĩ wendo, kana nĩ rũmena rũmwetereire. ² Andũ othe marĩkagĩrĩria o ũndũ ũmwe: kĩrĩkĩrĩro kĩa andũ arĩa athingu na arĩa aaganu, kĩa andũ arĩa ega na arĩa

ooru, kĩa andũ arĩa matethaahĩtie na arĩa methaahĩtie, na kĩa andũ arĩa marutaga magongona na arĩa matarutaga gĩothe no kĩmwe.

O ta ũrĩa mũndũ mwega atariĩ,

ũguo noguo mũndũ mwĩhia atariĩ;

o ta ũrĩa arĩa mehĩtaga na mũĩhĩtwa matariĩ,

ũguo noguo arĩa metigagĩra kwĩhĩta na mũĩhĩtwa matariĩ.

³ Ũyũ nĩguo ũũru ũrĩa ũkoragwo maũndũ-inĩ mothe marĩa mekĩkaga gũkũ thĩ kwaraga riũa: Andũ othe marĩikagĩrĩria o ũndũ ũmwe. O na ningĩ ngoro cia andũ ciyũrĩte ũũru, na ũgũrũki ũkaagĩa ngoro-inĩ ciao rĩrĩa marĩ muoyo, na thuutha-inĩ magakua. ⁴ Mũndũ ũrĩa wothe ũrĩ gatagatĩ ka arĩa marĩ muoyo arĩ na kĩĩrĩgĩrĩro; na rĩrĩ, nĩ kaba ngui ĩrĩ muoyo gũkĩra mũrũũthi mũkuũ!

⁵ Nĩ ũndũ andũ arĩa marĩ muoyo nĩmooĩ nĩmagakua,

no arĩa makuĩte matirĩ ũndũ mooĩ;

na matirĩ kĩheo kĩngĩ metereire,

o na matiririkanagwo, nĩmariganĩire.

⁶ Wendani wao, na rũmena rwao,

o na ũiru wao nĩithirĩte biũ;

na gũtirĩ hĩndĩ ĩngĩ magaacooka kũgĩa na handũ

maũndũ-inĩ marĩa mothe mekagwo gũkũ thĩ kwaraga riũa.

⁷ Thiĩ, ũrĩe irio ciaku ũkenete, na ũnyue ndibei yaku ũcanjamũkĩte ngoro, nĩgũkorwo ihinda rĩrĩ nĩrĩo Ngai etĩkĩrĩte wĩra waku.

⁸ Wĩhumbage nguo cia rangi mwerũ hĩndĩ ciothe, na wĩhakage maguta mũtwe hĩndĩ yothe.* ⁹ Tũũranagiai na gĩkeno na mũtumia ũcio waku wendeete, matukũ mothe ma muoyo ũyũ wa tũhũ marĩa Ngai akũheete gũkũ thĩ kwaraga riũa, o matukũ macio maku mothe ma tũhũ. Nĩ ũndũ rĩrĩ nĩrĩo igai rĩaku mũtũũrĩre-inĩ waku, o na gwĩtungumania-inĩ gwaku ũrĩ gũkũ thĩ kwaraga riũa. ¹⁰ ũndũ ũrĩa wothe ũngĩona wa gwĩka na guoko gwaku-rĩ, wĩke na hinya waku wothe, tondũ mbĩrĩra-inĩ kũrĩa ũrorete, gũtirĩ kũruta wĩra kana gwĩciiria, kana kũmenya maũndũ, o na kana ũũgĩ.

¹¹ Nĩnyonete ũndũ ũngĩ gũkũ thĩ kwaraga riũa:

Atĩ andũ arĩa marĩ ihenya tio mahootanaga ihenya-inĩ,

na arĩa marĩ hinya tio mahootanaga mbaara-inĩ,

o na arĩa oogĩ tio moonaga irio,

na arĩa mooĩ maũndũ mũno tio magĩaga na ũtonga,

o na kana andũ arĩa oogĩ makaheo gĩtũĩo;

no rĩrĩ, ihinda na mweke nĩ cia andũ othe.

¹² O na ningĩ, gũtirĩ mũndũ ũngĩmenya rĩrĩa mũtino ũngĩmũkora:

Tondũ o ta ũrĩa thamaki inyiitagwo na mũtego mũũru,

o na ta ũrĩa nyoni inyiitagwo na gĩkerenge,

ũguo noguo andũ manyiitagwo nĩ mahinda mooru

marĩa mamakinyagĩrĩra materĩgĩrĩire.

Ũũgĩ nĩ Mwega Gũkĩra Ũkũgu

¹³ Ningĩ ngĩona ũũgĩ gũkũ thĩ kwaraga riũa ũrĩa wamakirie mũno, watariĩ ũũ: ¹⁴ Hĩndĩ ĩmwe nĩ kwarĩ itũũra inini, na rĩarĩ na andũ o anini thĩinĩ warĩo. Na mũthamaki warĩ na hinya mũno akĩrĩũkĩrĩra, akĩrĩthiũrũrũkĩria, na agĩaka rũirigo rwa kũrĩrigiicĩria, arĩũkĩrĩre. ¹⁵ Na

* **9:8** Ayahudi maakũngũyagĩra ciathĩ ciao na kwĩhumba nguo njerũ cua na kwĩhaka maguta mũtwe.

rĩrĩ, itũũra-inĩ rĩu nĩ gwatũũraga mũndũ mũthĩini no aarĩ mũũgĩ, nake akĩhonokia itũũra rĩu na ũũgĩ wake. No rĩrĩ, gũtirĩ mũndũ wacookire kũririkana mũndũ ũcio mũthĩini. ¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio ngĩkiuga atĩrĩ, “Ũũgĩ nĩ mwega gũkĩra hinya.” No ũũgĩ wa mũndũ mũthĩini nĩũmenagwo, na ciugo ciake itithikagĩrĩrio.

¹⁷ Ciugo cia ũhooreri cia mũndũ ũrĩa mũũgĩ nĩciagĩrĩire ithikagĩrĩrio, gũkĩra rĩanĩrĩra rĩa mũndũ ũrĩa wathaga irimũ.

¹⁸ Nĩ kaba ũũgĩ gũkĩra indo cia mbaara, no rĩrĩ, mũndũ mwĩhia ũmwe nĩathũkagia maũndũ maingĩ mega.

10

¹ O ta ũrĩa ngĩ nguũ itũmaga maguta manungi wega magĩe na kĩheera kĩuru-rĩ, noguo ũkĩĩgu mũnini ũkomagĩrĩria ũũgĩ na gĩtĩio.

² Ngoro ya mũndũ ũrĩa mũũgĩ yerekagĩra mwena wa ũrĩo, no ngoro ya mũndũ mũkĩĩgu ĩkeerekera mwena wa ũmotho.

³ O na rĩrĩa egũthĩ na njĩra, mũndũ mũkĩĩgu nĩoragwo nĩ meciiria make, na akoonia mũndũ o wothe ũrĩa arĩ mũkĩĩgu.

⁴ Marakara ma mũndũ ũrĩa wathanaga mangĩarahũka igũrũ rĩaku, ndũkoime harĩa ũrĩ; ũhooreri no ũhoorerie mahĩtia manene.

⁵ Nĩ harĩ ũndũ mũũru nyonete gũkũ thĩ kwaraga riũa, na nĩ ihĩtia rĩrĩa riumanaga na mwathi wa andũ:

⁶ Atĩ andũ arĩa akĩĩgu nĩmatũũgagĩrio mũno, nao andũ arĩa itonga makanyiihio.

⁷ Nĩnyonete ngombo igĩthĩ ihaicĩte mbarathi, nao ariũ a athamaki magathĩ na magũrũ ta ngombo.

⁸ Mũndũ ũrĩa wenjaga irima-rĩ, nĩwe ũkaarĩgũa; nake ũrĩa ũtharagia rũthingo nĩkũrũmwo akaarũmwo nĩ nyoka.

⁹ Mũndũ ũrĩa wenjaga mahiga no agerwo ngero nĩmo; nake ũrĩa watũraga ngũ no imũrehere ũgwati.

¹⁰ Ithanwa rĩngĩtuuha na rĩage kũnoorwo-rĩ, mũndũ nĩatũmagĩra hinya mũingĩ, no ũũgĩ wa wĩra ũrehaga ũhootani.

¹¹ Nyoka ĩngĩrũma mũndũ ĩtanathuuthĩrwo ĩhoorere-rĩ, hatĩrĩ bata kũrĩ mũmĩthuuthĩri.

¹² Ciugo cia kanua ka mũndũ mũũgĩ nĩ cia ũtugi, no mũndũ mũkĩĩgu aniinagwo nĩ mũromo yake mwene.

¹³ Kĩambĩrĩria-inĩ ciugo ciake nĩ cia ũrimũ; na kĩrĩkĩrĩro-inĩ nĩ cia ũgũrũki mũtheri:

¹⁴ nake mũndũ mũkĩĩgu no ciugo aingĩhagia.

Gũtirĩ mũndũ ũũĩ ũrĩa gũkaahaana, ningĩ nũũ ũngĩmwĩra ũhoro wa maũndũ marĩa mageekĩka thuutha wake?

- 15 Wira wa mündũ mukĩigu nĩumũnogagia;
we ndamenyaga njira ya gũthĩ itũũra-inĩ.
- 16 Bũrũri ũrĩa mũthamaki wakuo aarĩ ndungata,
na anene akuo marokagĩra kũrĩa o rũciinĩ kaĩ ũrĩ na haaro-ĩ!
- 17 Kũrathimwo-rĩ, nĩwe bũrũri ũrĩa mũthamaki waku aaciarĩtwo arĩ
mündũ wa gũtũika,
na ũrĩa ariũ ake marĩaga irio ihinda rĩrĩa rĩagĩrĩire:
nĩgeetha magĩe na hinya, na makanyua, no ti geetha marĩio.
- 18 Mündũ angĩkorwo arĩ kĩgũũta, mĩitĩrĩro ya nyũmba yake nĩhocagĩrĩra;
namo moko make mangĩregera, nyũmba no yure.
- 19 Iruga rĩrugagwo nĩguo andũ makene,
nayo ndibei ikenagia muoyo,
no mbeeca nĩcio ihingagia maũndũ mothe.
- 20 Ndũkanarume mũthamaki, o na meciiria-inĩ maku,
na ndũkanacuuke gĩtonga ũrĩ nyũmba yaku ya thĩinĩ,
tondũ nyoni ya rĩera-inĩ no itware ciugo ciaku,
o na kana irĩa irĩ mathagu iheane ũhoru ũcio warĩtie.

11

Ūtaana na Kĩyo

- 1 Ikiro irio ciaku igũrũ rĩa maaĩ,
nĩ ũndũ thuutha wa matukũ maingĩ nĩũgaaciona rĩngĩ.
- 2 He andũ mũgwanja rwĩga, iĩ, o na ũhe andũ anana,
nĩgũkorwo wee ndũngĩmenya mũtino ũrĩa ũngĩũka bũrũri-inĩ.
- 3 Matu mangĩyũra mbura,
mamiuragia gũkũ thĩ.
Mũtĩ ũngĩgũa na mwena wa gũthini, kana mwena wa gathigathini,
o harĩa ũgũũaga, hau no ho ũikaraga.
- 4 Mündũ ũrĩa wothe ũcũthagĩrĩria rũhuho, ndahaandaga;
nake ũrĩa ũroraga matu, ndagethaga.
- 5 Tondũ ndũũĩ njira irĩa rũhuho rũgeraga,
o na kana ũrĩa mwana athondekagwo nda-inĩ ya nyina,
ũguo noguo ũtangĩmenya wĩra wa Ngai,
o we Mũũmbi wa indo ciothe.
- 6 Haanda mbeũ ciaku rũciinĩ,
na hwaĩ-inĩ-rĩ, ndũkahurũkie moko maku,
nĩgũkorwo ndũũĩ iria ikaagĩra,
kana nĩ ici, kana nĩ icio ingĩ,
kana hihĩ ikaagĩra o cieriĩ.
- Ririkana Mũkũũmbi rĩrĩa ũrĩ Mwĩthĩ*
- 7 Ūtheri nĩ mweya,
namo maitho nĩmakenagĩra kuona riũa.
- 8 Na rĩrĩ, mündũ o na angĩgĩtũũra muoyo mĩaka mĩingĩ atĩa-rĩ,
nĩamĩkenagĩre yothe.
No nĩaririkanage matukũ ma nduma,

tondũ magaaakorwo marĩ maingĩ.
Maũndũ mothe magooka nĩ ma tũhũ.

- ⁹ Atĩrĩrĩ, wee mwanake ũyũ, kenagĩra ũnini waku,
na ũreke ngoro yaku ĩgũkenagie matukũ-inĩ ma wĩthĩ waku.
Thiiaga na mĩthiire ĩrĩa wĩyendeire na ngoro yaku,
o na ĩrĩa yonagwo ĩrĩ mĩega nĩ maitho maku,
no ũmenye atĩrĩ, harĩ maũndũ macio mothe,
Ngai nĩagagũciirithia.
- ¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio, eheria gwĩtanga ngoro-inĩ yaku,
na weherie mathĩina mwĩrĩ-inĩ waku,
tondũ wĩthĩ waku na hinya wa mwĩrĩ no cia tũhũ.

12

- ¹ Ririkanaga Mũkũũmbi
matukũ-inĩ ma ũnini waku,
mũiria wa matukũ ma thĩina makinye,
na mĩaka ĩkuhĩrĩrie rĩrĩa ũkoiga atĩrĩ,
“Kaĩ ndikenagĩra mĩaka ĩno-ĩ”:
- ² rĩũa na ũtheri,
na mweri na njata ĩtanatuĩka nduma,
namo matu matanacooka ho mbura yathira;
- ³ rĩrĩa aikaria a nyũmba makainaina,
nao arĩa marĩ hinya mainame,
rĩrĩa ithĩi igaatiga gũthĩa nĩ ũndũ nĩ nini,
nao arĩa macũthagĩrĩria na ndirica matumanĩrwo nĩ nduma;
- ⁴ rĩrĩa mĩrango ya kuumĩra barabara ĩkaahingwo,
na mũgambo wa gũthĩa ũnyiihe;
rĩrĩa andũ magookagĩrio nĩ mĩgambo ya nyoni,
no nyĩmbo ciao ciothe ikaaga kũiguĩka;
- ⁵ rĩrĩa andũ marĩ na guoya wa kũhaica igũrũ,
na mageetigĩra mogwati ma mabarabara-inĩ;
rĩrĩa mũtĩ wa mũrothi ũrutĩte kĩro,
nayo ndaahi ithiige ĩkururĩtie,
namo merirĩria mage hinya.
Hĩndĩ ĩyo mũndũ ainũke kũrĩa agaatuũra tene na tene,
nao acakai mathiĩ magĩcakayaga njĩra-inĩ.
- ⁶ Ririkanaga Mũkũũmbi: mbere ya mũhĩndo wa betha ũtanatuĩka,
o na kana mbakũri ya thahabu ĩtaanooragwo;
mbere ya ndigithũ gũthethererwo itherũkĩro-inĩ rĩa maaĩ,
kana kũgũrũ kwa ngaari kuunĩkĩre gĩthima-inĩ,
- ⁷ naruo rũkũngũ rũcooke tĩiri-inĩ kũrĩa ruoimire,
naguo roho ũcooke kũrĩ Ngai ũrĩa waũheanire.
- ⁸ “Maũndũ mothe nĩ ma tũhũ! Nĩ ma tũhũ!” Ũguo nĩguo Mũrutani
ekuuga.
“Maũndũ mothe nĩ ma tũhũ!”

Kĩrĩkĩrĩro kĩa Ũhoro

- ⁹ Mũrutani to kũũhĩga aarĩ mũũgĩ, no nĩ aarutire andũ maũndũ.
¹⁰ Nĩacũũranirie na agĩtuĩria maũndũ, na agĩtabanĩria thimo nyingĩ na

mũbango. Mũrutani nĩatuĩririe nĩgeetha one ciugo o iria ciagĩrĩire, na ũrĩa aandĩkire warĩ mũrũngĩrĩru na wa ma.

¹¹ Ciugo cia andũ arĩa oogĩ nĩ ta mĩcengi, nayo mĩario yao ĩcookanĩrĩrio ĩhaana ta nyambo ihũũrĩrwo wega ikarũma, iheanĩtwo nĩ Mũrĩithi ũmwe. ¹² Ītikĩra gũtaarwo, mũrũ wakwa, ndũkaneeke ũndũ wa gũciongerera.

Ha ũhoru wa gũthondeka mabuku maingĩ-rĩ, ndũrĩ mũthia, nakuo gũthoma mũno kũnogagia mwĩrĩ.

¹³ Rĩu-rĩ, maũndũ mothe nĩmarĩkĩtie kũiguuo;
kĩrĩkĩrĩro kĩa ũhoru ũcio wothe nĩ gĩkĩ:

Wĩtigĩre Ngai na ũrũmagie maathani make,
nĩ ũndũ gwĩka ũguo nĩkũhingia maũndũ mothe marĩa mũndũ
agĩrĩrũo nĩ gwĩka.

¹⁴ Nĩgũkorwo Ngai nĩagaciirithanĩria ũndũ o wothe wĩkĩtwo,
hamwe na maũndũ mothe marĩa mahithe,
marĩ mega kana marĩ mooru.

RWĨMBO RŪRĨA RWEGA MŪNO

¹ Rŭrŭ nĩruo rwĩmbo rwa Solomoni rŭrĩa rwega gŭkĩra nyĩmbo ciothe.

Mwendwa

² Ta nĩamumunye na mamumunya ma kanua gake:
nĩ ũndũ wendo waku nĩ mwega gŭkĩra ndibei.

³ Mŭtararĩko wa maguta macio wĩhakĩte nĩ mwega;
rĩitwa rĩaku no ta mŭtararĩko wa maguta manungi wega
magĩitanĩrĩrio.

Na nokĩo wendetwo nĩ airĩtu!

⁴ Ndŭkandige, nĩtũthĩ nawe; reke twĩhĩke!
Mũthamaki nĩandoonyie nyũmba ciake cia thĩnĩ.

Arata

Tŭgũcanjamũka na tũkene nĩ ũndũ waku;
tŭrĩkumagia wendo waku gŭkĩra ndibei.

Mwendwa

Kaĩ marĩ na kĩhoo to gĩa gŭkwenda-ĩ!

⁵ Nĩ nĩ mŭirũ, no nĩ mũthaka,
inyuĩ aarĩ a Jerusalemu,
njirĩte o ta hema cia Kedari,*
ngaagĩra o ta itambaya cia gũcuuria hema cia Solomoni.

⁶ Tigai kũndora nĩ ũndũ nĩ mŭirũ,
tondũ njirĩte nĩ kũhĩa nĩ riũa.

Ariũ a maitũ nĩmandakarĩre,
makĩndua mŭrori wa mĩgũnda ya mĩthabibũ;
no mũgũnda wakwa wa mĩthabibũ nĩndĩũrekereirie.

⁷ Atĩrĩrĩ, wee nyendete, ta njĩra harĩa ũrarĩithĩria rŭũru rwaku rwa mbũri,
njĩra harĩa ũkwarahia ng'ondũ ciaku mĩaraho.

Ingĩkara atĩa ta mŭtumia mũhumbe maitho
ndũũru-inĩ cia arata aku?

Arata

⁸ We mũthaka kŭrĩ andũ-a-nja othe, akorwo ndũũrĩ,
umagara ũrũmĩrĩre makinya ma ng'ondũ,
ũkarĩithĩrie tũũri twaku
hakuĩ na hema cia arĩithi.

Mwendani

⁹ Wee, mwendwa wakwa-rĩ, ngũgerekanagia na mbarathi ya mũgoma
yohereirwo ngaari ĩmwe ya ngaari cia ita rĩa Firaũni.

¹⁰ Makai maku-rĩ, mathakarĩrwo mŭno nĩ icũhĩ cia matũ,
nayo ngingo yaku ĩkaagĩrĩrwo nĩ mĩgathĩ ya tũhiga twa goro.

¹¹ Tũgũgũthondekera icũhĩ cia matũ cia thahabu,
ciohanĩtio na tũbungo twa betha.

Mwendwa

¹² Rĩrĩa mũthamaki aarĩ metha-inĩ yake-rĩ,
maguta makwa manungi wega maiyũrĩtie mŭtararĩko wamo kũu.

¹³ Mwendwa wakwa harĩ niĩ-rĩ, ahaana ta koohe ka manemane†
gakomeire gatagatĩ ka nyondo ciakwa.

¹⁴ Mwendwa wakwa harĩ niĩ-rĩ, nĩ ta kamanja ka mahũa ma mũhanuni

* **1:5** Andũ a Kedari maarĩ Arabu arĩa maatũũraga gũkuhĩ na Edomu, na hema ciao ciatumagwo na guoya wa mbũri njirũ. † **1:13** Manemane nĩ mahuti manungaga wega maacinwo na mwaki, na monekaga Ethiopia, Irathĩro-rĩa-Gatagatĩ, na India.

kuuma mĩgũnda-inĩ ya mĩthabibũ ya Eni-Gedi.‡

Mwendani

¹⁵ Hĩ! Kaĩ wee mwendwa wakwa ũkĩrĩ mũthaka-ĩ!
Hĩ, ti-itherũ ũrĩ mũthaka!
Maitho maku magĩrite o ta ma ndutura.

Mwendwa

¹⁶ Hĩ! Kaĩ wee mwendwa wakwa ũkĩrĩ mũthaka-ĩ!
Kaĩ ũkĩrĩ wa kwendeka-ĩ!
Na ũrĩrĩ witũ nĩ ta nyeki ĩrĩa nduru.

Mwendani

¹⁷ Mĩratho ya nyũmba iitũ nĩ ya mĩtarakwa;
nayo mĩitĩro yayo nĩ ya mĩkarakaba.

2

Mwendwa

¹ Nĩ ndĩ ihũa rĩa Sharoni,
ningĩ gĩtoka gĩa ituamba-inĩ.*

Mwendani

² O ta gĩtoka kĩrĩ mĩigua-inĩ-rĩ,
nĩguo mwendwa wakwa atariĩ arĩ gatagatĩ ka airĩtu arĩa angĩ.

Mwendwa

³ O ta mũtĩ wa mūtunda ũrĩ mĩtĩ-inĩ ya gĩthaka-rĩ,
nĩguo mũnyendi atariĩ arĩ gatagatĩ ka aanake arĩa angĩ.

Ngenagĩra gũikara kũgunyĩ-inĩ gĩake,
namo matunda make ngĩmacama njiguaga marĩ mũrĩo.

⁴ Nĩandoonyetie nyũmba nene ĩrĩa ĩrĩĩagĩrwo iruga,
nayo bendera ĩrĩa ahaicĩtie igũrũ rĩakwa nĩ wendo.

⁵ Njikĩrai hinya na thabibũ iria nyũmithie,
mũnjerũhĩrie hinya na matunda,
nĩ ũndũ ndĩ mũcuce nĩ wendo.

⁶ Guoko gwake kwa ũmotho akũigĩte rungu rwa mūtwe wakwa,
nakuo guoko gwake kwa ũrĩo gũkaahĩmbĩria.

⁷ Inyuĩ aarĩ a Jerusalemu, ndamwĩhĩtithia na thiiya,
na mĩgoma ya thwariga cia werũ-inĩ atĩrĩ:
Mūtikoimbuthũre wendo o na kana mũwarahũre,
o nginya wĩrirĩrie kwarahũka guo mwene.

⁸ Ta thikĩrĩria, ũcio nĩ mwendwa wakwa!

Ta rora! Ī nĩwe ũyũ ũroka,
akĩrũgaga akĩrĩire irĩma-inĩ,
arooka agĩtũrũhaga tũrĩma-inĩ.

⁹ Mwendwa wakwa ahaana ta thiiya, kana ta thwariga ĩrĩa nyanake.
Ta kĩrore! Nĩwe ũũrĩa ũrũngĩĩ thuutha wa rũthingo rwitũ,
ararorera ndirica-inĩ,
agacũthĩrĩria mĩanya-inĩ.

¹⁰ Mwendwa wakwa aaririe akĩnjĩra atĩrĩ,
“Mũrata wakwa, o wee mũthaka,
ũkĩra tũthĩĩ.

¹¹ Atĩrĩrĩ! Hĩndĩ ya heho nĩ thiru;
nayo mbura nĩkĩite ĩgatiga kuura.

‡ 1:14 Eni-Gedi nĩ handũ haarĩ maaĩ werũ-inĩ, na haarĩ mwena wa ithũiro wa Iria rĩa Cumbĩ, naho nĩhakũraga mahuti maingĩ manungi wega. * 2:1 Gĩtuamba-inĩ gĩa Kĩrĩma gĩa Karimeli nĩ gwakũraga mahũa ma mĩmera ĩtarĩ mĩraihu, na maarĩ ma rangi mwerũ, kana wa ndathi, kana wa ngoikoni.

- 12 Nĩ hĩndĩ mahũa marakunũka thĩ;
ihinda rĩa kũina nĩikinyu,
mĩgambo ya ndutura
nĩiraiguuo bũrũri-inĩ witũ.
13 Mũkũyũ-rĩ, nĩũrutĩte ngũyũ cia mbere;†
mĩthabibũ ĩrĩa ĩratumũra kĩro nĩraruta mũtararĩko wayo wega.
Ūkĩra, ũka mũrata wakwa;
o wee wakwa mũthaka, ũkĩra tũthĩ.”

Mwendani

- 14 Ndutura yakwa wee ũrĩ mĩatũka-inĩ ya rwaro rwa ihinga,
kũu ciĩhitho-inĩ cia hurũrũka cia irĩma,
nyonia ũthiũ waku,
ta reke njigwe mũgambo waku;
nĩ ũndũ mũgambo waku nĩ mwororo,
na ũthiũ waku nĩ mũthaka.
15 Tũnyitĩrei mbwe,
o tũbwe tũu tũnini,
tũrĩa tũthũkagia mĩgũnda ya mĩthabibũ,
o mĩthabibũ ĩyo iitũ ĩratumũra kĩro.

Mwendwa

- 16 Mwendwa wakwa nĩ wakwa na niĩ ndĩ wake;
arĩthagia kũrĩa kũrĩ itoka.
17 Hũndũka nginya rĩrĩa kũrĩrura,
nacio ciĩruru ciirĩrie.
Hũndũka mwendwa wakwa,
tuĩka ta thiiya,
kana ta thwariga nyanake,
ĩrĩ irĩma-inĩ cia Betheri.

3

- 1 Ūtukũ wothe ndĩ ũrĩrĩ-inĩ wakwa
ndĩracaragia ũcio ngoro yakwa yendete;
ndĩramũcaririe, no ndinamuona.
2 Nĩngũkĩra thĩ ngacangacange itũũra-inĩ inene,
hungure njĩra-inĩ ciarĩo na nja ciarĩo;
thĩ ngeethe ũcio ngoro yakwa yendete.
Nĩ ũndũ ũcio ngĩmũcaria, no ndiigana kũmuona.
3 Arangĩri nĩmanyonire,
magĩthiũrũrũka itũũra-inĩ rĩu inene.
Ngĩmooria atĩrĩ, “Nĩmuonete ũrĩa ngoro yakwa yendete?”
4 O ndamahĩtũka o ũguo,
nĩguo ndonire ũrĩa ngoro yakwa yendete.
Ngĩmũnyiita na ndiamũrekirie,
o nginya ngĩmũtoonyia nyũmba ya maitũ,
ngĩmũtoonyia kanyũmba ga thĩinĩ ka ũrĩa wanjarire.
5 Inyuĩ aarĩ a Jerusalemu, ndamwĩhĩtithia na thiiya,
na mĩgoma ya thwariga cia werũ-inĩ atĩrĩ:
Mũtikoimbuthũre wendo o na kana mũwarahũre,
o nginya wĩrirĩrie kwarahũka guo mwene.
6 Nũũ ũyũ ũroka ambatĩte oimĩte werũ-inĩ
ahaana ta itu rĩa ndogo,

† 2:13 Kũu Isiraeli mĩkũyũ yaciaraga maita meerĩ mwaka.

- arĩ mũtararĩko wa manemane na ũbani,
 iria ithondeketo na mahuti mothe manungi wega ma mwonjoria?
 7 Atĩrĩrĩ! Nĩ ngaari ya gũkuua Solomoni,
 yumagarĩtio nĩ njamba cia ita mĩrongo itandatũ,
 iria ndĩie mũno cia Isiraeli,
 8 othe meeohete hiũ cia njora,
 na othe marĩ na ũũgĩ wa mbaara,
 o ũmwe wao eyohete rūhiũ rwa njora,
 ehaarĩirie nĩ ũndũ wa imakania iria ingĩũka ũtukũ.
 9 Mũthamaki Solomoni nĩethondekeire ngaari ya kũmũkuuaga;
 amĩakĩte na mĩtĩ ya kuuma Lebanoni.
 10 Itugĩ ciayo atumithĩtie cia betha,
 nago mwĩtiro wayo nĩ wa thahabu,
 gĩtĩ kĩayo kĩgemetio na gĩtambaya kĩa rangi wa ndathi,
 mwena wa thĩinĩ wayo ũgemetio na wendo
 nĩ aarĩ a Jerusalemu.
 11 Inyuĩ aarĩ a Zayuni ta kiumei,
 mwĩrorere Mũthamaki Solomoni ekĩrĩte thũmbĩ,
 thũmbĩ ĩrĩa nyina aamwĩkĩrire
 mũthenya wake wa kũhikania,
 mũthenya o ũrĩa ngoro yake yakeneire.

4

Mwendani

- 1 Hĩ, kaĩ wee mwendwa wakwa ũkĩrĩ mũthaka-ĩ!
 ĩ ti-itherũ ũrĩ mũthaka!
 Maitho maku mahaana ta ma ndutura makĩonerwo hau taama-inĩ ũcio
 ũkũhumbĩrĩte ũthiũ.
 Njuĩrĩ yaku no ta rūũru rwa mbũri*
 rūgũikũrũka Kĩrĩma-inĩ kĩa Gileadi.
 2 Magego maku mahaana ta rūũru rwa ng'ondũ ciarĩkia kũmurwo guoya
 o ũguo,
 ikĩambata ciumĩte gũthambio.
 O ĩmwe yacio ĩrĩ na ihatha rĩayo;
 hatĩrĩ o na ĩmwe yacio ĩrĩ iiki.
 3 Mĩromo yaku ĩhaana ta uuthi mūtune;
 kanua gaku kagĩrĩte mũno.
 Thĩa ciaku ĩhaana ta ciatũ igĩrĩ cia itunda rĩa mũkomamanga,
 ikĩonerwo hau taama-inĩ ũcio ũkũhumbĩrĩte ũthiũ.
 4 Ngingo yaku ĩhaana ta mũthiringo ũrĩa mũraihi wa Daudi,
 wakĩtwo wega mũno;
 nakuo gũgacuurio ngo ngiri,
 na ciothe nĩ ngo cia njamba cia ita.
 5 Nyondo ciaku cieri ĩhaana ta ciana igĩrĩ cia thiiya,
 ikahaana ciana cia mahatha cia thiiya
 ikĩrĩa itoka-inĩ.
 6 Nĩngũthiĩ kĩrĩma-inĩ kĩa manemane,
 na nginye karĩma-inĩ ka ũbani,
 njikare kuo nginya kũrĩrura,
 nacio ciĩruru ciirĩrie.
 7 Wee mwendwa wakwa ũrĩ mũthaka biũ;
 ndũrĩ na kameni o na kanini.

* 4:1 Mbũri ciarĩ njirũ-ci ta njuĩrĩ.

- 8 Ũka tũthĩĩ nawe, mũhiki wakwa, tuume Lebanoni,
nĩtũthĩĩ nawe tuume Lebanoni.
Harũrũka uume gacũmbĩrĩ-inĩ ka Amana,
ũkiume kĩrĩma gĩa Seniru, o gacũmbĩrĩ ka Herimoni,
uume kũu imamo-inĩ cia mĩrũũthi,
ũkiume irĩma-inĩ icio cia ngarĩ.
- 9 Nĩũtahĩte ngoro yakwa, wee mwarĩ wa maitũ, o wee mũhiki wakwa;
nĩũtahĩte ngoro yakwa
na irora o rĩmwe rĩa maitho maku,
na ithaga rĩmwe rĩa mũgathĩ waku wa ngingo.
- 10 Wee mwarĩ wa maitũ, o we mũhiki wakwa, kaĩ wendo waku nĩ wa
gũkenerwo-ĩ!
Ĩĩ wendo waku nĩ wa gũkenania mũno gũkĩra ndibei,
naguo mũtararĩko wa maguta maku nĩ mwega kũrĩ wa mahuti mothe
marĩa manungi wega!
- 11 Wee mũhiki wakwa, mũromo yaku ĩtaatagia mũrĩo ta magua ma ũũkĩ;
iria na ũũkĩ irĩ rungu rwa rũrĩmĩ rwaku.
Mũtararĩko mwega wa nguo ciaku no ta ũrĩa wa Lebanoni.
- 12 Wee mwarĩ wa maitũ, o wee mũhiki wakwa, ũhaana ta mũgũnda
mũirigĩre,
ũkahaana ta gĩthima kĩirigĩre,[†] na ta itherũkĩro rĩa maaĩ ihingĩrĩrie.
- 13 Thuuna ciaku nĩ ta mũgũnda wa mĩtĩ ya mĩkomamanga
ĩ na matunda mega mũno,
ũrĩ na mĩhanuni, na mĩtĩ ĩrĩa yumaga uundi,
14 ĩkoima uundi na manjano,
na irago na mĩndarathini,
hamwe na mũtĩ o wothe wa ũbani,
na manemane na thubiri,
na mahuti mothe marĩa manungi wega mũno.
- 15 Wee-rĩ, ũrĩ itherũkĩro rĩa maaĩ rĩrĩ mũgũnda,
ũrĩ gĩthima kĩa maaĩ megũtherera,
maikũrũkĩte moimĩte Lebanoni.‡
- Mwendwa*
- 16 Wee rũhuho rwa gathigathini ũkĩra,
nawe rũhuho rwa gũthini-rĩ, ũka!
Hurutanaai mũgũnda-inĩ wakwa,
nĩguo mũtararĩko wago ũhunje kũndũ kũraya.
Mwendwa wakwa nĩatoonye mũgũnda-inĩ wake,
na arĩe matunda maguo o macio mega mũno.

5

Mwendani

- 1 Wee mwarĩ wa maitũ o wee mũhiki wakwa, nĩndoka mũgũnda-inĩ
wakwa;
nĩnjookanĩrĩrie manemane makwa na mahuti makwa marĩa mangĩ
manungi wega.
Nĩndĩite magua makwa, o na ũũkĩ wakwa;
nĩnyuĩte ndibei yakwa, o na iria rĩakwa.

Arata

Inyuĩ arata-rĩ, rĩai na mũnyue;

[†] 4:12 Ithima nĩciakunĩkagwo nĩgeetha maaĩ matikagĩe gĩko. [‡] 4:15 Kĩrĩma kĩa Lebanoni kĩarĩ
na ira (tharunji) rĩrĩa rĩatwekaga rĩkaiyũria tũrũũĩ maaĩ.

inyuĩ mwendaine-rĩ, nyuai nginya mũiganie.

Mwendwa

² Ndĩrarĩ toro, no ngoro yakwa nĩreiguĩte.

Ta thikĩrĩria! Mwendwa wakwa nĩararingaringa mũrango, akiugaga atĩrĩ:

“Mwarĩ wa maitũ, wee mwendwa wakwa, wee ndutura yakwa, o wee wakwa ũtarĩ kaũcuuke-rĩ, hingũrĩra.

Mũtwe wakwa nĩũihũgĩtio nĩ ime, njuĩrĩ yakwa ĩkaiyũra ireera rĩa ũtukũ.”

³ Nĩndutĩte nguo yakwa ya igũrũ: no nginya ndĩmĩhumbe rĩngĩ?

Ningĩ nĩndĩthambĩte magũrũ: no nginya ndĩmekĩre gĩko rĩngĩ?

⁴ Mwendwa wakwa araikirie guoko gwake kamwanya-inĩ ka mũrango, nayo ngoro yakwa ĩrambĩrĩria kũmwĩrĩria.

⁵ Ndĩrokĩra kũhingũrĩra mwendwa wakwa, moko makwa magĩtaataga manemane, nacio ciara ciakwa ikanyũrũrũkia manemane, nyiitĩro-inĩ ya mũrango.

⁶ Ndĩrahingũrĩre mwendwa wakwa, no mwendwa wakwa ndararĩ ho, nĩarathiĩte; Nayo ngoro yakwa ĩroorwo nĩ hinya nĩ ũndũ wake gũthiĩ.

Ndĩramwethire, no ndinamuona. Ndĩramwĩtire, no ndananjĩtika.

⁷ Arangĩri maranyona magĩthiũrũrũka itũũra-inĩ rĩu inene.

Nao marahũũrire, marandihangia; marandunya nguo yakwa ya igũrũ, arangĩri acio a thingo!

⁸ Inyuĩ aarĩ aya a Jerusalemu, ndamwĩhĩtithia atĩrĩ: mũngĩona mwendwa wakwa-rĩ,

mũkũmwĩra atĩa? Mwĩrei atĩ ndĩ mũcuce nĩ wendo.

Arata

⁹ Wee mũthaka gũkĩra andũ-a-nja arĩa angĩ othe-rĩ, mwendwa waku aagĩrite agakĩra endwa arĩa angĩ na kĩ?

Mwendwa waku akĩrite endwa arĩa angĩ nakĩ, nĩguo ũtwĩhĩtithie ũguo?

Mwendwa

¹⁰ Mwendwa wakwa nĩ mũthaka na agatunĩha, nĩekũũranĩte harĩ arũme ngiri ikũmi.

¹¹ Mũtwe wake ũhaana ta thahabu theru mũno; njuĩrĩ yake ĩrĩ na mĩkumba, na ĩkaira ta ihuru.

¹² Maitho make mahaana ta ma ndutura ciũmbĩte tũrũũ-inĩ, mahaana ta mathambĩtio na iria, o ta maigĩtwo wega makaagĩrĩra ta mathaga.

¹³ Makai make namo mahaana ta tũmĩgũnda tũtumanĩte mahuti manungi wega magĩtararĩka.

Mĩromo yake no ta itoka igũita manemane.

¹⁴ Moko make mahaana ta thanju cia thahabu, ithecereirwo tũhiga-inĩ tũrĩa twĩtagwo thumarati; mwĩrĩ wake ũhaana ta mũguongo ũrĩa mũnyorokie,

ũgemetio na yakuti ĩrĩa theru.

¹⁵ Magũrũ make matariĩ ta itugĩ cia mahiga ma mũthemba wa marimari, ihaandĩrĩrwo itina-inĩ cia thahabu ĩrĩa therie.

Maũthĩ make matariĩ ta Lebanoni, agathakara ta mĩtarakwa yakuo.

¹⁶ Kanua gake akĩaria karĩ mũrĩo mũno; we nĩ wa kwendeka biũ.

Atĩrĩrĩ, ũyũ nĩwe mwendwa wakwa, ũyũ nĩwe mũrata wakwa, inyuĩ aarĩ a Jerusalemu.

6

Arata

¹ Wee mũthaka gũkĩra andũ-a-nja arĩa angĩ othe-rĩ, mwendwa waku athiĩte kũ? Mwendwa waku arorire na kũ, nĩguo tũmũcarie nawe?

Mwendwa

² Mwendwa wakwa aikũrũkire mũgũnda-inĩ wake, o tũmĩgũnda-inĩ tũrĩa tũtumanĩte mahuti marĩa manungi wega, athiĩte kũrĩithia kũu mĩgũnda-inĩ, agĩtuaga mahũa ma itoka.

³ Nĩĩ ndĩ wa mwendwa wakwa, nake nĩ wakwa; we arĩithagia itoka-inĩ.

Mwendani

⁴ Wee mwendwa wakwa, ũrĩ mũthaka, o ta bũrũri wa Tiriza,* ũrĩ wa kwendeka o ta Jerusalemu, na ũkamakania o ta ita rĩrĩ na bendera.

⁵ Wihũgũre na kũngĩ, ũtĩge kũndora; maitho maku nĩmarahoota.

Njuĩrĩ yaku no ta rũũru rwa mbũri rũgĩikũrũka Kĩrĩma kĩa Gileadi.

⁶ Magego maku mahaana ta rũũru rwa ng'onde ikĩambata ciumĩte gũthambio.

O ĩmwe yacio ĩrĩ na ihatha rĩayo, hatĩrĩ o na ĩmwe yacio ĩrĩ iiki.

⁷ Thĩa ciaku ihaana ta ciatũ igĩrĩ cia itunda rĩa mũkomamanga, ikĩonerwo hau taama-inĩ ũcio ũkũhumbĩrĩte ũthiũ.

⁸ No gũkorwo na atumia athamaki mĩrongo ĩtandatũ, na thuriya mĩrongo ĩnana,

na airĩtu gathirange matangĩtarĩka;

⁹ no ndutura yakwa, ũcio wakwa ũtarĩ ũcuuke-rĩ, gũtirĩ ũngĩ mahaanaine, nowe mũirĩtu wa nyina wiki, o we gĩtũnio kĩa ũcio mũmũciari.

Airĩtu maamuonire makĩmwĩta mũrathime; nao atumia athamaki o na thuriya makĩmũkumia.

Arata

¹⁰ Nũũ ũyũ ũroimĩra ta ruoro rũgĩtema, athakarĩte ta mweri, na agathera ta riũa, arĩ na ũkengu ta wa njata irũrũnganĩte?

Mwendani

¹¹ Nĩndĩraikũrũkire mũgũnda wa mĩkombokombo, ngarore tũmĩtĩ tũrĩa tũmerete kũu gĩtuamba-inĩ,

* **6:4** Itũũra rĩa Tiriza nĩrĩo Jeroboamu aathuurire rĩtuĩke itũũra inene rĩa Ũthamaki wa Gathigathini.

nĩguo nyone kana mĩthabibũ nĩthundũrĩte,
o na kana mĩkomamanga nĩrutĩte kĩro.

¹² O na itanamenya ũrĩa gũtariĩ-rĩ,
merirĩria ma ngoro yakwa marandwara
gatagatĩ-inĩ ka ngaari cia mũthamaki cia ita cia andũ aitũ.

Arata

¹³ Cooka, cooka, wee Mũshulamu;
cooka, cooka, nĩgeetha tũkwĩrorere!

Mwendani

Mũkwenda kwĩrorera Mũshulamu ũyũ nĩkĩ,
taarĩ rwĩmbo rwa Mahanaimu mũreerorera?

7

¹ We mwarĩ ũyũ wa mũnene,
ĩ magũrũ maku mekĩrĩtwo iraatũ ti mathaka!
Magũrũ maku mathakarĩte makahaana ta mathaga,
marĩa mathondeketwo nĩ moko ma mũbundi mũũgĩ.
² Mũkonyo waku nĩ ta kaihũri ga gĩthiũrũrĩ
karĩa gataagaga ndibei ningie.
Njohero yaku ihaana ta kĩhumbu kĩa ngano ngonyore,
gĩthiũrũrũkĩirio nĩ itoka.
³ Nyondo ciaku ihaana ciana igĩrĩ cia thiiya,
ikahaana mahatha ma thiiya.
⁴ Ngingo yaku ihaana ta mũthiringo mũraihu wakĩtwo na mĩguongo.
Maitho maku nĩ ta tũria twa Heshiboni,
hakuhĩ na kĩhingo kĩa Bathi-Rabimu.
Iniũrũ rĩaku rĩhaana ta mũthiringo mũraihu wa Lebanoni
ũrĩa ũrorete na mwena wa Dameski.
⁵ Mũtwe waku ũkũhumbaga tanji ta Kĩrĩma gĩa Karimeli.
Nacio njuĩrĩ ciaku ciirĩte ikahaana ta rangi wa ndathi;
mũthamaki aikaraga ta oohereirwo tũmĩcuha-inĩ twacio.
⁶ Wee wendo, kaĩ wee ũrĩ mũthaka na wa gũkenania-ĩ!
Maũndũ maku nĩmagũkenania!
⁷ Kĩrũgamo gĩaku kĩrũngarĩte ta mũtĩ wa mũkĩndũ,
nacio nyondo ciaku ihaana ta imanjĩka cia matunda.
⁸ Ndoigire atĩrĩ, “Nĩngũhaica mũtĩ ũyũ wa mũkĩndũ;
nĩngũtua matunda maguo.”
Nyondo ciaku irotuĩka ta imanjĩka cia thabibũ,
nayo mĩhũmũ yaku ĩtararĩke wega ta matunda,
⁹ nako kanua gaku gatuĩke ta ndibei ĩrĩa njega mũno.

Mwendwa

Ndibei ĩyo ĩrokinyĩra mwendwa wakwa,
na ĩmerũke wega ĩrĩ gatagatĩ ka mĩromo na magego.
¹⁰ Nĩ ndĩ wa mwendwa wakwa,
nake nĩ nĩ eriragĩria.
¹¹ Mwendwa wakwa, ũka, nĩtũthiĩ mĩgũnda-inĩ,
nĩtũthiĩ tũkaraarĩrĩre tũtũũra-inĩ.
¹² Nĩtũrooke gũthiĩ tene mĩgũnda-inĩ ya mĩthabibũ
tũkarore kana mĩthabibũ nĩmĩthundũku,
na kana nĩcanũrĩte kĩro kĩaayo,
o na kana mĩkomamanga nĩrutĩte kĩro:
kũu nĩkuo ngaakũheera wendo wakwa.

13 Matunda ma mandarĩki nĩmaratararĩka,
na mũrango-inĩ gwitũ kũrĩ na matunda ma mĩthemba yothe marĩa
mega mũno,
ma mũgethano o na mangĩ maikaru,
marĩa ngũigĩire, wee mwendwa wakwa.

8

1 Naarĩ korwo no ũtuĩke ta mũrũ wa maitũ,
ũrĩa wongire nyondo cia maitũ!
Hĩndĩ ĩyo, ingĩgũtũnga nja,
ndaakũmumunya,
na gũtirĩ mũndũ o na ũrĩkũ ũngĩĩmena.

2 Ingĩgũtongoria,
ngũtware nyũmba ya maitũ,
ũcio wandutire maũndũ.
Ingĩkũhe ndibei ĩrĩa njamithie wega ũnyue,
o yo ngogoyo ya mĩkomamanga yakwa.

3 Guoko gwake kwa ũmotho akũigĩte rungu rwa mũtwe wakwa,
nakuo guoko gwake kwa ũrĩo gũkaahĩmbĩria.

4 Inyuĩ aarĩ a Jerusalemu, ndamwĩhĩtithia atĩrĩ:
Mũtikoimbuthũre wendo o na kana mũwarahũre,
o nginya wĩrirĩrie kwarahũka guo mwene.

Arata

5 Nũũ ũyũ ũroka ambatĩte oimĩte werũ-inĩ,
etiiranĩtie na mwendwa wake?

Mwendwa

Rungu-inĩ rwa mũtĩ wa matunda nĩho ndakwarahũrĩre ũrĩ toro;
hau nĩho nyũkwa aagĩrĩire nda yaku,
o hau nĩho ũcio warĩ na ruo rwa kũrũmwo aagũciarĩire.

6 Njikĩra ta mũhũũri ngoro-inĩ yaku,
ũhũũre ta mũhũũri guoko-inĩ gwaku;
amu wendo ũrĩ hinya o ta gĩkuũ,
ũiru wago ũmĩtie ngoro o ta mbĩrĩra.

Ūcinaga o ta mwaki ũrakana,
na o ta rũrĩrĩmbĩ rũnene mũno rwa Jehova.

7 Maaĩ maingĩ matingĩhota kũhorĩa wendo;
njũũ itingĩhota kũũthereria.

Korwo mũndũ no aheane
ũtonga wotho wa nyũmba yake nĩ ũndũ wa wendo-rĩ,
no kũnyũrũrio ũngĩnyũrũrio o biũ.

Arata

8 Nĩtũrĩ na kairĩtu ka maitũ,
nako gatumĩtie nyondo.

Tũgeka atĩa nĩ ũndũ wa kairĩtu kau gaitũ,
mũthenya ũrĩa gagaatuĩka ga kũũrio?

9 Korwo nĩ rũthingo-rĩ,
tũngĩaka mĩthingo mĩraihu na igũrũ ya betha igũrũ rĩako.
Korwo nĩ mũrango-rĩ,
tũngĩkahingĩrĩria na mbaũ cia mũtarakwa.

Mwendwa

10 Nĩ ndĩ rũthingo,
nacio nyondo ciakwa ihaana ta mĩthingo mĩraihu na igũrũ.
Nĩ ũndũ ũcio maitho-inĩ make-rĩ,

nduĩkĩte o ta mũndũ ũtũmaga aiganĩre.

¹¹ Solomoni aarĩ na mũgũnda wa mĩthabibũ kũu Baali-Hamoni;
mũgũnda ũcio wa mĩthabibũ akĩũkomborithia kũrĩ akombori.

O mũndũ aarĩ arehage cekerĩ 1,000* cia betha
nĩ ũndũ wa maciaro maguo.

¹² No mũgũnda wakwa wa mĩthabibũ nĩ wakwa o nĩ nyiki;
cekerĩ icio 1,000 nĩ ciaku wee Solomoni;
nacio cekerĩ 200† nĩ cia arĩa marĩmagĩra maciaro maguo.

Mwendani

¹³ Atĩrĩrĩ, wee ũikaraga mĩgũnda-inĩ
hamwe na arata a thiritũ yaku,
reke o na nĩ njigue mũgambo waku.

Mwendwa

¹⁴ Umagara na ihenya mwendwa wakwa,
ũtuĩke ta thiiya,
kana ta thwariga nyanake
ĩrĩ irĩma-inĩ iria ĩrĩ mahuti manungi wega.

* **8:11** nĩ ta kilo ikũmi na ĩmwe na nuthu (11.5) † **8:12** nĩ ta kilo igĩrĩ na robo (2.25)

ISAIA

¹ Maya nīmo maũndũ marĩa maaguũrĩirio Isaia mũrũ wa Amozu, makoniĩ Juda na Jerusalemu hĩndĩ ya wathani wa Uzia, na wa Jothamu, na wa Ahazu, na wa Hezekia, arĩa maarĩ athamaki a Juda.

Rũrĩrĩ Rũremi

² Atĩrĩrĩ, wee igũrũ, ta thikĩrĩria! Nawe thĩ ta igua!

Nĩgũkorwo Jehova nĩarĩtie akoiga atĩrĩ:

“Nĩ heete ciana irio, ngacirera igakũra,

no cio ikaanemera.

³ Ndegwa nĩyũũ mwene yo,
nayo ndigiri ikamenya mũharatĩ wa mwene yo,
no Isiraeli ndarĩ ũndũ ooĩ,
andũ akwa nĩmagĩte ũmenyo.”

⁴ Hĩ! Kaĩ mũrĩ rũrĩrĩ rwĩhagia-ĩ.

Mũrĩ andũ matitikĩte mahĩtia,

na rũruka rwa andũ mekaga ũũru,

na ciana ciĩrutĩre gũthũkia maũndũ!

Nĩmatiganĩirie Jehova;

nĩmamenete Ūrĩa Mũtheru wa Isiraeli,

makamũhutatĩra, magacooka na thuutha.

⁵ Nĩ kĩ gĩgũtũma mwende gũikara mũkĩhũũragwo?

Nĩ kĩ gĩgũtũma mũthiĩ o na mbere kũrema?

Mũtwe wothe nĩmũtihangie,

nayo ngoro yothe ikanyamarĩka.

⁶ Kuuma ikinya rĩa kũgũrũ nginya mũtwe

gũtirĩ handũ hagima:

no nguraro theri, na mĩtũnda,

na ironda cia ndĩira

itarĩ thambie, kana ikoohwo,

kana ikororoio na maguta.

⁷ Bũrũri wanyu ũkirĩte ihooru,

matũũra manyu manene magacinwo na mwaki;

mĩgũnda yanyu ĩramathwo ĩgatigwo ũtheri nĩ andũ a kũngĩ

o mũkĩonaga,

ĩkoonũhwo ta ĩng’aũranĩtio nĩ ageni.*

⁸ Mwarĩ wa Zayuni atiganĩirio

ta gĩthũnũ kĩrĩ mũgũnda wa mĩthabibũ,

agatiganĩirio ta kanyũmba karĩ mũgũnda wa marenge,

o na ta itũũra inene rĩthiũrũrũkĩirio nĩ thũ ikienda kũrĩtunyana.

⁹ Tiga Jehova Mwene-Hinya-Wothe

aatũtigĩirie matigari manini ma andũ-rĩ,

tũngĩtuĩkĩte ta Sodomu,

na tũkahaana ta Gomora!

¹⁰ Thikĩrĩriai kiugo kĩa Jehova,

* **1:7** Ũndũ ũyũ wekĩkĩte rĩria Senakeribu aatharĩkĩre Jerusalemu (1Ath 18:13).

- inyuĩ mwathanaga Sodomu;
na mũigwe watho wa Ngai witũ,
inyuĩ andũ a Gomora!
- 11 “Magongona macio manyu mũndutagĩra maingĩ-rĩ,
nĩ ma kĩ kũrĩ niĩ?” Ūguo nĩguo Jehova ekũũria.
“Nĩnjiganĩtwo nĩ magongona ma njino,
na magongona ma ndũrũme, na maguta ma nyamũ noru;
niĩ ndikenagĩra thakame ya ndegwa,
na ya tũtũrũme, o na ya mbũri.
- 12 Nũũ ũkoragwo amwĩrĩte mũndutĩre magongona macio
rĩrĩa mũgũũka mbere yakwa kũũhooya,
mũkĩrangaga nja cia nyũmba yakwa?
- 13 Tigai gũcooka kũrehe maruta ma tũhũ!
Ūbumba wanyu nĩ kĩndũ kĩa magigi harĩ niĩ.
Ndingĩhota gũkirĩrĩria ciũngano cianyu cia waganu:
mĩcemanio yanyu ya Karũgamo ka Mweri, na Thabatũ, o na ciathĩ
iria njathane.
- 14 Ngoro yakwa nĩthũire ciathĩ cianyu
cia Karũgamo ka Mweri, o na ciathĩ iria njathane.
Maũndũ macio matuĩkĩte mũrigo harĩ niĩ,
nĩmanogetie.
- 15 Hĩndĩ ĩrĩa mwambararia moko manyu na igũrũ mũkĩhooya,
nĩndĩrĩmũhithaga maitho makwa ndikamuone;
o na mũngĩhooya mahooya maingĩ ndirĩmũiguaga.
Nĩgũkorwo moko manyu maiyũrĩtwo nĩ thakame;
¹⁶ mwĩthambei mwĩtherie.
Eheriai ciĩko cianyu njũru maitho-inĩ makwa!
Tigai gwĩka maũndũ mooru,
¹⁷ mwĩrutei gwĩkaga wega!
Thingatagai ciira wa kĩhooto,
na mũkoomĩrĩria arĩa ahinyĩrĩrie.
Tuagai ciira wa ciana cia ngoriai na kĩhooto,
na mũthaithanagĩrĩre mũtumia wa ndigwa.”
- 18 Jehova ekuuga atĩrĩ,
“Ūkai tũciire.
O na mehia manyu mangĩkorwo matunĩhĩte ta gakarakũ-rĩ,
nĩmagathera o ta ira;
o na maatuĩka matunĩhĩte ta thakame,
nĩmakerũha o ta guoya wa ng’ondu.
- 19 Mũngĩnjigua na mũnjathĩkĩre,
nĩ mũrĩrĩĩaga indo iria njega mũno cia bũrũri;
- 20 no mũngĩrema na mũrege gwathĩka,
mũkaaniinwo na rũhiũ rwa njora.”
Nĩgũkorwo nĩ kanua ka Jehova koigĩte ũguo.
- 21 Hĩ! Kaĩ itũũra inene rĩrĩa rĩĩhokeku
nĩrĩtuĩkĩte ta mũmaraya-ĩ!
Hĩndĩ ĩmwe rĩaiyũrĩte ũtuanĩri ciira wa kĩhooto;
ũthingu nĩguo watũũraga thĩinĩ warĩo,
no rĩu nĩ oragani matũũraga kuo!
- 22 Betha yanyu ĩtuĩkĩte gĩko,
ndibei yanyu ĩrĩa njega mũno ĩgatukanio na maaĩ.

- 23 Andũ anyu arĩa mamwathaga nĩ kũrema maremete,
magatuĩka a thiritũ ya aici;
othe nĩmendete mahaki,
nao mahanyũkanagia na indo cia kũheo.
Maticiiiragĩra ciana cia ngoriai na kĩhooto;
na matithikagĩrĩria ciira wa mũtumia wa ndigwa.
- 24 Nĩ ũndũ ũcio, Mwathani, Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
O we Mwene Hinya wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ,
“Hĩ! Nĩngaitĩrĩria amuku akwa mang’ũrĩ makwa,
na ndĩrĩhĩrie harĩ thũ ciakwa.
- 25 Nĩngagũũkĩrĩra na guoko gwakwa;
ngagũtheria gĩko gĩaku gĩthire biũ,
na maũndũ maku mothe marĩa matarĩ matheru ndĩmatherie.
- 26 Aciirithania aku ngaatũma matuĩke o ta ũrĩa maatariĩ matukũ-inĩ ma
tene,
na aheani kĩrĩra aku o ta ũrĩa maatariĩ kĩambĩrĩria-inĩ.
Thuutha ũcio ũgeetagwo
Itũũra Inene rĩa Ũthingu,
o na Itũũra Inene Rĩhokeku.”
- 27 Itũũra rĩa Zayuni rĩgaakũũrwo na ciira wa kĩhooto,
nao andũ a rĩo arĩa merirĩte makũũrwo na ũthingu.
- 28 No andũ arĩa aremi na arĩa ehia makaaniinwo hamwe,
nao arĩa matiganagĩria Jehova nĩmagathira biũ.
- 29 “Nĩmũgaconoka nĩ ũndũ wa mĩgandi iyo mĩamũre
mũtũire mũkenagĩra;
nĩmũkaigua thoni nĩ ũndũ wa mĩgũnda
iyo mwĩthuurĩre.
- 30 Mũgaatuĩka ta mũgandi ũrahooaha mathangũ,
mũtuĩke ta mũgũnda ũtarĩ maaĩ.
- 31 Mũndũ ũrĩa ũrĩ hinya agaatuĩka maragara,
naguo wĩra wake ũtuĩke thandĩ;
we na wĩra wake nĩmakahĩa hamwe,
haage mũndũ wa kũhoria mwaki ũcio.”

2

Kĩrĩma kĩa Jehova

1 Ũyũ nĩguo ũhoru ũrĩa Isaia mũrũ wa Amozu onire ũkonĩĩ Juda na
Jerusalemu:

- 2 Matukũ-inĩ ma kũrigĩrĩria
kĩrĩma kĩa hekarũ ya Jehova nĩgĩkahaandwo
kĩrĩ kĩo kĩnene gatagatĩ ka irĩma iria ingĩ;
nĩgĩkambarario igũrũ rĩa tũrĩma tũrĩa tũngĩ,
nao andũ a ndũrĩrĩ nĩkuo magaathiiaga.
- 3 Ndũrĩrĩ nyingĩ nĩgathiĩ kuo ikiugaga atĩrĩ,
“Ũkai, twambate tũthĩ kĩrĩma-inĩ kĩa Jehova,
tũthĩ nyũmba ya Ngai wa Jakubu.
Nĩagatũruta ũhoru wa mĩthĩre yake,
nĩgeetha tũgeragĩre njĩra ciake.”
Nĩgũkorwo Zayuni nĩgũkoima ũtaarani,
nakuo Jerusalemu kuume ndũmĩrĩri ya Jehova.

4 Nake n̄agatuithanagia ndūrĩrĩ ciira,
 na aiguithanie irĩndĩ nyingĩ.
 Hiũ ciao cia njora magaacithondeka ituĩke mĩraũ ya kūrĩma,
 namo matimũ mao mamathondeke matuĩke hiũ cia gũceeha mĩtĩ.
 Gūtĩrĩ rūrĩrĩ rũgaacooka kūrũa na rūrĩrĩ rūrĩa rũngĩ na rũhiũ rwa njora,
 o na kana merute ũhoru wa mbaara hĩndĩ ĩngĩ.

5 Atĩrĩrĩ wee nyũmba ya Jakubu,
 ũkaai tũthiige tũmũrĩkĩirwo nĩ ũtheri wa Jehova.

Mũthenya wa Jehova

6 Wee nĩūtiganĩrie andũ aku,
 o acio a nyũmba ya Jakubu.
 Nao marũmĩtie mũno mĩtugo na irĩra cia andũ a mwena wa irathĩro;
 maragũraga ta Afilisti,
 na makagĩa thiritũ na andũ matooi Ngai.

7 Bũrũri wao ũiyũrite betha na thahabu,
 igĩĩna ciao itingĩthira.

Bũrũri wao ũiyũrite mbarathi;
 na ngaari ciao cia ita itingĩtarĩka.

8 Bũrũri wao ũiyũrite mĩhianano ya kũhooywo;
 mainamagĩrĩra wĩra wa moko mao,
 o indo iria mathondekete na ciara ciao.

9 Nĩ ũndũ ũcio mũndũ nĩakaharũrũkio,
 nacio iruka cia andũ iconorithio;
 ndũkanamarekere.

10 Toonyai rwaro-inĩ rwa ihiga,
 mwĩhithe tĩri-inĩ mũrĩre kĩmakania kĩa Jehova
 na riiri wa ũnene wake!

11 Maitho ma mũndũ mwĩtĩi nĩmagaconorithio,
 naguo mwĩtĩio wa andũ nĩukaharũrũkio;
 no Jehova we wiki nĩwe ũgaatũũgĩrio mũthenya ũcio.

12 Jehova Mwene-Hinya-Wothe arĩ na mũthenya aigĩte
 wa gũũkĩrĩra andũ arĩa othe etĩi na arĩa meĩkagĩrĩra,
 na arĩa othe metũũgagĩria
 (nao othe nĩmakanyiihio),

13 na okĩrĩre mĩtarakwa yothe ya Lebanoni, ĩrĩa mĩraihi na igũrũ na
 ĩkaneneha mũno,*
 o na mĩgandi yothe ya Bashani,

14 na okĩrĩre irĩma iria ndaaya na igũrũ,
 na tũrĩma tuothe tũrĩa tũraihi.

15 na okĩrĩre mũthiringo o wothe mũraihi na igũrũ
 na rũthingo o ruothe rwakĩtwo rwa hinya,

16 na okĩrĩre marikabu ciothe cia Tarishishi,
 na marikabu ciothe iria njega mũno.

17 Mwĩtũũgĩrio wa mũndũ nĩukaharũrũkio,
 na mwĩtĩio wa andũ ũconorithio;
 no Jehova we wiki nĩwe ũgaatũũgĩrio mũthenya ũcio,
 18 nayo mĩhianano ya kũhooywo nĩgathira biũ.

* 2:13 Bũrũri wa Lebanoni warĩ mwena wa irathĩro wa Jorodani, na woĩkaine nĩ ũndũ wa mĩtarakwa na ng'ombe ciakuo.

- 19 Andũ makoorĩra ngurunga-inĩ cia ndwaro cia mahiga,
o na marima-inĩ ma thĩ,
moorĩre kĩmakania kĩa Jehova na riiri wa ũnene wake,
hĩndĩ ĩrĩa akaarũgama athingithie thĩ.
- 20 Mũthenya ũcio andũ makooya mĩhianano yao ya betha,
na mĩhianano yao ya thahabu,
ĩrĩa methondekeire mamĩhooyage,
mamĩkĩrie huko na huhu.
- 21 Nao makoorĩra ngurunga-inĩ cia ndwaro cia mahiga,
na mahiga-inĩ marĩa macunjurĩte
morĩre kĩmakania kĩa Jehova
na riiri wa ũnene wake,
hĩndĩ ĩrĩa akaarũgama, athingithie thĩ.
- 22 Tiga kwĩhoka mũndũ,
ũrĩa mĩhũmũ yake ĩrĩ o maniũrũ-inĩ make.
Nĩ ũndũ-rĩ, akĩrĩ wa bata ũrĩkũ?

3

Jerusalemu na Juda Gũtuĩrwo Ciira

- 1 Atĩrĩrĩ, Mwathani,
Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
arĩ hakuhĩ kwehereria Jerusalemu na Juda
ũteithio wao na kĩrĩa kĩmatiiragĩrĩa,
amehererie ũteithio wothe wa irio na wa maaĩ,
2 o na amehererie mũndũ ũrĩa njamba na mũrũi wa mbaara,
na mũtuanĩri ciira na mũnabii,
na mũragũri na mũthuri wa kĩaama,
3 na mũtongoria wa gĩkundi gĩa thigari mĩrongo ĩtano,
na mũheani kĩrĩa, na mũbundi mũũgĩ, o na mũndũ-mũgo mũũgĩ.
- 4 Tũhĩ nĩtuo ngaatua anene ao;
na maathagwo nĩ tũkenge.
- 5 Andũ nĩmakahiinyanĩrĩria:
o mũndũ akaahinyĩrĩria ũrĩa ũngĩ,
mũndũ wa itũũra okĩrĩre mũndũ wa itũũra rĩaake.
Arĩa anini nĩmagookĩrĩra arĩa akũrũ,
nao arĩa matarĩ ngumo mokĩrĩre mũndũ ũrĩa mũtĩku.
- 6 Mũndũ nĩakanyiita ũmwe wa ariũ a nyina
arĩ gwa ithe mũciĩ, amwĩre atĩrĩ,
“Wee ũrĩ na nguo ya igũrũ, tuĩka mũtongoria witũ;
ũreke kũndũ gũkũ kwanangĩtwo kũgĩe wathani-inĩ waku!”
- 7 Nowe nĩakaanĩrĩa mũthenya ũcio oige atĩrĩ,
“Nĩ ndirĩ na kĩhonia.
Nĩgũkorwo gwakwa mũciĩ gũtirĩ irio kana nguo,
tigai kũndua mũtongoria wa andũ.”
- 8 Nĩgũkorwo Jerusalemu nĩkũratũgũũga,
nakuo Juda nĩkũragũa;
ciugo na ciiko ciakuo nĩirokĩrĩa Jehova
na makang'athĩria thiithi wake ũrĩ riiri.
- 9 Ithiithi ciao nĩcio ciumbũraga ũrĩa mahaana;

maanikaga mehia mao o ta ma Sodomu;
o na matimahithaga.
Kaĩ marĩ na haaro-ĩ!
Nĩo mereheire mwanangĩko.

¹⁰ Ha ũhoro wa andũ arĩa athingu, meerei atĩ nĩmakagaacĩra;
nĩgũkorwo nĩmakaarĩaga maciaro ma maũndũ marĩa maaneka.

¹¹ No andũ arĩa aaganu, meerei atĩrĩ: kaĩ marĩ na haro-ĩ!
Nĩgũkorwo mwanangĩko ũrĩ igũrũ rĩao!
Nao makaarĩhwo kũringana na wĩra wa moko mao.

¹² Andũ akwa mahinyagĩrĩrio nĩ ciana,
nao andũ-a-nja nĩo mamaathaga.
Atĩrĩrĩ inyuĩ andũ akwa, atongoria anyu nĩo mamũhĩtithagia,
magatũma muume njĩra irĩa yagĩrĩire.

¹³ Jehova nĩaikarĩire gĩtĩ gĩake iciirĩro-inĩ;
akarũgama nĩguo aciirithie andũ.

¹⁴ Jehova nĩarĩkĩtie gũtuĩra
athuuri na atongoria a andũ ake ciira, akameera atĩrĩ:
“Nĩ inyuĩ mwanangĩte mũgũnda wakwa wa mĩthabibũ;
o na indo iria mũtunyĩte athĩni irĩ thĩinĩ wa nyũmba cianyu.”

¹⁵ “Mũhehenjaga andũ akwa,
na mũkamemenda mothiũ ma athĩni nĩkĩ?”
nĩguo Mwathani Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekũũria.

¹⁶ Jehova ekuuga atĩrĩ,
“Andũ-a-nja a Zayuni nĩetĩi,
mathiiaga maguucĩtie ngingo,
makiuhanaga na maitho mao,
na makinyaga na njacĩ magĩthiĩ,
na makagambia njingiri iria irĩ thũng’wa-inĩ ciao.

¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio Mwathani nĩagatũma andũ-a-nja acio a Zayuni magĩe na
ironda mĩtwe;
Jehova nĩakoonania njaga yao.”

¹⁸ Mũthenya ũcio Jehova nĩakamaaũra mathaga mao: nĩmo bangiri, na
rũtamĩ rwa kuoha njuĩrĩ, na mĩgathĩ irĩa iĩhacĩte ta mweri, ¹⁹ na icũhĩ
cia matũ, na mĩrĩnga ya moko, na taama wa kwĩhumbĩra ũthiũ, ²⁰ na
itambaya cia mũtwe, na irengeeri cia magũrũ, na mĩcibi, na cuba cia
maguta manungi wega, na ithiitũ ²¹ na icũhĩ cia mũhũũri cia moko, na
icũhĩ cia maniũrũ, ²² na ngu ndaihu iria njega, na ngũbia, na tũbuti, na
ngu cia igũrũ, na tũmondo, ²³ na icicio cia kwĩrora, na ngu cia gatani
irĩa njega, na itambaya, na macuka ma ciande.

²⁴ Handũ ha mũtararĩko mwega gũkaagĩa na mũnungo mũũru;
handũ ha mũcibi hagaakorwo mũkanda;
handũ ha njuĩrĩ thondeke wega hagĩe kĩhara;
handũ ha ngu njega hakaagĩa ngu ya ikũnia;
naho handũ ha ũthaka wa mwĩrĩ hagĩe gũcinanwo na ruoro.

²⁵ Arũme anyu makoogwo na rũhiũ rwa njora,
nacio njamba cianyu cia ita ikaaniinĩrwo mbaara-inĩ.

²⁶ Ithingo cia Zayuni nĩigacakaya na igirĩke,
na itũũra rĩu rĩkire ihooru, na rĩkare rĩmomoretwo, rĩkagũa thĩ.

4

1 Na rĩrĩ, mũthenya ũcio andũ-a-nja mũgwanja makaanyiita mũndũ
mũrũme ũmwe,
mamwĩre atĩrĩ, “Tũrĩrĩaga irio ciitũ ithuĩ ene,
na twĩheage nguo;
no ũreke twĩtanagio nawe.
Twehererie thoni ciitũ!”

Thuuna ya Jehova

2 Mũthenya ũcio Thuuna ya Jehova nĩgathakara na ĩgĩe riiri, namo
maciaro ma bũrũri ũcio magaakorwo marĩ mega, na marĩ mwĩraho na riiri
wa arĩa magaakorwo marĩ matigari kũu Isiraeli! 3 Na rĩrĩ, nĩgũgakinya
atĩrĩ, andũ arĩa magaatigwo Zayuni, na arĩa magaakorwo matigaire
Jerusalemu, mageetagwo atheru, nao nĩ arĩa othe maandĩkĩtwo na maga-
athĩrĩrwo gũtũũra muoyo kũu Jerusalemu. 4 Mwathani nĩagathambia gĩko
kĩrĩa kĩũru kĩa andũ-a-nja a Zayuni; nĩagatheria Jerusalemu marooro ma
thakame arĩ na roho wa gũtuanĩra ciira o na roho wa gũcina na mwaki.
5 Ningĩ Jehova nĩagatũma itu rĩa ndogo rĩgĩe kũndũ guothe mũthenya
kũrĩa gũikarĩtwo nĩ andũ kĩrĩma-inĩ kũu gĩa Zayuni, na atũme kũrĩa
kũnganĩtwo gwakane rũrĩrĩmbĩ rwa mwaki ũtukũ; igũrũ rĩa riiri ũcio
wothe gũgaakorwo taarĩ hema. 6 ĩgaatuĩka ta gĩthũnũ gĩa kũrehe kĩruru
gĩa kwĩgitia kuuma kũrĩ ũrugarĩ wa mũthenya, na handũ ha kũũrĩra na
ha kwĩgitia kuuma kũrĩ kĩhuhũkanio kĩa rũhuho na kĩa mbura.

5

Rwĩmbo rwa Mũgũnda wa Mĩthabibũ

1 Nĩngũinĩra mwendwa wakwa ũrĩa nyendete rwĩmbo,
ndĩmũinĩre rwĩmbo rũkoniĩ mũgũnda wake wa mĩthabibũ:
Mwendwa wakwa aarĩ na mũgũnda wa mĩthabibũ
kĩrĩma-inĩ handũ hanoru mũno.
2 Akĩũthiũrũrũkĩria na mũtaru,
na akĩũngania mahiga marĩa mothe maarĩ kuo akĩmate,
agĩcooka akĩũhaanda mĩthabibũ ĩrĩa mĩega mũno.
Nĩaakire mũthiringo mũraihu na igũrũ kũu thĩinĩ wago,
o na ningĩ akĩenja handũ ha kũhihagĩra thabibũ.
Nake agĩeterera ũciare thabibũ njega,
no rĩrĩ, waciarire thabibũ cia gĩthaka.
3 “Atĩrĩrĩ, inyuĩ andũ aya mũtũũraga Jerusalemu o na andũ a Juda,
tũtuithaniei ciira, nĩ na mũgũnda wakwa wa mĩthabibũ.
4 Nĩ ũndũ ũrĩkũ ũngĩ ingĩekire mũgũnda ũcio wakwa wa mĩthabibũ
gũkĩra ũguo ndawĩkire?
Waciarire thabibũ cia gĩthaka nĩkĩ,
o hĩndĩ ĩrĩa ndetereire ũciare thabibũ njega?
5 Atĩrĩrĩ, nĩngũmwĩra ũrĩa ngwĩka
mũgũnda ũcio wakwa wa mĩthabibũ:
Nĩngũwehereria rũgiri rwago,
nĩguo wanangwo,
njooke momore rũthingo rwago,
nĩguo ũrangĩrĩrio.
6 Ndĩũtiganĩrie wanangĩke,
ũtegũcehwo kana kũrĩmwo,
nagu ũrĩmeraga cong’e na mĩigua.

Ningĩ njathe matu matikanaurīrie mbura.”

⁷ Mũgũnda wa mĩthabibũ wa Jehova Mwene-Hinya-Wothe
nĩguo nyũmba ya Isiraeli,
nao andũ a Juda
nĩo mũgũnda wake wa mĩthabibũ ũrĩa akenagĩra.
Nake eethire ciira wa kĩhooito, akĩona o ũiti wa thakame;
agĩcaria ũthingu, no akĩigua kĩrĩro kĩa mĩnyamaro.

Haaro na Gũtuĩrwo Ciira

⁸ Kaĩ, inyuĩ arĩa mũikaraga mũkĩiongagĩrĩra nyũmba mũrĩ na haro-ĩ!
O inyuĩ mũnyitithanagia gĩthaka kĩmwe na kĩrĩa kĩngĩ gĩgatuĩka
kĩmwe,
nginya hakaaga handũ ha gũtigĩria andũ arĩa angĩ,
nĩguo mũtũũre bũrũri-inĩ mũrĩ inyuiki.
⁹ Jehova Mwene-Hinya-Wothe oigĩte atĩrĩ ngĩiguaga:
“Ti-itherũ nyũmba iria nene nĩigakira ihooru,
nacio nyũmba iria thaka ciage andũ a gũciikara.
¹⁰ Mũgũnda wa iĩka ikũmi wa mĩthabibũ ũkaaruta bathi ĩmwe* ya ndibei,
nayo homeri ĩmwe† ya mbegũ yume eba ĩmwe‡ ya ngano.”

¹¹ Kaĩ arĩa marokaga gũũkĩra rũciinĩ tene,
makahang’ĩre njoohi marĩ na haaro-ĩ!
o acio maikaraga thĩ ũtukũ gũgakũra,
nginya makarĩio nĩ ndibei.
¹² Maruga-inĩ mao makoragwo na inanda cia mũgeeto,
na cia inubi na tũhembe, na mĩtũrirũ, o na ndibei,
no matirũmbũyagia ciĩko cia Jehova,
na makaagĩra wĩra wa moko make gĩtĩio.
¹³ Nĩ ũndũ ũcio andũ akwa nĩmagatahwo matwarwo bũrũri ũngĩ
nĩ ũndũ wa kwaga ũmenyo;
andũ ao arĩa atĩiku magaakua nĩ ng’aragu,
nakĩo kĩrĩndĩ kĩa kĩhooteke nĩ nyoota.
¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio mbĩrĩra nĩnenehetie thuti nĩ ũndũ wao,
na ĩgaathamia kanua kayo gatarĩ gĩturi;
kũu nĩkuo gũkaaharũrũka andũ ao arĩa marĩ igweta na ikundi cia andũ,
hamwe na andũ arĩa manyuuaga makanegena, o na arĩũ.
¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio mũndũ nĩakaharũrũkio,
nakĩo kĩrĩndĩ gĩconorithio,
namo maitho ma arĩa etĩĩ maconorithio.
¹⁶ No Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩagatũũgĩrio nĩ ũndũ wa ciira wake
wa kĩhooito,
nake Mũrungu, o we ũcio mũtheru, nĩakeyonia nĩ mũtheru na
ũndũ wa ũthingu wake.
¹⁷ Hĩndĩ ĩyo ng’ondu ikaarĩaga ta irĩ ũrĩithio-inĩ wacio;
natuo tũgondu tũkaarĩithagio kũndũ kũrĩa kwanangĩku gwa itonga.

¹⁸ Kaĩ arĩa maguucagia mehia na mĩhĩndo ya maheeni marĩ na haaro-ĩ!
o acio maguucagia waganu na mĩkanda ta ĩrĩa ĩguucagia ngaari cia
ng’ombe,
¹⁹ o acio moigaga atĩrĩ, “Ngai nĩahiũhe oke,
nĩahĩke wĩra wake nĩguo tũwone.

* 5:10 nĩ ta lita 22 † 5:10 nĩ ta lita 220 ‡ 5:10 nĩ ta lita 22

Nĩũkuhĩrĩrie,
mũbango wa Ũrĩa Mũtheru wa Isiraeli nĩũũke,
nĩguo tũũmenye.”

20 Kaĩ arĩa metaga ũũru wega,
naguo wega makawĩta ũũru marĩ na haaro-ĩ!
o acio matuaga nduma nĩyo ũtheri, na ũtheri makaũtua nduma,
na magatua kĩndũ kĩrũrũ nĩ kĩrĩ mũrĩo,
nakĩo kĩndũ kĩrĩa kĩrĩ mũrĩo magagĩtua nĩ kĩrũrũ.

21 Hĩ! Kaĩ arĩa meyonaga marĩ oogĩ maitho-inĩ mao,
na makeyona marĩ na ũmenyi marĩ na haaro-ĩ!

22 Hĩ! Kaĩ andũ arĩa marĩ ngumo ya kũnyua ndibei,
na njoorua cia kũringia indo cia gũtũma andũ marĩo marĩ na haaro-
ĩ!

23 o arĩa marekagĩrĩria andũ arĩa mehĩtie nĩ ũndũ wa ihaki,
no makarega gũtua ciira wa kĩhooto wa andũ arĩa matehĩtie.

24 Nĩ ũndũ ũcio, o ta ũrĩa nĩnĩmbĩ cia mwaki icinaga itira cia mũgũnda,
na ta ũrĩa nyeki nyũmũ ĩniinũkagio nĩ rũrĩrĩmbĩ rwa mwaki-rĩ,
ũguo noguo mĩri yao ĩkaabutha,
na kĩro kĩa kũmbũrwo o ta rũkũngũ;
nĩgũkorwo nĩmaregete watho wa Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
na makamena kiugo kĩa Ũrĩa Mũtheru wa Isiraeli.

25 Nĩ ũndũ ũcio marakara ma Jehova maakanĩte mookĩrĩre andũ ake;
nake nĩatambũrũkĩtie guoko amagũthe magũe thĩ.
Irĩma nacio igathingitha,
nacio ciimba ciao ikaaraganio njĩra-inĩ ta mahuti.

No o na kũrĩ ũguo-rĩ, marakara make matirĩ maraahũahũa,
guoko gwake no gũtambũrũkĩtio o na rĩu.

26 Nake ahaicĩtie bendera handũ igũrũ eete ndũrĩrĩ iria irĩ kũraya,
nao arĩa marĩ ituri cia thĩ ahuhaga biringi akĩmeeta. §
Nĩo aya mokĩte,
mateng'ere na ihenya.

27 Gũtirĩ o na ũmwe wao ũraanoga kana akahĩngwo,
gũtirĩ o na ũmwe ũracũũnga kana agakoma;
gũtirĩ ũraregeria mũcibi njohero,
o na gũtirĩ rũrigi rwa kĩaatũ rũtuĩkĩte.

28 Mĩguĩ yao nĩ mĩũgĩ,
namo mota mao mothe nĩmageete;
mahũngũ ma mbarathi ciao mahaana ta ihiga rĩa nyaigĩ,
namo magũrũ ma ngaari ciao cia ita mathiiga ta rũhuho.

29 Mũraramo wao nĩ ta wa mũrũũthi,
nao mararamaga o ta njaũ cia mĩrũũthi;
marurumaga makĩnyiita ũguĩmi wao,
na makaũkuua na gũtirĩ ũngĩũteithũra.

30 Mũthenya ũcio makaararama nĩ ũndũ wa kĩrĩa manyiitĩte,
o ta ũrĩa iria rĩrurumaga rĩgĩkia ndiihũ.

§ 5:26 Ashuri na Babuloni nĩcio ndũrĩrĩ icio igwetetwo.

Na mündũ angĩgaacũthĩrĩria bũrũri-inĩ,
akoona no nduma ĩrĩ kuo na mĩnyamaro,
o naguo ũtheri nĩũgaathiĩkwo nĩ matu.

6

Gūtũmwo kwa Isaia

¹ Na rĩrĩ, mwaka ũrĩa Mũthamaki Uzia aakuire-rĩ, nĩguo ndonire Mwathani aikarĩire gĩtĩ kĩa ũnene, kĩrĩ igũrũ na gĩtũũgĩrĩtio, nayo nguo yake yaiyũrite hekarũ nĩ ũndũ wa ũrĩa yaraihĩte. ² Igũrũ wake kwarũgamĩte aserafi, na o mũserafi ũmwe aarĩ na mathagu matandatũ: nao makehumbĩra mothiũ mao na mathagu meerĩ, namo meerĩ makehumbĩra magũrũ namo, na meerĩ makombũka namo. ³ Nao metanaga makerana atĩrĩ:

“Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩwe mũtheru, ĩĩ nĩwe mũtheru, ti-itherũ nĩwe mũtheru;
thĩ yothe ĩiyũritwo nĩ riiri wake.”

⁴ Nĩ ũndũ wa mũrurumo wa mĩgambo yao, itugĩ cia mĩrango na hingĩro ciaguo ikĩenyenyanya, nayo hekarũ ikĩiyũra ndogo.

⁵ Na nĩ ngĩanĩrĩra ngiuga atĩrĩ, “Hĩ! Kaĩ ndĩ na haaro-ĩ! Ndĩgũthira! Nĩgũkorwo ndĩ mündũ wa mĩromo ĩtarĩ mĩtheru, o na ningĩ ndũũranagia na andũ matarĩ mĩromo mĩtheru, na maitho makwa nĩmonete Mũthamaki, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe.”

⁶ Hĩndĩ ĩyo mũserafi ũmwe akiũmbũka, agĩũka harĩ nĩ akuuĩte ikara rĩa mwaki na guoko, rĩrĩa aarutĩte na mĩhato kĩgongona-inĩ.* ⁷ Mũserafi ũcio akĩĩhutia kanua na ikara rĩu, akiuga atĩrĩ, “Kuona atĩ ikara rĩrĩ nĩrĩahutia mĩromo yaku, mahĩtia maku nĩmeherio, o namo mehia maku nĩmahoroherio.”

⁸ Ningĩ ngĩigua mũgambo wa Mwathani ũkĩũria atĩrĩ, “Nũũ ngũtũma? Na nũũ ũgũthĩ handũ haitũ?”

Na nĩ ngĩcookia atĩrĩ, “Nĩ ũyũ haha. Ndũma!”

⁹ Nake akĩnjũra atĩrĩ, “Thĩ ũkeere andũ aya atĩrĩ:
“‘Inyuĩ tũũrai o mũiguaga no mũtikanamenye ũndũ;
tũũrai muonaga no mũtikanakuũke.’”

¹⁰ Tũma ngoro cia andũ aya ciũme,
o na ũtũme matũ mao magĩe njiika mage kũigua,
o na ũhinge maitho mao matige kuona.

Tondũ maahota kuona na maitho mao,
na maigue na matũ mao,
na ngoro ciao igĩe na ũmenyo,
macooke magarũrũke mahonio.”

¹¹ Na nĩ ngĩcooka ngĩũria atĩrĩ, “Mwathani, nĩ nginya rĩ?”

Nake akĩnjookeria atĩrĩ:
“Nĩ nginya hĩndĩ ĩrĩa matũũra marĩa manene magaakorwo maanangĩtwo
na matarĩ na wa kũmatũũra,
nacio nyũmba ikorwo ĩtiganĩrio,
na mĩgũnda ĩkaanangwo na ĩgathũkio biũ,

¹² o nginya rĩrĩa Jehova agaakorwo atwarĩte andũ othe kũraya,
naguo bũrũri ũgatiganĩrio biũ.

¹³ Na rĩrĩ, o na kũngĩkorwo kũrĩ na gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa andũ gĩtigaire
bũrũri-inĩ-rĩ,
bũrũri ũcio no ũkaanangwo rĩngĩ.

* **6:6** Gĩkĩ nĩ kĩgongona kĩarĩ gatagatĩ ka Handũ-harĩa-Hatheru kĩa mahuti marĩa manungi wega.

No rĩrĩ, o ta ũrĩa mũceneni na mũgandi itigagio ithukĩ yatemwo-rĩ,
ũguo noguo rūciaro rūrũ rwamũre rūgaatigario gĩtina kĩaruo bũrũri-
inĩ ũcio.”

7

Kĩmenyithia kĩa Imanueli

¹ Hĩndĩ ĩrĩa Ahazu mũrũ wa Jothamu, mũrũ wa Uzia, aarĩ mũthamaki wa Juda-rĩ, Rezini mũthamaki wa Suriata marĩ na Peka mũrũ wa Remalia mũthamaki wa Isiraeli, makĩambata mathiĩ magatharĩkĩre itũũra rĩa Jerusalemu, no matiigana kũrĩtooria.*

² Na rĩrĩ, andũ a nyũmba ya Daudi nĩ meerirwo atĩrĩ, “Andũ a Suriata nĩmanyiitanĩte na andũ a Efiraimu”; nĩ ũndũ ũcio ngoro ya Ahazu o na ngoro cia andũ ake ikĩinaina o ta ũrĩa mĩtĩ ya mũtitũ ĩnainagio nĩ rũhuho.

³ Hĩndĩ ĩyo Jehova akĩĩra Isaia atĩrĩ, “Umagara, wee mũrĩ na mũrũguo Sheari-Jashubu, mũthiĩ mũgatũnge Ahazu mũthia-inĩ wa mũtaro ũrĩa uumĩte Karia-inĩ ka Rũgongo, njĩra-inĩ ya gũthiĩ Gĩthaka kĩa Mũthambia-Nguo. ⁴ Ũmwĩre atĩrĩ, ‘Wĩmenyerere, ũikare ũhooreire na ndũgetigĩre. Ndũkareke ũũrwo nĩ hinya nĩ ũndũ wa icinga icio igĩrĩ iratooga ndogo; ndũgetigĩre marakara mahiũ ma Rezini, na ma Suriata, o na ma mũrũ wa Remalia. ⁵ Suriata, na Efiraimu, na mũrũ wa Remalia nĩmaciirĩre gũkwananga, makoiga atĩrĩ, ⁶ “Nĩtũtharĩkĩre Juda, tũkũnyariire na tũkũgayane, na tũtue mũrũ wa Tabeeli mũthamaki wakuo.” ⁷ No rĩrĩ, Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ:

“ Ũhoro ũcio ndũgaakinyanĩra,
na ndũgekĩka,

⁸ nĩgũkorwo itũũra inene rĩa Suriata nĩ Dameski,
na mũnene wa Dameski no Rezini.

Ihinda rĩa mĩaka mĩrongo ĩtandatũ na ĩtano ĩtaanathira-rĩ,
andũ a Efiraimu magaakorwo maharaganĩtio ũndũ matangĩcooka
gũtuĩka rũrĩrĩ.

⁹ Ningĩ itũũra inene rĩa Efiraimu nĩ Samaria,
na mũnene wa Samaria no mũrũ wa Remalia.
Mũngĩaga kũrũgama mũrũmĩte wega wĩtĩkio-inĩ wanyu-rĩ,
mũtikehaanda o na atĩa.’ ”

¹⁰ Ningĩ Jehova nĩarĩrie Ahazu o rĩngĩ, akĩmwĩra atĩrĩ, ¹¹ “Ītia kĩmenyithia kuuma kũrĩ Jehova Ngai waku, o na kiumĩte kũndũ kũrĩa kũriku mũno, kana kiumĩte igũrũ kũrĩa kũraihi mũno.”

¹² No Ahazu akiuga atĩrĩ, “Nĩ ndigwĩtia; nĩ ndikũgeria Jehova.”

¹³ Ningĩ Isaia akiuga atĩrĩ, “Ta iguai rĩu, inyuĩ andũ a nyũmba ya Daudi! Anga mũkuona arĩ ũndũ mũnini kũgeria ũkirĩrĩria wa andũ? Anga nĩmũkũgeria ũkirĩrĩria wa Ngai wakwa o naguo? ¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, Mwathani we mwene nĩakamũhe kĩmenyithia: Nĩgũkorwo mũirĩtu gathirange nĩakagĩa nda aciare kahĩ, nake agatue Imanueli. ¹⁵ Iria imata na ũũkĩ nĩcio gakarĩaga rĩrĩa gakaamenya kũrega ũũru na gwĩthuurĩra maũndũ marĩa mega. ¹⁶ No mbere ya kahĩ kau kũmenya kũrega ũũru na gwĩthuurĩra maũndũ marĩa mega-rĩ, bũrũri ũcio wa athamaki acio eerĩ wĩtigĩrĩte nĩũkanangwo. ¹⁷ Jehova nĩagakũrehithĩria wee mwene na andũ aku, o na andũ a nyũmba ya thoguo maũndũ matarĩ moneka

* **7:1** Mwaka wa 735 mbere ya gũciarwo gwa Kristũ, andũ a Isiraeli na a Suriata nĩmendaga gũkĩrĩra bũrũri wa Ashuri, na nĩmendaga Ahazu amateithĩrie.

kuuma rĩrĩa Efiraimu aatiganire na Juda; Jehova akaarehera mũthamaki wa Ashuri.”

¹⁸ Hĩndĩ ĩyo Jehova nĩakahuuhĩra ngĩ mĩrũri, aciĩte kuuma tũrũũ-inĩ twa kũraya twa bũrũri wa Misiri, na eete njũkĩ iria irĩ bũrũri wa Ashuri. ¹⁹ Nacio ciothe nĩcigooka ciikare iharũrũka-inĩ cia mĩkuru, na mĩatũka-inĩ ya ndwaro cia mahiga, na ihinga-inĩ ciothe cia mĩigua, na marima-inĩ mothe ma maaĩ. ²⁰ Mũthenya ũcio Mwathani nĩakahũthĩra rwenji rũkomboretwo kuuma mũrĩmo wa Rũũĩ rwa Farati; naruo nĩruo mũthamaki wa Ashuri; nake nĩakenja mĩtwe yanyu na njuĩrĩ cia magũrũ manyu, o na ningĩ enje nderu cianyu. ²¹ Mũthenya ũcio, mũndũ akaarĩithia o moori ĩmwe na ng' Ondu igĩrĩ. ²² Na tondũ wa ũingĩ wa iria rĩrĩa igaakamagwo-rĩ, mũndũ ũcio akaanyuuaga iria imata. Arĩa othe magaatigara kũu bũrũri ũcio makaanyuuaga iria imata, na marĩage ũũkĩ. ²³ Mũthenya ũcio, kũndũ kũrĩa guothe kwarĩ mĩthabibũ 1,000 ĩngĩendirio cekerĩ 1,000† ya betha, gũgaakũra o cong'e na mĩtĩ ya mĩigua. ²⁴ Andũ magaaithiaga kuo marĩ na ũta na mĩguĩ, nĩgũkorwo bũrũri ũcio ũkaiyũra cong'e, na mĩtĩ ya mĩigua. ²⁵ Nakuo irĩma-inĩ guothe kũrĩa kwanarĩmwo na icembe, mũtigacooka gũthĩĩ nĩ ũndũ wa gwĩtigĩra cong'e, na mĩtĩ ya mĩigua; kũndũ kũu gũgaatuĩka gwa kũrĩithagio ng'ombe, na gwa kũrangagwo nĩ ndũũru cia ng' Ondu.

8

Jehova Kũhũthĩra Ashuri

¹ Ningĩ Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Oya kĩbaũ kĩnene, na ũkĩandĩke na karamu ka ndũire ũũ: Maheri-Shalali-Hashi-Bazu. ² Na nĩ nĩngwĩta Uria ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, na Zekaria mũrũ wa Jeberekia matuĩke aira akwa ehokeku.”

³ Hĩndĩ ĩyo ngĩthĩĩ, ngĩkoma na mũtumia wakwa, nake akĩgĩa nda, agĩciara kahĩ. Nake Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Gatue Maheri-Shalali-Hashi-Bazu. ⁴ Kahĩĩ kau gataanamenya gwĩtana koige ‘Baba’ kana ‘Maitũ’, ũtonga wa Dameski na indo iria itahĩtwo nĩ Samaria nĩigakuuo nĩ mũthamaki wa Ashuri.”

⁵ O rĩngĩ Jehova akĩnjarĩria, akĩnjĩra atĩrĩ:

⁶ “Kuona atĩ andũ aya nĩmaregete

maaĩ marĩa mathereraga mahooreire ma Siloamu,*

na magakenera Rezini

o na mũrũ wa Remalia-rĩ,

⁷ nĩ ũndũ ũcio Mwathani akirĩĩ kũmarehithĩria

mũiyũro mũnene wa Rũũĩ rwa Farati,

naruo nĩruo mũthamaki wa Ashuri arĩ na riiri wake wothe.

Rũkaaiyũrĩrĩa mĩkaro yaruo yothe,

na ruune hũgũrũrũ ciaruo,

⁸ ningĩ rũgaathĩĩ rũhaatĩte Juda rũiyũre guothe,

rũhĩtũkĩire kuo na rũkinye nginya ngingo.

Mathagu maaruo matambũrũkĩtio makaahumbĩra wariĩ wa bũrũri waku, wee Imanueli!”

⁹ Atĩrĩrĩ inyuĩ andũ a ndũrĩrĩ, ugĩrĩriai mbugĩrĩrio ya mbaara, na no mũgũthetherwo!

Ta thĩkĩrĩriai inyuĩ mabũrũri ma kũraya.

† **7:23** nĩ ta kilo ikũmi na ĩmwe na nuthu (11:5) * **8:6** Maaĩ ma itũũra rĩa Jerusalemu mooimaga Karia ga Siloamu, karĩa kaarĩ nja ya itũũra rĩu.

Haarĩriai mbaara, na no mũgũthetherwo!

Haarĩriai mbaara, na no mũgũthetherwo!

¹⁰ Thugundai mĩbango yanyu, no ĩgaatuĩka ya tũhũ;
ariai ũhoro wa matanya manyu, no matikahinga,
nĩgũkorwo Mũrungu arĩ hamwe na ithuĩ.

Wĩtigĩre Ngai

¹¹ Jehova nĩanjarĩirie ũhoro ũcio agwatĩirie mũno, na akĩngaanania ndikarũmĩrĩre njĩra cia andũ acio. Akĩnjĩra atĩrĩ:

¹² “Maũndũ marĩa mothe andũ aya metaga ndundu ya gwĩka ũũru,
wee ndũkamete ndundu ya gwĩka ũũru;

na ndũgetigĩre kĩrĩa metigagĩra,
na ndũkamakio nĩkĩo.†

¹³ Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩwe mũrĩtuaga mũtheru,
we nĩwe mwagĩrĩrwo nĩ gwĩtigĩra,
o we nĩwe ũngĩtũma mũmake,

¹⁴ na nĩwe ũgaatuĩka handũ hanyu harĩa haamũre;
no kũrĩ nyũmba cieri cia Isiraeli agaatuĩka
ihiga rĩrĩa rĩtũmaga andũ mahĩngwo,
na rwaro rwa ihiga rũrĩa rũtũmaga magũe.

Na kũrĩ andũ arĩa matũũraga Jerusalemu
agaatuĩka mũtego na gĩkerenge gĩa kũmanyiita.

¹⁵ Aingĩ ao nĩmakahĩngwo;
nao magũe na moinĩke,
magwatio na manyiitwo.”

¹⁶ Oha ũira ũcio na watho ũcio,
ũũhũre mũhũri ũtuĩke kĩrĩa harĩ arutwo akwa.

¹⁷ Nĩ ngweterera Jehova,
ũrĩa ũhithĩte nyũmba ya Jakubu ũthiũ wake.

Ndĩrĩkaraga ndĩmwĩhokete.

¹⁸ Nĩ hamwe na ciana iria Jehova aheete-rĩ, nĩ ithuĩ marũuri na imenyithia thĩinĩ wa Isiraeli kuuma kũrĩ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ũrĩa ũtũũraga Kĩrĩma-inĩ gĩa Zayuni.

¹⁹ Andũ mangĩkwĩra ũgatuĩrie kĩrĩa kuuma kũrĩ aragũri na ago arĩa mahehanaga na makang’ung’ura-rĩ, ũkaamoria atĩrĩ, “Githĩ andũ matiagĩrĩrwo nĩgũtuĩria ũhoro harĩ Ngai wao?” Nĩ kĩ gĩgũtũma mũtuĩrie ũhoro wa andũ arĩa marĩ muoyo kuuma kũrĩ arĩa akuũ? ²⁰ Nĩ kaba mũũtuĩrie watho-inĩ wa Ngai o na ũira-inĩ wake! Angĩkorwo ũhoro wao ndũkũringana na ciugo ici, o nao matirĩ na ũtheri. ²¹ Andũ magaatũkanagĩria bũrũri-inĩ marĩ anyamaarĩku na marĩ ahũtu; na rĩrĩ, rĩrĩa makahũta mũno, nĩmakarakara mũno na matiire maitho na igũrũ, nao marume mũthamaki wao na Ngai wao. ²² Hĩndĩ ĩyo makaarora thĩ mone o mĩnyamaro, na nduma, na kĩaha gĩa kũmakania, nao nĩmagaikio nduma-inĩ ndumanu.

9

Nĩtũciarĩrwo Mwana

¹ No rĩrĩ, andũ a bũrũri ũyũ arĩa makoretwo marĩ na mĩnyamaro matigacooka kũgĩa na kĩaha. Mbere ĩyo nĩanyararithirie bũrũri wa Zebuluni na bũrũri wa Nafitali, no mahinda ma thuutha-inĩ nĩagatĩithia

† **8:12** Rĩrĩa andũ maaiguire ũhoro wa kũnyiitana kwa Isiraeli na Suriata nĩmamakire.

būrūri ūrīa ūgereire iria-inī, ūikūrūkanītie na Rūūi rwa Jorodani, nīkuo gwītagwo Galili-kwa-Ndūrīrī:

² Andū arīa matūūruga nduma-inī

nīmonete ūtheri mūnene;

nao arīa matūūruga būrūri ūrī nduma ta ya gīkuū-rī,

nīmarīirwo nī ūtheri.

³ Wee nīūingīhītie rūrīrī rūu,

na ūkongerera gīkeno kīaru;

andū aruo makenaga marī mbere yaku,

o ta ūrīa andū makenagīra magetha,

magakena o ta ūrīa andū makenaga

makīgayana indo cia ndaho.

⁴ Nīgūkorwo o ta ūrīa kwarī mūthenya ūrīa Amidiani maahootirwo,

ūguo noguo unangīte icooki rīrīa rīmaritūhagīra,

na ūkoinanga mūtī wa kūmoohania ciande,

na rūthanju rwa arīa mamahinyagīrīria.

⁵ Iraatū ciothe cia njamba cia ita iria ihūthagīrwo mbaara-inī,

na nguo ciothe itoboketio thakame-inī,

igaatuīka cia gūcinwo

ta irī ngū cia mwaki.

⁶ Nīgūkorwo nītūciarīirwo kaana,

tūkaheo kahī,

naguo wathanī ūgaakorwo ciande-inī ciako.

Nako gageetagwo

Mūheani-Kīrīra-wa-Kūgegania, Mūrungu Mwene-Hinya,

Ithe-wa-Andū-wa-Tene-na-Tene, Mūnene-wa-Thayū.

⁷ Naguo ūhoru wa gūtheerema kwa ūthamaki wake na thayū

gūtīrī hīndī igaathira.

Agaathamakagīra ūthamaki wake

aikarīire gītī kīa ūnene kīa Daudi,

aūhaande na aūtīrīrīre

na ciira wa kīhooto na ūthingu,

kuuma rīu nginya tene.

Kīyo kīa Jehova Mwene-Hinya-Wothe

nīkīo gīgaatūma maūndū macio mekīke.

Jehova Kūrakarīra Isiraeli

⁸ Mwathani nīatūmīte ndūmīrīri ya gūūkīrīra Jakubu;*

nayo nīīgakinyīra Isiraeli.

⁹ Nao andū othe nīmakamenya ūhoru wayo,

andū acio a Efiraimu, na arīa matūūruga Samaria,

o acio moigaga na mwītīio na nguthi ngoro-inī atīrī,

¹⁰ “Maturubarī nīmagwīte thī,

no ithuī tūgwaka rīngī na mahiga maicūhie;

mītī ya mīkūyū nīmīteme,

no ithenya rīayo tūgwaka na mītarakwa.”

¹¹ No rīrī, Jehova nīaheete andū arīa marī muku na Rezini hinya

mamookīrīre,

na akaarahūra thū ciao.†

¹² Andū a Suriata kuuma mwena wa irathīro,

* **9:8** Jakubu, Isiraeli, Efiraimu na Samaria ciothe nī kuuga Ūthamaki wa Gathigathini; itūūra inene rīaguo rīarī Samaria. † **9:11** Thū cia Rezini ciarī andū a Ashuri arīa marī hamwe na andū a Suriata na Afilisti maatharīkīre Isiraeli.

na Afilisti kuuma mwena wa ithũiro
nĩmathamĩtie kanua, magatambuura Isiraeli.

No o na kũrĩ ũguo-rĩ, marakara make matirĩ maraahũahũa,
guoko gwake no gũtambũrũkĩtio o na rĩu.

- 13 No rĩrĩ, andũ acio maticookereire ũcio wamahũũrĩre,
kana makarongooria Jehova Mwene-Hinya-Wothe.
- 14 Nĩ ũndũ ũcio Jehova nĩagatinia mũtwe na mũting'oe wa Isiraeli,
na arenge rũhonge rwa mũkĩndũ na rwa ithanjĩ o mũthenya ũmwe.
- 15 Athuuri na andũ arĩa marĩ igweta nĩo mũtwe,
nao anabii arĩa marutanaga ũhoru wa maheeni nĩo mũting'oe.
- 16 Nĩgũkorwo atongoria a andũ aya nĩo mamahĩtithagia,
nao arĩa matongoragio makahĩtithio njĩra.
- 17 Nĩ ũndũ ũcio Mwathani ndagakenio nĩ aanake,
kana aigũre ciana cia ngoriai na atumia a ndigwa tha,
nĩgũkorwo andũ othe matiĩtigĩrĩte Ngai na nĩ aaganu,
natuo tũnua twao tuothe twaragia maũndũ mooru.

No o na kũrĩ ũguo-rĩ, marakara make matirĩ maraahũahũa,
guoko gwake no gũtambũrũkĩtio o na rĩu.

- 18 Ti-itherũ waganu ũrĩrĩmbũkĩte ta mwaki,
ũgacina cong'e na mĩigua,
na ũgaakana ihinga-inĩ cia mũtitũ,
nayo ndogo yaguo ĩgeekonja yambatĩte na igũrũ ta itu ithimbu.
- 19 Nĩ ũndũ wa mang'ũrĩ ma Jehova Mwene-Hinya-Wothe
bũrũri nĩũgaacinwo biũ,
nao andũ magaatuĩka ta ngũ cia mwaki;
gũtirĩ mũndũ o na ũmwe ũgacaaĩra mũrũ wa nyina.
- 20 Magaathara irio cia mwena wao wa ũrĩo,
na makorwo marĩ o ahũtu;
makaarĩa cia mwena wao wa ũmotho,
no matihũũne.
- O mũndũ akaarĩa nyama cia ciana ciake mwene;
21 Manase akaarĩa Efiraimu, nake Efiraimu arĩe Manase:
nao marĩ hamwe nĩmagookĩrĩra Juda.

No o na kũrĩ ũguo-rĩ, marakara make matirĩ maraahũahũa,
guoko gwake no gũtambũrũkĩtio o na rĩu.

10

- 1 Kaĩ arĩa mathondekaga mawatho matarĩ ma kĩhooto marĩ na haaro-ĩ!
o arĩa marutaga mawatho ma kũhinyanĩrĩria,
- 2 nĩguo mahotomie ciira wa andũ arĩa athĩni,
na magirĩrĩrie kĩhooto kĩa andũ akwa arĩa mahinyĩrĩrio,
na magatua atumia a ndigwa iguĩma rĩao,
o na magatunya ciana cia ngoriai indo ciacio.
- 3 Mũgeeka atĩa mũthenya wa ciira,
rĩrĩa mũgaakororerwo nĩ mwanangĩko uumĩte kũraya?
Mũkoorĩra kũrĩ ũ amũteithie?
Ūtonga wanyu mũkaaũtiga kũ?
- 4 Gũtirĩ ũndũ ũgaakorwo ũtigarĩte tiga kwĩnyihia gatagatĩ ka mĩgwate,
kana mũgũe gatagatĩ ka arĩa makuĩte.

No o na kūrī ũguo-rĩ, marakara make matirĩ maraahũahũa,
guoko gwake no gūtambūrūkítio o na rĩu.

Ngai Gĩtuĩra Andũ a Ashuri Ciira

⁵ “Kaĩ andũ a Ashuri marĩ na haaro-ĩ! o acio rūthanju rwa marakara
makwa,
na thimbũ ya mang’ũrĩ makwa!

⁶ Ndĩmatũmaga mookĩrĩre rūrĩrĩ rūrĩa rūtooĩ Ngai,
ngamatũma mookĩrĩre andũ arĩa mandakaragia,
nĩguo matunyane indo, na mahurie ndaho,
na mamarangĩrĩrie ta ndoro ya njĩra-inĩ.

⁷ No ũguo tiguu maciirĩre gwĩka,
ũndũ ũyũ tiguu ũrĩ meciiria-inĩ mao,
muoroto wao nĩ kwananga,
na kũniina ndūrĩrĩ nyingĩ biũ.

⁸ Mũthamaki wa Ashuri aaragia, akoiga atĩrĩ, ‘Githĩ anene akwa a ita othe
ti athamaki?’

⁹ Githĩ itũũra rĩa Kalino rĩtiekirwo o ta Karikemishi?
O narĩo Hamathu-rĩ, githĩ rĩtiekirwo o ta Aripadi?
Narĩo Samaria githĩ rĩtiekirwo o ta Dameski?

¹⁰ O ta ũrĩa guoko gwakwa gwatunyanire mothamaki marĩa meigagĩra
mĩhianano ya kũhooywo,
o macio maarĩ mĩhianano mĩingĩ mĩicũhie gũkĩra ya Jerusalemu na
ya Samaria-rĩ,

¹¹ githĩ ndigeeka Jerusalemu na mĩhianano yarĩo ya kũhooywo
o ta ũrĩa ndeekire Samaria na mĩhianano yarĩo?’ ”

¹² Mwathani aarĩkia wĩra wake wothe wa gũũkĩrĩra Kĩrĩma gĩa Zayuni
na Jerusalemu-rĩ, akoiga atĩrĩ, “Nĩngũherithia mũthamaki wa Ashuri nĩ
ũndũ wa mwĩtĩio wa ngoro yake na mwĩtũũgĩrio wake, nĩ ũndũ wa ũrĩa
oonaga ta ekĩrĩrwo. ¹³ Nĩgũkorwo oigaga atĩrĩ:

“ ‘Njĩkĩte ũguo na hinya wa guoko gwakwa,
o na ũũgĩ wakwa, tondũ ndĩ na ũmenyo.

Nĩndeheririe mĩhaka ya ndūrĩrĩ,
na ngĩtaha igĩĩna ciao,
na ta mũndũ ũrĩ na hinya-rĩ, nĩndatooririe athamaki ao.

¹⁴ O ta ũrĩa mũndũ akinyagĩra gĩtara,
ũguo noguo guoko gwakwa gwakinyĩrĩre ũtonga ũcio wa ndūrĩrĩ;
o ta ũrĩa andũ macookanagĩrĩria matumbĩ marĩa maatiganĩirio,
ũguo noguo na nĩ ndacookanĩrĩrie mabũrũri mothe;
gũtirĩ o na ũmwe wabatabatirie ithagu rĩaguo,
kana ũgĩathamia kanua kaguo ũkĩgamba.’ ”

¹⁵ Ithanwa-rĩ, rĩahota kwĩyambararia igũrũ rĩa ũrĩa ũtemaga mũtĩ narĩo,
kana mũthumeno wĩtĩre ũrĩa ũũguucagia?

Kaĩ rūthanju rũngĩkĩhiũria ũrĩa ũruoete na igũrũ,
kana thimbũ ĩhiũrie ũrĩa ũtarĩ mbaũ!

¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio Mwathani, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
nĩakarehera njamba ciake cia ita iria irĩ hinya mũrimũ wa kũhĩnja;
na handũ ha kũhumbĩrwo nĩ riiri wake-rĩ, nĩ mwaki magaakĩrio
ũrĩrĩmbũke ta rūrĩrĩmbĩ.

¹⁷ Ũtheri wa Isiraeli agaatuĩka mwaki,

nake ũrĩa Mũtheru wao atuĩke rūrĩrĩmbĩ.
Ũgaakana na ũcine mũigua yake na cong’e wake o mũthenya ũmwe.

18 Nake n̄akaniina biũ riiri wa m̄ititũ yake,
o hamwe na wa m̄igũnda yake ĩrĩa m̄inoru,
o ta ũrĩa m̄undũ m̄ũrũaru ah̄injaga agathirĩrĩkĩra.

19 Nayo m̄itĩ ya m̄ititũ yake ĩgaatigara o m̄inini,
atĩ o na mwana no andĩke m̄ũigana wayo.

Matigari ma Isiraeli

20 Na rĩrĩ, m̄ũthenya ũcio andũ arĩa magaatigara a Isiraeli,
o na arĩa makaahonoka a nyũmba ya Jakubu,
matigacooka kwĩgiritania

na ũcio wamahũũrĩte,*
no makegiritania na Jehova o ma,
o we Ũrĩa Mũtheru wa Isiraeli.

21 Matigari n̄imagacooka, o macio matigari ma Jakubu-rĩ,
n̄imagacookerera M̄rungu Mwene-Hinya.

22 O na gũtuĩka andũ aku, wee Isiraeli maingĩhĩte ta m̄ũthanga wa iria-
inĩ-rĩ,
no matigari magaacooka kwao.

Mwanangĩko nago n̄iwathanĩtwo,
mwanangĩko wa kuonania atĩ itua rĩake nĩ rĩa k̄ihooto kũna.

23 Mwathani, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
n̄iwe ũkaananga b̄ũrũri ũcio wothe ta ũrĩa gwathanĩtwo.

24 Nĩ ũndũ ũcio, Mwathani, Jehova Mwene-Hinya-Wothe, ekuuga atĩrĩ:
“Inyuĩ andũ akwa arĩa m̄ũtũũraga Zayuni,
m̄ũtigetigĩre andũ a Ashuri,
arĩa mamũhũũraga na rũthanju,
na makamuoera njũgũma mamũũkĩrĩre ta ũrĩa mwekagwo Misiri.

25 Nĩgũkorwo no ihinda inini r̄itigaire marakara makwa igũrũ r̄ianyu
mathire,
namo mang’ũrĩ makwa mamacookerere mamaniine.”

26 Ningĩ Jehova Mwene-Hinya-Wothe n̄akamahũũra na k̄iboko,
o ta ũrĩa Amidiani mekirwo r̄ĩrĩa mooragĩrwo rwaro-inĩ rwa ihiga rĩa
Orebu;

na n̄akambararia m̄ũthĩgi wake igũrũ rĩa maaĩ,
o ta ũrĩa eekire kũu b̄ũrũri wa Misiri.

27 Mũthenya ũcio m̄ũrigo wao n̄ũkeherio ciande-inĩ ciaku,
narĩo icooki r̄iao r̄ieherio ngingo-inĩ cianyu;
icooki r̄iu n̄ĩr̄ikoinangwo
nĩ ũndũ wa ũrĩa wee ũitĩrĩrio maguta.

28 Nĩmaratoonya Aiathu;
maratuĩkanĩria Migironi;
o na maraiga igĩna ciao Mikimashi.

29 Nao makĩhĩtũkĩra m̄ũkuru-inĩ, makoiga atĩrĩ,
“Ũtukũ ũyũ tũkũraarĩrĩa Geba.”

Rama n̄ikũinaina kũrainaina;
nakuo Gibe a itũũra rĩa Saũlũ nĩ kũũra r̄iroora.

30 Atĩrĩrĩ, wee mwarĩ wa Galimu, uga mbu!
Wee Laisha, thikĩrĩria!
Nawe Anathothu, wũi-ĩ!

31 Andũ a Madimena nĩ kũũra maroora;

* 10:20 ũcio wamahũũrĩte nĩ Ashuri.

nao andũ a Gebimu nĩ kwĩhitha marehitha.
³² Mũthenya wa ũmũthĩ marĩrũgama kũu Nobu;
 maramainainĩria ngundi
 marĩ kũu kĩrĩma-inĩ kĩa Mwarĩ wa Zayuni,
 o kũu karĩma-inĩ ka Jerusalemu.

³³ Atĩrĩrĩ, Mwathani, Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
 nĩagaceeha honge na hinya mũnene.
 Mĩtĩ ĩrĩa mĩnene mũno nĩngatemwo, ĩgũithio thĩ,
 na ĩrĩa mĩraihu ĩnyiihio.

³⁴ Nĩagatema ihinga cia mũtitũ na ithanwa;
 Lebanoni nĩkagũithio nĩ Ũrĩa-ũrĩ-Hinya.

11

Rũhonge kuuma harĩ Jesii

¹ Na rĩrĩ, kuuma gĩthukĩ-inĩ kĩa Jesii nĩhakoima mũndũ ũhaana ta thuuna
 ĩrathundũka,

na Rũhonge rũrĩa rũkoima mĩri-inĩ yake nĩrũgaciara maciaro.

² Nake Roho wa Jehova agaakorwo ĩgũrũ rĩake:

Roho wa ũũgĩ na wa ũmenyo,

Roho wa ũtaarani na wa hinya,

Roho wa ũmenyo na wa gwĩtigĩra Jehova:

³ naguo ũndũ ũrĩa ũkaamũkenagia nĩ gwĩtigĩra Jehova.

Ndagatuuaga ciira na ũndũ wa kũrora gĩthiithi kĩa mũndũ,
 kana atue ciira na ũndũ wa kũigua njuukũ;

⁴ no rĩrĩ, nĩagaciirithia arĩa abatari arĩ na ũthingu,

nao arĩa athĩni a gũkũ thĩ amatuĩre ciira na kĩhooto.

Nĩakahũũra thĩ na rũthanju rwa kanua gake,

na oorage andũ arĩa aaganu na mĩhũmũ ya mĩromo yake.

⁵ Ũthingu nĩguo ũgaatuĩka mũcibi wake,

naguo wĩhokeku ũtuĩke mwĩhotoro wake wa njohero.

⁶ Njũũi ĩgaatũũranagia na kagondũ,

nayo ngarĩ ĩgaakomanagia na mbũri,

nayo njaũ, na mũrũũthi, na nyamũ ya gĩcegũ igaakaraga hamwe;

nacio igaatongoragio nĩ kaana kanini.

⁷ Ng'ombe na nduba ikaarĩaga hamwe,

natuo tũcaũ twacio tũgaakomanagia hamwe,

naguo mũrũũthi ũkaarĩaga nyeki ta ndegwa.

⁸ Mwana wa rũkenge agathaakagĩra irima-inĩ rĩa gũiko,

nake mwana mũnini nĩagaikagia guoko irima-inĩ rĩa ndũira.

⁹ Gũtikageranwo ngero kana kũniinanwo,

kũu kĩrĩma-inĩ gĩakwa gĩtheru,

nĩgũkorwo thĩ nĩkaiyũrwo nĩ ũmenyo wa Jehova,

o ta ũrĩa maaĩ maiyũrĩte iria-inĩ.

¹⁰ Na nĩgũgakinya atĩrĩ, mũthenya ũcio mũndũ ũcio ũkoima Mũri-inĩ
 wa Jesii, nĩakarũgama atuĩke ta bendera kũrĩ kĩrĩndĩ; ndũrĩrĩ nĩkongana
 harĩ we, nakĩo gũikaro gĩake gĩa kũhurũka gĩgaakorwo kĩrĩ na riiri.

¹¹ Mũthenya ũcio Mwathani nĩagatambũrũkia guoko ihinda rĩa keerĩ,*

* **11:11** Riita rĩa mbere nĩ rĩrĩa aamarutire Misiri.

akũũre matigari ma andũ ake marĩa magaakorwo matigaire, amarute Ashuri, na kuuma Misiri ya Kĩanda, na kuuma Misiri ya Rũgongo, na kuuma Kushi, na kuuma Elamu, na kuuma Babuloni, na kuuma Hamathu, na kuuma icigĩrĩra cia iria.

¹² Nĩakahaandĩra ndũrĩrĩ bendera,
na acookanĩrĩrie andũ a Isiraeli arĩa maatahĩtwo;
ningĩ acookanĩrĩrie andũ a Juda arĩa maahurunjĩtwo
kuuma ituri-inĩ iria inya cia thĩ.

¹³ Ũiru wa Efiraimu nĩũgaathira,
nacio thũ cia Juda nĩikaaniinwo;

Efiraimu ndakaiguĩra Juda ũiru,
kana Juda agĩe na ũthũ na Efiraimu.

¹⁴ Nao nĩmagaikũrũka iharũrũka-inĩ cia Afilisti cia mwena wa ithũiro;
na marĩ hamwe nĩmagataha andũ a mwena wa irathĩro.

Nĩmakenyitĩra Edomu na Moabi,
na nĩo magaathaga andũ a Amoni.

¹⁵ Na harĩa iria rĩa Misiri rĩcomokete ta rũrĩmĩ-rĩ,
Jehova nĩakarĩhũithia biũ;
ningĩ nĩakahuruta rũhuho rũhiũ na guoko gwake
rũhũithie Rũũĩ rwa Farati.

Nĩakarũgayania rũtuĩke tũrũũĩ mũgwanja,
nĩgeetha andũ mahote kũringaga matekũruta iraatũ.

¹⁶ Nĩgũgakorwo na njĩra nene ya kũgererwo nĩ matigari ma andũ ake
arĩa magaakorwo matigaire Ashuri,

o ta ĩrĩa yagereirwo nĩ andũ a Isiraeli
rĩrĩa maambatire makiuma bũrũri wa Misiri.

12

Nyĩmbo cia Kũgooca

¹ Na rĩrĩ, mũthenya ũcio nĩũkoiga atĩrĩ,
“Nĩngũkũgooca, Wee Jehova.

O na gũtuĩka nĩwaandakarĩre-rĩ,
nĩũnjehereirie marakara maku na ũkaahooreria.

² Ti-itherũ Mũrungu nĩwe ũhonokio wakwa;
nĩwe ndĩrĩhokaga na ndigage gwĩtigĩra.

Jehova, o we Jehova, nĩwe hinya wakwa na rwĩmbo rwakwa;
nĩatuĩkĩte ũhonokio wakwa.”

³ Mũrĩtahaga maaĩ ithima-inĩ cia ũhonokio mũkenete.

⁴ Mũthenya ũcio nĩmũkoiga atĩrĩ:
“Cookeriai Jehova ngaatho, kaĩrai rĩtwa rĩake;
menyithaniai ndũrĩrĩ-inĩ ũrĩa ekĩte,
na mũhunjie muuge atĩ rĩtwa rĩake nĩ itũũgĩrie mũno.

⁵ Inĩrai Jehova, nĩgũkorwo nĩekĩte maũndũ marĩ riiri;
na mũtũme ũndũ ũcio ũmenywo nĩ thĩ yothe.

⁶ Anĩrĩrai mũine mũrĩ na gĩkeno, inyuĩ andũ a Zayuni,
nĩgũkorwo ũrĩa Mũtheru wa Isiraeli, o ũcio ũrĩ gatagatĩ-inĩ kanyu, nĩ
mũnene mũno.”

13

Ũrathi wa Gũũkĩrĩra Babuloni

¹ ĩno nĩyo ndũmĩrĩri nditũ ĩkoniĩ Babuloni, ĩrĩa Isaia mũrũ wa Amozu
onire:

- 2 Atĩrĩrĩ, haandai bendera kĩrĩma igũrũ kĩrĩa gĩtarĩ mĩtĩ,
anĩrĩrai na mũmahenerie,
nĩguo matoonyere ihingo-inĩ cia arĩa marĩ igweta.
- 3 Nĩnjathĩte andũ akwa arĩa atheru,
nĩndũmanĩire njamba ciakwa, o icio ikenagĩra ũhootani wakwa,
ciũke ikinyanĩrie marakara makwa.
- 4 Ta thikĩrĩriai, mũigwe inegene rĩrĩ irĩma-inĩ igũrũ,
inegene rĩhaana ta rĩa kĩrĩndĩ kĩngĩ!
Ta thikĩrĩriai mũigwe ngũĩ gatagatĩ ka mothamaki,
taarĩ ndũrĩrĩ irarũrũngana hamwe!
Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩwe ũracookanĩrĩria ita rĩa kũrũa mbaara.
- 5 Andũ acio marooka moimĩte mabũrũri ma kũraya,
makoima ituri-inĩ cia kũrĩa igũrũ.
Ti-itherũ Jehova nĩarooka na indo cia mbaara cia mang'ũrĩ make,
nĩguo aanange bũrũri wothe.
- 6 Girĩkai, nĩgũkorwo mũthenya wa Jehova nĩũkuhĩrĩrie;
ũgooka ũtariĩ ta mwanangĩko uumĩte kũrĩ Mwene-Hinya-Wothe.
- 7 Tondũ ũcio moko mothe nĩmakaregera,
na ngoro ya mũndũ o wothe ĩringĩke.
- 8 Andũ makaanyiitwo nĩ kĩmako kĩnene,
na magwatwo nĩ ruo na kĩaha,
na manyiitwo nĩ ruo o ta rwa mũndũ-wa-nja akĩrũmwo.
O mũndũ akaagegio nĩ ũrĩa ũngĩ,
na mothiũ mao mahaane ta nĩnĩmbĩ cia mwaki.
- 9 Atĩrĩrĩ, mũthenya ũcio wa Jehova nĩũrooka,
na gũtikaiguanĩrwo tha;
ũgaakorwo ũrĩ mũthenya wa mang'ũrĩ na marakara mahiũ,
ma gũtũma thĩ ĩkire ihooru, na ũniine ehia arĩa magaakorwo kuo.
- 10 Nĩgũkorwo njata cia igũrũ na iria cionekaga irĩ gĩtutu
itigacooka kwara na ũtheri wacio.
Narĩo riũa rĩkĩratha rĩgaatuĩka nduma,
naguo mweri ũtĩge gũcoka kwara.
- 11 Nĩngaherithia thĩ nĩ ũndũ wa ũũru wayo,
na herithie andũ arĩa aaganu nĩ ũndũ wa mehia mao.
Nĩnganiina mwĩkĩrĩro wa andũ arĩa etĩi,
na nyihie mwĩtĩio wa arĩa matarĩ tha.
- 12 ũgaakorwo ũrĩ ũndũ mũritũ mũno kuona mũndũ,
gũkĩra kuona thahabu therie,
kana kuona thahabu ya ofiri.
- 13 Nĩ ũndũ ũcio nĩngatũma igũrũ rĩinaine;
nayo thĩ nĩngaathingitha, yehere gũikaro kĩayo,
nĩ ũndũ wa mang'ũrĩ ma Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
mũthenya ũrĩa marakara make makarĩrĩmbũka.
- 14 O ta thwariga ĩrĩa ĩkũguĩmwo,
na o ta ũrĩa ng' Ondu itarĩ na mũrĩithi ciũraga,
ũguo no taguo mũndũ o mũndũ agaacookerera andũ ao kũmbe,
na o mũndũ oore acooke bũrũri wao kũmbe.
- 15 Mũndũ ũrĩa wothe ũkaanyiitwo mũgwate agaathecwo atũrĩkanio;

- nao arĩa othe makaanyiitwo makoorage na rūhiũ rwa njora.
- 16 Twana twao tũkaabacanio thĩ tũtuĩke icunjĩ makĩonagĩra na maitho;
indo ciao cia nyũmba igaatahwo, na atumia ao manyiitwo na hinya.
- 17 Atĩrĩrĩ, nĩngarahũra andũ a Amedi mamookĩrĩre,
arĩa matarĩ bata wa betha,
na matakenagio nĩ thahabu.
- 18 Nĩmakooraga aanake na mĩguĩ yao;
o na matikaiguĩra twana tha, kana macaĩre ciana.
- 19 Itũũra rĩa Babuloni, o rĩo inagĩ rĩa mothamaki,
na nĩrĩo rĩtũmaga andũ a Babuloni metĩe nĩ ũndũ wa riiri warĩo,
nĩrĩkang'aũranio nĩ Ngai,
o ta ũrĩa Sodomu na Gomora kwang'aũranirio.
- 20 Gũtirĩ hĩndĩ rĩgaacooka gũtũũrwo o na rĩ,
kana rĩikarwo nĩ andũ njiarwa na njiarwa;
gũtirĩ Mũarabu ũkaamba hema yake kuo,
na gũtirĩ mũrĩithi ũkaarahia mahiũ make kuo.
- 21 No rĩrĩ, gũgaakomagwo nĩ nyamũ cia werũ,
nacio nyũmba ciarĩo igaikaragwo nĩ mbwe;
kũu nĩkuo ndundu igaatũũraga,
na nokuo mbũri cia gĩthaka-inĩ igaatũũhagĩra.
- 22 Hiti ikaagambagĩra ciĩgitĩro-inĩ ciakuo,
na mbwe ciikarage nyũmba iria njega cia ũthamaki.
Na rĩrĩ, ihinda rĩa ituĩro rĩu nĩikinyu,
na matukũ marĩo matikongererwo.

14

- 1 No rĩrĩ, Jehova nĩakaiguĩra Jakubu tha;
nĩegwĩthuurĩra Isiraeli o rĩngĩ,
na atũme maikare bũrũri wao ene.
Ageni nĩmakegwatania nao,
na manyiitane na nyũmba ya Jakubu.
- 2 Ndũrĩrĩ nĩikamooya,
imacookie kũndũ kwao.
Nayo nyũmba ya Isiraeli nĩikegwatĩra ndũrĩrĩ,
ituĩke ndungata ciao cia arũme na cia airĩtu kũu bũrũri wa Jehova.
Nĩmagataha andũ arĩa maamatahĩte tene,
na macooke gwatha andũ arĩa maamahinyagĩrĩria.
- 3 Mũthenya ũrĩa Jehova akaamũhurũkia kuuma mathĩna-inĩ na
mĩnyamaro-inĩ, na ũkombo-inĩ wa kũhinyĩrĩrio-rĩ, ⁴ nĩmũgookĩrĩra
mũthamaki wa Babuloni na kĩnyũrũri, mũmwĩre atĩrĩ:
Kaĩ mũhinyanĩrĩria nĩakinyĩte mũthia-ĩ!
Kaĩ marakara make mahiũ nĩmathirĩte-ĩ!
- 5 Jehova nĩoinangĩte rũthanju rwa andũ arĩa aaganu,
o na akoinanga thimbũ ya ũnene ya arĩa maathanaga,
- 6 ĩrĩa maahũũraga andũ nayo mategũtigithĩria,
marakarĩte,
magaatha ndũrĩrĩ marĩ na marakara,
na magaciũgitaga matarĩ na tha.
- 7 Mabũrũri mothe rĩu nĩmahurũkĩte na marĩ na thayũ;
nĩmambĩrĩrie kũina.
- 8 O nayo mĩtĩ ya mĩkarakaba na mĩtarakwa ya Lebanoni
ĩragũkenerera, ĩkoiga atĩrĩ:

“Kuuma hĩndĩ ĩrĩa wagũithirio thĩ,
gũtirĩ mĩtemi mĩtĩ ũrĩ woka gũtũtema.”

- ⁹ Mbĩrĩra kũu mũhuro wa thĩ nĩyarahũkĩte,
ĩgũtũnge ũgĩkinya kuo;
nĩyarahũrĩte maroho ma arĩa maanakua makũgeithie:
arĩa othe maarĩ atongoria gũkũ thĩ;
ĩtũmaga mookĩrĩrie itĩ ciao cia ũnene,
o arĩa othe maarĩ ahamaki a ndũrĩrĩ.
- ¹⁰ Nao othe magaacookia,
makwĩre atĩrĩ,
“O nawe nĩwagĩte hinya o ta ithuĩ;
ũhaanĩte o ta ithuĩ.”
- ¹¹ Riiri wothe wa ũnene waku ũikũrũkĩtio o nginya mbĩrĩra-inĩ,
hamwe na mĩgambo ya inanda ciaku cia mũgeeto;
igunyũ nĩcio ũkomeire,
na igunyũ nocio ikũhumbĩire.
- ¹² Hĩ! Kaĩ wee njata ya kĩwariĩ nĩũgwĩte ũkoima igũrũ-ĩ,
o wee mũrũ wa rũciinĩ kĩroko gwakĩa!
Ũharũrũkĩtio ũgaikio gũkũ thĩ,
o wee ũrĩa hĩndĩ ĩmwe wahinyagĩrĩria ndũrĩrĩ!
- ¹³ Wee weĩraga atĩrĩ na ngoro yaku,
“Ngũhaica nginye igũrũ;
na gĩtĩ gĩakwa kĩa ũnene ndĩkĩambararie
gĩkire njata cia Mũrungu;
na njikarĩre kĩrĩma-inĩ gĩa gũtũnganwo,
o gacũmbĩrĩ ga kĩrĩma kĩrĩa kĩamũre.
- ¹⁴ Nĩngahaica nginya kũndũ kũraiho igũrũ rĩa matu,
ndĩhaananie na ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno.”
- ¹⁵ No rĩrĩ, wee ũharũrũkĩtio thĩ nginya mbĩrĩra-inĩ,
ũgakinya irima kũrĩa kũriku.
- ¹⁶ Arĩa marĩkuonaga, marĩgũkũũragĩra maitho,
magecũũrania ũhoru waku, makoovania atĩrĩ,
“Ũyũ nĩwe mũndũ ũrĩa wenyenyagia thĩ
na agatũma mothamaki mainaine,
- ¹⁷ mũndũ ũrĩa watũmire thĩ ĩtuĩke ta werũ,
na akang’aũrania matũũra mayo marĩa manene?
Nĩwe ũrĩa ũtetĩkagĩria andũ arĩa oohe mainũke kwao mĩciĩ?”
- ¹⁸ Athamaki othe a ndũrĩrĩ makuĩte magakomio,
o mũndũ mbĩrĩra-inĩ yake.
- ¹⁹ No wee-rĩ, nĩgũteo ũtetwo kuuma mbĩrĩra-inĩ yaku,
o ta rũhonge rũrĩ magigi;
ũkahumbĩrwo nĩ ciimba cia arĩa moragĩtwo,
arĩa matheecangĩtwo na hiũ cia njora,
o acio maikĩtio irima rĩrĩ mahiga.
Ũikarĩte ta kĩimba kĩrangĩrĩrie thĩ na magũrũ,
- ²⁰ no wee-rĩ, ndũgaathikwo tao,
tondũ nĩwaanangire bũrũri waku,
na ũkĩũraga andũ aku.

Rūciaro rwa andũ arĩa aaganu
rūtikaagwetwo rĩngĩ.

21 Haarĩriai handũ ha kũũragĩra ciana ciake,
nĩ ũndũ wa mehia ma maithe mao ma tene;
nĩguo itikanarahũke ciĩgaĩre bũrũri,
na ciĩyakĩre matũũra maiyũre thĩ.

22 Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ,
“Nii nĩngarahũka ndĩciũkĩrĩre,
nĩngeheria rĩtwa rĩacio kũu Babuloni, o na rĩa matigari ma cio,
o na njeherie ciana ciao na rūciaro rwao,”
nĩguo Jehova ekuuga.

23 “Nĩngatua kũndũ kũu gĩikaro kĩa ndundu,
na ndĩgũtue bũrũri wa maria ma maaĩ;
ngaakũhaata na kĩhato kĩa mwanangĩko,”
ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.

Ūrathi wa Gũũkĩrĩra Ashuri

24 Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩehĩtĩte, akoiga atĩrĩ,
“Ti-itherũ, o ũrĩa thugundĩte, ũguo noguo gũgaatuĩka,
na ũrĩa nduĩte, ũguo noguo gũgaikara.

25 Nĩngahehenja Mũashuri ũcio ũrĩ bũrũri-inĩ wakwa;
ngaamũrangĩrĩria thĩ irĩma-inĩ ciakwa.
Nĩngehereria andũ akwa icooki rĩake,
na mũrigo wake ũmoime ciande-inĩ ciao.”

26 Ũũ nĩguo thugundĩte gwĩka thĩ yothe;
nakuo guoko kũrĩa gũtambũrũkĩirio ndũrĩrĩ ciothe nĩkuo gũkũ.

27 Nĩgũkorwo Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩguo atuĩte gwĩka, nũũ
ũngĩhota kũmũgirĩrĩria?
Guoko gwake nĩgũtambũrũkĩtio, nũũ ũngĩhota gũgũthuna?

Ūrathi wa Gũũkĩrĩra Afilisti

28 Atĩrĩrĩ, mwaka ũrĩa Mũthamaki Ahazu aakuire-rĩ, nĩguo ndũmĩrĩri
ĩno yaguũranĩirio:

29 Inyuĩ Afilisti inyuothe tigai gũkena,
nĩ atĩ rũthanju rũrĩa rwamũhũũraga nĩrunĩkĩte;
nĩgũkorwo kuuma mũri-inĩ wa nyoka iyo nĩgũkoima nduĩra,
namo maciaro mayo magaatuĩka mũthemba wa nyoka irĩ thumu irĩa
ĩticũkaga.

30 Nao andũ arĩa athĩni biũ nĩmakona gĩa kũrĩa,
na mũbatari akomage atarĩ na ũgwati.
No rūciaro rwaku nĩngarũũraga na ng’aragu;
nayo ikooraga matigari maku.

31 Wee kĩhingo-rĩ, girĩka! Na wee itũũra inene-rĩ, ugĩrĩria!
Na inyuĩ Afilisti inyuothe mũniinwo nĩ guoya, mũthire biũ!
Itu rĩa ndogo rĩrooka riumĩte mwena wa gathigathini,
na gũtigakorwo na mũndũ ũgaatigwo na thuutha mbũtũ-inĩ ciake nĩ
ũndũ wa kwaga hinya.

32 Nĩ icookio rĩrĩkũ rĩkaaheanwo
kũrĩ andũ arĩa matũmĩtwo a rũrĩrĩ rũu?
Magaacookerio atĩrĩ, “Jehova nĩahaandĩte Zayuni,

na thĩinĩ wakuo andũ ake arĩa anyamaarĩku nĩmakona rĩũrĩro.”

15

Ūrathi wa Gũũkĩrĩra Moabi

- ¹ Atĩrĩrĩ, ĩno nĩyo ndũmĩrĩri nditũ ĩkonĩ Moabi:
Itũũra rĩa Ari kũu Moabi nĩrĩanange,
rĩkaanangwo ũtukũ o ro ũmwe!
Itũũra rĩa Kiri kũu Moabi nĩrĩanange,
o narĩo rĩanangĩtwo ũtukũ o ro ũmwe!*
- ² Andũ a Diboni nĩmambatĩte magathiĩ hekarũ-inĩ yao,
mambatĩte kũrĩa gũtũũgĩru makarĩrĩre kuo;
andũ a Moabi maraagirĩka nĩ ũndũ wa Nebo na Medeba.
Mĩtwe yao yothe nĩyenjetwo,
na nderu ciao ciothe ikenjwo.
- ³ Marĩ njĩra-inĩ marathiĩ mehumbĩte nguo cia makũnia;
othe no kũgirĩka maragirĩka
marĩ nyũmba igũrũ na ihaaro-inĩ,
makagũa thĩ, magakoma na nda makĩrĩraga.
- ⁴ Heshiboni na Eleale nĩkũrĩra maraarĩra maanĩrĩre,
mĩgambo yao ĩraiguo o nginya Jahazu.
Nĩ ũndũ ũcio andũ a mbaara a Moabi nĩmararĩra maanĩrĩre,
nacio ngoro ciao ikaringĩka.
- ⁵ Ngoro yakwa nĩrarĩrĩra Moabi,
andũ arĩa maingatĩtwo kuo morĩre Zoari,
magathiĩ nginya Egilathu-Shelishiya.
Mambatĩte na njĩra ya gũthĩ Luhithu,
magathiĩ makĩrĩraga;
o na ningĩ njĩra-inĩ ya gũthĩ Horonaimu,
maracakaya nĩ ũndũ wa mwanangĩko ũrĩa ũmakorete.
- ⁶ Maaĩ ma kũu Nimurimu nĩmahũite,
nayo nyeki nĩhoohete;
namo mahuti mothe maigũ nĩmomĩte,
na gũtirĩ kĩndũ kĩruru gĩtigaire.
- ⁷ Nĩ ũndũ ũcio ũtonga ũrĩa magĩte naguo na makeigĩra,
maũkuũite makaũringia mũrĩmo wa karũũĩ karĩa karĩ mĩtĩ hũgũrũrũ-
inĩ ciako.
- ⁸ Kayũ ka mũkayo wao nĩkaiguĩtwo mĩhaka-inĩ ya Moabi;
nakuo kũgirĩka kwao gũgakinya Egilaimu,
o namo macakaya mao magakinya o Biri-Elimu.
- ⁹ Maaĩ ma Dimoni maiyũrĩtwo nĩ thakame,
no nĩngũrehe maũndũ mangĩ mooru makĩria kũu Dimoni,
mahaana ta mũrũũthi ũgũtharĩkĩra andũ arĩa morĩte kuuma Moabi,
o na ũtharĩkĩre arĩa matigaire kũu bũrũri-inĩ.

16

- ¹ Twarĩrai ũrĩa wathanaga bũrũri
tũtũrũme twa kũrĩha igooti,
kuuma itũũra rĩa Sela, gũtuĩkanĩria werũ-inĩ,
nginya kĩrĩma-inĩ kĩa Mwarĩ wa Zayuni.

* 15:1 Ari na Kiri maarĩ matũũra ma Moabi ma bata mũno.

2 O ta ūrĩa nyoni ciūrũūruga
ciatharĩrio gītara gĩacio,
ũguo no taguo andũ-a-nja a Moabi
magaikara marĩ mariũko-inĩ ma Arinoni.*

3 “Tũhei kĩrĩra, na mūtue itua.
Tũmai kĩruru kĩanyu gĩtuĩke ta ūtukũ,
o kũrĩ mũthenya barigici.

Hithai arĩa maingatĩtwo kwao,
na mũtigakunyanĩre arĩa moorĩire kwanyu.

4 Rekei andũ a Moabi arĩa mehithĩte kwanyu maikare na inyuĩ;
tuĩkai kĩgĩtio kĩa kuuma kũrĩ mwanangani.”

Mũhinyanĩrĩria nĩagakinya mũthia,
naguo mwanangĩko ūthire;
nake mũũgiti nĩakabuĩria kuuma bũrũri-inĩ.

5 Gĩtĩ kĩa ūnene gĩkaahaandwo na wendo;
na mũndũ mwĩhokeku nĩwe ūgaagũikarĩra,
o mũndũ wa kuuma nyũmba ya Daudi,
mũndũ ūrĩa ūgaatuanagĩra ciira arũmĩrĩire o kĩhooto,
namo maũndũ ma ūthingu nĩmo akaahiũhaga gwĩka.

6 Nĩtũiguĩte ūhoru wa mwĩtĩno wa Moabi:
tũkaigua ūhoru wa mwĩtĩno wake mũkĩru na mwĩkĩrĩro wake,
tũkaigua ūhoru wa mwĩtĩno wake na rũng’athio rwake;
no rĩrĩ, mwĩgaatho ūcio wake no wa tũhũ.

7 Nĩ ūndũ ūcio andũ a Moabi nĩkũgirĩka maragirĩka,
maragirĩka hamwe nĩ ūndũ wa Moabi.

Cakayai na mũnyitwo nĩ kĩa
nĩ ūndũ wa andũ a Kiri-Haresethi.

8 Mĩgũnda ya Heshiboni nĩrahooa,
o na mĩthabibũ ya Sibima o nayo nĩrahooa.

Aathani a ndũrĩrĩ
nĩmarangĩrĩrie mĩthabibũ ĩrĩa mĩega mũno,
ĩrĩa hĩndĩ ĩmwe yakinyĩte Jazeri,
na ĩgatheerema yerekeire werũ-inĩ.

Thuuna ciayo ciatambĩte
igakinya o iria-inĩ.

9 Nĩ ūndũ ūcio nĩndĩrarĩra, ngarĩra o ta Jazeri,
ngĩrĩrĩra mĩthabibũ ya Sibima.

Wee Heshiboni, o nawe Eleale,
ngũmũihũgia na maithori!

Tondũ mbugĩrĩrio cia gĩkeno kĩanyu nĩ ūndũ wa matunda manyu marĩa
meruĩte,
na nĩ ūndũ wa magetha manyu ma ngano nĩithirĩte.

10 Gũtirĩ gĩkeno kana ndũhiũ mĩgũnda-inĩ ya matunda;
gũtirĩ mũndũ ūraina kana akoigĩrĩria mĩgũnda-inĩ ya mĩthabibũ,
gũtirĩ mũndũ ūrahiha ndibei kĩhihĩro-inĩ,
nĩgũkorwo nĩndũmĩte ngemi cia magetha ciage kũiguuo.

11 Ngoro yakwa nĩracakaĩra Moabi o ta kĩnanda kĩa mũgeeto,
nayo ngoro yakwa ĩgacaĩra Kiri-Heresethu.

* 16:2 Arinoni rwarĩ rũũ rũnene rwa bũrũri wa Moabi.

12 Rĩria andũ a Moabi maathiĩ kũndũ kũria gũtũũgĩru makahooe,
no kwĩnogia menogagia;
hĩndĩ ĩria maathiĩ ihooero-inĩ rĩao kũhooya,
no wĩra wa tũhũ marutaga.

13 Ũyũ nĩguo ũhoru ũria Jehova aarĩtie ũkoniĩ Moabi. 14 No rĩrĩ, rĩu Jehova ekuuga atĩrĩ: “Mĩaka ĩtatũ ĩtanathira, ĩtarĩtwo ta ũria mĩaka ya mũndũ wandĩkitwo wĩra ĩrĩkanagĩrwo-rĩ, riiri wa Moabi hamwe na andũ ake othe nĩũkanyararwo, namo matigari make makorwo marĩ manini mũno na makahinyara.”

17

Ndũmĩrĩri Nditũ ya Gũũkĩrĩra Dameski

- 1 Īno nĩyo ndũmĩrĩri nditũ ĩkoniĩ Dameski:
“Atĩrĩrĩ, itũura rĩa Dameski rĩtigũcooka gũtuĩka itũura inene rĩngĩ,
no rĩrĩ, rĩgaatuĩka hĩba ya mwanangĩko.
- 2 Matũura marĩa manene ma Aroeri nĩmagatiganĩrio,
matigĩrwo ndũuru cia mbũri iria igaakomaga kũu,
gũtarĩ mũndũ wa gũcimakia.
- 3 Kĩĩgitĩro kĩria kĩrũmu kĩa Efiraimu nĩgĩkeherio,
o na hinya wa ũthamaki weherio Dameski;
namo matigari ma Suriata makaahaana
o ta riiri wa andũ a Isiraeli,”
ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.
- 4 “Ihinda rĩu riiri wa Jakubu nĩ ũgaatheũka;
naguo mwĩrĩ ũcio wake mũnoru ũhĩnje.
- 5 Gũkaahaana o ta rĩria mũgethi acookanagĩrĩria ngano ĩria ĩtarĩ ngethe,
akagetha ngano na guoko gwake:
gũkahaana ta mũndũ ũkũhaara itira cia ngano
Gĩtuamba-inĩ kĩa Refaimu.
- 6 No rĩrĩ, nĩgũgatigwo ngano ĩngĩhaarwo,
o ta ũria maciaro ma mũtamaiyũ matangĩitĩka mothe mũtĩ ũcio
ũngĩinainio,
no ndamaiyũ igĩrĩ kana ithatũ nĩitigaraga hong-e-inĩ iria irĩ igũrũ
gacũmbĩrĩ,
o na inya kana ithano igatigara hong-e-inĩ iria irĩ na maciaro maingĩ,”
ũguo nĩguo Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga.
- 7 Mũthenya ũcio, andũ magaacũthĩrĩria Ũria Mũũmbi wao,
namo maito mao marore Ũria Mũtheru wa Isiraeli.
- 8 Matigacũthĩrĩria igongona
iria mathondekete na moko mao,
na matikarũmbũiya itugĩ cia Ashera,
na magongona marĩa methondekeire ma gũcinĩra ũbumba.
- 9 Mũthenya ũcio matũura mao manene marĩa marĩ hinya, marĩa
maatiganĩrio makĩũrĩra andũ a Isiraeli, makahaana ta kũndũ gũtiganĩrie
gũgatuĩka gĩthaka, na gũgakũra mahuti. Namu matũura macio magaakira
ihooru.
- 10 Nĩmũriganĩrwo nĩ Ngai, Mũhonokia wanyu;
nĩmwagĩte kũririkana Rwaro rũu rwa Ihiga, o rũu kũĩgitĩro kĩanyu.
Nĩ ũndũ ũcio o na mũngĩkahaanda mĩmera ĩria mĩega mũno,
na mũhaande mĩthabibũ ya kuuma kũndũ kũngĩ,

- 11 o na mūngīgaatūma ĩkūre mūthenya o ro ũcio mūkaamīhaanda,
o na rūciini rūrū rūngī mūtūme ĩrute kīro-rī,
gūtīrī magetha mūkoona mūthenya ũcio wa mūrimū
na ruo rūtangīthira.
- 12 ĩiya-ĩ, mūrurumo wa ndūrīrī nyingī,
iraruruma ta iria rīkīhuhūkania!
ĩiya-ĩ, inegene rīa kīrīndī kīranegena,
o ta mūrurumo wa maaĩ maingī.
- 13 O na gūtūika ndūrīrī iranegena na mūrurumo ta wa ndiihū cia maaĩ
maingī-rī,
hīndī ĩrīa we mwene aacikūuma, ciūraga igathiĩ kūdū kūraya mūno,
ihurutitwo nī rūhuho ta ũrīa mūūngū ũrī irīma-inī ũmbūragwo,
kana ta riya rīgīthiūrūrūkio nī rūhuho rūnene.
- 14 Hwaĩ-inī, o rīmwe gūkagīa kīmako kīnene!
Gūtana-kīa-rī, andū matirī ho!
Riu nīrīo igai rīa andū arīa matūtunyaga indo ciitū,
ũcio nīguo mūtī ũrīa ũgwīrīre andū arīa matūtahaga indo ciitū.

18

Ūrathi wa Gūūkīrīra Kushi

- 1 Kaĩ būrūri ũrīa ũrī ibatabata rīa mathagu,
o ũcio ũrī mūrīmo ũrīa ũngī wa njūũ cia Kushi,* ũrī na haaro-ĩ!
- 2 ũrīa ũtūmaga arekio makagerera njīra ya iria,
mahaicīte tūtārū twakītwo na marura, tūrīa tūgeragīra maaĩ igūrū.
- Afīrīrī, inyuĩ andū aya mūtūmītwo na mūrī mītūkī,
thīĩ kūrī andū araihu na anyoroku mīrī,
o acio metigīrītwo nī andū a kūdū gūkuhī na a kūraya,
rūrīrī rūgiti rwaragia rūthiomi rūgeni,
na būrūri wao ũgayanītio nī njūũ.
- 3 Inyuĩ andū arīa mūtūūraga mabūrūri mothe ma thī,
o inyuĩ mūtūūraga gūkū thī-rī,
rīrīa bendera ĩkaahaandwo irīma-igūrū, nīmūkamīona,
na rīrīa karumbeta gakaahuhwo, nīmūgakaigua.
- 4 Jehova anjīrīte ũũ:
“Ngūikara ngirīte ki ndīrorere maūdū ndī o gīkaro-inī gīakwa,
haana ta ũrugarī wa riūa ũkūhenahenia,
o na ta itu rīa ime hīndī ya ũrugarī wa magetha.”
- 5 Nīgūkorwo mbere ya magetha,
hīndī ĩrīa kīro gīaitīka na mahūa magatuīka thabibū irerua,
nīguo agaaceeha thuuna na tūhiū twa gūceeha,
na ateme hongē iria ciaramīte mūno acieherie.
- 6 Nacio ciothe igaatigīrwo nyoni cia irīma-inī iria irīāga nyama,
na nyamū cia gīthaka;
nyoni icio igaacirīa hīndī ya riūa,
nacio nyamū cia gīthaka icirīe hīndī ya heho yothe.
- 7 Hīndī ĩyo nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe akaareherwo iheo
kuuma kūrī andū araihu na anyoroku mīrī,

* **18:1** Firaūni arīa maathanaga Misiri hīndī ya Isaia maarī a kuuma Kushi (Ethiopia); nīo maacarīe ũteithio wa Isiraēli nīguo mookīrīre ũthamaki wa Ashuri.

na kuuma kūrī andū metigīrītwo nī andū a kūdū gūkuhī na a kūraya,
rūrīrī rūgiti rwaragia rūthiomi rūgeni,
arīa būrūri wao ūgayanītio nī njūū:
iheo icio ikaarehwo Kīrīma-inī gīa Zayuni, harīa haamūrīrwo Rītwa rīa
Jehova Mwene-Hinya-Wothe.

19

Ūrathi Ūkoniī Misiri

- ¹ Ino nī ndūmīrīri nditū ikoniī būrūri wa Misiri:
Atūrīrī, Jehova ahaicīte itu rīhanyūkīte mūno
athiite būrūri wa Misiri.
Mīhianano ya būrūri wa Misiri irainaina mbere yake,
nacio ngoro cia andū a būrūri wa Misiri ikaringīka thīnī wao.
- ² “Nīngarahūra Mūmisiri ookīrīre Mūmisiri ūrīa ūngī:
mūdū nīakarūa na mūrū wa ithe,
nake mūdū wa itūūra ookīrīre mūdū wa itūūra rīake,
narīo itūūra inene rīūkīrīre itūūra rīrīa rīngī,
naguo ūthamaki ūūkīrīre ūthamaki ūrīa ūngī.
- ³ Andū a būrūri wa Misiri nīmagakua ngoro,
nayo mībango yao ndīmītue ya tūhū;
makaahooya kīrīra kūrī ngai cia mīhianano
na kūrī maroho ma andū arīa makuīte,
o na kūrī ago na aragūri.
- ⁴ Nīnganeana andū a būrūri wa Misiri
wathani-inī wa mwathi ūtarī tha,*
na mūthamaki mūūru amathamakīre,”
ūguo nīguo Mwathani Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.
- ⁵ Maaī ma Rūūī rwa Nili nīmakaahūa,
na mūkarō waruo ūng’are na ūūme.
- ⁶ Mītaro ya maaī nīkanunga;
tūrūūī twa Misiri nītūkaahūa tūūme biū.
Namo marura na mathanjī nīmakahooa,
⁷ o nayo mīmera īrīa īrī hūgūrūrū-inī cia Rūūī rwa Nili,
gītwe-inī kīa rūūī rūu, nīkahooa.
- Indo irīa ciothe īhaandītwo
mīgūnda īrīa īrī gūkuhī na Rūūī rwa Nili nīkooma biū,
na ciūmbūrwo, na itigacooka kuoneka kuo rīngī.
- ⁸ Ategi a thamaki nīmagacaaya na marīre,
arīa othe maikagia ndwano ciao Rūūī-inī rwa Nili;
nao arīa othe maikagia mītego yao maaī-inī macio
nīmakoorwo nī hinya.
- ⁹ Andū arīa marutaga wīra na ndigi cia ūguta ūrīa mwega nīmagakua
ngoro,
na arīa matumaga mataama marīa mahoro nīmakaaga mwīhoko.
- ¹⁰ Atumi a nguo nīmagakorwo na kīeha,
na arīa othe maheagwo mīcaara nīmakaigua ūūru ngoro.
- ¹¹ Anene a Zoani nīmakīngīte o gūkīga;
nao andū arīa oogī a Firaūni maheanaga kīrīra kīa ūrimū.

* **19:4** Mwaka-inī wa 712 mbere ya gūciarwo gwa Kristū nīguo Mūthamaki Shabaka wa Kushi ambīrīrie gwathana Misiri.

Mwakĩhota atĩa kwĩra Firaũni,
 “Nĩ ndĩ ũmwe wa andũ arĩa oogĩ,
 ndĩ mūrutwo wa athamaki arĩa a tene?”

¹² Andũ aku arĩa oogĩ makĩrĩ ha rĩu?

Ta nĩmagĩkuonie na makũmenyithie
 ũrĩa Jehova Mwene-Hinya-Wothe
 aciirĩire gwĩka bũrũri wa Misiri.

¹³ Anene a Zoani makĩgĩte o gũkĩga,
 nao atongoria a Nofu† makaheeneka;

namo mahiga ma koine ma andũ ake
 nĩmahĩtithĩtie andũ a Misiri.

¹⁴ Jehova nĩwe ũmaitĩrĩrie
 roho wa kĩrigiicano;

matũmaga andũ a Misiri matũgũũge mawĩra-inĩ mothe marĩa marutaga,
 o ta ũrĩa mũrĩu atũgũũgaga matahĩko-inĩ make.

¹⁵ Gũtirĩ wĩra ũngĩrutwo bũrũri-inĩ wa Misiri:
 gũtirĩ wĩra ũngĩrutwo nĩ mũtwe kana mũting’oe,
 kana rũhonge rwa mũnathi, kana ithanjĩ.

¹⁶ Mũthenya ũcio-rĩ, andũ a Misiri makahaana o ta andũ-a-nja.
 Makainaina nĩ guoya mona guoko kwa Jehova Mwene-Hinya-Wothe
 kwambararĩtio kũmookĩrĩre. ¹⁷ Naguo bũrũri wa Juda ũkaguoyohia andũ
 a Misiri; na mũndũ o wothe ũkaagweterwo ũhoru wa Juda nĩagetigĩra,
 nĩ ũndũ wa maũndũ marĩa Jehova Mwene-Hinya-Wothe aciirĩire gwĩka
 amokĩrĩre.

¹⁸ Mũthenya ũcio matũũra matano ma bũrũri wa Misiri makaaragia
 rũthiomi rwa Kaanani, makĩhĩtaga atĩ marĩtungatagĩra Jehova Mwene-
 Hinya-Wothe. Na itũũra rĩmwe rĩamo rĩgeetagwo Itũũra Inene rĩa
 Mwanangĩko.

¹⁹ Mũthenya ũcio-rĩ, nĩgũkagĩa na kĩgongona kĩa Jehova o kũu gatagatĩ
 ka bũrũri wa Misiri, na kũhaandwo ihiga rĩa kĩririkano kĩa Jehova
 mĩhaka-inĩ yakuo. ²⁰ Ihiga rĩu rĩgaatuĩka kĩmenyithia na mũira wa
 maũndũ marĩa Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekĩte thĩnĩ wa bũrũri ũcio
 wa Misiri. Rĩrĩa magaakaĩra Jehova amateithie nĩ ũndũ wa andũ arĩa
 mamahinyagĩrĩria-rĩ, nĩakamatũmĩra mũhonokia na mũmagitĩri, nake
 nĩakamahonokia. ²¹ Nĩ ũndũ ũcio Jehova nĩakemenyithania kũrĩ andũ
 a Misiri, na mũthenya ũcio nĩmagakũũrana Jehova. Makaamũhooyaga
 makĩmũrutagĩra magongona na maruta ma mũtu: na ningĩ makehĩtaga
 mĩhĩtwa marĩ mbere ya Jehova na mamĩhingagie. ²² Jehova nĩakahũũra
 bũrũri wa Misiri na mũthiro, amahũũre acooke amahonie. Nao
 nĩmagacookerera Jehova, nake nĩagathikĩrĩria gũthaithana kwao na
 amahonie.

²³ Mũthenya ũcio nĩgũkagĩa njĩra njariĩ yumĩte bũrũri wa Misiri
 ĩgakinya Ashuri. Andũ a Ashuri nĩmagathiiaga Misiri, na o andũ a
 Misiri mathiiage Ashuri. Andũ a Misiri na andũ a Ashuri nĩmakahooyaga
 hamwe. ²⁴ Mũthenya ũcio bũrũri wa Isiraeli ũgaatuĩka wa gatatũ, hamwe
 na Misiri na Ashuri, nao nĩmagatũma thĩ yothe ĩrathimwo. ²⁵ Jehova
 Mwene-Hinya-Wothe nĩakamarathima akiugaga atĩrĩ, “Kũrathimwo-rĩ, nĩ
 andũ akwa a Misiri, o na Aashuri arĩa ndeyũmbĩire, na Isiraeli igai
 rĩakwa.”

† **19:13** Nofu nĩrĩo rĩarĩ itũũra inene rĩa Misiri.

20

Ūrathi wa Gũũkĩrĩra Bũrũri wa Misiri na wa Kushi

¹ Atĩrĩrĩ, mwaka ũcio mũnene wa anene a ita rĩa Ashuri aakinyire Ashidodi atũmĩtwo nĩ Sarigoni mũthamaki wa Ashuri, aakinya kuo, na aarĩtharĩkĩra na aarĩtunyana-rĩ, ² hĩndĩ ĩyo nĩguo Jehova aaririe na kanua ka Isaia mũrũ wa Amozu. Akĩmwĩra atĩrĩ, “Ruta nguo ĩyo ya ikũnia wĩhumbĩte, na ũrute iraatũ ciaku magũrũ.” Nake agĩĩka o ro ũguo, agĩthĩ njaga na arĩ magũrũ matheri.

³ Ningĩ Jehova akiuga atĩrĩ, “O ta ũguo ndungata yakwa Isaia athĩte njaga na arĩ magũrũ matheri mĩaka ĩtatũ, arĩ rũuri na kĩmenyithia kĩa maũndũ mooru marĩa magaakora bũrũri wa Misiri na wa Kushi-rĩ, ⁴ ũguo noguo mũthamaki wa Ashuri agaataha andũ a bũrũri wa Misiri na a bũrũri wa Kushi, amoimagarie marĩ njaga na marĩ magũrũ matheri, arĩa ethĩ na arĩa akũrũ, thũnũ ciao irĩ njaga; ũguo nĩguo Misiri gũgaaconorithio. ⁵ Nao andũ arĩa mehokete Kushi na makegooca nĩ ũndũ wa Misiri nĩmakamaka na maconorithio. ⁶ Hĩndĩ ĩyo nĩguo andũ arĩa maikaraga hũgũrũrũ-inĩ ici cia iria makoiga atĩrĩ, ‘Onei ũrĩa kũhanĩte kũrĩ arĩa tũtũire twĩhokete, acio tuorĩire kũrĩ o atĩ nĩguo matũteithie na matũhonokie kuuma kũrĩ mũthamaki wa Ashuri! Rĩu tũngĩkĩhonoka atĩa?’ ”

21

Ūrathi wa Gũũkĩrĩra Babuloni

¹ ĩno nĩyo ndũmĩrĩri nditũ ĩkonĩ Werũ ũrĩa ũrĩ Hũgũrũrũ-inĩ cia Iria: Atĩrĩrĩ, o ta ũrĩa ihuhũkanio iria nene ihurutanaga ituĩkanĩrie bũrũri wa gũthini,
ũguo noguo mũtharĩkĩri agooka oimĩte werũ-inĩ,
kuuma bũrũri wa kũguoyohania.

² Nĩ nĩnyonetio kĩoneki gĩa kũmakania mũno:
Mũkunyaĩri no arakunyaĩra, nake mũtahani no aratahana.
Wee Elamu tharĩkĩra! Nawe Media, thiũrũrũkĩria!
Gũcaaya kũrĩa anagũcaithia nĩngagũkinyia mũthia.

³ Nĩ ũndũ wa ũguo mwĩrĩ wakwa nĩũiyũrĩtwo nĩ ruo,
ruo rũnene nĩrũũnyĩtĩte, o ta ruo rwa mũtumia akĩrũmwo;
ngagĩtururio nĩ maũndũ marĩa ndĩraigua,
na ngagegeario nĩ maũndũ marĩa ndĩrona.

⁴ Ngoro yakwa nĩratumatuuma,
na ngainaina nĩ guoya;
hwaĩ-inĩ ũrĩa ndĩriragĩria
ũtuĩkĩte ũndũ wa kũũmakia mũno.

⁵ Nao nĩmaarĩte metha,
na makaara mĩgeka,
nĩguo marĩe na manyue!
Ūkĩrai inyuĩ anene,
mũhake ngo maguta!

⁶ Jehova anjĩrĩte atĩrĩ:
“Thĩĩ, ũige mũrangĩri wa gũcũthĩrĩria
na ũmwĩre amenyithanie ũrĩa aroona.

⁷ Rĩrĩa angĩona ngaari cia ita

irĩ na mbarathi ihaanaine,
na andũ magĩũka mahaicĩte ndigiri kana ngamĩira-rĩ,
nĩaikare eiguĩte, akeigua biũ.”

⁸ Nake mũrangĩri akĩanĩrĩra, akiuga atĩrĩ,
“Mũthenya o mũthenya, mwathi wakwa, ndũgamaga gĩtara-inĩ kĩa
mũrangĩri;
na ũtukũ o ũtukũ njikaraga handũ hakwa ha kũrangĩra.

⁹ Atĩrĩrĩ, nĩharooka mũndũ akuuĩtwo nĩ ngaari ya ita,
ĩrĩ na mbarathi ihaanaine.
Nake aracookia ũhoru akoiga atĩrĩ:
‘Babuloni nĩrĩgũu, ĩ nĩrĩgwĩte!
Mĩhianano yothe ya ngai ciakuo
nĩmĩhehenje, ĩkharagana thĩ!’ ”

¹⁰ Inyuĩ andũ akwa, o inyuĩ mũthuthĩirwo kĩhuhĩro-inĩ kĩa ngano-rĩ,
ngũmwĩra ũrĩa njiguĩte
kuuma kũrĩ Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
kuuma kũrĩ Ngai wa Isiraeli.

Ūrathi wa Gũũkĩrĩra Edomu

¹¹ ĩno nĩ ndũmĩrĩri nditũ ĩkoniĩ Duma:
Atĩrĩrĩ, nĩ harĩ mũndũ ũraanjĩta kuuma Seiru,
akanjũũria atĩrĩ, “Mũrangĩri, ũtukũ ũkinyĩte ha?
Mũrangĩri ũyũ, ũtukũ ũkinyĩte ha?”

¹² Nake mũrangĩri akamũcookeria atĩrĩ,
“Gũkirĩ gũkĩa, no rĩrĩ, nĩgũgũcooka gũtuke.
Angĩkorwo kũrĩ ũndũ ũkũũria-rĩ, ũria;
ũcooke ũũke hĩndĩ ĩngĩ.”

Ūrathi wa Gũũkĩrĩra Arabia

¹³ ĩno nĩyo ndũmĩrĩri nditũ ĩkoniĩ bũrũri wa Arabia:
Inyuĩ ikundi cia agendi a Adedani,
o inyuĩ mwambĩte hema ithaka-inĩ cia Arabia-rĩ,

¹⁴ twarĩrai andũ arĩa anyootu maaĩ;
na inyuĩ mũtũũraga bũrũri wa Tema,
tũngiai andũ acio maroora irio

¹⁵ Nĩgũkorwo maroorĩra rũhiũ rwa njora,
o rũhiũ rwa njora rũrĩa rũcomoretwo,
makoorĩra ũta mũgeete,
na makoima kũrĩa mbaara ĩhĩire.

¹⁶ Mwathani aranjĩra atĩrĩ: “Mwaka ũmwe ũtanathira, ũtarĩtwo ta
ũrĩa mĩaka ya mũndũ wa kwandĩkwo wĩra ĩrĩkanagĩrwo-rĩ, riiri wothe
wa Kedari nĩũgaathira. ¹⁷ Andũ arĩa magaatigario nĩ thigari iria ciikagia
mĩguĩ, o acio njamba cia ita cia Kedari-rĩ, magaakorwo marĩ o anini.”
Jehova Ngai wa Isiraeli nĩwe warĩtie ũhoru ũcio.

22

Ūrathi ũkoniĩ Jerusalemu

¹ ĩno nĩyo ndũmĩrĩri nditũ ĩkoniĩ Gĩtuamba gĩa Kĩoneki:
Atĩrĩrĩ, nĩ kũ kĩragũthĩnia rĩu,
tondũ andũ aku othe marahaica nyũmba igũrũ,

² wee itũũra rĩiyũrĩte ngũĩ,
o wee itũũra inene rĩa mbugĩrĩrio na ũrĩũ?

Andũ aku arĩa makuĩte matiũragĩtwo na rūhiũ rwa njora,
kana magakuĩra mbaara-inĩ.

³ Atongoria aku othe nĩmorĩte marĩ hamwe;
maatahirwo o na hatarĩ mũguĩ ũikĩtio.

Andũ aku othe arĩa maakorereirwo moohirwo hamwe,
o acio mooraga thũ ĩrĩ o kũraya.

⁴ Nĩ ũndũ ũcio ngiuga atĩrĩ, “Njeherera;
reke ndĩre ngĩgirĩkaga.

Ndũkagerie kũũhooreria
igũrũ rĩa mwanangĩko ũrĩa ũkorete andũ akwa.”

⁵ Mwathani, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe, arĩ na mũthenya
ũrĩa agaatumũ ũtuĩke wa mbugĩrĩrio, na wa kũranganĩrĩria, o na wa
kũguoyohia
kũu Gĩtuamba-inĩ gĩa Kĩoneki.

Mũthenya ũcio ũgaakorwo ũrĩ wa kũmomora thingo igwe thĩ,
na wa gũkaĩra irĩma.

⁶ Andũ a Elamu nĩmakuĩte thiaka wa mĩguĩ,
marĩ na ngaari cia ita na andũ mahaicĩte mbarathi;
o nao andũ a Kiri macuurũragia ngo.

⁷ Ituamba ciaku iria njega mũno ciyũrĩte ngaari cia ita,
nao andũ arĩa mathiaga mahaicĩte mbarathi maigĩtwo ihingo-inĩ cia
itũũra inene;

⁸ naguo ũgitĩri wa Juda nĩweheretio.

Mũthenya ũcio nĩmwacũthĩrĩrie
indo cia mbaara iria ciarĩ Nyũmba-inĩ ya Ũnene ya Mũtitũ;

⁹ mũkĩona atĩ thingo cia ũgitĩri cia Itũũra Inene rĩa Daudi
nĩciatharũkĩte kũndũ kũingĩ;

na inyuĩ mũkĩhingĩrĩria maaĩ
Karia ka Mũhuro.

¹⁰ Nĩmwatarire nyũmba kũu Jerusalemu,
na mũgĩtharia nyũmba nĩguo muone mahiga
ma gũcookereria rũthingo rũgĩe na hinya makĩria.

¹¹ Nĩmwakire handũ ha kũhingĩrĩria maaĩ gatagatĩ ga thingo cieri,
nĩgeetha maaĩ ma Karia ga Tene mathiage ho,

no mũtiigana kũrongooria Ũrĩa wagathondekire,
kana mũrũmbũiye Ũrĩa watũmire kagĩe ho kuuma o tene.

¹² Mwathani, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
nĩamwĩtĩre mũthenya ũcio
nĩguo mũrĩre na mũgirĩke,
na mwenjwo njuĩrĩ cianyu na mwĩhumbe nguo cia ikũnia.

¹³ No rĩrĩ, inyuĩ mũrĩ na gĩkeno na ũrĩũ,
mũrathĩnja ng’ombe na ng’ondu,
mũkĩrĩũaga nyama na mũkĩnyuuaga ndibei!

Mũgakiuga atĩrĩ, “Nĩtũrie na tũnyue,
nĩgũkorwo rũciũ nĩtũgaakua!”

¹⁴ Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩanguũrĩrie ũhoro ũyũ
ndĩmũthikĩrĩrie, akoiga atĩrĩ, “Rĩhĩa rĩrĩ mũtikahoroherio nginya
mũgaakua,” ũguo nĩguo Mwathani, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
ekuuga.

- 15 Na rĩrĩ, Mwathani Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ:
 “Thiĩ kũrĩ Shebina,
 ũrĩa mũramati na mũrũgamĩrĩri wa nyũmba ya ũthamaki, ũmwĩre
 atĩrĩ:
 16 Ũreka atĩa gũkũ na nũũ ũgwĩtĩkĩrĩtie
 kwĩyenjera mbĩrĩra gũkũ,
 ũgetemera mbĩrĩra handũ hatũũgĩru,
 na ũkeyacũhĩria harĩa ũkaahurũkio rwaro-inĩ rwa ihiga?
- 17 “Wĩhũũge, tondũ Jehova akiriĩ gũkũnyiita akũrũmĩtie,
 acooke akũnyugute, wee mũndũ ũyũ ũrĩ hinya.
 18 Nĩagagũkũnja akũrũmie o ta mũbira,
 agũikie bũrũri mwariĩ.
 Kũu nĩkuo ũgaakuĩra,
 na nokuo ngaari ciaku cia ita iria irĩ riiri igaikara:
 wee ũconorithagia nyũmba ya mwathi waku!
 19 Nĩngakũingata wehere wĩra-inĩ waku
 na ũtunywo wĩra ũcio ũrũgamĩrĩire.
 20 “Mũthenya ũcio nĩngeeta ndungata yakwa, Eliakimu mũrũ wa
 Hilikia. 21 Nĩngamũhumba nguo yaku ĩrĩa ndaaya na ndĩmũhotore
 mũcibi waku, na ndĩmũnengere wathani waku. Nĩagatuĩka ithe wa arĩa
 matũũraga Jerusalemu o na wa nyũmba ya Juda. 22 Kĩhingũro kĩa nyũmba
 ya Daudi ngaakĩgĩrĩra kĩa nde-inĩ gĩake; na rĩrĩ, kĩrĩa gĩothe akaahingũra
 gũtirĩ mũndũ ũkaahota kũhinga, na kĩrĩa gĩothe akaahinga gũtirĩ mũndũ
 ũkaahota kũhingũra. 23 Ngaamuohererera handũ harũmu aikare ho ta
 higĩ hũrĩrĩre; atuĩke gĩtĩ gĩa gĩtĩio thĩinĩ wa nyũmba ya ithe. 24 Nĩwe
 ũgaacookererwo nĩ riiri wothe wa nyũmba ya ithe ta ũcuurĩtio harĩ we:
 ciana ciake na iria ikeyongerera thĩinĩ wa ciana icio, o indo ciothe ciayo
 iria cionekaga ta itarĩ kĩene, kuuma mbakũri nginya mĩthemba yothe ya
 ndigithũ.”

25 Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, “Mũthenya ũcio higĩ ĩrĩa
 thecerere handũ harũmu nĩkenyenya; nĩkamunyũka ĩgwe, na indo iria
 njuurie harĩ yo nĩkaharagana.” Jehova nĩwe warĩtie ũhoru ũcio.

23

Ũrathi Ũkoniĩ Turo

- 1 Īno nĩyo ndũmĩrĩri nditũ ĩkoniĩ itũũra rĩa Turo:
 Atĩrĩrĩ, inyuĩ marikabu cia Tarishishi, ta girĩkai.
 Nĩgũkorwo itũũra rĩa Turo nĩrĩanange,
 rĩgatigwo rĩtarĩ nyũmba kana gĩcukĩro kĩa marikabu.
 Ũhoru ũcio nĩũmakinyĩire marĩ o kũu bũrũri wa Kitimu.
 2 Atĩrĩrĩ, inyuĩ andũ a gĩcigĩrĩra,
 na inyuĩ onjorithia a Sidoni,
 ta kirai o inyuĩ mũtongetio nĩ andũ arĩa mageragĩra iria-inĩ.
 3 Kũu maaĩ-inĩ maingĩ
 nĩkuo kwageragĩrio ngano ya Shihoru,
 namo magetha ma Nili nĩmo maarĩ uumithio wa itũũra rĩa Turo,
 narĩo rĩgĩtuĩka ndũnyũ ya ndũrĩrĩ.
 4 Atĩrĩrĩ wee Sidoni, o nawe, kũhitho kĩrũmu kĩa iria-inĩ, conokai,
 nĩgũkorwo iria nĩrĩarĩtie rĩkoiga atĩrĩ:

- “Niĩ ndirĩ ndagĩa na ruo rwa kūrũmwo, kana ngaciara;
ndirĩ ndaarera aanake, kana ngarera airĩtu.”
- ⁵ Hĩndĩ ĩrĩa ũhoru ũcio ũgaakinya bŭrũri wa Misiri,
andũ akuo nĩmakaagĩa na ruo rŭnene mũno maigua ũhoru ũcio wa
Turo.
- ⁶ Atĩrĩrĩ, ringai mũthiĩ mũrĩmo wa Tarishishi,
ta girĩkai inyuĩ mũtũũraga kũu gĩcigĩrĩra-inĩ.
- ⁷ Rĩrĩ nĩrĩo itũũra rĩanyu inene rĩa ikeno cia ũrĩũ,
itũũra inene rĩa kuuma tene, o tene mũno,
itũũra rĩrĩa andũ aarĩo maathiĩte na magũrũ
magatũũre mabŭrũri ma andũ a kũraya mũno?
- ⁸ Nũũ waciirĩire atĩ itũũra rĩa Turo rĩũkĩrĩrwo,
o itũũra rĩu rĩheanaga tanji cia ũthamaki,
o rĩo onjorithia a rĩo arĩ ariũ a athamaki,
na endia a rĩo marĩ igweta thĩ yothe?
- ⁹ Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩwe waciirĩire ũndũ ũcio,
nĩgeetha aniine mwĩtĩo wa riiri wothe,
na aconorithie andũ arĩa othe marĩ igweta a gũkũ thĩ.
- ¹⁰ Atĩrĩrĩ, wee mwarĩ wa Tarishishi,
thĩ ũkarĩme bŭrũri waku o ta ũrĩa kũrĩmĩtwo hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũ
rwa Nili,
tondũ rĩu ndũrĩ na gĩcukĩro kĩa marikabu rĩngĩ.
- ¹¹ Jehova nĩatambũrũkĩtie guoko gwake igũrũ rĩa iria,
na agatũma mothamaki marĩo mainaine.
Nĩathanĩte atĩ ciĩgitĩro iria nũmu cia Foinike cianangwo.
- ¹² Akoiga atĩrĩ, “Wee mwarĩ gathirange wa Sidoni
ikeno ciaku cia ũrĩũ nĩ thiru, rĩu ũrĩ mũhehenje!
- “Ŭkĩra ũringe, ũthiĩ ũkinye Kitimu;
no rĩrĩ, o na kũu ndũkoona ũhurũko.”
- ¹³ Ta rora bŭrũri wa Ababuloni,
andũ acio rĩu maagĩte kĩene!
Ashuri magũtuĩte gĩikaro kĩa nyamũ cia werũ;
nĩmaakire mĩthiringo mĩraihi na igũrũ ya kũrĩthiũrũrũkĩria,
na magĩtiga ciĩgitĩro ciao itarĩ kĩndũ,
magĩtũma bŭrũri ũcio wanangĩke biũ.
- ¹⁴ Atĩrĩrĩ, inyuĩ marikabu cia Tarishishi, ta girĩkai;
nĩgũkorwo gĩikaro kĩanyu nĩkĩanange.
- ¹⁵ Hĩndĩ ĩyo itũũra rĩa Turo nĩrĩkariganĩra mĩaka mĩrongo mũgwanja,
o ta ũrĩa matukũ ma mũthamaki ũmwe maigana. No mĩaka mĩrongo
mũgwanja yathira-rĩ, Turo gũgaacooka kũhaana ta mũmaraya ũrĩa
ũganagwo na rwĩmbo ta ũũ:
- ¹⁶ “Oya kĩnanda kĩa mũgeeto, ũtuĩkanie itũũra inene,
wee mũmaraya ũyũ ũtũũrĩte ũriganĩire;
Hũũra kĩnanda kĩa mũgeeto wega, ũine nyĩmbo nyingĩ,
nĩgeetha ũririkanwo.”
- ¹⁷ Mĩaka mĩrongo mũgwanja yathira-rĩ, Jehova nĩagacookerera Turo.
Itũũra rĩu nĩrĩgacooka wĩra-inĩ warĩo ũcio ũrehaga uumithio ta

rĩkũhũũra ũmaraya, rĩonjorithanagie na mothamaki mothe ma thĩ. ¹⁸ No rĩrĩ, wonjorithia warĩo na uumithio warĩo nĩkamũrĩrwo Jehova; itikaigwo igĩĩna-inĩ kana ihithwo. Uumithio warĩo ũgaatuĩka wa arĩa matũũraga marongoragia Jehova, moonage irio nyingĩ na nguo njega.

24

Jehova Kwananga Thĩ

- ¹ Atĩrĩrĩ, Jehova akirie kwananga thĩ,
na atũme ĩkire ihooru;
nake nĩakamĩũnũha
na ahurunje arĩa matũũraga kuo:
- ² gũgaakorwo kũrĩ ũndũ o ũmwe
kũrĩ mũthĩnjĩri-Ngai na kũrĩ andũ,
kũrĩ ndungata na kũrĩ mũmĩathi,
kũrĩ ndungata ya mũirĩtu na kũrĩ mũtumia ũrĩa mũmĩathi,
kũrĩ mwendia wa indo na kũrĩ mũgũri,
kũrĩ mũkoombi na kũrĩ mũkoombanĩri,
kũrĩ mũndũ ũrĩa ũrĩ na thĩirĩ na kũrĩ ũrĩa ũrandũraga thĩirĩ.
- ³ Thĩ nĩ kwanangwo ĩkaanangwo
na ĩtigwo ĩrĩ ũtheri biũ.
Jehova nĩwe warĩtie ũhoru ũcio.
- ⁴ Thĩ ĩng'arĩte ĩkahooha,
mabũrũri mothe magathĩrĩrĩkĩra na makahooha,
andũ arĩa marĩ ngumo a thĩ nĩmorĩtwo nĩ hinya.
- ⁵ Thĩ nĩngwatie thaahu nĩ andũ ayo;
nao maremeire mawatho,
na makaagarara irĩra,
na magathũkia kĩrĩkanĩro kĩrĩa gĩa gũtũũra tene na tene.
- ⁶ Nĩ ũndũ ũcio kĩrumi nĩkĩrarĩa thĩ;
na andũ arĩa matũũraga kuo makaherithio nĩ ũndũ wa wĩhia wao.
Nĩ ũndũ ũcio arĩa matũũraga gũkũ thĩ nĩmacinĩtwo na mwaki,
na nĩ anini mũno matigaire.
- ⁷ Ndibei irĩa ya mũhĩhano nĩ thiru, nayo mũthabibũ ĩkahooha;
nao andũ arĩa marĩ ikeno-inĩ no gũcaaya maracaaya.
- ⁸ Gĩkeno kĩrĩa kiumanaga na kũhũũrwo gwa tũhembe nĩgĩtigĩte gũkenwo,
narĩo inegene rĩa andũ arĩa arĩũ nĩrĩthĩrĩte,
ningĩ gĩkeno kĩrĩa gĩkenagwo gũkĩhũũrwo kĩnanda kĩa mũgeeto
nĩgĩkĩrĩtio.
- ⁹ Andũ arĩa manyuuaga ndibei matigacooka kũnyua makĩinaga rwĩmbo,
nayo njoohi nĩrũrĩire arĩa mamĩnyuuaga.
- ¹⁰ Narĩo itũũra rĩrĩa inene rĩanangĩku rĩkĩrĩte ihooru,
namo matoonyero ma nyũmba ciothe nĩmahinge.
- ¹¹ Kũu njĩra-inĩ andũ nĩ kũrĩra mararĩra nĩ kwaga ndibei,
gĩkeno gĩothe gĩtuĩkĩte kĩa,
nacio ikeno ciothe igathira thĩ.
- ¹² Itũũra rĩrĩa inene nĩrĩanange biũ,
nakĩo kĩhingo kĩarĩo kiunangĩtwo gĩgatuĩka tũcunjĩ.
- ¹³ O ta ũrĩa mũtĩ wa mũtamaiyũ ũikaraga wainainio,
na o ta ũrĩa mũtĩ wa mũthabibũ ũikaraga thabibũ ciahaarwo hĩndĩ
ya magetha,

ũguo noguo ũhoro ũgaikara gũkũ thĩ
na ndũrĩrĩ-inĩ ciothe.

- 14 Maranĩrĩra, makoigĩrĩria nĩ gũkena;
kuuma mwena wa ithũiro marakũngũira ũnene wa Jehova.
15 Nĩ ũndũ ũcio inyuĩ andũ a kuuma mwena wa irathĩro gocithiai Jehova;
nenehiai rĩtwa rĩa Jehova Ngai wa Isiraeli,
kũu icigĩrĩra-inĩ cia iria.
16 Nĩtũiguĩte nyĩmbo ikĩinwo kuuma ituri cia thĩ, ikainwo atĩrĩ:
“Arogoocwo ũcio Mũthingu.”

No nĩ ngiuga atĩrĩ, “Kaĩ ndĩ na haaro-ĩ!
nĩgũkorwo nĩndĩrahiinyĩrĩrĩka, ĩĩ ti-itherũ nĩndĩrahiinyĩrĩrĩka!
Andũ arĩa akunyanĩri nĩmarakunyanĩra arĩa angĩ,
o acio akunyanĩri magakunyanĩra arĩa angĩ na ũkunyanĩri mũnene
mũno!”

- 17 Atĩrĩrĩ, inyuĩ andũ arĩa mũtũũraga thĩ,
iguoyohia, na irima, o na mũtego nĩcio imwetereire.
18 Mũndũ ũrĩa ũkoora nĩ ũndũ wa iguoyohia,
akaagũa irima,
nake ũrĩa ũkoimĩra irima rĩu-rĩ,
akaagwatio nĩ mũtego ũcio.

Ndirica cia mũiyũro wa maaĩ cia igũrũ nĩhiingũre,
nacio itina cia thĩ igathingitha.

- 19 Thĩ nĩnjatũku,
yatũkĩte ĩkarekania,
ningĩ nĩrathingitha mũno mũno.
20 Thĩ ĩratũgũga o ta mũrĩũ,
ĩgathũngũthio ũũ na ũũ o ta gĩthũnũ hĩndĩ ya rũhuho;
mehia ma ũremi wayo nĩmamĩritũhĩire mũno,
kũgũa nĩkũgũa na ndĩgaacooka gwĩtiiria rĩngĩ.

- 21 Mũthenya ũcio-rĩ, Jehova nĩakaherithia
maahinya ma kũu igũrũ, o kũu matu-inĩ,
na aherithie athamaki a thĩ ĩno.
22 Nĩmagacookanĩrĩrio hamwe
o ta ũrĩa andũ oohe macookanagĩrĩrio kĩoho-inĩ;
makaahingĩrwo njeera
na thuutha wa matukũ maingĩ nĩmakaherithio.
23 Mweri nĩũgaconorithio, na riũa rĩconoke;
nĩgũkorwo Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩwe ũgaathamaka
arĩ Kĩrĩma-inĩ gĩa Zayuni na Jerusalemu,
na mbere ya athuuri akuo, athamake arĩ na riiri.

25

Goocai Jehova

- 1 Wee Jehova-rĩ, Wee nĩwe Ngai wakwa;
nĩngũgũtũũgĩria na ngooce rĩtwa rĩaku,
nĩgũkorwo nĩwĩkĩte maũndũ ma magegania,
na maũndũ marĩa maabangĩtwo kuuma o tene,
ũkamahingia na wĩhokeku waku mũkinyanĩru.

- 2 Nĩūtũmĩte itũũra rĩrĩa inene rĩtuĩke hĩba ya mahiga,
itũũra rĩu rĩirigĩre na hinya ũgatũma rĩanangwo,
itũũra inene rĩrĩa rĩarĩ kĩhitho kĩa andũ a kũngĩ,
ti itũũra rĩngĩ, na rĩtigaakwo rĩngĩ.
- 3 Nĩ ũndũ ũcio andũ arĩa marĩ hinya nĩmagagũtĩĩa,
namo matũũra manene ma ndũrĩrĩ iria itarĩ tha magwĩtigĩre.
- 4 Wee ũkoretwo ũrĩ rĩũrĩro rĩa athĩni,
na rĩũrĩro rĩa abatari hĩndĩ ya mĩnyamaro yao,
handũ ha kũũrĩra hĩndĩ ya kĩhuhũkanio,
o na ta kĩĩruru gĩa kwĩyũa riũa.
Nĩgũkorwo mĩhũmũ ya arĩa matarĩ tha
ĩhaana kĩhuhũkanio kĩrĩa kĩgũthaga rũthingo na nditi,
5 ningĩ ĩhaana ta ũrugarĩ wa werũ-inĩ.
Wee nĩwe ũkiragia ngũĩ ya andũ a kũngĩ
o ta ũrĩa ũrugarĩ ũnyiihagio nĩ kĩĩruru gĩa itu,
na nĩ ũndũ ũcio rwĩmbo rwa acio matarĩ tha nĩrũtigĩte kũinwo.
- 6 Kĩrĩma-inĩ gĩkĩ nĩkuo Jehova Mwene-Hinya-Wothe
akaarugithĩria andũ othe iruga rĩa irio iria njega mũno,
na iruga rĩa ndibei ĩrĩa njega mũno:
iruga rĩa nyama iria njega mũno,
o na ndibei ĩrĩa njega mũno makĩria.
- 7 Kĩrĩma-inĩ gĩkĩ nĩkĩo akaanangĩra
taama ũrĩa wohanĩtie andũ othe,
na cuka ũrĩa ũhumbĩrĩte ndũrĩrĩ ciothe;
8 gĩkuũ nĩkũniinwo gĩkaaniinwo nginya tene.
Ningĩ Mwathani Jehova nĩakagiria maithori,
kuuma mothiũ mothe,
na rũmena rũrĩa andũ ake mamenetwo na ruo arũniine,
rũthire thĩ yothe.
Jehova nĩwe warĩtie ũhoru ũcio.
- 9 Mũthenya ũcio nĩmakoiga atĩrĩ,
“Ti-itherũ ũyũ nĩwe Ngai witũ;
nĩwe twehokire, nake agĩtũhonokia,
ũyũ nĩwe Jehova, nĩwe twehokire;
nĩtũkene na tũcanjamũke nĩ ũndũ wa ũhonokio wake.”
- 10 Nĩgũkorwo guoko kwa Jehova gũgaikaraga kĩrĩma-inĩ gĩkĩ;
no Moabi gũkaarangĩrĩrio rungu rwake,
o ta ũrĩa nyeki nyũmũ ĩrangagĩrĩrio thumu-inĩ.
- 11 Magaatambũrũkĩria moko mao kuo,
o ta ũrĩa mũthambĩri atambũrũkagia moko agĩthambĩra.
Ngai nĩwe ũkaaharũrũkia mwĩtĩio wao,
o na marĩ na wara wa wĩra ũrĩa marutaga na moko mao.
- 12 Nĩakamomora thingo cianyu iria ndaihu ciakĩtwo na hinya,
acigũithie thĩ;
agaacimomora igwe thĩ,
o rũkũngũ-inĩ.

26

Rwĩmbo rwa Ũgooci

- 1 Na rĩrĩ, mũthenya ũcio rwĩmbo rũrũ nĩruo rũkainwo bũrũri wa Juda:

- Tũrĩ na itũũra inene rĩa hinya;
 Ngai atuuaga ũhonokio ũtuĩke
 thingo ciarĩo na njirigo ciarĩo cia hinya.
- ² Hingũrai ihingo nĩguo rũrĩrĩ rũrĩa rũthingu rũtoonye,
 o rũrĩrĩ rũrĩa rũrũmagia wĩtĩkio.
- ³ Mũndũ ũrĩa ũrĩ meciiria makindĩirie harĩwe-rĩ,
 nĩwe ũgaatũũria na thayũ mũkinyanĩru
 tondũ nĩakwĩhokete.
- ⁴ Tũũrai mwĩhokete Jehova nginya tene,
 nĩgũkorwo Jehova, o we Jehova,
 nĩwe Rwaro rwa Ihiga rwa tene na tene.
- ⁵ Nĩanyiihagia andũ arĩa maikaraga kũrĩa gũtũũgĩru,
 o na itũũra rĩrĩa itũũgĩru akarĩharũrũkia,
 akarĩharagania thĩ,
 agacooka akarĩtungumania rũkũngũ-inĩ.
- ⁶ Magũrũ ma andũ makarĩrangĩrĩa;
 magũrũ ma andũ arĩa ahinyĩrĩrie,
 o na makinya ma arĩa athĩni.
- ⁷ Njĩra ya andũ arĩa athingu nĩ nũngĩrĩru;
 nawe Jehova, Wee Mũthingu,
 nĩwe ũnyorokagia njĩra cia arĩa athingu.
- ⁸ Īĩ, ti-itherũ Jehova, nĩwe twetagĩrĩa
 o tũgĩthiagĩra njĩra ya mawatho maku;
 ngoro ciitũ ciĩriragĩria
 rĩtwa rĩaku na ngumo yaku.
- ⁹ Ngoro yakwa nĩwe ĩriragĩria ũtukũ;
 rũciinĩ roho wakwa ũgakũnyootera.
 Rĩrĩa watuanĩra ciira wa kĩhoo to gũkũ thĩ,
 andũ a mabũrũri mothe nĩmerutaga ũhoru wa ũthingu.
- ¹⁰ O na andũ aaganu mangĩguĩrwo tha,
 matiĩrutaga ũhoru wa ũthingu;
 o na marĩ bũrũri-inĩ wa arĩa arũngĩrĩru,
 mathiiga o na mbere gwĩka ũũru,
 makaaga gũtĩia ũnene wa Jehova.
- ¹¹ Wee Jehova-rĩ, guoko gwaku nĩ kwambararĩtio na igũrũ,
 no matingĩkuona o na atĩa.
 No rĩrĩ, reke mone kĩyo kĩrĩa ũrĩ nakĩo nĩ ũndũ wa andũ aku,
 nĩgeetha maconoke;
 mwaki ũrĩa ũigĩrwo thũ ciaku nĩũrekwo ũmacine.
- ¹² Wee Jehova-rĩ, nĩwe ũtũheaga thayũ;
 maũndũ marĩa mothe tũhingĩtie, nĩwe ũtwĩkĩire.
- ¹³ Wee Jehova, o Wee Ngai witũ,
 nĩ harĩ aathani angĩ manatwatha tiga wee,
 no rĩrĩ, rĩtwa rĩaku riiki norĩo tũtĩite.
- ¹⁴ Na rĩrĩ, acio rĩu nĩmakuĩte, matigacooka gũtũũra muoyo;
 maroho macio matikariũka.
 Wee nĩwamaherithirie ũkĩmaananga;
 ningĩ ũgĩtũma mariganĩre biũ.
- ¹⁵ Wee Jehova nĩũtũmĩte rũrĩrĩ rũu ruongerereke;
 ti-itherũ nĩwongereire rũrĩrĩ rũu, ũkarũngĩhia.

Wee n̄wīgīrīre na riiri,
ūkaaramia m̄haka yothe ya b̄rūri.

16 Atīrīrī Jehova, mookire kūrī we rīrīa maarī na mathūina;
rīrīa wamaherithagia-rī,
maahotaga o kūhooya na mīheehū.

17 O ta ūrīa m̄ndū-wa-nja arī na nda akiriī gūciara
enyogondaga na agakaya n̄ ruo-rī,
ūguo noguo twatariī tūrī mbere yaku, Wee Jehova.

18 Ithuī twatariī ta twarī nda, twenyogondaga n̄ ruo,
no rīrī, n̄ ta twaciarire o rūhuho.
Gūtiriī ūndū o na ūrīkū wa kūhonokania twīkīte gūkū thī,
o na kana tūgaciara andū arīa maikaraga gūkū thī.

19 No rīrī, andū aku arīa makuīte n̄magatūūra muoyo;
mīrī yao n̄ikariūka.

Inyuī arīa mūtūūraga rūkūngū-inī,
ūkīrai na mwanīrīre n̄ gūkena.
Ime rīanyu rītariī ta ireera rīa rūciinī;
nayo thī n̄igacookia andū arīa akuū muoyo.

20 Atīrīrī, inyuī andū akwa,
thīi mūtūonye tūnyūmba twanyu na mwīhingīre;
mwīhithe kuo gwa kahinda kanini
nginya mang'ūrī make mathire.

21 Atīrīrī, Jehova n̄arooka oimīte gūikaro-inī gīake,
n̄guo aherithie andū a gūkū thī n̄ ūndū wa mehia mao.
Nayo thī n̄ikonania thakame īrīa īititwo kuo;
ndīgaacooka kūhitha andū ayo arīa moragītwo.

27

Gūkūūrwo gwa Isiraeli

1 Na rīrī, mūthenya ūcio,
Jehova n̄akaherithia na rūhiū rwake rwa njora,
rūhiū rūu rwake rwa njora rūūgī, na rūnene, na rūrī hinya,
aherithie Leviathani nyoka īrīa īnyororokaga na ihenya,
o Leviathani nyoka īrīa īithioranagia;
n̄akoorage ndamathia īrīa ya iria-inī.

2 Mūthenya ūcio-rī:

“Inīrai mūgūnda wa mīthabibū ūrīa ūciaraga maciaro maingī:

3 Nīī Jehova, nī nīī ndīūmenyagīrīra,
na nī nīī ndīunithagīria maaī hīndī ciothe.

Ndīūrangagīra mūthenya na ūtukū,
nīgeetha m̄ndū o na ūrīkū ndakaūthūkie.

4 Nīī ndirakarīte.

Naarī korwo nī cong'e na mīigua iranjūkīrīra!
No thīī ngahūūrane mbaara nacio;
Ingīcicina ciothe na mwaki.

5 Akorwo ti ūguo, n̄irekwo ciūke ciīhithe kūrī nīī;
n̄irekwo icarie thayū na nīī,
īī ti-itherū n̄icarie thayū na nīī.”

- 6 Matukũ marĩa magooka-rĩ, Jakubu nĩakagĩa na mĩri,
Isiraeli agaathundũka arute kĩro,
aiyũrie thĩ yothe maciaro.
- 7 Anga Jehova nĩahũũrĩte Isiraeli,
ta ũrĩa aahũũrĩre arĩa maamũhũũraga?
Anga nĩoragĩtwo
ta ũrĩa arĩa maamũũragaga mooragirwo?
- 8 Wamũrũithirie na mbaara na gũtahwo:
amũingataga na rũhuho rwake rwa hinya,
ta mũthenya ũrĩa rũhuho rwa mwena wa irathĩro rũhurutanaga.
- 9 Na rĩrĩ, nĩ ũndũ wa ũguo, mahĩtia ma Jakubu nĩmakahoroherio mathire,
namo maciaro maya nĩmo makoonekana nĩ ũndũ wa kwehererio
mehia make:
Atĩ mahiga mothe ma kĩgongona
akaamatua ta coka ũhehenjetwo ũgatuĩka tũcunjĩ,
na gũtirĩ itugĩ cia Ashera kana igongona cia gũcinĩra ũbumba
igaatigwo irũgamĩte.
- 10 Itũũra rĩrĩa inene rĩirigĩre na hinya rĩkirĩte ihooru,
kĩrĩ gũikaro gĩthaamĩtwo, gĩgatiganĩrio kĩrĩ ũtheri ta werũ;
kũu nĩkuo njaũ irĩithagio,
na nokuo ikomaga;
nacio ihũrũraga hongwe ciakuo gũgatigwo ũtheri.
- 11 Hĩndĩ irĩa tũrũhongwe tuoma-rĩ, nĩkunangwo tuunangagwo,
nao andũ-a-nja magooka magaakia mwaki natuo.
Na tondũ aya nĩ andũ matarĩ na ũmenyo-rĩ,
ũcio Mũũmbi wao ndamaiguagĩra tha,
ũcio wamoombire ndamekaga wega.
- 12 Mũthenya ũcio Jehova nĩagacookanĩrĩria maciaro marĩa agethete,
amarute kũrĩa guothe Rũũĩ rwa Farati rũthereraga, o nginya Karũũĩ
ka Misiri, na inyuĩ o inyuĩ andũ a Isiraeli, nĩmũgacookanĩrĩrio ũmwe
kwa ũmwe. 13 Na mũthenya ũcio-rĩ, mũgambo mũnene wa karumbeta
nĩũkaiguuo. Nao andũ arĩa moorĩire bũrũri wa Ashuri, na arĩa
maatahĩtwo magatwarwo Misiri, nĩmagooka na mahooe Jehova marĩ
kĩrĩma-inĩ kĩrĩa gĩtheru kũu Jerusalemu.

28

Efiraĩmu kũrĩ na Haaro

- 1 Kaĩ itũũra rĩrĩa rĩa arĩũ a Efiraĩmu, o rĩu matuĩte tanji yao ya mwĩtĩĩo,*
rĩrĩ na haaro-ĩ,
o rĩu rĩrĩ riiri mũnene ta wa mahũa marĩa macookaga kũhooha,
o rĩu rĩakĩtwo gĩtwe-inĩ gĩa kĩaanda kĩrĩa kĩnoru,
kĩa andũ acio matoragio nĩ ndibeĩ!
- 2 Atĩrĩrĩ, Jehova arĩ na njamba irĩ hinya na ũhoti.†
Ĩhaana ta mbura ya mbembe, na ta rũhuho rũrĩa rwanangaga,
kana rũhuho rũnene rũrĩa rũniinanaga, o na kana mũiyũro wa mbura
nene,
nake nĩakarĩtungumania thĩ na hinya.
- 3 Tanji iyo ya mwĩtĩĩo ya arĩũ a Efiraĩmu,
nĩkarangĩrĩrio thĩ na magũrũ.

* 28:1 Tanji ĩno nĩ Samaria. † 28:2 Njamba ĩno nĩ mũthamaki wa Ashuri.

- 4 Ihũa rĩu rĩraahooaha, o rĩo ũthaka wa riiri wake,
o rĩu rĩakĩtwo gĩtwe-inĩ gĩa kĩanda kĩa kĩnoru,
itũũra rĩu rĩkaahaana ta ngũyũ ĩĩruĩte mbere ya magetha,
nayo mũndũ aamĩona amĩnyitaga na guoko gwake,
nake no kũmĩrĩa amĩrĩĩaga.
- 5 Mũthenya ũcio Jehova Mwene-Hinya-Wothe
agaatuĩka thũmbĩ ĩrĩ riiri,
atuĩke tanji thaka mũno ya mahũa
harĩ matigari ma andũ ake.
- 6 Agaatuĩka roho wa gũtuanĩra ciira na kĩhooto
kũrĩ andũ arĩa matuanagĩra ciira,
o na atuĩke hinya
wa andũ arĩa mahũndũraga ita cia thũ ciakinya kĩhingo-inĩ.
- 7 No rĩrĩ, andũ aya mathiiga magĩtũgũũgaga nĩkũnyua ndibei,
na magatururio nĩ njoohi:
athĩnjĩri-Ngai na anabii nĩo mathiiga magĩtũgũũgaga nĩ ũndũ wa njoohi,
ĩ ti-itherũ nĩmarĩtwo nĩ ndibei biũ, na magatururio nĩ njoohi;
nĩgũtũgũũga maratũgũũga makĩona cioneki,
na magaturuura magĩtuanĩra ciira.
- 8 Metha ciothe ciyũrĩte matahĩko,
na gũtirĩ handũ o na hamwe hataiyũrĩte gĩko.
- 9 Nao maroria atĩrĩ, “Nũũ ũcio arageria kũruta maũndũ?
Ningĩ nũũ arataarĩria ndũmĩrĩri yake?
Hihi nĩ kũrĩ ciana iria ciĩrĩgĩte gũtiga kuonga,
o icio irutĩtwo nyondo-inĩ?”
- 10 Nĩgũkorwo ũrutani wake nĩ ta ũũ:
ĩka ũũ na ũũ, ĩka ũũ na ũũ,
ningĩ watho nĩũrũmĩrĩrwo nĩ watho,
ĩ, watho ũrũmĩrĩrwo nĩ watho;
na kohoro kanini haha, na kohoro kanini hau.”
- 11 Atĩrĩrĩ, ti-itherũ Ngai nĩakaarĩria andũ aya
na tũnua twa andũ maaragia na mwarĩrie wa andũ a kũngĩ na thiomi
ng’eni,
- 12 andũ arĩa eerire atĩrĩ,
“Haha nĩho handũ ha kũhurũka, andũ arĩa anogu nĩmahurũke ho”;
o na akĩmeera atĩrĩ, “Haha nĩho kĩhurũko”;
no matiigana kũmũigua.
- 13 Nĩ ũndũ ũcio kiugo kĩa Jehova harĩo gĩgaatuĩka ũũ:
Ĩka ũũ na ũũ, ĩka ũũ na ũũ,
ningĩ watho nĩũrũmĩrĩrwo nĩ watho,
ĩ, watho ũrũmĩrĩrwo nĩ watho;
na kohoro kanini haha, na kohoro kanini hau:
nĩguo mathĩĩ magũe na ngara,
matihio, na magwatio na mũtego, manyiitwo.
- 14 Nĩ ũndũ ũcio ta thikĩrĩriai kiugo kĩa Jehova, inyuĩ anyũrũrania,
o inyuĩ mwathaga andũ aya marĩ gũkũ Jerusalemu.
- 15 Mwĩgaathaga mũkoiga atĩrĩ, “Nĩtũgũĩte na kĩrĩkanĩro na gĩkuũ,
tũkaiguana na mbĩrĩra.

Hĩndĩ ĩrĩa gũkaaherithanio taarĩ kĩguũ gĩa kũhubanĩria-rĩ,
gĩtigaatũhutia,

nĩgũkorwo nĩtũtuĩte maheeni rĩũrĩro riitũ,
naguo ũheenania tũkaũtua kĩhitho giitũ.”

¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ:
“Nĩnjigĩte ihiga rĩa gĩtina kĩrũmu kũu Zayuni,
ihiga rĩbaarĩrĩre wega, ihiga rĩa goro rĩa koine;
mũndũ ũrĩa ũrĩrĩhokaga
ndarĩ hĩndĩ akeenyenyeke.

¹⁷ Ũtuanĩri ciira na kĩhooto nĩguo ũgaatuĩka rũrigi rwa gũthima naruo,
naguo ũthingu ũtuĩke kabirũ;
mbura ya mbembe nĩgathereria maheeni macio mũtuĩte kĩhitho kĩanyu,
namo maaĩ nĩmakoinĩra kũrĩa mwĩhithĩte.

¹⁸ Kĩrĩkanĩro kĩanyu kĩrĩa mwarĩkanĩire na gĩkuũ nĩgĩgathario;
ũiguano wanyu na mbĩrĩra ndũkehaanda.

Hĩndĩ ĩrĩa iherithia ta rĩa kĩguũ rĩkaamũhubanĩria,
nĩmũgatoorio nĩrĩo.

¹⁹ Rĩrĩa rĩothe iherithia rĩu rĩoka nĩmũrĩkoragĩrĩrwo nĩrĩo;
rĩrĩmũkoragĩrĩra rũciinĩ o rũciinĩ,
na mũthenya o na ũtukũ nĩrĩkamũthereria.”

Nĩmũkamaka mũno
mwataũkĩrwo nĩ ndũmĩrĩri ĩno.

²⁰ Nĩgũkorwo ũrĩrĩ wanyu ndũngĩmũigana gwĩtambũrũkĩria ho nĩ
gũkuhĩha,
naguo mũrĩngĩti nĩ mũceke mũno ndũngĩmũigana kwĩhumbĩra.

²¹ Jehova nĩakarauhũka o ta ũrĩa aarahũkire kũu Kĩrĩma-inĩ kĩa Perazimu,
arahũke arakarĩte o ta ũrĩa arakarĩte kũu Gĩtuamba-inĩ kĩa Gibeoni:
nĩgeetha arute wĩra wake ũrĩa atamenyerete kũruta,
na ahingie ciĩko ciake, ciĩko iria atatũire ahingagia.

²² Tondũ ũcio, tigai inyũrũri cianyu,
kana mĩnyororo yanyu ĩmũritũhĩre makĩria;
nĩgũkorwo Mwathani, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
nĩaheete ũhoru akanjĩra atĩ gũkũ thĩ guothe nĩgũkwanangwo biũ.

²³ Thikĩrĩriai mũigue mũgambo wakwa;
tegai matũ mũigue ũrĩa nguuga.

²⁴ Hĩndĩ ĩrĩa mũrĩmi ekũrĩma nĩguo ahaande-rĩ, atũũraga o arĩmaga?
Atũũraga aciimbaga na akĩhũũraga harũ?

²⁵ Aarĩkia kwaragania mũgũnda-rĩ,
githĩ ndacookaga akahaanda mbegũ cia ndengũ,
na akahura tũhĩndĩ twa kumini?

Nayo ngano githĩ ndamĩhaandaga handũ hayo,
na cairi akamĩhaanda karũhari kayo,
nayo ngano ĩrĩa njirũ akamĩhaanda mũgũnda wayo?

²⁶ Ngai wake nĩwe ũmuonagia ũrĩa egwĩka,
na akamũruta maũndũ marĩa magĩrĩire.

²⁷ Ndengũ itihũũragwo na mũgogo ũkururĩtio,
kana kumini ĩkahũũrwo na kũgũrũ kwa ngaari;
ndengũ ihũũragwo na mũtĩ,
na kumini ĩkahũũrwo na rũthanju.

- 28 Ngano no nginya ìthĩo nĩguo ìthondekwo mũgate;
 nĩ ùndũ ùcio mũndũ ndatũũraga amĩhũũraga nginya tene.
 O na angĩtwarĩra magũrũ ma ngaari ya kũhũũra igũrũ rĩayo-rĩ,
 mbarathi ciake itingĩmĩthĩa.
- 29 Maũndũ maya mothe o namo moimaga kũrĩ Jehova Mwene-Hinya-
 Wothe,
 mũheani kĩrĩra wa kũgegania, na ũrĩa mwĩkĩrĩre mũno nĩ ùndũ wa
 ũũgĩ wake mũnene.

29

Itũũra-inĩ Inene rĩa Daudi kũrĩ na Haaro

- 1 Arieli,* o wee Arieli,
 wee itũũra inene kũrĩa Daudi aatũũraga, kaĩ ũrĩ na haaro-ĩ!
 Ongerera mwaka kũrĩ mwaka ũngĩ,
 na mũreke ciathĩ cianyu ithĩ o na mbere.
- 2 No nĩngarigiicĩria itũũra rĩa Arieli;
 nĩrĩkarĩra na rĩcakaye,
 na rĩgaatuĩka ta riiko rĩa kĩgongona harĩ nĩ.
- 3 Nĩngamba hema ciakwa ngũrigiicĩrie;
 nĩngagũthiũrũrũkĩria na mĩthiringo mĩraihi na igũrũ,
 ngũrigiicĩrie na ihumbu cia tĩiri, ngũtharĩkĩre.
- 4 Nawe ũgaatungumanio thĩ, waragie ũrĩ thĩ;
 ũtuĩke wa kũng'ung'ua ũrĩ hau tĩiri-inĩ.
 Mũgambo waku ũgaatuĩka ta wa roho wa ũragũri ũroima na thĩ;
 naguo mũgambo waku ũkaaiguagwo ũrĩ wa mĩheehũ ũkiuma tĩiri-
 inĩ.
- 5 No rĩrĩ, thũ ciaku nyingĩ ĩgaatuĩka ta rũkũngũ rũhinyu,
 na kĩrĩndĩ kĩa andũ arĩa matarĩ tha matuĩke ta mũũngũ ũrĩa
 ũmbũragwo.
 Ùndũ ùcio ũkooneka na ihenya, o rĩmwe,
 6 amu Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩagooka
 na marurumĩ, na gĩthingithia, na mũrurumo mũnene,
 hamwe na rũhuho rũnene, na kĩhuhũkanio kĩnene, na nĩnĩmbĩ cia
 mwaki ũkũniinana.
- 7 Nakĩo kĩrĩndĩ kĩa ndũrĩrĩ ciothe kĩrĩa kĩrũaga na Arieli,
 kĩrĩa gĩtharĩkagĩra itũũra rĩu na ciĩhitho ciarĩo iria nũmu,
 na gĩkarĩthiũrũrũkĩria-rĩ, gĩkaabuĩria o ta kĩroto,
 o ta kĩoneki kĩa ũtukũ:
- 8 o ta ũrĩa mũndũ mũhũtu arootaga, akeyona akĩrĩa irio,
 no rĩrĩa okĩra, agakora no mũhũtu;
 ningĩ gũgaatuĩka o ta ũrĩa mũndũ mũnyootu arootaga, akeyona akĩnyua
 maaĩ,
 no agokĩra arĩ mũringĩku, na arĩ o mũnyootu.
 Ùguo noguo gũgaikara harĩ kĩrĩndĩ kĩa ndũrĩrĩ ciothe
 iria irũaga na Kĩrĩma gĩa Zayuni.
- 9 Gegearai na mũmake,
 mwĩtuei atumumu na mwage kuona;
 mũnyue mũrĩño, no mũtikarĩño nĩ ndibei,
 ningĩ mũtũgũũge, no mũtigatũgũũgio nĩ njoohi.

* 29:1 Arieli nĩ rĩĩtwa rĩngĩ rĩa Jerusalemu.

- 10 Jehova nĩamũreheire toro mũnene:
 nĩahingĩte maitho manyu (inyuĩ anabii);
 nĩahumbĩrĩte mĩtwe yanyu (inyuĩ ooni-maũndũ).
- 11 Naguo ũhoru wa kĩoneki gĩkĩ gĩothe harĩ inyuĩ ũtuĩkĩte kĩndũ gĩa tũhũ, ũgatuĩka ta ciugo irĩ ibuku-inĩ rĩa gĩkũnjo, rĩtumĩtwo na rĩkahũũrwo mũhũũri. Na mũngĩnengera mũndũ ũngĩhota gũthoma ibuku rĩu rĩa gĩkũnjo na mũmwĩre atĩrĩ, “Twagũthaiha, tũthomere ibuku rĩrĩ,” nake akaamũcookeria atĩrĩ, “Ndingĩhota gũthoma tondũ nĩitume na rĩkahũũrwo mũhũũri.” 12 Kana mũngĩnengera mũndũ ũtangĩhota gũthoma ibuku rĩu rĩa gĩkũnjo, mũmwĩre atĩrĩ, “Twagũthaiha, tũthomere ibuku rĩrĩ,” nake akaamũcookeria atĩrĩ, “Nĩ ndiũ gũthoma.”
- 13 Mwathani ekuuga atĩrĩ:
 “Andũ aya manguhagĩrĩria na tũnua twao,
 na makaaha gĩtũo na mĩromo yao,
 no ngoro ciao irĩ kũraya na nĩ.
 Namu mahooya marĩa mahooyaga
 nĩ kũringana na mawatho marĩa marutĩtwo nĩ andũ.
- 14 Nĩ ũndũ ũcio, o rĩngĩ nĩngagegia andũ aya,
 njĩke maũndũ ma kũgegania, o ma kũgegania biũ;
 ũũgĩ wa andũ arĩa oogĩ nĩũgaathira,
 naguo ũmenyo wa andũ arĩa moĩ gũkũũrana maũndũ nĩũkabuĩria.”
- 15 Kaĩ andũ acio mekagĩra kĩyo kĩnene
 nĩguo mahithe Jehova mĩbango yao marĩ na haaro-ĩ!
 O acio marutagĩra mawĩra mao nduma-inĩ, mageciiria atĩrĩ,
 “Nũũ ũratuona?” ningĩ-rĩ, “Nũũ ũngĩmenya ũrĩa tũreka?”
- 16 Inyuĩ mũinamanagia maũndũ,
 mũũmbi ageciirĩrio nĩwe rĩũmba!
 Kĩrĩa kĩombirwo no kũire mũkĩũmbi atĩrĩ,
 “Wee tiwe wanyũũmbire”?
 Nyũngũ no ĩire mũmĩũmbi atĩrĩ,
 “Wee ndũrĩ ũndũ ũũ”?
- 17 Githĩ ti kahinda kanini gatigaire Lebanoni kũgarũrwo
 gũtuĩke mũgũnda mũnoru,
 naguo mũgũnda ũcio mũnoru ũtuĩke ta mũtitũ?
- 18 Mũthenya ũcio, andũ arĩa mataiguaga nĩmakaihua ciugo cia ibuku rĩu
 rĩa gĩkũnjo,
 namo maitho ma atumumu
 arĩa matũũraga moonaga mairia na nduma nĩmakona.
- 19 Na o rĩngĩ andũ arĩa ahooreri nĩmagakenera Jehova;
 nao andũ arĩa athĩni nĩmagakenera ũrĩa Mũtheru wa Isiraeli.
- 20 Andũ arĩa matarĩ tha nĩmakabuĩria,
 nao arĩa anyũrũrania nĩmagathira,
 na arĩa meriragĩria gwĩka ũũru nĩmakaniinwo:
- 21 o acio mahũthagĩra kiugo kĩmwe magatua mũndũ mũhĩtia,
 na makaigĩra mũciiranĩrĩri mũtego iciirĩro-inĩ,
 na makahũthĩra ũira wa maheenĩ nĩguo mũndũ ũtekĩte ũũru aage
 gũtuĩrwo ciira na kĩhooto.
- 22 Nĩ ũndũ ũcio Jehova ũrĩa wahonokirie Iburahĩmu ekwĩra nyũmba ya
 Jakubu atĩrĩ:
 “Jakubu ndagaacoronithio rĩngĩ;

- na matigacooka gūtukia ithiithi ciao rīngĩ.
²³ Rĩrĩa makoona ciana ciao iria ndombire na moko makwa irĩ hamwe nao,
 nĩmakaiga rĩtwa rĩakwa rĩrĩ itheru;
 nĩmakoimbũra ũtheru wa Ũrĩa Mũtheru wa Jakubu,
 na maikarage metigĩrĩte Ngai wa Isiraeli.
²⁴ Andũ arĩa ngoro ciao imahĩthagĩa nĩmakaagĩa na ũmenyo,
 nao arĩa matetaga nĩmagathikĩrĩria mataaro.”

30

Haaro kũrĩ Rũrĩrĩ Rũremi

- ¹ Jehova ekuuga atĩrĩ, “Kaĩ ciana iria nemi irĩ na haaro-ĩ!
 o icio ihingagia mĩbango ĩtarĩ yakwa,
 na igathondeka ngwatanĩro,* no ti na Roho wakwa,
 igakĩiganĩrĩa mehia igũrũ rĩa mehia;
² o icio ciikũrũkaga igathiĩ bũrũri wa Misiri
 itaahoete kĩrĩa;
 icio ciethaga ũteithio wa kũgitĩrwo nĩ Firaũni,
 na ikehoka kĩruru kĩa bũrũri wa Misiri gĩtuĩke rĩũrĩro rĩacio.
³ No ũgitĩri ũcio wa Firaũni ũgaatuĩka wa kũmũconorithia,
 na kwĩhoka kĩruru kĩa bũrũri wa Misiri gũkaamũrehera thoni.
⁴ O na akorwo marĩ na anene kũu Zoani,
 na mabarũthi mao nĩmakinyĩte Hanesi-rĩ,
⁵ andũ othe nĩmagaconorithio
 nĩ ũndũ wa andũ matangĩmaguna na ũndũ o na ũrĩkũ,
 arĩa matangĩmateithia kana mamagune,
 tiga o kũmaconorithia na kũmarehera thoni.”
⁶ ĩno nĩyo ndũmĩrĩri nditũ ĩkoniĩ nyamũ cia Negevu:
 Mabarũthi mao makuuaga ũtonga wao na ndigiri,
 na igĩĩna ciao magaaciĩgĩrĩa maguku-inĩ ma ngamĩra,
 magatuĩkanĩria bũrũri wa thĩĩna na wa mĩnyamaro,
 bũrũri ũrĩ mĩrũũthi ya njamba na ya nga,
 na ndũira na nyoka iria ĩticũkaga,
 macitware bũrũri wa andũ matangĩmaguna o na atĩa.
⁷ Nĩgũkorwo ũteithio wa Misiri nĩ wa tũhũ na ndũrĩ kĩguni.
 Nĩ ũndũ bũrũri ũcio ndĩwĩtĩte
 Rahabu ũrĩa Ũtarĩ-ũndũ-Ekaga.
- ⁸ Na rĩrĩ, rĩu thĩi ũmakururĩre ũhoru ũyũ kĩaũ-inĩ,
 na ũwandĩke ibuku-inĩ rĩa gĩkũnjo,
 nĩgeetha ũgaatuĩka ũira wa gũtũũra matukũ marĩa magooka.
⁹ Nĩgũkorwo aya nĩ andũ aremi na nĩ ciana itũire iheenanagera,
 ciana itendaga gũthikĩrĩria ũtaaro wa Jehova.
¹⁰ Nacio ciĩraga ooni-maũndũ atĩrĩ,
 “Mũtigatuonere maũndũ mangĩ!”
 na ikeera anabii atĩrĩ,
 “Tigai gũtũrathĩra maũndũ ma ũhoru wa ma!
 Twĩragei maũndũ marĩa mangĩtũkenia,
 na mũtũrathagĩre maũndũ ma maheeni.
¹¹ Eherai njĩra-inĩ ĩno,
 muume gacĩra-inĩ gaka,

* **30:1** Andũ a Juda nĩmathondekete ngwatanĩro na andũ a Misiri.

na mūtige gūtwīra

ūhoro wa Ūrīa Mūtheru wa Isiraeli!”

¹² Nī ūndū ūcio Ūrīa Mūtheru wa Isiraeli ekuuga atīrī:

“Tondū nīmūregete ndūmīrīri īno,

mūkehoka ūhinyanīrīria,

na mūgatua maheeni kīndū gīa gwītiiranagia nakīo,

¹³ rīhia rīrī rīgūtuīka ta rūthingo rūraihi na igūrū,

rūrī na mwatūka ūrīa ūikaraga o ūkīaramaga,

rūrīa rūmomokaga o narua, o rīmwe.

¹⁴ Rūkoinīkanga tūcunjī ta nyūngū,

rūthethereke rūtegūcaīrwo,

ūndū hakaaga gacunjī o na kamwe gakoneka

kangīruta mwaki riiko,

kana kangītaha maaī kuuma gīthima-inī.”

¹⁵ Mwathani Jehova Ūrīa Mūtheru wa Isiraeli ekuuga atīrī:

“Njīra īrīa īngītūma mūhonoke no ya kwīrira na gūikara mūtegwītanga,

naguo hinya ūrīa mūkaagīa naguo ūkooneka nī ūndū wa gūikara

mūhooreire na kwīhoka,

no macio mothe nīmūmaregete.

¹⁶ Mwoigire atīrī, ‘Aca, nītūkoora tūhaicīte mbarathi.’

Nī ūndū ūcio nīmūgakīūra!

Ningī mūkiuga atīrī, ‘Tūkaahaica mbarathi iria irī ihenya mūno tūūre!’

Nī ūndū ūcio arīa makaamūteng’eria magaakorwo marī na ihenya

mūno o nao!

¹⁷ Andū ngiri makoora nī kūmakio nī mūdū ūmwe;

na inyuī inyuothe mūūre nī kūmakio nī andū atano,

nginya mūtigwo mūhaana ta mūtī wa bendera ūrī kīrīma-igūrū,

o na ta bendera īrī karīma-igūrū.”

¹⁸ O na gūtariī ūguo-rī, Jehova eriragīria kūmūtuga;

arahūkaga nīguo amūiguīre tha.

Nīgūkorwo Jehova nī Ngai ūtuanagīra ciira na kīhooto.

Kūrathimwo-rī, nī arīa othe mamwetagīrīra.

¹⁹ Inyuī andū a Zayuni, o inyuī mūtūūruga Jerusalemu, mūtigacooka

kūrīra. Hī, kaī nīakamūtuga rīrīa mūkaamūkaīra amūteithie-ī! Na rīrīa

akaamūigua nīakamwītīka. ²⁰ O na gūtuīka Mwathani nīamūheaga irio

cia thīina na maaī ma mīnyamaro-rī, arutani anyu matigacooka kūhithwo

rīngī; mūkaameyonera na maitho manyu. ²¹ O na mūngīkagarūrūka na

mwena wa ūrīo kana wa ūmotho, matū manyu nīmakaiguaga mūgambo

thuutha wanyu ūkiuga atīrī, “Īno nīyo njīra; gererai yo.” ²² Ningī

nīmūgathaahia mīhianano yanyu ya kūhooywo īrīa īgemetio na betha

igūrū, na mīhiano yanyu īrīa īgemetio na thahabu igūrū; mūkaamīte ta

taama ūrī thaahu wa mūdū-wa-nja hīndī ya mweri, mūmūire atīrī, “Thīī

na kū muume haha!”

²³ Ningī nīakamuurīria mbura nī ūndū wa mbeū iria mūhaandīte

mīgūnda, nacio irio iria ikoima mīgūnda īyo igaakorwo irī njega na

ikaingīha. Hīndī īyo ng’ombe cianyu ikaarīthagio kūdū kūrī ūrīithio

mwariī mūno. ²⁴ Ndegwa na ndigiri iria ikaarīmaga mīgūnda ikaarīaga

mahuti mathuuranīre na irio huhe, ciaraganītio na hūūma na iciko cia

tīri. ²⁵ Mūthenya ūcio gūkooraganwo mūno, rīrīa mīthiringo īrīa

mīraihi na igūrū ikaamomoka, tūrūū nītūgaatherera kuuma kīrīma-inī

o gĩothe kĩraihi na karĩma o gothe gatũũgĩru. ²⁶ Naguo mweri ũkaara ta riũa, na ũtheri wa riũa ũnenehio maita mũgwanja, ũhaane ta ũtheri wa mĩthenya mũgwanja mĩgima, rĩrĩa Jehova akooha nguraro cia andũ ake na amahonie ironda iria aamatihirie.

²⁷ Atĩrĩrĩ, Rĩitwa rĩa Jehova rĩrooka riumĩte kũraya,
rĩrĩ na marakara mahiũ na matu mathimbu ma ndogo;
nacio iromo ciake ciyũrĩtwo nĩ mang'ũrĩ,
na rũrĩmĩ rwake nĩ mwaki ũniinanaga.

²⁸ Mĩhũmũ yake nĩ ta rũũĩ rũratherera na hinya
rũkambata rũgakinya o nginya ngingo.
Athũngũthagia ndũrĩrĩ gĩcungi-inĩ kĩa mwanangĩko;
ekagĩra andũ matamu kanua nĩgeetha amahĩtithie.

²⁹ Na inyuĩ nĩmũkaina,
ta ũrĩa mũinaga ũtukũ ũrĩa mũkũngũyagĩra gĩathĩ kĩrĩa kĩamũre;
nacio ngoro cianyu nĩigakena
ta ũrĩa andũ makenaga
makĩambata kĩrĩma kĩa Jehova makĩhuhaga mĩtũrirũ,
o ũcio Rwaro-rwa-Ihiga rwa Isiraeli.

³⁰ Jehova nĩagatũma mũgambo wake ũrĩ riiri ũiguuo nĩ andũ,
na nĩagatũma mone guoko gwake gũgũikũrũka,
arĩ na marakara maingĩ na mwaki wa kũniinana,
hamwe na mbura ya marurumĩ, na kĩhuhũkanio, na mbura ya
mbembe.

³¹ Mũgambo wa Jehova nĩũgathethera Ashuri;
nĩakamagũtha na rũthanju rwake, amaniine magũe.

³² Igũtha o rĩothe rĩrĩa Jehova akaamagũtha
na rũthanju rwake rwa kũherithania-rĩ,
rĩkaahaana ta rwĩmbo rũrainwo na tũhembe na inanda cia mũgeeto,
akĩrũa mbaara nao ategũtigithĩria kũmahũũra na guoko gwake.

³³ Tofeti gũtũũrĩite kũhaarĩrio;
gũthondeketwo nĩ ũndũ wa mũthamaki.

Irima rĩakuo rĩa mwaki nĩirikie na rĩkaaramio,
narĩo rĩrĩ na mwaki mũingĩ na ngũ nyingĩ,
nayo mĩhũmũ ya Jehova nĩyo ĩraakia mwaki ũcio,
ĩhaana ta rũũĩ rwa ũbiriti.

31

Haaro kũrĩ arĩa Mehokaga Misiri

¹ Kaĩ arĩa maikũrũkaga magathiĩ bũrũri wa Misiri gwetha ũteithio marĩ
na haaro-ĩ,
o acio mehokaga hinya wa mbarathi,
na makehoka ũingĩ wa ngaari cia ita,
na makehoka hinya mũnene wa andũ arĩa mathiiga mahaicĩte
mbarathi,

na makaaga gũcũthĩrĩria Ũrĩa Mũtheru wa Isiraeli,
o na makaaga gũcaria ũteithio kuuma kũrĩ Jehova.

² No rĩrĩ, o nake Jehova nĩ mũũgĩ na no amarehithĩrie mwanangĩko,
nĩgũkorwo ndericũkagwo ũrĩa oigĩte.

We nĩakarauhũka okĩrĩre nyũmba ya andũ arĩa aaganu,
na okĩrĩre arĩa mateithagĩrĩria andũ arĩa mekaga maũndũ mooru.

³ No rĩrĩ, andũ a Misiri no andũ tu, na ti Mũrungu;
nacio mbarathi ciao no nyama na itirĩ roho thĩnĩ wacio.

Rĩria Jehova aatambũrũkia guoko gwake,
ũcio ũteithanagia nĩahĩngagwo,
na ũcio ũteithagio nĩagũũaga;
nao eerĩ makaaniinwo hamwe.

⁴ Jehova anjĩĩrite atĩrĩ:

“O ta ũrĩa mũrũũthi ũraramaga,
mũrũũthi njamba ũkĩrĩa nyamũ ĩrĩa ũnyitĩte,
na ndũmakagio nĩ mĩgambo ya arĩithi
o na mokĩte marĩ gĩkundi kĩnene
metĩtwo hamwe nĩguo maũũkĩrĩre,
kana wĩtigĩre nĩ ũndũ wa inegene rĩao-rĩ,
ũguo noguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe agaikũrũka,
arũe arĩ kũu Kĩrĩma-inĩ gĩa Zayuni, o na ciambatĩro ciakĩo.

⁵ O ta ũrĩa nyoni ĩreeraga rĩera-inĩ,
ũguo noguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe akaagitĩra itũũra rĩa
Jerusalemu;
akaarĩgitĩra na arĩkũũre,
‘akaahĩtũkĩra igũrũ rĩa rĩo’ nĩguo arĩhonokie.”

⁶ Inyuĩ andũ a Isiraeli-rĩ, cookererai ũcio mũtũire mũremeire mũno.

⁷ Nĩgũkorwo mũthenya ũcio o mũndũ wanyu nĩagatee mĩhianano ya
betha na ya thahabu ĩrĩa mwĩthondekeire na moko manyu ĩgatũma
mwĩhie.

⁸ “Andũ a Ashuri makooraagwo na rũhiũ rwa njora no ti rwa mũndũ;
rũhiũ rwa njora nĩruo rũkaamaniina biũ, no ti rwa andũ.

Nĩmakoorĩra rũhiũ rũu rwa njora,
na aanake ao makaanyitwo, marutithio wĩra na hinya.

⁹ Nacio ciĩhitho ciao cia hinya nĩikaagũa nĩ ũndũ wa guoya;
nao anene ao a ita moona bendera ya ita nĩmakamaka mũno,”

ũguo nĩguo Jehova ekuuga,
ũrĩa wakĩtie mwaki wake Zayuni,
o na icua rĩake rĩa mwaki rĩrĩ kũu Jerusalemu.

32

Ūthamaki wa Ūthingu

¹ Atĩrĩrĩ, nĩgũkagĩa mũthamaki wa gũthamaka na ũthingu,
na kũgĩe na anene a gwathana na kĩhooto.

² O mũndũ agaatuĩka ta handũ ha kwĩgitia rũhuho,
na ha kwĩyũa mbura ya kĩhuhũkanio,

o na atuĩke ta tũrũũ twa maaĩ tũgũtherera werũ-inĩ,
o na ta kĩĩruru kĩa rwaro rũnene rwa ihiga bũrũri-inĩ ũrĩ na nyoota.

³ Namo maitho ma andũ arĩa moonaga matikaahingwo mage kuona,
namo matũ ma arĩa maiguuga nĩmagathikĩrĩria.

⁴ Mũndũ ũrĩa ũhĩkaga gwĩka maũndũ ateciirĩtie wega,
nĩakamenya maũndũ na ataũkĩrwo nĩmo,
naruo rũrĩmĩ rũrĩa rũtondoiraga nĩrũkaaria o wega.

⁵ Gũtirĩ hĩndĩ ĩngĩ mũndũ mũkĩĩgu agaacooka kũgĩa igweta,
kana kĩmaramari gĩcooke gũtĩio mũno.

⁶ Nĩgũkorwo mũndũ mũkĩĩgu aragia ũrimũ,
na meciiria make mathugundaga maũndũ mooru:
Mũndũ ũcio ekaga maũndũ matarĩ ma ũ-ngai,
na akamemerekia maũndũ ma gũcambia Jehova;

arĩa ahũtu amatigaga matarĩ na gĩa kũrĩa,
na arĩa anyootu akamaima maaĩ ma kũnyua.

⁷ Mĩthĩire ya mũndũ kĩmaramari no ya waganu,
athugundaga o maũndũ mooru

ma kũniinithia andũ arĩa athĩini na ũhoru wa maheeni,
o na rĩrĩa mathaithana ma mũbatari marĩ ma kĩhooto.

⁸ No rĩrĩ, mũndũ ũrĩa mũtaana eciiragia o maũndũ ma ũtugi,
na maũndũ macio ma ũtugi nĩmo egũtũũra ekaga.

Andũ-a-nja a Jerusalemu

⁹ Atĩrĩrĩ inyuĩ andũ-a-nja aya mũtarĩ ũndũ ũmũthĩĩnagia,
arahũkai mũthikĩrĩrie mũgambo wakwa;

o na inyuĩ airĩtu aya mũtarĩ ũndũ mwĩtigagĩra,
ta iguai ũrĩa nguuga!

¹⁰ Mwaka na matukũ matarĩ maingĩ maathira-rĩ,
inyuĩ mũtarĩ ũndũ mwĩtigagĩra, nĩmũkainaina;

nĩgũkorwo gũtigakorwo na magetha ma thabibũ,
o na kana gũkorwo na magetha mangĩ.

¹¹ Atĩrĩrĩ, inyuĩ andũ-a-nja aya mũtarĩ ũndũ ũmũthĩĩnagia, inainai nĩ
kũmaka;

inainai inyuĩ airĩtu aya mũtarĩ ũndũ mwĩtigagĩra!

Rutai nguo cianyu mũtigwo njaga,
mũcooke mwĩohe makũnia njohero.

¹² Mwĩhũũrei ithũri, mũrĩrĩre mĩgũnda yanyu ĩrĩa mĩega,
o na mĩthabibũ ĩrĩa ĩciaraga mũno,

¹³ na mũrĩrĩre bũrũri wa andũ akwa,
ũcio ũmerete mĩigua na cong'e:

ĩĩ ti-itherũ, cakaĩrai nyũmba ciothe cia ikeno,
na itũũra rĩrĩa inene rĩrĩ na ndũhiũ cia arĩũ.

¹⁴ Nĩgũkorwo ciĩgĩtiro iria nũmu nĩgatiganĩrio,
narĩo itũũra rĩu inene rĩiyũrĩte andũ rĩtigwo ũtheri;

o na nyũmba ya mũthamaki na mũthiringo mũraihu igaatuĩka bũrũri
ũteaniĩrio nginya tene,
gũtuĩke bũrũri wa gũtũũhagwo nĩ ndigiri, na ũrĩithio wa ndũũru cia
mbũri,

¹⁵ nginya rĩrĩa tũgaitĩrĩrio Roho kuuma igũrũ,
naguo werũ ũgarũrwo ũtuĩke mũgũnda mũnoru,
na mũgũnda ũcio mũnoru ũhaane ta mũtitũ.

¹⁶ Ciira ũgaatũũra ũtuagwo na kĩhooto kũu werũ-inĩ,
naguo ũthingu ũtũũre kũu mũgũnda-inĩ ũcio mũnoru.

¹⁷ Maciaro ma ũthingu ũcio nĩ thayũ;
naguo uumithio wa ũthingu ũgaakorwo ũrĩ ũhooreri na kwĩhoka
Ngai nginya tene.

¹⁸ Andũ akwa magaatũũraga ciikaro cia thayũ,
matũũre kũndũ gũtarĩ ũgwati,
na mahurũkage kũndũ gũtarĩ na thĩina.

¹⁹ O na mbura ya mbembe ĩngĩgũithia mĩtĩ ya mũtitũ thĩ,
narĩo itũũra inene rĩaraganio biũ-rĩ,

²⁰ kaĩ inyuĩ nĩmũkarathimwo-ĩ,
mũhaandage mbegũ cianyu gũkuhĩ na tũrũũĩ,
nacio ng'ombe na ndigiri cianyu irĩithagio kũndũ guothe.

33

Mĩnyamaro na Ũteithio

- 1 Atĩrĩrĩ wee mwanangi ũyũ,
o wee ũtarĩ wanangwo, kaĩ ũrĩ na haaro-ĩ!
Wee mũkunyañĩrĩ ũyũ,
o wee ũtarĩ wakunyañĩrwo, kaĩ ũrĩ na haaro-ĩ!
Rĩrĩa ũgaatiga kwanangana,
nĩguo nawe ũkaanangwo,
na ningĩ rĩrĩa ũgaatiga gũkunyañĩra,
nĩguo nawe ũgaakunyañĩrwo.
- 2 Wee Jehova, tũiguĩre tha;
wee nĩwe twetagĩrĩra.
Tuĩka hinya witũ rũciinĩ o rũciinĩ,
na ũtuĩke ũhonokio witũ hĩndĩ ya mĩnyamaro.
- 3 Andũ nĩ kũũra mooraga maigua mũrurumo wa mũgambo waku;
warahũka-rĩ, ndũrĩrĩ nĩhurunjũkaga.
- 4 Indo cianyu iria igaakorwo itahĩtwo, inyuĩ ndũrĩrĩ, ikoingũrũrio itahwo,
o ta ũrĩa ciana cia ngigĩ ciũngũrũragia;
andũ magaacitharĩkĩra ta ũrĩa mĩrumbĩ ya ngigĩ ĩtharĩkagĩra
mĩgũnda.
- 5 Jehova nĩatũũgĩrĩtio, nĩgũkorwo atũũraga igũrũ;
nake nĩakaiyũria Zayuni na ciira wa kĩhoo to na ũthingu.
- 6 Nĩwe ũgaatuĩka gĩtina kĩrũmu matukũ-inĩ maku,
na atuĩke kĩgĩĩna kĩa ũhoru mũingĩ wa ũhonokio, na ũũgĩ, na ũmenyi
wa maũndũ;
na ũhoru wa gwĩtigĩra Jehova nĩguo ũgaakorwo ũrĩ mũthiithũ wa
ma.
- 7 Atĩrĩrĩ, andũ ao arĩa njamba mararĩrĩra njĩra-inĩ maanĩrĩire;
nao mabarũthi mao ma thayũ maraarĩra na kĩgirĩko kĩnene.
- 8 Barabara iria njariĩ itigĩtwo itarĩ andũ,
na agendi magatiga kũgerera njĩra icio.
Kĩrĩkanĩro kĩrĩa maarĩkanĩire nĩgĩthũkie,
na aira a kĩo makanyararwo,
gũtirĩ o na mũndũ ũmwe ũraheo gĩtĩio.
- 9 Bũrũri nĩũracakaya na ũgathirĩrĩkĩra,
nakuo kũu Lebanoni nĩgũconorithĩtio na mĩtĩ yakuo ĩkahooha.
Sharoni nakuo kũhanĩte ta werũ wa Araba,
nakuo Bashani na Karimeli gũgaita mathangũ makuo.
- 10 Jehova ekuuga atĩrĩ,
“Rĩu nĩngwarahũka, rĩu nĩngũtũũgĩrio;
rĩu nĩngwambarario na igũrũ.
- 11 Inyuĩ mũkaagĩa nda cia maragara,
mũciare rũũa rwa ngano;
nayo mĩhũmũ yanyu ĩtuĩkĩte mwaki wa kũmũcina.
- 12 Andũ a ndũrĩrĩ magaacinwo mahaane ta coka;
magaacinwo na mwaki o ta ihinga cia mũigua itemetwo.”
- 13 Atĩrĩrĩ inyuĩ andũ arĩa mũrĩ kũraya, ta thikĩrĩriai mũigue ũrĩa njĩkĩte;

- na inyuĩ mũrĩ gũkuhĩ umbũrai ũhoru wa hinya wakwa.
- 14 Ehia arĩa marĩ kũu Zayuni nĩmamakĩte;
nao andũ arĩa matooi Ngai nĩkũinaina marainaina, makoiga atĩrĩ,
“Nũũ witũ ũngĩtũũrania na mwaki ũrĩa ũcinanaga?
Ningĩ nũũ witũ ũngĩtũũrania na mwaki ũtakahora nginya tene?”
- 15 Nĩ mũndũ ũrĩa ũthiiga na mĩthiire ya ũthingu
na akaaria ũhoru ũrĩa wagĩĩre,
o we ũtangĩoya uumithio uumanĩte na ũhinyanĩrĩria,
na akagirĩrĩria guoko gwake kwamũkĩre mahaki,
o ũcio ũgiragĩrĩria matũ make kũigua ndeto cia gũciĩrĩra ũragani,
na akahinga maitho make matikerorere maũndũ mooru.
- 16 Ũcio nĩwe mũndũ ũrĩa ũgaatũũra kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru,
ũrĩa kĩhitho gĩake gĩgaakorwo kĩrĩ kĩirigo kĩrũmu kũu kĩrĩma-inĩ.
Nĩakaheagwo irio ciake,
na maaĩ make gũtirĩ hĩndĩ makaaga.
- 17 Maitho maku nĩmakeyonera mũthamaki arĩ na riiri wake wothe,
na wĩrorere bũrũri waramĩte, ũgatambũrũka kũraya ma.
- 18 Meciiiria-inĩ maku nĩũgecũrania ũhoru wa kĩmakania kĩrĩa kĩarĩ ho
hau mbere, ũrie atĩrĩ: “Mũtongoria ũrĩa mũnene arĩ ha?
Nake mũndũ ũrĩa wamũkagĩra mbeeca cia igooti rĩa bũrũri arĩ ha?
Nake mũnene ũrĩa ũrũgamagĩrĩra mĩthiringo ĩrĩa mĩraihi na igũrũ
arĩ ha?”
- 19 Andũ acio ndũrĩka ndũgacooka kũmona rĩngĩ,
o acio maaragia mĩario ĩtangĩguĩka,
na makaaria na rũthiomi rũgeni rũtangĩmenyeka.
- 20 Ta rora Zayuni, itũũra rĩrĩa inene rĩa maruga maitũ;
maitho maku nĩmakona Jerusalemu,
gĩikaro gĩa thayũ, nĩyo hema ĩrĩa ĩtakenyenyeka;
higĩ ciayo itirĩ hĩndĩ ikaamunywo,
o na kana mũkanda o na ũmwe wayo ũtuĩke.
- 21 Kũu nĩkuo Jehova Mwene-Hinya agaakorwo hamwe na ithuĩ.
Nakuo kũu gũgaatuĩka ta kũndũ kwa njũũ njariĩ, o na tũrũũ,
njũũ itakagererio marikabu cia mbaara,
kana igererio marikabu iria nene cia iria-inĩ.
- 22 Nĩgũkorwo Jehova nĩwe wa gũtua ciira,
Jehova nĩwe mũtwathi,
Jehova nĩwe mũthamaki witũ:
we nĩwe ũgaatũhonokia.
- 23 Mĩkanda yaku nĩmĩregeru,
na mũtĩ ũrĩa mũraaya wa marikabu ti mũrũmu,
naguo taama wa kũmĩtwarithia timũtambũrũku.
Hĩndĩ ĩyo indo nyingĩ cia ndaho nĩ ikaagayanwo,
o na andũ arĩa mathuaga nĩmagekuũra indo cia ndaho.
- 24 Gũtirĩ mũndũ ũtũũraga Zayuni ũkoiga atĩrĩ, “Nĩ ndĩ mũrũaru”;
nao andũ arĩa matũũraga kuo nĩmakarekerwo mehia mao.

34

Itua rĩa Gũũkĩrĩra Ndũrĩrĩ

- 1 Atĩrĩrĩ, inyuĩ ndũrĩrĩ, ũkai hakuhĩ mũthikĩrĩrie;

- o na inyuĩ andũ a mabũrũri tegai matũ mũigüe!
 Thĩ o nayo nĩigüe, o na kĩrĩa gĩothe kĩrĩ kuo,
 o hamwe na mabũrũri, na kĩrĩa gĩothe kiumaga kuo!
- ² Nĩgũkorwo Jehova nĩarakarĩire ndũrĩrĩ ciothe;
 mang'ũrĩ make marĩ kũrĩ mbũtũ ciao ciothe cia ita.
 Nĩagaciniina ithire biũ,
 nĩagacineana ciũragwo.
- ³ Andũ arĩa moragĩtwo magaateo o ro ũguo,
 na mũnungo wa ciimba ciao wambate na igũrũ;
 nacio irĩma ihaane ta irindĩtwo nĩ thakame yao.
- ⁴ Njata ciothe cia igũrũ nĩgathira,
 narĩo igũrũ rĩkũnjwo o ta ibuku rĩa gĩkũnjo;
 nayo mbũtũ ya njata cia matu-inĩ ĩgwe
 o ta ũrĩa mathangũ ma mũthabibũ maahooa magũũaga,
 na o ta ũrĩa ngũyũ ciahooa igũũaga kuuma mũkũyũ-inĩ.
- ⁵ Rũhiũ rwakwa rwa njora rũnyuĩte rũkanyootoka rũrĩ o kũu matu-inĩ;
 ta rora, rũraikũrũkĩra Edomu rũrĩ na ituĩro,
 o andũ acio niinĩte biũ.
- ⁶ Rũhiũ rwa njora rwa Jehova rũiyũrĩtwo nĩ thakame,
 na rũkahumbĩrwo nĩ maguta:
 nĩ thakame ya tũtũrũme na ya mbũri,
 na maguta ma higo cia ndũrũme.
 Nĩgũkorwo Jehova arĩ na igongona kũu Bozara,
 na kũũragana kũnene kũu Edomu.
- ⁷ Nacio mbogo nĩkooraganĩrio hamwe,
 o na tũtegwa na ndegwa iria nene.
 Bũrũri wao nĩũgaacagacio nĩ thakame,
 naruo rũkũngũ rũrindwo nĩ maguta.
- ⁸ Nĩgũkorwo Jehova arĩ na mũthenya wa kwĩrĩhĩria,
 arĩ na mwaka wa kũherithania, nĩguo arũĩrĩre kĩhooito gĩa Zayuni.
- ⁹ Tũrũũ twa Edomu tũkaagarũrwo tũtuĩke rami,
 naruo rũkũngũ rwakuo rũtuĩke mwaki wa ũbiriti;
 nago bũrũri wake ũtuĩke o ta rami ĩgwakana mwaki!
- ¹⁰ Nago mwaki ũcio ndũkahorio mũthenya na ũtukũ;
 ndogo yaguo ĩgaatũũra ĩtoogaga igũrũ nginya tene.
 Gũgaakira ihooru njjarwa nginya njjarwa,
 na gũtirĩ mũndũ ũgaacooka gũtuĩkanĩria kuo rĩngĩ.
- ¹¹ Ndundu ya werũ-inĩ na ndundu ĩrĩa ĩgambaga nĩkegwatĩra kũndũ kũu;
 nayo ndundu ĩrĩa nene na ihuru nĩkuo igaaka itara ciacio.
 Ngai nĩagathima Edomu na gĩthimi gĩa kĩrigiicano,
 na agũthime na kabirũ ka ihooru.
- ¹² Gũtigakorwo kĩndũ andũ akuo arĩa marĩ igweta mangũita ũthamaki,
 arĩũ a mũthamaki a kũu othe nĩmagathira.
- ¹³ Mĩigua nĩkamerera nyũmba ciakuo cia ũthamaki iria njirigĩre,
 thabai na mĩtare ĩmere ciĩgitĩro-inĩ ciakuo cia hinya.
 Gũgaatuĩka ũtũũro wa mbwe,
 na ciikaro cia ndundu.
- ¹⁴ Nyamũ cia werũ-inĩ nĩigacemania na hiti,
 nacio mbũri cia gĩthaka nĩikananĩria;
 kũu nĩkuo nyamũ cia ũtukũ igaakomaga,

na ciŷyonere gwa kũhurũka.

¹⁵ Ndundu nĩgaka gītara kũu, ĩrekagĩrie matumbĩ mayo kuo,
nĩkamatũrĩkia na ĩrere njui ciayo rungu rwa mathagu mayo;
ningĩ kũu nokuo hũngũ ikoongana igĩrĩ igĩrĩ,
o njamba na nga yayo.

¹⁶ Atĩrĩrĩ, tuĩriai ũhoro ibuku-inĩ rĩa gĩkũnjo rĩa Jehova, na mũrĩthome:
Gũtirĩ nyamũ o na ĩmwe yacio ĩkaaga kuoneka kuo,
na gũtirĩ njamba ĩkaaga nga yayo.
Nĩgũkorwo nĩ kanua ka Jehova gaathanĩte ũguo,
na Roho wake nĩwe ũgacicookanĩrĩria.

¹⁷ Nĩwe ũcigayagĩra igai rĩacio;
guoko gwake gũciheaga kĩrĩa acithimĩire.
Nĩikegwatĩra igai rĩu rĩtuĩke rĩacio nginya tene,
na itũũre kuo nginya njjarwa na njjarwa.

35

Gĩkeno kĩa arĩa Mahonoketio

¹ Atĩrĩ, werũ ũtarĩ kĩndũ na bũrũri ũrĩa mũũmũ nĩigakena;
werũ nĩũgakena na ũcanũke.

O ta mahũa ma nyeki-inĩ, ² werũ nĩũkaruta kĩro kĩingĩ;
nĩũgakena mũno, na wanĩrĩre nĩ gũkeno.

Nĩũkaheo riiri o ta wa Lebanoni,
na ũheo ũkenge o ta wa Karimeli, na wa Sharoni;
nĩmakona riiri wa Jehova,
na mone ũkenge wa Ngai witũ.

³ ĩkĩrai hinya moko marĩa maregeru,
na maru marĩa maregerete mũtũme marũgame wega;

⁴ andũ arĩa marĩ na guoya ngoro meerei atĩrĩ,
“Mwĩyũmĩrĩriei, tigai gwĩtigĩra;
atĩrĩ, Ngai wanyu nĩagooka,
na agooka na ũhoro wa kũrĩhanĩria;
nĩwe ũgooka na iherithia rĩa Ngai,
ooke kũmũhonokia.”

⁵ Hĩndĩ ĩyo maitho ma atumumu nĩmakahingũka,
na matũ ma andũ arĩa mataiguaga macooke kũigua.

⁶ Hĩndĩ ĩyo mũndũ ũrĩa ũthuaga nĩakarũgarũga ta thwariga,
na rũrĩmĩ rũrĩa rũtaaragia rwanĩrĩre nĩ gũkeno.

Namo maaĩ nĩmagatherũka kuuma werũ-inĩ,
natuo tũrũũĩ tũtherere werũ-inĩ wa mũthanga.

⁷ Mũthanga ũrĩa mũhiũ ũgaatuĩka karia ka maaĩ,
nayo thĩ ĩyo ng'aru ĩtherũke ithima cia maaĩ.

Imamo iria cianakomwo nĩ mbwe-rĩ,
igaakũra nyeki, na ithanjĩ, o na marura.

⁸ Nakuo kũu nĩgũkagĩa barabara njariĩ;
nayo ĩgeetagwo Njĩra ĩrĩa Nyamũre.

Andũ arĩa matarĩ atheru matikamĩgera;
ĩgaakorwo ĩrĩ Njĩra ya andũ arĩa mamĩgeraga;
nĩ ũndũ ũcio o na andũ akĩngu matikamĩhĩtia.

⁹ Gũtirĩ mũrũũthi ũgaakorwo njĩra-inĩ ĩyo,

o na kana nyamũ o yothe ndĩani ãmĩgerere;
 nyamũ icio itikoonekana njĩra-inĩ ãyo.
 No rĩrĩ, andũ arĩa makũũrĩtwo nĩo oiki makaamĩgerera,
¹⁰ nao andũ arĩa akũũre a Jehova nĩmagacooka.
 Magaatoonya Zayuni makĩinaga;
 nao nĩmageekĩrwo thũmbĩ ya gĩkeno gĩa tene na tene.
 Magaakena na macanjamũke,
 nakĩo kĩaha o na mũcaayo nĩgathira biũ.

36

Senakeribu Kwĩhĩtĩra Jerusalemu

¹ Mwaka wa ikũmi na ãna wa wathani wa Mũthamaki Hezekia, Senakeribu mũthamaki wa Ashuri nĩatharĩkĩire matũũra manene mothe marĩa mairigĩrwo na thingo cia hinya ma Juda, na akĩmatunyana. ² Ningĩ mũthamaki wa Ashuri agĩtũma mũnene wa mbũtũ ciake cia ita, kuuma Lakishi, arĩ na mbũtũ nene ya ita athĩ kũrĩ Mũthamaki Hezekia kũu Jerusalemu. Rĩrĩa mũnene ũcio wa mbũtũ ya ita aarũgamire mũtaroinĩ wa Karia-ka-Rũgongo, njĩra-inĩ ya gũthĩ Mũgũnda-wa-Mũthambia-Nguo, ³ Eliakimu mũrũ wa Hilikia ũrĩa warĩ mũrori wa nyũmba ya ũthamaki, na Shebina ũrĩa mwandĩki-marĩa, na Joa mũrũ wa Asafu ũrĩa mwandĩki wa maũndũ ma ihinda rĩu, makiumagara magĩthĩ kũrĩ we.

⁴ Nake mũnene ũcio wa mbũtũ ya ita akĩmeera atĩrĩ, “Irai Hezekia atĩrĩ,

“ Mũthamaki ũrĩa mũnene o we mũthamaki wa Ashuri, ekũũria atĩrĩ: Ũrutĩte ũmĩrĩru ũcio ũrĩ naguo kũ? ⁵ Wee uugaga nĩ ũũĩ kũrĩa na ũrĩ na hinya wa mbũtũ cia ita, no waragia o ciugo cia tũhũ. Nũũ ũcio wĩhokete nĩguo ũnemere? ⁶ Atĩrĩrĩ, wee wĩhokete andũ a Misiri, acio mahaana ta kamũrangi koinĩkangu, karĩa gathecaga mũndũ guoko, gakamũguraria etiirania nako! Ũguo nĩguo Firaũni mũthamaki wa Misiri ahaana kũrĩ arĩa othe mamwĩhokaga. ⁷ O na ũngĩnjĩra atĩrĩ, “Ithuĩ twĩhokete Jehova Ngai witũ,” githĩ ũcio tiwe Hezekia aatharĩirie igongona na kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru, na akĩra andũ a Juda na a Jerusalemu atĩrĩ, “No nginya mũhooyagĩre kĩgongona-inĩ gĩkĩ?”

⁸ “ Rĩu-rĩ, ũka ũkeiguithanie na mwathi wakwa, mũthamaki wa Ashuri: Nĩngũkũhe mbarathi ngiri igĩrĩ, angĩkorwo ũrĩ na andũ a gũthĩ macihaicĩte! ⁹ Wakĩhota atĩa gũtooria o na mũnene ũrĩa mũnini mũno thĩinĩ wa anene a mwathi wakwa, o na gũtuĩka wĩhokete ngaari cia ita na andũ arĩa mathiiga mahaicĩte mbarathi a Misiri? ¹⁰ Na ningĩ-rĩ, njũkĩte gũtharĩkĩra na kwananga bũrũri ũyũ iterĩtwo nĩ Jehova? Jehova we mwene nĩwe wanjĩrĩre njũke hũũre bũrũri ũyũ na ndĩwanange.’ ”

¹¹ Nao Eliakimu, na Shebina, na Joa makĩra mũnene ũcio wa mbũtũ cia ita atĩrĩ, “Twagũthaita arĩria ndungata ciaku na rũthiomi rwa Asuriata, tondũ nĩtũrũũ.* Tiga gũtwarĩria na rũthiomi rwa Kĩhibirania andũ aya marĩ rũthingo-inĩ makĩiguaga.”

¹² No mũnene ũcio wa mbũtũ cia ita agĩcookia atĩrĩ, “Kaĩ ndatũmirwo nĩ mwathi wakwa kũrĩ o mwathi wanyu na kũrĩ o inyuĩ, ndĩmwĩre maũndũ maya, na ti kũrĩ andũ aya maikarĩte rũthingo igũrũ, o aya makaarĩa kĩoro kĩa na manyue mathugumo mao o ene o ta ũrĩa inyuĩ mũgeeka?”

* **36:11** Rũthiomi rwa Asuriata ruoĩkaine nĩ anene tu hĩndĩ ãno; nĩ rwacookire gũtuĩka rwa kwario nĩ Ayahudi othe kuuma mwaka wa 5 mbere ya gũciarwo gwa Kristũ.

13 Ningĩ mūnene ūcio wa mbūtũ cia ita akĩrũgama akĩanĩrĩra na Kĩhibirania, akiuga atĩrĩ, “Thikĩrĩriai ndũmĩrĩri ya mũthamaki ūrĩa mūnene, mũthamaki wa Ashuri! 14 Mũthamaki ekuuga ūũ: Mũtigitĩkĩre Hezekia amũheenie. Ndangĩhota kũmũhonokia! 15 Mũtigitĩkĩre Hezekia amũringĩrĩrie kwĩhoka Jehova hĩndĩ ĩrĩa ekuuga atĩrĩ, ‘Ti-itherũ Jehova nĩegũtũhonokia; itũũra rĩrĩ inene rĩtikaaneanwo guoko-inĩ kwa mũthamaki wa Ashuri.’

16 “Mũtigathikĩrĩrie Hezekia. Mũthamaki wa Ashuri ekuuga atĩrĩ: Rekei tũiguane na mũũke kũrĩ nĩ. Mweka ũguo, o ũmwe wanyu nĩakarĩaga maciaro ma mũtĩ wake wa mũthabibũ na wa mũkũyũ na anyuuage maaĩ ma gĩthima gĩake, 17 o nginya rĩrĩa ngooka ndĩmũtware bũrũri ũhaana ta wanyu, bũrũri ūrĩ ngano na ndibei ya mũhahano, bũrũri ūrĩ irio na mĩgũnda ya mĩthabibũ.

18 “Mũtigitĩkĩre Hezekia amũhĩtithie, rĩrĩa ekuuga atĩrĩ, ‘Jehova nĩegũtũhonokia.’ Nĩ kũrĩ ngai ya rũrĩrĩ o na rũrĩkũ ĩrĩ yahonokia bũrũri wayo kuuma guoko-inĩ kwa mũthamaki wa Ashuri? 19 Ngai cia Hamathu na Aripadi ĩrĩ kũ? Ngai cia Sefarivaimu ĩrĩ kũ? Nĩhonoketie Samaria kuuma guoko-inĩ gwakwa? 20 Nĩ ngai ĩrĩkũ harĩ ngai ciothe cia mabũrũri macio yanahonokia bũrũri wayo kuuma kũrĩ nĩ? Gwakĩhoteka atĩa Jehova ahonokie Jerusalemu kuuma guoko-inĩ gwakwa?”

21 No rĩrĩ, andũ acio magĩkĩra ki na matĩrĩ ũndũ maamũcookeirie, tondũ mũthamaki nĩamathĩte, akameera atĩrĩ, “Mũtikamũcookerie ũndũ.”

22 Hĩndĩ ĩyo Eliakimu mũrũ wa Hilikia ūrĩa mũrori wa maũndũ ma nyũmba ya ũthamaki, na Shebina ūrĩa mwandĩki-marũa, na Joa mũrũ wa Asafu ūrĩa mwandĩki wa maũndũ ma ihinda rĩu, magĩthĩ kũrĩ Hezekia, matembũrangĩte nguo ciao, makĩmwĩra ūrĩa mūnene ūcio wa mbūtũ cia ita oigĩte.

37

Ūhonokio wa Jerusalemu Kwĩranĩrwo

1 Rĩrĩa Mũthamaki Hezekia aagũire ũhoru ūcio, agĩtembũranga nguo ciake na akĩhumba nguo ya ikũnia, agĩtoonya hekarũ ya Jehova thĩnĩ. 2 Agĩtũma Eliakimu mũrori wa maũndũ ma nyũmba ya ũthamaki, na Shebina ūrĩa mwandĩki-marũa, na athĩnjĩri-Ngai arĩa atongoria, othe mehumbĩte nguo cia makũnia, mathĩ kũrĩ mũnabii Isaia mũrũ wa Amozu. 3 Makĩmwĩra atĩrĩ, “Ūũ nĩguo Hezekia ekuuga: Mũthenya wa ũmũthĩ nĩ mũthenya wa mũnyamaro, na ngũmano, na gĩconoko o ta ihinda rĩa ciana rĩa gũciarwo rĩakinya, naguo hinya wa gũciara ũkaaga. 4 No gũkorwo Jehova Ngai waku nĩekũigua ciugo ciothe cia mūnene ūcio wa mbūtũ cia ita, ūrĩa mwathi wake, mũthamaki wa Ashuri atũmĩte, nĩgeetha oke anyũrũrie Ngai ūrĩa ūrĩ muoyo, na amũkũume nĩ ũndũ wa ũhoru ūcio Jehova Ngai waku aigũite. Nĩ ũndũ ūcio hoera matigari marĩa matigaire muoyo.”

5 Rĩrĩa anene a Mũthamaki Hezekia maakinyire kũrĩ Isaia-rĩ, 6 Isaia akĩmeera atĩrĩ, “Ĩrai mwathi wanyu atĩrĩ, ‘Ūũ nĩguo Jehova ekuuga: Tiga gwĩtigĩra nĩ ciugo iria ũiguĩte atungati a mũthamaki wa Ashuri makĩnuma nacio. 7 Ta thikĩrĩria! Nĩ nĩngwĩkĩra roho wa mũthemba mũna thĩnĩ wake, nĩguo rĩrĩa arĩigua ũhoru mũna, acooke bũrũri wake, na arĩ kũu ndũme ooragwo na rũhiũ rwa njora.’ ”

⁸ Rĩrĩa mũnene wa mbũtũ cia ita aaiguire atĩ mũthamaki wa Ashuri nĩoimĩte Lakishi, akĩehera Jerusalemu agĩthĩ agĩkora mũthamaki akĩrũa mbaara na Libina.

⁹ Na rĩrĩ, Senakeribu agĩkinyĩrwo nĩ ũhoro wa atĩ Tirihaka, ũrĩa Mũkushi mũthamaki wa Misiri, nĩoimagarĩte oke arũe nake. Nĩ ũndũ ũcio agĩtũma andũ rĩngĩ kũrĩ Hezekia marĩ na ũhoro ũyũ: ¹⁰ “Ĩrai Hezekia mũthamaki wa Juda atĩrĩ: Ndũgetĩkĩrie Ngai ũcio wĩhokete akũheenie rĩrĩa ekuuga atĩrĩ, ‘Jerusalemu rĩtikũneanwo kũrĩ mũthamaki wa Ashuri.’ ¹¹ Ti-itherũ nĩũiguĩte ũrĩa athamaki a Ashuri mekĩte mabũrũri-inĩ mothe, ũrĩa maamaniĩnĩre biũ. Inyuĩ mũgũkĩhonoka atĩa? ¹² Na rĩrĩ, ngai cia ndũrĩrĩ iria cianiĩnirwo nĩ maithe maitũ ma tene: ngai cia Gozani, na cia Harani, na cia Rezefu, na andũ a Edeni arĩa maarĩ Telasaru-rĩ, nĩciamahonokirie? ¹³ Mũthamaki wa itũũra rĩa Hamathu arĩ ha, na mũthamaki wa Aripadi, na mũthamaki wa itũũra rĩrĩa inene rĩa Sefarivaimu, na wa Hena, na wa Iva, rĩu marĩ ha?”

Ihooya rĩa Hezekia

¹⁴ Nake Hezekia akĩnyiita marũa kuuma kũrĩ andũ arĩa maatũmĩtwo na akĩmathoma. Agĩcooka akĩambata hekarũ-inĩ ya Jehova, akĩmatambũrũkia mbere ya Jehova. ¹⁵ Nake Hezekia akĩhooya Jehova, akiuga atĩrĩ: ¹⁶ “Wee Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, o wee ũikarĩire gĩtĩ kĩa ũnene gatagatĩ ka makerubi, Wee wiki nowe Ngai igũrũ rĩa mothamaki mothe ma thĩ. Nĩwe wombire igũrũ na thĩ. ¹⁷ Tega matũ maku, Wee Jehova, ũigue; hingũra maitho maku Wee Jehova wone, ũigue ciugo ciothe cia Senakeribu iria atũmĩte cia kũruma Ngai ũrĩa ũtũũraga muoyo.

¹⁸ “Ti-itherũ, Jehova, athamaki a Ashuri nĩmanangĩte andũ a ndũrĩrĩ na mabũrũri mao biũ. ¹⁹ Na nĩmaikĩtie ngai ciao mwaki-inĩ na magacithũkangia, tondũ itiarĩ ngai no ciarĩ mĩtĩ na mahiga, nacio ciathondeketo na moko ma andũ. ²⁰ Rĩu-rĩ, Wee Jehova Ngai witũ, tũhonokie kuuma guoko-inĩ gwake, nĩgeetha mothamaki mothe ma thĩ mamenye atĩ Wee Jehova, o Wee wiki, nĩwe Ngai.”

Isaia Kũratha Kũhootwo kwa Senakeribu

²¹ Hĩndĩ ĩyo Isaia mũrũ wa Amozu agĩtũma ndũmĩrĩri kũrĩ Hezekia, akĩmwĩra atĩrĩ: “Ũũ nĩguo Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga: Tondũ nĩũũhooete ũhoro wĩgĩ Senakeribu mũthamaki wa Ashuri-rĩ, ²² ũyũ nĩguo ũhoro ũrĩa Jehova aarĩtie wa kũmũũkĩrĩra:

“Mũirĩtu Gathirange, Mwarĩ wa Zayuni
nĩakũmenete na agakũnyarara.

Mwarĩ wa Jerusalemu

arainia mũtwe rĩrĩa wee ũroora.

²³ Ũcio ũrumĩte na ũkamenereria nũũ?

Nũũ ũgũthũkĩire na mũgambo,

na ũkamwambararĩria maitho na mwĩtĩio?

Wee nĩũũkĩrĩire ũrĩa Mũtheru wa Isiraeli!

²⁴ ũtũmĩte andũ aku

moke marume Jehova.

Na ũkoiga atĩrĩ,

‘Nĩ ũndũ wa ngaari ciakwa nyingĩ cia ita,

nĩnyambatĩte ngakinya tũcũmbĩrĩ twa irĩma,

o kũu igũrũ mũno Lebanoni.

Nĩndemete mĩtarakwa yakuo ĩrĩa mĩraihi mũno,

o na mĩthengera ĩrĩa mĩega mũno.
Nĩnginyĩte tũcũmbĩrĩ twakuo kũrĩa kũraya mũno,
o kũrĩa kũrĩ na mĩtitũ ĩrĩa mĩega mũno.

25 Nĩnyenjete ithima mabũrũri ma kũngĩ
na nganyua maaĩ kuo.

Nĩhũithĩtie tũrũũ twa Misiri
na makinya ma magũrũ makwa.'

26 "Kaĩ ũtaiguĩte?

Kuuma tene nĩndamũrĩte ũndũ ũcio.
Matukũ-inĩ macio ma tene nĩndabangĩte ũndũ ũcio:
rĩu nĩndĩũhingĩtie,

atĩ wee nĩtũmĩte matũũra manene marĩa mairigĩre na thingo cia hinya
matuĩke hĩba cia mahiga.

27 Andũ akuo maagithĩtio hinya,
nao makagegeare na magaconorithio.

Mahaana mĩmera ĩrĩ mũgũnda,
makoororoa o ta thuuna nduru,
kana ta nyeki ĩmerete nyũmba igũrũ,
ĩrĩa yũmaga ĩtanakũra.

28 "No nĩnjũũĩ kũrĩa ũikaraga,
na ngamenya ũkiumagara na ũgĩcooka,
o na ũrĩa ũndakaragĩra.

29 Tondũ nĩũndakarĩire
na rũng'athio rwaku nĩrũkinyĩire matũ makwa,
nĩngũgwĩkĩra gĩcũhĩ gĩakwa iniũrũ,
na matamu ndĩmoohe kanua-inĩ gaku,
na nĩngatũma ũcookere
njĩra o ĩyo wokĩire.

30 "Gĩkĩ nĩkĩo gĩgaakorwo kĩrĩ kĩmenyithia gĩaku, wee Hezekia:
"Mwaka ũyũ ũkũrĩa irio cia maitĩka,
naguo mwaka wa keerĩ ũrĩe kĩrĩa gĩgaathundũka harĩ mo.
No mwaka wa gatatũ-rĩ, nĩũkahaanda na ũgethe,
ũhaande mĩgũnda ya mĩthabibũ, na ũrĩe maciaro mayo.

31 O rĩngĩ matigari ma nyũmba ya Juda
nĩmagaikũrũkia mĩri na thĩ, na maciare maciaro na igũrũ.

32 Nĩgũkorwo Jerusalemu nĩgũkoima matigari ma andũ,
nakuo Kĩrĩma-inĩ gĩa Zayuni kuume gĩkundi kĩa arĩa mahonokete.
Kĩyo kĩa Jehova Mwene-Hinya-Wothe
nĩkĩo gĩkaahingia ũguo.

33 "Nĩ ũndũ ũcio Jehova ekuuga ũũ igũrũ rĩa mũthamaki wa Ashuri:
"Ndagatoonya itũũra rĩrĩ inene
kana arathũkie mũguĩ kuo.

Ndagooka mbere yariĩ na ngo
kana arĩrigiicĩrie na ihumbu cia tĩri, arĩũkĩrĩre.

34 Njĩra ĩrĩa agookĩra no yo agaacookera;
ndagatoonya itũũra rĩrĩ inene,"
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

35 "Nĩngagitĩra itũũra rĩrĩ inene na ndĩrĩhonokie,
nĩ ũndũ wakwa na nĩ ũndũ wa Daudi ndungata yakwa!"

³⁶ Hĩndĩ ĩyo mũraika wa Jehova agĩthiĩ na akĩũraga andũ ngiri igana rĩmwe rĩa mũrongo ĩnana na atano kũu kambĩ-inĩ ya Ashuri. Rĩrĩa andũ mookĩrire rũciinĩ tene, magĩkora kũu no ciimba theri! ³⁷ Nĩ ũndũ ũcio Senakeribu mũthamaki wa Ashuri agĩtharia kambĩ agĩthiĩ; agĩcooka Nineve, agĩkara kuo.

³⁸ Na rĩrĩ, mũthenya ũmwe rĩrĩa ahooyaga arĩ hekarũ-inĩ ya ngai yake Nisiroku-rĩ, ariũ ake eerĩ Adarameleki na Sharezeru makĩmũũraga na rũhiũ rĩa njora, na makĩũrĩra bũrũri wa Ararati. Nake mũriũ Esari-Hadoni agĩtuĩka mũthamaki itheriya rĩake.

38

Ndwari ya Hezekia

¹ Matukũ-inĩ macio Hezekia akĩrwara, hakuhi akue. Mũnabii Isaia mũrũ wa Amozu agĩthiĩ kũrĩ we, akĩmwĩra atĩrĩ, “Jehova ekuuga ũũ: Thondeka maũndũ ma mũciĩ waku, tondũ nĩũgũkua, ndũkũhona.”

² Hezekia akĩhũgũra ũthiũ wake, akĩrora rũthingo-inĩ, na akĩhooya Jehova, akiuga atĩrĩ, ³ “Wee Jehova, ririkana ũrĩa ngoretwo ngĩthiĩ na mũthiire ya kwĩhokeka mbere yaku, na ngeheana na ngoro yakwa yothe, na ngeeka ũrĩa kwagĩrĩre maitho-inĩ maku.” Nake Hezekia akĩrĩra mũno.

⁴ Hĩndĩ ĩyo kiugo kĩa Jehova gĩgĩkinyĩra Isaia, akĩrwo atĩrĩ, ⁵ “Cooka ũkeere Hezekia atĩrĩ, ‘Jehova Ngai wa thoguo Daudi ekuuga ũũ: Nĩnjiguĩte ihooya rĩaku na ngoona maithori maku; nĩngũkuongerera mũaka ikũmi na ĩtano ya gũtũũra muoyo. ⁶ Nĩngũkũhonokia hamwe na itũũra rĩrĩ inene kuuma guoko-inĩ kwa mũthamaki wa Ashuri. Nĩngũgitĩra itũũra rĩrĩ inene.

⁷ “Gĩkĩ nĩkĩo kĩmenyithia kĩrĩa Jehova egũkũhe atĩ Jehova nĩegwĩka ũndũ ũcio akwĩrĩre: ⁸ Nĩngatũma kĩruru kĩa riũa gĩcooke na thuutha makinya ikũmi marĩa gĩkũrũkĩte ngathĩ-inĩ ya Ahazu.’” Nĩ ũndũ ũcio ũtheri wa riũa ũgĩcooka na thuutha makinya ikũmi marĩa waikũrũkĩte.

⁹ Maya nĩmo maandĩko ma Hezekia mũthamaki wa Juda marĩa aandĩkire thuutha wa kũrũara na kũhona:

¹⁰ Nĩ ndoigire atĩrĩ, “O rĩrĩa matukũ ma muoyo wakwa magaacĩra-rĩ, no rĩo ngũthiĩ ndonye ihingo-inĩ cia gĩkuũ, na ndunywo mũaka yakwa ĩrĩa ĩtigarĩte?”

¹¹ Ngĩkiuga atĩrĩ, “Nĩ ndikona Jehova rĩngĩ, ndikona Jehova ndĩ bũrũri ũyũ wa arĩa matũũraga muoyo; gũtirĩ hĩndĩ ĩngĩ ngona mũndũ wa thĩ, kana ngorwo hamwe na arĩa marĩ gũkũ thĩ.

¹² Nyũmba yakwa nĩtharĩtio, ĩkeherio kũrĩ nĩ, o ta ũrĩa hema ya mũrĩithi yambũragwo.

Nĩngũnjĩte muoyo wakwa ta ũrĩ taama wa mũndũ ũrĩa ũtumaga na mũtambo, na rĩu nĩkũndinia ekũndinia anjeherie mũtambo-inĩ ũcio wake; mũthenya na ũtukũ-rĩ, ũtuĩkĩte o wa kũũniina.

¹³ Ndetereire ngĩrĩrĩrie nginya gũgĩkĩa, na akiunanga mahĩndĩ makwa mothe o ta mũrũũthi. Mũthenya na ũtukũ-rĩ, wee ũtuĩkĩte o wa kũũniina.

¹⁴ Ngĩkaya ta hũngũrũrũ kana mũrũaru, ngĩcaaya o ta ũrĩa ndutura ĩcaayaga. Maitho makwa makĩaga hinya nĩgũcũthĩrĩria igũrũ. Ndĩ mũthĩnĩku; Wee Mwathani ũka ũndeithie!”

15 No ingikiuga atĩa?

Nĩanjariirie, na nĩwe mwene wĩkĩte ũguo.
Mĩaka yakwa yothe ndĩrĩthiiga ndĩnyiihĩtie,
tondũ wa ruo rũrũ rwa ngoro yakwa.

16 Mwathani, andũ matũũraga moonaga maũndũ ta maya;
o naguo roho wakwa ũtũũraga muoyo wonaga maũndũ o ta macio.
Wanjookeirie ũgima wa mwĩrĩ,
na ũkĩreka ndũũre muoyo.

17 Ti-itherũ ũhoru ũcio warĩ wa kũng'una,
nĩkĩo ndaiguire ruo rũnene ũguo.
Nĩ ũndũ wa wendo waku,
nĩwagiriĩrie ndoonye irima rĩa mwanangĩko;
mehia makwa mothe nĩũriganĩirwo nĩmo.

18 Nĩgũkorwo mbĩrĩra ndĩngĩhota gũkũgococa,
o nakĩo gĩkuũ gĩtingĩkũgococa;
arĩa maharũrũkaga irima rĩu
matingĩgĩa na kĩrĩgĩrĩro kĩa wĩhokeku waku.

19 Arĩa marĩ muoyo, o acio matũũraga muoyo-rĩ, nĩmakũgococaga,
ta ũrĩa ndĩreka ũmũthĩ;
maithe ma ciana nĩo meraga ciana
ũhoru wa wĩhokeku waku.

20 Jehova nĩakahonokia,
na nĩtũkaina tũrĩ na inanda cia mũgeeto
matukũ mothe ma muoyo witũ,
tũrĩ hekarũ-inĩ ya Jehova.

21 Isaia oigĩte atĩrĩ, "Thondekai ngũmba ya ngũyũ, mũmĩigĩrĩre ihũha-inĩ, na nĩekũhona."

22 Hezekia oorĩtie atĩrĩ, "Kĩmenyithia gĩgaakorwo kĩrĩ kĩrĩkũ atĩ nĩngambata thĩ hekarũ-inĩ ya Jehova?"

39

Mabarũthi Kuuma Babuloni

¹ Na rĩrĩ, ihinda rĩu Merodaki-Baladani mũrũ wa Baladani mũthamaki wa Babuloni nĩatũmĩre Hezekia marũa na kĩheo, tondũ nĩaiguĩte ũhoru wa ndwari yake na kũhona gwake. ² Hezekia akĩamũkĩra andũ arĩa maatũmĩtwo na gĩkeno, na akĩmoonia indo ciothe iria aigĩte makũmbĩ make; akĩmoonia betha, na thahabu na mahuti marĩa manungi wega na maguta marĩa mega mũno, na indo ciake ciothe cia mbaara na indo ciothe iria ciarĩ igĩĩna-inĩ ciake. Gũtirĩ kĩndũ o na kĩmwe thĩinĩ wa nyũmba ya ũthamaki kana kĩarĩ ũthamaki-inĩ wake wothe Hezekia ataamoonirie.

³ Hĩndĩ iyo mũnabii Isaia agĩthĩ kũrĩ Mũthamaki Hezekia, akĩmũũria atĩrĩ, "Andũ acio moiga atĩa, na mekuumĩte kũ?"

Nake Hezekia agĩcookia atĩrĩ, "Moimĩte bũrũri wa kũraya; megũkĩte kuuma bũrũri wa Babuloni."

⁴ Nake mũnabii akĩũria atĩrĩ, "Nĩ kĩ moonire nyũmba-inĩ yaku ya ũthamaki."

Nake Hezekia agĩcookia atĩrĩ, "Moonire indo ciothe cia nyũmba yakwa ya ũthamaki. Gũtirĩ kĩndũ o na kĩmwe kĩrĩ igĩĩna-inĩ ciakwa itanamoonia."

⁵ Nake Isaia akĩĩra Hezekia atĩrĩ, "Ta igua kiugo kĩa Jehova Mwene-Hinya-Wothe: ⁶ Ti-itherũ ihinda nĩrĩgakinya, rĩrĩa indo ciothe iria irĩ thĩinĩ wa nyũmba yaku ya ũthamaki, na iria ciothe maithe maku matũire maigĩte nginya ũmũthĩ, igaakuo itwarwo Babuloni. Gũtirĩ o

na kīmwe gīgaatigara. Ūguo nīguo Jehova ekuuga. ⁷ Na andū amwe a rūciaro rwaku, o arīa moimīte mūthiimo waku, o arīa wee ūgaaciara, nīmagathaamio, na nīmakaahakūrwo nīguo matungatage nyūmba-inī ya mūthamaki wa Babuloni.”

⁸ Nake Hezekia agīcookia atīrī, “Kiugo kīa Jehova kīrīa waria nī kīega,” tondū eeciiririe atīrī, “Hīndī irīa ngūtūūra muoyo nīgūgūkorwo kūrī na thayū na ūgitīri.”

40

Kūhooreria Andū a Ngai

¹ Atīrīrī, hooreriai, mūhoorerie andū akwa,
ūguo nīguo Ngai wanyu ekuuga.

² Arīriai itūūra rīa Jerusalemu na ūhooreri,
na mwanīrīre, mūrīre atīrī,
wīra warīo mūrītū nīūthirīte,
na nīrīrekeirwo mehia marīo,
o na ningī atī nīrīherithītio nī guoko kwa Jehova
maita meerī nī ūndū wa mehia marīo mothe.

³ Kūrī na mūgambo wa mūdū ūkwanīrīra, akoiga atīrī:
“Haarīriai njīra ya Jehova kūu werū-inī wa mūthanga,
mūrūngarie njīra nene ya Ngai witū kūu werū-inī.

⁴ Mīkuru yothe nīgathikwo yambatīre,
nacio irīma ciothe na tūrīma ciaraganio;
nakuo kūrīa gūtārī kūigananu nīgūkaigananio,
nakuo kūrīa gūtārī kwaraganu kwaraganio wega.

⁵ Naguo riiri wa Jehova nīūkaguūranīrio,
na andū othe nīmakawīonera marī hamwe.
Nīgūkorwo nī kanua ka Jehova
kaarītie ūhoru ūcio.”

⁶ Kūrī na mūgambo wa mūdū ūroiga atīrī, “Anīrīra.”
Na nī ngīmūūria atīrī, “Ngwanīrīra njuge atīa?”

“Uga atīrī: Andū othe mahaana ta nyeki,
na ūthaka wao wothe ūhaana ta mahūa ma mūgūnda.

⁷ Nyeki nīhoohaga, namo mahūa magaitīka,
nīkūhurutwo nī mīhūmū ya Jehova.
Ti-itherū andū mahaana o ta nyeki.

⁸ Nyeki nīhoohaga namo mahūa magaitīka,
no kiugo kīa Ngai witū gītūūruga nginya tene.”

⁹ Inyuī andū arīa mūrehaga ūhoru mwega Zayuni,
ambatai mūthiī kīrīma-inī kīrīa kīraihi na igūrū.

Inyuī arīa mūrehaga ūhoru mwega Jerusalemu,
anīrīrai na mūgambo mūnene,
anīrīrai, na mūtigetigīre;
īrai matūūra ma Juda atīrī,
“Ngai wanyu arī haha!”

¹⁰ Atīrīrī, Mwathani Jehova nīarooka arī na ūhoti,
na guoko gwake nīkuo gūgaathanaga.
Atīrīrī, kīheo gīake arī nakīo,
o na irīhi rīake arī narīo.

- 11 Arĩithagia mbũri ciake o ta mũrĩithi:
 Natuo tũgondu atuoyaga na moko make
 na agatũkuuĩra gĩthũri-inĩ gĩake;
 nacio ng'ondũ iria irongithia acitongoragia o kahora.
- 12 Nũũ wanathima maaĩ na rũhĩ rwake,
 kana agĩthima igũrũ na wariĩ wa guoko gwake?
 Nũũ wanekĩra rũkũngũ rwa thĩ gĩkabũ-inĩ arũthime,
 kana agĩthima irĩma na ithimi,
 o na agĩthima tũrĩma na ratiri?
- 13 Nũũ wanamenya meciiria ma Jehova,
 kana akĩmũtaara taarĩ we mũmũhei kĩrĩra?
- 14 Nũũ Jehova aahoire kĩrĩra nĩguo amũmenyithie maũndũ,
 na nũũ wamũrutire gũthiĩ na njĩra ĩrĩa yagĩrĩire?
 Nũũ wamũrutire maũndũ ma ũũgĩ,
 kana akĩmuonia ũrĩa angĩhota gũkuũkĩrwo nĩ maũndũ?
- 15 Ti-itherũ ndũrĩrĩ ihaana ta itata rĩa maaĩ rĩrĩ ndoo-inĩ;
 cionagwo ihaana ta karũkũngũ kanini karĩa gatigagwo ratiri-inĩ;
 we athimaga icigĩrĩra cia iria-inĩ taarĩ rũkũngũ rũhinyu.
- 16 Mũtitũ wa Lebanoni-rĩ, ndũngĩgania ngũ cia mwaki wa kĩgongona,
 kana nyamũ ciakuo ciigane kũmũrutĩra magongona ma njino.
- 17 Ndũrĩrĩ ciothe ikĩonwo nĩwe, acionaga ihaana ta kĩndũ hatarĩ;
 we acionaga ta itarĩ kĩene,
 o na ta irĩ tũhũ mũtheri.
- 18 Atĩrĩrĩ, ũngĩgerekania Mũrungu na ũ?
 Kana nĩ mũhianĩre ũrĩkũ mũngĩmũgerekania naguo?
- 19 Mĩhianano ya kũhooywo yacũhagio nĩ mũturi,
 nake mũturi wa thahabu akamĩgemia na thahabu,
 na akamĩthondekera irengeeri cia betha.
- 20 Mũndũ ũrĩa mũthĩini mũno ũtangĩhota kuona indo ta icio cia kũrutwo,
 athuuraga mũtĩ ũrĩa ũtangĩbutha.
 Agacaria bundi mũũgĩ
 wa kũmwacũhĩria mũhianano wa kũhooywo mũrũmu wega
 ũtangĩgũa.
- 21 Anga mũtirĩ mwamenya?
 Kaĩ mũtarĩ mwaigua ũhoru?
 Mũtirĩ mwaheo ũhoru kuuma o kĩambĩrĩria?
 Kaĩ mũtarĩ mwataũkĩrwo kuuma rĩrĩa thĩ yombirwo?
- 22 Jehova aikaragĩra gĩtĩ kĩa ũnene igũrũ rĩa gĩthiũrũrĩ gĩa thĩ,
 nao andũ arĩa matũũraga thĩ akamoona mahaana o ta ndaahi.
 Atambũrũkagia matu marĩa mairũ o ta kĩandarũa,
 na akamaamba ta marĩ hema ya gũtũũrwo.
- 23 Nĩwe ũtũmaga anene matuĩke ta kĩndũ gũtarĩ,
 na akanyiihia aathani a thĩ akamatua ta marĩ o tũhũ mũtheri.
- 24 O mahaandwo o ũguo-rĩ,
 o mbeũ ciao ciahurwo-rĩ,
 o mambĩrĩria gũikũrũkia mĩri yao tĩiri-inĩ-rĩ,
 amahuhaga na mĩhũmũ yake nao makahooha,
 nakĩo kĩhuhũkanio kĩa rũhuho gĩkamahuruta o ta mahuti.

- 25 Ūrĩa Mũtheru ekũũria atĩrĩ,
 “Nĩ-rĩ, mũngĩngerekania na ũ?
 Kana nũũ tũngĩiganana?”
- 26 Tiirai maitho manyu mũrore na igũrũ:
 Nũũ wombire njata icio ciothe?
 Ūcio nĩwe ũrehaga mbũtũ icio cia igũrũ agĩcitaraga,
 na ageeta o ĩmwe yacio na rĩĩtwa.
 Tondũ wa ũhoti wake mũnene na hinya wake mũnene,
 gũtirĩ o na ĩmwe yacio yagaga ho.
- 27 Wee Jakubu, nĩ kĩĩ gĩgũtũma warie,
 na wee Isiraeli ũgateta, ũkoooria atĩrĩ,
 “Mĩthiire yakwa nĩhithĩtwo Jehova;
 naguo ciira wakwa wa kĩhooto ndũrũmbũyagio nĩ Ngai wakwa”?
- 28 Anga mũtirĩ mwamenya?
 Kaĩ mũtarĩ mwaigua ũhororo?
 Jehova nĩwe Ngai ũrĩa ũtũũraga tene na tene,
 nĩwe Mũmbi wa ituri ciothe cia thĩ.
 We ndooragwo nĩ hinya o na kana akanoga,
 naguo ũmenyo wake wa maũndũ gũtirĩ mũndũ ũngĩhota kũũtuĩria.
- 29 Mũndũ ũrĩa mũnogu nĩamũheaga hinya,
 nake ũrĩa ũũrĩtwo nĩ hinya akamuongerera ũhoti.
- 30 Andũ ethĩ o nao nĩmooragwo nĩ hinya na makanoga,
 nao andũ arĩa matarĩ akũrũ nĩmahĩngagwo na makagũa;
- 31 no rĩrĩ, andũ arĩa mehokaga Jehova
 nĩmakerũhĩrio hinya wao.
 Makombũkaga na mathagu o ta nderi;
 magaateng’era na matinoge,
 magaaathiiaga na magũrũ na matiũrwo nĩ hinya.

41

Mũteithia wa Isiraeli

- 1 “Atĩrĩrĩ, inyuĩ icigĩrĩra, ta kirai ki mũrĩ mbere yakwa!
 Nacio ndũrĩrĩ nĩcierũhie hinya wacio!
 Nĩcikuĩhĩrĩrie ciarie;
 nĩtũcemaniei hamwe tũciire.
- 2 “Nũũ warahũrĩte mũndũ oime na mwena wa irathĩro,
 akamwĩta amũtungatagĩre na ũthingu?
 Aneanaga ndũrĩrĩ kũrĩ we,
 na agatooria athamaki makamwathĩkagĩra.
 Amatuuaga o ta rũkũngũ na rũhiũ rwake rwa njora,
 akamatua maragara na ũta wake nao makombũrwo nĩ rũhuho.
- 3 Amateng’eragia, akamahĩtũka atagurarĩtio,
 o na angĩkorwo nĩ njĩra atarĩ agerera na magũrũ make mbere ĩyo.
- 4 Nũũ wĩkĩte ũndũ ũcio na akaũhingia,
 ageeta njiarwa marĩĩtwa kuuma o kĩambĩrĩria?
 Nĩĩ Jehova, nĩ nĩ wa mbere
 na wa kũrigĩrĩria; nĩ nĩ nĩ we.”
- 5 Icgĩrĩra nĩciĩoneire ũndũ ũcio na igetigĩra;
 nacio ituri cia thĩ ikainaina.

Ikuhagĩrĩria na ikeyumĩria;

⁶ o ũmwe ateithagia ũrĩa ũngĩ,
na akeera mūrũ wa nyina atĩrĩ, “Wĩyũmĩrĩrie mũno!”

⁷ Mũbundi ekagĩra mūturi wa thahabu hinya,
nake ũrĩa ũnyorokagia na nyondo ĩrĩa nene
omagĩrĩria ũrĩa ũturagĩra ihiga-inĩ rĩa ũturi.

Nake akoiga atĩrĩ, “Wĩra ũcio wa kũnyiitithania cuma nĩ mwega.”
Akanyĩitithania mũhianano ũcio wa kũhooywo na mĩcumarĩ, nĩguo
ndũkenyene, ũgwe.

⁸ “No rĩrĩ, wee Isiraeli, ndungata yakwa,
o wee Jakubu ũrĩa thuurĩte,
o inyuĩ njiaro cia Iburahĩmu mūrata wakwa,

⁹ ndakũrutire kuuma ituri cia thĩ,
ngĩgwĩta kuuma koine ciayo ĩria irĩ kũraya mũno.

Ngĩkwĩra atĩrĩ, ‘Wee ũrĩ ndungata yakwa;’
nĩngũthuurĩte na ndikũregete.

¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio tiga gwĩtigĩra, nĩgũkorwo ndĩ hamwe nawe;
tiga kũmaka, nĩgũkorwo nĩ nĩ ngai waku.

Nĩndĩkuongagĩrĩra hinya na ngũteithagie;
na ti-itherũ nĩndĩrĩgũtiiragĩrĩra na guoko gwakwa kwa ũrĩo kwa
ũthingu.

¹¹ “Andũ arĩa othe makũrakaragĩra magagũũkĩrĩra
ti-itherũ nĩmagaconorithio na manyararithio;
arĩa marũaga nawe
magaatuĩka o ta kĩndũ hatarĩ na mathire biũ.

¹² O na ũngĩgaacaria thũ ciaku, ndũgaaciona.
Andũ arĩa mahũũranaga mbaara nawe
magaatuĩka o ta kĩndũ hatarĩ.

¹³ Nĩgũkorwo nĩ nĩ ngai Jehova, Ngai waku,
ũrĩa ũkũnyiitaga guoko kwa ũrĩo,
na agakwĩra atĩrĩ, Tiga gwĩtigĩra;
nĩngũgũteithia.

¹⁴ Tiga gwĩtigĩra, wee Jakubu kagunyũ gaka,
o wee Isiraeli gakundi kanini,
nĩ mwene nĩ nĩ ngũgũteithia,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga,
ũcio Mũkũuri waku, ũrĩa Mũtheru wa Isiraeli.

¹⁵ “Atĩrĩrĩ, nĩngagũtua kĩhũuri kĩa ngano,
kĩhũuri kĩerũ na kĩũgĩ, kĩa magego maingĩ.
Nĩũkahũura irĩma na ũcihehenje,
natuo tũrĩma ũtũtue mũũngũ.

¹⁶ Wee nĩũgaacihuha, naruo rũhuho rũcigũrũkie,
nakĩo kĩhuhũkanio gĩcihurunje.
No rĩrĩ, wee nĩũgakenera Jehova,
na wĩrahagĩre ũrĩa Mũtheru wa Isiraeli.

¹⁷ “Andũ arĩa athĩni na abatari methaga maaĩ ma kũnyua, no gũtirĩ;
nĩmĩ ciao nĩcing’arĩtio nĩ nyoota.

No rĩrĩ, nĩ Jehova nĩngamacookeria ũhoru;
nĩ Ngai wa Isiraeli, ndirĩ hĩndĩ ngaamatiganĩria.

¹⁸ Nĩngatũma njũũ ĩtherere kũu rũng’ũrĩ-inĩ kũrĩa gũtũũgĩru,

- nacio ithima itherũke cianda-inĩ.
 Nĩngatũma kũu werũ-inĩ kũgĩe tũria twa maaĩ,
 nakuo kũndũ kũrĩa kũng'aru ndũme gũtherũke ithima cia maaĩ.
- 19 Nĩngahaanda mĩtarakwa na mĩgaa,
 na mĩhandathi na mĩtamaiyũ kũu werũ-inĩ.
 Na haande mĩbinde kũndũ kũrĩa gũtakũraga kĩndũ,
 na mĩthengera, na mĩkarakaba o hamwe,
- 20 nĩgeetha andũ mone na mamenye,
 mecũũranie na mataũkĩrwo,
 atĩ nĩ guoko kwa Jehova gwĩkĩte maũndũ macio,
 na atĩ Ūrĩa Mũtheru wa Isiraeli nĩwe wamĩũmbire.”
- 21 Jehova ekuuga atĩrĩ, “Rehei ciira wanyu ũrĩa mũrĩ naguo.
 Onaniai ihooto cianyu cia hinya,”
 ũguo nĩguo Mũthamaki wa Jakubu ekuuga.
- 22 “Rehei ngai cianyu cia mĩhianano ya kũhooywo
 itwĩre ũrĩa gũkaahaana.
 Twĩrei ũrĩa maũndũ ma tene maatariĩ,
 nĩguo twĩcũũranie ũhoru wamo,
 na tũmenye ũrĩa makaarigĩrĩa.
 Kana mũtũmenyithie ũhoru wa maũndũ marĩa magooka thuutha,
 23 na mũtwĩre ũrĩa gũgaikara thuutha-inĩ,
 nĩguo tũmenye atĩ mũrĩ ngai.
- ĩkai ũndũ mwega kana mũũru,
 nĩguo tũmake na tũiyũrwo nĩ guoya.
- 24 No rĩrĩ, inyuĩ mũrĩ kĩndũ hatarĩ,
 na mawĩra manyu matirĩ bata;
 mũndũ ũrĩa ũmwĩthuurĩre atariĩ o ta kĩndũ kĩrĩ magigi.
- 25 “Nĩnjarahũrĩte mũndũ wa kuuma gathigathini, na nĩarooka:
 mũndũ uumĩte irathĩro rĩa riũa ũrĩa ũkayagĩra rĩtwa rĩakwa.
 Arangagĩrĩa aathani a thĩ o ta marĩ ndaka,
 akamarangĩrĩa o ta ũrĩa mũmbi akimaga rĩũmba.
- 26 Nũũ waheanire ũhoru ũcio kuuma o kĩambĩrĩa, nĩguo tũũmenye;
 kana akĩũheana mbere ĩyo, nĩguo tuuge atĩrĩ, ‘Ūhoru ũcio aarĩtie nĩ
 wa ma’?
 Gũtirĩ mũndũ weranire ũhoru ũyũ,
 na gũtirĩ mũndũ waũheanĩte mbere ĩyo,
 gũtirĩ mũndũ waiguĩte ũhoru ũyũ kuuma kũrĩ inyuĩ.
- 27 Nĩ nĩ ndaarĩ wa mbere kwĩra Zayuni atĩrĩ, ‘Atĩrĩrĩ, aya marĩ haha!’
 Nĩ nĩ ndatũmire mũndũ athiĩ Jerusalemu agatware ũhoru ũrĩa
 mwega.
- 28 Ndĩrarora no hatirĩ mũndũ;
 gũtirĩ mũndũ thĩinĩ wao ũngĩheana kĩrĩa,
 gũtirĩ mũndũ wa kũnjookeria ũhoru rĩrĩa ingĩmoria kĩũria.
- 29 Atĩrĩrĩ, andũ othe nĩ a maheeni!
 Cũko ciao no cia tũhũ;
 mĩhianano yao ya gwacũhio ĩhaana o ta rũhuho, na nĩ ya tũhũ
 mũtheri.

42

Ndungata ya Jehova

- 1 “Atĩrĩrĩ, ĩno nĩyo ndungata yakwa, ĩrĩa ndiiragĩrĩa,

ĩria ndĩthuurĩire na nĩyo ĩkenagia ngoro yakwa;
 nĩngamĩitĩrĩria Roho wakwa
 nayo nĩkarehithĩria ndũrĩrĩ ciira wa kĩhooto.
² Ndĩkaanĩrĩra kana ĩgũũthũke,
 kana mũgambo wayo ũiguuo kũu njĩra-inĩ.
³ Kamũrangi kagondoku ndĩgakoina,
 kana ĩhorie rũtambĩ rwa ũguta rũria rũratooga.
 Na nĩ ũndũ wa wĩhokeku nĩgatuanĩra ciira na kĩhooto;
⁴ ndĩgaatithia kana ĩkue ngoro
 nginya hĩndĩ ĩria ĩgaatũma gũkũ thĩ kũgĩe ciira wa kĩhooto.
 Andũ arĩa matũũraga icigĩrĩra-inĩ makehoka watho wayo.”

⁵ Jehova, Mũrungu witũ, ũria wombire igũrũ na akĩritambũrũkia,
 o we ũria waraganirie thĩ na indo iria ciothe ciumaga kuo,
 na nĩwe ũheaga andũ a thĩ mĩhũmũ,
 na akahe arĩa maikaraga kuo muoyo, ekuuga atĩrĩ:
⁶ “Nĩ Jehova nĩ nĩ ngwĩtĩte na njĩra ya ũthingu;
 nĩngakũnyiita guoko.
 Nĩngakũmenyagĩrĩra na ngũheane
 ũtuĩke wa kũrĩkanĩra kĩrĩkanĩro na andũ,
 o na ũtuĩke ũtheri wa gũtherera andũ a Ndũrĩrĩ,
⁷ na nĩguo ũhingũrage atumumu maitho,
 na wohorithagie arĩa mohetwo ũmarute moime njeera,
 o nao arĩa maikarĩte nduma-inĩ ũmarekererie, moime korokoro-inĩ.

⁸ “Nĩ nĩ Jehova; rĩu nĩrĩo rĩtwa rĩakwa!
 Naguo riiri wakwa ndikaũhe mũndũ ũngĩ,
 kana njĩtĩkĩre mĩhianano ya kũhooywo ĩheo ũgooci wakwa.
⁹ Atĩrĩrĩ, maũndũ maarathirwo tene nĩmahingĩtio,
 na rĩu nĩ maũndũ merũ ngwanĩrĩra;
 na maũndũ macio matanakinya-rĩ,
 nĩndĩmũmenyithĩtie ũhoru wamo.”

Rwĩmbo rwa Kũgooca Jehova

¹⁰ Inĩrai Jehova rwĩmbo rwerũ,
 na mũmũgooce kuuma ituri-inĩ ciothe cia thĩ,
 inyuĩ mũikũrũkaga kũu iria-inĩ, na kĩria gĩothe kĩrĩ thĩinĩ warĩo,
 o na inyuĩ icigĩrĩra, na arĩa othe matũũraga thĩinĩ wacio.
¹¹ Werũ na matũũra makuo nĩmanĩrĩre na mĩgambo;
 o na tũtũura tũria Kedari atũũraga nĩtũkũngũire.
 Andũ a Sela nĩmarekwo maine rwĩmbo nĩ gũkena;
 o na mũreke maanĩrĩre marĩ kũu irĩma-igũrũ.
¹² Nĩmarekwo makumie Jehova,
 na maanĩrĩre ũgooci wake kũu icigĩrĩra-inĩ.
¹³ Jehova nĩakoimagara athĩ o ta njamba ĩrĩ hinya,
 na aarahũre kĩyo gĩake ta njamba ya ita;
 akaanĩrĩra na oigĩrĩrie mbugĩrĩrio ya mbaara,
 na nĩagatooria thũ ciake.
¹⁴ “Thinda iraaya ngoretwo ngirĩte ki,
 ngegĩrĩrĩria gwĩka ũndũ.
 No rĩu-rĩ, ndĩrakaya ta mũtumia ũrarũmwo,
 ngateeha na ngahũma.

- 15 Nīngananga irīma na tūrīma,
na ndūme mīmera ĩrīa yothe ĩkūruga kuo yūme;
nīngatūma njūũ ĩtuīke icīgīrīra
na ndūme tūrīa tūhwe.
- 16 Nao atumumu nīngamagereria njīra iria matoō,
na ndīmatoongorerie tūcīra tūrīa mataahūthīrīte gūthīra;
nayo nduma nīngamīgarūra ĩtuīke ūtheri mbere yao,
nakuo kūdū kūrīa gūtārī kūigananu ndīkwaraganie.
Maūdū macio nīmo ngeeka,
na ndikamatiganīria.
- 17 No rīrī, andū arīa mehokete mīhianano ya kūhooywo,
o acio meraga mīhianano ya gwacūhio atīrī, ‘Inyuī nī inyuī ngai ciitū,’
nīmakahūdūrwo na nīmagaconorithio kūna.

Andū a Isiraeli Nī Atumumu na Matiiguaga

- 18 “Inyuī mūtaiguaga, ta iguai,
na inyuī atumumu-rī, ta cūthīrīriai, nīguo muone!
- 19 Nūū mūtumumu tiga o ndungata yakwa,
o na kana nūū ūtaiguaga ta mūtūmwo ūcio ndūmīte?
Nūū mūtumumu ta ūrīa wīheanīte biū kūrī nī,
na nūū mūtumumu ta ndungata ya Jehova?
- 20 Nīwonete maūdū maingī, no ndūmarūmbūyagia;
matū maku nīmahingūrītwo, no ndūrī ūndū ūiguaga.”
- 21 Jehova nīonire arī wega atūūgīrie watho wake
na ūgīe riiri nī ūndū wa ūthingu wake.
- 22 No rīrī, andū aya nīmatahītwo na magatunywo indo,
othe manyiītītwo na mītego marima-inī,
o na makahithwo njeera thīinī.
Matuīkīte ta nyamū cia kūguīmwo,
na gūtīrī mūdū ūngīmahonokia;
maīkarīte marī atahe,
na gūtīrī mūdū ūngiuga atīrī, “Nīmacookio kwao.”
- 23 Nūū wanyu ūgūthikīrīria ūhoro ūyū,
kana aūrūmbūiye mahinda marīa magooka?
- 24 Nūū waneanire Jakubu atūīke wa gūtahwo,
na nūū waneanire Isiraeli kūrī atunyani?
Githī ti Jehova,
o ūrīa ithuī twīhīrie?
Nīgūkorwo andū nīmaregīre gūthī na njīra ciake;
nīmagīre gwathīkīra watho wake.
- 25 Nī ūndū ūcio nīamaitīrīrie marakara make mahiū,
na akīmatharīkīra na mbaara.
Maarigiicīirio nī marakara mahaana ta nīnīmbī cia mwaki mīena yothe,
no-o matiigana kūmenya.
Marakara macio makīmacina,
no matiigana kūrūmbūiya ūhoro ūcio ngoro-inī ciao.

43

Mūhonokia wa Isiraeli

- 1 No rīrī, wee Jakubu, Jehova ūrīa wakūūmbire,
o we ūcio watūmire ūgīe ho,
wee Isiraeli, ekuuga atīrī:

- “Tiga gwītigīra, nīgūkorwo nĩ niĩ ngūkūūrīte;
 Ngwītīte na rītwa rīaku; wee ūrī wakwa.
 2 Rīrīa ūkūgerera maaĩ-inĩ ūkīhītūkīra kuo-rī,
 ndīrīkoragwo hamwe nawe;
 o na rīrīa ūkūringa njūūĩ-rī, itigagūtware.
 Rīrīa ūkūgerera mwaki-inĩ-rī, ndūgaagūcina;
 ndūkarīrīmbūkīrwo nĩ rūrīrīmbĩ rwaguo.
 3 Nīgūkorwo nĩ niĩ Jehova, Ngai waku,
 o we Ūrīa Mūtheru wa Isiraeli, Mūhonokia waku;
 nīheanīte būrūri wa Misiri ūtuīke kīndū gīa gūgūkūūra,
 nakuo Kushi na Seba ngakūheana ithenya rīaku.
 4 Tondū wee ūrī wa goro mūno, na ūgatīka maito-inĩ makwa,
 na tondū nīngwendete-rī,
 nīnganeana andū nĩ ūndū waku,
 na neane ndūrīrī nĩ ūndū wa muoyo waku.
 5 Tiga gwītigīra, nīgūkorwo ndĩ hamwe nawe;
 nīngakūrehere ciana ciaku kuuma mwena wa irathīro,
 na ngūcookanīrīrie kuuma mwena wa ithūiro.
 6 Nīngeera mwena wa gathigathini atīrī, ‘Marekererie!’
 na njīre mwena wa gūthini atīrī, ‘Tiga kūmagirīrīria.’
 Ariū akwa marehei moime kūndū kūrāya,
 o nao airītu akwa marehei moime ituri-inĩ ciothe cia thī:
 7 arīa othe metanītio na rītwa rīakwa,
 o acio ndoombire nīgeetha riiri wakwa wonekage,
 acio ndoombire, o acio wīra wa moko makwa.”
- 8 Tongoriai andū arīa marī na maito, no nĩ atumumu,
 na andū arīa marī na matū, no matiiguaga.
 9 Andū a ndūrīrī ciothe nīmonganīte hamwe,
 nao andū a mabūrūri makagomana.
 Nĩ mūdū ūrīkū wao warathire ūhoru ūyū,
 na agītwīra maūdū marīa maarī ma tene?
 Nīmarehe aira ao moonanie atī ūhoru ūcio wao warī wa ma,
 nīguo andū maūigua moige atīrī, “Ūhoru ūcio nĩ wa ma.”
 10 “Inyuĩ nĩ inyuĩ aira akwa,” ūguo nīguo Jehova ekuuga.
 “O na nĩ inyuĩ ndungata ciakwa iria thuurīte
 nīgeetha mūmenye, na mūnjītīkie,
 na mūmenye atī niĩ nĩ niĩ ūrīa we.
 Mbere yakwa gūtīrī ūngī wombītwo,
 na gūtīkagīa ūngī thuutha wakwa.
 11 Niĩ-rī, o niĩ nĩ niĩ Jehova,
 na gūtīrī mūhonokia ūngī tiga niĩ.
 12 Niĩ-rī, nīnguūranīrie ūhoru, na ngahonokania, na ngoimbūra:
 Niĩ mwene, na ti ngai ng’eni īrī thīnī wanyu.
 Tondū ūcio, inyuĩ nĩ inyuĩ aira akwa atī niĩ nĩ niĩ Mūrungu,” ūguo nīguo
 Jehova ekuuga.
 13 “Ī, ti-itherū, kuuma matukū ma tene, niĩ nĩ niĩ ūrīa we.
 Gūtīrī mūdū o na ū ūngīhota kūhonokia mūdū kuuma guoko-inĩ
 gwakwa.
 Rīrīa ndeka ūndū-rī, nū ūngīhota kūūgarūra?”

Tha cia Ngai, na Kwaga Wīhokeku kwa Isiraeli

- 14 Jehova, Mũhonokia wanyu,
o Ũrĩa Mũtheru wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ,
“Nĩngatũma mbũtũ ya ita yũkĩrĩre Babuloni nĩ ũndũ wanyu,
na ndehe andũ othe a Babuloni marĩ mĩgwate,
maikũrũkĩtio na marikabu iria makenagio nĩcio.
- 15 Nĩ nĩ nĩ Jehova, Ũrĩa Mũtheru wanyu,
Mũũmbi wa Isiraeli, na Mũthamaki wanyu.”
- 16 Ũũ nĩguo Jehova ekuuga,
o ũcio watemire njĩra iria-inĩ,
na agĩtema gacĩra kũndũ kũrĩa kwarĩ maaĩ marĩ hinya,
- 17 ũrĩa waguucĩrĩrie ngaari cia ita o na mbarathi,
na mbũtũ cia ita, hamwe na anene a cio,
nao magĩkoma hau na maticooke kwarahũka rĩngĩ,
makĩhora biũ ta rũtambĩ rũhoretio.
- 18 “Tigai kũririkana maũndũ marĩa mahĩtũkĩte;
o na tigai gwĩcũũrania maũndũ marĩa ma tene.
- 19 Atĩrĩrĩ, nĩngwĩka ũndũ mwerũ!
Rĩu no hĩndĩ ũraakunũka; kaĩ inyuĩ mũtaraũmenya?
Ngwĩka atĩrĩ, nĩngũtema njĩra werũ-inĩ,
nakuo rũng’ũrĩ-inĩ ndũme gũtherũke tũrũũ.
- 20 Nyamũ cia gĩthaka, ta mbwe na ndundu,
nĩciheaga gĩtĩo,
tondũ nĩ nĩ heanaga maaĩ werũ-inĩ
o na rũng’ũrĩ-inĩ,
ngatũma kũgĩe na tũrũũ twa kũnyuuagwo nĩ andũ akwa,
andũ arĩa nĩ thuurĩte,
21 andũ arĩa ndeyũmbĩire,
nĩguo mahunjagie ũhoro wa ũgooci wakwa.
- 22 “No rĩrĩ, wee Jakubu ndũrĩ wangaĩra,
nawe Isiraeli-rĩ, nĩkũnogio ũnogetio nĩ nĩ.
- 23 Inyuĩ mũtindeheire ng’ondũ cia maruta ma njino,
kana mũkandĩithia na magongona manyu.
Ndimũhatĩrĩrie na magongona ma mũtu,
kana ngamũnogia na kũmwĩtia ũbumba.
- 24 Mũtirĩ mwangũrĩra ũbumba ũrĩa ũrĩ mũtararĩko mwega,
o na kana mũkandutĩra maguta ma magongona manyu.
No rĩrĩ, mehia manyu nĩmanditũhĩire
na mũkaanogia na mawaganu manyu.
- 25 “Nĩ, o nĩ mwene, nĩ nĩ tharagia mahĩtia maku, mathire biũ,
nĩ ũndũ wakwa Nĩ mwene,
na ngaaga kũririkana mehia manyu rĩngĩ.
- 26 Ta ndirikaniai maũndũ marĩa mahĩtũkĩte,
na mũreke tũmaarĩrĩrie tũrĩ hamwe;
nĩngĩ mũciire muonanie atĩ mũtiĩhĩtie.
- 27 Ithe wanyu wa mbere nĩehirie;
nao andũ arĩa maaragia ithenya rĩanyu makĩĩnemera.
- 28 Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩngaconorithia anene a hekarũ yanyu,
na ndũme Jakubu anangĩke,
o nake Isiraeli atuĩke wa kũnyararwo.

44

Isiraeli Ūrĩa Mũthuure

- 1 “No rĩrĩ, ta thikĩrĩria, wee Jakubu, ndungata yakwa,
o we Isiraeli, ūrĩa nĩ thuurĩte.
- 2 Jehova, ūrĩa wakũũmbire
na agĩgũthondeka ūrĩ nda ya maitũguo,
o ūrĩa ūrĩgũteithagia, ekuuga atĩrĩ:
Tiga gwĩtigĩra, wee Jakubu, ndungata yakwa,
o nawe Jeshuruni, ūrĩa nĩ thuurĩte.
- 3 Nĩgũkorwo bũrũri ūrĩa mũng’aru nĩngaũitĩrĩria maaĩ,
nakuo kũndũ kũrĩa kũmũ nĩgũgathereraga tũrũũ;
naruo rũciaro rwaku nĩngarũitĩrĩria Roho wakwa,
nacio njiaro cianyu ndĩciitĩrĩrie kĩrathimo gĩakwa.
- 4 Nĩmakaingĩha o ta nyeki ya gĩtuamba ikunũkĩte,
o na kana ta mĩtĩ ya mĩribina irĩa ikũraga hũgũrũrũ-inĩ cia njũũ.
- 5 Mũndũ ūmwe nĩakoiga atĩrĩ, ‘Nĩ ndĩ wa Jehova’;
nake ūrĩa ūngĩ akeĩtania na Jakubu;
o nake ūngĩ eyandĩke guoko gwake atĩrĩ, ‘Ndĩ wa Jehova,’
na eetue rĩtwa rĩtanĩtio na Isiraeli.

Nĩ Jehova, ti Mĩhianano

- 6 “Atĩrĩrĩ, Mũthamaki wa Isiraeli na Mũkũũri wao,
o we Jehova-Mwene-Hinya-Wothe, ekuuga atĩrĩ:
Nĩ nĩ wa mbere na nĩ nĩ wa kũrigĩrĩria,
gũtirĩ Ngai ūngĩ tiga nĩ.
- 7 Nũũ ūkĩhaana ta nĩ? Nĩarekwo oimbũre ūhoru ūcio.
Nĩaheane ūhoru ūcio na oimbũre arĩ mbere yakwa,
ūrĩa gwatarĩ kuuma rĩrĩa ndoombire andũ akwa a tene,
na onanie ūrĩa gũgaikara thuutha-inĩ;
ĩ, nĩakĩrathe ūhoru wa maũndũ marĩa magooka.
- 8 Tigai kũinaina, o na kana mwĩtigĩre.
Githĩ ndioimbũrĩre maũndũ maya,
na ngĩratha ūhoru ūyũ kuuma o tene?
Inyuĩ nĩ inyuĩ aira akwa. Nĩ kũrĩ Ngai ūngĩ tiga nĩ?
Aca, gũtirĩ rwaro rũngĩ rwa Ihiga, nĩ ndirĩ ūngĩ njũũ.”
- 9 Andũ arĩa othe mathondekaga mĩhianano ya kũhooywo nĩ a tũhũ,
na indo iria meriragĩria mũno itirĩ bata.
Andũ arĩa mangĩaria ithenya rĩao nĩ atumumu;
gũtirĩ ūndũ mamenyaga, ūguo nĩguo ūmaconorithagia.
- 10 Nũũ wacũhagia mũhianano wa kũhooywo,
o na ageturĩra mũhianano wa gũtwekio ūrĩa ūtangĩmũguna?
- 11 We na arĩa macihooyaga nĩmagaconorithio;
mabundi o nao no andũ matarĩ kĩene.
Othe nĩmongane hamwe na matue itua;
nao nĩmakanyiitwo nĩ guoya mũnene na maconorithio.
- 12 Mũturi wa igera ooyaga kĩndũ kĩa wĩra,
na agakĩrutĩra wĩra agagĩcina na makara;
agathondeka ngai ya mũhianano na nyondo,
akaũtura na hinya wa guoko gwake.
Mũndũ ūcio ahũũtaga, akoorwo nĩ hinya;
akaga kũnyua maaĩ, akaringĩka.

- 13 Mũtharamara aigaga rūrigi rwa kūrũngaria mũhari,
agacooka agakurura na karamu;
mũhianano ũcio egũthondeka akaũhũũra randa,
ningĩ akaũthima gĩthiũrũrĩ,
na agacooka kũwacũhia wega ũhaanane na mũhianĩre wa mũndũ,
o ta mũndũ ũrĩ na riiri wake wothe,
nĩgeetha ũtũũre ihooero-inĩ rĩaguo.
- 14 Mũndũ aatemire mĩtarakwa,
na agĩthuurĩra mũkarakaba kana mũgandi.
Akĩreka ũkũranĩre na mĩtĩ ĩrĩa ĩngĩ ya mũtitũ,
kana akĩhaanda mũthengera, nayo mbura ĩkĩũkũria.
- 15 Mũtĩ ũcio nĩ wa kuunwo ngũ;
oyaga imwe agaakia mwaki, agoota,
no iria ingĩ agaakia mwaki, akaruga mĩgate.
Ningĩ gĩcunjĩ kĩmwe agethondekera ngai ya mũhianano, akamĩhooyaga.
Ĩ ti-itherũ, athondekaga mũhianano mũicũhie akaũinamagĩrĩra.
- 16 Nuthu ya ngũ agaakia mwaki nacio;
akarugĩra irio ciake ho,
na akahĩhĩria nyama ciake ho, akarĩa, akahũũna.
Ningĩ agoota mwaki, akoiga atĩrĩ,
“Hĩ! Nĩndaigua ũrugarĩ; nĩndona mwaki.”
- 17 Ngũ iria ciatigara agathondeka ngai, mũhianano wake wa kũhooya;
akaũinamĩrĩra na akaũturĩria maru.
Akaũhooya, akoiga atĩrĩ,
“Honokia; wee nĩwe ngai yakwa.”
- 18 Matirĩ ũndũ mooĩ, na matirĩ ũndũ mamenyaga;
maitho mao nĩmahumbĩre, nĩ ũndũ ũcio matingĩona,
na meciiria mao nĩmahingĩtwo makaaga kũmenya maũndũ.
- 19 Gũtirĩ mũndũ ũkiraga ageciiria,
gũtirĩ mũndũ ũrĩ na ũũgĩ kana ũmenyo oige atĩrĩ,
“Nuthu ya ngũ ndahũthĩre na gwakia mwaki;
o na ngĩrugĩra mĩgate makara-inĩ macio,
na ngĩcooka ngĩhĩhia nyama na ngĩrĩa.
Ti-itherũ no ngĩthondeke kĩndũ kĩrĩ magigi kuuma kũrĩ ngũ iria itigaire?
Ti-itherũ no nyinamĩrĩre gĩcunjĩ kĩa mũtĩ?”
- 20 Arĩaga mũhu, ahĩtithĩtio nĩ ngoro ĩrĩa ĩheenekete;
ndangĩhota kwĩhonokia, kana oige atĩrĩ,
“Githĩ kĩndũ gĩkĩ kĩrĩ guoko gwakwa kwa ũrĩo ti maheeni?”
- 21 “Ririkana maũndũ maya, wee Jakubu,
o wee Isiraeli, tondũ ũrĩ ndungata yakwa.
Nĩ nĩ ndakũũmbire, wee ũrĩ ndungata yakwa;
atĩrĩ, wee Isiraeli, ndikaariganĩrwo nĩwe.
- 22 Nĩnjeheretie mahĩtia maku magathira biũ,
o ta ũrĩa itu rĩa mbura rĩthiraga,
mehia maku ngamaniina ta kĩbii kĩa rũciinĩ.
Njookerera tondũ nĩngũkũũrĩte.”
- 23 Wee igũrũ ina nĩ gũkena,
nĩgũkorwo nĩ Jehova wĩkĩte ũndũ ũcio;
nawe thĩ ũrĩ rungu rwa igũrũ-rĩ, anĩrĩra.
Na inyuĩ irĩma-rĩ, inai rwĩmbo,

o na inyuĩ mĩtitũ na mĩtĩ yanyu yothe inai,
nĩgũkorwo Jehova nĩakũũrĩte Jakubu,
na akoonania riiri wake kũu Isiraeli.

Jerusalemu Nĩgũgatũũrwo

24 “Jehova, Mũkũũri waku,
ũrĩa wakũũmbĩire nda ya maitũguo, ekuuga atĩrĩ:

“Nĩ nĩ nĩ Jehova
ũrĩa wombire indo ciothe,
ũrĩa watambũrũkirie igũrũ ndĩ nyiki,
ũrĩa waaraganirie thĩ ndĩ nyiki,

25 nĩ nĩ ngiragĩrĩria ciama cia anabii a maheeni,
nao aragũri ngamatua irimũ,
ningĩ ngagarũra ũũgĩ wa arĩa oogĩ,
ngaũtua ũrimũ mũtheri.

26 Nĩ nĩ njĩkagĩra ciugo cia ndungata ciakwa hinya,
na ngahingia ũrathi wa atũmwo akwa,

na ha ũhoru wa Jerusalemu ngoiga atĩrĩ, ‘Nĩrĩgatũũrwo,’
na ha ũhoru wa matũũra ma Juda ngoiga atĩrĩ, ‘Nĩmagaakwo,’
o na kũndũ gwakuo kũrĩa kwanangĩtwo ngoiga atĩrĩ,
‘Nĩngagũcookereria.’

27 Nĩ nĩ njĩruga maaĩ ma kũrĩa kũriku atĩrĩ, ‘Hũai,
na nĩngahũithia tũrũũ twanyu.’

28 Nĩ nĩ njugaga ũhoru wa Mũthamaki Kurusu atĩrĩ, ‘Nĩwe mũrĩithi wa
mbũri ciakwa,
na nĩwe ũkaahingia ũrĩa wothe nyendaga wĩkwo;
Nĩakoiga ũhoru wa Jerusalemu atĩrĩ, “Nĩrĩakwo,”
na ha ũhoru wa hekarũ oige atĩrĩ, “Mĩthingi yayo nĩyakwo.” ’ ’

45

1 Atĩrĩrĩ, ũyũ nĩguo ũhoru ũrĩa Jehova areera Kurusu,
ũrĩa wake mũitĩrĩrie maguta,
o ũcio nĩ nyitĩte guoko gwake kwa ũrĩo
nĩguo ndoorie ndũrĩrĩ iria irĩ mbere yake,
na njaũre athamaki indo ciao cia mbaara,
nĩgeetha ndĩmũhingũrĩre mĩrango mbere yake,
na nĩguo ndakanakore ihingo ihingĩtwo:

2 Nĩngagũtongoria
na nĩngaragania irĩma;
nĩngoinanga ihingo cia gĩcango,
na ndinangie mĩgũko ya kĩgera.

3 Nĩngakũhe igĩĩna iria ihithĩtwo nduma-inĩ,
ngũhe ũtonga ũrĩa mũhithe,
nĩguo ũmenye atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova,
o we Ngai wa Isiraeli, ũrĩa ũgwĩtĩte na rĩitwa rĩaku.

4 Nĩngwĩtĩte na rĩitwa rĩaku,
nĩ ũndũ wa ndungata yakwa Jakubu,
o na nĩ ũndũ wa Isiraeli ũcio nĩ ndĩthuurĩire,
na ngakũhe rĩitwa rĩa gĩtĩio,

- o na gũtuĩka wee ndũnjũũĩ.
⁵ Niĩ nĩ niĩ Jehova, na gũtirĩ ũngĩ;
 tiga niĩ gũtirĩ Ngai ũngĩ.
 Nĩndĩrikuongagĩrĩra hinya,
 o na gũtuĩka wee ndũnjũũĩ,
⁶ nĩgeetha kuuma irathĩro rĩa riũa
 nginya ithũĩro rĩarĩo,
 andũ mamenye atĩ gũtirĩ ũngĩ tiga niĩ.
 Niĩ nĩ niĩ Jehova, na gũtirĩ ũngĩ.
⁷ Nĩ niĩ ndũmaga kũgĩe ũtheri, o na ngatũma kũgĩe nduma,
 nĩ niĩ ndehaga ũgaacĩru na ngatũma kũgĩe mwanangĩko;
 Nĩ niĩ, Jehova, ũrĩa wĩkaga maũndũ macio mothe.
- ⁸ “Atĩrĩrĩ inyuĩ matu ma igũrũ, urĩriai thĩ ũthingu;
 o na inyuĩ matu ma mbura itĩrĩriai thĩ ũthingu.
 Thĩ nayo nĩyathamie kanua,
 nago ũhonokio nĩũkunũke, ũmere,
 ũkũranĩre na ũthingu.
 Niĩ Jehova-rĩ, nĩ niĩ ndũmĩte igĩe kuo.
- ⁹ “Ũrĩa ũgianaga na Mũmũmbi, kaĩ arĩ na haaro-ĩ!
 Ũcio ahaana o ta rũgĩo thĩinĩ wa ngĩio iria irĩ thĩ.
 Rĩũmba rĩahota kũũria ũrĩa ũmbaga indo narĩo atĩrĩ,
 ‘Nĩ kũĩ kũũ ũromba?’
 O na kana wĩra waku no uuge atĩrĩ,
 ‘Ndarĩ na moko?’
¹⁰ Hĩ, kaĩ ũrĩa ũragia ithe atĩrĩ,
 ‘Nĩ kũĩ kũũ wagĩire?’
 kana akooria nyina atĩrĩ,
 ‘Nĩ kũĩ kũũ waciara?’
 Kaĩ arĩ na haaro-ĩ!
- ¹¹ “Jehova, Ũrĩa Mũtheru wa Isiraeli,
 na Mũũmbi wake, ekuuga atĩrĩ:
 Ha ũhoru ũkonĩ maũndũ marĩa magooka-rĩ,
 anga no mũkĩnjũũrie ũhoru wa ciana ciakwa,
 kana mũnjathĩre wĩra wa moko makwa?
¹² Nĩ niĩ ndombire thĩ,
 na ngĩũmba andũ arĩa marĩ kuo.
 Moko makwa nĩmo maatambũrũkirie kũũ igũrũ,
 na ngĩatha mbũtũ cia igũrũ igĩe ho.
¹³ Nĩngarahũra Kurusu nĩ ũndũ wa ũthingu wakwa:
 Nĩngatũma mĩthĩire yake irũngĩrĩre.
 We nĩagaaka itũũra rĩakwa rĩrĩa inene rĩngĩ,
 na ohorithie andũ akwa arĩa matahĩtwo,
 no rĩrĩ, matikarutĩrwo kĩndũ gĩa kũmakũũra kana marutĩrwo kĩheo,
 ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.”
¹⁴ Jehova ekuuga atĩrĩ:
 “Maciaro ma bũrũri wa Misiri, na indo cia wonjorithia cia Kushi,
 o na andũ acio araihu a Sabea,
 nĩmagooka kũrĩ we matuĩke aku;
 nĩmagakuuma thuutha,
 na moke kũrĩ we mohetwo na mĩnyororo.

Nĩmagakũinamĩrĩra, magũthaithe, makwĩre atĩrĩ,
 ‘Ti-itherũ Mũrungu arĩ hamwe nawe, na gũtirĩ ũngĩ tiga we;
 ti-itherũ gũtirĩ ngai ĩngĩ.’ ”

15 Ti-itherũ wee ũrĩ Mũrungu ũrĩa ũikaraga ehithĩte,
 Wee Ngai na Mũhonokia wa Isiraeli.

16 Arĩa othe mathondekaga mĩhianano ya kũhooywo
 nĩmagaconorithio na manyararithio;
 makoimagara mathiĩ manyararithio othe hamwe.

17 No rĩrĩ, Isiraeli nĩakahonokio nĩ Jehova
 na ũhonokio wake ũrĩa ũtũũraga tene na tene;
 wee ndũgaconorithio kana ũnyararithio
 nginya tene na tene.

18 Nĩgũkorwo Jehova ekuuga atĩrĩ,
 ũcio wombire igũrũ,
 o we Ngai,
 o ũcio wombire thĩ na akĩmĩthondeka,
 agĩcooka akĩmĩrũmia wega;
 na ndaamĩũmbire ĩtũũre ĩrĩ ũtheri,
 no aamĩũmbire ĩtũũragwo nĩ andũ;
 we ekuuga atĩrĩ:

“Nĩ nĩ nĩ Jehova,
 na gũtirĩ ũngĩ.

19 Ndirĩ ndaaria na hitho,
 ndĩ handũ bũrũri-inĩ ũrĩ nduma;
 ndirĩ ndeera njiaro cia Jakubu atĩrĩ,
 ‘Nongoriai o ũguo tũhũ.’
 Nĩ Jehova, njaragia ũhoru wa ma;
 nyumbũraga maũndũ marĩa magĩrĩire.

20 “Cookanĩrĩrai hamwe, mũũke;
 ũnganai, inyuĩ arĩa mũũrĩte kuuma kũrĩ ndũrĩrĩ.
 Kwaga ũmenyi-rĩ, nĩ andũ arĩa makuuaga mĩhianano ya kũhooywo ya
 mĩtĩ,
 na makahooya ngai itangĩhota kũmahonokia.

21 Umbũrai ũhoru wa ũrĩa gũgaikara, na mũũheane,
 na andũ marekwo maciire marĩ hamwe.
 Nũũ waheanire ũhoru ũyũ kuuma o tene?
 Ningĩ nũũ waumbũrĩte matukũ-inĩ macio ma tene mũno?
 Githĩ ti nĩ, nĩ Jehova?
 Gũtirĩ Ngai ũngĩ tiga nĩ,
 Mũrungu mũthingu na Mũhonokia;
 ti-itherũ gũtirĩ ũngĩ tiga nĩ.

22 “Atĩrĩrĩ, inyuĩ ituri ciothe cia thĩ,
 njookerera mũhonokio,
 nĩgũkorwo nĩ nĩ nĩ Mũrungu, na gũtirĩ ũngĩ tiga nĩ.

23 Nĩndĩhĩtĩte ngĩgwetaga rĩtwa rĩakwa nĩ mwene,
 naguo ũhoru ũkoima kanua gakwa na kĩhooto,
 naguo ndũkagarũrũka o na atĩa:
 Maru mothe nĩmagaturio mbere yakwa;
 nacio nĩmĩ ciothe nĩcikeehĩta na rĩtwa rĩakwa.

- 24 Nĩmakaaria ũhoro wakwa, moige atĩrĩ,
 ‘Ũthingu na hinya cionekaga harĩ Jehova o we wiki.’ ”
 Andũ arĩa othe maarakarire makĩmũũkĩrĩra,
 nĩmagooka harĩ we maconorithio.
- 25 No njiaro ciothe cia Isiraeli
 nĩikoonekaga irĩ na ũthingu nĩ ũndũ wa Jehova,
 na nĩgakena mũno.

46

Ngai cia Babuloni

- 1 Atĩrĩrĩ, Beli nĩĩnamĩrĩire, nayo Nebo ĩkahocerera;
 mĩhianano yacio ya kũhooywo ĩkuuagwo nĩ nyamũ cia mũtitũ o na
 ng’ombe.
 Mĩhianano ĩyo mĩacũhie ĩkuuagwo kũndũ na kũndũ nĩtuĩkĩte mĩrigo
 mĩritũ,
 mĩrigo ya kũnogia nyamũ iria imĩkuuaga.
- 2 Nyamũ icio na ngai icio cia kũhooywo irainamĩrĩra hamwe;
 ciothe ikaremwo nĩkũhonokia mĩhianano ĩyo ĩkuuĩtwo,
 nacio nyene igatahwo igatwarwo ũkombo-inĩ.
- 3 “Atĩrĩrĩ, ta thikĩrĩriai, inyuĩ nyũmba ya Jakubu,
 inyuothe matigari ma nyũmba ya Isiraeli,
 o inyuĩ arĩa ndũire nditikĩte kuuma rĩrĩa mwarĩ nda cia manyina manyu,
 na ngatũura ndĩmũkuuĩte kuuma rĩrĩa mwaciarirwo.
- 4 O na ũkũrũ-inĩ wanyu, no nĩ,
 o na rĩrĩa mũgaakorwo mũrĩ na mbuĩ,
 nĩ nĩ nĩ ngũmũtũũria muoyo.
 Nĩ nĩ ndaamũũmbire, na nĩ nĩ ngũtũura ndĩmũkuuaga,
 ĩ ti-itherũ nĩ nĩ ngũmũtũũria muoyo na ndĩmũhonokagie.
- 5 “Nĩrĩ-rĩ, mũngĩngerekania na ũ kana nũũ mũngĩnjiganania nake?
 Mũngĩhaanania na ũ nĩguo tũgerekanio nake?”
- 6 Andũ amwe maitũrũraga thahabu kuuma mondo-inĩ ciao,
 na magathima betha na ratiri;
 magacooka makaandĩka mũturi wa thahabu
 amĩthondeke ĩtuĩke mũhianano wa ngai yao,
 nao magacooka makamĩnamĩrĩra, makamĩhooya.
- 7 Mũhianano ũcio maũigagĩrĩra ciande ciao, makaũkuua;
 makaũiga handũ hagu, ũgaikara ũrũgamĩte o hau.
 No ndũngĩhota kuuma hau wĩtware.
 O na mũndũ angĩũkaĩra-rĩ, ndũngĩcookia,
 kana ũhonokie mũndũ ũcio kuuma mathĩna-inĩ make.
- 8 “Inyuĩ aremi aya, ririkanai ũndũ ũyũ,
 na mũwĩkĩre meciiria-inĩ manyu, mũũige ngoro-inĩ.
- 9 Ririkanai maũndũ marĩa mahĩtũkĩte, marĩa ma tene;
 nĩ nĩ nĩ Mũrungu, na gũtirĩ ũngĩ tiga nĩ;
 nĩ nĩ nĩ Ngai, na gũtirĩ ũngĩ ũhaana ta nĩ.
- 10 Nĩ menyithanagia maũndũ marĩa mageekĩka marigĩrĩrio-inĩ kuuma o
 kĩambĩrĩria,
 namo maũndũ marĩa magooka ngamamenyithania kuuma o tene.
 Ngoiga atĩrĩ: ũrĩa nduĩte nĩũkahinga,
 namo maũndũ mothe marĩa nyendaga gwĩka-rĩ, no mo ngeeka.

- 11 Nĩngeeta nyoni ndĩa nyama kuuma mwena wa irathĩro;
nĩngeeta mũndũ wa kũhingia maũndũ marĩa nduĩte gwĩka kuuma
bũrũri wa kũraya.*
- Ūrĩa njugĩte nĩngahingia;
ũndũ ūrĩa ndĩciirĩtie gwĩka nĩngawĩka.
- 12 Ta thikĩrĩriai, inyuĩ andũ a ngoro nyũmũ,
o inyuĩ mũraihanĩrĩrie na ūhoru wa ūthingu.
- 13 Nĩngũreharehe ūthingu wakwa hakuhĩ,
ndũrĩ kũraya;
o nague ūhonokio wakwa ūgũũka o narua.
- Ūhoru wa ūhonokio wakwa ngũwathĩrĩra Zayuni,
na njathĩrĩre riiri wakwa kũrĩ Isiraeli.

47

Kũgũa kwa Babuloni

- 1 “Atĩrĩrĩ, harũrũka ūikare thĩ rũkũngũ-inĩ,
wee Mũirĩtu Gathirange wa Babuloni;
ikara thĩ ūtaikarĩire gĩtĩ kĩa ūnene,
wee Mwarĩ wa andũ a Babuloni.
Ndũgacooka gũtuĩka mũndũ wa kũmenyererwo,
kana mũndũ mũnyoroku ūtarĩ ūndũ angĩkĩra.
- 2 Oya mahiga ma gĩthĩi, ūthĩe mũtu;
eheria gĩtambaya gĩa kwĩhumbĩra ūthiũ.
Heta nguo ciaku na ūguũrie magũrũ maku,
ũtobokeye maaĩ-inĩ ūringe tũrũũ.
- 3 Nĩũkarutwo nguo ūtigwo njaga,
ũikare ūconorithĩtio.
Nĩngerĩhĩria,
na gũtirĩ mũndũ ngaiguĩra tha.”
- 4 Mũkũũri witũ, Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩrĩo Rĩitwa rĩake,
nĩwe Ūrĩa Mũtheru wa Isiraeli.
- 5 “Wee Mwarĩ wa andũ a Babuloni,
ikara thĩ ūkirĩte ki, ūthĩi ūkinye nduma-inĩ;
ndũgacooka gwĩtwo
mũthamaki-mũndũ-wa-nja wa gwatha mothamaki.
- 6 Nĩkũrakara ndaarakarĩtio nĩ andũ akwa,
na ngĩtũma igai rĩakwa rĩthaahe;
ngĩmaneana moko-inĩ maku,
nawe ūkĩaga kũmaiguĩra tha.
O na andũ arĩa akũrũ
ũkĩmaigĩrĩra icooki iritũ mũno.
- 7 Nawe ūkiuga atĩrĩ, ‘Ngũtũura ndĩ mũthamaki-mũndũ-wa-nja nginya
tene!’
No wee ndũigana gũcũũrania maũndũ maya,
o na kana wĩciirie ūrĩa ūhoru wamo wa kũrigĩrĩria ūgaikara.
- 8 “Na rĩrĩ, ta thikĩrĩria, wee wendete ikeno,
na ūikaraga ūtarĩ ūgwati ūngĩtigĩra,
na ūkeĩraga atĩrĩ,

* 46:11 Mũndũ ūcio nĩ Kurusu.

- ‘Nĩ no nĩ, na gũtirĩ ũngĩ tiga nĩ.
Ndirĩ hĩndĩ ngaatuĩka mũtumia wa ndigwa,
kana menye ũhoro wa gũkuĩrwo nĩ ciana.’
- ⁹ Maũndũ macio meerĩ nĩmagagũkorerera o rĩmwe,
mũthenya o ro ũmwe:
nĩũgakuĩrwo nĩ ciana, na ũtuĩke mũtumia wa ndigwa.
Maũndũ macio magaagũkorerera na ũiyũru biũ,
o na gũtuĩka ũrĩ na ũrogi mũingĩ,
na ũgo waku ũkaingĩha mũno.
- ¹⁰ Ũtũire wĩhokete waganu waku,
ũkoiga atĩrĩ, ‘Gũtirĩ mũndũ ũnyonaga.’
Ũũgĩ na ũmenyo waku nĩkũhĩtithagia rĩrĩa ũkwĩra atĩrĩ,
‘Nĩ no nĩ, na gũtirĩ ũngĩ tiga nĩ.’
- ¹¹ Nĩ ũndũ ũcio mwanangĩko nĩũgagũkora,
na ndũkaamenya ũrĩa ũngĩũrĩa.
Nĩũgakorererwo nĩ mũtino
ũrĩa ũtangĩhota gwĩkũũra kuuma kũrĩ guo;
ningĩ nĩũgakorererwo o ro rĩmwe
nĩ ihooru rĩa maũndũ ũterĩgĩrĩre.
- ¹² “Wee thiĩ na mbere na ciama ciaku cia ũgo,
na ũrogi waku mũingĩ ũrĩa ũtũire wĩkaga kuuma ũrĩ mũnini.
No gũkorwo hihi nĩũkona kĩguni kĩa mo,
kana hihi ũtũme kũgĩe na itua-nda inene.
- ¹³ Irĩa iria ciothe ũheetwo no gũkũnogia ikũnogetie!
Ago aku arĩa maroraga igũrũ matu-inĩ nĩmeyumĩrie,
acio matuĩragia njata na makaratha mohoro o mweri, o mweri-rĩ,
nĩmagĩkũhonokie kuuma kũrĩ maũndũ marĩa megũgũkorerera.
- ¹⁴ Ti-itherũ, andũ acio mahaana ta itira iria itigĩtwo mũgũnda;
nĩgũcinwo magaacinwo nĩ mwaki mathire.
Matikahota kwĩhonokia kuuma kũrĩ hinya wa rũrĩrĩmbĩ rwa mwaki,
nĩgũkorwo hatigaakorwo makara mangĩotwo mwaki;
hatirĩ mwaki haha ũngĩotwo.
- ¹⁵ Ũguo noguo mangĩgwĩkĩra,
aya mwanarutithania wĩra na mũkonjorithia nao
kuuma rĩrĩa warĩ mũnini.
O mũndũ wao athiiga o na mbere kũhĩtia;
gũtigakorwo mũndũ o na ũmwe ũngĩgĩkũhonokia.

48

Isiraeli kũũmia Ngoro

- ¹ “Atĩrĩrĩ, we nyũmba ya Jakubu, ta thikĩrĩria ũhoro ũyũ,
o wee wĩtanagio na rĩtwa rĩa Isiraeli,
na uumĩte rũciaro-inĩ rwa Juda,
o inyuĩ mwĩhĩtaga mũkĩgwetaga rĩtwa rĩa Jehova,
na mũkahooya Ngai wa Isiraeli,
o na gũtuĩka mũtimũhooyaga na ma kana na ũthingu,
- ² nĩgũkorwo inyuĩ mwĩtaga atũũri a itũũra rĩrĩa inene itheru,
na mũkehoka Ngai wa Isiraeli,
o ũcio rĩtwa rĩaake arĩ Jehova Mwene-Hinya-Wothe:
- ³ O tene nĩndarathire ũhoro wa maũndũ marĩa magooka,

- ngĩmaaria na kanua gakwa na ngĩtũma mamenyeke;
na o ro rĩmwe ngĩmahingia, namo magĩkĩka.
- 4 Nĩgũkorwo nĩndamenyaga atĩ wee ũrĩ mũremi mũno,
nayo ngingo yaku ikahaana ta rũga rũmũ rwa kĩgera,
naguo thiithi waku ũgatuĩka ta gĩcango.
- 5 Nĩ ũndũ ũcio ndakwĩrire maũndũ maya o tene;
ngĩkwĩra ũhoru wamo mataanekĩka, nĩgeetha ndũkanoige atĩrĩ,
'Mĩhianano yakwa ya kũhooywo nĩyo iĩkĩte maũndũ macio;
mũhianano wakwa wa gwacũhio, na ngai yakwa ya kĩgera
nĩcio ciathanire ũhoru wamo.'
- 6 Kũigua nĩmũiguĩte maũndũ macio; ta kĩmarorei mothe.
Githĩ mũtikamoimbũra atĩ nĩguo matariĩ?
- "Kuuma rĩu ndĩkwĩraga ũhoru wa maũndũ merũ,
ngakwĩra ũhoru wa maũndũ mahithe, o marĩa wee ũtooĩ.
- 7 Maũndũ macio mathondeketwo o rĩu, na ti ma tene;
ndũrĩ waigua ũhoru ũcio, waũigua ũmũthĩ.
Nĩ ũndũ ũcio ndũngiuga atĩrĩ,
'Maũndũ macio nĩndamenyete ũhoru wamo.'
- 8 Wee ndũrĩ waigua kana ũkamenya;
kuuma o tene matũ maku matirĩ mahingũka.
Nĩnjũũ wega ũrĩa ũrĩ mũndũ mũgarũ,
o na atĩ kuuma waciarwo wetirwo mũremi.
- 9 Nĩngwamba kũrũgamia mang'ũrĩ makwa nĩ ũndũ wa rĩitwa rĩakwa;
na tondũ wa ũgooci wakwa ndigĩrĩirie mang'ũrĩ macio matigagũkore,
nĩguo ndigakũniine biũ.
- 10 Atĩrĩrĩ, nĩngũtheretie o na gũtuĩka ti ta ũrĩa betha iĩtheragio;
wee-rĩ, ngũgeretie thĩinĩ wa icua rĩa mĩnyamaro.
- 11 Nĩ ũndũ wakwa nĩ mwene,
ĩ ti-itherũ, nĩ ũndũ wakwa nĩ mwene-rĩ, nĩngeeka ũndũ ũcio.
Nĩ mwene-rĩ, ndaahota atĩa gwĩtikĩria rĩitwa rĩakwa rĩthaahio?
Riiri wakwa ndikaũhe mũndũ ũngĩ.

Isiraeli Kũrekio

- 12 "Atĩrĩrĩ, wee Jakubu, ta thikĩrĩria,
o na wee Isiraeli ũrĩa nĩ njĩtĩte:
Nĩ nĩ nĩ Ngai; nĩ nĩ wa mbere,
o na ningĩ nĩ nĩ wa kũrigĩrĩria.
- 13 Guoko gwakwa kũmbe nĩkuo kwahaandire mĩthingi ya thĩ,
na guoko gwakwa kwa ũrĩo gũgĩtambũrũkia matu;
rĩrĩa ndaameta,
mothe marũgamaga o hamwe.
- 14 "Cookanĩrĩrai hamwe inyuothe na mũthikĩrĩrie:
Nĩ mĩhianano iĩkũ ya kũhooywo iĩrĩ yoimbũranĩra maũndũ macio?
Mũndũ ũrĩa Jehova ethuurĩre manyiitanĩre nake
nĩwe ũkaahingia muoroto wake wa gũũkĩrĩra bũrũri wa Babuloni;
guoko gwake nĩkuo gũgookĩrĩra andũ a Babuloni.
- 15 Nĩ, o nĩ-rĩ, nĩnjarĩtie;
ĩ nĩguo, nĩ nĩ ndĩmwĩtĩte,
na nĩngamũrehe,
na nĩakagaacĩra wĩra-inĩ wake.
- 16 "Nguhĩrĩrai mũthikĩrĩrie ũhoru ũyũ:

“Kuuma o kīambīrīria ndirī ndaaria ūhoru na hitho;
maũndũ macio makīoneka, niĩ ngoragwo ho.”

Na rīu Mwachani Jehova nīwe ūndũmīte,
we mwene o na Roho wake.

- 17 Jehova, o we Mūkũuri waku,
o we Mũtheru wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ:
“Niĩ nĩ niĩ Jehova Ngai waku,
ũrĩa ūkũrutaga maũndũ marĩa makwagĩrĩire,
na nowe ūkuonagĩrĩria njĩra ĩrĩa wagĩrĩrwo nĩkũgera.
- 18 Naarĩ korwo nĩmwaiguĩte maathani makwa,
thayũ wanyu ūngĩahaanire ta rūũĩ rūgũtherera,
naguo ūthingu wanyu ūhaane ta makũmbĩ ma iria-inĩ.
- 19 Njiaro cianyu ingĩaingĩhire o ta mũthanga,
nacio ciana cianyu cingĩhe ta hĩndĩ cia mũthanga iria itangĩtarĩka;
rĩtwa rĩao rĩtingĩkaaniinwo,
kana rĩanangwo, rĩeherio mbere yakwa.”

- 20 Umai bũrũri wa Babuloni,
mwĩtharei, muume kũrĩ andũ a Babuloni!
Anĩrĩrai ūhoru ūyũ na kayũ kanene mũkenete,
na mũhunje ndũmĩrĩri ĩno.
Mĩtũmei nginya ituri-inĩ cia thĩ;
ugai atĩrĩ, “Jehova nĩakũũrĩte ndungata yake Jakubu.”
- 21 Matianyootire hĩndĩ ĩrĩa aamatoongoreirie werũ-inĩ;
nĩamarutĩire maaĩ kuuma rwaro-inĩ rwa ihiga;
o na ningĩ agĩatũra rwaro rwa ihiga,
namo maaĩ makiuma ho.

- 22 Jehova ekuuga atĩrĩ, “Andũ arĩa aaganu matikagĩa na thayũ o na rĩ.”

49

Ndungata ya Jehova

- 1 Atĩrĩrĩ, inyuĩ mūtũũraga icigĩrĩra-inĩ ta thikĩrĩriai;
o na inyuĩ andũ a mabũrũri ma kũraya ta iguai:
Jehova aanjĩtire itarĩ mũciare;
ndĩ o nda ya maitũ nĩguo aanjĩtire na rĩtwa rĩakwa.
- 2 Nĩatũmire kanua gakwa gatuĩke ta rūhiũ rūũgĩ rwa njora,
na akĩhitha kĩiruru-inĩ gĩa guoko gwake;
agũthondeka ta mũguĩ mũnyoroku,
na akĩhitha thiaka-inĩ wake.
- 3 Agĩcooka akĩnjũra atĩrĩ, “Wee Isiraeli, nīwe ndungata yakwa,
andũ nĩmarĩngocaga nĩ ūndũ waku.”
- 4 No ngiuga atĩrĩ, “Niĩ ndutĩte wĩra wa tũhũ;
hũthĩrite hinya wakwa wothe nĩ ūndũ wa maũndũ matarĩ kĩguni na
ma tũhũ.
No rĩrĩ, ūhoru wakwa wa gũtuĩrwo ciira na kĩhooito uumaga harĩ Jehova,
narĩo irĩhi rĩakwa rĩrĩ na Ngai wakwa.”
- 5 Na rĩu-rĩ, Jehova ūrĩa wanyũũmbire ndĩ nda ya maitũ nduĩke ndungata
yake,

nĩguo hũndũre Jakubu, ndĩmũcookie harĩ we, na njookanĩrĩrie Isiraeli
 harĩ we,
 nĩgũkorwo ndĩ mũtĩĩku maitho-inĩ ma Jehova,
 na Ngai wakwa agakorwo arĩ hinya wakwa,
 6 Jehova ekuuga atĩrĩ:
 “Nĩ ũndũ mũhũthũ harĩwe gũtuĩka ndungata yakwa,
 ya gũcookereria mĩhĩrĩga ya Jakubu,
 na kũhũndũra matigari ma Isiraeli marĩa ndĩtigĩirie.
 Ningĩ nĩngatũma ũtuĩke ũtheri wa gũtherera andũ a ndũrĩrĩ,
 nĩgeetha ũtware ũhonokio wakwa ituri-inĩ ciothe cia thĩ.”

7 Jehova, Mũkũuri wa Isiraeli,
 o we Ũrĩa Mũtheru wa Isiraeli,
 ekwarĩria ũrĩa mũnyarare na agathũũrwo nĩ ndũrĩrĩ,
 akeera ũrĩa ndungata ya aathani atĩrĩ,
 “Athamaki marĩkuonaga magakũrũgamĩra,
 aanake a athamaki makuona magakũinamĩrĩa,
 nĩ ũndũ wa Jehova, ũcio mwĩhokeku,
 o we Ũrĩa Mũtheru wa Isiraeli, ũrĩa ũgũthuurĩte.”

Gũcookereria Isiraeli

8 Jehova ekuuga atĩrĩ,
 “Hĩndĩ ya gwĩtikĩrĩka, nĩngagũcookereria ũhoru,
 naguo mũthenya wa kũhonokania, nĩngagũteithia;
 nĩndĩkũmenyagĩrĩa, na nĩngũkũheana
 ũtuĩke wa kũrĩkanĩra kĩrĩkanĩro na andũ anyu
 gĩa kũmacookeria bũrũri,
 na ũtũme megwatĩre igai rĩa kũndũ kũrĩa gwatigirwo gũkirĩte ihooru,
 9 na ningĩ wĩre andũ arĩa mohetwo atĩrĩ, ‘Thĩĩ, nĩmuohorwo,’
 nao arĩa maikarĩte nduma-inĩ ũmeere atĩrĩ, ‘Umĩrai ũtheri-inĩ!’

“Makaarĩithagio mĩkĩra-inĩ ya njĩra,
 na moonage gĩa kũrĩa tũrĩma-inĩ tuothe tũrĩa tũtarĩ kĩndũ.
 10 Matikaahũũta kana manyoote,
 kana macinwo nĩ ũrugarĩ wa werũ-inĩ o na kana mahĩe nĩ riũa.
 Nĩgũkorwo ũrĩa ũmaiguagĩra tha nĩwe ũkaamoonia njĩra
 na amatongoragie amatware ithima-inĩ cia maaĩ.
 11 Nĩngatũma kũgĩe njĩra irĩma-inĩ ciakwa ciothe,
 nacio barabara ciakwa iria njariĩ ciambatĩrio na igũrũ.
 12 Atĩrĩrĩ, magooka moimĩte kũndũ kũraya:
 amwe makoima gathigathini, na amwe moime ithũiro,
 na arĩa angĩ moime rũgongo rĩa Sinimu.”

13 Wee igũrũ, anĩrĩra nĩ gũkena;
 nawe thĩ ũcanjamũke,
 na inyuĩ irĩma-rĩ, inai rwĩmbo!
 Nĩgũkorwo Jehova nĩahooreretie andũ ake,
 nao andũ ake arĩa anyariire akamaiguĩra tha.

14 No rĩrĩ, Zayuni oigire atĩrĩ, “Jehova nĩandiganĩirie,
 Mwathani nĩariganĩirwo nĩ niĩ.”

15 “Nyina wa mwana-rĩ, no ariganĩrwo nĩ mwana ũrĩa arongithia,

- na aage kũiguĩra tha mwana ũrĩa aciarĩte?
 Hihi no kũhoteke ariganĩrwo,
 no nĩ ndikaariganĩrwo nĩwe!
- 16 Atĩrĩrĩ, ngururĩte mũhiano waku hĩ-inĩ ciakwa,
 nacio thingo ciaku ikoragwo mbere yakwa hĩndĩ ciothe.
- 17 Ariũ aku mahiũhĩte magĩcookaga kũrĩ we,
 nao arĩa makwanangĩte nĩmarakũũrĩa.
- 18 Tiira maitho maku wĩrorere kũndũ guothe;
 ariũ aku othe maracookanĩrĩa hamwe moke harĩwe.”
 Jehova ekuuga atĩrĩ, “Ti-itherũ o ta ũrĩa nĩ ndũũraga muoyo-rĩ,
 ũkaamehumba othe ta mathaga;
 ũkaamehumba o ta ũrĩa mũhiki egemagia na mathaga make.
- 19 “O na gũtuĩka nĩwanangĩtwo ũgakira ihooru,
 o nago bũrũri waku ũkonũhwo-rĩ,
 bũrũri ũcio nĩũkanyiiha wage kũiganĩra andũ arĩa matũũraga kuo,
 nao arĩa magũtambuurangĩte magaakorwo maingatĩtwo magathiĩ
 haraaya nawe.
- 20 Ciana iria ciaciarĩrwo bũrũri ũrĩa watahĩrwo,
 ikoiga ũkĩiguaga atĩrĩ,
 ‘Bũrũri ũyũ nĩ mũnini, ndũngĩtũigana,
 tũhe kũndũ kũngĩ gwa gũtũũra.’
- 21 Hĩndĩ ĩyo nĩũkeyũria na ngoro yaku atĩrĩ,
 ‘Nũũ wanjarĩire ciana ici,
 kuona atĩ nĩndakuĩrĩrwo nĩ ciana ciakwa, ngĩtigwo ta ndĩ thaata;
 ndaarĩ mũtahe na ngamenwo.
 Nũũ warerire ciana ici?
 Nĩ ndatigirwo nyiki,
 no rĩrĩ, ciana ici ciumĩte nakũ?’ ”
- 22 Mwathani Jehova ekuuga ũũ:
 “Atĩrĩrĩ, nĩngeeta ndũrĩrĩ,
 njooke nyambararie bendera yakwa kũrĩ andũ a mabũrũri;
 nao nĩmakarehe ariũ aku mamakuuĩte na moko,
 na makuue airĩtu aku na ciande ciao.
- 23 Athamaki nĩo magaatũika mathoguo ma gũkũrera,
 na atumia ao matũike ta aa maitũguo a gũkũrera.
 Nĩmagakũinamĩrĩa maturumithĩtie mothiũ mao thĩ,
 na nĩmagacũna rũkũngũ rũrĩa rũrĩ magũrũ-inĩ maku.
 Hĩndĩ ĩyo nĩũkamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova;
 arĩa manjĩhokaga matigaaconoka.”
- 24 Anga njamba ĩrĩ hinya no ĩtunywo indo iria itahĩte,
 o na kana andũ arĩa maanyitĩtwo mahonokio kuuma kũrĩ andũ
 karaũ?
- 25 No rĩrĩ, Jehova ekuuga atĩrĩ:
 “Ī, njamba cia ita nĩigatunywo andũ arĩa ciohete mĩgwate,
 na indo iria itahĩtwo itunyanwo kuuma kũrĩ andũ arĩa karaũ;
 nĩngahũũrana na andũ arĩa mahũũranaga nawe,
 na nĩngahonokia ciana cianyu.
- 26 Nĩngatũma andũ arĩa makũhinyagĩrĩria marĩe nyama cia mũrĩ yao;
 makaarĩo nĩ thakame yao ene o ta marĩitwo nĩ njoohi.
 Nao andũ othe nĩmakamenya,
 atĩ nĩ, Jehova, nĩ nĩ Mũhonokia waku,

na Mũkũuri waku, o niĩ Ūria Mwene-Hinya wa Jakubu.”

50

Mehia ma Isiraeli

- ¹ Jehova ekũũria atĩrĩ,
 “Marũa marĩa maitũguo aaheirwo ma gũtigana nake,
 o macio monanagia atĩ nĩndamũteire-rĩ, marĩ ha?
 Kana nĩ mũndũ ũrĩkũ wa arĩa ndaarĩ thĩrĩ nao ndakwendeirie?
 Nĩ ũndũ wa mehia manyu-rĩ, nĩkĩo mwendirio;
 nĩ ũndũ wa ũria mwagararĩte watho,
 nĩkĩo nyina wanyu aateirwo.
- ² Rĩria ndokire-rĩ, nĩ kĩĩ gĩatũmire haage mũndũ o na ũmwe?
 Ningĩ rĩria ndetanire-rĩ, nĩ kĩĩ gĩatũmire haage mũndũ o na ũmwe
 wanjĩtikire?
 Kaĩ guoko gwakwa gwakuhĩhĩte, nĩguo kũremwo nĩkũmũkũũra?
 Nĩ hinya njagĩte wa kũmũhonokia?
 Ikũũma rĩakwa riiki nĩrĩtũmaga iria rĩhũe,
 o na ngatũma njũũ itũke werũ;
 thamaki ciakuo ikabutha nĩ kwaga maaĩ,
 na igakua nĩ nyoota.
- ³ Niĩ humbaga igũrũ nguo ya nduma,
 na ngarĩkunĩkĩra na nguo ya ikũnia.”
- ⁴ Mwathani Jehova nĩaaahete rũrĩmĩ rwa andũ arĩa marutĩtwo maũndũ,
 nĩguo menyage ũria ciugo ciakwa ingĩhota gũteithia andũ arĩa anogu.
 Anjarahũraga rũciinĩ o rũciinĩ,
 akaarahũra matũ makwa thĩkĩrĩrie nĩguo ndũrute ta andũ arĩa
 marutagwo maũndũ.
- ⁵ Mwathani Jehova nĩahingũrĩte matũ makwa,
 na niĩ ndirĩ ndamũremera;
 ndicookete na thuutha.
- ⁶ Ndaneanire mũgongo wakwa kũrĩ andũ arĩa maahũũraga,
 kĩreru gĩakwa ngĩkĩnengera arĩa maangũũraga nderu;
 ndiahithire ũthiũ wakwa atĩ nĩguo ndikanyũrũrio,
 kana ndige gũtuĩrwo mata.
- ⁷ Tondũ Mwathani Jehova nĩwe ũndeithagia-rĩ,
 ndirĩ hĩndĩ ngaaconorithio.
 Nĩ ũndũ ũcio ndũmĩte ũthiũ wakwa ũikare ũũmĩte o ta ihiga rĩa nyaigĩ,
 na nĩnjũũ ndirĩ hĩndĩ ngaaconorithio.
- ⁸ Ningĩ ũria ũnduuaga mũthingu arĩ hakuhĩ.
 Nũũ ũngĩgĩithitanga?
 Nĩoke tũrũgamane nake!
 Ningĩ ũria ũngĩnjiirithia akĩrĩ we ũ?
 Mũndũ ũcio nĩarekwo akĩng’ethere!
- ⁹ Atĩrĩrĩ, Mwathani Jehova nĩwe ũndeithagia.
 Ūria ũngĩndua mwĩhia akĩrĩ ũũ?
 Andũ acio othe magaathira o ta ũria nguo ĩthiraga;
 makaarĩo nĩ memenyi, mathire biũ.
- ¹⁰ Nũũ thĩinĩ wanyu wĩtigĩrĩte Jehova,
 na wathĩkagĩra kiugo kĩa ndungata yake?
 Mũndũ ũria ũthiagĩra nduma-inĩ,

ũria ũtarĩ na ũtheri,
nĩakĩhoke rĩtwa rĩa Jehova,
na egiritanie na Ngai wake.

¹¹ No rĩrĩ, rĩu inyuĩ arĩa othe mwakagia mwaki,
na mũkeehe imũrĩ igwakana-rĩ,
thiĩ, mũgerere ũtheri-inĩ wa mwaki wanyu,
na wa imũrĩ cia mwaki ũria mũgwatĩtie.

Ũndũ ũyũ nĩguo mũkaamũkĩra kuuma guoko-inĩ gwakwa:
Mũgaakoma thĩ na mĩnyamaro.

51

Ũhonokio wa Zayuni wa Tene na Tene

¹ “Atĩrĩrĩ, inyuĩ mũrũmagĩrĩra maũndũ ma ũthingu ta thikĩrĩriai,
o inyuĩ mũrongoragia Jehova:

Rorai rwaro rwa ihiga rũria mwarutirwo,
o na kienjero kĩa mahiga kĩria mwenjirwo;

² ta rorai Ibrahĩmu, o we ithe wanyu,
o na Sara, ũria wamũciarire.

Nĩgũkorwo hĩndĩ irĩa aarĩ o wiki nĩguo ndamwĩtire,
na ngĩmũrathima, ngĩtũma aingĩhe.

³ Ti-itherũ Jehova nĩakahooreria Zayuni,
o na ahoorerie kũndũ gwakuo kũria kwanangĩtwo;

werũ wakuo akaaũtua o ta Edeni,
na rũng’ũrĩ rwakuo arũtue o ta mũgũnda wa Jehova.

Kũu guothe gũkaiyũra gĩkeno, na gũcanjamũka ngoro,
na gũcookagia ngaatho, o gũkĩinagwo nyĩmbo.

⁴ “Inyuĩ andũ akwa ta thikĩrĩriai,
na inyuĩ rũrĩrĩ rwakwa, njiguai:

Nĩgũkorwo watho ũkoima harĩ nĩ;
nakĩo kĩhooto gĩakwa nĩkĩo gĩgaatuĩka ũtheri wa ndũrĩrĩ.

⁵ Ũhoru wakwa wa ũthingu nĩũrooka o na ihenya,
nakuo kũhonokania gwakwa kũrĩ hakuhĩ kuoneka,
o nakuo guoko gwakwa nĩkuo gũgaatuĩra andũ a ndũrĩrĩ ciira wa
kĩhooto.

Andũ a icigĩrĩra-inĩ nĩ nĩ magaacũthĩrĩria
na meterere guoko gwakwa marĩ na mwĩhoko.

⁶ Tiirai maitho manyu na igũrũ,
na mũrore thĩ irĩa irĩ mũhuro;

igũrũ rĩkaabuĩria o ta ndogo,
nayo thĩ ithire o ta ũria nguo ithiraga,
nao atũũri ao makuage o ũguo ta ngi.

No rĩrĩ, ũhonokio wakwa nĩwagũtũũra nginya tene,
naguo ũthingu wakwa ndũrĩ hĩndĩ ũgaathira.

⁷ “Ta njiguai, inyuĩ andũ arĩa mũũĩ ũhoru wa ũthingu,
o inyuĩ andũ arĩa mũrũmĩtie watho wakwa ngoro-inĩ cianyu:

Mũtigetigĩre kũmenwo nĩ andũ,
o na kana mũmakio nĩ irumi iria mamũrumaga nacio.

⁸ Nĩgũkorwo makaarĩo nĩ memenyi mathire biũ o ta nguo;
na marĩo nĩ igunyũ o ta marĩ guoya wa ng’ondũ.

No rĩrĩ, ũhoru wakwa wa ũthingu nĩ wa gũtũũra nginya tene,

naguo ũhonokio wakwa ũtũũre nginya njiarwa-inĩ ciothe.”

- ⁹ Arahũka, arahũka! Wĩkĩre hinya,
wee guoko kwa Jehova;
arahũka o ta ũrĩa waarahũkire matukũ marĩa ma tene,
warahũke o ta hĩndĩ ya njiarwa cia tene.
Githĩ wee tiwe watinangirie Rahabu tũcunjĩ,
o wee watheecangire nyamũ ĩyo nene, ũkĩmĩtũrĩkania?
- ¹⁰ Githĩ tiwe wahũithirie iria,
maaĩ ma kũndũ kũrĩa kũriku mũno,
o wee watemire njĩra kũu iria-inĩ kũrĩa kũriku,
nĩgeetha andũ arĩa wakũũrĩte maringĩre yo?
- ¹¹ Andũ arĩa akũũre a Jehova nĩmagacooka.
Nao magaatoonya Zayuni makĩinaga;
nĩmagekĩrwo thũmbĩ ya gĩkeno gĩa tene na tene.
Magaakena na macanjamũke,
nakĩo kĩa na mũcaayo nĩgathira biũ.
- ¹² “Nĩ, o nĩ mwene-rĩ, nĩ nĩ ndĩmũhooreragia.
Wee ũrĩ ũ, atĩ nĩguo wĩtigĩre andũ arĩa makuuaga,
na ũgetigĩra ariũ a andũ arĩa magaatuuo o ta nyeki,
- ¹³ nawe ũkariganĩrwo nĩ Jehova ũrĩa wakũũmbire,
o we ũrĩa watambũrũkirie matu,
na agĩaka mĩthingi ya thĩ,
atĩ nĩguo o ũtũũrage na guoya o mũthenya
nĩ ũndũ wa mang’ũrĩ ma mũhinyanĩrĩria
rĩrĩa ekwĩhaarĩria aniinane?
Namo mang’ũrĩ ma mũhinyanĩrĩria ũcio-rĩ, makĩrĩ ha?
¹⁴ Nao oohwo arĩa marainaina nĩ guoya nĩmekuohorwo o narua;
matigakuĩra kũu marima-inĩ ma njeera,
o na kana irio ciao ciage.
- ¹⁵ Nĩgũkorwo nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu,
ũrĩa ũtũmaga iria rĩkie ndiihũ nĩguo makũmbĩ marĩo makaruruma;
Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩrĩo rĩitwa rĩake.
- ¹⁶ Nĩnjĩkĩrĩte ciugo ciakwa kanua-inĩ gaku,
na ngakũhumbĩra na kĩiruru gĩa guoko gwakwa,
o nĩ ndatambũrũkirie matu harĩa marĩ,
na ngĩaka mĩthingi ya thĩ,
o nĩ njĩruga andũ a Zayuni atĩrĩ, ‘Inyuĩ mũrĩ andũ akwa.’ ”
- Gĩkombe kĩa Mang’ũrĩ ma Jehova*
- ¹⁷ Arahũka, arahũka!
Wee Jerusalemu ũkĩra,
o wee ũnyuĩrĩire gĩkombe kĩa mang’ũrĩ ma Jehova,
ũnengereirio kuuma guoko-inĩ gwake,
o wee ũnyuĩrĩire kuuma mbakũri
ĩrĩa ĩtũmaga andũ matũgũũge na ũkamĩinĩkĩrĩria.
- ¹⁸ Harĩ ariũ ake othe arĩa aaciarire,
gũtirĩ o na ũmwe ũngĩmũtongoria;
o na ningĩ ariũ ake othe arĩa aarerire-rĩ,
gũtirĩ o na ũmwe ũngĩmũnyiita guoko.
- ¹⁹ Mogwati maya meerĩ nĩmo magũkorete;
nũũ ũgaagĩkũhooreria?

Mogwati macio nĩ mwanangĩko na ũniinani,
ningĩ nĩ ng'aragu o na rūhiũ rwa njora;
nũũ ũgaagĩkũhooreria?

²⁰ Ariũ aku nĩmaringĩkĩte;
nao makomete macemanĩrio-inĩ ma njĩra ciothe,
magakoma o ta thiiya ĩnyitĩtwo nĩ mũtego.

Maiyũritwo nĩ mang'ũrĩ ma Jehova,
na ikũũma rĩa Ngai wanyu.

²¹ Nĩ ũndũ ũcio igua ũhoru ũyũ, wee ũnyariirĩtwo,
ũkarĩio, no ti ndibei ikũrĩite.

²² Mwathani Jehova Ngai waku
ũrĩa ũgitagĩra andũ ake, ekuuga ũũ:
“Atĩrĩrĩ, nĩngwehereirie gĩkombe kĩrĩa gĩatũmire ũtũgũge,
ngakĩruta guoko-inĩ gwaku;
o na ngakwehereria mbakũri ya mang'ũrĩ makwa,
na ndũgacooka kũmĩnyũira rĩngĩ.

²³ Nĩnganeana mbakũri ĩyo moko-inĩ ma arĩa makũnyariiraga,
o arĩa maakwĩrire atĩrĩ,
'Wĩgũithie thĩ, nĩguo tũkũgerere igũrũ.'
Nawe ũgĩkoma, mũgongo waku ũgĩtuĩka taarĩ thĩ,
na ũkĩũtua taarĩ njĩra nĩguo andũ acio makũgeragĩre igũrũ.”

52

¹ Arahũka, arahũka, wee Zayuni,
wĩikĩre hinya.

Ĩkĩra nguo ciaku iria irĩ riiri,
o wee Jerusalemu, itũũra rĩrĩa inene na rĩamũre.

Nĩgũkorwo kuuma rĩu thĩinĩ waku
gũtigacooka gũtoonya mũndũ ũtarĩ mũruu
kana mũndũ ũrĩ na thaahu.

² Wĩribaribe rũkũngũ;
ũkĩra, ũikarĩre gĩtĩ kĩa ũnene, wee Jerusalemu.
Wĩohore mũnyororo ĩyo ĩrĩ ngingo yaku,
wee mwarĩ wa Zayuni, o wee ũtũire ũrĩ muohe.

³ Nĩgũkorwo Jehova ekuuga atĩrĩ:
“Wee wendĩrio ũtarutĩirwo kĩndũ,
na ũgaakũũrwo ũtarutĩirwo mbeeca.”

⁴ Nĩgũkorwo Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ:
“Tene andũ akwa maikũrũkire bũrũri wa Misiri
magĩthĩ gũtũũra marĩ ageni kuo;
thuutha ũyũ andũ a Ashuri nĩmamahinyĩrĩirie.”

⁵ Jehova ekũũria atĩrĩ, “Rĩu-rĩ, nĩ kĩĩ ndĩ nakĩo?
“Nĩgũkorwo andũ akwa maatahirwo o ũguo tũhũ,
nao andũ arĩa mamaathaga no kũmanyũrũria.
Narĩo rĩitwa rĩakwa rĩcambagio hĩndĩ ciothe,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

⁶ “Nĩ ũndũ ũcio andũ akwa nĩmakamenya rĩitwa rĩakwa;
mũthenya ũcio nĩmakamenya
atĩ nĩ nĩ ndaaririe ũhoru ũcio o tene.
Ĩĩ nĩguo, nĩ nĩ ndawaririe.”

⁷ Kaĩ magũrũ ma mũndũ ũrĩa ũrarehe ũhoru mwega,

nĩmagĩrĩire kũu irĩma-inĩ igũrũ-ĩ,
o ũcio ũrahunjanĩria ũhoru wa thayũ,
na akarehe ũhoru mweka wa maũndũ magĩrĩru,
o na akahunjanĩria ũhoru wa kũhonokania,
o we ũrĩa ũreera Zayuni atĩrĩ,
“Ngai waku nĩwe ũrathamaka!”

⁸ Atĩrĩrĩ, ta thikĩrĩria! Arangĩri aku nĩmaranĩrĩra;
maranĩrĩra nĩ gũkena marĩ hamwe.

Rĩrĩa Jehova agaacooka Zayuni,
nĩmakeyonera na maitho mao.

⁹ Atĩrĩrĩ, inyuĩ kũndũ kũrĩa kwanangĩtwo kwa Jerusalemu,
ambĩrĩriai kũina nyĩmbo cia gĩkeno,
nĩgũkorwo Jehova nĩahooreretie andũ ake,
na agakũũra Jerusalemu.

¹⁰ Jehova nĩakaguũria guoko gwake gũtheru
harĩ ndũrĩrĩ ciothe, ikuone na maitho mao,
nacio ituri ciothe cia thĩ nĩcikoono
ũhonokanio wa Ngai witũ.

¹¹ Eherai, eherai, umai kũu!
Mũtikahutie kĩndũ kĩrĩ thaahu!
Umai kũu na mwĩtherie,
inyuĩ mũkuuaga indo cia Jehova.

¹² No rĩrĩ, mũtikoima na ihenya,
kana mũthiĩ mũhanyũkĩte;
nĩgũkorwo Jehova nĩwe ũkaamũtongoria,
Ngai wa Isiraeli nĩwe ũkaamuuma thuutha, amũgitĩre.

Ndungata Gũthũnĩka

¹³ Atĩrĩrĩ, ndungata yakwa ĩgeekaga maũndũ na ũũgĩ;
nĩĩkambarario na yambatĩrio, o na ĩtũũgĩrio mũno.

¹⁴ O ta ũrĩa andũ aingĩ maagegĩrio mũno nĩ ũndũ wake,
tondũ gĩthiithi gĩake nĩgĩathũkĩtio mũno, gĩgakĩra kĩa mũndũ o
wothe,
na mũhianĩre wake ũgathũkio gũkĩra mũhianĩre wa andũ,

¹⁵ ũguo noguo akaamakia ndũrĩrĩ nyingĩ,
nao athamaki nĩmagatumia tũnua twao nĩ ũndũ wake.

Nĩgũkorwo maũndũ marĩa materĩtwo, nĩmakamoona,
na maũndũ marĩa mataiguĩte, nĩmakamenya ũhoru wamo.

53

¹ Nũũ wĩtikĩtie ũhoru witũ,
nakuo guoko kwa Jehova-rĩ, kũguũrĩrio ũ?

² Nĩgũkorwo ndungata ĩyo yakũrĩre ĩhaana ta mũtĩ mwĩthĩ,
na ta mũri ũmerete kũndũ kũmũ.

Ndĩarĩ kĩrorerwa o na kana ĩgathakara ũndũ tũngĩaguucĩrĩrio nĩyo,
ĩkĩoneka-rĩ, gũtirĩ kĩndũ kĩngĩatũmire tũmũrĩrĩrie.

³ Ndungata ĩyo nĩyanyararirwo na ĩkĩregwo nĩ andũ,
aarĩ mũndũ wa kĩa kĩa kĩa na wonete thĩna.

O ta mũndũ ũrĩa andũ mahithaga mothiũ mao matikamuone-rĩ,
aanyararirwo, na ithuĩ tũtiigana kũmũtĩna.

- 4 Ti-itherũ nĩwe woire wonje witũ,
na agĩkuua kĩahe giitũ;
no ithuĩ twatuire nĩkũhũũrwo aahũũrĩtwo nĩ Ngai,
akamũgũtha na akamũnyamaria.
- 5 No rĩrĩ, aatihangirio nĩ ũndũ wa mahĩtia maitũ,
o na akĩhehenjwo nĩ ũndũ wa waganu witũ;
nakuo kũherithio kũrĩa gwatũmire tũgĩe na thayũ nĩwe waherithirio,
na ithuĩ tũhonagio nĩ ũndũ wa nguraro ciake.
- 6 Ithuothe, nĩtũhĩtĩtie njĩra, tũgaturuura ta ng'ondũ ciũrĩte,
o mũndũ agathiĩ na njĩra yake mwene;
nake Jehova nĩamũigĩrĩre
waganu witũ ithuothe.
- 7 Nĩahinyĩrĩirio na agĩthĩnio, nowe ndaatumũrĩre kanua gake;
aakĩrĩre ki o ta ũrĩa gatũrũme gakiraga gagĩthĩ gũthĩnjwo,
na o ta ũrĩa ng'ondũ ikiraga ki irĩ mbere ya mũmĩenji guoya,
noguo o nake ataatumũrĩre kanua gake.
- 8 Eeheririo na ũndũ wa kũhinyĩrĩirio na gũtuĩrwo ciira ũtarĩ wa kĩhooto.
Ha ũhoru wa rũciaro rwake-rĩ, nũũ ũngĩaria ũhoru waruo?
Nĩgũkorwo eeheririo kuuma bũrũri wa arĩa matũũraga muoyo;
na nĩ ũndũ wa mahĩtia ma andũ akwa nĩkĩo aahũũrirwo.
- 9 Rĩrĩa aakuire aagirwo mbĩrĩra-inĩ ya andũ aaganu,
o na agĩthikwo mbĩrĩra-inĩ ya andũ arĩa itonga,
o na harĩa atekĩte ũndũ mũũru,
kana kanua gake gakaaria maheeni.
- 10 No rĩrĩ, Jehova nĩonire arĩ wega amũhehenje, na agĩtũma athĩnĩke,
na rĩrĩa Jehova agaatumũ muoyo wake ũtuĩke igongona rĩa mehia-rĩ,
nĩakoona rũciaro rwake, na amũingĩhĩrie matukũ make,
naguo wendi wa Jehova nĩũkagaacĩra guoko-inĩ gwake.
- 11 Thuutha wa ngoro yake gũthĩnĩka,
nĩakoona uumithio wa gũthĩnĩka gwake, na aiganĩre;
nĩ ũndũ wa ũmenyo wake, ndungata iyo yakwa thingu
nĩngatũma andũ aingĩ matuĩke athingu,
na nĩngakuua mawaganu mao, ĩmeherie.
- 12 Nĩ ũndũ ũcio nĩngamĩgayanĩria igai hamwe na arĩa anene,
o na magayane indo cia gũtahwo na andũ arĩa marĩ hinya,
tondũ nĩarutire muoyo wake akue,
na agĩtaranĩrĩo na arĩa aagarari watho.
Nĩgũkorwo nĩakuire mehia ma andũ aingĩ,
o na arĩa maahĩtĩtie akĩmathaithanĩrĩra.

54

Riiri ũrĩa Ũgooka wa Zayuni

- 1 "Atĩrĩrĩ, wee mũndũ-wa-nja thaata ina rwĩmbo,
o wee ũtarĩ waciara mwana;
ambĩrĩria kũina rwĩmbo, na wanĩrĩre nĩ gũkena,
wee ũtarĩ wanyĩitwo nĩ ruo rwa gũciara,
tondũ ciana cia mũndũ-wa-nja ũrĩa ũtiganĩirio nĩ nyingĩ,
gũkĩra cia ũrĩa ũrĩ na mũthuuri,"
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
- 2 "Wĩyaramĩrie handũ ha hema yaku,

- na ūtambūrūkie mataama ma hema yaku maarama,
 maguucie ūtekūmacaaĩra;
 raihia mĩkanda ya hema yaku,
 nacio higĩ ciayo ūcikiindĩre irũme biũ.
- ³ Nĩgũkorwo nĩũgatheerema mwena wa ūrĩo na wa ūmotho;
 njiaro ciaku nĩikegwatĩra mabūrũri ma ndūrĩrĩ,
 na itũũre matũũra manene ma cio marĩa matigĩtwo matarĩ andũ.
- ⁴ “Ndũkanetigĩre; tondũ ndũgaaconoka.
 O na ndũkanaigue guoya wa gũconorithio;
 nĩgũkorwo ndūrĩ hĩndĩ ūkaanyararithio.
 Nĩukariganĩrwo nĩ thoni cia ūnini waku,
 na ndũgacooka kũririkana rĩngĩ
 ūrĩa wananyararwo nĩgũkorwo ūrĩ wa ndigwa.
- ⁵ Nĩgũkorwo ūrĩa Mũũmbi waku nĩwe mũthuuri waku,
 nake etagwo Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
 o we ūrĩa Mũtheru wa Isiraeli nĩwe Mũkũũri waku;
 nake etagwo Ngai mwene thĩ yothe.
- ⁶ Nĩgũkorwo Jehova nĩagagwĩta ūcooke,
 ūhaana ta mũtumia ūtiganĩirio, na mũthĩĩnĩku ngoro,
 mũtumia wahikire arĩ mũnini, agacooka agateo,”
 ūguo nĩguo Ngai waku ekuuga.
- ⁷ “Nĩgũkorwo ndĩragũtiganĩirie o gwa kahinda kanini,
 no nĩngũgũcookia ndĩ na tha nyingĩ mũno.
- ⁸ Hĩndĩ ya marakara maingĩ
 nĩndakũhithire ūthiũ wakwa gwa kahinda kanini,
 no nĩ ūndũ wa ūtugi ūrĩa ūtathiraga, nĩngakũiguĩra tha,”
 ūguo nĩguo Jehova Mũkũũri waku ekuuga.
- ⁹ “Kũrĩ nĩ matukũ maya no ta marĩa ma hĩndĩ ya Nuhu,
 rĩrĩa ndehĩtire ngiuga atĩ maaĩ ta macio ma hĩndĩ ya Nuhu
 matigacooka kũiyũra thĩ.
 Nĩ ūndũ ūcio rĩu nĩndĩhĩtite atĩ ndigacooka kũrakara nĩwe
 o na kana ngũkũũme rĩngĩ.
- ¹⁰ Nĩgũkorwo irĩma no ithingithio,
 natuo tũrĩma tweherio,
 no rĩrĩ, wendo wakwa ūrĩa ūtathiraga ūrĩa ngwendete naguo-rĩ,
 ndũkeenenyenio,
 o na kana kĩrĩkanĩro gĩakwa gĩa thayũ kĩeherio harĩwe,”
 ūguo nĩguo Jehova ūrĩa ūkũiguagĩra tha ekuuga.
- ¹¹ “Atĩrĩrĩ, wee itũũra rĩrĩ inene inyamarie,
 o wee ūthukathukĩtwo nĩ ihuhũkanio,
 na ūkaaga wa gũkũhooreria,
 nĩngagwaka na mahiga ma rangi wa mũthemba mũingĩ,
 nayo mũthingi yaku ndĩmĩake na mahiga ma yakuti.
- ¹² Nĩngathondeka ndirica ciaku na mahiga mega matune,
 na ihingo ciaku ndĩcithondeke na mahiga ma goro me kũhenia,
 nacio thingo ciaku ciothe ikorwo irĩ cia mahiga ma goro mũno.
- ¹³ Ciana ciaku ciothe nĩkarutagwo ūhoru nĩ Jehova,
 naguo thayũ wa ciana icio ciaku nĩũkaingĩha mũno.
- ¹⁴ Nĩũgaikara ta ūhaandĩtwo wega ūhoru-inĩ wa ūthingu:

Ūnyamarania nĩũgakũraihĩrĩria;
ndũgakorwo ūrĩ na ūndũ ūngĩtũma wĩtigĩre.

Nakĩo kĩmako nĩgĩgakũraihĩrĩria;
gĩtigagũkuhĩrĩria.

¹⁵ Na rĩrĩ, andũ mangĩgaagũtharĩkĩra-rĩ, nĩ ndigakorwo ūhoroinĩ ūcio;
na mũndũ o wothe ūgaagũtharĩkĩra-rĩ, ūcio nĩ kwĩneana akeeneana
harĩwe.

¹⁶ “Atĩrĩrĩ, nĩ nĩ nĩ ndoombire mūturi,
ūrĩa ūhurutagĩra mwaki wa makara,
na agatura kĩndũ kĩa mbaara o ūrĩa kĩagĩrĩire wĩra-inĩ wakĩo.

O na mũndũ ūrĩa wanangaga akaniinana-rĩ, nĩ nĩ ndĩmũmbĩte;

¹⁷ na gũtirĩ kĩndũ kĩa mbaara gĩthondeketwo gĩa gũgũũkĩrĩra
gĩkaagaacĩra wĩra-inĩ wakĩo,
na nĩũkahoota mũndũ ūrĩa ūkaaria ciugo cia gũgũthitanga.

Rĩrĩ nĩrĩo igai rĩa ndungata cia Jehova,
o naguo ūhoroinĩ wacio wa gũtuuo thingu uumaga harĩ nĩ,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

55

Gwĩtwo kwa Andũ Anyootu

¹ “Atĩrĩrĩ, inyuĩ inyuothe arĩa mũnyootĩrĩ,
ũkaai mũnyue maaĩ;

na inyuĩ mũtarĩ na mbeeca-rĩ,
ũkaai mũgũre irio, mũrĩe!

Ūkaai, mũgũre ndibei na iria
mũtarĩ na mbeeca mũkũruta, na hatarĩ na thogora.

² Nĩ kĩ gĩgũtũma mũtũmĩre mbeeca harĩ irio gũtarĩ,
o na mũnoge mũkĩrutĩra wĩra kĩndũ gĩtangĩmũhũũnia?

Thikĩrĩriai na mũnjigwe, nĩguo mũrĩĩage indo iria njega,
nacio ngoro cianyu nĩrĩkenagĩra irio iria njega mũno.

³ Tegai matũ mũthikĩrĩrie, na mũũke kũrĩ nĩ;
njiguai nĩgeetha mũtũũre muoyo.

Na nĩ nĩngarĩkanĩra na inyuĩ kĩrĩkanĩro gĩa gũtũũra tene na tene,
arĩ wendo wakwa wa kwĩhokeka ūrĩa nderĩire Daudi.

⁴ Atĩrĩrĩ ūcio nĩndĩmũtuĩte mũira kũrĩ ndũrĩrĩ,
na ngamũtua mũtongoria na mũnene wa ndũrĩrĩ.

⁵ Ti-itherũ nĩũgeeta ndũrĩrĩ iria ūtooĩ,
nacio ndũrĩrĩ iria itakũũĩ iteng’ere ciũke kũrĩ we,

nĩ ūndũ wa Jehova Ngai waku,
o we Ūrĩa Mũtheru wa Isiraeli,
nĩgũkorwo nĩakũhumbĩte ūkengu mũnene.”

⁶ Mathaai Jehova hĩndĩ irĩa angĩoneka;
mũkaĩrei hĩndĩ irĩa arĩ hakuhĩ.

⁷ Mũndũ ūrĩa mwaganu nĩatigane na mĩthĩire yake,
nake mũndũ ūrĩa ūtarĩ mũthingu atigane na meciiria make mooru.

Nĩacookerere Jehova, na nĩekũmũiguĩra tha,
na acookerere Ngai witũ,
nĩgũkorwo nĩakĩragĩrĩria kũrekanĩra.

⁸ “Nĩgũkorwo meciiria makwa timo meciiria manyu,

o na kana mĩthiĩre yanyu ĩgatuĩka ta mĩthiĩre yakwa,”
 ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
 9 “O ta ũrĩa matu maraihanĩrĩirie na thĩ,
 ũguo noguo mĩthiĩre yakwa ĩraihanĩrĩirie na mĩthiĩre yanyu,
 o na meciiria makwa magakĩra meciiria manyu.
 10 Nĩgũkorwo o ta ũrĩa mbura yuraga,
 narĩo ira rĩkaharũrũka kuuma igũrũ,
 na iticookaga kuo itaihũgĩtie thĩ
 na igatũma mĩmera ĩthundũke na ĩciare,
 nĩguo mũhandi aheo mbeũ
 na ũrĩa wendaga kũrĩa aheo irio ciake,
 11 ũguo noguo kiugo gĩakwa kĩrĩa kiumaga kanua gakwa gĩgaaikara:
 Kiugo kũu gĩtikanjookerera o ro ũguo tũhũ,
 no nĩgĩkahingia ũrĩa nyendete wĩkwo,
 na gĩkinyanĩrie muoroto ũrĩa watũmire ndĩgĩtũme.
 12 Ũkoimagara na gĩkeno,
 na ũthiĩage ũtongoretio nĩ thayũ;
 irĩma o na tũrĩma nacio
 nĩigaitĩka kũina rwĩmbo mbere yaku,
 nayo mĩtĩ yothe ya gĩthaka nĩĩkahũũra hĩ.
 13 ĩthenya rĩa mĩĩgua-rĩ, gũkaamera mĩthengera,
 na ĩthenya rĩa cong’e kũmere mĩhandathi.
 Naguo ũndũ ũcio ũgaatuĩka wa gũtũma Jehova agĩe igweta,
 na ũtuĩke kĩmenyithia gĩa gũtũura nginya tene, kĩrĩa gĩtagathũkio.”

56

Ũhonokio wa Andũ arĩa angĩ

1 Jehova ekuuga atĩrĩ:
 “Tũũrai mũtuanagĩra ciira wa kĩhooto,
 na mwĩkage maũndũ marĩa magĩrĩire,
 nĩgũkorwo ũhonokio wakwa nĩũkuhĩrĩirie,
 o nago ũthingu wakwa ũrĩ hakuhĩ kũguũranĩrio.
 2 Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa wĩkaga maũndũ macio,
 o mũndũ ũrĩa ũrũmagia maũndũ macio mũno,
 na ũrĩa ũmenyagĩrĩra thabatũ atekũmĩthaahia,
 na akagirĩrĩria guoko gwake gwĩka ũũru.”
 3 Mũndũ wa kũngĩ ũrĩa wĩnyiiitanĩtie na Jehova ndakanoige atĩrĩ,
 “Ti-itherũ Jehova nĩakanyamũrania, andigithanie na andũ ake.”
 O na kana mũndũ ũrĩa mũhakũre arekwo oige atĩrĩ,
 “Nĩ haana o ta mũtĩ mũũmũ.”
 4 Nĩgũkorwo Jehova ekuuga atĩrĩ:
 “Ha ũhoru wa andũ arĩa ahakũre arĩa mamenyagĩrĩra thabatũ ciakwa,
 na magathuura gwĩka maũndũ marĩa mangelagia,
 na makarũmia kĩrĩkanĩro gĩakwa-rĩ,
 5 nĩngamahe handũ thĩinĩ wa hekarũ yakwa na thingo-inĩ ciayo,
 na ndũme maririkanagwo na magĩe igweta rĩega mũno
 gũkĩra andũ arĩa marĩ na ciana cia aanake na cia airĩtu;
 o na ningĩ nĩngamahe rĩitwa rĩrĩa magaatũura meetagwo nginya tene na
 tene,
 rĩrĩa rĩtagacooka kũriganĩra.
 6 Andũ a kũngĩ arĩa menyiiitanĩtie na Jehova

nĩguo mamũtungatagĩre,
 o acio mendete rĩitwa rĩa Jehova,
 na mamũhooyaga,
 o na arĩa othe mamenyagĩrĩra thabatũ matekũmĩthaahia,
 na makarũmia kĩrĩkanĩro gĩakwa-rĩ,
 7 andũ acio nĩo ngaatwara kĩrĩma-inĩ gĩakwa kĩrĩa kĩamũre,
 na ndĩmahe gĩkeno thĩinĩ wa nyũmba yakwa ya mahooya.
 Maruta mao ma njino na magongona
 nĩmagetikĩrĩka kĩgongona-inĩ gĩakwa;
 nĩgũkorwo nyũmba yakwa ĩgeetagwo
 nyũmba ya mahooya ya kũhooyagĩrwo nĩ ndũrĩrĩ ciothe.”
 8 Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ,
 o we ũrĩa ũcookanagĩrĩria andũ a Isiraeli arĩa matahĩtwo:
 “Hamwe na acio ndĩkĩtie gũcookanĩrĩria
 no kũrĩ angĩ ngaacookanĩrĩria meongerere harĩo.”

Thitango ya Ngai ya Gũũkĩrĩra Andũ arĩa Aaganu

9 Atĩrĩrĩ, ũkaai inyuĩ nyamũ ciothe cia gĩthaka,
 o na inyuĩ nyamũ ciothe cia mũtitũ ũkaai mũrĩe!
 10 Arangĩri a Isiraeli nĩ atumumu,
 othe nĩmagĩte ũmenyo;
 othe matariĩ ta ngui itagambaga,
 ikaremwo nĩ gũkũga;
 makomaga thĩ makaroota,
 na mendaga o gũkoma toro.
 11 Matariĩ o ta ngui ngoroku mũno;
 matirĩ hĩndĩ mahũũnaga.
 Nĩ arĩithi matariĩ na ũtaũku;
 othe magariũrũkĩte magathiĩ na njĩra ciao o ene,
 na o mũndũ acaragia maũndũ ma kwĩguna we mwene.
 12 O mũndũ aanagĩrĩra akoiga atĩrĩ, “Ūnganai ndĩmũrehere ndibe!
 Nĩtũnyue njoohi nginya tũrĩo!
 Naruo rũciũ rũkaahaana o ta ũmũthĩ,
 kana rwagĩre mũno makĩria.”

57

1 Atĩrĩrĩ, andũ arĩa athingu makuaga o ro ũguo,
 na gũtirĩ mũndũ wĩciiragia ũhoru ũcio ngoro-inĩ yake;
 andũ arĩa etigĩri-Ngai meheragio,
 na gũtirĩ mũndũ ũmenyaga atĩ acio athingu meheretio
 nĩguo matharwo, matikoone ũũru.
 2 Andũ arĩa mathiiga na mĩthiire mĩagĩrĩru,
 matoonyaga thayũ-inĩ;
 ningĩ nĩmonaga ũhurũko makua.
 3 “No inyuĩ-rĩ, ũkaai haha,
 inyuĩ ariũ a mũndũ-wa-nja mũragũri,
 o inyuĩ ciana cia itharia na cia maraya!
 4 Nũũ ũcio inyuĩ mũranyũrũria?
 Nũũ ũcio mũratembanĩria mĩromo
 na mũkamũrutĩra rũrimĩ?
 Githĩ inyuĩ ti inyuĩ ciana cia aremi,
 o na rũciaro rwa aheenania?

- 5 Inyuĩ mũhĩahĩaga nĩ thuti cianyu mũrĩ kũu mĩgandi-inĩ,
na mũrĩ rungu rwa mũtĩ o wothe mũruru;
mũrutaga ciana cianyu magongona kũu ituamba-inĩ,
na mĩatũka-inĩ ya ndwaro cia mahiga.
- 6 “Mĩhianano ya kũhooywo ĩrĩa ĩrĩ mahiga-inĩ manyoroku* kũu ituamba-
inĩ nĩyo rũgai rwanyu;
ĩĩ, mĩhianano ĩyo nĩyo igai rĩanyu.
Ĩĩ, ĩyo nĩyo ũitĩire magongona maku ma kĩndũ gĩa kũnyuuu,
na ũkamĩrutĩra maruta ma mũtu.
Nĩĩ-rĩ, ingĩhota atĩa gũkirĩrĩria maũndũ ta macio?
- 7 Wee ũthondekete ũrĩrĩ waku karĩma-inĩ karĩa karaaya na igũrũ, na
gatũũgĩru;
na kũu igũrũ nĩkuo waambatire, ũgĩthiĩ kũrutĩra magongona maku
kuo.
- 8 Thuutha wa mĩrango yaku, na hingĩro-inĩ ciayo
nĩkuo ũigĩte imenyithia cia gũkũrĩrĩkania ũhoru wa mĩhianano ya
andũ acio matooi Ngai.
Nĩwahumbũrĩrie gĩtanda gĩaku nĩ ũndũ wa kũndirika,
ũkĩhaica igũrũ rĩakĩo, o na ũgĩkĩaramia makĩria;
ũkĩrĩkanĩra na acio wendete itanda ciao,
na ũgĩcooka ũkĩrorera njaga yao.
- 9 Nĩwathiire kũrĩ Moleku ũrĩ na maguta ma mũtĩ wa mũtamaiyũ,
na ũkĩongerera maguta maku marĩa manungaga wega.
Nĩwatũmire abarũthi aku mathiĩ kũndũ kũraya mũno;
ningĩ ũgĩkũrũka o nginya mbĩrĩra-inĩ!
- 10 Nĩwanogirio nĩ mĩthiire yaku yothe,
no rĩrĩ, ndũigana kuuga atĩrĩ, ‘Ũndũ ũyũ nĩ wa tũhũ.’
Ũkĩgĩa na hinya mwerũ,
nĩ ũndũ ũcio ndũigana kũringĩka.
- 11 “Nũũ wakũiguithirie guoya na ũkĩmwĩtigĩra,
ũũ atĩ ũkoretwo ũkĩaga gũtuĩka mwĩhokeku kũrĩ nĩ,
na ũkaaga gũcooka kũndirikana,
o na kana wĩcũũranie ũhoru ũcio na ngoro yaku?
Githĩ ti tondũ ngoretwo ngirĩte ki ihinda iraihu,
nawe ũkaaga kũnjĩtigĩra?
- 12 Nĩngaumbũrania ũthingu waku na ciĩko ciaku,
nacio itigakũguna.
- 13 Rĩrĩa ũgaakaya ũkĩenda ũteithio-rĩ,
mĩhianano ĩyo ya kũhooywo ũnganĩtie-rĩ, nĩngagĩkũhonokia!
Rũhuho nĩrũkamĩkuua yothe,
yũmbũrwo, yeherio nĩ mĩhũmũ mĩtheri.
No rĩrĩ, mũndũ ũrĩa ũnduuaga rĩrũro rĩake-rĩ,
nĩwe ũkaagaya bũrũri,
o na egwatĩre kĩrĩma gĩakwa kĩrĩa kĩamũre.”

Kũhoorerio Andũ arĩa Maherete

- 14 Na nĩgũkeeranwo atĩrĩ:
“Akaai, akaai, na mũthondeke njĩra!
Eheriai mĩhĩnga yeherere njĩra-inĩ ya andũ akwa.”

* 57:6 Mahiga manyoroku maahũthagĩrwo gũtungatĩra ngai cia mĩhianano.

- 15 Nīgūkorwo Ūrĩa-Ūrĩ-Igūrũ Mũno,
o We ūtūūgĩrĩtio na ūtūūruga tene na tene,
ūrĩa wĩtagwo mũtheru; ekuuga atĩrĩ:
“Ndūūruga o igūrũ handũ hatheru,
na ningĩ ngatūūrانيا na mūdũ ūrĩa ūrĩ ngoro ìthuthĩkĩte,
na ūrĩa ūherete na wĩnyiihĩtie,
nĩguo njarahũre roho wa mūdũ ūcio wĩnyiihĩtie,
na njarahũre ngoro ìyo ìthuthĩkĩte.
- 16 Ndīgūtũūra ndũithanagia nginya tene,
o na kana ndũũre ndakarĩte hĩndĩ ciothe,
tondũ roho wa mūdũ wahota kũringĩka mbere yakwa,
mĩhũmũ ìyo ya mūdũ ūcio ndoombire ìhwererekere.
- 17 Nĩndarakaririo mũno nĩ mehia make ma gūkoroka;
ngĩmũherithia na ngĩmũhitha ūthiũ wakwa nĩ kũrakara,
no agĩthiĩ o na mbere na mĩthiire yake ìrĩa eyendeire.
- 18 Nĩnyonete njĩra ciake, no nĩngamũhonia;
ningĩ nĩngamũtongoria, na njooke ndĩmũũmĩrĩrie,
19 ndũme kũgĩe na ūgooci tũnua-inĩ twa andũ arĩa macakayaga kũu
Isiraeli.
Thayũ, thayũ kũrĩ arĩa marĩ kũraya, na kũrĩ arĩa marĩ gũkuhĩ,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga. “Na nĩ nĩ ngaamahonia.”
- 20 No rĩrĩ, andũ arĩa aaganu mahaana ta iria rĩgĩikia ndiihũ ciarĩo,
rĩrĩa rĩtangĩhoorera,
rĩrĩa makũmbĩ marĩo mahurunjaga ndaka na ndooro.
- 21 Ngai wakwa ekuuga atĩrĩ, “Mūdũ ūrĩa mwaganu-rĩ, ndarĩ hĩndĩ angĩgĩa
na thayũ.”

58

Kwĩhinga Kũrĩa Irio kũrĩa kwa Ma

- 1 “Atĩrĩrĩ, anĩrĩra mũno, na ndũgakire.
Anĩrĩra na mũgambo mũnene o taarĩ karumbeta karagamba.*
Uumbũrĩre andũ akwa ūhoru wa ūremi wao,
o na andũ a nyũmba ya Jakubu ūmoimbũrĩre mehia mao.
- 2 Nīgūkorwo manjaragia mũthenya o mũthenya;
makonekaga ta mangĩenda mũno kũmenya njĩra ciakwa,
ta marĩ rũrĩrĩ rwĩkaga ūrĩa kwagĩrĩre,
na rūtaturikĩte maathani ma Ngai waruo.
Mendaga ndĩmatuagĩre ciira wa kĩhooto,
na makoneka makĩenda mũno Ngai amakuhĩrĩrie.
- 3 Moragia atĩrĩ, ‘Nĩ kĩ gĩtũmĩte twĩhinge kũrĩa irio, nawe ūkaaga kuona?
Nĩ kĩ gĩtũmĩte twĩnyiihie, nawe ūkaaga kũrũmbũiya ūhoru ūcio?’
- “No rĩrĩ, mũthenya wanyu wa kwĩhinga kũrĩa irio
mwĩkaga o ūrĩa mũkwenda,
na aruti othe anyu a wĩra mũkamahinyĩrĩria.
- 4 Kwĩhinga kũrĩa irio kwanyu kũrĩkagĩrĩria na ngũĩ na njũgitano,
na mũkahũūrana na ngundi ta andũ aaganu.
Kwĩhinga kũrĩa irio kwanyu kwa matukũ maya
gũtingĩtũma mĩgambo yanyu ìguo kũu igūrũ.
- 5 Kwĩhinga kũrĩa irio kwa mũthemba ūcio

* 58:1 Karumbeta kaahũthagĩrwo gwĩta thigari nĩguo ithiĩ mbaara.

wa mündũ kwĩnyiihia mũthenya o ũmwe tu-rĩ,
 nĩkuo niĩ thuurĩte?
 Kwĩhinga no kũinamia mũtwe ta ithanjĩ,
 na gũkomera nguo ya ikũnia, o na mũhu?
 Kũu nĩkuo mwĩtaga kwĩhinga kũrĩa irio,
 na mũkawĩta mũthenya wa gwĩtikĩrĩka nĩ Jehova?

6 “Githĩ mũthemba ũrĩa thuurĩte wa kwĩhinga kũrĩa irio ti ũyũ:
 kuohora arĩa moohetwo na njĩra ĩtarĩ ya kĩhooto,
 na kuohoraga mĩkwa ya icooki rĩa ngingo,
 na kũrekereria arĩa mahinyĩrĩrio,
 o na kuunanga macooki mothe ma ngingo?”

7 Githĩ ti kũgayanaga irio ciaku na andũ arĩa ahũtu,
 na ũrehage athĩni arĩa matarĩ ũikaro gwaku mũciĩ,
 na rĩrĩa wona mündũ arĩ njaga ũkamũhumba nguo,
 na ndũkanahutatĩre andũ arĩa mũrĩ a mũthiimo ũmwe nao?

8 Hĩndĩ ĩyo ũtheri waku nĩũgaathera o ta ũrĩa gũtherũrũkaga rũciinĩ,
 nakuo kũhonio gwaku nĩgũkooneka o narua;
 ningĩ ũthingu waku nĩũgagũtongoria,
 naguo riiri wa Jehova ũkuume thuutha, ũkũgitĩre.

9 Ningĩ hĩndĩ ĩyo nĩũgeetana, nake Jehova nĩagagwĩtĩka;
 nĩũgakaya ũteithio, nake nĩakoiga atĩrĩ: ĩĩ niĩ ũyũ haha.

“Ũngĩeheria icooki rĩa kũhinyanĩrĩria,
 na weherie kĩara kĩrĩa worotanaga nakĩo, na ndeto cia rũmena-rĩ,

10 ningĩ ũngĩrutĩra kũhũũnia andũ arĩa ahũtu,
 nao arĩa ahinyĩrĩrie ũmahingĩrie maũndũ marĩa mamabatairie,
 hĩndĩ ĩyo ũtheri waku nĩũgaathera kũu nduma-inĩ,
 naguo ũtukũ waku ũgaatuĩka o ta mũthenya barigici.

11 Jehova nĩarĩgũtoongoragia hĩndĩ ciothe,
 na nĩarĩkũhingagĩria mabataro maku ũrĩ bũrũri-inĩ mũũmũ,
 o na mahĩndĩ maku amekagĩre hinya.

Ũkahaana ta mũgũnda unithĩrio maaĩ,
 ũtuĩke ta gĩthima kĩrĩa gĩtahũaga.

12 Andũ aku nĩo magaacookereria kũrĩa kwaanangĩtwo o tene,
 na maakĩrĩre mĩthingi ĩrĩa ya tene mũno;
 nawe ũgeetagwo Mũcookereria wa Thingo iria Momoku,
 na wĩtagwo Mũcookereria wa Njĩra cia Itũũro.

13 “Ũngĩgirĩrĩria magũrũ maku gũthũkia mũthenya wa Thabatũ,
 na wage gwĩka maũndũ maku we mwene
 mũthenya ũcio wakwa ũrĩa mwamũre,
 nayo Thabatũ ĩyo ũmĩtue mũthenya wa gĩkeno,
 na mũthenya ũcio mwamũre wa Jehova ũũtue wa gũtĩĩo-rĩ,
 na ũngĩũtĩia na kwaga kũrũmĩrĩra njĩra ciaku,
 na kwaga gwĩka maũndũ maku we mwene, o na kana kwaria ndeto
 cia tũhũ-rĩ,

14 hĩndĩ ĩyo nĩũgakena nĩ ũndũ wa Jehova,
 na nĩngatũma ũtũũgĩrio mũno gũkũ thĩ,
 na ngũheage igai rĩa thoguo Jakubu, ũrĩrĩĩage.”
 Nĩgũkorwo nĩ kanua ka Jehova
 kaarĩtie ũhoru ũcio.

59

Mehia, Kūhera na Gūkūūrwo

- ¹ Atīrīrī, ti-itherū guoko kwa Jehova ti kuonju
atī gūtingīhota kūhonokania,
o na kana gūtū gwake gūkagīa njiika
atī gūtingīhota kūigua.
- ² No rīrī, mawaganu manyu
nīmo mamūtigithanītie na Ngai wanyu;
namo mehia manyu nīmo matūmīte amūhithe ūthiū wake,
akarega kūmūigua.
- ³ Nīgūkorwo moko manyu nīmathaahīte nī ūiti wa thakame,
nacio ciara cianyu ikaiyūra wīhia.
Tūnua twanyu nītwarītie ndeto cia maheeni,
na nīmī cianyu ikang'ung'uaga o ndeto cia waganu.
- ⁴ Gūtīrī mūdū wendaga ciira wa kīhotoo,
o na kana ageciirīrīra na njīra ya ma.
Mehokaga ngarari cia tūhū na makaaria ndeto cia maheeni;
magīaga nda cia mathīina na magaciara waganu.
- ⁵ Mahaana ta makomeire matumbī ma nduīra,
na makaamba mītego ya rūrenda rwa mbūmbūī.
Mūdū o wothe ūrīa ūngīrīa matumbī macio no gūkua akuaga,
na o itumbī rīahehenjwo rītūrīkaga nduīra.
- ⁶ Rūrenda rūu rwao nī rwa tūhū rūtingītumwo nguo;
matiingīhumbīra na kīrīa mathondekaga naruo.
Mawīra mao nī mawīra ma waganu,
na moko mao maiyūrīte ciiko cia haaro.
- ⁷ Magūrū mao mahanyūkaga makehie;
mahiūhaga magaithe thakame ya mūdū ūtehītie.
Meciiria mao no meciiria ma ūūru;
na kūrīa guothe mathiiga matigaga gūkirīte ihooru na mwanangīko.
- ⁸ Njīra ya thayū matimūī;
na mīthīire yao ti ya gūtuanīra ciira na kīhotoo.
Metemeire njīra njogomu;
gūtīrī mūdū ūcigeragīra akagīa na thayū.
- ⁹ Nī ūndū ūcio ciira wa kīhotoo ūrī kūraya na ithuī,
naguo ūthingu ndūtūkinyagīra.
Tūcaragia ūtheri, no tuonaga o nduma;
tūgacaria ūkengu, no tūkagerera kūrīa kūrī na mairia matumanu.
- ¹⁰ Tūhambataga rūthingo ta mūtumumu,
na tūgeetherera njīra ta andū matarī maitho.
Tūhīngagwo mūthenya barigici o ta rīrīa kūrī mairia;
tūrī gatagatī ka andū arīa marī hinya, tūhaanaga ta andū akuū.
- ¹¹ Ithuothe tūraramaga o ta nduba;
tūcakayaga na kīeha ta ndutura.
Tūcaragia ūhoru wa gūtūūrwo ciira na kīhotoo, na tūtingīwona o na atīa;
tūgacaria ūhoru wa ūhonokanio, no ūgatūraihīrīria mūno.
- ¹² Nīgūkorwo mahītia maitū nī maingī maitho-inī maku,
namo mehia maitū makoimbūra ūrīa tūtariī.
Hīndī ciothe mahītia maitū makoragwo hamwe na ithuī,
namo mehia maitū nītūmooī mothe:

- 13 namo nĩ ũremi na gũkaana Jehova,
na kũhutatĩra Ngai witũ,
na kwaragia ndeto cia kũhinyanĩrĩria, na kũregana na watho,
na kwaria ndeto cia maheeni iria ngoro ciitũ ithugundĩte.
- 14 Nĩ ũndũ ũcio nĩtwagĩte ciira wa kĩhooto,
naguo ũthingu ũgatũraihĩrĩria;
naguo ũhoru wa ma ũkagũa njĩra-inĩ,
naguo ũrũngĩrĩru ũkaagĩrwo mweke.
- 15 Ũhoru wa ma ndũrĩ handũ ũngĩoneka,
nake mũndũ ũrĩa wĩthemaga ũũru agatuĩka mũndũ wa kũguĩmwo.
Nake Jehova akĩona ũndũ ũcio, ũkĩaga kũmũkenia,
tondũ gũtiatuanagĩrwo ciira na kĩhooto.
- 16 Ningĩ akĩona atĩ gũtiarĩ mũndũ o na ũmwe wagĩrĩire,
na akĩgega tondũ gũtiarĩ na mũteithũrani;
nĩ ũndũ ũcio guoko gwake mwene nĩkuo kwamũhonokirie,
naguo ũthingu wake mwene ũkĩmũtiirĩrĩra.
- 17 Agĩcooka akĩĩhumba ũthingu taarĩ gako gake ga kũmũgitĩra gĩthũri,
na agĩkĩra ngũbia ya kĩgera ya ũhonokio mũtwe;
naguo ũhoru wa kũrĩhanĩria akĩwĩhumba taarĩ nguo,
na akĩĩhotora kĩyo taarĩ nguo ndaaya.
- 18 O ta ũrĩa ciiko ciao itariĩ, ũguo noguo akaarĩhana,
arĩhe thũ ciake na mang'ũrĩ,
nao andũ arĩa marĩ muku nake amacookererie ũũru wao;
andũ arĩa matũũraga icigĩrĩra-inĩ-rĩ,
erĩhĩrie na kũmagera ngero o ũrĩa kwagĩrĩire.
- 19 Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, andũ nĩmagetigĩra rĩitwa rĩa Jehova kuuma ithũĩro,
na nĩmagatĩia riiri wake kuuma irathĩro rĩa riũa.
Nĩgũkorwo agooka ta rũũĩ ruunĩte, rũgatherera na ihenya,
rũtindĩkĩtwo nĩ mĩhũmũ ya Jehova.

20 “Mũkũũri nĩagooka Zayuni,
na akinye kũrĩ andũ a Jakubu arĩa maherete mehia mao,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

21 Ningĩ Jehova ekuuga atĩrĩ, “Ha ũhoru wakwa-rĩ, gĩkĩ nĩkĩo kĩrĩkanĩro
kĩrĩa ndarĩkanĩire nao, atĩ Roho wakwa, ũrĩa ũrĩ igũrũ rĩaku, na ciugo
ciakwa iria njĩkĩrĩte kanua gaku, itirĩ hĩndĩ ikehera kuuma kanua gaku,
kana ciehere kuuma tũnua twa ciana ciaku, o na kana ciehere kuuma
tũnua twa njiaro ciao, kuuma rĩu nginya tene na tene,” ũguo nĩguo Jehova
ekuuga.

60

Riiri wa Zayuni

- 1 “Atĩrĩrĩ, arahũka ũcangarare, tondũ ũtheri waku nĩũũkĩte,
naguo riiri wa Jehova ũgakwarĩra.
- 2 Atĩrĩrĩ, nduma nĩĩhumbĩrĩte thĩ,
nayo nduma ndumanu ikahumbĩra ndũrĩrĩ ciothe,
no Jehova nĩakwarĩire,
naguo riiri wake ũgakwarĩra.
- 3 Ndũrĩrĩ nĩigooka kũrĩ ũtheri waku,
nao athamaki moke kũrĩa ũcangararĩte ta riũa rĩkĩratha.
- 4 “Tiira maitho wĩrorere mĩena yothe:

- One ũrĩa andũ othe monganĩte magooka harĩwe,
 nao ariũ aku makoima kũndũ kũraya,
 nao airĩtu aku magooka makuũtwo na moko.
- ⁵ Hĩndĩ iyo nĩũkona ũndũ ũcio, nawe ũcangarare,
 ngoro yaku nayo ĩtuumatuume, na ĩiyũrwo nĩ gĩkeno;
 ũtonga ũrĩa ũrĩ iria-inĩ nĩũkareherwo,
 o naguo ũtonga wa ndũrĩrĩ ũrehwo kũrĩ we.
- ⁶ Ndũũru cia ngamĩra nĩikaiyũra bũrũri waku,
 o nacio njaũ cia ngamĩra cia kuuma Midiani, na cia Efa.*
 Ngamĩra ciothe cia kuuma Sheba ciũke,
 ikuuĩte thahabu na ũbumba,
 nao andũ maanĩrĩre magooce Jehova.
- ⁷ Ndũũru ciothe cia mbũri cia Kedari igaacookanĩrĩrio irehwo kũrĩ we,
 ũtungatagĩrwo nĩ ndũrũme cia Nebaiothu;
 nĩigetĩkĩrwo, ituĩke cia kũrutwo igongona kĩgongona-inĩ gĩakwa,
 na nĩ nĩngagemia hekarũ yakwa ĩrĩa ĩrĩ riiri.
- ⁸ “Atĩrĩrĩ, andũ aya mombũkĩte na igũrũ ta matu,
 o na kana ta ndutura igĩcooka itara-inĩ ciacio nĩ a?
- ⁹ Ti-itherũ andũ arĩa matũũraga icigĩrĩra-inĩ nĩ nĩ metagĩrĩra;
 matongoretio nĩ marikabu cia Tarishishi,
 ikĩrehe ariũ anyu kuuma kũndũ kũraya,
 marĩ na betha na thahabu ciao
 nĩ ũndũ wa gũtĩia Jehova Ngai wanyu,
 Ũrĩa Mũtheru wa Isiraeli,
 nĩgũkorwo nĩakũheete riiri.
- ¹⁰ “Andũ a kũngĩ nĩo magaacookereria thingo ciaku,
 nao athamaki ao magũtungatagĩre.
 O na akorwo nĩndakũhũũrĩre na marakara-rĩ,
 nĩũgeetĩkĩrĩka nĩ nĩ nĩguo ngũiguĩre tha.
- ¹¹ Ihingo ciaku igũtũũra irĩ hingũre,
 itĩrĩ hĩndĩ ikaahingwo mũthenya kana ũtukũ,
 nĩgeetha andũ makũrehagĩre ũtonga wa ndũrĩrĩ,
 athamaki ao marũmanĩrĩre mũtongoro wa ũhootani.
- ¹² Nĩgũkorwo rũrĩrĩ kana ũthamaki ũrĩa ũtagagũtungatĩra nĩũkaniinwo;
 ũkaanangwo biũ.
- ¹³ “Riiri wa Lebanoni ũgaatuĩka waku,
 naguo nĩ wa mĩtĩ ya mĩthengera, mĩhuhu, na mĩkarakaba yothe
 hamwe,
 nĩguo ĩgemie handũ hakwa harĩa haamũre;
 na nĩ nĩngagoocithia handũ harĩa hakinyagwo nĩ magũrũ makwa.
- ¹⁴ Ariũ a andũ arĩa makũhinyagĩrĩria nĩmagooka harĩwe makũinamĩrĩre;
 na arĩa othe makũmenete, mainamĩrĩre magũrũ-inĩ maku,
 nao magwĩtage Itũura-Inene-rĩa-Jehova,
 na Zayuni itũura rĩa Ũrĩa Mũtheru wa Isiraeli.
- ¹⁵ “O na akorwo nĩwatiganĩrio na ũkĩmenwo,
 na gũkĩaga mũndũ o na ũmwe ũngĩtuĩkanĩria gwaku-rĩ,

* **60:6** Andũ a Midiani maarĩ arĩithi mwena wa gũthini wa Jorodani; Efa aarĩ mũriũ wa Midiani.

nĩngatũma ũtũũre ũrĩ mũtĩĩku nginya tene,
na ũrĩ gĩkeno kĩa njiarwa ciothe.

16 Nĩũkanyuuaga iria rĩa ndũrĩrĩ
na wongithagio nyondo cia ũthamaki.
Hĩndĩ ĩyo nĩguo ũkaamenya atĩ nĩ nĩ ĩĩ Jehova, nĩ nĩ Mũhonokia waku,
na Mũkũũri waku, Ũrĩa-ũrĩ-Hinya-Mũno wa Jakubu.

17 Ngaakũrehera gĩcango handũ ha thahabu,
na ngũrehere betha handũ ha kĩgera.
Handũ ha mbaũ ngaakũrehera gĩcango,
na ngũrehere kĩgera handũ ha mahiga.
Nĩngatũma thayũ ũtuĩke mũnene waku,
naguo ũthingu ũtuĩke mwathi waku.

18 Ngũĩ ndĩgaacooka kũiguuo bũrũri-inĩ waku,
o na kana mĩhaka-inĩ ya bũrũri waku kũgĩe ũũnũhi kana
mwanangĩko,
no nĩũgeeta thingo ciaku Ũhonokio,
na ihingo ciaku ũciĩte Ũgooci.

19 Riũa ti rĩo rĩrĩkwaragĩra mũthenya,
kana ũtheri wa mweri ũgũtheragĩre ũtukũ,
nĩgũkorwo Jehova agaatuĩka ũtheri waku wa nginya tene
na Ngai waku atuĩke riiri waku.

20 Riũa rĩu rĩaku rĩtigacooka gũthũa rĩngĩ,
o na kana mweri waku ũtukĩrwo rĩngĩ;
nĩgũkorwo Jehova nĩwe ũgaatuĩka ũtheri wa gũgũtherera nginya tene,
na matukũ maku ma kĩa nĩmagathira.

21 Hĩndĩ ĩyo nao andũ aku othe magaatuĩka athingu,
na megwatĩre bũrũri nginya tene.
Andũ acio nĩo thuuna ĩrĩa ndĩhaandĩire,
arĩ wĩra wa moko makwa,
nĩgeetha monanagie ũkengu wakwa mũnene.

22 Nyũmba ĩrĩa nini ĩkongerereka ĩtuĩke andũ ngiri,
nayo ĩrĩa ĩtarĩ andũ aingĩ ĩtuĩke rũrĩrĩ rũrĩ hinya mũno.
Nĩ nĩ nĩ ĩĩ Jehova.
Nĩngeeka ũndũ ũcio narua ihinda rĩaguo rĩakinya.”

61

Mwaka wa Ũtugi wa Jehova

1 Atĩrĩrĩ, Roho wa Mwathani Jehova arĩ igũrũ rĩakwa,
nĩ ũndũ Jehova nĩanjitĩrĩirie maguta,
nĩguo hunjagĩrie andũ arĩa athĩni ũhoru-ũrĩa-mwega.
Nĩandũmĩte ngahonie arĩa athuthĩku ngoro,
na ngaanĩrĩre atĩ andũ arĩa mohetwo nĩmohorwo,
nao arĩa mohetwo njeera ndĩmeere nĩmarekererio,

2 na hunjanagĩrie ũhoru wa mwaka ũrĩa Jehova akoonania ũtugi wake,
na mũthenya ũrĩa Ngai witũ akerĩhĩria,
ningĩ hooragĩrie arĩa othe marĩ na kĩa,
³ na ndeithagie andũ arĩa marĩ na kĩa kũu Zayuni:
ndĩmahumbe tanji ya ũthaka handũ ha mũhu,
na ndĩmaitĩrĩrie maguta ma gĩkeno handũ ha kĩa,
na ndĩmahumbe nguo ya ũgooci
handũ ha ngoro ĩtarĩ mwĩhoko.

Nĩgeetha meetagwo mĩtĩ ya ũthingu,
mĩtĩ ĩrĩa ĩhaandĩtwo nĩ Jehova
nĩguo monanagie riiri wake.

⁴ Nao nĩmagaka kũndũ kũrĩa gũtũire kwanangĩtwo kuuma tene,
na macookererie kũndũ kũrĩa kuonũhirwo tene;
nĩ magaacookereria matũũra manene
marĩa matũire marĩ manange njiarwa na njiarwa.

⁵ Nao ageni nĩmakarĩithagia ndũũru cianyu;
nao andũ a kũngĩ marĩmage mĩgũnda yanyu,
o na maceehage mĩthabibũ yanyu.

⁶ No inyuĩ mũgeetagwo athĩnjĩri-Ngai a Jehova,
nao andũ mamwĩtage atungatĩri a Ngai witũ.
Mũkaarĩaga ũtonga wa ndũrĩrĩ,
na mwĩtĩĩage na indo icio ciao nyingĩ.

⁷ Nĩ ũndũ wa ũrĩa andũ akwa manaconorithio,
makaarĩhĩrio maita meerĩ,
na handũ ha thoni-rĩ,
nĩmagakenera igai rĩa;
na nĩ ũndũ ũcio makaagaya igai maita meerĩ bũrũri-inĩ wao,
na magĩe na gĩkeno gĩtagathira nginya tene.

⁸ “Nĩgũkorwo niĩ, Jehova, nĩnyendete ciira wa kĩhooto;
nĩthũire ũtunyani na waganu.
Nĩ ũndũ wa wĩhokeku wakwa-rĩ, nĩngamarĩha irĩhi rĩa,
na ndĩkanĩre nao kĩrĩkanĩro gĩa gũtũũra nginya tene.
⁹ Njiaro ciao nĩkaagĩa igweta ndũrĩrĩ-inĩ,
na ciana ciao imenywo nĩ andũ a ndũrĩrĩ.
Arĩa othe makaamoona nĩmagetĩkĩra
atĩ acio nĩo andũ arĩa Jehova arathimĩte.”

¹⁰ Niĩ nĩngenagĩra Jehova mũno;
ngoro yakwa ĩcanjamũkaga nĩ ũndũ wa Ngai wakwa.
Nĩgũkorwo nĩahumbĩte ũhonokio ta nguo,
na akaahumba nguo ndaaya ya ũthingu,
o ta ũrĩa mũhikania agemagia mũtwe wake na kĩremba taarĩ mũthĩnjĩri-
Ngai,
na ta ũrĩa mũhiki egemagia na mathaga make ma goro.
¹¹ Nĩgũkorwo o ta ũrĩa tĩri ũtũmaga mbegũ imere,
na mũgũnda ũgatũma mbegũ ikũre-rĩ,
ũguo noguo Mwathani Jehova agaatũma ũthingu na ũgooci
ciumĩre cionekane nĩ ndũrĩrĩ ciothe.

62

Rĩtwa Rĩerũ rĩa Zayuni

¹ Ha ũhoru wa kũrũrĩra Zayuni-rĩ, ndigakira,
o na kana ndigithĩrie gũtetera Jerusalemu,
nginya hĩndĩ ĩrĩa ũthingu wake ũkaara o ta ũtheri wa rũciinĩ,
naguo ũhoru wake wa kũhonokio wonekane o ta tawa ũrĩa
ũrĩrĩmbũkaga.

² Ndũrĩrĩ nĩkoona ũthingu waku,

nao athamaki othe mone riiri waku;
nawe ũgeetagwo na rĩtwa rĩerũ,
rĩrĩa rĩkaagwetwo na kanua ka Jehova.

³ Ningĩ ũgaatuĩka ta tanji ya ũthaka
ũnyitĩtwo guoko-inĩ kwa Jehova,
na ũhaana ta thũmbĩ ya ũthamaki
ĩnyitĩtwo guoko-inĩ kwa Ngai waku.

⁴ Wee ndũgacooka gwĩtwo Mũtiganĩrie,
kana bũrũri waku wĩtwo Mũkiri-Ihooru.
No rĩrĩ, ũrĩtagwo Hefiziba,
na bũrũri waku wĩtagwo Beula;
nĩgũkorwo Jehova nĩagakenagio nĩwe,
naguo bũrũri waku ũgaatuĩka o ta mũhiki ũhikĩtio.

⁵ O ta ũrĩa mwanake ahikagia mũirĩtu,
ũguo noguo ariũ aku magaakũhikia;
na o ta ũrĩa mũhikania akenagĩrĩra mũhiki wake,
ũguo noguo Ngai waku agaagũkenerera.

⁶ Nĩnjigĩte arangĩri a thingo ciaku, wee Jerusalemu,
nao matigakira mũthenya kana ũtukũ.
Inyuĩ arĩa mũkayagĩra Jehova-rĩ,
mũtikanahurũke,

⁷ o na kana mũmũhe ũhurũko nginya rĩrĩa akahaanda Jerusalemu,
na arĩtue itũura rĩrĩ igweta thĩ yothe.

⁸ Jehova nĩehĩtĩte ambararĩtie guoko gwake kwa ũrĩo,
na akehĩta na guoko gwake kũrĩ hinya, akoiga atĩrĩ:
“Ndigacooka kũhe thũ ciaku ngano yaku
ĩtuĩke irio ciao,
na gũtirĩ hĩndĩ ĩngĩ andũ a kũngĩ makaanyua ndibei ya mũhihano
ĩrĩa wee ũrutĩire wĩra;

⁹ no rĩrĩ, andũ arĩa marĩgethaga ngano nĩo marĩmĩrĩĩaga,
na magoocage Jehova,
nao arĩa monganagia thabibũ nĩo marĩnyuuaga ndibei yacio
maikarĩte nja ya handũ hakwa harĩa haamũre.”

¹⁰ Hĩtũkĩrai, mũhĩtũkĩre ihingo-inĩ, mumagare!
Thondekerai andũ njĩra.
Akaai, mwake njĩra njariĩ!
Ũnganiai mahiga, mũmeherie kuo.
Ambarariai bendera na igũrũ nĩguo yonwo nĩ ndũrĩrĩ.

¹¹ Jehova nĩanĩrĩire ũhoru ũyũ
ituri-inĩ ciothe cia thĩ, akoiga atĩrĩ:
“ĩrai Mwarĩ wa Zayuni ũũ,
‘Atĩrĩrĩ ũrĩa ũgaakũhonokia nĩarooka!
Arooka arĩ na kĩheo gĩake,
na irĩhi rĩake arĩ o narĩo.’ ”

¹² Acio marĩtagwo Andũ arĩa Aamũre,
o arĩa Jehova Akũũrĩte;
nawe ũrĩtagwo Wa Kwendeka,
Itũura-Inene-rĩrĩa-Rĩtagacooka-Gũthaamwo.

63

Mũthenya wa Ngai wa Kwĩrĩhĩria na Kũhonokania

1 Nũũ ũyũ ũroka oimĩte Edomu,
akoima itũũra rĩa Bozara ehumbĩte nguo ndune ta thakame?
Nũũ ũyũ wĩhumbĩte nguo irĩ na ũkengu,
agĩkinyũkagia arĩ na hinya wa ũnene wake?

“Nĩ nĩ, ngĩaragia ndeto cia ũthingu,
na ndĩ na hinya wa kũhonokania.”

2 Nĩ kĩ gĩtũmĩte nguo ciaku itunĩhe,
ta cia mũndũ ũraranga kĩhĩhĩro kĩa ndibei?

3 “Nĩ-rĩ, nĩnangĩte kĩhĩhĩro kĩa ndibei ndĩ nyiki;
gũtirĩ mũndũ wa kuuma kũrĩ ndũrĩrĩ o na ũmwe twarĩ nake.
Ndamakinyĩrĩrie ndĩ na marakara,
na ngĩmarangĩrĩria thĩ ndĩ na mang’ũrĩ;
nayo thakame yao ikĩminjũkĩra nguo ciakwa,
nacio ciothe ikĩgĩa na marooro mayo.

4 Nĩgũkorwo mũthenya wa kũrĩhanĩria warĩ ngoro-inĩ yakwa,
naguo mwaka wa gũkũũra andũ akwa nĩmũkinyu.

5 Nĩ nĩndacũthĩrĩrie, ngĩona atĩ hatiarĩ mũndũ wa kũndeithia,
na ngĩgega tondũ gũtiarĩ na mũndũ wa kũndiirĩrĩa;
nĩ ũndũ ũcio guoko gwakwa mwene nĩkuo kwahonokirie,
namo mang’ũrĩ makwa mwene makĩndiirĩrĩa.

6 Nĩndakinyĩrĩrie ndũrĩrĩ ndĩ na marakara,
ngĩtũma ituĩke ta irĩtwo nĩ njoohi nĩ ũndũ wa mang’ũrĩ makwa,
nayo thakame yao ngĩmĩita thĩ.”

Kũgooca na Kũhooya

7 Nĩngũheana ũhoru wa motugi ma Jehova,
o na ciĩko ciake iria itũmaga agoocwo,
kũringana na maũndũ mothe marĩa Jehova atwĩkĩire:
ĩ, nĩngũheana ũhoru wa maũndũ maingĩ mega
marĩa eekĩire nyũmba ya Isiraeli,
kũringana na tha ciake, na motugi make maingĩ.

8 Nĩ ũndũ oigire atĩrĩ, “Ti-itherũ acio nĩ andũ akwa,
na nĩ ciana iria itakaheenia,”
na nĩ ũndũ ũcio agĩtuĩka Mũhonokia wao.

9 Mathĩina-inĩ mao mothe o nake nĩathĩnĩkire,
nake mũraika wake akĩmahonokia.
Akĩmakũũra nĩ ũrĩa aamendete na akamaiguĩra tha,
akĩmooya na agĩtũũra amakuũite matukũ mothe ma tene.

10 No rĩrĩ, nĩmamũremeire
na makĩguithia Roho wake Mũtheru ũũru.
Nĩ ũndũ ũcio akĩmagarũrũka, agĩtuĩka thũ yao,
nake we mwene akĩrũa mbaara nao.

11 Ningĩ andũ acio ake makĩririkana matukũ ma tene,
o hĩndĩ ya Musa na andũ ake, makĩũria atĩrĩ:
Ūrĩa wamaringirie iria, hamwe na mũrĩithi wa rũũru rwake-rĩ, akĩrĩ ha?
Ĩ we ũrĩa wareehire Roho Mũtheru gatagatĩ kao-rĩ, akĩrĩ ha?

- 12 Ūrĩa watũmire guoko gwake kwa hinya na kũrĩ riiri
gũikare mwena wa ūrĩo wa Musa, akĩrĩ ha?
O we ūrĩa wagayũkanirie maaĩ mbere yao,
nĩguo egĩre na igweta nginya tene,
- 13 ūrĩa wamatongoreirie kũndũ kũu kũriku, akĩrĩ ha?
O ta mbarathi igĩtwarĩrwo werũ-inĩ-rĩ, matiahĩngirwo;
- 14 o ta ūrĩa ng'ombe ithiaga kwarahio gĩtuamba-inĩ,
nogu o nao maaheirwo ūhurũko nĩ Roho wa Jehova,
Ūguo nĩguo watongoririe andũ aku
nĩgeetha wĩgĩre rĩtwa rĩ na riiri.
- 15 We ta cũthĩrĩria thĩ ūrĩ o kũu igũrũ, wĩrorere,
wone ūrĩa gũtariĩ ūrĩ gĩtĩ-inĩ gĩaku kũu gĩtũũgĩru kĩa ūnene,
o kũu gĩtheru na kĩrĩ riiri.
Kaĩ maũndũ maku marĩa wĩkaga ma kĩyo o na ma hinya makĩrĩ ha?
Ūhoru wa ūrĩa ūtũiguagĩra tha na ūrĩa ūtũcakayagĩra ngoro-inĩ yaku-
rĩ, nĩũgirĩtie ūtũkinyĩre.
- 16 O na angĩkorwo Iburahĩmu ndatũũ,
nake Isiraeli nĩatũkaanĩte-rĩ,
Wee nĩwe Ithe witũ;
Wee Jehova-rĩ, nĩwe Ithe witũ,
narĩo rĩtwa rĩaku nĩ Mũkũuri witũ kuuma tene.
- 17 Atĩrĩrĩ, Wee Jehova, nĩ kĩĩ gĩtũmaga ūtũrekererie tuume njĩra-inĩ ciaku,
na ūkoomia ngoro ciitũ nĩguo twage gũgũtĩia?
Garũrũka nĩ ūndũ wa ndungata ciaku,
o mĩhĩrĩga ĩyo ĩtuĩkĩte igai rĩaku.
- 18 Andũ aku arĩa aamũre nĩmegwatĩire bũrũri ūyũ wamaheire
ũgĩtuĩka wao o ihinda inini,
no rĩu thũ ciitũ nĩcirangĩrĩirie
handũ haku harĩa haamũre.
- 19 Ithuĩ tũrĩ andũ aku kuuma tene;
no rĩrĩ, o ndũrĩ wamathamakĩra,
o na matirĩ metanio na rĩtwa rĩaku.

64

- 1 Atĩrĩrĩ, naarĩ korwo watarũranga matu ūikũrũke gũkũ thĩ,
nĩguo irĩma ithingithe irĩ mbere yaku!
- 2 O ta ūrĩa mwaki ūmundagia thari ikarĩrĩmbũka,
na ūgatũma maaĩ matherũke-rĩ,
ikũrũka thĩ ūtũme rĩtwa rĩaku rĩmenywo nĩ thũ ciaku,
na ūtũme ndũrĩrĩ ciinaine irĩ mbere yaku!
- 3 Nĩgũkorwo hĩndĩ ĩrĩa Wee wekire maũndũ ma kũmakanĩa marĩa
tũteerĩgĩrĩire-rĩ,
nĩwaikũrũkire, nacio irĩma igĩthingitha irĩ mbere yaku.
- 4 Kuuma o tene gũtirĩ mũndũ o na ūmwe ūrĩ waigua maũndũ ta macio,
na gũtirĩ gũtũ kũrĩ kwaigua ūhoru ta ūcio,
o na kana riitho rĩkĩona Ngai ūngĩ tawe,
ũrĩa wĩkaga maũndũ nĩ ūndũ wa andũ arĩa maikaraga mamwetereire.
- 5 Wee ūũkaga gũteithia andũ arĩa mekaga maũndũ marĩa magĩrĩire
makenete,
o acio marirĩkanaga njĩra ciaku.
No rĩrĩa twagire gũcirũmĩrĩra tũgĩthĩ na mbere na kwĩhia-rĩ,

- wee nīwarakarire.
 Ithuĩ-rĩ, tūngĩkĩhonoka atĩa?
 6 Ithuothe tūtuĩkĩte ta mūndũ ũrĩ na thaahu,
 na ciiko ciothe cia ũthingu witũ ihaana ta ndangari irĩ magigi;
 ithuothe tūhohaga tūkahaana ta ithangũ,
 namo mehia maitũ magatūhuruta o ta ũrĩa rūhuho rūhuruutaga
 maragara.
 7 Gūtĩrĩ mūndũ o na ũmwe ũkayagĩra rĩitwa rĩaku,
 kana akageria anyiitane nawe;
 nĩgũkorwo nĩtūhithĩte ũthiũ waku,
 ũgagĩtũma tūhinyĩrĩrĩke nĩ ũndũ wa mehia maitũ.
- 8 No rĩrĩ, Wee Jehova, wee nĩwe ithe witũ.
 Ithuĩ tũrĩ rĩũmba, nawe nĩwe mūtũũmbi;
 ithuothe tũrĩ wĩra wa moko maku.
 9 Wee Jehova-rĩ, tĩga gūtũrakarĩra mũno makĩria,
 o na kana ũtũũre ũririkanaga mehia maitũ.
 Na rĩrĩ, ta tũrore twagũthaitha,
 wone atĩ ithuothe tũrĩ andũ aku.
 10 Matũũra maku marĩa manene maamũre nĩmatuĩkĩte werũ;
 o na itũũra rĩa Zayuni rĩtuĩkĩte werũ,
 narĩo itũũra rĩa Jerusalemu rĩgakira ihooru.
 11 Hekarũ iitũ ĩrĩa nyamũre na ĩrĩ riiri,
 kũrĩa maithe maitũ maakũgoocagĩra,
 nĩcinĩtwo na mwaki,
 nacio indo ciitũ ciothe iria irĩ bata nĩcianangĩtwo.
 12 Thuutha wa maũndũ macio mothe, Wee Jehova-rĩ,
 anga nĩũgūtũtiganĩria, wage gūtũteithia?
 Ũgũkĩra o ro ũguo na ũkĩrĩrĩrie gūtũherithia makĩria?

65

Ciira na Ũhonokio

- 1 “Nĩ ndeguũrĩrie andũ arĩa mataahooyaga kĩrĩra;
 na andũ arĩa mataamaathaga nĩ, nĩo maanyonire.
 Naruo rũrĩrĩ rũrĩa rũtarĩ rwahooya rũkĩgwetaga rĩitwa rĩakwa,
 ngĩrwĩra atĩrĩ: ‘Nĩ ũyũ haha, nĩ ũyũ haha.’
 2 Mũthenya wothe ndindaga ndambũrũkĩirie moko makwa
 kũrĩ andũ aremi,
 arĩa matathiiaga na mĩthiĩre mĩega,
 no marũmagĩrĩra mathugunda mao:
 3 o andũ arĩa matũũraga maathirĩkagia
 o ũthiũ-inĩ wakwa,
 makarutagĩra magongona mĩgũnda-inĩ,
 na magacinagĩra ũbumba igongona-inĩ cia maturubarĩ;
 4 arĩa matindaga maikarĩte mbĩrĩra-inĩ,
 makarara meiguĩte na hito ũtukũ wothe;
 arĩa makĩrĩaga nyama cia ngũrwe,
 na nyũngũ ciao ciyũrĩte thaathi wa nyama irĩ thaahu;
 5 andũ acio moigaga atĩrĩ, ‘Njeherera, tĩga kũnguhĩrĩria,
 tondũ nĩ ndĩ mũtheru gũgũkĩra!’
 Andũ ta acio mahaana ta ndogo maniũrũ-inĩ makwa,
 na ta mwaki wakanaga mũthenya wothe.

- 6 “Atĩrĩrĩ, mbere yakwa gũtũire kwandĩkitwo maũndũ macio:
ndigũtũũra ngirĩte ki, no rĩrĩ, nĩngarĩhanĩria kũna;
ti-itherũ ngaarĩhanĩria o ciero-inĩ ciao,
- 7 ndĩhanĩrie mehia manyu inyuĩ ene, o na mehia ma maithe manyu,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
“Tondũ nĩmaciniĩre ũbumba irĩma-igũrũ,
na makĩĩnuma marĩ kũu tũrĩma-igũrũ,
nĩngerĩhĩria ciero-inĩ ciao,
ndĩmarĩthe irĩhi rĩothe nĩ ũndũ wa ciĩko ciao cia mbere.”
- 8 Jehova ekuuga atĩrĩ:
“O ta ũrĩa ngogoyo yonekaga kĩmanjĩka-inĩ gĩa thabibũ,
nao andũ makoĩga atĩrĩ, ‘Tiga gũkĩananga,
hahota gũkorwo na kĩndũ kĩega thĩinĩ wakĩo,’
ũguo noguo ngeeka nĩ ũndũ wa ndungata ciakwa;
ndigaciniina ciothe.
- 9 Ngaaruta njiaro kuuma kũrĩ Jakubu,
nao agai a irĩma ciakwa moime Juda;
andũ akwa arĩa nĩ ndĩthuurĩire nĩo magaacigaya,
nacio ndungata ciakwa itũũre kuo.
- 10 Sharoni gũgaatuĩka ũrĩithio wa ndũũru cia mbũri,
na Gĩtuamba-kĩa-Akori gĩtuĩke handũ ha kwarahagwo nĩ mahiũ,
nĩ ũndũ wa andũ akwa arĩa matũire manjaragia.
- 11 “No rĩrĩ, inyuĩ arĩa mũtiganĩrie Jehova,
na mũkariganĩrwo nĩ kĩrĩma gĩakwa kĩrĩa kĩamũre,
inyuĩ arĩa mwaragĩra metha ngai ya maheeni
ĩrĩa itagwo Mũreehi-mũnyaka,
na mũkaiyũria mbakũri cia ndibei ya mũtukanio
mũgaitĩra ngai ĩrĩa itagwo Mũreehi-mũtino nĩguo mũmĩhoorerie-rĩ,
- 12 ngaamwathĩrĩria kũũragwo na rũhiũ rwa njora,
na inyuothe mũkegũithia thĩ mũũragwo;
nĩgũkorwo ndamwĩtire mũkĩaga kũnjĩtĩka,
na ndamwarĩrie mũkĩaga gũthikĩrĩria.
Mwekire maũndũ mooru maitho-inĩ makwa,
na mũgĩthuurũ maũndũ marĩa matangenagia.”
- 13 Nĩ ũndũ ũcio Jehova Mwathani ekuuga atĩrĩ:
“Ndungata ciakwa nĩikaarĩa irio,
no inyuĩ nĩmũkahũũta;
ndungata ciakwa nĩikaanyua,
no inyuĩ nĩmũkanyoota;
ndungata ciakwa nĩigakena,
no inyuĩ nĩmũgaconorithio.
- 14 O na ningĩ ndungata ciakwa nĩikaina
nĩgũcanjamũka ngoro,
no inyuĩ nĩmũkarĩra
nĩ ũndũ wa ruo rwa ngoro,
na mũgirĩke nĩ ũndũ wa gũthuthĩka ngoro.
- 15 Marĩtwa manyu mũkaamatigĩra andũ akwa arĩa ndĩthuurĩire,
mamatũmagĩre rĩrĩa mekwenda kũruma andũ;
Mwathani Jehova nĩagakũũraga,
no ndungata ciake agaaciĩtaga marĩtwa mangĩ.
- 16 Mũndũ ũrĩa wothe ũkaahoera bũrũri kĩrathimo,

ageeka ũguo akĩgwetaga rĩtwa rĩa Ngai ũrĩa wa ma;
ningĩ ũrĩa ũkeehĩta na mwĩhĩtwa bũrũri-inĩ,
akeehĩta akĩgwetaga rĩtwa rĩa Ngai ũrĩa wa ma.
Nĩgũkorwo mathĩina marĩa ma tene nĩmakariganĩra,
na mahithwo maitho-inĩ makwa.

Igũrũ Rĩerũ na Thĩ Njerũ

- 17 “Atĩrĩrĩ, nĩngũmba
igũrũ rĩerũ o na thĩ njerũ.
Maũndũ marĩa ma tene matigacooka kũririkanwo,
o na kana meciirio.
- 18 No rĩrĩ, canjamũkai na mũkenere
indo iria ngũmba tene na tene,
nĩgũkorwo nĩngũmba itũũra rĩa Jerusalemu rĩtuĩke rĩa gũkenewo,
na andũ a rĩo matuĩke a gũkenania.
- 19 Nĩngakenera Jerusalemu
na njanjamũke nĩ ũndũ wa andũ akwa;
naguo mũgambo wa kĩgirĩko o na kana wa kĩrĩro
ndũkaiguu kũu rĩngĩ.
- 20 “Kũu gũtirĩ mwana wa rũkenge ũgaacooka gũkua arĩ na matukũ
manini,
o na kana mũndũ mũkũrũ akue atatũũrĩte mĩaka yake yothe;
mũndũ ũrĩa ũgaakua arĩ na mĩaka igana
akoonagwo taarĩ mũndũ mwĩthĩ;
nake ũrĩa ũtagaakinyia mĩaka igana
akoonagwo ta arumĩtwo na kĩrumi.
- 21 Nao nĩmagaka nyũmba na macitũũre;
makaahaanda mĩgũnda ya mĩthabibũ
na marĩage maciaro mayo.
- 22 Gũtirĩ hĩndĩ ĩngĩ magaaka nyũmba
ituĩke cia gũtũũrwo nĩ andũ angĩ,
o na kana mahaande irio irĩio nĩ andũ angĩ.
Nĩgũkorwo o ta ũrĩa matukũ ma mũtĩ maigana,
ũguo noguo matukũ ma andũ akwa magaakorwo maigana;
andũ akwa arĩa athuure magaatũũra
makenagĩra wĩra wa moko mao ihinda iraaya.
- 23 Nao matigacooka kũruta wĩra wa tũhũ,
o na kana maciare ciana ciathĩrĩirio mũtino;
nĩgũkorwo magaatuĩka andũ arathime nĩ Jehova,
o hamwe na njiaro ciao.
- 24 Na nĩgũgatuĩka atĩrĩ, o mbere mataananjĩta-rĩ,
nĩngamacookeria ũhoro;
ningĩ o makĩaragia-rĩ, nĩngakorwo njiguĩte.
- 25 Nayo njũui na kagondũ ikaarĩaga hamwe,
naguo mũrũũthi ũkarĩaga nyeki ta ndegwa,
no rũkũngũ nĩruo rũgaatuĩka irio cia nyoka.
Itikagerana ngero kana cianangane
kũu guothe kĩrĩma-inĩ gĩakwa kĩamũre,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

66

Ciira na Kūrĩgĩrĩro

- ¹ Jehova ekuuga ũũ:
 “Igūrũ nĩrĩo gĩtĩ gĩakwa kĩa ũnene,
 nayo thĩ nĩyo gĩturwa gĩakwa kĩa magūrũ.
 Mũngĩkĩnjakĩra nyũmba ĩhaana atĩa?
 Naho handũ hakwa ha kũhurũka hangĩkorwo hahaana atĩa?”
- ² Githĩ ti guoko gwakwa gwathondekire indo ici ciothe,
 na gũgĩtũma igĩe kuo?”
 ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
- “Atĩrĩrĩ, mũndũ ũyũ nowe ngaatĩia:
 nĩ mũndũ ũrĩa wĩnyiihagia na akagĩa na ngoro ĩherete,
 na akainaina rĩrĩa ekũigua kiugo gĩakwa.”
- ³ No rĩrĩ, mũndũ ũrĩa ũrutaga ndegwa igongona
 ahaana o ta ũrĩa ũragaga mũndũ,
 nake ũrĩa ũrutaga gatūrũme,
 ahaana o ta mũndũ ũrĩa uunaga ngui ngingo;
 mũndũ ũrĩa ũrutaga iruta rĩa mũtu,
 ahaana o ta mũndũ ũrĩa ũrutaga thakame ya ngūrwe,
 nake ũrĩa ũcinaga ũbumba wa kĩririkano,
 ahaana o ta mũndũ ũrĩa ũhooyaga mũhianano.
 Andũ acio nĩmethuurĩire njĩra ciao o ene,
 na ngoro ciao igakenagio nĩ maũndũ marĩa marĩ magigi;
- ⁴ nĩ ũndũ ũcio, nĩ o na nĩ nĩngathuura kũmeka ũndũ mũũru
 na ndĩmarehithĩrie maũndũ marĩa matũmaga metigĩrĩte.
 Nĩgũkorwo rĩrĩa ndetanire, gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wanjĩtĩkire,
 na rĩrĩa ndaaririe, gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wathikĩrĩrie.
 Andũ acio meekire maũndũ mooru maitho-inĩ makwa,
 na magĩthuura maũndũ marĩa matangenagia.”
- ⁵ Atĩrĩrĩ, inyuĩ mũinainaga nĩ gũtĩia kiugo gĩake,
 ta iguai ndũmĩrĩri ya Jehova:
 “Ariũ a thoguo arĩa mamũthũire,
 na makamũingata nĩ ũndũ wa rĩitwa rĩakwa, moigĩte atĩrĩ,
 ‘Jehova ta nĩagĩkumio
 nĩguo tũkĩone gĩkeno kĩanyu!’
 No rĩrĩ, o nĩmagaconarithio.”
- ⁶ Ta iguai mbugĩrĩrio ĩyo ĩroima kũu itũũra rĩrĩa inene,
 mũigwe inegene rĩu rĩroima kũu hekarũ-inĩ!
 Ũcio nĩ mũgambo wa Jehova mũraigua
 akĩrĩha thũ ciake kĩrĩa kĩmagĩrĩire.
- ⁷ “Atanambĩrĩria kũrũmwo-rĩ,
 nĩaciarĩte:
 na ataanarũmwo nĩ ruo-rĩ,
 agagĩciara mwana wa kahĩ.
- ⁸ Nũũ ũrĩ aigua ũndũ ta ũcio?
 Nũũ ũrĩ wona maũndũ ta macio?
 Anga bũrũri wakĩhota gũciarĩrwo andũ aguo mũthenya o ro ũmwe,
 o na kana rũrĩrĩ rũkĩigane o ro rĩmwe?
 No rĩrĩ, o rĩrĩa Zayuni yanyitirwo nĩ ruo-rĩ,

- o hĩndĩ ĩyo nĩguo yaciarire ciana ciayo o ro rĩmwe.
- ⁹ Anga no nginyie ihinda rĩa mwana gũciarwo
na ndikireke aciarwo?" ũguo nĩguo Jehova ekũũria.
"Anga no hingĩrĩrie mwana nda
nginyĩtie ihinda rĩake rĩa gũciarwo?"
ũguo nĩguo Ngai wanyu ekũũria.
- ¹⁰ "Inyuĩ inyuothe arĩa mwendete itũũra rĩa Jerusalemu,
kenanĩrai narĩo na mũcanjamũke nĩ ũndũ warĩo;
kenanĩrai mũno narĩo,
inyuĩ inyuothe arĩa mũtũire mũrĩcakayagĩra.
- ¹¹ Nĩgeetha mũhaane ta andũ mongete maũndũ mega marĩo,
mũkahũũna mũhooreire nyondo-inĩ ciake;
ningĩ mũnyuuage mũkanyootoka,
na mũkenagĩre ũingĩ wa iria rĩake."
- ¹² Nĩgũkorwo ũũ nĩguo Jehova ekuuga:
"Nĩngakinyĩria itũũra rĩa Jerusalemu thayũ ũhaana ta rũũĩ,
na ũtonga wa ndũrĩrĩ ũhaana taarĩ rũũĩ rũiyũrĩte rũkoina;
mũkahoorera ta kaana gakĩongithio nĩ nyina,
mũgaakuuo na moko make,
na mũcũgacũgagio mũrĩ maru-inĩ make.
- ¹³ O ta ũrĩa mwana ahooreragio nĩ nyina,
ũguo noguo ngaamũhooreria;
na nĩmũkahoorerio mũrĩ kũu Jerusalemu."
- ¹⁴ Rĩrĩa mũkoona ũndũ ũcio, ngoro cianyu nĩigakena,
nawe ũrirũke ta nyeki nduru;
naguo hinya wa guoko kwa Jehova nĩũkamenyeka nĩ ndungata ciake,
no marakara make nĩmakamenyeka nĩ thũ ciake.
- ¹⁵ Atĩrĩrĩ, Jehova arooka arĩ na mwaki,
na ngaari ciake cia ita ihaana ta kĩhuhũkanio kĩnene;
akaamũikũrũkĩria marakara make arĩ na mang'ũrĩ,
na amũkũũme na ikũũmana rĩhaana ta nĩnĩmbĩ cia mwaki.
- ¹⁶ Nĩgũkorwo Jehova nĩagatuĩra andũ othe ciira,
arĩ na mwaki na rũhiũ rwake rwa njora,
na arĩa makoaragwo nĩ Jehova magaakorwo marĩ aingĩ.
- ¹⁷ "Na rĩrĩ, andũ arĩa meamũrĩte na magetheria nĩguo mathiĩ
marũmĩrĩire ũrĩa ũrĩ gatagatĩ nĩguo makinye magongona-inĩ marĩa
marutagĩrwo mĩgũnda-inĩ, o acio marĩĩaga nyama cia ngũrwe na mbĩa, na
indo ingĩ irĩ thaahu, magaathiranĩra hamwe," ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
- ¹⁸ "Na nĩrĩ, tondũ wa ciĩko ciao na mecũũrania mao, ngirie gũũka
njookanĩrĩrie ndũrĩrĩ ciothe o na andũ a mĩario yothe, nao nĩmagooka
meyonere riiri wakwa.
- ¹⁹ "Nĩngekĩra kĩmenyithia thĩinĩ wao, na amwe a arĩa makaahonoka
nĩngamatũma mathiĩ ndũrĩrĩ-inĩ: mathiĩ Tarishishi, na mathiĩ Putu na
Ludu kũrĩ andũ arĩa me ngumo ya gũikia mĩguĩ, na mathiĩ Tubali
na Javani, na mathiĩ kũrĩ andũ arĩa matũũraga icigĩrĩra-inĩ cia kũndũ
kũraya, kũrĩa gũtarĩ kwaiguuo ngumo yakwa, kana gũkonwo riiri wakwa.
Nĩmakahunjia ũhoru wa riiri wakwa kũrĩ andũ a ndũrĩrĩ. ²⁰ Nao
nĩmakarehe ariũ a thoguo othe, kuuma ndũrĩrĩ-inĩ ciothe, marehwo
makuuĩtwo nĩ mbarathi, na ngaari cia ita, na makaari ma kũguucio, na
mahaicĩte nyũmbũ na ngamũira, moke kĩrĩma-inĩ gĩakwa kĩrĩa kĩamũre
kũu Jerusalemu, matũke ta igongona harĩ Jehova," ũguo nĩguo Jehova

ekuuga. “Nao magaacirehe o ta ũrĩa andũ a Isiraeli marehaga ngano yao ya maruta kũu hekarũ-inĩ ya Jehova ĩkuuĩtwo na indo iria itarĩ thaahu. ²¹ Na niĩ nĩngathuura amwe ao matuĩke athĩnjĩri-Ngai na Alawii,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

²² Jehova ekuuga atĩrĩ, “O ta ũrĩa igũrũ rĩu rĩerũ na thĩ njerũ iria ngũthondeka igatũũra mbere yakwa-rĩ, ũguo noguo rĩitwa rĩaku na njiaro ciaku irĩtũũraga. ²³ Kuuma Karũgamo ka Mweri ũmwe nginya Karũgamo ka Mweri ũrĩa ũngĩ, na kuuma Thabatũ ĩmwe nginya Thabatũ ĩrĩa ĩngĩ, andũ othe nĩmagookaga kũhooya mainamĩrĩire mbere yakwa,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga. ²⁴ “Nao nĩmakoimagara makerorere ciimba cia andũ arĩa maanemeire; nĩ ũndũ igunyũ ciao itigakua, o na kana mwaki ũrĩa wa kũmacina ũhore, nao nĩmagatuĩka ta kĩndũ gĩthũirwo mũno nĩ andũ othe.”

JEREMIA

¹ Maya nĩmo maũndũ marĩa maaririo nĩ Jeremia, mũrũ wa Hilikia, ũmwe wa athĩnjĩri-Ngai arĩa maatũũraga itũũra rĩa Anathothu kũu bũrũri wa Benjamini.* ² Ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyamũkinyĩrĩire mwaka-inĩ wa ikũmi na itatũ wa wathani wa Josia, mũrũ wa Amoni, mũthamaki wa Juda, ³ o na ningĩ matukũ-inĩ ma wathani wa Jehoiakimu mũrũ wa Josia, mũthamaki wa Juda, o nginya mweri wa gatano, mwaka-inĩ wa ikũmi na ũmwe wa wathani wa Zedekia mũrũ wa Josia, mũthamaki wa Juda, rĩrĩa andũ a Jerusalemu maatahirwo.

Gwĩtwo kwa Jeremia

- ⁴ Ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyanginyĩrĩire, ngĩrwo atĩrĩ,
⁵ “Mbere ya gũkũũmba nda-inĩ ya maitũguo-rĩ, no ndaakũũĩ,
 o na ũtanaciarwo-rĩ, nĩndakwamũrĩte;
 nĩndagũtuire mũnabii wa kũrathagĩra ndũrĩrĩ.”
- ⁶ Na nĩ ngĩmũcookeria, ngiuga atĩrĩ: “Hĩ, Mwathani Jehova! Nĩ ndiũũ kwaria; nĩ ndĩ o mwana.”
- ⁷ Nowe Jehova akĩnjĩra atĩrĩ: “Tiga kuuga atĩrĩ, ‘Nĩ ndĩ o mwana.’ No nginya ũthĩ kũrĩ mũndũ o wotho ngũgũtũma kũrĩ we na ũmwĩre ũrĩa wotho ngũgwatha. ⁸ Ndũkanametigĩre, nĩgũkorwo ndĩ hamwe nawe, na nĩngakũhonokia,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
- ⁹ Hĩndĩ iyo Jehova agĩtambũrũkia guoko, akĩlhutia kanua, akĩnjĩra atĩrĩ, “Rĩu nĩndekĩra ndũmĩrĩri yakwa kanua gaku. ¹⁰ One, ũmũthĩ nĩndagũtua mũnene wa ndũrĩrĩ o na wa mothamaki, nĩgeetha ũmunyage na ũmomorage, wanangage na ũng’auanagie, na wakage na ũhaandage.”
- ¹¹ Ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyanginyĩrĩire, ngĩũrio atĩrĩ: “Jeremia, nĩ kũũroona?”
 Na nĩ ngĩcookia atĩrĩ, “Ndĩrona rũhonge rwa mũtĩ wa mũrothi.”
- ¹² Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Iĩ, nĩguo nĩwona wega, tondũ njũthĩrĩrie nyone atĩ ndũmĩrĩri yakwa nĩyahingio.”
- ¹³ Ningĩ ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyanginyĩrĩire o rĩngĩ ngĩũrio atĩrĩ: “Nĩ kũ kĩngĩ ũrona?”
 Na nĩ ngĩcookia atĩrĩ, “Ndĩrona nyũngũ ĩgũtherũka, ĩnamĩte kuuma mwena wa gathigathini.”
- ¹⁴ Nake Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Mwanangĩko uumĩte na mwena wa gathigathini, nĩũgaitĩrĩrio andũ othe arĩa matũũraga bũrũri ũyũ. ¹⁵ Ndĩ hakuĩ gwĩta andũ othe a mothamaki ma gathigathini,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
- “Athamaki ao nĩmagooka mahaande itĩ ciao cia ũthamaki
 matoonyero-inĩ ma ihingo cia Jerusalemu;
 nĩmagooka mathiũrũrũkĩrie thingo ciothe cia Jerusalemu,
 na mokĩrĩre matũũra mothe ma Juda.
- ¹⁶ Nĩngatuĩra andũ akwa matũũro ma ciira,
 tondũ wa waganu wao wa kũndirika,
 na wa gũcinĩra ngai ingĩ ũbumba,
 na kũhooya indo iria methondekeire na moko mao.

* **1:1** Anathothu rĩarĩ itũũra rĩmwe rĩa matũũra mana ma Alawii marĩa maarĩ bũrũri wa Benjamini (Josh 21:17-18).

17 “Ūkīra wīhaarīrie! Rūgama na ūmeere ūndū o wothe ūrīa ngūgwatha. Ndūkamakio nō, kana na nī ngūmakie ūrī mbere yao. 18 Ūmūthī-rī, nīndagūtua ta itūūra rīirige na hinya, na ta gītugī gīa kīgera, na ta rūthingo rwa gīcango, nīgeetha wīyūmie ūūkīrīre būrūri wothe: ūūkīrīre athamaki a Juda, na anene, na athīnjīri-Ngai akuo, o na andū othe a būrūri ūyū. 19 Nīmakarūa nawe no matigaakūhoota, nīgūkorwo ndī hamwe nawe na nīndīrīkūhonokagia,” ūguo nīguo Jehova ekuuga.

2

Isiraeli Gūtirika Ngai

1 Ningī ndūmīrīri ya Jehova nīyanginyīrīre, ngīrwo atīrī: 2 “Thī ūkaanīrīre ūkīiguagwo nī andū a Jerusalemu, ūmeere atīrī: “Nīndirikanaga ūrīa weheanīte kūrī nī rīrīa warī mwīthī, na ūrīa wanyendete rīrīa ndakūhikirie na ūkīnūmīrīra kūu werū-inī, tūgītūikanīria kūu būrūri ūcio ūtaahandagwo irio.

3 Isiraeli-rī, aatūūrīte aamūrīrwo Jehova, arī maciaro ma mbere ma magetha make; arīa othe maamūtambuuraga maatuirwo ahītia, nao magīkinyīrīrwo nī mwanangīko,’ ” ūguo nīguo Jehova ekuuga.

4 Thikīrīriai mūigue ndūmīrīri ya Jehova, inyuī andū a nyūmba ya Jakubu, inyuī inyothe andū a mīhīrīga yothe ya nyūmba ya Isiraeli.

5 Jehova ekuuga atīrī: “Nī mahītia marīkū maithe manyu maanyonire namo, atī nīkīo maandirikire, makīndaihīrīria ūguo? Maarūmīrīire mīhianano itarī kīene, nao ene makīaga kīene.

6 Matiigana kūrīa atīrī: ‘Jehova arī ha, ūrīa watūrūtire būrūri wa Misiri, agītūgereria werū-inī ūtaarī kīndū, tūkīgerera būrūri warī wa werū na iharūrūka, būrūri ūtoiraga mbura, na warī nduma ta ya gīkuū, būrūri ūtaageragīrwo na ūtaatūūrāgwo nī mūdū?’

7 Nīndamūrehire būrūri mūnoru, nīguo mūrīage matunda maguo, na mwīgune na indo ciakuo iria njega. No inyuī muokire, mūgīthaahia būrūri wakwa na mūgītūma igai rīakwa rīthūrwo mūno.

8 Athīnjīri-Ngai matiigana kūrīa atīrī: ‘Jehova arī ha?’ Arīa marūmbūyagia watho matiigana kūrīmenya; atongoria ao nīmanemeire. Anabii maarathaga mohoro makīgwetaga Baali, marūmīrīire mīhianano itarī kīene.

9 “Nī ūndū ūcio nīngūmūciirithia o rīngī,” ūguo nīguo Jehova ekuuga.

“Ningī nīngaciirithia ciana cia ciana cianyu. 10 Ringai mūthī hūgūrūrū-inī cia Kitimu mūkerorere,

- ningĩ mūtũmane gũthiio Kedari gũgatuĩrio wega,*
muone kana kũrĩ kuoneka ũndũ ta ũyũ:
- 11 Atĩrĩrĩ, nĩ kũrĩ rũrĩrĩ rũrĩ rwatirika ngai ciaruo, rũkĩgarũrũkĩra ngai ingĩ?
(O na harĩa ngai icio itarĩ ngai.)
No rĩrĩ, andũ akwa nĩmakũũranĩtie Riiri wao na mĩhianano itarĩ kĩene.
- 12 Inyuĩ igũrũ-rĩ, makaai nĩ ũndũ wa ũhoro ũcio, inainai mũrĩ na kĩa kĩnene," ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
- 13 "Andũ akwa nĩmekĩte mehia meerĩ: Nĩmandirikĩte, o nĩ gĩthima kĩa maaĩ ma muoyo, na makeyenjera marima mangĩ ma maaĩ, namo nĩ marima mamethũkangu, matangũiga maaĩ.
- 14 Rĩu-rĩ, anga Isiraeli nĩ ndungata, o mũndũ ũciarĩrwo ũkombo-inĩ? Nĩ kĩ gĩtũmĩte atuĩke mũndũ wa gũtahwo?
- 15 Mĩrũũthi nĩraramĩte; nĩmũraramĩire. Nĩyanangĩte bũrũri wake; matũũra make macinĩtwo na mwaki, na magatigwo matarĩ mũndũ.
- 16 O na andũ a Memufisi, na a Tahapanahesi nĩmagũtĩhĩtie, magagwĩkĩra rũhara ruototia rwa mũtwe.
- 17 Githĩ tiwe mwene wĩrehereire maũndũ maya nĩ ũndũ wa gũtirika Jehova Ngai waku, o rĩrĩa we aagũtongoragia na njĩra ĩrĩa wageraga?
- 18 Rĩu-rĩ, nĩ kĩ gĩgũtũma ũcooke bũrũri wa Misiri ũkanyue maaĩ ma Shihoru? Na ningĩ-rĩ, ũgũthiĩ Ashuri nĩkĩ, ũkanyue maaĩ ma Rũũĩ rwa Farati?
- 19 Waganu waku nĩguo ũgaakũherithia, nakuo gũcooka na thuutha gwaku nĩgũgakũrũithia. Tondũ ũcio wĩciirie wega na ũmenye ũrĩa arĩ ũndũ mũũru mũno na ũrĩ ruo harĩwe, rĩrĩa ũtirikĩte Jehova Ngai waku, na rĩrĩa ũkwaga kwĩĩndigĩra," ũguo nĩguo Mwathani, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe, ekuuga.
- 20 "Nĩwoinangire icooki rĩaku rĩa ngingo o tene, na ũgĩtuuanga mĩhĩndo yaku; woigire atĩrĩ, 'Ndigũcooka gũgũtungata!' Tondũ-rĩ, tũrĩma-inĩ tũrĩa tuothe tũraihi na igũrũ, na rungu rwa mũtĩ o wothe mũruru nĩkuo wakomaga ũkĩhũũra ũmaraya.
- 21 Nĩ ndaakũhaandĩte ũrĩ ta mũthabibũ mũthuuraniire wa mũthemba ũrĩa mwega. Wagĩcookire kũngarũrũka atĩa, ũgĩthũka, ũgĩtuĩka ta mũthabibũ wa gĩthaka?
- 22 O na ũngũĩthamba na igata, o na ũhũthĩre thabuni mũingĩ mũno-rĩ,

* 2:10 Kitimu ũmũthĩ nĩ Kuporo hamwe na ndwere-inĩ cia mwena wa ithũiro, nakuo Kedari nĩkuo iruka cia Beduni ciatũũraga.

- kĩmeni kĩa wĩhia waku ndingĩtiga gũkĩona,”
ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.
- 23 “Rĩu-rĩ, ũngĩhota atĩa kuuga atĩrĩ: ‘Nĩ ndiĩthaahĩtie;
ndirũmĩrĩire kĩrĩra kĩa Mabaali’?
Ta rora wone mĩtugo yaku kũu gĩtuamba-inĩ;
wĩcũũranie wega maũndũ marĩa wĩkĩte.
Wee ũhaana ta moori ya ngamĩira
ĩgĩcangacanga kũndũ na kũndũ,
- 24 ũkahaana ta njagĩ ĩrĩa ĩmenyerete gũikara werũ-inĩ,
ĩrĩa ĩnuhanuhaga rĩrĩa ĩkwenda kũhaicwo;
rĩrĩa ĩrĩ na mũrukĩ-rĩ, nũũ ũngĩhota kũmĩrigĩrĩria?
Njamba iria ingĩmĩenda, itingĩnogia ikĩmĩcaria;
mweri wayo wakinya, nĩikamĩona.
- 25 Tiga kũhanyũka nginya ũthirĩrwo nĩ iraatũ magũrũ,
naguo mũmero waku ũng’are.
No wee ũkiuga atĩrĩ, ‘Hatĩrĩ bata!
nĩnyendete ngai cia kũngĩ,
na no nginya ndĩciume thuutha.’
- 26 “O ta ũrĩa mũici aconorithagio aanyiitwo,
ũguo no taguo nyũmba ĩno ya Isiraeli ĩconorithĩtio:
o ene, na athamaki ao, na anene ao,
na athĩnjĩri-Ngai ao, na anabii ao.
- 27 Meeraga mũtĩ atĩrĩ, ‘Wee nĩwe Baba,’
na makeera ihiga atĩrĩ, ‘Wee nĩwe wanjarire.’
Nĩmahutatĩire,
makaaga kũnyonia mothiũ mao;
no rĩrĩa marĩ thĩĩna-inĩ manjĩruga atĩrĩ,
‘Ūka ũtũhonokie!’
- 28 Ikĩrĩ kũ ngai icio mwethondekeire?
Kĩrekei ciũke, aakorwo no imũhonokie
rĩrĩa mũrĩ thĩĩna-inĩ!
Nĩgũkorwo ngai ciaku cingĩhĩte
o ta matũũra maku, wee Juda.
- 29 “Mũgũkĩndũithia nĩ ũndũ kĩ?
Inyuothe nĩmũũnemeire,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
- 30 “Nĩ wĩra wa tũhũ ndaarutire ngĩherithia andũ anyu;
matiigana kũigua maakaanio magarũrũke.
Rũhiũ rwaku rwa njora nĩrũniinĩte anabii anyu,
o ta mũrũũthi ũrĩa mũrĩĩani.
- 31 “Atĩrĩrĩ, inyuĩ andũ a rũciaro rũrũ, mwĩcũraniei wega ũhoru wa
ndũmĩrĩri ĩno ya Jehova:
“Kaĩ nduĩkĩte ta werũ harĩ Isiraeli,
kana ta bũrũri ũrĩ nduma nene?
Nĩ kũ gĩtũmaga andũ akwa moige atĩrĩ,
‘Ithuĩ tũrĩkaga ũrĩa tũkwenda;
tũtigagũcookerera rĩngĩ’?”
- 32 Rĩu-rĩ, mũirĩtu ahota kũriganĩrwo nĩ mathaga make ma kwĩgemia,
kana mũhiki ariganĩrwo nĩ nguo ciake cia ũhiki?
No rĩrĩ, andũ akwa nĩmariganĩrwo nĩ nĩ,
matukũ maingĩ matangĩtarĩka.

- 33 Kaĩ nĩ ùrĩ ùũgĩ mũingĩ rĩrĩa ùgũcaria wendo-ĩ!
Nĩ ùndũ ùcio o na atumia arĩa aaganu mũno
no merute na mũthiire yaku.
- 34 Nguo-inĩ ciaku-rĩ, andũ nĩmoonaga
thakame ya athĩni arĩa matarĩ ùũru mekĩte,
o na aakorwo ndwamanyiitire magĩtua nyũmba.
No rĩrĩ, o na gũtariĩ ùguo
35 wee uugaga atĩrĩ, 'Nĩ ndirĩ ùndũ mũũru njikĩte;
we ndandaakarĩire.'
No nĩ nĩngũgũtuĩra ciira,
tondũ uugaga atĩrĩ, 'Nĩ ndiĩhĩtie.'
- 36 Ùriũngariũngaga nĩkĩ,
ũkĩgarũraga mũthiire yaku?
Nĩũgaconorithio nĩ bũrũri wa Misiri,
o ta ùrĩa waconorithirio nĩ Ashuri.
- 37 Ùgaacooka uume kũndũ kũu
ũigĩrĩire moko mũtwe,
nĩgũkorwo Jehova nĩaregete acio wĩhokete,
o matigagũteithia.

3

- 1 "Mũndũ angĩtigana na mũtumia wake,
nake mũtumia ùcio athĩ ahikĩre mũndũ ùngĩ-rĩ,
mũthuuri ùcio no amũcookerere?
Githĩ bũrũri ùcio to ùthaaha biũ?
No wee-rĩ, ùtũũrite ùhũũraga ùmaraya na endwa aku aingĩ mũno!
Rĩu-rĩ, wee no ùnjookerere?"
ùguo nĩguo Jehova ekuuga.
- 2 "Ta tiira maitho ùcũthĩrĩrie tũcũmbĩrĩ twa irĩma kũrĩa gũtigĩtwo ùtheri.
Nĩ kũrĩ handũ ùtarĩ wacomwo nawe?
Mĩkĩra-inĩ ya njĩra-rĩ, nĩkuo wetagĩrĩra endwa aku,
kũu nĩkuo waikaraga thĩ ùkiameterera, o ta Mũarabu arĩ werũ-inĩ.
Wee nĩũthaahĩtie bũrũri ùyũ
na ùmaraya waku na waganu waku.
- 3 Tondũ wa ùguo-rĩ, mbura ya maguna-ng'ombe nĩgĩrĩtio yure,
o na irĩa ya gũkũria irio nayo ikaaga kuura.
No rĩrĩ, wee nĩũmĩtie gĩthiithi ta kĩa mũmaraya,
ũkaaga thoni o na hanini.
- 4 Githĩ to rĩu wanjĩta ùkiugaga:
'Baba, wee mũrata wakwa kuuma ndĩ o mũnini,
- 5 kaĩ ùgũgĩtũũra ùrakarĩte?
Mang'ũrĩ macio maku-rĩ, megũgĩthiĩ na mbere nginya tene?'
Ùguo nĩguo waragia,
no ùgacooka ùgeeka ùũru wothe ùrĩa ùngĩhota."

Isiraeli kwaga Wĩhokeku

- 6 Matukũ-inĩ ma wathani wa Mũthamaki Josia, Jehova nĩanjũririe
atĩrĩ: "Ĩĩ nĩwonete ùrĩa Isiraeli aahutatĩire? Nĩahaicĩte gĩthũngũri-inĩ
gĩothe kĩrĩa kĩraihi na igũrũ, na agathiĩ rungu rwa mũtĩ o wothe ùrĩa
mũruru na akahũũrĩra ùmaraya kuo. 7 Ndeciĩrĩtie atĩ nĩakanjookerera
aarĩkia gwĩka maũndũ macio mothe, nowe ndaigana kũnjookerera, nake
mwarĩ wa nyina, Juda, ùrĩa ùtaarĩ mwĩhokeku, agĩkĩionera maũndũ

macio. ⁸ Nĩndaheire Isiraeli ũcio wahutatĩire marũa ma gũtigana nake, ngĩmũingata nĩ ũndũ wa ũtharia ũcio wake wothe. No rĩrĩ, nĩndonire atĩ o na Juda, mwarĩ wa nyina ũcio ũtaarĩ mwĩhokeku, ndaarĩ na guoya; o nake nĩoimagarire, agĩthĩ gũtharia. ⁹ Tondũ wa ũrĩa Isiraeli oonaga ũmaraya wake ũtarĩ ũndũ mũnene harĩ we, nĩathaahirie bũrũri ũcio, agĩkĩrĩria kũhũra ũmaraya na ũndũ wa kũhooya mahiga na mĩtĩ. ¹⁰ O na kũrĩ ũguo-rĩ, Juda, mwarĩ wa nyina ũcio ũtaarĩ mwĩhokeku, ndaanjookereire na ngoro yake yothe, no aanjookereire na ũhinga,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

¹¹ Jehova akĩnjĩra atĩrĩ: “Isiraeli, ũrĩa waahuutatĩire-rĩ, nĩ mũthingu gũkĩra Juda, ũcio ũtaarĩ mwĩhokeku. ¹² Thĩ ũkahunjanĩrie ndũmĩrĩrĩ ĩno werekeire mwena wa gathigathini, uuge ũũ:

“ ‘Njookerera, wee Isiraeli, o wee ũhutatĩire,’ ũguo nĩguo Jehova ekuuga,
 ‘na nĩ ndigacooka gũkũhetera gĩthiithi na marakara,
 nĩ ũndũ njiyũritwo nĩ tha,’ ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
 ‘Ndigũtũra ndakarĩte nginya tene.

¹³ Wee ũndũ ũrĩa ũgwĩka-rĩ, no kuumbũra mahĩtia maku,
 nĩ ũndũ wa ũrĩa ũremeire Jehova Ngai waku,
 nĩ ũndũ wa ũrĩa waneitanga, ũkĩheanaga kũrĩ ngai cia kũngĩ,
 rungu rwa mũtĩ o wothe mũruru,
 na ũkaaga kũnjathĩkĩra,’ ”
 ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

¹⁴ Jehova ekuuga atĩrĩ: “Njookerera, inyuĩ andũ aya mũhutatĩire, nĩgũkorwo nĩ nĩ mũthuuri wanyu; nĩngamũcookanĩria, ndute mũndũ ũmwe itũũra-inĩ rĩmwe, na angĩ eerĩ ndĩmarute mũhĩrĩga ũmwe, ndĩmũtware Zayuni. ¹⁵ Nĩngacooka ndĩmũhe arĩithi arĩa ndĩthuurĩire na ngoro yakwa, arĩa makaamũtongoragia marĩ na ũũgĩ o na ũmenyo.”

¹⁶ Jehova ekuuga atĩrĩ: “Matukũ-inĩ macio, rĩrĩa mũgaakorwo mũingĩhĩte mũno gũkũ bũrũri ũyũ-rĩ, andũ matigacooka kuuga, ‘Ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova.’ ũhoro ũcio ndũgatoonya meciiria-inĩ mao kana ũririkanwo; rĩtigateciirio ũhoro warĩ o na kana rĩthondekwo rĩngĩ.

¹⁷ Hĩndĩ ĩyo mageetaga itũũra rĩa Jerusalemu Gĩtĩ kĩa ũthamaki kĩa Jehova, nacio ndũrĩrĩ ciothe nĩkongana kũu itũũra rĩa Jerusalemu nĩ ũndũ wa gũtĩia rĩtwa rĩa Jehova. Matigacooka kũrũmĩrĩra ũremi wa ũũru wa ngoro ciao. ¹⁸ Matukũ-inĩ macio nyũmba ya Juda nĩnkanyitana na nyũmba ya Isiraeli, na o eerĩ nĩmagooka moimĩte bũrũri wa mwena wa gathigathini, makinye bũrũri ũrĩa ndaaheire maithe manyu ũtuĩke igai rĩao.

¹⁹ “Nĩ mwene ngiuga atĩrĩ,
 “ ‘Ingĩakenire atĩa ngĩmũtua ta ariũ akwa,
 na ndĩmũhe bũrũri mwega,
 igai rĩrĩa rĩega rĩkĩrĩte magai ma ndũrĩrĩ ciothe.’

Ndecĩragia mũrĩnjĩtaga ‘Baba’
 na mwage kũhutatĩra nĩguo mũtĩge kũnũmĩrĩra.

²⁰ No rĩrĩ, o ta mũtumia ũtarĩ mwĩhokeku harĩ mũthuuriwe,
 ũguo noguo mũkoretwo mũtarĩ ehokeku harĩ nĩ, inyuĩ nyũmba ya
 Isiraeli,”
 ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

²¹ Kĩrĩro nĩkĩguĩtwo kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru gũtarĩ kĩndũ,
 kũgirĩka na gũthaithana kwa andũ a Isiraeli,
 nĩ ũndũ nĩmogometie njĩra ciao,
 na makariganĩrwo nĩ Jehova Ngai wao.

22 “Njookerera, inyuĩ andũ aya mũũhutatĩire;
nĩngũmũhonia nĩguo mũtigacooke gũcooka na thuutha.”

Magĩcookia atĩrĩ, “Ĩĩ nĩguo, nĩtũgũũka harĩwe,
nĩgũkorwo wee nĩwe Jehova Ngai witũ.

23 Ti-itherũ inegene rĩa ũhooi mĩhianano kũu tũrĩma-inĩ
o na kũu irĩma-inĩ nĩ rĩa maheeni;
ti-itherũ, ũhonokio wa Isiraeli ũrĩ na Jehova Ngai witũ.

24 Kuuma o ũnini-inĩ witũ, ngai icio cia mĩhianano cia thoni
nĩcio ciananiina maciaro ma mawĩra ma maithe maitũ:
ndũũru ciao cia mbũri na cia ng’ombe,

aanake ao na airĩtu ao.
25 Nĩtwĩgũithiei thĩ tũconokete,
nacio njono ciitũ itũhumbĩre.

Nĩ twĩhĩirie Jehova Ngai witũ,
ithuĩ o hamwe na maithe maitũ;
kuuma rĩrĩa twarĩ anini nginya ũmũthĩ ũyũ-rĩ,
tũtũũrite tũtarĩ twathĩkĩra Jehova Ngai witũ.”

4

1 “Atĩrĩrĩ wee Isiraeli, ũngĩkorwo nĩũgũcooka-rĩ,
njookerera,”

ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

“Ũngĩeheria mĩhianano ĩyo yaku ĩrĩ magigi,
na ũtige gũcooka kũũrũũra rĩngĩ,

2 ningĩ ũngĩrũmia ũhoru wa ma, na ũtuanĩri ciira wa kĩhooto, na wa
ũthingu,

na wĩhĩte ũkiugaga atĩrĩ, ‘Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo,’
hĩndĩ ĩyo ndũrĩrĩ nĩkarathimwo nĩwe,
na thĩinĩ wake nĩkaagĩa na riiri.”

3 Atĩrĩrĩ, Jehova areera andũ a Juda, o na andũ a Jerusalemu ũũ:
“Cimbai mĩgũnda yanyu ĩrĩa ĩrĩ ngamba,
na mũtikahaande irio mĩigua-inĩ.

4 Mwĩamũrĩrei Jehova,
na ũndũ wa kũruithia ngoro cianyu
inyuĩ andũ aya a Juda, na inyuĩ mũtũũraga Jerusalemu,
nĩgeetha mang’ũrĩ makwa matigaakane ta mwaki,
nĩ ũndũ wa ũũru ũrĩa mwĩkĩte,
maakane mage mũndũ wa kũmahoria.

Mwanangĩko uumĩte Mwena wa Gathigathini

5 “Anĩrĩrai kũu Juda, na mũhunjie ũhoru kũu Jerusalemu, muuge ũũ:
‘Huhai tũrumbeta bũrũri-inĩ guothe!’

Anĩrĩrai na kayũ muuge atĩrĩ:

‘Mwĩcookanĩrĩriei!

Nĩtũũrĩrei matũũra-inĩ marĩa manene mairigĩre!’

6 Haandai bendera mũthiĩ mwerekeire Zayuni!

Mwĩthareĩ narua mwĩhonokie!

Nĩgũkorwo nĩndĩrarehithia mwanangĩko uumĩte mwena wa gathigathini,
o na kũniinanwo kũnene.”

7 Mũrũũthi* nĩumĩte kĩmamo-inĩ kĩa guo;

* 4:7 Mũrũũthi warĩ rũuri rwa Babuloni, na bũrũri ũyũ woĩkaine ta mũnyariirani (2:15).

mūniinani wa kūniina ndūrīrī nōimagarīte.
 Oimīte gwake
 oke aanange būrūri waku.
 Matūūra maku makaanangīka,
 mage mūdū wa gūtūūra kuo.
 8 Nī ūndū ūcio-rī, mwīhumbei nguo cia makūnia,
 cakayai na mūrīre,
 nī ūndū tūtīrī tūrehererwo
 nī mang'ūrī macio mahiū ma Jehova.

9 Jehova ekuuga atīrī, “Mūthenya ūcio-rī,
 mūthamaki na anene ake nīmagakua ngoro,
 nao athīnjīri-Ngai nīmakagegara,
 nao anabii mamake.”

10 Hīndī iyo ngiuga atīrī: “Hī! Mwathani Jehova, ti-itherū nī ta
 ūkīheenetic andū aya biū, o na ūkaheenia Jerusalemu, nī ūndū wa
 kūmeera atīrī, ‘Nīmūkaagīa na thayū,’ o rīrīa tūigīrīrwo rūhiū rwa njora
 mīmero.”

11 Ihinda rīu andū aya o hamwe na Jerusalemu nīmakeerwo atīrī,
 “Rūhuho rūhiū ruumīte kūdū kūrīa gūtārī kīndū kūu gūtūūgīru werū-
 inī nīrūkahurutana rwerekeire kūrī andū akwa, no rīrī, ti ta rūrīa rwa
 kūhuha irio kana rwa gūcitheria; 12 nī rūhuho rūrī na hinya kūrī rūu
 ruumīte kūrī niī. Rīu nīngūmatuīra matuīro ma ciira.”

13 Ta rorai muone! Mūdū ūcio aroka ta matu,
 ngaari ciake cia ita irooka ta kīhuhūkanio,
 nacio mbarathi ciake ihanyūkaga gūkīra nderi.

Īiya witū-ī! Tūrī aniine biū.

14 Wee Jerusalemu-rī, theria ūūru kuuma ngoro-inī yaku nīguo ūhonoke.
 Ūgūtūūra ūthugundaga ūūru meciiria-inī maku nginya-rī?

15 Nī kūrī na mūgambo wa mūdū ūranīrīra kūu Dani,
 ūkaanīrīra ūhoru wa mwanangīko kūu irīma-inī cia Efraimu.

16 “Īrai ndūrīrī ūhoru ūcio,
 hunjīriai Jerusalemu muuge atīrī:
 ‘Ita inene rīa gūgūūkīrīra nīrīroka riumīte būrūri wa kūraya,
 na rīroka na mbugīrīrio ya mbaara
 ya gūūkīrīra matūūra mothe manene ma Juda.

17 Marīrigiicīrie o ta andū marangīre mūgūnda,
 tondū itūūra rīu nīrīnemeire, rīkanjūkīrīra,’ ”
 ūguo nīguo Jehova ekuuga.

18 “Mīthiīre yaku mwene na ciīko ciaku
 nīcio ikūreheire maūdū macio.
 Rīrī nīrīo iherithia rīaku.
 Na kaī nī irūrū-ī!
 Kaī nīrīgūtheeca ngoro-ī!”

19 Wūi, ruo-ī, wūi ruo-ī!
 Ndīrenyogonda nī ruo.

Wūi, ruo rūnene ngoro-inī yakwa-ī!
 Ngoro yakwa nīratumatuuma,
 ndingīhota gūkirīrīria.

Nīgūkorwo nīnjiguīte mūgambo wa karumbeta;
 nīnjiguīte mbugīrīrio ya mbaara.

20 Mwanangīko ūrarūmanīrīra na mwanangīko;

būrūri wothe nīwanangītwo.
 O rīmwe hema ciakwa nīthūkangie,
 o kahinda gatarī coho kīngitio gīakwa gīgathūkangio.

21 Nī nginya rī ngūtūūra nyonaga bendera ya mbaara,
 na ngaigua mūgambo wa karumbeta?

22 “Andū akwa nī irimū;
 matinjūūī.

Nī ciana iteciiragia,
 na ikaaga ūmenyo.

Ūūgī ūrīa marī naguo no wa gwīka ūūru;
 matiūī gwīka wega.”

23 Ndaacūthīrīrie thī,
 ngīkīona atī ndīarī ūrīa yatarī na ndīarī na kīndū;
 ningī ngīcūthīrīria matu-inī,
 ngīona atī gūtīarī na ūtheri.

24 Ndaacūthīrīria irīma,
 ngīona atī nīgūthingitha ciathingithaga;
 natuo tūrīma tuothe nī kwereera twereeraga.

25 Ngīcūthīrīria, ngīona atī gūtīarī na andū;
 nyoni ciothe cia rīera-inī nīciombūkīte ikoora.

26 Ngīcūthīrīria, ngīona būrūri ūrīa waciaraga maciaro maingī, watuīkīte
 o werū mūtheri,
 matūūra makuo mothe nīmamomokeire hau mbere ya Jehova,
 makagūa thī nī ūndū wa marakara make mahiū.

27 Ūū nīguo Jehova ekuuga:

“Būrūri wothe nīūkanangwo,
 o na gūtūika ndikaūniina biū.

28 Nī ūndū ūcio thī nīgacakaya,
 narīo igūrū rīgīe nduma,
 tondū ūguo nīguo njugīte, na ndingīricūkwo.
 Nīndūite itua na ndikūgarūrūka.”

29 Rīrīa kwaiguu mūrurumo wa andū arīa mathiiga mahaicīte mbarathi
 na wa andū arīa maikagia mīguī-rī,
 andū a matūūra mothe no makoora.

Amwe ao makoorīra ihinga-inī,
 nao amwe ao makahaica ndwaro-inī cia mahiga.

Matūūra macio mothe nīmathaamītwo;
 gūtīrī mūndū ūikaraga kuo.

30 Ūreka atīa, wee ūnūhītwo?

Ūkwīhumba nguo ndune
 na ūkegemia na mathaga ma thahabu nīkī?

Ūrahaka mbutu ciaku cia maitho rangi nīkī?†

Atīrīrī, kwīgemia gwaku no gwa tūhū.

Endwa aku nīmakwagīire bata;

† 4:30 Ūyū nī rangi wehakagwo maitho arī njīra īmwe ya ūthaka na gūtūma maitho moneke marī manene (2Ath 9:30; Ezek 23:40).

rīu maracaria ūrīa mangīkūruta muoyo.

31 Nīndīraigua kīrīro ta kīa mūdū-wa-nja akīrūmwō,
arī na mūcaayo ta wa mūtumia agīciara mwana wake wa irigithathi:
nī kīrīro kīa Mwarī wa Zayuni agīteeha,
atambūrūkītie moko make, akiugaga atīrī,
“Wūi-ī-ya-wakwa-ī! Nīndīraringīka;
muoyo wakwa nīmūneane kūrī oragani.”

5

Gūtirī Mūdū o na Ūmwe Mūrūngīrū

- 1 “Ta ambatai na mūikūrūke barabara-inī ciothe cia Jerusalemu,
mūrore na mūcarie,
na mūtūirie ihaaro-inī ciakuo.
Hihi mwahota kuona mūdū o na ūmwe
wīkaga maūdū ma kīhooto kana akarūmbūiya ūhoro wa ma;
muona mūdū ta ūcio, nīngarekera itūūra rīa Jerusalemu.
- 2 O na gūtūika nīmehītaga makoigaga atīrī,
‘Ti-itherū o ta ūrīa Jehova atūūruga muoyo,’
kwīhīta kwao no kwa maheeni.”
- 3 Wee Jehova, githī maitho maku ti ūhoro ūrīa wa ma macaragia?
Wamaringire iringa, no matiigana kūigua ruo;
wamahehenjire, no makīrega ūtaarani ūcio.
Momirie ithiithi ciao gūkīra ihiga,
makīrega kwīrira.
- 4 Ngīciiria atīrī: “Aya nī andū athīni;
nī andū akīigu,
nīgūkorwo matiūī njīra ya Jehova,
kana makamenya ūrīa Ngai wao endaga.
- 5 Nī ūndū ūcio nīngūthī kūrī atongoria
ngaaranīrie nao;
ti-itherū acio nīmoī njīra ya Jehova,
na makamenya ūrīa Ngai wao endaga.”
No rīrī, othe marī hamwe, nīmoinangīte icooki rīao rīa ngingo,
na magatua mīkwa.
- 6 Nī ūndū wa ūguo-rī, mūrūūthi nīūkoima mūtītū-inī ūmatharīkīre,
na njūūi yume werū-inī īmatambuorange,
nayo ngarī īmooherie njīra-inī cia matūūra mao,
nīguo ītambuorange mūdū wothe ūrīa ūngīgeria kuuma nja,
nī ūndū ūremi ūcio wao nīūingīhīte mūno,
na ūhoro wao wa gūcooka na thuutha nī mūingī.
- 7 “Ngūmūrekera nīkī?
Ciana cianyu nīciindirīkīte,
na ikeehīta ikīgwetaga marīitwa ma ngai cia tūhū.
Nīi ndaamaheaga o kīrīa gīothe mabataragio nīkīo,
no-o no gūtharia maatharagia,
makahatīkana nīguo matoonye nyūmba cia maraya.
- 8 Mahūūnīte magatuīka ta mbarathi cia njamba cikīrīrīria cia mīgoma,
o ūmwe wao akeriragīria mūtumia wa mūdū ūrīa ūngī.
- 9 Githī ndikīagīrīrwo nīkūmaherithia nī ūndū wa maūdū macio?”

- ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
 “Githĩ ndikiagĩrĩrwo nĩ kwĩrĩhĩria
 harĩ rũrĩrĩ ta rũu?”
- 10 “Tuĩkanĩriai mĩgũnda yao ya mĩthabibũ mũmĩharaganie,
 no mũtikamĩanange biũ.
 Hũrũrai honges ciayo,
 nĩgũkorwo andũ aya ti a Jehova.
- 11 Andũ a nyũmba ya Isiraeli na andũ a nyũmba ya Juda
 nĩmagĩte wĩhokeku harĩ nĩ biũ,”
 ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
- 12 Nĩmaheenĩtie ũhoru wĩgiĩ Jehova;
 moigĩte atĩrĩ, “Ndarĩ ũndũ egwĩka!
 Gũtirĩ ũũru tũkuona;
 tũtikoono tũtharĩkĩrwo na rũhiũ rwa njora kana tuone ng’aragu.
- 13 Anabii nĩ a tũhũ ta rũhuho,
 nakĩo kiugo kĩa Jehova gĩtirĩ thĩinĩ wao;
 nĩ ũndũ ũcio-rĩ, ũguo moigĩte nĩguo mageekwo.”
- 14 Nĩ ũndũ ũcio, Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ:
 “Tondũ wa andũ acio kwaria ndeto ta icio,
 ndũmĩrĩri yakwa ĩria ngwĩkĩra kanua-inĩ gaku ngaamĩtua ta mwaki,
 nao andũ aya ndĩmatue ta ngũ, mwaki ũcio ũmacine ũmaniine.
- 15 Atĩrĩrĩ, inyuĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli,” ũũ nĩguo Jehova ekũmwĩra,
 “nĩngũtũma mũũkĩrwo nĩ rũrĩrĩ ruumĩte kũndũ kũraya:
 naruo nĩ rũrĩrĩ rũtũũrĩte kuuma o tene,
 andũ mũtangĩmenya rũthiomi rwao,
 o na kana mũigie mwarĩrie wao.
- 16 Mathiaka ma mĩguĩ yao matariĩ ta mbĩrĩra iria ĩtathikĩtwo;*
 othe nĩ njamba irĩ hinya.
- 17 Nao nĩmakaarĩa na maniine magetha manyu o na irio cianyu,
 na marĩe na maniine aanake na airĩtu anyu;
 nĩmakaarĩa ndũũru cianyu cia mbũri na cia ng’ombe maciniine,
 ningĩ marĩe mĩthabibũ na mĩkũyũ yanyu.
 Nĩmakananga matũũra marĩa mairigĩre na rũhiũ rwa njora,
 o macio mwĩhokaga.
- 18 “No rĩrĩ, o na matukũ-inĩ macio, ndigakwananga ngũniine biũ,” ũguo
 nĩguo Jehova ekuuga. 19 “Na rĩrĩa andũ makooria atĩrĩ, ‘Nĩ kĩ gĩtũmĩte
 Jehova Ngai witũ atwĩke maũndũ maya mothe?’ Ũkamacookeria, ũmeere
 atĩrĩ: ‘O ta ũrĩa inyuĩ mwandirikire na mũgĩtungatĩra ngai cia kũngĩ mũrĩ
 bũrũri-inĩ wanyu-rĩ, ũguo noguo mũgaatungatagĩra andũ a kũngĩ mũrĩ
 bũrũri ũtarĩ wanyu.’
- 20 “Anĩrĩra ũhoru ũyũ kũrĩ andũ a nyũmba ya Jakubu,
 na ũũhunje kũu Juda, uge atĩrĩ:
- 21 Ta thikĩrĩriai inyuĩ andũ aya akĩgu na mũtarĩ mbugũiro,
 o inyuĩ mũrĩ na maitho na mũtionaga,
 na mũrĩ na matũ na mũtiiguaga:
- 22 Githĩ inyuĩ mũtiagĩrĩrwo nĩkũnjĩtigĩra?” ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
 “Githĩ inyuĩ mũtiagĩrĩrwo nĩkũinaina mũrĩ mbere yakwa?
 Ndaatũmire mũthanga ũtuĩke mũhaka wa iria rĩrĩa inene,

* 5:16 Mbĩrĩra ĩtathikĩtwo yonanagia kwaga kũiganĩra, mwanangĩko, o na gĩkuũ (Thim 30:15-16).

- ngĩtũa rūirigo rwa gũtũũra, rũtangĩagararwo nĩ iria rũ.
 Makũmbĩ ma maaĩ no moyane, no matingĩrũtooria,
 no mahũyũke, no matingĩrwagarara.
- 23 No andũ aya-rĩ, marĩ ngoro cia rũng'athio na nemi;
 nĩmahĩtĩtie njĩra na makoora.
- 24 Nao matingĩũra atĩrĩ, 'Nĩtwĩtigĩrei Jehova Ngai witũ,
 ũrĩa ũheanaga mbura ya kũmeria hũira,
 na ya gũkũria irio o kĩmera gĩakinya,
 o we ũrĩa ũtũheaga mwĩhoko wa kũgetha mahinda maakinya.'
- 25 Mahĩtia manyu nĩmo matũmĩte mũraihĩrĩrio nĩ maũndũ macio;
 mehia manyu matũmĩte mwage maũndũ marĩa mega.
- 26 "Thĩinĩ wa andũ akwa-rĩ, nĩ kũrĩ andũ aaganu
 arĩa maikaraga moheirie ta andũ arĩa mategaga nyoni,
 na ta andũ arĩa mambaga mĩtego ya kũgwatia andũ.
- 27 O ta ũrĩa gĩkerenge kũiyũraga nyoni,
 ũguo nĩguo nyũmba ciao ciyũrite ũheenania;
 matongete na makagĩa na hinya,
 28 ningĩ manorete na makanyoroka mwĩrĩ.
- Waganu wao nĩũingĩhĩte mũno;
 maticiragĩrĩra mwana wa ndigwa nĩguo ahootane ciira-inĩ,
 na matirũagĩrĩra kĩhooto kĩa mũndũ mũkĩa.
- 29 Githĩ ndikĩagĩrĩrwo nĩkũmaherithia nĩ ũndũ wa maũndũ macio?"
 ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
 "Githĩ ndikĩagĩrĩrwo nĩ kwĩrĩhĩria
 harĩ rũrĩrĩ ta rũrũ?
- 30 "Ũndũ mũũru mũno na wa kũmakania
 nĩwĩkĩkĩte bũrũri-inĩ ũyũ:
- 31 Anabii marathaga mohoro ma maheeni,
 nao athĩnjĩri-Ngai magaathana ũrĩa mekwenda,
 nao andũ akwa ũguo nĩguo mendaga.
 No inyuĩ-rĩ, kĩrĩkĩrĩro-inĩ kĩa maũndũ macio mũgeeka atĩa?

6

Jerusalemu Kũrigiicĩrio

- 1 "Mwĩtharei mwĩhonokie, inyuĩ andũ a Benjamini!
 Mwĩtharei muume Jerusalemu!
 Huhai karumbeta mũrĩ kũu Tekoa!
 Īkĩrai kĩmenyithia kũu Bethi-Hakeremu!
 Nĩgũkorwo ũũru nĩũũkĩte uumĩte na mwena wa gathigathini,
 na nĩ ũũru wa kũniinanwo kũnene mũno.
- 2 Nĩngananga Mwarĩ wa Zayuni,
 o ũcio mũthaka na mwĩbaçĩrĩri mũno.
- 3 Arĩithi marĩ na ndũũru ciao cia mbũri nĩmagooka nĩguo mamũũkĩrĩre;
 nĩmakaamba hema ciao imũthiũrũrũkĩirie mĩena yothe,
 o mũndũ o mũndũ akarangĩra handũ hake."
- 4 "Mwĩhaarĩriei tũrũe nake!
 Arahũkai, rekei tũmũtharĩkĩre mĩaraho!
 No rĩrĩ, wũi-ũya-ĩ! Nĩkũratuka,
 nacio ciĩruru cia hwaĩ-inĩ nĩraraiha.
- 5 Nĩ ũndũ ũcio, arahũkai, tũtharĩkĩre kũrĩ ũtukũ,

tūharaganie ciig̃itio ciake iria nūmu!”

⁶ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ:

“Temai mĩtĩ

mūmĩige ihūba nene ing’etheire Jerusalemu.

Itũūra rĩrĩ inene no nginya rĩherithio;

nĩ ũndũ rĩiyũrĩte ũhoru wa kũhinyanĩrĩria.

⁷ O ta ũrĩa gĩthima gĩtherũkaga maaĩ-rĩ,

ũguo noguo itũūra rĩu rĩtherũkaga waganu.

Maũndũ ma ũhinya na wanangi no mo maiguagwo kuo;

ndwari ciakuo na nguraro nĩcio ndũũraga nyonaga.

⁸ Atĩrĩrĩ, wee Jerusalemu,

ĩtikĩra gũtaarwo,

kwaga ũguo nĩngũkũhutatĩra na ndũme bũrũri waku ũkire ihooru,

nginya kwage mũndũ ũngĩtũūra kuo.”

⁹ Ũũ nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga:

“Atĩrĩrĩ, andũ nĩmarekwo mahaare matigari ma Isiraeli mahinyĩtie,

o ta ũrĩa mũthabibũ ũhaaragwo;

cookerithia guoko hongē-inĩ rĩngĩ,

o ta ũrĩa mũcookereria wa thabibũ ekaga.”

¹⁰ Nũũ ingĩkĩarĩria ndĩmũkaanie na anjigwe?

Nũũ ũngĩthikĩrĩria?

Matũ mao nĩmahinge,

nĩ ũndũ ũcio matiingĩigua.

Ndũmĩrĩri ya Jehova nĩmahĩtagĩria,

na matingĩmĩkenera.

¹¹ No rĩrĩ, nĩ njiyũrĩtwo nĩ mang’ũrĩ ma Jehova,

ndingĩhota kũmahingĩrĩria.

“Maitĩrĩrie ciana iria irĩ barabara-inĩ,

na ũmaitĩrĩrie aanake arĩa monganĩte hamwe;

mũthuri na mũtumia wake, maitĩkĩrwo nĩmo,

o ũndũ ũmwe na andũ arĩa akũrũ, arĩa maingĩhĩtie mĩaka.

¹² Nyũmba ciao igaatuĩka cia andũ angĩ,

o hamwe na mĩgũnda yao na atumia ao,

rĩrĩa ngaatambũrũkia guoko gwakwa

njũkĩrĩre andũ arĩa matũũraga bũrũri ũcio,”

ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

¹³ “Kuuma ũrĩa mũnini nginya ũrĩa mũnene,

othe nĩmakoroketio nĩ kwenda kwĩguna;

anabii o hamwe na athĩnjĩri-Ngai,

othe nĩmaheenaganaga.

¹⁴ Mohaga kĩronda kĩa andũ akwa

taarĩ kĩronda kĩa andũ matagurarĩtio mũno,

makĩmeeraga atĩrĩ: ‘Gwĩ thayũ, gwĩ thayũ,’

o rĩrĩa gũtarĩ thayũ.

¹⁵ Hihi nĩmaconokaga nĩ mũtugo ũcio wao ũrĩ magigi?

Aca, maticonokaga o na hanini;

o na matirĩ rũkobe.

Nĩ ũndũ ũcio o nao makaagũanĩra na arĩa makaagũa;

nĩmakarũndwo rĩrĩa ngaamaherithia,”

ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

- 16 Jehova ekuuga atĩrĩ:
 “Rũgamai magomano-inĩ ma njĩra, mũtuĩrie ũhoru;
 ũrĩrĩriai njĩra iria ciageragwo tene,
 mũũrie harĩa njĩra ĩrĩa njega ĩrĩ, nĩguo mũmĩgerere,
 nacio ngoro cianyu nĩkahurũka.
 No inyuĩ mũkiuga atĩrĩ, ‘Ithuĩ tũtikũmĩgerera.’
- 17 Nĩndaigire arangĩri nĩguo mamũrangĩre, ngiuga atĩrĩ,
 ‘Ta thikĩrĩriai karumbeta!’
 No inyuĩ mũkiuga atĩrĩ, ‘Ithuĩ tũtigũthikĩrĩria.’
- 18 Nĩ ũndũ ũcio, thikĩrĩriai inyuĩ ndũrĩrĩ;
 rorai wega inyuĩ aira,
 nĩguo mũmenye ũrĩa gũgekĩka kũrĩ andũ akwa.
- 19 Ta thikĩrĩria, wee thĩ:
 nĩngũrehere andũ aya mwanangĩko,
 ũrĩ maciaro ma maũndũ marĩa mathugundaga,
 tondũ nĩmagĩte gũthikĩrĩria ndũmĩrĩri yakwa,
 na nĩmaregete watho wakwa.
- 20 Ngĩrĩ na bata ũrĩkũ na ũbumba ũcio wa kuuma Sheba,*
 kana igwa cia mũrĩo cia kuuma bũrũri wa kũraya?
 Maruta manyu ma njino matingĩtũkĩrĩka;
 magongona manyu matingenagia.”
- 21 Nĩ ũndũ ũcio, Jehova ekuuga atĩrĩ:
 “Nĩngwĩkĩra mĩhĩnga mbere ya andũ aya.
 Maithe na ariũ ao nĩmakahĩngagwo nĩyo;
 andũ a itũũra hamwe na arata ao nĩmagakua.”
- 22 Jehova ekuuga atĩrĩ:
 “Ta rorai muone, nĩ harĩ na ita rĩroka
 riumĩte bũrũri wa mwena wa gathigathini;
 rũrĩrĩ rũnene nĩ rwarahũrĩtwo
 kuuma ituri-inĩ cia thĩ.
- 23 Manyiĩtĩte mĩguĩ na matimũ;
 nĩ andũ ooru matarĩ tha.
 Mũrurumo wao magĩũka mahaicĩte mbarathi,
 nĩ ta wa ndihũ cia iria rĩrĩa inene;
 maroka mehaarĩrie ta andũ moka mbaara
 nĩguo magũtharĩkĩre, wee Mwarĩ wa Zayuni.”
- 24 Nĩtũiguĩte ũhoru wa andũ acio,
 namo moko maitũ nĩmorĩtwo nĩ hinya.
 Nĩtũnyĩtĩtwo nĩ ruo rũnene,
 ruo rũhaana ta rwa mũtumia ũkũrũmwo.
- 25 Mũtikoimagare mũthiĩ mĩgũnda,
 kana mũthiĩ na njĩra,
 nĩ ũndũ thũ ĩyo ĩrĩ na rũhiũ rwa njora,
 na kũrĩ na imakania irigiicĩrie mĩena yothe.
- 26 Inyuĩ andũ akwa, mwĩhumbei nguo ya ikũnia,
 na mwĩgaragarie mũhu-inĩ;
 rĩrai na kĩgi,
 ta ũrĩa mwana wa mũmwe arĩragĩrwo,
 nĩgũkorwo mwanangi ũcio
 agaathũhithũkĩra o rĩmwe.

* 6:20 Itũũra rĩa Sheba rĩarĩ mwena wa gũthini wa irathĩro wa Arabia, na nĩkuo kwarĩ na wonjoria wa ũbumba.

- 27 “Wee nawe n̄ngũtuĩte mũgeria wa cuuma,
nao andũ akwa matariĩ ta k̄gera,
n̄guo wee ũrorage
na ũthimage m̄thiĩre yao.
- 28 Nĩ aremi momĩtie ngoro,
mathiiga magĩcambanagia.
Mahaana o ta ḡcango na k̄gera;
othe mekaga maũndũ mathũku mũno.
- 29 Ihuruti n̄irahurutĩra mwaki na hinya
n̄guo ũcine ngocorai,
no r̄ĩrĩ, w̄ira ũcio ũrarutwo wa k̄matheria no wa tũhũ;
ariã aaganu matirathera.
- 30 Andũ acio marĩitagwo betha-ĩrĩa-ĩregetwo,
nĩ ũndũ Jehova n̄iamaregeete.”

7

Ndini ya Maheeni ndĩrĩ Kĩene

¹ Īno n̄yo ndũmĩrĩri ĩrĩa yakinyĩrĩire Jeremia yumĩte k̄rĩ Jehova, akĩrwo atĩrĩ: ² “Thiĩ ũrũgame k̄hingo-inĩ k̄ia nyũmba ya Jehova na ũrĩ hau wanĩrĩre ũhoru ũyũ, uuge atĩrĩ:

“Thikĩrĩriai ndũmĩrĩri ya Jehova, inyuothe andũ a Juda, inyuĩ mũtoonyagĩra ihingo-inĩ ici n̄guo m̄gathathaiye Jehova. ³ Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ: Garũrĩrai m̄thiĩre yanyu o na ciĩko cianyu, na nĩ n̄ngareka m̄tũũre k̄ndũ gũkũ. ⁴ Tigai gũikaraga mwĩhokete ndeto cia maheeni, muge atĩrĩ, “Īno nĩ hekarũ ya Jehova, ti-itherũ nĩ hekarũ ya Jehova, nĩ hekarũ ya Jehova ki!” ⁵ Nĩ ũndũ-rĩ, m̄ngĩagĩria m̄thiĩre yanyu na ciĩko cianyu biũ, na mũtuanagĩre ciira na k̄hooito mũndũ na ũrĩa ũngĩ-rĩ, ⁶ m̄ngĩaga k̄hinyĩrĩria mũndũ wa k̄ngĩ, kana mwana wa ngoriai, kana mũtumia wa ndigwa-rĩ, na mwage gũitithia thakame ya mũndũ ũteehĩtie k̄ndũ gũkũ-rĩ, o na ningĩ mwage kwĩgerithia ngero nĩ ũndũ wa k̄rũmĩrĩra ngai ingĩ-rĩ, ⁷ hĩndĩ ĩyo n̄ngareka m̄tũũre k̄ndũ gũkũ, o gũkũ bũrũri ũyũ ndaheire maithe manyu nginya tene na tene. ⁸ No r̄ĩrĩ, mwĩhokete ndeto cia maheeni itarĩ k̄ĩene.

⁹ “‘Anga m̄rĩiyaga na mũkooragana, na m̄gatharia, na mũkehĩta na maheeni, m̄gĩcinagĩra Baali ũbumba, na mũkarũmĩrĩra ngai ingĩ iria mũtooĩ, ¹⁰ na ningĩ m̄gacooka m̄gooka mũkarũgama mbere yakwa thĩinĩ wa nyũmba ĩno ĩtanĩtio na Rĩtwa r̄iakwa, mũkoiga atĩrĩ, “Tũrĩ agitĩre”; m̄gitĩirwo n̄guo mwĩkage maũndũ macio mothe marĩ magigi? ¹¹ Nyũmba ĩno ĩtanĩtio na Rĩtwa r̄iakwa mũmĩtuĩte ngurunga ya atunyani? No nĩ n̄ndĩĩoneire maũndũ macio! Ũguo n̄guo Jehova ekuuga.

¹² “ ‘Rĩu ũkĩrai mũthiĩ Shilo, k̄ndũ k̄rĩa ndambire gũtua gũikaro k̄ia Rĩtwa r̄iakwa, n̄guo mwĩonere ũrĩa ndeekire kuo nĩ ũndũ wa waganu wa andũ akwa a Isiraeli. ¹³ Jehova ekuuga atĩrĩ: R̄irĩa inyuĩ mwekaga maũndũ macio mothe, nĩ n̄ndamwaragĩria kaingĩ kaingĩ, no mũtiigana k̄njigua; ndamwĩtire no mũtiigana k̄njĩtĩka. ¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio, ũrĩa ndeekire kũu Shilo noguo ngeeka nyũmba ĩno ĩtanĩtio na Rĩtwa r̄iakwa, o hekarũ ĩno mwĩhokete, k̄ndũ gũkũ ndamũheire inyuĩ o na ngĩhe maithe manyu. ¹⁵ N̄ngamũingata mwehere mbere yakwa, o ta ũrĩa ndeekire ariũ a ithe wanyu othe, n̄io andũ a Efraimu.’

16 “Nĩ ũndũ ũcio, tiga kũhoera andũ aya, kana ũmathaithanĩrĩre, kana ũmaarĩrĩrie, o na kana ũhooe ndĩmekĩre ũndũ tondũ ndingĩgũthikĩrĩria.

17 Kaĩ wee ũtarona ũrĩa mareka kũu matũũra-inĩ ma Juda, o na kũu njĩra-inĩ cia itũũra rĩa Jerusalemu? 18 Ciana iroina ngũ, namo maithe mao magaakia mwaki, nao atumia magakanda mũtu, makarugĩra ngai ĩrĩa ĩtagwo Mũthamaki-Mũndũ-wa-nja wa kũũrĩa Igũrũ tũmĩgate, na maitĩre ngai ingĩ maruta ma indo cia kũnyuuo nĩguo maathirĩkie ndaakare. 19 Jehova egũkĩũria atĩrĩ: Nĩ nĩ maraathirĩkia? Githĩ andũ aya ti o ene marethũkia meconorithie?

20 “ ‘Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Marakara na mang’ũrĩ makwa nĩmagaitĩrĩrio kũndũ gũkũ, magaaĩtĩrĩrio mũndũ na nyamũ, na mĩtĩ ya gĩthaka o na maciaro ma thĩ, namo nĩmagaakana na matikahoreka.

21 “ ‘Ūũ nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe, o we Ngai wa Isiraeli, ekuuga: Thĩĩ na mbere na kuongerera maruta ma magongona manyu ma njino harĩ magongona manyu marĩa mangĩ, na mũrĩe nyama icio inyuĩ ene! 22 Nĩ ũndũ rĩrĩa ndaarutire maithe manyu kũu bũrũri wa Misiri na ngĩmaarĩria, ndiamahere o mawatho makoniĩ maruta ma njino na magongona, 23 no nĩndamahere rĩathani rĩrĩ: Atĩrĩ, njathĩkagĩrai, na nĩ nĩngũtuĩka Ngai wanyu na inyuĩ mũtuĩke andũ akwa. Thĩagai na mĩthĩre ĩrĩa yothe ndĩrĩmwathaga, nĩguo muonage maũndũ mega. 24 No rĩrĩ, matiigana kũnjigwa kana kũrũmbũiya ũhoru ũcio; handũ ha gwĩka ũguo-rĩ, maarũmĩrĩrie ũremi wa ngoro ciao njũru. Nao maacookire na thuutha, makĩaga gũthĩ na mbere. 25 Kuuma hĩndĩ ĩrĩa maithe manyu moimire bũrũri wa Misiri nginya rĩu, ndĩmũtũmagĩra ndungata ciakwa cia anabii, mũthenya o mũthenya, na hĩndĩ o hĩndĩ. 26 No rĩrĩ, o matiigana gũthikĩrĩria kana kũrũmbũiya ũhoru ũcio. No nĩmoomirie ngoro ciao na makĩagana gũkĩra maithe mao.’

27 “Wameera maũndũ macio mothe-rĩ, matigaagũthikĩrĩria; o na rĩrĩa ũkaameeta, matigaagwĩtĩka. 28 Nĩ ũndũ ũcio, meere atĩrĩ, ‘Rũrũ nĩruo rũrĩrĩ rũrĩa rũregete gwathĩkĩra Jehova Ngai waruo, o na rũkarega gũtaarwo. Ūhoru-wa-ma nĩũthirĩte; nĩũmehereire ũkoima mĩromo-inĩ yao biũ. 29 Enjwoi njuĩrĩ cianyu mũcite, mũcooke mũcakaie mũrĩ kũu tũrĩma-igũrũ kũrĩa gũtigĩtwo gũtarĩ kĩndũ, nĩ ũndũ Jehova nĩaregete na agatiganĩria rũciaro rũrũ arakarĩire.

Mũkuru wa Kũũraganĩrwo

30 “ ‘Jehova ekuuga atĩrĩ, andũ aya a Juda nĩmekĩte maũndũ mooru maitho-inĩ makwa. Nĩmaigĩte mĩhianano ĩyo yao ĩrĩ magigi kũu thĩĩnĩ wa nyũmba ĩyo ĩtanĩtio na Rĩtwa rĩakwa, makamĩthaahia. 31 Nĩmakĩte kũndũ gũtũũgĩru gwa Tofethi, kũu Gĩtuamba-inĩ kĩa Beni-Hinomu, nĩguo macinagĩre aanake na airĩtu ao na mwaki kuo, ũndũ nĩ itaathanire wĩkagwo, o na ũndũ ũtarĩ wagĩa meciiria-inĩ makwa. 32 Nĩ ũndũ ũcio Jehova ekuuga atĩrĩ, mwĩmenyererei, tondũ matukũ nĩmarooka, rĩrĩa andũ matagacooka gwĩta kũndũ gũkũ Tofethi kana Gĩtuamba kĩa Beni-Hinomu, no gũgeetagwo Gĩtuamba gĩa Kũũraganĩrwo. Nĩgũkorwo kũu Tofethi nĩkuo magaathikaga andũ arĩa akuũ nginya kwage handũ hangĩthikanwo. 33 Hĩndĩ ĩyo ciimba cia andũ acio nĩigatuĩka nyama cia kũrĩo nĩ nyoni cia rĩera-inĩ, o na nyamũ cia gĩthaka, na gũtigakorwo o na mũndũ ũmwe wa gũcirira. 34 Nĩngĩ nĩnganiina mĩgambo ya gĩkeno na ya kũrũũhia, na mĩgambo ya gĩkeno kĩa mũhiki na mũhikania kũu

matũũra-inĩ ma Juda, o na njĩra-inĩ cia Jerusalemu, nĩ ũndũ bũrũri ũcio nĩũgakira ihooru.

8

¹ “Jehova ekuuga atĩ ihinda rĩu, mahĩndĩ ma athamaki na ma anene a Juda, na mahĩndĩ ma athĩnjĩri-Ngai na ma anabii, o na mahĩndĩ ma andũ a Jerusalemu nĩmakarutwo mbĩrĩra-inĩ ciao.* ² Makaanĩkĩrwo riũa, na mweri, na njata ciothe cia igũrũ, icio mendete na magacitungatĩra, o icio maarũmĩrĩre, na magatuũria kĩrĩra harĩ cio, na magacihooya. Mahĩndĩ macio matikoonganio kana mathikwo, no magaatũka ta rũrua rũharaganĩtio gũkũ thĩ. ³ Kũrĩa guothe ngaamathaamĩria, matigari mothe ma rũrĩrĩ rũrũ rwaganu, makeeriragĩria gũkua handũ ha gũtũra muoyo, ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.’

Mehia na Kũherithio

- ⁴ “Meere atĩrĩ, ‘Ũũ nĩguo Jehova ekuuga,
 “ ‘Andũ mangĩgũa thĩ-rĩ, githĩ maticookaga gũũkĩra?
 Mũndũ angĩhĩtia njĩra-rĩ, githĩ ndamĩcookagĩrĩra?
⁵ Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte andũ aya mathĩĩ na mbere kũũhutatĩra?
 Andũ a Jerusalemu maahutatagĩra nĩkĩ?
 Matũũrĩte marũmĩtie maũndũ ma maheeni,
 makarega gũcooka.
⁶ Nĩndĩmathikĩrĩrie wega mũno,
 no matiaragia ũndũ ũrĩa wagĩrĩre.
 Gũtirĩ o na ũmwe wao wĩriraga waganu wake,
 akoiga atĩrĩ, “Njikĩte ũguo nĩkĩ?”
 O mũndũ wao arũmagĩrĩra njĩra yake
 o ta mbarathi iteng’erete itoonye mbaara-inĩ.
⁷ Mũrũaru ũrĩ rĩera-inĩ
 nĩũmenyaga mahinda maguo ma gũcooka,
 o nacio ndirahũgĩ, na thũngũrũrũ, na nyamĩndigi
 nĩcimenyaga mahinda ma cio ma gũcooka.
 No andũ akwa matiũĩ
 maũndũ marĩa Jehova endaga mekwo.
⁸ “ ‘Mwakĩhota atĩa kuuga atĩrĩ, “Tũrĩ oogĩ,
 nĩ ũndũ tũrĩ na watho wa Jehova,”
 o rĩrĩa karamu ka maheeni ka aandĩki-marũa
 kaũgarũrĩte gakaũtua wa maheeni?
⁹ Andũ arĩa oogĩ nĩmagaconorithio;
 nĩmakagega na magwatio nĩ mũtego.
 Kuona atĩ nĩmareganĩte na ndũmĩrĩri ya Jehova,
 ũũgĩ ũrĩa makĩrĩ naguo nĩ ũrĩkũ?
¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, atumia ao nĩngamaheana kũrĩ arũme angĩ,
 nayo mĩgũnda yao ndĩmĩheane kũrĩ andũ ageni.
 Kuuma ũrĩa mũnini nginya ũrĩa mũnene,
 othe nĩmakoroketio nĩ kwenda kwĩguna;
 anabii o hamwe na athĩnjĩri-Ngai,
 othe nĩmaheenaganĩa.
¹¹ Mohaga kĩronda kĩa andũ akwa
 taarĩ kĩronda kĩa andũ matagurarĩtio mũno.

* 8:1 Gĩko gĩa kũruta mahĩndĩ mbĩrĩra kiarĩ gĩa kuonania kwaga mũndũ gĩtũio o na bata.

Moigaga atĩrĩ, “Gwĩ thayũ, gwĩ thayũ,”
o rĩrĩa gũtarĩ thayũ.

12 Hihi nĩmaconokaga nĩ mūtugo ũcio wao ũrĩ magigi?
Aca, maticonokaga o na hanini;
o na matirĩ rũkobe.
Nĩ ũndũ ũcio o nao makaagũanĩra na arĩa makaagũa;
nĩmakarũndwo rĩrĩa makaaherithio,
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

13 “ ‘Jehova ekuuga atĩrĩ,
nĩnganina magetha mao,
mĩthabibũ ndĩgaakorwo ĩrĩ na thabibũ.
Gũtikagĩa na ngũyũ mĩkũyũ-inĩ,
namo mathangũ mayo nĩmakahooa.
Kĩndũ kĩrĩa gĩothe ndĩmaheete
nĩmagatunywo.’ ”

14 “Tũikarĩte haha nĩkĩ?
Cookanĩrĩrai hamwe!
Nĩtũũrei, tũtoonye matũũra marĩa mairigĩrwo na hinya
tũgakuĩre kuo!
Nĩgũkorwo Jehova Ngai witũ nĩwe ũtwathĩrĩirie gĩkuũ,
agatũhe maaĩ maroge tũnyue,
nĩ ũndũ nĩtũmwĩhĩirie.

15 Tũtũũrĩte twĩrĩgĩrĩire atĩ nĩgũkũgĩa thayũ,
no gũtirĩ ũndũ mwega ũtũkorete,
tũkerĩgĩrĩra ihinda rĩa kũhonio,
no rĩrĩ, no kĩmako kĩonekaga.

16 Mũtĩhĩre wa mbarathi cia thũ
ũraiguuo kuuma Dani;
mbarathi ciao cia njamba irania
bũrũri wothe ũkainaina.
Mookĩte kũrĩa
bũrũri na kĩrĩa gĩothe kĩrĩ kuo,
na marĩe itũũra inene na arĩa othe matũũraga kuo.”

17 “Atĩrĩrĩ, nĩngamũrehithĩria nyoka irĩ thumu gatagatĩ kanyu,
ndĩmũrehithĩrie ndũira iria itangĩhoorereka,
nacio nĩkamũrũma,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

18 Wee ũũhooreragia rĩrĩa ndĩ na kĩeha-rĩ,
ngoro yakwa nĩringĩkĩte.

19 Ta thĩkĩrĩria kĩrĩro kĩa andũ akwa
marĩ bũrũri wa kũraya:
“Atĩrĩrĩ, githĩ Jehova ndarĩ kũu Zayuni?
Mũthamaki wakuo-rĩ, kaĩ atatũũraga kuo?”

“Nĩ kĩ gĩtũmĩte maathĩrĩkie nĩguo ndaakare
na ũndũ wa mĩhianano ĩyo yao methondekeire,
makandakaria na mĩhianano ĩyo yao ya kũngĩ ĩtarĩ kĩene?”

20 “Thinda rĩa magetha nĩrĩhĩtũku,
nayo hĩndĩ ya riũa ĩgathira,

na tūtihonoketio.”

21 Kuona atĩ andũ akwa nĩmahehenjetwo-rĩ, o na nĩ ndĩmũhehenje;
nĩndĩracaaya na nĩnyiitĩtwo nĩ kĩmako kĩnene.

22 Kaĩ gũtarĩ ndawa kũu Gileadi?†
Gũtirĩ mũthondekani kuo?
Ironda cia andũ akwa
cikĩagĩte kũhona nĩkĩ?

9

1 Naarĩ korwo mũtwe wakwa nĩ itherũkĩro rĩa maaĩ,
namo maitho makwa nĩ gĩthima kĩa maithori!
Ingĩrĩraga mũthenya na ũtukũ,
ngĩrĩrĩra andũ akwa arĩa moragĩtwo.

2 Naarĩ korwo ndĩ na nyũmba
ya kũrarĩrĩtwo nĩ agendi kũu werũ-inĩ,
nĩgeetha ndige andũ akwa,
thĩ ndĩmeherere;
nĩ ũndũ othe nĩ itharia,
othe nĩ gĩkundi kĩa andũ matangĩhokeka.

3 “Mahacaga nĩmĩ ciao
magacitua ta ũta wa gũikia ndeto cia maheeni.
Ūhootani ũrĩa marĩ naguo bũrũri-inĩ,
nduumanĩte na ũhoru wa ma.
Moimaga rĩhĩa-inĩ rĩmwe magatoonya rĩhĩa-inĩ rĩrĩa rĩngĩ;
na matinjũũ,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

4 “Mwĩhũgei arata anyu;
mũndũ ndakehoke mũrũ wa nyina.
Nĩgũkorwo mũrũ wa nyina na mũndũ nĩ mũheenania,
na mũrata wa mũndũ nĩ mũcambania.

5 Mũrata aheenagia mũratawe,
na gũtirĩ mũndũ o na ũmwe waragia ũhoru wa ma.
Maarutĩte nĩmĩ ciao kwaria ndeto cia maheeni;
menogagia na mĩhang’o o ya kwĩhia.

6 Wee ũtũũraga ũrigiicĩirio nĩ maheeni,
nao aheenania acio nĩmaregete kũmenyana na nĩ,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

7 Tondũ ũcio Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ũũ:
“Atĩrĩrĩ, nĩngamageria, na ndĩmatherie na mwaki,
nĩ ũndũ-rĩ, nĩatĩa ũngĩ ingĩka
nĩ ũndũ wa mehia ma andũ akwa?

8 Nĩmĩ ciao itariĩ ta mĩguĩ ya kũũragana;
no ndeto cia maheeni ciaragia.

O mũndũ aaragĩria ũrĩa ũngĩ ndeto cia thayũ na kanua gake,
no ngoro-inĩ yake-rĩ, aikaraga amwambũire mũtego.”

9 Jehova ekũũria atĩrĩ,
“Anga ndakĩaga kũmaherithia nĩ ũndũ wa maũndũ macio?
Anga ndakĩaga kwĩrĩhĩria
harĩ rũrĩrĩ ta rũrũ?”

† 8:22 Bũrũri wa Gileadi nĩwoikaine nĩ ũndũ wa indo cia mũtararĩko mweka, o na mĩtĩ ya ndawa (Kĩam 37:25).

10 Nĩngũrĩra na ngĩrĩke nĩ ũndũ wa irĩma,
o na njakaye nĩ ũndũ wa ũrĩithio wa werũ.
Nĩgũkirĩte ihooru na gũkaaga mũndũ ũngĩtuĩkanĩria kuo,
na mwanio wa ng'ombe ndũraiguĩka kuo.
Nyoni cia rĩera-inĩ na nyamũ cia gĩthaka
nĩciũrĩte, igeethĩra.

11 “Ngaatua itũũra rĩa Jerusalemu hĩba ya mahiga,
gũtuĩke kũndũ gwa gũtũũrwo nĩ mbwe;
namo matũũra ma Juda nĩngamaharagania,
kwage mũndũ o na ũmwe ũngĩtũũra kuo.”

12 Rĩu-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩkũ mũũgĩ ũngĩtaũkĩrwo nĩ ũhoru ũyũ? Nũũ
hihi ũtaarĩtwo nĩ Jehova nĩguo atũtaarĩrie? Nĩ kĩ gĩtũmĩte bũrũri ũyũ
wanangwo na ũgakira ihooru, ũgatuĩka ta werũ mũtheri nginya gũkaaga
mũndũ ũngĩtuĩkania kuo?

13 Jehova ekuuga atĩrĩ, “Gĩtũmi nĩ tondũ nĩmatirikire watho wakwa ũrĩa
ndaamaheire; matinjathĩkĩire, o na kana makarũmĩrĩra watho wakwa.
14 Handũ ha ũguo, o maarũmĩrĩire ũremi wa ngoro ciao, na makarũmĩrĩra
Mabaali, o ta ũrĩa maithe mao maamonereirie.” 15 Nĩ ũndũ ũcio-rĩ,
Jehova Mwene-Hinya-Wothe, o we Ngai wa Isiraeli ekuuga ũũ: “Atĩrĩrĩ,
nĩngũtũma andũ aya marĩe irio ndũrũ, na manyue maaĩ marĩ na thumu.
16 Nĩngũmahurunja ndũrĩrĩ-inĩ iria o ene matooi, o na kana maithe mao,
njooke ndĩmaingatithie na rũhiũ rwa njora nginya ndĩmaniine biũ.”

17 Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ:
“Mwĩcũraniei rĩu! Ītai atumia arĩa marĩraga makĩgirĩkaga moke;*
tũmanĩrai atumia arĩa oogĩ mũno thĩinĩ wao moke.

18 Nĩmeerwo moke narua, matũrĩrĩre
nginya maitho maitũ maiyũre maithori,
nacio imone cia maitho maitũ
inyũrũrũkie maithori ta tũrũũ.

19 Mũgambo wa andũ maragirĩka nĩũraiguuo kuuma Zayuni:
‘Hĩ, kaĩ rĩu tũrĩ aanange-ĩ!
Kaĩ nĩtũconorithĩtio mũno-ĩ!
No nginya tuume bũrũri witũ,
tondũ nyũmba ciitũ nĩcimomoretwo.’ ”

20 No rĩrĩ, inyuĩ atumia aya, ta thikĩrĩriai kiugo kĩa Jehova;
hingũrai matũ manyu mũigue ciugo cia kanua gake.
Oniai airĩtu anyu kũgirĩka;
o mũndũ nĩarute ũrĩa ũngĩ gũcakaya.

21 Gĩkuũ kĩambatĩte gĩgaatoonyera ndirica-inĩ ciitũ,
na gĩgatoonya nyũmba ciitũ iria ciirigĩrwo na hinya,
nĩkĩniinĩte ciana ciitũ kũu barabara-inĩ cia itũũra,
o na aanake aitũ makaniinwo kuuma kũu ihaaro-inĩ.

22 Meere ũũ, “Jehova ekuuga atĩrĩ:
“ ‘Ciimba cia andũ nĩkaragana
ta rũrua rũrĩ mũgũnda,
na ta itira iria itinĩtio igatigwo na thuutha nĩ mũgethi,
itarĩ na mũndũ wa gũcicookanĩrĩria.’ ”

23 Jehova ekuuga atĩrĩ:

* 9:17 Gĩtũmi kĩa acakai a kũrĩhwo kiarĩ gĩa gũteithia arĩa makuĩrĩrwo marĩre na macakae.

“Mündũ ũrĩa mũũgĩ-rĩ, nĩatige kwĩgaatha nĩ ũndũ wa ũũgĩ wake,
 kana mũndũ ũrĩa ũrĩ na hinya egaathe nĩ ũndũ wa hinya ũrĩa arĩ
 nago,
 o na kana gĩtonga kĩĩgathe nĩ ũndũ wa ũtonga wakĩo,
²⁴ no rĩrĩ, mũndũ ũrĩa ũkwĩgaatha, nĩegaathe nĩ ũndũ wa ũhoru ũyũ:
 atĩ we nĩataũkĩrwo na akamenya atĩ niĩ nĩ niĩ Jehova,
 ũrĩa wĩkaga maũndũ ma ũtugi,
 na ngatuanĩra ciira kĩhooto na ngarũmia ũthingu gũkũ thĩ,
 nĩ ũndũ maũndũ macio nĩmo ngenagio nĩmo,”
 ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

²⁵ Jehova ekuuga atĩrĩ, “Matukũ nĩmagooka rĩrĩa ngaaherithia andũ othe
 arĩa maruĩte o mũrĩ yao iiki, ²⁶ nao nĩ andũ a bũrũri wa Misiri, na a Juda,
 na a Edomu, na a Amoni, na a Moabi, na arĩa othe matũũraga werũ-inĩ
 kũndũ kũraya. Nĩgũkorwo andũ a ndũrĩrĩ ici ciothe ti aruu kũna, o na
 andũ a nyũmba yothe ya Isiraeli matiruĩte ngoro.”

10

Ngai na Mĩhianano ya Kũhooywo

¹ Ta thikĩrĩriai mũigwe ũhoru ũrĩa Jehova ekũmwĩra, inyuĩ andũ a
 nyũmba ya Isiraeli. ² Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Tigai kwĩruta mũthĩre ya ndũrĩrĩ,
 kana mũguoyohio nĩ morirũ ma kũũrĩa igũrũ,
 o na gũtuĩka ndũrĩrĩ icio nĩiguoyohetio nĩmo.

³ Nĩgũkorwo mũtugo ya andũ acio ndĩrĩ kiene:
 matemaga mũtĩ mũtitũ, ũkarutĩrwo wĩra nĩ bundi,
 akawacũhia na ithanwa rĩake.

⁴ Maũgemagia na betha na thahabu;
 maũhũũragĩrĩra na mĩcumarĩ na nyondo
 ndũkae kwenyenya.

⁵ Ũtariĩ ta kĩndũ gĩa kũhahũra nyamũ gĩthecereirwo mũtĩ mũgũnda-inĩ
 wa marengĩ,
 mũhianano yao ndĩngĩhota kwaria;
 ningĩ no nginya ĩkuuo,
 tondũ ndĩngĩhota gwĩtwara.

Mũtikanamĩtigĩre;
 ndĩngĩhota gwĩka ũũru
 o na kana gwĩka wega o na ũrĩkũ.”

⁶ Atĩrĩrĩ, gũtirĩ ũngĩ ũtariĩ tawe, Wee Jehova;
 Wee ũrĩ mũnene,
 narĩo rĩĩtwa rĩaku nĩ rĩrĩ ũhoti mũnene.

⁷ Nũũ ũtangĩgwĩtigĩra,
 Wee mũthamaki wa ndũrĩrĩ?
 Wee nowe wagĩrĩre gwĩtigĩrwo.

Thĩinĩ wa andũ arĩa othe oogĩ a ndũrĩrĩ,
 o na mothamaki-inĩ mao mothe,
 gũtirĩ ũngĩ ũhaana tawe.

⁸ Acio othe-rĩ, matĩciiragia, no nĩ akĩĩgu;
 mataaragwo nĩ mũhianano ĩtarĩ kiene o ĩrĩa ĩthondeketwo na mũtĩ.

⁹ ĩgemagio na betha ĩrĩa hũũre ĩrutĩtwo Tarishishi,
 na thahabu ĩrutĩtwo Ufazu.

Kĩndũ kũu gĩthondeketwo na moko ma bundi, na ma mũturi wa thahabu

- gĩcookaga gĩkahumbĩrwo na rangi wa bururu na wa ndathi,
 ciothe ithondeketwo nĩ andũ arĩa oogĩ na wĩra ũcio.
- 10 No Jehova nĩwe Ngai ũrĩa wa ma; nĩwe Ngai ũrĩa ũrĩ muoyo,
 o na mũthamaki ũrĩa ũtũũraga tene na tene.
 Rĩrĩa arakarĩte-rĩ, thĩ nĩthingithaga,
 nacio ndũrĩrĩ itingĩtiiria mang'ũrĩ make.
- 11 "Meerei atĩrĩ, 'Ngai icio itoombire igũrũ na thĩ, nĩgathira gũkũ thĩ,
 na ithire kũrĩa guothe gũtambũrũkĩrio matu mairũ.' "
- 12 No rĩrĩ, nĩ Ngai wombire thĩ na hinya wake;
 akĩhaanda thĩ na ũũgĩ wake,
 na agĩtambũrũkia matu mairũ na ũndũ wa ũmenyo wake.
- 13 Hĩndĩ ĩrĩa we agũũthũka-rĩ, maaĩ marĩa marĩ igũrũ matu-inĩ
 nĩmarurumaga;
 nĩwe ũtũmaga thaatũ waambate na igũrũ uumĩte ituri ciothe cia thĩ.
 Atũmaga rũheni rũũke rũrehanĩte na mbura,
 na akarehithia rũhuho ruumĩte makũmbĩ-inĩ make.
- 14 Andũ othe nĩmagĩte meciiria na makaaga ũũgĩ;
 nake mũturi wa thahabu o wothe nĩaconorithĩtio nĩ mĩhianano ĩyo
 yake.
 Nĩ ũndũ mĩhianano ĩyo yake ya gwĩturĩra nĩ ya maheeni;
 ndĩrĩ mĩhũmũ thĩnĩ wayo.
- 15 Ndĩrĩ kĩene, nĩ ya kũnyararwo;
 narĩo ihinda rĩayo rĩa gũciirithio rĩakinya-rĩ, nĩgathira biũ.
- 16 We ũcio Rũgai rwa Jakubu ndatarĩ tayo,
 nĩgũkorwo nĩwe Mũũmbi wa indo ciothe,
 o hamwe na Isiraeli mũhĩrĩga ũrĩa, eegwatĩire ũtuũke igai rĩake,
 Jehova Mwene-Hinya-Wothe, nĩrĩo rĩitwa rĩake.

Mwanangĩko ũrĩa Ũroka

- 17 Ohai mĩrigo yanyu mũthaame bũrũri ũyũ,
 inyuĩ arĩa mũtũũrĩte mũrigiicĩrio nĩ thũ.
- 18 Nĩgũkorwo Jehova ekuuga atĩrĩ:
 "Ihinda rĩrĩ nĩrĩo ngũikia
 andũ arĩa othe matũũraga bũrũri ũyũ ta maikĩtio na kĩgũtha;
 Nĩngũmarehithĩria mĩnyamaro,
 nĩgeetha manyiitwo mĩgwate."
- 19 Wũi-ĩya-wakwa, nĩ ũndũ wa itihia rĩrĩa ndiihĩtio-ĩ!
 Ironda ciakwa itingĩhona!
 No ngĩcookeria ũhoru ngiuga atĩrĩ,
 "Ũyũ nĩ mũrimũ wakwa, na no nginya ndĩũkirĩrĩrie."
- 20 Hema yakwa nĩyanangĩtwo,
 nayo mĩkanda yayo yothe ĩgatuĩkanga.
 Ariũ akwa nĩmanjehereire magethĩra na rĩu matikĩrĩ ho;
 rĩu gũtirĩ mũndũ mũtigaru wa kwamba hema yakwa,
 o na kana wa gũtambũrũkia mataama mayo.
- 21 Arĩithi matiĩciiragia,
 na matituĩragia ũhoru harĩ Jehova;
 nĩ ũndũ ũcio matigaacagĩra,
 nacio ndũũru ciao ciothe cia mbũri nĩihurunjũkĩte.
- 22 Ta thikĩrĩria! Nĩtũrakinyĩrio ũhoru, tũkeerwo atĩrĩ,

kūrī na gacagaca nene kuuma bŭrŭri wa mwena wa gathigathini!
Gacagaca iyo nīngatŭma matŭŭra ma Juda makire ihooru,
itŭme matuīke ma gŭtŭŭragwo nī mbwe.

Ihooya rīa Jeremia

- ²³ Atīrīrī Wee Jehova, nīnjŭŭi atī muoyo wa mŭndŭ ti wake we mwene;
mŭndŭ we mwene ti we ŭrŭngagīrīria makinya make.
- ²⁴ Atīrīrī Wee Jehova, herithia, no ŭherithie na kīhooto;
ndŭkaherithie ŭrī na marakara,
ndŭkae kŭniina nduīke kīndŭ hatarī.
- ²⁵ Itŭrŭrīra ndŭrīrī iria itakŭŭi mang'ŭrī maku,
ŭmaitŭrŭrīre andŭ arīa
matakayagīra rīitwa rīaku.
- Nī ūndŭ-rī, nīmahukītie Jakubu;
mamŭhukītie biŭ,
naguo bŭrŭri wake makawananga.

11

Andŭ a Juda Gŭthŭkia Kīrīkanīro

¹ Īno nīyo ndŭmīrīri ĩrīa yakinyīrīire Jeremia yumīte harī Jehova:
² "Ta thikīrīria mohoro ma kīrīkanīro gīkī, ŭcooke ŭhe andŭ a Juda o
na andŭ arīa matŭŭraga Jerusalemu ŭhoru wamo. ³ Meere atīrī, ŭŭ
nīguo Jehova, Ngai wa Isiraeli ekuuga: 'Atīrīrī, kŭgwatwo nī kīrumi,
nī mŭndŭ o wothe ŭrīa ŭtaathīkagīra mohoro marīa marī kīrīkanīro-inī
gīkī; ⁴ namo nī mohoro marīa ndaathire maithe manyu rīrīa ndaamarutire
bŭrŭri wa Misiri, ngīmaruta kŭu icua-inī rīa gŭtwekia igerā.' Ngīmeera
atīrī, 'Njathīkagīrai na mŭhingagie maŭndŭ marīa mothe ndīmwathīte,
na inyuī nīmŭgŭtuīka andŭ akwa, na nī nduīke Ngai wanyu. ⁵ Hīndī
īyo, nī na Nī nīngahingia mwīhītwā ŭrīa ndehītīire maithe manyu,
atī nīngamahe bŭrŭri ŭrī būthi wa iria na ŭŭkī,' na nīguo bŭrŭri ŭyŭ
mwīgwatīire ŭmŭthī."

Na nī ngīmŭcookeria atīrī, "Kŭrotuīka ŭguo, Jehova."

⁶ Jehova aanjīrīre atīrī, "Hunjanīriai mohoro macio mothe matŭŭra-inī
ma Juda o na kŭu barabara-inī cia Jerusalemu, ŭmeere atīrī: 'Thikīrīriai
mohoro ma kīrīkanīro gīkī na mŭmarŭmagīrīre. ⁷ Kuuma hīndī ĩrīa
ndaarutire maithe manyu kŭu bŭrŭri wa Misiri, nginya ŭmŭthī, ndŭŭrīte
ndīmakaanagia o hīndī o hīndī, ngameera atīrī, "Njathīkagīrai." ⁸ No
matiigana kŭnjigua kana kŭrŭmbŭiya ŭhoru ŭcio; handŭ ha gwīka
ŭguo, o maarŭmīrīire ŭremi wa ngoro ciao thŭku. Nī ūndŭ ŭcio
na nī ngīmarehithīria irumi ciothe cia kīrīkanīro kŭu ndaamaathīte
marŭmagīrīre no-o makīaga gŭkīhingia.' "

⁹ Ningī Jehova akīnjīra atīrī, "Nī harī ndundu ya njŭkanīrīro
īthugundītwo thīnī wa andŭ a Juda, o na thīnī wa andŭ arīa matŭŭraga
Jerusalemu. ¹⁰ Nīmacookereire mehia ma maithe mao ma tene, arīa
maaregire kŭigua ndeto ciakwa. Nīmarŭmīrīire ngai ingī nīgeetha
macitungatīre. Nyŭmba cierī, ya Isiraeli na ya Juda, nīithŭkītie kīrīkanīro
kīrīa ndaarīkanīire na maithe mao ma tene. ¹¹ Nī ūndŭ ŭcio, Jehova
ekuuga atīrī: 'Nīngŭmarehithīria mwanangīko matangīhota kŭŭrīra. O
na mangīkaangaīra, ndikamathikīrīria. ¹² Andŭ a matŭŭra ma Juda
na arīa matŭŭraga Jerusalemu nīmagathiī gŭkaīra ngai icio macinagīra
ŭbumba, no itikamateithia o na hanini hīndī ĩrīa magaakorwo nī
mwanangīko. ¹³ Wee Juda-rī, ŭrī na ngai nyingī o ta ŭrīa matŭŭra maku

maigana, na igongona iria ũhaandĩte cia gūcinĩra ngai ĩyo ya thoni ĩtagwo Baali ũbumba nĩ nyingĩ o ta barabara cia Jerusalemu.'

¹⁴ "Tiga kũhoera andũ aya, kana ũmathaithanĩre, o na kana ũmaarĩrie, tondũ ndikamathikĩria hĩndĩ ĩria makaangaĩra marĩ mĩnyamaro-inĩ.

¹⁵ "Mwendwa wakwa nĩ atĩa areka thĩnĩ wa hekarũ yakwa, o agĩthugundaga maũndũ mooru na andũ aingĩ?

Anga nyama iria nyamũre cia kĩgongona-inĩ ciahota kũgirĩria iherithia rĩaku?

Amu ũgĩkenaga rĩria ũgwĩka maũndũ maku ma waganu."

¹⁶ Jehova, akũheete rĩitwa atĩrĩ:

Mūtamaiyũ mūruru mwega ũrĩ na maciaro mathaka makĩoneka.

No rĩrĩ, nĩekũgwatia mwaki, aũcine na mūrurumo wa kĩhuhũkanio kĩnene, nacio honge ciaguo ciunĩkange.

¹⁷ Jehova Mwene-Hinya-Wothe, o ũcio wakũhaandire wee, nĩwe ũgũtuĩre ũkorwo nĩ mwanangĩko, tondũ rĩrĩ, andũ a nyũmba ya Isiraeli na andũ a nyũmba ya Juda nĩmekĩte maũndũ mooru, makaandakaria nĩ ũndũ wa gūcinĩra Baali ũbumba.

Ndundu ya gũũkĩrĩra Jeremia

¹⁸ Nĩndamenyire ndundu yao njũru nĩ ũndũ Jehova nĩanguũrĩrie, nĩgũkorwo o ihinda rĩu nĩanyonirie ũria meekaga. ¹⁹ Nĩ ndatarĩ ta gatũrũme kahooreri koimagarĩtio gagathĩnjwo; ndiamenyaga atĩ nĩmathugundĩte kũnjĩka ũũru, makiugaga atĩrĩ,

"Nĩtwanangei mũtĩ ũyũ na maciaro maguo; nĩtũmũniinei oime bũrũri-inĩ wa arĩa marĩ muoyo, nĩgeetha rĩitwa rĩake rĩtikanacooke kũririkanwo o rĩ, o rĩ."

²⁰ No rĩrĩ, Wee Jehova Mwene-Hinya-Wothe, o wee ũtuaga ciira na kĩhooto na ũkoiruuria maũndũ ma ngoro na ma meciiria-rĩ, reke ndĩonere wee mwene ũkĩndĩhĩria harĩ andũ aya, nĩgũkorwo wee nĩwe ndekereirie maũndũ makwa mothe.

²¹ "Nĩ ũndũ ũcio, ũũ nĩguo Jehova ekuuga ũhoru-inĩ ũkoniĩ andũ a Anathothu, acio marena gũkũruta muoyo, makoiga atĩrĩ, 'Tiga gũcooka kũratha mohoro ũkĩgwetaga rĩitwa rĩa Jehova, nĩgeetha tũtigakũũrage na moko maitũ'; ²² nĩ ũndũ ũcio, Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ: 'Nĩngamaherithia. Aanake ao makoogwo na rũhiũ rwa njora, nao ariũ ao na aarĩ ao mooragwo nĩ ng'aragu. ²³ Gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wao ũgaatigara, tondũ nĩngarehithĩria andũ a Anathothu mwanangĩko mwaka-inĩ ũria makaaherithio.' "

12

Mateta ma Jeremia

¹ Atĩrĩrĩ, Wee Jehova ũtũũraga ũnduagĩra ciira na kĩhooto rĩria rĩothe ndarehe ciira mbere yaku.

No rĩrĩ, no nyende twaranĩrie nawe ũndũ ũkoniĩ kĩhooto gĩaku:

Nĩ kũ gĩtũmaga mũthĩre wa mũndũ ũria mwaganu ũgaacĩre?

Nĩ kũ gĩtũmaga andũ arĩa matarĩ wĩtikio matũũre megangarĩte?

² ũmahaandĩte, nao makagĩa na mĩri;

makūraga na magaciara maciaro.
 Ūgwetagwo hīndī ciothe nī tūnua twao,
 no meciiria ma ngoro ciao marī haraaya nawe.
³ No rīrī, Wee Jehova nīūnjūūi;
 nīwe ūnyonaga na ūkoiruuria meciiria makwa ūndū ūgūkonīi.
 Maguucūrūrie ta ng'ondū irathiī gūthīnjwo!
 Maamūre ūmetererie mūthenya wao wa kūūragwo!
⁴ Nī ihinda rīigana atīa būrūri ūgūtūūra ūng'arīte,
 nayo nyeki mīgūnda-inī yothe īikare ihoo hete?
 Tondū andū arīa matūūraga kuo nī andū aaganu-rī,
 nyamū na nyoni nīithirīte.
 Ningī, andū acio maroiga atīrī,
 "Ndakoona ūrīa tūkaarīkīrīria."

Icookio rīa Ngai

⁵ "Angīkorwo nīūteng'eranītie na andū marathiī na magūrū
 nao magakūhūmia-rī,
 wakīhota atīa gūcindana na mbarathi?
 Angīkorwo nīūhīngagwo ūkīgerera būrūri ūrī thayū-rī,
 ūgaakīhota atīa gūtūrīkania ihinga iria irī hūgūrūrū-inī cia Jorodani?
⁶ Ariū a maitūguo, na andū a nyūmba ya thoguo-rī,
 o nao nīmagūkunyañire;
 nīmanīrīre na mūgambo magūūkīrīre.
 Ndūkae kūmeehoka,
 o na mangīaria wega waku atīa.
⁷ "Nī nīngūtirika nyūmba yakwa,
 na ndiganīrie igai rīakwa;
 nīngūneana ūrīa nyendete
 moko-inī ma thū ciake.
⁸ Igai rīakwa rītuīkīte
 ta mūrūūthi ūrī gīthaka-inī harī nīi.
 Nīkūrarama ūndaramīre,
 nī ūndū ūcio ngaūthūūra.
⁹ Githī igai rīakwa rītituīkīte
 ta nyoni ndīa-nyama īrī maroro harī nīi,
 īrīa nyoni iria ingī ndīa-nyama īthiūrūrūkagīria ikamītharīkīra?
 Thī ūkonganie nyamū ciothe cia gīthaka;
 cirehe imatambuure.
¹⁰ Arīithi aingī nīmakananga mūgūnda wakwa wa mīthabibū,
 na marangīrīrie mūgūnda wakwa;
 nīmagatūma mūgūnda wakwa ūrīa mwega
 ūtuīke rūng'ūrī rūkirīte ihooru.
¹¹ Magaatūma gūkire ihooru,
 gūtuīke kūndū kūng'aru na gūkirīte ihooru maitho-inī makwa;
 būrūri ūcio wothe nīūgathūkangio
 nī ūndū gūtīrī mūndū wakūūrūmbūiya.
¹² Werū-inī guothe kūrīa gūtūūgīru
 aniinani nīkuo makaiyūra,
 nīgūkorwo rūhiū rwa njora rwa Jehova nīrūkaniinana
 kuuma gīturi kīmwe kīa būrūri nginya kīrīa kīngī;
 gūtīgakorwo mūndū o na ūrīkū ūgaakorwo na thayū.
¹³ Makaahandaga ngano, makagetha mīigua;

makeenogia na matione kīndū.
Nĩ ūndū ūcio-rĩ, conokerai magetha manyu,
tondū wa marakara mahiũ ma Jehova.”

¹⁴ Jehova ekuuga atĩrĩ: “Ha ūhoro wa andū acio aaganu maandigi-icĩirie, o acio matunyaga andū akwa a Isiraeli igai rĩrĩa ndaamaheire-rĩ, nĩngamamunya kuuma mabũrũri mao, na munye nyũmba ya Juda yume gatagatĩ kao. ¹⁵ No rĩrĩ, thuutha wa kũmamunya nĩngacooka ndĩmaiguĩre tha na njookie o ūmwe wao igai-inĩ rĩake mwene, bũrũri-inĩ wake kĩũmbe. ¹⁶ Ningĩ mangĩkeruta wega mĩthiire ya andū akwa na mehĩte makĩgwetaga rĩitwa riakwa moige atĩrĩ, ‘Ti-itherũ o ta ūrĩa Jehova atũũraga muoyo,’ o ta ūrĩa maarutire andū akwa hĩndĩ ĩmwe kwĩhĩta makĩgwetaga rĩitwa rĩa Baali-rĩ, hĩndĩ ĩyo nao nĩmakahaandwo marũme wega gatagatĩ ka andū akwa. ¹⁷ No rĩrĩ, rũrĩrĩ o na rũrĩkũ rũngĩkaaga kũnjigua-rĩ, nĩngarũmunya na mĩri na ndĩrũniine biũ,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

13

Mũcibi wa Gatani

¹ Jehova aanjĩrĩre atĩrĩ: “Thiĩ wĩgũrĩre mũcibi wa gatani, wĩohere njohero, no ndũkareke ūhutanie na maaĩ.” ² Nĩ ūndū ūcio ngĩgũra mũcibi, o ta ūrĩa Jehova aanjathĩte njĩke, ngĩwĩoha njohero.

³ Ningĩ ndũmĩrĩri ya Jehova ikĩnginyĩrĩra hĩndĩ ya keerĩ ngĩrwo atĩrĩ, ⁴ “Oya mũcibi ūcio ūraagũrĩre, o ūcio wĩohete njohero, ūũkĩre o rĩu ūthiĩ ūkinye Rũũĩ rwa Farati, ūũhithe mwatũka-inĩ wa rwaro rwa ihiga.” ⁵ Nĩ ūndū ūcio ngĩthiĩ ngĩũhitha kũu Rũũĩ-inĩ rwa Farati, o ta ūrĩa Jehova anjĩrĩte njĩke.

⁶ Matukũ maingĩ maathira Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Rĩu ūkĩra ūthiĩ ūkinye Rũũĩ-inĩ rwa Farati, woe mũcibi ūrĩa ndakwĩrĩre ūkaũhithe kuo.” ⁷ Nĩ ūndū ūcio ngĩthiĩ kũu rũũĩ-inĩ rwa Farati, ngĩthikũria mũcibi ūcio ngĩũruta harĩa ndaaũhithĩte, no rĩrĩ, nĩwabuthĩte ūkaaga kĩene biũ.

⁸ Hĩndĩ ĩyo ndũmĩrĩri ya Jehova ikĩnginyĩrĩra, ngĩrwo atĩrĩ, ⁹ “Jehova ekuuga atĩrĩ: ‘Ūguo nĩguo ngaaniina rūtũrĩko rwa Juda o na rūtũrĩko rũnene rwa Jerusalemu. ¹⁰ Andũ aya aaganu, aya maregete kũigua ūhoro wakwa, o aya marũmagĩrĩra ūremi wa ngoro ciao, makoima ngai ingĩ thuutha macitungatĩre na macihooye-rĩ, magaatũka ta mũcibi ūcio, mage kĩene biũ! ¹¹ Nĩgũkorwo o ta ūrĩa mũcibi wĩohagwo njohero ya mũndũ, ũguo nĩguo ndeohire nyũmba yothē ya Isiraeli na nyũmba yothē ya Juda, nĩgeetha matũike andũ akwa kũna, nĩguo ndĩgĩire na ngumo, na ngumagio na ngaheagwo gĩtĩo. No rĩrĩ, matiigana gũthikĩrĩria,’ ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

Mondo cia Ndibei

¹² “Meere atĩrĩ: ‘Ūũ nĩguo Jehova, Ngai wa Isiraeli ekuuga: Mondo o yothē ya ndibei yagĩrĩre nĩkũiyũrio ndibei.’ Nao mangĩgaakũũria atĩrĩ, ‘Ithui tũtũĩ atĩ mondo o yothē ya ndibei nĩyagĩrĩre kũiyũrio ndibei?’

¹³ Hĩndĩ ĩyo ūmeere atĩrĩ, ‘Ūũ nĩguo Jehova ekuuga: Nĩngũiyũria arĩa othe matũũraga bũrũri ūyũ na ūrĩũ, o hamwe na athamaki acio maikaragĩra gĩtĩ kĩa ūthamaki kĩa Daudi, na athĩnjĩri-Ngai, na anabii, na arĩa othe matũũraga Jerusalemu. ¹⁴ Nĩngamahũũrithania mũndũ na ūrĩa ūngĩ, hũũrithanie maithe na ciana o ūndũ ūmwe, ũguo nĩguo Jehova ekuuga. Ndikamaiguĩra tha, kana ndĩmacaaĩre o na kana ngĩe na kĩeha atĩ nĩguo njage kũmaniina.’ ”

Kwĩhĩtĩrwo Gũtahwo

- 15 Thikĩrĩriai na mũtege matũ,
tigai gwĩtĩĩa,
nĩgũkorwo Jehova nĩarĩtie.
- 16 Goocai Jehova Ngai wanyu
atanarehe nduma,
na mbere ya magũrũ manyu mahĩngwo
kũu irĩma-inĩ kũragĩa nduma.
Inyuĩ mwĩrĩgĩrĩire ũtheri,
nowe-rĩ, nĩakaũgarũra ũtuĩke nduma ndumanu,
aũgarũre ũtuĩke ta kĩeha kĩnene.
- 17 No rĩrĩ, mũngĩaga kũigua,
ndĩrĩrĩragĩra hitho-inĩ
nĩ ũndũ wa mwĩtĩĩo wanyu;
maitho makwa makaarĩra na ruo,
ngĩitaga maithori,
nĩ ũndũ rũuru rwa Jehova nĩrũgũtahwo.
- 18 Īra mũthamaki o na nyina wa mũthamaki atĩrĩ,
“Harũrũkai mume itĩ-inĩ cianyu cia ũthamaki,
nĩgũkorwo tanji icio cianyu irĩ riiri
nĩcikũgũa kuuma mĩtwe-inĩ yanyu.”
- 19 Matũũra manene ma kũu Negevu nĩmakahingwo,
na gũtikagĩa mũndũ ũkaamahingũra.
Andũ othe a Juda nĩmagatahwo matwarwo bũrũri ũngĩ,
magaatahwo matwarwo othe biũ.
- 20 Tiirai maitho muone
andũ acio marooka moimĩte mwena wa gathigathini.
Rũuru rũrĩa wehokeirwo rwa ng’ondũ
rũrĩa ũretĩĩaga naruo-rĩ, rũkĩrĩ ha?
- 21 Ũkoiga atĩa rĩrĩa Jehova akaanenehia
andũ arĩa watuĩte athiritũ aku
nĩguo matuĩke a gũgwathaga?
Githĩ ndũkanyitwo nĩ ruo rũnene,
ta rwa mũndũ-wa-nja akĩrũmwo?
- 22 Nawe ũngĩkeyũria atĩrĩ,
“Nĩ kĩ gĩtũmĩte maũndũ macio mangore?”
Nĩũkamenya atĩ magũkorete nĩ ũndũ wa mehia maku maingĩ,
na nĩkĩo ũtarũrĩrwo nguo ciaku,
naguo mwĩrĩ waku ũgathũkio.
- 23 Mũkushi ahoti kũgarũra gĩkonde kĩa mwĩrĩ wake,
o na kana ngarĩ ĩgarũre maroro mayo?
O na inyuĩ mũtingĩhota gwĩka wega,
nĩ ũndũ nĩ mwamenyerire gwĩka ũũru.
- 24 “Nĩĩ ngaakũhurunja o ta ũrĩa mũũngũ
ũmbũragwo nĩ rũhuho rwa werũ-inĩ.
- 25 Rĩu nĩrĩo igai rĩaku,
rũgai rũrĩa ngũtuĩrĩire,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga,
“tondũ nĩũrganĩrwo nĩ niĩ,

ũkehoka ngai cia maheeni.
²⁶ Nĩngakũguũria nguo ikũhumbĩre ũthiũ
 nĩguo njaga yaku yoneke:
²⁷ ũtharia waku o na mĩto ĩrĩa wanagĩria,
 o na ũmaraya waku ũrĩa ũtarĩ thoni!
 Nĩndĩoneire ciĩko ciaku cia ũũra-thoni
 kũu tũrĩma-inĩ na mĩgũnda-inĩ.
 Kaĩ ũrĩ na haaro, wee Jerusalemu-ĩ!
 Ũgũtũũra wĩthaahĩtie nginya-rĩ?”

14

Kwaga Mbura, Ng'aragu, na Rũhiũ rwa Njora

¹ ĩno nĩyo ndũmĩrĩri ya Jehova ĩrĩa yakinyĩrĩire Jeremia ĩkoniĩ ihinda rĩrĩa
 kwagĩte mbura:
² “Bũrũri wa Juda nĩũracakaya,
 namo matũũra makuo makoowo nĩ hinya;
 nĩmararĩrĩa bũrũri,
 nakĩo kĩrĩro nĩkiambatĩte na igũrũ kiumĩte Jerusalemu.
³ Andũ arĩa marĩ igweta maratũma ndungata ciao igatahe maaĩ;
 irathiĩ marima-inĩ ikaaga maaĩ.
 Iracooka na ndigithũ itarĩ kĩndũ;
 ikehumbĩra mĩtwe iconokete na ikuĩte ngoro.
⁴ Thĩ nĩyatũkangĩte,
 nĩ ũndũ gũtirĩ mbura yurĩte bũrũri-inĩ,
 arĩmi nao magakua ngoro,
 makehumbĩra mĩtwe.
⁵ O nayo thwariga
 nĩteete gacaũ kayo gaaciarwo o ro ũguo kũu werũ-inĩ,
 nĩ ũndũ gũtirĩ nyeki.
⁶ Njagĩ nacio irũgamĩte tũrĩma-igũrũ kũrĩa gũtakũraga kĩndũ,
 ikĩhũmahũmaga ta mbwe;
 nĩciũrĩte maitho
 nĩ kwaga mahuti ma kũrĩa.”

⁷ O na gũtuĩka mehia maitũ nĩmaroimbũra ũũru ũrĩa twĩkĩte,
 Wee Jehova-rĩ, ĩka ũndũ nĩ tondũ wa rĩitwa rĩaku.
 Nĩgũkorwo gũcoka na thuutha gwitũ nĩ kũnene;
 nĩtũkwĩhĩirie.

⁸ Wee Kĩĩrĩgĩrĩro gĩa Isiraeli,
 o wee Mũhonokia wao hĩndĩ ĩrĩa marĩ na mĩnyamaro,
 nĩ kĩ gĩtũmĩte ũtuĩke ta mũgeni bũrũri-inĩ,
 kana ta mũgendi ũraarĩrĩire ũtukũ o ũmwe?

⁹ Nĩ kĩ gĩtũmĩte ũikare ta mũndũ mũmaku,
 ũgaikara ta njamba ĩrĩ hinya ĩtangĩhota kũhonokania?
 Wee Jehova-rĩ, ũrĩ gatagatĩ gaitũ,
 na ithuĩ tũgeetanio na rĩitwa rĩaku;
 ndũkanatũtirike!

¹⁰ Jehova ekuuga atĩrĩ ũhoru ũkoniĩ andũ aya:
 “Nĩmendete kũũrũũra mũno;
 nĩmaregete kũgirĩrĩria magũrũ mao.
 Nĩ ũndũ ũcio nake Jehova ndangĩmetĩkĩra;
 rĩu nĩekũrĩrikana waganu wao,

na amaherithie nĩ ùndũ wa mehia mao.”

11 Ningĩ Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Tiga kũhoera andũ aya atĩ nĩguo mone wega. 12 O na mangĩhinga kũrĩa irio, ndigathikĩrĩria kĩrĩro kĩa; o na mangĩndutĩra maruta ma njino na maruta ma mũtu-rĩ, ndikametĩkĩra. Nĩ kũniina ngaamaniina na rũhiũ rwa njora, na ng’aragu, o na mũthiro.”

13 No ngiuga atĩrĩ, “Wũi, Mwathani Jehova, anabii mameeraga atĩrĩ, ‘Mũtikoono rũhiũ rwa njora kana mũhatĩrĩrio nĩ ng’aragu. Ti-itherũ, nĩngamũhe thayũ wa gũtũũra kũndũ gũkũ.’ ”

14 Hĩndĩ ĩyo Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Anabii acio mararatha ũhoru wa maheeni makĩgwetaga rĩtwa rĩakwa. Nĩ ndimatũmĩte, kana ngamathuura, o na kana ngamaarĩria. Maramũrathĩra mohoro ma cioneki cia maheeni, na ũragũri wa tũhũ, na kũhooya mĩhianano, na maũndũ ma maheeni marĩa methugundĩire na meciiria mao. 15 Nĩ ùndũ ũcio, ũũ nĩguo Jehova ekuuga ũhoru ũkonĩ anabii arĩa mararatha maũndũ makĩgwetaga rĩtwa rĩakwa: Nĩ ndiamatũmĩte, no-o moigaga atĩrĩ, ‘Gũtirĩ rũhiũ rwa njora kana ng’aragu ikaahutia bũrũri ũyũ.’ Anabii o acio makaaniinwo na rũhiũ rwa njora, na ng’aragu. 16 Nao andũ acio marathagĩrwo mohoro nĩo, magaikanio na kũu njĩra-inĩ cia itũũra rĩa Jerusalemu tondũ wa ng’aragu na rũhiũ rwa njora. Gũtikoneka mũndũ wa kũmathika, kana wa gũthika atumia ao, o na kana wa gũthika ariũ ao na airĩtu ao. Nĩngamaitĩrĩria mũtino ũrĩa ũmagĩrĩire.

17 “Maarĩrie ũhoru ũyũ, ũmeere atĩrĩ:
 “ ‘Rekei maitho makwa maite maithori
 ũtukũ na mũthenya mategũtigithĩria;
 nĩgũkorwo mũirĩtu wakwa gathirange, o acio andũ akwa,
 nĩmũgurarie ũũru,
 akagũthwo igũtha rĩa kũmũhehenja.

18 Ingĩtoonya bũrũri-inĩ,
 nyonaga arĩa moragĩtwo na rũhiũ rwa njora;
 ingĩtoonya itũũra inene,
 nyonaga arĩa manyariirĩtwo nĩ ng’aragu.
 Mũnabii na mũthĩnjĩri-Ngai,
 eerĩ nĩmathiite bũrũri matooĩ.’ ”

19 Rĩu-rĩ, kaĩ ũregete Juda biũ?
 Anga nĩũnyararĩte Zayuni?
 Nĩ kĩ gĩtũmĩte ũtũhũũre,
 nginya tũkaaga kĩhonia?
 Twerĩgĩrĩire thayũ,
 no gũtirĩ wega tuonete,
 tũgeterera ihinda rĩa kũhonanio,
 no rĩrĩ, no maũndũ ma kũmakania tuonete.

20 Nĩtũkumbũra waganu witũ, Wee Jehova,
 o na wĩhia wa maithe maitũ;
 nĩ ùndũ ti-itherũ nĩtũkwĩhĩirie.

21 Twagũthaitha ũtuge gũtũthũũra, nĩ ùndũ wa rĩtwa rĩaku;
 ndũgaconorithie gĩtĩ gĩaku kĩa ũnene kĩrĩa kĩrĩ riiri.
 Ririkana kĩrĩkanĩro kĩrĩa warĩkanĩire na ithuĩ,
 na ndũgagĩthũkie.

22 Nĩ kũrĩ mũhianano o na ũmwe wa ĩyo ĩtarĩ kĩene ya ndũrĩrĩ ũngiuria mbura?
 Matu mo mene nĩmoiragia mbura?

Aca, nīwe, Wee Jehova Ngai witū, uuragia mbura.
 Nī ūndū ūcio, kīrīgīrīro giitū kīrī harīwe,
 nīgūkorwo wee nīwe wīkaga maūndū macio mothe.

15

¹ Ningī Jehova akīnjīra atīrī: “O na korwo Musa na Samūeli maarūgama mbere yakwa-rī, ngoro yakwa ndīngīerekera kūrī andū aya. Maingatei mehere mbere yakwa! Nīmarekwo mathī! ² Nao mangīkūūria atīrī, ‘Tūgūgīthī kū?’ Ūmeere atīrī, ‘Ūū nīguo Jehova ekuuga:

“‘Arīa maathīrīrio gūkua-rī, magakue;
 arīa maathīrīrio kūrāgwo na rūhiū rwa njora-rī, makoaragwo na rūhiū rwa njora;

arīa maathīrīrio ng’aragu-rī, makoaragwo nī ng’aragu;
 arīa maathīrīrio gūtahwo-rī, matahwo matwarwo būrūri ūngī.’

³ “Nīngamarehithīria mīthemba īna ya aniinani mamookīrīre.” ūguo nīguo Jehova ekuuga, “Rūhiū rwa njora rūgooka rūūrage andū, namo magui mamakururie, nacio nyoni cia rīera-inī, o na nyamū cia gūkū thī imatambuure, imaniine. ⁴ Nīngatūma matuīke andū a gūthūūrwo nī mothamaki mothe ma gūkū thī, nī ūndū wa ūrīa Manase mūrū wa Hezekia mūthamaki wa Juda eekire gūkū itūūra-inī rīa Jerusalemu.

⁵ “Nūū ūgaakūiguīra tha, wee Jerusalemu?

Nūū ūgaagūcakaīra?

Nūū ūgaakerūra gwaku oke akūūrīe ūrīa ūhorō waku ūtariī?”

⁶ Jehova ekuuga atīrī,

“Wee nīūndegete,

wee ūtūūrīte ūcookaga na thuutha.

Nī ūndū ūcio nīngūgūtambūrūkīria moko ngūniine;
 ndingīricūkwo rīngī.

⁷ Nīngamahuha ta mahuti makīhuhwo na gītārūrū
 ihingo-inī cia itūūra inene rīa būrūri.

Nīngarehe gīkuū na mwanangīko kūrī andū akwa,
 nīgūkorwo nīmagīte kūgarūrīra mīthīre yao.

⁸ Nīngatūma atumia ao a ndigwa maingīhe,
 makīre mūthanga wa iria-inī.

Nīngarehithia mūniinani hīndī ya mīarahō
 okīrīre manyina ma aanake ao;

ngaamarehera ruo rūnene

na makorererwo nī kīeha kīnene o rīmwe.

⁹ Nyina wa ciana mūgwanja

nīakaringīka, akue.

Nīagathūūrīrwo nī riūa kūrī o mūthenya barigici;

nīagaconorithio na anyararwo.

Arīa magaatigara ngaamaneana kūrī thū ciao,

maniinwo na rūhiū rwa njora,”

ūguo nīguo Jehova ekuuga.

¹⁰ Wūi-īiya-wakwa maitū-ī, wee wanjarire!

Nduīkīte mūndū wa kūgianagwo na kūhūūranagwo na nī nī būrūri
 wothe!

Nīi ndikombithītie kana ngakomberwo kīndū nī mūndū,
 no numagwo nī andū othe.

¹¹ Jehova oigīte atīrī,

“Ti-itherũ nĩngagũkũũra ndĩ na muoroto mwega harĩwe;
ti-itherũ nĩngatũma thũ ciaku igũthaithe mahinda ma mwanangĩko
na mahinda ma mĩnyamaro.

12 “Mũndũ no oine kĩgera:

kĩgera kĩrĩa kiumĩte gathigathini,
kana oine gĩcango?

13 Nĩnganeana ũtonga waku na igĩina ciaku
itahwo hatarĩ irĩhi,

nĩ ũndũ wa mehia maku mothe
marĩa maneeekwo bũrũri-inĩ waku wothe.

14 Nĩngamũtua ngombo cia thũ cianyu
thĩinĩ wa bũrũri mũtooĩ,
nĩ ũndũ marakara makwa
nĩmagaakana ta mwaki, ũmũcine.”

15 Wee Jehova-rĩ, nĩwe ũũĩ;

ndirikana na ũũmenyagĩrĩre.
Ndĩhĩria kũrĩ arĩa maanyariiraga.

Wee nĩũkiragĩrĩria; ndũkanjeherie;
ririkana ũrĩa ndananyariirĩka nĩ ũndũ waku.

16 Rĩrĩa ciugo ciaku cianginyĩrĩre-rĩ, nĩndacirĩre;
ciarĩ gĩkeno gĩakwa, na igĩcanjamũra ngoro yakwa,
nĩgũkorwo nĩnjĩtanĩtio na rĩtwa rĩaku,
Wee Jehova Ngai-Mwene-Hinya-Wothe.

17 Ndirĩ ndaikara thiritũ-inĩ ya arĩa mekenagia,
o na kana ngĩkenia magĩkenia;
ndaikarire ndĩ wiki nĩ ũndũ guoko gwaku kwarĩ igũrũ rĩakwa,
nawe nĩwanjyũrĩtie marakara.

18 Nĩ kĩ gĩtũmĩte ruo rwakwa rwage gũthira,
na kĩronda gĩakwa gĩkeeha, gĩkaaga kũhona?
Anga ũgũtuĩka harĩ nĩ ta karũũĩ gatangĩhokwo,
kana ta gĩthima kĩa maaĩ kĩrĩa kĩhũũaga?

19 Nĩ ũndũ ũcio Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Ũngĩrĩra, nĩngũgũcookereria
nĩgeetha ũndungatagĩre;
akorwo nĩũrĩaragia maũndũ marĩa marĩ bata,
no ti marĩa matarĩ bata,
nĩũgũtuĩka wa kũjarĩrĩria.

Andũ aya nĩmagũcookerere,
no wee ndũkamacookerere.

20 Nĩngagũtua ta rũthingo harĩ andũ aya,
ngũtue rũthingo rũrũmu rwa gĩcango;

nĩmakarũa nawe,
no matigagũtooria,
nĩgũkorwo nĩ ndĩ hamwe nawe,
nĩguo ngũteithũre na ngũhonokie,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

21 “Nĩngakũhonokia kuuma moko-inĩ ma andũ arĩa aaganu,
na ngũkũũre ngũrute moko-inĩ ma andũ arĩa matarĩ tha.”

16

Mũthenya wa Mwanangĩko

1 Hĩndĩ ĩyo ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyanginyĩre, ngĩrwo atĩrĩ: 2 “Ndũkanahikanie ũgĩe na aanake kana airĩtu kũndũ gũkũ.” 3 Nĩgũkorwo ũũ nĩguo Jehova ekuuga ũndũ ũkoniĩ aanake na airĩtu arĩa maciarĩrwo bũrũri ũyũ na ũkoniĩ atumia arĩa marĩ manyina mao na arũme arĩa marĩ maithe mao, atĩrĩ: 4 “Nĩmagakua gĩkuũ kiumanĩte na mĩrimũ mĩũru. Matigaacakaĩrwo kana mathikwo, no magaatũka ta rũrua rũharaganĩtio gũkũ thĩ. Makaaniinwo na rũhiũ rwa njora na ng’aragu, nacio ciimba ciao igatuĩka, irio cia nyoni cia rĩera-inĩ na nyamũ cia gĩthaka.”

5 Nĩgũkorwo Jehova ekuuga atĩrĩ: “Ndũkanatoonye mũciĩ ũrĩ na ndĩa ya mathiko; ndũgathiĩ gũcakaya kana gũcaayanĩra, nĩ ũndũ nĩnjeheretie kĩrathimo gĩakwa, na wendo wakwa, o na tha ciakwa harĩ andũ aya,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga. 6 “Andũ othe, anene na arĩa anini, nĩmagakuĩra bũrũri-inĩ ũyũ. Matigaathikwo kana macakaĩrwo, na gũtirĩ mũndũ ũgetiihangia kana enjwo mũtwe* nĩ ũndũ wao. 7 Gũtirĩ mũndũ ũkaaheana irio cia kũhooreria acio maracakaĩra arĩa makuĩte,† o na akorwo nĩ ithe kana nyina, o na gũtirĩ mũndũ ũkaaheana kĩndũ gĩa kũnyua nĩguo amagirie maithori.

8 “Nĩngĩ ndũkanatoonye mũciĩ ũrĩ na gĩathĩ, atĩ nĩguo ũikare thĩ nao mũrĩe na mũnyue. 9 Nĩgũkorwo Jehova, Mwene-Hinya-Wothe, o we Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ: ‘Matukũ-inĩ manyu nĩmũkeonera na maithe manyu ngakinyia mĩgambo ya ndũrũhĩ na ya gĩkeno mũthia o na niine mĩgambo ya mũhiki na mũhikania kũndũ gũkũ.’

10 “Rĩrĩa ũkeera andũ aya maũndũ macio mothe nao makũũrie atĩrĩ, ‘Nĩ kĩ gĩtũmĩte Jehova atũtuĩre mwanangĩko mũnene ũguo? Kaĩ twĩkĩte ihĩtia rĩrĩkũ? Nĩ mehia marĩkũ twĩhĩrie Jehova Ngai witũ?’

11 Hĩndĩ ĩyo ũmeere atĩrĩ: Jehova ekuuga atĩrĩ, ‘Nĩ tondũ maithe manyu nĩmandirikire, makĩrũmĩrĩra ngai ingĩ, magĩcitungatagĩra na magĩcihooyaga. Nĩmandirikire na makĩaga kũrũmia watho wakwa. 12 No inyuĩ nĩmwĩkĩte maũndũ ma waganu mũgakĩra maithe manyu. Ta rorai muone ũrĩa o ũmwe wanyu arũmĩrĩire ũremi wa ngoro yake thũku, handũ ha kũnjathĩkĩra. 13 Nĩ ũndũ ũcio nĩngũmũrutũrũra muume bũrũri ũyũ mũthĩ bũrũri mũtooĩ inyuĩ ene, o na kana ũkamenywo nĩ maithe manyu, na mũrĩ kũu nĩmũgatungatagĩra ngai ingĩ mũthenya na ũtukũ, nĩgũkorwo ndigũcooka kũmwĩka maũndũ mega.’”

14 Jehova ekuuga atĩrĩ, “O na kũrĩ ũguo, matukũ nĩmarooka rĩrĩa andũ matagacooka kuuga atĩrĩ, ‘Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo, ũrĩa warutire andũ a Isiraeli kuuma bũrũri wa Misiri,’ 15 no makoigaga atĩrĩ, ‘Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo, ũrĩa warutire andũ a Isiraeli bũrũri ũrĩa ũrĩ mwena wa gathigathini, na akĩmaruta mabũrũri-inĩ mothe kũrĩa aamathaamĩirie.’ Nĩgũkorwo nĩngamacookia bũrũri-inĩ ũrĩa ndaaheire maithe mao.”

16 Jehova ekuuga atĩrĩ, “No rĩrĩ, nĩngũtũmana gwĩtwo ategi a thamaki aingĩ, nao nĩmakamatega. Thuutha wa ũguo njooke ndũmanĩre aguĩmi aingĩ, nao nĩmakamaguĩma irĩma-inĩ, na tũrĩma-inĩ tuothe, na mĩatũka-inĩ ya ndwaro cia mahiga. 17 Maitho makwa nĩmoonaga mĩthĩre yao yothe; ndĩngĩhithĩka harĩ niĩ, o namo mehia mao matingĩhithwo atĩ nĩguo maitho makwa mage kũmona. 18 Ngaamarĩhia maita meerĩ nĩ ũndũ wa waganu wao na mehia mao, nĩ ũndũ nĩmathaahĩtie bũrũri wakwa na

* 16:6 O na gũtuĩka andũ a Isiraeli rĩmwe nĩmenjagwo njuĩrĩ nĩ ũndũ wa arĩa akuũ, mũtugo ũyũ nĩwakananĩtio nĩ watho (Alaw 19:28; 21:5). † 16:7 Warĩ mũtugo kũrĩ andũ arĩa maracakaya kũheo irio (2Sam 3:35; Ezek 24:17, 22).

mĩhaano ĩtarĩ muoyo mĩmeneku mũno, na makaiyũria igai rĩakwa na mĩhianano ĩrĩ magigi.”

¹⁹ Atĩrĩrĩ Wee Jehova, o wee hinya wakwa, na kĩirigo gĩakwa kĩrũmu,
o wee rĩũrĩro rĩakwa hĩndĩ ya mathĩina,

ndũrĩrĩ igooka harĩwe

ciumĩte ituri-inĩ cia thĩ, ciuge atĩrĩ,

“Maithe maitũ matiarĩ na kĩndũ tiga ngai cia maheeni,

o mĩhianano ĩyo ĩtarĩ kĩene na ĩtarĩ ũndũ mwega yamekĩire.

²⁰ Andũ nĩmethondekagĩra ngai ciao ene?

Ĩĩ, no rĩrĩ, icio ti ngai!”

²¹ “Tondũ ũcio nĩngamaruta maamenye,

ihinda-inĩ rĩrĩrĩ nĩguo ngaamaruta ũhoru wa ũhoti na hinya wakwa.

Hĩndĩ ĩyo nĩmakamenya atĩ rĩtwa rĩakwa nĩ Jehova.

17

¹ “Atĩrĩrĩ, mehia ma Juda makururĩtwo na karamu ga kĩgera,
magakururwo na mũthia mũũgĩ wa kahiga ka nyaigĩ,

ihengere-inĩ cia ngoro ciao,

o na magakururwo hĩa-inĩ cia igongona ciao.

² O na ciana ciao nĩiririkanaga

igongona ciao na itugĩ cia Ashera

iria ciahandĩtwo rungu rwa mĩtĩ ĩrĩa mĩruru,

o na tũrĩma-inĩ tũrĩa tũraihi na igũrũ.

³ Kĩrĩma gĩakwa kĩrĩa kĩrĩ bũrũri-inĩ,

o hamwe na ũtonga waku, na mĩthiithũ yaku yothe-rĩ,

nĩngacirekereria itahwo,

o hamwe na kũndũ gwaku kũrĩa gũtũũgĩru,

nĩ ũndũ wa mehia marĩa maiyũrĩte guothe bũrũri-inĩ waku.

⁴ Nĩ ũndũ wa kwĩhia gwaku wee mwene,

nĩũkoorwo nĩ igai rĩrĩa ndaakũheire.

Nĩngagũtua ngombo ya thũ ciaku

thĩinĩ wa bũrũri ũtooĩ,

nĩgũkorwo nĩtũmĩte marakara makwa maakane,

na megũtũra makanaga nginya tene.”

⁵ Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Kũgwatwo nĩ kĩrumi nĩ mũndũ ũrĩa wĩhokaga mũndũ,

o ũcio wĩhokaga mũndũ nĩ ũndũ wa hinya wake,

ngoro yake ĩkahutatĩra Jehova.

⁶ Agaatuĩka o ta kĩhinga kĩrĩ werũ-inĩ ũtarĩ kĩndũ;

ndakoona ũgaacĩru ihinda rĩakinya.

Agaatũra kũndũ kũmũ na kũrĩ nyoota werũ-inĩ,

o kũu bũrũri-inĩ wa cumbĩ gũtatũruga mũndũ.

⁷ “No kũrathimwo nĩ mũndũ ũrĩa wĩhokaga Jehova,

o ũrĩa ũigĩte mwĩhoko wake harĩ we.

⁸ Agaatuĩka ta mũtĩ ũhaandĩtwo hũgũrũrũ-inĩ cia maaĩ,

ũrĩa ũtaambagia mĩri yaguo ĩgakinya rũũĩ-inĩ.

Ndwĩtigagĩra hĩndĩ ya ũrugarĩ wa riũa wakinya;

mathangũ maguo makoragwo marĩ maruru.

Ndũngĩũma mwaka ũrĩa gũtarĩ mbura,

na ndwagaga gūciara maciaro maguo.”

⁹ Ngoro ya mūdū nīheenana gia gūkīra ciūmbe iria ingī ciothe,
na nī njaganu mūno.

Nūū ūngīhota gūthuuthuria ūhoru wayo?

¹⁰ “Nīi Jehova thuthuuragia ngoro,
na ngoiruuria maūdū marīa mahithe meciiria-inī,
nīgeetha ndaathime mūdū o mūdū kūringana na maūdū marīa ekaga,
o na kūringana na ūrīa cīko ciake itariī.”

¹¹ O ta ūrīa ngware ikomagīrīria matumbī marīa itareketie-rī,
ūguo noguo mūdū ūrīa wītongagia na njīra itariī cia kīhoto atariī.
O matukū ma muoyo wake magīthiī kūigananīria-rī,
ūtonga ūcio nīūkamweherera, nake marigīrīrio-inī nīakeyonia arī
mūkīgu.

¹² Handū haitū harīa haamūre, hahaanaine na gītī gīa ūthamaki kīrīa kīrī
riiri,

kīrīa gītūūrīte gītūūgīrītio kuuma o kīambīrīria,

¹³ Wee Jehova, o wee mwīhoko wa Isiraeli,
arīa othe magūtirikaga nīmagaconorithio.

Arīa makūhutatagīra makoima harīwe-rī,
makaandīkwo marīitwa mao rūkūngū-inī rwa thī,

nī ūndū nīmatirikīte Jehova,
o we gīthima kīa maaī ma muoyo.

¹⁴ Wee Jehova-rī, honia na nīngūhona;
honokia na nīngūhonoka,
nī ūndū wee nowe ngoocaga.

¹⁵ Andū manjūūrāgia atīrī,
“Kaī ndūmīrīri ya Jehova ikīrī kū?
Nīkīhingio rīu!”

¹⁶ Nīi ndiūrīte ngatiga gūtuīka mūrīithi waku;
wee nīūū atī ndiūrīrīrie mūthenya wa mūtino.
Ūrīa wothe njarāgia na kanua gakwa ndūhithītwo harīwe.

¹⁷ Ndūgatuīke itua-nda harī nīi;
wee nīwe kīhitho gīakwa mūthenya wa mwanangīko.

¹⁸ Arīa maanyariiraga maroconorithio,
no nīi-rī, ndūkanareke njonoke;
maronyitwo nī kīmako,
no nīi-rī, ndūkanareke nyitwo nī kīmako.

Makinyīrīrie mūthenya wa mwanangīko;
maniine na iniinana inene maita meerī.

Kūiga Thabatū īrī Theru

¹⁹ Jehova aanjīrīre atīrī: “Thīi ūrūgame kīhingo-inī kīrīa gītāgwo
kīhingo kīa andū, kīrīa athamaki a Juda mageraga magītoonya itūūra-
inī na makiuma; ningī ūrūgame ihingo-inī iria ingī ciothe cia Jerusalemu.

²⁰ Mūmeere atīrī, “Ta thikīrīriai ndūmīrīri ya Jehova, inyuī athamaki a
Juda, na andū othe a Juda, na mūdū o wothe ūrīa ūtūūrāgia Jerusalemu,
ūrīa ūtoonyagīra ihingo-inī ici. ²¹ Jehova ekuuga atīrī: Mwīmenyererei

mûtikanakuue mûrigo mûthenya wa Thabatũ, kana mûũtoonyerie ihingo-inĩ cia Jerusalemu. ²² Mûtikanakuue mûrigo mûũrute nyũmba-inĩ cianyu, kana mûrute wĩra o na ũrĩkũ mûthenya wa Thabatũ, no rĩrĩ, mûthenya wa Thabatũ mûwamũrage, o ta ũrĩa ndaathire maithe manyu mekage. ²³ No matiigana gũthikĩrĩria kana kũrũmbũiya ũhoru ũcio: moomirie ngingo, makĩaga gũthikĩrĩria, o na makĩrega gũtaarwo. ²⁴ Jehova ekuuga atĩrĩ, mũngĩmenyerera mũnjathĩkĩre na mwage gũkuua mĩrigo mũmĩtoonyerie ihingo-inĩ cia itũũra rĩrĩ inene mûthenya wa Thabatũ, no mũmenyerere mûthenya wa Thabatũ mûwamũre na ũndũ wa kwaga kũruta wĩra mûthenya ũcio-rĩ ²⁵ hĩndĩ ĩyo ahamaki arĩa maikariire gĩtĩ kĩa ũthamaki kĩa Daudi nĩmagatoonyera ihingo cia itũũra rĩrĩ inene marĩ na anene ao. O, hamwe na anene ao, nĩmagooka makuuĩtwo nĩ ngaari cia ita, na mahaicĩte mbarathi, marĩ hamwe na andũ a Juda, na andũ arĩa matũũraga Jerusalemu, narĩo itũũra rĩu-rĩ, nĩrĩgatũũrwo nĩ andũ nginya tene. ²⁶ Andũ nĩmagooka moimĩte matũũra-inĩ ma Juda, o na tũtũura-inĩ tũrĩa tũrigiicĩrie Jerusalemu, na moime bũrũri wa Benjamini na bũrũri ũrĩa ũrĩ magũrũ-inĩ ma irĩma cia mwena wa ithũiro, na moime bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma o na wa Negevu, moke marehe indo cia maruta ma njino na cia magongona, na maruta ma mũtu, na ũbumba, na maruta ma gũcookia ngaatho nyũmba-inĩ ya Jehova. ²⁷ No rĩrĩ, mũngĩrega kũnjathĩkĩra, na mwage kwamũra mûthenya wa Thabatũ na ũndũ wa kwaga gũkuua mûrigo o na ũrĩkũ rĩrĩa mũgũtoonyera ihingo-inĩ ici cia Jerusalemu mûthenya wa Thabatũ-rĩ, hĩndĩ ĩyo nĩngaakia mwaki ũtangĩhoreka ihingo-inĩ cia Jerusalemu nĩguo ũcine ciikaro ciao iria njirigĩre.' "

18

Nyũmba-inĩ ya Mũũmbi wa Nyũngũ

¹ Īno nĩyo ndũmĩrĩri ĩrĩa yakinyĩrĩre Jeremia yumĩte harĩ Jehova, akĩrwo atĩrĩ: ² "Ikũrũka ũthĩ nyũmba-inĩ ya mũũmbi wa nyũngũ, na wakinya kũu nĩkuo ngũkũheera ndũmĩrĩri yakwa." ³ Nĩ ũndũ ũcio ngĩkũrũka ngĩthĩ kũu nyũmba-inĩ ya mũũmbi wa nyũngũ, ngĩkora akĩruta wĩra na ngaari yake ya kũũmba nyũngũ. ⁴ No rĩrĩ, nyũngũ ĩrĩa ombaga na rĩũmba nĩyathũkire ĩrĩ o moko-inĩ make; nĩ ũndũ ũcio mũũmbi ũcio agĩcooka akĩũmba nyũngũ ĩngĩ na rĩũmba o rĩu, akĩmĩthondeka o ta ũrĩa onire yagĩrĩre gũthondekwo.

⁵ Hĩndĩ ĩyo ndũmĩrĩri ya Jehova ĩkĩnginyĩrĩra, ngĩrwo atĩrĩ: ⁶ "Inyuĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli, githĩ to njike na inyuĩ o ta ũrĩa mũũmbi ũyũ wa nyũngũ ekaga?" Ũguo nĩguo Jehova ekuuga. "O ta rĩũmba rĩrĩ guoko-inĩ kwa mũũmbi-rĩ, ũguo nĩguo mũtariĩ mũrĩ guoko-inĩ gwakwa, inyuĩ andũ aya a nyũmba ya Isiraeli. ⁷ Hĩndĩ o yothe ĩngĩkaanĩrĩra, njuge rũrĩrĩ kana ũthamaki mũna ũmunyũrwo na mĩri, na unangwo, o na ũniinwo, ⁸ naruo rũrĩrĩ rũu ngaanĩtie rũngũrĩra, rũtigane na ũũru waruo, nĩngaigua tha, njage kũrũka ũũru ũcio njiirĩre kũrũka. ⁹ Ningĩ ihinda rĩngĩ ĩngĩkaanĩrĩra njuge rũrĩrĩ kana ũthamaki mũna wakwo nĩguo wĩhaande, ¹⁰ naruo rũrĩrĩ rũu rũcooke rwĩke maũndũ marĩa nyonaga marĩ mooru na rwage kũnjathĩkĩra-rĩ, nĩngericũkwo, njage kũrũka wega ũcio njugĩte nĩngũrũka.

¹¹ "Nĩ ũndũ ũcio, rĩu ĩra andũ a Juda na arĩa matũũraga Jerusalemu atĩrĩ, 'Jehova ekuuga atĩrĩ: Ta rorai muone! Nĩndĩrahaarĩria kũmũrehera mwanangĩko na ngathugunda njĩra ya kũmũkĩrĩra. Nĩ ũndũ ũcio,

garūrūkai mütigane na mīthiire yanyu mīūru, mūdū o mūdū wanyu, na mūgarūrīre mīthiire yanyu na ciiko cianyu.’ ¹² No-o magaacookia moige atīrī, ‘Hatirī bata wa gūtaarwo. Tūgūthiī na mbere na mībango iitū; mūdū o mūdū witū ekūrūmīrīra ūremi wa ngoro yake thūku.’ ”

- ¹³ Nī ūndū ūcio Jehova ekuuga atīrī:
 “Tuīriai harī ndūrīrī:
 Nūū ūrī waigua ūndū ta ūyū?
 Ūndū ūrī magigi mūno nīwīkītwo
 nī Isiraeli, ūrīa mūrītu gathirange!
- ¹⁴ Tharunji ya Lebanoni-rī,
 īrī yaaga hurūrūka-inī ciakīo cia mahiga?
 Maaī mahehu makīo marīa moimaga matherūkīro-inī ma kūrāya-rī,
 marī maga gūtherera?
- ¹⁵ No rīrī, andū akwa nīmariganīrwo nī nī;
 macinagīra mīhianano itarī kīene ūbumba,
 īrīa yatūmire mahīngwo mīthiire-inī yao,
 makīaga kūrūmīrīra mīthiire īrīa ya tene.
 Yatūmire magerere tūcīra twa mīkīra,
 o na barabara iria itarī thondeke.
- ¹⁶ Būrūri wao ūgaatigwo ūrī mwanangīku,
 ūgaatuīka kūdū gwa kūnyararwo nginya tene;
 arīa othe makaahītūkīra kuo-rī,
 nīmakagega makīinagia mītwe.
- ¹⁷ O ta rūhuho rūkīhurutana kuuma mwēna wa irathīro,
 noguo ngaamahurunja mbere ya thū ciao;
 ngaamahutatīra na njage kūmoonīa ūthiū wakwa
 mūthenya ūrīa magaakorwo nī mwanangīko.”
- ¹⁸ Nao makiuga atīrī, “Ūkai tūciirīre ūrīa tūgūūkīrīra Jeremia; nī ūndū ūrutani wa watho ūrīa athīnjīri-Ngai marutanaga ndūkoora, kana kīrīra kīa andū arīa oogī kīūre, o na kana ndūmīrīri ya anabii yūre. Nī ūndū ūcio ūkai, tūmūtharīkīre na nīmī ciitū, na tūtīkarūmbūye ūndū o wothe ekuuga.”
- ¹⁹ Ta thikīrīria, Wee Jehova;
 igua ūrīa aya aathitangi maroiga!
- ²⁰ Wega-rī, no ūrīhwo na ūūru?
 No rīrī, andū acio nīmanyenjeire irima.
 Ta ririkana ūrīa ndaarūgamire mbere yaku,
 na ngīmarīrīria,
 nīguo ngirīrīrie marakara maku matikamakore.
- ²¹ Nī ūndū ūcio rekereria ciana ciao ng’aragu;
 cineane, iniinwo na rūhiū rwa njora.
 Reke atumia ao matigwo matarī ciana, na marī a ndigwa;
 rekereria arūme ao mooragwo,
 o nao aanake ao mooragīrwo mbaara-inī na rūhiū rwa njora.
- ²² Kīrīro kīroiguuo kuuma nyūmba-inī ciao
 rīrīa ūkaarehe andū a kūmatharīkīra hi na hi,
 nī ūndū nīmanyenjeire irima nīguo maanyite,
 na makanyumbīkīra mītego ya kūnyiita magūrū makwa.
- ²³ No wee nīūū, Wee Jehova,
 ūrīa wothe manjiirīre nīguo manjūrage.
 Tiga kūmarekera mahītia mao,

kana kũhuura mehia macio mao mehere ũthiũ-inĩ waku.
 No marong'aũranĩrio thĩ mbere yaku;
 meeke maũndũ macio rĩrĩa ũgaakorwo ũrakarĩte.

19

¹ Ũũ nĩguo Jehova ekuuga: “Thiĩ ũgũre gatigithũ ka rĩũmba harĩ mũũmbi. Ũcooke woe athuuri amwe a kĩrĩndĩ na athĩnjĩri-Ngai amwe, ² mumagare mũthiĩ Gĩtuamba-inĩ kĩa Beni-Hinomu, hakuhĩ na itoonyero rĩa Kĩhingo-kĩa-Ngĩo. Wakinya hau wanĩrĩre ũhoru ũrĩa ngũkwĩra, ³ uuge atĩrĩ, ‘Ta iguai ndũmĩrĩri ya Jehova, inyuĩ athamaki a Juda, na andũ a Jerusalemu. Jehova Mwene-Hinya-Wothe, o we Ngai wa Isiraeli ekuuga atĩrĩ: Ta thikĩrĩriai! Nĩngũrehithia mwanangĩko kũndũ gũkũ ũrĩa ũgaatũma mũndũ o wothe ũrĩa ũkaũigua ararakwo nĩ matũ. ⁴ Nĩgũkorwo nĩmandirikĩte na magatũma haha hatũke handũ ha ngai cia kũndũ kũngĩ; nĩmacinĩire magongona kũrĩ ngai iria o ene, kana maithe mao, o na kana athamaki a Juda matooi, na makaiyũria kũndũ gũkũ thakame ya andũ arĩa matarĩ ũũru mekĩte. ⁵ Nĩmakĩite kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru gwa kũhooerwo Baali, na gwa gũcinagĩrwo ariũ ao na mwaki matũke maruta ma kũrutĩrwo Baali, ũndũ ũrĩa nĩ itaathanire wĩkagwo, kana ngĩũgweta, o na ũndũ ũtarĩ wagĩa meciiria-inĩ makwa. ⁶ Nĩ ũndũ ũcio, Jehova ekuuga atĩrĩ, Mwĩmenyererei, tondũ matukũ nĩmarooka rĩrĩa andũ matagacooka gwĩtaga kũndũ gũkũ Tofethi, kana Gĩtuamba kĩa Beni-Hinomu, no gũgeetagwo Gĩtuamba gĩa Kũũraganĩrwo.

⁷ “‘Kũndũ gũkũ nĩkuo ngathũkĩria mĩbango yothe ya Juda na ya Jerusalemu. Nĩngatũma mooragwo na hiũ cia njora nĩ thũ ciao, moko-inĩ ma andũ arĩa mendaga kũmaruta muoyo, nacio ciimba ciao ndĩciheane ituĩke nyama cia kũrĩio nĩ nyoni cia rĩera-inĩ na nyamũ cia gĩthaka. ⁸ Nĩngananga itũũra rĩrĩ ndũme rĩtuĩke kũndũ gwa kũnyararwo; arĩa othe makaahĩtũkĩra kuo nĩmakagega na mamanyũrũrie moonaa ũrĩa nguraroo ciao cingĩhĩte. ⁹ Nĩngatũma marĩe nyama cia mĩrĩ ya ariũ na aarĩ ao, na o mũndũ arĩe nyama cia mwĩrĩ wa mũndũ ũrĩa ũngĩ hĩndĩ irĩa magaakorwo marĩ na mĩnyamaroo nĩ ũndũ wa gũthiũrũrũkĩrio nĩ thũ ciao iria ciendaga kũmaruta muoyo.’

¹⁰ “Ũcooke ũũrage gatigithũ kau, acio mũgaathiĩ nao makĩonaga, ¹¹ ũmeere atĩrĩ, ‘Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ: Nĩngahehenja rũrĩrĩ rũrũ, o na itũũra rĩrĩ, o ta ũrĩa mũndũ oragaga nyũngũ ya mũũmbi na ndĩcookaga gũthondekeka ituĩke ng'ima rĩngĩ. Magaathika arĩa makuĩte kũu Tofethi nginya kwage handũ ha gũthikanwo. ¹² Ũguo nĩguo ngeeka kũndũ gũkũ, o na andũ arĩa matũũraga kuo, ũguo nĩguo Jehova ekuuga. Nĩngatũma itũũra rĩrĩ inene rĩhaane o ta Tofethi. ¹³ Nyũmba iria irĩ Jerusalemu, o na cia athamaki a Juda nĩgathaahio o ta gũkũ Tofethi: nyũmba ciothe iria maacinĩire ũbumba igũrũ rĩacio, makĩũcinĩra mbũtũ ciothe cia njata, na magĩitagĩra ngai ingĩ maruta ma indo cia kũnyuuo.’”

¹⁴ Jeremia agĩcooka akĩhũndũka kuuma Tofethi, o kũu Jehova aamũtũmĩte akarathĩre andũ ũhoroo, nake akĩrũgama nja ya hekarũ ya Jehova, akĩira andũ othe atĩrĩ, ¹⁵ “Jehova Mwene-Hinya-Wothe, o Wee Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ, ‘Ta thikĩrĩriai! Nĩngũrehithĩria itũũra rĩrĩ inene, o na tũtũũra tũrĩa tũrĩrigiicĩirie tuothe mwanangĩko ũrĩa wothe ngwetete igũrũ rĩao, nĩ ũndũ nĩmoomirie ngingoo, makĩaga gũthikĩrĩria ciugo ciakwa.’”

20

Jeremia na Pashuri

¹ Rĩrĩa Pashuri ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, mũrũ wa Imeri, o ũcio warĩ mũnene wa arĩa angĩ kũu hekarũ-inĩ ya Jehova, aigũire Jeremia akĩratha maũndũ macio-rĩ, ² agĩathana Jeremia ũcio mũnabii ahũũrwo na ohererwo magũrũ ndungu-inĩ hau Kĩhingo-inĩ kĩa Rũgongo kĩa Benjamini, o kũu hekarũ-inĩ ya Jehova. ³ Mũthenya ũcio warũmĩrĩre, rĩrĩa Pashuri aamuohorithirie ndungu magũrũ, Jeremia akĩmwĩra atĩrĩ, “Rĩtwa rĩrĩa Jehova agũtuĩte ti Pashuri, no ũrĩtagwo Magori-Misabibu. ⁴ Nĩ ũndũ Jehova ekuuga atĩrĩ: ‘Nĩngũtũma ũtuĩke ta ũndũ wa kũguoyohia kũrĩ wee mwene o na wa kũmakia arata aku othe;’* nĩũkeyonera na maitho maku rĩrĩa andũ acio makoora gwo na rũhiũ rwa njora rwa thũ ciao. Nĩnganeana andũ a Juda othe kũrĩ mũthamaki wa Babuloni, nake amatahe amatware Babuloni, kana amooragithie na rũhiũ rwa njora. ⁵ Nĩnganeana ũtonga wothe wa itũũra rĩrĩ inene kũrĩ thũ ciao: maciario marĩo mothe, indo ciothe ciarĩo cia bata, o na mũthithũ yothe ya athamaki a Juda. Nĩmagacitaha macitware Babuloni. ⁶ Nawe Pashuri, na arĩa othe matũũraga gwaku nyũmba, nĩ mũgaatahwo mũtwarwo Babuloni. Kũu nĩkuo ũgaakuĩra na ũthikwo o kuo, wee hamwe na arata aku othe arĩa ũrathagĩra ũhoro wa maheeni.’ ”

Mateta ma Jeremia

- ⁷ Wee Jehova, nĩwaheenereirie, na nĩ ngĩheeneka,
wangĩririe hinya ũkĩhootha.
Ndindaga ngĩthekererwo mũthenya wothe;
nyũrũragio nĩ mũndũ o wothe.
- ⁸ Rĩrĩa rĩothe ngwaria-rĩ, nyanagĩrĩra
ngĩhunjanagĩria ũhoro wa maũndũ ma ũhinya, na ma mwanangĩko.
Nĩ ũndũ ũcio ndũmĩrĩri ya Jehova
ĩndeeheire o kũrumwo na kũnyararwo mũthenya wothe.
- ⁹ No ingiuga atĩrĩ, “Ndigũcooka kũmũgweta
kana kwaria ngĩgwetaga rĩtwa rĩake,”
ndũmĩrĩri yake ĩrĩa ĩrĩ ngoro-inĩ yakwa ĩhaana ta mwaki,
o ta mwaki ũhingĩrĩrio mahĩndĩ-inĩ makwa.
Nĩnogetio nĩkũmũiga thĩinĩ wakwa,
na ti-itherũ ndingĩhota.
- ¹⁰ Nĩnjiguaga andũ aingĩ makĩheehana atĩrĩ,
“Itua-nda rĩrĩ mũena yothe!
Nĩacukanĩrĩrwo! Nĩtũmũcuukanĩrĩre!”
Arata akwa othe
metereire ndenderũke, makiugaga atĩrĩ,
“Hihi nĩekũheeneka;
hĩndĩ ĩyo nĩtũkũmũtooria,
twĩrĩhĩrie harĩ we.”
- ¹¹ No rĩrĩ, Jehova arĩ hamwe na nĩ ta njamba ĩrĩ hinya;
nĩ ũndũ ũcio andũ arĩa maanyariiraga
nĩmakahĩngwo na matikahootana.
Nĩmagaconorithio mũno nĩgũkorwo matigaatooria;
kũnyararwo kwao gũtikariganĩra o na rĩ.

* **20:4** Rĩtwa rĩerũ rĩa Pashuri rĩarĩ rĩa gwĩkĩra Juda guoya; andũ a Juda maarĩ matahwo matwarwo bũrũri wa Babuloni.

12 Wee Jehova Mwene-Hinya-Wothe, wee ūtuĩragia andũ arĩa athingu,
na ūkoiruuria maũndũ ma ngoro na ma meciiria,
reke ndĩionere wee ūkĩndĩhĩria harĩ andũ aya,
nĩgũkorwo wee nĩwe ndekereirie maũndũ makwa mothe.

13 Inĩrai Jehova!
Goocai Jehova!
Nĩgũkorwo nĩahonokagia mĩoyo ya arĩa abatari,
akamĩruta moko-inĩ ma arĩa aaganu.

14 Mũthenya ūrĩa ndaciarirwo ūrogwatwo nĩ kĩrumi!
Mũthenya ūrĩa maitũ aanjarire-rĩ, ūroaga kũrathimwo!
15 Mũndũ ūrĩa waheire baba ūhoru ūcio arogwatwo nĩ kĩrumi,
ũrĩa watũmire akene mũno, rĩrĩa aamwĩrere atĩrĩ,
“Nĩũciarĩrwo mwana wa kahĩ!”
16 Mũndũ ūcio-rĩ, arotũika o ta matũũra
marĩa Jehova aang’auaniririe atarĩ na tha.
Arotũũra aiguga mũkayo o rũciinĩ,
na akaigua mbu ya mbaara mĩaraho.
17 Nĩ ūndũ ndanjũragire ndĩ nda ya maitũ,
nĩguo maitũ atuĩke o taarĩ mbĩrĩra yakwa,
nayo nda yake itũũre ĩimbĩte nginya tene.
18 Rĩu-rĩ, ndoimire nda ya maitũ nĩkĩ,
nyonage o thĩina na kĩeha,
na ndĩkĩrĩrie matukũ makwa njonokete?

21

Ngai kũrega Ihooya rĩa Zedekia

1 Īno nĩyo ndũmĩrĩri ĩrĩa yakinyĩrĩire Jeremia yumĩte harĩ Jehova,
hĩndĩ ĩrĩa Mũthamaki Zedekia amũtũmĩire Pashuri mũrũ wa Malikija, na
Zefania mũrũ wa Maaseia mũthĩnjĩri-Ngai. Makĩmwĩra atĩrĩ: ² “Tũtuĩrĩrie
ũhoru harĩ Jehova, nĩ ūndũ Nebukadinezaru, mũthamaki wa Babuloni,
nĩatũtharĩkĩire. Hihi Jehova nĩegũtwĩkĩra maũndũ ma magegania o ta
ũrĩa anatwĩkĩra mahinda ma tene, nĩguo mũthamaki ūcio atweherere.”

³ No Jeremia akĩmacookeria atĩrĩ, “Īrai Zedekia atĩrĩ, ⁴ ūũ nĩguo Jehova
Ngai wa Isiraeli ekuuga: Ngirie gũtũma indo icio cia mbaara, o icio irĩ
moko-inĩ manyu, iria mũrahũthĩra mũkĩrũa mbaara na mũthamaki wa
Babuloni na andũ a Babuloni arĩa marĩ nja ya rũthingo mamũrigiicĩirie,
imũcookerere imũhũũre inyuĩ ene. Andũ acio nao nĩngamacookanĩrĩria
thĩinĩ wa itũũra rĩrĩ inene. ⁵ Nĩ mwene nĩngahũũrana na in-
yuĩ ndambũrũkĩtie guoko gwakwa, o na njĩkĩrĩte njora yakwa hinya,
ndaakarĩte, na ndĩ na mang’ũrĩ na marũrũ maingĩ. ⁶ Nĩngahũũra kĩrĩa
gĩothe gĩtũũraga itũũra rĩrĩ inene, andũ na nyamũ, ciothe ciũragwo na
mũthiro mũũru mũno. ⁷ Ningĩ Jehova ekuuga atĩrĩ: Thuutha ūcio-rĩ,
nĩnganeana Zedekia, mũthamaki wa Juda, na anene ake, o na andũ arĩa
angĩ magaakorwo matigaire itũũra-inĩ rĩrĩ inene, arĩa matoragirwo nĩ
mũthiro ūcio, kana rũhiũ rwa njora, kana ng’aragu, ndĩmaneane kũrĩ
Nebukadinezaru, mũthamaki wa Babuloni, na kũrĩ thũ ciao iria ciendaga
kũmaruta muoyo. Nĩakamooragithia na rũhiũ rwa njora; ndakamaiguĩra
tha, kana amacaaĩre, o na kana amaguĩre kĩeha.’

8 “O na ningĩ wĩre andũ acio atĩrĩ, ‘Ūũ nĩguo Jehova ekuuga: Atĩrĩrĩ, nĩngũiga njĩra ya muoyo, o na njĩra ya gĩkuũ mbere yanyu. 9 Mũndũ ũrĩa wothe ũgũikara itũũra-inĩ rĩrĩ inene, akooragwo na rũhiũ rwa njora, kana ng’aragu, kana mũthiro. No ũrĩa wothe ũgaathiĩ eneane kũrĩ andũ a Babuloni arĩa mamũrigiicĩirie nĩagatũũra muoyo; nĩakahonokia muoyo wake. 10 Nĩnduĩte atĩ nĩngũgera itũũra rĩrĩ inene ngero njũru, na ndirĩ wega ingĩrĩka, ũguo nĩguo Jehova ekuuga. Nĩrĩkũneanwo moko-inĩ ma mũthamaki wa Babuloni, nake arĩniine na mwaki.’

11 “Ningĩ wĩre nyũmba ya ũthamaki wa Juda atĩrĩ, ‘Iguai ndũmĩrĩri ya Jehova; 12 atĩrĩ, inyuĩ andũ a nyũmba ya Daudi, ũũ nĩguo Jehova ekuuga:

“Tuithanagiai ciira na kĩhoo to rũciinĩ o rũciinĩ;
teithũrai mũndũ ũrĩa ũtunyĩtwo indo ciake
kuuma guoko-inĩ kwa mũmũhinyĩrĩria,
kana mang’ũrĩ makwa mamũũkĩrĩre maakanĩte ta mwaki
nĩ ũndũ wa ũũru ũrĩa mwĩkĩte,
maakane ta mwaki ũtangĩhoreka nĩ mũndũ.

13 Nĩngũmũũkĩrĩra, inyuĩ andũ a Jerusalemu,
o inyuĩ mũtũũraga rũgongo igũrũ rwa gĩtuamba gĩkĩ,
kũrĩa kwaraganu ndwaro-inĩ cia mahiga,
ũguo nĩguo Jehova ekuuga,

o wee uugaga atĩrĩ, “Nũũ ũngĩhota gũtũũkĩrĩra?
Nũũ ũngĩkĩhota gũtoonya kũrĩro-inĩ giitũ?”

14 Nĩngamũherithia kũringana na ciiko cianyu,
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

Nĩngaakia mwaki mũtitũ-inĩ yanyu,
ũrĩa ũkaaniina kĩrĩa gĩothe kĩmũrigiicĩirie.’ ”

22

Athamaki arĩa Aaganu Gũtuĩrwo Ciira

1 Jehova ekuuga atĩrĩ, “Ikũrũka ũthĩ nginya nyũmba ya ũthamaki ya mũthamaki wa Juda* ũhunje ndũmĩrĩri ĩno kuo, uuge atĩrĩ: 2 ‘Ta thikĩrĩria ndũmĩrĩri ya Jehova, wee mũthamaki wa Juda, o wee ũikarĩire gĩtĩ kĩa ũthamaki kĩa Daudi: wee mwene, na anene aku, o na andũ anyu arĩa matoonyagĩra ihingo-inĩ ici. 3 Ūũ nĩguo Jehova ekuuga: Īkagai maũndũ marĩa magĩrĩire na ma kĩhoo to. Honokagiai mũndũ ũrĩa ũtunyĩtwo indo ciake kuuma guoko-inĩ kwa mũmũhinyĩrĩria. Mũtikaneeke ũndũ mũũru kana maũndũ ma kũhũthĩra hinya harĩ mũndũ wa kũngĩ, kana harĩ mwana wa ngoriai kana mũtumia wa ndigwa, na ningĩ kũndũ gũkũ mũtikanaithie thakame ya mũndũ ũtekĩte ũũru. 4 Nĩgũkorwo mũngĩmenyerera mwathĩkĩre mawatho maya, hĩndĩ ĩyo athamaki arĩa maikarĩire gĩtĩ kĩa Daudi gĩa ũthamaki nĩmarĩtoonyagĩra ihingo-inĩ cia nyũmba ya ũthamaki, mahaicĩte ngaari cia ita na mbarathi, marĩ hamwe na anene ao, o na andũ ao. 5 No mũngĩkaaga gwathĩkĩra mawatho maya, Jehova ekuuga atĩrĩ, Ndehĩta na Rĩitwa rĩakwa mwene atĩ nyũmba ĩno ya ũthamaki nĩkanangwo.’ ”

6 Nĩ ũndũ Jehova ekuuga atĩrĩ ũhoru ũkonii nyũmba ya ũthamaki ya mũthamaki wa Juda:

“O na gũtuĩka ũhaana ta Gileadi harĩ niĩ,
ũkahaana ta gacũmbĩrĩ ka Lebanoni,
ti-itherũ nĩngatũma ũtuĩke ta werũ ũtarĩ kĩndũ,

* 22:1 Nyũmba ya mũthamaki yarĩ mũhuro wa hekarũ (26:10-12).

- utuïke ta matũũra matatũũragwo.
- 7 Nĩngagũtũmĩra andũ magũũkĩrĩre, makwanange,
o ũmwe wao eyohete indo ciake cia mbaara,
na nĩmagatemanga mĩtarakwa yaku ĩrĩa mĩega mũno,
mamĩikie mwaki-inĩ.
- 8 “Andũ a ndũrĩrĩ nyingĩ nĩmakahĩtũkĩra itũũra-inĩ rĩrĩ inene na
nĩmakooranagia atĩrĩ, ‘Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte Jehova eke itũũra rĩrĩ inene
maũndũ ta maya?’ 9 Nao nĩmagacookerio atĩrĩ, ‘Nĩ tondũ nĩmatirikire
ũhoro wa kũrũmĩrĩra kĩrĩkanĩro kĩa Jehova Ngai wao, makĩhooya na
magĩtungatĩra ngai ingĩ.’ ”
- 10 Mũtikarĩrĩre mũthamaki ũcio ũkuĩte, kana mũcakaē nĩ ũndũ wa
kũũrwo nĩwe;
no rĩrĩ, rĩrai na mũgirĩke nĩ ũndũ wa ũcio ũthaamĩtio,
nĩ tondũ, ũcio ndagacooka kwao,
kana oone bũrũri ũrĩa aaciarĩrwo rĩngĩ.
- 11 Nĩ ũndũ Jehova ekuuga atĩrĩ ũhoro ũkonĩ Shalumu[†] mũrũ wa Josia, ũrĩa
wacookire ithenya rĩa ithe Josia, mũthamaki wa Juda, no nĩacookire aki-
uma kũndũ gũkũ: “Ndarĩ hĩndĩ agaacooka gũkũ gũthamaka. 12 Agaakuĩra
kũu aatwarirwo arĩ mũgwate; ndakoona bũrũri ũyũ rĩngĩ.”
- 13 “Kaĩ ũrĩa wakaga nyũmba yake ya ũthamaki na njĩra itarĩ cia ũthingu
arĩ na haaro-ĩ!
o ũcio wakaga tũnyũmba twake twa ngoroba na maũndũ matarĩ ma
kĩhoto,
na akarutithia andũ a bũrũri wake wĩra ũtarĩ mũcaara,
akaaga kũmarĩha kĩrĩa maagĩrĩrwo nĩ kũheo nĩ ũndũ wa wĩra ũcio
wao.
- 14 Oigaga atĩrĩ, ‘Nĩngwĩyakĩra nyũmba nene ya ũthamaki,
ĩrĩ na tũnyũmba twa ngoroba.’
Nĩ ũndũ ũcio amĩakaga ĩrĩ na ndirica nene,
na akamĩhũũrĩrĩra mbaũ cia mũtarakwa,
o na akamĩgemia na rangi mũtune.
- 15 “Kũgĩa na mbaũ nyingĩ mũno cia mĩtarakwa-rĩ,
no gũtũme utuïke mũthamaki?
Githĩ thoguo ndaarĩ o na gĩa kũrĩa na gĩa kũnyua?
Ekaga maũndũ marĩa maagĩrĩre na ma kĩhoto,
nĩ ũndũ ũcio maũndũ make mothe makĩgaacĩra.
- 16 Aaciiragĩrĩra andũ arĩa athĩni na arĩa abatari,
na nĩ ũndũ ũcio maũndũ make mothe makĩgaacĩra.
Githĩ ũguo tiguu kũmenyana na nĩ?”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
- 17 “No rĩrĩ, maitho maku na ngoro yaku
irorereirio o uumithio ũtarĩ wa kwĩhokeka,
cikeerekera gũitithia thakame ya andũ matarĩ ũũru mekĩte,
o na kũhinyanĩrĩra, na gwĩtia indo na hinya.”
- 18 Nĩ ũndũ ũcio, Jehova ekuuga atĩrĩ ũhoro ũkonĩ Jehoiakimu mũrũ wa
Josia, mũthamaki wa Juda:
“Andũ matikamũrĩrĩra makiugaga atĩrĩ:
‘Wũi-ĩiya, mũrũ-wa-Ithe-witũ-ĩ! Wũi-ĩiya mwarĩ-wa-ithe-witũ-ĩ!’
Ningĩ matikamũrĩrĩra makiugaga:
‘Wũi-ĩiya mwathi-witũ-ĩ! Wũi-ĩiya riiri-wake-ĩ!’
- 19 Agaathikwo o ta ũrĩa ndigiri ĩthikagwo:

[†] 22:11 Shalumu nĩ rĩitwa rĩngĩ rĩa Jehoahazu.

agaakururio, aikio na kũu nja ya ihingo cia Jerusalemu.”

20 “Ambata, ũthĩĩ Lebanoni, ũkanĩĩre kuo,
ũreke mũgambo waku ũiguĩke kũu Bashani,
na ũkayũrũrũke kuuma Abarimu,
nĩgũkorwo athiritũ aku othe nĩahehenje.

21 Nĩndagũkaanirie rĩrĩa weiguaga ũrĩ mũgitĩre,
nowe ũkiuga atĩrĩ, ‘Ndigũthikĩrĩria!’

Ūyũ ũkoretwo ũrĩ mũthĩire waku kuuma ũrĩ o mũnini;
wee ndũrĩ wanjathĩkĩra.

22 Arĩithi aku othe makaahurutwo nĩ rũhuho,
nao athiritũ aku nĩmagathaamĩrio kũngĩ.

Hĩndĩ ĩyo nĩũgaconoka na ũnyararithio
nĩ ũndũ wa waganu waku wothe.

23 Inyuĩ mũtũũraga Lebanoni,
o inyuĩ mũkaraga nyũmba cia mĩtarakwa,
kaĩ nĩmũgacakaya rĩrĩa mũkanyitwo nĩ ruo,
o ruo ta rwa mũndũ-wa-nja akĩrũmwo-ĩ!”

24 Jehova ekuuga atĩrĩ, “O ta ũrĩa nĩ ndũũraga muoyo-rĩ, wee Jekonia,
mũrũ wa Jehoiakimu mũthamaki wa Juda, o na ũngĩrĩ gĩcũhĩ kĩa
mũhũũri kirĩ guoko-inĩ gwakwa kwa ũrĩo-rĩ, no gũkũruta ingĩkũruta
ho. 25 Ngũkũneana kũrĩ arĩa magũcaragia makũrute muoyo, o acio
wĩtigagĩra, ngũneane kũrĩ Nebukadinezaru, mũthamaki wa Babuloni na
kũrĩ andũ a Babuloni. 26 Wee hamwe na maitũguo ũrĩa wagũciarire,
ngamũnyuguta bũrũri ũngĩ kũrĩa mũtaciariirwo, na kũu nĩkuo inyuĩ eerĩ
mũgakuĩra. 27 Mũtirĩ hĩndĩ mũgaacooka gũkũ bũrũri ũyũ mwĩriragĩria
gũgaacooka.”

28 Hĩ anga mũndũ ũcio wĩtagwo Jekonia, nĩ nyũngũ nguũ na nyarare,
na kĩndũ gĩtarĩ mũndũ ũngĩkĩenda?

Nĩ kĩĩ gĩgũtũma we hamwe na ciana ciake manyugutwo,
na maikio bũrũri matooĩ?

29 Atĩrĩrĩ, wee bũrũri, bũrũri, bũrũri ũyũ,
ta thikĩrĩria ndũmĩrĩri ya Jehova!

30 Ūũ nĩguo Jehova ekuuga:

“Mũndũ ũyũ nĩandĩkwo maandĩko-inĩ, ta mũndũ ũtarĩ mwana,
mũndũ ũtakagaacĩra mũtũũrĩre-inĩ wake wothe,
nĩgũkorwo gũtirĩ mwana wake ũkaagaacĩra,
gũtirĩ ũgaikarĩra gĩtĩ gĩa ũthamaki kĩa Daudi
kana athamake rĩngĩ thĩinĩ wa Juda.”

23

Rũhonge rwa Ūthingu

1 “Hĩ! Kaĩ arĩithi arĩa manĩnaga na makahurunja mbũri cia rũũru
rwakwa marĩ na haaro-ĩ!” ũguo nĩguo Jehova ekuuga. 2 Nĩ ũndũ
ũcio Jehova Ngai wa Isiraeli ekũũria arĩithi arĩa marĩithagia andũ
akwa atĩrĩ: “Tondũ nĩmũhurunjĩte mbũri ciakwa na mũgaciingata, na
nĩmwagĩte gũcimenyerera-rĩ, nĩngamũherithia nĩ ũndũ wa ũũru ũcio
mwĩkĩte,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga. 3 “Nĩ mwene nĩngacookereria
matigari ma rũũru rwa mbũri ciakwa kuuma mabũrũri mothe marĩa
ndaacitwarithirie, ndĩcicookie ũrĩithio-inĩ wacio, na nĩigaciaranĩra kuo,
cingĩhe. 4 Nĩngacirehera arĩithi a gũcirĩithagia, na itigacooka gwĩtigĩra

kana kũmaka, na gũtirĩ o na ĩmwe yacio ĩkoora,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

⁵ Jehova ekuuga atĩrĩ, “Matukũ nĩmarooka rĩrĩa ngaarahũrĩra Daudi mũndũ mũthingu ũgerekanĩtio na Rũhonge rwa mũtĩ, na nĩwe Mũthamaki ũrĩa ũgaathamakaga arĩ na ũũgĩ, na ageekaga maũndũ marĩa magĩrĩire na ma kĩhooto bũrũri-inĩ.

⁶ Matukũ-inĩ make-rĩ, Juda nĩakahonokio, nake Isiraeli atũũre arĩ mũgitĩre.

Nake ageetagwo rĩitwa rĩrĩ:
Jehova-Ũthingu-Witũ.”

⁷ Nĩ ũndũ ũcio Jehova ekuuga atĩrĩ: “Matukũ nĩmarooka, rĩrĩa andũ matagacooka kuuga atĩrĩ, ‘Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo, ũrĩa warutire andũ a Isiraeli kuuma bũrũri wa Misiri,’ ⁸ no makoigaga atĩrĩ, ‘Ti-itherũ, o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo, ũrĩa warutire njiaro cia Isiraeli bũrũri ũrĩa ũrĩ mwena wa gathigathini, na kuuma mabũrũri-inĩ mothe kũrĩa aamathaamĩirie.’ Hĩndĩ ĩyo magaatũũra bũrũri wao ene.”

Anabii a Maheeni

⁹ Ũhoru ũkoniĩ anabii nĩ atĩrĩ:
Ngoro yakwa nĩthuthĩku;
mahĩndĩ makwa mothe nĩmarainaina.
Haana ta mũndũ mũrĩũ,
ngahaana ta mũndũ mũtoorie nĩ ndibei,
nĩ ũndũ wa Jehova,
na nĩ ũndũ wa ndũmĩrĩri ciake theru.

¹⁰ Bũrũri ũyũ ũiyũrĩte itharia;
bũrũri ũyũ ũikarĩte ũrĩ mũng’aru nĩ ũndũ wa kĩrumi,
naguo ũrĩithio wothe kũu werũ-inĩ ũkahooha.
Anabii marũmĩrĩire mĩtũũrĩre mĩũru,
na makahũthĩra hinya wao ũrĩa gũtagĩrĩire.

¹¹ “Anabii na athĩnjĩri-Ngai matiĩtigagĩra Ngai;
o na thĩinĩ wa hekarũ-inĩ yakwa,
nĩndĩĩoneire waganu wao,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

¹² “Nĩ ũndũ ũcio njĩra yao nĩngũtuĩka ndenderũ;
magaathaamĩrio nduma-inĩ,
na kũu nĩkuo makaagũĩra.
Nĩngamarehithĩria mwanangĩko
mwaka-inĩ ũrĩa makaaherithio,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

¹³ “Thĩinĩ wa anabii a Samaria-rĩ,
nĩndonire ũndũ ũrĩ magigi, naguo nĩ ũyũ:
Maarathaga mohoro na rĩitwa rĩa Baali,
nao makĩhĩtithia andũ akwa a Isiraeli.

¹⁴ Nĩngĩ thĩinĩ wa anabii a Jerusalemu-rĩ,
nĩnyonete ũndũ mũũru mũno, naguo nĩ ũyũ:
Matharanagia, na magatũũra maheenanageria.
Mekagĩra moko ma eeki naaĩ hinya,
gũkaaga mũndũ ũngĩgarũrũka atigane na waganu wake.
Othe mahaanĩte ta Sodomu harĩ nĩ;
andũ a Jerusalemu mahaana o ta Gomora.”

15 Nĩ ũndũ ũcio, ũhoru ũkoniĩ anabii acio, Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ũũ:

“Nĩngatũma marĩe irio ndũrũ
na manyue maaĩ marĩ na thumu,
nĩ ũndũ kuuma kũrĩ anabii a Jerusalemu,
wagi wa gwĩtigĩra Ngai ũhunjĩte bũrũri-inĩ guothe.”

16 Ũũ nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga:
“Mũtigathikĩrĩrie ũrĩa anabii acio maramũrathĩra;
nĩ cĩrĩgĩrĩro cia tũhũ mamũheaga.

Maaragia ũhoru wa cioneki ciumĩte meciiria-inĩ mao ene,
no ti kuuma kanua ka Jehova.

17 Mathiiaga na mbere na kwĩra andũ arĩa maathũire atĩrĩ,
‘Jehova ekuuga atĩrĩ: Nĩmũkũgĩa na thayũ.’

Na kũrĩ arĩa othe marũmagĩrĩra ũremi wa ngoro ciao,
makameera atĩrĩ, ‘Gũtirĩ ũũru ũkũmũkora.’

18 No rĩrĩ, nũũ wao ũrĩ warũgama ciira-inĩ wa Jehova,
akĩona kana akĩigua kiugo gĩake.
Nũũ wathikĩrĩrie kana akĩigua kiugo gĩake?

19 Atĩrĩrĩ, kĩhuhũkanio kĩa Jehova
gĩgaatuthũka na mang’ũrĩ,
ta kĩhuhũkanio kĩnene gĩkĩharũrũka,
nakĩo kĩgũire mĩtwe ya andũ arĩa aaganu.

20 Marakara macio ma Jehova matigaathira,
o nginya rĩrĩa akaahingia
muoroto wa ngoro yake.

Matukũ-inĩ marĩa magooka-rĩ,
nĩmũgataũkĩrwo nĩ ũhoru ũcio wega.

21 Anabii acio-rĩ, ti nĩ ndaamatũmire,
no rĩrĩ, nĩmateng’erete na ndũmĩrĩri ciao;
nĩ ndiamaarĩrie,
no-o no marathĩte mohoro.

22 No korwo nĩmarũgamĩte ciira-inĩ wakwa-rĩ,
nĩmangĩahunjirĩe ndũmĩrĩri yakwa kũrĩ andũ akwa,
na nĩmangĩagarũrũkĩte, magatigana na mĩthĩire yao mĩũru,
na magatigana na cĩiko ciao njũru.

23 “Kaĩ ndĩ Ngai wa o gũkũ gũkuhĩ,
na ndirĩ Ngai wa kũraya?”
ũguo nĩguo Jehova ekũũria.

24 “Kũrĩ mũndũ ũngĩhota kwĩhitha kũrĩa kwĩhithĩte mũno,
ũndũ itangĩhota kũmuona?”
ũguo nĩguo Jehova ekũũria.

“Githĩ ndiyũrĩte kũndũ guothe, igũrũ na thĩ?”
ũguo nĩguo Jehova ekũũria.

25 “Nĩnjiguĩte ũrĩa anabii moigaga arĩa marathaga mohoro ma ma-
heeni makĩgwetaga rĩitwa rĩakwa. Moigaga atĩrĩ, ‘Nĩndĩrarootire!
Nĩndĩrarootire!’ 26 Nĩ nginya rĩ ũhoru ũyũ ũgũthĩ na mbere ngoro-inĩ
cia anabii acio maheenanageria, o acio marathaga maũndũ ma matũhũhũ
moimĩte meciiria-inĩ mao ene? 27 Meciragia atĩ irooto icio meranaga
mũndũ na ũrĩa ũngĩ nĩgũtũma andũ akwa mariganĩrwo nĩ rĩitwa rĩakwa,
o ta ũrĩa maithe mao mariganĩrwo nĩ rĩitwa rĩakwa makĩhooya Baali.
28 Mũnabii ũrĩa ũrotete kĩroto-rĩ, nĩaheane ũhoru wa kĩroto kũ gĩake, no

rĩrĩ, ũrĩa ũrĩ na ndũmĩrĩri yakwa nĩaheane ũhoro wayo arĩ na wĩhokeku. Tondũ-rĩ, kaĩ rũũwa rwa ngano rũrĩ na ũhoro ũrĩkũ na ngano?" ũguo nĩguo Jehova ekũũria. ²⁹ "Githĩ ndũmĩrĩri yakwa ndĩhaana ta mwaki, o na ta kĩbũi kĩrĩa gĩthetheraga rwaro rwa ihiga rũgatuĩka tũcere?" ũguo nĩguo Jehova ekũũria.

³⁰ "Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩndeganĩte na anabii acio maiyaga ndeto mũndũ kuuma kũrĩ ũrĩa ũngĩ, magaciaria ta ciumĩte kũrĩ nĩ," ũguo nĩguo Jehova ekuuga. ³¹ Ũũ nĩguo Jehova ekuuga, "Nĩngũũkĩrĩra anabii acio maaragia ndeto ciao ene, na magacooka makoiga atĩrĩ, 'Ũguo nĩguo Jehova oiga.' ³² Ĩ ti-itherũ, nĩngũũkĩrĩra anabii acio marathaga mohoro ma irooto cia maheeni," ũguo nĩguo Jehova ekuuga. "Maheanaga ũhoro wacio, makahĩtithia andũ akwa na maheeni na mwĩtĩio wao, no ti nĩ ndĩmatũmĩte kana ngamaatha. Matigunaga andũ aya o na hanini," ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

Ndũmĩrĩri Nditũ cia Maheeni, na Anabii a Maheeni

³³ "Rĩrĩa andũ aya, kana mũnabii, o na kana mũthĩnjĩri-Ngai mangĩkũũria atĩrĩ, 'Ndũmĩrĩri nditũ kuuma kũrĩ Jehova nĩ ĩrĩkũ?' ũkameera atĩrĩ, 'Ndũmĩrĩri nditũ ya Jehova nĩ inyuĩ, na nĩngamũtiganĩria, ũguo nĩguo Jehova ekuuga.' ³⁴ Mũnabii, kana mũthĩnjĩri-Ngai, o na kana mũndũ ũngĩ o wothe angiuga atĩrĩ, 'Ĩno nĩyo ndũmĩrĩri nditũ kuuma kũrĩ Jehova,' nĩ nĩngaherithia mũndũ ũcio o hamwe na nyũmba yake. ³⁵ Mũndũ o mũndũ wanyu atiindaga akĩũria mũratawe kana mũndũ wao atĩrĩ: 'Icookia rĩa Jehova nĩ rĩrĩkũ?' kana, 'Jehova oigĩte atĩa?' ³⁶ No rĩrĩ, mũtigacooke kuuga rĩngĩ atĩ 'ndũmĩrĩri nditũ kuuma kũrĩ Jehova,' tondũ kiugo kĩa mũndũ we mwene nĩkĩo gĩtuĩkaga ndũmĩrĩri yake nditũ, na ũguo nĩguo mũgarũraga ciugo cia ndũmĩrĩri cia Ngai ũrĩa ũrĩ muoyo, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai witũ. ³⁷ Mũtindaga mũkĩũria mũnabii atĩrĩ: 'Jehova agũcookeirie ũhoro ũrĩkũ?' kana, 'Jehova aarĩtie atĩa?' ³⁸ O na gwatũka inyuĩ nĩmugaga atĩrĩ, 'Ĩno nĩyo ndũmĩrĩri nditũ kuuma kũrĩ Jehova,' ũũ nĩguo Jehova ekuuga: Nĩmwahũthĩrire ciugo ici, 'Ĩno nĩyo ndũmĩrĩri nditũ kuuma kũrĩ Jehova,' o na gũtuĩka nĩndamwĩrite mũtikanoige atĩ 'Ĩno nĩyo ndũmĩrĩri nditũ kuuma kũrĩ Jehova.' ³⁹ Nĩ ũndũ ũcio, ti-itherũ nĩngariganĩrwo nĩ inyuĩ, ndĩmũingate mwehere mbere yakwa hamwe na itũũra rĩrĩ inene rĩrĩa ndaamũheire inyuĩ ene o na maithe manyu. ⁴⁰ Nĩngamũrehithĩria thoni cia gũtũũra tene na tene, ĩ, ndũme mũconorithio na njono itakariganĩra."

24

Ikabũ Igĩrĩ cia Ngũyũ

¹ Thuutha wa Jekonia mũrũ wa Jehoakimu mũthamaki wa Juda na anene ake, na mabundi na atũũri a Juda gũtahwo, makĩrutwo Jerusalemu magĩtwarwo Babuloni nĩ Nebukadinezaru, mũthamaki wa Babuloni-rĩ, Jehova nĩanyonirie ikabũ igĩrĩ cia ngũyũ ciigĩtwo hau mbere ya hekarũ ya Jehova. ² Gĩkabũ kĩmwe kĩarĩ na ngũyũ njega mũno, ta ngũyũ iria ciambaga kwĩrua; gĩkabũ kĩrĩa kĩngĩ kĩarĩ na ngũyũ njũru mũno, itangĩrĩka nĩ ũndũ wa ũrĩa ciathũkĩte.

³ Hĩndĩ ĩyo Jehova akĩnjũũria atĩrĩ, "Jeremia, nĩ kĩ ũroona?"

Ngĩmũcookeria atĩrĩ, "Nĩ ngũyũ. Iria njega nĩ njega mũno, no iria njũru nĩ njũru mũno ũndũ itangĩrĩio."

⁴ Hĩndĩ ĩyo ndũmĩrĩri ya Jehova ĩkĩnginyĩra, ngĩrwo atĩrĩ: ⁵ “Jehova, Ngai wa Isiraeli ekuuga atĩrĩ: ‘O ta ngũyũ ici imwe njega-rĩ, ũguo noguo nyonaga andũ a Juda marĩ ega arĩa maatahirwo, acio ndaarutire gũkũ ngĩmatwara bũrũri wa Babuloni. ⁶ Maitho makwa nĩmakamarora na ndĩmeeke maũndũ mega, na nĩngamacookia gũkũ bũrũri ũyũ. Nĩngamarũgamia na ndikamamomora; nĩngamahaanda na ndigacooka kũmamunya. ⁷ Nĩngamahe ngoro ya gũtũma mamenye atĩ nĩ nĩ Jehova. Nĩmagatuĩka andũ akwa na nĩ ndũike Ngai wao, nĩgũkorwo nĩmakanjookerera na ngoro ciao ciothe.

⁸ “‘No rĩrĩ, o ta ngũyũ icio njũru, icio itangĩrĩka nĩ ũndũ wa ũrĩa ithũkĩte-rĩ,’ Jehova ekuuga atĩrĩ, ‘ũguo no taguo ngeeka Zedekia mũthamaki wa Juda, na anene ake o na matigari ma andũ a Jerusalemu, arĩa magaakorwo matigaire gũkũ bũrũri ũyũ kana arĩa matũũraga bũrũri wa Misiri. ⁹ Nĩngatũma mathũũrwo mũno, matuĩke kĩndũ gĩa gũthirĩkia mothamaki mothe ma gũkũ thĩ, na mameneke na matuĩke a kuunagwo thimo, na matũũre mathekağĩrĩrwo na manyiitagwo nĩ kĩrumi kũrĩa guothe ngaamathaamĩria. ¹⁰ Nĩngamarehithĩria rũhiũ rwa njora, na ng’aragu, na mũthiro imokĩrĩre, nginya maniinwo mathire bũrũri-inĩ ũrĩa ndaamaheire o na ngĩhe maithe mao.’ ”

25

Mĩaka Mĩrongo Mũgwanja ya Ũkombo

¹ Ndũmĩrĩri nĩyakinyĩrĩre Jeremia ĩkoniĩ andũ othe a Juda, mwaka-inĩ wa kana wa gũthamaka kwa Jehoiakimu mũrũ wa Josia mũthamaki wa Juda, naguo nĩguo warĩ mwaka wa mbere wa gũthamaka kwa Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni. ² Nĩ ũndũ ũcio Jeremia ũcio mũnabii akĩira andũ othe a Juda na arĩa othe maatũũraga Jerusalemu atĩrĩ: ³ Ihinda rĩa mũaka mĩrongo ĩrĩ na ĩtatũ, kuuma mwaka-inĩ wa ikũmi na ĩtatũ wa ũthamaki wa Josia mũrũ wa Amoni mũthamaki wa Juda, nginya ũmũthĩ, ndũmĩrĩri cia Jehova itũire inginyagĩrĩra, na nĩ ngamũhe ũhoro wacio kaingĩ kaingĩ, no mũtithikĩrĩrie.*

⁴ Na rĩrĩ, o na gũtuĩka Jehova nĩamũtũmĩre ndungata ciake ciothe cia anabii kaingĩ, kaingĩ, mũtiigana gũthikĩrĩria kana gũtega matũ manyu nĩguo mũmaigue. ⁵ Maamwĩrĩte atĩrĩ, “Garũrũkai rĩu o ũmwe wanyu, mũtigane na mũthiire yanyu mũũru na ciĩko cianyu njũru, nĩguo mũtũũre bũrũri-inĩ ũrĩa Jehova aamũheire inyuĩ o na maithe manyu nginya tene. ⁶ Mũtikanarũmĩrĩre ngai ingĩ mũcitungatĩre kana mũcihooe; mũtikandakarie na ũndũ wa kĩrĩa mwĩthondekeire na moko manyu. Mwathĩka ũguo, hĩndĩ ĩyo ndikamũgera ngero.”

⁷ Jehova ekuuga atĩrĩ, “No inyuĩ mũtiathikĩrĩrie, no mũgũĩthirĩkia nĩguo ndaakare na ũndũ wa kĩrĩa mwethondekeire na moko manyu, na inyuĩ nĩmũkĩĩgerithĩtie ngero.”

⁸ Nĩ ũndũ ũcio Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ: “Tondũ nĩmũregete gũthikĩrĩria ndũmĩrĩri yakwa, ⁹ nĩngwĩta andũ othe a mwena wa gathigathini hamwe na ndungata yakwa Nebukadinezaru, mũthamaki wa Babuloni,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga. “Nĩngũmarehe mookĩrĩre bũrũri ũyũ na arĩa matũũraga kuo o na mookĩrĩre ndũrĩrĩ ciothe iria iĩrigiicĩirie. Nĩngamaniina biũ na ndũme matuĩke ta kĩndũ kĩa ihooru na gĩa kũmeneka, na manangĩke nginya tene. ¹⁰ Nĩngũmehereria mĩgambo

* **25:3** Andũ a Juda nĩmagire gũthikĩrĩria ndũmĩrĩri ya Jeremia, o ta ũrĩa Ngai aamũmenyithĩtie rĩrĩa aamwĩtĩre (Jer 1:17-19).

ya gĩkeno na ya kũrũũhia, o na mĩgambo ya mũhiki na mũhikania, na mũrurumo wa ithĩi, o na ũtheri wa tawa. ¹¹ Bũrũri ũyũ wothe ũgaatuĩka bũrũri ũtarĩ kĩndũ o na ũkirĩte ihooru, nacio ndũrĩrĩ icio nĩngatungatĩra mũthamaki wa Babuloni mĩaka mĩrongo mũgwanja.

¹² “No rĩrĩ, mĩaka mĩrongo mũgwanja yathira, nĩngaherithia mũthamaki wa Babuloni na rũrĩrĩ rwake, herithie bũrũri ũcio wa andũ a Babuloni nĩ ũndũ wa mahĩtia mao, na ningĩ nĩngatũma bũrũri ũcio ũtũũre ũkirĩte ihooru nginya tene,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga. ¹³ “Nĩngarehithĩria bũrũri ũcio maũndũ mothe marĩa ndanoiga atĩ nĩmakaũkora, marĩa mothe mandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩrĩ, o macio maarathĩrwo ndũrĩrĩ ciothe nĩ Jeremia. ¹⁴ Nĩgũkorwo o ene nĩmagatuĩka ngombo cia ndũrĩrĩ nyingĩ na athamaki anene; na nĩ nĩngerĩhĩria harĩo kũringana na ciĩko ciao, o na kũringana na maũndũ marĩa maneeke na moko mao.”†

Gĩkombe kĩa Marakara ma Ngai

¹⁵ Atĩrĩrĩ, Jehova Ngai wa Isiraeli, aanjĩrĩre atĩrĩ: “Oya gĩkombe gĩkĩ kĩiyũrĩte ndibei ya mang’ũrĩ makwa kuuma guoko-inĩ gwakwa, na ũkĩnyuithie ndũrĩrĩ iria ciothe ngũgũtũma kũrĩ cio. ¹⁶ Rĩrĩa ikaanyua-rĩ, nĩngatũgũũga na igũrũke nĩ ũndũ wa rũhiũ rwa njora rũrĩa ngaarehithia gatagatĩ-inĩ kao.”

¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio ngĩoya gĩkombe kũ kuuma guoko-inĩ kwa Jehova, na ngĩtũma ndũrĩrĩ iria ciothe aandũmĩte kũrĩ cio ikĩnyũire: ¹⁸ itũũra rĩa Jerusalemu na matũũra ma Juda, na athamaki akuo na anene akuo, nĩguo manangĩke, na matũũke ta kĩndũ kĩrĩ magigi na gĩa kũmeneka, o na kĩndũ kĩgwatĩtwo nĩ kĩrumi, ta ũrĩa matariĩ ũmũthĩ; ¹⁹ ningĩ Firaũni mũthamaki wa Misiri, na arĩa mamũtungataga, na anene ake na andũ ake othe, ²⁰ na ageni arĩa othe matũũraga kuo; na ningĩ athamaki othe a Uzu; na ningĩ athamaki othe a Afilisti (aya nĩ andũ a Ashikeloni, na Gaza, na Ekironi, o na andũ arĩa maatigaire Ashidodi); ²¹ ningĩ andũ a Edomu, na Moabi na Amoni; ²² ningĩ athamaki othe a Turo na Sidoni; o na athamaki a icigĩrĩra iria irĩ mũrĩmo wa iria; ²³ ningĩ andũ a Dedani, na Tema, na Buzu, na arĩa othe marĩ kũraya; ²⁴ ningĩ athamaki othe a Arabia, na athamaki othe a ndũrĩrĩ ng’eni arĩa matũũraga werũ-inĩ; ²⁵ ningĩ athamaki othe a Zimuri, na Elamu na Media; ²⁶ o na athamaki othe a mwena wa gathigathini, a gũkuhĩ na a kũraya, marũmanĩrĩre mũndũ na ũrĩa ũngĩ: moimĩte mothamaki-inĩ mothe ma thĩ. Na thuutha wao othe, mũthamaki wa Sheshaki nĩagakĩnyũra o nake.

²⁷ “Ūcooke ũmeere atĩrĩ, ‘Ūũ nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga: Nyuai, mũrĩio na mũtahĩke, mũcooke mũgũe na mũtikanacooke gũũkĩra, nĩ ũndũ wa rũhiũ rwa njora rũrĩa ngaarehithia gatagatĩ-inĩ kanyu.’ ²⁸ No rĩrĩ, mangĩkaarega kuoya gĩkombe kũ kuuma guoko-inĩ gwaku manyue-rĩ, ũkameera atĩrĩ, ‘Ūũ nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga: No nginya mũnyue! ²⁹ Atĩrĩrĩ, nĩnyambĩrĩrie kũrehe mwanangĩko itũũra-inĩ rĩrĩ inene rĩtanĩtio na Rĩitwa rĩakwa; anga inyuĩ no mwage kũherithio? Mũtikaaga kũherithio, nĩ ũndũ nĩndĩrarehithĩria andũ arĩa othe matũũraga gũkũ thĩ rũhiũ rwa njora, ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.’

³⁰ “Rĩũ marathĩre mohoro maya mothe, ũmeere atĩrĩ: “ ‘Jehova akaararama arĩ o kũu igũrũ;

† 25:14 Ngai nĩarekereirie andũ a Babuloni maathwo nĩ mabũrũri mangĩ nĩ ũndũ wa ũrĩa meekire andũ a Juda.

- akaagamba ta ngwa arĩ gĩikaro-inĩ gĩaake gĩtheru,
na ararame na hinya, okĩrĩre bũrũri wake.
- Akaanĩrĩra na mũgambo mũnene mũno
ta wa andũ arĩa marangagĩrĩria thabibũ,
agũthũkĩre andũ othe arĩa matũũraga gũkũ thĩ.
- ³¹ Inegene rĩu nĩrĩkaiguĩka nginya ituri-inĩ ciothe cia thĩ,
nĩ ũndũ Jehova nĩagaciirithia ndũrĩrĩ;
nĩagatuĩra andũ othe ciira
na oorage arĩa aaganu na rũhiũ rwa njora,' ”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
- ³² Ũũ nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga:
“Atĩrĩrĩ! Mwanangĩko nĩũrahunja
kuuma rũrĩrĩ rũmwe nginya rũrĩa rũngĩ;
kĩhuhũkanio nĩkĩrahuhũkana
kuuma ituri-inĩ cia thĩ.”
- ³³ Ihinda-inĩ rĩu andũ arĩa mooragithĩtio nĩ Jehova magaakorwo maara-
ganĩte kũndũ guothe, kuuma gĩturi kĩmwe gĩa thĩ nginya kĩrĩa kĩngĩ.
Matikarĩrĩrwo, kana monganio, kana mathikwo, no magaaikara ta rũrua,
mahurunjũkĩte thĩ.
- ³⁴ Rĩrai na mũgirĩke, inyuĩ arĩithi aya;
mwĩgaragariei rũkũngũ-inĩ, inyuĩ atongoria a rũũru rwa mbũri.
Nĩgũkorwo ihinda rĩanyu rĩa gũthĩnjwo nĩ ikinyu;
mũkaagũa mũthuthĩke o ta rĩũmba rĩrĩa rĩega mũno.
- ³⁵ Arĩithi acio matikoona kũndũ gwa kũũrĩra,
na atongoria a rũũru rwa mbũri matikoona gwa gwĩtharĩra.
- ³⁶ Thikĩrĩria mũigue kĩrĩro kĩa arĩithi,
o na kĩgirĩko kĩa atongoria a rũũru rwa mbũri,
nĩ ũndũ Jehova nĩaranangithia ũrĩithio wao.
- ³⁷ Ũrĩithio ũcio wa cianda-inĩ ũtarĩ ũgwati nĩũkanangwo
tondũ wa marakara mahiũ ma Jehova.
- ³⁸ Akoimagara ta mũrũũthi ũkiuma kĩmamo-inĩ kĩaguo,
na bũrũri wao nĩũgaakira ihooru
nĩ tondũ wa rũhiũ rwa njora rwa mũhinyanĩrĩria,
na nĩ ũndũ wa marakara mahiũ ma Jehova.

26

Jeremia Kwĩhĩtĩrwo Kũũragwo

- ¹ Rĩrĩa Jehoiakimu mũrũ wa Josia, mũthamaki wa Juda ambĩrĩrie
gũthamaka-rĩ, ndũmĩrĩri nĩyanginyĩrĩre yumĩte kũrĩ Jehova, ngũrwo atĩrĩ:
² “Jehova ekuuga atĩrĩ: Rũgama nja ya nyũmba ya Jehova warĩrie andũ
othe a matũũra ma Juda, acio mokaga kũhoera thĩnĩ wa nyũmba ĩno ya
Jehova. Mahe ũhoru ũrĩa wothe ngũgwatha; ndũgatige o na kiugo kĩmwe.
³ Hihi nĩmegũgũthikĩrĩria na mũndũ o mũndũ wao agarũrũke atigane na
mĩthĩre yake mĩũru. Hĩndĩ ĩyo na nĩ ndĩricũkwo ndige kũmarehera
mwanangĩko ũrĩa nduĩte atĩ nĩngũmarehera, nĩ ũndũ wa ciiko ciao
njũru iria mekĩte. ⁴ Meere atĩrĩ, ‘Jehova ekuuga atĩrĩ: Mũngĩrega
kũnjigua na kũrũmĩrĩra mawatho makwa marĩa njigĩte mbere yanyu,
⁵ na mũngĩaga gũthikĩrĩria ciugo cia ndungata ciakwa anabii, o icio
ndĩmũtũmagĩra kaingĩ kaingĩ (o na gwatuĩka mũticiiguaga), ⁶ hĩndĩ ĩyo
nĩngatũma nyũmba ĩno ĩtuĩke ta Shilo, o narĩo itũũra rĩrĩ inene ndĩrĩtue
rĩa kũgwetagwo ta kĩrumi nĩ andũ a ndũrĩrĩ ciothe cia thĩ.’ ”

⁷ Athĩnjĩri-Ngai, na anabii, na andũ acio angĩ othe makĩigua Jeremia akĩaria ndũmĩrĩri ãyo kũu nyũmba-inĩ ya Jehova. ⁸ No rĩrĩ, Jeremia aarĩkia kwĩra andũ maũndũ marĩa mothe Jehova aamwathĩte ameere-rĩ, athĩnjĩri-Ngai, na anabii, na andũ acio angĩ othe makĩmũnyiita, makĩmwĩra atĩrĩ, “Wee no nginya ũkue! ⁹ Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte ũrathe mohoro ũkĩgwetaga rĩitwa rĩa Jehova, ũkoiga atĩ nyũmba ãno ãgaatuĩka ta Shilo, narĩo itũũra rĩrĩ inene rĩkire ihooru na rĩtiganĩrio?” Nao andũ acio othe makĩũngana, makĩrigiicĩria Jeremia kũu thĩinĩ wa nyũmba ya Jehova.

¹⁰ Rĩrĩa anene a Juda maaiguire maũndũ macio, makĩambata moimĩte nyũmba ya ũthamaki, magĩthĩĩ nyũmba-inĩ ya Jehova, makĩrũgama o mũndũ handũ hake itoonyero-inĩ rĩa Kĩhingo kĩrĩa Kĩerũ kĩa nyũmba ya Jehova. ¹¹ Hĩndĩ ãyo athĩnjĩri-Ngai na anabii makĩra anene acio na andũ othe atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ agĩrĩre atuĩrwo kũũragwo, tondũ nĩarathĩte maũndũ mooru makoniĩ itũũra rĩrĩ inene. Nĩmũmeiguĩrĩre na matũ manyu!”

¹² Hĩndĩ ãyo Jeremia akĩra anene othe na andũ othe atĩrĩ: “Nĩ Jehova wandũmire ngarathe maũndũ ma gũkĩrĩra nyũmba ãno na itũũra rĩrĩ, o ta ũguo mũrĩkĩtie kũigua. ¹³ Rĩu garũrĩrai mũthĩire yanyu na ciĩko cianyu na mwathĩkĩre Jehova Ngai wanyu. Nake Jehova nĩekwĩricũkwo aage kũrehe mwanangĩko ũcio aamũgweteire. ¹⁴ No nĩ-rĩ, ndĩ moko-inĩ manyu; njĩkai o ũrĩa mũkuona arĩ wega na kwagĩrĩre. ¹⁵ No rĩrĩ, menyai wega, atĩ mũngĩnjũraga nĩmũgũcookererwo nĩ mahĩtia ma gũita thakame ya mũndũ ũtarĩ ũũru ekĩte, inyuĩ ene ãmũcookerere, hamwe na itũũra rĩrĩ inene, na arĩa othe matũũraga kuo, tondũ ti-itherũ nĩ Jehova ũndũmĩte kũrĩ inyuĩ njarie ũhoru ũyũ wothe mũkĩũiguaga.”

¹⁶ Hĩndĩ ãyo anene na andũ acio angĩ othe makĩra athĩnjĩri-Ngai na anabii atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ ndaagĩrĩre gũtuĩrwo gũkua! Aatwarĩire akĩgwetaga rĩitwa rĩa Jehova Ngai witũ.”

¹⁷ Athuuri amwe a bũrũri ũcio makĩrũgama hau mbere, makĩra ũngano ũcio wa andũ othe atĩrĩ, ¹⁸ “Mika ũrĩa Mũmoreshethu nĩarathire ũhoru matukũ-inĩ ma Hezekia, mũthamaki wa Juda. Eerire andũ othe a Juda atĩrĩ, ‘Ũũ nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga:

“Zayuni nĩgũkarĩmwo ta mũgũnda,

Jerusalemu gũgaatuĩka ta hĩba ya kagoto,

nakĩo kĩrĩma gĩkĩ gĩakĩtwo hekarũ

gĩtuĩke ta kĩhumbu kĩmereirwo nĩ ithaka.’

¹⁹ “Hezekia mũthamaki wa Juda kana mũndũ ũngĩ wothe kũu Juda nĩamũũragire? Githĩ Hezekia ti gwĩtigĩra eetigĩrĩre Jehova, na agĩcaria gwĩtĩkĩrĩka nĩwe? Na githĩ Jehova ndeerĩcũkirwo agĩtiga kũrehe mwanangĩko ũrĩa oigĩte nĩekũmarehera? Tũrorete kwĩrehere mwanangĩko mũũru mũno!”

²⁰ (Nĩngĩ nĩ haarĩ mũndũ ũngĩ wetagwo Uria mũrũ wa Shemaia, wa kuuma Kiriathu-Jearimu, nake aarathire ũhoru akĩgwetaga rĩitwa rĩa Jehova; aarathire o maũndũ ta maya megĩĩ itũũra rĩrĩ inene na bũrũri ũyũ, o ta ũguo Jeremia aarathĩte. ²¹ No rĩrĩa Mũthamaki Jehoiakimu, na atongoria ake a mbaara na anene maiguire ndũmĩrĩri yake, mũthamaki agĩcaria njĩra ya kũmũũraga. No Uria nĩaiguire ũhoru ũcio, agĩtigĩra, na akĩũrĩra bũrũri wa Misiri. ²² Na rĩrĩ, Mũthamaki Jehoiakimu agĩtũma Elinathani mũrũ wa Akiboru athĩ bũrũri wa Misiri, marĩ hamwe na andũ angĩ. ²³ Nao makĩgĩra Uria kuuma Misiri, makĩmũtwara kũrĩ Jehoiakimu

ũcio mũthamaki, nake akĩmũũragithia na rũhiũ rwa njora, nakĩo kĩimba gĩake gĩgĩteeo mbĩrĩra-inĩ harĩa haathikagwo andũ arĩa mataarĩ bata).

²⁴ No rĩrĩ, Ahikamu mũrũ wa Shafani akĩgitĩra Jeremia, na nĩ ũndũ ũcio ndaaneanirwo kũrĩ andũ mamũũrage.

27

Juda Nĩagatungata Nebukadinezaru

¹ O kĩambĩrĩria-inĩ kĩa wathani wa Zedekia mũrũ wa Josia, mũthamaki wa Juda, ndũmĩrĩri ĩno nĩyakinyĩrĩire Jeremia yumĩte kũrĩ Jehova: ² Nake Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Wĩthondekere icooki rĩa mĩkwa na mĩtĩ mĩkĩranie, ũcooke ũmĩkĩre ngingo. ³ Ũcooke ũtũme ndũmĩrĩri kũrĩ athamaki a Edomu, na Moabi, na Amoni, na Turo na Sidoni ũmĩnengerete abarũthi ao arĩa mokĩte Jerusalemu kũrĩ Zedekia mũthamaki wa Juda. ⁴ Mahe ndũmĩrĩri matwarĩre anene ao, ũmeere atĩrĩ, ‘Ũũ nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga: “Ĩrai anene anyu atĩrĩ: ⁵ Nĩ nĩ ndombire thĩ na andũ arĩa marĩ kuo o na nyamũ iria irĩ kuo na hinya wakwa mũnene na ndambũrũkĩtie guoko gwakwa, na ndĩmĩheaga o mũndũ ũrĩa ingĩenda kũhe. ⁶ Na rĩu nĩngũneana mabũrũri manyu mothe kũrĩ ndungata yakwa Nebukadinezaru, mũthamaki wa Babuloni; nĩngũtũma o na nyamũ cia gĩthaka imũtungatagĩre. ⁷ Ndũrĩrĩ ciothe nĩkamũtungatĩra we, na mũriũ, o na mwana wa mũriũ, nginya rĩrĩa ihinda rĩa bũrũri wake rĩgaakinya; hĩndĩ ĩyo ndũrĩrĩ nyingĩ na athamaki anene nĩmakamũtua wa kũmatungatagĩra arĩ o.

⁸ “ “No rĩrĩ, rũrĩrĩ o ruothe kana ũthamaki o wothe arĩa makaaga gũtungatĩra Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni, kana marege kũinamia ngingo mekĩrwo icooki rĩake, nĩngaherithia rũrĩrĩ rũu na rũhiũ rwa njora, na ng’aragu, na mũthiro, nginya rĩrĩa ngarũniinithia na guoko gwake, ũguo nĩguo Jehova ekuuga. ⁹ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, tigai gũthikĩrĩria anabii anyu, na arathi anyu, na ataũri-a-irooto, na aragũri, kana andũ-ago, o acio mamwĩraga atĩrĩ: ‘Inyuĩ mũtirĩ hĩndĩ mũgaatungatĩra mũthamaki wa Babuloni.’ ¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio nĩ ũhoru wa maheeni mamũrathagĩra, marĩa magaatũma mũtahwo, mũtwarwo kũndũ kũraya na bũrũri wanyu; ngamũingata, mũniinwo biũ. ¹¹ No rũrĩrĩ rũrĩa ruothe rũkainamia ngingo rwĩkĩrwo icooki rĩa mũthamaki wa Babuloni na rũmũtungatĩre-rĩ, nĩngetĩkĩria rũrĩrĩ rũu rũtũũre bũrũri-inĩ wao kũmbe, marĩmage na maikarage kuo, ũguo nĩguo Jehova ekuuga.” ’ ”

¹² Nĩndaheanire ndũmĩrĩri o ro ĩyo kũrĩ Zedekia mũthamaki wa Juda. Ngĩmwĩra atĩrĩ, “Inamia ngingo yaku, wĩkĩrwo icooki rĩa mũthamaki wa Babuloni; mũtungatĩre we mwene na andũ ake, na nĩũgũtũũra muoyo. ¹³ Wee mwene mũrĩ na andũ aku-rĩ, mũgũkĩnĩnithia nĩkĩ na rũhiũ rwa njora, na ng’aragu, o na mũthiro, o icio Jehova atuĩrĩire rũrĩrĩ o ruothe rũrĩa rũtagatungatĩra mũthamaki wa Babuloni? ¹⁴ Tiga gũthikĩrĩria ũhoru wa anabii acio makwĩraga atĩrĩ, ‘Wee ndũrĩ hĩndĩ ũgaatungatĩra mũthamaki wa Babuloni,’ tondũ makũrathagĩra ũhoru wa maheeni. ¹⁵ ‘Nĩ ndimatũmĩte,’ nĩguo Jehova ekuuga. ‘Mararatha ũhoru wa maheeni, makĩgwetaga rĩitwa rĩakwa. Nĩ ũndũ ũcio nĩngamũingata, na inyuĩ mũniinwo biũ, wee hamwe na anabii acio makũrathagĩra mohoro.’ ”

¹⁶ Ngĩcooka ngĩra athĩnjĩri-Ngai na andũ acio angĩ othe atĩrĩ: “Ũũ nĩguo Jehova ekuuga: Tigai gũthikĩrĩria anabii acio mamwĩraga atĩrĩ, ‘Hatigairie o kahinda kanini, nacio indo iria ciarutirwo nyũmba ya Jehova

icookio kuuma Babuloni.’ Maramūrathīra ūhoro wa maheeni. ¹⁷ Tigai kũmathikīrīria. Tungatīrai mũthamaki wa Babuloni, na nīmũgũtũūra muoyo. Kaĩ itũūra rīrī rīngīkīanangwo nīkī? ¹⁸ Angīkorwo acio nĩ anabii marĩ na ndũmīrīri kuuma kūrī Jehova-rī, nĩmagīthaithe Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩguo indo iria itigarīte gũkũ thīnī wa nyũmba ya Jehova, o na thīnī wa nyũmba ya mũthamaki wa Juda, o na kũu Jerusalemu itigatwarwo Babuloni. ¹⁹ Nĩ ūndũ ũũ nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe oigīte ūhoro ũkonīi itugī cia hekarũ, na karia ka maaĩ, indo cia kũigīrīra iria ingī, na indo ciothe cia nyũmba ingīkorwo itigaire gũkũ itũūra-inĩ rīrī inene, ²⁰ iria Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni ataakuire hīndī ĩrīa aatahire Jekonia mūrũ wa Jehoiakimu mũthamaki wa Juda agīthaamio arutītwo Jerusalemu na agītwarwo Babuloni, we mwene hamwe na andũ othe a Juda na a Jerusalemu arīa maarĩ igweta: ²¹ ĩ, ti-itherũ Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli oigīte atīrī ūhoro ũkonīi indo icio itigaire thīnī wa nyũmba ya Jehova, o na thīnī wa gũikaro kĩa mũthamaki wa Juda, o na kũu Jerusalemu: ²² ‘Nĩgatwarwo Babuloni, na igaikara kũu nginya mũthenya ũrīa ngooka gũcigīra,’ ũguo nĩguo Jehova ekuuga. ‘Hīndī ĩyo nĩngacirehe ndīcicookie gũkũ.’ ”

28

Hanania Mũnabii wa Maheeni

¹ Mweri-inĩ wa gatano mwaka-inĩ ũcio, nĩguo mwaka wa kana, o kīambīrīria-inĩ kĩa ũthamaki wa Zedekia mũthamaki wa Juda, mũnabii wetagwo Hanania mūrũ wa Azuri, ũrīa woimīte Gibeoni, nĩanjīrīre atīrī, tūrī o kũu nyũmba ya Jehova mbere ya athīnjīri-Ngai na andũ arīa angī othe: ² “Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga atīrī: ‘Nĩnyunangīte icooki rīa mũthamaki wa Babuloni. ³ Mīaka ĩrī ĩtanathira, nĩngũcookithia indo cia nyũmba ya Jehova gũkũ, iria Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni aarutire gũkũ agīcitwara Babuloni. ⁴ Ningī Jekonia mūrũ wa Jehoiakimu mũthamaki wa Juda, nĩngamũcookia marĩ hamwe na andũ othe arīa maatahīttwo kuuma Juda magītwarwo Babuloni, nĩ ūndũ nĩnyunangīte icooki rīa mũthamaki wa Babuloni,’ ” ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

⁵ Hīndī ĩyo mũnabii Jeremia agīcookeria mũnabii Hanania ūhoro arĩ hau mbere ya athīnjīri-Ngai hamwe na andũ arīa angī othe marũgamīte kũu nyũmba ya Jehova. ⁶ Akīmwīra atīrī, “Kũrotuīka guo! Jehova aroeka o ũguo! Jehova arohingia ūhoro ũcio waratha na ūndũ wa gũcookithia indo icio cia nyũmba ya Jehova, o na andũ othe arīa maatahirwo gũkũ amacookie kuuma Babuloni. ⁷ No rīrī, ta thikīrīria ũigue ūhoro ũrīa ngwaria ũkīiguagīra na matũ, o nao andũ aya othe makīiguaga: ⁸ Kuuma o mahinda ma tene, anabii arīa maarĩ mbere yaku o na yakwa-rī, maatũūrīte marathaga ūhoro wa mbaara, na mwanangīko, na mũthiro, gũũkīrīra mabūrūri maingī o na mothamaki marĩ hinya. ⁹ No rīrī, mũnabii ũrīa ũrathagīra andũ ūhoro wa thayũ akaamenyeka wega atī ti-itherũ nĩ Jehova wamūtũmīte o rīrīa ũrathi wake ũkaahinga.”

¹⁰ Hīndī ĩyo mũnabii Hanania akīruta icooki ngingo-inĩ ya Jeremia na akīriunanga, ¹¹ agīcooka akiuga andũ acio othe marĩ ho atīrī, “Jehova ekuuga atīrī: ‘Ūguo noguo ngoinanga icooki rīa Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni, rīehere ngingo-inĩ cia ndūrīrī ciothe mīaka ĩrī ĩtanathira.’ ” Mũnabii Jeremia aigua ũguo agīthīra.

¹² Kahinda kanini thuutha wa mūnabii Hanania kuunanga icooki rīu rīarī ngingo-inī ya Jeremia ūcio mūnabii, ndūmīrīri ya Jehova nīyakinyīire Jeremia akīrwo atīrī: ¹³ “Thiī wīre Hanania atīrī, ‘Ūū nīguo Jehova ekuuga: Wee uunangīte icooki rīa mūtī, no rīrī, handū harīo ūgeekīrwo icooki rīa kīgera. ¹⁴ Ūū nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga: Nīngēkīra ndūrīrī icio ciothe icooki rīa kīgera ngingo, nīgeetha ndūme itungatīre Nebukadinezaru mūthamaki wa Babuloni, na nīkamūtungatīra. O na nīngamūhe wathani aathage nyamū cia gīthaka.’”

¹⁵ Hīndī īyo mūnabii Jeremia akīra Hanania ūcio mūnabii atīrī, “Hanania, ta thikīrīria! Jehova ndagūtūmīte, no wee-rī, nīūringīrīrie rūrīrī rūrū rwīhoke ūhorō wa maheeni. ¹⁶ Nī ūndū ūcio, Jehova ekuuga atīrī: ‘Ndī hakuhī gūkweheria thī. Mwaka-inī o ro ūyū nīūgūkua, tondū nīūhunjītie ūremi wa gūūkīrīra Jehova.’”

¹⁷ Mweri-inī wa mūgwanja wa mwaka o ro ūcio-rī, Hanania ūcio mūnabii agīkua.

29

Marūa kūrī Andū arīa Maatahītwo

¹ Ūyū nīguo ūhorō ūrīa waandīkītwo marūa-inī marīa mūnabii Jeremia aatūmire arī Jerusalemu kūrī athuuri arīa maatigaire thīinī wa arīa maatahītwo, na kūrī athīnjīri-Ngai, na anabii, o na andū acio angī othe arīa Nebukadinezaru aatahīte kuuma Jerusalemu akamatwara Babuloni. ² (Hīndī īno nī thuutha wa Mūthamaki Jekonia, na nyina wa mūthamaki, na anene a kwa mūthamaki, na atongoria a Juda na a Jerusalemu, na mabundi na atūūri gūkorwo matahītwo kuuma Jerusalemu.) ³ Ehokeire marūa macio Elasa mūrū wa Shafani, na Gemarīa mūrū wa Hilikia, arīa Zedekia mūthamaki wa Juda aatūmire kūrī Nebukadinezaru mūthamaki wa Babuloni. Marūa macio moigīte atīrī:

⁴ Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekwīra andū othe arīa ndaarutire Jerusalemu ngīmatwarithia Babuloni atīrī: ⁵ “Mwīyakīrei nyūmba na mūcitūūre; haandai mīgūnda mūcooke mūrīe maciaro mayo. ⁶ Hikaniai, mūciare aanake na airītu; carīriai aanake anyu atumia mahikie, nao airītu anyu mūreke mahikio, nīgeetha o nao maciare aanake na airītu. Ongererekai na mūingīhe mūrī kūu; mūtikanyihanyīhe. ⁷ Ningī-rī, caragiai thayū na ūgaacīru wa itūūra rīu inene kūu ndīmūthaamīrie. Hooyagai Jehova nī ūndū warīo, tondū rīngīgaacīra-rī, o na inyuī no mūkūgaacīra.” ⁸ Īī, ūū nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga: “Mūtikareke anabii na aragūri arīa marī gatagatī kanyu mamūheenie. Mūtikanathikīrīrie irooto icio inyuī mūmaringagīrīria mamūrotere. ⁹ Mamūrathagīra ūhorō wa maheeni, makīgwetaga rītwa rīakwa. Ti nī ndīmatūmīte,” ūguo nīguo Jehova ekuuga.

¹⁰ Jehova ekuuga atīrī: “Mwaniina mīaka mīrongo mūgwanja kūu Babuloni, nīngooka kūrī inyuī ndīmūhingīrie kīranīro gīakwa kīa ūtugi gīa kūmūcookia gūkū. ¹¹ Nīgūkorwo nīnjūūī meciiria marīa ndīciiragia ūhorō-inī wanyu, o meciiria ma thayū na ti ma kūmwīka ūūru, meciiria ma kūmūhe kīrīgīrīro atī ūhorō wanyu nīūkaagīrīra thuutha-inī,” ūguo nīguo Jehova ekuuga. ¹² “Hīndī īyo nīmūkangaīra na mūūhooe, na nī nīngamūigua. ¹³ Ningī nīmūkanjaria na nīmūkanyona rīrīa

mũkaanjaria na ngoro yanyu yothe. ¹⁴ Niĩ na niĩ nĩngonekana nĩ inyuĩ, ” ũguo nĩguo Jehova ekuuga. “Nĩngamũruta kũrĩa mĩtũũrĩte mũrĩ andũ atahe, ndĩmũcookie gũkũ. nĩngamũcookanĩrĩria kuuma ndũrĩrĩ-inĩ ciothe na kũndũ guothe kũrĩa ndaamũhurunjĩire, na nĩngamũcookie kũndũ kũrĩa ndaamũrutĩte ngĩmũtwara mabũrũri ma kũngĩ,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

¹⁵ Mwahota kuuga atĩrĩ, “Jehova nĩatwarahũrĩire anabii gũkũ Babuloni,” ¹⁶ no rĩrĩ, ũũ nĩguo Jehova ekuuga ũhoru ũkonĩĩ mũthamaki ũrĩa ũikaragĩra gĩtĩ kĩa ũnene kĩa Daudi, marĩ hamwe na andũ othe arĩa maatigarire itũũra-inĩ rĩrĩ inene, na andũ a bũrũri wanyu, acio mũtaakuuanĩirio nao mũgĩtahwo: ¹⁷ ĩĩ, Jehova Mwene-Hinya-Wothe, ekuuga atĩrĩ: “Nĩngamatwarithĩria rũhiũ rwa njora, na ng’aragu, na mũthiro, na ndũme mahaane ta ngũyũ njũru mũno, iria itangĩrĩka nĩ ũndũ wa gũthũka. ¹⁸ Nĩngamaingatithia na rũhiũ rwa njora, na ng’aragu, na mũthiro, na ndũme matũike kĩndũ kĩmeneku harĩ mothamaki mothe ma gũkũ thĩ, na matũike ta kĩndũ kĩnyiite nĩ kĩrumi na kĩrĩ magigi, na kĩndũ gĩa kũnyararwo na kũmeneka, manyararwo ndũrĩrĩ-inĩ ciothe kũrĩa ngaamatwarithia. ¹⁹ Nĩgũkorwo matiathikĩrĩire ndũmĩrĩri ciakwa, ndũmĩrĩri iria ndaamatũmĩire kaingĩ na tũnua twa ndungata ciakwa cia anabii”, ũguo nĩguo Jehova ekuuga “O na inyuĩ arĩa mwatahirwo-rĩ, mũtiigana gũthikĩrĩria,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

²⁰ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, ta thikĩrĩriai ndũmĩrĩri ya Jehova, inyuĩ arĩa mũtahĩtwo ngamũruta Jerusalemu mũgatwarwo Babuloni. ²¹ ũũ nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga nĩ ũndũ wa Ahabu mũrũ wa Kolaia, na Zedekia mũrũ wa Maaseia, o acio mamũrathagĩra mohoro ma maheeni makĩgwetaga rĩitwa rĩakwa: “Nĩngamaneana kũrĩ Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni, nake nĩakamooraga mũkĩĩonagĩra na maitho manyu. ²² Nĩ ũndũ wa ũhoru ũcio wao-rĩ, andũ othe a Juda arĩa maatahirwo na rĩu marĩ Babuloni nĩmakamoinaga thimo makĩrumana, makoiga atĩrĩ, ‘Jehova arotũma ũtuĩke ta Zedekia na Ahabu, arĩa mũthamaki wa Babuloni acinire na mwaki.’ ²³ Nĩgũkorwo nĩmekĩte maũndũ mooru mũno thĩinĩ wa Isiraeli; nĩ matharĩtie na atumia a andũ angĩ, na makaaria ndeto cia maheeni, makĩgwetaga rĩitwa rĩakwa, ũndũ itaameerĩte meke. Nĩnjũũĩ ũguo nĩguo, na ndĩ mũira wamo,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

Ndũmĩrĩri kũrĩ Shemaia

²⁴ ĩra Shemaia ũcio Mũnehelami atĩrĩ, ²⁵ “ũũ nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga: Wee nĩwatũmire marũa na rĩitwa rĩaku mwene kũrĩ andũ othe a Jerusalemu, na kũrĩ Zefania mũrũ wa Maaseia ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, o na kũrĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa angĩ othe. Werire Zefania atĩrĩ, ²⁶ ‘Jehova nĩagũtuĩte mũthĩnjĩri-Ngai ithenya rĩa Jehoiada nĩguo ũtuĩke mũrũgamĩrĩri wa nyũmba ya Jehova; wee wagĩrĩrwo nĩkuoherera mũgũrũki o wothe ũretua mũnabii ndungu magũrũ na ũmuoherere igera cia ngingo. ²⁷ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩ kĩĩ kĩgirĩtie wee ũkaanie Jeremia ũcio wa kuuma Anathothu, o ũcio wĩtuaga mũnabii gatagatĩ-inĩ kanyu? ²⁸ Nĩatũtũmĩire ndũmĩrĩri ĩno gũkũ Babuloni akoiga atĩrĩ: Nĩmũgũikara mũrĩ atahe ihinda irayya. Nĩ ũndũ ũcio akaai nyũmba na mũcitũũre, na mũrĩme mĩgũnda na mũrĩe maciaro mayo.’ ”

²⁹ No rĩrĩ, we Zefania ũcio mũthĩnjĩri-Ngai agĩthomera mũnabii Jeremia marũa macio. ³⁰ Hĩndĩ ĩyo ndũmĩrĩri ya Jehova ĩgĩkinyĩra Jeremia, akĩrwo ũũ: ³¹ “Tũma ndũmĩrĩri ĩno kũrĩ andũ othe arĩa atahe: ‘ũũ nĩguo

Jehova ekuuga ūndũ ũkoniĩ Shemaia ũcio Mũnehelami: Tondũ Shemaia nĩamũrathĩire ũhoru, o na gũtuĩka ndiamũtũmĩte, na nĩatũmĩte mwĩhoke ũhoru wa maheeni-rĩ, ³² ũũ nĩguo Jehova ekuuga: Ti-itherũ nĩngaherithia Shemaia ũcio Mũnehelami na njiaro ciake. Ndakagĩa na mũndũ ũtigariĩte thĩiniĩ wa andũ aya, o na kana eyonere maũndũ mega marĩa ngeeka andũ akwa, tondũ nĩahunjĩtie ũremi akaanjũkĩrĩra, ” ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

30

Gũcookererio kwa Isiraeli

¹ Īno nĩyo ndũmĩrĩri ĩrĩa yakinyĩrĩire Jeremia yumĩte kũrĩ Jehova:
² “Jehova, Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ: ‘Andĩka ũhoru ũrĩa wothe ngwarĩirie ibuku-inĩ.’ ³ Tondũ Jehova ekuuga atĩrĩ, ‘Matukũ nĩmarooka, rĩrĩa ngaarehe andũ akwa a Isiraeli na a Juda moime kũrĩa maatwarirwo maatahwo na ndĩmacookie bũrũri ũrĩa ndaheire maithe mao mawĩgwatĩre,’ ũguo nĩguo Jehova ekuuga.”

⁴ Ũyũ nĩguo ũhoru ũrĩa Jehova aaririe ũkoniĩ Isiraeli na Juda:

⁵ “Jehova ekuuga atĩrĩ:
 “ Nĩtũiguĩte mũkayũrũrũko wa kũmakania,
 wa itua-nda, no ti wa thayũ.
⁶ Ta tuĩriai ũhoru, muone:
 Hihĩ mũndũ mũrũme no ahote gũciara mwana?
 Nĩ kũĩ kĩragĩtũma nyone arũme othe arĩa marĩ hinya
 menyĩitĩte nda ta mũtumia ũkũrũmwo,
 na o mũndũ akagarũrũka agatukia gĩthiithi?
⁷ Kaĩ mũthenya ũcio nĩũgakorwo ũrĩ mũrũrũ-ĩ!
 Gũtirĩ ũngĩ ũkahaana taguo.
 Gũgaakorwo kũrĩ ihinda rĩa kũnyariirĩka rĩa Jakubu,
 no nĩakahonokio kuuma harĩ guo.’

⁸ “Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ,
 ‘Mũthenya ũcio nĩngoinanga icooki rĩu
 ndĩrĩeherie ngingo-inĩ ciao,
 na nduuange nga iria mohetwo nacio;
 nacio ndũrĩrĩ itigacooka kũmatua ngombo ciao rĩngĩ.

⁹ Handũ ha ũguo, magaatungatagĩra Jehova Ngai wao,
 na Daudi mũthamaki wao,
 ũrĩa nĩ ngaamarahũrĩra.

¹⁰ “ Nĩ ūndũ ũcio tiga gwĩtigĩra, wee Jakubu ndungata yakwa;
 tiga kũmaka, wee Isiraeli,
 nĩguo Jehova ekuuga.

‘Ti-itherũ nĩngakũhonokia ngũrute kũu kũraya,
 na njiaro ciaku ndĩcirute bũrũri ũrĩa maathaamĩrio.
 Jakubu nĩagacookerewo nĩ thayũ o na ũgitĩri,
 na gũtirĩ mũndũ o na ũmwe ũgaatũma etigĩre.

¹¹ Ndĩ hamwe nawe na nĩngakũhonokia,
 ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

‘O na ingĩniina ndũrĩrĩ ciothe
 cia kũrĩa guothe ngũharaganĩirie,
 wee ndigakũniina biũ.

- No nĩngakũherithia na kĩhooto;
ndikaareka ũthĩ o ro ũguo itakũherithĩtie.’
- 12 “Nĩ ũndũ Jehova ekuuga atĩrĩ:
“ ‘Kĩronda gĩaku gĩtingĩhona,
nguraro ciaku itirĩ kĩhonia.
- 13 Hatirĩ na wa gũgũthaithanĩrĩra,
kana ndawa ya kĩronda gĩaku,
o na kana gĩa gũkũhonia.
- 14 Athiritũ aku othe nĩmariganĩirwo nĩwe;
ndũrĩ kĩene harĩo.
Ngũgũthĩte o ta ũrĩa thũ ĩngĩkũgũtha,
na ngaakũherithia o ta ũrĩa mũndũ ũtarĩ tha aherithanagia,
nĩ ũndũ mahĩtia maku nĩ manene mũno,
namo mehia maku makaingĩha makĩria.
- 15 Nĩ kĩĩ kĩratũma ũrĩrĩre kĩronda gĩaku,
ũkarĩrĩra ruo rwaku rũtarĩ na kĩhonia?
Nĩ ũndũ wa ũrĩa mahĩtia maku manenehete
na mehia maku magakĩingĩha rĩ,
nĩkĩo ngwĩkĩte maũndũ macio.
- 16 “ ‘No rĩrĩ, andũ arĩa othe magaakũng’ aũrania
o nao nĩmakang’ aũranio;
thũ ciaku ciothe nĩgatwarwo ithaamĩrio.
Arĩa magũtahaga indo ciaku nĩmagatahwo;
arĩa othe magũtunyaga indo na nĩ nĩngamatunya.
- 17 No nĩngagũcookeria ũgima waku,
na ngũhonie nguraro ciaku,’
ũguo nĩguo Jehova ekuuga,
‘tondũ wĩtagwo mũndũ mũte,
Zayuni itũũra rĩtarĩ mũndũ ũrĩrũmbũyagia.’
- 18 “ ũũ nĩguo Jehova ekuuga:
“ ‘Nĩngacookia ũgaacĩru wa Jakubu hema-inĩ ciake,
nacio ciikaro ciake ndĩciiguĩre tha;
itũũra rĩu inene nĩrĩgaakwo rĩngĩ o kũu rĩanangĩirwo,
nayo nyũmba ya ũthamaki nĩkarũgama harĩa hamĩagĩrĩire.
- 19 Kuuma kũu nĩgũkaiguuagwo gũkĩinĩrwo nyĩmbo cia gũcookia ngaatho,
na kũiguuagwo mĩgambo ya gĩkeno.
Nĩngamaingĩhia
na matikanyihanyiiha;
nĩngamaheithia gĩtĩĩo,
na matikaagithio kĩene.
- 20 Ciana ciao igaikaraga o ta matukũ-inĩ marĩa ma tene,
nakĩo kĩrĩndĩ kĩa gĩtũũre kĩrũmĩte wega mbere yakwa;
nĩngaherithia arĩa othe mamahinyagĩrĩria.
- 21 Mũtongoria wao agaakorwo arĩ ũmwe wa andũ ao kĩũmbe;
o nake mwathi wao akoima o kũu thĩinĩ wa andũ ao.
Nĩngamũreharehe nake oke hakuhĩ na nĩ,
nĩ ũndũ-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩkũ ũngĩrutĩra
gũũka hakuhĩ na nĩ?’
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
- 22 ‘Nĩ ũndũ ũcio nĩmũgatuĩka andũ akwa,
na nĩ nduĩke Ngai wanyu.’ ”

23 Atĩrĩrĩ, mang'ũrĩ ma Jehova
nĩmagatuthũka mahaana ta kĩhuhũkanio;
ti-itherũ makaahaana ta rũhuho rũkũhurutana mũno,
igũrũ rĩa andũ arĩa aaganu.

24 Marakara mahiũ ma Jehova matigaathira,
o nginya rĩrĩa akaahingia
muoroto wa ngoro yake biũ.
Matukũ-inĩ marĩa magooka-rĩ,
nĩmũgataũkĩrwo nĩ ũhoru ũcio wega.

31

1 "Ihinda-inĩ rĩu ngaakorwo ndĩ Ngai wa mbarĩ ciothe cia Isiraeli, nao
nĩmagatuĩka andũ akwa," ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

2 Jehova ekuuga atĩrĩ:
"Andũ arĩa makaahonoka kũũragwo na rũhiũ rwa njora-rĩ,
nĩmagetikĩrĩka kũu werũ-inĩ;
nĩngooka kũhuurũkia andũ a Isiraeli."
3 Jehova nĩatumĩrĩire matukũ-inĩ ma tene, agĩtwĩra atĩrĩ:
"Nĩ ngwendete na wendo wa tene na tene;
nĩngũguucĩrĩrie na ũtugi.
4 Nĩngagwaka rĩngĩ nawe nĩũgaakĩka,
wee Isiraeli mũirĩtu ũyũ gathirange.
Nĩũkooya tũhembe twaku rĩngĩ,
uume ũthĩ mũkaine hamwe na arĩa marakena.
5 Ningĩ nĩũkahaanda mĩgũnda ya mĩthabibũ
kũu irĩma-inĩ cia Samaria;
arĩmi nĩmakamĩhaanda,
na makenere maciaro mayo.
6 Nĩgũkaagĩa mũthenya ũmwe ũrĩa arangĩri makaanĩrĩra
marĩ tũrĩma-inĩ twa Efiraimu, moige atĩrĩ,
'Ũkĩrai twambate tũkinye Zayuni,
harĩ Jehova Ngai witũ.' "

7 Jehova ekuuga atĩrĩ:
"Inĩrai Jakubu mũkenete,
mũkũngũire rũrĩrĩ rũrĩa rũnene mũno.
Tũmai kũgocca kwanyu kũiguuo, mũkiugaga atĩrĩ,
'Wee Jehova, honokia andũ aku,
o acio matigari ma Isiraeli.'
8 Atĩrĩrĩ, ngaamarehe, ndĩmarute bũrũri wa gathigathini,
ndĩmacookererie kuuma ituri ciothe cia thĩ.
Na magooka marĩ na atumumu ao, na ithua,
o na atumia arĩa marĩ na nda, o na arĩa mararũmwo;
magaacooka marĩ kĩrĩndĩ kĩnene mũno.
9 Nao magooka makĩrĩraga;
nĩmakahooyaga ngĩmacookia kwao.
Nĩngamagereria ndwere-inĩ cia tũrũũ twa maaĩ,
njĩra-inĩ irĩa njaraganu kũndũ matangĩhĩngwo,
nĩgũkorwo nĩ nĩ ithe wa Isiraeli,
nake Efiraimu nĩwe mũrũ wakwa wa irigithathi.

10 "Thikĩrĩriai ndũmĩrĩri ya Jehova, inyuĩ ndũrĩrĩ;
hunjanĩriai ũhoru wayo ndwere-inĩ cia iria kũndũ kũraya, atĩrĩ:

- ‘We ūrĩa wahurunjire andũ a Isiraeli nĩakamacookereria,
na amamenyerere o ta ūrĩa mũrĩithi arĩithagia mbũri cia rūũru
rwake.’
- 11 Nĩ ūndũ Jehova nĩagakũũra Jakubu,
na amahonokie kuuma kũrĩ arĩa marĩ hinya kũmakĩra.
- 12 Nĩmagooka maanĩrĩre nĩ gũkena marĩ kũu irĩma-inĩ cia Zayuni;
nĩmagakenagĩra ūtaana wa Jehova:
wa ngano, na wa ndibei ya mũhiano, na wa maguta,
na wa tũgondũ tuumĩte ndũũru-inĩ cia mbũri, na wa tũcaũ tuumĩte
ndũũru-inĩ cia ng’ombe.
- Magaatuĩka ta mũgũnda unithĩirio maaĩ,
na matigacooka kũnyitwo nĩ ihooru rĩngĩ.
- 13 Hĩndĩ ĩyo airĩtu nĩmakaina na makene,
o na aanake na athuuri o ūndũ ūmwe.
Nĩngagarũra gũcakaya kwao gũtuĩke gĩkeno;
nĩngamahooreria, na ndĩmahe gĩkeno handũ ha kĩa.
- 14 Nĩngahũũnia athĩnjĩri-Ngai na bũthi,
nao andũ akwa nĩmakaiganwo nĩ ūtugi wakwa,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
- 15 Jehova ekuuga atĩrĩ:
“Mũgambo nĩũiguĩtwo kũu Rama,
gũcakaya kũnene na kĩrĩro,
Rakeli akĩrĩrĩra ciana ciake,
na akarega kũhoorerio,
nĩgũkorwo ciana ciake itirĩ ho.”
- 16 Jehova ekuuga atĩrĩ:
“Wĩgirĩrĩrie mũgambo waku ūtuge kũiguuo ũkĩrĩra,
na ũgirĩrĩrie maitho maku gũita maithori,
nĩ ūndũ nĩũkarĩhwo wĩra waku,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
“Ciana icio ciaku nĩigacooka kuuma bũrũri wa thũ.
- 17 Nĩ ūndũ ũcio-rĩ, nĩ harĩ kĩrĩngĩrĩro matukũ-inĩ maku ma thuutha,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
“Ciana ciaku nĩigacooka gũkũ bũrũri wacio kũmbe.
- 18 “Ti-itherũ nĩnjiguĩte mũcaayo wa Efiraimu akiuga atĩrĩ:
‘Wee nĩũherithĩtie o ta gacaũ gatamenyerete gwĩkĩrwo icooki,
na nĩ nĩnjathĩkĩte.
Njokereria, na nĩ nĩngũcooka,
tondũ wee nĩwe Jehova Ngai wakwa.
- 19 Thuutha wa gũturuura,
nĩndacookire ngĩrĩra;
thuutha wa gũtaũkĩrwo,
nĩndehũũrĩre gĩthũri.
Nĩndaconokire na ngĩnyarara,
nĩ ūndũ nĩndakuuĩte thoni cia wĩthĩ wakwa.’
- 20 Githĩ Efiraimu tiwe mũrũ wakwa ūrĩa nyendete,
mwana ūrĩa nĩ ngenagĩra?
O na gũtuĩka ndanamũũkĩrĩra kaingĩ-rĩ,
no ndirikanaga ūrĩa ndĩmwendete.
Nĩ ūndũ ũcio ngoro yakwa nĩmũnyootagĩra;
nĩndĩmũiguagĩra tha mũno,”

ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

21 “Ĩkĩrai marũũri ma barabara,
na mũhaande itugĩ cia kuonania njĩra.

Ta rorai barabara ĩyo nene,
o barabara ĩyo mwagereire mũgĩthĩ.
Njookerera, wee Isiraeli mũirĩtu gathirange,
cooka matũũra-inĩ maku.

22 Ūgũtũũra ũrũũraga nginya-rĩ,
wee mwarĩ ũyũ ũtarĩ mwĩhokeku?
Jehova nĩegũthondeka ũndũ mwerũ gũkũ thĩ:
mũndũ-wa-nja nĩakagitĩra mũndũ mũrũme.”

23 Ūũ nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga: “Rĩrĩa ngaamacookia moime kũrĩa maatwarirwo maatahwo-rĩ, andũ arĩa marĩ bũrũri-inĩ wa Juda o na matũũra-inĩ makuo nĩmagacooka kwaria ciugo ici rĩngĩ, moige atĩrĩ: ‘Jehova arokũrathima, wee gĩikaro gĩkĩ kĩa ũthingu, wee kĩrĩma gĩkĩ gĩtheru.’ 24 Andũ nĩmagatũũrania hamwe kũu Juda o na matũũra-inĩ makuo mothe, arĩmi o na andũ arĩa Morũũraga na ndũũru ciao cia mbũri. 25 Nĩnganogora arĩa anogu, nake ũrĩa ũũrĩtwo nĩ hinya nĩngamũhũũnia.”

26 Ndaigua ũguo ngĩũkĩra, ngĩhũgũra mĩena yothe. Ngĩigua toro ũcio warĩ mwega mũno harĩ nĩ.

27 Jehova ekuuga atĩrĩ: “Matukũ nĩmarooka, rĩrĩa ngaiyũria nyũmba ya Isiraeli na nyũmba ya Juda na njiaro cia andũ na cia nyamũ.

28 O ta ũrĩa ndaarũgamĩrĩire makĩmunywo na magĩtharũrio, na makĩng’auranio, na makĩniinwo, o na ngĩmarehera mwanangĩko-rĩ, ũguo noguo ngarũgamĩrĩra nĩguo makwo na mahaandwo wega,” nĩguo Jehova ekuuga. 29 “Matukũ-inĩ macio andũ matigacooka kuuga atĩrĩ,

“ ‘Maithe ma ciana nĩmarĩte thabibũ irĩ rwagatha,
namo magego ma ciana nĩmo maiguĩte thiithi.’

30 No rĩrĩ, mũndũ o wotho agaakua nĩ ũndũ wa mehia make we mwene; ũrĩa wotho ũkaarĩa thabibũ irĩ rwagatha, nĩ magego make mwene makaigua thithi.”

31 Jehova ekuuga atĩrĩ: “Matukũ nĩmarooka,
rĩrĩa ngarĩkanĩra kĩrĩkanĩro kĩerũ
na nyũmba ya Isiraeli,
o na nyũmba ya Juda.

32 Nakĩo kĩrĩkanĩro kĩu gĩtihaana ta kĩrĩkanĩro
kĩrĩa ndaarĩkanĩire na maithe mao ma tene
rĩrĩa ndaamanyĩitire na guoko,
ngĩmatongoria ngĩmaruta bũrũri wa Misiri,
tondũ nĩmagararire kĩrĩkanĩro gĩakwa,
o na harĩa ndaarĩ ta ndĩ mũthuri wao,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

33 “Gĩkĩ nĩkĩo kĩrĩkanĩro kĩrĩa ngaarĩkanĩra na nyũmba ya Isiraeli
ihinda rĩu rĩathira,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

“Nĩngekĩra watho wakwa meciiria-inĩ mao,
na ndĩwandĩke ngoro-inĩ ciao.

Ngaatuĩka Ngai wao,
nao matuĩke andũ akwa.

34 Gũtigacooka gũkorwo na mũndũ ũkũruta ũrĩa ũngĩ,
kana mũndũ arute mũrũ wa ithe, amwĩre atĩrĩ, ‘Menyana na Jehova,’

tondũ andũ othe nĩmagakorwo maamenyete,
kuuma ũrĩa mũnini mũno wao nginya ũrĩa mũnene,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

“Nĩgũkorwo nĩngamarekera waganu wao,
na ndigacooka kũririkana mehia mao.”

³⁵ Jehova ekuuga atĩrĩ,
o we ũcio ũtũmaga riũa
rĩare mũthenya,
narĩo itua rĩake rĩgatũma mweri na njata
ciare ũtukũ,

o we unjugaga iria
namo makũmbĩ marĩo makaruruma,
Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩrĩo rĩtwa rĩake:

³⁶ “Mawatho ma kũrũmĩrĩrwo mangĩkeherio maitho-inĩ makwa-rĩ,
norĩo njiaro cia Isiraeli ingĩtiga
gũtuĩka rũrĩrĩ maitho-inĩ makwa,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

³⁷ Jehova ekuuga atĩrĩ:
“Angĩkorwo igũrũ matu-inĩ no gũthimĩke,
nayo mĩthingi ya thĩ ĩtuĩrio na kũu rungu-rĩ,
nĩ na nĩ no rĩo ingĩngata njiaro ciothe cia Isiraeli
nĩ ũndũ wa ũrĩa wothe mekĩte,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

³⁸ Jehova ekuuga atĩrĩ, “Matukũ nĩmarooka rĩrĩa itũũra rĩrĩ inene
rĩgaakwo rĩngĩ nĩ ũndũ wakwa, kuuma Mũthiringo ũrĩa Mũraihi na igũrũ
wa Hananeli nginya Kĩhingo-inĩ gĩa Koine. ³⁹ Naruo rũrigi rwa gũthima
rũgaatambũrũka kuuma hau rũringĩrĩre nginya karĩma-inĩ ka Garebi,
rũcooke rwĩhiũrie rwerekere Goa. ⁴⁰ Gĩtuamba-inĩ gĩothe kũrĩa ciimba
iteagwo na gũgaitwo mũhu, na mbenji-inĩ ciothe gũthiĩ nginya Karũũĩ ga
Kidironi mwena wa irathĩro o nginya koine-inĩ ya Kĩhingo kĩa Mbarathi,
kũu guothe gũgaatuĩka kũndũ kwamũrĩrwo Jehova. Itũũra rĩu inene
gũtirĩ hĩndĩ ingĩ rĩkamunywo kana rĩmomorwo.”

32

Jeremia Kũgũra Gĩthaka

¹ Īno nĩyo ndũmĩrĩri ĩrĩa yakinyĩrĩire Jeremia yumĩte kũrĩ Jehova
mwaka-inĩ wa ikũmi wa wathani wa Zedekia mũthamaki wa Juda, na
nĩguo warĩ mwaka wa ikũmi na ĩnana wa wathani wa Nebukadinezaru.

² Hĩndĩ ĩyo mbũtũ cia ita cia mũthamaki wa Babuloni nĩciarigiicĩirie
Jerusalemu irĩtunyane, nake Jeremia ũrĩa mũnabii aahingĩrĩtwo kũu nja
ya arangĩri thĩinĩ wa nyũmba ya mũthamaki wa Juda.*

³ Nĩgũkorwo Zedekia mũthamaki wa Juda nĩamuohithĩtie kũu, akoiga
atĩrĩ, “Ūtũrathagĩra ũguo nĩkĩ? uugaga atĩrĩ, ‘Jehova ekuuga atĩrĩ:
Ndĩ hakuhĩ kũneana itũũra rĩrĩ inene kũrĩ mũthamaki wa Babuloni,
nake nĩakarĩnyitĩra. ⁴ Zedekia mũthamaki wa Juda ndakehonokia
kuuma moko-inĩ ma andũ a Babuloni, nowe no nginya akaaneanwo
kũrĩ mũthamaki wa Babuloni, na nĩakaranĩria nake ũthiũ kwa ũthiũ,
na nĩakamuona na maitho make mwene. ⁵ Nĩagatwara Zedekia kũu

* **32:2** Jeremia nĩahingĩrĩrio nja-inĩ ya arangĩri thĩinĩ wa nyũmba ya ũthamaki nĩ Mũthamaki
Zedekia nginya rĩria Jerusalemu yatunyanirwo.

Babuloni, kūrīa agaaikara nginya njike nake ūrīa kwagīrīre, ūguo nīguo Jehova ekuuga. O na mūngīrūa na andū a Babuloni, mūtīkamahoota.’ ”

⁶ Nake Jeremia akiuga atīrī, “Ndūmīrīri ya Jehova nīyanginyīrīre ngīrwo atīrī: ⁷ Hanameli mūrū wa Shalumu, ūrīa mamaguo, nīegūūka kūrī we, akwīre atīrī, ‘Wīgūrīre mūgūnda wakwa ūrīa ūrī Anathothu, nī ūndū wee nīwe mūdū wa ndīra ciitū wa hakuhī makīria, na nīwe ūrī na kīhoo to gīa kūūgūra.’

⁸ “Hīndī ūyo, o ta ūrīa Jehova aakoretwo anjīra-rī, Hanameli mūrū wa mama agīūka kūrī nī kūu nja īrīa īikaragio nī arangīri, akīnjīra atīrī, ‘Wīgūrīre mūgūnda wakwa ūrīa ūrī Anathothu, būrūri-inī wa Benjamini. Nīgūkorwo wee nīwe ūrī na kīhoo to gīa kūūkūūra ūtuīke waku, wīgūrīre ūtuīke waku.’

“Hīndī ūyo ngīmenya ndūmīrīri ūyo yoimīte kūrī Jehova; ⁹ nī ūndū ūcio ngīkīgūra mūgūnda ūcio warī Anathothu kuuma kūrī Hanameli mūrū wa mama, na ngīmūthimīra cekerī ikūmi na mūgwanja† cia betha.

¹⁰ Ngīcooka ngīkīra kīrore na ngīcinīrīra mūhūūri wakwa marūa-inī macio ma kuonania nūū mwene gīthaka, ningī ngīkorwo ndī na aira a ūhoro ūcio, nayo betha īgīthimwo na ratiri. ¹¹ Ngīoya kobi īmwe ya marūa macio ma kuonania nūū mwene gīthaka, īcinīrīrwo mūhūūri wakwa na īkandīkwo maūdū ma ūrīa kīrīkanīro kūu gīatariī, hamwe na kobi ya marūa macio mataarī macinīrīre mūhūūri, ¹² ngīcineana kūrī Baruku mūrū wa Neria, mūrū wa Maaseia, mbere ya Hanameli mūrū wa mama, na mbere ya aira arīa meekīrīte kīrore marūa-inī macio ma ūgūri wa gīthaka, o na Ayahudi othe arīa maikarīte hau nja īrīa īikaragio nī arangīri.

¹³ “O marī hau-rī, nīndataarīrie Baruku, ngīmīra atīrī, ¹⁴ ‘Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraēli, ekuuga atīrī: Oya marūa maya ma kīrīko gīa kuonania nūū mwene gīthaka, kobi ūyo njīkīrīte mūhūūri wakwa, na ūyo īngī ītarī mūhūūri, ūthī ūmekīre thīnī wa ndigithū ya rīūmba nīgeetha matūūre hīndī ndaaya. ¹⁵ Nīgūkorwo Jehova Mwene-Hinya-Wothe, o we Ngai wa Isiraēli, ekuuga atīrī: Nyūmba, na mīgūnda, na mīgūnda ya mīthabībū ciothe nīigacooka kūgūrwo gūkū būrūri-inī ūyū.’

¹⁶ “Na rīrī, ndaarīkia kūnengera Baruku wa Neria marūa macio ma kīrīkanīro gīa kuonania nūū mwene gīthaka, ngīhooya Jehova ngiuga ūū:

¹⁷ “Atīrīrī, wee Mwathani Jehova, we nīwe wombire īgūrū na thī na ūndū wa hinya waku mūnene, o na ūndū wa gūtambūrūkia guoko gwaku. Wee-rī, gūtirī ūndū mūrītū harīwe. ¹⁸ Wee wonanagia wendani waku kūrī andū ngiri na ngiri, no ūkaherithania nī ūndū wa mehīa ma maithe, ūkaūkinyīria ciero-inī cia njiarwa ciao iria igooka thuutha wao. Wee Mūrungu mūnene na ūrī hinya, o wee rīitwa rīaku arī Jehova Mwene-Hinya-Wothe, ¹⁹ wee nowe mūnene wa ūheani kīrīra, na ciiko ciaku nī cia hinya. Maitho maku maikaraga macūthīrīrie mīthīre yothe ya andū; wee ūrīhaga mūdū o wothe kūrīngana na mīthīre yake, ningī kūrīngana na ūrīa ciiko ciake itariī. ²⁰ Wee nīwe waringire cīama o na ūkīonania morirū kūu būrūri wa Misiri, na no wīkaga ūguo nginya ūmūthī, gūkū Isiraēli o na gatagatī-inī ka andū arīa angī othe, namo magatūma wīgīre igweta rīrīa rīrī rīaku. ²¹ Warutire andū aku a Isiraēli kuuma būrūri wa Misiri na ūndū wa kūrīngana cīama na kuonania morirū, na ūndū wa guoko gwaku kūrī hinya, ūgūtambūrūkītie, o na ūgīka maūdū manene ma kūguoyohīa. ²² Nīwamaheire būrūri ūyū werīre maithe mao na mwīhītwa atī nīūkamahe, būrūri ūrī būthi wa iria na

† 32:9 nī ta giramu 200

ũũkĩ. ²³ Maatoonyire bũrũri ũcio makĩwĩgwatĩra ũgĩtuĩka wao, no rĩrĩ, matiigana gũgwathĩkĩra kana kũrũmĩrĩra mawatho maku; matiekire maũndũ marĩa wamaathĩte meke. Nĩ ũndũ ũcio ũkĩmarehithĩria mwanangĩko ũyũ ũmakorete.

²⁴ “Atĩrĩrĩ, ta rora wone ũrĩa gwakĩtwo ihumbu cia kũrigiicĩria itũũra rĩrĩ inene nĩgeetha marĩtunyane nĩ ũndũ wa mbaara ya rũhiũ rwa njora, na ng’aragu, na mũthiro, itũũra rĩrĩ nĩrĩkũneanwo kũrĩ andũ a Babuloni acio mararĩtharĩkĩra. Ũndũ ũrĩa wee woigire nĩũhingĩte, o ta ũrĩa we ũreyonera. ²⁵ O na gũtuĩka itũũra nĩrĩkũneanwo kũrĩ andũ a Babuloni, wee, o wee Mwathani Jehova, ũnjĩrĩte atĩrĩ, ‘Wĩgũrĩre mũgũnda na betha, naguo ũgũri ũcio wa mũgũnda ũcio ũgĩe na aira.’”

²⁶ Ningĩ ndũmĩrĩri ya Jehova ĩgĩkinyĩra Jeremia, akĩrwo atĩrĩ: ²⁷ “Nĩ nĩ nĩ Jehova, Ngai wa andũ othe. Nĩ harĩ ũndũ o na ũmwe mũritũ harĩ nĩ? ²⁸ Nĩ ũndũ ũcio, Jehova ekuuga atĩrĩ: Ndĩ hakuhĩ kũneana itũũra rĩrĩ inene kũrĩ andũ a Babuloni, ndĩrĩneane kũrĩ Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni, arĩtunyane. ²⁹ Andũ acio a Babuloni maraatharĩkĩra itũũra rĩrĩ inene nĩmagatonya kuo na marĩmundie mwaki; nĩ makaarĩcina rĩthire, hamwe na nyũmba iria andũ maacinagĩra Baali ũbumba igũrũ rĩacio, o na magaitagĩra ngai ingĩ indo cia kũnyuuo nĩguo maathirĩkie ndaakare.

³⁰ “Andũ a Isiraeli na a Juda mekaga o maũndũ mooru maitho-inĩ makwa kuuma ũnini-inĩ wao; ti-itherũ, andũ a Isiraeli matirĩ ũndũ mekaga tiga gũũthirĩkia maathirĩkagia nĩguo ndaakare na indo iria methondekeire na moko mao, ũguo nĩguo Jehova ekuuga. ³¹ Kuuma mũthenya ũrĩa itũũra rĩrĩ rĩakirwo nginya ũmũthĩ, itũũra rĩrĩ rĩtũũrĩte rĩarahũraga marakara makwa na mang’ũrĩ, na nĩkĩo no nginya ndĩrĩeherie maitho-inĩ makwa. ³² Andũ a Isiraeli na a Juda nĩmathirĩkĩtie nĩguo ndakare na maũndũ mothe ma waganu marĩa meekĩte: o, na athamaki, na anene ao, na athĩnjĩri-Ngai na anabii ao, na andũ a Juda na andũ a Jerusalemu. ³³ Nĩmahutatĩire makaaga kũhũgũra mothiũ mao kũrĩ nĩ; o na gũtuĩka nĩndamarutire kaingĩ kaingĩ, matiathikĩrĩrie kana magĩtĩkĩra gũtaarwo. ³⁴ No maigire mĩhianano ĩyo yao ĩrĩ magigi thĩnĩ wa nyũmba ĩrĩa ĩtanĩtio na Rĩtwa rĩakwa, makĩmĩthaahia. ³⁵ Ningĩ nĩmakĩire Baali mahooero kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru, kũu Gĩtuamba-inĩ kĩa Beni-Hinomu, nĩguo marutagĩre Moleku ariũ ao na airĩtu ao marĩ magongona, o na gũtuĩka nĩ ndiathanĩte ũndũ ũcio wĩkagwo, o na kana ũgĩtoonya meciĩria-inĩ makwa, atĩ hihĩ no meeke ũndũ mũũru na ũrĩ magigi ta ũcio, wa gũtũma andũ a Juda mehie.

³⁶ “Ha ũhoro ũkoniĩ itũũra rĩrĩ inene, mũroiga atĩrĩ, ‘na ũndũ wa mbaara ya rũhiũ rwa njora, na ng’aragu, na mũthiro nĩrĩkaneanwo kũrĩ mũthamaki wa Babuloni’; no rĩrĩ, ũũ nĩguo Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga: ³⁷ Ti-itherũ nĩngamacookanĩrĩria kuuma mabũrũri-inĩ marĩa ndaamathaamĩrie ndĩ na marakara mahiũ na mang’ũrĩ maingĩ; ngaa-macookia kũndũ gũkũ na ndũme matũũre marĩ agitĩre. ³⁸ Nĩmagatuĩka andũ akwa na nĩ ndũke Ngai wao. ³⁹ Nĩngatũma o magĩe na ũrũmwe wa ngoro o na mĩthĩre-inĩ yao, nĩgeetha matũũre manjĩtigĩrĩte nĩgeetha matũũre moonaga wega o ene na ciana ciao iria igooka thuutha wao. ⁴⁰ Nĩngarĩkanĩra nao kĩrĩkanĩro gĩa gũtũũra nginya tene na tene: Ndirĩ hĩndĩ ngaatiga kũmeka wega, na nĩngatũma manjĩtigagĩre, nĩguo matikanae kũũhutatĩra. ⁴¹ Nĩngakenaga ngĩmeeka wega, na ti-itherũ

nĩngamahaanda gũkũ bũrũri ũyũ ngwatĩirie na ngoro yakwa yothe o na muoyo wakwa wothe.

⁴² “Jehova ekuuga atĩrĩ: O ta ũrĩa ndaarehithĩirie andũ aya mathĩina manene, ũguo noguo ngaamahe ũgaacĩru ũrĩa wothe ndĩmerĩire. ⁴³ O rĩngĩ nĩgũkagũrwo mĩgũnda bũrũri-inĩ ũyũ, o ũyũ inyuĩ mugaga atĩrĩ, ‘Ũyũ nĩ bũrũri mũkiru ihooru, ũtarĩ na andũ kana nyamũ, nĩgũkorwo nĩwaneanirwo kũrĩ andũ a Babuloni.’ ⁴⁴ Mĩgũnda ikaagũragwo na betha, namo marũa ma ũgũri nĩmakandĩkanĩrwo na mekĩrwo kĩrore na macinĩrĩrwo mũhũuri aira marĩ ho, kũu bũrũri wa Benjamini,‡ na tũtũura-inĩ tũrĩa tũriganĩtie na Jerusalemu, na matũura ma Juda, na matũura ma bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma na matũura marĩa marĩ magũrũ-inĩ ma irĩma cia mwena wa ithũiro, o na ma Negevu, nĩ tondũ nĩngamacookeria ũgaacĩru wao, ũguo nĩguo Jehova ekuuga.”

33

Kũranĩro gĩa Gũcookererio

¹ O mahinda-inĩ macio Jeremia aarĩ muohe kũu nja-inĩ ya arangĩri, ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyamũkinyĩire riita rĩa keerĩ, akĩrwo atĩrĩ: ² “Ũũ nĩguo Jehova ekuuga, o we ũrĩa wombire thĩ, Jehova ũrĩa watũmire thĩ ĩgie ho, na akĩmĩhaanda, Jehova nĩrĩo rĩitwa rĩake: ³ “Ta kĩngaĩre, na nĩ nĩngũgwĩtĩka na ngwĩre maũndũ manene na matangĩtuĩrĩka, marĩa ũtooĩ.’ ⁴ Nĩgũkorwo ũũ nĩguo Jehova, Ngai wa Isiraeli, ekuuga ũhoru ũkoniĩ nyũmba iria irĩ itũura rĩrĩ inene, o na nyũmba cia ũthamaki wa Juda o icio ciatharirio nĩguo indo iria ciakĩte kuo ihũthĩrwo kwĩgitĩra kuuma kũrĩ ihumbu cia tũiri iria cikũrigiicĩirie o na kuuma kũrĩ rũhiũ rwa njora, ⁵ makĩhũũrana na andũ a Babuloni: ‘Nyũmba icio ciothe nĩkaiyũrio ciimba cia andũ arĩa ngooragithia ndĩ na marakara na mang’ũrĩ. Nĩngahitha itũura rĩrĩ inene ũthiũ wakwa nĩ ũndũ wa waganu wao wothe.

⁶ “ ‘No rĩrĩ, nĩngarĩrehera ũgima wa mwĩrĩ na ndĩrĩhonie. Ningĩ nĩngahonia andũ akwa na ndũme matũure makenagĩra thayũ mũingĩ na ũgitĩri. ⁷ Nĩngacookia andũ a Juda na a Isiraeli gũkũ ndĩmarute kũrĩa matũũrĩte marĩ atahe, njooke ndĩmaake rĩngĩ, maikare o ta ũrĩa maatarĩ mbere. ⁸ Nĩngamatheria mathirwo nĩ mehĩa mothe marĩa mananjĩhĩria na ndĩmarekere mehĩa mao mothe ma kũrega kũnjathĩkĩra. ⁹ Hĩndĩ iyo itũura rĩrĩ inene nĩrĩkandehithĩria ngumo na gĩkeno, na gĩtĩio, na ũgococi, o na gwĩkĩrĩrwo mbere ya ndũrĩrĩ ciothe cia gũkũ thĩ rĩrĩa andũ akuo makaigua ũhoru wa maũndũ mothe mega marĩa ndĩmekagĩra; nĩkũgega makaagega na mainaine moona ũingĩ wa ũgaacĩru na thayũ ũrĩa ngaathe itũura rĩu.’

¹⁰ “Jehova ekuuga atĩrĩ: ‘Mwaragia ũhoru ũkoniĩ kũndũ gũkũ, mũkoiga atĩrĩ, “Nĩ kũndũ kũnũhe gũtarĩ kũndũ, na gũtarĩ andũ kana nyamũ.” No thĩinĩ wa matũura ma Juda na njĩra-inĩ iria nene cia Jerusalemu, o kũu gũthaamĩtwo gũkaaga andũ kana nyamũ-rĩ, nĩgũgacooka kũiguuo ¹¹ mĩgambo ya gĩkeno na ya gũcanjamũka, na mĩgambo ya mũhiki na mũhikania, o na mĩgambo ya andũ arĩa mararehe indo cia maruta ma gũcookia ngaatho nyũmba-inĩ ya Jehova, makiugaga atĩrĩ,

“ ‘Cookeriai Jehova Mwene-Hinya-Wothe ngaatho,
nĩ ũndũ Jehova nĩ mwega;
wendo wake ũtũũraga tene na tene.”

‡ 32:44 Bũrũri wa Benjamini ũgwetetwo mbere tondũ nĩkuo Jeremia oimĩte.

Nīgũkorwo nĩngacookeria bũrũri ũyũ ũgaacĩru wago, o ta ũrĩa warĩ kuo mbere,' nĩguo Jehova ekuuga.

¹² "O na ningĩ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ: 'Kũndũ gũkũ kũnũhe na gũtarĩ andũ kana nyamũ-rĩ, matũũra makuo mothe nĩmagacooka kũgĩa ũrĩithio kũrĩa arĩithi makaarahagia ndũũru ciao cia mbũri. ¹³ Thĩinĩ wa matũũra ma bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma, o na marĩa marĩ magũrũ-inĩ ma irĩma cia mwena wa ithũiro, o na ma Negevu, bũrũri-inĩ wa Benjamini, o na tũtũũra-inĩ tũrĩa tũrigiicĩirie Jerusalemu o na matũũra-inĩ ma Juda-rĩ, ndũũru cia mbũri nĩngacooka kũhĩtũkĩra guoko-inĩ kwa ũrĩa ũcitaraga,' ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

¹⁴ "Jehova ekuuga atĩrĩ, 'Matukũ nĩmagooka rĩrĩa ngaahingia kĩranĩro gĩakwa kĩa wega kĩrĩa nderĩire nyũmba ya Isiraeli na nyũmba ya Juda.

¹⁵ " 'Matukũ-inĩ macio o na ihinda rĩu-rĩ, nĩngarahũrĩra Daudi mũndũ mũthingu ũgerekanĩtio na rũhonge rwa mũtĩ;

nĩageekaga maũndũ marĩa magĩrĩire na ma kĩhooto bũrũri-inĩ.

¹⁶ Matukũ-inĩ macio, Juda nĩgũkahonokanio, nakuo Jerusalemu gũtũũre kũrĩ kũgitĩre.

Nake ageetagwo rĩitwa rĩrĩ

Jehova-Ũthingu-Witũ.'

¹⁷ Nīgũkorwo Jehova ekuuga atĩrĩ: 'Daudi ndarĩ hĩndĩ akaaga mũndũ wa gũikarĩra gĩtĩ kĩa ũnene kĩa nyũmba ya Isiraeli, ¹⁸ kana athĩnjĩri-Ngai, arĩa Alawii, mage mũndũ wa gũikara mbere yakwa hĩndĩ ciothe acinage maruta ma njino, na maruta ma mũtu, o na arutage magongona marĩa ma o mũthenya.' "

¹⁹ Ningĩ ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyakinyĩrĩire Jeremia akĩrwo atĩrĩ, ²⁰ "Jehova ekuuga atĩrĩ: 'Angĩkorwo inyuĩ mwahota gũthũkia kĩrĩkanĩro gĩakwa na mũthenya, na kĩrĩkanĩro gĩakwa na ũtukũ, nĩgeetha mũthenya na ũtukũ itigacooke kũgĩa hĩndĩ irĩa yagĩrĩire-rĩ, ²¹ nakĩo kĩrĩkanĩro kĩrĩa ndaarĩkanĩire na Daudi ndungata yakwa, o na kĩrĩkanĩro kĩrĩa ndaarĩkanĩire na Alawii arĩa athĩnjĩri-Ngai arĩa matungataga marĩ mbere yakwa, kĩahota gũthũkio, nake Daudi akĩage gũcoka kũgĩa na mũndũ wa rũciaro rwake wa gũthamakaga arĩ gĩtĩ-inĩ gĩake kĩa ũnene. ²² Nĩngatũma njaro cia Daudi ndungata yakwa, o na Alawii acio matungataga marĩ mbere yakwa maingĩhe o ta njata cia igũrũ iria itangĩtarĩka nĩ ũndũ wa kũingĩha, o na ta mũthanga ũrĩa ũrĩ hũgũrũrũ-inĩ cia iria ũrĩa ũtangĩthimĩka ũrĩa ũigana.' "

²³ O rĩngĩ ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyakinyĩrĩire Jeremia akĩrwo atĩrĩ, ²⁴ "Kaĩ ũtamenyete andũ aya maroiga atĩrĩ, 'Jehova nĩatete mothamaki marĩa meerĩ ethuurĩire'? Nĩ ũndũ ũcio mamenaga andũ akwa na matimoonaga ta marĩ rũrĩrĩ. ²⁵ Jehova ekuuga atĩrĩ: 'Angĩkorwo ndiigĩte kĩrĩkanĩro gĩakwa na mũthenya na ũtukũ, o na mawatho marĩa marũmu ma igũrũ na thĩ-rĩ, ²⁶ hĩndĩ iyo nĩngagĩteanĩria njaro cia Jakubu na cia Daudi ndungata yakwa, na njage gũthũura ũmwe wa aanake ake atũike wa gũthamakĩra njaro cia Iburahĩmu, na cia Isaaka, na cia Jakubu. Nīgũkorwo nĩngamacookeria ũgaacĩru wao na ndĩmaiguĩre tha.' "

34

Zedekia kwĩrwo Nĩegũtahwo

¹ Rĩrĩa Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni aarũaga mbaara na Jerusalemu na matũũra marĩa maarĩrigiicĩirie, arĩ na mbũtũ ciake cia ita,

hamwe na mothamaki marĩa maathagwo nĩwe, na ndũrĩrĩ ciothe ciakuo, ndũmĩrĩri ñno nĩyakinyĩrĩire Jeremia yumĩte kũrĩ Jehova, akĩrwo atĩrĩ, ² “Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga atĩrĩ: Thiĩ kũrĩ Zedekia mũthamaki wa Juda, ùmwĩre atĩrĩ, ‘Jehova ekuuga atĩrĩ: Ndĩ hakuhĩ kũneana itũũra rĩrĩ inene kũrĩ mũthamaki wa Babuloni, nake nĩekũrĩcina na mwaki rĩthire. ³ Nawe ndũkahonoka atĩ wĩherie moko-inĩ make, tondũ ti-itherũ nĩũkanyitwo na ùneanwo kũrĩ we. Nĩũkeyonera mũthamaki wa Babuloni na maitho maku, na nĩmũkaranĩria nake ùthiũ kwa ùthiũ. Nawe nĩũgatwarwo Babuloni.

⁴ “ ‘No rĩrĩ, ta thikĩrĩria kĩranĩro kĩa Jehova, wee Zedekia mũthamaki wa Juda. Jehova ekuuga atĩrĩ ùhoro ùgũkoniĩ: Wee ndũkooragwo na rũhiũ rwa njora; ⁵ ùgaakua gĩkuũ gĩa thayũ. O ta ùrĩa andũ maakirie mwaki wa macakaya nĩ ùndũ wa gũtĩia maithe maku, o acio athamaki arĩa maarĩ mbere yaku-rĩ, ùguo noguo magaakia mwaki nĩ ùndũ wa gũgũtĩia na magũcakaĩre, makiugaga atĩrĩ, “Iiya, Mwathi witũ-ĩ!” Nĩ mwene nĩ nĩ ndakwĩrĩra ùhoro ùcio, ùguo nĩguo Jehova ekuuga.’ ”

⁶ Nake Jeremia ùcio mũnabii akĩra Zedekia mũthamaki wa Juda maũndũ macio mothe, arĩ kũu Jerusalemu, ⁷ hĩndĩ ñyo mbũtũ cia ita cia mũthamaki wa Babuloni ciahũũranaga na Jerusalemu o na matũũra macio mangĩ ma Juda marĩa meyũmĩrĩrie, nĩmo Lakishi na Azeka. Macio moiki no mo matũũra marĩa matigaire harĩ marĩa mairigĩrwo na hinya kũu Juda.*

Kuohorwo kwa Ngombo

⁸ Ndũmĩrĩri nĩyakinyĩrĩire Jeremia yumĩte kũrĩ Jehova thuutha wa Mũthamaki Zedekia kũrĩkanĩra kĩrĩkanĩro na andũ othe arĩa maarĩ Jerusalemu maanĩrĩre ùhoro wa kuohorwo kwa ngombo. ⁹ Mũndũ o wothe angĩtuĩka nĩekuohora ngombo ciake cia Ahibirania, cia arũme na cia andũ-a-nja; gũtirĩ mũndũ o na ùrĩkũ wagĩrĩrwo nĩ kũiga Mũyahudi ùrĩa ùngĩ arĩ ngombo. ¹⁰ Nĩ ùndũ ùcio anene othe o na andũ arĩa maatoonyire kĩrĩkanĩro-inĩ kũu, magĩtikĩra atĩ nĩmekũrekereria ngombo ciao cia arũme na cia andũ-a-nja, na atĩ matigũcooka kũmaiga ùkombo-inĩ. Magĩgĩitĩkĩra ùhoro ùcio na makĩmarekereria. ¹¹ No rĩrĩ, thuutha-inĩ nĩmericũkirwo, makĩnyiita andũ acio mohorete na makĩmatua ngombo rĩngĩ.

¹² Hĩndĩ ñyo ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyakinyĩrĩire Jeremia, akĩrwo atĩrĩ: ¹³ “Jehova, Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ: Nĩndarĩkanĩire na maithe manyu ma tene rĩrĩa ndamarutire bũrũri wa Misiri, ngĩmaruta bũrũri wa ùkombo, ngĩmeera atĩrĩ, ¹⁴ ‘Hĩndĩ ciothe mwaka-inĩ wa mũgwanja, o mũndũ o mũndũ wanyu wothe no nginya arekagĩrĩrie mũrũ wa ithe Mũhibirania o wothe ùrĩa wĩyendetie kũrĩ we. Thuutha wa gũgũtungata mĩaka ñtandatũ-rĩ, no nginya ùmũrekererie.’ No maithe manyu matiigana gũũthikĩrĩria kana kũrũmbũiya ùhoro ùcio wakwa. ¹⁵ Nĩmwĩrĩga kwĩrira, na mũgũka maũndũ marĩa magĩrĩire makĩonwo nĩ nĩ: Tondũ o ùmwe wanyu nĩanĩrĩire ùhoro wa kuohorwo kwa mũndũ o mũndũ bũrũri-inĩ. O na nĩngĩ mũkĩgĩa na kĩrĩkanĩro kũu mũrĩ mbere yakwa thĩnĩ wa nyũmba ñrĩa ñtanĩtio na rĩtwa rĩakwa. ¹⁶ No rĩu nĩmũgarũrũkĩte mũgathaahia rĩtwa rĩakwa; mũndũ o mũndũ wanyu nĩacooketie ngombo yake ya mũndũ mũrũme na ya mũndũ-wa-nja ñrĩa ararekereirie ñthĩire o kũrĩa ñngĩenda. Nĩmũmatuĩte ngombo cianyu rĩngĩ.

* **34:7** Matũũra ma Lakishi na Azeka mairigĩtwo nĩ Rehoboamu mũrũ wa Solomoni (2Maũ 11:5, 9).

17 “Nĩ ũndũ ũcio, Jehova ekuuga atĩrĩ: Inyuĩ nĩmwagĩte kũnjathĩkĩra: mũtianĩrĩire kuohorithio kwa andũ a bũrũri wanyu. Nĩ ũndũ ũcio rĩu nĩngwanĩrĩra ‘kuohorithio’ kwanyu, ũguo nĩguo Jehova ekuuga, nakuo nĩ ‘kuohorithio’ nĩguo mũũragwo na rũhiũ rwa njora, na mũthiro, na ng’aragu. Nĩngatũma mũtuĩke kĩndũ gĩa gũthũũrwo mũno mothamaki-inĩ mothe ma gũkũ thĩ. 18 Andũ arĩa magararĩte kĩrĩkanĩro gĩakwa, na makaaga kũhingia mohoro ma kĩrĩkanĩro kũu maarĩkanĩire marĩ mbere yakwa, ngaameka o ta njaũ ĩrĩa maatinanirie icunjĩ igĩrĩ, makĩgerera gatagatĩ ga icunjĩ icio ciayo. 19 Atongoria a Juda na a Jerusalemu, na andũ arĩa mehokeirwo mawĩra ma kwa mũthamaki, na athĩnjĩri-Ngai, na andũ othe a bũrũri arĩa magereire gatagatĩ ga icunjĩ icio cieri cia njaũ ĩyo-rĩ, 20 nĩngamaneana kũrĩ thũ ciao iria ciendaga kũmaruta muoyo. Ciimba ciao igaatuĩka irio cia nyoni cia rĩera-inĩ, na cia nyamũ cia gĩthaka.

21 “Nĩnganeana Zedekia mũthamaki wa Juda na anene ake kũrĩ thũ ciao iria ciendaga kũmaruta muoyo, ndĩmaneane kũrĩ mbũtũ cia ita cia mũthamaki wa Babuloni, icio ciambĩte kũmweherera. 22 Nĩngũruta watho, nĩguo Jehova ekuuga, na nĩngamacookia gũkũ itũũra-inĩ rĩrĩ inene. Nĩmakahũũrana narĩo, marĩtahe na marĩcine. Nĩngĩ nĩngonũha matũũra ma Juda makire ihooru, na kwage mũndũ ũngĩtũũra kuo.”

35

Ciana cia Rekabu

1 ĩno nĩyo ndũmĩrĩri ĩrĩa yakinyĩrĩire Jeremia yumĩte kũrĩ Jehova hĩndĩ ya wathani wa Jehoiakimu mũrũ wa Josia, mũthamaki wa Juda, akĩrwo atĩrĩ: 2 “Thĩ kũrĩ andũ a nyũmba ya Rekabu, ũmeere moke kanyũmba-inĩ kamwe ga tũtũ tũrĩ rwere-inĩ rwa nyũmba ya Jehova, nawe ũmahe ndibei manyue.”

3 Nĩ ũndũ ũcio ngĩthĩ ngĩgũĩra Jaazania mũrũ wa Jeremia mũrũ wa Habazania, hamwe na ariũ a ithe, o na ariũ ake othe, na andũ a nyũmba ĩyo yothe ya Rekabu. 4 Ngĩmarehe thĩnĩ wa nyũmba ya Jehova, ngĩmatoonyia kanyũmba ka ariũ a Hanani mũrũ wa Igidalia, mũndũ wa Ngai. Kanyũmba kau kaariganĩtie na kanyũmba ka anene, karĩa kaarĩ hau igũrũ rĩa nyũmba ya Maaseia mũrũ wa Shalumu, ũrĩa warĩ mũikaria wa mũrango. 5 Ngĩcooka ngĩiga mbakũri ciyũrĩte ndibei, o na ngĩiga ikombe mbere ya andũ acio a nyũmba ya Rekabu, ngĩmeera atĩrĩ, “Nyuai ndibei ĩno.”

6 No-o magĩcookia atĩrĩ, “Ithuĩ tũtinyuuaga ndibei, nĩ ũndũ ithe witũ wa tene, Jonadabu mũrũ wa Rekabu, nĩatũtigĩire watho, akiuga atĩrĩ, ‘Mũtikananyue ndibei, inyuĩ ene kana njiaro cianyu.* 7 Nĩngĩ-rĩ, mũtikanaake nyũmba, kana mũhaande mbeũ, kana mũhaande mĩgũnda ya mĩthabibũ; mũtikanagĩe na kĩndũ o na kĩmwe kĩa indo icio, no rĩrĩ, mũgũtũũra mũikaraga hema-inĩ. Hĩndĩ ĩyo nĩmũgatũũra matukũ maingĩ bũrũri ũyũ mũikaraga ta mũrĩ ageni.’ 8 Nĩtũtũũrĩte twathĩkĩire ũndũ o wothe ũrĩa ithe witũ wa tene Jonadabu mũrũ wa Rekabu aatwathire. Gũtirĩ mũndũ witũ ithuĩ, kana atumia aitũ, kana ariũ na airĩtu aitũ, ũrĩ wanyua ndibei, 9 kana agĩaka nyũmba ya gũtũũrwo, kana akĩgĩa mĩgũnda ya mĩthabibũ, kana ithaka, o na kana akehaandĩra irio. 10 Tũtũũrĩte hema-inĩ twathĩkagĩra ũrĩa wothe ithe witũ wa tene Jonadabu aatwathire. 11 No rĩrĩa Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni aahithũkĩire bũrũri ũyũ, nĩtwoigire atĩrĩ: ‘Ũkĩrai, no nginya tũthĩ Jerusalemu tũũrĩre mbũtũ cia

* 35:6 ũyũ warĩ mwĩhĩtwa wa njiaro cia Rekabu ũrĩa mehĩtĩte atĩ matikananyua ndibei.

ita cia Babuloni na cia Asuriata.’ Nĩ ũndũ ũcio tũkoretwo tũgũkara gũkũ Jerusalemu.”

¹² Ningĩ ndũmĩrĩri ya Jehova igĩkinyĩra Jeremia, akĩrwo atĩrĩ: ¹³ “Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ: Thiĩ ũkeere andũ a Juda na arĩa othe matũũraga Jerusalemu atĩrĩ: ‘Kaĩ inyuĩ mūtangũruta ũndũ nĩguo mwathĩkĩre ciugo ciakwa?’ ũguo nĩguo Jehova ekuuga. ¹⁴ ‘Jonadabu mũrũ wa Rekabu aathire ariũ ake matikananyue ndibei, nago watho ũcio wake matũũrite maũhingagia. O na nginya ũmũthĩ matinyuuga ndibei, nĩgũkorwo nĩmathĩkagĩra watho ũcio wa ithe wao wa tene. No rĩrĩ, inyuĩ ndĩmwarĩirie kaingĩ kaingĩ, no mũtirĩ mwanjathĩkĩra. ¹⁵ Ndĩmũtũmĩire ndungata ciakwa ciothe cia anabii kaingĩ kaingĩ. Nao mamwĩraga atĩrĩ, “Mũndũ o wothe wanyu no nginya atigane na mĩthĩire yake ya waganu na aagĩrie ciĩko ciake; tigai kũrũmĩrĩra ngai ingĩ kana gũcitungatagĩra. Na inyuĩ nĩmũgatũũra bũrũri ũyũ ndaamũheire inyuĩ o na maithe manyu.” No inyuĩ mũtiigana kũrũmbũiya ũhoro ũcio kana gũũthikĩrĩria. ¹⁶ Njaro icio cia Jonadabu mũrũ wa Rekabu nĩhingĩtie watho ũcio ithe wao wa tene aacitigĩire, no andũ aya matinjathĩkĩire.’

¹⁷ “Nĩ ũndũ ũcio, Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ: ‘Ta thikĩrĩriai! Nĩngũrehithĩria Juda o na mũndũ wothe ũtũũraga Jerusalemu mwanangĩko ũrĩa wothe ndoigire nĩngamarehere. Nĩ ndaamaarĩirie, no-o makĩrega gũthikĩrĩria; ndaametire no-o makĩrega kũnjĩtika.’”

¹⁸ Nake Jeremia agĩcooka akĩra andũ a nyũmba ya Rekabu atĩrĩ, “Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ: ‘Inyuĩ nĩmwathĩkĩire watho wa Jonadabu, ithe wanyu wa tene, na mũkarũmĩrĩra mataaro make mothe, na nĩmwĩkĩte ũrĩa wothe aamwathire.’ ¹⁹ Nĩ ũndũ ũcio, Jehova Mwene-Hinya-Wothe, o we Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ: ‘Jonadabu mũrũ wa Rekabu ndarĩ hĩndĩ akaaga mũndũ wa kũndungatĩra.’”

36

Jehoiakimu Gũcina Ibuku rĩa Gĩkũnjo rĩa Jeremia

¹ Mwaka-inĩ wa ĩna kuuma Jehoiakimu mũrũ wa Josia atuĩka mũthamaki wa Juda-rĩ, ndũmĩrĩri ĩno nĩyakinyĩire Jeremia yumĩte harĩ Jehova, akĩrwo ũũ: ² “Oya ibuku rĩa gĩkũnjo wandĩke thĩnĩ warĩo mohoro marĩa mothe ngũheete makoniĩ Isiraeli na Juda, o hamwe na ndũrĩrĩ iria ingĩ ciothe, kuuma ihinda rĩrĩa ndambĩrĩirie gũkwarĩria hĩndĩ ya wathani wa Josia, o nginya ũmũthĩ. ³ Hihi rĩrĩa andũ a Juda makaigua ũhoro wa mwanangĩko ũrĩa wothe njĩrĩire kũmarehithĩria-rĩ, mũndũ o mũndũ wao ahota kũgarũrũka atigane na mĩthĩire yake ya waganu; na nĩ nĩngamarekera waganu wao na mehia mao.”

⁴ Nĩ ũndũ ũcio Jeremia agĩta Baruku mũrũ wa Neria, nake Jeremia akĩmwĩra maũndũ marĩa mothe Jehova aamwarĩirie, nake Baruku aka-mandĩka ibuku-inĩ rĩu rĩa gĩkũnjo. ⁵ Hĩndĩ ĩyo Jeremia akĩra Baruku atĩrĩ, “Nĩ ndĩmuohe; ndingĩhota gũthĩ hekarũ-inĩ ya Jehova. ⁶ Nĩ ũndũ ũcio thiĩ arĩ we kũu nyũmba-inĩ ya Jehova mũthenya ũmwe ũrĩa kwĩhingagwo kũrĩa irio, nawe ũthomere andũ acio kuuma ibuku-inĩ rĩrĩ rĩa gĩkũnjo maũndũ marĩa maarĩtio nĩ Jehova, macio wee wandĩkire o ta ũrĩa nĩ ndaakwĩraga wandĩke. ⁷ Hihi maahota kũrehe mathaithana mao harĩ Jehova, na o mũndũ wao atigane na mĩthĩire yake ya waganu, nĩ ũndũ marakara na mang’ũrĩ marĩa matũrĩrwo andũ aya nĩ Jehova nĩ manene.”

⁸ Nake Baruku mūrū wa Neria nĕkire ūrĭa wothe Jeremia ūrĭa mŭnabii aamwĭrĭte eeke; agĭthoma ndŭmĭrĭri ĭyo ya Jehova kŭu thĭinĭ wa hekarŭ kuuma ibuku-inĭ rĭu rĭa gĭkŭnjo. ⁹ Na rĭrĭ, mweri-inĭ wa kenda wa mwaka wa ĭtano wa wathani wa Jehoiakimu mūrū wa Josia mŭthamaki wa Juda, ihinda rĭa kwĭhinga kŭrĭa irio mbere ya Jehova nĭrĭanĭrĭrwo kŭrĭ andŭ othe a Jerusalemu, o na arĭa angĭ othe mookĭte kuuma matŭŭra ma Juda. ¹⁰ Kuuma kanyŭmba-inĭ ka Gemaria mūrū wa Shafani ūrĭa mwandĭki, karĭa kaarĭ o kŭu nja ya na igŭrŭ, itoonyero-inĭ rĭa Kĭhingo kĭrĭa Kĭerŭ kĭa hekarŭ, Baruku agĭthomera andŭ othe ciugo cia Jeremia kuuma ibuku-inĭ rĭu rĭa gĭkŭnjo kŭu hekarŭ-inĭ ya Jehova.

¹¹ Rĭrĭa Mikaia mūrū wa Gemaria, mūrū wa Shafani aiguire ndŭmĭrĭri ĭyo ya Jehova yothe kuuma ibuku-inĭ rĭu rĭa gĭkŭnjo-rĭ, ¹² agĭkŭrŭka agĭtoonya kanyŭmba-inĭ ka mwandĭki karĭa kaarĭ kŭu nyŭmba-inĭ ya ũthamaki, harĭa anene othe maikarĭte, nao nĭo: Elishama ūrĭa mwandĭki, na Delia mūrū wa Shemaia, na Elinathani mūrū wa Akibori, na Gemaria mūrū wa Shafani, na Zedekia mūrū wa Hanania, na anene arĭa angĭ othe. ¹³ Mikaia aarĭkia kŭmahe ũhoru wothe ūrĭa aigŭite Baruku agĭthomera andŭ kuuma ibuku-inĭ rĭa gĭkŭnjo-rĭ, ¹⁴ anene acio othe magĭtŭma Jehudi mūrū wa Nethania, mūrū wa Shelemia, mūrū wa Kushi, athĭi akeere Baruku atĭrĭ, "Oya ibuku rĭu rĭa gĭkŭnjo, rĭu ũthomeire andŭ, ũŭke narĭo." Nĭ ũndŭ ũcio Baruku mūrū wa Neria agĭthĭi hau maarĭ anyiĭtite ibuku rĭu rĭa gĭkŭnjo na guoko gwake. ¹⁵ Nao makĭmwĭra atĭrĭ, "Rĭu ta ikara thĭ, ũtŭthomere."

Nĭ ũndŭ ũcio Baruku akĭmathomera. ¹⁶ Rĭrĭa maaiguire mohoro macio mothe, makĭrorana marĭ na guoya, makĭira Baruku atĭrĭ, "No nginya tŭkinyĭrie mŭthamaki ũhoru ũcio wothe." ¹⁷ Ningĭ magĭcooka makĭŭria Baruku atĭrĭ, "Ta twĭre, maŭndŭ macio mothe wamandĭkire atĭa? Nĭ Jeremia wakwĭraga nawe ũkamaandĭka?"

¹⁸ Baruku akĭmacookeria atĭrĭ, "ĭi, nĭwe wanjŭiraga mohoro macio mothe, na nĭ ngamaandĭka na rangi ibuku-inĭ rĭrĭ rĭa gĭkŭnjo."

¹⁹ Nao anene acio makĭira Baruku atĭrĭ, "Wee na Jeremia thĭi mwĭhithe. Mŭtikareke mŭndŭ o na ũ amenye kŭrĭa mŭrĭ."

²⁰ Maarĭkia kŭiga ibuku rĭu rĭa gĭkŭnjo kanyŭmba-inĭ ka Elishama, ūrĭa mwandĭki, magĭtoonya harĭa mŭthamaki aarĭ kŭu nyŭmba yake ya thĭinĭ makĭmŭhe ũhoru ũcio wothe. ²¹ Mŭthamaki nake agĭtŭma Jehudi agĭire ibuku rĭu rĭa gĭkŭnjo, nake Jehudi akĭrĭrehe kuuma kanyŭmba-inĭ ka Elishama, ūrĭa mwandĭki, akĭrĭthomera mŭthamaki na anene acio othe marŭgamĭte hau harĭ mŭthamaki. ²² Kwarĭ mweri wa kenda, nake mŭthamaki aikarĭte nyŭmba-inĭ ĭrĭa aikaraga hĭndĭ ya kĭmera kĭa heho, na haarĭ na mwaki waakanaga riiko-inĭ hau mbere yake. ²³ Jehudi aathoma icigo ithatŭ kana inya cia ibuku rĭu rĭa gĭkŭnjo-rĭ, mŭthamaki nake agacĭtinia na kahiŭ ka mwandĭki, agacĭkia riiko-inĭ, o nginya rĭrĭa ibuku rĭu rĭa gĭkŭnjo rĭacinirwo rĭothe. ²⁴ Mŭthamaki na andŭ arĭa othe maamŭtungataga arĭa maiguire mohoro macio matiigana gwĭtigĭra, o na kana magĭtembŭranga nguo ciao. ²⁵ O na gŭtuĭka Elinathani, na Delia, na Gemaria nĭmathaĭhire mŭthamaki ndagacine ibuku rĭu rĭa gĭkŭnjo-rĭ, nĭaregire kŭmathikĭrĭria. ²⁶ Handŭ ha ũguo, mŭthamaki agĭatha Jerameeli, mūrū ũmwe wa mŭthamaki, na Seraia mūrū wa Azirieli, na Shelemia mūrū wa Abideli, nĭguo manyiite Baruku ũcio mwandĭki, na Jeremia ūrĭa mŭnabii. No rĭrĭ, Jehova nĭamahithĭte.

²⁷ Thuutha wa mŭthamaki gŭcina ibuku rĭu rĭa gĭkŭnjo rĭrĭa rĭandĭkĭtwo mohoro nĭ Baruku ta ūrĭa eerĭtwo nĭ Jeremia andĭke-rĭ,

ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyakinyĩrĩire Jeremia, akĩrwo atĩrĩ: ²⁸ “Oya ibuku rĩngĩ rĩa gĩkũnjo wandĩke thĩinĩ warĩo mohoro marĩa mothe maarĩ ibuku-nĩ rĩu rĩa mbere, rĩu Jehoiakimu mũthamaki wa Juda aacinire. ²⁹ Ningĩ wĩre Jehoiakimu mũthamaki wa Juda atĩrĩ, ‘Jehova ekuuga atĩrĩ: Nĩwacinire ibuku rĩu rĩa gĩkũnjo, ũkĩũria atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte wandĩke atĩ, ti-itherũ mũthamaki wa Babuloni nĩagooka kwananga bũrũri ũyũ na eherie andũ na nyamũ kuo?” ³⁰ Nĩ ũndũ ũcio, Jehova ekuuga atĩrĩ ũndũ ũkonĩĩ Jehoiakimu mũthamaki wa Juda: Ndakagĩa na mũndũ wa gũikarĩra gĩtĩ kĩa ũnene kĩa Daudi; kĩimba gĩake gĩgaateeo, na kĩanĩkĩrwo riũa mũthenya, na kĩhĩe nĩ mbaa ũtukũ. ³¹ Nĩngamũherithia we hamwe na ciana ciake, na arĩa mamũtungataga, nĩ ũndũ wa waganu wao; nĩngarehithĩria arĩa othe matũũraga Jerusalemu na andũ a Juda mwanangĩko ũrĩa wothe ndaaririe ũhoro wago ũmakoniĩ, tondũ nĩmagĩte gũthikĩrĩria.’ ”

³² Nĩ ũndũ ũcio Jeremia akĩoya ibuku rĩngĩ rĩa gĩkũnjo, akĩrĩnengera Baruku mũrũ wa Neria ũcio mwandĩki, nake akĩandĩka ibuku-inĩ rĩu mohoro mothe marĩa aacookire kũheo nĩ Jeremia, o macio maandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩrĩa Jehoiakimu mũthamaki wa Juda aacinĩte na mwaki; na hakĩongererwo mohoro mangĩ maingĩ maahaanaine na macio ma mbere.

37

Jeremia gũikio Njeera

¹ Na rĩrĩ, Zedekia mũrũ wa Josia nĩaturwo mũthamaki wa Juda nĩ Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni, nake agĩthamaka ithenya rĩa Jekonia mũrũ wa Jehoiakimu. ² No rĩrĩ, we mwene o na kana arĩa maamũtungatagĩra, na andũ a bũrũri ũcio matiarũmbũirie ciugo iria Jehova aarĩtie na kanua ka Jeremia ũcio mũnabii.

³ Nake Mũthamaki Zedekia agĩtũma Jehukali mũrũ wa Shelemia marĩ na Zefania mũrũ wa Maaseia ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai mathĩĩ kũrĩ Jeremia ũcio mũnabii, mamũtwarĩre ndũmĩrĩri ĩno: “Twagũthaitha ũtũhooere kũrĩ Jehova, Ngai witũ.”

⁴ Na rĩrĩ, ihinda rĩu Jeremia aarĩ na wĩyathi wa gũceeranga gatagatĩ-inĩ ka andũ, nĩgũkorwo ndaakoretwo aikĩtio njeera. ⁵ Hĩndĩ ĩyo mbũtũ cia ita cia Firaũni nĩcioimagarĩte kuuma bũrũri wa Misiri, na rĩrĩa andũ a Babuloni arĩa maarĩgiicĩrie Jerusalemu maiguire ũhoro wacio, makĩhũndũka, makĩehera kũu Jerusalemu.

⁶ Hĩndĩ ĩyo ndũmĩrĩri ya Jehova ĩgĩkinyĩra Jeremia ũcio mũnabii, akĩrwo atĩrĩ, ⁷ “Jehova, Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ: ĩra mũthamaki wa Juda, ũcio ũgũtũmĩte ũũke ũhooe kĩrĩra harĩ nĩ, atĩrĩ, ‘Mbũtũ cia ita cia Firaũni icio irooka gũgũteithia-rĩ, nĩngũcooka bũrũri wacio, kũu bũrũri wa Misiri. ⁸ Hĩndĩ ĩyo nao andũ a Babuloni nĩmagacooka gũkũ na matharĩkĩre itũũra rĩrĩ inene, marĩtunyane na marĩcine na mwaki.’

⁹ “Jehova ekuuga atĩrĩ: Tigai kwĩheenia, mũgũciiria atĩrĩ, ‘Andũ a Babuloni ti-itherũ nĩmegũtigana na ithuĩ matweherere.’ Matigeeka ũguo! ¹⁰ O na mũngĩhoota mbũtũ ciothe cia ita cia andũ a Babuloni icio iramũtharĩkĩra, na gũtuĩke atĩ no andũ arĩa matiihangĩtio matigĩtwo hema-inĩ ciao-rĩ, no moime kũu hema-inĩ na macine itũũra rĩrĩ na mwaki.”

¹¹ Thuutha wa mbũtũ icio cia ita cia andũ a Babuloni kwehera kũu Jerusalemu nĩ ũndũ wa mbũtũ cia Firaũni, ¹² Jeremia nĩoimagarire kuuma itũũra-inĩ rĩu inene nĩguo athĩ bũrũri wa Benjamini akenyĩtĩre igai rĩake rĩa gĩthaka gatagatĩ-inĩ ka andũ arĩa maarĩ kuo. ¹³ No rĩrĩa aakinyire

Kihingo-inĩ kĩa Benjamini, mūnene wa arangĩri ũrĩa wetagwo Irija mūrũ wa Shelemia, mūrũ wa Hanania, akīmūnyiiita, akiuga atĩrĩ, “Wee nĩ kũũra ũroora ũthiĩ ũkeneane kūrĩ andũ a Babuloni!”

¹⁴ Jeremia akīmũwĩra atĩrĩ, “Aca ũguo tiguu! Nĩ ti kũũra ndĩroora ngenene kūrĩ andũ a Babuloni.” No Irija akĩrega kũmũthikĩrĩria; handũ ha ũguo akĩnyiiita Jeremia, akīmũtwara kūrĩ anene. ¹⁵ Anene acio nĩmarakarĩre Jeremia, na magĩathana ahũũrwo na ahingĩrwo nyũmba ya Jonathani ũrĩa mwandĩki, ĩrĩa maatuĩte njeera.

¹⁶ Nake Jeremia agĩtoonyio mungu-inĩ warĩ kanyũmba ga thĩinĩ mũno kũu kĩoho-inĩ, kũrĩa aikarire matukũ maingĩ. ¹⁷ Na thuutha ũcio Mũthamaki Zedekia agĩtũmana arehwo kũu nyũmba-inĩ ya ũthamaki. Arĩ kũu, mũthamaki akīmũũria na hitho atĩrĩ, “Hihi nĩ harĩ ndũmĩrĩri yumĩte kūrĩ Jehova?”

Nake Jeremia akīmũcookeria atĩrĩ, “Ī, nĩ kūrĩ; wee nĩũkaneanwo moko-inĩ ma mũthamaki wa Babuloni.”

¹⁸ Ningĩ Jeremia akĩra Mũthamaki Zedekia atĩrĩ, “Nĩ ũndũ ũrĩkũ ngwĩhĩtie we mwene, kana ndungata ciaku, o na kana andũ aya, nĩguo njikio njeera? ¹⁹ Marĩ ha anabii acio aku, acio maakũrathĩire ũhoru atĩrĩ, ‘Mũthamaki wa Babuloni ndagagũtharĩkĩra wee o na kana bũrũri ũyũ?’ ²⁰ Na rĩu-rĩ, wee mũthamaki mwathi wakwa, ĩtikĩra gũthikĩrĩria. Njĩtikĩria ndeehe mathaithana makwa mbere yaku: Ndũkanjookie nyũmba ya Jonathani ũrĩa mwandĩki, ndigakuĩre kuo.”

²¹ Nake Mũthamaki Zedekia akĩruta watho, akiuga atĩ Jeremia aigwo kũu nja ĩrĩa ya arangĩri, na aheagwo mũgate o mũthenya ũrutĩtwo barabara-inĩ ya arugi mĩgate, o nginya rĩrĩa mĩgate ĩgaathira kũu itũũra-inĩ inene. Nĩ ũndũ ũcio Jeremia agĩkara kũu nja ĩyo ya arangĩri.

38

Jeremia gũikio Irima-inĩ rĩa Maaĩ

¹ Nao Shefatia mūrũ wa Matani, na Gedalia mūrũ wa Pashuri, na Jehukali mūrũ wa Shemalia, o na Pashuri mūrũ wa Malikija nĩmaiguire ũrĩa Jeremia eeraga andũ othe, rĩrĩa oigire atĩrĩ, ² “Jehova ekuuga atĩrĩ: ‘Mũndũ ũrĩa wothe ũgũikara itũũra-inĩ rĩrĩ inene nĩakooraagwo na rũhiũ rwa njora, kana ng’aragu, kana mũthiro, no ũrĩa ũgwĩtwara kūrĩ andũ a Babuloni nĩagatũũra muoyo. Nĩakahonokia muoyo wake; nĩagatũũra muoyo.’ ³ Ningĩ, Jehova ekuuga atĩrĩ: ‘Itũũra rĩrĩ inene no nginya rĩkaneanwo kūrĩ mbũtũ cia ita cia mũthamaki wa Babuloni, ũrĩa ũkaarĩtunyana.’”

⁴ Hĩndĩ ĩyo anene makĩra mũthamaki atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ aagĩrĩire ooragwo. Nĩaratũma thigari iria itigaire gũkũ itũũra-inĩ rĩrĩ inene ciĩtigĩre, o ũndũ ũmwene na andũ aya othe, nĩ ũndũ wa maũndũ macio arameera. Mũndũ ũyũ ndarĩ ũndũ mwega areciirĩria andũ aya tiga o ũũru.”

⁵ Mũthamaki Zedekia agĩcookia atĩrĩ, “Arĩ moko-inĩ manyu; mũthamaki ndangĩgirĩrĩria mwĩke ũrĩa inyuĩ mũkwenda.”

⁶ Nĩ ũndũ ũcio makĩnyiiita Jeremia makĩmũikia irima rĩa maaĩ rĩa Malikija, ũrĩa mūrũ wa mũthamaki, rĩrĩa rĩarĩ kũu nja ĩyo ya arangĩri.* Magĩkũrũkia Jeremia irima rĩu rĩa maaĩ na mĩkanda; no rĩtiarĩ na maaĩ, no mũtondo rĩarĩ, nake Jeremia agĩtoonyerera kũu mũtondo-inĩ ũcio.

* **38:6** Anene a Mũthamaki Zedekia meendaga kũũraga Jeremia na njĩra ya kũmũikia irima rĩa maaĩ, no ti na moko mao ene.

⁷ No rĩrĩ, Ebedi-Meleku ũrĩa Mũkushi, ũmwe wa arĩa mehokeirwo wĩra wa kũu nyũmba-inĩ ya ũthamaki, nĩaguire atĩ nĩmaikĩtie Jeremia irima rĩu rĩa maaĩ. Hĩndĩ ĩyo mũthamaki aikarĩte Kĩhingo-inĩ kĩa Benjamini, ⁸ Ebedi-Meleku akiuma hau nja ya nyũmba ya ũthamaki, akĩmwĩra atĩrĩ, ⁹ “Mũthamaki mwathi wakwa, andũ aya nĩmekĩte ũũru nĩ ũndũ wa maũndũ maya mothe mekĩte Jeremia ũrĩa mũnabii. Nĩmamũikĩtie irima rĩa maaĩ, akuĩre kuo nĩ ng’aragu, tondũ mĩgate ĩkirie gũthira gũkũ itũũra-inĩ inene.”

¹⁰ Hĩndĩ ĩyo mũthamaki agĩatha Ebedi-Meleku ũcio Mũkushi, akĩmwĩra atĩrĩ: “Oya andũ mĩrongo ĩtatũ kuuma haha mũthiĩ nao mũkarute Jeremia ũcio mũnabii kuuma irima rĩu rĩa maaĩ atanakua.”

¹¹ Nĩ ũndũ ũcio Ebedi-Meleku akĩoya andũ acio, agĩthiĩ nao, nao magĩtoonya kanyũmba kaarĩ rungu rwa harĩa haaigagwo mũthiithũ wa indo cia bata kũu thĩinĩ wa nyũmba ya ũthamaki. Akĩoya ndangari imwe cia nguo ngũrũ, na nguo iria ndũku ciarĩ kuo, agĩciikũrũkĩria Jeremia na mĩkanda kũu irima rĩa maaĩ. ¹² Ebedi-Meleku ũcio Mũkushi, akĩra Jeremia atĩrĩ: “Ĩkĩra nguo icio ngũrũ na ndangari icio njegeeke, wĩrigĩrĩrie gũkerwo nĩ mĩkanda ĩyo.” Nake Jeremia agĩka o ũguo, ¹³ nao makĩmũguucia na mĩkanda ĩyo, makĩmũruta irima rĩu rĩa maaĩ. Nake Jeremia agĩkara kũu nja ĩyo ya arangĩri.

Zedekia kũhooya Jeremia Ũhoro rĩngĩ

¹⁴ Mũthamaki Zedekia agĩtũmanĩra Jeremia ũcio mũnabii, akiuga areehwo itoonyero-inĩ rĩa gatatũ rĩa hekarũ ya Jehova. Mũthamaki akĩra Jeremia atĩrĩ, “Nĩngũkũũria ũndũ. Nawe ndũkaahithe ũhoro o na ũrĩkũ.”

¹⁵ Jeremia akĩra Zedekia atĩrĩ, “Ingĩkuumburĩra ũhoro-rĩ, githĩ ndũkũnjũraga? O na ingĩgũtaara-rĩ, wee ndũngũthikĩrĩria.”

¹⁶ Nake Mũthamaki Zedekia akĩhĩta mwĩhĩtwa na hito harĩ Jeremia, akiuga ũũ: “Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo, o we ũrĩa watũheire muoyo ũyũ tũrĩ naguo-rĩ, niĩ ndigũkũũraga kana ngũneane moko-inĩ ma acio mendaga gũkũruta muoyo.”

¹⁷ Nake Jeremia akĩra Zedekia atĩrĩ, “Ũũ nĩguo Jehova Ngai-Mwene-Hinya-Wothe, o we Ngai wa Isiraeli, ekuuga: ‘Ũngũĩneeana kũrĩ anene a mũthamaki wa Babuloni, muoyo waku nĩũkũhonokio, o na itũũra rĩrĩ inene rĩtigaacinwo; wee na andũ a nyũmba yaku nĩmũgũtũũra muoyo.

¹⁸ No ũngĩrega kwĩneana kũrĩ anene a mũthamaki wa Babuloni, itũũra rĩrĩ nĩrĩkũneanwo kũrĩ andũ a Babuloni, nao marĩcine na mwaki rĩthire; na wee mwene ndũkahonoka kuuma moko-inĩ mao.’ ”

¹⁹ Mũthamaki Zedekia akĩra Jeremia atĩrĩ, “Nĩndĩretigĩra Ayahudi arĩa meneanĩte kũrĩ andũ a Babuloni, nĩ ũndũ andũ a Babuloni mahota kũũneana kũrĩ Ayahudi acio nao maanyamarie.”

²⁰ Nake Jeremia akĩmũcookeria atĩrĩ, “Matigaakũneana kũrĩ o. Wee athĩkĩra Jehova, wĩke ũguo ndĩrakwĩra. Hĩndĩ ĩyo nĩũkona wega, naguo muoyo waku nĩũkahonokio. ²¹ No rĩrĩ, warega kwĩneana, ũũ nĩguo Jehova angũrĩrie: ²² Andũ-a-nja othe arĩa matigaire thĩinĩ wa nyũmba ya mũthamaki wa Juda nĩmagatwarĩrwo anene a mũthamaki wa Babuloni. Andũ-a-nja acio nao magaakwĩra atĩrĩ:

“ ‘Arata acio aku wehokeete
nĩmakũhĩtithirie na magĩgũkĩria hinya.
Magũrũ maku nĩmatoonyereire mũtondo-inĩ;
nao arata aku nĩmagũtiganĩrie.’ ”

²³ “Atumia aku othe na ciana ciaku nĩmakaneanwo kũrĩ andũ a Babuloni. Wee mwene ndũkehonokia moko-inĩ mao, no nĩũkanyitwo nĩ mũthamaki wa Babuloni; narĩo itũũra rĩrĩ inene nĩrĩgacinwo rĩthire.”

²⁴ Hĩndĩ ĩyo Zedekia akĩra Jeremia atĩrĩ, “Ndũkareke mũndũ o na ũrĩkũ amenye ũhoru wa mĩario ĩno, ndũkae kũũragwo. ²⁵ Anene mangĩgua atĩ nĩtwaranĩrie nawe, nao moke kũrĩ we makũũrie atĩrĩ, ‘Twĩre ũrĩa wĩrĩte mũthamaki, na ũrĩa nake mũthamaki akwĩrĩte; ndũgatũhithe ũndũ kana tũkũũrage,’ ²⁶ hĩndĩ ĩyo nawe ũmeere atĩrĩ, ‘Nĩgũthaitha ndĩrathaitaha mũthamaki ndakae kũnjookia nyũmba-inĩ kwa Jonathani, ndigakuire kuo.’”

²⁷ Anene acio othe nĩmookire kũrĩ Jeremia, makĩmũũria ũhoru ũcio, nake akĩmeera ũrĩa wothe aathĩtwo nĩ mũthamaki oige. Nĩ ũndũ ũcio matiamwĩrĩre ũndũ ũngĩ, nĩgũkorwo gũtirĩ mũndũ waiguĩte ũrĩa maarĩtie na mũthamaki.

²⁸ Nake Jeremia agĩkara kũu kĩhingo-inĩ kĩa arangĩri nginya mũthenya ũrĩa itũũra rĩa Jerusalemu rĩatunyanirwo.

39

Kũgũa kwa Jerusalemu

Na rĩrĩ, itũũra rĩa Jerusalemu rĩatunyanirwo ũũ: ¹ Mwaka-inĩ wa kenda wa wathani wa Zedekia mũthamaki wa Juda, mweri-inĩ wa ikũmi, Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni nĩathiire gũtharĩkĩra itũũra rĩa Jerusalemu arĩ na mbũtũ ciake ciothe cia ita, akĩrĩrigiicĩria arĩtunyane. ² Ningĩ mũthenya wa kenda wa mweri wa ĩna wa mwaka-inĩ wa ikũmi na ũmwe wa wathani wa Zedekia, nĩguo rũthingo rwa itũũra rĩu inene rwatũrĩkirio. ³ Hĩndĩ ĩyo anene othe a mũthamaki wa Babuloni magĩtoonya na magĩkara Kĩhingo-inĩ gĩa Gatagatĩ: Nao nĩ Nerigali-Sharezeru wa Samugari, na Nebo-Sarisekimu mũtongoria ũmwe mũnene, na Nerigali-Sharezeru ũrĩa warĩ mũnene wathani-inĩ, marĩ hamwe na anene arĩa angĩ othe a mũthamaki wa Babuloni. ⁴ Rĩrĩa Zedekia mũthamaki wa Juda na thigari ciothe maamonire, makĩũra; makiuma itũũra-inĩ rĩu inene ũtukũ magerete njĩra ya mũgũnda-inĩ wa mũthamaki, kĩhingo-inĩ kĩrĩa kĩarĩ gatagatĩ ga thingo cierĩ, magĩthĩ merekeire Araba.

⁵ No nayo mbũtũ ya andũ a Babuloni ikĩmateng’eria, ĩgĩkorerera Zedekia werũ-inĩ ũrĩa mwaraganu wa Jeriko. Makĩmũnyiita, makĩmũtwarĩra Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni arĩ kũu Ribila bũrũri-inĩ wa Hamathu, na kũu nĩkuo aamũtuĩrĩre ciira. ⁶ Kũu Ribila nokuo mũthamaki wa Babuloni oragithĩrie ariũ a Zedekia, maitho-inĩ make, na akĩũragithia andũ othe arĩa maarĩ igweta kũu Juda. ⁷ Agĩcooka agĩkũũrithia Zedekia maitho na akĩmuoha na bĩngũ cia gĩcango nĩguo atwarwo Babuloni.

⁸ Andũ acio a Babuloni magĩcina nyũmba ya ũthamaki, o na nyũmba cia andũ arĩa angĩ, na makĩmomora thingo cia Jerusalemu. ⁹ Nebuzaradani, mũnene wa arangĩri a mũthamaki, agĩtaha andũ arĩa maatigaire kũu itũũra-inĩ thĩnĩ, akĩmatwara Babuloni marĩ hamwe na arĩa mēneanĩte kũrĩ we o na andũ acio angĩ othe. ¹⁰ No rĩrĩ, Nebuzaradani ũcio mũnene wa arangĩri a mũthamaki, nĩatigirie andũ amwe arĩa maarĩ athĩni kũu bũrũri wa Juda, arĩa mataarĩ na kĩndũ kĩa; no hĩndĩ ĩyo akĩmahe mĩgũnda ya mĩthabibũ na mĩgũnda ya kũrĩma.

¹¹ Na rĩrĩ, Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni nĩarutĩte watho ũkonĩ Jeremia, akeera Nebuzaradani ũcio mũnene wa arangĩri a mũthamaki atĩrĩ: ¹² “Muoe ũmũmenyerere; ndũkamwĩke ũũru, no

ũmũhingagĩrie ũndũ o wothe ũrĩa angĩkũũria.” ¹³ Nĩ ũndũ ũcio Nebuzaradani ũcio mũnene wa arangĩri, na Nebushazibani mũtongoria ũmwe mũnene na Nerigali-Sharezuru ũrĩa warĩ mũnene wathani-inĩ, o na anene acio angĩ othe a mũthamaki wa Babuloni ¹⁴ magĩtũmana, makiuga Jeremia arutwo kũu thĩinĩ wa nja ĩrĩa ya arangĩri. Nao makĩmũneana harĩ Gedalia mũrũ wa Ahikamu, mũrũ wa Shafani, nĩguo amũinũkie gwake mũciĩ. Nĩ ũndũ ũcio agĩtũũrania na andũ arĩa angĩ ao.

¹⁵ Rĩrĩa Jeremia aatũũrite oheetwo kũu thĩinĩ wa nja ĩrĩa ya arangĩri-rĩ, ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyamũkinyĩrĩire akĩrwo atĩrĩ: ¹⁶ “Thiĩ ũkeere Ebedi-Meleku ũrĩa Mũkushi atĩrĩ, ‘Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ: Ndĩ hakuhĩ kũhingia ũrĩa ndoigire atĩ nĩngarehere itũũra rĩrĩ inene mwanangĩko, no ti ũgaacĩru. Hĩndĩ ĩyo, maũndũ macio nĩmakahingio ũkĩmeyonagĩra na maitho. ¹⁷ No rĩrĩ, wee nĩngakũhonokia mũthenya ũcio, ũguo nĩguo Jehova ekuuga; wee ndũkaneanwo kũrĩ andũ acio wĩtigĩraga. ¹⁸ Nĩ nĩngakũhonokia; wee ndũkooragwo na rũhiũ rwa njora no nĩkahanokia muoyo waku, tondũ nĩ nĩ ũtũũrite wĩhokete, ũguo nĩguo Jehova ekuuga.’ ”

40

Jeremia Kũrekererio

¹ ĩno nĩyo ndũmĩrĩri ĩrĩa yakinyĩrĩire Jeremia yumĩte kũrĩ Jehova thuutha wa Nebuzaradani ũcio mũnene wa arangĩri a mũthamaki kũmũrekereria oime kũu Rama. Nĩakorete Jeremia arĩ muohe na mĩnyororo arĩ gatagatĩ-inĩ ka andũ arĩa othe maatahĩtwo kuuma Jerusalemu na Juda rĩrĩa maatwaragwo Babuloni marĩ ohe. ² Nake mũnene ũcio wa arangĩri a mũthamaki oona Jeremia, akĩmwĩra atĩrĩ, “Jehova Ngai waku nĩwe watũrĩire kũndũ gũkũ mwanangĩko ũyũ. ³ Na rĩu-rĩ, Jehova nĩatũmĩte gwĩkĩke ũguo; ekĩte o ta ũrĩa oigire. Maũndũ maya mothe meekĩkĩte nĩ ũndũ inyuĩ andũ aya nĩmwehĩirie Jehova na mũkĩaga kũmwathĩkĩra. ⁴ No rĩrĩ, ũmũthĩ nĩngũkuohora mĩnyororo ĩno ũrĩ nayo moko. Ũka tũthĩ nawe Babuloni, akorwo nĩkwenda, na nĩ nĩndĩkũmenyagĩrĩra; no ũngĩkorwo ndũkwenda tũthĩ nawe, tiga gũũka. Atĩrĩrĩ, bũrũri ũyũ wothe ũrĩ mbere yaku; thiĩ o harĩa hothe ũngĩenda.”

⁵ No rĩrĩ, Jeremia atanagarũrũka acooke-rĩ, Nebuzaradani akĩmwarĩria rĩngĩ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Cooka kũrĩ Gedalia mũrũ wa Ahikamu, mũrũ wa Shafani, ũrĩa mũthamaki wa Babuloni atuĩte mũrũgamĩrĩri wa matũũra ma Juda, mũgatũũre nake kũu hamwe na andũ arĩa angĩ, kana ũgĩthĩ o harĩa hangĩ hothe ũngĩenda.”

Ningĩ mũnene ũcio wa arangĩri akĩmũhe irio, o na akĩmũhe kĩheo, akĩreka ethĩire. ⁶ Nĩ ũndũ ũcio Jeremia agĩthĩ kũrĩ Gedalia, mũrũ wa Ahikamu kũu Mizipa, magĩtũũra nake gatagatĩ-inĩ ka andũ acio angĩ maatigĩtwo bũrũri-inĩ ũcio.

Gedalia Gũkunyaĩrwo

⁷ Rĩrĩa anene othe a mbũtũ cia ita na andũ ao arĩa maarĩ kũu bũrũri-inĩ ũcio mwaraganu maiguire atĩ mũthamaki wa Babuloni nĩatuĩte Gedalia mũrũ wa Ahikamu barũthi wa bũrũri ũcio, na atĩ nĩamũtuĩte mũrũgamĩrĩri wa arũme, na andũ-a-nja, na ciana, o acio maarĩ athĩni mũno kũu bũrũri ũcio, arĩa mataatahirwo matwarwo Babuloni-rĩ, ⁸ magĩthĩ kũrĩ Gedalia kũu Mizipa: nao maarĩ Ishumaeli mũrũ wa Nethania, na Johanani na Jonathani ariũ a Kareia, na Seraia mũrũ wa Tanihumethu, na ariũ a Efai ũrĩa Mũnetofathi, na Jaazania mũrũ wa

Mūmaakathi, marĩ na andũ ao. ⁹ Gedalia mūrũ wa Ahikamu, mūrũ wa Shafani akĩhĩta nĩguo amatĩtirithie marĩ hamwe na andũ ao, akĩmeera atĩrĩ, “Tigai gwĩtigĩra gũtungatĩra andũ aya a Babuloni. Tũũrai bũrũri ũyũ na mũtungatage mũthamaki wa Babuloni, na nĩmũrĩonaga maũndũ mega. ¹⁰ Nĩ mwene nĩngũtũũra gũkũ Mizipa nĩgeetha ndĩmwaragĩrĩrie kũrĩ andũ a Babuloni arĩa marĩũkaga kũrĩ ithuĩ, no inyuĩ-rĩ, thondekai ndibei, na mũgethage matunda ma hĩndĩ ya riũa,* o na maguta, mwĩigĩre ndigithũ-inĩ cianyu cia mũthiithũ, na mũtũũre matũũra-inĩ marĩa mwĩnyĩĩtĩre.”

¹¹ Hĩndĩ irĩa Ayahudi arĩa othe maarĩ Moabi, na Amoni, na arĩa maarĩ Edomu, o na arĩa maarĩ mabũrũri marĩa mangĩ mothe maiguire atĩ mũthamaki wa Babuloni nĩatigĩtie matigari kũu Juda, na atĩ nĩatuĩte Gedalia mūrũ wa Ahikamu, mūrũ wa Shafani, barũthi wao-rĩ, ¹² othe magĩcooka bũrũri wa Juda kũrĩ Gedalia kũu Mizipa, moimĩte mabũrũri-inĩ mothe marĩa maahurunjũkĩire. Nao magĩthondekera ndibei nyingĩ, o na makĩgetha matunda maingĩ ma hĩndĩ ya riũa.

¹³ Johanani mūrũ wa Karea, marĩ na anene othe a mbũtũ cia ita arĩa maarĩ o kũu bũrũri ũcio mwaraganu, magĩũka kũrĩ Gedalia kũu Mizipa, ¹⁴ nao makĩmwĩra atĩrĩ, “Kaĩ ũtamenyete atĩ Balisi mũthamaki wa andũ a Amoni nĩatũmĩte Ishumaeli mūrũ wa Nethania oke akũrute muoyo?” No Gedalia mūrũ wa Ahikamu ndaametĩkirie.

¹⁵ Hĩndĩ iyo Johanani mūrũ wa Karea akĩarĩria Gedalia na hito marĩ kũu Mizipa, akĩmwĩra atĩrĩ: “Njĩtikĩria thiĩ ngoorage Ishumaeli mūrũ wa Nethania, na gũtirĩ mũndũ ũkũmenya ũhoru ũcio. Nĩ kĩĩ gĩgũtũma ende gũkũruta muoyo, nĩguo atũme Ayahudi aya othe mecookanĩrĩrie harĩwe mahurunjũke, namo matigari ma Juda mathire biũ?”

¹⁶ Nowe Gedalia mūrũ wa Ahikamu akĩra Johanani mūrũ wa Karea atĩrĩ, “Ndũkae gwĩka ũndũ ta ũcio! ũhoru ũcio ũraaria ũkonĩĩ Ishumaeli ti wa ma.”

41

¹ Mweri-inĩ wa mũgwanja Ishumaeli mūrũ wa Nethania, mūrũ wa Elishama, ũrĩa warĩ wa rũciaro rwa mũthamaki na mbere aakoretwo arĩ ũmwe wa anene a mũthamaki, nĩookire arĩ na andũ ikũmi kũrĩ Gedalia mūrũ wa Ahikamu kũu Mizipa. Na rĩrĩa maarĩ hamwe makĩrĩa-rĩ, ² Ishumaeli mūrũ wa Nethania hamwe na andũ acio ikũmi mokĩte nake magĩũkĩra, magĩtemanga Gedalia mūrũ wa Ahikamu, mūrũ wa Shafani na rũhiũ rwa njora, makĩũraga mũndũ ũcio mũthamaki wa Babuloni aatuĩte barũthi wa bũrũri ũcio. ³ Ishumaeli agĩcooka akĩũraga Ayahudi othe arĩa maarĩ na Gedalia kũu Mizipa, o ũndũ ũmwe na thigari cia Babuloni iria ciarĩ kuo.

⁴ Mũthenya ũrĩa warũmĩrĩire kũũragwo kwa Gedalia, ũhoru ũcio ũtamenyete nĩ mũndũ-rĩ, ⁵ andũ mĩrongo ĩnana meyenjete nderu, na magatembũranga nguociao, o na magetemanga mũrĩ nĩmookire moimĩte Shekemu, na Shilo, na Samaria, marĩ na ngano ya maruta na ũbumba, magĩcirehe thiĩnĩ wa nyũmba ya Jehova. ⁶ Ishumaeli mūrũ wa Nethania akiuma Mizipa, agĩthĩĩ akĩrĩraga akamatũnge. Rĩrĩa maacemanirie akĩmeera atĩrĩ, “Ūkaai kũrĩ Gedalia mūrũ wa Ahikamu.” ⁷ Rĩrĩa maatoonyire thiĩnĩ wa itũũra, Ishumaeli mūrũ wa Nethania na andũ arĩa maarĩ nake, makĩmooraga, makĩmaikia irima rĩa maaĩ. ⁸ No rĩrĩ, andũ ikũmi thiĩnĩ wao makĩra Ishumaeli atĩrĩ, “Tiga gũtũũraga! Tũrĩ

* **40:10** Mũthamaki Nebukadinezaru aakinyire Jerusalemu hĩndĩ irĩa ngũyũ na thabibũ ciagethagwo.

na ngano na cairi, na maguta na ũũkĩ iria tũhithĩte werũ-inĩ.” Nĩ ũndũ ũcio agĩtigana nao na ndaamooragire hamwe na acio angĩ. ⁹ Na rĩrĩ, irima rĩu aikirie ciimba cia andũ acio othe ooragĩte, hamwe na kĩimba kĩa Gedalia, rĩenjithĩtio nĩ Mũthamaki Asa rĩtuĩke kũhitho gĩa ke rĩrĩa angĩtharĩkĩrwo nĩ Baasha mũthamaki wa Isiraeli. Ishumaeli mũrũ wa Nethania akĩrĩyũria ciimba cia andũ acio moragĩtwo.

¹⁰ Ishumaeli nĩanyiitire mĩgwate andũ acio angĩ othe arĩa maikaraga Mizipa, akĩmataha: nao maarĩ airĩtu a mũthamaki, hamwe na andũ acio angĩ othe arĩa maatigĩtwo kuo, arĩa Nebuzaradani ũcio mũnene wa arangĩri a mũthamaki aatuĩte maroragwo nĩ Gedalia mũrũ wa Ahikamu. Ishumaeli mũrũ wa Nethania nĩamatahire akiumagara nao, agĩtuĩkania erekeire mũrĩmo wa andũ a Amoni akeeneane kũrĩ o.

¹¹ Rĩrĩa Johanani mũrũ wa Karea, na anene othe a mbũtũ cia ita arĩa maarĩ nake maiguire ũhoro wa ngero icio ciothe Ishumaeli mũrũ wa Nethania aagerete-rĩ, ¹² makĩoya andũ ao othe na makiumagara makarũe na Ishumaeli mũrũ wa Nethania. Nao makĩmũkorerera hakuhĩ na handũ haarĩ maaĩ maingĩ kũu Gibeoni. ¹³ Rĩrĩa andũ acio othe Ishumaeli aarĩ nao monire Johanani mũrũ wa Karea na anene a mbũtũ cia ita acio maarĩ nake-rĩ, othe magĩkena. ¹⁴ Andũ acio othe Ishumaeli aatahĩte kũu Mizipa nĩmahũndũkire, magĩthĩ kũrĩ Johanani mũrũ wa Karea. ¹⁵ Nowe Ishumaeli mũrũ wa Nethania na andũ ake anana nĩmetharire kuuma harĩ Johanani, makĩũrĩra kũrĩ andũ a Amoni.

Kũũrĩra Bũrũri wa Misiri

¹⁶ Hĩndĩ ĩyo Johanani mũrũ wa Karea na anene othe a mbũtũ cia ita acio maarĩ nake, magĩtongoria arĩa othe maatigaire kuuma Mizipa, o acio aatunyanĩte harĩ Ishumaeli mũrũ wa Nethania thuutha wake kũũraga Gedalia mũrũ wa Ahikamu: Nao maarĩ thigari, na andũ-a-nja, na ciana, o na andũ arĩa mehokeirwo mawĩra ma nyũmba ya mũthamaki, arĩa aacooketie kuuma Gibeoni. ¹⁷ Nao magĩthĩ na mbere, makĩraarĩrĩra Geruthu-Kimuhamu gũkuhĩ na Bethlehemu marĩ rũgendo-inĩ rwa gũthĩ bũrũri wa Misiri, ¹⁸ nĩguo moorĩre andũ a Babuloni. Nĩmetigagĩra andũ a Babuloni tondũ Ishumaeli mũrũ wa Nethania nĩooragĩte Gedalia mũrũ wa Ahikamu, ũrĩa watuĩtwo barũthi nĩ mũthamaki wa Babuloni.

42

¹ Hĩndĩ ĩyo anene othe a mbũtũ cia ita, hamwe na Johanani mũrũ wa Karea, na Jezania mũrũ wa Hoshai, na andũ othe kuuma ũrĩa mũnini nginya ũrĩa mũnene, magĩthĩ harĩ ² Jeremia ũcio mũnabii, makĩmwĩra atĩrĩ: “Twagũthaitha ĩtĩkĩra kũigua gũthaithana gwitũ, ũhooe Jehova Ngai waku nĩ ũndũ wa matigari maya mothe. Nĩgũkorwo o ta ũrĩa ũroona, o na gũtuĩka rĩmwe twarĩ aingĩ, rĩu tũtigaire o andũ anini. ³ Tũhooere harĩ Jehova Ngai waku nĩguo atwĩre kũrĩa twagĩrĩrwo nĩgũthĩ, na ũndũ ũrĩa twagĩrĩrwo nĩ gwĩka.”

⁴ Jeremia ũcio mũnabii akĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩndamũigua, na no nginya ndĩmũhooere harĩ Jehova Ngai wanyu o ta ũguo mũnjũũrĩtie njĩke; nĩngamwĩra ũrĩa wothe Jehova ekuuga, na ndirĩ ũndũ o na ũmwe ngaaga kũmwĩra.”

⁵ Hĩndĩ ĩyo makĩra Jeremia atĩrĩ, “Jehova arotuĩka mũira wa ma na mwĩhokeku wa gũtũũkĩrĩra, tũngĩkaaga gwĩka kũringana na ũrĩa wothe Jehova Ngai waku agaagũtũma ũtwĩre. ⁶ ũndũ ũrĩa ũgũtwĩra, ũrĩ mwega kana ũrĩ mũũru, nĩtũgwathĩkĩra Jehova Ngai witũ, o ũcio tũragũtũma

kūrī we, nīgeetha na ithuī tuonage maūndū mega, nī ūndū nītūgwathīkīra Jehova Ngai witū.”

⁷ Mīthenya ikūmi yathira, ndūmīrīri ya Jehova nīyakinyīrīre Jeremia. ⁸ Nī ūndū ūcio agīta Johanani mūrū wa Kareya, marī na anene othe a mbūtū cia ita acio maarī nake, o na andū acio angī othe kuuma ūrīa mūnini nginya ūrīa mūnene, makīūngana hamwe. ⁹ Akīmeera atīrī, “Ūū nīguo Jehova Ngai wa Isiraēli o ūcio mwandekirie kūrī we ndīmūtwarīre mathaithana manyu, ekuuga: ¹⁰ ‘Atīrīrī, inyuī mūngīikara gūkū būrūri ūyū, nīngatūma mūikare mūgaaciire, na ndigacooka kūmūhurunja; nīngamūhaanda na ndigacooka kūmūmunya, tondū nīndīraigua kīeha nī ūndū wa mwanangīko ūrīa ndīmūreheire. ¹¹ Tigai gwītīgīra mūthamaki wa Babuloni, ūcio mwītīgīrīte. Jehova ekuuga atīrī, mūtikanwītīgīre, nīgūkorwo ndī hamwe na inyuī, nīngamūhonokia ndīmūrute moko-inī make. ¹² Nīngamūguīra tha, nīguo o nake ndūme amūguīre tha, amūcookie būrūri ūyū wanyu kīūmbe.’

¹³ “No rīrī, mūngīkiuga atī, ‘Ithuī tūtīgūikara gūkū būrūri ūyū,’ na nī ūndū ūcio mūremere Jehova Ngai wanyu, ¹⁴ na kana muuge atīrī, ‘Aca, ithuī tūgūthī gūtūūra būrūri wa Misiri, kūrīa tūtagacooka kuona mbaara, kana kūigua karumbeta, kana ng’aragu nī ūndū wa kwaga mūgate,’ ¹⁵ Kīigui ndūmīrīri ya Jehova, inyuī matigari ma Juda. Ūū nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraēli, ekuuga: ‘Mūngīkorwo nīmūtūite atī nīmūgūthī būrūri wa Misiri, na inyuī mūthī mūgatūūre kuo-rī, ¹⁶ hīndī iyo rūhiū rwa njora rūu mwītīgīrīte, nīrūkamūhīta kuo, na ng’aragu iyo iramūmakia nīkamūrūmīrīra nginya būrūri wa Misiri, na kūu nīkuo mūgaakuīra. ¹⁷ Ti-itherū, arīa othe matūite atī nīmegūthī būrūri wa Misiri magatūūre kuo, makoora gwo na rūhiū rwa njora, na ng’aragu, o na mūthiro; gūtīrī o na ūmwe wao ūgaatigara kana orīre mwanangīko ūrīa ngaamarehithīria.’ ¹⁸ Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraēli ekuuga atīrī: ‘O ta ūrīa marakara na mang’ūrī makwa maitīrīrio andū arīa maatūūraga Jerusalemu-rī, ūguo noguo mūgaitīrīrio mang’ūrī makwa rīrīa mūgaathī kūu būrūri wa Misiri. Mūgaatuīka ta kīndū kīrume, na mūtuīke kīndū kīrī magigi, o na kīndū gīa gūtūirwo ciira, na kīa njono; mūtikoona kūndū gūkū rīngī.’

¹⁹ “Inyuī matigari maya ma Juda, Jehova amwīrīte atīrī, ‘Mūtigaathī būrūri wa Misiri.’ Menyai wega ūndū ūyū: Ūmūthī ūyū nīndamūmenyithia ²⁰ atī nīmweīkire ūūru rīrīa mwandūmire thī kūrī Jehova Ngai wanyu, mūkīnjūra atīrī, ‘Tūhooere kūrī Jehova Ngai witū; twīre ūrīa wothe ekuuga, na ithuī nītūkūwīka.’ ²¹ Nī nīndamūcookeria ūhorō ūcio ūmūthī, no rīrī, mūtiathīkīre Jehova Ngai wanyu harī maūndū macio mothe aandūmīte ndīmwīre. ²² Nī ūndū ūcio, rīu menyai wega ūū: Nīmūkoora gwo na rūhiū rwa njora, na ng’aragu, o na mūthiro mūrī kūndū kūu mūrenda gūthī gūtūūra.”

43

¹ Rīrīa Jeremia aarīkirie kūhe andū acio ndūmīrīri ya Jehova Ngai wao, ūhorō ūrīa wothe Jehova aamūtūmīte akameere-rī, ² Azaria mūrū wa Hoshaiya, na Johanani mūrū wa Kareya, marī hamwe na andū othe arīa etīi, makīra Jeremia atīrī, “Wee nīūraheenanania! Jehova Ngai witū ndagūtūmīte ūūke ūtwīre atīrī, ‘Mūtikanathī būrūri wa Misiri gūtūūra kuo.’ ³ No rīrī, Baruku mūrū wa Nerīa nīwe ūkūringīrīre ūtūūkīrīre,

nĩguo tũneanwo kũrĩ andũ a Babuloni, nĩguo matũũrage, kana matũtahe, matũtware Babuloni.”

⁴ Nĩ ũndũ ũcio Johanani mũrũ wa Karea marĩ hamwe na anene othe a mbũtũ cia ita, o na andũ othe, makĩrega gwathĩkĩra watho wa Jehova wa gũikara kũu bũrũri wa Juda. ⁵ Handũ ha ũguo, Johanani mũrũ wa Karea hamwe na anene othe a mbũtũ cia ita magĩtongoria matigari mothe ma andũ a Juda, o acio macookete nĩguo maikare kũu bũrũri wa Juda moimĩte ndũrĩrĩ-inĩ ciothe kũrĩa mahurunjĩtwo. ⁶ Ningĩ magĩtongoria arũme othe, na andũ-a-nja na ciana, o na airĩtu a mũthamaki acio Nebuzaradani mũnene wa arangĩri a mũthamaki aatigĩire Gedalia mũrũ wa Ahikamu, mũrũ wa Shafani, o na magĩtongoria Jeremia ũcio mũnabii, na Baruku mũrũ wa Neria. ⁷ Nĩ ũndũ ũcio magĩthĩ bũrũri wa Misiri, makĩremera Jehova, na magĩthĩ o nginya Tahapanahesi.

⁸ Na marĩ kũu Tahapanahesi, ndũmĩrĩri ya Jehova ĩgĩkinyĩra Jeremia, akĩrwo atĩrĩ: ⁹ “Oya mahiga manene na guoko gwaku, Ayahudi makwĩroreire, ũthĩ ũmathike na rĩũmba hau nja haarĩtwo maturubarĩ itoonyero-inĩ rĩa nyũmba ya Firaũni kũu Tahapanahesi. ¹⁰ Hĩndĩ ĩyo ũmeere atĩrĩ, ‘Ũũ nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga: Nĩngũtũmanĩra ndungata yakwa Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni, na nĩngahaanda gĩtĩ gĩake kĩa ũthamaki igũrũ rĩa mahiga maya ndathika haha; nĩakamba hema yake ya ũnene igũrũ rĩamo. ¹¹ Nĩagooka atharĩkĩre bũrũri wa Misiri, oragithie andũ arĩa maathĩrĩrio gũkua, na atũme arĩa maathĩrĩrio gũtahwo matahwo, nao arĩa maathĩrĩrio kũũragwo na rũhiũ rwa njora mooragwo naruo. ¹² Nĩagacina hekarũ cia ngai cia Misiri; agaacina hekarũ ciao na atahe ngai ciao. O ta ũrĩa mũrĩithi ehumbaga nguo yake, noguo akehumba bũrũri wa Misiri, acooke oime kuo atarĩ mũhutie. ¹³ Nĩakoinanga itugĩ iria ihooyagwo, iria irĩ thĩnĩ wa hekarũ ya riũa kũu bũrũri wa Misiri, na acooke acine hekarũ cia ngai cia bũrũri wa Misiri ithire.’”

44

Mwanangĩko nĩ ũndũ wa Kũhooya Mĩhianano

¹ ĩno nĩyo ndũmĩrĩri ĩrĩa yakinyĩrĩire Jeremia ĩkonĩi Ayahudi othe arĩa matũũraga bũrũri wa Misiri ya Mũhuro*: kũu Migidoli, na Tahapanahesi, na Nofu, o na kũu Misiri ya mwena wa rũgongo, akĩrwo atĩrĩ: ² “Ũũ nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga: Inyuĩ nĩmweyoneire mwanangĩko mũnene ũrĩa ndaarehithĩirie Jerusalemu o na matũũra mothe ma Juda. ũmũthĩ ũyũ nĩmatiganĩrio, magakira ihooru na makaanangĩka ³ nĩ ũndũ wa ũũru ũrĩa mekĩte. Nĩmathĩrĩkie, magĩtũma ndakare nĩ ũndũ wa gũcinĩra ngai ingĩ ũbumba, o na nĩ ũndũ wa kũhooya ngai ingĩ iria matooi, kana ikamenywo nĩ inyuĩ, o na kana nĩ maithe manyu. ⁴ Ndatũũrĩte ndĩmatũmagĩra ndungata ciakwa cia anabii kaingĩ, o arĩa maameeraga atĩrĩ: ‘Tigai gwĩka ũndũ ũyũ ũrĩ magigi, o ũyũ nĩ thũire!’ ⁵ No rĩrĩ, matiigana gũthĩkĩrĩria kana kũrũmbũiya ũhoru ũcio; matiagarũrũkire matigane na waganu wao, kana matige gũcinĩra ngai ingĩ ũbumba. ⁶ Nĩ ũndũ ũcio, marakara makwa mahiũ magĩtũka; magĩakana matũũra-inĩ ma Juda na njĩra-inĩ cia Jerusalemu, nakuo gũgĩtigwo gwatuĩka kũndũ kwanangĩku gũgakira ihooru, o ta ũguo gũtariĩ ũmũthĩ.

* **44:1** Ayahudi aya nĩ arĩa maatahĩtwo magatwarwo bũrũri wa Misiri (2Ath 23:34), na nĩkuonania he kahinda kaahĩtũkĩte thuutha wa maũndũ ma Jer 43.

7 “Rĩu-rĩ, Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekũũria ũũ: Nĩ kĩĩ gĩgũtũma mwĩrehere mwanangĩko mũnene ũguo na njĩra ya kweheria arũme na andũ-a-nja, na ciana na ngenge kuuma Juda, na inyuĩ mũkeniina, gũkaaga mũndũ o na ũmwe ũtigarĩte? 8 Mũraathirĩkia nĩkĩ, mũgatũma ndaakare nĩ ũndũ wa kĩrĩa mũthondekete na moko manyu na ũndũ wa gũcinĩra ngai ingĩ ũbumba gũkũ bũrũri wa Misiri, kũrĩa mũũkĩte gũtũũra? Nĩmũkwĩniina na mũtuĩke kĩndũ gĩa kũrumagwo na gĩa kũnyararwo thĩinĩ wa ndũrĩrĩ ciothe cia thĩ. 9 Kaĩ mũriganĩirwo nĩ maũndũ ma waganu marĩa mekirwo nĩ maithe manyu, na athamaki na atumia-athamaki a Juda, na maũndũ ma waganu marĩa inyuĩ na atumia anyu mwekire bũrũri-inĩ wa Juda na njĩra-inĩ cia Jerusalemu? 10 Nginya ũmũthĩ, matirĩ menyiihia, kana makaaha gĩtĩo, kana makarũmĩrĩra watho wakwa, o na kana uuge wa kũrũmagĩrĩrwo ũrĩa ndaamũheire inyuĩ na maithe manyu.

11 “Nĩ ũndũ ũcio, Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ: Nĩnduĩte atĩ nĩngũmũrehithĩria mwanangĩko, na nyanangithie Juda guothe. 12 Nĩngweheria matigari ma Juda macio matuĩte atĩ nĩmegũthĩ bũrũri wa Misiri magatũũre kuo. Othe magaathirĩra bũrũri wa Misiri; makooragwo na rũhiũ rwa njora, kana makue nĩ ng’aragu, kuuma ũrĩa mũnini nginya ũrĩa mũnene, othe makaaniinwo na rũhiũ rwa njora kana ng’aragu. Magaatuĩka o ta kĩndũ kĩrume na kĩndũ kĩrĩ magigi, o na kĩndũ gĩa kũmenwo na kĩa njono; 13 andũ arĩa matũũraga bũrũri wa Misiri nĩngamaherithia na rũhiũ rwa njora, na ndĩmaherithie na ng’aragu o na mũthiro, o ta ũrĩa ndaaherithirie Jerusalemu. 14 Gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wa matigari ma Juda acio mathĩite gũtũũra bũrũri wa Misiri ũkaahonoka, kana atigare nĩguo acooke bũrũri wa Juda, ũrĩa meriragĩria gũgaacooka magatũũre kuo; gũtirĩ ũgaacooka, tige o andũ anini arĩa mageethara.”

15 Hĩndĩ ĩyo andũ othe arĩa maamenyete atĩ atumia ao nĩmacinagĩra ngai ingĩ ũbumba, marĩ hamwe na atumia arĩa othe maarĩ ho, marĩ kĩũngano kĩnene, o hamwe na andũ arĩa othe maatũũraga Misiri ya mũhuro na ya Rũgongo, makĩra Jeremia atĩrĩ, 16 “Ithuĩ tũtingĩthikĩrĩria ndũmĩrĩri ĩyo ũtwarĩirie ũkĩgwetaga rĩitwa rĩa Jehova! 17 Gũtirĩ nganja ithuĩ no tũgwĩka ũrĩa wothe tuoigire atĩ nĩtũgwĩka: Nĩtũrĩcinagĩra Mũthamaki-Mũndũ-wa-nja wa kũũrĩa Igũrũ ũbumba, na tũmũitagĩre maruta ma indo cia kũnyuuo, o ta ũrĩa ithuĩ ene, na maithe maitũ, na athamaki aitũ o na anene aitũ, meekaga matũũra-inĩ ma Juda na njĩra-inĩ cia Jerusalemu. Mahinda macio twarĩ na irio nyingĩ, na tũkagaacĩra, na tũtioonaga ũũru. 18 No rĩrĩ, kuuma twatiga gũcinĩra Mũthamaki-Mũndũ-wa-nja wa kũũrĩa Igũrũ ũbumba, na tũgĩtiga kũmũrutagĩra magongona ma indo cia kũnyuuo-rĩ, tũtirĩ kĩndũ tũkoretwo tũrĩ nakĩo, na tũniinagwo na rũhiũ rwa njora na ng’aragu.”

19 Atumia nao magĩcooka makĩongerera atĩrĩ, “Rĩrĩa twacinagĩra Mũthamaki-Mũndũ-wa-nja wa kũũrĩa Igũrũ† ũbumba, na tũkamũrutagĩra magongona ma indo cia kũnyuuo-rĩ, githĩ o nao athuuri aitũ matiamenyaga atĩ nĩtwamũthondekagĩra tũmĩgate tũrĩ na mũhianano wake, na tũkamũrutagĩra magongona ma indo cia kũnyuuo?”

20 Hĩndĩ ĩyo Jeremia akĩarĩria andũ othe, arũme na andũ-a-nja, acio maamũcookagĩria ũhoru, akĩmeera atĩrĩ, 21 “Githĩ Jehova ndaaririkanire na agĩciiria ũhoru wa ũbumba ũcio wacinagĩrwo matũũra-inĩ macio

† 44:19 Mũthamaki-Mũndũ-wa-nja wa kũũrĩa Igũrũ yarĩ ngai ya andũ a Babuloni ĩria yatuĩkaga yarĩ na ũhoti wa gũtũma mũndũ aciare.

ma Juda na njira-inĩ cia Jerusalemu nĩ inyuĩ, na maithe manyu, na athamaki anyu, na anene anyu, o na andũ othe a bũrũri ũcio? ²² Na rĩria Jehova aaremirwo nĩ gũcoka gũkirĩria ciĩko cianyu cia waganu na maũndũ marĩ magigi macio mwekaga-rĩ, bũrũri wanyu ũgĩtuĩka kũndũ gwa kũnyitwo nĩ kĩrumi, na ũgĩtuĩka kũndũ gũkirĩte ihooru, gũtarĩ andũ matũũraga kuo, o ta ũguo gũtariĩ ũmũthĩ. ²³ Nĩ ũndũ inyuĩ nĩmũcinĩte ũbumba mũkehĩria Jehova, na nĩmũregete kũmwathĩkĩra, kana kũrũmĩrĩra watho wake kana uge wake wa kũrũmĩrĩrwo, o na kana irĩra ciake-rĩ, nĩkĩo mwanangĩko ũyũ ũmũkorete rĩu, o ta ũrĩa mũrona.”

²⁴ Ningĩ Jeremia akĩira andũ othe, hamwe na andũ-a-nja acio, atĩrĩ, “Ta iguai ndũmĩrĩri ya Jehova, inyuĩ andũ othe a Juda mũrĩ gũkũ bũrũri wa Misiri. ²⁵ Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ: Inyuĩ na atumia anyu nĩmuonanĩtie na ciĩko cianyu ũrĩa mweranĩire rĩria mwoigire atĩrĩ, ‘Gũtirĩ nganja, ithuĩ no nginya tũhingie mũhĩtwa irĩa twehĩtire atĩ nĩtũrĩcinagĩra Mũthamaki-Mũndũ-wa-nja wa kũũrĩa Igũrũ ũbumba, na nĩtũrĩmũrutagĩra maruta ma indo cia kũnyuuo.’

“Thĩĩ na mbere, ikai ũrĩa mweranĩire! Hingiai mũhĩtwa yanyu! ²⁶ No rĩrĩ, iguai ndũmĩrĩri ya Jehova, inyuĩ Ayahudi othe arĩa mũtũũraga bũrũri wa Misiri: Jehova ekuuga atĩrĩ, ‘Nĩndĩhĩtĩte na rĩtwa rĩakwa inene, ngoiga gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wa kuuma Juda ũtũũraga handũ o hothe thĩĩnĩ wa bũrũri wa Misiri ũgaacooka kũgweta rĩtwa rĩakwa kana ehĩte akiugaga atĩrĩ, “Ti-itherũ o ta ũrĩa Mwathani Jehova atũũraga muoyo.”

²⁷ Nĩgũkorwo nĩndĩmacũthĩrĩrie ndĩmarehere ũũru, no ti ndĩmarehere wega; Ayahudi arĩa marĩ bũrũri wa Misiri nĩmakaniinwo na rũhiũ rwa njora na ng’aragu, nginya othe mathire biũ. ²⁸ Arĩa makaahonoka kũũragwo na rũhiũ rwa njora macooke bũrũri wa Juda moimĩte bũrũri wa Misiri magaaakorwo marĩ anini mũno. Hĩndĩ ĩyo matigari mothe ma andũ a Juda arĩa mathĩte gũtũũra bũrũri wa Misiri, nĩmakamenya nĩ kiugo kĩa ũ gĩkaarũgama: nĩ gĩakwa kana nĩ kĩa.”

²⁹ “Jehova ekuuga atĩrĩ: ‘Ũndũ ũyũ nĩguo ũgaatuĩka kĩmenyithia kĩanyu atĩ nĩngamũherithia mũrĩ gũkũ, nĩguo mũmenye atĩ ti-itherũ uge wakwa wa kũmũrehithĩria ũũru nĩũkehaanda.’ ³⁰ ũũ nĩguo Jehova ekuuga: ‘Nĩngũneana Firaũni Hofira mũthamaki wa bũrũri wa Misiri kũrĩ thũ ciake iria icaragia kũmũruta muoyo, o ta ũrĩa ndaaneanire Zedekia mũthamaki wa Juda moko-inĩ ma Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni, thũ irĩa yacaragia kũmũruta muoyo.’ ”

45

Ndũmĩrĩri kũrĩ Baruku

¹ ũũ nĩguo mũnabii Jeremia eerire Baruku mũrũ wa Neria, mwaka-inĩ wa kana wa wathani wa Jehoiakimu mũrũ wa Josia mũthamaki wa Juda, thuutha wa Baruku kwandĩka ũhoru ũrĩa Jeremia aamwĩraga andĩke ibuku-inĩ rĩa gĩkũnjo: ² “ũũ nĩguo Jehova, Ngai wa Isiraeli, arakwĩra wee Baruku: ³ Woigire atĩrĩ, ‘Kaĩ ndĩ na haaro-ĩ! Jehova nĩanyongereire kĩeha igũrũ rĩa ruo rũrĩa ndĩ naruo; nĩnogetio nĩ gũcaaya, na ngaaga ũhurũko.’ ”

⁴ Jehova oigire atĩrĩ, “Mwĩre atĩrĩ: ‘ũũ nĩguo Jehova ekuuga: Nĩngang’aũrania kĩrĩa njakĩte, na munye kĩrĩa haandĩte bũrũri-inĩ ũyũ wothe. ⁵ No ũgĩcooke wĩcarĩrie maũndũ manene? Tiga kũmacaria. Nĩgũkorwo nĩngarehithĩria andũ othe mwanangĩko, ũguo nĩguo Jehova

ekuuga, no rĩrĩ, kũrĩa guothe ũrĩthiiga nĩngatũma wĩthare ũhonokie muoyo waku.' ”

46

Ndũmĩrĩri ikoniĩ Bũrũri wa Misiri

¹ Īno nĩyo ndũmĩrĩri ya Jehova ikoniĩ ndũrĩrĩ ĩrĩa yakinyĩrĩire mũnabii Jeremia:

² Ha ũhoru ũkoniĩ bũrũri wa Misiri:

Īno nĩyo ndũmĩrĩri ya gũũkĩrĩra mbũtũ cia ita cia Firaũni Neko, mũthamaki wa bũrũri wa Misiri, iria ciahoteirwo kũu Karikemishi, Rũũĩ-inĩ rwa Farati, nĩ Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni, mwaka-inĩ wa kana wa wathani wa Jehoiakimu mũrũ wa Josia, mũthamaki wa Juda:

³ “Thagathagai ngo cianyu, iria nene na tũrĩa tũnini,
mũthĩĩ mbaara-inĩ!

⁴ Tandĩkai mbarathi,
mũcihaice!
Rũgamai o mũndũ handũ hake
mwĩkĩrĩte ngũbia cia igeri!

Kumuthai matimũ manyu,
na mwĩhumbe nguo cianyu cia mbaara.

⁵ Nĩ kĩ ndĩrona?
Nĩamaku mũno,
nĩmaracooka na thuutha,
njamba ciao nĩndoorie.

Nĩmetharĩte na ihenya
matekwĩhũgũra,
na kũrĩ na itua-nda mĩena yothe,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

⁶ “Arĩa marĩ ihenya matingĩhota kũũra,
kana arĩa marĩ hinya meethare.
Mwena wa gathigathini kũu Rũũĩ-inĩ rwa Farati
mahĩngagwo makagũa.

⁷ “Nũũ ũyũ wĩyambararĩtie ta Rũũĩ rwa Nili,
akaambarara ta njũũĩ irĩ na ndiihũ cia maaĩ?

⁸ Bũrũri wa Misiri wĩyambararĩtie ta Rũũĩ rwa Nili,
ũkambarara ta njũũĩ irĩ na ndiihũ cia maaĩ.

Oigaga atĩrĩ, ‘Nĩngũiyũra nginya humbĩre thĩ;
nĩngwananga matũũra marĩa manene na andũ arĩa matũũraga kuo.’

⁹ Guthũkai, inyuĩ mbarathi ici!
Mateng’eriei hatarĩ itherũ, inyuĩ mũtwarithagia ngaari cia ita.

Umagarai, inyuĩ njamba ici cia ita:
inyuĩ andũ a Kushi na a Putu, inyuĩ mũũĩ kũrũmia ngo,
na inyuĩ andũ a Ludu, inyuĩ mũgeetaga ũta.

¹⁰ No rĩrĩ, mũthenya ũcio nĩ wa Mwathani, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe:

nĩ mũthenya wa kwĩrĩhĩria, erĩhĩrie harĩ thũ ciake.
Rũhiũ rwa njora rũkaarĩa nginya rũhũũne,
rũkaanyua thakame yao nginya rũnyootoke.

Nĩgũkorwo Mwathani, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe, nĩakarutĩra igongona

kūu bŭrŭri wa mwena wa gathigathini gŭkuhĩ na Rŭũĩ rwa Farati.

- 11 “Ambata, ũkinye Gileadi, ũgũire ndawa,
wee Mŭirĩtu Gathirange, Mwarĩ wa bŭrŭri wa Misiri.
No rĩrĩ, ũingĩhagia ndawa icio mũno, o tũhũ;
gŭtirĩ ingĩkũhonia.
- 12 Ndŭrĩrĩ nĩikaigua ũhoru wa gŭconorithio gwaku;
kĩrĩro gĩaku gĩkaaiyũra thĩ.
Njamba ikaahĩngagwo nĩ ĩrĩa ingĩ;
cierĩ ikaagũa thĩ hamwe.”
- 13 Īno nĩyo ndŭmĩrĩri ĩrĩa Jehova aaheire Jeremia ũcio mũnabii ĩkoniĩ
gũka kwa Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni, gũtharĩkĩra bŭrŭri
wa Misiri:
- 14 “Anĩrĩrai ũhoru ũyũ bŭrŭri-inĩ wa Misiri, na mũũhunjie kũu Migidoli;
ningĩ mũũhunjanĩrie kũu Nofu na Tahapanahesi:
‘Rũgamai harĩa hamwagĩrĩire na mwĩhaarĩrie,
nĩgũkorwo rũhiũ rwa njora nĩrũrarĩa arĩa mamũthiũrũrũkĩrie.’
- 15 Nĩ kũĩ gĩgũtũma njamba cianyu cia ita ciaraganio thĩ?
Itĩngĩhota gwĩtiiria, nĩgũkorwo Jehova nĩwe ũgaacitĩndĩka acigũithie
thĩ.
- 16 Nĩikahĩngwo rĩngĩ na rĩngĩ;
ikaagũanĩra o mũndũ igũrũ rĩa ũrĩa ũngĩ.
Ikoiga atĩrĩ, ‘Ŭkĩrai, nĩtũcookei
kũrĩ andũ aitũ, kũrĩa twaciarĩrwo,
tweherere rũhiũ rũrũ rwa njora rwa mũtũhatĩrĩria.’
- 17 Marĩ kũu makaanagĩrĩra, makoiga atĩrĩ,
‘Firaũni mũthamaki wa bŭrŭri wa Misiri, nĩ inegene rĩa tũhũ;
nĩorirwo nĩ mweke wake.’ ”
- 18 Mũthamaki, o we ũrĩa wĩtagwo
Jehova Mwene-Hinya-Wothe, ekuuga atĩrĩ,
“Ti-itherũ o ta ũrĩa nĩ ndũũraga muoyo-rĩ,
nĩ kũrĩ mũndũ ũroka, ũgaakorwo ahaana ta Kĩrĩma gĩa Taboru
kĩrĩ gatagatĩ-inĩ ka irĩma iria ingĩ,
o na ta ũrĩa Kĩrĩma gĩa Karimeli kĩaana kĩrĩ hakuhĩ na iria.
- 19 Oha mĩrigo yaku ya gũthiĩ nayo kũrĩa ũgaatahwo, ũtwarwo,
wee ũtũũraga bŭrŭri wa Misiri,
nĩgũkorwo Nofu gũkaanangwo, kwage kĩndũ,
o na gũkire ihooru, gũtarĩ mũndũ wa gũgũtũũra.
- 20 “Bŭrŭri wa Misiri ũhaana moori njega mũno,
no rĩrĩ, nĩ harĩ mbogo kanyarare ĩrooka
kũmĩũkĩrĩra, yumĩte mwena wa gathigathini.
- 21 Thigari cia mũcaara iria irĩ kuo
ihaana ta njaũ cia gĩcegũ.
O nao nĩmakagarũrũka more marĩ hamwe,
matikahota gwĩtiiria,
nĩgũkorwo mũthenya wa mwanangĩko nĩũkamakorera,
na nĩrĩo ihinda rĩa rĩa kũherithio.
- 22 Mũrurumo wa andũ a Misiri ũgaatuĩka ta wa nyoka rĩrĩa ĩrethara,*

* 46:22 Athamaki a bŭrŭri wa Misiri maahũthagĩra rũuri rwa nyoka taarĩ guo ũhoti wa wathani wao.

rĩrĩa thũ ĩgooka ĩrĩ na hinya;
magaagũũkĩrĩra na mathanwa,
o ta andũ maratema mĩtĩ.”

²³ Jehova ekuuga atĩrĩ,
“Nĩmagatema mũtitũ wakuo,
o na ũrĩ mũtumanu ũguo.
Tondũ nĩ andũ aingĩ mũno gũkĩra ngigĩ,
na matingĩtarĩka.

²⁴ Mwarĩ ũcio wa bũrũri wa Misiri nĩagaconorithio,
akaanenganĩrwo kũrĩ andũ a mwena wa gathigathini.”

²⁵ Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ: “Ndĩ
hakuhĩ kũherithia Amoni ngai ya Thebesi, na Firaũni, na bũrũri wa
Misiri na ngai ciakuo, na athamaki akuo, na arĩa othe mehokaga Firaũni.

²⁶ Nĩngamaneana kũrĩ andũ arĩa mendaga kũmaruta muoyo, ndĩmaneane
kũrĩ Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni na anene ake. No rĩrĩ,
thuutha-inĩ bũrũri wa Misiri nĩgũgatũrwo nĩ andũ rĩngĩ o ta tene,” ũguo
nĩguo Jehova ekuuga.

²⁷ “Tiga gwĩtigĩra, wee Jakubu ndungata yakwa:
o nawe Isiraeli-rĩ, ndũkamake.
Ti-itherũ nĩngakũhonokia ngũrutĩte kũndũ kũraya,
njiaro ciaku ciume bũrũri ũrĩa ciatahirwo igĩtwarwo.
Jakubu nĩagakorwo na thayũ na ũgitĩri rĩngĩ,
na gũtirĩ mũndũ ũgaatũma acooke gwĩtigĩra.”

²⁸ Jehova ekuuga atĩrĩ “Tiga gwĩtigĩra,
wee Jakubu ndungata yakwa, nĩgũkorwo ndĩ hamwe nawe.
o na ingĩkaniinũkia ndũrĩrĩ ciothe
kũrĩa ndarekire mũtwarwo mũrĩ atahe-rĩ,
wee ndigakũniina biũ,
no rĩrĩ, nĩngakũherithia na kĩhotoo;
ndigakũreka ũthiĩ o ũguo ũtahirithĩtio.”

47

Ndũmĩrĩri ĩkonĩ Andũ a Filisti

¹ ĩno nĩyo ndũmĩrĩri ya Jehova ĩrĩa yakinyĩrĩire Jeremia ũrĩa mũnabii,
ĩkonĩ andũ a Filisti, Firaũni atanatharĩkĩra Gaza:

² Jehova ekuuga atĩrĩ:
“Ta rora ũrĩa kĩguũ kĩa maaĩ kĩroima na kũu mwena wa gathigathini;
nĩgĩgũtuĩka ta rũũĩ rũiyũru mũno, rũkoina.
Megũtherera moinĩre bũrũri na kĩrĩa gĩothe kĩrĩ kuo,
na moinĩre matũũra-inĩ na arĩa matũũraga kuo.
Andũ nĩmagakaya;

arĩa othe maikaraga bũrũri ũcio makaarĩra na magirĩke,
³ maigua mũkubio wa mbarathi igĩteng’era,
na inegene rĩa ngaari cia ita cia thũ ciao,
o na mũrurumo wa magũrũ ma ngaari icio.

Maithe ma ciana matikehũgũra mateithie ciana ciao;
moko mao magaikara o ũguo maregerete.

⁴ Nĩgũkorwo mũthenya nĩmũkinyu
wa kũniina andũ a Filisti othe,
na wa kweheria matigari mothe ma andũ
arĩa mangĩteithia Turo na Sidoni.

Jehova arĩ hakuhĩ kwananga andũ a Filisti,
acio maatigaire kuuma hũgũrũrũ-inĩ cia Kafitori.

⁵ Andũ a Gaza makeenjwo njuĩrĩ macakae;
Ashikeloni nakuo gũgaakira ki.

Atĩrĩrĩ, inyuĩ matigari maya mũrĩ kũu werũ-inĩ,
mũgũtũũra mwĩtemangaga nginya-rĩ?

⁶ “Mũrarĩra mũkoooria atĩrĩ,
‘Wee, rũhiũ rwa njora rwa Jehova-rĩ,
ũgũthiĩ na mbere nginya rĩ ũngĩkaahurũka?

Wĩcookie njora-inĩ;
hurũka na ũkire o ro ũguo.’

⁷ No rĩrĩ, rũngĩkĩhuurũka atĩa,
o rĩrĩa arĩ Jehova ũrwathĩte,
o rĩrĩa arwĩrĩte rũtharĩkĩre Ashikeloni,*
o na kũu ndwere-inĩ cia iria?”

48

Ndũmĩrĩri ikoniĩ Moabi

¹ Ha ũhoro ũkoniĩ bũrũri wa Moabi:

Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli ekuuga atĩrĩ:
“Wũi-ĩya, nĩ ũndũ Nebo nĩgũkwanangwo-ĩ.

Kiriathaimu nĩgũgaconorithio na gũtunyanwo;
kũgitĩro kĩrĩa kĩrũmu nĩgũgaconorithio na kĩharaganio.

² Moabi gũtigacooka kũgaathĩrĩrio rĩngĩ;
kũu Heshiboni andũ nĩmagathugunda ũrĩa megũgũũkĩrĩra, makoiga
atĩrĩ:

‘Ũkai, nĩtũniinei rũrĩrĩ rũu.’

O nawe itũũra rĩa Madimeni-rĩ, nĩũgakirio ki;
rũhiũ rwa njora nĩrũgagũteng’eria.

³ Ta thikĩrĩria mbu ĩyo ĩroigwo kũu Horonaimu,
mbu nĩ ũndũ wa kũniinanwo kũnene na mwanangĩko.

⁴ Bũrũri wa Moabi nĩũkonũhwo:
ciana ciakuo cia ngenge nĩikaarĩra ciugĩrĩrie.

⁵ Marambata na njĩra ya gũthiĩ Luhithu,
makĩrĩraga na ruo rũnene o magĩthiiga;

marĩ njĩra-inĩ ya gũikũrũka Horonaimu
nĩmaiguĩte kĩrĩro kĩa ruo ruumĩte ngoro nĩ ũndũ wa ũrĩa
kwanangĩtwo.

⁶ Mwĩtharei! Honokiai mĩoyo yanyu,
tuĩkai ta kahinga karĩ werũ-inĩ.

⁷ Tondũ wa ũrĩa wee wĩhokete ciiko ciaku o na ũtonga waku-rĩ,
o nawe nĩũgatahwo,

nayo ngai ĩrĩa ĩtagwo Kemoshu* nĩũgatwarwo ithaamĩrio,
ĩrĩ hamwe na athĩnjĩri-ngai, o na anene a yo.

⁸ Mũniinani nĩagookĩrĩra itũũra o itũũra,
na gũtirĩ itũũra rĩkahonoka.

Gĩtuamba nĩgĩkaharaganio,
naguo werũ ũrĩa mwaraganu wanangwo,

* **47:7** Ũhoro wa gũtharĩkĩra Ashikeloni wahingirio nĩ Nebukadinezaru mwaka-inĩ wa 604 mbere
ya gũciarwo gwa Kristũ. * **48:7** Kemoshu yarĩ ngai ya andũ a Moabi (1Ath 11:7, 33; 2Ath 23:13).

- tondũ Jehova nĩwe ugĩte ũguo.
- 9 Itĩrĩriai Moabi cumbĩ,
tondũ nĩrĩkonũhwo;
matũũra makuo nĩmagakira ihooru,
kwage mũndũ o na ũmwe ũngĩmatũũra.
- 10 “Kũrumwo-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũkũruta wĩra wa Jehova arĩ na ũgũũta!
Kũrumwo-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũkũgirĩrĩria rũhiũ rwake rwa njora gũita
thakame!
- 11 “Moabi atũũrĩte agaaciire kuuma arĩ mwĩthĩ,
ta ndibei ĩrĩa ĩĩkeerete,
ĩkarika kĩnyita ĩtarĩ nyonoranie;
we ndarĩ aatahwo agatwarwo bũrũri ũngĩ.
Nĩ ũndũ ũcio mũcamo wake no ta ũrĩa warĩ tene,
naguo mũtararĩko wake ndũrĩ wagarũrũka.
- 12 No matukũ nĩmarooka,
rĩrĩa ngaatũma andũ arĩa monoranagia moke,
nao mamuonorerie thĩ;
matige ndigithũ ciake irĩ theri,
na moragaange nyũngũ ciake,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
- 13 “Hĩndĩ ĩyo Moabi nĩagaconoka nĩ ũndũ wa ngai ĩrĩa ĩtagwo Kemoshu,
o ta ũrĩa nyũmba ya Isiraeli yaconokire,
rĩrĩa meehokete Betheli.
- 14 “Mwakĩhota atĩa kuuga atĩrĩ, ‘Ithuĩ tũrĩ njamba irĩ hinya,
andũ marĩ ũrũme ita-inĩ?’
- 15 Moabi nĩgũkanangwo na matũũra makuo matharĩkĩrwo;
aanake ake arĩa ega mũno magaikũrũka rĩũraganĩro-inĩ makoor-
agwo,”
nĩguo Mũthamaki ekuuga, o we ũrĩa wĩtagwo Jehova Mwene-Hinya-
Wothe.
- 16 “Kũgũa kwa Moabi nĩgũkinyu;
mũtino wake nĩũgũũka o na ihenya.
- 17 Mũcakaĩrei inyuĩ arĩa othe mũtũũraga mũmũthiũrũrũkĩirie,
inyuothe arĩa mũũĩ ngumo yake;
ugai atĩrĩ, ‘Kaĩ rũthanju rwa ũnene nĩrunĩkangu-ĩ!
Kaĩ mũthĩgi ũrĩa ũrĩ riiri nĩmunangĩku-ĩ!’
- 18 “Harũrũkai mwehere riiri-inĩ ũcio wanyu,
mũikare thĩ kũrĩa kũng’aru,
inyuĩ atũũri a kũu kwa Mwarĩ wa Diboni,
nĩgũkorwo ũrĩa ũkaananga Moabi
nĩakamũũkĩrĩa,
aharaganie matũũra manyu marĩa mairigĩre na hinya.
- 19 Rũgamai mũkĩra-inĩ wa barabara mwĩrorere,
inyuĩ arĩa mũtũũraga Aroeri.
Hooyai kĩrĩra harĩ mũndũ ũcio ũrethara, o na harĩ mũndũ-wa-nja ũcio
ũroora,
mũmoorie atĩrĩ, ‘Kaĩ gwĩkĩkĩte atĩa?’
- 20 Moabi nĩmũconorithie, nĩ ũndũ nĩmũhehenje.
Kayũrũrũkai na mũrĩre!
Heanai ũhoro ũcio kũu Arinoni,
atĩ Moabi nĩ mwanange.

- 21 Matuĩro ma ciira nĩmakinyĩte bũrũri-inĩ ũrĩa mwaraganu:
 magakinya Holoni, na Jahaza, na Mefaathu,
 22 na magakinya Diboni, na Nebo, na Bethi-Dibilathaimu,
 23 na magakinya Kiriathaimu, na Bethi-Gamuli, na Bethi-Meoni,
 24 na magakinya Keriothu, na Bozara:
 ĩĩ, nginya matũũra mothe ma Moabi,
 marĩ kũraya na marĩ gũkuhĩ.
- 25 Rũhĩa rwa Moabi nĩrũrengetwo;
 guoko gwake nĩ kuunĩtwo,”
 ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
- 26 “Mũheei njoohi anyue arĩio,
 tondũ nĩang’athĩirie Jehova.
 Moabi nĩarekwo egaragarie matahĩko-inĩ make;
 nĩarekwo atuĩke kĩndũ gĩa gũthekererwo.
- 27 Githĩ Isiraeli ndatuĩkĩte kĩndũ gĩa gũthekererwo nĩwe?
 Kaĩ aanyiitirwo arĩ gatagatĩ ka aici,
 atĩ nĩkĩo ũinagia kĩongo nĩkũmũnyarara,
 rĩrĩa rĩothe ũkwaria ũhoru wake?
- 28 Tiganĩriai matũũra manyu mũgatũũre ndwaro-inĩ cia mahiga,
 inyuĩ arĩa mũtũũraga Moabi.
 Tuĩkai ta ndutura ĩrĩa ĩyakagĩra gĩtara
 mũromo-inĩ wa ngurunga.
- 29 “Nĩtũiguĩte ũhoru wa mwĩtĩio wa Moabi,
 ũrĩa aarĩ mwĩkĩrĩri na akeyona,
 tũkaigua ũhoru wa mwĩtĩio wake o na mwĩtũũgĩrio,
 o na tũkaigua ũhoru wa mwĩgaatho wa ngoro yake.
- 30 Nĩnjũũ rũng’athio rwake, no nĩ rwa tũhũ,
 nago mwĩraho wake ndũrĩ ũndũ ũhingĩtie,”
 ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
- 31 “Nĩ ũndũ ũcio nĩndĩrarĩrĩa Moabi,
 nĩ Moabi guothe ndĩrarĩrĩa,
 ndĩracakaĩra andũ a Kiri-Haresethi.
- 32 Ndĩrarĩra nĩ ũndũ wanyu, o ta ũrĩa Jazeri arĩraga,
 inyuĩ mĩthabibũ ya Sibima.
 Honge cianyu itambũrũkĩte igakinya iria-inĩ;
 itambũrũkĩte nginya iria-inĩ rĩa Jazeri.
 Mũniinani nĩagũĩrĩire matunda maku
 marĩa meeru, o na akagwĩra thabibũ.
- 33 Gĩkeno na gũcanjamũka nĩithirĩte
 kũu mĩgũnda-inĩ ya matunda, o na kũu mĩgũnda-inĩ ya Moabi.
 Nĩndũmĩte ndibei yage ihihĩro-inĩ ciayo;
 gũtirĩ mũndũ ũhĩhaga thabibũ kuo arĩ na mbugĩrĩrio ya gĩkeno.
 O na gũtuĩka nĩ kũrĩ na mbugĩrĩrio,
 ti mbugĩrĩrio cia gĩkeno.
- 34 “Mĩgambo ya kĩrĩro kĩa ĩraiguuo
 kuuma Heshiboni o nginya Eleale na Jahazu,
 na kuuma Zoari o nginya Horonaimu na Egilathu-Shelishiya,
 tondũ o na maaĩ ma Nimurimu nĩmahũite.
- 35 Kũu Moabi nĩnganiina

- arĩa othe marutagĩra maruta kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru,
na magacinĩra ngai ciao ũbumba,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
- 36 “Nĩ ũndũ ũcio ngoro yakwa nĩracakaĩra Moabi, nganĩrĩa o ta
mũtũrirũ;
ĩracakaya yanĩrĩire ta mũtũrirũ nĩ ũndũ wa andũ a Kiri-Haresethi,
tondũ ũtonga ũrĩa megĩrĩire nĩmũthiru biũ.
- 37 Mĩtwe yothe nĩmĩenje
na nderu ciothe cikenjwo;
guoko guothe nĩgũteme,
na njohero o yothe ĩhumbĩtwo na nguo ya ikũnia.
- 38 Nyũmba-igũrũ guothe kũu Moabi,
o na kũu iwanja-inĩ cia mũingĩ,
gũtirĩ ũndũ ũngĩ tiga o gũcakaya,
nĩgũkorwo nĩnjũragĩte Moabi
o ta ndigithũ ya rĩũmba ĩrĩa ĩtangĩendeka nĩ mũndũ,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
- 39 “Hĩ! Kaĩ nĩkũmomore-ĩ! Kaĩ nĩmararĩra-ĩ!
Kaĩ Moabi nĩahũndũkĩte na thuutha nĩ thoni-ĩ!
Moabi atuĩkĩte kĩndũ gĩa gũthekererwo,
na agatuĩka kĩndũ kĩrĩ magigi harĩ arĩa othe mamũrigiicĩirie.”
- 40 Jehova ekuuga atĩrĩ:
“Atĩrĩrĩ! Nderi nĩracuuhũka,
ĩtambũrũkĩtie mathagu mayo igũrũ rĩa Moabi.
- 41 Keriothu nĩgũgũtunyanwo,
nacio cĩhitho iria cia hinya kuo itahwo.
Mũthenya ũcio-rĩ, ngoro cia njamba iria irĩ hinya cia Moabi
igaatuĩka ta ngoro ya mũndũ-wa-nja akĩrũmwo.
- 42 Moabi nĩakaniinwo atige gũtuĩka rũrĩrĩ rĩngĩ,
tondũ nĩang’athĩirie Jehova.
- 43 Inyuĩ andũ a Moabi,
guoya, na kũgũa marima, o na kũgwatio na mũtego nĩcio
imwetereire,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
- 44 “Ũrĩa wothe ũkoora nĩ ũndũ wa guoya,
ũcio akaagũa irima,
nake ũrĩa ũkaahaica oime irima-rĩ,
akaagwatio nĩ mũtego;
nĩ ũndũ nĩngũtũma Moabi akinyĩrwo
nĩ mwaka wa kũherithio,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
- 45 “Andũ arĩa metharĩte makoorĩra cĩruru-inĩ cia Heshiboni
matirĩ na ũteithio,
nĩgũkorwo mwaki nĩumĩte Heshiboni,
rũrĩrĩmbĩ rũkoima gatagatĩ ka Sihoni;
rũracina mothiũ ma Moabi,
na rũgacina ciongo cia acio merahaga makarehe ngũĩ.
- 46 Wee Moabi, kaĩ ũrĩ na haaro-ĩ!
Andũ a Kemoshu nĩaniine;
aanake aku manyiitĩtwo mĩgwate magathaamio
nao airĩtu aku magatahwo.

47 “No rĩrĩ, nĩngacookia ũgaacĩru wa Moabi
matukũ-inĩ marĩa magooka,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
Hau nĩho mũthia wa ituĩro rĩa Moabi.

49

Ndũmĩrĩri ikoniĩ Bũrũri wa Amoni

1 Ũhoru ũkoniĩ andũ a Amoni:
Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Kaĩ Isiraeli atarĩ na aanake?
Ndarĩ na andũ a kũmũgaya?
Nĩ kĩ gĩtũmĩte Moleku egwatĩre bũrũri wa Gadi?
Nĩ kĩ gĩtũmĩte andũ ake matũũre matũũra-inĩ makuo?”

2 Jehova ekuuga atĩrĩ,
“No rĩrĩ, matukũ nĩmarooka
rĩrĩa ngoigithia mbu ya mbaara
ya gũũkĩrĩra Raba kũu kwa andũ a Amoni;
nakuo gũgaatuĩka hĩba ya mwanangĩko,
natuo tũtũũra tũrĩa tũkũrigiicĩrie tũcinwo na mwaki.
Hĩndĩ ĩyo nĩguo Isiraeli akaingata
andũ arĩa maamũingatĩte,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

3 “Wee Heshiboni, girĩka, nĩgũkorwo Ai nĩ kwanange!
Rĩrai, inyuĩ mũtũũraga Raba!
Mwĩhumbei nguo cia makũnia mũcaka;e;
Teng’erai ũũ na ũũ kũu thingo-inĩ ciakuo,
nĩgũkorwo Moleku nĩegũtahwo atwarwo bũrũri ũngĩ,
hamwe na athĩnjĩri-ngai na anene ake.
4 Nĩ kĩ gĩtũmaga wĩrahĩre ituamba ciaku,
ũkeraha nĩ ũndũ wa ituamba ciaku icio noru mũno?
Wee mwarĩ ũyũ ũtarĩ mwĩhokeku,
wee ũtũũrite wĩhokete ũtonga waku ũkiugaga atĩrĩ,
‘Nũũ ũngĩtharĩkĩra?’

5 Nĩngakũrehithĩria imakania
kuuma kũrĩ arĩa othe makũrigiicĩrie,”
nĩguo Mwathani ekuuga,
o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe.

“Andũ othe anyu nĩmakaingatwo,
na gũtikagĩa na mũndũ wa gũcookereria andũ acio mahurunjũkĩte.

6 “No rĩrĩ, thuutha-inĩ nĩngacookia
ũgaacĩru wa andũ a Amoni,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

Ndũmĩrĩri ikoniĩ Bũrũri wa Edomu

7 Ha ũhoru ũkoniĩ Edomu:

Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ:

“Kaĩ gũtarĩ na ũũgĩ ũtigarĩte kũu Temani?
Kaĩ kĩrĩra gĩthirĩte harĩ andũ arĩa akuũku?
Kaĩ ũũgĩ wao ũbuthĩte biũ?”

8 Garũrũkai mwĩthare, mũthĩ mũkehithe thĩinĩ wa ngurunga iria ndiku,
inyuĩ arĩa mũtũũraga kũu Dedani,

tondũ nĩngarehithĩria Esaũ mwanangĩko
rĩria ngaamũherithia.

⁹ Agethi a thabibũ mangĩũka kũrĩ we-rĩ,
githĩ to matigie tũthabibũ tũnini?

Aici mangĩũka ũtukũ-rĩ,
githĩ matingĩiya o indo iria imabatarĩtie?

¹⁰ No rĩrĩ, nĩ nĩngaguũria Esaũ nguo atigwo njaga,
nĩngaguũria ciĩhitho ciake,
nĩguo ndakanacooke kuona gwa kwĩhitha.

Ciana ciake, na andũ a nyũmba yao, na andũ a itũũra rĩake nĩmakaniinwo,
na o nake ndagatigara.

¹¹ Ndigĩrai ciana cianyu cia ngoriai; nĩngagitĩra mĩoyo yacio.
Atumia anyu a ndigwa mũreke o nao manjĩhoke.”

¹² Jehova ekuuga atĩrĩ: “Kũngĩkorwo arĩa mataagĩrĩrwo kũnyũira
gĩkombe kũ no nginya makĩnyũire-rĩ, wee ũngĩkĩaga kũherithio nĩkĩ?
Ndũrĩ hĩndĩ ũtakaherithio, no rĩrĩ, no nginya ũgaakĩnyũira.” ¹³ Jehova
ekuuga atĩrĩ: “Ngwĩhĩta ngĩgwetaga rĩitwa rĩakwa, njuge atĩ Bozara
gũgaatuĩka kũndũ kwanangĩku na kũrĩ magigi, gwa kũmenwo na gwa
kũnyitwo nĩ kĩrumi; namo matũũra makuo mothe magatũũra marĩ
manangĩku nginya tene.”

¹⁴ Nĩnjiguĩte ndũmĩrĩri kuuma kũrĩ Jehova:

Atĩ nĩatũmire mũrekio athĩ kũrĩ ndũrĩrĩ, agaciĩre atĩrĩ,
“Ũnganai mũrĩtharĩkĩre!
Arahũkai mũkarũe mbaara!”

¹⁵ “Rĩu nĩngũkũnyiihia mũno gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ,
ndũme ũmenwo nĩ andũ.

¹⁶ Guoya ũrĩa ũtũmaga andũ magwĩtigĩre
na mwĩtũo wa ngoro yaku-rĩ, nĩkũheenetie,
o wee ũtũũraga thĩnĩ wa ngurunga cia ndwaro cia mahiga,
o na ũgaikaraga tũcũmbĩrĩ igũrũ twa karĩma.
O na ũngĩgaaka itara igũrũ mũno ta cia nderi,
ngaakũruta kuo, ngũharũrũkie,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

¹⁷ “Edomu gũgaatuĩka kũndũ gwa kũmakania;
arĩa othe makaahĩtũkĩra kuo nĩmakamaka na makũnyũrũrie,
nĩ ũndũ wa ũrĩa gũgaakorwo kwanangĩtwo.

¹⁸ O ta ũrĩa Sodomu na Gomora kwang’auranirio,
hamwe na matũũra marĩa maariganĩtie namo,
atĩ gũtirĩ mũndũ ũngĩtũũra kuo;
gũtirĩ mũndũ ũgaacooka gũtũũra kuo,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

¹⁹ “O ta mũrũũthi ũũkĩte kuuma ihinga-inĩ cia Jorodani,
ũgakinya ũrĩthio-inĩ ũrĩa mũnoru-rĩ,
noguogua ngaingata Edomu oime bũrũri-inĩ wake o rĩmwe.

Nũũ ũthuurĩtwo wa kũruta wĩra ũcio nĩgeetha ndĩmũtue wa
kũũrũgamĩrĩra?

Nũũ ũngĩ ũhaana ta nĩ, na nũũ ũngĩhota kũngararia?
Nĩngĩ nĩ mũrĩithi ũrĩkũ ũngĩkĩhota kũregana na nĩ?”

²⁰ Nĩ ũndũ ũcio, ta thĩkĩrĩriai, mũigwe ũrĩa Jehova athugundĩte gwĩka
Edomu,

o na ūrĩa atuĩte gwĩka arĩa matũũraga Temani:
Arĩa anini thĩinĩ wa rūũru rūu rwa mbũri magaaakururio matwarwo kũndũ
kũraya;

nĩakaniina ūrĩithio wao ūthire biũ nĩ ūndũ wao.
21 Thĩ nĩĩkainainio nĩ mũrurumo wao makĩgũa thĩ;
kayũ ga kĩrĩro kĩa gakaiguuo o nginya Iria Itune.

22 Atĩrĩrĩ! Nderi nĩĩkombũka na ĩcuuhũke,
ĩtambũrũkitie mathagu mayo igũrũ rĩa Bozara.
Mũthenya ūcio-rĩ, ngoro cia njamba iria irĩ hinya cia Edomu
igaatuĩka ta ngoro ya mũndũ-wa-nja akĩrũmwo.

Ndũmĩrĩri ĩkoniĩ Dameski

23 Ha ūhoro ūkoniĩ Dameski:
“Hamathu na Aripadi nĩamaku,
nĩ ūndũ nĩmaiguĩte ndeto njũru.

Nĩmorĩtwo nĩ hinya,
makaagaaga ta maaĩ ma iria.

24 Dameski nĩrĩũrĩtwo nĩ hinya,
nao andũ a rĩo makahũndũka meethare,
rĩiyũrĩtwo nĩ kũinaina;

andũ a rĩo manyiĩtĩtwo nĩ ruo rwa ngoro na kĩaha,
ruo ta rwa mũndũ-wa-nja akĩrũmwo.

25 Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte itũũra rĩrĩa rĩrĩ ngumo rĩage gũtiganĩrio,
o itũũra rĩu rĩngenagia?

26 Ti-itherũ, aanake a rĩo nĩmakarũndwo barabara-inĩ ciarĩo;
thigari ciakuo ciothe igaakirio ki mũthenya ūcio,”
ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.

27 “Nĩngacina thingo cia Dameski;
naguo mwaki ūcio nĩũgaacina ciĩgitĩro cia Beni-Hadadi.”

Ndũmĩrĩri ĩkoniĩ Kedari na Hazoru

28 Ūhoro ūkoniĩ Kedari, o na mothamaki ma Hazoru, marĩa
Nebukadenezaru mũthamaki wa Babuloni aatharĩkĩire:

Jehova ekuuga atĩrĩ:
“Arahũkai mũtharĩkĩre Kedari,
na mũniine andũ acio a mwena wa Irathĩro.
29 Hema ciao na ndũũru ciao cia mbũri nĩigatahwo;
ciandarũa ciao nĩigakuuo,
hamwe na indo ciao ciothe, na ngamĩra ciao ciothe.

Andũ nĩmakanĩrĩa, mameere atĩrĩ,
‘Kĩmako kĩnene kiumanĩte na mũena yothe!’

30 “Mwĩtharej narua!
Ikarai thĩinĩ wa ngurunga iria ndiku,
inyuĩ mũtũũraga kũu Hazoru.
Nebukadenezaru mũthamaki wa Babuloni nĩaciirĩire kũmũũkĩrĩa;
nĩathugundĩte ūrĩa ekũmũũkĩrĩa,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

31 “Arahũkai mũtharĩkĩre rũrĩrĩ rūu rūtũũrĩte rũgaacĩire na rũhooreire,
o rūu rūtũũrĩte rũrĩ na thayũ,
rũrĩrĩ rũteehingagĩra na ihingo kana rũkeirigĩra na igeri;
andũ aruo matũũraga marĩ oiki,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

- 32 “Ngamĩira ciao igaatuĩka cia gũtahwo,
nacio ndũũru icio ciao nyingĩ cia ng’ombe ituĩke cia ndaho.
Arĩa marĩ kũndũ kũraya nĩngamahurunjĩra mĩena yothe ĩrĩa yumaga
rũhuho.
na nĩngamarehithĩria mwanangĩko kuuma mĩena yothe,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
- 33 “Hazoru gũgaatuĩka ũtũũro wa mbwe,
gũtũũre gũkirĩte ihooru nginya tene.
Gũtirĩ mũndũ ũgaatũũra kuo;
gũtirĩ mũndũ ũgaikara kuo.”

Ndũmĩrĩri ĩkonĩ Elamu

34 ĩno nĩyo ndũmĩrĩri ya Jehova ĩrĩa yakinyĩrĩire Jeremia ũcio mũnabii
ĩkonĩ Elamu, o kĩambĩrĩria-inĩ kĩa wathani wa Zedekia mũthamaki wa
Juda:

- 35 Ũũ nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga:
“Atĩrĩrĩ, nĩngoinanga ũta wa Elamu,
ũrĩa arĩ guo kĩhumo kĩa hinya wao.
- 36 Nĩngarehithĩria andũ a Elamu huho iria inya
ciumaga mĩena ĩrĩa ĩna ya igũrũ;
ngaamahurunjĩra na kũu huho icio inya ciumaga,
na gũtirĩ rũrĩrĩ o na rũmwe
andũ acio aingate a Elamu matakoorĩra.
- 37 Nĩngahehenja Elamu maitho-inĩ ma thũ ciao,
marĩ o mbere ya andũ arĩa macaragia kũmaruta muoyo;
nĩngamarehithĩria mwanangĩko,
o na marakara makwa mahiũ,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
- “Ngaamateng’eria na rũhiũ rwa njora
nginya ndĩmaniine biũ.
- 38 Nĩngaiga gĩtĩ gĩakwa kĩa ũnene kũu Elamu,
na niine mũthamaki wakuo o na anene akuo,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
- 39 “No rĩrĩ, nĩngacookia ũgaacĩru wa Elamu
matukũ-inĩ marĩa magooka,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

50

Ndũmĩrĩri ĩkonĩ Bũrũri wa Babuloni

- 1 ĩno nĩyo ndũmĩrĩri ĩrĩa Jehova aaririe na kanua ka Jeremia ũcio
mũnabii, ũhoru ũkonĩ Babuloni na andũ a bũrũri wa Babuloni:
- 2 “Anĩrĩrai na mũhunjanĩrie ũhoru ndũrĩrĩ-inĩ,
haandai kĩbebero na mũhunjanĩrie ũhoru wakĩo;
mũtikamahithe ũndũ, no mũmeere atĩrĩ,
‘Babuloni nĩgũgũtunyanwo;
Beli nĩgũconorithio,
nayo Merodaki ĩyũrwo nĩ kĩmako.
Mĩhianano yakuo nĩgaconorithio,
na mĩhianano yao nĩkaiyũrwo nĩ guoya.’
- 3 Tondũ rũrĩrĩ ruumĩte mwena wa gathigathini nĩrũkamũtharĩkĩra,
na rwanange bũrũri wake.

Gūtirĩ mündũ ũgaatũũra kuo;
andũ nĩmakoora o hamwe na nyamũ.

4 “Matukũ-inĩ macio, na ihinda-inĩ rĩu,
andũ a Isiraeli na andũ a Juda hamwe
nĩmagathiĩ macarie Jehova Ngai wao makĩrĩraga,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

5 “Nĩmakoorĩrĩria njĩra ya gũthiĩ Zayuni,
na magarũrũke, merekeirie mothiũ mao kuo.
Nĩmagooka meeohanie na Jehova,
na marĩkanĩre kĩrĩkanĩro gĩa gũtũũra tene na tene
kĩrĩa gĩtagacooka kũriganĩra.

6 “Andũ akwa makoretwo marĩ ng’ondũ ciũrĩte;
arĩithi ao nĩmamahĩtithĩtie njĩra,
na magatũma morũũre irĩma igũrũ.

Nao morũũrĩte kuuma kĩrĩma-inĩ nginya karĩma-inĩ,
makariganĩrwo nĩ kũrĩa ũhurũko wao ũrĩ.

7 Ũrĩa wothe wamoonire akĩmatambuura; thũ ciao ikiuga atĩrĩ,
‘Ithui tũtirĩ na ihĩtia, nĩ ũndũ nĩmehĩirie Jehova,
ũrĩa arĩ we ũrĩithio wao wa ma,
o we Jehova, mwĩhoko wa maithe mao.’

8 “Mwĩtharei muume Babuloni;
eherei bũrũri wa andũ a Babuloni,
na mũtuĩke ta thenge iria itongoragia rũũru rwa mbũri.

9 Nĩgũkorwo nĩngarahũra ũiguano wa ndũrĩrĩ nene,
ciumĩte bũrũri wa gathigathini ciũkĩrĩre Babuloni.

Nĩikarũgama handũ ha cio irĩũkĩrĩre na igũtunyane,
kuuma mwena ũcio wa gathigathini.

Mĩguĩ yao ĩgaatuĩka ta ĩrĩa ya njamba njoorua,
iria itacookaga moko matheri.

10 Nĩ ũndũ ũcio Babuloni nĩgũgatahwo;
andũ othe arĩa magaagũtaha nĩmagakuua indo cia kũmaigana,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

11 “Tondũ nĩmũkenete na mũkarũũhia,
inyui arĩa mũtahaga igai rĩakwa,
tondũ mũgũtũũha ta moori ĩkĩraanga ngano ĩkĩmĩhũũra,
na mũkaania ta mbarathi cia njamba,

12 nyina wanyu nĩagaconoka mũno;
we ũcio wamũciarire nĩagaconorithio.

Nĩwe ũgaakorwo arĩ mũnini mũno ndũrĩrĩ-inĩ,
atuĩke ta werũ, na ta bũrũri mũng’aru, o na ta werũ wa mũthanga.

13 Tondũ wa marakara ma Jehova, bũrũri ũcio ndũgacooka gũtũũrwo nĩ
andũ,

no rĩrĩ, nĩgũkĩra gũgaakira ihooru biũ.
Andũ arĩa othe makaagerera kũu Babuloni nĩmakamaka, na manyũrũrie
kũndũ kũu
tondũ wa ũrĩa gũgaakorwo kwanangĩtwo.

14 “Mwĩhaarĩrie mũthiũrũrũkĩrie Babuloni,
inyuothe arĩa mũgeetaga ũta.

Rĩrathei! Mũtigatigie mĩguĩ,
nĩgũkorwo nĩrĩhĩrie Jehova.

15 Riugĩrĩriei kuuma na mĩena yothe!
Nĩrĩneanĩte rĩo rĩene, mĩthiringo yarĩo nĩngwĩte,
na thingo ciarĩo nĩmomokete.

Nĩgũkorwo rĩrĩ nĩrĩo irĩhĩria rĩa Jehova-rĩ,
mwĩrĩhĩriei harĩ rĩo;
rĩkei o ta ũrĩa rĩaneeka andũ arĩa angĩ.

16 Eheriai ũrĩa ũhaandaga kũu Babuloni,
na ũrĩa ũgethaga na rũhiũ rwake hĩndĩ ya magetha.

Tondũ wa rũhiũ rũu rwa njora rwa mũhinyanĩrĩria-rĩ,
o mũndũ nĩacooke kũrĩ andũ ao,
o mũndũ nĩorĩre bũrũri wao kĩũmbe.

17 “Isiraeli ahaana ta rũũru rũhurunjũkĩte,
rũteng’eretio nĩ mĩrũũthi.

Mũthamaki wa Ashuri
nĩwe warĩ wa mbere kũmũtambuura;
wa kũrigĩrĩria kũmũhehenja mahĩndĩ-rĩ,
aarĩ Nebukadinezaru, mũthamaki wa Babuloni.”

18 Nĩ ũndũ ũcio, Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ:

“Nĩngaherithia mũthamaki wa Babuloni na bũrũri wake,
o ta ũrĩa ndaaherithirie mũthamaki wa Ashuri.

19 No nĩngacookia Isiraeli ũrĩithio-inĩ wake mwene,
nake akaarĩithagĩria kũu Karimeli na Bashani;
akaarĩaga akahũũna

kũu irima-inĩ cia Efiraimu, na cia Gileadi.

20 Matukũ-inĩ macio, o ihinda-inĩ rĩu-rĩ,
ihĩtia rĩa Isiraeli nĩrigathuthuurio,

no rĩtikoneka,
o na mehĩa ma Juda mathuthuurio,

no matikooneka,
nĩgũkorwo matigari marĩa ngaahonokia nĩngamarekera,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

21 “Tharĩkĩrai bũrũri wa Merathaimu,*
mũũkĩrĩre arĩa matũũraga Pekodi.
Mateng’eriei, na mũmoorage, mũmaniine biũ,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

“Ĩkai ũrĩa wothe ndĩmwathĩte.

22 Kũrĩ na mbugĩrĩrio ya mbaara bũrũri-inĩ ũcio,
nayo nĩ mbugĩrĩrio ya kũniinanwo kũnene!

23 Nyondo irĩa itũũrĩte ihũũraga thĩ yothe-rĩ,
kaĩ nĩyunangĩtwo, ĩgathethereka-ĩ!
Kaĩ Babuloni nĩgũkirĩte ihooru gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ-ĩ!

24 Ndaakwambĩre mũtego, wee Babuloni,
nawe ũkĩgwatio nĩguo ũtekũmenya;

wakorereirwo, ũkĩnyitwo
tondũ wa gũkararia Jehova.

25 Jehova nĩahingũrĩte harĩa aigaga indo ciake cia mbaara,
akaruta indo icio cia mbaara cia mang’ũrĩ make,

* 50:21 Merathaimu rĩgĩtaũrwo nĩ kuuga “kũremera Jehova maita meerĩ.”

nĩgũkorwo Mwathani Jehova Mwene-Hinya-Wothe arĩ na wĩra wa kũruta
kũu bũrũri-inĩ wa andũ a Babuloni.

26 Ũkaai mũgũtharĩkĩre muumĩte kũndũ kũraya.
Thariai makũmbĩ makuo;
gũcookanĩrĩriei irũndo ta cia hĩba cia ngano.

Kwanangei biũ,
na mũtigatigie matigari kuo.

27 Ũragai tũtegwa twakuo tuothe,
tũikũrũkiei tũgathĩnjwo!

Kaĩ marĩ na haaro-ĩ! Nĩgũkorwo mũthenya watuo nĩmũkinyu,
ihinda rĩatuo rĩa kũherithio.

28 Ta thikĩrĩriai mũigwe arĩa moorĩte na arĩa metharĩte makoima bũrũri
wa Babuloni,
makiumbũra marĩ kũu Zayuni
ũrĩa Jehova Ngai witũ erĩhĩrie,
akerĩhĩria nĩ ũndũ wa hekarũ yake.

29 “Itai aikia a mĩguĩ mokĩrĩre Babuloni,
o arĩa othe mageetaga ũta.

Ambaai hema mũgũthiũrũrũkĩrie;
mũtikareke mũndũ o na ũmwe warĩo oore.
Rĩrĩhei kũringana na ciĩko ciarĩo;
o ta ũrĩa rĩaneeka andũ angĩ-rĩ, rĩĩkei o ta guo.

Nĩgũkorwo nĩring’athĩrie Jehova,
o we Ũrĩa Mũtheru wa Isiraeli.

30 Nĩ ũndũ ũcio, aanake aarĩo nĩmakaagũa njĩra-inĩ cia itũũra;
thigari ciarĩo ciothe nĩigakirio ki mũthenya ũcio,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

31 “Atĩrĩrĩ, nĩngũũkĩrĩre, wee mwĩtĩĩ ũyũ,
nĩgũkorwo mũthenya waku nĩmũkinyu,
o rĩo ihinda rĩaku rĩa kũherithio,”
ũguo nĩguo Mwathani, o we Jehova-Mwene-Hinya-Wothe, ekuuga.

32 “Mwĩtĩĩ ũcio nĩakahĩngwo agwe,
na gũtirĩ mũndũ ũkaamũũkĩria;
nĩngagwatia matũũra makuo mwaki,
naguo nĩũgaacina arĩa othe mamũrigiicĩrie, maniinwo biũ.”

33 Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ,
“Andũ a Isiraeli nĩmahinyĩrĩrio,
o ũndũ ũmwe na andũ a Juda.
Arĩa othe maamatahire nĩmamarũmĩtie mũno,
makarega kũmarekia mathĩ.

34 No rĩrĩ, Mũkũũri wao arĩ na hinya;
Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩrĩo rĩitwa rĩake.
Nĩakamarũrĩra na kĩyo ciira-inĩ wao,
nĩguo atũme bũrũri wao ũgĩe na ũhurũko,
no aagithie arĩa matũũraga Babuloni ũhurũko.”

35 Jehova ekuuga atĩrĩ:
“Harĩ na rũhiũ rwa njora rwa gũũkĩrĩra andũ a Babuloni,
rũũkĩrĩre arĩa matũũraga Babuloni,
na rũũkĩrĩre anene na andũ arĩa ogĩ akuo!

36 Rũhiũ rwa njora rũgookĩrĩra anabii akuo a maheeni,
nao matũũke irimũ.

Ningĩ rūhiũ rwa njora nĩrũgookĩrĩra njamba ciakuo iria irĩ hinya,
nacio nĩikaiyũrwo nĩ kĩmako kĩnene.

37 Rũhiũ rwa njora rūgookĩrĩra mbarathi, na ngaari cia ita,
na andũ a ndũrĩrĩ arĩa marĩ ita-inĩ rĩake,
nao matuĩke ta andũ-a-nja.

Ningĩ rūhiũ rwa njora nĩrũgookĩrĩra indo ciao iria cia bata ciigĩtwo igĩĩna-
inĩ ciao,
nacio nĩigatahwo.

38 Nĩgũkaara riũa rĩa kũhũithia maaĩ makuo!
Namo nĩmakaahũa biũ.

Nĩgũkorwo ũcio nĩ bũrũri ũiyũrite ngai cia mĩhianano,
nao andũ akuo nĩmagũrũkĩtio nĩyo.

39 “Nĩ ũndũ ũcio nyamũ cia werũ-inĩ na hiti nĩcio igaatũũraga Babuloni,
na kũu no kuo gũgaatũũrwo nĩ ndundu.

Gũtigacooka gũtũũrwo nĩ andũ
o na kana gũikarwo nĩ andũ, nginya njjarwa na njjarwa.

40 O ta ũrĩa Ngai aang’auranirie Sodomu, na Gomora,
o hamwe na matũũra marĩa maariganĩtie namo-rĩ,

ũguo noguo gũtarĩ mũndũ ũgaatũũra kuo;
gũtirĩ mũndũ ũgaikara kuo,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

41 “Atĩrĩrĩ, mbũtũ ya ita nĩ ĩrooka yumĩte mwena wa gathigathini;
rũrĩrĩ rũnene, na athamaki aingĩ
nĩmarahũrĩtwo kuuma ituri-inĩ cia thĩ.

42 Marooka marĩ na mota na matimũ mao;
nao nĩ andũ ooru, na matarĩ tha.

Mũrurumo wao nĩ ta mũrurumo wa ndiihũ cia maaĩ ma iria,
magũũka mahaicĩte mbarathi ciao;

mokĩte meyarĩire wega mbaara-inĩ
nĩguo magũtharĩkĩre, wee Mwarĩ ũyũ wa Babuloni.

43 Mũthamaki wa Babuloni nĩaiguĩte ũhoru wao,
namo moko make makoowũ nĩ hinya.

Nĩanyitĩtwo nĩ ruo rũnene ngoro-inĩ yake,
na ruo ta rwa mũndũ-wa-nja akĩrũmwo.

44 O ta mũrũũthi ũũkĩte kuuma ihinga-inĩ cia Jorodani
ũgakinya ũrĩithio-inĩ ũrĩa mũnoru-rĩ,

ũguo noguo ngaingata Babuloni, oime bũrũri-inĩ wake o rĩmwe.
Nũũ ũcio ũthuurĩtwo wĩra ũcio nĩgeetha ndĩmũtue wa
kũũrũgamĩrĩra?

Nũũ ũngĩ ũhaana ta niĩ, ningĩ-rĩ, nũũ ũngĩhota kũngararia?
Ningĩ nĩ mũrĩithi ũrĩkũ ũngĩhota kũregana na niĩ?”

45 Nĩ ũndũ ũcio, thikĩrĩriai mũigũe ũndũ ũrĩa Jehova athugundĩte
wa gũũkĩrĩra bũrũri wa Babuloni,
o na ũrĩa atuĩte gwĩka bũrũri wa andũ a Babuloni:

Arĩa anini rũũru-inĩ magaakururio, matwarwo kũndũ kũraya;
nĩakananga ũrĩithio wao ũthire biũ nĩ ũndũ wao.

46 Mũrurumo wa Babuloni gũgĩtahwo nĩũgathingithia thĩ;
kayũ ga kĩrĩro gĩakuo nĩgakaiguwo ndũrĩrĩ-inĩ.

51

- 1 Jehova ekuuga ũũ:
 “Atĩrĩrĩ, nĩngarahũra roho wa mũniinani,
 ũũkĩrĩre Babuloni, o na andũ a Lebi-Kamai.
- 2 Nĩngatũma andũ a kũngĩ mathiĩ Babuloni
 magakũhurunje ta ũrĩa mũũngũ ũmbũragwo ihuhĩro-inĩ,
 na manange bũrũri ũcio ũtigwo ũtarĩ kĩndũ;
 makaũũkĩrĩra kuuma mĩena yothe,
 mũthenya ũcio waguo wa mwanangĩko.
- 3 Mũtikanareke mũikia wa mĩguĩ ageete ũta wake,
 kana ehumbe nguo ciake cia ita.
 Mũtigacaĩre aanake akuo;
 anangai mbũtũ ciake cia ita, mũciniine.
- 4 Makaagũa thĩ moragĩtwo kũu Babuloni,
 magurarĩtio nguraro cia gĩkuũ kũu barabara-inĩ ciakuo.
- 5 Nĩgũkorwo Isiraeli na Juda matitirikĩtwo
 nĩ Ngai wao, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
 o na gũtuĩka bũrũri wao ũiyũrĩtwo nĩ mahĩtia
 maitho-inĩ ma ũcio Mũtheru wa Isiraeli.
- 6 “Mwĩtharei muume kũu Babuloni!
 Ũrai mũhonokie mũoyo yanyu!
 Mwĩtharei mũtikaniinanĩrio nakuo nĩ ũndũ wa mehia makuo.
 Nĩ ihinda rĩa Jehova rĩa kwĩrĩhĩria;
 agaakũrĩha o kĩrĩa gĩkwagĩrĩre.
- 7 Babuloni kwahaanaga ta gĩkombe gĩa thahabu
 kĩrĩ guoko-inĩ kwa Jehova;
 nakuo gũgĩtũma thĩ yothe ihaane ta irĩtwo nĩ njoohi.
 Ndũrĩrĩ nĩcianyuire ndibei yakuo;
 nĩ ũndũ ũcio rĩu ihaana ta igũrũkĩte.
- 8 Babuloni nĩgũkũgũa o rĩmwe na kũhehenjwo.
 Kũrĩrĩrei!
 Rehei ndawa ya kũniina ruo rwakuo;
 hihi kwahota kũhona.
- 9 “ ‘Nĩtũngĩahonirie Babuloni,
 no rĩrĩ, gũtingĩhonio.
 Nĩtũgũtigei, na o mũndũ acooke bũrũri wake kũmbe,
 nĩgũkorwo ituĩro rĩakuo rĩkinyĩte o matu-inĩ,
 rĩambatĩte o nginya matu-inĩ marĩa mairũ.’
- 10 “ ‘Jehova nĩonanĩtie ũthingu witũ;
 ũkai tũthiĩ tũkoimbũrĩre Zayuni
 maũndũ marĩa Jehova Ngai witũ ekĩte.’
- 11 “Noorai mĩguĩ, oyai ngo!
 Nĩgũkorwo Jehova nĩarahũrĩte athamaki a Amedi,
 nĩ ũndũ nĩacirĩre kũniina Babuloni.
 Jehova nĩekwĩrĩhĩria harĩo,
 erĩhĩrie maũndũ
 marĩa meekirwo hekarũ yake.
- 12 Haandai bendera kũrigania na thingo cia Babuloni!
 Ongererai agitĩri, igai arangĩri,

mũhaaririe andũ a kũhithũkĩra njĩra-inĩ!

Jehova nĩekũhingia ũrĩa aciirĩire gwĩka,
ahingie uuge wake wa kũrũmĩrĩrwo,
wa gũũkĩrĩra andũ a Babuloni.

13 Wee ũtũũraga gũkuhĩ na njũũ nyingĩ,
na ũkeigĩra indo nyingĩ igĩĩna-inĩ ciaku-rĩ,
ithirĩro rĩaku nĩ ikinyu,
nĩ ihinda rĩaku rĩa kweherio.

14 Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩehĩtĩte akĩgwetaga rĩtwa rĩake, akoiga
atĩrĩ:
Ti-itherũ nĩngatũma ũũkĩrĩrwo nĩ andũ aingĩ o ta mĩrumbĩ ya ngigĩ,
nao makuigĩrĩrie nĩ ũndũ wa gũkũhoota.

15 “Nĩwe wombire thĩ na ũndũ wa hinya wake;
ningĩ akĩhaanda thĩ na ũũgĩ wake,
na agĩtambũrũkia matu mairũ na ũndũ wa ũmenyo wake.

16 Hĩndĩ ĩrĩa agũũthũka-rĩ, maaĩ marĩa marĩ igũrũ matu-inĩ
nĩmarurumaga;
nĩwe ũtũmaga thaatũ wambate na igũrũ kuuma ituri ciothe cia thĩ.
Atũmaga rũheni rũũke rũrehanĩte na mbura,
na akahingũrĩra rũhuho ruume makũmbĩ-inĩ make.

17 “Andũ othe nĩmagĩte meciiria na makaaga ũmenyo,
nake mũturi wa thahabu o wotho nĩaconorithĩtio nĩ mĩhianano ĩyo
yake.

Nĩ ũndũ mĩhianano ĩyo yake nĩ ya maheeni;
ndĩrĩ mĩhũmũ thĩinĩ wayo.

18 Ndĩrĩ kĩene, nĩ indo cia kũnyararwo;
narĩo ihinda rĩayo rĩa gũciirithio rĩakinya-rĩ, nĩgathira biũ.

19 We ũcio Rũgai rwa Jakubu ndatarĩ tayo,
nĩgũkorwo nĩwe Mũũmbi wa indo ciothe,
o hamwe na mũhĩrĩga ũrĩa eegwatĩire ũtuĩke igai rĩake;
Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩrĩo rĩtwa rĩake.

20 “Nĩwe njũgũma yakwa ya ita,
na nowe kĩndũ gĩakwa kĩa mbaara:
nĩwe hũthagĩra kũhehenja ndũrĩrĩ,
na ngatũmĩra hinya waku kũniina mothamaki.

21 Nĩwe hũthagĩra kũhehenja mbarathi na mũmĩhaici,
ngakũhũthĩra kũhehenja ngaari ya ita na mũmĩtwari,

22 ngakũhũthĩra kũhehenja mũndũ mũrũme na mũndũ-wa-nja,
ngakũhũthĩra kũhehenja mũndũ mũkũrũ na ũrĩa mwĩthĩ,
o na ngakũhũthĩra kũhehenja mwanake na mũirĩtu,

23 Ngakũhũthĩra kũhehenja mũrĩithi na rũũru rwake rwa mbũri,
ngakũhũthĩra kũhehenja mũrĩmi na ndegwa ciake cia kũrĩma,
o na ngakũhũthĩra kũhehenja abarũthi na anene.

24 “Na rĩrĩ, Babuloni na arĩa othe matũũraga Kalidei, ngaamacookereria
ũũru wao mũkĩĩonagĩra, ũũru wotho ũrĩa maaneka kũu Zayuni,” ũguo
nĩguo Jehova ekuuga.

25 “Nĩngũgũũkĩrĩra wee kĩrĩma gĩkĩ gĩa kũniinana,
wee ũniinaga thĩ yotho.”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

- “Nĩngũgũtambũrũkĩria guoko ngũũkĩrĩre,
 ngũgaragarie ngũrute ndwaro-inĩ cia mahiga,
 na ndũme ũtuĩke ta kĩrĩma gĩcinĩtwo nĩ mwaki.
- 26 Gũtirĩ ihiga rĩkarutwo harĩwe rĩtuĩke rĩa koine,
 o na kana ihiga o rĩothe rĩa mũthingi,
 nĩ ũndũ ũgũtũũra ũkirĩte ihooru nginya tene,”
 ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
- 27 “Haandai bendera bũrũri-inĩ,
 huhai karumbeta ndũrĩrĩ-inĩ!
 Thagathagai ndũrĩrĩ ikahũũrane nake;
 ĩtai mothamaki maya meturanĩre, mamũũkĩrĩre:
 mothamaki ma Ararati, na Mini, na Ashikenazu.
 Mũigĩrei mũnene wa ita wa kũmũũkĩrĩra;
 ambatai mbarathi cia ita nyingĩ ta mũrumbĩ ya ngigĩ.
- 28 Thagathagai ndũrĩrĩ ikahũũrane nake;
 thagathagai athamaki a Amedi,
 na abarũthi, na anene ao othe,
 na andũ a mabũrũri mothe marĩa maathagwo nĩo.
- 29 Bũrũri nĩũrathingitha na ũkenyogonda nĩ ruo,
 nĩgũkorwo ũndũ ũrĩa Jehova aciirĩire gwĩka Babuloni nĩ mũrũmu:
 wa kũharagania bũrũri wa Babuloni
 nĩguo kwage mũndũ ũngĩtũũra kuo.
- 30 Njamba iria irĩ hinya cia Babuloni nĩtigĩte kũrũa;
 ciikarĩte ciĩgitio-inĩ ciacio iria nũmu.
 Hinya wacio nĩ mũthiru;
 ihaanĩte o ta andũ-a-nja.
 Ciikaro ciakuo nĩicinĩtwo na mwaki;
 mĩgĩka ya ihingo ciakuo nĩ miunange.
- 31 Mũtwari ndũmĩrĩri ũmwe ararũmĩrĩrwo nĩ ũngĩ,
 nake mũrekio akarũmĩrĩrwo nĩ mũrekio ũrĩa ũngĩ,
 makamenyithie mũthamaki wa Babuloni
 atĩ itũũra rĩu rĩake inene rĩothe nĩrĩtunyane,
- 32 ningĩ mariũko ma njũũ nĩmanyiite,
 na kũrĩa kũrĩ marura gũgaacinwo na mwaki,
 nacio thigari ikanyĩitwo nĩ guoya.”
- 33 Jehova Mwene-Hinya-Wothe, o we Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ:
 “Mwarĩ wa Babuloni atarĩ ta kĩhuhĩro kĩa ngano
 hĩndĩ ĩrĩa yaraganĩtio ĩkĩrangĩrĩrio;
 kahinda gake ga kũgethwo nĩgegũkinya o narua.”
- 34 “Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni nĩatũmeretie,
 nĩatũreheire kĩrigiicano,
 agatũma tũtuĩke ta nyũngũ ya rĩũmba ĩtarĩ kĩndũ.
 Nĩatũmerũkĩtie o ta ndamathia,
 nayo nda yake akamĩiyũria na indo ciitũ iria irĩ mũrĩo,
 na nĩacookete agatũtahĩka.
- 35 Maũndũ ma ũhinya marĩa maanekwo nyama ciitũ-rĩ,
 marocookerera Babuloni,”
 ũguo nĩguo atũũri a Zayuni mekuuga.
 “Thakame iitũ ĩrocokerera acio maikaraga kũu Babuloni,”
 ũguo nĩguo Jerusalemu ĩkuuga.
- 36 Nĩ ũndũ wa ũguo-rĩ, Jehova ekuuga ũũ:

- “Atĩrĩrĩ, nĩ nĩngũkũrũĩrĩra na ngũrĩhĩrie;
nĩngahũithia iria rĩake, na ndũme ithima ciake ihũe.
- 37 Babuloni gũgaatuĩka hĩba ya kũndũ kwanangĩku,
na imamo cia mbwe,
na kũndũ gwa kũmakania, na gwa gũthekererwo,
kũndũ gũtarĩ mũndũ ũngĩtũũra kuo.
- 38 Andũ othe akuo makaararamaga ta mĩrũũthi mĩĩthĩ,
makaarurumaga ta njaũ cia mĩrũũthi.
- 39 No rĩrĩ, hĩndĩ ĩrĩa magaakorwo macinĩtwo nĩ thuti-rĩ,
nĩrĩo ngaamarugithĩria iruga,
na ndũme marĩio nĩ njoohi,
nĩguo magaatheka maanĩĩre,
macooke makome toro nginya tene, na maticooke gũũkĩra,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
- 40 “Ngaamaikũrũkia ta tũgondũ tũgĩthĩ gũthĩnjwo,
o na ta ndũrũme irĩ hamwe na thenge.
- 41 “Hĩ, kaĩ Sheshaki nĩrĩkeegwatĩrwo-ĩ,
itũũra rĩu rĩrahagwo nĩ thĩ yothe kaĩ nĩinyiite-ĩ!
Babuloni gũgaatuĩka kũndũ gwa kũmakania
thĩinĩ wa ndũrĩrĩ ciothe!
- 42 Iria rĩrĩa inene nĩrĩkaiyũra Babuloni guothe;
mũrurumo wa ndiihũ ciarĩo nĩguo ũgaakũhubanĩria.
- 43 Matũũra makuo nĩmakirĩte ihooru,
matũũke bũrũri mũũmũ na werũ ũtarĩ kĩndũ,
bũrũri ũtarĩ mũndũ ũngĩtũũra,
kũndũ gũtarĩ mũndũ ũgeragĩra kuo.
- 44 Nĩngaherithĩria Beli kũu Babuloni
na ndũme ĩtahĩke kĩndũ kĩrĩa gĩothe ĩmeretie.
Ndũrĩrĩ itigacooka kũhatĩkana igĩthĩ kũrĩ yo.
Naruo rũthingo rwa Babuloni nĩrũkaagũa.
- 45 “Umai kũu thĩinĩ warĩo, inyuĩ andũ akwa!
Mwĩtharej, mũhonokie mĩoyo yanyu!
Mwĩtharej, mweherere marakara marĩa mahiũ ma Jehova.
- 46 Mũtikanareke ngoro cianyu ciũrwo nĩ hinya, kana mwĩtigĩre
hĩndĩ ĩrĩa ndeto cia mũhuhu ikaiguuo bũrũri-inĩ;
ũhoru ũmwe wa mũhuhu nĩũkaiguuo mwaka ũyũ,
na ũngĩ ũiguuo mwaka ũcio ũngĩ ũrũmĩrĩre,
mũhuhu ũkoniĩ ndeto cia haaro bũrũri-inĩ,
na wa mwathani ũmwe agĩũkĩrĩra mwathani ũrĩa ũngĩ.
- 47 Nĩgũkorwo ti-itherũ ihinda nĩrĩgooka
rĩrĩa ngaaherithia ngai cia mĩhianano ya Babuloni;
bũrũri ũcio wotho nĩũgaconorithio,
nao andũ akuo arĩa othe moragĩtwo nĩmakaaragana kuo.
- 48 Hĩndĩ ĩyo igũrũ na thĩ na kĩrĩa gĩothe kĩrĩ kuo
nĩikanĩrĩra nĩ gũkena igĩkenerera Babuloni,
nĩgũkorwo aniinani nĩmakarĩtharĩkĩra,
moimĩte mwena wa gathigathini,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
- 49 “Babuloni no nginya gũkaagũa nĩ ũndũ wa andũ a Isiraeli arĩa
maanooraga,

- ũguo noguo andũ a mabũrũri mothe makaagũa thĩ,
moragĩtwo nĩ ũndũ wa Babuloni.
- 50 Inyuĩ mũhonokete kũũragwo na rũhiũ rwa njora-rĩ,
mwĩthareĩ na mũtikagonderere!
Ririkanagai Jehova mũrĩ bũrũri wa kũraya,
na mwĩciiragie ũhoru wa Jerusalemu.”
- 51 “Nĩtũconorithĩtio,
nĩgũkorwo nĩtũrumĩtwo,
na tũkahumbwo thoni mothiũ maitũ,
tondũ andũ a kũngĩ nĩmatoonyete
kũndũ kũrĩa kwamũre thĩnĩ wa nyũmba ya Jehova.”*
- 52 Jehova ekuuga atĩrĩ,
“Matukũ nĩmagooka rĩrĩa ngaaherithia mĩhianano yake,
nao andũ arĩa agurarie kũu bũrũri-inĩ ũcio guothe
nĩmagacaaya.
- 53 O na kũngĩtuĩka Babuloni gwĩtũũgĩrĩtie gũgakinya o matu-inĩ,
na ciĩhitho ciakuo ikairigĩrwo na hinya mũno-rĩ,
no ngaakũrehithĩria aninani magũũkĩrĩre,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
- 54 “Mũgambo wa kĩrĩro nĩũraiguu kũu Babuloni;
nĩ mũgambo wa kũniinanwo
ũraiguu kũu bũrũri wa andũ a Babuloni.
- 55 Jehova nĩakaniina Babuloni;
nĩagakiria inegene rĩu inene rĩakuo.
Makũmbĩ ma thũ makaahũũyũka taarĩ mũrurumo wa maaĩ maingĩ.
Mũrurumo wa mĩgambo yao nĩkaiguuagwo.
- 56 Mũniinani nĩagookĩrĩra Babuloni;
njamba ciakuo iria irĩ hinya nĩkaanyitwo,
namo mota mao moinangwo.
Nĩ ũndũ Jehova nĩ Mũrungu ũrĩhanagĩria;
we akaarĩhanĩria biũ.
- 57 Anene akuo, na andũ arĩa ogĩ, o na abarũthi akuo,
o ũndũ ũmwe na anene akuo, o na njamba ciakuo iria irĩ hinya,
othe nĩngatũma marĩo nĩ njoohi;
magaakoma nginya tene, na matiũkĩre,”
nĩguo Mũthamaki ekuuga,
o we ũrĩa rĩitwa rĩake arĩ Jehova Mwene-Hinya-Wothe.
- 58 Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ:
“Rũthingo rwa Babuloni rũrĩa rwariĩ nĩrũkang’auranio biũ,
nacio ihingo ciakuo iria ndaaya na igũrũ icinwo na mwaki;
andũ menogagia tũhũ,
naguo wĩra wa ndũrĩrĩ no ngũ cia gũcinwo na mwaki.”
- 59 Īno nĩo ndũmĩrĩrĩ ĩrĩa Jeremia aaheire Seraia mũrũ wa Neria, mũrũ
wa Maaseia, o ũcio warĩ mũnene ũrĩa mũrori wa maũndũ ma nyũmba ya
mũthamaki, rĩrĩa aathire Babuloni marĩ na Zedekia mũthamaki wa Juda
mwaka-inĩ wa ĩna wa ũthamaki wake. ⁶⁰ Jeremia nĩandĩkĩte ibuku-inĩ rĩa
gĩkũnjo ũhoru wothe ũkoniĩ mwanangĩko ũrĩa ũgaakinyĩrĩra Babuloni:

* 51:51 Rĩrĩ nĩ ihinda rĩrĩa Nebukadinezaru aingĩrĩre thĩnĩ wa hekarũ na akĩmĩthaahia mwaka wa 586 mbere ya gũciarwo gwa Kristũ.

maündũ marĩa mothe maandĩkĩtwo makoniĩ Babuloni. ⁶¹ Jeremia akĩra Seraia atĩrĩ, “Wakinya Babuloni-rĩ, ũgaatigĩrĩra atĩ nĩwathoma mohoro maya mothe wanĩrĩire. ⁶² Ũcooke uuge atĩrĩ, ‘Wee Jehova, nĩugĩte nĩũkũniina kũndũ gũkũ, nĩgeetha gũtikanatũũrwo nĩ mũndũ, o na kana nyamũ; gũgũtũũra gũkirĩte ihooru nginya tene.’ ⁶³ Warĩkia gũthoma ibuku rĩu rĩa gĩkũnjo-rĩ, ũrĩoherere ihiga, ũrĩkie Rũũ rwa Farati. ⁶⁴ Ũcooke uuge atĩrĩ, ‘Ũguo noguo Babuloni gũkaarikĩra kũũrĩre biũ, na gũtigacooka kuumĩra na igũrũ, nĩ ũndũ wa mwanangĩko ũrĩa ngaakũrehithĩria. Nao andũ akuo nĩmakaagũa.’ ”

Ũhoro wa Jeremia ũkinyĩte hau.

52

Kũgũa kwa Jerusalemu

¹ Zedekia aarĩ wa mĩaka mĩrongo iĩrĩ na ũmwe rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka ikũmi na ũmwe. Nyina eetagwo Hamutali mwarĩ wa Jeremia; nake oimĩte Libina. ² Nake agĩka maündũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, o ta ũrĩa Jehoiakimu eekĩte. ³ Na nĩ ũndũ wa marakara ma Jehova-rĩ, nĩkĩo maündũ macio mothe meekĩkire kũu Jerusalemu na Juda, na mũthia-inĩ akĩmaingata mehere mbere yake.

Na rĩrĩ, Zedekia akĩremera mũthamaki wa Babuloni, akĩaga gwathĩka.

⁴ Nĩ ũndũ ũcio mwaka-inĩ wa kenda wa ũthamaki wa Zedekia, mũthenya wa ikũmi wa mweri wa ikũmi-rĩ, Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni agĩthĩ kũhũũrana na Jerusalemu arĩ na ita rĩake rĩothe, nao makĩamba hema nja ya itũũra rĩu inene, na magĩaka ihumbu cia tĩrĩ mĩena yothe yarĩo cia kũmateithia gũtharĩkĩra itũũra rĩu. ⁵ Narĩo itũũra rĩu inene rĩgĩikara rĩrĩ irigiicĩrie nginya mwaka wa ikũmi na ũmwe wa ũthamaki wa Zedekia.

⁶ Na rĩrĩ, mũthenya wa kenda wa mweri wa kana, ng’aragu ikĩneneha mũno kũu itũũra-inĩ, o nginya gũkĩaga irio cia kũrĩo nĩ andũ a bũrũri ũcio. ⁷ Hĩndĩ iyo rũthingo rwa itũũra rĩu inene rũkĩmomorwo, nacio mbũtũ ciothe cia ita ikiũra. Moimire itũũra-inĩ ũtukũ magereire kĩhingo-inĩ kĩrĩa kĩarĩ gatagatĩ ga thingo cieri hakuhĩ na mũgũnda wa mũthamaki, o na gũtuũka andũ a Babuloni nĩmarigiicĩrie itũũra rĩu inene rĩothe. Nao makĩũra merekeire Araba, ⁸ no mbũtũ ya ita ya Babuloni igĩteng’eria Mũthamaki Zedekia nginya ikĩmũkinyĩra werũ-inĩ ũrĩa mwaraganu wa Jeriko. Thigari ciake ciothe ikĩamũranio nake ikĩhurunjwo. ⁹ Nayo mbũtũ ya ita ya Babuloni ikĩnyiita Mũthamaki Zedekia.

Makĩmũtwara kũrĩ mũthamaki wa Babuloni ũrĩa warĩ kũu Ribila, bũrũri-inĩ wa Hamathu, na kũu nĩkuo aamũtuĩrĩre ciira. ¹⁰ Mũthamaki wa Babuloni arĩ kũu Ribila nĩoragithirie ariũ a Zedekia o hau maitho-inĩ ma ithe wao; agĩcooka akĩũragithia anene othe a Juda. ¹¹ Nĩacookire agĩkũũrithia Zedekia maitho, na akĩmuoha na bĩngũ cia gĩcango, akĩmũtwara Babuloni, na kũu akĩmũikia njeera nginya mũthenya ũrĩa aakuire.

¹² Mũthenya wa ikũmi wa mweri wa itano, mwaka-inĩ wa ikũmi na kenda wa gũthamaka kwa Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni-rĩ, Nebuzaradani mũnene wa arangĩri a mũthamaki wa Babuloni, ũrĩa watungataga mũthamaki wa Babuloni, agĩũka Jerusalemu, ¹³ agĩcina hekarũ ya Jehova, na nyũmba ya ũthamaki, o na nyũmba ciothe cia

Jerusalemu. Ningĩ agĩcina nyũmba o yothe yarĩ ya bata kuo. ¹⁴ Nayo mbũtũ yothe ya ita ya Babuloni, itongoretio nĩ mũnene ũcio wa arangĩri a mũthamaki, ikĩmomora thingo ciothe iria ciathiũrũrũkĩirie Jerusalemu. ¹⁵ Nebuzaradani ũcio warĩ mũnene wa arangĩri a mũthamaki nĩatahire andũ amwe arĩa maarĩ athĩni mũno, na andũ arĩa maatigaire kũu itũũra-inĩ rĩu inene, hamwe na mabundi marĩa mangĩ, o na andũ arĩa metwarĩte o ene kũrĩ mũthamaki wa Babuloni. ¹⁶ No Nebuzaradani nĩatigire andũ amwe arĩa maarĩ athĩni mũno a bũrũri ũcio kuo, nĩguo marutage wĩra mĩgũnda-inĩ ya mĩthabibũ na mĩgũnda-inĩ irĩa ingĩ.

¹⁷ Andũ a Babuloni makiunanga itugĩ cia gĩcango, na metha cia kũigĩrĩrwo indo, na Karia karĩa kaarĩ ga gĩcango, iria ciarĩ thĩni wa hekarũ ya Jehova, magĩkuua gĩcango kũu gĩothe magĩgĩtwarwa Babuloni. ¹⁸ Ningĩ magĩkuua nyũngũ, na icakũri, na magathĩ ma gũtinia ndaambĩ, na mbakũri cia kũminjaminjĩria maaĩ, na thaani, o na indo ciothe cia gĩcango iria ciahũthagĩrwo wĩra-inĩ wa hekarũ, magĩthĩ nacio. ¹⁹ Mũnene ũcio wa thigari cia mũthamaki nĩakuuire mbakũri iria nene, na Ngĩo, na mbakũri cia kũminjaminjĩria maaĩ, na nyũngũ, na mĩtĩ ya matawa, na thaani, o na mbakũri iria ciahũthagĩrwo na kũruta maruta ma kũnyuuo, iria ciothe ciathondeketwo na thahabu irĩa therie kana betha.

²⁰ Gĩcango kĩrĩa kĩarutirwo itugĩ-inĩ icio cieri, na Karia kau, na ndegwa iria ikũmi na igĩrĩ cia gĩcango iria ciarĩ rungu rwako, na metha, iria Mũthamaki Solomoni aathondekete cia hekarũ ya Jehova, gĩtingĩathimĩkire nĩ kũingĩha. ²¹ O gĩtugĩ kĩmwe gĩacio kĩarĩ kĩa mĩkono ikũmi na ĩnana* kũraiha, na mĩkono ikũmi na ĩrĩ† gũthiũrũrũka; na o kĩmwe gĩacio kĩarĩ na ũtungu wa ciara inya, na kĩarĩ na irima gatagati. ²² Kĩongo gĩa gĩcango kĩrĩa kĩarĩ hau gĩtugĩ-igũrũ, o kĩmwe kĩarĩ kĩa mĩkono ĩtano‡ kũraiha, na gĩkagemio na rũgara rũrĩ na makomamanga ma gĩcango gũthiũrũrũkĩria. Gĩtugĩ kũu kĩngĩ gĩa keerĩ, kĩrĩ na makomamanga makĩo nĩkĩahaanaine biũ na kũu kĩngĩ kĩa mbere. ²³ Na haarĩ na makomamanga mĩrongo kenda na matandatũ maacuuhĩte mĩena-inĩ; makomamanga mothe marĩa maathiũrũrũkĩirie igũrũ wa magemio macio ma rũgara maarĩ igana rĩmwe.

²⁴ Mũnene ũcio wa arangĩri nĩanyiitire Seraia mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, na Zefania mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa wa keerĩ harĩ we, o na andũ arĩa atatũ maarangagĩra mũrango. ²⁵ Harĩ andũ arĩa maatigaire kũu itũũra-inĩ inene, akĩnyiita mũnene ũrĩa warũgamĩrĩire andũ a mbaara, na akĩnyiita andũ mũgwanja arĩa maataaraga mũthamaki. Ningĩ akĩnyiita karani ũrĩa mũnene, ũrĩa wandĩkithagia andũ a gũthĩ ita a bũrũri ũcio, na andũ ake mĩrongo ĩtandatũ arĩa maakorirwo itũũra-inĩ rĩu inene. ²⁶ Nebuzaradani ũcio mũnene wa arangĩri akĩmakuua othe, akĩmatwarĩra mũthamaki wa Babuloni kũu Ribila. ²⁷ Kũu Ribila, bũrũri-inĩ wa Hamathu, nĩkuo mũthamaki ũcio wa Babuloni aamoragithĩirie.

Nĩ ũndũ ũcio andũ a Juda magĩtahwo, magĩtwarwo bũrũri ũngĩ, makĩrutwo bũrũri wao. ²⁸ Ũyũ nĩguo mũigana wa andũ arĩa Nebukadinezaru aatahire akĩmatwara bũrũri ũngĩ:

mwaka-inĩ wa mũgwanja aatahire Ayahudi 3,023;

²⁹ nāguo mwaka wa ikũmi na ĩnana wa ũthamaki wa Nebukadinezaru, agĩtaha andũ 832 kuuma Jerusalemu;

³⁰ o nāguo mwaka-inĩ wake wa mĩrongo ĩrĩ na ĩtatũ, agĩtaha Ayahudi 745 magĩtwarwo bũrũri ũngĩ

* 52:21 nĩ ta mita 8 † 52:21 nĩ ta mita ithano na nuthu (5:5) ‡ 52:22 nĩ ta mita igĩrĩ na robo (2:25)

nĩ Nebuzaradani ũcio mwathi wa arangĩri a mũthamaki.
Andũ acio othe maarĩ 4,600.

Jekonia Kuohorwo

³¹ Na gũgĩkinya atĩrĩ, mwaka-inĩ wa mĩrongo itatũ na mũgwanja kuuma rĩrĩa Jekonia, mũthamaki wa Juda, aatwarirwo bũrũri ũngĩ, mwaka-inĩ ũrĩa Evili-Merodaki aatuĩkire mũthamaki wa Babuloni-rĩ, nĩohorithirie Jekonia mũthamaki wa Juda, akĩmũrekereria oime njeera mũthenya wa mĩrongo iirĩ na itano wa mweri wa ikũmi na iirĩ. ³² Nĩamwarĩirie na ũhooreri, na akĩmũhe gĩtĩ gĩa kũmũtũgĩria gũkĩra athamaki acio angĩ maarĩ nao kũu Babuloni. ³³ Nĩ ũndũ ũcio Jekonia akĩruta nguo ciake cia njeera, na agĩtũũra arĩĩanagĩra irio na mũthamaki matukũ mothe marĩa aatũũrire muoyo. ³⁴ Mũthamaki ũcio wa Babuloni nĩaheaga Jekonia indo cia kũmũteithia o mũthenya matukũ mothe marĩa aatũũrire muoyo, nginya mũthenya ũrĩa aakuire.

MACAKAYA

1

- ¹ Hĩ! Kaĩ itũũra rĩu inene nĩrĩkarĩte rĩtiganĩirio,
o rĩu rĩratũire rĩiyũrĩte andũ-ĩ!
Kaĩ rĩĩkũhaana o ta mũtumia wa ndigwa,
ũcio ũraarĩ mũnene gatagatĩ ka ndũrĩrĩ-ĩ!
O we ũratũire arĩ mũthamaki-mũndũ-wa-nja ng'ongo-inĩ cia bũrũri-rĩ,
rĩu atuĩkĩte ngombo.
- ² Ũtukũ araaraga akĩrĩra na ruo,
maithori makanyũrũrũkĩra makai-inĩ make.
Arĩa othe marendanĩte nake-rĩ,
hatĩrĩ o na ũmwe wa kũmũhooreria.
Arata ake othe nĩmamũkunyanĩire;
othe matuĩkĩte thũ ciake.
- ³ Thuutha wa thĩĩna na mawĩra maritũ,
Juda nĩatwarĩtwo ithaamĩrio.
Atũũraga gatagatĩ ka ndũrĩrĩ;
agakĩaga handũ ha kũhurũka.
Arĩa othe mamũingatithagia nĩmamũkinyĩrĩire
arĩ hatĩka-inĩ ciake.
- ⁴ Njĩra cia gũthĩ Zayuni no macakaya,
nĩ ũndũ gũtirĩ andũ mookaga ciathĩ ciake iria njathane.
Matoonyero make mothe makirĩte ihooru,
athĩnjĩri-Ngai ake no gũcaaya maracaaya,
airĩtu ake no kũgirĩka,
nake arĩ na ruo rũnene.
- ⁵ Amuku ake matuĩkĩte nĩo mamwathaga;
thũ ciake nĩcio igaacĩire.
Jehova nĩamũrehithĩirie kĩa
nĩ ũndũ wa mehia make maingĩ.
Ciana ciake itahĩtwo igatwarwo bũrũri ũngĩ,
igatuĩka mĩgwate ya thũ.
- ⁶ Mwarĩ wa Zayuni nĩehereirwo nĩ riiri wake.
Anene ake mahaanĩte ta thwariga ciagĩte ũrĩithio;
moorĩte matarĩ na hinya,
moimĩtwo thuutha nĩ arĩa mamaingatithĩtie.
- ⁷ Matukũ-inĩ ma thĩĩna na kũũrũũra gwake-rĩ,
Jerusalemu aririkanaga igĩĩna ciothe
iria ciarĩ ciake matukũ ma tene.
Rĩrĩa andũ ake maagũire moko-inĩ ma thũ-rĩ,
gũtiarĩ mũndũ o na ũmwe wa kũmũteithia.
Thũ ciake ikĩmũrora,
igĩthekerera mwanangĩko wake.

8 Jerusalemu n̄eh̄itie m̄uno,
 na n̄i ũndũ ũcio akanyitwo n̄i thaahu.
 Ar̄ia othe maamũtĩite-r̄i, r̄iu n̄imamũnyarar̄ite,
 n̄i ũndũ n̄imonete njaga yake;
 we mwene no gũcaaya aracaaya,
 na akamahutat̄ira.

9 Ḡiko ḡiake n̄ik̄inyiit̄ite nguo ciake;
 nake ndaigana gw̄icũũrania m̄tũũr̄ire wake wa thuutha.
 Kũgũa gwake kwar̄i gwa kũmakania;
 ḡũtiar̄i m̄undũ o na ũmwe wa kũmũhooreria.
 “Wee Jehova, ta k̄ione math̄iina makwa,
 n̄igũkorwo thũ yakwa n̄ihootan̄ite.”

10 Thũ ĩyo n̄iyegwat̄ire
 iḡiina-in̄i ciake ciothe;
 nake ak̄ionera ndũr̄ir̄i iria itooĩ Ngai
 iḡitoonya handũ har̄ia hake haamũre:
 o ar̄ia wee wathan̄ite
 matikanatoonye k̄iũngano-in̄i ḡiaku.*

11 Andũ ake othe n̄igũcaaya maracaaya
 maḡietha ḡia kũr̄ia;
 magaḡikũũrania iḡiina ciao
 na irio n̄iguo matũũre muoyo.
 “Wee Jehova, ta cũrania wone,
 n̄igũkorwo ndĩ m̄umeneku.”

12 “At̄ir̄ir̄i, inyuĩ m̄urah̄itũka,
 anga m̄ukuona ũndũ ũyũ ta ũtamũkonĩ?
 Ta rorai muone.
 N̄i kũr̄i th̄iina ũiganaine na th̄iina ũyũ wakwa,
 th̄iina ũr̄ia njiḡir̄irwo,
 o ũcio Jehova aandehith̄irie
 m̄uthenya wa marakara make mahiũ?”

13 “We aandũm̄ire mwaki uum̄ite igũrũ,
 ak̄iũikũrũkia, ũḡitoonya nginya mah̄indĩ-in̄i makwa.
 Aamb̄iire magũrũ makwa wabu wa kũmatega, ak̄ih̄undũra.
 Nake aḡitũma nyiitwo n̄i ihooru, nḡik̄irinḡika m̄uthenya wothe.

14 “Mehia makwa mohan̄itio, magatuĩka icooki.
 Moko make mamogothan̄itie hamwe.
 Magaḡik̄irwo ngingo-in̄i yakwa,
 nake Mwathani agak̄iiniina hinya.
 Akaaneana moko-in̄i ma ar̄ia itanḡihota gw̄itiiria.

15 “Mwathani n̄iaregete
 njamba ciothe cia ita iria ndĩ nacio,
 akanj̄it̄ira ita n̄iguo r̄injũk̄ir̄ire,
 r̄imemende aanake akwa.

* **1:10** Andũ a ndũr̄ir̄i matiet̄ik̄ir̄itio gũtoonya hekarũ matikam̄ithaahie (Ezek 44:7-9).

Kihihĩro-inĩ gĩake kĩa ndibei-rĩ,
Mwathani nĩarangĩrĩirie
Mwarĩ Gathirange wa Juda.

16 “Maũndũ macio nĩmo maratũma ndĩre,
namo maitho makwa makanyũrũrũkia maithori.
Gũtirĩ mũndũ ũrĩ hakuhĩ wa kũũhooreria,
gũtirĩ mũndũ wa kũnyũmirĩria ngoro.
Ciana ciakwa ituĩkĩte cia kũnyamarĩka
tondũ thũ nĩyo ĩhootanĩte.”

17 Zayuni atambũrũkĩtie moko,
no gũtirĩ mũndũ wa kũmũhooreria.
Jehova nĩathanĩte ũhoru wa Jakubu
atĩ arĩa mariganĩtie nake matuĩke thũ ciake;
Jerusalemu nĩatuĩkĩte
kĩndũ kĩrĩ thaahu gatagatĩ-inĩ kao.

18 “Jehova nĩ mũthingu,
no rĩrĩ, nĩndaremeire watho wake.
Thikĩrĩriai, inyuĩ andũ othe,
na mũrore gũthĩnĩka gwakwa.
Aanake akwa na airĩtu akwa
nĩmatahitwo magatwarwo thĩ ng’eni.

19 “Ndaatũmanĩire arĩa twarĩ ngwatanĩro,
no-o makĩngunyanĩra.
Athĩnjĩri-Ngai akwa, na athuuri akwa
marakuĩrĩire itũũra-inĩ rĩu inene,
o magĩcaragia irio cia kũmatũũria muoyo.

20 “Wee Jehova, ta rora wone ũrĩa ndĩ hatĩka-inĩ!
Nĩndĩratangĩka thĩinĩ wakwa,
na ngathĩnĩka thĩinĩ wa ngoro yakwa,
nĩ ũndũ ngoretwo ndĩ mũremi mũno.
Na kũu nja, hiũ cia njora nĩirooraga andũ,
nakuo thĩinĩ no gĩkuũ kũrĩ.

21 “Andũ nĩmaiguĩte mũcaayo wakwa,
no gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wa kũũhooreria.
Thũ ciakwa ciothe nĩciguĩte ũhoru wa hatĩka ciakwa,
nacio igakena nĩ ũndũ wa ũguo wĩkĩte.
Nawe gĩkinyie mũthenya ũrĩa wanĩrĩire
nĩguo nao mahaane ta nĩ.

22 “Waganu wao wothe nĩũgĩkinye mbere yaku,
nawe ũmeke o ta ũrĩa ũnjikĩte
nĩ ũndũ wa mehia makwa mothe.
Mĩcaayo yakwa nĩ mĩngĩ,
nayo ngoro yakwa nĩringĩkĩte.”

2

1 Hĩ! Kaĩ Mwathani nĩakĩhumbĩrĩte Mwarĩ wa Zayuni

na itu rĩa marakara make-ĩ!
 Nĩatungumanĩtie riiri wa Isiraeli,
 akaũharũrũkia kuuma igũrũ nginya thĩ;
 ndaaririkanire gaturwa ka magũrũ make,
 mũthenya ũrĩa aarakarire.

² Mwathani-rĩ, nĩameretie
 itũuro ciothe cia Jakubu atarĩ na tha;
 nĩamomorete ciĩhitho iria nũmu
 cia Mwarĩ wa Juda arĩ na marakara.
 Nĩagũithĩtie ũthamaki wa Mwarĩ wa Juda,
 na akagũithia anene ake, akamaconorithia.

³ Rũhĩa rwa Isiraeli ruothe
 arũrengete arĩ na marakara mahiũ.
 Nĩeheretie guoko gwake kwa ũrĩo,
 gũkameeherera o rĩrĩa thũ ciamakuhĩrĩria.
 Nĩgũcina acinĩte Jakubu ta mwaki ũkũrĩrĩmbũka,
 ũrĩa ũcinaga kĩrĩa gĩothe kĩrĩ hakuhĩ naguo.

⁴ Ageetete ũta wake o ta thũ;
 guoko gwake kwa ũrĩo nĩ kwĩhaarĩirie.
 Arĩa othe maatũire makenagia maito-rĩ,
 amooragĩte o ta marĩ thũ;
 hema ya Mwarĩ wa Zayuni
 amĩitĩirie mang'ũrĩ make mahaana ta mwaki.

⁵ Mwathani-rĩ, atuĩkĩte ta thũ;
 nĩameretie Isiraeli.
 Nĩameretie nyũmba ciake ciothe cia ũthamaki,
 na akaananga ciĩhitho ciake iria nũmu.
 Nĩaingĩhĩirie Mwarĩ wa Juda
 gũcakaya na kũgirĩka.

⁶ Nĩonũhĩte gĩikaro gĩake ta mũgũnda;
 nĩanangĩte handũ hake ha gũtũnganĩrwo.
 Jehova nĩatũmĩte Zayuni ariganĩrwo
 nĩ ciathĩ ciake iria njathane, o hamwe na Thabatũ ciake;
 nĩ ũndũ wa marakara make mahiũ-rĩ,
 akanyarara mũthamaki, o hamwe na mũthĩnjĩri-Ngai.

⁷ Mwathani nĩaregete kĩgongona gĩake,
 na agatiganĩria handũ hake harĩa haamũre.
 Nĩaneanĩte thingo cia nyũmba ciake cia ũthamaki kũrĩ thũ;
 iraanĩrĩa irĩ thĩinĩ wa nyũmba ya Jehova,
 o taarĩ mũthenya wa gĩathĩ kĩrĩa gĩathane.

⁸ Jehova nĩatuire itua rĩa kũmomora
 rũthingo rũrĩa rũthiũrũrũkĩirie Mwarĩ wa Zayuni.
 Nĩatambũrũkirie rũrigi rwa gũthima,
 na ndaagiririe guoko gwake gũtuge kũrwananga.
 Nĩatũmire njirigo na thingo icakaye;
 o cieri igĩgĩtuĩka cia kwanangĩka.

9 Iingo ciakuo nīhorokeire na thĩ;
 mīgĩko yacio nīamiunangĩte, akamīananga.
 Mūthamaki na anene akuo nīmatahĩtwo magatwarwo ndūrĩrĩ-inĩ,
 watho rĩu ndūrutanagwo,
 na anabii akuo nīmatigire kuona cioneki
 ciumĩte kūrĩ Jehova.

10 Athuuri a kũu kwa Mwarĩ wa Zayuni
 maikarĩte thĩ makirĩte ki;
 nao nīmehurĩrie rūkũngũ mĩtwe,
 na makehumba nguo cia makũnia.
 Airĩtu a Jerusalemu
 mainamĩrĩire maturumithĩtie mĩtwe yao thĩ.

11 Maitho makwa nīmaroora nĩ kūrĩra,
 ngatangĩka thĩinĩ wakwa,
 naguo roho wakwa nĩũitūrũrĩrwo thĩ
 nĩ ũndũ wa andũ akwa kwanangwo,
 nīgũkorwo twana na tũkenge
 tũraringĩkĩra njĩra-inĩ cia itũũra rĩrĩa inene.

12 Tũrooria manyina atĩrĩ,
 “Irio na ndibei irĩ ha?”
 o tũkĩringĩkaga ta andũ matiihĩrio
 njĩra-inĩ cia itũũra rĩrĩa inene,
 o mĩoyo yatuo igĩthiragĩra
 moko-inĩ ma manyina.

13 Ingĩkiuga atĩa nĩ ũndũ waku?
 Ingĩkũgerekania nakĩ,
 wee Mwarĩ ũyũ wa Jerusalemu?
 Ingĩkũhaanania nakĩ,
 nĩguo ngũhoorerie,
 wee Mwarĩ ũyũ Gathirange wa Zayuni?
 Kĩronda gĩaku kĩrikĩte o ta iria.
 Nũũ ũngĩhota gũkũhonia?

14 Cioneki iria anabii aku moonaga
 ciarĩ cia tũhũ na cia maheeni;
 matiigana kũmũguũrĩria mehia manyu
 nĩguo magirĩrĩrie gũtahwo kwanyu.
 Ndũmĩrĩri iria maamũheire
 ciarĩ cia maheeni, na cia kũmũhĩtithia.

15 Ehĩtũkĩri othe mahũũraga hĩ;
 mathekaga makĩinainagĩria Mwarĩ ũyũ wa Jerusalemu mĩtwe,
 makĩũragia atĩrĩ:
 “Ĩĩ rĩrĩ nĩrĩo itũũra inene rĩrĩa rĩetagwo
 ũthaka ũrĩa mũkinyanĩru biũ,
 na rĩgeetwo gĩkeno gĩa thĩ yothe?”

16 Thũ ciaku ciothe
 ciathamagia tũnua igũũkĩrĩre;

igũthekagĩrĩra na ikahagarania magego,
 ikoiga atĩrĩ, “Ithuĩ nĩtũmũmeretie.
 Ũyũ nĩguo mũthenya ũrĩa tũtũire twetereire,
 na rĩu nĩtũwonete.”

17 Jehova nĩarĩkĩtie gwĩka ũrĩa aathugundĩte;
 we nĩahingĩtie kiugo gĩake,
 kĩrĩa aathanire o matukũ ma tene.
 Akũng’auanĩtie ategũkũiguĩra tha,
 atũmĩte thũ igũkenere,
 rũhĩa rwa amuku aku nĩruo atũgĩrĩtie.

18 Ngoro cia andũ nĩirakaĩra Mwathani.
 Atĩrĩrĩ, wee rũthingo rũrũ rwa Mwarĩ wa Zayuni,
 reke maithori maku manyũrũrũke ta rũũĩ
 mũthenya na ũtukũ;
 ndũkahurũke,
 kana ũreke maitho maku mahurũke.

19 Arahũka, ũkayũrũrũke ũtukũ,
 rĩrĩa ũrangĩri wa ũtukũ wambagĩrĩria;
 itũrũraga ngoro yaku ta maaĩ
 mbere ya Mwathani.
 Ambararia moko maku na igũrũ kũrĩ we
 nĩ ũndũ wa mĩoyo ya ciana ciaku,
 o icio iraringĩka nĩ ng’aragu
 magomano-inĩ ma njĩra ciothe.

20 “Wee Jehova, ta rora, na ũcũũranie:
 Nũũ ũngĩ wee ũrĩ weka ũguo?
 Andũ-a-nja nĩmagĩrĩrwo nĩ kũrĩa maciaro mao,
 o ciana iria marerete?
 Mũthĩnjĩri-Ngai na mũnabii nĩmagĩrĩire
 kũũragagĩrwo handũ-harĩa-haamũre ha Mwathani?”

21 “Andũ ethĩ o na arĩa akũrũ
 makomete hamwe rũkũngũ-inĩ rwa njĩra,
 aanake akwa na airĩtu
 moragĩtwo na rũhiũ rwa njora.
 Ũmoragĩte mũthenya ũrĩa ũrakarĩte;
 ũmoragĩte ũtekũmaiguĩra tha.

22 “O ta ũrĩa wĩtanaga mũthenya wa gĩathĩ-rĩ,
 noguo ũnjĩĩire maũndũ ma kũnguoyohia,
 makandigiicĩria mĩena yothe
 o taarĩ mũthenya wa gĩathĩ.
 Mũthenya wa marakara ma Jehova-rĩ,
 gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wahonokire kana agĩtigara;
 arĩa ndarũmbũirie na ngĩrera-rĩ,
 thũ yakwa nĩmanangĩte.”

3

1 Nĩ ndĩ mũndũ wonete thĩna

- nĩ ùndũ wa kũhũũrwo na rũthanju rwa mang'ũrĩ make.
- ² Andwarĩte akangereria nduma-inĩ
handũ ha ũtheri-inĩ;
- ³ ti-itherũ, atũmĩte guoko gwake kũnjũkĩrĩre
rĩngĩ na rĩngĩ, mũthenya wothe.
- ⁴ Nĩatũmĩte nyama cia mwĩrĩ wakwa
na gĩkonde kĩaguo ihinyare,
na akoinanga mahĩndĩ makwa.
- ⁵ Nĩandigiicĩirie, na agaathiũrũrũkĩria
na marũrũ, na thĩna.
- ⁶ Atũmĩte ndũũre nduma-inĩ
o ta andũ arĩa maakuire tene.
- ⁷ Nĩanjirigĩire na rũthingo nĩguo ndikae kũũra;
mĩnyororo yakwa nĩamĩritũhĩtie mũno.
- ⁸ O na rĩrĩa ndetana kana ndakaya ngĩenda ũteithio-rĩ,
nĩ kũhingĩrĩria ahingagĩrĩria mahooya makwa.
- ⁹ Nĩahingĩte njĩra yakwa na mahiga maicũhie;
atũmĩte tũcĩra twakwa tuogome.
- ¹⁰ Kũrĩ nĩ aatuĩkĩte o ta nduba rĩrĩa yoheirie,
kana ta mũrũũthi rĩrĩa wĩhithĩte,
- ¹¹ akĩngururia kuuma gacĩra-inĩ,
akĩndambuura, akĩndiganĩria itarĩ na ũteithio.
- ¹² Ageetete ũta wake, akangereka,
ndũike cabaa ya kũrathagwo nĩ mĩguĩ yake.
- ¹³ Nĩatheecire ngoro yakwa
na mĩguĩ kuuma thiaka-inĩ wake.
- ¹⁴ Ngĩgĩtuĩka wa gũthekagĩrĩrwo nĩ andũ akwa othe;
maanyũrũragia na rwĩmbo mũthenya wothe.
- ¹⁵ Anjĩyũrĩtie maũndũ marũrũ,
na akaahũũnia na maaĩ ma nyongo.
- ¹⁶ Nĩang'ethũrangĩte magego makwa na kagoto;
anangĩrĩrie rũkũngũ-inĩ.
- ¹⁷ Nĩnjagithĩtio thayũ;
nĩndiganĩrwo ũgaacĩru nĩ kũ.
- ¹⁸ Nĩ ùndũ ũcio nguuga atĩrĩ, "Riiri wakwa nĩũthirĩte,
o hamwe na maũndũ marĩa mothe ndũire njĩrĩgĩrĩre kuuma kũrĩ
Jehova."
- ¹⁹ Nĩngũririkana thĩna wakwa, na kũũrũũra gwakwa,
na ngaririkana maũndũ marũrũ, o na maaĩ ma nyongo.
- ²⁰ Ngoro yakwa no ĩraririkana maũndũ macio,
nayo ĩkaringĩka thĩnĩ wakwa.
- ²¹ O na gũtariĩ ũguo nĩndirikanaga ùndũ ũyũ,
na tondũ wa ũguo ngagĩa na kũrĩgĩrĩro:
- ²² Tondũ wa wendo mũnene wa Jehova, nĩkĩo tũtaniinĩtwo biũ,
nĩgũkorwo tha ciake itirĩ hĩndĩ ithiraga.

- 23 Tha ciaku ikoragwo irĩ njerũ rũciinĩ o rũciinĩ,
wĩhokeku waku nĩ mũnene mũno.
- 24 Ngoro yakwa yugaga atĩrĩ,
“Jehova nĩwe igai rĩakwa; tondũ ũcio nĩwe ndĩrĩetagitĩra.”
- 25 Jehova nĩ mwega kũrĩ arĩa mamwĩhokaga,
kũrĩ ngoro ĩyo ĩmũrongoragia;
- 26 nĩ wega mũndũ gweterera
ũhonokio wa Jehova o akirĩte.
- 27 Nĩ wega mũndũ gũkuua icooki
hĩndĩ ĩrĩa arĩ mũnini.
- 28 Nĩaikare arĩ wiki akirĩte,
nĩgũkorwo nĩ Jehova ũmũigĩrĩre rĩo.
- 29 Nĩaturumithie ũthiũ wake rũkũngũ-inĩ,
no gũkorwo aahota kũgĩa na kũrĩgĩrĩro.
- 30 Nĩerekereerie rũthĩa kũrĩ mũndũ ũrĩa ũkũmũgũtha,
na aiyũrwo nĩ thoni.
- 31 Nĩgũkorwo Jehova
ndateanagitĩria andũ nginya tene.
- 32 O na gũtuĩka nĩarehaga kĩa-rĩ, we nĩaiguanagitĩra tha,
nĩgũkorwo wendo ũcio wake ũtathiraga nĩ mũnene mũno.
- 33 Nĩgũkorwo ndarehagitĩra andũ mũnyamaro,
kana akarehere ciana cia andũ kĩa akĩendaga.
- 34 Rĩrĩa andũ a bũrũri arĩa othe mohetwo
maarangĩrĩrio na makinya-rĩ,
- 35 rĩrĩa mũndũ aagithio kĩhooto gĩa
mbere ya ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno-rĩ,
- 36 o na rĩrĩa mũndũ atuĩrwo ciira hatarĩ kĩhooto-rĩ,
githĩ Mwathani ndonaga maũndũ macio?
- 37 Nũũ ũngĩaria na atũme ũndũ ũcio ũhinge,
Mwathani ataathanĩte gũtuĩke ũguo?
- 38 Githĩ kanua-inĩ ka ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno
tiho hoimaga maũndũ mooru, na hakoima maũndũ mega?
- 39 Mũndũ o wotho ũrĩ muoyo-rĩ, atetaga nĩkĩ
rĩrĩa ekũherithio nĩ ũndũ wa mehia make?
- 40 Nĩtũthuthuurie-i mũthiĩre iitũ na tũmĩtuĩrie,
tũcokerere Jehova.
- 41 Nĩtwambararie ngoro ciitũ na moko maitũ na igũrũ
kũrĩ Mũrungu ũrĩa ũrĩ igũrũ, tuuge atĩrĩ:
- 42 “Ithui-rĩ, nĩtwĩhitie na tũgakũremera,
wee nawe ũkaaga gũtũrekerera.
- 43 “Wee wĩhumbĩrĩte na marakara, ũgatũingatithia;
ũũraganĩte ũtekũiguanĩra tha.
- 44 Wee wĩhumbĩrĩte na itu
nĩgeetha gũtikagĩe na ihooya rĩngĩgũkinyĩra.
- 45 Wee ũtũmĩte tũtuĩke ta gĩko,
na ta mahuti gatagatĩ ka ndũrĩrĩ.

- 46 “Thũ ciitũ ciothe itwathamĩrie tũnua itũũkĩrĩre.
 47 Nĩtũkorereirwo nĩ kĩmako kĩnene, na tũkenjerwo marima,
 tũgakorwo nĩ ũniinani, na mwanangĩko.”
- 48 Maitho makwa maranyũrũrũkia tũrũũĩ twa maithori
 nĩ ũndũ andũ akwa nĩmanangĩtwo.
- 49 Maitho makwa marĩnyũrũrũkagia maithori mategũtigithĩria,
 magaikara o makĩnyũrũrũkaga,
 50 nginya rĩria Jehova agaacũthĩrĩria arĩ igũrũ oone.
 51 Maũndũ marĩa ndĩrona nĩmaranjiguithia kĩaha ngoro,
 tondũ wa andũ-a-nja othe a itũura rĩakwa inene.
- 52 Andũ arĩa maatuĩkĩte thũ ciakwa hatarĩ gĩtũmi
 nĩo maanguĩmaga ta nyoni.
 53 Maanjikirie irima makĩenda kũnjũraga,
 na makĩhũũra na mahiga;
 54 ndaahubanĩrio nĩ maaĩ maingĩ,
 magĩkũrũkĩra igũrũ rĩa mũtwe wakwa,
 na nĩ ngĩciiria ndĩ hakuhĩ kũniinwo.
- 55 Ngĩkaĩra rĩitwa rĩaku Wee Jehova,
 ndĩ kũu irima-inĩ rĩu iriku.
 56 Na we ũkĩigua ithaithana rĩakwa, ngĩkwĩra atĩrĩ,
 “Tiga kũhinga matũ maku ngĩgũkaĩra ũndeithie.”
 57 Nawe ũkĩnguhĩrĩria rĩria ndagũkaĩire,
 ũkĩnjĩra atĩrĩ, “Tiga gwĩtigĩra.”
- 58 Wee Mwathani-rĩ, nĩwe wanjĩrĩrĩire;
 nawe ũgĩgĩkũũra muoyo wakwa.
 59 Wee Jehova, nĩwonete ũũru ũria njĩkĩtwo.
 Tua ciira wakwa arĩ we!
 60 Wee nĩwonete kwĩrĩhĩria kwao guothe,
 o na mathugunda mao mothe ma kũnjũkĩrĩra.
- 61 Wee Jehova-rĩ, nĩũiguĩte irumi iria manumĩte nacio,
 o na mathugunda mao mothe ma kũnjũkĩrĩra:
 62 maũndũ marĩa thũ ciakwa ciaragia na mĩheehũ ikĩng’ung’uanaga
 injũkĩrĩre mũthenya wothe.
 63 Ta kĩmarore! Magĩkara thĩ kana magĩũkĩra,
 maanyũrũragia na nyĩmbo ciao.
- 64 Wee Jehova-rĩ, marĩhe kũringana na ũria mekĩte,
 kũringana na wĩra wa moko mao.
 65 Ũmia ngoro ciao, nakĩo kĩrumi gĩaku kĩroikara nao!
 66 Maingatithie ũrĩ na marakara,
 na ũmaniine mathire gũkũ mũhuro wa igũrũ rĩa Jehova.

4

- 1 Hĩ! Kaĩ thahabu ĩyo nĩthirĩte ũkengu wayo-ĩ,
 thahabu ĩria therie kaĩ ĩrĩ gũthita-ĩ!
 Tũhiga twa goro tũria twamũre
 nĩtũhurunjĩtwo magomano-inĩ ma njĩra ciothe.

- 2 Ariũ a Zayuni arĩa me bata,
arĩa rĩmwe mangĩaringithanirio na thogora wa thahabu,
kaĩ rĩu moonagwo ta nyũngũ cia rĩũmba-ĩ,
o ta wĩra wa moko ma mũũmbi!
- 3 O na mbwe nĩciongithagia ciana ciacio,
no andũ akwa matuĩkĩte andũ matarĩ tha,
o ta nyaga cia werũ-inĩ.
- 4 Rũrĩmĩ rwa gakenge
rũnyitanĩte na karakara nĩ ũndũ wa kũnyoota;
twana tũhooyaga irio,
no gũtirĩ mũndũ ũtũheaga.
- 5 Andũ arĩa rĩmwe maarĩaga irio njega,
rĩu maikaraga njĩra-inĩ mekonotete,
arĩa maarerirwo makĩhumbagwo nguo cia rangi wa ndathi-rĩ,
rĩu makomaga ciara-inĩ cia mũhu.
- 6 Iherithia rĩa andũ akwa
nĩ inene gũkĩra rĩa itũũra rĩa Sodomu,
rĩrĩa rĩang'aũranirio o rĩmwe,
gũtarĩ guoko kwarĩteithirie.
- 7 Anene akuo maatherete gũkĩra tharunji,
na makeerũha gũkĩra iria,
maarĩ atune mũĩrĩ gũkĩra ruru ĩrĩa ndune,
magakĩhaana ta kahiga ka goro karĩa getagwo yakuti.
- 8 No rĩu mairĩte o na gũkĩra mbiro;
matikũũrĩkanaga marĩ njĩra-inĩ.
Ikonde cia mũĩrĩ yao ciũmanĩrĩire na mahĩndĩ;
ciumĩte o ta rũthanju.
- 9 Kaba arĩa mooragagwo na rũhiũ rwa njora,
kũrĩ arĩa makuuaga nĩ ng'aragu;
matoragio nĩkũhũũta,
makamoca nĩ ũndũ wa kwaga irio cia kuuma mũgũnda.
- 10 Moko ma andũ-a-nja arĩa marĩ tha
nĩmarugire ciana ciao ene,
igĩtuĩka irio ciao
hĩndĩ ĩyo andũ akwa manangirwo.
- 11 Jehova nĩarekereirie mang'ũrĩ make biũ;
aitũrũrĩte marakara make mahiũ.
Nĩakĩtie mwaki kũu Zayuni
ũrĩa ũcinĩte mũthingi yakuo.
- 12 Athamaki a thĩ matingĩetĩkirie,
o na kana kĩrĩndĩ o na kĩmwe gĩa gũkũ thĩ,
atĩ thũ na amuku nĩmangĩahotire
gũtoonya ihingo cia Jerusalemu.

- 13 No ũndũ ũcio wekĩkire nĩ ũndũ wa mehia ma anabii akuo,
na mawaganu ma athĩnjĩri-Ngai akuo
arĩa manaita thakame
ya andũ arĩa athingu kũu thĩinĩ.
- 14 Rĩu maturuuraga njĩra-inĩ
ta andũ atumumu.
Mathaahĩtio nĩ thakame ũũ atĩ
gũtirĩ mũndũ o na ũmwe ũngĩgeria kũhutia nguo ciao.
- 15 Andũ mamakayagĩrĩria, makoiga atĩrĩ,
“Thĩii nakũu! Mũrĩ na thaahu! Thĩii! Thĩii! Mũtigatũhutie!”*
Ningĩ moora na maatuĩka orũuri,
makeerwo atĩrĩ kũu ndũrĩrĩ-inĩ,
“Matingĩikara gũkũ rĩngĩ.”
- 16 Jehova we mwene nĩwe ũmahurunjĩte;
nĩatigĩte kũmarũmbũiya.
Athĩnjĩri-Ngai matiheagwo gĩtĩio,
o na makarega gũtuga athuuri.
- 17 Makĩria ma ũguo-rĩ, maitho maitũ nĩmathirire hinya,
o tũcũthĩrĩrie ũteithio ũrĩa tũtoonire;
kuuma mĩthiringo iitũ ĩrĩa mĩraihu-rĩ,
twetereire rũrĩrĩ rũtangĩahotire gũtũhonokia.
- 18 Andũ maatũcemaga ikinya gwa ikinya,
nĩ ũndũ ũcio tũtingĩathĩrĩrie njĩra-inĩ ciitũ.
Ithirĩro riitũ rĩgĩkuhĩrĩria, namo matukũ maitũ maarĩ matare,
nĩgũkorwo ithirĩro riitũ nĩrĩakinyĩte.
- 19 Andũ arĩa matũingatithĩtie-rĩ,
maarĩ na ihenya gũkĩra nderi irĩ rĩera-inĩ;
maatũhanyũkağĩria irĩma-inĩ,
na magatuoheria werũ-inĩ.
- 20 Mũndũ ũrĩa mũitĩrĩrie maguta nĩ Jehova,
o we ũrĩa warĩ ta mĩhũmũ iitũ-rĩ,
nĩagwatirio nĩ mũtego yao.
Tweciiragia atĩ tũrĩ kĩruru-inĩ gĩake-rĩ,
no tũtũũre gatagatĩ ka ndũrĩrĩ.
- 21 Kena na ũcanjamũke, wee Mwarĩ wa Edomu,
o wee ũtũũraga bũrũri wa Uzu.
No rĩrĩ, o nawe gĩkombe gĩkĩ nĩgĩgagũkora;
ũgaakĩnyũra ũrĩio, na ũrutwo nguo, ũtigwo njaga.
- 22 Wee Mwarĩ wa Zayuni-rĩ, iherithia rĩaku nĩrĩgathira;
ndakoongerera ihinda rĩaku rĩa gũikara ũrĩ mũtahe.
No wee, Mwarĩ wa Edomu-rĩ, nĩagakũherithĩria mehia maku
na aguũrie waganu waku.

* 4:15 Andũ arĩa maakoragwo na mangũ maanagĩrĩra nĩguo andũ matikamahutie tondũ maakoragwo na thaahu (Alaw 13:45).

5

- 1 Wee Jehova-rĩ, ririkana maũndũ marĩa matũkorete;
ta rora wone gũconoka gwitũ.
- 2 Igai riitũ nĩrĩneanĩtwo kũrĩ ageni,
nayo mĩciĩ iitũ ĩgakĩneanwo kũrĩ andũ a kũngĩ.
- 3 Nĩtũtuĩkĩte ciana cia ngoriai na ciana itarĩ na maithe,
nao manyina maitũ magatuĩka ta atumia a ndigwa.
- 4 Maaĩ marĩa tũnyuuaga no tũgũrĩre;
o na ngũ nĩkũgũra tũragũra.
- 5 Arĩa matũingathagia marĩ o magũrũ-inĩ maitũ;
nĩtũnogete, na tũkaaga ũhurũko.
- 6 Twĩneanĩte kũrĩ andũ a Misiri na a Ashuri
nĩgeetha tuone irio cia gũtũigana.
- 7 Maithe maitũ nĩmehirie na rĩu matirĩ ho,
na ithuĩ nĩ ithuĩ tũraherithio handũ hao.
- 8 Ngombo nĩcio itwathaga,
na gũtirĩ mũndũ wa gũtũteithũra kuuma moko-inĩ ma cio.
- 9 Tuonaga irio na ũndũ wa gũtwarĩrĩria mĩoyo iitũ ũgwati-inĩ,
nĩ ũndũ wa rũhiũ rwa njora rũrĩa rũrĩ werũ-inĩ.
- 10 Gĩkonde giitũ kĩhiũhĩte o ta riiko rĩa kũruga mĩgate,
tũkainaina nĩ ũndũ wa kũhũũta.
- 11 Andũ-a-nja nĩmanyiitĩtwo na hinya gũkũ Zayuni,
nao airĩtu gathirange makanyiitwo na hinya matũũra-inĩ ma Juda.
- 12 Anene akuo nĩ macuurĩtio na moko mao;
athuuri nao matiheagwo gĩtĩo.
- 13 Aanake marutithagio wĩra wa hinya ithĩ-inĩ;
tũmwana natuo tũtũgũũgaga nĩgũkuuithio mĩrigo ya ngũ.
- 14 Athuuri nĩmatigĩte gũikara kĩhingo-inĩ gĩa itũũra inene;
aanake nao nĩmatigĩte kũina nyĩmbo ciao.
- 15 Ngoro ciitũ nĩithirĩte gĩkeno;
ndũrũhĩ ciitũ igarũrũkĩte igatuĩka macakaya.
- 16 Thũmbĩ ya ũnene* nĩngwĩte, ĩgatuuma mũtwe,
kaĩ tũrĩ na haaro-ĩ, nĩgũkorwo nĩtwĩhĩtie!
- 17 Tondũ ũcio ngoro ciitũ nĩiringĩkĩte;
na tondũ wa maũndũ macio maitho maitũ makaira,
- 18 tondũ wa Kĩrĩma gĩa Zayuni, kĩrĩa gĩkirĩte ihooru,
nacio mbwe rĩu nĩkuo iceeraga.
- 19 Wee Jehova-rĩ, wathanaga nginya tene;
gĩtĩ gĩaku kĩa ũnene gĩtũũraga kuuma njjarwa nginya njjarwa.
- 20 Ũriganagĩrwo nĩ ithuĩ hĩndĩ ciothe nĩkĩ?
Ũtũtiganiirie hĩndĩ ndaaya ũguo nĩkĩ?
- 21 Wee Jehova-rĩ, tũcookererie harĩwe, nĩguo tũhote gũgũcookerera;
erũhia matukũ maitũ macooke o ta ũrĩa matariĩ tene,
- 22 tiga ũkorirwo nĩũtũregeete biũ,
ũgagĩtũrakarĩra o mũno makĩria.

* 5:16 Thũmbĩ yonanagia riiri na gĩtĩo (Isa 28:1, 3).

EZEKIELI

Ciũmbe Iria irĩ Muoyo na Riiri wa Jehova

¹ Mwaka-inĩ wa mĩrongo itatũ,* mũthenya wa gatano wa mweri wa kana, hĩndĩ irĩa ndaarĩ hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũĩ rwa Kebari tũrĩ hamwe na andũ arĩa maatahitwo magatwarwo kuo, igũrũ nĩrĩahingũkire, na nĩ ngĩona cioneki cia Ngai.

² Mũthenya wa gatano wa mweri ũcio, naguo nĩguo mwaka wa itano kuuma Mũthamaki Jehoiakini athaamio, ³ kiugo kĩa Jehova nĩgĩakinyĩrĩire Ezekieli ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, mũrũ wa Buzi, kũu hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũĩ rwa Kebari, o kũu bũrũri wa Babuloni. Nakuo guoko kwa Jehova kwarĩ igũrũ rĩake.

⁴ Ngĩcũthĩrĩria ngĩona rũhuho rwa kĩhuhũkanio rũgĩũka ruumĩte na mwena wa gathigathini, naruo rwarĩ itu inene rĩrĩ na rũheni rũkũhenũka narĩo rĩarigiicĩirio nĩ ũtheri mũcangararu. Gatagatĩ ka mwaki ũcio haahaanaga ta kĩgera kĩraakana, ⁵ na thĩinĩ wa mwaki ũcio nĩ haarĩ kĩndũ kĩaahaanaga ciũmbe inya† irĩ muoyo, nacio cionekaga irĩ na mũhianĩre wa mũndũ, ⁶ na o kĩmwe gĩacio kĩarĩ na mothiũ mana na mathagu mana. ⁷ Magũrũ ma cio maarĩ marũngarũ; namo makinya ma cio maatarĩ ta ma gacaũ, na maakengaga ta gĩcango gĩkumuthe. ⁸ Rungu rwa mathagu ma cio, mũena ina yacio, ciarĩ na moko ma mũndũ. Ciothe inya ciarĩ na mothiũ na mathagu, ⁹ namo mathagu ma cio, nĩmahutanĩtie. O kĩmwe gĩa cio gĩathiiaga kĩerekeire o mbere; itiehũgũraga igĩthĩ.

¹⁰ Mothiũ ma cio maatarĩ ta ũũ: O kĩmwe gĩa icio inya kĩarĩ na ũthiũ wa mũndũ, na mwena wa ũrĩo o kĩmwe kĩarĩ na ũthiũ wa mũrũũthi, naguo mwena wa ũmotho kĩarĩ na ũthiũ wa ndegwa; o na ningĩ, o kĩmwe gĩa cio kĩarĩ na ũthiũ wa nderi. ¹¹ ũguo nĩguo mothiũ ma cio maatarĩ. Mathagu ma cio maatambũrũkĩtio na igũrũ; o kĩmwe kĩarĩ na mathagu meerĩ, o ithagu rĩhutanĩtie na ithagu rĩa kũmbe kĩrĩa kĩngĩ mũena yeerĩ, namo mathagu meerĩ makahumbĩra mwĩrĩ wakĩo. ¹² O kĩmwe gĩa cio gĩathiiaga kĩrũngĩrĩirie o mbere. O kũrĩa guothe Roho aaciererekagĩria, no kuo ciathiiaga itekwĩhũgũra. ¹³ Ciũmbe icio irĩ muoyo cionagwo ihaana ta makara megwakana mwaki kana ta imũrĩ. Mwaki ũcio wathiiaga thuutha na mbere gatagatĩ-inĩ ga ciũmbe icio; warĩ mũcangararu, na rũheni rwahenũkaga kuuma harĩ guo. ¹⁴ Ciũmbe icio ciaguthũkaga na thuutha na ikaguthũka na mbere ta ũrĩa rũheni rũhenũkaga.

¹⁵ Rĩrĩa ndacũthĩrĩirie ciũmbe icio irĩ muoyo, nĩndonire harĩ na kũgũrũ kwa ngaari gũkinyĩte thĩ kũrĩ mwena-inĩ wa o kũmbe kũu kĩrĩ na mothiũ mana. ¹⁶ Naguo mũhianĩre na mũthondekere wa magũrũ macio ma ngaari warĩ ta ũũ: Maahenagia ta thumarati, na mothe mana nĩmahaanaine. O kũmwe kuonekaga gũthondeketwo ta kũgũrũ kwa ngaari, gũtoonyetio gatagatĩ ga kũgũrũ kũrĩa kũngĩ. ¹⁷ Namu magĩthĩ maathiiaga na mwena o wothe wa iyo ina kũrĩa ciũmbe icio cierekeire ũthiũ; magũrũ macio ma ngaari matiagarũrũkaga rĩrĩa ciũmbe icio igũthĩ. ¹⁸ Mĩbara ya mo yarĩ mĩraihu na igũrũ na yarĩ ya kũmakania, nayo mĩbara iyo yothe ina yayiũrĩte maitho mũena yothe.

* **1:1** No gũkorwo ino yarĩ mĩaka ya Ezekieli; Mũlawii aingĩraga ũtungata-inĩ wa ũthĩnjĩri-Ngai aakinyia mĩaka mĩrongo itatũ (Ndar 4:3). † **1:5** Mũigana wa “inya” ũrũgamĩrĩire ũkinyanĩru ta “ciũmbe iria inya irĩ muoyo” (Kĩam 13:14) kana “mĩena ina irĩa yumaga rũhuho” (Isa 11:12).

¹⁹ Hĩndĩ ĩrĩa ciũmbe icio irĩ muoyo ciathiĩ, magũrũ macio maarĩ mwena-inĩ wacio magathiĩ; na rĩrĩa ciũmbe icio irĩ muoyo ciambata na igũrũ ciumĩte thĩ, magũrũ macio o namo makaambata. ²⁰ O kũrĩa guothe Roho aaciererekagĩria, nokuo ciathiiaga, namo magũrũ macio magookĩra magatwarana nacio, tondũ roho wa ciũmbe icio irĩ muoyo warĩ thĩinĩ wa magũrũ macio. ²¹ Hĩndĩ ĩrĩa ciũmbe icio ciathiĩ, o namo magũrũ ma cio magathiĩ; rĩrĩa ciũmbe icio ciarũgama, o namo makarũgama; na rĩrĩa ciũmbe icio ciambata na igũrũ ciumĩte thĩ, magũrũ macio makambatania nacio, tondũ roho wa ciũmbe icio irĩ muoyo warĩ thĩinĩ wa magũrũ macio.

²² Igũrũ rĩa mĩtwe ya ciũmbe icio irĩ muoyo nĩ haarĩ kĩndũ kĩaraganu kĩaahanaga ta warĩ wakengaga ta mbarabu, na warĩ wa kũmakania. ²³ Rungu rwa warĩ ũcio, mathagu ma cio maatambũrũkĩtio o rĩmwe rĩerekeire harĩ rĩrĩa rĩngĩ, na o kũmbe kĩarĩ na mathagu meerĩ marĩa maakĩhumbĩrite mwĩrĩ. ²⁴ Hĩndĩ ĩrĩa ciũmbe icio ciathiiaga, ngĩgua mũgambo wa mathagu ma cio, taarĩ mũrurumo wa maaĩ magĩtherera, na taarĩ mũgambo wa Mwene-Hinya-Wothe, taarĩ mbugĩrĩrio ya thigari cia ita. Na rĩrĩa ciũmbe icio ciarũgamire, igĩthuna mathagu ma cio.

²⁵ Ningĩ ngĩgua mũgambo uumĩte na igũrũ rĩa warĩ ũcio warĩ igũrũ rĩa mĩtwe yacio hĩndĩ ĩyo ciarũgamĩte ithunĩte mathagu. ²⁶ Igũrũ rĩa warĩ ũcio warĩ igũrũ rĩa mĩtwe yacio nĩ haarĩ kĩndũ kĩaahanaga ta gĩtĩ kĩa ũnene gĩakĩtwo na kahiga ka yakuti ĩrĩa ya bururu, na hau igũrũ rĩa gĩtĩ kũ kĩa ũnene nĩ haarĩ na kĩndũ kĩonekaga kĩrĩ na mũhianĩre ta wa mũndũ. ²⁷ Ndaarora ngĩona kuuma harĩa honekaga taarĩ ho njohero yake gũcooka na igũrũ, oonekaga ahaana ta kĩgera kĩraakana, kana ta kĩgera kĩyũrĩtwo nĩ mwaki, ningĩ kuuma hau njohero gũcooka na thĩ oonekaga ahaana ta mwaki; naguo ũtheri mũcangararu ũkamũrigiicĩria. ²⁸ ũtheri ũcio wamũrigiicĩrie watariĩ ta mũkũnga-mbura ũrĩ itu-inĩ rĩa mbura mũthenya ũrĩa kũroira, ũguo noguo ũtheri ũrĩa mũnene wamũrigiicĩrie watariĩ.

ũtheri ũcio wonekaga ũhaanaine na riiri wa Jehova. Na rĩrĩa ndawonire-rĩ, ngĩgũithia, ngĩturumithia ũthiũ thĩ, ngĩgua mũgambo wa mũndũ ũkwaria.

2

Ūrĩa Ezekieli Eetirwo

¹ Nake mũndũ ũcio akĩnjĩra atĩrĩ, “Mũrũ wa mũndũ, wĩrũgamie na magũrũ maku, ngwarĩrie.” ² O hĩndĩ ĩyo aanjaragĩria, Roho agĩtoonya thĩinĩ wakwa, akĩnjoya akĩndũgamia, na nĩ ngĩgua akĩnjarĩria.

³ Nake akĩnjĩra atĩrĩ, “Mũrũ wa mũndũ, nĩngũgũtũma kũrĩ andũ a Isiraeli, ũthiĩ kũrĩ rũrĩrĩ rũ rũremu, o rũ rũnemeire; ruo rwene o na maithe maaruo rũtũũrite rũregete kũnjathĩkĩra nginya ũmũthĩ. ⁴ Andũ acio ndĩragũtũma kũrĩ o-rĩ, nĩmanyũmĩrie ngoro na makaang’athĩria. Meere atĩrĩ, ‘Ūũ nĩguo Mwathani Jehova aroiga.’ ⁵ Na rĩrĩ, andũ acio mangĩthikĩrĩria kana marege gũthikĩrĩria, nĩngũkorwo nĩ andũ a nyũmba ya ũremi, nĩmakamenya atĩ nĩhakoretwo na mũnabii gatagatĩ-inĩ kao. ⁶ Nawe mũrũ wa mũndũ-rĩ, ndũkametigĩre kana wĩtigĩre ciugo ciao. Ndũgetigĩre, o na akorwo cong’e na mĩigua nĩcigũthiũrũrũkĩrie, na ũkaraga gatagatĩ ga tũng’aurũ. Ndũgetigĩre ũrĩa mekuuga kana ũmakio nĩo, o na akorwo nĩ andũ a nyũmba ya ũremi. ⁷ No nginya ũmaarĩrie na ciugo ciakwa, kana nĩmegũthikĩrĩria kana matigũthikĩrĩria, nĩ ũndũ nĩ

aremi. ⁸ No wee mūrū wa mūdū-rī, thikīrīria ūrīa ngūkwīra. Ndūkareme ta nyūmba ūyo ya ūremi; athamia kanua gaku na ūrīe kīrīa ngūkūhe.”

⁹ Ngīcooka ngīcūthīrīria, ngīona ndaambūrūkīrio guoko. Guoko kūu kwanyiitite ibuku rīa gīkūnjo, ¹⁰ nake akīrīkūnjūrīra hau mbere yakwa. Narīo rīandīkītuo ciugo cia macakaya mīena yeerī, na cia kīrīro, o na cia kīeha.

3

¹ Nake mūdū ūcio akīnjīra atīrī, “Mūrū wa mūdū, rīa kīrīa kīrī mbere yaku, rīa ibuku rīrī rīa gīkūnjo; ūcooke ūthī ūkaarīrie andū a nyūmba ya Isiraeli.” ² Nī ūndū ūcio ngīathamia kanua, nake akīhe ibuku rīu rīa gīkūnjo ndīrīrie.

³ Ningī akīnjīra atīrī, “Mūrū wa mūdū, rīa ibuku rīrī rīa gīkūnjo ndīrakūhe ūiyūrie nda yaku.” Nī ūndū ūcio ngīrīria, na rīrī kanua-inī gakwa rīarī na mūrīo ta ūkī.*

⁴ Ningī agīcooka akīnjīra atīrī: “Mūrū wa mūdū, thī o rīu kūrī andū a nyūmba ya Isiraeli ūmaarīrie ciugo ciakwa. ⁵ Ndūratūmwo kūrī andū a mwarīrie ūtooī kana rūthiomi rūritū, no nī kūrī andū a nyūmba ya Isiraeli; ⁶ ti kūrī ndūrīrī nyingī iria ciaragia mwarīrie ūtooī kana rūthiomi rūritū, kana rūrī na ciugo iria ūtangīmenya. Ti-itherū, korwo nīndagūtūmīte kūrī o, nīmangīagūthikīrīrie. ⁷ No rīrī, andū a nyūmba ya Isiraeli matīngīenda gūkūigua, nī ūndū matiendaga kūnjīgua, nīgūkorwo nyūmba yothe ya Isiraeli nīyūmītie ngoro na ikang’athia. ⁸ No rīrī, nī ngūtūma wage kuororoa na ūūmie ngoro o ta o. ⁹ Nīngūtūma gīthiithi gīaku kīūme ta ihiga rīrīa rīūmū mūno, rīrīa rīūmū gūkīra ihiga rīa nyaigī. Ndūkametīgīre kana ūmakio nīo, o na akorwo nī a nyūmba ya ūremi.”

¹⁰ Ningī akīnjīra atīrī, “Mūrū wa mūdū, thikīrīria wega na wīkīre ciugo iria ciothe ngūkwarīria ngoro-inī. ¹¹ Thī o rīu kūrī andū anyu arīa matahītuo warie nao. Meere atīrī, ‘Ū ū nīguo Mwathani Jehova ekuuga,’ kana nīmegūthikīrīria kana matīgūthikīrīria.”

¹² Ningī Roho akīnjoya na igūrū, na ngīigua mūgambo mūnene thuutha wakwa ūkīruruma. (Riiri wa Jehova ūrogoocwo arī o kūu gīkaroinī gīake!) ¹³ Naguo warī mūgambo wa mathagu ma ciūmbe icio irī muoyo makīhutania mo mene, na wa magūrū ma ngaari marīa maarī mīena yacio, naguo warī mūgambo mūnene warurumaga. ¹⁴ Roho agīcooka akīnjoya na igūrū akīnjeheria, na nī ngīthī ndī na marūrū na marakara ngoro-inī, nakuo guoko kwa Jehova kūrīa kwa hinya kwarī igūrū rīakwa. ¹⁵ Ngīkinya kūrī arīa maatahītuo, arīa maatūūraga kūu Teli-Abibu, gūkuhī na Rūū rwa Kebari, na ngīikarania nao kwa ihinda rīa mīthenya mūgwanja, makīte mūno.

Isiraeli Gūkaanio

¹⁶ Thuutha wa mīthenya ūyo mūgwanja-rī, kiugo kīa Jehova gīkīnginyīrīra, ngīrwo atīrī, ¹⁷ “Mūrū wa mūdū, nīngūtūite mūrāngīrī† wa andū a nyūmba ya Isiraeli, nī ūndū ūcio igua kiugo kīrīa ngwaria, na ūmeere ūrīa ndīramakaanā. ¹⁸ Rīrīa ngwīra mūdū mwaganu atīrī, ‘Ti-itherū, nīūgaakua,’ nawe wage kūmūakaanā, kana kūmwarīria atigane na mīthīre yake ya waganu nīguo ahonokie muoyo wake-rī, mūdū

* **3:3** Ciugo cia Ngai irī mūcamo mwega (Thab 19:10; 119:103), o na hīndī īrīa ūhoro wacio ūkūiguīka ūrī mūrūrū (Kūg 10:9-10). † **3:17** Mūrāngīrī wa itūra aaikaraga handū igūrū wa rūthingo nīguo āngōnīre ūgwati kana andū matūmītuo eere andū a itūra (1Sam 14:16; 2Sam 18:24-27).

ũcio mwaganu nĩagaakua nĩ ũndũ wa mehia make, nawe nĩwe ngooria thakame yake. ¹⁹ No wee ũngĩkaania mũndũ ũcio mwaganu, nake arege kũgarũrũka atigane na waganu wake kana mĩthiire yake mĩũru-rĩ, we nĩagaakua nĩ ũndũ wa mehia make; no wee-rĩ, nĩũgaakorwo ũhonoketie muoyo waku.

²⁰ “Ningĩ-rĩ, mũndũ mũthingu angĩgarũrũka atigane na ũthingu wake eke maũndũ mooru, na niĩ ndĩmwĩkĩrĩre mũhĩnga mbere yake-rĩ, nĩagaakua. Kũngĩkorwo ndwamũkaanirie-rĩ, nĩagaakua nĩ ũndũ wa mehia make. Maũndũ marĩa aneeka ma ũthingu matikaarirkanwo, nawe nĩwe ngooria thakame yake. ²¹ No rĩrĩ, wee ũngĩkaania mũndũ ũcio mũthingu atige kwĩhia, nake aage kwĩhia-rĩ, ti-itherũ nĩagatũũra muoyo nĩ ũndũ nĩathikĩrĩrie ũguo wamũkaanirie, nawe-rĩ, nĩũgaakorwo ũhonoketie muoyo waku.”

²² Guoko kwa Jehova kwarĩ igũrũ rĩakwa ndĩ o kũu, nake akĩnjĩra atĩrĩ, “Ũkĩra ũthiĩ werũ-inĩ ũrĩa mwaraganu, na kũu nĩkuo ngũkwarĩria.”

²³ Nĩ ũndũ ũcio ngĩkĩra ngĩthiĩ werũ-inĩ ũcio mwaraganu, naguo riiri wa Jehova warũngiĩ kuo, ũhaana ta riiri ũrĩa ndoonete hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũ rwa Kebari, na niĩ ngĩgũithia, ngĩturumithia ũthiũ thĩ.

²⁴ Hĩndĩ iyo Roho agĩtoonya thĩinĩ wakwa, akĩnjoya akĩndũgamia na magũrũ makwa. Akĩnjarĩria, akĩnjĩra atĩrĩ, “Thiĩ ũkehingĩre gwaku nyũmba. ²⁵ No rĩrĩ, wee mũrũ-wa-mũndũ, nĩmagakuoha na mĩhĩndo; ũgaikara ũrĩ muohe nĩguo ndũkoime ũthiĩ gatagatĩ-inĩ ka andũ. ²⁶ Nĩ nĩngatũma rũrĩmĩ rwaku rũnyiitane na karakara nĩguo ũkire wage kũmanegenia, o na akorwo o nĩ andũ a nyũmba ya ũremi. ²⁷ No rĩrĩa ngaakwarĩria-rĩ, nĩngakũhingũra kanua, nawe nĩũkameera ũũ, ‘Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ.’ ũrĩa wothe ũngĩthikĩrĩria nĩathikĩrĩrie, nake ũrĩa wothe ũkũrega nĩarege; nĩgũkorwo o nĩ andũ a nyũmba ya ũremi.

4

Ngerekano ya Kũrigiicĩrio kwa Jerusalemu

¹ “Wee, mũrũ wa mũndũ, rĩu oya iturubarĩ ũrĩige mbere yaku, ũcooke ũkurure itũũra inene rĩa Jerusalemu igũrũ rĩarĩo; ² ũcooke ũrĩrigiicĩrie: Rĩakĩrĩre indo cia mbaara cia gũteithia gũtharĩkĩra itũũra, na wake kĩhumbu gĩkinyĩte itũũra, na ũrĩakĩrĩre kambĩ na nja, na ũigithie mĩgogo mĩtungu ya kũrĩmomora ĩrĩrigiicĩrie. ³ Cooka woe rũgĩo rwa kĩgera, ũrũige rũtuĩke taarĩ rũgiri rwa kĩgera gatagatĩ gaku na itũũra rĩu inene, na ũhũgũre ũthiũ waku na kũu rĩrĩ. Narĩo rĩrigiicĩrio, na nĩwe ũkaarĩrigiicĩria. ũndũ ũcio nĩũgaatuĩka kĩmenyithia harĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli.

⁴ “Ningĩ ũkome na mwena waku wa ũmotho, ũcooke wĩigĩrĩre mehia ma andũ a nyũmba ya Isiraeli. Nĩwe ũgaakuua mehia mao matukũ marĩa mothe ũgaakoma na mwena ũcio. ⁵ Nĩngũtuĩrĩre ũkome matukũ maiganaine na mĩaka ya mehia mao. Nĩ ũndũ ũcio matukũ magana matatũ na mĩrongo kenda nĩmo ũgaakuua mehia ma andũ a nyũmba ya Isiraeli.

⁶ “Warĩkia gwĩka ũguo, ũkome rĩngĩ, ihinda rĩrĩ na mwena waku wa ũrĩo, ũkuue mehia ma nyũmba ya Juda. Nĩngũtuĩrĩre matukũ mĩrongo ĩna, o mũthenya ũkarũgamĩrĩra mwaka ũmwe. ⁷ Hũgũra ũthiũ waku ũwerekerie itũũra rĩa Jerusalemu rĩu rĩrigiicĩrio, ũrĩtambũrũkĩrie guoko kũhumbũrĩtio, ũrĩrathĩre ũhoru wa gũũkĩrĩrwo. ⁸ Nĩngakuoha na

mĩhĩndo nĩguo ndũkanahote kwĩgarũra na mwena ũmwe kana ũrĩa ũngĩ nginya rĩrĩa matukũ maku ma kũrigiicĩrio magaaathira.

⁹ “Oya ngano na cairi, na mboco na ndengũ, na mwere na ngano njirũ; ciĩkĩre thĩinĩ wa ndigithũ ũcihũthagĩre gwĩthondekera mũgate. Mũgate ũcio nĩguo ũrĩrĩaga ihinda rĩa matukũ magana matatũ na mĩrongo kenda macio ũgũkorwo ũkomete na mwena. ¹⁰ Thima cekeri mĩrongo iĩrĩ* cia irio iria ũrĩrĩaga o mũthenya na ũcirĩage mahinda marĩa mabange. ¹¹ Ningĩ ũthime maaĩ gĩcunjĩ gĩa ithathatũ kĩa hini† ĩmwe, na ũmanyuuage mahinda o marĩa mabange. ¹² Rĩaga irio icio o ta ũrĩa ũngĩrĩa mũgate wa cairi; ũũruge andũ makĩonaga, ũhũthĩrite mwaki wakĩtio na mai ma mũndũ.” ¹³ Jehova akiuga atĩrĩ, “Ũguo nĩguo andũ a Isiraeli makaarĩaga irio irĩ na thaahu marĩ gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ, kũrĩa ngaamatwarithia.”

¹⁴ Na nĩ ngiuga atĩrĩ, “Ũguo ti guo, Mwathani Jehova! Nĩ ndirĩ ndethaahia. Kuuma ũnini wakwa nginya rĩu, ndirĩ ndarĩa nyama ya nyamũ ikuĩte kana ĩtambuuri two nĩ nyamũ cia gĩthaka. Gũtirĩ nyama irĩ mũgiro irĩ yatoonya kanua gakwa.”

¹⁵ Nake akiuga atĩrĩ, “Ũguo nĩ wega; nĩngũreke ũruge mũgate waku na mai ma ng’ombe,‡ handũ ha mwaki wa mai ma mũndũ.”

¹⁶ Nake agĩcooka akĩnjĩra atĩrĩ, “Mũrũ wa mũndũ, nĩngagirĩrĩa irio itigatoonye Jerusalemu. Andũ acio makaarĩaga irio cia gĩthimo magĩtangĩkaga, na manyuuage maaĩ ma gĩthimo matarĩ na kũrigĩrĩro, ¹⁷ nĩ ũndũ nĩgũgakorwo na ũnyihu wa irio na wa maaĩ. Nĩmakamakaga moonu o mũndũ ũrĩa atarĩ na nĩmakahĩnja nĩ ũndũ wa mehia mao.

5

¹ “Na rĩrĩ, mũrũ wa mũndũ, oya rũhiũ rwa njora rũũgĩ, ũrũhũthĩre ta rwenji rwa mwenjani, wĩyenje naruo mũtwe na nderu. Ningĩ ũcooke woe ratiri ya gũthima, ũgayanie njuĩrĩ ĩyo. ² Rĩrĩa matukũ marĩa mũrigiicĩrio magaaathira-rĩ, ũgaacinĩra gĩcunjĩ gĩa ithatũ kĩa njuĩrĩ ĩyo na mwaki kũu thĩinĩ wa itũũra inene. Oya gĩcunjĩ gĩa ithatũ kĩaayo ũthiũrũrũke itũũra rĩu inene ũkĩmĩgũthagũthaga na rũhiũ rwa njora. Nakĩo gĩcunjĩ gĩa ithatũ kĩaayo ũkĩhurunje gĩtwarwo nĩ rũhuho. Nĩgũkorwo nĩngamaingatithia na rũhiũ rwa njora ndĩrũcomorete. ³ No rĩrĩ, oya gakundi ka njuĩrĩ ũthinĩkĩre ruuno-inĩ rwa nguo yaku. ⁴ Cooka woe gakundi kayo ũgaikie mwaki-inĩ ũgacine. Mwaki nĩũgatheerema kuuma hau ũiyũre nyũmba yothe ya Isiraeli.

⁵ “Ũũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga: Rĩrĩ nĩrĩo itũũra inene rĩa Jerusalemu, rĩrĩa haandĩte gatagatĩ ka ndũrĩrĩ rĩthiũrũkĩrio nĩ mabũrũri. ⁶ No rĩrĩ, nĩ ũndũ wa waganu warĩo, nĩrĩremeire mawatho makwa o na watho wakwa wa kũrũmĩrĩro gũkĩra ndũrĩrĩ na mabũrũri macio marĩthiũrũrũkĩrie. Nĩrĩregete mawatho makwa na rĩtirũmĩrĩre watho wakwa wa kũrũmĩrĩro.

⁷ “Nĩ ũndũ ũcio ũũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga: Wee ũkoretwo ũrĩ mũremi gũkĩra ndũrĩrĩ ici igũthiũrũrũkĩrie, ũkaaga kũrũmĩrĩra watho wakwa wa kũrũmĩrĩro kana kũhingia mawatho makwa. Wee o na ndwĩkĩte maũndũ maringaine na irĩra cia ndũrĩrĩ icio igũthiũrũrũkĩrie.

⁸ “Nĩ ũndũ ũcio, ũũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga: Nĩ mwene nĩngũgũkĩrĩra, wee Jerusalemu, ngũherithie ũkĩonagwo nĩ ndũrĩrĩ icio. ⁹ Tondũ wa mĩhianano ĩyo yaku yothe irĩ magigi, nĩ nĩngũgwĩka ũrĩa

* **4:10** nĩ ta giramu 200 † **4:11** nĩ ta nuthu lita 0.5 ‡ **4:15** Mai ma ng’ombe nĩmahũthagĩrwo ta ngũ cia kũruga mabũrũri-inĩ ma irathĩro, na no mahũthagĩrwo ũmũthĩ.

itarĩ ndeeka mbere ĩyo na itageeka rĩngĩ. ¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio, gatagatĩ-inĩ gaku maithe nĩmakaarĩa ciana ciao, o nacio ciana irĩe maithe ma cio.* Nĩngakũherithia, na hurunje matigari maku mothe matwarwo nĩ rũhuho. ¹¹ Nĩ ũndũ ũcio, ti-itherũ ta ũrĩa nĩ ndũũraga muoyo, Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ, tondũ nĩũthaahĩtie gĩikaro gĩakwa kĩamũre na ũndũ wa mĩhianano yaku yothe mĩbuthu na ciĩko thũũrĩku-rĩ, nĩngakwehereria wendo wakwa, na ndigacooka gũkũrora na tha, kana ngũcaaĩre. ¹² Gĩcunjĩ gĩa ithatũ kĩa andũ aku makooraagwo nĩ mũthiro, kana maniinwo nĩ ng'aragu o kũu thĩinĩ waku; gĩcunjĩ gĩa ithatũ gĩkooraagwo na rũhiũ rwa njora nja ya thingo ciaku; nakĩo gĩcunjĩ gĩa ithatũ ngaakĩhurunja gĩtwarwo nĩ rũhuho, na gĩteng'erio na rũhiũ rwa njora rũcomoretwo.

¹³ "Hĩndĩ ĩyo marakara makwa nĩmagathira, na mang'ũrĩ makwa harĩo manyiie, na nĩ nĩngarĩhĩrio. Ndaarĩkia kũmaitũrũrĩra mang'ũrĩ makwa, nĩmakamenya atĩ nĩ Jehova, nĩ nĩ ndoiga ũguo ndũrutaniĩre.

¹⁴ "Nĩngagũtua mwanangĩko, na ngũtue kĩndũ gĩa kũnyararwo gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ iria igũthiũrũrũkĩirie, o na maitho-inĩ ma ahĩtũki. ¹⁵ Wee ũgaatuĩka wa kũmenwo, na wa kũnyararwo, na kĩndũ gĩa gũkaanania nakĩo, na kĩndũ kĩrĩ magigi harĩ ndũrĩrĩ icio igũthiũrũrũkĩirie, hĩndĩ irĩa ngaakũherithia ndĩ na marakara na mang'ũrĩ, na ngũkaanie na mathũgũta manene. Nĩ Jehova nĩ nĩ ndoiga ũguo. ¹⁶ Rĩrĩa ngaakũratha na mĩguĩ yakwa ya ũragani na ya ng'aragu, ngaakũratha ngũniine. Nĩngakũrehere ng'aragu makĩria, na henge njĩra irĩa irio ciaku ciũkagĩra. ¹⁷ Nĩngakũrehere ng'aragu na nyamũ cia gĩthaka igũtharĩkĩre, nacio nĩngakũniinĩra ciana. Mũthiro na ũiti wa thakame nĩngakũhaata, na nĩngarehithia rũhiũ rwa njora rũgũũkĩrĩre. Nĩ Jehova nĩ nĩ ndoiga ũguo."

6

Ūrathi wa Gũũkĩrĩra Irĩma cia Isiraeli

¹ Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩre, ngĩrwo atĩrĩ, ² "Mũrũ wa mũndũ, ng'ethera irĩma cia Isiraeli; cirathĩre ũhoru wa gũciũkĩrĩra, ³ ũciĩre atĩrĩ: 'Inyuĩ irĩma cia Isiraeli, iguai kiugo kĩa Mwathani Jehova. Ũũ nĩguo Mwathani Jehova ekwĩra irĩma na tũrĩma, na mĩkuru na cianda: Nĩ ngirie kũmũũkĩrĩra na rũhiũ rwa njora, na nyanange kũndũ kwanyu kũrĩa gũtũũgĩru.* ⁴ Igongona cianyu nĩkamomorwo, na igongona cianyu cia gũcinĩrwo ũbumba ihehenjwo; na nĩngooragĩra andũ anyu hau mbere ya mĩhianano ĩyo yanyu. ⁵ Nĩngaragania ciimba cia andũ a Isiraeli hau mbere ya mĩhianano ĩyo yao, na nĩngahurunja mahĩndĩ manyu gũthiũrũrũkĩria igongona cianyu. ⁶ Kũndũ kũrĩa guothe mũtũũraga, matũũra macio nĩmakanangwo, na kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru kũmomorwo, nĩguo igongona cianyu ithũkio na cianangwo, nayo mĩhianano yanyu ihehenjwo na yũnũhwo, o na igongona cianyu cia gũcinĩrwo ũbumba imomorwo, na kĩrĩa mũthondekete kiniinwo. ⁷ Andũ anyu nĩmakooraagĩrwo gatagatĩ-inĩ kanyu, na inyuĩ nĩmũkamenya atĩ nĩ nĩ Jehova.

⁸ "No rĩrĩ, nĩ kũrĩ amwe ngaatigia, nĩgũkorwo amwe anyu nĩmakahonoka kũũragwo na rũhiũ rwa njora rĩrĩa mũgaakorwo mũhurunjũkĩire mabũrũri-inĩ na ndũrĩrĩ-inĩ. ⁹ Ningĩ marĩ ndũrĩrĩ-inĩ kũu matwarĩtwo marĩ atahe-rĩ, arĩa makaahonoka nĩmakandirikana.

* **5:10** Ũhoru wa andũ kũrĩa andũ arĩa angĩ warĩ mũtũũrĩre mũũru mũno na wonekaga rĩrĩa andũ maarigiicĩrio (Gũcook 28:53; Zek 11:9). * **6:3** Kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru nĩkuo kwarĩ mahooero ma andũ a Kaanani.

Nĩmakaririkana ũrĩa njiguithĩtio ũũru nĩ ngoro ciao cia ũtharia, iria ihutatĩire, na maitho mao marĩa makoretwo makĩĩrirĩria mĩhianano yao. Nĩmakemena nĩ ũndũ wa waganu ũrĩa mekĩte, na nĩ ũndũ wa ciĩko ciao ciothe irĩ magigi. ¹⁰ Nao nĩmakamenya atĩ niĩ nĩ niĩ Jehova; niĩ ndiamamakagia tũhũ ngiuga atĩ nĩngamarehere mũtino ũyũ.

¹¹ “ ‘Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Hũũra hĩ, na ũhũũrithie makinya thĩ, uugĩrĩrie uuge atĩrĩ, “Wũi!” Tondũ wa waganu wothe na ciĩko irĩ magigi cia nyũmba ya Isiraeli, nĩgũkorwo nĩmakooragwo na rũhiũ rwa njora, na ng’aragu, na mũthiro. ¹² Mũndũ ũrĩa ũtũũraga kũraya akooragwo nĩ mũthiro, nake ũrĩa ũrĩ gũkuhĩ ooragwo na rũhiũ rwa njora, nake ũrĩa ũkaahonoka atigare, akooragwo nĩ ng’aragu. Ũguo nĩguo ngeeruta mang’ũrĩ makwa nao. ¹³ Nao nĩmakamenya atĩ niĩ nĩ niĩ Jehova, rĩrĩa andũ magaakorwo moragĩtwo marĩ gatagatĩ-inĩ ka mĩhianano iyo yao mathiũrũrũkĩrie igongona ciao, na handũ hothe hatũũgĩru, na tũcũmbĩrĩ tuothe twa irĩma, na rungu rwa mũtĩ o wothe waraganĩtie honge, na rungu rwa mũgandi o wothe mũruru, kũndũ guothe kũrĩa maarutagĩra mĩhianano yao mahuti manungi wega. ¹⁴ Na niĩ nĩngamatambũrũkĩria guoko ndĩmookĩrĩre, na ndũme bũrũri wanangĩke ũtiganĩrio, kuuma werũ-inĩ ũcio nginya Dibila, kũndũ guothe kũrĩa matũũrĩte. Hĩndĩ iyo nĩmakamenya atĩ niĩ nĩ niĩ Jehova.’ ”

7

Ithirĩro Nĩrĩkinyu

¹ Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngũrwo atĩrĩ: ² “Mũrũ wa mũndũ, ũũ nĩguo Mwathani Jehova ekwĩra bũrũri wa Isiraeli: Ithirĩro! Ithirĩro nĩrĩkinyĩrĩire ituri icio inya cia bũrũri. ³ Rĩu ithirĩro nĩrĩgũkinyĩrĩire, na nĩngũrekereria marakara makwa magũũkĩrĩre. Nĩngagũtuĩra ciira kũringana na mĩthĩire yaku na ngũrĩhe kũringana na mĩtugo yaku yothe irĩ magigi. ⁴ Ndigakũiguĩra tha kana ngũcaaĩre; ti-itherũ, nĩngakũrĩha nĩ ũndũ wa mĩthĩire yaku na mĩtugo yaku irĩ magigi gatagatĩ-inĩ kanyu. Hĩndĩ iyo nĩmũkamenya atĩ niĩ nĩ niĩ Jehova.

⁵ “Ũũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga: ‘Mwanangĩko! Mwanangĩko ũtarĩ waiguuo niũrooka. ⁶ Ithirĩro nĩrĩkinyu! Ithirĩro nĩrĩkinyu! Rĩarahũkĩte rĩgũũkĩrĩire. Nĩrĩkinyu! ⁷ Nĩũkoretwo nĩ mũtino, wee ũtũũraga bũrũri-inĩ. Ihinda nĩrĩkinyu, mũthenya ũcio niũkuhĩrĩrie; nĩ kũrĩ na guoya mũnene, na gũtirĩ gĩkeno kũu irĩma-inĩ. ⁸ Niĩ ndĩ hakuhĩ gũgũitĩrĩria mang’ũrĩ makwa, na ndĩrute marakara nawe; nĩngagũtuĩra ciira kũringana na mĩthĩire yaku, na ngũrĩhe nĩ ũndũ wa mĩtugo yaku yothe irĩ magigi. ⁹ Ndigakũiguĩra tha kana ngũcaaĩre; nĩngakũrĩha kũringana na mĩthĩire yaku na mĩtugo yaku irĩ magigi gatagatĩ-inĩ kanyu. Hĩndĩ iyo niũkamenya atĩ niĩ niĩ Jehova ndĩrahũũrana.

¹⁰ “ ‘Mũthenya nĩguo ũyũ! Nĩmũkinyu! Mũtino nĩmũkinyu, rũthanju nĩrũthundũkĩte, nago mwĩtĩo niũcanũkĩte! ¹¹ Maũndũ ma ũhinya nĩmakũrĩte magatuĩka rũthanju rwa kũherithia waganu; gũtirĩ andũ magaatigara, gũtirĩ o na ũmwe wa kĩrĩndĩ kũu; gũtirĩ ũtonga, na gũtirĩ kĩndũ kĩa bata gĩgaatigara. ¹² Ihinda rĩu nĩrĩkinyu, mũthenya ũcio niũkinyĩte. Mũgũri nĩatige gũkena kana mwendia aigue kĩa, nĩgũkorwo mang’ũrĩ nĩmakinyĩrĩire kĩrĩndĩ kũu gĩothe. ¹³ Mwendia ndagakũũra gĩthaka kĩrĩa endetie rĩrĩa rĩothe acio eerĩ marĩ muoyo, nĩgũkorwo kĩoneki kũu gĩkonĩ kĩrĩndĩ kũu gĩothe gĩtikagarũrwo. Tondũ wa mehia mao, gũtirĩ o na ũmwe wao ũgaatũũria muoyo wake. ¹⁴ O

na mangĩhuha karumbeta, na magĩe na maũndũ mothe, gũtirĩ mũndũ o na ũmwe ũgaathiĩ ita-inĩ, nĩgũkorwo mang'ũrĩ makwa nĩmakinyĩrĩire kĩrĩndĩ kũ gĩothe.

¹⁵ “ ‘Mwena wa na nja kũrĩ na rũhiũ rwa njora, mwena wa na thĩinĩ kũrĩ na mũthiro na ng'aragu; arĩa marĩ kũu mĩgũnda-inĩ makooraagwo na rũhiũ rwa njora, nao arĩa marĩ thĩinĩ wa itũũra inene makaaniinwo nĩ ng'aragu na mũthiro. ¹⁶ Arĩa othe magaatigara na mahonoke magaaakorwo irĩma-inĩ, magĩcaaya ta ndutura cia ituamba-inĩ, o mũndũ tondũ wa mehia make. ¹⁷ Guoko o guothe nĩgũkaregera, na iru o rĩothe nĩrĩkaaga hinya o ta maaĩ. ¹⁸ Nĩmakahumbwo nguo cia makũnia, na mahumbwo kĩmako kĩnene. Mothiũ mao nĩmakahumbwo thoni, na menjwo mĩtwe yao. ¹⁹ Nĩmakahurunja betha yao barabara, nayo thahabu yao ĩtuuo kĩndũ kĩrĩ thaahu. Betha yao na thahabu itikahota kũmahonokia mũthenya wa mang'ũrĩ ma Jehova. Itikamaniinĩra ng'aragu kana ihũũnie nda ciao, nĩgũkorwo nĩcio itũmĩte mahĩngwo magatuĩka a kwĩhia. ²⁰ Nĩmetĩagĩra ũgemu wa mathaga mao, na makamahũthĩra gũthondeka mĩhianano yao ĩrĩ magigi, na mĩhiano ĩtarĩ kĩene. Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩngatũma indo icio ituĩke kĩndũ kĩrĩ thaahu harĩo. ²¹ Nĩngacineana ciothe kũrĩ andũ a kũngĩ ituĩke ndaho, na ndĩcineane kũrĩ andũ arĩa aaganu a gũkũ thĩ ituĩke ta itunyanĩtwo, nao nĩmagacithaahia. ²² Nĩngamahutatĩra ndige kũmona, nao nĩmagathaahia handũ harĩa nyendete mũno; atunyani nĩmagatoonya ho mahathaahie.

²³ “ ‘Haarĩria mĩnyororo, tondũ bũrũri wothe ũiyũrĩte ũiti wa thakame, narĩo itũũra inene rĩkaiyũra maũndũ ma ũhinya. ²⁴ Nĩngarehe ndũrĩrĩ iria njaganu mũno ciĩgwatĩre nyũmba ciao ituĩke ciao; nĩngatũma mwĩtĩno wa andũ arĩa marĩ hinya ũthire, nakuo kũndũ kwao kũrĩa kwamũre nĩgũgathaahio. ²⁵ Kĩmakania gĩoka-rĩ, magaacaragia thayũ, no ndũkooneka. ²⁶ Mũtino ũgooka ũrũmanĩrĩire na ũngĩ, naguo mũhuhu ũũke ũrũmanĩrĩire na ũngĩ. Nĩmakageria kũgĩa na kĩoneki kuuma kũrĩ mũnabii; ũrutani wa mũthĩnjĩri-Ngai ũkoniĩ watho nĩũgaathira, o ta ũrĩa kĩrĩra gĩa athuuri o nakĩo gĩgaathira. ²⁷ Mũthamaki nĩagacakaya, nake mũrũ wa mũthamaki nĩakahumbwo gũkua ngoro, namo moko ma andũ a bũrũri ũcio nĩmakainaina. Na nĩ nĩngameka kũringana na mĩthĩire yao, na ndĩmatũire ciira kũringana na ũrĩa magĩrĩire gũtuĩrwo. Hĩndĩ ĩyo nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ Jehova.’ ”

8

Ūhooi Mĩhianano Thĩinĩ wa Hekarũ

¹ Mwaka-inĩ wa ĩtandatũ, mweri wa ĩtandatũ, mũthenya wa gatano, rĩrĩa ndaikarĩte gwakwa nyũmba nao athuuri a Juda magaikara mbere yakwa-rĩ, guoko kwa Mwathani Jehova gũgĩũka igũrũ rĩakwa. ² Ngĩrora, ngĩona mũhiano ta wa mũndũ. Kuuma harĩa honekaga taarĩ njohero yake gũcooka na thĩ aahaanaga ta mwaki, na kuuma hau gũcooka na igũrũ oonekaga akĩhenia ta kĩgera kĩaakana. ³ Nĩatambũrũkirie kĩndũ kĩaahaanaga ta guoko na akĩnjoya anyĩtĩte njuĩrĩ cia mũtwe wakwa. Roho akĩnjoya na-igũrũ rĩera-inĩ, na akĩndwara Jerusalemu, ndĩ cioneki-inĩ cia Ngai, nginya mũrango-inĩ wa kĩhingo gĩa gathigathini kĩa nja ya na thĩinĩ, harĩa mũhianano ũrĩa ũtũmaga Ngai aigue ũiru warũngĩ. ⁴ Na hau mbere yakwa nĩho riiri wa Ngai wa Isiraeli warĩ, o ta ũrĩa ndoonete kĩoneki-inĩ werũ-inĩ.

⁵ Nĩngĩ akĩnjĩra atĩrĩ, “Mũrũ wa mũndũ, rora mwena wa gathigathini.” Nĩ ũndũ ũcio ngĩrora, na hau itoonyero-inĩ rĩa mwena wa gathigathini

wa kīhingo gĩa kīgongona, ngĩona mūhianano ũcio ũtūmaga Ngai aigue ũiru.

⁶ Nake akīnjĩira atĩrĩ, “Mūrũ wa mūdũ, nĩrona ũrĩa mareeka; maūdũ marĩ magigi biũ marĩa andũ a nyũmba ya Isiraeli marekĩra haha, maūdũ ma kũndindĩka kũraya na handũ-hakwa-harĩa-haamũre? No wee-rĩ, nĩũkuona maūdũ o na marĩ magigi makĩria.”

⁷ Ningĩ akĩndehe itoonyero-inĩ rĩa nja ĩyo. Ngĩrona ngĩona irima rũthingo-inĩ. ⁸ Akīnjĩira atĩrĩ, “Mūrũ wa mūdũ, aramia irima rĩu rĩrĩ rũthingo-inĩ.” Rĩrĩa ndaaramirie irima rĩu, ngĩona nĩ haarĩ na mūrango.

⁹ Ningĩ akīnjĩira atĩrĩ, “Toonya thĩinĩ wĩonere maūdũ marĩ magigi marĩa mareka kuo.” ¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio ngĩtoonya kuo, ngĩrona ngĩona thingo-inĩ gũkukurĩtwo mĩthemba yothe ya indo iria ikurumaga, na ya nyamũ ciothe iria irĩ mũgiro, na ya mĩhianano yothe ya andũ a nyũmba ya Isiraeli. ¹¹ Hau mbere yacio nĩ haarũgamĩte athuuri mĩrongo mũgwanja a nyũmba ya Isiraeli, nake Jazania mūrũ wa Shafani akarũgama gatagatĩ-inĩ kao. O ũmwe wao aanyĩtĩte rũgĩo rwa gũcinĩra ũbumba, nayo ndogo ĩrĩ na mūtatarĩko mwega wa ũbumba nĩyatoogaga na igũrũ.

¹² Nake akīnjĩira atĩrĩ, “Mūrũ wa mūdũ, nĩwona maūdũ marĩa athuuri a nyũmba ya Isiraeli marekĩra nduma-inĩ, o ũmwe wao arĩ ihooero-inĩ rĩa mūhianano wake? Moigaga atĩrĩ, ‘Jehova ndatuonaga; Jehova nĩatiganĩirie bũrũri ũyũ.’” ¹³ Ningĩ akiuga atĩrĩ, “Wee-rĩ, nĩũkũmona magĩka maūdũ o na marĩ magigi makĩria.”

¹⁴ Ningĩ akĩndehe itoonyero-inĩ rĩa kīhingo gĩa gathigathini kĩa nyũmba ya Jehova, na nĩ ngĩona andũ-a-nja maikarĩte thĩ ho magĩcakaĩra Tamuzu.* ¹⁵ Nake akīnjĩira atĩrĩ, “Mūrũ wa mūdũ, nĩrona maūdũ maya? Nĩũkuona maūdũ o na marĩ magigi mũno gũkĩra maya.”

¹⁶ Ningĩ akĩndoonyia nja ya na thĩinĩ ya nyũmba ya Jehova, na hau itoonyero-inĩ rĩa hekarũ, gatagatĩ ga gĩthaku na kīgongona-rĩ, haarĩ arũme ta mĩrongo ĩrĩ na atano. Maahutatĩire hekarũ ya Jehova, makaroria mothiũ mao mwena wa irathĩro, makainamagĩrĩa riũa marĩhooe marorete na kũu mwena wa irathĩro.†

¹⁷ Nake akīnjĩira atĩrĩ, “Mūrũ wa mūdũ, nĩwona ũguo? Anga ũcio nĩ ũndũ mũhũthũ andũ acio a nyũmba ya Juda gwĩka maūdũ marĩ magigi ta macio marekĩra haha? No nginya maiyũrie maūdũ ma ũhinya bũrũri na mandakaragie hĩndĩ ciothe? Ta marore magĩkĩra tũhonge maniũrũ mao! ¹⁸ Nĩ ũndũ ũcio nĩ nĩngameka maūdũ na marakara; ndikamaiguĩra tha kana ndĩmacaaĩre. O na mangĩkaanĩrĩa matũ-inĩ makwa, ndikamathikĩrĩa.”

9

Ahooi Mĩhianano Kũũragwo

¹ Ningĩ ngĩigua agĩitana na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ, “Rehei arangĩri a itũũra inene haha, o mūdũ arĩ na itharaita rĩa mbaara guoko-inĩ.” ² Na nĩ ngĩona andũ atandatũ magĩũka moimĩte mwena wa kīhingo kĩa rũgongo, kĩrĩa kĩrorete mwena wa gathigathini, o mūdũ arĩ na kĩndũ gĩa kũũragana guoko-inĩ. Makĩrehane na mūdũ ũngĩ ũmwe wehumbĩte nguo cia gatani na eyohete indo cia kwandĩka njohero. Nao magĩtoonya makĩrũgama mwena-inĩ wa kīgongona kĩrĩa gĩa gĩcango.

* **8:14** Tamuzu yarĩ ngai ya Babuloni ĩrĩa yoĩkaine ũhoro-inĩ wa gũtũma andũ-a-nja maciare.

† **8:16** Hekarũ cia tene ciakagwo irorete mwena wa irathĩro. Andũ maaroragia ng’ong’o ciao na mwena wa hekarũ mokĩra kũhooya hĩndĩ ĩrĩa riũa rĩraratha rũciinĩ.

³ Na rĩrĩ, riiri wa Ngai wa Isiraeli ũkĩambata uumĩte igũrũ rĩa makerubi, harĩa warĩ mbere, ũgĩthiĩ hingĩro-inĩ ya hekarũ. Ningĩ Jehova agũta mũndũ ũcio wehumbĩte nguo cia gatani, o ũcio weyohete indo cia kwandĩka njohero, ⁴ akĩmwĩra atĩrĩ, “Thiĩ ũtuĩkanie itũũra inene rĩa Jerusalemu, na wĩkĩre rũũri ithiithi cia arĩa marĩ na kĩaha, na magacakaya nĩ ũndũ wa maũndũ mothe marĩ magigi marĩa mekagwo kũu thĩinĩ warĩo.”

⁵ O thikĩrĩirie ũguo, akĩira acio angĩ atĩrĩ, “Mũrũmĩrĩrei, mũtuĩkanĩrie itũũra rĩu inene mũũragane mũtekũiguanĩra tha kana gũcaayanĩra.

⁶ Ūragai athuuri, na aanake na airĩtu, na andũ-a-nja na ciana, no mũtikahutie mũndũ o na ũrĩkũ mwĩkĩre rũũri rũu. Ambĩrĩriai o haha hakwa haamũre.” Nĩ ũndũ ũcio makĩambĩrĩria na athuuri arĩa maarĩ hau mbere ya hekarũ.

⁷ Ningĩ akĩmeera atĩrĩ, “Thaahiai hekarũ ĩno na mũiyũrie nja ciayo andũ arĩa moragĩtwo. Thiĩ!” Nĩ ũndũ ũcio makiumagara, makĩambĩrĩria kũũragana kũu itũũra-inĩ inene. ⁸ Hĩndĩ ĩrĩa mooraganaga niĩ ngĩtigwo ndĩ nyiki, ngĩgũithia, ngĩturumithia ũthiũ thĩ, ngĩrĩra, ngĩũria atĩrĩ, “Hĩ, Mwathani Jehova! Anga nĩũkũniina matigari mothe ma Isiraeli hĩndĩ ĩno ya gũitĩrĩria Jerusalemu mang’ũrĩ maku?”

⁹ Nake akĩnjookeria atĩrĩ, “Mehia ma nyũmba ya Isiraeli na ya Juda nĩ maingĩ magakĩra; bũrũri ũiyũrĩte ũiti wa thakame, narĩo itũũra inene rĩiyũrĩte ũhotomia wa kĩhooto. Moigaga atĩrĩ, ‘Jehova nĩatiganĩrie bũrũri ũyũ; Jehova ndarona.’ ¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, Nĩ ndigacooka kũmaiguĩra tha kana kũmacaaĩra, no nĩngamacookereria ũrĩa mekĩte.”

¹¹ Ningĩ mũndũ ũcio wehumbĩte nguo cia gatani, na akeoha indo cia wandĩki njohero, agĩcookia ndũmĩrĩri, akiuga atĩrĩ, “Nĩnjikĩte o ta ũrĩa wathanire.”

10

Riiri Kwehera Hekarũ

¹ Na rĩrĩ, nĩndarorire ngĩona hau rĩera-inĩ igũrũ rĩa mĩtwe ya akerubi kĩndũ kĩaahanaga ta gĩtĩ kĩa ũnene ta ihiga rĩa yakuti. ² Nake Jehova akĩira mũndũ ũcio wehumbĩte nguo cia gatani atĩrĩ, “Thiĩ ũtoonye gatagatĩ-inĩ ka magũrũ macio marathiũrũrũka rungu rwa harĩa akerubi marĩ. Iyũria hĩ ciaku cieri makara ma mwaki kuuma gatagatĩ ka akerubi ũcooke ũmahurunje kũu itũũra-inĩ inene.” Nake agĩthiĩ agĩtoonya thĩinĩ, o ngĩonagĩra na maitho makwa.

³ Na rĩrĩ, mũndũ ũcio aatoonya thĩinĩ, akerubi acio magĩkorwo marũgamĩte mwena wa gũthini wa hekarũ, narĩo itu rĩkaiyũra nja ĩrĩa ya na thĩinĩ. ⁴ Naguo riiri wa Jehova ũkĩambata uumĩte igũrũ rĩa akerubi, na ũgĩthiĩ hingĩro-inĩ ya hekarũ. Itu rĩu rĩkĩiyũra hekarũ, nayo nja ĩkĩiyũra ũkengi wa riiri wa Jehova. ⁵ Naguo mũrurumo wa mathagu ma akerubi acio nĩwaiguĩkaga o nginya kũu nja ya nyumĩrĩra, o taarĩ mũgambo wa Mũrungu Mwene-Hinya-Wothe rĩrĩa ekwaria.

⁶ Na rĩrĩa Jehova aathire mũndũ ũcio warĩ na nguo cia gatani, akĩmwĩra atĩrĩ, “Oya mwaki kuuma gatagatĩ ka magũrũ macio, kuuma gatagatĩ-inĩ ka akerubi,” mũndũ ũcio agĩtoonya thĩinĩ na akĩrũgama mwena-inĩ wa kũgũrũ kũmwe kwamo. ⁷ Ningĩ ũmwe wa akerubi acio agĩtambũrũkia guoko gwake mwaki-inĩ ũcio warĩ gatagatĩ-inĩ kao. Akĩoya mwaki ũmwe wago, akĩwĩkĩra hĩ-inĩ cia mũndũ ũcio warĩ na nguo cia gatani, nake mũndũ ũcio akĩwoya akiuma nja. ⁸ (Rungu rwa mathagu ma akerubi acio nĩkuonekaga kĩndũ kĩaahanaga ta moko ma mũndũ.)

⁹ Nĩndarorire, ngĩona magũrũ mana ma ngaari hau mĩena-inĩ ya akerubi acio, o kũmwe gũkagĩa mwena-inĩ wa o ũmwe wa akerubi acio; magũrũ macio maahenagia ta rangi wa thumarati. ¹⁰ Makĩonekarĩ, mothe mana nĩmahaanaine; o kũgũrũ kuonekaga ta gũtoonyanĩte na kũgũrũ kũngĩ. ¹¹ Magĩthiĩ, maathiiaga na mwena o wothe wa iyo ĩna, o kũrĩa akerubi acio merekeirie ũthiũ; magũrũ macio ma ngaari matiagarũrũkaga rĩrĩa akerubi acio megũthiĩ. Akerubi acio maathiiaga na kũrĩa guothe mũtwe werekera, matekũgarũrũka rĩrĩa marathiĩ. ¹² Mĩĩrĩ yao yothe, o hamwe na mĩgongo yao, na moko mao na mathagu mao, maiyũrĩte maitho kũndũ guothe, na magũrũ macio mana ma ngaari o namo. ¹³ Na rĩrĩ, nĩndaiguire magũrũ macio magĩtwo atĩrĩ, “Magũrũ marĩa mathiũrũrũkaga.” ¹⁴ O ũmwe wa akerubi aarĩ na mothiũ mana: ũthiũ ũmwe warĩ wa kerubi, na wa keerĩ warĩ wa mũndũ, na wa gatatũ warĩ wa mũrũũthi, na wa kana warĩ wa nderi.

¹⁵ Ningĩ akerubi acio makĩambata na igũrũ. Ici ciarĩ ciũmbe irĩ muoyo iria ndoonete hau Rũũ-inĩ rwa Kebari. ¹⁶ Hĩndĩ ĩrĩa akerubi acio maathiiaga, magũrũ macio maarĩ mĩena-inĩ yao namo magathiĩ; na hĩndĩ ĩrĩa akerubi acio maambararia mathagu mao mombũke, magũrũ macio matioimaga mĩena-inĩ yao. ¹⁷ Rĩrĩa akerubi acio marũgama, o namo makarũgama o ũguo; na rĩrĩa akerubi mombũka, namo makombũkania nao, tondũ roho wa ciũmbe icio irĩ muoyo warĩ thĩinĩ wamo.

¹⁸ Ningĩ riiri wa Jehova ũkĩehera hau igũrũ rĩa hingĩro ya hekarũ na ũkĩrũgama igũrũ rĩa akerubi acio. ¹⁹ O ndĩroreire ũguo, akerubi acio makĩambararia mathagu mao makĩũmbũka, na rĩrĩa maathiiaga, magũrũ macio maatwaranaga nao. Nao makĩrũgama itoonyero-inĩ rĩa kĩhingo kĩa mwena wa irathĩro wa nyũmba ya Jehova; naguo riiri wa Ngai wa Isiraeli warĩ igũrũ rĩa.

²⁰ Icio nĩ ciũmbe irĩ muoyo iria ndoonete irĩ rungu rwa Ngai wa Isiraeli hau Rũũ-inĩ rwa Kebari, na nĩ ngĩmenya atĩ maarĩ akerubi. ²¹ O ũmwe aarĩ na mothiũ mana, na mathagu mana, na rungu rwa mathagu mao nĩ haarĩ na kĩndũ gĩatariĩ ta moko ma mũndũ. ²² Mothiũ mao maahaanaga ta marĩa ndoonete hau Rũũ-inĩ rwa Kebari. O ũmwe wao aathiiaga arũngĩrĩrie na mbere.

11

Atongoria a Isiraeli Gĩtuĩrwo Ciira

¹ Hĩndĩ iyo Roho akĩnjoya na igũrũ, akĩndwara kĩhingo-inĩ kĩa nyũmba ya Jehova kĩrĩa kĩerekeire mwena wa irathĩro. Hau itoonyero-inĩ rĩu rĩa kĩhingo kĩu nĩ haarĩ arũme mĩrongo ĩĩrĩ na atano, na gatagatĩ-inĩ kao ngĩona Jazania mũrũ wa Azuri, na Pelatia mũrũ wa Benaia, arĩa maarĩ atongoria a kĩrĩndĩ. ² Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Mũrũ wa mũndũ, aya nĩ arũme arĩa marathugunda waganu, na makaheana kĩrĩra kĩa waganu itũũra-inĩ rĩrĩ inene. ³ Moigaga atĩrĩ, ‘Githĩ ihinda rĩtigũkinya o narua rĩa gwaka nyũmba? Itũũra rĩrĩ inene nĩ nyũngũ ya kũruga, na ithuĩ nĩ ithuĩ nyama.’ ⁴ Nĩ ũndũ ũcio marathĩre ũhoru wa kũmookĩra; marathĩre ũhoru, wee mũrũ wa mũndũ.”

⁵ Ningĩ Roho wa Jehova agĩũka igũrũ rĩakwa, akĩnjĩra njuge atĩrĩ, “Ũũ nĩguo Jehova ekuuga: ũguo nĩguo mũroiga, inyuĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli, no niĩ-rĩ, nĩnjũũĩ ũrĩa ũrĩ meciiria-inĩ manyu. ⁶ Nĩmũũragĩte andũ aingĩ itũũra-inĩ rĩrĩ inene, na mũkaiyũria ciimba njĩra-inĩ ciarĩo.

7 “Nĩ ũndũ ũcio, ũũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga: Ciimba icio mũikĩtie kũu nĩcio nyama, narĩo itũũra rĩĩrĩ inene nĩrĩo nyũngũ, no Nĩ nĩngũmũingata muume kuo. 8 Inyuĩ nĩmwĩtigĩrĩte rūhiũ rwa njora, na rūhiũ rūu rwa njora no ruo ngaamũũkĩrĩra naruo, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. 9 Nĩngamũrutũrũra muume itũũra-inĩ inene, na ndĩmũneane moko-inĩ ma andũ a kũngĩ, na ndĩmũherithie. 10 Inyuĩ mũkooragwo na rūhiũ rwa njora, na nĩngamũtuĩra ciira kũu mĩhaka-inĩ ya Isiraeli. Hĩndĩ ĩyo nĩmũkamenya atĩ niĩ nĩ niĩ Jehova. 11 Itũũra rĩĩrĩ inene rĩtigatuĩka nyũngũ harĩ inyuĩ, kana inyuĩ mũtuĩke nyama thĩinĩ warĩo; nĩngamũtuĩra ciira kũu mĩhaka-inĩ ya Isiraeli. 12 Na inyuĩ nĩmũkamenya atĩ niĩ niĩ Jehova, nĩ ũndũ mũtirũmĩrĩire kĩrĩra kĩa watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo, kana mũkarũmia mawatho makwa, no mwĩkite maũndũ maringaine na ma ndũrĩrĩ iria imũrigiicĩirie.”

13 Na rĩrĩa ndaarathaga, Pelatia mũrũ wa Benaia agĩkua. Hĩndĩ ĩyo ngĩgũithia ngĩturumithia ũthiũ thĩ, ngĩanĩrĩra na mũgambo mũnene, ngĩũria atĩrĩ, “Hĩ, Mwathani Jehova! Nĩũkũniina matigari ma Isiraeli biũ?”

14 Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩrwo atĩrĩ, 15 “Mũrũ wa mũndũ, ariũ a thoguo, ariũ a thoguo arĩa marĩ a rũrĩra rwanyu na nyũmba yothe ya Isiraeli, acio nĩo andũ a Jerusalemu maarĩtie ũhoru wao makoiga atĩrĩ, ‘Marĩ haraaya mũno na Jehova; bũrũri ũyũ nĩ ithuĩ twaheirwo ũtuĩke witũ.’

Kũranĩro gĩa Gũcooka Gwa Isiraeli

16 “Nĩ ũndũ ũcio uga atĩrĩ: ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ: O na gũtuĩka nĩndamatwarithirie kũraya gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ, na ngĩmahurunjĩra mabũrũri-inĩ, no niĩ nduĩkite handũ-hao-harĩa-haamũre, mabũrũri-inĩ kũu mathiite, gwa kahinda kanini.’

17 “Nĩ ũndũ ũcio uga atĩrĩ: ‘Ũũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga: Nĩngamũcookanĩrĩra kuuma ndũrĩrĩ-inĩ, na ndĩmũrute mabũrũri-inĩ kũrĩa mwahurunjirwo, na ndĩmũcookerie bũrũri wa Isiraeli rĩngĩ.’

18 “Nĩmagacooka kuo, na meeherie mĩhiano ĩyo yakuo mĩthũku yothe, na mĩhianano ĩyo ĩrĩ magigi. 19 Nĩngamahe ũrũmwe wa ngoro, na njĩkĩre roho mwerũ thĩinĩ wao; nĩngeheria ũmũ wa ngoro thĩinĩ wao ndĩmahe ngoro njororo ta nyama. 20 Ningĩ nĩmakarũmagĩrĩra kĩrĩra gĩakwa gĩa kũrũmĩrĩrwo, na marũmagie mawatho makwa. Nĩmagatuĩka andũ akwa, na niĩ nduĩke Ngai wao. 21 No rĩrĩ, ha ũhoru wa andũ arĩa ngoro ciao ciĩyamũrĩire mĩhiano ĩyo mĩũru na mĩhianano ĩyo ĩrĩ magigi, nĩngatũma o ene macookererwo nĩ ũũru ũrĩa mekite, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.”

22 Hĩndĩ ĩyo akerubi acio, marĩ na magũrũ ma ngaari mĩena-inĩ, magĩtambũrũkia mathagu mao, naguo riiri wa Ngai wa Isiraeli warĩ igũrũ rĩao. 23 Riiri ũcio wa Jehova ũkĩambata uumĩte thĩinĩ wa itũũra rĩu inene na ũgũikara igũrũ rĩa kĩrĩma kĩrĩa kĩarĩ mwena wa irathĩro warĩo. 24 Roho akĩnjoya na igũrũ, akĩndwara kũrĩ andũ arĩa maatahĩtwo magatwarwo bũrũri wa Babuloni,* o ndĩ thĩinĩ wa kĩoneki kũu ndoonetio nĩ Roho ũcio wa Ngai.

Hĩndĩ ĩyo kĩoneki kũu ndoonetio gĩkĩnjeherera, 25 na niĩ ngĩra andũ acio maatahĩtwo ũhoru wothe ũrĩa Jehova aanyonetie.

* 11:24 Kana Bũrũri wa Akalidei; andũ a Babuloni moĩkaine na rĩtwa rĩngĩ ta Akalidei.

12

Ngerekano ya Ithaamirio

¹ Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩrwo atĩrĩ: ² “Mũrũ wa mündũ, wee ũtũuranagia na andũ aremi. Nĩ marĩ na maitho ma kuona no mationaga, na nĩ marĩ na matũ ma kũigua no matiiguaga, nĩgũkorwo nĩ andũ aremi.

³ “Nĩ ũndũ ũcio wee mũrũ wa mündũ-rĩ, oha mĩrigo yaku ya gũthaama, na kũrĩ mũthenya barigici magĩkuonaga-rĩ, umagare uume gũkũ, ũthĩ kũndũ kũngĩ. Hihi nĩmagataũkĩrwo, o na gũtuĩka nĩ andũ a nyũmba ya ũremi. ⁴ Kũrĩ mũthenya barigici, o magĩkuonaga-rĩ, ruta mĩrigo yaku nja ĩrĩ mĩohe nĩ ũndũ wa gũthĩ bũrũri wa ithaamirio. Ningĩ hwaĩ-inĩ, umagare ũthĩ o magĩkuonaga, o ta ũrĩa andũ mathaamaga. ⁵ O makwĩroreire, tũrĩkia rũthingo, ũgererie mĩrigo yaku ho. ⁶ Oya mĩrigo ĩyo ũmĩgĩrĩre ciande o makwĩroreire, ũmĩumagarie na mairia. Wĩhumbĩre ũthiũ nĩguo ndũkone bũrũri, nĩgũkorwo nĩngũtuĩte kĩmenyithia harĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli.”

⁷ Nĩ ũndũ ũcio nĩ ngĩka o ta ũrĩa ndaathĩtwo. Ngĩruta mĩrigo yakwa nja kũrĩ mũthenya barigici, yoheetwo nĩ ũndũ wa gũthaama. Ningĩ hwaĩ-inĩ ngĩtũrĩkia rũthingo na moko makwa. Ngĩumia mĩrigo yakwa nja kũrĩ na mairia, ngĩmĩumagarie ndĩmĩkuuĩte na ciande o manjĩndoreire.

⁸ Rũciinĩ kiugo kĩa Jehova gĩkĩnginyĩrĩra, ngĩũrio atĩrĩ, ⁹ “Mũrũ wa mündũ, githĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli o acio aremi matiakũũririe atĩrĩ, ‘Nĩ atĩa ũreka?’

¹⁰ “Meere atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Ndũmĩrĩri ĩno nditũ ĩkoniĩ mũnene ũrĩa ũrĩ Jerusalemu, o na andũ a nyũmba yothe ya Isiraeli arĩa marĩ kuo.’ ¹¹ Meere atĩrĩ, ‘Nĩ ndĩ kĩmenyithia harĩ inyu.’

“O ta ũguo nĩ njĩkĩte, noguo o nao mageekwo. Nĩmagatwarwo bũrũri wa kũngĩ marĩ atahe.

¹² “Mũthamaki ũcio ũrĩ gatagatĩ-inĩ kao nĩagakuua mĩrigo yake na ciande kũrĩ mairia oimagare, naruo rũthingo nĩrũgatũrĩkio irima oimĩre ho. Nake nĩakehumbĩra ũthiũ nĩguo ndakone bũrũri. ¹³ Nĩngamũtambũrũkĩria wabu wakwa, nake nĩakanyitwo nĩ mũtego wakwa; nĩngamũtwarithia Babuloni, kũu bũrũri wa Akalidei, no rĩrĩ, we ndakawona, nakuo kũu nĩkuo agaakuĩra. ¹⁴ Arĩa othe mamũrigiicĩrie, nĩngamahurunja huho-inĩ, o acio aruti ake a wĩra na thigari ciake ciothe, na ndĩmateng’erie na rũhiũ rwa njora rũrĩ rũcomore.

¹⁵ “Nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova, rĩrĩa ngaamahurunjĩra ndũrĩrĩ-inĩ na ndĩmaharaganĩrie mabũrũri-inĩ. ¹⁶ No rĩrĩ, nĩngahonokia amwe ao matikaniinwo na rũhiũ rwa njora, kana ng’aragu, kana mũthiro, nĩgeetha kũu magaathĩ ndũrĩrĩ-inĩ makoimbũraga maũndũ mao marĩa meekaga marĩ magigi. Hĩndĩ ĩyo nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova.”

¹⁷ Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩrwo atĩrĩ: ¹⁸ “Mũrũ wa mündũ, inainaga rĩrĩa ũkũrĩa irio, na wĩthithimũkagwo nĩ guoya ũkĩnyua maaĩ. ¹⁹ ĩra andũ a bũrũri ũyũ atĩrĩ, ‘Ũũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga igũrũ rĩkoniĩ andũ arĩa matũũraga Jerusalemu na arĩa matũũraga bũrũri wothe wa Isiraeli: Makaarĩaga irio ciao marĩ na mĩtangĩko, na manyuuge maaĩ moorĩtwo nĩ hinya nĩgũkorwo bũrũri wao nĩũkaniinwo indo ciothe iria irĩ kuo, nĩ ũndũ wa maũndũ ma ũhinya ma andũ arĩa othe matũũraga kuo. ²⁰ Matũũra marĩa matũũragwo nĩ andũ nĩmakanangwo, naguo bũrũri ũkirio ihooru. Hĩndĩ ĩyo nĩmũkamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova.’”

21 Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩrwo atĩrĩ: 22 “Mũrũ wa mũndũ, nĩ thimo ĩrĩkũ ĩno yunanagwo thĩinĩ wa bũrũri wa Isiraeli, ĩno yugaga atĩrĩ: ‘Matukũ nĩmathiraga, nakĩo kĩoneki o gĩothe gĩgatuĩka gĩa tũhũ?’ 23 Meere atĩrĩ, ‘Ũũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga: Nĩngũniina thimo ĩno, na matigacooka kũmĩgweta rĩngĩ gũkũ Isiraeli.’ Meere atĩrĩ, ‘Matukũ nĩmakuhĩrĩirie rĩrĩa kĩoneki o gĩothe gĩkaahingio. 24 Nĩgũkorwo gũtigacooka kũgĩa cioneki cia maheeni, kana ũragũri wa kũheenaniĩria gatagatĩ-inĩ ka andũ a Isiraeli. 25 No nĩ Jehova-rĩ, nĩngoiga ũrĩa ngeenda, naguo nĩũkahingio ũtegũcererwo. Nĩgũkorwo matukũ-inĩ manyu, inyuĩ andũ a nyũmba ya ũremi, nĩngahingia ũrĩa wothe ndĩroiga, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.’ ”

26 Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩrwo atĩrĩ: 27 “Mũrũ wa mũndũ, andũ a nyũmba ya Isiraeli maroiga atĩrĩ, ‘Kĩoneki kĩrĩa onaga gĩgũtũũra mĩaka mĩingĩ gĩgĩkahingio, na araratha ũhoru wa ihinda irayya rĩgooka.’

28 “Nĩ ũndũ ũcio meere atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Gũtirĩ kiugo o na kĩmwe gĩakwa gĩgaacooka gũcererwo; ũhoru ũrĩa wothe nĩ ngaaria nĩũkahingio, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.’ ”

13

Anabii a Maheeni Gũtuĩrwo Ciira

1 Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩrwo atĩrĩ: 2 “Mũrũ wa mũndũ, ratha ũhoru wa gũũkĩrĩra anabii a Isiraeli arĩa mararatha ũhoru rĩu. ĩra acio marathaga ũhoru ũrĩa megereirie na ngoro ciao ene atĩrĩ: ‘Iguai ndũmĩrĩri ya Jehova! 3 Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Kaĩ anabii acio akĩngu marĩ na haro-ĩ, o acio marũmagĩrĩra roho wao ene na matirĩ ũndũ monete! 4 Anabii aku, wee Isiraeli-rĩ, matariĩ ta mbwe irĩ kũndũ kũrĩa kwanangĩku. 5 Inyuĩ mũtiambatĩte mũthĩ rũthingo-inĩ kũrĩa gũtharũkĩte, mũrũcookererie nĩ ũndũ wa nyũmba ya Isiraeli nĩgeetha rũgetiiria hĩndĩ ya mbaara mũthenya ũrĩa wa Jehova. 6 Cioneki ciao nĩ cia maheeni, na ũragũri wao o naguo no wa maheeni. Moigaga atĩrĩ, “Jehova oigĩte atĩrĩ,” o rĩrĩa Jehova atamatũmĩte; merĩgagĩrĩra atĩ ciugo ciao nĩkahinga! 7 Githĩ ti cioneki cia maheeni muonete, na mũkaaria ũragũri wa maheeni, rĩrĩa mũkuuga atĩrĩ, “Jehova oigĩte atĩrĩ,” o rĩrĩa nĩ itarĩtie?

8 “Nĩ ũndũ ũcio, ũũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga: Tondũ wa ciugo cianyu cia maheeni na cioneki cia kũheenanania-rĩ, nĩngũmũũkĩrĩra, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.’ 9 Guoko gwakwa nĩgũgookĩrĩra anabii arĩa moonaga cioneki cia maheeni, na makagweta ũragũri wa kũheenanania. Matigakorwo marĩ a kĩaama kĩa andũ akwa, kana maandĩkwo ibuku-inĩ rĩa andũ a nyũmba ya Isiraeli, o na kana matoonye bũrũri wa Isiraeli. Hĩndĩ ĩyo nĩmũkamenya atĩ nĩ nĩ Mwathani Jehova.

10 “Tondũ mahĩthagia andũ akwa, makiugaga atĩrĩ, “Kũrĩ na thayũ,” o rĩrĩa gũtarĩ thayũ; tondũ rĩrĩa rũthingo rũhũthũ rwakwo marũhakaga coka, 11 nĩ ũndũ ũcio ĩra andũ arĩa marũhakaga coka atĩ no rũkũgũa. Nĩngoiria mbura nene mũno, na ndũme kũgĩe na mbura ya mbembe, nacio huho irĩ na hinya nĩkarũmomora. 12 Rĩrĩa rũthingo rũu rũkaagarĩ, githĩ andũ matigakũũria atĩrĩ, “Coka ũrĩa ũrarũhakĩte ũkĩrĩ ha?”

13 “Nĩ ũndũ ũcio Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Nĩngarekereria rũhuho rũrĩ na hinya ndĩ na mang’ũrĩ, na kũgĩe mbura ya mbembe na mbura ya kĩboboto ndĩ na mathũgũta ma kwananga. 14 Nĩngamomora rũthingo rũu mũhakĩte coka na ndĩrũharaganie tĩri-inĩ nginya mũthingi

wa ruo ũguũranio. Rĩrĩa rũkaagũa, mũkaanangĩrwo kuo; na nĩmũkamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova. ¹⁵ Ũguo nĩguo ngeeruta mang'ũrĩ makwa na rũthingo rũu, na njũkĩrĩre acio maarũhakire coka. Ngaakwĩra atĩrĩ, "Rũthingo nĩ rweherete, o na arĩa maarũhakire coka, ¹⁶ o anabii acio a Isiraeli, arĩa maarathĩire itũũra rĩa Jerusalemu makĩrĩonera cioneki cia thayũ, gũtaarĩ na thayũ, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga."'

¹⁷ "Rũu mũrũ wa mũndũ-rĩ, hũgũra ũthiũ waku kũrĩ airĩtu a andũ anyu arĩa marathaga mohoro moimĩte meciiria-inĩ mao ene, ũmarathĩre ũhoru wa kũmookĩrĩra, ¹⁸ ũmeere atĩrĩ, 'Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Kaĩ andũ-a-nja arĩa matumagĩrĩra ithitũ nyunĩro-inĩ ciao cia moko na magathondekaga mataama ma kwĩhumbĩra ũthiũ nĩguo magwatagie andũ marĩ na haaro-ĩ. Anga mũrĩgwatagia mĩoyo ya andũ akwa nĩguo mũhonokie mĩoyo yanyu inyuĩ ene? ¹⁹ Nĩmũũthaahĩtie kũrĩ andũ akwa nĩ ũndũ wa ngundi ya cairi na twenyũ twa mũgate. Nĩ ũndũ wanyu kũheenia andũ akwa, arĩa mathikagĩrĩra maheeni, nĩmũũragĩte arĩa mataagĩrĩire gũkua, na mũkahonokia arĩa mataagĩrĩire gũtũũra muoyo.

²⁰ " 'Nĩ ũndũ ũcio, Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Nĩnjũkĩrĩire ithitũ icio cianyu, icio mũgwatagia andũ akwa nacio ta marĩ nyoni, na nĩ nĩngũcituanga kuuma moko-inĩ manyu. Nĩngohorithia andũ acio mũgwatagia ta marĩ nyoni. ²¹ Nĩngatembũranga mataama macio manyu na honokie andũ akwa ndĩmarute moko-inĩ manyu, nao matigacooka kũgwatio nĩ inyuĩ. Hĩndĩ ĩyo nĩmũkamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova. ²² Tondũ nĩmwatũmire arĩa athingu morwo nĩ hinya nĩ ũndũ wa kũmaheenia o rĩrĩa nĩ itaamareheire kĩeha, na mũgĩteithĩrĩra arĩa aaganu mage gũtiga njĩra ciao cia waganu nĩguo mahonokie mĩoyo yao, ²³ nĩ ũndũ ũcio, mũtigacooka kuona cioneki cia maheeni kana kũragũra. Nĩngahonokia andũ akwa, ndĩmarute moko-inĩ manyu. Hĩndĩ ĩyo nĩmũkamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova.' "

14

Ahooi Mĩhianano Gũtuũrwo Ciira

¹ Athuuri amwe a Isiraeli nĩmookire harĩ nĩ, magĩkara thĩ hau mbere yakwa. ² Hĩndĩ ĩyo kiugo kĩa Jehova gĩkĩnginyĩrĩra, ngĩrwo atĩrĩ, ³ "Mũrũ wa mũndũ, andũ aya nĩmeigĩre mĩhianano ngoro-inĩ ciao, na makeigĩra mĩhĩnga ya waganu mbere ya maitho mao. Nĩnjagĩrĩrwo kũreka matuĩrie ũndũ o na ũrĩkũ harĩ nĩ? ⁴ Nĩ ũndũ ũcio maarĩrie, ũmeere ũũ, 'Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Hĩndĩ ĩrĩa Mũisiraeli o wothe angĩgĩa mĩhianano ngoro-inĩ yake, na eigĩre waganu wa kũmũhĩngithia mbere ya maitho make, angĩcooka athĩ harĩ mũnabii-rĩ, nĩ Jehova nĩ nĩ mwene ngaamũcookeria ũhoru kũringana na ũrĩa ũhooi wake wa mĩhianano ũigana, ⁵ Ngeeka ũguo nĩguo ndĩnyiitĩre ngoro cia andũ a Isiraeli rĩngĩ, arĩa othe mandiganĩrie nĩ ũndũ wa mĩhianano ĩyo yao.'

⁶ "Nĩ ũndũ ũcio ĩra andũ a nyũmba ya Isiraeli atĩrĩ, 'Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Mwĩrerei! Garũrũkai mũtigane na mĩhianano ĩyo yanyu, na mũregane na maũndũ marĩa mothe mwĩkaga marĩ magigi!

⁷ " 'Hĩndĩ ĩrĩa Mũisiraeli o wothe, kana mũndũ wa kũngĩ ũrĩa ũtũũraga Isiraeli angĩehera harĩ nĩ, na eigĩre mĩhianano ngoro-inĩ yake, na agĩe na waganu wa kũmũhĩngithia mbere ya maitho make, angĩcooka athĩ harĩ mũnabii agatuĩrie ũhoru kũrĩ nĩ-rĩ, nĩ Jehova nĩ nĩ mwene ngaamũcookeria ũhoru. ⁸ Nĩngatũma ũthiũ wakwa ũũmĩre mũndũ ũcio, na ndũme atuĩke kĩonereria harĩ arĩa angĩ, o na ndũme atuĩke

wa kuunagwo thimo. Nĩngamweheria harĩ andũ akwa. Hĩndĩ ĩyo nĩmũkamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova.

⁹ “Mũnabii angĩkaaheenererio nĩguo aarie ũhoru wakwa, nĩ Jehova nĩ nĩ ngaakorwo heenereirie mũnabii ũcio, na nĩngamũtambũrũkĩria guoko gwa kũmũũkĩrĩra, ndĩmũniine ehere gatagatĩ-inĩ ka andũ akwa a Isiraeli. ¹⁰ Andũ acio nĩmakaherithĩrio wĩhia wao; mũnabii ũcio agaatuuo mwĩhia o ta mũndũ ũcio ũtuĩrĩtie ũhoru harĩ we. ¹¹ Hĩndĩ ĩyo andũ a Isiraeli matigacooka kũhĩtia njĩra mehere harĩ nĩ, kana macooke gwĩthaahia na mehia macio mao mothe. Nĩmagatuĩka andũ akwa, na nĩ nduĩke Ngai wao, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.’ ”

Ituĩro rĩa Ciira Rĩtangĩhererwo

¹² Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩrwo atĩrĩ: ¹³ “Mũrũ wa mũndũ, bũrũri ũngĩnjĩhĩria nĩ ũndũ wa kwaga kwĩhokeka, na ndambũrũkie guoko ndũũkĩrĩre, na ndũũniĩre kĩhumo kĩa irio, na ndũũrehere ng’aragu, na njũrage andũ agu na mahiũ mao, ¹⁴ andũ aya atatũ, Nuhu, na Danieli, na Ayubu, o na mangĩkorwo maarĩ thĩnĩ wa bũrũri ũcio, no mehonokirie o oiki nĩ ũndũ wa ũthingu wao, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.

¹⁵ “Ningĩ korwo ndarekereria nyamũ cia gĩthaka igerere bũrũri ũcio na cio ciũtuge ũtarĩ ciana, naguo ũkire ihooru kwage mũndũ ũngĩtuĩkanĩria kuo nĩ ũndũ wa nyamũ icio, ¹⁶ Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ, ti-itherũ o ta ũrĩa nĩ ndũũraga muoyo, o na andũ acio atatũ mangĩgakorwo marĩ kuo, matikahota kũhonokia ariũ ao kana aarĩ ao. O oiki no mahonoke, no bũrũri ũcio no ũkire ihooru.

¹⁷ “O na kana ingĩrehithia rũhiũ rwa njora njũkĩrĩre bũrũri ũcio, njuge atĩrĩ, ‘Rũhiũ rwa njora nĩrũtuĩkanĩrie bũrũri ũyũ wothe,’ na njũrage andũ akuo na mahiũ mao-rĩ, ¹⁸ Mwathani Jehova oigĩte atĩrĩ, ti-itherũ o ta ũrĩa nĩ ndũũraga muoyo, o na andũ acio atatũ mangĩgakorwo marĩ kuo, matikahota kũhonokia ariũ ao kana aarĩ ao. O oiki no-o mangĩhonokio.

¹⁹ “O na ningĩ korwo ndarehithia mũthiro bũrũri ũcio, na nĩ ndũũtĩrĩrie mang’ũrĩ makwa na ũndũ wa gũitithia thakame, na njũragithie andũ akuo na mahiũ mao, ²⁰ Mwathani Jehova oigĩte atĩrĩ, ti-itherũ o ta ũrĩa nĩ ndũũraga muoyo, o na Nuhu, na Danieli, na Ayubu, mangĩgakorwo marĩ kuo, matikahonokia mũriũ kana mwarĩ. O oiki no mehonokie nĩ ũndũ wa ũthingu wao.

²¹ “Nĩgũkorwo Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Gũtigagĩkorwo kũrĩ kũũru makĩria hĩndĩ ĩrĩa ngaarehera Jerusalemu matuĩro makwa mana ma ciira ma kũguoyohithia: namo nĩmo rũhiũ rwa njora, na ng’aragu, na nyamũ cia gĩthaka, o na mũthiro, nĩguo njũrage andũ akuo na mahiũ mao! ²² No rĩrĩ, kũrĩ amwe magaatigara; nao nĩ ariũ na aarĩ arĩa magaaatharwo marutwo kuo. Nĩmagooka kũrĩ inyuĩ, na rĩrĩa mũkoona mĩtugo na ciĩko ciao, nĩmũkahoorerio ngoro igũrũ rĩa mwanangĩko ũcio ndeheire Jerusalemu, naguo nĩ mwanangĩko o wothe ndĩrĩrehithĩirie. ²³ Nĩmũkahoorerio ngoro rĩrĩa mũkoona mĩtugo yao na ciĩko ciao, nĩgũkorwo nĩmũkamenya atĩ gũtirĩ ũndũ o na ũmwe njĩkĩte kuo ũtarĩ na gĩtũmi, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.”

15

Jerusalemu nĩ Mũthabibũ wa Tũhũ

¹ Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩrwo atĩrĩ: ² “Mũrũ wa mũndũ, mũtĩ wa mũthabibũ ũkĩrĩte rũhonge rwa mũtĩ o wothe wa mũtĩ ya mũtitũ na kĩ? ³ Mbaũ ciagua irĩ ciathondekwo kĩndũ kĩa bata? Andũ

no mathondeke tũhocio twa gũcuurio indo kuuma kũrĩ guo? ⁴ Ũngĩkio riiko ũtuĩke rũkũ, na mwaki ũũcine mĩena yeerĩ ũũcurie gatagatĩ-rĩ, no ũgĩe bata ũngĩ? ⁵ Angĩkorwo rĩrĩa warĩ mũgima ndwagĩire bata o na atĩarĩ, wakĩhota atĩa gũthondekwo kĩndũ kĩa bata rĩrĩa wacinwo nĩ mwaki, wacura?

⁶ “Nĩ ũndũ ũcio, Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: O ta ũrĩa heanĩte mũtĩ wa mũthabibũ gatagatĩ-inĩ ka mĩtĩ ĩrĩa ĩngĩ ya mũtitũ, ngaũtua rũkũ rwa gũcinwo na mwaki-rĩ, ũguo noguo ngeeka andũ arĩa matũũraga Jerusalemu. ⁷ Nĩngatũma ũthiũ wakwa ũmoomĩre. O na angĩkorwo nĩmoimĩte mwaki-inĩ-rĩ, no nginya mwaki ũcio ũkaamacina ũmaniine. Hĩndĩ ĩyo nĩguo inyuĩ mũkaamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova, rĩrĩa ngatũma ũthiũ wakwa ũmoomĩre. ⁸ Nĩngatũma bũrũri ũkire ihooru nĩ ũndũ nĩmagĩte kwĩhokeka, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.”

16

Ngerekano ya Jerusalemu kwaga Wĩhokeku

¹ Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩrwo atĩrĩ, ² “Mũrũ wa mũndũ, ng’ethanĩra na itũũra rĩa Jerusalemu, ũrĩonie mĩtugo yarĩo ĩyo ĩrĩ magigi, ³ uuge atĩrĩ, ‘Ũũ nĩguo Mwathani Jehova areera Jerusalemu: Kĩhumo gĩaku na gũciarwo gwaku cioimanire na bũrũri wa andũ a Kaanani; thoguo aarĩ Mũamori, nake maitũguo aarĩ Mũhiti. ⁴ Mũthenya ũrĩa waciarirwo-rĩ, ndwatinirio rũrĩra, o na kana ũgĩthambio na maaĩ nĩguo ũthere, o na kana ũkĩhakwo cumbĩ, kana ũgĩthaywo na nguo cia mwana. ⁵ Gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wakũrorire, agĩkũiguĩra tha, kana agĩgũcaaĩra o kũigana nĩguo agwĩke ũndũ o na ũmwe wa macio. No rĩrĩ, wateirwo na kũu werũ-inĩ, nĩ ũndũ wamenirwo o mũthenya o ro ũcio waciarirwo.

⁶ “Hĩndĩ ĩyo nĩndahĩtũkĩire hau warĩ ngĩkuona ũkĩgaragara thakame-inĩ yaku, na rĩrĩa wakomete hau thakame-inĩ yaku-rĩ, ngĩkwĩra atĩrĩ, “Tũũra muoyo!” ⁷ Nĩndatũmire ũkũre o ta mũtĩ wa mũgũnda. Nawe ũgĩkũra, ũkĩneneha, o na ũgĩtuĩka ithaga ithaka mũno gũkĩra marĩa mangĩ. Nyondo ciaku nacio ikĩhaanda, na njuĩrĩ yaku ĩgĩkũra, o wee ũrĩa warĩ njaga na ũkaaga nguo.

⁸ “Thuutha ũcio nĩndahĩtũkĩire hau, na rĩrĩa ndaakũrorire ngĩona atĩ warĩ mũgima wa kwendeka, ngĩgũtambũrũkĩria gĩcũrĩ kĩa nguo yakwa, ngĩhumbĩra njaga yaku. Na nĩ ngĩkwĩhĩtĩra mwĩhĩtwa mũrũmu, na tũkĩgĩa kĩrĩkanĩro nawe, ũgĩtuĩka wakwa, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.

⁹ “Nĩndagũthambirie na maaĩ, ngĩkũgĩria thakame, na ngĩkũhaka maguta. ¹⁰ Nĩndakũhumbire nguo ng’emie na ngĩgwĩkĩra nyamũga cia rũũa. Nĩndakũhumbire nguo njega ya gatani na ngĩkũhumba nguo cia goro. ¹¹ Nĩndakũgemirie na mathaga: ngĩgwĩkĩra bangiri moko, na mũgathĩ ngingo, ¹² ngĩcooka ngĩgwĩkĩra gĩcũhĩ iniũrũ, na icũhĩ matũ, na tanji thaka mũtwe. ¹³ Nĩ ũndũ ũcio ũkĩgemio na thahabu na betha: nacio nguo ciaku ciarĩ cia gatani ĩrĩa njega, na itambaya cia goro, na nguo ng’emie. Irio ciaku ciarĩ mũtu mũhinyu, na ũũkĩ, na maguta ma mũtamaiyũ. Wee nawe ũgĩthakara mũno na ũkĩambatĩrio ũgĩtuĩka mũthamaki-mũndũ-wa-nja. ¹⁴ Nayo ngumo yaku ĩgĩtheerema ndũrĩrĩ-inĩ nĩ ũndũ wa ũthaka waku, nĩ ũndũ riiri ũrĩa ndaagwĩkĩrite nĩwatũmire ũthaka waku wagĩrĩre kũna, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.

¹⁵ “‘No rĩrĩ, wee nĩwehokire ũthaka waku, na ũkĩhũthĩra ngumo yaku ĩgĩtũma ũtuĩke mũmaraya. Nĩwahũũrĩre ũmaraya na mwĩhĩtũkĩri

o wotho, naguo ūthaka waku ūgĩtuĩka wake. ¹⁶ Woire nguo imwe ciaku, ūkĩgemia mahooero ma kũndũ gũtũũgĩru kũrĩa wahũũragĩra ūmaraya. Maũndũ ta macio matiagĩrĩrwo nĩ gwĩkĩka, kana magĩe kuo o na rĩ. ¹⁷ Ningĩ ūgĩcooka ūkĩoya mathaga macio mega ndaakũheire, o mathaga macio mathondeketwo na thahabu yakwa na betha yakwa, ūgĩthondekera mĩhianano ya arũme, ūgĩcooka ūkĩhũũra ūmaraya nayo. ¹⁸ Ningĩ ūkĩoya nguo icio ciaku ciarĩ ng'emie, ūgĩcuhumba mĩhianano ĩyo, ūgĩcooka ūkĩmĩrutĩra maguta makwa na ūbumba. ¹⁹ O nacio irio iria ndaakũheete ūrĩe, nacio nĩ mũtu mũhinyu, na maguta ma mũtamaiyũ, na ūũkĩ, wacirutĩre mĩhianano ĩyo ĩtuĩke ūbumba ūrĩ na mũtararĩko mwega. Ūguo nĩguo gwekĩkire, Mwathani Jehova nĩwe ugĩte ūguo.

²⁰ “ ‘Na rĩrĩ, woire ariũ na aarĩ aku arĩa wanjarĩre, ūkĩmaruta igongona matuĩke ta irio cia mĩhianano ĩyo. Ūhũũri waku wa ūmaraya-rĩ, kaĩ ūtaarĩ mũiganu? ²¹ Nĩwathĩnjire ciana ciakwa ūgĩciruta igongona harĩ mĩhianano ĩyo. ²² Mĩtugo-inĩ yaku yotho ĩrĩ magigi ĩrĩa wekire, na ūhũũri-inĩ waku wa ūmaraya, ndwaririkanire matukũ ma ūnini waku, rĩrĩa warĩ njaga na ūtaarĩ na nguo, o rĩrĩa wegagaragia thakame-inĩ yaku.

²³ “ ‘Hĩ, kaĩ ūrĩ na haaro-ĩ! ūguo nĩguo Jehova ekuuga. O na wĩkĩte mawaganu macio mangĩ mothe, ²⁴ nĩweyakĩre kĩhumbu, na ūgĩaka ihooero itũũgĩru handũ harĩa hothe haarĩ na kĩhaaro gĩa kũgomanagwo. ²⁵ Gĩturi-inĩ kĩa o njĩra nĩweyakĩre mahooero matũũgĩru, na ūkĩagithia ūthaka waku gĩtĩio, ūgakĩrĩrĩria kũneana mwĩrĩ waku kũrĩ mwĩhĩtũkĩri o wotho atharie nawe. ²⁶ Nĩwahũũrĩre ūmaraya na andũ a Misiri arĩa mwariganĩtie nao, o acio maiyũrĩtwo nĩ merĩrĩria ma mwĩrĩ, ūgĩtũma ndakare nĩ ūndũ waku gũkĩrĩrĩria gũtharia. ²⁷ Nĩ ūndũ ūcio ngĩgũtambũrũkĩria guoko ngĩgũũkĩrĩra, ngĩnyiihia bũrũri waku; nĩndakũneanire moko-inĩ ma thũ ciaku, o acio airĩtu a Aflisti, arĩa maamakirio nĩ mũtugo yaku ya ūũra-thoni. ²⁸ Nĩwahũũrĩre ūmaraya na andũ a Ashuri o nao, nĩ ūndũ ndũngĩaganirie; o na thuutha ūcio-rĩ, ndwaiganirie. ²⁹ Ningĩ ūgĩkĩrĩrĩria gũtharia o nginya ūgĩkinya Babuloni, bũrũri wa onjoria, no-o na weka ūguo ndwaiganirie.

³⁰ “ ‘Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ, Hĩ! Kaĩ wee ūrĩ wa ngoro hũthũ-ĩ! Wĩkaga maũndũ macio mothe, o ta mũmaraya ūtarĩ thoni! ³¹ Rĩrĩa weyakĩre ihumbu gĩturi-inĩ kĩa o njĩra, na ūkĩiakĩra mahooero matũũgĩru harĩa hothe haarĩ kĩhaaro gĩa kũgomanwo-rĩ, we wetuire ta ūtarĩ mũmaraya, nĩ ūndũ nĩwaregĩre irĩhi.

³² “ ‘Wee mũtumia ūyũ mũtharia! Wee wendaga ageni handũ ha mũthuuriguo! ³³ Mũmaraya o wotho nĩamũkagĩra irĩhi, no wee-rĩ, nĩwe ūheaga endwa aku othe iheo, ūkamahaka nĩguo mokage kũrĩ we kuuma kũndũ guothe nĩguo megwatĩre ikeno ciaku itaagĩrĩre. ³⁴ Nĩ ūndũ ūcio wee ndũtarĩ ta arĩa angĩ ūmaraya-inĩ waku; gũtirĩ mũndũ ūkwĩringagĩrĩria ūmwĩtĩkĩre. Wee-rĩ, ūrĩ na ūtiganu mũno na arĩa angĩ, nĩgũkorwo wee nĩwe ūrĩhanaga, no gũtirĩ kĩndũ ūrĩhagwo.

³⁵ “ ‘Nĩ ūndũ ūcio, wee mũmaraya ūyũ, igua kiugo kĩa Jehova! ³⁶ Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Tondũ nĩwaitangire ūtonga waku, na ūkĩguũria njaga yaku ūgĩtharia na endwa aku, o na tondũ wa mĩhianano ĩyo yotho yaku ĩrĩ magigi, na tondũ nĩwamaheire thakame ya ciana ciaku, ³⁷ nĩ ūndũ ūcio nĩngũcookanĩrĩria endwa aku othe arĩa wanekenia nao, arĩa wendete o na arĩa ūthũire. Nĩngũmacookanĩrĩria magũũkĩrĩre kuuma mũena yotho, na nĩ ngũguũrie nguo mbere yao, nao mone njaga yaku yotho. ³⁸ Nĩngagũtuĩra ciira o ta ūrĩa andũ-a-nja

arĩa matharagia na arĩa maitithagia thakame matuuagĩrwo; na ndũme ũkorwo nĩ mang'ũrĩ makwa na ũiguĩrwo ũiru nĩguo ũcookererwo nĩ thakame iyo. ³⁹ Ningĩ nĩngakũneana moko-inĩ ma endwa aku, nao nĩmakaharagania ihumbu icio ciaku, na manange mahooero macio maku matũũgĩru. Nao nĩmagakũruta nguo, na moe mathaga maku ma goro, magũtige njaga na ũrĩ ũtheri. ⁴⁰ Nĩmakarehe kĩrĩndĩ gĩgũũkĩrĩre, nao nĩmagakũhũũra na mahiga nyuguto, na magũtinangie na hiũ ciao cia njora. ⁴¹ Nĩmagacina nyũmba ciaku na makũherithie wĩroreirwo nĩ andũ-a-nja aingĩ. Nĩngakinyia ũmaraya waku mũthia, nawe ndũgacooka kũrĩha endwa acio aku. ⁴² Hĩndĩ iyo mathũgũta makwa ma gũgũũkĩrĩra nĩmakahũahũa, namo marakara makwa maiyũrĩtwo nĩ ũiru makweherere. Nĩngahoorera na ndigacooka kũrakara.

⁴³ “ ‘Na tondũ ndwaririkanire matukũ ma ũnini waku, no kũndakaria wandakaririe na maũndũ macio mothe-rĩ, ti-itherũ nĩngatũma ũcookererwo nĩ ũrĩa wĩkĩte, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. Githĩ nduongereire ũũra-thoni harĩ maũndũ marĩa mangĩ wĩkaga marĩ magigi?

⁴⁴ “ ‘Mũndũ o wothe waragia na thimo-rĩ, nĩagakuuna thimo ĩno, oige atĩrĩ: “O ta ũrĩa nyina ahaana, no taguo mwarĩ ahaana.” ⁴⁵ Wee ũrĩ mwarĩ wa nyũkwa kũna, ũrĩa wanyararire mũthuriwe na ciana ciake; na ũrĩ wa nyina kũna na aarĩ a maitũguo, arĩa maanyararire athuri ao na ciana ciao. Maitũguo aarĩ Mũhiti, nake thoguo aarĩ Mũamori. ⁴⁶ Mwarĩ wa nyũkwa ũrĩa mũkũrũ aarĩ Samaria ũrĩa watũũraga mwena waku wa gathigathini marĩ na airĩtu ake; nake mwarĩ wa nyũkwa ũrĩa mũnini aarĩ Sodomu, ũrĩa watũũraga mwena waku wa gũthini hamwe na airĩtu ake. ⁴⁷ Wee-rĩ, to gũthiĩ wathiire na mũthiire yao na ũkĩrũmĩrĩra mũtugo yao ĩrĩ magigi, no mũthiire-inĩ yaku yothe nĩwahiũhire gũthũka kũmakĩra. ⁴⁸ Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Ti-itherũ o ta ũrĩa Nĩ ndũũraga muoyorĩ, mwarĩ wa nyũkwa Sodomu na airĩtu ake matiekire ta ũrĩa wee na airĩtu aku mwĩkĩte.

⁴⁹ “ ‘Maya nĩmo maarĩ mehia ma mwarĩ wa nyũkwa Sodomu: We marĩ na airĩtu ake maarĩ andũ etĩi, a kwĩhũũnĩrĩria, na matiarũmbũyagia ũhoru wa andũ arĩa angĩ; matiateithirie andũ arĩa athĩni o na arĩa abatari. ⁵⁰ Nĩmeĩkĩrĩre na magũka maũndũ marĩ magigi maitho-inĩ makwa. Nĩ ũndũ ũcio nĩndamaingatire, o ta ũguo muonete. ⁵¹ Samaria ndehirie nuthu ya mehia marĩa wee wehirie. Wee wĩkĩte maũndũ marĩ magigi maingĩ kũmakĩra, na nĩtũmĩte aarĩ a maitũguo moneke ta marĩ athingu nĩ ũndũ wa maũndũ macio mothe wĩkĩte. ⁵² ũrokĩrĩrĩria gũconorithio, nĩgũkorwo nĩtũmĩte aarĩ a maitũguo moneke ta marĩ athingu. Tondũ mehia maku maarĩ mooru gũkĩra mao, o mekuoneka marĩ athingu gũgũkĩra. Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, igua thoni na ũconoke, nĩgũkorwo nĩtũmĩte aarĩ a nyũkwa moneke marĩ athingu.

⁵³ “ ‘No rĩrĩ, nĩngacookeria Sodomu ũgaacĩru wake marĩ na airĩtu ake, o na Samaria marĩ na airĩtu ake, na nĩngagũcookeria ũgaacĩru waku o hamwe nao, ⁵⁴ nĩguo ũigue thoni na ũconoke nĩ ũndũ wa maũndũ macio mothe wekire nĩ ũndũ wa kũmahe ũhurũko. ⁵⁵ Nao aarĩ acio a maitũguo, Sodomu marĩ na airĩtu ake, na Samaria marĩ na airĩtu ake-rĩ, nĩmagacooka o ta ũrĩa maarĩ mbere; nawe ũrĩ na airĩtu aku nĩmũgacooka o ta ũrĩa mwarĩ mbere. ⁵⁶ O na ndũngĩagwetire rĩtwa rĩa mwarĩ wa nyũkwa Sodomu mũthenya ũcio wetĩaga, ⁵⁷ mbere ya waganu waku kũguũrio. O na kũrĩ ũguo-rĩ, rĩu ũrĩ mũnyarare nĩ airĩtu a Edomu, marĩ hamwe na andũ othe arĩa mariganĩtie nao, o na nĩ airĩtu a Afilisti,

acio othe magũthũire na magakũrigiicĩria na mĩena yothe. ⁵⁸ Wee nĩwe ũgaacookererwo nĩ maciaro ma ũũra-thoni waku, na ma maũndũ marĩa wĩkaga marĩ magigi, ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

⁵⁹ “ Ũũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga: Nĩngagwĩka o ta ũrĩa wagĩrĩire nĩ gwĩkwo, tondũ nĩumenete mwĩhĩtwa wakwa na ũndũ wa gũthũkia kĩrĩkanĩro kũu. ⁶⁰ No rĩrĩ, nĩngaririkana kĩrĩkanĩro kĩrĩa ndarĩkanĩire nawe matukũ-inĩ ma ũnini waku, na nĩngahaanda kĩrĩkanĩro giitũ nawe gĩa gũtũũra. ⁶¹ Hĩndĩ ĩyo nĩũkaririkana mĩthĩire yaku, nawe ũconoke rĩrĩa ũkaamũkĩra aarĩ a maitũguo arĩa akũrũ gũgũkĩra na arĩa anini gũgũkĩra. Nĩngamaneana kũrĩ we marĩ ta aarĩ aku, no ti kũringana na kĩrĩkanĩro giitũ nawe. ⁶² Nĩ ũndũ ũcio nĩngahaanda kĩrĩkanĩro giitũ nawe, na nĩũkamenya atĩ niĩ nĩ niĩ Jehova. ⁶³ Ningĩ rĩrĩa ngaakũhoroheria nĩ ũndũ wa maũndũ mothe marĩa wĩkĩte-rĩ, nĩũkaririkana na ũconoke, na ndũgacooka gũtumũra kanua gaku rĩngĩ nĩ ũndũ wa ũrĩa ũconorithĩtio, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.’ ”

17

Nderi Igĩrĩ na Mũthabibũ

¹ Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩrwo atĩrĩ, ² “Mũrũ wa mũndũ, gwatania ndaĩ na warĩrie andũ a nyũmba ya Isiraeli na ngerekano. ³ Meere atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Nderi nene ĩrĩ na mathagu marĩ hinya, na njoya ndaaya, na macoya ma marangi maingĩ nĩyokire Lebanoni. Īkĩnyiita gacũmbĩrĩ ka mũtarakwa, ⁴ ĩkiuna thuuna ya gacũmbĩrĩ kau, na ĩkĩmĩtwara bũrũri wa onjoria, nayo ĩkĩmĩhaanda thĩinĩ wa itũũra inene rĩa onjoria.

⁵ “ Īgĩcooka ĩgĩkuua mbeũ imwe cia bũrũri wanyu, na ĩgĩcihaanda tĩiri-inĩ mũnoru. Īgĩcihaanda ta mũtĩ ũrĩa ũkũraga hakuhĩ na maaĩ maingĩ, ⁶ naguo ũkĩringũra, ũgĩtuĩka mũthabibũ mũkuhĩ ũtheeremete. Honge ciaguo ikĩmĩhũgũkĩra, no mĩri yaguo ĩgĩkorwo ĩthĩite na thĩ rungu rwayo. Nĩ ũndũ ũcio ũgĩtuĩka mũthabibũ, ũkĩruta hongere irĩ na tũhwang’a tũrĩ na mathangũ.

⁷ “ ‘No nĩ kwarĩ na nderi ĩngĩ nene yarĩ na mathagu maarĩ na hinya, na maiyũrĩte njoya. Hĩndĩ ĩyo mũthabibũ ũcio ũgĩtwara mĩri yaguo yerekeire na kũrĩ nderi ĩyo uumĩte hau wahaandĩtwo, naguo ũgĩtambũrũkia hongere ciaguo harĩ yo nĩguo wone maaĩ. ⁸ Nĩwahaandĩtwo tĩiri-inĩ mwega handũ harĩ na maaĩ maingĩ nĩguo ũrute hongere, na ũciare maciaro, na ũtuĩke mũthabibũ ũrĩ na riiri.’

⁹ “Meere atĩrĩ, ‘Ũũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga: Hihi nĩũgatheerema? Githĩ ndũkamunywo, na maciaro maguo mahũrũrwo nĩguo ũhoohe? Mathangũ maguo mothe ma mũringũrano nĩmakahooha. Ndũkabatara guoko kũrĩ na hinya, kana andũ aingĩ a kũũmunya na mĩri. ¹⁰ O na ũngĩmunywo, ũhaandwo handũ hangĩ-rĩ, hihi nĩũgatheerema? Githĩ ndũkahooha biũ rĩrĩa rũhuho rwa mwena wa irathĩro* rũkaũhuruta, naguo ũhoohere o hau wakũrĩire?’ ”

¹¹ Hĩndĩ ĩyo kiugo kĩa Jehova gĩkĩnginyĩrĩra, ngĩrwo atĩrĩ, ¹² “Ũria andũ a nyũmba ĩno ya ũremi atĩrĩ, ‘Mũtiramanya gĩtũmi kĩa maũndũ macio?’ Meere atĩrĩ, ‘Mũthamaki wa Babuloni nĩathiire Jerusalemu, agĩtaha mũthamaki wakuo na andũ arĩa maarĩ igweta akuo, akĩmatwara

* **17:10** Rũrũ rwarĩ rũhuho rwa mwena wa irathĩro, na rwakoragwo rũrĩ rũhiũ; nĩruomagia irio irĩ mĩgũnda na ruoĩkaine ta “Kahamsini”. Maandĩko-inĩ rwarũgamĩrĩire mbũtũ cia Babuloni.

nginya Babuloni. ¹³ Ningĩ akĩoya mũndũ ũmwe wa nyũmba ya ũthamaki akĩrĩkanĩra kĩrĩkanĩro nake, na akĩmwĩhĩtithia. Ningĩ agĩcooka akĩoya atongoria a bũrũri ũcio agĩthiĩ nao, ¹⁴ nĩguo ũthamaki ũcio wagithio hinya, ndũkanehaande rĩngĩ, no ũtũũragio nĩ gwathĩkĩra kĩrĩkanĩro kũu gĩake. ¹⁵ No rĩrĩ, mũthamaki ũcio akĩmũremera na ũndũ wa gũtũma abarũthi ake mathiĩ bũrũri wa Misiri makamũrehere mbarathi na mbũtũ nene ya ita. Hihi nĩekũhootana? Mũndũ ũrĩa wĩkaga ciĩko ta icio no ehonokie? Mũndũ ũcio aakĩhota gũthũkia kĩrĩkanĩro na acooke ehonokie?

¹⁶ “ ‘Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Ti-itherũ o ta ũrĩa nĩ ndũũraga muoyo, mũndũ ũcio agaakuĩra kũu Babuloni, bũrũri wa mũthamaki ũcio wamũikarĩirie gĩtĩ kĩa ũthamaki, ũcio aanyararire mwĩhĩtwa wake na agĩthũkia kĩrĩkanĩro gĩake. ¹⁷ Firaũni hamwe na mbũtũ yake ya hinya ya ita o na kĩrĩndĩ kĩingĩ, matikamũteithia mbaara-inĩ, rĩrĩa ihumbu ĩgaakwo na gũthiũrũrũkĩrio na rũirigo nĩguo mũoyo mũingĩ ĩniinwo. ¹⁸ Nĩanyararire mwĩhĩtwa ũcio na ũndũ wa gũthũkia kĩrĩkanĩro kũu. Tondũ nĩanyiitanĩire na kĩrĩkanĩro kũu, no agĩcooka gwĩka maũndũ macio mothe-rĩ, ndakahonoka.

¹⁹ “ ‘Nĩ ũndũ ũcio Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Ti-itherũ o ta ũrĩa nĩ ndũũraga muoyo, nĩngatũma acookererwo nĩ mwĩhĩtwa ũcio wakwa aanyararire o na kĩrĩkanĩro gĩakwa kũu aathũkirie. ²⁰ Nĩngamũtambũrũkĩria wabu wakwa, nake agwatio nĩ mũtego wakwa. Nĩngamũrehe Babuloni ndĩmũciirithĩrie kuo, tondũ nĩagire kwĩhokeka harĩ nĩ. ²¹ Nacio mbũtũ ciake cia thigari ciothe iria ikoora nĩkooragwo na rũhiũ rwa njora, namo matigari mao mahurunjĩrwo huho-inĩ ciothe. Hĩndĩ ĩyo nĩmũkamenya atĩ nĩ Jehova nĩ nĩ njarĩtie.

²² “ ‘Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Nĩ mwene nĩngatua karũhonge kuuma gacũmbĩrĩ ka mũtarakwa ndĩkahaande. Ngaatua karũhonge koororo ka mũthunano kuuma gacũmbĩrĩ kaguo, na ndĩkahaande kĩrĩma-inĩ kĩraihi na gĩtũũgĩru na igũrũ. ²³ Kũu kĩrĩma-igũrũ gĩa Isiraeli nĩkuo ngakahaanda; nĩgakaruta honge na gaciare maciaro, naguo nĩũgatuĩka mũtarakwa ũrĩ na riiri. Nyoni cia mũthemba yothe nĩigaaka itara ciacio honge-inĩ ciaguo; nĩngatũũra kĩrũru-inĩ kĩa honge ciaguo. ²⁴ Mĩtĩ yothe ya mũgũnda nĩkamenya atĩ nĩ Jehova nĩ nĩ nyiihagia mũtĩ ũrĩa mũraihi na ngatũma mũtĩ ũrĩa mũkuhĩ ũkũre ũraihe. Nĩnyũmagia mũtĩ ũrĩa mũruru, naguo mũtĩ ũrĩa mũũmũ ngatũma ũrure.

“ ‘Nĩ Jehova nĩ nĩ njarĩtie, na nĩngwĩka ũguo.’ ”

18

Roho ũrĩa Wĩhagia Nĩũgakua

¹ Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩũrio atĩrĩ: ² “Inyuĩ andũ aya, mũkoragwo mũkiuga atĩa rĩrĩa mũkwaria thimo ĩno igũrũ rĩa bũrũri wa Isiraeli:

“ ‘Maithe ma ciana marĩaga thabibũ ngagatu, namo magego ma ciana makaigua thithi?’

³ “Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Ti-itherũ o ta ũrĩa nĩ ndũũraga muoyo-rĩ, mũtigacooka kũgweta thimo ĩno thĩnĩ wa Isiraeli. ⁴ Nĩgũkorwo roho o wothe ũrĩ muoyo nĩ wakwa; roho wa ithe nĩ wakwa o na wa mũriũ no wakwa. Roho ũrĩa wĩhagia nĩguo ũgaakua.

⁵ “Mũndũ aahota gũkorwo nĩ mũthingu, na ekaga maũndũ ma kĩhooto na marũngĩrĩru.

⁶ We ndarĩaga irio iria irutagĩrwo mahooero-inĩ marĩa marĩ irĩma igũrũ,

kana agatiirira maitho mihianano ya andũ a nyũmba ya Isiraeli.
We ndathaahagia mütumia wa mündũ ũria ũngĩ,
kana agakoma na mündũ-wa-nja rĩria arĩ na ihinda rĩa mweri.

⁷ Ndahinyagĩria mündũ o na ũrĩkũ,
no nĩacookagĩria mündũ ũria marĩ thiirĩ nake
kĩria oete kĩrĩ gĩa kūrũgamĩria thiirĩ.

We ndatunyanaga indo,
no arĩa ahũtu nĩamaheaga irio ciake,
na arĩa marĩ njaga akamahe guo.

⁸ Ningĩ ndakombanagĩria nĩguo etie uumithio ũtarĩ wa kĩhooto,
kana agetia uumithio mũkĩru.

We nĩagiragia guoko gwake gũtigeeke ũũru,
na nĩatuithanagia ciira na kĩhooto gatagatĩ ka mündũ na ũria ũngĩ.

⁹ Mündũ ũcio nĩarũmagĩria watho wakwa wa kūrũmĩrĩrwo,
na akahingia watho wakwa na wĩhokeku.

Mündũ ũcio nĩ mũthingu;
ti-itherũ nĩagatũũra muoyo,
ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.

¹⁰ “Mündũ ũcio angĩkorwo arĩ na mwanake mütunyani, mũitithia wa
thakame kana wĩkaga ũndũ o na ũmwe wa maũndũ macio mangĩ mooru

¹¹ (o na harĩa ithe atekire ũndũ o na ũmwe wa mo):

“We nĩarĩaga irio iria irutĩrwo mahooero-inĩ marĩa marĩ irĩma-igũrũ.

Nĩathũkagia mütumia wa mündũ ũria ũngĩ.

¹² Nĩahinyagĩria mũthĩni na mubatari.

Nĩatunyanaga indo.

Ndacookagia kĩria oete gĩa kūrũgamĩria thiirĩ.

Nĩatiiragĩria mihianano maitho.

Nĩekaga maũndũ marĩa marĩ magigi.

¹³ We nĩakombanagĩria nĩguo etie uumithio ũtarĩ wa kĩhooto, na agetia
uumithio mũkĩru.

Mündũ ta ũcio-rĩ, nĩagatũũra muoyo? Ndagĩtũũra muoyo! Nĩ ũndũ
nĩekite maũndũ macio mothe marĩ magigi-rĩ, ti-itherũ no nginya akoor-
agwo na thakame yake ĩmũcookerere we mwene.

¹⁴ “No rĩrĩ, mũriũ ũcio angĩkorwo arĩ na mwana ũria wonaga mehia
macio mothe ithe ekaga, na o na gũtuĩka nĩamoonaga, we ndekaga
maũndũ macio mooru:

¹⁵ “We ndarĩaga irio iria irutĩrwo mahooero-inĩ marĩa marĩ irĩma igũrũ,
kana agatiirira maitho mihianano ya andũ a nyũmba ya Isiraeli.

Ndathaahagia mütumia wa mündũ ũria ũngĩ.

¹⁶ Ndahinyagĩria mündũ o na ũrĩkũ,
na ndeetagia kĩndũ gĩa kūrũgamĩria thiirĩ.

Ndatunyanaga indo,
no irio ciake aciheaga arĩa ahũtu,
na akahe arĩa marĩ njaga guo.

¹⁷ Nĩarigagĩria guoko gwake gũtikehie,
na ndakombanagĩria nĩguo etie uumithio ũtarĩ wa kĩhooto, kana etie
uumithio mũkĩru.

Nĩahingagia watho wakwa, na akarũmĩrĩra watho wakwa wa
kūrũmĩrĩrwo.

Ũcio-rĩ, ndagakua nĩ ũndũ wa mehia ma ithe; ti-itherũ nĩagatũũra muoyo.

¹⁸ No rĩrĩ, ithe nĩagaakua nĩ ũndũ wa mehia make mwene, tondũ we

nĕkire maũndũ ma ũrĩa-ng'ũũrũ, na agĩtunya mũrũ wa ithe indo, na agĩka maũndũ marĩa mooru gatagatĩ-inĩ ka andũ ao.

¹⁹ “No inyuĩ mũũragia atĩrĩ, ‘Nĩ kĩ gĩkũgiria mũriũ agae mahĩtia ma ithe?’ Kuona atĩ mũriũ ũcio nĕkĩte maũndũ marĩa marĩ kĩhooto na magĩrĩru, na akamenyerera watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo, na akaũhingia-rĩ, ti-itherũ nĕgũtũũra muoyo. ²⁰ Roho ũrĩa wĩhagia nĩguo ũgaakua. Mwana ndakagaya waganu wa ithe, kana ithe agae waganu wa mwana. Ũthingu wa mũndũ ũrĩa mũthingu nowe mwene ũgaacookererwo nĩguo, nago waganu wa mũndũ ũrĩa mwaganu nowe ũgaacookererwo nĩguo.

²¹ “No rĩrĩ, mũndũ mwaganu angĩgarũrũka atigane na mehia mothe marĩa ekĩte, na arũmie watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo, na ekage maũndũ ma kĩhooto na marĩa magĩrĩire, ti-itherũ nĕgũtũũra muoyo; we ndagakua. ²² Gũtirĩ ihĩtia o na rĩmwe rĩa marĩa aaneka rĩgaacooka kũririkanwo. Tondũ wa maũndũ ma ũthingu marĩa ekĩte-rĩ, nĕgũtũũra muoyo. ²³ Mwathani Jehova ekũũria atĩrĩ: Anga nĩ nĩngenagio nĩ gĩkuũ kĩa andũ arĩa aaganu? Githĩ ti kwenda ingĩenda magarũrũke matigane na mĩthĩire ĩyo yao nĩguo matũũre muoyo?

²⁴ “No angĩkorwo mũndũ mũthingu no agarũrũke atigane na ũthingu wake, na ehie na eke maũndũ marĩ magigi ta marĩa mekagwo nĩ mũndũ mwaganu-rĩ, anga nĩagagĩtũũra muoyo? Hatĩrĩ ũndũ o na ũmwe wa maũndũ ma ũthingu marĩa aaneka ũkaaririkanwo. Tondũ wa mahĩtia ma kwaga kwĩhokeka na tondũ wa mehia marĩa ekĩte-rĩ, no agaakua.

²⁵ “No inyuĩ muugaga atĩrĩ, ‘Njĩra ya Mwathani ti ya kĩhooto.’ Ta thikĩrĩriai inyuĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli: Njĩra yakwa-rĩ, ti ya kĩhooto? Atĩrĩrĩ, githĩ njĩra cianyu ticio itarĩ cia kĩhooto? ²⁶ Mũndũ mũthingu angĩgarũrũka atigane na ũthingu wake ehie, agaakua nĩ ũndũ wa mehia make; agaakua nĩ ũndũ wa mehia macio ekĩte. ²⁷ No mũndũ mwaganu angĩgarũrũka atigane na waganu ũrĩa ekĩte, na eke maũndũ ma kĩhooto na marĩa magĩrĩire-rĩ, we nĩakahonokia muoyo wake. ²⁸ Nĩ ũndũ nĕciiragia ũhoru wa mahĩtia make mothe marĩa aneeka, na akagarũrũka agatigana namo-rĩ, ti-itherũ nĩagatũũra muoyo; we ndagakua. ²⁹ No andũ a nyũmba ĩno ya Isiraeli mekuuga atĩrĩ, ‘Njĩra ya Mwathani ti ya kĩhooto.’ Anga njĩra ciakwa ti cia kĩhooto, inyuĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli? Githĩ njĩra cianyu ticio itarĩ cia kĩhooto?

³⁰ “Nĩ ũndũ ũcio, inyuĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli, nĩngũmũtuĩra ciira, o mũndũ o mũndũ kũringana na mĩthĩire yake, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. Mwĩrirei! Tiganai na mahĩtia manyu mothe; namo mehia manyu matigatũma mwanangwo. ³¹ Tiganai na waganu wothe ũrĩa mwĩkĩte, mũgĩe na ngoro njerũ na roho mwerũ. Nĩ kĩ gĩgũtũma mũkue, inyuĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli? ³² Nĩgũkorwo ndikenagio nĩ gĩkuũ kĩa mũndũ o na ũrĩkũ, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. Mwĩrirei mũtũũre muoyo!

19

Macakaya nĩ ũndũ wa Athamaki a Isiraeli

¹ “Ningĩ ambĩrĩria macakaya* makoniĩ athamaki a Isiraeli, ² ũmeere atĩrĩ:

“ ‘Atĩrĩrĩ, maitũguo ahaanaga ta mũrũũthi wa mũgoma

* **19:1** Icakaya rĩrĩ rĩatungagwo na rĩkainwo hĩndĩ ya mathiko ma mũtongoria (2Sam 1:17-27).

- arĩ gatagatĩ ka mĩrũũthi ĩrĩa ĩngĩ!
 Wakomire kĩmamo-inĩ kĩa mĩrũũthi mĩĩthĩ,
 na ũkĩrera ciana ciaguo.
- 3 Warerire kĩaana kĩmwe kĩaguo,
 gĩgĩtuĩka mũrũũthi ũrĩ hinya.
 Mũrũũthi ũcio ũkĩmenyera gũtambuuranga kĩrĩa wanyĩita,
 na ũkarĩĩaga andũ.
- 4 Nacio ndũrĩrĩ ikĩigua ũhoru waguo,
 naguo ũkĩgwatĩrio irima-inĩ rĩao.
 Ũgĩtwarwo bũrũri wa Misiri
 ũguucĩtio na icũhĩ cia maniũrũ.
- 5 “ Na rĩrĩa nyina ya mũrũũthi ũcio yoonire mwĩhoko wayo ndũnahinga,
 na itanya rĩayo nĩrĩatuĩka rĩa tũhũ-rĩ,
 ĩkĩoya kĩaana kĩngĩ kĩaayo,
 ĩgĩgĩtua mũrũũthi ũrĩ hinya.
- 6 Naguo ũgĩcangacanga gatagatĩ ka mĩrũũthi ĩrĩa ĩngĩ,
 nĩgũkorwo nĩwatuĩkĩte mũrũũthi ũrĩ hinya.
 Mũrũũthi ũcio ũkĩmenyera gũtambuuranga kĩrĩa wanyĩita,
 na ũkarĩĩaga andũ.
- 7 Nĩwamomorire ciĩhitho ciao iria nũmu,
 na ũkĩananga matũũra mao.
 Bũrũri ũcio na andũ arĩa othe maatũũraga kuo,
 makĩiyũrwo nĩ guoya wa mũraramo waguo.
- 8 Hĩndĩ ĩyo, ndũrĩrĩ ikĩũũkĩrĩra,
 ndũrĩrĩ iria cioimĩte ng’ongo iria ciagũthiũrũrũkĩirie.
 Ikĩwambĩra mũtego,
 naguo mũrũũthi ũcio ũkĩgwatĩrio irima-inĩ rĩao.
- 9 Makĩũguucũrũria na icũhĩ cia maniũrũ, makĩũingĩria kĩaga-ini,
 makĩũtwarĩra mũthamaki wa Babuloni.
 Makĩũikia njeera,
 na nĩ ũndũ ũcio mũraramo waguo ndwacookire kũiguuo
 kũu irĩma-inĩ cia Isiraeli rĩngĩ.
- 10 “ Maitũguo aatarĩ ta mũthabibũ
 ũhaandĩtwo thĩinĩ wa mũgũnda waku wa mĩthabibũ
 hakuhĩ na maaĩ;
 nĩwaciarĩte mũno, na ũkagĩa na hongge nyingĩ
 tondũ wa maaĩ kũingĩha.
- 11 Hongge ciaguo ciarĩ hinya,
 igakĩagĩrĩra gũtuuo mũthĩgi wa mũthamaki.
 Mũthabibũ ũcio ũkĩraiha na igũrũ,
 ũgĩkĩra mahuti marĩa matumanu,
 na nĩwonekaga wega nĩ ũndũ wa ũrĩa waraihĩte na igũrũ,
 na nĩ ũndũ wa hongge ciaguo nyingĩ.
- 12 No nĩwamunyirwo na mĩri yaguo nĩ ũndũ wa marakara,
 na ũgĩkanio thĩ.
 Naruo rũhuho rũrĩa ruumaga mwena wa irathĩro rũgĩtũma ũhoohe,
 na maciaro maguo makĩhũrũrwo;
 hongge ciaguo iria ciarĩ hinya ikĩũma,
 ikĩhĩa nĩ mwaki, ũgĩciniina.
- 13 Na rĩrĩ, rĩu ũhaandĩtwo werũ-inĩ wa mũthanga,

būrūri ūrīa mūūmū, ūrī nyoota.

¹⁴ Mwaki woimire rūhonge-inĩ rūmwe rwa iria nene,
ūgīcina maciaro maguo, magīthira.

Gūtīrī rūhonge rūrī hinya rūtigaire harī guo
rūngītūuo mūthīgi wa mūthamaki.’

Maya nī macakaya, na nīmo maūndū marīa marīcakayanagīrwo namo.”

20

Isiraeli Kūrema

¹ Mwaka-inĩ wa mūgwanja, mūthenya wa ikūmi wa mweri wa gatano, athuuri amwe a Isiraeli magīūka gūtuīria ūhoro harī Jehova, nao magīkara thī hau mbere yakwa.

² Hīndī ūyo kiugo kīa Jehova gīkīnginyīrīra ngīrwo atīrī: ³ “Mūrū wa mūndū, arīria athuuri a Isiraeli, ūmeere atīrī, ‘Mwathani Jehova ekūūria atīrī: Anga mūūkīte gūtuīria ūhoro harī nī? Ti-itherū o ta ūrīa nī ndūūraga muoyo-rī, ndingīreka mūtuīrie ūhoro harī nī, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.’

⁴ “Nīūkūmatūira ciira? Nīūkūmatūira ciira, wee mūrū wa mūndū? Nī ūndū ūcio marūithie, ūmeere maūndū marī magigi marīa meekagwo nī maithe mao, ⁵ ūmeere atīrī, ‘Mwathani Jehova ekuuga ūū: Mūthenya ūrīa ndethuurīre Isiraeli-rī, nīndehītire harī njiaro cia andū a nyūmba ya Jakubu njoete guoko na igūrū, na ngīmeguūrīria kūu būrūri wa Misiri. Ngīmeera njoete guoko na igūrū atīrī, “Nī nī nī Jehova Ngai wanyu.”

⁶ Mūthenya ūcio ndehītire ngīmeera atī nīngamaruta būrūri wa Misiri, ndīmatware būrūri ūrīa nī ndīmacarīrie, būrūri ūrī būthi wa iria na ūūkī, būrūri mūthaka gūkīra mabūrūri mothe. ⁷ Na nī ngīmeera atīrī, “O ūmwe wanyu-rī, nīatigane na mīhiano ūyo mīūru mūikaraga mūcūthīrīrie, na mūtige gwīthaahia na mīhianano ūyo ya būrūri wa Misiri. Nī nī nī Jehova Ngai wanyu.”

⁸ “ ‘No rīrī, nīmanemeire, makīaga gūūthikīrīria; matiatiganire na mīhiano ūyo mīūru ūrīa maikaraga macūthīrīrie, o na matiatiganire na mīhianano ūyo ya būrūri wa Misiri. Nī ūndū ūcio ngiuga nīngūmaitīrīria mang’ūrī makwa, na ndīrute marakara nao marī o kūu būrūri wa Misiri. ⁹ No ngīka ūndū, nī ūndū wa rīitwa rīakwa nīguo rītīgathaahio maitho-inī ma ndūrīrī icio maatūūranagia nacio, o icio cionire ngīonithania kūrī andū a Isiraeli na ūndū wa kūmaruta būrūri wa Misiri. ¹⁰ Nī ūndū ūcio ndaamatongoririe ngīmaruta būrūri wa Misiri, ngīmarehe werū-inī. ¹¹ Nīndamaheire kīrīra kīa watho wakwa wa kūrūmīrīrwo na ngīmamenyithia mawatho makwa, nīgūkorwo mūndū ūrīa ūrīmaathīkagīra nīagatūūrio nīmo. ¹² Ngīcooka ngīmahe Thabatū ciakwa irī kīmenyithia gatagatī gakwa nao, nīgeetha mamenyage atī nī Jehova nīndamatuire atheru.

¹³ “ ‘No rīrī, andū acio a Isiraeli nīmanemeire kūu werū-inī. Matiarūmīrīre kīrīra kīa watho wakwa wa kūrūmīrīrwo, na nīmaregire mawatho makwa, o na gūtuīka mūndū ūrīa ūmathīkagīra nīagatūūrio nīmo, na magīthaahia Thabatū ciakwa biū. Nī ūndū ūcio nī na nī ngiuga atīrī, nīngūmaitīrīria mang’ūrī makwa, ndīmaniinīre kūu werū-inī. ¹⁴ No ngīka ūndū nī ūndū wa rīitwa rīakwa, nīguo rītīgathaahio maitho-inī ma ndūrīrī icio cīeyoneire na maitho ngīmaruta kuo. ¹⁵ Nīngī nīndehītire njoete guoko na igūrū o kūu werū-inī, ngiuga ndīkamakinyia būrūri ūrīa ndaamaheete, būrūri ūrī būthi wa iria na ūūkī, na būrūri ūrīa mwega gūkīra mabūrūri mothe; ¹⁶ Ndeekire ūguo tondū nīmaregire

mawatho makwa, na matiarũmĩrĩire watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo, na nĩmathaahirie Thabatũ ciakwa. Nĩgũkorwo ngoro ciao nĩcieheanĩte kũrĩ mĩhianano ĩyo yao. ¹⁷ No rĩrĩ, nĩndamaiguĩrĩire tha, ngĩaga kũmaananga kana kũmaniinĩra kũu werũ-inĩ. ¹⁸ Nĩnderire ciana ciao irĩ kũu werũ-inĩ atĩrĩ, “Tigai kũrũmĩrĩra irĩra cia watho wa maithe manyu, kana mũrũmĩrĩre mawatho mao, kana mwĩthaahie na mĩhianano yao. ¹⁹ Nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu; rũmagĩrĩrai kĩrĩra kĩa watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo, na mũmenyagĩrĩre mawatho makwa. ²⁰ Ikaragiai Thabatũ ciakwa irĩ theru, nĩguo ituĩke kĩmenyithia gatagatĩ gakwa na inyuĩ. Hĩndĩ ĩyo nĩmũkamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu.”

²¹ “ ‘No rĩrĩ, ciana icio nĩcianemeire: Itiarũmĩrĩire kĩrĩra kĩa watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo, o na kana ikĩmenyerera kũrũmia mawatho makwa, o na gwakorwo mũndũ ũrĩa ũmathĩkagĩra nĩgatũũrio nĩmo, nĩciathaahirie Thabatũ ciakwa. Nĩ ũndũ ũcio ngiuga nĩngũciitĩrĩria mang’ũrĩ makwa, na ndũme marakara makwa maciũkĩrĩre kũu werũ-inĩ. ²² No nĩndagirĩrĩire guoko gwakwa, na ngĩka ũndũ, nĩ ũndũ wa rĩitwa rĩakwa nĩguo rĩtigathaahio maitho-inĩ ma ndũrĩrĩ icio cieyoneire ngĩmaruta kuo. ²³ Ningĩ nĩndehĩtire harĩo njoete guoko na igũrũ kũu werũ-inĩ, ngiuga atĩ nĩngamahurunjĩra ndũrĩrĩ-inĩ, na ndĩmaharaganĩrie mabũrũri-inĩ, ²⁴ tondũ matiathĩkĩire mawatho makwa, no nĩ kũrega maaregire kĩrĩra kĩa watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo na magĩthaahia Thabatũ ciakwa, namo maitho mao makĩirĩrĩria mĩhianano ya maithe mao. ²⁵ Ngĩcooka ngĩmarekereria irĩra-inĩ iria itaarĩ njega, na mawatho marĩa matangĩmatũũria; ²⁶ nĩndarekire mathaahio nĩ ũndũ wa iheo ciao, irĩ igongona rĩa mwana o wothe wa irigithathi, nĩguo ndũme maiyũrwo nĩ guoya mũnene, na mamenye atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova.’

²⁷ “Nĩ ũndũ ũcio, wee mũrũ wa mũndũ, arĩria andũ a Isiraeli, ũmeere atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Thĩnĩ wa ũndũ ũyũ o nago, maithe manyu nĩmanumire na ũndũ wa kũndirika: ²⁸ Rĩrĩa ndaamareehire bũrũri ũrĩa ndeehĩtire atĩ nĩngamahe, rĩrĩa moonire kĩrĩma o gĩothe kĩraihu kana mũtĩ o wothe warĩ na mathangũ, hau nĩho maarũtĩre magongona mao, makĩruta magongona marĩa maatũmire ndakare, na makĩruta ũbumba wao ũrĩa mũnungi wega, o na magĩitanga maruta mao ma kũnyuuo. ²⁹ Hĩndĩ ĩyo ngĩmooria atĩrĩ: Gĩtũmi gĩa kũndũ kũu gũtũũgĩru mũthiiga nĩ kũĩ?’ ” (Nakuo gwĩtagwo Bama* nginya ũmũthĩ.)

Gũtuĩrwo Cũira na Gũcookererio

³⁰ “Nĩ ũndũ ũcio ĩra andũ a nyũmba ya Isiraeli atĩrĩ: ‘Ũũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga: Anga nĩmũgwĩthaahia o ta ũrĩa maithe manyu meekire, na makĩirĩrĩria mĩhiano yao mĩũru? ³¹ Rĩrĩa mũkũruta iheo cianyu, mũkaruta igongona rĩa kũhĩtũkithĩria ariũ anyu mwaki-inĩ-rĩ, mũthiiga na mbere na gwĩthaahia na mĩhianano yanyu yothe o nginya ũmũthĩ. Nĩ no ndĩmwĩtĩkĩrie mũtuĩrie ũhoru harĩ nĩ, inyuĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli? Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Ti-itherũ o ta ũrĩa nĩ ndũũraga muoyo, ndingĩmwĩtĩkĩria mũtuĩrie ũhoru harĩ nĩ.

³² “ ‘Inyuĩ mugaga atĩrĩ, “Ithuĩ tũkwenda gũtuĩka ta andũ a ndũrĩrĩ, ta kĩrĩndĩ kĩa mabũrũri ma gũkũ thĩ, arĩa matungatagĩra mĩtĩ na mahiga.” No maũndũ marĩa mwĩciirĩtie gũtirĩ hĩndĩ makaahinga. ³³ Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Ti-itherũ o ta ũrĩa nĩ ndũũraga muoyo, ngaamwathaga na guoko kũrĩ hinya, na guoko gũtambũrũkĩtio, na mang’ũrĩ maitanĩrĩrio. ³⁴ Nĩngamũruta ndũrĩrĩ-inĩ na guoko kũrĩ hinya,

* **20:29** Bama nĩ kuuga kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru.

na guoko gūtambūrūkītio, o na mang'ūrī maitanīrīrio, ndīmūcookererie kuuma mabūrūri-inī marīa mwahurunjirwo. ³⁵ Nīngamūrehe werū-inī wa ndūrīrī, na kūu nīkuo ngaamūtuīra ciira tūkīonanaga ūthiū kwa ūthiū. ³⁶ O ta ūrīa ndaatuīrīre maithe manyu ciira kūu werū-inī wa būrūri wa Misiri-rī, ūguo noguo ngaamūtuīra ciira, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga. ³⁷ Nīngamūrūmbūiya ngīmūhītūkīria rungu rwa rūthanju rwakwa, na nīngamūrehe ndīmuohanie na kīrīkanīro gīakwa. ³⁸ Nīngamūtheria, ndīmwehererie andū arīa aremi na arīa manjūka gīrīra. O na gūtuīka nīngamaruta būrūri ūrīa matūūruga-rī, matigatoonya būrūri wa Isiraeli. Hīndī īyo nīmūkamenya atī nī nī nī Jehova.

³⁹ “ ‘No inyuī andū a nyūmba ya Isiraeli-rī, ūū nīguo Mwathani Jehova ekuuga: Thiī mūdū o mūdū mūgatungatīre mīhianano yanyu! Ti-itherū thuutha ūcio, nīmūgathikīrīria na mūtigacooka gūthaahia rīitwa rīakwa itheru na iheo cianyu na mīhianano yanyu. ⁴⁰ Ūū nīguo Mwathani Jehova ekuuga: Nīgūkorwo kīrīma-inī gīakwa gītheru, kīrīma kīrīa kīraihu gīa Isiraeli, kūu būrūri ūcio nīkuo andū a nyūmba yothe ya Isiraeli† makaandungatagīra, na kūu nīkuo ngaametīkīrīra. Kūu nīkuo ngaabatario nī maruta manyu na iheo cianyu iria njega, o hamwe na magongona manyu mothe marīa maamūre. ⁴¹ Nīngamwītīkīra ta mūrī ūbumba ūrī na mūtatarīko mwegā, rīrīa ngamūruta ndūrīrī-inī, ndīmūcookererie kuuma mabūrūri-inī marīa mwahurunjirwo, na nīngeyonia atī ndī mūtheru gatagatī kanyu maitho-inī ma ndūrīrī. ⁴² Hīndī īyo nīmūkamenya atī nī nī nī Jehova, rīrīa ngaamūcookia būrūri wa Isiraeli, būrūri ūrīa ndehīre njoete guoko na igūrū atī nīngaūhe maithe manyu. ⁴³ Mūrī kūu nīmūkaririkana mītugo yanyu na ciīko ciothe iria mwīthaahītie nacio, na inyuī nīmūkeemena nī ūndū wa ūūru ūrīa wothe mwaneeka. ⁴⁴ Nīmūkamenya atī nī nī nī Jehova, rīrīa ngaamwīka maūdū macio nī ūndū wa rīitwa rīakwa, no tī kūrīngana na mīthīre yanyu mīūru, na mītugo yanyu mīūru, na maūdū manyu mooru marīa mwīkaga, inyuī andū a nyūmba ya Isiraeli, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.’ ”

Ūrathi wa Gūūkīrīra Gūthini

⁴⁵ Ningī kiugo kīa Jehova gīkīnginyīrīra, ngīrwo atīrī, ⁴⁶ “Mūrū wa mūdū, roria ūthiū waku mwena wa gūthini; hunjia ūhoru wa gūūkīrīra mwena wa gūthini, na ūrathe ūhoru wa gūūkīrīra mūtītū wa būrūri ūcio wa mwena wa gūthini. ⁴⁷ Īra mūtītū ūcio wa mwena wa gūthini atīrī: ‘Igua kiugo kīa Jehova. Ūū nīguo Mwathani Jehova ekuuga: Ndī hakuhī gwakia mwaki thīnī waku, nāguo nīūkaniina mītī yaku yothe, īrīa mīgū nginya īrīa mīūmū. Rūrīrīmbī rūu rūtikahoreka, na ūthiū o wothe kuuma mwena wa gūthini nginya mwena wa gathigathini nīūgaacinwo nīruo. ⁴⁸ Mūdū o wothe nīakoona atī nī Jehova nī nī ndīwakītie; ndūkahoreka.’ ”

⁴⁹ Hīndī īyo ngiuga atīrī, “Hī! Mwathani Jehova. Maraaria ūhoru wakwa, makoiga atīrī, ‘Githī to kwaria araaria na ngerekano?’ ”

21

Babuloni, Rūhiū rwa Njora rwa Ngai rwa Gūtuanīra Ciira

† 20:40 Nyūmba yothe ya Isiraeli yarūgamīrīre Ūthamaki wa Gūthini hamwe na wa Gathigathini.

1 Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩre, ngĩrwo atĩrĩ: 2 “Mũrũ wa mũndũ, roria ũthiũ waku Jerusalemu, na ũhunje ũhoru wa gũũkĩrĩrwo kwa handũ-harĩa-haamũre. Ratha ũhoru wa gũũkĩrĩrwo kwa bũrũri ũcio wa Isiraeli, 3 ũwĩre atĩrĩ, ‘Jehova ekuuga ũũ: Nĩngũgũũkĩrĩra. Nĩngũcomora rũhiũ rwakwa rwa njora kuuma njora-inĩ, na ngwehererie andũ arĩa athingu na arĩa aaganu. 4 Tondũ nĩngũkwehereria andũ arĩa athingu na arĩa aaganu-rĩ, rũhiũ rwakwa rwa njora nĩrũgacomorerwo mũndũ o wothe kuuma mwena wa gũthini nginya mwena wa gathigathini. 5 Hĩndĩ ĩyo, andũ othe nĩmakamenya atĩ nĩ Jehova nĩ nĩ njomorete rũhiũ rwakwa rwa njora kuuma njora-inĩ; rũtigacookio rĩngĩ njora-inĩ.’

6 “Nĩ ũndũ ũcio, wee mũrũ wa mũndũ caaya! Caaĩra mbere yao, ũrĩ mũthĩnĩku ngoro na ũrĩ na kĩa kĩnene. 7 Na rĩrĩa magaakũũria atĩrĩ, ‘Ūracaaya nĩkĩ?’ ũkameera atĩrĩ, ‘Nĩ ũndũ wa ũhoru ũrĩa ũroka. Ngoro o yothe nĩkaringĩka, na guoko o guothe kwage hinya; roho o wothe nĩũkaringĩka na iru o rĩothe nĩrĩkaregera o ta ũrĩa maaĩ mereeraga.’ Ūhoru ũcio nĩũrooka! Ti-itherũ, ũhoru ũcio nĩũgekĩka, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.”

8 Nakĩo kiugo kĩa Jehova gĩkĩnginyĩrĩra, ngĩrwo atĩrĩ: 9 “Mũrũ wa mũndũ, ratha ũhoru, uuge atĩrĩ, ‘Mwathani ekuuga ũũ:

“ ‘Harĩ rũhiũ rwa njora, harĩ rũhiũ rwa njora,
rũnooretwo rũkohĩga, na rũgathũũo rũkahenia,

10 rũnooretwo rũrĩ rwa kũũragana,
na rũgathũũo nĩguo rũhenagie ta rũheni!

“ ‘Anga nĩtũgagĩkenera mũthĩgi wa ũthamaki wa mũrũ wakwa Juda? Rũhiũ rũu rwa njora nĩrũiraga mũthĩgi o wothe ta ũcio.

11 “ ‘Rũhiũ rũu rwa njora rũthuurĩtwo nĩguo rũthũũo,
nĩguo rũnyitagwo na guoko;

nĩrũnoore na rũgathũũo,
na nĩrũhaarĩrio nĩguo rũneanwo guoko-inĩ kwa mũũragani.

12 Rĩra na ũgirĩke, wee mũrũ wa mũndũ,
nĩgũkorwo nĩrũũkĩrĩre andũ akwa,
o na rũgookĩrĩra athamaki othe a Isiraeli.

Nĩmaneanĩtwo rũhiũ-inĩ rwa njora
marĩ hamwe na andũ akwa.

Nĩ ũndũ ũcio wĩhũũre gĩthũri.

13 “ ‘Ti-itherũ kũgeranio nĩgũgooka. Gũgaagĩkara atĩa angĩkorwo mũthĩgi ũcio wa ũthamaki wa Juda, ũrĩa ũiragwo nĩ rũhiũ rũu rwa njora ndũgathiĩ na mbere? Ūguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.’

14 “Nĩ ũndũ ũcio, wee mũrũ wa mũndũ-rĩ,
ratha ũhoru, na ũhũũre hĩ.

Naruo rũhiũ rũu rwa njora ũreke rũringe maita meerĩ,
o na nĩrũringe maita matatũ.

Nĩ rũhiũ rwa njora rwa kũũragana,
nĩ rũhiũ rwa njora rwa kũũragana kũnene,
rũramahatĩrĩria na mĩena yothe.

15 Nĩgeetha ngoro iringĩke,
nao arĩa magwĩte maingĩhe,
nĩnjigĩte rũhiũ rwa njora rwa kũũragana
ihingo-inĩ ciao ciothe.

Hĩ! Rũthondeketwo rũhenagie ta rũheni,
rũnyitĩtwo nĩguo rũũragane.

16 Wee rũhiũ rwa njora, temanga mwena wa ũrĩo,

na ningĩ ũtemange mwena wa ũmotho,
na ũtemange kũrĩa guothe ũũgĩ waku ũngĩerekerio.

17 Niĩ o na niĩ-rĩ, nĩngahũũra hĩ,
namo mang'ũrĩ makwa mahũahũe.

Nĩ niĩ Jehova njugĩte ũguo."

18 Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩrwo atĩrĩ, 19 "Mũrũ wa mũndũ, tema njĩra igĩrĩ cia kũgererwo nĩ rũhiũ rwa njora rwa mũthamaki wa Babuloni, cieri ciumĩte bũrũri o ũmwe. Haanda rũrĩ harĩa njĩra yahũkĩire ĩrorete itũũra inene. 20 Tema njĩra ĩmwe ĩrĩa rũhiũ rũu rwa njora rũkaagerera rũgĩthĩ gũũkĩrĩra Raba kũu kwa Aamoni, na ĩngĩ ya kũgerwo nĩruo rũgĩthĩ gũũkĩrĩra Juda hamwe na Jerusalemu kũu kũirigĩre. 21 Nĩgũkorwo mũthamaki wa Babuloni akaarũgama maahũkanĩro ma njĩra ĩyo, harĩa njĩra icio cieri ciahũkanĩire, nĩguo aragũrie: Akaahũthĩra mĩguĩ agĩcuuka mĩtĩ, na ahooe kĩrĩra harĩ mĩhianano yake, na arorithie ini. 22 Guoko-inĩ gwake kwa ũrĩo, mũtĩ nĩũkagwĩra Jerusalemu, kũrĩa akaigithia mĩgogo ya kũmomora rũirigo, na arute watho wa kũũraganwo, na kuugĩrĩrio mbugĩrĩrio ya mbaara, nayo mĩgogo ya kũmomora ĩgwo ĩhingĩrĩrie ihingo, na aigithie kĩhumbu, na gwakwo ngathĩ ndaaya cia mbaara cia gũteithia gũtharĩkĩra itũũra. 23 Ũndũ ũcio nĩũkoneka ta ũtarĩ wa ma kũrĩ andũ arĩa mehĩtĩte atĩ nĩmarĩmwathĩkagĩra, nowe nĩakamaririkania mahĩtia mao, acooke amanyiite mĩgwate.

24 "Nĩ ũndũ ũcio, Mwathani Jehova ekuuga ũũ: 'Tondũ inyuĩ andũ aya nĩmũtũmĩte mahĩtia manyu maririkanwo nĩ ũndũ wa ũrĩa ũremi wanyu wonekanĩte, ũkaguũria mehia manyu makoneka maũndũ-inĩ mothe marĩa mwĩkaga; nĩ ũndũ nĩmwĩkĩte ũguo-rĩ, nĩmũkanyitwo mĩgwate.

25 " 'Wee mũthamaki ũyũ wa Isiraeli, o wee mwaganu na ndũrĩka, mũthenya waku nĩmũkinyu, na ihinda rĩaku rĩa kũherithio rĩgakinya mũthia. 26 Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Ruta kĩremba, na weherie tanji. Maũndũ matigacooka gũikara ta ũrĩa maatariĩ: Arĩa anini nĩmagatũũgĩrio, nao arĩa atũũgĩrie nĩmakanyiihio. 27 Nĩ mwanangĩko! ĩĩ nĩ mwanangĩko! Nĩngarĩanangithia! Rĩtigacookererio nginya hĩndĩ ĩrĩa ũcio mwene rĩo agooka; ũcio nĩwe ngaarĩneana kũrĩ we.'

28 "Nawe mũrũ wa mũndũ, ratha ũhoru, uuge atĩrĩ, 'Ũũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga ũhoru-inĩ ũkoniĩ Aamoni na irumi ciao:

" 'Harĩ rũhiũ rwa njora, harĩ rũhiũ rwa njora,

rũcomoretwo rũũragane,

na rũthũũitwo rũrĩ rwa kũniinana,

na rwakũhenia ta rũheni!

29 O na gũkorwo nĩ kũrĩ cioneki cia maheeni igũkoniĩ,

na ũragũri wa maheeni ũgũkoniĩ-rĩ,

nĩrũkaigĩrĩrwo ngingo

cia arĩa aaganu, arĩa marĩ a kũũragwo,

arĩa mũthenya wao ũkinyĩte,

o acio ihinda rĩao rĩa kũherithio rĩkinyĩte mũthia.

30 Cookia rũhiũ njora thĩnĩ.

Ũrĩ kũu wee wombĩrwo,

o kũu bũrũri-inĩ ũcio wa maithe manyu,

nĩkuo ngaagũtuĩra ciira.

31 Nĩngagũitĩrĩria mang'ũrĩ makwa,

na ngũũkĩrĩre na mĩhũmũ ya marakara makwa mahiũ;

nĩngakũneana moko-inĩ ma andũ matarĩ tha,

andũ ohĩgĩrĩru na kũniinana.

³² Wee ũgaatuĩka ngũ cia gwakia mwaki ũcio,
nayo thakame yaku ĩgaitĩrwo kũu bũrũri waku,
ndũgacooka kũririkanwo;
nĩgũkorwo niĩ Jehova niĩ niĩ njarĩtie.’ ”

22

Mehia ma Jerusalemu

¹ Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩre, ngĩrwo atĩrĩ: ² “Mũrũ wa mũndũ, nĩkũrĩtuĩra ciira? Nĩũgũtuĩra ciira itũũra rĩrĩ inene rĩitithagia thakame? Nĩ ũndũ ũcio rĩonie maũndũ marĩa mothe rĩkaga marĩ magigi, ³ ũrĩre atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Wee itũũra inene rĩrĩa rĩrehithagĩria mũtino nĩ ũndũ wa gũitithia thakame kũu thĩinĩ warĩo, na rĩgethaahia nĩ ũndũ wa gũthondeka mĩhianano, ⁴ nĩũhĩtĩtie nĩ ũndũ wa thakame ĩrĩa ũitĩte, na nĩũthaahĩtio nĩ mĩhianano ĩrĩa ũthondekete. Nĩũtũmĩte matukũ maku makinye mũthia, o naguo mũthia wa mĩaka yaku nĩmũkinyu. Nĩ ũndũ ũcio nĩngatũma ũtuĩke kĩndũ kĩmeneku harĩ ndũrĩrĩ, na kĩndũ gĩa gũthekererwo nĩ mabũrũri macio mothe. ⁵ Andũ arĩa marĩ gũkuhĩ na arĩa marĩ kũraya nĩmagakũnyũrũragia, wee itũũra rĩrĩ inene ũrĩ ngumo njũru, na ũkaiyũra ngũĩ.

⁶ “‘Ta rora ũrĩa o ũmwe wa athamaki* a Isiraeli arĩa marĩ thĩinĩ waku ahũthagĩra hinya wake ũũru agĩitithia thakame. ⁷ Nĩmagithĩtie ithe wa ciana o na nyina gĩtĩio marĩ kũu thĩinĩ waku; na marĩ thĩinĩ waku nĩmahinyĩrĩirie ageni na makanyariira mwana ũrĩa ũkuĩrĩrwo nĩ ithe, o na mũtumia wa ndigwa. ⁸ Wee-rĩ, nĩũnyararĩte indo ciakwa iria nyamũre, o na ũgathaahia Thabatũ ciakwa. ⁹ Kũu thĩinĩ waku nĩ kũrĩ andũ maiganagĩrĩra igenyo, na mendete ũiti wa thakame; na thĩinĩ waku nĩ kũrĩ andũ marĩaga irio mahooero ma irĩma-igũrũ, na mageeka ciĩko cia ũũra-thoni. ¹⁰ Nĩ kũrĩ andũ thĩinĩ waku mataheaga ũrĩrĩ wa maithe mao gĩtĩio; na thĩinĩ waku nĩ kũrĩ andũ mathũkagia atumia nĩ ũndũ wa gũthĩ nao mahinda-inĩ mao ma mweri, ihinda-inĩ rĩrĩa marĩ na thaahu. ¹¹ Kũu thĩinĩ waku nĩ kũrĩ mũndũ wĩkaga maũndũ marĩ magigi na mũtumia wa mũndũ ũrĩa ũngĩ, nake ũngĩ ndangĩconoka agĩthũkia mũtumia wa mũriũ, ũngĩ nake agathũkagia mwarĩ wa nyina, o ũcio mwarĩ wa ithe. ¹² Andũ maamũkagĩra mahaki marĩ thĩinĩ waku nĩguo maite thakame; wee ũrĩ mũrĩa-ng’ũũrũ, na nĩwamũkagĩra uumithio mũkĩru, na ũkoona uumithio ũtarĩ kĩhooito kuuma kũrĩ andũ arĩa angĩ na njĩra ya ũhahanyi. Wee nĩũriganĩrwo nĩ niĩ, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.

¹³ “‘Ti-itherũ nĩngahũũra hĩ nĩ ũndũ wa uumithio ũcio wonete ũtarĩ wa kĩhooito, na nĩ ũndũ wa thakame ĩrĩa ũitithĩtie kũu thĩinĩ waku. ¹⁴ Mũthenya ũrĩa ngaakũherithia-rĩ ũmĩrĩru waku nĩũgetiiria, kana moko maku magĩe na hinya? Nĩ Jehova niĩ niĩ njarĩtie ũhoru ũcio, na niĩ ngaawĩka. ¹⁵ Nĩngakũharaganĩria ndũrĩrĩ-inĩ, na ngũhurunjĩre mabũrũri-inĩ; na nĩngakinyia thaahu waku mũthia. ¹⁶ Hĩndĩ ĩrĩa wee ũgaakorwo ũthaahĩte maitho-inĩ ma ndũrĩrĩ, nĩũkamenya atĩ niĩ niĩ niĩ Jehova.’ ”

¹⁷ Ningĩ kiugo kĩa Jehova gĩkĩnginyĩrĩra, ngĩrwo atĩrĩ: ¹⁸ “Mũrũ wa mũndũ, harĩ niĩ-rĩ, andũ a nyũmba ĩno ya Isiraeli matuĩkite o ta gĩko kĩrĩa gĩtigaraga rĩrĩa cuuma ĩratherio na mwaki wa ũturi; acio othe

* **22:6** Aya maarĩ atongoria thĩinĩ wa Isiraeli, no ti athamaki ta thĩinĩ wa 19:1; na 21:12.

matuĩkĩte o ta gĩcango, na ibati, na kĩgera, o na ngocorai marĩ mwaki-inĩ wa ũturi. O no ta gĩko kĩrĩa gĩtigaraga rĩrĩa betha ĩratherio na mwaki wa ũturi. ¹⁹ Nĩ ũndũ ũcio Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: ‘Tondũ inyuothe nĩmũtuĩkĩte gĩko kĩrĩa gĩtigaraga rĩrĩa cuuma ĩratherio na mwaki wa ũturi, nĩngamũcookanĩrĩria kũu Jerusalemu. ²⁰ O ta ũrĩa andũ macookanagĩrĩria betha, na gĩcango, na kĩgera, na ngocorai, o na ibati icua-inĩ rĩa mwaki nĩguo itwekio na mwaki mũhiũ-rĩ, ũguo nĩguo o na nĩ ngaamũcookanĩrĩria ndĩ na marakara na mang’ũrĩ, na ndĩmũkie kũu thĩnĩ wa itũura inene ndĩmũtwekerie kuo. ²¹ Nĩngamũcookanĩrĩria na ndĩmũhurutĩre na mang’ũrĩ makwa mahiũ, na inyuĩ nĩmũgatwekerio o kũu thĩnĩ warĩo. ²² O ta ũrĩa betha ĩtwekagĩrio icua-inĩ rĩa mwaki, ũguo noguo o na inyuĩ mũgaatwekerio kũu thĩnĩ warĩo, na inyuĩ nĩmũkamenya atĩ nĩ Jehova nĩ nĩ ndĩmũitĩrĩrie mang’ũrĩ makwa.’ ”

²³ O rĩngĩ kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩrwo atĩrĩ: ²⁴ “Mũrũ wa mũndũ, ĩra bũrũri ũcio atĩrĩ, ‘Wee-rĩ, ũrĩ bũrũri ũkoretwo wagĩte mbura kana rũthuthuũ, mũthenya ũrĩa wa mang’ũrĩ.’ ²⁵ Nĩ kũrĩ na ndundu ya gũũkanĩrĩria ya anene akuo marĩ thĩnĩ wago, nao matariĩ ta mũrũũthi ũkũrarama ũgĩtambuura kĩrĩa ũnyitĩte; marĩaga andũ, na magakuua mũthithũ na indo cia goro, na magatũma kũgĩe na atumia aingĩ a ndigwa thĩnĩ wago. ²⁶ Athĩnjĩri-Ngai akuo mahũthagĩra hinya makiuna watho wakwa, na magathaahia indo ciakwa iria nyamũre; matikũũranaga indo iria nyamũre na iria itarĩ nyamũre; marutanaga atĩ gũtirĩ ngũũrani ya indo irĩ thaahu na iria itarĩ thaahu; na mahingaga maitho matikamenyerere Thabatũ ciakwa, nĩguo ngarumagwo gatagatĩ-inĩ kao. ²⁷ Anene akuo arĩa marĩ kuo matariĩ ta njũũi igĩtambuura kĩrĩa inyitĩte; maitaga thakame na makoora andũ, nĩguo megwatĩre uumithio ũrĩa ũtagĩrĩire. ²⁸ Anabii akuo mamahakagĩra ciĩko icio coka mwerũ, na njĩra ya kũmoonera cioneki cia maheeni, na ũragũri wa maheeni. Moigaga atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ’, o rĩrĩa Jehova atarĩ ũndũ oigĩte. ²⁹ Andũ a bũrũri ũcio mahũthagĩra ũhahanyi na ũtunyani; mahinyagĩrĩria athĩni na abatari, na makanyariira andũ a kũngĩ, makamaagithia kĩhooto.

³⁰ “Ndaacaririe mũndũ thĩnĩ wao ũngĩaka rũthingo na arũgame mbere yakwa mwanya-inĩ, agitĩre bũrũri ũcio, nĩguo ndikaũniine o kũũniina, no ndiigana kuona o na ũmwe. ³¹ Nĩ ũndũ ũcio nĩngamaitĩrĩria mang’ũrĩ makwa, na ndĩmaniine na marakara makwa mahiũ, na ndĩmacookererie maũndũ marĩa mothe mekĩte, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.”

23

Airĩtu Eerĩ a Nyina Ũmwe Itharia

¹ Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩrwo atĩrĩ: ² “Mũrũ wa mũndũ, nĩ kwarĩ na andũ-a-nja eerĩ, airĩtu a nyina ũmwe. ³ Nĩmatuĩkĩre ahũuri maraya kũu bũrũri wa Misiri, makĩambĩrĩria ũmaraya kuuma marĩ ethĩ. Marĩ kũu bũrũri-inĩ ũcio nĩmahutagio nyondo, na makahambatwo ithũri cia ũirĩtu wao. ⁴ ũrĩa mũkũrũ eetagwo Ohola, nake mwarĩ wa nyina eetagwo Oholiba. Maarĩ akwa, nao magĩciara aanake na airĩtu. Ohola nĩwe Samaria, nake Oholiba nĩwe Jerusalemu.

⁵ “Ohola nĩahũũraga ũmaraya o na arĩ wakwa; nake nĩeriragĩria endwa ake, na nĩo andũ a Ashuri, o acio maarĩ njamba cia ita ⁶ mehumbĩte nguo cia rangi wa bururu, na aathani na anene a ita, acio othe maarĩ andũ ethĩ ciĩrorerwa, o arĩa maathiiaga mahaicĩte mbarathi. ⁷ Nĩeneanire ta

mūmaraya harī andū othe arīa atīku thīnī wa Ashuri, na agīthaahia na mīhianano yothe ya mūdū o wothe ūrīa eeriragīria. ⁸ Ndaatiganire na ūmaraya ūcio aambīrīrie arī būrūri wa Misiri, rīrīa andū maakomaga nake arī mwīthī na makahambataga gīthūri kīa ūirītu wake, o na magīkīrīrīria kūhūūra ūmaraya nake.

⁹ “Nī ūndū ūcio ngīmūneana harī endwa ake, nīo andū a Ashuri o acio eeriragīria. ¹⁰ Nīmamūrutire nguo, makīmūtunya ariū na aarī ake, na makīmūruga na rūhiū rwa njora. Nīatuīkire wa kuunagwo thimo gatagatī-inī ka andū-a-nja, nake nī aaherithirio.

¹¹ “Mwarī wa nyina Oholiba nīeyoneire maūdū macio, no merirīria-inī make o na ūmaraya-inī wake nīeekire mītugo mīaganu gūkīra mwarī wa nyina. ¹² O nake nīeriragīria andū a Ashuri, arīa maarī aathani na anene a ita, na njamba cia ita cīhumbīte nguo irī riiri, o arīa maathiiaga mahaicīte mbarathi, acio othe maarī andū ethī cīrorerwa. ¹³ Nīndonire atī o nake nīethaahītie; eerī maathiiaga na mīthīre īhaanaine.

¹⁴ “No rīrī, we nīakīrīrīrie kūhūūra ūmaraya. Nīoonire arūme makururītwo rūthingo-inī, nayo yarī mīhiano ya Akalidei īkururītwo na rangi mūtune, ¹⁵ meeohete mīcibi njohero na iremba mītwe icunjuurīte; othe monekaga mahaana ta atwarithia a ngaari cia mbarathi cia ita a Babuloni, andū a gūciarītwo Kalidei. ¹⁶ O rīrīa aamoonire, nīamerirīrie, akīmatūmīra andū kūu Kalidei. ¹⁷ Ningī andū a Babuloni magīūka kūrī we, kūu kīrīrī-inī kīa wendo, nao makīmūthaahia nī ūndū wa merirīria mao. Thuutha wa gūthaahio nīo, agītigana nao, akīira ngoro nīo. ¹⁸ Rīrīa aathire na mbere na ūmaraya wake atekūhitha, na akīguūria njaga yake, nī na nī nīndatiganire nake ngīmūmena, ngītigana nake o ta ūrīa ndaatiganire na mwarī wa nyina. ¹⁹ No rīrī, we aakīrīrīrie kūhūūra ūmaraya aaririkana matukū marīa aarī mwīthī, rīrīa aarī mūmaraya kūu būrūri wa Misiri. ²⁰ Arī kūu, akīrīrīria endwa ake, arīa cīga ciao ciatarī ta cia ndigiri, na hinya wao wa ūndūrūme woimaga ta wa mbarathi. ²¹ Nī ūndū ūcio ūkīrīrīria ūūra-thoni wa wīthī waku, rīrīa wahambatagwo gīthūri na ūkahutio nyondo ciaku cia ūirītu ūrī kūu būrūri wa Misiri.

²² “Nī ūndū ūcio, wee Oholiba, Mwathani Jehova ekuuga ūū: Nīngarahūra endwa aku magūūkīrīre, acio watiganire nao ūkīmamena, ndīmarehe magūūkīrīre kuuma mīena yothe, ²³ andū a Babuloni na Akalidei othe, na andū a kuuma Pekodi, na Shoa, na Koa, marī hamwe na andū a Ashuri othe, aanake arīa cīrorerwa, arīa othe matuītuo abarūthi na anene a ita, na anene a ngaari cia mbarathi cia ita na andū arīa marī igweta inene, nao othe mathiiaga mahaicīte mbarathi. ²⁴ Nīmagagūūkīrīra marī na matharaita, na ngaari cia mbarathi cia ita, na makaari, na marī na kīrīndī kīngī; nao mabange magūūkīrīre kuuma mīena yothe, marī na ngo iria nene na iria nini, na mekīrīte ngūbia cia kīgera mītwe. Nīngakūneana kūrī o ūherithio, nao nīmagakūherithia kūrīngana na ūrīa matuuanagīra ciira. ²⁵ Nīngerekeria marakara makwa ndī na ūiru ngūūkīrīre, nao nīmagakūherithia marī na marakara manene. Nīmagagūtinia maniūrū na matū, nao andū anyu arīa magaatigara nīmakaniinwo na rūhiū rwa njora. Magaataha ariū anyu na aarī anyu, nao arīa anyu magaatigara nīmakaniinwo na mwaki. ²⁶ Ningī nīmagakūruta nguo na makuue mathaga maku marīa mega. ²⁷ Nī ūndū ūcio nīnganiina ūūra-thoni na ūmaraya ūrīa wee waambīrīrie ūrī kūu būrūri wa Misiri. Ndūkarora maūdū macio ūmerirīrie, kana ūrīrikane būrūri wa Misiri rīngī.

28 “Nĩgũkorwo Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Ndĩ hakuhĩ gũkũneana kũrĩ acio ũthũire, ngũneane kũrĩ acio wamenire ũkĩmahutatĩra. 29 Magaakũherithia marĩ na rũthũũro, na magũtunye indo ciaku ciothe iria ũnogeire. Magaagũtiga njaga, ũrĩ ũtheri, nacio thoni cia ũmaraya waku nĩkaguũrio. Naguo ũũra-thoni na ũmaraya waku. 30 nĩcio ikũreheire maũndũ macio, nĩgũkorwo nĩwerirĩrie ndũrĩrĩ icio, na ũgĩthaahia na mĩhianano yacio. 31 Wee ũrũmĩrĩire mĩthĩire ya mwarĩ wa nyũkwa; nĩ ũndũ ũcio nĩngakũnengera gĩkombe gĩake ũkĩnyiite na guoko gwaku.

32 “Mwathani Jehova ekuuga ũũ:

“Wee ũkaanyũira gĩkombe kĩa mwarĩ wa nyũkwa,
gĩkombe kĩnene na kĩriku;
nĩgĩkarehe kĩnyararo na itheko,
nĩgũkorwo nĩkĩyũrĩrũ mũno.

33 Wee nĩũkaiyũrwo nĩ ũrĩũ na kĩa, gĩkombe kũ kĩa mwanangĩko na ihooru, gĩkombe kũ kĩa mwarĩ wa nyũkwa Samaria.

34 ũgaakĩnyũira na ũkĩinĩkĩrĩre; ũgaakĩringithia thĩ, kĩenyũkange icere, na wĩtarũrange nyondo.

Nĩ nĩ njarĩtie ũhoru ũcio, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.

35 “Nĩ ũndũ ũcio Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Kuona atĩ wee nĩũriganĩrwo nĩ nĩ na ũkanjikia na thuutha waku, no nginya ũcookererwo nĩ maciaro ma ũũra-thoni waku na ũmaraya waku.”

36 Jehova aanjĩrĩre atĩrĩ: Mũrũ wa mũndũ, nĩũgũtuĩra Ohola na Oholiba ciira? Nĩ ũndũ ũcio marũithie nĩ ũndũ wa mĩtugo yao ĩrĩ magigi, 37 nĩgũkorwo nĩmatharĩtie, namo moko mao maiyũrĩte thakame. Matharĩtie na mĩhianano yao; o na makamĩrutĩra ciana ciao magongona, iria manjarĩre, ituĩke irio ciayo. 38 O na ningĩ ũndũ ũngĩ manjĩkĩte nĩ ũyũ: Ihinda o rĩũ nĩmathaahirie handũ-hakwa-harĩa-haamũre, na magĩthũkia Thabatũ ciakwa. 39 Mũthenya o ro ũcio maarutire ciana ciao igongona kũrĩ mĩhianano yao-rĩ, noguo maatoonyire handũ-hakwa-harĩa-haamũre na makĩhathaahia. ũguo nĩguo meekire thĩnĩ wa nyũmba yakwa.

40 “O na ningĩ magĩtũmanĩra arũme arĩa mookire kuuma kũraya, na hĩndĩ ĩrĩa maakinyire, mũgĩthamba nĩ ũndũ wao, na mũkĩthaka rangi maitho, na mũkĩngemia na mathaga. 41 Ningĩ mũgĩkarĩra ũrĩrĩ warĩtwo na ũkagemio mũno, na hau mbere yaguo hakaigwo metha ĩrĩa mwaigagĩrĩra ũbumba na maguta marĩa maarĩ makwa.

42 “Nake nĩarigiicĩirio nĩ kĩrĩndĩ kĩingĩ kĩanegenaga gĩtekũmaka; andũ a Sabea* makĩrehwo kuuma werũ-inĩ, marĩ hamwe na gĩkundi kĩa andũ matarĩ igweta, nao magĩkĩra mũtumia ũcio na mwarĩ wa nyina bangiri moko, na makĩmekĩra tanji thaka mĩtwe. 43 Ningĩ ngĩaria ũhoru wa ũcio waniinĩtwo hinya nĩ ũtharia, ngiuga atĩrĩ, ‘Rĩũ nĩmarekwo mamũhũthĩre ta mũmaraya, nĩgũkorwo ũguo nĩguo atarĩ.’ 44 Nao magĩkoma nake. O ta ũrĩa arũme makomaga na mũmaraya, ũguo nĩguo maakomire na andũ-a-nja acio maagĩte thoni, nao nĩ Ohola na Oholiba. 45 No andũ arĩa athingu nĩmakamaherithia na iherithia rĩa andũ-a-nja arĩa matharagia

* 23:42 Andũ a Sabea maatũũraga bũrũri wa Arabia na maarĩ onjoria (Ayub 6:19).

na magaitithia thakame, tondũ nĩmatharagia, na moko mao maiyũrite thakame.

⁴⁶ “Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Mareherei kĩrĩndĩ kĩmookĩrĩre, na mũmaneane maguoyohithio na matahwo. ⁴⁷ Kĩrĩndĩ kũu nĩgĩkamahũũra na mahiga nyuguto na kĩmatemange na hiũ ciao cia njora; gĩkooraga aanake na airĩtu ao, na gĩcine nyũmba ciao.

⁴⁸ “Nĩ ũndũ ũcio nĩnganiina ũũra-thoni kũu bũrũri ũcio nĩguo andũ-a-nja othe makaanio, matikaneke maũndũ ma ũtharia ta inyuĩ. ⁴⁹ Inyuĩ nĩmũkaherithio nĩ ũndũ wa ũũra-thoni wanyu, na mũcookererwo nĩ maciaro ma mehia manyu ma kũhooya mĩhianano. Na inyuĩ hĩndĩ ĩyo nĩmũkamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Mwathani Jehova.”

24

Nyũngũ ya Kũruga

¹ Mwaka-inĩ wa kenda, mũthenya wa ikũmi wa mweri wa ikũmi, kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩre, ngũrwo atĩrĩ: ² “Mũrũ wa mũndũ, andĩka mũthenya wa ũmũthĩ nĩ tarĩki ciigana, o ũyũ wa ũmũthĩ, tondũ mũthenya ũyũ wa ũmũthĩ mũthamaki wa Babuloni nĩarigiicĩirie Jerusalemu. ³ Arĩria andũ aya a nyũmba ĩno nemi na ngerekano, ũmeere atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ:

“ ‘Hagĩra nyũngũ ya kũruga;
mĩhagĩre na ũmĩitĩrĩre maaĩ.

⁴ Īkĩra icunjĩ cia nyama thĩinĩ wayo,
icunjĩ ciothe iria njega, ta cia kũgũrũ na guoko.
Mĩiyũrie na mahĩndĩ marĩa mega mũno;

⁵ oya nyamũ ĩrĩa njega mũno rũũru-inĩ.
Igĩrĩra ngũ rungu rwayo nĩ ũndũ wa mahĩndĩ;
reke ĩtherũke,
namo mahĩndĩ mahĩre o kũu thĩinĩ wayo.

⁶ “ ‘Nĩgũkorwo Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ:
“ ‘Kaĩ itũũra rĩu inene rĩitithagia thakame rĩrĩ na haro-ĩ,
o na nyũngũ ĩyo ĩrĩ na mũcura,
ĩrĩa gĩkũrĩ kĩayo gĩtangĩthira!
Mĩonorie kĩrung’o, o kĩrung’o,
itegũcuukĩrwo mĩtĩ.

⁷ “ ‘Nĩgũkorwo thakame ĩrĩa rĩitithĩtie ĩrĩ o thĩinĩ warĩo:
Rĩamĩtire o kũu rwaro-inĩ rwa ihiga itheri;
rĩtiamĩtire tũri-inĩ,
harĩa rũkũngũ rũngĩamĩthikire.

⁸ Nĩgeetha njarahũre mang’ũrĩ na ndĩrĩhĩrie-rĩ,
ndaitire thakame yarĩo rwaro-inĩ rwa ihiga itheri,
nĩguo ndĩgathikwo.

⁹ “ ‘Nĩ ũndũ ũcio, ũũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga:
“ ‘Kaĩ itũũra rĩu inene rĩitithagia thakame rĩrĩ na haaro-ĩ!
O na nĩ nĩngacookanĩrĩria ngũ hĩba ndaaya na igũrũ.

¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio iganĩrĩra ngũ,
na wakie mwaki.

Ruga nyama icio wega,
na ũtukanie na ĩndo cia gũcamia wega;
namo mahĩndĩ ũreke macure.

¹¹ Nĩngĩ ũhagĩre nyũngũ ĩyo theri makara-inĩ,

nginya ìhiũhe na gĩcango kĩayo gĩtunĩhe,
nĩguo gĩko kĩayo gĩtweke,
na gĩkũrĩ kĩayo gĩcinwo, gĩthire.

¹² Nĩkĩremete njĩra ciothe;
gĩkũrĩ kũu kĩayo ti kĩrute,
o na gĩacinwo na mwaki.

¹³ “Rĩu-rĩ, gĩko gĩaku nĩ ũũra-thoni. Tondũ ngeretie gũgũtheria, no wee ndũngĩthera gĩko gĩaku, wee ndũngĩthera rĩngĩ nginya mang’ũrĩ makwa ma gũgũũkĩrĩra makahũahũa.

¹⁴ “Nĩ Jehova nĩnjarĩtie. Ihinda nĩikinyu njĩke ũndũ. Ndikerigĩrĩria; na ndikaiguanĩra tha kana ndĩricũkwo. Ũgaatuĩrwo ciira kũringana na mĩtugo yaku, na ciiko ciaku, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.’ ”

Mũtumia wa Ezekieli Gũkua

¹⁵ Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩrwo atĩrĩ: ¹⁶ “Mũrũ wa mũndũ, atĩrĩ, ndĩ hakuhĩ gũkwehereria kĩrĩa gĩkenagia maitho maku mũno na igũtha o rĩmwe. No rĩrĩ, ndũgacakae kana ũrĩre, o na kana ũite maithori. ¹⁷ Caaya ũkirĩte; tiga kũrĩrĩra ũcio ũkuĩte. Ikara wĩohete kĩremba mũtwe na wĩkirĩte iraatũ magũrũ; ndũkehumbĩre kanua kana ũrĩre irio cia mũtugo wa hĩndĩ ya macakaya.”

¹⁸ Nĩ ũndũ ũcio ngĩrooka kwarĩria andũ rũciinĩ, na hwaĩ-inĩ ũcio mũtumia wakwa agĩkua. Rũciinĩ rũrũ rũngĩ ngũika o ta ũrĩa ndaathĩtwo njĩke.

¹⁹ Nao andũ acio makĩnjũũria atĩrĩ, “Kaĩ ũtangĩtwĩra ũhoru wa maũndũ maya na ũrĩa matũkonĩ?”

²⁰ Nĩ ũndũ ũcio ngĩmeera atĩrĩ, “Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩrwo atĩrĩ: ²¹ Īra andũ a nyũmba ya Isiraeli atĩrĩ, ‘Ũũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga: Ngirie gũthaahia handũ-hakwa-harĩa-haamũre, hau gũikaro kĩa hinya kĩrĩa mwĩtĩaga nakĩo, o kũu gĩkenagia maitho manyu, kĩrĩa mwendete. Ariũ na aarĩ anyu arĩa mwatigire na thuutha makaaninwo na rũhiũ rwa njora. ²² Na inyuĩ nĩmũgeeka o ta ũguo nĩ njĩkĩte. Mũtikehumbĩra kanua kana mũrĩre irio cia mũtugo wa hĩndĩ ya macakaya. ²³ Nĩmũgaikara mwĩohete iremba mĩtwe na mwĩkirĩte iraatũ magũrũ. Mũtigacakaya kana mũrĩre, no nĩmũkahwererekera tondũ wa mehia manyu na mũcaayage thĩnĩ wanyu. ²⁴ Ezekieli agaatuĩka rũũri harĩ inyuĩ; mũgeeka o ta ũguo we ekĩte. Hĩndĩ ĩrĩa maũndũ macio mageekĩka-rĩ, nĩrĩo mũkaamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Mwathani Jehova.’

²⁵ “Nawe mũrũ wa mũndũ, mũthenya ũrĩa ngeeheria gũikaro kĩa kĩa hinya, gĩkeno kĩa na riiri wao, na kĩndũ kĩrĩa gĩkenagia maitho mao, na wendi wa ngoro ciao, na aanake na airĩtu ao o nao, ²⁶ mũthenya ũcio mũndũ ũũrĩte kwao nĩagakũrehera ũhoru. ²⁷ Hĩndĩ ĩyo kanua gaku nĩgagatumũka; nĩũkaria nake, na ndũgacooka gũkĩra. Nĩ ũndũ ũcio wee ũgaatuĩka rũũri harĩo, nao nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova.”

25

Ũrathi wa Gũũkĩrĩra Amoni

¹ Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire ngĩrwo atĩrĩ: ² “Mũrũ wa mũndũ, erekeria ũthiũ waku harĩ Amoni, na ũmarathĩre ũhoru wa kũmookĩrĩra.

³ Meere atĩrĩ, ‘Iguai kiugo kĩa Mwathani Jehova. Ũũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga: Tondũ nĩmuoigire, “Aha!” Igũrũ rĩa harĩa-hakwa-haamũre hĩndĩ ĩrĩa haathaahirio, o na igũrũ rĩa bũrũri wa Isiraeli rĩrĩa

wanangirwo, na ningĩ igũrũ rĩa andũ a Juda hĩndĩ ĩrĩa maatahirwo-rĩ, ⁴ nĩ ũndũ ũcio nĩngũmũneana kũrĩ andũ a kũu irathĩro mũtuĩke kĩndũ kĩa. Nĩmagaaka kambĩ ciikaro ciao na mambe hema ciao, thĩnĩ wanyu; nĩmakaarĩa matunda manyu, na manyue iria rĩanyu. ⁵ Nĩngagarũra Raba gũtuĩke ũrĩithio wa ngamĩra, nakuo Amoni gũtuĩke gwa kwarahwo nĩ ng'onde. Hĩndĩ ĩyo nĩmũkamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova. ⁶ Nĩgũkorwo ũũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga: Tondũ inyuĩ nĩmũhũrĩte hĩ na mũkarĩngithia makinya manyu thĩ, mũgĩkenagĩrĩra bũrũri wa Isiraeli mũrĩ na rũmena ruothe rwa ngoro cianyu, ⁷ nĩ ũndũ ũcio nĩngamũtambũrũkĩria guoko gwakwa, ndĩmũũkĩrĩre na ndĩmũneane mũtahwo nĩ ndũrĩrĩ. Nĩngamweherania na ndũrĩrĩ, na ndĩmũniine mabũrũri-inĩ. Nĩngamwananga, na inyuĩ nĩmũkamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova.' ”

Ũrathi wa Gũũkĩrĩra Moabi

⁸ “Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: ‘Tondũ Moabi na Seiru moigire atĩrĩ, “Ta rora, nyũmba ya Juda ĩtuĩkĩte o ta ndũrĩrĩ iria ingĩ ciothe,” ⁹ nĩ ũndũ ũcio nĩngaguũria rũbaru rwa Moabi, nyambĩrĩrie na matũũra makuo ma mĩhaka-inĩ, na nĩmo Bethi-Jeshimothu, na Baali-Meoni, na Kiriathaimu, na nĩmo monagwo marĩ riiri wa bũrũri ũcio. ¹⁰ Nĩnganeana Moabi hamwe na Aamoni moko-inĩ ma andũ a Irathĩro matuĩke indo ciao, nĩgeetha Aamoni acio matikanaririkanwo ndũrĩrĩ-inĩ; ¹¹ na nĩ nĩngaherithia Moabi. Hĩndĩ ĩyo nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova.’ ”

Ũrathi wa Gũũkĩrĩra Edomu

¹² “Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: ‘Tondũ Edomu nĩerĩhĩrie harĩ nyũmba ya Juda na agĩtuĩka mũhĩtia mũno nĩ ũndũ wa gwĩka ũguorĩ, ¹³ nĩ ũndũ ũcio Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Nĩngatambũrũkia guoko gwakwa njũkĩrĩre Edomu na njũrage andũ akuo na mahiũ mao. Nĩngakwananga, na kuuma Timani nginya Dedani, nĩmakooragwo na rũhiũ rwa njora. ¹⁴ Nĩngerĩhĩria harĩ Edomu na guoko kwa andũ akwa Isiraeli, nao nĩmageeka Edomu kũringana na marakara makwa na mang'ũrĩ makwa; nĩmakamenya kwĩrĩhĩria gwakwa, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.’ ”

Ũrathi wa Gũũkĩrĩra Filistia

¹⁵ “Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ; ‘Tondũ Afilisti nĩmekire maũndũ ma kwĩrĩhĩria, na makĩrĩhĩria marĩ na rũmena ngoro-inĩ ciao na marĩ na muku wa matukũ maingĩ magĩtua atĩ nĩmekwananga Juda, ¹⁶ nĩ ũndũ ũcio Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Ngirie gũtambũrũkia guoko gwakwa njũkĩrĩre Afilisti, na nĩngeheria Akerethi na nyanange arĩa matigaire ndwere-inĩ cia iria. ¹⁷ Nĩngerĩhĩria harĩ na rĩrĩhĩria inene na ndĩmaherithie ndĩ na mang'ũrĩ. Hĩndĩ ĩyo nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova, hĩndĩ ĩrĩa ngeerĩhĩria harĩ.’ ”

26

Ũrathi wa Gũũkĩrĩra Turo

¹ Mwaka-inĩ wa ikũmi na ũmwe, mũthenya wa mbere wa mweri, kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩre, ngĩrwo atĩrĩ: ² “Mũrũ wa mũndũ, tondũ Turo* riugĩte atĩrĩ ũhoru wa Jerusalemu, ‘Aha! Kĩhingo gĩa gũtoonya kwa ndũrĩrĩ nĩkiunange, na nĩ ngahingũrĩrwo mĩrango yarĩ; rĩu tondũ nĩ

* **26:2** Turo rĩarĩ itũũra inene rĩa gĩcigĩrĩra kĩa Foinike; Ezekieli aarathire ũhoru wa gũũkĩrĩra Turo gũkĩra mũnabii ũngĩ o wothe.

kwanangĩtwo-rĩ, nĩngũgaacĩra,' ³ nĩ ūndũ ūcio Mwathani Jehova oigĩte ūũ: Nĩngũgũkĩrĩra wee Turo, na nĩngarehe ndũrĩrĩ nyingĩ igũũkĩrĩre, ta iria rĩgĩkia makũmbĩ marĩo na igũrũ. ⁴ Nĩmakananga thingo cia Turo, na mamomere mĩthiringo yarĩo irĩa mĩraihi na igũrũ; nĩngate kagoto karĩo na ndĩgũtue rwaro rwa ihiga itheri. ⁵ Kũu iria-inĩ gũgaatuĩka kũndũ gwa gũtambũrũkĩria nga cia gũtega thamaki, nĩgũkorwo ūhoru ūcio nĩ nĩ njarĩtie, ūguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. Narĩo itũũra rĩu rĩgaatuĩka rĩa gũtahwo nĩ ndũrĩrĩ, ⁶ nakuo kũndũ kwarĩo kũrĩa gũtũuragwo kũu bũrũri-thĩinĩ nĩgũkaniinwo na rũhiũ rwa njora. Hĩndĩ ĩyo nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ Jehova.

⁷ “Nĩgũkorwo Mwathani Jehova ekuuga ūũ: Kuuma mwena wa gathigathini nĩngarehe Nebukadinezaru, mũthamaki wa Babuloni, mũthamaki wa athamaki, okĩrĩre Turo arĩ na mbarathi, na ngaari cia ita, na ahaici a mbarathi, na mbũtũ nene ya ita. ⁸ Nĩakananga kũndũ gwaku gwa gũtũurwo kũu bũrũri-inĩ na rũhiũ rwa njora, na arute wĩra wa gũkũrigiicĩria, agũũkĩrĩre, aakithie ihumbu nginya thingo-inĩ ciaku, na ambararie ngo ciake agũũkĩrĩre. ⁹ Nĩakoonereria nditi ya mĩgogo amomere thingo ciaku, na amomere mĩthiringo yaku irĩa mĩraihi na igũrũ na indo ciake cia mbaara. ¹⁰ Mbarathi ciake igaakorwo irĩ nyingĩ ūũ atĩ nĩngagũthika na rũkũngũ. Thingo ciaku nĩkainaina nĩ ūndũ wa inegene rĩa mbarathi cia mbaara, na makaari, na ngaari cia ita hĩndĩ irĩa agaatoonyera ihingo-inĩ ciaku ta ūrĩa andũ matoonyaga itũũra inene rĩrĩa thingo imomoretwo. ¹¹ Mahũngũ ma mbarathi ciake nĩmakaranga njĩra ciaku ciothe; nĩakooraga andũ aku na rũhiũ rwa njora, nacio itugĩ ciaku cia hinya nĩikaagũa thĩ. ¹² Nĩmagagũtaha ūtonga waku na magũtunye indo ciaku cia wonjoria; nĩmakamomora thingo ciaku na matharie nyũmba ciaku iria njega, na maikie mahiga maku, na mbaũ, o na kagoto iria-inĩ. ¹³ Nĩngakinyia inegene rĩa nyĩmbo ciaku mũthia, na mũgambo wa inanda ciaku cia mũgeeto ndũkaiguu rĩngĩ. ¹⁴ Nĩngatũma ūtuĩke rwaro rwa ihiga itheri, na nĩũgatuĩka handũ ha gũtambũrũkĩrio nga cia gũtega thamaki. Ndũgacooka gwakwo rĩngĩ, nĩ ūndũ nĩ Jehova nĩ nĩ njarĩtie ūhoru ūcio, ūguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.

¹⁵ “Mwathani Jehova ekwĩra Turo atĩrĩ: Mabũrũri marĩa marĩ ndwere-inĩ cia iria githĩ matikainaina nĩ mũrurumo wa kũgũa gwaku, hĩndĩ irĩa arĩa magurarĩtio magaacaaya, nayo njũragano yũraganwo thĩinĩ waku? ¹⁶ Ningĩ anene othe arĩa marĩ ndwere-inĩ cia iria nĩmakehera itĩ-inĩ ciao cia ūnene, na marute nguo ciao iria ndaaya, na marute nguo ciao iria ng'emie. Mahumbĩtwo kĩmako, magaikara thĩ makĩinainaga mahinda mothe, maguoyohetio nĩwe. ¹⁷ Hĩndĩ ĩyo nĩmakoerera icakaya rĩgũkonĩ, makwĩre atĩrĩ:

“ ‘Kaĩ ūrĩ mwanange-ĩ, o wee itũũra rĩrĩ igweta,
o wee watũuragwo nĩ andũ arĩa maathiiaga iria-inĩ-ĩ!
Wee nĩwe warĩ na ūhoti kũu iria-inĩ,
wee na atũũri aku;
nĩwatũmaga arĩa othe maatũũraga kuo
manyiitwo nĩ guoya.

¹⁸ Rĩu-rĩ, mabũrũri marĩa marĩ ndwere-inĩ cia iria
nĩmakainaina mũthenya wa kũgũa gwaku;
icigĩrĩra cia iria-inĩ
nĩikamakio nĩ kũmomoka gwaku.’

¹⁹ “Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Hĩndĩ irĩa ngaatũma ūtuĩke itũũra inene rĩtiganĩrio, ūhaane ta matũũra manene marĩa matatũuragwo, na

hĩndĩ ĩrĩa ngaareka ũriku wa iria ũkũhumbĩre, naguo ũingĩ wa maaĩ marĩo ũgũthike-rĩ, ²⁰ hĩndĩ ĩyo nĩguo ngaagũikũrũkia hamwe na arĩa maikũrũkagio irima-inĩ harĩ andũ arĩa a tene. Nĩngatũma ũtũũre mũhuro wa thĩ, ta kũndũ kũrĩa gũtũũrĩte gũkirĩte ihooru o kuuma tene, hamwe na arĩa maikũrũkagio irima-inĩ, nawe ndũgacooka kana ũikare gũkũ bũrũri-inĩ wa arĩa marĩ muoyo. ²¹ Nĩngatũma ũrĩkĩrĩrie na kĩmako kĩnene, nawe ndũgacooka kuonwo rĩngĩ. Ũgaacaragio na ndũgacooka kuoneka, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.”

27

Gũcakaĩra Turo

¹ Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngũrwo atĩrĩ, ² “Mũrũ wa mũndũ, cakaya nĩ ũndũ wa Turo. ³ ĩra Turo, itũũra rĩu rĩrĩ itonyero-inĩ rĩa iria, rĩu rĩonjoranagia na andũ a ndwere-inĩ nyingĩ cia iria atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ:

“ ‘Ugaga atĩrĩ, wee Turo,

“Nĩ thakarĩte ngarĩkia.”

⁴ Wathani waku warĩ o kũu iria gatagatĩ;
aaki aku nĩo maatũmire ũthaka waku ũkinyanĩre.

⁵ Maagũthondekeire mbaũ ciaku ciothe
na mĩkarakaba kuuma Seniru;*

nĩmooire mĩtarakwa ya kuuma Lebanoni
nĩguo magũthondekere mũtĩ wa kĩbebero.

⁶ Nayo mũtĩ ya gũtwarithia marikabu
makĩmĩthondeka na mĩgandi kuuma Bashani;
nacio mbaũ cia mĩthithinda cioimĩte ndwere-inĩ cia iria rĩa Kitimu,
magĩgwakĩra nacio marikabu thĩinĩ, igemetio na mĩguongo.

⁷ Taama mwega wa gatani ũrĩa mũgemie wa kuuma bũrũri wa Misiri
nĩguo warĩ gĩtama gĩaku gĩa gũtwara marikabu,
na noguo warĩ bendera yaku;

ciandarũa ciaku cia kũhumbĩra igũrũ na cio
ciarĩ cia rangi wa bururu na wa ndathi,
kuuma ndwere-inĩ cia iria mwena wa Elisha.†

⁸ Andũ a Sidoni‡ na Arivadi nĩo maatwarithagia marikabu ciaku;
nao andũ aku arĩa oogĩ, wee Turo, nĩo maarutaga wĩra marikabu-inĩ.

⁹ Mabundi arĩa akũrũ a Gebali
nĩo maarutaga wĩra wa gũthinga mĩanya kũu marikabu-inĩ.

Marikabu ciothe cia iria-inĩ na atwarithia a cio
mookĩte kũu nĩguo mũthogorane nao indo ciaku.

¹⁰ “ ‘Andũ a Perisia, na Ludu, na Putu
nĩo maatungataga marĩ thigari mbũtũ-inĩ ciaku cia ita.
Maacuuragia ngo na ngũbia ciao cia kĩgera thingo-inĩ ciaku,
igakũrehagĩra riiri.

¹¹ Andũ a Arivadi na Heleki
nĩo maarangagĩra thingo ciaku mĩena yothe;
nao andũ a Gamadi
nĩo maakoragwo marĩ mĩthiringo-inĩ yaku ĩrĩa mĩraihi na igũrũ.
Maacuuragia ngo ciao gũthiũrũrũkĩria thingo ciaku;

* **27:5** Na norĩo itũũra rĩa Herimoni. † **27:7** Elisha rĩarĩ itũũra inene mwena wa irathĩro wa Kuporo. ‡ **27:8** Sidoni rĩarĩ itũũra rĩa gĩcukĩro kĩa marikabu kilomita 40 mwena wa gathigathini wa Turo.

magītũma ũthaka waku ũkinyanĩre.

12 “ ‘Andũ a Tarishishi[§] nĩmarutithanirie wĩra wa wonjoria nawe nĩ ũndũ wa ũrĩa warĩ na ũtonga mũnene wa indo; nĩmakũũranagia indo ciaku cia wonjoria na betha, na kĩgera, na mabati, na ngocorai.

13 “ ‘Ningĩ andũ a Javani, na Tubali, na Mesheki nĩmoonjorithanagia nawe; maakũũranagia indo ciaku na ngombo, na indo ciao cia gĩcango.

14 “ ‘Andũ a Bethi-Togarima nĩmakũũranagia indo ciaku cia wonjoria na mbarathi cia wĩra, na mbarathi cia ita, o na nyũmbũ ciao.

15 “ ‘Ningĩ andũ a Dedani nĩmoonjorithanagia nawe, na mabũrũri maingĩ ma ndwere-inĩ cia iria maarĩ agũri a indo ciaku; maakũũranagia na mĩguongo na mĩbĩngũ.

16 “ ‘Ningĩ andũ a Suriata nĩmarutithanirie wĩra wa wonjoria nawe tondũ wa indo ciaku kũingĩha; nĩmakũũranirie indo ciaku cia wonjoria na tũhiga twa thumarati, na mataama ma rangi wa ndathi, na nguo iria ng’emie, na gatani irĩa njega, na maricani, o na tũhiga twa goro tũrĩa tũtune.

17 “ ‘Juda na Isiraeli nĩmoonjorithanagia nawe; magĩkũũrania indo ciaku cia wonjoria na ngano ya kuuma Minithu, na theremende, na ũũkĩ, na maguta, na ũbani.

18 “ ‘Ningĩ andũ a Dameski,* tondũ wa indo ciaku nyingĩ na ũtonga waku mũnene wa indo, nĩmarutithanirie wĩra wa kwonjorithia nawe wa wendia wa ndibei ya kuuma Helibona, na guoya wa ng’onde wa kuuma Zaharu.

19 “ ‘Ningĩ andũ a Avedani, na Ajavani moimĩte Uzali nĩmagũraga indo ciaku cia wonjoria; nĩmakũũranagia indo ciaku cia wonjoria na igera iria ndure, na mahuti marĩa manungi wega, o na mũtarathini.

20 “ ‘Ningĩ andũ a Dedani nĩ moonjorithanagia nao matandĩko ma mbarathi.

21 “ ‘Ningĩ andũ a Arabia na anene othe a Kedari maarĩ agũri a indo ciaku; nĩmarutithanirie wĩra wa wonjoria nawe wa tũgondũ, na ndũrũme, na mbũri.

22 “ ‘Nao onjoria a kuuma Sheba na Rama nĩmoonjorithanagia nawe; nĩ ũndũ indo ciaku cia wonjoria maacikũũranagia na indo iria njega mũno cia mĩthemba yothe ya mahuti manungi wega, na tũhiga twa goro, na thahabu.

23 “ ‘Ningĩ andũ a Harani,† na Kane, na Edeni, marĩ hamwe na onjoria a Sheba, na Ashuri, na Kilimadi nĩmoonjorithanagia nawe. 24 Kũu ndũnyũ-inĩ yaku-rĩ, nĩmoonjorithanagia nawe nguo iria thaka, na itambaya cia bururu, na nguo iria ng’emie, na mĩgeka ya marangi maingĩ itumĩtwo na ndigi njogotho ikundĩkĩtwo ikanyiitio.

25 “ ‘Marikabu cia Tarishishi
nĩcio igũkuuagĩra indo ciaku cia wonjoria.

Ūiyũrĩrĩrio mĩrigo mĩritũ
o kũu iria gatagatĩ.

26 Andũ aku arĩa matwarithagia marikabu
magũtwaraga maria-inĩ gatagatĩ.

No rĩrĩ, rũhuho rwa mwena wa irathĩro
nĩrũgakuunanga ũtuĩkange icunĩ
ũrĩ kũu iria gatagatĩ.

§ 27:12 Tarishishi rĩarĩ itũũra rĩarĩ ndwere-inĩ cia iria mwena wa gũthini wa Sipania (1Ath 10:22; Jon 1:3). * 27:18 Dameski rĩarĩ itũũra inene rĩa Suriata. † 27:23 Harani rĩarĩ itũũra inene rĩa Karikemishi, na rĩarĩ na ngumo ũhoru-inĩ wa wonjoria na ũhooi wa ngai ya mweri.

- 27 Ūtonga waku, na indo ciaku cia wonjoria, na cia wendia,
na thigari ciaku cia iria-inĩ, na arĩa marutaga wĩra marikabu-inĩ,
na arĩa marutaga wĩra wa gũthinga,
na onjorithia aku, na thigari ciaku ciothe,
na mũndũ ũngĩ o wothe ũrĩ marikabu-inĩ,
nĩmagatoonyerera iria gatagatĩ
mũthenya ũrĩa marikabu yaku ĩkoinĩkanga.
- 28 Mabũrũri marĩa mariganĩtie na iria nĩmagathingitha
hĩndĩ ĩrĩa aruti wĩra aku a marikabu-inĩ magaakaya.
- 29 Arĩa othe mahutanagia na mĩiko ya gũtwarithia marikabu
nĩmagatiganĩria marikabu ciao;
thigari cia iria-inĩ na arĩa othe marutaga wĩra marikabu-inĩ
makaarũgama hũgũrũrũ-inĩ cia iria.
- 30 Makaanĩrĩra, makũrĩrĩre marĩ na ruo;
makeitĩrĩria rũkũngũ mĩtwe, na megaragarie mũhu-inĩ.
- 31 Makenja mĩtwe yao nĩ ũndũ waku,
na mehumbe nguo cia makũnia.
Nĩmagakũrĩrĩra marĩ na ruo rwa ngoro,
na macakae nĩ kĩaha.
- 32 Na hĩndĩ ĩyo maragirĩka magĩgũcakayagĩra-rĩ,
nĩmakambĩrĩria macakaya magũkoniĩ, makiugaga atĩrĩ:
“Nũũ ũrĩ wakirio ta Turo,
athiũrũrũkĩirio nĩ iria?”
- 33 Hĩndĩ ĩrĩa indo ciaku cia wonjoria ciatwaragwo iria-inĩ-rĩ,
nĩwaiganithirie mabataro ma ndũrĩrĩ nyingĩ;
nĩ ũndũ wa ũtonga waku mũnene,
na ũingĩ wa indo ciaku cia wonjoria,
ũgĩtongia athamaki a thĩ.
- 34 Rĩu nĩwanangĩtwo nĩ iria
o kũu maaĩ-inĩ marĩa mariku;
nĩũtoonyereire hamwe na indo ciaku cia wonjoria,
o na arĩa othe mũtwaranaga nao.
- 35 Arĩa othe matũũraga mabũrũri-inĩ marĩa marĩ ndwere-inĩ cia iria
nĩmamakĩte nĩ ũndũ waku;
athamaki ao mainainaga nĩ kũmaka,
na magathita ithiithi nĩ guoya.
- 36 Nao onjoria marĩ gatagatĩ ka ndũrĩrĩ nĩmarakũnyũrũria;
nĩũkinyĩte mũthia wa kũguoyohithania,
nawe ndũgacooka kuonwo rĩngĩ.’ ”

28

Ūrathi wa Gũũkĩrĩra Mũthamaki wa Turo

¹ Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩrwo atĩrĩ: ² “Mũrũ wa mũndũ,
ĩra mũnene wa Turo atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova oigĩte ũũ:

“ Nĩ ũndũ ngoro yaku nĩyambararĩtie,
uugaga atĩrĩ, “Nĩ ndĩ ngai;
njikaragĩra gĩtĩ gĩa ũthamaki kĩa ngai
kũu iria gatagatĩ.”

No wee ũrĩ mũndũ na ndũrĩ ngai,
o na watũka wĩciiragia atĩ ũrĩ mũũgĩ o ta ngai.

³ Wee-rĩ, ũkĩrĩ mũũgĩ gũkĩra Danieli?
Anga gũtirĩ hito ũngĩhithwo?

- 4 Tondũ wa ũũgĩ waku na ũmenyo waku,
nĩwĩgĩĩrĩire na ũtonga,
na ũkehaĩra thahabu na betha
mĩthiithũ-inĩ yaku.
- 5 Tondũ wa ũmenyi waku mũnene wa wonjoria,
nĩwĩongereire ũtonga,
na nĩ tondũ wa ũtonga waku,
ngoro yaku nĩgĩĩte na mwĩtĩio.
- 6 “ Nĩ ũndũ ũcio Mwathani Jehova ekuuga ũũ:
“ Tondũ wĩciiragia ũrĩ mũũgĩ,
ũkohĩga o ta ngai-rĩ,
- 7 nĩngũkũrehithĩria andũ a kũngĩ magũũkĩrĩre,
nacio nĩ ndũrĩrĩ iria itarĩ tha o na hanini;
nĩgacomora hiũ ciacio cia njora ciũkĩrĩre ũthaka waku na ũũgĩ waku,
na itheecange riiri waku mũcangararu.
- 8 Nĩmagagũikũrũkia magũkinyie irima-inĩ,
na nĩũgaakua gĩkuũ kĩa ũhinya kũu gatagatĩ ka iria.
- 9 Hĩndĩ iyo nĩũkoiga atĩ, “Nĩ ndĩ ngai,”
ũrĩ mbere ya acio magaakũũraga?
Ūgaakorwo ũrĩ o mũndũ, no ti ngai,
ũrĩ moko-inĩ ma acio magaakũũraga.
- 10 Ūgaakua gĩkuũ ta kĩa andũ arĩa mataruaga,
moko-inĩ ma andũ a kũngĩ.
Nĩ nĩ njugĩte ũguo, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.’ ”
- 11 Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩrwo atĩrĩ: 12 “Mũrũ wa
mũndũ, ambĩrĩria macakaya makoniĩ mũthamaki wa Turo, ũmwĩre atĩrĩ:
‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ:
“ Wee warĩ kĩonereria kĩa ũkinyanĩru,
ũkaiyũrwo nĩ ũũgĩ, na ũgathakara o biũ.
- 13 Wee watũũrĩte Edeni,
mũgũnda wa Ngai;
wagemetio na kahiga gothe ka goro ta:
wakiki ĩrĩa ndune, na yakuti ĩrĩa ya rangi wa ngoikoni, na arimathi,
na thumarati ĩrĩa theru, na onigithi, na njathibi,
na yakuti ĩrĩa ya rangi wa bururu, na thumarati ĩrĩa nduru, na
baregethu.
Magemio maku maathondeketwo na thahabu;
mũthenya ũrĩa wee wombirwo noguo maahaarĩirio.
- 14 Waitĩrĩirio maguta ũtuĩke ta kerubi mũgitanĩri,
na nĩkĩo ndaakwamũrĩre.
Wee warĩ kĩrĩma-igũrũ kĩrĩa gĩtheru kĩa Ngai;
waceeragĩra mahiga-inĩ ma mwaki.
- 15 Ndwarĩ na ũcuuke mĩthiĩre-inĩ yaku,
kuuma mũthenya ũrĩa wombirwo,
nginya rĩrĩa waganu wonekire thĩnĩ waku.
- 16 Tondũ wa wonjoria waku kũingĩha, nawe ũkĩĩhia.
Nĩ ũndũ ũcio ngĩkũrutũrũra kuuma kĩrĩma-inĩ kĩa Ngai ũnyararĩkĩte,
na wee kerubi, wee ũgitanagĩra,
ngĩkũingata wehere mahiga-inĩ macio ma mwaki.
- 17 Ngoro yaku nĩyanyitirwo nĩ mwĩtĩio
nĩ ũndũ wa ũthaka waku,

nawe ūgīthūkia ūūgī waku
 nī ūndū wa riiri waku.
 Nī ūndū ūcio ngīgūikia thī;
 ndaagūtuire kīnyararo ūrī mbere ya athamaki.
 18 Nī ūndū wa mehia maku maingī na wonjoria ūtarī wa ma,
 nīūthaahītie kūndū gwaku kūrīa-gūtheru.
 Nī ūndū ūcio ngītūma mwaki uume thīinī waku,
 naguo ūgīkūniina,
 na ngīgūtua mūhu hau thī,
 maitho-inī ma arīa meeroragīra.
 19 Ndūrīrī ciothe iria ciakūū,
 nīcigegetio nīwe;
 nīūkinīyīte mūthia wa kūguoyohithia,
 nawe ndūgacooka kuonwo rīngī.’ ”

Ūrathi wa Gūūkīrīra Sidoni

20 Kiugo kīa Jehova nīkīanginyīrīire, ngīrwo atīrī: 21 “Mūrū wa mūdū,
 erekeria ūthiū waku Sidoni; rīrathīre ūhorō wa kūrīūkīrīra, 22 ūrīire atīrī:
 ‘Mwathani Jehova ekuuga ūū:
 “ ‘Wee Sidoni, nīngūgūūkīrīra,
 na nīngegīra na riiri thīinī waku.
 Nao nīmakamenya atī nī nī nī Jehova,
 hīndī īrīa ngaarīrehere iherithia,
 na ndīionanie atī ndī mūtheru thīinī warīo.
 23 Nīngarīrehithīria mūthiro,
 na ndūme thakame ītherere njīra-inī ciarīo.
 Arīa oorage nīmakaagūa thīinī warīo,
 naruo rūhiū rwa njora rūrīūkīrīre mīena yothe.
 Hīndī īyo nīmakamenya atī nī nī nī Jehova.
 24 “ ‘Gūtīrī hīndī īngī andū a Isiraēli makaagīa na thū mariganītie nacio,
 nīguo ituīke cong’e ūrī ruo, na mīigua mīūgī. Hīndī īyo nīmakamenya atī
 nī nī nī Mwathani Jehova.
 25 “ ‘Mwathani Jehova ekuuga ūū: Hīndī īrīa ngaacookanīrīria andū a
 Isiraēli moime ndūrīrī-inī kūrīa maahurunjirwo, hīndī īyo nīngonania
 maitho-inī ma ndūrīrī atī ndī mūtheru ndī thīinī wao. Hīndī īyo
 nīmagatūūra būrūri wao kīūmbe ūrīa ndaaheire ndungata yakwa Jakubu.
 26 Magaatūūra kuo marī agitīre, na nīmagaka nyūmba, na mahaande
 mīgūnda ya mīthabibū; nao magaatūūra marī agitīre rīrīa ngaarehe
 iherithia kūrī andū arīa othe mariganītie nao arīa maamacambagia. Hīndī
 īyo nīmakamenya atī nī nī nī Jehova Ngai wao.’ ”

29

Ūrathi wa Gūūkīrīra Misiri

1 Na rīrī, mwaka-inī wa ikūmi, mweri wa ikūmi, mūthenya wa ikūmi
 na īrī wa mweri wa ikūmi, kiugo kīa Jehova nīkīanginyīrīire, ngīrwo
 atīrī: 2 “Mūrū wa mūdū, erekeria ūthiū waku kūrī Firaūni mūthamaki
 wa Misiri, ūmūūkīrīre, na ūmūrathīre ūhorō wa kūmūūkīrīra na wa
 gūūkīrīra būrūri wothe wa Misiri. 3 Mwarīrie ūmwīre atīrī, ‘Mwathani
 Jehova ekuuga ūū:
 “ ‘Nīngūgūūkīrīra, wee Firaūni mūthamaki wa Misiri,
 o wee nyamū īno nene ūkomete tūrūū-inī twaku.
 Ugaga atīrī, “Nili nī rūū rwakwa;
 nī nī ndarūthondekire nī ūndū wakwa.”

- ⁴ No nīngagwīkīra ndwano thīa-inī ciaku,
na ndūme thamaki cia tūrūūi twaku ciīgwatīrīre ngūcī-inī ciaku.
Nīngakūguucia ngūrute tūrūūi-inī twaku,
hamwe na thamaki ciothe iria ciīgwatīrīre ngūcī-inī ciaku.
- ⁵ Nīngagūtiga werū-inī,
wee, hamwe na thamaki ciothe cia tūrūūi twaku.
Nīūkagūa kūu werū-inī,
na ndūkoererwo kana ūnganio.
Ngaakūneana ūtuīke irio
cia nyamū cia gīthaka, na nyoni cia rīera-inī.
- ⁶ Hīndī īyo arīa othe matūūruga būrūri wa Misiri nīmakamenya atī nīi nīi
nīi Jehova.

“Wee ūkoretwo ūrī mūthīgi wa kamūrangi wa gūtiira nyūmba ya Isiraeli. ⁷ Hīndī īrīa maakūnyitire na moko mao-rī, nīwatūkangire, na ūgītārūranga ciande ciao; hīndī īrīa meetiiranirie nawe-rī, nīwoinīkangire, nayo mīgongo yao ikīgonyoka.

⁸ “Nī ūndū ūcio Mwathani Jehova ekuuga ūū: Nīngakūrehithīria rūhiū rwa njora rūgūūkīrīre na rūūrage andū aku na mahiū mao. ⁹ Misiri gūgaatuīka būrūri mūtiganīrie, ūgakira ihooru. Hīndī īyo nīmakamenya atī nīi nīi Jehova.

“Tondū wee woigire atīrī, “Rūūi rwa Nili nī rwakwa; nī nīi ndarūthondekire,” ¹⁰ nī ūndū ūcio nīngūgūūkīrīra na njūkīrīre tūrūūi twaku, na nīngatūma būrūri wa Misiri wanangīke na ūkire ihooru, kuuma Migidoli nginya Aswani, o na nginya mūhaka-inī wa Kushi. ¹¹ Gūtīrī ikinya rīa mūndū kana rīa nyamū rīgaatuīkanīria kuo; gūtīrī mūndū ūgaatūūra kuo ihinda rīa mīaka mīrongo īna.* ¹² Nīngatūma būrūri wa Misiri ūkire ihooru gatagatī-inī ka mabūrūri marīa manangīku, na matūūra maguo manene matiganīrio mīaka mīrongo īna gatagatī ka matūūra manene marīa manangīku. Na nīngahurunjīra andū a Misiri ndūrīrī-inī, na ndīmaharaganīrie mabūrūri-inī.

¹³ “No rīrī, Mwathani Jehova oigīte atīrī: Mīaka mīrongo īna yathira-rī, nīngacookanīrīria andū a Misiri moime ndūrīrī-inī iria maahurunjirwo. ¹⁴ Nao andū arīa maatahītwo a Misiri nīngamacookia būrūri wa Pathirosi, būrūri ūrīa wa maithe mao. Marī kūu magaatuīka ūthamaki wīnyiihītie. ¹⁵ Ūgaakorwo wīnyiihītie gūkīra mothamaki mothe, na ndūgacooka rīngī gwītūūgīria igūrū rīa ndūrīrī iria ingī. Nī nīi ngaawagithia hinya ūū atī ndūrī hīndī ingī ūgaatha ndūrīrī. ¹⁶ Būrūri wa Misiri ndūgacooka gūtuīka mwīhoko wa andū a Isiraeli, no ūgaatūika kīrīrikania kīa mehīa mao ma gūcaria ūteithio kuo. Hīndī īyo nīmakamenya atī nīi nīi Mwathani Jehova.’ ”

¹⁷ Mwaka-inī wa mīrongo īrī na mūgwanja, mūthenya wa mbere wa mweri wa mbere, kiugo kīa Jehova nīkīanginyīrīre, ngīrwo atīrī: ¹⁸ “Mūrū wa mūndū, Nebukadinezaru, mūthamaki wa Babuloni, nīatūmire mbūtū ciake cia ita ciūkīrīre Turo na ihūūra inene; o mūtwe nīwamunyirwo njuīrī, na o kīande gīgīcūnūrwo. No rīrī, we mwene o na ita rīake matiarīhirwo kīndū nī ūndū wa mbaara īyo aarūithirie ya gūūkīrīra Turo. ¹⁹ Nī ūndū ūcio Mwathani Jehova ekuuga ūū: Nīngūneana būrūri wa Misiri harī Nebukadinezaru mūthamaki wa Babuloni, na

* **29:11** Ihinda rīa mīaka mīrongo īna rīmwe rīonanagia ihinda iraihu na iritū (4:6).

nĩagakuua ũtonga wakuo. Agaatunyana na atahe indo cia bũrũri ũcio, ituĩke cia kũrĩha mbũtũ ciake cia ita. ²⁰ Nĩndĩmũheete bũrũri wa Misiri ũtuĩke kĩheo gĩa kĩyo gĩaake, tondũ we na mbũtũ ciake cia ita meekire ũguo nĩ ũndũ wakwa, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.

²¹ “Mũthenya ũcio, nĩngatũma nyũmba ya Isiraeli ĩmerie rũhĩa, na ndumũre kanua gaku thĩinĩ wao. Hĩndĩ ĩyo nĩmakamenya atĩ niĩ nĩ nĩ Jehova.”

30

Gũcakaĩra Misiri

¹ Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩre, ngĩrwo atĩrĩ ² “Mũrũ wa mũndũ, ratha ũhoru, uuge atĩrĩ: ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ:

“ ‘Girĩkai, muuge atĩrĩ,

“Kaĩ mũthenya ũcio ũrĩ na haaro-ĩ!”

³ Nĩgũkorwo mũthenya ũcio nĩũkuhĩrĩrie,
mũthenya wa Jehova nĩũkuhĩrĩrie,
mũthenya ũrĩ na matu,

mũthenya ũrĩ na mũthiro harĩ ndũrĩrĩ.

⁴ Rũhiũ rwa njora nĩrũgookĩrĩra bũrũri wa Misiri,
naruo ruo rwa ngoro rũkinyĩrĩre Kushi.

Rĩrĩa arĩa moragĩtwo makaagũa kũu bũrũri wa Misiri,
ũtonga wakuo nĩũgakuuo,
nayo mĩthingi yakuo ĩmomorwo.

⁵ Andũ a Kushi na Putu, na Ludu, na Arabia guothe, na Lubia, na andũ a bũrũri wa kĩrĩkanĩro, makoora gwo na rũhiũ rwa njora marĩ hamwe na andũ a Misiri.

⁶ “ ‘Jehova ekuuga ũũ:

“ ‘Arata a Misiri nĩmakooragwo,
naguo hinya wake ũrĩa etĩaga naguo nĩũgaathira.

Kuuma Migidoli o nginya Aswani,
makoora gĩrwo kuo thĩinĩ na rũhiũ rwa njora,
ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.

⁷ “ ‘Nĩmagakira ihooru,
marĩ gatagatĩ-inĩ ka mabũrũri marĩa manangĩtwo, magakira ihooru,
namo matũũra mao manene magaakorwo
marĩ thĩinĩ wa matũũra manene marĩa manangĩku.

⁸ Hĩndĩ ĩyo nĩmakamenya atĩ niĩ nĩ nĩ Jehova,
rĩrĩa ngaacina bũrũri wa Misiri na mwaki,
nao arĩa othe maamateithagia mahehenjwo.

⁹ “ ‘Mũthenya ũcio-rĩ, nĩngatũma andũ moime harĩ niĩ marĩ na marikabu, mathĩ makahahũre andũ a Kushi, moime mwĩcaaro-inĩ wao. Nĩmakanyiitwo nĩ ruo rwa ngoro mũthenya ũcio bũrũri wa Misiri ũkaaniinwo, nĩgũkorwo ti-itherũ nĩũgakinya.

¹⁰ “ ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ:

“ ‘Nĩnganiina kĩrĩndĩ kĩa Misiri,
hũthĩrite guoko kwa Nebukadinezaru, mũthamaki wa Babuloni.

¹¹ We na mbũtũ ciake cia ita,
o mbũtũ icio ikĩrĩtie ndũrĩrĩ iria ingĩ ciothe kwaga tha,
nĩcio ikaarehwo, iniine bũrũri ũcio.
Nĩgacomora hiũ ciao cia njora, ciũkĩrĩre bũrũri wa Misiri

na ciyūrie būrūri ūcio andū arīa moragītwo.
 12 Nīngatūma tūrūūi tuothe twa Rūūi rwa Nili tūhwe,
 naguo būrūri ūcio ndīwenderie andū aaganu;
 ngaawananga na moko ma andū a kūngī,
 guo mwene, o hamwe na kīrīa gīothe kīrī kuo.
 Nīi Jehova nī nīi njarītie.

13 “ ‘Mwathani Jehova ekuuga ūū:
 “ Nīngathūkangia ngai cia mīhianano
 na niine mīhiano īrīa īrī Nofu.
 Gūtīgacooka kūgīa mūthamaki kūu būrūri wa Misiri,
 na nīngaiyūria būrūri ūcio wothe guoya.
 14 O nakuo Pathirosi nīngakwananga,
 na ngwatie mwaki kūu Zoani,
 o na herithanie kūu Thebesi.
 15 O nakuo Pelusiumu nīngagūitīrīria mang’ūrī makwa,
 o kūu kīgitīro kīa hinya kīa būrūri wa Misiri,
 na njeherie kīrīndī gīa kūu Thebesi.
 16 Nīngagwatia mwaki kūu būrūri wa Misiri,
 nakuo Pelusiumu nīgūkeehūūrithania nī ruo.
 Thebesi nīgūgatharīkīrwo.
 Nofu nīgūgakorwo na mīnyamaro ītegūtīgithīria.
 17 Aanake a Heliopoli* na a Bubasiti
 makooragwo na rūhiū rwa njora,
 nao andū a matūūra macio manene matahwo.
 18 Mūthenya nīūkagīa nduma† kūu Tehafunehasu
 rīrīa ngoinanga icooki rīa Misiri;
 kūu nīkuo hinya wake ūcio etīāga naguo ūgaathirīra.
 Nīakahumbīrwo nī matu,
 namo matūūra make nīmagatahwo.
 19 Nī ūndū ūcio nīngaherithia būrūri wa Misiri,
 nao nīmakamenya atī nīi nīi Jehova.’ ”

20 Mwaka-inī wa ikūmi na ūmwe, mūthenya wa mūgwanja wa mweri
 wa mbere, kiugo kīa Jehova nīkīanginyīrīire, ngīrwo atīrī: 21 “Mūrū wa
 mūdū, nīnyunīte guoko kwa Firaūni, mūthamaki wa Misiri. Gūtiohetwo
 na taama ūrī na ndawa nīguo kūhone, kana gūkoohanio na mītī nīguo
 kūgwate kūgīe na hinya wa kuoya rūhiū rwa njora. 22 Nī ūndū ūcio,
 Mwathani Jehova ekuuga ūū: Nīi nīngūūkīrīra Firaūni mūthamaki wa
 būrūri wa Misiri. Nīngūmuuna moko meerī, kūrīa kūgima na kūrīa
 kuunīku, na ndūme rūhiū rwa njora ruume guoko-inī gwake rūgwe
 thī. 23 Nīngahurunja andū a Misiri ndūrīrī-inī, na ndīmaharaganīrie
 mabūrūri-inī. 24 Nīngekīra moko ma mūthamaki wa Babuloni hinya, na
 ndīmūnengere rūhiū rwakwa rwa njora arūnyiite na guoko, no nīngoina
 moko ma Firaūni, nake acaaīre hau mbere yake, o ta mūdū ūgurarītio
 nguraro ya gīkuū. 25 Nīngekīra moko ma mūthamaki wa Babuloni
 hinya, no moko ma Firaūni nīmakaaga hinya. Hīndī īyo nīmakamenya
 atī nīi nīi Jehova, rīrīa ngaanengera mūthamaki wa Babuloni rūhiū
 rwakwa rwa njora arūnyiite na guoko, nake arūhiūrie okīrīre būrūri wa
 Misiri. 26 Nīngahurunja andū a Misiri ndūrīrī-inī, na ndīmaharaganīrie
 mabūrūri-inī. Hīndī īyo nīmakamenya atī nīi nīi Jehova.”

* 30:17 Heliopoli nī rīitwa rīa Kīyunani na rīgītaūrwo nī kuuga itūūra inene rīa ngai ya rīua.

† 30:18 Nduma rīngī yonanagia kūnūhwo, mwanangīko kana gīkuū.

31

Mūtarakwa wa Lebanoni

¹ Na rīrī, mwaka-inī wa ikūmi na ūmwe, mūthenya wa mbere wa mweri wa gatatū, kiugo kīa Jehova nīkīanginyīrīire, ngīrwo atīrī: ² “Mūrū wa mūdū, arīria Firaūni mūthamaki wa Misiri na kīrīndī gīake, ūmeere atīrī:

“ Nūū ūngīgerekano nawe ūhoroinī ūkonī ūnene?

³ Cūrania ūhoroinī wa būrūri wa Ashuri,
 ūrīa hīndī ūmwe warī mūtarakwa wa Lebanoni,
 warī na hongē thaka, ciahumbīrīte mūtītū ūcio;
 waraihīte na igūrū,
 gacūmbīrī kaguo gakagīa igūrū rīa mathangū marīa matumanu.

⁴ Wakūragio nī maaī,
 ithima iria ndiku nīciatūmaga ūraihe;
 tūrūū twa ithima icio twathereraga,
 tūgathiūrūrūkīria gītina kīaguo mīena yothe,
 na tūgathereria maaī
 mītī-inī yothe ya gīthaka.

⁵ Nī ūndū ūcio ūgīkīrīrīria kūrāiha
 gūkīra mītī yothe ya gīthaka;
 mathīgī maguo makīongerereka,
 na hongē ciaguo ikīraiha,
 igītheerema nī ūndū wa maaī kūingīha.

⁶ Nyoni ciothe cia rīera-inī
 igīaka itara mathīgī-inī maguo,
 nacio nyamū ciothe cia gīthaka
 ciaciara gīra rungu rwa hongē ciaguo;
 ndūrīrī ciothe iria nene
 ciatūūraga kīruru-inī kīaguo.

⁷ Ūthaka wago warī mūkaru,
 na mathīgī maguo magatheerema,
 nīgūkorwo mīri yaguo nīyatoonyete thī tīri-inī
 kūrīa kwarī na maaī maingī.

⁸ Mītarakwa īrīa yarī mūgūnda wa Ngai
 ndīngīaigananire naguo,
 kana mīthengera
 īiganane na mathīgī maguo,
 o na kana mīraracī
 īgerekano na hongē ciaguo,
 gūtīarī mūtī thīnī wa mūgūnda wa Ngai
 ūngīaigananire naguo gūthakara.

⁹ Nī nī ndaūthakarītie
 na hongē nyingī,
 o ngīnya mītī yothe ya Edeni īrīa yarī kūu mūgūnda wa Ngai
 īgītūka ya kūūguīra ūiru.

¹⁰ “ Nī ūndū ūcio Mwathani Jehova ekuuga ūū: Kuona atī nīwaraihīte na igūrū, na ūkarāiha mūthia wago igūrū rīa mathangū marīa matumanu, na tondū nīwetīagīra kūrāiha kwaguo-rī, ¹¹ nīndaūneanire kūrī mwathi wa ndūrīrī, nīguo aūherithie kūringana na ūrīa waganu wago watarī. Nīndaūteanirie, ¹² naruo rūrīrī rūtarī tha o na hanini, rūgakīria iria ingī gūthūka, rūkīūtēma, rūkīūtiga wagūa. Mathīgī maguo makīgūa irīma-igūrū na mīkuru-inī guothe; nacio hongē ciaguo ikīgūa

ciunĭkangiire kũu ituamba-inĩ ciothe cia bũrũri. Ndũrĩrĩ ciothe cia thĩ ikĩhehera kũiruru-inĩ kĩaguo, igĩtigana naguo. ¹³ Nyoni ciothe cia rĩera-inĩ igĩtũũra mũtĩ-inĩ ũcio wagwĩte, nacio nyamũ ciothe cia gĩthaka igĩtũũra kũu hongea-inĩ ciaguo. ¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio gũtirĩ mĩtĩ ĩngĩ ĩrĩ kũu gũkuhĩ na maaĩ ĩgaacooka gwĩtĩia nĩ ũndũ wa kũraiha na igũrũ, ĩraihie mĩthia yayo igũrũ rĩa mathangũ marĩa matumanu. Gũtirĩ mĩtĩ ĩngĩ ĩnyuĩte maaĩ wega ũguo ĩkaaraiha ta guo; yothe yorotereirio gĩkuũ-inĩ, kũndũ kũriku thĩ, kũrĩa andũ arĩa makuuaga matũũrĩte, o arĩa maikũrũkaga irima.

¹⁵ “ ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Mũthenya ũrĩa mũtĩ ũcio waikũrũkirio mbĩrĩra-inĩ, nĩndahingire ithima iria ciarĩ ndiku nĩ ũndũ wa kũucakaĩra; nĩndarũgamirie tũrũũ twakuo, namo maaĩ maingĩ makuo makĩhingĩrĩrio. Nĩ ũndũ wago ngĩhumba Lebanoni nduma, nayo mĩtĩ yothe ya gĩthaka ikĩhooha. ¹⁶ Nĩndatũmire ndũrĩrĩ ciinainio nĩ mũrurumo wago ũkĩgũa rĩrĩa ndaũikũrũkirie mbĩrĩra-inĩ hamwe na arĩa maikũrũkaga kũu irima. Hĩndĩ ĩyo mĩtĩ yothe ya Edeni, o ĩrĩa mĩega mũno gũkĩra ĩrĩa ĩngĩ ya Lebanoni, mĩtĩ yothe ĩrĩa yanyuithĩtio maaĩ wega, ĩkĩhoorerio ngoro ĩrĩ thĩ kũu kũriku. ¹⁷ Arĩa othe maatũũraga kũiruru-inĩ kĩaguo, arĩa maarĩ ngwatanĩro naguo gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ, o nao nĩmaikũrũkĩtio mbĩrĩra-inĩ hamwe naguo, mageturanĩra na arĩa maanooragwo na rũhiũ rwa njora.

¹⁸ “ ‘Nĩ mũtĩ ũrĩkũ harĩ mĩtĩ ya Edeni ũngĩgerekano nawe ũhoroinĩ ũkoniĩ riiri na ũnene? No rĩrĩ, o nawe nĩũgaikũrũkio hamwe na mĩtĩ ya Edeni nginya kũu thĩ kũriku; ũgaakoma gatagatĩ ka andũ arĩa mataruaga, hamwe na arĩa mooragirwo na rũhiũ rwa njora.

“ ‘Ūcio nĩwe Firaũni na kĩrĩndĩ gĩake gĩothe, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.’ ”

32

Gũcakaĩra Firaũni

¹ Mwaka-inĩ wa ikũmi na ĩrĩ, mũthenya wa mbere wa mweri wa ikũmi na ĩrĩ, kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩrwo atĩrĩ: ² “Mũrũ wa mũndũ, ambĩrĩria gũcakaĩra Firaũni, mũthamaki wa Misiri, ũmwĩre atĩrĩ: “ ‘Wee ũtariĩ ta mũrũũthi gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ;

ũtariĩ o ta nyamũ nene ya iria-inĩ,
ũkĩhũũra maaĩ kũu tũrũũ-inĩ twaku,
na ũkiunjuga maaĩ na makinya maku-rĩ,
ũgekĩra tũrũũ tũu ndooro.

³ “ ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ:
“ ‘Nĩngagũikĩria wabu wakwa,
ndĩ hamwe na kĩrĩndĩ kĩngĩ,
nakĩo nĩgĩgakũguucũrũria na wabu ũcio wakwa.

⁴ Nĩngagũikia kũu bũrũri-inĩ,
ngũnyugute werũ-inĩ ũtarĩ kĩndũ.
Nĩngatũma nyoni ciothe cia rĩera-inĩ ikũũmbĩrĩre,
nacio nyamũ ciothe cia gĩthaka ciĩhũũnĩrĩrie nawe.

⁵ Nĩngaragania nyama ciaku irĩma igũrũ,
namo matigari maku ndĩmaiũrie mĩkuru-inĩ.

⁶ Nĩngaiyũria thĩ na thakame yaku ĩyo ĩratherera
o nginya irĩma-inĩ,
nayo mĩkuru ĩyũre nyama ciaku.

⁷ Hĩndĩ ĩrĩa ngaakũhuhũkia-rĩ, nĩngahumbĩra igũrũ,

- nacio njata ndīciikīre nduma;
 nīngahumbīra riūa na itu,
 naguo mweri wage gūcooka kūruta ūtheri wago.
- 8 Motheri mothe marīa maaraga marī igūrū
 nīngatūma magūtūikīre nduma;
 nīngaiyūria būrūri waku nduma,
 ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.
- 9 Nīngathīnia ngoro cia andū aingī,
 rīrīa ngaakūrehera wanangīku ūrī kūu gatagatī-inī ka ndūrīrī,
 o kūu mabūrūri-inī marīa ūtooī.
- 10 Nīngatūma ndūrīrī nyingī imakio nīwe,
 nao athamaki a cio mainaine nī ūndū wa gwītīgīra nī ūndū waku,
 rīrīa ngaamahiūrīria rūhiū rwa njora.
- Mūthenya ūrīa ūkaagūa,
 o mūdū o mūdū nīakainaina
 ategūtīgithīria gwītīgīra nī ūndū wa muoyo wake.
- 11 “ Nīgūkorwo Mwathani Jehova ekuuga atīrī:
 “ Rūhiū rwa njora rwa mūthamaki wa Babuloni
 nīrūgagūūkīrīra.
- 12 Nīngatūma kīrīndī gīaku kīūragwo
 na hiū cia njora cia andū arīa marī hinya,
 o acio a rūrīrī rūtarī tha gūkīra ndūrīrī iria ingī ciothe.
- Nīmakahehenja mwītīo wa būrūri wa Misiri,
 nakīo kīrīndī gīakuo nīgīkang’aūranio.
- 13 Nīnganiina mahiū mao mothe
 marīa marī ndwere-inī cia maaī maingī,
 marīa matagacooka kunjugwo nī kūgūrū kwa mūdū,
 kana mekīrwo ndooro nī mahūngū ma mahiū.
- 14 Hīndī īyo nīngatūma maaī makuo mahoorere,
 na ndūme tūrūūī twakuo tūtherere ta maguta,
 ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.
- 15 Rīrīa ngaatūma būrūri wa Misiri ūkire ihooru,
 na njeherie kīrīa gīothe kīrī kūu būrūri-inī,
 na hūure arīa othe matūūraga kuo-rī,
 hīndī īyo nīmakamenya atī nī nī nī Jehova.’
- 16 “Macio nīmo macakaya marīa makaamūcakaīra. O nao airītu a
 ndūrīrī magaacakaya o ūguo; ūguo nīguo magaacakaīra būrūri wa Misiri
 na kīrīndī gīakuo, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.”
- 17 Mwaka-inī wa ikūmi na īrī, mūthenya wa ikūmi na ītano wa mweri
 ūcio, kiugo kīa Jehova nīkīanginyīrīre, ngīrwo atīrī: 18 “Mūrū wa
 mūdū, girīka nī ūndū wa kīrīndī kīa būrūri wa Misiri, na ūkīharūrūkie
 kūu thī kūrīku, hamwe na airītu a ndūrīrī iria irī hinya, o hamwe na
 arīa maikūrūkagio kūu irima-inī. 19 Moorie atīrī: ‘Inyuī mūrī ende gūkīra
 arīa angī? Ikūrūkai mūgakomio hamwe na arīa mataruīte.’ 20 Nao
 makaagūa hamwe na arīa maanooragwo na rūhiū rwa njora. Rūhiū rwa
 njora nīrūcomore; rekei akururio arī hamwe na kīrīndī gīake gīothe.
- 21 Kuuma kūu thīnī wa mbīrīra, atongoria arīa marī hinya nīmakaaragia
 ūhoro ūkonī būrūri wa Misiri na arīa marī ngwatanīro naguo, moige atīrī,
 ‘Nīmaikūrūkītio, na makometio hamwe na arīa mataruīte, o hamwe na
 arīa maanooragwo na rūhiū rwa njora.’

22 “Ashuri arĩ kũu hamwe na mbũtũ ciake ciothe cia ita; arigiicĩirio nĩ mbĩrĩra cia arĩa ake othe maanooragwo, o acio othe moragĩtwo na rũhiũ rwa njora. 23 Mbĩrĩra ciao irĩ irima kũrĩa kũriku, nacio mbũtũ ciake cia ita igũite irigiicĩirie mbĩrĩra yake. Arĩa othe maiyũrĩtie guoya thĩinĩ wa bũrũri wa arĩa marĩ muoyo nĩmoragĩtwo, makooragwo na rũhiũ rwa njora.

24 “Elamu arĩ o kũu, na kĩrĩndĩ gĩake gĩothe kĩrigiicĩirie mbĩrĩra yake. Othe nĩmoragĩtwo, makooragwo na rũhiũ rwa njora. Arĩa othe maiyũrĩtie bũrũri wa arĩa marĩ muoyo guoya maaharũrũkirio thĩ kũrĩa kũriku matarĩ aruu. Maikaraga maconokete marĩ hamwe na arĩa maharũrũkĩtio irima. 25 Nĩarĩrwo ũrĩrĩ gatagatĩ-inĩ ka arĩa maanakua, kĩrĩndĩ gĩake kĩrigiicĩirie mbĩrĩra yake. Acio othe ti aruu, na mooragirwo na rũhiũ rwa njora. Tondũ nĩo maaguoyohithanagia bũrũri wa arĩa marĩ muoyo, maikaraga maconokete marĩ hamwe na arĩa maharũrũkĩtio irima; magakomio hamwe na arĩa maanooragwo.

26 “Mesheki na Tubali marĩ kũu, nacio irĩndĩ ciao ciothe irigiicĩirie mbĩrĩra ciao. Acio othe matiruĩte, na mooragirwo na rũhiũ rwa njora tondũ nĩmaiũrĩtie bũrũri wa arĩa marĩ muoyo guoya. 27 Githĩ matikomete hamwe na njamba iria ingĩ cia ita iria itaruĩte iria ikuĩte, iria ciaharũrũkirio mbĩrĩra-inĩ hamwe na matharaita ma cio, o icio hiũ ciacio cia njora ciakomeirio mĩtwe yacio? Iherithia rĩa mehia mao rĩacookereire mahĩndĩ mao, o na akorwo kũguoyohithania kwa njamba icio cia ita nĩ kwaiũrĩte bũrũri wa arĩa marĩ muoyo.

28 “O nawe Firaũni-rĩ, nĩũkoinangwo na ũkomio gatagatĩ-inĩ ka arĩa mataruĩte, o hamwe na arĩa maanooragwo na rũhiũ rwa njora.

29 “Edomu arĩ kũu, hamwe na athamaki ake, na anene ake othe; o na maarĩ na hinya-rĩ, makometio hamwe na arĩa maanooragwo na rũhiũ rwa njora. Makomete hamwe na arĩa mataruĩte, o hamwe na arĩa maharũrũkagio irima.

30 “Anene othe a gathigathini, na andũ othe a Sidoni marĩ kũu; maaharũrũkirio hamwe na arĩa maanooragwo maconokete, o na kwarĩ na kũguoyohania kwarehetwo nĩ ũhoti wao. Makometio matarĩ aruu, marĩ hamwe na arĩa maanooragwo na rũhiũ rwa njora, na maikaraga maconokete marĩ hamwe na arĩa maharũrũkagio irima.

31 “Firaũni, we hamwe na mbũtũ yake yothe ya ita rĩake, nĩakameyonera, nake ahoorerio ngoro nĩ ũndũ wa kĩrĩndĩ gĩake gĩothe kĩrĩa kĩaanooragwo na rũhiũ rwa njora, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. 32 O na gũtuĩka nĩ nĩ ndatũmire aiyũrie guoya bũrũri-inĩ wa arĩa marĩ muoyo-rĩ, Firaũni hamwe na kĩrĩndĩ gĩake gĩothe nĩmagakomio hamwe na arĩa matarĩ aruu, hamwe na arĩa maanooragwo na rũhiũ rwa njora, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.”

33

Ezekieli Mũrangĩri

1 Ningĩ kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩrwo atĩrĩ: 2 “Mũrũ wa mũndũ, arĩria andũ anyu, ũmeere atĩrĩ: ‘Hĩndĩ irĩa ngaarehithia rũhiũ rwa njora rũũkĩrĩre bũrũri, nao andũ a bũrũri ũcio methuurĩre mũndũ ũmwe wao mamũtue mũrangĩri wao, 3 nake one rũhiũ rwa njora rũgĩũka gũũkĩrĩra bũrũri ũcio, nake ahuhe karumbeta nĩgeetha amenyithie andũ mehũũge-rĩ, 4 hĩndĩ iyo mũndũ wotho ũrĩa ũkaigua karumbeta kau no aage kwĩhũga, naruo rũhiũ rũu rwa njora rũũke rũmũũrage-rĩ, nĩagacookererwo nĩ thakame yake mwene. 5 Kuona atĩ nĩaiguire

mūgambo wa karumbeta na akīaga kwīhūga-rī, nīagacookererwo nī thakame yake mwene. Korwo nīehūūgire-rī, nīangīehonokirie we mwene. ⁶ No rīrī, mūrangīri ūcio angīona rūhiū rūu rwa njora rūgīūka, na aage kūhuha karumbeta nīgeetha andū mehūūge, naruo rūhiū rūu rwa njora rūūke rūūrage ūmwe wao, mūdū ūcio agaakua tondū wa wīhia wake, no nī-rī, nīngooria mūrangīri ūcio thakame ya mūdū ūcio.'

⁷ "Mūrū wa mūdū, nīngūtūite mūrangīri wa andū a nyūmba ya Isiraēli; nī ūndū ūcio, igua kiugo kīrīa ngwaria na ūmahe ūhoru kuuma harī nī atī mehūūge. ⁸ Hīndī īrīa ndeera mūdū mwaganu atīrī, 'Wee mūdū ūyū mwaganu, ti-itherū nīūgūkua,' nawe wage kūmūringīrīria atigane na mīthiire īyo yake-rī, mūdū ūcio mwaganu nīagaakua tondū wa wīhia wake, no wee nīwe ngooria thakame yake. ⁹ No rīrī, ūngīra mūdū ūcio mwaganu ehūūge atigane na mīthiire īyo yake, nake aage gwīka ūguo-rī, nīagaakua nī ūndū wa wīhia wake, no wee nīūkahonokia muoyo waku.

¹⁰ "Mūrū wa mūdū, īra andū a nyūmba ya Isiraēli atīrī, 'Inyuī mūroiga atīrī: "Mahītia na mehia maitū nīmatūritūhiire, na ithuī tūkahwererekera nī ūndū wamo. Twakīhota atīa gūtūūra muoyo?"'

¹¹ Meere ūū, 'Mwathani Jehova ekuuga atīrī: Ti-itherū o ta ūrīa nī ndūūruga muoyo-rī, ndikenagio nī gīkuū kīa andū arīa aaganu, no nī kaba magarūrūke matigane na mīthiire īyo yao, nīguo matūūre muoyo. Garūrūkai! Garūrūkai, mūtigane na mīthiire īyo yanyu mīuru! Mūgūgīkua nīkī, inyuī andū a nyūmba ya Isiraēli?'

¹² "Nī ūndū ūcio, wee mūrū wa mūdū, īra andū anyu atīrī, 'Ūthingu wa mūdū ūrīa mūthingu ndūkamūhonokia rīrīa akaaga gwaḥīka, nāguo waganu wa mūdū ūrīa mwaganu-rī, ndūgatūma agwe rīrīa akaagarūrūka atigane nāguo. Mūdū ūrīa mūthingu angīhīa-rī, ndagetīkīrio atūūre muoyo nī ūndū wa ūthingu ūrīa ararī nāguo.' ¹³ Ingīra mūdū ūrīa mūthingu atī ti-itherū nīegūtūūra muoyo, no hīndī īyo we mwene ehie ehokete ūthingu ūcio wake, gūtīrī gīko kīa ūthingu o na kīmwe kīa irīa aneeka gīkaarīkanwo; agaakua nī ūndū wa ūūru ūcio ekīte. ¹⁴ Ningī ingīra mūdū ūrīa mwaganu atīrī, 'Ti-itherū nīūgūkua,' nowe agarūrūke atigane na mehia make, eke maūdū marīa marī ma kīhōoto na magīrīre, ¹⁵ angīcookīa kīrīa ooete gīa kūrūgamīrīra thiirī, na acookie kīrīa aiyīte, na arūmagīrīre irīra cia watho wa kūrūmīrīrwo irīa iheanaga muoyo, na ndageke ūndū mūūru-rī, ti-itherū nīagatūūra muoyo; ndagakua. ¹⁶ Gūtīrī rīhīa o na rīmwe ekīte rīgaacooka kūrīrīkanwo nīguo orio. Nīekīte maūdū marīa marī ma kīhōoto na magīrīre; ti-itherū nīagatūūra muoyo.

¹⁷ "No andū anyu moigaga atīrī, 'Njīra ya Mwathani ti ya kīhōoto.' No nī njīra yao ītarī ya kīhōoto. ¹⁸ Mūdū mūthingu angītīgana na ūthingu wake eeke maūdū mooru-rī, nīagaakua nī ūndū wamo. ¹⁹ Nake mūdū mwaganu angīgarūrūka atigane na waganu wake, eeke maūdū marīa marī ma kīhōoto na magīrīre-rī, nīagatūūra muoyo nī ūndū wa gwīka ūguo. ²⁰ No rīrī, inyuī andū a nyūmba ya Isiraēli, mugaga atīrī, 'Njīra ya Mwathani ti ya kīhōoto.' No rīrī, nī ngaatūira o mūdū wanyu ciira kūrīgana na mīthiire yake we mwene."

Gūtaarīria gwa Kūgūa kwa Jerusalemu

²¹ Mwaka-inī wa ikūmi na īrī kuuma twathaamio, mūthenya wa ītano wa mweri wa ikūmi-rī, mūdū worīte kuuma Jerusalemu agīūka kūrī nī, akīnjīra atīrī, "Itūūra rīrīa inene nīrīgwīte!" ²² Na rīrī, hwaī-wa-ira, mūdū ūcio ataanakinya, guoko kwa Jehova kwarī igūrū rīakwa, nake

akĩhingũra kanua gakwa, mũndũ ũcio atanooka kũrĩ nĩ rũciinĩ. Nĩ ũndũ ũcio ngĩtumũrwo kanua, na ndiacookire gũkira.

²³ Ningĩ kiugo kĩa Jehova gĩkĩnginyĩrĩra, ngĩrwo atĩrĩ: ²⁴ “Mũrũ wa mũndũ, andũ acio matũũraga kũu kwanangĩku bũrũri-inĩ wa Isiraeli maroiga atĩrĩ, ‘Iburahĩmu aarĩ o mũndũ ũmwe, no nĩegwatĩire bũrũri ũyũ. No ithuĩ tũrĩ aingĩ; ti-itherũ bũrũri ũyũ nĩ ithuĩ tũheetwo ũtuĩke igai riitũ.’ ²⁵ Nĩ ũndũ ũcio meere atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Kuona atĩ inyuĩ mũrĩaga nyama irĩ o na thakame, na mũkainamĩrĩra mũhianano yanyu, na mũgaitithia thakame-rĩ, inyuĩ no mũkĩngwatĩre bũrũri ũyũ ũtuĩke wanyu? ²⁶ Inyuĩ mwĩhokaga rũhiũ rwanyu rwa njora, na mũgeeka maũndũ marĩ magigi, na o mũndũ wanyu agathaahia mũtumia wa mũndũ ũrĩa ũngĩ. Inyuĩ no mũkĩngwatĩre bũrũri ũyũ ũtuĩke wanyu?’

²⁷ “Meere atĩrĩ: ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Ti-itherũ o ta ũrĩa nĩ ndũũraga muoyo, acio matigaire kũu kwanangĩku makaaniinwo na rũhiũ rwa njora, nao arĩa marĩ mĩgũnda-inĩ ngaamaneana kũrĩ nyamũ cia gĩthaka imatambuorange, nao arĩa marĩ ciĩhitho-inĩ nũmu na ngurunga-inĩ makoorage nĩ mũthiro. ²⁸ Nĩngatũma bũrũri ũcio wanangĩke ũkire ihooru, naguo hinya ũrĩa wĩtĩagĩra nĩũgaathira, na irĩma icio cia Isiraeli nĩgakirio ihooru, kwage mũndũ ũngĩtuĩkanĩria kuo. ²⁹ Hĩndĩ ĩyo nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova, rĩrĩa ngaananga bũrũri ũcio ũkire ihooru, nĩ ũndũ wa maũndũ marĩa mothe marĩ magigi maneeke.’

³⁰ “No wee mũrũ wa mũndũ-rĩ, andũ anyu maraaranĩria ũhoru waku marĩ thingo-inĩ, na mĩrango-inĩ ya nyũmba, makeerana atĩrĩ, ‘Ūkaai mũigie ndũmĩrĩri ĩrĩa yũkĩte kuuma kũrĩ Jehova.’ ³¹ Andũ akwa mokaga kũrĩ we, o ta ũrĩa mamenyerete gwĩka, na magaikara thĩ mbere yaku mathikĩrĩrie ciugo ciaku, no rĩrĩ, matiĩkaga ũrĩa ciugĩte. Merutagĩra na tũnua twao, no ngoro ciao ikorokagĩra uumithio ũtarĩ wa kĩhooto. ³² Ti-itherũ harĩ o-rĩ, wee ũtuĩkĩte o ta mũndũ ũrĩa ũinaga nyĩmbo cia wendo arĩ na mũgambo mwega, na akahũũra kĩnanda wega, nĩgũkorwo nĩmaiguaga ciugo ciaku no matiĩkaga ũrĩa ciugĩte.

³³ “Hĩndĩ ĩrĩa maũndũ macio mothe makaahinga, na ti-itherũ nĩmakahinga, hĩndĩ ĩyo nĩmakamenya atĩ thĩnĩ wao nĩ kwarĩ na mũnabii.”

34

Arĩithi na Ng'ondũ

¹ Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩrwo atĩrĩ: ² “Mũrũ wa mũndũ, ratha ũhoru wa gũũkĩrĩra arĩithi a Isiraeli; ratha ũhoru, ũmeere atĩrĩ: ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Kaĩ arĩithi a Isiraeli, o acio merĩithagia o ene, marĩ na haaro-ĩ! Githĩ arĩithi ti a kũrĩithagia rũũru? ³ Inyuĩ mũrĩaga ng'ondũ iria noru, na mũkehumba nguo cia guoya wacio, na mũgathĩnja iria njega, no mũtirĩithagia rũũru rũu. ⁴ Inyuĩ mũtiĩkĩrĩte iria hinyaru hinya, kana mũkahonia iria ndwaru, o na kana mũkooha iria ndĩhie. Mũtihũndũrĩte iria itururĩte, kana mũgacaria iria ciũrĩte. Mũciathĩte na hinya, o na mũtarĩ na tha. ⁵ Nĩ ũndũ ũcio ciahurunjũkire tondũ itiarĩ na mũrĩithi, na rĩrĩa ciahurunjũkire ĩgĩtuĩka irio cia nyamũ ciothe cia gĩthaka. ⁶ Ng'ondũ ciakwa ciorũũrĩre kũu irĩma-inĩ guothe o na tũrĩma-igũrũ. Ciahurunjirwo thĩ yothe, na gũtirĩ mũndũ worĩrĩirie kũrĩa irĩ, kana agĩcicaria.

⁷ “Nĩ ũndũ ũcio, inyuĩ arĩithi-rĩ, iguai kiugo kĩa Jehova: ⁸ Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Ti-itherũ o ta ũrĩa nĩ ndũũraga muoyo, tondũ

rũuru rwakwa nĩ rwagĩte mũrĩithi, na nĩrũtahĩtwo rũgatuĩka irio cia nyamũ ciothe cia gĩthaka, na ningĩ tondũ arĩithi akwa matiigana gũcaria rũuru rwakwa, no nĩo ene meemenyereire handũ ha kũmenyerera rũuru rwakwa-rĩ, ⁹ nĩ ũndũ ũcio, inyuĩ arĩithi, iguai kiugo kĩa Jehova: ¹⁰ Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Nĩngũũkĩrĩra arĩithi acio, na nĩo ngooria rũuru rwakwa. Nĩngameheria matige kũrĩithia rũuru rũu, nĩguo arĩithi acio matigacooke kũrĩa ng' Ondu. Nĩngateithũra rũuru rwakwa kuuma tũnua-inĩ twao, nĩguo rũtigatuĩke irio cia kũrĩio nĩo.

¹¹ “ ‘Nĩgũkorwo Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Nĩ mwene, nĩ nĩ ngaacaria ng' Ondu ciakwa ndĩcirĩithagie. ¹² O ta ũrĩa mũrĩithi amenyagĩrĩra rũuru rwake rũrĩa rũhurunjũkĩte rĩrĩa arĩ hamwe naruo-rĩ, ũguo nĩguo o na nĩ ngaamenyagĩrĩra ng' Ondu ciakwa. Nĩngaciteithũra ndĩcirute kũrĩa guothe ciahurunjirwo mũthenya ũrĩa kwarĩ matu na nduma. ¹³ Nĩngaciruta ndũrĩrĩ-inĩ, na ndĩcicookanĩrĩrie kuuma mabũrũri-inĩ, na ndĩcirehe bũrũri ũrĩa ũrĩ wacio kĩũmbe. Nĩngacirĩithagia kũu irĩma-inĩ cia bũrũri wa Isiraeli, na tũmĩkuru-inĩ, o na kũu bũrũri-inĩ ũcio kũrĩa gũtũũragwo nĩ andũ. ¹⁴ Nĩngacirĩithagia kũrĩa kũrĩ na ũrĩithio mwega, na irĩma-inĩ cia bũrũri wa Isiraeli nĩkuo gũgatuĩka bũrũri wacio wa ũrĩithio. Kũu nĩkuo ikaaraha, bũrũri ũrĩ ũrĩithio mwega, na irĩage ũrĩithio-inĩ mũnoru, kũu irĩma-inĩ cia bũrũri wa Isiraeli. ¹⁵ Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ, Nĩ mwene nĩ nĩ ngerĩithagĩria ng' Ondu ciakwa, na ndũme ciarahage kũu. ¹⁶ Nĩngacaria iria ciũrĩte, na njookie iria itururĩte. Nĩngooaha iria ndiihie nacio iria hinyaru ndĩciĩkĩre hinya, no iria noru na iria irĩ na hinya-rĩ, nĩkũniina ngaaciniina. Nĩngarĩithagia rũuru rũu na kĩhooto.

¹⁷ “ ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ: “Ha ũhoru wanyu inyuĩ rũuru rwakwa-rĩ, nĩngatuithania ciira gatagatĩ ka ng' Ondu ĩmwe na ĩrĩa ĩngĩ, na gatagatĩ ka ndũrũme na thenge. ¹⁸ Anga ti ũndũ mũiganu harĩ inyuĩ kũrĩa kũu ũrĩithio-inĩ ũcio mwega? Ningĩ no nginya mũrangĩrĩrie ũrĩithio ũcio ũngĩ wanyu na makinya? Anga ti ũndũ mũiganu harĩ inyuĩ kũnyua maaĩ makembu? No nginya mũcooke munjuge maaĩ macio mangĩ na makinya manyu? ¹⁹ No nginya rũuru rwakwa rũrĩage kĩrĩa mũrangĩrĩrie, na rũnyuuage kĩrĩa munjugĩte na makinya manyu?”

²⁰ “ ‘Nĩ ũndũ ũcio, Mwathani Jehova ekũmeera ũũ: Atĩrĩrĩ, nĩ mwene nĩ nĩ ngaatuithania ciira gatagatĩ ka ng' Ondu iria noru na iria hĩnju. ²¹ Tondũ mũcithinĩkanagia na rwere, o na kĩande, nacio ng' Ondu iria itarĩ na hinya mũgacitiindĩka na hĩa cianyu o nginya mũgaciingata, ²² nĩngahonokia rũuru rwakwa, naruo rũtigaacooka gũtahwo rĩngĩ. Nĩngatuithania ciira gatagatĩ ka ng' Ondu ĩmwe na ĩrĩa ĩngĩ. ²³ Nĩngaciarahũrĩra mũrĩithi ũmwe, nake nĩ Daudi ndungata yakwa, na nĩwe ũgaacirĩithagia; agaacirĩithagia na atuĩke mũrĩithi wacio. ²⁴ Nĩ Jehova nĩ nĩ ngaatuĩka Ngai wacio, nake Daudi ndungata yakwa nĩagatuĩka mũthamaki gatagatĩ-inĩ ga cio. Nĩ Jehova nĩ nĩ njarĩtie ũhoru ũcio.

²⁵ “ ‘Nĩngathondeka kĩrĩkanĩro gĩa thayũ nacio, nacio nyamũ cia gĩthaka ndĩcieherie kũu bũrũri-inĩ ũcio, nĩgeetha itũũre werũ-inĩ na ikomage mĩtitũ-inĩ irĩ na thayũ. ²⁶ Nĩngacirathima na ndaathime kũrĩa gũthiũrũkĩrie kĩrĩma gĩakwa. Nĩngoiragia mbura hĩndĩ ya kĩmera yakinya; nĩgũkaagia mbura ya kĩrathimo. ²⁷ Mĩtĩ ya mũgũnda nĩngaciaraga maciaro mayo, nayo mĩgũnda ĩgĩe na magetha mayo; andũ nao nĩmagaikaraga na thayũ thĩnĩ wa bũrũri wao. Nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova, rĩrĩa ngoinanga mĩtĩ ya macooki kuuma ngingo-inĩ

ciao, na ndimateithũre kuuma moko-inĩ ma arĩa maamatuire ngombo. ²⁸ Matigacooka gũtahwo nĩ ndũrĩrĩ, kana kũrĩo nĩ nyamũ cia gĩthaka. Magaatũũraga na thayũ, na gũtirĩ mũndũ ũkaamamakagia. ²⁹ Nĩngamahe bũrũri ũĩkaine nĩ ũndũ wa kũgĩa magetha, nao matigacooka kũhũta marĩ kũu bũrũri-inĩ ũcio kana maconorithio nĩ ndũrĩrĩ icio. ³⁰ Nao nĩmakamenya atĩ nĩ, Jehova Ngai wao, ndĩ hamwe nao, na atĩ nĩo andũ akwa, o andũ a nyũmba ya Isiraeli, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. ³¹ Inyuĩ ng'ondũ ciakwa, o inyuĩ ng'ondũ cia rũũru rwakwa-rĩ, inyuĩ mũrĩ andũ, na nĩ ndĩ Ngai wanyu, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.' "

35

Ūrathi wa Gũũkĩrĩra Edomu

¹ Ningĩ kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩre, ngĩrwo atĩrĩ: ² "Mũrũ wa mũndũ, erekeria ũthiũ waku Kĩrĩma gĩa Seiru: kĩrathĩre ũhoru wa gũgũũkĩrĩra, ³ ũkĩre atĩrĩ: 'Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Wee Kĩrĩma gĩa Seiru, nĩngũgũũkĩrĩra, na ngũtambũrũkĩrie guoko gwakwa nginya ndũme wanangĩke ũkire ihooru. ⁴ Nĩngatũma matũũra maku manangwo nawe nĩũgaakira ihooru. Hĩndĩ ĩyo nĩũkamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova.

⁵ "Tondũ wee-rĩ, kuuma o matukũ ma tene nĩũtũũrĩtie muku na andũ a Isiraeli na ũkĩmaneana mooragwo na rũhiũ rwa njora, rĩrĩa maarĩ na mũtino, o hĩndĩ ĩrĩa iherithia rĩao rĩehĩrĩre, ⁶ nĩ ũndũ ũcio, Mwathani Jehova oigĩte atĩrĩ, ti-itherũ o ta ũrĩa nĩ ndũũraga muoyorĩ, nĩngakũneana ũitwo thakame, nayo nĩngathingatana nawe. Kuona atĩ ndwamenire ũiti wa thakame-rĩ, ũiti wa thakame nĩũgathingatana nawe. ⁷ Nakĩo Kĩrĩma gĩa Seiru nĩngatũma kĩanangwo gĩkire ihooru, na njũrage arĩa othe mokaga kuo na makoimagara. ⁸ Nĩngaiyũria irĩma ciaku na arĩa moragĩtwo; arĩa moragĩtwo na rũhiũ rwa njora makaagũa tũrĩmainĩ twaku, na ituamba-inĩ ciaku, o na mĩkuru-inĩ yaku yothe. ⁹ Nĩngatũma ũtũũre ũkĩrĩte ihooru nginya tene, namo matũũra maku matigatũũrwo. Hĩndĩ ĩyo nĩũkamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova.

¹⁰ "Tondũ uugĩte atĩrĩ, "Ndũrĩrĩ ici cieri na mabũrũri maya nĩngatuĩka ciitũ, na tũciĩgwatĩre," o na gwatũka atĩ nĩ Jehova ndaarĩ kuo, ¹¹ nĩ ũndũ ũcio, Mwathani Jehova oigĩte atĩrĩ, ti-itherũ o ta ũrĩa nĩ ndũũraga muoyorĩ, nĩngagwĩka maũndũ maringaine na marakara maku na ũiru waku, irĩa wonanirie ũrĩ na rũmena harĩo, na nĩngatũma menyeke gatagatĩ-inĩ kao hĩndĩ ĩrĩa ngaamũtuĩra ciira. ¹² Hĩndĩ ĩyo nĩũkamenya atĩ nĩ Jehova nĩnjiguĩte maũndũ mothe ma kĩnyararo marĩa warĩtie ma gũũkĩrĩra irĩma cia bũrũri wa Isiraeli. Woigire atĩrĩ, "Nĩcianangĩtwo na ikaneanwo kũrĩ ithuĩ tũcitambuure." ¹³ Nĩmwerahire na mũkĩaria maũndũ ma kũnjũkĩrĩra mũtekwĩgirĩrĩria na nĩ ngĩgua maũndũ macio. ¹⁴ Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Rĩrĩa thĩ yothe ĩgaakorwo ĩgĩcanjamũka, nĩngatũma ũkire ihooru. ¹⁵ Tondũ nĩwakenire rĩrĩa igai rĩa andũ a nyũmba ya Isiraeli rĩanangirwo rĩgĩkira ihooru-rĩ, ũguo noguo ngagwĩka o nawe. Wee Kĩrĩma gĩa Seiru, nĩũgakirio ihooru, wee mwene o na bũrũri wa Edomu wothe. Hĩndĩ ĩyo nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova.' "

36

Ūrathi Ūkoniĩ Irĩma cia Isiraeli

¹ "Atĩrĩrĩ, wee mũrũ wa mũndũ, ratha ũhoru ũkoniĩ irĩma cia Isiraeli, ũciĩre atĩrĩ, 'Inyuĩ irĩma cia Isiraeli, iguai kiugo kĩa Jehova. ² Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Thũ nĩyaaririe ũhoru waku, ĩkiuga atĩrĩ, "Aha! Kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru gwa tene nĩgũtuĩkĩte gwitũ gwa kwĩgwatĩra." ' ³ Nĩ ũndũ

ũcio ratha ũhoru uuge atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Kuona atĩ nĩmakwanangire na magĩkũguĩma na mĩena yothe nĩguo wĩgwatĩrwo nĩ ndũrĩrĩ icio ingĩ ũtuĩke kĩndũ kĩmene na gĩa gũcambio nĩ andũrĩ, ⁴ nĩ ũndũ ũcio inyuĩ irĩma cia Isiraeli, iguai kiugo kĩa Mwathani Jehova: Mwathani Jehova ekwĩra irĩma na tũrĩma, na mĩkuru na ituamba, na kũndũ kũrĩa kwanangĩtwo gũgakira ihooru, na matũũra marĩa mathaamĩtwo, na matũũra marĩa matahĩtwo indo na makanyararwo nĩ ndũrĩrĩ icio ingĩ iria imũthiũrũrũkĩirie atĩrĩ, ⁵ Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Nĩjarĩtie ũhoru wa gũũkĩrĩra ndũrĩrĩ icio ingĩ ndĩ na kĩyo kĩnene gĩaakanĩte ta mwaki, na ngaaria ũhoru wa gũũkĩrĩra bũrũri wa Edomu wothe, nĩgũkorwo nĩmegwatĩire bũrũri wakwa ũtuĩke wao, makĩngenagĩrĩra na marĩ na rũmena ngoro-inĩ ciao, nĩguo matunyane ũrĩithio wakuo.’ ⁶ Nĩ ũndũ ũcio ratha ũhoru ũkoniĩ bũrũri wa Isiraeli, na wĩre irĩma na tũrĩma, na mĩkuru na ituamba, atĩrĩ: ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Ngwaria ndĩ na mang’ũrĩ marĩ na ũiru tondũ nĩũnyararĩtwo nĩ ndũrĩrĩ icio. ⁷ Nĩ ũndũ ũcio Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Ndehĩta njoete guoko na igũrũ ndoiga atĩ ndũrĩrĩ icio imũthiũrũrũkĩirie o nacio nĩkanyararwo.

⁸ “ ‘No rĩrĩ, inyuĩ irĩma cia Isiraeli nĩmũkaruta hongē, na mũciarĩre andũ akwa a Isiraeli maciaro,* nĩgũkorwo marĩ hakuhĩ kũinũka. ⁹ Nĩndĩrarũmbũiya ũhoru wanyu na nĩngũmũkinyĩria wega wakwa; nĩmũgacimbwo na mũhaandwo, ¹⁰ na nĩngamũingĩhĩria andũ, o acio a nyũmba ya Isiraeli yothe. Matũũra nĩmagatũũrwo, nakuo kũrĩa kwanange nĩgũgacookererio. ¹¹ Nĩngamũingĩhĩria andũ na mahiũ, nao nĩmagaciarana na maingĩhe. Nĩngatũma mũtũũrwo nĩ andũ ta ũrĩa mwatũũrĩtwo mbere, na ndũme mũgaacĩre gũkĩra mbere. Hĩndĩ iyo nĩmũkamenya atĩ nĩ nĩ Jehova. ¹² Nĩngatũma andũ, o acio andũ akwa a Isiraeli magere igũrũ rĩaku. Nĩmakamwĩgwatĩra, na inyuĩ nĩmũgatũũka igai rĩao; mũtigacooka kũmatunya ciana ciao rĩngĩ.

¹³ “ ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Tondũ andũ maramwĩra atĩrĩ, “Inyuĩ mũniinũkagia andũ, na mũgatunya rũrĩrĩ rwanyu ciana ciaruo,” ¹⁴ nĩ ũndũ ũcio mũtigacooka kũniina andũ, kana gũtũma rũrĩrĩ rwanyu rwage ciana, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. ¹⁵ Ndigacooka gũtũma mũigwe kĩnyũrũri kĩa ndũrĩrĩ, o na kana mũcooke kũnyararwo nĩ kĩrĩndĩ, kana ndũme rũrĩrĩ rwanyu rũgwe, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.’ ”

¹⁶ Nĩngĩ kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩrwo atĩrĩ: ¹⁷ “Mũrũ wa mũndũ, hĩndĩ irĩa andũ a Isiraeli maatũũraga bũrũri wao kĩũmberĩ, nĩmaũthaahirie na mĩtugo yao na ciĩko ciao. Mĩtugo yao yatariĩ ta thaahu wa mũndũ-wa-nja wa o mweri maitho-inĩ makwa. ¹⁸ Nĩ ũndũ ũcio nĩndamaitĩrĩirie mang’ũrĩ makwa, tondũ nĩmaitithĩtie thakame kũu bũrũri ũcio na tondũ nĩmaũthaahĩtie na mĩhianano yao. ¹⁹ Nĩndamahurunjire ndũrĩrĩ-inĩ, na makĩharaganĩrio mabũrũri-inĩ; ndaamatuĩrĩire ciira kũringana na mĩtugo yao na ciĩko ciao. ²⁰ Na kũrĩa guothe maathĩre ndũrĩrĩ-inĩ nĩmathaahirie rĩtwa rĩakwa itheru, nĩgũkorwo kweragwo atĩrĩ igũrũ rĩao, ‘Aya nĩ andũ a Jehova, no no nginya maangĩherire bũrũri wake.’ ²¹ Nĩndarũmbũyagia ũhoru wa rĩtwa rĩakwa itheru, rĩrĩa rĩathaahirio nĩ nyũmba ya Isiraeli ndũrĩrĩ-inĩ kũrĩa maathĩte.

* **36:8** Ũyũ warĩ ũndũ wa kuonania maciaro maingĩ (17:8, 23), o hamwe na ũtugi wa Ngai.

²² “Nĩ ũndũ ũcio ĩra andũ a nyũmba ya Isiraeli atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Ndigwĩka maũndũ macio nĩ ũndũ wanyu, inyuĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli, no ngũmeeka nĩ ũndũ wa rĩtwa rĩakwa itheru, rĩrĩa mũthaahĩtie ndũrĩrĩ-inĩ kũrĩa mũthiĩte. ²³ Nĩngonania ũtheru wa rĩtwa rĩakwa inene, rĩrĩa rĩthaahĩtio ndũrĩrĩ-inĩ icio, rĩtwa rĩu inyuĩ mũthaahĩtie gatagatĩ-inĩ ga cio. Hĩndĩ ĩyo ndũrĩrĩ icio nĩikamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova, hĩndĩ ĩrĩa ngeyonania atĩ ndĩ mũtheru maitho-inĩ mao kũhĩtũkĩra harĩ inyuĩ, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.

²⁴ “ ‘Nĩgũkorwo nĩngamũruta ndũrĩrĩ-inĩ icio; nĩngamũcookanĩrĩria kuuma mabũrũri macio mothe, na ndĩmũcookie bũrũri wanyu kũmbe. ²⁵ Nĩngamũminjaminjĩria maaĩ matheru, na inyuĩ nĩmũgathera; nĩ nĩ ngaamũtheria mũthirwo nĩ thaahu wanyu wothe, na ndĩmũtherie kuuma kũrĩ mĩhianano yanyu yothe. ²⁶ Nĩngamũhe ngoro njerũ, na njĩkĩre roho mwerũ thĩinĩ wanyu; nĩngamwehereria ngoro yanyu ya ihiga, ndĩmũhe ngoro ya nyama. ²⁷ Na nĩngekĩra Roho wakwa thĩinĩ wanyu, na ndũme mũrũmagĩrĩre watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo, na mũmenyagĩrĩre kũrũmia mawatho makwa. ²⁸ Mũgaatũũra thĩinĩ wa bũrũri ũrĩa ndaaheire maithe manyu ma tene; nĩmũgatuĩka andũ akwa, na nĩ nduĩke Ngai wanyu. ²⁹ Nĩngamũhonokia kuuma thaahu-inĩ wanyu wothe. Nĩngoiga kũgĩe ngano, na ndũme ĩingĩhe, na ndikamũrehithĩria ng’aragu. ³⁰ Nĩngaingĩhia maciaro ma mĩtĩ na maciaro ma mũgũnda, nĩgeetha mũtikanacooke kũnyararwo mũrĩ thĩinĩ wa ndũrĩrĩ tondũ wa ng’aragu. ³¹ Hĩndĩ ĩyo nĩmũkaririkana mĩthiĩre yanyu mĩũru na ciĩko cia waganu, na nĩmũgethũũra inyuĩ ene nĩ ũndũ wa mehia manyu na mĩtugo yanyu ĩrĩ magigi. ³² Nĩngwenda mũmenye atĩ ndireeka ũndũ ũyũ nĩ ũndũ wanyu, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. Iguai thoni, na mũnyararithio nĩ ũndũ wa mĩtugo yanyu, inyuĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli!

³³ “ ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Mũthenya ũrĩa ngaamũtheria mũthirwo nĩ mehia manyu mothe-rĩ, nĩngatũma matũũra manyu macooke gũtũũrwo, na kũrĩa kwanangĩku nĩgũgacookererio. ³⁴ Bũrũri ũrĩa ũkirĩte ihooru nĩũkarĩmwo handũ ha gũikaraga ũkirĩte ihooru maitho-inĩ ma arĩa othe mahĩtũkagĩra kuo. ³⁵ Nao nĩmakoiga atĩrĩ, “Bũrũri ũyũ watũũrĩte ũrĩ mũteanĩrie rĩu ũtuĩkĩte o ta mũgũnda wa Edeni; matũũra manene marĩa maanangĩtwo, na magakirio ihooru, na makaniinwo-rĩ, rĩu nĩmairigĩre na magatũũrwo.” ³⁶ Hĩndĩ ĩyo ndũrĩrĩ iria imũthiũrũrũkĩirie, iria igaatigara, nĩikamenya atĩ nĩ Jehova nĩ nĩ njookereirie kũrĩa kwanangĩtwo, na ngahaanda rĩngĩ kũrĩa gwakirĩtio ihooru. Nĩ Jehova nĩ nĩ njarĩtie, na nĩ nĩ ngeeka ũguo.’

³⁷ “Mwathani Jehova ekuuga ũũ: O rĩngĩ nĩngetĩkĩra kũigua ithaithana rĩa andũ a nyũmba ya Isiraeli na ndĩmekĩre ũũ: Nĩngatũma andũ ao maingĩhe o ta rũũru rwa ng’ondũ, ³⁸ maingĩhe o ta ndũũru cia kũrutwo magongona kũu Jerusalemu hĩndĩ ya ciathĩ iria nyamũre. ũguo nĩguo matũũra macio manene manangĩtwo makaiyũrio ndũũru cia andũ. Hĩndĩ ĩyo nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova.”

37

Gĩtuamba kĩa Mahĩndĩ Momũ

¹ Na rĩrĩ, guoko kwa Jehova nĩ kwagĩire igũrũ rĩakwa, ngĩoywo nĩ Roho wa Jehova akĩndwara handũ gĩtuamba-inĩ gatagatĩ; nakĩo kĩaĩyũrĩte mahĩndĩ. ² Nake akĩndongoria akĩnjeeria kũu maarĩ, na ngĩona mahĩndĩ

maingĩ mũno maaraganĩte kũu gĩtuamba-inĩ kũu, na mahĩndĩ macio maarĩ momũ mũno. ³ Nake akĩnjũũria atĩrĩ, “Mũrũ wa mũndũ, mahĩndĩ maya-rĩ, no macooke muoyo?”

Na nĩ ngĩmũcookeria atĩrĩ, “Mwathani Jehova, wee nowe wiki ũũ.”

⁴ Ningĩ agĩcooka akĩnjũũria atĩrĩ, “Rathĩra mahĩndĩ maya ũhoro, ũmeere atĩrĩ, ‘Mahĩndĩ maya momũ, iguai kiugo kĩa Jehova!’ ⁵ Mwathani Jehova ekwĩra mahĩndĩ maya ũũ: Nĩngũtũma mũgĩe na mĩhũmũ, na inyuĩ nĩmũgũcooka muoyo. ⁶ Nĩngũmwĩkĩra mĩkiha, na ndũme mũgĩe na nyama na ndĩmũhumbĩre na gĩkonde; nĩngũmwĩkĩra mĩhũmũ, na nĩmũgũcooka muoyo. Hĩndĩ ĩyo nĩmũkamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova.’ ”

⁷ Nĩ ũndũ ũcio ngĩratha ũhoro o ta ũrĩa ndaathĩtwo. Na rĩrĩa ndaarathaga, hakĩgĩa na inegene, mũgambo wa gũkaragacana, namo mahĩndĩ macio magĩcookanĩrĩa, o ihĩndĩ rĩgĩcookerera ihĩndĩ rĩrĩa rĩagĩrĩire. ⁸ Na nĩ ngĩcũthĩrĩria, ngĩona maagĩa mĩkiha na nyama, nakĩo gĩkonde gĩkĩmahumbĩra, no matiarĩ na mĩhũmũ.

⁹ Ningĩ akĩnjũũria atĩrĩ, “Rathĩra mĩhũmũ ũhoro; mũrũ wa mũndũ, mĩrathĩre ũhoro ũmĩre atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Ũkai inyuĩ mĩhũmũ ya muoyo muumĩte mĩena ĩna ĩrĩa yumaga rũhuho, na mwĩkĩre mĩhũmũ thĩinĩ wa aya moragĩtwo, nĩguo macooke muoyo.’ ” ¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio ngĩratha ũhoro o ta ũrĩa aanjathĩte, nayo mĩhũmũ ĩkĩmatoonya; nao makĩgĩa muoyo, makĩrũgamia na magũrũ mao, nao magĩkorwo marĩ mbũtũ nene ya ita.

¹¹ Nake akĩnjũũria atĩrĩ, “Mũrũ wa mũndũ, mahĩndĩ maya nĩmo andũ a nyũmba yothe ya Isiraeli. Moigaga atĩrĩ, ‘Mahĩndĩ maitũ nĩmomũ, nago mwĩhoko witũ nĩmũthiru; na ithuĩ nĩtũheretio.’ ” ¹² Nĩ ũndũ ũcio, marathĩre ũhoro, ũmeere atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Inyuĩ andũ akwa, nĩngũhingũra mbĩrĩa cianyu ndĩmwambatie muume kũu; nĩngũmũcookia bũrũri ũcio wa Isiraeli. ¹³ Hĩndĩ ĩyo nĩmũkamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova, rĩrĩa ngaahingũra mbĩrĩa cianyu ndĩmwambatie muume kuo, inyuĩ andũ aya akwa. ¹⁴ Nĩngamwĩkĩra Roho wakwa, na inyuĩ nĩmũgatũũra muoyo, na nĩngamũtwara bũrũri ũrĩa ũrĩ wanyu kĩũmbe mũgatũũre kuo. Hĩndĩ ĩyo nĩmũkamenya atĩ nĩ nĩ Jehova nĩ nĩ njarĩtie, na nĩ nĩ njĩkĩte ũguo, ũguo nĩguo Jehova ekuuga.’ ”

Rũrĩrĩ Rũmwe Rungu rwa Mũthamaki Ũmwe

¹⁵ Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩrwo atĩrĩ: ¹⁶ “Mũrũ wa mũndũ, oya gathanju ka mũtĩ wandĩke igũrũ rĩako atĩrĩ, ‘Gaka nĩ ka Juda na andũ a Isiraeli arĩa makuruhanĩte nake.’ Ningĩ woe gathanju kangĩ ka mũtĩ wandĩke igũrũ rĩako atĩrĩ, ‘Gathanju ka Efiraimu, karĩa ka Jusufu na andũ othe a nyũmba ya Isiraeli arĩa makuruhanĩte nake.’ ” ¹⁷ Tũnyitithanie tũtũke rũthanju rũmwe nĩguo tũtũke rũthanju rũmwe guoko-inĩ gwaku.

¹⁸ “Rĩrĩa andũ anyu magaakũũria atĩrĩ, ‘Kaĩ ũtangĩtwĩra gĩtũmi kĩa maũndũ maya ũreka?’ ” ¹⁹ ũkaamacookeria, ũmeere atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Nĩnguoya gathanju kau ka Jusufu na mĩhĩrĩga ya Isiraeli ĩyo ĩkuruhanĩte nake, o kau karĩ guoko-inĩ kwa Efiraimu, ndĩkoohanie hamwe na gathanju ka Juda, tũtũke rũthanju rũmwe, natuo tũtũke rũthanju rũmwe guoko-inĩ gwakwa.’ ” ²⁰ Nyiita tũthanju tũu wandĩkĩte maitho-inĩ mao, ²¹ ũmeere atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Nĩngaruta andũ a Isiraeli kuuma ndũrĩrĩ-inĩ kũrĩa maathiite. Nĩngamacookanĩrĩa ndĩmarute kũrĩa guothe marĩ, na ndĩmacookie bũrũri wao kĩũmbe.

²² Nĩngamatua rũrĩrĩ rũmwe marĩ kũu bũrũri ũcio, o kũu irĩma-igũrũ cia Isiraeli. Gũkaagĩa mũthamaki ũmwe igũrũ rĩao othe, na matigacooka

rĩngĩ gũtuĩka ndũrĩrĩ igĩrĩ, kana magayũkanio matuĩke mothamaki meerĩ. ²³ Matigethaahia rĩngĩ na mĩhianano yao, kana mĩhiano mĩũru, kana waganu wao o wothe, nĩgũkorwo nĩngamahonokia matige gũcooka na thuutha nĩ ũndũ wa mehia mao, na nĩngamatheria. Magaatuĩka andũ akwa, na nĩ nduĩke Ngai wao.

²⁴ “ ‘Daudi ndungata yakwa nĩwe ũgaatuĩka mũthamaki wao, nao othe magĩe na mũriĩthi ũmwe. Nĩmakarũmĩrĩra mawatho makwa na mamenyerere watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo. ²⁵ Magaatuũra bũrũri ũcio ndaaheire ndungata yakwa Jakubu, bũrũri ũrĩa maithe manyu maatũũraga. O ene, hamwe na ciana ciao, o na ciana cia ciana ciao, magatuũra kuo nginya tene, nake Daudi ndungata yakwa atuĩke mũnene wao nginya tene. ²⁶ Nĩngarĩkanĩra kĩrĩkanĩro gĩa thayũ nao; nakĩo gĩgaatuĩka kĩrĩkanĩro gĩa gũtũũra nginya tene. Nĩngamahaanda na ndũme maingĩhe, na nĩngahaanda handũ-hakwa-harĩa-haamũre gatagatĩ-inĩ kao nginya tene. ²⁷ Nĩngĩ gĩikaro gĩakwa gĩgaatuũra hamwe nao; nĩngatuĩka Ngai wao, nao matuĩke andũ akwa. ²⁸ Hĩndĩ ĩyo ndũrĩrĩ nĩkamenya atĩ nĩ Jehova nĩ nĩ nduuga andũ a Isiraeli atheru, hĩndĩ ĩrĩa handũ-hakwa-harĩa-haamũre hagaatuũra hamwe nao nginya tene.’ ”

38

Ūrathi wa Gũũkĩrĩra Gogu

¹ Na rĩrĩ, kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩrwo atĩrĩ: ² “Mũrũ wa mũndũ, erekeria ũthiũ waku harĩ Gogu wa kũu bũrũri wa Magogu, ũcio mũnene wa anene a Mesheki na Tubali; mũrathĩre ũhoru wa kũmũũkĩrĩra, ³ ũmwĩre atĩrĩ: ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Nĩngũgũũkĩrĩra, wee Gogu, mũnene wa anene a Mesheki na Tubali. ⁴ Nĩngakũhũgũra, ngwĩkĩre ndwano thĩa-inĩ ciaku, na ngũrute na nja hamwe na mbũtũ ciaku ciothe cia ita: nĩcio mbarathi ciaku, na andũ aku arĩa mathiiga mahaicĩte mbarathi meeohete indo cia mbaara, na kĩrĩndĩ kĩnene kĩrĩ na ngo iria nene na iria nini, othe makĩhiũragia hiũ ciao cia njora. ⁵ Nao andũ a Perisia, na Kushi, na Putu magaakorwo hamwe nao, othe manyiĩtĩte ngo na magekĩra ngũbia cia kĩgera, ⁶ o na Gomeri na thigari ciakuo ciothe, o na andũ a Bethi Togarima moimĩte kũraya mwena wa gathigathini marĩ na mbũtũ cia ita ciakuo ciothe, o ndũrĩrĩ icio nyingĩ irĩ hamwe nawe.

⁷ “ ‘Wĩthagathage; wĩhaarĩrie, wee mwene hamwe na kĩrĩndĩ kĩrĩa gĩothe gĩgũthiũrũrũkĩirie, nawe ũgĩathe. ⁸ Thuutha wa matukũ maingĩ, nĩmũgetwo mũthiĩ ita-inĩ. Mĩaka-inĩ ya thuutha nĩmũgatharĩkĩra bũrũri ũgaakorwo ũhonoketio kuuma mbaara-inĩ, ũrĩa andũ agu maacookanĩrĩirio kuuma ndũrĩrĩ-inĩ nyingĩ magĩtwarwo irĩma-inĩ icio cia bũrũri wa Isiraeli, kũrĩa gũtũũrĩte gũkĩrĩte ihooru. Acio marutĩtwo ndũrĩrĩ-inĩ icio, na rĩu acio othe maikaraga na thayũ. ⁹ Wee hamwe na mbũtũ ciaku ciothe cia ita na ndũrĩrĩ icio nyingĩ mũrĩ nacio nĩmũkambata, mũmaguthũkĩre ta kĩhuhũkanio; mũgaatuĩka ta itu rĩhumbĩrĩte bũrũri.

¹⁰ “ ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Mũthenya ũcio wee nĩũkagĩa na meciiria, nawe nĩũgathugunda ũndũ mũũru. ¹¹ Nawe nĩũkoiga atĩrĩ, “Nĩngũtharĩkĩra bũrũri ũrĩa wa matũũra matarĩ mairigĩre; nĩngũhithũkĩra andũ marĩ na thayũ na matarekũũa ũndũ, arĩa othe maikaraga matũũra matarĩ mairigĩre, na matarĩ ihingo na mĩgũiko. ¹² Nĩngũtaha, na ndunyane, o na njũkĩrĩre matũũra marĩa maanangĩtwo na magacooka gũtũũrwo, na njũkĩrĩre andũ arĩa marĩ kuo arĩa monganĩtio

kuuma ndūrīrī-inī, andū marī na ūtonga wa mahiū, na wa indo, nao matūūrīte gatagatī ka būrūri ūcio.”¹³ Andū a Sheba, na a Dedani, na onjorithia a Tarishishi na matūūra mothe makuo magaakūūria atīrī, “Ūkīte gūtaha indo? Ūnganītie kīrīndī gīaku mūūke mūtunyane indo, na mūkuue betha na thahabu, na mūkuue mahiū na indo, o na mūtahe indo nyingī mūno?”’

¹⁴ “Nī ūndū ūcio, mūrū wa mūdū, ratha ūhoru wīre Gogu atīrī: ‘Mwathani Jehova ekuuga ūū: Ihinda rīu, rīrīa andū akwa Isiraeli magaakorwo maikarīte marī na thayū-rī, githī o nawe ndūkarīmenya?’¹⁵ Nīūkoima gwaku kūdū kūrāya, o kūu mwena wa gathigathini, wee mūrī hamwe na ndūrīrī nyingī, othe mahaicīte mbarathi, marī kīrīndī kīngī, mbūtū ya ita irī hinya. ¹⁶ Nīūgathiī na mbere na gūūkīrīra andū akwa a Isiraeli ūtariī ta itu rīhumbīrīte būrūri. Matukū-inī marīa magooka, wee Gogu-rī, nīngagūtware ūgookīrīre būrūri wakwa, nīguo ndūrīrī ikaamenya rīrīa ngeyonia kūhītūkīra harīwe atī ndī mūtheru maitho-inī mao.

¹⁷ “ ‘Mwathani Jehova ekuuga ūū: Githī wee tiwe ndaaririe ūhoru waku matukū-inī ma mbere, ngīaria na anabii a Isiraeli, o acio ndungata ciakwa? Ihinda-inī rīu nīmarathire ūhoru mīaka mīngī, makiuga atī nīngagūtware ūkamookīrīre. ¹⁸ Ūū nīguo gūkaahaana ihinda-inī rīu: Rīrīa Gogu agaatharīkīra būrūri wa Isiraeli, marakara makwa mahiū nīmakarahūrwo, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga. ¹⁹ Nguuga ndī na kīyo kīnene na mang’ūrī mahiū ta mwaki atī ihinda rīu nīgūkagīa gīthingithia kīnene kūu būrūri-inī wa Isiraeli. ²⁰ Thamaki cia iria-inī, na nyoni cia rīera-inī, na nyamū cia gīthaka, na kanyamū o gothe karīa gathiiagīra thī, o na andū othe arīa marī gūkū thī nīmakainaina maanyona. Irīma nīikang’aūranio, na hurūrūka nīikaragana, o na rūthingo o ruothe nīrūkamomoka. ²¹ Nīngarehithia rūhiū rwa njora rūūkīrīre Gogu kūu irīma-inī ciakwa ciothe, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga. Naruo rūhiū rwa njora rwa o mūdū nīrūgookīrīra mūrū wa ithe. ²² Nīngatuīra Gogu ciira, ndīmūrehere mūthiro na ūiti wa thakame; nīngoiria mbura nene mūno, ndīmuurīrie we mwene na thigari ciake, o na ndūrīrī icio nyingī irī hamwe nake, ndīmoirīrie mbura ya mbembe na ūbiriti. ²³ Ūguo nīguo ngoonania ūnene o na ūtheru wakwa, na ndūme menyeke maitho-inī ma ndūrīrī nyingī. Hīndī īyo nīmakamenya atī nī nī nī Jehova.’

39

¹ “Mūrū wa mūdū, ratha ūhoru wa gūūkīrīra Gogu, ūmwīre atīrī: ‘Mwathani Jehova ekuuga ūū: Nīngūgūūkīrīra, wee Gogu, o wee mūnene wa anene a Mesheki na Tubali. ² Nīngakūhūgūrania na ngūguucūrūrie. Nīngakūruta kūdū kūrāya mwena wa gathigathini, ngūtware ūgookīrīre irīma cia būrūri wa Isiraeli. ³ Nīngī nīngagūtha ūta waku uume guoko-inī gwaku kwa ūmotho, na ndūme mīguī yaku īgwe yume guoko-inī gwaku kwa ūrīo. ⁴ Kūu irīma-igūrū cia būrūri wa Isiraeli nīkuo ūkaagūa, wee, na mbūtū ciaku ciothe cia ita, na ndūrīrī iria igaakorwo hamwe nawe. Nīngakūneana kūrī nyoni cia mīthemba yothe iria irīāga nyama, na kūrī nyamū cia gīthaka, ūrīo nīcio. ⁵ Nīūkagūa werū-inī ūtarī kīndū, nīgūkorwo nī nī njarītie ūhoru ūcio, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga. ⁶ Nīngatwarithīria Magogu mwaki, o na ndwarithīrie andū arīa matūūrāga marī na thayū kūu ndwere-inī cia iria, nao nīmakamenya atī nī nī nī Jehova.

7 “Nĩngatũma rĩtwa rĩakwa itheru rĩmenyeke gatagatĩ-inĩ ka andũ akwa a bũrũri wa Isiraeli. Ndigacooka kũreka rĩtwa rĩu rĩakwa itheru rĩthaahio, nacio ndũrĩrĩ nĩkamenya atĩ niĩ Jehova nĩ niĩ Ūrĩa Mũtheru thĩinĩ wa Isiraeli. 8 Mũthenya ũcio nĩũrooka! Ti-itherũ nĩũgakinya, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. ũcio nĩguo mũthenya ũrĩa njarĩtie ũhoru waguo.

9 “Hĩndĩ ĩyo arĩa maikaraga matũũra manene ma bũrũri wa Isiraeli nĩmakoimagara, nao mahũthĩre indo ocio ciao cia mbaara taarĩ ngũ, macicine ihĩe, macine ngo iria nini na iria nene, na mota na mĩguĩ, na ndotono o na matimũ. Magaacihũthagĩra taarĩ ngũ ihinda rĩa mĩaka mũgwanja. 10 Matikabatario nĩkũngania ngũ werũ-inĩ kana maciune mĩtitũ, tondũ nĩmagakagia mwaki kuuma indo-inĩ ocio cia mbaara. Nao nĩmagataha arĩa maamatahĩte na matunye arĩa maamatunyĩte indo, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.

11 “Mũthenya ũcio-rĩ, nĩngaahe Gogu handũ ha gũthikanwo kũu bũrũri-inĩ wa Isiraeli, gĩtuamba-inĩ kĩa agendi arĩa mathiiga mwena wa irathĩro werekeire Iria rĩa Cumbĩ. Nao agendi magirĩrĩrio gũcoka kũgera njĩra ĩyo, tondũ Gogu na kĩrĩndĩ gĩake nĩkuo magaathikwo. Nĩ ũndũ ũcio hageetagwo Gĩtuamba kĩa Hamoni-Gogu.

12 “Andũ a nyũmba ya Isiraeli makaaniina mĩeri mũgwanja* magĩthika andũ ocio, nĩguo matherie bũrũri ũcio. 13 Magaathikwo nĩ andũ othe a bũrũri ũcio, na mũthenya ũcio ngaagocithio ũgaatuĩka mũthenya wao wa kũririkanagwo, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.

14 “Nao andũ nĩmakaheagwo wĩra wa gũtheragia bũrũri ũcio. Amwe magaathĩ bũrũri ũcio kũndũ guothe, na mongererwo angĩ a gũthikaga ciimba iria igaakorwo itigaire kũu. Mĩeri ĩyo mũgwanja yathira-rĩ, nĩguo makaambĩrĩria gũcaria matigari macio. 15 Nao rĩrĩa magaakorwo magĩtuĩkanĩria bũrũri ũcio, ũmwe wao angĩkoona ihĩndĩ rĩa mũndũ, nĩagekĩra rũuri hakuhĩ narĩo o nginya rĩrĩa athikani makaarĩthika kũu Gĩtuamba-inĩ kĩa Hamoni-Gogu. 16 (Ningĩ kũu nĩgũgakorwo itũũra rĩntagwo Hamona.) ũguo nĩguo magaatheria bũrũri ũcio.’

17 “Mũrũ wa mũndũ, Mwathani Jehova ekuuga ũũ: ĩta nyoni cia mĩthemba yothe, na nyamũ ciothe cia gĩthaka, ũciĩre atĩrĩ: ‘Ūnganai mũcookanĩrĩre hamwe kuuma kũndũ guothe, mũũke igongona-inĩ inene rĩrĩa ndĩrahaarĩria nĩ ũndũ wanyu, igongona inene kũu irĩma-igũrũ cia bũrũri wa Isiraeli. Kũu nĩkuo mũkaarĩra nyama na mũnyũre thakame. 18 Mũkaarĩa nyama cia andũ arĩa marĩ hinya, na mũnyue thakame ya andũ arĩa anene a thĩ taarĩ ndũrũme na tũtũrũme, na mbũri na ndegwa, ciothe irĩ nyamũ iria noru cia kuuma Bashani. 19 Igongona rĩu ndĩrahaarĩria nĩ ũndũ wanyu, mũkaarĩa maguta nginya mwĩhũũnĩrĩrie, na mũnyue thakame nginya mũrĩo. 20 Metha-inĩ yakwa mũkaarĩa mũhũũne nyama cia mbarathi, o na cia arĩa mathiiga macihaicĩte, na cia andũ marĩ hinya na thigari cia mĩthemba yothe’, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.

21 “Nĩngonania riiri wakwa ndũrĩrĩ-inĩ, nacio ndũrĩrĩ ciothe nĩkoona iherithia rĩrĩa ngaarehe, o na guoko kũrĩa ngaamaigĩrĩra. 22 Kuuma mũthenya ũcio gũthĩ na mbere, andũ a nyũmba ya Isiraeli nĩmakamenya atĩ niĩ nĩ niĩ Jehova Ngai wao. 23 Nacio ndũrĩrĩ nĩkamenya atĩ andũ a Isiraeli maatahitwo nĩ ũndũ wa wĩhia wao, tondũ nĩmagire kũnjihoka. Nĩ ũndũ ũcio ngĩmahitha ũthiũ wakwa, ngĩmaneana kũrĩ thũ ciao, nao

* 39:12 Ihinda rĩa thikũ, mĩeri, kana mĩaka mũgwanja rĩonanagia ũkinyanĩru na ũrĩkĩrĩru.

othe makĩũragwo na rūhiũ rwa njora. ²⁴ Kũringana na ũrĩa thaahu wao watariĩ na mahĩtia mao, ũguo noguo ndaamaherithirie na ngĩmahitha ũthiũ wakwa.

²⁵ “Nĩ ũndũ ũcio Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Rĩu nĩngũcookia Jakubu kuuma kũrĩa aatwarĩtwo aatahwo, na njiguĩre andũ othe a Isiraeli tha, o na ndũũgamĩrĩre rĩtwa rĩakwa itheru na kĩyo. ²⁶ Nĩmakariganĩrwo nĩ thoni ciao na kwaga kwĩhokeka kwao guothe kũrĩa maanyonirie rĩrĩa maatũũraga na thayũ bũrũri-inĩ wao gũtarĩ mũndũ ũngĩmamakia. ²⁷ Hĩndĩ irĩa ngaakorwo ndĩmacooketie kuuma ndũrĩrĩ-inĩ, na ngaamongania kuuma mabũrũri-inĩ ma thũ ciao, nĩngeyonania atĩ ndĩ mũtheru kũgerera harĩo maitho-inĩ ma ndũrĩrĩ nyingĩ. ²⁸ Hĩndĩ iyo nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wao, tondũ o na gũtuĩka nĩndatũmire matahwo magĩtwarwo thĩnĩ wa ndũrĩrĩ, nĩngamacookanĩrĩa bũrũri-inĩ wao kũũmbe, na hatirĩ o na ũmwe ngaatiga na thuutha. ²⁹ Ndigacooka kũmahitha ũthiũ wakwa, nĩgũkorwo nĩngaitĩrĩa andũ a nyũmba ya Isiraeli Roho wakwa, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.”

40

Kĩeya kĩa Hekarũ irĩa Njerũ

¹ Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa mĩrongo iirĩ na itano wa gũtahwo gwitũ, kĩambĩrĩria-inĩ kĩa mwaka ũcio, mũthenya wa ikũmi wa mweri ũcio, naguo nĩ mwaka wa ikũmi na ina kuuma rĩrĩa itũũra inene riatunyanirwo, mũthenya o ũcio-rĩ, guoko kwa Jehova kwarĩ igũrũ rĩakwa, nake akĩndwara itũũra-inĩ rĩu inene. ² Ndĩ thĩnĩ wa cioneki cia Ngai nĩandwarire bũrũri wa Isiraeli, akĩnjiga kĩrĩma-igũrũ kĩaaya mũno, na mwena wakĩo wa gũthini kwarĩ na mĩako yoonekaga itariĩ ta itũũra inene. ³ Nake akĩndwara ho, na nĩ ngĩona mũndũ, na mũhianĩre wake watariĩ ta gĩcango; nake aarũngĩ itoonyero-inĩ arĩ na rũrigi rwa gatani, na rũthanju rwa gũthima* guoko-inĩ gwake. ⁴ Nake mũndũ ũcio akĩnjĩra atĩrĩ, “Mũrũ wa mũndũ, ta rora na maitho maku, na ũigue na matũ maku, na ũrũmbũye wega maũndũ mothe marĩa ngũkuonia, nĩgũkorwo nĩkĩo gĩtũmĩte wee ũrehwo gũkũ. Īra andũ a nyũmba ya Isiraeli maũndũ mothe marĩa ũkuona.”

Kĩhingo kĩa Mwena wa Irathĩro gĩa Gũtoonya Nja ya Nyumĩrĩra

⁵ Ningĩ nĩndonire rũthingo rwathiũrũrũkĩirie hekarũ mĩena yothe. Rũthanju rwa gũthima rũrĩa rwarĩ guoko-inĩ kwa mũndũ ũcio rwarĩ na ũraihi wa mĩkono itandatũ. Nake nĩathimire rũthingo; wariĩ waruo wariĩ wa mĩkono itandatũ,† na mĩkono itandatũ kũraiha na igũrũ.

⁶ Agĩcooka agĩthĩ kĩhingo-inĩ kĩrĩa kĩaang’etheire mwena wa irathĩro. Akĩambata na ngathĩ ciakĩo, na agĩthima hingĩro ya kĩhingo; yariĩ ya mĩkono itandatũ gũtoonya na thĩnĩ. ⁷ Natuo tũnyũmba twa arangĩri twariĩ twa mĩkono itandatũ kũraiha, na mĩkono itandatũ kwarama, na itĩna rĩa kuuma kanyũmba kamwe nginya karĩa kangĩ rĩarĩ rĩa mĩkono itano. Nayo hingĩro ya kĩhingo kũ kĩariganĩtie na gĩthaku kĩrĩa kĩaang’etheire hekarũ, nakĩo kĩarĩ kĩa mĩkono itandatũ gũtoonya na thĩnĩ.

⁸ Ningĩ agĩthima gĩthaku kĩrĩa kĩaang’etheire hekarũ; ⁹ nakĩo kĩarĩ kĩa mĩkono inana‡ gũtoonya na thĩnĩ. Gĩthaku kũ kĩarĩ na itugĩ igĩrĩ, O gĩtugĩ kĩarĩ na wariĩ wa mĩkono iirĩ.§ Nakĩo gĩthaku kũ kĩaang’etheire hekarũ.

* **40:3** Rũthanju rũrũ rwa gũthima rwarĩ na ũraihi wa ta mita 3 † **40:5** nĩ ta mita 3 ‡ **40:9** nĩ ta mita 4 § **40:9** nĩ ta mita 1

10 Thĩinĩ wa kĩhingo kĩa mwena wa irathĩro haarĩ na tũnyũmba tũtatũ twa arangĩri o mwena; na tuothe tũtatũ twarĩ na ithimo ciiganaine, naguo mwena wa na mbere wa thingo cia tũnyũmba twa arangĩri warĩ wa ithimo ciiganaine. 11 Ningĩ agĩthima wariĩ wa njĩra ĩyo ya itoonyero rĩu, nayo yari ya mĩkono ikũmi,* na ũraihu wayo warĩ wa mĩkono ikũmi na ĩtatũ.† 12 Mwena wa na mbere wa o kanyũmba ka arangĩri haarĩ na rũthingo rwarĩ rwa mũkono ũmwe‡ kũraiha na igũrũ, natuo tũnyũmba tũu twa arangĩri twarĩ twa mĩkono ĩtandatũ§ mĩena yothe ĩna. 13 Ningĩ agĩthima itoonyero rĩu arutitie kuuma mũthia wa na thuutha wa rũthingo rwa kanyũmba kamwe ka arangĩri nginya mũthia wa na thuutha wa kanyũmba karĩa kaang'ethanĩire nako; ĩtĩna rĩu rĩarĩ rĩa mĩkono mĩrongo ĩrĩ na ĩtano* kuuma mwanya ũmwe wa karũthingo nginya mwanya ũrĩa waringanĩte naguo. 14 Ningĩ agĩthima mĩena ya na mbere ya thingo gũthiũrũrũka mĩena yeerĩ ya na thĩinĩ ya itoonyero, na yari ya mĩkono mĩrongo ĩtandatũ.† Gĩthimo kũu gĩakinyĩte gĩthaku-inĩ kĩrĩa kĩaang'etheire nja ĩyo. 15 ĩtĩna rĩa kuuma itoonyero rĩa kĩhingo nginya mũthia ũrĩa ũngĩ wa gĩthaku kĩaario warĩ wa mĩkono mĩrongo ĩtano.‡ 16 Tũnyũmba tũu twa arangĩri hamwe na thingo icio ciarĩ thĩinĩ wa itoonyero rĩu nĩ gwatũrikĩtio mĩanya mĩceke karũthingo-inĩ ka igũrũ mĩena yothe, o ũndũ ũmwe na gĩthaku; tũmĩanya tũu tuothe twerekeire na thĩinĩ. Ũthiũ wa thingo icio nĩwagemetio na mĩkindũ.

Nja ya Nyumĩrĩra

17 Ningĩ akĩndwara nja ĩrĩa ya nyumĩrĩra. Ngĩona hau nĩ haarĩ na tũnyũmba, na nĩ haarĩtwo mahiga makarigiicĩria nja ĩyo yothe; nĩ haarĩ na tũnyũmba mĩrongo ĩtatũ twakĩtwo tũtwaranĩte na hau haarĩtwo mahiga. 18 Handũ hau haarĩtwo mahiga haarĩ mĩena-inĩ ya matoonyero macio, naguo wariĩ waho na ũraihu nĩciaiganaine; hau nĩho haarĩtwo mahiga mwena wa mũhuro. 19 Ningĩ agĩthima ĩtĩna rĩa kuuma mwena wa na thĩinĩ wa kĩhingo kĩa mũhuro nginya mwena wa na nja wa nja ya na thĩinĩ; yari mĩkono igana§ mwena wa irathĩro, o ũndũ ũmwe na mwena wa gathigathini.

Kĩhingo kĩa Mwena wa Gathigathini

20 Ningĩ agĩthima ũraihu na wariĩ wa kĩhingo kĩrĩa kĩerekeire mwena wa gathigathini, gĩa gũthiĩ nja ĩyo ya nyumĩrĩra. 21 Tũnyũmba twakĩo twa arangĩri, tũtatũ o mwena, na thingo ciakĩo, o na gĩthaku gĩakĩo ciarĩ na ithimo ciaiganaine na cia itoonyero rĩu rĩa mbere. Kĩarĩ kĩa ũraihu wa mĩkono mĩrongo ĩtano, na wariĩ wa mĩkono mĩrongo ĩrĩ na ĩtano. 22 Mĩanya yakĩo, na gĩthaku gĩakĩo na magemio ma mĩkindũ ciarĩ na ithimo o ta cia kĩhingo kĩrĩa kĩerekeire mwena wa irathĩro. Ngathĩ ya makinya mũgwanja yaambatite nginya ho, nakĩo gĩthaku gĩakĩo gĩkang'ethanĩra nayo. 23 Nĩ haarĩ na kĩhingo gĩa gũtoonya nja ya na thĩinĩ, kũng'ethanĩra na kĩhingo gĩa gathigathini o ta ũrĩa kwarĩ na kĩhingo mwena wa irathĩro. Nake agĩthima ĩtĩna rĩa kuuma kĩhingo kĩmwe nginya kĩrĩa kĩaang'ethanĩire nakĩo; narĩo ĩtĩna rĩu rĩarĩ rĩa mĩkono igana.

Kĩhingo kĩa Mwena wa Gũthini

* 40:11 nĩ ta mita 5 † 40:11 nĩ ta mita ithathatũ na robo ithatũ (6.75) ‡ 40:12 nĩ ta nuthu mita (0.5) § 40:12 nĩ ta mita 3 * 40:13 nĩ ta mita 13 † 40:14 nĩ ta mita 31 ‡ 40:15 nĩ ta mita 26 § 40:19 nĩ ta mita 52

²⁴ Ningĩ akĩndongoria na mwena wa gũthini, na niĩ ngĩona kĩhingo kierekeire mwena wa gũthini. Nake agĩthima itingĩ ciakĩo na gĩthaku gĩakĩo, nacio nĩciaiganainie ithimo na icio ingĩ. ²⁵ Itoonyero rĩu na gĩthaku kĩaĩo ciarĩ na tũmĩanya tũceke mĩena yothe, twatariĩ ta mĩanya ya ihingo icio ingĩ. Itoonyero rĩu rĩarĩ rĩa mĩkono mĩrongo ĩtano kũraiha, na mĩkono mĩrongo ĩrĩ na ĩtano kwarama. ²⁶ Ningĩ ngathĩ ya makinya mũgwanja nĩyaambatĩte ĩgakinya kĩhingo-inĩ kũ, nakĩo gĩthaku gĩakĩo kĩaĩg'ethaniire na nja ya hekarũ; thingo ciakĩo iria ciarĩ o mwena wa njĩra ĩyo nĩciagemetio na mĩkĩndũ. ²⁷ Hau nja ya na thĩinĩ o na ho nĩ haarĩ kĩhingo kierekeire mwena wa gũthini, nake agĩthima kuuma kĩhingo-inĩ kũ nginya kĩhingo-inĩ kĩa nyumĩrĩra kĩa mwena wa gũthini; itĩna rĩu rĩarĩ rĩa mĩkono igana.

Ihingo cia Gũtoonya Nja ya na Thĩinĩ

²⁸ Ningĩ akĩnginyia nja ya na thĩinĩ tũtoonyeire kĩhingo kĩa mwena wa gũthini, nake agĩthima kĩhingo kĩa mwena ũcio; nakĩo nĩkĩaiganainie ithimo na ihingo icio ingĩ. ²⁹ Tũnyũmba twakĩo twa arangĩri, na thingo ciakĩo, na gĩthaku gĩakĩo nĩciaiganainie ithimo na icio ingĩ. Itoonyero rĩu na gĩthaku kĩaĩo ciarĩ na mĩanya mĩena yothe. Itoonyero rĩu rĩarĩ na ũraihi wa mĩkono mĩrongo ĩtano, na wariĩ wa mĩkono mĩrongo ĩrĩ na ĩtano. ³⁰ Ithaku cia matoonyero marĩa maarĩ hakuhĩ na nja ya na thĩinĩ ciarĩ na ũraihi wa mĩkono mĩrongo ĩrĩ na ĩtano, na wariĩ wa mĩkono ĩtano. ³¹ Gĩthaku gĩakĩo kĩaĩg'etheire nja ĩyo ya nyumĩrĩra; nacio itingĩ ciakĩo nĩciagemetio na mĩkĩndũ, na ngathĩ ya makinya manana nĩyaambatĩte ĩgakinya ho.

³² Ningĩ akĩnginyia nja ya na thĩinĩ mwena wa irathĩro, nake agĩthima itoonyero rĩu; narĩo nĩrĩaiganainie ithimo na matoonyero macio mangĩ. ³³ Tũnyũmba twakĩo twa arangĩri, na thingo ciakĩo, na gĩthaku gĩakĩo nĩciaiganainie ithimo na icio ingĩ. Itoonyero rĩu na gĩthaku kĩaĩo ciarĩ na mĩanya mĩena yothe. Narĩo itoonyero rĩarĩ rĩa ũraihi wa mĩkono mĩrongo ĩtano, na wariĩ wa mĩkono mĩrongo ĩrĩ na ĩtano. ³⁴ Gĩthaku gĩakĩo kĩaĩg'etheire nja ĩyo ya nyumĩrĩra; nacio itingĩ ciakĩo nĩciagemetio na mĩkĩndũ mĩena yeerĩ, na ngathĩ ya makinya manana yaambatĩte ĩgakinya ho.

³⁵ Ningĩ agĩcooka akĩnginyia kĩhingo-inĩ kĩa mwena wa gathigathini, nake agĩthima kĩhingo kũ. Nakĩo nĩkĩaiganainie ithimo na ihingo icio ingĩ, ³⁶ o ũndũ ũmwe na tũnyũmba twakĩo twa arangĩri, na thingo ciakĩo, na gĩthaku gĩakĩo, nakĩo kĩaĩo na mĩanya mĩena yothe. Kĩhingo kũ kĩaĩo na ũraihi wa mĩkono mĩrongo ĩtano, na wariĩ wa mĩkono mĩrongo ĩrĩ na ĩtano. ³⁷ Gĩthaku gĩakĩo kĩaĩg'etheire nja ĩyo ya nyumĩrĩra; nacio itingĩ icio ciakĩo nĩciagemetio na mĩkĩndũ mĩena yeerĩ, na ngathĩ ya makinya manana yaambatĩte ĩgakinya ho.

Tũnyũmba twa kũrĩa Kwahaaragĩrio Magongona

³⁸ Ningĩ hau gĩthaku-inĩ, o itoonyero-inĩ rĩa na thĩinĩ, nĩ haarĩ na kanyũmba kaarĩ na mũromo, na hau niho maruta ma njino maatham-bagĩrio. ³⁹ Hau gĩthaku-inĩ gĩa itoonyero nĩ haarĩ metha igĩrĩ o mwena, na igũrũ rĩacio niho haathĩnjagĩrwo nyamũ cia magongona ma njino, na magongona ma mehia, o na magongona ma mahĩtia. ⁴⁰ Mwena-inĩ wa rũthingo rwa na nja rwa gĩthaku kũ gĩa itoonyero rĩu, hakuhĩ na ngathĩ ya kwambata itoonyero-inĩ rĩa kĩhingo kĩa mwena wa gathigathini nĩ haarĩ na metha igĩrĩ, na mwena ũcio ũngĩ wa ngathĩ naho nĩ haarĩ na metha ingĩ igĩrĩ. ⁴¹ Nĩ ũndũ ũcio haarĩ na metha inya mwena ũmwe wa itoonyero, na

inya mwena ūcio ūngĩ, ciothe ciarĩ metha inyanya, na igūrũ rĩacio nĩho haathĩnjagĩrwo nyamũ cia magongona. ⁴² Ningĩ haarĩ na metha inya cia mahiga maicũhie nĩ ūndũ wa maruta ma njino, o ĩmwe ūraihi wa mũkono ūmwe na nuthu,* na wariĩ wa mũkono ūmwe na nuthu, na mũkono ūmwe kũraiha na igūrũ. Igūrũ rĩacio nĩho haigagĩrwo indo cia wĩra wa gũthĩnja nyamũ cia maruta ma njino, na magongona marĩa mangĩ. ⁴³ Tũhocio twa njibe igĩrĩ, o kamwe karĩ na ūraihi wa wariĩ wa rũhĩ,† twathecereirio rũthingo-inĩ mĩena yothe. Metha icio ciarĩ cia kũigĩrwo nyama cia maruta macio.

Tũnyũmba twa Athĩnjĩri-Ngai

⁴⁴ Hau nja ya kĩhingo gĩa thĩinĩ, kũu nja-inĩ ya na thĩinĩ, nĩ kwarĩ na tũnyũmba twĩrĩ, kamwe mwena wa kĩhingo gĩa gathigathini kerekeire mwena wa gũthini, na kangĩ mwena wa kĩhingo gĩa gũthini kerekeire mwena wa gathigathini. ⁴⁵ Nake akĩnjĩra atĩrĩ, “Kanyũmba kau karorete mwena wa gũthini-rĩ, nĩ ka athĩnjĩri-Ngai arĩa maikaragia hekarũ, ⁴⁶ nako kanyũmba kau karorete gathigathini-rĩ, nĩ ka athĩnjĩri-Ngai arĩa maikaragia kĩgongona. Aya nĩo ariũ a Zadoku, na no-o Alawii arĩa mangĩthengerera Jehova nĩguo matungatage marĩ mbere yake.”

⁴⁷ Ningĩ agĩthima nja ĩyo: Mĩena yothe ĩna nĩyaiganaine, yarĩ na mĩkono igana‡ kũraiha, na mĩkono igana kwarama. Nakĩo kĩgongona kĩarĩ hau mbere ya hekarũ.

Hekarũ

⁴⁸ Ningĩ akĩnginyia gĩthaku-inĩ kĩa hekarũ, na agĩthima itingĩ icio cia gĩthaku kũu; o mwena ciarĩ na wariĩ wa mĩkono ĩtano.§ Wariĩ wa itoonyero rĩu warĩ na mĩkono ikũmi na ĩna,* na thingo ciarĩ na wariĩ wa mĩkono ĩtatũ† o mwena. ⁴⁹ Gĩthaku kũu kĩarĩ na wariĩ wa mĩkono mĩrongo ĩrĩ,‡ na mĩkono ikũmi na ĩrĩ§ kuuma mbere nginya thuutha. Ningĩ hau nĩ haarĩ na ngathĩ cia kwambata ho, na nĩ haarĩ na itugĩ, o kĩmwe mwena ūmwe wa itingĩ icio.

41

¹ Mũndũ ūcio agĩcooka akĩndwara nja ya handũ-harĩa-haamũre ha nyumĩrĩra, agĩthima itingĩ ciahō; wariĩ wa itingĩ icio warĩ mĩkono ĩtandatũ* o mwena. ² Wariĩ wa itoonyero warĩ wa mĩkono ikũmi,† nacio thingo iria ciarĩ o mwena wa itoonyero rĩu ciarĩ cia mĩkono ĩtano‡ kwarama. Nĩacookire agĩthima nja ya handũ-hau-haamũre; handũ hau haarĩ na ūraihi wa mĩkono mĩrongo ĩna,§ na wariĩ wa mĩkono mĩrongo ĩrĩ.*

³ Ningĩ agĩtoonya na thĩinĩ wa handũ-harĩa-haamũre, agĩthima itingĩ cia itoonyero; o kĩmwe kĩarĩ na wariĩ wa mĩkono ĩrĩ.† Itoonyero rĩu rĩarĩ na wariĩ wa mĩkono ĩtandatũ, nacio thingo iria ciarĩ o mwena ciarĩ na wariĩ wa mĩkono mũgwanja.‡ ⁴ Ningĩ agĩthima ūraihi wa handũ-harĩa-haamũre kũu thĩinĩ; naho haarĩ ha mĩkono mĩrongo ĩrĩ, naguō wariĩ waho warĩ wa mĩkono mĩrongo ĩrĩ gũtuĩkania nginya mũthia wa nja

* **40:42** nĩ ta mita robo ithatũ (0.75) † **40:43** nĩ ta centimita 8 ‡ **40:47** nĩ ta mita 52 § **40:48** nĩ ta mita igĩrĩ na nuthu (2.5) * **40:48** nĩ ta mita mũgwanja na robo (7.25) † **40:48** nĩ ta mita ĩmwe na nuthu (1.5) ‡ **40:49** nĩ ta mita ikũmi na robo (10:25) § **40:49** nĩ ta mita ithathatũ na robo (6:25) * **41:1** nĩ ta mita 3 † **41:2** nĩ ta mita 5 ‡ **41:2** nĩ ta mita igĩrĩ na nuthu (2:5) § **41:2** nĩ ta mita mĩrongo ĩrĩ na nuthu (20:5) * **41:2** nĩ ta mita ikũmi na robo (10:25) † **41:3** nĩ ta mita 1 ‡ **41:3** nĩ ta mita ithatũ na nuthu (3.5)

ya handũ-harĩa-haamũre. Nake akĩnjĩira atĩrĩ, “Haha nĩho Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno.”

⁵ Ningĩ agĩthima rũthingo rwa hekarũ; naruo rwarĩ na ũtungu wa mĩkono itandatũ, natuo tũnyũmba tũrĩa twarĩ mĩena-inĩ yothe ya hekarũ, o kamwe kaarĩ na wariĩ wa mĩkono ña. § ⁶ Tũnyũmba tũu twa mĩena-inĩ twakĩtwo ngoroba ithatũ, kamwe gagakwo karĩ igũrũ wa karĩa kangĩ, o ngoroba tũnyũmba mĩrongo itatũ. Nĩ haarĩ na mĩgamba yohanĩtio gũthiũrũrũkĩria rũthingo rwa hekarũ, ya gũtiirĩra tũnyũmba twa mĩena-inĩ; nĩ ũndũ ũcio mĩgamba ñyo ndĩatoonyetio rũthingo-inĩ rũu rwa hekarũ. ⁷ Tũnyũmba tũu twathiũrũrũkĩrie hekarũ twakĩtwo tũkĩararamaga o ũrĩa ngoroba yathiiaga na igũrũ. Mwako wa gũthiũrũrũkĩria hekarũ ñyo waakĩtwo wambatĩtio na matĩina, nĩ ũndũ ũcio, tũnyũmba tũu tũkaaraarama o ũrĩa mũndũ aambataga. Nayo ngathĩ yambatĩte kuuma ngoroba ñrĩa yarĩ thĩ mũno nginya ñrĩa ñrĩ igũrũ biũ igereire ngoroba ya gatagatĩ.

⁸ Nĩndonire atĩ hekarũ nĩ yarĩ na gĩtina kĩambatĩrie mĩena yothe, gĩgatuĩka mũthingi wa tũnyũmba tũu twa mĩena-inĩ. Mũthingi ũcio warĩ na ũraihi wa rũthanju rũu rwa mĩkono itandatũ ñrĩa mĩraihi. ⁹ Rũthingo rwa na nja rwa tũnyũmba tũu twa mĩena-inĩ rwarĩ rwa ũtungu wa mĩkono itano.* Ithenya rĩrĩa rĩatigĩtio gatagatĩ ga tũnyũmba tũu twa mĩena-inĩ ya hekarũ ¹⁰ na tũnyũmba twa athĩnjĩri-Ngai rĩarĩ rĩa wariĩ wa mĩkono mĩrongo ñrĩ gũthiũrũrũkĩria hekarũ yothe. ¹¹ Nĩ haarĩ na matoonyero mĩena ya tũnyũmba tũu hau haatigĩtio ithenya, rĩmwe rĩrĩ mwena wa gathigathini na rĩu rĩngĩ rĩrĩ mwena wa gũthini; nakĩo gĩtina kũu kĩambatĩrie na igũrũ kũnyiitana na ithenya rĩu kĩarĩ na wariĩ wa mĩkono itano gũthiũrũrũkĩria.

¹² Nyũmba ñrĩa yang’etheire nja ya hekarũ mwena wa ithũiro yarĩ ya wariĩ wa mĩkono mĩrongo mũgwanja. † Naruo rũthingo rwa nyũmba ñyo rwarĩ na ũtungu wa mĩkono itano gũthiũrũrũkĩria, na ũraihi waruo warĩ wa mĩkono mĩrongo kenda. ‡

¹³ Ningĩ agĩthima hekarũ ñyo; yarĩ na ũraihi wa mĩkono igana, § nayo nja ya hekarũ, na nyũmba hamwe na thingo ciayo o nacio ciarĩ cia ũraihi wa mĩkono igana. ¹⁴ Wariĩ wa nja ñyo ya hekarũ wa mwena wa irathĩro, o hamwe na mwena wa na mbere wa hekarũ, warĩ wa mĩkono igana.

¹⁵ Ningĩ agĩthima ũraihi wa nyũmba ñyo yang’etheire nja ya mwena wa na thuutha wa hekarũ, o hamwe na ithaku ciayo cia o mwena; naguo warĩ wa mĩkono igana.

Mwena wa nja ya handũ-harĩa-haamũre, na mwena wa na thĩinĩ wa handũ-harĩa-haamũre, na gĩthaku kĩrĩa kĩang’etheire nja ñyo, ¹⁶ o ũndũ ũmwe na hingĩro icio, na tũtirica tũu tũceke, hamwe na ithaku icio ciathiũrũrũkĩrie ngoroba icio ithatũ: kĩrĩa gĩothe kĩarĩ mbere ya hingĩro, o na nginya hingĩro ñyo nĩciahumbĩrĩtwo na mbaũ. Nyũmba nĩyahumbĩrĩtwo na mbaũ thĩ, na thingo ikahumbĩrwo nginya tũtirica-inĩ, o na tũtirica twarĩ na mbaũ. ¹⁷ Ningĩ hau igũrũ rĩa mwena wa nja ya itoonyero rĩa gũtoonya thĩinĩ wa handũ-harĩa-haamũre, na igũrũ rĩa thingo matĩina maiganaine kũrigiicĩria mwena wa thĩinĩ na wa nja ya handũ-harĩa-haamũre ¹⁸ nĩ gwakururĩtwo makerubi na mĩkĩndũ. Mĩkĩndũ yahakanĩtio nĩ makerubi; na o ikerubi rĩarĩ na mothiũ meerĩ:

§ 41:5 nĩ ta mita 2 * 41:9 nĩ ta mita igĩrĩ na robo ithatũ (2.75) † 41:12 nĩ ta mita mĩrongo itatũ na ithathatũ na robo (36.25) ‡ 41:12 nĩ ta mita mĩrongo ña na ithathatũ na nuthu (46.5)

§ 41:13 nĩ ta mita 52

19 ũthiũ wa mũndũ warorete mũkĩndũ mwena ũmwe, naguo ũthiũ wa mũrũũthi ũkarora mũkĩndũ mwena ũcio ũngĩ. Namu magakururwo kũrigiicĩria ndwere cia hekarũ iyo yothe. 20 Kuuma nyũmba thĩ nginya hau igũrũ rĩa itoonyero, nĩ ha kururĩtwo makerubi na mũkĩndũ rũthingo-inĩ rwa nja ya handũ-harĩa-haamũre.

21 Nja ya handũ-harĩa-haamũre nĩ yarĩ na buremu ya mũrango, nayo buremu ĩrĩa yarĩ hau mbere ya Harĩa-Hatheru-Mũno yatariĩ o tayo. 22 Ningĩ nĩ haarĩ na kĩgongona kĩa mbaũ kĩrĩa kiarĩ kĩa mĩkono ĩtatũ* kũraiha na igũrũ, na mĩkono ĩrĩ† o mwena, mĩena yothe ĩna; koine ciakĩo, na njikarĩro yakĩo, o na mĩena yakĩo ciarĩ cia mbaũ. Nake mũndũ ũcio akĩnjĩra atĩrĩ, “Ĩno nĩyo metha ĩrĩa ĩrĩ hau mbere ya Jehova.” 23 Handũ-harĩa-haamũre na Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno, o handũ haarĩ na mũrango ĩrĩ. 24 O mũrango wathondeketwo na mũrango ĩrĩ ya wa mbaũ, na o mũrango wahingũkaga na gatagatĩ. 25 Nayo mũrango ya nja ya handũ-harĩa-haamũre nĩyakururĩtwo makerubi na mũkĩndũ, ta ũrĩa gwakururĩtwo thingo-inĩ, na nĩ haarĩ na membea ma mbaũ hau mbere ya gĩthaku kũ. 26 Thingo-inĩ icio cia mwena wa gĩthaku kũ nĩ haarĩ na tũtirica tũceke twarĩ na mũkĩndũ ĩkururĩtwo o mwena o mwena. Tũnyũmba twa mĩena-inĩ ya hekarũ o na tuo nĩtwarĩ na membea ma mbaũ.

42

Tũnyũmba twa Athĩnjĩri-Ngai

1 Ningĩ mũndũ ũcio akĩndongoria, akĩndwara mwena wa gathigathini o nginya nja iyo ya nyumĩrĩra, akĩnginyia tũnyũmba-inĩ tũrĩa twang’etheire nja ya hekarũ na tũkang’ethera rũthingo rwa na nja rwa mwena wa gathigathini. 2 Nyũmba ĩrĩa mũrango wayo werekeire mwena wa gathigathini yarĩ ya ũraihi wa mĩkono igana* na wariĩ wa mĩkono mũrongo ĩtano.† 3 Gĩcigo kĩrĩa kiarĩ kĩa mĩkono mũrongo ĩrĩ‡ kuuma nja ya na thĩinĩ, na gĩcigo kĩrĩa kĩang’etheire harĩa haarĩtwo mahiga nja ya nyumĩrĩra-rĩ, nĩ kwarĩ na ithaku ciakĩtwo ngoroba ithatũ, na o gĩthaku kĩang’etheire kĩrĩa kĩngĩ. 4 Hau mbere ya tũnyũmba tũu nĩ haarĩ na gacĩra ga thĩinĩ karĩ na wariĩ wa mĩkono ikũmi,§ na ũraihi wa mĩkono igana. Mũrango yatuo yekĩrĩtwo mwena wa gathigathini. 5 Na rĩrĩ, tũnyũmba tũu twarĩ igũrũ twarĩ tũkundakundeeru, nĩ ũndũ ithaku nĩcioete handũ hanene gũkĩra tũnyũmba tũrĩa twakĩtwo ngoroba iyo yarĩ mũhuro na ya gatagatĩ. 6 Tũnyũmba twa ngoroba ya gatatũ tũtiekĩrĩtwo itugĩ ta iria ciekĩrĩtwo nja; nĩ ũndũ ũcio tũnyũmba tũu tũgakĩnyiiha thĩ gũkĩra twa ngoroba ĩrĩa yarĩ thĩ, na ya gatagatĩ. 7 Nĩ haarĩ na rũthingo rwa mwena wa na nja rwathiĩte rũigananiĩrie na tũnyũmba tũu na kũu nja ya nyumĩrĩra; rwatambũrũkĩte mbere ya tũnyũmba tũu mĩkono mũrongo ĩtano. 8 Mũhari wa tũnyũmba twa mwena ũrĩa wariganĩtie na nja ya nyumĩrĩra warĩ wa ũraihi wa mĩkono mũrongo ĩtano, naguo mũhari ũrĩa wakuhĩriĩrie handũ-harĩa-hatheru warĩ wa ũraihi wa mĩkono igana. 9 Tũnyũmba tũrĩa twarĩ mũhuro mwena wa irathĩro nĩ twarĩ na itoonyero mũndũ agĩtoonya kuo oimĩte nja ya nyumĩrĩra.

10 Ningĩ mwena wa gũthini, gũtwarana na mwena ũrĩa mũraihi wa rũthingo rũu rwa nja ya nyumĩrĩra, kũnyiitana na mwena wa nja ya

* 41:22 nĩ ta mita ĩmwe na nuthu (1:5) † 41:22 nĩ ta mita 1 * 42:2 nĩ ta mita 52 † 42:2 nĩ ta mita 26 ‡ 42:3 nĩ ta mita ikũmi na robo (10:25) § 42:4 nĩ ta mita 5

hekarũ, na kũng'ethera rũthingo rwa nja, nĩ haarĩ na tũnyũmba ¹¹ twarĩ na gacĩra mbere yatuo. Tũnyũmba tũu twahaanaga o ta tũrĩa twarĩ mwena wa gathigathini; twarĩ na ũraihu na wariĩ waiganaine, nacio nyumĩrĩra ciatuo nĩciarĩngaine na ikaiganania ithimo. Namo matoonyero ma mwena wa gathigathini ¹² nĩmahaanaine na matoonyero ma tũnyũmba twa mwena wa gũthini. Ningĩ nĩ haarĩ na itoonyero kĩambĩrĩria-inĩ gĩa gacĩra karĩa gaatwaranĩte na rũthingo rũu rwerekeire mwena wa irathĩro, na nĩko mũndũ aageraga agĩtoonya tũnyũmba tũu.

¹³ Agĩcooka akĩnjĩra atĩrĩ, "Tũnyũmba tũu tũrĩ mwena wa gathigathini na tũu tũrĩ mwena wa gũthini, tũu tũng'etheire nja ya hekarũ, nĩtuo twa athĩnjĩri-Ngai, na nĩkuo athĩnjĩri-Ngai arĩa megũkuhĩrĩria Jehova makarĩĩagĩra indo cia maruta marĩa matheru mũno. Kũu nĩkuo makaigaga indo cia maruta iria theru mũno, nacio nĩ maruta ma ngano, o na maruta ma mehia, na maruta ma mahĩtia, nĩgũkorwo handũ hau nĩ hatheru. ¹⁴ Athĩnjĩri-Ngai rĩrĩa maatoonya handũ hau haamũre-rĩ, matingĩcooka kuuma nja ya mwena wa nyumĩrĩra, nginya marute nguo icio cia ũtungata, nĩ ũndũ nĩ nyamũre. No nginya mehumbe nguo ingĩ matanakuhĩrĩria kũrĩa andũ maikaraga."

¹⁵ Rĩrĩa aarĩkirie gũthima kĩrĩa kĩarĩ mwena wa na thĩinĩ wa hekarũ, akĩnyumia na nja tũgereire kĩhingo kĩa mwena wa irathĩro, agĩthima mũigana wa handũ hau mĩena yothe: ¹⁶ Nĩathimire mwena wa irathĩro na rũthanju rwa gũthima; mũigana waho warĩ mĩkono magana matano.*

¹⁷ Ningĩ agĩthima mwena wa gathigathini; mũigana waho warĩ mĩkono magana matano ũthimĩtwo na rũthanju rũu rwa gũthima. ¹⁸ O na agĩthima mwena wa gũthini; mũigana waho warĩ mĩkono magana matano ũthimĩtwo na rũthanju rũu rwa gũthima. ¹⁹ Ningĩ agĩcooka agĩthima mwena wa ithũĩro; mũigana waho warĩ mĩkono magana matano ũthimĩtwo na rũthanju rũu rwa gũthima. ²⁰ Ũguo nĩguo aathimire handũ hau mĩena ĩyo yothe ĩna. Handũ hau haarigĩcĩirio na rũthingo, naruo rwarĩ na ũraihu wa mĩkono magana matano, na wariĩ wa mĩkono magana matano, rwa kũhakanania handũ harĩa hatheru na harĩa hatarĩ haamũre.

43

Hekarũ Gũcookererwo nĩ Riiri

¹ Ningĩ mũndũ ũcio akĩnginyia kĩhingo-inĩ kĩrĩa kĩang'etheire mwena wa irathĩro, ² na nĩ ngĩona riiri wa Ngai wa Isiraeli ũgĩũka uumĩte mwena wa irathĩro. Mũgambo wake watariĩ ta mũrurumo wa maaĩ maingĩ magĩtherera, naguo bũrũri ũgacangarara nĩ riiri wake. ³ Kĩoneki kũu ndonire gĩatariĩ ta kĩoneki kĩrĩa ndoonete rĩrĩa ookĩte kwananga itũũra rĩrĩa inene, na ningĩ gĩatariĩ ta cioneki iria ndoonete hau Rũũĩ-inĩ rwa Kebari; na nĩ ngĩgũithia, ngĩturumithia ũthiũ thĩ. ⁴ Naguo riiri wa Jehova ũgĩtoonya hekarũ ũgereire kĩhingo kĩrĩa kĩerekeire mwena wa irathĩro. ⁵ Ningĩ Roho akĩnjoya na igũrũ akĩndwara nja ĩyo ya na thĩinĩ, naguo riiri wa Jehova ũkĩiyũra kũu hekarũ.

⁶ Mũndũ ũcio o arũgamĩte hau hakuhĩ na nĩ-rĩ, ngĩigua mũndũ akĩnjarĩria kuuma thĩinĩ wa hekarũ. ⁷ Akĩnjĩra atĩrĩ, "Mũrũ wa mũndũ, haha nĩho handũ ha gĩtĩ gĩakwa gĩa ũthamaki, o na nĩho handũ ha gũkinyithia makinya makwa. Haha nĩho ngũtũũra ndĩ gatagatĩ-inĩ ka andũ a Isiraeli nginya tene. Nyũmba ya Isiraeli ndĩrĩ hĩndĩ ĩngĩ ĩgaacooka gũthaahia rĩitwa rĩakwa itheru, o ene o na kana athamaki ao marĩthaahie

* 42:16 nĩ ta mita 260

na ūndũ wa ūmaraya wao na kũhooya mĩhianano ĩtarĩ muoyo ya athamaki ao kũndũ kwao kũrĩa gũtũũgĩru. ⁸ Rĩrĩa meekĩrire hingĩro ciao hau hingĩro-inĩ ciakwa, na itugĩ cia mĩrango yao magĩciĩkĩra itugĩ-inĩ cia mĩrango yakwa, na no rũthingo rwarĩ gatagatĩ gakwa na o-rĩ, nĩmathaahirie rĩtwa rĩakwa itheru na mĩtugo ĩyo yao ĩrĩ magigi. Nĩ ūndũ ūcio ngĩmaniina ndĩ na marakara. ⁹ Na rĩrĩ, ta nĩmatigane na ūmaraya wao wa kũhooya mĩhianano ĩtarĩ muoyo ya athamaki ao, na nĩ nĩngũtũũra gatagatĩ-inĩ kao nginya tene.

¹⁰ “Mũrũ wa mũndũ, taarĩria ūhoru wa hekarũ ĩyo kũrĩ andũ a Isiraeli, nĩguo maconoke nĩ ūndũ wa mehia mao. Reke maroranie mũcoro ūcio wayo, ¹¹ na angĩkorwo nĩmegũconoka nĩ ūndũ wa ūrĩa wothe mekĩte-rĩ, mamenyithie mũhianĩre wa hekarũ ĩyo, ūmamenyithie mũthondekere wayo, na nyumĩro ciayo, na matoonyero mayo, ningĩ ūmoonie mũhianĩre wayo wothe, na mĩtugo yayo yothe ya kũrũmĩrĩrwo, na mawatho mothe. Andĩka maũndũ maya mothe makĩonaga, nĩgeetha matĩie mũhianĩre wayo, na mahingie mĩtugo yayo yothe ya kũrũmĩrĩrwo.

¹² “Ūyũ nĩguo watho wa hekarũ: Kũrĩa guothe kũrigiicĩrie kĩrĩma gĩkĩ igũrũ gũgũikara kũrĩ gũtheru mũno. Ūcio nĩguo watho wa hekarũ.

Kĩgongona

¹³ “Ici nĩcio ithimo cia kĩgongona, ithimĩtwo na mĩkono ĩrĩa mĩraihu, mũkono ūrĩa wa ūraihu wa mũkono ūmwe* na wariĩ wa rũhĩ†: Mũberethi wakĩo ūrĩ na ūriku wa mũkono ūmwe, na wariĩ wa mũkono ūmwe, nago mũgũkũ ūrĩa ūkũrigiicĩrie nĩ wa irata rĩmwe‡ mũthia-inĩ. Kũ nĩkĩo kĩrũgamo gĩa kĩgongona. ¹⁴ Kuuma mũberethi ūrĩa ūrĩ gĩtina-inĩ nginya mũthia-inĩ wa mũhuro kĩrĩ na mĩkono ĩrĩ§ kũraiha na igũrũ, na wariĩ wa mũkono ūmwe, na kuuma mũthia-inĩ ūrĩa mũnini nginya mũthia-inĩ ūrĩa mũnenanene, kĩrĩ na mĩkono ĩna* kũraiha na igũrũ, na wariĩ wa mũkono ūmwe. ¹⁵ Narĩo riiko rĩa kĩgongona-rĩ, nĩ mĩkono ĩna kũraiha na igũrũ, nacio hĩa inya irorete na igũrũ ikoimĩrĩra kuuma hau riiko-inĩ. ¹⁶ Narĩo riiko rĩu rĩa kĩgongona rĩiganaine mĩena yothe ĩna, rĩrĩ na ūraihu wa mĩkono ikũmi na ĩrĩ,† na wariĩ wa mĩkono ikũmi na ĩrĩ. ¹⁷ Mũthia ūrĩa ūrĩ na igũrũ o nago nĩũiganaine mĩena yothe, na ūrĩ na ūraihu wa mĩkono ikũmi na ĩna,‡ na wariĩ wa mĩkono ikũmi na ĩna, nago mũgũkũ ūrĩa ūũthiũrũrũkĩrie nĩ wa nuthu ya mũkono,§ ningĩ ūkarigiicĩrio nĩ mũberethi wa mũkono ūmwe. Ngathĩ cia kĩgongona kũ ing’etheire mwena wa irathĩro.”

¹⁸ Nake akĩnjĩra atĩrĩ, “Mũrũ wa mũndũ, Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Maya nĩmo magaatuĩka maũndũ ma kũrũmĩrĩrwo gũkĩrutwo magongona ma njino, na ma kũminjaminjĩria thakame kĩgongona-inĩ rĩrĩa gĩgaakwo: ¹⁹ Nĩũkaneana ndegwa ĩtarĩ ngũrũ ĩtuĩke ya kũrutwo iruta rĩa mehia, ūmĩneane kũrĩ athĩnjĩri-Ngai, arĩa Alawii, a nyũmba ya Zadoku, arĩa manguhagĩrĩria makĩndungatĩra, ūguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. ²⁰ Nĩũkooya thakame ĩmwe ya yo ūmĩhake hĩa-inĩ icio inya cia kĩgongona, na mĩthia-inĩ ĩyo ĩna ya metha ĩyo ĩrĩ igũrũ, na ūthiũrũrũkĩrie mũgũkũ ūcio, nĩguo ūtherie kĩgongona na ūkĩhoroherie. ²¹ Nĩũkooya ndegwa ĩyo ya kũrutwo iruta rĩa mehia, ūmĩcinĩre handũ harĩa hathuurĩtwo hekarũ-inĩ kũu nja ya handũ-harĩa-haamũre.

* **43:13** nĩ ta nuthu mita (0.5) † **43:13** nĩ ta centimita 8 ‡ **43:13** nĩ ta centimita 22 § **43:14** nĩ ta mita ĩmwe * **43:14** nĩ ta mita 2 † **43:16** nĩ ta mita ithathatũ na robo (6.25) ‡ **43:17** nĩ ta mita mũgwanja na robo (7:25) § **43:17** nĩ ta robo ya mita (0.25)

22 “Mũthenya wa keerĩ nĩũkaruta thenge ĩtarĩ na kaũũgũ, ĩtuĩke ya kũrutwo iruta rĩa mehia, nakĩo kĩgongona gĩtherio o ta ũrĩa gĩatheretio na ndegwa. 23 Warĩkia gũgĩtheria, nĩũkaruta ndegwa ĩtarĩ ngũrũ, na ndũrũme kuuma rũũru-inĩ, cieri ikorwo ĩtarĩ na kaũũgũ. 24 Nĩũgaciruta igongona hau mbere ya Jehova, nao athĩnjĩri-Ngai nĩmagaciminjaminjĩria cumbĩ, rĩtuĩke igongona rĩa njino rĩrutĩrwo Jehova.

25 “Ihinda rĩa mũthenya mũgwanja nĩũkarutaga thenge o mũthenya ya kũrutwo iruta rĩa mehia; na ningĩ nĩũkaruta ndegwa ĩtarĩ ngũrũ, na ndũrũme kuuma rũũru-inĩ, cieri ikorwo ĩtarĩ na kaũũgũ. 26 Ihinda rĩa mũthenya ĩyo mũgwanja, nĩmakahoroheria kĩgongona na magĩtherie; ũguo nĩguo magaakĩamũra. 27 Mũthenya ĩyo yarĩkia gũthira, kuuma mũthenya wa ĩnana gũthiĩ na mbere, athĩnjĩri-Ngai nĩo makaheana maruta manyu ma njino, na maruta ma ũiguano, hau igũrũ rĩa kĩgongona. Hĩndĩ ĩyo nĩngamwĩtikĩra, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.”

44

Mũnene, na Alawii, na Athĩnjĩri-Ngai

1 Ningĩ mũndũ ũcio akĩnjookia nginya kĩhingo-inĩ kĩa nyumĩrĩra ya handũ-harĩa-haamũre, kĩrĩa kĩang’etheire mwena wa irathĩro, nakĩo kĩarĩ kĩhinge. 2 Nake Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Kĩhingo gĩkĩ kĩrĩkaraga kĩrĩ kĩhinge. Gĩtikanahingũrwo; gũtirĩ mũndũ ũgaagĩtoonyera. Kĩrĩkaraga kĩhingĩtwo tondũ nĩkĩo Jehova, Ngai wa Isiraeli, aatoonyeire. 3 Mũthamaki we mwene nowe wiki ũngũikara mwena wa thĩinĩ wa itoonyero rĩu na arĩire irio hau mbere ya Jehova. Arĩitoonyagĩra gĩthaku gĩa itoonyero rĩu, na akiuma na nja akoimĩra njĩra o ro ĩyo.”

4 Ningĩ mũndũ ũcio akĩndwara na njĩra ya kĩhingo kĩa mwena wa gathigathini nginya hau mbere ya hekarũ. Ngĩcũthĩrĩria, ngĩona riiri wa Jehova ũiyũrĩte hekarũ ĩyo ya Jehova, na nĩ ngĩgũithia, ngĩturumithia ũthiũ thĩ.

5 Nake Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Mũrũ wa mũndũ, rora wega, na ũthikĩrĩrie wega, na ũrũmbũie maũndũ mothe marĩa ngũkwĩra makoniĩ mawatho mothe megĩ hekarũ ya Jehova. Rũmbũiya ũhoru wa itoonyero rĩa hekarũ, na njĩra ciothe cia kuuma handũ-harĩa-haamũre. 6 ĩra andũ aya aremi a nyũmba ya Isiraeli atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Inyuĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli, maũndũ manyu ma magigi nĩmaiganĩte! 7 Hamwe na maũndũ marĩa mothe marĩ magigi mwekire, nĩmwatoonyirie andũ a kũngĩ matarĩ aruu ngoro na mwĩrĩ handũ-hakwa-harĩa-haamũre, mũgĩthaahia hekarũ yakwa rĩrĩa mwandutĩire irio, na maguta, na thakame, na mũgĩthũkia kĩrĩkanĩro gĩakwa. 8 Handũ ha kũruta wĩra wanyu ũrĩa wagĩrĩire ũkoniĩ maũndũ makwa marĩa matheru, mwatuire andũ angĩ arũgamĩrĩri a handũ-hakwa-harĩa-haamũre. 9 Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Gũtirĩ mũndũ wa kũngĩ ũtarĩ mũruu ngoro na mwĩrĩ ũngĩtoonya handũ-hakwa-harĩa-haamũre, o na angĩkorwo nĩ andũ a kũngĩ arĩa matũũranagia na andũ a Isiraeli.

10 “ ‘Alawii arĩa maanjehereire makĩndaihĩrĩria hĩndĩ ĩrĩa andũ a Isiraeli maaturuure na makĩehera harĩ nĩ makĩrũmĩrĩra mĩhianano yao-rĩ, no nginya magaacookererwo nĩ mehia mao. 11 Andũ acio no matungatage handũ-hakwa-harĩa-haamũre, na maikaragie ihingo cia hekarũ o na matungatage thĩinĩ wayo; no mathĩnje nyamũ cia maruta ma njino, na marutagĩre andũ magongona mao, na marũgamage mbere ya andũ makamatungatĩra. 12 No rĩrĩ, tondũ nĩo maamatungatĩre marĩ mbere ya

mihianano yao, na magitūma andū a nyūmba ya Isiraeli magūe mehia-inī-rī, nī ūndū ūcio na nī nīndīhītīte njoete guoko na igūrū atī no nginya magaacookererwo nī mehia mao, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga. ¹³ Andū acio matigacooka kūnguhīrīria mandungatagīre ta athīnjīri-Ngai, kana makuhīrīrie kīndū o na kīrīkū kīa indo ciakwa iria theru, kana maruta makwa marīa matheru mūno; no nginya magaacookererwo nī gīconoko kīa maūndū marīa marī magigi maneeke. ¹⁴ No nīngamatua arūgamīrīri a maūndū ma hekarū, na mawīra mothe marīa mabataire kūrutwo kūu thīinī.

¹⁵ “ ‘No rīrī, athīnjīri-Ngai, acio marī Alawii na a rūciaro rwa Zadoku, o acio maarutire mawīra ma handū-hakwa-harīa-haamūre na wīhokeku rīrīa andū a Isiraeli meeherire makiuma harī nī, nīo marīnguhagīrīria makandungatīra; marīrūgamaga mbere yakwa makaruta magongona ma maguta na ma thakame, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga. ¹⁶ Acio oiki nīo marītoonyaga handū-hakwa-harīa-haamūre; acio oiki nīo marīkuhagīrīria metha yakwa makandungatīra na makaruta wīra wakwa.

¹⁷ “ ‘Hīndī rīria megūtoonya ihingo-inī cia nja ya na thīinī, marīihumbaga nguo cia gatani; matikanehumbe nguo o na īmwe ya guoya wa ng’ondū hīndī rīria megūtungata ihingo-inī cia nja rīria ya na thīinī, kana kūu hekarū thīinī. ¹⁸ Nīmeyohage iremba cia gatani mītwe, na nguo cia gatani cia thīinī njohero-inī. Matikanehumbe kīndū o na kīrīkū kīngītūma mathigine. ¹⁹ Hīndī rīria mekuuma matoonye nja ya nyumīrīra kūrīa andū marī-rī, makaruta nguo iria megūtungataga nacio, na magacitiga tūnyūmba-inī tūrīa twamūre, na makehumba nguo ingī, nīgeetha matikae kwamūra andū acio na ūndū wa nguo icio ciao.

²⁰ “ ‘Matikanenjwo njuīrī īthire mītwe, kana mareke njuīrī ciao iraihe mūno, no nī maigage njuīrī ciao cia mītwe irī nenge. ²¹ Ningī gūtikanagīe na mūthīnjīri-Ngai ūkūnyua ndibei rīrīa egūtoonya nja ya na thīinī. ²² Matikanahikie atumia a ndigwa, kana mahikie atumia arīa matiganīte na athuuri ao; no rīrī, no mahikie airītu gathirange a rūciaro rwa andū a Isiraeli, kana atumia a ndigwa a athīnjīri-Ngai. ²³ No nginya marutage andū akwa ūtiganu wa maūndū marīa matheru na marīa ma ndūire, na mamoonagie gūkūūrana maūndū marīa marī thaahu na marīa matarī thaahu.

²⁴ “ ‘Kūngīgīa ngarari-rī, athīnjīri-Ngai no nginya matuithanagie ciira,* na maūtue kūrīngana na matūiro makwa ma ciira. Nīmarīmenyagīrīra mawatho makwa na kīrīra kīa watho wakwa wa kūrūmīrīrwo igūrū rīa ciathī ciakwa ciothe iria njathane, na maikaragie Thabatū ciakwa irī theru.

²⁵ “ ‘Mūthīnjīri-Ngai ndakanethaahie na ūndū wa gūkuhīrīria kīimba; no rīrī, ūrīa ūkuīte angīkorwo nī ithe kana nyina, kana mūrīū kana mwarī, kana mūrū wa nyina kana mwarī wa nyina ūtahikīte-rī, hīndī īyo no ethaahie. ²⁶ Aarīkia gūtherio-rī, no nginya eterere mīthenya mūgwanja. ²⁷ Mūthenya ūrīa agaacooka gūtoonya nja rīria ya na thīinī ya handū-harīa-haamūre nīguo agatungate thīinī wa handū-harīa-haamūre-rī, no nginya erutīre iruta rīa mehia, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.

²⁸ “ ‘Nī no nī igai rīa athīnjīri-Ngai. Mūtikanamagaīre igai gūkū būrūrī wa Isiraeli; Nī nī ngūtūika igai rīao. ²⁹ Marīrīrīaga maruta ma ngano, na maruta ma mehia, na maruta ma mahītia; nakīo kīndū o gīothe kīrīa kīrutīrwo Jehova gūkū būrūrī wa Isiraeli gīgaatuīka kīao. ³⁰ Maciaro

* **44:24** Athīnjīri-Ngai nīmatungataga ta atīirīrīri būrūrī. Ūyū warī wīra ūmwe wao kuuma matukū ma tene (1Sam 4:18; 2Maū 19:8-11).

mothe ma mbere marĩa mega, na iheo cianyu ciothe cia mwanya, igaatuika cia athĩnjĩri-Ngai. No nginya mũmaheage gĩcunjĩ kĩa mbere kĩa mũtu ũrĩa mũhinyu nĩgeetha kĩrathimo gĩtũũre kwanyu mũciĩ. ³¹ Athĩnjĩri-Ngai matikanarĩe nyamũ o na ĩrĩkũ ĩngĩkorwo ĩkuĩte, ĩrĩ nyoni, kana matigari ma nyamũ yũragĩtwo nĩ nyamũ ĩngĩ.

45

Kũgaya Bũrũri

¹ “ ‘Hĩndĩ ĩrĩa mũkaagaya bũrũri ũtuĩke magari-rĩ, nĩmũkarutĩra Jehova gĩcigo kĩa bũrũri ũcio gĩtuĩke rũgongo rwamũre, gĩkorwo na mĩkono 25,000* kũraiha, na mĩkono 20,000† kwarama; gĩcigo kũ gĩothe gĩgaatuika gĩtheru. ² Gĩcigo-inĩ kũ, nĩhakagaywo gĩcigo kĩa mũena ĩna ĩigananĩte, gĩkorwo kĩrĩ na mĩkono 500‡ o mwena, hatuĩke handũ-harĩa-haamũre, hacooke hathiũrũrũkĩrio nĩ njĩra ya mĩkono mĩrongo ĩtano.§ ³ Rũgongo-inĩ rũu rwamũre, nĩmũgathima gĩcunjĩ kĩa ũraihi wa mĩkono 25,000, na wariĩ wa mĩkono 10,000. Gĩcigo-inĩ kũ nĩho hagaakwo handũ-harĩa-haamũre, na nĩho Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno. ⁴ Handũ hau hagaatuika haamũre thĩinĩ wa bũrũri nĩ ũndũ wa athĩnjĩri-Ngai, arĩa matungataga handũ-harĩa-haamũre, arĩa marĩkuhagĩrĩria ho nĩguo matungatagĩre Jehova. No ho hagaatuika ha nyũmba ciao o na hatuĩke harĩa hatheru ha handũ-harĩa-haamũre. ⁵ Gĩcigo kĩa mũigana wa ũraihi wa mĩkono 25,000, na wariĩ wa 10,000 gĩgaatuika kĩa Alawii, arĩa matungataga thĩinĩ wa hekarũ, gĩtuĩke igai rĩao rĩa gwakwo matũũra ma gũtũũrwo.

⁶ “ ‘Nĩmũkagaya gĩcigo gĩakwo itũũra inene, gĩcigo kĩa wariĩ wa mĩkono 5,000,* na ũraihi wa mĩkono 25,000, kĩhakane na gĩcigo kĩrĩa kĩamũre; gĩcigo kũ gĩgaatuika kĩa andũ a nyũmba yothe ya Isiraeli.

⁷ “ ‘Gĩthaka kĩrĩa gĩgaatuika kĩa mũnene ũcio gĩkaahakana mbarĩ cieriĩ na rũgongo rũrĩa rwamũrĩrwo Jehova, hamwe na gĩthaka gĩa itũũra rĩrĩa inene. Kuuma mwena wa ithũiro gĩgaatambũrũka kĩrorete mwena wa ithũiro, na kuuma mwena wa irathĩro gĩtambũrũke kĩrorete mwena wa irathĩro, naguho ũraihi wakĩo ũgaakĩigama kuuma mũhaka wa ithũiro nginya wa irathĩro, gĩtwaranĩte na mũhaka ya magari ma Benjamini na Juda. ⁸ Gĩthaka kũ nĩkĩo gĩgaatuika igai rĩake thĩinĩ wa bũrũri wa Isiraeli. Nao anene acio akwa matigacooka kũhinyĩrĩria andũ akwa, no nĩmagetĩkĩria andũ a nyũmba ya Isiraeli megwatĩre bũrũri ũcio kũringana na mũhĩrĩga yao.

⁹ “ ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Inyuĩ anene aya a Isiraeli, ũguo mwĩkĩte nĩ mũiganu! Eheriai maũndũ ma ũhinya na ma kũhinyanĩrĩria, mwĩkage ũndũ ũrĩa ũrĩ wa kĩhooto na wagĩrĩre. Tigai gũtunyaga andũ akwa indo, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. ¹⁰ No nginya mũhũthagĩre ithimo iria iringaine wega, na mũhũthagĩre eba ĩrĩa ĩringaine wega, o na bathi ĩrĩa ĩringaine wega. ¹¹ Eba na bathi ikorwo irĩ kĩgeri kĩmwe kĩiganaine, bathi ĩmwe ĩiganagĩre gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa homeri o ĩmwe, o nayo eba ĩmwe ĩiganagĩre gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa homeri o ĩmwe; homeri ĩmwe ituĩke nĩyo kĩgeri kĩrĩa gũtĩkĩrĩku gĩa gũcithima cieriĩ. ¹² Cekerĩ ĩmwe ĩrĩkoragwo ĩrĩ ya gera mĩrongo ĩrĩ. Cekerĩ mĩrongo ĩrĩ, kuonganĩrĩria na cekerĩ ĩngĩ mĩrongo ĩrĩ na ithano, kuonganĩrĩria na ĩngĩ ikũmi na ithano, nĩ ũndũ ũmwe na mina ĩmwe.

* 45:1 nĩ ta kilomita 12 † 45:1 nĩ ta kilomita 10 ‡ 45:2 nĩ ta mita 260 § 45:2 nĩ ta mita 26

* 45:6 nĩ ta kilomita ĩgĩrĩ na nuthu (2:5)

Maruta na Mithenya iria Miamũre

13 “ ‘Gĩkĩ nĩkĩo kĩheo kĩa mwanya kĩrĩa mũrĩrutaga: Nakĩo nĩ gĩcunjĩ gĩa ithathatũ kĩa eba ãmwe† kuuma harĩ o homeri ãmwe‡ ya ngano, na gĩcunjĩ gĩa ithathatũ kĩa eba ãmwe kuuma harĩ o homeri ãmwe ya cairi. 14 Gĩcunjĩ kĩrĩa gĩtue kĩa maguta, mathimĩtwo na gĩthimi kĩa bathi, nĩ gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa bathi§ kuuma harĩ o kori ãmwe* (nayo kori ãmwe ãrĩ na bathi† ikũmi kana homeri ãmwe‡, nĩgũkorwo bathi ikũmi nĩcio homeri ãmwe). 15 Ningĩ ng’ondũ ãmwe nĩkarutwo kuuma harĩ o rũũru rwa ng’ondũ magana meerĩ kuuma ũrĩithio-inĩ ũrĩa mwega ũrĩ maaĩ kũu bũrũri wa Isiraeli. Icio nĩcio igaatuĩka cia maruta ma mũtu, na maruta ma njino, o na cia maruta ma ngwatanĩro, nĩguo andũ mahorohagĩrio nacio, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. 16 Andũ othe a bũrũri nĩmakanyĩtanĩra ũhoroinĩ ũcio wa kũruta iheo cia mwanya cia kũhũthĩrwo nĩ mũnene thĩinĩ wa bũrũri wa Isiraeli. 17 Mũnene ũcio nĩwe ũkaarutaga maruta ma njino, na maruta ma mũtu, na maruta ma kũnyuuo ciathĩ-inĩ, na Tũrũgamo twa Mweri, na Thabatũ, o na ciathĩ-inĩ ciothe iria njathane cia andũ a nyũmba ya Isiraeli. Nĩakaruta maruta ma mehia, na maruta ma mũtu, na maruta ma njino, na maruta ma ngwatanĩro ma kũhoroheria andũ a nyũmba ya Isiraeli.

18 “ ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Mweri wa mbere, o mũthenya wa mbere wa mweri ũcio, nĩmũkaruta gategwa gatarĩ na kaũũgũ nĩguo mũtherie handũ-harĩa-haamũre. 19 Mũthĩnjĩri-Ngai nĩakooya thakame ãmwe ya maruta ma mehia amĩhake itingĩ-inĩ cia mĩrango ya hekarũ, na amĩhake koine ciothe inya cia metha ya kĩgongona, o na amĩhake itingĩ-inĩ cia itoonyero rĩa nja ya na thĩinĩ. 20 ũguo noguo mũgeeka mũthenya wa mũgwanja wa mweri ũcio nĩ ũndũ wa mũndũ o wothe ũngũhĩa atekwenda kana ehie nĩ ũndũ wa kũrigwo; ũguo nĩguo mũkaahoroheria hekarũ iyo.

21 “ ‘Mweri wa mbere, mũthenya wa ikũmi na ãna wa mweri o ũcio nĩguo mũrĩgĩaga na gĩathĩ kĩa Bathaka, ihinda rĩa mũthenya mũgwanja, ihinda rĩrĩa mũrĩrĩaga mĩgate ĩtarĩ mĩkĩre ndawa ya kũmbia. 22 Mũthenya ũcio-rĩ, mũnene akaaruta ndegwa irĩ iruta rĩa mehia nĩ ũndũ wake mwene, o na nĩ ũndũ wa andũ othe a bũrũri ũcio. 23 O mũthenya, ihinda rĩa mũthenya iyo mũgwanja ya Gĩathĩ kũ, mũnene ũcio nĩakaruta ndegwa mũgwanja, na ndũrũme mũgwanja ĩtarĩ na kaũũgũ, cia kũrutĩra Jehova maruta ma njino, na arute thenge cia iruta rĩa mehia. 24 Ningĩ arute mũtu wa eba ãmwe§ ũtuĩke iruta rĩa mũtu harĩ o ndegwa, na eba ãmwe harĩ o ndũrũme, na hini ãmwe* ya maguta harĩ eba ãmwe.

25 “ ‘Ihinda-inĩ rĩu rĩa mũthenya iyo mũgwanja ya Gĩathĩ kũ, kĩrĩa gĩkaambĩrĩria mweri wa mũgwanja, mũthenya wa ikũmi na ĩtano, nĩakaruta indo ta icio nĩ ũndũ wa maruta ma mehia, na maruta ma njino, na maruta ma mũtu, o na ma maguta.

46

1 “ ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Kĩhingo kĩa nja ya na thĩinĩ kĩrĩa kĩrorete irathĩro kĩrĩkaraga kĩhingĩtwo mũthenya ĩtandatũ ĩrĩa ya kũrutwo wĩra, no mũthenya wa Thabatũ na mũthenya wa Karũgamo ka Mweri nĩkĩrĩhingũragwo. 2 Nake mũnene arĩtoonyaga kuo na njĩra ya gĩthaku kĩrĩa gĩa itoonyero, na akarũgama hau gĩtuĩ-inĩ gĩa

† 45:13 nĩ ta kilo ithatũ na nuthu (3.5) ‡ 45:13 nĩ ta kilo 220 § 45:14 nĩ ta lita 2 * 45:14 nĩ ta lita 220 † 45:14 nĩ ta lita 22 ‡ 45:14 nĩ ta lita 220 § 45:24 nĩ ta kilo 22 * 45:24 nĩ ta lita 4

kīhingo. Nao athĩnjĩri-Ngai marute igongona rĩa maruta make ma njino, na maruta make ma ngwatanĩro. Arĩhooyagĩra hau hingĩro-inĩ ya itoonyero, agacooka akoima nja, no kīhingo kũ gĩtikahingwo nginya o hwaĩ-inĩ. ³ Nao andũ a bũrũri ũcio nĩmarĩhooyagĩra hau mũromoinĩ wa kīhingo kũ marĩ mbere ya Jehova mĩthenya ya Thabatũ na ya Tũrũgamo twa Mweri. ⁴ Namo maruta ma njino marĩa mũnene ũcio arĩrutagĩra Jehova mũthenya wa Thabatũ nĩ tũtũrũme tũtandatũ, na ndũrũme ĩmwe, ciothe ikorwo itarĩ na kaũũgũ. ⁵ Narĩo iruta rĩa ngano rĩrĩa rĩakũrutanĩrio na ndũrũme ĩyo rĩrĩkoragwo rĩrĩ rĩa eba ĩmwe,* na iruta rĩa ngano rĩa kũrutanĩrio na tũtũrũme tũu rĩrĩkoragwo rĩrĩ rĩingĩ o ta ũrĩa angĩyendera, hamwe na hini ĩmwe† ya maguta harĩ o eba ĩmwe. ⁶ Naguo mũthenya wa Karũgamo ka Mweri arĩrutaga ndegwa ĩtarĩ ngũrũ, na tũtũrũme tũtandatũ, na ndũrũme ĩmwe, ciothe itarĩ na kaũũgũ. ⁷ Ningĩ nĩarĩrutaga iruta rĩa ngano, akaruta eba ĩmwe hamwe na ndegwa ĩyo, na eba ĩmwe hamwe na ndũrũme ĩyo, na akaruta tũtũrũme tũingĩ o ta ũrĩa angĩenda kũruta, hamwe na hini ĩmwe ya maguta harĩ o eba ĩmwe. ⁸ Na rĩrĩa mũnene egũtoonya-rĩ, arĩtoonyagĩra gĩthaku gĩa itoonyero, na akiuma akoimĩra njĩra o ĩyo.

⁹ “ Hĩndĩ ĩrĩa andũ a bũrũri ũcio marĩũkaga mbere ya Jehova mĩthenya ya ciathĩ iria njathane, mũndũ o wothe ũrĩa ũgaatoonyera kīhingo kĩa mwena wa gathigathini akahooe-rĩ, akiuma akoimagĩra kīhingo gĩa gũthini; na mũndũ o wothe ũgaatoonyera kīhingo kĩa mwena wa gũthini, akiuma akoimagĩra kīhingo gĩa gathigathini. Gũtirĩ mũndũ ũgaacookera kīhingo kĩrĩa atoonyeire, no mũndũ ariomagĩra kīhingo kĩrĩa kĩng’etheire kũ atoonyeire. ¹⁰ Mũnene ũcio arĩkoragwo arĩ hamwe nao, agatoonyaga magĩtoonya, na akoimaga makiuma.

¹¹ “ Hĩndĩ ya ciathĩ na ya maruga marĩa matuĩtwo, iruta rĩa ngano rĩrĩkoragwo rĩrĩ eba ĩmwe hamwe na ndegwa, na eba ĩmwe hamwe na ndũrũme, na akaruta tũtũrũme tũingĩ o ta ũrĩa angĩyendera, hamwe na hini ĩmwe ya maguta harĩ o eba ĩmwe. ¹² Hĩndĩ ĩrĩa mũnene ũcio ekũrutĩra Jehova iruta rĩa kwĩyendera, o na rĩngĩkorwo rĩrĩ iruta rĩa njino kana maruta ma ngwatanĩro, nĩarĩhingũragĩrwo kīhingo kĩrĩa kĩrorete mwena wa irathĩro. Arĩrutaga iruta rĩake rĩa njino kana maruta make ma ngwatanĩro o ta ũrĩa ekaga mũthenya wa Thabatũ. Aarĩkia kũruta oime nja na aarĩkia kuuma, kīhingo kũ gĩkaahingwo.

¹³ “ ‘O mũthenya nĩũrĩrutaga gatũrũme ka ũkũrũ wa mwaka ũmwe gatarĩ na kaũũgũ nĩ ũndũ wa kũrutĩra Jehova iruta rĩa njino; ũrĩkarutaga rũciinĩ o rũciinĩ. ¹⁴ Ningĩ hamwe nako nĩũrĩrutaga iruta rĩa ngano rĩa gĩcunjĩ gĩa ithathatũ kĩa eba ĩmwe,‡ na gĩcunjĩ gĩa ithatũ kĩa hini ĩmwe§ ya maguta ma kũringia mũtu ũcio rũciinĩ o rũciinĩ. Iruta rĩrĩ rĩa ngano rĩrĩrutagĩrwo Jehova rĩrĩ watho wa gũtũũra. ¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio gatũrũme kau, na iruta rĩu rĩa ngano, na maguta macio nĩrĩrutagwo rũciinĩ o rũciinĩ rĩrĩ iruta rĩa njino rĩa hĩndĩ ciothe.

¹⁶ “ ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Mũnene ũcio angĩkaahe mwanake ũmwe wake kīheo kuuma kũrĩ igai rĩake, o na kĩo gĩgaatuĩka kĩa njiaro ciake; gĩgaatuĩka indo ciao iria magairwo. ¹⁷ No rĩrĩ, angĩkaahe ndungata ĩmwe yake kīheo kuuma igai-inĩ rĩake, ndungata ĩyo ĩgaatũũra nakĩo o nginya mwaka wayo wa kuohorwo; hĩndĩ ĩyo kīheo kũ nĩgĩgacookerera mũnene ũcio. Igai rĩu rĩake nĩ rĩa ariũ ake oiki; nĩ igai rĩa. ¹⁸ Mũthamaki

* 46:5 nĩ ta kilo 22 † 46:5 nĩ ta lita 4 ‡ 46:14 nĩ ta kilo ithatũ na nuthu (3:5) § 46:14 nĩ ta lita ĩmwe na robo (1:25)

ũcio ndangĩtunya andũ acio magai mao na njĩra ya kũmaingata mehere indo-inĩ ciao. Nĩakahe ariũ ake magai mao kuuma indo-inĩ ciake mwene, nĩguo gũtikanagĩe mũndũ o na ũrĩkũ gatagatĩ-inĩ ka andũ akwa ũkeeherio indo-inĩ ciake.’ ”

¹⁹ Thuutha wa ũguo mũndũ ũcio akĩngereria itoonyero-inĩ rĩa mwena wa kĩhingo gĩa tũnyũmba tũu twamũre tũrĩa twarĩ twa athĩnjĩri-Ngai, tũrĩa twarorete mwena wa gathigathini, na akĩnyonia handũ haarĩ mũthia-inĩ wa mwena wa ithũiro. ²⁰ Nake akĩnjĩra atĩrĩ, “Haha nĩho handũ harĩa athĩnjĩri-Ngai marĩrugagĩra iruta rĩa mahĩtia, na iruta rĩa mehia, na nĩho marĩhĩhagĩria iruta rĩa ngano, nĩgeetha matikanamoimie na kũu nja ya nyumĩrĩra, matigatherie andũ namo.”

²¹ Ningĩ agĩcooka akĩndwara nja ĩyo ya nyumĩrĩra, na agĩthiũrũrũkia koine-inĩ ciayo inya, na nĩ ngĩona atĩ o koine-inĩ nĩ haarĩ na nja ĩngĩ. ²² Koine-inĩ icio inya cia nja ya nyumĩrĩra nĩ haarĩ na nja ciarĩ njirigĩre. Ciarĩ na gĩthimo kĩaiganaine kĩa ũraihu wa mĩkono mĩrongo ĩna,* na wariĩ wa mĩkono mĩrongo ĩtatũ†; o nja ĩmwe ya nja icio ciarĩ koine-inĩ icio inya nĩyaiganaine na ĩrĩa ĩngĩ. ²³ Gũthiũrũrũka mwena wa na thĩinĩ wa nja icio inya nĩ haarĩ na mwako wa mahiga warĩ na mariiko maakĩtwo mathiũrũrũkĩirie hau rungu rwa mwako ũcio. ²⁴ Nake akĩnjĩra atĩrĩ, “Maya nĩmo mariiko marĩa andũ arĩa matungataga thĩinĩ wa hekarũ marĩrugagĩra indo cia magongona iria irutĩtwo nĩ andũ.”

47

Rũũ Rwoimaga Hekarũ

¹ Mũndũ ũcio nĩanjookirie itoonyero-inĩ rĩa hekarũ, na nĩ ngĩona maaĩ magĩtherũka kuuma rungu rwa hingĩro ya hekarũ, magatherera na mwena wa irathĩro (tondũ hekarũ yarorete mwena wa irathĩro). Maaĩ macio moimaga na kũu rungu rwa mwena wa gũthini wa hekarũ, o mwena ũcio wa gũthini wa kĩgongona. ² Ningĩ agĩcooka akĩndwara nja angereirie kĩhingo kĩa mwena wa gathigathini, na agĩthiũrũrũkĩria mwena wa nja akĩndwara nginya kĩhingo-inĩ kĩa nyumĩrĩra kĩrĩa kĩaang’etheire mwena wa irathĩro, namo maaĩ macio maathereraga kuuma mwena wa gũthini.

³ Rĩrĩa mũndũ ũcio aathiiaga arorete mwena wa irathĩro anyiitĩte rũrigi rwa gũthima na guoko-rĩ, agĩthima mĩkono 1,000,* agĩcooka akĩngereria maaĩ-inĩ macio, namo makĩnginya thũng’wa-inĩ. ⁴ Ningĩ agĩthima mĩkono ĩngĩ ngiri ĩmwe, na akĩndũkanĩria maaĩ-inĩ macio, namo makĩnginya maru-inĩ. Agĩcooka agĩthima mĩkono ĩngĩ ngiri ĩmwe, na akĩngereria maaĩ-inĩ macio, namo makĩnginya njohero-inĩ. ⁵ Ningĩ agĩthima mĩkono ĩngĩ ngiri ĩmwe, rũgĩkorwo rũrĩ rũũ ĩtangĩahotire kũringa, nĩ ũndũ maaĩ macio maarĩ maiyũru na rũkarika ũndũ rũngĩthambĩrwo, rũgatuĩka rũũ rũtangĩringĩka nĩ mũndũ. ⁶ Nake akĩnjũuria atĩrĩ, “Mũrũ wa mũndũ, nĩũrona ũndũ ũyũ?”

Hĩndĩ ĩyo akĩhũndũra, akĩnjookia nginya hũgũrũrũ-inĩ cia rũũ rũu. ⁷ Rĩrĩa ndaakinyire ho, ngĩona mĩtĩ mĩngĩ ĩrĩa yarĩ mĩrĩmo yeerĩ ya rũũ rũu. ⁸ Nake akĩnjũra atĩrĩ, “Maaĩ maya mathereraga marorete bũrũri ũrĩa ũrĩ mwena wa irathĩro, magaikũrũka nginya Araba,† magacooka magathiĩ makeitĩrĩra Iria-inĩ rĩa Cumbĩ. Maarĩkia kwĩitĩrĩra iria-inĩ rĩu, namo maaĩ marĩo makaagĩra. ⁹ Mĩrumbĩ ya ciũmbe iria irĩ muoyo nĩgatũra muoyo kũrĩa guothe rũũ rũu rũgaathereragĩra. Nĩgũkaagĩa thamaki nyingĩ,

* 46:22 nĩ ta mita 20 † 46:22 nĩ ta mita 15 * 47:3 nĩ ta mita 450 † 47:8 ũyũ warĩ bũrũri ũtaarĩ maaĩ gatagatĩ ka Jerusalemu na Iria rĩa Cumbĩ.

tondũ maaĩ macio nĩkuo mathereragĩra, magatũma maaĩ macio marĩ na cumbĩ magĩre; nĩ ũndũ ũcio kũrĩa rũũ rũu rũthereragĩra, ciũmbe ciothe nĩigatũũra muoyo. ¹⁰ Ategi a thamaki makaarũgamaga hũgũrũrũ-inĩ ciaru; kuuma Eni-Gedi nginya Eni-Egilaimu nĩgũgakorwo na kũndũ gwa gũtambũrũkĩrio wabu. Thamaki igaakorwo irĩ cia mĩthemba mĩingĩ, o ta thamaki cia Iria Rĩrĩa Inene. ¹¹ No matindiri makuo na njabacabi ciakuo itikagĩra; igaatigwo irĩ cia cumbĩ. ¹² Mĩtĩ ya matunda ma mĩthemba yothe nĩigakũra hũgũrũrũ-inĩ cieri cia rũũ rũu. Mathangũ mayo matikooma, o na kana mĩtĩ iyo yaage gũciara. O mweri nĩgaciaraga, tondũ maaĩ moimĩte handũ-harĩa-haamũre magaathereraga nginya kũu irĩ. Maciaro mayo magaatuĩka irio namo mathangũ mayo matuĩke ma kũhonania.”

Mĩhaka ya Bũrũri

¹³ Mwathani Jehova ekuuga ũũ: “Ino nĩyo mĩhaka irĩa mũkaarũmĩrĩra mũkĩgaya bũrũri ũcio ũtuĩke igai gatagatĩ-inĩ ka mĩhĩrĩga irĩa ikũmi na iĩrĩ ya Isiraeli. Jusufu akaaheo icunjĩ igĩrĩ. ¹⁴ Nawe nũkamagayania bũrũri ũcio icunjĩ ciiganaine. Tondũ nĩndehĩtire njoete guoko na igũrũ ngiuga atĩ nĩngaũhe maithe manyu ma tene-rĩ, bũrũri ũyũ nũgaatuĩka igai rĩanyu.

¹⁵ “Ŭyũ nĩguo ũgaatuĩka mũhaka wa bũrũri ũcio:

Mũhaka wa mwena wa gathigathini ũkoima Iria Rĩrĩa Inene ũgereire njĩra ya Hethiloni, ũhĩtũkĩre Lebo-Hamathu, nginya Zedadi, ¹⁶ na ũgerere Berotha na Sibiraimu (kũu mũhaka-inĩ ũrĩa ũrĩ gatagatĩ ka Dameski na Hamathu), ũthĩ nginya Hazeri-Hatikoni, kũu mũhaka-inĩ wa Haurani. ¹⁷ Naguo mũhaka ũcio ũtambũrũke kuuma iria-inĩ ũkinye Hazari-Enani, mũhaka-inĩ wa mwena wa gathigathini wa Dameski, naguo mũhaka wa Hamathu ũkorwo ũrĩ mwena wa gathigathini. Ŭcio nĩguo ũgaatuĩka mũhaka wa mwena wa gathigathini.

¹⁸ Naguo mũhaka wa mwena wa irathĩro ũkaagerera gatagatĩ ka Haurani na Dameski, ũtwaranĩte na Rũũ rwa Jorodani gatagatĩ ka Gileadi na bũrũri ũcio wa Isiraeli, ũrorete o iria-inĩ rĩa mwena wa irathĩro, ũthĩ nginya Tamaru. Ŭcio nĩguo ũgaatuĩka mũhaka wa mwena wa irathĩro.

¹⁹ Naguo mũhaka wa mwena wa gũthini ũkoima Tamaru o nginya kũu maaĩ-inĩ ma Meriba-Kadesi, ũtwarane na Karũũ ka Misiri o nginya Iria Rĩrĩa Inene. Ŭcio nĩguo ũgaatuĩka mũhaka wa mwena wa gũthini.

²⁰ Naguo mũhaka wa mwena wa ithũiro, Iria Rĩrĩa Inene nĩrĩo rĩgaatuĩka mũhaka, ũthĩ nginya harĩa hang’etheire Lebo-Hamathu. Ŭcio nĩguo ũgaatuĩka mũhaka wa mwena wa ithũiro.

²¹ “Inyuĩ nĩ inyuĩ mũkeegayania bũrũri ũyũ kũringana na mĩhĩrĩga ya Isiraeli. ²² Mũkaũgayana ũtuĩke igai rĩanyu inyuĩ ene, na rĩa andũ a kũngĩ arĩa matũũraga gatagatĩ-inĩ kanyu na nĩ marĩ na ciana. Nĩmũkamatua ta marĩ andũ a Isiraeli maciarĩrwo bũrũri ũcio; acio makaagaĩrwo igai hamwe na inyuĩ gatagatĩ-inĩ ka mĩhĩrĩga ya Isiraeli. ²³ Mũhĩrĩga-inĩ o ũrĩa mũndũ angĩkorwo atũũrĩte arĩ mũgeni-rĩ, kũu nĩkuo mũkaamũgaĩra igai rĩake,” ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.

48

Kūgayania Būrūri

¹ “Na rīrī, maya nīmo marītwa ma mīhīrīga iyo: Mūhaka-inī wa mwena wa gathigathini, Dani nīakaheo gīcigo kīmwe; nakīo gīgaatwarana na njīra ya Hethiloni ya gūthiī nginya Lebo-Hamathu; Hazari-Enani na mūhaka wa mwena wa gathigathini wa Dameski kūrigania na Hamathu gūgaakorwo kūrī mūhaka wakuo kuuma mwena wa irathīro nginya mwena wa ithūiro.

² “Nake Asheri aheo gīcigo kīmwe; nakīo gīkaahakana na rūgongo rwa Dani kuuma mwena wa irathīro nginya mwena wa ithūiro.

³ “Nake Nafitali aheo gīcigo kīmwe; nakīo gīkaahakana na rūgongo rwa Asheri kuuma mwena wa irathīro nginya mwena wa ithūiro.

⁴ “Nake Manase aheo gīcigo kīmwe; nakīo gīkaahakana na rūgongo rwa Nafitali kuuma mwena wa irathīro nginya mwena wa ithūiro.

⁵ “Efiraimu aheo gīcigo kīmwe; nakīo gīkaahakana na rūgongo rwa Manase kuuma mwena wa irathīro nginya mwena wa ithūiro.

⁶ “Nake Rubeni aheo gīcigo kīmwe; nakīo gīkaahakana na rūgongo rwa Efiraimu kuuma mwena wa irathīro nginya mwena wa ithūiro.

⁷ “Nake Juda aheo gīcigo kīmwe; nakīo gīkaahakana na rūgongo rwa Rubeni kuuma mwena wa irathīro nginya mwena wa ithūiro.

⁸ “Ningī kūhakana na rūgongo rwa Juda kuuma mwena wa irathīro nginya mwena wa ithūiro, nīmūkaruta gīcigo mūkīneane gītūike kīheo kīa mwanya. Gīgaakorwo kīrī na wariī wa mīkono 25,000* kwarama, naguo ūraihi wakīo ūkaiganana na gīcigo kīmwe kīa iria igaiirwo mīhīrīga kuuma mwena wa irathīro nginya mwena wa ithūiro; naho handū-harīa-haamūre hagaakorwo harī gatagatī ga kīo.

⁹ “Gīcigo kīu kīa mwanya mūkaarutīra Jehova-rī, gīgaakorwo kīrī na ūraihi wa mīkono 25,000, na wariī wa mīkono 10,000.† ¹⁰ Gīcigo kīu gīgaatuīka gīcigo kīamūre kīa athīnjīri-Ngai. Gīgaakorwo kīrī kīa ūraihi wa mīkono 25,000 mwena wa gathigathini na wariī wa mīkono 10,000 mwena wa ithūiro, na wariī wa mīkono 10,000 mwena wa irathīro, na ūraihi wa mīkono 25,000 mwena wa gūthini. Handū-harīa-haamūre hagaakorwo harī gatagatī ga kīo. ¹¹ Gīcigo kīu gīgaatuīka kīa athīnjīri-Ngai arīa aamūre, nao nī andū a Zadoku arīa matūūrīte marī ehokeku makīndungatīra, na matiigana gūturuura ta ūrīa Alawii meekire hīndī irīa andū a Isiraeli maaturuure. ¹² Gīcigo kīu gīgaatuīka kīheo kīao kīa mwanya kīrutītwo kuuma gīcigo-inī kīu kīamūre kīa būrūri, nakīo gīgaatuīka igai itheru mūno, na gīkaahakana na rūgongo rwa Alawii.

¹³ “Gūtwarana na rūgongo rūu rwa athīnjīri-Ngai-rī, Alawii nīmakagaya gīcigo kīa mīkono 25,000, na wariī wa mīkono 10,000. Ūraihi wakīo wothe ūgaakorwo ūrī mīkono 25,000, naguo wariī wakīo ūkorwo ūrī wa mīkono 10,000. ¹⁴ Nao matikanendie kana makūūranie o na kīmwe gīa cio. Gīkī nīkīo gīcigo kīrīa kīega mūno būrūri-inī ūyū, na gītikananengerwo mūndū ūngī, tondū nīkīamūrīre Jehova.

¹⁵ “Gīcigo kīrīa gīgaatigara kīa wariī wa mīkono 5,000,‡ na ūraihi wa mīkono 25,000, gīgaatuīka gīa kūhūthagīrwo na maūndū ma itūūra rīu inene, kīhūthīrwo na gwakwo nyūmba cia gūtūūrwo, na ithaka cia ūrīithio. Itūūra rīu inene rīgaakorwo gatagatī ga gīcigo kīu, ¹⁶ narīo itūūra rīu rīgaakorwo na ithimo ici: mwena wa gathigathini nī mīkono

* 48:8 nī ta kilomita 12 † 48:9 nī ta kilomita 5 ‡ 48:15 nī ta kilomita igīrī na nuthu (2.5)

4,500,§ na mwena wa gũthini nĩ mĩkono 4,500, na mwena wa irathĩro nĩ mĩkono 4,500, na mwena wa ithũĩro nĩ 4,500. ¹⁷ Gĩthaka kĩa ũrĩithio wa itũũra rĩu inene gĩgaakorwo kĩrĩ na mĩkono 250* mwena wa gathigathini, na mĩkono 250 mwena wa gũthini, na mĩkono 250 mwena wa irathĩro, na mĩkono 250 mwena wa ithũĩro. ¹⁸ Gĩcigo kĩrĩa gĩgaatigara, kĩhakanĩte na gĩcigo kũ kĩamũre, na gĩtwaranĩte na ũraihi wakĩo, gĩgaakorwo kĩrĩ kĩa mĩkono 10,000 mwena wa irathĩro, na mĩkono 10,000 mwena wa ithũĩro. Maciaro makĩo nĩmo makaarĩagwo nĩ aruti wĩra a itũũra rĩu inene. ¹⁹ Aruti wĩra acio a itũũra rĩu inene arĩa makaarĩmaga kũu makoima mĩhĩrĩga-inĩ yothē ya Isiraeli. ²⁰ Gĩcigo kũu gĩothe gĩgaakorwo kĩiganaine mĩena yothē ĩna, na gĩkorwo kĩrĩ na mĩkono 25,000 o mwena. Nĩmũkaruta gĩcigo kũu kĩamũre kĩrĩ kĩheo kĩa mwanya, gĩtuĩke gĩcigo kĩamũre, mũkĩrutanĩrie na gĩthaka gĩa itũũra rĩu inene.

²¹ “Kũndũ kũrĩa gũgaatigara mĩena yeerĩ ya gĩcigo kũu kĩamũre na gĩthaka gĩa itũũra rĩrĩa inene gũgaatuĩka kwa mũthamaki. Kũndũ kũu gũgaatambũrũka mwena wa irathĩro wa kũrĩa gwathimĩtwo mĩkono 25,000 ya gĩcigo kũu kĩamũre gũkinye nginya mũhaka-inĩ wa mwena wa irathĩro, naguwo mwena wa ithũĩro uume hau haathimĩtwo mĩkono 25,000, gũkinye nginya mũhaka-inĩ wa mwena wa ithũĩro. Icigo icio cierĩ itwaranĩte na ũraihi wa icigo icio ingĩ cia mĩhĩrĩga igaatuĩka cia mũthamaki, nakĩo gĩcunjĩ kĩrĩa kĩamũre, hamwe na handũ-harĩa-haamũre ha hekarũ igaakorwo gatagatĩ ga kũndũ kũu. ²² Nĩ ũndũ ũcio ithaka cia Alawii na ithaka cia itũũra inene igaakorwo irĩ gatagatĩ ga gĩcigo kũu kĩa mũthamaki. Gĩcigo kũu kĩa mũnene gĩgaakorwo kĩrĩ gatagatĩ ka mũhaka wa Juda na mũhaka wa Benjamini.

²³ “Ha ũhoro wa mĩhĩrĩga ĩyo ĩngĩ ĩtigarĩte: Benjamini akaaheo gĩcigo kĩmwe; nakĩo gĩgaatambũrũka kuuma mwena wa irathĩro nginya mwena wa ithũĩro.

²⁴ “Nake Simeoni aheo gĩcigo kĩmwe; nakĩo gĩkaahakana na rũgongo rwa Benjamini kuuma mwena wa irathĩro nginya mwena wa ithũĩro.

²⁵ “Nake Isakaru aheo gĩcigo kĩmwe; nakĩo gĩkaahakana na rũgongo rwa Simeoni kuuma mwena wa irathĩro nginya mwena wa ithũĩro.

²⁶ “Nake Zebuluni aheo gĩcigo kĩmwe; nakĩo gĩkaahakana na rũgongo rwa Isakaru kuuma mwena wa irathĩro nginya mwena wa ithũĩro.

²⁷ “Gadi nĩakagaya gĩcigo kĩmwe; gĩkaahakana na rũgongo rwa Zebuluni kuuma mwena wa irathĩro nginya mwena wa ithũĩro.

²⁸ “Mũhaka wa mwena wa gũthini wa Gadi ũgaathĩ ũrorete mwena wa gũthini kuuma Tamaru nginya maaĩ ma Meriba-Kadesi, ningĩ ũtwarane na Karũũĩ ka Misiri nginya Iria Rĩrĩa Inene.

²⁹ “Ūcio nĩguo bũrũri ũrĩa mũkaagayania ũtuĩke igai rĩa mĩhĩrĩga ya Isiraeli, nacio icio nĩcio igaatuĩka icigo ciao,” ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.

Ihingo cia Itũũra Inene

³⁰ “Ici nĩcio igaatuĩka njĩra cia kuuma itũũra rĩu inene: Kwambĩrĩria mwena wa gathigathini, ũrĩa ũrĩ na ũraihi wa mĩkono 4,500, ³¹ ihingo cia itũũra rĩu inene igeetanio na mĩhĩrĩga ya Isiraeli. Ihingo icio ithatũ irĩ mwena wa gathigathini-rĩ, kĩmwe nĩ kĩa Rubeni, kũu kĩngĩ nĩ kĩa Juda, na kũu kĩngĩ nĩ kĩa Lawi.

§ 48:16 nĩ ta kilomita igĩrĩ na robo (2:25) * 48:17 nĩ ta mita 115

³² “Naguo mwena wa irathĩro, ũrĩa ũrĩ na ũraihu wa mĩkono 4,500, ũgaakorwo ũrĩ na ihingo ithatũ: kĩmwe nĩ kĩa Jusufu, kũu kĩngĩ nĩ kĩa Benjamini, na kũu kĩngĩ nĩ kĩa Dani.

³³ “Ningĩ mwena wa gũthini, ũrĩa ũrĩ na gĩthimo kĩa mĩkono 4,500, ũgaakorwo ũrĩ na ihingo ithatũ: kĩmwe nĩ kĩa Simeoni, kũu kĩngĩ nĩ kĩa Isakaru, na kũu kĩngĩ nĩ kĩa Zebuluni.

³⁴ “O na ningĩ mwena wa ithũĩro, ũrĩa ũrĩ na ũraihu wa mĩkono 4,500, ũgaakorwo ũrĩ na ihingo ithatũ: kĩmwe nĩ kĩa Gadi, kũu kĩngĩ nĩ kĩa Asheri, na kũu kĩngĩ nĩ kĩa Nafitali.

³⁵ “Itĩĩna rĩa gũthiũrũrũkĩria itũũra rĩu rĩothe rĩgaakorwo na mĩkono 18,000.†

“Narĩo itũũra rĩu inene kuuma hĩndĩ ĩyo gũthiĩ na mbere rĩgeetagwo ũũ:

JEHOVA ARĨ KUO.”

† 48:35 nĩ ta kilomita 8

DANIELI

Gūthomithio kwa Danieli

¹ Atĩrĩrĩ, mwaka-inĩ wa gatatũ wa ũthamaki wa Jehoiakimu, mũthamaki wa Juda-rĩ, Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni nĩokire itũũra rĩa Jerusalemu, akĩrĩrigiicĩria nĩguo arĩtunyane. ² Nake Mwathani akĩrekereria Jehoiakimu, mũthamaki wa Juda, guoko-inĩ gwake, hamwe na indo imwe kuuma hekarũ-inĩ ya Ngai.* Nake Nebukadinezaru agĩkuua indo icio, agĩcitwara hekarũ-inĩ ya ngai yake kũu Babuloni, na agĩciiga nyũmba-inĩ ĩrĩa yaigagwo igĩina cia ngai yake.

³ Ningĩ mũthamaki ũcio agĩatha Ashipenazi, ũrĩa warĩ mũrori mũnene wa anene a nyũmba yake ya ũthamaki, amũrehere andũ amwe arĩa moimĩte Isiraeli a nyũmba ya ũthamaki na a rũciaro rwa andũ arĩa maarĩ igweta, ⁴ nao makorwo marĩ aanake matarĩ kaũũgũ o na karĩkũ, na athaka makĩonwo, na andũ mekuoneka marĩ na ũtaũku maũndũ-inĩ mothe ma kwĩrutwo, na andũ mooĩ maũndũ wega, na ahũthũ kũnyiita maũndũ, na magĩrĩire gũtungata thĩinĩ wa nyũmba ya ũthamaki. Ashipenazi aarĩ arute andũ acio rũthiomi na maandĩko ma Ababuloni.† ⁵ Nake mũthamaki agĩtua maheagwo irio na ndibei mũthenya o mũthenya iria we mwene aarĩaga; maarĩ mathomithio maũndũ ihinda rĩa mĩaka ĩtatũ, na thuutha ũcio matoonye wĩra-inĩ wa gũtungatĩra mũthamaki.

⁶ Thĩinĩ wa acio maathuurirwo nĩ haarĩ na aanake amwe maarutĩtwo Juda: Na nĩo Danieli, na Hanania, na Mishaeli, na Azaria. ⁷ Nake mũrori ũcio wa anene arĩa angĩ nĩamaheire marĩitwa mangĩ: Danieli akĩmwĩta Belites hazaru, nake Hanania agĩtwo Shadiraka, nake Mishaeli agĩtwo Meshaki, nake Azaria agĩtwo Abedinego.‡

⁸ No rĩrĩ, Danieli agĩtua na ngoro yake atĩ ndegwĩthaahia na irio na ndibei ĩyo ya mũthamaki,§ na akĩũria mũrori ũcio wa anene etĩkĩrio ndakae gwĩthaahia na ũndũ wa kũrĩa irio icio. ⁹ Nake Ngai nĩatũmĩte Danieli etĩkĩrike na aiguĩrwo tha nĩ mũnene ũcio, ¹⁰ no mũnene ũcio akĩra Danieli atĩrĩ, “Nĩndĩretigĩra mũthamaki mwathi wakwa, ũrĩa ũtuĩte kĩrĩa mũrĩheagwo gĩa kũrĩa na gĩa kũnyua. Aangĩmuona mũrĩ ahĩnju gũkĩra aanake arĩa angĩ a riika rĩanyu-rĩ, angiuga nĩ kĩ gĩtũmĩte? Hĩndĩ ĩyo mũthamaki no aanengithie mũtwe nĩ ũndũ wanyu.”

¹¹ Danieli agĩcooka akĩarĩria mũrangĩri ũrĩa waheetwo wĩra nĩ mũrori wa anene arĩa angĩ wa kũroraga Danieli, na Hanania, na Mishaeli, na Azaria, akĩmwĩra atĩrĩ, ¹² “Ndagũthaitha, amba ũgerie ndungata ciaku handũ ha mũthenya ikũmi: Ndũgaatũhe kĩndũ o nakĩ tiga o nyeni cia kũrĩa na maaĩ ma kũnyua. ¹³ Matukũ macio maathira ũcooke ũtũroranie na aanake acio angĩ marĩaga irio icio cia mũthamaki, na thuutha ũcio ũcooke gwĩka ndungata ciaku o ta ũrĩa ũkuona kwagĩrĩire.” ¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio agĩtĩkĩra ũhoro ũcio, nake akĩmageria matukũ macio ikũmi.

* **1:2** Andũ a Juda maatahirwo magĩtwarwo Babuloni, bũrũri wa ũkombo, nĩ ũndũ wa kwaga gwathĩkĩra Jehova. † **1:4** Rũthiomi na mwandĩko wa andũ a Babuloni warĩ na hinya gũthoma. ‡ **1:7** Rĩitwa Belites hazaru nĩ kuuga “Beli arogĩra muoyo wake” (rĩetanĩtio na ngai yetagwo Beli). Shadiraka nĩ kuuga “watho wa Aku” (ngai ya andũ a Sumeria thĩinĩ wa Babuloni ya mweri). Meshaki nĩ kuuga “nũũ ũtariĩ ta Aku?” Narĩo Abedinego nĩ kuuga “ndungata ya Nego” (rĩitwa rĩngĩ rĩa Beli). § **1:8** Andũ a Isiraeli maatuuga atĩ irio cia mũthamaki ciarĩ na thaahu tondũ rwĩga rwa mbere rwarutagĩrwo ngai cia mĩhianano.

¹⁵ Matukũ macio ikũmi maathira-rĩ, mothiũ mao makĩoneka maagĩrĩte, nao magatunguha gũkĩra aanake acio angĩ maarĩaga irio cia mũthamaki. ¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio mũmarangĩri akĩeheria irio ciao iria ciarĩ njega mũno na ndibei ĩrĩa maarĩ manyuuage na agĩcooka kũmaheaga o nyeni tu handũ ha irio icio.

¹⁷ Na rĩrĩ, Ngai nĩaheire aanake acio ana ũmenyo na ũtaũku wa maandĩko ma mũthemba yothe, na wĩruti wa maũndũ. Nake Danieli nĩataũkagĩrwo nĩ cioneki na irooto cia mũthemba yothe.

¹⁸ Ihinda rĩrĩa mũthamaki aatuĩte atĩ andũ acio magaatwarwo nyũmba yake thĩinĩ rĩathira-rĩ, mũrori wa anene arĩa angĩ agĩkĩmatwara harĩ Nebukadinezaru. ¹⁹ Mũthamaki akĩaria nao, na ndonire mũndũ ũngĩagananirio na Danieli, na Hanania, na Mishaeli na Azaria; na nĩ ũndũ ũcio magĩtoonyio wĩra-inĩ wa gũtungatagĩra mũthamaki. ²⁰ Ũndũ-inĩ o wothe ũkonĩ ũũgĩ na ũtaũku wa maũndũ marĩa mũthamaki aamoragiarĩ, agĩkora makĩrĩte ago othe na aragũri a ũthamaki wake wothe maita ikũmi.

²¹ Nake Danieli agĩtũũra kũu nginya mwaka wa mbere wa wathani wa Mũthamaki Kurusu.

2

Kĩroto kĩa Nebukadinezaru

¹ Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa keerĩ wa ũthamaki wake-rĩ, Nebukadinezaru nĩarootire irooto; agĩtangĩka meciiria na akĩũrwo nĩ toro. ² Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki agĩta ago na aragũri, na arogi na arori a njata nĩguo moke mamwĩre ũrĩa aarootete. Rĩrĩa mookire makĩrũgama mbere ya mũthamaki, ³ akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ harĩ kĩroto ndootete kĩrĩa kĩrathĩnia, na nĩngwenda kũmenya ũrĩa kiugĩte.”

⁴ Hĩndĩ ĩyo arori a njata acio magĩcookeria mũthamaki na rũthiomi rwa Asuriata,* makĩmwĩra atĩrĩ, “Wee mũthamaki, ũrotũũra tene na tene! Ta kũire ndungata ciaku kĩroto kĩrĩa ũrotete, nacio itaũre kĩroto kũu.”

⁵ Nake mũthamaki agĩcookeria arori a njata acio, akĩmeera atĩrĩ, “Ũndũ ũyũ nĩguo nduĩte ngwatĩirie mũno: Mũngĩaga kũnjĩra kĩroto kĩrĩa ndootete na mũgĩtaũre-rĩ, nguuga mũtemangwo mũkue, nacio nyũmba cianyu imomorwo ituĩke hĩba cia mahiga. ⁶ No mũngĩnjĩra kĩroto kũu na mũgĩtaarĩrie-rĩ, nĩngũmũhe iheo, na marĩhi, o na ndũmũtũithie mũno. Nĩ ũndũ ũcio njĩrai ũrĩa ndootete na mũndaũrĩre ũhoru wa kĩroto kũu.”

⁷ Makĩmũcookeria o rĩngĩ makĩmwĩra atĩrĩ, “Mũthamaki nĩetĩkĩre kwĩra ndungata ciake ũrĩa arotete, na ithuĩ nĩtũkũmũtaũrĩra kĩroto kũu.”

⁸ Nake mũthamaki akĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩndĩramenya kũna atĩ mũrenda o kũraiharaihia ihinda, tondũ nĩmũramenya atĩ ũndũ ũyũ nĩguo nduĩte ngwatĩirie mũno: ⁹ Mũngĩaga kũnjĩra kĩroto kũu ndootete-rĩ, iherithia rĩanyu no rĩmwe. Mũciirĩire kũnjĩra maũndũ ma kũũhĩthia na ma waganu, mũgĩciiria atĩ ũrĩa nduĩte nĩũkũgarũrũka. Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, njĩrai kĩroto kũu, na nĩngũmenya atĩ no mũhote gũgĩtaũra.”

¹⁰ Nao arori a njata acio magĩcookeria mũthamaki atĩrĩ, “Gũtirĩ mũndũ o na ũmwe gũkũ thĩ ũngĩhota gwĩka ũguo mũthamaki aroiga! Gũtirĩ mũthamaki, o na arĩ mũnene na arĩ na hinya atĩa, ũrĩ wooria mũndũmũgo, kana mũragũri, kana mũrori wa njata eke ũndũ ta ũcio. ¹¹ Ũndũ ũcio mũthamaki arooria ndũngĩhoteka. Gũtirĩ mũndũ ũngĩhota kwĩra

* **2:4** Rũthiomi rwa Asuriata nĩruo rwario rũrĩa anene aingĩ maaragia. Kuuma Dan 2:4 nginya Dan 7:28, ibuku rĩrĩ rĩandĩkĩtwo na rũthiomi rũrũ.

mũthamaki kīroto kīrīa arootete, tiga o ngai ciiki, na ititũūranagia na andũ a gũkũ thĩ.”

¹² Mũthamaki aigua ũhoro ũcio akīrakara na akīng’ūrīka mũno nginya agīathana atĩ andũ arīa othe oogĩ a Babuloni mooragwo. ¹³ Nĩ ũndũ ũcio gũkīrutwo watho andũ acio oogĩ mooragwo, na andũ magītũmwo magacarie Danieli na arata ake nĩguo mooragwo.

¹⁴ Rīrīa Arioku, mũnene wa arangĩri a mũthamaki, aathiiaga kũūruga andũ acio oogĩ a Babuloni-rĩ, Danieli akīmwarīria na ũũgĩ, o na eciirītie wega ũrīa ekũmwīra. ¹⁵ Akīūria ũcio warĩ mũnene wa arangĩri a mũthamaki atĩrĩ, “Nĩ kī gīatũma mũthamaki atue itua rīūru ũguo?” Nake Arioku agītaarīria Danieli ũrīa ũhoro ũcio wothe watariĩ. ¹⁶ Danieli aigua ũguo agīthĩ harĩ mũthamaki, akīmũūria amũhe ihinda, nĩgeetha ahote kũmũtaūrīra kīroto kīu.

¹⁷ Nake Danieli akīnũka gwake mũciĩ na akīmenyithia arata ake ũhoro ũcio, nao nĩo Hanania, na Mishaeli, na Azaria. ¹⁸ Akīmaringĩrīria mathaithe Ngai wa igūrũ nĩguo amaguĩre tha, amaguūrīrie ũhoro ũcio warĩ mũhithe, nĩgeetha we hamwe na arata acio ake matikooraganĩrio hamwe na andũ acio angĩ oogĩ a Babuloni. ¹⁹ Na rīrĩ, ũtukũ ũndũ ũcio warĩ mũhithe ũkīguūrīrio Danieli na kīoneki. Nake Danieli akīgooca Ngai wa igūrũ, ²⁰ akiuga atĩrĩ:

“Rũtwa rīa Ngai rīrotũūra rīkumagio tene na tene;
ũũgĩ na ũhoti nĩ ciake.

²¹ Nĩwe ũgarũranagia mahinda na imera;
nĩanenehagia athamaki, na akameheria ũthamaki-inĩ.

Nĩwe ũheaga andũ arīa oogĩ ũũgĩ,
nao arīa makũūranaga maũndũ akamahe ũmenyo.

²² Nĩwe ũguũragia maũndũ marīa marikīru, o na marīa marĩ hitho-inĩ;
nĩamenyaga maũndũ marīa marĩ nduma-inĩ,
naguo ũtheri ũtũūranagia nake.

²³ Nĩndagũcookeria ngaatho na ndakũgooca, o Wee Ngai wa maithe
makwa:

Nĩũũheete ũũgĩ o na ũhoti,
ũkaamenyithia ũhoro ũrīa tũkũhooete,
ũgatũma tũmenye kīroto kīa mũthamaki.”

Danieli Gũtaūra Kīroto

²⁴ Hĩndĩ ĩyo Danieli agīthĩ kūrĩ Arioku, ũcio mũthamaki aamūrīte athĩ akooragithie andũ acio oogĩ a Babuloni, akīmwīra atĩrĩ, “Ndũkooragithie andũ acio oogĩ a Babuloni. Ndwarra kūrĩ mũthamaki, na nĩngũmũtaūrīra kīroto gīake.”

²⁵ O hĩndĩ ĩyo Arioku agītwarra Danieli kūrĩ mũthamaki, akīmwīra atĩrĩ, “Nĩnyonete mũndũ ũmwe wa arīa maatahĩtwo kuuma Juda ũngĩhota kwīra mũthamaki ũrīa kīroto gīake kiugĩte.”

²⁶ Nake mũthamaki akīūria Danieli (na nowe Belites hazaru) atĩrĩ, “No ũhote kũnjĩra kīroto kīrīa ndootete na ũgītaũre?”

²⁷ Nake Danieli akīmũcookeria atĩrĩ, “Gūtĩrĩ mũndũ o na ũmwe wa arīa oogĩ, kana mũragũri, kana mũndũ-mũgo o na kana mũrathi ũngĩhota kwīra mũthamaki ũhoro ũcio wa hitho, ²⁸ no nĩ kūrĩ Ngai ũrĩ igūrũ ũguũranagĩria maũndũ marīa marĩ hitho-inĩ. Nĩwe wonetie Mũthamaki Nebukadinezaru ũrīa gũgaikara matukũ-inĩ ma thuutha. Kīroto gīaku na cioneki iria irahītũkĩire meciiria-inĩ maku ũkomete ũrĩrĩ irarĩ ici:

²⁹ “Hĩndĩ ĩyo wakomete ũrĩrĩ-inĩ, wee mũthamaki, meciiria maku nĩmecũūranirie ũhoro wa maũndũ marīa magooka thuutha-inĩ, nake

ũria mũguũria wa maũndũ marĩa marĩ hitho-inĩ agĩkũguũrĩria ũria gũkaahaana thuutha-inĩ. ³⁰ Nĩ-rĩ, ndiguũrĩrio ũhoru ũcio ũrĩ hitho-inĩ atĩ tondũ ndĩ na ũũgĩ gũkĩra andũ arĩa angĩ matũũraga muoyo, no nĩgeetha wee mũthamaki ũmenye ũria kĩroto kũu kiugĩte, nĩguo ũtaũkĩrwo nĩ maũndũ macio ũrecũũranagia meciiria-inĩ maku.

³¹ “Wee mũthamaki, warora nĩwonire mũhianano mũnene warũngĩ mbere yaku: mũhianano ũcio warĩ mũnene mũno na nĩwahenahenagia, na warĩ wa kũmakania ũkĩonwo. ³² Mũtwe wa mũhianano ũcio warĩ wa thahabu ĩria therie, nakĩo gĩthũri kĩaguo na moko ciarĩ cia betha, nayo nda na ciero ciaguo ciarĩ cia gĩcango, ³³ magũrũ maguo maarĩ ma kĩgera, namo makinya maarĩ ma kĩgera gĩtukanĩte na rĩũmba rĩcine. ³⁴ Hĩndĩ o ĩyo wawĩroreire, ihiga inene rĩkĩenjwo, no rĩtienjirwo nĩ moko ma mũndũ. Rĩkĩgũtha makinya ma mũhianano ũcio marĩa maarĩ ma kĩgera gĩtukanĩte na rĩũmba, rĩkĩmahehenja. ³⁵ Nakĩo kĩgera kũu, na rĩũmba, na gĩcango, na betha, na thahabu igĩthetherwo tũcunjĩ tũcunjĩ, igĩtuĩka ta mũũngũ ũria ũmbũragwo kĩhuhĩro-inĩ hĩndĩ ya riũa. Ikĩhuhũkanio nĩ rũhuho, igĩthira biũ na itiacookire kuoneka rĩngĩ. No rĩrĩ, ihiga rĩu rĩagũthire mũhianano ũcio rĩkĩneneha, rĩgĩtuĩka kĩrĩma kĩnene, rĩkĩiyũra thĩ yothe.

³⁶ “Kũu nĩkĩo kĩroto kĩrĩa warootire, na rĩu nĩtũgũgĩtaũrĩra mũthamaki. ³⁷ Wee mũthamaki-rĩ, nĩwe mũthamaki wa athamaki. Nake Ngai wa igũrũ nĩakũheete ũthamaki, na ũhoti, na hinya, na riiri; ³⁸ nĩagĩte andũ a ndũrĩrĩ ciothe moko-inĩ maku, na nyamũ cia gĩthaka, o na nyoni cia rĩera-inĩ. Kũria guothe itũũraga-rĩ, nĩagũtuĩte mwathi wacio ciothe. Wee nĩwe mũtwe ũcio wa thahabu.

³⁹ “Thuutha waku, nĩgũkarahũka ũthamaki ũngĩ ũtagaakorwo na hinya ta waku. Thuutha ũcio nĩgũkagĩa na ũthamaki ũngĩ wa gatatũ, nĩguo ũgerekanĩtio na gĩcango, naguo nĩũgaatha thĩ yothe. ⁴⁰ Marigĩrĩrio-inĩ nĩgũkarahũka ũthamaki ũngĩ wa kana ũrĩ hinya ta kĩgera, nĩgũkorwo kĩgera kiunangaga na gĩkahehenja indo ciothe, na o ta ũria kĩgera kiunangaga indo igatuĩka tũcunjĩ ũguo noguo ũkaahehenja na uunange mothamaki macio mangĩ mothe. ⁴¹ O ta ũguo wonire atĩ makinya na ciara ciarĩ cia rĩũmba rĩcine rĩtukanĩte na kĩgera-rĩ, noguo ũthamaki ũyũ ũgaakorwo ũrĩ mũgayũkanu; no rĩrĩ, nĩũgakorwo ũrĩ na hinya wa kĩgera thĩnĩ wago, o ta ũguo wonire kĩgera kũu gĩtukanĩte na rĩũmba. ⁴² O ũguo ciara ciarĩ cia kĩgera gĩtukanĩte na cia rĩũmba-rĩ, noguo ũthamaki ũcio ũgaakorwo kũmwe ũrĩ na hinya na kũria kũngĩ ũgathuthĩkanga. ⁴³ Na o ta ũguo wonire kĩgera gĩtukanĩte na rĩũmba rĩcine-rĩ, noguo andũ nao magaakorwo matukanĩte, na matigaatũura marĩ rũmwe rĩngĩ, o ta ũria kĩgera gĩtangĩtukana na rĩũmba.

⁴⁴ “Na rĩrĩ, ihinda-inĩ rĩa athamaki acio, Ngai wa igũrũ nĩakahaanda ũthamaki ũtagacooka kwanangwo, kana ũtigĩrwo andũ angĩ. Nĩũkahehenja mothamaki macio mangĩ mothe ũmaniine, noguo mwene ũgaatũura wĩhaandĩte tene na tene. ⁴⁵ ũcio nĩguo ũtaũri wa kĩoneki kĩa ihiga rĩu rĩenjetwo kuuma kĩrĩma-inĩ, no rĩtienjetwo na moko ma andũ, na nĩrĩo rĩathetherire kĩgera, na gĩcango, na rĩũmba, na betha na thahabu igĩtuĩka tũcunjĩ.

“Ngai ũcio mũnene nĩamenyithĩtie mũthamaki ũria gũkaahaana thuutha-inĩ. Kĩroto kũu nĩ kĩa ma, naguo ũtaũri wakĩo nĩ wa kwĩhokeka.”

⁴⁶ Hĩndĩ ĩyo Mũthamaki Nebukadinezaru akĩgũithia, agĩturumithia ũthiũ thĩ mbere ya Danieli, na akĩmũhe gĩtũo kĩnene, na agĩathana atĩ

arutirwo igongona na ubumba. ⁴⁷ Muthamaki akira Danieli atiri, “Titheru Ngai waku nwe Ngai wa ngai iria ingi, na Mwathani wa athamaki na muguria wa maundu mara mara hitho-ini, nigukorwo niwahota kuguria undu uyuri hitho-ini.”

⁴⁸ Nake muthamaki agitugiria Danieli, na akimutuga na iheo nyingi muno. Akimutua mwathi wa bururi wote wa Babuloni, na akimutua murugamiri wa andu ari othe ogi a bururi ucio. ⁴⁹ Nake Danieli agithaitha muthamaki atue Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego arori a maira mara maarutagwo bururi-ini ucio wa Babuloni, no Danieli we mwene agikara kuu mucu wa uthamaki.

3

Muhianano wa Thahabu, na Icu rira Mwaki

¹ Na riri, Muthamaki Nebukadenezaru niathondekithirie muhianano wa thahabu, wa mikono mirongo itandat* kuraiha na iguru, na mikono itandat+ kwarama, na akuhaandithia weru-ini wa Dura kuu bururi wa Babuloni. ² Nebukadenezaru agicooka agita anene, na anyabara, na abaruthi, na ataari a muthamaki, na aigi kigina, na aciirithania, na mawakiri, na anene a mabururi make mothe moke kiamuro-ini gia kwamura muhianano ucio ahandithie. ³ Ni undu ucio, anene, na anyabara, na abaruthi, na ataari a muthamaki, na aigi kigina, na aciirithania, na mawakiri, na anene othe a mabururi makigomana ni undu wa kwamura muhianano ucio Muthamaki Nebukadenezaru ahaandithie, nao makirugama mbere yaguo.

⁴ Nake muhuhi coro akianira na mugambo munene, akiuga atiri, “Inyui andu a iruka ciothe na a nduriri ciothe, na a mario yothe ta thikiriai ura muthamaki aathanite mwike. ⁵ Rira murigua mugambo wa coro, na mitururu, na thethe, na kinanda gia kinubi, na kinanda kia mugeeto, na mitururu iri mairi, o hamwe na uini wa mithemba yothe-ri, o rimwe mwiguthie thi muhooe muhianano ucio wa thahabu ura Muthamaki Nebukadenezaru ahaandithie. ⁶ Mundu ura wote utekwiguthia thi na ahoee, o hndi iyo neguikio icua-ini rira mwaki ugwakana muno.”

⁷ Ni undu ucio, rira andu acio maiguire mugambo wa coro, na mitururu, na thethe, na kinanda gia kinubi, na kinanda kia mugeeto, na uini wa mithemba yothe, andu othe, na nduriri, na andu a mario yothe makiguthia thi, makihooe muhianano ucio wa thahabu ura Muthamaki Nebukadenezaru ahaandithie.

⁸ Ihinda o rira arori a njata amwe makiyumira, magicuuka Ayahudi, ⁹ makira Muthamaki Nebukadenezaru atiri, “Wee muthamaki utuura tene na tene! ¹⁰ Atiriri, wee muthamaki nirutite uge waku, ukoiga ati rira mundu o wote akaigua mugambo wa coro, na mitururu, na thethe, na kinanda gia kinubi, na kinanda kia mugeeto, na mitururu iri mairi, na uini wa mithemba yothe no nginya eguthie thi, ahoee muhianano ucio wa thahabu, ¹¹ na ukoiga ati mundu ura wote utekwiguthia thi ahoee, nagaikio icua-ini rira mwaki ugwakana muno. ¹² No riri, ni hari Ayahudi amwe ari wee uigite a kurora maundu ma bururi wa Babuloni, na nio Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego, ari matakiguaga, wee muthamaki. Matitungatira ngai ciaku, kana makahooe muhianano wa thahabu ucio uhandithie.”

* 3:1 ni ta mita 27 † 3:1 ni ta mita igiri na robo ithatu (2:75)

13 Nĩ ũndũ ũcio Nebukadinezaru agĩcinwo nĩ marakara, nake agĩtũmanĩra Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego mareehwo harĩ we. Nĩ ũndũ ũcio andũ acio makĩreehwo mbere ya mũthamaki, 14 nake Nebukadinezaru akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ ũhoro wa ma wee Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego, atĩ mũtitungatagĩra ngai ciakwa, o na kana mũkahooya mũhianano wa thahabu ũcio handithĩtie? 15 Rĩurĩ, mũngĩhaarĩria nĩgeetha rĩrĩa mũrĩigua mũgambo wa coro, na mũtũrirũ, na thethe, na kĩnanda gĩa kĩnũbi, na kĩnanda kĩa mũgeeto, na mũtũrirũ ĩrĩa mũariĩ, na ũini wa mũthemba yothe, mwĩgũithie thĩ, mũhooe mũhianano ũcio nĩ thondekithĩtie, nĩ wega mũno. No rĩrĩ, mũngĩrega kũhooya mũhianano ũcio-rĩ, nĩmũgũikio o ro rĩmwe icua-inĩ rĩa mwaki ũgwakana mũno. Na rĩrĩ, hihĩ nĩ ngai ĩrĩkũ ĩngĩhota kũmũhonokia kuuma guoko-inĩ gwakwa?”

16 Nao Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego magĩcookeria mũthamaki, makĩmwĩra atĩrĩ, “Wee Nebukadinezaru, ithuĩ tũtibataire kwĩyarĩrĩria tũrĩ mbere yaku igũrũ rĩa ũhoro ũyũ. 17 Tũngũikio icua-inĩ rĩa mwaki ũgwakana mũno-rĩ, Ngai ũrĩa ithuĩ tũtungataga e na ũhoti wa gũtũruta thĩinĩ warĩo, na nĩwe ũgũtũhonokia kuuma guoko-inĩ gwaku, wee mũthamaki. 18 No rĩrĩ, o na angĩaga gũtũhonokia-rĩ, nĩtũkwenda ũmenye, wee mũthamaki, atĩ ithuĩ tũtingĩtungatĩra ngai ciaku, kana tũhooe mũhianano wa thahabu ũcio wee ũhandithĩtie.”

19 Hĩndĩ ĩyo Nebukadinezaru akĩrakara mũno nĩ ũndũ wa Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego, na agĩtukia gĩthiithi nĩ ũndũ wao. Agĩcooka agĩathana, akiuga icua rĩu rĩongererwo ngũ nĩguo rĩhiũhe maita mũgwanja ma ũrĩa rĩakoragwo rĩhiũhĩte. 20 Nebukadinezaru agĩatha thĩgari imwe iria ciarĩ na hinya mũno ita-inĩ rĩake ciohe Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego, imaikie icua-inĩ rĩu rĩa mwaki wakanĩte mũno. 21 Nĩ ũndũ ũcio andũ acio, mehumbĩte kanjũ ciao, na thuruarĩ, na iremba, o na nguoguo icio ingĩ-rĩ, makĩohwo na magĩikio icua-inĩ rĩu rĩa mwaki wakanĩte mũno. 22 Watho ũcio wa mũthamaki warĩ wa ihenya mũno, narĩo icua rĩkahiũha mũno, ũũ atĩ nĩnĩmbĩ cia mwaki ũcio cioragire thĩgari iria cianyitĩte Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego, 23 nao andũ acio atatũ, moohetwo makarũmio, makĩgũa icua-inĩ rĩu rĩa mwaki wakanĩte mũno.

24 Hĩndĩ ĩyo Mũthamaki Nebukadinezaru akĩgega, akĩrũgama na igũrũ o rĩmwe, akĩũria andũ arĩa maamũheaga kĩrĩra atĩrĩ, “Githĩ ti andũ atatũ tuohire na twamaikia mwaki-inĩ?”

Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Ĩĩ, nĩ ma ũguo nĩguo, mũthamaki.”

25 Nake mũthamaki akiuga atĩrĩ, “Hĩ, ta rorai! Nĩ ndĩrona andũ ana magĩcangacanga mwaki-inĩ, matarĩ ohe kana makahutio nĩ mwaki, nake ũcio wa kana ahaana ta ũmwe wa ariũ a ngai.”

26 Nebukadinezaru agĩkuhĩrĩria mũromo-inĩ wa icua rĩu rĩakanaga mwaki, akĩanĩrĩra, akiuga atĩrĩ, “Inyuĩ Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego, inyuĩ ndungata cia Ngai-Ūrĩa-ũrĩ Igũrũ-Mũno, umĩrai, mũũke haha!”

Nĩ ũndũ ũcio Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego makĩumĩra mwaki-inĩ ũcio, 27 nao anene, na anyabara, na abarũthi, na arĩa maataaraga mũthamaki othe makĩmarigiicĩria, makĩionera atĩ mwaki ndwamekĩte ũũru mũrĩ yao, kana rũcuĩrĩ rwa mũtwe yao rũkahĩa, o na nguoguo iria mehumbĩte itiahĩte, na matianungaga mwaki o na atĩa.

28 Nake Nebukadinezaru akiuga atĩrĩ, “Ngai wa Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego arogoocwo, ũrĩa ũtũmĩte mũraika wake, ateithũre

ndungata ciake! Mamwĩhokire, magĩkararia watho wa mũthamaki, na nĩmekwĩhaarĩirie kũruta mĩoyo yao handũ ha gũtungatĩra kana kũhooya ngai ingĩ, tiga Ngai ũcio wao. ²⁹ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩndaruta watho atĩ andũ a rũrĩrĩ o ruothe kana rwario arĩa makaaria ũndũ o wothe wa gũũkĩrĩra Ngai wa Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego magatinangio icunjĩ, na nyũmba ciao imomorwo ituĩke hĩba ya mahiga, nĩgũkorwo gũtirĩ ngai ingĩ ingĩhonokania na njĩra ĩno.”

³⁰ Nake mũthamaki agĩtũũgĩria Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego kũu bũrũri wa Babuloni.

4

Kĩroto gĩa Keerĩ kĩa Nebukadinezaru

¹ Nĩ nĩ Mũthamaki Nebukadinezaru,

Ndĩramwandĩkĩra marũa maya inyuĩ andũ a iruka ciothe, na ndũrĩrĩ, na andũ a rwario o ruothe arĩa matũũraga thĩ yothe:

Mũrogaacĩra makĩria!

² Ndĩ na gĩkeno ngĩmũmenyithia morirũ na maũndũ ma kũgegania marĩa Ngai-ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ mũno anjĩkĩire.

³ Kaĩ morirũ make nĩ manene-ĩ!

O namo maũndũ make ma kũgegania kaĩ nĩ ma hinya-ĩ!

Ūthamaki wake nĩ wa tene na tene,

naguo wathani wake ũkinyagĩra njjarwa na njjarwa.

⁴ Atĩrĩrĩ, nĩ Nebukadinezaru ndarĩ gwakwa mũciĩ, njiganĩire na ngagaacĩra nyũmba-inĩ yakwa ya ũthamaki. ⁵ Na rĩrĩ, ũtukũ ũmwe ndarootire kĩroto kĩrĩa kĩamakirie mũno. Ngomete ũrĩrĩ-inĩ wakwarĩ, maũndũ marĩa mahĩtũkagĩra meciiria-inĩ makwa na cioneki ikĩndua nda. ⁶ Nĩ ũndũ ũcio ngĩathana ngiuga atĩ andũ arĩa othe oogĩ a Babuloni mareehwo mbere yakwa nĩguo mandaũrĩre kĩroto kũ. ⁷ Rĩrĩa ago, na aragũri, na arori a njata na arathi mohoro mookire, ngĩmeera ũrĩa ndarootete, no nĩmaremirwo nĩ kũndaũrĩra kĩroto kũ. ⁸ No thuutha wao, Danieli agĩũka mbere yakwa, na nĩ ngĩmwĩra ũrĩa ndarootete. (Nĩwe wĩtagwo Belites hazaru tondũ etanĩtio na ngai yakwa, nake akoragwo na roho wa ngai iria theru thĩinĩ wake.)

⁹ Ngũra Belites hazaru, mũnene wa ago othe atĩrĩ, “Nĩnjũũ atĩ roho wa ngai iria theru ũrĩ thĩinĩ waku, na gũtirĩ ũndũ ũrĩ hitho-inĩ ũngĩkũrema. Gĩkĩ nĩkĩo kĩroto gĩakwa; nawe he ũtaũri wakĩo. ¹⁰ Ici nĩcio cioneki iria ndonire rĩrĩa ndaakomete ũrĩrĩ-inĩ wakwa: Ndarorire ngĩona hau mbere yakwa harũngĩ mũtĩ ũrĩ bũrũri gatagatĩ. Naguo warĩ mũraihi mũno.

¹¹ Mũtĩ ũcio ũkĩneneha ũkĩgĩa na hinya nako gacũmbĩrĩ kaguo gakahutia matu mairũ; naguo wonekaga nginya ituri ciothe cia thĩ. ¹² Mathangũ maguo maarĩ mathaka, na maciaro maguo makaingĩha warĩ na irio cia kũhũnia andũ othe. Nyamũ cia gĩthaka ciaikaraga kĩruru-inĩ kĩaguo, nacio nyoni cia rĩera-inĩ igaikaraga hongee-inĩ ciaguo; indo ciothe iria irĩ muoyo ciarĩaga maciaro maguo.

¹³ “Ningĩ o ngomete ũrĩrĩ-inĩ wakwa ngĩrora ngĩona cioneki-inĩ icio, na hau mbere yakwa harĩ na mũrangĩri, mũndũ mũtheru, agĩkũrũka oimĩte igũrũ. ¹⁴ Akĩanĩrĩra na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ: Temai mũtĩ ũcio na mũhũrũre hongee ciaguo; itithiai mathangũ maguo, na mũhurunje maciaro maguo. Nyamũ nacio ciũre ciehere rungu wago,

o na nyoni ciume honge-inĩ ciaguo. ¹⁵ No rĩrĩ, mũreke gĩthukĩ na mũri yakĩo ciohwo na kĩgera na gĩcango, nacio itigwo tĩiri-inĩ, kũu nyeki-inĩ ya gĩthaka.

“Nĩaihũgagio nĩ ime rĩa igũrũ, na atũũranagie na nyamũ kũu nyeki-inĩ ĩrĩa nduru ya gĩthaka. ¹⁶ Meciiria make nĩmagarũrwo matige gũtuĩka ta ma mũndũ, nake agĩe na meciiria ta ma nyamũ, ihinda ta rĩa mũaka mũgwanja.

¹⁷ “Itua rĩu rĩanĩrĩrwo nĩ arangĩri, narĩo rĩgekĩrwo hinya nĩ arĩa atheru, nĩgeetha arĩa marĩ muoyo mamenye atĩ Ūrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno nĩwe wathaga mothamaki ma andũ, naguo ūthamaki aũheaga o ūrĩa angĩenda kũũhe, na agatũũgĩria mũndũ ūtarĩ igweta o na hanini nĩguo ūtuĩke wake.’

¹⁸ “Kĩu nĩkĩo kĩroto kĩrĩa nĩ, Mũthamaki Nebukadinezaru ndarootire. Atĩrĩrĩ, wee Belites hazaru, ta njĩra ūrĩa kiugĩte kuona atĩ andũ arĩa angĩ othe oogĩ a ūthamaki wakwa nĩmaremetwo nĩkũndaũrĩa. No rĩrĩ, wee no ūhote tondũ roho wa ngai iria theru ūrĩ thĩinĩ waku.”

Danieli Gũtaũra Kĩroto

¹⁹ Hĩndĩ ĩyo Danieli (na nowe wĩtagwo Belites hazaru) akĩamba gũtangĩka mũno kwa ihinda, na akĩmaka mũno meciiria-inĩ make. Nĩ ūndũ ūcio mũthamaki akĩmwĩra atĩrĩ, “Belites hazaru, tiga kũmakio nĩ kĩroto kũu kana ūtaũri wakĩo.”

Belites hazaru agĩcookia atĩrĩ, “Mwathi wakwa, naarĩ korwo kĩroto kũu kĩerekererio thũ ciaku, o na ūtaũri wakĩo wathĩrĩrio andũ arĩa magũthũire! ²⁰ Mũtĩ ūcio wonire, ūrĩa wanenehire na ūkĩgĩa na hinya, nako gacũmbĩrĩ kaguo gakahutia matu mairũ, na ūkoonekaga nĩ thĩ yothe, ²¹ ūrĩ na mathangũ mathaka na maciaro maingĩ, na ūkaheaga andũ othe irio, na nyamũ cia gĩthaka cikaarahaga kĩruru-inĩ kĩaguo, na ūkagĩa na itara honge-inĩ ciaguo cia nyoni cia rĩera-inĩ-rĩ, ²² wee mũthamaki, nĩwe mũtĩ ūcio! Nĩũnenehete na ūkagĩa na hinya; ūnene waku ūgakũra nginya ūkahutia matu mairũ, naguo wathani waku ūgatambũrũka ūgakinya kũndũ kũraya gũkũ thĩ.

²³ “Wee, mũthamaki-rĩ, Nĩwonire mũrangĩri, mũndũ mũtheru, agĩkũrũka oimĩte matu-inĩ, akiugaga atĩrĩ, ‘Temai mũtĩ ūcio na mũwanange, no mũtuge gĩthukĩ kĩohetwo na kĩgera na gĩcango, kũu nyeki-inĩ ya gĩthaka nayo mũri yakĩo ĩtigwo tĩiri-inĩ. Nake nĩaihũgagio nĩ ime rĩa matu-inĩ; nĩaikarage ta nyamũ cia gĩthaka ihinda rĩa mũaka mũgwanja.’

²⁴ “Atĩrĩrĩ, wee mũthamaki, ūtaũri wa kĩroto kũu nĩguo ūyũ, narĩo ituĩro rĩrĩa rĩtuĩtwo nĩ Ūrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno nĩguo rĩgũkore wee, mũthamaki, mwathi wakwa, nĩrĩo rĩrĩ: ²⁵ Atĩrĩrĩ, nĩũkaingatwo weherio kuuma kũrĩ andũ, ūgatũũranagie na nyamũ cia gĩthaka; ūkaarĩaga nyeki ta ng’ombe, na ūihũgagio nĩ ime rĩa kuuma igũrũ. Mĩaka mũgwanja nĩgathira, o nginya ūmenye atĩ Ūrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno nĩwe ūthamakagĩra mothamaki mothe ma andũ, na akamaheana kũrĩ o ūrĩa angĩenda. ²⁶ Watho ūrĩa woigire gĩthukĩ na mũri yakĩo gĩtigwo, nĩ kuuga atĩ nĩũgacookerio ūthamaki waku rĩrĩa ūkaamenya atĩ wathani uumaga Igũrũ.* ²⁷ Nĩ ūndũ ūcio, wee mũthamaki, ĩtikĩra kũigua ūtaaro wakwa: Tigana na mehia maku, wĩkage maũndũ marĩa magĩrĩire, na ūtuge waganu waku, na ūndũ wa kũiguĩra arĩa ahinyĩrĩrie tha. Hihi kwahoteka ūgaacĩru waku ūthĩ na mbere.”

* **4:26** “Igũrũ” rĩarĩ rĩitwa rĩa Kĩyahudi rĩa Ngai.

Kūhinga gwa Kīroto

²⁸ Na rīrī, maũndũ macio mothe nĩmakorire Mũthamaki Nebukadinezaru. ²⁹ Thuutha wa mĩeri ikũmi na ĩrĩ, rĩrĩa mũthamaki aaceerangaga arĩ nyũmba igũrũ ya ũthamaki kũu Babuloni, ³⁰ akiuga atĩrĩ, “Githĩ ĩno tiyo Babuloni, itũura inene rĩrĩa njakĩte rĩrĩ gĩkaro kĩa mũthamaki, na ũndũ wa ũhoti wakwa mũingĩ, na nĩ ũndũ wa riiri wa ũnene wakwa?”

³¹ Kahinda o kau aaragia, mũgambo ũkiuma igũrũ, ũkiuga atĩrĩ, “Rĩrĩ nĩrĩo ituĩro rĩrĩa ũtuĩrĩrwo, Mũthamaki Nebukadinezaru: Atĩrĩrĩ, nĩwehererio ũhoti wa ũthamaki waku. ³² Nĩũkũingatwo weherio kuuma kũrĩ andũ, ũgatũũranagie na nyamũ cia gĩthaka; ũrĩrĩaga nyeki ta ng’ombe. Mĩaka mũgwanja nĩngũthira, o nginya ũmenye atĩ, Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno nĩwe ũthamakagĩra mothamaki mothe ma andũ, na akamaheana kũrĩ o ũrĩa angĩenda.”

³³ O hĩndĩ ĩyo ituĩro rĩrĩa rĩatuĩrĩrwo Nebukadinezaru rĩkĩhinga. Akĩingatwo, akĩeherio kuuma kũrĩ andũ, na akĩrĩa nyeki ta ng’ombe. Mwĩrĩ wake waihũgagio nĩ ime rĩa igũrũ, o nginya njuĩrĩ yake ikĩraiha o ta njoya cia nderi, na ndwara ciake ikĩraiha o ta cia nyoni.

³⁴ Na rĩrĩ, mĩaka ĩyo yathira-rĩ, nĩ, Nebukadinezaru, ngĩtiira maitho makwa na igũrũ, na ngĩcookererwo nĩ ũgima wa meciiria makwa. Ningĩ ngĩgooca Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno; ngĩmũtĩia na ngĩkumia ũcio ũtũũraga muoyo tene na tene.

Wathani wake nĩ wathani wa gũtũũra tene na tene;
ũthamaki wake ũkinyagĩra njjarwa na njjarwa.

³⁵ Andũ othe a gũkũ thĩ
amonaga ta matarĩ bata.

Nake ekaga ũrĩa ekwenda na mbũtũ cia kũu igũrũ,
na andũ arĩa matũũraga gũkũ thĩ.

Na gũtirĩ mũndũ ũngĩhota kũgirĩrĩria guoko gwake,
kana amũũrie atĩrĩ: “Nĩatĩia ũguo weka?”

³⁶ O ihinda-inĩ o rĩu ndaacookereirwo nĩ ũgima wa meciiria makwa-rĩ, norĩo ndaacookeirio gĩtĩio gĩakwa na ũkaru wakwa nĩgeetha ũthamaki wakwa ũgĩe na riiri. Ningĩ ataari akwa na andũ arĩa maarĩ igweta makĩnyamũkĩra, ngĩcookio gĩtĩ-inĩ gĩakwa kĩa ũnene, na ngĩneneha gũkĩra mbere. ³⁷ Na rĩrĩ, nĩ Nebukadinezaru-rĩ, nĩngũkumia, na ndũũgĩrie, na ngooce Mũthamaki wa igũrũ, nĩgũkorwo maũndũ marĩa mothe ekaga nĩmagĩrĩire, na mĩthĩire yake yothe nĩ ya kĩhooto. Nao arĩa mathiiga na mwĩgaatho nĩahotaga kũmanyiia.

5

Maandĩko Rũthingo-inĩ

¹ Atĩrĩrĩ, Mũthamaki Belishazaru nĩarugithĩirie andũ ake ngiri ĩmwe arĩa maarĩ igweta iruga inene, nake akĩnyuanĩra ndibei nao. ² Rĩrĩa Belishazaru aanyuuga ndibei yake, agĩathana ikombe cia thahabu na cia betha, iria ithe Nebukadinezaru aatahĩte akaruta hekarũ-inĩ Jerusalemu, irehwo nĩgeetha mũthamaki, na andũ ake arĩa maarĩ igweta, na atumia ake na thuriya ciake manyue nacio. ³ Nĩ ũndũ ũcio makĩrehe ikombe icio cia thahabu iria ciatahĩtwo ikarutwo hekarũ-inĩ ya Ngai kũu Jerusalemu. Nake mũthamaki, na andũ ake acio maarĩ igweta, na atumia ake, na thuriya ciake makĩnyua nacio. ⁴ Nao maanyuuga ndibei, makĩgoocaga

ngai cia thahabu, na cia betha, na cia gĩcango, na cia kĩgera, na cia mĩtĩ, na cia mahiga.

⁵ Na rĩrĩ, o rĩmwe hakĩoneka ciara cia guoko kwa mũndũ ikĩandĩka rũthingo-inĩ rwa nyũmba iyo ya ũthamaki hakuhĩ na mũtĩ ũrĩa wa kũigĩrĩra tawa. Nake mũthamaki akĩona guoko kũu gũkĩandĩka. ⁶ Nake mũthamaki agĩthita gĩthiithi na akĩmaka mũno, nginya maru make makĩgũthana, na akĩremwo nĩkũrũgama na magũrũ make.

⁷ Mũthamaki akĩanĩrĩra na mũgambo mũnene, akiuga aragũri, na arori a njata, na arathi a mohoro mareehwo nake akĩira andũ acio oogĩ a Babuloni atĩrĩ, “Ũrĩa wothe ũngĩthoma maandĩko maya na anjĩire ũrĩa moigĩte, nĩekũhumbwo nguo cia rangi wa ndathi, na ekĩrwo kĩrengeri gĩa thahabu ngingo, na nĩegũtuuo mwathani wa gatatũ ũthamaki-inĩ ũyũ.”

⁸ Nao andũ a mũthamaki arĩa oogĩ othe magĩtoonya kuo, no matiahotire gũthoma maandĩko macio kana kwĩra mũthamaki ũrĩa moigĩte. ⁹ Nĩ ũndũ ũcio Mũthamaki Belishazaru agĩkĩrĩrĩria kũmaka, na gĩthiithi gĩake gĩgĩthita makĩria. Andũ ake acio maarĩ igweta makĩrigwo nĩ ũrĩa mangĩka.

¹⁰ Mũtumia wa mũthamaki rĩrĩa aiguire inegene rĩa mũthamaki na andũ acio ake maarĩ igweta agĩtoonya nyũmba iyo yarĩ na iruga. Akĩira mũthamaki atĩrĩ, “Wee mũthamaki, ũrotũũra nginya tene! Tiga kũmaka o na kana ũtukie gĩthiithi nĩ ũndũ wa ũhoru ũyũ! ¹¹ ũthamaki-inĩ waku nĩ kũrĩ mũndũ ũkoragwo na roho wa ngai iria theru thĩinĩ wake. Matukũ-inĩ ma thoguo-rĩ, nĩonekire arĩ na meciiria marĩ na ũtaũku na ũmenyi o ta wa ngai icio. Thoguo, Mũthamaki Nebukadinezaru, (ndĩrakwĩra ũhoru wa thoguo mũthamaki,) nĩamũtuire mũnene wa aragũri, na arori a njata, na arathi a mohoro. ¹² Mũndũ ũcio Danieli, na nĩwe mũthamaki eetire Belitesazaru, nĩonekire arĩ na meciiria makuũku, na ũmenyo, na ũtaũku, o na ningĩ ũhoti wa gũtaũra irooto, na gũtaarĩria ndaĩ, na gũtuithania maũndũ marĩa maritũ. Tũmana Danieli etwo na nĩegũkwĩra ũrĩa maandĩko macio moigĩte.”

¹³ Nĩ ũndũ ũcio Danieli akĩrehwo mbere ya mũthamaki, nake mũthamaki akĩmũũria atĩrĩ, “Wee nĩwe Danieli, ũmwe wa andũ arĩa baba, ũrĩa warĩ mũthamaki aarehire gũkũ matahitwo kuuma Juda? ¹⁴ Nĩnjiguĩte atĩ ũrĩ na roho wa ngai iria theru thĩinĩ waku na atĩ ũrĩ na ũtaũku, na ũhoti wa gwĩciiria na ũũgĩ wa mwanya. ¹⁵ Andũ arĩa oogĩ na aragũri nĩmekũrehetwo harĩ nĩ mathome maandĩko maya manjĩire ũrĩa moigĩte, no matinahota kũmataarĩria. ¹⁶ Rĩu nĩnjiguĩte atĩ wee no ũhote gũtaũra na kũhĩngĩcanũra maũndũ marĩa maritũ. ũngĩhota gũthoma maandĩko maya na ũnjĩire ũrĩa moigĩte-rĩ, nĩũkũhumbwo nguo ya rangi wa ndathi, na wĩkĩrwo kĩrengeri gĩa thahabu ngingo, na ũtuuo mwathani wa gatatũ ũthamaki-inĩ ũyũ.”

¹⁷ Nake Danieli agĩcookeria mũthamaki atĩrĩ, “Itheo icio ciaku ikara nacio arĩ we, namo marĩhi maku ũmahe mũndũ ũngĩ. No o na gũkĩrĩ ũguo-rĩ, nĩngũthomera mũthamaki maandĩko macio, na ndĩmwĩre ũrĩa moigĩte.

¹⁸ “Atĩrĩrĩ, wee mũthamaki, Ngai-Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno nĩaheire thoguo Nebukadinezaru wathani, na ũnene, na riiri, na ũkaru. ¹⁹ Nĩ ũndũ wa kũmũtũgĩria ũguo-rĩ, andũ othe, na ndũrĩrĩ ciothe, na andũ a mĩario yothe nĩmainainaga marĩ mbere yake na makamwĩtigĩra. Andũ arĩa mũthamaki angĩendire mooragwo nĩamooragithagia; arĩa angĩendire

kūhonokia mīoyo yao, nīamahonokagia; arīa angīendire gūtūūgīria, nīamatūgagīria; nao arīa angīendire kūnyiihia, nīamanyiihagia. ²⁰ No rīrīa ngoro yake yanyiiirwo nī mwīgaatho na akīūmio ngoro nī mwītīio, nīarutirwo gītī-inī gīake kīa ūnene na akīaūrwo riiri wake. ²¹ Akīingatwo akīeherio kuuma kūrī andū, na akīgarūrwo akīgīa na meciiria ta ma nyamū, agītūūrania na njagī cia werū-inī, na akīrīa nyeki ta ng'ombe; naguo mwīrī wake waihūgagio nī ime riumīte igūrū, nginya rīrīa aamenyire atī Ngai-Ūrīa-ūrī-Igūrū-Mūno nīwe wathaga mothamaki ma andū, na nīwe ūmaheanaga kūrī o ūrīa angīenda kūhe.

²² “No wee nawe Belishazaru, mūrū-we-rī, ndūigana kwīnyiihia, o na gūkorwo nīwooī maūdū macio mothe. ²³ Handū ha ūguo-rī, wee nīwīnenehetie makīria, ūgakararia Mwathani-wa-Igūrū. Wetirie ikombe iria ciarutītwo hekarū-inī yake, ūkīreherwo, nawe na andū aku arīa marī igweta, na atumia aku na thuriya ciaku, mūkīnyua ndibeī nacio. Na inyuī mūkīgooca ngai cia betha na cia thahabu, na cia gīcango, na cia kīgera, na cia mītī, o na cia mahiga, iria itoonaga, kana ikaigua, kana igakūūrana ūndū. No rīrī, wee ndūigana gūtīia Ngai ūrīa ūgwete muoyo waku guoko-inī gwake, na akamenya mīthiire yaku yothe. ²⁴ Nī ūndū ūcio agītūma guoko kūu gūūke kwandīke maandīko macio.

²⁵ “Maandīko macio mandīkītwo maroiga ūū:

MENE, MENE, TEKEL, UPHARSIN

²⁶ “Naguo ūtaūri wa ciugo ici nīguo ūyū:

MENE nī ta kuuga: Ngai nīatarīte matukū ma ūthamaki waku, na akaūkinyia mūthia.

²⁷ TEKEL nī ta kuuga: Wee nīūthimītwo na ratiri, ūkoneka nīūtigairie.

²⁸ PERES nī ta kuuga: Ūthamaki waku nī mūgayanie, ūkaheanwo kūrī Amedi na Aperisia.”

²⁹ Hīndī iyo Belishazaru agīatha andū ake, nao makīhumba Danieli nguo ya rangi wa ndathi, na agīkīrwo kīrengēeri gīa thahabu ngingo, naguo ūhorō wake ūkīmenyithanio atī nīwe mwathani wa gatatū ūthamaki-inī ūcio.

³⁰ Ūtukū o ro ūcio, Belishazaru mūthamaki wa Babuloni akīūragwo, ³¹ nake Dario ūrīa Mūmedia akīoya ūthamaki ūcio, arī na ūkūrū ta wa mīaka mīrongo itandatū na iirī.

6

Danieli Gūikio Irima rīa Mīrūūthi

¹ Na rīrī, Dario nīonire athuure anene 120 nīguo matuīke a gwathanaga ūthamaki-inī wake wothe. ² Ningī agīcooka akīiga atongoria atatū matuīke anene a acio angī, na ūmwe wa acio atatū aarī Danieli. Anene acio atatū maigirwo nīgeetha marehagīrwo ūhorō nī anene acio angī a būrūri, nīgeetha indo cia mūthamaki itikoore. ³ Nake Danieli akīoneka arī wa mwanya harī atongoria acio angī othe o na anene nī ūndū wa ūrīa aarī kīyo mūrūtīre-inī wake wa wīra, na nī ūndū ūcio mūthamaki agītanya kūmūtua mwathi wa ūthamaki ūcio wake wothe. ⁴ Nī ūndū ūcio atongoria na anene acio angī magīcaria ūndū mangīcuukīra Danieli wīra-inī wake wa gwathana, no makīaga ihītia. Nīmagire ūndū mangīmūcuukīra, tondū aarī mwīhokeku, akaaga ūcuuke kana ihītia mīthiire-inī yake. ⁵ Marigīrīrio-inī andū acio makīirana atīrī, “Gūtīrī hīndī tūkoona ūndū tūngīcuukīra Danieli, tīga ūkorirwo nī ūndū ūkoniī watho wa Ngai wake.”

⁶ Nĩ ūndũ ūcio atongoria na anene a bŭrŭri magĩthiĩ marĩ gĩkundi kŭrĩ mŭthamaki, makĩmwĩra atĩrĩ: “Wee Mŭthamaki Dario, ūrotũūra nginya tene! ⁷ Ithuĩ tŭrĩ atongoria a ūthamaki ūyũ, na anyabara, na anene a bŭrŭri, na andũ arĩa mataaraga mŭthamaki o na abarũthi othe, nĩtũciirĩte tũkoona arĩ wega we mŭthamaki ūrute watho naguo ūhinyĩrĩrio atĩ mŭndũ o wothe ūrĩa ūngĩhooya ngai o na irĩkũ kana mŭndũ o na ūrĩkũ, tiga akũhooire wee mŭthamaki, ihinda rĩa matukũ mĩrongo itatũ rĩtanathira, no nginya aikio irima-inĩ rĩa mĩrũũthi. ⁸ Na rĩrĩ, wee mŭthamaki, athana watho ūcio ūgĩe ho na wandĩkwo, nawe ūwĩkĩre mŭhũuri nĩgeetha ndũkagarũrwo, kŭringana na mawatho ma Amedi na ma Aperisia marĩa matagarũragwo.” ⁹ Nĩ ūndũ ūcio Mŭthamaki Dario akĩandĩka watho ūcio na agĩĩkĩra mŭhũuri.

¹⁰ Rĩrĩa Danieli aamenyire atĩ watho ūcio nĩ wandĩkĩtwo-rĩ, akĩinũka gwake, akĩhaica kanyũmba gake ka igũrũ harĩa ndirica cia nyũmba yake ciahingũragwo irorete mwena wa Jerusalemu. O mŭthenya, nĩatuuragia ndu maita matatũ akahooya Ngai, akĩmũcookagĩria ngaatho o ta ūrĩa aamenyerete gwĩka hau kabere. ¹¹ Nao andũ acio magĩthiĩ marĩ hamwe, magĩkora Danieli akĩhooya agĩthaitha Ngai amũteithie. ¹² Nĩ ūndũ ūcio magĩthiĩ harĩ mŭthamaki na makĩaria nake igũrũ rĩa uuge ūcio wa mŭthamaki: Makĩmũuria atĩrĩ, “Githĩ ndwandĩkithirie watho atĩ handũ ha matukũ mĩrongo itatũ, mŭndũ ūngĩhooya ngai o na irĩkũ kana ahoee mŭndũ o na ūrĩkũ tiga o we mŭthamaki, no nginya aikio irima-inĩ rĩa mĩrũũthi?”

Mŭthamaki agĩcookia atĩrĩ, “Watho ūcio ūrĩ o ho, kŭringana na mawatho ma Amedi na Aperisia, marĩa matagarũragwo.”

¹³ Nao magĩcookeria mŭthamaki atĩrĩ, “Danieli, ūmwe wa andũ arĩa maatahĩtwo kuuma Juda, ndagwathĩkagĩra wee mŭthamaki, kana agaathĩkĩra watho ūrĩa wee mwene wandĩkithĩtie. O na rĩu no ahooyaga Ngai wake maita matatũ o mŭthenya.” ¹⁴ Rĩrĩa mŭthamaki aaiguire ūhoru ūcio, akĩigua kĩeha mũno; agĩtua itua rĩa kũhonokia Danieli, na mŭthenya ūcio wothe aatindire akĩgeria ūrĩa angĩhonokia Danieli o nginya riũa rĩgĩthũa.

¹⁵ Hĩndĩ iyo andũ acio makĩũngana rĩngĩ magĩthiĩ harĩ mŭthamaki na makĩmwĩra atĩrĩ, “Ririkana, wee mŭthamaki, atĩ kŭringana na watho wa Amedi na Aperisia, watho ūrĩa mŭrute kana mwandĩke nĩ mŭthamaki ndũngĩgarũrwo.”

¹⁶ Nĩ ūndũ ūcio mŭthamaki agĩathana, nao makĩrehe Danieli na makĩmũikia irima-inĩ rĩa mĩrũũthi. Mŭthamaki akĩra Danieli atĩrĩ, “Ngai waku ūrĩa ūtungatagĩra hĩndĩ ciothe-rĩ, arogũteithũra!”

¹⁷ Ihiga rĩkĩreehwo, rĩkĩigwo mũromo-inĩ wa irima rĩu, nake mŭthamaki agĩĩkĩra mŭhũuri na gĩcũhĩ gĩake mwene na icũhĩ cia andũ ake arĩa marĩ igweta, nĩgeetha gũtikagĩe ūndũ ūngĩgarũrwo ūkoniĩ Danieli. ¹⁸ Nake Mŭthamaki agĩcooka nyũmba yake ya ūthamaki, nake akĩraara ehingĩte kŭrĩa irio na atarĩ na maũndũ ma gwĩkenia. Na ūtukũ ūcio wothe ndaigana kuona toro.

¹⁹ Na kwarooka gũkĩa-rĩ, mŭthamaki agĩũkĩra tene, agĩthiĩ ahiũhĩte erekeire irima-inĩ rĩa mĩrũũthi. ²⁰ Na aakuhĩrĩria irima rĩu, agĩta Danieli na mũgambo ūrĩ na ruo rŭnene, akĩmũuria atĩrĩ, “Danieli, wee ndungata ya Ngai ūrĩa ūrĩ muoyo, Ngai waku ūrĩa ūtungatagĩra hĩndĩ ciothe nĩakũhonoketie kuuma kŭrĩ mĩrũũthi?”

²¹ Nake Danieli agĩcookeria mŭthamaki atĩrĩ, “Wee mŭthamaki, ūrotũūra nginya tene! ²² Ngai wakwa nĩarandũmĩire mũraika wake, nake

arahinga mīrūūthi tūnua. Ndīrī ūndū mūūru ĩnjīkīte, tondū nīnyonetwo itarī na mahītia njīkīte maitho-inī make. Ningī o na wee mūthamaki ndirī ndaakūhītīria.”

²³ Nake mūthamaki agīkena mūno na agīathana Danieli arutwo irima rīu rīa mīrūūthi. Nake Danieli aarutwo irima-inī rīu rīa mīrūūthi, ndaarī na handū aagurarītio, tondū we nīehokete Ngai wake.

²⁴ Nake Mūthamaki agīathana, akiuga atī andū arīa maathitangīte Danieli manyiitwo, macooke marehwo na maikio irima-inī rīu rīa mīrūūthi, hamwe na atumia ao, na ciana ciao.* Na rīrī, o na matanakinya irima gītina-rī, mīrūūthi ĩyo ĩkīmākīria hinya, na ĩkīhehenja mahīndī mao mothe.

²⁵ Mūthamaki Dario agīcooka akīandīkīra andū othe, na ndūrīrī, na andū a mīario yothe būrūrī-inī guothe marūa, akīmeera atīrī:

“Mūrogaacīra mūno makīria!

²⁶ “Nīndahītūkīa watho, atī kūrīa guothe ūthamaki ūyū wakwa wakinya-rī, andū no nginya metigagīre na matīage Ngai wa Danieli.

“Nīgūkorwo nīwe Ngai ūrīa ūrī muoyo,

na atūūraga nginya tene;

ūthamaki wake ndūrī hīndī ūkaaniinwo o na rī,
naguo wathani wake ndūrī hīndī ūgaathira.

²⁷ Nīwe ūteithūranaga na akahonokania;

nīwe wīkaga morirū na magegania

kūu igūrū o na gūkū thī.

Ūcio nīwe ūhonoketie Danieli

kuuma kūrī hinya wa mīrūūthi.”

²⁸ Nī ūndū ūcio Danieli akīgaacīra hīndī ya wathani wa Dario, o na wathani-inī wa Kurusu ūrīa Mūperisia.

7

Kīroto kīa Danieli kīa Nyamū Inya

¹ Na rīrī, mwaka-inī wa mbere wa Belishazaru mūthamaki wa būrūrī wa Babuloni, Danieli nīarootire kīroto, na akīona cioneki meciīria-inī make akomete ūrīrī-inī wake. Nake akīandīka ūhoru wa kīroto kūu.

² Danieli akiuga atīrī: “Nī Danieli-rī, ūtukū nīndonire kīoneki, na hau mbere yakwa ngīona huho inya cia igūrū ikīhurutanīra igūrū wa iria rīrīa inene. ³ Naho hau hakiumīra nyamū inya ciarī nene kuuma iria-inī rīu, na gūtirī yahanaga ĩrīa ĩngī.

⁴ “Nyamū ya mbere yahaanaga ta mūrūūthi, na yarī na mathagu ta ma ndiyyū. Ngīkara ndorete nginya rīrīa njoya ciayo ciamunyirwo, nayo ĩgīcooka ĩkīoywo na igūrū ĩkīrūgamio na magūrū mayo meerī ta mūdū, na ĩkīheo ngoro ta ya mūdū.

⁵ “Na hau mbere yakwa nī haarī na nyamū ĩngī ya keerī, nayo yahaanaga ta nduba. Nayo nyamū ĩyo nīyambararītīe mwena ūmwe wayo, na ĩkarūma mbaru ithatū na kanua gatagatī ka magego mayo. Nayo ĩkīrwo atīrī, ‘Ūkīra ūrīe nyama nginya ūiganie!’

⁶ “Thuutha ūcio ngīrora na ngīona hau mbere yakwa nyamū ĩngī, nayo yahaanaga ta ngarī. Mūgongo-inī wayo yarī na mathagu mana maahaanaga ta ma nyoni. Nyamū ĩyo yarī na mītwe ĩna, na nīyahetwo ūhoti wa gwathana.

* **6:24** Kūūraga andū a nyūmba ĩmwe othe warī mūtugo wa andū a Perisia.

⁷ “Thuutha ūcio niī Danieli-rī, ūtukū nīndonire kīoneki, na hau mbere yakwa ngīona nyamū ya kana, nayo yarī ya kūmakania na ya gūtua mūdū nda, na nī yarī na hinya mūno. Nyamū iyo yarī na magego manene ma kīgera; na yahehenjaga na īgatambuura kīrīa yooraga, na kīrīa gīatigara īkarangīrīria na magūrū. Yarī na ngūūrani na nyamū icio ingī cionekete mbere yayo, na yarī na hīa ikūmi.

⁸ “Rīrīa ndeciiragia ūhoru wa hīa icio-rī, ngīona hau mbere yakwa harī na rūhīa rūngī, na rwarī rūnini, rūkīmera gatagatī ka icio ingī; nacio hīa ithatū cia iria ciarī cia mbere ikīmunyūka biū, ikīrweherera. Naruo rūhīa rūu rwarī na maitho ta ma mūdū na kanua kaaragia ndeto cia mwītīo.

⁹ “O ndorete ngīona,
 “itī cia ūnene ikīigwo handū ha cio,
 nake Ūrīa-Ūtūire-ho-kuuma-o-Tene agīkarīra gītī gīake.
 Nacio nguo ciake cierūhīte ta ira;
 na njuīrī cia mūtwe wake ikerūha ta guoya wa ng’ondu.
 Gītī gīake kīa ūnene kīarīrīmbūkaga nīnīmbī cia mwaki,
 namo magūrū makīo maarī ma mwaki ūgwakana.

¹⁰ Rūūī rwa mwaki nī rwathereraga
 ruumīte hau mbere yake.
 Nake agatungatīrwo nī ndungata ngiri maita ngiri;
 na andū ngiri ikūmi maita ngiri ikūmi makarūgama mbere yake.
 Igooti rīgīkara thī rīciirithanie,
 namo mabuku makīhingūrwo.

¹¹ “Ningī ngīthī na mbere gūcūthīrīria nī ūndū wa ciugo cia mwīgaatho iria rūhīa rūu rwaragia. Ngīkara ndorete nginya nyamū iyo ikīūrāgwo, na mwīrī wayo ūkīanangwo na ūgīikio thīnī wa mwaki ūcio wakanaga.
¹² (Nyamū icio ingī nīciatuunyītwo ūhoti wacio wa gwathana, no nīcietīkīrītio ciikarange muoyo kwa ihinda.)

¹³ “Ningī-rī, ūtukū nīndonire kīoneki, ngīona hau mbere yakwa harī na mūdū wahaanaga ta mūrū wa mūdū, agīūka arī igūrū rīa matu. Nake agīkuhīrīria Ūcio-Ūtūire-ho-kuuma-o-Tene na agītwarwo harīa aarī.
¹⁴ Nake akīheo wathani, na riiri, na hinya wa gwathana; nacio iruka ciothe, na ndūrīrī, na andū a mīario yothe makīmūhooya. Wathani wake nī wathani wa gūtūūra tene na tene, na ndūgaathira, naguo ūthamaki wake ndūrī hīndī ūkaanangwo.

Ūtaūri wa Kīroto kīu

¹⁵ “Niī Danieli nīdatangīkire roho-inī, nacio cioneki iria ciahītūkīire meciiria-inī makwa igīthīnia mūno. ¹⁶ Ngīkuhīrīria ūmwe wa acio maarūngī hau, ngīmūūria andaarīrie ma ya ūhoru ūcio wothe.

“Nī ūndū ūcio akīndaūrīra maūndū macio mothe, akīnjīra atīrī:
¹⁷ ‘Nyamū icio inya nene nī mothamaki mana marīa makaarahūka gūkū thī. ¹⁸ No rīrī, andū arīa atheru a Ūrīa-ūrī-Igūrū-Mūno nīo makaamūkīra ūthamaki na matūūre naguo nginya tene, īī, ti-itherū, matūūre naguo nginya tene na tene.’

¹⁹ “Ningī ngīenda kūmenya gītūmi kīa nyamū iyo ya kana īrīa yarī na ngūūrani na icio ingī na yarī ya kūmakania mūno, īrī na magego mayo ma kīgera na ndwara cia gīcango, nyamū iyo yahehenjaga na īgatambuura kīrīa yooraga, na īkarangīrīria na magūrū kīrīa gīatigara. ²⁰ O na ningī ngīenda kūmenya ūhoru wa hīa icio ikūmi ciarī mūtwe wayo na wa rūhīa rūu rūngī rwacookire kūmera, o na wa hīa icio ithatū ciamunyūkire rūu rūngī rwamera, menye ūhoru wa rūhīa

rũu ruonagwo ta rwarĩ rũnene gũkĩra icio ingĩ, na rwarĩ na maitho na kanua kaaragia ndeto cia mwĩgaatho. ²¹ O njũũthĩrĩrie-rĩ, rũhĩa rũu rũgĩtharĩkĩra andũ arĩa atheru, rũkĩrũa nao na rũkĩmahoota, ²² o nginya rĩrĩa Ũcio-Ũtũire-ho-kuuma-o-Tene ookire na agĩtuĩra andũ acio atheru a Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno ciira wa kĩhooto, narĩo ihinda rĩgĩkinya makĩngwatĩra ũthamaki.

²³ “Ningĩ akĩndaarĩria akĩnjiguithia atĩrĩ: ‘Nyamũ ĩyo ya kana nĩ ũthamaki wa kana ũrĩa ũkaagĩa gũkũ thĩ. Ũgaakorwo ũrĩ na ngũũrani na mothamaki marĩa mangĩ mothe, na nĩũkaniina thĩ yothe, ũmĩrangĩrĩrie na ũmĩhehenje. ²⁴ Nacio hĩa icio ikũmi nĩ athamaki ikũmi arĩa makoima thĩinĩ wa ũthamaki ũcio. Na thuutha wao mũthamaki ũngĩ nĩakarauhũka, ũrĩ na ngũũrani na arĩa angĩ maarĩ mbere yake; na nĩagatooria athamaki acio atatũ. ²⁵ Nĩakaaria ndeto cia gũcambia Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno, na ahinyĩrĩrie andũ ake arĩa atheru, o na agerie kũgarũra mahinda na mawatho marĩa matue. Nao andũ arĩa atheru nĩmakaneanwo moko-inĩ make kwa ihinda rĩmwe, na mahinda meerĩ, na nuthu ya ihinda.

²⁶ “ ‘No igooti nĩrĩgaikara thĩ rĩciirithanie, na thuutha wa ũguo acooke atunywo wathani wake, na wanangwo biũ nginya tene. ²⁷ Ningĩ wathani, na ũhoti, na ũnene wa mothamaki marĩa marĩ gũkũ thĩ guothe cinengerwo andũ arĩa atheru, andũ a Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno. ũthamaki wake nĩ ũthamaki wa gũtũũra nginya tene na tene, nao aathani othe nĩmakamũhooyaga na mamwathĩkagĩre.’

²⁸ “Ũhoru ũcio ũgĩthirĩra hau. Nĩ Danieli-rĩ, nĩndatangĩkire mũno meciiria-inĩ makwa, na ngĩtukia gĩthiithi, no ngĩikara ngĩcũũranagia ũhoru ũcio ngoro-inĩ yakwa.”

8

Kĩoneki kĩa Danieli kĩa Ndũrũme na Thenge

¹ Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa gatatũ wa wathani wa Mũthamaki Belishazaru-rĩ, nĩ Danieli nĩndonire kĩoneki kĩngĩ, thuutha wa kĩrĩa ndoonete mbere. ² Kĩoneki-inĩ kũu gĩakwa ndeyonire ndĩ itũũra-inĩ igitĩre rĩa Shushani bũrũri-inĩ wa Elamu; kĩoneki-inĩ kũu ndeyonire ndĩ hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũ rwa Ulai. ³ Na rĩrĩ, ngĩcũthĩrĩria, na hau mbere yakwa ngĩona ndũrũme ĩrũngĩ hũgũrũrũ-inĩ cia rũũ, na yarĩ na hĩa igĩrĩ, nacio ciarĩ ndaaya. Rũhĩa rũmwe rwarĩ rũraihu gũkĩra rũrĩa rũngĩ, o na gũtuĩka nĩruo rwamerete thuutha. ⁴ Ngĩcooka ngĩona ndũrũme ĩyo yaguthũka ĩrorete mwena wa ithũiro na wa gathigathini na wa gũthini, no gũtirĩ nyamũ o na ĩmwe ĩngĩahotire kũmĩtiiria, na gũtirĩ ĩngĩahotire kwĩhonokia kuuma harĩ hinya wayo. Yekaga o ta ũrĩa ĩngĩendire gwĩka, nayo ĩkĩgĩa na hinya mũno.

⁵ Na rĩrĩa ndacũũranagia ũhoru ũcio, o rĩmwe hagĩũka thenge yumĩte mwena wa ithũiro, ĩtuĩkanĩrie thĩ yothe ĩtekũhutia thĩ, nayo thenge ĩyo yarĩ na rũhĩa rũmwe rũnene thiithi-inĩ. ⁶ ĩgĩũka yerekeire harĩ ndũrũme ĩrĩa yarĩ na hĩa igĩrĩ, ĩyo ndoonete ĩrũngĩ hũgũrũrũ-inĩ cia rũũ, ĩkĩmĩguthũkĩra ĩrĩ na mang'ũrĩ manene. ⁷ Ngĩona yatharĩkĩra ndũrũme ĩyo ĩrakarĩte mũno, ĩkĩringa ndũrũme ĩyo na ĩkiunanga hĩa ciayo cieri. Nayo ndũrũme ĩyo ndĩarĩ na hinya wa kũmĩtiiria, nĩ ũndũ ũcio thenge ĩyo ĩkĩmĩgũtha, ĩkĩmĩgũthia thĩ na ĩkĩmĩrangĩrĩria, na gũtirĩ mũndũ ũngĩahotire kũhonokia ndũrũme ĩyo kuuma harĩ hinya wa thenge ĩyo.

⁸ Thenge iyo ikigĩa na hinya mũno, no rĩria hinya wayo waingĩhire mũno-rĩ, rũhĩa rũu rwayo rũnene rũkiunĩka, na ithenya rĩaruo hakĩmera hĩa ingĩ inya nene, irorete mũena ĩna ĩria huhu iria cia igũrũ ihurutanaga.

⁹ Na rĩrĩ, rũmwe rwacio rũkĩmerererwo nĩ rũhĩa rũngĩ, rũria rwambĩrĩirie rũrĩ rũnini, no rũgĩkũra rũkĩgĩa na hinya rwerekeire mwena wa gũthini, na wa irathĩro, na wa Bũrũri ũria Mũthaka.

¹⁰ Rũkĩraiha nginya rũgĩkinyĩra mbũtũ cia igũrũ, na rũkĩrutũrũra mbũtũ imwe rũgĩcigũithia thĩ na rũgĩcirangĩria. ¹¹ Rũgĩtũũgĩria rũnenehe rũiganane na Mũtongoria wa mbũtũ icio cia igũrũ; rũkieheria magongona marĩa maacinagwo o mũthenya kuuma harĩ we, nakĩo gũikaro gĩake kĩria kĩamũre gĩking'auranio. ¹² Nĩ ũndũ wa ũremi, mbũtũ cia andũ arĩa atheru na magongona ma o mũthenya makĩneanwo harĩ ruo. Rũkĩgaacĩra maũndũ-inĩ mothe marĩa rwekire, naguo ũhoru wa ma ũgĩteanĩrio.

¹³ Ningĩ ngĩcooka ngĩigua ũmwe wa andũ arĩa atheru akĩaria, nake ũngĩ mũtheru akĩmũria atĩrĩ, “Kĩoneki gĩkĩ-rĩ, gĩgũikara ihinda rũigana atĩa gĩgĩkahingio: kĩoneki kũu gĩkoniĩ magongona ma o mũthenya, na ũremi ũcio wa kũrehe ihooru, na kũneanwo gwa gũikaro kĩria gĩtheru, na kũrangĩrĩrio thĩ kwa mbũtũ?”

¹⁴ Nake akĩnjookeria atĩrĩ: “Ūhoru ũcio ũgũikara matukũ 2,300; na thuutha ũcio gũikaro kũu gĩtheru nĩgĩkaamũrwo rĩngĩ.”

Ūtaũri wa Kĩoneki

¹⁵ Rĩria nĩ Danieli nderoragĩra kĩoneki kũu o ngĩgeragia kũmenya gĩtũmi gĩakĩo-rĩ, hau mbere yakwa hakĩrũgama ũmwe wahaanaga ta mũndũ. ¹⁶ Na ngĩigua mũgambo wa mũndũ ũgĩtana kuuma Rũũĩ rwa Ulai, ũkiuga atĩrĩ, “Wee Gaburieli, ta taũrĩra mũndũ ũyũ gĩtũmi gĩa kĩoneki kũu onete.”

¹⁷ Na rĩria aakuhĩrĩirie harĩa ndarũgamĩte, ngĩtuĩka nda, ngĩgwa ngĩturumithia ũthiũ thĩ. Nake akĩnjĩra atĩrĩ: “Mũrũ wa mũndũ, nĩ wega ũmenye atĩ kĩoneki kũu gĩkoniĩ mahinda ma ithirĩro.”

¹⁸ Hĩndĩ iyo aanjaragĩria-rĩ, ndaarĩ toro mũnene, ngakoma ndurumithĩtie ũthiũ thĩ. Nake akĩnhutia na akĩnjũkĩria, akĩndũgamia na igũrũ.

¹⁹ Akĩnjĩra atĩrĩ, “Nĩngũkwĩra ũria gũkaahaana thuutha-inĩ hĩndĩ ya mang'ũrĩ, tondũ rĩrĩ, kĩoneki gĩkĩ gĩkoniĩ mahinda marĩa maathĩrĩrio ma ithirĩro. ²⁰ Ndũrũme iyo wonire ĩrĩ na hĩa igĩrĩ, hĩa icio irũgamĩrĩire athamaki a Media na Perisia. ²¹ Nayo thenge iyo ĩrĩ na maguoya maingĩ mwĩrĩ nĩo mũthamaki wa Ūyunani, na rũhĩa rũu rũnene rũrĩ thiithi nĩruo mũthamaki wakuo wa mbere. ²² Hĩa icio inya ciamerire ithenya rĩa rũhĩa rũu ruoinĩkire irũgamĩrĩire mothamaki mana marĩa makoima thĩnĩ wa bũrũri wake, no matigaakorwo marĩ na ũhoti ta wake.

²³ “Ningĩ mahinda ma kũrigĩrĩria ma ũthamaki wao, rĩria andũ aremi magaakorwo maaganĩte biũ, nĩgũkarahũka mũthamaki ũngĩ ũtarĩ tha, mũndũ mwara na mũũgĩ na maũndũ ma ungumania. ²⁴ Nĩakagĩa na hinya mũno, no ti ũndũ wa ũhoti wake mwene. Nĩakarehithia mwanangĩko wa kũmakania, ningĩ nĩakagaacĩra ũndũ-inĩ wothe ageeka. Nĩakaniina andũ arĩa marĩ hinya na andũ arĩa a Ngai. ²⁵ Nĩagatũma maũndũ ma maheeni magaacĩre, na nĩakeyona arĩ mũnene gũkĩra andũ arĩa angĩ. Rĩria makaigua ta kũrĩ thayũ nĩguo nake akooragithia andũ aingĩ, o na okĩrĩre Mũnene wa anene. No rĩrĩ, nĩakanangwo, no ti hinya wa mũndũ ũkaamwananga.

²⁶ “Kĩoneki kũu wonirio kĩa mahwaĩ-inĩ na ma rūciinĩ-rĩ, nĩ kĩa ma, no rĩrĩ, hingĩrĩria ũhoro wa kĩoneki kũu tondũ gĩkoniĩ mahinda marĩ kũraya gĩgĩkahingio.”

²⁷ Nĩ ũndũ ũcio, nĩ Danieli ngĩthirwo nĩ hinya, na ngĩkara ndĩ mūrũaru mĩthenya mĩngĩ. Ngĩcooka ngĩũkĩra, na ngĩthiĩ na mbere kũruta wĩra wa mũthamaki. Nĩndainainirio nĩ kĩoneki kũu, tondũ ndiahotire gũtaũkĩrwo nĩ ũhoro wakĩo.

9

Ihooya rĩa Danieli

¹ Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa mbere wa Dario mūrũ wa Ahasuerusu (wa rūciaro rwa Amedi), ũrĩa watuĩtwo mũthamaki wa bũrũri wa Babuloni, ² mwaka-inĩ wa mbere wa wathani wake-rĩ, nĩ Danieli nĩndataũkĩrwo kuuma maandĩko-inĩ matheru nĩ kiugo kĩa Jehova eerĩte mũnabii Jeremia atĩ Jerusalemu nĩgũgakira ihooru mĩaka mĩrongo mũgwanja. ³ Nĩ ũndũ ũcio ngĩhũgũrĩra Jehova Ngai, ngĩmũhooya, ngĩmũthaitaga ndĩhingĩte kũrĩa irio, na ndĩhumbĩte nguo ya ikũnia, na ngehurĩria mũhu mũtwe.

⁴ Ngĩhooya Jehova Ngai wakwa, na ngiumbũra mehia, ngĩmwĩra atĩrĩ:

“Wee Mwathani Ngai mũnene na wa gwĩtigĩrwo, o Wee ũhingagia kĩrĩkanĩro gĩaake kĩa wendo kũrĩ andũ othe arĩa mamwendete na ma-gaathĩkĩra maathani make, ⁵ nĩtwĩhĩtie na tũgeka ũũru. Nĩtũkoretwo tũrĩ aaganu na tũkarema, tũkahutatĩra maathani maku na mawatho maku. ⁶ Na tũkarega kũigua anabii acio ndungata ciaku, arĩa maaragia makĩgwetaga rĩitwa rĩaku makĩarĩria athamaki aitũ, na anene aitũ, o na maithe maitũ, o na andũ othe a bũrũri witũ.

⁷ “Wee Mwathani-rĩ, ũrĩ mũthingu, no ithuĩ-rĩ, ũmũthĩ ũyũ tũiyũirwo nĩ thoni, ithuĩ andũ a Juda, na andũ a Jerusalemu, na andũ othe a Isiraeli, arĩa marĩ gũkuhĩ na arĩa marĩ kũraya, mabũrũri-inĩ mothe kũrĩa ũtũhurunjĩre nĩ ũndũ wa kwaga kwĩhokeka harĩwe. ⁸ Atĩrĩrĩ Wee Jehova, ithuĩ na athamaki aitũ, na anene aitũ na maithe maitũ tũiyũrĩtwo nĩ thoni nĩ ũndũ wa mehia marĩa tũkwĩhĩrie. ⁹ Jehova Ngai witũ nĩ wa tha na nĩarekanagĩra, o na gũkorwo ithuĩ nĩtũmũremeire; ¹⁰ tũtiathĩkĩire Jehova Ngai witũ kana tũkarũmia mawatho make marĩa aatũheire na tũnua twa anabii, ndungata ciake. ¹¹ Bũrũri wothe wa Isiraeli nĩwagararĩte watho waku na ũgakũhutatĩra, na ũkarega gũgwathĩkĩra.

“Nĩ ũndũ ũcio nĩtũkinyĩrĩrwo nĩ irumi na tũgacookererwo nĩ mwĩhĩtwa ũrĩa wandĩkĩtwo watho-inĩ wa Musa, ndungata ya Ngai, tondũ nĩtũkwĩhĩrie. ¹² Na rĩu nĩhĩngĩtie ciugo iria waririe cia gũtũũkĩrĩra ithuĩ na anene aitũ na ũndũ wa gũtũrehithĩria mwanangĩko mũnene. Gũkũ thĩ guothe gũtirĩ gwekwo ũndũ mũnene ta ũrĩa wĩkĩtwo Jerusalemu. ¹³ O ta ũrĩa kwandĩkĩtwo watho-inĩ wa Musa-rĩ, mwanangĩko ũyũ wothe nĩtũkinyĩrĩre. No rĩrĩ, tũtirĩ tũramaatha gwĩtikĩrĩka nĩ Jehova Ngai witũ, nĩguo tũtigane na mehia maitũ na tũcũũranie ũhoro waku wa ma. ¹⁴ Jehova ndaatithirie gũtũrehere mwanangĩko ũcio, nĩgũkorwo Jehova Ngai witũ nĩ mũthingu maũndũ-inĩ mothe marĩa ekaga; no, ithuĩ tũtiigana kũmwathĩkĩra.

¹⁵ “Na rĩrĩ, Wee Mwathani Ngai witũ, o Wee warutire andũ aku bũrũri wa Misiri na guoko kwa hinya, na ũkĩgĩra igweta rĩrĩa rĩtũũraga ho nginya ũmũthĩ, ithuĩ Nĩtwĩhĩtie, na tũgeka ũũru. ¹⁶ Atĩrĩrĩ Wee Mwathani, kũringana na ciĩko ciaku cia ũthingu, ehereria Jerusalemu,

itũūra rĩu rĩaku inene, na kĩrĩma gĩaku gĩtheru marakara na mang'ũrĩ maku. Mehia maitũ na mawaganu ma maithe maitũ nĩmo matũmĩte Jerusalemu hamwe na andũ aku matuĩke kĩndũ gĩa gũconorithio harĩ andũ arĩa othe matũthiũrũrũkĩrie.

¹⁷ “Na rĩrĩ, Ngai witũ, ĩtĩkĩra kũigua mahooya na mathaithana ma ndungata ĩno yaku. Nĩ ũndũ wa rĩitwa rĩaku Wee Mwathani, iguĩra handũ haku hatheru tha, o hau hakĩrĩte ihooru. ¹⁸ Atĩrĩrĩ, Wee Ngai thikĩrĩria, na ũtũigue, ũhingũre maitho maku wone ihooru rĩa itũūra inene rĩrĩa rĩitanĩtio na Rĩitwa rĩaku. Tũtiragũthaitha nĩ ũndũ tũrĩ athingu, no nĩ ũndũ wa tha ciaku nyingĩ. ¹⁹ Wee Mwathani, tũthikĩrĩrie! Wee Mwathani tũrekere! Wee Mwathani, tũigue na ũtũteithie! Nĩ ũndũ waku, Wee Ngai wakwa, ndũkagonderere nĩ ũndũ wa itũūra rĩaku inene na andũ aku metanĩtio na Rĩitwa rĩaku.”

Ciumia Mĩrongo Mũgwanja

²⁰ Na rĩrĩ, rĩrĩa nĩ ndaaragia ngĩhooyaga na ngiumbũraga mehia makwa na ma andũ akwa a Isiraeli, na ngĩthaitha Jehova Ngai wakwa nĩ ũndũ wa kĩrĩma gĩake gĩtheru, ²¹ o ndĩ o mahooya-inĩ-rĩ, Gaburieli, mũndũ ũrĩa ndonire kĩoneki-inĩ kĩa mbere, agĩũka harĩ nĩ ombũkĩte na ihenya ihinda rĩrĩa igongona rĩa hwaĩ-inĩ rĩrutagwo. ²² Nake akĩndaarĩria atĩrĩ, “Atĩrĩrĩ Danieli, rĩu ndoka ngũhe ũmenyo na ũtaũku. ²³ O rĩrĩa wambĩrĩrie kũhooya-rĩ, noguo icookio rĩheanirwo, na nĩ ndatũmwo njũke ngwĩre, tondũ ũrĩ mũndũ mwende mũno. Nĩ ũndũ ũcio, cũrania ũhoru wa ndũmĩrĩri ĩno ngũkwĩra, na ũtaũkĩrwo nĩ kĩoneki kĩu:

²⁴ “Atĩrĩrĩ, ihinda rĩa ciumia mĩrongo mũgwanja nĩrĩo rĩtuĩrĩrwo andũ aku, na rĩgatuĩrwo itũūra rĩaku itheru, nĩgeetha hagĩe na ihinda rĩa kũniina ũmaramari, na rĩa gũtigana na mehia, na rĩa kũhooroheria waganu, nĩguo ũhoru wa ũthingu ũrĩa ũtathiraga ũgĩe, nakĩo kĩoneki na ũrathi ciĩkĩrwo mũhũũri, nake ũrĩa mũtheru mũno aitĩrĩrio maguta.

²⁵ “Atĩrĩrĩ, menya na ũtaũkĩrwo atĩrĩ, ‘Kuuma rĩrĩa gwatuirwo atĩ itũūra rĩa Jerusalemu rĩcookererio na rĩakwo rĩngĩ, nginya rĩrĩa mũtongoria ũrĩa Mũitĩrĩrie Maguta agooka-rĩ, nĩgũkagĩa na ciumia mũgwanja na ciumia ingĩ mĩrongo ĩtandatũ na igĩrĩ. Itũūra rĩu nĩrĩgaakwo rĩngĩ, hamwe na njĩra ciarĩo na mũtaro, no gũgaakorwo kũrĩ mahinda ma thĩna. ²⁶ Thuutha wa ciumia mĩrongo ĩtandatũ na igĩrĩ, ũcio Mũitĩrĩrie Maguta nĩakoogagwo na atigwo atarĩ na kĩndũ. Ningĩ andũ a mũtongoria ũrĩa ũgooka thuutha wake nĩmagathũkangia itũūra rĩu inene o na handũ-harĩa-haamũre. Ithirĩro rĩgooka ta mũiyũro wa maaĩ: Nayo mbaara ĩgaathiĩ na mbere o nginya ithirĩro, na nĩgũtuĩtwo atĩ nĩgũgacooka gũkire ihooru. ²⁷ Nĩakagĩa na kĩrĩkanĩro kĩrũmu na andũ aingĩ handũ ha kiumia kĩmwe. Gatagatĩ-inĩ ga kiumia kũu nĩagatũma magongona na maruta matige kũrutwo. Na handũ ha mo, mwena ũmwe wa hekarũ-rĩ, nĩakarũgamia kĩndũ kĩrĩ magigi na thaahu, o nginya ithirĩro rĩrĩa rĩtuĩtwo rĩgaakinya, nake atũũre aitagĩrĩrio mang'ũrĩ.’”

10

Kĩoneki kĩa Danieli kĩa Mũndũ

¹ Atĩrĩrĩ, mwaka-inĩ wa ĩtatũ wa Kurusu mũthamaki wa Perisia, Danieli (na nĩwe watuĩtwo Belites hazaru) nĩaguũrĩrio maũndũ. Ndũmĩrĩri ya ũguũrio ũcio yarĩ ya ma, na yakoniĩ ũhoru wa mbaara nene. Gũtaũkĩrwo kwa ndũmĩrĩri ĩyo guokire kũrĩ we na njĩra ya kĩoneki.

² Ihinda-inĩ rĩu-rĩ, niĩ Danieli ndaakoretwo ngĩcakaya handũ ha ciumia ithatũ. ³ Nĩndehingĩte kũrĩa irio njega; kanua gakwa gatiacamire nyama kana ndibei; ningĩ ndiehakaga maguta o na hanini, o nginya ciumia icio ithatũ igĩthira.

⁴ Mũthenya wa mĩrongo iĩrĩ na ĩna wa mweri wa mbere, ndũgamĩte hũgũrũrũ-inĩ cia, rũũ rũrĩa rũnene rwa Tigrisi, ⁵ ngĩtiira maitho, na hau mbere yakwa ngĩona mũndũ wehumbĩte nguo cia gatani, na akehotora mũcibi wa thahabu ĩrĩa therie mũno. ⁶ Mwĩrĩ wake watariĩ ta inagĩ rĩrĩa rĩitagwo thumarati, na ũthiũ wake wahrenagia ta rũheni, maitho make maahaanaga ta imũrĩ cia mwaki, na moko make na magũrũ maahaanaga ta gĩcango gĩkumuthe gĩkahenia, naguo mũgambo wake watariĩ ta mũgambo wa andũ aingĩ.

⁷ Niĩ Danieli-rĩ, no niĩ nyiki ndonire kĩoneki kũ; nĩgũkorwo andũ arĩa twarĩ nao matiakĩonire, no nĩmayũrirwo nĩ guoya, makĩũra magĩthiĩ kwĩhitha. ⁸ Nĩ ũndũ ũcio ngĩtigwo ndĩ o nyiki ndĩroreire kĩoneki kũ kĩnene. Ngĩcooka ngĩthirwo nĩ hinya, ngĩthitia gĩthiithi ta ngũkua, na gũtirĩ ũndũ ingĩahotire gwĩka. ⁹ Ngĩcooka ngĩgua akĩaria, na rĩrĩa ndamũthikagĩrĩa, ngĩnyitwo nĩ toro mũnene, ngĩgwa ndurumithĩte ũthiũ wakwa thĩ.

¹⁰ Na rĩrĩ, ngĩhutio na guoko, gũkĩnjoya na igũrũ, gũkĩnjiga ndũrĩtie ndu ndĩnyitĩrĩre thĩ na moko, ngĩinainaga. ¹¹ Nake akĩnjĩra atĩrĩ, “Danieli, wee mũtĩe mũno, cũrania wega ciugo ici ngirie gũkwarĩa, na ũũkĩre na igũrũ, nĩgũkorwo rĩu nĩgũtũmwo ndatũmwo kũrĩ we.” Na aarĩkia kũnjĩra ũguo, ngĩrũgama o ngĩinainaga.

¹² Agĩcooka agĩthiĩ na mbere akĩnjĩra atĩrĩ, “Danieli, tiga gwĩtigĩra. Kuuma mũthenya wa mbere rĩrĩa wambĩrĩrie gũtuĩria ũhoru ũyũ na ũkĩnyihia mbere ya Ngai waku-rĩ, ciugo ciaku nĩciaiguirwo, na rĩu ndoka nĩgeetha ngũhe ũhoru wacio. ¹³ No rĩrĩ, mũnene wa ũthamaki wa Perisia nĩangirĩrĩrie mũthenya mĩrongo iĩrĩ na ũmwe. Hĩndĩ ĩyo nĩrĩo Mikaeli, ũmwe wa araika arĩa anene, okire kũndeithia, tondũ nĩdahingĩrĩrio kũu hamwe na mũthamaki wa Perisia. ¹⁴ Rĩu ndoka ngũtaarĩrie maũndũ marĩa magaakora andũ anyu matukũ ma thuutha, tondũ kĩoneki kũ gĩkonĩ ihinda rĩrĩa rĩgooka.”

¹⁵ Na rĩrĩa aanjĩraga ũhoru ũcio, ngĩinamia ũthiũ thĩ, ngĩremwo nĩ kwaria. ¹⁶ Ningĩ ũngĩ wahaanaga ta mũndũ akĩhutia iromo ciakwa, ngĩtumũra kanua na ngĩambĩrĩa kwaria. Ngĩra ũcio warũngĩ mbere yakwa atĩrĩ, “Mwathi wakwa, niĩ ndĩmũhoote nĩ ruo rũnene tondũ wa kĩoneki kũ, na ndirĩ na ũndũ ingĩhota gwĩka. ¹⁷ Niĩ ndungata yaku-rĩ, ndaakĩhota atĩa kwaria nawe mwathi wakwa? Nĩgũkorwo nĩthirĩtwo nĩ hinya o na mĩhũmũ yakwa.”

¹⁸ Ningĩ ngĩcooka ngĩgua ndaahutio rĩngĩ nĩ ũcio wahaanaga ta mũndũ, akĩnjĩkĩra hinya. ¹⁹ Akĩnjĩra atĩrĩ, “Tiga gwĩtigĩra, wee mũndũ ũyũ mũtĩe mũno, ũrogĩa na thayũ! Wĩyũmirĩrie; wĩkĩre hinya.”

Na rĩrĩa aanjarĩrie ũguo, ngĩcookwo nĩ hinya, na niĩ ngiuga atĩrĩ, “Rĩu mwathi wakwa aria tondũ nĩwanjĩkĩra hinya.”

²⁰ Nake akĩnjũria atĩrĩ, “Wee nĩũũ kĩrĩa gĩtũmĩte njũke kũrĩ we? Nĩngũcooka o narua ngarũe na mũnene wa Perisia, na ndathiĩ-rĩ, nake mũnene wa ũyunani nĩegũka; ²¹ no nĩngwamba gũkwĩra ũrĩa kwandĩkĩtwo Ibuku-inĩ-rĩa-Ma. (Ndirĩ mũndũ ũndeithagia ngĩrĩa nao tiga Mikaeli, mũnene wanyu.

11

¹ Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa mbere wa Dario, ũcio Mũmedia, nĩndarũgamire nake ndĩmũteithĩrĩrie na ndĩmwĩkĩre hinya.)

Athamaki a Gũthini na a Gathigathini

² “Na rĩu, nĩngũkwĩra ũhoru wa ma: Athamaki angĩ atatũ nĩmakarahũka a kũu Perisia, na thuutha ũcio kwarahũke ũngĩ wa kana, ũrĩa ũgaatonga gũkĩra acio angĩ othe. Na rĩrĩa akaagĩa na hinya mũnene nĩ ũndũ wa ũtonga ũcio wake, nĩakarahũra andũ othe mokĩrĩre ũthamaki wa Ũyunani. ³ Ningĩ nĩgũkarahũka mũthamaki ũngĩ ũrĩ na hinya makĩria, ũrĩa ũgaathanaga na hinya mũingĩ na ekage o ũrĩa angĩenda gwĩka. ⁴ Aarĩkia kwarahũka-rĩ, ũthamaki wake nĩũgatũkana na ũgayanĩrio mĩena ĩna kũrĩa huhu iria inya cia matu-inĩ ihurutanagĩra. Naguo ũthamaki wake ndũkagaywo nĩ andũ a rũciaro rwake, kana ũgĩe na hinya ta ũrĩa aarĩ naguo, tondũ ũthamaki wake nĩũgathengio uume harĩo na ũheo andũ angĩ.

⁵ “Mũthamaki wa mwena wa gũthini nĩakagĩa na hinya, no ũmwe wa atongoria ake a ita nĩakagĩa na hinya kũmũkĩra, acooke gwathana ũthamaki-inĩ wake na hinya mũnene. ⁶ Na rĩrĩ, mĩaka yathirathira, nĩmagacooka kũiguana. Mwarĩ wa mũthamaki ũcio wa gũthini nĩagathiĩ kũrĩ mũthamaki wa gathigathini, nĩguo magĩe na kĩrĩko kĩa ũiguano, no mũtumia ũcio ndagatũra arĩ na hinya, o na mũthamaki ũcio na hinya wake matigaatũra. Matukũ-inĩ macio mũtumia ũcio nĩagakunyanĩrwo ooragwo hamwe na ndungata ciake cia ũthamaki, na ithe, o na mũndũ ũrĩa wamũteithagĩrĩria.

⁷ “Na rĩrĩ, mũndũ ũmwe wa rũciaro rwake nĩakarahũka ithenya rĩake. Nake nĩagatharĩkĩra ita rĩa mũthamaki wa gathigathini, na atoonye itũũra rĩake rĩrĩa rĩirigĩre; nĩakarũa nao na amatoorie. ⁸ Ningĩ nĩagataha ngai ciao cia mĩhianano, na mĩhianano yao ya kĩgera, na indo ciao cia goro cia betha na cia thahabu acikuue acitware bũrũri wa Misiri. Nĩagatigana na mũthamaki ũcio wa gathigathini ihinda rĩa mĩaka ĩigana ũna. ⁹ Nake mũthamaki wa gathigathini nĩagatharĩkĩra mũthamaki ũcio wa bũrũri wa gũthini, no nĩmagacooka ahũndũke nginya bũrũri-inĩ wake. ¹⁰ No ariũ ake nĩmakehaarĩria kũrĩa mbaara, macookanĩrĩrie mbũtũ nene ya ita hamwe ĩrĩa ĩkaahaata ta kĩguũ kĩa maaĩ kĩrĩa gĩtangĩhingĩrĩrio, na makinyie mbaara ĩyo nginya itũũra-inĩ rĩake rĩrĩa rĩirigĩre.

¹¹ “Hĩndĩ ĩyo mũthamaki wa gũthini nĩakoimagara arĩ na marũrũ akahũũrane na mũthamaki ũcio wa gathigathini, ũrĩa ũkaarhũra ita inene, no nĩakahootwo. ¹² Aarĩkia gũtaha mbũtũ ĩyo, mũthamaki ũcio wa gũthini nĩakaiyũrwo nĩ mwĩtĩio, na ooragithie andũ ngiri nyingĩ, no rĩrĩ, ũhootani wake ndũgatũra. ¹³ Nĩgũkorwo mũthamaki wa gathigathini nĩmagacookanĩrĩria mbũtũ ĩngĩ ya ita nene gũkĩra ya mbere; na thuutha wa mĩaka mĩingĩ nĩakoimagara erekeire kuo arĩ na mbũtũ nene mũno na ĩrĩ na indo ciothe cia mbaara.

¹⁴ “Mahinda-inĩ macio-rĩ, andũ aingĩ nĩmagookĩrĩra mũthamaki ũcio wa gũthini. Andũ a haaro gatagatĩ-inĩ ka andũ anyu nĩmakarema atĩ nĩgeetha kĩoneki gĩkĩ kĩhinge, no matikahootana. ¹⁵ Nake mũthamaki wa gathigathini nĩagooka aitithie ihumbu cia tĩiri, irigiicĩrie itũũra inene nĩguo arĩtunyane. Mbũtũ icio cia ita cia kuuma gũthini itikahota kũmwĩtiiria; o na thigari ciao iria njega mũno itigaakorwo na hinya wa gwĩtiiria. ¹⁶ Nake ũcio ũkaamatharĩkĩra nĩageeka o ta ũrĩa ekwĩendera; gũtirĩ ũkaahota kũmwĩtiiria. Nĩakehaanda kũu Bũrũri-inĩ ũcio Mũthaka

na akorwo arĩ na hinya wa kũwananga. ¹⁷ Nĩagatua itua kwerekeria hinya wa ũthamaki wake wothe bũrũri-inĩ ũcio, acooke athondeke kĩrĩkanĩro kĩa ũiguano na mũthamaki wa gũthini. Nake nĩakamũhe mũirĩtu wake amũhikie nĩguo ahote kũgũithia ũthamaki ũcio, no mĩbango ĩyo yake ndĩkahinga kana ĩmũteithie. ¹⁸ Hĩndĩ ĩyo nĩakerekeria meciiria make mabũrũri-inĩ marĩa marĩ ndwere-inĩ cia iria na atahe maingĩ mamo, no rĩrĩ, mũnene ũmwe wa ita rĩake nĩakaniina mwĩgaatho ũcio wake, na aũgarũre ũmũcookerere. ¹⁹ Thuutha wa ũguo, nĩagacooka erekere matũũra marĩa mairigĩre ma bũrũri wake mwene, no nĩakahĩngwo na agwe ũndũ atagacooka kuonwo rĩngĩ.

²⁰ “Na rĩrĩ, ũrĩa ũgooka ithenya-inĩ rĩake nĩagatũma mwĩtia wa mbeeca cia igooti atuĩkanĩrie bũrũri ũcio wothe agĩĩtagia igooti, nĩguo atũũrie riiri wa ũthamaki wake. No thuutha wa mĩaka mĩnini nĩakaniinwo, no ndakooragwo na marakara kana ooragĩrwo mbaara-inĩ.

²¹ “Na rĩrĩ, mũndũ ũrĩa ũgooka ithenya rĩake agaakorwo arĩ mũndũ wa kũnyararwo mũndũ ũtangĩheo gĩĩtio kĩa mũthamaki. Nake nĩakahithũkĩra ũthamaki ũcio rĩrĩa andũ akuo mageciiria atĩ nĩ kũrĩ thayũ, aũtunyane na waara. ²² Hĩndĩ ĩyo ningĩ, ita rĩrĩ na hinya mũno nĩrĩkahaatwo rĩeherio mbere yake; ita rĩu hamwe na mũnene wa kĩrĩkanĩro nĩmakaniinwo biũ. ²³ Thuutha wa kũgĩa na kĩrĩkanĩro kĩa ũiguano nake, nĩagacooka aheenanie, na arĩ na andũ o anini nĩakarahũka agĩe na hinya. ²⁴ Rĩrĩa mabũrũri marĩa matongu mũno magakorwo marĩ na thayũ, nĩguo akaamatharĩkĩra na eke maũndũ marĩa maithe make o na kana maithe make ma tene matekire. Nĩakagaĩra arũmĩrĩri ake ũtonga wa ndaho, o na wa kũiya. Nĩagathugunda kũng’aurania matũũra marĩa mairigĩre, no nĩ kwa ihinda.

²⁵ “Nĩagacookanĩrĩria ita inene agĩe na hinya na ũcamba okĩrĩre mũthamaki wa gũthini. Mũthamaki wa gũthini nĩakarũa nake arĩ na ita inene na rĩa hinya, no ndagetiiria nĩ ũndũ wa mĩbango ĩrĩa agaakorwo aciirĩrwo. ²⁶ Andũ arĩa marĩanagĩra na mũthamaki nĩo makaamũkunyaĩra; ita rĩake nĩrĩgathererio ta andũ megũtwarwo nĩ kĩguũ, na aingĩ ao mooragĩrwo mbaara-inĩ. ²⁷ Athamaki acio eerĩ, marĩ na ngoro iciirĩre gwĩka ũũru-rĩ, nĩmagaikara metha-inĩ ĩmwe maaranĩrie ndeto cia maheeni, no ndeto icio ciao itigakinyanĩra, amu ithirĩro rĩa maũndũ macio rĩgaakinya o hĩndĩ ĩrĩa rĩtuĩtwo. ²⁸ Mũthamaki wa gathigathini nĩagacooka bũrũri wake arĩ na ũtonga mũingĩ, no ngoro yake ĩgaakorwo ĩreganĩte na kĩrĩkanĩro kĩrĩa gĩtheru. Nĩagookĩrĩa kĩrĩkanĩro kũu, na thuutha ũcio acooke ainũke bũrũri wake.

²⁹ “Ihinda rĩrĩa rĩtuĩtwo rĩakinya, nĩagatharĩkĩra bũrũri wa gũthini riita rĩngĩ, no rĩrĩ, itharĩkĩra rĩa ihinda rĩrĩ nĩrĩgakorwo rĩrĩ na ũtiganu na rĩa ihinda rĩa mbere. ³⁰ Andũ a kuuma Kitimu nĩmagooka na marikabu ciao mamũũkĩrĩre, nake nĩagaakua ngoro. Nake nĩakahũndũka arakarĩte mũno na okĩrĩre kĩrĩkanĩro kĩrĩa gĩtheru. Nĩagacooka eke maũndũ ma ũtugi kũrĩ andũ arĩa othe magaatirika kĩrĩkanĩro kũu gĩtheru.

³¹ “Ita rĩake rĩrĩ na indo cia mbaara nĩrĩkarahũka nĩguo rĩthaahie handũ harĩa hairigĩre na hinya ha hekarũ, rĩcooke rĩeherie magongona marĩa marutagwo o mũthenya nĩguo matikarutagĩrwo ho. Thuutha ũcio macooke marũgamie kĩndũ kĩrĩ thaahu ho, kĩrĩa kĩngĩtũma bũrũri ũkire ihooru. ³² Nĩakaheenereria na ndeto cia waara andũ arĩa mathũkĩtie kĩrĩkanĩro kũu gĩtheru, no andũ arĩa mooĩ Ngai wao nĩmakeĩkĩra hinya na maregane nake magwatĩirie.

³³ “Andũ arĩa oogĩ nĩmagathomithia andũ aingĩ, o na gũtuĩka kwa ihinda nĩmakooragwo na rũhiũ rwa njora, kana macinwo na mwaki, kana manyiitwo mĩgwate na matunywo indo ciao cia bata. ³⁴ Maagũarĩ, nĩmakaheo ũteithio mũnini, na andũ aingĩ arĩa matarĩ a ma nĩmakegwatania nao. ³⁵ Andũ amwe arĩa oogĩ nĩmakaagũa, nĩguo makumuthwo, na mathambio mage imeni nginya mahinda ma ithirĩro, amu ihinda rĩu rĩtuĩtwo no rĩgaakinya.

Mũthamaki Ūrĩa Wĩtũgagĩria

³⁶ “Mũthamaki ũcio ageekaga o ũrĩa ekwenda. Nĩagetũũgĩria na enenehie gũkĩra ngai ciothe na nĩakaaragia ndeto itarĩ ciaiguuo cia gũũkĩrĩra Ngai wa ngai ciothe. Nake nĩakagaacĩra nginya rĩrĩa ihinda rĩa mang’ũrĩ rĩgaathira, nĩgũkorwo ũndũ ũrĩa ũtuĩtwo no nginya ũkaahinga. ³⁷ Ningĩ ndakarũmbũiya ũhoru wa ngai cia maithe make, kana ngai ĩrĩa ĩrĩragĩrio nĩ andũ-a-nja, kana arũmbũiyiye ũhoru wa ngai o na ĩrĩkũ, no nĩ gwĩtũũgĩria ageetũũgĩria gũkĩra ngai icio ciothe. ³⁸ Handũ ha cio, agaatiĩa ngai ya kũndũ kũrĩa kũirigĩtwo na hinya; ngai ĩtoĩkaine nĩ maithe make, nĩyo agaatiĩa na amĩrutagĩre thahabu na betha, hamwe na tũhiga twa goro na iheo cia thogora mũnene. ³⁹ Nĩagatharĩkĩra kũndũ kũrĩa kũirigĩre na hinya mũno ateithĩrĩrio nĩ ngai ng’eni, na nĩagatiĩithia mũno andũ arĩa othe makamwĩnyihĩria. Acio nĩo agaataa aathani maathage andũ aingĩ, na agayanie ithaka cia bũrũri ũcio, aciheane na thogora.

⁴⁰ “Ihinda rĩa ithirĩro rĩakinya-rĩ, mũthamaki ũcio wa gũthini nĩakamũtharĩkĩra mbaara-inĩ, no nake mũthamaki ũcio wa gathigathini amũũkĩrĩre na ngaari cia ita, na andũ arĩa mathiaga mahaicĩte mbarathi, o na marikabu nyingĩ. Nĩagatharĩkĩra mabũrũri maingĩ, na atuĩkanĩrie kuo ta kĩguũ kĩa maaĩ. ⁴¹ Ningĩ nĩagatharĩkĩra Bũrũri ũrĩa Mũthaka. Mabũrũri maingĩ nĩmakaagũa, no bũrũri wa Edomu na wa Moabi, hamwe na atongoria a Amoni nĩmakahonokio kuuma guoko-inĩ gwake. ⁴² Nĩagatambũrũkia guoko gwake mabũrũri-inĩ maingĩ; o nagueo bũrũri wa Misiri ndũkahonoka. ⁴³ Nĩakenyiitĩra igĩĩna ciothe cia thahabu na cia betha, o na ũtonga wa bũrũri wa Misiri wothe na hinya, nao andũ a Libia na a Kushi mamwĩnyihĩrie. ⁴⁴ No rĩrĩ, ndũmĩrĩri iria ikaamũkinyĩra ciumĩte mwena wa irathĩro na wa gathigathini nĩikamũmakia, nake oimagare arĩ na marakara maingĩ athĩi akaanange na aniine andũ aingĩ biũ. ⁴⁵ Akaamba hema ciake cia ũthamaki gatagatĩ ka iria rĩrĩa inene kĩrĩma-inĩ kĩrĩa gĩtheru na gĩthaka mũno. No rĩrĩ, nĩagakinya mũthia wake, na gũtirĩ mũndũ o na ũmwe ũkaamũteithia.

12

Mahinda ma Ithirĩro

¹ “Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩyo Mikaeli, mũnene ũrĩa ũgitagĩra andũ anyu, nĩakarahũka. Nĩgũkaagĩa ihinda rĩa mĩnyamaro mĩingĩ ĩtarĩ yoneka ĩngĩ tayo kuuma rĩrĩa andũ mambĩrĩrie gũtuĩka ndũrĩrĩ nginya hĩndĩ ĩyo. No rĩrĩ, hĩndĩ ĩyo nĩguo andũ anyu makaahonokio, mũndũ o wothe ũrĩa ũgaakorwo aandĩkĩtwo ibuku-inĩ. ² Kĩrĩndĩ kĩingĩ kĩa arĩa makomete rũkũngũ-inĩ rwa thĩ nĩmakariũkio: amwe mariũkĩre muoyo-inĩ ũrĩa ũtagaathira, nao arĩa angĩ mariũke nĩgeetha maconorithio na matũũre marĩ amene tene na tene. ³ Arĩa oogĩ magaacangarara ta ũtheri wa igũrũ, nao arĩa macookagia andũ njĩra-inĩ cia ũthingu magaakenga ta njata tene na tene. ⁴ No wee, Danieli, hinga ibuku na ũhũũre mũhũũri ciugo icio

nyandĩke ibuku-inĩ rĩu rĩa gĩkũnjo, nginya rĩrĩa ithirĩro rĩgaakinya. Amu andũ aingĩ nĩmakorũuraga kũndũ na kũndũ nĩguo mongerere ũmenyo.”

⁵ Thuutha wa maũndũ macio, nĩ Danieli ngĩrora, ngĩona hau mbere yakwa harũngiĩ andũ angĩ eerĩ, ũmwe wao arũngiĩ hũgũrũrũ-inĩ cia mũrĩmo ũyũ wa rũũĩ nake ũcio ũngĩ akarũgama hũgũrũrũ-inĩ cia mũrĩmo ũrĩa ũngĩ. ⁶ ũmwe wao akĩarĩria mũndũ ũcio wehumbĩte nguo cia gatani, o ũcio warũgamĩte igũrũ rĩa maaĩ ma rũũĩ, akĩmũũria atĩrĩ, “Maũndũ macio ma kũgegania megũikara ihinda rĩigana atĩa magĩkahinga?”

⁷ Mũndũ ũcio wehumbĩte nguo cia gatani, o ũcio warũgamĩte igũrũ rĩa maaĩ ma rũũĩ, akĩambararia guoko gwake kwa ũrĩo o na ningĩ kwa ũmotho amerekeirie na igũrũ, ngĩcooka ngĩigua ehĩta na rĩitwa rĩa ũrĩa ũtũũruga tene na tene, akiuga atĩrĩ, “Maũndũ macio megũikara ihinda rĩmwe, na mahinda meerĩ, na nuthu ya ihinda. Rĩrĩa hinya wa andũ arĩa atheru ũgaakorwo ũrĩ mũniine biũ-rĩ, nĩguo maũndũ macio mothe makaahingio.”

⁸ Nĩ ngĩĩguĩra maũndũ macio, no ndiigana gũtaũkĩrwo nĩ mo. Nĩ ũndũ ũcio ngĩmũũria atĩrĩ, “Mwathi wakwa, kĩrĩkĩrĩro kĩa maũndũ macio mothe-rĩ, gĩgaakorwo kĩrĩ kĩĩ?”

⁹ Nake akĩnjookeria, akĩnjĩra atĩrĩ, “Wee Danieli wĩthiĩre, tondũ ciugo icio nĩhingĩre na ikahũũrwo mũhũũri nginya ihinda rĩa ithirĩro. ¹⁰ Andũ aingĩ nĩmagatherio, mathirwo nĩ gĩko merũhio, taarĩ gũkumuthwo makumuthĩtwo magathera, no arĩa aaganu nĩmagakĩrĩrĩria kwagana, na gũtirĩ o na ũmwe wao ũkaamenya gĩtũmi kĩa maũndũ macio, no arĩa oogĩ nĩmakamamenya.

¹¹ “Kuuma ihinda rĩrĩa magongona ma o mũthenya makaniinwo, na ithenya rĩamo harũgamio kĩndũ kĩrĩa kĩrĩ thaahu, kĩrĩa kĩngĩtũma bũrũri ũkire ihooru, gũgaakorwo kũrĩ mĩthenya 1,290. ¹² Kũrathimwo-rĩ, nĩ ũrĩa ũgweterera na akinyĩrie mũthia wa mĩthenya 1,335.

¹³ “No wee-rĩ, wĩthiĩre nginya hĩndĩ ĩrĩa ithirĩro rĩgaakinya. Nĩũkahurũka, na ningĩ marigĩrĩrio ma mĩthenya ĩyo nĩũkariũka nĩgeetha wamũkĩre igai rĩaku.”

HOSEA

¹ Īno nīyo ndūmīrīri ya Jehova ĩrīa yakinyĩrīire Hosea mūrū wa Beeri hĩndĩ ya wathani wa Uzia, na wa Jothamu, na wa Ahazu, na wa Hezekia athamaki a Juda, na hĩndĩ ya wathani wa Jeroboamu mūrū wa Joashu mūthamaki wa Isiraeli:

Mūtumia wa Hosea na Ciana Ciao

² Rīrīa Jehova aambĩrīirie kwaria na kanua ka Hosea, Jehova aamwĩrīre atĩrī, “Thiĩ, ũkahikie mūtumia mūmaraya na ũgĩe na ciana cia ũmaraya, tondũ andũ a bũrũri nĩmehĩtie, na ũndũ wa ũtharia mūũru mūno wa gũtirika Jehova.” ³ Nĩ ũndũ ũcio Hosea akĩhikia Gomeri mwarĩ wa Dibilaimu, nake akĩgĩa nda na akĩmũciarĩra mwana wa kahĩ.

⁴ Nake Jehova akĩĩra Hosea atĩrī, “Gatue Jezireeli, tondũ nĩngũherithia nyũmba ya Jehu o narua nĩ ũndũ wa ũragani mūnene ooraganire kũu Jezireeli,* na niine ũthamaki wa Isiraeli. ⁵ Mũthenya ũcio-rĩ, nĩngoinanga ũta wa Isiraeli Gĩtuamba-inĩ kĩa Jezireeli.”

⁶ Gomeri akĩgĩa nda rĩngĩ na agĩciara mwana wa kairĩtu. Nake Jehova akĩĩra Hosea atĩrī, “Gatue Lo-Ruhama, nĩgũkorwo ndigacooka kuonania wendo rĩngĩ kũrĩ nyũmba ya Isiraeli, atĩ ndĩmarekere o na atĩa.† ⁷ No nĩngonania wendo kũrĩ nyũmba ya Juda; na nĩngamahonokia, na ti na ũndũ wa ũta, kana rūhiũ rwa njora kana mbaara, kana na mbarathi na ahaici acio, no nĩ ũndũ wa Jehova Ngai wao.”

⁸ Thuutha wa gũtigithia Lo-Ruhama kuonga-rĩ, Gomeri agĩciara kahĩ kangĩ. ⁹ Nake Jehova akĩmwĩra atĩrī, “Gatue Lo-Ammi, nĩ ũndũ inyuĩ mūtĩrĩ andũ akwa, na nĩ ndĩrĩ Ngai wanyu.‡

¹⁰ “No rĩrĩ, andũ a Isiraeli magaatũka ta mũthanga wa hũgũrũrũ-inĩ cia iria, ũrĩa ũtangĩthimĩka kana ũtarĩke. O handũ harĩa merĩrwo atĩrī, ‘Inyuĩ mūtĩrĩ andũ akwa’, no ho mageetwo ‘ariũ a Ngai ũrĩa ũrĩ muoyo’. ¹¹ Nao andũ a Juda na andũ a Isiraeli nĩmagacookanĩrĩra rĩngĩ, na nĩmagathuura mūndũ ũmwe amatongorie, nao nĩmakoima bũrũri ũcio, nĩgũkorwo mũthenya wa Jezireeli nĩũgaatuĩka mũthenya mūnene.

2

¹ “Ha ũhoru wa ariũ a thoguo, meere atĩrī, ‘Inyuĩ mūrĩ andũ akwa’, na ha ũhoru wa aarĩ a thoguo, ũmeere atĩrī, ‘Inyuĩ mūrĩ endwa akwa’.*

Isiraeli Kũherithio na Gũcookererio

² “Thaithai nyina wanyu, mũthaithei,
nĩgũkorwo we ti mūtumia wakwa,
na nĩ ndĩrĩ mũthuuriwe.

Nĩeherie maũndũ ma ũtharia ũthiũ-inĩ wake,
na athengie ũmaraya gatagatĩ-inĩ ka nyondo ciake.

³ Akorwo ti ũguo ndĩmũrute nguo aikare arĩ njaga,
na ndũme aikare njaga o ta mũthenya ũrĩa aaciarirwo;
ngaamũtua ta werũ,
na ndĩmũgarũre atuĩke bũrũri mũng’aru,
na ndĩmũũrage na nyoota.

* **1:4** Jezireeli nĩ kuuga “Ngai nĩaharaganagia”. † **1:6** Lo-Ruhama nĩ kuuga “arĩa mataiguĩrĩrwo tha” kana “andũ matarĩ ende”. ‡ **1:9** Lo-Ammi nĩ kuuga “arĩa matarĩ andũ akwa”. * **2:1** Ruhama nĩ kuuga “arĩa maiguĩrĩrwo tha”, naguo Ammi nĩ kuuga “andũ akwa”.

- 4 Ndikaiguĩra ciana ciake tha,
tondũ nĩ ciana cia ũtharia.
- 5 Nyina wao akoretwo akĩhũũra ũmaraya,
na aagĩre nda ciao na njĩra cia ũũra-thoni.
Nĩ ũndũ oigĩte atĩrĩ, ‘Nĩngũrũmĩrĩra endwa akwa,
arĩa maaheaga irio ciakwa na maaĩ makwa,
na guoya wakwa wa ng’ondũ o na gatani yakwa,
maguta makwa o na kĩrĩa nyuuaga.’
- 6 Nĩ ũndũ wa ũguo nĩngũhinga njĩra yake na mĩigua,
ndĩmũirigĩre thĩinĩ, aage njĩra ya kuumĩra.
- 7 Nĩagateng’eria endwa ake na ndakamakinyĩra.
Akaamacaria na ndakamona.
Hĩndĩ ĩyo nĩagacooka oige atĩrĩ,
‘Nĩngũcooka kũrĩ mũthuuri wakwa wa mbere,
nĩgũkorwo hĩndĩ ĩyo nĩndaikarĩte wega gũkĩra rĩu.’
- 8 Mũtumia ũcio nĩagire kũmenya atĩ nĩ nĩ
ndaamũheaga ngano, na ndibei ya mũhahano, o na maguta,
na ngamũingĩhĩria betha na thahabu,
iria maahũthagĩra gũthondeka ngai ĩrĩa ĩtagwo Baali.†
- 9 “Tondũ ũcio nĩngoya ngano yakwa yakũra,
na ndibei yakwa ya mũhahano yagĩrĩra,
na ndĩmũtunye guoya wakwa wa ng’ondũ na gatani yakwa,
o iria ciarĩ cia kũmũhumbĩra njaga yake.
- 10 Nĩ ũndũ ũcio, nĩngaguũria maũndũ make ma waganu
endwa ake mamwĩroreire;
gũtirĩ mũndũ ũkaamũteithũra moko-inĩ makwa.
- 11 Nĩnganiina ikeno ciake ciothe, arĩ cio:
ciathĩ ciake cia mwaka o mwaka, na Tũrũgamo twake twa mweri,
na mĩthenya yake ya Thabatũ, na ciathĩ ciake ciothe iria nyamũre.
- 12 Nĩngathũkangia mĩthabibũ yake na mĩkũyũ yake,
ĩrĩa oigire nĩ irĩhi rĩake kuuma kũrĩ endwa ake;
nĩngamĩtua ihinga,
na nyamũ cia gĩthaka nĩikamĩrĩa.”
- 13 Jehova ekuuga atĩrĩ,
“Nĩngamũherithia nĩ ũndũ wa mĩthenya ĩrĩa acinĩire Baali ũbumba;
rĩrĩa eegemagia na icũhĩ, na mathaga ma goro,
na akĩrũmĩrĩra endwa ake, no akĩriganĩrwo nĩ nĩ.
- 14 “Nĩ ũndũ wa ũguo nĩngũmũguucĩrĩria na waara;
ngũmũtongoria nginya werũ-inĩ,
na ndĩmwarĩrie na ciugo cia wendo.
- 15 Kũu nĩkuo ngaamũcookeria mĩgũnda yake ya mĩthabibũ,
na ndue Kĩanda kĩa Akori mũrango wa mwĩhoko.‡
Kũu nĩkuo akaina o ta ũrĩa ainaga matukũ-inĩ ma ũnini wake,
aine ta ũrĩa ainire mũthenya ũrĩa aambatire kuuma bũrũri wa Misiri.”
- 16 Jehova ekuuga atĩrĩ, “Mũthenya ũcio-rĩ,
nĩũkanjĩta ‘Mũthuuri wakwa’;
ndũkanjĩta rĩngĩ ‘Mwathi wakwa’.

† 2:8 Andũ a Kaanani meetĩkĩtie atĩ Baali nĩyo yamaheaga ngano, na ndibei, na maguta. ‡ 2:15
Kĩanda kĩa Akori nĩ kuuga “thĩna” kana “gũthĩnio”.

- 17 Nĩngeheria marĩtwa ma Baali kuuma mĩromo-inĩ yake;
marĩtwa macio matikagwetwo rĩngĩ.
- 18 Mũthenya ũcio nĩngathondeka kĩrĩkanĩro
na nyamũ cia gĩthaka, o na nyoni cia rĩera-inĩ,
na ciũmbe iria ithiagĩra gũkũ thĩ nĩ ũndũ wao.
Ūta, na rũhiũ rwa njora, na mbaara nĩngaciniina bũrũri-inĩ,
nĩgeetha othe makomage marĩ na thayũ.
- 19 Nĩngakũũria ũtuĩke mũtumia wakwa nginya tene;
ngaakũũria ũtuĩke wakwa ũhoru-inĩ wa ũthingu na wa kĩhooto,
ngũũrie ndĩ na wendo na tha.
- 20 Nĩngakũũria ũtuĩke wakwa na wĩhokeku,
nawe nĩũgetikĩra Jehova.”
- 21 Jehova ekuuga atĩrĩ,
“Mũthenya ũcio-rĩ, nĩngacookia ũhoru;
nĩngacookeria matu ũhoru,
namo matu macookerie thĩ ũhoru;
- 22 nayo thĩ icookerie ngano,
na ndibei ya mũhiano, na maguta ũhoru,
nacio nĩngacookeria Jezireeli ũhoru.
- 23 Nĩngamũhaanda bũrũri-inĩ nĩ ũndũ wakwa mwene;
nĩngonania wendo wakwa harĩ ũrĩa nderĩte atĩrĩ,
‘Nĩ ndikwendete’.
Arĩa nderĩte atĩrĩ, ‘Inyuĩ mũtirĩ andũ akwa’,
nĩngameera atĩrĩ,
‘Inyuĩ mũrĩ andũ akwa’;
na mũndũ o mũndũ oige atĩrĩ, ‘Wee nĩwe Ngai wakwa.’ ”

3

Hosea na Mũtumia Wake Kũiguana Rĩngĩ

¹ Ningĩ Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Thĩ, wonie mũtumia waku wendo rĩngĩ,
o na gũtuĩka nĩendetwo nĩ mũndũ ũngĩ na nĩ mũtharia. Mwende o ta
ũrĩa Jehova endete andũ a Isiraeli, o na gũtuĩka nĩmagarũrũkagĩra ngai
ingĩ na makenda keki iria nyamũre cia thabibũ nyũmũ.”

² Nĩ ũndũ ũcio ngĩmũgũra na thogora wa cekerĩ ikũmi na ithano* cia
betha, na ta homeri na letheke ĩmwe† ya cairi. ³ Ngĩcooka ngĩmwĩra atĩrĩ,
“Nĩũgũtũũrania na nĩ matukũ maingĩ, na no nginya ũtuge ũmaraya na
ndũkendane na mũndũ ũngĩ, na nĩ nĩngũtũũrania nawe.”

⁴ Nĩgũkorwo andũ a Isiraeli nĩmegũtũũra matukũ maingĩ matarĩ na
mũthamaki kana mũnene, na matarĩ na igongona kana mahiga maamũre,
na matarĩ na ebodi kana mũhianano. ⁵ Thuutha ũcio andũ a Isiraeli
nĩmagacooka na marongorie Jehova Ngai wao na Daudi mũthamaki wao.
Nĩmagooka makĩinainaga kũrĩ Jehova na kũrĩ irathimo ciake matukũ-inĩ
ma mũthia.

4

Thitango ya Gũũkĩrĩra Isiraeli

- ¹ Iguai ũhoru wa Jehova, inyuĩ andũ a Isiraeli,
tondũ Jehova nĩekũmũthitanga,
inyuĩ mũtũũraga thĩinĩ wa bũrũri ũyũ:

* 3:2 nĩ ta giramu 170 † 3:2 nĩ ta kilo 330

- “Nĩ ũndũ-rĩ, gũtirĩ na wĩhokeku kana wendo,
 kana kũmenya Ngai thĩinĩ wa bũrũri ũyũ.
- ² Kĩrĩa kũrĩ no kũrumana, na kũheenania, na ũragani,
 na ũici, na ũtharĩa;
 maũndũ macio makaingĩha mũno,
 na ũiti wa thakame ũkarũmĩrĩra ũiti wa thakame.
- ³ Nĩ ũndũ wa gĩtũmi kũ bũrũri nĩuracakaya,
 na arĩa othe matũũraga thĩinĩ wago makahinyara;
 nyamũ cia gĩthaka, na nyoni cia rĩera-inĩ,
 na thamaki cia iria-inĩ nĩgũkua irakua.
- ⁴ “No rĩrĩ, ndũkareke mũndũ arehe thitango,
 mũndũ ndagathitange ũrĩa ũngĩ,
 nĩgũkorwo andũ anyu mahaana andũ arĩa
 mathitangaga mũthĩnjĩri-Ngai.
- ⁵ Mũhĩngagwo mũthenya na ũtukũ,
 na anabii makahĩngwo hamwe na inyuĩ.
 Nĩ ũndũ ũcio nĩnganiina maitũguo.
- ⁶ Andũ akwa maniinagwo nĩ ũndũ wa kwaga ũmenyo.
- “Tondũ nĩmũregete ũmenyo,
 o na nĩ nĩndĩmũregete mũtuĩke athĩnjĩri-Ngai akwa;
 tondũ nĩmũtiganĩirie watho wa Ngai wanyu,
 o na nĩ nĩngatiganĩria ciana cianyu.
- ⁷ O ũrĩa athĩnjĩri-Ngai maingĩhaga,
 noguo maakĩragĩrĩria kũnjĩhĩria;
 nao magĩkũũrania riiri wao na kĩndũ gĩa thoni.
- ⁸ Mehũũnagia na mehia ma andũ akwa,
 na magakenera waganu wao.
- ⁹ Na nĩgũgatuĩka atĩrĩ: O ta ũrĩa andũ makaahaana,
 no taguo athĩnjĩri-Ngai makaahaana.
 Nĩngamaherithia othe nĩ ũndũ wa mũthĩire yao,
 na ndĩmarĩhe kũringana na ciĩko ciao.
- ¹⁰ “Makaarĩaga no matikahũũna,
 makaahũũraga ũmaraya no matikaingĩha,
 tondũ nĩmatiganĩirie Jehova
 nĩguo meheane ¹¹ kũrĩ ũmaraya,
 na kũnyua ndibei irĩa ngũrũ na ya mũhiano,
 iria cieheragia ũmenyo ¹² wa andũ akwa.
 Mahooyaga kĩrĩra kuuma kũrĩ mũhianano mũicũhie,
 naruo rũthanju rwa ũragũri rũkamacookeria ũhoru.
 Roho wa ũmaraya nĩmahĩtithagia njĩra;
 makaaga kwĩhokeka kũrĩ Ngai wao.
- ¹³ Marutagĩra igongona irĩma igũrũ,
 na magacinĩra maruta ma njino tũrĩma-inĩ,
 na rungu rwa mũtĩ wa mũgandi, na wa mũribina, o na mũceeni,
 tondũ kĩruru kĩayo nĩ kĩega.
 Nĩkĩo airĩtu anyu mahũũraga ũmaraya,
 na atumia a ariũ anyu magatharia.
- ¹⁴ “Ndikaherithia airĩtu anyu maahũũra ũmaraya,

kana herithie atumia a ariũ anyu maatharia,
 tondũ arũme o ene mathiiga thiritũ na maraya,
 na makarutaga igongona hamwe na maraya ma mahooero-inĩ:
 nĩ ũndũ ũcio andũ matarĩ ũmenyo nĩmakanangĩka!

15 “Atĩrĩ wee Isiraeli, o na gũtuĩka nĩũtharagia-rĩ,
 Juda nĩagĩtigi kwĩhia.

“Ndũgathiĩ Giligali;

o na ndũkambate Bethi-Aveni.*

Na ndũkehĩte uge atĩrĩ, ‘Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo!’

16 Andũ a Isiraeli mang’athĩtie
 o ta moori ng’athia.

Kũngĩhoteka atĩa Jehova amarĩithie
 ta tũgongu tũrĩ nyeki-inĩ nduru?

17 Efiraimu nĩegwatanĩtie na mĩhianano;
 tiganai nake!

18 O na rĩrĩa kĩndũ kĩa gĩa kũnyua gĩthirĩte-rĩ,
 no mathiiga na mbere na ũmaraya wao;
 aathani ao nĩmendete mũno njĩra cia thoni.

19 Kĩhuhũkanio kĩnene gĩkaamahaata kĩmombũkie,
 na magongona mao nĩmakamaconorithia.

5

Isiraeli Gũtuĩrwo Ciira

1 “Iguai ũhoru ũyũ, inyuĩ athĩnjĩri-Ngai!

Tegai matũ, inyuĩ andũ a Isiraeli!

Thikĩrĩria, wee nyũmba ya ũthamaki!

Nĩ inyuĩ mũgũtuĩrwo ciira ũyũ:

Mũkoretwo mũrĩ mũtego kũu Mizipa,
 na mũrĩ wabu ya gũtegana yarĩtwo kũu Taboru.

2 Aregi a watho nĩmarikĩre ũragani-inĩ.

Nĩ nĩngamaherithia othe.

3 Nĩ nĩnjũũ maũndũ mothe ma Efiraimu;

Isiraeli ndahithĩtwo kuuma kũrĩ nĩ.

Wee Efiraimu, riu nĩũhũrĩte ũmaraya;

Isiraeli nake nĩathũkĩte.

4 “Ciĩko ciao itingĩmetĩkĩria

gũcookerera Ngai wao.

Roho wa ũmaraya ũrĩ ngoro-inĩ ciao,

nao makaaga kũmenya Jehova.

5 Mwĩtĩo wa Isiraeli nĩũrutaga ũira wa kũmookĩrĩra;

andũ a Isiraeli na Efiraimu mahĩngagwo nĩ mehia mao;

Juda o nake akahĩngwo hamwe nao.

6 Hĩndĩ irĩa magaathiĩ na ndũũru ciao cia mbũri na cia ng’ombe

kũrongooria Jehova-rĩ,

matikamuona; we nĩamehereire.

7 Nĩmagĩte kwĩhokeka harĩ Jehova;

nao magaciara ciana itarĩ na ũngai.

* 4:15 Bethi-Aveni rĩarĩ rĩtwa rĩa kũnyũrũria Betheli, tondũ Bethi-Aveni nĩ kuuga “Nyũmba ya waganu”, nago Betheli nĩ kuuga “Nyũmba ya Ngai”.

Na rĩrĩ, ciathĩ ciao cia Karũgamo ka Mweri
nĩikaamameraia, o hamwe na mĩgũnda yao.

8 “Huhai karumbeta kũu Gibeaa,
na mũhuhe coro kũu Rama.
Muuge mbu ya gwĩtana mbaara kũu Bethi-Aveni;
wee Benjamini, wĩhũũge.

9 Efiraimu nĩgũgakira ihooru
mũthenya ũcio wa ituĩro.
Gatagatĩ-inĩ ka mĩhĩrĩga ya Isiraeli-rĩ,
nĩ ngwanĩrĩra ũrĩa kũrĩ.

10 Atongoria a Juda mahaana
andũ arĩa meheragia mahiga ma mĩhaka.
Nĩngamaitĩrĩria mang’ũrĩ makwa,
taarĩ kĩguũ kĩa maaĩ.

11 Efiraimu nĩmũhinyĩrĩrie,
akarangĩrĩrio ituĩro-inĩ rĩa ciira,
nĩ ũndũ wa kwenda kũrũmĩrĩra mĩhianano.

12 Nĩ haana memenyi kũrĩ Efiraimu,
na ngahaana ta ũbuthu kũrĩ andũ a Juda.

13 “Rĩrĩa Efiraimu oonire ndwari yake,
nake Juda akĩona irona ciake-rĩ,
hĩndĩ ĩyo Efiraimu agĩthĩ kũrĩ Ashuri,
na agĩtũmana kũrĩ mũthamaki ũcio mũnene nĩguo amũteithie.
Nowe ndangĩhota gũkũhonia,
o na kana ahonie irona ciaku.

14 Nĩ ngaatuĩka ta mũrũũthi kũrĩ Efiraimu,
ndũike ta mũrũũthi ũrĩ hinya kũrĩ Juda.
Ngaamatambuuranga, njooke ndĩthĩre;
ngaamataha, na gũtirĩ mũndũ ũkaamahonokia.

15 Ningĩ nĩ nĩngacooka gwakwa,
nginya rĩrĩa magetĩkĩra mahĩtia mao.
Nao nĩmakarongooria ũthiũ wakwa;
nao mona mathĩna nĩmakanongoria na kĩa.”

6

Isiraeli Kwaga Kwĩrira

1 “Ũkai, rekei tũcookerere Jehova.

Nĩatũtambuurangĩte,
no nĩegũtũhonia;
nĩatũtihangĩtie,
no nĩegũtuoha irona ciitũ.

2 Thuutha wa matukũ meerĩ, nĩagatwarahũra;
mũthenya wa ĩtatũ nĩagatũcookereria
nĩguo tũtũre muoyo mbere yake.

3 Nĩtũmenyei Jehova,
na tũkĩrĩrĩrie kũmũmenya.

Ti-itherũ o ta ũrĩa riũa rĩrathaga-rĩ,
nogu o nake akooneka;
agooka kũrĩ ithuĩ ta mbura ya hĩndĩ ya heho,
kana ta mbura ya gũkũria irio ĩrĩa yuraga thĩ.”

- 4 “Wee Efiraimu-rĩ, ingĩgwĩka atĩa?
Na wee Juda-rĩ, ngũgwĩka atĩa?
Wendo waku ũhaana ta kĩbii kĩa rũciinĩ,
ũkahaana ta ime rĩa rũciinĩ rĩrĩa rĩcookaga rĩgathira.
- 5 Nĩkĩo ndaagũtinangirie icunjĩ na tũnua twa anabii akwa,
ngĩkũũraga na ciugo cia kanua gakwa;
matuĩro makwa magĩkĩhenũka ta rũheni igũrũ rĩaku.
- 6 Nĩgũkorwo nyendaga tha no ti igongona,
na kũmenya Ngai gũkĩra maruta ma njino.
- 7 O ta ũrĩa Adamu aathũkirie kĩrĩkanĩro gĩakwa,
nogu maagire kwĩhokeka ũndũ-inĩ ũcio.
- 8 Gileadi nĩ itũũra inene rĩa andũ aaganu,
rĩhakĩtwo imeni nĩ makinya marĩ na thakame.
- 9 O ta ũrĩa ikundi cia atunyani ciĩhithagĩra mũndũ,
no taguo ikundi cia athĩnjĩri-Ngai ciĩkaga;
moraganagĩra njĩra-inĩ ya gũthiĩ Shekemu,
makagera ngero cia thoni.
- 10 Niĩ nĩnyonete ũndũ mũũru mũno
nyũmba-inĩ ya Isiraeli.
Kũu nĩkuo Efiraimu eheanĩte ahũũre ũmaraya,
nake Isiraeli nĩakanyiitwo nĩ thaahu.

- 11 “O na kũrĩ we, wee Juda,
nĩwathĩrĩrio ihinda rĩa magetha.

“O hĩndĩ rĩa ndaacookeria andũ akwa maũndũ ma kũmaguna,

7

- 1 o rĩrĩa ndenda kũhonia Isiraeli-rĩ,
mehia ma Efiraimu makonanio,
nacio ngero cia Samaria ikaguũrio.
Maaragia maũndũ ma maheeni,
na aici magatua nyũmba, magatoonya,
nacio njangiri igatunyana indo njĩra-inĩ;
- 2 no rĩrĩ, matimenyaga
atĩ nĩndirikanaga ciĩko icio ciao njũru ciothe.
Mehia mao nĩmamarigiicĩirie;
makoragwo mbere yakwa hĩndĩ ciothe.
- 3 “Makenagia mũthamaki na waganu wao,
magakenia anene na maheeni mao.
- 4 Othe nĩ itharia,
maakanaga ta riiko rĩa kũrugĩra mĩgate,
rĩrĩa mũrugi wa mĩgate atabataragio nĩ gwakĩrĩria
kuuma gũkanda mũtu nginya ũimbe.
- 5 Mũthenya wa gĩathĩ kĩa mũthamaki witũ-rĩ,
we na anene ake manyuuaga ndibei makarĩo,
nake akanyiitana moko na arĩa manyũrũranagia.
- 6 Ngoro ciao nĩ ta riiko rĩa kũrugĩra mĩgate;
mathiiga harĩ we marĩ na waara.
Thuti ciao ciakanaga kahora ũtukũ wothe;
nakuo gwakĩa rũciinĩ igaakana ta mwaki wa rũrĩrĩmbĩ.

7 Othe mahiũhĩte ta riiko rĩa kũrugĩra mĩgate;
moragaga aathani ao.
Athamaki ao othe maniinagwo,
na gũtirĩ o na ũmwe wao ũngayagĩra.

8 “Efiraimu nĩetukanĩtie na ndũrĩrĩ;
Efiraimu nĩ mũgate ũtarĩ mũgarũre.

9 Andũ a kũngĩ marĩlaga hinya wake,
nowe ndamenyaga ũguo.
Njuĩrĩ ciake irĩ na mbuĩ,
nowe ndoonaga ũguo.

10 Mwĩtĩno wa Isiraeli nĩũrutaga ũira wa kũmũũkĩrĩra,
no o na kũrĩ ũguo-rĩ,
we ndacookagĩrĩra Jehova Ngai wake,
kana akamũrongooria.

11 “Efiraimu ahaana ta ndutura,
ĩrĩa iheenekaga narua, ĩtarĩ ũmenyo;
rĩmwe akayagĩra bũrũri wa Misiri
na rĩrĩa rĩngĩ agathĩ Ashuri.

12 Rĩrĩa magaathĩ-rĩ, nĩngaikia wabu yakwa igũrũ rĩao;
nĩngamaharũrũkia ta nyoni cia rĩera-inĩ.
Rĩrĩa ngaigua nĩmaracookanĩrĩra-rĩ,
nĩngamanyiita.

13 Kaĩ marĩ na haaro-ĩ,
tondũ nĩmandiganĩirie!

Maroniinwo,
tondũ nĩmanemeire!
Nĩ nĩnyendaga kũmahonokia,
no-o no igenyo manjigagĩrĩra.

14 Matingayagĩra kuuma ngoro-inĩ ciao,
no kũgirĩka magirĩkaga marĩ marĩrĩ-inĩ mao.
Monganaga hamwe nĩ ũndũ wa ngano, na ndibei ya mũhahano,
no nĩ makaahutatĩra.

15 Ndaamathomithirie na ngĩmekĩra hinya,
no-o mathugundaga kũnjĩka ũũru.

16 Maticookagĩrĩra Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno;
mahaana ta ũta ũrĩa ũhĩtagia wathi.
Atongoria ao makoogwo na rũhiũ rwa njora,
nĩ ũndũ wa ciugo ciao cia rũtũrĩko.
Nĩ ũndũ wa ũguo nĩmakanyũrũrio
kũu bũrũri wa Misiri.

8

Isiraeli Kũgetha Kĩhuhũkanio

1 “Huhai karumbeta mwĩhũge!
Thũ ĩrerete igũrũ rĩa nyũmba ya Jehova ta nderi,
tondũ andũ nĩmathũkĩtie kĩrĩkanĩro gĩakwa,
na makarega watho wakwa.

2 Isiraeli nĩarangaĩra, akoiga atĩrĩ,
‘Wee Ngai witũ, nĩtũkũmenyete!’

3 No Isiraeli nĩaregete ũndũ ũrĩa mwega;

- nĩ ũndũ ũcio thũ nĩkamũingatithia.
 4 Marũgamagia athamaki matarĩ na rũtha rwakwa,
 magathuura anene itametĩkĩrĩtie.
 Methondekagĩra mĩhianano
 na betha na thahabu ciao,
 nayo ĩgatuĩka ya kũmaniina.
 5 Wee Samaria-rĩ, te mũhianano wa ngai ĩyo ya njaũ!
 Marakara makwa nĩmakanĩte harĩ yo.
 Nĩ nginya-rĩ megũtũũra maremetwo nĩgũikara marĩ atheru?
 6 Acio moimĩte Isiraeli!
 Njaũ ĩno nĩ mũturi ũmĩthondekete;
 yo ti Ngai.
 Njaũ ĩyo ya Samaria-rĩ,
 nĩkoinangwo icunjĩ.
- 7 “Mahaandaga rũhuho,
 makagetha kĩhuhũkanio;
 ngano ndĩrĩ na magira,
 ndĩngiumia mũtu;
 korwo no ĩciare ngano,
 andũ a kũngĩ nĩo mangĩmĩrĩa.
- 8 Isiraeli nĩameretio;
 rĩu arĩ gatagatĩ ka ndũrĩrĩ
 ahaana ta kĩndũ gĩtarĩ bata.
- 9 Nĩgũkorwo nĩmambatĩte, magathiĩ Ashuri,
 ta ndigiri ya gĩthaka ĩkĩũrũra ĩrĩ iiki.
 Efiraimu nĩeyendetie kũrĩ endwa ake.
- 10 O na gũtuĩka nĩmeyendetie gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ,
 rĩu nĩngũmacookanĩrĩria hamwe.
 Mekwambĩrĩria kũhinyara,
 mahinyĩrĩrio nĩ mũthamaki ũrĩa ũrĩ hinya.
- 11 “O na gũtuĩka Efiraimu nĩakĩte igongona nyingĩ
 cia kũrutagĩrwo maruta ma kũhoroherio mehia,
 icio ituĩkĩte igongona cia kwĩhagĩria.
- 12 Ndaamandĩkĩire maũndũ maingĩ watho-inĩ wakwa,
 no makĩmatua taarĩ maũndũ mageni.
- 13 Marutaga magongona marĩa ndeheirwo,
 magacooka makarĩa nyama icio,
 no Jehova ndakenagio nĩmo.
 Na rĩrĩ, nĩekũririkana waganu wao,
 na aherithie mehia mao.
 Nao nĩmagacooka bũrũri wa Misiri.
- 14 Isiraeli nĩariganĩrwo nĩ ũrĩa wamũmbire,
 na agaaka nyũmba cia ũnene;
 Juda nĩairigĩire matũũra maingĩ na thingo cia hinya.
 No nĩngarehere matũũra mao manene mwaki
 ũrĩa ũgaacina ciikaro ciao iria ciirigĩtwo na hinya.”

9

Kũherithio kwa Isiraeli

- 1 Wee Isiraeli-rĩ, tiga gũkena;

- tiga gũkũngũira ta ndũrĩrĩ iria ingĩ.
 Nĩgũkorwo ũkoretwo ũtarĩ mwĩhokeku harĩ Ngai waku;
 wee nĩwendete mũcaara wa maraya,
 ũkaũcaragia kũrĩa guothe kũhuhagĩrwo ngano.
- ² Ihuhĩro cia ngano na ihihĩro cia ndibei itikahũũnia andũ,
 o na gũtigakorwo na ndibei ya mũhihano.
- ³ Matigaatũũra bũrũri wa Jehova;
 Efiraimu agaacooka bũrũri wa Misiri,
 na arĩe irio irĩ thaahu kũu Ashuri.
- ⁴ Matigaitĩra Jehova maruta ma ndibei,
 kana magongona mao mamũkenie.
 Kũrĩo magongona ta macio makaahaana ta mũgate wa andũ megũcakaya;
 arĩa othe makaamarĩa nĩmakanyĩitwo nĩ thaahu.
 Irio icio igaakorwo irĩ ciao o ene;
 itikareehwo hekarũ-inĩ ya Jehova.
- ⁵ Mũgeeka atĩa mũthenya ũrĩa mwamũre wa ciathĩ cianyu,
 mũthenya iyo ya gĩathĩ kĩa Jehova?
- ⁶ O na mangĩkaahonoka kwanangwo,
 andũ a bũrũri wa Misiri nĩmakamacookereria,
 nao andũ a Memufisi mamathike.
 Cong'e nĩguo ũgaacooka handũ ha igĩina ciao cia betha,
 nayo mũigua ihumbĩre hema ciao.
- ⁷ Matukũ ma kũherithio nĩmakinyu,
 ĩĩ, matukũ ma kũrĩhania nĩmakinyĩte.
 Isiraeli nĩamenye ũguo.
 Tondũ mehia manyu nĩ maingĩ mũno,
 na rũmena rwanyu rũkaneneha mũno,
 mũnabii akoonagwo arĩ mũndũ mũkĩĩgu,
 na mũndũ ũrĩa ũrĩ na ũrathi akonwo arĩ mũgũrũki.
- ⁸ Mũnabii nĩwe ũtuĩtwo mũrangĩri* wa Efiraimu nĩ Ngai wakwa;
 no rĩrĩ, mũtego ĩmwetereire njĩra-inĩ ciake ciothe,
 na rũmena rũkamweterera nyũmba-inĩ ya Ngai wake.
- ⁹ Nĩmatoonyereire, makarikĩra mũno ũũru-inĩ,
 o ta ũrĩa meekire matukũ-inĩ ma Gibeaa.
 Nake Ngai nĩakaririkana waganu wao,
 na amaherithie nĩ ũndũ wa mehia mao.
- ¹⁰ "Rĩrĩa ndaamenyire Isiraeli,
 kwarĩ ta mũndũ onete thabibũ werũ-inĩ;
 rĩrĩa ndonire maithe manyu-rĩ,
 kwarĩ ta mũndũ onete matunda ma mũtĩ wa mũkũyũ marĩa maamba-
 бага kwĩrua.
 No rĩrĩa Isiraeli mookire Baali-Peoru,
 nĩmeyamũrĩre mũhianano ũcio wa gĩconoko,
 na magĩthũka, magĩtuĩka o ta kĩndũ kũu mendete.
- ¹¹ Riiri wa Efiraimu ũkoombũka ta nyoni ũũre:
 gũtigakorwo ũhoru wa gũciara, kana gũkuua nda, o na kana kũgĩa
 nda.
- ¹² O na mangĩkaarera ciana-rĩ,
 nĩngaciũraga ciothe.

* **9:8** Arangĩri maarĩ anabii arĩa a ma, na nĩo matendetwo nĩ andũ a Isiraeli.

Rĩrĩa ngaagarũrũka ndĩmatige,
 kaĩ nĩmagakorwo na haaro-ĩ!
 13 Nĩnyonete Efiraimu,
 ahaandĩtwo handũ hega, o ta Turo.
 No rĩrĩ, Efiraimu akaaruta ciana ciake,
 acineane kũrĩ mũũragani.”

14 Mahe, Wee Jehova;
 no nĩ kĩĩ ũkũmahe?
 Mahe nda iria ihunaga,
 na ũmahe nyondo iria itarĩ iria.

15 “Nĩ ũndũ wa waganu wao wothe marĩ kũu Giligali,
 nĩkĩo ndamamenire marĩ o kũu.
 Nĩ ũndũ wa ciĩko ciao cia mehia-rĩ,
 nĩngamarutũrũra moime nyũmba yakwa,
 na ndigacooka kũmenda rĩngĩ;
 atongoria ao othe nĩ aremi.

16 Andũ a Efiraimu nĩacine nĩ mbaa,
 naguo mũri wao nĩũhoohete,
 maticiaraga maciaro.
 O na mangĩciara ciana-rĩ,
 nĩngooraga ciana icio ciao mendete.”

17 Ngai wakwa nĩakamarega,
 nĩgũkorwo matiamwathĩkĩire;
 magaatuĩka andũ a kũũrũũraga ndũrĩrĩ-inĩ.

10

1 Isiraeli aarĩ ta mũthabibũ watheeremaga,
 nake agĩciarĩra maciaro.
 O ũrĩa maciaro make maingĩhaga-rĩ,
 noguo nake aakaga igongona nyingĩ;
 o ũrĩa bũrũri wake wagaacagĩra-rĩ,
 noguo aagemagia mahiga make marĩa maamũre ma kũhooyagwo.

2 Ngoro ciao nĩ cia maheeni,
 na rĩu no nginya marĩhio wĩhia wao.
 Jehova nĩakamomora igongona ciao,
 na athũkangie mahiga macio mao maamũre ma kũhooyagwo.

3 Ningĩ nĩmakoiga atĩrĩ, “Tũtirĩ na mũthamaki,
 tondũ tũtiigana gũtĩĩa Jehova.
 No o na korwo twarĩ na mũthamaki-rĩ,
 nĩ atĩa angĩahotire gũtwĩkĩra?”

4 Meranagĩra ciĩranĩro nyingĩ,
 na makehĩta mũihĩtwa ya maheeni,
 na magathondeka irĩkanĩro;
 nĩ ũndũ ũcio maciira makunũkaga
 ta mahuti marĩ ũrogi marĩa mameraga hianyũ-inĩ.

5 Andũ arĩa matũũraga Samaria metangaga
 nĩ ũndũ wa mũhianano wa njaũ ĩrĩa ya Bethi-Aveni.
 Amu andũ akuo nĩmakamĩcakaĩra,
 na noguo athĩnjiri-ngai a mũhianano ĩyo mageeka

arĩa makenagĩra riiri wayo,
 tondũ n̄yeheretio kuuma kũrĩ o, ĩgathaamĩrio kũndũ kũngĩ.

6 Nayo ĩgaatwarwo Ashuri,
 ĩtuĩke kĩheo kũrĩ mũthamaki ũcio m̄nene.
 Efiraimu n̄agaconorithio;
 Isiraeli nake n̄agaconoka n̄i ũndũ wa m̄hianano ĩyo yake ya m̄tĩ.

7 Samaria na mũthamaki wakuo magaathererio
 ta karũhonge karĩ igũrũ wa maaĩ, maniinwo.

8 Kũndũ kũrĩa gũtũgĩru gwĩkagĩrwo waganu n̄gũkanangwo,
 na n̄ikuo kwene wĩhia wa Isiraeli.
 Mĩigua na mahiũ ma nyeki-inĩ n̄cio igaakũra kuo,
 nacio ihumbĩre igongona ciao.
 Nao andũ n̄makeera irĩma atĩrĩ, “Tũhumbĩrei!”
 na macooke meere tũrĩma atĩrĩ, “Tũgwĩrei!”

9 “Wee Isiraeli-rĩ, kuuma o matukũ-inĩ ma Gibe
 ũtũũrĩte wĩhagia, na ũguo noguo ũtũũraga.
 Githĩ mbaara ndĩakinyĩre eeki ũũru kũu Gibe?
 10 Rĩrĩa n̄i ngenda, n̄ngamaherithia;
 ndũrĩrĩ n̄igacookanĩrĩra,
 imokĩrĩre n̄guo imoohe imatahe
 n̄i ũndũ wa mehia mao kũingĩha.

11 Efiraimu n̄i moori menyerie wĩra
 ĩrĩa yendete gũkonyora ngano;
 n̄i ũndũ ũcio n̄ngamĩoha icooki
 ngingo-inĩ yayo thaka.
 N̄ngatwarithia Efiraimu,
 Juda no nginya agaacimba na mũraũ,
 nake Jakubu no nginya agaacimba gĩtira.

12 Rĩu-rĩ, mwĩhaandĩrei ũhoru wa ũthingu,
 n̄guo mwĩgethere maciaro ma wendo ũtathiraga,
 na mũciimbe m̄gũnda yanyu ya ngamba;
 n̄gũkorwo ihinda n̄i ikinyu rĩa kũrongooria Jehova,
 nginya rĩrĩa agooka,
 oirie mbura ya ũthingu igũrũ rĩanyu.

13 No rĩrĩ, inyuĩ mũhaandĩte waganu,
 mũkagetha ũũru;
 inyuĩ mũrĩite maciaro ma maheeni.
 Tondũ mwĩhokaga hinya wanyu inyuĩ ene,
 o na wa njamba cianyu nyingĩ cia ita-rĩ,

14 mũrurumo wa mbaara n̄ũgokĩrĩra andũ aku.
 N̄i ũndũ ũcio ciikaro ciaku iria nũmu n̄ikaanangwo,
 o ta ũrĩa Shalimani aanangire Bethi-Arabeli mũthenya ũrĩa wa mbaara,
 rĩrĩa manyina ma twana maatungumanirio thĩ hamwe na twana twao.

15 Ũguo noguo ũgeekwo wee Betheli,
 n̄i ũndũ wa waganu waku m̄nene.
 Rĩrĩa mũthenya ũcio ũgaakĩa-rĩ,
 mũthamaki wa Isiraeli n̄iakaniinwo biũ.

11

1 “Rĩrĩa Isiraeli aarĩ kaana-rĩ, n̄ndamwendete,
 ngĩgũta mũrũ ũcio wakwa oime bũrũri wa Misiri.

- 2 No o ūrĩa ndaakĩragĩrĩria gwĩta Isiraeli,
noguo maakĩragĩrĩria kũnjũrĩa.
Nao makĩrutĩra Baali magongona,
na magĩcinĩra mĩhianano ūbumba.
- 3 Nĩ nĩ nĩ ndaarutire andũ a Efiraimu gwĩtwara na magũrũ,
ndĩmanyiitĩte moko;
no matiigana kũmenya
atĩ nĩ nĩ ndamahonagia.
- 4 Nĩndamatongoragia na mĩkanda ya ūtugi wa ūmũndũ,
ngamaguucĩrĩria na mĩhĩndo ya wendo;
ngĩmaruta icooki ngingo,
na ngĩnamĩrĩa kũmahe irio.
- 5 “Githĩ matigagĩcooka o kũu bũrũri wa Misiri,
o na githĩ matigaathwo nĩ Ashuri,
tondũ nĩmaregete kwĩrira, manjookerere?
- 6 Hiũ cia njora ikaahenũkaga matũũra-inĩ mao manene,
ikaananga mĩgĩiko ya ihingo ciao,
na ikinyie mĩbango yao mũthia.
- 7 Andũ akwa nĩmatuĩte itya maahuutatĩre.
O na mangĩgaakaĩra Ūrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno-rĩ,
ndakamatũgĩria o na atĩa.
- 8 “Ndahota atĩa gũgũtirika, wee Efiraimu?
Ndahota atĩa gũkũrekereria, wee Isiraeli?
Ndahota atĩa gũtũma ūtuĩke ta Adima?
Ndahota atĩa gũgũtua ta Zeboimu?
Ngoro yakwa nĩireganĩte na ūhoru ūcio,
nacio tha ciakwa ciothe nĩciarahũkĩte.
- 9 Ndikamũkinĩyĩria marakara makwa mahiũ,
o na kana hũgũkĩre Efiraimu ndĩmũniine.
Nĩgũkorwo nĩ nĩ nĩ Ngai, ndirĩ mũndũ,
Ngai Ūrĩa Mũtheru gatagatĩ-inĩ kanyu.
Ndigooka kũrĩ we ndĩ na mang’ũrĩ.
- 10 Nĩmakarũmĩrĩa Jehova;
nake nĩakararama ta mũrũũthi.
Hĩndĩ irĩa akaararama-rĩ,
ciana ciake nĩigooka ikĩinainaga ciumĩte mwena wa ithũiro.
- 11 Igooka ikĩinainaga
ta nyoni ikiuma bũrũri wa Misiri,
na ta ndutura ikiuma bũrũri wa Ashuri.
Nĩngatũma matũũre mĩciĩ-inĩ yao ene,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

Mehia ma Isiraeli

- 12 Efiraimu andigiicĩirie na maheeni,
nyũmba ya Isiraeli ikandigiicĩria na kũheenania.
Nake Juda akaremera Ngai,
o na agookĩrĩa Ūrĩa Mũtheru mwĩhokeku.

12

- 1 Efiraimu arĩaga rũhuho;
ahanyũkagia rũhuho rwa mwena wa irathĩro mũthenya wothe,

- na akaingĩhia maheeni na haaro.
 Agĩĩaga na kĩrĩkanĩro na Ashuri,
 na agatũmana maguta ma mĩtamaiyũ matwarwo bũrũri wa Misiri.
- ² Jehova arĩ na thitango ekũrehe ya gũũkĩrĩra Juda;
 nĩakaherithia Jakubu kũringana na njĩra ciake,
 na amũrihe kũringana na ciĩko ciake.
- ³ Arĩ nda ya nyina nĩanyiitire ndiira ya mũrũ wa nyina;
 aatuĩka mũndũ mũgima-rĩ, nĩagianire na Ngai.
- ⁴ Nĩagianire na mũraika, na akĩmũtooria;
 akĩrĩra na akĩmũthaitha amũrathime.
 Aamũkorire Betheli na makĩaranĩria nake kũu:
- ⁵ Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe,
 Jehova nĩrĩo rĩitwa rĩake rĩrĩa rĩrĩ ngumo.
- ⁶ No rĩrĩ, wee no nginya ũcookerere Ngai waku,
 na ũtũurie wendo na kĩhooito,
 na wetagĩrĩre Ngai waku hĩndĩ ciothe.
- ⁷ Mwonjorithia ahũthagĩra gĩthimi gĩtarĩ kĩa ma;
 endaga kũiya na wara.
- ⁸ Efiraimu eganaga, akoiga atĩrĩ,
 “Nĩ ndĩ mũtongu mũno; nĩ nĩndũkĩte gĩtonga.
 No o na ndĩ na ũtonga ũcio wothe,
 matingĩona waganu kana wĩhia o na ũrĩkũ thĩinĩ wakwa.”
- ⁹ “Nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu,
 ũrĩa wamũrutire bũrũri wa Misiri;
 nĩngatũma mũtũũre hema-inĩ rĩngĩ,
 o ta ũrĩa mwatũũraga matukũ-inĩ ma ciathĩ cianyu iria nyamũre.
- ¹⁰ Nĩndarĩirie anabii,
 ngĩmahe cionekĩ nyingĩ,
 na ngĩheana ngerekano na tũnua twao.”
- ¹¹ Gileadi-rĩ, nĩ kũrĩ waganu?
 Andũ akuo nĩ a tũhũ!
 Nĩmarutagĩra igongona rĩa ndegwa kũu Giligali?
 Igongona ciao igaatuĩka ta hĩba cia mahiga
 irĩ mũgũnda-inĩ mũciimbe.
- ¹² Jakubu nĩorĩire bũrũri wa Aramu;
 Isiraeli aatungatire nĩguo egĩire na mũtumia,
 na nĩgeetha amũgũre-rĩ, aarĩithirie ng’ondũ.
- ¹³ Jehova aahũthĩrĩre mũnabii kũruta Isiraeli kuuma bũrũri wa Misiri,
 na akĩmũmenyerera na guoko kwa mũnabii.
- ¹⁴ No Efiraimu nĩatũmĩte Jehova arakare mũno.
 Mwathani wake nĩagatũma acookererwo nĩ ihĩtia rĩake rĩa ũiti wa
 thakame,
 na amũrihe nĩ ũndũ wa rũmena rwake.

13

Marakara ma Jehova ma Gũũkĩrĩra Isiraeli

- ¹ Efiraimu-rĩ, aaragia andũ makainaina;
 aarĩ mũtũgĩrie thĩinĩ wa Isiraeli.
 No rĩrĩ, nĩehirie nĩ ũndũ wa kũhooya Baali, nake agĩkua.

2 Na rĩrĩ, rĩu no gũkĩrĩrĩria makĩragĩrĩria kwĩhia;
methondekagĩra mĩhianano yao ene na betha ciao,
mĩhianano ãthondeketwo na ũũgĩ mũingĩ,
yothe ãrĩ wĩra wa mabundi.

Kwĩragwo atĩrĩ, ũhoro wa andũ aya,
“Marutaga andũ magongona,
na makamumunya mĩhianano ya njaũ.”

3 Nĩ ũndũ ũcio makahaana ta kĩbii kĩa rũciinĩ,
na ta ime rĩa kirooko rĩrĩa rĩcookaga gũthira,
na ta mũũngũ ũrĩa ũmbũragwo kuuma kĩhuhĩro-inĩ kĩa ngano,
o na ta ndogo ãgĩtoga yumĩre ndirica-inĩ.

4 “No rĩrĩ, nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu,
ũrĩa wamũrutire bũrũri wa Misiri.
Ndũkanetĩkie atĩ nĩ kũrĩ Ngai ũngĩ tiga nĩ,
na gũtirĩ Mũhonokia ũngĩ tiga nĩ.

5 Nĩ nĩ ndaakũmenyagĩrĩra werũ-inĩ,
kũu bũrũri-inĩ ũrĩ ũrugarĩ mũingĩ.

6 Rĩrĩa ndamaheire irio, nĩmahũũnire;
na rĩrĩa maahũũnire, magĩtĩa;
magĩcooka makĩriganĩrwo nĩ nĩ.

7 Nĩ ũndũ ũcio ngaamahithũkĩra ta mũrũũthi,
na ndĩmehithĩre njĩra-inĩ ta ngarĩ.

8 O ta ũrĩa nduba ãkaga rĩrĩa ãtunyĩtwo twana twayo-rĩ,
ngaamatharĩkĩra na ndĩmatarũrange.

Ngaamarĩa ta mũrũũthi,
ndĩmatambuure o ta ũrĩa nyamũ ya gĩthaka ãkaga.

9 “Wee Isiraeli-rĩ, ũrĩ mwanange,
nĩ ũndũ nĩũnjũkĩrĩre, ũgookĩrĩra mũteithia waku.

10 Mũthamaki waku akĩrĩ ha, atĩ nĩguo akũhonokie?
Aathani aku a matũũra maku mothe marĩ ha,
o arĩa woigire atĩrĩ,

‘He mũthamaki, na ũhe anene?’

11 Nĩ ũndũ ũcio, ndaakũheire mũthamaki ndakarĩte,
na ngĩcooka ngĩmweheria ndĩ na mang’ũrĩ.

12 Wĩhia wa Efiraimu nĩmũige,
mehia make nĩmandĩkĩtwo makaigwo.

13 Ruo ta rwa mũtumia ũkũrũmwo nĩrũramũnyiita,
nowe nĩ mwana ũtarĩ na ũũgĩ;

ihinda rĩakinya-rĩ,
akarega gũikũrũka nĩguo aciarwo.

14 “Nĩngamahonokia kuuma kũrĩ hinya wa mbĩrĩra;
nĩngamakũũra kuuma kũrĩ gĩkuũ.

Wee gĩkuũ-rĩ, mũthiro yaku ãrĩ ha?

Wee mbĩrĩra-rĩ, kũniinana gwaku gũkĩrĩ ha?

“Ndikaiguanĩra tha,

15 o na angĩkaagaacĩra arĩ gatagatĩ-inĩ ka ariũ a ithe.

Rũhuho rwa mwena wa irathĩro ruumĩte harĩ Jehova nĩrũgooka,
rũhurutanĩte kuuma werũ-inĩ;
narĩo itherũkĩro rĩake rĩa maaĩ rĩkooma,

nakĩo gĩthima gĩake kĩhũe.
 Nyũmba yake ya mũthiithũ
 nĩngatahwo indo ciayo ciothe cia goro.
 16 Andũ a Samaria no nginya marĩhio wĩhia wao,
 nĩ tondũ nĩmaremeire Ngai wao.
 Nao nĩmakooragwo na rūhiũ rwa njora;
 natuo tũkenge twao tũgaatungumanio thĩ,
 na atumia ao arĩa marĩ na nda itarũrwo.”

14

Kwĩrira kũrĩa Kũrehaga Kĩrathimo

- 1 Wee Isiraeli-rĩ, cookerera Jehova Ngai waku.
 Mehia maku nĩmo makũgũithĩtie!
 2 Thiĩ na ciugo ũcookerere Jehova,
 ũmwĩre atĩrĩ,
 “Tũrekere mehia maitũ mothe,
 na ũtwamũkĩre na wega waku,
 nĩguo tũhote gũkũrutĩra igongona rĩa gũkũgooca na mĩromo iitũ.
 3 Ashuri ndangĩhota gũtũhonokia;
 tũtikũhaica mbarathi cia ita.
 Tũtirĩ hĩndĩ ĩngĩ tũgaacooka
 gwĩta kĩrĩa tũthondekete na moko maitũ ‘ngai ciitũ,’
 nĩgũkorwo thĩinĩ waku ciana cia ngoriai nĩciiguagĩrwo tha.”
- 4 “Nĩngamahonia kũrĩa maanoora njĩra,
 na ndĩmende ndĩyendeire;
 nĩgũkorwo marakara makwa nĩmamehereire.
 5 Ngaatuĩka ta ime harĩ Isiraeli;
 nake akaarirũka ta gĩtoka.
 Agaikũrũkia mĩri yake
 ehaande o ta mĩtarakwa ya Lebanoni.
 6 Thuuna ciake nĩngakũra.
 ũthaka wake ũgaatuĩka ta wa mũtĩ wa mũtamaiyũ,
 nago mũtararĩko wake ũtuĩke ta mũtarakwa wa Lebanoni.
 7 Andũ nĩmagatũũra rĩngĩ kĩrũru-inĩ gĩake.
 Nake akaarura ta ngano.
 Akaarirũka ta mũthabibũ,
 nayo ngumo yake ĩtuĩke ta ya ndibei ya kuuma Lebanoni.
 8 Wee Efiraimu, ndĩ na ũhoru ũngĩ ũrĩkũ na mĩhianano ya kũhooywo?
 Nĩngamũcookeria ũhoru na ndĩmũmenyerere.
 Haana ta mũkarakaba mũruru;
 gũciara gwaku kuumaga harĩ niĩ.”
- 9 Nũũ mũũgĩ? Ũcio nĩakamenya maũndũ macio.
 Nũũ ũkũũranaga maũndũ? Ũcio nĩakamamenya.
 Njĩra cia Jehova nĩ njagĩrĩru;
 arĩa athingu nĩcio mathiiagĩra,
 no arĩa aremi mahĩngagwo marĩ o njĩra-inĩ icio.

JOELI

¹ Īno nīyo ndūmīriri ya Jehova, ĩrĩa yakinyĩrĩire Joeli mūrũ wa Pethueli.

Gũtharĩkĩrwo nĩ Ngigĩ

- ² Ta iguai ũhoru, inyuĩ athuuri;
o na inyuĩ inyuothe arĩa mūtũũraga bũrũri ũyũ thikĩrĩriai.
Kũrĩ gwekĩka ũndũ ta ũyũ matukũ-inĩ manyu,
o na kana matukũ-inĩ ma maithe manyu ma tene?
- ³ Heei ciana cianyu ũhoru ũcio,
na mũreke ciana cianyu ciĩre ciana ciacio,
nacio ciana ciacio ikeera rũciaro rũrĩa rũkaarũmĩrĩra.
- ⁴ Kĩndũ kĩrĩa gĩtigĩtio nĩ mũrumbĩ wa ngigĩ-rĩ,
nĩkĩrĩtwo nĩ ngigĩ iria nene;
kĩrĩa gĩtigĩtio nĩ ngigĩ iria nene-rĩ,
nĩkĩrĩtwo nĩ itono;
kĩrĩa itono icio itigĩtie-rĩ,
nĩkĩrĩtwo nĩ ngigĩ ingĩ.
- ⁵ Arahũkai, inyuĩ arĩũ aya mũrĩre!
Girĩkai, inyuothe anyui a ndibei;
girĩkai nĩ ũndũ wa ndibei ya mũhihano,
nĩgũkorwo nĩhurĩtio kuuma tũnua-inĩ twanyu.
- ⁶ Harĩ rũrĩrĩ rũtharĩkĩire bũrũri wakwa,
rũrĩrĩ rũrĩ hinya na rũtangĩtarĩka;
rũrĩ na magego mahaana ta ma mũrũũthi,
magego manene ta ma mũrũũthi wa mũgoma.
- ⁷ Nĩ rwanangĩte mĩthabibũ yakwa,
na rũgathũkia mĩkũyũ yakwa.
Nĩrũmĩũnrĩte makonĩ rũkamate,
rũgatiga hongge ciayo irĩ nyũnũre.
- ⁸ Cakayai ta mũirĩtu gathirange ehumbĩte nguo ya ikũnia,
akĩrĩrĩra mũthuuriwe wa wĩthĩ wake.
- ⁹ Maruta ma ngano, o na maruta ma kũnyuuo
nĩmatigĩte kũrehwo nyũmba-inĩ ya Jehova.
Athĩnjĩri-Ngai nĩmaracakaya,
o acio matungatagĩra Jehova.
- ¹⁰ Mĩgũnda nĩmĩthũkie,
nayo thĩ ĩkooma;
ngano nĩnyanange,
ndibei ya mũhihano nĩnĩarĩte,
o namo maguta magathira.
- ¹¹ Ũrwoi nĩ hinya, inyuĩ arĩmi,
na mũgirĩke, inyuĩ arĩa mũkũragia mĩthabibũ;
mwĩthikĩrei nĩ ũndũ wa ngano na cairi,
tondũ magetha ma mĩgũnda nĩmanangĩtwo.
- ¹² Mĩthabibũ nĩyũmĩte,
nayo mĩkũyũ ĩkahooha;
mĩkomamanga, na mĩtende, na mĩcungwa:
ĩ, mĩtĩ yothē ya mũgũnda nĩyũmĩte.

Ti-itherũ gĩkeno kĩa andũ a thĩ nĩgĩthirĩte.

Andũ kwĩrwo Meerire

¹³ Mwĩhumbei nguo cia makũnia, inyuĩ athĩnjĩri-Ngai, na mũcaka; girĩkai, inyuĩ mũtungataga kĩgongona-inĩ.

Ũkai, mũraare mwĩhumbĩte nguo cia makũnia, inyuĩ mũtungatagĩra Ngai wakwa; nĩgũkorwo maruta ma ngano, na maruta ma kũnyuuo-rĩ, nĩmagĩte gũtwarwo nyũmba-inĩ ya Ngai wanyu.

¹⁴ Anĩrĩrai gĩathĩ kĩamũre gĩa kwĩhinga kũrĩa irio; ĩtanai kũngano gĩtheru.

Tũmanĩrai athuuri na andũ arĩa othe matũũraga bũrũri ũyũ moke nyũmba ya Jehova Ngai wanyu, nĩguo mũkaire Jehova.

¹⁵ Wũi, kaĩ mũthenya ũcio ũrĩ na haaro-ĩ! Nĩgũkorwo mũthenya wa Jehova* ũrĩ hakuhĩ; mũthenya ũcio ũgooka ta mwanangĩko uumĩte kũrĩ Mwene-Hinya-Wothe.

¹⁶ Githĩ irio itithirĩte o tũkĩonagĩra na maitho maitũ: gĩkeno na gũcanjamũka igathira kuuma kũu nyũmba ya Ngai witũ?

¹⁷ Mbeũ nĩkũbutha irabuthĩra tĩiri-inĩ kũrĩa ihaandĩtwo. Nyũmba cia kũigwo indo nĩnyanange, namo makũmbĩ ma irio makamomorwo, nĩgũkorwo ngano nĩyũmĩte.

¹⁸ Kaĩ ng'ombe nĩcaaĩte-ĩ. Ndũũru cia ng'ombe iroorũũra o ũguo, tondũ itirĩ na gwa kũrĩithio; o nacio ndũũru cia ng'ondũ nĩirathĩnĩka.

¹⁹ Wee Jehova, nĩwe ndĩrakaĩra, nĩgũkorwo mwaki nĩũniĩte ũrĩithio wa werũ-inĩ, nacio nĩnĩmbĩ igacina mĩtĩ yothe ya gĩthaka.

²⁰ O na nyamũ cia gĩthaka nĩirakwanĩra; tũrũũ nĩtũhwĩte, nanguo mwaki nĩũniĩte ũrĩithio wa werũ-inĩ.

2

Mbũtũ ya Ngigĩ

¹ Huhai karumbeta kũu Zayuni, na muuge mbu kũu kĩrĩma-inĩ gĩakwa gĩtheru! Andũ arĩa othe matũũraga bũrũri ũyũ nĩmainaine, nĩgũkorwo mũthenya wa Jehova nĩũrooka.

Mũthenya ũcio nĩ ta mũkinyu:

² nĩ mũthenya wa nduma na wa mairia, mũthenya wa matu na nduma ndumanu.

* **1:15** Mũthenya wa Jehova nĩ mũthenya ũrĩa Ngai agatooria thũ ciake, na rĩmwe ũtũmagĩrwo kuuga mũthenya ũrĩa Kristũ agaacooka thĩ.

Mbūtũ nene na ĩrĩ hinya ya ngigĩ nĩiroka
 ta ruoro rūgĩtema irĩma-inĩ,
 na gũtirĩ kwagĩa ĩngĩ tayo kuuma tene,
 na gũtikagĩa ĩngĩ tayo matukũ marĩa magooka.

³ Mbere yacio nĩ mwaki wa kũniina,
 na thuutha wacio nĩ rūrĩrĩmbĩ rūracina bũrũri.
 Bũrũri ũrĩa ũrĩ mbere yacio ũhaana ta mũgũnda wa Edeni,
 no thuutha wacio ũgaatigwo ũhaana ta werũ mwanangĩku:
 gũtirĩ kĩndũ kĩngĩhonokia harĩ cio.
⁴ Mũhianĩre wacio nĩ ta wa mbarathi cia ita;
 ihanyũkaga ta thigari ihaicĩte mbarathi.
⁵ ĩrĩ na mũrurumo ta wa ngaari cia ita;
 irũgaga tũcũmbĩrĩ twa irĩma
 ta mwaki ũracarĩka ũgĩcina itira cia ngano,
 ihaana ta mbūtũ ya ita ĩrĩ hinya ĩthagathagĩtwo nĩ ũndũ wa mbaara.

⁶ Na rĩrĩa cionwo-rĩ, ndũrĩrĩ nĩinyiitagwo nĩ ruo rũnene;
 andũ othe magatukia ithiithi.

⁷ Itharĩkagĩra ta njamba cia ita;
 ihaicaga thingo ta thigari.

Ithiiaga ciothe na mĩhari,
 itekũhĩtia kũrĩa cierekeire.

⁸ Itihatĩkanaga ĩmwe na ĩrĩa ĩngĩ;
 o ĩmwe ĩthiiaga yerekeire mbere.

Itoonyaga kũrĩa kũgitĩre,
 gũtirĩ kĩndũ kĩngĩcigiria.

⁹ Iguthũkagĩra itũũra inene,
 igateng'erera rũthingo-inĩ.

Ikahaica, igatoonya nyũmba,
 igatoonyera ndirica ta aici.

¹⁰ Thĩ ĩthingithaga mbere yacio,
 na igũrũ rĩkainaina,
 riũa na mweri ikagĩa nduma,
 na njata igatiga kwara.

¹¹ Jehova araruruma ta ngwa
 atongoretie ita;
 thigari ciake itingĩtarĩka,
 arĩa maathĩkagĩra watho wake marĩ hinya.
 Mũthenya wa Jehova nĩ mũnene,
 na nĩ wa gwĩtigĩrwo.
 Nũũ ũngĩkihota kũwĩtiiria?

Tembũrangai Ngoro Cianyu

¹² Jehova aroiga atĩrĩ,
 “O na rĩu-rĩ, njokererai na ngoro cianyu ciothe,
 mwĩhingĩte kũrĩa irio, mũkĩrĩraga na mũgĩcakayaga.”

¹³ Tembũrangai ngoro cianyu
 no ti nguo cianyu.
 Cookerera Jehova Ngai wanyu,
 nĩgũkorwo nĩ mūtugi na nĩ mũigua-tha,

ndahiũhaga kũrakara, na aiyũrĩtwo nĩ wendo,
na nĩericũkagwo, akaaga gwĩka andũ ũũru.

14 Nũũ ũngĩmenya? Hihi no agarũrũke na aigue tha,
atige atũrathima:

atũhe indo iria irutagwo magongona ma mũtu,
na iria irutagwo magongona ma kũnyuuo,
cia kũrutĩrwo Jehova Ngai wanyu.

15 Huhai karumbeta kũu Zayuni,
anĩrĩrai gĩathĩ kĩamũre gĩa kwĩhinga kũrĩa irio,
ĩtanai kĩũngano gĩtheru.

16 Cookanĩrĩriai andũ,
amũrai kĩũngano kũu;
rehei athuuri hamwe,
na mũcookanĩrĩrie ciana, o na tũkenge tũrĩa tũronga.
Mũhikania nĩoime kanyũmba gake,
nake mũhiki nĩoime kĩrĩrĩ gĩake.

17 Athĩnjĩri-Ngai, arĩa matungataga mbere ya Jehova,
nĩmarĩrĩre gatagatĩ ga gĩthaku kĩa Hekarũ na kĩgongona.
Nĩmoige atĩrĩ, “Kĩhonokie andũ aku, Wee Jehova.
Ndũkareke igai rĩaku rĩtuĩke kĩndũ gĩa kũnyũrũrio,
kana tuunagwo thimo gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ.
Nĩ kũ kĩngĩtũma ndũrĩrĩ ciũranagie atĩrĩ,
‘Kaĩ Ngai wao akĩrĩ ha?’ ”

Icookia rĩa Jehova

18 Ningĩ Jehova nĩakaigua ũiru nĩ ũndũ wa bũrũri wake,
na aiguĩre andũ ake tha.

19 Jehova nĩakamacookeria atĩrĩ:
“Nĩngũmũrehithĩria ngano, na ndibei ya mũhiehano, na maguta,
indo cia kũmũigana biũ;
na ndigacooka kũreka mũtuĩke
kĩndũ gĩa kũnyũrũrio nĩ ndũrĩrĩ rĩngĩ.

20 “Nĩngaingata mbũtũ ĩyo ya ita ya kuuma gathigathini ĩthiĩ kũraya na
inyũ,
ndĩmĩtĩndĩkĩrĩrie bũrũri mũũmũ na mũhĩnju, ũtangĩgĩa irio.
Mbũtũ yao ĩrĩa ĩtoongoretie ndĩmĩtĩrĩre iria-inĩ rĩa mwena wa irathĩro,
na ĩrĩa ĩrĩ thuutha ndĩmĩtĩrĩre iria-inĩ rĩa mwena wa ithũiro.
Nakĩo kĩheera gĩa ciimba ciayo kĩambate na igũrũ;
mũnungo wayo naguo ũiguĩke.”

Ti-itherũ nĩekĩte maũndũ manene.

21 Wee bũrũri, tiga gwĩtigĩra;
kena na ũcanjamũke.

Ti-itherũ Jehova nĩekĩte maũndũ manene.

22 Inyuĩ nyamũ cia gĩthaka, tigai gwĩtigĩra,
nĩgũkorwo ũrĩthio wa werũ-inĩ nĩũramera nyeki.
Mĩtĩ nĩraciara maciaro mayo,
nayo mĩkũyũ na mĩthabibũ ĩgaciara mũno.

23 Inyuĩ andũ a Zayuni, canjamũkai,
mũkenere Jehova Ngai wanyu,
nĩgũkorwo nĩamũheete mbura ya mbere

nĩ ũndũ wa ũthingu wake.
 Nĩamuurĩirie mbura nyingĩ
 ya mbere na ya thuutha, o ta mbere.
 24 Nacio ihuhĩro cia ngano nĩikaiyũra ngano;
 mĩtũngi nayo nĩikaiyũrĩra
 ndibei ya mũhihano na maguta.

25 “Nĩngamũrĩha mĩaka ĩrĩa yothe irio cianyu ciarĩirwo nĩ ngigĩ:
 ngigĩ iria nene, na itono cia ngigĩ,
 na ngigĩ iria ingĩ, na mĩrumbĩ ya ngigĩ;
 icio nĩ mbũtũ ciakwa nene cia ĩta iria ndaatũmĩte thĩinĩ wanyu.
 26 Nĩmũkagĩa na irio nyingĩ cia kũrĩa, o nginya mũhũũne,
 na inyuĩ nĩmũkagoocaga rĩitwa rĩa Jehova Ngai wanyu,
 ũrĩa ũmwĩkĩire maũndũ ma magegania;
 andũ akwa matigacooka gũconorithio rĩngĩ.
 27 Hĩndĩ ĩyo nĩmũkamenya atĩ nĩ ndĩ thĩinĩ wa Isiraeli,
 na atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu,
 na atĩ gũtirĩ ũngĩ;
 andũ akwa matigacooka gũconorithio rĩngĩ.

Mũthenya wa Jehova

28 “Na thuutha wa maũndũ macio-rĩ,
 nĩngaitĩrĩria andũ othe Roho wakwa.
 Ariũ anyu na airĩtu anyu nĩmakarathaga mohoro,
 nao athuuri anyu nĩmakarootaga irooto,
 nao aanake anyu monage cioneki.
 29 O na ningĩ ndungata ciakwa cia arũme, na cia andũ-a-nja,
 nĩngacitĩrĩria Roho wakwa matukũ-inĩ macio.
 30 Nĩngonania morirũ kũu igũrũ, o na gũkũ thĩ,
 namo nĩ ma thakame, na ma mwaki,
 o na ma ndogo ĩkwambata na igũrũ.
 31 Riũa nĩrĩkagarũrwo rĩtuĩke nduma,
 nago mweri ũtuĩke ta thakame,
 mbere ya mũthenya ũcio mũnene na wa kũmakania wa Jehova
 ũtanakinya.
 32 Na nĩgũgakinya atĩrĩ,
 atĩ mũndũ o wothe ũgaakaĩra rĩitwa rĩa Jehova nĩakahonoka;
 nĩgũkorwo kĩrĩma-inĩ gĩa Zayuni na Jerusalemu
 nĩgũgakorwo na ũhonokio,
 o ta ũrĩa Jehova oigĩte,
 atĩ gatagatĩ-inĩ ka matigari
 nĩgũgakorwo na arĩa Jehova eĩtĩire.

3

Ndũrĩrĩ Gũtuĩrwo Ciira

1 “Matukũ-inĩ macio, na ihinda rĩu,
 rĩrĩa ngaacookeria Juda na Jerusalemu ũgaacĩru wacio-rĩ,
 2 nĩngacookanĩrĩria ndũrĩrĩ ciothe,
 na ndĩciikũrũkie nginya Gĩtuamba kĩa Jehoshafatu.*
 Kũu nĩkuo ngaamatuĩra ciira ũkoniĩ igai rĩakwa,

* 3:2 Rĩitwa Jehoshafatu nĩ kuuga “Jehova nĩwe mũtuanĩri ciira”; Gĩtuamba kĩa Jehoshafatu no kĩo gĩitagwo gĩtuamba gĩa ituĩro (3:14).

nño andũ akwa a Isiraeli,
nĩgũkorwo nĩmahurunjire andũ akwa ndũrĩrĩ-inĩ,
na makĩgayana bũrũri wakwa.

³ Nĩmacuukĩire andũ akwa mĩtĩ.
Maaheanire tũmwana twao tũrĩ irĩhi kũrĩ maraya;
na makĩendia airĩtu ndibei
nĩguo mamĩnyue.

⁴ “Na rĩrĩ, nĩ kĩ mũranjũria, inyuĩ Turo na Sidoni o na inyuĩ ng’ongo ciothe cia Filistia? Anga nĩmũkwĩrĩhĩria ũndũ ndanamwĩka? Akorwo nĩmũkwĩrĩhĩria-rĩ, na nĩ nĩngatũma mũcookererwo nĩ kwĩrĩhĩria kũu kwanyu o narua na ihenya. ⁵ Nĩgũkorwo nĩmuoire betha na thahabu ciakwa, na mũgĩkuua mĩthiithũ ya indo ciakwa iria njega mũno mũgĩcitwara hekarũ-inĩ cianyu. ⁶ Nĩmwendirie andũ a Juda na a Jerusalemu kũrĩ Ayunani nĩguo mũmatware kũndũ kũraya na bũrũri wao.

⁷ “Atĩrĩrĩ, nĩngũmarahũra moime kũndũ kũrĩa guothe mwamendirie, na nĩngamũcookereria ũndũ ũcio mwĩkĩte. ⁸ Nĩ nĩngendia ariũ anyu na airĩtu anyu kũrĩ andũ a Juda, nao mamenderie andũ a Sheba, rũrĩrĩ rwa kũraya mũno.” Nĩ Jehova warĩtie ũndũ ũcio.

⁹ Hunjanĩriai ũhoru ũyũ ndũrĩrĩ-inĩ:

Mwĩhaarĩriei gũthĩ mbaara-inĩ!
Arahũrai njamba cia ita!
Andũ othe a ita nĩmakuhĩrĩrie, matharĩkĩre.

¹⁰ Turai mĩraũ yanyu ĩtuĩke hiũ cia njora,
o nacio hiũ cianyu cia gũceeha mĩtĩ ituĩke matimũ.
Mũndũ ũrĩa ũtarĩ hinya nñoige atĩrĩ,
“Nĩ ndĩ na hinya!”

¹¹ Ũkai na ihenya, inyuĩ ndũrĩrĩ cia kũndũ guothe,
mũngane, mwĩcookanĩrĩrie hamwe.

Wee Jehova, tũma njamba ciaku cia ita ciikũrũke kuo.

¹² “Ndũrĩrĩ nĩciarahrũwo;
nĩcithĩ Gĩtuamba kĩa Jehoshafatu,
nĩgũkorwo kũu nĩkuo ngaikarĩra gĩtĩ,
ndũire ndũrĩrĩ ciothe cia mĩena yothe ciira.

¹³ Hiũria-i rũhiũ rwa kũgetha,
nĩgũkorwo magetha nĩ makinyu.

Ũkai, rangĩrĩriai thabibũ,
nĩgũkorwo kĩhĩhĩro kĩa ndibei nĩkĩiyũru,
na mĩtũngi ĩkaiyũra, ĩgaitĩkĩrĩra thĩ:
ũguo noguo waganu wao ũnenehete!”

¹⁴ Gũgaakorwo irĩndĩ na irĩndĩ,
kũu gĩtuamba gĩa ituĩro!
Nĩgũkorwo mũthenya wa Jehova
wa gũkinya kũu gĩtuamba gĩa ituĩro ũrĩ hakuhĩ.

¹⁵ Riũa na mweri nĩikaagĩa nduma,
nacio njata itigacooka kwara rĩngĩ.

¹⁶ Jehova nĩakararama arĩ kũu Zayuni
na arurume ta ngwa arĩ Jerusalemu;
thĩ na igũrũ nĩikainaina.

No rĩrĩ, Jehova nĩwe ũgaatuĩka rĩũrĩro rĩa andũ ake,
na atuĩke kũhitho kĩrũmu kĩa andũ a Isiraeli.

Irathimo cia Andũ a Ngai

- 17 “Hĩndĩ ĩyo nĩguo mũkaamenya atĩ niĩ, Jehova Ngai wanyu,
ndũũraga Zayuni, kĩrĩma-inĩ gĩakwa kĩrĩa gĩtheru.
Narĩo itũũra rĩa Jerusalemu rĩgaakorwo rĩrĩ rĩamũre;
gũtirĩ hĩndĩ ĩngĩ andũ a kũngĩ magaacooka kũrĩtharĩkĩra.
- 18 “Mũthenya ũcio-rĩ, irĩma-inĩ nĩgũgatataga ndibei ya mũhihano,
na tũrĩma-inĩ nĩgũgathereraga iria,
natuo tũrũũ tuothe twa Juda nĩtũgathereraga maaĩ.
Nakuo nyũmba ya Jehova nĩgũgakunũka gĩthima,
na maaĩ makĩo maikũrũkage o kũu Gĩtuamba gĩa Shitimu.
- 19 No bũrũri wa Misiri nĩgũkĩra ũgaakira ihooru,
nakuo Edomu gũtuĩke werũ ũtarĩ kĩndũ,
nĩ ũndũ wa maũndũ ma ũhinya marĩa meekire andũ a Juda,
ma gũitithia thakame ĩtarĩ na ũũru kũu bũrũri wao.
- 20 Juda gũgaatũũrwo tene na tene,
nakuo Jerusalemu gũtũũrwo njjarwa na njjarwa.
- 21 Wĩhia wao wa ũiti wa thakame,
ũcio itarĩ ndaamarekera-rĩ, nĩngamarekera.”

Jehova atũũraga Zayuni!

AMOSI

¹ Ũyũ nĩguo ũhoro wa Amosi, ũmwe wa arĩithi arĩa maarĩithagia Tekoa,* wa ũndũ ũrĩa onire ũkonĩĩ Isiraeli mĩaka ĩĩrĩ mbere ya gĩthingithia, hĩndĩ ĩrĩa Uzia aarĩ mũthamaki wa Juda nake Jeroboamu mũrũ wa Joashu aarĩ mũthamaki wa Isiraeli.

² Oigire atĩrĩ:

“Jehova araramaga arĩ Zayuni,
na akaruruma arĩ Jerusalemu;
ũrĩithio wa arĩithi a mbũri nĩũkooma,
nako gacũmbĩrĩ ga Karimeli kahohe.”

Ituĩro rĩa Cũra kũrĩ Andũ arĩa Mariganĩtie na Isiraeli

³ Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Nĩ ũndũ wa mehia matatũ ma Dameski, o na mana-rĩ,
nĩ ndikahũndũra mang’ũrĩ makwa.

Tondũ nĩahũũrĩre Gileadi na ibũi
ĩrĩ na magego ma kĩgera,

⁴ nĩngaitĩrĩria nyũmba ya Hazaeli mwaki
ũrĩa ũgaacina cĩhitho iria nũmu cia Beni-Hadadi.

⁵ Nĩngoinanga kĩhingo kĩa Dameski;
nĩngananga mũthamaki ũrĩa ũtũũraga Gĩtuamba kĩa Aveni,
na niine ũrĩa ũnyitĩte njũgũma ya wathani kũu Bethi-Edeni.

Andũ a Suriata nĩmagatahwo matwarwo Kiri,
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

⁶ Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Nĩ ũndũ wa mehia matatũ ma Gaza,† o na mana-rĩ,
nĩ ndikahũndũra mang’ũrĩ makwa.

Tondũ nĩanyiitire kĩrĩndĩ gĩothe mĩgwate,
agĩkĩendia kũu Edomu.

⁷ Nĩngaitĩrĩria thingo cia Gaza mwaki
ũrĩa ũgaacina cĩhitho iria nũmu ciakuo.

⁸ Nĩngananga mũthamaki wa Ashidodi,
na niine ũrĩa ũnyitĩte njũgũma ya wathani kũu Ashikeloni.

Guoko gwakwa nĩgũgokĩrĩra Ekironi,
o nginya hĩndĩ ĩrĩa Mũfilisti wa mũthia agaakua,
ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.

⁹ Ningĩ Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Nĩ ũndũ wa mehia matatũ ma Turo, o na mana-rĩ,
nĩ ndikahũndũra mang’ũrĩ makwa.

Tondũ nĩendirie kĩrĩndĩ gĩothe kĩa mĩgwate kũu Edomu,
akĩaga gũtĩia kĩrĩkanĩro kĩa ũiguano kĩa ariũ a ithe.

¹⁰ Nĩngaitĩrĩria thingo cia Turo mwaki
ũrĩa ũgaacina cĩhitho iria nũmu ciakuo.”

¹¹ Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Nĩ ũndũ wa mehia matatũ ma Edomu, o na mana-rĩ,
nĩ ndikahũndũra mang’ũrĩ makwa.

Tondũ nĩateng’eririe mũrũ wa nyina na rũhiũ rwa njora,

* **1:1** Tekoa rĩarĩ itũũra rĩa Juda, gũthini wa itũũra rĩa Bethlehemu. † **1:6** Gaza rĩarĩ itũũra rĩmwe rĩa bata rĩa matũũra matano ma Afilisti, hamwe na matũũra ma Ashidodi, na Ashikeloni, na Ekironi, o na Gathu.

atarĩ na tha,
 tondũ marakara make mahiũ matiathiraga,
 na mang'ũrĩ make makĩrĩrĩmbũka matekũhoreka,

12 Nĩngaitĩrĩria Temani mwaki
 ũrĩa ũgaacina ciĩhitho iria nũmu cia Bozara.”

13 Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Nĩ ũndũ wa mehia matatũ ma Amoni, o na mana-rĩ,
 nĩ ndikahũndũra mang'ũrĩ makwa.
 Tondũ nĩatarũrire nda cia andũ-a-nja a Gileadi arĩa maarĩ na nda,
 nĩgeetha aaramie mĩhaka ya gwake.

14 Nĩngaitĩrĩria thingo cia Raba mwaki
 ũrĩa ũgaacina ciĩhitho iria nũmu ciakuo,
 gatagatĩ-inĩ ka mbugĩrĩrio ya mbaara mũthenya ũcio wa mbaara,
 ũhaana ta rũhuho rũnene mũthenya wa kĩhuhũkanio.

15 Mũthamaki wakuo nĩagatahwo, athaamio,
 we mwene, hamwe na anene ake,”
 ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

2

1 Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Nĩ ũndũ wa mehia matatũ ma Moabi, o na mana-rĩ,
 nĩ ndikahũndũra mang'ũrĩ makwa.
 Tondũ nĩacinire mahĩndĩ ma mũthamaki wa Edomu,
 magĩtuĩka ta coka,

2 nĩngaitĩrĩria Moabi mwaki
 ũrĩa ũgaacina ciĩhitho iria nũmu cia Keriothu.
 Moabi nĩakagũa thĩ na mũrurumo mũnene,
 gatagatĩ-inĩ ka mbugĩrĩrio ya mbaara,
 na kũhuhwo kwa mũgambo wa karumbeta.

3 Nĩngananga mwathi wakuo,
 na njũrage anene ake othe hamwe nake,”
 ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

4 Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Nĩ ũndũ wa mehia matatũ ma Juda, o na mana-rĩ,
 nĩ ndikahũndũra mang'ũrĩ makwa.
 Tondũ nĩmaregete watho wa Jehova,
 na makaaga kũrũmia irĩra ciake cia watho wa kũrũmĩrĩrwo,
 tondũ nĩmahĩtithĩtio nĩ ngai cia maheeni,
 ngai iria maithe mao ma tene maarũmagĩrĩra.

5 Nĩngaitĩrĩria Juda mwaki
 ũrĩa ũgaacina ciĩhitho iria nũmu cia Jerusalemu.”

Isiraeli Gĩtuĩrwo Ciira

6 Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Nĩ ũndũ wa mehia matatũ ma Isiraeli, o na mana-rĩ,
 nĩ ndikahũndũra mang'ũrĩ makwa.

Mendagia andũ arĩa athingu betha,
 na arĩa abatari-rĩ, makamendia nyamũga igĩrĩ.

7 Marangagĩrĩria mĩtwe ya arĩa athĩni
 taarĩ rũkũngũ rwa thĩ,
 na makaagithia kĩhooto arĩa ahinyĩrĩrie.

- Mündũ na ithe makomaga na mũirĩtu ũmwe,
nĩ ũndũ ũcio magathaahia rĩtwa rĩakwa itheru.
- 8 Makomaga harĩa hothe harĩ na kĩgongona,
magakomera nguo iria irutĩtwo irũgamĩrĩre thiirĩ.*
Kũu thĩinĩ wa nyũmba ya ngai yao,
nĩkuo manyuuagĩra ndibei irĩa irutĩtwo ya ndooco.
- 9 “Nĩndanangire Aamori mehere mbere yao,
o na gũtuĩka maarĩ araihu ta mĩtĩ ya mĩtarakwa,
na marĩ na hinya ta mĩtĩ ya mĩgandi.
Nĩndanangire matunda make kuuma na igũrũ,
na ngĩananga mĩri yake kuuma na thĩ.
- 10 “Ndakwambatirie ngĩkũruta bũrũri wa Misiri,
na ngĩgũtongoria mĩaka mĩrongo ĩna kũu werũ-inĩ,
nĩguo ngũhe bũrũri wa Aamori.
- 11 Ningĩ nĩndarahũrire anabii kuuma kũrĩ ariũ aku,
na ngĩarahũra Anaziri kuuma kũrĩ aanake aku.
Githĩ ũcio ti ũhoru wa ma, inyuĩ andũ a Isiraeli?”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
- 12 “No inyuĩ nĩmwaheire Anaziri ndibei manyue,
na mũgĩatha anabii matikanarathe ũndũ.
- 13 “Na rĩrĩ, nĩ nĩngamũhehenja
o ta ũrĩa ngaari ĩiyũrĩte ngano ĩhehenjaga.
- 14 Mündũ ũrĩa ũrĩ ihenya ndakahota kwĩhonokia.
Ũrĩa ũrĩ hinya ndagateithio nĩ hinya ũcio wake,
nayo njamba ya ita ndĩkahonokia muoyo wayo.
- 15 Mũrathi na mĩguĩ ndakeyũmĩrĩria,
na mũthigari ũrĩa ũhiũkaga ndakahota kũũra,
na ũrĩa ũhaicĩte mbarathi ndakahonokia muoyo wake.
- 16 O nacio njamba cia ita iria nyũmĩrĩru mũno,
ikoora irĩ njaga mũthenya ũcio,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

3

Aira Gwĩtwo Marute Ũira wa Gũũkĩrĩra Isiraeli

- 1 Ta iguai ũhoru ũyũ Jehova aarĩtie wa kũmũũkĩrĩra, inyuĩ andũ a Isiraeli, ũira wa gũũkĩrĩra nyũmba yothe irĩa ndaarutire bũrũri wa Misiri:
- 2 “Inyuĩ no inyuĩ ndĩthuurĩre
kuuma harĩ nyũmba ciothe cia thĩ;
nĩ ũndũ ũcio nĩngamũherithia
tondũ wa mehia manyu mothe.”
- 3 Andũ eerĩ maahota gũtwarana atĩa
matarĩ na karĩiko?
- 4 Mũrũũthi-rĩ, nĩũraramaga kĩhinga-inĩ
ũtarĩ kĩndũ ũnyitĩte?
Nĩũraramaga ũrĩ kĩmamo-inĩ

* 2:8 Watho ndwetĩkĩrĩtie mündũ kũiga nguo iria ingĩarũgamĩrĩre thiirĩ ũtukũ wothe, tondũ no cio andũ meehumbagĩra.

- ūtanyiitite kīndū?
⁵ Nyoni-rī, no ĩgwe thī mūtego-inī
 hatarī kīndū gĩa kūmīheenereria?
 Mūtego-rī, no ūtegūke, uume thī
 ūtagwatītie kīndū?
⁶ Karumbeta no kahuhwo itūūra-inī inene,
 na andū mage gwītīgīra?
 Mūtino no ūūke itūūra-inī inene,
 na gūtuīke ti Jehova ūūrehete?
⁷ Ti-itherū Mwathani Jehova ndarī ūndū angīka
 atamenyithītie anabii, ndungata ciake,
 ūrīa atuīte gwīka.
⁸ Mūrūūthi nūraramīte,
 nūū ūtangītīgīra?
 Mwathani Jehova nīarītie,
 nūū ūtangīratha maūndū?
⁹ Anīrīrai mwīre cīhitho iria nūmu cia Ashidodi,
 na cīhitho iria nūmu cia būrūri wa Misiri ūciīre atīrī:
 “Ūnganai irīma igūrū cia Samaria,
 mwīonere inegene inene rīrīa rīrī kuo,
 na ūhinyanīrīria ūrīa ūrī thīinī wa andū.”
¹⁰ Jehova ekuuga atīrī:
 “Andū arīa mahībaga indo cia gūtunyana
 na indo cia ndaho kūu cīhitho-inī nūmu ciao,
 matiūū gwīka ūrīa kwagīrīire.”
¹¹ Nī ūndū ūcio Mwathani Jehova ekuuga atīrī,
 “Thū nīkakaragania būrūri;
 nīgatharia cīgitīro cianyu cia hinya,
 na cīhitho cianyu nūmu nīgatahwo.”
¹² Jehova ekuuga atīrī:
 “O ta ūrīa mūrīithi angīteithūra
 magūrū meerī kana gacunjī ga gūtū kuuma kanua ka mūrūūthi,
 ūguo noguo andū a Isiraeli makaahonokio,
 acio maikaraga Samaria
 maikarīire mīthia ya marīrī mao,
 o na arīa maikarīire itanda ciao marī Dameski.”
¹³ Mwathani Jehova, Ngai Mwene-Hinya-Wothe, ekuuga atīrī: “Ta iguai
 ūhoro ūyū, na inyuī mūrute ūira wa gūūkīrīra nyūmba ya Jakubu.
¹⁴ “Mūthenya ūrīa ngaaherithia Isiraeli nī ūndū wa mehia make-rī,
 nīngananga igongona cia Betheli;
 na ndinie hīa cia kīgongona kūu
 igwe thī.*
¹⁵ Nīngatharia nyūmba ya hīndī ya gathano,
 o hamwe na nyūmba ya hīndī ya riūa;
 nyūmba iria ng’emie na mīguongo nīikaanangwo,
 nacio nyūmba iria nene mūno nīkamomorwo,”

* **3:14** Mehia ma Isiraeli maagīre mīri marī Betheli rīrīa Mūthamaki Jeroboamu aathondekire ngai ya gacaū, na akīmīakīra kīgongona kuo.

ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

4

Isiraeli Kwaga Gũcookerera Ngai

- 1 Ta iguai ũhoru ũyũ, inyuĩ ng'ombe cia Bashani
mũrĩ kũu igũrũ rĩa Kĩrĩma gĩa Samaria,
o inyuĩ andũ-a-nja arĩa mũhinyagĩrĩria athĩni
na mũkahehenja arĩa abatari,
na mũkeeraga athuuri anyu atĩrĩ:
“Tũreherei ndibei tũnyue!”
- 2 Mwathani Jehova nĩehĩtĩte na ũtheru wake, akoiga atĩrĩ,
“Ti-itherũ ihinda nĩrĩroka
rĩrĩa mũkaguucũrũrio na mboorio,
na ũrĩa wanyu ũgaatigara aguucũrũrio na ndwano.
- 3 Mũkoimio nja ũmwe kwa ũmwe,
muumĩrio mĩanya-inĩ ya rũthingo,
na mũikaniao na kũu Harimoni,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
- 4 “Thĩĩ Betheli mũkeehie;
o na thĩĩ Giligali mũgakĩrĩrĩrie kwĩhia.*
Rutagai magongona manyu o rũciinĩ,
mũrutage gĩcunjĩ kĩanyu gĩa ikũmi o mĩaka ĩtatũ.
- 5 Cinagai mĩgate ĩkĩrĩtwo ndawa ya kũimbia,
ĩtuĩke igongona rĩa gũcookia ngaatho,
na mwĩrahage nĩ ũndũ wa maruta manyu ma kwĩyendera,
na mwĩtĩage nĩ ũndũ wamo, inyuĩ andũ a Isiraeli,
nĩgũkorwo ũguo nĩguo mwendaga gwĩka,”
ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.
- 6 “Ndaatũmire mũhũte mũrĩ matũũra-inĩ manyu manene,
na ngĩtũma mwage irio matũũra-inĩ,
no rĩrĩ, inyuĩ mũtiigana kũnjookerera,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
- 7 “O na ningĩ ngĩmũima mbura,
hĩndĩ ĩrĩa magetha maatigĩtie o mĩeri ĩtatũ.
Nĩndoiririe mbura itũũra rĩmwe,
no ngĩaga kuuria itũũra rĩrĩa rĩngĩ.
Mũgũnda ũmwe ũkiurĩrwo;
ũrĩa ũngĩ ũkĩaga kuurĩrwo, ũkĩũma.
- 8 Andũ magĩtũgũũga kuuma itũũra rĩmwe nginya rĩrĩa rĩngĩ
magĩcaria maaĩ,
no mationire maaĩ maiganu ma kũnyua,
no rĩrĩ, inyuĩ mũtiigana kũnjookerera,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
- 9 “Mahinda maingĩ nĩndahũũrĩre mĩgũnda yanyu ya irio na ya mĩthabibũ,
ngĩmĩhũũra na mbaa, na mbuu.
Ngigĩ nĩciarĩire mĩtĩ yanyu ya mĩkũyũ na ya mĩtamaiyũ,
no rĩrĩ, inyuĩ mũtiigana kũnjookerera,”

* 4:4 Betheli na Giligali maarĩ matũũra ma bata, na nĩkuo andũ maathiiaga gũkũngũũra ũrĩa Jehova anamateithia.

ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

10 “Nĩndamũrehithĩirie mĩthiro
ta ũrĩa ndeekire bũrũri wa Misiri.
Aanake anyu ngĩmoragithia na rũhiũ rwa njora,
na ngĩmũtunya mbarathi cianyu.
Ngĩtũma mũnungo wa ciimba kuuma kambĩ yanyu
ũnungĩrĩre maniũrũ manyu,
no rĩrĩ, inyuĩ mũtiigana kũnjookerera,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

11 “Nĩndang’aũranirie amwe anyu
ta ũrĩa ndang’aũranirie Sodomu na Gomora.
Mwahaanaga ta gĩcinga kĩaakana kĩrutĩtwo mwaki-inĩ,
no rĩrĩ, inyuĩ mũtiigana kũnjookerera,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

12 “Nĩ ũndũ ũcio, ũũ nĩguo ngũgwĩka wee Isiraeli,
na tondũ nĩngũgwĩka ũguo-rĩ,
wĩhaarĩrie gũtũngana na Ngai waku, wee Isiraeli.”

13 Ũrĩa ũmbaga irĩma
nowe ũmbaga rũhuho,
na akaguũrĩria mũndũ meciiria make,
o we ũtũmaga rũciinĩ kũgĩe nduma,
na agathiĩra thĩ kũrĩa gũtũũgĩru,
rĩitwa rĩake nĩ Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe.

5

Andũ a Isiraeli kwĩrwo Meerire

¹ Ta iguai ũhoru ũyũ, inyuĩ nyũmba ya Isiraeli, mũigie ngĩcakaya nĩ
ũndũ wanyu:

² “Mũirĩtu gathirange, nĩwe Isiraeli, nĩagwĩte,
na ndagookĩra rĩngĩ,
atiganĩrio bũrũri-nĩ wake mwene,
hatarĩ na mũndũ wa kũmũũkĩria.”

³ Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ:
“Itũũra inene rĩrĩa rĩatũmaga thigari ngiri cia Isiraeli-rĩ,
no thigari igana igaatigara;
nariĩo itũũra rĩrĩa rĩatũmaga thigari igana-rĩ,
no thigari ikũmi igaatigara.”

⁴ Jehova ekwĩra nyũmba ya Isiraeli atĩrĩ:
“Njariai mũtũũre muoyo;

⁵ tigi kũrongooria Betheli,
tigi gũthĩ Giligali,
na mũtikanyiite rũgendo rwa gũthĩ Birishiba.
Tondũ andũ a Giligali ti-itherũ nĩmagatahwo,
na andũ a Betheli matuuo kĩndũ hatarĩ.”

⁶ Rongoriai Jehova, mũtũũre muoyo,
ndakae gũtuthũkĩra nyũmba ya Jusufu ta mwaki;
naguo mwaki ũcio nĩũkaniinana,
nakuo Betheli kwage mũndũ ũngĩhota kũũhoria.

- 7 Inyuĩ arĩa mũgarũraga kĩhoo to gĩgatuĩka ũrũrũ,
na mũkarangĩrĩria ũthingu thĩ
- 8 (we ũrĩa wombire njata iria ciĩtagwo Kĩrĩmĩra na Karaũ,
o we ũrĩa ũgarũraga nduma ndumanu ĩgatuĩka rũciinĩ,
na agatumania mũthenya ũgatuĩka ũtukũ,
ũrĩa wĩtaga maaĩ ma iria rĩrĩa inene
akamaitũrũra gũkũ thĩ-rĩ:
Jehova nĩrĩo rĩitwa rĩake;
- 9 areehagĩra kĩhitho kĩrũmu mwanangĩko o rĩmwe ta rũheni,
narĩo itũũra inene rĩrĩa rĩirigĩre akarĩanangithia),
- 10 inyuĩ mũthũũraga ũrĩa ũkananagia maũndũ iciirĩro-inĩ,
nake ũrĩa waragia ũhoro wa ma mũkamũmena.
- 11 Mũrangagĩrĩria mũthĩĩni,
na mũkamũtunya ngano na hinya.
Nĩ ũndũ ũcio, o na gũtuĩka nĩmwakĩte nyũmba nene cia mahiga-rĩ,
mũtigacitũũra;
o na gũtuĩka nĩmũhaandĩte mĩgũnda mĩega ya mĩthabibũ-rĩ,
mũtikanyua ndĩbei yayo.
- 12 Tondũ nĩ nĩnjũũ ũrĩa mahĩtia manyu maigana,
na ngamenya ũrĩa mehia manyu marĩ manene.
- Inyuĩ mũhinyagĩrĩria andũ arĩa athingu,
na mũkaamũkĩra mahaki,
na mũkaagithia athĩĩni kĩhoo to maciirĩro-inĩ.
- 13 Tondũ ũcio mũndũ ũrĩa mũbacĩrĩri
no gũkĩra akiraga ki mahinda ta macio,
tondũ nĩ mahinda mooru.
- 14 Rongoriai maũndũ marĩa mega, no ti marĩa mooru,
nĩguo mũtũũre muoyo.
Nake Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe
nĩarĩkoragwo hamwe na inyuĩ,
o ta ũrĩa mũtũũre muugaga.
- 15 Thũũrai maũndũ marĩa mooru,
mwendage marĩa mega;
tũũriai kĩhoo to maciirĩro-inĩ.
Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe
ahota kũiguĩra matigari ma Jusufu tha.
- 16 Tondũ ũcio-rĩ, Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe, o we Mwathani,
ekuuga atĩrĩ:
“Nĩgũkaagĩa na mũcakayo njĩra-inĩ ciothe iria nene,
na kĩrĩro kĩa ruo rwa ngoro ihaaro-inĩ ciothe.
Arĩmi nĩmagatũmanĩrwo moke marĩre,
nao arĩa macakayaga moke macakae.
- 17 Nĩgũkaagĩa mũcakayo mĩgũnda-inĩ yothe ya mĩthabibũ,
nĩgũkorwo nĩngatuĩkanĩria gatagatĩ-inĩ kanyu,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

Mũthenya wa Jehova

- 18 Kaĩ inyuĩ mwĩriragĩria mũthenya wa Jehova
mũrĩ na haaro-ĩ!
Nĩ kũ gĩtũmaga mwĩrirĩrie mũthenya ũcio wa Jehova?

- Mũthenya ũcio ũgaatuĩka nduma, no ti ũtheri.
- 19 Ũgaatuĩka ta mündũ akĩũrĩra mũrũũthi,
agatũngana na nduba,
kana atoonye nyũmba yake,
nake aigĩrĩra guoko gwake rũthingo-inĩ,
arũmwo nĩ nyoka.
- 20 Githĩ mũthenya ũcio wa Jehova ndũgaagĩtuĩka nduma, no ti ũtheri;
ĩĩ, nduma ndumanu, gũtarĩ na mũrũri wa ũtheri?
- 21 “Nĩ nĩthũire na nganyarara ciathĩ cianyu;
ndingĩkirĩrĩria ciũngano cianyu.
- 22 O na mũngĩndehera maruta ma njino,
na maruta ma ngano-rĩ,
ndikametĩkĩra.
- O na mũngĩkarehe maruta marĩa mega ma ũiguano-rĩ,
ndikamarũmbũiya.
- 23 Thengiai inegene rĩu rĩa nyĩmbo cianyu!
Ndigathikĩrĩria mĩgambo ya inanda cianyu cia mũgeeto.
- 24 No kĩhooito nĩkĩrekwo gĩthererage ta rũũĩ,
na ũthingu ũthererage ta karũũĩ gatahũũaga.
- 25 “Inyuĩ nyũmba ya Isiraeli-rĩ,
nĩmwandutagĩra magongona na maruta
mĩaka mĩrongo ĩna mũri kũu werũ-inĩ?
- 26 Nĩmũtũũgĩrĩtie ihooero rĩa mũthamaki wanyu,
o na njikarĩro ya mĩhianano yanyu,
o njata ĩyo ya ngai yanyu,
ĩrĩa mwethondekeire inyuĩ ene.
- 27 Tondũ ũcio-rĩ, nĩngatũma mũtahwo mũtwarwo mbere ya Dameski,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga, ũrĩa wĩtagwo Ngai Mwene-Hinya-Wothe.

6

Haaro kũrĩ arĩa Megangarĩte

- 1 Kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ! inyuĩ mũikaraga mwĩganganĩte mũrĩ kũu Zayuni,
na inyuĩ mũiguaga mũrĩ agitĩre mũrĩ kĩrĩma-igũrũ gĩa Samaria;*
o inyuĩ mũrĩ igweta thĩinĩ wa rũrĩrĩ rũrĩa rũrĩ mbere ya iria ingĩ,
kũrĩa andũ a Isiraeli mathiiaga.
- 2 Thĩĩĩ Kaline mũkeyonere kuo,
ningĩ muume kuo mũthĩĩ nginya Hamathu, itũũra rĩu inene,
mũcooke mũikũrũke mũkinye Gathu kwa Afilisti.
Anga acio nĩega magakĩra mothamaki manyu meerĩ?
Bũrũri wao-rĩ, nĩ mũnene gũkĩra wanyu?
- 3 Inyuĩ mũtĩragia mũthenya wa ũũru,
na mũkareharehe wathani wa ũhinya ũkuhĩrĩrie.
- 4 Mũkomagĩra marĩrĩ magemetio na mĩguongo,
na mũgetambũrũkia itanda-inĩ cianyu.
Mũrĩaga tũgondu tũrĩa twega mũno,
na tũcaũ tũrĩa tũnoru.
- 5 Mũtiindaga mũkĩhũũra inanda cianyu cia mũgeeto o ta Daudi,
na mũgethondekera inanda ingĩ cia kũina nacio.

* **6:1** O na gũtuĩka Amosi aarathagĩra ũthamaki wa gathigathini, haha aakũũmaga mothamaki meerĩ.

- 6 Mũnyuuaga ndibei mbakũri riita,
na mũkehakaga maguta marĩa mega mũno,
no mũtiiguaga kĩa nĩ ũndũ wa mwanangĩko wa Jusufu.
7 Tondũ ũcio-rĩ, mũgaatuĩka a mbere gũtahwo;
ndĩa cianyu na gũikara mwĩtambũrũkĩtie ithire.

Jehova Nĩathũire Mwĩtũo wa Isiraeli

8 Mwathani Jehova nĩehĩtĩte akĩgwetaga we mwene, o we Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe, akoĩga atĩrĩ:

“Nĩthũire mwĩtũo wa Jakubu,
na ngamena ciĩhitho ciake iria nũmu;
nĩngarekereria itũura rĩu inene
na kĩa gĩothe kĩa thĩnĩ warĩo kũrĩ thũ.”

9 Andũ ikũmi mangĩgatigara thĩnĩ wa nyũmba ĩmwe-rĩ, o nao no magaakua. 10 Nake mũndũ wao ũrĩa wa gũcina mũrĩ ĩyo angĩũka kũmiumia nja ya nyũmba na orie mũndũ ũrĩa wĩhithĩte kuo thĩnĩ atĩrĩ, “Kũrĩ mũndũ ũngĩ ũtakuĩte mũrĩ nake?” Nake oige atĩrĩ, “Aca.” Nake acookie oige atĩrĩ, “Kira ki! Tũtikagwete rĩtwa rĩa Jehova.”

11 Nĩgũkorwo Jehova nĩathanĩte,
nake nĩagathutha nyũmba ĩrĩa nene ĩtuĩke icunjĩ,
na nyũmba ĩrĩa nini ĩtuĩke tũcunjĩ.

12 Kaĩ mbarathi ingĩhota gũteng’era nyanjara-inĩ cia mahiga?
Kũrĩ mũndũ ũngĩrĩma kuo na mũraũ wa ndegwa?

No inyuĩ mũgarũrĩte kĩhooto gĩgatuĩka ũrogi,
na matunda ma ũthingu magatuĩka ũrũrũ,

13 inyuĩ arĩa mũkenagĩra ũhootani ũrĩa ũtarĩ ho,
na mũkoigaga atĩrĩ, “Githĩ tũtĩatunyanire Karinaimu na hinya witũ
ithuĩ ene?”

14 Nĩgũkorwo Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ,
“Nĩngarahũra rũrĩrĩ rũgũũkĩrĩre, wee nyũmba ya Isiraeli,
rũrĩa rũgakũhinyĩrĩa
kuuma itoonyero rĩa Hamathu, o nginya mũkuru wa Araba.”

7

Ngigĩ, na Mwaki, na Kabirũ

1 Mwathani Jehova aanyonirie ũũ: Nĩkũhaarĩria aharagĩria mũrumbĩ ya ngigĩ thuutha wa magetha marĩa maagethagĩrwo mũthamaki, o ihinda rĩrĩa kĩmera gĩa keerĩ kĩambagĩrĩa. 2 Ciarĩkia kũrĩa tũhuti tuothe, bũrũri ũgĩthera biũ, ngĩkaya ngiuga atĩrĩ, “Mwathani Jehova, marekere! Jakubu-rĩ, angĩhonoka gĩkuũ atĩa? Nĩgũkorwo nĩ mũnini mũno!”

3 Nĩ ũndũ ũcio Jehova akĩigua tha.
Jehova akiuga atĩrĩ, “Ũndũ ũcio ndũgwĩkĩka.”

4 Ningĩ Mwathani Jehova akĩnyonia ũũ: Mwathani Jehova nĩ gwĩtia eetagia mwaki amaciirithie naguo; mwaki ũcio ũkĩniaria maaĩ ma kũrĩa kũriku mũno, na ũkĩniina bũrũri. 5 Ningĩ ngĩkaya, ngiuga atĩrĩ, “Mwathani Jehova ndagũthaita, tiga! Jakubu-rĩ, angĩhonoka gĩkuũ atĩa? Nĩgũkorwo nĩ mũnini mũno!”

6 Nĩ ũndũ ũcio Jehova akĩigua tha.
Mwathani Jehova akiuga atĩrĩ, “Ũndũ ũcio o naguo ndũgwĩkĩka.”

⁷ Ningĩ akĩnyonia ũũ: Mwathani aarũgamĩte rũthingo-inĩ rwakĩtwo na rũgathimwo wega na kabirũ nake anyiĩtĩte rũrigi rwa kabirũ na guoko.

⁸ Nake Jehova akĩnjũũria atĩrĩ, “Amosi, nĩ kĩĩ ũroona?”

Na nĩ ngĩmũcookeria atĩrĩ: “Nĩ kabirũ ndĩrona.”

Ningĩ Jehova akĩnjĩira atĩrĩ, nĩ kabirũ ndĩracuuria gatagatĩ ka andũ akwa a Isiraeli, ndigacooka kũmaiguĩra tha rĩngĩ.

⁹ “Kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru kwa Isaaka nĩgũkaniinwo, na kũndũ kũrĩa kwamũre kwa Isiraeli nĩgũkanangwo; na nĩngokĩrĩra nyũmba ya Jeroboamu na rũhiũ rwakwa rwa njora.”

Amosi na Amazia

¹⁰ Nake Amazia mũthĩnjĩri-ngai wa Betheli agĩtũmana kũrĩ Jeroboamu, mũthamaki wa Isiraeli, akĩmwĩra atĩrĩ, “Amosi nĩagũciĩrĩire agũũkĩrĩre arĩ o gũkũ thĩinĩ wa Isiraeli. Bũrũri ndũngĩhota gũkirĩrĩria ndeto ciake ciothe. ¹¹ Nĩgũkorwo Amosi aroiga atĩrĩ:

“Jeroboamu alooragwo na rũhiũ rwa njora, na ti-itherũ andũ a Isiraeli nĩmagatahwo, matwarwo kũraya na bũrũri wao.’”

¹² Ningĩ Amazia akĩira Amosi atĩrĩ, “Umagara wee muoni-maũndũ ũyũ! Cooka bũrũri wa Juda. Wĩcaragĩrie gĩa kũrĩa kuo, na ũrathage maũndũ ũrĩ kuo. ¹³ Ndũkaarathĩre ũhoru rĩngĩ gũkũ Betheli tondũ gũkũ nĩkuo kwamũrĩrwo gĩkaro kĩa mũthamaki na hekarũ ya ũthamaki.”

¹⁴ Amosi agĩcookeria Amazia atĩrĩ, “Nĩ-rĩ, ndiarĩ mũnabii kana mũrũ wa mũnabii, no ndaarĩ mũrĩithi wa mahiũ na ningĩ mũmenyereri wa mĩkũyũ.

¹⁵ No Jehova akĩnduta rũũru-inĩ rwa mahiũ akĩnjĩira atĩrĩ, ‘Thĩ ũkarathĩre andũ akwa a Isiraeli ũhoru.’ ¹⁶ Na rĩrĩ, kĩigwe ũhoru wa Jehova. Wee ũroiga atĩrĩ,

“Ndũkarathĩre Isiraeli ũndũ mũũru, na ũtĩge kũhunja maũndũ ma gũũkĩrĩra nyũmba ya Isaaka.’”

¹⁷ “Nĩ ũndũ ũcio Jehova ekuuga ũũ:

“Mũtumia waku nĩagatuĩka mũmaraya itũũra-inĩ inene, nao aanake aku na airĩtu aku makooraagwo na rũhiũ rwa njora.

Bũrũri waku ũgaathimwo na ũgayanio, na wee mwene-rĩ, ũgaakuĩra bũrũri wa andũ matooi Ngai.

Na ti-itherũ andũ a Isiraeli no nginya magaatahwo, matwarwo kũraya na bũrũri wao.’”

8

Gĩkabũ kĩa Matunda Meeru

¹ Mwathani Jehova aanyonirie ũũ: aanyonirie gĩkabũ kĩrĩ na matunda meeru. ² Nake akĩnjũũria atĩrĩ, “Amosi, nĩ kĩĩ kũ ũroona?”

Ngĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndĩrona gĩkabũ kĩrĩ na matunda meeru.”

Ningĩ Jehova akĩnjĩira atĩrĩ, “Ihinda rĩa mũthia nĩ ikinyu rĩa andũ akwa a Isiraeli; ndigacooka kũmaiguĩra tha rĩngĩ.”

³ Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ, “Mũthenya ũcio-rĩ, nyĩmbo iria ciinagwo kũu hekarũ-inĩ ikaagarũrũka ituĩke kĩrĩro. Ciimba nyingĩ mũno igaateagwo kũndũ guothe gũkirĩtwo ki!”

⁴ Iguai ũndũ ũyũ inyuĩ arĩa mũrangagĩrĩria abatari na mũkaniina athĩini a bũrũri,

⁵ mũkĩũragia atĩrĩ,

“Karũgamo ka Mweri gagaathira-rĩ,

- nĩguo twendie irio,
na Thabatũ ithire,
nĩguo twendie ngano,*
tũkĩnyiihagia ithimi,
tũkĩongagĩrĩra thogora,
na tũkĩheenanagia na ratiri itarĩ cia ma;
⁶ tũgũrage athĩni na betha,
nao arĩa abatari tũkamagũra na nyamũga igĩrĩ,
o na twendagie magira hamwe na ngano.”
- ⁷ Jehova o we ũrĩa Jakubu etĩagĩra, ehĩtĩte akoiga atĩrĩ, “Ndirĩ hĩndĩ ngariganĩrwo nĩ ciĩko ciothe iria maneeke.
- ⁸ “Githĩ bũrũri ndũkainaina nĩ ũndũ wa ũguo,
na arĩa othe matũũraga kuo macakae?
Bũrũri wothe nĩkũiyũra ũkaiyũra ta Rũũ rwa Nili,
ũhũũrane, na ũcooke ũhũũcũke
ta rũũ rwa Misiri.”
- ⁹ Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ, “Mũthenya ũcio-rĩ,
“nĩngatũma riũa rĩthũe mĩaraho,
na ndũme thĩ kũgĩe nduma mũthenya barigici.
- ¹⁰ Nĩngagarũra ciathĩ cianyu ituĩke macakaya,
na kũina kwanyu guothe gũtuĩke kĩrĩro.
Nĩngatũma inyuothe mwĩhumbe makũnia,
na ndĩmwenje mĩtwe.
Nĩngatũma ihinda rĩu rĩhaane ta hĩndĩ ya macakaya ma mwana wa
mũmwe,
naguo mũthia warĩo ũtuĩke ta mũthenya mũrũrũ.”
- ¹¹ Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ:
“Matukũ nĩmarooka, rĩrĩa ngaatũma ng’aragu bũrũri-inĩ,
na ti ng’aragu ya irio kana nyoota wa maaĩ,
no nĩ ng’aragu ya kũigua ciugo cia Jehova.
- ¹² Andũ magaatũgũgaga kuuma iria-inĩ rĩmwe nginya rĩrĩa rĩngĩ,
na morũũrage kuuma gathigathini nginya irathĩro,
magĩcaria kiugo kĩa Jehova,
no matigakĩona.
- ¹³ “Mũthenya ũcio-rĩ,
“airĩtu arĩa ciĩrorerwa na aanake arĩa marĩ hinya
nĩmakaringĩka nĩ nyoota.
- ¹⁴ Acio mehĩtaga na thoni cia Samaria,
kana makoiga atĩrĩ, ‘Ti-itherũ o ta ũrĩa ngai ĩyo yaku ĩtũũraga muoyo
wee Dani’,
o na kana makoiga atĩrĩ, ‘Ti-itherũ o ta ũrĩa ngai ĩyo ya Birishiba
ĩtũũraga muoyo’:
nĩmakaagũa,
na maticooke gũũkĩra rĩngĩ.”

9

Isiraeli Nĩgũkanangwo

- ¹ Nĩndonire Mwathani arũgamĩte kĩgongona-inĩ, nake akiuga atĩrĩ:
“Gũtha ciongo cia itugĩ,

* **8:5** Karũgamo ka Mweri o na Thabatũ ciarĩ ciathĩ nyamũre; nĩ ũndũ ũcio andũ matingĩendirie kĩndũ ihinda-inĩ rĩu.

nĩgeetha hingĩro cia nyũmba cienyenye.
 Hingĩro icio nĩigwĩre mĩtwe ya andũ othe,
 na arĩa magatigara nĩngamooraga na rūhiũ rwa njora.
 Gũtirĩ o na ũmwe ũkoora;
 gũtirĩ ũkaahonoka.
² O na mangĩkenja thĩ makinye kwa ngoma,
 guoko gwakwa no gũkaamaruta kuo.
 O na mangĩkaahaica igũrũ,
 nĩngamamarũrũkia kuuma kuo.
³ O na mangĩkehitha igũrũ rĩa kĩrĩma gĩa Karimeli,
 nĩngamaguĩma kuo ndĩmanyiite.
 O na mangĩkehitha mathĩi rungu rwa iria-rĩ,
 o nakuo nĩngatha nyoka ĩmarũme.
⁴ O na mangĩgaatwarwo ithaamĩrio nĩ thũ ciao,
 nĩngathana mooragĩrwo kuo na rūhiũ rwa njora.
 Ngamakũũrĩra maitho makwa,
 maitho ma ũũru, no ti ma wega.”

⁵ Mwathani, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
 ũrĩa ũhutagia thĩ, ĩgatweka,
 nao arĩa othe matũũraga kuo magacakaya,
 bũrũri wothe nĩkũiyũra ũiyũrĩte ta Rũũĩ rwa Nili,
 ningĩ ũkahũcũka ta rūũĩ rwa Misiri,
⁶ we ũrĩa wakaga gĩikaro gĩaake kĩa ũthamaki kĩraihi kũu igũrũ,
 na akahaanda gĩtina gĩaakĩo gũkũ thĩ,
 ũrĩa wĩtaga maaĩ ma iria rĩrĩa inene,
 na akamaitũrũra gũkũ thĩ-rĩ,
 Jehova nĩrĩo rĩitwa rĩaake.

⁷ Jehova ekuuga atĩrĩ:
 “Githĩ inyuĩ andũ a Isiraeli
 mũtihaana andũ a Kushi harĩ nĩ?
 Githĩ ti nĩ ndaarutire na ngĩambatia andũ a Isiraeli kuuma bũrũri wa
 Misiri,
 na Afilisti kuuma Kafitori,
 na Asuriata ngĩmaruta Kiri?”

⁸ “Ti-itherũ, maitho ma Mwathani Jehova
 nĩmacũthagĩrĩria makona ũthamaki ũrĩa wĩhagia.
 Nĩngawananga,
 ũthire gũkũ thĩ,
 no ndikaananga
 nyũmba ya Jakubu biũ,”
 ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

⁹ “Nĩgũkorwo nĩngathana,
 na nĩngainainia nyũmba ya Isiraeli
 gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ ciothe,
 o ta ũrĩa ngano ĩinainagio ĩrĩ gĩcungi-inĩ,
 na gũkaaga kahĩndĩ kangĩgũa thĩ.
¹⁰ Andũ arĩa othe ehia thĩinĩ wa andũ akwa
 makooraagwo na rūhiũ rwa njora,
 o arĩa othe moigaga atĩrĩ,

‘Tütingĩkorererwo nĩ mütino, kana ütütünge.’

Gũcookio kwa Isiraeli

- 11 “Mũthenya ũcio nĩngacokereria
hema ya Daudi ĩrĩa ĩgwĩte,
thondeke kũrĩa yunĩkangĩte,
na njookererie kũrĩa yanangĩtwo,
na ndĩmĩake o ta ũrĩa yatariĩ mbere,
- 12 nĩgeetha makegwatĩra matigari ma Edomu,
na ndũrĩrĩ ciothe iria ciĩtanagio na rĩitwa rĩakwa,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga,
ũrĩa ũgeeka maũndũ macio.
- 13 Jehova ekuuga atĩrĩ, “Matukũ nĩmarooka,
“rĩrĩa mũgethi agaakorererwo nĩ mũciimbi,
nake mũhaandi akorererwo nĩ mũndũ ũrĩa ũhahaga thabibũ.
Ndibei ya mũhahano ĩgaatataga kuuma irĩma-inĩ,
na ĩthererage kuuma tũrĩma-inĩ tuothe.
- 14 Nĩngacookia andũ akwa a Isiraeli arĩa maatahĩtwo,
na macokererie matũũra manene marĩa maanangĩtwo, matũũre
kuo;
ningĩ marĩme mĩgũnda ya mĩthabibũ na manyuuage ndibei yayo.
Magathondeka mĩgũnda ya irio na marĩĩage maciaro mayo.
- 15 Nĩĩ ngaahaanda Isiraeli bũrũri wao ene,
na matigacooka kũrutwo rĩngĩ bũrũri ũcio nĩ ndĩmaheete,”
ũguo nĩguo Jehova Ngai wanyu ekuuga.

OBADIA

¹ Kĩoneki kĩa Obadia.
Mwathani Jehova ekuuga ũũ ũhoru ũkoniĩ Edomu:

Nĩtũiguĩte ũhoru uumĩte kũrĩ Jehova.

Mũtũmwo nĩatũmirwo kũrĩ ndũrĩrĩ oige atĩrĩ,
“Arahũkai, tũthiĩ tũmũũkĩrĩre, tũrũe nake”:

² “Atĩrĩrĩ, nĩngakũnyiihia maitho-inĩ ma ndũrĩrĩ;
nawe nĩũkameneka biũ.

³ Mwitĩio wa ngoro yaku nĩũkũheeneticie,
wee ũtũũraga kũu ngurunga-inĩ cia mahiga,
na ũgathondeka gĩkaro gĩaku kũrĩa gũtũũgĩru,
o wee wĩiraga na ngoro atĩrĩ,

‘Nũũ ũngĩhota kũũharũrũkia andehe nginya thĩ?’

⁴ O na ũngĩkorwo ũmbũkaga na igũrũ ta nderi,
na ũgaaka gĩtara gĩaku o kũu njata irĩ,
nĩngakũharũrũkia thĩ ngũrute kuo,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

⁵ “Ũngĩkorwo nĩ aici,
o na kana ũkorwo nĩ atunyani ũtukũ-rĩ,
kaĩ mwanangĩko nĩũgwetereire-ĩ!

Githĩ matingĩiya o nginya maiganie?

Atui a thabibũ mangĩũka gwaku-rĩ,
githĩ to matigie tũthabibũ tũnini tũngĩhaarwo?

⁶ No kaĩ Esaũ nĩakongũrũrio-ĩ,
nakĩo kĩgĩina gĩake kĩrĩa kĩhithe gĩgĩtahwo-ĩ!

⁷ Andũ othe arĩa mũgwatanagĩra nao nĩmagakũingata nginya mũhaka-
inĩ;
arata aku nĩmagakũheenia na magũtoorie;
arĩa marĩaga irio ciaku nĩmagakũigĩra mũtego,
no wee ndũkamenya.”

⁸ Jehova ekuuga atĩrĩ,
“Githĩ mũthenya ũcio ndikaananga andũ arĩa oogĩ a Edomu,
na nyanange andũ arĩa marĩ ũmenyo kũu irĩma-inĩ cia Esaũ?

⁹ Atĩrĩrĩ, wee Temani,* njamba ciaku cia ita nĩikaamaka,
na andũ othe arĩa matũũraga irĩma-inĩ cia Esaũ
mooragwo, maniinwo.

¹⁰ Nĩ ũndũ wa ngũĩ ya gũũkĩrĩra mũrũ wa nyũkwa Jakubu,
nĩũgaconorithio;
nĩũkaniinwo nginya tene.

¹¹ Mũthenya ũrĩa wamũtiganĩirie,
rĩrĩa andũ a kũngĩ maatahire ũtonga wake,
nao ageni magĩtoonyera ihingo-inĩ ciake,
na magĩcuukĩra Jerusalemu mĩtĩ-rĩ,
we watariĩ o ta ũmwe wao.

¹² No wee ndũngĩanyararire mũrũ wa nyũkwa

* **1:9** Rĩitwa Temani nĩ kuuga Edomu guothe, na rĩgĩtaũrwo nĩ kuuga “Gũthini.”

mũthenya wake wa mûtino,
 kana ũkenerere andũ a Juda
 mũthenya ũrĩa maaniinagwo,
 o na kana wĩtĩe mũno
 mũthenya ũrĩa maarĩ na thĩna.

13 Wee ndũngĩatuĩkanĩirie ihingo-inĩ cia andũ akwa
 mũthenya wao wa mwanangĩko,
 kana ũmanyarare hĩndĩ ĩrĩa maarĩ na mũnyarirĩko
 mũthenya wao wa kwanangwo,
 kana ũtahe ũtonga wao
 mũthenya ũcio wa mwanangĩko.

14 Wee ndwagĩrĩrwo kũmooheria magomano-inĩ ma njĩra
 nĩguo ũũrage arĩa mooraga,
 kana ũneane matigari mao
 mũthenya ũcio maarĩ na thĩna.

15 “Mũthenya wa Jehova ũrĩ hakuhĩ
 gũkinyĩra ndũrĩrĩ ciothe.

O ũrĩa wĩkĩte, noguo nawe ũgeekwo;
 ciiko ciaku nĩigagũcookerera.

16 O ta ũrĩa inyuĩ mwanyuĩrĩire gĩkombe gĩakwa kĩa iherithia kũu kĩrĩma-
 inĩ gĩakwa gĩtheru-rĩ,
 ũguo noguo ndũrĩrĩ ciothe igaakĩnyuĩra itegũtigithĩria.

Ikaanyua ikĩhũhũte,
 ininũkio, nacio ihaane ta itarĩ ciakorwo kuo.

17 No rĩrĩ, kũu Kĩrĩma-inĩ gĩa Zayuni nĩgũgakorwo na ũhonokio;
 nakĩo kĩrĩma kũu gĩgaakorwo kĩrĩ gĩtheru,
 nayo nyũmba ya Jakubu
 nĩkegwatĩra igai rĩayo.

18 Nyũmba ya Jakubu ĩgaatuĩka ta mwaki,
 nayo nyũmba ya Jusufu ĩtuĩke ta rũrĩrĩmbĩ;
 nayo nyũmba ya Esaũ ĩgaatuĩka ta maragara ma mahuti,
 na nĩmakamĩmundia mwaki, ũmĩniine biũ.
 Gũtirĩ mũndũ ũgaatigara
 wa kuuma nyũmba ya Esaũ.”
 Jehova nĩwe uugĩte ũguo.

19 Andũ a Negevu nĩmagaikara
 irĩma-inĩ cia Esaũ,
 nao andũ arĩa maikaraga magũrũ-inĩ ma tũrĩma
 megwatĩre bũrũri wa Afilisti.

Nĩmagaikara mĩgũnda-inĩ ya Efiraimu, na ya Samaria,
 nake Benjamini egwatĩre Gileadi.

20 Gĩkundi kĩrĩa gĩatahĩtwo kĩa andũ a Isiraeli kĩrĩa kĩrĩ kũu Kaanani,
 gĩkeegwatĩra bũrũri ũcio o nginya Zarefathu;†
 nao andũ arĩa maatahirwo kuuma Jerusalemu, acio marĩ kũu Sefaradi,
 nĩo makegwatĩra matũũra ma Negevu.

21 Andũ a kũhonokania nĩmakambata Kĩrĩma-inĩ gĩa Zayuni
 nĩguo maathanage kũu irĩma-inĩ cia Esaũ.
 Naguo ũthamaki ũgaatuĩka wa Jehova.

† 1:20 Zarefathu gwĩciiragĩrio nokuo Sefaradi, itũũra rĩa Asia Nini.

JONA

Jona Kũũrĩra Jehova

¹ Na rĩrĩ, ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyakinyĩire Jona mũrũ wa Amitai, akĩrwo atĩrĩ: ² “Ūkĩra, ũthĩ itũũra rĩrĩa inene rĩa Nineve,* na ũrĩhunjĩrie ũkĩrĩkaanagia, nĩgũkorwo waganu warĩo nĩwambatĩte ũgakinya o harĩ nĩ.”

³ No Jona agĩũkĩra nĩguo orĩre Jehova, akĩerekera Tarishishi. Agĩkũrũka nginya Jopa na agĩkorerera marikabu yathiiaga Tarishishi. Aarĩkia kũrĩha thogora wa rũgendo, akĩngĩra marikabu nĩguo athĩ Tarishishi, orĩre Jehova.

⁴ No rĩrĩ, Jehova akĩrehe rũhuho rũnene kũu iria-inĩ, gũkĩgĩa kĩhuhũkanio kĩnene mũno, hakuhĩ marikabu ĩyo yunĩkange. ⁵ Atwari ayo othe makĩmaka na o mũndũ agĩkaĩra ngai yake; magĩcooka magĩikia mĩrigo iria-inĩ, nĩgeetha marikabu ĩhũthe.

No Jona nĩaikũrũkĩte kũu marikabu thĩnĩ, na agakoma toro mũnene. ⁶ Tondũ ũcio mũnene wa marikabu agĩthĩ harĩ we, akĩmũũria atĩrĩ, “Wee ũngĩhota gũkoma atĩa? Ūkĩra ũkaĩre ngai yaku! No gũkorwo yahota gũtũigua twage gũthira.”

⁷ Ningĩ atwari a marikabu makĩirana atĩrĩ, “Ūkai tũcuuke mĩtĩ nĩguo tũmenye nũ ũrehete mũtino ũyũ.” Magĩcuuka mĩtĩ nago mũtĩ ũkĩgwĩra Jona.

⁸ Nĩ ũndũ ũcio, makĩmũũria atĩrĩ, “Ta twĩre, nũ ũtũmĩte thĩina ũyũ wothe ũtũkore? Wee-rĩ, ũrutaga wĩra ũrĩkũ? Uumĩte kũ? Wĩ wa bũrũri ũrĩkũ? Wĩ wa rũrĩrĩ rũrĩkũ?”

⁹ Nake Jona akĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩ ndĩ Mũhibirania na ndĩ mũhooi Jehova, Ngai wa igũrũ, ũrĩa wombire iria na thĩ nyũmũ.”

¹⁰ ũndũ ũcio ũkĩmEEKĩra guoya, makĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ atĩa wĩkĩte?” (Nĩmamenyete atĩ nĩ kũũra ooragĩra Jehova, tondũ nĩameerĩte ũguo.)

¹¹ Narĩo iria rĩgĩkĩrĩrĩria kũhuhũkania. Nĩ ũndũ ũcio makĩmũũria atĩrĩ, “Ūkwenda tũgwĩke atĩa nĩgeetha tũhoorererwo nĩ iria?”

¹² Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Njoyai mũnjikie iria-inĩ na nĩrĩkũhoorera. Nĩ nĩnjũũ atĩ nĩ mahĩtia makwa matũmĩte kĩhuhũkanio gĩkĩ kĩnene kĩmũkore.”

¹³ No andũ acio makĩrũtanĩria mũno gũcookia marikabu yao hũgũrũrũ-inĩ cia iria. No makĩremwo, nĩgũkorwo iria nĩrĩakĩrĩrĩrie kũhuhũkania makĩria ma ũrĩa rĩarĩ mbere. ¹⁴ Nao magĩkaĩra Jehova makiuga atĩrĩ, “Twagũthaiha Wee Jehova, ndũkareke tũkue nĩ ũndũ wa muoyo wa mũndũ ũyũ. Ndũgatũcookererie mahĩtia ma kũũraga mũndũ ũtehĩtie, nĩgũkorwo Wee Jehova, wĩkĩte ũrĩa wonete arĩ wega.” ¹⁵ Makĩoya Jona makĩmũikia iria-inĩ, narĩo iria rĩu rĩahurutanaga rĩkĩhoorera. ¹⁶ Mona ũguo andũ acio magĩitĩgĩra Jehova mũno; na makĩrutĩra Jehova igongona, na makĩhĩta mĩhĩtwa mbere yake.

¹⁷ Nake Jehova agĩathĩrĩria thamaki nene mũno ĩmerie Jona, nake Jona agĩikara nda ya thamaki ĩyo matukũ matatũ, mũthenya na ũtukũ.

* **1:2** Itũũra rĩa Nineve rĩakĩrwo nĩ Nimurodi (Kĩam 10:11), na rĩgĩtuuo itũũra inene rĩa Ashuri nĩ Senakeribu.

2

Ihooya rĩa Jona

¹ Na rĩrĩ, Jona arĩ kũu nda ya thamaki ñyo nene mũno akĩhooya Jehova Ngai wake. ² Akiuga atĩrĩ:

“Ndakaĩire Jehova ndĩ mũnyamaro-inĩ,
nake akĩnjĩtĩka.

Ngĩhooya ũteithio ndĩ o kũu mbĩrĩra-inĩ kũrĩa kũriku,
nawe ũkĩigua gũkaya gwakwa.

³ Wee wathinĩkanirie nginya kũrĩa kũriku,
o gatagatĩ ka iria rĩrĩa inene,
naguo mũiyũro wa maaĩ ũgĩthiũrũrũkĩria;

makũmbĩ maku mothe
na ndiihũ cia maaĩ ikĩhubanĩria.

⁴ Ngiuga atĩrĩ, ‘Ndĩ mũingate,
ngeherio maitho-inĩ maku;

no rĩrĩ, nĩngerorera
hekarũ yaku theru hĩndĩ ñngĩ.’

⁵ Maaĩ macio maandigiicĩirie makenda kũnjũraga,
nakuo kũu kũriku gũgaathiũrũrũkĩria;
riya rĩa iria-inĩ rĩeohereire mũtwe wakwa.

⁶ Ngĩrikĩra o nginya itina-inĩ cia irĩma;
thĩ ya kũu rungu ñkĩhingĩrĩria nginya tene.

No Wee Jehova, Ngai wakwa,
nĩwarutire muoyo wakwa kuuma irima rĩu.

⁷ “Hĩndĩ irĩa muoyo wakwa wathiraga,
nĩndakũririkanire Wee Jehova,
namo mahooya makwa magĩkinya o harĩwe,
o thĩinĩ wa hekarũ yaku theru.

⁸ “Andũ arĩa mahooyaga mĩhianano ya tũhũ,
nĩmoragĩrwo nĩ ũtugi ũrĩa ũngĩkorwo ũrĩ wao.

⁹ No niĩ-rĩ, ndĩrĩkũrutagĩra igongona
ngĩinaga rwĩmbo rwa gũcookia ngaatho.
Nĩngahingia mĩhĩtwa yakwa irĩa niĩ ndanehĩta.

Ũhonokio uumaga kũrĩ Jehova.”

¹⁰ Nake Jehova agĩatha thamaki ñyo nene, nayo ñgĩtahĩka Jona thĩ nyũmũ.

3

Jona Gũthĩ Nineve

¹ Nĩngĩ ndũmĩrĩri ya Jehova ñgĩkinyĩra Jona hĩndĩ ya keerĩ, akĩrwo atĩrĩ:

² “Ũkĩra, ũthĩ itũũra rĩrĩa inene rĩa Nineve, na ũrĩhunjĩrie ũhoru ũrĩa ngũkwĩra.”

³ Nake Jona agĩathĩkĩra ndũmĩrĩri ya Jehova, agĩthĩ Nineve. Na rĩrĩ, Nineve rĩarĩ itũũra inene na rĩa bata mũno. Kũrĩthiũrũrũka rĩothe kũngĩaninire mĩthenya ñtatũ. ⁴ Mũthenya wa mbere Jona akĩambĩrĩria gũtoonya itũũra rĩu. Akĩanĩrĩra, akiuga atĩrĩ, “Gwatigia mĩthenya mĩrongo ñna Nineve kũharaganio.” ⁵ Nao andũ a Nineve magĩtĩkia Ngai. Makĩanĩrĩra kũgĩe na ihinda rĩa kwĩhinga kũrĩa irio, nao othe makĩhumba nguo cia makũnia, kuuma ũrĩa mũnene mũno o nginya ũrĩa mũnini mũno.

⁶ Hĩndĩ ĩrĩa mũthamaki wa kũu Nineve aakinyĩrwo nĩ ũhoru ũcio-rĩ, agĩũkĩra akiuma gĩtĩ-inĩ gĩake kĩa ũnene, akĩruta nguo ciake cia ũthamaki, akĩhumba nguo ya ikũnia, na agĩkara thĩ rũkũngũ-inĩ.*

⁷ Ningĩ akĩanĩrĩrithia ũhoru ũyũ kũu Nineve:

“Kuumana na uuge wa mũthamaki na andũ ake arĩa marĩ igweta:

“Mũtikareke mũndũ o wothe, kana nyamũ cia rũũru rwa ng’ombe kana rwa mbũri, irũme kĩndũ; itikarekwo irĩe kana inyue. ⁸ No rĩrĩ, andũ nĩmehumbe nguo cia makũnia o nacio nyamũ nĩhumbwo makũnia. O mũndũ nĩakaĩre Ngai narua. Andũ nĩmatige mũthĩire yao mũũru na ngũĩ ciao. ⁹ Nũũ ũngĩmenya kana Ngai aahota kwĩricũkwo, aigue tha atigane na marakara make mahiũ nĩgeetha tũtikaniinwo.”

¹⁰ Hĩndĩ ĩrĩa Ngai onire ũrĩa meekire, na ũrĩa maagarũrũkĩte magatiga mũthĩire yao mũũru-rĩ, akĩmaiguĩra tha akĩaga kũmaniina ta ũrĩa oigĩte nĩekũmaniina.

4

Jona Kũrakario nĩ Tha cia Jehova

¹ No rĩrĩ, Jona nĩaiguire ũũru mũno na akĩrakara. ² Akĩhooya Jehova, akiuga atĩrĩ, “Wee Jehova-rĩ, githĩ ũũ toguo ndoigĩte itoimĩte mũciĩ? Nĩkĩo ndaahiũhaga kũũrĩra Tarishishi. Nĩndoĩ atĩ wee wĩ Mũrungu mũtugi na ũrĩ tha, na ndũhiũhaga kũrakara, na ũiyũrĩtwo nĩ wendani, Ngai ũiguaga tha akericũkwo akaaga gwĩka ũũru. ³ No rĩrĩ, Wee Jehova, ndagũthaita ũndute muoyo; nĩgũkorwo nĩ kwagĩrĩire ngue, gũkĩra ndũũre muoyo.”

⁴ No Jehova akĩmũuria atĩrĩ, “Ūrĩ na kĩhooto o na kĩrĩkũ gĩa gũtũma ũrakare?”

⁵ Jona akiuma kũu, agĩthĩ agĩkara thĩ handũ mwena wa irathĩro wa itũũra rĩu inene. Akĩakĩra gĩthũnũ hau, agĩkara kĩrũru-inĩ gĩakĩo, agĩeterera one ũrĩa itũũra rĩu inene rĩgwĩkwo. ⁶ Nake Jehova Ngai akĩrehe rũũngũ na agĩtũma rũtambe igũrũ rĩa hau Jona aarĩ, nĩguo rũmũhe kĩrũru, kĩmũhumbĩre atige gũthĩnĩka. Nake Jona agĩkenera rũũngũ rũu mũno. ⁷ No rĩrĩ, kwarooka gũkĩa mũthenya ũyũ ũngĩ, Ngai akĩrehe kĩgunyũ gĩkĩrĩa rũũngũ rũu, nĩ ũndũ ũcio rũkĩhooha. ⁸ Hĩndĩ ĩrĩa riũa rĩrathire, Ngai akĩrehithia rũhuho ruumĩte na irathĩro rũrĩ na ũrugarĩ mũnene, narĩo riũa rĩgĩcina Jona mũtwe, o nginya akĩringĩka. Akĩrĩrĩria gũkua, akiuga atĩrĩ, “Nĩ wega ngue gũkĩra ndũũre muoyo.”

⁹ Nake Ngai akĩũria Jona atĩrĩ, “Ūrĩ na kĩhooto gĩa kũrakara nĩ ũndũ wa rũũngũ rũu?”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Ĩĩ, ndĩ nakĩo; ndakarĩte o ũndũ ingĩkua.”

¹⁰ No Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Wee-rĩ, ũraiguĩra rũũngũ rũrũ tha, o na harĩa ũtarũrutĩre wĩra kana ũgatũma rũkũre. Rũrakũrire na ũtukũ ũmwe, na rũrathira na ũtukũ ũmwe. ¹¹ No Nineve nĩ kũrĩ na andũ makĩria ma ngiri igana rĩa mĩrongo ĩrĩ arĩa matangĩkũũrana guoko kwa ũrĩo kana guoko kwa ũmotho, o na ningĩ rĩrĩ na mahiũ maingĩ. Githĩ o na nĩ ndiagĩrĩrwo nĩkũiguĩra tha itũũra rĩu inene?”

* **3:6** Kwĩhinga kũrĩa irio, na kwĩhumba nguo cia makũnia, o na kwĩhurĩria mũhu ciothe ciarĩ njĩra cia kwĩnyihia na kũhera.

MIKA

¹ Īno n̄yo ndũmĩrĩri ya Jehova ĩrĩa yakinyĩrĩire Mika* ũrĩa warĩ wa itũũra rĩa Moreshethu, ĩkoniĩ Samaria na Jerusalemu, hĩndĩ ya ũthamaki wa Jothamu, na wa Ahazu, na wa Hezekia, athamaki a Juda.

² Atĩrĩrĩ, ta thikĩrĩriai inyuĩ andũ aya inyuothe;
o nawe thĩ ta igua, na arĩa othe matũũraga kuo,
nĩgeetha Mwathani Jehova arute ũira wa kũmũũkĩrĩra,
o we Mwathani arĩ thĩinĩ wa hekarũ yake theru.

Ituĩro rĩa Gũũkĩrĩra Samaria na Jerusalemu

³ Atĩrĩrĩ! Jehova nĩarooka oimĩte gĩikaro gĩake;
araikũrũka arangĩrĩrie kũrĩa gũtũũgĩru gũkũ thĩ.

⁴ Irĩma itwekaga irĩ rungu rwake,
nayo mĩkuru ĩgaatũkana;
itwekaga ta mũhũra ũrĩ mwaki-inĩ,
igaikũrũka ta maaĩ maikũrũkĩte na ihenya kĩgaragaro-inĩ.

⁵ Ũndũ ũyũ wonekete nĩ ũndũ wa ũremi wa Jakubu,
na nĩ ũndũ wa mehia ma nyũmba ya Isiraeli.

Ũremi wa Jakubu-rĩ, nĩ ũrĩkũ?
Githĩ ti Samaria?
Kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru kwa Juda-rĩ, nĩ kũ?
Githĩ ti Jerusalemu?

⁶ “Nĩ ũndũ ũcio, ngaatua Samaria hĩba ya mahiga,
gũtuĩke kũndũ gwa kũhaandagwo mĩthabibũ.
Nĩngaita mahiga marĩo mũkuru-inĩ
na thikũrie mĩthingi yarĩo.

⁷ Mĩhianano yarĩo yotho nĩkoinangwo icunjĩ;
nacio iheo ciothe cia hekarũ yarĩo icinwo na mwaki.
Nĩngananga mĩhianano yotho yarĩo.
Tondũ rĩonganirie iheo ciarĩo kuuma mũcaara wa ũmaraya,
na igaatũmĩrwo rĩngĩ irĩ mũcaara wa kũrĩha maraya.”

Maithori na Kĩrĩro

⁸ Tondũ ũcio-rĩ, ngũrĩra na ngĩrĩke,
na thĩ ndĩ magũrũ matheri na ndĩ njaga.
Ngũgĩrĩka o ta mbwe,
na ndĩre ta ndundu.

⁹ Nĩgũkorwo kĩronda kĩarĩo gĩtingĩhona;
gĩũkĩte gĩgakinya Juda.
Nĩgĩkinyĩte o kĩhingo-inĩ kĩa andũ akwa,
gĩgakinya Jerusalemu kuo kwene.

¹⁰ Mũtikaheane ũhoru ũcio kũu Gathu,
mũtikarĩre o na hanini.
Nĩngĩ kũu Bethi-Ofara
mwĩgaragarieĩ rũkũngũ-inĩ.

¹¹ Inyuĩ andũ arĩa mũtũũraga Shafiri,
thĩĩ mũrĩ njaga na mũconokete.
Andũ arĩa matũũraga Zaanani

* 1:1 Rĩitwa Mika rĩngĩtaũrwo nĩ kuuga “Nũũ ũhaana ta Jehova”.

matingiuma itũũra rĩao.
 Narĩo itũũra rĩa Bethi-Ezeli no gũcaaya rĩracaaya,
 itũũra rĩu rĩtingĩhota gũkũgitĩra.
 12 Andũ arĩa matũũraga Marothu-rĩ,
 menyogondaga nĩ ruo, o metereire ũteithio,
 nĩ ũndũ mwanangĩko ũikũrũkĩte kuuma kũrĩ Jehova,
 ũgakinya o kĩhingo-inĩ kĩa Jerusalemu.
 13 Inyuĩ mũtũũraga Lakishi,†
 ngaari cianyu cia ita ciohererei mbarathi.
 Nĩ inyuĩ mwatoonyirie Mwarĩ wa Zayuni mehia-inĩ,
 nĩgũkorwo ũremi wa Isiraeli woimanire na inyuĩ.
 14 Nĩ ũndũ ũcio nĩmũkahe Moreshethu-Gathu
 iheo cia kuuganĩra ũhoru.
 Itũũra rĩa Akizibu no rĩa kũheenereria
 athamaki a Isiraeli.
 15 Inyuĩ mũtũũraga Maresha
 nĩngamũrehithĩria mũndũ wa kũmũũkĩrĩra, amũtoorie.
 Ũrĩa we ũrĩ Riiri wa Isiraeli
 nĩagooka Adulamu.
 16 Enjwoi mĩtwe mũcakaĩre
 ciana cianyu iria mũkenagĩra;
 mwĩenjei kĩhara mũhaane ta nderi,
 nĩgũkorwo ciana icio cianyu nĩigatahwo.

2

Mĩbango ya Mũndũ na Mĩbango ya Ngai

1 Kaĩ andũ arĩa mathugundaga waganu,
 o acio meciiragia maũndũ mooru marĩ ũrĩrĩ, marĩ na haaro-ĩ!
 Rũciinĩ gwakĩa mekaga o ũguo,
 tondũ hinya wa gwĩka ũguo marĩ naguo.
 2 Macumĩkagĩra mĩgũnda makamĩtunyana,
 na makeerirĩria nyũmba magacioya na hinya.
 Maheenagia mũndũ makamũtunya mũciĩ wake,
 makaheenia mũndũ wao, makamũtunya igai rĩake.
 3 Nĩ ũndũ ũcio, Jehova ekuuga atĩrĩ:
 “Nĩndĩrathugunda mwanangĩko wa gũũkĩrĩra andũ aya,
 ũrĩa mũtakahota kwĩhonokia.
 Mũtigacooka gũthiiaga na mwĩtĩo,
 nĩgũkorwo ihinda rĩu nĩ rĩa mũtino.
 4 Mũthenya ũcio andũ nĩmakamũthekerera;
 na mamũnyũrũrie na rwĩmbo rũrũ rwa kĩrĩro, maine atĩrĩ,
 ‘Tũrĩ anange biũ;
 indo cia andũ akwa nĩngayane.
 Nĩacieheretie kuuma kũrĩ nĩ!
 Aragaya mĩgũnda iitũ kũrĩ andũ arĩa matũkunyanagĩra.’ ”
 5 Nĩ ũndũ mũtigakorwo na mũndũ o na ũmwe kĩũngano-inĩ kĩa Jehova
 wa kũgaya ithaka na ũndũ wa gũcicuukĩra mĩtĩ.

Anabii a Maheeni

6 Anabii ao moigaga atĩrĩ, “Mũtikarathe ũhoru.

† 1:13 Lakishi rĩarĩ itũũra rĩmwe rĩa marĩa manene mũno ma Juda.

Tigagai kūratha ūhoro ūkoniĩ maũndũ maya;
gĩconoko gītigatũkinyĩrĩra.”

⁷ Ningĩ nĩ kwagĩrĩire kũũranagio atĩrĩ,
wee nyũmba ya Jakubu:

“Kaĩ Roho wa Jehova arĩ mũrakaru?
We no eke maũndũ ta macio?”

“Githĩ ciugo ciakwa itigunaga
mũndũ ūrĩa ūthiiaaga na mĩthiire mĩrũngĩrĩru?

⁸ Ica-ikuhĩ-rĩ, andũ akwa maarahũkĩte magatuĩka ta thũ.
Mũtunyaga andũ arĩa mahooreire nguo ciao cia goro,
mũgatunya ehĩtũkĩri arĩa marahĩtũka matekũmaka,
o acio matakoragwo na meciiria ma mbaara na inyuĩ.

⁹ Mũingataga andũ-a-nja a andũ akwa
kuuma mĩciĩ yao ĩrĩa mĩega.

Mũgatunya ciana ciao
kĩrathimo gĩakwa nginya tene.

¹⁰ Ūkĩrai mũthiĩ, mwehere!
Nĩgũkorwo gĩikaro gĩkĩ ti kĩo kĩhurũko kĩanyu,
tondũ nĩgĩthaahie,
kĩanangĩtwo ūndũ gĩtangĩcookererio.

¹¹ Mũndũ wa maheeni na ūtaaragia ma angĩũka oige atĩrĩ,
‘Ndaamũrathĩra gũkorwo na ndibei na njoohi nyingĩ,’
ũcio nĩwe ūngĩtĩkĩrĩka nĩ andũ aya!

Ūhonokio Kwĩranĩrwo

¹² “Atĩrĩrĩ, inyuĩ andũ a Jakubu,
ti-itherũ nĩngamũcookanĩrĩria, inyuothe,
o na inyuĩ matigari ma Isiraeli nĩngamũrehe hamwe.
Ngamarehe hamwe ta ng’ondũ irĩ kiugũ,
matuĩke ta rũũru rwa mbũri rũrĩ ūrĩithio-inĩ waruo;
nakĩo kĩrĩndĩ kĩa andũ kiyũre kuo.

¹³ Mũhingũri njĩra, nĩakambata arĩ mbere yao;
nao nĩmakamomora kĩhingo moime nja.
Mũthamaki wao nĩakoimagara arĩ mbere yao,
Jehova amatongoretie.”

3

Atongoria na Anabii Gũkũũmwo

¹ Ningĩ ngiuga atĩrĩ,
“Ta iguai, inyuĩ atongoria a Jakubu,
o inyuĩ aathani a nyũmba ya Isiraeli.
Githĩ mũtiagĩrĩrwo nĩkũmenya ūhoro wa gũtuanĩra ciira na kĩhotoo.

² No inyuĩ mũthũire maũndũ mega no mũkenda marĩa mooru;
inyuĩ mũnũraga andũ akwa ikonde,
na mũgathoora nyama mahĩndĩ-inĩ mao.

³ Inyuĩ mũrĩĩaga nyama cia mĩrĩrĩ ya andũ akwa,
mũkamonũra ikonde
na mũkoinanga mahĩndĩ mao tũcunjĩ;

O inyuĩ mũmatinangagia ta nyama cia gũkarangwo na rũgĩo,
o na ta nyama cia gũtherũkio na nyũngũ.”

⁴ Hĩndĩ ĩyo magaakaĩra Jehova,

nowe ndakamacookeria.
 Hĩndĩ ĩyo nĩakahitha ũthiũ wake kuuma kũrĩ o,
 tondũ wa ũũru ũrĩa mekĩte.
⁵ Jehova ekuuga atĩrĩ,
 “Ha ũhoru wa anabii acio
 mahĩthagia andũ akwa,
 mũndũ aamahe irio,
 maanagĩrĩa makiugaga ‘thayũ,’
 no angĩmama irio,
 makahaarĩria mbaara ya kũmũũkĩrĩa.
⁶ Tondũ ũcio, ũtukũ nĩũkamũhubanĩria,
 mwage kuona cioneki,
 mũhubanĩrio nĩ nduma mwage ũguũrio.
 Riũa nĩrĩgathũra anabii,
 naguo mũthenya ũmatuĩkĩre nduma.
⁷ Ooni-maũndũ nĩmagaconoka,
 nao aragũri maconorithio.
 Othe nĩmakahumbĩra mothiũ mao,
 tondũ gũtirĩ ũhoru magaacookerio nĩ Ngai.”

⁸ No hakwa-rĩ, nĩ njiyũrĩtwo nĩ hinya,
 na ngaiyũrwo nĩ Roho wa Jehova,
 o na ngaiyũrwo nĩ kĩhooto na ũhoti,
 nĩguo nyumbũrĩre Jakubu ũremi wake,
 na nyumbũrĩre Isiraeli mehia make.
⁹ Ta thikĩrĩriai, inyuĩ atongoria a nyũmba ya Jakubu,
 o inyuĩ aathani a nyũmba ya Isiraeli,
 inyuĩ mũmenaga kĩhooto,
 na mũkoogomia maũndũ marĩa ma ma;
¹⁰ inyuĩ mwakaga Zayuni na ũiti wa thakame,
 na mũgaaka Jerusalemu na waganu.
¹¹ Atongoria akuo matuaga ciira maahakwo,
 athĩnjĩri-Ngai akuo marutanaga maarĩhwo,
 na anabii akuo marathaga mohoro maheo mbeeca.
 No rĩrĩ, megiritanagia na Jehova makoiga atĩrĩ,
 “Githĩ Jehova ndakĩrĩ gatagatĩ-inĩ gaitũ?
 Gũtirĩ ũũru ũngĩtũkora.”
¹² Nĩ tondũ wanyu-rĩ,
 Zayuni gũgaaciimbwo ta mũgũnda,
 Jerusalemu gũtuĩke hĩba ya mahiga,
 nakĩo kĩrĩma kĩrĩa gĩakĩtwo hekarũ
 gĩtuĩke kĩhumbu kĩmereirwo nĩ ihinga.

4

Kĩrĩma kĩa Jehova

¹ Matukũ-inĩ ma kũrigĩrĩria,
 kĩrĩma kĩrĩa kĩa hekarũ ya Jehova nĩgĩkahaandwo
 kĩrĩ kĩo kĩnene gatagatĩ ka irĩma iria ingĩ;
 nĩgĩkambarario igũrũ rĩa tũrĩma tũrĩa tũngĩ,
 nao andũ a ndũrĩrĩ nĩkuo magaathiiaga.
² Ndũrĩrĩ nyingĩ igaathiĩ kuo, ikiugaga atĩrĩ,
 “Ũkai twambate tũthiĩ kĩrĩma-inĩ kĩa Jehova,

tũthĩ nyũmba ya Ngai wa Jakubu.
 Nĩagatũruta ũhoro wa mũthiire yake,
 nĩgeetha tũgeragĩre njĩra ciake.”
 Nĩgũkorwo Zayuni nĩgũkoima ũtaarani,
 nakuo Jerusalemu kuume ndũmĩrĩri ya Jehova.
³ Nĩagatuithania ndũrĩrĩ nyingĩ ciira,
 nacio ndũrĩrĩ iria irĩ hinya cia kuuma kũraya aciiguithanie.
 Magaatura hiũ ciao cia njora ituĩke hiũ cia mũraũ,
 namo matimũ mao maturwo hiũ cia gũceeha mũtĩ.
 Gũtirĩ rũrĩrĩ rũgaacooka kũrũa na rũrĩa rũngĩ na hiũ cia njora,
 kana rũcooke kwĩruta ũhoro wa mbaara rĩngĩ.
⁴ O mũndũ agaikaraga gĩtina-inĩ kĩa mũthabibũ wake
 na aikarage gĩtina-inĩ kĩa mũkũyũ wake,
 na gũtirĩ mũndũ ũkaamamakia,
 nĩgũkorwo ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe oigĩte.
⁵ Andũ a ndũrĩrĩ ciothe no marũmĩrĩre
 kĩrĩra kĩa ngai ciao;
 no ithuĩ tũrĩrũmagĩrĩra kĩrĩra kĩa Jehova Ngai witũ
 nginya tene na tene.

Mũbango wa Jehova

⁶ Jehova ekuuga atĩrĩ:
 “Mũthenya ũcio-rĩ,
 nĩngacookanĩrĩria ithua;
 na nĩngacookanĩrĩria arĩa matahĩtwo,
 o na arĩa nyariirithĩtie.
⁷ Ithua nĩngacitua matigari,
 na arĩa maingatĩtwo ndĩmatue rũrĩrĩ rũrĩ hinya.
 Jehova nĩwe ũkamaathaga arĩ Kĩrĩma-inĩ gĩa Zayuni,
 kuuma mũthenya ũcio nginya tene.
⁸ Ha ũhoro waku, wee mũthiringo ũyũ mũraihi na igũrũ
 wa kũrangĩra rũũru rwa mbũri,
 o wee kĩihitho kĩrũmu kĩa Mwarĩ wa Zayuni-rĩ,
 wathani ũrĩa warĩ naguo mbere nĩũgagũcookerera;
 naguo ũthamaki wa Mwarĩ wa Jerusalemu ũmũcookerere.”
⁹ Atĩrĩrĩ, nĩkĩ kĩratũma ũrĩre wanĩrĩre,
 kaĩ ũtarĩ na mũthamaki?
 Kaĩ ũkuĩrĩrwo nĩ mũkũhei kĩrĩra,
 tondũ wanyĩtwo nĩ ruo rũhaana ta rwa mũndũ-wa-nja akĩrũmwo?
¹⁰ Wĩnyogonde nĩ ruo, wee Mwarĩ wa Zayuni,
 o ta mũndũ-wa-nja akĩrũmwo,
 nĩgũkorwo rĩu no nginya uume itũũra inene
 ũgaikare nja werũ-inĩ.
 Nĩũgathiĩ Babuloni;
 kũu nĩkuo ũkaahonokerio.
 Kũu nĩkuo Jehova agaagũkũura
 kuuma guoko-inĩ gwa thũ ciaku.
¹¹ No rĩrĩ, ndũrĩrĩ nyingĩ
 nĩicookanĩrĩre, igũũkĩrĩre.
 Iroiga atĩrĩ, “Rekei anyĩtwo nĩ thaahu,
 rekei maito maitũ mathekerere Zayuni!”

12 No cio itingĩmenya meciiria ma Jehova;
o na itiũĩ mũbango wake,
o we ũrĩa ũcicookanagĩrĩria
ta itĩia cia ngano kihũrĩro-inĩ.

13 “Arahũka, wee Mwarĩ wa Zayuni, ũhũũre ngano ĩyo,
nĩgũkorwo nĩngakũhe hĩa cia kĩgera;
nĩngakũhe mahũngũ ma gĩcango
nawe nĩũkahehenja ndũrĩrĩ nyingĩ.”
Uumithio ũcio meyoeire na njĩra ĩtarĩ ya kihooto nĩũkawamũrĩra Jehova,
ũtonga wao ũwamũrĩre Mwathani wa thĩ yothe.

5

Mũthamaki kuuma Bethlehemu

1 Thagathaga mbũtũ ciaku cia mbaara,
wee itũũra inene rĩa mbũtũ cia mbaara,
nĩgũkorwo matũrigiicĩirie matũũkĩrĩre.
Nĩmakaringa mwathi wa Isiraeli
rũthĩa-inĩ na rũthanju.

2 “No rĩrĩ, wee Bethlehemu Efiratha,
o na harĩa arĩ we mũnini mũno mĩhĩrĩga-inĩ ya Juda,
thĩinĩ waku nĩkuo gũkoima
ũrĩa ũgaatuĩka mwathi wa Isiraeli,
ũrĩa kihumo gĩake nĩ gĩa kuuma tene,
kuuma mĩndĩ na mĩndĩ.”

3 Tondũ ũcio, Isiraeli nĩagatiganĩrio
nginya ihinda rĩkinye,
rĩrĩa ũrĩa ũraarũmwo agaaciara,
nao ariũ-a-ithe arĩa angĩ
magaacookerera andũ a Isiraeli.

4 Nĩagookĩra arĩithie rũũru rwa mbũri ciake
arĩ na hinya wa Jehova,
na ũnene wa rĩitwa rĩa Jehova Ngai wake.
Nao nĩmagatũũra marĩ agitĩre, nĩgũkorwo hĩndĩ ĩyo
ũnene wake ũgaakinya o nginya ituri ciothe cia thĩ.
5 Nake nĩagatuĩka thayũ wao.

Ũhonokania na Mwanangĩko

Hĩndĩ ĩrĩa Ashuri makaahithũkĩra bũrũri witũ,
na matuĩkanĩrie ciĩhitho ciitũ nũmu,
nĩtũkamaarahũrĩra arĩithi mũgwanja,
o na anene anana mamokĩrĩre.
6 Nĩmagaatha bũrũri wa Ashuri na rũhiũ rwa njora;
maathe bũrũri wa Nimurodi na hiũ cia njora icomoretwo.
Nĩagatũhonokia kuuma kũrĩ Aashuri
hĩndĩ ĩrĩa magaatharĩkĩra bũrũri witũ
na matuĩkanĩrie mĩhaka-inĩ iitũ.

7 Matigari ma Jakubu magaatuĩka
ta ime riumĩte harĩ Jehova

- gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ nyingĩ,
o na ta mbura ya rũthuthuũ yurĩte nyeki-inĩ,
ĩrĩa ĩtarehagwo nĩ mũndũ kana ĩkoirio nĩ andũ.
- 8 Matigari ma Jakubu magaakoragwo gatagatĩ ka ndũrĩrĩ,
o gatagatĩ ka ndũrĩrĩ nyingĩ,
ta mũrũũthi ũrĩ thĩinĩ wa nyamũ cia mũtitũ,
na ta kĩana kĩa mũrũũthi kĩrĩ thĩinĩ wa ndũũru cia ng'onde,
kĩrĩa gĩthiiaga gĩgĩcitihangagia na gĩgĩcitambuura
na gũtirĩ mũndũ ũngĩciahonokia.
- 9 Guoko gwaku nĩgũkambarario na igũrũ kuonanie ũhootani harĩ thũ
ciaku,
na amuku aku othe nĩmakaniinwo.
- 10 Jehova ekuuga atĩrĩ, "Mũthenya ũcio-rĩ,
"nĩngananga mbarathi ciaku ikweherere biũ,
nacio ngaari ciaku cia ita ndĩcitharie.
- 11 Nĩngananga matũũra marĩa manene ma bũrũri wanyu,
na tharũrie ciĩhitho iria nũmu cianyu ciothe.
- 12 Nĩngananga ũgo wanyu,
na mũtigacooka kũragũra rĩngĩ.
- 13 Nĩngananga mĩhianano wanyu ya gwacũhio,
na nyanange mahiga manyu marĩa maamũre mũrĩ namo;
mũtigacooka kũinamĩrĩra
wĩra wa moko manyu rĩngĩ.
- 14 Itugĩ cia Ashera iria mũrĩ nacio nĩngacimunya
na momore matũũra manyu manene.
- 15 Nĩngerĩhĩria ndĩ na marakara na mang'ũrĩ
kũrĩ ndũrĩrĩ iria itanjathĩkagĩra."

6

Ciira wa Jehova harĩ Isiraeli

- 1 Ta thikĩrĩriai ũrĩa Jehova ekuuga:
"Ũkĩrai mwĩciirĩrĩre mbere ya irĩma;
mũreke tũrĩma tũigwe ũrĩa mũkuuga.
- 2 Inyuĩ irĩma ici, iguai thitango ya Jehova;
thikĩrĩriai inyuĩ mĩthingi ya thĩ ĩrĩa ĩtũũraga tene na tene.
Nĩgũkorwo Jehova arĩ na ciira na andũ ake,
nĩarathitanga andũ a Isiraeli.
- 3 "Andũ akwa, kaĩ ndĩmwĩkĩte atĩa?
Ndĩmũnogetie na kĩ? Njookeriai.
- 4 Ndaamũrutire bũrũri wa Misiri,
ngĩmũkũũra kuuma bũrũri wa ũkombo.
Ngĩtũma Musa amũtongorie,
marĩ na Harũni na Miriamu.
- 5 Andũ akwa, ririkanai
ũrĩa Balaki mũthamaki wa Moabi aamũciirĩre,
na ũrĩa Balamu mũrũ wa Beori aamũcookeirie.
Ririkanai rũgendo rwanyu kuuma Shitimu nginya Giligali,
nĩgeetha mũmenye ciĩko cia ũthingu iria Jehova aaneke."
- 6 Nĩ kĩ ingĩtwara mbere ya Jehova,
ngĩinamĩrĩre mbere ya Ngai ũcio ũrĩ igũrũ mũno?

- Hihi no ngĩthiĩ mbere yake na maruta ma njino,
 kana thiĩ na tũcaũ twa ũkũrũ wa mwaka ũmwe?
 7 Anga Jehova no akenio nĩ ndũrũme ngiri nyingĩ,
 kana akenio nĩ maguta maingĩ ta ma njũũ ngiri ikũmi?
 Hihi no ndute mwana wakwa wa irigithathi nĩ ũndũ wa ũremi wakwa,
 kana ndute maciaro ma mwĩrĩ wakwa nĩ ũndũ wa mehia ma ngoro
 yakwa?
 8 Atĩrĩrĩ, wee mũndũ ũyũ, githĩ Jehova ndakuonetie maũndũ marĩa mega.
 Na nĩ ũndũ ũrĩkũ Jehova agwathaga wĩke?
 Githĩ to wĩkage maũndũ ma kĩhooto,
 na wendage ũhoru wa kũiguanĩra tha,
 na ũtwaranage na Ngai waku wĩnyiihĩtie.
- Andũ a Isiraeli Kũherithio nĩ ũndũ wa Mahĩtia Mao*
- 9 Ta thikĩrĩriai! Jehova nĩaretana kũu itũũra inene,
 mũndũ ũrĩa mũũgĩ nĩetigĩre rĩitwa rĩaku.
 “Rũmbũiya rũthanju, o na ũrĩa ũrũnyitĩte.
 10 Wee nyũmba ya waganu-rĩ,
 no ndiganĩrwo nĩ igĩina iria mwĩigĩire na njĩra ĩtarĩ ya kĩhooto,
 kana ndiganĩrwo nĩ eba ya gũthima ĩrĩa ĩtarĩ ya kĩhooto, ĩrĩa nume?
 11 No njuge mũndũ ndehĩtie akĩhũthagĩra ratiri ĩtarĩ cia ma,
 arĩ na mondo ya mahiga ma gũthima ma maheeni?
 12 Itonga ciakuo nĩ cia ngũĩ;
 andũ akuo nĩ a maheeni,
 na nĩmĩ ciao nĩkũheenania iheenanageria.
 13 Tondũ ũcio, nĩnyambĩrĩirie gũkũniina,
 na ngambĩrĩria gũkwananga nĩ ũndũ wa mehia manyu.
 14 Mũrĩrĩaga irio na mũtihũũne,
 nda cianyu irĩkoragwo o ihũtĩ.
 Mũrĩigaga mĩthiithũ, no mũtikahonokia kĩndũ,
 tondũ kĩrĩa gĩothe mwahonokia nĩngakĩniinithia na rũhiũ rwa njora.
 15 Mũrĩhaandaga no mũtikaagetha;
 mũrĩhihaga ndamayiũ no mũtikehaka maguta ma cio;
 mũrĩhihaga thabibũ no mũtikanyua ndibei yacio.
 16 Nĩmũrũmĩrĩire irĩra cia watho wa Omuri
 na mĩtugo yothe ya nyũmba ya Ahabu,
 mũkarũmĩrĩra irĩra ciao cia ndũire.
 Tondũ ũcio nĩngamũrekereria mwanangwo,
 na ndekererie andũ anyu matuĩke a gũthekererwo;
 mũgaatũũra mũnyararĩtwo nĩ ndũrĩrĩ icio.”

7

Mĩnyamaro ya Isiraeli

- 1 Hĩ, kaĩ ndĩ mũnyamarĩku-ĩ!
 Ndariĩ ta mũndũ ũrongania maciaro maarĩkia kũgethwo hĩndĩ ya
 riũa,
 o ta mũndũ ũrahaara thabibũ thuutha wa magetha;
 gũtirĩ kĩmanjĩka gĩa thabibũ kĩngĩrĩio,
 o na kana ngũyũ iria ciambaga kwĩrua iria ngoro yakwa ĩriragĩria.
 2 Andũ arĩa eetigĩri Ngai nĩmathirĩte bũrũri-inĩ,
 gũtirĩ mũndũ o na ũmwe mũrũngĩrĩru ũtigarĩte.
 Andũ othe maikarĩte metereire gũita thakame;
 o mũndũ araguĩma mũrũ wa nyina na wabu.

- 3 Mahũthagĩra moko mao meerĩ gwĩka ũũru;
 mũtongoria etagia iheo na hinya,
 nake mũciirithania aamũkagĩra mahaki;
 arĩa marĩ hinya nĩo moigaga kĩrĩa mekwenda:
 othe makagĩa ndundu ya gwĩka ũũru.
- 4 Ũrĩa mwega mũno wao ahaana ta cong'e,
 ũrĩa mũrũngĩrĩru mũno nĩ mũũru gũkĩra rũgiri rwa mũigua.
 Mũthenya ũrĩa arangĩri aku matũire makwĩraga ũhoru waguo
 nĩmũkinyu,
 mũthenya ũrĩa Ngai agaagũceerera.
 Rĩrĩ nĩrĩo ihinda rĩa kĩrigiicano kĩa.
- 5 Ndũkanehoke mũndũ wa itũũra;
 ndũkanehoke o na mũrataguo.
 Menyerera ciugo cia kanua gaku,
 ndũkaanahe mũtumia waku ũcio ũkomaga gĩthũri-inĩ gĩa ku ũhoru.
- 6 Nĩgũkorwo mũriũ nĩagĩte gũtĩia ithe,
 nake mũirĩtu akaremera nyina,
 o nake mũtumia wa mũriũ akaremera nyaciarawe,
 thũ cia mũndũ igaatuĩka andũ a nyũmba yake mwene.

- 7 No rĩrĩ, nĩ hakwa-rĩ, ndĩcũthagĩrĩria Jehova
 ndĩ na kĩrĩgĩrĩro,
 njetereire Ngai Mũhonokia wakwa;
 Ngai wakwa-rĩ, nĩakanjigua.

Isiraeli Kwĩhaanda Rĩngĩ

- 8 Atĩrĩrĩ, wee thũ yakwa-rĩ, tĩga kũngenerera!
 O na ingĩgũa gũtirĩ hĩndĩ itagookĩra!
 O na ingĩkara nduma-inĩ-rĩ,
 Jehova nĩwe ũrĩtuĩkaga ũtheri wakwa.
- 9 Tondũ nĩ nĩ ndĩmwĩhĩrie,
 nĩngũkirĩrĩria mang'ũrĩ ma Jehova
 nginya rĩrĩa we akaanjiirĩrĩa,
 na onanie kĩhooto gĩakwa.
 Nĩakanduta nduma-inĩ, andehe ũtheri-inĩ,
 na nĩ nĩngeyonera ũthingu wake.
- 10 Hĩndĩ ĩyo thũ yakwa nĩkeyonera ũguo,
 na ĩhumbwo thoni,
 o ĩyo yanjũũragia atĩrĩ,
 "Jehova Ngai waku akĩrĩ ha?"
 Rĩu nĩ hĩndĩ maitho makwa mekwĩonera kũgũa kwayo,
 o na ĩkarangĩrĩrio thĩ ta ndooro ya njĩra-inĩ.
- 11 Mũthenya wa gwaka thingo ciaku nĩũgakinya,
 o guo mũthenya wa kwaramia mĩhaka yaku.
- 12 Mũthenya ũcio, andũ nĩmagooka kũrĩ we
 moimĩte Ashuri na matũũra manene ma Misiri,
 na bũrũri ũrĩa ũrĩ gatagatĩ ka bũrũri wa Misiri
 na Rũũĩ rwa Farati,
 na kuuma iria rĩmwe nginya rĩrĩa rĩngĩ,
 na kuuma kĩrĩma kĩmwe nginya kĩrĩa kĩngĩ.
- 13 Thĩ nĩkanangĩka ĩkire ihooru nĩ ũndũ wa andũ arĩa matũũraga kuo,
 marĩ maciaro ma ciiko ciao.

Mahooya na Kĩgooco

- 14 Rĩithia andũ aku na mũthĩgi waku,
 nĩo rũũru rwa igai rĩaku,
 rũrĩa rwĩrĩithagia rũrĩ rwiki mũtitũ-inĩ,
 kũrĩa kũrĩ ũrĩithio mũnoru.
 Reke irĩe o kũu Bashani na Gileadi,
 o ta ũrĩa ciarĩĩaga matukũ ma tene.
- 15 “Ta ũrĩa gwatariĩ matukũ marĩa mwoimire bũrũri wa Misiri,
 nĩngamoonia morirũ makwa.”
- 16 Ndũrĩrĩ nĩikoona na iconoke,
 itunyĩtwo hinya wacio wothe.
 Nĩikenyiita tũnua twacio,
 na ihingare matũ ciage kũigua.
- 17 Igaacũnaga rũkũngũ ta nyoka,
 ta ciũmbe iria ikurumaga thĩ.
 Nĩikoimĩra kuuma imamo-inĩ ciacio ikĩinainaga;
 nĩigacookerere Jehova Ngai witũ na guoya,
 na nĩigagwĩtigĩra.
- 18 Nĩ Ngai ũrĩkũ ũhaana tawe,
 ũrĩa ũrekagĩra matigari ma igai rĩake mehia na ũremi wao?
 Ndũtũũraga ũrakarĩte nginya tene,
 no nĩũkenagio nĩ kũiguanĩra tha.
- 19 Nĩũgatũiguĩra tha rĩngĩ,
 mehia maitũ nĩũkamarangĩrĩria na makinya,
 na waganu witũ wothe ũũnyugute iria-inĩ kũrĩa kũriku.
- 20 Nĩũgatũũria kĩrĩkanĩro gĩaku kũrĩ Jakubu,
 na ũiguĩre Iburahĩmu tha,
 o ta ũrĩa werĩire maithe maitũ na mwĩhĩtwa
 matukũ-inĩ macio ma tene.

NAHUMU

¹ Īno nīyo ndūmīrīri nditū ĩkoniĩ Nineve. Rīrī nīrīo ibuku rīa kīoneki kīa Nahumu, ūrīa Mūelikoshi.

Jehova Kūrakarīra Nineve

² Jehova nī Mūrungu ūrī ūiru na mwīrīhīria;
Jehova nīerīhagīria na akaiyūrwo nī mang'ūrī.
Jehova nīerīhagīria harī thū ciake,
na agatūūria mang'ūrī make harī amuku ake.

³ Jehova ndahiūhaga kūrakara na nīarī hinya mūnene;
Jehova ndakaaga kūherithia mūdū mwaganu.

Njīra yake ĩrī thīnī wa rūhuho rūnene na thīnī wa kīhuhūkano,*
matu namo nī rūkūngū rwa makinya make.

⁴ Akūūmaga iria, agatūma rīhūe;
ahūithagia njūū ciothe.

Bashani na Karimeli nīkūhoohe,
na kīro kīa Lebanoni gīkaragatha.†

⁵ Irīma ithingithaga mbere yake,
natuo tūrīma tūgatweka.

Thī ĩnainaga ĩrī mbere yake,
o na mabūrūri mothe makainaina,
na arīa othe matūūraga kuo.

⁶ Nūū ūngītiiria mathirī make?
Nūū ūngīkūmīrīria marakara make mahiū?
Mang'ūrī make-rī, maitīkaga ta mwaki;
ndwaro cia mahiga igathethereka mbere yake.

⁷ Jehova nī mwega,
nī kīhitho hīndī ya thīna.
Arīa mamwīhokete-rī, nīamamenyagīrīra,
⁸ no rīrī, nīakaniina Nineve
na kīguū kīnene kīa maai;
nīakainagata thū ciake nginya nduma-inī.

⁹ Ūrīa wothe magaaciirīra gwīka Jehova-rī,
we nīakaūniina;
o na thīna ndūgooka hīndī ya keerī.

¹⁰ Makaarigiicwo mīigua-inī
na marīo nī ndibei yao;
nao magaacinwo ta maragara momū.

¹¹ Nī harī ūmwe wīyumīrītie thīnī waku wee Nineve,
ūrīa ūthugundaga ūūru wa gūūkīrīra Jehova,
na akaheanaga irīra cia waganu.

¹² Jehova ekuuga atīrī:
“O na aakorwo marī na arata, na nī aingī mūno-rī,
nīmakaniinwo, meherio.
O na aakorwo nīngūnyariirīte, wee Juda-rī,

* **1:3** Ihuhūkano na huhu nene Kīrīkanīro-inī cionanagia hinya na riiri wa Jehova. † **1:4** Bashani, na Karimeli, na Lebanoni kuoikaine nī ūndū wa ūnoru na ūruru wakuo.

- ndigacooka gũkũnyariira rĩngĩ.
 13 Na rĩrĩ, nĩnguunanga icooki rĩao riume ngingo-inĩ yaku,
 na nduange mĩnyororo ĩrĩa woheetwo nayo.”
- 14 Jehova nĩarutĩte watho ũgũkoniĩ,
 wee Nineve, akoiga atĩrĩ,
 “Ndũkagĩa na njiaro cia gũtũũria rĩitwa rĩaku.
 Nĩngananga mĩhianano ĩyo mĩicũhie o na ĩyo ya gũtwekio
 ĩrĩa ĩrĩ kũu hekarũ ya ngai ciaku.
 Nĩngũhaarĩria mbĩrĩra yaku,
 nĩgũkorwo ũrĩ kĩndũ kĩũru biũ.”
- 15 Ta cũthĩrĩriai kũũrĩa irĩma-igũrũ,
 muone magũrũ ma mũndũ ũrĩa ũrarehe ũhoru mwega,
 ũrĩa wanagĩrĩra thayũ!
 Wee Juda-rĩ, kũngũira ciathĩ ciaku,
 na ũhingie mĩhĩtwa yaku.
 Andũ aaganu matigagũtharĩkĩra rĩngĩ,
 nĩgũkorwo nĩmakaniinwo biũ.

2

Kũgũa kwa Nineve

- 1 Atĩrĩrĩ, wee Nineve, mũgũtharĩkĩri nĩokĩte gũgũtharĩkĩra.
 Rangĩra kĩngĩtĩro kĩa hinya,
 na ũgitĩre njĩra;
 wĩhotore,
 na wĩkĩre hinya mũno!
- 2 Jehova nĩagacookeria Jakubu riiri wake,
 ũhaane ta riiri wa Isiraeli,
 o na aakorwo aanangi nĩmamonũhĩte,
 na makaananga mĩthabibũ yao.
- 3 Ngo cia thigari ciake nĩ cia rangi mũtune,
 njamba cia ita ciĩhumbĩte nguo ndune ta gakarakũ.
 Igera cia ngaari cia ita irahenia
 mũthenya ũrĩa ciahhaarĩrio;
 matimũ mahangĩrĩtwo mĩtĩ ya mĩkarakaba
 namo makahenũka maahiũrio.
- 4 Ngaari cia ita iraguthũka ituĩkanĩirie njĩra cia itũũra,
 irahanyũka na mbere, ningĩ na thuutha,
 ituĩkanĩirie ihaaro-inĩ cia itũũra.
 Ihaana ta imũrĩ irakana;
 irahiũka ta rũheni.
- 5 Acookanĩrĩrie mbũtũ cia thigari iria njamba,
 no ciũkaga ikĩhingagwo.
 Iguthũkaga nginya rũthingo-inĩ rwa itũũra inene;
 ituĩkaga ta ngo ya kũrĩgitĩra.
- 6 Hingĩrĩrio cia rũũĩ nĩ hingũre,*
 naguo mũciĩ wa ũthamaki ũkamomoka.
- 7 Nĩ gwathanĩtwo itũũra rĩu inene

* 2:6 Hingĩrĩrio cia njũũĩ nĩ kuuga kũrĩa Rũũĩ rwa Koseri rwahingĩrĩrio, naguo mũiyũro ũcio wahingũrĩtwo ũkĩgũithia thingo.

- rĩtahwo na rĩthaamio.
 Ngombo ciarĩo cia airĩtu iragirĩka na mĩgambo ta ya ndutura,
 na ikehũũra ithũri.
 8 Nineve kũhaana ta ndia,
 na maaĩ makuo nĩkũhwa marahwa.
 Kũraanĩrĩrwo, gũkeerwo atĩrĩ, “Ta rũgamai! Ta rũgamai!”
 No gũtirĩ mũndũ ũngĩhũgũra.
 9 Tahai betha!
 Tahai thahabu!
 Ūtonga ũrĩa ũrĩ igĩna-inĩ ciao ciothe ndũngĩthira!
 10 Nineve nĩgũtahe, na indo igatunyanwo gũgatigwo ũtheri!
 Ngoro nĩkuĩte, na maru makaregera,
 na mĩrĩ ikainaina, o na andũ othe magathita ithiithi.
- 11 Atĩrĩrĩ, imamo cia mĩrũũthi irĩ ha,
 kũndũ kũrĩa yarereire ciana ciayo,
 kũrĩa mĩrũũthi ya njamba na ya nga yathiiaga
 na ciana ciayo itegwĩtigĩra?
 12 Mũrũũthi wa njamba nĩwatambuuriire ciana ciagu nyama cia
 gũciigana,
 na ũgĩitĩra mũgoma wagu gĩa kũrĩa,
 ũkĩiyũria imamo ciagu na kĩrĩa woragĩte,
 na ũkĩiyũria ngurunga ciagu na kĩrĩa waguĩmĩte.
- 13 Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ,
 “Nĩ nĩngũũkĩrĩire.
 Nĩngacina ngaari ciaku cia ita na mwaki,
 naruo rũhiũ rwa njora nĩrũkaniina mĩrũũthi yaku ĩrĩa mĩithĩ.
 Ndigagũtigĩria kĩndũ gĩa kũguĩma gũkũ thĩ.
 Nayo mĩgambo ya andũ arĩa ũtũmaga
 ndĩgaacooka kũiguuo rĩngĩ.”

3

Mwanangĩko Ūtangĩgirĩka Nineve

- 1 Kaĩ itũũra inene rĩa Nineve rĩrĩa rĩitaga thakame rĩrĩ na haaro-ĩ!
 Itũũra rĩu rĩiyũrĩtwo nĩ maheeni
 na indo cia ũtunyani,
 na rĩtiagaga andũ moragĩtwo.
 2 Rĩ na mwanũko wa mĩcaarĩca,
 na mũrurumo wa magũrũ ma ngaari,
 na mbarathi iteng’erete,
 na ngaari cia ita ikũrũgarũga!
 3 Thigari cia mbarathi irahithũka,
 ikahenũkia hiũ cia njora
 na matimũ marahenia!
 Andũ aingĩ nĩmooragĩtwo,
 gũkagĩa na hĩba cia arĩa makuĩte,
 na ciimba itangĩtarĩka,
 nao andũ makahĩngwo nĩ ciimba icio:
 4 maũndũ maya mothe marekĩka nĩ ũndũ wa ũingĩ wa merirĩria ma
 mũmaraya,
 ũrĩa ũguucĩrĩirie mũndũ-wa-nja ũcio mũrogi,
 ũrĩa watuire ndũrĩrĩ ngombo na ũmaraya wake,

na agĩtua kĩrĩndĩ ngombo na ũragũri wake.

- 5 Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ,
 “Nĩ nĩngũgũũkĩrĩra.
 Ngũkũheta nguo ikũhumbĩre ũthiũ.
 Nguonia ndũrĩrĩ njaga yaku,
 na ngũconorithie mbere ya mothamaki.
- 6 Ngũgũikĩria gĩko kĩrĩ magigi,
 ngũnyarare ũtuĩke kĩndũ gĩa kũmakania gĩkĩonwo nĩ andũ.
- 7 Arĩa othe magaakuona nĩmakooru makiugaga atĩrĩ,
 ‘Hĩ, Nineve nĩrĩanange, nũũ ũkaarĩcakaĩra?’
 Mũndũ wa gũkũhooreria-rĩ, ingĩmũruta kũ?”
- 8 Wee-rĩ, ũkĩrĩ mwega gũkĩra Thebesi,*
 itũũra rĩrĩa rĩakĩtwo Rũũĩ-inĩ rwa Nili,
 o rĩo rĩrigiicĩrio nĩ maaĩ?
 Rũũĩ rũu nĩruo rũrĩgitagĩra,
 naruo rũthingo rwarĩo nĩ maaĩ macio.
- 9 Kushi na Misiri nĩcio ciarĩ hinya warĩo ũtangĩathirire;
 Putu na Lubimu maarĩ amwe a thiritũ narĩo.
- 10 No rĩrĩ, nĩriatahirwo,
 na andũ aarĩo magĩthaamio.
 Tũkenge twarĩo twatungumanirio,
 tũgĩtuĩka icunjĩ magomano-inĩ mothe ma njĩra.
 Mĩtĩ nĩyacuukĩirwo andũ aarĩo arĩa maarĩ igweta,
 anene othe aarĩo makĩohwo na mĩnyororo.
- 11 Wee nawe nĩũkarĩo,
 na nĩũkoora, wĩhithe,
 wethe kĩhitho ũũrĩre thũ ciaku.
- 12 Cĩhitho ciaku nũmu ciothe ihaana ta mĩtĩ ya mĩkũyũ,
 ĩrĩ na ngũyũ iria ciambĩte kwĩrua,
 yainainio-rĩ,
 ngũyũ ikagũa kanua-inĩ ka mũrĩi.
- 13 Tarora, mbũtũ ciaku cia ita,
 hĩ, ciothe ihaana ta andũ-a-nja!
 Ihingo cia bũrũri waku
 nĩ hingũrĩre thũ ciaku biũ,
 mĩgĩĩko yacio ĩgacinwo na mwaki.
- 14 Taha maaĩ ũige, ũgaakorwo namo hĩndĩ ya kũrigiicĩrio,
 ciĩgitĩro ciaku cia hinya ũcirũmie wega!
 Haarĩria rĩũmba,
 kia ndoro,
 ũthondeke maturubarĩ.
- 15 Kũu nĩkuo mwaki ũgaakũniinĩra,
 na rũhiũ rwa njora rũgũtemenge ũthire biũ,
 rũkũrĩe o ta ũrĩa ũngĩrĩio nĩ itono.
 Ciaranai ta itono,
 mũciarane, mũingĩhe ta ngigĩ!
- 16 Onjoria aku ũmaingĩhĩtie,

* 3:8 Thebesi rĩarĩ itũũra inene rĩa mwena wa rũgongo wa Rũũĩ rwa Nili. No rĩo rĩetagwo No kana No-Amoni.

makaingiha gũkĩra njata cia igũrũ,
no mahaana ta ngigĩ iria cianangaga bũrũri,
igacooka ikeyũmbũkĩra.

¹⁷ Arangĩri aku matariĩ ta ngigĩ,
anene aku nao nĩ ta mĩrumbĩ ya ngigĩ,
ĩrĩa yũmbaga thingo-inĩ ciaku mũthenya wa heho,
no riũa rĩara, ĩkombũka ĩgathiĩ,
na gũtirĩ mũndũ ũngĩmenya kũrĩa yathiĩ.

¹⁸ Atĩrĩrĩ, wee mũthamaki wa Ashuri, arĩithi aku nĩmakomete;
andũ aku arĩa marĩ igweta nĩmahuurũkĩte.
Andũ aku othe mahurunjũkĩire irĩma-inĩ,
na gũtirĩ wa kũmacookanĩrĩria.

¹⁹ Kĩronda gĩaku gĩtingĩhona;
nguraro yaku nĩ ya gũkũũraga.
Mũndũ o wothe ũiguĩte ũhoru waku
arahũũra hĩ tondũ nĩũgwĩte,
nũũ ũtarĩ wahutio
nĩ kĩnyariirano gĩaku gĩtarĩ mũthia?

HABAKUKU

¹ Īno n̄yo ndũmĩrĩri nditũ ĩrĩa yakinyĩrĩire mũnabii Habakuku.

Gūteta kwa Habakuku

² Wee Jehova-rĩ, nĩ nginya rĩ ngũtũũra ngũkayagĩra ũndeithie,
no wee ũkaaga kũnjigua?

Githĩ ndigũkayagĩra ngiugaga, “Haaro! Haaro!”
no wee ũkaaga kũhonokania?

³ Ũtũmaga ndĩrorere wagi wa kĩhooto nĩkĩ?

Ũkiragĩrĩria maũndũ mooru nĩkĩ?

Mwanangĩko na haaro irĩ mbere yakwa;
kũrĩ na njũgitano, nayo mbaara nĩ nyingĩ.

⁴ Nĩ ũndũ ũcio, watho nĩmwagithie hinya,
na kĩhooto gĩtihootanaga.

Andũ arĩa aaganu marigiicaga arĩa athingu,
na nĩ ũndũ ũcio kĩhooto gĩkoogomio.

Icookia rĩa Jehova

⁵ “Atĩrĩrĩ, ta rorai ndũrĩrĩ na mwĩrorere ũhoru wacio,
na mũmake biũ.

Nĩgũkorwo matukũ-inĩ maku nĩngwĩka ũndũ
ũrĩa ũtangĩĩtkia o na ũngĩrwo.

⁶ Nĩngwarahũra andũ a Babuloni,
andũ a haaro, na matarĩ tha,

arĩa matuĩkanagia thĩ yothe,
na makegwatĩra ciikaro itarĩ ciao.

⁷ Nĩ andũ a kũmakania, na a gwĩtigĩrwo;
nĩo meyathaga, na magetũũgĩria.

⁸ Mbarathi ciao irĩ ihenya gũkĩra ngarĩ,
na nĩ ooru mũno gũkĩra njũũi iria icangacangaga kĩhwaĩ-inĩ.

Thigari ciao iria ithiiaga ihaicĩte mbarathi iteng’eraga ta ciũmbũkĩte;
ahaici acio a mbarathi moimaga kũndũ kũraya.

Mombũkaga ta nderi ĩgĩcuuhũkĩra gĩa kũrĩa;

⁹ othe mokaga mehaarĩirie kũruta haaro.

Thigari icio ciao nyingĩ mũno ithiiaga ihaatĩte ta rũhuho rwa werũ-inĩ,
igathĩ itahĩte andũ aingĩ mũno ta mũthanga.

¹⁰ Manyararaga athamaki,
na makanyũrũria andũ arĩa maathanaga.

Mathekaagĩrĩra matũũra mothe manene marĩa mairigĩre;
maakaga ihumbu cia tĩri, magatunyana matũũra macio.

¹¹ Ningĩ mahĩtũkagĩra kuo na ihenya o ta rũhuho mathĩite na mbere:
andũ maagararaga watho, magatuĩka ehia,
magatua atĩ hinya wao nĩguo ngai yao.”

Gūteta gwa Keerĩ kwa Habakuku

¹² Wee Jehova-rĩ, githĩ ndũtũũraga kuuma tene o na tene?

O Wee Ngai wakwa, ũrĩa wakwa mũtheru, tondũ ũcio tũtigakua.

Wee Jehova-rĩ, nĩwe ũthuurĩte andũ a Babuloni mahingie ituĩro rĩaku;
wee Rwaro rwa Ihiga-rĩ, ũkamaamũra matũherithie.

¹³ Maitho maku nĩ matheru mũno, matingĩrorera ũmaramari;
wee-rĩ, ndũngĩkirĩrĩria maũndũ mooru.

- Ūgĩkiragĩrĩria andũ arĩa oingumania nĩkĩ?
 Ūkiraga nĩkĩ rĩrĩa andũ arĩa aaganu
 mekũmeria andũ arĩa athingu kũmakĩra?
 14 Ūtuĩte andũ ta thamaki cia iria,
 ūkamatua ta ciũmbe cia iria-inĩ, iria itarĩ mũciathi.
 15 Thũ ĩyo njaganu ĩmaguucagia othe na ndwano,
 ĩkamagwatia na wabu wayo,
 ĩkamacookereria thĩinĩ wa mũtego wayo;
 nĩ ūndũ ūcio ĩgakena na ĩgacanjamũka.
 16 Nĩ ūndũ ūcio, ĩrutagĩra wabu wayo igongona,
 na ĩgacinĩra mũtego wayo ūbumba,
 nĩgũkorwo wabu wayo nĩguo ūtũmaga ĩtũũre ĩkenagia,
 na ĩkarĩĩaga irio iria njega mũno.
 17 ĩgũtũũra ĩtahaga na wabu wayo,
 ĩkaniinaga ndũrĩrĩ ingĩ ĩtegũciguĩra tha?

2

- 1 Nĩngũrũgama handũ hakwa ha kũrangĩra,
 na njikare o hau rũthingo igũrũ.
 Njetereire njigwe ūrĩa ekũnjĩra,
 nĩguo menye ūrĩa ingĩcookia nĩ ūndũ wa iteta rĩrĩ.

Icookia rĩa Jehova

- 2 Nake Jehova akĩnjookeria atĩrĩ,
 “Andĩka ūguũrio ūyũ,
 ūwandĩke wega ihengere-inĩ na ndemwa nene,
 nĩgeetha ūthomeke wega,
 o na mũndũ angĩkorwo ateng’erete.
 3 Nĩgũkorwo ūguũrio ūyũ wetereire ihinda rĩrĩa rĩtuĩtwo;
 waragia ūhoru wa matukũ ma mũthia,
 na ndũngĩtuĩka wa maheeni.
 O na ūngũikara mũno-rĩ, weterere.
 Ti-itherũ nĩũkahingio, na ndũgatĩirio.
 4 “Atĩrĩrĩ, mũndũ mwĩtĩĩ-rĩ,
 merĩrĩria maake ti marũngĩrĩru;
 no mũndũ ūrĩa mũthingu
 agatũũra muoyo nĩ ūndũ wa gwĩtĩkia gwake;
 5 ti-itherũ, mũndũ ūcio mwĩtĩĩ nĩakunyanagĩrwo nĩ ndibei;
 nĩ mwĩtĩĩ na ndarĩ hĩndĩ ahurũkaga.
 Tondũ akorokete ta mbĩrĩra,
 na o ta ūrĩa gĩkuũ gĩtaiganagia,
 o nake ndaiganagia;
 acookanagĩrĩria ndũrĩrĩ ciothe harĩ we,
 na agataha andũ a ndũrĩrĩ ciothe.
 6 “Githĩ andũ othe matikamũthekerera makĩmũnyũrũragia, na
 mamũnyarare, makiugaga atĩrĩ,
 “Kaĩ mũndũ ūrĩa wĩigagĩra indo cia ūici,
 na agetongia na indo cia ūtunyani arĩ na haaro-ĩ!
 Egũtũũra ekaga ūguo nginya-rĩ?’
 7 Andũ arĩa ūrĩ na thĩrĩ wao githĩ matigagũũkĩrĩra o rĩmwe?
 Githĩ matikaarahũka, na matũme ūinaine,

- macooke makũnyamarie?
⁸ Tondũ nĩũtahĩte ndũrĩrĩ nyingĩ indo ciao,
 matigari ma ndũrĩrĩ icio, nĩmagagũtaha indo o nawe.
 Nĩ ũndũ nĩũitĩte thakame ya andũ,
 na ũkaananga mabũrũri, na matũũra manene, o na arĩa othe marĩ
 kuo.
- ⁹ “Mũndũ ũrĩa wakaga wathani wake,
 na agetongia na uumithio ũtarĩ wa kĩhooto,
 nĩgeetha aake nyũmba yake handũ igũrũ
 nĩguo ehonokie ndakanyiitwo nĩ mwanangĩko,
 kaĩ arĩ na haaro-ĩ!
- ¹⁰ Wee wanaciirĩra kũniinwo kwa ndũrĩrĩ nyingĩ,
 ũgaconorithia nyũmba yaku mwene,
 na ũkoorwo nĩ muoyo waku.
- ¹¹ Mahiga ma rũthingo nĩmakanĩrĩra,
 na mĩgamba ya mbaũ nĩkamũkĩria.
- ¹² “Mũndũ ũrĩa wakithagia itũũra inene na ũiti wa thakame,
 na akahaanda itũũra na njĩra cia ũmaramari, kaĩ arĩ na haaro-ĩ!
- ¹³ Githĩ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ndatuĩte
 atĩ wĩra wa andũ no ngũ cia gwakĩrĩria mwaki,
 na atĩ ndũrĩrĩ ciĩnogagia o tũhũ?
- ¹⁴ Nĩgũkorwo thĩ nĩkaiyũrwo nĩ ũmenyo wa riiri wa Jehova,
 o ta ũrĩa maaĩ maiyũrĩte iria-inĩ.
- ¹⁵ “Mũndũ ũrĩa ũheaga andũ a itũũra rĩake njoohi,
 akamatahĩria mondo-inĩ ya rũũa ya ndibei nginya makarĩĩo,
 nĩgeetha ererere njaga yao, kaĩ arĩ na haaro-ĩ!
- ¹⁶ Ũkaiyũrwo nĩ thoni, handũ ha kũgĩa na riiri.
 Rĩrĩ nĩrĩo ihinda rĩaku!
 Nyua, ũrĩĩo,
 nayo njaga yaku yoneke!
 Gĩkombe kuuma guoko-inĩ kwa ũrĩo kwa Jehova
 nĩkĩragũkora, na njono nĩkũhumbĩra riiri waku.
- ¹⁷ Haaro ĩrĩa ũrutĩire Lebanoni-rĩ, nĩngakũhubĩkania,
 na wanangi waku wa nyamũ-rĩ, nĩngakũmakia mũno.
 Nĩ ũndũ nĩũitĩte thakame ya andũ,
 na ũkaananga mabũrũri, na matũũra manene, na arĩa othe marĩ kuo.
- ¹⁸ “Mũhianano mũicũhie nĩ wa bata ũrĩkũ mũndũ aarĩkia kũwacũhia?
 O nago mũhianano wa gũtwekio ũrĩa ũtũmaga andũ maheeneke nĩ
 wa bata ũrĩkũ?
 Nĩgũkorwo ũrĩa ũũthondekaga ehokaga kĩrĩa ombĩte;
 athondekaga mĩhianano ĩtaaragia.
- ¹⁹ Mũndũ ũrĩa wĩraga rũbaũ atĩrĩ, ‘Gĩa na muoyo!’
 Kana akeera ihiga rĩtarĩ muoyo atĩrĩ, ‘Arahũka!’ Kaĩ arĩ na haaro-ĩ!
 Indo ta icio ciakĩhota kuonia mũndũ njĩra?
 Ihumbĩtwo thahabu na betha;
 no itirĩ na mĩhũmũ thĩinĩ wacio.
- ²⁰ No rĩrĩ, Jehova arĩ hekarũ-inĩ yake theru;
 thĩ yothe nĩkire ki ĩrĩ mbere yake.”

3

Ihooya rĩa Habakuku

- ¹ Rĩrĩ nĩ ihooya rĩa mũnabii Habakuku, rĩa kũinwo ta rwĩmbo.
- ² Atĩrĩrĩ Jehova, nĩnjiguĩte ũhoru wa ngumo yaku,
nganyiitwo nĩ guoya nĩ ũndũ wa ciiko ciaku.
Rurumũkia ciiko ciaku matukũ-inĩ maya maitũ,
ūtũme imenyeke matukũ-inĩ maitũ;
o na hĩndĩ ĩrĩa ũrĩ mũrakaru, iguanagĩra tha.
- ³ Ngai ookire oimĩte Temani,
ũcio Mũtheru agĩũka oimĩte Kĩrĩma kĩa Parani.
Riiri wake ũkĩhumbĩra igũrũ,
naguo ũgooci wake ũkĩiyũra thĩ.
- ⁴ Ũkengi wake wahaanaga ta riũa rĩkĩratha;
mĩrũri yahenũkaga kuuma guoko-inĩ gwake,
nahu hau nĩho hinya wake wahithĩtwo.
- ⁵ Mũthiro nĩguo wamũtongoragia;
mũrimũ wa mũthiro ũkamuuma thuutha.
- ⁶ Aarũgamire, agĩthingithia thĩ;
agĩcũthĩrĩria agĩtũma ndũrĩrĩ ciinaine.
Irĩma cia tene ikĩmumuthũka,
natuo tũrĩma twa tene tũkĩmomoka.
Mĩthĩire yake-rĩ, nĩ ya tene na tene.
- ⁷ Nĩndonire andũ arĩa matũũraga hema cia Kushani marĩ na mĩnyamaro,
nao arĩa matũũraga Midiani maiyũrĩtwo nĩ ruo rũnene.*
- ⁸ Wee Jehova-rĩ, nĩ njũũĩ warakarĩire?
Mang'ũrĩ maku-rĩ, nĩ tũrũũĩ mokĩrĩire?
Wee-rĩ, wokĩrĩire iria na mang'ũrĩ maku
rĩrĩa wahaicĩte mbarathi ciaku
na ngaari ciaku cia ũhootani cia ita?
- ⁹ Nĩwarutire ũta waku, ũkĩwoya na igũrũ,
na ũgĩtia mĩguĩ mĩingĩ.†
Nayo thĩ ũkĩmĩgayania na njũũĩ;
¹⁰ irĩma ciakuonire ikĩinyogonda.
Kĩguũ kĩa maaĩ nakĩo gĩgĩtherera;
maaĩ ma kũrĩa kũriku makĩhũũyũka,
na makĩambararia makũmbĩ mamu na igũrũ taarĩ moko.
- ¹¹ Riũa na mweri nĩciarũgamire o ro ũguo kũu igũrũ,
ciona ũtheri wa mĩguĩ yaku ĩkĩrathũka,
na ciona kũhenia gwa itimũ rĩaku rĩkĩmenũka.
- ¹² Watũĩkanĩirie thĩ na mang'ũrĩ,
na ũkĩhũũra ndũrĩrĩ ũrĩ na marakara.
- ¹³ Wokire kũhonokia andũ aku,
na ũhonokie ũrĩa waku mũitĩrĩrie maguta.
Wahehenjire kĩongo kĩa nyũmba ya waganu,
ũkĩmĩtharia nginya itina-inĩ ciayo.
- ¹⁴ Wamũtheecire mũtwe na itimũ rĩake mwene,
rĩrĩa njamba ciake cia ita ciatũtharĩkĩire itũharaganie;

* **3:7** Andũ a Kushani na Midiani maarĩ Aarabu arĩa matũũraga gũkuhĩ na Edomu. † **3:9** Mĩguĩ haha nĩ heni na marurumĩ iria Mwathani aahũthĩrĩre.

cigakenagĩrĩra ta igũtambuura athĩini arĩa mehithĩte.

¹⁵ Wee wakinyire iria igũrũ na mbarathi ciaku,
ũgĩthuka maaĩ macio maingĩ, magĩtuĩka makũmbĩ manene.

¹⁶ Ndaiguire ũhoro ũcio,
ngoro yakwa ĩgĩtumatuuma,
nacio iromo ciakwa ikĩinaina nĩ mũgambo ũcio;
mahĩndĩ makwa makĩonja,
namo magũrũ makwa makĩinaina.

No nĩ nĩngweterera ngirĩĩrie,
nginya mũthenya ũrĩa wa kũnyariirĩka ũgaakinya,
ũkore rũrĩrĩ rũrĩa rũtũtharĩkagĩra.

¹⁷ Atĩrĩrĩ, o na mũkũyũ ũngĩaga kũruta kĩro,
nayo mĩthabibũ yaage thabibũ,
o nago mũtamaiyũ wage maciaro,
nayo mĩgũnda yaage irio;

o na kũngĩaga ng'onda gĩcegũ
na kwage ng'ombe ciugũ-inĩ-rĩ,

¹⁸ nĩ no ndĩrĩkenagĩra Jehova,
njanjamũkage nĩ ũndũ wa Ngai Mũhonokia wakwa.

¹⁹ Mwathani Jehova nĩwe hinya wakwa,
atũmaga magũrũ makwa magĩe ihenya ta magũrũ ma thwariga,
nake aahotithagia kũhaica kũrĩa gũtũũgĩru.

Kũrĩ mũtongoria wa nyĩmbo. Rwĩmbo rũrũ nĩ rwa kũinwo na inanda cia
mũgeeto.

ZEFANIA

¹ Atĩrĩrĩ, ĩno nĩyo ndũmĩrĩri ya Jehova ĩrĩa yakinyĩrĩire Zefania mũrũ wa Kushi, mũrũ wa Gedalia, mũrũ wa Amaria, mũrũ wa Hezekia, rĩrĩa Mũthamaki Josia mũrũ wa Amoni aathamakaga Juda.

Juda Gũtuĩrwo Ciira

² Atĩrĩrĩ, Jehova ekuuga ũũ:

“Nĩnganiina indo ciothe ithire biũ,
ithire kũndũ guothe gũkũ thĩ.

³ Nĩnganiina andũ o na nyamũ;
njooke niine nyoni cia rĩera-inĩ,
na thamaki cia iria-inĩ.

Andũ arĩa aaganu magaatigĩrio o hĩba cia mahuti,
hĩndĩ ĩrĩa ngaaniina andũ mathire kũndũ guothe gũkũ thĩ,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

⁴ “Nĩngatambũrũkia guoko gwakwa njũkĩrĩre Juda,
na njũkĩrĩre andũ othe arĩa matũũraga Jerusalemu.
Nĩnganiina mĩhianano ya Baali ĩrĩa ĩtigarĩte gũkũ,
na niine marĩitwa ma andũ arĩa matooi Ngai,
na athĩnjĩri-ngai cia mĩhianano,

⁵ o acio mainamagĩrĩra,
makahooya mbũtũ cia igũrũ marĩ nyũmba igũrũ,
o na makainamĩrĩra, makehĩta na rĩitwa rĩa Jehova,
na magacooka makehĩta na rĩitwa rĩa Milikomu,
⁶ o acio matigaga kũrũmĩrĩra Jehova magacooka na thuutha,
na maticaragia Jehova, o na kana makamũrongooria.

⁷ Atĩrĩrĩ, kirai ki mũrĩ mbere ya Mwathani Jehova,
nĩgũkorwo mũthenya wa Jehova ũrĩ hakuhĩ.

Jehova nĩahaarĩirie igongona;
ningĩ nĩamũrĩte andũ arĩa etĩte.

⁸ Mũthenya ũcio wa igongona rĩa Jehova-rĩ,
nĩngaherithia anene, o na herithie ariũ a mũthamaki,
hamwe na arĩa othe magaakorwo mehumbĩte nguo cia bũrũri ũngĩ.

⁹ Mũthenya ũcio-rĩ, nĩngaherithia ataagarari othe a hingĩro,
o acio maiyũragia hekarũ ya ngai ciao na haaro na maheeni.”

¹⁰ Jehova ekuuga atĩrĩ, “Mũthenya ũcio
nĩgũkaiguuo mũkayo uumĩte Kĩhingo-inĩ gĩa Thamaki,
o na kũgirĩka kuumĩte Itũũra Rĩerũ,
naguo mũrurumo mũnene wa mũmomoko uume tũrĩma-inĩ.

¹¹ Girĩkai, inyuĩ mũtũũraga rũgongo rwa ndũnyũ;
mũgirĩke tondũ onjorithia anyu othe nĩmekũniinwo,
na arĩa othe monjorithanagia na betha manangwo.

¹² Hĩndĩ ĩyo nĩngoya matawa njethe andũ Jerusalemu,
na herithie arĩa meiganĩtie,
arĩa mahaana ndibei ĩtiganĩrio na kĩnyita kĩayo,
arĩa meciiragia atĩrĩ,

‘Jehova ndarĩ ũndũ angĩka, mwega kana mũũru.’

¹³ Ũtonga wao nĩũgatahwo,

na nyũmba ciao imomorwo.
 Nĩmagaka nyũmba,
 no matigacitũũra;
 nĩmakahaanda mĩgũnda ya mĩthabibũ,
 no matikanyua ndibei yayo.

Mũthenya ũrĩa Mũnene wa Jehova

- 14 “Mũthenya ũrĩa mũnene wa Jehova ũrĩ hakuhi,
 ũrĩ hakuhi na nĩũrooka narua.
 Ta thikĩrĩriai! Kĩrĩro kĩa mũthenya ũcio wa Jehova gĩgaakorwo kĩrĩ
 kĩnene,
 nacio njamba cia ita nĩikaarĩra mũno irĩ kũu.
 15 Mũthenya ũcio-rĩ, ũgaakorwo ũrĩ wa mang’ũrĩ,
 mũthenya wa mĩnyamaro na ruo rũnene,
 mũthenya wa mathĩina na mwanangĩko,
 mũthenya wa nduma na mairia,
 mũthenya wa matu na nduma ndumanu,
 16 mũthenya wa kũhuhwo karumbeta na mbugĩrĩrio ya mbaara
 ya gũũkĩrĩra matũũra marĩa mairigĩrwo na hinya,
 na gũũkĩrĩra mĩthiringo ĩrĩa mĩraihu na igũrũ.
 17 Nĩngarehere andũ mĩnyamaro,
 nao magaaathiiaga ta andũ atumumu,
 nĩ ũndũ nĩmehĩirie Jehova.
 Thakame yao nĩngaitwo ta rũkũngũ,
 nacio nyama cia nda ciao iteo ta irĩ rũrua.
 18 Betha kana thahabu ciao
 itikahota kũmahonokia,
 mũthenya ũcio wa mang’ũrĩ ma Jehova.
 Thĩ yothe ĩkaaniinwo
 na mwaki wa ũiru wake,
 nĩgũkorwo arĩa othe matũũraga gũkũ thĩ
 nĩakamaniina o rĩmwe.”

2

- 1 Mwĩcookanĩrĩriei hamwe, mwĩcookanĩrĩriei hamwe
 inyuĩ rũrĩrĩ rũrũ rũtarĩ thoni.
 2 Mwĩcookanĩrĩriei mbere ya ihinda rĩrĩa rĩtuĩtwo gũkinya,
 mũthenya ũcio ũmũkorerere ta ũrĩa mũũngũ ũmbũragwo nĩ rũhuho,
 mbere ya marakara mahiũ ma Jehova mamũkore,
 mbere ya mũthenya ũcio wa mang’ũrĩ ma Jehova kũmũkora.
 3 Cariai Jehova, inyuĩ andũ othe arĩa enyihia a bũrũri,
 inyuĩ arĩa mwĩkaga ũrĩa aathanĩte.
 Mwĩcarĩriei ũthingu, mwĩcarĩriei kwĩnyihia;
 no gũkorwo nĩmũkagitĩrwo
 mũthenya ũcio wa marakara ma Jehova.

Ūrathi wa Gũũkĩrĩra Filistia

- 4 Itũũra rĩa Gaza nĩrĩgatiganĩrio,
 narĩo itũũra rĩa Ashikeloni rĩanangwo.
 Andũ a Ashidodi makaarutũrũrwo mũthenya barigici,
 narĩo itũũra rĩa Ekironi rĩthario ta mũtĩ ũkũmunywo.
 5 Inyuĩ arĩa mũtũũraga ndwere-inĩ cia iria,
 o inyuĩ Akerethi, kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ!

Ndũmĩrĩri ya Jehova nĩ ãgũũkĩrĩire,
wee Kaanani, bũrũri wa Afilisti.

“Nĩngakũniina,
na gũtirĩ mũndũ o na ũmwe ũgaatigara.”

⁶ Bũrũri ũcio ũrĩ ndwere-inĩ cia iria, o kũu Akerethi matũũraga,
gũgaatuĩka kũndũ gwa gwakwo ithũnũ cia arĩithi, na ciugũ cia
ng’ondũ.

⁷ Bũrũri ũcio ũgaatuĩka wa matigari ma nyũmba ya Juda;
kũu nĩkuo makoona ũrĩithio.

Hwai-inĩ magaakomaga nyũmba cia Ashikeloni.

Nake Jehova Ngai wao nĩakamamenyerera, na atũme magaacĩre
rĩngĩ.

Ũrathi wa Gũũkĩrĩra Moabi na Amoni

⁸ “Nĩnjiguĩte irumi cia Moabi
na inyũrũri cia Aamoni,
acio maarumire andũ akwa
na makĩhĩta gũũkĩrĩra bũrũri wao.”

⁹ Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ,
“Ti-itherũ o ta ũrĩa nĩ ndũũraga muoyo-rĩ,

Moabi gũgaatuĩka o ta Sodomu,
naguo bũrũri wa Aamoni ũtuĩke ta Gomora,
kũndũ kwa riya, na marima ma cumbĩ,
kũndũ gũtakũraga kĩndũ kuuma tene.

Matigari ma andũ akwa nĩmakaamataha;

nao andũ a rũrĩrĩ rwakwa arĩa makaahonoka nĩmakagaya bũrũri
wao.”

¹⁰ Maũndũ macio nĩmakamakora nĩ ũndũ wa mwĩtĩio wao,
na nĩ ũndũ wa kũruma na kũnyũrũria andũ a Jehova Mwene-Hinya-
Wothe.

¹¹ Jehova nĩagetigĩrwo nĩo
rĩrĩa akaananga ngai ciothe cia bũrũri ũcio.

Ndũrĩrĩ iria irĩ hũgũrũrũ-inĩ ciothe cia iria nĩikamũhooya,
o rũrĩrĩ rũrĩ bũrũri waruo kĩũmbe.

Ũrathi wa Gũũkĩrĩra Kushi

¹² “O na inyũĩ, andũ a Kushi,
nĩmũkooragwo na rũhiũ rwakwa rwa njora.”

Ũrathi wa Gũũkĩrĩra Ashuri

¹³ Nĩagatambũrũkia guoko gwake okĩrĩre andũ a gathigathini
na aniine Ashuri,
atige Nineve gũkirĩte ihooru,
na kũũmagarĩte o ta werũ.

¹⁴ Ndũũru cia mbũri na ng’ombe igaakoma kuo,
hamwe na ciũmbe cia mĩthemba yothe.

Ndundu cia werũ na ndundu iria ng’ambi
nĩikomba itugĩ-inĩ ciakuo.

Kayũ ka mĩgambo yacio gakaiguuagwo ndirica-inĩ,
hĩba cia mahiga igaakorwo mĩrango-inĩ,
nayo mĩgamba ya mĩtarakwa itigwo ũtheri.

¹⁵ Rĩrĩrĩ nĩrĩo itũũra rĩrĩa rĩratũire na gĩkeno,

o na rītarī na ūgwati.
 Rīrīa rīeñiraga atīrī,
 “Nīi no nīi, na gūtīrī ūngī tīga nīi.”
 Kaī nīrīkīanangītīwo,
 rīgatuīka o kīmamo kīa nyamū cia gīthaka-ī!
 Arīa othe mahītūkagīra harī rīo
 no kūrīnyūrūria na kūrīorota.

3

Mehia ma Jerusalemu

- ¹ Kaī itūūra rīrī inene rīa andū aremi, na rīgwatītīo thaahu,
 o na rīiyūrīte maūndū ma kūhinyanīrīria rīrī na haaro-ī!
- ² Rītīrī mūndū rīathīkagīra, rītīītīkagīra gūtaarwo.
 Rītīihokaga Jehova, na rītīkūhagīrīria Ngai warīo.
- ³ Anene aarīo mahaana ta mīrūūthi īkūrarama,
 aathani aarīo mahaana ta njūūi iria icangacangaga hwaī-inī,
 gūtīrī kīndū matīgāgia gīkinyie rūciinī.
- ⁴ Anabii aarīo nī etīi;
 nī andū a ungumania.
 Athīnjīri-Ngai aarīo mathaahītīe handū-harīa-haamūre,
 na magathūkia watho.
- ⁵ Jehova ūrīa ūrī thīnī warīo nī mūthingu;
 we ndeekaga ūūru.
 Rūciinī o rūciinī nīatuanagīra ciira na kīhotoo,
 mūthenya o mūthenya ndagaga gwīka ūguo,
 no arīa matarī athingu matīrī thoni.
- ⁶ “Nīniinīte ndūrīrī;
 cūgītīro ciao cia hinya nī momore.
 Nacio barabara ciao ndūmīte itiganīrio,
 gūtīrī mūndū ūracigerera.
 Matūūra mao manene nīmanange;
 gūtīrī mūndū o na ūmwe ūtīgarīte, gūtīrī o na ūmwe.
- ⁷ Ndeerire itūūra rīu inene atīrī,
 “Ti-itherū nīūkanjītīgīra,
 na wītīkīre gūtaarwo!”
 Hīndī īyo itūūro ciake itikaniinwo,
 o na kana maherithia makwa mamūkore.”
 No o meerīragīria o gwīka ūūru
 maūndū-inī mao mothe.
- ⁸ Nī ūndū ūcio Jehova ekuuga atīrī,
 “Ikarai mūnjetereire,
 mweterere mūthenya ūrīa ngaarūgama ndute ūira.
 Nīnduīte atī nīngacookanīrīria ndūrīrī hamwe,
 na nyūnganie mothamaki,
 nīguo ndīmaitīrīrie mang’ūrī makwa,
 nīmo marakara makwa mahiū.
 Thī yothe nīkaniinwo
 nī mwaki wa marakara ma ūiru wakwa.
- ⁹ “Hīndī īyo nīngatheria mīromo ya ndūrīrī,
 nīguo othe makayagīre rīitwa rīa Jehova,
 na mamūtungatagīre marī na ūrūmwe.

- 10 Andũ akwa arĩa mahurunjũkĩire
mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa njũũ cia Kushi,
o acio maahooyaga,
nĩmakandehera maruta.
- 11 Mũthenya ũcio wee ndũgaconorithio
nĩ ũndũ wa maũndũ mothe marĩa mooru wananjĩka,
tondũ nĩngeheria arĩa othe makenagĩra mwĩtĩio wao,
ndĩmarute kuuma itũũra-inĩ rĩrĩ inene.
Ndũgacooka gwĩtũũgĩria
ũrĩ kĩrĩma-inĩ gĩakwa gĩtheru.
- 12 No rĩrĩ, nĩngatigia gatagatĩ-inĩ kanyu
andũ arĩa ahooreri na enyihia,
arĩa mehokete rĩitwa rĩa Jehova.
- 13 Matigari ma Isiraeli matigekaga ũũru;
matikaheenanageria,
kana ũhinga woneke tũnua-inĩ twao.
Makaarĩaga na magakoma,
na gũtirĩ mũndũ ũkaamamakia.”
- 14 Atĩrĩrĩ, wee Mwarĩ wa Zayuni, ina rwĩmbo;
o nawe, Isiraeli anĩrĩra!
Nawe Mwarĩ wa Jerusalemu
kena na ũcanjamũke na ngoro yaku yothe!
- 15 Jehova nĩheretie ihũũra rĩaku,
nacio thũ ciaku nĩacingatĩte.
Jehova mũthamaki wa Isiraeli arĩ hamwe nawe;
ndũgacooka gwĩtigĩra mwanangĩko rĩngĩ.
- 16 Mũthenya ũcio nĩmakeera Jerusalemu atĩrĩ,
“Wee Zayuni, ndũgacooke gwĩtigĩra
na ndũkaregerie moko maku.
- 17 Jehova Ngai waku arĩ hamwe nawe,
o we ũrĩa ũrĩ hinya wa kũhonokania.
Nĩarĩgũkenagĩra mũno,
na nĩarĩkũhooragĩria na wendo wake,
agũkũngũire akĩinaga nyĩmbo.”
- 18 “Kĩeha gĩa ciathĩ iria njathane nĩngamwehereria;
icio ikoretwo irĩ mũrigo na cia thoni harĩ inyuĩ.
- 19 Hĩndĩ ĩyo nĩngaherithia
arĩa othe maamũhinyagĩrĩria;
nĩngahonokia arĩa ithua,
na njookererie arĩa mahurunjĩtwo.
Nĩngatũma magĩe igweta na ndĩmagoocithie
mabũrũri-inĩ mothe kũrĩa manaconorithio.
- 20 Ihinda rĩu nĩngamũcookanĩrĩria;
hĩndĩ ĩyo nĩngamũcookia mũcĩ.
Nĩngatũma mũgĩe igweta na ndĩmũgoocithie
gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ ciothe cia thĩ,
hĩndĩ ĩria ngaatũma mũgaacĩre rĩngĩ,
o mũkũĩonagĩra na maitho manyu,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

HAGAI

Andũ kwĩrwo maake Nyũmba ya Jehova

¹ Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa keerĩ wa gũthamaka kwa Dario,* mũthenya wa mbere wa mweri wa gatandatũ, ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyakinyĩire Zerubabeli mũrũ wa Shealiteli, mwathi wa bũrũri wa Juda, na kũrĩ Joshua mũrũ wa Jehozadaki, mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, na kanua ka mũnabii Hagai makĩrwo atĩrĩ,

² Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, “Andũ aya moigaga atĩrĩ, ‘Thinda ti ikinyu rĩa gwakĩra Jehova nyũmba.’”

³ Ningĩ ndũmĩrĩri ya Jehova ĩgĩũka na kanua ka mũnabii Hagai ĩkĩũria atĩrĩ, ⁴ “Anga nĩ ihinda rĩanyu inyuĩ ene rĩa gũikara nyũmba iria ng’emie na mbaũ rĩrĩa nyũmba ĩno yakwa ĩkarĩte ĩrĩ nyanangĩku?”

⁵ Na rĩrĩ, Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, “Mwĩcũraniei wega ũrĩa mũthĩire yanyu ĩtariĩ. ⁶ Mũhaandĩte irio nyingĩ, no mũkagetha o tũnini. Mũrĩaga no mũtihũnaga. Mũnyuuaga no mũtynyootokaga. Mwĩhumbaga nguo no mũtiiguaga ũrugarĩ. Ningĩ ũrĩa ũthũkũmaga, aanyĩta mũcaara wake awĩkagĩra mũhuko ũrĩ na marima.”

⁷ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, “Mwĩcũraniei wega ũrĩa mũthĩire yanyu ĩtariĩ. ⁸ Ambatai irĩma-inĩ mũgũire mbaũ, mũũke mũnjakĩre nyũmba, nĩgeetha nĩ ndĩmĩkenagĩre na ndũke wa gũtĩagwo,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga. ⁹ Mwerĩgagĩrĩra uumithio mũingĩ, no rĩrĩ, mũkĩona o kĩndũ kĩnini. Kĩrĩa mwainũkirie, ngĩkĩũmbũra na mũhũmũ yakwa. Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekũũria atĩrĩ, “Ndeekire ũguo nĩkĩ? Ndeekire ũguo nĩ ũndũ wa nyũmba yakwa, ĩrĩa ĩkarĩte ĩrĩ nyanangĩku, rĩrĩa o ũmwe wanyu arahangĩra maũndũ ma nyũmba yake mwene. ¹⁰ Nĩ ũndũ wanyu, igũrũ nĩrĩregete gũita ime, nayo thĩ ĩkarega na maciaro mayo. ¹¹ Nĩndatũmire bũrũri wage mbura mĩgũnda-inĩ na irĩma-inĩ, o na ngĩũmia ngano, na ngĩniina ndibei ya mũhĩhano na maguta na kĩrĩa gĩothe thĩ ĩciaraga, na ngĩnyihia andũ na mahiũ, na ngĩthũkia wĩra wa moko manyu.”

¹² Ningĩ Zerubabeli mũrũ wa Shealiteli, na Joshua mũrũ wa Jehozadaki, mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, na matigari mothe ma andũ, magĩathĩkĩra mũgambo wa Jehova Ngai wao, o na ndũmĩrĩri ya mũnabii Hagai, tondũ nĩ Jehova Ngai wao wamũtũmĩte. Nao andũ acio magĩtigĩra Jehova.

¹³ Ningĩ Hagai mũtũmwo wa Jehova akĩheana ndũmĩrĩri ĩno ya Jehova kũrĩ andũ, akĩmeera atĩrĩ: Jehova ekuuga atĩrĩ, “Nĩ ndĩ hamwe na inyuĩ.” ¹⁴ Nake Jehova akĩarahũra roho wa Zerubabeli mũrũ wa Shealiteli, mwathi wa Juda, na roho wa Joshua mũrũ wa Jehozadaki, mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, o na roho wa andũ othe arĩa maatigarĩte, nao magĩũka, makĩambĩrĩria kũruta wĩra wa nyũmba ya Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wao. ¹⁵ Kwarĩ mũthenya wa mĩrongo ĩrĩ na ĩna, mweri wa gatandatũ, mwaka-inĩ wa keerĩ wa gũthamaka kwa Dario.

2

Riiri wa Nyũmba ĩyo Njerũ

* **1:1** Mũthamaki Dario aathamakaga bũrũri wa Perisia mwaka-inĩ wa 522 nginya 486 mbere ya gũciarwo gwa Kristũ.

¹ Na rĩrĩ, mũthenya wa mĩrongo ĩrĩ na ũmwe, mweri wa mũgwanja, ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyakinyĩire mũnabii Hagai, akĩrwo atĩrĩ, ² “Arĩria Zerubabeli mũrũ wa Shealitieli, mwathi wa bũrũri wa Juda, na Joshua mũrũ wa Jehozadaki, mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, na andũ othe arĩa matigaire, ũmorie atĩrĩ, ³ ‘Nũũ wanyu ũtigarĩte wonire nyũmba ĩno na riiri wayo wa mbere? Mũrona ĩhaana atĩa rĩu? Githĩ mũtiramĩona ĩhaana ta kĩndũ gĩa tũhũ?’ ⁴ Jehova ekuuga atĩrĩ, ‘Gĩa na hinya, wee Zerubabeli, na ũgĩe na hinya, wee Joshua mũrũ wa Jehozadaki, mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, gĩa na hinya inyuĩ andũ othe a bũrũri, na mũrute wĩra, nĩgũkorwo ndĩ hamwe na inyuĩ.’ Ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga. ⁵ ‘Ũguo nĩguo ndaarĩkanĩire na inyuĩ, rĩrĩa mwoimire bũrũri wa Misiri, na Roho wakwa egũtũura thĩnĩ wanyu. Tigai gwĩtigĩra.’

⁶ “Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ; ‘Thuutha wa kahinda kanini nĩngathingithia igũrũ na thĩ rĩngĩ, na thingithie iria na thĩ nyũmũ. ⁷ Nĩngathingithia ndũrĩrĩ ciothe, nake ũrĩa wĩriragĩrio nĩ ndũrĩrĩ ciothe nĩagooka, na nĩ nĩngaiyũria nyũmba ĩno riiri,’ ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga. ⁸ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, ‘Betha nĩ yakwa, o na thahabu nĩ yakwa. ⁹ Riiri wa nyũmba ĩno ũgaakorwo ũrĩ mũnene gũkĩra riiri wa nyũmba ĩrĩa ya mbere,’ ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga. ‘Na handũ haha nĩngaheana thayũ,’ ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.”

Irathimo cia Andũ arĩa Marĩ na Thaahu

¹⁰ Mũthenya wa mĩrongo ĩrĩ na ĩna, mweri wa kenda, mwaka wa keerĩ wa gũthamaka kwa Dario, ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyakinyĩire mũnabii Hagai akĩrwo atĩrĩ, ¹¹ “Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, ‘Ũriai athĩnjĩri-Ngai ũrĩa watho ugĩte: ¹² Mũndũ angĩkuua nyama nyamũre ruuno-inĩ rwa nguo yake, naruo ruuno rũhutie mũgate, kana thubu, kana ndibei, kana maguta, o na kana irio ingĩ-rĩ, irio icio ciatuĩka nyamũre?’ ”

Nao athĩnjĩri-Ngai magĩcookia atĩrĩ, “Aca.”

¹³ Ningĩ Hagai akĩmooria atĩrĩ, “Mũndũ ũrĩ na thaahu nĩ ũndũ wa kũhutania na kũmba, angĩhutia kĩndũ kĩmwe gĩa icio-rĩ, kĩndũ kũ no kĩnyitwo nĩ thaahu?”

Nao athĩnjĩri-Ngai magĩcookia atĩrĩ, “Ī, no kĩnyitwo nĩ thaahu.”

¹⁴ Ningĩ Hagai akĩmeera atĩrĩ, “Jehova ekuuga atĩrĩ, ‘Ũguo noguo andũ aya na rũrĩrĩ rũrũ matariĩ maitho-inĩ makwa; ũrĩa wothe meekaga na kĩrĩa gĩothe marutaga kũu, kĩrĩ na thaahu.

¹⁵ “ ‘Na rĩrĩ, mwĩcũraniei wega ũhoro ũyũ kuuma ũmũthĩ, mũtaranie ũrĩa maũndũ maatariĩ mbere ya rĩrĩa gũtaarĩ ihiga rĩaigĩrĩrwo igũrũ wa rĩngĩ mwako-inĩ wa hekarũ ĩno ya Jehova. ¹⁶ Mũndũ o wothe angĩathiire hĩba-inĩ ya ngano ya ithimi mĩrongo ĩrĩ, aakoraga no ithimi ikũmi. Mũndũ o wothe angĩathiire itangi-inĩ rĩa ndibei erĩgĩrĩire gũtahia ithimi mĩrongo ĩtano, aakoraga o mĩrongo ĩrĩ. ¹⁷ Ndathũkirie wĩra wothe wa moko manyu na mbaa, na mbuu na mbura ya mbembe,* no inyuĩ mũtiigana kũnjookerera,’ ũguo nĩguo Jehova ekuuga. ¹⁸ Kuuma ũmũthĩ na gũthĩ na mbere, kuuma mũthenya ũyũ wa mweri mĩrongo ĩrĩ na inya, mweri wa kenda, mwĩcũraniei wega ũhoro wa mũthenya ũrĩa mũthingi wa hekarũ ya Jehova wakirwo. Ta mwĩcũraniei wega: ¹⁹ Nĩ hakĩrĩ o na mbeũ ĩtigarĩte ikũmbĩ-inĩ? Nginyagia rĩu, mĩthabibũ, na mĩkũyũ, na mĩkomamanga, o na mĩtamaiyũ ndĩrĩ ĩragĩa na maciaro.

* **2:17** Rũhuho rũhiũ na mbura ya mbembe ciatũmagĩrwo nĩ Ngai kũhũura andũ nĩ ũndũ wa ũremi wao.

“ ‘Kuuma ũmũthĩ nĩndĩrĩmũrathimaga.’ ”

Zerubabeli, Gĩcũhĩ kĩa Jehova

²⁰ Ningĩ ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyakinyĩire Hagai hĩndĩ ya keerĩ, mweri mĩrongo ĩrĩ na inya wa mweri ũcio, akĩrwo atĩrĩ, ²¹ “Arĩria Zerubabeli mwathi wa Juda, ũmwĩre atĩ nĩngathingithia igũrũ na thĩ.

²² Nĩngang’aũrania itĩ cia ũnene, na hehenje hinya wa mothamaki ma thĩ ng’eni. Nĩngakurumania ngaari cia ita, na atwarithia a cio; na ndungumanie mbarathi hamwe na ahaici a cio, o mũndũ arũndwo na rũhiũ rwa njora rwa mũrũ wa nyina.

²³ “Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, ‘Mũthenya ũcio-rĩ, nĩngakwamũkĩra, wee ndungata yakwa Zerubabeli mũrũ wa Shealiteli,’ ũguo nĩguo Jehova ekuuga. ‘Ningĩ nĩngagũtua ta gĩcũhĩ gĩakwa gĩa kĩa, gĩkurure rũri rwakwa, nĩgũkorwo nĩngũthuurĩte,’ ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.”

ZEKARIA

Isiraeli Gwĩtwo Macookerere Jehova

¹ Na rĩrĩ, mweri wa ĩnana wa mwaka wa keerĩ wa ũthamaki wa Dario, ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyakinyĩire mũnabii Zekaria, mũrũ wa Berekia, mũrũ wa Ido, akĩrwo atĩrĩ:

² “Jehova nĩarakaririo mũno nĩ maithe manyu ma tene. ³ Nĩ ũndũ ũcio ĩra andũ atĩrĩ, Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ũũ: ‘Njookerera, nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga, na nĩ nĩngũmũcookerera,’ ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga. ⁴ Mũtikahaane ta maithe manyu ma tene arĩa maahunjagĩrio nĩ anabii a tene, makeerwo atĩrĩ: ũũ nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga: ‘Garũrũkai mũtige mũthiire yanyu mũũru o na mũtugo yanyu mũũru.’ No makĩaga kũnjigua kana kũrũmbũiya uge wakwa, nĩguo Jehova ekuuga. ⁵ Maithe manyu ma tene makĩrĩ kũ rĩu? Nao anabii-rĩ, nĩmatũũraga nginya tene? ⁶ No rĩrĩ, githĩ ndũmĩrĩri yakwa na irĩra ciakwa cia kũrũmĩrĩrwo, iria ndaathĩte ndungata ciakwa cia anabii itiahingĩirio maithe manyu ma tene?

“Hĩndĩ ĩyo makĩrira makiuga atĩrĩ, ‘Jehova Mwene-Hinya-Wothe atwĩkĩte kũringana na ũrĩa mũthiire na mũtugo iitũ ĩtariĩ, o ta ũrĩa aatuĩte nĩegwĩka.’ ”

Mũndũ ũrĩa warĩ Mĩtĩ-inĩ ya Mĩhandathi

⁷ Mũthenya wa mĩrongo ĩrĩ na ĩna wa mweri wa ikũmi na ũmwe, mweri ũcio wa Shebati, mwaka-inĩ wa keerĩ wa ũthamaki wa Dario, ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyakinyĩire mũnabii Zekaria, mũrũ wa Berekia, mũrũ wa Ido.

⁸ Nĩndonire kĩoneki ũtukũ, na rĩrĩ, mbere yakwa ngĩona mũndũ wa-haicĩte mbarathi ndune! Mũndũ ũcio aarũgamĩte mũtĩ-inĩ ya mĩhandathi yarĩ handũ mũkuru-inĩ. Thuutha wake nĩ haarĩ mbarathi ĩmwe ndune, na ingĩ cia gĩtĩrĩ na ingĩ njerũ.

⁹ Na nĩ ngĩũria atĩrĩ, “Mwathi wakwa, ici nacio nĩ cia kĩ?”

Mũraika ũcio waaragia na nĩ akĩnjookeria atĩrĩ, “Nĩngũkwĩra nĩ cia kĩ.”

¹⁰ Nake mũndũ ũcio warũngiĩ mũtĩ-inĩ ya mĩhandathi akĩndaarĩria akĩnjũra atĩrĩ, “Aya nĩo Jehova atũmĩte mathiĩ thĩ yothe.”

¹¹ Nao magĩcookia ũhoru kũrĩ mũraika wa Jehova, ũrĩa warũngiĩ mũtĩ-inĩ ya mĩhandathi, makĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩtũthiĩte thĩ yothe na tũkoona atĩ thĩ nĩhooreire na ĩrĩ na thayũ.”

¹² Nĩngĩ mũraika ũcio wa Jehova akĩũria atĩrĩ, “Nĩ nginya rĩ, Wee Jehova Mwene-Hinya-Wothe, ũkwaga kũiguĩra Jerusalemu na matũũra ma Juda tha, marĩa ũkoretwo ũrakarĩire mĩaka mĩrongo mũgwanja?” ¹³ Nĩ ũndũ ũcio Jehova agĩkĩarĩria mũraika ũcio twaragia nake na ciugo njega na cia kũhoorerania.

¹⁴ Nake mũraika ũcio wanjaragĩria akĩnjũra atĩrĩ, “Anĩrĩra ndũmĩrĩri ĩno: Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, ‘Nĩnjiguaga ũiru nĩ ũndũ wa Jerusalemu na Zayuni, ¹⁵ no rĩrĩ, nĩndakarĩtio mũno nĩ ndũrĩrĩ iria ciĩguaga irĩ ngĩtĩre. Ndaarakarĩire andũ akwa o hanini, no ndũrĩrĩ icio igĩkĩrĩrĩria kũmanyamaria.’

¹⁶ “Nĩ ũndũ ũcio, Jehova ekuuga ũũ: ‘Nĩngacooka itũũra rĩa Jerusalemu ndĩrĩguĩre tha, nayo nyũmba yakwa yakwo kuo rĩngĩ. Naruo rĩrigi rĩa gũthima nĩrũgatambũrũkio Jerusalemu,’ ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.

17 “Ningĩ ũthiĩ na mbere na kwanĩrĩra uuge atĩrĩ: Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ũũ, ‘Matũũra makwa nĩmakaiyũrĩrĩra ũgaacĩru rĩngĩ, nake Jehova nĩakahooreria Zayuni rĩngĩ na ethuurĩre Jerusalemu.’ ”

Hĩa Inya na Mabundi Mana

18 Ningĩ ngĩtiira maitho, na rĩrĩ, mbere yakwa ngĩona hĩa inya! 19 Ngĩũria mũraika ũcio wanjaragĩria atĩrĩ, “Ici nacio nĩ cia kĩ?”

Nake akĩnjookeria atĩrĩ, “Ici nĩcio hĩa iria ciaharaganirie Juda, na Isiraeli, na Jerusalemu.”*

20 Nake Jehova agĩcooka akĩnyonia mabundi mana. 21 Na nĩ ngĩmũũria atĩrĩ, “Aya-rĩ, marooka gwĩka atĩa?”

Nake akĩnjookeria atĩrĩ, “Ici nĩcio hĩa iria ciaharaganirie Juda nĩguo gũtigacooke kuoneka mũndũ ũkwĩhaanda, no mabundi maya, mokĩte kũmamakia na magũithie hĩa icio cia ndũrĩrĩ, iria ciambararirie hĩa ciao igĩũkĩrĩra bũrũri wa Juda, nĩguo andũ akuo maharaganio.”

2

Mũndũ warĩ na Rũrigi rwa Gũthima

1 Ningĩ ngĩtiira maitho, na rĩrĩ, hau mbere yakwa ngĩona mũndũ wanyĩtĩte rũrigi rĩa gũthima na guoko gwake. 2 Ngĩmũũria atĩrĩ, “Wee-rĩ, wathĩ kũ?”

Nake akĩnjookeria atĩrĩ, “Ndathĩ gũthima itũũra rĩa Jerusalemu, nĩguo menye warĩ o na ũraihi warĩo.”

3 Na rĩrĩ, mũraika ũcio wanjaragĩria agĩthiĩ, nake mũraika ũngĩ agĩũka kũmũtũnga, 4 akĩmwĩra atĩrĩ, “Teng’era wĩre mwanake ũcio atĩrĩ, ‘Jerusalemu rĩgaatuĩka itũũra inene rĩtarĩ thingo, nĩ ũndũ wa ũingĩ wa andũ na mahiũ marĩa magaakorwo kuo.’ 5 Jehova ekuuga ũũ, ‘Nĩ mwene nĩ nĩ ngaatuĩka rũthingo rwa mwaki ndĩrĩthiũrũrũkĩrie, na nduĩke riiri thĩnĩ wa itũũra rĩu.’ ”

6 Jehova ekuuga ũũ, “Ūkai, ũkai! Ūrai muume bũrũri wa mwena wa gathigathini, nĩgũkorwo ndĩmũharaganĩrie mĩena yothe ĩna ĩria yumaga huho cia igũrũ,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

7 “Ūka, wee Zayuni! Wĩthare, o wee ũtũũraga kwa Mwarĩ wa Babuloni!”

8 Nĩgũkorwo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, “Thuutha wa kũũhe gĩtĩo, akĩndũma ngahũũrane na ndũrĩrĩ iria ciatahĩte indo cianyu. Nĩgũkorwo ũria wothe ũmũhutagia inyuĩ nĩ kũma kĩa riitho rĩa Ngai ahutagia. 9 Ti-itherũ nĩngambararia guoko gwakwa ndĩmookĩrĩre, nacio ngombo ciao itahe indo ciao. Hĩndĩ ĩyo nĩguo mũkaamenya atĩ Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩwe ũndũmĩte.

10 “Wee Mwarĩ wa Zayuni-rĩ, anĩrĩra na ũkene, nĩgũkorwo nĩndĩrooka gũtũũra gatagatĩ-inĩ kanyu,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga. 11 “Mũthenya ũcio-rĩ, ndũrĩrĩ nyingĩ nĩkanyitithanio na Jehova, na nĩmagatuĩka andũ akwa. Ngaatũũra gatagatĩ-inĩ kanyu na nĩmũkamenya atĩ Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩwe ũndũmĩte kũrĩ inyuĩ.” 12 Jehova nĩakagaya Juda gũtuĩke igai rĩake bũrũri-inĩ ũria mũtheru, na nĩagethuurĩra Jerusalemu o rĩngĩ. 13 Hoorerai harĩ Jehova inyuĩ kĩrĩndĩ gĩa thĩ tondũ nĩeyarahũrĩte kuuma gĩikaro-ini gĩake gĩtheru.

3

Nguo Theru cia Mũthĩnjĩri-Ngai ũria Mũnene

* 1:19 Hĩa icio inya ciarĩ mabũrũri ma Ashuri, na Misiri, na Babuloni, na Perisia.

¹ Ningĩ akĩnyonia Joshua, mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, arũgamĩte mbere ya mũraika wa Jehova, nake Shaitani arũgamĩte mwena wake wa ũrĩo nĩguo amũcuuke. ² Nake Jehova akĩra Shaitani atĩrĩ, “Jehova arogũkũuma, wee Shaitani! Jehova ũrĩa ũthuurĩte Jerusalem arogũkũuma wee! Githĩ mũndũ ũyũ ti gĩcinga gĩtharĩtwo kuuma mwakinĩ?”

³ Na rĩrĩ, Joshua eehumbĩte nguo irĩ gĩko hĩndĩ ĩyo aarũgamĩte mbere ya mũraika. ⁴ Mũraika ũcio akĩra arĩa maarũngĩ mbere yake atĩrĩ, “Mũrutei nguo icio ciake irĩ na gĩko.”

Agĩcooka akĩra Joshua atĩrĩ, “Atĩrĩrĩ, nĩnjeheretie mehia maku, na nĩngũkũhumba nguo cia goro.”

⁵ Ngĩcooka ngiuga atĩrĩ, “Muohei kĩremba gĩtheru mũtwe.” Nĩ ũndũ ũcio makĩmuoha kĩremba gĩtheru mũtwe, na makĩmũhumba nguo, mũraika wa Jehova arũgamĩte o hau.

⁶ Mũraika wa Jehova agĩatha Joshua, akĩmwĩra atĩrĩ, ⁷ “Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ũũ, ‘Ũngĩrũmĩrĩra mũthĩire yakwa na ũmenyagĩrĩre maũndũ marĩa nyendaga mekwo, nĩũgaathaga nyũmba yakwa, o na ũtuĩke mũrũgamĩrĩri wa nja ciayo, na ngwĩtikĩrie ũtuĩke ũmwe wa andũ aya marũngĩrĩ haha.”

⁸ “‘Ta thikĩrĩria, wee Joshua, mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, hamwe na athiritũ aku aya maikarĩte thĩ mbere yaku, o acio kĩmenyithia kĩa maũndũ marĩa magooka: Nĩngarehe ndungata yakwa, o we Rũhonge.’”

⁹ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ũũ, ‘Atĩrĩrĩ, nĩnjigĩte ihiga mbere ya Joshua! Ihiga rĩu rĩrĩ na maitho mũgwanja, na nĩngakurura maandĩko igũrũ warĩo, na njeherie mehia ma bũrũri ũyũ na mũthenya ũmwe.’”

¹⁰ “‘Mũthenya ũcio-rĩ, o mũndũ wanyu nĩageeta mũndũ wa itũũra rĩake maikare rungu rwa mũtĩ wake wa mũthabibũ na wa mũkũyũ,’” ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.

4

Mũtĩ wa Thahabu wa Kũigĩrĩra Tawa na Mĩtĩ ĩrĩ ya Mĩtamaiyũ

¹ Hĩndĩ ĩyo mũraika ũrĩa twaranagĩria nake akĩhũndũka, akĩjarahũra, ta ũrĩa mũndũ aarahũragwo kuuma toro. ² Nake akĩnjũũria atĩrĩ, “Nĩ kũũroona?”

Na nĩ ngĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndĩrona mũtĩ wa thahabu theri wa kũigĩrĩrwo tawa, ũrĩ na mbakũri igũrũ rĩraguo, na ũigĩrĩrwo matawa mũgwanja na mũberethi mũgwanja ya gũtwara maguta matawa-inĩ macio. ³ Ningĩ harĩ na mĩtĩ ĩrĩ ya mĩtamaiyũ ĩrganĩtie naguo, ũmwe ũrĩ mwena wa ũrĩo wa mbakũri, na ũrĩa ũngĩ mwena wayo wa ũmotho.”

⁴ Ngĩũria mũraika ũrĩa twaranagĩria atĩrĩ, “Mwathi wakwa, ici nacio nĩ ndũũ?”

⁵ Nake akĩnjũũria atĩrĩ, “Wee-rĩ, ndũũ ĩci nĩ ndũũ?”

Na nĩ ngĩmũcookeria atĩrĩ, “Aca, Mwathi wakwa, ndiũũ.”

⁶ Nĩ ũndũ ũcio akĩnjũũria atĩrĩ, “Īno nĩyo ndũmĩrĩri ya Jehova kũrĩ Zerubabeli, nayo ĩkuuga ũũ: ‘Ti ũndũ wa hinya kana wa ũhoti, no nĩ ũndũ wa Roho wakwa,’ ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.”

⁷ “Wee kĩrĩma gĩkĩ kĩnene-rĩ, ũkĩrĩ ũ? Ūgaatuĩka kũndũ kwaraganu mbere ya Zerubabeli. Ningĩ nĩwe ũkaarehe ihiga rĩa kũrĩkia mwako o gũkĩanagĩrĩrwo atĩrĩ, ‘Ngai rĩrathime! Ngai rĩrathime!’”

⁸ Ningĩ ndũmĩrĩri ya Jehova ĩkĩnginyĩrĩra ngĩrwo atĩrĩ: ⁹ “Moko ma Zerubabeli nĩmo maakĩte mũthingi wa hekarũ ĩno, na moko make no mo

makaamĩrĩkia. Hĩndĩ ĩyo nĩmũkamenya atĩ Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩwe ũndũmĩte kũrĩ inyuĩ.

¹⁰ “Nũũ ũmenaga mũthenya wa kĩambĩrĩria kĩa maũndũ manini? Andũ nĩmagakena moona kabirũ karĩ guoko-inĩ gwa Zerubabeli. (Maya nĩmo maitho mũgwanja ma Jehova, marĩa moonaga thĩ yothe.)”

¹¹ Ningĩ ngĩũria mũraika ũcio atĩrĩ, “Mĩtamaiyũ ĩno ĩrĩ ĩrĩ mwena wa ũrĩo na wa ũmotho wa mũtĩ wa kũigĩrĩra tawa nĩ mĩtũũ?”

¹² Ningĩ ngĩmũũria atĩrĩ, “Honge ici igĩrĩ cia mĩtamaiyũ irũgamanĩte na mĩberethi ĩno ya thahabu iraita maguta mahaana ta thahabu nĩ ndũũ?”

¹³ Nake agĩcookia atĩrĩ, “Wee-rĩ, ndũũ ici nĩ ndũũ?”

Na nĩ ngiuga atĩrĩ, “Aca, Mwathi wakwa, ndiũĩ.”

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio akĩnjĩra atĩrĩ, “Aya eerĩ nĩo maitĩrĩirio maguta nĩguo matungatage Mwathani wa thĩ yothe.”

5

Ibuku rĩa Gĩkũnjo Rĩumbũkĩte Rĩera-inĩ

¹ Ningĩ ngĩcooka ngĩtiira maitho, na rĩrĩ, hau mbere yakwa ngĩona ibuku-rĩa-gĩkũnjo rĩombũkaga rĩera-inĩ.

² Nake akĩnjũũria atĩrĩ, “Nĩ kĩ ũroona?”

Na nĩ ngĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndĩrona ibuku-rĩa-gĩkũnjo rĩombũka rĩera-inĩ, rĩrĩ na ũraihi wa mĩkono mĩrongo ĩrĩ* na wariĩ wa mĩkono ikũmi†.”

³ Nake akĩnjĩra atĩrĩ, “Gĩkĩ nĩ kĩrumi kĩrĩa gĩgũtambũrũka bũrũri wothe; nĩgũkorwo kũringana na ũrĩa mwena ũmwe warĩo wandĩkĩtwo, mũici o wothe no nginya agaathaamio, nago mwena ũcio ũngĩ warĩo ũkandĩkwo atĩrĩ, ũrĩa wothe wĩhĩtaga na maheeni nĩagathaamio. ⁴ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, ‘Nĩngatũma kĩrumi kũu, nakĩo nĩgĩgatoonya nyũmba ya mũici na nyũmba ya ũrĩa wĩhĩtaga na maheeni akĩgwetaga rĩitwa rĩakwa. Gĩgaikara nyũmba yake na kĩmĩanange yothe, kĩanange mbaũ ciayo na mahiga mayo.’”

Mũndũ-wa-nja arĩ thĩnĩ wa Gĩkabũ

⁵ Ningĩ mũraika ũrĩa wanjaragĩria akiumĩra akĩnjĩra atĩrĩ, “Tiira maitho wone nĩ kĩ gĩkĩ kĩroimĩra.”

⁶ Ngĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩkĩ?”

Nake akĩnjookeria atĩrĩ, “Nĩ gĩkabũ gĩa gũthima.” Agĩcooka akiuga atĩrĩ, “Ūyũ nĩguo waganu wa andũ, ũrĩa ũrĩ bũrũri wothe.”

⁷ Nakĩo gĩkunĩko gĩa kĩgera gĩgĩkunũrwo, na rĩrĩ, hau thĩnĩ wa gĩkabũ ngĩona mũndũ-wa-nja waikarĩte thĩ ho. ⁸ Nake akiuga atĩrĩ, “Ūyũ nĩwe Nyawaganu,” nake akĩmũcookia thĩnĩ wa gĩkabũ na agĩgĩkunĩka na gĩkunĩko kũu gĩa kĩgera.

⁹ Ngĩcooka ngĩtiira maitho, na rĩrĩ, hau mbere yakwa ngĩona andũ-a-nja eerĩ, mareretio nĩ rũhuho; tondũ maarĩ na mathagu ta ma njũũ, makĩoya gĩkabũ kũu magĩgĩtwara rĩera-inĩ.

¹⁰ Ngĩũria mũraika ũcio wanjaragĩria atĩrĩ, “Maratwara gĩkabũ kũu kũ?”

¹¹ Nake akĩnjookeria atĩrĩ, “Maragĩtwara bũrũri wa Babuloni magĩakĩre nyũmba kuo. Yarĩka-rĩ, gĩkabũ kũu makĩge kuo handũ hakĩo.”

6

Ngaari Inya cia Ita

* 5:2 nĩ ta mita 9 † 5:2 nĩ ta mita inya na nuthu (4.5)

¹ Ningĩ ngĩtiira maitho rĩngĩ, na rĩrĩ, ngĩona ngaari inya cia ita igĩũka ciumĩte gatagatĩ ka irĩma igĩrĩ, irĩma icio ciarĩ cia gĩcango! ² Ngaari ya mbere yaguucĩtio nĩ mbarathi ndune, na ya keerĩ ikaguucio nĩ mbarathi njirũ, ³ na ya gatatũ ikaguucio nĩ mbarathi njerũ, nayo ya kana ikaguucio nĩ mbarathi cia maroro; ciothe ciarĩ mbarathi ciarĩ na hinya. ⁴ Ngĩũria mũraika ũcio wanjaragĩria atĩrĩ, “Mwathi wakwa, ici nacio nĩ ndũũ?”

⁵ Nake mũraika ũcio akĩnjookeria atĩrĩ, “Maya nĩ maroho marĩa mana ma igũrũ, maroima harĩa marũgamaga mbere ya Mwathani wa thĩ yothe. ⁶ Ngaari iyo iguucĩtio nĩ mbarathi njirũ yerekeire bũrũri wa gathigathini, nayo iyo iguucĩtio nĩ mbarathi njerũ yerekeire bũrũri wa ithũiro, nayo iyo iguucĩtio nĩ mbarathi irĩ na maroro yerekeire bũrũri wa gũthini.”

⁷ Rĩrĩa mbarathi icio irĩ hinya cioimagarire-rĩ, nĩciageragia mũno ũrĩa ingĩthĩ thĩ yothe. Nake agĩciĩra atĩrĩ, “Thĩĩ mũcange thĩ yothe!” Nĩ ũndũ ũcio igĩthĩ thĩ yothe.

⁸ Ningĩ agĩcooka akĩnjĩta akĩnjĩra atĩrĩ, “Ta rora, icio cierekeire bũrũri wa gathigathini nĩitũmĩte Roho wakwa ũgĩe na ũhurũko kũu bũrũri wa gathigathini.”

Thũmbĩ ya Joshua

⁹ Ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyanginyĩrire ngĩrwo atĩrĩ, ¹⁰ “Amũkĩra betha na thahabu kuuma kũrĩ andũ arĩa maatahitwo, na nĩo Helidai, na Tobija, na Jedaia, arĩa mokĩte kuuma Babuloni. Thĩĩ o ũmũthĩ mũciĩ kwa Josia mũrũ wa Zefania. ¹¹ Oya betha na thahabu icio ũthondeke thũmbĩ, ũcooke ũmĩgĩrĩre mũtwe wa Joshua mũrũ wa Jehozadaki, mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene. ¹² Mwĩre atĩ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ũũ: ‘Ūyũ nĩwe mũndũ ũrĩa wĩtagwo Rũhonge, nake nĩakaruta honge arĩ handũ haake na ake hekarũ ya Jehova. ¹³ Ūcio nĩwe ũgaaka hekarũ ya Jehova, na nĩakahumbwo riiri, na nĩagaikarĩra gĩtĩ gĩake kĩa ũnene aathane. O na nĩagatungata arĩ mũthĩnjĩri-Ngai aikarĩre gĩtĩ gĩake kĩa ũnene; na maũndũ macio meerĩ nĩmakaganĩrĩra wega.’ ¹⁴ Nayo thũmbĩ iyo iigwo thĩĩnĩ wa hekarũ ya Jehova, ĩrĩ kĩririkano kĩa Helidai, na Tobija, na Jedaia, na Heni mũrũ wa Zefania. ¹⁵ Arĩa marĩ kũraya nĩmagooka gũteithia gwaka hekarũ ya Jehova, na inyuĩ nĩmũkamenya atĩ Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩwe ũndũmĩte kũrĩ inyuĩ. Ūndũ ũyũ nĩũgekĩka mũngĩgaathĩkĩra Jehova Ngai wanyu mũrĩ na kĩyo.”

7

Cariai Kĩhooto na Tha, ti Kwĩhingwa Kũrĩa Irio

¹ Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa ĩna wa ũthamaki wa Dario, ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyakinyĩire Zekaria, mũthenya wa kana wa mweri wa kenda, na nĩguo mweri wa Kiselevu. ² Andũ a Betheli nĩmatũmĩte Sharezeru na Regemu-Meleku hamwe na andũ ao magathaithe Jehova ³ na kũũria athĩnjĩri-Ngai a nyũmba ya Jehova Mwene-Hinya-Wothe na anabii atĩrĩ, “Nĩnjagĩrĩrwo nĩ gũcakaya na kwĩhingwa kũrĩa irio mweri wa gatano, ta ũrĩa njĩkĩte mĩaka mĩingĩ?”

⁴ Ningĩ ndũmĩrĩri ya Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩyanginyĩrire akĩnjĩra atĩrĩ, ⁵ “Ūria andũ othe a bũrũri o na athĩnjĩri-Ngai atĩrĩ, ‘Rĩrĩa mwehingaga kũrĩa irio mũgĩcakayaga mweri-inĩ wa gatano na wa mũgwanja ihinda rĩa mĩaka mĩrongo mũgwanja-rĩ, ti-itherũ mwehingaga kũrĩa irio nĩ ũndũ wakwa? ⁶ Na rĩrĩa mwarĩaga na mũkanyua-rĩ, githĩ mũtiarĩaga ndĩa iyo nĩ ũndũ wa inyuĩ ene? ⁷ Githĩ ici ticio ciugo cia Jehova

iria cianĩrĩrwo igereire harĩ anabii a tene, rĩrĩa Jerusalemu na matũũra marĩa maarĩthiũrũrũkĩirie maarĩ na ũhurũko na makaagaacĩra, nakuo Negevu na hũgũrũrũ-inĩ cia irĩma cia mwena wa ithũĩro nĩ gwatũũragwo nĩ andũ?’ ”

⁸ Ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyakinyĩire Zekaria o rĩngĩ akĩrwo atĩrĩ: ⁹ “Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ũũ: ‘Tuagai ciira na kĩhooto; igua-nagĩrai tha na mũcaayanagĩre mũndũ na ũrĩa ũngĩ. ¹⁰ Mũtikanahinyĩrĩrie mũtumia wa ndigwa kana mwana wa ngoriai, kana mũndũ wa kũngĩ, kana mũthĩni. Mũtikaneciiranĩrie ũũru ngoro-inĩ cianyu.’

¹¹ “No nĩmaregire kũigua; makĩng’athia, na makĩhũgũka na magĩthinga matũ mao. ¹² Nao makĩũmia ngoro ciao o ta ihiga rĩa nyaigĩ, na matingĩathikĩrĩrie watho kana ndũmĩrĩri rĩa Jehova Mwene-Hinya-Wothe aamatũmĩire na Roho wake, aarĩtie na tũnua twa anabii a tene. Nĩ ũndũ ũcio, Jehova Mwene-Hinya-Wothe akĩrakara mũno.

¹³ “Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, ‘Rĩrĩa ndeetanire, ma-tiathikĩrĩrie; nĩ ũndũ ũcio rĩrĩa nao maanjĩtire, ndiamathikĩrĩrie. ¹⁴ Nĩndamaharaganirie na kĩhuhũkanio kĩnene ndũrĩrĩ-inĩ ciothe, magĩtũũra kuo marĩ ageni. Bũrũri wao watigirwo ũkirĩte ihooru, na nĩ ũndũ ũcio gũkĩaga mũndũ ũngĩũtuĩkania kana acooke kuo. Ūguo nĩguo maatũmire bũrũri ũcio mwega ũkire ihooru.’ ”

8

Jehova Kwĩranĩra Kũrathima Jerusalemu

¹ O rĩngĩ ndũmĩrĩri ya Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩyanginyĩrĩre, ngĩrwo atĩrĩ: ² Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ũũ: “Nĩnjiguaga ũiru mũno nĩ ũndũ wa Zayuni; nĩndĩracinwo nĩ ũiru nĩ ũndũ wake.”

³ Jehova ekuuga ũũ: “Nĩngacooka Zayuni, ndũũre Jerusalemu. Hĩndĩ ĩyo itũũra rĩa Jerusalemu rĩgeetagwo Itũũra Inene rĩa Ūhoro-wa-Ma, nakĩo kĩrĩma kĩa Jehova Mwene-Hinya-Wothe gĩgeetagwo Kĩrĩma Gĩtheru.”

⁴ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ũũ: “Athuuri na atumia arĩa akũrũ mũno nĩmagaikara njĩra-inĩ cia Jerusalemu rĩngĩ, o mũndũ anyiĩtite mũtirima wake na guoko nĩ ũndũ wa gũkũra mũno. ⁵ Njĩra cia itũũra rĩu inene ikaiyũra tũhĩ na tũirĩtu tũgĩthaaka.”

⁶ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ũũ: “Hĩndĩ ĩyo ũndũ ũcio no woneke ũrĩ wa magegania nĩ matigari ma andũ acio, no Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekũũria atĩrĩ, harĩ nĩ-rĩ, ũndũ ũcio no woneke ũrĩ wa magegania?”

⁷ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ũũ: “Nĩngahonokia andũ akwa kuuma mabũrũri ma mwena wa irathĩro na wa ithũĩro. ⁸ Nĩngamacooka matũũre Jerusalemu; nao magaatuĩka andũ akwa na nĩ nduĩke Ngai wao wa kwĩhokeka na mũthingu.”

⁹ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ũũ: “Inyuĩ arĩa mũraigua ciugo ici ciaririo nĩ anabii arĩa maarĩ kuo rĩrĩa mũthingi wa nyũmba ya Jehova Mwene-Hinya-Wothe wahaandirwo-rĩ, gĩai na hinya nĩgeetha hekarũ yakwo. ¹⁰ Mbere ya hĩndĩ ĩyo gũtiarĩ irĩhi rĩa mũndũ kana rĩa nyamũ. Gũtirĩ mũndũ ũngĩarutire wĩra wake na thayũ nĩ ũndũ wa thũ ciake, tondũ nĩndatũmĩte o mũndũ o mũndũ okĩrĩre ũrĩa ũngĩ. ¹¹ No rĩrĩ, rĩu ndigũcooka kũherithia matigari ma andũ aya ta ũrĩa ndeekaga tene.” Ūguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.

¹² “Mbeũ nĩgakũra wega, naguo mũthabibũ nĩũgaciara matunda maguo, na tĩri nĩũkaruta magetha maguo, narĩo igũrũ nĩrĩgatatia ime.

Ngaahena maũndũ maya mothe matuĩke igai rĩa matigari ma andũ aya. ¹³ O ta ũrĩa mũkoretwo mũkĩonwo ta mũrĩ arume mũrĩ gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ, wee Juda na Isiraeli-rĩ, noguo ngaamũhonokia, na nĩmũgatuĩka kĩrathimo. Mũtigetigĩre, no gĩai na hinya.”

¹⁴ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ũũ: “O ta ũrĩa ndaatuĩte atĩ nĩngũmũrehere mwanangĩko, na ndiigana kũigua tha rĩrĩa maithe manyu mandakaririe-rĩ,” Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, ¹⁵ “nĩ ũndũ ũcio rĩu nĩnduĩte nĩngwĩka Jerusalemu na Juda maũndũ mega rĩngĩ. Nĩ ũndũ ũcio tigai gwĩtigĩra. ¹⁶ Maya nĩmo maũndũ marĩa mũgwĩka: aranagĩriai ũhoru wa ma mũndũ na ũrĩa ũngĩ, na mũtuage ciira wa ma na wa kĩhooto maciirĩro-inĩ manyu; ¹⁷ mũtikanaciirĩre gwĩka mũndũ wa itũũra rĩanyu ũũru, na mũtikanende kwĩhĩta na maheeni. Nĩ nĩthũire maũndũ macio mothe,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

¹⁸ Ndũmĩrĩri ya Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩyanginyĩrĩre rĩngĩ, ngĩrwo atĩrĩ: ¹⁹ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ũũ: “Mahinda ma kwĩhinga kũrĩa irio mweri wa kana, na wa gatano, na wa mũgwanja na wa ikũmi-rĩ, magaatũka mahinda ma gũcanjamũka na kũrũũhia, na ma maruga ma gĩkeno harĩ Juda. Nĩ ũndũ ũcio endagai ũhoru wa ma na wa thayũ.”

²⁰ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ũũ: “Andũ aingĩ na atũũri a matũũra maingĩ manene nĩ magooka, ²¹ nao atũũri a itũũra rĩmwe inene magaahtũ itũũra rĩngĩ inene moige atĩrĩ, ‘Rekei tũthĩ o rĩu tũgathaithe Jehova na tũkarongoorie Jehova Mwene-Hinya-Wothe. Nĩ mwene nĩngũthĩ.’ ²² Irĩndĩ na ndũrĩrĩ irĩ hinya nĩ igooka Jerusalemu kũrongooria Jehova Mwene-Hinya-Wothe na kũmũthaitha.”

²³ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ũũ: “Matukũ-inĩ macio andũ ikũmi kuuma thiomi-inĩ ciothe na ndũrĩrĩ-inĩ ciothe nĩmakanyiita Mũyahudi ũmwe, marũmie gĩcũrĩ gĩa kanjũ yake na mamwĩre atĩrĩ, ‘Reke tũthĩ nawe, tondũ nĩtũiguĩte atĩ Ngai arĩ hamwe na inyu.’”

9

Gũtuĩrwo gwa Thũ cia Isiraeli

Ũrathi

- ¹ Ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyũkĩrĩire bũrũri wa Hadaraka, na ĩgakinyĩrĩra Dameski: nĩgũkorwo maitho ma andũ, na ma mĩhĩrĩga yothe ya Isiraeli macũthĩrĩrie Jehova,
- ² na ĩgakinyĩrĩra Hamathu o nakuo, itũũra rĩrĩa rĩhakanĩte nakuo, o na ĩgakinyĩrĩra Turo na Sidoni, o na gũtuĩka andũ akuo maarĩ oogĩ mũno.
- ³ Andũ a Turo nĩmeyakĩire kũgitĩro kĩrũmu, na makeigĩra hĩba cia betha nyingĩ ta rũkũngũ, na thahabu nyingĩ ta mahuti ma njĩra-inĩ.
- ⁴ No rĩrĩ, Mwathani nĩakarĩtunya ũtonga warĩo, na aanange ũhoti warĩo wa iria-inĩ, narĩo itũũra rĩu nĩrĩgacinwo na mwaki.
- ⁵ Ashikeloni nĩrĩkeyonera ũhoru ũcio na rĩitigĩre, Gaza nĩrĩkehũũrithania nĩ ruo rũnene, o na Ekironi o narĩo, nĩgũkorwo mwĩhoko warĩo nĩũkahooa. Gaza nĩrĩkoorwo nĩ mũthamaki warĩo, narĩo Ashikeloni nĩrĩgathaamwo.

- 6 Andũ a bũrũri ũngĩ nĩmagatũũra Ashidodi,
na nĩ nĩnganiina mwĩtĩio wa Aflisti.
- 7 Nĩngaruta thakame tũnua-inĩ twao,
na irio iria ngaananie ndĩcirute gatagatĩ ka magego mao.
Andũ arĩa magaatigara magaatũka a Ngai witũ,
na matũke atongoria a Juda,
nao andũ a Ekironi makahaana ta andũ a Jebusi.
- 8 Na rĩrĩ, nĩngagitĩra nyũmba yakwa
kuuma kũrĩ mbũtũ iria imarehagĩra mbaara.
Gũtirĩ hĩndĩ ĩngĩ mũhinyanĩrĩria agaacooka gũtooria andũ akwa,
nĩgũkorwo rĩu nĩndĩoneire ũrĩa maanahinyĩrĩrio.

Gũũka kwa Mũthamaki wa Zayuni

- 9 Kena mũno, wee Mwarĩ wa Zayuni!
Anĩrĩra, wee Mwarĩ wa Jerusalemu!
Atĩrĩrĩ, mũthamaki waku nĩarooka kũrĩ we,
nĩ mũthingu na arĩ na ũhonokio,
nĩ mũhooreri na akuuĩtwo nĩ ndigiri,
agaikarĩra njaũ ya ndigiri.
- 10 Nĩngeheria ngaari cia ita kuuma Efiraimu,
na njeherie mbarathi cia mbaara kuuma Jerusalemu,
naguo ũta wa mbaara-rĩ, nĩũkoinangwo.
Nake aanĩrĩre thayũ ndũrĩrĩ-inĩ.
Wathani wake-rĩ, ũgaatambũrũka kuuma iria rĩmwe nginya rĩrĩa
rĩngĩ,
na kuuma Rũũĩ rwa Farati o nginya ituri cia thĩ.
- 11 No ha ũhoru waku-rĩ, nĩ ũndũ wa thakame ya kĩrĩkanĩro kĩrĩa
ndarĩkanĩire nawe,
nĩngoohorithia andũ aku arĩa mohetwo, moime irima rĩu rĩtarĩ maaĩ.
- 12 Cookai kĩhitho-inĩ kĩanyu kĩrĩa kĩrũmu, inyuĩ muohetwo mũrĩ na
mwĩhoko;
o na rĩu nguuga atĩrĩ, nĩngamũcookeria indo cianyu maita meerĩ.
- 13 Ngaagonya Juda o taarĩ ũta wakwa,
nake Efiraimu atuĩke ta mĩguĩ ya ũta ũcio, ndĩmaiyrĩrie kuo.
Nĩngarahũra ariũ aku, wee Zayuni,
mokĩrĩre ariũ aku wee Mũyunani,
na ngũtue ta rũhiũ rwa njora rwa njamba ĩrĩ hinya.

Jehova Nĩakoimĩra

- 14 Hĩndĩ ĩyo Jehova nĩakoonwo arĩ igũrũ rĩao;
mũguĩ wake ũkaarathũka ta rũheni.
Mwathani Jehova nĩakahuha karumbeta;
agaathĩ arĩ ihuhũkanio-inĩ cia mwena wa gũthini,
15 nake Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩakamagitĩra.
Nao makaamaniina biũ,
na matoranie na kũmahũũra na mahiga ma kĩgũtha.
Makaanyua na manegene ta marĩtwo nĩ ndibei;
makaiyrĩrĩrio ta mbakũri
ĩrĩa ĩhũthagĩrwo kũminjaminjĩria koine cia kĩgongona.
- 16 Jehova Ngai wao nĩakamahonokia mũthenya ũcio,
marĩ andũ a rũũru rwake.
Nĩmagakengaga bũrũri-inĩ wake,
ta mahiga ma goro marĩ thũmbĩ-inĩ ya mũthamaki.

17 Kaĩ nĩmagakorwo marĩ a kwendeka, na mathakarĩte-ĩ!
 Irio cia mĩgũnda nĩgatũma aanake magaacĩre,
 nayo ndibei ya mũhihano itũme airĩtu o nao magaacĩre.

10

Jehova Nĩakamenyerera Juda

1 Hooyai Jehova oirie mbura hĩndĩ ya kĩmera kĩa mbere;
 Jehova nĩwe ũtũmaga kũgĩe matu ma mbura ya kĩhuhũkanio.
 Nĩoiragĩria andũ mbura,
 na akahe mũndũ o wothe irio cia mũgũnda.

2 Mĩhianano ya kũhooywo yaragia maheeni,
 ago moonaga cioneki itarĩ cia ma,
 maaragia ũhoru wa irooto itarĩ cia ma;
 kũhoorerania kwao no gwa tũhũ.
 Nĩ ũndũ ũcio andũ maturuuraga ta ng'ondũ,
 makahinyĩrĩrika nĩ ũndũ wa kwaga mũrĩithi.

3 “Marakara makwa nĩmakanĩte nĩ ũndũ wa arĩithi,
 na nĩ nĩngaherithia atongoria acio;
 nĩgũkorwo Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩakamenyerera
 rũũru rwake, nĩruo andũ a nyũmba ya Juda,
 na atũme matuĩke ta mbarathi ĩgwĩtĩia ĩrĩ mbaara-inĩ.

4 Thĩinĩ wa Juda nĩgũkoima ũrĩa ũgaatuĩka ihiga rĩa koine,
 na kuuma kũrĩ we kuume higĩ cia kwamba hema,
 ningĩ kuume ũta wa mbaara,
 o na kuume mũndũ o wothe wa gwathana.

5 Marĩ hamwe magaatuĩka ta njamba cia ita irĩ hinya,
 marangĩrĩrie thũ ciao ndoro-inĩ ya njĩra hĩndĩ ya mbaara.
 Tondũ Jehova agaakorwo hamwe nao,
 makaarũa na mang'aũranie ahaici a mbarathi.

6 “Nĩngekĩra nyũmba ya Juda hinya,
 na honokie nyũmba ya Jusufu.

Nĩngamacookia kwao,
 tondũ nĩndĩmaiguĩrĩire tha.
 Nao magaikara ta itarĩ ndaamarega,
 nĩgũkorwo nĩ nĩ Jehova Ngai wao,
 na nĩngamacookeria mahooya mao.

7 Andũ a Efiraimu magaatuĩka ta njamba cia ita,
 nacio ngoro ciao icanjamũke ta andũ manyuĩte ndibei.
 Ciana ciao nĩkoona ũndũ ũcio ikene;
 nacio ngoro ciao nĩgakenera Jehova.

8 Nĩngameta ndĩmacookanĩrĩrie.
 Ti-itherũ nĩngamakũũra;
 nao nĩmakaingĩha o ta ũrĩa maarĩ mbere.

9 O na ingĩkamaharaganĩria ndũrĩrĩ-inĩ,
 marĩ o kũu mabũrũri ma kũraya no makaandirikana.
 O, hamwe na ciana ciao nĩmakahonoka
 na macooke kwao.

10 Nĩngamacookia kuuma Misiri,
 na ndĩmacookanĩrĩrie kuuma Ashuri.
 Nĩngamarehe bũrũri wa Gileadi na wa Lebanoni,

o nginya mage ũikaro ũngĩmaigana.

¹¹ Magaatũkanĩria iria rĩa thĩna;
makũmbĩ ma iria nĩmakahoorerio,
nakuo kũrĩa Rũũ rwa Nili rũrikĩte nĩgũkahũa.

Mwĩtĩo wa Ashuri nĩũkaharũrũkio,
nayo thimbũ ya ũthamaki wa Misiri nĩkeherio.

¹² Nĩngamekĩra hinya ndĩmomĩrĩrie thĩinĩ wa Jehova,
na thĩinĩ wa rĩtwa rĩake nĩmagetwara,"
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

11

¹ Wee, Lebanoni-rĩ, hingũra mĩrango yaku,
nĩgeetha mwaki ũcine mĩtarakwa yaku, ũmĩniine!

² Rĩra, wee mũthithinda, nĩgũkorwo mũtarakwa nĩũgwĩte;
mĩtĩ ĩrĩa mĩrũngarũ nĩmĩanange!

Rĩrai inyuĩ mĩgandi ya Bashani;
nĩgũkorwo mĩtĩ ya mũtitũ ũrĩa mũtumanu nĩtemetwo.

³ Ta thikĩrĩriai ũrĩa arĩithi maraarĩra, makĩgirĩkaga:
ũrĩithio wao ũrĩa mũnoru nĩwanangĩtwo!

Ta thikĩrĩriai mũraramo wa mĩrũũthi;
gĩthaka kĩrĩa kĩruru kĩa Jorodani nĩkĩanange!

Arĩithi Eerĩ

⁴ Jehova Ngai wakwa ekuuga ũũ: "Rĩithia rũũru rũrĩa rũtuĩrĩrwo gũthĩnjwo. ⁵ Arĩa macigũraga nĩo macithĩnjaga na matione wa kũmaherithia. Arĩa maciendagia moigaga atĩrĩ, 'Jehova arogocwo, nĩ ndĩ mũtongu!' Arĩithi ene cio maticiguagĩra tha. ⁶ Nĩgũkorwo ndikaiguĩra andũ a bũrũri ũcio tha rĩngĩ," ũguo nĩguo Jehova ekuuga. "Nĩnganeana mũndũ o kũrĩ mũndũ wa itũũra rĩake na kũrĩ mũthamaki wake. Nĩmakahinyĩrĩria bũrũri ũcio, na ndikamahonokia kuuma moko-inĩ mao."

⁷ Nĩ ũndũ ũcio ngĩrĩithia rũũru rũu rwatuĩrĩrwo gũthĩnjwo, na makĩria iria ciahinyĩrĩrio cia rũũru rũu. Ngĩcooka ngĩoya thanju igĩrĩ, rũmwe ngĩrwĩta Ũtugi na rũrĩa rũngĩ ngĩrwĩta Ũiguano, na nĩ ngĩrĩithia rũũru rũu. ⁸ Ihinda rĩa mweri ũmwe nĩndeheririe arĩithi acio atatũ.

Naruo rũũru rũgĩthũũra mũno, na nĩ ngĩnogio nĩo, ⁹ ngiuga atĩrĩ, "Ndigũcooka gũtuĩka mũrĩithi wanyu. Iria cia gũkua nĩikue, na iria cia gũthira nĩithire. Iria igũtigara-rĩ, nĩrĩane cio nyene."

¹⁰ Ningĩ ngĩoya rũthanju rwakwa rũrĩa rwetagwo Ũtugi, ngĩruunania icunjĩ igĩrĩ, ngĩtharia kĩrĩkanĩro kĩrĩa ndarĩkanĩire na ndũrĩrĩ ciothe.

¹¹ Gĩatharirio o ro mũthenya ũcio, na nĩ ũndũ ũcio arĩa maahinyĩrĩrio a rũũru rũu, arĩa maanjũũthĩrĩrie, makĩmenya atĩ ĩyo yarĩ ndũmĩrĩri ya Jehova.

¹² Ngĩcooka ngĩmeera atĩrĩ, "Mũngĩona nĩ kwagĩrĩire, Heei mũcaara wakwa, na aakorwo ti ũguo-rĩ, ikarai nago." Nĩ ũndũ ũcio makĩndĩha mũcaara wa icunjĩ mĩrongo ĩtatũ cia betha.

¹³ Hĩndĩ ĩyo Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, "Ikĩria mũũmbi wa nyũngũ mbeeca icio": ĩ thogora ũcio mwegu moonire nĩũnjiganĩte! Nĩ ũndũ ũcio ngĩoya icunjĩ icio mĩrongo ĩtatũ cia betha, ngĩciikĩria mũũmbi kũu nyũmba-inĩ ya Jehova.

¹⁴ Ningĩ ngiunania rũthanju rwakwa rwa keerĩ rũrĩa rwetagwo Ũiguano, ngĩthũkia ũrũmwe gatagati ka Juda na Isiraeli.

15 Ningĩ Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Oya o rĩngĩ indo cia mũrĩithi mũkĩngu. 16 Nĩgũkorwo nĩngwarahũra mũrĩithi bũrũri-inĩ ũyũ, ũrĩa ũtakarũmbũiya ng’ondũ iria ciũrĩte, kana acarie tũgondũ, kana ohe iria ndiihie, o na kana arĩithie iria ng’ima, we no kũrĩa arĩrĩaga nyama cia ng’ondũ iria noru, agĩcikũũraga mahũngũ.

17 “Kaĩ mũrĩithi ũcio wa tũhũ,
ũrĩa ũtiganagĩria rũũru, arĩ na haaro-ĩ!
Guoko gwake na riitho rĩake rĩa ũrĩo irotemwo na rũhiũ rwa njora!
Guoko gwake nĩgũkonja biũ,
na riitho rĩake rĩa ũrĩo rĩtuĩke itumumu biũ.”

12

Thũ cia Jerusalemu Kũniinwo

Ūrathi

1 Īno nĩyo ndũmĩrĩri ya Jehova ĩkoniĩ Isiraeli. Jehova, ũrĩa watambũrũkirie igũrũ, na akĩhaanda gĩtina gĩa thĩ ĩno, o na akĩũmba roho thĩinĩ wa mũndũ, ekuuga ũũ: 2 “Nĩngũtua Jerusalemu ta gĩkombe kĩa ndibei gĩa gũtũma arĩa othe magũthiũrũrũkĩirie matũgũũge. Juda o ũndũ ũmwe na Jerusalemu nĩgũkarigiicĩrio nĩ thũ. 3 Mũthenya ũcio, rĩrĩa ndũrĩrĩ ciothe cia thĩ igaacookanĩrĩa irĩũkĩrĩre, nĩngatua Jerusalemu ihiga rĩtangĩenyenyeka kũrĩ ndũrĩrĩ ciothe. Arĩa othe makaageria kũrĩenyenyia nĩmakeguraria mũno. 4 Mũthenya ũcio-rĩ, nĩngamakia mbarathi o yothe ĩhahũke, nake mũmĩhaici ndũme agũrũke,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga. “Nĩngarangĩra nyũmba ya Juda, no mbarathi ciothe cia ndũrĩrĩ ndĩcitue ndumumu. 5 Hĩndĩ ĩyo atongoria a Juda makeĩra na ngoro atĩrĩ, ‘Andũ a Jerusalemu nĩmagĩte na hinya nĩ ũndũ wa Jehova Mwene-Hinya-Wothe, o we Ngai wao.’

6 “Mũthenya ũcio nĩngatũma atongoria a Juda mahaane ta nyũngũ ĩyũrĩte mwaki ĩrĩ riiko, na ndũme mahaane ta gĩcinga gĩgwakana kĩrĩ thĩinĩ wa itũa cia ngano. Makaaniina andũ arĩa othe marĩthiũrũrũkĩirie mwena wa ũrĩo na mwena wa ũmotho, no rĩrĩ, andũ a Jerusalemu matigaakorwo na ũgwati o na hanini marĩ kũu Jerusalemu.

7 “Jehova akaamba kũhonokia andũ arĩa matũũraga Juda, nĩgeetha gĩtĩo kĩa nyũmba ya Daudi na kĩa aikari a Jerusalemu gĩtikananenehe gũkĩra kĩa andũ a Juda. 8 Mũthenya ũcio Jehova nĩakagitĩra andũ arĩa matũũraga Jerusalemu, nĩgeetha arĩa maagĩte hinya mũno gatagatĩ-inĩ kao makahaana ta Daudi, nayo nyũmba ya Daudi ĩkahaana o ta Ngai, ĩhaane ta mũraika wa Jehova amatongoretie. 9 Mũthenya ũcio nĩngoimagara nganiine ndũrĩrĩ ciothe iria igookĩrĩa itũũra rĩa Jerusalemu.

Kũrĩrĩa ũrĩa Maathecire

10 “Na nĩngaitĩrĩria nyũmba ya Daudi na arĩa othe matũũraga itũũra rĩa Jerusalemu roho wa gũtugana na wagũthaitana. Nao nĩmakerorera ũrĩa maathecire, na nĩmakamũrĩrĩa marĩ na ruo o ta ũrĩa mũndũ arĩragĩra mwana wa mũmwe, na magĩte na kĩeha kĩnene o ta ũrĩa mũndũ ethikagĩra akuĩrĩrwo nĩ mwana wake wa irigithathi. 11 Mũthenya ũcio nĩgũgakorwo kĩrĩro kĩnene kũu Jerusalemu, o ta kĩrĩro kĩrĩa kĩarĩ Hadadi-Rimoni* o kũu werũ-inĩ wa Megido. 12 Bũrũri ũcio nĩũkagĩa na kĩrĩro, o mbarĩ o mbarĩ ĩrĩre ĩrĩ iiki, na atumia ao marĩ oiki: mbarĩ ya nyũmba ya Daudi ĩrĩre ĩrĩ

* 12:11 Hadadi-Rimoni nĩkuo andũ maacakaĩre gĩkuũ kĩa Josia (2Maũ 35:22, 24, 25).

iiki na atumia ao marĩ oiki, mbarĩ ya nyũmba ya Nathani ĩrĩre ĩrĩ iiki, na atumia ao marĩ oiki, ¹³ na mbarĩ ya nyũmba ya Lawi ĩrĩre ĩrĩ iiki, na atumia ao marĩ oiki, mbarĩ ya Shimei ĩrĩre ĩrĩ iiki, na atumia ao marĩ oiki, ¹⁴ na mbarĩ icio ingĩ ciothe itigaire o mbarĩ o mbarĩ ĩrĩre ĩrĩ iiki, na atumia ao marĩ oiki.

13

Gũtherio kwa Mehia

¹ “Mũthenya ũcio gĩthima nĩgĩgathikũrio nĩ ũndũ wa nyũmba ya Daudi o na nĩ ũndũ wa andũ arĩa matũũraga Jerusalemu, gĩthima gĩa kũmatheria mehia o na thaahu.”

² Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, “Mũthenya ũcio nĩnganiina marĩtwa ma mĩhianano ya kũhooywo mathire bũrũri-inĩ, na matigacooka kũririkanwo rĩngĩ. Nĩngeheria anabii hamwe na roho ũcio wa thaahu, mathire bũrũri-inĩ. ³ Na rĩrĩ, kũngĩgaakorwo na mũndũ ũrathiĩ na mbere na kũratha mohoro-rĩ, ithe na nyina, arĩa mamũciarĩte, nĩ makaamwĩra atĩrĩ, ‘No nginya ũkue, nĩ ũndũ nĩwarĩtie maheeni ũkĩgwetaga rĩtwa rĩa Jehova.’ Rĩrĩa akaaratha mohoro-rĩ, aciari ake mwene nĩmakamũtheeca na rũhiũ.

⁴ “Mũthenya ũcio mũnabii o wotho nĩagaconoka nĩ ũndũ wa kĩoneki kĩa ũrathi wake. Ndakehumba nguo ya maguoya ya mũnabii nĩguo aheenie andũ. ⁵ Akoigaga atĩrĩ, ‘Nĩ ndirĩ mũnabii, ndĩ mũrĩmi, ndũũragio nĩ mũgũnda kuuma ũnini-inĩ wakwa.’ ⁶ Nake mũndũ angĩkamũũria atĩrĩ, ‘Ironda ici irĩ mwĩrĩ waku nĩ cia kĩ?’ we agaacookia atĩrĩ, ‘Ironda ici ndagĩrĩre nyũmba-inĩ ya arata akwa.’

Mũrũithi Kũringwo, na Ng’ondũ Kũhurunjũka

⁷ “Arahũka, wee rũhiũ rwa njora, ũkĩrĩre mũrũithi wakwa, ũkĩrĩra mũndũ ũcio wa hakuhĩ na nĩ!”
ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.

“Ringa mũrũithi, nacio ng’ondũ nĩkũhurunjũka, nakuo guoko gwakwa ndĩkwerekerie kũrĩ tũgondũ, ndĩtũkĩrĩre.”

⁸ Jehova ekuuga atĩrĩ, “Bũrũri-inĩ guothe, andũ icunjĩ igĩrĩ thĩnĩ wa ithatũ nĩmakooragwo, mathire; no rĩrĩ, gĩcunjĩ kĩmwe gĩa ithatũ nĩgĩgatigara kuo.

⁹ Gĩcunjĩ kũ gĩa ithatũ kĩa andũ nĩngakĩhĩtũkĩria mwaki-inĩ; ngaamatheria ta betha, na ndĩmagerie ta ũrĩa thahabu igeragio.

Nĩmagakaĩra rĩtwa rĩakwa,
na nĩ nĩngametĩka;

Nĩngoiga atĩrĩ, ‘Aya nĩ andũ akwa,’
nao moige atĩrĩ, ‘Jehova nĩwe Ngai witũ.’ ”

14

Jehova Nĩegũũka Athamake

¹ Atĩrĩrĩ, mũthenya wa Jehova nĩũrooka, rĩrĩa indo cianyu igaatahwo na igayanĩrwo gatagatĩ-inĩ kanyu.

² Nĩngongania ndũrĩrĩ ciothe ciũkĩrĩre itũũra rĩa Jerusalemu, ihũũrane nariĩ; itũũra rĩu inene nĩrĩkanyitwo nĩ thũ, na indo cia nyũmba ciũngũrũrio nao andũ-a-nja manyitwo na hinya. Andũ nuthu ya itũũra nĩmagathaamio, no andũ acio angĩ matikeherio itũũra-inĩ rĩu.

³ Hĩndĩ ĩyo Jehova nĩakoimagara, okĩrĩre ndũrĩrĩ icio arũe nacio, o ta ũrĩa arũaga mũthenya wa mbaara. ⁴ Mũthenya ũcio-rĩ, Jehova nĩakarũgama Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaiyũ, mwena wa irathĩro wa Jerusalemu. Nakĩo Kĩrĩma kũ kĩa Mĩtamaiyũ nĩgĩgatũkana maita meerĩ kuuma mwena wa irathĩro nginya mwena wa ithũiro; naho hagĩe mũkuru mũnene, nuthu ĩmwe ya kĩrĩma ĩthĩĩ mwena wa gathigathini, nayo nuthu ĩyo ĩngĩ ĩthĩĩ mwena wa gũthini. ⁵ Mũkooorĩra mũkuru-inĩ ũcio wa kĩrĩma gĩakwa tondũ ũgaakinya o Azeli. Mũkooora o ta ũrĩa mworĩire gĩthingithia matukũ-inĩ ma Uzia, mũthamaki wa Juda. Nake Jehova Ngai wakwa nĩagooka, arĩ hamwe na andũ arĩa atheru othe.

⁶ Mũthenya ũcio gũtigakorwo na ũtheri kana heho o na kana mbaa. ⁷ ũcio ũgaakorwo ũrĩ mũthenya wa mwanya, ũtarĩ mũthenya kana ũtukũ, mũthenya ũũio nĩ Jehova. Hwaĩ-inĩ wakinya, nĩgũkagĩa na ũtheri.

⁸ Mũthenya ũcio maaĩ ma muoyo nĩmagatherera moimĩte Jerusalemu; nuthu yamo yerekere iria-inĩ rĩa mwena wa irathĩro, nayo nuthu ĩyo ĩngĩ yerekere iria-inĩ rĩa mwena wa ithũiro. Maaĩ macio magathereraga hĩndĩ ya ũrugarĩ na hĩndĩ ya heho.

⁹ Jehova nĩwe ũgaatuĩka mũthamaki wa thĩ yothe. Mũthenya ũcio gũgaakorwo Jehova arĩ o we wiki, narĩo rĩtwa rĩake rĩkorwo no rĩo riiki.

¹⁰ Bũrũri wothe kuuma Geba nginya Rimoni, mwena wa gũthini wa Jerusalemu, ũkaahaana ta Araba. No rĩrĩ, itũũra rĩa Jerusalemu nĩrĩgatũũgĩrio na rĩtũũre o hau rĩrĩ, kuuma Kĩhingo-inĩ kĩa Benjamini nginya harĩa Kĩhingo kĩa Mbere kĩrĩ, o nginya Kĩhingo-inĩ gĩa Koine, na kuuma mũthiringo ũrĩa mũraaya na igũrũ wa Hananeli gũthĩĩ nginya ihĩhĩro-inĩ cia ndibei cia mũthamaki. ¹¹ Itũũra rĩu rĩgaatuĩka rĩa gũtũũrwo; rĩtikaanangwo hĩndĩ ĩngĩ. Itũũra rĩa Jerusalemu rĩgaatũũra rĩtarĩ na ũgwati.

¹² Na rĩrĩ, ũyũ nĩguo mũthiro ũrĩa Jehova akaahũũra ndũrĩrĩ ciothe naguo, iria cianarũa na Jerusalemu: Mĩrĩ yao ĩkaabuthaga o marũgamĩte na magũrũ mao, maitho mao namo mabuthĩre marima-inĩ mamu, nacio nĩmĩ ciao ikaabutha irĩ tũnua-inĩ twao. ¹³ Mũthenya ũcio-rĩ, Jehova nĩakahũũra andũ na kĩmako kĩnene. O mũndũ nĩakaguthũkĩra guoko kwa mũndũ ũrĩa ũngĩ akũnyiite, nao matharĩkanĩre marũe. ¹⁴ Andũ a Juda o nao nĩmakarũira kũu Jerusalemu. ũtonga wa ndũrĩrĩ iria irĩgĩcĩrie kũu nĩũkonganio, naguo nĩ ũtonga mũingĩ wa thahabu, na wa betha na wa nguo. ¹⁵ Mũthiro o ta ũcio nĩũkaniina mbarathi na nyũmbũ, na ngamĩira na ndigiri, na nyamũ ciothe iria igaakorwo kambĩ-inĩ icio.

¹⁶ Ningĩ-rĩ, matigari ma ndũrĩrĩ icio ciothe iria cianatharĩkĩra Jerusalemu makaambataga mwaka o mwaka kũhooya Mũthamaki, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe, na gũkũngũira Gĩathĩ gĩa Ithũnũ. ¹⁷ Kũngĩkaagĩa andũ gũkũ thĩ matakaambata Jerusalemu kũhooya Mũthamaki, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe-rĩ, kwao gũtikoirira mbura. ¹⁸ Andũ a Misiri mangĩkaaga gũthĩĩ kũnyiitanĩra na arĩa angĩ-rĩ, kwao gũtikoirira mbura. Jehova nĩakamarehera mũthiro ũrĩa ahũũraga ndũrĩrĩ naguo iria itaambataga gũkũngũira Gĩathĩ kũu gĩa Ithũnũ. ¹⁹ Rĩrĩ nĩrĩo rĩgaakorwo rĩrĩ iherithia rĩa bũrũri wa Misiri, o na rĩa ndũrĩrĩ ciothe iria itaambataga igathĩĩ gũkũngũira Gĩathĩ kũu gĩa Ithũnũ.

²⁰ Mũthenya ũcio-rĩ, mbugi cia mbarathi ikaandĩkwo, ICI CIAMŪRĪRWO JEHOVA, nacio nyũngũ cia kũruga iria irĩ nyũmba ya Jehova thĩinĩ igaatuĩka ta mbakũri iria nyamũre irĩ mbere ya kĩgongona.

²¹ Nyũngũ o yothe ãrĩ kũu Jerusalemu na Juda ãkaamũrĩrwo Jehova Mwene-Hinya-Wothe, nao arĩa othe magookaga kũruta igongona-rĩ, makooyaga nyũngũ imwe cia cio makaruga nacio. Na mũthenya ũcio-rĩ, gũtigacooka kũgĩa na mwonjorithia thĩinĩ wa nyũmba ya Jehova Mwene-Hinya-Wothe.

MALAKI

¹ Īno n̄yo ndũmĩrĩri nditũ ĩrĩa Jehova aarĩirie andũ a Isiraeli na kanua ka mũnabii Malaki.*

Jakubu Kwendwo, nake Esaũ Kũregwo

² Jehova ekuuga atĩrĩ, “Niĩ nĩndĩmwendete.

“No inyuĩ mũũragia atĩrĩ, ‘Ūtwendete atĩa?’ ”

Nake Jehova akamũũria atĩrĩ, “Githĩ Esaũ ndaarĩ mũrũ wa nyina na Jakubu? No niĩ ndendire Jakubu, ³ ngĩrega Esaũ, bũrũri wake wa irĩma ngĩwananga ũgĩtuĩka tũhũ, narĩo igai rĩake ngĩritua werũ wa gũikaragwo nĩ mbwe.”

⁴ Andũ a Edomu no moige atĩrĩ, “O na gũtuĩka tũrĩ ahehenje-rĩ, no tũgaaka kũrĩa kwanangĩku rĩngĩ.”

No Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, “No maake rĩngĩ, no nĩngakũmomora. Mageetagwo Bũrũri Mwaganu, andũ matũũraga marakarĩrwo nĩ Jehova hĩndĩ ciothe. ⁵ Nĩmũkeyonera ũhoru ũcio, muuge atĩrĩ, ‘Jehova nĩwe mũnene, o na akaneneha na kũu mbere ya mĩhaka ya Isiraeli!’ ”

Magongona marĩ na Ūũgũ

⁶ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekũũria atĩrĩ, “Mwanake atĩaga ithe, nayo ndungata ĩgatĩia mũmĩathi. Angĩkorwo ndĩ mũciari-rĩ, gĩtĩio kĩrĩa kĩnjagĩrĩire gĩkĩrĩ ha? Angĩkorwo ndĩ mwathani-rĩ, gwĩtigĩrwo kũrĩa kũnjagĩrĩire gũkĩrĩ ha? Inyuĩ, athĩnjĩri-Ngai, nĩnyuĩ mũmenagĩrĩria rĩitwa rĩakwa.

“No mũũragia atĩrĩ, ‘Tũmenagĩrĩria rĩitwa rĩaku atĩa?’

⁷ “Mũigagĩrĩria irio irĩ na thaahu kĩgongona-inĩ gĩakwa.

“No mũũragia atĩrĩ, ‘Tũgũthaahĩtie atĩa?’

“Nĩ kuuga muugaga atĩ metha ya Jehova nĩ ya kũmeneka. ⁸ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekũũria atĩrĩ, ‘Rĩrĩa mũkũrehe nyamũ ndumumu cia igongona-rĩ, gwĩka ũguo ti ũũru? Rĩrĩa mũkũruta igongona rĩa nyamũ nyonju kana ndwaru-rĩ, gwĩka ũguo ti ũũru? Ta geria gũcirutĩra mwathi wanyu! No akenio nĩnyuĩ? No amwĩtĩkĩre?’

⁹ “Na rĩrĩ, ta thaithai Ngai nĩguo atũtuge. Rĩrĩa mũkũrehe maruta ta macio-rĩ, no amwĩtĩkĩre?” Ūguo nĩguo Jehova Mwene Hinya Wothe ekũũria.

¹⁰ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ: “Naarĩ korwo ũmwe wanyu aahinga mũrango ya hekarũ nĩguo mũtikanaakie mũaki ya tũhũ kĩgongona-inĩ gĩakwa! Ndikenetio nĩ inyuĩ na ndingĩtĩkĩra iruta o na rĩrĩkũ kuuma kũrĩ inyuĩ. ¹¹ Rĩitwa rĩakwa nĩrĩgatũũgĩrio ndũrĩrĩ-inĩ, kuuma riũa rĩkĩratha o nginya riũa rĩgĩthũa. Kũndũ guothe ũbumba nĩũgacinagwo na maruta matheru marutagĩrwo rĩitwa rĩakwa, tondũ rĩitwa rĩakwa nĩrĩgatũũgĩrio ndũrĩrĩ-inĩ,” ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.

¹² “No inyuĩ mũrĩthaahagia na kwaria ũhoru wa metha ya Mwathani mũkoiga atĩrĩ, ‘Nĩthaahie,’ na ha ũhoru wa irio ciayo mũkoiga atĩrĩ, ‘Nĩ cia kũmeneka.’ ” ¹³ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, “Muugaga atĩrĩ, ‘Kaĩ ũhoru ũcio nĩ mũritũ-ĩ!’ Na mũgatembania iromo.”

* **1:1** Rĩitwa Malaki rĩgĩtaũrwo nĩ kuuga “Mũtũmwo.”

Jehova ekũuria atĩrĩ, “Rĩria mũkũrehe nyamũ iria ndiihangie, na iria iigũthua, kana iria ndwaru mũgaaciruta irĩ magongona-rĩ, no ndĩgĩcĩĩtkĩre kuuma harĩ inyuĩ?” ¹⁴ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, “Kũgwatwo nĩ kĩrumi nĩ mũheenania ũria wĩranĩire kũruta nyamũ ya njamba ĩngĩĩtkĩrĩka kuuma rũuru-inĩ rwake rwa mbũri, no agacooka akarutĩra Mwathani igongona rĩa nyamũ ĩrĩ na ũũgũ. Nĩgũkorwo ndĩ Mũthamaki mũnene, narĩo rĩitwa rĩakwa nĩ rĩa gwĩtigĩrwo ndũrĩrĩ-inĩ.

2

Athĩnjĩri-Ngai Gũtaarwo

¹ “Na rĩrĩ, rĩathani rĩrĩ nĩ rĩanyu, inyuĩ athĩnjĩri-Ngai.” ² Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, “Mũngĩaga gũũthikĩrĩria na mwage gũtua itua na ngoro cianyu gũtũia rĩitwa rĩakwa-rĩ, nĩ nĩngamũtũmĩra kĩrumi o na irathimo iria ndĩmũrathimaga nacio ndĩcirume. Īĩ, o na rĩu nĩndĩcirumĩte, tondũ mũtituĩte itua na ngoro cianyu kũndũia.

³ “Nĩngarũithia njiaro cianyu nĩ ũndũ wanyu; nĩngamũminjĩria taatha wa nyamũ cia magongona ma ciathĩ cianyu na mũgaatahwo mũrĩ o naguo. ⁴ Na nĩmũkamenya atĩ nĩ nĩ ndĩmũtũmĩire rĩathani rĩrĩ, nĩgeetha kĩrĩkanĩro gĩakwa na Lawi gĩtũũre kĩrũmĩte,” ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga. ⁵ “Kĩrĩkanĩro gĩakwa kĩarĩ giitũ nake, nakĩo kĩarĩ kĩrĩkanĩro kĩa muoyo na gĩa thayũ, na nĩ ngĩmũhe cio; ũndũ ũcio warĩ wa gũtũma eĩndigĩre, nake akĩndũia na agĩtũũra etigĩrĩte rĩitwa rĩakwa. ⁶ Ūrutani wa ma warĩ kanua-inĩ gake, na gũtirĩ maheeni moonirwo mĩromo-inĩ yake. Aatwaranire na nĩ na thayũ na mĩthĩire mĩrũngĩrĩru, na akĩgarũra andũ aingĩ moime mehia-inĩ.

⁷ “Tondũ mĩromo ya mũthĩnjĩri-Ngai yagĩrĩrwo nĩgũtũũria ũũgĩ, nao andũ magĩrĩrwo nĩgũcaria ūrutani kuuma kanua gake tondũ nĩwe mũtũmwo wa Jehova Mwene-Hinya-Wothe. ⁸ No inyuĩ nĩmũgarũrũkĩte mũgatiga njĩra, naguo ūrutani wanyu ũgatũma andũ aingĩ mahĩngwo; nĩmũthũkĩtie kĩrĩkanĩro giitũ na Lawi,” ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga. ⁹ “Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩndũmĩte mũmenwo na mũconorithio mbere ya andũ othe, tondũ mũtirũmagĩrĩra njĩra ciakwa no nĩmũthuurania andũ mũgĩtua ciira.”

Juda ti Mwĩhokeku

¹⁰ Githĩ ithuothe tũtirĩ a ithe ũmwe? Githĩ ti Ngai ũmwe watũũmbire? Nĩ kĩĩ gĩgũtũma tũthaahie kĩrĩkanĩro kĩa maithe maitũ na ũndũ wa kwaga kwĩhokana mũndũ na ũria ũngĩ?

¹¹ Andũ a Juda nĩmatigĩte gũtuĩka ehokeku. ũndũ wa magigi nĩwĩkĩtwo Isiraeli na Jerusalemu: Andũ a Juda nĩmathaahĩtie handũ harĩa hatheru harĩa Jehova endete, nĩ ũndũ wa kũhikia airĩtu a andũ arĩa mahooyaga ngai ng’eni. ¹² Mũndũ o wotho wĩkaga ũguo-rĩ, arĩ ũ kana ũ, Jehova aromweheria hema-inĩ cia Jakubu, o na angĩkorwo nĩarehage maruta make kũrĩ Jehova Mwene-Hinya-Wothe.

¹³ Kũrĩ ũndũ ũngĩ mwĩkaga. Mũiyũragia kĩgongona kĩa Jehova na maithori. Mũrĩraga na mũkagirĩka tondũ nĩatigire kũrũmbũiya maruta manyu, kana kũmaamũkĩra na gĩkeno kuuma harĩ inyuĩ. ¹⁴ Mũũragia atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ gĩtũmi?” Nĩ tondũ Jehova nĩwe mũira gatagatĩ gaku na mũtumia wa ũnini waku, tondũ ndũrĩ mwĩhokeku harĩ we, o na gũtuĩka nĩwe mũrata waku, o we mũtumia wa kĩrĩkanĩro kĩa ũhiki waku.

¹⁵ Githĩ Jehova ndamatuĩte ũmwe? Matuĩkĩte ake mwĩrĩ na roho. Amatuĩte ũmwe nĩkĩ? Tondũ nĩacaragia rũciaro rwa etigĩri Ngai. Nĩ ũndũ ũcio, gitagĩra roho waku, na ũtũũre ũrĩ mwĩhokeku kũrĩ mĩtumia ũcio wa ũnini waku.

¹⁶ Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga atĩrĩ, “Nĩthũire ndigano ya mũthuumi na mĩtumia wake, na nĩthũire mũndũ wĩhumbaga haaro ta nguo,” ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.

Nĩ ũndũ ũcio gitĩra roho waku, na ndũkaage kwĩhokeka.

Mũthenya wa Ciira

¹⁷ Inyuĩ nĩmũnogetie Jehova na ciugo cianyu.

No mũrooria atĩrĩ, “Tũmũnogetie atĩa?”

Mũmũnogetie na kuuga atĩrĩ, “Othe arĩa mekağa ũũru nĩmagĩrĩire maitho-inĩ ma Jehova, na nĩakenagio nĩo.” Ningĩ mũkoooria atĩrĩ, “Ngai wa kĩhoo-to-rĩ, akĩrĩ ha?”

3

¹ Na rĩrĩ, Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, “Nĩngũtũma mĩtũmwo* wakwa, ũrĩa ũgaathondeka njĩra mbere yakwa. Hĩndĩ iyo Mwathani ũcio mũcaragia nĩagooka o rĩmwe thĩnĩ wa hekarũ yake; mĩtũmwo ũcio wa kĩrĩkanĩro ũrĩa mwĩriragĩria nĩagooka.”

² No nũũ ũgetiiria mũthenya wa gũũka gwake? Nũũ ũkomĩrĩria rĩrĩa akooneka? Nĩgũkorwo akahaana ta mwaki wa mĩturi ũrĩa ũtheragia cuuma, kana thabuni ũrĩa ũtheragia nguo. ³ Agaikara thĩ ta mĩturi wa betha na mũtheria wacio; nĩagatheria Alawii, amatherie ta ũrĩa thahabu na betha itheragio. Hĩndĩ iyo Jehova nĩagakorwo na andũ arĩa makamũrehere maruta ma ũthingu; ⁴ namo maruta ma Juda na Jerusalemu nĩmagetĩkĩrĩka nĩ Jehova, o ta matukũ marĩa mathirĩte, o na ta mĩaka ĩrĩa ya mbere.

⁵ “Nĩ ũndũ ũcio nĩngamũkuhĩrĩria ndĩmũciirithie na ndĩmũtuĩre. Nĩngahiũha gũtuĩka mũira wa gũtuĩra ciira arogĩ, na itharia, na arĩa mehĩtaga na maheeni, na njũkĩrĩre arĩa matunyaga aruti wĩra mĩcaara yao, na arĩa mahinyagĩrĩria atumia a ndigwa na ciana iria itarĩ maithe, na arĩa maagithagia ageni kĩhoo-to na makaaga kwĩndigĩra,” ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.

Kũiya Indo cia Ngai

⁶ “Nĩ Jehova ndigarũrũkaga. Nĩ ũndũ ũcio, inyuĩ njiaro cia Jakubu nĩkĩo mũtarĩ mwaniinwo. ⁷ O na kuuma hĩndĩ ya maithe manyurĩ, mĩtũire mĩtiganĩirie irĩa ciakwa cia kũrũmĩrĩrwo na mũkaaga gũcirũmia. Njookerera na nĩ nĩngũmũcookerera.” ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.

“No mũũragia atĩrĩ, ‘Tũgũgũcookerera atĩa?’

⁸ “Mũndũ-rĩ, aahota gũtunya Ngai indo ciake? No inyuĩ nĩmũndunyĩte indo ciakwa.

“No mũũragia atĩrĩ, ‘Nĩ kĩ tũgũtunyĩte?’

“Mũnduunyĩte maruta na icunjĩ cia ikũmi. ⁹ Rũrĩrĩ rwanyu ruothe rũgwatĩtwo nĩ kĩrumi, tondũ nĩmũndunyaga indo ciakwa. ¹⁰ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, rehei gĩcunjĩ gĩa ikũmi gĩothe thĩnĩ wa ikũmbĩ, nĩgeetha nyũmba yakwa ĩkoragwo na irio. Ngeriai na njĩra ĩno muone kana ndikũmũhingũrĩra ndirica cia igũrũ, ndĩmuurĩrie irathimo

* **3:1** Atũmwo kana arekio hĩndĩ ĩno maarĩ anabii na athĩnjĩri-Ngai.

nyingĩ mũno nginya mwage handũ ingĩiganĩra. ¹¹ Ningĩ nĩngagiria cianangi ithũkie irio cia mĩgũnda yanyu, nayo mĩthabibũ ya mĩgũnda yanyu ndĩgaacooka gũita maciaro mayo matarĩ makũrũ.” Ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga. ¹² Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, “Ndũrĩrĩ ciothe nĩkamwĩtaga andũ arathime, nĩgũkorwo bũrũri wanyu ũgaakorwo ũrĩ wa gĩkeno.”

¹³ Jehova ekuuga atĩrĩ, “Nĩmwarĩtie maũndũ mooru ma kũnjambia.

“No mũũragia atĩrĩ, ‘Tũgũcambĩtie atĩa?’

¹⁴ “Inyuĩ muugĩte atĩrĩ, ‘Gũtungatĩra Ngai nĩ ũndũ wa tũhũ. Nĩ uumithio ũrĩkũ tuonire nĩkũhingia kwenda gwake, na gũthiiaga mbere ya Jehova Mwene-Hinya-Wothe ta andũ maracakaya? ¹⁵ No rĩrĩ, andũ etĩĩ nĩo twĩtaga arathime. Ti-itherũ arĩa aaganu nĩo magaacagĩra, na arĩa makararagia Ngai matitherithagio.’ ”

¹⁶ Nao arĩa meetigĩrĩte Jehova nĩmaranĩirie o mũndũ na ũrĩa ũngĩ, nake Jehova agĩthikĩrĩria na akĩigua ũhoru ũcio. Ibuku rĩa kĩririkano nĩrĩandĩkirwo ũhoru wa andũ acio metigĩrĩte Jehova na magatĩia rĩitwa rĩake, rĩkĩigwo hau mbere yake.

¹⁷ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, “Acio nĩo magaatũka andũ akwa mũthenya ũrĩa ngaacookereria indo ciakwa cia bata. Nĩngamaiguĩra tha, o ta ũrĩa mũndũ aiguagĩra mũriũ tha ũrĩa ũmũtungatagĩra. ¹⁸ Na inyuĩ nĩmũkona rĩngĩ ngũũrani gatagatĩ ka arĩa athingu na arĩa aaganu, na gatagatĩ ka arĩa matungatagĩra Ngai na arĩa matamũtungatagĩra.

4

Mũthenya wa Jehova

¹ “Ti-itherũ mũthenya wa ituĩro nĩũrooka, naguo ũgaakana ta icua rĩa mwaki. Arĩa othe etĩĩ, na arĩa aaganu, magaatũka maragara ma mahuti, naguo mũthenya ũcio wakinya magaacinwo, maniinwo biũ. Gũtirĩ mũri kana rũhonge rwao rũgaatigara,” ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga. ² “No inyuĩ mwĩtigĩrĩte rĩitwa rĩakwa-rĩ, riũa-rĩa-ũthingu rĩkaamwarĩra rĩrĩ na ũhoru wa kũhonania mathagu-inĩ marĩo. Na inyuĩ nĩmũkoima nja mũtũũhe ta tũcaũ tũhingũrĩrwo tũkoima kiugũ. ³ Na nĩmũkarangĩrĩria arĩa aaganu matũke mũhu rungu rwa makinya manyu mũthenya ũrĩa ngeeka maũndũ macio,” ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.

⁴ “Ririkanai watho wa ndungata yakwa Musa, na irĩra ciakwa cia kũrũmĩrĩrwo, o na mawatho marĩa ndaamũheire kũu Horebu marĩ ma andũ a Isiraeli othe.

⁵ “Atĩrĩrĩ, nĩngamũtũmĩra mũnabii Elija mbere ya mũthenya ũcio mũnene na wa kũmakania wa Jehova ũtanakinya. ⁶ Nĩakagarũra ngoro cia maithe icookerere ciana ciao, na agarũre ngoro cia ciana icookerere maithe mao, nĩgeetha ndigooke hũũre bũrũri na kĩrumi.”

MATHAYO

Rūciaro rūrĩa Jesũ Oimire

¹ Maya nĩ maandĩko makoniĩ rūciaro rūrĩa Jesũ Kristũ, mūrũ wa Daudi, mūrũ wa Iburahĩmu oimire:

- ² Iburahĩmu aarĩ ithe wa Isaaka,
 nake Isaaka aarĩ ithe wa Jakubu,
 nake Jakubu aarĩ ithe wa Juda na ariũ a ithe,
³ nake Juda aarĩ ithe wa Perezu na Zera, arĩa nyina wao aarĩ Tamaru,
 nake Perezu aarĩ ithe wa Hezironi,
 nake Hezironi aarĩ ithe wa Ramu,
⁴ nake Ramu aarĩ ithe wa Aminadabu,
 nake Aminadabu aarĩ ithe wa Nahashoni,
 nake Nahashoni aarĩ ithe wa Salimoni,
⁵ nake Salimoni aarĩ ithe wa Boazu, ũrĩa nyina aarĩ Rahabu,
 nake Boazu aarĩ ithe wa Obedi, ũrĩa nyina aarĩ Ruthu,
 nake Obedi aarĩ ithe wa Jesii,
⁶ nake Jesii aarĩ ithe wa Mũthamaki Daudi.

Daudi aarĩ ithe wa Solomoni, ũrĩa nyina aarĩ mūtumia wa Uria,

- ⁷ nake Solomoni aarĩ ithe wa Rehoboamu,
 nake Rehoboamu aarĩ ithe wa Abija,
 nake Abija aarĩ ithe wa Asa,
⁸ nake Asa aarĩ ithe wa Jehoshafatu,
 nake Jehoshafatu aarĩ ithe wa Joram,
 nake Joram aarĩ ithe wa Uzia,
⁹ nake Uzia aarĩ ithe wa Jothamu,
 nake Jothamu aarĩ ithe wa Ahazu,
 nake Ahazu aarĩ ithe wa Hezekia,
¹⁰ nake Hezekia aarĩ ithe wa Manase,
 nake Manase aarĩ ithe wa Amoni,
 nake Amoni aarĩ ithe wa Josia,
¹¹ nake Josia aarĩ ithe wa Jekonia na ariũ a ithe, hĩndĩ ĩrĩa andũ
 maatahirwo, magĩtwarwo Babuloni.

¹² Thuutha wa gũtahwo, magĩtwarwo kũu Babuloni:

- Jekonia aarĩ ithe wa Shealitieli,
 nake Shealitieli aarĩ ithe wa Zerubabeli,
¹³ nake Zerubabeli aarĩ ithe wa Abihudu,
 nake Abihudu aarĩ ithe wa Eliakimu,
 nake Eliakimu aarĩ ithe wa Azoro,
¹⁴ nake Azoro aarĩ ithe wa Zadoku,
 nake Zadoku aarĩ ithe wa Akimu,
 nake Akimu aarĩ ithe wa Eliudi,
¹⁵ nake Eliudi aarĩ ithe wa Eleazaru,
 nake Eleazaru aarĩ ithe wa Maathani,
 nake Maathani aarĩ ithe wa Jakubu,
¹⁶ nake Jakubu aarĩ ithe wa Jusufu, mũthuuri wa Mariamu, ũrĩa
 waciarire Jesũ, ũrĩa wĩtagwo Kristũ.

¹⁷ Ūguo nĩ kuuga njiaro ciothe ciarĩ ikũmi na inya kuuma Iburahĩmu nginya Daudi, na njiaro ikũmi na inya kuuma Daudi nginya hĩndĩ ĩrĩa andũ maatahirwo magĩtwarwo kũu Babuloni, na ningĩ njiaro ikũmi na inya kuuma hĩndĩ ĩrĩa andũ maatahirwo nginya hĩndĩ ya Kristũ.*

Gũciarwo kwa Jesũ Kristũ

¹⁸ Ūhoru wa gũciarwo kwa Jesũ Kristũ watariĩ ũũ: Nyina Mariamu nĩ oorĩtio nĩ Jusufu atuĩke mũtumia wake, no matanaikarania-rĩ, nĩamenyekire atĩ arĩ na nda ya Roho Mũtheru. ¹⁹ Nake Jusufu mũthuuri wake tondũ aarĩ mũndũ mũthingu na ndangĩendire kũmũconorithia kũrĩ andũ, agĩciiria amũtuge na hitho.

²⁰ No thuutha wa gwĩciiria ũndũ ũcio, mũraika wa Mwathani akĩmuurĩra kiroto-inĩ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Jusufu, mũrũ wa Daudi, ndũkae gwĩtigĩra kũhikia Mariamu atuĩke mũtumia waku, tondũ nda ĩyo arĩ nayo nĩ ya Roho Mũtheru. ²¹ Nĩagaciara kahĩ, nawe nĩũgagatua Jesũ, tondũ nĩwe ũkaahonokia andũ ake kuuma mehia-inĩ mao.”

²² Na rĩrĩ, maũndũ macio mothe meekĩkire nĩguo ũrĩa Mwathani aarĩtie na kanua ka mũnabii ũhinge, rĩrĩa oigire atĩrĩ, ²³ “Mũirĩtu gathirange nĩakagĩa nda na nĩagaciara kahĩ, nao magaagatua Imanueli” ũguo naguo ũgĩtaũrwo nĩ kuuga, “Ngai hamwe na ithuĩ.”

²⁴ Rĩrĩa Jusufu ookĩrĩre, agĩka o ta ũrĩa mũraika wa Mwathani aamwathĩte, nake akĩnũkia Mariamu gwake mũciĩ, agĩtuĩka mũtumia wake. ²⁵ No matiigana kũmenyana nginya rĩrĩa aaciariire mwana ũcio wa kahĩ. Nake Jusufu agĩtua mwana ũcio Jesũ.

2

Gũceerewo nĩ Andũ Oogĩ-a-Njata

¹ Na rĩrĩ, thuutha wa Jesũ gũciarwo kũu itũũra-inĩ rĩa Bethlehemu bũrũri wa Judea, hĩndĩ ya mũthamaki wetagwo Herode, andũ Oogĩ-a-Njata moimĩte irathĩro magĩũka Jerusalemu, ² makĩũria atĩrĩ, “Ūrĩa ũciarĩtwo arĩ mũthamaki wa Ayahudi-rĩ, arĩ ha? Nĩtuonire njata yake mwena wa irathĩro, na nĩtũũkĩte kũmũhooya.”

³ Rĩrĩa Mũthamaki Herode aigũire ũguo, agĩtangĩka ngoro, o hamwe na andũ Jerusalemu othe. ⁴ Na aarĩkia gwĩta athĩnjĩri-Ngai* arĩa anene othe, na arutani a watho hamwe, akĩmooria kũrĩa Kristũ aarĩ aciarĩrwo. ⁵ Makĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ Bethlehemu, bũrũri wa Judea, nĩgũkorwo nĩ kwandĩkĩtwo nĩ mũnabii, akoĩga atĩrĩ:

⁶ “Nawe Bethlehemu, kũu bũrũri wa Juda, tiwe ũrĩa mũnini mũno wa aathani a Juda; tondũ thĩnĩ waku nĩgũkoima ũrĩa ũgaathanaga, ũrĩa ũgaatuĩka mũrĩithi wa andũ akwa a Isiraeli.’ ”

⁷ Nake Herode agĩta andũ acio Oogĩ-a-Njata na hitho, na agĩtuĩria kuuma kũrĩ o ihinda rĩrĩa njata ĩyo yonekete. ⁸ Akĩmatũma Bethlehemu akĩmeera atĩrĩ, “Thĩnĩ mũgatuĩrie wega ũhoru wa kaana kau. Mwarĩkia gũkoona mũũke mũũmenyithie, nĩgeetha o na nĩ thĩ ngagaturĩrie ndu ndĩkaho.”

⁹ Nao maarĩkia kũigua ciugo cia mũthamaki magĩthĩ, nayo njata ĩrĩa moonete irathĩro ĩkĩmatongoria nginya ĩkĩrũgama igũrũ rĩa harĩa kaana kau kaarĩ. ¹⁰ Rĩrĩa moonire njata ĩyo, magĩkena gĩkeno kĩnene mũno.

* **1:17** Kristũ nĩ kuuga “Ūrĩa Mũitĩrĩrie maguta”; Kĩhibirania nĩ Mesia. * **2:4** Athĩnjĩri-Ngai maarĩ atongoria a mahooya ma Ayahudi, na nĩo maarutagĩra Ngai magongona.

11 Nao magĩtoonya nyũmba, na makĩona kaana karĩ na nyina Mariamu, magĩkainamĩrĩra, magĩkahooya. Magĩcooka makĩohora indo ciao cia goro, magĩkahe iheo cia thahabu, na ũbumba, na manemane.† 12 Na nĩ ũndũ wa gũkaanio na kĩroto matigacookere kwa Herode, magĩcooka bũrũri wao magereire njĩra ingĩ.

Kũũrĩra Bũrũri wa Misiri

13 Maarĩkia gũthiĩ-rĩ, mũraika wa Mwathani akiumĩrĩra Jusufu kĩroto-inĩ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũkĩra woe kaana gaka na nyina mũũrĩre Misiri. Ikarai kũu nginya rĩrĩa ngaakwĩra, nĩgũkorwo Herode nĩegũcaria kaana kau akoorage.”

14 Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, agĩũkĩra, akĩoya kaana na nyina ũtukũ, magĩthiĩ Misiri, 15 kũrĩa maikarire nginya rĩrĩa Herode aakuire. Na nĩ ũndũ ũcio, ũhoro ũrĩa Mwathani oigĩte na kanua ka mũnabii ũkĩhinga, rĩrĩa oigire atĩrĩ, “Ndeetire mũrũ wakwa oime bũrũri wa Misiri.”

16 Hĩndĩ irĩa Herode aamenyire atĩ nĩhaeenirio nĩ Oogĩ-a-Njata, akĩrakara mũno, akĩruta watho wa kũũraga tũhĩ tuothe kũu Bethlehemu na kũrĩa gũkuhĩ nakuo, tũrĩa twarĩ na ũkũrũ wa mĩaka iĩrĩ gũcooka na thĩ, kũringana na ihinda rĩrĩa eerĩtwo nĩ Oogĩ-a-Njata. 17 Hĩndĩ iyo ũhoro ũrĩa waarĩtio na kanua ka mũnabii Jeremia ũkĩhinga, rĩrĩa oigire atĩrĩ:

18 “Mũgambo nĩwaiguirwo kũu Rama,
kĩrĩro na gũcakaya kũnene,
Rakeli akĩrĩrĩra ciana ciake,
na akarega kũhoorerio, tondũ itirĩ ho.”

Gũcooka Nazarethi

19 Na rĩrĩ, Herode akua-rĩ, mũraika wa Mwathani akiumĩrĩra Jusufu kĩroto-inĩ kũu Misiri, 20 akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũkĩra, woe kaana gaka na nyina, mũthiĩ bũrũri wa Isiraeli, nĩgũkorwo arĩa maageragia gũkooraga nĩmakuĩte.”

21 Nĩ ũndũ ũcio, agĩũkĩra, akĩoya kaana na nyina, magĩthiĩ bũrũri wa Isiraeli. 22 Rĩrĩa aiguire atĩ Arikelau nĩwe wathamakaga Judea handũ ha ithe Herode, agĩtigĩra gũthiĩ kuo. Na aarĩkia gũkaanio kĩroto-inĩ-rĩ, agĩthiĩ bũrũri wa Galili, 23 agĩthiĩ gũtũũra itũũra rĩitagwo Nazarethi. Nĩ ũndũ ũcio ũhoro ũrĩa waarĩtio na tũnua twa anabii ũkĩhinga, rĩrĩa moigire atĩrĩ, “Nĩageetagwo Mũnazari.”

3

Johana Mũbatithania Kũhaarĩria Njĩra

1 Matukũ-inĩ macio Johana ũrĩa Mũbatithania nĩokire, akĩhunjagia kũu Werũ-inĩ wa Judea, 2 akiugaga atĩrĩ, “Mwĩrĩrei, nĩgũkorwo ũthamaki wa igũrũ nĩũkuhĩrĩrie.” 3 ũyũ nĩwe ũrĩa ũhoro wake waarĩtio nĩ mũnabii Isaia rĩrĩa oigire atĩrĩ:

“Kũrĩ na mũgambo wa mũndũ ũkwanĩrĩra werũ-inĩ, akoiga atĩrĩ:
‘Haarĩriai njĩra ya Mwathani,
rũngariai njĩra ciake.’ ”

4 Johana eekagĩra Nguo ya guoya wa ngamĩra, na nĩeyohaga mũcibi wa rũũa njohero. Irio ciake ciarĩ ngigĩ na ũũkĩ wa gĩthaka. 5 Nao andũ nĩmathiiaga kũrĩ we moimĩte Jerusalemu, na mĩena yotho ya Judea, na

† 2:11 ũbumba nĩ mahuti manungi wega macinagwo na mwaki. Manemane nĩ indo ithondekagwo na kĩndũ kĩaana ta ũũkĩ wa gĩthaka, inungaga wega na nĩ cia goro mũno.

būrūri wothe ūrīa wariganītie na Jorodani. ⁶ Moimbūruga mehia mao, nake akamabatithīria Rūūi-inī rwa Jorodani.

⁷ Na rīrīa oonire Afarisai na Asadukai* aingī magīūka hau nīgeetha amabatithie, akīmeera atīrī, “Inyuī rūciaro rūrū rwa nduīra! Nūū ūmūheete ūhorō atī mūūrīre marakara marīa makiriī gūūka? ⁸ Ciarai maciaro maringaine na kwīrira. ⁹ Na mūtikeīre na ngoro cianyu atīrī, ‘Ithe witū nī Iburahīmu.’ Ngūmwīra atīrī, Ngai no atūme mahiga maya matuīke ciana cia Iburahīmu. ¹⁰ Ithanwa nīrīge itina-inī cia mītī, na mūtī o wothe ūtaciara macyaro mega nūgatemo, ūikio mwaki-inī.

¹¹ “Nī ndīmūbatithagia na maaī mwerira. No thuutha wakwa nīgūgūūka mūdū ūngī ūrī na hinya kūrī nī, na ndiagīrīre o na kūmwīra iraatū ciake. We akaamūbatithagia na Roho Mūtheru na mwaki. ¹² Gītarūrū gīake akīnyitīte na guoko, na nīagatheria kīhuhīro gīake, na acookanīrīre ngano yake ikūmbī, acooke acine mahuti na mwaki ūtangīhoreka.”

Kūbatithio kwa Jesū

¹³ Hīndī ūyo Jesū akiuma Galili agīthī Rūūi-inī rwa Jorodani akabatithio nī Johana. ¹⁴ Nowe Johana akīgeria kūmwīra atīrī, “Nī njagīrīrwo nīkūbatithio nīwe, nawe wagīūka kūrī nī atīa?”

¹⁵ Nake Jesū akīmūcookeria atīrī, “Reke gūtuīke ūguo rīu; tondū nītwagīrīrwo twīke ūndū ūyū nīguo tūhingie maūdū mothe ma ūthingu.” Hīndī ūyo Johana agīitīkīra.

¹⁶ Jesū aarīkia kūbatithio o ūguo-rī, akiumīra maaī-inī. Kahinda o kau igūrū rīkīhingūka, nake akīona Roho wa Ngai agīkūrūka ta ndutura, akīūmba igūrū rīake. ¹⁷ Naguo mūgambo ūkiuma igūrū, ūkiuga atīrī, “Ūyū nīwe Mūrū wakwa, ūrīa nyendete; na nīngenaga mūno nī we.”

4

Kūgerio kwa Jesū

¹ Hīndī ūyo Jesū nīatongoririo nī Roho agītwarwo werū-inī akagerio nī mūcukani. ² Na aniina mīthenya mīrongo īna, ūtukū na mūthenya, ehingīte kūrīa irio-rī, akīgua ahūtī. ³ Nake mūgerania akīmūkora, akīmūwīra atīrī, “Angīkorwo wee nīwe Mūrū wa Ngai-rī, īra mahiga maya matuīke mīgate.”

⁴ Nake Jesū akīmūcookeria atīrī, “Nī kwandīkītvo atīrī: ‘To mūgate wiki ūngītūūria mūdū muoyo, no nī kiugo gīothe kīrīa kiumaga kanua ka Ngai.’”

⁵ Hīndī ūyo mūcukani akīmūtvara itūūra rīrīa itheru, akīmūrūgamia gathūrūmūdū ka hekarū, ⁶ akīmūwīra atīrī, “Angīkorwo wee nīwe Mūrū wa Ngai-rī, wīgūithie thī. Nīgūkorwo kwandīkītvo atīrī:

“ Nīagaatha araike ake nī ūndū waku,

nao nīmagakwanīrīria na moko mao,
nīguo ndūkanahīngwo kūgūrū nī ihiga.’”

⁷ Nake Jesū akīmūcookeria atīrī, “Ningī nī kwandīkītvo atīrī: ‘Ndūkanagerie Mwathani Ngai waku.’”

⁸ Ningī mūcukani akīmūtvara kīrīma-inī kīraaya mūno, akīmuonia mothamaki mothe ma thī na riiri wamo. ⁹ Akīmūwīra atīrī, “Maūdū maya mothe nīngūkūhe, ūngūtīkīra kūnyinamīrīra ūūhooe.”

* **3:7** Afarisai na Asadukai ciarī ikundi igīrī cia atongoria a ndini ya Ayahudi itaiguanaga. Asadukai matietīkītie ūhorō wa kūrīka kana wa araike.

10 Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Thiĩ Shaitani ndiga! Nĩgũkorwo nĩ kwandĩkĩtwo atĩrĩ: ‘Hooyaga Mwathani Ngai waku, na ũmũtungatagĩre o we wiki.’”

11 Hĩndĩ ĩyo mũcukani akĩmũtiga, nao araike magĩũka makĩmũtungatĩra.

Jesũ Kwambĩrĩria Kũhunja

12 Na rĩrĩa Jesũ aigũre atĩ Johana nĩaikĩtio njeera-rĩ, agĩthiĩ Galili. 13 Akiuma Nazarethi, agĩthiĩ gũtũũra Kaperinaumu. Itũũra rĩu rĩarĩ hakuhĩ na iria, bũrũri-inĩ wa Zebuluni na Nafitali. 14 Ũndũ ũcio wekĩkire nĩguo ũhoru ũrĩa waarĩtio na kanua ka mũnabii Isaia ũhinge, rĩrĩa oigire atĩrĩ:

15 “Bũrũri wa Zebuluni, o na bũrũri wa Nafitali,
nĩra ya gũthiĩ iria-inĩ, gũkũrũkania na Rũũ rwa Jorodani,
kũu gwĩtagwo Galili-kwa-Ndũrĩrĩ:

16 andũ arĩa matũũraga nduma-inĩ
nĩmonete ũtheri mũnene;
nao arĩa matũũraga bũrũri ũrĩ kũruru gĩa gĩkuũ-rĩ,
nĩmarĩrwo nĩ ũtheri.”

17 Kuuma hĩndĩ ĩyo Jesũ akĩambĩrĩria kũhunja ũhoru akiugaga atĩrĩ, “Mwĩrĩrei, nĩgũkorwo ũthamaki wa igũrũ nĩũkuhĩrĩrie.”

Jesũ gwĩta Arutwo ake a Mbere

18 Rĩrĩa Jesũ aaceeraga hũgũrũrũ-inĩ cia Iria rĩa Galili, nĩonire andũ eerĩ a nyina ũmwe, nao nĩ Simoni ũrĩa wetagwo Petero, na mũrũ wa nyina Anderea. Maikagia neti iria-inĩ, nĩgũkorwo maarĩ ategi a thamaki. 19 Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ũkai, mũnũmĩrĩre, na nĩngũmũtua ategi a andũ.”

20 Nao o rĩmwe magĩtiganĩria neti ciao, makĩmũrũmĩrĩra.

21 Na aathiathia akĩona andũ angĩ eerĩ a nyina ũmwe, Jakubu mũrũ wa Zebedi, na mũrũ wa nyina Johana. Maarĩ thĩinĩ wa gatarũ hamwe na ithe wao Zebedi makĩhaarĩria neti ciao. Nake Jesũ akĩmeeta, 22 na o rĩmwe magĩtiganĩria gatarũ na magĩtiga ithe wao, makĩmũrũmĩrĩra.

Jesũ Kũhonia Andũ Arũaru

23 No rĩrĩ, Jesũ nĩathiire Galili guothe, akĩrutanaga thunagogi-inĩ ciao, akĩhunjagia ũhoru-ũrĩa-Mwega wa ũthamaki wa Ngai, na akĩhonagia andũ mĩrimũ yothe na ndwari ciothe iria maarĩ nacio. 24 Nayo ngumo yake ĩkĩhunjio bũrũri wothe wa Suriata, nao andũ makĩmũrehera andũ arĩa othe maarĩ arũaru ndwari cia mĩthemba mĩngĩ, na arĩa maarĩ na ruo rĩngĩ, na arĩa maarĩ na ndaimono, na arĩa maarĩ na mũrimũ wa kũgũũaga, o na arĩa maarĩ na mũrimũ wa gũkua ciĩga, nake akĩmahonia othe. 25 Nao andũ aingĩ mũno kuuma Galili, na Dekapoli,* na Jerusalemu, na Judea, na mũrĩmo ũũrĩa ũngĩ wa Rũũ rwa Jorodani makĩmũrũmĩrĩra.

5

Irathimo

1 Na rĩrĩa Jesũ oonire andũ aingĩ mũno-rĩ, akĩambata kĩrĩma-igũrũ, agĩikara thĩ. Arutwo ake magĩthiĩ harĩ we. 2 Nake akĩambĩrĩria kũmaruta ũhoru, akĩmeera atĩrĩ:

3 “Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa athĩni ngoro,
nĩgũkorwo ũthamaki wa igũrũ nĩ wao.

4 Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa marĩ na kĩaha,
nĩgũkorwo nĩmakaniinĩrwo kĩaha.

* 4:25 Dekapoli nĩ kuuga “Matũũra Ikũmi.”

- 5 Kūrathimwo-rĩ, nĩ arĩa ahooreri,
nĩgũkorwo nĩmakagaya thĩ.
- 6 Kūrathimwo-rĩ, nĩ arĩa mahũũtagĩra na makanyootera ũthingu,
nĩgũkorwo nĩmakahũũnio.
- 7 Kūrathimwo-rĩ, nĩ arĩa maiguanagĩra tha,
nĩgũkorwo nĩmakaiguĩrwo tha.
- 8 Kūrathimwo-rĩ, nĩ arĩa atheru ngoro,
nĩgũkorwo nĩmakona Ngai.
- 9 Kūrathimwo-rĩ, nĩ arĩa macaragia thayũ,
nĩgũkorwo nĩmagetwo ariũ a Ngai.
- 10 Kūrathimwo-rĩ, nĩ arĩa manyariiragwo nĩ ũndũ wa ũthingu,
nĩgũkorwo ũthamaki wa igũrũ nĩ wao.

11 “Kūrathimwo-rĩ, nĩ inyuĩ hĩndĩ ĩrĩa andũ mekũmũruma, na makamũnyariira, na makamũigĩrĩra maũndũ mothe mooru nĩ ũndũ wakwa. 12 Kenai na mũcanjamũke, tondũ kĩheo kĩanyu nĩ kĩnene igũrũ, nĩgũkorwo ũguo noguo manyariirire anabii arĩa maarĩ kuo mbere yanyu.

Cumbĩ na Ũtheri

13 “Inyuĩ nĩ inyuĩ cumbĩ wa thĩ. No cumbĩ ũngĩkorwo nĩũthirĩte mũcamo wago-rĩ, ũngĩcooka gũcamithio ta cumbĩ nĩ kĩĩ? Ndũngĩcooka kũgĩa kĩene rĩngĩ, tiga no ũteirwo ũrangwo nĩ andũ.

14 “Inyuĩ nĩ inyuĩ ũtheri wa thĩ. Itũũra inene rĩakĩtwo kĩrĩma igũrũ rĩtingĩhithĩka. 15 O na ningĩ andũ matiakagia tawa magacooka kũũkunĩkĩra na mbakũri; handũ ha ũguo, maũigagĩrĩra igũrũ handũ haguo, naguo ũkamũrĩkĩra andũ othe arĩa marĩ thĩnĩ wa nyũmba. 16 O ũguo naguo, na inyuĩ rekei ũtheri wanyu ũmũrĩkagĩre andũ, nĩguo mone ciiko cianyu njega, nao magoocage Ithe wanyu ũrĩa ũrĩ igũrũ.

Kũhingia Watho

17 “Mũtikae gwĩciiria njũkĩte kweheria Watho kana Mohoro ma Anabii; ndiũkĩte kũmeeheria, no njũkĩte kũmahingia. 18 Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, nginya hĩndĩ ĩrĩa thĩ na igũrũ ikeehera, gũtirĩ kairia ka maandĩko, o na gũtirĩ gakururo kanini ga karamu gakeehera o na atĩa kuuma Watho-inĩ, nginya maũndũ mothe makaahingio. 19 ũrĩa wothe ũkoina rĩathani o na rĩmwe rĩa marĩa manini, na arute arĩa angĩ gwĩka ũguo, nĩagatuuo mũnini makĩria thĩnĩ wa ũthamaki wa igũrũ, no ũrĩa wothe wĩkaga na akarutana maathani maya-rĩ, nĩagatuuo mũnene ũthamaki-inĩ wa igũrũ. 20 Nĩ ũndũ ũcio ngũmwĩra atĩrĩ, ũthingu wanyu waga gũkĩra ũrĩa wa Afarisai na wa arutani a watho, mũtigatoonya ũthamaki wa igũrũ o na atĩa.

Ũragani

21 “Nĩmũiguĩte atĩ hĩndĩ ya tene andũ nĩmerirwo atĩrĩ, ‘Ndũkanoragane, na mũndũ o na ũrĩkũ ũkooragana no nginya agaatuĩka wa gũtuĩrwo ciira.’ 22 No nĩ ngũmwĩra atĩrĩ, ũrĩa wothe ũkarakarĩra mũrũ wa ithe nĩagatuĩka wa gũtuĩrwo ciira. Na ningĩ-rĩ, mũndũ ũrĩa wothe wĩraga mũrũ wa ithe atĩrĩ, ‘Wee ndũrĩ bata,’ nĩagaciirithio nĩ Kĩama. No ũrĩa wothe ũngiuga atĩrĩ, ‘Wee wĩ mũkĩĩgu!’ Nĩagakorwo arĩ ũgwati-inĩ wa gũikio mwaki-inĩ wa Jehanamu.

23 “Nĩ ũndũ ũcio, angĩkorwo nĩwĩhaarĩirie kũruta kĩheo gĩaku kĩgongona-inĩ, na hĩndĩ ĩyo ũrĩ hau ũririkane atĩ mũrũ wa thoguo arĩ na ũndũ nawe-rĩ, 24 tiga kĩheo gĩaku o hau mbere ya kĩgongona. Amba ũthĩ ũkaiguane na mũrũ wa thoguo; ũcooke ũũke ũrutĩre Ngai kĩheo gĩaku.

²⁵ “Hiūha kwīguithania na thū yaku ĩrĩa ĩragūtware igooti-inĩ. Īka ũguo mūrĩ o njĩra-inĩ, kwaga ũguo nīgūgūtware kūrĩ mūtuanĩri-ciira, nake mūtuanĩri-ciira akūneane kūrĩ mūnene wa thigari, ũikio njeera. ²⁶ Ngūkwĩra atĩrĩ na ma, ndūkoima kuo ũtarĩhĩte thiirĩ wothe hatarĩ gathendi ũgūtigia.

Ūtharia

²⁷ “Nīmūiguĩte atĩ hĩndĩ ya tene nĩ kwērĩrwo atĩrĩ, ‘Ndūkanatharanie.’ ²⁸ No nĩ ngūmwĩra atĩrĩ, ũrĩa wothe ũkaarora mūdũ-wa-nja na amwĩrĩrĩe, nĩarĩkĩtie gūtharia nake ngoro-inĩ yake. ²⁹ Riitho rĩaku rĩa ũrĩo rĩngītũma wĩhie-rĩ, rĩkūũre, ũrĩte. Nĩ kaba kīga kīmwe kĩa mwĩrĩ waku kīũre gūkĩra mwĩrĩ waku wothe ũikio Jehanamu. ³⁰ Na guoko gwaku kwa ũrĩo kūngītũma wĩhie-rĩ, gūtĩnie ũgũte. Nĩ kaba kīga kīmwe kĩa mwĩrĩ waku kīũre gūkĩra mwĩrĩ waku wothe ũikio Jehanamu.

Gūtharia Ūhiki

³¹ “Ningĩ nĩ kwĩrĩtwo atĩrĩ, ‘Ūrĩa wothe ũngītigana na mūtumia wake no nginya amũhe marũa ma kuonania nĩmatigana nake.’ ³² No ngūmwĩra atĩ mūdũ ũrĩa wothe ũtiganaga na mūtumia wake, o tiga nĩ ũndũ wa ũtharia-rĩ, nĩatũmaga atuĩke mūtharia, na ũrĩa wothe ũhikagia mūtumia ũrĩa ũtiganĩte na mūthuuriwe, nĩ gūtharia atharagia.

Mūhĩtwa

³³ “Ningĩ, nīmūiguĩte atĩ hĩndĩ ya tene andũ nĩmerĩrwo atĩrĩ, ‘Ndūkanehĩte tũhũ, no hingagĩria Mwathani mĩhĩtwa ĩrĩa wĩhĩtĩte.’ ³⁴ No ngūmwĩra atĩrĩ: Mūtikanehĩte o na atĩa; mūtikanehĩte na igūrũ tondũ nĩkuo gītĩ kĩa ũnene kĩa Ngai; ³⁵ kana mwĩhĩte na thĩ, nĩgūkorwo nĩkuo gĩturwa gĩa kūigĩrĩra magūrũ make; o na kana mwĩhĩte na Jerusalemu, nĩgūkorwo nĩrĩo itũũra inene rĩa Mūthamaki mūnene. ³⁶ Na ndūkanehĩte na mūtwe waku, nĩgūkorwo ndūngĩhota gūtũma rūcuĩrĩ o na rūmwe rwerũhe kana rūire. ³⁷ Reke ‘Īr’ yaku ĩtuĩke ‘Īr’, na ‘Aca’ yaku ĩtuĩke ‘Aca’; ũndũ o wothe makĩria ma ũguo-rĩ, uumaga kūrĩ ũrĩa mūũru.

Ūhoro wa Kwĩrĩhĩria

³⁸ “Nīmūiguĩte atĩ hĩndĩ ya tene nĩ kwērĩrwo atĩrĩ: ‘Riitho rĩrĩhagwo na riitho, narĩo igego rĩrĩhagwo na igego.’ ³⁹ No nĩ ngūmwĩra atĩrĩ: Mūtikanagiane na mūdũ ũrĩa mūũru. No rĩrĩ, mūdũ angĩkūgũtha rūthĩa rwa ũrĩo-rĩ, mūhūgūkĩrie rūu rūngĩ o naruo. ⁴⁰ Na mūdũ angĩenda gūgũthitanga oe kanjũ yaku-rĩ, mūnengere o na igooti rĩaku. ⁴¹ Mūdũ angĩkūhatĩrĩria ũthĩ itĩina rĩmwe-rĩ, thĩ nake matĩina meerĩ. ⁴² Mūdũ ũrĩa ũngĩkūhooya kĩndũ, mūhe, na mūdũ ũrĩa ũngĩenda ũmūkombere kĩndũ, ndūkarege kūmūkombera.

Endagai Thū Cianyũ

⁴³ “Nīmūiguĩte atĩ hĩndĩ ya tene nĩ kwērĩrwo atĩrĩ, ‘Endaga mūdũ wa itũũra rĩaku, na ũthũũrage thū yaku.’ ⁴⁴ No nĩ ngūmwĩra atĩrĩ: Endagai thū cianyũ, na mūhooyagĩre arĩa mamūnyariiraga, ⁴⁵ nĩgeetha mūtũike ariũ a Ithe wanyu ũrĩa ũrĩ igūrũ. Atũmaga riũa rĩake rĩrathĩre arĩa ooru na arĩa ega, na akoiria mbura kūrĩ arĩa athingu na kūrĩ arĩa matarĩ athingu. ⁴⁶ Angĩkorwo mwendete o arĩa mamwendete-rĩ, mūgaakĩrĩhwo kĩ? Githĩ o na etia mbeeca cia igooti matĩkaga o ũguo? ⁴⁷ Na ningĩ angĩkorwo mūgeithagia o ariũ na aarĩ a ithe wanyu-rĩ, mūgĩkĩrĩte arĩa angĩ na kĩ? Githĩ o na arĩa matetĩkĩtie Ngai matĩkaga o ũguo? ⁴⁸ Nĩ

ündũ ũcio-rĩ, tuĩkai aagĩrĩru kũna, o ta ũrĩa Ithe wanyu ũrĩa ũrĩ igũrũ arĩ mwagĩrĩru kũna.

6

Gũteithia arĩa Abatari

¹ “Mwĩmenyererei mütigekage ciĩko cianyu cia ũthingu mbere ya andũ nĩguo mamuone. Mũngĩka ũguo-rĩ, mütirĩ kĩheo mũkaaheo nĩ Ithe wanyu ũrĩa ũrĩ igũrũ.

² “Nĩ ũndũ ũcio, rĩrĩa ũkũheana kĩndũ kũrĩ arĩa abatari, ndũkae kwanĩrĩa ũrĩa ũreka na tũrumbeta, ta ũrĩa hinga ciĩkaga thunagogi-inĩ na njĩra-inĩ, nĩguo itĩagwo nĩ andũ. Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, acio nĩmarĩkĩtie kwamũkĩra kĩheo kĩa gĩothe. ³ No hĩndĩ irĩa ũkũheana kĩndũ kũrĩ arĩa abatari-rĩ, ndũkareke guoko gwaku kwa ũmotho kũmenye ũrĩa guoko gwaku kwa ũrĩo kũreeka, ⁴ nĩgeetha ũheani ũcio waku ũtuĩke wa hitho-inĩ. Nake Ithe wanyu, ũrĩa wonaga maũndũ marĩa mekagĩrwo hitho-inĩ, nĩakamũhe kĩheo.

Kũhooya

⁵ “Na rĩrĩa mũkũhooya-rĩ, mütikanatuĩke ta hinga, nĩgũkorwo ciendaga kũhooya irũgamĩte thĩnĩ wa thunagogi na macemanĩrio ma njĩra nĩguo cionwo nĩ andũ. Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, icio nĩirĩkĩtie kwamũkĩra mũcaara wacio wothe. ⁶ No hĩndĩ irĩa ũkũhooya, toonya nyũmba yaku, ũhinge mũrango na ũhooye Thoguo ũrĩa ũtoonekaga. Nake Thoguo ũrĩa wonaga maũndũ marĩa mekagĩrwo hitho-inĩ, nĩagakũhe mũcaara waku. ⁷ Na ningĩ hĩndĩ irĩa mũkũhooya-rĩ, tigagai kũhũhũtĩka ta andũ arĩa matetĩkĩtie Ngai, nĩgũkorwo meciiragia nĩ mekũiguuo nĩ ũndũ wa kũraiha mahooya. ⁸ Mütigatuĩke tao, nĩgũkorwo Ithe wanyu nĩoi kĩrĩa kĩmũbatairie o na mũtanamũhooya.

⁹ “Nĩ ũndũ ũcio mwagĩrĩrwo nĩkũhooyaga atĩrĩ:

“ ‘Ithe witũ ũrĩ igũrũ,

rĩtwa rĩaku nĩrĩamũrwo,

¹⁰ ũthamaki waku nĩũũke,

ũrĩa wendete Wee nĩwĩkagwo

gũkũ thĩ ta ũrĩa wĩkagwo kũu igũrũ.

¹¹ Tũhe ũmũthĩ irio ciitũ cia gũtũigana.

¹² Na ũtũrekere mahĩtia maitũ,

ta ũrĩa o na ithuĩ tũrekagĩra arĩa matũhĩtagĩria.

¹³ Na ndũgatũtware magerio-inĩ,

no ũtũhonokagie kuuma kũrĩ ũrĩa mũũru.’

¹⁴ Nĩgũkorwo mũngĩrekerera andũ hĩndĩ irĩa mamũhĩtĩria, o nake Ithe wanyu ũrĩa ũrĩ igũrũ nĩarĩmũrekagĩra. ¹⁵ No mũngĩaga kũrekerera andũ mehĩa mao-rĩ, o nake Ithe wanyu ndarĩmũrekagĩra mehĩa manyu.

Kwĩhinga Kũrĩa

¹⁶ “Ningĩ rĩrĩa mũkwĩhinga kũrĩa irio-rĩ, tigagai gũtukia mothiũ manyu ta ũrĩa hinga ciĩkaga, nĩgũkorwo nĩitukagia mothiũ macio nĩguo cionie andũ atĩ nĩciĩhingĩte kũrĩa irio. Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, icio nĩirĩkĩtie kwamũkĩra mũcaara wacio wothe. ¹⁷ No rĩrĩa wĩhingĩte kũrĩa, wĩhakage maguta mütwe na wĩthambage ũthiũ, ¹⁸ nĩguo andũ matikamenye atĩ nĩwĩhingĩte kũrĩa, tĩa o Thoguo ũrĩa ũtoonekaga amenye; nake Thoguo ũrĩa wonaga maũndũ marĩa mekagĩrwo hitho-inĩ, nĩagakũhe mũcaara.

Mũthiithũ kũu Igũrũ

19 “Tigagai kwĩigĩra mĩthiithũ gũkũ thĩ, kũrĩa indo irĩagwo nĩ memenyi na ikaroota, na kũrĩa aici mabunjaga makaiya. 20 No mwĩigagĩrei mĩthiithũ igũrũ, kũrĩa ĩtangĩrĩno nĩ memenyi kana ĩroote, na kũrĩa aici matangĩbunja maiye. 21 Nĩgũkorwo kũrĩa mĩthiithũ yanyu ĩrĩ, nokuo ngoro cianyu o nacio irĩkoragwo irĩ.

22 “Riitho nĩrĩo tawa wa mwĩrĩ. Maitho maku mangĩkorwo marĩ mega, mwĩrĩ waku wothe nĩũriyũragwo nĩ ũtheri. 23 No rĩrĩ, maitho maku mangĩkorwo nĩ mathũku, mwĩrĩ waku wothe ũriyũragwo nĩ nduma. Naguo ũtheri ũrĩa ũrĩ thĩinĩ waku ũngĩkorwo nĩ nduma-rĩ, nduma ĩyo kaĩ nĩ nene-ĩ!

24 “Gũtirĩ mũndũ ũngĩhota gũtungatĩra aathani eerĩ. Nĩ ũndũ no athũũrire ũmwe, na ende ũcio ũngĩ; kana eheane harĩ ũmwe, na anyarare ũcio ũngĩ. Mũtingĩtungatĩra Ngai na mũtungatĩre mbeeca.

Mũtigatangĩke

25 “Nĩ ũndũ ũcio ngũmwĩra atĩrĩ, tigagai gũtangĩkĩra mũoyo yanyu, nĩ ũndũ wa kĩrĩa mũrĩrĩaga kana kĩrĩa mũrĩnyuuaga; kana kĩrĩa mũrĩhumbaga mũrĩ yanyu. Githĩ muoyo ndũrĩ bata gũkĩra irio, naguo mwĩrĩ ũkagĩa bata gũkĩra nguo? 26 Ta rorai nyoni cia rĩera-inĩ; itihaandaga, kana ikagetha, kana ikaiga magetha ikũmbĩ, no Ithe wanyu ũrĩa ũrĩ Igũrũ nĩaciheaga irio. Githĩ inyuĩ mũtikĩrĩ a bata mũno gũkĩra icio? 27 Nũũ wanyu ũngĩhota kuongerera muoyo wake ithaa o na rĩmwe nĩ ũndũ wa gwĩtanga?

28 “Na nĩ kĩĩ gĩtũmaga mwĩtange nĩ ũndũ wa nguo? Ta rorai itoka cia gĩthaka ũrĩa ikũraga. Itirutaga wĩra kana ikogotha ndigi, 29 no ngũmwĩra atĩrĩ, o na Solomoni arĩ na riiri wake wothe ndagemete ta kĩmwe gĩacio. 30 Angĩkorwo ũguo nĩguo Ngai ahumbaga nyeki ya gĩthaka ĩrĩa ĩrĩ ho ũmũthĩ na rũciũ ĩgaikio mwaki-inĩ-rĩ, githĩ inyuĩ ndarĩkĩmũhumbaga wega makĩria, inyuĩ mwĩtikĩtie o hanini? 31 Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, tigagai gwĩtanga, mũkĩũria atĩrĩ: ‘Tũkũrĩa kĩĩ?’ kana ‘Tũkũnyua kĩĩ?’ kana ‘Tũkwĩhumba kĩĩ?’ 32 Nĩgũkorwo maũndũ maya mothe nĩmo macaragio nĩ andũ arĩa matetikĩtie Ngai. No Ithe wanyu wa igũrũ nĩoĩ atĩ nĩmũbataragio nĩmo. 33 No ambai mũcarie ũthamaki wake na ũthingu wake, na maũndũ maya mangĩ mothe o namo nĩarĩmũheaga. 34 Nĩ ũndũ ũcio tigagai gwĩtanga nĩ ũndũ wa rũciũ, nĩgũkorwo rũciũ nĩrũgetangĩkĩra ruo rwene. O mũthenya ũrĩ na mathĩna maguo ma kũũigana.

7

Gũtuĩra Andũ arĩa angĩ Ciira

1 “Mũtigaciirithanagie nĩgeetha na inyuĩ mũtikanaciirithio. 2 Nĩgũkorwo o ta ũrĩa mũtuagĩra andũ arĩa angĩ ciira, noguo na inyuĩ mũgaatuĩrwo ciira, na gĩthimi kĩrĩa mũthimanagĩra nakĩo, no kĩo mũrĩthimagĩrwo nakĩo.

3 “Nĩ kĩĩ gĩtũmaga wone kĩhuti kĩrĩa kĩrĩ riitho rĩa mũrũ wa thoguo, no ũkaaga kuona mũgogo ũrĩa ũrĩ riitho rĩaku wee mwene? 4 Wahota atĩa kwĩra mũrũ wa thoguo atĩrĩ, ‘Reke ngũrute kĩhuti kũ kĩrĩ riitho rĩaku,’ o rĩrĩa wee mwene ũrĩ na mũgogo riitho rĩaku? 5 Wee hinga ĩno, amba ũrute mũgogo ũcio ũrĩ riitho rĩaku, nĩguo wone wega na ũhote kũruta kĩhuti kĩrĩa kĩrĩ riitho rĩa mũrũ wa thoguo.

⁶ “Mūtikanaha magui kīndū kīrīa kīamūre, na mūtikanaikīrie ngūrwe ruru cianyu. Mūngīka ūguo-rī, ingīrangīrīria ruru na magūrū ma cio, icooke imūgarūrūke, imūtihangie.

Hooyai, Mathaai, Ringaringai Mūrango

⁷ “Hooyai na nīmūkūheo; mathaai na nīmūkuona; ringaringai mūrango na nīmūkūhingūrīrwo. ⁸ Nīgūkorwo ūrīa wothe ūhooyaga nīaheagwo, na ūrīa ūmaathaga nīonaga, na ūrīa ūringaringaga mūrango, nīahingūrāgīrwo.

⁹ “Na rīrī, nūū wanyu ūngītio mūgate nī mwana wake amūhe ihiga? ¹⁰ Kana amwītīe thamaki nake amūhe nyoka? ¹¹ Angīkorwo inyuī, o na mūrī ooru, nīmūū kūhe ciana cianyu iheo njega-rī, githī Ithe wanyu ūrīa ūrī igūrū ndagakīrīrīria kūhe iheo njega kūrī arīa mamūhooyaga! ¹² Nī ūndū ūcio, maūndū-inī mothe, ikagai andū arīa angī ūrīa mūngīenda mamwīkage, nīgūkorwo ūcio nīguo Watho wa Musa na Ūrutani wa Anabii.

Mūromo ūrīa Mūceke na ūrīa Mwarī

¹³ “Toonyerai mūromo ūrīa mūceke. Nīgūkorwo mūromo nī mwarī na nīra nī njariī rīa yerekeire rīūrīro, na andū arīa matoonyagīra ho nī aingī. ¹⁴ No mūromo nī mūkunderu na nīra nī njeke rīa ikinyaga muoyo-inī, na andū arīa mamīonaga nī anini.

Mūtī na Maciaro Maguo

¹⁵ “Mwīhūgagei anabii a maheeni. Mokaga kūrī inyuī mehumbīte njūa cia ng’ondu, no thīnī wao nī njūū ndīani. ¹⁶ Nīmūrīmamenyaga na maciaro mao. Kaī thabibū igītuuagwo mītī-inī ya mīgua, kana ngūyū igatuuu kuuma mahiū-inī ma nyeki? ¹⁷ Ūguo noguo, mūtī wothe mwega ūciaraga maciaro mega, no mūtī mūūru ūciaraga maciaro mooru. ¹⁸ Mūtī mwega ndūngīciara maciaro mooru, nago mūtī mūūru ndūngīciara maciaro mega. ¹⁹ Mūtī o wothe ūtaciara maciaro mega nīgūtemwo ūtemagwo ūgaikio mwaki-inī. ²⁰ Ūguo nīguo mūrīmamenyaga nī ūndū wa maciaro mao.

²¹ “To mūndū ūrīa ūnjītaga, ‘Mwathani, Mwathani,’ ūgaatoonya ūthamaki wa igūrū, no nī ūrīa wīkaga ūrīa Baba ūrīa ūrī igūrū endaga. ²² Mūthenya ūcio aingī makanjīra atīrī, ‘Mwathani, Mwathani, githī tūtīarathaga maūndū na rīitwa rīaku, na thīnī wa rīitwa rīaku tūkaingata ndaimono na tūkaringa ciama nyingī?’ ²³ Hīndī ūyo nīngameera wega atīrī, ‘Nī ndirī hīndī ndaamūū o na rī. Eherai harī nī, inyuī mwīkaga ūūru!’

Aaki Oogī na Aaki Akūgu

²⁴ “Nī ūndū ūcio-rī, mūndū o wothe ūiguaga ciugo ici ciakwa na ageeka ūrīa ciugīte, ahaana ta mūndū mūūgī ūrīa wakire nyūmba yake igūrū rīa rwaro rwa ihiga. ²⁵ Nayo mbura īkiura, na njūū ikīyūra, naruo rūhuho rūkīhurutana nacio ikīhūūra nyūmba ūyo na nditi, no nyūmba ūyo ndīagūire, tondū mūthingi wayo wakītwo igūrū rīa rwaro rwa ihiga. ²⁶ No mūndū o wothe ūiguaga ciugo ici ciakwa na ndekaga ūrīa ciugīte ahaana ta mūndū mūkīgu ūrīa wakire nyūmba yake mūthanga igūrū. ²⁷ Nayo mbura īkiura, njūū ikīyūra, naruo rūhuho rūkīhurutana nacio ikīhūūra nyūmba ūyo na nditi, nayo nyūmba ūyo ikīmomoka na kūgūa kūnene.”

²⁸ Rĩria Jesũ aarĩkirie kuuga maũndũ macio, kĩrĩndĩ kũu gĩkĩgega nĩ ũndũ wa ũrutani wake, ²⁹ tondũ aarutanaga ta mũndũ warĩ na ũhoti, na ti ta ũrĩa arutani ao a watho maarutanaga.

8

Mũndũ ũrĩa warĩ na Mangũ

¹ Hĩndĩ ĩrĩa aikũrũkire kuuma kĩrĩma-inĩ, ikundi nene cia andũ ikĩmuuma thuutha. ² Na mũndũ warĩ na mangũ agĩthĩ harĩ we, agĩturia maru mbere yake, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, ũngĩenda-rĩ, no ũũtherie.”*

³ Nake Jesũ agĩtambũrũkia guoko gwake, akĩhutia mũndũ ũcio, akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩngwenda. Therio!” O hĩndĩ ĩyo akĩhonio mangũ make. ⁴ Jesũ agĩcooka akĩmwĩra atĩrĩ, “Menya ndũkeere mũndũ o na ũrĩkũ. No thiĩ ũkeyonanie kũrĩ mũthĩnjĩri-Ngai, na ũrute kĩheo kĩrĩa Musa aathanire gĩtuĩke ũira kũrĩ o.”

Wĩtikio wa Mũnene-wa-Thigari-Igana

⁵ Na Jesũ aarĩkia gũtoonya Kaperinaumu, mũnene-wa-thigari-igana agĩũka kũrĩ we, akĩmũhooya ũteithio. ⁶ Akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, ndungata yakwa ĩkomete mũciĩ ĩrũarĩte mũrimũ wa gũkua ciĩga na ĩrĩ na ruo rũingĩ mũno.”

⁷ Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩngũthĩ kũmĩhonia.”

⁸ No mũnene ũcio wa thigari igana akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mwathani, nĩ ndiagĩrĩire atĩ wee ũũke gwakwa. No uga o kiugo, na ndungata yakwa nĩkũhona. ⁹ Nĩgũkorwo nĩ mwene ndĩ mũndũ wathagwo, na ndĩ na thigari njathaga. Ndeera ũmwe ‘Thĩ,’ nĩathiiaga, na ndeera ũngĩ atĩrĩ, ‘Ūka,’ nĩokaga. Na ningĩ ndeera ndungata yakwa atĩrĩ, ‘Ĩka ũna,’ nĩkaga.”

¹⁰ Rĩria Jesũ aigũire ũguo-rĩ, akĩgega, akĩra arĩa maamumĩte thuutha atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ndionete mũndũ o na ũrĩkũ gũkũ Isiraeli ũrĩ na wĩtikio mũnene ũũ. ¹¹ Ngũmwĩra atĩrĩ, aingĩ nĩmagooka kuuma mwena wa irathĩro na wa ithũiro, na nĩmagaikara iruga-inĩ hamwe na Iburahĩmu, na Isaaka, na Jakubu, ũthamaki-inĩ wa igũrũ. ¹² No arĩa marĩ a ũthamaki ũcio nĩmagaikio nja, kũu nduma-inĩ, kũrĩa gũgaakorwo kĩrĩro na kũhagarania magego.”

¹³ Nake Jesũ agĩcooka akĩra mũnene ũcio wa thigari igana atĩrĩ, “Thĩ! Nĩũgwĩkĩrwo o ũguo wĩtikĩtie.” Nayo ndungata yake ĩkĩhonio o ithaa rĩu.

Jesũ Kũhonia Andũ Aingĩ

¹⁴ Rĩria Jesũ aatoonyire nyũmba ya Petero, akĩona atĩ nyina wa mũtumia wa Petero aarĩ mũrũaru mũrimũ wa kũhiũha mwĩrĩ, agakoma gĩtanda-inĩ. ¹⁵ Akĩmũhutia guoko, nake agĩtiga kũhiũha mwĩrĩ, akĩarahũka, akĩambĩrĩria kũmũtungatĩra.

¹⁶ Hwaĩ-inĩ ũcio, andũ aingĩ arĩa maarĩ na ndaimono makĩrehwo kũrĩ we, nake akĩingata maroho macio na kuuga o kiugo, na akĩhonia arĩa othe maarĩ arũaru. ¹⁷ Ūhoru ũyũ warĩ wa kũhingia ũrĩa kwaarĩtio na kanua ka mũnabii Isaia, rĩrĩa oigire atĩrĩ:

“We mwene nĩoire wonje witũ,
na akĩeheria mũrimũ iitũ.”

Thogora wa Kũrũmĩrĩra Jesũ

* 8:2 Mũndũ warĩ na mangũ aatuĩkaga arĩ na thaahu, na no atheririo.

18 Rĩria Jesũ oonire gĩkundi kĩa andũ arĩa maamũthiũrũrũkĩirie, agĩathana maringe mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa iria. 19 Hĩndĩ ñyo mũrutani ũmwe wa watho agĩũka harĩ we, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrutani, nĩndĩkũrũmagĩrĩra kũrĩa guothe ũrĩthiiga.”

20 Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mbwe nĩ irĩ marima, na nyoni cia rĩera-inĩ nĩ irĩ itara, no Mũrũ wa Mũndũ ndarĩ handũ angĩgĩrĩra mũtwe wake.”

21 Nake mũrutwo ũngĩ akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, reke nyambe thĩ ngathike baba.”

22 Nowe Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Nũmĩrĩra, na ũreke arĩa akuũ mathike akuũ ao ene.”

Jesũ Kũhooreria Kĩhuhũkanio

23 Hĩndĩ ñyo agĩtoonya gatarũ, nao arutwo ake makĩmũrũmĩrĩra. 24 Na rĩrĩ, gũkĩgĩa kũhuhũkanio kĩnene gĩteerĩgĩrĩrwo kũu iria-inĩ, gĩgĩtũma gatarũ kende kũhubwo nĩ makũmbĩ ma maaĩ. No Jesũ aarĩ toro. 25 Nao arutwo magĩthĩ, makĩmũũkĩria, makĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, tũhonokie! Nĩtũkũũrĩra maaĩ-inĩ!”

26 Nake agĩcookia atĩrĩ, “Inyuĩ mũrĩ a wĩtkio mũnini, nĩ kĩ gĩgĩtũma mwĩtigĩre ũguo?” Thuutha ũcio agĩũkĩra, agĩkũũma rũhuho na makũmbĩ macio, nakuo gũkĩhoorera biũ.

27 Andũ acio makĩgega, makĩũria atĩrĩ, “Kaĩ mũndũ ũyũ akĩrĩ ũ atĩ o na rũhuho na makũmbĩ ma maaĩ nĩmwathĩkagĩra?”

Jesũ Kũhonia Andũ Eerĩ Maarĩ na Ndaimono

28 Rĩria aakinyire rũgongo rwa bũrũri wa Agadari-rĩ, agĩtũngwo nĩ andũ eerĩ maarĩ na ndaimono, moimĩte mbĩrĩra-inĩ. Maarĩ na ũũru mũingĩ mũno, atĩ gũtirĩ mũndũ ũngĩagerire njĩra ñyo. 29 Nao makĩanĩrĩra, makĩũria atĩrĩ, “Ūrenda atĩa na ithuĩ, wee Mũrũ wa Ngai. Woka gũkũ gũtũnyariira ihinda rĩria rĩamũre rĩtanakinya?”

30 Nĩ haarĩ na rũũru rũnene rwa ngũrwe rwarĩthagio† handũ hataarĩ haraaya na hau maarĩ. 31 Nacio ndaimono igĩthaita Jesũ, ikĩmwĩra atĩrĩ, “Akorwo nĩgũtũingata-rĩ, tũtũme kũrĩ rũũru rũũria rwa ngũrwe.”

32 Nake agĩciĩra atĩrĩ, “Thĩi!” Nĩ ũndũ ũcio ikiuma, igĩtoonya ngũrwe, naruo rũũru ruothe rũgĩkũrũka kĩharũrũka-inĩ na ihenya, rũkĩgũa iria thĩinĩ, rũgĩkuĩra maaĩ-inĩ. 33 Arĩa maarĩthagia ngũrwe icio makĩũra, magĩthĩ itũũra-inĩ, makĩheana maũndũ macio mothe o na ũrĩa gwekĩkite kũrĩ andũ arĩa maarĩ na ndaimono. 34 Hĩndĩ ñyo itũũra rĩothe rĩkiumagara rĩgatũnge Jesũ. Na hĩndĩ ñria maamuonire, makĩmũthaita oime rũgongo rwao.

9

Jesũ Kũhonia Mũndũ Wakuĩte Cũga

1 Nake agĩtoonya gatarũ, akĩringa iria, agĩkinya itũũra rĩa kwao. 2 Andũ amwe makĩmũrehera mũndũ warĩ na mũrimũ wa gũkua ciĩga, akuuĩtwo na kĩbarĩ. Rĩria Jesũ oonire wĩtkio wao, akĩra mũndũ ũcio wakuĩte ciĩga atĩrĩ, “Mũriũ, wĩyũmĩrĩrie, nĩwarekerwo mehia maku.”

3 Nĩ ũndũ wa ũguo, arutani amwe a watho makĩra na ngoro atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ nĩaruma Ngai!”

4 Jesũ aamenya ũrĩa meeciiragia, akĩmooria atĩrĩ, “Mũreciiria ũũru ngoro-inĩ cianyũ nĩkĩ? 5 Nĩ ũndũ ũrĩkũ mũhũthũ: nĩ kwĩra mũndũ,

† 8:30 Ndũrĩrĩ iria ciatũũraga Galili nĩcio ciarĩ arĩthi a ngũrwe.

‘Nĩwarekerwo mehia maku,’ kana kũmwĩra, ‘Ūkĩra wĩtware?’ ⁶ No nĩgeetha mũmenye atĩ Mũrũ wa Mũndũ arĩ na ũhoti gũkũ thĩ wa kũrekanĩra mehia-rĩ...” Na o hĩndĩ ĩyo akĩira mũndũ ũcio wakuĩte ciĩga atĩrĩ, “Ūkĩra, oya kĩbarĩ gĩaku ũinũke mũciĩ.” ⁷ Nake mũndũ ũcio agĩũkĩra, akĩinũka mũciĩ. ⁸ Rĩrĩa kĩrĩndĩ kũu kĩonire ũguo, gĩkĩmaka na gĩkĩgooca Ngai, ũrĩa waheete andũ ũhoti ta ũcio.

Gwĩtwo kwa Mathayo

⁹ Na rĩrĩa Jesũ oimaga kũu, akĩona mũndũ wetagwo Mathayo aikarĩte harĩa heetagĩrio mbeeca cia igooti. Akĩmwĩra atĩrĩ, “Nũmĩrĩra,” nake Mathayo agĩũkĩra, akĩmũrũmĩrĩra.

¹⁰ Na rĩrĩa Jesũ aarĩ kwa Mathayo mũciĩ makĩrĩa irio cia hwaĩ-inĩ, etia mbeeca cia igooti aingĩ na andũ ehia magĩũka kũrĩanĩra hamwe nake na arutwo ake. ¹¹ Rĩrĩa Afarisai moonire ũguo, makĩũria arutwo ake atĩrĩ, “Mũrutani wanyu arĩanagĩra na etia mbeeca cia igooti na andũ ehia nĩkĩ?”

¹² Jesũ aigua ũguo, akĩmeera atĩrĩ, “Andũ arĩa agima mũrĩ ti o mabataragio nĩ ndagĩtarĩ, no nĩ arĩa arũaru. ¹³ No rĩrĩ, thiĩ mũkeerute ũrĩa ciugo ici ciugĩte: ‘Kũiguanĩra tha nĩkuo nyendaga, no ti magongona.’ Nĩgũkorwo nĩ ndiokire gũcaria arĩa athingu, no ndokire nĩ ũndũ wa arĩa ehia.”

Jesũ Kũurio Ūhoro wa Kwĩhinga Kũrĩa

¹⁴ Hĩndĩ ĩyo arutwo a Johana magĩũka kũrĩ we makĩmũũria atĩrĩ, “Ithuĩ na Afarisai nĩtwĩhingaga kũrĩa, no nĩ kĩ gĩtũmaga arutwo aku mage kwĩhinga kũrĩa irio?”

¹⁵ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ageni a mũhikania mangĩhota atĩa kũigua kĩa rĩrĩa mũhikania arĩ hamwe nao? Ihinda nĩrĩgakinya rĩrĩa mũhikania akeherio kũrĩ o; hĩndĩ ĩyo nĩguo makeehinga kũrĩa irio.

¹⁶ “Gũtirĩ mũndũ ũtumagĩrĩa nguogũ ngũrũ kĩraka kĩa nguogũ njerũ, nĩgũkorwo kĩraka kũu no kĩguucie nguogũ ĩyo gĩtũme ĩtarũke makĩria. ¹⁷ Ningĩ andũ matiĩkagĩra ndibei ya mũhikano mondo-inĩ ngũrũ.* Mangĩka ũguo, mondo icio no ĩtarũke, nayo ndibei ĩtĩke, na mondo icio cia ndibei cianangĩke o biũ. No andũ mekagĩra ndibei ya mũhikano mondo-inĩ njerũ, nacio cieriĩ igaikara irĩ njega.”

Mũirĩtu Wakuĩte na Mũtumia warĩ Mũrũaru

¹⁸ Na rĩrĩa aaragia maũndũ macio, hagĩũka mũndũ warĩ mũnene, akĩmũturĩria ndu, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũirĩtu wakwa no hĩndĩ aakua; no ũka ũkamũigĩrĩre guoko, na nĩekũriũka.” ¹⁹ Nake Jesũ agĩũkĩra, agĩthĩ nake, arĩ na arutwo ake.

²⁰ O hĩndĩ ĩyo mũtumia watũire oiraga thakame mũaka ikũmi na ĩrĩ agĩũka na thuutha wa Jesũ, akĩhutia gĩcũrĩ kĩa nguogũ yake. ²¹ Tondũ eĩraga atĩrĩ, “Ingĩhutia o nguogũ yake, no hone.”

²² Nake Jesũ akĩhũgũra, akĩmuona, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwarĩ ũyũ, wĩyũmĩrĩrie gwĩtĩkia gwaku nĩkuo gwatũma ũhone.” Nake mũtumia ũcio akĩhonio o hĩndĩ ĩyo.

²³ Na rĩrĩa Jesũ aatoonyire nyũmba ya mũnene ũcio, akĩona ahuhĩ mĩtũrirũ na gĩkundi kĩa andũ kĩrĩa kĩaanegenaga, ²⁴ akĩmeera atĩrĩ, “Eherai. Mũirĩtũ ũyũ ti mũkuũ, nĩ gũkoma akomete.” Nao andũ acio makĩmũthekerera. ²⁵ Thuutha wa andũ acio kuumio nja, agĩtoonya thĩinĩ,

* **9:17** Ndibei yekagĩrwo mondo ciatumagwo na njũũa cia mbũri.

akĩnyiita mũirĩtu ũcio guoko, nake agĩũkĩra. ²⁶ Ũhoru ũcio ũkĩhunja bũrũri ũcio wothe.

Jesũ Kũhonia Atumumu na Mũndũ Ũtaaragia

²⁷ Na rĩria Jesũ oimire kũu, aathianga-rĩ, andũ eerĩ atumumu makĩmũrũmĩrĩra, makĩanagĩrĩra, makiugaga atĩrĩ, “Tũiguĩre tha, wee Mũrũ wa Daudi!”

²⁸ Na hĩndĩ ĩrĩa aatoonyire nyũmba, atumumu acio magĩũka kũrĩ we, nake akĩmooria atĩrĩ, “Nĩmwĩtikĩtie atĩ no hote gwĩka ũguo?”

Na makĩmũcookeria atĩrĩ, “Ĩ-ni, Mwathani.”

²⁹ Hĩndĩ ĩyo akĩmahutia maitho, akiuga atĩrĩ, “Mũroĩkwo o ũguo mwĩtikĩtie;” ³⁰ namo maitho mao makĩhingũka magĩcooka kuona. Nake Jesũ akĩmakaania na hinya, akĩmeera atĩrĩ, “Mũtikareke mũndũ o na ũrĩkũ amenye ũhoru ũyũ.” ³¹ No-o makiumagara na makĩhunja ũhoru wake bũrũri ũcio wothe.

³² Na hĩndĩ ĩrĩa moimaga hau, Jesũ akĩreherwo mũndũ warĩ na ndaimono, na ndaaragia. ³³ Nayo ndaimono yaingatwo, mũndũ ũcio ũtaaragia, akĩaria. Kĩrĩndĩ gĩkĩgega, gĩkiuga atĩrĩ, “Ũndũ ta ũyũ ndũrĩ woneka Isiraeli.”

³⁴ No Afarisai makiuga atĩrĩ, “Aingataga ndaimono na hinya wa mũnene wa ndaimono.”

Aruti Wĩra nĩ Anini

³⁵ Nake Jesũ agĩtuĩkania matũũra-inĩ mothe na mĩciĩ-inĩ yothe, akĩrutanaga thĩinĩ wa thunagogi ciao, akĩhunjagia Ũhoru-ũrĩa-Mwega wa ũthamaki, na akĩhonagia mĩrimũ na ndwari cia mĩthemba yothe. ³⁶ Na rĩria oonire ũrĩa kĩrĩndĩ kũu kĩaiganaga, agĩkĩguĩra tha tondũ kĩarĩ gĩthĩnĩku na gĩkaaga ũteithio, ta ng’ondũ itarĩ na mũrĩithi. ³⁷ Hĩndĩ ĩyo akĩra arutwo ake atĩrĩ, “Magetha nĩ maingĩ, no aruti a wĩra nĩ anini. ³⁸ Nĩ ũndũ ũcio, hooyai Mwathani wa magetha atũme aruti wĩra mathĩ magetha-inĩ make.”

10

Jesũ Gũtũma Arutwo arĩa Ikũmi na Eerĩ

¹ Nake Jesũ nĩetire arutwo ake ikũmi na eerĩ moke harĩ we, nake akĩmahe ũhoti wa kũingata ngoma thũku na kũhonia mĩrimũ yothe na ndwari ciothe.

² Maya nĩmo marĩtwa ma arutwo acio ikũmi na eerĩ: Wa mbere nĩ Simoni (ũrĩa wĩtagwo Petero), na mũrũ wa nyina Anderea; na Jakubu mũrũ wa Zebedi, na mũrũ wa nyina Johana; ³ na Filipu, na Baritholomayo; na Toma, na Mathayo ũrĩa mwĩtia wa mbeeca cia igooti; na Jakubu mũrũ wa Alifayo, na Thadayo; ⁴ na Simoni ũrĩa Mũzelote, na Judasi Mũisikariota, ũrĩa wamũkunyanĩre.

⁵ Aya ikũmi na eerĩ nĩo Jesũ aatũmire na akĩmataara ũũ: “Mũtigathĩ kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ kana mũtoonye itũũra rĩa Asamaria. ⁶ Nĩ kaba mũthĩ kũrĩ ng’ondũ iria ciũrĩte cia Isiraeli. ⁷ Mwathĩ-rĩ, hunjagiai ndũmĩrĩri ĩno: ‘Ũthamaki wa igũrũ nĩũkuhĩrĩrie.’ ⁸ Honagiai andũ arĩa arũaru, na mũriũkagie arĩa akuũ, na mũtheragie arĩa marĩ na mangũ, na mũingatage ndaimono. Mũheetwo tũhũ, heanagai tũhũ. ⁹ Mũtigekuuĩre thahabu, kana betha, kana gĩcango mĩcibi-inĩ yanyu; ¹⁰ O na ningĩ mũtigekuuĩre mũhuko rũgendo-inĩ, kana nguo igĩrĩ, kana iraatũ, kana mũtirima; nĩgũkorwo mũrutu wa wĩra nĩabataire kũheo gĩa kũmũtũria muoyo.

11 “Itũūra o rĩothe kana gatũūra karĩa mũngĩtoonya-rĩ, tuĩriai mũmenye mũndũ ũrĩa mwagĩrĩru kuo, mũikare gwake nginya rĩrĩa mũkoima kuo. 12 Mwatoonya mũciĩ ũcio-rĩ, geithagiai ene kuo. 13 Angĩkorwo mũciĩ ũcio nĩwagĩrĩire-rĩ, ũrathimeĩ na thayũ wanyu; angĩkorwo ndwagĩrĩire-rĩ, rekeĩ kĩrathimo kĩanyu kĩmũcookerere. 14 Mũndũ o wothe angĩrega kũmũnyiita ũgeni kana arege gũthikĩrĩria ciugo cianyu-rĩ, mũkiuma mũciĩ ũcio kana itũūra rĩu-rĩ, mũkaaribariba magũrũ manyu nĩguo rũkũngũ rũitike.* 15 Ngũmwĩra atĩrĩ na ma ituĩro rĩa itũūra rĩu rĩgaakorwo rĩrĩ inene gũkĩra rĩa Sodomu na Gomora mũthenya ũrĩa wa ciira. 16 Atĩrĩrĩ ndamũtũma o ta ng’ondũ gatagatĩ ka njũũ. Nĩ ũndũ ũcio, gĩai na ũũgĩ ta nyoka, na mwage ũũru ta ndutura.

17 “Mwĩmenyererei andũ; tondũ nĩmakamũneana ciama-inĩ, na mamũhũũre na iboko thunagogi-inĩ ciao. 18 Nĩ ũndũ wa ũhoru wakwarĩ, nĩmũgatwarwo mbere ya aathanĩ na athamaki nĩgeetha mũtuĩke aira kũrĩ o na kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ. 19 No rĩrĩa makaamũnyiita-rĩ, mũtikanetange nĩ ũndũ wa ũrĩa mũkoiga kana ũrĩa mũgaacookia. Hĩndĩ ĩyo nĩmũkeerwo ũrĩa mũkoiga, 20 nĩgũkorwo ti inyuĩ mũgaakorwo mũkĩaria, no nĩ Roho wa Ithe wanyu ũkaarĩa arĩ thĩnĩ wanyu.

21 “Mũndũ nĩagakunyanĩra mũrũ wa nyina ooragwo, na ithe wa mũndũ akunyanĩre mwana wake; ciana nĩikaremera aciari a cio na imoragithie. 22 Andũ othe nĩmakamũmena nĩ ũndũ wakwa, no ũrĩa ũgaakirĩrĩria nginya hĩndĩ ya mũthia nĩakahonoka. 23 Hĩndĩ ĩrĩa mwanyariirwo itũũra-inĩ rĩmwe-rĩ, ũrĩrai rĩrĩa rĩngĩ. Ngũmwĩra na ma atĩ, mũtigaakorwo mũthiĩte matũũra mothe ma Isiraeli, Mũrũ wa Mũndũ atookĩte.

24 “Mũrutwo ti mũnene kũrĩ mũrutani wake, o na ndungata ti nene kũrĩ mũmĩathi. 25 Nĩkũiganĩre mũrutwo aiganane na mũrutani wake, o na ndungata ĩganane na mũmĩathi. Angĩkorwo mwene nyũmba nĩetĩtwo Beelizebuli-rĩ,† githĩ andũ a nyũmba yake matigetwo marĩtwa mooru gũkĩra rĩu!

26 “Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, mũtikametigĩre. Gũtirĩ ũndũ mũhithanie ũtakaguũrio, kana ũndũ mũhithe ũtakamenyeka. 27 ũrĩa ngũmwĩra nduma-inĩ-rĩ, wariei mũthenya barigici, na ũrĩa warĩtio na mĩheehũ matũ-inĩ manyu-rĩ, wanĩrĩrei mũrĩ nyũmba-igũrũ. 28 Mũtigetigĩre arĩa moragaga o mwĩrĩ, no matingĩhota kũũraga ngoro. Nĩ kaba gwĩtigĩra ũrĩa ũngĩananga ngoro na mwĩrĩ kũu Jehanamu. 29 Githĩ tũnyoni twĩrĩ tũtiendagio thendi ĩmwe? No gũtirĩ o na kamwe gatuo kangĩgũa thĩ Ithe wanyu atetĩkĩrite. 30 O na njuĩrĩ cianyu cia mũtwe nĩndare. 31 Nĩ ũndũ ũcio mũtigetigĩre; mũrĩ a bata gũkĩra tũnyoni tũingĩ.

32 “ũrĩa wothe ũkaanyumbũra mbere ya andũ, o na nĩ nĩngamumbũra mbere ya Baba ũrĩa ũrĩ kũu igũrũ. 33 No ũrĩa wothe ũkangaana mbere ya andũ, na nĩ nĩngamũkaana mbere ya Baba ũrĩa ũrĩ igũrũ.

34 “Mũtigeciirie atĩ njũkĩte kũrehe thayũ gũkũ thĩ. Ndiokire kũrehe thayũ, no ndookire kũrehe rũhiũ rwa njora. 35 Nĩgũkorwo njũkĩte gũtũma “ ‘mũndũ okanĩrĩre na ithe,

na mũirĩtu okanĩrĩre na nyina,
nake mũtumia okanĩrĩre na nyaciarawe;

36 thũ cia mũndũ igaakorwo irĩ andũ a nyũmba yake kũmbe.’

* **10:14** Kũribariba rũkũngũ magũrũ nĩ ũndũ wekagwo nĩ Afarisai moima ciikaro cia Ndũrĩrĩ metherie tondũ metĩkĩtie nĩmakuũite thaahu. ũndũ ũyũ warĩ wa kuonia andũ ũrĩa mageekwo marega ndũmĩrĩri ya Ngai. † **10:25** Rĩtwa Beelizebuli rĩgĩtaũrwo nĩ kuuga “Mũnene wa ndaimono,” no Kĩhibirania Beelizebubu rĩataũragwo “Mũnene wa ngi.”

³⁷ “Ūrĩa wothe wendete ithe kana nyina kũngĩra ndagĩrĩire gũtuĩka wakwa; na ūrĩa wothe wendete mũriũ kana mwarĩ kũngĩra ndagĩrĩire gũtuĩka wakwa; ³⁸ nake ūrĩa wothe ūtagakuua mũtharaba wake wa kwambĩrwo aanũmĩrĩre ndagĩrĩire gũtuĩka wakwa. ³⁹ Ūrĩa wothe ūgeragia gũtũũria muoyo wake nĩakoorwo nĩguo; no ūrĩa wothe ūkoorwo nĩ muoyo wake nĩ ūndũ wakwa nĩakaũtũũria.

⁴⁰ “Mũndũ ūrĩa ūmwamũkagĩra, nĩ nĩ amũkagĩra. Nake ūrĩa ūnyamũkagĩra, amũkagĩra ūrĩa wandũmire. ⁴¹ Ūrĩa wothe ūkaamũkĩra mũnabii tondũ nĩ mũnabii, nĩakamũkĩra kĩheo kĩrĩa kĩheagwo mũnabii, nake ūrĩa wothe ūkaamũkĩra mũndũ mũthingu tondũ nĩ mũthingu-rĩ, nĩakamũkĩra kĩheo kĩrĩa kĩheagwo mũndũ mũthingu. ⁴² Nake ūrĩa wothe ūheaga ūmwe wa aya anini o na gĩkombe kĩa maaĩ mahehu tondũ nĩ mũrutwo wakwa-rĩ, ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ndakaaga kũheo kĩheo gĩaake.”

11

Jesũ na Johana Mũbatithania

¹ Na rĩrĩ, Jesũ aarĩkia gwatha arutwo acio ake ikũmi na eerĩ-rĩ, akiuma kũu agĩthĩ kũrutana na kũhunja matũũra-inĩ ma Galili.

² Na rĩrĩa Johana aiguĩre arĩ njeera maũndũ marĩa Kristũ eekaga-rĩ, agĩtũma arutwo ake, ³ makamũũrie atĩrĩ, “Wee nĩwe warĩ ūũke, kana tweterere mũndũ ūngĩ?”

⁴ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Cookai mũkeere Johana maũndũ marĩa mwaigua na marĩa muona: ⁵ Atumumu nĩmaroona, na arĩa mathuaga nĩmaretwara, na arĩa marĩ na mangũ nĩmarahonio magathera, na arĩa mataiguaga nĩ maraigua, na arĩa akuũ nĩmarariũkio, na Ūhoro-ũrĩa-Mwega nĩũrahunjĩrio arĩa athĩni. ⁶ Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ūrĩa ūtekũhĩngwo arakare nĩ ūndũ wakwa.”

⁷ Rĩrĩa arutwo a Johana moimaga hau, Jesũ akĩambĩrĩria kwarĩria kĩrĩndĩ ūhoro wa Johana, akĩmooria atĩrĩ: “Mwathiĩte werũ-inĩ kuona kĩ? Mwathiĩte kuona kamũrangi kainainagio nĩ rũhuho? ⁸ Akorwo ti ūguo-rĩ, mwathiĩte kuona kĩ? Hihi nĩ mũndũ wehumbĩte nguo njega? Aca, arĩa mehumbaga nguo njega makoragwo thĩni wa nyũmba cia ūthamaki. ⁹ Mwangĩthĩte kuona kĩ? Hihi mwathiĩte kuona mũnabii? Ī, ngũmwĩra atĩrĩ, muonire mũndũ ūkĩrĩte mũnabii. ¹⁰ Ūyũ nĩwe ūhoro wake waandĩkĩtwo atĩrĩ:

“ Nĩngũtũma mũtũmwo wakwa athĩ mbere yaku, agagũthondekere njĩra yaku.’

¹¹ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma: Harĩ andũ arĩa manaciarwo nĩ andũ-a-nja, gũtirĩ kuoneka mũndũ mũnene gũkĩra Johana Mũbatithania; no rĩrĩ mũndũ ūrĩa mũnini mũno ūthamaki-inĩ wa igũrũ-rĩ, nĩ mũnene kũmũkĩra.

¹² Kuuma matukũ ma Johana Mũbatithania gwata rĩu, ūthamaki wa igũrũ nĩũkoretwo ūkĩhatĩrĩria gũtheerema, nao andũ arĩa mehatagĩrĩria nĩo mawĩgwatagĩra na hinya. ¹³ Nĩgũkorwo Anabii othe, hamwe na Watho wa Musa, nĩmatũire marathaga ūhoro nginya hĩndĩ ya Johana. ¹⁴ Na angĩkorwo no mwende kwamũkĩra ūhoro ūcio-rĩ, ūcio nĩwe Elija ūrĩa werĩtwo nĩagooka. ¹⁵ Ūrĩa ūrĩ na matũ ma kũigua nĩaigue.

¹⁶ “Rĩu-rĩ, ingĩgerekania rũciaro rũrũ na kĩ? Rũhaana ta ciana ciikarĩte ndũnyũ igĩtaga iria ingĩ, igaciĩra atĩrĩ:

¹⁷ “ Twamũhuhĩire mũtũrirũ, mũkĩaga kũina;

o na twamũinĩire nyĩmbo cia macakaya,

no mūtiacakaire.’
 18 Nīgūkorwo Johana ookire atekūrīa na atekūnyua, nao andū makiuga atīrī, ‘Arī na ndaimono.’ 19 Mūrū wa Mündū ookire akīrīaga na akīnyuuga, nao makiuga atīrī, ‘Onei mündū mūkoroku na mūrīu, nī mūrata wa etia mbeeca cia igooti na “andū ehia”.’ No ūūgī wonekaga nī wa ma nī ūndū wa ciiko ciaguo.”

Haaro kūrī Matūūra Manene marīa Materirīte

20 Hīndī iyo Jesū akīambīrīria gūtetia matūūra manene marīa maar-ingīirwo ciama ciake iria nyingī, tondū andū akuo matiigana kwīrira, aki-uga atīrī, 21 “Inyuī andū a Korazini, kaī mūrī na haaro-ī! O na inyuī andū a Bethisaida, kaī mūrī na haaro-ī! Nī ūndū korwo ciama iria mwaringīirwo nīcio ciaringīirwo andū a Turo na Sidoni, mangīeririre tene, mehumbīte nguo cia makūnia na mehurīrie mūhu mītwe. 22 No ngūmwīra atīrī, andū a Turo na Sidoni nīmagakorwo marī murū mūthenya ūcio wa ciira gūkīra inyuī. 23 Na inyuī, andū a Kaperinaumu, nīmūkambarario nginya matu-inī? Aca, mūkaaharūrūkio mūkinye kūrīa kūrīku mūno. Ciama iria mwaringīirwo ingīaringīirwo Sodomu, nīkūngītūūruga nginya ūmūthī. 24 No ngūmwīra atīrī na ma, Sodomu nīgūgakorwo murū mūthenya ūcio wa ciira kūmūkīra.”

Kūhurūka kwa arīa anogu

25 Hīndī iyo Jesū akiuga atīrī, “Baba, wee Mwathani wa igūrū na thī, nīngūkūgaatha tondū nīhithīte andū arīa oogī na marī na ūmenyo maūndū maya, na ūkamaguūrīria tūkenge. 26 Ī, Baba, nīgūkorwo ūyū nī wendi waku.

27 “Nīnengeretwo maūndū mothe nī Baba. Gūtīrī mündū ūūī Mūrīū tīga Ithe, na gūtīrī mündū ūūī Ithe tīga Mūrīū, na arīa Mūrīū, endaga kūguūrīria.

28 “Ūkai kūrī nī, inyuothe anogu na mūkuuīte mīrigo mīritū, na nīngūmūhurūkia. 29 Oyai icooki rīakwa mwīgīrīre na mwīrute na nī, nīgūkorwo ndī mūhooreri na mwīnyīhia ngoro-inī, nacio ngoro cianyu nīkūhurūkio. 30 Nīgūkorwo icooki rīakwa nī ihūthū, na mūrigo wakwa nī mūhūthū.”

12

Mwathani wa Thabatū

1 Ihinda rīu Jesū nīatuīkanīrie mīgūnda-inī ya ngano mūthenya wa Thabatū, na arutwo ake maarī ahūtu, na makīambīrīria gūtua ngira cia ngano, magīcirigitha, makīrīa ngano. 2 Rīrīa Afarisai moonire ūguo, makīmwīra atīrī, “Ta rora! Arutwo aku nīmareeka ūrīa watho ūtetīkīrītīe gwīkwo mūthenya wa Thabatū.”

3 Nake akīmacookeria atīrī, “Kaī mūtathomete ūrīa Daudi eekire rīrīa we na arīa maarī nake maarī ahūtu? 4 Aatoonyire nyūmba ya Ngai, na arī hamwe na arīa maarī nake, makīrīa mīgate īrīa yamūrīirwo Ngai īrīa mateetīkīrītīo kūrīa nī watho, tīga no athīnjīri-Ngai meetīkīrītīo kūmīrīa. 5 O na ningī kaī mūthomete Watho-inī atī mūthenya wa Thabatū, athīnjīri-Ngai arīa marī thīnī wa hekarū nīmathaahagia mūthenya ūcio na matituagwo ahītīa? 6 Ngūmwīra atīrī, ūmwe mūnene gūkīra hekarū arī haha. 7 Korwo nīmwamenyete gītūmi gīa ciugo ici, atīrī, ‘Kūiguanīra tha nīkuo nyendaga, no ti magongona,’ mūtingīatuūrīire andū mateehītīe mahītīa. 8 Nīgūkorwo Mūrū wa Mündū nīwe Mwathani wa mūthenya wa Thabatū.”

⁹ Oima kũu-rĩ, agĩthĩ agĩtoonya thunagogi yao, ¹⁰ na nĩ haarĩ mũndũ wonjete guoko. Na tondũ nĩmacaragia gĩtũmi gĩa gũthitangĩra Jesũ-rĩ, makĩmũũria atĩrĩ, “Watho nĩwĩtikĩrĩtie kũhonania mũthenya wa Thabatũ?”

¹¹ Nake akĩmooria atĩrĩ, “Nũũ wanyu ũngĩkorwo na ng’ondũ, nayo ĩgwe irima mũthenya wa Thabatũ-rĩ, ũtangĩmĩruta irima? ¹² Kaĩ mũndũ atakĩrĩ wa bata mũno gũkĩra ng’ondũ! Nĩ ũndũ ũcio watho nĩwĩtikĩrĩtie gwĩka wega mũthenya wa Thabatũ.”

¹³ Agĩcooka akĩira mũndũ ũcio atĩrĩ, “Tambũrũkia guoko gwaku.” Nake agĩtambũrũkia guoko, nakuo gũgĩtuĩka kũgima, o ta kũu kũngĩ. ¹⁴ No Afarisai makiuma nja, magĩcookania ndundu ya ũrĩa mangĩũragithia Jesũ.

Ndungata ya Ngai ĩrĩa Thuure

¹⁵ Nake Jesũ aamenya ũhoru ũcio, akĩehera kũu. Andũ aingĩ makĩmũrũmĩrĩa, nake akĩhonia arũaru ao othe, ¹⁶ agĩcooka akĩmakaania atĩ matikoige we nĩwe ũ. ¹⁷ ũndũ ũyũ nĩguo wahingirie ũhoru ũrĩa waarĩtio na kanua ka mũnabii Isaia, rĩrĩa oigire atĩrĩ:

¹⁸ “Ĩno nĩyo ndungata yakwa ĩrĩa ndĩthuurĩre,
ĩrĩa nyendete, na nĩyo ĩkenagia ngoro yakwa;
nĩngamĩitĩrĩa Roho wakwa,
nayo nĩkamenyithia ndũrĩrĩ ciira wa kĩhooto.

¹⁹ Ndĩgaatetania kana ĩgũũthũke;
na gũtirĩ mũndũ ũkaigua mũgambo wayo njĩra-inĩ.

²⁰ ndĩkoina kamũrangi kagondoku,
kana ĩhorie rũtambĩ rũrĩa rũgũtooga,
nginya rĩrĩa ĩgaatũma itua rĩakwa rĩhootane.

²¹ Thĩnĩ wa rĩtwa rĩayo ndũrĩrĩ nĩikaagĩa na kĩrĩgĩrĩro.”

Jesũ na Beelizebuli

²² Magĩcooka makĩmũrehera mũndũ warĩ na ndaimono, na aarĩ mĩtumumu, na ndaaragia, nake Jesũ akĩmũhonia, akĩhota kwaria na kuona. ²³ Andũ othe makĩgega, makĩũrania atĩrĩ, “Ũyũ no akorwo arĩ we Mũrũ wa Daudi?”

²⁴ No rĩrĩa Afarisai maaiguire ũguo, makiuga atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ aingataga ndaimono na hinya wa Beelizebuli ũrĩa mũnene wa ndaimono.”

²⁵ Nake Jesũ aamenya ũrĩa meciiragia, akĩmeera atĩrĩ, “Ũthamaki o wothe ũngĩgayũkana ũũkanĩrĩre guo mwene no ũharagane, narĩo itũũra o rĩothe kana nyũmba ĩngĩgayũkana ndĩngĩhaanda. ²⁶ Angĩkorwo Shaitani nĩwe ũingataga Shaitani-rĩ, nĩagayũkanĩte we mwene. Ũthamaki wake ũngĩkĩhaanda atĩa? ²⁷ Na angĩkorwo nĩ nyingataga ndaimono na hinya wa Beelizebuli-rĩ, nao andũ anyu maingataga ndaimono na hinya wa ũ? Nĩ ũndũ wa ũguo-rĩ, acio nĩo makaamũtuĩra ciira. ²⁸ No nĩ ingĩkorwo nyingataga ndaimono na Roho wa Ngai-rĩ, ũthamaki wa Ngai nĩũkinyĩte kũrĩ inyuĩ.

²⁹ “Ningĩ-rĩ, mũndũ aahota atĩa gũtoonya nyũmba ya mũndũ njamba na amũtunye indo ciake ataambĩte kuoha mũndũ ũcio njamba? Hĩndĩ ĩyo no rĩo angĩhota kũmũtunya indo cia nyũmba yake.

³⁰ “Mũndũ ũrĩa ũtarĩ hamwe na nĩ, ũcio nĩ thũ yakwa, nake ũrĩa ũtacookanagĩrĩria hamwe na nĩ, ũcio nĩkũhurunja ahurunjaga. ³¹ Ningĩ ngũmwĩra atĩ, rĩhĩa o rĩothe o na kũruma Ngai, andũ no marekerwo, no mũndũ ũrĩa ũkaaruma Roho, ũcio ndakarekerwo. ³² Mũndũ o wothe ũrĩa

ūgacaambia Mūrū wa Mündū nīakarekerwo, no ūrīa wothe ūgaacambia Roho Mūtheru, ūcio ndakaarekerwo, ihinda rīrī tūrī kana ihinda rīrīa rīgooka.

³³ “Agīriai mūtī na maciaro maguo nīmekwagīra, kana mūthūkie mūtī na mūthūkie maciaro maguo mooru, nīgūkorwo mūtī ūmenyekaga na maciaro maguo. ³⁴ Inyuī rūciaro rūrū rwa nduīra, mwahota atīa kwaria maūndū mega, na mūrī ooru? Nīgūkorwo kanua kaaragia maūndū marīa maiyūrīte ngoro-inī. ³⁵ Mündū mwega aaragia maūndū mega moimīte mūthiithū-inī wake mwega, nake mündū mūūru aaragia maūndū mooru moimīte mūthiithū-inī wake mūūru. ³⁶ No ngūmwīra atīrī, mūthenya wa itua rīa ciira, andū nīmakaheana ūhoru wa ciugo ciothe cia tūhū iria manaria. ³⁷ Nīgūkorwo ciugo ciaku nīcio igaatūma ūtuo ndūrī na mahītia, na ciugo ciaku no cio igaatūma ūtuo mūhītia.”

Kīama kīa Jona

³⁸ Hīndī īyo Afarisai amwe na arutani a watho makīmwīra atīrī, “Mūrutani, tūkwenda ūtūringīre kīama.”

³⁹ Nake akīmacookeria atīrī, “Rūciaro rwaganu na rwa ūtharia rūrenda rūringīrwo kīama! No gūtīrī kīama rūkūringīrwo tīga o kīama kīrīa kīa mūnabii Jona. ⁴⁰ Nī gūkorwo o ta ūrīa Jona aikarīre matukū matatū, mūthenya na ūtukū, arī nda ya thamaki īrīa nene, ūguo noguo Mūrū wa Mündū agaikara matukū matatū, mūthenya na ūtukū, arī tīri-inī. ⁴¹ Andū a Nineve nīmakarūgama hīndī ya ciira hamwe na rūciaro rūrū marūtūire ciira; nīgūkorwo nīmeririre rīrīa maahunjīirio nī Jona, na rīu ūmwe mūnene gūkīra Jona arī haha. ⁴² Mūthamaki mündū-wa-nja wa mwena wa Gūthini nīakarūgama hīndī ya ciira hamwe na rūciaro rūrū arūtūire ciira; nīgūkorwo nīoimire ituri cia thī oke athikīrīrie ūūgī wa Solomoni, na rīu ūmwe mūnene gūkīra Solomoni arī haha.

⁴³ “Na rīrī, roho mūūru woima thīinī wa mündū, ūtuīkanagīria werū-inī ūgīcaria ūhurūko, na ūkaaga. ⁴⁴ Hīndī īyo ūkoiga atīrī, ‘Nīngūcooka nyūmba īrīa ndoimire.’ Na wacooka-rī, ūgakora nyūmba īyo īrī theri, īrī haate, īgathera na īgathondekwo wega. ⁴⁵ Hīndī īyo roho ūcio ūkagīra maroho mangī mūgwanja mooru makīria maguo mwene, magatoonya magaikara kūu. Naguo mūikarīre wa mündū ūcio ūgathūka gūkīra wa mbere. Ūguo nīguo gūkahaana kūrī rūciaro rūrū rwaganu.”

Nyina wa Jesū na Ariū a Nyina

⁴⁶ O hīndī īyo Jesū aaragīria andū-rī, nyina na ariū a nyina makīrūgama nja makīenda kwaria nake. ⁴⁷ Nake mündū ūmwe akīmīwīra atīrī, “Maitūguo na ariū a maitūguo marūngīi haha nja, makīenda kwaria nawe.”

⁴⁸ Nake Jesū akīmūcookeria akīmūūria atīrī, “Maitū nūū, na ariū a maitū nī a?” ⁴⁹ Agīcooka akīorota arutwo ake, akiuga atīrī, “Aya nīo maitū na ariū a maitū. ⁵⁰ Nīgūkorwo mündū wothe wīkaga ūrīa Baba ūrīa ūrī igūrū endaga, ūcio nīwe mūrū na mwarī wa maitū, na nī we maitū.”

13

Ngerekano ya Mūhuri wa Mbeū

¹ Mūthenya o ro ūcio-rī, Jesū nīoimire nyūmba agīthī agīkara thī hūgūrūrū-inī cia iria. ² Ikundi cia andū aingī mūno ikīūngana harīa aarī nginya īgītūma atoonye gatarū na agīkara thī thīinī wayo, nao andū acio othe makīrūgama hūgūrūrū-inī cia iria. ³ Nake akīmaruta maūndū

maingĩ na ngerekano, akĩmeera atĩrĩ: “Mũrĩmi nĩoimagarire akahure mbeũ ciake. ⁴ Na rĩrĩa aahuraga mbeũ icio-rĩ, imwe ikĩgũa mũkĩra-inĩ wa njĩra, nacio nyoni igĩũka igĩcirĩa. ⁵ Ingĩ ikĩgũa rũnyanjara-inĩ kũrĩa gũtaarĩ na tĩri mũingĩ. Nacio ikĩmera o narua tondũ tĩri ndwarĩ mũriku. ⁶ Na hĩndĩ ĩrĩa riũa rĩarire, rĩgĩcina mĩmera ĩyo, nayo ĩkĩũma tondũ ndĩarĩ na mĩri. ⁷ Na mbeũ ingĩ ikĩgũa mũigua-inĩ, nayo mũigua igĩkũra, igĩthararia mbeũ icio rĩrĩa ciamerire. ⁸ Ingĩ nacio ikĩgũa tĩri-inĩ ũrĩa mũnoru, ikĩgĩa na maciaro imwe igĩciara maita igana, iria ingĩ igĩciara maita mĩrongo ĩtandatũ, na iria ingĩ igĩciara maita mĩrongo ĩtatũ ma iria ciahandirwo. ⁹ Ũrĩa ũrĩ na matũ ma kũigua, nĩague.”

¹⁰ Nao arutwo ake magĩũka kũrĩ we, makĩmũũria atĩrĩ, “Waragĩria andũ na ngerekano nĩkĩ?”

¹¹ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Inyuĩ nĩmũheetwo ũmenyo wa kũmenya hito cia ũthamaki wa igũrũ, no-o matiheetwo. ¹² Ũrĩa wothe ũrĩ na indo nĩakoongererwo nyingĩ aingĩhie makĩria. Nake ũrĩa wothe ũtarĩ, nĩagatuunywo o na kĩrĩa arĩ nakĩo. ¹³ Gikĩ nĩkĩo gĩtũmaga ndĩmaarĩrie na ngerekano:

“Nĩ ũndũ o na gũkorwo nĩmoonaga-rĩ, mationaga;

o na gũkorwo nĩmaiguaga-rĩ, matiiguaga kana makamenya.

¹⁴ Nĩo makinyĩrwo nĩ ũhoro ũrĩa warathirwo nĩ mũnabii Isaia, rĩrĩa oigire atĩrĩ:

“Kũigua mũgũtũũra mũiguaga, no mũtikaamenya ũndũ;
kuona mũgũtũũra muonaga, no mũtigakuũkĩrwo.

¹⁵ “ ‘Nĩgũkorwo ngoro cia andũ aya nĩ ngingitaru;
matũ mao matiiguaga,
na nĩmahingĩte maitho mao.

Tondũ maahota kuona na maitho mao,
na maigue na matũ mao,
o na ngoro ciao igĩe na ũmenyo,
manjookerere, na nĩ ndĩmahonie.’

¹⁶ No kũrathimwo nĩ maitho manyu tondũ nĩmoonaga, na matũ manyu tondũ nĩmaiguaga. ¹⁷ Tondũ ngũmwĩra atĩrĩ na ma, anabii na andũ aingĩ athingu nĩmerĩĩrie kuona maũndũ marĩa mũrona no-o matiamonire, na nĩmerĩĩrie kũigua maũndũ marĩa mũraigua no matiamaguire.

¹⁸ “Nĩ ũndũ ũcio, ta iguai ngĩtaarĩria ũhoro wa ngerekano ĩyo ya mũhuri wa mbeũ: ¹⁹ Hĩndĩ ĩrĩa mũndũ o wothe aigua ndũmĩrĩri ya ũthamaki na akaaga kũmĩmenya-rĩ, hĩndĩ ĩyo ũrĩa mũũru okaga akamũtunya kĩrĩa kĩaande ngoro-inĩ yake. ĩno nĩyo mbeũ ĩrĩa yahurirwo mũkĩra-inĩ wa njĩra. ²⁰ Ũrĩa wamũkĩrĩre mbeũ ĩrĩa yagũire rũnyanjara-inĩ nĩ mũndũ ũrĩa ũiguaga kiugo, na o rĩmwe agakĩamũkĩra arĩ na gĩkeno. ²¹ No tondũ ndarĩ mĩri-rĩ, aikaraga o kahinda kanini. Hĩndĩ ĩrĩa thĩna woka, kana kwagĩa na kĩnyariirano nĩ ũndũ wa kiugo-rĩ, agagĩtiganĩria o narua. ²² Nake ũrĩa wamũkagĩra mbeũ ĩrĩa yagũire mũigua-inĩ-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũiguaga kiugo, no mĩhang’o ya mũtũũrĩre ũyũ, na kũheenererio nĩ ũtonga, igagĩthararia, ikagiria kĩgĩe na maciaro. ²³ No ũrĩa wamũkĩrĩre mbeũ ĩrĩa yagũire tĩri-inĩ ũrĩa mũnoru-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũiguaga kiugo, na agakĩmenya. Nake agaciara maciaro, ũmwe akaruta maita igana, ũngĩ maita mĩrongo ĩtandatũ, na ũngĩ maita mĩrongo ĩtatũ ma mbeũ ĩrĩa yahaandĩtwo.”

Ngerekano ya Riya

²⁴ Ningĩ Jesũ akĩmahe ngerekano ãngĩ, akĩmeera atĩrĩ: “Ūthamaki wa igũrũ ũhaana ta mũndũ ũrĩa wahaandire mbeũ njega mũgũnda wake. ²⁵ No rĩrĩa andũ othe maakomete-rĩ, thũ yake ãgĩũka, ãkĩhura itindiĩ thĩinĩ wa ngano, na ãgĩũthiĩra. ²⁶ Hĩndĩ ãrĩa ngano yamerire na ãgĩciara-rĩ, hĩndĩ ãyo itindiĩ o narĩo rĩkĩonekana.

²⁷ “Ndungata cia mwene mũgũnda ãgĩũka kũrĩ we, ãkĩmwĩra atĩrĩ, ‘Mwathi witũ, githĩ ndwahaandire mbeũ njega mũgũnda waku? Kaĩ itindiĩ rĩkĩumĩte kũ?’

²⁸ “Agĩcookia atĩrĩ, ‘Nĩ mũndũ ũrĩ ũthũ na nĩ wekire ũguo.’

“Ndungata icio ãkĩmũria atĩrĩ, ‘Nĩũkwenda tũthĩ, tũkarĩmunye?’

²⁹ “Nake agĩcookia atĩrĩ, ‘Aca, tondũ mũkĩmunya itindiĩ rĩu, mwahota kũrĩmunyanĩria na ngano. ³⁰ Rekei ãkũranĩre nginya hĩndĩ ya magetha. Hĩndĩ ãyo-rĩ, nĩngeera agethi atĩrĩ: Ambai mũmunye itindiĩ na mũrĩohe itĩa, nĩguo rĩcinwo; mũcooke mũcookanĩrĩre ngano, mũmĩige ãkũmbĩ rĩakwa.’”

Ngerekano ya Mbeũ ya Karatarĩ, na ya Ndawa ya Kũmbia Mĩgate

³¹ Nĩamaheire ngerekano ãngĩ, akĩmeera atĩrĩ: “Ūthamaki wa igũrũ ũtarĩ ta mbeũ ya karatarĩ, ãrĩa mũndũ oire ãkĩhaanda mũgũnda wake. ³² O na akorwo mbeũ ãyo nĩyo nini mũno kũrĩ mbeũ ciothe-rĩ, rĩrĩa yakũra, nĩnenehaga kũrĩ mĩmera ãrĩa ãngĩ ya mũgũnda na ãgatuĩka mũtĩ, nacio nyoni cia rĩera-inĩ ãgooka ãgaaka itara hong-e-inĩ ciagu.”

³³ Agĩcooka akĩmahe ngerekano o ãngĩ, akĩmeera atĩrĩ: “Ūthamaki wa igũrũ ũhaana ta ndawa ya kũmbia mĩgate ãrĩa mũndũ-wa-nja oire na ãkĩmĩtukania na mũtu mũingĩ o nginya mũtu ũcio wothe ũkĩmbio nĩyo.”

³⁴ Jesũ aaragĩria kĩrĩndĩ maũndũ macio mothe na ngerekano na ndaamaragĩria ũndũ o na ũmwe atekũhũthĩra ngerekano. ³⁵ Nĩguo ũhoru ũrĩa waarĩro na kanua ka mũnabii ũhinge rĩrĩa oigire atĩrĩ:

“Ngaatumũra kanua gakwa njarie na ngerekano, nĩngaaria maũndũ marĩa matũire marĩ mahithe kuuma rĩrĩa thĩ yombirwo.”

Gũtaarĩria Ngerekano ya Itindiĩ

³⁶ Hĩndĩ ãyo agĩtiga kĩrĩndĩ, agĩtoonya nyũmba. Arutwo ake magĩũka kũrĩ we, makĩmwĩra atĩrĩ, “Tũtaarĩrie ngerekano ya itindiĩ rĩrĩa rĩarĩ thĩinĩ wa mũgũnda.”

³⁷ Nake ãkĩmacookeria atĩrĩ, “Ūrĩa wahaandire mbeũ njega nĩ Mũrũ wa Mũndũ. ³⁸ Mũgũnda nĩ thĩ, nayo mbeũ njega nĩcio ciana cia ũthamaki. Itindiĩ nĩ ciana cia ũrĩa mũũru, ³⁹ nayo thũ ãrĩa ãrĩhaandaga nĩ ũrĩa mũũru. Magetha nĩ ithirĩro rĩa mahinda maya, na agethi nĩ araika.

⁴⁰ “Nĩ ũndũ ũcio o ta ũrĩa itindiĩ rĩmunyagwo rĩgacinwo na mwakĩrĩ, ũguo noguo gũkahaana hĩndĩ ya ithirĩro rĩa mahinda maya. ⁴¹ Mũrũ wa Mũndũ nĩagatũma araika ake, na nĩmakeheria maũndũ mothe marĩa marehaga mehia na andũ arĩa othe mekaga ũũru ũthamaki-inĩ wake. ⁴² Nĩmakamaikia thĩinĩ wa icua rĩa mwaki, kũrĩa gũgaakorwo kĩrĩro na kũhagarania magego. ⁴³ Hĩndĩ ãyo arĩa athingu magaakenga ta riũa thĩinĩ wa ũthamaki wa Ithe wao. Ūrĩa ũrĩ na matũ nĩ aigue.

Ngerekano ya Mũthiithũ Mũhithe, na Ruru

⁴⁴ “Ūthamaki wa igũrũ ũhaanaine na mũthiithũ wahithĩtwo mũgũnda. Na rĩrĩa mũndũ aawoonire, ãkĩũhitha rĩngĩ, na nĩ ũndũ wa ũrĩa akenete, agĩthĩ ãkĩendia indo ciothe iria arĩ nacio ãkĩgũra mũgũnda ũcio.

⁴⁵ “Ningĩ ũthamaki wa igũrũ ũhaanaine na mwonjorithia wacaragia ruru njega. ⁴⁶ Hĩndĩ ĩrĩa oonire ĩmwe ya thogora mũnene-rĩ, agĩthĩ akĩendia indo ciake ciothe iria aarĩ nacio, akĩmĩgũra.

Ngerekano ya Neti

⁴⁷ “O rĩngĩ, ũthamaki wa igũrũ ũhaanaine na neti ĩrĩa yaikirio iria-inĩ, nayo ĩgĩtega thamaki cia mĩthemba yothe. ⁴⁸ Hĩndĩ ĩrĩa yaiyũrire, ategi acio a thamaki makĩmĩguucia hũgũrũrũ-inĩ cia iria. Hĩndĩ ĩyo magũikara thĩ, magĩthuura thamaki iria njega, magĩciĩkĩra ikabũ-inĩ, no iria njũru magĩcite. ⁴⁹ Ũguo nĩguo gũgaakorwo hĩndĩ ya ithirĩro rĩa mahinda maya. Araika nĩmagooka maamũranie arĩa aaganu kuuma kũrĩ arĩa athingu, ⁵⁰ na maikie arĩa aaganu icua-inĩ rĩa mwaki, kũrĩa gũgaakorwo na kĩrĩro na kũhagarania magego.”

⁵¹ Jesũ akĩmoooria atĩrĩ, “Nĩmwataũkĩrwo nĩ maũndũ macio mothe?”

Magĩcookia atĩrĩ, “Ĩĩ, nĩtwataũkĩrwo.”

⁵² Akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ ũndũ ũcio, mũrutani wa watho o wothe ũrĩa ũrutĩtwo ũhoru wa ũthamaki wa igũrũ-rĩ, ahaanaine na mwene nyũmba ũrĩa ũrutaga mũthiithũ-inĩ wake indo iria njerũ o na iria ngũrũ.”

Mũnabii ũtarĩ Mũtĩe

⁵³ Nake Jesũ aarĩkia kũheana ngerekano icio-rĩ, akiuma kũu. ⁵⁴ Aakinya itũũra rĩa kwao-rĩ, akĩambĩrĩria kũrutana thunagogi-inĩ ciao, nao makĩgega. Makĩũrania atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ arutĩte kũ ũũgĩ ũyũ na ciiko ici cia hinya? ⁵⁵ Githĩ ũyũ ti we mũrũ wa mũtharamara? Githĩ rĩtwa rĩa nyina ti Mariamu, na githĩ ariũ a nyina ti Jakubu, na Jusufu, na Simoni, na Juda? ⁵⁶ Na githĩ aarĩ a nyina othe tũtirĩ nao? Mũndũ ũyũ akĩrutĩte maũndũ maya mothe kũ?” ⁵⁷ Nao makĩmũrega.

No Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Kũndũ mũnabii ataheagwo gĩtĩo no itũũra-inĩ rĩake na gwake mũciĩ.” ⁵⁸ Nake ndaaringire ciamu nyingĩ kũu, tondũ wa ũrĩa maagĩte gwĩtĩkia.

14

Johana Mũbatithania Kũrengwo Mũtwe

¹ Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩyo, Mũthamaki Herode nĩaiguire ngumo ya Jesũ, ² nake akĩra arĩa maamũtungataga atĩrĩ, “Ũcio nĩ Johana Mũbatithania; nĩ ariũkĩte kuuma kũrĩ arĩa akuũ! Nĩkĩo arĩ na hinya mũnene ũguo wa kũringa ciamu.”

³ Na rĩrĩ, Herode nĩanyĩtĩte Johana akamuoha, na akamũikia njeera nĩ ũndũ wa Herodia, ũrĩa warĩ mũtumia wa mũrũ wa nyina Filipu, ⁴ tondũ Johana nĩamwĩrĩte atĩrĩ: “Watho ndũgwĩtĩkĩrĩtie ũmũhikie.” ⁵ Herode nĩendaga kũũraga Johana, no nĩetigagĩra andũ, tondũ nĩmeetĩkĩtie atĩ Johana aarĩ mũnabii.

⁶ Mũthenya wa gũkũngũira gũciarwo kwa Herode-rĩ, mwarĩ wa Herodia nĩainĩire andũ, na agĩkenia Herode mũno. ⁷ Nĩ ũndũ ũcio Herode akĩhĩta na mwĩhĩtwa atĩ nĩekũmũhe kĩrĩa gĩothe angĩendire. ⁸ Nake mũirĩtu ũcio aarĩkia gũtaarwo nĩ nyina, akiuga atĩrĩ, “He mũtwe wa Johana Mũbatithania o rĩu ũrĩ thĩinĩ wa kiuga.” ⁹ Mũthamaki nĩataangĩkire mũno, no nĩ ũndũ wa mwĩhĩtwa wake, na ageni arĩa maarĩ iruga-inĩ rĩake-rĩ, agĩathana atĩ mũirĩtu ũcio aheo kĩrĩa eetĩtie. ¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio agĩtũmana kũu njeera na Johana akĩrengwo mũtwe. ¹¹ Naguo mũtwe ũcio wake ũkĩrehwo na kiuga, ũkĩnengerwo mũirĩtu ũcio, nake

akĩũtwarĩra nyina. ¹² Nao arutwo a Johana magĩthiĩ makĩoya kĩimba gĩake, magĩgĩthika, magĩcooka magĩthiĩ makĩira Jesũ.

Jesũ Kũhũunia Andũ Ngiri Ithano

¹³ Na rĩria Jesũ aiguire ũhoro ũcio, akiuma kũu ahaicĩte gatarũ andũ matekũmenya, agĩthiĩ handũ hataarĩ na andũ. Nakĩo kĩrĩndĩ kĩaigua ũguo-rĩ, gĩkiuma matũũra-inĩ gĩkĩmũrũmĩrĩra na magũrũ. ¹⁴ Rĩria Jesũ oimire gatarũ na akĩona andũ aingĩ, akĩmaiguĩra tha, na akĩhonia arũaru ao.

¹⁵ Na gwakuhĩrĩria gũtuka-rĩ, arutwo ake magĩthiĩ harĩ we, makĩmwĩra atĩrĩ, “Gũkũ nĩ kũndũ gũtarĩ mĩciĩ, na nĩkũratuka. Īra andũ aya mathiĩ, nĩgeetha makegũrĩre irio tũtũũra-inĩ.”

¹⁶ Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Hatirĩ bata wa mathiĩ. Mahei gĩa kũrĩa inyuĩ ene.”

¹⁷ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Haha tũrĩ na mĩgate ĩtano tu na thamaki igĩrĩ.”

¹⁸ Akĩmeera atĩrĩ, “Ndeherai haha.” ¹⁹ Nake agĩathana andũ maikare thĩ nyeki-inĩ. Akĩoya mĩgate ĩyo ĩtano na thamaki icio igĩrĩ, akĩrora igũrũ, agĩcookia ngaatho, akĩenyũranga mĩgate ĩyo. Agĩcooka akĩmĩnengera arutwo, nao arutwo makĩhe andũ. ²⁰ Othe makĩrĩa makĩhũũna, nao arutwo makĩũngania cienyũ iria ciatigarĩte makĩiyũria ciondo ikũmi na igĩrĩ. ²¹ Mũigana wa andũ arĩa maarĩre maarĩ ta arũme ngiri ithano, andũ-a-nja na ciana matatarĩtwo.

Jesũ Kũgerera Maaĩ Igũrũ

²² O hĩndĩ ĩyo Jesũ akĩira arutwo ake matoonye gatarũ, mathiĩ mbere yake mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa iria mũira wa oigĩre kĩrĩndĩ ũhoro. ²³ Thuutha wa kũmoigĩra ũhoro-rĩ, akĩambata kĩrĩma-inĩ arĩ wiki nĩguo akahooe. Na gũgĩtuka aarĩ o ho wiki, ²⁴ no gatarũ nĩkarĩkĩtie gũthiĩ itũina iraiharaihu kuuma thĩ nyũmũ, gakĩhũũragwo nĩ makũmbĩ ma maaĩ tondũ kerekeire na kũrĩa rũhuho ruoimaga.

²⁵ Na rĩrĩ, ta thaa kenda cia ũtukũ-rĩ, Jesũ agĩthiĩ kũrĩ o agereire maaĩ igũrũ. ²⁶ Hĩndĩ ĩrĩa arutwo maamuonire agĩthiĩ agereire maaĩ igũrũ, makĩnyiitwo nĩ guoya, makiuga atĩrĩ, “Īrĩa nĩ ngoma,” na magĩkaya nĩ gwĩtigĩra.

²⁷ No hĩndĩ o ĩyo Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ũmĩrĩriai! Nĩ nĩ. Tigai gwĩtigĩra.”

²⁸ Petero akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mwathani, akorwo nĩwe-rĩ, njĩra njũke kũrĩ we ngereire maaĩ igũrũ.”

²⁹ Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũka.”

Hĩndĩ ĩyo, Petero akiuma gatarũ, agĩthiĩ agereire maaĩ igũrũ erekeire harĩ Jesũ. ³⁰ No rĩria oonire rũhuho, agĩtigĩra, na akĩambĩrĩria gũtoonyerera maaĩ-inĩ, agĩkaya, akiuga atĩrĩ, “Mwathani, honokia!”

³¹ O rĩmwe, Jesũ agĩtambũrũkia guoko, akĩmũnyiita, akĩmwĩra atĩrĩ, “Wee kaĩ ũrĩ na wĩtikio mũnini-ĩ! Wagĩa na nganja nĩkĩ?”

³² Na hĩndĩ ĩrĩa maahaicire gatarũ-rĩ, rũhuho rũgĩtiga kũhurutana. ³³ Hĩndĩ ĩyo arĩa maarĩ thĩnĩ wa gatarũ makĩmũgooca, makiuga atĩrĩ, “Nĩ ma wee nĩwe Mũrũ wa Ngai.”

³⁴ Na maarĩkia kũringa mũrĩmo ũrĩa ũngĩ, magĩkinya bũrũri wa Genesareti. ³⁵ Na hĩndĩ ĩrĩa andũ a kũu maamenyire atĩ nĩ Jesũ, makĩhunja ũhoro ng’ongo ciothe iria ciamarigiicĩrie. Nao makĩmũrehera andũ othe arĩa maarĩ arũaru, ³⁶ na makĩmũthaiha areke arũaru mahutie gĩcũrĩ kĩa nguo yake, na arĩa othe maamũhutirie makĩhonio.

15

Ūhoru wa Thaahu

¹ Na rīrī, thuutha ūcio Afarisai amwe na arutani a watho magiūka kūrī Jesū moimīte Jerusalemu, makīmūūria atīrī, ² “Nī kīi gītūmaga arutwo aku mathūkie kīrīra gīa athuuri? Matiithambaga moko rīrīa mekūrīa irio!”

³ Nake Jesū akīmooria atīrī, “Na inyuī mūthūkagia watho wa Ngai nī ūndū wa irīra cianyu nīkī? ⁴ Nīgūkorwo Ngai oigire atīrī, ‘Tīia thoguo na nyūkwa’ na ‘Mūndū wa kūruma ithe kana nyina no nginya ooragwo.’

⁵ No inyuī muugaga atī mūndū angīra ithe kana nyina atīrī, ‘Ūteithio ūrīa ingīagūteithia naguo, nī kīheo kīamūrīre Ngai,’ ⁶ mūndū ūcio ndarī bata wa ‘gūtīia ithe’ naguo. Nī ūndū ūcio mūgagītua kiugo kīa Ngai gīa tūhū nī ūndū wa kīrīra kīanyu. ⁷ Inyuī hinga ici! Isaia nīamenyete wega hīndī rīra aarathire ūhoru wanyu, akiuga atīrī:

⁸ “ ‘Andū aya maaheaga gītīo na mīromo,
no ngoro ciao irī kūrāya na nīi.

⁹ Nao maahooyaga o tūhū;

morutani marīa marutanaga no mawatho ma andū.’ ”

¹⁰ Nake Jesū agīta kīrīndī kīu gīūke harī we, agīkīra atīrī, “Thikīrīriai na mūtaūkīrwo. ¹¹ Kīrīa gītoonyaga na kanua ka mūndū ti kīo ‘kīmūthaahagia’, no kīrīa kiumaga kanua gake nīkīo ‘kīmūthaahagia.’ ”

¹² Na hīndī iyo arutwo ake magīthī harī we, makīmūūria atīrī, “Nīūī atī Afarisai nīmararakarire rīrīa maraiguire ūhoru ūcio?”

¹³ Nake akīmacookeria atīrī, “Mūmera o wothe ūtaahandītuo nī Baba ūrīa ūrī igūrū nīūkamunywo na mīri. ¹⁴ Tiganai nao; acio nī atongoria atumumu. Mūtumumu angītongoria mūtumumu ūngī, eerī no kīgūa mangīgūa irima.”

¹⁵ Nake Petero akiuga atīrī, “Tūtaūrīre ngerekano iyo.”

¹⁶ Nake Jesū akīmooria atīrī, “O na inyuī mūtīrī mūrataūkīrwo o na rīu? ¹⁷ Kaī mūtooī atī kīndū kīrīa gītoonyaga na kanua gīthiiga nda, gīgacooka gīkoima mwīrī? ¹⁸ No maūndū marīa moimaga kanua moimaga ngoro-inī, na nīmo ‘mathaahagia’ mūndū. ¹⁹ Nī ūndū ngoro-inī nīkuo kuumaga meciiria mooru, na ūragani, na ūtharia, na ūhūūri maraya, na ūici, na kūiganīrīra igenyo, na njambanio. ²⁰ Macio nīmo maūndū marīa ‘mathaahagia’ mūndū; no kūrīa irio na moko matarī mathambie matingītūma mūndū agīe na ‘thaahu.’ ”

Wītīkio wa Mūndū-wa-Nja Mūkaanani

²¹ Ningī Jesū akiuma kūu, agīthīi ndeere-inī cia Turo na Sidoni. ²² Mūndū-wa-nja Mūkaanani woimīte gūkuhī na kūu agīūka kūrī we, akīmūkayagīra, akiugaga atīrī, “Mwathani, Mūrū wa Daudi, njiguīra tha! Mūrītu wakwa nīarathīnio mūno nī ndaimono.”

²³ No Jesū ndarī ūndū o na ūmwe oigire. Nī ūndū ūcio arutwo ake magīthīi kūrī we makīmūringīrīra, makīmwīra atīrī, “Mwīre athīi, tondū nīaratūrūmīrīra agīkayaga.”

²⁴ Nake Jesū agīcookia atīrī, “Ndaatūmirwo o kūrī ng’ondū cia nyūmba ya Isiraeli iria ciūrīte tu.”

²⁵ Nake mūndū-wa-nja ūcio agīūka, akīmūtūrīra ndu, akīmwīra atīrī, “Mwathani, ndeithia!”

²⁶ Nake Jesū agīcookia atīrī, “Gūtiagīrīire kuoya mūgate wa ciana ūikīrie ngui.”*

* **15:26** Ayahudi meetaga andū-a-Ndūrīrī “Ngui” nī ūndū wa kūmamena.

²⁷ Nake mündũ-wa-nja ũcio akiuga atĩrĩ, “Ĩĩ nĩguo Mwathani; no o na ngui nĩrĩĩaga rũitĩki rũrĩa rũgũaga kuuma metha-inĩ ya mwene cio.”

²⁸ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũtunia ũyũ, wĩtĩkio waku nĩ mũnene! Ihooya rĩaku nĩrĩahingio.” Nake mwarĩ akĩhonio ithaa o rĩu.

Jesũ kũhe Andũ Ngiri Inya Irio

²⁹ Jesũ akiuma kũu, agĩthĩĩ agereire hũgũrũrũ-inĩ cia iria rĩa Galili, agĩcooka akĩambata kĩrĩma-inĩ, agĩkara thĩ. ³⁰ Nakĩo kĩrĩndĩ kĩnene gĩgĩũka kũrĩ we, gĩkĩmũrehera andũ arĩa maathuaga, na atumumu, na arĩa maarĩ onju na arĩa mataaragia, na angĩ aingĩ, makĩmaiga magũrũ-inĩ make; nake akĩmahonia. ³¹ Nao andũ makĩgega rĩrĩa moonire arĩa mataaragia makĩaria, na arĩa onju mahonetio, na arĩa maathuaga magĩtwara, na atumumu makĩona. Nao makĩgooca Ngai wa Isiraeli.

³² Nake Jesũ agĩta arutwo ake moke harĩ we, akĩmeera atĩrĩ, “Nĩndĩraiguĩra andũ aya tha tondũ makoretwo hamwe na nĩ mĩthenya ĩtatũ, na matirĩ na kĩndũ gĩa kũrĩa. Ndikwenda mathĩ marĩ ahũtu, tondũ maahota kũringĩkĩra njĩra.”

³³ Nao arutwo ake magĩcookia atĩrĩ, “Tũngĩruta kũ mĩgate ya kũhũũnia kĩrĩndĩ ta gĩkĩ, gũkũ werũ-inĩ?”

³⁴ Nake Jesũ akĩmooria, atĩrĩ, “Mũrĩ na mĩgate ĩigana?”

Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Tũrĩ na mĩgate mũgwanja, na tũthamaki tũnini tũtarĩ tũngĩ.”

³⁵ Nake akĩira kĩrĩndĩ kũu gĩkare thĩ. ³⁶ Agĩcooka akĩoya mĩgate ĩyo mũgwanja na tũthamaki tũu, na aarĩkia gũcookia ngaatho-rĩ, akĩmĩenyũranga, akĩmĩnengera arutwo nao makĩhe andũ. ³⁷ Othe makĩrĩa makĩhũũna. Thuutha ũcio arutwo makĩũngania cienyũ iria ciatigarĩte makĩiyũria ciondo mũgwanja. ³⁸ Mũigana wa andũ arĩa maarĩire maarĩ andũ ngiri inya, andũ-a-nja na ciana matatarĩtwo. ³⁹ Jesũ aarĩkia kuugĩra kĩrĩndĩ ũhoru, agĩtoonya gatarũ, agĩthĩĩ mwena wa Magadani.

16

Jesũ Kũũrio Aringe Kĩama

¹ Na rĩrĩ, Afarisai na Asadukai magĩũka kũrĩ Jesũ, makĩmũgeria na kũmwĩra amaringĩre kĩama kiumĩte igũrũ makĩone.

² Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Hĩndĩ ĩrĩa gwatuka, muugaga atĩrĩ, ‘Kaĩ nĩgũkaara-ĩ, tondũ igũrũ nĩ gũtune’. ³ Ningĩ rũciĩnĩ muugaga atĩrĩ, ‘Ũmũthĩ nĩgũkũgĩa kĩhuhũkanio, tondũ igũrũ nĩ gũtune na gũgathimba.’ Nĩmũũĩ gũtaũra ũrĩa igũrũ rĩtarĩ, no mũtingĩhota gũtaũra imenyithia cia mahinda maya tũrĩ. ⁴ Rũciaro rũrũ rwaganu na rwa ũtharia rũũragia rũringĩrwo kĩama, no gũtirĩ kĩama rũkũringĩrwo tĩga kĩama kĩrĩa kĩa Jona.” Nake Jesũ akĩmatiga, agĩthĩira.

Ndawa ya Kũmbia Mĩgate ya Afarisai na Asadukai

⁵ Rĩrĩa maaringire iria, arutwo ake magĩkorwo nĩmariganĩrwo nĩgũkuua mĩgate. ⁶ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Mwĩmenyererei, na mwĩhũgaga ndawa ya kũmbia mĩgate ya Afarisai na Asadukai.”

⁷ Nao makĩaranĩria, makiuga atĩrĩ, “Hihi nĩ tondũ tũtinoka na mĩgate.”

⁸ Nake Jesũ aamenya ũrĩa meeranaga, akĩmooria atĩrĩ, “Inyũĩ a wĩtĩkio mũnini, nĩ kũĩ kĩratũma mwanĩrie ũhoru wa kwaga mĩgate? ⁹ Kaĩ mũtarĩ mwataũkĩrwo? Mũtingĩrĩrikana mĩgate ĩtano ĩrĩa yarĩrwo nĩ andũ ngiri ithano, na nĩ ciondo ciigana muonganirie? ¹⁰ Kana

mĩgate mĩgwanja ĩrĩa yarĩirwo nĩ andũ ngiri inya, na nĩ ciondo ciigana muonganirie? ¹¹ Nĩ kũĩ kĩragiria mũmenye atĩ ndikwaragia ũhoru wa mĩgate? No mwĩhũgagei ndawa ĩyo ya kũmbia mĩgate ya Afarisai na Asadukai.” ¹² Hĩndĩ ĩyo makĩmenya atĩ ndaameeraga mehũũge nĩ ũndũ wa ndawa ya kũmbia mĩgate, no nĩ memenyagĩrĩre ũrutani wa Afarisai na Asadukai.

Petero Kuumbũra Kristũ

¹³ Na rĩrĩa Jesũ aakinyire rũgongo rwa Kaisarea-Filipi, nĩoririe arutwo ake atĩrĩ, “Andũ moigaga Mũrũ wa Mũndũ nũũ?”

¹⁴ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Amwe moigaga atĩ nĩwe Johana Mũbatithania; angĩ makoiga nĩwe Elija, o na angĩ makoiga nĩwe Jeremia, kana ũmwe wa anabii.”

¹⁵ Nake akĩmooria atĩrĩ, “Inyuĩ na inyuĩ muugaga atĩa? Muugaga nĩ nĩ nĩ ũ?”

¹⁶ Simoni Petero akĩmũcookeria atĩrĩ, “Wee nĩwe Kristũ, Mũrũ wa Ngai ũrĩa wĩ muoyo.”

¹⁷ Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Kũrathimwo-rĩ, nĩwe Simoni mũrũ wa Jona, nĩgũkorwo ndũguũrĩrio ũndũ ũyũ nĩ mũndũ, no nĩ Baba ũrĩa ũrĩ igũrũ. ¹⁸ Na nĩ ngũkwĩra atĩrĩ, wee nĩwe Petero, na igũrũ rĩa ihiga rĩrĩ nĩngaka kanitha wakwa, nacio ihingo cia kwa ngoma itikaũtooria. ¹⁹ Nĩngakũnengera cabi cia ũthamaki wa igũrũ; na kĩrĩa gĩothe ũkooha gũkũ thĩ nĩgĩkoohwo igũrũ, na kĩrĩa gĩothe ũkoohora gũkũ thĩ, nĩgĩkoohorwo igũrũ.” ²⁰ Agĩcooka agĩkaania arutwo ake matikeere mũndũ o na ũrĩkũ atĩ we nĩwe Kristũ.

Jesũ Kuumbũra Ũhoru wa Gĩkuũ Gĩake

²¹ Kuuma hĩndĩ ĩyo Jesũ akĩambĩrĩria gũtaarĩria arutwo ake atĩ no nginya athĩ Jerusalemu, na athĩnio mũno nĩ athuuri, na athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, na arutani a watho, na atĩ no nginya ooragwo, na thuutha wa mĩthenya ĩtatũ ariũke.

²² Nake Petero akĩmũtwara keheri-inĩ, akĩmũkaania, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, kũroaga gũtuĩka ũguo! ũndũ ũcio ndũkanagũkore!”

²³ Nake Jesũ akĩhũgũrĩra Petero, akĩmwĩra atĩrĩ, “Cooka thuutha wakwa, Shaitani! Wee wĩ mũhĩnga harĩ nĩ; wee ndwĩciiragia maũndũ moimĩte kũrĩ Ngai, tiga maũndũ moimĩte kũrĩ andũ.”

²⁴ Hĩndĩ ĩyo Jesũ akĩra arutwo ake atĩrĩ, “Mũndũ o wothe ũngĩenda kũnũmĩrĩra, no nginya eerege we mwene, oe mũtharaba wake aanũmĩrĩre. ²⁵ Nĩgũkorwo mũndũ ũrĩa wothe wendaga kũhonokia muoyo wake nĩakoorwo nĩguo; no ũrĩa wothe ũkoorwo nĩ muoyo wake nĩ ũndũ wakwa nĩakaũhonokia. ²⁶ Nĩ ũndũ-rĩ, mũndũ angĩgũna nakĩ o na angĩgwatĩra thĩ yothe, na orwo nĩ muoyo wake? Kana nĩ kũ mũndũ angĩkũũrania muoyo wake nakĩo? ²⁷ Nĩgũkorwo Mũrũ wa Mũndũ nĩagooka na riiri wa Ithe hamwe na araike ake, na hĩndĩ ĩyo nĩakahe o mũndũ kĩheo gĩake kũringana na ciĩko ciake. ²⁸ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, amwe marũngĩi haha matigacama gĩkuũ matonete Mũrũ wa Mũndũ agĩũka na ũthamaki wake.”

17

Jesũ Kũgarũrũka ũrĩa Aatarĩ

¹ Thuutha wa mĩthenya ĩtandatũ, Jesũ nĩathĩre na Petero, na Jakubu, na mũrũ wa nyina Johana, akĩmatwara kĩrĩma-inĩ kĩraaya handũ hataarĩ na andũ. ² Arĩ hau mbere yao akĩgarũrũka ũrĩa aahaanaga. ũthĩũ wake

ũkĩara ta riũa, na nguo ciake ikĩerũha cua, ta ũtheri. ³ O hĩndĩ ĩyo hau mbere yao makiumĩrĩrwo nĩ Musa na Elija makĩaranĩria na Jesũ.

⁴ Nake Petero akĩira Jesũ atĩrĩ, “Mwathani, nĩ wega tũikare gũkũ; ũngĩenda-rĩ, no njake ithũnũ ithatũ, kĩmwe gĩaku, na kĩmwe kĩa Musa, na kĩrĩa kĩngĩ kĩa Elija.”

⁵ O akĩaragia-rĩ, itu ikengu rĩgĩũka rĩkĩmahumbĩra, na mũgambo ũkiuma itu-inĩ rĩu ũkiuga atĩrĩ, “Ūyũ nĩwe Mũrũ wakwa ũrĩa nyendete; na nĩngenagio mũno nĩwe. Mũiguagei!”

⁶ Rĩrĩa arutwo maiguire ũguo-rĩ, makĩinamĩrĩra, magĩturumithia mothiũ mao thĩ mamakĩte mũno. ⁷ No Jesũ agĩũka, akĩmahutia na akĩmeera atĩrĩ, “Arahũkai, tigai gwĩtigĩra.” ⁸ Na rĩrĩa maatiirire maitho-rĩ, mationire mũndũ ũngĩ tiga o Jesũ wiki.

⁹ Rĩrĩa maikũrũkaga kuuma kĩrĩma-inĩ, Jesũ akĩmaatha akĩmeera atĩrĩ, “Mũtikae kwĩra mũndũ o na ũrĩkũ ũrĩa muona, nginya rĩrĩa Mũrũ wa Mũndũ akaariũkio oime kũrĩ arĩa akuũ.”

¹⁰ Nao arutwo makĩmũũria atĩrĩ, “Nĩkĩ gĩtũmaga arutani a watho moige atĩ Elija no nginya aambe ooke?”

¹¹ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ti-itherũ, Elija no nginya aambe ooke, ahaarĩrie maũndũ mothe. ¹² No ngũmwĩra atĩrĩ, Elija nĩarĩkĩtie gũũka, no andũ makĩaga kũmũmenya, no nĩmamwĩkire ũrĩa wothe meendaga kũmwĩka. O ũguo noguo nake Mũrũ wa Mũndũ akaanyariirwo nĩo.” ¹³ Hĩndĩ ĩyo arutwo makĩmenya atĩ aamaheaga ũhoru wa Johana Mũbatithania.

Kũhonia Kamwana kaarĩ na Ndaimono

¹⁴ Rĩrĩa maakinyire harĩa kĩrĩndĩ kĩarĩ, mũndũ ũmwe agĩthiĩ harĩ Jesũ, akĩmũturĩria ndu, ¹⁵ akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani igũira mũrũ wakwa tha, arĩ na mũrimũ wa kĩbaba na nĩũmũthĩnagia mũno. Kaingĩ nĩagũũaga mwaki-inĩ kana akagũa maaĩ-inĩ. ¹⁶ Nĩndĩramũreheire arutwo aku, no matinahota kũmũhonia.”

¹⁷ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Rũciaro rũrũ rũtetĩkĩtie na rũremi, nĩ nginya rĩ ngũikara na inyuĩ? Ngũmũkirĩrĩria nginya rĩ? Ndeherai kamwana kau.” ¹⁸ Jesũ agĩkũũma ndaimono ĩyo, nayo ĩkiama kamwana kau, na gakĩhonio o hĩndĩ ĩyo.

¹⁹ Nao arutwo magĩthiĩ kũrĩ Jesũ keheri-inĩ, makĩmũũria atĩrĩ, “Tũremirwo nĩkũingata ndaimono ĩyo nĩkĩ?”

²⁰ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩ tondũ wĩtĩkio wanyu nĩ mũnini. Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mũngĩkorwo na wĩtĩkio mũnini ta mbeũ ya karatarĩ, no mũhote kwĩra kĩrĩma gĩkĩ atĩrĩ, ‘Ehera haha, ũthiĩ haarĩa’ na gĩthiĩ. Gũtirĩ ũndũ ũkaamũrema.” (²¹ No ndaimono mũthemba ũcio ndĩngĩingatĩka na kĩndũ kĩngĩ, tiga mahooya na kwĩhinga kũrĩa irio.”)

²² Hĩndĩ ĩrĩa macookanĩrĩre kũu Galili, akĩmeera atĩrĩ, “Mũrũ wa Mũndũ nĩegũkunyanĩrwo aneanwo moko-inĩ ma andũ. ²³ Nĩmakamũũraga, na mũthenya wa ĩtatũ nĩakariũkio.” Nao arutwo makĩiyũrwo nĩ kĩa.

Igooti rĩa Hekarũ

²⁴ Na rĩrĩ, Jesũ na arutwo ake maarĩkia gũkinya Kaperinaumu, arĩa meetagia andũ daraki igĩrĩ cia igooti rĩa hekarũ magĩthiĩ kũrĩ Petero, makĩmũũria atĩrĩ, “Kaĩ mũrutani wanyu atarutaga igooti rĩa hekarũ?”

²⁵ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Ĩi, nĩarutaga.”

Rĩria Petero aatoonyire nyũmba, Jesũ akĩmũhĩta kwaria akĩmũũria atĩrĩ, “Ūgwĩciiria atĩa, wee Simoni? Athamaki a thĩ-rĩ, metagia igooti kuuma kũrĩ a? Metagia ariũ ao, kana metagia andũ arĩa angĩ?”

²⁶ Nake Petero akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ kuuma kũrĩ andũ arĩa angĩ.”

Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ ũndũ ũcio ariũ ao matirĩhaga. ²⁷ No nĩguo tũtikamarakarie-rĩ, thiĩ iria-inĩ ũikie ndwano kuo, na thamaki ĩrĩa ũkũnyiita mbere, ũmĩtumũre kanua kayo, na nĩũkuona mbeeca, daraki inya; cioe ũthiĩ ũrĩhe igooti riakwa na riaku.”

18

Mũndũ ũrĩa Mũnene mũno Ūthamaki-inĩ wa Igũrũ

¹ Ihinda o rĩu arutwo magĩũka kũrĩ Jesũ, makĩmũũria atĩrĩ, “Nũũ mũnene gũkĩra arĩa angĩ ũthamaki-inĩ wa igũrũ?”

² Nake agĩta kaana, agĩkarũgamia gatagatĩ kao. ³ Agĩcooka aki-uga atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, tiga mũgarũrũkire mũtuĩke o ta twana, mũtigatonya ũthamaki wa igũrũ. ⁴ Nĩ ũndũ ũcio, ũrĩa wothe wĩnyihagia ta kaana gaka nĩwe mũnene gũkĩra arĩa angĩ ũthamaki-inĩ wa igũrũ.

⁵ “Nake ũrĩa wothe wamũkagĩra kaana ta gaka thĩinĩ wa rĩitwa riakwa, nĩ nĩ aamũkagĩra. ⁶ No ũrĩa wothe ũngĩhĩtithia kamwe ga twana tũtũ tũnjĩtĩkĩtie keehie, nĩ kaba mũndũ ũcio aharũkio ihiga rĩa gĩthĩ ngingo aikio iria-inĩ kũrĩa kũriku.

⁷ “Kaĩ gũkũ thĩ kũrĩ na haaro-ĩ, nĩ ũndũ wa maũndũ marĩa matũmaga andũ mehie! Maũndũ ta macio no nginya moke, no mũndũ ũrĩa ũtũmaga moke kaĩ arĩ na haaro-ĩ! ⁸ Guoko gwaku kana kũgũrũ gwaku kũngĩtũma wĩhie-rĩ, gũtinie ũgũte. Nĩ kaba ũtoonye muoyo-inĩ wĩ gĩthua kana wĩ kionje, gũkĩra ũkorwo na moko meerĩ kana magũrũ meerĩ na ũkio mwaki-inĩ wa tene na tene. ⁹ Narĩo riitho riaku rĩngĩtũma wĩhie-rĩ, rĩkũũre, ũrĩte. Nĩ kaba ũtoonye muoyo-inĩ na riitho rĩmwe, gũkĩra ũkorwo na maitho meerĩ na ũkio mwaki-inĩ wa kwa ngoma.

Ngerekano ya Ng'ondũ ĩrĩa Yorĩte

¹⁰ “Menyererai mũtikae kũnyarara o na kamwe ga twana tũtũ tũnini. Nĩgũkorwo ngũmwĩra atĩrĩ, araika a tuo nĩmonaga ũthiũ wa Baba ũrĩa ũrĩ igũrũ, hĩndĩ ciothe.” (¹¹ Nĩgũkorwo Mũrũ wa Mũndũ ookire kũhonokia kĩrĩa kĩorĩte.)

¹² “Rĩu-rĩ, mũgwĩciiria atĩa? Mũndũ angĩkorwo arĩ na ng'ondũ igana rĩmwe, na ĩmwe yacio yũre-rĩ, githĩ ndangĩtiga icio mĩrongo kenda na kenda kũu irĩma-inĩ, athiĩ agacarie ĩyo yũrĩte? ¹³ Na angĩmĩona-rĩ, ngũmwĩra atĩrĩ na ma, akenagĩra ng'ondũ ĩyo ĩmwe ĩrorĩte kũrĩ ũrĩa akenagĩra icio mĩrongo kenda na kenda itaroorĩte. ¹⁴ Ūguo noguo Ithe wanyu ũrĩa ũrĩ Igũrũ atangĩenda o na kamwe ga twana tũtũ tũnini koore.

Mũndũ Wanyu Akũhĩtĩrie

¹⁵ “Mũrũ kana mwarĩ wa thoguo angĩkũhĩtĩria-rĩ, thiĩ ũmuonie ihĩtia rĩake mũrĩ o inyuĩ eerĩ. Angĩgũthikĩrĩria-rĩ, nĩmwacookanwo nake. ¹⁶ No angĩrega gũgũthikĩrĩria, oya mũndũ ũngĩ ũmwe kana eerĩ mũthiĩ nao, nĩguo ũndũ o wothe ũrũgamagĩrĩrwo nĩ ũira wa andũ eerĩ kana atatũ. ¹⁷ Angĩrega kũmathikĩrĩria-rĩ, ĩra kanitha ũndũ ũcio; na angĩkĩrega gũthikĩrĩria o na kanitha-rĩ, mũtue o ta mũndũ ũtetĩkĩtie kana ta mwĩtia wa mbeeca cia igooti.

18 “Ngūmwīra atīrī na ma, ūndū o wothe mūkooha gūkū thī, o na igūrū nūkoohwo, na ūrīa wothe mūkoohora gūkū thī, o na igūrū nūkohorwo.

19 “O rīngī ngūmwīra atīrī, andū eerī anyu mangīguanīra gūkū thī ūndū o wothe ūrīa marahooya, nīmakahingīrio nī Baba ūrīa ūrī igūrū.

20 Nīgūkorwo harīa andū eerī kana atatū monganīte thīnī wa rīitwa rīakwa-rī, ngoragwo ndī ho gatagatī kao.”

Ngerekano ya Ndungata itarī Tha

21 Ningī Petero agīūka harī Jesū, akīmūūria atīrī, “Mwathani, mūrū kana mwarī wa baba angīhītīria maita maigana ngīmūrekagīra? Hihi nī maita mūgwanja?”

22 Jesū akīmūcookeria atīrī, “Ngūkwīra atīrī, ti maita mūgwanja, no nī mīrongo mūgwanja, maita mūgwanja.

23 “Nī ūndū ūcio, ūthamaki wa igūrū ūhaananītio na mūthamaki ūrīa wendaga kuonio mathabu ma mbeeca ciake nī ndungata ciake.

24 Aambīrīria kūrora mathabu-rī, mūdū warī na thīrī wake wa taranda ngiri ikūmi* akīrehwo kūrī we. 25 Na tondū nīaremetwo nī kūrīha-rī, mwathi wake agīathana atī mūdū ūcio, endio hamwe na mūtumia wake, na ciana ciake, na kīrīa gīothe aarī nakīo nīguo thīrī ūrīhīke.

26 “Ndungata īyo ikīgūithia mbere yake, ikīmūthaiha, ikīmūwīra atīrī, ‘Ngirīrīria, na nīndīkūrīha thīrī wothe.’ 27 Nake mwathi ūcio wa ndungata īyo akīmīguīra tha, akīmīrekerā thīrī ūcio akīreka īthī.

28 “No ndungata īyo yoima nja, īgīcemanīa na ndungata īngī yarutaga wīra nayo yarī na thīrī wayo wa dinari īgana rīmwe.† Ikīmīnyiita mūmero īmīite, ikīmīra na hīnya atīrī, ‘Ndīha thīrī wakwa ūrīa ūrī nago!’

29 “Ndungata īyo ikīgūithia thī, ikīmīthaiha, ikīmīra atīrī, ‘Ngirīrīria, na nīndīkūrīha.’

30 “Nowe akīrega. Handū ha ūguo, agīthī ikīmīkithia njeera ngīnya rīrīa īkaarīha thīrī ūcio. 31 Rīrīa ndungata iria īngī cionire ūrīa gwēkīka-rī, ikīgua ūūru mūno, īgīthī ikīra mwathi wacio ūrīa wothe gwēkīkīte.

32 “Nake mwathi wao agīta ndungata īyo, akīmīra atīrī, ‘Wee ndungata īno njaganu, ngūrekeire thīrī waku wothe tondū nīūthaihire. 33 Githī nawe ndūkwagīrīrwo ūguire ndungata īrīa īngī tha o ta ūrīa nī ngūguīrīire tha?’ 34 Nī ūndū wa kūrakara, mwathi wayo akīmīneana kūrī anene a njeera nīguo ikāherithio o ngīnya rīrīa īkaarīha thīrī wothe.

35 “Ūguo nīguo Baba ūrīa ūrī igūrū ageeka o ūmwe wanyu, mūngīaga kūrēkerā mūrū kana mwarī wa ithe wanyu na ma kuuma ngoro-īnī cīanyu.”

19

Gūtigana kwa Mūthuuri na Mūtumia

1 Na rīrī, Jesū aarīkia kūmeera maūdū macio-rī, akīuma Galili, agīthī rūgongo rwa Judea mūrīmo ūūrīa ūngī wa Rūūi rwa Jorodani. 2 Nao andū aīngī makīmūrūmīrīra, nake akīmāhoneria kuo.

3 Na Afarisai amwe magīthī kūrī we nīguo mamūgerie. Makīmūūria atīrī, “Watho nīwītīkīrītīe mūdū atigane na mūtumia wake nī ūndū wa gītūmi o na kīrīkū?”

* 18:24 Taranda nī mbeeca yarī makīria ma mūcaara wa mīaka ikūmi na ītano wa mūruti wīra, kana mīna mīrongo ītandatū. Ūmūthī nī cīringī mīlioni nīngī. † 18:28 Dinari yarī mūcaara wa mūthenya ūmwe.

⁴ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Kaĩ mūtathomete, atĩ o kĩaambĩrĩria Mũũmbi ‘ombire mündũ-mũrũme na mündũ-wa-nja’, ⁵ na akiuga atĩrĩ, ‘Nĩ ũndũ wa gĩtũmi kũ mündũ mũrũme nĩagatigana na ithe na nyina, na anyiitane na mūtumia wake, nao eerĩ matũke mwĩrĩ ũmwe?’ ⁶ Na nĩ ũndũ ũcio, acio ti andũ eerĩ rĩngĩ, no nĩ mündũ ũmwe. Nĩ ũndũ ũcio, arĩa Ngai anyiitithanĩtie, mündũ ndakanamatigithanie.”

⁷ Nao makĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ gĩatũmire Musa aathane atĩ mündũ no ahe mūtumia wake marũa ma gũtigana nake, amũte?”

⁸ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Musa aamwĩtĩkĩririe mũtiganage na atumia anyu tondũ wa ũmũ wa ngoro cianyu. No gũtiarĩ ũguo kuuma kĩaambĩrĩria. ⁹ Ngũmwĩra atĩrĩ, mündũ o wothe angĩtigana na mūtumia wake, tiga amũteire nĩ ũndũ wa ũtharia, nake ahikie mūtumia ũngĩ-rĩ, mündũ ũcio nĩatharĩtie.”

¹⁰ Nao arutwo makĩmwĩra atĩrĩ, “Angĩkorwo ũguo nĩguo kũrĩ gatagatĩ ka mũthuuri na mūtumia-rĩ, nĩ kaba kwaga kũhikania.”

¹¹ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ti mündũ o wothe ũngĩhota gwĩtĩkĩra ũhoru ũyũ, tiga no arĩa maheetwo ũhoti ũcio. ¹² Nĩgũkorwo andũ amwe maaciarirwo mahaana ta marĩ ahakũre; angĩ maahakũrirwo nĩ andũ; na angĩ makarega kũhikania nĩ ũndũ wa ũthamaki wa igũrũ. Mündũ ũria ũngĩhota gwĩtĩkĩra ũndũ ũyũ, nĩawĩtĩkĩre.”

Jesũ Kũhoera Twana

¹³ Hĩndĩ ĩyo Jesũ akĩreherwo twana nĩguo atũigĩrĩre moko na atũhooere. No arutwo magĩkũũma arĩa maatũrehete.

¹⁴ Nowe Jesũ akiuga atĩrĩ, “Rekei twana tũuke kũrĩ nĩ, tigai gũtũgĩria, nĩgũkorwo ũthamaki wa Igũrũ nĩ wa arĩa mahaana ta tuo.” ¹⁵ Aarĩkia gũtũigĩrĩra moko, akiuma kũu.

Mwanake warĩ Gĩtonga

¹⁶ Na rĩrĩ, mündũ ũmwe nĩokire kũrĩ Jesũ, akĩmũũria atĩrĩ, “Mũrutani, nĩ ũndũ ũrĩkũ mwega ingĩka nĩgeetha ngĩe na muoyo wa tene na tene?”

¹⁷ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ũkũnjũũria ũhoru wa ũndũ ũria mwega nĩkĩ? Kũrĩ o ũmwe mwega. ũngĩenda gũtoonya muoyo-inĩ-rĩ, athĩkagĩra maathani.”

¹⁸ Mündũ ũcio akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ maathani marĩkũ?”
Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndũkanoragane, na ndũkanatharanie, na ndũkanaiye, na ndũkanaigĩrĩre mündũ ũria ũngĩ kĩgeenyoye, ¹⁹ na tĩia thoguo na nyũkwa,’ o na ‘endaga mündũ ũria ũngĩ o ta ũria wĩyendete wee mwene.’”

²⁰ Mwanake ũcio akiuga atĩrĩ, “Maũndũ macio mothe ndũire ndĩmarũmĩtie, nĩ kĩĩ kĩngĩ ndigairie?”

²¹ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “ũngĩenda kwagĩrĩra kũna, thĩ wendie indo ciaku ũhe athĩni mbeeca icio, na nĩũkagĩa na mũthiithũ igũrũ. ũcooke ũũke ũnũmĩrĩre.”

²² Rĩria mwanake ũcio aigũire ũguo-rĩ, agĩthĩ arĩ na kĩahe, tondũ aarĩ na ũtonga mũngĩ.

²³ Nake Jesũ akĩra arutwo ake atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, nĩ ũndũ ũrĩ hinya gĩtonga gũtoonya ũthamaki-inĩ wa igũrũ. ²⁴ O rĩngĩ ngũmwĩra atĩrĩ, nĩ ũhũthũ ngamĩra ĩhungurĩre irima rĩa cindano, gũkĩra gĩtonga gũtoonya ũthamaki wa Ngai.”

²⁵ Rĩria arutwo maigũire ũguo-rĩ, makĩmaka mũno, makĩũrania atĩrĩ, “Rĩu-rĩ, nũ ũngĩkĩhonoka?”

²⁶ Nake Jesũ akĩmarora akĩmeera atĩrĩ, “Ũndũ ũcio ndũngĩhoteka nĩ andũ, no maũndũ mothe nĩmahotekaga nĩ Ngai.”

²⁷ Petero akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ithuĩ nĩtũtigĩte maũndũ mothe, tũgakũrũmĩrĩra! Ithuĩ-rĩ, nĩ kĩ tũkaaheo?”

²⁸ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, hĩndĩ ĩrĩa Mũrũ wa Mũndũ agaikarĩra gĩtĩ gĩake kĩa ũnene kĩrĩ riiri, thĩinĩ wa thĩ njerũ, inyuĩ arĩa mũnũmagĩrĩra nĩ inyuĩ mũgaikarĩra itĩ ikũmi na igĩrĩ cia ũnene, na nĩmũgatuĩra mĩhĩrĩga ĩrĩa ikũmi na ĩrĩ ya Isiraeli ciira. ²⁹ Na ũrĩa wothe ũtigĩte nyũmba, kana ariũ a nyina, kana aarĩ a nyina, kana ithe, kana nyina, kana ciana, kana mĩgũnda nĩ ũndũ wakwa nĩakamũkĩra maita igana ma iria atigĩte, na agae muoyo wa tene na tene. ³⁰ No rĩrĩ, andũ aingĩ arĩa marĩ mbere nĩo makaarigia thuutha, na aingĩ arĩa marĩ thuutha nĩo magaatongoria.

20

Ngerekano ya Aruti Wĩra a Mũgũnda wa Mĩthabibũ

¹ “Nĩgũkorwo ũthamaki wa igũrũ ũhaana ta mũndũ warĩ na gĩthaka, ũrĩa woimagarire rũciinĩ tene akaandĩke andũ a kũruta wĩra mũgũnda wake wa mĩthabibũ. ² Na aarĩkanĩra nao atĩ nĩekũmarĩha dinari mũthenya ũcio, akĩmatũma makarute wĩra mũgũnda-inĩ wake wa mĩthabibũ.

³ “Ta thaa ithatũ nĩoimagarire na akĩona andũ angĩ marũngĩ thokoinĩ matarĩ ũndũ meekaga. ⁴ Akĩmeera atĩrĩ, ‘O na inyuĩ-rĩ, thĩĩ mũkarute wĩra mũgũnda-inĩ wakwa wa mĩthabibũ, na nĩngũmũrĩha o kĩrĩa kĩagĩrĩire.’ ⁵ Nĩ ũndũ ũcio magĩthĩ.

“Nĩngĩ akiumagara rĩngĩ ta thaa thita, na thaa kenda agĩka o ũguo. ⁶ Na ta thaa ikũmi na ĩmwe, akiumagara na akĩona andũ angĩ marũngĩ o hau. Akĩmooria atĩrĩ, ‘Nĩ kĩ gĩtũmĩte mũtinde mũrũngĩ haha mũthenya mũgima mũtarĩ ũndũ mũreka?’

⁷ “Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, ‘Tondũ gũtirĩ mũndũ ũtwandĩkire.’

“Akĩmeera atĩrĩ, ‘O na inyuĩ thĩĩ mũkarute wĩra mũgũnda-inĩ wakwa wa mĩthabibũ.’

⁸ “Gwatuka-rĩ, mwene mũgũnda ũcio wa mĩthabibũ akĩra mũrũgamĩrĩri wa wĩra wake atĩrĩ, ‘Ĩta aruti a wĩra ũmarĩhe mũcaara, wambĩrĩrie na arĩa maandĩkirwo thuutha, ũrĩkie na arĩa maandĩkirwo mbere.’

⁹ “Aruti a wĩra arĩa maandĩkĩtwo thaa ikũmi na ĩmwe moka, makĩrĩhwo dinari ĩmwe o mũndũ. ¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio, rĩrĩa arĩa maandĩkĩtwo mbere mookire-rĩ, meeciirĩtie mekũrĩhwo makĩria. No rĩrĩ, o nao maarĩhirwo dinari ĩmwe o mũndũ. ¹¹ Maarĩkia kũrĩhwo, makĩambĩrĩria kũnugunĩkĩra mwene mũgũnda. ¹² Makiuga atĩrĩ, ‘Andũ arĩa marigirie kwandĩkwo-rĩ, marutire wĩra o ithaa rĩmwe, na wamaiganania na ithuĩ arĩa twatinda wĩra na mĩnoga na kũhĩa nĩ riũ.’

¹³ “Nake agĩcookeria ũmwe wao atĩrĩ, ‘Mũrata wakwa, ndinagwĩka ũũru. Githĩ tũtirĩkanĩre atĩ ngũrĩhe dinari ĩmwe? ¹⁴ Kĩoe mũcaara waku ũthĩ. Nĩ nĩ ndenda kũrĩha mũndũ ũcio wandĩkirwo thuutha o ta ũguo ndakũrĩha. ¹⁵ Githĩ ndirĩ na kĩhooto gĩa gwĩka ũrĩa ngwenda na mbeeca ciakwa? Kana ũraigua ũiru tondũ ndĩ mũtaana?’

¹⁶ “Nĩ ũndũ ũcio arĩa marĩ thuutha, magaatũka a mbere, na arĩa marĩ mbere magaatũka a thuutha.”

Jesũ Kuumbũra Ũhoru wa Gĩkuũ Gĩake rĩngĩ

¹⁷ Na rĩria Jesũ aambataga Jerusalemu-rĩ, nĩetire arutwo ake arĩa ikũmi na eerĩ keheri-inĩ akĩmeera atĩrĩ, ¹⁸ “Twerekeire kwambata Jerusalemu, na kũu Mũrũ wa Mũndũ nĩagakunyanĩrwo aneanwo kũrĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na arutani a watho. Nao nĩmakamũtuĩra kũũragwo ¹⁹ na nĩmakamũneana kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ anyũrũrio na ahũrwo na kĩboko na mamwambe mũtĩ igũrũ. Na mũthenya wa gatatũ nĩakariũkio!”

Ihooya rĩa Nyina wa Ciana cia Zebedi

²⁰ Thuutha ũcio, nyina wa ciana cia Zebedi nĩokire kũrĩ Jesũ arĩ na ariũ ake, agĩtura ndu, akĩmũthaitha amũhingĩrie ũndũ mũna.

²¹ Nake Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ ũndũ ũrĩkũ ũkwenda?”

Akĩmũcookeria atĩrĩ, “Itĩkĩra atĩ ũmwe wa aanake aya akwa eerĩ magaikara ũmwe mwena waku wa ũrĩo, na ũcio ũngĩ mwena waku wa ũmotho ũthamaki-inĩ waku.”

²² Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũtiũĩ ũrĩa mũrahooya. No mũhote kũnyũira gĩkombe kĩria ngũnyũira?”

Nao magĩcookia atĩrĩ, “Iĩ, no tũhote.”

²³ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ti-itherũ nĩ mũkaanyũira gĩkombe gĩakwa, no gũikara mwena wakwa wa ũrĩo kana wa ũmotho ti nĩ heanaga. Itĩ icio ikaaheo arĩa mathondekeirwo cio nĩ Baba.”

²⁴ Rĩria arutwo acio angĩ ikũmi maiguire ũhoru ũcio, makĩrakarĩra arutwo acio eerĩ a nyina ũmwe. ²⁵ Nake Jesũ akĩmeeta hamwe, akĩmeera atĩrĩ, “Nĩmũũĩ atĩ aathani a Ndũrĩrĩ nĩ metũũgagĩria igũrũ rĩa andũ ao, na anene ao nĩmamaathaga na hinya. ²⁶ No rĩrĩ, gũtikanahaane ũguo gatagatĩ kanyu. Handũ ha ũguo, ũrĩa ũngĩenda gũtuĩka mũnene thĩinĩ wanyu-rĩ, nĩ atuĩke ndungata yanyu, ²⁷ na ũrĩa ũngĩenda gũtuĩka wa mbere thĩinĩ wanyu nĩatuĩke ngombo yanyu, ²⁸ o ta ũrĩa Mũrũ wa Mũndũ atookire gũtungatĩrwo, no ookire gũtungata, na arute muoyo wake ũtuĩke thogora wa gũkũura andũ aingĩ.”

Atumumu Eerĩ Kũhonio

²⁹ Na rĩria Jesũ na arutwo ake moimaga Jeriko-rĩ, andũ aingĩ makĩmũrũmĩrĩra. ³⁰ Nao andũ eerĩ atumumu maikarĩte mũkĩra-inĩ wa njĩra, na rĩria maiguire atĩ nĩ Jesũ wahĩtũkaga-rĩ, makĩanĩrĩra, makiuga atĩrĩ, “Mwathani, Mũrũ wa Daudi, tũiguire tha!”

³¹ Gĩkundi kũ kĩa andũ gĩkĩmakaania, gĩkĩmeera makire, no-o magĩkĩrĩrĩria kwanĩrĩra, makiugaga atĩrĩ, “Mwathani, Mũrũ wa Daudi, tũiguire tha!”

³² Nake Jesũ akĩrũgama, akĩmeeta. Akĩmooria atĩrĩ, “Mũrenda ndĩmwĩkĩre atĩa?”

³³ Makĩmũcookeria atĩrĩ, “Mwathani, tũrakũhooya o tũcooke kuona.”

³⁴ Nake Jesũ akĩmaiguĩra tha, akĩmahutia maitho. Na kahinda o kau makĩambĩrĩria kuona, makĩmũrũmĩrĩra.

21

Jesũ Gũtoonya Jerusalemu na Ũhootani

¹ Na rĩria maakuhĩrĩrie Jerusalemu, maakinya itũura rĩa Bethifage kũu Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaiyũ-rĩ, Jesũ agĩtũma arutwo ake eerĩ, ² akĩmeera atĩrĩ, “Thĩĩ itũura rĩria rĩrĩ mbere yanyu, na mwaingĩra o ũguo nĩmũgũkora ndigiri yohetwo, ĩrĩ na njaũ yayo. Ciohorei mũndehere. ³ Na mũndũ o na ũrĩkũ angĩmũũria ũndũ-rĩ, mwĩrei atĩ Mwathani nĩabatarĩtio nĩcio, na nĩegũcicookia o narua.”

⁴ Ũndũ ũyũ wekĩkire nĩgeetha ũrathi ũrĩa waarĩtio na kanua ka mũnabii ũhinge, rĩrĩa oigire atĩrĩ:

⁵ “Ĩrai Mwarĩ wa Zayuni atĩrĩ,
‘Mũthamaki waku nĩarooka kũrĩwe,
nĩ mũhooreri na akuuĩtwo nĩ ndigiri,
o njaũ ya ndigiri.’ ”

⁶ Nao arutwo magĩthiĩ magĩka o ũrĩa Jesũ aamerĩte. ⁷ Makĩrehe ndigiri na njaũ yayo, na makĩara nguo ciao igũrũ rĩayo, nake Jesũ agĩkuuo nĩyo. ⁸ Na andũ gĩkundi kĩnene mũno makĩara nguo ciao njĩra-inĩ, nao arĩa angĩ magĩtua mathĩgĩ ma mĩtĩ makĩmaara njĩra-inĩ. ⁹ Nacio ikundi cia andũ arĩa maamũtongoretie na arĩa maamũrũmĩrĩre maanagĩrĩa makoiga atĩrĩ,
“Hosana, Mũrũ wa Daudi!”

“Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũgũũka na rĩtwa rĩa Mwachani!”

“Hosana igũrũ, o igũrũ mũno!”

¹⁰ Rĩrĩa Jesũ aatoonyire Jerusalemu, andũ a itũũra rĩu inene rĩothe makĩambũrũrũka, makĩũrania atĩrĩ, “Ũyũ nake nũũ?”

¹¹ Nakĩo kĩrĩndĩ kũu gĩgĩcookia atĩrĩ, “Ũyũ nĩwe Jesũ ũrĩa mũnabii wa kuuma Nazarethi itũũra rĩa Galili.”

Jesũ arĩ thĩnĩ wa Hekarũ

¹² Nake Jesũ agĩtoonya kũu hekarũ-inĩ akĩrutũrũra andũ othe arĩa maagũraga na meendagia indo kuo, akĩng’aurania metha cia arĩa maakũũranagia mbeeca, na akĩng’aurania itĩ cia arĩa meendagia ndutura. ¹³ Akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ kwandĩkĩtwo atĩrĩ, ‘Nyũmba yakwa ĩgeetagwo nyũmba ya kũhooyagĩrwo,’ no inyuĩ mũmĩtuĩte ‘ngurunga ya atunyani.’ ”

¹⁴ Nao atumumu na cionje magĩthiĩ kũrĩ we kũu hekarũ-inĩ, nake akĩmahonia. ¹⁵ No rĩrĩa athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na arutani a watho moonire maũndũ ma magegania marĩa eekaga, na maigua ũrĩa ciana cianagĩrĩa kũu hekarũ-inĩ ikiugaga atĩrĩ, “Hosana Mũrũ wa Daudi,” makĩrakara.

¹⁶ Makĩmũũria atĩrĩ, “Nĩũraigua ũrĩa ciana ici iroiga?”

Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ĩ, nĩndĩraigua. Kaĩ inyuĩ mũtathomete ciugo iria ciugĩte atĩrĩ,

“‘Kuuma tũnua-inĩ twa twana na twa nenge
nĩũtũmĩte hoime ũgooci?’”

¹⁷ Agĩcooka akĩmatiga, akiuma itũũra rĩu inene, agĩthiĩ Bethania, akĩraara kuo.

Mũkũyũ Kũhooha

¹⁸ Na rũciinĩ tene, arĩ njĩra agĩcooka kũu itũũra inene, akĩigua arĩ mũhũũtu. ¹⁹ Nake akĩona mũkũyũ mũkĩra wa njĩra, agĩthiĩ harĩ guo, no ndaigana kuona kĩndũ thĩnĩ wago tiga o mathangũ. Nake akĩwĩra atĩrĩ, “Ũroaga gũgaaciara maciaro rĩngĩ!” O hĩndĩ ĩyo mũtĩ ũcio ũkĩhoha.

²⁰ Rĩrĩa arutwo ake moonire ũguo makĩgega, makĩũrania atĩrĩ, “Kaĩ mũkũyũ ũyũ wahooa narua atĩa?”

²¹ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mũngĩkorwo na wĩtikio na mũtigathanganie-rĩ, to ũguo mũkũyũ ũyũ wĩkĩtwo mũngĩhota gwĩka, no rĩrĩ, o na no mũhote kwĩra kĩrĩma gĩkĩ atĩrĩ, ‘Ũrokũrũka ũikio iria-inĩ,’ na gwĩkĩke ũguo. ²² Maũndũ mothe marĩa mũrĩhooyaga mwĩtikĩtie nĩmũkaheo.”

Kiŭria Gikoniĩ Ũhoti wa Jesũ

²³ Na rĩria Jesũ aatoonyire hekarũ-inĩ-rĩ, athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na athuuri a andũ makĩmũkora akĩrutana, makĩmũria atĩrĩ, “Ũreka maũndũ maya na ũhoti ũrĩkũ? Na nũũ ũkũheete ũhoti ũcio?”

²⁴ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “O na niĩ nĩngũmũria kiŭria. Mwanjookeria-rĩ, nĩngũmwĩra njikaga maũndũ maya na ũhoti ũrĩkũ. ²⁵ Ũbatithio wa Johana-rĩ, woimĩte kũ? Woimĩte igũrũ-ĩ, kana woimĩte kũrĩ andũ?”

Makĩaranĩria o ene ũhoro ũcio, makĩirana atĩrĩ, “Tũngiuga atĩ, ‘Woimĩte igũrũ’, egũtũria atĩrĩ, ‘Mwakĩregire kũmwĩtikia nĩkĩ?’ ²⁶ No tũngiuga atĩ, ‘Woimĩte kũrĩ andũ’, nĩtũgwĩtigĩra andũ, nĩgũkorwo othe nĩmeetĩkĩtie atĩ Johana aarĩ mũnabii.”

²⁷ Nĩ ũndũ ũcio magĩcookeria Jesũ atĩrĩ, “Ithuĩ tũtiũ.”

Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “O na niĩ ndikũmwĩra njikaga maũndũ maya na ũhoti ũrĩkũ.

Ngerekano ya Ariũ arĩa Eerĩ

²⁸ “Na rĩrĩ, mũgwĩciiria atĩa? Nĩ kwarĩ na mũndũ warĩ na ariũ eerĩ. Agĩthĩ harĩ ũrĩa wa mbere, akĩmwĩra atĩrĩ, ‘Mũriũ, thiĩ ũkarute wĩra ũmũthĩ mũgũnda-inĩ wa mĩthabibũ.’

²⁹ “Nake agĩcookia, akiuga, ‘Ndigũthĩ,’ no thuutha akĩricũkwo, agĩthĩ.

³⁰ “Nĩngĩ mũthuuri ũcio agĩthĩ kũrĩ mũriũ ũcio ũngĩ akĩmwĩra o ũguo. Nake agĩcookia akiuga, ‘Ĩi baba, nĩngũthĩ,’ no ndaathiire.

³¹ “Acio eerĩ-rĩ, nũũ wekire ũrĩa ithe eendaga?”

Magĩcookia atĩrĩ, “Nĩ ũrĩa wa mbere.”

Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, etia mbeeca cia igooti na maraya nĩmaratoonya ũthamaki-inĩ wa Ngai mbere yanyu.

³² Nĩgũkorwo Johana ookire kũrĩ inyuĩ amwonie njĩra ya ũthingu, no mũtiamwĩtikirie, no etia mbeeca cia igooti na maraya nĩmamwĩtikirie. Na inyuĩ o na muona ũguo, mũtiigana kwĩrira mũmwĩtikie.

Ngerekano ya Akombori Mũgũnda

³³ “Ta thikĩrĩriai ngerekano ĩngĩ: Mũndũ warĩ mwene mũgũnda nĩahaandire mũgũnda ũcio wake mĩthabibũ. Agĩaka rũgiri rũgĩthiũrũrũkĩria mũgũnda ũcio, akĩenja kĩhĩro gĩa thabibũ o kũu thĩinĩ, na agĩaka nyũmba ndaaya na igũrũ ya arangĩri. Agĩcooka agĩkomborithia mũgũnda ũcio wa mĩthabibũ kũrĩ arĩmi na agĩthĩ rũgendo. ³⁴ Hĩndĩ ya kũgetha yakuhĩrĩria-rĩ, agĩtũma ndungata ciake kũrĩ akombori acio nĩguo ikanengerwo maciaro make.

³⁵ “Akombori acio makĩnyiita ndungata ciake; makĩhũura ĩmwe, na makĩũraga ĩrĩa ĩngĩ, na ya gatatũ makĩmĩhũura na mahiga nyuguto.

³⁶ Agĩcooka akĩmatũmĩra ndungata ĩngĩ nyingĩ kũrĩ iria aatũmĩte mbere, nao akombori acio magĩciĩka o ro ũguo. ³⁷ Mũthia-inĩ akĩmatũmĩra mũrũwe, akiuga atĩrĩ, ‘Nĩmagatĩia mũrũ wakwa.’

³⁸ “No rĩria akombori acio moonire mũriũ, makĩirana atĩrĩ, ‘Ũyũ niĩwe ũkaagaya mũgũnda ũyũ. ũkai tũmũũrage, twĩyoere igai rĩake.’

³⁹ Nĩ ũndũ ũcio makĩmũnyiita, makĩmũkia nja ya mũgũnda ũcio wa mĩthabibũ, na makĩmũũraga.

⁴⁰ “Nĩ ũndũ ũcio, rĩria mwene mũgũnda ũcio wa mĩthabibũ agooka-rĩ, ageeka akombori acio atĩa?”

⁴¹ Nao magĩcookia atĩrĩ, “Nĩakaniina andũ acio aaganu, na acooke akomborithie andũ angĩ mũgũnda ũcio, arĩa marĩmũgayagĩra maciaro hĩndĩ ya magetha yakinya.”

⁴² Nake Jesũ akĩmooria atĩrĩ, “Kaĩ mũtathomete thĩinĩ wa Maandĩko atĩ: “Thiga rĩrĩa aaki maaregire nĩrĩo rĩtuĩkĩte ihiga inene rĩa koine; Mwathani nĩ we wĩkĩte ũndũ ũcio, na nĩ wa magegania tũkĩwona’?”

⁴³ “Nĩ ũndũ ũcio ngũmwĩra atĩrĩ, ũthamaki wa Ngai nĩũkeeherio kũrĩ inyuĩ, ũheo andũ angĩ arĩa magaaciara magiaro maguo. ⁴⁴ Mũndũ ũrĩa ũkaagwĩra ihiga rĩrĩ nĩagathuthĩka, no ũrĩa ũkaagwĩrwo nĩrĩo nĩrĩkamũthethera.”

⁴⁵ Rĩrĩa athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na Afarisai maaguire ngerekano icio cia Jesũ, makĩmenya atĩ aaragia ũhoru wao. ⁴⁶ Magĩcaria ũrĩa mangĩmũnyiita, no nĩmetigagĩra kĩrĩndĩ kũu, tondũ andũ nĩmeetĩkĩtie atĩ aarĩ mũnabii.

22

Ngerekano ya Iruga rĩa Ũhiki

¹ Nake Jesũ akĩmaarĩria rĩngĩ na ngerekano, akĩmeera atĩrĩ, ² “Ũthamaki wa igũrũ ũhaanaine na mũthamaki warugire iruga nĩ ũndũ wa ũhiki wa mũriũ. ³ Agĩcooka agĩtũma ndungata ciake kũrĩ andũ arĩa meetĩtwo iruga-inĩ, ikameere moke, nao makĩrega gũũka.

⁴ “Nĩngĩ agĩtũma ndungata ingĩ agĩciĩra atĩrĩ, ‘Irai acio metĩtwo atĩ nĩndĩkĩtie kũhaarĩria iruga: Ndegwa ciakwa na ng’ombe iria noru nĩrĩkĩtie gũthĩnjwo na maũndũ mothe nĩmahaarĩrie. Ũkai iruga-inĩ rĩa ũhiki.’

⁵ “No andũ acio matiarũmbũirie ũhoru ũcio magĩthĩra, ũmwe agĩthĩ mũgũnda wake, na ũrĩa ũngĩ agĩthĩ wonjoria-inĩ wake. ⁶ Acio angĩ magĩtharĩkĩra ndungata ciake, magĩcinyariira na magĩciũraga. ⁷ Mũthamaki ũcio nĩarakarire mũno, agĩtũma mbũtũ yake ikaniine oragani acio, na igĩcina itũũra rĩao inene.

⁸ “Hĩndĩ ĩyo akĩra ndungata ciake atĩrĩ, ‘Iruga rĩa ũhiki nĩrĩhaarĩrie no rĩrĩ, arĩa ndĩretire-rĩ, matiraagĩrĩrwo nĩ gũũka. ⁹ Thiĩ magomano-inĩ ma njĩra mwĩre mũndũ o wothe mũkuona oke iruga-inĩ rĩa kĩhikano.’ ¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio ndungata icio ikiumagara, igĩthĩ njĩra-inĩ, igĩcookanĩrĩra andũ othe arĩa ciahotire kuona, igĩta arĩa ega o na arĩa ooru, nayo nyũmba ya kĩhikanĩrio ikĩiyũra ageni.

¹¹ “No rĩrĩa mũthamaki aatoonyire nĩguo one ageni-rĩ, akĩona kuo mũndũ ũmwe ũtehumbĩte nguogũo cia ũhiki. ¹² Akĩmũũria atĩrĩ, ‘Mũrata wakwa, ũtoonyire atĩa gũkũ ũtarĩ na nguogũo cia kĩhikano?’ Mũndũ ũcio agĩkira ki.

¹³ “Hĩndĩ ĩyo mũthamaki ũcio akĩra ndungata ciake atĩrĩ, ‘Muohei moko na magũrũ, mũmũikie nja kũu nduma-inĩ, kũu nĩkũo gũgaakorwo kĩrĩro na kũhagarania magego.’

¹⁴ “Nĩgũkorwo aingĩ nĩmetĩtwo, no arĩa athuure nĩ anini.”

Kũria gĩkoniĩ Kũrĩha Igooti rĩa Kaisari

¹⁵ Hĩndĩ ĩyo Afarisai makiuma nja, magĩthugunda ũrĩa mangĩmũtega na ciugo ciake. ¹⁶ Magĩtũma arutwo ao hamwe na Aherodia kũrĩ we. Magĩthĩ makĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrutani, nĩtũũ atĩ wee wĩ mũndũ wa ma, na ũrutanaga ũhoru wa Ngai na ma. Wee ndwĩtigagĩra andũ, tondũ

ndūrũmbũyagia ũrĩa mahaana. ¹⁷ Rĩu-rĩ, ta gĩtwĩre ũrĩa ũgwĩciiria. Nĩ kwagĩrĩire tũrutagĩre Kaisari igooti, kana aca?"

¹⁸ No Jesũ, nĩ ũndũ wa kũmenya meciiria mao mooru, akĩmeera atĩrĩ, "Inyuĩ hinga ici, mũrenda kũngeria nĩkĩ? ¹⁹ Nyoniai mbeeca ĩrĩa ĩhũthagĩrwo ya kũrĩha igooti." Nao makĩmũtwarĩra dinari, ²⁰ nake akĩmooria atĩrĩ, "Mbica ĩno na rĩtwa rĩrĩ nĩ cia ũ?"

²¹ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, "Nĩ cia Kaisari."

Agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, "Rutagĩrai Kaisari kĩrĩa kĩrĩ gĩake, na mũrutagĩre Ngai kĩrĩa kĩrĩ gĩake."

²² Rĩrĩa maiguire ũguo-rĩ, makĩgega. Nĩ ũndũ ũcio magĩtigana nake, magĩthĩra.

Kĩũria gĩkoniĩ Kũriũka

²³ Mũthenya o ro ũcio Asadukai, arĩa moigaga atĩ gũtirĩ ũhoru wa kũriũka, magĩũka kũrĩ Jesũ makĩmwĩra atĩrĩ, ²⁴ "Mũrutani, Musa aatwĩrĩre atĩ mũndũ angĩkua atarĩ na ciana, mũrũ wa nyina no nginya ahikie mũtumia ũcio wa ndigwa, nĩguo aciarĩre mũrũ wa nyina ciana. ²⁵ Na rĩrĩ, kwarĩ aanake mũgwanja a nyina ũmwe gatagatĩ-inĩ gaitũ. Nake ũrĩa mũkũrũ akĩhikania na agĩkua, na tondũ ndaarĩ na ciana, agĩtigĩra mũrũ wa nyina mũtumia. ²⁶ Na gũkĩhaana o ũguo kũrĩ mũrũ wa nyina wa keerĩ, na wa gatatũ, makĩrũmanĩrĩra, magĩkua othe mũgwanja. ²⁷ Marigĩrĩrio-rĩ, mũtumia ũcio nake agĩkua. ²⁸ Rĩu-rĩ, hĩndĩ ya kũriũka-rĩ, mũtumia ũcio agaakorwo arĩ wa ũ harĩ acio mũgwanja, tondũ othe nĩmamũhikĩtie?"

²⁹ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, "Inyuĩ mũhĩtĩtie tondũ mũtiũĩ Maandĩko o na kana hinya wa Ngai. ³⁰ Hĩndĩ ya kũriũka andũ matikahikania kana mahike; magaatũka ta araika arĩa marĩ kũu igũrũ. ³¹ No ha ũhoru wa kũriũka kwa arĩa akuũ-rĩ, kaĩ mũtathomete ũrĩa Ngai oigire atĩrĩ, ³² 'Nĩ nĩ nĩ Ngai wa Iburahĩmu, na Ngai wa Isaaka, na Ngai wa Jakubu?' We ti Ngai wa arĩa akuũ, no nĩ Ngai wa arĩa marĩ muoyo."

³³ Rĩrĩa kĩrĩndĩ kũu kĩaiguire ũguo, gĩkĩgegio nĩ ũrutani wake.

Rĩathani Rĩrĩa Inene

³⁴ Hĩndĩ ĩrĩa Afarisai maaiguire atĩ Jesũ nĩahootete Asadukai, magĩcookanĩrĩra hamwe. ³⁵ ũmwe wao, warĩ njorua ya watho, akĩmũgeria na kũmũũria kĩũria gĩkĩ: ³⁶ "Mũrutani, nĩ rĩathani rĩrĩkũ inene thĩnĩ wa Watho?"

³⁷ Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, " 'Endaga Mwathani Ngai waku na ngoro yaku yothe, na muoyo waku wothe, na meciiria maku mothe.' ³⁸ Rĩrĩ nĩrĩo rĩathani rĩa mbere na rĩrĩa inene. ³⁹ Narĩo rĩa keerĩ no ta rĩu: 'Endaga mũndũ ũrĩa ũngĩ o ta ũrĩa wĩyendete wee mwene.' ⁴⁰ Watho wothe na ũrutani wa Anabii ũhingĩtio nĩ maathani macio meerĩ."

Kristũ nĩ Mũrũ wa Ũ?

⁴¹ Na hĩndĩ ĩyo Afarisai monganĩte hamwe-rĩ, Jesũ akĩmooria atĩrĩ, ⁴² "Mwĩciiragia atĩa ũhoru wa Kristũ? Muugaga nĩ mũrũ wa ũ?"

Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, "Nĩ mũrũ wa Daudi."

⁴³ Nake akĩmooria atĩrĩ, "Nĩ kĩ gĩagĩtũmire Daudi akĩaria arĩ na Roho amwĩte 'Mwathani'? Nĩgũkorwo oigire atĩrĩ,

⁴⁴ " 'Mwathani eerire Mwathani wakwa atĩrĩ:

"Ikara guoko-inĩ gwakwa kwa ũrĩo,

nginya ngaiga thũ ciaku

rungu rwa makinya maku." "

45 Angĩkorwo Daudi amwĩtaga ‘Mwathani-rĩ’, angĩgĩtuĩka mũriũ wake atĩa?” 46 Gũtirĩ mũndũ wahotire kũmũcookeria, na kuuma mũthenya ũcio gũtirĩ mũndũ wacookire kũgeria kũmũũria ciũria ingĩ.

23

Haaro Mĩthemba Mũgwanja

1 Ningĩ Jesũ akiĩra ikundi cia andũ o hamwe na arutwo ake atĩrĩ: 2 “Arutani a watho na Afarisai maikaragĩra gĩtĩ kĩa Musa. 3 Nĩ ũndũ ũcio, maathĩkagĩrei na mwĩkage ũria wothe marĩmwĩraga. No mũtgekage ũria mekaga, nĩgũkorwo matiĩkaga ũria mahunjagia. 4 Mohaga mũrigo mũritũ mũno makamĩgĩrĩra ciande cia andũ, no-o ene matiendaga o na kũmĩhutia na kaara.

5 “Ūria wothe mekaga, mekaga nĩguo monwo nĩ andũ: Maaraaramagia tũthandũkũ tũria meyohaga thiithi tũrĩ na maandĩko thĩinĩ, na makaraihia ciohe cia ndigi cia nguo ciao, 6 na nĩmendete gũikara handũ ha gũtĩo maruga-inĩ, na gũikarĩra itĩ cia mbere thĩinĩ wa thunagogi; 7 na nĩmendete kũgeithio ndũnyũ-inĩ, na gwĩtwo nĩ andũ ‘Rabii’.

8 “No inyuĩ mũtikanetwo ‘Rabii’, nĩgũkorwo Mũnene wanyu no ũmwe, na inyuothe mũrĩ a ithe ũmwe. 9 Na mũtikaneete mũndũ o na ũrĩkũ gũkũ thĩ ‘baba’, nĩgũkorwo mũrĩ na Ithe o ũmwe, nake arĩ igũrũ. 10 O na mũtikanetwo ‘mũrutani’, nĩgũkorwo mũrĩ na ‘Mũrutani’ o ũmwe, nake nĩwe Kristũ. 11 Ūria mũnene thĩinĩ wanyu nĩatuĩkage ndungata yanyu. 12 Nĩgũkorwo ũria wothe wĩtũgagĩria nĩakanyiihio, na ũria wothe wĩnyiihagia nĩagatũũgĩrio.

13 “Kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ, inyuĩ arutani a watho na Afarisai, hinga ici! Mũhingagĩrĩria andũ gũtoonya ũthamaki wa igũrũ, na inyuĩ-ene mũtitoonyaga, o na mũtirikaga arĩa marena gũtoonya matoonye.

(14 “Kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ, inyuĩ arutani a watho na Afarisai, hinga ici! Mũtoonyagĩrĩra nyũmba cia atumia a ndigwa, mũkamatumya indo ciao, na mũkahooyaga mahooya maraihu ma kwĩonania. Nĩ ũndũ ũcio nĩmũkaherithio makĩria ma andũ arĩa angĩ.)

15 “Kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ, inyuĩ arutani a watho na Afarisai hinga ici! Mũtuĩkanagia bũrũri na mũkaringa iria mũgĩcaria mũndũ ũmwe mũmũgarũre amũrũmĩrĩre, na aamũrũmĩrĩra mũkamũtua mũrũ wa Jehanamu maita meerĩ manyu.

16 “Kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ, inyuĩ atongoria atumumu! Muugaga atĩrĩ, ‘Mũndũ o na ũrĩkũ angĩhĩta na hekarũ, ũcio ti ũndũ; no mũndũ angĩhĩta na thahabu ya hekarũ-rĩ, ũcio nĩekuohwo nĩ mwĩhĩtwa wake.’ 17 Inyuĩ atumumu aya akĩigu! Nĩ kũ kĩnene? Nĩ thahabu iyo, kana nĩ hekarũ irĩa itũmaga thahabu ituĩke nyamũre? 18 Ningĩ muugaga atĩrĩ, ‘Mũndũ o na ũrĩkũ angĩhĩta na kĩgongona-rĩ, ũcio ti ũndũ; no mũndũ angĩhĩta na kĩheo kĩria kĩrĩ kĩgongona-igũrũ, ũcio nĩekuohwo nĩ mwĩhĩtwa wake.’ 19 Inyuĩ andũ aya atumumu! Nĩ kũ kĩnene? Nĩ kĩheo kũ, kana nĩ kĩgongona kĩria gĩtũmaga kĩheo kũ gĩtuĩke kĩamũre? 20 Nĩ ũndũ ũcio, ũria wĩhĩtaga na kĩgongona, ehĩtaga nakĩo na akehĩta na kĩria gĩothe kĩrĩ kĩgongona-igũrũ. 21 Nake ũria wĩhĩtaga na hekarũ, ehĩtaga nayo na akehĩta na ũria ũikaraga thĩinĩ wayo. 22 Nake ũria wĩhĩtaga na igũrũ, ehĩtaga na gĩtĩ kĩa ũnene kĩa Ngai, na akehĩta na ũria ũgĩkaragĩra.

23 “Kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ, inyuĩ arutani a watho na Afarisai, hinga ici! Mũrutaga gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa nyeni; na nĩcio terere, na bitharĩ, na thuu. No nĩmũtiganĩirie maũndũ marĩa ma bata makĩria marĩa makonĩ

watho na nĩmo kĩhooto, na kũiguanĩra tha, na wĩhokeku. Maya-rĩ, nĩmo mwagĩrĩrwo nĩ gwĩka mũtegũtiganĩria macio mangĩ. ²⁴ Inyuĩ atongoria aya atumumu! Inyuĩ mũcungaga rũmuru, no mũkamera ngamĩra.

²⁵ “Kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ, inyuĩ arutani a watho na Afarisai, hinga ici! Mũthambagia gĩkombe na mbakũri mwena wa nja, no thĩinĩ-rĩ, kũiyũrite ũkoroku na kwenda kwĩhũũnia. ²⁶ Wee Mũfarisai ũyũ mũtumumu! Amba ũthambie gĩkombe na mbakũri mwena wa thĩinĩ, naguo mwena wa nja o naguo nĩũgũthera.

²⁷ “Kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ, inyuĩ arutani a watho na Afarisai, hinga ici! Mũhaana mbĩrĩra hake mũnyũ mwerũ, iria cionekaga irĩ thaka mwena wa nja, no thĩinĩ ciyũrite mahĩndĩ ma andũ akuũ, na gĩko kĩa mũthemba yothe. ²⁸ No taguo andũ mamuonaga mũrĩ athingu mwena wa nja, no mwena wa thĩinĩ mũiyũirwo nĩ ũhinga na waganu.

²⁹ “Kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ, inyuĩ arutani a watho na Afarisai, hinga ici! Mwakagĩra anabii mbĩrĩra na mũkagemia mbĩrĩra cia arĩa athingu. ³⁰ Mũgacooka mũkoiga atĩrĩ, ‘Tũngĩarĩ muoyo hĩndĩ ya maithe maitũ-rĩ, tũtingĩagwatanĩire nao gũita thakame ya anabii.’ ³¹ Nĩ ũndũ ũcio mũkaruta ũira wa atĩ inyuĩ mũrĩ njaro cia arĩa mooragire anabii. ³² Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, kũiyũrĩriei kĩgeri kĩa mehia ma maithe manyu ma tene.

³³ “Inyuĩ nyoka ici! Inyuĩ ciana cia ndũira! Mũgaagĩtheema atĩa gũtuĩrwo ciira wa gũikio Jehanamu? ³⁴ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, ngũmũtũmĩra anabii, na andũ arĩa oogĩ, o na arutani. Amwe ao nĩmũkamooraga na mwambe amwe ao mũtĩ-igũrũ, na arĩa angĩ mũmahũũre na iboko thĩinĩ wa thunagogi cianyu na mũmaingate kuuma itũura rĩmwe nginya rĩrĩa rĩngĩ. ³⁵ Na nĩmũgagĩcookererwo nĩ thakame yothe ya andũ arĩa athingu, irĩa irĩkĩtie gũitwo gũkũ thĩ, kuuma thakame ya Habili ũrĩa warĩ mũthingu, nginya thakame ya Zekaria mũrũ wa Barakia, ũrĩa mworagĩre gatagatĩ ka Handũ-harĩa-Hatheru na kĩgongona. ³⁶ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, maũndũ maya mothe nĩmagakinyĩra rũciaro rũrũ.

³⁷ “Wee Jerusalemu, Jerusalemu, wee ũragaga anabii, na ũkahũũra arĩa matũmĩtwo kũrĩ wee na mahiga nyuguto, nĩ maita maingĩ atĩa ndanenda gũcookanĩrĩria ciana ciaku hamwe, ta ũrĩa ngũkũ ĩcookanagĩrĩria tũcui twayo rungu rwa mathagu mayo, no ndũnjĩtikagĩria! ³⁸ Atĩrĩrĩ, nyũmba yaku ĩtigĩtwo ĩkirĩte ihooru. ³⁹ Ngũmwĩra atĩrĩ, kuuma rĩu mũtikanyona rĩngĩ nginya rĩrĩa mũkoiga atĩrĩ, ‘Kũrathimwo nĩ mũndũ ũrĩa ũgũũka na rĩtwa rĩa Mwathani.’ ”

24

Marũũri ma Mahinda ma Mũthia

¹ Nake Jesũ akiuma hekarũ, na rĩrĩa aathiiaga arutwo ake magĩũka kũrĩ we nĩguo mamuonie mĩako ya hekarũ. ² Akĩmooria atĩrĩ, “Nĩmũkuona indo ici ciothe? Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, gũtirĩ ihiga o na rĩmwe rĩa maya rĩgaakorwo rĩrĩ igũrũ wa rĩrĩa rĩngĩ; mothe nĩmakamomorwo.”

³ Na rĩrĩa Jesũ aikarĩte thĩ Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaiyũ-rĩ, arutwo ake magĩũka harĩ we hatarĩ andũ angĩ, makĩmũũria atĩrĩ, “Ta twĩre, maũndũ macio mageekĩka rĩ, na kĩmenyithia gĩa gũcooka gwaku na kĩa mũthia wa mahinda maya nĩ kĩrĩkũ?”

⁴ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Mwĩmenyagĩrĩrei mũtikanaheenio nĩ mũndũ o na ũrĩkũ. ⁵ Nĩgũkorwo andũ aingĩ nĩmagooka na rĩtwa rĩakwa, makiugaga atĩrĩ, ‘Niĩ nĩ niĩ Kristũ,’ na nĩ makaheenia andũ aingĩ. ⁶ Nĩmũkaigua ũhoru wa mbaara, na mũhuhu ũkoniĩ mbaara, no inyuĩ

mūtikanamake. Maündũ ta macio no nginya mageekĩka, no ithirĩro ti rĩkinyu. ⁷ Rũrĩrĩ nĩrũgookĩrĩra rũrĩa rũngĩ, na ũthamaki ũũkĩrĩre ũrĩa ũngĩ. Nĩgũkaagĩa ng'aragu na ithingithia kũndũ na kũndũ. ⁸ Maündũ macio mothe nĩ kĩambĩrĩria kĩa ruo ta rwa mũndũ-wa-nja akĩrũmwo agĩe mwana.

⁹ “Nĩngĩ nĩmũkaneanwo mũnyariirwo na mũũragwo, na mũmenwo nĩ ndũrĩrĩ ciothe nĩ ũndũ wakwa. ¹⁰ Hĩndĩ ĩyo-rĩ, andũ aingĩ nĩmagatiganĩria wĩtĩkio na makunyananĩre mũndũ na ũrĩa ũngĩ, na mamenane. ¹¹ Na anabii aingĩ a maheeni nĩmakoimĩra na nĩmakaheenia andũ aingĩ. ¹² Na tondũ waganu nĩũkaingĩha mũno-rĩ, wendani wa andũ aingĩ nĩũkanyiiha, ¹³ no ũrĩa ũgaakirĩrĩria nginya hĩndĩ ya ithirĩro-rĩ, ũcio nĩakahonoka. ¹⁴ Naguo Ũhoru-ũyũ-Mwega wa ũthamaki nĩũkahunjio thĩ yothe ũtuĩke ũira kũrĩ ndũrĩrĩ ciothe, na thuutha ũcio ithirĩro rĩkinye.

¹⁵ “Nĩ ũndũ ũcio rĩrĩa mũkoona ‘kĩndũ kĩrĩa kĩrĩ thaahu na gĩa kũrehe ihooru’ kĩrũgamĩte Handũ-harĩa-Hatheru, o kĩrĩa kĩaarĩtio na kanua ka mũnabii Danieli (ũrĩa ũrathoma nĩamenye ũhoru ũcio), ¹⁶ hĩndĩ ĩyo arĩa marĩ Judea nĩmorĩre irĩma-inĩ. ¹⁷ Mũndũ ũrĩa ũrĩ nyũmba yake igũrũ ndakaharũrũke atĩ akarute kĩndũ kuuma nyũmba yake. ¹⁸ Nake ũrĩa wĩ mũgũnda ndagacooke mũciĩ kũgũra nguo ciake. ¹⁹ Kaĩ atumia arĩa magakorwo na nda na arĩa magakorwo makĩongithia hĩndĩ ĩyo nĩmagakorwo na thĩna-ĩ! ²⁰ Hooyai nĩguo gwĩthara kwanyu gũtikanakorwo kũrĩ hĩndĩ ya heho kana mũthenya wa Thabatũ. ²¹ Nĩgũkorwo hĩndĩ ĩyo nĩgũkaagĩa na mũnyamaro mũnene, ĩtarĩ yoneka kuuma kĩaambĩrĩria gĩa thĩ nginya rĩu, na ĩtakooneka rĩngĩ. ²² Na tiga matukũ macio makuhĩhirio-rĩ, gũtirĩ mũndũ ũngĩkaahonoka, no nĩ tondũ wa andũ arĩa aamũre, matukũ macio nĩmagakuhĩhio. ²³ Hĩndĩ ĩyo mũndũ o na ũrĩkũ angĩkamwĩra atĩrĩ, ‘Kristũ arĩ na haha!’ kana, ‘Arĩ harĩa!’ Mũtikanetĩkie ũhoru ũcio. ²⁴ Nĩgũkorwo Kristũ a maheeni na anabii a maheeni nĩmakeyumĩria monanie morirũ manene na maringe ciama, nĩguo maheenie o na arĩa aamũre, korwo no kũhoteke. ²⁵ Na rĩrĩ, inyuĩ ndaamũmenyithia ũhoru ũcio mbere ya hĩndĩ ĩyo.

²⁶ “Nĩ ũndũ ũcio mũndũ o na ũrĩkũ angĩkamwĩra atĩrĩ, ‘Arĩ werũ-inĩ,’ mũtikanathii kuo; kana angĩmwĩra, ‘Arĩ nyũmba thĩinĩ,’ mũtikanetĩkie ũhoru ũcio. ²⁷ Nĩgũkorwo o ta ũrĩa rũheni ruumĩte irathĩro ruonekaga ithũĩro-rĩ, ũguo noguo gũũka kwa Mũrũ wa Mũndũ gũgaakorwo kũhaana. ²⁸ Harĩa hothe harĩ kĩaimba, hau nĩho nderi ciũnganaga.

²⁹ “Na rĩrĩ, o rĩmwe thuutha wa mũnyamaro ya matukũ macio,
 “ ‘riũa nĩrĩkagĩa nduma,
 naguo mweri ũtĩge kwara;
 nacio njata nĩikaagũa kuuma igũrũ,
 namo maahinya ma igũrũ nĩmakenyenyio.’

³⁰ “Hĩndĩ ĩyo kĩmenyithia kĩa Mũrũ wa Mũndũ nĩgĩkooneka kũu igũrũ, na ndũrĩrĩ ciothe cia thĩ nĩigacakaya. Nĩikoona Mũrũ wa Mũndũ agĩũka arĩ igũrũ rĩa matu, na arĩ na hinya na riiri mũingĩ. ³¹ Nake nĩagatũma arĩa ake na mũgambo mũnene wa karumbeta, nao nĩmakoongania arĩa ake aamũre moimĩte mũena ĩna ĩrĩa yumaga rũhuho, kuuma gĩturi kĩmwe kĩa igũrũ nginya kĩrĩa kĩngĩ.

³² “Na rĩrĩ, mwĩrutei na mũkũyũ: Rĩrĩa hongwe ciagua ciarĩkia gũthundũka na ciaruta mathangũ-rĩ, nĩmũmenyaga atĩ hĩndĩ ya riũa ĩrĩ hakuhĩ. ³³ ũguo noguo rĩrĩa mũkoona maündũ macio mothe,

mũkaamenya atĩ ihinda rĩrĩ hakuhĩ, rĩrĩ o ta mũrango-inĩ. ³⁴ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, rūciaro rūrũ rūtigaathira nginya maũndũ macio mothe mahinge. ³⁵ Igũrũ na thĩ nĩgathira, no ciugo ciakwa itigathira.

Mũthenya na Thaa Itiũkaine

³⁶ “Gũtirĩ mũndũ ũũ ũhoro wa mũthenya ũcio kana ithaa rĩu, o na araika a igũrũ matiũũ, o na Mũriũ ndooĩ, tiga no Ithe wiki. ³⁷ O ta ũrĩa gwatariĩ matukũ-inĩ ma Nuhu, noguo gũkahaana hĩndĩ ya gũũka kwa Mũrũ wa Mũndũ. ³⁸ Nĩgũkorwo o ta ũrĩa gwatariĩ matukũ marĩa maarĩ mbere ya kĩguũ, andũ nĩmarĩaga na makanyua, na nĩmahikanagia na makahika, o nginya mũthenya ũrĩa Nuhu aatoonyire thabina; ³⁹ nao matiamenyire nginya rĩrĩa kĩguũ gĩokire, gĩkĩmaniina othe. Ũguo noguo gũkahaana hĩndĩ ya gũũka kwa Mũrũ wa Mũndũ. ⁴⁰ Hĩndĩ iyo arũme eerĩ magaakorwo marĩ mũgũnda; ũmwe nĩakoywo na ũrĩa ũngĩ atigwo. ⁴¹ Andũ-a-nja eerĩ magaakorwo magĩthĩa hamwe; ũmwe nĩakoywo na ũrĩa ũngĩ atigwo.

⁴² “Nĩ ũndũ ũcio, ikaragai mwĩguĩte, tondũ mũtiũũ mũthenya ũrĩa Mwathani wanyu agooka. ⁴³ No menyai atĩrĩ, korwo mwene nyũmba nĩamenyete thaa cia ũtukũ iria mũici angĩũka, angĩaikarire eiguĩte, nyũmba yake ituuo. ⁴⁴ Nĩ ũndũ ũcio o na inyuĩ no nginya mũikarage mwĩhaarĩirie, tondũ Mũrũ wa Mũndũ agooka ithaa rĩrĩa mũtamwĩrĩgĩrĩire.

⁴⁵ “Nĩngĩ-rĩ, ndungata ya kwĩhokeka na njũgĩ nĩrĩkũ, irĩa mwathi wayo angĩhokera kũroraga ndungata iria ingĩ cia nyũmba yake, na ĩciheage irio ihinda rĩrĩa rĩagĩrĩire? ⁴⁶ Kaĩ nĩũgaakorwo ũrĩ ũndũ mwegu harĩ ndungata iyo, rĩrĩa mwathi wayo agooka akore ĩgĩka o ũguo-ĩ! ⁴⁷ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, nĩakamĩhokera indo ciake ciothe. ⁴⁸ No rĩrĩ, ndungata iyo ĩngĩkorwo nĩ njaganu, na ĩre na ngoro atĩrĩ, ‘Mwathi wakwa nĩegũikara ihinda iraya atacookete,’ ⁴⁹ na ĩkĩambĩrĩrie kũhũura ndungata iria ingĩ, na kũrĩa na kũnyua hamwe na arĩu. ⁵⁰ Mwathi wa ndungata iyo agooka mũthenya ũrĩa ĩtamwĩrĩgĩrĩire, na ithaa rĩrĩa ĩtooĩ. ⁵¹ Nake nĩakamĩherithia mũno, na amũkie hamwe na andũ arĩa hinga, kũrĩa gũgaakorwo na kĩrĩro na kũhagarania magego.

25

Ngerekano ya Airĩtu Ikũmi

¹ “Hĩndĩ iyo-rĩ, ũthamaki wa igũrũ ũkaahaananio na airĩtu ikũmi arĩa mooire matawa mao, makiumagara nĩguo magatũnge mũhikania. ² Atano ao maarĩ akĩgu, na atano maarĩ oogĩ. ³ Acio akĩgu nĩmakuuire matawa mao, no matiakuire maguta. ⁴ No rĩrĩ, acio oogĩ, nĩmakuuire maguta na cuba, o hamwe na matawa mao. ⁵ Na rĩrĩ, Mũhikania nĩaikarire angĩgooka, na othe magĩcũnga, magĩkoma.

⁶ “Na ũtukũ gatagatĩ gũkĩanĩrĩrwo atĩrĩ: ‘Mũhikania nĩ mũũku! Umai mũkamũtũnge!’

⁷ “Hĩndĩ iyo airĩtu othe magĩũkĩra, magĩthondeka matawa mao. ⁸ Acio akĩgu makĩra acio oogĩ atĩrĩ, ‘Tũgaĩrei maguta manyu tondũ; matawa maitũ nĩmarahora.’

⁹ “No acio oogĩ makĩmacookeria atĩrĩ, ‘Aca, matingĩtũigana na mamũigane. Handũ ha ũguo-rĩ, thiĩ kũrĩ arĩa mendagia maguta mũkegũrĩre manyu.’

10 “No rĩria maarĩ njĩra-inĩ magĩthĩĩ kũgũra maguta-rĩ, mũhikania agĩkinya. Airĩtu arĩa mehaarĩrie magĩtoonya kĩhikania-inĩ hamwe na mũhikania. Naguo mũrango ũkĩhingwo.

11 “Thuutha ũcio airĩtu acio angĩ o nao magĩũka. Makiuga atĩrĩ, ‘Mwathani! Mwathani! Tũhingũrĩre mũrango!’

12 “Nowe agĩcookia atĩrĩ, ‘Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, niĩ ndimũũĩ.’

13 “Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, mwĩhũgagai, tondũ mũtiũũ mũthenya kana thaa.

Ngerekano ya Taranda

14 “Ningĩ, ũthamaki wa igũrũ ũkaahaanania na mũndũ wathiaga rũgendo, nake agĩta ndungata ciake, agĩciĩhokera indo ciake. 15 Akĩnengera ĩmwe yacio taranda ithano cia mbeeca, na ĩngĩ taranda igĩrĩ, na ĩrĩa ĩngĩ taranda ĩmwe, o ndungata kũringana na ũhoti wayo. Agĩcooka agĩthĩĩ rũgendo. 16 Ndungata ĩrĩa yaneetwo taranda ithano igĩthĩĩ o hĩndĩ ĩyo, ĩkĩonjorithia mbeeca ciayo, na ĩkĩona uumithio wa taranda ingĩ ithano. 17 O nayo ĩrĩa yaheetwo taranda igĩrĩ ĩkĩonjorithia ĩkĩona uumithio wa ingĩ igĩrĩ. 18 No ndungata ĩrĩa yaheetwo taranda ĩmwe igĩthĩĩ, ĩkĩenja irima, ĩkĩhitha mbeeca cia mwathi wayo.

19 “Thuutha wa ihinda iraya, mwathi wa ndungata icio nĩacookire na agĩciĩta nĩguo iheane ũhoru wa mathabu ma mbeeca ciake. 20 Ndungata ĩrĩa yaheetwo taranda ithano ĩkĩrehe ingĩ ithano, ĩkiuga atĩrĩ, ‘Mwathi wakwa, waheire taranda ithano. Atĩrĩrĩ, nĩthũkũmĩte ingĩ ithano.’

21 “Nake mwathi wayo akĩmĩcookeria atĩrĩ, ‘Nĩwĩkĩte wega, wee ndungata ĩno njega na ya kwĩhokeka! Nĩũtuĩkĩte mwĩhokeku harĩ indo nini; nĩngũgũtua mũrori wa indo nyingĩ. ũka ũtoonye gĩkeno-inĩ kĩa mwathi waku!’

22 “Ndungata ĩrĩa yaheetwo taranda igĩrĩ o nayo igĩũka. ĩkiuga atĩrĩ, ‘Mwathi wakwa waheire taranda igĩrĩ! Atĩrĩrĩ, nĩthũkũmĩte ingĩ igĩrĩ.’

23 “Nake mwathi wayo akĩmĩcookeria atĩrĩ, ‘Nĩwĩkĩte wega, wee ndungata ĩno njega na ya kwĩhokeka! Nĩũtuĩkĩte mwĩhokeku harĩ indo nini; nĩ ngũgũtua mũrori wa indo nyingĩ. ũka ũtoonye gĩkeno-inĩ kĩa Mwathi waku!’

24 “Nayo ndungata ĩrĩa yaheetwo taranda ĩmwe o nayo igĩũka. ĩkiuga atĩrĩ, ‘Mwathi wakwa, nĩ ndooĩ atĩ wee wĩ mũndũ mwĩ, ũgethaga kũrĩa ũtahandĩte, na ũkongania kũrĩa ũtaahandire mbeũ. 25 Nĩ ũndũ ũcio nĩndetigĩrĩre, ngĩthĩĩ ngĩhitha taranda yaku thĩ. Atĩrĩrĩ, ĩno no ĩrĩa yaku ndagũcookeria.’

26 “Nake mwathi wayo akĩmĩcookeria atĩrĩ, ‘Wee ndungata ĩno njaganu na ngũũtaru! ũguo nĩ wooĩ atĩ ngethaga kũrĩa itahaandĩte, na ngongania kũrĩa itaahurĩte mbeũ? 27 Gũkĩrĩ ũguo-rĩ, wagĩrĩrwo nĩ kũiga mbeeca ciakwa bengi, na ndacooka-rĩ, nĩngĩacookerio mbeeca ciakwa irĩ hamwe na uumithio wacio.

28 “ ‘Nĩ ũndũ ũcio, mĩtunyei taranda ĩyo, mũmĩnengere ũrĩa ũrĩ na taranda ikũmi. 29 Nĩgũkorwo mũndũ o wothe ũrĩ na indo nĩwe ũkoongererwo ingĩ nyingĩ na akĩrĩrĩrio. Nake ũrĩa ũtarĩ, o na kĩrĩa arĩ nakĩo nĩagatuunywo. 30 Oyai ndungata ĩyo ĩtarĩ bata mũmĩkie nja kũu nduma-inĩ, kũrĩa gũgaakorwo kĩrĩro na kũhagarania magego.’

Ng’ondu na Mbũri

31 “Hĩndĩ ĩrĩa Mũrũ wa Mũndũ agooka arĩ na riiri wake, na araika othe marĩ hamwe nake, nĩagaikarĩra gĩtĩ gĩake kĩa ũnene na kĩrĩ riiri wa igũrũ.

32 Ndũrĩrĩ ciothe nĩgacookanĩrĩrio mbere yake, nake nĩakamũrania andũ

kuuma kūrī arīa angī, o ta ūrīa mūrīithi aamūranagia ng'onde na mbūri.
³³ Nīakaiga ng'onde mwena wake wa ūrīo, na mbūri aciige mwena wake wa ūmotho.

³⁴ “Ningī Mūthamaki nīakeera arīa marī mwena wake wa ūrīo atīrī, ūkai, inyuī mūrathimītwo nī Baba; oyai igai rīa ūthamaki ūrīa mwathon-dekeirwo kuuma rīrīa thī yombirwo. ³⁵ Nīgūkorwo ndaarī mūhūūtu mūkīihe gīa kūrīa, na ndaarī mūnyootu mūkīihe gīa kūnyua, na ndaarī mūgeni mūkīinyiita ūgeni, ³⁶ na ndaarī njaga mūkīihe nguo, na ndaarī mūrūaru na inyuī mūkīimenyerera, o na ndaarī njeera na mūgīūka kūndora.’

³⁷ “Hīndī ūyo arīa athingu nīmamakamūcookeria mamūūrie atīrī, ‘Mwathani, nī rī twakuonire ūrī mūhūūtu tūgīkūhe gīa kūrīa, kana ūrī mūnyootu tūgīkūhe gīa kūnyua? ³⁸ Na nī rī twakuonire ūrī mūgeni tūgīkūnyīita ūgeni, kana ūrī njaga tūgīkūhe nguo? ³⁹ O na nī rī twakuonire ūrī mūrūaru kana ūrī njeera na tūgīūka gūkūrora?’

⁴⁰ “Nake Mūthamaki nīagacookia, ameere atīrī, ‘Ngūmwīra atīrī na ma, ūndū wothe mwekīire ariū a Baba o na arīa anini mūno, nī niī mwekīire.’

⁴¹ “Ningī nīakeera arīa marī mwena wake wa ūmotho atīrī, ‘Njeherera, inyuī mūrūmītwo, mūthīi mwaki-inī wa tene na tene ūrīa ūthondekeirwo mūcukani na araika ake. ⁴² Nīgūkorwo ndaarī mūhūūtu na mūtiaheire gīa kūrīa, na ndaarī mūnyootu na mūtiaheire gīa kūnyua, ⁴³ na ndaarī mūgeni na mūtianyīitire ūgeni, ndaarī njaga na mūtiaheire nguo, ndaarī mūrūaru na ndaarī njeera na mūtīokire kūnyona.’

⁴⁴ “Nao nīmagacookia, mamūūrie atīrī, ‘Mwathani, nī rī twakuonire ūrī mūhūūtu, kana ūrī mūnyootu, kana ūrī mūgeni, kana ūrī njaga, kana ūrī mūrūaru, o na kana ūrī njeera na tūtiagūteithirie?’

⁴⁵ “Nake nīakamacookeria atīrī, ‘Ngūmwīra atīrī na ma, ūndū o wothe mūteekire ūmwe wa aya anini mūno, nī niī mūteekīire.’

⁴⁶ “Hīndī ūyo nīmagathiī kūrīa andū maherithagio tene na tene, no arīa athingu mathīi muoyo-inī wa tene na tene.”

26

Gūciirīra Kūūraga Jesū

¹ Rīrīa Jesū aarīkirie kuuga maūndū macio mothe-rī, akīra arutwo ake atīrī, ² “O ta ūrīa mūūi, Gīathī kīa Bathaka gītigairie matukū meerī gīkinye, nake Mūrū wa Mūndū nīakaneanwo nīgeetha aambwo mūtī-igūrū.”

³ Hīndī ūyo athīnjīri-Ngai arīa anene na athuuri a kīrīndī makīgomana kwa mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene, wetagwo Kaiafa, ⁴ nīguo maciire ūrīa mangīnyīitithia Jesū na njīra ya wara, na mamūūragithie. ⁵ No makiuga atīrī, “Tūtingīmūnyīita hīndī ya Gīathī, nīguo andū matikarute haaro.”

Jesū Gūtīrīrio Maguta Bethania

⁶ Na rīrī, hīndī ūmwe Jesū aarī Bethania, mūciī wa mūndū wetagwo Simoni ūrīa warī na mūrīmū wa mangū, ⁷ na mūndū-wa-nja warī na cuba ya maguta ma goro mūno na manungi wega, agīūka kūrī Jesū, akīmūtīrīria maguta mūtwe arī metha-inī akīrīa.

⁸ Rīrīa arutwo moonire ūguo, makīrakara, makīūrania atīrī, “Ūitangi ūyū nī wakī? ⁹ Maguta macio manungi wega nīmangīendio goro na mbeeca icio iheo athīni.”

¹⁰ Nake Jesū aamenya ūguo, akīmooria atīrī, “Mūrathīnia mūndū-wa-nja ūyū nīkī? We nīanjīka ūndū mwega. ¹¹ Arīa athīni mūrīkoragwo

nao hĩndĩ ciothe, no niĩ-rĩ, mũtirĩkoragwo na niĩ hĩndĩ ciothe. ¹² Hĩndĩ ĩrĩa aitĩrĩrie mwĩrĩ wakwa maguta macio manungi wega, eekire ũguo nĩgeetha aathagathage ũrĩa ngaathikwo. ¹³ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, kũrĩa guothe Ũhoru-ũyũ-Mwega ũkaahunjio thĩinĩ wa thĩ yothe-rĩ, ũndũ ũcio eeka niũkeeragwo andũ nĩgeetha aririkanagwo.”

Judasi Gwĩtĩkĩra Gũkunyaĩra Jesũ

¹⁴ Hĩndĩ ĩyo ũmwe wa acio ikũmi na eerĩ, ũrĩa wetagwo Judasi Mũisikariota, agĩthiĩ kũrĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, ¹⁵ akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ kĩ mũkũũhe ingĩmũneana kũrĩ inyuĩ?” Nao makĩmũtarĩra icunjĩ cia betha mĩrongo ĩtatũ, makĩmũnengera. ¹⁶ Kuuma hĩndĩ ĩyo Judasi akĩambĩrĩria gũcaria mweke wa kũmũneana.

Gĩathĩ kĩa Bathaka

¹⁷ Mũthenya wa mbere wa kwambĩrĩria kũrĩa Mĩgate ĩrĩa ĩtarĩ Mĩkĩre Ndawa ya Kũmbia-rĩ, arutwo magĩthiĩ kũrĩ Jesũ makĩmũũria atĩrĩ, “Ũkwenda tũkahaarĩrie irio cia Bathaka kũ?”

¹⁸ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Thiĩ itũũra-inĩ kũrĩ mũndũ mũna mũmwĩre atĩrĩ, ‘Mũrutani oiga atĩrĩ: Ihinda rĩakwa rĩrĩa rĩtuĩtwo rĩrĩ hakuhĩ. Ngũrĩra irio cia Bathaka nyũmba gwaku tũrĩ na arutwo akwa.’”

¹⁹ Nĩ ũndũ ũcio arutwo magĩka o ũrĩa Jesũ aamathĩte, na makĩhaarĩria irio cia Bathaka.

²⁰ Gwakinya hwaĩ-inĩ-rĩ, Jesũ agĩkara metha-inĩ ya irio hamwe na arutwo ake acio ikũmi na eerĩ. ²¹ Na rĩrĩa maarĩaga, akiuga atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ũmwe wanyu nĩekũngunyaĩra.”

²² Nao makĩnyitwo nĩ kĩa mũno, makĩambĩrĩria kũmũũria o mũndũ atĩrĩ, “Mwathani, ti-itherũ nĩ niĩ?”

²³ Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ũrĩa waikanĩria guoko na niĩ mbakũri-inĩ niĩwe ũrĩngunyaĩra. ²⁴ Mũrũ wa Mũndũ nĩegũthiĩ o ta ũrĩa ũhoru wake wandĩkitwo. No mũndũ ũrĩa ũgũkunyaĩra Mũrũ wa Mũndũ kaĩ arĩ na haaro-ĩ! Nĩ kaba mũndũ ũcio atangĩaciariwo.”

²⁵ Hĩndĩ ĩyo Judasi, ũrĩa mũmũkunyaĩri, akiuga atĩrĩ, “Rabii, ti-itherũ nĩ niĩ?”

Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ī, niĩwe.”

²⁶ Na rĩrĩa maarĩaga, Jesũ akĩoya mũgate, agĩcookia ngaatho, akĩwenyũranga, akĩhe arutwo ake, akĩmeera atĩrĩ, “Oyai mũrĩe; ũyũ ni mwĩrĩ wakwa.”

²⁷ Agĩcooka akĩoya gĩkombe, agĩcookia ngaatho, akĩmanengera, akĩmeera atĩrĩ, “Nyuanĩrai inyuothe. ²⁸ Īno niĩyo thakame yakwa ya kĩrĩkanĩro, ĩrĩa ĩgũitwo nĩ ũndũ wa andũ aingĩ nĩ ũndũ wa kũrekanĩrwo kwa mehia. ²⁹ Ngũmwĩra atĩrĩ, ndikũnyua rĩngĩ ndibei ya maciaro ma mũthabibũ kuuma rĩu nginya mũthenya ũrĩa ngaamĩnyuanĩra na inyuĩ ĩrĩ njerũ ũthamaki-inĩ wa Baba.”

³⁰ Na maarĩkia kũina rwĩmbo-rĩ, makiumagara magĩthiĩ Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaiyũ.

Jesũ Kuuga ũrĩa Petero Akaamũkaana

³¹ Ningĩ Jesũ agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, “Ũtukũ wa ũmũthĩ inyuothe nĩmũrĩndirika nĩgũkorwo nĩ kwandĩkitwo atĩrĩ:

“Nĩngaringa mũrĩithi,

nacio ng’ondũ cia rũũru ihurunjũke.’

³² No ndariũkio-rĩ, nĩngamũtongoria gũthiĩ Galili.”

³³ No Petero akīmūcookeria atīrī, “O na arīa angī othe mangīgūtirika, niī ndigagūtirika.”

³⁴ Nake Jesū akīmūcookeria atīrī, “Ngūkwīra atīrī na ma, ūmūthī, ūtukū o ūyū ngūkū itanakūga, ūrīkorwo ūngaanīte maita matatū.”

³⁵ No Petero akiuga atīrī, “O na angīkorwo nīgūkua ndīkuanīra nawe, niī ndingīgūkaana.” Nao arutwo arīa angī othe makiuga o ūguo.

Mūgūnda wa Gethisemane

³⁶ Ningī Jesū agīcooka agīthiī na arutwo ake handū heetagwo Gethisemane, akīmeera atīrī, “Ikarai haha, na niī thiī haarīa ngahooe.” ³⁷ Agīthiī na Petero, na ariū arīa eerī a Zebedi, nake akīambīrīria kūigua kīeha na gūthīnīka ngoro. ³⁸ Agīcooka akīmeera atīrī, “Ngoro yakwa īrī na kīeha mūno, o hakuhī gūkua. Ikarai haha mwīguīte hamwe na niī.”

³⁹ Agīthiathia, agīturumithia ūthiū thī, akīhooya, akiuga atīrī, “Baba, kūngīhoteka-rī, njehereria gīkombe gīkī. No ti ūrīa niī ngwenda, no niī ūrīa wee ūkwenda.”

⁴⁰ Hīndī īyo agīcooka kūrī arutwo ake, agīkora makomete, akīūria Petero atīrī, “Mūtingīhota gūikara ithaa rīmwe mwīguīte hamwe na niī?

⁴¹ Mwīhūgei na mūhooe nīguo mūtikagwe magerio-inī. Ngoro nīyenda, no mwīrī ndūrī na hinya.”

⁴² Jesū agīthiī riita rīa keerī, akīhooya, akiuga atīrī, “Baba, angīkorwo gūtingīhoteka njehererio gīkombe gīkī itakīnyuīrīre-rī, wendi waku ūrohingio.”

⁴³ Aacooka rīngī akīmakora makomete, tondū nīmahītītwo nī toro. ⁴⁴ Nī ūndū ūcio akīmatiga, agīthiī, akīhooya rīngī riita rīa gatatū, akiuga ciugo o ro icio.

⁴⁵ Ningī agīcooka kūrī arutwo akīmooria atīrī, “O na rīu mūrī o toro mūhurūkīte? Atīrīrī, ihinda rī hakuhī, na Mūrū wa Mūndū nīakunyanīrwo moko-inī ma andū ehia. ⁴⁶ Ūkīrai, tūthiī! Ūrīa ūkūngunyanīra nīarooka!”

Jesū Kūnyitwo

⁴⁷ O akīaragia-rī, Judasi, ūmwe wa arutwo arīa ikūmi na eerī, agīkinya. Ookire na gīkundi kīnene kīa andū, marī na hiū cia njora na njūgūma, matūmītwo nī athīnjīri-Ngai arīa anene na athuuri a kīama. ⁴⁸ Na rīrī, ūcio wamūkunyanīre nīamaheete kīmenyithia gīkī: “Ūrīa ndīmumunya, ūcio nīwe, mūnyitei.” ⁴⁹ Nake Judasi agīthiī harī Jesū o rīmwe, akīmūwīra atīrī, “Rabii, ūrī mūhoru!” na akīmūmumunya.

⁵⁰ Nake Jesū akīmūcookeria atīrī, “Mūrata wakwa, īka ūrīa ūūkire gwīka.”

Nao andū acio makīmūguthūkīra, makīmūnyīta. ⁵¹ Na rīrī, mūndū ūmwe wa arīa maarī na Jesū agīcomora rūhiū rwake rwa njora, agītīnia gūtū kwa ndungata ya mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene.

⁵² Nake Jesū akīmūwīra atīrī, “Cookia rūhiū rwaku njora nīgūkorwo arīa othe macomoraga rūhiū makaaniinwo na rūhiū. ⁵³ Kana ūgwīciiria ndingīhota kūhooya Baba, na o rīmwe andūmīre araika makīria ya mbūtū ikūmi na igīrī? ⁵⁴ No rīrī, Maandīko mangīkīhinga atīa marīa moigīte atī ūndū ūyū no nginya ūhinge na njīra īno?”

⁵⁵ Hīndī īyo Jesū akīūria kīrīndī kīu atīrī, “Kaī ndī mūtongoria wa akararia a watho, atī nīkīo muoka mūūnyīte mūrī na hiū cia njora na njūgūma? O mūthenya ndīrakoragwo hekarū-inī ngīrutana, na mūtingīnyīta. ⁵⁶ No ūndū ūyū wothe wīkīkīte nīguo ūhoru ūrīa

waandik̄itwo nĩ anabii ũhinge.” Nao arutwo othe makĩmūtiganĩria, makĩūra.

Jesũ Gũtwarwo Kĩama-inĩ kĩa Ayahudi

⁵⁷ Nao acio maanyiitire Jesũ makĩmūtwaro gwa Kaiafa, mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, kũrĩa arutani a watho na athuuri moonganĩte.

⁵⁸ Nowe Petero akĩmũrũmĩrĩra arĩ haraaya, o nginya agĩkinya nja ya kwa mũthĩnjĩri-Ngai ũcio mũnene. Agĩtoonya agĩkarania na arangĩri nĩguo amenye ũrĩa ũhoro ũgũthĩ.

⁵⁹ Na rĩrĩ, athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na Kĩama kĩrĩa Kĩnene gĩothe nĩmacarĩrĩrie ũira wa maheeni nĩguo mamũuragithie. ⁶⁰ No makĩaga ũira ta ũcio, o na gũkorwo andũ aingĩ nĩmarutĩte ũira wa maheeni.

Thuutha-inĩ andũ eerĩ makĩrũgama, ⁶¹ makiuga atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ nĩoigire atĩrĩ, ‘No hote gũtharia hekarũ ya Ngai, na ndĩmĩake rĩngĩ na mĩthenya ĩtatũ.’”

⁶² Ningĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene akĩrũgama, akĩũria Jesũ atĩrĩ, “Kaĩ wee ũtarĩ na ũndũ ũgũtũcookeria? Nĩ ũhoro ũrĩkũ ũyũ ũrathitangĩrwo?” ⁶³ No Jesũ agĩkira ki.

Mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndakwĩhĩtithia na Ngai ũrĩa wĩ muoyo: Twĩre kana wee nĩwe Kristũ, Mũrũ wa Ngai.”

⁶⁴ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ĩĩ, wee nĩwoiga, no ngũmwĩra atĩrĩ, inyuĩ inyuothe nĩmũkona Mũrũ wa Mũndũ aikarĩte guoko-inĩ kwa ũrĩo kwa ũrĩa-ũrĩ-Hinya, agĩũka arĩ igũrũ rĩa matu.”

⁶⁵ Hĩndĩ ĩyo mũthĩnjĩri-Ngai ũcio mũnene agĩtembũranga nguo ciake, akiuga atĩrĩ, “Nĩaruma Ngai! Tũgũkĩbatario nĩ aira angĩ aakĩ? Atĩrĩrĩ, inyuĩ nĩmweiguĩra akĩruma Ngai. ⁶⁶ Mũgwĩciiria atĩa?”

Magĩcookia atĩrĩ, “Aagĩrĩrwo nĩ kũũragwo.”

⁶⁷ Magĩcooka makĩmũtuĩra mata ũthiũ, na makĩmũhũũra na ngundi. Angĩ makĩmũhũũra na hĩ, ⁶⁸ makĩmwĩra atĩrĩ, “Wee Kristũ, tũrathĩre ũhoro ũtwĩre, nũũ wakũgũtha!”

Petero Gũkaana Jesũ

⁶⁹ Na rĩrĩ, Petero aikarĩte nja, nake mũirĩtu warĩ ndungata akĩmũkora, akĩmwĩra atĩrĩ, “O nawe uuma hamwe na Jesũ ũcio wa Galili.”

⁷⁰ Nowe agĩkaana ũhoro ũcio mbere yao othe, akiuga atĩrĩ, “Nĩ ndiũũ ũrĩa ũroiga.”

⁷¹ Ningĩ akiumagara, agĩthĩ kĩhingo-inĩ, harĩa mũirĩtu ũngĩ aamuonire, akĩra andũ arĩa maarĩ hau atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ moima na Jesũ wa Nazarethi.”

⁷² Agĩkaana ũhoro ũcio o rĩngĩ, na akĩhĩta, akiuga atĩrĩ, “Nĩ ndiũũ mũndũ ũcio!”

⁷³ Thuutha wa kahinda kanini, arĩa maarũgamĩte hau magĩthĩ harĩ Petero, makĩmwĩra atĩrĩ, “Ti-itherũ wee ũrĩ ũmwe wao, tondũ mwarĩrie waku nĩũrakumbũra.”

⁷⁴ Nake akĩambĩrĩria kwĩhĩta, akiuga atĩrĩ, “Nĩ mũndũ ũcio ndimũũĩ!”

Kahinda o kau ngũkũ ĩgĩkũga. ⁷⁵ Nake Petero akĩrĩrikana ũhoro ũrĩa Jesũ aamwĩrĩte atĩrĩ, “Ngũkũ ĩtanakũga, ũrĩkorwo ũngaanĩte maita matatũ.” Akiuma nja, akĩrĩra mũno.

¹ Na rĩrĩ, rūciinĩ tene, athĩnjĩri-Ngai arĩa anene othe na athuuri a andũ makĩguithania atĩ matũire Jesũ kũũragwo. ² Makĩmuoha na mĩnyororo; makĩmũruta kũu, makĩmũtwara kũrĩ Pilato, ũrĩa warĩ barũthi.

³ Rĩrĩa Judasi, ũcio wamũkunyaĩire oonire atĩ Jesũ nĩatuĩrwo gũkua-rĩ, akĩĩrira na agĩcookeria athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na athuuri mbeeca icio cia betha mĩrongo ĩtatũ. ⁴ Akiuga atĩrĩ, “Nĩnjĩhĩtie, nĩgũkorwo nĩngunyaĩire thakame ĩtarĩ na mahĩtia.”

Nao makĩmũcookeria makĩmũũria atĩrĩ, “Ũcio ũkĩrĩ ũhoru witũ? Ũcio nĩ ũhoru waku.”

⁵ Nĩ ũndũ ũcio Judasi agĩikania mbeeca icio thĩinĩ wa hekarũ, agĩthĩira. Agĩcooka agĩthĩi akĩĩita.

⁶ Athĩnjĩri-Ngai acio anene makĩoya mbeeca icio makiuga atĩrĩ, “Kũiga mbeeca ici kĩgĩina-inĩ nĩ kuuna watho, nĩgũkorwo nĩ mbeeca cia thakame.” ⁷ Nĩ ũndũ ũcio makĩguithania mahũthĩre mbeeca icio na kũgũra gĩthaka kĩrĩa kĩa mũũmbi nyũngũ gĩtuĩke gĩa gũthikagwo ageni. ⁸ Kĩu nĩkĩo gĩtũmaga gĩthaka kũu gĩtũwo Gĩthaka gĩa Thakame nginya ũmũthĩ. ⁹ Hĩndĩ ĩyo nĩguo ũhoru ũrĩa waarĩtio nĩ Jeremia ũrĩa Mũnabii wahingire, rĩrĩa oigire atĩrĩ: “Nao nĩmoire icunjĩ icio mĩrongo ĩtatũ cia betha, thogora ũrĩa andũ a Isiraeli maatuĩte wa kũmũgũra, ¹⁰ nao magĩcihũthĩra na kũgũra gĩthaka kĩa mũũmbi nyũngũ, o ta ũrĩa Mwathani aanjathire gwĩkwo.”

Jesũ Mbere ya Pilato

¹¹ Na rĩrĩ, Jesũ akĩrũgama mbere ya barũthi, nake barũthi ũcio akĩmũũria atĩrĩ, “Wee nĩwe Mũthamaki wa Ayahudi?”

Jesũ agĩcookia atĩrĩ. “Ĩi, wee nĩwoiga.”

¹² No rĩrĩa aathitangirwo nĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na athuuri, ndarĩ ũndũ aacookirie. ¹³ Nĩ ũndũ ũcio Pilato akĩmũũria atĩrĩ, “Kaĩ ũtaraigua ũira wa maũndũ marĩa maragũthitangĩra?” ¹⁴ Nowe Jesũ ndaigana gũcookia ũndũ o na ũmwe wa macio; nake barũthi akĩgega mũno.

¹⁵ Na rĩrĩ, hĩndĩ ya Gĩathĩ kĩa Bathaka, barũthi ũcio nĩamenyerete kuohora mũndũ ũmwe wa arĩa oohe, o ũrĩa kĩrĩndĩ kĩngĩathuurire. ¹⁶ Hĩndĩ ĩyo nĩ maarĩ na mũndũ kĩmaramari wohetwo na woĩkaine mũno, wetagwo Baraba. ¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio, hĩndĩ ĩrĩa kĩrĩndĩ kĩagomanire, Pilato agĩkĩũria atĩrĩ, “Nũũ mũkwenda ndĩmuohorere; nĩ Baraba, kana nĩ Jesũ ũrĩa wĩtagwo Kristũ?” ¹⁸ Nĩgũkorwo we nĩamenyaga atĩ maatwarĩte Jesũ kũrĩ we nĩ ũndũ wa ũiru.

¹⁹ Na hĩndĩ ĩyo Pilato aikarĩire gĩtĩ gĩa ciira, mũtumia wake akĩmũtũmĩra mũndũ, akĩmwĩra atĩrĩ: “Ndũkae gwĩka mũndũ ũcio ũndũ tondũ ndarĩ na mahĩtia, nĩgũkorwo ũmũthĩ nĩthĩnĩtio nĩ kĩroto mũno nĩ ũndũ wake.”

²⁰ No rĩrĩ, athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na athuuri makĩringĩrĩria kĩrĩndĩ gĩtie Baraba, nake Jesũ ooragwo.

²¹ Barũthi ũcio akĩmooria atĩrĩ, “Andũ aya eerĩ nĩ ũrĩkũ mũkwenda ndĩmuohorere?”

Nao makiuga atĩrĩ, “Tũkwenda Baraba.”

²² Pilato akĩmooria atĩrĩ, “Ngũgũka atĩa na Jesũ ũyũ wĩtagwo Kristũ?” Othe magĩcookia atĩrĩ, “Mwambe mũtĩ-igũrũ.”

²³ Nake Pilato akĩmooria atĩrĩ, “Nĩkĩ? Nĩ ngero ĩrĩkũ agerete?”

Nao magĩkĩrĩrĩria kwanĩrĩra, makiugaga atĩrĩ, “Mwambe mũtĩ-igũrũ!”

²⁴ Rĩrĩa Pilato oonire atĩ matiraiguithania, na akĩona atĩ nĩ ngũĩ yambagĩrĩria-rĩ, akĩoya maaĩ, agĩthamba moko hau mbere ya kĩrĩndĩ,

akiuga atĩrĩ, “Niĩ ndikoorio thakame ya mündũ ũyũ ũtarĩ na mahĩtia. Ũcio nĩ ũhoru wanyu!”

²⁵ Nao andũ acio othe magĩcookia atĩrĩ, “Thakame yake ĩrotũcookerera hamwe na ciana ciitũ!”

²⁶ Pilato akĩmohorera Baraba. No akĩhũũrithia Jesũ iboko, agĩcooka akĩmũneana akaambwo mũtĩ-igũrũ.

Thigari Kũnyũrũria Jesũ

²⁷ Ningĩ thigari cia barũthi cigĩtwara Jesũ thĩinĩ wa gĩkaro kĩa barũthi, nacio cigĩcookanĩrũria mbũtũ yothe ya thigari, cikĩmũrigiicĩria.

²⁸ Cikĩmũruta nguo ciake, cikĩmũhumba nguo ndune, ²⁹ cigĩcooka cigĩtuma thũmbĩ ya mĩigua, cikĩmwĩkĩra mũtwe. Cikĩmũnengera kamũrangi guoko-inĩ gwake kwa ũrĩo, cikĩmũturũria ndu, na cikĩmũnyũrũria, cikiuga atĩrĩ, “Wĩ mũhoru, mũthamaki wa Ayahudi!”

³⁰ Cikĩmũtuĩra mata, cikĩoya kamũrangi kau, na cikĩmũhũũra nako mũtwe. ³¹ Ciarĩkia kũmũnyũrũria, cikĩmũruta nguo ĩyo, na cikĩmũhumba nguo ciake mwene. Cigĩcooka cikĩmumagara cikamwambe mũtĩ-igũrũ.

Kwambwo kwa Jesũ Mũtĩ-Igũrũ

³² Na hĩndĩ ĩrĩa moimagaraga-rĩ, magĩcemanina na mündũ woimĩte Kurene, wetagwo Simoni, nacio thigari cikĩmũkuuithia mũtharaba ũcio na hinya. ³³ Magĩthĩĩ, magĩkina handũ heetagwo Gologotha (ũguo nĩ kuuga Handũ hahaana ta Ihĩndĩ rĩa Mũtwe). ³⁴ Nacio cikĩhe Jesũ ndibei anyue, ĩtukanĩtio na kĩndũ kĩrũrũ ta maaĩ ma nyongo; no aamĩcama akĩrega kũmĩnyua. ³⁵ Ciarĩkia kũmwamba mũtĩ-igũrũ, cikĩgayana nguo ciake na njĩra ya gũcicuukĩra mĩtĩ. ³⁶ Nacio cigĩikara thĩ hau, cikĩmũrangĩra. ³⁷ Na hau igũrũ rĩa mũtwe wake, nĩhandĩkĩtwo maũndũ marĩa aathitangĩrwo, atĩrĩ: ŨYŪ NĪWE JESŪ, MŪTHAMAKI WA AYAHUDI.

³⁸ Na rĩrĩ, atunyani eerĩ nĩmambirwo mĩtĩ-igũrũ hamwe nake, ũmwe mwena wake wa ũrĩo, na ũcio ũngĩ mwena wake wa ũmotho. ³⁹ Nao andũ arĩa maahĩtũkagĩra hau makamũrumaga, makĩinagia mĩtwe yao, ⁴⁰ makiugaga atĩrĩ, “Wee ũngĩratharirie hekarũ na ũcooke ũmĩake na mĩthenya ĩtatũ-rĩ, kĩhonokie! Harũrũka uume mũtharaba-inĩ, aakorwo wee nĩwe Mũrũ wa Ngai!”

⁴¹ O ũndũ ũmwe athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, na arutani a watho, na athuri o nao makĩmũnyũrũria. ⁴² Makiuga atĩrĩ, “Nĩarahonokagia andũ arĩa angĩ, no ndangĩhota kwĩhonokia we mwene! Nĩwe Mũthamaki wa Isiraeli! Nĩakiume rĩu mũtharaba-inĩ, na ithuĩ nĩtũkũmwĩtĩkia. ⁴³ Nĩehokete Ngai, nĩakĩmũhonokie rĩu aakorwo nĩamwendete, nĩgũkorwo oigire atĩrĩ, ‘Niĩ ndĩ Mũrũ wa Ngai.’ ” ⁴⁴ O na atunyani arĩa maambanĩrio hamwe nake o nao makĩmũruma.

Gũkua kwa Jesũ

⁴⁵ Na rĩrĩ, kuuma thaa thita cia mũthenya nginya thaa kenda bũrũri wothe ũkĩgĩa nduma. ⁴⁶ Na ta thaa kenda Jesũ akĩgũthũka na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ, “Eli, Eli, lama sabakithani?” (Ũguo nĩ kuuga, “Ngai wakwa, Ngai wakwa, ũndiganĩirie nĩkĩ?”)

⁴⁷ Nao andũ amwe a arĩa maarũngĩ hau rĩrĩa maiguire ũguo, makiuga atĩrĩ, “Areeta Elija.”

⁴⁸ Na o rĩmwe, ũmwe wao agĩteng’era akĩoya thibũnji. Akĩmĩtobokia thiki-inĩ, akĩmĩthecerera kamũrangi-inĩ, akĩhe Jesũ anyue. ⁴⁹ Arĩa angĩ nao makiuga atĩrĩ, “Tiganai nake. Nĩtũkuona kana Elija nĩegũũka kũmũhonokia.”

⁵⁰ Nake Jesũ akĩgũthũka rĩngĩ na mũgambo mũnene, agĩtuĩkana.

⁵¹ Na rĩrĩ, ihinda o rĩu gĩtambaya kĩa hekarũ gĩgĩatũkana icunjĩ igĩrĩ kuuma igũrũ nginya thĩ. Nayo thĩ igĩthingitha, nacio ndwaro cia mahiga igĩatũkana. ⁵² Mbĩrĩra nacio ikĩhingũka, nao andũ aingĩ arĩa atheru arĩa maarĩkitie gũkua makĩriũka, ⁵³ makiuma thĩinĩ wa mbĩrĩra. Na thuutha wa kũriũka kwa Jesũ, magĩthiĩ itũũra rĩu inene itheru, na makiumĩrĩra andũ aingĩ.

⁵⁴ Rĩrĩa mũnene-wa-thigari-igana na arĩa maarĩ nake makĩrangĩra Jesũ moonire gĩthingithia na maũndũ mothe marĩa meekĩkire-rĩ, makĩnyitwo nĩ guoya, makĩanĩrĩra, makiuga atĩrĩ, “Ti-itherũ mũndũ ũyũ oima Mũrũ wa Ngai!”

⁵⁵ Na nĩ haarĩ andũ-a-nja aingĩ meeroragĩra marĩ o haraaya. Maarũmĩrĩre Jesũ kuuma Galili nĩguo mamũtungatagĩre. ⁵⁶ Thĩinĩ wao haarĩ Mariamu Mũmagidali, na Mariamu ũrĩa nyina wa Jakubu na Jose, na nyina wa ariũ a Zebedi.

Gũthikwo kwa Jesũ

⁵⁷ Na hwaĩ-inĩ wakinya-rĩ, mũndũ warĩ gĩtonga wa kuuma Arimathea, wetagwo Jusufu, ũrĩa watuĩkĩte mũrutwo wa Jesũ agĩũka. ⁵⁸ Nake agĩthiĩ kũrĩ Pilato, na akĩhooya aheo mwĩrĩ wa Jesũ, nake Pilato agĩathana anengerwo mwĩrĩ ũcio. ⁵⁹ Jusufu akĩoya mwĩrĩ ũcio, akĩwoha na taama mũtheru wa gatani, ⁶⁰ akĩũiga thĩinĩ wa mbĩrĩra yake njerũ ĩrĩa eenjithĩte rwaro-inĩ rwa ihiga. Akĩgaragara ihiga inene mũromo-inĩ wa mbĩrĩra ĩyo, na agĩthiĩra. ⁶¹ Mariamu Mũmagidali na Mariamu ũcio ũngĩ maikarĩte hau mang’etheire mbĩrĩra.

Arangĩri Mbĩrĩra-inĩ

⁶² Na mũthenya ũyũ ũngĩ ũrĩa ũrũmagĩrĩra Mũthenya wa Ihaarĩria, athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na Afarisai magĩthiĩ kwa Pilato. ⁶³ Makĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathi witũ, nĩtũkũrĩkana atĩ rĩrĩa mũheenania ũcio aarĩ muoyo. nĩoigire atĩrĩ, ‘Thuutha wa matukũ matatũ nĩngariũka.’” ⁶⁴ Nĩ ũndũ ũcio ruta watho nĩguo mbĩrĩra ĩyo ĩrangĩrwo nginya mũthenya wa gatatũ. Kwaga ũguo, arutwo ake maahota gũthiĩ maiye mwĩrĩ ũcio macooke meere andũ atĩ nĩariũkĩtio kuuma kũrĩ arĩa akuũ. Maheeni macio maahota gũtuĩka mooru gũkĩra marĩa ma mbere.”

⁶⁵ Nake Pilato akĩmacookeria atĩrĩ, “Oyai arangĩri, mũthiĩ mũrangĩre mbĩrĩra ĩyo wega o ta ũrĩa mũngĩhota.” ⁶⁶ Nĩ ũndũ ũcio magĩthiĩ, makĩhinga ihiga rĩa mbĩrĩra ĩyo biũ, na makĩrĩkĩra rũũri rwa mũhũra, na makĩiga arangĩri ho.

28

1 Kũriũka kwa Jesũ

¹ Thuutha wa Thabatũ, gwatua gũkĩa mũthenya wa mbere wa kiumia, Mariamu Mũmagidali na Mariamu ũcio ũngĩ magĩthiĩ kũrora mbĩrĩra.

² Na rĩrĩ, nĩ kwagĩre na gĩthingithia kĩnene, nĩgũkorwo mũraika wa Mwathani nĩaikũrũkire oimĩte igũrũ na agĩthiĩ mbĩrĩra-inĩ, akĩgaragara ihiga akĩrĩeheria na akĩrĩkarĩra. ³ Oonekaga ahaana ta rũheni, na nguo ciake cieriũhĩte o ta ira. ⁴ Nao arangĩri acio makĩmwĩtigĩra mũno nginya makĩinaina makĩhaana, ta andũ akuũ.

⁵ Nake mũraika ũcio akĩra andũ-a-nja acio atĩrĩ, “Inyuĩ-rĩ, tigai gwĩtigĩra, nĩgũkorwo nĩnjũũ atĩ nĩ Jesũ ũrĩa ũraambirwo mũtĩ-igũrũ mũracaria. ⁶ Ndarĩ haha, nĩariũkĩte, o ta ũrĩa oigire. Ũkai muone harĩa

arakomete. ⁷ Na rĩrĩ, thiĩ narua mũkeere arutwo ake atĩrĩ, ‘Nĩariũkĩte akoima kũrĩ arĩa akuũ, na nĩegũthĩ Galili mbere yanyu. Kũu nĩkuo mũrĩmuona.’ Ririkanai ũguo ndaamwĩra.”

⁸ Nĩ ũndũ ũcio, andũ-a-nja acio makiuma mbĩrĩra-inĩ mahiũhĩte marĩ na guoya, no ningĩ maiyũrĩtwo nĩ gĩkeno, makĩhanyũka makeere arutwo ake ũhoro ũcio. ⁹ Na o rĩmwe Jesũ agĩtũngana nao, akĩmeera atĩrĩ, “Nĩndamũgeithia.” Nao magĩthĩ harĩ we, makĩmũnyiita nyarĩrĩ, makĩmũhooya. ¹⁰ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Tigai gwĩtigĩra. Thiĩ mũkeere ariũ na aarĩ a Baba mathĩ Galili; kũu nĩkuo marĩnyona.”

Ũhoro wa Arangĩri

¹¹ Na rĩrĩa andũ-a-nja acio maathiiaga-rĩ, arangĩri amwe a arĩa maarangĩrĩte mbĩrĩra magĩtoonya itũura inene na makĩra athĩnjĩri-Ngai arĩa anene maũndũ mothe marĩa mekĩkĩte. ¹² Nao athĩnjĩri-Ngai arĩa anene magĩcemanĩa na athuuri, magĩthugunda ũrĩa megwĩka; makĩhe thigari icio mbeeca nyingĩ, ¹³ magĩciĩra atĩrĩ, “Inyuĩ mũkuuga atĩrĩ, ‘Arutwo ake marookire ũtukũ maramũiya twĩ toro.’ ¹⁴ Ũhoro ũyũ ũngĩkinyĩra barũthi, nĩtũkamũiguithia, na tũmũgitĩre mũtikone ũũru.” ¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio thigari ikĩoya mbeeca icio, igĩka o ta ũrĩa cierĩtwo. Naguo ũhoro ũcio ũkĩhunjiio kũrĩ Ayahudi, na nĩũhunjiagio o nginya ũmũthĩ.

Gũtũmwo Gũtungata

¹⁶ Hĩndĩ iyo arutwo arĩa ikũmi na ũmwe magĩthĩ Galili, kĩrĩma-inĩ kĩrĩa Jesũ aamerĩte mathĩ. ¹⁷ Na rĩrĩa maamuonire-rĩ, makĩmũhooya, no amwe maarĩ na nganja. ¹⁸ Nake Jesũ agĩthĩ kũrĩ o akĩmeera atĩrĩ, “Nĩheetwo ũhoti wothe igũrũ na gũkũ thĩ. ¹⁹ Nĩ ũndũ ũcio thiĩ mũgatũme andũ a ndũrĩrĩ ciothe matũke arutwo akwa, mũkĩmabatithagia thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Ithe na rĩa Mũriũ na rĩa Roho Mũtheru, ²⁰ na mũkĩmarutaga gwathĩkĩra maũndũ marĩa mothe ndĩmwathĩte. Na ti-itherũ ndĩ hamwe na inyuĩ hĩndĩ ciothe, o nginya mũthia wa mahinda maya.”

MARIKO

Johana Mūbatithania Kūhaarīria Njīra

¹ Kīambīrīria kīa Ūhoro-ūrīa-Mwega ūkonīi Jesū Kristū Mūrū wa Ngai.

² O ta ūrīa kwandīkītwo ibuku-inī rīa Isaia ūrīa mūnabii atīrī:
“Nīngūtūma mūtūmwo wakwa athīi mbere yaku,
ūrīa ūgūgūthondekera njīra yaku.”

³ “Kūrī mūgambo wa mūdū ūkwanīrīra werū-inī akoiga atīrī,
‘Haarīriai njīra ya Mwathani,
rūngariai njīra ciake.’ ”

⁴ Nī ūndū ūcio Johana ookire akīhunjagia, na akībatithanagīria werū-inī. Aahunjagia atī andū merire, nīguo marekerwo mehia mao, nīgeetha mabatithio. ⁵ Nao andū othe a būrūri wa Judea na andū othe a Jerusalemu magīthī kūrī we. Moimbūruga mehia mao, nake akamabatithīria rūū-inī rwa Jorodani. ⁶ Johana ehumbaga nguo ciathondeketwo na guoya wa ngamīra, na nīehotoraga mūcibi wa rūūa njohero, na aarīaga ngigī na ūūkī wa gīthaka. ⁷ Nayo ndūmīrīri yake yarī īno: “Thuutha wakwa nīgūgūka mūdū ūngī ūrī na hinya kūngīra, ūrīa nī itagīrīre kūnamīrīra njohore ndigi cia iraatū ciake. ⁸ Nī ndīmūbatithagia na maaī, nowe arīmūbatithagia na Roho Mūtheru.”

Kūbatithio na Kūgerio kwa Jesū

⁹ Na rīrī, ihinda o rīu Jesū agīūka oimīte Nazarethi kūu Galili, na akībatithio nī Johana rūū-inī rwa Jorodani. ¹⁰ Na rīrīa Jesū oimīraga maaī-inī akīona igūrū rīahingūka, nake Roho Mūtheru akīmūikūrūkīra ahaana ta ndutura. ¹¹ Mūgambo ūkiuma igūrū ūkiuga atīrī, “We nīwe Mūrū wakwa ūrīa nyendete, na nīngenaga mūno nīwe.”

¹² Na o rīmwe Roho akīmuoya akīmūtware werū-inī, ¹³ na agīkara kūu werū-inī matukū mīrongo īna, akīgeragio nī Shaitani. Nake aikaranagia na nyamū cia gīthaka, nao araika makamūtungatagīra.

Jesū gwīta Arutwo ake a Mbere

¹⁴ Thuutha wa Johana gūikio njeera, Jesū agīthī Galili akīhunjagia Ūhoro-ūrīa-Mwega wa Ngai, ¹⁵ akiuga atīrī, “Ihinda nīikinyu, naguo ūthamaki wa Ngai nīūkuhīrīrie. Mwīrirei mwītīkie Ūhoro-ūrīa-Mwega!”

¹⁶ Na rīrīa Jesū aathīagīra hūgūrūrū-inī cia iria rīa Galili, nīonire Simoni na mūrū wa nyina Anderea magīkia neti ciao iria-inī, nīgūkorwo maarī ategi a thamaki. ¹⁷ Nake Jesū akīmeera atīrī, “Ūkai, mūnūmīrīre, na nīngamūtua ategi a andū.” ¹⁸ O rīmwe magītiganīria neti ciao makīmūrūmīrīra.

¹⁹ Na aathiathia hanini, akīona Jakubu mūrū wa Zebedi hamwe na mūrū wa nyina Johana marī gatarū-inī makīhaarīria neti ciao. ²⁰ O rīmwe akīmeeta, nao magītiga ithe wao Zebedi gatarū-inī hamwe na aruti ake a wīra na makīmūrūmīrīra.

Jesū Kūingata Ngoma Thūku

²¹ Nao magīthī Kaperinaumu, na rīrīa mūthenya wa Thabatū wakinyire, Jesū agītoonya thunagoga na akīambīrīria kūrutana. ²² Na andū makīgegogio nī ūrutani wake, nīgūkorwo aamarutaga ta mūdū warī na ūhoti, no ti ta arutani a watho. ²³ Na rīrī, hīndī o īyo kūu thunagoga

yao, nĩ kwarĩ na mũndũ warĩ na ngoma thũku, nake akĩanĩrĩra, akiuga atĩrĩ, ²⁴ “Ūrenda atĩa na ithuĩ, wee Jesũ wa Nazarethi? Ūũkĩte gũtũniina? Nĩnjũũĩ wee nĩwe ũ! Wee nĩwe Ūrĩa-Mũtheru-wa-Ngai.”

²⁵ Nake Jesũ akĩmĩkũma na hinya, akiuga atĩrĩ, “Kira na uume thĩinĩ wake!” ²⁶ Ngoma ĩyo thũku ĩkĩmũthukathuka na hinya na ĩkiama thĩinĩ wake ĩgĩkayaga.

²⁷ Andũ acio othe makĩgega mũno nginya makĩũrania atĩrĩ, “Ūndũ ũyũ nĩ ũrĩkũ? Ūyũ nĩ ũrutani mwerũ, wĩ na ũhoti! Nĩ araatha o na ngoma thũku na ikamwathĩkĩra.” ²⁸ Nayo ngumo yake ĩkĩhunja na ihenya bũrũri wothe wa Galili.

Jesũ Kũhonia Andũ Aingĩ

²⁹ Na maarĩkia kuuma thunagogi, magĩthĩĩ na Jakubu na Johana mũciĩ gwa Simoni na Anderea. ³⁰ Na rĩrĩ, nyina wa mũtumia wa Simoni aarĩ gĩtanda-inĩ arĩ mũrũaru mũrimũ wa kũhiũha mwĩrĩ, nao makĩira Jesũ ũhoru wake. ³¹ Nĩ ūndũ ũcio Jesũ agĩthĩĩ harĩa aarĩ, akĩmũnyiita guoko akĩmũũkĩria. Mũrimũ ũcio wa kũhiũha mwĩrĩ ũkĩmũtiga na akĩambĩrĩria kũmatungatĩra.

³² Hwaĩ-inĩ ũcio thuutha wa riũa gũthũa, andũ makĩrehera Jesũ andũ arĩa othe maarĩ arũaru na arĩa maarĩ na ndaimono. ³³ Nao andũ a itũũra othe makĩũngana hau mũrango-inĩ wa nyũmba, ³⁴ nake Jesũ akĩhonia andũ aingĩ arĩa maarĩ na mũrimũ mũthemba mũingĩ. Nĩngĩ akĩingata ndaimono nyingĩ, no ndetĩkĩririe ndaimono ciarie tondũ nĩciamũũ.

Jesũ Kũhooya arĩ Handũ Keheri-inĩ

³⁵ Rũciinĩ kĩroko tene kũrĩ o na nduma, Jesũ agĩũkĩra akiuma nyũmba agĩthĩĩ handũ keheri-inĩ, akĩhoera ho. ³⁶ Nake Simoni na arĩa maarĩ nao magĩthĩĩ kũmwetha, ³⁷ na rĩrĩa maamuonire, makĩanĩrĩra, makĩmwĩra atĩrĩ: “Andũ othe nĩwe maracaria!”

³⁸ Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Rekei tuume gũkũ tũthĩĩ kũndũ kũngĩ, matũũra-inĩ marĩa me hakuhĩ, nĩguo hunjie o nakuo. Tondũ nĩkĩo ndokire.” ³⁹ Nĩ ūndũ ũcio agĩthĩũrũrũka Galili guothe akĩhunjagia thunagogi-inĩ ciao na akĩingataga ndaimono.

Mũndũ warĩ na Mangũ

⁴⁰ Na mũndũ ũmwe warĩ na mangũ agĩũka kũrĩ we na akĩmũthaita aturĩtie maru, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūngĩenda-rĩ, no ũũtherie.”

⁴¹ Nake Jesũ akĩringwo nĩ tha nyingĩ, agĩtambũrũkia guoko gwake akĩhutia mũndũ ũcio. Akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ ngwenda. Therio.” ⁴² Na o hĩndĩ ĩyo mũndũ ũcio agĩthirwo nĩ mangũ, akĩhonio.

⁴³ Nake Jesũ akĩmũkaania na hinya na akĩmwĩra athĩĩ, ⁴⁴ nĩngĩ akĩmwĩra atĩrĩ, “Menya ndũkeere mũndũ o na ũrĩkũ ũhoru ũyũ. No thĩĩ ũkeyonanie kũrĩ mũthĩnjĩri-Ngai, na ũrute magongona marĩa Musa aathanĩte nĩ ūndũ wa gũtherio gwaku, ũtuĩke ũira kũrĩ o.” ⁴⁵ No handũ ha ũguo agĩthĩĩ, akĩambĩrĩria kwaria na kũmemerekia ũhoru ũcio. Nĩ ūndũ ũcio Jesũ ndacookire kũhota gũtoonya itũũra thĩinĩ akĩonagwo nĩ andũ, no aikaraga na nja kũndũ gũtaarĩ andũ. No andũ no mookaga kũrĩ we moimĩte kũndũ guothe.

2

Jesũ Kũhonia Mũndũ Wakuĩte Cũga

¹ Matukū manini maathira, Jesū agĩcooka Kaperinaumu rĩngĩ, nao andũ makĩigua atĩ nĩoka mũciĩ. ² Nĩ ũndũ ũcio andũ aingĩ makĩũngana nginya hakĩaga handũ ha gũkarwo, o na nginya nja ya mũrango, nake akĩmahunjĩria ũhoru. ³ Nĩhookire andũ, makĩmũrehera mũndũ warũarĩte mũrimũ wa gũkua ciĩga, akuuĩtwo nĩ andũ ana. ⁴ Na tondũ matingĩahotire kũmũkinyia harĩa Jesū aarĩ nĩ ũndũ wa ũingĩ wa andũ-rĩ, magĩtharũria nyũmba igũrũ wa hau Jesū aarĩ na maarĩkia kũhatharia, makĩharũrũkia mũndũ ũcio wakuĩte ciĩga arĩ kĩbarĩ-inĩ kũ aakomeire. ⁵ Rĩria Jesū oonire wĩtikio wao, akĩira mũndũ ũcio wakuĩte ciĩga atĩrĩ, “Mũriũ, nĩwarekerwo mehia maku.”

⁶ Na rĩrĩ, arutani amwe a watho maarĩ ho, nao makĩyũria na ngoro atĩrĩ, ⁷ “Mũndũ ũyũ ekwaria ũguo nĩkĩ? Nĩ araruma Ngai! Nũũ ũngĩ ũngĩhota kũrekanĩra mehia tiga Ngai wiki?”

⁸ O rĩmwe Jesū akĩmenya thĩinĩ wa roho wake atĩ ũguo nĩguo meciiragia ngoro-inĩ ciao, nake akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩgũtũma mwĩciirie maũndũ macio ngoro-inĩ cianyu? ⁹ Nĩ ũndũ ũrĩkũ mũhũthũ: kwĩra mũndũ ũyũ ũkuĩte ciĩga atĩrĩ, ‘Nĩ warekerwo mehia maku,’ kana kũmwĩra atĩrĩ, ‘Ũkĩra woe kĩbarĩ gĩaku wĩtware?’ ¹⁰ No nĩgeetha mũmenye atĩ Mũrũ wa Mũndũ arĩ na ũhoti gũkũ thĩ wa kũrekanĩra mehia-rĩ...” Akĩira mũndũ ũcio wakuĩte ciĩga atĩrĩ, ¹¹ “Ndakwĩra atĩrĩ, ũkĩra, oya kĩbarĩ gĩaku ũinũke mũciĩ.” ¹² Nake agĩũkĩra, akĩoya kĩbarĩ gĩake, agĩĩthĩira andũ othe mamwĩroreire. ũndũ ũcio ũgĩtũma andũ othe magege, nao makĩgooca Ngai, makiuga atĩrĩ, “Kaĩ tũtirĩ tuona ũndũ ta ũyũ-ĩ!”

Gwĩtwo kwa Lawi

¹³ O rĩngĩ Jesū nĩoimagarire agĩthĩ hũgũrũrũ-inĩ cia iria; nakĩo kĩrĩndĩ kĩnene gĩgĩũka kũrĩ we, nake akĩambĩrĩria gũkĩruta ũhoru. ¹⁴ Na hĩndĩ rĩria aahĩtũkaga, akĩona Lawi mũrũ wa Alufayo aikarĩte harĩa heetagĩrio mbeeca cia igooti. Jesū akĩmwĩra atĩrĩ, “Nũmĩrĩra,” nake Lawi agĩũkĩra akĩmũrũmĩrĩra.

¹⁵ Na rĩria Jesū aarĩaga irio cia hwaĩ-inĩ nyũmba kwa Lawi, etia mbeeca cia igooti aingĩ na ehia nĩmarĩĩanĩre nake na arutwo ake, tondũ maarĩ aingĩ nĩmamũrũmĩrĩire. ¹⁶ Rĩria arutani a watho arĩa maarĩ Afarisai moonire akĩrĩĩanĩra na andũ ehia na etia mbeeca cia igooti, makĩũria arutwo ake atĩrĩ, “Arĩĩanagĩra na etia mbeeca cia igooti na ehia nĩkĩ?”

¹⁷ Nake Jesū aigua ũguo akĩmeera atĩrĩ, “Andũ arĩa agima mũrĩ ti o mabataragio nĩ ndagĩtarĩ, no nĩ arĩa arũaru. Ndiokire gwĩta andũ arĩa athingu, no nĩ arĩa ehia.”

Jesū Kũurio Ũhoru wa Kwĩhinga kũrĩa Irio

¹⁸ Na rĩrĩ, arutwo a Johana na Afarisai nĩmehingĩte kũrĩa irio. Andũ amwe magĩũka makĩũria Jesū atĩrĩ, “Nĩkĩ gĩtũmaga arutwo a Johana na arutwo a Afarisai mehinge kũrĩa irio, no arutwo aku matiĩhingaga?”

¹⁹ Nake Jesū akĩmacookeria atĩrĩ, “Ageni a mũhikania mangĩhinga kũrĩa irio atĩa rĩria arĩ hamwe nao? Matingĩhinga rĩria rĩothe marĩ hamwe nake. ²⁰ No ihinda nĩrĩgakinya rĩria mũhikania akeherio kuuma kũrĩ o, na hĩndĩ iyo nĩmakehinga kũrĩa irio.”

²¹ “Gũtirĩ mũndũ wĩkagĩra nguo ngũrũ kĩraka kĩerũ. Angĩlka ũguo, kĩraka kũ kĩerũ no kĩguucie nguo iyo ngũrũ, nakĩo gĩtũme hau hatarũku hatũrĩke makĩria. ²² Ningĩ gũtirĩ mũndũ wĩkĩraga ndibei ya mũhikano mondo-inĩ ngũrũ. Angĩlka ũguo, ndibei iyo no ĩtarũre mondo icio, nayo

ndibei iyo iitike, nacio mondo ithũke. No rĩrĩ, ndibei ya mũhahano iĩkĩragwo thĩnĩ wa mondo njerũ.”

Mwathani wa Thabatũ

²³ Na mũthenya ũmwe warĩ wa Thabatũ-rĩ, Jesũ nĩatuĩkanĩirie mĩgũnda-inĩ ya ngano. Na rĩrĩa aathiiaga arĩ hamwe na arutwo ake, arutwo makĩambĩrĩria gũtua ngira cia ngano. ²⁴ Nao Afarisai makĩmwĩra atĩrĩ, “Ta rora, nĩ kĩĩ kĩratũma arutwo aku meke ũrĩa watho ũtetĩkĩrĩtie mũthenya wa Thabatũ?”

²⁵ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Kaĩ mũtarĩ mwathoma ũrĩa Daudi we mwene na arĩa maarĩ nake meekire rĩrĩa maarĩ ahũtu na makabatario nĩ gĩa kũrĩa? ²⁶ Aatoonyire nyũmba ya Ngai rĩrĩa Abiatharu aarĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, akĩrĩa mĩgate irĩa yamũrĩrwo Ngai, o irĩa yetĩkĩrĩtio kũrĩragwo nĩ athĩnjĩri-Ngai oiki. Na agĩcooka akĩhe arĩa maarĩ nake imwe yayo.”

²⁷ Ningĩ akĩmeera atĩrĩ, “Mũthenya wa Thabatũ wekĩrirwo ho nĩ ũndũ wa mũndũ, no mũndũ ndombirwo nĩ ũndũ wa Thabatũ. ²⁸ Nĩ ũndũ ũcio, Mũrũ wa Mũndũ nĩ Mwathani o na wa mũthenya wa Thabatũ.”

3

¹ Ningĩ nĩatoonyire thunagogi rĩngĩ, na thĩnĩ nĩ kwarĩ na mũndũ wonjete guoko. ² Andũ amwe ao nĩmacaragia ũndũ mangĩthitangĩra Jesũ, nĩ ũndũ ũcio makĩmũrora mũno mone kana nĩekũhonia mũndũ ũcio mũthenya wa Thabatũ. ³ Nake Jesũ akĩira mũndũ ũcio warĩ mwonju guoko atĩrĩ, “Rũgama haha mbere ya andũ othe.”

⁴ Ningĩ Jesũ akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ ũndũ ũrĩkũ mwĩtĩkĩrie nĩ watho mũthenya wa Thabatũ; nĩ gwĩka wega kana nĩ gwĩka ũũru, nĩ kũhonokia muoyo kana nĩ kũũraga?” No-o magĩkira ki.

⁵ Akĩmarora arakaire, na aiguĩte ũũru nĩ ũndũ wa ũremi wa ngoro ciao, akĩira mũndũ ũcio atĩrĩ, “Tambũrũkia guoko gwaku.” Nake agĩgũtambũrũkia, nakuo guoko gũkĩhona biũ. ⁶ Hĩndĩ iyo Afarisai makĩmagara na makĩambĩrĩria gũthugunda me hamwe na Aherodia ũrĩa mangĩũraga Jesũ.

Gĩkundi Kĩnene Kũrũmĩrĩra Jesũ

⁷ Nake Jesũ na arutwo ake makĩuma kũu magĩthĩ irĩa-inĩ, nakĩo gĩkundi kĩnene kĩa andũ kuuma Galili gĩkĩmũrũmĩrĩra. ⁸ Na rĩrĩa maiguire ũrĩa wothe eekaga, andũ aingĩ magĩũka kũrĩ we moimĩte Judea, na Jerusalemu na Idumea o na mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa Jorodani, o na kuuma kũrĩa gwakuhĩrĩrie Turo na Sidoni. ⁹ Na tondũ wa gĩkundi kũu, akĩira arutwo ake mamũhaarĩrĩrie gatarũ nĩguo gĩkundi kũu gĩtĩge kũmũhatĩka. ¹⁰ Nĩgũkorwo nĩahonetie andũ aingĩ, nĩ ũndũ ũcio arĩa maarĩ na mũrĩmũ nĩmatĩndĩkanaga nĩguo mamũhutie. ¹¹ Na rĩrĩa rĩothe ngoma thũku ciamuonaga, ciegũithagia thĩ mbere yake, igakaya ikiugaga atĩrĩ, “Wee nĩwe Mũrũ wa Ngai.” ¹² Nowe agĩcikaania na hinya mũno itikoige we nĩwe ũ.

Jesũ Gũthuura Arutwo Ikũmi na Eerĩ

¹³ Jesũ agĩcooka akĩambata kĩrĩma-inĩ na agĩta arĩa eyendeire, nao magĩũka harĩ we. ¹⁴ Akĩamũra ikũmi na eerĩ, akĩmatua atũmwo, nĩgeetha makoragwo nake, na nĩguo amatũmage makahunjie, ¹⁵ na magĩe na ũhoti wa kũingata ndaimono. ¹⁶ Andũ acio ikũmi na eerĩ aathuurire nĩ Simoni (ũrĩa aature Petero); ¹⁷ na Jakubu wa Zebedi na mũrũ wa nyina Johana (nao acio akĩmatua Boanerigesĩ, ũguo nĩ kuuga Ariũ a Marurumĩ); ¹⁸ na

Anderea, na Filipu na Baritholomayo, na Mathayo, na Toma, na Jakubu wa Alufayo na Thadayo, na Simoni ũrĩa Mūzelote ¹⁹ na Judasi Mūisikariota, ũrĩa wamūkunyañire.

Jesũ na Beelizebuli

²⁰ Ningĩ Jesũ agĩtoonya nyũmba, na o rĩngĩ kĩrĩndĩ gĩkĩũngana o nginya we na arutwo ake makĩremwo nĩ kũrĩa irio. ²¹ Rĩrĩa andũ ao maiguire ũhoro ũcio, magĩthiĩ kũmũnyiita, nĩgũkorwo moigire atĩrĩ, “Nĩagũrũkĩte.”

²² Nao arutani a watho arĩa maikũrũkĩte kuuma Jerusalemu makiuga atĩrĩ, “Aiyũrĩtwo nĩ Beelizebuli! Araingata ndaimono na hinya wa mũnene wa ndaimono.”

²³ Nĩ ũndũ ũcio Jesũ akĩmeeta, na akĩmarĩria na ngerekano, akĩmeera atĩrĩ: “Shaitani angĩhota atĩa kũingata Shaitani? ²⁴ Ũthamaki ũngĩamũkana guo mwene, ũthamaki ũcio ndũngĩtũũra. ²⁵ Nyũmba ĩngĩamũkana na andũ ayo mokañĩrĩre, nyũmba ĩyo ndũngĩtũũra. ²⁶ Nake Shaitani angĩyũkĩrĩra we mwene na aamũkane-rĩ, ndangĩtũũra; nĩ gũthira egũthira. ²⁷ Na gũtirĩ mũndũ ũngĩhota gũtoonya nyũmba ya mũndũ njamba na amũtunye indo ciake, tĩga ambire kuoha mũndũ ũcio njamba. Hĩndĩ ĩyo no rĩo angĩhota kũmũtunya indo cia nyũmba yake. ²⁸ Ndamwĩra atĩrĩ na ma, andũ nĩmakarekerwo mehia mao mothe o na irumi ciao ciothe iria magaakorwo marumĩte Ngai nacio. ²⁹ No ũrĩa wothe ũkaaruma Roho Mũtheru ndarĩ hĩndĩ akarekerwo, nĩehĩtie rĩhĩa rĩa gũtũũra tene na tene.”

³⁰ Oigire ũguo tondũ moigaga atĩrĩ, “Arĩ na ngoma thũku.”

Nyina na Ariũ a Nyina na Jesũ

³¹ Hĩndĩ ĩyo, nyina wa Jesũ na ariũ a nyina na Jesũ magĩũka. Makĩrũgama nja, magĩtũma mũndũ atoonye akamwĩte. ³² Nakĩo gĩkundi kĩa andũ nĩgĩaikarĩte thĩ hau kĩmũrigiicĩirie, nao makĩmwĩra atĩrĩ, “Maitũguo na ariũ a maitũguo marĩ nja magĩgũcacia.”

³³ Nake akĩmooria atĩrĩ, “Maitũ na ariũ a maitũ nĩ a?”

³⁴ Agĩcooka akĩrora arĩa maikarĩte mamũrigiicĩirie, akĩmeera atĩrĩ, “Maitũ na ariũ a maitũ nĩ aya! ³⁵ ũrĩa wothe wĩkaga maũndũ marĩa Ngai endaga, ũcio nĩwe mũrũ wa maitũ, na mwarĩ wa maitũ, o na maitũ.”

4

Ngerekano ya Mũhuri wa Mbeũ

¹ Nake Jesũ akĩambĩrĩria kũrutana o rĩngĩ arĩ kũu hũgũrũrũ-inĩ cia iria. Na rĩrĩ, gĩkundi kĩa andũ kĩrĩa kĩonganĩte gĩkamũrigiicĩria kĩa rĩ kĩnene nginya gĩgĩtũma atoonye gatarũ-inĩ, agĩkara thĩinĩ wako kũu iria-inĩ; nao andũ acio angĩ othe magĩkara hũgũrũrũ-inĩ cia iria. ² Na akĩmaruta maũndũ maingĩ na ngerekano, na akĩrutana akĩmeera atĩrĩ, ³ “Ta thikĩrĩria! Mũrĩmi ũmwe nĩoimagarire akahure mbeũ ciake. ⁴ Na rĩrĩa aahuraga mbeũ icio, imwe ikĩgũa mũkĩra-inĩ wa njĩra, nacio nyoni igĩũka igĩcirĩa. ⁵ Iria ingĩ ikĩgũa rũnyanjara-inĩ kũrĩa gũtaarĩ na tĩrĩ mũingĩ. Nacio ikĩmera narua tondũ tĩrĩ ndwarĩ mũriku. ⁶ No rĩrĩa riũa rĩaarire rĩgĩcina mĩmera ĩyo, nayo ĩkĩũma tondũ ndĩarĩ na mĩri. ⁷ Mbeũ iria ingĩ ikĩgũa mĩigua-inĩ, nayo mĩigua ĩgĩkũra, ĩgĩthararia mbeũ icio ikĩaga gũciara. ⁸ Ingĩ nacio ikĩgũa tĩrĩ-inĩ mũnoru. Ikĩmera, igĩkũra na igĩciara maciaro, imwe ikiumia maita mĩrongo ĩtatũ, ingĩ maita mĩrongo ĩtandatũ, o na ingĩ maita igana.”

⁹ Jesũ agĩcooka akiuga atĩrĩ, “Ūrĩa ũrĩ na matũ ma kũigua, nĩakĩgue.”

¹⁰ Na rĩrĩa aarĩ wiki, arutwo arĩa ikũmi na eerĩ, o na arĩa angĩ maarĩ hamwe nake, makĩmũũria ũhoru wa ngerekano icio. ¹¹ Nake akĩmeera atĩrĩ, “Inyuĩ nĩmũheetwo ũmenyo wa kũmenya hitho cia ũthamaki wa Ngai. No arĩa marĩ na kũu nja maaragĩrio maũndũ mothe na ngerekano ¹² nĩgeetha,

“ ‘matũũre maroraga no makaaga kuona,
na matũũre maiguaga na matimenye ũndũ;
nĩguo hihi matikae kũgarũrũka marekerwo mehia mao!’ ”

¹³ Ningĩ Jesũ akĩmooria atĩrĩ, “Kaĩ mũtanataũkĩrwo nĩ ngerekano ĩyo? Mũngĩkĩmenya atĩa ngerekano iria ingĩ? ¹⁴ Mũrĩmi ahuraga kiugo kĩa Ngai. ¹⁵ Andũ amwe matariĩ ta mbeũ iria ciagũire njĩra-inĩ harĩa ũhoru ũhuragwo. Acio nĩ arĩa maiguaga ũhoru, na maarĩkia kũigua-rĩ, Shaitani agooka akeheria ũhoru ũcio wahaandwo thĩinĩ wao. ¹⁶ Angĩ nao matariĩ ta mbeũ iria ciagũire rũnyanjara-inĩ. Acio nĩ arĩa maiguaga ũhoru na o rĩmwe makawamũkĩra na gĩkeno. ¹⁷ No tondũ matirĩ na mĩri-rĩ, maikaraga o kahinda kanini. Hĩndĩ ĩrĩa thĩina woka kana maanyariirwo nĩ ũndũ wa ũhoru wa Ngai, magũũaga o narua. ¹⁸ Angĩ nao matariĩ ta mbeũ iria ciagũire mĩigua-inĩ. Acio nĩ arĩa maiguaga ũhoru, ¹⁹ no mĩhang’o ya maũndũ ma mũtũũrĩre ũyũ, na kũheenererio nĩ ũtonga, na merirĩria ma maũndũ mangĩ, magathararia ũhoru ũcio, magatũma wage maciaro. ²⁰ Angĩ matariĩ ta mbeũ iria ciagũire tĩiri-inĩ ũrĩa mũnoru. Acio nĩ arĩa maiguaga ũhoru, makawĩtikĩra, na magaciara maciaro, amwe maita mĩrongo ĩtatũ, na angĩ maita mĩrongo ĩtandatũ, o na angĩ maita igana ma kĩrĩa kĩaahaandirwo.”

Tawa Ūigĩrĩrwo Handũ Igũrũ

²¹ Jesũ agĩcooka akĩmooria atĩrĩ, “No anga tawa wakagio ũgacooka ũgakunĩkĩrio na irebe, kana ũkaigwo rungu rwa ũrĩrĩ? Handũ ha ũguo githĩ ndũigagĩrĩrwo handũ igũrũ? ²² Nĩgũkorwo kĩrĩa gĩothe kĩrĩ hitho-inĩ nĩgĩkaguũrio, nakĩo kĩrĩa gĩothe kĩhithĩtwo nĩgĩkareehwo ũtheri-inĩ. ²³ Akorwo mũndũ arĩ na matũ ma kũigua, nĩakĩgue.”

²⁴ Agĩthĩ na mbere, akĩmeera atĩrĩ, “Menyagĩrĩrai wega ũrĩa mũiguaga. Githimi kĩrĩa mũthimanagĩra nakĩo, no kĩo mũrĩthimagĩrwo nakĩo, na nĩmũrĩkĩragĩrĩrio. ²⁵ Ūrĩa wothe wĩ na indo nĩakongererwo nyingĩ; na ũrĩa wothe ũtarĩ nĩagatuunywo o na kĩrĩa arĩ nakĩo.”

Ngerekano ya Mbeũ ĩrakũra

²⁶ Jesũ agĩcooka akiuga atĩrĩ, “Ūthamaki wa Ngai ũtariĩ ta mũndũ ũrĩa ũhaandaga mbeũ tĩiri-inĩ. ²⁷ Akomaga ũtukũ na agokĩra mũthenya, nacio mbeũ ikamera na igakũra, nowe ndamenyaga ũrĩa ikũraga. ²⁸ Tĩiri guo mwene nĩguo ũtũmaga iciare. Ciambaga kũruta nguha igacooka ikaruta igira, na thuutha ũcio igira thĩinĩ hakagĩa na hĩndĩ ĩrĩa njiganu. ²⁹ Na maciaro macio maarĩkia kũũma, mũrĩmi ũcio akoya rũhiũ rwa igetha, akagetha tondũ hĩndĩ ya magetha nĩ yakinya.”

Ngerekano ya Mbeũ ya Karatarĩ

³⁰ Agĩcooka akiuga atĩrĩ, “Tũngĩhaanania ũthamaki wa Ngai na kĩ? Kana nĩ ngerekano ĩrĩkũ tũngĩheana ũhoru wago nayo? ³¹ Ūhaana ta mbeũ ya karatarĩ, arĩ yo mbeũ ĩrĩa nini mũno mũhaandaga tĩiri-inĩ. ³² No yahaandwo-rĩ, ĩkũraga ĩgatuĩka mũmera mũnene gũkĩra mĩmera ĩrĩa

ingĩ yothe ya mūgūnda, na ūkagīa na hongē nene nginya nyoni cia rīera-inĩ igooka igaaka itara na ikahurūka kīruru-inĩ kīaguo.”

³³ Jesū nīamaheaga ūhoro na ngerekano ingĩ nyingĩ ta icio o ta ūrīa mangīahotire kūigua. ³⁴ Gūtīrī ūndū aameeraga atekwaria na ngerekano. No rīrīa maarī na arutwo ake oiki, nīamataragīria maūndū mothe.

Jesū Kūhooreria Makūmbī ma Maaī

³⁵ Na mūthenya o ūcio gwakinya hwaī-inī-rī, akīra arutwo ake atīrī, “Nītūringei tūthī mūrīmo ūrīa ūngī.” ³⁶ Na maarīkia gūtiga gīkundi kīa andū na thuutha, makīhaica gatarū-inī o harīa Jesū aarī. Na nī kwarī na tūtārū tūngī twatwaranire hamwe nake. ³⁷ Na rīrī, kūu iria-inī gūkīgīa na kīhuhūkanio kīnene, namo makūmbī ma maaī magītoonya gatarū thīinī, o nginya gakienda kūrīra. ³⁸ Jesū aarī toro akomeire muto mūthia-inī wa gatarū. Nao arutwo makīmūkīria makīmūria atīrī, “Mūrutani, kaī wee ūtaramaka tūkīūrīra maaī-inī?”

³⁹ Nake Jesū agīūkīra, agīkaania rūhuho na akīra makūmbī macio ma iria atīrī, “Kira! Na ūhoorere!” Naruo rūhuho rūgītiga kūhurutana, gūkīhoorera biū.

⁴⁰ Jesū akīūrīa arutwo ake atīrī, “Nī kī gītūmīte mūmake ūguo? O na rīu mūtīrī mūretīkia?”

⁴¹ Nao magītigīra mūno na makīūrāna atīrī, “Kaī mūndū ūyū akīrī ūū? Tondū o na rūhuho na makūmbī ma iria nīramwathīkīra!”

5

Kūhonio kwa Mūndū warī na Ndaimono

¹ Jesū na arutwo ake magīkiya mūrīmo ūrīa ūngī wa iria, magīthī būrūri wa Agerasi. ² Na Jesū aarīkia kuuma gatarū-inī, agītūngwo nī mūndū warī na ngoma thūku oimīte mbīrīra-inī. ³ Mūndū ūcio aatūrāga kūu mbīrīra-inī, na gūtīrī mūndū ūngīahotire kūmuoha na kīndū, o na mūnyororo. ⁴ Nīgūkorwo nīohagwo kaingī na mīnyororo moko na magūrū, no akamītuanga icunjī na akoinanga igera iria ciamuohaga magūrū. Na gūtīrī mūndū warī na hinya wa kūmūhooreria. ⁵ Aatūrāga akayaga ūtukū na mūthenya, kūu mbīrīra-inī na irīma-inī agīitemangaga na mahiga.

⁶ Rīrīa oonire Jesū arī o haraaya akīhanyūka, akīgūithia thī mbere yake. ⁷ Akīanīrīra na mūgambo mūnene, akiuga atīrī, “Ūrenda atīa na nī, wee Jesū, Mūrū wa Ngai-Ūrīa-Ūrī-Igūrū-Mūno? Ndagūthaita na Ngai ndūkaanyariire!” ⁸ Nīgūkorwo Jesū aamwīrīte atīrī, “Wee ngoma īno thūku uma thīinī wa mūndū ūyū!”

⁹ Jesū agīcooka akīmūria atīrī, “Wītagwo atīa?”

Nake akīmūcookeria atīrī, “Njītagwo Legioni, nīgūkorwo tūrī aingī.”* ¹⁰ Nake agīkīrīrīria gūthaita Jesū mūno ndagacingate cume būrūri ūcio.

¹¹ Na rīrī, haarī na rūuru rūnene rwa ngūrwe rwarīaga harūrūka-inī cia kīrīma kīarī hakuhī na hau. ¹² Ndaimono icio igīthaita Jesū, ikīmwīra atīrī, “Twītīkīrie tūthī kūrī ngūrwe iria, tūtoonye thīinī wacio.”

¹³ Nake agīciitīkīria. Nacio ndaimono icio ikiuma igīthī igītoonya thīinī wa ngūrwe. Rūuru rūu ruothe rwa mūigana wa ngūrwe ngiri igīrī, rūkīharūrūka kīhurūrūka-inī na ihinya rūgītoonya iria-inī, rūkīūrīra.

¹⁴ Arīa maarīithagia ngūrwe icio makīūra, magīthī kūheana ūhoro ūcio itūrā-inī na mīgūnda-inī, nao andū magīūka kuona ūrīa gwekīkīte.

* 5:9 Legioni nī kiugo gīa Kīroma gīa kuuga “mbūtū ya thigari ngiri ithathatū” (6,000).

15 Na rĩria mookire harĩ Jesũ, makĩona mũndũ ũria warĩ na Legioni ya ndaimono aikarĩte thĩ hau, ehumbĩte nguo na arĩ na meciiria mega; nao magũtigĩra. 16 Andũ arĩa moonete ũndũ ũcio ũgũkwo makĩira andũ acio angĩ maũndũ marĩa mekĩkire kũrĩ mũndũ ũcio waiyũritwo nĩ ndaimono, o na makĩmahe ũhoru wa ngũrwe. 17 Nao andũ acio makĩambĩrĩria gũthaitha Jesũ oime bũrũri ũcio wao.

18 Rĩria Jesũ aatoonyaga gatarũ, mũndũ ũcio warutĩtwo ndaimono agĩthaitha Jesũ etĩkire mathiĩ nake. 19 No Jesũ akĩmũgĩria, akĩmwĩra atĩrĩ, “Inũka mũciĩ kũrĩ andũ anyu, ũmeere ũria wothe Mwathani agwĩkĩire, o na ũria akũiguĩrĩire tha.” 20 Nĩ ũndũ ũcio, mũndũ ũcio agĩthiĩ akĩambĩrĩria kũheana ũhoru kũu Dekapoli wa maũndũ marĩa mothe Jesũ aamwĩkĩire. Nao andũ othe makĩgega.

Kairĩtu Gaakuĩte na Mũtumia warĩ Mũrũaru

21 Nake Jesũ aarĩkia kũringa rĩngĩ na gatarũ na aakinya mũrĩmo ũria ũngĩ wa iria, kĩrĩndĩ kĩngĩ gĩkĩũngana harĩ we o hau aarĩ hũgũrũrũ-inĩ cia iria. 22 Na hĩndĩ o iyo mũnene ũmwe wa thunagogi wetagwo Jairũ agĩũka hau. Oona Jesũ, akĩgũithia thĩ magũrũ-inĩ make 23 akĩmũthaitha mũno, akĩmwĩra atĩrĩ, “Kairĩtu gakwa gakiire gũkua. Ndagũthaitha ũũke, ũgakaigĩrĩre moko nĩgeetha kahone, gatũũre muoyo.” 24 Nĩ ũndũ ũcio Jesũ agĩthiĩ nake.

Nakĩo kĩrĩndĩ kĩnene gĩkĩmũrũmĩrĩra, na gĩkamũhatĩkaga na mũena yothe. 25 Na rĩrĩ, hau nĩ haarĩ na mũtumia watũire oiraga thakame mũaka ikũmi na iĩrĩ. 26 Nĩathĩnĩkĩte mũno agĩthondekwo nĩ mandagĩtarĩ aingĩ, na akahũthĩra kĩrĩa gĩothe aakoretwo nakĩo, no handũ ha kũhona aakĩragĩrĩria o kwĩhĩrwo. 27 Rĩria aigũire ũhoru wa Jesũ, agĩũka na thuutha wake gatagatĩ-inĩ ga kĩrĩndĩ, akĩhutia nguo yake, 28 tondũ eeciiririe atĩrĩ, “Ingĩhutia nguo ciake, no hone.” 29 O rĩmwe agĩtiga kuura, na akĩigua nĩhererio thĩna mwĩrĩ-inĩ wake.

30 Nake Jesũ o rĩmwe akĩigua atĩ hinya nĩwoima harĩ we. Akĩhũgũrĩra kĩrĩndĩ kũu akĩũria atĩrĩ, “Nũũ ũcio wahutia nguo ciakwa?”

31 Nao arutwo ake makĩmũcookeria atĩrĩ, “Woria ‘Nũũ wahutia?’ ũkĩonaga ũria andũ aya marakũhatĩka?”

32 No Jesũ akĩroranga one nũũ wamũhutĩtie. 33 Nake mũtumia ũcio, aamenya ũria eekĩtwo, agĩũka, akĩgũithia magũrũ-inĩ make akĩinainaga nĩ guoya, akĩmũhe ũhoru wothe ũria watariĩ. 34 Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwarĩ ũyũ, wĩtĩkio waku nĩguo watũma ũhone; thĩ na thayũ na ũhone mũrimũ waku.”

35 O hĩndĩ iyo Jesũ akĩaragia-rĩ, hagĩũka andũ moimĩte kwa Jairũ ũria warĩ mũnene wa thunagogi, makĩmwĩra atĩrĩ, “Mwarĩguo nĩakua. Ũgũgĩthĩnia mũrutani rĩngĩ nĩkĩ?”

36 Nake Jesũ akĩaga gũthikĩrĩria ũguo moigaga, akĩira mũnene ũcio wa thunagogi atĩrĩ, “Wee itĩkia na ndũgetigĩre.”

37 Jesũ ndetĩkĩririe mũndũ o na ũrĩkũ amũrũmĩrĩre, o tiga Petero na Jakubu na Johana mũrũ wa nyina na Jakubu. 38 Na maakinya mũciĩ kwa mũnene ũcio wa thunagogi, Jesũ akĩona andũ magagaĩte makĩrĩraga na makiugagĩrĩria. 39 Agĩtoonya thĩnĩ akĩmeera atĩrĩ, “Kĩagago gĩkĩ gĩothe na kĩrĩro nĩ cia kĩ? Mwana ti mũkuũ, no nĩ gũkoma akomete.” 40 Nao makĩmũthekerera.

Na thuutha wa kũmoimia nja othe, akĩoya ithe na nyina wa mwana na arutwo arĩa aarĩ nao magĩtoonya harĩa mwana ũcio aarĩ. 41 Akĩnyĩita mwana guoko, akĩmwĩra atĩrĩ, “Talitha kumi!” (naguo wataũrwo nĩ ta

kuuga, “Kairĩtu gaka, ndakwĩra atĩrĩ, ũkĩra!”) ⁴² O rĩmwe kairĩtu kau gagĩũkĩra, gakĩambĩrĩria gũthiĩ (nako kaarĩ na ũkũrũ wa mĩaka ikũmi na ĩrĩ). Nao mona ũguo makĩgega mũno. ⁴³ Nake akĩmakaania mũno matikareke mũndũ o na ũrĩkũ amenye ũhoru ũcio, na akĩmeera makahe kĩndũ gĩa kũria.

6

Mũnabii ũtarĩ Mũtĩe

¹ Thuutha ũcio Jesũ akiuma kũu agĩthiĩ itũũra rĩao, arĩ hamwe na arutwo ake. ² Mũthenya wa Thabatũ wakinya, Jesũ akĩambĩrĩria kũruta andũ ũhoru arĩ thĩinĩ wa thunagogi, na andũ aingĩ arĩa maamũiguire makĩgega.

Nao makĩũrania atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ aarutire maũndũ maya kũ? Nĩ ũũgĩ wa mũthemba ũrĩkũ ũyũ aheetwo, atĩ o na nĩaringaga ciama! ³ Githĩ ũyũ ti ũria bundi wa mbaũ? Githĩ ũyũ ti mũrũ wa Mariamu, o we mũrũ wa nyina na Jakubu na Jusufu na Judasi na Simoni. Na aarĩ a nyina githĩ matirĩ gũkũ hamwe na ithuĩ?” Nao makĩmũrakarĩra.

⁴ Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Kũndũ mũnabii ataheagwo gĩtĩo no itũũra-inĩ rĩake, na kwa andũ a nyũmba yao, na gwake mũciĩ.” ⁵ Nake Jesũ ndaahotire kũringa ciama kũu, o tiga atĩ nĩagĩrĩire andũ mataarĩ aingĩ moko arĩa maarĩ arũaru nao makĩhona. ⁶ Nake akĩgega nĩ ũndũ wa ũria maagĩte wĩtĩkio.

Jesũ Gũtũma Arutwo arĩa Ikũmi na Eerĩ

Jesũ agĩcooka agĩthiĩ akĩrutanaga itũũra gwa itũũra. ⁷ Agĩcooka agĩta arutwo arĩa ikũmi na eerĩ, akĩmatũma mathĩ eerĩ eerĩ na akĩmahe ũhoti wa kũingata ngoma thũku.

⁸ Na akĩmeera atĩrĩ, “Mũtigekuuire kĩndũ o nakĩ rũgendo-inĩ tiga o mũtirima; na mũtigakuue mũgate, kana mondo, kana mbeeca ibeeti-inĩ cianyu. ⁹ Īkĩrai iraatũ no mũtigakuue nguo cia kũgarũrĩra. ¹⁰ Rĩria rĩothe mwatoonya nyũmba, ikarai kuo nginya rĩria mũkoima itũũra rĩu. ¹¹ Na kũria andũ matakamũnyiita ũgeni kana marege kũmũthikĩrĩria-rĩ, mũkiuma kuo mũkaaribariba magũrũ manyu rũkũngũ rũitĩke, rũtuĩke ũira wa kũmatũira ciira.”

¹² Nao makiumagara magĩthiĩ makĩhunjagia atĩ andũ merire. ¹³ Ningĩ makĩingata ndaimono nyingĩ na magĩitĩrĩria andũ aingĩ arĩa maarĩ arũaru maguta nao makĩhona.

Johana Mũbatithania Kũrengwo Mũtwe

¹⁴ Mũthamaki Herode nĩaguire ũhoru ũcio, nĩgũkorwo rĩitwa rĩa Jesũ nĩriagĩte igweta mũno. Andũ amwe moigaga atĩrĩ, “Johana Mũbatithania nĩariũkĩte kuuma kũrĩ arĩa akuũ, na nĩkĩo arĩ na hinya mũnene ũguo wa kũringa ciama.”

¹⁵ Angĩ nao makoiga atĩrĩ, “Ŭyũ nĩ Elija.”

Angĩ nao makoiga atĩrĩ, “Ŭyũ nĩ mũnabii ta ũmwe wa arĩa a tene.”

¹⁶ Nowe Herode rĩria aguire ũhoru ũcio, akiuga atĩrĩ, “Johana, mũndũ ũria ndaatinithirie mũtwe-rĩ, nĩariũkĩte kuuma kũrĩ arĩa akuũ!”

¹⁷ Nĩgũkorwo, Herode we mwene nĩanyiitithĩtie Johana na akamũikithia njeera. Eekĩte ũguo nĩ ũndũ wa Herodia, ũria warĩ mũtumia wa mũrũ wa nyina Filipu, nĩgũkorwo Herode nĩamũhikĩtie.

¹⁸ Nake Johana nĩeraga Herode atĩrĩ, “Ndũrĩ na rũtha kũhikia mũtumia wa mũrũ wa maitũguo.” ¹⁹ Nĩ ũndũ ũcio Herodia agĩtuma Johana ũthũ na akĩenda kũmũũragithia. No ndangĩahotire gwĩka ũguo, ²⁰ nĩgũkorwo

Herode n̄etigĩrĩte Johana na akamũgitagĩra, tondũ n̄oĩ atĩ aarĩ mũndũ mũthingu na mũtheru. Herode n̄athikagĩrĩria Johana, no n̄iatangĩkaga mũno amũigua; no n̄iendaga mũno kũmũthikĩrĩria.

²¹ Na rĩrĩ, mũthenya ũmwe Herodia n̄iagĩire na mweke. Herode n̄iarugithirie iruga inene rĩa kũririkana mũthenya wa gũciarwo gwake, nake agĩita anene arĩa maamũteithagia na atongoria ake a mbũtũ cia ita, na andũ arĩa maarĩ igweta kũu Galili. ²² Na rĩrĩa mwarĩ wa Herodia aatoonyire kũu maarĩ na akĩina-rĩ, agĩkenia Herode na ageni ake arĩa meetĩtwo iruga rĩu.

Mũthamaki akĩira mũirĩtu ũcio atĩrĩ, “Hooya o kĩrĩa gĩothe ũngĩenda na n̄ingũkũhe.” ²³ Akĩhĩta, akĩmwĩra atĩrĩ, “Kĩrĩa gĩothe ũngĩhooya n̄ingũkũhe, o na angĩkorwo nĩ nuthu ya ũthamaki wakwa.”

²⁴ Mũirĩtu ũcio agĩthiĩ akĩũria nyina atĩrĩ, “Nĩ kĩ ngwĩtia?”

Nyina akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ĩtia mũtwe wa Johana Mũbatithania.”

²⁵ O rĩmwe mũirĩtu ũcio akĩhiũha, agĩtoonya he mũthamaki, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ngwenda ũhe o rĩu mũtwe wa Johana Mũbatithania ũrĩ thĩnĩ wa kiuga.”

²⁶ Mũthamaki akĩigua kĩahe mũno, no tondũ wa mwĩhĩtwa wake na nĩ ũndũ wa ageni ake, ndangĩaregire gwĩka ũguo orĩtio. ²⁷ Nĩ ũndũ ũcio agĩtũma mũthigari ũmwe wa arĩa maamũrangagĩra, o hĩndĩ iyo akĩmwatha athiĩ arehe mũtwe wa Johana. Mũndũ ũcio agĩthiĩ njeera agĩtinia Johana mũtwe ²⁸ akĩũrehe na kiuga, akĩnengera mũirĩtu ũcio, nake akĩũnengera nyina. ²⁹ Nao arutwo a Johana maigua ũhoru ũcio, magĩũka, makĩoya mwĩrĩ wake, magĩthiĩ, makĩũthika.

Jesũ kũhe Andũ Ngiri Ithano Irio

³⁰ Atũmwo nĩmagomanire harĩ Jesũ, makĩmwĩra maũndũ marĩa mothe meekĩte, na marĩa maarutĩte andũ. ³¹ Na tondũ wa ũrĩa andũ aingĩ mookaga magĩthiiaaga-rĩ, matingĩahotire kuona o na hĩndĩ ya kũrĩa irio, nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ūkai inyuĩ oiki, tũthiĩ handũ hatarĩ inegene, tũkahurũke.”

³² Nĩ ũndũ ũcio makĩingĩra gatarũ marĩ oiki, magĩthiĩ handũ hataarĩ andũ. ³³ Nao andũ aingĩ arĩa maamonire magĩthiĩ, makĩmamenya, magĩteng’era na magũrũ moimĩte matũũra-inĩ mothe, magĩkinya mbere yao. ³⁴ Na rĩrĩa Jesũ oimire gatarũ, akĩona andũ aingĩ, akĩmaiguĩra tha, tondũ maatarĩ ta ng’ondũ itarĩ na mũrĩithi. Nĩ ũndũ ũcio akĩambĩrĩria kũmaruta maũndũ maingĩ.

³⁵ Na gwatua gũtuka, arutwo ake magĩthiĩ kũrĩ we, makĩmwĩra atĩrĩ, “Gũkũ nĩ werũ-inĩ na rĩu gũkiriĩ gũtuka. ³⁶ ĩra andũ aya mathiĩ nĩguo makinye mĩgũnda-inĩ na matũũra-inĩ marĩa me hakuhĩ makegũrĩre kĩndũ gĩa kũrĩa.”

³⁷ Nowe akĩmacookeria akĩmeera atĩrĩ, “Maheei kĩndũ gĩa kũrĩa arĩ inyuĩ.”

Nao makĩmũũria atĩrĩ, “Ūrenda tũthiĩ tũkagũre mĩgate ya dinari magana meerĩ tũmahe marĩe?”

³⁸ Nake akĩmooria atĩrĩ, “Mũrĩ na mĩgate ĩigana? Thiĩ mũrore.”

Hĩndĩ ĩrĩa maarorire makĩmwĩra atĩrĩ, “Harĩ na mĩgate ĩtano, na thamaki igĩrĩ.”

³⁹ Nake Jesũ agĩathana andũ othe maikare thĩ ikundi ikundi kũu nyeki-inĩ ĩrĩa yarĩ ho nduru. ⁴⁰ Nĩ ũndũ ũcio magĩikara thĩ marĩ ikundi cia andũ igana na cia andũ mĩrongo ĩtano. ⁴¹ Nake akĩoya mĩgate iyo

ĩtano na thamaki icio igĩrĩ, akĩrora na igũrũ, agĩcookia ngaatho na akĩenyũranga mĩgate ĩyo. Agĩcooka akĩmĩnengera arutwo ake mahe andũ. Ningĩ akĩoya thamaki icio igĩrĩ akĩmagayania othe. ⁴² Nao othe makĩrĩa makĩhũũna, ⁴³ nao arutwo makĩũngania cienyũ cia mĩgate na cia thamaki iria ciatigarĩte makĩiyũria ciondo ikũmi na igĩrĩ. ⁴⁴ Mũigana wa arũme arĩa othe maarĩire irio icio maarĩ ngiri ithano.

Jesũ Kũgerera Maaĩ Igũrũ

⁴⁵ Na hĩndĩ o ĩyo Jesũ akĩira arutwo ake matoonye gatarũ mathi-age mbere yake makinye Bethisaida, mũira wa oigĩre kĩrĩndĩ ũhoru. ⁴⁶ Thuutha wa kũmoigĩra ũhoru, akĩambata kĩrĩma-inĩ agĩthĩĩ kũhooya.

⁴⁷ Na gũgĩkinya hwaĩ-inĩ, gatarũ kaarĩ gatagatĩ ka iria, nake Jesũ aarĩ thĩ nyũmũ arĩ wiki. ⁴⁸ Nake akĩona arutwo makĩgũmĩra gũtwara gatarũ, tondũ rũhuho rwerekeire na kũrĩa moimaga. Na rĩrĩ, ta thaa kenda cia ũtukũ, Jesũ agĩthĩĩ kũrĩ o agereire maaĩ igũrũ. Nake aarĩ o hakuhĩ kũmahĩtũka, ⁴⁹ no-o mamuona agereire maaĩ igũrũ magĩĩciiria nĩ ngoma moonaga. Magĩkaya ⁵⁰ tondũ othe nĩmamuonire na magĩtigĩra mũno.

O hĩndĩ ĩyo Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ũmĩrĩriai! Nĩ nĩ. Tigai gwĩtigĩra.” ⁵¹ Agĩcooka agĩtoonya gatarũ kau maarĩ, naruo rũhuho rũgĩtuĩka. Nao makĩgega mũno, ⁵² tondũ matiataũkĩirwo nĩ ũhoru wa mĩgate ĩyo; ngoro ciao ciarĩ o nyũmũ.

⁵³ Na maarĩkia kũringa mũrĩmo ũrĩa ũngĩ, magĩkinya Genesareti, makĩoha gatarũ kao hũgũrũrũ-inĩ cia iria. ⁵⁴ Maarĩkia kuuma gatarũ-inĩ, o rĩmwe andũ makĩmenya Jesũ. ⁵⁵ Magĩtuĩkania bũrũri-inĩ ũcio wothe magakuuaga andũ arĩa maarĩ arũaru na ibarĩ, makĩmatwaraga kũrĩa guothe maiguaga atĩ nĩkuo arĩ. ⁵⁶ Na kũrĩa guothe aathiiaga, mĩciĩ-inĩ, na tũtũura-inĩ o na kana mĩgũnda-inĩ, o maigaga arĩa arũaru ndũnyũ-inĩ, na makamũthaiha ametĩkĩrie naarĩ mahutie gĩcũrĩ kĩa nguo yake, na arĩa othe maamũhutirie makĩhona.

7

Kĩndũ kĩrĩ Thaahu na Gĩtarĩ Thaahu

¹ Na rĩrĩ, Afarisai na arutani amwe a watho arĩa moimĩte Jerusalemu makĩũngana harĩ Jesũ na ² makĩona arutwo ake amwe makĩrĩa irio na moko maarĩ na thaahu, ũguo nĩ ta kuuga, matethambĩte moko. ³ (Afarisai na Ayahudi othe matirĩaga irio matethambĩte moko mao wega kũringana na kĩrĩra gĩa athuuri. ⁴ Rĩrĩa moima ndũnyũ matingĩrĩa matambĩte gwĩthamba. Na nĩ marũmagia irĩra ingĩ, ta gũthambia ikombe, na nyũngũ o na mbirika).

⁵ Nĩ ũndũ ũcio Afarisai na Arutani a watho makĩũria Jesũ atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ gĩtũmaga arutwo aku mage gũtũura kũringana na irĩra cia athuuri, na makarĩaga irio na moko marĩ na thaahu?”

⁶ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Isaia aaririe ma rĩrĩa aarathire ũhoru wanyu, inyuĩ hinga ici; o ta ũrĩa kwandĩkitwo atĩrĩ:

“ ‘Andũ aya maaheaga gĩtĩo na mĩromo,
no ngoro ciao ikoragwo irĩ kũraya na nĩ.

⁷ Nao maahooyaga o tũhũ;
morutani marĩa marutanaga no mawatho ma andũ.’

⁸ Mũtiganĩrie maathani ma Ngai, mũkarũmia irĩra cia andũ.”

⁹ Agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, “Ti-itherũ nĩmũgĩite na njĩra njega ya gũtiganĩria maathani ma Ngai atĩ nĩguo mũrũmie irĩra cianyu ene!

¹⁰ Nĩgũkorwo Musa oigire atĩrĩ, ‘Tĩia thoguo na nyũkwa,’ na, ‘Ũrĩa

wothe ūkaaruma ithe kana nyina no nginya ooragwo.’ ¹¹ No inyuĩ muugaga atĩ mündũ angĩira ithe kana nyina atĩrĩ, ‘Kĩrĩa ingĩagũteithia nakĩo nĩ Korubani’ (ũguo nĩ kuuga, nĩ kĩheo kĩa mũrĩre Ngai), ¹² na mũticookaga kũmwĩtĩkĩria ekĩre ithe kana nyina ũndũ. ¹³ Nĩ ũndũ ũcio mũkaagithia kiugo kĩa Ngai kĩene na ũndũ wa kĩrĩra kĩa nyu kĩrĩa mũthiiga mũgĩtiganagĩra. Na nĩmwĩkaga maũndũ maingĩ ta macio.”

¹⁴ O rĩngĩ Jesũ agĩta kĩrĩndĩ harĩ we agĩkĩira atĩrĩ, “Inyuĩ andũ aya othe, thĩkĩrĩria na mũigue. ¹⁵ Gũtirĩ kĩndũ kĩrĩ nja ya mündũ kĩngĩmũgwatia ‘thaahu’ nĩ ũndũ wa gũtoonya thĩnĩ wake. No rĩrĩ, kĩrĩa kiumaga thĩnĩ wa mündũ nĩkĩo kĩmũgwatagia ‘thaahu’.” ¹⁶ (Aakorwo mündũ arĩ na matũ ma kũigua, nĩakĩgue).

¹⁷ Thuutha wa gũtigana na kĩrĩndĩ na gũtoonya nyũmba, arutwo ake makĩmũria ũhoro wa ngerekano ĩyo. ¹⁸ Nake Jesũ akĩmooria atĩrĩ, “O na inyuĩ mũtirĩ mũrataũkĩrwo o na rĩu? Kaĩ mũtooĩ atĩ gũtirĩ kĩndũ gũtoonyaga thĩnĩ wa mündũ kuuma na nja kĩngĩmũgwatia thaahu? ¹⁹ Nĩgũkorwo gĩtitoonyaga ngoro-inĩ yake, no gũtoonyaga nda yake gĩgacooka gĩkoima mwĩrĩ-inĩ wake.” (Akiuga ũguo-rĩ, Jesũ nĩgũtua aatuaga atĩ irio ciothe itĩrĩ thaahu).

²⁰ Agĩthĩ na mbere na kwaria, akiuga atĩrĩ, “Kĩrĩa kiumaga thĩnĩ wa mündũ nĩkĩo kĩmũgwatagia thaahu. ²¹ Nĩgũkorwo ngoro-inĩ cia andũ nĩkuo kuumaga meciiria mooru, ũhũuri maraya, na ũici, na ũragani, na ũtharia, ²² na ũkoroku, na rũmena, na maheeni, na ũũra-thoni, na ũiru, na njambanio, na mwĩtĩo, o na ũrimũ. ²³ Maũru maya mothe moimaga thĩnĩ wa mündũ na makamũgwatia thaahu.”

Wĩtkio wa Mũtumia Mũfoinike

²⁴ Nake Jesũ akiuma kũu agĩthĩ gũkuhĩ na Turo. Agĩtoonya nyũmba ĩmwe na ndeendaga mündũ o na ũrĩkũ amenye atĩ arĩ kũu; no ndangĩahotire kwĩhitha. ²⁵ Na rĩrĩ, mũtumia warĩ na kairĩtu kaarĩ na ngoma thũku rĩrĩa aigũire ũhoro wake, agĩũka akĩgũithia thĩ magũrũ-inĩ make. ²⁶ Mũtumia ũcio aarĩ Mũyunani, waciariirwo Foinike ya Suriata. Nake agĩthaiha Jesũ aingate ngoma ĩyo thũku yume thĩnĩ wa kairĩtu gake.

²⁷ Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Reke ciana ciambe irĩe ihũũne, nĩgũkorwo ti wega kuoya mĩgate ya ciana na kũmĩkĩria ngui.”

²⁸ Nake mũtumia ũcio akĩmũcookeria atĩrĩ, “Noguo Mwathani, no o na ngui irĩ rungu rwa metha nĩ irĩaga rũitĩki rũrĩa rũitagwo nĩ ciana.”

²⁹ Jesũ agĩcooka akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ ũndũ wa ũguo wacookia-rĩ, wĩthĩre; ndaimono nĩyoima thĩnĩ wa mwarĩguo.”

³⁰ Mũtumia ũcio akĩnũka mũciĩ agĩkora kaana gake gakomete ũrĩrĩ-inĩ na ndaimono irĩkĩtie gũthĩ.

Kũhonio kwa Mündũ Ũtaiguaga na Ũtaaragia

³¹ Ningĩ Jesũ akiuma kũu gũkuhĩ na Turo agĩtuĩkanĩria Sidoni, agĩkũrũka nginya iria-inĩ rĩa Galili, agĩtoonya bũrũri wa Dekapoli. ³² Arĩ kũu andũ amwe makĩmũrehere mündũ ũtaiguaga na ũtaaragia, makĩmũthaiha amũigĩrĩre guoko.

³³ Na thuutha wa kũmũtwara handũ keheri-inĩ, haraaya na kĩrĩndĩ, Jesũ agĩtoonyia ciara ciake matũ ma mündũ ũcio. Agĩcooka agĩtua mata na akĩhutia rũrĩmĩ rwa mündũ ũcio namo. ³⁴ Akĩrora na igũrũ, akĩhũmũka na hinya, akĩmwĩra atĩrĩ, “Efatha!” (ũguo nĩ kuuga, “Hingũka!”).

³⁵ Aarĩkia kuuga ũguo matũ ma mündũ ũcio makĩhingũka na rũrĩmĩ rwake rũkĩregera akĩambĩrĩria kwaria o wega.

³⁶ Nake Jesũ akĩmaatha matikeere mũndũ o na ũrĩkũ. No ũrĩa akĩragĩrĩria kũmakaania, noguo makĩragĩrĩria kwaria mũno ũhoro ũcio. ³⁷ Nao andũ makĩgega mũno makĩria, makiuga atĩrĩ, “Nĩekĩte maũndũ mothe wega. O na agatũmaga andũ arĩa mataiguaga maigue na arĩa mataaragia maarie.”

8

Jesũ kũhe Andũ Ngiri Inya Irio

¹ Na rĩrĩ, matukũ-inĩ macio kĩrĩndĩ kĩingĩ gĩkĩũngana rĩngĩ. Na tondũ gĩtiarĩ na kĩndũ gĩa kũrĩa-rĩ, Jesũ agĩta arutwo ake moke harĩ we, akĩmeera atĩrĩ, ² “Nĩndĩraiguĩra andũ aya tha Nĩgũkorwo makoretwo hamwe na nĩ rĩu mũthenya ĩtatũ na matĩrĩ na kĩndũ gĩa kũrĩa. ³ Ingĩmeera mainũke mahũtĩĩ mekũringĩkĩra nĩjira, tondũ amwe ao moimĩte kũraya.”

⁴ Nao arutwo makĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũndũ angĩruta irio cia kũmahũũnia kũ gũkũ werũ-inĩ ũyũ?”

⁵ Jesũ akĩmooria atĩrĩ, “Mũrĩ na mĩgate ĩigana?”

Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Tũrĩ na mĩgate mũgwanja.”

⁶ Akĩira kĩrĩndĩ gĩikare thĩ. Nake akĩoya mĩgate ĩyo mũgwanja, na aarĩkia gũcookia ngaatho akĩenyũranga mĩgate ĩyo, akĩmĩnengera arutwo ake mahe andũ, nao magĩũka o ũguo. ⁷ O na nĩ maarĩ na tũthamaki tũnini tũtarĩ tũingĩ; agĩcookia ngaatho nĩ ũndũ watuo, na akĩira arutwo magaĩre andũ. ⁸ Nao makĩrĩa makĩhũũna. Thuutha ũcio arutwo makĩũngania cienyũ iria ciatigarĩte, ikĩiyũra ciondo mũgwanja. ⁹ Andũ arũme arĩa maarĩire maarĩ ta ngiri inya. Na aarĩkia kũmeera mathũ, ¹⁰ agĩtoonya gatarũ me na arutwo ake, magĩthĩ bũrũri wa Dalumanutha.

¹¹ Nao Afarisai magĩũka na makĩambĩrĩria kũũria Jesũ ciũria. Makĩmwĩra aringe kĩa kuuma igũrũ no nĩkũmũgeria maamũgeragia.

¹² Nake akĩhũmũka ihũmũka inene, akĩũria atĩrĩ, “Nĩkĩ gĩgũtũma rũciaro rũrũ rũũrie rũringĩrwo kĩaama? Ngũmwĩra atĩrĩ na ma gũtirĩ kĩaama rũkũringĩrwo.” ¹³ Agĩcooka akĩmatiga, agĩtoonya gatarũ akĩringa mũrĩmo ũrĩa ũngĩ.

Ndawa ya Kũimbia Mĩgate ya Afarisai na ya Herode

¹⁴ Na rĩrĩ, arutwo nĩmariganĩrwo nĩ gũkuua mĩgate, tiga o mũgate ũmwe marĩ nago gatarũ-inĩ. ¹⁵ Nake Jesũ akĩmataara akĩmeera atĩrĩ, “Mwĩmenyererei. Mwĩhũgagei ndawa ya kũimbia mĩgate ya Afarisai na ya Herode.”

¹⁶ Nao makĩaranĩria ũhoro ũcio mũndũ na ũrĩa ũngĩ, makĩirana atĩrĩ, “Aratwĩra ũguo tondũ tũtirĩ na mĩgate.”

¹⁷ Jesũ aamenya ũrĩa meeranaga akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ kĩratũma mwanĩrie ũhoro wa kwaga mĩgate? Nginya rĩu mũtirĩ mũrataũkĩrwo o na kana mũkamenya? Nĩ kũũmia mũũmĩtie ngoro cianyu? ¹⁸ Anga mũrĩ na maitho na mũtionaga, na mũrĩ na matũ na mũtiiguaga? Kaĩ mũtararirikana? ¹⁹ Rĩrĩa ndenyũrangĩire andũ arĩa ngiri ithano mĩgate ĩrĩa ĩtano-rĩ, nĩ ciondo ciigana muonganirie ciyũrĩte cienyũ cia mĩgate?”

Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Ciarĩ ciondo ikũmi na igĩrĩ.”

²⁰ “Na rĩrĩa ndenyũrangĩire andũ arĩa ngiri inya mĩgate ĩrĩa mũgwanja-rĩ, nĩ ciondo ciigana muonganirie ciyũrĩte cienyũ cia mĩgate?”

Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Ciarĩ ciondo mũgwanja.”

²¹ Akĩmooria atĩrĩ, “Kaĩ mũtarĩ mũrataũkĩrwo nĩ ũhoro nginya rĩu?”

Kūhonio kwa Mūtumumu Karia-inĩ ka Bethisaida

²² Na maakinya Bethisaida, andũ amwe makĩmũrehera mũndũ warĩ mūtumumu, na magĩthaitha Jesũ amũhutie. ²³ Akĩnyiita mũndũ ũcio mūtumumu guoko, akĩmuumia na nja ya itũũra. Na aarĩkia kũmũtuĩra mata maitho na kũmũigĩrĩra moko, Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ kũrĩ kĩndũ ũroona?”

²⁴ Nake agĩtiira maitho, akiuga atĩrĩ, “Nĩndĩrona andũ; no ngoona mahaana ta mĩtĩ magĩthĩ.”

²⁵ O rĩngĩ Jesũ akĩigĩrĩra mũndũ ũcio moko maitho. Hĩndĩ ĩyo maitho make makĩhingũka, agĩcooka kuona na akĩona indo ciothe wega. ²⁶ Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Inũka, na ndũgatoonye itũũra-inĩ.”

Petero Kuumbũra Kristũ

²⁷ Jesũ na arutwo ake magĩthĩ na mbere o nginya tũtũũra-inĩ tũrĩa twarigiĩcĩrie Kaisarea-Filipi. Na me njĩra-inĩ akĩmooria atĩrĩ, “Andũ moigaga nĩ nĩ nĩ ũ?”

²⁸ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Amwe moigaga wee nĩwe Johana Mũbatithania; angĩ makoiga wee nĩwe Elija; o na angĩ moigaga wee ũrĩ ũmwe wa anabii.”

²⁹ Nake akĩmooria atĩrĩ, “Inyuĩ na inyuĩ muugaga atĩa? Muugaga nĩ nĩ nĩ ũ?”

Petero akĩmũcookeria atĩrĩ, “Wee nĩwe Kristũ.”

³⁰ Nake Jesũ akĩmakaania matikeere mũndũ o na ũrĩkũ ũhoru wake.

Jesũ Kuumbũra Ũhoru wa Gĩkuũ Gĩake Gĩtanakinya

³¹ Ningĩ Jesũ akĩambĩrĩria kũmaruta atĩ Mũrũ wa Mũndũ no nginya one mathũna maingĩ na aregwo nĩ athuuri, na athĩnjĩri-Ngai arĩa anene o na arutani a watho, na atĩ no nginya ooragwo, na thuutha wa mĩthenya ĩtatũ ariũke. ³² Aaririe ũhoru ũcio atekũhitha, nake Petero akĩmũtwara keheri-inĩ, akĩambĩrĩria kũmũkaania.

³³ No Jesũ akĩhũgũra akĩrora arutwo ake, na agĩkũũma Petero, akiuga atĩrĩ, “Cooka thuutha wakwa, Shaitani! Wee ndwĩciiragia maũndũ moimĩte kũrĩ Ngai, tige o maũndũ marĩa moimĩte kũrĩ andũ.”

³⁴ Agĩcooka agĩita kĩrĩndĩ hamwe na arutwo ake moke harĩ we, akĩmeera atĩrĩ, “Mũndũ o wotho ũngĩenda kũnũmĩrĩra, no nginya eerege we mwene, na akuue mũtharaba wake anũmĩrĩre. ³⁵ Nĩgũkorwo ũrĩa wotho wendaga kũhonokia muoyo wake nĩ kũũrwo akoorwo nĩguo, no ũrĩa wotho ũkoorwo nĩ muoyo wake nĩ ũndũ wakwa na nĩ ũndũ wa Ũhoru-ũrĩa-Mwega, nĩakaũhonokia. ³⁶ Mũndũ angĩgũna nakĩ angĩgũwatĩra thĩ yotho, no orwo nĩ muoyo wake? ³⁷ Kana nĩ kũ mũndũ angĩkũũrania na muoyo wake? ³⁸ Mũndũ o wotho ũngĩconoka nĩ ũndũ wakwa na aconoke nĩ ũndũ wa ciugo ciakwa hĩndĩ ĩno ya rũciaro rũrũ rwa ũtharia na rwa mehia, o nake Mũrũ wa Mũndũ nĩakamũconokera rĩrĩa agaacooka arĩ na riiri wa Ithe, arĩ na araike arĩa atheru.”

9

¹ Jesũ agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, amwe marũngĩi haha matigacama gĩkuũ matonete ũthamaki wa Ngai ũgĩũka wĩ na hinya!”

Jesũ Kũgarũrũka ũrĩa Aatarĩ

² Thuutha wa mĩthenya ĩtandatũ, Jesũ nĩmathiire na Petero na Jakubu na Johana, akĩmatwara kĩrĩma-inĩ kĩraaya, marĩ oiki. Na rĩrĩ, arĩ hau mbere yao akĩgarũrũka ũrĩa aahaanaga. ³ Nguo ciake ikĩerũha cua; gũtirĩ

mündũ gũkũ thĩ ũngĩahotire gũcithambia cierũhe ũguo. ⁴ Na marĩ o hau makiumĩrĩrwo nĩ Elija na Musa, makĩaranĩria na Jesũ.

⁵ Nake Petero akĩira Jesũ atĩrĩ, “Rabii,* nĩtwagĩrĩrwo nĩ gũikara gũkũ. Reke twake ithũnũ ithatũ, kĩmwe gĩaku, na kĩmwe kĩa Musa, na kĩmwe kĩa Elija.” ⁶ (Petero oigire ũguo tondũ nĩarigĩtwo nĩ ũrĩa ekuuga, nĩ tondũ wa ũrĩa maamakĩte.)

⁷ Ningĩ hagĩũka itu, rĩkĩmahumbĩra, na mũgambo ũkiuma itu-inĩ rĩu, ũkiuga atĩrĩ, “Ũyũ nĩwe Mũrũ wakwa, ũrĩa nyendete. Mũiguagei!”

⁸ Na kahinda o kau makĩhũgũra, no mationire mündũ ũngĩ arĩ hamwe nao, tige o Jesũ.

⁹ Na rĩrĩa maikũrũkaga kuuma kĩrĩma-inĩ, Jesũ akĩmaatha matikeere mündũ o na ũrĩkũ ũrĩa monete, nginya rĩrĩa Mũrũ wa Mündũ agaakorwo ariũkĩte akoima kũrĩ arĩa akuũ. ¹⁰ Nao magĩkĩra na ũhoru ũcio, no makooranagia o ene atĩrĩ, “kũriũka kuuma kũrĩ akuũ nĩ kuuga atĩa.”

¹¹ Nao makĩmũria atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩtũmaga arutani a watho moige atĩ Elija no nginya ambe ooke?”

¹² Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ti-itherũ Elija no nginya ambe ooke ahaarĩrie maũndũ mothe. Ningĩ nĩ kĩ gĩgĩtũmĩte kwandĩkwo atĩ Mũrũ wa Mündũ no nginya athĩnĩke mũno na aregwo nĩ andũ? ¹³ No ngũmwĩra atĩrĩ, Elija nĩarĩkĩtie gũũka na andũ makamwĩka o ũrĩa wothe meendaga kũmwĩka, o ta ũrĩa ũhoru wake wandĩkĩtwo.”

Kũhonio gwa Kamwana Kaarĩ na Ngoma Thũku

¹⁴ Na rĩrĩa maakinyire harĩ arutwo arĩa angĩ, makĩona kĩrĩndĩ kĩnene kĩmarigiicĩrie, na arutani a watho magĩkararania nao. ¹⁵ Na rĩrĩa andũ othe moonire Jesũ, makĩgega mũno magĩteng’era makamũgeithie.

¹⁶ Nake akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ kĩ mũrakararanĩria nao?”

¹⁷ Mündũ ũmwe warĩ kĩrĩndĩ-inĩ kĩu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũrutani, ngũkũreheire mũrũ wakwa, ũkoragwo arĩ na ngoma thũku na ndaaragia.

¹⁸ Hĩndĩ ĩrĩa yothe yamũnyiita, ĩmũtungumanagia thĩ na akarutaga mũhũyũ na kanua, akahagarania magego na akomagara. Njũũririe arutwo aku maingate ngoma ĩyo thũku, no matinahota.”

¹⁹ Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Inyuĩ rũciaro rũrũ rũtetĩkagia, nĩ nginya rĩ ngũikarania na inyuĩ? Ngũmũkirĩrĩria nginya rĩ? Ndeherai kamwana kau.”

²⁰ Nĩ ũndũ ũcio magĩgatwarĩra Jesũ. Rĩrĩa ngoma ĩyo thũku yoonire Jesũ, ĩgĩgathiorania o rĩmwe. Gagĩtungumana thĩ, gakĩgaragara, gakĩrutaga mũhũyũ na kanua.

²¹ Nake Jesũ akĩũria ithe wa kamwana kau atĩrĩ, “Nĩ hĩndĩ ĩigana atĩa gakoretwo kahaana ũguo?”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ kuuma arĩ o kaana. ²² Na maita maingĩ yanagaikia mwaki-inĩ o na maaĩ-inĩ ĩkoorage. No akorwo nĩ harĩ ũndũ ũngĩka, tũiguĩre tha ũtũteithie.”

²³ Jesũ akĩmũria atĩrĩ, “Atĩ ‘korwo ndahota’? Maũndũ mothe nĩmahotekaga kũrĩ mündũ ũrĩa wĩtĩkĩtie.”

²⁴ O rĩmwe ithe wa kamwana kau akĩanĩrĩra, akiuga atĩrĩ, “Nĩndetĩkia, ndeithia harĩa njagĩte gwĩtĩkia.”

²⁵ Rĩrĩa Jesũ oonire atĩ kĩrĩndĩ nĩgĩateng’erete gĩũke hau, agĩkũũma ngoma ĩyo thũku. Akĩmũra atĩrĩ, “Wee ngoma ĩno thũku ũtaiguaga na ũtaaragia, nĩndagwatha uume thĩnĩ wa kamwana gaka, na ndũkanacooke gũtoonya thĩnĩ wako rĩngĩ.”

* 9:5 Rabii nĩ kuuga “mũrutani.”

²⁶ Ngoma iyo thũku igĩkayũrũrũka, igĩgathiorania na hinya, na ikiuma. Kamwana kau gakĩhaana ta karĩ gakuũ, o nginya andũ aingĩ makiuga atĩrĩ, “Nĩ gakuũ.” ²⁷ No Jesũ agĩkanyĩta guoko, agĩgokĩria, nako gakĩrũgama.

²⁸ Thuutha wa Jesũ gũtoonya nyũmba, arutwo ake makĩmũũrĩria keheri-inĩ atĩrĩ, “Nĩ kũ gĩtũmire ithuĩ tũremwo nĩ kũingata ngoma iyo?”

²⁹ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Ngoma ya mũthemba ta ũcio ndĩngiuma na njĩra ingĩ tiga o ya mahooya (o na kwĩima irio).” (Nĩ harĩ maandĩko mangĩ matakoragwo na ũhoru ũyũ wa kwĩima irio).

³⁰ Nao makiuma kũu magĩtuĩkanĩria bũrũri wa Galili, na Jesũ ndeendaga mũndũ o na ũrĩkũ amenye kũrĩa marĩ, ³¹ tondũ nĩarutaga arutwo ake. Nake akĩmeera atĩrĩ, “Mũrũ wa Mũndũ nĩegũkunyaĩrwo aneanwo moko-inĩ ma andũ, nao nĩmakamũũraga, no thuutha wa mũthenya itatũ nĩakariũka.” ³² No matiigana gũtaũkĩrwo nĩ ũrĩa oigaga, na magĩtigĩra kũmũũria ũhoru ũcio.

Nũũ Mũnene kũrĩ arĩa Angĩ?

³³ Nao magĩkinya Kaperinaumu. Na rĩrĩa aarĩ nyũmba thĩinĩ akĩmooria atĩrĩ, “Mũgũkararanagĩria kũ tũrĩ njĩra-inĩ?” ³⁴ No-o magĩkira tondũ marĩ njĩra-inĩ nĩmakararanagia makĩũranagia nũũ mũnene kũrĩ arĩa angĩ.

³⁵ Na aikara thĩ, Jesũ agĩta arutwo arĩa ikũmi na eerĩ akĩmeera atĩrĩ, “Ūrĩa wothe ũngĩenda gũtuĩka wa mbere, no nginya akorwo arĩ wa thuutha wa arĩa angĩ na atuĩke ndungata ya andũ othe.”

³⁶ Nake akĩrehe kaana agĩkarũgamia gatagatĩ kao. Na aarĩkia gũkaiyũkia moko-inĩ make, akĩmeera atĩrĩ, ³⁷ “Ūrĩa wothe ũngĩamũkĩra kaana kamwe ta gaka thĩinĩ wa rĩitwa rĩakwa, nĩ nĩ aamũkagĩra; na ũrĩa ũngĩyamũkĩra nĩ to nĩ aamũkagĩra, no nĩamũkagĩra ũrĩa wandũmire.”

Ūrĩa ũtarĩ Thũ Iitũ arĩ Mwena Witũ

³⁸ Johana akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrutani, nĩtũronire mũndũ akĩingata ndaimono thĩinĩ wa rĩitwa rĩaku tũramwĩra atige, tondũ ti ũmwe witũ.”

³⁹ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Mũtikamũgirie! Gũtirĩ mũndũ ũngĩringa kĩama thĩinĩ wa rĩitwa rĩakwa na thuutha ũcio ahote gũcooka kwaria ũũru wakwa, ⁴⁰ Nĩgũkorwo ũrĩa ũtarĩ ũthũ na ithuĩ nĩ ũmwe witũ. ⁴¹ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mũndũ o wothe ũrĩa ũkaamũhe gĩkombe kĩa maaĩ thĩinĩ wa rĩitwa rĩakwa nĩ ũndũ mũrĩ a Kristũ, ndarĩ hĩndĩ akoorwo nĩ igai rĩake.”

Gũtũma Mũndũ Eehie

⁴² “Na mũndũ ũrĩa wothe ũgaatũma kamwe ga twana tũtũ tũnjĩtĩkĩtie kehie, wega nĩ mũndũ ũcio ohererwo ihiga rĩa gĩthĩ ngingo na aikio thĩinĩ wa iria. ⁴³ Guoko gwaku kũngĩtũma wĩhie, gũtinie. Nĩ kaba ũtoonye muoyo-inĩ wĩ kionje, ⁴⁴ gũkĩra ũthĩ Jehanamu kũrĩa kũrĩ mwaki ũtahoraga ũrĩ na moko meerĩ. ⁴⁵ Nakuo kũgũrũ gwaku kũngĩtũma wĩhie, gũtinie. Nĩ kaba ũtoonye muoyo-inĩ ũrĩ gĩthua, gũkĩra ũikio Jehanamu ũrĩ na magũrũ meerĩ. ⁴⁶ Kũu kĩgunyũ kĩrĩa kĩmarĩaga gĩtikuaga, naguo mwaki ũrĩa ũmacinaga ndũhoraga. ⁴⁷ Na riitho rĩaku rĩngĩtũma wĩhie, rĩkũũre. Nĩ kaba ũtoonye ũthamaki-inĩ wa Ngai ũrĩ na riitho rĩmwe gũkĩra ũikio Jehanamu ũrĩ na maitho meerĩ, ⁴⁸ kũu

“ ‘kĩgunyũ kĩrĩa kĩmarĩaga gĩtikuaga,
naguo mwaki ũrĩa ũmacinaga ndũhoraga.’

⁴⁹ Mũndũ o wothe agekĩrwo mũcamo wa cumbĩ nĩ mwaki, (na igongona o rĩothe rĩkĩrwo mũcamo na cumbĩ).

⁵⁰ “Cumbĩ nĩ mweka, no cumbĩ ũngĩkorwo nĩũthirĩte mũcamo waguo-rĩ, ũngĩcooka gũcamithio ta cumbĩ na kĩ? Tuĩkai cumbĩ, na mũikaranagie na thayũ.”

10

Ndigano ya Mũthuuri na Mũtumia

¹ Jesũ agĩcooka akiuma kũu agĩthiĩ bũrũri wa Judea na mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa Jorodani. O rĩngĩ andũ ikundi magĩũka kũrĩ we, nake akĩmaruta ũhoru o ta ũrĩa aamenyerete gwĩka.

² Na Afarisai amwe magĩũka kũrĩ we makĩenda kũmũgeria, makĩmũũria atĩrĩ, “Watho nĩwĩtikĩrĩtie mũndũ atigane na mũtumia wake?”

³ Nake agĩcookia ũhoru, akĩmooria atĩrĩ, “Musa aamwathire mwĩkage atĩa?”

⁴ Nao makĩmwĩra atĩrĩ, “Musa nĩetĩkagĩria mũndũ aandĩkĩre mũtumia wake marũa ma gũtigana nake, amũte.”

⁵ Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Musa aamwandĩkĩre watho ũcio tondũ wa ũrĩa muomĩtie ngoro cianyu. ⁶ No kuuma o kĩambĩrĩria, Ngai ‘ombire mũndũ mũrũme na mũndũ-wa-nja’. ⁷ ‘Gĩkĩ nĩkĩo gĩtũmaga mũndũ mũrũme atige ithe na nyina na anyiitane na mũtumia wake, ⁸ nao eerĩ magatuĩka mwĩrĩ ũmwe.’ Nĩ ũndũ ũcio, acio ti andũ eerĩ rĩngĩ, no nĩ mũndũ ũmwe. ⁹ Nĩ ũndũ ũcio, arĩa Ngai anyiitithanĩtie, mũndũ ndakanamatigithanie.”

¹⁰ Na maatoonya nyũmba thĩinĩ, arutwo makĩũria Jesũ ũhoru ũcio o rĩngĩ. ¹¹ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Mũndũ o wotho angĩtigana na mũtumia wake acooke ahikie mũtumia ũngĩ, mũndũ ũcio nĩ atharĩtie. ¹² Nake mũtumia angĩtigana na mũthuuriwe, ahikire mũndũ mũrũme ũngĩ, o nake nĩ atharĩtie.”

Twana Tũnini na Jesũ

¹³ Nao andũ makĩrehera Jesũ twana tũnini nĩguo atũhutie, no arutwo ake makĩmakaania. ¹⁴ Rĩrĩa Jesũ oonire ũguo, akĩrakara, akĩmeera atĩrĩ, “Rekei twana tũu tũũke kũrĩ niĩ, tigai gũtũgĩria, nĩgũkorwo ũthamaki wa Ngai nĩ wa arĩa matariĩ ta tuo. ¹⁵ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ũrĩa wotho ũtakamũkĩra ũthamaki wa Ngai ta kaana ndakaũtoonya o na atĩa.”

¹⁶ Nake akĩoya twana tũu, agĩtũigĩrĩra moko, agĩtũrathima.

Mwanake warĩ Gĩtonga

¹⁷ Na rĩrĩa Jesũ oimagaraga, mũndũ ũmwe nĩateng’erire harĩ we, agĩturia ndu mbere yake, akĩmũũria atĩrĩ, “Mũrutani mweka, ingĩka atĩa nĩguo ngaagaya muoyo wa tene na tene?”

¹⁸ Nake Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, “Ũkũnjĩta mweka nĩkĩ? Gũtirĩ o na ũmwe mweka, tige o Ngai we wiki. ¹⁹ Wee nĩ ũũĩ ũrĩa maathani moigĩte: ‘Ndũkanoragane, na ndũkanatharanie, na ndũkanaiye, na ndũkanaigĩrĩre mũndũ ũrĩa ũngĩ kĩgeenyoy, na ndũkanaheenanie, na tĩia thoguo na nyũkwa.’ ”

²⁰ Nake akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrutani, macio mothe ndũire ndĩmarũmĩtie kuuma ndĩ mũnini.”

²¹ Nake Jesũ amũrora, akĩmwenda, akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ kũrĩ ũndũ ũmwe ũtigairie: Thĩĩ wendie indo ciaku ciothe iria ũrĩ nacio ũhe athĩni mbeeca icio, na nĩũkagĩa na mũthithũ igũrũ. Ũcooke ũũke, ũnũmĩrĩre.”

²² Mwanake ũcio agĩtukia gĩthiithi. Agĩthiĩ arĩ na kĩeha, tondũ aarĩ na ũtonga mũingĩ.

²³ Nake Jesũ akĩhũgũra, akĩira arutwo ake atĩrĩ, “Kaĩ nĩ ũndũ wĩ hinya gĩtonga gũtoonya ũthamaki-inĩ wa Ngai-ĩ!”

²⁴ Nao arutwo makĩgega maigua ciugo ciake. No Jesũ akiuga o rĩngĩ atĩrĩ, “Ciana, kaĩ nĩ ũndũ wĩ hinya gũtoonya ũthamaki-inĩ wa Ngai-ĩ! ²⁵ Nĩ ũhũthũ ngamĩira kũhungura irima rĩa cindano gũkĩra gĩtonga gũtoonya ũthamaki-inĩ wa Ngai.”

²⁶ Arutwo ake magĩkĩrĩria kũgega, makĩũrania atĩrĩ, “Nũũ ũngĩkĩhonoka?”

²⁷ Nake Jesũ akĩmarora, akĩmeera atĩrĩ, “Harĩ mũndũ ũndũ ũyũ ndũngĩhoteka, no harĩ Ngai tiguu; maũndũ mothe nĩ mahotekaga nĩ Ngai.”

²⁸ Petero akĩmwĩra atĩrĩ, “Ithuĩ tũtigĩte maũndũ mothe tũgakũrũmĩra!”

²⁹ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, gũtirĩ mũndũ ũtigĩte mũciĩ kana ariũ a nyina, kana aarĩ a nyina, kana nyina, kana ithe, kana ciana, o na kana ithaka nĩ ũndũ wakwa, na nĩ ũndũ wa Ũhoru-ũrĩa-Mwega, ³⁰ ũtakaho ũtonga maita igana matukũ maya tũrĩ, na aheo maita igana ma nyũmba, na ariũ a nyina, na aarĩ a nyina, na manyina, na ciana o na ithaka, na hamwe na macio, mũnyamaro. Na ihinda rĩria rĩgooka aheo muoyo wa tene na tene. ³¹ No rĩrĩ, andũ aingĩ arĩa marĩ mbere nĩmagatuĩka a thuutha, na a thuutha matuĩke a mbere.”

Jesũ kwaria Rĩngĩ Ũhoru wa Gĩkuũ Gĩake

³² Na rĩria maarĩ njĩra-inĩ makĩambata merekeire Jerusalemu, Jesũ amatongoretie, arutwo ake nĩmagegire, nao arĩa maamarũmĩrĩre magũtigĩra. O rĩngĩ Jesũ agĩtwara arutwo arĩa ikũmi na eerĩ keheri-inĩ, akĩambĩrĩria kũmeera maũndũ marĩa maakirie kũmũkora. ³³ Akĩmeera atĩrĩ, “Nĩtũkwambata tũthĩ Jerusalemu, nake Mũrũ wa Mũndũ nĩegũkũnyanĩrwo kũrĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na kũrĩ arutani a watho. Nao mamũtuĩre kũũragwo na mamũneane kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ, ³⁴ nao mamũnyũrũrie na mamũtuĩre mata, na mamũhũũre iboko o na mamũũrage. No thuutha wa mũthenya itatũ nĩakariũka.”

Ihooya rĩa Jakubu na Johana

³⁵ Na rĩrĩ, Jakubu na Johana, ariũ a Zebedi, magĩũka kũrĩ Jesũ. Makĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrutani, tũkwenda ũtwĩkĩre o ũrĩa tũgũkũhooya.”

³⁶ Nake akĩmooria atĩrĩ, “Mũkwenda ndĩmwĩkĩre atĩa?”

³⁷ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Ũtwĩtĩkĩrie tũgaikara ũmwe guoko-inĩ gwaku kwa ũrĩo na ũrĩa ũngĩ guoko-inĩ gwaku kwa ũmotho riiri-inĩ waku.”

³⁸ Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Mũtiũũ kĩria mũrahooya. Mwahota kũnyũra gĩkombe kĩria nĩ ngũnyũra, kana mũbatithio na ũbatithio ũria ngũbatithio nago?”

³⁹ Nao magĩcookia atĩrĩ, “Ĩĩ no tũhote.”

Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Gĩkombe kĩria ngũnyũra nĩ mũkaanyũra, o na mũbatithio na ũbatithio ũria ngũbatithio nago. ⁴⁰ No ha ũhoru wa gũikara guoko-inĩ gwakwa kwa ũrĩo kana kwa ũmotho ti nĩ heanaga. Itĩ icio ikaaheo arĩa mathondekeirwo cio.”

⁴¹ Rĩria arutwo acio angĩ ikũmi maiguire ũhoru ũcio, makĩrakarĩra Jakubu na Johana. ⁴² Nake Jesũ akĩmeeta hamwe akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ mũũũ atĩ andũ arĩa matuuagwo aathani a andũ-a-Ndũrĩrĩ nĩmetũũgagĩria igũrũ rĩao, nao anene ao nĩmamaathaga. ⁴³ No rĩrĩ, inyuĩ mũtitariĩ ũguo. Handũ ha ũguo, ũria wothe ũngĩenda gũtuĩka mũnene thĩnĩ wanyu no nginya atuĩke ndungata yanyu, ⁴⁴ nake ũria wothe ũkwenda gũtuĩka wa

mbere thĩinĩ wanyu, no nginya atuĩke ngombo ya andũ othe. ⁴⁵ Nĩgũkorwo o na Mũrũ wa Mũndũ ndookire gũtungatĩrwo, no ookire gũtungata na arute muoyo wake nĩguo arĩhe thogora wa gũkũũra andũ aingĩ.”

Mũtumumu Baritimayo Kũhota Kuona

⁴⁶ Nao magĩkinya Jeriko. Na rĩrĩa Jesũ na arutwo ake, hamwe na kĩrĩndĩ kĩnene moimaga itũũra-inĩ rĩu, mũndũ warĩ mũtumumu wetagwo Baritimayo (ũguo nĩ kuuga mũrũ wa Timayo), aikarĩte thĩ mũkĩra-inĩ wa njĩra akĩhooya thendi. ⁴⁷ Na rĩrĩa aigũire atĩ nĩ Jesũ wa Nazarethi, akĩambĩrĩria kwanĩrĩra akiugaga atĩrĩ, “Jesũ, Mũrũ wa Daudi, njiguĩra tha!”

⁴⁸ Andũ aingĩ makĩmũkaania, makĩmwĩra akire, nowe agĩkĩrĩrĩria kwanĩrĩra, akiugaga atĩrĩ, “Mũrũ wa Daudi, njiguĩra tha!”

⁴⁹ Nake Jesũ akĩrũgama, akiuga atĩrĩ, “Mwĩtei.”

Nĩ ũndũ ũcio magĩta mũndũ ũcio warĩ mũtumumu, makĩmwĩra atĩrĩ, “Wĩyũmĩrĩrie! Rũgama! Nĩaragwĩta.” ⁵⁰ Agĩteania nguo yake ya igũrũ, agĩũkĩra na ihenya agĩthĩ harĩ Jesũ.

⁵¹ Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, “Ūkwenda ngwĩkĩre atĩa?”

Nake mũndũ ũcio warĩ mũtumumu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũrutani, ngwenda o njooke kuona.”

⁵² Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Wĩthĩire, wĩtĩkio waku nĩguo watũma ũhone.” O rĩmwe akĩambĩrĩria kuona, nake akĩrũmĩrĩra Jesũ.

11

Jesũ Gũtoonya Jerusalemu na Ūhootani

¹ Na rĩrĩ, maakuhĩrĩria itũũra rĩa Jerusalemu, maakinya matũũra ma Bethifage na Bethania hau Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaiyũ-rĩ, Jesũ agĩtũma arutwo ake eerĩ, ² akĩmeera atĩrĩ, “Thĩĩ itũũra rĩrĩa rĩrĩ mbere yanyu, na mwatoonya o ũguo, nĩmũkuona njaũ ya ndigiri yohetwo hau, nayo ndĩrĩ yakua mũndũ. Mĩohorei mũmĩrehe. ³ Na mũngũĩurio nĩ mũndũ atĩrĩ, ‘Mũreka ũguo nĩkĩ?’ Mwĩrei atĩrĩ, ‘Mwathani nĩabatarĩtio nĩyo na nĩekũmĩcookia haha o narua.’”

⁴ Nao magĩthĩ magĩkora njaũ ya ndigiri yohetwo mũromo-inĩ handũ nja, hakuhĩ na njĩra. Na rĩrĩa maamĩohoraga-rĩ, ⁵ andũ arĩa maarũngĩ ho makĩmoooria atĩrĩ, “Mũrohora njaũ ĩyo nĩkĩ?” ⁶ Nao makĩmacookeria o ũrĩa Jesũ aamerĩte, nao andũ acio makĩmetĩkĩria mathĩ nayo. ⁷ Rĩrĩa maatwarĩire Jesũ njaũ ĩyo, makĩmĩtandĩka nguo ciao nake Jesũ agĩkuuo nĩyo. ⁸ Andũ aingĩ makĩara nguo ciao njĩra-inĩ, nao arĩa angĩ makĩara mathĩgĩ marĩa maatuĩte mĩgũnda-inĩ. ⁹ Andũ arĩa maatongoretie na arĩa maamumĩte thuutha makĩanĩrĩra makiuga atĩrĩ, “Hosana!”*

“Kũrathimwo-rĩ, nĩ ũrĩa ũgũũka na rĩtwa rĩa Mwathani!”

¹⁰ “Kũrathimwo-rĩ, nĩ ũthamaki ũrĩa ũgũũka, ũrĩa wa ithe witũ Daudi!”

“Hosana igũrũ o igũrũ!”

¹¹ Nake Jesũ aatoonya Jerusalemu, agĩthĩ hekarũ-inĩ. Na aarĩkia kwĩrorangĩra maũndũ mothe, akiumagara agĩthĩ Bethania hamwe na arutwo arĩa ikũmi na eerĩ, tondũ kwarĩ hwaĩ-inĩ.

* **11:9** Hosana nĩ kuuga “honokia rĩu”, na no kĩo kiugo gĩa kũgaatha mũthamaki.

Jesũ Kũruma Mũkũyũ

¹² Mũthenya ũyũ ũngĩ rĩrĩa moimaga Bethania, Jesũ akĩigua ahũtiĩ. ¹³ Nake akĩona mũkũyũ warĩ haraaya ũrĩ na mathangũ maruru agĩthĩ kũrora kana warĩ na ngũyũ. Aakinya harĩ guo, agĩkora ndwarĩ na ngũyũ tĩga o mathangũ, tondũ ndĩarĩ hĩndĩ ya mĩkũyũ gũciara. ¹⁴ Nake akĩira mũkũyũ ũcio atĩrĩ, “Mũndũ ndakanarĩe maciaro maku nginya tene.” Nao arutwo ake makĩigua akiuga ũguo.

Jesũ Gũtheria Hekarũ

¹⁵ Na maakinya Jerusalemu, Jesũ agĩtoonya hekarũ thĩinĩ,† akĩambĩrĩria kũrutũrũra arĩa maagũraga, na arĩa meendanagĩria kuo. Akĩng’aũrania metha cia arĩa maakũũranagia mbeeca, o na itĩ cia arĩa meendagia ndutura, ¹⁶ na ndangĩetĩkĩririe mũndũ o na ũrĩkũ ahĩtũkĩrie kĩndũ gĩa kwendia kũu nja cia hekarũ.‡ ¹⁷ Na rĩrĩa aamarutaga, akĩmooria atĩrĩ, “Githĩ ũhoru ndwandĩkĩtwo atĩrĩ, “Nyũmba yakwa iġeetagwo

nyũmba ya mahooya ya kũhooyagĩrwo nĩ ndũrĩrĩ ciothe’Ŗ?
No inyuĩ mũmĩtuĩte ‘ngurunga ya atunyani’.”

¹⁸ Nao athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na arutani a watho maigua ũguo, makĩambĩrĩria gũcacia ũrĩa mangĩmũũraga, nĩ ũndũ nĩmamwĩtigagĩra, tondũ kĩrĩndĩ gĩothe nĩkĩagegetio nĩ ũrutani wake.

¹⁹ Gwakinya hwaĩ-inĩ, Jesũ na arutwo ake makiuma itũũra rĩu.

Mũkũyũ kũũma

²⁰ Rũciinĩ, makĩhĩtũka makĩona mũkũyũ ũrĩa Jesũ aarumĩte ũũmĩte wothe nginya mĩri. ²¹ Petero akĩiririkana ũhoru wa mũkũyũ ũcio, akĩira Jesũ atĩrĩ, “Rabii, ta rora! Mũkũyũ ũrĩa ũrarumire-rĩ, nĩũũmĩte!”

²² Nake Jesũ akĩmacookeria, akĩmeera atĩrĩ, “Itĩkiai Ngai. ²³ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mũndũ angĩkeera kĩrĩma gĩkĩ atĩrĩ, ‘Thiĩ, wĩkie iria-inĩ,’ na ndagathanganie ngoro-inĩ yake, no etĩkie atĩ ũrĩa oiga nĩũgwĩkĩkarĩ, nĩagekĩrwo ũndũ ũcio. ²⁴ Nĩ ũndũ ũcio ngũmwĩra atĩrĩ, ũrĩa wothe mũrĩhooyaga mũheo, itĩkagiai atĩ nĩ mũrĩkĩtie kũwamũkĩra, nagu nĩũrĩtuĩkaga wanyu. ²⁵ Na rĩrĩa mwarũgama mũhooe, mũrekanagĩre angĩkorwo mũrĩ ũthũ na mũndũ, nĩgeetha Ithe wanyu ũrĩa ũrĩ igũrũ o nake amũrekaġire mehia manyu.” (²⁶ No mũngĩkorwo mũtĩrekanagĩra mehia, nake Ithe wanyu ũrĩa ũrĩ igũrũ ndarĩmũrekaġira mehia manyu.)

Kũũria Gĩkonĩ Ũhoti wa Jesũ

²⁷ Magĩkinya o rĩngĩ Jerusalemu, na rĩrĩa Jesũ aaceeraga kũu nja cia hekarũ, athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, na arutani a watho, o na athuuri magĩũka kũrĩ we. ²⁸ Makĩmũũria atĩrĩ, “Wĩkaga maũndũ maya na ũhoti ũrĩkũ? Na nũũ wakũheire ũhoti wa gwĩka maũndũ maya?”

²⁹ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩngũmũũria kĩũria kĩmwe. Mwanjookeria, na nĩ nĩngũmwĩra njĩkaga maũndũ maya na ũhoti ũrĩkũ. ³⁰ Ũbatithio wa Johana-rĩ, woimire igũrũ kana kũrĩ andũ? Njookeriai!”

³¹ Makĩaranĩria o ene ũhoru ũcio, makĩirana atĩrĩ, “Tũngiuga atĩ, ‘Woimire igũrũ’, egũtũũria atĩrĩ, ‘Mwakĩregire kũmwĩtĩkia nĩkĩ?’ ³² No tũngiuga atĩrĩ, ‘Woimire kũrĩ andũ’ ...” (Nĩmetigagĩra andũ, tondũ andũ othe mooĩ kũna atĩ Johana aarĩ mũnabii.)

† 11:15 Nĩ mwena wa hekarũ kũrĩa andũ-a-Ndũrĩrĩ metĩkĩrĩtio kũhoera Ngai. ‡ 11:16 Andũ maatuĩte nja ya hekarũ ta njĩra ya kũhĩtũkĩria indo cia kwendia. § 11:17 Andũ a Ndũrĩrĩ arĩa meetĩgĩrĩte Ngai nĩmerirwo nĩ Ngai atĩ nĩmũkahooyagĩra thĩinĩ wa hekarũ yake (Isa 56:7). Handũ hau nĩho Ayahudi maatuĩte ndũnyũ.

³³ Nĩ ũndũ ũcio magĩcookeria Jesũ atĩrĩ, “Ithuĩ tũtiũ.”

Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “O na nĩ ndikũmwĩra njikaga maũndũ maya na ũhoti ũrĩkũ.”

12

Ngerekano ya Akombori a Mũgũnda

¹ Nake akĩambĩrĩria kũmahe ũhoru na ngerekano, akĩmeera atĩrĩ, “Mũndũ ũmwe nĩahaandire mũgũnda wake mĩthabibũ. Agĩaka rũgiri rũgĩthiũrũrũkĩria mũgũnda ũcio, na akĩenja irima rĩa kũhĩhĩra thabibũ, na agĩaka nyũmba ndaaya na igũrũ ya arangĩri. Agĩcooka agĩkomborithia mũgũnda ũcio kũrĩ arĩmi angĩ, na agĩthiĩ rũgendo. ² Na rĩrĩ, hĩndĩ ya magetha yakinya-rĩ, agĩtũma ndungata yake kũrĩ akombori acio igĩire maciaro mamwe ma mũgũnda ũcio wa mĩthabibũ. ³ Nao makĩmĩnyiita makĩmĩhũũra, na makĩmĩngata ĩtarĩ na kĩndũ. ⁴ Agĩcooka akĩmatũmĩra ndungata ĩngĩ; nao magĩtĩhia ndungata ĩyo mũtwe na makĩmĩka maũndũ ma thoni. ⁵ Na o rĩngĩ agĩtũma ndungata ĩngĩ, nayo makĩmĩũraga. Nĩatũmire ndungata ĩngĩ nyingĩ, imwe ciacio magĩcihũũra, na iria ĩngĩ magĩciũraga.

⁶ “Mũndũ ũcio ndaarĩ na mũndũ ũngĩ watigaire wa gũtũma, tiga o mũriũ wake ũrĩa eendete mũno. Akĩmũtũma thuutha wa acio angĩ othe, akiuga atĩrĩ, ‘Nĩmegũtĩia mũrũ wakwa.’

⁷ “No akombori acio makĩĩrana atĩrĩ, ‘Ūyũ nĩwe ũkaagaya mũgũnda ũyũ. Ūkai, rekei tũmũũrage, nĩguo igai rĩake rĩgaatuĩka riitũ.’ ⁸ Nĩ ũndũ ũcio makĩmũnyiita, makĩmũũraga, makĩmũikia nja ya mũgũnda ũcio wa mĩthabibũ.

⁹ “Rĩu-rĩ, mwene mũgũnda ũcio ageeka atĩa? Agooka oorage akombori acio, acooke ahe andũ angĩ mũgũnda ũcio. ¹⁰ Kaĩ mũtarĩ mwathoma maandĩko maya:

“ ‘Thiga rĩrĩa aaki maaregire,
nĩrĩo rĩtuĩkĩte ihiga inene rĩa koine;

¹¹ Mwathani nĩwe wĩkĩte ũndũ ũcio,
naguo nĩ wa magegania tũkĩwona?’”

¹² Magĩcaria ũrĩa mangĩmũnyiita tondũ nĩmamenyire aaragia ũhoru wao na ngerekano ĩyo, no nĩmetigagĩra kĩrĩndĩ; nĩ ũndũ ũcio magĩtigana nake, magĩthiĩ.

Kũrĩha Igooti kũrĩ Kaisari

¹³ Thuutha ũcio magĩtũma Afarisai amwe na Aherodia kũrĩ Jesũ nĩguo mamũtege na mĩario yake. ¹⁴ Magĩũka kũrĩ we makĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrutani, nĩtũũ atĩ ũrĩ mũndũ wa ma. Ndwĩtigagĩra andũ, tondũ ndũrũmbũyagia ũrĩa mahaana; no ũrutanaga ũhoru wa Ngai na ma. Rĩu-rĩ, nĩ kwagĩrĩire kũrutĩra Kaisari mbeeca cia igooti, kana aca? ¹⁵ Tũrutage kana tũtikarutage?”

No tondũ Jesũ nĩamenyaga ũhinga wao, akĩmooria atĩrĩ, “Mũrenda kũngeria nĩkĩ? Ta ndeherai dinari ndĩmĩone.” ¹⁶ Makĩmũrehera dinari ĩyo, nake akĩmooria atĩrĩ, “Mbica ĩno na rĩtwa rĩrĩ nĩ cia ũ?”

Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ cia Kaisari.”

¹⁷ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Rutagĩrai Kaisari kĩrĩa kĩrĩ gĩake, na mũrutagĩre Ngai kĩrĩa kĩrĩ gĩake.”

Nao makĩgegio nĩwe.

* **12:14** Andũ nĩmaarutaga mbeeca cia igooti kũrĩ bũrũri ũrĩa wamathaga. Ayahudi matiakenagio nĩ ũhoru ũcio, na angĩ nĩmaregaga kũrĩruta.

Ūhiki Hīndī ya Kūriūka

¹⁸ Ningī Asadukai, arīa moigaga atī gūtīrī ūhorō wa kūriūka magīūka kūrī Jesū na makīmūūria atīrī, ¹⁹ “Mūrutani, Musa aatwandīkīire atī mūrū wa nyina na mūdū angīkua atige mūtumia atarī na ciana-rī, mūdū ūcio no nginya ahikie mūtumia ūcio watigwo, aciarīre mūrū wa nyina ciana. ²⁰ Na rīrī, kwarī aanake mūgwanja a nyina ūmwe. Wa mbere akīhikania na agīkua, na ndatige ciana. ²¹ Nake wa keerī akīhikia mūtumia ūcio wa ndigwa, no o nake agīkua na ndatige ciana. O na wa gatatū nake agīka o ūguo. ²² Ūhorō wa ma nī atī, gūtīrī o na ūmwe wa acio mūgwanja watigire ciana. Thuutha wao othe, mūtumia ūcio o nake agīkua. ²³ Rīu-rī, hīndī ya kūriūka mūtumia ūcio agaakorwo arī wa ū, nīgūkorwo othe mūgwanja nīmamūhikītie?”

²⁴ Nake Jesū akīmacookeria atīrī, “Nīmūhītītie tondū mūtiū Maandīko kana hinya wa Ngai? ²⁵ Rīrīa akuū makaariūka, matikahikania kana mahike; magaatuīka ta araika arīa marī kūu igūrū. ²⁶ Naguo ha ūhorō wa akuū kūriūka-rī, kaī mūtathomete ibuku-inī rīa Musa, ūhorō ūkonī kīhinga kīrīa kīahīaga, na ūrīa Ngai aamwīrire atīrī, ‘Nī nī nī Ngai wa Iburahīmu na Ngai wa Isaaka, o na Ngai wa Jakubu?’ ²⁷ We ti Ngai wa arīa akuū, no nī wa arīa marī muoyo. Inyuū mūhītītie mūno.”

Rīathani rīrīa Inene

²⁸ Na rīrī, mūrutani ūmwe wa watho nīokire akīigua makīaria. Aamenya atī Jesū nīamacookeirie icookio rīega-rī, akīmūūria atīrī, “Harī maathani marīa mangī mothe-rī, nī rīrīkū rīa bata mūno?”

²⁹ Jesū agīcookia atīrī, “Rīathani rīrīa rīa bata mūno nī rīrī: ‘Thikīrīria, inyuū Isiraeli, Mwathani Ngai witū, Mwathani nī ūmwe. ³⁰ Endaga Mwathani Ngai waku na ngoro yaku yothe, na muoyo waku wothe, na meciiria maku mothe, na hinya waku wothe.’ ³¹ Narīo rīa keerī nī rīrī: ‘Endaga mūdū ūrīa ūngī o ta ūrīa wīendete wee mwene.’ Gūtīrī rīathani rīngī inene kūrī macio.”

³² Nake mūdū ūcio agīcookia atīrī, “Mūrutani, ti-itherū nīwoiga wega atī Ngai nī ūmwe na gūtīrī ūngī tīga we! ³³ Ningī ūmwende na ngoro yaku yothe, o na ūmenyo waku wothe, o na hinya waku wothe; o nakuo kwenda mūdū ūrīa ūngī o ta ūrīa wīendete wee mwene, ūcio nī ūndū ūrī bata gūkīra maruta mothe ma njino na magongona.”

³⁴ Rīrīa Jesū oonire nīacookia wega, akīmwīra atīrī, “Wee-rī, ndūrī haraaya na ūthamaki wa Ngai.” Na kuuma hīndī īyo gūtīrī mūdū wacookire kūmīrīria kūmūūria ciūria ingī.

Kristū nī Mūrīū Wa ū?

³⁵ Na rīrī, Jesū akīrutana nja-inī cia hekarū akīmooria atīrī, “Nī kī gītūmaga arutani a watho moige atī Kristū nī mūrū wa Daudi? ³⁶ Daudi we mwene, akīaria arī na Roho Mūtheru, oigire atīrī:

“ ‘Mwathani eerire Mwathani wakwa atīrī:

“ikara guoko-inī gwakwa kwa ūrīo

nginya ngaiga thū ciaku

rungu rwa makinya maku.” ’

³⁷ Daudi we mwene aramwīta ‘Mwathani.’ Angīgītūka mūrūwe atīa?”

Na nī haarī na gīkundi kīnene kīa andū kīamūthikagīrīria gīkenete.

³⁸ Ningī Jesū akīrutana, akiuga atīrī, “Mwīmenyagīrīrei arutani a watho. Mendete gūthī mehumbīte nguo iria ndaaya† na kūgeithagio nī andū othe

† 12:38 Arutani a watho mekağira kanjū ndaihu mūno hakuhī kūhutia thī.

rĩrĩa mekũgera ndũnyũ-inĩ, ³⁹ na makenda gũikaragĩra itĩ iria cia bata thunagogi-inĩ, na gũikara handũ ha andũ arĩa atĩku maruga-inĩ. ⁴⁰ Na no-o matoonyagĩrĩa nyũmba cia atumia a ndigwa makamatunya indo ciao, na nĩguo meyonanie, makahooya mahooya maraihu. Andũ ta acio nĩ makaaherithio mũno makĩria.”

Iruta rĩa Mũtumia wa Ndigwa

⁴¹ Jesũ agĩkara thĩ ang’etheire harĩa heekagĩrwo maruta,‡ akĩrorera ũrĩa gĩkundi kũu kĩahothaga. Andũ aingĩ itonga makĩhotha mbeeca nyingĩ. ⁴² No mũtumia ũmwe wa ndigwa warĩ mũthĩni agĩũka akĩhotha tũthendi twĩrĩ tũnini mũno twa gĩcango tũrĩa twarĩ mũigana wa mbeeca ĩmwe. §

⁴³ Jesũ agĩta arutwo ake harĩ we, akĩmeera atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mũtumia ũyũ wa ndigwa mũthĩni nĩekĩra mbeeca nyingĩ kĩgĩĩna-inĩ gũkĩra andũ arĩa angĩ othe. ⁴⁴ Acio angĩ othe maheana kũringana na ũingĩ wa ũtonga wao, no mũtumia ũyũ aheana kĩrĩa gĩothe oima nakĩo, o na arĩ mũthĩni-rĩ, aheana mũthithũ wake wothe.”

13

Imenyithia cia Hĩndĩ ya Mũthia

¹ Na rĩrĩa Jesũ oimaga hekarũ-inĩ, ũmwe wa arutwo ake akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrutani, ta rora! Mahiga maya kaĩ nĩ manene-ĩ!”* Kaĩ nyũmba ici nĩ thaka-ĩ!”

² Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩũrona nyũmba ici nene ũũ? Gũtirĩ ihiga o na rĩmwe rĩa maya rĩgaakorwo rĩrĩ igũrũ wa rĩrĩa rĩngĩ; mothe nĩmakamomorwo.”

³ Rĩrĩa Jesũ aikarĩte thĩ kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaiyũ ang’etheire hekarũ-rĩ, Petero na Jakubu na Johana na Anderea makĩmũũria marĩ keheri-inĩ atĩrĩ, ⁴ “Ta twĩre, maũndũ macio mageekĩka rĩ? Na kĩmenyithia atĩ maũndũ macio marĩ hakuhĩ gwĩkĩka nĩ kĩrĩkũ?”

⁵ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Mwĩmenyagĩrĩrei mũtikanaheenio nĩ mũndũ o na ũrĩkũ. ⁶ Andũ aingĩ nĩ magooka na rĩtwa rĩakwa makiugaga atĩrĩ, ‘Nĩ nĩ nĩ Kristũ,’ na nĩmakaheenia andũ aingĩ. ⁷ Rĩrĩa mũkaigua mbaara na mũhuhu wa mbaara mũtikanamake. Maũndũ ta macio no nginya mekĩke, no rĩrĩ, ithĩrĩro ti rĩkinyu. ⁸ Rũrĩrĩ nĩrũgookĩrĩra rũrĩa rũngĩ, na ũthamaki ũũkĩrĩre ũthamaki ũrĩa ũngĩ. Nĩgũkaagĩa na ithingithia kũndũ na kũndũ, o na kũgĩe ng’aragu. Maũndũ maya nĩ kĩambĩrĩria kĩa ruo ta rwa mũndũ-wa-nja akĩrũmwo.

⁹ “No inyuĩ-rĩ, ikaragai mwĩguĩte. Nĩmũkaneanwo kũrĩ ciamia cia athuuri na mũhũũrwo iboko thĩinĩ wa thunagogi. Nĩmũkarũgama mbere ya aathani na athamaki nĩ ũndũ wakwa, mũtuĩke aira akwa kũrĩ o. ¹⁰ Naguo Ũhoro-ũrĩa-Mwega no nginya wambe ũhunjio kũrĩ ndũrĩrĩ ciothe. ¹¹ Rĩrĩa rĩothe mũkaanyitwo mũtwarwo mũgaciirithio, mũtikonetange mũgĩciiria ũrĩa mũkoiga. Inyuĩ mũkoiga o ũrĩa mũkaahotithio hĩndĩ ĩyo, nĩgũkorwo ti inyuĩ mũgaakorwo mũkĩaria, no nĩ Roho mũtheru.

‡ **12:41** Ithandũkũ rĩa mũhothi rĩaigagwo kũrĩa andũ-a-nja maahooyagĩra; arũme matiagiragio gũtoonya kuo. § **12:42** Gaka nĩko gathendi karĩa kaarĩ kanini mũno thĩinĩ wa Palestina hĩndĩ ĩyo. Mũtumia ũyũ wa ndigwa aarehire tũthendi twĩrĩ, na no tuo aarĩ natuo. * **13:1** Maandĩko ma tene moigaga mahiga ma hekarũ ĩyo maarĩ manene mũno; mamwe maarĩ na ũraihi wa buti mĩrongo ĩtatũ na mũgwanja (37), warĩ wa buti ikũmi na inyanya (18), na buti ikũmi na igĩrĩ (12) kũraiha na igũrũ.

12 “Mündũ nĩagakunyanĩra mũrũ wa nyina ooragwo, na ithe wa mündũ akunyanĩre mwana wake, o na ciana nĩkaremera aciari a cio na imoragithie. 13 Andũ othe nĩmakamũmena nĩ ũndũ wakwa, no ũrĩa ũgaakirĩrĩria nginya hĩndĩ ya mũthia nĩakahonoka.

14 “Rĩrĩa mũkoona kĩrĩa kĩrĩ thaahu na gĩa kũrehe ihooru kĩaũgama harĩa gĩtagĩrĩrwo nĩ kũrũgama-rĩ, (ũrĩa ũrathoma nĩamenye ũhoru ũcio), hĩndĩ ĩyo arĩa marĩ Judea nĩmoorĩre irĩma-inĩ. 15 Mündũ ũrĩa wothe ũgaakorwo arĩ nyũmba yake igũrũ ndakanaharũrũke kana atoonye kũruta kĩndũ nyũmba. 16 Nake mündũ ũrĩa ũgaakorwo arĩ mũgũnda ndagacooke mũciĩ kũgĩra nguo ciake. 17 Kaĩ atumia arĩa magaakorwo marĩ na nda na arĩa magaakorwo makĩongithia hĩndĩ ĩyo nĩmagakorwo marĩ na haaro-ĩ! 18 Hooyagai Ngai atĩ maũndũ macio matikanakinye hĩndĩ ya heho, 19 nĩ ũndũ matukũ macio gũgaakorwo na mũnyamaro ĩtarĩ yoneka ĩngĩ tayo kuuma kĩaambĩrĩria rĩrĩa Ngai ombire thĩ nginya rĩu, na gũtikoneka ĩngĩ tayo. 20 Tiga Mwathani anyihanyihirie matukũ macio, gũtirĩ mündũ ũngĩgatigara. No tondũ wa andũ ake arĩa aamũre, matukũ macio nĩmagakuhĩhio. 21 Hĩndĩ ĩyo mündũ o na ũrĩkũ angĩkamwĩra atĩrĩ, ‘Kristũ arĩ haha!’ kana amwĩre atĩrĩ, ‘Kristũ arĩ haarĩa!’ mũtikanetĩkie ũhoru ũcio. 22 Nĩgũkorwo Kristũ a maheeni na anabii a maheeni nĩmakeyumĩria monanie morirũ na maringe ciama nĩguo mahĩtithie andũ arĩa aamũre, korwo no kũhoteke. 23 Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, ikaragai mwĩiguĩte tondũ nĩndamwĩra maũndũ mothe mbere ya ihinda rĩtanakinya.

24 “No ihinda-inĩ rĩu, thuutha wa maũndũ macio ma mũnyamaro, “ rĩũa nĩrĩkagĩa nduma, nago mweri ndũkaara;

25 njata nacio nĩikaagũa kuuma igũrũ, namo maahinya ma igũrũ nĩmakenyenyio.’

26 “Hĩndĩ ĩyo andũ nĩ makoona Mũrũ wa Mündũ agĩũka arĩ thĩinĩ wa matu, arĩ na hinya mũingĩ mũno o na riiri. 27 Nake nĩagatũma araika ake macookanĩrĩrie andũ ake arĩa aamũre kuuma mũena ĩna ĩrĩa yumaga rũhuho, o na kuuma ituri ciothe cia thĩ na cia igũrũ.

28 “Na rĩrĩ, mwĩrutei na mũkũyũ: Rĩrĩa hongwe ciaguo ciarĩkia gũthundũra na ciaruta mathangũ-rĩ, nĩmũmenyaga atĩ hĩndĩ ya rĩũa ĩrĩ hakuhĩ. 29 ũguo noguo, rĩrĩa mũkoona maũndũ macio magĩkĩka mũkaamenya ihinda rĩrĩ hakuhĩ, rĩrĩ o mũromo-inĩ. 30 Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, rũciaro rũrũ rũtigaathira nginya maũndũ macio mothe makaahingio. 31 Igũrũ na thĩ nĩigathira, no ciugo ciakwa itigathira.

Gũtirĩ Mündũ ũũ Mũthenya na Ithaa

32 “Gũtirĩ mündũ o na ũrĩkũ ũũ ũhoru wa mũthenya ũcio kana ithaa rĩu, o na araika a igũrũ matiũũ, o na Mũriũ ndooĩ, tiga Ithe wiki! 33 Ikaragai mwĩiguĩte! Ikaragai mwĩhũgĩte! Mũtiũũ rĩrĩa ihinda rĩu rĩgaakinya. 34 Gũkahaana ta mündũ ũgũthĩ rũgendo ũrĩa atigaga egaĩra ndungata ciake irorage mũciĩ, o ndungata akamĩhe wĩra wayo, na agatiga atha mũikaria wa mũrango o nake aikarage ehũũgĩte.

35 “Nĩ ũndũ ũcio, ikaragai mwĩiguĩte tondũ mũtiũũ rĩrĩa mwene mũciĩ agacooka, kana agooka hwaĩ-inĩ, kana ũtukũ gatagatĩ, kana ngũkũ ĩkĩgamba, o na kana gũgĩthererũka. 36 O rĩrĩa angĩũka-rĩ, mũtikanareke amũkore mwĩrigĩtwo. 37 ũguo ngũmwĩra, noguo ngwĩra andũ othe, atĩrĩ, ‘Ikaragai mwĩiguĩte.’”

14

Jesū Gūtīrīrio Maguta arī Bethania

¹ Na rīrī, gwatigaire o mīthenya īrī nīguo kūgīe na Gīathī kīa Bathaka na kīa Mīgate ītarī Mīkīre Ndawa ya Kūmbia,* nao athīnjīri-Ngai arīa anene na arutani a watho nīmacaragia ūrīa mangīnyitithia Jesū na njīra ya wara nīguo mamūūrage. ² Makiuga atīrī, “No tūtingīmūnyīta hīndī ya Gīathī, tondū andū mahota kūruta haaro.”

³ Na rīrīa arī itūūra-inī rīa Bethania kwa mūdū wetagwo Simoni ūrīa warī na mangū, aikarīte metha-inī akīrīa irio-rī, nīhookire mūdū-wa-nja arī na cuba ya maguta ma goro mūno na manungi wega. Akūūraga cuba īyo na akīmūtīrīria maguta macio mūtwe.

⁴ Andū amwe arīa maarī kuo makīigua ūūru, makīūrania atīrī, “Maguta maya maitangwo ūguo nīkī? ⁵ Maguta macio nīmangīendio mbeeca ikīrīte mūcara wa mūdū wa mwaka mūgima nacio mbeeca icio iheo athīni.” Magīkūūma mūdū-wa-nja ūcio marī na ūūru.

⁶ Nowe Jesū akīmeera atīrī, “Tiganai nake, mūramūtanga nīkī? Nīanjīka ūndū mwega mūno. ⁷ Athīni marīkoragwo na inyuī hīndī ciothe na no mūmateithie hīndī īrīa yothe mūngīenda. No nī mūtīrīkoragwo na nī hīndī ciothe. ⁸ Anjīka o ūrīa angīahota. Aitīrīria mwīrī wakwa maguta o mbere nī ūndū wa kūhaarīria gūthikwo gwakwa. ⁹ Ngūmwīra atīrī na ma, kūrīa guothe Ūhoro-ūyū-Mwega ūkaahunjagio thīnī wa thī, ūguo eka nīūkeeragwo andū nīgeetha aririkanagwo.”

¹⁰ Hīndī īyo Judasi Mūisikariota, ūmwe wa arīa ikūmi na eerī, agīthī kūrī athīnjīri-Ngai arīa anene agakunyanīre Jesū kūrī o. ¹¹ Nao magīkena mūno maigua ūguo na makīmwīra nīmekūmūhe mbeeca. Nī ūndū ūcio Judasi agīcaria mweke wa kūmūneana kūrī o.

Jesū Kūrīanīra Gīathī kīa Bathaka na Arutwo Ake

¹² Mūthenya wa mbere wa Gīathī kīa Mīgate ītarī Mīkīre Ndawa ya Kūmbia, o ūrīa wathīnjagwo gatūrūme ka Bathaka-rī, arutwo a Jesū makīmūūria atīrī, “Ūkwenda tūthī kū tūkahaarīrie nīguo ūkarīire irio cia Bathaka kuo?”

¹³ Nī ūndū ūcio agītūma arutwo ake eerī akīmeera atīrī, “Thīī mūtoonye itūūra, na nī mūgūcemanīa na mūdū ūkūūite ndigithū ya maaī. Mūrūmīrīrei. ¹⁴ Kūrīa egūtoonya mwīre mwene nyūmba īyo atīrī, ‘Mūrutani arooria atīrī, nyūmba yakwa ya ageni īrī ha, harīa īngīrīra irio cia Bathaka na arutwo akwa?’ ¹⁵ Nake nīekūmuonia nyūmba nene ya igūrū īkīrītwo indo na īgathondekwo wega. Haarīriai irio cia Bathaka iitū kuo.”

¹⁶ Arutwo acio makiumagara, magītoonya itūūra, magīkora maūdū mahaana o ta ūrīa Jesū aamerīte. Nī ūndū ūcio makīhaarīria irio cia Bathaka.

¹⁷ Na gwakinya hwaī-inī, Jesū agīkinya kuo marī na arutwo arīa ikūmi na eerī. ¹⁸ Maikarīte metha-inī makīrīa akīmeera atīrī, “Ngūmwīra atīrī na ma, ūmwe wanyu nīekūngunyanīra, ūmwe wa arīa mararīanīra na nī.”

¹⁹ Makīnyitwo nī kīeha mūno, na o ūmwe akamūūria atīrī, “Ti-itherū hihi nī nī?”

²⁰ Jesū akīmacookeria akīmeera atīrī, “Nī ūmwe wanyu inyuī ikūmi na eerī, ūrīa ūgūtobokanīria mūgate mbakūri-inī hamwe na nī. ²¹ Mūrū

* **14:1** Gīathī kīa Bathaka kīaririkanagia Ayahudi ūrīa mūraika wa Ngai aahītūkīre mīcīi yao agīthī kūūraga marigithathi ma andū a Misiri.

wa Mündũ egũthĩ o ta ũrĩa ũhoru wake wandikĩtwo. No mündũ ũrĩa ũgaakunyanĩra Mũrũ wa Mündũ kaĩ arĩ na haaro-ĩ! Nĩ kaba mündũ ũcio atangĩaciarirwo.”

²² Ningĩ o makĩrĩaga-rĩ, Jesũ akĩoya mũgate, agĩcookia ngaatho, agĩcooka akĩwenyũranga, akĩhe arutwo ake, akiuga atĩrĩ, “Oyai; ũyũ nĩguo mwĩrĩ wakwa.”

²³ Agĩcooka akĩoya gĩkombe, agĩcookia ngaatho akĩmanengera, nao othe magĩkĩnyuĩra.

²⁴ Akĩmeera atĩrĩ, “Ĩno nĩyo thakame yakwa ya kĩrĩkanĩro, ĩrĩa ĩtĩtwo nĩ ũndũ wa andũ aingĩ. ²⁵ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ndikũnyua rĩngĩ ndibei ya maciaro ma mũthabibũ, nginya mũthenya ũrĩa ngaamĩnyua ĩrĩ njerũ ũthamaki-inĩ wa Ngai.”

²⁶ Na maarĩkia kũina rwĩmbo, makiumagara magĩthĩ kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaiyũ.

Jesũ Kwaria ũrĩa Petero Arĩmũkaana

²⁷ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Inyuĩ inyuothe nĩmũrĩndirika, nĩgũkorwo nĩ kwandikĩtwo atĩrĩ:

“ ‘Nĩngaringa mũrĩithi, nacio ng’ondũ ihurunjũke.’

²⁸ No ndaariũka, nĩngamũtongoria gũthĩ Galili.”

²⁹ Petero akĩmwĩra atĩrĩ, “O na othe mangĩgũtirika, nĩ ndingĩgũtirika.”

³⁰ Nake Jesũ akĩmũcookeria, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ngũkwĩra atĩrĩ na ma, ũmũthĩ, o ũtukũ ũyũ, ngũkũ ĩtanakũga keerĩ, nĩũrĩngaana maita matatũ.”

³¹ No Petero akĩaria ahinyĩrĩrie, akiuga atĩrĩ, “O na angĩkorwo ndĩrĩkuanĩra nawe, nĩ ndingĩgũkaana!” O na acio angĩ othe makiuga o ũguo.

Mũgũnda-inĩ wa Gethisemane

³² Nao magĩkinya handũ heetagwo Gethisemane, nake Jesũ akĩra arutwo ake atĩrĩ, “Ikarai haha thĩ ngahooe.” ³³ Akĩoya Petero na Jakubu na Johana agĩthĩ nao, na o hĩndĩ ĩyo akĩnyĩtwo nĩ kĩa kĩnene na agĩthĩnĩka mũno.

³⁴ Akĩmeera atĩrĩ, “Ngoro yakwa nĩraigua kĩa mũno o ta ingĩkua, ikarai haha na mwĩhũge.”

³⁵ Na aathiathia hanini, akĩgũithia thĩ, akĩhooya atĩ korwo kwahoteka, ihinda rĩu rĩmweherere. ³⁶ Akiuga atĩrĩ, “Abba, Baba, maũndũ mothe nĩmahotekaga nĩwe. Njehereria gĩkombe gĩkĩ. No ti ũrĩa ngwenda nĩ, no nĩ ũrĩa wee ũkwenda.”

³⁷ Ningĩ agĩcooka harĩ arutwo ake akĩmakora makomete. Akĩũria Petero atĩrĩ, “Simoni, kaĩ ũkomete? Ndũngĩhota gũikara ithaa rĩmwe wĩguĩte?

³⁸ Mwĩhũgagei na mũhooyage nĩgeetha mũtikagwe magerio-inĩ. Ngoro nĩyenda, no mwĩrĩ ndũrĩ na hinya.”

³⁹ O rĩngĩ agĩthĩ akĩhooya o ũguo. ⁴⁰ Na acooka rĩngĩ harĩ, agĩkora makomete tondũ nĩmahĩtĩtwo nĩ toro. Nao makĩrigwo nĩ ũrĩa mangĩmwĩra.

⁴¹ Ningĩ agĩũka ihinda rĩa gatatũ akĩmooria atĩrĩ, “O na rĩu mũrĩ o toro, o mũhurũkĩte? Kinyiai hau! Ithaa nĩrĩakinya. Atĩrĩrĩ, Mũrũ wa Mündũ nĩakunyanĩrwo akaneanwo moko-inĩ ma andũ ehia. ⁴² ũkĩrai, tũthĩ! ũrĩa ũkũngunyanĩra nĩarooka.”

Jesũ Kũnyĩtwo

⁴³ O akīaragia-rī, Judasi, ūmwe wa arutwo arīa ikūmi na eerī, agīkinya. Ookire arī na gīkundi kīnene kīa andū marī na hiū cia njora na njūgūma, matūmītwo nī athīnjīri-Ngai arīa anene, na arutani a watho na athuuri.

⁴⁴ Judasi ūcio wamūkunyañire nīamaheete kīmenyithia akameera atīrī, “Ūrīa ndīmumunya nīwe; mūmūnyiite na mūmūtware arangiirwo.”

⁴⁵ Judasi o rīmwe agīthiī harī Jesū, akīmwiita atīrī, “Rabii!” na akīmūmumunya. ⁴⁶ Nao andū acio makīguthūkīra Jesū makīmūnyiita.

⁴⁷ Na ūmwe wa arīa maarūngiī hakuhī agīcomora rūhiū rwake rwa njora agītinia gūtū kwa ndungata ya mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene.

⁴⁸ Nake Jesū akīmooria atīrī, “Kaī ndī mūtongoria wa akararia a watho atī nīkīo muoka kūnyūiita mūrī na hiū cia njora na njūgūma?

⁴⁹ Ndīratūūrāga na inyuī hekarū-inī ngīrutanaga mūthenya o mūthenya na mūtingīnyūiita. No rīrī, Maandīko no nginya mahiinge.” ⁵⁰ Hīndī īyo arutwo ake othe makīmūtiganīria, makīūra.

⁵¹ Na mwanake ūmwe ūteehumbīte kīndū tīga taama wa gatani akīrūmīrīra Jesū. Na rīrīa maamūnyūitire, ⁵² agītīga taama wake nao, akīūra e njaga.

Jesū Gūtwarwo Mbere ya Kīama

⁵³ Nao andū acio magītwarwa Jesū kūrī mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene, nao athīnjīri-Ngai arīa anene othe, na athuuri na arutani a watho makīgomana hamwe. ⁵⁴ Petero akīmūrūmīrīra arī haraaya o nginya agīkinya nja ya mūciī wa mūthīnjīri-Ngai ūcio mūnene. Agīkarania na thigari kūu agīota mwaki.

⁵⁵ Na rīrī, athīnjīri-Ngai arīa anene, o na Kīama kīu gīothe,† magīcaria ūira wa kūragithia Jesū, no mationire. ⁵⁶ Na andū aingī nīmarutire ūira wa maheeni, no ūira wao ūkīaga kūguana.

⁵⁷ Gūgīcooka gūkīrūgama andū amwe, nao makīruta ūira wa maheeni makiuga atīrī, ⁵⁸ “Nītwaiquire akiuga atīrī, ‘Nīngatharia hekarū īno yakītwo nī andū, na njake īngī ītakītwo nī mūdū na ihinda rīa mīthenya ītatū.’ ” ⁵⁹ No o na moīga ūguo, ūira wao ūkīaga kūguana.

⁶⁰ Hīndī īyo mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene akīrūgama gatagatī kao, akīūra Jesū atīrī, “Kaī wee ūtarī na ūndū ūngīcookia? Nī ūhorō ūrīkū ūyū ūrathitangwo nāguo?” ⁶¹ No Jesū agīkira kī, na ndacookie ūndū.

O rīngī mūthīnjīri-Ngai ūcio mūnene akīmūria atīrī, “Wee nīwe Kristū, Mūrū wa Ūrīa Mūrathime?”

⁶² Nake Jesū akīmūcookeria atīrī, “Ī nī nī. Na nīmūkona Mūrū wa Mūdū aikarīte guoko-inī kwa ūrīo kwa Ūrīa-ūrī-Hinya, na agīūka arī igūrū rīa matu.”

⁶³ Mūthīnjīri-Ngai ūcio mūnene agītembūranga nguo ciake. Akīūra atīrī, “Tūgūkībatarīo nī aira angī a kī? ⁶⁴ Nīmweiguīra akīruma Ngai. Mūgwīciiria atīa?”

Nao othe makīmūtūira atī aagīrīrwo nī kūragwo. ⁶⁵ Hīndī īyo amwe makīambīrīria kūmūtūira mata, na makīmūhumbīra ūthiū, makīmūringa na ngundi makīmūrāga atīrī, “Ta kīrathe ūhorō.” Nacio thigari ikīmuoya, ikīmūhūra.

Petero Gūkaana Jesū

† 14:55 Kīama gīa Sanīhedirīni gīakoragwo na athīnjīri-Ngai arīa anene, na athuuri, na arutani a watho wa Musa.

⁶⁶ Na hĩndĩ ĩyo Petero aikarĩte o hau nja-rĩ, ũmwe wa ndungata cia airĩtu cia mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene akĩgerera ho. ⁶⁷ Rĩrĩa oonire Petero agĩota mwaki, akĩmũrora wega.

“Akĩmwĩra atĩrĩ, ‘O nawe uuma hamwe na Jesũ ũcio wa Nazarethi’.”

⁶⁸ Nowe Petero agĩkaana ũhoro ũcio, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndiũĩ ũhoro ũcio, o na ndiramenya nĩ atĩa ũroiga,” na akiumagara agĩthĩ itoonyero-inĩ.

⁶⁹ Na rĩrĩa ndungata ĩyo ya mũirĩtu yamuonire ho, o rĩngĩ ĩkĩĩra arĩa maarũngĩ ho atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ nĩ ũmwe wao.” ⁷⁰ No Petero agĩkaana ũhoro ũcio rĩngĩ.

Thuutha wa kahinda kanini, arĩa maarũgamĩte hakuhĩ makĩĩra Petero atĩrĩ, “Ti-itherũ ũrĩ ũmwe wao, nĩ ũndũ wĩ Mũgalili.”[‡]

⁷¹ Nake akĩambĩrĩria kwĩhĩta akiugaga atĩrĩ, “Niĩ ndiũĩ mũndũ ũyũ mũraaria ũhoro wake.”

⁷² O hĩndĩ ĩyo ngũkũ ĩgĩkũga hĩndĩ ya keerĩ. Nake Petero akĩirikana ũhoro ũrĩa Jesũ aamwĩrĩte atĩrĩ, “Ngũkũ ĩtanakũga keerĩ nĩũrĩngaana maita matatũ.” Nake akĩambĩrĩria kũrĩa.

15

Jesũ Gũtwarwo Mbere ya Pilato

¹ Na rĩrĩ, rũciinĩ tene, athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na athuuri, na arutani a watho, na Kĩama gĩothe magĩtua ũrĩa megwĩka. Makĩoha Jesũ, makĩmũtwara, makĩmũneana kũrĩ Pilato.

² Nake Pilato akĩmũũria atĩrĩ, “Wee nĩwe Mũthamaki wa Ayahudi?”

Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ĩ, ũguo woiga nĩguo.”

³ Nao athĩnjĩri-Ngai arĩa anene makĩmũthitangĩra maũndũ maingĩ.

⁴ Nĩ ũndũ ũcio Pilato akĩmũũria o rĩngĩ atĩrĩ, “Kaĩ wee ũtarĩ na ũndũ ũgũcookia? Ta rora maũndũ marĩa mothe maragũthitangĩra.”

⁵ No Jesũ ndaigana gũcookia ũndũ, nake Pilato akĩgega.

⁶ Na rĩrĩ, kwarĩ mũtugo hĩndĩ ya Iruga rĩu rĩa Bathaka, Pilato nĩamohoragĩra mwohwo ũmwe, o ũrĩa andũ mangĩetirie. ⁷ Na nĩ kwarĩ mũndũ ũmwe wetagwo Baraba woohetwo hamwe na arĩa maambĩrĩrie ngũĩ ya gũũkĩrĩra thirikari na makoora andũ thĩinĩ wa mbũkĩrĩra ĩyo. ⁸ Nakĩo kĩrĩndĩ kĩnene gĩgĩthĩ harĩ Pilato, gĩkĩmũũria eeke o ũrĩa aamenyerete gwĩka.

⁹ Pilato akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ mũkwenda ndĩmuohorere mũthamaki wa Ayahudi?” ¹⁰ Nĩgũkorwo nĩamenyaga atĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene maaneanĩte Jesũ kũrĩ we nĩ ũndũ wa ũiru. ¹¹ No rĩrĩ, athĩnjĩri-Ngai arĩa anene makĩringĩrĩria kĩrĩndĩ kũ kũre Pilato ohore Baraba handũ ha Jesũ.

¹² Pilato akĩmooria atĩrĩ, “Mũgũkienda njike atĩa na mũndũ ũyũ mwĩtaga mũthamaki wa Ayahudi?”

¹³ Nao makĩanĩrĩra, makiuga atĩrĩ, “Mwambe mũtĩ igũrũ!”

¹⁴ Nake Pilato akĩmooria atĩrĩ, “Nĩkĩ? Nĩ ngero ĩrĩkũ agerete?”

No-o magĩkĩrĩrĩria kwanĩrĩra, makiugaga atĩrĩ, “Mwambe mũtĩ igũrũ!”

¹⁵ Na tondũ nĩendaga gũkenia kĩrĩndĩ kũ, Pilato akĩmohorera Baraba. Akĩhũrithia Jesũ iboko, agĩcooka akĩmũneana akambwo mũtĩ igũrũ.

Thigari Kũnyũrũria Jesũ

¹⁶ Nacio thigari igĩtwara Jesũ gũikaro-inĩ kĩa barũthi (na nĩkĩo gĩetagwo Puratoria); igĩcookanĩrĩria mbũtũ yotho ya thigari. ¹⁷ Ikĩmũhumba ngu ndaaya ya rangi wa ndathi, igĩcooka igĩtuma thũmbĩ ya mũigua,

[‡] 14:70 Mwarĩrie wa andũ a kuuma Galili warĩ na ngũũrani na wa andũ a kuuma Judea.

ikĩmwĩkĩra mĩtwe. ¹⁸ Ikĩambĩrĩria kũmũnyũrũria, ikĩmwĩraga atĩrĩ, “Ūkĩrĩ mũhoru, wee mũthamaki wa Ayahudi?” ¹⁹ Ikĩmũhũũra na rũthanju mĩtwe maita maingĩ ikĩmũtuagĩra mata. Ikĩgũithia thĩ mbere yake, ikĩmũturagĩria ndu ta ikũmũhooya. ²⁰ Na ciarĩkia kũmũnyũrũria-rĩ, ikĩmũruta nguo ĩyo ndaaya ya rangi wa ndathi, ikĩmũhumba nguo ciake mwene. Igĩcooka ikĩmuumagaria ikamwambe mĩtĩ igũrũ.

Jesũ Kwambwo Mũtharaba-inĩ

²¹ Na marĩ njĩra thigari ikĩnyiita mũndũ wahĩtũkaga akiuma mĩgũnda-inĩ, wetagwo Simonĩ wa kuuma Kurene, ithe wa Aleksandro na Rufusi, na ikĩmũkuuithia mũtharaba wa Jesũ na hinya. ²² Igĩgĩkinyia Jesũ handũ harĩa heetagwo Gologotha (ũguo nĩ kuuga Handũ hahaana ta Ihĩndĩ rĩa Mũtwe). ²³ Ningĩ igĩcooka ikĩmũhe ndibei ĩtukanĩtio na manemane, nake Jesũ akĩrega kũmĩnyua. ²⁴ Igĩkĩmwamba mĩtĩ igũrũ. Ikĩgayana nguo ciake, na ũndũ wa gũcicuukĩra mĩtĩ nĩguo imenye o ĩrĩa mũndũ egũkuua.

²⁵ Kwarĩ thaa ithatũ cia rũciinĩ rĩrĩa ciamwambire mĩtĩ igũrũ. ²⁶ ũndũ ũrĩa aathitangĩrwo wandĩkitwo atĩrĩ, “Ūyũ nĩwe MŪTHAMAKI WA AYAHUDI.” ²⁷ Ningĩ ikĩamba atunyani eerĩ hamwe nake, ũmwe mwena wake wa ũrĩo, nake ũcio ũngĩ mwena wake wa ũmotho. ²⁸ (Namo Maandĩko makĩhingio marĩa moigaga atĩrĩ, “Aataranĩirio na andũ arĩa aagarari watho.”) ²⁹ Andũ arĩa maahĩtũkagĩra hau nĩmamũrumaga makĩinagia mĩtwe yao, makoiga atĩrĩ, “Hĩ! Wee ũngĩratharirie hekarũ na ũmĩake na mĩthenya ĩtatũ-rĩ, ³⁰ harũrũka uume mũtharaba-inĩ ũcio, wĩhonokie!”

³¹ O ũndũ ũmwe athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, na arutani a watho nĩmamũnyũrũragia, makerana atĩrĩ, “Nĩarahonokagia arĩa angĩ, no ndangĩhota kwĩhonokia we mwene. ³² Kristũ ũyũ, Mũthamaki wa Isiraeli-rĩ, ta nĩakĩharũrũke rĩu oime mũtharaba-inĩ, nĩguo tuone twĩtikie.” O nao arĩa maambanĩirio hamwe nake, makĩmũruma.

Gĩkuũ kĩa Jesũ

³³ Na rĩrĩ, thaa thita cia mũthenya ciakinya, bũrũri wothe ũkĩgĩa nduma nginya thaa kenda. ³⁴ Na thaa kenda Jesũ akĩgũthũka na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ, “Eloi, Eloi, lama sabakithani?” nague ũguo nĩ kuuga atĩrĩ, “Ngai wakwa, Ngai wakwa, wandiganĩria nĩkĩ?”

³⁵ Rĩrĩa andũ amwe a arĩa marũngĩ hau maiguire ũguo, makiuga atĩrĩ, “Ta thikĩrĩria agĩta Elija.”

³⁶ Mũndũ ũmwe agĩteng’era, agĩtobokia thibũnji thiki-inĩ akĩmĩthecerera kamũrangi-inĩ akĩhe Jesũ anyue. Akiuga atĩrĩ, “Tiganai nake. Rekei tuone kana Elija nĩegũũka kũmũcuurũria mũtharaba-inĩ.”

³⁷ Nake Jesũ agĩkaya aanĩrĩire, agĩtuĩkana.

³⁸ Nakĩo gĩtambaya kĩa hekarũ gĩgĩatũkana icunjĩ igĩrĩ kuuma igũrũ nginya thĩ.* ³⁹ Na rĩrĩa mũnene-wa-thigari-igana, ũrĩa warũngĩ hau mang’ethanĩire, aiguire ũrĩa akaya na akĩona ũrĩa akua, akiuga atĩrĩ, “Ti-itherũ mũndũ ũyũ oima Mũrũ wa Ngai!” ⁴⁰ Nĩ haarĩ na atumia meeroragĩra marĩ haraaya. ũmwe wao aarĩ Mariamu Mũmagidali, na Mariamu nyina wa Jakubu ũrĩa warĩ Mũnini na wa Jose, na Salome. ⁴¹ Rĩrĩa aarĩ Galili, atumia aya nĩo maamũrũmagĩrĩra na makamũtungatagĩra. Ningĩ hau nĩ haarĩ na atumia angĩ aingĩ arĩa mookĩte nake Jerusalemu.

* **15:38** Gĩtambaya kĩa hekarũ kĩagayanĩtie Handũ-harĩa-Hatheru na Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno. Gwatũkana gwakĩo kuonanirie atĩ Kristũ nĩatoonyire kwa Ngai nĩ ũndũ witũ, na agĩtũhingũrĩra njĩra ya gũthiiga mbere ya Ngai.

Gũthikwo kwa Jesũ

⁴² Na tondũ kwarĩ Mũthenya wa Kwĩhaarĩria (nĩguo mũthenya ũrĩa wĩ mbere ya Thabatũ), gwakuhĩrĩria hwaĩ-inĩ-rĩ, ⁴³ Jusufu wa Arimathea, mũndũ warĩ igweta mũno Kĩama-inĩ gĩa athuuri, na we mwene nĩeetagĩrĩra ũthamaki wa Ngai, agĩthiĩ kũrĩ Pilato na ũcamba, akĩhooya etĩkĩrio akuue mwĩrĩ wa Jesũ.† ⁴⁴ Nake Pilato akĩgega aigua atĩ Jesũ nĩarĩkĩtie gũkua. Agĩta mũthigari ũrĩa mũnene-wa-thigari-igana, akĩmũũria kana Jesũ nĩarĩkĩtie gũkua. ⁴⁵ Rĩrĩa aamenyithirio nĩ mũnene ũcio wa thigari igana atĩ nĩguo kwarĩ, agĩtikĩria Jusufu akuue mwĩrĩ ũcio. ⁴⁶ Nĩ ũndũ ũcio Jusufu akĩgũra taama wa gatani, agĩcuurũria mwĩrĩ ũcio. Akĩũkũnja na taama ũcio wa gatani, agĩthiĩ akĩũiga thĩinĩ wa mbĩrĩra yenjetwo rwaro-inĩ rwa ihiga. Agĩcooka akĩgaragara ihiga rĩkĩhinga mũromo wa mbĩrĩra ĩyo. ⁴⁷ Nake Mariamu Mũmagidali na Mariamu ũrĩa nyina wa Jose makĩona harĩa aigirwo.

16*Kũriũka kwa Jesũ*

¹ Na rĩrĩ, Thabatũ yathira, Mariamu Mũmagidali, na Mariamu nyina wa Jakubu, na Salome makĩgũra indo nungi wega nĩgeetha mathiĩ makahake mwĩrĩ wa Jesũ. ² Mũthenya wa mbere wa kiumia, rũciinĩ tene thuutha wa riũa kũratha, marĩ njĩra magĩthiĩ mbĩrĩra-inĩ, ³ nĩmoranagia atĩrĩ, “Nũũ ũgũtũgaragarĩria ihiga rĩehere mũromo-inĩ wa mbĩrĩra?”

⁴ No rĩrĩa maatiire maitho, makĩona ihiga rĩu nĩrĩagaragarĩtio rĩkehera, nĩgũkorwo rĩarĩ inene mũno. ⁵ Na rĩrĩa maatoonyaga mbĩrĩra-thĩinĩ, makĩona mwanake wehumbĩte nguo njerũ ndaaya aikarĩte thĩ mwena wao wa ũrĩo, nao makĩmaka.

⁶ Nake akĩmeera atĩrĩ, “Tigai kũmaka. Mũracaria Jesũ ũrĩa wa Nazarethi, ũrĩa ũrambirwo mũtĩ igũrũ. Nĩariũkĩte! Ndarĩ haha. Onei harĩa maramũigĩte. ⁷ No thĩĩ mwĩre arutwo ake o na Petero atĩrĩ, ‘Nĩekũmũtongoria gũthiĩ Galili. Kũu nĩkuo mũkaamuona, o ta ũrĩa aamwĩre’.”

⁸ Atumia acio makiuma hau mbĩrĩra-inĩ makĩinainaga na magegete. Matirĩ mũndũ meerire ũndũ, tondũ nĩmetigagĩra.

(Maandĩko mamwe ma tene matirĩ gacunjĩ gaka kuuma Mariko 16:9-20)

⁹ Mũthenya wa mbere wa kiumia rũciinĩ tene Jesũ ariũka-rĩ, aambire kuumĩrĩra Mariamu Mũmagidali ũrĩa aarutĩte ndaimono mũgwanja. ¹⁰ Nake Mariamu agĩthiĩ akĩira arĩa maatũire na Jesũ, akĩmakora magĩcakaya na makĩrĩra. ¹¹ Nao maigua atĩ Jesũ nĩariũkĩte, na atĩ Mariamu nĩamuonete, makĩrega gwĩtikia.

¹² Thuutha ũcio Jesũ akiumĩrĩra andũ angĩ eerĩ ao, ahaana ũndũ ũngĩ, rĩrĩa maathiiaga mĩgũnda-inĩ. ¹³ Andũ acio makĩhũndũka, magĩthiĩ makĩira arutwo arĩa angĩ; no-o nao makĩrega kũmetĩkia.

¹⁴ Thuutha ũcio Jesũ akiumĩrĩra arutwo arĩa ikũmi na ũmwe makĩrĩa irio; akĩmatetia nĩ ũndũ wa kwaga gwĩtikia na nĩ ũndũ wa ũmũ wa ngoro ciao, nĩ ũndũ wa kũrega gwĩtikia arĩa maamuonete thuutha wa kũriũka gwake.

¹⁵ Akĩmeera atĩrĩ, “Thĩĩ thĩ yothe mũkahunjĩrie andũ othe Ũhoro-ũrĩa-Mwega. ¹⁶ Na mũndũ o wothe ũgetĩkia na abatithio nĩakahonoka, no ũrĩa wothe ũtagetĩkia nĩagatuĩrwo ciira. ¹⁷ Nacio ciama ici nĩ igatwaranaga

† 15:43 Maarĩ na ihenya rĩa kweheria mwĩrĩ wa Jesũ mũtĩ-igũrũ maũthike mbere ya Thabatũ kwambĩrĩria.

na arĩa metĩkĩtie: Nĩmakaingata ndaimono thĩinĩ wa rĩitwa rĩakwa; na nĩmakaaria na thiomi njerũ; ¹⁸ na nĩmakanyiita nyoka na moko mao; na rĩrĩa makaanyua thumu, ndũkamathũkia o na hanini; nĩmakaigagĩrĩra andũ arĩa arũaru moko, nao mahone.”

¹⁹ Mwathani Jesũ aarĩkia kũmaarĩria ũhoro ũcio, agĩtwarwo igũrũ na agĩikara thĩ guoko-inĩ kwa ũrĩo kwa Ngai. ²⁰ Nao arutwo magĩcooka makiumagara na makĩhunjia ũhoro kũndũ guothe, nake Mwathani akĩrutithania wĩra nao, na agekĩraga ũhoro wake hinya na ũndũ wa ciamaria ciatwaranaga na ũhoro ũcio.

LUKA

Ūhoru wa Gūtongoria

¹ Andũ aingĩ nĩmarĩkĩtie kwandĩka ūhoru wa maũndũ marĩa mahingĩtio gatagatĩ-inĩ gaitũ, ² o ta ūrĩa twaheirwo ūhoru wamo nĩ arĩa meyoneire maũndũ macio kuuma o kĩambĩrĩria marĩ aira na ndungata cia ūhoru ūcio. ³ Nĩ ūndũ ūcio, tondũ nĩ mwene nĩnduĩrĩtie maũndũ macio mothe wega kuuma kĩambĩrĩria-rĩ, ngakĩona arĩ wega o na nĩ ngwandĩkĩre mĩtaratara mwega wa maũndũ macio, wee mũnene mũgaathe Theofilo, ⁴ nĩgeetha ūmenye na ma maũndũ marĩa warutirwo.

Gũciarwo kwa Johana Mũbatithania Kũmenyithanio

⁵ Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩrĩa Herode aarĩ mũthamaki wa Judea, nĩ kwarĩ mũthĩnjĩri-Ngai wetagwo Zakaria, warĩ wa gĩkundi kĩa athĩnjĩri-Ngai kĩa Abija; mũtumia wake eetagwo Elizabethi na aarĩ wa rũciaro rwa Harũni. ⁶ O eerĩ maarĩ arũngĩrĩru maitho-inĩ ma Ngai, na nĩmathĩkagĩra maathani ma Mwathani na mawatho mothe matarĩ na ūcuuke. ⁷ Nao matiarĩ na twana tondũ Elizabethi aarĩ thaata; na eerĩ maarĩ akũrũ mũno.

⁸ Na rĩrĩ, mũthenya ūmwe Zakaria nĩarutaga wĩra wa mũthĩnjĩri-Ngai arĩ mbere ya Ngai, tondũ rĩarĩ ihinda rĩa gĩkundi gĩake gũtungata-rĩ, ⁹ nĩathuurirwo na njĩra ya gũcuukĩrwo mĩtĩ, kũringana na mũtugo wa ūthĩnjĩri-Ngai, athĩ thĩnĩ wa hekarũ ya Mwathani agacine ūbumba. ¹⁰ Na rĩrĩa ihinda rĩa gũcina ūbumba rĩakinyire, kĩrĩndĩ gĩothe kĩrĩa kĩonganĩte nĩ ūndũ wa kũhooya, nĩ kĩahooyagĩra na kũu nja.

¹¹ Hĩndĩ ĩyo mũraika wa Mwathani akiumĩrĩra Zakaria, na akĩrũgama mwena wa ūrĩo wa kĩgongona kĩrĩa gĩa gũcinĩra ūbumba. ¹² Rĩrĩa Zakaria aamuonire, akĩhahũka na akĩiyũrwo nĩ guoya. ¹³ No mũraika ūcio akĩmwĩra atĩrĩ: “Zakaria, tiga gwĩtigĩra; mahooya maku nĩmaiguĩtwo. Mũtumia waku Elizabethi nĩagagũciarĩra mwana wa kahĩ, nawe nĩũkamũtua Johana. ¹⁴ Nĩũgakena na ūcanjamũke, nĩ ūndũ wake na andũ aingĩ nĩmagakenio nĩgũciarwo gwake, ¹⁵ nĩgũkorwo nĩagatuĩka mũndũ mũnene maitho-inĩ ma Mwathani. Ndarĩ hĩndĩ akaanyua ndibei o na kana kĩndũ o kĩngĩ kĩgagatu kĩngĩtũma mũndũ arĩo, na nĩakaiyũrwo nĩ Roho Mũtheru kuuma o gũciarwo gwake. ¹⁶ Nake nĩakagarũra andũ aingĩ a Isiraeli macookerere Mwathani Ngai wao. ¹⁷ Na nĩagathĩ mbere ya Mwathani arĩ na roho na hinya wa Elija, nĩguo agarũre ngoro cia maithe mendane na ciana ciao, nao arĩa aremĩ amagarũre magĩe na ūũgĩ wa andũ arĩa athingu, nĩgeetha ahaarĩrie andũ mahote gweterera Mwathani.”

¹⁸ Zakaria akĩũria mũraika ūcio atĩrĩ, “Ingĩmenya ma ya ūhoru ūcio atĩa? Nĩ ndĩ mũthuuri mũkũrũ o na mũtumia wakwa arĩ na mĩaka mĩingĩ.”

¹⁹ Mũraika ūcio akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ nĩ nĩ Gaburieli, ūrĩa ūrũgamaga mbere ya Ngai, na nĩ gũtũmwo ndũmĩtwo ngwarĩrie na ngwĩre ūhoru ūyũ mwega. ²⁰ Na rĩu nĩũgũkĩra ūremwo nĩ kwaria nginya mũthenya ūrĩa ūndũ ūcio ūkaahinga, tondũ ndũnetĩkia ciugo ciakwa, o icio ikaahinga ihinda rĩrĩa rĩagĩrĩire rĩakinya.”

²¹ Hĩndĩ ĩyo yothe, andũ nĩmetereire Zakaria na makarigagwo nĩ kĩrĩa gĩatũmĩte aikare mũno ūguo thĩnĩ wa hekarũ.* ²² Rĩrĩa oimire, ndaigana

* **1:21** Andũ meetereire Zakaria oime Handũ-harĩa-Hatheru oke amarathime na kĩrathimo kĩa Harũni kĩrĩa kĩrĩ Ndar 6:24-26.

kūhota kūmaarīria; magīkīmenya atī nīonete kīoneki arī thīnī wa hekarū, nīgūkorwo no kūmaheneria aamahenagīria na guoko, agīikara o ūguo atekūhota kwaria.

²³ Rīrīa ihinda rīake rīa gūtungata† rīathirire-rī, akīnūka gwake mūciī.
²⁴ Thuutha ūcio Elizabethi mūtumia wake akīgīa nda, na handū ha mīeri itano agīikara ehithīte. ²⁵ Akiuga atīrī, “Nī Mwathani ūnjīkīire ūū. Matukū-inī maya nīanjīkīte wega na akanjehereria thoni cia kūmenwo nī andū.”

Gūciarwo kwa Jesū Kūmenyithanio

²⁶ Naguo mweri wa itandatū wa Elizabethi gūkorwo arī na nda-rī, Ngai nīatūmire mūraika Gaburieli athīi Nazarethi itūūra rīarī kūu Galili, ²⁷ akīmūtūma kūrī mūrītu gathirange worītio nī mūdū wetagwo Jusufu, wa rūciaro rwa Daudi. Mūrītu ūcio gathirange eetagwo Mariamu. ²⁸ Mūraika ūcio akīmuumīrīra, akīmwīra atīrī, “Nīndakūgeithia, wee ūrathimītwo mūno! Mwathani arī hamwe nawe.”

²⁹ Nake Mariamu agīthīnīka mūno nī ūndū ūcio, na akīgega akīrigwo nī ūhoru wa ngeithi icio. ³⁰ Nowe mūraika ūcio akīmwīra atīrī, “Mariamu tiga gwītīgīra, nīgūkorwo nīūkinyīrwo nī wega wa Ngai. ³¹ Nawe nīūkūgīa nda na nīūgaaciara mwana wa kahī, nawe nīūkamūtua Jesū. ³² Nake nīagatuīka mūnene na ageetagwo Mūrū-wa-Ūrīa-ūrī-Igūrū-Mūno. Mwathani Ngai nīakamūhe gītī kīa ūnene kīrīa gīa ithe Daudi, ³³ nake nīagathamakīra nyūmba ya Jakubu nginya tene; ūthamaki wake ndūgaathira o na rī.”

³⁴ Mariamu akīūria mūraika ūcio atīrī, “Ūndū ūyū ūngīhoteka atīa, kuona atī ndī o mūrītu gathirange?”

³⁵ Nake mūraika ūcio akīmūcookeria, akīmwīra atīrī, “Roho Mūtheru nīagooka igūrū rīaku naguo hinya wa Ūrīa-ūrī-Igūrū-Mūno nīūgakūhumbīra, nī ūndū ūcio mwana ūrīa ūgaaciarwo nī mūtheru na ageetagwo Mūrū wa Ngai. ³⁶ O na Elizabethi, ūrīa wa mbarī cianyu, o nake nīekūgīa kaana arī mūkūrū, o ūcio weragwo atī nī thaata, nīgūkorwo rīu arī na nda ya mīeri itandatū. ³⁷ Nīgūkorwo gūtīrī ūndū ūngīrema Ngai.”

³⁸ Nake Mariamu akīmūcookeria atīrī, “Nīi ndī ndungata ya Mwathani. Ndīrogīkwo o ta ūguo woiga.” Hīndī iyo mūraika akīmūtiga agīthīi.

Mariamū Gūceerera Elizabethi

³⁹ Matukū-inī o ro macio, Mariamu akīhaarīria, agīthīi ahiūhīte nginya itūūra rīarī būrūri ūrīa ūrī irīma wa Judea, ⁴⁰ agītoonya mūciī gwa Zakaria, na akīgeithia Elizabethi. ⁴¹ Rīrīa Elizabethi aigūire ngeithi cia Mariamu-rī, kaana gake gakīambarara karī nda yake, nake Elizabethi akīiyūrwo nī Roho Mūtheru. ⁴² Akīanīrīra na mūgambo mūnene, akiuga atīrī, “Wee wī mūrathime gatagatī ka atumia othe, nako kaana karīa ūgaaciara nīkarathime! ⁴³ No nī kīi gītūmīte nīkwo wega ūū, atī nyina wa Mwathani wakwa no ooke kūnjeerera? ⁴⁴ Ndaigua mūgambo wa ngeithi ciaku wakinya matū-inī makwa, nako kaana karīa karī nda yakwa kambarara nī ūndū wa gūkena. ⁴⁵ Kūrathimwo-rī, nī mūdū ūcio wītīkītīe atī maūdū marīa Mwathani amwīrīte nīmakahingio!”

Rwīmbo rwa Mariamu

⁴⁶ Nake Mariamu akiuga atīrī:
 “Ngoro yakwa nīragooca Mwathani,

† 1:23 Mūthīnjīri-Ngai aatungataga hekarū-inī kiumia kīmwe harī mīeri itandatū, nī kuuga maita meerī harī mwaka ūmwe.

⁴⁷ nague roho wakwa nĩurakenera Ngai Mũhonokia wakwa,
⁴⁸ nĩgũkorwo nĩaririkanĩte
 kwĩnyihia kwa ndungata yake.
 Kuuma rĩu njiarwa ciothe irĩnjĩtaga mũrathime,
⁴⁹ nĩgũkorwo Ũcio ũrĩ Hinya nĩanjĩkĩire maũndũ manene,
 narĩo rĩitwa rĩake nĩ rĩtheru.
⁵⁰ Tha ciake nĩikinyagĩra arĩa mamwĩtigagĩra,
 kuuma njiarwa nginya njiarwa.
⁵¹ Nĩekĩte maũndũ ma hinya na guoko gwake;
 na arĩa etĩĩ aharaganagia meciiria ma ngoro ciao.
⁵² Nĩaharũrũkĩtie aathani kuuma itĩ-inĩ ciao cia ũnene,
 no agatũgĩria arĩa menyihagia.
⁵³ Nĩahũũnĩtie arĩa ahũtu na maũndũ mega,
 no arĩa itonga akamaingata matarĩ na kĩndũ.
⁵⁴ Nĩateithĩtie Isiraeli ndungata yake,
 akaririkana ũhoru wake wa kũiguanĩra tha,
⁵⁵ o ta ũrĩa eerire maithe maitũ,
 atĩ nĩakaiguĩra Iburahĩmu hamwe na njiaro ciake tha, nginya tene.”
⁵⁶ Nake Mariamu agĩkara na Elizabethi ta mũeri itatũ, agĩcooka
 akĩinũka kwao.

Gũciarwo kwa Johana Mũbatithania

⁵⁷ Na rĩrĩ, ihinda rĩa Elizabethi rĩakinya rĩa gũciara, agĩciara kahĩ.
⁵⁸ Andũ a itũũra rĩake na a mbarĩ ciao makĩigua atĩ Mwathani nĩakĩrĩirĩe
 kũmũiguĩra tha, nao magĩkena hamwe nake.
⁵⁹ Mũthenya wa ĩnana wakinya, magĩũka nĩguo maruithie kaana kau,
 nao meendaga gũgatua Zakaria o ta ũrĩa ithe eetagwo, ⁶⁰ no nyina akĩaria,
 akiuga atĩrĩ, “Aca! Gegwĩtwo Johana.”
⁶¹ Nao andũ makĩmwĩra atĩrĩ, “Gũtirĩ mũndũ wa mbarĩ cianyu wĩtagwo
 rĩitwa rĩu!”
⁶² Nao makĩũria ithe ũrĩa angĩenda gatuuo na ũndũ wa kũmũheneria
 na moko. ⁶³ Akĩmeetia kahengere ga kwandĩkwo, nake akĩandĩka atĩrĩ,
 “Rĩitwa rĩako nĩ Johana.” Nague ũndũ ũcio ũkĩgegĩa andũ othe. ⁶⁴ O
 hĩndĩ ĩyo akĩhingũka kanua, naruo rũrĩmĩ rwake rũkĩregera, akĩambĩrĩria
 kwaria, akĩgocca Ngai. ⁶⁵ Nao andũ othe a itũũra makĩiyũrwo nĩ guoya,
 makaaragia ũhoru wa maũndũ macio mothe, namo makĩhunja bũrũri-
 inĩ ũcio wothe wa irĩma wa Judea. ⁶⁶ Nao arĩa othe maiguire ũhoru
 ũcio makĩgegĩa nĩguo makĩũria atĩrĩ, “Kaĩ kaana gaka gagaatuĩka ũ?
 Nĩgũkorwo guoko kwa Mwathani kwarĩ hamwe nako.”

Rwĩmbo rwa Zakaria

⁶⁷ Nake ithe Zakaria akĩiyũrwo nĩ Roho Mũtheru, akĩratha ũhoru, akiuga
 atĩrĩ,
⁶⁸ “Mwathani Ngai wa Isiraeli arogoocwo,
 tondũ nĩokĩte na agakũũra andũ ake.
⁶⁹ Nĩatwambararĩirie rũhĩa rwa ũhonokio
 thĩinĩ wa nyũmba ya Daudi, ndungata yake
⁷⁰ (o ta ũrĩa aarĩtie matukũ ma tene na tũnua twa anabii ake atheru),
⁷¹ rwa gũtũhonokia kuuma kũrĩ thũ ciitũ,
 na kuuma kũrĩ guoko kwa arĩa othe matũmenaga,
⁷² nĩguo aiguire maithe maitũ tha,
 na aririkane kĩrĩkanĩro gĩake gĩtheru,
⁷³ o mwĩhĩtwa ũrĩa eehĩĩire ithe witũ Iburahĩmu:
⁷⁴ atĩ nĩagatũhonokia kuuma guoko-inĩ gwa thũ ciitũ,

na atūhotithie kūmūtungatagīra tūtari na guoya,
⁷⁵ tūrī atheru na athingu mbere yake matukū-inī maitū mothe.

⁷⁶ “O nawe, kaana gakwa, nūgetagwo mūnabii wa Ūrīa-ūrī-Igūrū-Mūno; nīgūkorwo nūgaathiiaga mbere ya Mwathani nīguo ūmūthondekagīre njīra ciake,

⁷⁷ na ūmenyithie andū ake ūhoru wa ūhonokio nī ūndū wa kūrekerwo mehia mao,

⁷⁸ na tondū wa tha nyingī cia Ngai witū, tha icio nīgatūma riūa rītūrathīre kuuma igūrū,

⁷⁹ nīgeetha rīarīre arīa matūūruga nduma-inī, o na arīa matūūruga kīruru-inī gīa gīkuū, nīguo rītongorie magūrū maitū njīra-inī ya thayū.”

⁸⁰ Nako kaana kau gagīkūra, na gakīgīa hinya roho-inī wako; nake agītūūra werū-inī nginya hīndī īrīa eyumīririe kūrī andū a Isiraeli.

2

Gūciarwo kwa Jesū

¹ Na rīrī, matukū-inī macio, Kaisari Augusito nīarutire watho atī andū othe a mabūrūri mothe marīa maathanagwo nī Aroma matarwo. ² (Rīrī nīrīo rīarī itarana rīa mbere rīrīa rīataranirwo hīndī īrīa Kuirinio aarī barūthi wa Suriata.) ³ Nao andū magīthī kwīyandīkithia o mūdū itūūra-inī rīake mwene.

⁴ Nī ūndū ūcio Jusufu o nake akīambata kuuma itūūra rīa Nazarethi kūu Galili, agīthī Judea, agīkinya Bethlehemu itūūra rīa Daudi, tondū we aarī wa nyūmba o na wa mbarī ya Daudi. ⁵ Nake aathiire kuo nīgeetha makeyandīkithie marī na Mariamu, mūrītu ūrīa endaga kūhikia, nake aarī mūrītū. ⁶ Na hīndī īrīa maarī o kūu, ihinda rīa mwana gūciarwo rīgīkinya, ⁷ Nake Mariamu akīrigithatha kaana ga kahī. Agīkooha na taama, agīgakomia thīnī wa mūharatī tondū nīmagīte handū ha kūraara thīnī wa nyūmba ya ageni.

Arīthi na Araika

⁸ Na kūu būrūri ūcio, nī kwarī arīthi maikaraga mīgūnda-inī, maikarītie mahiū mao ūtukū.* ⁹ Mūraika wa Mwathani akīmoimīrīra, nago riiri wa Mwathani ūkīmatherera hau maarī, nao makīnyitwo nī guoya. ¹⁰ No mūraika ūcio akīmeera atīrī, “Tigai gwītīgīra. Ndamūrehera ūhoru mwega na wa gīkeno kīnene, ūrīa ūgaatuīka wa andū othe. ¹¹ Ūmūthī itūūra-inī rīa Daudi, nīmūciarīrwo mūhonokia; nake nīwe Kristū ūrīa Mwathani. ¹² Na rīrī, kīrīa kīrīmūmenyithia ūhoru ūcio nī gīkī: Nīmūrīona gakenge koheetwo na taama gakometio thīnī wa mūharatī.”

¹³ Na o rīmwe hakūmīra gīkundi kīnene kīa araika a igūrū hamwe na mūraika ūcio, makīgooa Ngai, makiuga atīrī,

¹⁴ “Ngai arokumio kūu igūrū mūno, nago thayū ūrogīa gūkū thī kūrī andū arīa akenagīra.”

¹⁵ Na rīrīa araika acio maamatigire magīcooka igūrū-rī, arīthi acio makīrana atīrī, “Nītūthī Bethlehemu tūkoone ūndū ūcio wīkīkīte, ūcio Mwathani aatūhe ūhoru wago.”

¹⁶ Nī ūndū ūcio magīthī mahiūhīte, magīkora Mariamu na Jusufu o na gakenge kau gakometio thīnī wa mūharatī. ¹⁷ Na maarīkia

* **2:8** Mahiū ma kūrutwo magongona maarīthagīrio gūkuhī na Bethlehemu mwaka wothe. Arīthi maamaroraga matikaiyo kana marīo nī nyamū.

gũkoona, makĩmemerekia ũhoro ũrĩa maaheetwo ũkoniĩ kaana kau,
¹⁸ nao arĩa othe maũiguire makĩgegio mũno nĩ maũndũ marĩa arĩithi
 acio maameeraga. ¹⁹ Nowe Mariamu akĩiga maũndũ macio mothe ngoro-
 inĩ yake, na agĩkara akĩmeciiragia. ²⁰ Nao arĩithi acio makĩhũndũka,
 magĩkumagia na makĩgoocaga Ngai nĩ ũndũ wa maũndũ macio mothe
 maiguĩte na makoona, o ta ũrĩa meerĩtwo.

Jesũ Gũtwarwo Hekarũ

²¹ Mũthenya wa kanana wakinya, rĩrĩa ihinda rĩako rĩa kũrua
 rĩakinyire-rĩ, kaana kau gagĩtuo Jesũ, rĩtwa rĩrĩa mũraika aakaheete
 mbere ya nyina kũgĩa nda yako.

²² Na rĩrĩ, rĩrĩa ihinda rĩao rĩa gũtherio rĩakinyire kũringana na Watho
 wa Musa-rĩ,† Jusufu na Mariamu magĩgatwara Jerusalemu nĩguo maga-
 kaneane harĩ Mwathani ²³ (o ta ũrĩa kwandĩkitwo Watho-inĩ wa Mwathani
 atĩrĩ, “Irigithathi rĩothe rĩa kahĩ nĩ rĩrĩamũragĩrwo Mwathani”), ²⁴ na
 marute igongona kũringana na ũrĩa Watho wa Mwathani uugĩte: “Nĩ
 ndirahũgĩ igĩrĩ kana tũtutuura twĩrĩ.”

²⁵ Na rĩrĩ, nĩ kwarĩ mũndũ kũu Jerusalemu wetagwo Simeoni, warĩ
 mũthingu na mwĩtigĩri Ngai. Nake aatũire eteire kũhonokio kwa
 Isiraeli, nake Roho Mũtheru aarĩ hamwe nake. ²⁶ Nĩaguũrĩrio nĩ Roho
 Mũtheru atĩ ndagakua atoneete Kristũ ũrĩa wa Mwathani. ²⁷ Nake
 agĩtoonya thĩinĩ wa hekarũ atongoretio nĩ Roho. Na rĩrĩa aciari a kaana
 kau ti Jesũ, maagatwarire hekarũ thĩinĩ nĩguo mahingie ũrĩa mũtugo wa
 watho watuĩte-rĩ, ²⁸ Simeoni agĩkaiyũkia moko-inĩ make na akĩgooca Ngai,
 akiuga atĩrĩ:

²⁹ “Mwathani Mwene-Hinya,

rĩu rekereria ndungata yaku ĩthiĩ na thayũ, o ta ũrĩa wanjĩrĩire.

³⁰ Nĩgũkorwo maitho makwa nĩmonete ũhonokio waku,

³¹ ũrĩa ũhaarĩirie mbere ya andũ othe,

³² ũrĩ ũtheri wa kũguũrĩria andũ-a-Ndũrĩrĩ,
 o na riiri kũrĩ andũ aku a Isiraeli.”

³³ Nake ithe na nyina makĩgega mũno nĩ ũndũ wa maũndũ marĩa
 maarĩrio igũrũ rĩako. ³⁴ Simeoni agĩcooka akĩmarathima akĩra Mariamu,
 nyina wa kaana kau atĩrĩ, “Kaana gaka nĩ gatuĩtwo ga kũgũithia na
 gũũkĩria andũ aingĩ thĩinĩ wa Isiraeli, na gatuĩke kĩmenyithia kĩrĩa
 kĩrĩmenagĩrĩrio, ³⁵ nĩgeetha meciiria ma ngoro nyingĩ maguũrio. O na
 ngoro yaku o nayo nĩgathecwo na rũhiũ rwa njora.”

³⁶ Ningĩ nĩ kwarĩ na mũtumia mũnabii, wetagwo Anna mwarĩ wa
 Fanueli, wa mũhĩrĩga wa Asheri. Mũtumia ũcio aarĩ mũkũrũ mũno;
 aikarire na mũthuriwe mĩaka mũgwanja kuuma ahika, ³⁷ agĩcooka
 agĩkara arĩ wa ndigwa na hĩndĩ ĩyo aarĩ na mĩaka mĩrongo ĩnana na
 ĩna. Nake ndoimaga hekarũ-inĩ, no aatũire kuo ahooyaga Ngai ũtukũ na
 mũthenya, na akehiingaga kũrĩa irio na akahooyaga. ³⁸ Hĩndĩ o ĩyo agĩũka
 harĩo, agĩcookeria Ngai ngaatho, na akĩaria ũhoro wa kaana kau kũrĩ arĩa
 othe meetagĩrĩra kuona gũkũrwo kwa Jerusalemu.

³⁹ Rĩrĩa Jusufu na Mariamu maarĩkirie gwĩka maũndũ marĩa mothe
 maathanĩtwo nĩ watho wa Mwathani-rĩ, magĩcooka Galili, makĩinũka
 itũũra rĩao kũu Nazarethi. ⁴⁰ Nako kaana kau gagĩkũra, gakĩgĩa na hinya;
 gakĩiyũrwo nĩ ũũgĩ, naguo wega wa Ngai warĩ hamwe nako.

† 2:22 Mũtumia angĩagiire kaana etagĩrĩra mũthenya mĩrongo ĩna nĩguo acooke athĩ hekarũ
 akarute igongona rĩa gũtherio.

Jesũ arĩ Kamwana thũinĩ wa Hekarũ

⁴¹ Mwaka o mwaka aciari ake nĩmathiiaga Jerusalemu nĩ ũndũ wa Gĩathĩ kĩa Bathaka.‡ ⁴² Jesũ aakinyia mĩaka ikũmi na ĩĩrĩ, makĩambata nake magĩthiĩ Gĩathĩ-inĩ kũ kũringana na mũtugo.§ ⁴³ Na Gĩathĩ kũ gĩathira, rĩrĩa aciari ake mainũkaga-rĩ, kamwana kau ti Jesũ, gagĩtigwo na thuutha kũu Jerusalemu, no matiamenyire. ⁴⁴ Nao magĩthiĩ rũgendo rwa mũthenya mũgima, magĩciiragia atĩ aarĩ gĩkundi-inĩ kĩa. Thuutha ũcio makĩambĩrĩria kũmũcaria kũrĩ andũ a mbarĩ yao o na kũrĩ arata. ⁴⁵ Hĩndĩ ĩrĩa mamwaagire, magĩcooka Jerusalemu makamũcarie. ⁴⁶ Thuutha wa mĩthenya ĩtatũ makĩmũkora hekarũ-inĩ aikarĩte gatagatĩ ka arutani,* amathikĩrĩrie na akĩmooragia ciũria. ⁴⁷ Ũrĩa wothe waiguaga akĩaria nĩagegagio nĩ ũmenyo wake na ũrĩa aacookagia. ⁴⁸ Rĩrĩa aciari ake maamuonire, makĩgega. Nyina akĩmũũria atĩrĩ, “Mũriũ, ũgũtwĩka ũguo nĩkĩ? Nĩ na thoguo nĩ tũgũcarĩtie tũrĩ na kĩa mũno.”

⁴⁹ Nake Jesũ akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩtũmĩte mũnjarie? Kaĩ mũtooĩ atĩ njagĩrĩrwo gũkorwo ndĩ nyũmba-inĩ ya Baba?” ⁵⁰ No-o matiataũkĩrwo nĩ ũrĩa aameeraga.

⁵¹ Nake agĩcooka hamwe nao nginya Nazarethi, na nĩamathĩkağĩra. No nyina nĩaigaga maũndũ macio mothe ngoro-inĩ yake. ⁵² Nake Jesũ agĩkũra, akĩũhĩgaga, na akĩnenehaga, akĩendagwo nĩ Ngai, o na andũ.

3

Johana Mũbatithania Kũhaarĩria Njĩra

¹ Na rĩrĩ, mwaka wa ikũmi na ĩtano wa ũthamaki wa Tiberio Kaisari, hĩndĩ ĩrĩa Pontio Pilato aarĩ barũthi wa Judea, nake Herode aathanaga Galili, na Filipu mũrũ wa ithe aathanaga Iturea na Tarokoniti, nake Lusania agaathana Abilene, ² hĩndĩ ĩyo Anasi na Kaiafa maarĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene,* ũhoru wa Ngai nĩwakinyĩire Johana mũrũ wa Zakaria arĩ werũ-inĩ. ³ Nake agĩthiĩ bũrũri wothe ũrĩa warĩ hakuhĩ na Rũũ rwa Jorodani, akĩhunjagia atĩ andũ merire nĩguo marekerwo mehia mao nĩgeetha mabatithio. ⁴ O ta ũrĩa kwandĩkitwo ibuku-inĩ rĩa mũnabii Isaia atĩrĩ: “Nĩ mũgambo wa mũndũ ũkwanĩrĩra werũ-inĩ, akoiga atĩrĩ,

‘Haarĩriai njĩra ya Mwathani,
rũngariai tũcĩra twake.†

⁵ Mĩkuru yothe nĩgathikwo,
nacio irĩma ciothe na tũrĩma nĩikaaraganio.
Njĩra iria njogomu nĩkarũngario,
nacio njĩra iria itarĩ njaraganu nĩikaaraganio.

⁶ Nao andũ othe nĩmakona ũhonokio wa Ngai.’ ”

⁷ Andũ aingĩ nĩmathiire kũrĩ Johana akamatithie, nake akĩmeera atĩrĩ, “Inyuĩ rũciaro rũrũ rwa ndũira! Nũũ ũmũtaarĩte mũũrĩre marakara marĩa makiriĩ gũũka? ⁸ Ciarai maciaro maringaine na kwĩrira. Na

‡ **2:41** Arũme othe a Ayahudi na andũ a mĩciĩ yao maagĩrĩrwo nĩgũthĩĩ Jerusalemu ciathĩ ithatũ o mwaka, nĩcio Bathaka, na Bendegothito, na Gĩathĩ gĩa Ithũnũ. § **2:42** Tũmwana twakinyia mĩaka ikũmi na ĩĩrĩ nĩtwambağĩrĩria kwĩharĩria gũtongoria maũndũ ma ndini. * **2:46** Arutani a watho kana Rabii nĩo mooĩ maũndũ ma ndini ya Kĩyahudi mũno makĩria. * **3:2** Anasi aarĩ mũthĩnjĩri-Ngai kuuma mwaka wa ĩtandatũ mbere ya gũciarwo gwa Kristũ. O na gũtuĩka aathani a Roma nĩmamweheririe, Ayahudi nĩmamwĩtkĩrĩte. Andũ a Roma nao maathuurire Kaiafa, na nĩ ũndũ ũcio magĩkorwo marĩ athĩnjĩri-Ngai eerĩ. † **3:4** Tene njĩra nĩciathondekagwo mũthamaki angĩakorwo agĩthiĩ kũndũ. Johana Mũbatithania ookĩte gũthondeka ngoro cia andũ arĩa meetereire Mũhonokia.

mūtikambīrīrie kwīra na ngoro cianyu atīrī, ‘Ithe witū nī Iburahīmu,’ Nīgūkorwo ngūmwīra atīrī, Ngai no atūme mahiga maya matuīke ciana cia Iburahīmu. ⁹ Ithanwa nīrīgītvo itina-inī cia mītī, na mūtī o wothe ūtaciara maciara mega ūrītemagwo ūgaikio mwaki-inī.”

¹⁰ Nao andū acio makīmūūria atīrī, “Tūkīagīrīrwo nī gwīka atīa?”

¹¹ Nake Johana akīmacookeria atīrī, “Mūdū ūrīa ūrī na nguo igīrī nāgaire ūrīa ūtarī, nake ūrīa ūrī na irio nīeke o ta ūguo.”

¹² Nao etia mbeeca cia igooti[‡] o nao magīūka mabatithio, makīmūūria atīrī, “Mūrutani, twagīrīrwo nī gwīkaga atīa?”

¹³ Nake akīmacookeria atīrī, “Mūtigetage mbeeca makīria ya ūrīa mwathītvo mwītage.”

¹⁴ Nacio thigari[§] ikīmūūria atīrī, “Na ithuī-rī, twagīrīrwo nī gwīkaga atīa?”

Nake agīcicookeria atīrī, “Mūtigatunyage andū mbeeca na mūtikamaigagīrīre igenyo; na ningī iganagwoi nī mūcaara wanyu.”

¹⁵ Na rīrī, andū nīmaikaraga metereire marī na mwīhoko, na othe magecūūranagia ngoro-inī ciao kana hihi Johana ahota gūkorwo nīwe Kristū. ¹⁶ Nowe Johana akīmacookeria akīmeera othe atīrī, “Nī-rī, ndīmūbatithagia na maaī. No nī kūrī mūdū ūgūka ūrī na hinya kūngīra, ūrīa nī itagīrīre kuohora ndigi cia iraatū ciake. We akaamūbatithagia na Roho Mūtheru o na mwaki. ¹⁷ Gītarūrū gīake akīnyitīte na guoko nīguo atherie kīhuhīro gīake, na acookanīrīrie ngano amīkie ikūmbī rīake, no nīagacina mahuti na mwaki ūtangīhoreka.”

¹⁸ Johana nīataarire andū na ciugo nyingī na akamahunjagīria Ūhoro-ūrīa-Mwega.

¹⁹ Na rīrī, rīrīa Johana aatetirie Herode ūrīa warī mūthamaki tondū wa kūhikia Herodia, mūtumia wa mūrū wa ithe na nī ūndū wa maūndū marīa mangī mothe mooru eekīte, ²⁰ Herode nīongereire ūndū ūngī mūrū makīria; naguo nī wa kūnyitithia Johana na kūmuohithia njeera.

Kūbatithio na Rūciaro rwa Jesū

²¹ Hīndī īrīa andū othe maarīkie kūbatithio, o nake Jesū nīabatithirio. Na rīrīa aahooyaga, Igūrū rīkīhingūka, ²² nake Roho Mūtheru agīkūrūka akīūmba igūrū rīake arī na mwīrī wahaanaga ta wa ndutura. Naguo mūgambo ūkiuma Igūrū ūkiuga atīrī, “Wee nīwe mūrū wakwa ūrīa nyendete; na nīngenaga mūno nīwe.”

²³ Na rīrī, Jesū akīambīrīria ūtungata wake aarī na ūkūrū wa mīaka ta mīrongo itatū. Nao andū meeciiragia atī aarī mūrū wa Jusufu,

mūrū wa Heli, ²⁴ mūrū wa Mathati,

mūrū wa Lawi, mūrū wa Meliki,

mūrū wa Janai, mūrū wa Jusufu,

²⁵ mūrū wa Matathia, mūrū wa Amosi,

mūrū wa Nahumu, mūrū wa Esili,

mūrū wa Nagai, ²⁶ mūrū wa Maathi,

mūrū wa Matathia, mūrū wa Semeini,

mūrū wa Joseki, mūrū wa Joda,

²⁷ mūrū wa Joanani, mūrū wa Resa,

mūrū wa Zerubabeli, mūrū wa Shelathieli,

[‡] **3:12** Mbeeca cia igooti cionganagio nī Ayahudi o na gūtuīka ciarī cia thirikari ya Roma. Andū acio nīmamenetvo mūno nī ūndū wa gūteithia Aroma. **§ 3:14** Atongoria amwe a Ayahudi o na ciikaro imwe ciao nīmetīkīrītio kūgīa na thigari ciao cia kwīgītīra nī thirikari ya Roma. Andū maathūire mītugo ya thigari, no ti wīra wao.

mūrũ wa Neri, ²⁸ mūrũ wa Meliki,
 mūrũ wa Adi, mūrũ wa Kosamu,
 mūrũ wa Elimadami, mūrũ wa Eri,
²⁹ mūrũ wa Joshua, mūrũ wa Eliezeri,
 mūrũ wa Jorimu, mūrũ wa Mathati,
 mūrũ wa Lawi, ³⁰ mūrũ wa Simeoni,
 mūrũ wa Juda, mūrũ wa Jusufu,
 mūrũ wa Jonamu, mūrũ wa Eliakimu,
³¹ mūrũ wa Melea, mūrũ wa Mena,
 mūrũ wa Matatha, mūrũ wa Nathani,
 mūrũ wa Daudi, ³² mūrũ wa Jesii,
 mūrũ wa Obedi, mūrũ wa Boazu,
 mūrũ wa Salimoni, mūrũ wa Nahashoni,
³³ mūrũ wa Aminadabu, mūrũ wa Aruni,
 mūrũ wa Hezironi, mūrũ wa Perezu,
 mūrũ wa Juda, ³⁴ mūrũ wa Jakubu,
 mūrũ wa Isaaka, mūrũ wa Iburahĩmu,
 mūrũ wa Tera, mūrũ wa Nahoru,
³⁵ mūrũ wa Serugu, mūrũ wa Reu,
 mūrũ wa Pelegu, mūrũ wa Eberi,
 mūrũ wa Shela, ³⁶ mūrũ wa Kainani,
 mūrũ wa Arafakasadi, mūrũ wa Shemu,
 mūrũ wa Nuhu, mūrũ wa Lameku,
³⁷ mūrũ wa Methusela, mūrũ wa Enoku,
 mūrũ wa Jaredi, mūrũ wa Mahalaleli,
 mūrũ wa Kenani, ³⁸ mūrũ wa Enoshu,
 mūrũ wa Sethi, mūrũ wa Adamu,
 mūrũ wa Ngai.

4

Jesũ Kũgerio

¹ Nake Jesũ akiuma kũu Jorodani aiyũrĩtwo nĩ Roho Mũtheru, agĩtwarwo nĩ Roho werũ-inĩ, ² kũrĩa aagereirio nĩ mũcukani matukũ mĩrongo ĩna. Ndaarĩaga kĩndũ matukũ-inĩ macio, namo maathira agĩkorwo arĩ mũhũũtu.

³ Nake mũcukani akĩmwĩra atĩrĩ, “Angĩkorwo wee nĩwe Mūrũ wa Ngai, ĩra ihiga rĩrĩ rĩtuĩke mũgate.”

⁴ Nake Jesũ akĩmĩcookeria atĩrĩ, “Nĩ kwandĩkĩtwo atĩrĩ: ‘To mũgate wiki ũngĩtũũria mũndũ muoyo.’”

⁵ Ningĩ mũcukani akĩmũtwara handũ hatũũgĩru mũno, na gwa kahinda kanini mũno akĩmuonia mothamaki mothe ma gũkũ thĩ. ⁶ Agĩcooka akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩngũkũhe wathani wa kũu guothe na riiri wakuo wothe, nĩgũkorwo nĩheanĩtwo kũrĩ nĩ, na no ndĩciheane kũrĩ mũndũ o wothe ũrĩa ingĩenda kũhe. ⁷ Nĩ ũndũ ũcio ũngĩnyinamĩrĩra ũhooe, mothe megũtuĩka maku.”

⁸ Jesũ akĩmũcookeria, akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ kwandĩkĩtwo atĩrĩ: ‘Hooyaga Mwathani Ngai waku na ũmũtungatagĩre o we wiki.’”

⁹ Nake mũcukani akĩmũtwara Jerusalemu, na akĩmũrũgamia gathũrũmũndũ-inĩ ka hekarũ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Angĩkorwo wee nĩwe Mūrũ wa Ngai, wĩgũithie thĩ kuuma haha. ¹⁰ Nĩgũkorwo nĩ kwandĩkĩtwo atĩrĩ:

“Nĩagaatha araike ake nĩ ũndũ waku
 makũmenyerere wega;

¹¹ ningĩ nĩmagakwanĩrĩria na moko mao,
nĩgeetha ndũkaringwo kũgũrũ nĩ ihiga.’ ”

¹² Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Maandĩko moigĩte atĩrĩ:
‘Ndũkanagerie Mwathani Ngai waku.’ ”

¹³ Rĩrĩa mũcukani aarĩkirie kũmũgeria na njĩra ciothe-rĩ, akĩmũtiga
nginya ihinda rĩrĩa rĩagĩrĩire rĩkoneka.

Jesũ Kũregwo Nazarethi

¹⁴ Nake Jesũ agĩcooka Galili arĩ na hinya wa Roho, nayo ngumo yake
ĩkĩhunja kũu bũrũri ũcio wothe. ¹⁵ Nake nĩarutanaga thunagogi-inĩ ciao,
nao andũ othe makĩmũkumia.

¹⁶ Na rĩrĩ, nĩathiire Nazarethi, kũrĩa aarereirwo, na agĩtoonya thunagogi
mũthenya wa Thabatũ, o ta ũrĩa aamenyerete gwĩka. Nake akĩrũgama na
igũrũ athome Maandĩko. ¹⁷ Akĩnengerwo ibuku rĩa gĩkũnjo rĩa mũnabii
Isaia. Akĩrĩkũnjũra, akĩona harĩa handĩkĩtwo atĩrĩ:

¹⁸ “Roho wa Mwathani arĩ igũrũ rĩakwa,
nĩ ũndũ nĩanjitĩrĩirie maguta

nĩguo hunjagĩrie arĩa athĩni Ũhoru-ũrĩa-Mwega.

Nĩandũmĩte thĩi nyanĩrĩre kuohorwo kwa arĩa moheetwo,
na atĩ arĩa atumumu nĩmegũcooka kuona,

na njohorithie arĩa mahinyĩrĩrio,

¹⁹ ningĩ nyanĩrĩre mwaka wa gwĩtikĩrĩka wa Mwathani.”

²⁰ Agĩcooka agĩkũnja ibuku rĩu rĩa gĩkũnjo, agĩcookeria mũmenyereri
wa thunagogi, agĩkara thĩ. Nao andũ arĩa othe maarĩ thunagogi
makĩmũrora. ²¹ Nake akĩambĩrĩria kwaria, akĩmeera atĩrĩ, “Ũmũthĩ
maandĩko maya nĩ mahingio mũkĩiguagĩra.”

²² Nao andũ othe makĩmũgaatha na makĩgegio mũno nĩ ciugo njega iria
cioimaga kanua gake. Makĩũrania atĩrĩ, “Githĩ ũyũ ti mũrũ wa Jusufu?”

²³ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ti-itherũ nĩ mũkũnjũra thimo ĩrĩa yugaga
atĩrĩ, ‘Ndagĩtarĩ, wĩhonia wee mwene! Maũndũ marĩa tũiguĩte atĩ nĩ
wekire kũu Kaperinaumu meeke gũkũ itũũra-inĩ rĩaku.’ ”

²⁴ Agĩthĩ na mbere kuuga atĩrĩ, “Ngũmwĩra na ma, gũtirĩ mũnabii
wĩtikagĩrwo itũũra-inĩ rĩake. ²⁵ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, nĩ kwarĩ atumia
aingĩ a ndigwa Isiraeli matukũ-inĩ ma Elija, rĩrĩa igũrũ rĩarĩ ihinge mĩaka
ĩtatũ na nuthu, na ng’aragu nene ĩkĩiyũra bũrũri wothe. ²⁶ No Elija
ndaigana gũtũmwo kũrĩ o na ũmwe wao, tiga kũrĩ mũtumia wa ndigwa
ũrĩa watũire itũũra rĩa Zarefathu kũu bũrũri wa Sidoni. ²⁷ Ningĩ nĩ
kwarĩ andũ aingĩ maarĩ na mangũ thĩinĩ wa Isiraeli ihinda rĩa Elisha ũrĩa
mũnabii, no gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wao wahonirio tiga Naamani ũrĩa
Mũsuriata.”

²⁸ Andũ othe arĩa maarĩ thĩinĩ wa thunagogi nĩmarakarire mũno rĩrĩa
maiguire ũguo. ²⁹ Magĩũkĩra makĩmũrutũrũra kuuma itũũra-inĩ rĩu,
makĩmũtwara rwere-inĩ rwa karĩma harĩa itũũra rĩu rĩakĩtwo, nĩguo
mamũikie na kũu kĩharũrũka-inĩ. ³⁰ Nowe Jesũ akĩgerera gatagatĩ-inĩ ka
andũ, agĩthĩra.

Jesũ Kũingata Roho Mũũru

³¹ Agĩcooka agĩkũrũka, agĩthĩ Kaperinaumu, itũũra rĩarĩ Galili, na
mũthenya wa Thabatũ akĩambĩrĩria kũruta andũ. ³² Nao andũ makĩgega
nĩ ũndũ wa ũrutani wake, tondũ ndũmĩrĩri yake yarĩ ya wathani.

³³ Na rĩrĩ, kũu thĩinĩ wa thunagogi nĩ kwarĩ na mũndũ warĩ na ndaimono,
nĩyo ngoma thũku. Nake akĩanĩrĩra na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ,

³⁴ “Hĩ! Ūrenda atĩa na ithuĩ, wee Jesũ wa Nazarethi? Ūũkĩte gũtũniina? Nĩngũũĩ, we nĩwe ũrĩa Mũtheru wa Ngai!”

³⁵ Nake Jesũ akĩmĩkũma, akĩmĩra atĩrĩ, “Kira, na uume thĩinĩ wake!” Nayo ndaimono ĩyo ĩkĩgũithia mũndũ ũcio thĩ hau mbere yao othe, ĩkiuma na ndĩamũthirie.

³⁶ Nao andũ othe makĩgega makĩũrania atĩrĩ, “Kaĩ ũrutani ũyũ ũhaana atĩa? Araatha ngoma thũku arĩ na wathani na hinya, nacio ikoima!”

³⁷ Nayo ngumo yake ĩkĩhunja kũrĩa guothe kwariganĩtie na kũu.

Jesũ Kũhonia Andũ Aingĩ

³⁸ Nake Jesũ akiuma thunagogi, agĩthiĩ mũciĩ gwa Simoni. Na rĩrĩ, nyina wa mũtumia wa Simoni aarĩ mũrũaru mũrimũ wa kũhiũha mwĩrĩ mũno, nao magĩthaiha Jesũ nĩ ũndũ wake. ³⁹ Nĩ ũndũ ũcio, akĩnamĩrĩra harĩ we, na agĩatha mũrimũ ũcio uume mwĩrĩ wake, naguo ũkiuma. Nake mũtumia ũcio agĩũkĩra o rĩmwe na akĩambĩrĩria kũmatungatĩra.

⁴⁰ Na rĩrĩa riũa rĩathũaga, andũ makĩrehera Jesũ andũ arĩa othe maarĩ na mũrimũ ngũrani, nake akĩmaigĩrĩra moko o mũndũ o mũndũ, akĩmahonia. ⁴¹ O na ningĩ ndaimono ikiuma andũ aingĩ, ikĩanagĩrĩra atĩrĩ, “Wee nĩwe Mũrũ wa Ngai!” Nowe agĩcikaania na agĩcigiria ciarie, tondũ nĩcioĩ atĩ nĩwe Kristũ.

⁴² Na gwakĩa-rĩ, Jesũ akiumagara agĩthiĩ kũndũ gũtaarĩ andũ. Nao andũ makĩmũcaria, na rĩrĩa maakinyire harĩa aarĩ, makĩgeria kũmũgirĩrĩria ndakoime kũu amatige. ⁴³ Nowe akĩmeera atĩrĩ, “No nginya hunjie Ūhororĩa-Mwega wa ũthamaki wa Ngai matũũra-inĩ marĩa mangĩ o namo, nĩ ũndũ nĩkĩo ndaatũmirwo.” ⁴⁴ Nake agĩthiĩ na mbere na kũhunja thĩinĩ wa thunagogi cia Judea.

5

Gwĩta Atũmwo a Mbere

¹ Na rĩrĩ, mũthenya ũmwe Jesũ arũngiĩ hũgũrũrũ-inĩ cia iria rĩa Genesareti, nakĩo kĩrĩndĩ kĩa andũ aingĩ nĩkĩahatĩkanaga kĩmũkuhĩrĩrie nĩguo gĩthikĩrĩrie ũhoru wa Ngai, ² nake akĩona tũtarũ twĩrĩ hũgũrũrũ-inĩ cia iria rĩu, tũtigĩtwo ho nĩ ategi a thamaki, arĩa maathambagia neti ciao cia gũtega. ³ Agĩtoonya gatarũ kamwe, nako kaarĩ ga Simoni, akĩmũthaiha agatoonyatoonyie maaĩ-inĩ, kehere hũgũrũrũ-inĩ. Agĩcooka agĩkara thĩ, akĩambĩrĩria kũruta andũ ũhoru arĩ gatarũ-inĩ kau.

⁴ Na aarĩkia kwaria, akĩra Simoni atĩrĩ, “Twara gatarũ haarĩa hariku, mũikũrũkie neti maaĩ-inĩ, mũtege thamaki.”

⁵ Nake Simoni akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mwathi witũ, tũrutĩte wĩra mũritũ ũtukũ wothe, na tũtinanyiita kĩndũ o na kĩ. No tondũ nĩwoiga ũguo-rĩ, nĩngũikũrũkia neti.”

⁶ Maarĩkia gwĩka ũguo, makĩnyiita thamaki nyingĩ mũno, nginya neti ciao ikĩambĩrĩria gũtuĩka. ⁷ Nĩ ũndũ ũcio makĩheneria arĩa maarutithanagia wĩra nao, arĩa maarĩ gatarũ kau kangĩ moke mamateithie, nao magĩũka makĩiyũria tũtarũ twerĩ ki, o nginya tũkĩambĩrĩria gũtoonyerera maaĩ-inĩ.

⁸ Hĩndĩ ĩrĩa Simoni Petero onire ũguo, akĩgũithia maru-inĩ ma Jesũ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Njeherera Mwathani; nĩ ndĩ mũndũ mwĩhia!”

⁹ Nĩgũkorwo we na arĩa othe maarĩ nao nĩmagegire mũno nĩ ũndũ wa thamaki iria maanyiitĩte, ¹⁰ o na Jakubu na Johana, ariũ a Zebedi, arĩa maarutithanagia wĩra na Simoni nĩmagegire.

Nake Jesũ akĩra Simoni atĩrĩ, “Tiga gwĩtigĩra; kuuma rĩu ũrĩtegaga andũ.” ¹¹ Nĩ ũndũ ũcio makiumĩria tũtarũ twao hũgũrũrũ-inĩ cia iria, magĩtiga indo ciao ciothe, makĩmũrũmĩrĩra.

Mũndũ Warĩ na Mangũ

¹² Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩmwe rĩrĩa Jesũ aarĩ itũũra-inĩ rĩmwe-rĩ, nĩguokire mũndũ waiyũrĩtwo nĩ mangũ mwĩrĩ wothe. Na rĩrĩa onire Jesũ, akĩgũithia, agĩturumithia ũthiũ wake thĩ, akĩmũthaiha, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, ũngĩenda-rĩ, no ũũtherie.”

¹³ Jesũ agĩtambũrũkia guoko gwake, akĩhutia mũndũ ũcio, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ĩĩ, nĩngwenda. Therio!” Na o hĩndĩ ĩyo akĩhonio mangũ.

¹⁴ Jesũ agĩcooka akĩmũkaania, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndũkeere mũndũ o na ũ, no thĩ, ũkeyonanie kũrĩ mũthĩnjĩri-Ngai, na ũrute magongona marĩa Musa aathanire nĩ ũndũ wa gũtherio gwaku, arĩ ũira kũrĩ o.”

¹⁵ Na rĩrĩ, ngumo yake ĩgĩkĩrĩrĩa kũhunja makĩria, o nginya kĩrĩndĩ kĩngĩ ma kĩa andũ gĩgĩũka kũmũthikĩrĩria na kũhonio mĩrimũ yao. ¹⁶ No Jesũ nĩheragĩra andũ, agathiĩ kũndũ gũtarĩ andũ kũhoera Ngai kuo.

Jesũ Kũhonia Mũndũ Wakuĩte Cũga

¹⁷ Mũthenya ũmwe nĩ kũrutana aarutanaga, nao Afarisai na arutani a watho arĩa mookĩte kuuma matũũra mothe ma Galili, na Judea, na Jerusalemu, maikarĩte thĩ hau. Naguo hinya wa Ngai wa kũhonia warĩ hamwe na Jesũ. ¹⁸ Na rĩrĩ, nĩhookire andũ makuĩte mũndũ na kĩbarĩ, warũarĩte mũrimũ wa gũkua ciĩga, nao makĩgeria kũmũtoonyia nyũmba mamũige harĩ Jesũ. ¹⁹ Na rĩrĩa maagire njĩra ya gwĩka ũguo nĩ ũndũ wa ũingĩ wa andũ, makĩhaica nyũmba-igũrũ magĩtharia maturubarĩ, makĩmũikũrũkĩria mwanya-inĩ ũcio o arĩ kĩbarĩ-inĩ, nginya gatagatĩ-inĩ ka andũ acio makĩmũiga o hau Jesũ aarĩ.

²⁰ Rĩrĩa Jesũ onire wĩtikio wao, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrata, nĩwarekerwo mehia maku.”

²¹ Nao Afarisai na arutani a watho makĩambĩrĩria gwĩciiria ngoro-inĩ ciao, makiuga atĩrĩ, “Kaĩ mũndũ ũyũ arĩ ũ, ũkũruma Ngai? Nũ ũngĩhota kũrekanĩra mehia, tiga Ngai we wiki?”

²² Nowe Jesũ nĩamenyaga ũrĩa meeciiragia na akĩmooria atĩrĩ, “Mũreciiria maũndũ macio ngoro-inĩ cianyu nĩkĩ? ²³ Nĩ ũndũ ũrĩkũ mũhũthũ; nĩ kwĩra mũndũ, ‘Nĩwarekerwo mehia maku,’ kana nĩ kũmwĩra, ‘Ũkĩra wĩtware’? ²⁴ No nĩgeetha mũmenye atĩ Mũrũ wa Mũndũ arĩ na ũhoti gũkũ thĩ wa kũrekanĩra mehia-rĩ...” Akĩra mũndũ ũcio wakuĩte ciĩga atĩrĩ, “Ndakwĩra atĩrĩ, ũkĩra, oya kĩbarĩ gĩaku, ũinũke.” ²⁵ O hau hau akĩrũgama mbere yao, akĩoya kĩbarĩ kĩrĩa akomeire, na akĩinũka mũciĩ akĩgoocaga Ngai. ²⁶ Nao andũ othe nĩmagegire na magĩkumia Ngai. Makĩyũrwo nĩ guoya, makiuga atĩrĩ, “Ũmũthĩ nĩtuonete maũndũ tũtarĩ tuona.”

Jesũ gwĩta Lawi

²⁷ Thuutha wa ũguo, Jesũ akĩumagara na akĩona mũndũ warĩ mwĩtia wa mbeeca cia igooti wetagwo Lawi aikarĩte harĩa heetagĩrio mbeeca cia igooti. Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Nũmĩrĩra.” ²⁸ Nake Lawi agĩũkĩra, agĩtiga indo ciake ciothe, akĩmũrũmĩrĩra.

²⁹ Lawi agĩcooka akĩrugithĩria Jesũ iruga inene gwake mũciĩ, na gĩkundi kĩnene kĩa etia mbeeca cia igooti o na andũ angĩ nĩmarĩanagĩra nao. ³⁰ No Afarisai na arutani a watho arĩa maarĩ a gĩkundi kĩa magĩtetia arutwo

ake makĩmooria atĩrĩ, “Mũrĩnanagĩra na mũkanyuuanĩra na etia mbeeca cia igooti na andũ ehia nĩkĩ?”

³¹ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Andũ arĩa agima mũĩrĩ tio mabatara-gio nĩ ndagĩtarĩ, no nĩ arĩa arũaru. ³² Nĩ ndiokire gwĩta andũ arĩa athingu, no nĩ arĩa ehia, nĩguo merire.”

Jesũ Kũũrio Kũũria Igũrũ rĩa Kwĩhinga Kũrĩa

³³ Nao makĩmwĩra atĩrĩ, “Arutwo a Johana nĩ meehingaga kũrĩa irio kaingĩ kaingĩ makahooya, o nao arutwo a Afarisai nĩmekaga o ũguo, no aku marĩaga na makanyua hĩndĩ ciothe.”

³⁴ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “No mwĩre ageni a mũhikania mehinge kũrĩa rĩrĩa e hamwe nao? ³⁵ No rĩrĩ, ihinda nĩrĩgakinya rĩrĩa mũhikania akeeherio kuuma kũrĩ o; matukũ-inĩ macio-rĩ, nĩ makeehinga kũrĩa irio.”

³⁶ Ningĩ Jesũ akĩmahe ũhoru na ngerekano ĩno, akĩmeera atĩrĩ, “Gũtirĩ mũndũ ũngĩtinia kĩraka kuuma harĩ nguo njerũ, agĩkĩre nguo ngũrũ. Angĩka ũguo, angĩkorwo atarũrite nguo njerũ, nakĩo kĩraka kũ kĩa nguo ĩyo njerũ kĩage kwagĩrĩa nguo ĩyo ngũrũ. ³⁷ Ningĩ gũtirĩ mũndũ wĩkagĩra ndibei ya mũhikano mondo-inĩ ngũrũ. Angĩka ũguo, ndibei ĩyo ya mũhikano no ĩtarũre mondo icio, ndibei ĩyo ĩtĩke, nacio mondo icio ĩtarũkange. ³⁸ Aca, ti ta ũguo, ndibei ya mũhikano no nginya ĩkĩrwo mondo-inĩ njerũ. ³⁹ O na gũtirĩ mũndũ thuutha wa kũnyua ndibei ngũrũ ũcookaga kwenda ndibei ĩyo ya mũhikano, nĩ ũndũ oigaga atĩrĩ, ‘Ĩrĩa ngũrũ nĩyo njega.’”

6

Jesũ nĩwe Mwathani wa Thabatũ

¹ Mũthenya ũmwe wa Thabatũ, Jesũ akĩgerera mĩgũnda-inĩ ya ngano, nao arutwo ake makĩambĩrĩa gũtua ngira imwe cia ngano, magĩcirigitha na moko, makĩrĩa ngano. ² Afarisai amwe makĩmooria atĩrĩ, “Nĩ kũ kĩratũma mwĩke ũrĩa gũtetĩkĩrĩtio nĩ watho mũthenya wa Thabatũ?”

³ Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Kaĩ mũtathomete ũrĩa Daudi eekire, rĩrĩa we na arĩa maarĩ nake maarĩ ahũtu? ⁴ Aatoonyire Nyũmba ya Ngai, akĩoya na akĩrĩa mĩgate ĩrĩa yamũrĩrwo Ngai, ĩrĩa ateetĩkĩrĩtio kũrĩa nĩ watho tiga no athĩnjĩri-Ngai meetĩkĩrĩtio kũmĩrĩa, na agĩcooka akĩhe arĩa maarĩ nake ĩmwe yayo.” ⁵ Jesũ agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, “Mũrũ wa Mũndũ nĩwe Mwathani wa Thabatũ.”

⁶ Na rĩrĩ, mũthenya ũngĩ wa Thabatũ nĩathiire thunagogi-inĩ, akĩrutana, nakuo nĩ kwarĩ na mũndũ warĩ mwonju guoko gwake kwa ũrĩo. ⁷ Nao Afarisai na arutani a watho nĩmacaragia ũndũ mangĩthitangĩra Jesũ, nĩ ũndũ ũcio makĩmũrora mũno, mone kana nĩekũhonia mũthenya wa Thabatũ. ⁸ Nowe Jesũ, tondũ nĩamenyaga ũrĩa meeciiragia, akĩra mũndũ ũcio wonjete guoko atĩrĩ, “Ūkĩra ũrũgame mbere ya andũ othe.” Nĩ ũndũ ũcio agĩũkĩra akĩrũgama hau.

⁹ Jesũ agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, “Ngũmũũria atĩrĩ, nĩ ũndũ ũrĩkũ mwĩtĩkĩrie nĩ watho mũthenya wa Thabatũ: nĩ gwĩka wega kana nĩ gwĩka ũũru, nĩ kũhonokia muoyo kana nĩ kũũniina?”

¹⁰ Akĩhũgũra, akĩmarora othe, agĩcooka akĩra mũndũ ũcio atĩrĩ, “Tambũrũkia guoko gwaku.” Nake agĩka o ro ũguo; nakuo guoko gwake gũkĩhonio biũ. ¹¹ Nao makĩrakara mũno, makĩambĩrĩa kũũrania ũrĩa mangĩka Jesũ.

Atůmwo arĩa Ikūmi na Eerĩ

¹² Mũthenya ūmwe Jesũ n̄oimagarire agĩthĩ k̄rĩma-inĩ akahooe, akĩraara akĩhooya Ngai ūtukũ wothe. ¹³ Gwakĩa-rĩ, agĩta arutwo ake moke harĩ we, agĩthuura andũ ikūmi na eerĩ ao, akĩmatua atůmwo, nao n̄i: ¹⁴ Simoni (ũrĩa aatuire Petero), na Anderea mūrũ wa nyina, na Jakubu, na Johana, na Filipu, na Baritholomayo, ¹⁵ na Mathayo, na Toma, na Jakubu wa Alufayo, na Simoni ūrĩa wetagwo Zelote, ¹⁶ na Judasi wa Jakubu, na Judasi Mũsikariota ūrĩa wamũkunyanĩre.

Irathimo na Irumi

¹⁷ Nake Jesũ agĩkūrũka hamwe nao, makĩrũgama handũ haarĩ haraganu. Gĩkundi k̄nene k̄ia arutwo ake k̄iarĩ ho, o na andũ aingĩ mũno kuuma Judea guothe, na Jerusalemu, o na kuuma ndeere-inĩ cia Turo na Sidoni, ¹⁸ nao mookĩte n̄guo mamũigue na mahonio m̄irimũ yao. Nao arĩa maanyamaragio n̄i ngoma thũku makĩhonio, ¹⁹ nao andũ othe makĩgeria kũmũhutia, tondũ hinya n̄woimaga th̄inĩ wake na ūkamahonia othe.

²⁰ Nake akĩrora arutwo ake, akiuga atĩrĩ:

“Kūrathimwo-rĩ, n̄i inyuĩ athĩni,
n̄gũkorwo ūthamaki wa Ngai n̄i wanyu.

²¹ Kūrathimwo-rĩ, n̄i inyuĩ m̄hũũtaga r̄iu,
n̄gũkorwo n̄imũkahũnio.

Kūrathimwo-rĩ, n̄i inyuĩ m̄rarĩra r̄iu,
n̄gũkorwo n̄imũgatheka.

²² Kūrathimwo-rĩ, n̄i inyuĩ h̄indĩ ĩrĩa andũ mekũmũmena,
na meyamũre k̄urĩ inyuĩ, na mamũrume,
na mathũkĩrĩrie r̄iitwa r̄ianyu,
n̄i ūndũ wa Mūrũ wa Mũndũ.

²³ “Mũthenya ūcio n̄imũgakena na m̄rũgarũge, tondũ mũcaara wanyu n̄i mũingĩ Igũrũ. N̄gũkorwo ūguo noguo maithe mao meekire anabii.

²⁴ “No r̄irĩ, kaĩ m̄urĩ na haaro inyuĩ itonga-ĩ,
n̄gũkorwo n̄imũrĩk̄itie kwamũk̄ira kũnyamarũrwo kwanyu.

²⁵ Kaĩ m̄urĩ na haaro inyuĩ arĩa m̄hũũniĩ r̄iu-ĩ,
n̄gũkorwo n̄imũkahũũta.

Kaĩ m̄urĩ na haaro arĩa m̄ratheka r̄iu-ĩ,
n̄gũkorwo n̄imũgacakaya na m̄urĩre.

²⁶ Kaĩ m̄urĩ na haaro inyuĩ h̄indĩ ĩrĩa andũ othe mekũmũgaathĩrĩria-ĩ,
n̄gũkorwo ūguo noguo maithe mao meekaga anabii a maheenĩ.

Kwenda Thũ

²⁷ “No ngũmwĩra atĩrĩ inyuĩ arĩa mũũthikĩrĩrie: endagai thũ cianyu, na mwĩkage wega arĩa mamũthũire, ²⁸ na ningĩ m̄rathimage arĩa mamũrumaga, na mũhooyagĩre arĩa mamwĩkaga ūũru. ²⁹ Na r̄irĩ, mũndũ angĩkũgũtha rũthĩa r̄umwe, mũhũgũkĩrie r̄uu r̄ungĩ o naruo. Na mũndũ angĩgũtunya igooti r̄iaku, ndũkamũgirie kuoya o na kanjũ yaku. ³⁰ Mũndũ o wothe angĩkũhooya k̄indũ mũhe, na mũndũ o wothe angĩoya k̄indũ ḡiaku, ndũkamwĩtie. ³¹ ĩkagai andũ arĩa angĩ o ūrĩa mũngĩenda mamwĩkage.

³² “R̄iu-rĩ, angĩkorwo mwendete o arĩa mamwendete-rĩ, mwakĩgũna na k̄i? O na ‘ehia’ n̄imendaga arĩa mamendete. ³³ Na mũngĩkorwo mwĩkage wega o arĩa mamwĩkage wega-rĩ, mwakĩgũna na k̄i? N̄gũkorwo ehia o nao n̄imekaga o ūguo. ³⁴ Na ningĩ mũngĩkorwo mũkombithagia o arĩa mwĩhokete n̄imakamũrĩha-rĩ, mwakĩgũna na k̄i? O na ehia

nĩmakombagĩra ehia arĩa angĩ, mehokete nĩmakarĩhwo ciothe. ³⁵ No rĩrĩ, endagai thũ cianyu, na mũciĩkage wega, o na mũkombithagie mũtekwĩhoka gũcookerio kĩndũ. Hĩndĩ ĩyo irĩhi rĩanyu nĩrĩkaneneha, na inyuĩ nĩmũgatuĩka ariũ a Ūrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno, nĩgũkorwo we nĩaiguagĩra arĩa matarĩ ngaatho tha o na arĩa aaganu. ³⁶ Iguanagĩrai tha, o ta ūrĩa Ithe wanyu aiguanagĩra tha.

Gũtuanĩra Ciira

³⁷ “Mũtigaciirithanagie nĩgeetha na inyuĩ mũtikanaciirithio. Mũtigatuanagĩre, nĩgeetha na inyuĩ mũtikanatuĩrwo. Rekanagĩrai, na inyuĩ nĩmũkarekerwo. ³⁸ Heanagai, na inyuĩ nĩmũrĩheagwo na gĩthimi kĩega, gĩkindĩrĩtwo, kĩinainĩtio na gĩgaitĩkĩrĩra, nĩkĩo mũgaitĩrĩrwo nakĩo nguo-inĩ. Nĩgũkorwo gĩthimi kĩrĩa mũthimanagĩra nakĩo, no kĩo mũrĩthimagĩrwo nakĩo.”

³⁹ Agĩcooka akĩmahe ngerekano ĩno, akĩmooria atĩrĩ, “Mũtumumu no atongorie mũtumumu ūrĩa ũngĩ? Githĩ eerĩ to magũe irima? ⁴⁰ Mũrutwo ti mũnene kũrĩ mũmũruti, no ūrĩa wothe mũrute wega, no atuĩke ta mũmũruti.

⁴¹ “Nĩ kĩĩ gĩgũtũma wone kĩhuti kĩrĩa kĩrĩ riitho rĩa mũrũ wa thoguo, no ūkaaga kũrũmbũiya mũgogo ūrĩa ūrĩ riitho rĩaku we mwene? ⁴² Wahota atĩa kwĩra mũrũ wa thoguo atĩrĩ, ‘Mũrũ wa baba, reke ngũrute kĩhuti kũ kĩrĩ riitho rĩaku,’ o rĩrĩa wee wagĩte kuona mũgogo ūrĩa ūrĩ naguo riitho rĩaku? Wee hinga ĩno, amba ūrute mũgogo ūcio ūrĩ naguo riitho, nĩguo wone wega ūhote kũruta kĩhuti kĩrĩa kĩrĩ riitho rĩa mũrũ wa thoguo.

Mũtĩ na Maciaro maguo

⁴³ “Gũtirĩ mũtĩ mwega ūciaraga maciaro mooru, kana mũtĩ mũũru ūgaciara maciaro mega. ⁴⁴ O mũtĩ ūmenyekaga na maciaro maguo mwene. Andũ matituaga ngũyũ kuuma mũtĩ-inĩ ya mũigua, o na kana magatua thabibũ kuuma cong’e-inĩ. ⁴⁵ Mũndũ ūrĩa mwega aragia maũndũ mega kuuma mũthiithũ-inĩ wa ngoro yake, nake mũndũ ūrĩa mũũru aragia maũndũ mooru kuuma mũthiithũ-inĩ wa ngoro yake. Nĩgũkorwo kanua gake kaaragia o maũndũ marĩa maiyũrĩte ngoro yake.

Aaki arĩa Ogĩ, na arĩa Akĩgu

⁴⁶ “Atĩrĩrĩ, mũnjĩtaga ‘Mwathani, Mwathani,’ nĩkĩ, na mũtĩkaga ūrĩa ndĩmwĩraga? ⁴⁷ Nĩngũmuonia ūrĩa mũndũ ūrĩa ūũkaga kũrĩ nĩ, na akaigua ciugo ciakwa, na ageeka ūrĩa ciugĩte ahaana. ⁴⁸ Ahaana ta mũndũ waakaga nyũmba, ūrĩa wenjire mũthingi, akĩũrikia na akĩwamba igũrũ rĩa ihiga. Hĩndĩ ĩrĩa kwagĩire mũiyũro wa maaĩ, kĩguũ gĩkĩgũtha nyũmba ĩyo na nditi, no gĩtiamĩenyenyirie, tondũ nĩyaakĩtwo wega. ⁴⁹ No mũndũ ūrĩa ūiguaga ciugo ciakwa, na ndekaga ūrĩa ciugĩte, ahaana ta mũndũ ūrĩa waakire nyũmba ĩtarĩ na mũthingi. Na rĩrĩa kĩguũ kĩagũthire nyũmba ĩyo, ĩkĩmomoka, naguo mwanangĩko wayo warĩ mũnene.”

7

Wĩtĩkio wa Mũnene-wa-Thigari-Igana

¹ Nake Jesũ aarĩkia kwaria maũndũ macio mothe andũ makĩmũiguaga, agĩtoonya Kaperinaumu. ² No kũu nĩ kwarĩ na ndungata ya mũnene-wa-thigari-igana, ĩrĩa mũmĩathi eendete mũno, nayo yarĩ ndwaru hakuhĩ gũkua. ³ Nake mũnene ūcio wa thigari igana aigua ūhoro wa Jesũ, agĩtũma athuuri a Ayahudi kũrĩ we makamũũrie oke ahonie ndungata yake. ⁴ Nao maakinya kũrĩ Jesũ, makĩmũthaita magwatĩrie mũno,

makĩmwĩra atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ nĩagĩrĩrwo gwĩkwo ũguo nĩwe, ⁵ tondũ nĩendete rũrĩrĩ rwitũ na nĩatwakĩire thunagogi.” ⁶ Nĩ ũndũ ũcio Jesũ agĩthĩ nao.

Na marĩ hakuhĩ gũkinya mũciĩ, mũnene ũcio wa thigari igana akĩmũtũmĩra arata makamwĩre atĩrĩ, “Mwathani, tiga gwĩthĩnia tondũ ndiagĩrĩire wee ũũke gwakwa mũciĩ. ⁷ O na nokĩo itanona njagĩrĩire gũũka kũrĩ we. No uga o kiugo, na ndungata yakwa nĩkũhona. ⁸ Nĩgũkorwo nĩ mwene ndĩ mũndũ wathagwo, na ndĩ na thigari njathaga. Ndeera ũmwe ‘Thĩĩ,’ nĩathiiaga, na ndeera ũngĩ atĩrĩ, ‘Ũka,’ nĩokaga. Na ningĩ ndeera ndungata yakwa atĩrĩ, ‘Ĩka ũna,’ nĩkaga.”

⁹ Rĩrĩa Jesũ aigũire ũguo, akĩgega, akĩhũgũkĩra kĩrĩndĩ kĩrĩa kĩamũrũmĩrĩire, agĩkĩra atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ, ndionete mũndũ ũrĩ na wĩtikio mũnene ũũ Isiraeli guothe!” ¹⁰ Nao andũ arĩa maatũmĩtwo magĩcooka mũciĩ magĩkora ngombo ĩyo ĩrĩ honu.

Jesũ Kũriũkia Kamwana ka Mũtumia wa Ndigwa

¹¹ Ihinda inini rĩathira, Jesũ agĩthĩ itũũra rĩetagwo Naini, nao arutwo ake na andũ gĩkundi kĩnene magĩthĩ nake. ¹² Na rĩrĩa akuhĩrĩire kĩhingo gĩa itũũra rĩu, mũndũ wakuĩte nĩarutagwo kuo na aarĩ mwana wa mũmwe, nake nyina aarĩ mũtumia wa ndigwa. Nao andũ aingĩ a itũũra rĩu maarĩ hamwe nake. ¹³ Rĩrĩa Mwathani onire mũtumia ũcio, akĩmũiguĩra tha, akĩmwĩra atĩrĩ, “Tiga kũrĩra.”

¹⁴ Agĩcooka agĩthĩ, akĩhutia ithandũkũ, nao arĩa maarĩkuũte makĩrũgama. Agĩcooka akiuga atĩrĩ, “Mwanake, ndakwĩra atĩrĩ, ũkĩra!” ¹⁵ Mũndũ ũcio wakuĩte agĩũkĩra, akĩambĩrĩria kwaria, nake Jesũ akĩmũnengerana kũrĩ nyina.

¹⁶ Andũ othe makĩiyũrwo nĩ guoya na makĩgooca Ngai, makiuga atĩrĩ, “Mũnabii mũnene nĩokĩte gatagatĩ gaitũ. Ngai nĩokĩte gũteithia andũ ake.” ¹⁷ Nayo ngumo ya Jesũ ĩkĩhunja Judea guothe o na bũrũri ũrĩa wagũthiũrũkĩirie.

Jesũ na Johana Mũbatithania

¹⁸ Nao arutwo a Johana nĩmamũheire ũhoro wa maũndũ macio mothe. Nake Johana agĩĩta arutwo ake eerĩ, ¹⁹ akĩmatũma kũrĩ Mwathani makamũũrie atĩrĩ, “Wee nĩwe ũrĩa werĩtwo nĩagooka kana tweterere mũndũ ũngĩ?”

²⁰ Nao arutwo acio maakinya kũrĩ Jesũ makĩmwĩra atĩrĩ, “Johana Mũbatithania aatũtũma kũrĩ we tũkũũrie atĩrĩ, ‘Wee nĩwe ũrĩa werĩtwo nĩagooka kana tweterere mũndũ ũngĩ?’”

²¹ Ihinda-inĩ o rĩu Jesũ akĩhonia andũ aingĩ arĩa maarĩ na mĩrimũ, na ndwari, na akĩngata ngoma thũku o na agĩtũma andũ aingĩ arĩa maarĩ atumumu macooke kuona. ²² Nĩ ũndũ ũcio agĩcookeria arĩa maatũmĩtwo atĩrĩ, “Cookai mũkeere Johana maũndũ marĩa muonete na mũkaigua: atĩ atumumu nĩ marona, na ithua nĩiretwara, na arĩa marĩ na mangũ nĩ marahonio, na andũ arĩa mataiguaga nĩmarauaigua, na arĩa akuũ nĩmarariũkio, na ũhoro-ũrĩa-Mwega nĩũrahunjĩrio arĩa athĩni. ²³ Kũrathimwo nĩ mũndũ ũrĩa ũtarahĩngwo nĩ ũndũ wakwa.”

²⁴ Andũ acio maatũmĩtwo nĩ Johana moima harĩ Jesũ, Jesũ akĩambĩrĩria kwariĩra andũ aingĩ ũhoro wa Johana, akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ kĩ mwathiite kuona werũ-inĩ? Hihi mwathiite kuona kamũrangi kainainagio nĩ rũhuho? ²⁵ Angĩkorwo ti guo-rĩ, mwathiite kuona kĩ? Hihi nĩ mũndũ wĩhumbĩte nguo njega? Aca, arĩa mehumbaga nguo cia goro na magekenia

na mĩago ya thĩ maikaraga nyũmba cia ũthamaki. ²⁶ Mwangĩthiite kuona kĩ? Hihi mwathiite kuona mũnabii? Īĩ, ngũmwĩra atĩrĩ, muonire mũndũ ũkĩrĩte mũnabii. ²⁷ Ũyũ nĩwe ũrĩa ũhoru wake wandĩkĩtwo atĩrĩ:

“ Nĩngatũma mūtũmwo wakwa athĩ mbere yaku,
nake nĩagagũthondekera njĩra.’

²⁸ Ngũmwĩra atĩrĩ, harĩ andũ arĩa manaciarwo nĩ atumia-rĩ, gũtirĩ o na ũmwe mũnene gũkĩra Johana; no mũndũ ũrĩa mũnini mũno ũthamaki-inĩ wa Ngai, nĩ mũnene kũmũkĩra.”

²⁹ (Andũ othe, o na etia mbeeca cia igooti, rĩrĩa maiguire ciugo cia Jesũ, magĩtikĩra atĩ njĩra ya Ngai nĩ ya ma, tondũ maabatithĩtio nĩ Johana. ³⁰ No Afarisai na arutani a watho makĩregana na ũrĩa Ngai endaga meke, tondũ o matiabatithĩtio nĩ Johana.)

³¹ Nake Jesũ akiuga atĩrĩ, “Andũ a rũciaro rũrũ ingĩmagerekania na kĩ? Matariĩ ta kĩ? ³² Matariĩ ta ciana ciikarĩte ndũnyũ igũta iria ingĩ, igaciĩra atĩrĩ:

“ Twamũhuhĩire mūtũrirũ,
mũkiaga kũina;
twamũniĩre rwĩmbo rwa macakaya,
no mũtiarĩire.’

³³ Nĩgũkorwo Johana Mũbatithania ookire atekũrĩa na atekũnyua ndibei, na inyuĩ mũkiuga atĩrĩ, ‘Arĩ na ndaimono.’ ³⁴ Mũrũ wa Mũndũ ookire akĩrĩĩaga na akĩnyuuga, na inyuĩ mũkiuga atĩrĩ, ‘Onei mũndũ mũkoroku na mũrĩũ, mũrata wa etia mbeeca cia igooti na “ehia”.’ ³⁵ No ũũgĩ nĩũmenyekaga nĩ wa kĩhooto nĩ ciana ciaguo ciothe.”

Jesũ Gũitĩrĩrio Maguta nĩ Mũndũ-wa-nja warĩ Mwĩhia

³⁶ Na rĩrĩ, Mũfarisai ũmwe nĩetire Jesũ gwake makarĩanĩre irio cia hwaĩ-inĩ nake, nĩ ũndũ ũcio Jesũ agĩthĩ nyũmba ya Mũfarisai ũcio, agĩikara metha-inĩ. ³⁷ Rĩrĩa mũndũ-wa-nja watũũrĩte mūtũũrĩre wa mehia itũũra-inĩ rĩu aamenyire atĩ Jesũ nĩararĩa irio nyũmba ya Mũfarisai ũcio-rĩ, agĩũka na cuba wa maguta manungi wega, ³⁸ na akĩrũgama thuutha wake, o hau magũrũ-inĩ make, akĩrĩraga, na akĩambĩrĩria kũmũihũgia nyarĩrĩ na maithori make. Agĩcooka akĩmũgĩria nyarĩrĩ na njuĩrĩ yake, agĩcimumunya, na agĩciitĩrĩria maguta manungi wega.

³⁹ Rĩrĩa Mũfarisai ũrĩa wamwĩtĩte onire ũndũ ũcio, akĩra na ngoro atĩrĩ, “Korwo mũndũ ũyũ nĩ mũnabii, nĩangĩamenya ũrĩa ũramũhutia nĩ mũndũ-wa-nja wa mũthemba ũrĩkũ, na atĩ nĩ mwĩhia.”

⁴⁰ Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Simoni, ndĩ na ũndũ wa gũkwĩra.”
Nake akiuga atĩrĩ, “Mũrutani, njĩra.”

⁴¹ “Kũrĩ andũ eerĩ maarĩ na thĩrĩ wa mũndũ wakombithanagia mbeeca. ũmwe aarĩ na thĩrĩ wa dinari magana matano, na ũrĩa ũngĩ dinari mĩrongo ĩtano. ⁴² Na rĩrĩ, gũtirĩ o na ũmwe wao warĩ na mbeeca cia kũmũrĩha, nĩ ũndũ ũcio marĩ o eerĩ akĩmarekera thĩrĩ ũcio. Rĩu-rĩ, acio eerĩ nũũ ũngĩmwenda makĩria?”

⁴³ Simoni akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ngwĩciiria nĩ ũrĩa warekeirwo thĩrĩ ũrĩa mũnene.”

Jesũ akiuga atĩrĩ, “Nĩwatua wega.”

⁴⁴ Agĩcooka akĩhũgũrĩra mũndũ-wa-nja ũcio, akĩra Simoni atĩrĩ, “Nĩũkuona mũndũ-wa-nja ũyũ? Njũkire nyũmba gwaku, no ndũnaahe maaĩ ma gwĩthamba nyarĩrĩ, no nĩanjihũgia nyarĩrĩ na maithori make, na acigĩria na njuĩrĩ yake. ⁴⁵ Wee-rĩ, ndũnaamumunya, no mũndũ-wa-nja ũyũ, kuuma rĩrĩa ndonyire ndarĩ aratigĩhĩria kũmumunya nyarĩrĩ ciakwa.

⁴⁶ Wee-rĩ, ndũnanjitĩrĩria maguta mũtwe, no ũyũ nĩanjitĩrĩrie maguta manungi wega nyarĩrĩ. ⁴⁷ Nĩ ũndũ ũcio ngũkwĩra atĩrĩ, nĩarekeirwo mehia make maingĩ. Nĩgũkorwo nĩendanĩte mũno. No ũrĩa ũrekeirwo mehia manini, endanaga o hanini.”

⁴⁸ Jesũ agĩcooka akĩira mũndũ-wa-nja ũcio atĩrĩ, “Nĩwarekerwo mehia maku.”

⁴⁹ Ageni arĩa angĩ makĩambĩrĩria kwĩrana atĩrĩ, “Kaĩ ũyũ akĩrĩ ũ, ũrarekanĩra o na mehia?”

⁵⁰ Jesũ akĩira mũndũ-wa-nja ũcio atĩrĩ, “Gwĩtikia gwaku nĩ gwakũhonokia; thĩ na thayũ.”

8

Ngerekano ya Mũhuri wa Mbeũ

¹ Na rĩrĩ, thuutha wa ũguo, Jesũ agĩthĩ matũũra-inĩ o na tũtũũra-inĩ akĩhunjagia ũhoru-ũrĩa-Mwega wa ũthamaki wa Ngai. Arutwo ake arĩa ikũmi na eerĩ maarĩ hamwe nake, ² o na atumia amwe a arĩa maarutĩtwo ngoma thũku na arĩa maahonetio mĩrimũ: nao nĩ Mariamu (ũrĩa wetagwo Mũmagidali), nĩwe warutĩtwo ndaimono mũgwanja; ³ na Joana mũtumia wa Husa, ũrĩa warĩ mũrori wa indo cia Herode; na Susana; na angĩ aingĩ. Atumia aya nĩmamũtungatagĩra na indo ciao ene.

⁴ Andũ aingĩ nĩmathiire na mbere kũngana harĩ Jesũ moimĩte matũũra-inĩ, na rĩrĩa andũ maingĩhire mũno akĩmahe ũhoru na ngerekano, akĩmeera atĩrĩ, ⁵ Mũrĩmi nĩoimagarire akahure mbeũ ciake. Na rĩrĩa aahuraga mbeũ icio, imwe ikĩgũa mũkĩra-inĩ wa njĩra; ikĩrangĩrĩrio na magũrũ, nacio nyoni cia rĩera-inĩ igĩũka igĩcirĩa. ⁶ Ingĩ ikĩgũa rũnyanjara-inĩ, na rĩrĩa ciamerire, mĩmera iyo ikĩhooha tondũ wa kwaga ũigũ. ⁷ Nacio mbeũ ingĩ ikĩgũa mĩigua-inĩ, nayo mĩigua igĩkũranĩra nacio na igĩcithararia. ⁸ Mbeũ ingĩ nacio ikĩgũa tĩri-inĩ mũnoru. Igĩkũra, igĩciara maita igana ma iria ciahandĩtwo.

Aarĩkia kuuga ũguo, akĩanĩrĩra, akiuga atĩrĩ, “Ūrĩa ũrĩ na matũ ma kũigua, nĩague.”

⁹ Nao arutwo ake makĩmũũria ũrĩa ngerekano iyo yoigaga. ¹⁰ Akĩmeera atĩrĩ, “Inyuĩ nĩmũheetwo ũmenyo wa kũmenya hitho cia ũthamaki wa Ngai, no arĩa angĩ ndĩmaaragĩria na ngerekano, nĩgeetha, “‘maarora, makaaga kuona;

na maigua, makaaga gũtaũkĩrwo.’”

¹¹ “Ngerekano iyo yugĩte atĩrĩ: Mbeũ icio nĩ ũhoru wa Ngai. ¹² Mbeũ iria ciagũire mũkĩra-inĩ wa njĩra nĩ andũ arĩa maiguaga ũhoru wa Ngai, nake mũcukani agooka akeheria ũhoru ũcio ngoro-inĩ ciao, nĩguo matigetĩkie mahonoke. ¹³ Nacio iria ciagũire rũnyanjara-inĩ nĩ andũ arĩa maiguaga ũhoru wa Ngai, na makawamũkĩra na gĩkeno, no makaaga mĩri. Metĩkagia o gwa kahinda kanini, no magerio moka makaũtiganĩria. ¹⁴ Mbeũ iria ciagũire mĩigua-inĩ nĩ andũ arĩa maiguaga ũhoru, no o magĩthiiga-rĩ, magatharario nĩ mĩhang’o, na ũtonga, na mĩago, nao makaaga gũkũra. ¹⁵ No rĩrĩ, mbeũ iria ciagũire tĩri-inĩ ũrĩa mũnoru nĩ andũ arĩa maiguaga ũhoru marĩ na ngoro ya ma na njega, makaũtũũria, na nĩ ũndũ wa gũkirĩrĩria, magaciaraga maciaro.

Tawa Ũigĩrĩrwo Handũ Igũrũ

¹⁶ “Na rĩrĩ, gũtirĩ mũndũ ũgwatagia tawa akaũkunĩkĩria na irebe, kana akaũiga rungu rwa ũrĩrĩ. No aũigaga handũ igũrũ, nĩguo andũ arĩa megũtoonya nyũmba mathererwo nĩ ũtheri. ¹⁷ Nĩgũkorwo gũtirĩ

ündũ mũhithe ũtakaguũrio, na gũtirĩ ũndũ ũrĩ hitho-inĩ ũtakamenyeka kana ũtakanĩkwo ũtheri-inĩ. ¹⁸ Nĩ ũndũ ũcio mwĩmenyagĩrĩrei ũrĩa mũthikagĩrĩria. ũrĩa wothe ũrĩ na indo nĩakongererwo nyingĩ; na ũrĩa wothe ũtarĩ nĩagatuunywo o na kĩrĩa arĩ nakĩo.”

Nyina wa Jesũ na Ariũ a Nyina

¹⁹ Na rĩrĩ, nyina wa Jesũ na ariũ a nyina na Jesũ magĩũka kũmuona, no matingĩahotire gũthiĩ hakuhĩ nake nĩ ũndũ wa andũ kũingĩha. ²⁰ Mũndũ ũmwe akĩmwĩra atĩrĩ, “Maitũguo na ariũ a maitũguo marũgamĩte nja makĩenda gũkuona.”

²¹ Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Maitũ na ariũ a maitũ nĩ arĩa maiguaga ũhoro wa Ngai na makaũhingia.”

Jesũ Kũhooreria Kĩhuhũkanio

²² Mũthenya ũmwe Jesũ nĩerire arutwo ake atĩrĩ, “Nĩtũringei tũthiĩ mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa iria.” Nĩ ũndũ ũcio magĩtoonya gatarũ magĩthiĩ. ²³ Na rĩrĩa maathiiaga Jesũ akĩhĩtwo nĩ toro. Na rĩrĩ, kũu iria-inĩ nĩ kwagũire na kũhuhũkanio kĩnene, nako gatarũ kau kaarĩ hakuhĩ kũũrĩra maaĩ-inĩ, na magĩkorwo marĩ ũgwati-inĩ mũnene.

²⁴ Nao arutwo magĩthiĩ makĩmũũkĩria, makĩmwĩra atĩrĩ “Mwathani! Mwathani! Nĩtũkũũrĩra maaĩ-inĩ!”

Nake Jesũ agĩũkĩra agĩkaania rũhuho na maaĩ macio maahũũranaga; namo makũmbĩ macio ma maaĩ makĩnyihanyiiha na gũkĩhoorera.

²⁵ Akĩũria arutwo ake atĩrĩ, “Wĩtĩkio wanyu ũrĩ ha?”

Nao makĩiyũrwo nĩ guoya na makĩgega, makĩũrania atĩrĩ, “Kaĩ mũndũ ũyũ arĩ ũ? Aathaga huho o na maaĩ, nacio ikamwathĩkĩra.”

Jesũ Kũhonia Mũndũ warĩ na Ndaimono

²⁶ Makĩringa mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa iria, magĩkinya rũgongo rwa Agerasi rũrĩa rũng’ethanĩire na Galili. ²⁷ Jesũ aarĩkia kuuma gatarũ, aakinya thĩ agĩtũngwo nĩ mũndũ warĩ na ndaimono oimĩte itũũra-inĩ. Mũndũ ũcio nĩaikarĩte ihinda inene ategwĩkĩra nguo kana agatũũra nyũmba, no aatũũraga mbĩrĩra-inĩ. ²⁸ Rĩrĩa mũndũ ũcio onire Jesũ, agĩkaya na akĩgũithia magũrũ-inĩ make, akĩanĩrĩra na mũgambo mũnene akĩmũũria atĩrĩ, “Ũrenda atĩa na niĩ, wee Jesũ, Mũrũ wa Ngai-Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno? Ndagũthaitha, ndũkaanyariire!” ²⁹ Nĩgũkorwo Jesũ nĩathĩte ngoma ĩyo thũku yume thĩinĩ wa mũndũ ũcio. Nĩyamũnyiiitaga kaingĩ, na o na gũtuĩka nĩoohagwo moko na magũrũ na mĩnyororo, na akarangĩrwo-rĩ, nĩatuangaga mĩnyororo ĩyo yamuohaga, na ndaimono ĩyo ĩgatũma athĩ kũndũ gũtarĩ andũ.

³⁰ Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, “Wĩtagwo atĩa?”

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Legioni,” nĩgũkorwo aarĩ na ndaimono nyingĩ. ³¹ Nacio ndaimono igĩkĩrĩrĩria gũthaitha Jesũ ndagaciathe ithĩ Irima-rĩrĩa-Rĩtarĩ-Gĩturi.

³² Na rĩrĩ, nĩ haarĩ na rũũru rũnene rwa ngũrwe rwarĩithagio harũrũka-inĩ cia kĩrĩma kĩarĩ hakuhĩ na hau. Ndaimono icio igĩthaitha Jesũ aciĩtikĩrie itoonye thĩinĩ wacio, nake agĩciĩtikĩria. ³³ Ndaimono cioima thĩinĩ wa mũndũ ũcio, igĩthiĩ igĩtoonya ngũrwe, naruo rũũru rũu rũkĩharũrũka kĩhurũrũka kũu na ihenya, rũkĩgũa iria-inĩ, rũkĩũrĩra kuo.

³⁴ Rĩrĩa andũ arĩa maarĩithagia ngũrwe icio moonire ũrĩa gwekĩka, makĩũra, magĩthiĩ kũheana ũhoro ũcio itũũra-inĩ na mĩgũnda-inĩ, ³⁵ nao andũ makĩumagara makone ũndũ ũcio wekĩkĩte. Rĩrĩa maakinyire harĩ Jesũ na makĩona mũndũ ũcio woimĩtwo nĩ ndaimono aikarĩte magũrũ-inĩ

ma Jesũ, arĩ na nguo na arĩ na meciiria mega, magĩtigĩra mũno. ³⁶ Andũ arĩa meyoneire ũndũ ũcio makĩira andũ acio angĩ ũrĩa mũndũ ũcio warĩ na ndaimono aahonetio. ³⁷ Nao andũ othe a rũgongo rũu rwa Agerasi magĩthaiha Jesũ oime kũu kwao amatige, nĩgũkorwo nĩmanyiitĩtwo nĩ guoya. Nĩ ũndũ ũcio Jesũ agĩtoonya gatarũ agĩthĩ.

³⁸ Nake mũndũ ũcio warutĩtwo ndaimono akĩmũthaiha mathĩ nake, no Jesũ akĩmwatha athĩ, akĩmwĩra atĩrĩ, ³⁹ “Cooka mũciĩ ũkoige ũrĩa wothe Ngai agwĩkĩire.” Nĩ ũndũ ũcio mũndũ ũcio agĩthĩ akĩira andũ othe a itũra ũrĩa Jesũ aamwĩkĩire.

Kairĩtu Gaakuĩte na Mũtumia warĩ Mũrũaru

⁴⁰ Na rĩrĩ, Jesũ aacooka kuuma mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa iria, andũ aingĩ nĩmamwamũkĩire tondũ nĩmamwetereire. ⁴¹ Hĩndĩ ĩyo mũndũ wetagwo Jairũ warĩ mũnene wa thunagogi agĩũka, akĩgũithia magũrũ-inĩ ma Jesũ, akĩmũthaiha athĩ gwake, ⁴² nĩ ũndũ mũirĩtu wake wa mũmwe warĩ wa ta mũaka ikũmi na ĩrĩ aarĩ hakuhĩ gũkua.

Na Jesũ arĩ njĩra-inĩ agĩthĩ-rĩ, andũ nĩmamũhatĩkaga. ⁴³ Gatagatĩ-inĩ ka andũ acio nĩ haarĩ na mũtumia ũmwe watũire oiraga thakame mũaka ikũmi na ĩrĩ, na gũtirĩ mũndũ ũngĩamũhonirie. ⁴⁴ Mũtumia ũcio agĩũka na thuutha wa Jesũ, akĩhutia gĩcũrĩ kĩa nguo yake, na o rĩmwe agĩtiga kuura.

⁴⁵ Nake Jesũ akĩũria atĩrĩ, “Nũũ ũcio wahutia?”

Rĩrĩa othe maakaanire, Petero akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, andũ nĩmagũthiũrũrũkĩirie na magakũhatĩka.”

⁴⁶ Nowe Jesũ akiuga atĩrĩ, “Nĩ harĩ mũndũ waahutia, tondũ nĩndaigua hinya woima thĩnĩ wakwa.”

⁴⁷ Nake mũtumia ũcio, ona atĩ ndangĩhota kwĩhitha, agĩũka akĩinainaga, akĩgũithia magũrũ-inĩ make. Arĩ hau mbere ya andũ othe akĩheana gĩtũmi kĩrĩa gĩatũmĩte amũhutie na ũrĩa aahonirio o ro rĩmwe.

⁴⁸ Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwarĩ ũyũ, gwĩtĩkia gwaku nĩkuo gwatũma ũhone. Thĩ na thayũ.”

⁴⁹ Na o hĩndĩ ĩyo Jesũ akĩaragia, hagĩkinya mũndũ woimĩte mũciĩ kwa Jairũ ũrĩa mũnene wa thunagogi, akiuga atĩrĩ, “Mwarĩguo nĩarĩkĩtie gũkua, tiga gũthĩnia Mũrutani.”

⁵⁰ Jesũ aigua ũguo, akĩira Jairũ atĩrĩ, “Tiga gwĩtigĩra, wee ĩtĩkia tu, na nĩekũhona.”

⁵¹ Rĩrĩa aakinyire kwa Jairũ, ndaarekire mũndũ o na ũmwe atoonye hamwe nake, tiga o Petero, na Jakubu, na Johana, na ithe na nyina a mwana ũcio. ⁵² Hĩndĩ ĩyo andũ othe no kũrĩra maarĩraga magĩcakayaga nĩ ũndũ wa mwana ũcio. Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Tigai kũrĩra, ti mũkuũ, nĩ gũkoma akomete.”

⁵³ Nao makĩmũthekerera, tondũ nĩmooĩ atĩ aarĩ mũkuũ. ⁵⁴ Nowe Jesũ akĩnyiita mwana ũcio guoko, akiuga atĩrĩ, “Mwana wakwa, ũkĩra!” ⁵⁵ Na hĩndĩ o ĩyo agĩcookererwo nĩ muoyo wake, na o rĩmwe akĩrũgama. Jesũ agĩcooka akĩmeera mahe mwana ũcio kĩndũ gĩa kũrĩa. ⁵⁶ Nao aciari ake makĩgega mũno, nowe akĩmaatha matikeere mũndũ o na ũ ũndũ ũcio wekĩkĩte.

9

Jesũ Gũtũma Arutwo arĩa Ikũmi na Eerĩ

¹ Na rĩrĩ, Jesũ aarĩkia gwĩta arutwo arĩa ikũmi na eerĩ hamwe, nĩamaheire hinya na ũhoti wa kũingata ndaimono ciothe na kũhonia

m̄irimũ, ² na akĩmatũma mathiĩ makahunjie ũhoro wa ũthamaki wa Ngai na mahonagie andũ arĩa arũaru. ³ Nake akĩmeera atĩrĩ, “Mũtigakuue kĩndũ o nakĩ kĩa rũgendo; mũtigakuue mũtirima, kana mũhuko, kana irio, kana mbeeca o na kana nguo tiga o iria mwĩhumbĩte. ⁴ Nyũmba ĩrĩa yothe mũrĩtoonyaga ikaragai kuo nginya rĩrĩa mũkoima itũũra rĩu. ⁵ Andũ mangĩkaarega kũmũnyiita ũgeni-rĩ, mũkaaribariba magũrũ manyu rũkũngũ rũitĩke mũkiuma itũũra rĩao arĩ ũira wa kũmatũira ciira.” ⁶ Nĩ ũndũ ũcio makiumagara magĩthiĩ kuuma gatũũra kamwe nginya karĩa kangĩ makĩhunjagia Ũhoro-ũrĩa-Mwega na makĩhonagia andũ kũrĩa guothe maathiiaga.

⁷ Na rĩrĩ, rĩrĩa Herode ũrĩa mũthamaki aiguire ũhoro wa maũndũ mothe marĩa maathiiaga na mbere, nĩataangĩkire ngoro mũno tondũ andũ amwe moigaga atĩ Johana nĩariũkĩte kuuma kũrĩ arĩa akuũ, ⁸ na angĩ makoiga atĩ Elija nĩonekanĩte, o na angĩ makoiga atĩ mũnabii ũmwe wa arĩa a tene nĩariũkĩte. ⁹ No Herode akiuga atĩrĩ, “Johana nĩdamũrengithirie mũtwe. Ũyũ ndĩraigua ũhoro wake-rĩ, nĩwe ũ?” Nake akĩirirĩria kũmuona.

Jesũ Kũhũũnia Andũ Ngiri Ithano

¹⁰ Nao atũmwo maacooka, makĩira Jesũ maũndũ marĩa mekĩte. Nake akĩehera kuo, agĩthiĩ nao itũũra rĩetagwo Bethisaida, ¹¹ no andũ aingĩ makĩmenya ũhoro ũcio na makĩmũrũmĩrĩa. Nake akĩmaamũkĩra na akĩmahe ũhoro wa ũthamaki wa Ngai, na akĩhonia arĩa maabatarĩtio nĩ kũhonio.

¹² Hwaĩ-inĩ arutwo arĩa ikũmi na eerĩ magĩũka kũrĩ we makĩmwĩra atĩrĩ, “Ingata andũ aya nĩguo mathiĩ mĩciĩ ĩrĩa ĩrĩ hakuhĩ o na mĩgũnda-inĩ mageethe irio na gwa gũkoma, tondũ haha tũrĩ nĩ werũ ũtarĩ andũ.”

¹³ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Maheei kĩndũ gĩa kũrĩa.”

Nao makĩmwĩra atĩrĩ, “Tũrĩ o na mĩgate ĩtano na thamaki igĩrĩ, no tũthiire tũkagũrĩre andũ aya othe irio.” ¹⁴ (Handũ hau haarĩ na arũme ta ngiri ithano.)

Nowe akĩira arutwo ake atĩrĩ, “Maikariei thĩ marĩ ikundi cia andũ mĩrongo ĩtano ĩtano.” ¹⁵ Nao arutwo magĩka o ũguo, magĩkaria andũ othe thĩ. ¹⁶ Nake akĩoya mĩgate ĩyo ĩtano na thamaki icio igĩrĩ, akĩrora na igũrũ, agĩcookia ngaatho na agĩcienyũranga. Agĩcooka agĩcienyũranga arutwo ake magaire andũ. ¹⁷ Othe makĩrĩa makĩhũũna, nao arutwo makĩiyũria ciondo ikũmi na igĩrĩ cia cienyũ iria ciatigarire.

Petero Kuumbũra Kristũ

¹⁸ Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩmwe Jesũ akĩhooya arĩ keheri-inĩ, arutwo ake magĩkorwo marĩ hamwe nake. Akĩmooria atĩrĩ, “Andũ moigaga niĩ niĩ niĩ ũ?”

¹⁹ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Amwe moigaga nĩwe Johana Mũbatithania; angĩ makoiga nĩwe Elija; angĩ nao makoiga atĩ mũnabii ũmwe wa arĩa a tene nĩariũkĩte.”

²⁰ Nake akĩmooria atĩrĩ, “Inyuĩ na inyuĩ-rĩ, mugaga atĩa? Mugaga niĩ niĩ niĩ ũ?”

Petero akĩmũcookeria atĩrĩ, “Wee nĩwe Kristũ ũrĩa wa Ngai.”

²¹ Nake Jesũ akĩmakaania na hinya, akĩmeera matikeere mũndũ o na ũrĩkũ ũhoro ũcio. ²² Nake akiuga atĩrĩ, “Mũrũ wa Mũndũ no nginya one mathũina maingĩ, na aregwo nĩ athuuri, na athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, o na arutani a watho, na no nginya ooragwo na thuutha wa mũthenya ĩtatũ ariũkio.”

²³ Agĩcooka akĩmeera othe atĩrĩ, “Mũndũ o wothe ũngĩenda kũnũmĩrĩra, no nginya eerege we mwene, na oyage mũtharaba wake o mũthenya, aanũmagĩrĩre. ²⁴ Nĩgũkorwo ũrĩa wothe wendaga kũhonokia muoyo wake nĩakoorwo nĩguo, no ũrĩa wothe ũkoorwo nĩ muoyo wake nĩ ũndũ wakwa nĩakaũhonokia. ²⁵ Mũndũ angĩgũna nakĩ angĩgũwatĩra thĩ yothe, no ate muoyo wake kana orwo nĩguo? ²⁶ Mũndũ o wothe ũngĩconoka nĩ ũndũ wakwa na nĩ ũndũ wa ciugo ciakwa, o nake nĩagaconokerwo nĩ Mũrũ wa Mũndũ rĩrĩa agacooka arĩ na riiri wake, na riiri wa Ithe, o na wa araika arĩa atheru. ²⁷ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, amwe a aya marũngĩi haha matigacama gĩkuũ matonete ũthamaki wa Ngai.”

Jesũ Kũgarũrũka ũrĩa Aatarĩ

²⁸ Mĩthenya ta ĩnana thuutha wa Jesũ kwaria ũhoru ũyũ nĩathiire na Petero, na Johana na Jakubu akĩambata nao kĩrĩma igũrũ makahooe. ²⁹ Na rĩrĩa ahooyaga, mũhaanĩre wa ũthiũ wake ũkĩgarũrũka, nacio nguo ciake ikĩerũha igĩkenga o ta rũheni. ³⁰ Na rĩrĩ, andũ eerĩ, nĩo Musa na Elija, ³¹ makiumĩrĩra Jesũ marĩ na riiri mũnene makĩaria nake. Maaragia ũhoru wa gũkua gwake, kũrĩa aakirie kũhingia akinya Jerusalemu. ³² Petero hamwe na arĩa maarĩ nake nĩmahĩtĩtwo nĩ toro, na rĩrĩa mookĩrĩre, makĩona riiri wake na andũ acio eerĩ maarũngĩi hamwe nake. ³³ Na rĩrĩa andũ acio maatiganaga na Jesũ, Petero akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, nĩ wega tũikare gũkũ. Reke twake ithũnũ ithatũ, kĩmwe gĩaku, na kĩmwe kĩa Musa, na kĩmwe kĩa Elija.” (Nowe ndaamenyaga ũrĩa oigaga.)

³⁴ Na o akĩaragia-rĩ, itu rĩkiumĩra na rĩkĩmahumbĩra, nao magĩitigĩra mũno nĩ kũhumbĩrwo nĩ itu rĩu. ³⁵ Mũgambo ũkiuma itu-inĩ rĩu, ũkiuga atĩrĩ, “Ŭyũ nĩwe Mũrũ wakwa, ũrĩa ndĩthuurĩre; mũiguagei.” ³⁶ Thuutha wa mũgambo ũcio kũiguĩka, makĩona atĩ Jesũ aarĩ wiki. Nao arutwo magĩkĩra ki na ũhoru ũcio, gũtirĩ mũndũ o na ũmwe meerire matukũ-inĩ macio maũndũ marĩa moonete.

Jesũ Kũhonia Kamwana kaarĩ na Ngoma Thũku

³⁷ Mũthenya ũyũ ũngĩ, maikũrũka kuuma kĩrĩma-inĩ, Jesũ agĩtũngwo nĩ andũ aingĩ. ³⁸ Na rĩrĩ, mũndũ warĩ gatagatĩ-inĩ ka andũ acio akĩanĩrĩra, akiuga atĩrĩ, “Mũrutani, ndagũthaitha ũrore mũriũ wakwa, nĩgũkorwo nĩ mwana wakwa wa mũmwe. ³⁹ na ngoma thũku nĩmũnyitaga na agakaya o rĩmwe; ningĩ ĩkamũrũnda na ĩkamũthiorania, ĩgatũma arute mũhũyũ na kanua. Ndĩmũrekagia o na hanini, na nĩramwananga. ⁴⁰ Ndĩrathathire arutwo aku maingate ngoma ĩyo, no mararemwo.”

⁴¹ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Rũciaro rũrũ rũtetĩkagia na rũremi, nĩ nginya rĩ ngũikara hamwe na inyuĩ, na ngũmũkirĩrĩria nginya rĩ? Rehe mũrũguo haha.”

⁴² Rĩrĩa kamwana kau gaathiiaga harĩ Jesũ, ndaimono ĩyo ĩgĩgatungumania thĩ, na ĩgĩgathiorania. No Jesũ agĩkũũma roho ũcio mũũru, akĩhonia kamwana kau, agĩgacookeria ithe. ⁴³ Nao othe makĩgegio nĩ ũnene wa Ngai.

Hĩndĩ ĩrĩa andũ othe maagegetio nĩ ũrĩa wothe Jesũ eekĩte, akĩira arutwo ake atĩrĩ, ⁴⁴ “Thikĩrĩriai wega ũrĩa ngũmwĩra: Mũrũ wa Mũndũ nĩegũkunyanĩrwo aneanwo moko-inĩ ma andũ.” ⁴⁵ No-o matiamenyire ũguo nĩ kuuga atĩa. Nĩmahithĩtwo ũhoru ũcio, nĩ ũndũ ũcio makĩaga kũũmenya, na magĩitigĩra kũmũũria ũhoru ũcio.

Nũũ Mũnene kũrĩ arĩa Angĩ?

⁴⁶ Na gũkĩgĩa na ngarari gatagatĩ ka arutwo makĩũrania nũũ wao ũngĩtuĩka mũnene kũrĩ arĩa angĩ. ⁴⁷ Nake Jesũ, tondũ nĩamenyaga meci-iria mao, akĩoya kaana kanini agĩkarũgamia hakuhĩ nake. ⁴⁸ Agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, “Ūrĩa wothe wamũkagĩra kaana gaka thĩinĩ wa rĩitwa rĩakwa, nĩ nĩ aamũkagĩra; na ūrĩa ũnyamũkagĩra ti nĩ aamũkagĩra, no nĩ ūrĩa wandũmire. Nĩgũkorwo ūrĩa mũnini gatagatĩ-inĩ kanyu inyuothe, ũcio nĩwe mũnene kũmũkĩra.”

⁴⁹ Nake Johana akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathi, nĩtũronire mũndũ akĩingata ndaimono na rĩitwa rĩaku, na ithuĩ tũrageria kũmũgĩria tondũ ti ũmwe witũ.”

⁵⁰ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Mũtikamũgirie, nĩgũkorwo ūrĩa ũtarĩ ũthũ na inyũ, ũcio nĩ ũmwe wanyu.”

Andũ a Samaria Kũrega Jesũ

⁵¹ Na rĩrĩ, kahinda gake gaakuhĩrĩria ga kwambata matu-inĩ, Jesũ nĩatũire itua rĩa gũthĩĩ Jerusalemu. ⁵² Nake agĩtũma andũ mathĩĩ mbere yake kũhaarĩria maũndũ nĩ ũndũ wake, magĩthĩĩ magĩtoonya gatũũra kamwe ga Samaria;* ⁵³ no andũ a kũu matiamũnyĩire ũgeni, tondũ aathiiaga Jerusalemu. ⁵⁴ Rĩrĩa arutwo ake, Jakubu na Johana monire ũguo makĩũria atĩrĩ, “Mwathani, nĩũkwenda twĩtie mwaki uume igũrũ ũmaniine?” ⁵⁵ Nowe Jesũ akĩhũgũra akĩmakaania, ⁵⁶ nao magĩthĩĩ gatũũra kangĩ.

Thogora wa Kũrũmĩrĩra Jesũ

⁵⁷ Rĩrĩa maathiiaga na njĩra, mũndũ ũmwe akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩndĩkũrũmagĩrĩra kũrĩa guothe ūrĩthiiaga.”

⁵⁸ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mbwe nĩ irĩ marima na nyoni cia rĩera-inĩ nĩ irĩ itara, no rĩrĩ, Mũrũ wa Mũndũ ndarĩ handũ angĩgĩrĩra mĩtwe wake.”

⁵⁹ Akĩĩra mũndũ ũngĩ atĩrĩ, “Nũmĩrĩra.”

No mũndũ ũcio akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mwathani, reke nyambe thĩ ngathike baba.”

⁶⁰ Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Reke arĩa akuũ mathikage akuũ ao ene, no wee thĩĩ ũkahunje ũhoru wa ũthamaki wa Ngai.”

⁶¹ Na mũndũ ũngĩ akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, nĩ nĩngũkũrũmĩrĩra, no reke nyambe thĩ ngoigĩre andũ aitũ ũhoru.”

⁶² Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Gũtirĩ mũndũ o na ūrĩkũ ũnyĩitaga mũraũ na guoko gwake na agacooka kũrora na thuutha wagĩrĩire gũtungata ũthamaki-inĩ wa Ngai.”

10

Jesũ Gũtũma Arutwo Mĩrongo Mũgwanja na Eerĩ

¹ Thuutha wa ũguo Mwathani agĩthuura andũ angĩ mĩrongo mũgwanja na eerĩ, akĩmatũma eerĩ eerĩ, mathĩĩ mbere yake matũũra-inĩ mothe na kũndũ kũrĩa we aakirie gũthĩĩ. ² Akĩmeera atĩrĩ, “Magetha nĩ maingĩ, no aruti a wĩra nĩ anini. Nĩ ũndũ ũcio, thaithai Mwathani wa magetha atũme aruti wĩra mathĩĩ magetha-inĩ make. ³ Thĩĩ! Ndamũtũma ta tũgondũ gatagatĩ-inĩ ka njũũ. ⁴ Mũtigakuue kĩbeti, kana mũhuko, o na kana iraatũ; na mũtikageithie mũndũ o na ūrĩkũ njĩra-inĩ.

⁵ “Nyũmba o yothe irĩa mũrĩtoonyaga-rĩ, ambagai kuuga atĩrĩ, ‘Thayũ ũrogĩa nyũmba ĩno.’ ⁶ Na kũngĩkorwo nĩ kũrĩ mũndũ mwendi thayũ

* 9:52 Andũ a Samaria maarĩ ũthũ mũnene mũno na Ayahudi.

kuo, thayũ ũcio wanyu nĩũrĩkaraga nake; na kũngĩkorwo gũtirĩ, thayũ ũcio wanyu nĩ ũrĩmũcookagĩrĩra. ⁷ Ikarai nyũmba iyo, mũrĩĩage na mũkanyua kĩrĩa gĩothe marĩmũheaga, nĩgũkorwo mũrutu wĩra nĩagĩrĩrwo kũheagwo mũcaara wake. Mutikoimage nyũmba imwe mũgathiĩ rĩra ingĩ.

⁸ “Mũngĩgatoonya itũũra mũnyitwo ũgeni-rĩ, rĩagai o kĩrĩa mũngĩheo. ⁹ Honagiai arĩa arũaru kuo, na mũmeerage atĩrĩ, ‘Ūthamaki wa Ngai nĩũmũkuhĩrĩrie.’ ¹⁰ No mũngĩgatoonya itũũra o rĩothe mwage kũnyitwo ũgeni-rĩ, umagarai, mũthiĩ njĩra-inĩ ciarĩo muuge atĩrĩ, ¹¹ ‘Nĩtwaribariba o na rũkũngũ rwa itũũra rĩanyu rũrĩa rwĩnyitĩrĩire magũrũ maitũ, rũmũcookerere. No rĩrĩ, menyai wega ũũ: ũthamaki wa Ngai nĩũmũkuhĩrĩrie.’ ¹² Ngũmwĩra atĩrĩ, Sodomu nĩgũgakirĩrĩrio mũthenya ũcio gũkĩra itũũra rĩu.

¹³ “Inyuĩ andũ a Korazini, kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ! O na inyuĩ andũ a Bethisaida, kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ! Tondũ korwo ciama iria mwarĩngĩrwo nĩcio ciaringĩrwo andũ a Turo na Sidoni, mangĩeririre tene mehumbe nguo cia makũnia na mehurĩrie mũhu. ¹⁴ No andũ a Turo na Sidoni nĩmagakorwo marĩ murũ mũthenya ũcio wa ciira gũkĩra inyuĩ. ¹⁵ Na inyuĩ, andũ a Kaperinaumu, mũũĩ atĩ nĩmũgatũũgĩrio nginya matu-inĩ? Aca, mũkaaharũrũkio mũkinye kũrĩa kũriku mũno.

¹⁶ “Mũndũ ũrĩa ũmũthikagĩrĩria inyuĩ nĩ nĩ athikagĩrĩria, na ũrĩa ũmũregaga nĩ nĩ aregaga, na ũrĩa ũrĩndegaga nĩ ũrĩa wandũmire arĩregaga.”

¹⁷ Nao andũ acio mĩrongo mũgwanja na eerĩ magĩcooka makenete, makiuga atĩrĩ, “Mwathani, o na ndaimono nĩratwathĩkagĩra thĩnĩ wa rĩitwa rĩaku.”

¹⁸ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩndĩronire Shaitani akĩgũa kuuma igũrũ ta rũheni. ¹⁹ Inyuĩ nĩndĩmũheete ũhoti wa kũrangĩrĩria nyoka na tũng’aurũ, na wa gũtooria hinya wothe wa thũ; gũtirĩ kĩndũ gĩkamwĩka ũũru. ²⁰ No rĩrĩ, mũtigakene tondũ ngoma nĩmworthĩkagĩra, no kenagai tondũ marĩitwa manyu nĩmandĩkĩtwo kũũrĩa Igũrũ.”

²¹ Na ihinda o rĩu, Jesũ akĩiyũrwo nĩ gĩkeno kĩa Roho Mũtheru, akiuga atĩrĩ, “Baba, wee Mwathani wa igũrũ na thĩ, nĩngũkũgaatha tondũ nĩhithĩte andũ arĩa oogĩ na marĩ na ũmenyo maũndũ maya, no ũkamaguũrĩria tũkenge. Baba, wĩkĩte ũguo tondũ nĩguo wendi waku.

²² “Nĩnengeretwo maũndũ mothe nĩ Baba. Gũtirĩ mũndũ ũũĩ Mũriũ nũũ, tiga Ithe witũ, na gũtirĩ mũndũ ũũĩ Ithe witũ nũũ o tiga Mũriũ na arĩa othe Mũriũ endaga kũguũrĩria.”

²³ Agĩcooka akĩhũgũkĩra arutwo ake, akĩmeera marĩ oiki atĩrĩ, “Kũrathimwo nĩ maitho marĩa marona kĩrĩa mũrona. ²⁴ Nĩgũkorwo ngũmwĩra atĩrĩ, anabii aingĩ na athamaki nĩmerirĩrie kuona maũndũ marĩa mũrona, no matiamonire na nĩmerirĩrie kũigua maũndũ marĩa mũraigua, no matiamaguire.”

Ngerekano ya Mũsamaria ũrĩa Mwegu

²⁵ Na rĩrĩ, hĩndĩ imwe mũrutani ũmwe wa watho nĩarũgamire nĩguo agerie Jesũ, akĩmũũria atĩrĩ, “Mũrutani, njagĩrĩrwo nĩ gwĩka atĩa nĩguo ngaagaya muoyo wa tene na tene?”

²⁶ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Kwandĩkĩtwo atĩa Watho-inĩ? Wee-rĩ, kaĩ ũthomaga atĩa?”

²⁷ Mũndũ ũcio akĩmũcookeria, akiuga atĩrĩ, “ ‘Endaga Mwathani Ngai waku na ngoro yaku yothe, na muoyo waku wothe, na hinya waku wothe,

o na meciiria maku mothe'; na 'Endaga mündũ wa itũũra rĩanyu o ta ũrĩa wĩyendete wee mwene.' "

²⁸ Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, "Nĩ wacookia wega; ĩkaga ũguo, na nĩũgatũũra muoyo."

²⁹ No mündũ ũcio nĩeendaga gwĩtua mweka, nĩ ũndũ ũcio akĩũria Jesũ atĩrĩ, "Nake mündũ wa itũũra nũũ?"

³⁰ Nake Jesũ akĩmũcookeria, akĩmwĩra atĩrĩ, "Nĩ kwarĩ na mündũ ũmwe waikũrũkaga oimĩte Jerusalemu arorete Jeriko, na akĩnyitwo nĩ atunyani. Nao makĩmũruta nguo, makĩmũhũũra, magĩcooka magĩthĩĩ, makĩmũtiga arĩ hakuhĩ gũkua. ³¹ Mũthĩnjĩri-Ngai ũmwe nĩagereire njĩra ĩyo, na rĩrĩa onire mündũ ũcio, akĩhĩtũkĩra mũkĩra-inĩ ũrĩa ũngĩ wa njĩra. ³² Ũguo noguo Mũlawii eekire, hĩndĩ ĩrĩa aakinyire hau, o nake, amuona akĩhĩtũkĩra mũkĩra ũũrĩa ũngĩ wa njĩra. ³³ No rĩrĩ, Mũsamaria ũmwe warĩ rũgendo-inĩ nĩakinyire harĩa mündũ ũcio aarĩ, amuona akĩmũiguĩra tha. ³⁴ Agĩthĩĩ harĩ we, akĩmuoha ironda, na akĩmũitĩrĩria maguta na ndibei. Agĩcooka akĩmuoya, akĩmũhaicia igũrũ rĩa ndigiri yake, akĩmũtwara nyũmba ya ageni, akĩmũmenyerera. ³⁵ Kwarooka gũkĩa Mũsamaria ũcio akĩruta dinari igĩrĩ, agĩcinengera mwene nyũmba ĩyo ya ageni, akĩmwĩra atĩrĩ, 'Mũmenyagĩrĩre, na ndacooka nĩngagũcookeria kĩrĩa kĩngĩ ũgaakorwo ũhũthĩrĩte.'

³⁶ "Ũgwĩciiria nĩ mündũ ũrĩkũ wa acio atatũ watũkĩre mündũ wa itũũra harĩ mündũ ũcio wanyitĩtwo nĩ atunyani?"

³⁷ Nake mũrutani ũcio wa watho akĩmũcookeria atĩrĩ, "Nĩ ũrĩa wamũiguĩrĩre tha."

Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, "Thĩĩ ũgeeke o ta ũguo."

Jesũ arĩ Mũciĩ kwa Maritha na Mariamu

³⁸ Na rĩrĩ, Jesũ na arutwo ake marĩ njĩra-inĩ magĩthĩĩ, nĩatoonyire gatũũra kamwe kũrĩa aanyitirwo ũgeni mũciĩ kwa mũtumia wetagwo Maritha. ³⁹ Maritha aarĩ na mwarĩ wa nyina wetagwo Mariamu, nake aikarĩte magũrũ-inĩ ma Mwathani athikĩrĩirie ũrĩa oigaga. ⁴⁰ Nowe Maritha nĩarĩ na mĩhang' o nĩ ũndũ wa maũndũ marĩa mothe magĩrĩire kũhaarĩrio. Agĩũka harĩ Jesũ, akĩmũũria atĩrĩ, "Mwathani, kaĩ ũtarona ũrĩa mwarĩ wa maitũ andekereirie wĩra? Mwĩre oke andeithie!"

⁴¹ Nake Mwathani akĩmũcookeria atĩrĩ, "Maritha, Maritha, nĩũtangĩkĩte, na ũgethĩnia na maũndũ maingĩ, ⁴² no nĩ harĩ ũndũ ũmwe tu ũbataranĩtie. Mariamu nĩethuurĩire ũndũ ũrĩa mweka makĩria, naguo ũndũ ũcio ndangĩtunywo."

11

Ũrutani wa Jesũ ũkoniĩ Mahooya

¹ Na rĩrĩ, mũthenya ũmwe Jesũ aarĩ handũ akĩhooya. Rĩrĩa aarĩkirie kũhooya, mũrutwo ũmwe wake akĩmwĩra atĩrĩ, "Mwathani, tũrute kũhooya o ta ũrĩa Johana aarutire arutwo ake."

² Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, "Rĩrĩa mũkũhooya, ugagai atĩrĩ:

" 'Ithe witũ (ũrĩ Igũrũ),

rĩitwa rĩaku nĩrĩamũrwo,

ũthamaki waku nĩũũke.

(Ũrĩa wendete nĩwĩkagwo gũkũ thĩ,

o ta ũrĩa gwĩkagwo kũu igũrũ.)

³ Tũheage o mũthenya irio ciitũ cia gũtũigana.

⁴ Na ũtũrekere mehia maitũ,

o ta ūrĩa o na ithuĩ tũrekagĩra arĩa othe matwĩhagĩria.

Na ndũgatũtware magerio-inĩ

(no kũhonokia ūtũhonokagie ūũru-inĩ).’ ”

⁵ Agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, “Mũndũ ūmwe wanyu angĩkorwo arĩ na mũrata nake athĩ gwake ūtukũ gatagatĩ amwĩre atĩrĩ, ‘Mũrata wakwa, he mĩgate ĩtatũ, ⁶ nĩgũkorwo ndĩ na mũrata wakwa wanjeerera, na ndirĩ na kĩndũ gĩa kũmũhe arĩe.’

⁷ “Nake mũndũ ūcio ūrĩ nyũmba thĩinĩ amũcookerie atĩrĩ, ‘Tiga gũũthĩnia. Nĩndĩkĩtie kũhinga mũrango na tũrĩ toro hamwe na ciana ciakwa. Ndingĩhota gũũkĩra ngũhe mĩgate.’ ⁸ Ngũmwĩra atĩrĩ, o na angĩkorwo ndangĩũkĩra amũhe mĩgate ĩyo nĩ ūndũ wa ūrata-rĩ, no nĩ ūndũ wa ūrĩa amũringĩrĩrie-rĩ, mũndũ ūcio nĩegũũkĩra amũhe kĩrĩa gĩothe abatairio nĩkĩo.”

⁹ “Nĩ ūndũ ūcio ngũmwĩra atĩrĩ: Hooyai na nĩmũkũheo; mathaa na nĩmũkuona; ringaringai mũrango na nĩmũkũhingũrĩrwo. ¹⁰ Nĩgũkorwo ūrĩa wothe ūhooyaga nĩaheagwo; na ūrĩa ūmaathaga nĩonaga; na ūrĩa ūringaringaga mũrango nĩahingũragĩrwo.

¹¹ “Nĩ mũciari ūrĩkũ thĩinĩ wanyu ūngĩtio thamaki nĩ mwana wake, nake amũhe nyoka? ¹² Kana eetio itumbĩ amũhe kang’aurũ? ¹³ Angĩkorwo inyuĩ, o na mũrĩ ooru, nĩmũũĩ kũhe ciana cianyu iheo njega-rĩ, Ithe wanyu ūrĩa ūrĩ Igũrũ githĩ ndarĩkĩragĩrĩria kũhe Roho Mũtheru kũrĩ arĩa mamũhooyaga!”

Jesũ na Beelizebuli

¹⁴ Na rĩrĩ, Jesũ nĩaingataga ndaimono yume thĩinĩ wa mũndũ ūtaaragia. Rĩrĩa ndaimono ĩyo yoimire, mũndũ ūcio ūtaaragia akĩaria, nakĩo kĩrĩndĩ kĩa andũ gĩkĩgega. ¹⁵ No amwe ao makiuga atĩrĩ, “Aingataga ndaimono na hinya wa Beelizebuli ūrĩa mũnene wa ndaimono.” ¹⁶ Nao andũ angĩ makĩmũgeria, makĩmũũria amaringĩre kĩaama kiumĩte igũrũ.

¹⁷ Jesũ nĩamenyire ūrĩa meciiragia, nake akĩmeera atĩrĩ: “Ūthamaki o wothe ūngĩgayũkana ūũkanĩrĩre guo mwene no ūharagane, nayo nyũmba ĩngĩgayũkana yũkanĩrĩre yo nyene no ĩgwe. ¹⁸ Angĩkorwo Shaitani nĩagayũkanĩte akeyũkĩrĩra we mwene-rĩ, ūthamaki wake ūngĩkĩhaanda atĩa? Ndoiga ūguo tondũ mũroiga atĩ nĩ nyingataga ndaimono na hinya wa Beelizebuli. ¹⁹ Ningĩ angĩkorwo nĩ nyingataga ndaimono na hinya wa Beelizebuli-rĩ, arũmĩrĩri anyu maingataga ndaimono na hinya wa ū? Nĩ ūndũ ūcio-rĩ, acio nĩo makaamũtuĩra ciira. ²⁰ Na rĩrĩ, ingĩkorwo nyingataga ndaimono na hinya wa kĩaara kĩa Ngairĩ, ūthamaki wa Ngai nĩũũkĩte kũrĩ inyuĩ.

²¹ “Rĩrĩa mũndũ njamba oya indo ciake ciothe cia mbaara, arangĩre nyũmba yake mwene, indo ciake ciikaraga irĩ ngĩtĩre. ²² No rĩrĩ, mũndũ ūngĩ ūrĩ na hinya kũmũkĩra angĩmũtharĩkĩra amũtoorie, nĩamũtunyaga indo ciake cia mbaara iria ehokete, na akagaĩra andũ indo iria akoragwo atahĩte.

²³ “Mũndũ ūrĩa ūtarĩ hamwe na nĩ, ūcio nĩ thũ yakwa, na ūrĩa ūtacookanagĩrĩria hamwe na nĩ, ūcio nĩ kũhurunja ahurunjaga.

²⁴ “Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩrĩa ngoma thũku yoima thĩinĩ wa mũndũ, ĩtuĩkanagĩria werũ-inĩ ĩgĩcacia ūhurũko na ĩkawaga. Hĩndĩ ĩyo ĩkoiga atĩrĩ, ‘Nĩngũcooka nyũmba ĩrĩa ndoimire.’ ²⁵ Na yacooka ĩgakora nyũmba ĩyo ĩrĩ haate, ĩgathondekwo wega. ²⁶ Hĩndĩ ĩyo ngoma ĩyo thũku ĩkağĩra ngoma ingĩ mũgwanja thũku makĩria mayo, igatoonya, igaikara kuo. Naguo mũĩkarĩre wa mũndũ ūcio ūgathũka gũkĩra wa mbere.”

²⁷ Rĩria Jesũ aaragia maũndũ maya-rĩ, mũndũ-wa-nja warĩ gatagatĩ-inĩ ga kĩrĩndĩ akĩanĩrĩra na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ, “Kũrathimwo nĩ maitũguo ũrĩa wagũciarire na agĩkuongithia.”

²⁸ Nake Jesũ agĩcookia atĩrĩ, “Kũrathimwo nĩ arĩa maiguaga kiugo kĩa Ngai na magagĩathĩkĩra.”

Kĩmenyithia kĩa Jona

²⁹ Na rĩria kĩrĩndĩ kĩa andũ kiongererekire-rĩ, Jesũ akiuga atĩrĩ, “Rũrũ nĩ rũciaro rwaganu. Rũũragia rũringĩrwo kĩaama, no gũtirĩ kĩaama rũkarĩngĩrwo tiga o kĩrĩa kĩaringĩrwo Jona. ³⁰ Nĩgũkorwo o ta ũrĩa Jona aarĩ kĩmenyithia kũrĩ andũ a Nineve, ũguo noguo Mũrũ wa Mũndũ egũkorwo arĩ kĩmenyithia kũrĩ rũciaro rũrũ. ³¹ Mũtumia-mũthamaki ũrĩa wa mwena wa Gũthini nĩakarũgama hĩndĩ ya ciira hamwe na andũ a rũciaro rũrũ arũtuĩre ciira, nĩgũkorwo oimire ituri cia thĩ oke athikĩrĩre ũũgĩ wa Solomoni, na rĩu ũmwe mũnene gũkĩra Solomoni arĩ haha. ³² Andũ a Nineve nĩmakarũgama hĩndĩ ya ciira hamwe na rũciaro rũrũ marũtuĩre ciira; nĩgũkorwo nĩmerĩre maahunjĩirio nĩ Jona, na rĩu ũmwe mũnene gũkĩra Jona arĩ haha.

Tawa wa Mwĩrĩ

³³ “Gũtirĩ mũndũ ũgwatagia tawa agacooka akaũiga handũ ũtangĩoneka kana akaũiga rungu rwa irebe, no aũigaga handũ igũrũ nĩguo arĩa megũtoonya nyũmba mathererwo nĩ ũtheri. ³⁴ Riitho rĩaku nĩrĩo tawa wa mwĩrĩ waku. Rĩria maitho maku marĩ mega, mwĩrĩ waku wothe o nago ũkoragwo ũiyũrĩte ũtheri. No rĩria matarĩ mega-rĩ, mwĩrĩ waku o nago ũkoragwo ũiyũrĩte nduma. ³⁵ Hakĩrĩ ũguo-rĩ, menyerera ũtheri ũrĩa ũrĩ thĩnĩ waku ndũgatuĩke nduma. ³⁶ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, mwĩrĩ waku wothe ũngĩyũrwo nĩ ũtheri, na ndũrĩ handũ harĩ nduma, nĩũrĩtheragĩrwo nĩ ũtheri biũ, o ta ũrĩa ũtheri wa tawa ũkũmũrĩkagĩra.”

Haaro Ithathatũ

³⁷ Hĩndĩ irĩa Jesũ aarĩkirie kwaria, Mũfarisai ũmwe akĩmũnyiita ũgeni gwake makarĩanĩre; nĩ ũndũ ũcio agĩthĩ, agĩkara metha-inĩ. ³⁸ No Mũfarisai ũcio ona ũguo akĩgega nĩ ũndũ Jesũ ndaambire gwĩthamba moko atanarĩa irio.

³⁹ Nake Mwathani akĩmwĩra atĩrĩ, “Inyuĩ Afarisai mũthambagia gĩkombe na thaani mwena wa na igũrũ, no thĩnĩ wanyu mũiyũrĩtwo nĩ ũkoroku na waganu. ⁴⁰ Inyuĩ irimũ ici! Githĩ ũrĩa wombire mwena wa na nja to we wombire mwena wa na thĩnĩ? ⁴¹ No rĩrĩ, heagai athĩni kĩrĩa kĩrĩ thĩnĩ wa thaani, na hĩndĩ iyo indo ciothe nĩgũtuĩka theru harĩ inyuĩ.”

⁴² “Kaĩ mũrĩ na haaro inyuĩ Afarisai-ĩ! Tondũ mũrutagĩra Ngai gĩcunjĩ gĩa ikũmi gĩa terere, na togotia na nyeni cia mũthemba yothe no mũkaaga kũrũmbũiya kĩhooto na wendani wa Ngai. Mwaagĩrĩrwo nĩ gwĩkaga maũndũ macio mũtegitiganĩria macio mangĩ ma mbere.

⁴³ “Kaĩ mũrĩ na haaro inyuĩ Afarisai-ĩ! Tondũ mwendaga gũikarĩra itĩ iria cia mbere thunagogi-inĩ na mũgeithagio mũrĩ ndũnyũ-inĩ.

⁴⁴ “Kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ, tondũ mũtariĩ ta mbĩrĩra itarĩ rũuri iria andũ mageragĩra igũrũ rĩacio matekũmenya.”*

⁴⁵ Mũrutani ũmwe wa Watho akĩmũcookeria, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrutani, rĩria ũkwaria maũndũ macio-rĩ, nĩuratũruma o na ithuĩ.”

* **11:44** Ayahudi nĩmahakaga mbĩrĩra ciao coka nĩgeetha gũtikagĩe na mũndũ ũngĩcihutia tondũ ũguo nĩkũngĩatũmire mũndũ anyiitwo nĩ thaahu.

⁴⁶ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “O na inyuĩ arutani a Watho kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ! Tondũ mũkuuithagia andũ mĩrigo mĩritũ ĩrĩa matangĩhota gũkuua, na inyuĩ ene mũtingĩmĩhutia o na kaara kamwe mũmateithie.

⁴⁷ “Kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ! Tondũ mwakagĩra anabii mbĩrĩra, o arĩa mooragirwo nĩ maithe manyu ma tene. ⁴⁸ Nĩ ũndũ ũcio mũgakĩruta ũira atĩ nĩmwĩtikanĩtie na ũrĩa maithe manyu meekire; atĩ nĩo mooragire anabii, na inyuĩ mũkamaakĩra mbĩrĩra. ⁴⁹ Tondũ wa ũguo ũũgĩ wa Ngai uugĩte atĩrĩ, ‘Nĩngamatũmĩra anabii na atũmwo, moorage amwe ao na manyariire arĩa angĩ.’ ⁵⁰ Nĩ ũndũ ũcio rũciaro rũrũ nĩrũgaciirithĩrio thakame ya anabii othe ĩrĩa yanaitwo kuuma o kĩambĩrĩria gĩa thĩ, ⁵¹ kuuma thakame ya Habili nginya thakame ya Zekaria ũrĩa woragĩrwo gatagatĩ-inĩ ga kĩgongona na handũ harĩa hatheru. Ĩ nĩguo, ngũmwĩra atĩrĩ, rũciaro rũrũ nĩrũkaherithĩrio thakame ĩyo.

⁵² “Kaĩ mũrĩ na haaro inyuĩ arutani a watho-ĩ! Tondũ nĩmweheretie kĩhingũro kĩa ũmenyo. Inyuĩ ene mũtiigana gũtoonya, na arĩa marena gũtoonya mũkamagiria.”

⁵³ Jesũ aarĩkia kuuma kũu, Afarisai na arutani a watho makĩambĩrĩria kũmũkararia marĩ na ũũru mũno na kũmũũgita na kũmũũria ciũria nĩguo aarie maũndũ maingĩ, ⁵⁴ makĩgeria kũmũtega maigue kana nĩ harĩ ũndũ mũũrũ angĩaria.

12

Gũkaanio na Kũũmĩrĩrio

¹ O hĩndĩ ĩyo, rĩrĩa kĩrĩndĩ kĩa andũ ngiri nyingĩ kĩonganĩte hamwe, nginya makarangana-rĩ, Jesũ akĩamba kwarĩria arutwo ake, akĩmeera atĩrĩ, “Mwĩmenyererei ndawa ya kũmbia mĩgate ya Afarisai, na nĩyo ũhinga. ² Gũtirĩ ũndũ mũhithanie ũtakaguũrio, o na kana ũndũ mũhithe ũtakamenyeka. ³ Maũndũ marĩa mwarĩirie nduma-inĩ, makaiguu mũthenya barigici, na ũrĩa wothe mwanahahanĩrĩra matũ-inĩ mũrĩ tũnyũmba twa thĩnĩ, nĩũkanĩrĩrwo kuuma nyũmba igũrũ.

⁴ “Ngũmwĩra atĩrĩ arata akwa, tigagai gwĩtigĩra arĩa mooragaga mwĩrĩ na thuutha ũcio gũtirĩ ũndũ mangĩhota gwĩka. ⁵ No nĩ ngũmuonia ũrĩa inyuĩ mwagĩrĩrwo nĩ gwĩtigĩra: Mwĩtigagĩrei ũrĩa ũngĩũraga mwĩrĩ na thuutha wa ũguo arĩ na ũhoti wa gũikia mũndũ Jehanamu. Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mwĩtigagĩrei ũcio. ⁶ Githĩ tũnyoni tũtano tũtiendagio tũthendi twĩrĩ? No rĩrĩ, gũtirĩ o na kamwe gatuo Ngai ariganagĩrwo nĩko. ⁷ No ti-itherũ, o na njuĩrĩ cianyu cia mũtwe nĩ ndare. Tigagai gwĩtigĩra, inyuĩ mũrĩ a bata gũkĩra tũnyoni tũingĩ.

⁸ “Ngũmwĩra atĩrĩ, ũrĩa wothe ũkanyumbũra mbere ya andũ, o nake Mũrũ wa Mũndũ nĩakamumbũra mbere ya araika a Ngai. ⁹ No ũrĩa ũkangaana mbere ya andũ ũcio nĩagakaanwo mbere ya araika a Ngai. ¹⁰ Nake mũndũ o wothe ũrĩa ũgaacambia Mũrũ wa Mũndũ nĩakarekerwo, no ũrĩa wothe ũkaruma Roho Mũtheru ndakarekerwo.

¹¹ “Rĩrĩa mũgaatwarwo mbere ya thunagogi, na mbere ya aathani na anene mũciirithio-rĩ, mũtikanetange na ũrĩa mũgacookia kana ũrĩa mũkoiga, ¹² nĩgũkorwo hĩndĩ ĩyo Roho Mũtheru nĩakamũruta ũrĩa mwagĩrĩrwo nĩ kuuga.”

Ngerekano ya Gĩtonga Kĩrimũ

¹³ Mũndũ ũmwe warĩ gatagatĩ-inĩ ka andũ acio akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrutani, ĩra mũrũ wa maitũ tũgayane nake igai riitũ.”

14 Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ, nũũ ũndũite wa kũmũtuithania ciira kana wa kũmũgayania indo cianyu?” 15 Agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, “Mwĩmenyererei! Mũtigakorokere maũndũ; nĩgũkorwo muoyo wa mũndũ ndũthimagwo na mũigana wa indo iria arĩ nacio.”

16 Agĩcooka akĩmahe ũhoru na ngerekano, akĩmeera atĩrĩ, “Mũgũnda wa mũndũ ũmwe gĩtonga nĩwaciarire mũno. 17 Nake akĩyũria na ngoro yake atĩrĩ, ‘Ngwĩka atĩa? Ndirĩ na handũ ha kũiga magetha makwa.’

18 “Agĩcooka akiuga atĩrĩ, ‘Nĩndamenya ũrĩa ngwĩka. Ngũtharia makũmbĩ makwa, njake mangĩ manene kũrĩ mo, njige magetha makwa mothe na indo ciakwa ciothe kuo. 19 Njooke njũire ngoro yakwa atĩrĩ, “Ũrĩ na indo nyingĩ njega wĩgũire cia gũkũigana mũaka mũingĩ. Wĩhuurũkĩre, ũrĩe na ũnyue, na ũcanjamũke.”’

20 “No Ngai akĩmwĩra atĩrĩ, ‘Wee kĩrimũ gĩkĩ! Ũtukũ ũyũ wa ũmũthĩ nĩgũwĩtio muoyo waku. Indo icio wĩgũire-rĩ, igaatuĩka cia ũ?’

21 “Ũguo nĩguo gũgaatuĩka harĩ mũndũ o wothe ũrĩa wĩgagĩra mũthithũ, no akaaga gwĩtongia na ũhoru wa Ngai.”

Mũtigatangĩke

22 Jesũ agĩcooka akĩra arutwo ake atĩrĩ, “Nĩ ũndũ ũcio ngũmwĩra atĩrĩ, mũtigetangage nĩ ũndũ wa mũoyo yanyu nĩ ũndũ wa kĩrĩa mũrĩrĩaga, kana kĩrĩa mũrĩhumbaga mũrĩ yanyu. 23 Muoyo-rĩ, ũrĩ bata gũkĩra irio, naguo mwĩrĩ ũrĩ bata gũkĩra nguo. 24 Ta mwĩciiriei ũhoru wa mahuru: Matihaandaga kana makagetha, o na matirĩ kũndũ gwa kũiga irio kana makũmbĩ, no Ngai nĩamaheaga irio. Inyuĩ githĩ mũtirĩ a bata mũno gũkĩra nyoni! 25 Nũũ wanyu ũngĩhota kuongerera muoyo wake ithaa o na rĩmwe nĩ ũndũ wa gwĩtanga? 26 Rĩu-rĩ, angĩkorwo mũtingĩhota gwĩka ũndũ mũnini ũguo-rĩ, mũgĩtangĩkaga na maũndũ macio mangĩ nĩkĩ?”

27 Ta mwĩcũraniei ũrĩa itoka ikũraga. Itirutaga wĩra kana ikogotha ndigi. No ngũmwĩra atĩrĩ, o na Solomoni arĩ na riiri wake wothe, ndaagemete ta kĩmwe gĩacio. 28 Angĩkorwo ũguo nĩguo Ngai ahumbaga nyeki ya gĩthaka, ĩrĩa ĩrĩ ho ũmũthĩ na rũciũ igaikio mwaki-inĩ-rĩ, githĩ inyuĩ ndarĩkĩmũhumbaga makĩria, inyuĩ mwĩtikĩtie o hanini! 29 Tigagai gũthĩnĩka ngoro-inĩ cianyu nĩ ũndũ wa kĩrĩa mũrĩrĩaga kana mũrĩnyuuaga; mũtigatangĩkage nĩ ũndũ wa ũguo. 30 Nĩgũkorwo maũndũ maya mothe nĩmo andũ a gũkũ thĩ arĩa matetikĩtie Ngai macaranagia namo, no Ithe wanyu nĩoĩ atĩ nĩmũbatarĩtio nĩmo. 31 No rĩrĩ, caragai ũthamaki wake, na maũndũ maya mangĩ mothe nĩmũrĩheagwo o namo.

32 “Tigagai gwĩtigĩra, inyuĩ rũũru rũrũ rũnini, nĩgũkorwo Ithe wanyu nĩonete arĩ wega kũmũhe ũthamaki ũcio. 33 Endiai indo iria mũrĩ nacio mũcooke mũteithie athĩni. Mwĩthondekerei ibeeti cia mbeeca iria itangĩtarũka, na mwĩgũire na kĩgĩna igũrũ kĩrĩa gĩtangĩthira, kũrĩa gũtarĩ mũici ũngĩkuhĩrĩria na gũtirĩ memenyi cia gũkĩananga 34 Nĩgũkorwo o kũrĩa mũthiithũ wanyu ĩrĩ, nokuo ngoro cianyu o nacio irĩkoragwo irĩ.

Gũikara Mwĩguĩte

35 “Ikaragai mwĩhotorete, mwĩhaarĩrie gũtungata, na mũige matawa manyu magĩakanaga, 36 o ta andũ metereire mwathi wao acooke kuuma iruga-inĩ rĩa kĩhikanio, nĩguo rĩrĩa agaacooka, aaringaringa mũrango mamũhingũrĩre o narua. 37 Nĩũgakorwo ũrĩ ũndũ mwega harĩ ndungata iria mwathi wacio agaakora ciĩguĩte rĩrĩa agacooka. Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, nĩakehotora acitungatĩre, aciikarie metha-inĩ, na acooke acirehere

irio iriē. ³⁸ Nĩũgakorwo ũrĩ ũndũ mweka harĩ ndungata iria mwathi wacio agaakora ciĩhaarĩrie, o na angĩgooka ũtukũ gatagatĩ kana thaa kenda gũgĩkĩa. ³⁹ No rĩrĩ, menyai ũũ: Korwo mwene nyũmba nĩamenyete ithaa rĩrĩa mũici egũũka-rĩ, ndangĩarekire nyũmba yake ĩtuuo. ⁴⁰ O na inyuĩ no nginya mũikarage mwĩhaarĩrie, tondũ Mũrũ wa Mũndũ agooka ithaa rĩrĩa mũtamwĩrĩgĩrĩire.”

⁴¹ Petero akĩmũuria atĩrĩ, “Mwathani, nĩ ithuĩ ũrahe ũhoru na ngerekano ĩno kana ũreera mũndũ o wothe?”

⁴² Nake Mwathani agĩcookia akĩmũuria atĩrĩ, “Ndungata ya kwĩhokwo na njũgĩ, o ĩrĩa mwathi wayo angĩhokera kũroraga ndungata ciake, na ĩciheage irio hĩndĩ ĩrĩa yagĩrĩire, nĩrĩkũ? ⁴³ Nĩũgakorwo ũrĩ ũndũ mweka harĩ ndungata ĩyo, ĩrĩa mwathi wayo agooka akore ĩgũka ũguo. ⁴⁴ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, nĩakamĩhokera indo ciake ciothe. ⁴⁵ No rĩrĩ, ĩ ndungata ĩyo ĩngĩra na ngoro yayo atĩrĩ, ‘Mwathi wakwa ndaracooka narua,’ nayo yambĩrĩrie kũhũra ndungata cia arũme na cia andũ-a-nja, na kũrĩa na kũnyua na kũrĩo-rĩ, ⁴⁶ Mwathi wa ndungata ĩyo agooka mũthenya ũrĩa ĩtamwĩrĩgĩrĩire o na ithaa rĩrĩa ĩtooĩ, nake nĩakamĩherithia mũno, na amĩtuĩre ciira ta wa andũ arĩa matarĩ ehokeku.

⁴⁷ “Ndungata ĩrĩa ĩmenyaga ũrĩa mwathi wayo endaga na ndĩhaaragĩria kana ĩgeeka ũrĩa Mwathi wayo endaga, ĩkaahũrwo mahũra maingĩ. ⁴⁸ No ĩrĩa ĩtooĩ na nĩkaga maũndũ marĩa magĩrĩire kũherithanĩrio, ĩkaahũrwo mahũra matarĩ maingĩ. ũrĩa wothe ũheetwo indo nyingĩ, ageetio indo nyingĩ; nake ũrĩa wĩhokeirwo nyingĩ makĩria nĩageetio nyingĩ makĩria.

Gũtirĩ Thayũ o tiga Nyamũkano

⁴⁹ “Njũkĩte kũrehe mwaki gũkũ thĩ, naarĩ korwo mwaki ũcio nĩwambĩrĩrie gwakana! ⁵⁰ No ndĩ na ũbatithio ndĩrĩbatithio naguo, no kaĩ nĩngũthĩnĩka mũno ũngĩgaakinya-ĩ! ⁵¹ Mũgwĩciiria ndokire kũrehe thayũ gũkũ thĩ? Ngũmwĩra atĩrĩ, ũguo tiguu, ndookire kũrehe nyamũkano. ⁵² Kuuma rĩu gũthĩ na mbere, andũ atano a mũciĩ ũmwe marĩkoragwo magayũkanĩte, atatũ magookĩrĩra eerĩ, nao eerĩ magookĩrĩra atatũ. ⁵³ Nao marĩkoragwo magayũkanĩte ũũ, ithe agookĩrĩra mũriũ nake mũriũ agookĩrĩra ithe, nyina agookĩrĩra mwarĩ nake mwarĩ agookĩrĩra nyina, nyaciarawe agookĩrĩra mũtumia wa mũriũ nake mũtumia wa mũriũ agookĩrĩra nyaciarawe.”

Gũkũũrana Mahinda

⁵⁴ Jesũ akĩra kĩrĩndĩ kũ atĩrĩ, “Hĩndĩ ĩrĩa muona itu rĩkĩambata riumĩte ithũiro, o rĩmwe muugaga atĩrĩ, ‘Nĩgũkuura mbura,’ na gũkoira. ⁵⁵ Hĩndĩ ĩrĩa rũhuho rwahurutana riumĩte gũthini muugaga atĩrĩ, ‘Nĩgũkũgĩa na ũrugarĩ,’ na gũkagĩa. ⁵⁶ Inyuĩ hinga ici! Nĩmũũĩ weka gũkũũrana ũrĩa ĩgũrũ na thĩ gũtariĩ. Mũkĩremagwo nĩgũkũũrana ũhoru wa mahinda maya tũrĩ nĩkĩ?”

⁵⁷ “Mwagaga gwĩtuĩra inyuĩ ene ũrĩa kwagĩrĩire nĩkĩ? ⁵⁸ Na rĩrĩ, rĩrĩa mũrathĩ na thũ yaku kũrĩ mũciirithania-rĩ, geria mũno wĩguithanie nayo mũrĩ o njĩra-inĩ, ndĩgagũkururie ĩgũtware kũrĩ mũciirithania, nake mũciirithania akũneane kũrĩ mũnene, nake mũnene ũcio agũkie njeera. ⁵⁹ Ngũkwĩra atĩrĩ, ndũkoima kuo ũtarĩhĩte thiirĩ wothe, hatarĩ gathendi ũgũtigia.”

13

Mwĩrirei kana Mũthire

¹ Na rĩrĩ, nĩ kwarĩ na andũ amwe maarĩ ho hĩndĩ ñyo, arĩa meerire Jesũ ũhoro wa andũ a Galili arĩa mooragĩtwo nĩ Pilato makĩruta magongona, nayo thakame yao igĩtukana na ya nyamũ cia magongona mao. ² Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Anga mũgwĩciiria atĩ andũ acio maanyariirwo ũguo tondũ acio maarĩ ehia gũkĩra andũ acio angĩ othe a Galili? ³ Ngũmwĩra atĩrĩ, aca! No rĩrĩ, mwaga kwĩrira, o na inyuĩ inyuothe mũkaniinwo o tao. ⁴ Kana andũ arĩa ikũmi na anana, arĩa magwĩrĩrwo nĩ nyũmba ĩrĩa ndaaya kũu itũũra rĩa Siloamu ĩkĩmooraga-rĩ, anga mũgwĩciiria atĩ maarĩ na mahĩtia maingĩ gũkĩra andũ arĩa angĩ othe maatũũraga kũu Jerusalemu? ⁵ Ngũmwĩra atĩrĩ, aca! No rĩrĩ, mwaga kwĩrira, o na inyuĩ inyuothe mũkaaniinwo o tao.”

⁶ Agĩcooka akĩmaarĩria na ngerekano, akiuga atĩrĩ, “Mũndũ ũmwe aarĩ na mũkũyũ wahandĩtwo thĩinĩ wa mũgũnda wake wa mĩthabibũ, nake agĩthĩ gũcacia maciaro mũtĩ-inĩ ũcio, no ndaigana kuona ngũyũ o na ĩmwe. ⁷ Nĩ ũndũ ũcio, akĩra mũruti wa wĩra wa mũgũnda ũcio wa mĩthabibũ atĩrĩ, ‘Rũu nĩ mĩaka ĩtatũ njũkaga gũcacia maciaro mũkũyũ-inĩ, ũyũ na ndirĩ ndoona ngũyũ o na ĩmwe. Ūteme! Ūthũkagĩria mũgũnda nĩkĩ?’

⁸ “No mũndũ ũcio akĩmũcookeria, akĩmwĩra atĩrĩ, ‘Mwathi ũyũ, nĩtũreke ũikare mwaka ũngĩ ũmwe, ndĩũrĩmĩre na ndĩwĩkĩre thumu. ⁹ Naguo ũngĩciara hĩndĩ ñyo, nĩ wega! No ũngĩaga gũciara, no ũtemwo.’ ”

Mũtumia Kĩonje Kũhonio Mũthenya wa Thabatũ

¹⁰ Na rĩrĩ, mũthenya ũmwe wa Thabatũ, Jesũ nĩkũrutana aarutanaga thĩinĩ wa thunagogi ĩmwe, ¹¹ nakuo gũgĩkorwo nĩ kwarĩ na mũtumia wonjetio nĩ ngoma thũku mĩaka ikũmi na ĩnana. Atũire ainamĩrĩire atekũhota gwĩtiira o na hanini. ¹² Hĩndĩ ĩrĩa Jesũ aamuonire, akĩmwĩra, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũtumia ũyũ nĩwohorwo kuuma kũrĩ wonje waku.” ¹³ Agĩcooka akĩmũigĩrĩra moko, na kahinda o kau agĩtiira, na akĩgooca Ngai.

¹⁴ Nake mũnene wa thunagogi akĩrakara mũno nĩ ũndũ wa Jesũ kũhonania mũthenya wa Thabatũ. Nake akĩra andũ atĩrĩ, “He na mũthenya ĩtandatũ ya kũruta wĩra. Nĩ ũndũ ũcio, ũkagai kũhonio mũthenya ñyo, no ti mũthenya wa Thabatũ.”

¹⁵ Nowe Mwathani akĩmũcookeria, akĩmwĩra atĩrĩ, “Inyuĩ hinga ici! Githĩ o mũndũ wanyu ndohoraga ndegwa yake kana ndigiri yake yume kiugũ mũthenya wa Thabatũ, amĩtware ĩthĩ ĩkanyue maaĩ? ¹⁶ Nake mũtumia ũyũ mwarĩ wa Iburahĩmu, ũrĩa ũtũire ohetwo nĩ Shaitani mĩaka ikũmi na ĩnana; ndakĩagĩrĩrwo nĩ kuohorwo o na kũrĩ mũthenya wa Thabatũ?”

¹⁷ Rĩrĩa oigire ũguo, thũ ciake ciothe igĩconoka, no kĩrĩndĩ kũu kĩa andũ gĩgĩkena nĩ ũndũ wa maũndũ ma magegania marĩa eekaga.

Ngerekano ya Mbegũ ya Karatarĩ na ya Ndawa ya Kũimbua Mĩgate

¹⁸ Ningĩ Jesũ akĩũria atĩrĩ, “Ūthamaki wa Ngai ũhaanaine na kĩ? Na ngũũgerekania na kĩ? ¹⁹ Ūhaana ta mbeũ ya karatarĩ ĩrĩa mũndũ oire akĩhaanda mũgũnda wake. Igĩkũra igĩtuĩka mũtĩ, nacio nyoni cia rĩera-inĩ igĩũka igĩaka itara hong-e-inĩ ciagu.”

20 Ningĩ akĩũria atĩrĩ, “Ingĩgerekania ũthamaki wa Ngai na kũĩ?
21 Ũhaana ta ndawa ya kũimbia mĩgate ĩrĩa mũndũ-wa-nja ooire na akĩmĩtukania na mũtu mũingĩ, o nginya wothe ũkĩimba.”

Mũrango ũrĩa Mũceke

22 Nake Jesũ agĩthĩ ahĩtũkĩire matũũra-inĩ na tũtũũra-inĩ akĩrutanaga erekeire Jerusalemu. 23 Nake mũndũ ũmwe akĩmũũria atĩrĩ, “Mwathani anga no andũ anini tu makahonokio?”

Nake akĩmeera atĩrĩ, 24 “Geragai na hinya gũtoonyera mũrango ũrĩa mũceke; tondũ ngũmwĩra atĩrĩ, andũ aingĩ nĩ makaageria gũtoonya, no matikahota. 25 Rĩrĩa mwene nyũmba agaakorwo okĩrĩte na ahinge mũrango-rĩ, mũkaarũgama hau nja mũkĩringaringaga mũrango mũkĩmũthaihaga, mũkoiga atĩrĩ, ‘Mwathi witũ, tũhingũrĩre mũrango.’

“Nake nĩakamũcookeria amwĩre atĩrĩ, ‘Nĩ ndimũũĩ o na ndiũĩ kũrĩa muumĩte.’

26 “Hĩndĩ ĩyo nĩmũkoiga atĩrĩ, ‘Nĩtwarĩanagĩra na tũkanyuuanĩra nawe, o na nĩwarutanaga njĩra-inĩ cia matũũra maitũ.’

27 “Nowe nĩakamacookeria atĩrĩ, ‘Nĩ ndimũũĩ, o na ndiũĩ kũrĩa muumĩte. Njehererai, inyuĩ inyuothe mwĩkaga ũũru!’

28 “Kũu nĩgũkagĩa na kĩrĩro, na kũhagarania magego, rĩrĩa mũkoona Iburahĩmu, na Isaaka, na Jakubu, na anabii othe marĩ ũthamaki-inĩ wa Ngai, no inyuĩ mũkorwo mũkĩtio nja. 29 Nao andũ nĩmagooka kuuma mwena wa irathĩro, na wa ithũĩro, na wa gathigathini, na wa gũthini, maikare thĩ iruga-inĩ kũu ũthamaki-inĩ wa Ngai. 30 No ti-itherũ, nĩ kũrĩ andũ marĩ thuutha magaatũka a mbere, na nĩ kũrĩ a mbere magaatũka a thuutha.”

Kĩeha kĩa Jesũ nĩ ũndũ wa Jerusalemu

31 O hĩndĩ ĩyo Afarisai amwe magĩũka kũrĩ Jesũ makĩmwĩra atĩrĩ, “Uma gũkũ ũthĩ kũndũ kũngĩ. Herode nĩarenda gũkũũragithia.”

32 Nake agĩcookia atĩrĩ, “Thĩĩ mũkeere mbwe ĩyo atĩrĩ, ‘Ũmũthĩ na rũciũ ngũkorwo ngĩngata ndaimono na ngĩhonia andũ, na mũthenya wa ĩtatũ ndĩkie wĩra wakwa.’ 33 O na kũrĩ ũguo, ũmũthĩ na rũciũ o na oke no nginya ngorwo ngĩthĩ o na mbere, nĩgũkorwo ti-itherũ gũtirĩ mũnabii ũngĩkuĩra nja ya Jerusalemu!

34 “Atĩrĩrĩ, wee Jerusalemu, Jerusalemu, wee ũragaga anabii, na ũkahũũra na mahiga nyuguto arĩa matũmĩtwo kũrĩ we, nĩ maita maingĩ atĩa ndanenda gũcookanĩrĩria ciana ciaku hamwe o ta ũrĩa ngũkũ ĩcookanagĩrĩria tũcui twayo mathagu-inĩ mayo, no ndũnjĩtikagĩria!

35 Atĩrĩrĩ, nyũmba yaku ĩyũrĩte ihooru. Ngũmwĩra atĩrĩ, mũtikanyona rĩngĩ o nginya rĩrĩa mũkoiga atĩrĩ, ‘Kũrathimwo nĩ mũndũ ũrĩa ũgũũka na rĩtwa rĩa Mwathani.’ ”

14

Jesũ e Nyũmba kwa Mũfarisai

1 Na rĩrĩ, mũthenya ũmwe wa Thabatũ, Jesũ nĩathiire kũrĩa irio nyũmba ya mũnene ũmwe wa Afarisai, nao andũ maikarĩte mamũrorete mũno.

2 Na hau mbere yake nĩ haarĩ na mũndũ warũarĩte mũrimũ wa kũimba mwĩrĩ. 3 Jesũ akĩũria Afarisai na arutani a watho atĩrĩ, “Watho nĩwĩtikĩrĩtie kũhonania mũthenya wa Thabatũ, kana ndwĩtikĩrĩtie?” 4 No-o magĩkira ki. Nake akĩnyĩta mũndũ ũcio, akĩmũhonia na akĩmwĩra athĩ.

⁵ Agĩcooka akĩmoooria atĩrĩ, “Nũũ wanyu ũngĩaga kũruta mũriũ irima, kana ndegwa yake ĩgwĩte irima rĩa maaĩ mũthenya wa Thabatũ?” ⁶ Nao makĩaga ũndũ wa kũmũcookeria.

⁷ Rĩrĩa Jesũ oonire ũrĩa ageni maathuuraga itĩ iria ciaikaragĩrwo nĩ ageni a gũtĩno maikarĩre cio-rĩ, akĩmahe ngerekano ĩno, akiuga atĩrĩ: ⁸ “Mũndũ angĩgwĩta iruga-inĩ rĩa kĩhikano-rĩ, ndũgaikarĩre itĩ iria ciigĩrwo ageni a gũtĩno, tondũ no hakorwo mũndũ ũngĩ mũtĩie gũgũkĩra wĩtĩtwo nĩ mwene iruga. ⁹ Kũngĩkĩhaana ũguo-rĩ, mwene iruga ũrĩa ũmwĩtĩte inyuĩ eerĩ no ooke, akwĩre atĩrĩ, ‘Eherera mũndũ ũyũ gĩtĩ kũ.’ Hĩndĩ ĩyo, nĩũgaaikara thuutha biũ ũconokete. ¹⁰ No hĩndĩ ĩrĩa ũngĩtwo-rĩ, ikaragĩra itĩ cia thuutha, nĩgeetha ũrĩa ũgwĩtĩte ooka, akwĩre atĩrĩ, ‘Mũrata wakwa, thiĩ ũgaikare harĩa mbere.’ Hĩndĩ ĩyo nĩũkaheo gĩtĩno maitho-inĩ ma ageni arĩa angĩ othe. ¹¹ Nĩgũkorwo mũndũ ũrĩa wothe wĩtũgagĩria nĩakanyiihio, na ũrĩa wothe wĩnyiihagia nĩagatũgĩrio.”

¹² Jesũ agĩcooka akĩra mũndũ ũcio wamwĩtĩte atĩrĩ, “Waruga iruga rĩa mũthenya kana rĩa hwaĩ-inĩ-rĩ, ndũgetage o arata aku kana ariũ a thoguo, kana andũ anyu, o na kana andũ arĩa atongu a itũũra rĩanyu; ũngĩka ũguo-rĩ, nao nĩmagagwĩta na nĩ ũndũ ũcio makũrĩhe ũguo ũmekĩte. ¹³ No hĩndĩ ĩrĩa waruga iruga ĩtaga athĩni, na cionje, na ithua, na atumumu, ¹⁴ nawe nĩũkarathimwo. O na gũtuĩka matingĩhota gũkũrĩha, nĩũkarĩhwo hĩndĩ ĩrĩa andũ arĩa athingu makaariũkio.”

Ngerekano ya Iruga Inene

¹⁵ Na rĩrĩa mũndũ ũmwe wa arĩa maikarĩte metha-inĩ hamwe nake aigũire ũguo, akĩra Jesũ atĩrĩ, “Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũkaarĩa irio iruga-inĩ rĩa ũthamaki wa Ngai.”

¹⁶ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũndũ ũmwe nĩahaarĩirie iruga inene na agĩta ageni aingĩ. ¹⁷ Nacio thaa cia kũrĩa ciakinya, agĩtũma ndungata yake ĩkeere andũ arĩa meetĩtwo atĩrĩ, ‘Ūkai, nĩgũkorwo maũndũ mothe nĩmahaarĩrie.’

¹⁸ “Nao othe, o mũndũ akĩambĩrĩria kũheana ciĩgwatio. Wa mbere akiuga atĩrĩ, ‘No hĩndĩ ndĩragũrĩre mũgũnda na no nginya thiĩ ngawone. Thiĩ ũmwĩre andekere.’

¹⁹ “Ūrĩa ũngĩ akiuga atĩrĩ, ‘No hĩndĩ ndĩragũrĩre ndegwa ikũmi cia kũrĩma, na nĩndĩrathiĩ gũcigeria. Thiĩ ũmwĩre andekere.’

²⁰ “Nake ũngĩ akiuga atĩrĩ, ‘No hĩndĩ ndĩrahikanirie, nĩ ũndũ ũcio ndiihota gũũka.’

²¹ “Ndungata ĩyo ĩgĩthiĩ, ĩkĩmenyithia mwathi wayo ũhoro ũcio. Hĩndĩ ĩyo mwene mũciĩ akĩrakara na agĩatha ndungata ĩyo akĩmũra atĩrĩ, ‘Umagara narua ũthiĩ njĩra-inĩ iria nene, o na tũcĩra-inĩ twa itũũra, ũrehe athĩni, na cionje, na arĩa atumumu, o na ithua.’

²² “Nayo ndungata ĩyo ĩkiuga atĩrĩ, ‘Mwathi wakwa, ũrĩa wathanire nĩwĩkĩtwo, na no hatigaire handũ.’

²³ “Hĩndĩ ĩyo Mwathi wayo akĩra ndungata ĩyo atĩrĩ, ‘Umagara ũthiĩ rĩu njĩra-inĩ na ndeere-inĩ cia mĩgũnda, ũkaringĩrĩrie andũ moke nĩgeetha nyũmba yakwa ĩyũre. ²⁴ Ngũmwĩra atĩrĩ, gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wa acio metĩtwo ũgaacama iruga rĩakwa.’”

Thogora wa Gũtuĩka Mũrutwo

²⁵ Na rĩrĩ, andũ aingĩ nĩmatwaranire na Jesũ, nake akĩmahũgũkĩra, akĩmeera atĩrĩ, ²⁶ “Mũndũ o wothe angĩũka kũrĩ niĩ na aage gũthũũra ithe na nyina, na mũtumia wake, na ciana ciake, na ariũ a nyina, na aarĩ a nyina, o na muoyo wake we mwene-rĩ, ndangĩhota gũtuĩka mũrutwo

wakwa. ²⁷ Nake mündũ o wothe ũtegwĩkuuĩra mūtĩ wake wa kwambĩrwo anũmĩrĩre, ndangĩhota gũtuĩka mũrutwo wakwa.

²⁸ “Atĩrĩrĩ, mündũ ũmwe wanyu angĩenda gwaka nyũmba ndaaya na igũrũ-rĩ, githĩ ndangĩamba gũikara thĩ atare thogora nĩguo one kana wĩra na mbeeca cia kũmĩrĩkia? ²⁹ Nĩgũkorwo angĩremwo nĩ kũmĩrĩkia thuutha wa gwaka mũthingi, andũ arĩa othe marĩmĩonaga nĩmarĩmũthekagĩrĩra, ³⁰ makoiga atĩrĩ, ‘Mündũ ũyũ aambĩrĩrie gwaka nyũmba akĩremwo nĩ kũmĩrĩkia.’

³¹ “Kana mũthamaki angĩkorwo akiriĩ gũthiĩ kũrũa mbaara na mũthamaki ũngĩ-rĩ, githĩ ndangĩamba gũikara thĩ ecũũranie kana ahota kũrũa arĩ na andũ ngiri ikũmi na mũthamaki ũrĩa ũroka kũmũũkĩrĩra arĩ na andũ ngiri mĩrongo iĩrĩ? ³² Angĩona atĩ ndangĩhota kũmũtooria, angĩtũmĩra mũthamaki ũcio ũngĩ andũ arĩ o kũraya mathiĩ makamũurie kũgĩe na thayũ. ³³ ũguo noguo, mündũ o wothe wanyu angĩaga kũrekiya indo ciothe irĩa arĩ nacio, ndangĩtuĩka mũrutwo wakwa.

³⁴ “Na rĩrĩ, cumbĩ nĩ mweya, no cumbĩ ũngĩkorwo nĩũthirĩte mũcamo waguo-rĩ, ũngĩcooka gũcamithio ta cumbĩ na kĩ? ³⁵ Cumbĩ ũcio ndũrĩ bata gũitwo tĩri-inĩ o na kana gũitwo kĩara-inĩ, nĩgũteeo ũteagwo.

“Ūrĩa ũrĩ na matũ ma kũigua, nĩakĩgue.”

15

Ngerekano ya Ng'ondũ Yũrĩte

¹ Na rĩrĩ, etia mbeeca cia igooti na “ehia” othe nĩmoonganaga harĩ we nĩguo mamũigue. ² No Afarisai na arutani a watho magĩteta makiuga atĩrĩ, “Mündũ ũyũ nĩamũkagĩra ehia na akarĩanĩra nao.”

³ Nĩ ũndũ ũcio Jesũ akĩmahe ngerekano ĩno akĩmeera atĩrĩ: ⁴ “Mündũ ũmwe wanyu angĩkorwo na ng'ondũ igana rĩmwe, na ĩmwe yacio yũre-rĩ, githĩ ndatigaga icio mĩrongo kenda na kenda kũu werũ-inĩ, athiĩ agacarie ĩyo ĩmwe yũrĩte, nginya amĩone? ⁵ Na aarĩkia kũmĩona, akamũgĩrĩra ciande ciake akenete, ⁶ akainũka mũciĩ. Agacooka ageeta arata ake na andũ a itũũra hamwe, akameera atĩrĩ, ‘Ūkai tũkenanĩre nĩ ũndũ nĩnyonete ng'ondũ yakwa ĩrĩa ĩrorĩte.’ ⁷ Ngũmwĩra atĩrĩ, ũguo noguo kũgĩaga gĩkeno kĩnene igũrũ nĩ ũndũ wa mündũ ũmwe mwĩhia wĩrirĩte, gũkĩra ũrĩa gũkenagwo nĩ ũndũ wa andũ mĩrongo kenda na kenda athingwa arĩa matabatarĩtio nĩ kwĩrira.

Ngerekano ya Ciringi Yũrĩte

⁸ “Kana mũtumia angĩkorwo arĩ na icunjĩ ikũmi cia betha, ĩmwe yacio yũre-rĩ, githĩ ndagwatagia tawa, akahaata nyũmba yotho, na akamĩcaria na kĩyo o nginya amĩone? ⁹ Na amĩona-rĩ, ageeta arata ake o na andũ a itũũra hamwe, akameera atĩrĩ, ‘Ūkai tũkenanĩre tondũ nĩnyonete mbeeca yakwa ĩrĩa ĩrorĩte.’ ¹⁰ Ngũmwĩra atĩrĩ, ũguo noguo gũkoragwo na gĩkeno harĩ araika a Ngai nĩ ũndũ wa mwĩhia ũmwe wĩrirĩte.”

Ngerekano ya Mwanake ũrĩa Worĩte

¹¹ Jesũ agĩthiĩ na mbere akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ kwarĩ na mündũ ũmwe warĩ na ariũ eerĩ. ¹² Ūrĩa mũnini akĩra ithe atĩrĩ, ‘Baba ngaĩra igai rĩrĩa rĩngĩgatuĩka rĩakwa.’ Nĩ ũndũ ũcio ithe akĩmagayania indo ciake.

¹³ “Na matukũ manini mathira, mũriũ ũcio mũnini agĩcookanĩrĩria indo ciake ciothe, akiumagara agĩthiĩ bũrũri warĩ kũraya, na arĩ kũu agĩitanga indo ciake na mũtũũrĩre wa ũmaramari. ¹⁴ Nake aarĩkia kũhũthĩra indo ciake ciothe, gũkĩgia na ng'aragu nene kũu bũrũri ũcio wothe, nake

akĩambĩrĩria gũthĩĩnĩka. ¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio agĩthĩĩ kũũria wĩra kũrĩ mũndũ ũmwe wa bũrũri ũcio, nake akĩmũtwara akarĩithagie ngũrwe gĩthaka-inĩ gĩake. ¹⁶ Nĩeriragĩria kwĩhũũnia na makoro marĩa maarĩĩagwo nĩ ngũrwe icio tondũ gũtirĩ mũndũ wamũheaga kĩndũ gĩa kũria.

¹⁷ “Na rĩria ecookerire, akiuga atĩrĩ, ‘Nĩ ndungata ciigana atĩa cia baba irĩ na irio cia gũciigana o na igatigara, na nĩ nguagĩre gũkũ nĩ ng’aragu! ¹⁸ Nĩngũũkĩra thĩĩ kũrĩ baba ngamwĩre atĩrĩ: Baba, nĩnjĩhĩrie Ngai na ngakwĩhĩria. ¹⁹ Ndiagĩrĩrwo nĩgũcooka gwĩtagwo mũrũguo rĩngĩ; ndua ta ndungata ĩmwe yaku.’ ²⁰ Nĩ ũndũ ũcio agĩũkĩra, agĩthĩĩ kũrĩ ithe.

“No arĩ o haraaya, ithe akĩmuona, nake akĩringwo nĩ tha nĩ ũndũ wake; agĩteng’era kũrĩ mũrũwe, akĩmũhĩmbĩria na akĩmũmumunya.

²¹ “Nake mũriũ akĩmwĩra atĩrĩ, ‘Baba, nĩnjĩhĩrie Ngai o na ngakwĩhĩria. Ndiagĩrĩrwo nĩgũcooka gwĩtagwo mũrũguo rĩngĩ.’

²² “No ithe akĩira ndungata ciake atĩrĩ, ‘Thĩĩ narua mũrehe nguo ĩria njega mũno mũmũhumbe, na mũmwĩkĩre gĩcũhĩ kĩara, na iraatũ magũrũ.

²³ Ningĩ mũrehe njaũ ya gĩcegũ ĩria noru mũmĩthĩnje. Mũreke tũgĩe na iruga na tũkũngũire. ²⁴ Nĩgũkorwo mũriũ ũyũ wakwa ararĩ mũkuũ na nĩariũkĩte; nĩarorĩte na rĩu nĩonekete.’ Nĩ ũndũ ũcio makĩambĩrĩria gũkũngũira.

²⁵ “Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩyo mũriũ ũria mũkũrũ aarĩ mũgũnda. Na rĩria aakuhĩrĩrie mũciĩ akĩinũka-rĩ, akĩigua gũkĩinwo nyĩmbo na ndũhiũ. ²⁶ Nĩ ũndũ ũcio mũriũ ũcio agĩta ndungata ĩmwe ya mũciĩ, akĩmũria gĩtũmi kĩa maũndũ macio. ²⁷ Nayo ndungata ĩyo ĩkĩmwĩra atĩrĩ, ‘Mũrũ wa maitũguo nĩokĩte, nake thoguo nĩamũthĩnjĩre njaũ ya gĩcegũ ĩria noru, tondũ nĩamũcookereire arĩ mwega na arĩ mũgima.’

²⁸ “Mũrũ wa nyina ũcio mũkũrũ akĩrakara na akĩrega gũtoonya nyũmba. Nĩ ũndũ ũcio ithe akiuma nja, akĩmũthaiha atoonye thĩinĩ. ²⁹ No akĩira ithe atĩrĩ, ‘Ta thikĩrĩria! Ndũire ngũrutagĩra wĩra mĩaka ĩyo yothe, na ndirĩ ndarega gũgwathĩkĩra. No rĩrĩ, ndũrĩ wahe o na koori nĩguo tũkũngũire na arata akwa. ³⁰ No rĩria mũrũguo ũyũ ũitangĩte indo ciaku na maraya ainũka, ũkamũthĩnjĩra njaũ ya gĩcegũ ĩria noru!’

³¹ “Ithe akĩmwĩra atĩrĩ, ‘Mũrũ wakwa, wee tũtũũraga nawe hĩndĩ ciothe, na indo ciothe iria ndĩ nacio nĩ ciaku. ³² No nĩtwagĩrĩrwo gũkũngũira na gũcanjamũka, tondũ mũrũ wa maitũguo ũyũ ararĩ mũkuũ na rĩu nĩariũkĩte; nĩarorĩte na rĩu nĩonekete.’ ”

16

Ngerekano ya Mũrũgamĩrĩri Indo Warĩ Mũũgĩ

¹ Nake Jesũ akĩira arutwo ake atĩrĩ: “Nĩ kwarĩ na mũndũ ũmwe warĩ gĩtonga, nake nĩ aarĩ na mũrori wa indo ciake mũrori ũcio nĩathitangirwo kũrĩ gĩtonga kũu atĩ nĩaitangaga indo ciake. ² Nĩ ũndũ ũcio agĩta mũrori ũcio wa indo, akĩmwĩra atĩrĩ, ‘Ũhoru ũcio ndĩraigua ũgũkonĩĩ nĩ ũrĩkũ? Heana ũhoru wa ithabu rĩa ũrũgamĩrĩri waku, tondũ ndũgũcooka kũndorera indo ciakwa rĩngĩ.’

³ “Nake mũrori wa indo icio akĩyũria na ngoro atĩrĩ, ‘Ngwĩka atĩa rĩu? Mwathi wakwa nĩekũndigithia wĩra. Ndirĩ na hinya mũiganu wa kũrĩma, na nĩngũconoka kũhooya. ⁴ Rĩu nĩndamenya ũria ngwĩka nĩgeetha rĩria ngaatigithio wĩra gũkũ, andũ makaanyamũkagĩra kwao mĩciĩ.’

⁵ “Nĩ ũndũ ũcio agĩta mũndũ o wotho warĩ na thĩrĩ wa mwathi wake. Akĩũria mũndũ wa mbere atĩrĩ, ‘Wee ũrĩ na thĩrĩ ũigana atĩa wa mwathi wakwa?’

⁶ “Nake akīmūcookeria atĩrĩ, ‘Ndĩ na thiiĩ wa marebe magana meerĩ ma maguta ma mĩtamaiyũ.’

“Mũrori ũcio akĩmwĩra atĩrĩ, ‘Oya marũa maku ma thiiĩ ũikare thĩ narua wandĩke atĩ ũrĩ na thiiĩ wa marebe igana rĩmwe.’

⁷ “Agĩcooka akĩũria mũndũ wa keerĩ atĩrĩ, ‘Na we ũrĩ na thiiĩ ũigana atĩa?’

“Nake akīmūcookeria atĩrĩ, ‘Ndĩ na thiiĩ wa makũnia igana rĩmwe ma ngano.’

“Mũrori ũcio akĩmwĩra atĩrĩ, ‘Oya marũa maku ma thiiĩ wandĩke ũrĩ na thiiĩ wa makũnia mĩrono ĩnana.’

⁸ “Mwathi ũcio nĩagathĩrĩirie mūrũgamĩrĩri ũcio wa indo ciake ũtaarĩ mwĩhokeku nĩ ũndũ wa kũgĩa na ũũgĩ. Nĩgũkorwo andũ a gũkũ thĩ nĩ oogĩ na maũndũ mao gũkĩra andũ a ũtheri. ⁹ Ngũmwĩra atĩrĩ, hũthagĩrai ũtonga wa gũkũ thĩ na gũthondeka ũrata na andũ, nĩguo rĩrĩa ũtonga ũcio ũgaathira, mũkaamũkĩrwo ciikaro-inĩ iria cia tene na tene.

¹⁰ “Mũndũ ũrĩa wothe ũngĩhokerwo indo nini no ehokerwo o na indo nyingĩ, na ũrĩa wothe ũtangĩhokeka na indo nini o na nyingĩ ndangĩhokerwo. ¹¹ Nĩ ũndũ ũcio mũngĩkorwo mũtarĩ ehokeku na ũtonga wa gũkũ thĩ-rĩ, nũ ũngĩmwĩhokera ũtonga ũrĩa wa ma? ¹² Nĩngĩ mũngĩkorwo mũtarĩ ehokeku na indo cia andũ arĩa angĩ-rĩ, nũ ũngĩmũhe indo cianyu ene?

¹³ “Gũtirĩ ndungata ĩngĩhota gũtungatĩra aathani eerĩ. Nĩ ũndũ no ĩthũũrĩre ũmwe yende ũcio ũngĩ, kana ĩheane harĩ ũmwe, ĩnyarare ũcio ũngĩ. Mũtingĩtungatĩra Ngai na mũtungatĩre mbeeca.”

¹⁴ Nao Afarisai, arĩa meendete mbeeca, rĩrĩa maiguire maũndũ macio mothe, makĩambĩrĩria gũtemba Jesũ. ¹⁵ Nake akĩmeera atĩrĩ, “Inyũ mwĩtuuaga ega maitho-inĩ ma andũ, no Ngai nĩoĩ ngoro cianyu, nĩgũkorwo ũndũ ũrĩa ũtuagwo wa bata mũno harĩ andũ, nĩguo ũrĩ magigi maitho-inĩ ma Ngai.

Ūrutani Ũngĩ wa Jesũ

¹⁶ “Ūhoro wa Watho na ũrutani wa Anabii watũire ũhunjagio nginya hĩndĩ ya Johana ũrĩa Mũbatithania. Kuuma hĩndĩ ĩyo, Ūhoro-ũrĩa-Mwega wa ũthamaki-wa-Ngai nĩ ũhunjagio, na mũndũ o wothe nĩehatagĩrĩria aũtoonye. ¹⁷ Nĩ ũhũthũ igũrũ na thĩ gũthira, gũkĩra gaturumo karĩa kanini mũno ka Watho keherio watho-inĩ.

¹⁸ “Mũndũ ũrĩa wothe ũngĩtigana na mũtumia acooke ahikie mũtumia ũngĩ, ũcio nĩatharĩtie, nake mũndũ mūrũme ũrĩa ũngĩhikia mũtumia ũtiganĩte na mũthuuri-we, nĩatharĩtie.”

Gĩtonga na Lazaro

¹⁹ “Nĩ kwarĩ mũndũ warĩ gĩtonga wehumbaga nguo cia rangi wa ndathi na cia mũthemba wa gatani ĩrĩa njega, nake nĩeekenagia o mũthenya. ²⁰ Na rĩrĩ, kĩhingo-inĩ gĩake nĩhaigagwo mũndũ wahooyaga thendi wetagwo Lazaro, waiyũritwo nĩ ironda mwĩrĩ, ²¹ nake nĩeeriragĩria kũrĩa rũitiki rũrĩa rwagũũaga kuuma metha-inĩ ya gĩtonga kũ. O na ngui nacio nĩciokaga na igacũna ironda ciake.

²² “Thinda nĩrĩakinyire mũhooi thendi ũcio agĩkua, nao araike makĩmũkuua makĩmũtwara harĩ Iburahĩmu. Gĩtonga kũ o nakĩo nĩgĩakuire na gĩgĩthikwo. ²³ Kĩrĩ kũ icua-inĩ, kĩna ruo rũnene, gĩgĩtiira maitho, gĩkĩona Iburahĩmu arĩ haraaya, na Lazaro arĩ hau nake. ²⁴ Nĩ ũndũ ũcio gĩtonga gĩkĩmwĩta gĩkĩmwĩra atĩrĩ, ‘Iburahĩmu, Baba, njiguĩra

tha, ütũme Lazaro atobokie mũthia wa kĩara gĩake maaĩ-inĩ ooke aahehie rũrĩmĩ, tondũ ndĩ na ruo rũnene gũkũ mwaki-inĩ ũyũ.'

²⁵ "Nowe Iburahĩmu akĩmũcookeria atĩrĩ, 'Mũrũ wakwa, ririkana rĩrĩa watũire muoyo woonaga o maũndũ mega, hĩndĩ ĩyo Lazaro nake oonaga o maũndũ mooru, no rĩu we nĩmũnyamarũre, nawe ũrĩ ruo-inĩ. ²⁶ Hamwe na ũguo-rĩ, gatagatĩ gaitũ nawe harĩ na mũkuru mũriku mũno wĩkĩrĩtwo, nĩguo arĩa mangĩenda kuuma gũkũ tũrĩ moke kũrĩ we matikaahote, o na gũtirĩ mũndũ ũngiuma kũu akĩre ooke gũkũ tũrĩ.'

²⁷ "Nakĩo gĩtonga kũu gĩgĩcookia atĩrĩ, 'Ndagĩgũthaita, baba, ütũme Lazaro kũrĩ andũ a nyũmba ya baba, ²⁸ nĩgũkorwo ndĩ na ariũ a baba atano. Reke athĩ akamahe ũhoru, nĩguo matikanooke gũkũ kũrĩ na ruo rũnene ũũ.'

²⁹ "Iburahĩmu akĩmũcookeria atĩrĩ, 'Marĩ na Musa na Anabii; nĩmamathikĩrĩrie.'

³⁰ "Nakĩo gĩtonga gĩkĩmwĩra atĩrĩ, 'Iburahĩmu, baba, acio ti aiganu; mũndũ angĩthĩ kũrĩ o oimĩte kũrĩ arĩa akuũ, no merire.'

³¹ "Agĩkĩmũcookeria atĩrĩ, 'Angĩkorwo matingĩigua Musa na Anabii, o na mũndũ angĩrĩũka kuuma kũrĩ arĩa akuũ matingĩmũigua.' "

17

Mehia, Wĩtkio, na Wĩra wa Ndungata

¹ Nake Jesũ akĩira arutwo ake atĩrĩ, "Maũndũ marĩa matũmaga andũ mehie no nginya moke, no mũndũ ũrĩa ũtũmaga maũndũ macio moke kaĩ arĩ na haaro-ĩ! ² Nĩ kaba mũndũ ta ũcio ohererwo ihiga rĩa gĩthĩ ngingo aikio iria-inĩ, gũkĩra atũme kamwe ga twana tũtũ tũnini keehie. ³ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, ikaragai mwĩguĩte.

"Mũrũ wa thoguo kana mwarĩ wa thoguo angĩhia, mũkaanie, na angĩrira-rĩ, mũrekere. ⁴ Angĩkwĩhĩria maita mũgwanja o mũthenya ũmwe, na maita macio mothe mũgwanja agooka harĩ we agakwĩra atĩrĩ, 'Nĩdahera,' nĩ wega ũmũrekere."

⁵ Nao atũmwo makĩira Mwathani atĩrĩ, "Tuongerere wĩtkio!"

⁶ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, "Mũngĩkorwo na wĩtkio o mũnini ta kabegũ ga karatarĩ-rĩ, mwera mũkũyũ ũyũ atĩrĩ, 'Kũrũka, ũkehaande iria-inĩ,' naguo no ũmwathĩkire.

⁷ "Nĩ mũndũ ũrĩkũ wanyu ũngĩkorwo arĩ na ndungata ya kũmũrĩmĩra na mũraũ kana ya kũmũrĩithĩria ng' Ondu, na ndungata ĩyo yoimĩra mũgũnda amĩre atĩrĩ, 'Ũka ũikare thĩ ũrĩe?' ⁸ Githĩ to amĩrĩre atĩrĩ, 'Thondekera irio cia hwaĩ-inĩ, na wĩhaarĩrie ũnjikarie ngĩria na ngĩnyua; na thuutha ũcio no ũrĩe na ũnyue?' ⁹ Ningĩ no agĩcookerie ndungata ĩyo ngaatho nĩ gwĩka ũrĩa ĩrĩtwo ĩike? ¹⁰ ũguo noguo o na inyuĩ, rĩrĩa mweka ũrĩa wothe mwĩrĩtwo mwĩke, ugagai atĩrĩ, 'Tũrĩ o ndungata itarĩ kĩene; twaruta o wĩra witũ tu.' "

Andũ Ikũmi Kũhonio Mangũ

¹¹ Na rĩrĩ, Jesũ arĩ rũgendo-inĩ rwa gũthĩ Jerusalemu nĩagereire mũhaka-inĩ wa Samaria na Galili. ¹² Na rĩrĩa aatoonyaga gatũũra kamwe, agĩtũngwo nĩ andũ ikũmi maarĩ na mũrimũ wa mangũ. Makĩrũgama o haraaya, ¹³ makĩanĩrĩra na mũgambo mũnene, makiuga atĩrĩ, "Jesũ, Mwathi witũ, tũiguĩre tha!"

¹⁴ Hĩndĩ ĩrĩa aamoonire, akĩmeera atĩrĩ, "Thĩĩ mũkeyonanie kũrĩ athĩnjĩri-Ngai." Na rĩrĩa maathiiaga-rĩ, magĩtherio.

¹⁵ Rĩria ũmwe wao onire nĩahonio, akĩhũndũka akĩgooca Ngai na mũgambo mũnene, ¹⁶ Akĩgũithia thĩ magũrũ-inĩ ma Jesũ, akĩmũcookeria ngaatho. Mũndũ ũcio aarĩ Mũsamaria.

¹⁷ Jesũ akĩũria atĩrĩ, “Githĩ othe ikũmi matiatherio? Acio angĩ kenda marĩ ha? ¹⁸ Gũtirĩ o na ũmwe ũngĩcooka kũhe Ngai ũgooci tiga o mũgeni ũyũ?” ¹⁹ Agĩcooka akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūkĩra wĩthĩire; gwĩtĩkia gwaku nĩkuo gwatũma ũhone.”

Gũũka kwa Ūthamaki wa Ngai

²⁰ Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩmwe Afarisai nĩmoririe Jesũ rĩria ũthamaki wa Ngai ũgooka. Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Ūthamaki wa Ngai ndũũkaga na imenyithia iria mũngĩrorera, ²¹ kana andũ moige atĩrĩ, ‘Ūrĩ haha,’ kana ‘Ūrĩ harĩa,’ tondũ ũthamaki wa Ngai ũrĩ thĩinĩ wanyu.”

²² Agĩcooka akĩra arutwo ake atĩrĩ, “Thinda nĩrĩroka rĩria mũkeriragĩria kuona mũthenya ũmwe wa Mũrũ wa Mũndũ, no mũtikawona. ²³ Andũ nĩmakamwĩra atĩrĩ, ‘Arĩ harĩa!’ kana ‘Arĩ haha!’ Mũtikanateng’ere mũmarũmĩrĩre. ²⁴ O ta ũria rũheni rũhenũkaga rũkamũrĩka matu kuuma mũthia ũmwe nginya ũria ũngĩ, no taguo gũũka kwa Mũrũ wa Mũndũ gũkahaana mũthenya ũcio wake. ²⁵ No rĩrĩ, no nginya ambe one mathĩina maingĩ na aregwo nĩ andũ a rũciaro rũrũ.

²⁶ “O ta ũria gwatariĩ matukũ-inĩ ma Nuhu, noguo gũkaahaana matukũ-inĩ ma Mũrũ wa Mũndũ. ²⁷ Andũ acio maakorirwo makĩria, na makĩnyua, na makĩhikania, na makĩhikio, o nginya mũthenya ũria Nuhu aatoonyire thabina. Hĩndĩ ĩyo kĩguũ kĩnene gĩgĩũka gĩkĩmaniina othe.

²⁸ “Ningĩ ũguo noguo gwatariĩ matukũ-inĩ ma Loti. Andũ acio maakorirwo makĩria na makĩnyua, na makĩgũra na makĩendia, na makĩhaanda na magĩaka nyũmba. ²⁹ No mũthenya ũria Loti oimire Sodomu, mwaki na ũbiriti ikiura ta mbura kuuma igũrũ, ikĩmaniina othe.

³⁰ “Ūguo noguo gũkahaana mũthenya ũria Mũrũ wa Mũndũ akaaguũranĩrio. ³¹ Mũthenya ũcio, mũndũ o wothe ũgaakorwo arĩ nyũmba igũrũ, na indo ciake irĩ nyũmba thĩinĩ, ndakanaharũrũke gũcigĩra. Ningĩ o na mũndũ ũria ũgaakorwo arĩ mũgũnda ndakanahũndũke agĩire kĩndũ. ³² Ta ririkanai mũtumia wa Loti! ³³ Mũndũ ũria wothe ũgeragia gũtũuria muoyo wake nĩakoowo nĩguo, nake ũria wothe ũuragwo nĩ muoyo wake nĩakaũtũuria. ³⁴ Ngũmwĩra atĩrĩ, ũtukũ ũcio andũ eerĩ nĩmagakorwo makomete ũrĩrĩ ũmwe, nake ũmwe wao akuuo, na ũria ũngĩ atigwo. ³⁵ Atumia eerĩ nĩmagakorwo magĩthĩa hamwe; ũmwe wao akuuo, na ũria ũngĩ atigwo. ³⁶ (Ningĩ arũme eerĩ nĩmagakorwo makĩruta wĩra hamwe, ũmwe wao akuuo, ũria ũngĩ atigwo.)”

³⁷ Nao makĩmũuria atĩrĩ, “Kũu nĩ kũ Mwathani?”

Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Nderi ciũnganaga harĩa hothe harĩ kĩimba.”

18

Ngerekano ya Mũtumia wa Ndigwa Wahooyaga Ategũtigithĩria

¹ Nake Jesũ akĩhe arutwo ake ngerekano ya kũmaruta atĩ nĩmagĩrĩrwo nĩkũhooyaga hĩndĩ ciothe mategũkua ngoro. ² Akĩmeera atĩrĩ: “Itũũra-inĩ rĩmwe nĩ kwarĩ na mũtuanĩri ciira ũteetigagĩra Ngai kana agatĩia andũ. ³ Na itũũra-inĩ rĩu nĩ kwarĩ mũtumia ũmwe wa ndigwa wathiiaga kũrĩ we kainingĩ akamwĩra atĩrĩ, ‘Ndĩhĩria harĩ thũ ciakwa.’

⁴ “No mūtuanĩri ciira ũcio akĩrega kũmũteithia kwa ihinda. No marigĩrĩrio akĩra na ngoro atĩrĩ, ‘O na gũtuĩka ndĩtigĩrĩte Ngai kana ngatĩa andũ-rĩ, ⁵ no tondũ wa ũrĩa mūtumia ũyũ wa ndigwa atiindaga agĩthũnia, nĩngũtigĩrĩra ciira wake nĩwatuuo na kĩhooto nĩguo atige kũũnogagia na gũtindaga agĩũka!’ ”

⁶ Nake Mwathani akiuga atĩrĩ, “Nĩmwaigua ũrĩa mūtuanĩri ciira ũcio ũtarĩ kĩhooto oigire? ⁷ Githĩ o nake Ngai ndagatua ciira na kĩhooto wa arĩa ake ethuurĩre, o arĩa mamũkayagĩra mũthenya na ũtukũ? No aage kũmateithia na ihenya? ⁸ Ngũmwĩra atĩrĩ, agaatigĩrĩra atĩ nĩmaciirĩrwo na kĩhooto, o na ningĩ na ihenya. O na kũrĩ ũguo-rĩ, rĩrĩa Mũrũ wa Mũndũ agooka-rĩ, nĩagakora andũ metĩkĩtie gũkũ thĩ?”

Ngerekano ya Mũfarisai na Mwĩtia Mbeeca cia Igooti

⁹ Ningĩ Jesũ akĩarĩria andũ amwe arĩa meĩhokaga o ene, magetuaga athingu na makahũthagia andũ arĩa angĩ othe, akĩmahe ngerekano, akĩmeera atĩrĩ: ¹⁰ “Andũ eerĩ nĩmambatire hekarũ-inĩ kũhooya. Ũmwe aarĩ Mũfarisai na ũcio ũngĩ aarĩ mwĩtia wa mbeeca cia igooti. ¹¹ Mũfarisai ũcio akĩrũgama akĩhooera we mwene, akiuga atĩrĩ, ‘Ngai, nĩndagũcookeria ngaatho nĩgũkorwo ndihaana ta andũ arĩa angĩ, arĩa atunyani, na arĩa mekaga ũũru, na itharia, o na kana ta mwĩtia ũyũ wa mbeeca cia igooti. ¹² Nĩndĩhingaga kũrĩa irio maita meerĩ o kiumia, na ngaruta gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa indo ciothe iria nyonaga.’

¹³ “No rĩrĩ, mwĩtia wa mbeeca cia igooti ũcio akĩrũgama o haraaya; na ndaigana gũtiira maitho make na igũrũ, no nĩ kwĩgũtha eegũthaga gĩthũri enyihĩtie, akoiga atĩrĩ, ‘Ngai, njiguĩra tha, nĩ mũndũ mwĩhia.’

¹⁴ “Ngũmwĩra atĩrĩ, mwĩtia mbeeca cia igooti nĩainũkire atuĩtwo mũthingu mbere ya Ngai gũkĩra ũcio ũngĩ. Nĩgũkorwo ũrĩa wothe wĩtũgagĩria nĩakanyihio nake ũrĩa wĩnyihagia nĩagatũgĩrio.”

Twana na Jesũ

¹⁵ Na rĩrĩ, andũ nao nĩmarehagĩra Jesũ twana nĩguo atũhutie. Arutwo ake mona ũguo, makĩmakaania. ¹⁶ Nowe Jesũ agĩta twana tũu harĩ we, akiuga atĩrĩ, “Rekei twana tũu tũũke kũrĩ nĩ, tigai gũtũgĩria, nĩgũkorwo ũthamaki wa Ngai nĩ wa arĩa matariĩ ta tuo. ¹⁷ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ũrĩa wothe ũtakamũkĩra ũthamaki wa Ngai ta kaana ndakaũtoonya.”

Mũnene warĩ Gĩtonga

¹⁸ Mũnene ũmwe akĩmũũria atĩrĩ, “Mũrutani mwega, ingĩka atĩa nĩguo ngaagaya muoyo wa tene na tene?”

¹⁹ Nake Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, “Ũkũnjĩta mwega nĩkĩ? Gũtirĩ o na ũmwe mwega tiga Ngai we wiki. ²⁰ We nĩũ ũrĩa maathani moigĩte, ‘Ndũkanatharanie, na ndũkanoragane, na ndũkanaiye, na ndũkanaigĩrĩre mũndũ ũrĩa ũngĩ kĩgeenyoo, na tĩa thoguo na nyũkwa.’ ”

²¹ Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Maathani macio mothe ndũire ndĩmarũmĩtie kuuma ndĩ o mũnini.”

²² Jesũ aigua ũguo, akĩmwĩra atĩrĩ, “Harĩ ũndũ ũmwe ũtigarĩtie gwĩka. Thĩ wendie kĩrĩa gĩothe ũrĩ nakĩo ũhe athĩni mbeeca icio, na nĩũkũgĩa na mũthiithũ igũrũ. Ũcooke ũũke ũnũmĩrĩre.”

²³ Rĩrĩa mũnene ũcio aiguirĩ ũguo, akĩigua kĩeha mũno, tondũ aarĩ mũtongu mũno. ²⁴ Jesũ akĩmũrora, akiuga atĩrĩ, “Kaĩ nĩ hinya andũ arĩa atongu gũtoonya ũthamaki-inĩ wa Ngai-ĩ! ²⁵ Nĩ ũhũthũ ngamĩra ihungurĩre irima rĩa cindano, gũkĩra gĩtonga gũtoonya ũthamaki-inĩ wa Ngai.”

²⁶ Nao arĩa maiguire ũhoro ũcio makĩũria atĩrĩ, “Nũũ ũngĩkĩhota kũhonoka?”

²⁷ Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Maũndũ marĩa matahotekaga nĩ andũ nĩmahotekaga nĩ Ngai.”

²⁸ Nake Petero akĩmwĩra atĩrĩ, “Ithuĩ tũtigĩte maũndũ maitũ mothe tũgakũrũmĩrĩra!”

²⁹ Jesũ akĩmeera, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, gũtirĩ mũndũ ũtigĩte mũciĩ wake, kana mũtumia wake, kana ariũ a nyina, kana aciari ake, o na kana ciana ciake, nĩ ũndũ wa ũthamaki wa Ngai, ³⁰ ũtakaheo maita maingĩ ma kĩrĩa atigĩte ihinda-inĩ rĩrĩ tũrĩ, na ihinda rĩrĩa rĩgooka aheo muoyo wa tene na tene.”

Jesũ kwaria Ũhoro wa Gĩkuũ Gĩake Rĩngĩ

³¹ Na rĩrĩ, Jesũ agĩtwara arutwo ake arĩa ikũmi na eerĩ handũ keheri-inĩ akĩmeera atĩrĩ, “Nĩtũkwambata tũthĩ Jerusalemu, na maũndũ mothe marĩa maandĩkirwo nĩ anabii makoniĩ Mũrũ wa Mũndũ no nginya mahingio. ³² Nake nĩakaneanwo kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ. Nao nĩ makaamũnyũrũria, na mamũrume, na mamũtuĩre mata, na mamũhũũre iboko, o na mamũũrage. ³³ Naguo mũthenya wa gatatũ nĩakariũka.”

³⁴ Nao arutwo ake makĩaga kũmenya ũndũ o na ũmwe wa macio. Nĩmahithĩtwo ũhoro ũcio na matiamenyire ũrĩa aameeraga.

Jesũ Kũhonia Mũtumumu

³⁵ Nake Jesũ akuhĩrĩria Jeriko, mũndũ warĩ mũtumumu nĩaikarĩte mũkĩra-inĩ wa njĩra akĩhooya mbeeca. ³⁶ Rĩrĩa aiguire andũ aingĩ makĩhĩtũka, akĩũria ũrĩa gwekĩkaga. ³⁷ Andũ makĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ Jesũ wa Nazarethi ũrahĩtũka.”

³⁸ Nake akĩanĩrĩra, akiuga atĩrĩ, “Jesũ, mũrũ wa Daudi, njiguĩra tha.”

³⁹ Arĩa maatongoretie makĩmũkaania makĩmwĩra akire, nowe agĩkĩrĩrĩria kwanĩrĩra akiugaga atĩrĩ, “Mũrũ wa Daudi, njiguĩra tha!”

⁴⁰ Nake Jesũ akĩrũgama, agĩathana, mũndũ ũcio atwarwo harĩ we. ⁴¹ Rĩrĩa aakuhĩrĩrie, Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, “Ũkwenda ngwĩkĩre atĩa?”

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mwathani, ngwenda njooke kuona.”

⁴² Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Cooka kuona, gwĩtĩkia gwaku nĩkuo gwatũma ũhone.” ⁴³ O rĩmwe akĩambĩrĩria kuona, nake akĩrũmĩrĩra Jesũ, akĩgococa Ngai. Rĩrĩa andũ othe moonire ũguo, o nao makĩgococa Ngai.

19

Zakayo ũrĩa Mwĩtia Mbeeca cia Igooti

¹ Na rĩrĩ, Jesũ nĩatoonyire Jeriko, akĩhĩtũkĩra kuo. ² Nakuo kũ Jeriko nĩ kwarĩ mũndũ wetagwo Zakayo; warĩ mũnene wa etia mbeeca cia igooti na aarĩ gĩtonga. ³ Nĩendaga kuona Jesũ aarĩ ũ, no ndangĩahotire kũmuona nĩ ũndũ wa ũingĩ wa andũ, na tondũ aarĩ mũndũ mũkuhĩ. ⁴ Nĩ ũndũ ũcio akĩhanyũka mbere yao, akĩhaica mũkũyũ nĩguo amuone, nĩgũkorwo Jesũ aageragĩra njĩra iyo.

⁵ Nake Jesũ aakinya hau, agĩtiira maitho na igũrũ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Zakayo, harũrũka narua, tondũ ũmũthĩ no nginya thĩ gwaku mũciĩ.”

⁶ Nĩ ũndũ ũcio akĩharũrũka narua, akĩmũnyiita ũgeni akenete.

⁷ Nao andũ mooni ũguo makĩambĩrĩria kũnuguna, makiuga atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ aathiĩ gũceera kwa mũndũ mwĩhia.”

⁸ Nowe Zakayo akĩrũgama, akĩira Mwathani atĩrĩ, “Mwathani, rĩu nĩngũheana nuthu ya indo ciakwa kũrĩ athĩni, na hangĩkorwo harĩ mũndũ o na ũrĩkũ ndunyĩte kĩndũ, nĩngũmũrĩha kĩndũ kũu maita mana.”

⁹ Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũmũthĩ ũhonokio nĩũkinyĩte nyũmba ĩno, tondũ mũndũ ũyũ o nake nĩ mũrũ wa Iburahĩmu. ¹⁰ Nĩgũkorwo Mũrũ wa Mũndũ ookire gũcaria na kũhonokia kĩrĩa kĩũrĩte.”

Ngerekano ya Mina Ikũmi

¹¹ Na o mathikĩrĩrie maũndũ macio, agĩthĩ na mbere kũmahe ũhoru na ngerekano, tondũ nĩakuhĩrĩrie Jerusalemu, na andũ acio meciiragia atĩ ũthamaki wa Ngai warĩ o hakuhĩ gũkinya. ¹² Akĩmeera atĩrĩ: “Mũndũ ũmwe warĩ igweta nĩathiire bũrũri wa kũraya agatuuu mũthamaki, na thuutha wa ũguo acooke. ¹³ Nĩ ũndũ ũcio agĩta ndungata ciake ikũmi, agĩcihe mina ikũmi, agĩciĩra atĩrĩ, ‘Onjorithagiai mbeeca ici nginya rĩrĩa ngacooka.’

¹⁴ “No andũ a bũrũri wake nĩmamũthũire, nao magĩtũma andũ mamuume thuutha makoige atĩrĩ, ‘Tũtikwenda mũndũ ũyũ atuĩke mũthamaki witũ.’

¹⁵ “Na rĩrĩ, rĩrĩa aacookire arĩkĩtie gũtuuo mũthamaki, agĩtũmanĩra ndungata iria aaneete mbeeca, nĩguo amenye uumithio ũrĩa cionete.

¹⁶ “Ndungata ya mbere ĩgĩũka, ĩkĩmwĩra atĩrĩ, ‘Mwathi, mina yaku nĩyumithĩtie mina ingĩ ikũmi.’

¹⁷ “Nake Mwathi wayo akĩmĩcookeria atĩrĩ, ‘Nĩwĩkĩte wega, wee ndungata yakwa njega! Na tondũ wa kwĩhokeka na ũndũ mũnini ũguo, tuĩka mũrori wa matũũra manene ikũmi.’

¹⁸ “Nayo ndungata ya keerĩ ĩgĩũka, ĩkĩmwĩra atĩrĩ, ‘Mwathi, mina yaku nĩyumithĩtie mina ingĩ ithano.’

¹⁹ “Nake mwathi wayo akĩmĩra atĩrĩ, ‘Tuĩka mũrori wa matũũra manene matano.’

²⁰ “Nayo, ndungata ya gatatũ ĩgĩũka, ĩkĩmwĩra atĩrĩ, ‘Mwathi, mina yaku nĩyo ĩno; ndaamĩohire na gĩtambaya ngĩmĩhitha. ²¹ Nĩndagwĩtigĩrĩre, tondũ ũrĩ mũndũ mũũru. Nĩwoyaga kĩrĩa ũtarutĩre wĩra, na ũkagetha kĩrĩa ũtandĩte.’

²² “Nake mwathi wayo akĩmĩcookeria atĩrĩ, ‘Wee ndungata ĩno njaganu! Ngũgũtũra ciira kũringana na ciugo ciaku. Githĩ nĩwooĩ atĩ ndĩ mũũru, na atĩ njoyaga kĩrĩa ĩtarutĩre wĩra na ngagetha kĩrĩa itahaandĩte? ²³ Wakĩagire kũiga mbeeca ciakwa bengi nĩkĩ, nĩgeetha rĩrĩa ngaacooka ndĩcioye irĩ na uumithio?’

²⁴ “Agĩcooka akĩira arĩa maarũgamĩte hau atĩrĩ, ‘Mũtunyei mina ĩyo arĩ nayo, mũmĩnengere ũrĩa ũrĩ na mina ikũmi.’

²⁵ “Makĩmwĩra atĩrĩ, ‘Mwathi, githĩ ndarĩ na mina ikũmi!’

²⁶ “Nake akĩmacookeria atĩrĩ, ‘Ngũmwĩra atĩrĩ, mũndũ ũrĩa wothĩ ũrĩ na kĩndũ, nĩakongererwo ingĩ nyingĩ, no ũrĩa ũtarĩ na kĩndũ, o na kĩrĩa arĩ nakĩo nĩagatuunywo. ²⁷ No rĩrĩ, andũ acio marĩ ũthũ na nĩ, o acio mateendaga ndũke mũthamaki wao-rĩ, marehei, mũmooragĩre o haha ndĩ.’ ”

Jesũ Gũtoonya Jerusalemu na Ũhootani

²⁸ Nake Jesũ aarĩkia kuuga ũguo, agĩthĩ na mbere kwambata erekeire Jerusalemu. ²⁹ Aakuhĩrĩria Bethifage na Bethania, o kũu Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaiyũ, agĩtũma arutwo ake eerĩ, akĩmeera atĩrĩ, ³⁰ “Thĩĩ itũũra rĩrĩa rĩrĩ mbere yanyu, na mũgĩtoonya, nĩmũkuona njaũ ya ndigiri yohetwo hau, nayo ndĩrĩ yakua mũndũ; mĩohorei mũmĩrehe. ³¹ Mũndũ

angimũuria atĩrĩ, ‘Nĩ kũ kĩratũma mũmĩohore?’ Mwĩrei atĩrĩ, ‘Mwathani nĩabatarĩtio nĩyo.’ ”

³² Nao acio maatũmirwo magĩthiĩ, magĩkora maũndũ matariĩ o ta ũria Jesũ aamerĩte. ³³ Na rĩria moohoraga njaũ ĩyo, eene yo makĩmooria atĩrĩ, “Mũroohora njaũ ĩyo nĩkĩ?”

³⁴ Nao magĩcookia atĩrĩ, “Mwathani nĩabatarĩtio nĩyo.”

³⁵ Makĩmĩtwarĩra Jesũ, magĩcooka makĩigĩrĩra nguo ciao igũrũ rĩa njaũ ĩyo, na magĩkarĩria Jesũ igũrũ rĩayo. ³⁶ Na rĩria aathiaga, andũ makĩara nguo ciao njĩra-inĩ.

³⁷ Rĩria aakinyire hakuhĩ na njĩra ĩria ĩikũrũkagĩra Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaiyũ, gĩkundi gĩothe kĩa arutwo gĩkĩambĩrĩria kũgooca Ngai, andũ makĩanĩrĩra makenete nĩ ũndũ wa ciana iria ciothe moonete makiuga atĩrĩ:

³⁸ “Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũthamaki ũria ũgũũka na rĩitwa rĩa Mwathani!”

“Thayũ ũrogĩa kũu igũrũ, naguo riiri ũgĩe kũu igũrũ mũno!”

³⁹ Afarisai amwe maarĩ gĩkundi-inĩ kũu makĩra Jesũ atĩrĩ, “Mũrutani, kaania arutwo aku!”

⁴⁰ Nowe akĩmacookeria atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ, aya maangĩkira, mahiga no maanĩrĩre.”

⁴¹ Na rĩria aakuhĩrĩrie itũura rĩu inene rĩa Jerusalemu, aarĩona akĩrĩra nĩ ũndũ warĩo, ⁴² akiuga atĩrĩ, “Naarĩ korwo ũmũthĩ wee mwene nĩũkũmenyete kĩria kĩngĩkũrehere thayũ! No rĩu, ũhoru ũcio nĩũhithĩtwo maitho maku. ⁴³ Hĩndĩ nĩngakinya rĩria thũ ciaku igaaka ihumbu cia tĩri ikũrigiicĩrie, na ikũhingĩrĩrie na mũena yothe. ⁴⁴ Nĩngagũtungumania thĩ, wee hamwe na ciana ciaku iria irĩ kũu thĩinĩ waku. Matigatiga ihiga o na rĩmwe rĩrĩ igũrũ wa rĩria rĩngĩ, tondũ ndũigana gũkũũrana ihinda rĩria Ngai ookire gũgũceerera.”

Jesũ arĩ thĩinĩ wa Hekarũ

⁴⁵ Agĩcooka agĩtoonya hekarũ thĩinĩ, na akĩambĩrĩria kũrutũrũra andũ arĩa meendagĩria indo kuo. ⁴⁶ Akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ kwandĩkĩtwo atĩrĩ, ‘Nyũmba yakwa ĩgeetagwo nyũmba ya kũhooyagĩrwo’ no inyuĩ mũmĩtuĩte ‘ngurunga ya atunyani.’ ”

⁴⁷ Na o mũthenya, nĩarutanaga kũu thĩinĩ wa hekarũ. No athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, na arutani a watho, na atongoria arĩa maarĩ gatagatĩ ka andũ nĩmageragia kũmũũraga. ⁴⁸ No matingĩonire njĩra ya kũmũũraga, tondũ andũ othe nĩmaikaraga mathikĩrĩrie ciugo ciake.

20

Kĩũria Gĩkoniĩ Ũhoti wa Jesũ

¹ Na rĩrĩ, mũthenya ũmwe akĩruta andũ kũu hekarũ-inĩ na akĩhunjabia Ũhoru-ũria-Mwega-rĩ, athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, na arutani a watho, hamwe na athuuri magĩũka kũrĩ we. ² Makĩmũũria atĩrĩ, “Twĩre wĩkaga maũndũ maya na ũhoti ũrĩkũ. Nũũ wakũheire ũhoti ũcio?”

³ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “O na nĩ nĩngũmũũria kĩũria. ⁴ Ta njĩrai, ũbatithio wa Johana-rĩ, woimĩte igũrũ kana woimire kũrĩ andũ?”

⁵ Makĩaranĩria o ene ũhoru ũcio, makĩrĩra atĩrĩ, “Tũngiuga atĩ ‘Woimĩte igũrũ’ egũtũũria atĩrĩ, ‘Mwakĩregire kũmwĩtĩkia nĩkĩ?’ ⁶ Ningĩ tuoiga atĩ ‘Woimĩte kũrĩ andũ’, andũ othe nĩmegũtũhũra na mahiga nyuguto, nĩ ũndũ nĩmetĩkĩtie atĩ Johana aarĩ mũnabii.”

⁷ Nĩ ũndũ ũcio magĩcookeria Jesũ atĩrĩ, “Ithuĩ tũtũĩ woimĩte kũ.”

⁸ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “O na niĩ ndikũmwĩra njĩkaga maũndũ maya na ũhoti ũrĩkũ.”

Ngerekano ya Akombori a Mũgũnda

⁹ Agĩcooka akĩhe andũ ũhoru na ngerekano akĩmeera atĩrĩ, “Mũndũ ũmwe nĩahaandire mũgũnda wake mĩthabibũ, na akĩũkomborithia arĩmi angĩ, agĩcooka agĩthiĩ kũndũ kũraya na agĩikara kuo ihinda irayya. ¹⁰ Na rĩrĩ, hĩndĩ ya magetha yakinya-rĩ, agĩtũma ndungata yake kũrĩ akombori acio nĩgeetha mamĩnengere maciaro mamwe ma mũgũnda ũcio wa mĩthabibũ. No akombori acio makĩmĩhũũra na makĩmĩingata ĩtarĩ na kĩndũ. ¹¹ Agĩcooka agĩtũma ndungata ĩngĩ, ĩyo o nayo makĩmĩhũũra makĩmĩconorithia na makĩmĩingata ĩtarĩ na kĩndũ. ¹² O rĩngĩ agĩtũma ndungata ya gatatũ, nao makĩmĩtihangia na makĩmĩingata.

¹³ “Nake mwene mũgũnda ũcio wa mĩthabibũ akĩyũria atĩrĩ, ‘Ngwĩka atĩa? Ngũtũma mũrũ wakwa, ũrĩa nyendete; hihi mahota kũmũhe gĩtĩio’.

¹⁴ “No rĩrĩa akombori acio maamuonire, makĩarĩrĩria ũhoru ũcio. Makĩirana atĩrĩ, ‘Ũyũ nĩwe ũkaagaya mũgũnda ũyũ. Nĩtũmũragei nĩguo igai rĩake rĩtuĩke rĩitũ.’ ¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio makĩmũruta nja ya mũgũnda ũcio wa mĩthabibũ, makĩmũũraga.

“Rĩu-rĩ, mwene mũgũnda ũcio wa mĩthabibũ-rĩ, akaameka atĩa? ¹⁶ Agooka oorage akombori acio, acooke ahe andũ angĩ mũgũnda ũcio.”

Rĩrĩa andũ maiguire ũguo, makiuga atĩrĩ, “Kũroaga gũtuĩka ũguo!”

¹⁷ Jesũ akĩmarora, akĩmooria atĩrĩ, “Maandĩko marĩa mandĩkĩtwo atĩrĩ: “ ‘Thiga rĩrĩa aaki maaregire,

nĩrĩo rĩtuĩkĩte ihiga ĩnene rĩa koine’, ũguo nĩ kuuga atĩa? ¹⁸ Mũndũ ũrĩa wothe ũkaagwĩra ihiga rĩu, nĩrĩkamũunanga, no ũrĩa rĩkaagwĩra nĩrĩkamũhehenja.”

¹⁹ Arutani a watho na athĩnjĩri-Ngai arĩa anene magĩcaria ũrĩa mangĩmũnyiitithia o na ihenya tondũ nĩmamenyire aaheanire ngerekano ĩyo akĩaria ũhoru wao. No nĩmetigagĩra andũ.

Kũrutĩra Kaisari Igooti

²⁰ O makĩmũtuĩragia-rĩ, makĩmũtũmĩra andũ a kũmũthigaana metuĩte andũ ega. Nao magĩthiĩ nĩgeetha mamũnyiite akiuga ũndũ mũũru, nĩguo mamũneane moko-inĩ ma wathani wa barũthi. ²¹ Nĩ ũndũ ũcio athigaani acio makĩmũũria atĩrĩ, “Mũrutani, nĩtũũ wee waragia na ũkarutana maũndũ marĩa magĩrĩire, na atĩ ndũtĩagĩra andũ maũthĩ, no wee ũrutanaga ũhoru wa Ngai na ma, ũrĩa kwagĩrĩire. ²² Atĩrĩrĩ, nĩtwagĩrĩirwo nĩ kũrutĩra Kaisari igooti kana ca?”*

²³ Nowe Jesũ akĩona ũhinga ũrĩa maarĩ naguo akĩmeera atĩrĩ, ²⁴ “Ta nyoniai mbeeca cianyu. Mbica ĩno na rĩtwa rĩrĩ nĩ cia ũ?”

²⁵ Makĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ cia Kaisari.”

Akĩmeera atĩrĩ, “Kĩrutagĩrei Kaisari kĩrĩa kĩrĩ gĩake, na mũrutagĩre Ngai kĩrĩa kĩrĩ gĩake.”

²⁶ Nao makĩaga ũndũ wa kũmũnyiita naguo harĩ maũndũ marĩa aaririe arĩ mbere ya andũ. Na tondũ wa ũrĩa maagegirio nĩ ũrĩa aamacookeirie ũhoru-rĩ, magĩkira ki.

Ũhoru wa Kũriũka na wa Kũhikania

²⁷ Na rĩrĩ, andũ amwe a Asadukai, arĩa moigaga atĩ gũtirĩ ũhoru wa kũriũka, magĩũka kũrĩ Jesũ, makĩmũũria atĩrĩ, ²⁸ “Mũrutani, Musa

* **20:22** Kuuga andũ marute igooti rĩa Kaisari nĩkũngĩarakaririe Ayahudi, na kuuga matikarute nĩkũngĩarakaririe anene a Roma.

aatwandikĩire atĩ mūrũ wa nyina na mũndũ angĩkua atige mūtumia atarĩ na ciana-rĩ, mũndũ ũcio no nginya ahikie mūtumia ũcio watigwo nĩguo aciarĩre mūrũ wa nyina ciana. ²⁹ Na rĩrĩ, kwarĩ aanake mũgwanja a nyina ũmwe. Wa mbere akĩhikania na agĩkua, agĩtiga mūtumia atarĩ na ciana. ³⁰ Nake wa keerĩ, ³¹ na wa gatatũ makĩmũhikia, na makĩrũmanĩrĩra ũguo nginya wa mũgwanja; othe magĩkua, makĩmũtiga atarĩ na ciana. ³² Marigĩrĩrio-inĩ, mūtumia ũcio o nake agĩkua. ³³ Rĩu-rĩ, hĩndĩ ya kũriũka agaakorwo arĩ mūtumia wa ũ harĩ acio mũgwanja, nĩgũkorwo othe nĩmamũhikĩtie?”

³⁴ Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Andũ a ihinda rĩrĩ nĩo mahikaga na makahikania. ³⁵ No rĩrĩ, arĩa magaatuu aagĩrĩru a gũkinya ihinda rĩu o na gũkinyanĩrio ihinda rĩa kũriũka kwa arĩa akuũ-rĩ, acio matikahikanagia o na kana mahikanagie. ³⁶ Andũ acio matigacooka gũkua; nĩgũkorwo makahaana ta arĩa. Andũ acio magakorwo marĩ ciana cia Ngai, nĩgũkorwo nĩ ciana cia ũhoro ũcio wa kũriũka. ³⁷ Naguo ũhoro wa atĩ andũ arĩa akuũ nĩmariũkagio-rĩ, Musa o nake nĩawonanirie harĩa haarĩ kĩhinga kĩrĩa gĩakanaga mwaki na gĩtihĩe, rĩrĩa eetire Mwathani ‘Ngai wa Iburahĩmu, na Ngai wa Isaaka, na Ngai wa Jakubu.’ ³⁸ We ti Ngai wa arĩa akuũ, no nĩ wa arĩa marĩ muoyo, nĩgũkorwo harĩ we andũ othe arĩa marĩ muoyo matũũragio nĩwe.”

³⁹ Nao andũ amwe a arutani a watho makĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrutani, nĩwoiga wega!” ⁴⁰ Na gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wageririe kũmũũria ciũria ingĩ.

Kristũ nĩ Mũriũ wa Ũ?

⁴¹ Jesũ agĩcooka akĩmooria atĩrĩ, “Andũ moigaga Kristũ nĩ mũriũ wa Daudi nĩ ũndũ wa kĩĩ? ⁴² Daudi we mwene nĩoigĩte ibuku-inĩ rĩa Thaburi atĩrĩ:

“Mwathani nĩerire Mwathani wakwa atĩrĩ:

“Ikara guoko-inĩ gwakwa kwa ũrĩo,

⁴³ nginya ngaatũma thũ ciaku

ituĩke gaturwa ka makinya maku.”

⁴⁴ Atĩrĩrĩ, Daudi aamwĩtire ‘Mwathani’. Angĩgĩcooka gũtuĩka mũriũ wake atĩa?”

⁴⁵ O andũ acio othe mathikĩrĩrie, Jesũ akĩra arutwo ake atĩrĩ, ⁴⁶ “Mwĩmenyererei arutani a watho. O mendaga gũthĩ mehubĩte nguo ndaaya, na makenda kũgeithagio ndũnyũ-inĩ, na gũikaragĩra itĩ iria cia bata thunagogi-inĩ, o na gũikara handũ ha andũ arĩa atĩũku maruga-inĩ. ⁴⁷ No nĩo matoonyagĩrĩra atumia a ndigwa makamatunya nyũmba ciao, na nĩguo meyonanie, makahooya mahooya maraihu. Andũ ta acio nĩmakaherithio mũno makĩria.”

21

Mũhothi wa Mūtumia wa Ndigwa

¹ Na rĩrĩ, aatiira maitho, Jesũ akĩona itonga igĩkĩra mũhothi yao harĩa heekagĩrwo kĩgĩna kĩa hekarũ. ² Agĩcooka akĩona mūtumia mũthĩni, warĩ wa ndigwa, agĩkĩra tũthendi twĩrĩ o ho thĩni. ³ Akiuga atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mūtumia ũyũ mũthĩni wa ndigwa nĩahotha mbeeca nyingĩ gũkĩra andũ arĩa angĩ othe. ⁴ Andũ acio angĩ othe maaheana kũringana na ũtonga wao; no mūtumia ũyũ o na arĩ mũthĩni, ahotha kĩrĩa gĩothe oima nakĩo gĩa kũmũtũria.”

Imenyithia cia Mũthia wa Mahinda

⁵ Na rĩrĩ, arutwo amwe ake nĩmaragia ũhoru wa hekarũ, ũrĩa yagemetio na mahiga mathaka na iheo iria ciarutĩirwo Ngai. No Jesũ akiuga atĩrĩ, ⁶ “Ha ũhoru wa mĩako ĩno mũrona-rĩ, hĩndĩ nĩroka rĩrĩa gũtagakorwo ihiga rĩrĩ igũrũ wa rĩrĩa rĩngĩ; mothe nĩmakamomorwo.”

⁷ Nao makĩmũũria atĩrĩ, “Mũrutani, nĩ rĩ maũndũ macio magekĩka? Na kĩmenyithia kĩa atĩ marĩ hakuhĩ gwĩkĩka nĩ kĩrĩkũ?”

⁸ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Mwĩmenyagĩrĩrei mūtikanahenio. Nĩgũkorwo andũ aingĩ nĩmagooka na rĩtwa rĩakwa makiugaga atĩrĩ, ‘Nĩ nĩ We,’ na ningĩ mamwĩre atĩrĩ, ‘Ihinda nĩrĩkuhĩrĩrie.’ Mūtikanamarũmĩrĩre. ⁹ Rĩrĩa mũkaigua ũhoru wa mbaara na wa ngũ, mūtikanetigĩre. Maũndũ macio no nginya mekĩke mbere, no ũguo ti kuuga ithirĩro nĩkinyu.”

¹⁰ Agĩcoka akĩmeera atĩrĩ, “Rũrĩrĩ nĩrũgookĩrĩra rũrĩa rũngĩ, na ũthamaki ũũkĩrĩre ũrĩa ũngĩ. ¹¹ Nĩgũkaagĩa na ithingithia nene mũno, na ng’aragu, na mĩrimũ mũru kũndũ na kũndũ, na maũndũ ma kũmakania na imenyithia nene kuuma igũrũ.

¹² “No maũndũ macio mothe matanakinya-rĩ, nĩmũkanyitwo, na mũnyariirwo na mũneanwo thunagogi-inĩ na njeera o na mūtwarwo mbere ya athamaki na aathani. Maũndũ macio mothe mũgeekwo nĩ ũndũ wa rĩtwa rĩakwa. ¹³ ũndũ ũyũ ũgaakorwo ũrĩ mweke wanyu wa kũmarutĩra ũira. ¹⁴ No rĩrĩ, mūtikanatangĩke mũgũciiria o mbere, ũrĩa mũgeeciirĩra. ¹⁵ Nĩgũkorwo nĩngamũhe ciugo na ũũgĩ iria thũ cianyu itakahota gwĩtiiria kana gũkararia. ¹⁶ Nĩmũgakunyanĩrwo o na nĩ aciari anyu, na arĩa mũciaraniirwo nao, na andũ a mbarĩ cianyu, o na arata, na nĩmakooragithia amwe anyu. ¹⁷ Andũ othe nĩmakamũmena nĩ ũndũ wakwa. ¹⁸ No rĩrĩ, gũtirĩ rũcuĩrĩ o na rũmwe rwa mūtwe wanyu rũkoora. ¹⁹ Kũmĩrĩria kwanyu nĩkuo gũgaatũma mũhonokie mũoyo yanyu.

²⁰ “Rĩrĩa mũkoona Jerusalemu kũrigiicĩrio nĩ thigari cia mbaara, hĩndĩ ĩyo mũkaamenya atĩ kũniinwo kwarĩo kũrĩ hakuhĩ. ²¹ Hĩndĩ ĩyo arĩa marĩ Judea nĩmorĩre irĩma-inĩ, na arĩa marĩ thĩnĩ wa itũũra rĩu inene nĩmoime kuo, nao arĩa marĩ ng’ongo-inĩ matikarĩtoonye. ²² Nĩgũkorwo ihinda rĩu nĩrĩo rĩgaakorwo rĩrĩ rĩa kũherithanio, nĩguo maũndũ marĩa mothe mandĩkĩtwo mahingio. ²³ Kaĩ atumia arĩa magaakorwo marĩ na nda, na arĩa magaakorwo makĩongithia twana matukũ macio nĩmagathĩnĩka-ĩ! Nĩgũkorwo bũrũri ũyũ nĩũkagĩa na kĩnyariirĩko kĩnene na mang’ũrĩ ma gũũkĩrĩra andũ aya. ²⁴ Nĩmakooragwo na rũhiũ rwa njora, o na matahwo matwarwo mabũrũri mothe ma thĩ. Itũũra rĩa Jerusalemu nĩrĩkarangĩrĩrio nĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ o nginya mahinda ma andũ-a-Ndũrĩrĩ mahingio.

²⁵ “Na nĩgũkagĩa imenyithia thĩnĩ wa riũa na mweri-inĩ na njata-inĩ. Nakuo gũkũ thĩ, ndũrĩrĩ nĩikaigua ruo na igegio nĩ mũrurumo wa iria na makũmbĩ ma maaĩ makĩhũũrana. ²⁶ Andũ nĩmakaringĩka nĩ ũndũ wa kũmaka, na guoya wa maũndũ marĩa magooka thĩ, nĩgũkorwo maahinya ma igũrũ nĩmakenyenyio. ²⁷ Hĩndĩ ĩyo nĩmakona Mũrũ wa Mũndũ agĩũka arĩ thĩnĩ wa itu arĩ na hinya na riiri mũingĩ. ²⁸ Hĩndĩ ĩrĩa maũndũ macio makaambĩrĩria gwĩkĩka-rĩ, mũkaarũgama mũtiire mĩtwe yanyu na igũrũ, nĩgũkorwo hĩndĩ yanyu ya gũkũũrwo nĩkuhĩrĩrie.”

²⁹ Ningĩ akĩmahe ngerekano ĩno: “Ta rorai mūtĩ wa mũkũyũ na mĩtĩ ĩyo ĩngĩ yothe. ³⁰ Rĩrĩa yathundũra mathangũ, mũmĩonaga na mũkamenya atĩ ihinda rĩa riũa rĩrĩ hakuhĩ. ³¹ ũguo noguo hĩndĩ ĩrĩa mũkoona maũndũ

macio mothe magikika, mūkaamenya o wega atĩ ũthamaki wa Ngai nĩũkuhĩrĩrie.

³² “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, rūciaro rūrũ rūtigathira maũndũ macio mothe matahingĩtio. ³³ Igũrũ na thĩ nĩgathira, no ciugo ciakwa itigathira.

³⁴ “Mwĩmenyererei, ngoro cianyu itikanakorwo itahĩtwo nĩ ndĩa, na ũrĩu na metanga ma muoyo ũyũ, naguo mũthenya ũcio ũmũkorerere ta mũtego o rĩrĩa mũtangũgereria. ³⁵ Nĩgũkorwo ũndũ ũyũ ũgaakorerera andũ arĩa othe matũũraga thĩ-ino. ³⁶ Ikaragai mwĩguĩte hĩndĩ ciothe, na mũhooyage nĩguo mũkaahota kũũrĩra maũndũ marĩa makiriĩ gwĩkika, na nĩguo mũkaahota kũrũgama mbere ya Mũrũ wa Mũndũ.”

³⁷ Na o mũthenya Jesũ nĩarutanaga hekarũ-inĩ, na hwaĩ-inĩ agathiĩ gũkoma kĩrĩma-inĩ kĩrĩa gũtagwo Kĩrĩma kĩa Mĩtamaiyũ. ³⁸ Nao andũ othe nĩmathiaga hekarũ-inĩ rūciinĩ tene kũmũthikĩrĩria.

22

Judasi Gwĩtikĩra Gũkunyaĩra Jesũ

¹ Na rĩrĩ, Gĩathĩ kĩa Mĩgate ĩrĩa ĩtekĩrĩtwo Ndawa ya Kũimbia, kĩrĩa gũtagwo Bathaka,* nĩgĩakuhĩrĩrie, ² nao athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na arutani a watho nĩmacaragia ũrĩa mangĩũragithia Jesũ, nĩgũkorwo nĩmetigagĩra mũingĩ wa andũ. ³ Hĩndĩ ĩyo Shaitani agĩtoonya thĩinĩ wa Judasi ũrĩa Mũsikariota, ũmwe wa arutwo arĩa ikũmi na eerĩ. ⁴ Nake Judasi agĩthiĩ kũrĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na kũrĩ anene a arangĩri a hekarũ makarĩkanĩre ũrĩa angĩkunyaĩra Jesũ. ⁵ Nao magĩkena na magĩtikĩra kũmũhe mbeeca. ⁶ Nake agĩtikĩra, na akĩambĩrĩria gũcaria mweke wa kũneana Jesũ kũrĩ o rĩrĩa hatarĩ na andũ.

Bathaka ya Mũthia

⁷ Naguo mũthenya wa kũrĩa Mĩgate ĩrĩa ĩtekĩrĩtwo Ndawa ya Kũimbia ũgĩkinya, rĩrĩa gatũrũme ka Bathaka kaarutagwo igongona. ⁸ Jesũ agĩtũma Petero na Johana, akĩmeera atĩrĩ, “Thiĩ mũgatũhaarĩrie irio cia Bathaka, tũrĩe.”

⁹ Nao makĩmũũria atĩrĩ, “Ũkwenda tũgacihaarĩrie kũ?”

¹⁰ Akĩmacookeria atĩrĩ, “Mũgĩtoonya itũũra-inĩ inene-rĩ, nĩmũgũcemanía na mũndũ ũkuuĩte ndigithũ ĩrĩ na maaĩ. Mũmũrũmĩrĩre o nginya nyũmba ĩrĩa egũtoonya. ¹¹ Mwatoonya mwĩre mũndũ ũrĩa mwene nyũmba ĩyo atĩrĩ, ‘Mũrutani aroria atĩrĩ: Nyũmba ya ageni ĩrĩ ha, harĩa ingĩrĩra Bathaka na arutwo akwa?’ ¹² Nake nĩekũmuonia nyũmba nene ya igũrũ ĩrĩ na indo kuo. Haarĩriai irio cia Bathaka kuo.”

¹³ Nao magĩthiĩ, magĩkora maũndũ matariĩ o ta ũrĩa Jesũ aamerĩte. Nĩ ũndũ ũcio makĩhaarĩria irio cia Bathaka.

¹⁴ Rĩrĩa ihinda rĩakinyire, Jesũ na atũmwo ake magĩikara metha-inĩ. ¹⁵ Nake akĩmeera atĩrĩ, “Nĩngoretwo ndĩrĩrĩrie mũno kũrĩanĩra Bathaka ĩno na inyuĩ itananyariirwo. ¹⁶ Nĩ ũndũ ngũmwĩra atĩrĩ, ndikamĩrĩa rĩngĩ nginya rĩrĩa ĩgaakinyanĩrio ũthamaki-inĩ wa Ngai.”

¹⁷ Jesũ agĩcooka akĩoya gĩkombe, agĩcookeria Ngai ngaatho, akĩmeera atĩrĩ, “Oyai, mũnyuanĩre. ¹⁸ Nĩgũkorwo ngũmwĩra atĩ kuuma rĩu ndikanyua rĩngĩ ndibei ya maciaro ma mĩthabibũ, o nginya rĩrĩa ũthamaki wa Ngai ũgooka.”

* **22:1** Gĩathĩ kĩa Bathaka kĩambagĩrĩria hwaĩ-inĩ wa mũthenya wa ikũmi na ĩna mweri-inĩ wa Nisani.

19 Agĩcooka akĩoya mũgate, na aarĩkia gũcookeria Ngai ngaatho, akĩwenyũranga akĩmahe akĩmeera atĩrĩ, “Ūyũ nĩguo mwĩrĩ wakwa ũrĩa ũheanĩtwo nĩ ũndũ wanyu, ikagai ũũ nĩguo mũndirikanage.”

20 Maarĩkia kũrĩa agĩika o ũguo, akĩoya gĩkombe, akĩmeera atĩrĩ, “Gĩkombe gĩkĩ nĩkĩo kĩrĩkanĩro kĩrĩa kĩerũ thĩnĩ wa thakame yakwa ĩrĩa ĩgũitwo nĩ ũndũ wanyu. 21 No rĩrĩ, guoko kwa ũrĩa ũrĩngunyanĩra kũrĩ hamwe na nĩ metha-inĩ ĩno. 22 Mũrũ wa Mũndũ nĩegwĩkwo o ta ũrĩa gũtuĩtwo, no mũndũ ũrĩa ũkũmũkunyanyĩra kaĩ arĩ na haaro-ĩ!” 23 Nao makĩambĩrĩria kũũrania gatagatĩ-inĩ kao nĩ ũrĩkũ wao ũngĩka ũguo.

24 Ningĩ nĩmagĩire na ngarari makĩũrania nũũ gatagatĩ-inĩ kao ũngĩtuuo mũnene. 25 Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Athamaki a andũ-a-Ndũrĩrĩ nĩmenenehagia igũrũ rĩa andũ ao; nao acio maathanaga nĩo meĩitaga Ateithania. 26 No inyuĩ mũtiagĩrĩrwo nĩkũhaana ũguo. Handũ ha ũguo, ũrĩa mũnene gatagatĩ-inĩ kanyu agĩrĩrwo kũhaana ta ũrĩa mũnini mũno, nake ũrĩa wathanaga atuĩke ta ũrĩa ũtungataga. 27 Nĩ ũndũ-rĩ, nũũ mũnene, nĩ ũrĩa ũikaraga metha-inĩ kũrĩa kana nĩ ũrĩa ũramũtungata? Githĩ ti ũrĩa ũikaraga metha-inĩ? No nĩ ndũire na inyuĩ, haana ta ũrĩa ũmũtungatagĩra. 28 Inyuĩ nĩ inyuĩ mũkoretwo mũrĩ hamwe na nĩ hĩndĩ ya magerio makwa. 29 Na o ta ũrĩa Baba aheete ũthamaki, o na nĩ nĩndamũhe ũthamaki, 30 nĩguo mũkarĩagĩra na mũkanyuuagĩra metha-inĩ yakwa ũthamaki-inĩ wakwa, na ningĩ mũikarĩire itĩ-cia-ũnene, mũtuagĩre mũhĩrĩga ĩrĩa ikũmi na ĩrĩ ya Isiraeli ciira.

31 “Simoni, Simoni, atĩrĩ, Shaitani nĩahooete rũtha nĩguo agũthũngũthie o ta ũrĩa ngano ĩthũngũthagio. 32 No wee, Simoni nĩngũhooeire nĩgeetha wĩtikio waku ndũgathire. Na warĩkia kũnjookerera, ũmagĩrĩrie ariũ na aarĩ a thoguo.”

33 Nowe agĩcookia atĩrĩ, “Mwathani, nĩndĩhaarĩrie gũikio njeera o na gũkuanĩra hamwe nawe.”

34 Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Petero, ngũkwĩra atĩrĩ, ũmũthĩ ngũkũ ĩtanakũga, nĩũrĩngaana maita matatũ uuge atĩ ndũnjũũ.”

35 Jesũ agĩcooka akĩmooria atĩrĩ, “Rĩrĩa ndamũtũmire mũtarĩ na kabeti, kana mũhuko, o na kana iraatũ-rĩ, nĩ harĩ kĩndũ mwagire?”

Nao magĩcookia atĩrĩ, “Gũtirĩ kĩndũ twagire.”

36 Nake akĩmeera atĩrĩ, “Rĩu akorwo rĩ na kabeti kana mũhuko-rĩ, kuua; na akorwo ndũrĩ na rũhiũ rwa njora-rĩ, endia nguoyaku ya igũrũ, ũrũgũre. 37 Na ngũmwĩra atĩrĩ, ũhoru ũrĩa wandĩkitwo atĩ, ‘Nĩataranĩrio hamwe na arĩa aagarari watho’ no nginya ũhinge harĩ nĩ. Nĩgũkorwo maũndũ marĩa maandĩkitwo igũrũ rĩakwa nĩ hĩndĩ marahinga.”

38 Nao arutwo makĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, ta rora haha tũrĩ na hiũ cia njora igĩrĩ.”

Nake akĩmeera atĩrĩ, “Icio nĩ njiganu.”

Jesũ Kũhoera Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaiyũ

39 Nake Jesũ akĩumagara agĩthĩ Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaiyũ o ta ũrĩa amenyerete gwĩkaga, nao arutwo ake makĩmũrũmĩrĩra. 40 Na aakinya ho akĩmeera atĩrĩ, “Hooyai mũtikagwe magerio-inĩ.” 41 Akĩehera ho, agĩthĩ ta itĩna rĩa harĩa mũndũ angĩhota gũikia ihiga, agĩturia ndu akĩhooya, 42 akiuga atĩrĩ, “Baba, ũngĩenda-rĩ, njehereria gĩkombe gĩkĩ; no ti ũrĩa nĩ ngwenda, no nĩ ũrĩa wee ũkwenda.” 43 Na mũraika akĩmuumĩrĩra oimĩte igũrũ, akĩmuongerera hinya. 44 Nake agĩkĩrĩrĩria kũhooya, arĩ na ruo rũnene ngoro-inĩ, nayo thithino yake yahaanaga ta matata manene ma thakame magĩtaata thĩ.

⁴⁵ Aatiga kũhooya agĩcooka harĩ arutwo, akĩmakora makomete, moorĩtwo nĩ hinya nĩ kĩa. ⁴⁶ Akĩmooria atĩrĩ, “Mũkomete nĩkĩ? Ũkĩrai mũhooe nĩgeetha mũtikagwe magerio-inĩ.”

Jesũ Kũnyitwo

⁴⁷ O hĩndĩ ĩyo aragia, hagĩũka gĩkundi kĩa andũ, nake mũndũ ũrĩa we-tagwo Judasi, ũmwe wa arutwo arĩa ikũmi na eerĩ, nĩwe wamatongoretie. Agĩkuhĩrĩria Jesũ amũmumunye, ⁴⁸ nowe Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, “Judasi, ũgũkunyaĩria Mũrũ wa Mũndũ na kũmũmumunya?”

⁴⁹ Hĩndĩ ĩrĩa arũmĩrĩri a Jesũ monire ũrĩa kwerekeire gwĩkĩka, makĩmũũria atĩrĩ, “Mwathani, tũmahũũre na hiũ ciitũ cia njora?” ⁵⁰ Nake ũmwe wao agĩtinia gũtũ kwa ũrĩo kwa ndungata ya mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene.

⁵¹ Nowe Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ũhoro ũcio nĩũkinye hau!” Agĩcooka akĩhutia gũtũ kwa mũndũ ũcio, akĩmũhonia.

⁵² Ningĩ Jesũ akĩũria athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, na anene a arangĩri a hekarũ, o na athuuri, arĩa mookĩte kũmũnyĩta atĩrĩ, “Kaĩ ndĩ mũtongoria wa akararia a watho, atĩ nĩkĩo muoka kũũnyĩta mũrĩ na hiũ cia njora na njũgũma? ⁵³ Ndĩratũũraga na inyuĩ hekarũ-inĩ o mũthenya, na mũtirĩ mwageria kũnyĩta. No rĩrĩ, rĩrĩ nĩrĩo ithaa rĩanyu, ithaa rĩrĩa wathani wa nduma ũraathana.”

Petero Gũkaana Jesũ

⁵⁴ Hĩndĩ ĩyo makĩmũnyĩta, makĩmũruta hau makĩmũtwara kwa mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, nake Petero akĩmũrũmĩrĩra arĩ o haraaya. ⁵⁵ Nao maarĩkia gwakia mwaki o nja gatagatĩ na gũikara thĩ hamwe, Petero nake agũikara thĩ hamwe nao. ⁵⁶ Ndungata ĩmwe ya mũirĩtu ĩkĩmuona na ũtheri wa mwaki aikarĩte hau, ĩkĩmũrora wega, ĩkiuga atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ oima hamwe nake.”

⁵⁷ Nowe agĩkaana ũhoro ũcio, akiuga atĩrĩ, “Mũirĩtu ũyũ, nĩ ndimũũĩ.”

⁵⁸ Thuutha wa kahinda kanini mũndũ ũngĩ akĩmuona, akiuga atĩrĩ, “O nawe ũrĩ ũmwe wao.” Petero akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ, nĩ ndirĩ wao!”

⁵⁹ Thuutha wa ithaa rĩmwe, mũndũ ũngĩ akiuga agwatĩirie atĩrĩ, “Hatirĩ nganja mũndũ ũyũ moima hamwe nake, nĩgũkorwo o nake nĩ Mũgalili.”

⁶⁰ Petero agĩcookia atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ, nĩ ndiũ ũrĩa ũroiga!” Na hĩndĩ o ĩyo oigaga ũguo, ngũkũ ĩgĩkũga. ⁶¹ Mwathani akĩhũgũra akĩrora Petero. Nake Petero akĩririkana ũrĩa Mwathani aamwĩrite atĩ, “Ũmũthĩ ngũkũ ĩtanakũga nĩrĩngaana maita matatũ.” ⁶² Nake agĩthĩ nja, akĩrĩra arĩ na ruo rĩingĩ.

Arangĩri Kũnyũrũria Jesũ

⁶³ Andũ arĩa maarangĩrite Jesũ makĩambĩrĩria kũmũnyũrũria makĩmũhũũraga. ⁶⁴ Makĩmuoha maito na gĩtambaya makĩmwĩra atĩrĩ, “Toiga nũũ wakũgũtha.” ⁶⁵ Na nĩmamwĩrire maũndũ mangĩ maingĩ ma kũmũruma.

Jesũ Mbere ya Pilato na Herode

⁶⁶ Rũciinĩ gwakĩa, kĩaama gĩa athuuri arĩa atongoria a andũ, hamwe na athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, na arutani a watho, gĩgĩcemanía, nake Jesũ akĩrehwo mbere yao. ⁶⁷ Makĩmwĩra atĩrĩ, “Akorwo nĩwe Kristũ, twĩre.”

Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ingĩmwĩra, mũtingĩnjĩtikia, ⁶⁸ na ingĩmũũria kĩũria, mũtingĩnjokeria. ⁶⁹ No kuuma rĩu, Mũrũ wa Mũndũ arĩkoragwo aikarĩte guoko-inĩ kwa ũrĩo kwa Ngai ũrĩa Mwene-Hinya.”

⁷⁰ Othe makĩmũũria atĩrĩ, “Wee ũkĩrĩ Mũrũ wa Ngai?”

Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩmwamenya nĩ kuuga atĩ nĩ niĩ we.”

⁷¹ Makĩũria atĩrĩ, “Tũgũkienda ũira ũngĩ wakĩ? Nĩtweiguĩra ũhoru kuuma kanua gake mwene.”

23

¹ Hĩndĩ ĩyo kĩũngano kũu gĩothe gĩgĩũkĩra, gĩkĩmũtwara kũrĩ Pilato.

² Nakĩo gĩkĩambĩrĩria kũmũthitanga gĩkiuga atĩrĩ, “Nĩtuonete mũndũ ũyũ akĩhĩtithia rũrĩrĩ rwitũ. Nĩakararagia ũhoru wa kũrutĩra Kaisari igooti na agetuaga atĩ nĩwe Kristũ, na nĩ mũthamaki.”

³ Nĩ ũndũ ũcio Pilato akĩmũũria atĩrĩ, “Wee nĩwe mũthamaki wa Ayahudi?”

Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ĩ, ũguo woiga nĩguo.”

⁴ Nake Pilato akĩra athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na andũ acio angĩ atĩrĩ, “Ndikuona ũndũ ingĩthitangĩra mũndũ ũyũ.”

⁵ Nao magĩthĩ na mbere kuuga magwatĩirie atĩrĩ, “Nĩatũmĩte andũ mookanĩrĩre Judea guothe nĩ ũndũ wa ũrutani wake. Aambĩrĩirie Galili na nĩokĩte nginya o gũkũ.”

⁶ Pilato aigua ũguo, akĩũria kana mũndũ ũcio nĩ wa kuuma Galili. ⁷ Rĩrĩa aamenyire atĩ Jesũ aarĩ wa bũrũri ũrĩa wathanagwo nĩ Herode, akiuga atwarwo kũrĩ Herode, ũrĩa wakoretwo arĩ Jerusalemu ihinda-inĩ rĩu.

⁸ Rĩrĩa Herode oonire Jesũ, nĩakenire mũno, tondũ kwa ihinda iraaya nĩakoretwo akĩenda kũmuona. Kũringana na ũrĩa aigũite ũhoru wake, aarĩ na mwĩhoko wa kũmuona akĩringa ciama. ⁹ Akĩũria Jesũ ciũria nyingĩ, nowe Jesũ ndaigana kũmũcookeria o na kĩmwe. ¹⁰ Nao athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na arutani a watho maarũgamĩte hau, makĩmũthitanga magwatĩirie mũno. ¹¹ Nake Herode na thigari ciake makĩmũthekerera na makĩmũnyũrũria. Makĩmũhumba nguo yarĩ thaka, na makĩmũcookia kũrĩ Pilato. ¹² Nao Herode na Pilato magĩtuma ũrata mũthenya ũcio, tondũ mbere ĩyo maatũũrite marĩ ũthũ.

¹³ Pilato agĩta athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, na aathani, na andũ hamwe, ¹⁴ akĩmeera atĩrĩ, “Mũndeheire mũndũ ũyũ atĩ nĩ mũndũ ũhĩtithagia andũ. Na niĩ ndatuĩria ũhoru wake mũrĩ ho, no ndirĩ ũndũ mũũru ndoona wa maũndũ marĩa mũmũthitangĩire. ¹⁵ O nake Herode ndanamuona arĩ na mahĩtia, nĩgũkorwo nĩamũcookia kũrĩ ithuĩ; nĩ ũndũ ũcio, ndarĩ ũndũ ekĩte wa gũtũma ooragwo. ¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio ngũmũhũũrithia, njooke ndĩmũrekererie.” (¹⁷ Nĩgũkorwo, kwarĩ mũtugo amohorere mũndũ ũmwe hĩndĩ ĩyo ya Iruga.)

¹⁸ No andũ acio makĩanĩrĩra na mũgambo ũmwe, makiuga atĩrĩ, “Twehererie mũndũ ũyũ! Tuohorere Baraba!” (¹⁹ Baraba aikĩtio njeera nĩ ũndũ wa kũrutithia ngũĩ itũũra-inĩ rĩu inene, na nĩ ũndũ wa kũũragana.)

²⁰ Nake Pilato, tondũ nĩeendaga kũrekereria Jesũ, akĩmaarĩria o rĩngĩ.

²¹ No-o magĩthĩ na mbere kwanĩrĩra, makiugaga atĩrĩ, “Mwambe mũtĩ-igũrũ! Mwambe mũtĩ-igũrũ!”

²² Nake akĩmooria riita rĩa gatatũ atĩrĩ, “Nĩkĩ? Nĩ ũũru ũrĩkũ mũndũ ũyũ eekĩte? Ndionete gĩtũmi gĩa gũtũma ooragwo. Nĩ ũndũ ũcio ngũmũhũũrithia, njooke ndĩmuohore.”

²³ No-o makĩanĩrĩra mategũtigithĩria makiugaga aambwo mũtĩ-igũrũ, nayo mĩgambo ĩyo yao ĩkĩhootana. ²⁴ Nĩ ũndũ ũcio Pilato agĩtuma nĩekũmahingĩria o ũguo moorĩtie. ²⁵ Akĩohora mũndũ ũcio waikĩtio njeera nĩ ũndũ wa kũrutithia ngũĩ na kũũragana, o ũcio moigĩte mohorerwo, nake Pilato akĩneana Jesũ ekwo kũringana na ũrĩa mendaga.

Kwambwo kwa Jesũ

²⁶ Na rĩria thigari cioimagaragia Jesũ, ikĩnyiita mũndũ woimaga mĩgũnda-inĩ wetagwo Simoni wa kuuma Kurene. Nacio ikĩmũigĩrĩra mũtharaba wa Jesũ aũkuue na amuume thuutha. ²⁷ Andũ gĩkundi kĩnene makĩmũrũmĩrĩra, hamwe na atumia maagirĩkaga na makarĩra mũno. ²⁸ Nake Jesũ akĩhũgũra na kũrĩ o, akĩmeera atĩrĩ, “Inyuĩ aarĩ a Jerusalemu, tigai kũndĩrĩra; mwĩrĩrĩrei inyuĩ ene na ciana cianyu. ²⁹ Nĩgũkorwo kũrĩ hĩndĩ ĩgooka rĩria mũkoigaga atĩrĩ, ‘Kũrathimwo-rĩ, nĩ atumia arĩa thaata, na nda iria itarĩ ciaciara, o na nyondo iria itarĩ ciongwo!’ ³⁰ Hĩndĩ ĩyo “nĩmakeera irĩma atĩrĩ, “Tũgwĩrei!”

o na macooke meere tũrĩma atĩrĩ, “Tũhumbĩrei!”

³¹ Nĩ ũndũ-rĩ, andũ mangĩkorwo nĩmareeka maũndũ maya rĩria mũtĩ ũrĩ mũigũ-rĩ, gũgakĩhaana atĩa woma?”

³² Na rĩrĩ, andũ angĩ eerĩ ageri ngero, o nao nĩmatwarirwo hamwe nake makoogwo. ³³ Rĩria maakinyire karĩma-inĩ handũ heetagwo Ihĩndĩ-rĩa-Mũtwe, makĩmwamba ho hamwe na ageri ngero acio, ũmwe mwena wake wa ũrĩo, na ũrĩa ũngĩ mwena wake wa ũmotho. ³⁴ Nake Jesũ akiuga atĩrĩ, “Baba mohere, nĩgũkorwo matiũũ ũrĩa mareeka.” Nao magĩcuukĩra nguo ciake mũtĩ, magĩcigayana.

³⁵ Nao andũ nĩmarũgamĩte hau makĩmwĩrorera: Nao anene nĩmamũnyũrũragia makoiga atĩrĩ, “Nĩarahonokagia andũ arĩa angĩ, nĩehonokie aakorwo nĩwe Kristũ wa Ngai, ũrĩa wake Mũthuure.”

³⁶ Thigari o nacio igĩũka, ikĩmũnyũrũria. Ikĩmũkundia thiki,* ³⁷ ikĩmwĩra atĩrĩ, “Akorwo nĩwe Mũthamaki wa Ayahudi, wĩhonokie.”

³⁸ Na nĩ haarĩ maandĩko maandĩkitwo igũrũ rĩake atĩrĩ: ŨYŨ NĨWE MŨTHAMAKI WA AYAHUDI.

³⁹ ũmwe wa ageri ngero acio maambanĩirio nake akĩmũruma, akĩmwĩra atĩrĩ, “Githĩ wee tiwe Kristũ? Wĩhonokie, na ũtũhonokie!”

⁴⁰ No mũgeri ngero ũcio ũngĩ akĩmũkaania, akĩmũria atĩrĩ, “Ndũngĩitigĩra Ngai, kuona atĩ ũtuĩrĩrwo o ũrĩa atuĩrĩrwo? ⁴¹ Ithuĩ tũherithĩtio na kĩhoo, nĩgũkorwo tũraherithĩrio ũrĩa twĩkĩte. No rĩrĩ, mũndũ ũyũ ndarĩ ũndũ mũũru ekĩte.”

⁴² Agĩcooka akĩra Jesũ atĩrĩ, “Ĩtĩkĩra gũkandirikana rĩria ũgooka ũthamaki-inĩ waku.”

⁴³ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ngũkwĩra na ma, ũmũthĩ nĩũrĩkorwo hamwe na nĩ ikenero.”

Gũkua kwa Jesũ

⁴⁴ Na rĩrĩ, kwarĩ ta thaa thita cia mũthenya, naguo bũrũri wothe ũkĩgĩa nduma nginya thaa kenda, ⁴⁵ tondũ riũa nĩrĩatigire kwara. Nakĩo gĩtambaya kĩa hekarũ gĩgĩatũkana maita meerĩ. ⁴⁶ Nake Jesũ akĩanĩrĩra na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ, “Baba, roho wakwa ndaũiga moko-inĩ maku.” Aarĩkia kuuga ũguo, agĩtuũkana.

⁴⁷ Rĩria mũnene wa gĩkundi gĩa thigari igana oonire ũrĩa gwekĩka, akĩgocca Ngai, akiuga atĩrĩ, “Tĩ-itheru ũyũ oima mũndũ mũthingu.”

⁴⁸ Rĩria andũ arĩa othe maarũgamĩte hau kwĩrorera moonire ũrĩa gwekĩka, makĩinũka methikĩre, na makĩhũũruga ithũri nĩ kĩa. ⁴⁹ No arĩa othe maamũũĩ, o hamwe na atumia arĩa maamũrũmĩrĩre kuuma Galili, makĩrũgama o haraaya, meroreire maũndũ macio.

* **23:36** Thiki yarĩ kĩndũ kĩgagatu gĩa kũnyuuo na no yahũthagĩrwo kũnina ruo. Jesũ nĩaregire kũnyua kĩndũ gĩa kũmũniĩra ruo.

Gũthikwo kwa Jesũ

⁵⁰ Na rĩrĩ, nĩ haarĩ na mũndũ wetagwo Jusufu, mũthuri wa Kĩama, na aarĩ mũndũ mweka na mũrũngĩrũ, ⁵¹ nake ndetĩkanĩtie na ũguo maatuĩte na mageeka. Oimĩte itũũra rĩa Arimathea, bũrũri wa Judea, na nĩetagĩrĩra ũthamaki wa Ngai. ⁵² Nake agĩthĩ kũrĩ Pilato, akĩhooya etĩkĩrio akuue mwĩrĩ wa Jesũ.† ⁵³ Nake agĩcuurũria mwĩrĩ wa Jesũ mũtharaba-inĩ, akĩũkũnja na taama wa gatani, agĩcooka akĩũiga thĩnĩ wa mbĩrĩra yenjetwo rwaro-inĩ rwa ihiga, nayo ndĩakoretwo iigĩtwo mũndũ. ⁵⁴ Na mũthenya ũcio warĩ wa Ihaarĩria, nayo Thabatũ yarĩ hakuhĩ kwambĩrĩria.

⁵⁵ Nao atumia arĩa moimĩte na Jesũ Galili makĩrũmĩrĩra Jusufu, makĩona mbĩrĩra na makĩona ũrĩa mwĩrĩ wake waigirwo ho. ⁵⁶ Magĩcooka makĩinũka, makĩhaarĩria mahuti manungi wega na maguta manungi wega. No rĩrĩ, mũthenya wa Thabatũ makĩhurũka kũringana na ũrĩa gwathanĩtwo.

24

Kũriũka kwa Jesũ

¹ Na rĩrĩ, mũthenya wa kwambĩrĩria kiumia, rũciinĩ tene, atumia magĩthĩ mbĩrĩra-inĩ makuĩte indo nungi wega iria maathondekete. ² Nao magĩkora ihiga rĩgaragarĩtio rĩkeherio mũromo-inĩ wa mbĩrĩra, ³ no rĩrĩa maatoonyire, matiigana gũkora mwĩrĩ wa Mwathani Jesũ. ⁴ Na rĩrĩa maagegete nĩ ũhoru ũcio, makĩumĩrĩrwo o rĩmwe nĩ arũme eerĩ mehumbĩte nguo njerũ ciakengaga mũno, makĩrũgama hakuhĩ nao. ⁵ Nao atumia acio metigĩrĩte mũno, makĩinamĩrĩra, magĩturumithia mothiũ mao thĩ, no arũme acio makĩmooria atĩrĩ, “Mũracaria ũrĩa ũrĩ muoyo kũrĩ arĩa akuũ nĩkĩ? ⁶ Ndarĩ haha; nĩariũkĩte! Ririkanai ũrĩa aamwĩrĩre hĩndĩ irĩa aarĩ na inyuĩ Galili atĩ: ⁷ ‘Mũrũ wa Mũndũ no nginya aneanwo moko-inĩ ma andũ ehia, aambwo mũtĩ-igũrũ, na mũthenya wa gatatũ ariũke.’” ⁸ Hĩndĩ iyo makĩririkana ciugo ciake.

⁹ Na rĩrĩ, maacooka kuuma mbĩrĩra-inĩ, makĩhe arutwo arĩa ikũmi na ũmwe na arĩa angĩ othe ũhoru ũcio. ¹⁰ Mariamu Mũmagidali, na Joana, na Mariamu nyina wa Jakubu, na atumia arĩa angĩ maarĩ nao, nĩo meerire atũmwo ũhoru ũcio. ¹¹ No-o matiigana gwĩtĩkia atumia acio, tondũ ũhoru ũcio wahaanaga ta ũrimũ kũrĩ o. ¹² No rĩrĩ, Petero agĩũkĩra, agĩteng’era mbĩrĩra-inĩ. Na ainamĩrĩra akĩona mataama ma gatani maigĩtwo thĩ marĩ moiki, agĩthĩra agegearĩte nĩ ũndũ wa ũguo gwekĩkĩte.

Arutwo Eerĩ Magĩthĩ Emau

¹³ Na rĩrĩ, mũthenya o ro ũcio arutwo eerĩ a Jesũ maarĩ rũgendo-inĩ magĩthĩ itũũra rĩetagwo Emau, rĩarĩ ta kilomita ikũmi kuuma Jerusalemu. ¹⁴ Nao nĩmaragia ũhoru wa maũndũ marĩa mothe meekĩkĩte. ¹⁵ Na rĩrĩa maathĩaga makĩaragia ũhoru ũcio, Jesũ akĩmoimĩrĩra, agĩtwarana nao; ¹⁶ no matiigana kũrekwo mamũmenye.

¹⁷ Nake akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ ũhoru ũrĩkũ ũcio mũrathĩ mũkĩaragia?”

Nao makĩrũgama matukĩte mothiũ. ¹⁸ Ũmwe wao, wetagwo Kileopa akĩmũũria atĩrĩ, “Wee kaĩ ũrĩ mũgeni Jerusalemu ũtamenyete maũndũ marĩa mekĩkĩte kuo matukũ-inĩ maya?”

¹⁹ Nake akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ maũndũ marĩkũ?”

† 23:52 Mũrĩ ya ageri ngero arĩa maambagwo mũtĩ-igũrũ ndĩathikagwo, no yateagwo kũndũ kũũru. Jusufu nĩonanirie ũrũme na wendo rĩrĩa eetirie mwĩrĩ wa Jesũ.

Nao makīmūcookeria atīrī, “Nī ũhoro wa Jesū wa Nazarethi, ũrīa ũraarī mūnabii ũrī na ũhoti wa ciugo iria araaragia na ciiko iria areekaga arī mbere ya Ngai o na mbere ya andū othe. ²⁰ Athīnjīri-Ngai arīa anene na aathani aitū maramūneanire atuīrwo kũūrāgwo, na maramwambithia mūtī-igūrū. ²¹ No ithuī-rī, tūrehokaga atī ūcio nīwe ūgũkũūra andū Isiraeli. Makīria ma ūguo, rīu nī mūthenya wa ītatū kuuma maūndū maya mothe mekīka. ²² Hamwe na ūguo atumia amwe aitū nīmatūmakirie mūno tondū megũthiite mbīrīra-inī rūciinī tene, ²³ no matinona mwīrī wake. Mokire matwīra atī nīmonire kīoneki kīa araika, arīa mameerire atī arī muoyo. ²⁴ Nao amwe a thiritū iitū nīmathiire mbīrīra-inī, na makora o ūguo atumia acio mekuugīte, no rīrī, we mwene matinamuona.”

²⁵ Nake Jesū akīmeera atīrī, “Inyuī andū aya mwagīte ūūgī na mūtīhiūhaga gwītīkia maūndū mothe marīa anabii moigīte! ²⁶ Githī to mūhaka Kristū ambe anyariirwo na acooke atoonye riiri-inī wake?” ²⁷ Jesū akīmataarīria ũhoro wothe ũrīa waarītio Maandīko-inī ūmūkonī, ambīrīrie na maandīko ma Musa na ma Anabii othe.

²⁸ Na maakuhīrīria itūūra rīrīa maathiiaga, Jesū agītua taarī kūhītūka arahītūka. ²⁹ No makīmūringīrīria na hinya, makīmwīra atīrī, “Raarīrīra gũkū na ithuī, nīkūratuka na gũkiriī kũgīa nduma.” Nī ūndū ūcio agītoonya aikaranie nao.

³⁰ Rīrīa aikarire metha-inī hamwe nao, akīoya mūgate, agīcookia ngaatho, akīwenyūranga, akīmahe. ³¹ Hīndī īyo makīhingūka maitho, makīmūmenya, nake akībuīria, makīaga kūmuona rīngī. ³² Nao makīūrāria atīrī, “Githī ngoro ciitū itiikūhīahīaga hīndī īrīa ekwaragia na ithuī njīra-inī, na agītūtaarīria ũrīa Maandīko moigīte?”

³³ Nao magīūkīra o hīndī īyo magīcooka Jerusalemu. Kūu magīkora arutwo arīa ikūmi na ūmwe, hamwe na arīa maarī nao monganīte, ³⁴ makiugaga atīrī, “Nī ma! Mwathani nīariūkīte na nīoimīrīire Simoni.” ³⁵ Hīndī īyo acio eerī makīmeera maūndū marīa meekīkīte marī njīra-inī, na ũrīa maamenyire Jesū hīndī īrīa eenyūrīre mūgate.

Jesū Kuumīrīra Arutwo

³⁶ O makīaragia ũhoro ūcio, Jesū akīrūgama gatagatī kao akīmeera atīrī, “Thayū ūrogīa na inyuī.”

³⁷ Nao makīhahūka na makīmaka, magīciiria atī nī ngoma moonaga. ³⁸ Nake akīmooria atīrī, “Mūratangīka nīkī, na nī kī gīgūtūma mūgīe na nganja meciiria-inī manyu? ³⁹ Ta rorai moko makwa na nyarīrī ciakwa. Nī nī mwene! Huutiai muone; roho ndūrī nyama na mahīndī, ta ũrīa mūrona ndī nacio.”

⁴⁰ Aarīkia kuuga ūguo, akīmoonā moko make na nyarīrī ciake. ⁴¹ Nao magīkorwo matarī maretīkia nī ūndū wa ũrīa makenete na makagega. Nake akīmooria atīrī, “Mūrī na kīndū gīa kūrīa?” ⁴² Nao makīmūnengera gīcunjī gīa thamaki hīu. ⁴³ Nake agīkīoya, akīrīa makīonagīra.

⁴⁴ Akīmeera atīrī, “Ūū nīguo ndamwīrīre hīndī īrīa ndaarī na inyuī atī: Maūndū mothe marīa mandīkītwo ũhoro wakwa Watho-inī wa Musa, na Maandīko-inī ma Anabii, na Thaburi, no nginya mahingio.”

⁴⁵ Hīndī īyo akīhingūra meciiria mao nīguo mamenye Maandīko. ⁴⁶ Akīmeera atīrī, “Ūū nīguo kwandīkītwo: Kristū nīakanyariirwo na ariūkio kuuma kūrī arīa akuū mūthenya wa gatātū, ⁴⁷ naguo ũhoro wa kwīrīra na kūrekerwo kwa mehīa ūkaahunjīrio ndūrīrī ciothe thīnī wa rītwa rīake, wambīrīrie Jerusalemu. ⁴⁸ Inyuī mūrī aira a maūndū macio.

⁴⁹ Na rĩrĩ, nĩngũmũtũmĩra kĩrĩa Baba eranĩire; no ikarai thĩinĩ wa itũũra rĩrĩ inene nginya rĩrĩa mũkaaheo hinya kuuma Igũrũ.”

Jesũ Kwambata Igũrũ

⁵⁰ Agĩcooka akĩmatongoria kuuma kũu magĩthiĩ magĩkinya hakuhĩ na Bethania; akĩoya moko na igũrũ, akĩmarathima. ⁵¹ Na o akĩmarathimaga, akĩmatiga, akĩiyũkio akĩambata igũrũ. ⁵² Nao makĩmũgocca na magĩcooka Jerusalemu makenete mũno. ⁵³ Nao nĩmaikaraga hekarũ-inĩ mahinda mothe makĩgocaga Ngai.

JOHANA

Ūhoru Gūtuika Mündū

¹ Kĩambĩrĩria-inĩ Ūhoru aarĩ o kuo, nake Ūhoru aatũũrĩte na Ngai, na Ūhoru aarĩ Ngai. ² We aatũũrĩte na Ngai kuuma o kĩambĩrĩria.

³ Indo ciothe ciombirwo na ūndũ wake; gūtĩrĩ kĩndũ kĩa iria ciombirwo kĩagĩire atarĩ ho. ⁴ Thĩinĩ wake kwarĩ muoyo, naguo muoyo ūcio nĩguo warĩ ūtheri wa andũ. ⁵ Ūtheri ūcio nĩũtheraga nduma-inĩ, nayo nduma ndĩigana kũũhoota.

⁶ Nĩguokire mündũ watũmĩtwo nĩ Ngai; eetagwo Johana. ⁷ We okire arĩ mũira oimbũre ūhoru ūkonĩ ūtheri ūcio, nĩgeetha andũ othe metĩkie nĩ ūndũ wake. ⁸ We mwene tiwe warĩ ūtheri ūcio, no okire arĩ o ta mũira tu nĩgeetha oimbũre ūhoru wa ūtheri ūcio. ⁹ Ūtheri ūcio wa ma, ūrĩa ūtheragĩra o mündũ o wothe, nĩwokaga thĩ.

¹⁰ We Ūhoru aarĩ gũkũ thĩ, no o na gũtuika thĩ yombirwo na ūndũ wake-rĩ, andũ a thĩ matiigana kũmũmenya. ¹¹ Okire gwake mwene, no andũ ake mwene matiigana kũmwĩtikĩra. ¹² No andũ arĩa othe maamwĩtikĩrĩre, o acio metĩkĩrie rĩitwa rĩake, nĩamahotithirie gũtuika ciana cia Ngai ¹³ ciana itaciarĩtwo nĩ thakame, kana igaciarwo nĩ kwenda kwa mwĩrĩ kana kwenda kwa mündũ, no iciarĩtwo nĩ kwenda kwa Ngai.

¹⁴ We Kiugo agĩtuika mündũ na agĩtũũrania na ithuĩ. Nĩtuonete riiri wake, riiri wa Mũrũ wake wa Mũmwe, ūrĩa woimire kũrĩ Ithe aiyũrĩtwo nĩ ūtugi na ūhoru wa ma.

¹⁵ Johana nĩoimbũraga ūhoru wake. Aanagĩrĩra akoiga atĩrĩ, “Ūyũ nĩwe ūrĩa ndaaragia ūhoru wake ngiuga atĩrĩ, ‘Ūrĩa ūgũka thuutha wakwa nĩ mũnene kũngĩra, tondũ aarĩ mbere yakwa.’ ” ¹⁶ Na kuuma ūiyũrĩrĩru wa ūtugi wake-rĩ, ithuothe nĩtwamũkĩrĩte irathimo nyingĩ mũno. ¹⁷ Tondũ watho wokire na Musa, no ūtugi na ūhoru ūrĩa wa ma ciokire na Jesũ Kristũ. ¹⁸ Gūtĩrĩ mündũ o na ūrĩkũ ūrĩ ona Ngai, o tiga Mũrũ wake wa Mũmwe ūrĩa ūkarĩte hamwe na Ithe, na nĩwe ūtũmĩte amenyeke.

Johana Mũbatithania kuuga tiwe Kristũ

¹⁹ Na rĩrĩ, ūyũ nĩguo ūira wa Johana hĩndĩ irĩa Ayahudi a Jerusalemu maamũtũmĩire athĩnjĩri-Ngai na Alawii makamũũrie we aarĩ ū. ²⁰ We ndaagire kuumbũra, no oimbũrĩre atekũhitha, akiuga atĩrĩ, “Nĩ ti nĩ Kristũ.”

²¹ Nao makĩmũũria atĩrĩ, “Wee ūkĩrĩ ū? Wee nĩwe Elija?”

Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Aca, ti nĩ.”

Nĩngĩ makĩmũũria atĩrĩ, “Nĩwe Mũnabii ūrĩa?”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Aca.”

²² Mũthia-inĩ makĩmũũria atĩrĩ, “Wee ūkĩrĩ ū? Tũhe macookio nĩguo tũcookerie arĩa matũtũmĩre. Ūkuuga atĩa ha ūhoru waku mwene?”

²³ Johana akĩmacookeria na ciugo iria ciarĩtio nĩ mũnabii Isaia, akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ ndĩ mũgambo wa mündũ ūranĩrĩra werũ-inĩ akoiga atĩrĩ, ‘Rũngariai njĩra ya Mwathani.’ ”

²⁴ Na rĩrĩ, Afarisai amwe arĩa maatũmĩtwo ²⁵ makĩmũũria atĩrĩ, “Angĩkorwo we tiwe Kristũ, na tiwe Elija, o na kana Mũnabii ūrĩa-rĩ, ūkĩbatithanagia nĩkĩ?”

²⁶ Nake Johana akĩmacookeria atĩrĩ, “Niĩ ndĩmũbatithagia na maaĩ. No gatagati-inĩ kanyu nĩ harĩ na ũmwe mũtooĩ. ²⁷ Ũcio nĩwe ũgũũka thuutha wakwa, o we ũrĩa itaagĩrĩre kuohora ndigi cia iraatũ ciake.”

²⁸ Maũndũ maya mothe mekĩkire itũũra-inĩ rĩa Bethania, mũrĩmo wa Rũũ rwa Jorodani, kũrĩa Johana aabatithanagĩria.

Jesũ Gatũrũme ka Ngai

²⁹ Mũthenya ũyũ ũngĩ, Johana akĩona Jesũ agĩũka na kũrĩ we, akiuga atĩrĩ, “Onei! Gatũrũme ka Ngai karĩa keheragia mehia ma kĩrĩndĩ! ³⁰ ũyũ nĩwe ndaaragia ũhoru wake rĩrĩa ndoigire atĩrĩ, ‘Mũndũ ũrĩa ũgũũka thuutha wakwa nĩ mũnene kũrĩ niĩ tondũ we aarĩ kuo mbere yakwa.’ ³¹ Niĩ mwene ndiamũũ, no ndokire ngĩbatithanagia na maaĩ nĩgeetha aguũrĩrio andũ a Isiraeli.”

³² Ningĩ Johana akĩheana ũira ũyũ: “Nĩndonire Roho agĩkũrũka kuuma igũrũ atarĩ ta ndutura, agĩkara igũrũ rĩake. ³³ Niĩ ndingĩamũmenyire, tĩa ũrĩa wandũmire mbatithanagie na maaĩ aanjĩrĩre atĩrĩ, ‘Mũndũ ũrĩa ũkoona Roho agĩkũrũkĩra na aikare igũrũ rĩake-rĩ, ũcio nĩwe ũkaabatithanagia na Roho Mũtheru.’ ³⁴ Niĩ nĩnyonete ũguo na ngoimbũra atĩ ũyũ nĩwe Mũrũ wa Ngai.”

Arutwo a Mbere a Jesũ

³⁵ Ningĩ mũthenya ũyũ ũngĩ, Johana agĩkorwo arĩ kũu o rĩngĩ marĩ na arutwo ake eerĩ. ³⁶ Na rĩrĩa onire Jesũ akĩhĩtũka, akiuga atĩrĩ, “Onei Gatũrũme ka Ngai!”

³⁷ Hĩndĩ ĩrĩa arutwo acio eerĩ maiguire oiga ũguo, makĩrũmĩrĩra Jesũ. ³⁸ Jesũ ehũgũra akĩmoona mamumĩte thuutha, akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ atĩa mũrenda?”

Nao makĩmwĩra atĩrĩ, “Rabii” (ũguo nĩ kuuga Mũrutani), “ũikaraga kũ?”

³⁹ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Ũkai na nĩmũkuona.”

Nĩ ũndũ ũcio magĩthĩ makĩona kũrĩa aikaraga, na magĩkara nake mũthenya ũcio. Na kwarĩ ta thaa ikũmi.

⁴⁰ Na rĩrĩ, ũmwe wa arutwo acio eerĩ arĩa maiguĩte ũrĩa Johana oigĩte na makĩrũmĩrĩra Jesũ aarĩ Anderea, mũrũ wa nyina na Simoni Petero.

⁴¹ ũndũ wa mbere ũrĩa Anderea eekire nĩgũcacia mũrũ wa nyina Simoni, na kũmwĩra atĩrĩ, “Nĩtuonete Mesia” (nĩwe Kristũ). ⁴² Nake akĩmũtwara kũrĩ Jesũ.

Nake Jesũ akĩmũrora, akiuga atĩrĩ, “Wee nĩwe Simoni mũrũ wa Johana. ũgũcooka gwĩtwo Kefa” (na rĩo rĩgĩtaũrwo nĩ kuuga Petero).

Jesũ gwĩta Filipu na Nathanieli

⁴³ Mũthenya ũyũ ũngĩ Jesũ agĩtua itua rĩa gũthĩ Galili. Agĩkora Filipu, akĩmwĩra atĩrĩ, “Nũmĩrĩra.”

⁴⁴ Filipu, o ta Petero na Anderea, aarĩ wa itũũra rĩa Bethisaida.

⁴⁵ Filipu agĩkora Nathanieli, akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩtuonete mũndũ ũrĩa Musa aandĩkire ũhoru wake Ibuku-inĩ rĩa Watho, na nowe anabii maandĩkire ũhoru wake, nake nĩwe Jesũ wa Nazarethi, mũrũ wa Jusufu.”

⁴⁶ Nake Nathanieli akĩmũũria atĩrĩ, “Kũrĩ kĩndũ kĩega kĩngiuma Nazarethi?”

Nake Filipu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ũka ũkoone.”

⁴⁷ Hĩndĩ ĩrĩa Jesũ onire Nathanieli agĩũka kũrĩ we, akĩaria ũhoru wake, akiuga atĩrĩ, “Onei Mũisiraeli kũna ũtarĩ ũhinga.”

⁴⁸ Nake Nathanieli akĩmũũria atĩrĩ, “Ũnjũũ atĩa?”

Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩngũkuonete o na rĩrĩa uuma rungu rwa mũkũyũ, Filipu atanagwĩta.”

⁴⁹ Hĩndĩ ĩyo Nathanieli akiuga atĩrĩ, “Rabii, wee nĩwe Mũrũ wa Ngai; wee nĩwe Mũthamaki wa Isiraeli.”

⁵⁰ Nake Jesũ akiuga atĩrĩ, “Wetĩkia tondũ nĩndakwĩra atĩ nĩnguonire ũrĩ rungu rwa mũkũyũ. Nĩũkuona maũndũ manene kũrĩ macio.” ⁵¹ Ningĩ akĩmeera atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, nĩmũkona igũrũ rĩhingũkĩte na araika a Ngai makĩambata na magĩkũrũka, harĩ Mũrũ wa Mũndũ.”

2

Jesũ Kũgarũra Maaĩ Magatuĩka Ndibei

¹ Na rĩrĩ, mũthenya wa gatatũ nĩ kwagĩire na kihikanio kũu Kana ya Galili. Nyina wa Jesũ aarĩ kuo, ² nake Jesũ na arutwo ake o nao nĩmetĩtwo kĩhikanio-inĩ kũu. ³ Rĩrĩa ndibei yathirire,* nyina wa Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Matirĩ na ndibei ĩngĩ.”

⁴ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũtumia ũyũ, ndĩ na ũhoru ũrĩkũ nawe? Ihinda rĩakwa rĩtirĩ rĩrakinya.”

⁵ Nake nyina akĩĩra ndungata atĩrĩ, “Ĩkai ũrĩa wothe ekũmwĩra.”

⁶ Hau hakuhĩ nao nĩ haarĩ na ndigithũ ithathatũ cia maaĩ ciathondeketwo na ihiga, mũthemba ũrĩa wahũthagĩrwo nĩ Ayahudi magongona-inĩ mao ma gwĩtheria,† na o ĩmwe yaiyũragio nĩ ngeereni kuuma mĩrongo ĩrĩ nginya mĩrongo ĩtatũ.

⁷ Nake Jesũ akĩĩra ndungata icio atĩrĩ, “Iyũriai ndigithũ maaĩ”; nacio ikĩiyũria riita.

⁸ Agĩcooka agĩciĩra atĩrĩ, “Rĩu tahiai ĩmwe mũtwarĩre mũtabania wa iruga.”

Nacio igĩĩka o ũguo, ⁹ nake mũtabania wa iruga agĩcama maaĩ macio maagarũritwo magatuĩka ndibei. Ndaamenyaga kũrĩa yoimĩte, o na gũtuĩka ndungata ĩria ciatahĩte maaĩ nĩciamenyaga. Hĩndĩ ĩyo agĩĩta mũhikania keheri-inĩ ¹⁰ akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũndũ aambaga kũruta ndibei ĩrĩa njega, na ageni maarĩkia kũnyua mũno, agacooka akaruta ĩrĩa ĩtarĩ njega; no wee ũkũigĩte ĩrĩa njega nginya rĩu.”

¹¹ Kũu nĩkĩo kĩama kĩa mbera kĩrĩa Jesũ aaringire, na aakĩringĩire kũu Kana ya Galili. Akĩonania riiri wake, nao arutwo ake makĩmwĩtĩkia.

Jesũ Gũtheria Hekarũ

¹² Thuutha ũcio agĩkũrũka Kaperinaumu, marĩ na nyina, na ariũ a nyina, o na arutwo ake. Magĩkara kuo matukũ manini.

¹³ Rĩrĩa Bathaka ya Ayahudi yakuhĩrĩrie-rĩ, Jesũ akĩambata, agĩthĩ Jerusalemu. ¹⁴ Kũu hekarũ-inĩ nĩakorire andũ makĩendia ng’ombe, na ng’onde, na ndutura,‡ o na angĩ maikarĩte metha-inĩ magĩceenja mbeeca. ¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio agĩthondeka mũcarica wa mĩkanda, na akĩmarutũrũra othe kuuma hekarũ-inĩ, hamwe na ng’onde, na ng’ombe; akĩhurunja mbeeca cia arĩa maacenjagia mbeeca na akĩng’aũrania metha ciao. ¹⁶ Nao arĩa meendagia ndutura akĩmeera atĩrĩ, “Eheriai ici gũkũ! Mwahota atĩa gũtua nyũmba ya Baba ndũnyũ!”

¹⁷ Nao arutwo ake makĩririkana nĩ kwandĩkitwo atĩrĩ, “Kĩyo kĩrĩa ndĩ nakĩo kĩa nyũmba yaku nĩkĩo gĩkaandĩa.”

* **2:3** Warĩ ũndũ wa thoni mũno kũrĩ andũ a mũciĩ ndibei ĩngĩathirire ũhiki-inĩ. † **2:6** Ayahudi meetĩkĩtie mũndũ nĩanyiitagwo nĩ thaahu o mũthenya, na nĩkĩo meethambaga moko hĩndĩ ciothe. ‡ **2:14** Nyamũ cia kũrutwo magongona ciendagĩrio Ayahudi arĩa moimaga mabũrũri mangĩ magooka gũkũngũira ciathĩ icio.

¹⁸ Hĩndĩ ĩyo Ayahudi makĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ kĩaama kĩrĩkũ ũngĩtũringĩra gĩa gũtuonia ũhoti ũrĩa ũrĩ naguo wa gwĩka maũndũ macio mothe?”

¹⁹ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Thariai hekarũ ĩno, na nĩngũmĩaka rĩngĩ na mĩthenya ĩtatũ.”

²⁰ Nao Ayahudi magĩcookia atĩrĩ, “Hekarũ ĩno yakirwo na mĩaka mĩrongo ĩna na ĩtandatũ, nawe ũkũmĩaka na mĩthenya ĩtatũ?” ²¹ No rĩrĩ, hekarũ ĩrĩa aaragia ũhoru wayo nĩ mwĩrĩ wake. ²² Na thuutha wake kũriũkio kuuma kũrĩ arĩa akuũ-rĩ, arutwo ake makĩririkana ũrĩa oigĩte. Nao magĩtĩkia Maandĩko, o na ciugo icio Jesũ aarĩtie.

²³ Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩrĩa aarĩ Jerusalemu hĩndĩ ya Gĩathĩ kĩa Bathaka, andũ aingĩ makĩona ciama iria aaringaga, nao magĩtĩkia rĩtwa rĩake. ²⁴ No Jesũ ndaigana kũmeĩhokera, nĩgũkorwo nĩooĩ andũ othe. ²⁵ Ndaabataragio nĩ ũira wa mũndũ, ũkoniĩ mũndũ ũrĩa ũngĩ, nĩgũkorwo nĩamenyaga kĩrĩa kĩrĩ thĩinĩ wa mũndũ.

3

Jesũ na Nikodemo

¹ Na rĩrĩ, kwarĩ na mũndũ wa Afarisai wetagwo Nikodemo, warĩ wa kĩaama kĩrĩa gĩathanaga kĩa Ayahudi. ² Nĩokire kũrĩ Jesũ ũtukũ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Rabii, nĩtũũĩ we ũrĩ mũrutani uumĩte kũrĩ Ngai. Nĩgũkorwo gũtirĩ mũndũ ũngĩhota kũringa ciama iria ũringaga Ngai atarĩ hamwe nake.”

³ Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Ngũkwĩra atĩrĩ na ma, gũtirĩ mũndũ ũngĩona ũthamaki wa Ngai atangĩciarwo rĩngĩ.”

⁴ Nake Nikodemo akĩmũũria atĩrĩ, “Mũndũ angĩciarwo atĩa arĩ mũkũrũ? Ti-itherũ ndangĩhota gũtoonya nda ya nyina hĩndĩ ya keerĩ nĩguo aciarwo!”

⁵ Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ngũkwĩra atĩrĩ na ma, gũtirĩ mũndũ ũngĩtoonya ũthamaki-inĩ wa Ngai atangĩciarwo na maaĩ na Roho. ⁶ Mwĩrĩ ũciaraga mwĩrĩ, no Roho aciaraga roho. ⁷ Ndũkagegio nĩ ũguo ndoiga atĩ, ‘No nginya ũciarwo rĩngĩ.’ ⁸ Rũhuho rũhurutanaga na kũrĩa rĩngĩenda. Ũiguaga rũkĩhurutana, no ndũmenyaga kũrĩa rumĩte kana kũrĩa rũrorete. Ũguo noguo gũtariĩ harĩ mũndũ ũrĩa wothe ũciarĩtwo nĩ Roho.”

⁹ Nake Nikodemo akĩmũũria atĩrĩ, “Ũndũ ũcio ũngĩhoteka atĩa?”

¹⁰ Nake Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, “Wee ũrĩ mũrutani wa Isiraeli na ndũrataũkĩrwo nĩ maũndũ maya? ¹¹ Ngũkwĩra atĩrĩ na ma, twaragia ũrĩa tũũĩ, na tũkoimbũra ũrĩa tuonete, no inyuĩ, mũtiĩtĩkagĩra ũira witũ. ¹² Ndakwĩra maũndũ ma gũkũ thĩ, waga gwĩtĩkia; ũngĩtĩkia atĩa ingĩkwĩra maũndũ ma na igũrũ? ¹³ Gũtirĩ mũndũ ũrĩ wathĩĩ igũrũ tiga ũrĩa woimire igũrũ, na nĩwe Mũrũ wa Mũndũ.” ¹⁴ Na o ta ũrĩa Musa aambararirie nyoka ya gĩcango werũ-inĩ, ũguo no taguo Mũrũ wa Mũndũ akaambarario, ¹⁵ nĩguo ũrĩa wothe ũmwĩhokete agĩe na muoyo wa tene na tene.

¹⁶ “Nĩgũkorwo Ngai nĩendire kĩrĩndĩ, akĩruta Mũrũ wake wa mũmwe, nĩgeetha mũndũ o wothe ũmwĩtĩkĩtie ndakoore, no agĩe na muoyo wa tene na tene. ¹⁷ Nĩgũkorwo Ngai ndaatũmire Mũrũwe gũkũ thĩ aciirithie kĩrĩndĩ, no nĩguo kĩrĩndĩ kĩhonoke nĩ ũndũ wake. ¹⁸ ũrĩa wothe ũmwĩtĩkĩtie ti wa gũciirithio, no ũrĩa wothe ũtamwĩtĩkĩtie ũcio nĩarĩkĩtie gũtuĩrwo ciira, nĩgũkorwo ndehokete rĩtwa rĩa Mũrũ wa Ngai wa mũmwe. ¹⁹ Rĩrĩ nĩrĩo ituĩro: ũtheri nĩwokire gũkũ thĩ, no andũ makĩenda nduma gũkĩra ũtheri, nĩ ũndũ ciĩko ciao ciarĩ njũru. ²⁰ Mũndũ o wothe wĩkaga ũũru nĩathũire ũtheri, na ndangĩmĩra ũtheri-inĩ nĩ

gwĩtigĩra ciĩko ciake itikoimbũke. ²¹ No mũndũ ũrĩa wothe wĩkaga maũndũ ma ma nĩoimagĩra ũtheri-inĩ, nĩguo kuonekane kũna atĩ ũguo ekĩte nĩ Ngai ũmũhotithĩtie.”

Ūira wa Johana Mũbatithania ũkonĩ Jesũ

²² Thuutha wa ũguo, Jesũ na arutwo ake nĩmoimagarire magĩthĩ bũrũri wa Judea, kũrĩa aikarangire nao, na akabatithanagia. ²³ O nake Johana nĩabatithanagĩria Ainoni gũkuhĩ na Salimu, nĩgũkorwo kũu nĩ kwarĩ maaĩ maingĩ, nao andũ nĩmookaga kuo kainingĩ kainingĩ mabatithio. ²⁴ (Hĩndĩ ĩyo Johana ndaakoretwo aikĩtio njeera.) ²⁵ Nĩ kwagĩire na ngarari gatagatĩ-inĩ ka arutwo amwe a Johana na Mũyahudi ũmwe ũhoru-inĩ wa mĩtugo yao ya gwĩtheria. ²⁶ Magĩũka kũrĩ Johana makĩmwĩra atĩrĩ, “Rabii, mũndũ ũrĩa mũraarĩ nake mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa Jorodani, ũrĩa wee warutire ũira ũmũkonĩ-rĩ, nĩarabatithania, nao andũ othe nĩmarathiĩ kũrĩ we.”

²⁷ Ũhoru-inĩ ũcio Johana agĩcookia atĩrĩ, “Mũndũ ndarĩ ũndũ angĩamũkĩra o tiga ũrĩa aheetwo kuuma igũrũ. ²⁸ Inyuĩ ene no mũheane ũira muuge atĩ nĩndoigire atĩrĩ, ‘Nĩ ti nĩ Kristũ, no ndũmĩtwo njũke mbere yake.’ ²⁹ Mũhiki nĩ wa mũhikania. No rĩrĩ, mũrata wa mũhikania ũrĩa ũmũrũgamĩrĩire nĩamũthikagĩrĩria, na akaiyũrwo nĩ gĩkeno rĩrĩa aigua mũgambo wa mũhikania. Gĩkeno ta kũu nĩkĩo ndĩ na kĩo, na rĩu nĩgĩkinyanĩru. ³⁰ We no nginya akĩrĩrĩrie kũneneha, na nĩ ngĩrĩrĩrie kũnyiiha.

³¹ “Ūrĩa uumĩte igũrũ nĩ mũnene kũrĩ andũ othe; nake ũrĩa uumĩte thĩ nĩ wa gũkũ thĩ, na maũndũ marĩa aragia no ma gũkũ thĩ. Ūrĩa uumĩte igũrũ arĩ igũrũ rĩa andũ arĩa angĩ othe. ³² We oimbũraga maũndũ marĩa onete na akaigua no gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wĩtikagĩra ũira wake. ³³ Mũndũ ũrĩa wĩtikĩrĩte ũira ũcio nĩahũũrĩte mũhũũri atĩ Ngai nĩ wa ma. ³⁴ Nĩgũkorwo ũrĩa Ngai atũmĩte aragia ciugo cia Ngai nĩ ũndũ Ngai aheanaga Roho hatarĩ gĩthimi. ³⁵ Ithe nĩendete Mũriũ na nĩ aigĩte indo ciothe moko-inĩ make. ³⁶ Ūrĩa wothe wĩtikĩtie Mũriũ, arĩ na muoyo wa tene na tene, no ũrĩa wothe ũregete Mũriũ ndakona muoyo, nĩgũkorwo egũtũura arakarĩirwo nĩ Ngai.”

4

Jesũ Kwaria na Mũtumia Mũsamaria

¹ Afarisai nĩmaiguire atĩ Jesũ nĩagĩaga na arutwo aingĩ gũkĩra Johana na akamatithia, ² o na gũtuĩka, ti Jesũ wabatithanagia, no nĩ arutwo ake. ³ Hĩndĩ ĩrĩa Mwathani aamenyire ũhoru ũcio, akiuma Judea na agĩcooka Galili o rĩngĩ.

⁴ Na rĩrĩ, no nginya angĩatuĩkanĩrie bũrũri wa Samaria. ⁵ Nĩ ũndũ ũcio, agĩkinya itũũra rĩarĩ Samaria rĩetagwo Sukaru, hakuhĩ na gĩthaka kĩrĩa Jakubu aaheete mũriũ Jusufu. ⁶ Nakĩo gĩthima kĩa Jakubu nĩkuo kĩarĩ, nake Jesũ, tondũ wa kũnoga nĩ rũgendo, agĩikara thĩ hau gĩthima-inĩ. Na kwarĩ ta thaa thita.

⁷ Na rĩrĩa mũtumia ũmwe Mũsamaria okire gũtaha maaĩ-rĩ, Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, “No ũũhe maaĩ ma kũnyua?” ⁸ (Hĩndĩ ĩyo arutwo ake nĩmathĩite kũgũra irio itũũra-inĩ.)

⁹ Nake mũtumia ũcio Mũsamaria akĩmwĩra atĩrĩ, “Wee ũrĩ Mũyahudi na nĩ ndĩ mũtumia Mũsamaria. Ũngĩkĩhooya gĩa kũnyua atĩa?” (Nĩgũkorwo Ayahudi matirĩ ngwatanĩro na Asamaria.)

10 Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Korwo nĩũũĩ kĩheo kĩa Ngai na ũkamenya nũũ ũrakũhooya maaĩ ma kũnyua, wee nĩwe ũngĩamũhooya nake nĩangĩakũhe maaĩ ma muoyo.”

11 Nake mĩtumia ũcio akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũthuuri ũyũ, ndũrĩ na kĩndũ gĩa gũtaha maaĩ nakĩo, na gĩthima gĩkĩ nĩ kĩriku. Ũngĩkĩruta kũ maaĩ macio ma muoyo? 12 Anga ũkĩrĩ mũnene gũkĩra ithe witũ Jakubu ũrĩa watũheire gĩthima gĩkĩ, na we mwene aatũũrĩte anyuuaga maaĩ kuuma kĩo o hamwe na ariũ ake na ndũũru ciake cia mbũri na cia ng’ombe?”

13 Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũndũ o wothe ũnyuuaga maaĩ maya nĩanyootaga rĩngĩ, 14 no ũrĩa wothe ũkũnyua maaĩ marĩa ngaamũhe ndarĩ hĩndĩ akaanyoota. Ti-itherũ, maaĩ marĩa ngũmũhe megũtuĩka gĩthima kĩa maaĩ thĩnĩ wake, gĩtherũkage muoyo wa tene na tene.”

15 Nake mĩtumia ũcio akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũthuuri ũyũ, he maaĩ macio nĩguo ndikananyoote rĩngĩ, na ndige gũkaga haha gũtaha maaĩ.”

16 Nake akĩmwĩra atĩrĩ, “Thĩ wĩte mũthuuriguo mũũke nake.”

17 Nake mĩtumia ũcio akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ ndĩrĩ na mũthuuri.”

Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ waria ma rĩrĩa woiga atĩ ndũrĩ na mũthuuri. 18 Ũhoru wa ma nĩ atĩ ũkoretwo ũrĩ na athuuri atano, na mũndũ mũrũme ũrĩa ũrĩ nake rĩu ti mũthuuriguo.* Ũguo woiga nĩ ũhoru wa ma.”

19 Nake mĩtumia ũcio akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũthuuri ũyũ, nĩndĩrona atĩ wee ũrĩ mũnabii. 20 Maithe maitũ maahooyagĩra Ngai kĩrĩma-inĩ gĩkĩ, no inyuĩ Ayahudi muugaga atĩ Jerusalemu nokuo kũndũ kũrĩa twagĩrĩrwo nĩkũhooyagĩra Ngai.”

21 Nake Jesũ akiuga atĩrĩ, “Mũtumia ũyũ, njĩtikia, kũrĩ ihinda rĩroka rĩrĩa mũtakaahooyagĩra Baba kĩrĩma-inĩ gĩkĩ o na kana Jerusalemu. 22 Inyuĩ Asamaria mũhooyaga kĩrĩa mũtooĩ; no ithuĩ tũhooyaga kĩrĩa tũũĩ, nĩgũkorwo ũhonokio uumĩte kũrĩ Ayahudi.† 23 No ihinda nĩrĩroka na rĩu nĩrĩkinyu, rĩrĩa arĩa mahooyaga na ma makaahooyaga Baba na roho, na mamũhooyage na ma, nĩgũkorwo nĩ andũ ta acio Baba acaragia a kũmũhooyaga. 24 Ngai nĩ roho, nao arĩa mamũhooyaga no nginya mamũhooyage na roho, na mamũhooyage na ma.”

25 Nake mĩtumia ũcio akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩnjũũĩ atĩ Mesia” (ũrĩa wĩtagwo Kristũ) “nĩarooka. Hĩndĩ ĩrĩa agooka nĩagatũtaarĩria maũndũ mothe.”

26 Nake Jesũ akiuga atĩrĩ, “Nĩ ndĩrakwarĩria nĩ nĩ we.”

Arutwo Gũcooka harĩ Jesũ

27 O ihinda-inĩ rĩu arutwo ake magĩũka, na makĩgega maakora akĩaranĩria na mũtumia. No gũtirĩ o na ũmwe woririe atĩrĩ, “Nĩ kũ ũrenda?” kana akĩũria, “Ũraaranĩria nake nĩkĩ?”

28 O hĩndĩ ĩyo mũtumia ũcio agĩtiga ndigithũ yake ya maaĩ, agĩcooka itũũra-inĩ, akĩra andũ atĩrĩ, 29 “Ũkai, mũkone mũndũ wanjĩra maũndũ marĩa mothe ndaaneka. ũcio no akorwo nĩwe Kristũ?” 30 Nao makiuma kũu itũũra-inĩ, magĩthĩ harĩa Jesũ aarĩ.

31 Mũira wa makinye, arutwo ake makĩmũringĩrĩria makĩmwĩra atĩrĩ, “Rabii, rĩa irio.”

32 Nowe akĩmeera atĩrĩ, “Ndĩ na irio cia kũrĩa, iria mũtarĩ ũndũ wacio mũũĩ.”

* 4:18 Ayahudi moigaga atĩ mũtumia nĩangĩateirwo nĩ athuuri eerĩ kana atatũ, no angĩakĩririe hau onekaga arĩ mũndũ mwĩhia biũ. † 4:22 Asamaria maarĩ na maandĩko ma mabuku o marĩa matano ma Musa, na matiametĩkĩtie mothe. Meetĩkĩtie Mesia, we Mũhonokia, akoima kũrĩ Ayahudi.

³³ Nao arutwo ake makĩũrania atĩrĩ, “Kaĩ hihi harĩ mũndũ ùmũreheire irio?”

³⁴ Nake Jesũ akiuga atĩrĩ, “Irio ciakwa nĩ gwĩka wendi wa ũrĩa wandũmire na kũrĩkia wĩra wake. ³⁵ Githĩ mũtiugaga atĩ, ‘Nĩ mĩeri ìna ìtigarĩte magetha makinye’? Ngũmwĩra atĩrĩ, hingũrai maitho manyu muone mĩgũnda! Magetha nĩmakinyu. ³⁶ O na rĩu mũgethi nĩagĩaga na mũcaara wake, o na nĩagethaga magetha ma muoyo wa tene na tene, nĩgeetha mũhaandi na mũgethi makenanĩre hamwe. ³⁷ Amu nĩ ũhoro wa ma ũrĩa uugaga atĩ, ‘Ùmwe ahaandaga, nake ũngĩ akagetha.’ ³⁸ Nĩ ndaamũtũmire mũkagethe kĩrĩa mũtarutĩre wĩra. Angĩ nĩo marutĩte wĩra mũritũ, na inyuĩ mũkagetha uumithio wa wĩra wao.”

Asamaria Aingĩ Gwĩtĩkia

³⁹ Nao Asamaria aingĩ kuuma itũũra rĩu makĩmwĩtĩkia nĩ ũndũ wa ũira wa mũtumia ũcio, tondũ nĩameerire atĩrĩ, “Nĩanjĩĩre maũndũ marĩa mothe ndaneeka.” ⁴⁰ Nĩ ũndũ ũcio, hĩndĩ ìrĩa Asamaria mokire kũrĩ Jesũ, makĩmũringĩrĩria aikaranie nao, nake agĩikara mĩthenya ìrĩ. ⁴¹ Na tondũ wa ciugo ciake, andũ angĩ aingĩ magĩtĩkia.

⁴² Magĩkĩra mũtumia ũcio atĩrĩ, “Ithuĩ tũtoretĩkia no ũndũ wa ũrĩa ũratwĩrĩre; rĩu nĩtwĩguĩrĩre ithuĩ ene na tũkamenya atĩ mũndũ ũyũ titherũ nĩwe Mũhonokia wa kĩrĩndĩ.”

Jesũ Kũhonia Mwana wa Mũnene

⁴³ Thuutha wa mĩthenya ìyo ìrĩ, akiumagara agĩthĩ Galili. ⁴⁴ (Amu Jesũ we mwene nĩoigĩte atĩ mũnabii ndatĩagwo bũrũri-inĩ wake mwene.) ⁴⁵ Rĩrĩa aakinyire Galili, andũ a Galili makĩmũnyiita ũgeni. Nĩmonete ũrĩa wothe ekĩte Jerusalemu hĩndĩ ya Gĩathĩ gĩa Bathaka, nĩgũkorwo o nao maarĩ kuo.

⁴⁶ O rĩngĩ agĩceera Kana ya Galili, kũrĩa aagarũrĩte maaĩ magatuĩka ndibei. Na kũu Kaperinaumu nĩ kwarĩ na mũndũ ùmwe mũnene warĩ na mũriũ mũrũaru. ⁴⁷ Rĩrĩa mũndũ ũcio aaiguire atĩ Jesũ nĩoimĩte Judea agooka Galili, agĩthĩ kũrĩ we, akĩmũthaitha athĩ akahonie mũriũ, ũrĩa warĩ hakuhĩ gũkua.

⁴⁸ Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Inyuĩ mũtangĩona ciana na morirũ, mũtingĩtĩkia.”

⁴⁹ Nake mũnene ũcio akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũthuuri ũyũ, nĩtũikũrũke mwana wakwa atanakua.”

⁵⁰ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Inũka. Mũrũguo nĩekũhona.” Mũndũ ũcio agĩtĩkia ũguo Jesũ aamwĩrĩre, na akĩinũka. ⁵¹ Naarĩ njĩra akĩinũka, ndungata ciake ikĩmũtũnga na ndũmĩrĩri atĩ mũrũwe arĩ o muoyo. ⁵² Rĩrĩa aamooririe nĩ ta thaa ciigana mũriũ aambĩrĩrie kũigua wega, makĩmwĩra atĩrĩ, “Ira thaa mũgwanja nĩguo araahonire.”

⁵³ Nake ithe akĩmenya atĩ thaa icio nocio Jesũ aramwĩrĩte atĩrĩ, “Mũrũguo nĩekũhona.” Nĩ ũndũ ũcio we na nyũmba yake yothe magĩtĩkia.

⁵⁴ Gĩkĩ nĩkĩo kĩarĩ kĩama gĩa keerĩ kĩrĩa Jesũ aaringire kũu Galili, oimĩte Judea.

5

Jesũ Kũhonania Karia-inĩ

¹ Thuutha wa maũndũ macio Jesũ nĩambatire Jerusalemu tondũ nĩ kwarĩ na gĩathĩ kĩa Ayahudi. ² Na rĩrĩ, kũu Jerusalemu hakuhĩ na Kĩhingo-kĩa-Ng’ondũ nĩ kwarĩ na karia geetagwo na Kĩhibirania Bethesida, nako

gaathiūrūrūkīirio nī ithaku ithano ciarī ngite. ³ Kūu nīkuo gwakomagwo nī ikundi nene cia andū arīa maarī arūaru, ta atumumu, na cionje, na arīa maakuīte ciīga (meetereire maaī moinjugwo. ⁴ Nīgūkorwo nī kūrī hīndī mūraika wa Mwathani aikūrūkaga akoinjuga maaī karia-inī kau; na mūdū wa mbere kūrīka kuo maaī moinjugwo, nīahonagio mūrimū o wothe ūrīa aarī naguo.) ⁵ Na hau nī haarī mūdū ūmwe watūūrīte arī mūrūaru mīaka mīrongo itatū na īnana. ⁶ Hīndī īrīa Jesū aamuonire akomete hau, na akīmenya atī atūūrīte ūguo ihinda iraaya, akīmūria atīrī, “Nīūkwenda kūhonio?”

⁷ Nake mūdū ūcio warūarīte akīmwīra atīrī, “Mūthuuri ūyū, ndirī na mūdū wa kūdikia thīnī wa karia rīrīa maaī moinjugwo. Ngīgeria gūtoboka thīnī-rī, mūdū ūngī agatoboka mbere yakwa.”

⁸ Nake Jesū akīmwīra atīrī, “Ūkīra, oya kībarī gīaku, wītware!” ⁹ Na o rīmwe mūdū ūcio akīhona, akīoya kībarī gīake, na agītware.

Na rīrī, mūthenya ūcio gwekīkire ūguo warī wa Thabatū, ¹⁰ na nī ūndū ūcio Ayahudi makīra mūdū ūcio wahonetio atīrī, “Ūmūthī nī mūthenya wa Thabatū; watho ndūgwītīkīrītie ūkuue kībarī gīaku.”

¹¹ Nowe akīmacookeria atīrī, “Mūdū ūrīa ūūhonirie anjīrīre atīrī, ‘Oya kībarī gīaku, wītware.’”

¹² Nī ūndū ūcio makīmūria atīrī, “Mūdū ūcio ūkwīrīre woe kībarī wītware nū?”

¹³ Mūdū ūcio wahonetio ndaamenyaga nū wamūhonetie, tondū Jesū aakoretwo orīre kīrīndī-inī kīrīa kīarī hau.

¹⁴ Thuutha ūcio Jesū akīmūkora hekarū-inī, akīmwīra atīrī, “One, rīu nīūhonete. Ndūgacooke kwīhia ndūkae gūkorwo nī ūndū mūūru kūrī ūcio.” ¹⁵ Nake mūdū ūcio agīthī na akīra Ayahudi atī Jesū nīwe wamūhonetie.

Kūgīa Muoyo thīnī wa Mūriū

¹⁶ Nī ūndū ūcio, Ayahudi makīnyariira Jesū, tondū ekīte maūdū macio mūthenya wa Thabatū. ¹⁷ Nake Jesū akīmeera atīrī, “Baba atūūrīte o arī wīra-inī wake nginya rīu, na o na nī no ndīraruta wīra.” ¹⁸ Nī ūndū wa gītūmi kīu, Ayahudi magīkīrīrīria kūgeria kūmūūraga; nīgūkorwo to mūthenya wa Thabatū aathūkagia, no o na nginya nīetaga Ngai ithe wake mwene, na ūguo akeiganania na Ngai.

¹⁹ Nake Jesū akīmacookeria atīrī, “Ngūmwīra atīrī na ma, Mūriū ndarī ūndū angīka we mwene, tīga o ūrīa onaga Ithe agīka, nīgūkorwo maūdū marīa Ithe ekaga no mo Mūriū o nake ekaga. ²⁰ Nīgūkorwo Ithe nīendete Mūriū, na nīamuonagia maūdū mothe marīa ekaga, Ī, na nīakamuonia maūdū manene o na gūkīra maya, nīgeetha o na inyuī mūgege. ²¹ O ta ūrīa Ithe ariūkagia andū arīa akuū akamahe muoyo, noguo o nake Mūriū aheaga muoyo o ūrīa angīenda kūhe. ²² Na ningī-rī, ithe ndarī mūdū atuagīra ciira, no ehokeire Mūriū ūtuanīri wothe wa ciira,* ²³ nīgeetha andū othe matīage Mūriū o ta ūrīa matīaga Ithe. Ūrīa ūtatīaga Mūriū ndatīaga Ithe ūrīa wamūtūmire.

²⁴ “Ngūmwīra atīrī na ma, ūrīa wothe ūiguaga kiugo gīakwa na agetīkia ūrīa wandūmire, arī na muoyo wa tene na tene; na tī wa gūciirithio nīarīkītie kuuma gīkuū-inī agatoonya muoyo-inī. ²⁵ Ngūmwīra atīrī na ma, kūrī ihinda rīrooka, na rīu nīkinyu rīrīa akuū makaigua mūgambo wa Mūrū wa Ngai, nao arīa makaūigua nī magaatūūra muoyo. ²⁶ Nīgūkorwo

* 5:22 Ayahudi meetīkītie atī Ngai Ithe nīwe warī mūciirithia wa andū othe. Nī ūndū ūcio ūrutani ūyū nīmawonire ta ūtaarī wa ma.

o ta ūrĩa Ithe arĩ na muoyo thĩinĩ wake mwene, no taguo ahotithĩte Mũriũ kũgĩa na muoyo thĩinĩ wake mwene. ²⁷ Na nĩamũheete ũhoti wa gũtuanĩra ciira nĩ tondũ nĩ Mũrũ wa Mũndũ.

²⁸ “Mũtikagegio nĩ ũhoru ũcio, nĩgũkorwo ihinda nĩrĩroka rĩrĩa andũ arĩa othe marĩ mbĩrĩra-inĩ makaigua mũgambo wake ²⁹ na moime kuo, arĩa mekĩte wega mariũke nĩguo matũũre muoyo, nao arĩa mekĩte ũũru mariũke nĩguo matũũrwo ciira. ³⁰ Ndirĩ ũndũ ingĩhota gwĩka nĩ mwene; nduanagĩra ciira kũringana na ūrĩa njiguaga, na itua rĩakwa nĩ rĩa kĩhooto, nĩgũkorwo ndicaragia gwĩkenia nĩ mwene, tiga gũkenia ūrĩa wandũmire.

Ūira Ūkonĩ Jesũ

³¹ “Ingĩheana ūira ũngonĩ nĩ mwene-rĩ, ūira ũcio wakwa ndũngĩtuĩka wa ma. ³² Nĩ kũrĩ na ũngĩ ūrĩa uumbũraga ũhoru wakwa, na nĩnjũũĩ atĩ ūira wake igũrũ rĩakwa nĩ wa ma.

³³ “Inyuĩ nĩmwatũmanire kũrĩ Johana, nake nĩaheanire ūira wa ma. ³⁴ Ti atĩ nĩnjĩtikagĩra ūira wa mũndũ; no nĩndĩũgwetaga nĩgeetha mũhonokio. ³⁵ Johana aarĩ tawa ūrĩa wakanire na ũkĩmũrĩka, na inyuĩ mũgĩthuura gũkenera ũtheri wake kwa ihinda.

³⁶ “Nĩ ndĩ na ūira mũnene gũkĩra ũcio wa Johana. Nĩgũkorwo wĩra ūrĩa Baba aaheete ndĩkie, na noguo ndĩraruta, nĩguo uumbũraga atĩ Baba nĩwe ũndũmĩte. ³⁷ Nake Baba ūrĩa wandũmire nĩaheanĩte ūira ũngonĩ we mwene. Inyuĩ mũtirĩ mwaigua mũgambo wake kana mũkona ūrĩa atarĩ, ³⁸ o na kiugo gĩake gĩtitũũraga thĩinĩ wanyu, tondũ mũtiĩtikĩtie ūrĩa aatũmire. ³⁹ Inyuĩ mũtuĩragia Maandĩko tondũ mwĩciiragia atĩ na ũndũ wamo nĩmwĩgwatĩire muoyo wa tene na tene. Maandĩko macio nĩmo moimbũraga ũhoru ūrĩa ũngonĩ, ⁴⁰ no nĩmũregaga gũũka kũrĩ nĩ mũgĩe na muoyo.

⁴¹ “Nĩ ndĩtikagĩra ũgooci kuuma kũrĩ andũ, ⁴² no inyuĩ nĩndĩmũũĩ. Ngamenya atĩ inyuĩ mũtirĩ na wendo wa Ngai ngoro-inĩ cianyu. ⁴³ Njũkĩte thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Baba na mũtinjĩtikagĩra; no mũndũ ũngĩ angĩũka na rĩitwa rĩake mwene, nĩmũkũmwĩtikĩra. ⁴⁴ Mũngĩtikia atĩa angĩkorwo mwĩtikagĩra ũgooci kuuma kũrĩ andũ arĩa angĩ, no mũticaragia ũgooci ūrĩa uumaga kũrĩ Ngai o ũcio ũmwe?”

⁴⁵ “No mũtigeciirie atĩ nĩngamũthitanga mbere ya Baba. Musa ūrĩa inyuĩ mwĩhokeete nĩwe mũmũthitangi. ⁴⁶ Korwo nĩmwĩtikĩtie Musa-rĩ, no mũnjĩtikie, nĩgũkorwo nĩ ũhoru wakwa aandĩkire. ⁴⁷ No kuona atĩ mũtiĩtikĩtie ūrĩa aandĩkire-rĩ, mũngĩgĩtikia atĩa ūrĩa njugaga?”

6

Jesũ Kũhũũnia Andũ Ngiri Ithano

¹ Thuutha wa maũndũ macio, Jesũ akĩringa mũrĩmo ūrĩa ũngĩ wa Iria rĩa Galili (na norĩo rĩitagwo Iria rĩa Tiberia), ² nakĩo kĩrĩndĩ kĩnene kĩa andũ gĩkĩmũrũmĩrĩra tondũ nĩkĩoneete ciama iria aaringĩire andũ arĩa maarĩ arũaru. ³ Nake Jesũ akĩambata kĩrĩma-inĩ, agĩikara thĩ marĩ hamwe na arutwo ake. ⁴ Nakĩo Gĩathĩ gĩa Bathaka ya Ayahudi nĩgĩakuhĩrĩirie.

⁵ Rĩrĩa Jesũ aarorire akĩona kĩrĩndĩ kĩnene gĩgĩũka kũrĩ we, akĩũria Filipu atĩrĩ, “Tũkũgũra mĩgate kũ andũ aya marĩe?” ⁶ Oririe ũguo nĩguo amũgerie, nĩgũkorwo we nĩooĩ ūrĩa egwĩka.

⁷ Nake Filipu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũcara wa mĩeri ĩnana ndũngĩgũra mĩgate ya kũigana nĩguo o mũndũ arũme kenyũ!”

⁸ Nake mūrūtuo ūngĩ wake wetagwo Anderea, mūrũ wa nyina na Simoni Petero, akiuga atĩrĩ, ⁹ “Haha harĩ kahĩ karĩ na mĩgate itano ya mũtu wa cairi na thamaki igĩrĩ nini, no ingĩkĩigana atĩa andũ marĩ aingĩ ũũ?”

¹⁰ Nake Jesũ akiuga atĩrĩ, “Ĩraai andũ maikare thĩ.” Hau maarĩ haarĩ na nyeki nyingĩ, nao arũme magĩikara thĩ, na maarĩ ta arũme ngiri ithano. ¹¹ Jesũ agĩcooka akĩoya mĩgate iyo, agĩcookia ngaatho na akĩgaĩra arĩa maikarĩte thĩ kũringana na mũigana ũrĩa o mũndũ angĩendire. Agĩcooka agĩika o ũguo na thamaki.

¹² Rĩrĩa othe maarĩire na makĩhũũna, akĩira arutwo ake atĩrĩ, “Ũnganiai cienyũ iria ciatigara. Mũtikareke kĩndũ o na kĩrĩkũ kĩũrĩre.” ¹³ Nĩ ũndũ ũcio magĩciũngania, makĩiyũria ikabũ ikũmi na igĩrĩ na icunjĩ cia mĩgate ĩrĩa itano ya cairi, iria ciatigirio nĩ andũ acio maarĩkia kũrĩa.

¹⁴ Thuutha wa andũ kuona ciama iria Jesũ aaringĩte, makĩambĩrĩria kuuga atĩrĩ, “Ti-itherũ ũyũ nĩwe mũnabii ũrĩa ũgooka gũkũ thĩ.” ¹⁵ Nake Jesũ akĩmenya atĩ nĩmendaga mamũtue mũthamaki wao na hinya, nĩ ũndũ ũcio akĩmeherera o rĩngĩ, akĩambata kĩrĩma-inĩ arĩ wiki.

Jesũ Kũgerera Maaĩ Igũrũ

¹⁶ Rĩrĩa gwakinyire hwaĩ-inĩ arutwo ake magĩikũrũka nginya iria-inĩ, ¹⁷ magĩtoonya marikabu, makĩringa iria marorete Kaperinaumu. Hĩndĩ iyo kwarĩ nduma, na Jesũ ndaathiite kũrĩ o. ¹⁸ Nĩ kwarĩ na makũmbĩ ma maaĩ tondũ wa rũhuho rũnene rũrĩa rwahurutanaga. ¹⁹ Na hĩndĩ ĩrĩa maatwarithĩtie marikabu ta kilomita ithano kana ithathatũ, makĩona Jesũ agĩũka kũrĩ marikabu-inĩ agereire maaĩ igũrũ; nao makĩmaka. ²⁰ Nowe akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ niĩ; tigai gwĩtigĩra.” ²¹ Magĩtikĩra atoonye thĩinĩ wa marikabu, na kahinda o kau marikabu ĩgĩkinya hũgũrũrũ-inĩ cia kũrĩa maathiiaga.

²² Mũthenya ũcio ūngĩ, kĩrĩndĩ kĩrĩa kĩarĩ mũrĩmo ũũrĩa ūngĩ wa iria gĩkĩmenya atĩ no marikabu ĩmwe yarĩ ho, na atĩ Jesũ ndaamĩingĩrĩte hamwe na arutwo ake no maathiite marĩ oiki. ²³ No ningĩ gũgũũka marikabu ingĩ ciumĩte Tiberia ikĩrũgama hakuhĩ na harĩa andũ maarĩĩrĩre mĩgate thuutha wa Mwathani gũcookeria Ngai ngaatho. ²⁴ Na rĩrĩa kĩrĩndĩ kĩamenyire atĩ Jesũ kana arutwo ake gũtirĩ warĩ ho, gĩkĩingĩra marikabu icio, gĩgĩthĩ Kaperinaumu gũcaria Jesũ.

Jesũ nĩwe Mũgate wa Muoyo

²⁵ Rĩrĩa maamũkorire mũrĩmo ũũrĩa ūngĩ wa iria makĩmũũria atĩrĩ, “Rabii, ũkinyire gũkũ rĩ?”

²⁶ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, inyuĩ mũtiranjaria nĩ ũndũ wa ciama iria mũronire, no nĩ ũndũ nĩmũrarĩre mĩgate mũrahũũna. ²⁷ Tigagai gũtangĩkĩra irio iria ithũkaga, no mwĩtangagei nĩ ũndũ wa irio iria cia gũtũũra nginya muoyo-inĩ wa tene na tene, iria Mũrũ wa Mũndũ akaamũhe. ũcio nĩwe Ngai Ithe ahũũrĩte mũhũũri wa gwĩtikĩrĩka.”

²⁸ Magĩcooka makĩmũũria atĩrĩ, “Twagĩrĩrwo nĩ gwĩka atĩa nĩgeetha tũrutage mawĩra marĩa Ngai endaga?”

²⁹ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Wĩra wa Ngai nĩ ũyũ: nĩ mwĩtikie ũrĩa we atũmĩte.”

³⁰ Nĩ ũndũ ũcio makĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ ciama irĩkũ ũgũtũringĩra tuone nĩguo tũgwĩtikie? ũgwĩka atĩa? ³¹ Maithe maitũ ma tene maarĩaga mana

kūu werū-inĩ; o ta ũrĩa kwandĩkĩtwo atĩrĩ: ‘Aamaheire mĩgate kuuma igūrũ marĩe.’ ”*

³² Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ti Musa wamũheire mũgate kuuma igūrũ, no nĩ Baba ũmũheaga mũgate ũrĩa wa ma kuuma igūrũ. ³³ Nĩgũkorwo mũgate wa Ngai nĩ ũrĩa ũikũrũkaga kuuma igūrũ akahe kĩrĩndĩ gĩa thĩ muoyo wa tene na tene.”

³⁴ Nao makĩmwĩra atĩrĩ, “Mũthuuri ũyũ, kuuma rĩu tũheage mũgate ũcio.”

³⁵ Nake Jesũ akiuga atĩrĩ, “Niĩ nĩ niĩ mũgate wa muoyo. Mũndũ ũrĩa ũũkaga kũrĩ niĩ ndakahũũta o na rĩ, na ũrĩa ũnjĩtĩkĩtie ndakanyoota o na rĩ. ³⁶ No rĩrĩ, o ta ũrĩa ndĩmwĩrĩte, nĩmũnyonete, no mũtirĩ mũretĩkia. ³⁷ Arĩa othe Baba ahee nĩmarĩũkaga kũrĩ niĩ, na ũrĩa wothe ũgooka kũrĩ niĩ ndikamũingata o na rĩ. ³⁸ Nĩgũkorwo ndiikũrũkĩte kuuma igūrũ njũke gwĩka wendi wakwa niĩ mwene, no njũkĩte gwĩka wendi wa ũrĩa wandũmire. ³⁹ Naguo ũyũ nĩguo wendi wa ũrĩa wandũmire, atĩ ndigaate o na ũmwe wa arĩa othe aaheete, no ngaamariũkia mũthenya wa kũrigĩrĩria. ⁴⁰ Nĩgũkorwo wendi wa Baba nĩ atĩ ũrĩa wothe wonete Mũriũ na akamwĩtĩkia nĩakagĩa na muoyo wa tene na tene, na nĩngamũriũkia mũthenya wa kũrigĩrĩria.”

⁴¹ Ayahudi maigua ũguo makĩambĩrĩria kũng’ong’ora nĩ ũndũ wake tondũ nĩoigĩte atĩrĩ, “Niĩ nĩ niĩ mũgate ũrĩa waikũrũkire kuuma igūrũ.”

⁴² Makiuga atĩrĩ, “Githĩ ũyũ ti Jesũ mũrũ wa Jusufu, ũrĩa ithe na nyina tũũĩ? Rĩu angĩhota atĩa kuuga atĩ, ‘Niĩ ndaikũrũkire kuuma igūrũ?’”

⁴³ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Tigai kũng’ong’ora gatagatĩ-inĩ kanyu. ⁴⁴ Gũtirĩ mũndũ ũngĩũka kũrĩ niĩ ataguucĩrĩrio nĩ Baba ũrĩa wandũmire, na niĩ nĩngamũriũkia mũthenya wa kũrigĩrĩria. ⁴⁵ Nĩ kwandĩkĩtwo maandĩko-inĩ ma Anabii atĩrĩ, ‘Nao othe makaarutwo ũhoru nĩ Ngai.’ Nake ũrĩa wothe ũthikagĩrĩria Baba na akeeruta ũhoru kuuma kũrĩ we, nĩokaga kũrĩ niĩ. ⁴⁶ Gũtirĩ mũndũ ũrĩ ona Baba, tiga o ũrĩa uumĩte kũrĩ Ngai; we wiki nowe wonete Baba. ⁴⁷ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mũndũ ũrĩa wĩtĩkĩtie arĩ na muoyo wa tene na tene. ⁴⁸ Niĩ nĩ niĩ mũgate wa muoyo. ⁴⁹ Maithe manyu ma tene maarĩaga mana marĩ werū-inĩ, na no maakuire. ⁵⁰ No ũyũ nĩguo mũgate ũrĩa ũikũrũkĩte kuuma igūrũ, ũrĩa mũndũ angĩrĩa na ndakue. ⁵¹ Niĩ nĩ niĩ mũgate ũrĩa ũrĩ muoyo ũrĩa waikũrũkire kuuma igūrũ. Mũndũ o wothe ũngĩrĩa mũgate ũyũ, nĩagatũũra tene na tene. Mũgate ũyũ nĩ mwĩrĩ wakwa ũrĩa ngũheana nĩ ũndũ wa muoyo wa andũ a gũkũ thĩ.”

⁵² Hĩndĩ ĩyo nao Ayahudi makĩambĩrĩria gũkararania mũno o ene, makoorania atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ angĩhota atĩa gũtũhe mwĩrĩ wake tũrĩe?”

⁵³ Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mũtangĩrĩa mwĩrĩ wa Mũrũ wa Mũndũ na mũnyue thakame yake, mũtirĩ na muoyo thĩnĩ wanyu. ⁵⁴ ũrĩa wothe ũrĩaga mwĩrĩ wakwa na akanyua thakame yakwa arĩ na muoyo wa tene na tene, na nĩngamũriũkia mũthenya wa kũrigĩrĩria. ⁵⁵ Nĩgũkorwo mwĩrĩ wakwa nĩ irio kũna, nayo thakame yakwa nĩ kĩndũ gĩa kũnyua kũna. ⁵⁶ ũrĩa wothe ũrĩaga mwĩrĩ wakwa na akanyua thakame yakwa aikaraga thĩnĩ wakwa na niĩ ngaikara thĩnĩ wake. ⁵⁷ O ta ũrĩa Baba mũtũũra muoyo aandũmire na o ta ũrĩa na niĩ ndũũraga muoyo nĩ ũndũ wa Baba, noguo mũndũ ũrĩa ũndĩaga agaataũũra muoyo nĩ ũndũ wakwa. ⁵⁸ ũyũ nĩguo mũgate ũrĩa waikũrũkire kuuma igūrũ.”

* **6:31** Ayahudi meciiragia atĩ Mesia oka nĩangĩamaheire irio iria cietagwo mana, iria maithe mao maarĩaga marĩ werū-inĩ.

Maithe manyu maarĩre mana na nĩmakuire, no ũrĩa ũrĩaga mũgate ũyũ egũtũũra tene na tene.”⁵⁹ Maũndũ macio aamaaririe rĩrĩa aarutanaga thunagogi-inĩ kũu Kaperinaumu.

Arutwo Aingĩ Gũtiganĩria Jesũ

⁶⁰ Arutwo ake aingĩ maigua ũguo makiuga atĩrĩ, “Ũyũ nĩ ũrutani mũritũ mũno, nũũ ũngĩhota kũwĩtĩkĩra?”

⁶¹ Jesũ amenya atĩ arutwo ake nĩmang’ong’oraga nĩ ũndũ wa ũhoro ũcio akĩmeera atĩrĩ, “Kaĩ ũhoro ũcio wamũrakaria? ⁶² Ī mũngĩkĩona Mũrũ wa Mũndũ akĩambata igũrũ kũrĩa aarĩ mbere! ⁶³ Roho aheanaga muoyo; mwĩrĩ ndũrĩ kĩene. Ciugo iria ndamwarĩria nĩ roho na nĩcio muoyo. ⁶⁴ No nĩ kũrĩ amwe anyu matarĩ maretĩkia.” Nĩgũkorwo kuuma o kĩambĩrĩria Jesũ nĩooĩ arĩa matetĩkĩtie, na ũrĩa ũkaamũkunyanĩra. ⁶⁵ Agĩthĩ na mbere, akiuga atĩrĩ, “Nĩkĩo ndamwĩrire atĩ gũtirĩ mũndũ ũngĩhota gũũka kũrĩ nĩ atahotithĩtio nĩ Baba.”

⁶⁶ Kuuma hĩndĩ iyo, arutwo ake aingĩ makĩhũndũka, na matiacookire kũmũrũmĩrĩra.

⁶⁷ Jesũ akĩũria arĩa ikũmi na eerĩ atĩrĩ, “O na inyuĩ kaĩ mũrenda gũthĩ?”

⁶⁸ Nake Simoni Petero akĩmũcookeria, atĩrĩ, “Mwathani, tũngĩthĩ kũrĩ ũ? Wee nĩwe ũrĩ na ciugo cia muoyo wa tene na tene. ⁶⁹ Nĩtwĩtĩkĩtie na tũkamenya atĩ wee nĩwe ũrĩa Mũtheru wa Ngai.”

⁷⁰ Hĩndĩ iyo Jesũ akĩmacookeria akĩmeera atĩrĩ, “Githĩ ti nĩ ndĩmũthuurĩte mũrĩ ikũmi na eerĩ? No ũmwe wanyu nĩ ndaimono!”

⁷¹ (Aaragia ũhoro wa Judasi mũrũ wa Simoni Isikariota, tondũ o na aakorwo aarĩ ũmwe wa acio ikũmi na eerĩ, nĩwe warĩ amũkunyanĩre thuutha ũcio.)

7

Jesũ Gũthĩ Gĩathĩ gĩa Ithũnũ

¹ Thuutha ũcio, Jesũ nĩaceerangire Galili, nĩ ũndũ ndendaga gũthĩ Judea tondũ Ayahudi akuo nĩmamũcaragia mamũũrage. ² No hĩndĩ ĩrĩa Gĩathĩ gĩa Ithũnũ* kĩa Ayahudi gĩakuhĩrĩrie-rĩ, ³ ariũ a nyina na Jesũ makĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩwagĩrĩrwo uume gũkũ ũthĩ Judea, nĩguo arutwo aku mone ciama iria ũringaga. ⁴ Gũtirĩ mũndũ wendaga kũmenyeka nĩ andũ ũhithaga ũrĩa areeka. Na tondũ nĩũreeka maũndũ maya-rĩ, wĩonanie kũrĩ kĩrĩndĩ.” ⁵ Nĩgũkorwo o na ariũ a nyina matiamwĩtĩkĩtie.

⁶ Nĩ ũndũ ũcio, Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ihinda rĩakwa rĩrĩa rĩagĩrĩre rĩtirĩ rĩrakinya; no harĩ inyuĩ ihinda o rĩothe nĩrĩagĩrĩre. ⁷ Andũ a gũkũ thĩ matingĩmũthũũra, no nĩ nĩmathũire tondũ nĩnyumbũraga atĩ ũrĩa mekaga nĩ ũũru. ⁸ Inyuĩ thĩ Gĩathĩ-inĩ. Nĩ ndikwamba kwambata Gĩathĩ-inĩ kũu, nĩgũkorwo ihinda rĩakwa rĩrĩa rĩagĩrĩru rĩtirĩ rĩrakinya.” ⁹ Na aarĩkia kuuga ũguo, agĩikara kũu Galili.

¹⁰ No rĩrĩ, thuutha wa ariũ a nyina gũthĩ Gĩathĩ-inĩ kũu, o nake agĩcooka agĩthĩ, no ndaathiire akĩmenyekaga, no aathiire na hitho. ¹¹ Na rĩrĩ, kũu Gĩathĩ-inĩ-rĩ, Ayahudi nĩmamũcaragia, makĩũranagia atĩrĩ, “Mũndũ ũcio arĩ ha?”

¹² Kũu mũngĩ-inĩ guothe andũ nĩmaragia na mĩheehũ ũhoro wake. Amwe makoiga atĩrĩ, “Mũndũ ũcio nĩ mũndũ mwegu.”

* **7:2** Gĩathĩ gĩa Ithũnũ kĩamaririkanagia ũrĩa maatũũrĩte morũũraga werũ-inĩ, o hamwe na wega wa Ngai wa kũmakinya Kaanani.

Nao arĩa angĩ makoiga atĩrĩ, “Aca, mũndũ ũcio nĩaheenagia andũ.”
 13 No gũtirĩ mũndũ ũngĩaririe ũhoro wake akĩiguagwo nĩ ũndũ wa gwĩtigĩra Ayahudi.

Jesũ Kũrutana Gĩathĩ-inĩ

14 Gĩathĩ gĩakinya gatagatĩ-rĩ, Jesũ akĩambata agĩthĩ nja-inĩ cia hekarũ, akĩambĩrĩria kũrutana. 15 Nao Ayahudi makĩgega, makĩũrania atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ aamenyeire maũndũ maya kũ, na ndathomete?”

16 Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ūrutani ũrĩa ndutanaga ti wakwa niĩ mwene. Uumaga kũrĩ ũrĩa wandũmire. 17 Mũndũ o wotho angĩenda gwĩka wendi wa Ngai, ũcio nĩarĩmenyaga kana ũrutani wakwa uumaga kũrĩ Ngai, kana njaragia ũhoro wakwa mwene. 18 Mũndũ ũrĩa waragia ũhoro wake we mwene eekaga ũguo nĩgeetha egoocithie we mwene, no ũrĩa ũrutaga wĩra nĩgeetha agoocithie ũrĩa ũmũtũmĩte nĩ mũndũ wa ma; gũtirĩ ũndũ wa maheeni ũmũkonĩ. 19 Githĩ Musa ndaamũheire watho? No gũtirĩ o na ũmwe wanyu ũmenyagĩrĩra watho. Mũrageria kũnjũraga nĩkĩ?”

20 Naguo mũingĩ wa andũ ũkĩmũcookeria atĩrĩ, “Wee ũrĩ na ndaimono. Nũũ ũrageria gũkũũraga?”

21 Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ndaaringire kĩaama kĩmwe, na inyuĩ inyuothe mũkĩgega. 22 No rĩrĩ, tondũ Musa nĩamũheire ũhoro wa kũrua (o na gũtuĩka ũhoro ũcio ndwoimire kũrĩ Musa, no woimĩte kũrĩ maithe manyu ma tene-rĩ), inyuĩ nĩ mũruithagia mwana mũthenya wa Thabatũ. 23 Rĩu angĩkorwo mwana no aruithio mũthenya wa Thabatũ nĩgeetha watho wa Musa ndũgathaahio-rĩ, mũrakĩndakarĩra nĩkĩ nĩkũhonia mũndũ mũthenya wa Thabatũ? 24 Tigai gũtuanagĩra ciira na ũrĩa mũndũ atariĩ, tuanagĩrai ciira na kĩhooto.”

Jesũ nĩwe Kristũ?

25 Tondũ ũcio andũ amwe a kũu Jerusalemu makĩambĩrĩria kũũrania atĩrĩ, “Githĩ ũyũ tiwe mũndũ ũrĩa marageria kũũraga? 26 Na rĩu araaria atekwĩhitha, na matirĩ ũndũ maramwĩra. Kaĩ anene mamenyete kũna atĩ ũyũ nĩwe Kristũ? 27 No ithuĩ nĩtũũĩ kũrĩa mũndũ ũyũ oimĩte; rĩrĩa Kristũ agooka, gũtirĩ mũndũ ũkaamenya kũrĩa agaakorwo oimĩte.”

28 Tondũ ũcio Jesũ, o akĩrutanaga kũu hekarũ-inĩ, akĩanĩrĩra, akiuga atĩrĩ; “Ĩĩ nĩguo, nĩmũnjũũĩ, na mũkamenya kũrĩa nyumĩte. Ndiũkĩte gũkũ nĩ ũndũ wakwa niĩ mwene, no ũrĩa wandũmire nĩ wa ma. Inyuĩ mũtimũũĩ, 29 no niĩ nĩndĩmũũĩ, tondũ nyumĩte kũrĩ we, na nĩwe wandũmire.”

30 Maigua ũguo makĩgeria kũmũnyiita, no gũtirĩ o na ũmwe wamũhutirie, tondũ ihinda rĩake rĩtiarĩ ikinyu. 31 O na kũrĩ o ũguo, andũ aingĩ makĩmwĩtikia. Makiuga atĩrĩ, “Hĩndĩ irĩa Kristũ agooka-rĩ, nĩakarĩnga ciama nyingĩ gũkĩra mũndũ ũyũ?”

32 Afarisai makĩgua andũ makĩheehana maũndũ ta macio mamũkonĩ. Nao athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na Afarisai magĩtũma thigari cia hekarũ ikamũnyiite.

33 Nake Jesũ akiuga atĩrĩ, “Niĩ ngũkorwo na inyuĩ o ihinda inini, njooke thĩ kũrĩ ũrĩa wandũmire. 34 Inyuĩ mũkaanjaria, no mũtikanyona; na kũrĩa ngaakorwo, mũtikahota gũkinya.”

35 Ayahudi makĩirana atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ nĩ kũ arenda gũthĩ, kũu tũtangĩhota kũmuona? Hihi egũthĩ kũrĩa andũ aitũ matũũraga mahunjũkĩte gatagatĩ ka Ayunani, akarute Ayunani ũhoro? 36 Nĩ atĩa

ekwendaga kuuga, rĩria oigire atĩ, ‘Mũkaanjaria no mūtikanyona’ na ‘kũria ngaakorwo mūtikahota gũkinya?’”

³⁷ Mũthenya wa mũthia, na ũria warĩ múnene wa Gĩathĩ kũ-rĩ, Jesũ akĩrũgama, akĩanĩrĩra na mũgambo múnene, akiuga atĩrĩ, “Mũndũ ũria ũnyootĩ-rĩ, nĩoke harĩ nĩ anyue. ³⁸ ũria wotho ũnjĩtikĩtie, thĩnĩ wake nĩkũriumaga njũũ cia maaĩ marĩ muoyo, o ta ũria Maandĩko moigĩte.” ³⁹ Akĩaria ũguo aaragia ũhoru wa Roho, ũria arĩa maamwĩtikĩtie makaheo thuutha-inĩ. Amu hĩndĩ iyo Roho ndaaheanĩtwo, nĩgũkorwo Jesũ ndaagoocithĩtio.

⁴⁰ Hĩndĩ ĩria andũ maiguire ciugo ciake, amwe makiuga atĩrĩ, “Ti-itherũ mũndũ ũyũ nĩ we Mũnabii ũria.”

⁴¹ Arĩa angĩ makiuga atĩrĩ, “Ũyũ nĩwe Kristũ.”

Nao angĩ makĩũria atĩrĩ, “Kwahoteka atĩa Kristũ oime Galili? ⁴² Githĩ Maandĩko matiugĩte atĩ Kristũ akoima rũciaro-inĩ rwa Daudi, na oime Bethlehemu itũũra rĩria Daudi aatũũraga?” ⁴³ Nĩ ũndũ ũcio gũkĩgĩa na nyamũkano gatagatĩ-inĩ ka andũ acio nĩ ũndũ wa Jesũ. ⁴⁴ Amwe nĩmendaga kũmũnyiita, no gũtirĩ o na ũmwe wamũhutirie.

Atongoria a Ayahudi Kwaga Gwĩtikia

⁴⁵ Marigĩrĩrio-inĩ arangĩri a hekarũ magĩcooka kũrĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na Afarisai, nao makĩmooria atĩrĩ, “Mwaga kũmũrehe nĩkĩ?”

⁴⁶ Arangĩri acio magĩcookia atĩrĩ, “Gũtirĩ mũndũ o na ũmwe ũrĩ waria ta ũria mũndũ ũcio aragia.”

⁴⁷ Nao Afarisai makĩmooria atĩrĩ, “Mũroiga atĩ o na inyuĩ nĩamũheenetie? ⁴⁸ Nĩ kũrĩ múnene o na ũmwe kana Mũfarisai ũmwĩtikĩtie? ⁴⁹ Aca! No gĩkundi gĩkĩ kĩa andũ matooĩ watho-rĩ, nĩkĩnyiite nĩ kĩrumi.”

⁵⁰ Nikodemo, ũria wathiite kũrĩ Jesũ mbere iyo na aarĩ ũmwe wa gĩkundi kĩa, akĩũria atĩrĩ, ⁵¹ “Watho witũ nĩũtuagĩra mũndũ ciira ataambĩte gũthikĩrĩrio nĩguo akamenyeka ũria ekĩte?”

⁵² Nao makĩmũũria atĩrĩ, “O nawe kaĩ uumĩte Galili? Tuĩria ũhoru, na nĩũkũmenya atĩ mũnabii ndangiuma Galili.”

(Maandĩko mamwe ma tene matirĩ gacunjĩ gaka kuuma Johana 7:53–8:11)

⁵³ (O mũndũ akĩinũka gwake mũciĩ.

8

¹ No rĩrĩ, Jesũ agĩthĩ Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaiyũ. ² Na rũciinĩ tene akĩroka o rĩngĩ kũu nja cia hekarũ, kũria andũ othe maamũrigiicĩirie. Nake agĩkara thĩ kũmaruta. ³ Arutani a watho hamwe na Afarisai makĩrehe mūtumia wanyitĩtwo agĩtharia. Makĩmũrũgamia hau mbere ya gĩkundi, ⁴ na makĩra Jesũ atĩrĩ, “Mũrutani, mūtumia ũyũ aanyiitwo agĩtharia. ⁵ Thĩnĩ wa watho-rĩ, Musa aatwathire tũhũũrage atumia ta aya na mahiga nyuguto. Rĩu we ũkuuga atĩa?” ⁶ Maahũthagĩra kũria gĩkĩ kĩrĩ ta mũtego, nĩgeetha magĩe na ũndũ wa kũmũthitangĩra.

No Jesũ akĩnamĩrĩra, na akĩambĩrĩria kwandĩka thĩ na kĩara gĩake. ⁷ Na rĩria maathiire na mbere kũmũũria ũhoru ũcio, akĩnamũka, akĩmeera atĩrĩ, “Angĩkorwo harĩ na ũmwe wanyu ũtarĩ ehia-rĩ, nĩatuĩke wa mbere kũmũikĩria ihiga.” ⁸ Agĩcooka akĩnamĩrĩra rĩngĩ, akĩandĩka thĩ na kĩara.

⁹ Rĩria maiguire ũguo, makĩambĩrĩria kwehera hau ũmwe kwa ũmwe, maambĩrĩrie na arĩa akũrũ, nginya hagĩtigara o Jesũ na mūtumia ũcio

arūngiĩ o hau. ¹⁰ Jesũ akĩinamũka, akĩmũũria atĩrĩ, “Mũtumia ũyũ, agũthitangi marĩ ha? Hatirĩ o na ũmwe wao wagũtuĩra?”

¹¹ Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũthuuri ũyũ, gũtirĩ o na ũmwe.”

Nake Jesũ akiuga atĩrĩ, “O na niĩ ndigũgũtuĩra. Thiĩ, na ndũkanacooke kwĩhia.”)

Ūira wa Jesũ nĩ wa Ma

¹² Rĩrĩa Jesũ aarĩirie andũ rĩngĩ, akiuga atĩrĩ, “Niĩ nĩ niĩ ũtheri wa thĩ. Ūrĩa wothe ũnũmagĩrĩra ndarĩ hĩndĩ arĩthiiga na nduma, no arĩgĩaga na ũtheri wa muoyo.”

¹³ Nao Afarisai makĩmũkararia, makĩmwĩra atĩrĩ, “We ũraheana ũira waku wee mwene; ũira waku ti wa ma.”

¹⁴ Nake Jesũ agĩcookia atĩrĩ, “O na ingĩruta ũira wakwa niĩ mwene-rĩ, ũira wakwa nĩ wa ma, nĩgũkorwo nĩnjũũĩ kũrĩa ndoimire o na kũrĩa ndĩrathiĩ. No inyuĩ mũtiũĩ kũrĩa nyumĩte kana kũrĩa ndĩrathiĩ. ¹⁵ Inyuĩ mũtuanagĩra ciira na ũmũndũ; niĩ ndirĩ mũndũ nduagĩra ciira. ¹⁶ No o na ingĩtuanĩra ciira-rĩ, itua rĩakwa nĩrĩagĩrĩire, nĩgũkorwo ndituanagĩra ndĩ nyiki. No niĩ ndĩ na Baba, ũrĩa wandũmire. ¹⁷ Thĩinĩ wa watho wanyu nĩ kwandĩkitwo atĩ ũira wa andũ eerĩ nĩ wa ma. ¹⁸ Niĩ ndĩraruta ũira wakwa mwene; nake mũira wakwa ũcio ũngĩ nĩ Baba ũrĩa wandũmire.”

¹⁹ Ningĩ makĩmũũria atĩrĩ, “Thoguo arĩ kũ?”

Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Inyuĩ mũtinjũũĩ, o na Baba mũtimũũĩ. Korwo nĩmũnjũũĩ, o na Baba nĩmũngĩmũũĩ.” ²⁰ Nake aaragia ciugo icio akĩrutana hekarũ-inĩ hakuhĩ na harĩa mũhothi warutagĩrwo. No gũtirĩ mũndũ wamũnyitire nĩ tondũ ihinda rĩake rĩtiarĩ ikinyu.

²¹ O rĩngĩ Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Nĩngwĩthiĩra, na inyuĩ nĩmũkanjaria no mũgaakua mũrĩ o mehia-inĩ manyu. Kũrĩa ngũthiĩ inyuĩ mũtingĩhota gũũka.”

²² Ūhoru ũcio ũgĩtũma Ayahudi morie atĩrĩ, “Kaĩ ekwĩyũraga? Hihĩ nĩkĩo aroiga atĩ, ‘Kũrĩa ngũthiĩ mũtingĩhota gũũka?’”

²³ Nowe akĩmeera atĩrĩ, “Inyuĩ mũrĩ a gũkũ thĩ, niĩ nyumĩte Igũrũ. ²⁴ Inyuĩ mũrĩ a thĩ-ĩno; no niĩ ndirĩ wa thĩ-ĩno. Ndamwĩrire atĩ mũgaakua mũrĩ o mehia-inĩ manyu; mũngĩrega gwĩtĩkia ũrĩa njugaga atĩ niĩ nĩ niĩ we, ti-itherũ mũgaakua mũrĩ o mehia-inĩ manyu.”

²⁵ Nao makĩmũũria atĩrĩ, “Wee nĩwe ũ.”

Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Niĩ nĩ niĩ o ũrĩa ndũũrĩte ndĩmwĩraga kuuma o kĩambĩrĩria. ²⁶ Ndĩ na maũndũ maingĩ ingiuga ma kũmũciirithia namo. No ũrĩa wandũmire nĩ mwĩhokeku, nago ũrĩa njiguĩte kuuma kũrĩ we nĩguo njĩraga kĩrĩndĩ.”

²⁷ Nao matiigana kũmenya atĩ aameeraga ũhoru wa Ithe. ²⁸ Nĩ ũndũ ũcio Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Mwarĩkia kwambararia Mũrũ wa Mũndũ-rĩ, nĩguo mũkamenya ũrĩa njugaga atĩ niĩ nĩ niĩ we, na atĩ gũtirĩ ũndũ njĩkaga ndĩrĩte, no njaragia o ũrĩa Baba andutĩte. ²⁹ Nake ũrĩa wandũmire arĩ hamwe na niĩ; ndandigĩte ndĩ nyiki, nĩgũkorwo hĩndĩ ciothe njĩkaga maũndũ o marĩa mamũkenagia.” ³⁰ O akĩaragia-rĩ, andũ aingĩ makĩmwĩtĩkia.

Ciana cia Iburahĩmu

³¹ Nake Jesũ akĩira Ayahudi arĩa maamwĩtĩkitie atĩrĩ, “Mũngĩrũmia ũrutani wakwa-rĩ, mũrĩ arutwo akwa kũna. ³² Nĩ mũkaamenya ũhoru wa ma, nago ũhoru ũcio wa ma nĩ ũkaamũkũũra.”

³³ Nao makĩmũcookeria makĩmwĩra atĩrĩ, “Ithuĩ tũrĩ a rūciaro rwa Iburahĩmu, na tũtirĩ twatuĩka ngombo cia mũndũ o na ũ. Ũngĩkiuga atĩa atĩ nĩtũgakũũrwo?”

³⁴ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ o ma, mũndũ o wothe wĩhagia nĩ ngombo ya mehia. ³⁵ No rĩrĩ, ngombo ti ya gũtũũra mũciĩ nginya tene no mũriũ wa mwene mũciĩ nĩ wa gũtũũra mũciĩ nginya tene. ³⁶ Nĩ ũndũ ũcio Mũrũ wa Ngai angĩkamũkũũra-rĩ, nĩmũgakũũrwo kũna. ³⁷ Nĩnjũũĩ mũrĩ a rūciaro rwa Iburahĩmu, no nĩmwĩharĩirie kũnjũraga, tondũ ũhoru wakwa ndũrĩ na ũikaro thĩinĩ wanyu. ³⁸ Nĩ ndĩramwĩra maũndũ marĩa nyonete harĩ Baba, na inyuĩ mwĩkaga maũndũ marĩa mũiguĩte kuuma kũrĩ ithe wanyu.”

³⁹ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Iburahĩmu nĩwe ithe witũ.” Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ,

“Mũngĩrĩ ciana cia Iburahĩmu-rĩ, nĩ mũngĩkaga maũndũ marĩa Iburahĩmu eekaga. ⁴⁰ Ũrĩa kũrĩ nĩ atĩ, inyuĩ nĩmũtuĩte itua rĩa kũnjũraga, o nĩ mũndũ ũrĩa ũmũheete ũhoru ũrĩa wa ma, o ũrĩa ndaiguire kuuma kũrĩ Ngai. Ũguo tiguu Iburahĩmu eekaga. ⁴¹ Inyuĩ mũreka maũndũ marĩa ithe wanyu ekaga.”

Nao makĩmũkararia makĩmwĩra atĩrĩ, “Ithuĩ tũtirĩ ciana ciumanĩte na ũtharia. Ithuĩ tũrĩ na Baba ũmwe tu, na nĩwe Ngai.”

Ciana cia Mũcukani

⁴² Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ngai angĩrĩ Ithe wanyu-rĩ, no mũnyende, nĩgũkorwo ndoimire kũrĩ Ngai, na rĩu ndĩ gũkũ. Ti nĩ mwene ndĩtũmĩte, no nĩwe wandũmire. ⁴³ Mũraga gũtaũkĩrwo nĩ ũrĩa ndĩroiga nĩkĩ? Tondũ mũtirahota kũmenya ũhoru ũrĩa ndĩraria. ⁴⁴ Inyuĩ mũrĩ ciana cia ithe wanyu, Mũcukani, na mwendaga kũhingia merirĩria ma ithe wanyu. We aarĩ mũũragani kuuma o kĩambĩrĩria. Ndathingataga ũhoru wa ma, nĩgũkorwo gũtirĩ ũhoru wa ma thĩinĩ wake. Rĩrĩa ekũheenania, aaragia rũthiomi rwake, tondũ we nĩ mũheenania, na nĩwe ithe wa maheeni. ⁴⁵ No tondũ njaragia ũhoru wa ma-rĩ, mũtinjĩtikagia. ⁴⁶ Nĩ kũrĩ mũndũ ũmwe wanyu ũngĩonania atĩ ndĩ mwĩhia? Angĩkorwo ndĩraria ũhoru wa ma-rĩ, mũregaga kũnjĩtikia nĩkĩ? ⁴⁷ Ũrĩa ũrĩ wa Ngai nĩaiguaga ũrĩa Ngai oigaga. Kĩrĩa kĩgiragia mũmũigue nĩ tondũ mũtirĩ a Ngai.”

Uuge wa Jesũ Igũrũ Rĩake we Mwene

⁴⁸ Nao Ayahudi makĩmũcookeria atĩrĩ, “Githĩ tũtirĩ na kĩhooto gĩa kuuga atĩ wee ũrĩ Mũsamaria na ũrĩ na ndaimono?”

⁴⁹ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ ndĩrĩ na ndaimono, no nĩndĩte Baba, no inyuĩ mũtindĩte. ⁵⁰ Ndirecarĩria ũgooci wakwa nĩ mwene, no nĩ harĩ na ũmwe ũrĩa ũũcaragia, na nĩwe mũtuanĩri ciira. ⁵¹ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mũndũ o wothe angĩrũmia kiugo gĩakwa, ndarĩ hĩndĩ akona gĩkuũ.”

⁵² Ayahudi maigua ũguo, makĩgũthũka makĩmwĩra atĩrĩ, “Rĩu nĩtwamenya atĩ ũrĩ na ndaimono. Iburahĩmu nĩakuire o na anabii magĩkua, no wee ũroiga atĩ mũndũ o wothe angĩrũmia kiugo gĩaku, ndagacama gĩkuũ. ⁵³ Wee ũkĩrĩ mũnene gũkĩra ithe witũ Iburahĩmu? We nĩakuire o na anabii magĩkua. Kaĩ ũreciiria we ũrĩ ũ?”

⁵⁴ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ingĩgooca-rĩ, kwĩgooca gwakwa nĩ gwa tũhũ. Baba, ũrĩa muugaga atĩ nĩwe Ngai wanyu nĩwe ũngocithagia.

⁵⁵ O na gũtuĩka mũtimũũ, nĩ nĩndĩmũũ. Ingiuga atĩ ndimũũ, ingĩtuĩka wa maheeni ta inyuĩ, no nĩndĩmũũ na nĩnũmĩtie kiugo gĩake.

⁵⁶ Ithe wanyu Iburahĩmu nĩakenaga atĩ nĩakona mũthenya wakwa; na nĩawonire na agĩcanjamũka.”

⁵⁷ Nao Ayahudi makĩmwĩra atĩrĩ, “Wee o na ndũkinyĩtie mĩaka mĩrongo ĩtano, na ũkoiga atĩ nĩwonete Iburahĩmu!”

⁵⁸ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, Iburahĩmu atanaciarwo, Nĩ ndũire!” ⁵⁹ Maigua ũguo makĩoya mahiga mamũhũũre namo nyuguto, no Jesũ akĩhitha, akiuma kũu hekarũ-inĩ.

9

Jesũ Kũhingũra Maitho ma Mũndũ Waciarĩtwo arĩ Mũtumumu

¹ Na rĩrĩa aathiiaga na nĩra-rĩ, akĩona mũndũ waciarĩtwo arĩ mũtumumu. ² Nao arutwo ake makĩmũũria atĩrĩ, “Rabii, nũũ wehirie, nĩ mũndũ ũyũ kana nĩ aciari ake, nĩgeetha aciariwo arĩ mũtumumu?”

³ Nake Jesũ akiuga atĩrĩ, “Ti mũndũ ũyũ kana aciari ake mehirie. No ũndũ ũyũ wekĩkire nĩgeetha wĩra wa Ngai wonanio mũtũũrĩre-inĩ wake. ⁴ Rĩrĩa rĩothe arĩ mũthenya-rĩ, no nginya tũrute wĩra wa ũrĩa wandũmire. Ũtukũ nĩũrooka rĩrĩa gũtarĩ mũndũ ũngĩhota kũruta wĩra. ⁵ Rĩrĩa ndĩ gũkũ thĩ, nĩ nĩ ũtheri wa thĩ.”

⁶ Na aarĩkia kuuga ũguo, agĩtua mata thĩ, akĩringia ndoro na mata macio, na akĩmĩhaka mũndũ ũcio maitho. ⁷ Akĩmwĩra atĩrĩ, “Thĩ ũgethambe Karia-inĩ ga Siloamu” (narĩo rĩitwa Siloamu nĩ kuuga Gũtũmwo.)* Nĩ ũndũ ũcio mũndũ ũcio agĩthĩ na agĩthamba, na agĩũka mũciĩ akĩonaga.

⁸ Nao andũ a itũũra rĩake na arĩa maamuonete mbere ĩyo akĩhooya ũteithio makĩũrania atĩrĩ, “Githĩ mũndũ ũyũ ti ũrĩa ũraikaraga thĩ ahooyage ũteithio?” ⁹ Andũ amwe makiuga atĩ aarĩ we.

Nao arĩa angĩ makiuga atĩrĩ, “Aca, no kũhaana amũhaana.”

Nowe agĩkĩrĩrĩria kuuga atĩrĩ, “Nĩ nĩ mũndũ ũcio.”

¹⁰ Nao makĩmũũria atĩrĩ, “Maitho maku makĩhingũkire atĩa?”

¹¹ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Mũndũ ũrĩa metaga Jesũ nĩwe ũringirie ndoro aahaka maitho, anjĩra thĩ ngeethambe Karia-inĩ ga Siloamu. Nĩ ũndũ ũcio ndathĩ na ndeethamba, na ndahota kuona.”

¹² Nao makĩmũũria atĩrĩ, “Mũndũ ũcio arĩ ha?”

Nake akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ ndiũũ.”

Afarisai Gũtuĩria Ũhoro wa Kũhonio kwa Mũtumumu Ũcio

¹³ Nao magĩtwara mũndũ ũcio warĩ mũtumumu kũrĩ Afarisai. ¹⁴ Na rĩrĩ, mũthenya ũcio Jesũ aaringirie ndoro na akĩhingũra maitho ma mũndũ ũcio warĩ wa Thabatũ. ¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio Afarisai o nao makĩmũũria ũrĩa aahotete kuona. Nake mũndũ ũcio akĩmacookeria atĩrĩ, “Aahakire ndoro maitho, na nĩ ndeethamba na rĩu nĩndĩrona.”

¹⁶ Nao Afarisai amwe makiuga atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ ndoimĩte kũrĩ Ngai, nĩgũkorwo ndamenyagĩrĩra Thabatũ.”

No arĩa angĩ makĩũria atĩrĩ, “Mũndũ mwĩhia ahota atĩa kũringa ciamata ici?” Nĩ ũndũ ũcio makĩamũkana.

¹⁷ Mũthia-inĩ Afarisai acio makĩhũgũkĩra mũndũ ũcio warĩ mũtumumu, makĩmũũria atĩrĩ, “Wee ũkuuga atĩa ha ũhoro wake? Nĩwe araahingũrĩre maitho.”

Nake mũndũ ũcio agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ mũnabii.”

¹⁸ O na kũrĩ ũguo Ayahudi matiigana gwĩtĩkia ũhoro wa mũndũ ũcio atĩ aarĩ mũtumumu na atĩ nĩacookete kuona, nginya rĩrĩa maatũmanĩre aciari ake. ¹⁹ Makĩmooria atĩrĩ, “Ũyũ nĩ mwana wanyu? Ũyũ nĩwe mũroiga aaciariwo arĩ mũtumumu? Rĩu ahotete atĩa kuona?”

* 9:7 Karia gaka kaarĩ kamwe ka mĩako ya kũrehe maaĩ Jerusalemu, na gaakĩtwo nĩ Hezekia.

²⁰ Nao aciari ake magĩcookia atĩrĩ, “Ithuĩ tũũĩ nĩ mwana witũ na tũũĩ aaciarirwo arĩ mūtumumu. ²¹ No ũrĩa ahotete kuona, kana ũrĩa ũmũhingũrire maitho make, ithuĩ tũtiũĩ. Mũũriei nĩ mũgima, nĩekwĩyarĩrĩa.” ²² Aciari ake moigire ũguo nĩ ũndũ wa gwĩtigĩra Ayahudi, nĩgũkorwo Ayahudi nĩmarĩkĩtie gũtua atĩ mũndũ o wothe ũngiuga atĩ Jesũ nĩwe Kristũ nĩegũikio nja ya thunagogi. ²³ Nĩkĩo aciari ake moigire atĩrĩ, “Nĩ mũgima; mũũriei.”

²⁴ Magĩta mũndũ ũcio warĩ mūtumumu hĩndĩ ya keerĩ. Makĩmwĩra atĩrĩ, “Goocithia Ngai. Nĩtũũĩ mũndũ ũyũ nĩ mwĩhia.”

²⁵ Nake agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ ndiũũ kana nĩ mwĩhia kana ti mwĩhia. No njũũĩ ũndũ ũyũ ũmwe; ndĩraarĩ mūtumumu na rĩu nĩndĩrona!”

²⁶ Ningĩ makĩmũũria atĩrĩ, “Agwĩkire atĩa? Akũhingũrire maitho atĩa?”

²⁷ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩndamwĩra ũhoru o rĩu na inyuĩ mĩtinathikĩrĩa. Mũrenda kũigua rĩngĩ nĩkĩ? O na inyuĩ nĩmũkwenda gũtuĩka arutwo ake?”

²⁸ Nao makĩmũrũma, makĩmwĩra atĩrĩ, “Wee ũrĩ mũrutwo wa mũndũ ũyũ! Ithuĩ tũrĩ arutwo a Musa! ²⁹ Ithuĩ nĩtũũĩ atĩ Ngai nĩarĩrie Musa, no ha ũhoru wa mũndũ ũyũ-rĩ, tũtiũĩ o na kũrĩa oimĩte.”

³⁰ Nake mũndũ ũcio akĩmacookeria atĩrĩ, “Kaĩ ũcio nĩ ũrirũ-ĩ! Inyuĩ mũtiũĩ kũrĩa oimĩte, na nĩwe ũhingũrire maitho. ³¹ Nĩtũũĩ atĩ Ngai ndathikagĩrĩa andũ ehia. Athikagĩrĩa mũndũ ũrĩa ũrĩ na ũngai na ũrĩa wĩkaga wendi wake. ³² Gũtirĩ mũndũ ũrĩ waigua ũhoru wa mũndũ ũhingũrĩtwo maitho aciarĩtwo arĩ mūtumumu. ³³ Korwo mũndũ ũyũ ndoimĩte kũrĩ Ngai ndarĩ ũndũ angĩhota gwĩka.”

³⁴ Igũrũ rĩa ũhoru ũcio magĩcookia atĩrĩ, “Wee waciarirwo ũrĩ na mehia. Ũngĩkĩgeria atĩa gũtũruta!” Nao makĩmũikania na kũu nja.

Ũtumumu wa Kũroho

³⁵ Jesũ nĩagũire atĩ nĩmaikĩtie mũndũ ũcio nja, na rĩrĩa aamuonire akĩmũũria atĩrĩ, “Wee nĩwĩtikĩtie Mũrũ wa Mũndũ?”

³⁶ Nake mũndũ ũcio akĩmũũria atĩrĩ, “Mũthuuri ũyũ, ũcio nĩwe ũ? Njũra, nĩgeetha ndĩmwĩtikie.”

³⁷ Nake Jesũ akiuga atĩrĩ, “Rĩu nĩũmuonete; nĩwe ũyũ ũraaria nawe.”

³⁸ Nake mũndũ ũcio akiuga atĩrĩ, “Mwathani, nĩndetĩkia,” na akĩmũthathaiya.

³⁹ Ningĩ Jesũ akiuga atĩrĩ, “Njũkĩte gũkũ thĩ nĩ ũndũ wa gũtuanĩra ciira, nĩgeetha arĩa atumumu mahote kuona, nao arĩa monaga matuĩke atumumu.”

⁴⁰ Afarisai amwe arĩa maarĩ nake makĩigua akiuga ũguo, nao makĩmũũria atĩrĩ, “Atĩ atĩa? O na ithuĩ tũrĩ atumumu?”

⁴¹ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Mũngĩrĩ atumumu-rĩ, mũtingĩrĩ na mehia; no rĩu tondũ muugaga atĩ nĩmuonaga-rĩ, mũgũikara o na wĩhia wanyu.”

10

Mũrĩithi na Rũũru Rwake

¹ “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mũndũ ũrĩa ũtatoonyaga gĩcegũ kĩa ng’onde agereire kĩhingo-inĩ, no akahaicĩra handũ hangĩ-rĩ, ũcio nĩ mũici na nĩ mũtunyani. ² Mũndũ ũrĩa ũtoonyaga na kĩhingo nĩwe mũrĩithi wa ng’onde ciake. ³ Mũrangĩri nĩamũhingũragĩra kĩhingo, nacio ng’onde nĩithikagĩrĩa mũgambo wake. Eetaga ng’onde ciake na marĩitwa, na agaciumagaria. ⁴ Aarĩkia kuumia iria irĩ ciake ciothe-rĩ, acitongoragia,

nacio ng'onde ciake ikamũrũmĩrĩra, tondũ nĩciũĩ mũgambo wake. ⁵ No itĩrĩ hĩndĩ ingĩrũmĩrĩra mũgeni; ũrĩa kũrĩ nĩ atĩ nĩkũmũũrĩra, tondũ itĩũĩ mũgambo wa mũgeni." ⁶ Jesũ aahũthĩrĩre ngerekano ĩyo, no matiigana gũtaũkĩrwo nĩ ũrĩa aameeraga.

⁷ Nĩ ũndũ ũcio Jesũ akiuga o rĩngĩ atĩrĩ, "Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, Nĩ nĩ nĩ kĩhingo kĩa ng'onde. ⁸ Arĩa othe mookire mbere yakwa maarĩ aici na atunyani, no ng'onde itiigana kũmathikĩrĩria. ⁹ Nĩ nĩ nĩ kĩhingo; ũrĩa wothe ũtoonyagĩra harĩ nĩ nĩakahonoka. Agaatoonyaga na akoima, na onage gĩa kũrĩa. ¹⁰ Mũici okaga tu nĩgeetha aiye, na orage, na anage; nĩ njũkĩte nĩguo magĩe na muoyo, na magĩe naguo kũna.

¹¹ "Nĩ nĩ nĩ mũrĩithi ũrĩa mwegaga. Mũrĩithi ũrĩa mwegaga arutaga muoyo wake nĩ ũndũ wa ng'onde. ¹² Mũrĩithi wa mũcaara tiwe mũrĩithi ũrĩa mwene ng'onde. Nĩ ũndũ ũcio rĩrĩa ona njũũĩ ĩgĩũka, atiganagĩria ng'onde, akoora. Hĩndĩ ĩyo nayo njũũĩ ĩgatharĩkĩra rũũru, ĩkarũhurunja. ¹³ Mũndũ ũcio oraga tondũ we nĩ wa kwandĩkwo, na ndarũmbũyanagia na ũhoru wa ng'onde.

¹⁴ "Nĩ nĩ nĩ mũrĩithi ũrĩa mwegaga; nĩnjũũĩ ng'onde ciakwa, nacio ng'onde ciakwa nĩcinjũũĩ, ¹⁵ o ta ũrĩa Baba anjũũĩ, na nĩ ngamenya Baba, na nĩndutĩte muoyo wakwa nĩ ũndũ wa ng'onde. ¹⁶ Ndĩ na ng'onde ingĩ iria itarĩ cia gĩcegũ gĩkĩ. No nginya o nacio ndĩcĩrehe. O nacio nĩgathikĩrĩria mũgambo wakwa, na gũgaakorwo na rũũru rũmwe, na mũrĩithi ũmwe. ¹⁷ Gĩtũmi kĩa Baba kũnyenda nĩ ũndũ nĩndutĩte muoyo wakwa nĩgeetha njooke ndĩwoe rĩngĩ. ¹⁸ Gũtirĩ mũndũ ũngĩndunya guo, no nĩ ngũũruta na kwĩyendera. Ndĩ na ũhoti wa kũũruta, o na ũhoti wa kũwoya rĩngĩ. Watho ũyũ ndaamũkĩrĩre kuuma kũrĩ Baba."

¹⁹ Maigua ciugo icio, Ayahudi makĩamũkana o rĩngĩ. ²⁰ Aingĩ ao makiuga atĩrĩ, "Mũndũ ũyũ arĩ na ndaimono na akagũrũka. Mũkũmũthikĩrĩria nĩkĩ?"

²¹ No angĩ makiuga atĩrĩ, "Ĩno ti mĩario ya mũndũ ũrĩ na ndaimono. Ndaimono no ĩhingũre maitho ma mũtumumu?"

Kwaga gwĩtĩkia kwa Ayahudi

²² Ningĩ gũkĩgĩa na Gĩathĩ gĩa Kwamũrwo kũu Jerusalemu. Kwarĩ kĩmera kĩa heho, ²³ nake Jesũ aarĩ hekarũ-inĩ agĩceraceera gĩthaku-inĩ gĩa Solomoni. ²⁴ Nao Ayahudi makĩmũrigiicĩria makĩmwĩra atĩrĩ, "Ūgũtũũra ũtũigĩte na nganja nginya rĩ? Angĩkorwo nĩwe Kristũ-rĩ, twĩre ũtekũhitha."

²⁵ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, "Nĩndĩmwĩrĩte, no mũtiĩtĩkagĩa. Ciama iria ningaga na rĩtwa rĩa Baba nĩcinjaragĩrĩria, ²⁶ no in-yuĩ mũtiĩtĩkagĩa tondũ mũtirĩ ng'onde ciakwa. ²⁷ Ng'onde ciakwa nĩithikagĩrĩria mũgambo wakwa; nĩndĩciũĩ, nacio nĩcinũmagĩrĩra. ²⁸ Nĩndĩciheaga muoyo wa tene na tene, na gũtirĩ hĩndĩ ikoora; gũtirĩ mũndũ o na ũmwe ũngĩcigutha kuuma moko-inĩ makwa. ²⁹ Baba ũrĩa waheire cio, nĩ mũnene kũrĩ othe; gũtirĩ mũndũ ũngĩcigutha kuuma moko-inĩ ma Baba. ³⁰ Nĩ na Baba tũrĩ ũmwe."

³¹ O rĩngĩ Ayahudi makĩoya mahiga nĩguo mamũhũũre namo nyuguto, ³² nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, "Nĩndĩmuonetie ciama nyingĩ nene kuuma kũrĩ Baba. Nĩ kĩa kĩrĩkũ gĩacio mũrenda kũũhũrĩra na mahiga nyuguto?"

³³ Nao Ayahudi makĩmũcookeria atĩrĩ, "Tũtirakũhũũra na mahiga nyuguto nĩ ũndũ wa o na kĩmwe gĩacio, no nĩ ũndũ wa kũruma Ngai, tondũ wĩtuĩte Ngai na wee ũrĩ o mũndũ."

³⁴ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Githĩ gũtiandĩkĩtwo Watho-inĩ wanyu atĩrĩ, ‘Ndoigire inyuĩ mũrĩ ngai’? ³⁵ Angĩkorwo aametire ‘ngai’, o acio kiugo kĩa Ngai gĩokire kũrĩ o, (na Maandĩko matheru matingĩaga kũhingio) ³⁶ ĩ mũndũ ũrĩa Baba aamũrire arĩ wake kũna na akĩmũtũma gũkũ thĩ, ũhoru wake nĩ atĩa? Mũragĩithitanga nĩkĩ atĩ nĩndaruma Ngai tondũ nĩndoiga, ‘Ndĩ Mũrũ wa Ngai’? ³⁷ Ingĩaga gwĩka ũrĩa Baba ekaga mũtikanjĩtikie. ³⁸ No o na ingĩka ũrĩa ekaga-rĩ, o na gũtuĩka mũtinjĩtikĩtie, ĩtikia ciama icio, nĩguo mũmenye na mũtaũkĩrwo atĩ Baba arĩ thĩinĩ wakwa, na nĩ ndĩ thĩinĩ wa Baba.” ³⁹ Na o rĩngĩ makĩgeria kũmũnyiita, nowe akĩhonokia kuuma moko-inĩ mao.

⁴⁰ Ningĩ Jesũ agĩcooka mũrĩmo ũũrĩa ũngĩ wa Jorodani, harĩa Johana aabatithanagĩria matukũ-inĩ ma mbere. Agĩkara kũu, ⁴¹ nao andũ aingĩ magĩũka kũrĩ we. Nao makiuga atĩrĩ, “O na gũtuĩka Johana ndarĩ kĩama aaringire, ũhoru ũrĩa wothe Johana oigire ũkoniĩ mũndũ ũyũ warĩ wa ma.”

⁴² Na andũ aingĩ a kũu magĩĩtikia Jesũ.

11

Gĩkuũ kĩa Lazaro

¹ Na rĩrĩ, kwarĩ na mũndũ wetagwo Lazaro, nake aarĩ mũrũaru. Aarĩ wa Bethania, itũũra rĩa Mariamu na mwarĩ wa nyina Maritha. ² Mariamu ũyũ nowe waitĩrĩrie Mwathani maguta manungi wega na akĩmũgĩria nyarĩrĩ na njuĩrĩ yake, na aarĩ mwarĩ wa nyina na Lazaro ũcio warĩ mũrũaru. ³ Nĩ ũndũ ũcio aarĩ acio a nyina magĩtũmanĩra Jesũ akeerwo atĩrĩ, “Mwathani, ũrĩa wendete nĩmũrũaru.”

⁴ Rĩrĩa Jesũ aigũire ũhoru ũcio, akiuga atĩrĩ, “Ndwari ĩno ndĩkũrĩkĩrĩra na gĩkuũ. Aca, nĩ ya kũgocithia Ngai, nĩgeetha Mũrũ wa Ngai agoocithio nĩyo.” ⁵ Jesũ nĩendete Maritha na mwarĩ wa nyina, o na Lazaro. ⁶ No o na thuutha wa kũigua atĩ Lazaro aarĩ mũrũaru-rĩ, aikarire kũu aarĩ mũthenya ĩngĩ ĩrĩ.

⁷ Agĩcooka akĩra arutwo ake atĩrĩ, “Nĩtũcookei Judea.”

⁸ Nao makĩmwĩra atĩrĩ, “No rĩrĩ Rabii, o rĩu ica ikuhĩ Ayahudi marageragia gũkũhũũra na mahiga nyuguto, na rĩu ũrenda gũcooka kuo?”

⁹ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Githĩ mũthenya ti wa mathaa ikũmi na meerĩ? Mũndũ ũrĩa ũthiia mũthenya ndangĩhingwo, nĩgũkorwo onaga na ũtheri wa gũkũ thĩ. ¹⁰ Ahĩngagwo rĩrĩa egũthĩ ũtukũ, nĩ ũndũ ndarĩ na ũtheri.”

¹¹ Aarĩkia kuuga ũguo, agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, “Mũrata witũ Lazaro nĩakomete; no nĩngũthĩ kũu ngamũũkĩrie.”

¹² Arutwo ake makĩmũcookeria atĩrĩ, “Mwathani, akorwo nĩ gũkoma akomete-rĩ, nĩekũhona.” ¹³ Jesũ aaragia ũhoru wa gĩkuũ gĩake, no arutwo ake meciiragia aaragia ũhoru wa toro wa ndũire.

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio akĩmeera na njĩra ĩgũtaũka, atĩrĩ, “Lazaro nĩmũkuũ, ¹⁵ no nĩ ũndũ wanyu nĩngenete nĩgũkorwo ndiraarĩ kuo, nĩgeetha mwĩtikie. No rĩrĩ, nĩtũthĩ kũrĩ we.”

¹⁶ Nake Toma (ũrĩa wetagwo Wa-mahatha) akĩra arutwo arĩa angĩ atĩrĩ, “Nĩtũthĩ o na ithuĩ, tũgakuanĩre nake.”

Jesũ Kũmĩrĩria Aarĩ a Nyina na Lazaro

¹⁷ Jesũ aakinya-rĩ, agĩkora Lazaro nĩaniinĩte mũthenya ĩna thĩinĩ wa mbĩrĩra. ¹⁸ Na rĩrĩ, itũũra rĩa Bethania rĩtiakinyĩtie kilomita ithatũ kuuma Jerusalemu, ¹⁹ nao Ayahudi aingĩ nĩmokĩte kũu kwa Maritha na Mariamu kũmomĩrĩria nĩ ũndũ wa gũkũrwo nĩ mũrũ wa nyina wao.

20 Rĩria Maritha aiguire atĩ Jesũ nĩarooka, akiuma, agĩthĩ kũmũtũnga, no Mariamu agĩkara kũu mũciĩ.

21 Maritha akĩira Jesũ atĩrĩ, “Mwathani ũngĩraarĩ gũkũ-rĩ, mũrũ wa maitũ ndangĩrakuire. 22 No rĩrĩ, nĩnjũũ atĩ o na rĩu Ngai nĩegũkũhe o kĩria gĩothe ũngĩhooya.”

23 Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrũ wa maitũguo nĩekũriũka.” Nake Maritha akĩmũcookeria atĩrĩ,

24 “Nĩnjũũ nĩakariũka hĩndĩ ya iriũkĩro mũthenya wa mũthia.”

25 Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ nĩ nĩ kũriũka na nĩ nĩ muoyo. Nake ũria wothe ũnjĩtikĩtie, o na aakua, nĩagatũũra muoyo; 26 nake ũria wothe ũtũũraga muoyo na nĩanjĩtikĩtie, ndarĩ hĩndĩ agaakua. Wee nĩwĩtikĩtie ũguo?”

27 Nake Maritha akĩmwĩra atĩrĩ, “Ĩ Mwathani, nĩnjĩtikĩtie atĩ wee nĩwe Kristũ, Mũrũ wa Ngai, ũria wĩritwo nĩagooka gũkũ thĩ.”

28 Nake aarĩkia kuuga ũguo, agĩcooka agĩthĩ agĩta mwarĩ wa nyina Mariamu keheri-inĩ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrutani arĩ gũkũ na nĩarakũũria.” 29 Rĩria Mariamu aiguire ũguo, akĩrũgama na ihenya agĩthĩ kũrĩ we. 30 Na hĩndĩ iyo Jesũ ndaakoretwo atoonyete itũũra, no aarĩ o harĩa Maritha aamũtũngĩte. 31 Rĩria Ayahudi acio maarĩ na Mariamu kũu nyũmba makĩmũmĩrĩria monire ũria okĩra na ihenya oimĩte nja, makĩmũrũmĩrĩra, magĩciiria atĩ aathiiaga mbĩrĩra-inĩ akarĩrĩre ho.

32 Hĩndĩ irĩa Mariamu aakinyire harĩa Jesũ aarĩ na akĩmuona, akĩgũa thĩ magũrũ-inĩ make, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, ũngĩraarĩ gũkũ, mũrũ wa maitũ ndangĩrakuire.”

33 Hĩndĩ irĩa Jesũ aamuonire akĩrĩra, na Ayahudi arĩa mokĩte hamwe nake o nao makĩrĩra-rĩ, agĩcaaya mũno roho-inĩ thĩnĩ na agĩtangĩka ngoro. 34 Akĩmooria atĩrĩ, “Mũmũigĩte ha?”

Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Mwathani, ũka wone.”

35 Jesũ akĩrĩra.

36 Nao Ayahudi makiuga atĩrĩ, “Onei ũria aramwendete!”

37 No amwe ao makĩũrania atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ ũrahingũrĩre mũtumumu maitho-rĩ, ndangĩrahotire kũgĩria akue?”

Jesũ Kũriũkia Lazaro

38 Nake Jesũ, o rĩngĩ acaaĩte mũno, agĩthĩ mbĩrĩra-inĩ. Mbĩrĩra iyo yarĩ ngurunga na yahingĩtwo na ihiga. 39 Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Eheriai ihiga.”

No Maritha, mwarĩ wa nyina na mũndũ ũcio wakuĩte, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, rĩu nĩmũnungu nĩ ũndũ nĩaniĩnĩte mũthenya ĩna ho.”

40 Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Githĩ ndikwĩrĩre atĩ wetikia nĩũkuona riiri wa Ngai?”

41 Nĩ ũndũ ũcio makĩeheria ihiga. Jesũ agĩcooka agĩtiira maitho, akiuga atĩrĩ, “Baba, nĩndagũcookeria ngaatho nĩ ũndũ nĩũnjiguuga. 42 Nĩnjũũ atĩ nĩũnjiguuga hĩndĩ ciothe, no ndoiga ũguo nĩ ũndũ wa andũ aya marũgamĩte haha, nĩguo metĩkie atĩ nĩwe wandũmire.”

43 Jesũ aarĩkia kuuga ũguo, akĩanĩrĩra na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ, “Lazaro, uma!” 44 Nake mũndũ ũcio warĩ mũkuũ akiuma, ohetwo na ndaamĩ cia gatani moko na magũrũ, na akarigĩciĩrio taama ũthiũ.

Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Muohorei mataama macio ma mbĩrĩra, mũreke athĩ.”

Gũciĩrĩra Kũũraga Jesũ

⁴⁵ Nĩ ũndũ ũcio Ayahudi aingĩ arĩa mokĩte gũceerera Mariamu, moona ũrĩa Jesũ eekire, makĩmwĩtkia. ⁴⁶ No amwe ao magĩthĩ kũrĩ Afarisai, makĩmeera ũrĩa Jesũ ekĩte. ⁴⁷ Hĩndĩ ĩyo athĩnjĩri-Ngai arĩa anene hamwe na Afarisai magĩta Kĩama.

Makĩũrania atĩrĩ, “Nĩ kĩ tũreka? Onei ũrĩa mũndũ ũyũ araringa ciama nyingĩ. ⁴⁸ Twareka athĩ na mbere ũguo, andũ othe nĩmekũmwĩtkia, nao Aroma moke meyoere hekarũ iitũ, o na rũrĩrĩ rwitũ.”

⁴⁹ Hĩndĩ ĩyo ũmwe wao wetagwo Kaiafa, ũrĩa warĩ mũthĩnjĩri-Ngai mũnene mwaka ũcio, akiuga atĩrĩ, “Inyuĩ mũtirĩ ũndũ mũũĩ o na atĩa! ⁵⁰ Inyuĩ mũtiũ atĩ nĩ kaba mũndũ ũmwe akue nĩ ũndũ wa kĩrĩndĩ, handũ ha rũrĩrĩ ruothe rũthire.”

⁵¹ Ũndũ ũcio ndaaririe etaarĩte we mwene, no aarathire ũguo arĩ ta mũthĩnjĩri-Ngai mũnene wa mwaka ũcio, atĩ Jesũ nĩagakuĩra rũrĩrĩ rwa Ayahudi, ⁵² na to rũrĩrĩ rũu rwiki, no o na ningĩ akue nĩ ũndũ wa ciana cia Ngai iria ciahurunjũkĩte, nĩgeetha acicookanĩrĩrie atũme ituĩke kĩndũ kĩmwe. ⁵³ nĩ ũndũ ũcio kuuma mũthenya ũcio magĩciirĩra kũmũũraga.

⁵⁴ Nĩ ũndũ ũcio Jesũ ndaacookire gũthĩ akĩonithanagia kũrĩ Ayahudi. Handũ ha ũguo, akĩehera agĩthĩ kũndũ kwarĩ hakuhĩ na werũ, gatũũra geetagwo Efiraimu, agĩkara kuo na arutwo ake.

⁵⁵ Na rĩrĩa Bathaka ya Ayahudi yakuhĩrĩrie, andũ aingĩ makĩambata kuuma matũũra-inĩ, magĩthĩ Jerusalemu nĩ ũndũ wa igongona rĩa gwĩtheria Bathaka ĩtanakinya. ⁵⁶ Andũ acio magĩkara magĩcaragia Jesũ, na rĩrĩa maarũngĩ nja ya hekarũ, makĩũrania atĩrĩ, “Mũgwĩciiria atĩa? Kaĩ hihi ategũũka Gĩathĩ-inĩ?” ⁵⁷ No athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na Afarisai nĩmarutĩte watho atĩ mũndũ o wothe ũngĩamenyire harĩa Jesũ aarĩ, amarehere ũhoru nĩgeetha mamũnyiite.

12

Jesũ Kũhakwo Maguta arĩ Bethania

¹ Mĩthenya ĩtandatũ mbere ya Gĩathĩ kĩa Bathaka gũkinya, Jesũ agĩthĩ Bethania, kũrĩa Lazaro ũrĩa aariũkĩtie aatũũraga. ² Nĩ kwarugirwo irio cia hwaĩ-inĩ nĩ ũndũ wa Jesũ. Maritha nĩwe watungataga, nake Lazaro aarĩ ũmwe wa arĩa maikarĩte metha-inĩ na Jesũ. ³ Nake Mariamu akĩoya cuba ya maguta manungi wega na ma goro mũno, akĩhaka Jesũ magũrũ, agĩcooka akĩmũgĩria na njuĩrĩ yake.* Nayo nyũmba ĩkĩiyũra mũtararĩko mwega wa maguta macio.

⁴ No mũrutwo ũmwe wa Jesũ wetagwo Judasi Isikariota, ũrĩa wacookire kũmũkunyaĩra, akĩregana na ũndũ ũcio, akiuga atĩrĩ, ⁵ “Nĩkĩ kĩragĩrie maguta macio mendio na mbeeca icio iheo athĩni? Nĩmaraiganĩte mũcaara wa mwaka mũgĩma.” ⁶ Ndoigire ũguo nĩ ũndũ wa gũcaĩra athĩni, no oigire ũguo nĩ ũndũ aarĩ mũici, tondũ nĩwe wakuuaga mũhuko wa mbeeca, na nĩaiyaga imwe akahũthĩra we mwene.

⁷ Nake Jesũ agĩcookia atĩrĩ, “Tiganai nake, araigĩte maguta macio nĩ ũndũ wa mũthenya ũrĩa ngaathikwo. ⁸ Athĩni mũrĩ nao hĩndĩ ciothe, no nĩ mũtirĩkoragwo na nĩ hĩndĩ ciothe.”

⁹ Ihinda-inĩ o rĩu gĩkundi kĩnene kĩa Ayahudi gĩkĩmenya atĩ Jesũ aarĩ kũu na gĩgũũka, na gĩtiokire nĩ ũndũ wa Jesũ tu, no ningĩ nĩgeetha kĩone o na

* **12:3** Mariamu nĩonanirie wendo mũnene nĩ ũndũ wa gũitĩria Jesũ maguta macio nyarĩrĩ, na kũmũhuura na njuĩrĩ ciake.

Lazaro ũcio aariũkítie kuuma kũrĩ arĩa akuũ. ¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio athĩnjĩri-Ngai arĩa anene magĩthugunda kũũraga Lazaro o nake, ¹¹ nĩgũkorwo nĩ ũndũ wake Ayahudi aingĩ nĩmathiiaga kũrĩ Jesũ na makamwĩtĩkia.

Jesũ Gũtoonya Jerusalemu na Ũhootani

¹² Mũthenya ũcio ũngĩ andũ aingĩ arĩa mokĩte nĩ ũndũ wa Gĩathĩ kũu† makĩigua atĩ Jesũ aarĩ njĩra-inĩ agĩthiĩ Jerusalemu. ¹³ Magĩkuua mĩkĩndũ,‡ magĩthiĩ namo kũmũtũnga, makĩanagĩrĩra atĩrĩ, “Hosana!”

“Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũgũũka na rĩtwa rĩa Mwathani!”

“Kũrathimwo-rĩ, nĩ Mũthamaki wa Isiraeli!”

¹⁴ Nake Jesũ akĩona njaũ ya ndigiri, akĩmũkarĩra, o ta ũrĩa kwandĩkĩtwo atĩrĩ,

¹⁵ “Tiga gwĩtigĩra, wee Mwarĩ wa Zayuni; ta rora, mũthamaki waku nĩarooka, aikarĩire njaũ ya ndigiri.”

¹⁶ Arutwo ake matiambĩte gũtaũkĩrwo nĩ gĩtũmi kĩa maũndũ macio. No Jesũ aarĩkia kũgoocithio nĩguo maataũkĩrwo atĩ maũndũ macio maandĩkĩtwo nĩ ũndũ wake, na atĩ ũguo noguo maamwĩkĩte.

¹⁷ Nakĩo gĩkundi kĩa andũ kĩrĩa kĩarĩ nake rĩrĩa eetire Lazaro oime mbĩrĩra-inĩ na akĩmũriũkia kuuma kũrĩ arĩa akuũ gĩgĩthiĩ na mbere kũmemerekia ũhoru ũcio. ¹⁸ Andũ aingĩ magĩũka gũtũnga Jesũ nĩ ũndũ nĩmaiguĩte atĩ nĩaringĩte kĩaama kũu. ¹⁹ Nĩ ũndũ ũcio Afarisai makĩĩrana atĩrĩ, “Ta kĩonei tũtirĩ ũndũ tũreeka. Onei ũrĩa andũ othe mamũrũmĩrĩire!”

Jesũ Kũratha Ũhoru wa Gĩkuũ Gĩake

²⁰ Na rĩrĩ, nĩ kwarĩ na Ayunani gatagatĩ-inĩ ka arĩa maathiĩte gũthathaiya Ngai Gĩathĩ-inĩ kũu. ²¹ Nao magĩũka kũrĩ Filipu, ũrĩa woimĩte itũũra rĩa Bethisaida kũu Galili, marĩ na ihooya, makĩmwĩra atĩrĩ, “Mũthuuri ũyũ, no twende kuona Jesũ.” ²² Nake Filipu agĩthiĩ akĩira Anderea ũhoru ũcio, nao eerĩ magĩthiĩ makĩira Jesũ.

²³ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ihinda nĩrĩkinyu Mũrũ wa Mũndũ agoocithio. ²⁴ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, tiga hĩndĩ ya ngano yambire kũgũa tũĩri-inĩ ikue-rĩ, itũũraga ĩrĩ iiki. No ĩngĩkua, nĩnciaraga maciaro maingĩ. ²⁵ Mũndũ ũrĩa wendete muoyo wake nĩakoorwo nĩguo, na mũndũ ũrĩa ũthũire muoyo wake arĩ gũkũ thĩ, nĩakaũtũũria nginya muoyo wa tene na tene. ²⁶ ũrĩa wothe ũndungatagĩra no nginya anũmĩrĩre, nĩgeetha harĩa ndĩ o nayo ndungata yakwa ĩgaakorwo ho. ũrĩa ũndungatagĩra-rĩ, nake Baba nĩarĩmũtũĩaga.

²⁷ “Rĩu ngoro yakwa nĩĩratangĩka, na niĩ ngũkiuga atĩa? Njuge, ‘Baba honokia harĩ ihinda rĩrĩ?’ Aca, gĩtũmi gĩkĩ nĩkĩo gĩtũmĩte nginyie ihinda rĩrĩ. ²⁸ Baba, goocithia rĩtwa riaku!”

Hĩndĩ ĩyo mũgambo ũkiuma igũrũ ũkiuga atĩrĩ, “Nĩndĩrĩgoocithĩtie na no ngũrĩgoocithia o rĩngĩ.” ²⁹ Nakĩo gĩkundi kĩa andũ kĩrĩa kĩarĩ ho na gĩkĩigua ũguo, gĩkiuga atĩ mũgambo ũcio nĩwarurumaga; nao arĩa angĩ makiuga atĩ nĩ mũraika wamwarĩria.

³⁰ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Mũgambo ũcio ndũnaaria nĩ ũndũ wakwa, no waria nĩ ũndũ wanyu. ³¹ Hĩndĩ nĩ nginyu thĩ ĩno ĩtuĩrwo ciira; nake

† 12:12 Andũ aingĩ mũno nĩmookaga gũkũngũira Gĩathĩ kĩa Bathaka. ‡ 12:13 Mĩkĩndũ yatũmagĩrwo gũkũngũira ũhootani.

mūnene wa thĩ ĩno nĩekũingatwo. ³² No nĩ ndaarĩkia kũhaicio igũrũ kuuma thĩ, nĩngaguucĩrĩria andũ othe harĩ nĩ.” ³³ Oigire ũguo nĩgeetha onanie gĩkuũ kĩrĩa agaakua.

³⁴ Gĩkundi kũu gĩkiuga atĩrĩ, “Nĩtũiguĩte kuuma Watho-inĩ atĩ Kristũ egũtũũra tene na tene, nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩ atĩa ũguo woiga atĩ ‘Mũrũ wa Mũndũ no nginya ahaicio igũrũ’? Ũcio ‘Mũrũ wa Mũndũ’ nũũ?”

³⁵ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Nĩmũgũkorwo na ũtheri ihinda rĩngĩ inini. Thiiagai rĩrĩa mũrĩ na ũtheri, nduma ĩtanamũtumanĩra. Mũndũ ũrĩa ũthiiga na nduma ndamenyaga kũrĩa arathiĩ. ³⁶ Mwĩhokagei ũtheri hĩndĩ ĩrĩa mũrĩ naguo, nĩgeetha mũtuĩke ciana cia ũtheri.” Nake Jesũ aarĩkia kwaria, akĩmehitha, agũthiĩra.

Ayahudi gũthiĩ na Mbere na kwaga Gwĩtĩkia

³⁷ O na thuutha wa Jesũ kũringa ciama icio ciothe makĩonaga-rĩ, matiigana kũmwĩtĩkia. ³⁸ Ũndũ ũcio warĩ wa kũhingia kiugo kĩa Isaia ũrĩa mũnabii kĩrĩa kũragia atĩrĩ:

“Mwathani, nũũ wĩtĩkĩtie ũhoru witũ,
nakuo guoko kwa Mwathani kũguũrĩrio ũ?”

³⁹ Nĩ ũndũ ũcio matingĩetĩkirie, nĩ tondũ Isaia nĩoigĩte handũ hangĩ atĩrĩ:

⁴⁰ “Nĩamatuĩte atumumu,
na akoomia ngoro ciao,
nĩgeetha matikoone na maitho mao,
kana mataũkĩrwo ngoro-inĩ ciao,
o na kana magarũrũke, na nĩ ndĩmahonie.”

⁴¹ Isaia oigire ũguo nĩ ũndũ nĩooneete riiri wa Jesũ, na akĩaria ũhoru wake.

⁴² No o na gũtariĩ o ũguo, aingĩ o na gatagatĩ ka atongoria a Ayahudi nĩmamwĩtĩkirie. No nĩ ũndũ wa Afarisai, matingĩoimbũrĩre wĩtĩkio wao nĩ gwĩtigĩra matikaingatwo thunagogi; ⁴³ nĩgũkorwo nĩmendete kũgoocwo nĩ andũ gũkĩra kũgoocwo nĩ Ngai.

⁴⁴ Jesũ agĩcooka akĩanĩrĩra na mũgambo mūnene, akiuga atĩrĩ, “Mũndũ ũrĩa ũnjĩtĩkĩtie, to nĩ nyiki etĩkĩtie, no etĩkĩtie o na ũrĩa wandũmire. ⁴⁵ Hĩndĩ ĩrĩa mũndũ ũcio andora, onaga ũrĩa wandũmire. ⁴⁶ Nĩ njũkĩte gũkũ thĩ ndĩ ũtheri, nĩgeetha gũtikagĩe o na ũmwe ũnjĩtĩkĩtie ũngĩkara nduma-inĩ.

⁴⁷ “Ha ũhoru wa mũndũ ũrĩa ũiguaga ũhoru wakwa no akaaga kũhingia, ndikũmũtuĩra ciira; nĩgũkorwo ndiokire gũtuĩra andũ a thĩ ciira, no ndokire kũmahonokia. ⁴⁸ Mũtuanĩri ciira arĩ ho, harĩ mũndũ ũrĩa ũndegaga na akaaga gwĩtĩkĩra ciugo ciakwa; kiugo kũu ndaaririe nĩkĩo gĩkaamũtuĩra ciira mũthenya wa mũthia. ⁴⁹ Nĩgũkorwo ndiaririe ndĩrĩte nĩ mwene, no Baba ũrĩa wandũmire nĩwe wanjathire ũrĩa ingiuga, na ũrĩa ingĩaria. ⁵⁰ Nĩnjũũ atĩ rĩathani rĩake rĩkinyagia mũndũ muoyo-inĩ wa tene na tene. Nĩ ũndũ ũcio ũhoru ũrĩa wothe njaragia no ũrĩa Baba anjĩrĩte njarie.”

13

Jesũ Gũthambia Arutwo ake Nyarĩrĩ

¹ Na rĩrĩ, gwatigĩtie o hanini Gĩathĩ kĩa Bathaka gĩkinye. Jesũ nĩamenyete atĩ ihinda rĩake rĩa kuuma gũkũ thĩ athiĩ kũrĩ Ithe nĩrĩakinyĩte. Na tondũ nĩendete arĩa maarĩ ake gũkũ thĩ, akĩmoonia ũrĩa aamendete nginya kĩrĩkĩrĩro.

² Na rīrīa maarīaga irio cia hwaī-inī, Mūcukani nīarīkītie gwīkīra ngoro-inī ya Judasi Isikariota, mūrū wa Simoni, meciiria ma gūkunyañira Jesū, ³ Jesū nīamenyete atī Ithe nīamūheete ūhoti wa maūndū mothe, na atī oimīte kūrī Ngai, na acookaga kūrī o Ngai; ⁴ nī ūndū ūcio Jesū agīūkīra, akiuma hau maarīagīra, akīruta nguo yake ya igūrū, akīoya taurū, akīioha njohero. ⁵ Thuutha wa ūguo, agītīrīra maaī kīraī-inī na akīambīrīria gūthambia arutwo ake nyarīrī, akīmagiragia na taurū ūyo eyohete njohero.

⁶ Na aakinya harī Simoni Petero, Petero akīmūūria atīrī, “Hī, Mwathani, wee nīwe ūgūūthambia nyarīrī?”

⁷ Jesū akīmūcookeria atīrī, “Ndūngīmenya ūrīa ndīreka rīu, no thuutha-inī nīūrīmenya.”

⁸ Petero akīmwīra atīrī, “Aca, wee ndūrī hīndī ūngīthambia nyarīrī ciakwa.”

Jesū akīmūcookeria atīrī, “Itangīgūthambia, ndūngīgīa ngwatanīro na nī.”

⁹ Simoni Petero akīmūcookeria atīrī, “Mwathani, ndūgaathambie o nyarīrī ciiki, no gīthambie moko o na mūtwe!”

¹⁰ Jesū akīmūcookeria atīrī, “Mūndū wīthambīte mwīrī abatairio nī gwīthamba o nyarīrī ciiki; mwīrī wake wothe nī mūtheru. Na inyuī mūrī atheru, o na gūtuīka ti inyuothe.” ¹¹ Nīgūkorwo nīamenyete ūrīa ūkaamūkunyañira, na nīkīo oigire atī ti othe maarī atheru.

¹² Aarīkia kūmathambia nyarīrī, akīhumba nguo yake ya igūrū, na agīcooka harīa aikarīte. Akīmooria atīrī, “Nīm wataūkīrwo nī ūguo ndamwīka? ¹³ Mūnjītaga ‘Mūrutani’ na ‘Mwathani’, na ūguo nīguo kūrī, nīgūkorwo ūguo nīguo ndī. ¹⁴ Na rīrī, kuona atī Nī, Mwathani na Mūrutani wanyu, nīndamūthambia nyarīrī-rī, o na inyuī nīm wagīrīrwo mūthambanagie nyarīrī mūndū na ūrīa ūngī. ¹⁵ Nīndamuonia kīonereria nīguo mwīkage o ta ūguo ndamwīka. ¹⁶ Ngūmwīra atīrī na ma, gūtīrī ndungata nene gūkīra mwathi wayo, kana mūtūmwo agakīra ūrīa ūmūtūmīte. ¹⁷ Kuona atī rīu nīmūmenyete maūndū maya, nīmūrīrathimagwo mwameka.

Jesū Kūratha Ūhoro wa Gūkunyañrwo Gwake

¹⁸ “Ndiraaria ūhoro wanyu inyuothe; nīnjūū arīa thuurīte. No ūhoro ūyū nī wa kūhingia maandīko marīa moigīte atīrī, ‘O ūrīa tūrīanagīra irio nake nīangarūrūkīte.’

¹⁹ “Ndīramwīra maūndū maya rīu matanekīka, nīgeetha hīndī īrīa marīkīka mūrīnjītīkia atī nī nī we. ²⁰ Ngūmwīra atīrī na ma, ūrīa wothe wamūkagīra mūndū ūrīa ndūmīte nī nī mwene aamūkagīra; na ūrīa wothe ūnyamūkagīra, aamūkagīra ūrīa wandūmire.”

²¹ Jesū aarīkia kuuga ūguo, agītangīka ngoro na akiumbūra atīrī, “Ngūmwīra atīrī na ma, ūmwe wanyu nīekūgunyañira.”

²² Nao arutwo ake makīambīrīria kūrorana marīgītwo nūū gatagatī-inī kao aaragia ūhoro wake. ²³ Ūmwe wao, mūrutwo ūrīa Jesū endete, aikarīte thī etiiranītie na Jesū. ²⁴ Nake Simoni Petero akīheneria mūrutwo ūcio, akīmwīra atīrī, “Ta mūūrīe araaria ūhoro wa ū.”

²⁵ Nake mūrutwo ūcio, agītīirania na Jesū na akīmūūria atīrī, “Mwathani, ūcio nūū ūraaria ūhoro wake?”

²⁶ Jesũ agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ ũrĩa ngũhe kĩenyũ gĩkĩ kĩa mũgate ndaarĩkia gũgĩtobokia thubu-inĩ.” Na aarĩkia gũtobokia kĩenyũ kĩa mũgate thubu-inĩ, agĩkĩhe Judasi Isikariota mũrũ wa Simoni. ²⁷ Judasi aarĩkia kũrĩa mũgate ũcio, Mũcukani akĩmũngĩra.

Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũrĩa ũkiriĩ gwĩka-rĩ, ĩka narua.” ²⁸ No gũtirĩ o na ũmwe warĩ metha-inĩ wataũkĩirwo nĩ gĩtũmi kĩa Jesũ kũmwĩra ũguo. ²⁹ Na tondũ Judasi nĩwe waigaga mbeeca-rĩ, amwe magĩciiria Jesũ aamwĩraga agũre kĩrĩa kĩabatarañtie nĩ ũndũ wa Gĩathĩ, kana aheane kĩndũ nĩ ũndũ wa arĩa athĩni. ³⁰ Nake Judasi aarĩkia kwamũkĩra mũgate ũcio, akiuma nja. Na kwarĩ ũtukũ.

Jesũ Kũratha atĩ Petero Nĩekũmũkaana

³¹ Na Judasi aarĩkia gũthiĩ, Jesũ akiuga atĩrĩ, “Rĩu Mũrũ wa Mũndũ nĩagoocithĩtio, nake Ngai nĩagoocithĩtio arĩ thĩinĩ wake. ³² Angĩkorwo Ngai nĩagoocithĩtio thĩinĩ wake, Ngai nĩekũgoocithia Mũriũ arĩ thĩinĩ wake mwene, na amũgoocithie o narua.

³³ “Ciana ciakwa, ngũkorwo na inyuĩ o gwa kahinda kanini. Nĩmũkanjaria, na o ta ũrĩa ndeerire Ayahudi, no taguo ngũmwĩra: Kũrĩa ndĩrathiĩ, inyuĩ mũtingĩhota gũũka.

³⁴ “Ngũmũhe rĩathani rĩerũ: Endanagai mũndũ na ũrĩa ũngĩ. O ta ũrĩa ndĩmwendete, o na inyuĩ no nginya mwendanage mũndũ na ũrĩa ũngĩ. ³⁵ ũndũ ũyũ nĩguo ũrĩmenyithagia andũ othe atĩ mũrĩ arutwo akwa, mũngĩendana mũndũ na ũrĩa ũngĩ.”

³⁶ Simoni Petero akĩmũũria atĩrĩ, “Mwathani nĩ kũ ũgũthiĩ?”

Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Kũrĩa ngũthiĩ, mũtingĩhota kũnũmĩrĩra rĩu, no nĩmũrĩnũmĩrĩra thuutha-inĩ.”

³⁷ Petero akĩmũũria atĩrĩ, “Mwathani nĩ kĩĩ kĩngĩgiria ngũrũmĩrĩre rĩu? Nĩ nĩngũruta muoyo wakwa nĩ ũndũ waku.”

³⁸ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Atĩ no ũrute muoyo waku nĩ ũndũ wakwa? Ngũkwĩra atĩrĩ na ma, ngũkũ ĩtanakũga, nĩũrĩngaana maita matatũ!

14

Jesũ Kũũmĩrĩria Arutwo Ake

¹ “Mũtigatangĩke ngoro, mwĩhokei Ngai; o na nĩ mũnjĩhoke. ² Thĩinĩ wa nyũmba ya Baba kũrĩ na ciikaro nyingĩ; gũtangĩrĩ ũguo ingĩrĩ kũmwĩra. Nĩngũthiĩ kuo kũmũthondekera handũ. ³ Na ndathiĩ na ndamũthondekera handũ-rĩ, nĩngacooka ndĩmũgĩre nĩgeetha o na inyuĩ mũkoragwo harĩa ndĩ. ⁴ Njĩra ya kũrĩa ndĩrathiĩ inyuĩ nĩmũmũĩ.”

Jesũ Nĩwe Njĩra ya Gũthiĩ kũrĩ Baba

⁵ Nake Toma akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, ithuĩ tũtiũĩ kũrĩa ũgũthiĩ, nĩ ũndũ ũcio-rĩ, njĩra tũngĩkĩmĩmenya atĩa?”

⁶ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ nĩ nĩ njĩra, na nĩ nĩ ũhoru ũrĩa wa ma, na nĩ nĩ muoyo. Gũtirĩ mũndũ ũkinyaga kũrĩ Baba atagereire harĩ nĩ. ⁷ Korwo nĩmũũmenyete kũna, no mũmenye Baba o nake. Kuuma rĩu, nĩmũmũĩ na nĩ mũmuonete!”

⁸ Filipu akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, tuonie Baba na ithuĩ nĩtũkũiganĩra.”

⁹ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Filipu, ndũrĩ wamenya o na thuutha wa gũkorwo na inyuĩ ihinda iraihu ũguo? Mũndũ ũrĩa wothe ũnyonete nĩonete Baba. ũngĩkiuga atĩa atĩ, ‘Tuonie Baba?’ ¹⁰ Kaĩ ũtetĩkĩtie atĩ nĩ ndĩ thĩinĩ wa Baba, na atĩ Baba arĩ thĩinĩ wakwa? Ciugo iria

ndĩmwĩraga ti ciakwa nĩ mwene; no Baba ũrĩa ũtũũraga thĩnĩ wakwa, nĩwe ũraruta wĩra wake. ¹¹ Njĩtĩkiai rĩrĩa nguuga atĩ ndĩ thĩnĩ wa Baba, nake Baba arĩ thĩnĩ wakwa; kana mũgĩtĩkie nĩ ũndũ wa ũira wa ciana iria ningaga. ¹² Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mũndũ ũrĩa wothe ũnjĩtĩkĩtie, nĩarĩkaga maũndũ marĩa njĩkaga. Na nĩageeka o na maũndũ manene kũrĩ macio, tondũ ndĩrathĩ kũrĩ Baba. ¹³ Na ũrĩa wothe mũkahooya, nĩngawĩka thĩnĩ wa rĩtwa rĩakwa, nĩgeetha Mũriũ arehere Baba riiri. ¹⁴ Mwahooya ũndũ o wothe thĩnĩ wa rĩtwa rĩakwa, nĩndĩrĩwĩkaga.

Jesũ Kwĩranĩra Roho Mũtheru

¹⁵ “Angĩkorwo nĩmũnyendete, nĩmũrĩathĩkagĩra ũrĩa ndĩmwathĩte. ¹⁶ Na nĩ nĩngahooya Baba, nake nĩakamũhe Mũteithia ũngĩ aikarage na inyuĩ nginya tene, ¹⁷ nake nĩwe Roho ũrĩa wa ma. Nao andũ a gũkũ thĩ matĩngĩmwĩtĩkĩra tondũ matĩmuonaga na matĩmũũ. No inyuĩ nĩmũmũ nĩgũkorwo atũũranagia na inyuĩ, na aikaraga thĩnĩ wanyu. ¹⁸ Ndikũmũtiga ta ciana cia ngoriai, nĩngũũka kũrĩ inyuĩ. ¹⁹ Thuutha wa ihinda inyinyi, thĩ ndĩgũcooka kũnyona, no inyuĩ nĩmũrĩnyonaga. Tondũ nĩndũũraga muoyo, o na inyuĩ nĩmũgũtũũra muoyo. ²⁰ Mũthenya ũcio nĩmũkamenya atĩ nĩ ndĩ thĩnĩ wa Baba, na inyuĩ mũrĩ thĩnĩ wakwa, na nĩ ndĩ thĩnĩ wanyu. ²¹ ũrĩa wothe ũiguaga maathani makwa na akamaathĩkĩra, ũcio nĩwe ũnyendete. Nake ũcio ũnyendete nĩarĩendagwo nĩ Baba, o na nĩ nĩndĩmwendaga na ndĩionithanagie kũrĩ we.”

²² Nake Judasi (no ti Isikariota) akiuga atĩrĩ, “No rĩrĩ Mwathani, nĩ kĩ gĩgũtũma wĩonithanie kũrĩ ithuĩ na ti kũrĩ andũ a gũkũ thĩ?”

²³ Nake Jesũ agĩcookia atĩrĩ, “Mũndũ o wothe ũnyendete nĩarĩathĩkagĩra ũrutani wakwa. Baba nake nĩarĩmwendaga, na nĩtũrĩũkaga kũrĩ we tũtũũranagie nake. ²⁴ ũrĩa ũtanyendete ndathĩkagĩra ũrutani wakwa. Ciugo icio mũiguaga ti ciakwa nĩ mwene; nĩ cia Baba ũrĩa wandũmire.

²⁵ “Maũndũ maya mothe ndamwarĩria tũrĩ o na inyuĩ. ²⁶ No rĩrĩ, we Mũteithia, na nĩwe Roho Mũtheru, ũrĩa Baba agaatumã thĩnĩ wa rĩtwa rĩakwa, nĩakamũruta maũndũ mothe na amũrĩrikanie ũrĩa wothe ndĩmwĩrĩte. ²⁷ Thayũ nĩguo ngũmũtigĩra; thayũ wakwa nĩguo ndaamũhe. Ndikũmũhe thayũ ta ũrĩa ũheanagwo nĩ andũ a gũkũ thĩ. Mũtigatangĩke ngoro kana mwĩtigĩre.

²⁸ “Inyuĩ nĩmwaiquire ngiuga atĩrĩ, ‘Nĩngũthĩ na nĩngacooka njũke kũrĩ inyuĩ rĩngĩ.’ Angĩkorwo nĩmũnyendete-rĩ, no mũkene tondũ ndĩrathĩ kũrĩ Baba, nĩgũkorwo Baba nĩ mũnene kũrĩ nĩ. ²⁹ Ndamwĩra maũndũ macio o rĩu matanekĩka nĩgeetha rĩrĩa magekĩka mũgeetĩkia. ³⁰ Ndikũmwarĩria ũhoru ũyũ ihinda irãya, nĩgũkorwo mũnene wa gũkũ thĩ nĩarooka. We ndarĩ na hinya wa kũnjatha, ³¹ no andũ a gũkũ thĩ no nginya mamenye atĩ nĩnyendete Baba, na atĩ njĩkaga o ũrĩa Baba anjathĩte.

“Ũkai rĩu; nĩtũthĩi.

15

Mũthabibũ na Honge

¹ “Nĩ nĩ nĩ mũthabibũ ũrĩa wa ma nake Baba nĩwe mũrĩmĩri. ² Rũhonge o ruothe rũrĩ thĩnĩ wakwa rũtaciara nĩarũtemaga akarweheria. Naruo rũhonge o ruothe rũrĩa rũciara nĩarũceehaga nĩguo rũciare maciaro maingĩ makĩria. ³ Inyuĩ o na rĩu mũrĩ atheru nĩ ũndũ wa ũhoru ũrĩa

ndīmūheete. ⁴ Ikaragai thīnī wakwa na nī nīndīrīkaraga thīnī wanyu. Gūtīrī rūhonge rūngīciara maciaro rūrī rwiki; no nginya rūikare thīnī wa mūthabibū. O na inyuī mūtingīciara maciaro mūtangīkara thīnī wakwa.

⁵ “Nī nī mūthabibū, na inyuī mūrī honge. Mūdū angīkara thīnī wakwa na nī njikare thīnī wake, nīarīciaraga maciaro maingī; tondū mūtārī hamwe na nī mūtīrī ūndū mūngīhota gwīka. ⁶ Mūdū o wothe angīaga gūikara thīnī wakwa-rī, atarī o ta rūhonge rūrīa rūteagwo rūkooma; honge icio nīkūnganio ciūnganagio, igaikio mwaki-inī ikahīa. ⁷ Mūngīkara thīnī wakwa, nacio ciugo ciakwa ciikare thīnī wanyu, hooyai o kīrīa gīothe mūngīenda, na nīmūkūheo kīo. ⁸ Ūndū ūrīa ūngīgocithia Baba nī atī, mūciarage maciaro maingī nīguo mwīonanie mūrī arutwo akwa.

⁹ “O ta ūrīa Baba anyendete, ūguo noguo na nī ndīmwendete. Rū-rī, ikaragai o wendo-inī wakwa. ¹⁰ Mūngīathīkīra maathani makwarī, nīmūrīkaraga wendo-inī wakwa o ta ūrīa nī njathīkīire maathani ma Baba na ngaikara wendo-inī wake. ¹¹ Ndamwīra maūdū macio nīguo gīkeno gīakwa kīgīe thīnī wanyu, nakīo gīkeno kīanyu gīkinyanīre. ¹² Rīathani rīakwa nī rīrī: Endanagai inyuī ene, o ta ūrīa nī ndīmwendete. ¹³ Gūtīrī mūdū ūrī wendo mūnene kūrī ūyū, atī mūdū no arute muoyo wake nī ūndū wa arata ake. ¹⁴ Inyuī mūrī arata akwa, mūngīka ūrīa ndīmwathīte. ¹⁵ Ndigūcooka kūmwīta ndungata, tondū ndungata ndīmenyaga ūrīa mūmīathi areeka; no inyuī ndīmwītīte arata nīgūkorwo maūdū marīa mothe ndīrutīte kuuma kūrī Baba nīndīmūmenyithīte. ¹⁶ Ti inyuī mwathuurire, no nī nī ndamūthuurire, na ngīmwmūra mūthī mūgaciare maciaro, namo maciaro macio matūūre. Nake Baba nīakamūhe kīrīa gīothe mūkahooya thīnī wa rītwa rīakwa. ¹⁷ Rīrī nīrīo rīathani rīakwa: Endanagai.

Andū a Thī Gūthūūra Arutwo

¹⁸ “Andū a thī mangīmūthūūra, menyai atī nī nī maambire gūthūūra. ¹⁹ Korwo mūrī a gūkū thī, andū a thī no mamwende ta mūrī ao. No rīrī, inyuī mūtīrī a gūkū thī, no nīndīmūthuurīte kuuma kūrī andū a thī. Nīkīo andū a thī mamūthūire. ²⁰ Ririkanai ūhoro ūrīa ndamwīrīre atīrī, ‘Gūtīrī ndungata nene gūkīra mūmīathi.’ Angīkorwo nī nīmanyariirire, o na inyuī nīmakamūnyarira. Angīkorwo nīmathīkīire ūrutani wakwa o na wanyu nīmakawathīkīra. ²¹ Nao makaamwīka ūguo nī ūndū wa rītwa rīakwa, nīgūkorwo matiū ūrīa wandūmire.

²² “Korwo ndiokire ngīmahe ūhoro, matingīamenyire nī ehia. No rīu matīrī na kīgwatīo nī ūndū wa mehīa mao. ²³ Mūdū ūrīa ūūthūūrīte, nīathūūire Baba o nake. ²⁴ Korwo ndīkīte gatagatī-inī kao maūdū marīa matārī mekwo nī mūdū ūngī matingīamenyire nī ehia. No rīu nīmonete cīama ici, no no maathūire na magathūūra Baba. ²⁵ No nīgeetha kūhingio ūrīa kwandīkītwo Watho-inī wao atīrī, ‘Nīmathūūrīre hatarī gītūmi.’

²⁶ “Hīndī īrīa Mūteithia agooka, ūrīa ngaamūtūmīra kuuma kūrī Baba, na nīwe Roho wa ma ūrīa uumaga kūrī Baba, we nīakaheana ūira wakwa. ²⁷ Na o na inyuī no nginya mūkaaruta ūira, tondū mūtūūrīte na nī kuuma o kīambīrīria.

16

¹ “Ndamwīra maūdū macio mothe nīgeetha mūtikanāe gūtiganīria wītīkio. ² Nīmakamūingata thunagōgi-inī; na ūhoro wa ma nī atī, kūrī hīndī īgūūka rīrīa mūdū o wothe ūkaamūūrāga ageciirāgia atī nī Ngai

aratungatira. ³ Mageekaga maũndũ macio nĩ ùndũ matimenyete Baba o na kana makaamenya. ⁴ Ndamwĩra maũndũ macio nĩgeetha hĩndĩ ñyo yakinya mũkaaririkana atĩ nĩndamwĩrite. Ndiamwĩre maũndũ macio kĩambĩrĩria-inĩ tondũ ndaarĩ hamwe na inyuĩ.

Wĩra wa Roho Mũtheru

⁵ “Rĩu nĩngũthĩĩ kũrĩ ũrĩa wandũmire. No gũtirĩ o na ũmwe wanyu ũranjũũria atĩrĩ, ‘Ūrathiĩ kũ?’ ⁶ Mwaiyũrwo nĩ kĩa nĩ tondũ nĩndamwĩra maũndũ macio. ⁷ No ngũmwĩra atĩrĩ na ma, nĩ kwagĩrĩire nĩ thĩ nĩ ùndũ wanyu. Tondũ ndaaga gũthĩĩ, Mũteithia ndagooka kũrĩ inyuĩ. No ndaathiĩ, nĩngamũtũma oke kũrĩ inyuĩ. ⁸ Nake oka, nĩakaiguithia andũ a gũkũ thĩ ũrĩa mahĩtĩtie ũhoru-inĩ wa mehia, na ũhoru-inĩ wa ũthingu, o na ũhoru-inĩ wa ciira: ⁹ Nĩmahĩtĩtie ũhoru-inĩ wa mehia, nĩgũkorwo andũ matinjĩtikĩtie; ¹⁰ nĩmahĩtĩtie ũhoru-inĩ wa ũthingu, nĩgũkorwo ndĩrathiĩ kũrĩ Baba kũrĩa mũtangĩcooka kũnyona; ¹¹ na nĩmahĩtĩtie ũhoru-inĩ wa ciira tondũ mũnene wa gũkũ thĩ nĩarĩkĩtie gũtuĩrwo ciira.

¹² “Ndĩ na maũndũ mangĩ mainĩ ma kũmwĩra, makĩria ya marĩa mũngĩhota kũmĩrĩria rĩu. ¹³ No rĩrĩ, Roho Mũtheru ũcio wa ma oka, nĩakamũtongoria ũhoru-inĩ ũrĩa wa ma wothe. Ndakaaragia ũhoru wake mwene; akaaragia ũhoru wa maũndũ marĩa aigũite, ningĩ nĩakamwĩra ũhoru wa maũndũ marĩa magooka thuutha. ¹⁴ Nĩakangoocithia nĩgũkorwo nĩakamũmenyithia ũhoru wakwa ũrĩa arutĩte kuuma kũrĩ nĩ. ¹⁵ Maũndũ mothe ma Baba nĩ makwa. Nĩkĩo ndamwĩra atĩ Roho nĩakamũmenyithia ũhoru wakwa ũrĩa arutĩte kuuma kũrĩ nĩ, mũmenye.

¹⁶ “Thuutha wa kahinda kanini mũtikũnyona rĩngĩ na ningĩ thuutha wa kahinda kanini nĩmũkũnyona.”

Kĩa kĩa Arutwo nĩ Gĩgũtuĩka Gĩkeno

¹⁷ Amwe a arutwo ake makĩũrania atĩrĩ, “Arenda kuuga atĩa rĩrĩa aroiga atĩ, ‘Thuutha wa kahinda kanini mũtikũnyona rĩngĩ na ningĩ atĩ thuutha wa kahinda kanini nĩmũkũnyona’, ningĩ atĩ ‘Tondũ ndĩrathiĩ kũrĩ Baba?’ ” ¹⁸ Magĩthĩĩ na mbere kũũrania atĩrĩ, “Arenda kuuga atĩa rĩrĩa aroiga atĩ, ‘Kahinda kanini?’ Ithuĩ tũtiramenya ũrĩa aroiga.”

¹⁹ Nake Jesũ akĩona atĩ nĩmendaga kũmũũria ũhoru ũcio, nĩ ùndũ ũcio akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ kũũrania mũrorania ũrĩa ngwendaga kuuga rĩrĩa njugire atĩ ‘Thuutha wa kahinda kanini mũtikũnyona rĩngĩ, na ningĩ thuutha wa kahinda kanini nĩmũkũnyona?’ ²⁰ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mũkaarĩra na mũcaka rĩrĩa andũ a thĩ marakena. Inyuĩ mũkanyitwo nĩ kĩa, no kĩa, kĩa nyu nĩgĩkagarũrũka gĩtuĩke gĩkeno. ²¹ Mũndũ-wanja agĩciara nĩakoragwo na ruo tondũ hĩndĩ yake nĩ nginyu; no aarĩkia gũciara kaana, akariganĩrwo nĩ ruo nĩ ùndũ wa gũkena nĩgũkorwo kaana nĩ gaaciarwo gũkũ thĩ. ²² O na inyuĩ noguo: Rĩu nĩ ihinda rĩanyu rĩa kĩa, no nĩngamuona rĩngĩ na nĩmũgakena, na gũtirĩ mũndũ o na ũmwe ũkaamũtunya gĩkeno kũ. ²³ Mũthenya ũcio wakinya mũtigacooka kũnjũũria ùndũ o na ũrĩkũ. Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, Baba nĩakamũhe kĩrĩa gĩothe mũkaahooya thĩnĩ wa rĩitwa rĩakwa. ²⁴ Nginyagia rĩu mũtirĩ mwahooya ùndũ thĩnĩ wa rĩitwa rĩakwa. Hooyai na nĩmũkũheo, nĩguo gĩkeno kĩa nyu gĩkinyanĩre.

²⁵ “O na gũtuĩka ngoretwo ngĩaria na ngerekano-rĩ, hĩndĩ nĩiroka rĩrĩa itagacooka kũmwarĩria na njĩra ñyo, no ngaamwĩraga ũhoru wa Baba itekũhithĩrĩra. ²⁶ Mũthenya ũcio nĩmũkahooyaga thĩnĩ wa rĩitwa rĩakwa. Ndiroiga atĩ nĩngahooyaga Baba ithenya rĩanyu. ²⁷ No rĩrĩ, Baba we

mwene nĩamwendete, nĩgũkorwo inyuĩ nĩmũnyendete, na nĩmwĩtikĩtie atĩ ndoimire kũrĩ Ngai. ²⁸ Nĩ ndoimire kũrĩ Baba, ngĩũka gũkũ thĩ; na rĩu nĩnguuma gũkũ thĩ, njooke kũrĩ Baba.”

²⁹ Hĩndĩ iyo arutwo a Jesũ makiuga atĩrĩ, “Rĩu nĩuratũhe ũhoru wega, ũtekwaria na ngerekano. ³⁰ Rĩu nĩtwamenya atĩ wee nĩũũĩ maũndũ mothe, na atĩ o na ndũbataire mũndũ o na ũrĩkũ akũũrie ciũria. ũhoru ũcio nĩwatũma twĩtikie atĩ woimĩte kũrĩ Ngai.”

³¹ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Rĩu nĩmwetĩkia! ³² No hĩndĩ nĩroka, na nĩnginyu, rĩrĩa mũkahurunjũka, o mũndũ athĩ gwake mũciĩ. Mũkaandiga ndĩ nyiki, no ndirĩ nyiki, nĩgũkorwo Baba arĩ hamwe na nĩ.

³³ “Ndamwĩra maũndũ macio nĩgeetha mũgĩe na thayũ thĩnĩ wakwa. Gũkũ thĩ nĩmũrĩonaga thĩna. No ũmĩrĩrai! Nĩ nĩndooretie thĩ.”

17

Jesũ Kwĩhoera

¹ Jesũ aarĩkia kuuga maũndũ macio, agĩtiira maitho akĩrora na igũrũ, akĩhooya, akiuga atĩrĩ:

“Baba hĩndĩ nĩ nginyu. Gocithia Mũrũguo, nĩguo nake Mũrũguo akũgocithie. ² Nĩgũkorwo nĩmũheete ũhoti wa gwatha andũ othe, nĩguo arĩa othe ũmũheete amahe muoyo wa tene na tene. ³ Na rĩu ũyũ nĩguo muoyo wa tene na tene: Atĩ makũmenye, o Wee Ngai ũrĩa wa ma, na mamenye Jesũ Kristũ, ũrĩa ũtũmĩte. ⁴ Nĩngũgocithĩtie gũkũ thĩ na ũndũ wa kũrĩkia wĩra ũrĩa waheire ndute. ⁵ Na rĩu Baba, ngocithia ndĩ mbere yaku na riiri ũrĩa ndaarĩ naguo hamwe nawe o mbere thĩ itaanagĩa.

Jesũ Kũhoera Arutwo ake

⁶ “Nĩnguũrĩrie andũ arĩa waheire gũkũ thĩ rĩtwa rĩaku. Acio maarĩ aku; nawe ũkĩhe o, nao nĩmathĩkĩire kiugo gĩaku. ⁷ Na rĩu nĩmamenyete atĩ indo iria ciothe ũheete ciumĩte kũrĩ wee. ⁸ Nĩgũkorwo nĩndamaheire ciugo iria waheire, nao magĩciĩtikĩra. Nĩmamenyire hatarĩ nganja atĩ ndoimire kũrĩ wee, na magĩtikĩra atĩ wee nĩwe wandũmire. ⁹ Acio nĩo ndĩrahoera. Ndirahoera andũ a gũkũ thĩ, no ndĩrahoera arĩa ũũheete, nĩgũkorwo nĩ aku. ¹⁰ Kĩrĩa gĩothe ndĩ nakĩo nĩ gĩaku, na kĩrĩa gĩothe ũrĩ nakĩo nĩ gĩakwa. Naguo ũgococi nĩũũkĩte kũrĩ nĩ nĩ ũndũ wao. ¹¹ Ndigũikara gũkũ thĩ rĩngĩ, no-o marĩ o gũkũ thĩ, na nĩ ndĩroka kũrĩ wee. Baba Mũtheru, magĩtĩre na ũhoti wa rĩtwa rĩaku, rĩtwa rĩrĩa waheire, nĩgeetha matuĩke ũmwe o ta ũrĩa ithuĩ tũrĩ ũmwe. ¹² Rĩrĩa ndĩraarĩ nao, nĩndĩramagitagĩra na ngamamenyerera na rĩtwa rĩu waheire. Gũtirĩ o na ũmwe ũũrĩte o tiga ũrĩa wathĩrĩrwo kwanangwo nĩguo Maandĩko mahingio.

¹³ “Rĩu ndĩroka kũrĩ wee, no maũndũ maya ndĩroiga ndĩ o gũkũ thĩ, nĩguo maiyũrwo nĩ gĩkeno gĩakwa kĩrĩ gĩkinyanĩru kũna thĩnĩ wao. ¹⁴ Nĩndĩmaheete kiugo gĩaku, nao andũ a gũkũ thĩ makamathũra, nĩgũkorwo o ti a gũkũ thĩ rĩngĩ, o ta ũrĩa nĩ itarĩ wa gũkũ thĩ. ¹⁵ Ihooya rĩakwa ti ũmarute gũkũ thĩ, no nĩ atĩ ũmagitagĩre kuuma kũrĩ ũrĩa mũũru. ¹⁶ O ti a gũkũ thĩ, o ta ũrĩa o na nĩ itarĩ wakuo. ¹⁷ Maamũre, ũmatherie na ũhoru ũrĩa wa ma; ũhoru waku nĩguo ũhoru wa ma. ¹⁸ O ta ũrĩa wandũmire gũkũ thĩ, na nĩ noguo ndamatũma kũrĩ andũ a gũkũ

thĩ. ¹⁹ Ndiitheretie nĩ ũndũ wao, nĩguo o nao matherio kũna nĩ ũhoro ũrĩa wa ma.

Jesũ Kũhoera Etĩkia othe

²⁰ “Ningĩ to aya oiki ndĩrahoera. Ndirahoera o na arĩa angĩ makaanjitĩkia nĩ ũndũ wa ndũmĩrĩri ya aya, ²¹ nĩguo othe matuĩke ũmwe Baba, o ta ũrĩa we ũrĩ thĩinĩ wakwa na niĩ ndĩ thĩinĩ waku. O nao marogĩa thĩinĩ witũ nĩgeetha andũ a gũkũ thĩ metĩkie atĩ nĩwe ũndũmĩte. ²² Nĩndĩmaheete riiri ũrĩa waheire, nĩguo matuĩke ũmwe o ta ũrĩa ithuĩ tũrĩ ũmwe, ²³ niĩ ndĩ thĩinĩ wao, nawe ũrĩ thĩinĩ wakwa. Marotuĩka ũmwe kũna, nĩgeetha andũ a gũkũ thĩ mamenye atĩ nĩwe wandũmire, na atĩ nĩũmendete o ta ũrĩa ũnyendete.

²⁴ “Baba, ngwenda arĩa ũũheete makorwo na niĩ harĩa ndĩ na mone riiri wakwa, riiri ũrĩa ũũheete nĩ ũndũ nĩwanyendete thĩ itanombwo.

²⁵ “Baba Mũthingu, o na gũtuĩka andũ a gũkũ thĩ matikũũ-rĩ, niĩ nĩngũũ, nao nĩ moĩ atĩ nĩwe ũndũmĩte. ²⁶ Nĩngũmenyithanĩtie kũrĩ o, na nĩngũkĩrĩria gũkũmenyithania, nĩgeetha wendani ũrĩa ũnyendete nago ũikarage thĩinĩ wao na nĩguo o na niĩ mwene ngoragwo thĩinĩ wao.”

18

Jesũ Kũnyitwo

¹ Jesũ aarĩkia kũhooya, agĩthiĩ arĩ na arutwo ake, makĩringa mũkuru wa Karũũ ga Kidironi. Mũrĩmo ũcio ũngĩ nĩ haarĩ na mũgũnda wa mĩtamaiyũ, agĩtoonya ho na arutwo ake.

² Na rĩrĩ, Judasi, ũrĩa wamũkunyanĩire, nĩooĩ handũ hau, nĩ ũndũ Jesũ nĩacemanagĩria ho kainingĩ na arutwo ake. ³ Nĩ ũndũ ũcio Judasi agĩthiĩ hau mũgũnda-inĩ ũcio, atongoretie mbũtũ ya thigari na anene amwe kuuma kũrĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na Afarisai. Nao nĩmakuuĩte icinga, na matawa, na indo cia mbaara.

⁴ Nake Jesũ nĩ ũndũ nĩamenyaga maũndũ marĩa mothe maakirie kũmũkora-rĩ, akiumĩra akĩmooria atĩrĩ, “Nũũ mũracaria?”

⁵ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ Jesũ wa Nazarethi.”

Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Niĩ nĩ niĩ we.” (Nake Judasi ũcio wamũkunyanĩire aarũngiĩ hau hamwe nao.) ⁶ Rĩrĩa Jesũ aameerire atĩrĩ, “Niĩ nĩ niĩ we,” magĩcooka na thuutha makĩgũa thĩ.

⁷ O rĩngĩ Jesũ akĩmooria atĩrĩ, “Nũũ mũracaria?”

Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ Jesũ wa Nazarethi.”

⁸ Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ndamwĩra atĩ nĩ niĩ we. Akorwo nĩ niĩ mũracaria-rĩ, rekei andũ aya mathiĩ.” ⁹ Gwekĩkire ũguo nĩgeetha ũhoro ũrĩa aarĩtie ũhinge, rĩrĩa oigire atĩrĩ, “Andũ arĩa waheire gũtirĩ o na ũmwe wao ndeete.”

¹⁰ Hĩndĩ iyo Simoni Petero, tondũ aarĩ na rũhiũ rwa njora, akĩrũcomora na agĩtinia gũtũ kwa ũrĩo kwa ndungata ya mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene. (Ndungata iyo yetagwo Maliku.)

¹¹ Nake Jesũ agĩatha Petero atĩrĩ, “Cookia rũhiũ rwaku rwa njora! Gĩkombe kĩrĩa Baba aaheete-rĩ, nĩngwaga gũkĩnyũira?”

Jesũ Gũtwarwo kwa Anasi

¹² Nayo mbũtũ iyo ya thigari na mũnene wayo, hamwe na anene acio a Ayahudi makĩnyiita Jesũ. Makĩmuoha na ¹³ makĩamba kũmũtwara kwa Anasi, ũrĩa warĩ mũthoniwe wa Kaiafa, ũrĩa warĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa

mūnene mwaka ūcio. ¹⁴ Kaiafa nīwe wataarīte Ayahudi atī no gūkorwo arī wega mūndū ūmwe akuire andū othe.

Petero Gūkaana Jesū Ihinda rīa Mbere

¹⁵ Simoni Petero marī na mūrutwo ūngī makīrūmīrīra Jesū. Na tondū mūrutwo ūcio nīo nī mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene, agītwarana na Jesū kūu nja ya mūthīnjīri-Ngai ūcio mūnene. ¹⁶ No Petero agītigwo etereire hau nja ya kīhingo. Nake mūrutwo ūcio ūngī, woio nī mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene, agīcooka, akīaria na mūrītu ūrīa warī kīhingo-inī agītoonya Petero.

¹⁷ Nake mūrītu ūcio warī kīhingo-inī akīuria Petero atīrī, “Kaī wee ūrī ūmwe wa arutwo a mūndū ūyū?”

Nake agīcookia agīkiuga atīrī, “Aca, ndirī ūmwe wao.”

¹⁸ Na rīrī, ndungata na thigari ciarūgamīte irigiicīrie mwaki ūrīa ciakītie ikīwota, tondū kwarī na heho. Petero o nake aarūgamīte hamwe nao agīota mwaki.

Mūthīnjīri-Ngai ūrīa Mūnene kūuria Jesū Ciūria

¹⁹ Ihinda-inī o rīu, mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene oragia Jesū ūhoru wa arutwo ake na ūhoru wa ūrutani wake.

²⁰ Nake Jesū akīmūcookeria atīrī, “Nī njarīrie andū othe a thī itarī ūndū ngūhitha, na ngarutana hīndī ciothe thunagogi-inī o na hekarū-inī, kūrīa Ayahudi othe macemanagia. Ndirī ūndū njaragia na hito. ²¹ Ūranjūria ūguo nīkī? Ūria arīa mananjigua ngīaria. Ti-itherū nīmoī ūrīa ndanoiga.”

²² Rīrīa Jesū oigire ūguo, ūmwe wa thigari iria ciarī hau akīmūgūtha rūhī, akīmūuria atīrī, “Ūguo nīguo ūgūcookeria mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene?”

²³ Nake Jesū akīmūwīra atīrī, “Angīkorwo nīndoiga ūūru-rī, heana ūira wa ūūru ūcio. No angīkorwo ndaaria ūhoru wa ma-rī, wangūthīra kī?”

²⁴ Nake Anasi akīmūneana atwarwo arī o muohe kūrī Kaiafa mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene.

Petero Gūkaana Jesū rīa Keerī na rīa Gatatū

²⁵ O hīndī īyo Simoni Petero arūgamīte agīota mwaki, akīurio atīrī, “Kaī wee ūrī ūmwe wa arutwo a mūndū ūyū?”

Nake agīkaana, akiuga atīrī, “Aca, ndirī ūmwe wao!”

²⁶ Ndungata īmwe ya mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene, na yarī ya mbarī ya mūndū ūrīa Petero aatinītie gūtū, ikīmūuria atīrī, “Na githī nī ndirakuonire mūrī nake hau mūgūnda-inī wa mītamaiyū?” ²⁷ O rīngī Petero agīkaana, na o hīndī īyo ngūkū īgīkūga.

Jesū Mbere ya Pilato

²⁸ Ningī Ayahudi makīruta Jesū gwa Kaiafa makīmūtwarā gīkaro-inī kīa Barūthi wa Kīroma. Hīndī īyo kwarī rūciinī tene, na nīgeetha matikag-watwo nī thaahu, Ayahudi matiatoonyire gīkaro kīu; nī ūndū nīmendaga mahote kūrīa gīathī kīa Bathaka. ²⁹ Nī ūndū ūcio Pilato akīuma akīmakora kūu nja akīmooria atīrī, “Mūndū ūyū mūramūthitangīra kī?”

³⁰ Nao makīmūcookeria atīrī, “Atangīrī muuni watho-rī, tūtingīmūrehe kūrī we.”

³¹ Nake Pilato akīmeera atīrī, “Kīmūoei inyuī ene mūkamūciirithie kūrīngana na watho wanyu.”

Nao Ayahudi makīregana na ūhoru ūcio, makiuga atīrī, “Ithuī tūtīrī na rūūtha rwa kūrīraga mūndū o na ū.” ³² Maūndū maya mekīkire

nĩgeetha ciugo iria Jesũ aarĩtie akĩonania mũthemba wa gĩkuũ kĩrĩa agaakua ihingio.

³³ Pilato agĩcooka agĩtoonya gĩkaro kũu kĩa Barũthi, agĩta Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, “Wee nĩwe mũthamaki wa Ayahudi?”

³⁴ Nake Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, “Ūcio nĩ woni waku, kana nĩ andũ makwĩrĩte ũhoru wakwa?”

³⁵ Nake Pilato akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ ndĩkĩrĩ Mũyahudi? Andũ anyu na athĩnjĩri-Ngai arĩa anene nĩo makũneanĩte kũrĩ nĩ. Nĩ atĩa wikĩte?”

³⁶ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ūthamaki wakwa ti wa gũkũ thĩ. Korwo nĩ ũguo-rĩ, ndungata ciakwa nicingĩndũĩrĩire ndikanyitwo nĩ Ayahudi. No ũthamaki wakwa nĩ wa kuuma kũndũ kũngĩ.”

³⁷ Nake Pilato akĩmũcookeria atĩrĩ, “nĩ ũndũ wa ũguo-rĩ, wee ũkĩrĩ Mũthamaki!”

Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩwaria ma kuuga atĩ nĩ ndĩ Mũthamaki. Ma nĩ atĩrĩ, gĩtũmi gĩkĩ nĩkĩo gĩatũmire njiarwo, na nĩkĩo ndokire gũkũ thĩ atĩ nyumbũrage ũhoru ũrĩa wa ma. Mũndũ o wothe ũrĩ mwena wa ũhoru wa ma nĩathikagĩrĩria.”

³⁸ Nake Pilato akĩmũũria atĩrĩ, “Ūhoru wa ma nĩ ũrĩkũ?” Aarĩkia kũũria ũguo akiuma nja o rĩngĩ agĩthĩ kũrĩ Ayahudi akĩmeera atĩrĩ, “Ndirona gĩtũmi gĩa kũmũthitangĩra. ³⁹ No ningĩ nĩ mũtugo wanyu hĩndĩ ya Bathaka ndĩmuohorere mũndũ ũmwe. Nĩmũkwenda ndĩmuohorere ‘mũthamaki wa Ayahudi?’”

⁴⁰ Nao makĩanĩrĩra, magĩcookia atĩrĩ, “Aca, tũtikwenda ũcio! Tuohorere Baraba!” Na rĩrĩ, Baraba ũcio aarĩ mũtunyani.

19

Jesũ Gĩtuĩrwo kwambwo Mũtĩ-Igũrũ

¹ Hĩndĩ ĩyo Pilato akĩoya Jesũ, akĩmũhũũrithia iboko. ² Nacio thi-gari igĩtuma thũmbĩ ya mũigua, ikĩmwĩkĩra mũtwe, na ikĩmũhumba kanjũ ya rangi wa ndathi, ³ igathiiaga harĩ we o ihinda kwa ihinda, ikamũnyũrũragia ikiugaga atĩrĩ, “Ngeithi, mũthamaki wa Ayahudi!” Nacio ikamũgũthaga ũthiũ na hĩ.

⁴ O rĩngĩ Pilato akiuma nja, akĩra Ayahudi atĩrĩ, “Ta onei ngũmũruta nja ndĩmũrehe kũrĩ inyuĩ, nĩguo mũmenye atĩ nĩ ndionete ũndũ o na ũrĩkũ angĩthitangĩrwo.” ⁵ Rĩrĩa Jesũ oimire nja ekĩrĩte thũmbĩ ĩyo ya mũigua na ehumbĩte kanjũ ĩyo ya rangi wa ndathi-rĩ, Pilato akĩmeera atĩrĩ, “Mũndũ nĩ ũyũ!”

⁶ Rĩrĩa athĩnjĩri-Ngai arĩa anene o na atongoria a Ayahudi maamuonire, makĩanĩrĩra makiuga atĩrĩ, “Mwambithie mũtĩ-igũrũ! Mwambithie mũtĩ-igũrũ!”

No Pilato akĩmacookeria atĩrĩ, “Muo ei mũmwambe mũtĩ igũrũ arĩ inyuĩ. Ha ũhoru wakwa, ndirona ũndũ o na ũrĩkũ angĩthitangĩrwo.”

⁷ Nao Ayahudi makiuga magwatĩirie atĩrĩ, “Ithũ nĩtũrĩ watho; na kũringana na watho ũcio no nginya akue, tondũ nĩetuĩte Mũrũ wa Ngai.”

⁸ Rĩrĩa Pilato aigũire ũguo, agĩtigĩra mũno makĩria, ⁹ agĩcooka thĩnĩ wa nyũmba ĩyo ya ũthamaki. Ningĩ akĩũria Jesũ atĩrĩ, “Wee-rĩ, uumĩte kũ?” Nowe Jesũ ndaigana kũmũcookeria. ¹⁰ Pilato akĩmũũria atĩrĩ, “Kaĩ ũkũrega kũnjarĩria? Kaĩ ũtooĩ ndĩ na ũhoti wa gũkuohorithia, kana wa gũkwambithia mũtĩ igũrũ?”

¹¹ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Wee ndũngĩrĩ na ũhoti igũrũ rĩakwa korwo ndũheetwo guo kuuma igũrũ. Nĩ ũndũ ũcio ũrĩa ũũneanire kũrĩwe nĩwe ũrĩ na mehia marĩa manene.”

¹² Kuuma hĩndĩ ĩyo, Pilato akĩgeria kuohora Jesũ, no Ayahudi magĩthĩĩ na mbere kwanĩrĩra atĩrĩ, “Ũngĩrekereria mũndũ ũyũ, wee ndũrĩ mũrata wa Kaisari. Mũndũ o wothe wĩtuaga mũthamaki nĩamenete Kaisari.”

¹³ Rĩrĩa Pilato aigũire ũguo-rĩ, akiumia Jesũ nja, na agĩkarĩra gĩtĩ kĩa mũtuanĩri ciira handũ hoĩkaine ta “Harĩa-haare-Mahiga” (na heetagwo na Kĩhibirania Gabatha). ¹⁴ Kwarĩ mũthenya wa Ihaarĩria rĩa Kiumia gĩa Gĩathĩ kĩa Bathaka; na kwarĩ ta thaa thita.

Nake Pilato akĩra Ayahudi atĩrĩ, “Ũyũ mũthamaki wanyu.”

¹⁵ No-o makĩanĩrĩra, makiuga atĩrĩ, “Mweherie! Mweherie! Mwambithie mũtĩ-igũrũ!”

Nake Pilato akĩmooria atĩrĩ, “Nyambithie Mũthamaki wanyu?”

Nao athĩnjĩri-Ngai arĩa anene magĩcookia atĩrĩ, “Ithuĩ tũtirĩ mũthamaki ũngĩ tiga Kaisari.”

¹⁶ Mũthia-inĩ Pilato akĩmũneana kũrĩ o nĩguo akambwo mũtĩ-igũrũ.

Jesũ Kwambwo Mũtĩ-Igũrũ

Nacio thigari ikĩnyiita Jesũ. ¹⁷ Na ekuũire mũtharaba wake agĩthĩĩ nginya harĩa heetagwo “Ha Ihĩndĩ rĩa Mũtwe” (na no ho hetagwo na Kĩhibirania, Golgotha.) ¹⁸ Hau nĩho maamwambire, na hamwe nake makĩamba andũ angĩ eerĩ, ũmwe mwena ũmwe na ũcio ũngĩ mwena ũcio ũngĩ; nake Jesũ arĩ gatagatĩ.

¹⁹ Nake Pilato akĩandĩkithia kĩbaũ na gĩkĩhũũrĩrwo mũtharaba-inĩ. Nakĩo kĩandĩkĩtwo atĩrĩ, JESŪ WA NAZARETHI, MŪTHAMAKI WA AYAHUDI. ²⁰ Nao Ayahudi aingĩ magĩthoma maandĩko macio, nĩgũkorwo handũ harĩa Jesũ aambĩrwo haarĩ hakuhĩ na itũũra rĩu inene, nakĩo kĩbaũ kũ kĩandĩkĩtwo na Kĩhibirania, na Kĩlatini, na Kĩyunani.* ²¹ Nao athĩnjĩri-Ngai arĩa anene a Ayahudi makĩra Pilato atĩrĩ, “Tiga kwandĩka ‘Mũthamaki wa Ayahudi’, no andĩka atĩ mũndũ ũyũ nĩ kuuga oigire atĩ nĩwe mũthamaki wa Ayahudi.”

²² Nake Pilato akĩmacookeria atĩrĩ, “Ũguo ndandĩka nĩndandĩka.”

²³ Rĩrĩa thigari ciarĩkirie kwamba Jesũ, ikĩoya nguo ciake, igĩcigayania maita mana, o mũndũ yake, no kanjũ yatigarire. Nguo ĩyo ndĩarĩ na rĩtumo, yatumĩtwo kuuma igũrũ nginya thĩ ĩrĩ o taama ũmwe.

²⁴ Nacio ikĩirana atĩrĩ, “Nĩtũtugei kũmĩtarũra; rekei tũmĩcuukĩre mĩtĩ nĩguo tũmenye ũrĩa ũgũthĩĩ nayo.”

Gwekĩkire ũguo nĩguo Maandĩko mahinge marĩa moigĩte atĩrĩ, “Maagayanire nguo ciakwa, na magĩcuukĩra kanjũ yakwa mĩtĩ.”

Ũguo nĩguo thigari ciekire.

²⁵ Hakuhĩ na mũtharaba wa Jesũ nĩho nyina aarũgamĩte, na mwarĩ wa nyina na nyina, na Mariamu mũtumia wa Kiliopa, na Mariamu Mũmagidali. ²⁶ Rĩrĩa Jesũ onire nyina na mũrutwo ũrĩa endete marũngĩĩ hakuhĩ nake, akĩra nyina atĩrĩ, “Mũtumia ũyũ, ũcio mũrũguo,”

²⁷ agĩcooka akĩra mũrutwo ũcio atĩrĩ, “Ũcio maitũguo.” Kuuma hĩndĩ ĩyo mũrutwo ũcio akĩoya nyina wa Jesũ, agĩthĩĩ gũtũũra mũciĩ kwa mũrutwo ũcio.

* **19:20** Rũthiomi rwa Asuriata rwarĩ rũmwe rwa thiomi iria Ayahudi maaragia, na Kĩhibirania, na Kĩlatini, o hamwe na Kĩyunani.

Gūkua kwa Jesū

²⁸ Thuutha ūcio, Jesū amenya atĩ maũndũ mothe nĩmathira, na nĩguo Maandĩko mahinge, akiuga atĩrĩ, “Nĩnyootiĩ.” ²⁹ Hau nĩ haarĩ na cuba yarĩ na thiki, nĩ ūndũ ūcio thigari igĩtobokia thibũnji ho, igĩcooka igĩthecerera thibũnji iyo rūthanju-inĩ rwa mũthobi, ikĩmĩtwarĩrĩria kanua-inĩ ka Jesū. ³⁰ Hĩndĩ ĩrĩa Jesū aamĩkundire, akiuga atĩrĩ, “Ūhoru nĩwathira.” Na oiga ūguo, akĩinamia mũtwe, agĩtuĩkana.

³¹ Na rĩrĩ, kwarĩ mũthenya wa Ihaarĩria wa Ayahudi, nĩguo marokere Thabatũ ya mwanya. Na tondũ Ayahudi matiendaga mũrĩ iyo ĩtigwo mũtharaba-inĩ hĩndĩ ya Thabatũ, makĩũria Pilato aathane atĩ andũ acio maambĩtwo moinwo magũrũ, na mũrĩ yao ĩcuurũrio. ³² Nĩ ūndũ ūcio thigari igĩthiĩ ikiuna magũrũ ma mũndũ wa mbere ũrĩa mambanĩrio na Jesū na igĩcooka ikiuna ma ūcio ūngĩ. ³³ No rĩrĩa maakinyire harĩ Jesū na makĩona atĩ nĩarĩkĩtie gūkua, makĩaga kuuna magũrũ make. ³⁴ Handũ ha ūguo-rĩ, mũthigari ūmwe agĩtheeca Jesū mbaru na itimũ, na o rĩmwe hakiura thakame na maaĩ. ³⁵ Nake mũndũ ũrĩa wonire maũndũ macio nĩarutĩte ũira, naguo ũira wake nĩ wa ma. We nĩooĩ atĩ aaragia ũhoru wa ma, na oimbũraga nĩgeetha o na inyuĩ mwĩtĩkie. ³⁶ Namo maũndũ macio meekĩkire nĩgeetha Maandĩko mahinge marĩa moigĩte atĩrĩ, “Gũtirĩ ihĩndĩ o na rĩmwe rĩake rĩkoinwo.” ³⁷ O na ningĩ no harĩ Maandĩko mangĩ moigĩte atĩrĩ, “Makeerorera mũndũ ũrĩa maathecire.”

Gũthikwo kwa Jesū

³⁸ Thuutha ūcio, Jusufu wa Arimathea akĩhooya Pilato mwĩrĩ wa Jesū. Na rĩrĩ, Jusufu aarĩ mũrutwo wa Jesū, no amũrũmagĩrĩra na hito tondũ wa gwĩtigĩra Ayahudi. Nake Pilato akĩmũhe rūtha, nake agĩthiĩ agĩkuua mwĩrĩ ūcio. ³⁹ Maathiire na Nikodemo, ũrĩa wathĩite kũrĩ Jesū ũtukũ. Nikodemo agĩtwara mũtukanio wa manemane na thubiri ingĩkinya o ta ratiri mĩrongo mũgwanja na ithano. ⁴⁰ Nao eerĩ makĩoya mwĩrĩ wa Jesū, makĩwoha na mataama ma gatani hamwe na mũtukanio iyo mĩnungi wega, kũringana na mũtugo ya Ayahudi ya gũthikana. ⁴¹ Hau Jesū aambĩrwo nĩ haarĩ na mũgũnda, na thĩnĩ wa mũgũnda ūcio nĩ kwarĩ na mbĩrĩra njerũ, ĩrĩa ĩtakoretwo ĩgĩtwo mwĩrĩ wa mũndũ o na ūmwe. ⁴² Tondũ kwarĩ mũthenya wa Ihaarĩria wa Ayahudi nĩguo marokere Thabatũ, na ningĩ nĩ ūndũ mbĩrĩra iyo yarĩ o hakuhĩ-rĩ, makĩiga Jesū ho.

20

Mbĩrĩra Theri

¹ Na rĩrĩ, mũthenya wa mbere wa kwambĩrĩria kiumia rũciinĩ tene, kũrĩ o na nduma, Mariamu Mũmagidali nĩathiire mbĩrĩra-inĩ na akĩona ihiga rĩrĩa rĩarĩ mũromo-inĩ rĩrĩ rĩeherie. ² Nĩ ūndũ ūcio agĩthiĩ ateng’erete kũrĩ Simoni Petero na mũrutwo ũrĩa ūngĩ, ũrĩa Jesū endete, akĩmeera atĩrĩ, “Nĩmarutĩte Mwathani mbĩrĩra-inĩ, na tũtiũ harĩa mamũigĩte!”

³ Nĩ ūndũ ūcio Petero na mũrutwo ūcio ūngĩ makiumagara marorete mbĩrĩra-inĩ. ⁴ Marĩ o eerĩ magĩteng’era, no mũrutwo ūcio ūngĩ agĩkĩria Petero ihenya, agĩkinya mbĩrĩra-inĩ mbere. ⁵ Akĩinamĩrĩra, na akĩrora thĩnĩ, akĩona mataama ma gatani marĩ maige thĩ, no ndaatoonyire. ⁶ Nake Simoni Petero, ũrĩa warĩ thuutha wake, agĩkinya na agĩtoonya mbĩrĩra thĩnĩ. Akĩona mataama ma gatani maigĩtwo hau, ⁷ o hamwe na gĩtambaya kĩrĩa Jesū ohetwo mũtwe agĩthikwo. Nakĩo gĩakũnjĩtwo gĩkaigwo kĩrĩ giiki, gĩtarĩ hamwe na mataama macio ma gatani. ⁸ Thuutha ūcio mũrutwo ūcio ūngĩ, ũrĩa wakinyĩte mbĩrĩra-inĩ mbere, o nake agĩtoonya thĩnĩ.

Akiona na agĩtĩkia. ⁹ (Nĩgũkorwo nginyagia hĩndĩ ĩyo matiakoretwo mataũkĩirwo nĩ Maandĩko atĩ Jesũ nĩarĩ ariũke kuuma kũrĩ arĩa akuũ.)

Jesũ Kuumĩrĩra Mariamu Mũmagidali

¹⁰ Arutwo acio magĩcooka makĩinũka kwao, ¹¹ no Mariamu akĩrũgama hau nja ya mbĩrĩra akĩrĩraga. O akĩrĩraga-rĩ, akĩnamĩrĩra, akĩrora mbĩrĩra thĩinĩ, ¹² akiona araike eerĩ marĩ na nguo njerũ, maikarĩte thĩ harĩa mwĩrĩ wa Jesũ waigĩtwo, ũmwe agaikara mĩtwe-inĩ nake ũcio ũngĩ agaikara magũrũ-inĩ.

¹³ Nao makĩmũũria atĩrĩ, “Mũtumia ũyũ, nĩ kĩ kĩrakũrĩria?”

Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩ ũndũ nĩmeheretie Mwathani wakwa mbĩrĩra-inĩ, na ndiũũ harĩa mamũigĩte.” ¹⁴ O hĩndĩ ĩyo akĩhũgũra, akiona Jesũ arũgamĩte hau, no ndaigana kũmenya atĩ aarĩ Jesũ.

¹⁵ Nake Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, “Mũtumia ũyũ, nĩ kĩ kĩrakũrĩria? Nũũ ũracaria?”

Mariamu agĩciiria atĩ ũcio aarĩ mũrĩmi wa mũgũnda, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũthuuri ũyũ, akorwo nĩwe ũmweheretie njĩra harĩa ũmũigĩte nĩguo thĩ ngamuoe.”

¹⁶ Nake Jesũ akĩmwĩta, “Mariamu!”

Nake akĩhũgũra akĩmwĩtika na Kĩhibirania atĩrĩ, “Raboni!” (naguo nĩ kuuga Mũrutani).

¹⁷ Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndũkae kũnyiita, nĩ ũndũ ndirĩ ndĩrambata thĩ kũrĩ Baba! No rĩrĩ, thĩ kũrĩ arutwo akwa, ũmeere atĩrĩ, ‘Nĩndĩracooka thĩ kũrĩ Baba, na nowe Ithe wanyu, njooke kũrĩ Ngai wakwa, na nowe Ngai wanyu.’”

¹⁸ Mariamu Mũmagidali agĩthĩ kũrĩ arutwo, akĩmatwarĩra ũhoru, akĩmeera atĩrĩ, “Nĩnyonete Mwathani!” Na akĩmeera atĩ nĩwe wamwĩrĩte maũndũ macio.

Jesũ Kuumĩrĩra Arutwo Ake

¹⁹ Hwai-inĩ wa mũthenya o ũcio wa mbere wa kwambĩrĩria kiumia, rĩrĩa arutwo maarĩ hamwe, na mĩrango ĩrĩ mĩhinge nĩ ũndũ wa gwĩtigĩra Ayahudi, Jesũ agĩũka akĩrũgama gatagatĩ-inĩ kao, akĩmeera atĩrĩ, “Gĩai na thayũ!” ²⁰ Aarĩkia kuuga ũguo akĩmoonia moko make na mbaru ciake. Nao arutwo makĩiyũrwo nĩ gĩkeno nĩ ũndũ wa kuona Mwathani.

²¹ Na o rĩngĩ Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Gĩai na thayũ! O ta ũrĩa Baba aandũmire, noguo o na nĩ ndamũtũma.” ²² Na oiga ũguo, akĩmahuhĩrĩria mĩhũmũ yake, akĩmeera atĩrĩ, “Amũkĩrai Roho Mũtheru. ²³ Arĩa othe mwarekera mehia mao, nĩmarĩrekagĩrwo, na arĩa othe mũtarĩrekagĩra, matĩrĩrekagĩrwo.”

Jesũ Kuumĩrĩra Toma

²⁴ Na rĩrĩ, Toma (ũrĩa wetagwo Wa-mahatha), ũmwe wa arĩa ikũmi na eerĩ, ndaarĩ hamwe na arutwo rĩrĩa Jesũ okire. ²⁵ Tondũ ũcio arutwo arĩa angĩ makĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩtuonete Mwathani.”

Nowe akĩmeera atĩrĩ, “Itoonete irema cia mĩcumarĩ moko-inĩ make, na ndoonyie kĩara gĩakwa hau irema-inĩ cia mĩcumarĩ, na njooke ndoonyie guoko mbaru-inĩ ciake, ndingĩtĩkia ũhoru ũcio.”

²⁶ Thuutha wa kiumia kĩmwe, arutwo ake maarĩ kũu nyũmba rĩngĩ, na Toma aarĩ hamwe nao. O na gũtuĩka mĩrango yarĩ mĩhinge-rĩ, Jesũ agĩũka, akĩrũgama gatagatĩ-inĩ kao, akiuga atĩrĩ, “Gĩai na thayũ!”

²⁷ Agĩcooka akĩira Toma atĩrĩ, “Toonyia kĩara gĩaku haha; rora moko makwa. Tambũrũkia guoko gwaku ũgũikie mbaru-inĩ ciakwa. Tiga kũgĩa na nganja, ĩtĩkia.”

28 Nake Toma akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani wakwa na Ngai wakwa!”

29 Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Wetĩkia tondũ nĩwanyona. Kũrathimwo nĩ arĩa metĩkagia matonete.”

30 Jesũ nĩaringire ciama ingĩ nyingĩ akĩonagwo nĩ arutwo ake, iria itaandĩkĩtwo Ibuku-inĩ rĩrĩ. 31 No rĩrĩ, ici ciandĩkĩtwo nĩgeetha mwĩtĩkie atĩ Jesũ nĩwe Kristũ, Mũrũ wa Ngai, na atĩ na ũndũ wa gwĩtĩkia mũgĩe na muoyo thĩinĩ wa rĩitwa rĩake.

21

Jesũ Kũringa Kĩama gĩa Kũgwatia Thamaki

1 Thuutha ũcio Jesũ nĩacookire akiumĩrĩra arutwo ake iria-inĩ rĩa Tiberia. Ũũ nĩguo kwahaanire: 2 Simoni Petero, na Toma (ũrĩa wetagwo Wa-mahatha), na Nathanieli wa kuuma Kana ya Galili, na ariũ a Zebedi, o na arutwo angĩ eerĩ maarĩ hamwe. 3 Simoni Petero akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ ndathĩ gũtega thamaki.” Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Tũgũthĩ nawe.” Nĩ ũndũ ũcio makiumagara, magĩtoonya marikabu, no ũtukũ ũcio matirĩ kĩndũ maagwatirie.

4 Rũciinĩ tene, Jesũ akĩrũgama hũgũrũrũ-inĩ cia iria, no arutwo matiamenyaga atĩ nĩ Jesũ.

5 Nake akĩmeeta akĩmooria atĩrĩ, “Arata akwa, nĩmũgwatĩtie thamaki?” Nao magĩcookia makiuga atĩrĩ, “Aca.”

6 Nake akĩmeera atĩrĩ, “Ikiai wabu mwena wa ũrĩo wa marikabu na nĩmũkũgwatia.” Rĩrĩa meekire ũguo, makĩremwo nĩ kũguucia wabu ũcio nĩ ũrĩa thamaki icio ciarĩ nyingĩ.

7 Nake mũrutwo ũrĩa Jesũ eendete akĩra Petero atĩrĩ, “Nĩ Mwathani!” Na rĩrĩa Simoni Petero aigũire mũrutwo ũcio aamwĩra atĩ, “Nĩ Mwathani”, akĩioha nguo yake ya igũrũ (tondũ nĩamĩrutĩte), na akĩrũga maaĩ-inĩ. 8 Nao arutwo acio angĩ makĩmũrũmĩrĩra na marikabu maguucĩtie wabu ũiyũrĩte thamaki tondũ matiarĩ haraaya, maarĩ ta itĩna rĩa makinya igana rĩmwe kuuma hũgũrũrũ-inĩ. 9 Maarĩkia kuumĩria marikabu, makĩona mwaki wa makara wakĩtio hau, na thamaki irĩ njĩkire riiko, na mũgate.

10 Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Rehei thamaki imwe cia iria mwagwatia.”

11 Nake Simoni Petero akĩhaica marikabu akĩguucia wabu ũcio nginya hũgũrũrũ-inĩ. Naguo waiyũrĩte thamaki iria nene, 153, no o na irĩ nyingĩ ũguo, wabu ũcio ndwatuĩkire. 12 Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ũkai mwĩgagũre.” Hatirĩ o na ũmwe wa arutwo acio wamũuririe atĩrĩ, “Nĩwe ũ?” Nĩmamenyire atĩ nĩ Mwathani. 13 Nake Jesũ agĩthĩ, akĩoya mũgate akĩmahe, agĩcooka akĩmahe thamaki o nacio. 14 Rĩrĩ nĩrĩo rĩarĩ ihinda rĩa gatatũ rĩa Jesũ kuumĩrĩra arutwo ake thuutha wa kũriũka kuuma kũrĩ arĩa akuũ.

Jesũ Gũcookia Petero

15 Nao maarĩkia kũrĩa, Jesũ akĩũria Simoni Petero atĩrĩ, “Simoni mũrũ wa Jona, na ma ti-itherũ nĩũnyendete gũkĩra aya?”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Ĩ Mwathani, wee nĩũũ atĩ nĩngwendete.”

Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Heaga tũgondũ twakwa gĩa kũrĩa.”

16 Ningĩ Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, “Simoni mũrũ wa Jona, ti-itherũ nĩũnyendete?”

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ĩ Mwathani, wee nĩũũ atĩ nĩngwendete.”

Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Rĩithagia ng’ondũ ciakwa.”

¹⁷ Agĩcooka akĩmũũria hĩndĩ ya gatatũ atĩrĩ, “Simoni mũrũ wa Jona, nĩũnyendete?”

Nake Petero akĩigua ũũru ngoro nĩ ũndũ wa ũrĩa Jesũ aamũũririe hĩndĩ ya gatatũ atĩrĩ, “Nĩũnyendete?” Nake akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, wee nĩũũ maũndũ mothe; wee nĩũũ atĩ nĩngwendete.”

Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Heaga ng’ondũ ciakwa gĩa kũrĩa.”
¹⁸ “Ngũkwĩra atĩrĩ na ma, rĩrĩa warĩ mwĩthĩ nĩwehumbaga nguo, ũgathĩ kũrĩa ũkwenda; no rĩrĩa ũgaakũra, nĩũgatambũrũkia moko, nake mũndũ ũngĩ nĩagakũhumba nguo, acooke agũtware kũrĩa ũtekwenda gũthĩ.”

¹⁹ Jesũ oigire ũguo nĩgeetha onanie gĩkuũ kĩrĩa Petero agaakua, agoocithie Ngai. Agĩcooka akĩmwĩra atĩrĩ, “Nũmĩrĩra!”

²⁰ Nake Petero eehũgũra akĩona mũrutwo ũrĩa Jesũ endete amarũmĩrĩre. (Ūcio nĩ ũrĩa wetiranĩtie na Jesũ rĩrĩa marĩĩaga irio cia hwaĩ-inĩ, na nowe wamũũrĩtie atĩrĩ, “Mwathani, nũũ ũcio ũgũgũkunyaĩra?”) ²¹ Na rĩrĩa Petero aamuonire-rĩ, akĩũria atĩrĩ, “Mwathani, nake mũndũ ũyũ ũhoru wake nĩ atĩa?”

²² Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ingĩenda atũũre muoyo nginya rĩrĩa ngacooka-rĩ, ũcio ũkĩrĩ ũhoru waku? Wee no nginya ũnũmĩrĩre.” ²³ Nĩ ũndũ wa ũguo-rĩ, mũhuhu ũkĩhunja thĩinĩ wa ariũ na aarĩ a Ithe witũ gũkĩrwo atĩ mũrutwo ũcio ndagakua. No Jesũ ndoigĩte atĩ ndagakua; ũrĩa oigĩte no atĩ, “Ingĩenda atũũre muoyo nginya rĩrĩa ngacooka-rĩ, ũcio ũkĩrĩ ũhoru waku?”

²⁴ Mũrutwo ũcio nĩwe ũrĩ na ũira wa maũndũ maya mothe, na nowe ũmaandĩkĩte. Na ithuĩ nĩtũũ atĩ ũira wake nĩ wa ma.

²⁵ Jesũ nĩekire maũndũ mangĩ maingĩ. Korwo mothe nĩmandĩkirwo-rĩ, ngwĩgereria atĩ o na thĩ yothe ndĩngĩiganĩra mabuku marĩa mangĩandĩkwo.

ATŪMWO

Jesũ Kuoywo Athĩ Igũrũ

¹ Thĩinĩ wa ibuku riakwa rĩa mbere, wee Theofilo-rĩ, nĩndakwandĩkĩire maũndũ mothe marĩa Jesũ aambĩrĩirie gwĩka na kũrutana ² nginya mũthenya ũrĩa oirwo agĩtwarwo igũrũ thuutha wa kũhe atũmwo arĩa aathuurĩte mawatho na ũndũ wa Roho Mũtheru. ³ Thuutha wa kũnyariirĩka gwake, akĩionania kũrĩ andũ acio na akĩheana imenyithia nyingĩ cia kuonania atĩ aarĩ muoyo. Nĩamoimĩrĩire ihinda rĩa mũthenya mĩrongo ĩna, na akĩaria ũhoro ũkonĩ ũthamaki wa Ngai. ⁴ Hĩndĩ ĩmwe, rĩrĩa aarĩanagĩra nao, nĩamathire, akĩmeera atĩrĩ: “Mũtikoime Jerusalemu, no etererai kĩheo kĩrĩa Ithe witũ eeranĩire, o kĩrĩa inyuĩ mwanaigua ngĩaria ũhoro wakĩo. ⁵ Nĩgũkorwo Johana aabatithanagia na maaĩ, no inyuĩ mũrĩbatithio na Roho Mũtheru mũthenya mĩngĩ ĩtaanathira.”

⁶ Nĩ ũndũ ũcio rĩrĩa maagomanire hamwe makĩmũũria atĩrĩ, “Mwathani, ihinda rĩrĩ nĩrĩo ũgũcookeria andũ a Isiraeli ũthamaki wao?”

⁷ Nake akĩmeera atĩrĩ: “Ti ũhoro wanyu kũmenya ciathĩ o na kana mahinda marĩa Ithe witũ atuĩte na ũhoti wake mwene. ⁸ No nĩmũrĩheo hinya rĩrĩa Roho Mũtheru ariũka igũrũ rĩanyu; na inyuĩ nĩmũgatuĩka aira akwa thĩinĩ wa Jerusalemu, na Judea guothe, na Samaria, na nginya ituri ciothe cia thĩ.”

⁹ Aarĩkia kuuga ũguo, akĩoywo na igũrũ o meroreire, narĩo itu rĩkĩmũhumbĩra magĩtiga kũmuona rĩngĩ.

¹⁰ O hĩndĩ ĩyo maikarĩte macũthĩrĩirie mũno akĩambata matu-inĩ-rĩ, o rĩmwe andũ eerĩ mehumbĩte nguo njerũ makĩrũgama o hau maarĩ.

¹¹ Makĩmooria atĩrĩ, “Andũ aya a Galili,* mũrũgamĩte haha mũcũthĩrĩirie igũrũ nĩkĩ? Jesũ o ro ũcio, ũrĩa weherio harĩ inyuĩ aatwarwo igũrũ-rĩ, agaacooka o ro ũguo mwamuona agĩthĩ.”

Mathia Gũthuurwo Acooke Ithenya rĩa Judasi

¹² Hĩndĩ ĩyo magĩcooka Jerusalemu moimĩte Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaiyũ,† mũigana wa rũgendo rũrĩa rũngĩathirwo mũthenya wa Thabatũ kuuma itũũra inene. ¹³ Rĩrĩa maakinyire, makĩambata nyũmba ya igũrũ ĩrĩa maikaraga. Nao andũ arĩa maarĩ ho maarĩ Petero, na Johana, na Jakubu na Anderea; Filipu na Toma, na Baritholomayo na Mathayo; Jakubu mũrũ wa Alufayo, na Simoni Mũzelote, na Judasi mũrũ wa Jakubu. ¹⁴ Othe makĩnyiitanĩra hamwe, makĩrũmanĩrĩria kũhooya, hamwe na atumia, na Mariamu nyina wa Jesũ, o na ariũ a nyina na Jesũ.

¹⁵ Na rĩrĩ, matukũ-inĩ macio Petero akĩrũgama gatagatĩ-inĩ ka andũ arĩa meetĩkĩtie (gĩkundi kĩa andũ ta igana rĩa mĩrongo ĩrĩ), ¹⁶ akiuga atĩrĩ, “Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, Maandĩko no nginya mangĩahingire marĩa Roho Mũtheru aaririe tene na kanua ka Daudi ũhoro ũkonĩ Judasi, ũrĩa watongoririe andũ arĩa maanyiitire Jesũ. ¹⁷ Aarĩ ũmwe witũ na nĩagwatanagĩra na ithuĩ ũtungata-inĩ ũyũ.”

¹⁸ (Judasi nĩagũrĩre gĩthaka na kĩheo kĩrĩa aamũkĩrĩre nĩ ũndũ wa waganu wake. Nake akĩgũa gĩthaka-inĩ kũ na mũnduru, nayo nda yake

* **1:11** Arutwo a Jesũ othe moimĩte Galili tiga o Judasi, no hĩndĩ ĩno nĩeyũragĩte. † **1:12** Kĩrĩma gĩkĩ kiarĩ gatagatĩ ka Jerusalemu na Bethania. Ayahudi matietĩkĩrĩtio gũthĩ rũgendo rũraihu mũthenya wa Thabatũ.

ĩgĩtathũka, namo mara mothe makiuma. ¹⁹ Andũ othe a kũu Jerusalemu makĩigua ũhoru ũcio, na nĩ ũndũ ũcio magĩta gĩthaka kũu na rũthiomi rwao Ekiladama, ũguo nĩ kuuga, Gĩthaka kĩa Thakame.)

²⁰ “Nĩgũkorwo nĩ kwandĩkĩtwo Ibuku-inĩ rĩa Thaburi atĩrĩ,
 “ ‘Mũciĩ wake ũrokira ihooru;
 kũroaga mũndũ wa gũtũũra kuo,’
 ningĩ gũkaandĩkwo atĩrĩ,
 “ ‘Ūtongoria wake ũrooywo nĩ mũndũ ũngĩ.’

²¹ Nĩ ũndũ ũcio nĩ kwagĩriire gũthuurwo mũndũ ũmwe kuuma kũrĩ andũ arĩa makoretwo marĩ hamwe na ithuĩ ihinda rĩothe rĩrĩa Mwathani Jesũ aaceeraga na ithuĩ, ²² kwambĩrĩria hĩndĩ ya ũbatithio wa Johana nginya hĩndĩ irĩa Jesũ oirwo akĩambata akĩehera harĩ ithuĩ. Nĩgũkorwo mũndũ ũmwe wa aya no nginya atuĩke mũira hamwe na ithuĩ ũhoru-inĩ wa kũriũka gwake.”

²³ Nĩ ũndũ ũcio makĩrũgamia andũ eerĩ, Jusufu ũrĩa wetagwo Barasaba‡ (na no oĩkaine ta Jusito), na Mathia. ²⁴ Magĩcooka makĩhooya makiuga atĩrĩ, “Mwathani, wee nĩũũ ngoro ya mũndũ wothe. Tuonie nũũ wa aya eerĩ ũthuurĩte ²⁵ nĩguo oe ũtungata ũyũ wa gũtuĩka mũtũmwo, ũrĩa Judasi aatigire nĩguo athĩ kũrĩa kũrĩ gwake.” ²⁶ Magĩcooka magĩcuuka mĩtĩ, nago mũtĩ ũkĩgwĩra Mathia; nĩ ũndũ ũcio akĩongererwo harĩ atũmwo acio ikũmi na ũmwe.

2

Roho Mũtheru Gũũka Hĩndĩ ya Bendegothito

¹ Hĩndĩ irĩa mũthenya wa Bendegothito* wakinyire-rĩ, acio othe magĩkorwo maarĩ handũ hamwe. ² Na o rĩmwe mũgambo ta wa rũhuho rũnene rũkũhurutana na hinya ũgĩũka kuuma igũrũ, ũkĩiyũra nyũmba yothe irĩa maaikarĩte. ³ Makĩona kĩndũ gĩatariĩ ta nĩnĩmbĩ cia mwaki iria ciagayũkanĩte igĩkara igũrũ rĩa mũndũ o mũndũ. ⁴ Othe makĩiyũrio Roho Mũtheru na makĩambĩrĩria kwaria na thiomi ingĩ o ta ũrĩa Roho aamahotithirie.

⁵ Na rĩrĩ, kũu Jerusalemu nĩ gwaikaraga Ayahudi etigĩri Ngai kuuma ndũrĩrĩ-inĩ ciothe cia thĩ. ⁶ Rĩrĩa maiguire mũgambo ũcio, gĩkundi kĩa andũ gĩgĩcookanĩrĩria kĩgegete, tondũ o mũndũ aamaiguaga makĩaria na rũthiomi rwake kũmbe. ⁷ Nao makĩgega mũno, makĩũrania atĩrĩ, “Githĩ andũ aya othe maraaria ti andũ a Galili? ⁸ Nĩ kĩĩ kĩratũma mũndũ o mũndũ witũ amaigu makĩaria na rũthiomi rwa kũrĩa aaciarĩrwo? ⁹ Andũ a Parithi, na a Media, na a Elamu; o na andũ arĩa matũũraga Mesopotamia, na Judea, na Kapadokia, na Ponto, na Asia, ¹⁰ na Firigia, na Pamufilia, na Misiri, na mĩena ya Libia irĩa irĩ gũkuhĩ na Kurene, na ageni a kuuma Roma, ¹¹ (Ayahudi hamwe na andũ arĩa meegarũrĩte magatuĩka Ayahudi); na andũ a Kirete, na a Arabia, tũramaigua makĩaria na thiomi ciitũ ũhoru wa magegania ma Ngai!” ¹² Mamakĩte na makagega makĩũrania atĩrĩ, “Ūũ nĩ kuuga atĩa?”

¹³ Amwe ao, o na kũrĩ ũguo, nĩmamathirĩkirie, makiuga atĩrĩ, “Aya nĩkũrĩno marĩtwo nĩ ndibei.”

Petero Kwarĩria Gĩkundi kĩa Andũ

‡ **1:23** Barasaba nĩ kuuga “Mũrũ wa Thabatũ.” * **2:1** Bendegothito nĩ kuuga “mĩrongo ĩtano” (Alaw 23:16) tondũ gĩathĩ kũu gĩokaga mũthenya wa mĩrongo ĩtano kuuma kiumia kĩa Bathaka.

14 Hĩndĩ ĩyo Petero akĩrũgama hamwe na arĩa ikũmi na ũmwe, akĩanĩrĩra na akĩarĩria gĩkundi kũu kĩa andũ akĩmeera atĩrĩ, “Inyuĩ andũ aitũ Ayahudi o na inyuĩ inyuothe mĩtũũraga Jerusalemu, rekei ndĩmũtaarĩrie ũhoru ũyũ; thikĩrĩriai wega ũrĩa nguuga. 15 Andũ aya ti arĩũ, ta ũrĩa mũreciiria. Rĩu nĩ thaa ithatũ tu cia rũciinĩ! 16 Aca gũtitariĩ ta ũguo, ũhoru ũyũ nĩguo warĩtio nĩ mũnabii Joeli, akiuga atĩrĩ:

17 “ Ngai ekuuga atĩrĩ, matukũ-inĩ ma kũrigĩrĩria nĩngaitĩrĩria andũ othe Roho wakwa.

Ariũ na aarĩ anyu nĩmakarathaga mohoro,
Aanake anyu nĩmakonaga cioneki,
nao athuuri anyu marootage irooto.

18 O na ningĩ nĩngaitĩrĩria ndungata ciakwa
cia arũme na cia andũ-a-nja Roho wakwa matukũ-inĩ macio,
nacio nĩkarathaga mohoro.

19 Nĩngonania morirũ kũu igũrũ matu-inĩ,
na nyonanie ciama gũkũ thĩ,
cia thakame, na cia mwaki, na cia ndogo ĩkwambata.

20 Riũa nĩrĩkagarũrwo rĩtuĩke nduma,
naguo mweri ũtuĩke ta thakame,
mbere ya mũthenya ũcio mũnene wa Mwathani ũrĩa ũrĩ riiri gũkinya.

21 Na nĩgũgakinya atĩrĩ, atĩ mũndũ wothe ũgaakaĩra
rĩtwa rĩa Mwathani nĩakahonokio.’

22 “Inyuĩ andũ aya a Isiraeli, thikĩrĩriai ũhoru ũyũ: Jesũ wa Nazarethi aarĩ mũndũ waheanĩtwo nĩ Ngai kũrĩ inyuĩ na ũndũ wa ciama, na morirũ, na cionereria, iria Ngai aaringire gatagatĩ-inĩ kanyu agereire harĩ we, o ta ũrĩa inyuĩ ene mũũĩ. 23 Mũndũ ũyũ aaneanirwo moko-inĩ manyu, kũringana na ũrĩa Ngai aatuĩte na ũrĩa aamenyete o mbere; na inyuĩ, mũteithĩrĩrio nĩ andũ arĩa aaganu, mũkĩmũũraga na njĩra ya kũmwambithia mũtharaba-inĩ. 24 No Ngai akĩmũriũkia kuuma kũrĩ arĩa akuũ, akĩmuohora ruo-inĩ rwa gĩkuũ, tondũ gũtingĩahotekire atũũre anyiitĩtwo nĩkĩo. 25 Tondũ Daudi oigire atĩrĩ ũhoru wake:

“ Nĩndonaga Mwathani arĩ mbere yakwa hĩndĩ ciothe.
Tondũ arĩ guoko-inĩ gwakwa kwa ũrĩo-rĩ,
ndingĩenyenyeka.

26 Nĩ ũndũ ũcio ngoro yakwa nĩnjanjamũku, naruo rũrĩmĩ rwakwa
rũgakena;

o naguo mwĩrĩ wakwa nĩũgũtũũra ũrĩ na mwĩhoko,

27 tondũ ndũkandiganĩria mbĩrĩra-inĩ,
o na kana ũreke ũrĩa waku Mũtheru abuthe.

28 Nĩũmenyithĩtie njĩra cia muoyo;
nĩũkanjiyũria gĩkeno ndĩ harĩa ũrĩ.’

29 “Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, no ndĩmwĩre ndĩ na ũũmĩrĩru atĩ ithe witũ Daudi nĩakuire na agĩthikwo, na mbĩrĩra yake ĩrĩ o gũkũ nginya ũmũthĩ ũyũ. 30 Nowe aarĩ mũnabii na nĩamenyete atĩ Ngai nĩamwĩrire na mwĩhĩtwa atĩ nĩagaikarĩria ũmwe wa rũciaro rwake gĩtĩ gĩake kĩa ũnene.

31 Nĩ ũndũ nĩamenyete ũhoru ũcio mbere, nĩaririe ũhoru wa kũriũka gwa Kristũ, atĩ ndaatiganĩrio mbĩrĩra-inĩ, o na kana mwĩrĩ wake ũkĩbutha.

32 Ngai nĩariũkĩtie Jesũ ũcio, na ithuĩ ithuothe tũrĩ aira a ũhoru ũcio.

33 Kuona atĩ nĩatũũgĩrĩtio guoko-inĩ kwa ũrĩo kwa Ngai, na nĩamũkĩrire kũĩranĩro kĩa Roho Mũtheru kuuma kũrĩ Ithe, nake nĩatũitĩrĩrie Roho ta ũrĩa mũrona rĩu na mũkaigua. 34 Nĩgũkorwo Daudi ndaambatire agĩthĩ ĩgũrũ, no nĩoigire atĩrĩ,

“ Mwathani nĩeerire Mwathani wakwa atĩrĩ:
 “Ikara guoko-inĩ gwakwa kwa ũrĩo,

³⁵ o nginya rĩrĩa ngaatua thũ ciaku
 gaturwa ka makinya maku.” ’

³⁶ “Nĩ ũndũ ũcio andũ othe a Isiraeli nĩmamenye atĩrĩ: Ngai nĩ atuĩte
 Jesũ, o ũcio mwambire, Mwathani na Kristũ.”

³⁷ Rĩrĩa andũ maiguire ũhoru ũcio, ũkĩmatheeca ngoro, makĩũria Petero
 na atũmwo acio angĩ atĩrĩ, “Ariũ a Baba, twagĩrĩrwo nĩ gwĩka atĩa?”

³⁸ Nake Petero akĩmacookeria atĩrĩ, “Mwĩrĩrei na mũbatithio mũndũ o
 mũndũ thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Jesũ Kristũ, nĩguo mũrekerwo mehia manyu.
 Na inyuĩ nĩ mũkwamũkĩra kĩheo kĩa Roho Mũtheru. ³⁹ Kĩranĩro gĩkĩ nĩ
 kĩanyu na ciana cianyu, na andũ arĩa othe marĩ kũraya, na andũ arĩa othe
 Mwathani Ngai witũ ageeta moke harĩ we.”

⁴⁰ Akĩmataara na ciugo ingĩ nyingĩ, akĩmakaanagia; na akĩmathaitha,
 akĩmeera atĩrĩ, “Mwĩhonokiei kuuma kũrĩ rũciaro rũrũ ruogomu.”

⁴¹ Andũ arĩa meetĩkĩrĩre ndũmĩrĩri yake makĩbatithio, na mũthenya ũcio
 makĩongerereka andũ ta ngiri ithatũ.

Ngwatanĩro ya Andũ arĩa Metĩkitie

⁴² Nao nĩmerutĩire kũgwatĩria ũrutani wa atũmwo, na ngwatanĩro-
 inĩ, na ũhoru-inĩ wa kwenyũrana mũgate, na kũhooya. ⁴³ Andũ othe
 makĩiyũrwo nĩ guoya, nao atũmwo magũka morirũ maingĩ, na makĩringa
 ciama. ⁴⁴ Andũ arĩa othe meetĩkitie maarĩ hamwe, na nĩmagwatanagĩra
 indo ciothe. ⁴⁵ Makĩendia ithaka ciao na indo ciao, makaheega mũndũ o
 wotho kũringana na bata wake. ⁴⁶ O mũthenya nĩmagomanaga hekarũ-
 inĩ. Nĩmenyũraga mũgate marĩ mĩciĩ-inĩ yao, na makarĩanĩra marĩ na
 gĩkeno, na marĩ na ngoro theru, ⁴⁷ makagoocaga Ngai, na magetĩkĩrĩka
 kũrĩ andũ othe. Nake Mwathani nĩongagĩrĩra thiritũ-inĩ yao andũ arĩa
 maahonokaga o mũthenya.

3

Petero Kũhonia Mũndũ warĩ Mwonju

¹ Mũthenya ũmwe Petero na Johana nĩmambatire magĩthĩ hekarũ-inĩ
 ihinda rĩa mahooya, na kwarĩ thaa kenda cia mũthenya. ² Na rĩrĩ, mũndũ
 waciarĩtwo arĩ mwonju nĩakuuagwo agatwarwo kĩhingo-inĩ kĩa hekarũ
 kĩrĩa gĩetagwo Gĩthaka, akaigwo ho o mũthenya nĩguo ahooe mbeeca
 kũrĩ andũ arĩa maatoonyaga hekarũ. ³ Na rĩrĩa onire Petero na Johana
 marĩ hakuhĩ gũtoonya-rĩ, akĩmahooya mbeeca. ⁴ Nao Petero na Johana
 makĩmũkũrĩra maitho. Hĩndĩ ĩyo Petero akĩmwĩra atĩrĩ, “Ta tũrore!”
⁵ Nĩ ũndũ ũcio mũndũ ũcio akĩmarora, erĩgĩrĩire atĩ nĩmekũmũhe kĩndũ.

⁶ Petero agĩcooka akĩmwĩra atĩrĩ, “Betha na thahabu ndirĩ nacio,
 no kĩrĩa ndĩ nakĩo nĩkĩo ngũkũhe. Thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Jesũ Kristũ
 wa Nazarethi, ũkĩra wĩtware.” ⁷ Akĩmũnyiita guoko gwake kwa ũrĩo,
 akĩmũrũgamia na igũrũ, na o hĩndĩ ĩyo magũrũ na thũng’wa cia mũndũ
 ũcio ikĩgĩa na hinya. ⁸ Nake akĩrũga na igũrũ, akĩambĩrĩria gwĩtwara.
 Agĩcooka agĩthĩ nao hekarũ-inĩ, etwarĩte na magũrũ, akĩrũgarũgaga
 na akĩgoocaga Ngai. ⁹ Rĩrĩa andũ othe monire agĩtwara na magũrũ
 akĩgoocaga Ngai, ¹⁰ makĩmenya atĩ nĩ mũndũ ũrĩa watũũraga aikarĩte
 kĩhingo-inĩ kĩa hekarũ kĩrĩa gĩetagwo Gĩthaka akĩhooya mbeeca. Nao
 makĩgega mamakĩte nĩkuona ũrĩa kwahanĩkĩte harĩ mũndũ ũcio.

Petero Kwarĩria Andũ arĩa Meroreire

¹¹ Mũndũ ũcio watũũrĩte ahooyaga mbeeca-rĩ, o enyitĩrĩire Petero na Johana, andũ othe makĩgega na magĩũka mateng'ere te nginya hau maarĩ, naho heetagwo Gĩthaku gĩa Solomoni. ¹² Rĩrĩa Petero onire ũguo, akĩmeera atĩrĩ, "Andũ aya a Isiraeli, ũndũ ũyũ ũramũgegia nĩkĩ? Mũratũrora atĩa taarĩ hinya witũ kana ũthingu witũ watũma mũndũ ũyũ etware na magũrũ?" ¹³ Ngai wa Iburahĩmu, na Isaaka na Jakubu, o we Ngai wa maithe maitũ, nĩagoocithĩtie ndungata yake Jesũ. Inyuĩ nĩmwamũneanire ooragwo, na mũkĩmũkaana mbere ya Pilato, o na gũtuĩka nĩatuĩte itua rĩa kũmũrekereria. ¹⁴ Mwakaanire Ūrĩa Mũtheru na Mũthingu mũkiuga muohorerwo mũũragani. ¹⁵ Mworagire ūrĩa mũheani wa muoyo, no Ngai nĩamũriũkirie kuuma kũrĩ arĩa akuũ. Ithuĩ tũrĩ aira a ũhoru ũcio. ¹⁶ Nĩ ũndũ wa wĩtĩkio thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Jesũ, mũndũ ũyũ mũrona na mũũĩ, nĩagĩite na hinya. Nĩ rĩitwa rĩa Jesũ na wĩtĩkio ūrĩa uumanaga nake watũma mũndũ ũyũ ahone o ta ūrĩa inyuothe mũreyonera.

¹⁷ "Na rĩrĩ, ariũ a Ithe witũ, nĩnjũũ atĩ mwekire ũguo nĩ ũndũ wa kũrigwo, o ta ūrĩa atongoria anyu o nao meekire. ¹⁸ No rĩrĩ, ũguo nĩguo Ngai aahingirie ūrĩa aarĩtie o mbere na tũnua twa anabii othe, akiuga atĩ Kristũ wake nĩakanyariirĩka. ¹⁹ Nĩ ũndũ ũcio mwĩrerei na mũgarũrũke kũrĩ Ngai, nĩgeetha mehia manyu meherio, nĩguo mũgĩe na mahinda ma kũrurumũkio moimĩte kũrĩ Mwathani, na ²⁰ nĩguo atũme Kristũ, o we ūrĩa wamũrĩtwo nĩ ũndũ wanyu, nake nĩwe Jesũ. ²¹ We no nginya aikare igũrũ o nginya ihinda rĩkinye rĩa Ngai rĩa gũcookereria maũndũ mothe, o ta ūrĩa eranĩire o tene na tũnua twa anabii aake atheru. ²² Nĩgũkorwo Musa oigire atĩrĩ, 'Mwathani Ngai wanyu nĩakamwarahũrĩra mũnabii o ta nĩi kuuma kũrĩ andũ anyu. Na no nginya mũgaathikĩrĩria ūrĩa wothe akaamwĩra. ²³ Na rĩrĩ, mũndũ o wothe ūrĩa ũtakamũthikĩrĩria, nĩakeherio biũ kuuma kũrĩ andũ ao.'

²⁴ "Ti-itherũ, anabii othe kuuma hĩndĩ ya Samũeli, arĩa manaaria, nĩ maaririe ũhoru wa matukũ maya. ²⁵ Na inyuĩ mũrĩ ariũ a anabii, na a kĩrĩkanĩro kĩrĩa Ngai aarĩkanĩire na maithe manyu. Eerire Iburahĩmu atĩrĩ, 'Na nĩ ũndũ wa rũciaro rwaku, andũ othe a thĩ nĩmakarathimwo.' ²⁶ Rĩrĩa Ngai aariũkirie ndungata yake, aambire kũmĩtũma kũrĩ inyuĩ nĩgeetha amũrathime na ũndũ wa kũgarũra o ũmwe wanyu kuuma kũrĩ mĩtũũrĩre yanyu ya waganu."

4

Petero na Johana Marĩ Mbere ya Kĩama

¹ Nao athĩnjĩri-Ngai, na mũnene wa arangĩri a hekarũ, o na Asadukai magĩthĩ harĩ Petero na Johana rĩrĩa maaragĩria andũ. ² Nĩmaiguĩte ũũru mũno tondũ atũmwo nĩmarutaga andũ na makahunjia ũhoru wa kũriũka kuuma kũrĩ arĩa akuũ thĩinĩ wa Jesũ. ³ Makĩnyiita Petero na Johana, na tondũ kwarĩ hwaĩ-inĩ, makĩmaikia njeera nginya mũthenya ũyũ ũngĩ warũmĩrĩire. ⁴ No rĩrĩ, andũ aingĩ arĩa maiguire ndũmĩrĩri iyo nĩmetĩkirie, nago mũigana wa arũme ũkĩongerereka magĩkinya ta 5,000.

⁵ Mũthenya ũyũ ũngĩ, aathanĩ ao na athuuri, na arutani a watho makĩgomana kũu Jerusalemu. ⁶ Nake Anasi, mũthĩnjĩri-Ngai ūrĩa mũnene, aarĩ ho, marĩ na Kaiafa, na Johana, na Alekisandero, na andũ arĩa angĩ maarĩ a nyũmba ya mũthĩnjĩri-Ngai ūrĩa mũnene. ⁷ Magĩathana atĩ Petero na Johana marehwo mbere yao, na makĩambĩrĩria kũmooria

ciũria. Makĩmooria atĩrĩ, “Mũrahotire gwĩka ũndũ ũcio na hinya ũrĩkũ, kana na rĩitwa rĩrĩkũ?”

⁸ Nake Petero, aiyũrĩtwo nĩ Roho Mũtheru, akĩmeera atĩrĩ, “Inyuĩ aathani na athuuri a andũ! ⁹ Angĩkorwo twĩtĩtwo ũmũthĩ nĩgeetha tũtaarĩrie ũhoru wa gũiko kĩega kĩrĩa gũĩkĩrwo mũndũ ũcio ũratũũrĩte arĩ mwonju, na tũũrio ũrĩa arahonirio-rĩ, ¹⁰ kĩmenyei inyuĩ, o na andũ othe a Isiraeli atĩrĩ: Mũndũ ũyũ arũngĩĩ mbere yanyu arĩ mũhonu nĩ ũndũ wa rĩitwa rĩa Jesũ Kristũ wa Nazarethi, ũrĩa mwambithirie, nake Ngai akĩmũriũkia kuuma kũrĩ arĩa akuũ. ¹¹ We nĩwe “ihiga rĩrĩa inyuĩ aaki mwaregire,

na nĩrĩo rĩtuĩkĩte ihiga rĩrĩa inene rĩa koine.’

¹² Naguo ũhonokio ndũngĩoneka harĩ mũndũ ũngĩ o wothe, nĩ ũndũ gũtirĩ rĩitwa rĩngĩ gũkũ thĩ rĩheanĩtwo kũrĩ andũ rĩngĩtũhonokia.”

¹³ Rĩrĩa monire ũũmĩrĩru wa Petero na Johana, na makĩmenya atĩ matiarĩ athomu, na atĩ maarĩ andũ o ũguo-rĩ, makĩgega na makĩmenya atĩ andũ acio maakoretwo marĩ na Jesũ. ¹⁴ No rĩrĩ, mona mũndũ ũcio wahonetio arũgamĩte hamwe nao-rĩ, matingĩahotire kuuga ũndũ.

¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio makĩmaatha mehere Kĩama-inĩ, nao athuuri magĩciira marĩ oiki. ¹⁶ Makĩũrania atĩrĩ, “Andũ aya tũkũmeeka atĩa? Andũ othe arĩa matũũraga Jerusalemu nĩmooĩ atĩ nĩmaringĩte kĩa kĩnene na tũtingĩhota gũkaana ũhoru wakĩo. ¹⁷ No nĩguo tũgirie ũndũ ũyũ gũthĩ na mbere makĩria gatagatĩ-inĩ ka andũ-rĩ, no nginya tũkaanie andũ aya kwarĩria mũndũ o na ũrĩkũ na rĩitwa rĩu.”

¹⁸ Magĩcooka makĩmeeta thĩnĩ rĩngĩ na makĩmaatha atĩ matikaarie kana marutane o na atĩa na rĩitwa rĩa Jesũ. ¹⁹ No Petero na Johana makĩmacookeria atĩrĩ, “Tuai ciira inyuĩ ene kana nĩ kwagĩrĩre maitho-inĩ ma Ngai tũmwathĩkĩre inyuĩ gũkĩra gwathĩkĩra Ngai. ²⁰ Nĩgũkorwo tũtingĩhota gũtiga kwaria ũrĩa tuonete na tũkaigua.”

²¹ Na thuutha wa kũmakaanĩa, maamehĩre mũno, makĩmarekereria mathĩ. Matingĩahotire gũtua ũrĩa mangĩamaherithirie, tondũ andũ othe nĩmagoocaga Ngai nĩ ũndũ wa ũrĩa gwekĩkĩte. ²² Nĩgũkorwo mũndũ ũcio wahonetio na njĩra ya kĩa aarĩ na ũkũrũ wa makĩria ma mũaka mũrongo ĩna.

Mahooya ma Etĩkia

²³ Na rĩrĩa Petero na Johana maarekereirio, magĩthĩ kũrĩ andũ a thiritũ yao, na makĩmeera ũrĩa wothe athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na athuuri maameerĩte. ²⁴ Rĩrĩa maiguire ũhoru ũcio, makĩanĩrĩra marĩ ngoro ĩmwe makĩhooya Ngai, makiuga atĩrĩ, “Mwathani Jehova, nĩwe wombire igũrũ na thĩ na iria, o na indo ciothe iria irĩ kuo. ²⁵ Nawe nĩwaririe na ũndũ wa Roho Mũtheru na kanua ka ndungata yaku, o we ithe witũ Daudi, ũkiuga atĩrĩ:

“Nĩ kũ gĩtũmaga ndũrĩrĩ irakare mũno,
na andũ mathugunde mĩbango ya tũhũ?

²⁶ Athamaki a thĩ nĩmatuĩte itua,
na aathani magacookania ndundu,
nĩguo mokĩrĩre Mwathani,

na mokĩrĩre ũrĩa wake Mũitĩrĩrie Maguta.’

²⁷ Ti-itherũ, Herode na Pontio Pilato nĩmoonganire hamwe na andũ-a-Ndũrĩrĩ, na andũ a Isiraeli, itũũra-inĩ rĩrĩ inene nĩguo mathugunde ũrĩa megũũkĩrĩra Jesũ ndungata yaku theru, o ĩrĩa wee waitĩrĩrie maguta.

²⁸ O mekire ũrĩa hinya waku na wendi waku watuĩte o mbere atĩ nĩguo gũgaatuĩka. ²⁹ Na rĩrĩ, Mwathani, kĩone ũrĩa matwĩhĩre, na ũkĩhotithie

ndungata ciaku kwaria kiugo gĩaku irĩ na ũũmĩrĩru mũingĩ. ³⁰ Tambũrũkia guoko gwaku ũhonanie, na ũringe ciama na morirũ na ũndũ wa rĩitwa rĩa Jesũ, ndungata yaku theru.”

³¹ Nao maarĩkia kũhooya, handũ hau moonganĩte hagĩthingitha. Nao othe makĩiyũrwo nĩ Roho Mũtheru, makĩaria kiugo kĩa Ngai marĩ na ũcamba.

Etĩkia Kũhũthĩra Indo Ciao marĩ Hamwe

³² Nao andũ arĩa othe meetĩkĩtie maarĩ na ngoro ĩmwe na meciiria o mamwe. Gũtiarĩ mũndũ woigaga atĩ kĩndũ o na kĩrĩkũ kĩa indo ciake nĩ gĩake we mwene, no maahũthagĩra indo ciothe iria maarĩ nacio hamwe.

³³ Nao atūmwō, marĩ na hinya mũingĩ, magĩthĩ na mbere kũheana ũira wa kũriũka kwa Mwathani Jesũ, na wega mũingĩ wa Ngai warĩ igũrũ rĩao. ³⁴ Gũtiarĩ andũ maagaga kĩndũ gatagatĩ-inĩ kao. Nĩgũkorwo ihinda kwa ihinda andũ arĩa maarĩ na ithaka kana nyũmba nĩmaciendagia, makarehe mbeeca icio mendetie, ³⁵ magaciiga magũrũ-inĩ ma atūmwō, nacio ikagaĩrwo mũndũ o mũndũ kũringana na bata wake.

³⁶ Jusufu, Mũlawii wa kuuma Kuporo,* ũrĩa atūmwō meetaga Baranaba (ũguo nĩ kuuga Mũrũ wa Ũũmanĩrĩria), ³⁷ nĩendirie gĩthaka gĩake na akĩrehe mbeeca icio, agĩciiga magũrũ-inĩ ma atūmwō.

5

Anania na Safira

¹ Na rĩrĩ, mũndũ wetagwo Anania, marĩ hamwe na mũtumia wake Safira o nao nĩmendirie gĩcunjĩ gĩa gĩthaka kĩa. ² Anania agĩtigĩria mbeeca imwe, no icio ingĩ agĩcirehe na agĩciiga magũrũ-inĩ ma atūmwō, nake mũtumia wake Safira agĩkorwo nĩooĩ ũhoru ũcio wega.

³ Nowe Petero akĩmũũria atĩrĩ, “Anania, nĩ kĩ ngoro yaku ĩiyũrĩtwo nĩ Shaitani ũguo, agatũma ũheenie Roho Mũtheru, na ũgetigĩria mbeeca imwe cia iria wendetie gĩthaka? ⁴ Rĩrĩa ũtarakĩendetie-rĩ, githĩ gĩtirarĩ gĩaku? Na thuutha wa gũkĩendia-rĩ, githĩ mbeeca itirakĩrĩ o ciaku wĩke nacio o ũrĩa ũkwenda? Ũreciiririe gwĩka ũguo nĩkĩ? Ti andũ ũheenetie, no nĩ Ngai.”

⁵ Rĩrĩa Anania aigũire ũguo-rĩ, akĩgũa thĩ na agĩkua. Nao andũ arĩa othe maigũire ũrĩa kwahaana makĩiyũrwo nĩ guoya. ⁶ Nao aanake magĩũka, makĩoha mwĩrĩ wake na cuka, makĩuumia nja na makĩũthika.

⁷ Thuutha wa ta mathaa matatũ-rĩ, mũtumia wake agĩtoonya atekũmenya ũrĩa gwekĩkĩte. ⁸ Petero akĩmũũria atĩrĩ, “Ta njĩra atĩrĩ, ici nĩcio mbeeca iria wee na Anania mũrendirie gĩthaka?”

Nake mũtumia ũcio agĩcookia atĩrĩ, “Ĩ, nĩcio tũrendirie.”

⁹ Petero akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩtũmĩte mũrĩkanĩre mũgerie Roho wa Mwathani? Atĩrĩrĩ, magũrũ ma andũ arĩa maathika mũthuuriguo marĩ mũromo-inĩ, nĩmegũkuumia nja o nawe.”

¹⁰ O kahinda kau akĩgũa thĩ magũrũ-inĩ make, agĩkua. Nao aanake magĩtoonya, makĩmũkora akuĩte, makĩmuoya, magĩthĩ, makĩmũthika hakuĩ na mũthuriwe. ¹¹ Naguo kanitha wothe, hamwe na andũ arĩa othe maigũire maũndũ macio makĩnyĩitwo nĩ guoya mũnene.

Atūmwō Kũhonia Andũ aingĩ

* **4:36** O na gũtuĩka Alawii matietĩkĩrĩtio kũgĩa na ithaka kũu Isiraeli, matiagirĩtio kũgĩa nacio mabũrũri-inĩ mangĩ.

¹² Na rĩrĩ, atũmwo nĩmaringire ciama nyingĩ, na makĩonania morirũ gatagatĩ-inĩ ka andũ. Nao andũ arĩa othe metĩkĩtie nĩmagomanaga hamwe Gĩthaku-inĩ gĩa Solomoni. ¹³ Gũtirĩ mũndũ wacookire kũgeria gwĩturanĩra nao, o na gũtuĩka andũ nĩmamaheete gĩtũo mũno. ¹⁴ O na kũrĩ ũguorĩ, arũme na andũ-a-nja aingĩ nĩmetĩkirie Mwathani, naguo mũigana wao ũkĩongerereka. ¹⁵ Nĩ ũndũ wa ũguo, andũ nĩmareehaga andũ arĩa arũaru njĩra-inĩ, makamakomeria itanda na ibarĩ, nĩguo naarĩ amwe ao mahutio nĩ kĩruru gĩa Petero. ¹⁶ Ningĩ andũ aingĩ nĩmonganaga hamwe moimĩte matũũra-inĩ marĩa maathiũrũrũkĩirie Jerusalemu, makareehaga andũ ao arĩa arũaru, na arĩa maanyariiragwo nĩ ngoma thũku, nao othe makahonio.

Atũmwo Kũnyariirwo

¹⁷ Na rĩrĩ, mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene na andũ arĩa othe maakoragwo nake, arĩa maarĩ a thiritũ ya Asadukai, makĩyũrwo nĩ ũiru. ¹⁸ Makĩnyiita atũmwo, makĩmaikia njeera ĩrĩa ya mũingĩ. ¹⁹ No ũtukũ-rĩ, mũraika wa Mwathani akĩhingũra mĩrango ya njeera, na akĩmoimia nja. ²⁰ Akĩmeera atĩrĩ, “Thiĩ mũrũgame hekarũ-inĩ, mwĩre andũ ũhoru wothe wa muoyo ũyũ mwerũ.”

²¹ Na rĩrĩ, ruoro rũgĩtema magĩtoonya hekarũ-inĩ, na makĩambĩrĩria kũruta andũ o ta ũrĩa meerĩtwo.

Rĩrĩa mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene na andũ arĩa maakoragwo nake maakinyire-rĩ, magĩcookanĩrĩria Kĩama, kũngano gĩa athuuri othe a Isiraeli, na magĩtũmana njeera atũmwo magĩrwo. ²² No rĩrĩa thigari ciakinyire njeera-rĩ, itiamakorire kuo. Nĩ ũndũ ũcio, magĩcookia ũhoru makĩmeera atĩrĩ, ²³ “Twakora mĩrango ya njeera ĩrĩ mĩhinge wega, nao arangĩri marũgamĩte mĩrango-inĩ; no twamĩhingũra, tũtinakora mũndũ kũu thiĩnĩ.” ²⁴ Rĩrĩa mũnene wa arangĩri a hekarũ na athĩnjĩri-Ngai arĩa anene maiguire ũhoru ũcio makĩmaka na makĩrigwo nĩ ũrĩa gũgũikara.

²⁵ Hĩndĩ ĩyo hagĩũka mũndũ, akiuga atĩrĩ, “Ta rorai! Andũ arĩa mũraikirie njeera marũgamĩte hekarũ-inĩ makĩruta andũ.” ²⁶ Maigua ũguo, mũnene wa arangĩri a hekarũ agĩthĩ na anene a thigari ciake na makĩrehe atũmwo. Matiigana kũhũthĩra hinya, tondũ nĩmetigagĩra andũ matikamahũũre na mahiga nyuguto.

²⁷ Maarĩkia kũrehe atũmwo-rĩ, makĩmarũgamia mbere ya Kĩama nĩguo morio ciũria nĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene. ²⁸ Nake akĩmeera atĩrĩ, “Githĩ tũtiramũkaanirie biũ mũtikarutane na rĩtwa rĩrĩ, no rĩu mũiyũrĩtie Jerusalemu ũrutani wanyu, na nĩmwĩrutaniirie gũtũma tũcookererwo nĩ thakame ya mũndũ ũcio.”

²⁹ Petero na atũmwo acio angĩ magĩcookia atĩrĩ, “Ithuĩ no nginya twathĩkĩre Ngai gũkĩra gwathĩkĩra andũ! ³⁰ Ngai wa maithe maitũ nĩariũkirie Jesũ kuuma kũrĩ arĩa akuũ, ũrĩa mworagire na ũndũ wa kũmwamba mũtĩ-igũrũ. ³¹ Ngai nĩamũtũgĩririe akĩmũiga guoko-inĩ gwake kwa ũrĩo arĩ Mũthamaki na Mũhonokia nĩguo Isiraeli merire na marekerwo mehia. ³² Ithuĩ tũrĩ aira a maũndũ macio, nake Roho Mũtheru, ũrĩa Ngai aheete andũ arĩa mamwathĩkagĩra-rĩ, o nake nĩ mũira.”

³³ Rĩrĩa maiguire ũguo makĩrakara mũno makĩenda kũmooraga. ³⁴ No rĩrĩ, Mũfarisai wetagwo Gamalieli, mũrutani wa watho na watĩtwo nĩ andũ othe akĩrũgama Kĩama-inĩ, agĩathana atĩ andũ acio mambe moimio nja gwa kahinda kanini. ³⁵ Nake akĩra Kĩama atĩrĩ, “Andũ aya a Isiraeli, cũraniai wega ũrĩa mũratanya gwĩka andũ aya. ³⁶ Ihinda rĩhĩtũku mũndũ wetagwo Theuda nĩeyumĩririe agĩtũuaga atĩ we nĩ mũndũ ma, na akĩgĩa

na arūmīriri ta magana mana. Nīooragirwo, nao arūmīriri aake othe makīhurunjwo na ūhoro ūcio wothe ūgītuika wa tūhū. ³⁷ Thuutha wake, Judasi ūria woimite Galili akīyūmīria matukū-inī ma kwīyandīkithia na agītongoria mbūtū ya andū nīguo makararie watho. O nake akīūrāgwo, na arūmīriri aake othe makīhurunjwo. ³⁸ Nī ūndū ūcio-rī, igūrū rīkonī ūhoro ūyū ngūmūtaara atīrī, tiganai na andū aya! Marekeei mathiī! Nī ūndū angīkorwo muoroto kana ciiko ciao ciumanite na ūmūdū-rī, ūndū ūcio nīūgūthira. ³⁹ No angīkorwo ūndū ūyū uumanite na Ngai, mūtingīhota kūgirīrīria andū aya; mūgwīkora mūkīhūūrana na Ngai.”

⁴⁰ Nao magītīkania na mīario yake. Nao magīta atūmwō matoonye makīmahūūrithia iboko.* Magīcooka makīmaatha matikaarie thīnī wa rītwa rīa Jesū, magīcooka makīmarekereria mathiī.

⁴¹ Nao atūmwō makiuma Kīama-inī makenete tondū wa ūria maatuītwo aagīrīru a gūconorithio nī ūndū wa Rītwa rīu. ⁴² Mūthenya o mūthenya, marī hekarū-inī o na marī mīciī-inī, matiigana gūtiga kūrutana na kūhunja ūhoro ūcio mwega atī Jesū nīwe Kristū.

6

Andū Mūgwanja Gūthuurwo

¹ Na rīrī, matukū-inī macio rīria mūigana wa arutwo wongererekagarī, Ayahudi amwe arīa maaciārīrwo kwa Ayunani nīmatetirie Ayahudi a Kīhibirania tondū atumia ao a ndigwa matiagayagīrwo irio rīria ikūgayanwo o mūthenya. ² Nī ūndū ūcio, atūmwō acio ikūmi na eerī magīcookanīrīria arutwo othe hamwe na makīmeera atīrī, “Gūtiagīrīre tūtiganīrie ūtungata wa kiugo kīa Ngai nīguo tūtungatage metha-inī. ³ Ariū na aarī a Ithe witū, thuurai andū mūgwanja kuuma gatagatī-inī kanyu, andū arīa moikaine atī nī maiyūrītwo nī Roho, o na ūūgī, na nītūkūmehokera wīra ūcio, ⁴ na ithuī tūrūmbūiye ūhoro wa mahooya na ūtungata wa kiugo.”

⁵ Ūndū ūcio moigire nīwakenirie gīkundi kīu gīothe. Nao magīthuura Stefano, mūdū waiyūrītwo nī wītīkio na Roho Mūtheru, na Filipu, na Porokoro, na Nikanora, na Timoni, na Paramena, na Nikola, mūdū wa kuuma Antiokia ūria wagarūrūkite agatuika Mūyahudi. ⁶ Makīneana andū acio kūrī atūmwō, nao atūmwō makīmahoera na makīmaigīrīra moko.

⁷ Nī ūndū ūcio kiugo kīa Ngai gīkīhunja. Mūigana wa arutwo kūu Jerusalemu ūkīongerereka mūno, nakīo gīkundi kīnene kīa athīnjīri-Ngai gīgīathīkīra ūhoro wa wītīkio.

Stefano Kūnyitwo

⁸ Na rīrī, Stefano, mūdū waiyūrītwo nī wega wa Ngai na ūhoti, nīekire morirū manene na akīringa ciama gatagatī-inī ka andū. ⁹ No rīrī, nī kuoimīrire ngarari kuuma kūrī andū a Thunagogi ya Andū arīa Oohore (ta ūria yetagwo), nao nī Ayahudi a kuuma Kurene na Alekīsanderia o hamwe na mabūrūri ma Kilikia na Asia. Andū aya makīambīrīria gūkararania na Stefano, ¹⁰ no matingīetiiririe ūūgī wake kana Roho ūria aaragia naguo.

¹¹ Hīndī iyo makīringīrīria andū amwe na hito moige atīrī, “Nītūiguīte Stefano akīaria ciugo cia kūruma Musa, o na Ngai.”

¹² Nī ūndū ūcio magītūma okīrīrwo nī andū, na athuuri, na arutani a watho. Makīnyiita Stefano makīmūrehe mbere ya Kīama. ¹³ Magīcooka

* **5:40** Mūyahudi angīonirwo na mahītia, aatuagīrwo kūhūūrwo iboko mīrongo itatū na kenda.

makĩrehe aira a maheeni, arĩa maarutire ũira makiuga atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ ndatigithagĩria kwaria agĩũkagĩrĩra handũ haha hatheru, o na gũũkĩrĩra watho. ¹⁴ Nĩgũkorwo nĩtũiguĩte akiuga atĩ Jesũ ũyũ wa Nazarethi nĩagatharia handũ haha, na agarũre mĩtugo ĩrĩa Musa aatũtigĩire.”

¹⁵ Andũ arĩa othe maarĩ Kĩama-inĩ magĩkũũrĩra Stefano maitho, nao makĩona ũthiũ wake ũtarĩ ta ũthiũ wa mũraika.

7

Stefano Kwarĩria Kĩama

¹ Nake mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene akĩmũũria atĩrĩ, “Thitango ici nĩ cia ma?”

² Nake Stefano agĩcookia atĩrĩ, “Ariũ a Baba na maithe maitũ, ta thikĩrĩriai! Ngai mwene riiri nĩoimĩrĩire ithe witũ Iburahĩmu hĩndĩ ĩrĩa aatũũraga bũrũri wa Mesopotamia, atanathiĩ gũtũũra bũrũri wa Harani.

³ Akĩmwĩra atĩrĩ, “Thaama uume bũrũri wanyu na ũtuge andũ anyu, ũthiĩ bũrũri ũrĩa ngaakuonia.’

⁴ “Nĩ ũndũ ũcio Iburahĩmu akiuma bũrũri wa Akalidei agĩthiĩ gũtũũra Harani. Thuutha wa gĩkuũ gĩa ithe, Ngai akĩmũruta kuo na agĩũka bũrũri ũyũ mũtũũraga. ⁵ Ndaamũheire igai gũkũ, o na ikinya rĩmwe. No Ngai nĩamwĩrĩre atĩ we hamwe na njiaro ciake nĩmakegwatĩra bũrũri ũyũ, o na gũtuũka hĩndĩ ĩyo Iburahĩmu ndaarĩ na mwana. ⁶ Ngai eerire Iburahĩmu atĩrĩ: ‘Njiaro ciaku igaatũũra irĩ ng’eni bũrũri ũtarĩ wacio, kũrĩa igaatuuo ngombo na inyariirwo ihinda rĩa mũaka magana mana.’ ⁷ Ningĩ Ngai akiuga atĩrĩ, ‘No nĩngaherithia rũrĩrĩ rũu igaatungata irĩ ngombo; na thuutha ũcio-rĩ, nĩikoima bũrũri ũcio, nacio nũkaahooya irĩ kũndũ gũkũ.’ ⁸ Hĩndĩ ĩyo nĩarĩkanĩire na Iburahĩmu kĩrĩkanĩro kĩa ũhoru wa kũrua. Nake Iburahĩmu agĩtuũka ithe wa Isaaka na akĩmũruithia thikũ ya kanana thuutha wa gũciarwo gwake. Thuutha-inĩ Isaaka agĩtuũka ithe wa Jakubu, nake Jakubu agĩtuũka ithe wa athuuri arĩa ikũmi na eerĩ.

⁹ “Na tondũ wa maguuka maitũ kũiguĩra Jusufu ũiru, nĩmamwendirie bũrũri wa Misiri agatuũke ngombo kuo. No Ngai aarĩ hamwe nake ¹⁰ na akĩmũhonokia mathĩna-inĩ make mothe. Nĩaheire Jusufu ũũgĩ na akĩmũhotithia atuũke wa kwendeka nĩ Firaũni mũthamaki wa Misiri; nĩ ũndũ ũcio akĩmũtua wa gwathaga Misiri o na nyũmba yake yothe ya ũthamaki.

¹¹ “Thuutha ũcio gũkĩgĩa ng’aragu bũrũri-inĩ wothe wa Misiri, na Kaanani, na ĩkĩrehe gũthĩnĩka kũingĩ mũno, namo maithe maitũ makĩaga irio. ¹² Rĩrĩa Jakubu aiguire atĩ Misiri nĩ kwarĩ na ngano, agĩtũma maithe maitũ kuo hĩndĩ ya mbere. ¹³ Na rĩrĩa maathiire riita rĩa keerĩ-rĩ, Jusufu akĩmenyithania kũrĩ ariũ a ithe, nake Firaũni akĩmenya ũhoru wa nyũmba ya Jusufu. ¹⁴ Thuutha wa ũguo-rĩ, Jusufu agĩtũmanĩra ithe Jakubu na nyũmba yake yothe moke, nao othe maarĩ andũ mĩrongo mũgwanja na atano. ¹⁵ Nake Jakubu agĩikũrũka, agĩthiĩ Misiri, kũrĩa we na maithe maitũ maakuĩrĩire. ¹⁶ Mĩrĩ yao nĩyacookirio Shekemu na ĩgĩthikwo mbĩrĩra-inĩ ĩrĩa Iburahĩmu aagũrĩte na mbeeca kuuma kũrĩ ariũ a Hamori kũu Shekemu.

¹⁷ “Rĩrĩa ihinda rĩakuhĩrĩirie rĩa Ngai kũhingia kĩranĩro gĩaake kũrĩ Iburahĩmu-rĩ, mũigana wa andũ aitũ kũu Misiri nĩwongererekete mũno. ¹⁸ Hĩndĩ ĩyo mũthamaki ũngĩ ũtooĩ ũhoru wa Jusufu agĩtuũka wa gũthamaka Misiri. ¹⁹ Agĩũka andũ aitũ ũũru mũno na akĩhinyĩrĩria maithe maitũ na ũndũ wa kũmaringĩrĩria na hinya mate tũkenge twao nĩgeetha tũkue.

20 “Ihinda-inĩ rīu Musa nĩaciarirwo, nake aarĩ mwana mũthaka mũno. Akĩrererwo mũciĩ gwa ithe ihinda rĩa mĩeri itatũ. 21 Rĩrĩa aigirwo njarĩ, mwarĩ wa Firaũni akĩmuoya akĩmũrera ta mwana wake. 22 Musa agĩthomithio na ũũgĩ wothe wa andũ a Misiri na aarĩ na hinya wa mĩario na ciĩko.

23 “Rĩrĩa Musa aakinyirie mĩaka mĩrongo ĩna-rĩ, agĩtua itua rĩa gũceerera andũ ao a Isiraeli. 24 Nĩonire mũndũ ũmwe wao akĩnyariirwo nĩ mũndũ wa Misiri. Nĩ ũndũ ũcio agĩthĩ kũmũũrĩria na akĩmũrĩhĩria na ũndũ wa kũũraga mũndũ ũcio Mũmisiri. 25 Musa eeciirĩtie atĩ andũ ao nĩmangĩonire atĩ Ngai nĩamũhũthagĩra nĩgeetha amahonokie, no-o matiamenyire ũguo. 26 Mũthenya ũyũ ũngĩ Musa agĩthĩ agĩkora andũ eerĩ a Isiraeli makĩrĩa. Akĩgeria kũmaiguithania akĩmeeraga atĩrĩ, ‘Andũ aya, inyuĩ mũrĩ a ithe ũmwe; nĩ kĩĩ kĩratũma mwende gwĩkana ũũru?’

27 “No mũndũ ũrĩa wekĩte ũcio ũngĩ ũũru agĩkania Musa, akĩmwĩra atĩrĩ, ‘Nũũ wagũtuire mwathi na mũtuithania wa maciira maitũ? 28 Ũrenda kũnjũraga o ta ũrĩa ũrooragire Mũmisiri ira?’ 29 Rĩrĩa Musa aiguire ũguo akĩũra agĩthĩ bũrũri wa Midiani, kũrĩa aatũũrĩre arĩ ta mũgeni na akĩgĩa na ariũ eerĩ.

30 “Na rĩrĩ, mĩaka mĩrongo ĩna yarĩkia gũthira-rĩ, mũraika akiumĩrĩra Musa arĩ nĩnĩmbĩ-inĩ cia mwaki iria ciakanaga kĩhinga-inĩ kũu werũ-inĩ hakuhĩ na Kĩrĩma gĩa Sinai. 31 Rĩrĩa onire ũguo, akĩgega nĩ kĩrĩa onire. Na rĩrĩa aakuhagĩrĩria nĩguo one wega-rĩ, akĩgua mũgambo wa Mwathani ũkiuga atĩrĩ: 32 ‘Nĩ nĩ nĩ Ngai wa maithe manyu, Ngai wa Iburahĩmu, na Isaaka, o na Jakubu.’ Musa akĩinaina nĩ gwĩtigĩra na ndaigana kũrora.

33 “Nake Mwathani akĩmwĩra atĩrĩ, ‘Ruta iraatũ ciaku, nĩgũkorwo hau ũrũgamĩte nĩ handũ hatheru. 34 Ti-itherũ nĩnyonete kũhinyĩrĩrio kwa andũ akwa kũu bũrũri wa Misiri. Nĩnjiguĩte gũcaaya kwao, na nĩnjikũrũkĩte thĩ nĩguo ndĩmohorithie. Rĩu ũka nĩngũgũtũma ũcooke Misiri.’

35 “Ũyũ nowe Musa ũrĩa maaregete makiuga atĩrĩ, ‘Nũũ ũgũtuĩte mwathi witũ na mũtũciirithia?’ Ngai we mwene nĩamũtũmire atuĩke mũnene na mũkũuri wao, na ũndũ wa mũraika ũrĩa wamuumĩrĩire kĩhinga-inĩ. 36 Akĩmatongoria makiuma Misiri na agĩka morirũ na akĩringa ciama arĩ kũu Misiri, o na Iria-inĩ Itune, na ihinda rĩa mĩaka mĩrongo ĩna kũu werũ-inĩ.

37 “Ũyũ nowe Musa ũrĩa werire andũ a Isiraeli atĩrĩ, ‘Ngai nĩakamũtũmĩra mũnabii ta nĩĩ kuuma kũrĩ andũ anyu kĩũmbe.’ 38 We aarĩ kĩũngano-inĩ kũu werũ-inĩ, arĩ hamwe na mũraika ũrĩa wamwarĩirie Kĩrĩma-inĩ gĩa Sinai, na aarĩ hamwe na maithe maitũ; nake nĩamũkĩrĩre ciugo irĩ muoyo nĩgeetha atũkinyĩrie.

39 “No rĩrĩ, maithe maitũ nĩmaregĩre kũmwathĩkĩra. Handũ ha ũguo-rĩ, o makĩmũrega, na thĩinĩ wa ngoro ciao makĩrĩrĩria gũcooka Misiri. 40 Nao makĩra Harũni atĩrĩ, ‘Tũthondekere ngai iria irĩtũtongoragia. Nĩgũkorwo mũndũ ũyũ ũgwĩtwo Musa, ũrĩa watũtongoririe tũkiuma bũrũri wa Misiri, tũtiũũ ũrĩa onete!’ 41 Hĩndĩ ĩyo nĩguo maathondekire mũhianano watariĩ ta njaũ. Makĩũrutĩra magongona, na makĩgĩa na hĩndĩ ya gũkũngũĩra kĩrĩa maathondekete na moko mao. 42 No Ngai akĩmahutatĩra, na akĩmarekereria mahooyage ciũmbe cia igũrũ. Ũhoru ũyũ ũtwaranĩte na ũrĩa kwandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa anabii, atĩrĩ:

“Nĩmwandutiĩre magongona na maruta

mĩaka mĩrongo ĩna kũu werũ-inĩ, inyuĩ nyũmba ya Isiraeli?

43 Nĩmũtũũgĩrĩtie ihooero rĩa Moleku,

na njata ya ngai yanyu ĩrĩa ĩtagwo Refani,
mĩhianano ĩrĩa mwathondekire ya kũhooyaga.
Tondũ ũcio, nĩngatũma mũtahwo mũtwarwo' kũhĩtũka Babuloni.

⁴⁴ "Maithe maitũ maarĩ na hema ĩrĩa yetagwo gĩikaro kĩa Ũira kũu werũ-inĩ. Nayo yathondeketwo o ta ũrĩa Ngai eerĩte Musa, kũringana na mũhianĩre ũrĩa onete. ⁴⁵ Maarĩkia kwamũkĩra hema-rĩ, maithe maitũ, matongoretio nĩ Joshua magĩũka nayo rĩrĩa menyĩĩtĩre bũrũri kuuma kũrĩ ndũrĩrĩ iria Ngai aarutũrũrire ciehere mbere yao. Nayo ĩgĩtũũra kũu bũrũri ũcio o nginya hĩndĩ ya Daudi, ⁴⁶ ũrĩa wakenire nĩ gwĩtĩkĩrĩka nĩ Ngai, na akĩhooya etĩkĩrio aakĩre Ngai wa Jakubu gĩikaro. ⁴⁷ No Solomoni nĩwe wamwakĩre nyũmba.

⁴⁸ "No rĩrĩ, Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno ndaikaraga nyũmba ciakĩtwo nĩ andũ. O ta ũrĩa mũnabii oigĩte atĩrĩ:

⁴⁹ " 'Igũrũ nĩkuo gĩtĩ gĩakwa kĩa ũnene,
nayo thĩ nĩ gaturwa ka makinya makwa.

Ũngĩkĩnjakĩra nyũmba ya mũthemba ũrĩkũ?

Ũguo nĩguo Mwathani ekũũria.

Kana kĩhurũko gĩakwa kĩngĩkorwo kũ?

⁵⁰ Githĩ ti guoko gwakwa gwathondekire indo ici ciothe?'

⁵¹ "Inyuĩ andũ aya aremi, o inyuĩ mũtarĩ aruu ngoro na matũ! Inyuĩ mũtarĩ o ta maithe manyu: Inyuĩ mũtũũraga mũreganĩte na Roho Mũtheru! ⁵² Nĩ kũrĩ mũnabii ũtaanyariirwo nĩ maithe manyu? Moora-gire o na andũ arĩa maarathire ũhoru wa gũũka kwa Ũrĩa Mũthingu. Na rĩu nĩmũmũkunyanĩre na mũkamũũraga; ⁵³ o inyuĩ mwamũkĩrĩre watho ũrĩa waathanirwo kũgerera araika no mũkĩaga kũwathĩkĩra."

Stefano Kũhũũrwo na Mahiga

⁵⁴ Rĩrĩa maiguire maũndũ macio-rĩ, makĩrakara mũno, na makĩmũhagaranĩria magego. ⁵⁵ No Stefano, aiyũrĩtwo nĩ Roho Mũtheru, Agĩcũthĩrĩria igũrũ akĩona riiri wa Ngai, na Jesũ arũgamĩte guoko-inĩ kwa ũrĩo kwa Ngai. ⁵⁶ Akiuga atĩrĩ, "Onei, nĩndĩrona igũrũ rĩhingũkĩte nake Mũrũ wa Mũndũ arũgamĩte guoko-inĩ kwa ũrĩo kwa Ngai."

⁵⁷ Maigua ũguo makĩhumbĩra matũ mao, makĩhanyũka harĩ we mak-iugagĩrĩria na mũgambo mũnene. ⁵⁸ makĩmũkururia, makĩmumia nja ya itũũra, na makĩambĩrĩria kũmũhũũra na mahiga nyuguto. Nao, aira makĩiga nguo ciao magũrũ-inĩ ma mwanake wetagwo Saũlũ.

⁵⁹ Rĩrĩa maamũhũũraga na mahiga nyuguto, Stefano nĩahooire Ngai, akiuga atĩrĩ, "Mwathani Jesũ, amũkĩra roho wakwa." ⁶⁰ Agĩcooka agĩturia ndu, akĩanĩrĩra, akiuga atĩrĩ, "Mwathani, ndũkamoorie rĩhia rĩrĩ." Na aarĩkia kuuga ũguo, agĩkoma.

8

¹ Nake Saũlũ aarĩ ho, na agĩtĩkĩra atĩ ooragwo.

Kanitha Kũnyariirwo na Kũhurunjwo

Mũthenya ũcio kanitha ũkĩnyariirwo mũno kũu Jerusalemu, nao andũ othe o tiga atũmwo makĩhurunjũkĩra Judea na Samaria. ² Andũ etigĩri Ngai magĩthika Stefano na makĩmũcakaĩra mũno. ³ No Saũlũ akĩambĩrĩria kwananga kanitha. Aathiiaga nyũmba o nyũmba, akĩrutũrũraga arũme na andũ-a-nja, akĩmaikagia njeera.

Filipu arĩ Bũrũri wa Samaria

⁴ Nao andũ arĩa maahurunjĩtwo nĩmahunjirĩe kiugo kĩa Ngai o kũrĩa guothe maathiiaga. ⁵ Filipu agĩikũrũka agĩthĩ itũũra rĩarĩ Samaria, akĩhunja ũhoro wa Kristũ kuo. ⁶ Rĩrĩa ikundi cia andũ ciaiguire Filipu na ikĩona ciama iria aaringaga, othe magĩthikĩrĩria ũrĩa oigaga. ⁷ Ngoma thũku nĩcioimaga andũ aingĩ igĩkayũrũrũkaga, na andũ aingĩ maarũarĩte mũrimũ wa gũkua ciĩga, na andũ arĩa maarĩ onju makĩhonio. ⁸ Nĩ ũndũ ũcio gũkĩgĩa na gĩkeno kĩnene itũũra-inĩ rĩu.

Simoni ũrĩa warĩ Mũragũri

⁹ Na rĩrĩ, itũũra-inĩ rĩu nĩ kwarĩ na mũndũ wetagwo Simoni, nake nĩaragũrĩte kwa ihinda na akagegia andũ othe a Samaria. Nake nĩetĩaga na ageetua atĩ aarĩ mũndũ mũnene mũno, ¹⁰ nao andũ othe, arĩa anini na arĩa anene, makamũthikagĩrĩria na makoiga na mũgambo mũnene atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ nĩwe hinya wa ũngai ũrĩa ũĩkaine ta Hinya Mũnene.” ¹¹ Maatũũrĩte mamuumaga thuutha tondũ nĩamagegetie hĩndĩ ndaaya na ũragũri wake. ¹² No rĩrĩa meetĩkirĩe Filipu akĩhunja ũhoro-ũrĩa-Mwega wa ũthamaki wa Ngai na wa rĩtwa rĩa Jesũ Kristũ-rĩ, makĩbatithio, arũme o hamwe na andũ-a-nja. ¹³ Simoni we mwene agĩtĩkia na akĩbatithio. Nake akĩrũmĩrĩra Filipu kũrĩa guothe aathiiaga, agegetio nĩ imenyithia cia hinya na ciama iria onaga.

¹⁴ Rĩrĩa atůmwo arĩa maarĩ kũu Jerusalemu maiguire atĩ andũ a Samaria nĩmetĩkĩrĩte kiugo kĩa Ngai-rĩ, makĩmatũmĩra Petero na Johana. ¹⁵ Nao maakinya kuo, makĩmahoera nĩguo maamũkĩre Roho Mũtheru, ¹⁶ tondũ nginya hĩndĩ ĩyo Roho Mũtheru ndaakoretwo aikũrũkĩre mũndũ o na ũmwe wao; tĩa o kũbatithio maabatithĩtio thĩinĩ wa rĩtwa rĩa Mwathani Jesũ. ¹⁷ Hĩndĩ ĩyo Petero na Johana makĩmaigĩrĩra moko, nao makĩamũkĩra Roho Mũtheru.

¹⁸ Rĩrĩa Simoni onire atĩ Roho aaheanagwo na ũndũ wa kũigĩrĩrwo moko nĩ atůmwo-rĩ, akĩenda amahe mbeeca, ¹⁹ akiuga atĩrĩ, “Heei ũhoti ũyũ o na nĩ nĩgeetha ũrĩa wothe ndaigĩrĩra moko makwa akaamũkĩra Roho Mũtheru.”

²⁰ Petero akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mbeeca ciaku irothiranĩra hamwe nawe, nĩgũkorwo wĩciiĩrĩtie no ũgũre kĩheo kĩa Ngai na mbeeca. ²¹ Wee ndũrĩ na handũ, o na ndũrĩ na igai ũtungata-inĩ ũyũ, tondũ ngoro yaku ti njagĩrĩru mbere ya Ngai. ²² Wĩrire waganu ũyũ na ũhooe Mwathani. Hihĩ nĩegũkũrekeria nĩ ũndũ wa gũkorwo na rĩciiria ta rĩu ngoro-inĩ yaku. ²³ Nĩgũkorwo nguona ũiyũrĩtwo nĩ marũrũ na ũgatuĩka ngombo ya mehia.”

²⁴ Hĩndĩ ĩyo Simoni akĩmũcookeria atĩrĩ, “Hooerai harĩ Mwathani nĩgeetha ndikae gũkorwo nĩ ũndũ o na ũmwe wa macio mwagweta.”

²⁵ Rĩrĩa maarĩkirĩe kũheana ũira na kũhunja kiugo kĩa Mwathani-rĩ, Petero na Johana magĩcooka Jerusalemu, o makĩhunjagia ũhoro-ũrĩa-Mwega tũtũũra-inĩ tũingĩ twa Samaria.

Filipu na Mũhabashi

²⁶ Na rĩrĩ, mũraika wa Mwathani akĩra Filipu atĩrĩ, “Thĩ werekeire gũthini, ũkinye njĩra-inĩ, njĩra ĩrĩa ya werũ-inĩ, ĩrĩa ĩkũrũkĩte kuuma Jerusalemu igathiĩ nginya Gaza.” ²⁷ Nĩ ũndũ ũcio akiumagara, na arĩ njĩra-inĩ agĩcemanĩa na Mũhabashi warĩ mũhakũre, mũndũ mũnene warĩ igweta ũrĩa warũgamĩrĩire kĩgĩna gĩa Kandake, mũthamaki-mũndũ-wa-nja wa Ahabashi.* Mũndũ ũyũ aathiĩte Jerusalemu kũhooya Ngai; ²⁸ na arĩ

* **8:27** ũmũthĩ bũrũri ũcio ũĩkaine ta Nubia, kana Sudani ya Rũgongo.

njīra-inī akīinūka, aaikarīte ngaari-inī yake ya mbarathi agīthoma ibuku rīa Isaia ūrīa mūnabii. ²⁹ Roho akīra Filipu atīrī, “Thīi ngaari-inī ūrīa ya mbarathi ūikare hakuhī nayo.”

³⁰ Hīndī īyo Filipu akīhanyūka nginya ngaari-inī īyo ya mbarathi, akīgua mūdū ūcio agīthoma ibuku rīa Isaia ūrīa mūnabii, akīmūria atīrī, “Nīūrataūkīrwo nī ūhorō ūcio ūrathoma?”

³¹ Nake agīcookia atīrī, “Ingītaūkīrwo atīa, tiga hagīire mūdū wa kūndaarīria?” Nī ūndū ūcio akīra Filipu ahaice ngaari īyo ya mbarathi, aikaranie nake.

³² Mūdū ūcio warī mūhakūre aathomaga gacunjī gaka ka Maandīko: “Aatwarirwo o ta ng’ōndu gīthīnjīro-inī,
na o ta ūrīa gatūrūme gakiraga ki karī mbere ya mūdū ūrīa ūrakenja guoya,
nōguo o nake ataatumūrire kanua gake.

³³ Nīaconorithirio na ndaigana gūtuīrwo ciira na kīhooto.

Nūū ūngīaria ūhorō wa njiaro ciake?

Nīgūkorwo muoyo wake nīwehererio ūkiuma gūkū thī.”

³⁴ Mūdū ūcio mūhakūre akīria Filipu atīrī, “Ndagūthaitha, ta njīra atīrī, mūnabii araaria ūhorō wa ū, nī ūhorō wake we mwene kana nī ūhorō wa mūdū ūngī?” ³⁵ Hīndī īyo Filipu akīrutia ūhorō hau, akīmūhe Ūhorō-ūrīa-Mwega ūkonī Jesū.

³⁶ Na marī njīra-inī magīthī-rī, magīkinya handū haarī na maaī, nake mūdū ūcio warī mūhakūre akīmūria atīrī, “Ta rora, maaī nīmo maya. Nī kī kīngīgīria mbatithio?” ³⁷ (Nake Filipu akiuga atīrī, “Ūngītikia na ngoro yaku yothe, no ūbatithio.” Nake agīcookia atīrī, “Nīnjītikītie atī Jesū Kristū nīwe Mūrū wa Ngai.”) ³⁸ Nake agīathana ngaari īyo ya mbarathi īrūgame. Hīndī īyo Filipu na mūdū ūcio mūhakūre magīkūrūka, magītoonya maaī-inī, nake Filipu akīmūbatithia. ³⁹ Na rīria moimīrire maaī-inī, Roho wa Mwathani o rīmwe akīoya Filipu, akīmweheria, nake mūdū ūcio mūhakūre akīaga kūmuona rīngī, no agīthī na mbere na rūgendo akenete. ⁴⁰ No Filipu nīonekanire Azota, na agīthī akīhunjāgia Ūhorō-ūrīa-Mwega matūra-inī mothe nginya agīkinya Kaisarea.

9

Saūlū Kūgarūrūka

¹ Ihinda-inī o rīu Saūlū no eehītagīra kūrūaga arutwo a Mwathani. Agīthī kūrī mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene, ² na akīmūhooya marūa athīi namo thunagogi-inī iria ciarī Dameski, nīgeetha angīkora andū a Njīra īyo kuo, marī arūme kana andū-a-nja, amanyiite amatware Jerusalemu marī ohe. ³ Naarī rūgendo-inī aakuhīrīria Dameski-rī, o rīmwe ūtheri ūkiuma na igūrū, ūkīmwarīra mīena yothe. ⁴ Akīgūa thī, na akīgua mūgambo ūkīmūria atīrī, “Saūlū, Saūlū, ūnyariiraga nīkī?”

⁵ Saūlū akīria atīrī, “Nīwe ū, Mwathani?”

Nake akīmūcookeria atīrī, “Nī nī Jesū ūrīa ūnyariiraga. ⁶ No rīrī, rīu ūkīra ūtoonye itūra rīrī inene, na nīkwīrwo ūrīa wagīrīrwo nī gwīka.”

⁷ Nao andū arīa maatwaranaga hamwe na Saūlū makīrūgama hau maagīte ūrīa mangiuga; o nīmaiguire mūgambo no matiigana kuona mūdū o na ūrīkū. ⁸ Nake Saūlū agīkīra, akīrūgama, no rīria aahingūrīrie maitho ndoonaga o na hanini. Nī ūndū ūcio makīmūnyīita guoko makīmūtwarā Dameski. ⁹ Ihinda rīa matukū matatū aarī mūtumumu, na ndarī kīndū aarīaga kana akanyua.

¹⁰ Na rĩrĩ, kũu Dameski nĩ kwarĩ na mũrutwo wetagwo Anania. Mwathani akĩmwarĩria na kĩoneki, akĩmwĩra atĩrĩ, “Anania!”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ ũyũ Mwathani.”

¹¹ Nake Mwathani akĩmwĩra atĩrĩ, “Thiĩ kwa Judasi o kũu njĩra ĩrĩa ĩtagwo Nũngarũ, ũrie mũndũ uumĩte Tariso wĩtagwo Saũlũ, nĩ ũndũ nĩkũhooya arahooya. ¹² Nĩonete mũndũ kĩoneki-inĩ wĩtagwo Anania agĩũka kũmũgĩrĩra moko, nĩguo acooke kuona.”

¹³ Anania akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mwathani, nĩnjiguĩte ũhoru mũingĩ ũkoniĩ mũndũ ũcio, na maũndũ maingĩ mooru marĩa aaneka andũ aku arĩa aamũre kũũrĩa Jerusalemu. ¹⁴ Na okĩte gũkũ arĩ na wathani kuuma kũrĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, nĩgeetha anyiite andũ arĩa othe makayagĩra rĩtwa rĩaku.”

¹⁵ No Mwathani akĩra Anania atĩrĩ, “Thiĩ, tondũ ũndũ ũcio nĩ kĩndũ gĩakwa kĩrĩa ndĩthuurĩire gĩa gũtwara ũhoru wa rĩtwa rĩakwa kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ, na athamaki, o na kũrĩ andũ a Isiraeli. ¹⁶ Nĩngũmuonia ũrĩa arĩ o nginya anyamaarĩke nĩ ũndũ wa rĩtwa rĩakwa.”

¹⁷ Hĩndĩ ĩyo Anania agĩthiĩ na agĩtoonya nyũmba ĩyo. Akĩgĩrĩra Saũlũ moko, akĩmwĩra atĩrĩ, “Saũlũ, mũrũ wa Ithe witũ, Mwathani, o we Jesũ ũrĩa ũrakuumĩrĩire ũrĩ njĩra-inĩ ũgĩũka gũkũ, nĩandũmĩte nĩguo ũcooke kuona, na ũiyũrio na Roho Mũtheru.” ¹⁸ O hĩndĩ ĩyo, tũnyamũ twahaanaga ta ngaracũ tũkiuma maitho-inĩ ma Saũlũ, tũkĩgũa thĩ, nake akĩhota kuona rĩngĩ. Agĩũkĩra na akĩbatithio, ¹⁹ na aarĩkia kũrĩa irio, akĩgĩa na hinya.

Saũlũ arĩ Dameski na Jerusalemu

Saũlũ agĩkara mĩthenya ĩigana ũna marĩ hamwe na arutwo kũu Dameski. ²⁰ Na hĩndĩ ĩyo akĩambĩrĩria kũhunja thunagoga-inĩ atĩ Jesũ nĩ Mũrũ wa Ngai. ²¹ Andũ othe arĩa maamũguire makĩgega makĩũria atĩrĩ, “Githĩ mũndũ ũyũ tiwe ũraagithĩtie andũ thayũ kũu Jerusalemu gatagatĩ-inĩ ka arĩa makayagĩra rĩtwa rĩu? Na githĩ ndokĩte gũkũ nĩgeetha amanyiite amatware marĩ ohe kũrĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene?” ²² Nowe Saũlũ agĩkĩrĩrĩria kũgĩa na hinya, na akĩgegĩa Ayahudi arĩa maatũrĩte kũu Dameski na ũndũ wa kũmaiguithia na ma atĩ Jesũ nĩwe Kristũ.

²³ Thuutha wa mĩthenya mũingĩ gũthira, Ayahudi magĩcookania ndundu mamũũrage, ²⁴ no Saũlũ akĩmenya mũbango ũrĩa maarĩ naguo. Mũthenya na ũtukũ maaikaraga mamuoheirie ihingo-inĩ cia itũũra inene nĩguo mamũũrage. ²⁵ No arũmĩrĩri aake makĩmuoya ũtukũ, makĩmũharũrũkia arĩ gĩkabũ-inĩ mamũgereirie mwanya warĩ rũthingo-inĩ.

²⁶ Hĩndĩ ĩrĩa aakinyire Jerusalemu, akĩgeria kwĩgwatania na arutwo, no othe nĩmamwĩtigagĩra, tondũ matietĩkagia atĩ kũna aarĩ mũrutwo.

²⁷ No Baranaba akĩmuoya akĩmũtwara kũrĩ atũmwo. Akĩmeera ũrĩa Saũlũ oonire Mwathani arĩ rũgendo-inĩ rwake, na ũrĩa Mwathani aamwarĩirie, na ũrĩa aahunjirie kũu Dameski thĩnĩ wa rĩtwa rĩa Jesũ ategwĩtigĩra.

²⁸ Nĩ ũndũ ũcio Saũlũ agĩkara na atũmwo, na agaceeraga kũu Jerusalemu, akĩaragia na ũcamba thĩnĩ wa rĩtwa rĩa Mwathani, ategwĩtigĩra. ²⁹ Ningĩ nĩaaragia na agakararanagia na Ayahudi arĩa maaciarĩrwo kwa Ayunani, no nao makageria ũrĩa mangĩmũũraga. ³⁰ Rĩrĩa ariũ na aarĩ a Ithe witũ maamenyire ũguo, makĩmuoya, makĩmũikũrũkia nginya Kaisarea, makĩmũtũma Tariso.

³¹ Hĩndĩ ĩyo kanitha wa Judea guothe, na Galili, na Samaria ũgĩkenera ihinda rĩa thayũ. Nĩwongereirwo hinya; na ũkĩũmĩrĩrio nĩ Roho Mũtheru, na ũkĩongererwo andũ, nao magĩtũũra metigĩrĩte Mwathani.

Ainea na Dorokasi

³² Na rĩrĩ, rĩrĩa Petero aaceeraga kũndũ na kũndũ bũrũri-inĩ, nĩathiire gũceerera andũ arĩa aamũre a kũu Lida. ³³ Arĩ kũu agĩkora mũndũ wetagwo Ainea warĩ na mũrimũ wa gũkua ciĩga, na aatũũrite akomete gĩtanda-inĩ ihinda rĩa mũaka ĩnana. ³⁴ Petero akĩmwĩra atĩrĩ, “Ainea, Jesũ Kristũ nĩakũhonia. Ũkĩra ũkũnje kĩbarĩ gĩaku.” O hĩndĩ ĩyo Ainea akĩrũgama. ³⁵ Andũ othe arĩa maatũũraga Lida na Sharoni makĩmuona na makĩgarũrũkĩra Mwathani.

³⁶ Kũu Jopa nĩ kwarĩ mũrutwo wetagwo Tabitha (narĩo rĩitwa rĩu rĩgĩtaũrwo nĩ kuuga Dorokasi), nake aatũũrite ekaga maũndũ mega, na agateithagia athĩni. ³⁷ O ihinda-inĩ rĩu nĩarũarire na agĩkua, naguo mwĩrĩ wake ũgĩthambio, ũkĩigwo nyũmba ya igũrũ.* ³⁸ Lida kwarĩ hakuhĩ na Jopa; nĩ ũndũ ũcio rĩrĩa arutwo maaiguire atĩ Petero aarĩ kũu Lida, magĩtũma andũ eerĩ makamũringĩrĩrie mamwĩre atĩrĩ, “Twagũthaita ũka narua!”

³⁹ Nake Petero agĩthiĩ hamwe nao, na aakinya agĩtwarwo nyũmba ya igũrũ. Atumia othe a ndigwa makĩrũgama, makĩmũthiũrũrũkĩria makĩrĩraga, na makĩmuonagia kanjũ na nguo ingĩ iria Dorokasi aatumĩte rĩrĩa aarĩ nao.

⁴⁰ Nake Petero akĩmeera othe moime nja ya nyũmba; agĩcooka agĩturia maru akĩhooya Ngai. Agĩcooka akĩgarũrũkĩra mũtumia ũcio wakuĩte, akĩmwĩra atĩrĩ, “Tabitha, ũkĩra,” nake Tabitha akĩhingũra maitho, na oona Petero, agĩtiira. ⁴¹ Nake Petero akĩmũnyiiita guoko, akĩmũrũgamia. Agĩcooka agĩita andũ arĩa meetĩkĩtie, na atumia acio a ndigwa, akĩmũneana kũrĩ o arĩ muoyo. ⁴² Naguo ũhoru ũcio ũkĩmenyeka Jopa guothe, nao andũ aingĩ magĩitĩkia Mwathani. ⁴³ Nake Petero agĩikara Jopa mũthenya mũingĩ kwa mũndũ wetagwo Simoni, ũrĩa warĩ mũtanduki wa njũũa.†

10*Korinelio Gũtũmanĩra Petero*

¹ Na rĩrĩ, kũu Kaisarea nĩ kwarĩ mũndũ wetagwo Korinelio, ũrĩa warĩ mũnene-wa-thigari-igana rĩmwe cia mbũtũ ĩrĩa yoĩkaine ta Mbũtũ ya Italia. ² Mũndũ ũcio na andũ othe a nyũmba yake nĩmeyamũrĩire Ngai na makamwĩtigagĩra; nake nĩaheanaga indo ciake na ũtaana kũrĩ andũ arĩa maarĩ abatari na nĩahooyaga Ngai kaingĩ. ³ Mũthenya ũmwe ta thaa kenda cia mũaraho-rĩ, akĩona kĩoneki. Akĩona mũraika wa Ngai wega, ũrĩa wokire harĩ we na akĩmwĩra atĩrĩ, “Korinelio!”

⁴ Korinelio akĩmũrora aiyũrĩtwo nĩ guoya, akĩũria atĩrĩ, “Nĩ kũ Mwathani?”

Nake mũraika akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mahooya maku na indo iria ũheete andũ arĩa athĩni nĩkinyĩte igũrũ kũrĩ Ngai rĩrĩ iruta rĩa kũririkanwo. ⁵ Na rĩrĩ, tũma andũ mathiĩ Jopa magĩire mũndũ wĩtagwo Simoni, na nowe wĩtagwo Petero. ⁶ Araikara gwa Simoni ũria mũtanduki wa njũũa, o ũrĩa nyũmba yake ĩrĩ rũtere-inĩ rwa iria.”

⁷ Rĩrĩa mũraika ũcio wamwarĩirie aathiire, Korinelio agĩita ndungata ciake igĩrĩ na mũthigari ũmwe weamũrĩire Ngai, na aarĩ ũmwe wa andũ arĩa maamũtungatagĩra. ⁸ Akĩmeera ũrĩa wothe kwahanĩte agĩcooka akĩmatũma Jopa.

* 9:37 Warĩ mũtugo wa Ayahudi na Ayunani gũthambia mwĩrĩ wa mũndũ aakua, kũũhaarĩria gũthikwo. † 9:43 Tene andũ meetanagio na wĩra ũrĩa maarutaga nĩgeetha makamenyeka o na ihanya.

Kĩoneki gĩa Petero

⁹ Mũthenya ũcio ũngĩ warũmĩrĩire ta thaa thita cia mũthenya marĩ njĩra-inĩ makuhĩrĩirie itũũra rĩu-rĩ, Petero akĩhaica nyũmba-igũrũ nĩgeetha akahooe Ngai. ¹⁰ Nake akĩigua aahũuta na akĩbatario nĩ kĩndũ gĩa kũrĩa, na rĩrĩa irio ciarugagwo-rĩ, akĩgocerera. ¹¹ Nake akĩona igũrũ rĩhingũrĩtwo na kĩndũ gĩatariĩ ta gĩtama kĩnene gĩkĩharũrũkio thĩ kĩnyiitĩtwo mĩthia ĩna. ¹² Nakĩo kĩarĩ na nyamũ cia mĩthemba yothe ya iria irĩ magũrũ mana, o na nyamũ iria itaambaga thĩ, o na nyoni cia rĩera-inĩ. ¹³ Hĩndĩ ĩyo mũgambo ũkĩmwĩra atĩrĩ, “Petero, ũkĩra. Thĩnja na ũrĩe.”

¹⁴ Petero agĩcookia atĩrĩ, “Aca, Mwathani! Ndirĩ ndarĩa kĩndũ gĩtarĩ kĩamũre, kana kĩndũ kĩrĩ thaahu.”

¹⁵ Mũgambo ũkĩmwarĩria riita rĩa keerĩ ũkĩmwĩra atĩrĩ, “Ndũkanoige kĩndũ o na kĩrĩkũ kĩrĩa Ngai atheretie atĩ ti kĩamũre.”

¹⁶ Ũndũ ũyũ wekĩkire maita matatũ, na o rĩmwe gĩtama kũu gĩgĩcookio na igũrũ.

¹⁷ Na rĩrĩa Petero eeyũragia gĩtũmi gĩa kĩoneki kũu oonete-rĩ, andũ arĩa maatũmitwo nĩ Korinelio makĩona harĩa nyũmba ya Simoni yarĩ, na makĩrũgama hau kĩhingo-inĩ. ¹⁸ Magĩitana, makĩũria kana Simoni ũrĩa wĩtagwo Petero aakaraga kũu.

¹⁹ Na rĩrĩa Petero eeciiragia ũhoru wa kĩoneki kũu, Roho akĩmwĩra atĩrĩ, “Simoni, harĩ na andũ atatũ maragũcaria. ²⁰ Nĩ ũndũ ũcio, ũkĩra ũikũrũke, ũthĩ nao na ndũkagĩe na njanja nĩgũkorwo nĩ nĩ ndĩmatũmĩte.”

²¹ Petero agĩkũrũka, akĩira andũ acio atĩrĩ, “Nĩ nĩ mũndũ ũcio mũracaria. Mũũkĩte nĩkĩ?”

²² Nao andũ acio magĩcookia atĩrĩ, “Tuumĩte gwa Korinelio, ũrĩa mũnene-wa-thigari-igana rĩmwe. Nĩ mũndũ mũthingu na mwĩtigĩri-Ngai, na nĩatĩtwo nĩ Ayahudi othe. Mũraika mũtheru aramwĩrire atũmane ũthĩ gwake mũciĩ nĩgeetha aigue ũrĩa ũrenda kuuga.” ²³ Hĩndĩ ĩyo Petero akĩira andũ acio matoonye nyũmba matuĩke ageni aake.

Petero Gũthĩ gwa Korinelio

Mũthenya ũyũ ũngĩ warũmĩrĩire Petero agĩthĩ nao, na ariũ a Ithe witũ amwe kuuma Jopa magĩthĩ nake. ²⁴ Naguo mũthenya ũcio ũngĩ warũmĩrĩire magĩkinya Kaisarea. Korinelio agĩkorwo ametereire na eetite andũ a nyũmba yake na arata a hakuhĩ. ²⁵ Na rĩrĩa Petero aatoonyaga nyũmba, Korinelio akĩmũtũnga na akĩgũithia magũrũ-inĩ make amwĩnyiihĩrie. ²⁶ No Petero akĩmũũkĩria, akĩmwĩra atĩrĩ, “Rũgama, nĩ ndĩ o mũndũ o na nĩ.”

²⁷ O makĩaragia-rĩ, Petero agĩtoonya thĩnĩ na agĩkora gĩkundi kĩnene kĩa andũ. ²⁸ Akĩmeera atĩrĩ: “Inyuĩ nĩmũũĩ wega atĩ Mũyahudi ndetĩkĩrĩtio nĩ watho kũgwatanĩra na mũndũ wa Ndũrĩrĩ o na kana kũmũceerera. No Ngai nĩanyonetie atĩ ndiagĩrĩrwo nĩ kuuga atĩ mũndũ o na ũrĩkũ ti mwamũre kana atĩ arĩ na thaahu. ²⁹ Nĩ ũndũ ũcio rĩrĩa ndĩratũmanĩrwo, ndĩrokire itegũkararia. Njĩtikĩria ngũũrie kĩrĩa kĩratũmire ũndũmanĩre?”

³⁰ Nake Korinelio akĩmũcookeria atĩrĩ: “Matukũ mana mahĩtũku, ndaarĩ thĩnĩ wa nyũmba yakwa ngĩhooya ithaa-inĩ ta rĩrĩ rĩa thaa kenda cia mĩaraho. Mũndũ warĩ na nguo ciahenagia akĩrũgama o rĩmwe mbere yakwa, ³¹ akĩnjĩra atĩrĩ, ‘Korinelio, Ngai nĩaiguĩte mahooya maku, na nĩaririkanĩte iheo ciaku iria wanahe athĩni. ³² Nĩ ũndũ ũcio tũmana Jopa wĩtĩrwo Simoni ũrĩa wĩtagwo Petero, nake nĩ mũgeni gwa Simoni ũrĩa mũtanduki wa njũũa, ũrĩa ũikaraga rũtere-inĩ rwa iria.’ ³³ Nĩ ũndũ ũcio

nĩndagũtũmaniire o hĩndĩ ĩyo, na nĩ weka wega nĩ ũndũ wa gũũka. Rĩu ithuĩ ithuothe tũrĩ haha mbere ya Ngai nĩgeetha tũthikĩrĩrie ũrĩa wothe Mwathani agwathĩte ũtwĩre.”

³⁴ Nake Petero akĩambĩrĩria kwaria, akiuga atĩrĩ: “Rĩu nĩndamenya kũna ũrĩa arĩ ma atĩ Ngai ndarĩ mũthutũkanio. ³⁵ no atĩ nĩetĩkagĩra andũ kuuma ndũrĩrĩ-inĩ ciothe arĩa mamwĩtigagĩra na mageeka ũrĩa kwagĩrĩire. ³⁶ Inyuĩ nĩmũũĩ ndũmĩrĩri ĩrĩa Ngai aatũmĩire andũ a Isiraeli, akĩaria ũhoru mweka wa thayũ na ũndũ wa Jesũ Kristũ, ũrĩa arĩ we Mwathani wa andũ othe. ³⁷ Inyuĩ nĩmũũĩ ũrĩa gwekĩkire kũu Judea guothe, kwambĩrĩria Galili thuutha wa ũbatithio ũrĩa Johana aahunjagia, ³⁸ ũrĩa Ngai aaitĩrĩire Jesũ wa Nazarethi Roho Mũtheru o na hinya, na ũrĩa aathiiaga agũkaga wega na akĩhonagia andũ arĩa maahatĩrĩirio nĩ hinya wa mũcukani, tondũ Ngai aarĩ hamwe nake.

³⁹ “Ithuĩ tũrĩ aira a maũndũ marĩa mothe eekire thĩinĩ wa bũrũri wa Ayahudi o na Jerusalemu. Nĩmamũũragire na njĩra ya kũmwamba mũtĩ-igũrũ. ⁴⁰ No mũthenya wa gatatũ Ngai akĩmũriũkia kuuma kũrĩ arĩa akuũ na agĩtũma onekane kũrĩ andũ. ⁴¹ We ndonirwo nĩ andũ othe, o tiga aira arĩa Ngai aathuurĩte: akĩonwo nĩ ithuĩ, o ithuĩ twarĩĩanĩire na tũkĩnyuuanĩra nake aarĩkia kũriũka kuuma kũrĩ arĩa akuũ. ⁴² Nĩatwathire tũhunjĩrie andũ na tũrute ũira atĩ we nĩ we Ngai aamũrĩre atuĩke mũtuanĩri-ciira wa andũ arĩa marĩ muoyo na arĩa makuĩte. ⁴³ Anabii othe nĩmaheanaga ũira wa ũhoru wake atĩ mũndũ ũrĩa wothe ũkaamwĩtĩkia nĩakamũkĩra ũrekeri wa mehia na ũndũ wa rĩitwa rĩake.”

⁴⁴ Na Petero o akĩaragia ciugo icio-rĩ, Roho Mũtheru agĩkũrũkĩra andũ arĩa othe maiguire ndũmĩrĩri ĩyo. ⁴⁵ Nao andũ arĩa meetĩkĩtie, a thiritũ ya arĩa maruaga, arĩa mokĩte na Petero makĩgega mona atĩ kĩheo kĩa Roho Mũtheru nĩgĩaitĩrĩirio andũ-a-Ndũrĩrĩ o nao. ⁴⁶ Nĩgũkorwo nĩmamaiguire makĩaria na thiomi makĩgoocaga Ngai.

Hĩndĩ ĩyo Petero akĩũria atĩrĩ, ⁴⁷ “Harĩ mũndũ ũngĩgĩria andũ aya mabatithio na maaĩ? Andũ aya nĩmamũkĩra Roho Mũtheru o ta ithuĩ.” ⁴⁸ Nĩ ũndũ ũcio agĩathana mabatithio thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Jesũ Kristũ. Magĩcooka makĩũria Petero aikaranie nao ihinda rĩa mũthenya mũnini.

11

Petero Gũtaarĩria Gĩtũmi gĩa Cĩiko Ciake

¹ Na rĩrĩ, atũmwo, na ariũ na aarĩ a Ithe witũ arĩa maarĩ Judea guothe makĩigua atĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ o nao nĩmarĩkĩtie kwamũkĩra kiugo kĩa Ngai. ² Nĩ ũndũ ũcio rĩrĩa Petero aambatire agĩthĩ Jerusalemu, andũ arĩa meetĩkĩtie a thiritũ ya arĩa maruaga makĩmũrũithia ³ makĩmwĩra atĩrĩ, “Wee nĩwatoonyire nyũmba ya andũ arĩa mataruaga, na ũkĩrĩĩanĩra nao.”

⁴ Nowe Petero akĩambĩrĩria kũmataarĩria maũndũ mothe wega o ta ũrĩa meekĩkĩte, akĩmeera atĩrĩ: ⁵ “Ndaarĩ itũũra-inĩ rĩa Jopa ngĩhooya Ngai, na rĩrĩa ndaagocereire-rĩ, ngĩona kĩoneki. Ngĩona kĩndũ gĩatariĩ ta gĩtama kĩnene gĩkĩharũrũkio kuuma igũrũ na mũthia yakĩo ĩna, na gĩgũkũrũka o harĩa ndaarĩ. ⁶ Ndaacũthĩrĩria thĩinĩ wakĩo ngĩona nyamũ cia thĩ iria irĩ magũrũ mana, na nyamũ cia gĩthaka, na nyamũ iria itambaga thĩ na nyoni cia rĩera-inĩ. ⁷ Ngĩcooka ngĩigua mũgambo ũkĩnjĩra atĩrĩ, ‘Petero, ũkĩra. Thĩnja, na ũrĩe!’

⁸ “Na nĩ ngĩcookia atĩrĩ, ‘Aca, Mwathani! Gũtirĩ kĩndũ gĩtarĩ kĩamũre kana kĩrĩ thaahu kĩrĩ gĩatoonya kanua gakwa.’

⁹ “Naguo mũgambo ũcio ũkĩaria riita rĩa keerĩ kuuma igũrũ ũkĩnjĩra atĩrĩ, ‘Ndũkanoige kĩndũ o na kĩrĩkũ kĩrĩa Ngai atheretie atĩ ti kĩamũre.’

¹⁰ Ũndũ ũyũ wekĩkire maita matatũ, nakĩo gĩtama kũu gĩkĩguucio na igũrũ.

¹¹ “O hĩndĩ ĩyo andũ atatũ arĩa maatũmĩtwo kũrĩ nĩ kuuma Kaisarea magĩkinya nyũmba-inĩ ĩrĩa ndaikaraga. ¹² Nake Roho akĩnjĩra thĩĩ nao na ndikagĩe na ngaanja. Nao ariũ a Ithe witũ aya atandatũ tũgĩthĩĩ nao na tũgĩtoonya nyũmba ya mũndũ ũcio. ¹³ Nake agĩtwĩra ũrĩa oimĩrĩrwo nĩ mũraika arĩ gwake nyũmba, akĩmwĩra atĩrĩ, ‘Tũmana Jopa wĩrĩrwo Simoni ũrĩa wĩtagwo Petero. ¹⁴ Nĩegũkũrehera ndũmĩrĩri ĩrĩa ĩgũtũma wee na nyũmba yaku yothe mũhonoke.’

¹⁵ “Na rĩrĩa ndaambĩrĩirie kwaria-rĩ, Roho Mũtheru akĩmaikũrũkĩra o ta ũrĩa aatũikũrũkĩire hĩndĩ ya mbere. ¹⁶ Hĩndĩ ĩyo ngĩririkana ũrĩa Mwathani oigĩte atĩrĩ, ‘Johana aabatithanagia na maaĩ, no inyuĩ mũkaabatithio na Roho Mũtheru.’ ¹⁷ Angĩkorwo Ngai nĩamaheire kĩheo o kĩrĩa aatũheire ithuĩ andũ arĩa twestĩkirie Mwathani Jesũ Kristũ-rĩ, nĩ ndaarĩ ũũ nĩguo ndĩciirie atĩ no ngararie Ngai?”

¹⁸ Rĩrĩa maaguire ũguo, magĩtiga ngarari na makĩgooca Ngai, makiuga atĩrĩ, “Gwakorwo nĩ ũguo-rĩ, Ngai nĩakinyĩirie andũ-a-Ndũrĩrĩ o nao ũhoru wa kwĩrira nĩguo magĩe na muoyo.”

Kanitha wa Antiokia

¹⁹ Na rĩrĩ, andũ arĩa maahurunjũkire nĩ ũndũ wa kũnyariirwo thuutha wa kũũragwo gwa Stefano magĩthĩĩ o nginya Foinike, na Kuporo, na Antiokia, no matiahunjagĩria andũ angĩ ũhoru tiga o Ayahudi oiki. ²⁰ O na kũrĩ o ũguo, andũ amwe ao, arĩa moimĩte Kuporo, na Kurene, magĩthĩĩ Antiokia na makĩambĩrĩria kwarĩria Ayunani o nao, makĩmahunjĩria ũhoru mwega ũkoniĩ Mwathani Jesũ. ²¹ Guoko kwa Mwathani kwarĩ hamwe nao; na andũ aingĩ magĩtĩkia makĩgarũrũkĩra Mwathani.

²² Nayo ngumo ya maũndũ macio igĩkinyĩra andũ a kanitha ũrĩa warĩ kũu Jerusalemu; nao magĩtũma Baranaba athĩ Antiokia. ²³ Rĩrĩa aakinyire na akĩona ũira wa wega wa Ngai, agĩkena na akĩmomĩrĩria marĩ othe, atĩ maikarage maathĩkĩire Mwathani na ngoro ciao ciothe. ²⁴ Baranaba aarĩ mũndũ mwega waiyũrĩtwo nĩ Roho Mũtheru na warĩ na wĩtĩkio, nao andũ aingĩ magĩtĩkia Mwathani.

²⁵ Nake Baranaba agĩthĩĩ Tariso gũcaria Saũlũ, ²⁶ na rĩrĩa aamuonire akĩmũrehe Antiokia. Nĩ ũndũ ũcio kwa ihinda rĩa mwaka ũmwe Baranaba na Saũlũ makĩgomana na kanitha na makĩruta andũ aingĩ. Kũu Antiokia nĩkuo arutwo meetirwo Akristiano riita rĩa mbere.

²⁷ Ihinda-inĩ rĩu anabii amwe magĩkũrũka kuuma Jerusalemu nginya Antiokia. ²⁸ Ũmwe wao wetagwo Agabo akĩrũgama, na nĩ ũndũ wa kũmenyithio nĩ Roho Mũtheru, akĩratha atĩ nĩ gũkũgĩa ng’aragu nene Roma guothe. (Ũndũ ũcio wekĩkire hĩndĩ ya wathani wa Kilaudio.) ²⁹ Nao arutwo, magĩciiria kũheana ũteithio nĩ ũndũ wa ariũ a Ithe witũ arĩa maatũũraga kũu Judea, o ta ũrĩa mũndũ aahotithĩtio. ³⁰ Nĩmekire ũndũ ũcio, makĩnengera Baranaba na Saũlũ iheo ciao matwarĩre athuuri a kanitha.

12

Petero kuuma Njeera na Kĩama

¹ Na rĩrĩ, ihinda-inĩ rĩu nĩguo Mũthamaki Herode aanyiitire andũ amwe a kanitha, arĩ na muoroto wa kũmanyariira. ² Akĩũragithia Jakubu, mũrũ wa nyina na Johana na rũhiũ rwa njora. ³ Na rĩrĩa oonire ũhoru ũcio

nĩwakenia Ayahudi-rĩ, akĩnyitithia Petero o nake. Ũndũ ũcio wekĩkire hĩndĩ ya Gĩathĩ kĩa Mĩgate Ītarĩ Mũkĩre Ndawa ya Kũmbia. ⁴ Aarĩkia kũmũnyitithia, akĩmũikia njeera akĩmũneana arangĩrwo nĩ ikundi inya cia thigari, o gĩkundi kĩrĩ gĩa thigari inya. Herode eendaga amũrehe mbere ya mũingĩ thuutha wa Gĩathĩ gĩa Bathaka.

⁵ Nĩ ũndũ ũcio Petero akĩhingĩrwo njeera, no kanitha nĩwahooyaga Ngai ũtegũtigithĩria nĩ ũndũ wake.

⁶ Na ũtukũ ũrĩa Herode aarokaga kũmũtwara agaciirithio, Petero aakomete gatagatĩ ga thigari igĩrĩ, ohetwo na mũnyororo ĩrĩ, nacio thigari igĩrĩ ikarũgama kĩhingo-inĩ irangĩrĩte. ⁷ Na rĩrĩ, o rĩmwe mũraika wa Mwathani akĩmuumĩrĩra naguo ũtheri ũkĩara kanyũmba kau aarĩ. Mũraika ũcio akĩringaringa Petero mwena na akĩmũũkĩria, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũkĩra narua!” Nayo mũnyororo ĩrĩa oohetwo nayo moko ikĩgũa thĩ.

⁸ Mũraika ũcio agĩcooka akĩmwĩra atĩrĩ, “Wĩhumbe nguo ciaku na wĩkĩre iraatũ.” Nake Petero agĩka o ũguo. Mũraika ũcio akĩmwĩra atĩrĩ, “Wĩhotore nguo yaku na ũnũmĩrĩre.” ⁹ Petero akĩmũrũmĩrĩra, makiuma nja ya njeera, no ndaamenyaga atĩ ũndũ ũcio mũraika eekaga warĩ ũndũ wa ma; eeciiragia atĩ nĩ kĩoneki oonaga. ¹⁰ Makĩhĩtũka arangĩri a mbere na a keerĩ na magĩkinya kĩhingo-inĩ gĩa kĩgera kĩrĩa gĩa gũtoonya itũũra inene. Nakĩo kĩhingo kũu gĩkĩhingũra nĩ ũndũ wao, nao makĩgerera ho. Rĩrĩa maathire ũraihu wa gacĩra kamwe-rĩ, o rĩmwe mũraika ũcio akĩmũtiga.

¹¹ Nake Petero akĩĩguua, na akiuga atĩrĩ, “Rĩu nĩndamenya hatarĩ nganja atĩ Mwathani nĩegũtũmĩte mũraika wake aahonokie kuuma moko-inĩ ma Herode na kuuma kũrĩ maũndũ marĩa mothe andũ a Ayahudi matanyĩte kuona.”

¹² Na rĩrĩa aguũkĩrwo nĩ ũhoru ũcio, agĩthĩi kwa Mariamu ũrĩa warĩ nyina wa Johana, na nowe wetagwo Mariko, na nĩkuo andũ aingĩ monganĩte makĩhooya Ngai. ¹³ Petero akĩringaringa mũrango wa nja, nake mũirĩtu warutaga wĩra kuo wetagwo Roda agĩũka kũhingũra. ¹⁴ Rĩrĩa aagũire mũgambo wa Petero, akĩyũrwo nĩ gĩkeno kĩnene akĩaga kũhingũra mũrango akĩhũndũka ateng’erete, akĩanĩrĩra, akiuga atĩrĩ, “Petero arĩ mũrango-inĩ!”

¹⁵ Nao makĩmwĩra atĩrĩ, “Wee nĩ kũgũrũka ũgũrũkĩte.” Rĩrĩa aakĩrĩrĩrie agwatĩrie kuuga atĩ ũguo nĩguo kwarĩ, makiuga atĩrĩ, “No nginya akorwo nĩ mũraika wake.”

¹⁶ Nowe Petero agĩthĩi na mbere kũringaringa mũrango, na rĩrĩa maahingũrĩre makĩona nĩwe, makĩgega. ¹⁷ Petero akĩmakiria na guoko na akĩmataarĩria ũrĩa Mwathani aamũrutĩte njeera. Akĩmeera atĩrĩ, “Īrai Jakubu na ariũ na aarĩ a Ithe witũ ũhoru ũcio,” agĩcooka agĩthĩi kũndũ kũngĩ.

¹⁸ Rũciinĩ gwakĩa, nĩ kwagĩire na ngũĩ nene gatagatĩ-inĩ ga thigari nĩ kũrigwo nĩ ũrĩa gwekĩkĩte ũhoru ũkonĩ Petero. ¹⁹ Thuutha wa Herode gũcaria Petero na kũmwaga-rĩ, agĩciirithia thigari, na agĩathana atĩ ciũragwo.

Gĩkuũ kĩa Herode

Herode agĩcooka akiuma Judea agĩthĩi Kaisarea, agĩkara kuo kwa ihinda inini. ²⁰ Na rĩrĩ, nĩatũũrĩte ahaaranĩte na andũ a Turo na a Sidoni, no o magĩcookanĩrĩra hamwe magĩetha ũrĩa mangĩaranĩrie nake. Na maarĩkia kũnyitwo mbaru nĩ Bulasito, ũrĩa warĩ ndungata njĩhokeku ya

mũthamaki-rĩ, makĩhooya kũgĩe na thayũ, tondũ bũrũri wa mũthamaki ũcio nĩguo wamaheaga irio.

²¹ Na mũthenya ũrĩa waraarĩirio wakinya-rĩ, Herode akĩhumba nguo ciake cia ũthamaki, na agĩkarĩra gĩtĩ gĩake kĩa ũnene, akĩarĩria andũ acio.

²² Nao makĩanĩrĩra makiuga atĩrĩ, “Ũcio nĩ mũgambo wa ngai, ti mũgambo wa mũndũ.” ²³ O rĩmwe mũraika wa Mwathani akĩringa Herode nĩ ũndũ wa kwaga kũgoocithia Ngai, nake akĩrĩo nĩ igunyũ, agĩkua.

²⁴ No kiugo kĩa Ngai gĩgĩkĩrĩrĩria kuongerereka na gũtheerema.

²⁵ Rĩrĩa Baranaba na Saũlũ maarĩkirie ũtungata wao-rĩ, magĩcooka kuuma Jerusalemu, na magĩcooka na Johana, na nowe wetagwo Mariko.

13

Baranaba na Paũlũ Gũtũmwo

¹ Na rĩrĩ, kanitha-inĩ wa Antiokia nĩ kwarĩ na anabii na arutani: nao nĩo Baranaba, na Simeoni ũrĩa wetagwo na rĩtwa rĩngĩ Nigeri, na Lukio ũrĩa woimĩte Kurene, na Manaeni (ũrĩa wareranĩirio na Herode ũrĩa mũthamaki), o na Saũlũ. ² Rĩrĩa mahooyaga Mwathani mehingĩte kũrĩa irio, Roho Mũtheru akiuga atĩrĩ, “Nyamũrĩrai Baranaba na Saũlũ nĩ ũndũ wa wĩra ũrĩa ndĩmetĩire.” ³ Nĩ ũndũ ũcio thuutha wa kwĩhinga kũrĩa irio na kũhooya Ngai, makĩmaigĩrĩra moko, na makĩmatũma mathĩ.

Baranaba na Paũlũ Kũhunjia Kuporo

⁴ Andũ acio eerĩ, matũmĩtwo nĩ Roho Mũtheru, magĩthĩi nginya Seleukia na makĩhaica marikabu makiuma kũu magĩthĩi nginya Kuporo. ⁵ Rĩrĩa maakinyire Salamisi, makĩhunjia kiugo kĩa Ngai thunagogi-inĩ cia Ayahudi. Nake Johana aarĩ hamwe nao arĩ ta mũteithia wao.

⁶ Magĩthĩi matuĩkanĩirie gĩcigĩrĩra kũu gĩothe nginya magĩkinya Pafo. Kũu magĩkora Mũyahudi warĩ mũragũri na mũnabii wa maheeni wetagwo Bari-Jesũ, ⁷ nake aatungatagĩra barũthi ũrĩa wetagwo Serigio Paũlũ. Barũthi ũcio warĩ mũndũ mũũgĩ, agĩtũmanĩra Baranaba na Saũlũ tondũ nĩendaga kũigua kiugo kĩa Ngai. ⁸ No rĩrĩ, Elumo ũcio mũragũri (amu ũguo nĩguo rĩtwa rĩake riugĩte) akĩmakararia na akĩgeria kũgarũra barũthi ũcio nĩgeetha ndagetĩkie. ⁹ Hĩndĩ iyo Saũlũ, ũrĩa wetagwo na rĩtwa rĩngĩ Paũlũ aiyũrĩtwo nĩ Roho Mũtheru, agĩkũrĩra Elumo maitho, akĩmwĩra atĩrĩ, ¹⁰ “Wee ũrĩ mwana wa mũcukani na ũrĩ thũ ya maũndũ marĩa mothe mega! Ũiyũrĩtwo nĩ mũthemba yothe ya maheeni na waara. Ndũrĩ hĩndĩ ũgaatiga kuogomia njĩra iria ciagĩrĩire cia Mwathani? ¹¹ Na rĩrĩ, guoko kwa Mwathani nĩgũgũũkĩrĩire. Nĩũgũtuĩka mũtumumu na kwa ihinda ndũgũkorwo ũkĩona ũtheri wa riũa.”

O hĩndĩ iyo akĩona marundurundu, na akĩgĩo nĩ nduma, akĩambĩrĩria kũhambahambata, agĩcaragia mũndũ wa kũmũnyiita guoko amũtongorie. ¹² Nake barũthi oona ũrĩa gwekĩka, agĩtĩkia, nĩgũkorwo nĩagegĩrio nĩ ũrutani ũcio ũkonĩ Mwathani.

Paũlũ arĩ Antiokia ya Bũrũri wa Pisidia

¹³ Paũlũ na andũ arĩa maarĩ nao, moima Pafo makĩhaica marikabu magĩthĩi Periga kũu bũrũri wa Pamufilia, kũrĩa Johana aamatigire agĩcooka Jerusalemu. ¹⁴ Moima Periga, magĩthĩi na mbere magĩkinya Antiokia ya bũrũri wa Pisidia. Na mũthenya wa Thabatũ magĩtoonya thunagogi magĩikara thĩ. ¹⁵ Thuutha wa gũthomwo kwa Maandĩko ma Watho na ma Anabii, anene a thunagogi makĩmatũmanĩra makĩmeera

atĩrĩ; “Ariũ a Ithe witũ, angĩkorwo mũrĩ na ũhoro wa kũũmĩrĩria andũ-rĩ, maarĩriei.”

¹⁶ Paũlũ akĩrũgama, na aarĩkia kũmakiria na guoko akĩmeera atĩrĩ: “Andũ aya a Isiraeli o na inyuĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ arĩa mũhooyaga Ngai, ta thikĩrĩriai! ¹⁷ Ngai wa andũ a Isiraeli nĩathuurire maithe maitũ; agĩtũma andũ acio matheereme hĩndĩ ĩrĩa maatũũraga Misiri, na akĩmaruta bũrũri ũcio na hinya mũnene, ¹⁸ nĩakĩrĩrĩrie mĩtugo yao ihinda rĩa ta mĩaka mĩrongo ĩna marĩ werũ-inĩ, ¹⁹ akĩniina ndũrĩrĩ mũgwanja kũu Kaanani nago bũrũri wacio akĩũhe andũ aake ũtuĩke igai rĩa. ²⁰ ũhoro ũcio wothe wekĩkire ihinda-inĩ rĩa ta mĩaka magana mana ma mĩrongo ĩtano.

“Thuutha wa ũguo, Ngai akĩmahe atĩrĩrĩrĩ bũrũri o nginya hĩndĩ ya Samũeli ũrĩa warĩ mũnabii. ²¹ Hĩndĩ ĩyo andũ makiuga maheo mũthamaki, nake Ngai akĩmahe Saũlũ mũrũ wa Kishu, wa mũhĩrĩga wa Benjamini, nake agĩathana mĩaka mĩrongo ĩna. ²² Thuutha wa kweheria Saũlũ, agĩtua Daudi mũthamaki wao. Akĩruta ũira ũmũkoniĩ, akiuga atĩrĩ, ‘Nĩnyonete Daudi mũrũ wa Jesii arĩ mũndũ ũkenagia ngoro yakwa; we nĩarĩkaga ũrĩa wothe ngwenda eke.’

²³ “Kuuma rũciaro-inĩ rwa mũndũ ũyũ, Ngai nĩareheire andũ a Isiraeli Mũhonokia, na nĩwe Jesũ, o ta ũrĩa eeranĩire. ²⁴ Jesũ atanooka, Johana nĩahunjagĩria andũ othe a Isiraeli ũhoro wa kwĩrira mehia na ũhoro wa kũbatithio. ²⁵ Na rĩrĩa Johana aarĩkagia wĩra wake nĩoririe atĩrĩ: ‘Mwĩciiragia nĩ nĩ ũũ? Nĩ ti nĩ we. Aca nĩ ti nĩ, nowe nĩegũũka thuutha wakwa, o we ũrĩa nĩ itagĩrĩrwo kuohora ndigi cia iraatũ ciake.’

²⁶ “Ariũ a Ithe witũ, o inyuĩ ciana cia Iburahĩmu, o na inyuĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ arĩa mwĩtigĩrĩte Ngai, ũhoro ũyũ wa ũhonokio nĩ ithuĩ tũtũmĩrwo. ²⁷ Andũ a Jerusalemu na anene ao matiakũũranire Jesũ, no nĩ ũndũ wa ũrĩa maamũtuĩrĩire ciira, makĩhingia ciugo cia anabii iria ithomagwo o mũthenya wa Thabatũ. ²⁸ O na gũtuĩka mationire gĩtũmi kĩiganu gĩa gũtũma ooragwo, nĩmathaithire Pilato aathane ooragwo. ²⁹ Na maarĩkia kũhingia maũndũ mothe marĩa maandĩkĩtwo ũhoro wake, makĩmũcurũria kuuma mũtĩ-igũrũ, makĩmũiga mbĩrĩra. ³⁰ No rĩrĩ, Ngai nĩamũriũkirie kuuma kũrĩ arĩa akuũ, ³¹ na kwa ihinda rĩa mũthenya mĩingĩ nĩonirwo nĩ andũ arĩa moimĩte nao Galili, magathiĩ Jerusalemu. Na rĩu acio nĩo aira aake kũrĩ andũ aitũ.

³² “Tũramwĩra ũhoro mwega: ũhoro ũrĩa Ngai eerĩire maithe maitũ, ³³ nĩatũhingĩrie ithuĩ ciana ciao, na ũndũ wa kũriũkia Jesũ. O ta ũrĩa kwandĩkĩtwo thĩinĩ wa Thaburi ya keerĩ atĩrĩ:

“ ‘Wee ũrĩ Mũrũ wakwa;
ũmũthĩ nĩndatuĩka Thoguo.’

³⁴ Naguo ũhoro wa ma wa atĩ Ngai nĩamũriũkirie kuuma kũrĩ arĩa akuũ nĩguo ndakabuthe-rĩ, nĩ warĩtio na ciugo ici:

“ ‘Nĩngakũhe irathimo iria theru na iria itarĩ hĩndĩ ingĩaga iria cĩerĩrwo Daudi.’

³⁵ ũndũ ũcio nĩwarĩtio handũ hangĩ atĩrĩ:

“ ‘Wee ndũkareka ũrĩa waku Mũtheru abuthe.’

³⁶ “Nĩgũkorwo rĩrĩa Daudi aarĩkirie gũtungatĩra Ngai rũciaro-inĩ rwake, nĩakuire; agĩthikwo hamwe na maithe make nago mwĩrĩ wake ũkĩbutha.

³⁷ No ũrĩa Ngai aariũkirie kuuma kũrĩ arĩa akuũ ndaabuthire.

³⁸ “Nĩ ũndũ ũcio, ariũ a Ithe witũ, ngwenda mũmenye atĩ ũhoro wa kũrekerwo kwa mehia nĩũhunjĩtio kũrĩ inyuĩ na ũndũ wa Jesũ. ³⁹ Na mũndũ wothe ũmwĩtĩkĩtie nĩatuuagwo mũthingu maũndũ-inĩ mothe

marĩa watho wa Musa ũtangĩamũtuire mũthingu. ⁴⁰ Mwĩmenyererei, nĩgeetha ũhoru ũrĩa anabii maaririe ndũkanamũkore, rĩrĩa moigire atĩrĩ:

⁴¹ “ ‘Ta rorai, inyuĩ anyũrũrania,
gegaai na mũthire,
nĩgũkorwo nĩngwĩka ũndũ matukũ-inĩ manyu,
ũrĩa mũtangĩtĩkia,
o na mũngĩrwo nĩ mũndũ.’ ”

⁴² Rĩrĩa Paũlũ na Baranaba moimaga thunagogi, andũ makĩmeera moke mũthenya ũrĩa warũmĩrĩre wa Thabatũ nĩguo mathiĩ na mbere kwaria ũhoru ũcio. ⁴³ Hĩndĩ ĩrĩa mũcemanio wathĩre, Ayahudi aingĩ na andũ arĩa meegarũrĩte magatuĩka Ayahudi makĩrũmĩrĩra Paũlũ na Baranaba, nao makĩmaarĩria na makĩmaringĩrĩria mathiĩ na mbere gũikara wega-inĩ wa Ngai.

⁴⁴ Mũthenya ũcio ũngĩ warũmĩrĩre wa Thabatũ, hakuhĩ andũ othe a itũũra rĩu inene magĩũka kũigua kiugo kĩa Mwathani. ⁴⁵ Hĩndĩ ĩrĩa Ayahudi moonire kĩrĩndĩ kũ, makĩnyitwo nĩ ũiru na makĩaria ciugo njũru cia gũũkĩrĩra ũrĩa Paũlũ oigaga.

⁴⁶ Nao Paũlũ na Baranaba makĩmacookeria marĩ na ũcamba makĩmeera atĩrĩ, “No nginya tũngĩrambire kũheana kiugo kĩa Ngai kũrĩ inyuĩ. No rĩrĩ, kuona nĩmũraũrega na mũgetuĩra atĩ mũtiagĩrĩrwo nĩ muoyo wa tene na tene-rĩ, rĩu nĩtũkũgarũrũka tũthiĩ kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ.

⁴⁷ Nĩgũkorwo Mwathani atwathĩte agatwĩra atĩrĩ:

“ ‘Nĩndĩmũtuĩte ũtheri wa gũtherera andũ-a-Ndũrĩrĩ,
nĩguo mũtware ũhoru wa ũhonokio nginya ituri-inĩ cia thĩ.’ ”

⁴⁸ Hĩndĩ ĩrĩa andũ-a-Ndũrĩrĩ maaiguire ũguo magĩkena na magĩtĩa kiugo kĩa Mwathani, nao andũ arĩa othe maathĩrĩrio muoyo-inĩ wa tene na tene magĩtĩkia.

⁴⁹ Nakĩo kiugo kĩa Mwathani gĩkĩhunja kũndũ guothe kũu bũrũri-inĩ.

⁵⁰ No Ayahudi magĩakĩrĩria atumia arĩa meyamũrĩre Ngai na maarĩ igweta, o na anene a itũũra inene. Makĩrutithia ngũ ya gũũkĩrĩra Paũlũ na Baranaba nĩguo manyariirwo, na makĩmaingata moime bũrũri-inĩ wao.

⁵¹ Nĩ ũndũ ũcio makĩribariba rũkũngũ kuuma magũrũ mao kuonania, atĩ nĩmatigana nao na magĩthiĩ Ikonía. ⁵² Nao arutwo makĩiyũrwo ni gĩkeno, na makĩiyũrwo nĩ Roho Mũtheru.

14

Paũlũ na Baranaba marĩ Ikonía

¹ Na rĩrĩ, Paũlũ na Baranaba marĩ kũu Ikonía, magĩtoonya thunagogi ya Ayahudi o ta mũtugo. Marĩ kũu makĩaria na ũhoti mũingĩ mũno o nginya Ayahudi aingĩ na andũ-a-Ndũrĩrĩ magĩtĩkia. ² No Ayahudi arĩa maaregire gwĩtĩkia nĩmathogothire andũ-a-Ndũrĩrĩ, makĩmathũkia meciiria nĩgeetha mookĩrĩre ariũ na aarĩ a Ithe witũ. ³ Nĩ ũndũ ũcio Paũlũ na Baranaba magĩkara kũu ihinda iraya, makĩaria marĩ na ũcamba nĩ ũndũ wa Mwathani, o we wekĩrĩre ndũmĩrĩri ya wega wake hinya na ũndũ wa kũmahotithia kũringa ciama na morirũ. ⁴ Andũ a itũũra rĩu inene makĩgayũkana; amwe magĩtĩkania na Ayahudi, nao arĩa angĩ magĩtĩkania na atũmwo. ⁵ Nĩ kwarĩ na ndundu yathugundĩtwo nĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ na Ayahudi, hamwe na atongoria ao, nĩguo mameeke ũũru, na mamahũre na mahiga nyuguto. ⁶ No nao makĩmenya ũhoru ũcio, na makĩũrĩra matũũra manene ma bũrũri wa Likaonia, na nĩmo Lisitera, na Deribe, o na bũrũri ũrĩa wagũthiũrũrũkĩirie, ⁷ kũrĩa maathĩre na mbere kũhunja ũhoru mwega.

Paũlũ na Baranaba marĩ Lisitera na Deribe

⁸ Nakuo kũu Lisitera nĩ kwarĩ mũndũ warĩ mwonju magũrũ, na aatũũrĩte arĩ mwonju kuuma gũciarwo na ndetwarĩte na magũrũ o narĩ.

⁹ Nake agĩthikĩrĩria Paũlũ akĩaria. Paũlũ aamũrora, akĩona atĩ aarĩ na wĩtikio wa kũhonio, ¹⁰ akĩmwĩta na mũgambo mũnene, akĩmwĩra atĩrĩ, “Rũgama na magũrũ maku!” Na o hĩndĩ ĩyo, mũndũ ũcio akĩrũga na igũrũ, akĩambĩrĩria gwĩtwara.

¹¹ Rĩrĩa gĩkundi kũu kĩa andũ kĩonire ũrĩa Paũlũ eekĩte, gĩkĩanĩrĩria na rũthiomi rwa Likaonia gĩkiuga atĩrĩ, “Ngai nĩciikũrũkĩte kũrĩ ithuĩ itarĩ ta andũ!” ¹² Magĩta Baranaba Zeu,* nake Paũlũ makĩmwĩta Herime tondũ nĩwe warĩ mwaria ũrĩa mũnene. ¹³ Mũthĩnjĩri-ngai ya Zeu, ũrĩa hekarũ yake yarĩ o hau nja ya itũũra, akĩrehe ndegwa na mahũa maatumĩtwo ta thũmbĩ hau kĩhingo-inĩ gĩa itũũra inene, tondũ we na gĩkundi kũu kĩa andũ nĩmendaga kũmarutĩra magongona.

¹⁴ No rĩrĩa atũmwo acio Baranaba na Paũlũ maaiguire ũguo, magĩtembũranga nguo ciao, makĩhanyũka, magĩtoonya kũrĩ kĩrĩndĩ, makĩanagĩrĩria atĩrĩ, ¹⁵ “Andũ aya, mũreka ũguo nĩkĩ? Ithuĩ tũrĩ o andũ ta inyuĩ. Tũmũreheire ũhoru mwega, wa kũmwĩra mũgarũrũke mũtigane na maũndũ marĩa matarĩ kĩene, mũcookerere Ngai ũrĩa ũtũũraga muoyo, o we ũrĩa wombire igũrũ na thĩ na iria na indo ciothe iria irĩ kuo. ¹⁶ Tene, nĩarekereirie ndũrĩrĩ ciothe ithiige na mĩthĩre yacio nyene, ¹⁷ no ndaigana gwĩtiga atarĩ na ũira wa kuonania atĩ arĩ kuo: nĩamuonetie ũtugi na ũndũ wa kũmuurĩria mbura yumĩte igũrũ na kũmũhe magetha hĩndĩ ya kĩmera; nĩamũheaga irio nyingĩ na akaiyũria ngoro cianyu na gĩkeno.” ¹⁸ No o na maarĩtie ciugo icio, nĩ maarĩ na wĩra mũritũ wa kũgĩria gĩkundi kũu kĩa andũ kĩmarutĩre igongona.

¹⁹ Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩyo Ayahudi angĩ magĩũka moimĩte Antiokia na Ikonía, nao makĩguucĩrĩria gĩkundi kũu kĩa andũ, gĩgĩcooka mwena wao. Gĩkundi kũu gĩkĩhũũra Paũlũ na mahiga nyuguto, na gĩkĩmũkururia, gĩkĩmũruta nja ya itũũra, gĩciirĩtie nĩ mũkuũ. ²⁰ No arutwo maarĩkia kũmũrigiicĩria, agĩũkĩra agĩcooka itũũra-inĩ. Mũthenya ũcio ũngĩ warũmĩrĩre, we na Baranaba makiuma kũu magĩthĩ Deribe.

Paũlũ na Baranaba Gũcooka Antiokia ya Suriata

²¹ Paũlũ wa Baranaba makĩhunja ũhoru mwega itũũra-inĩ rĩu na magĩtũma andũ aingĩ matuĩke arutwo. Magĩcooka makĩhũndũka magĩthĩ Lisitera, na Ikonía, na Antiokia, ²² magĩkagĩra arutwo hinya na kũmomĩrĩria nĩgeetha matũũre marũmĩtie wĩtikio. Makameeraga atĩrĩ, “No nginya ithuĩ tũgerere mathĩina-inĩ maingĩ nĩguo tũtoonye ũthamaki-inĩ wa Ngai.” ²³ Paũlũ na Baranaba makĩmaamũrĩra athuuri a kanitha na makĩhooya Ngai mehingĩte kũrĩa irio, makĩmaneana kũrĩ Mwathani, o we ũrĩa meehokete. ²⁴ Thuutha wa gũtuĩkanĩria Pisidia, magĩkinya Pamufilia, ²⁵ na maarĩkia kũhunja kiugo kũu Periga, magĩikũrũka magĩthĩ Atalia.

²⁶ Moima Atalia makĩhaica marikabu, magĩcooka Antiokia, o kũrĩa maahoeirwo wega wa Ngai mbere nĩ ũndũ wa wĩra ũrĩa maarĩkĩtie kũruta. ²⁷ Maakinya kũu magĩcookanĩrĩria andũ a kanitha hamwe, makĩmeera ũrĩa wothe Ngai ekĩte agereire harĩo na ũrĩa aahingũrĩre andũ-a-Ndũrĩrĩ mũrango wa gwĩtikia. ²⁸ Nao magĩkara na arutwo kũu ihinda iraaya.

* **14:12** Zeu yarĩ ngai nene ya Ayunani, na nĩyo yarĩ ngai ya itũũra rĩa Lisitera. Baranaba aatuĩkaga nĩahanaine na ngai ĩyo.

15

Mũcemanio wa Kanitha Jerusalemu

¹ Na rĩrĩ, andũ amwe magĩikũrũka kuuma Judea magĩthĩ Antiokia, na nĩmarutaga ariũ a Ithe witũ makameera atĩrĩ: “Mũngĩaga kũrua kũringana na mũtugo ũrĩa warutanirwo nĩ Musa, mũtingĩhonoka.”

² Ũndũ ũyũ ũgĩtũma Paũlũ na Baranaba macookanĩrie na makararanie mũno nao. Nĩ ũndũ ũcio Paũlũ na Baranaba makĩamũrwo, marĩ na etĩkia angĩ, maambate mathĩ Jerusalemu makone atũmwo na athuuri nĩ ũndũ wa ũhoru ũcio. ³ Naguo kanitha ũkĩmoimagaria, na rĩrĩa maatuĩkanagĩria Foinike na Samaria, nĩmaheanaga ũhoru wa ũrĩa andũ-a-Ndũrĩrĩ maagarũrũkire kũrĩ Ngai. Ũhoru ũcio ũgĩkenia ariũ a Ithe witũ mũno. ⁴ Na maakinya Jerusalemu, makĩamũkĩrwo nĩ kanitha, na atũmwo, na athuuri, nao makĩmeera maũndũ mothe marĩa Ngai eekĩte agereire harĩo.

⁵ Hĩndĩ ĩyo andũ amwe a arĩa meetĩkĩtie a thiritũ ya Afarisai makĩrũgama, makiuga atĩrĩ, “Andũ a Ndũrĩrĩ no nginya marue na maathwo atĩ marũmagie watho wa Musa.”

⁶ Nao atũmwo na athuuri magĩcemaniana nĩgeetha maarĩrĩrie ũhoru ũcio. ⁷ Thuutha wa mũario mũingĩ, Petero akĩrũgama, akĩmarĩria, akĩmeera atĩrĩ, “Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, nĩmũũ atĩ ihinda rĩhĩtũku, Ngai nĩathuurire kuuma gatagatĩ kanyu nĩguo andũ-a-Ndũrĩrĩ maigue ndũmĩrĩri ya Ũhoru-ũrĩa-Mwega kuuma kũrĩ nĩ na nĩguo metĩkie. ⁸ Nake Ngai, ũrĩa ũũ ngoro, akĩonania atĩ nĩametĩkĩrĩte na ũndũ wa kũmahe Roho Mũtheru, o ta ũrĩa aatũhete. ⁹ Ndeekĩrĩre ngũũrani gatagatĩ gaitũ nao, nĩgũkorwo maatheririe ngoro ciao na ũndũ wa wĩtkio. ¹⁰ Hakĩrĩ ũguo-rĩ, nĩ kĩĩ kĩratũma mwende kũgeria Ngai na ũndũ wa gwĩkĩra arutwo icooki ngingo rĩrĩa ithuĩ o na kana maithe maitũ tũtarĩ twahota gũkuua? ¹¹ Aca! Twĩtkĩtie atĩ tũhonokete nĩ ũndũ wa wega wa Mwathani witũ Jesũ, o ta ũrĩa o nao mahonokete.”

¹² Nakĩo kĩũngano gĩothe gĩgĩkĩra ki gĩgĩthikĩrĩria Baranaba na Paũlũ makĩheana ũhoru wa ciamo na morirũ iria Ngai eekĩte kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ agereire harĩo. ¹³ Rĩrĩa maarĩkĩrie kwaria, Jakubu akĩaria akĩmeera atĩrĩ, “Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ta thikĩrĩria. ¹⁴ Simoni nĩatũtaarĩria ũrĩa Ngai oonanirie wendo wake hĩndĩ ya mbere na ũndũ wa gwĩthuurĩra andũ kuuma kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ nĩguo matũike aake. ¹⁵ Nacio ciugo cia anabii ikaringana na ũhoru ũcio, o ta ũrĩa kwandĩkĩtwo atĩrĩ:

¹⁶ “Thuutha wa ũguo nĩngacooka,
na njake rĩngĩ hema ya Daudi ĩrĩa ĩgwĩte.

Nĩngaka iganjo rĩayo rĩngĩ,
na ndĩmĩcookie harĩa yarĩ,

¹⁷ nĩgeetha matigari marongoragie Mwathani,
o na andũ othe a Ndũrĩrĩ arĩa metanagio na rĩitwa rĩakwa,
ũguo nĩguo Mwathani ũrĩa wĩkaga maũndũ macio ekuuga’

¹⁸ marĩa moĩkaine kuuma o tene.

¹⁹ “Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩ ngũtua atĩrĩ, tũtĩge kũritũhĩria ũhoru andũ-a-Ndũrĩrĩ arĩa maragarũrũka kũrĩ Ngai. ²⁰ Handũ ha ũguo-rĩ, twagĩrĩrwo tũmaandĩkĩre marũa, tũmeere metheemage kuumana na irio iria ithaahĩtio nĩ mĩhianano, ningĩ metheemage kuumana na ũmaraya, na kuumana na nyama cia nyamũ cia gũitwo, o na kuumana na thakame.

²¹ Nĩgũkorwo ũhoru wa Musa nĩwahunjagio matũũra-inĩ mothe o kuuma

mahinda ma tene mūno, na nūthomagwo thunagōgi-inī mīthenya yothe ya Thabatū.”

Marūa ma Kīama kūrī Andū-a-Ndūrīrī arīa Metīkītīe

²² Hīndī iyo atūmwō na athuuri, hamwe na kanitha wothe, magītua itua mathuure andū amwe ao mamatūme Antiokia marī na Paūlū na Baranaba. Magīthuura Judasi (ūrīa wetagwo Barasaba) na Sila, nao andū aya eerī maarī atongoria thīnī wa ariū a Ithe witū. ²³ Makīmatūma na marūa maya:

Nī ithuī atūmwō na athuuri, o ithuī ariū a Ithe wanyu,

Kūrī andū-a-Ndūrīrī arīa metīkītīe kūu Antiokia, na Suriata, na Kilikia:

Amūkīrai ngeithi.

²⁴ Nītūiguīte atī andū amwe nīmooimire kūrī ithuī matarī na rūūtha rwitū, na makīmūthīnia, na makīnyariira meciiria manyu nī ūndū wa maūndū marīa maaririe. ²⁵ Nī ūndū ūcio, ithuothe nītūiguanīire tūthuure andū amwe tūmatūme kūrī inyuī marī na arata aitū endwa, Baranaba na Paūlū, ²⁶ andū arīa matwarīrīrie mīoyo yao ūgwati-inī nī ūndū wa rītwa rīa Mwathani witū Jesū Kristū. ²⁷ Nī ūndū ūcio nītwatūma Judasi na Sila nīgeetha makindīre ūhorō ūyū tūramwandīkīra na ciugo cia tūnua twao. ²⁸ Nīkuonekete arī wega kūrī Roho Mūtheru o na kūrī ithuī twage kūmūkuuithia mūrigo ūkīrīte maūndū maya: ²⁹ Na rīrī, mūtīkarīage irio iria irutūrwo mīhianano, na mūtīkanyuuage thakame, na mūtīkarīage nyama cia nyamū cia gūitwo, na mūtīgane na ūmaraya. Mwetheema maūndū macio-rī, nīmūgwīka wega.

Tigwoi ūhorō.

³⁰ Nao andū acio makiugīrwo ūhorō, na makīharūrūka magīthīi Antiokia, kūrīa maacookanīrīrie kanitha hamwe, na makīneana marūa macio. ³¹ Rīrīa andū maathomire marūa macio, magīkena nī ūndū wa ndūmīrīri ya kūmoomīrīria īrīa yaandīkītvo marūa-inī macio. ³² Nao Judasi na Sila, arīa o ene maarī anabii, makīaria maūndū maingī ma kūūmīrīria na kuongerera ariū a Ithe witū hinya. ³³ Thuutha wa gūikara kūu kwa ihinda-rī, makiugīrwo ūhorō na irathimo cia thayū nī ariū na aarī a Ithe witū, nīguo macooke kūrī andū arīa maamatūmīte. ³⁴ (Nowe Sila akīona arī wega aikare kūu.) ³⁵ No Paūlū na Baranaba magītīgwo kūu Antiokia, kūrīa o, na andū angī aingī maarutanaga na makahunjia kiugo kīa Mwathani.

Paūlū na Baranaba Gūkararania

³⁶ Thuutha wa mīthenya iigana ūna, Paūlū akīira Baranaba atīrī, “Reke tūcooke tūgaceerere ariū na aarī a Ithe witū matūūra-inī mothe marīa tūhunjītie kiugo kīa Mwathani, tūkamenye ūrīa matarī.” ³⁷ Baranaba nīeendaga kuoya Johana, ūrīa wetagwo Mariko mathīi nake, ³⁸ no Paūlū ndonaga arī wega mathīi nake, tondū nīamatiganīrie rīrīa maarī Pamufilia na akīaga gūthīi kūruta wīra nao. ³⁹ Makīgīa na gūkararania kūnene o nginya makīamūkana. Baranaba akīoya Mariko, makīhaica marikabu, magīthīi Kuporo, ⁴⁰ no Paūlū agīthuura Sila, na maarīkia

kũhooerwo wega wa Mwathani nĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ, magĩthiĩ.
⁴¹ Agĩtuĩkanĩria Suriata na Kilikia, agĩkagĩra makanitha hinya.

16

Timotheo Kũnyiitana na Paũlũ na Sila

¹ Na rĩrĩ, Paũlũ agĩkinya Deribe agĩcooka akiuma kuo agĩthiĩ Lisitera, kũria mũrutwo wetagwo Timotheo aatũũraga, ũria nyina aarĩ Mũyahudi mũtumia wetĩkĩtie Ngai, no ithe aarĩ Mũyunani. ² Ariũ na aarĩ a Ithe witũ a kũu Lisitera na Ikonía nĩmaragia wega igũrũ rĩake. ³ Paũlũ nĩendaga mathiĩ nake rũgendo, no nĩ tondũ wa Ayahudi arĩa maatũũraga kũu, akĩmũruithia nĩgũkorwo nĩmooĩ atĩ ithe aarĩ Mũyunani. ⁴ Na rĩria maathiiaga kuuma itũũra nginya rĩria rĩngĩ, nĩmeeraga andũ matua marĩa maatuĩtwo nĩ atũmwo na athuuri kũu Jerusalemu nĩguo andũ mamaathĩkagĩre. ⁵ Nĩ ũndũ ũcio makanitha makĩgĩa na hinya ũhoroinĩ wa gwĩtikia na makongererekaga mũigana o mũthenya.

Paũlũ kuona Kĩoneki kĩa Mũndũ wa Makedonia

⁶ Paũlũ na andũ arĩa maarĩ nao magĩtuĩkanĩria bũrũri wothe wa Firigia na Galatia, nĩgũkorwo nĩmagirĩtio nĩ Roho Mũtheru kũhunja kiugo kũu bũrũri wa Asia. ⁷ Rĩria maakinyire mũhaka-inĩ wa Misia, makĩgeria gũtoonya Bithinia, no Roho wa Jesũ ndaigana kũmetĩkĩria gũtoonya. ⁸ Nĩ ũndũ ũcio makĩhĩtũka Misia, magĩkũrũka magĩkinya Teroa. ⁹ Ũtukũ ũcio-rĩ, Paũlũ akĩona kĩoneki kĩa mũndũ wa Makedonia arũgamĩte akĩmũthaiha, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũka gũkũ Makedonia ũtũteithie.” ¹⁰ Paũlũ aarĩkia kuona kĩoneki kũu, tũkĩhaarĩria o hĩndĩ iyo nĩgeetha tũthiĩ Makedonia, tũgĩtua atĩ Ngai nĩatwĩtĩte tũkamahunjĩrie Ũhorou-ũria-Mwega.

Kũhonoka kwa Lidia kũu Filipi

¹¹ Twaarĩkia kuuma Teroa, tũgĩthiĩ na marikabu twerekeire Samotherake, na mũthenya ũyũ ũngĩ tũgĩthiĩ Neapoli. ¹² Kuuma kũu tũgĩthiĩ Filipi, kũria gwathagwo nĩ andũ a Roma, na nĩrĩo rĩarĩ itũũra rĩria inene rĩa bũrũri ũcio wa Makedonia. Na tũgĩkara kũu mũthenya iitaarĩ mũingĩ.

¹³ Mũthenya wa Thabatũ wakinya tũkiuma nja ya kĩhingo gĩa itũũra, tũgĩthiĩ rũũ-inĩ, tũtaanyĩte kuona handũ ha kũhooerwo Ngai. Tũgĩkara thĩ na tũkĩambĩrĩria kwarĩria andũ-a-nja arĩa monganĩte hau. ¹⁴ Na rĩrĩ, ũmwe wa andũ-a-nja acio maathikĩrĩrie eetagwo Lidia, ũria warĩ mwonjoria wa nguo cia rangi wa ndathi, na oimĩte itũũra rĩa Thuatira, na aarĩ mũhooi Ngai. Nake Mwathani akĩhingũra ngoro yake, akĩamũkĩra ndũmĩrĩri ya Paũlũ. ¹⁵ Rĩria we na andũ a nyũmba yake maabatithirio-rĩ, nĩatũnyitire ũgeni gwake mũciĩ agĩtwĩra atĩrĩ, “Angĩkorwo nĩmuonete atĩ nĩnjĩtikĩtie Mwathani-rĩ, ũkai mũgaikare nyũmba gwakwa.” Nake agĩtũringĩrĩria tũthiĩ.

Paũlũ na Sila marĩ Njeera

¹⁶ Hĩndĩ imwe tũgĩthiĩ harĩa haahooyagĩrwo Ngai, nĩtwatũngirwo nĩ mũirĩtu warĩ ngombo na nĩarĩ na roho wa kũragũra. Nake nĩatũmaga ene we meonere mbeeca nyingĩ mũno nĩ ũndũ wa ũragũri wake ¹⁷ Mũirĩtu ũcio akĩrũmĩrĩra Paũlũ hamwe na ithuĩ, akĩanagĩrĩra atĩrĩ, “Andũ aya nĩ ndungata cia Ngai-Ũria-ũri-Igũrũ-Mũno, na maramũhe ũhoru wa njĩra ya ũria mũngĩhonokio.” ¹⁸ Mũirĩtu ũcio agĩthiĩ na mbere na gwĩka ũguo mũthenya mũingĩ. Marigĩrĩrio-inĩ Paũlũ agĩthirĩka mũno nginya

akĩhũgũkĩra roho ũcio akĩwĩra atĩrĩ, “Ndagwatha thĩinĩ wa rĩtwa rĩa Jesũ Kristũ uume thĩinĩ wake!” O hĩndĩ iyo roho ũcio ũkĩmuuma.

¹⁹ Rĩrĩa ene mũirĩtu ũcio ngombo maamenyire atĩ mwĩhoko wao wa kuona mbeeca nĩwathira, makĩnyiita Paũlũ na Sila makĩmaguucũrũria makĩmatoonyia ndũnyũ mbere ya aathani. ²⁰ Makĩmarehe mbere ya aciirithania, makiuga atĩrĩ, “Andũ aya nĩ Ayahudi, na nĩmararehe ngũĩ itũura-inĩ riiitũ ²¹ nĩ ũndũ wa kũrutana mĩtugo ĩrĩa ithuĩ andũ a Roma tũtagĩrĩrwo nĩ gwĩtĩkĩra o na kana kũmĩika.”

²² Nakĩo kĩrĩndĩ gĩgĩũkĩrĩra Paũlũ na Sila kĩmeeke ũũru no aciirithania makĩruta watho atĩ marutwo nguwo na mahũũrwo iboko. ²³ Thuutha wa kũhũũrwo mũno magĩikio njeera, na mũrangĩri wa njeera agĩathwo amarangĩre wega. ²⁴ Aarĩkia kwamũkĩra watho ũcio, akĩmaikia kanyũmba ka na thĩinĩ na akĩohithania magũrũ mao na ndungu.

²⁵ Na rĩrĩ, ta ũtukũ gatagatĩ, Paũlũ na Sila nĩkũhooya maahooyaga makĩinagĩra Ngai nyĩmbo, nao andũ arĩa angĩ mohetwo makamathikĩrĩria. ²⁶ Na o rĩmwe gũkĩgĩa gĩthingithia kĩnene o nginya mĩthingi ya njeera ĩgĩthingitha. Nayo mĩrango yotho ya njeera ikĩhingũka o rĩmwe, na mĩnyororo ya mũndũ o mũndũ ikĩregera. ²⁷ Mũrangĩri wa njeera akĩarahũka, na rĩrĩa aarorire akĩona mĩrango ya njeera ĩrĩ mĩhingũku, akĩruta rũhiũ rwake rwa njora akĩenda kwĩyũraga tondũ eeciiririe atĩ andũ arĩa mohetwo nĩmoorĩte.* ²⁸ No Paũlũ akĩanĩrĩra, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndũkeegere ngero! Ithuothe tũrĩ ho!”

²⁹ Nake mũrangĩri ũcio wa njeera agĩtia matawa, agĩcooka akĩhanyũka thĩinĩ akĩinainaga, akĩgũithia mbere ya Paũlũ na Sila. ³⁰ Agĩcooka akĩmoimia na nja, akĩũria atĩrĩ, “Athuuri aya, njagĩrĩrwo nĩ gwĩka atĩa nĩguo honoke?”

³¹ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Itĩkia Mwathani Jesũ, na nĩũkũhonoka, wee, o hamwe na andũ a nyũmba yaku.” ³² Magĩcooka makĩmwarĩria ũhoro wa kiugo kĩa Mwathani, hamwe na andũ arĩa angĩ othe maarĩ gwake nyũmba. ³³ O ihinda rĩu rĩa ũtukũ, mũrangĩri ũcio wa njeera akĩmooya, akĩmathambia ironda, na o hĩndĩ iyo we na andũ othe a nyũmba yake makĩbatithio. ³⁴ Mũrangĩri ũcio wa njeera akĩmatwara gwake nyũmba, na akĩmahe irio. Akĩiyũrwo nĩ gĩkeno tondũ nĩeetĩkirie Ngai, we o hamwe na andũ a nyũmba yake yotho.

³⁵ Na rĩrĩ, gwakĩa aciirithania magĩtũma thigari ikeere mũrangĩri ũcio wa njeera atĩrĩ, “Rekereria andũ acio mathĩ.” ³⁶ Nake mũrangĩri ũcio wa njeera akĩra Paũlũ atĩrĩ, “Aciirithania maathana, moiga atĩ wee na Sila mũrekererio. Rĩu no mũthĩ. Thĩĩ na thayũ.”

³⁷ No Paũlũ akĩra thigari icio atĩrĩ, “Maratũhũũrĩre mbere ya mũingĩ tũtaciirithĩtio, o na gũtuĩka ithuĩ tũrĩ raiya a Roma, na maratũikia njeera. Rĩu marakĩenda gũtũruta na hitho? Aca! Reke mooke o ene matũrute nja, matuumagarie.”

³⁸ Nacio thigari igĩcookeria aciirithania ũhoro ũcio, na rĩrĩa maaiguire atĩ Paũlũ na Sila maarĩ raiya a Roma, makĩmaka. ³⁹ Nao magĩũka kũmahooreria, na makĩmoimagaria kuuma njeera, makĩmathaitha moime itũura rĩu mathĩ. ⁴⁰ Paũlũ na Sila maarĩkia kuuma njeera, magĩthĩ mũciĩ kwa Lidia, kũrĩa maakorire ariũ na aarĩ a Ithe witũ, na makĩmoomĩrĩria. Magĩcooka magĩthĩra.

* **16:27** Mũndũ muohe angĩorire njeera, mũthigari nĩwe woragagwo, nĩkĩo mũthigari ũyũ endaga kwĩyũraga o kabere.

17

Paūlū na Sila marī Thesalonike

¹ Na rīrī, maarīkia gūtuīkanīria Amufipoli na Apolonia, magīkinya Thesalonike, kūrīa kwarī na thunagogi ya Ayahudi. ² Paūlū agītoonya thunagogi, o ta ūrīa aamenyerete, na mīthenya itatū ya Thabatū akīaranīria nao kuuma Maandīko-inī, ³ akīmataarīria na akīmaiguithia atī kwarī o nginya Kristū anyariirīke na ariūke kuuma kūrī arīa akuū. Akīmeera atīrī, “Jesū ūyū ndīramūhe ūhorō wake-rī, nīwe Kristū.” ⁴ Ayahudi amwe magītīkīra ūhorō ūcio na magītuīka a thiritū ya Paūlū na Sila, o ūndū ūmwe na gīkundi kīnene kīa Ayunani etigīri-Ngai, o na atumia aingī arīa maarī igweta.

⁵ No Ayahudi makīigua ūiru; nī ūndū ūcio magīcaria andū arīa maarī mītugo mīuru kuuma ndūnyū, makīmacookanīrīria gīkundi, na makīambīrīria kūruta ngūi kūu itūūra-inī. Nao makīhanyūka kwa Jasoni gwetha Paūlū na Sila nīgeetha mamōimie nja kūrī kīrīndī. ⁶ No rīrīa maamaagire, magīkururia Jasoni na ariū a Ithe witū amwe, makīmarehe kūrī anene a itūūra, makīanagīrīra atīrī: “Andū aya nīo marehete thīna thī yothe, na rīu nīmookīte gūkū, ⁷ na Jasoni nīamanyiitīte ūgeni thīnī wa nyūmba yake. Othe nīmarakararia watho wa Kaisari, makoiga atī nī kūrī na mūthamaki ūngī wītagwo Jesū.” ⁸ Rīrīa maaiguire ūguo, kīrīndī kūu na anene a itūūra magītangīka mūno. ⁹ Hīndī īyo magīitia Jasoni na andū arīa angī maarī nao irīhi rīa kūmarūgamīrīra, magīcooka makīmarekereria mathī.

Paūlū na Sila marī Berea

¹⁰ Na kwarīkia gūtuka-rī, ariū na aarī a Ithe witū magītūma Paūlū na Sila mathī Berea. Nao maakinya kuo, magītoonya thunagogi ya Ayahudi. ¹¹ Na rīrī, Ayahudi a Berea maarī a ngoro njega gūkīra Ayahudi a Thesalonike, nīgūkorwo nīmamūkīrīre ndūmīrīri marī na wendo mūingī, na magathuthuuragia Maandīko o mūthenya, nīgeetha moone kana ūrīa Paūlū aameeraga warī ūhorō wa ma. ¹² Ayahudi aingī nīmetīkirie, o ūndū ūmwe na atumia aingī a Ayunani arīa maarī igweta, o na andū arūme aingī Ayunani.

¹³ Rīrīa Ayahudi a Thesalonike maamenyire atī Paūlū nīahunjagia kiugo kīa Ngai kūu Berea-rī, magīthīi kūu o nakuo, magīthogotha kīrīndī na magīgīthūkia ngoro. ¹⁴ Hīndī o īyo ariū na aarī a Ithe witū magītūma Paūlū athīi ndwere-inī cia iria, no Sila na Timotheo magītīgwo kūu Berea. ¹⁵ Nao andū arīa moimagaririe Paūlū, makīmūkīnyia Athene, na magīcooka marī na ndūmīrīri ya Sila na Timotheo atī mathīi kūrī Paūlū narua o ta ūrīa kūngīhoteka.

Paūlū arī Athene

¹⁶ Paūlū o ametereire kūu Athene-rī, nīatangīkire ngoro mūno nīkuona ūrīa itūūra rīu rīaiyūrīte mīhianano. ¹⁷ Nī ūndū ūcio nīaranagīria na Ayahudi o na Ayunani arīa meeyamūrīire Ngai kūu thunagogi-inī, o na ningī akaaragia ndūnyū-inī o mūthenya na andū arīa maakoragwo ho. ¹⁸ Nakīo gīkundi kīa Aepikurio na Asitoiko, arutani a ūūgī,* makīambīrīria gūkararania nake. Amwe ao makīūria atīrī, “Mūndū ūyū wa mūhuhu arageria kuuga atīa?” Nao andū arīa angī makiuga atīrī, “Nī ta mūndū

* **17:18** Arutani a Epikurio maarutanaga atī ūndū ūrīa mwega mūno makīria warī gwīkenia. Nao arutani a Sitoiko maarutanaga atī andū matūūranagie wega na indo ciothe cia thī, matekūmakio nī ūhorō wa ruo kana mwago, o na kana wa maūndū mega na moru ngoro-inī.

ũrahunjia ũhoru wa ngai ng'eni." Moigaga ũguo tondũ Paũlũ aahunjagia ũhoru Mweka wa Jesũ o na wa kũriũka gwake. ¹⁹ Hĩndĩ ĩyo makĩmuoya na makĩmũtwara mbere ya mũcemanio wa Areopago,† makĩmwĩra atĩrĩ, "No twende kũmenya atĩrĩ, ũrutani ũyũ mwerũ ũrarutana nĩ ũrĩkũ? ²⁰ Tũraigua ũgĩtwarĩria maũndũ mageni, na nĩtũkwenda kũmenya ũrĩa moigĩte." ²¹ (Andũ othe a Athene na andũ a kũngĩ arĩa maatũũraga kuo matĩrĩ ũndũ ũngĩ meekaga tiga kwaria na gũthikĩrĩria ũhoru wa maũndũ marĩa mageni).

²² Hĩndĩ ĩyo Paũlũ akĩrũgama mũcemanio-inĩ wa kĩaama kũu gĩetagwo Areopago akĩmeera atĩrĩ: "Andũ aya a Athene, nĩnguona atĩ maũndũ-inĩ mothe mũrĩ andũ a ndini mũno. ²³ Nĩgũkorwo o na nĩnyonete kĩgongona kĩaandĩkĩtwo maandĩko maya: KŪRĪ NGAI ĪRĪA ĪTOĪO, rĩrĩa ngoretwo ngĩceera na ngarora wega indo cianyu iria nyamũre cia kũhooywo. Na rĩrĩ, kĩrĩa mũhooyaga mũtooĩ nĩkĩo ngũmũhe ũhoru wakĩo.

²⁴ "Ngai ũrĩa wombire thĩ na indo ciothe iria irĩ kuo nĩwe Mwathani wa igũrũ na thĩ, na ndatũũraga hekarũ ciakĩtwo na moko. ²⁵ Na ndatungatagwo na moko ma andũ, ta abataire kĩndũ, tondũ we mwene nĩwe ũheaga andũ muoyo na mĩhũmũ o na indo iria ingĩ ciothe. ²⁶ Kuuma harĩ mũndũ ũmwe, nĩathondekire ndũrĩrĩ ciothe cia andũ nĩguo matũũre kũndũ guothe thĩ; na agĩtua mahinda mao o na kũndũ kũrĩa megũtũũra. ²⁷ Ngai eekire ũguo nĩgeetha andũ mamũmaathe na hihhi mamũhambatĩrie mamuone, o na gũtuĩka ndarĩ haraaya na o ũmwe witũ. ²⁸ 'Nĩgũkorwo nĩ thĩnĩ wake tũtũũraga na tũgetwara, na tũgakorwo tũrĩ muoyo.' O ta ũrĩa aandĩki amwe a nyĩmbo cianyu moigĩte atĩrĩ, 'Ithuĩ tũrĩ a rũciaro rwake.'

²⁹ "Nĩ ũndũ ũcio, kuona atĩ tũrĩ a rũciaro rwa Ngai, tũtiagĩrĩrwo nĩ gwĩciiria atĩ Ngai ahaana ta mũhianano wa thahabu kana wa betha, o na kana wa ihiga, ũrĩa ũthondeketwo na mũthugundĩre na ũũgĩ wa mũndũ. ³⁰ Mahinda ma tene Ngai ndaigana kũrũmbũiya ũhoru ũcio wa kwaga ũmenyo, no rĩu nĩathĩte andũ othe a kũndũ guothe merire. ³¹ Nĩgũkorwo nĩatuĩte mũthenya ũrĩa agaatuĩra thĩ ciira na kĩhooito na ũndũ wa mũndũ ũrĩa athuurĩte. Nĩamenyithanĩtie ũndũ ũyũ kũrĩ andũ othe na ũndũ wa kũriũkia Jesũ kuuma kũrĩ arĩa akuũ."

³² Hĩndĩ ĩrĩa maiguire ũhoru wa kũriũka kwa arĩa akuũ, amwe ao magĩtheka, no angĩ makiuga atĩrĩ, "Nĩtũkwenda gũkũigua ũkĩaria ũhoru ũcio hĩndĩ ĩngĩ." ³³ Maarĩkia kuuga ũguo, Paũlũ akĩehera Kĩaama-inĩ kũu. ³⁴ Andũ mataarĩ aingĩ magĩtuĩka arũmĩrĩri a Paũlũ na magĩtĩkia. ũmwe wao aarĩ Dionisio, mũndũ warĩ wa thiritũ ya Areopago, o na mũtumia wetagwo Damari, na angĩ maigana ũna.

18

Paũlũ arĩ Korinitho

¹ Thuutha ũcio, Paũlũ akiuma Athene agĩthĩ Korinitho. ² Aakinya kũu agĩkora Mũyahudi wetagwo Akula, mũndũ waciariirwo Ponto, na aakoretwo oka kuuma Italia marĩ na mũtumia wake Pirisila, tondũ Kilaudio nĩathanĩte Ayahudi othe moime Roma. Nake Paũlũ agĩthĩ kũmona, ³ na tondũ Paũlũ aarĩ mũtumi wa hema o tao-rĩ, agĩkarania na akĩrutithania wĩra nao. ⁴ O mũthenya wa Thabatũ nĩaheanaga ũhoru thunagogi-inĩ, akĩgeria kũiguithia Ayahudi na Ayunani.

† 17:19 Areopago nĩ kuuga "Kĩrĩma kĩa Aresi"; Aresi yarĩ ngai ya Ayunani ya marurumĩ na mbaara.

⁵ Rĩrĩa Sila na Timotheo mookire kuuma Makedonia, Paũlũ akĩrutĩra gũkorwo akĩhunja mahinda mothe, na akoimbũragĩra Ayahudi atĩ Jesũ nĩwe Kristũ. ⁶ No rĩrĩa Ayahudi maakararirie Paũlũ na makĩmũruma, akĩribariba nguo ciake nĩ ũndũ wa kũng'ũrĩka na akĩmeera atĩrĩ, "Thakame yanyu ĩromũcookerera! Nĩ ndirĩ ũndũ ingĩũrio nĩ ũndũ wanyu. Kuuma rĩu ngũcooka gũthĩĩ kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ."

⁷ Hĩndĩ ĩyo Paũlũ akiuma kũu thunagogi-inĩ, agĩthĩĩ kwa mũndũ wetagwo Titio Jusito, warĩ mũhooi Ngai, nayo nyũmba yake yariganĩtie na thunagogi. ⁸ Nake Kirisipo, ũrĩa warĩ mũtongoria wa thunagogi, agĩtĩkia Mwathani hamwe na nyũmba yake yothe; na andũ aingĩ a Korinitho arĩa maamũguire akĩaria magĩtĩkia na makĩbatithio.

⁹ Ũtukũ ũmwe Mwathani akĩra Paũlũ na kĩoneki atĩrĩ, "Ndũkae gwĩtigĩra; thĩĩ na mbere na kũheana ũhoru, na ndũgaakire. ¹⁰ Nĩgũkorwo ndĩ hamwe nawe, na gũtirĩ mũndũ ũgũgũtharĩkĩra agwĩke ũũru, tondũ ndĩ na andũ aingĩ gũkũ itũũra-inĩ rĩrĩ." ¹¹ Nĩ ũndũ ũcio Paũlũ agĩkara kũu mwaka ũmwe na nuthu, akĩmarutaga kiugo kĩa Ngai.

¹² Rĩrĩa Galio aarĩ barũthi wa Akaia, Ayahudi makĩnyitana magĩtharĩkĩra Paũlũ na makĩmũtwara igooti-inĩ. ¹³ Makiuga atĩrĩ, "Mũndũ ũyũ araringĩrĩria andũ kũhooya Ngai na njĩra ĩrĩa ĩreganite na watho."

¹⁴ Na rĩrĩa Paũlũ endaga kwaria, Galio akĩra Ayahudi atĩrĩ, "Korwo inyuĩ Ayahudi mũrateta nĩ ũndũ wa ũndũ mũũru kana ngero njũru-rĩ, nĩ hangĩrĩ na gĩtũmi gĩa kũmũthikĩrĩria inyuĩ. ¹⁵ No kuona atĩ nĩ ũhoru wa ciũria ikonĩĩ ciugo na marĩtwa na watho wanyu inyuĩ ene-rĩ, menyai ũrĩa mũgwĩka. Nĩ ndigũtuĩka mũtui ciira wa maũndũ ta macio." ¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio akiuga marutũrũro kuuma igooti-inĩ. ¹⁷ Hĩndĩ ĩyo Ayahudi acio othe makĩgarũrũkĩra Sosithene mũtongoria wa thunagogi, na makĩmũhũrĩra hau mbere ya igooti. No Galio ndaigana kũrũmbũyana na ũhoru ũcio o na atĩa.

Pirisila na Akula, na Apolo

¹⁸ Paũlũ nĩaikarire kũu Korinitho kwa ihinda. Agĩcooka agĩtiga ariũ na aarĩ a Ithe witũ kuo, akĩhaica marikabu agĩthĩĩ Suriata, marĩ hamwe na Pirisila na Akula. Atanahaica marikabu, aambire akĩenjwo njuĩrĩ yake arĩ kũu Kenikirea, tondũ wa mwĩhĩtwa eehĩtite. ¹⁹ Nao maakinya Efeso, Paũlũ agĩtiga Pirisila na Akula kuo. We mwene agĩtoonya thunagogi na akĩaranĩria na Ayahudi. ²⁰ Nao makĩmũũria aikaranganie nao kuo, nowe akĩrega. ²¹ No rĩrĩa oimaga kuo, akĩmeera atĩrĩ, "Aakorwo nĩ wendi wa Ngai, nĩndĩrĩcooka." Nake akĩhaica marikabu akiuma Efeso. ²² Rĩrĩa aakinyire Kaisarea, akĩambata agĩthĩĩ kũgeithia Kanitha, agĩcooka agĩkũrũka agĩthĩĩ nginya Antiokia.

²³ Na thuutha wa Paũlũ gũikaranga kũu Antiokia, akiuma kuo, na agĩthĩĩ kũndũ na kũndũ bũrũri wothe wa Galatia na Firigia, akĩumagĩrĩria arutwo othe.

²⁴ O ihinda-inĩ rĩu, Mũyahudi wetagwo Apolo, waciarĩrwo Alekisanderia,* agĩũka Efeso. Aarĩ mũndũ mũthomu, na aarĩ na ũũgĩ mũingĩ mũno wa Maandĩko. ²⁵ Nĩarutĩtwo na njĩra ĩrĩa ya Mwathani, na akaaragia na kĩyo kĩnene, na akarutanaga ũhoru wa Jesũ atekũhĩtia, o na gũtuĩka ũbatithio ũrĩa ooĩ warĩ o wa Johana. ²⁶ Nake akĩambĩrĩria kwaria na ũcamba kũu thunagogi-inĩ. Rĩrĩa Pirisila na Akula maamũguire akĩaria,

* **18:24** Alekisanderia rĩarĩ itũũra rĩa bũrũri wa Misiri, na nĩrĩo rĩarĩ rĩa keerĩ kũneneha kũria gothe thirikari ya Roma yaathanaga. Rĩarĩ na Ayahudi aingĩ mũno.

makīmūnyīta ūgeni kwao mūciī na makīmūtaarīria ūhoru wa njīra ya Ngai wega makīria.

²⁷ Na rīrīa Apolo eendaga gūthiī Akaia, ariū na aarī a Ithe witū makīmūmīrīria na makīandīkīra arutwo akuo marūa makīmeera mamwamūkīre. Na aakinya kuo agītuīka ūteithio mūnene kūrī andū arīa meetīkītie nī ūndū wa wega wa Ngai. ²⁸ Nīgūkorwo arī na ūhoti mūingī, nīahootire Ayahudi biū mbere ya andū othe, akīonanagia kuuma kūrī Maandīko atī Jesū nīwe Kristū.

19

Paūlū arī Efeso

¹ Na rīrī, hīndī iyo Apolo arī kūu Korinitho, Paūlū akīgerera njīra īrīa yatuīkanīrie mwena wa rūgongo agīthiī nginya Efeso. Aakinya kūu agīkora arutwo amwe kuo. ² Akīmooria atīrī, “Nīmwanūkīrire Roho Mūtheru rīrīa mwetīkirie?”

Nao makīmūcookeria atīrī, “Aca, ithuī o na tūtīrī twaigua atī nī kūrī Roho Mūtheru.”

³ Nī ūndū ūcio Paūlū akīmooria atīrī, “Mwakībatithirio ūbatithio ūrīkū?”

Nao makīmūcookeria atīrī, “Twabatithirio ūbatithio wa Johana.”

⁴ Paūlū akīmeera atīrī, “Ūbatithio wa Johana warī ūbatithio wa kwīrira kwa mehia. Eeraga andū metīkie ūrīa ūgūūka thuutha wake, nake nīwe Jesū.” ⁵ Rīrīa maaiguire ūguo, makībatithio thīnī wa rītwa rīa Mwathani Jesū. ⁶ Hīndī īrīa Paūlū aamaigīrīre moko, Roho Mūtheru akīmaikūrūkīra, nao makīaria na thiomī ingī na makīratha mohoro. ⁷ Nao othe maarī ta andū ikūmi na eerī.

⁸ Paūlū agītoonya thunagogi, na ihinda rīa mīeri ītatū akīaria na ūcamba kuo, akīgeragia kūrīngīrīria andū ūhoru wa ūthamaki wa Ngai. ⁹ No amwe ao makīūmia ngoro; makīaga gwītīkia na magīcambia Njīra iyo mbere ya kīrīndī. Nī ūndū ūcio Paūlū akīmeherera. Akīoya arutwo agīthiī nao nyūmba īrīa yathomithagīrio andū ya Turano, akaaranagīria na andū o mūthenya arī kuo. ¹⁰ Ūndū ūyū nīwathiire na mbere ihinda ta rīa mīaka īrī, o nginya Ayahudi na Ayunani othe arīa maatūūraga būrūrī wa Asia makīigua kiugo kīa Mwathani.

¹¹ Ngai nīaringire cīama cīa mwanya agereire harī Paūlū, ¹² o nginya itambaya na nguo iria cīahutagia mwīrī wake igatwarīrwo andū arīa maarī arūaru, nao makahona mīrimū yao na ngoma thūku ikamatiga.

¹³ Na rīrī, Ayahudi amwe arīa maathīiaga makīingataga ngoma thūku makīgeria kūhūthīra rītwa rīa Mwathani Jesū harī andū arīa maarī na ndaimono. Moigaga atīrī, “Thīnī wa rītwa rīa Jesū, ūrīa ūhunjagio nī Paūlū, ndagwatha uume.” ¹⁴ Ariū mūgwanja a Mūyahudi wetagwo Sikeva, warī mūthīnjīri-Ngai mūnene, nīmekaga ūguo. ¹⁵ Mūthenya ūmwe, ngoma thūku ikīmacookeria ikīmeera atīrī, “Jesū nīndīmūūī na nīnjūūī ūhoru wa Paūlū, no inyuī mūrī a?” ¹⁶ Hīndī iyo mūndū ūcio warī na ngoma thūku akīmarūgīrīra akīmatoria othe. Akīmahūūra mūno nginya makīuma nyūmba iyo makīūra marī njaga makiuraga thakame.

¹⁷ Rīrīa Ayahudi na Ayunani arīa maatūūraga Efeso maamenyire ūhoru ūcio, othe makīiyūrwo nī guoya, narīo rītwa rīa Mwathani Jesū rīgītūūgīrio. ¹⁸ Andū aingī a arīa meetīkirie makīyumīria na makīumbūra waganu wao matekūhitha. ¹⁹ Andū aingī arīa maaragūruga, magīcookanīrīria mabuku mao na makīmacinīra mbere ya andū othe. Rīrīa maatarire thogora wa mabuku macio, magīkinyia durakima ngiri

mĩrongo ĩtano. ²⁰ Kiugo kĩa Mwathani gĩkĩhunja mũno na njĩra ĩyo na gĩkĩgĩa na hinya.

²¹ Thuutha wa maũndũ macio mothe gwĩkĩka, Paũlũ agĩtua itua rĩa gũthĩ Jerusalemu, atuĩkanĩrie Makedonia na Akaia. Akiuga atĩrĩ, “Ndaarĩkia gũkinya kũu, no nginya ngaacooka thĩĩ Roma.” ²² Agĩtũma andũ eerĩ a arĩa maamũteithagĩrĩria, na nĩo Timotheo na Erasito, mathũ Makedonia, nake agĩkaranga kũu bũrũri wa Asia gwa kahinda kanini.

Ngũĩ kũu Efeso

²³ Ihinda-inĩ rĩu nĩ kwagĩire na thogothogo nene ĩkoniĩ ũhoru wa Njĩra ĩyo. ²⁴ Mũturi wa indo cia betha wetagwo Demeterio, ũrĩa wathondekaga tũmĩhianano twa betha twa Aritemi, nĩatũmaga andũ arĩa maaturaga indo icio magĩe na wonjoria mũnene. ²⁵ Nake agĩcookanĩrĩria andũ acio maaturaga indo icio, hamwe na aruti a wĩra arĩa maarutaga wĩra ũhaanaine na wao, akĩmeera atĩrĩ, “Andũ aya, inyuĩ nĩmũũĩ nĩtuonaga uumithio mũnene kuuma kũrĩ wonjoria ũyũ. ²⁶ Na nĩmũrona na mũkaigua ũrĩa mũndũ ũyũ ũretwo Paũlũ aigũthĩtie na akahĩtithia andũ aingĩ gũkũ Efeso, na makĩria bũrũri wothe wa Asia akiugaga atĩ ngai iria ithondeketwo nĩ mũndũ ti ngai o na hanini. ²⁷ Ũgwati ũrĩa ũrĩ ho nĩ atĩ to wonjoria witũ wiki ũkũmenererio, no o na hekarũ ya ngai ya mũndũ-wa-nja ĩrĩa nene ĩitagwo Aritemi nĩkwagithio kĩene, na ngai ĩyo ya mũndũ-wa-nja yo nyene, ĩrĩa ĩhooyagwo bũrũri-inĩ wothe wa Asia, na thĩ yothe, nĩkũimwo ũkaru wayo.”

²⁸ Rĩrĩa maaiguire ũguo, makĩng’ũrĩka mũno na makĩanĩrĩra, makiugaga atĩrĩ: “Aritemi wa Aefeso nĩ mũnene!” ²⁹ Na thuutha wa kahinda kanini itũũra rĩu rĩkĩiyũra inegene. Andũ acio othe makĩnyiita Gayo na Arisitariko arĩa moimĩte Makedonia na Paũlũ, nao makĩhanyũka marĩ ngoro ĩmwe magĩtoonya nyũmba ĩrĩa yagomanagwo nĩ ũndũ wa kuona mĩago. ³⁰ Paũlũ nĩendaga kwĩyumĩria mbere ya kĩrĩndĩ kũu, no arutwo makĩmũgĩria. ³¹ O na anene amwe a bũrũri wa Asia arĩa maarĩ arata a Paũlũ makĩmũtũmanĩra, makĩmũthaita ndakagerie gũtoonya nyũmba ĩyo yagomanagwo nĩ ũndũ wa kuona mĩago.

³² Kĩũngano kũu gĩkĩaga ũiguano: Amwe maanagĩrĩra makoiga ũũ, na arĩa angĩ makoiga ũũ. Andũ arĩa aingĩ o na matiamenyaga gĩtũmi gĩa gũkorwo hau. ³³ Ayahudi makĩumĩria Alekisanda mbere ya kĩrĩndĩ, na andũ amwe a kĩrĩndĩ kũu makĩanĩrĩra makĩmwĩra ũrĩa egwĩka. Nake akĩmakiria na moko nĩgeetha eyarĩrĩrie mbere yao. ³⁴ No rĩrĩa maamenyire atĩ aarĩ Mũyahudi, othe makĩanĩrĩra na mũgambo ũmwe ihinda ta rĩa mathaa meerĩ makiugaga atĩrĩ, “Aritemi wa Aefeso nĩ mũnene!”

³⁵ Karani wa kĩaama gĩa itũũra rĩu agĩkiria kĩrĩndĩ kũu, agĩcooka akĩmeera atĩrĩ: “Andũ aya a Efeso, githĩ thĩ yothe ndĩũĩ atĩ itũũra rĩa Efeso nĩrĩo rĩene hekarũ ĩrĩa ĩtũũragwo nĩ Aritemi ũrĩa mũnene, na mũhianano wake ũrĩa waharũrũkire kuuma igũrũ? ³⁶ Nĩ ũndũ ũcio, kuona atĩ maũndũ macio matingĩkaanĩka-rĩ, mwagĩrĩrwo nĩ gũkĩra, na mũtikae gwĩka ũndũ wa ihinya. ³⁷ Inyuĩ mwarehe andũ aya haha, o na gũtũika ti kũiya maiyĩte indo cia hekarũ, kana makaruma ngai iitũ ya mũndũ-wa-nja. ³⁸ Hakĩrĩ ũguo-rĩ, angĩkorwo Demeterio na andũ acio angĩ marutaga wĩra nake marĩ na mateta igũrũ rĩa mũndũ o wothe, maciirĩro nĩmahingũre na aciirithania marĩ ho. No mamathitange. ³⁹ Angĩkorwo harĩ na ũndũ ũngĩ mũngĩenda kuuga makĩria ma ũguo, ũcio no ũciirĩrwo kĩaama-inĩ kĩa watho. ⁴⁰ ũrĩa kũrĩ rĩu nĩ atĩ, tũrĩ ũgwati-inĩ

wa gūthitangĩrwo ngũĩ ĩno ya ūmũthĩ. Na kũrĩ ũguo tũtingĩhota kũheana ũhoro wa thogothogo ĩno, tondũ hatirĩ na gĩtũmi kĩa yo.”⁴¹ Aarĩkia kuuga ũguo, akĩira kĩũngano kũu gĩthiĩ, akĩniina mũcemanio.

20

Paũlũ Gũtuĩkanĩria Makedonia na Ũyunani

¹ Na rĩrĩ, ngũĩ ĩyo yarĩkia gũthira, Paũlũ agĩtũmanĩra arutwo, na aarĩkia kũmomĩrĩria, akĩmoigĩra ũhoro agĩthiĩ Makedonia. ² Agĩtuĩkanĩria mĩena ya kuo, akĩaragia ciugo nyingĩ cia kũmĩrĩria andũ, na marigĩrĩrio agĩkinya bũrũri wa Ũyunani, ³ kũrĩa aaikarire mĩeri ĩtatũ. Hĩndĩ ĩrĩa Paũlũ eeharagĩria kũhaica marikabu athiĩ Suriata, agĩtua itua gũcookera Makedonia, tondũ Ayahudi nĩmaciĩrĩre kũmwĩka ũũru. ⁴ Paũlũ aathiire marĩ hamwe na Sopatiro mũrũ wa Puro, mũndũ wa kuuma Berea, na Arisitariko, na Sekundo, andũ a kuuma Thesalonike, na Gayo wa kuuma Deribe, o hamwe na Timotheo, ningĩ na Tikiko, na Tirofimo, andũ a kuuma bũrũri wa Asia. ⁵ Andũ acio magĩthiĩ mbere magĩtweterera kũu Teroa. ⁶ No ithuĩ tũkĩhaica marikabu, tũkiuma Filipi thuutha wa Gĩathĩ kĩa Mĩgate ĩtarĩ Mĩĩkĩre Ndawa ya Kũmbia, na thuutha wa mĩthenya ĩtano, tũgĩkora andũ arĩa angĩ kũu Teroa, nakuo tũgĩkara mĩthenya mũgwanja.

Eutiko Kũriũkio kũu Teroa

⁷ Mũthenya wa mbere wa kiumia nĩtwagomanire hamwe nĩguo twenyũre mũgate. Paũlũ akĩarĩria andũ, na tondũ nĩatanyĩte gũthiĩ mũthenya ũcio warũmĩrĩre-rĩ, agĩthiĩ na mbere kwaria nginya ũtukũ gatagatĩ. ⁸ Nĩ kwarĩ na matawa maingĩ maakanaga kũu nyũmba ya igũrũ kũrĩa twagomanĩte. ⁹ Nake mwanake wetagwo Eutiko aikarĩte ndirica-inĩ, na o ũrĩa Paũlũ aathiaga na mbere na kwaria-rĩ, noguo mwanake ũcio akĩragĩrĩria gũtoorio nĩ toro. Rĩrĩa aakomire, akĩgũa thĩ kuuma ngoroba ya gatatũ nao mamuoya magĩkora nĩ mũkuũ. ¹⁰ Paũlũ agĩkũrũka, agĩkomera mwanake ũcio akĩmũkumbatĩria akĩmeera atĩrĩ, “Tigai kũmaka, arĩ muoyo!” ¹¹ Agĩcooka akĩambata nyũmba ya igũrũ, akĩenyũra mũgate na akĩrĩa. Na thuutha wa kũmaarĩria nginya gũgĩkĩarĩ, akiuma kũu, agĩthiĩ. ¹² Nao andũ makĩinũkia mwanake ũcio arĩ muoyo, na mahooreire ngoro mũno.

Paũlũ Kuugĩra Athuuri a Efeso Ũhoro

¹³ No ithuĩ tũgĩthiĩ mbere tũgĩtoonya marikabu tũgĩthiĩ nginya Aso, kũrĩa twathiire tũkĩoyaga Paũlũ. Aathondekete mũbango ũyũ mbere tondũ we athiĩte kũu magũrũ. ¹⁴ Hĩndĩ ĩrĩa aatũtũngire kũu Aso, tũkĩmũkuua na marikabu, tũgĩthiĩ nginya Mitilene. ¹⁵ Mũthenya ũcio ũngĩ warũmĩrĩre tũkĩhaica marikabu, tũgĩthiĩ tũgĩkinya harĩa haaringaine na Kio, na thuutha wa mũthenya ũcio tũgĩkinya Samo, naguo mũthenya ũcio ũngĩ warũmĩrĩre, tũgĩkinya Mileto. ¹⁶ Paũlũ nĩatuĩte itua rĩa gũthiĩ ahĩtũkĩte Efeso na marikabu nĩguo ndagate mahinda kũu bũrũri wa Asia, nĩ ũndũ nĩehĩkaga nĩguo kwahoteka akinye Jerusalemu, mũthenya wa Bendegothito.

¹⁷ Paũlũ arĩ kũu Mileto, agĩtũmana Efeso, agĩta athuuri a kanitha moke harĩ we. ¹⁸ Nao maakinya, akĩmeera atĩrĩ, “Inyuĩ nĩ mũũĩ ũrĩa ndaatũruga ihinda rĩrĩa rĩothe ndaaikarire na inyuĩ, kuuma o mũthenya wa mbere ũrĩa ndookire bũrũri wa Asia. ¹⁹ Nĩndatungatĩire Mwathani ndĩnyiihĩtie mũno na ndĩ na maithori, o na gũtuĩka nĩndageririo mũno nĩ ũndũ Ayahudi nĩmaathugundaga kũnjĩka ũũru. ²⁰ Inyuĩ nĩmũũĩ atĩ ndirĩ

ndatithia kũhunja ũndũ o wothe ũngĩmũgũna no ndĩmũrutagĩra mbere ya andũ othe na ngathiaga o nyũmba o nyũmba. ²¹ Na ngoimbũrĩra Ayahudi o hamwe na Ayunani aĩ no nginya magarũrũke kũrĩ Ngai na ũndũ wa kwĩrira na magĩe na wĩtikio thĩnĩ wa Mwathani witũ Jesũ.

²² “Na rĩrĩ, nĩ ũndũ wa kũringĩrĩrio nĩ Roho Mũtheru, ndĩrathiĩ Jerusalemu itekũmenya maũndũ marĩa makaangora ndĩ kũu. ²³ ũndũ ũrĩa njũũĩ tu nĩ aĩ, Roho Mũtheru nĩandaaraga aĩ matũũra-inĩ mothe, njeera na mathĩna nĩcio injetereire. ²⁴ No rĩrĩ, ndirona gũtũũra muoyo kũrĩ na bata harĩ niĩ, korwo no ndĩkie ihenya na ndĩkie wĩra ũrĩa Mwathani Jesũ aaheete, na nĩguo wĩra wa kuumbũra Ũhoru-ũrĩa-Mwega wa wega wa Ngai.

²⁵ “Na rĩu nĩnjũũĩ gũtirĩ o na ũmwe thĩnĩ wanyu wa andũ arĩa ndanathiĩ ngĩhunjaagĩria ũhoru wa ũthamaki ũgacooka kũnyona rĩngĩ. ²⁶ Nĩ ũndũ ũcio, ngũmwĩra ũmũthĩ aĩ gũtirĩ thakame ya mũndũ o na ũmwe ngoorio. ²⁷ Nĩ ũndũ niĩ ndirĩ ndatithia kũmũhunjĩria wendi wa Ngai ũrĩ wothe. ²⁸ Mwĩmenyererei inyuĩ ene, na mũmenyerere rũũru ruothe rũrĩa Roho Mũtheru amũtuĩte arori aruo. Tuĩkai arĩithi a kanitha wa Ngai, ũrĩa aagũrĩre na thakame yake mwene. ²⁹ Nĩnjũũĩ aĩ ndaarĩkia gũthĩ, njũũĩ ndĩiani nĩgooka gatagatĩ-inĩ kanyu na itigacaaĩra rũũru rũrũ. ³⁰ O na ningĩ kuuma harĩ inyuĩ nĩgũkoimĩra andũ, na mogomie ũhoru-wa-ma nĩgeetha maguucĩrĩre arutwo mamarũmĩrĩre. ³¹ Nĩ ũndũ ũcio ikaragai mwĩhũgĩte! Ririkanai aĩ ihinda rĩa mĩaka ĩtatũ ndirĩ ndatigithĩria gutaara o ũmwe wanyu ũtukũ na mũthenya ngĩitaga maithori.

³² “Na rĩu ngũmũneana kũrĩ Ngai o na kũrĩ ũhoru wa wega wake, ũrĩa ũngĩhota kũmwaka wega mũrũme na mũgĩe na igai hamwe na andũ arĩa othe matheretio. ³³ Niĩ ndirĩ ndacuumĩkĩra betha kana thahabu, o na kana nguo ya mũndũ o wothe. ³⁴ Inyuĩ ene nĩmũũĩ aĩ ndaarutaga wĩra na moko makwa nĩ ũndũ wa mabata makwa niĩ mwene, na mabata ma andũ arĩa ndakoragwo nao. ³⁵ Maũndũ-inĩ marĩa mothe ndeekire, nĩndamuonirie aĩ no nginya tũteithagie andũ arĩa matarĩ hinya, na ũndũ wa kũruta wĩra mũritũ ta ũcio, tũkĩririkanaga ciugo iria ciaririo nĩ Mwathani Jesũ we mwene rĩrĩa oigire aĩrĩ, ‘Kũheana nĩ kũrĩ irathimo nyingĩ gũkĩra kũheo.’ ”

³⁶ Aarĩkia kuuga ũguo, agĩturia ndu hamwe nao othe makĩhooya. ³⁷ Nao othe makĩrĩra makĩmũhĩmbagĩria na makĩmũmumunya. ³⁸ ũndũ ũrĩa wamekĩrĩre kĩa mũno makĩria, nĩ ũrĩa aameerire aĩ matigacooka kũmuona ũthiũ rĩngĩ. Magĩcooka makĩmumagaria nginya marikabu-inĩ.

21

Paũlũ Gũthĩ Jerusalemu

¹ Na rĩrĩ, thuutha wa gwĩtigithũkania nao, tũkĩhaica marikabu tũgĩthĩ tũrũngĩrĩrie tũgĩkinya Kosi. Mũthenya ũcio ũngĩ warũmĩrĩre tũgĩkinya Rodo, na twoima kũu tũgĩthĩ nginya Patara. ² Tũgĩkora marikabu yaringaga ĩthĩ Foinike, na ithuĩ tũkĩmĩhaica tũgĩthĩ. ³ Na rĩrĩa tuonire Kuporo, tũkĩhĩtũkĩra mwena wa gũthini wakuo, tũgĩthĩ nginya Suriata. Tũgĩkinya Turo, kũrĩa marikabu iitũ yarutagĩrwo mĩrigo ĩrĩa yarĩ nayo. ⁴ Tũgĩkora arutwo kuo, na tũgĩkara nao mĩthenya mũgwanja. Nao arutwo acio na ũndũ wa kũmenyithio nĩ Roho Mũtheru magĩthaitha Paũlũ ndagathiĩ Jerusalemu. ⁵ No ihinda riitũ rĩathira, tũkiuma kũu, tũgĩthĩ na mbere na rũgendo rwitũ. Arutwo othe, hamwe na atumia ao na ciana

ciao, magĩtuomagaria, magĩtũkinya nja ya itũũra, na tũrĩ hau hũgũrũrũ-inĩ cia iria, tũgĩtura ndu, tũkĩhooya Ngai. ⁶ Twaarĩkia kuganĩra ũhoro, tũkĩhaica marikabu, nao makĩinũka.

⁷ Twoima Turo, tũgĩthiĩ na mbere na rũgendo rwitũ, tũgĩkinya Putolemai, tũkĩgeithia ariũ na aarĩ a Ithe witũ kuo na tũgĩkarania nao mũthenya ũmwe. ⁸ Mũthenya ũyũ ũngĩ tũkiuma kuo, tũgĩthiĩ, tũgĩkinya Kaisarea, na tũgĩkara mũciĩ kwa Filipu ũrĩa warĩ mũhunja ũmwe wa arĩa Mũgwanja. ⁹ Nake nĩarĩ na airĩtu aake ana matarĩ ahiku, nao nĩmarathaga mohoro.

¹⁰ Na thuutha wa gũkorwo kuo matukũ maingĩ-rĩ, gũgĩũka mũnabii wetagwo Agabo oimĩte Judea. ¹¹ Rĩrĩa aakinyire harĩ ithuĩ, akĩoya mũcibi wa Paũlũ, akĩwĩioha moko na magũrũ, akiuga atĩrĩ, “Roho Mũtheru aroiga atĩrĩ, ‘Ũũ nĩguo Ayahudi a Jerusalemu marĩoha mwene mũcibi ũyũ, na macooke mamũneane kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ.’ ”

¹² Hĩndĩ ĩrĩa twaiguire ũguo, ithuĩ na andũ arĩa angĩ maarĩ ho tũgĩthaitha Paũlũ ndakae kwambata Jerusalemu. ¹³ Hĩndĩ ĩyo Paũlũ agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ kĩratũma mũrĩre, na mũkanjũraga ngoro? To kuohwo gwiki ndĩhaarĩrie, no nĩndĩhaarĩrie o na gũkua ndĩ kũu Jerusalemu nĩ ũndũ wa rĩtwa rĩa Mwathani Jesũ.” ¹⁴ Hĩndĩ ĩrĩa aaregire kũigua ũrĩa twamwĩraga-rĩ, tũgĩtigana nake tũkiuga atĩrĩ, “Wendo wa Mwathani ũrohinga.”

¹⁵ Thuutha wa ũguo, tũkĩhaarĩria tũkĩambata Jerusalemu. ¹⁶ Arutwo amwe a kuuma Kaisarea magĩthiĩ hamwe na ithuĩ, na magĩtũtwara kwa mũndũ wetagwo Mũnasoni, tũgaikare kuo. Aarĩ mũndũ woimĩte Kuporo, na aarĩ ũmwe wa arutwo arĩa a mbere.

Paũlũ Gũkinya Jerusalemu

¹⁷ Hĩndĩ ĩrĩa twakinyire Jerusalemu, ariũ na aarĩ a Ithe witũ magĩtwamũkĩra na gĩkeno. ¹⁸ Mũthenya ũyũ ũngĩ Paũlũ, na andũ arĩa twarĩ nao tũgĩthiĩ kuona Jakubu, nao athuuri othe maarĩ ho. ¹⁹ Nake Paũlũ akĩmageithia na akĩmeera ũrĩa wothe Ngai eekĩire andũ-a-Ndũrĩrĩ agereire ũtungata-inĩ wake.

²⁰ Rĩrĩa maaiguire ũguo, makĩgooca Ngai. Magĩcooka makĩira Paũlũ atĩrĩ, “Mũrũ wa ithe witũ, nĩwonete ũrĩa Ayahudi ngiri nyingĩ metĩkĩtie, na othe marĩ na kĩyo gĩa kũhingia watho. ²¹ Nao nĩmamenyithĩtio atĩ nĩ ũrutaga Ayahudi othe arĩa matũũranagia na andũ-a-Ndũrĩrĩ atĩ magarũrũke matigane na watho wa Musa, ũkĩmeeraga matikaruithie ciana ciao na matigaikare kũringana na mĩtugo iitũ. ²² Tũgwĩka atĩa? Hatĩrĩ ngaanja nĩmekũigua atĩ nĩũũkĩte. ²³ Nĩ ũndũ ũcio ĩka ũrĩa tũgũkwĩra. Tũrĩ na andũ ana mehĩtĩte mwĩhĩtwa. ²⁴ Thiĩ na andũ aya, ũgwatanĩre nao igongona-inĩ rĩao rĩa gwĩtheria, na ũmarĩhĩre mahũthĩro mao, nĩgeetha menjwo mĩtwe.* Hĩndĩ ĩyo andũ othe nĩmekũmenya atĩ ũhoro ũrĩa maiguĩte ũgũkoniĩ ti wa ma, no atĩ wee mwene nĩwathĩkĩire watho. ²⁵ Ha ũhoro wa andũ-a-Ndũrĩrĩ arĩa metĩkĩtie-rĩ, nĩtwamandĩkĩire, tũkĩmamenyithia itua riitũ, atĩ o metheeme kũrĩa irio iria irufĩrwo mĩhianano, na thakame, na nyama cia nyamũ cia gũitwo, o na ũmaraya.”

²⁶ Mũthenya ũyũ ũngĩ Paũlũ agĩthiĩ na andũ acio, na agĩtheria hamwe nao. Agĩcooka agĩthiĩ hekarũ-inĩ akamenyithanie rĩrĩa mĩthenya ya gwĩtheria ĩkaarĩka, na o ũmwe wao arutĩrwo igongona.

Paũlũ Kũnyitwo

* **21:24** Meetheragia na makenjwo mĩtwe kuonania kwĩhinga nĩ ũndũ wa mĩhĩtwa yao.

²⁷ Rĩria matukũ macio mũgwanja maakuhĩrĩirie gũthira-rĩ, Ayahudi amwe moimĩte bũrũri wa Asia makĩona Paũlũ hekarũ-inĩ. Magĩthogotha kĩrĩndĩ gĩothe na makĩmũnyiita, ²⁸ makĩanagĩrĩra atĩrĩ, “Andũ a Isiraeli, tũteithiei! Mũndũ ũyũ nĩ we ũrutaga andũ kũndũ guothe ũhoru wa gũũkĩrĩra andũ aitũ, na watho witũ, na handũ haha. Na hamwe na ũguo-rĩ, nĩarehete Ayunani hekarũ-inĩ, agathaahia handũ haha hatheru.” ²⁹ (Nĩmonete Tirofimo ũrĩa Mũefeso marĩ na Paũlũ kũu itũũra-inĩ, no magĩciiria atĩ Paũlũ nĩamũtoonyetie hekarũ-inĩ.)

³⁰ Narĩo itũũra rĩothe rĩkĩambũrũrũka nao andũ magĩũka mahanyũkĩte moimĩte mĩena yothe. Makĩnyiita Paũlũ, makĩmũguucũrũria makĩmũruta hekarũ, na o hĩndĩ ĩyo ihingo ikĩhingwo. ³¹ Na rĩrĩ, rĩria maageragia kũmũũraga ũhoru ũgĩkinya harĩ mũnene wa mbũtũ ya thigari cia Roma atĩ itũũra rĩothe rĩa Jerusalemu rĩarĩ na ngũĩ. ³² Nike o rĩmwe akĩoya anene na thigari magĩkũrũka harĩ kĩrĩndĩ mateng’erete. Rĩria andũ acio maarutaga ngũĩ moonire mũnene ũcio na thigari ciake magĩtiga kũhũũra Paũlũ.

³³ Mũnene ũcio wa thigari agĩũka akĩmũnyiita na agĩathana ohwo na mĩnyororo ĩrĩ. Agĩcooka akĩũria aarĩ ũ na nĩ atĩa ekĩte. ³⁴ Andũ amwe thĩinĩ wa kĩrĩndĩ maanagĩrĩra makoiga ũũ na arĩa angĩ makoiga ũũ; na tondũ mũnene ũcio wa thigari ndangĩamenyire ma ya ũhoru nĩ ũndũ wa mbugĩrĩrio, agĩathana Paũlũ ahingĩrwo nyũmba ya thigari. ³⁵ Hĩndĩ ĩrĩa Paũlũ aakinyire ngathĩ-inĩ kĩrĩndĩ kũu gĩgĩthũka mũno o nginya Paũlũ agĩkuo nĩ thigari. ³⁶ Kĩrĩndĩ kĩria kĩamuumĩte thuutha kĩanagĩrĩra gĩkoiga atĩrĩ, “Mweherie!”

Paũlũ Kwarĩria Kĩrĩndĩ

³⁷ Rĩria thigari ciarĩ o hakuhi gũtoonyia Paũlũ nyũmba ya thigari-rĩ, akĩũria mũnene wacio atĩrĩ, “Nĩũkũnjĩtikĩria ngwĩre ũndũ?”

Nake mũnene ũcio akĩmũũria atĩrĩ, “Wee anga nĩwaragia Kĩyunani? ³⁸ Githĩ we tiwe Mũmisiri ũrĩa wambĩrĩirie ngũĩ hĩndĩ ĩmwe, na ũgĩtongoria itoi ngiri inya, mũkiumagara nacio mũgĩthĩ werũ-inĩ?”

³⁹ Paũlũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ ndĩ Mũyahudi wa kuuma Tariso, bũrũri wa Kilikia, na itũũra rĩria ndaciarĩrwo rĩrĩ igweta. Ndagũthaita, reke njarĩrie andũ aya.”

⁴⁰ Paũlũ aarĩkia kũheo rũũtha nĩ mũnene ũcio wa thigari, akĩrũgama ngathĩ-inĩ agĩkiria kĩrĩndĩ kũu na moko. Rĩria kĩrĩndĩ gĩakirire, agĩkĩarĩria na rũthiomi rwa Kĩhibirania. Agĩkĩra atĩrĩ:

22

¹ “Ariũ a Baba, o na inyuĩ maithe makwa, thikĩrĩriai ngĩyarĩrĩria.”

² Rĩria maaiguire akĩmaarĩria na rũthiomi rwa Kĩhibirania-rĩ, magĩkira ki.

Hĩndĩ ĩyo Paũlũ akiuga atĩrĩ, ³ “Nĩ ndĩ Mũyahudi, wa gũciarĩrwo Tariso itũũra rĩa bũrũri wa Kilikia, no ndaarereirwo itũũra-inĩ rĩrĩ. Nĩndathomithirio wega nĩ Gamalieli ũhoru wa watho wa maithe maitũ, na ndaarĩ na kĩyo kĩa maũndũ ma Ngai o ta ũrĩa inyuĩ inyuothe mũtariĩ ũmũthĩ. ⁴ Nĩndanyariiraga arũmĩrĩri a Njĩra ĩno o nginya magakua na nganyiita arũme na andũ-a-nja ngamaikia njeera, ⁵ o ta ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene na Kĩama gĩothe gĩa athuuri o nao mangĩheana ũira ũcio. O na nĩmaheire marũa ndwarĩre andũ ao kũu Dameski, na nĩ ngĩthĩ kuo nganyiite andũ acio ndĩmarehe Jerusalemu nĩguo maherithio.

⁶ “Ta thaa thita ndĩ hakuhi gũkinya Dameski-rĩ, o rĩmwe gũkĩgĩa ũtheri mũnene woimire igũrũ, nago ũkĩnjarĩra mĩena yothe. ⁷ Ngĩgwa thĩ,

na ngĩigua mũgambo mũnene ũkĩnjarĩria, ũkĩnjĩira atĩrĩ, ‘Saũlũ! Saũlũ! Ũnyariiraga nĩkĩ?’

⁸ “Na nĩ ngĩũria atĩrĩ, ‘Wee nĩ we ũ, Mwathani?’

“Nake akĩnjookeria atĩrĩ, ‘Nĩ nĩ Jesũ wa Nazarethi, ũrĩa ũranyariira.’

⁹ Nao andũ arĩa twarĩ nao nĩmoonire ũtheri ũcio, no matiataũkĩirwo nĩ mũgambo wa ũcio wanjaragĩria.

¹⁰ “Na nĩ ngĩũria atĩrĩ, ‘Mwathani ngwĩka atĩa?’

“Nake Mwathani akĩnjĩira atĩrĩ, ‘Ũkĩra ũtoonye Dameski. Kũu nĩkuo ũrĩrĩrwo maũndũ marĩa mothe wathĩrĩrwo gwĩka.’ ¹¹ Na rĩrĩ, andũ arĩa twarĩ nao makĩnyiiita guoko makĩndwara Dameski, tondũ ũkengu wa ũtheri ũcio nĩwanduĩte mĩtumumu.

¹² “Mũndũ wetagwo Anania nĩookire kũnyona, na aarĩ mũndũ weamũrĩire Ngai na ũndũ wa kũrũmia watho, na nĩaheetwo gĩtĩo nĩ Ayahudi othe arĩa maatũũraga kũu. ¹³ Agĩũka na akĩrũgama hakuhĩ na nĩ akĩnjĩira atĩrĩ, ‘Mũrũ wa ithe witũ Saũlũ, cooka kuona!’ Na hĩndĩ o ro ĩyo ngĩhota kũmuona.

¹⁴ “Agĩcooka akĩnjĩira atĩrĩ, ‘Ngai wa maithe maitũ nĩagũthuurĩte nĩguo ũmenye wendi wake na wone Ũrĩa Mũthingu, o na ũigue ciugo kuuma kanua gake. ¹⁵ Nĩũgũtuĩka mũira wake kũrĩ andũ othe wa kũmoimbũrĩra ũrĩa wonete na ũrĩa ũiguĩte. ¹⁶ Rĩu nĩ kĩ wetereire? Ũkĩra, ũbatithio na ũthambio mehia maku, ũgĩkayagĩra rĩitwa rĩake.’

¹⁷ “Hĩndĩ ĩrĩa ndaacookire Jerusalemu, ndĩ hekarũ-inĩ ngĩhooya nĩndagĩire na iringi, ¹⁸ ngĩkĩona Mwathani akĩaria, nake akĩnjĩira atĩrĩ, ‘Ũkĩra narua uume Jerusalemu, tondũ matiigwĩtĩkĩra kumbũrĩrwo ũhoru wakwa nĩwe.’

¹⁹ “Na nĩ ngĩcookia atĩrĩ, ‘Mwathani, andũ aya nĩmooĩ atĩ ndoimaga thunagogi ĩmwe ngathiĩ ĩrĩa ĩngĩ nĩguo nyiitithie na hũũre andũ arĩa magwĩtĩkĩtie. ²⁰ Na rĩrĩa Stefano mũira waku aaitirwo thakame, ndaarũngĩi ho ngĩtĩkĩra ũndũ ũcio wĩkwo, na ngaikaria nguo cia andũ arĩa maamũũragire.’

²¹ “Nake Mwathani akĩnjĩira atĩrĩ, ‘Thĩĩ, tondũ nĩngũgũtũma kũndũ kũraya kwa andũ-a-Ndũrĩrĩ.’ ”

Paũlũ, Raiya wa Roma

²² Kĩrĩndĩ kũ gĩgĩthikĩrĩria Paũlũ o nginya rĩrĩa oigire ũguo. Hĩndĩ ĩyo gĩkĩaria na mũgambo mũnene kĩanĩrĩire, atĩrĩ, “Mweheriei thĩ! Ndagĩrĩrwo nĩgũtũũra muoyo!”

²³ Na rĩrĩa kĩanagĩrĩra gĩgĩteaga nguo ciakĩo na gĩkĩũmbũraga rũkũngũ, ²⁴ mũnene ũcio wa mbũtũ agĩathana Paũlũ aingĩrio nyũmba ya thigari. Ningĩ agĩathana atĩ Paũlũ ahũrwo iboko na orio ciũria nĩguo kũmenyeke kĩrĩa gĩatũmaga andũ mamugĩrĩrie ũguo. ²⁵ Na rĩrĩa maamũkomagia mamũhũũre-rĩ, Paũlũ akĩũria mũnene ũcio wa thigari igana rĩmwe warũngĩi hau atĩrĩ, “Watho nĩwĩtĩkĩrĩtie mũhũũre raiya wa Roma na kĩboko atanyĩtĩkanĩte na ihĩtia?”

²⁶ Rĩrĩa mũnene ũcio wa thigari igana rĩmwe aaiguire ũguo, agĩthĩĩ kũrĩ mũnene wa mbũtũ, akĩmũhe ũhoru ũcio. Nake akĩmũũria atĩrĩ, “Rĩu ũgwĩka atĩa? Mũndũ ũyũ nĩ raiya wa Roma.”

²⁷ Mũnene ũcio wa mbũtũ agĩthĩĩ kũrĩ Paũlũ, akĩmũũria atĩrĩ, “Ta njĩira atĩrĩ, wee ũrĩ raiya wa Roma?”

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Īĩ, ndĩ raiya wa Roma.”

²⁸ Nake mũnene ũcio wa mbũtũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndarĩhire thogora mũnene nĩgeetha nduĩke raiya wa Roma.”

Nake Paŭlū akīmūcookeria atīrī, “No nī ndaaciarirwo ndī raiya wa Roma.”

²⁹ Nao andū arīa meendaga kūmūŭria ciŭria magītigana nake o rīmwe. Mūnene ūcio wa mbūtū we mwene akīmaka aamenya atī nīoheete Paŭlū na mīnyororo, na aarī raiya wa Roma.

Paŭlū Kūrūgama Mbere ya Kīama

³⁰ Mūthenya ūcio ūngī warūmīrīre, nīgūkorwo mūnene ūcio wa mbūtū nīeendaga kūmenya wega kīrīa Ayahudi maathitangagīra Paŭlū, akīmuhora na agīathana athīnjīri-Ngai arīa anene na athuuri othe a Kīama magomane. Agīcooka akīrehe Paŭlū, na akīmūrūgamia mbere yao.

23

¹ Nake Paŭlū agīkūŭrīra athuuri a Kīama kīu maitho akīmeera atīrī, “Ariū a Baba, nīndungatīre Ngai ndī na thamiri ītarī ūcuuke nginya mūthenya wa ūmūthī.” ² Nake Anania mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene, agīatha andū arīa maarūgamīte hakuhī na Paŭlū mamūringe kanua. ³ Hīndī ūyo Paŭlū akīmŭira atīrī, “Wee rūthingo rūrū rūhakītwo mūnyū mwerū, we nīwe ūkūringwo nī Ngai! Ūikarīte hau ūndūre ciira kūringana na watho, no wee ūkaregana na watho, ūgaathana atī ningwo!”

⁴ Nao andū arīa maarūgamīte hakuhī na Paŭlū makīmūŭria atīrī, “Anga nīkūŭmīrīria kūrūma mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene?”

⁵ Nake Paŭlū akīmacookeria atīrī, “Ariū a Baba, ndikūmenyete atī ūcio nīwe mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene; nīgūkorwo nī kwandīkītwo atīrī: ‘Ndūkanaarie ūŭru igūrū rīa mūnene wa andū anyu.’”

⁶ Na rīrī, Paŭlū aamenya atī amwe ao maarī Asadukai, na arīa angī Afarisai, akīanīrīra Kīama-inī kīu, akiuga atīrī, “Ariū a Baba, nī ndī Mūfarisai, na njarītwo nī Mūfarisai. Ndīraciirithio nī ūndū wa kīrīgīrīro gīakwa gīa kūrīŭkio kwa arīa akuū.” ⁷ Rīrīa oigire ūguo, gūkīgīa na ngarari gatagatī ka Afarisai na Asadukai, nakīo kīŭngano kīu gīkīamūkana. ⁸ (Asadukai moigaga gūtīrī ūrīŭkio, na gūtīrī araika, o na kana maroho, no Afarisai nīmetīkītīe maūndū macio mothe.)

⁹ Gūkīgīa na ngūŭ nene, nao arutani a watho amwe arīa maarī Afarisai makīrūgama na makīaria megūmīre mūno, makiuga atīrī, “Ithuī tūtirona ūŭru wa mūndū ūyū. Ī kūngīkorwo nī roho kana mūrīka ūmwarīrie?”

¹⁰ Nacio ngarari ikīnēneha mūno, o nginya mūnene wa mbūtū akīigua guoya nīkuona ta Paŭlū angītārūrangwo tūcunjī nīo. Agīatha mbūtū cia thigari ciikūrūke, imweherie harīo na hinya, na imūtware nyūmba ya thigari.

¹¹ Ūtukū ūrīa warūmīrīre, Mwathani akīrūgama hakuhī na Paŭlū, akīmŭira atīrī, “Wīyūmīrīrie! O ūguo ūheanīte ūhoru wakwa gūkū Jerusalemu, noguo ūkaūheana kūu Roma.”

Ithugunda rīa Kūrūgama Paŭlū

¹² Rūciinī rūrū rūngī, Ayahudi makīgīa na ndundu na makīhīta mwīhīta matikaarīe kana manyue matoragīte Paŭlū. ¹³ Andū arīa maathugundīte ndundu ūyo maarī makīria ya mīrongo īna. ¹⁴ Magīthī kūrī athīnjīri-Ngai arīa anene na athuuri makīmeera atīrī, “Ithuī nītŭhītīte mwīhītwa wa kwaga kūrīa kīndū kana kūnyua nginya tūrūrage Paŭlū. ¹⁵ Na rīrī, inyūŭ mūrī hamwe na Kīama gīa Athuuri ūriai mūnene wa mbūtū amūrehe mbere yanyu, mwītūite ta mūrēnda gūtūŭria wega ūhoru wa ciira wake. Ithuī nītŭhīhaarīrie kūmūŭraga atanakinya haha.”

¹⁶ No rĩrĩa mwanake wa mwarĩ wa nyina na Paũlũ aaguire ũhoru wa ithugunda rĩu, agĩthiĩ nyũmba ya thigari akĩira Paũlũ.

¹⁷ Hĩndĩ ĩyo Paũlũ agĩta ũmwe wa anene a thigari igana rĩmwe, akĩmwĩra atĩrĩ, “Twara mwanake ũyũ kũrĩ mũnene wa mbũtũ; arĩ na ũndũ arenda kũmwĩra.” ¹⁸ Nĩ ũndũ ũcio mũnene ũcio akĩmuoya, akĩmũtwara kũrĩ mũnene wa mbũtũ.

Mũnene ũcio wa thigari igana rĩmwe akĩmwĩra atĩrĩ, “Paũlũ, ũrĩa muohe nĩandũmanĩire anjĩra ndeehe mwanake ũyũ kũrĩ we tondũ arĩ na ũndũ arenda gũkwĩra.”

¹⁹ Mũnene ũcio wa mbũtũ akĩnyiita mwanake ũcio guoko, akĩmũtwara keheri-inĩ, akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ atĩa ũrenda kũnjĩra?”

²⁰ Nake mwanake ũcio akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ayahudi nĩmaiguanĩire makũũrie ũmarehere Paũlũ nĩguo arũgame mbere ya kĩaama rũciũ, metuĩte ta marena gũtuĩria ũhoru wake wega. ²¹ Ndũgetĩkĩre ũguo marena, tondũ andũ makĩria ya mĩrongo ĩna ao mamuoheirie njĩra-inĩ. Nĩmehĩtĩte mwĩhĩtwa wa kwaga kũrĩa kana kũnyua nginya mamũũrage. Na rĩrĩ, nĩmehaarĩirie, metereire wĩtĩkĩre ihooya rĩao.”

²² Nake mũnene ũcio wa mbũtũ akĩira mwanake ũcio athiĩ, na akĩmũkaania, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndũkeere mũndũ o na ũrĩkũ atĩ nĩũnginyĩirie ũhoru ũcio.”

Paũlũ Gũtwarwo Kaisarea

²³ Mũnene ũcio wa mbũtũ agĩcooka agĩta anene aake eerĩ a thigari igana rĩmwe akĩmaatha atĩrĩ, “Haarĩriai gĩkundi gĩa thigari magana meerĩ, na thigari mĩrongo mũgwanja iria ithiĩaga ihaicĩte mbarathi, na thigari magana meerĩ iria ithiĩaga ikuuĩte matimũ, nĩguo mathiĩ Kaisarea thaa ithatũ cia ũtukũ. ²⁴ Na ningĩ mũhaarĩirie mbarathi cia gũkuua Paũlũ atwarwo kũrĩ Felike ũrĩa barũthi hatarĩ na ũgwati.”

²⁵ Agĩcooka akĩandĩka marũa ũũ:

²⁶ Nĩ nĩ Kilaudio Lisia,

Kũrĩ mũgaathe Barũthi Felike:

Nĩndakũgeithia.

²⁷ Mũndũ ũyũ aranyĩtĩtwo nĩ Ayahudi na mararĩ hakuhi kũmũũraga, no ndĩrathiĩ na thigari ciakwa ndĩramũthara, nĩgũkorwo nĩndĩramenyete atĩ nĩ raiya wa Roma. ²⁸ Nĩndĩrendaga kũmenya kĩrĩa maramũthitangĩra, na nĩ ũndũ ũcio ndĩramũtwara Kĩama-inĩ kĩa. ²⁹ Ndĩrakora atĩ athitangĩrwo maũndũ makoniĩ watho wao, no hatirarĩ ũndũ acuukĩrwo ũngĩratũmire atuĩrwo kũũragwo kana kuohwo. ³⁰ Rĩrĩa ndĩramenyithirio atĩ kũraarĩ na ithugunda rĩa kũũraga mũndũ ũcio, ndĩramũtũma kũrĩ we o hĩndĩ ĩyo. Ndĩracooka ndĩraatha andũ acio mamũthitangĩte makũrehere thitango ĩrĩa mamũthitangĩre.

³¹ Nĩ ũndũ ũcio thigari ikĩoya Paũlũ ũtukũ o ta ũrĩa ciaathĩtwo, ikĩmũtwara o nginya Antipatiri. ³² Naguo mũthenya ũyũ ũngĩ igĩtiga thigari iria ciathĩaga ihaicĩte mbarathi ithiĩ nake, nacio igĩcooka nyũmba ciao. ³³ Thigari icio cia mbarathi ciakinya Kaisarea, ikĩnengera barũthi marũa na ikĩneana Paũlũ kũrĩ we. ³⁴ Nake barũthi aathoma marũa, akĩũria kũrĩa Paũlũ oimĩte. Rĩrĩa aamenyire atĩ oimĩte Kilikia, ³⁵ akĩmwĩra atĩrĩ, “Ngaathikĩrĩria ciira waku andũ arĩa magũthitangĩte

mooka.” Agĩcooka agĩathana Paũlũ aikare arangĩritwo kũu nyũmba-inĩ ya ũthamaki ya Herode.

24

Paũlũ Kũrũgama Mbere ya Felike Acirithio

¹ Na rĩrĩ, thuutha wa mĩthenya ĩtano, Anania, mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, agĩkũrũka agĩthĩĩ Kaisarea marĩ na athuuri amwe na wakiri wetagwo Teritulo, na makĩrehe thitango ciao cia gũũkĩrĩra Paũlũ kũrĩ barũthi. ² Rĩrĩa Paũlũ eetirwo thĩinĩ, Teritulo akĩambĩrĩria kũmũthitanga mbere ya Felike, akiuga atĩrĩ: “Nĩtũkeneire ihinda iraaya rĩa thayũ tũrĩ rungu rwaku, na ũũgĩ waku wa kuona na kabere nĩũgarũrĩte maũndũ marĩa mooru magatuĩka mega bũrũri-inĩ ũyũ. ³ Kũndũ guothe na maũndũ-inĩ mothe, wee mũgaathe Felike, nĩtwamũkĩrĩte ũndũ ũyũ tũrĩ na ngaatho nene. ⁴ No nĩgeetha ndigakũnogie makĩria, nĩngũkũũria na gĩtĩo ũtũthikĩrĩrie hanini.

⁵ “Nĩtuonete mũndũ ũyũ arĩ mũndũ wa kũrehe thĩina, na nĩarehete ngũĩ gatagatĩ-inĩ ka Ayahudi kũndũ guothe thĩinĩ wa thĩ. We nĩ mũtongoria wa gĩkundi kĩrĩa gĩtagwo Anazari, ⁶ na ningĩ nĩageragia gũthaahia hekarũ; nĩ ũndũ ũcio tũkĩmũnyiita. (Na nĩtũngĩamũtuĩrĩire kũringana na watho witũ. ⁷ No Lisia, mũnene ũcio wa mbũtũ agĩũka akĩmũruta moko-inĩ maitũ na hinya akĩmweheria, na agĩathana athitangi aake moke kũrĩ wee.) ⁸ Wee mwene wamũũrangia nĩũkũmenya ma ya ũhoro ũyũ wothe tũmũthitangĩire.”

⁹ Nao Ayahudi makĩnyiitanĩra na thitango ĩyo, makiuga atĩ maũndũ macio maarĩ ma ma.

¹⁰ Rĩrĩa barũthi aaheneirie Paũlũ na moko aarie-rĩ, Paũlũ oigire atĩrĩ, “Nĩnjũũĩ atĩ nĩũkoretwo ũrĩ mũtui ciira wa rũrĩrĩ rũrũ ihinda rĩa mĩaka mĩingĩ, nĩ ũndũ ũcio nĩngwĩyarĩrĩria ngenete. ¹¹ Nĩ ũndũ mũhũthũ harĩwe kũmenya atĩ ti makĩria ma mĩthenya ikũmi na ĩrĩ ĩthirĩte kuuma ndambata Jerusalemu kũhooya Ngai. ¹² Andũ arĩa maathitangĩte matianyoniire ngĩkararania na mũndũ o na ũrĩkũ hekarũ-inĩ, kana ngĩtũma kĩrĩndĩ kĩgĩe na ngũĩ thunagogi-inĩ, o na kana handũ hangĩ o hothe itũũra-inĩ. ¹³ Na matingĩhota kuonania ihooto harĩwe cia thitango icio maathitangĩire. ¹⁴ No rĩrĩ, nĩngwĩtĩkĩra atĩ nĩhooyaga Ngai wa maithe maitũ ndĩ mũrũmĩrĩri wa Njĩra ĩyo, o ĩyo metaga ya gĩkundi kĩa nyamũkano. Nĩ nĩnjĩtĩkĩtie maũndũ mothe marĩa megĩĩ Watho na marĩa mandĩkĩtwo mabuku-inĩ ma Anabii, ¹⁵ na ndĩ na kũrĩgĩrĩro thĩinĩ wa Ngai o ta kĩrĩa andũ aya marĩ nakĩo, atĩ nĩgũgakorwo na kũriũka kwa andũ arĩa athingu na arĩa aaganu. ¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio nĩndĩrutanagĩria hĩndĩ ciothe kũiga thamiri yakwa ĩtarĩ na ũcuuke mbere ya Ngai na mbere ya andũ.

¹⁷ “Thuutha wa gũkorwo itarĩ kuo mĩaka mĩingĩ, nĩndokire Jerusalemu nĩgeetha ndeehere andũ akwa iheo nĩ ũndũ wa athĩni na ndute maruta nĩ ũndũ wa Ngai. ¹⁸ Na rĩrĩa ndarũmbũyanagia na maũndũ macio nĩmangorire kũu hekarũ-inĩ ndĩtheretie. Gũtiarĩ na gĩkundi kĩa andũ ndaarĩ na kĩo, o na kana ngĩkorwo ngĩruta thĩina. ¹⁹ No nĩ kũrĩ Ayahudi a kuuma bũrũri wa Asia arĩa magĩrĩrwo nĩgũkorwo marĩ haha mbere yaku na maathitange angĩkorwo nĩ marĩ ũndũ mangĩnjuukĩra. ²⁰ Akorwo ti ũguo, aya marĩ haha nĩmagĩrĩrwo moige ihĩtia rĩrĩa maanyoniire narĩo rĩrĩa ndaarũgamire mbere ya Kĩama, ²¹ tiga ũkorirwo nĩ ũndũ ũyũ ũmwe ndanĩrĩire rĩrĩa ndaarũngĩi mbere yao ngiuga atĩrĩ: ‘Ũmũthĩ ndũgamĩte

mbere yanyu njiirithio nĩ ūndũ nĩnjĩrĩgĩrĩire ūhoru wa kũriũka kwa arĩa akuũ. ”

²² Nake Felike, nĩ ūndũ nĩamenyete wega ūhoru wa Njĩra ĩyo, agĩtĩria ciira. Akiuga atĩrĩ, “Hĩndĩ ĩrĩa Lisia, ūcio mũnene wa mbũtũ agooka-rĩ, nĩguo ngaatua ciira waku.” ²³ Agĩatha mũnene ūcio wa thigari igana rĩmwe aige Paũlũ arĩ mũrangĩre, no amũhe wĩyathi mũnini na etĩkĩrie arata aake marũmbũye mabata make.

²⁴ Na rĩrĩ, thuutha wa mĩthenya mĩnini, Felike agĩũka marĩ na mũtumia wake Dirusila, ūrĩa warĩ Mũyahudi mũtumia. Agĩtũmanĩra Paũlũ, na akĩmũthikĩrĩria akĩaria ūhoru wa wĩtkio thĩinĩ wa Kristũ Jesũ. ²⁵ Rĩrĩa Paũlũ aaragia ūhoru wa ūthingu, na wa kwĩgirĩrĩria merĩrĩria ma mwĩrĩ, o na wa ciira ūrĩa ūgooka, Felike akĩigua etigĩra, akiuga atĩrĩ, “Nĩ ūguo! Rĩu no ūthiĩ. Rĩrĩa ndĩrĩgĩa na ihinda rĩagĩrĩire, nĩndĩgũtũmanĩra ūũke.” ²⁶ Ihinda-inĩ o rĩu no ehokaga atĩ Paũlũ nĩangĩamũheire ihaki, na nĩ ūndũ ūcio nĩaikaraga akĩmũtũmanagĩra, akaaria nake.

²⁷ Hĩndĩ ĩrĩa mĩaka ĩrĩ yathirire-rĩ, Porikio Fesito agĩcooka ithenya rĩa Felike, no tondũ Felike nĩendaga gũkenia Ayahudi, agĩtiga Paũlũ njeera.

25

Paũlũ Kũrũgama Mbere ya Fesito

¹ Na rĩrĩ, mĩthenya ĩtatũ yathira thuutha wa Fesito gũkinya kũu bũrũri-inĩ, akiuma Kaisarea akĩambata agĩthiĩ Jerusalemu. ² Nao athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na atongoria a Ayahudi magĩũka harĩ we, makĩmwĩra maũndũ marĩa Paũlũ aathitangĩrwo. ³ Nĩmahĩkire gũthaita Fesito atĩ nĩ ūndũ wa wega wake kũrĩ o etĩkĩre Paũlũ atwarwo Jerusalemu, nĩgũkorwo nĩmahaaragĩria kũmuoheria njĩra-inĩ mamũũrage. ⁴ Nake Fesito akĩmacookeria atĩrĩ, “Paũlũ ahingĩrwo Kaisarea, na niĩ nĩngũcooka kuo o narua. ⁵ Tondũ ūcio no tũthiĩ na atongoria amwe anyu nĩgeetha mathiĩ magathitangĩre mũndũ ūcio kuo, angĩkorwo nĩ harĩ ūndũ mũũru ekĩte.”

⁶ Thuutha wa gũikarania nao kũu ihinda ta rĩa mĩthenya ĩnana kana ikũmi, agĩkũrũka, agĩthiĩ Kaisarea, na mũthenya ūyũ ūngĩ akĩgomithania igooti, na agĩathana Paũlũ arehwo mbere yake. ⁷ Rĩrĩa Paũlũ aakinyire, Ayahudi arĩa maikũrũkĩte kuuma Jerusalemu makĩmũrigiicĩria, na makĩmũthitangĩra maũndũ maingĩ mooru, marĩa matangĩahotire kuonia atĩ nĩ ma ma.

⁸ Nake Paũlũ akĩyarĩrĩria, akiuga atĩrĩ: “Niĩ ndirĩ ūndũ njĩkĩte ūreganĩte na watho wa Ayahudi, o na kana wa hekarũ o na kana wa Kaisari.”

⁹ Nake Fesito, akĩenda gũkenia Ayahudi akĩũria Paũlũ atĩrĩ, “Wee nĩ ūkwenda kwambata ūthiĩ Jerusalemu ngagũciirithĩrie kuo nĩ ūndũ wa maũndũ maya ūthitangĩrwo?”

¹⁰ Nake Paũlũ agĩcookia atĩrĩ, “Rĩu ndũgamĩte igooti-inĩ rĩa Kaisari, harĩa njagĩrĩrwo nĩ gũciirithĩrio. Niĩ ndihĩtĩrie Ayahudi, o ta ūrĩa wee mwene ūmenyete o wega. ¹¹ No rĩrĩ, angĩkorwo ndĩ na ihĩtia rĩa gwĩka ūndũ o wotho wa gũtũma njũragwo-rĩ, ndingĩrega gũkua. No angĩkorwo maũndũ marĩa thitangĩrwo nĩ Ayahudi aya ti ma ma-rĩ, gũtikĩrĩ mũndũ ūrĩ na gĩtũmi gĩa kũũneana kũrĩ o. Ndacookia ciira riiko kũrĩ Kaisari!”

¹² Thuutha wa Fesito gũcookania ndundu na kĩama gĩake, akiuga atĩrĩ, “Wacookia ciira riiko kũrĩ Kaisari na kũrĩ Kaisari nĩkuo ūgũthiĩ!”

Fesito Kũmenyithia Mũthamaki Agiripa Ūhoru

¹³ Mĩthenya mĩnini yathira Mũthamaki Agiripa na Berinike magĩũka kũu Kaisarea kũnyiita Fesito ũgeni. ¹⁴ Na tondũ nĩmaikaraga kũu mĩthenya mĩngĩ-rĩ, Fesito akĩhe mũthamaki ũcio ũhoro wa ciira wa Paũlũ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Gũkũ kũrĩ na mũndũ watigirwo nĩ Felike arĩ muohe. ¹⁵ Rĩrĩa ndaathiire Jerusalemu-rĩ, athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na athuuri a Ayahudi nĩmamũthitangire, na makĩnjũũria ndĩmũtuĩre.

¹⁶ “Na nĩ ngĩmeera atĩ ti mũtugo wa andũ a Roma kũneana mũndũ o wothe ataambĩte kũng’ethanĩra na andũ arĩa mamũthitangĩte na kũheo mweke wa kwĩyarĩrĩa ũhoro-inĩ ũrĩa athitangĩrwo. ¹⁷ Rĩrĩa tuokire nao gũkũ, ndiaikaririe ciira ũcio, no ndaarookire kũgomithania igooti na ngĩathana mũndũ ũcio areehwo. ¹⁸ Rĩrĩa andũ arĩa maamũthitangĩte maarũgamire kwaria, matiamũthitangĩre ũndũ o na ũmwe mũũru ta ũrĩa nderĩgĩrĩre. ¹⁹ No handũ ha ũguo, o maarĩ na maũndũ mamwe maakararanagia nake makoniĩ ũhoro wa ndini yao na makoniĩ ũhoro wa mũndũ wakuĩte wetagwo Jesũ ũrĩa Paũlũ oigaga atĩ arĩ muoyo. ²⁰ Nĩndarigirwo nĩ ũrĩa ingĩtuĩria maũndũ ta macio; nĩ ũndũ ũcio ngĩmũũria kana no eende gũthĩ Jerusalemu agaciirithĩrio maũndũ macio aathitangĩrwo kuo. ²¹ Rĩrĩa Paũlũ aacookirie ciira riiko etererio itua rĩa Mũthamaki-rĩ, ngĩathana ahingĩrwo nginya rĩrĩa ingĩahotire kũmũtwarithia kũrĩ Kaisari.”

²² Hĩndĩ ĩyo Agiripa akĩra Fesito atĩrĩ, “No nyende kwĩguĩra mũndũ ũcio akĩria.”

Nake Fesito agĩcookia atĩrĩ, “Nĩũkamũigua rũciũ.”

Paũlũ Kũrũgama mbere ya Agiripa

²³ Mũthenya ũyũ ũngĩ, Agiripa na Berinike magĩũka marĩ na mwago mũnene na magĩtoonya nyũmba ya gũciirĩrwo marĩ hamwe na anene a thigari o na athuuri a itũũra arĩa maarĩ igweta. Nake Fesito agĩathana Paũlũ areehwo. ²⁴ Fesito akiuga atĩrĩ, “Mũthamaki Agiripa na andũ arĩa othe mũrĩ na ithuĩ haha, nĩmũkuona mũndũ ũyũ! Nĩwe mũngĩ wothe wa Ayahudi wanjũũririe, ndĩ kũu Jerusalemu na ndĩ gũkũ Kaisarea, ngaciire ũhoro wake, ũkĩanĩrĩa ũkiugaga atĩ ndagĩrĩrwo nĩgũtũũra muoyo rĩngĩ. ²⁵ No nĩ nĩndonire atĩ ndarĩ ũndũ eekĩte wa gũtũma ooragwo, no tondũ nĩacookirie ciira riiko kũrĩ Mũthamaki, ngĩtua itua rĩa kũmũtũma Roma. ²⁶ No ndirĩ na ũndũ mũna ingĩandĩkĩra Mũthamaki Mũgaathe igũrũ rĩake. Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, ndamũrehe mbere yanyu inyuothe, na makĩria mbere yaku wee Mũthamaki Agiripa, nĩgeetha ũhoro ũyũ warĩkia gũtuĩrio, ngĩe na ũndũ ingĩandĩka. ²⁷ Nĩgũkorwo ndikuona kwagĩrĩre gũtũma mũndũ muohe itekuonania maũndũ marĩa athitangĩrwo.”

26

¹ Nake Agiripa akĩra Paũlũ atĩrĩ, “Ūrĩ na rũũtha rwa kwĩyarĩrĩa.”

Nĩ ũndũ ũcio Paũlũ agĩtambũrũkia guoko, akĩambĩrĩa kwĩyarĩrĩa, akiuga atĩrĩ, ² “Mũthamaki Agiripa, nĩngũigua ndĩ mũtũku kũrũgama mbere yaku ũmũthĩ ndĩyarĩrĩre igũrũ rĩa maũndũ mothe marĩa thitangĩrwo nĩ Ayahudi, ³ na makĩria nĩ tondũ wee nĩũũ mĩtugo yothe ya Ayahudi na maũndũ marĩa makararanagĩria. Nĩ ũndũ ũcio nĩndakũhooya ũũthikĩrĩre ũtegũthethũka.

⁴ “Ayahudi othe nĩmooĩ ũrĩa ndũũrĩte kuuma ndĩ mwana, kuuma kĩambĩrĩa kĩa mũtũũrĩre wakwa ndĩ bũrũri-inĩ wakwa kĩũmbe, o na ndĩ Jerusalemu. ⁵ Nĩmanjũũĩ hĩndĩ ndaaya, na mangĩenda, no maheane ũira wakwa, atĩ kũringana na watho ndaatũũrĩte ndĩ Mũfarisai, ndĩrutanĩrie

na kīyo kūrūmia maūndū mothe ma ndini iitū. ⁶ Na rīrī, ndūgamīte haha ūmūthī njiirithio nī ūndū wa kwīrīgīrīra kīranīro kīrīa Ngai eerīire maithe maitū. ⁷ Kīranīro kīu no kīo mīhīrīga īrīa iitū ikūmi na īrī īrīgagīrīra kuona gīkīhingio, rīrīa ītungatagīra Ngai na kīyo ūtukū na mūthenya. Na rīrī, wee Mūthamaki, Ayahudī maathitangīte nī ūndū wa kīrīgīrīro kīu. ⁸ Nī kīī kīngītūma mūndū o na ūrīkū wanyu atue atī nī ūndū ūtangītīkio, atī Ngai nīariūkagia arīa akuū?

⁹ “O na nīī nīndaiguithītio atī nīndagīrīrwo nī gwīka ūrīa wothe ingīahotire ndegane na rītwa rīa Jesū wa Nazarethi. ¹⁰ Na ūguo nīguo ndeekire kūu Jerusalemu. Ngīkia andū aingī a arīa aamūre njeera, heetwo rūūtha nī athīnjīri-Ngai arīa anene, na rīrīa andū acio mooragagwo, nīndetīkanagia na ituīro rīu. ¹¹ Mahinda maingī nīndathīiaga kuuma thunagogi-inī īmwe nginya īrīa īngī nīgeetha ndīmaneane maherithio, na ngageria kūmahatīrīra marume Ngai. Na tondū wa ūrīa ndamarakarīire mūno nīndathīiaga kūmanyariira o na matūūra-inī marīa manene ma kūngī.

¹² “Hīndī īmwe ndī rūgendo-inī ta rūu-rī, ndaathīiaga Dameski heetwo ūhoti na ngatūmwō nī athīnjīri-Ngai arīa anene. ¹³ Kūrī thaa thita cia mūthenya, wee Mūthamaki, ndī njīra-inī ngīona ūtheri mūnene woimīte igūrū ūkengete gūkīra riūa, ūkīnjarīra mīena yothe, nīī na andū arīa twarī nao. ¹⁴ Ithuothe tūkīgūa thī, na nīī ngīgua mūgambo ūkīnjīra atīrī na rwario rwa Kīhibirania, ‘Saūlū, Saūlū, ūūnyariiraga nīkī? Nī ūndū ūrī hinya harīwe kūhūūra mīcengi na haati.’

¹⁵ “Na nīī hīndī īyo ngīūria atīrī, ‘Wee nīwe ū, Mwathani?’

“Nake Mwathani akīnjookeria atīrī, ‘Nī nīī Jesū ūrīa ūnyariiraga. ¹⁶ Rīu ūkīra ūrūgame na magūrū maku. Ndaakuumīrīra ngwamūre ūtuīke ndungata na ūtuīke mūira wa maūndū marīa wonete mangonīī na marīa ngūkuonia. ¹⁷ Nīngūkūhonokia kuuma kūrī andū anyu na kuuma kūrī andū-a-Ndūrīrī arīa ndīragūtūma kūrī o, ¹⁸ ūkamahingūre maitho, na ūmagarūre moime nduma-inī mathīī ūtheri-inī, na ūmarute hinya-inī wa Shaitani ūmatware kūrī Ngai, nīgeetha maamūkīre ūrekanīri wa mehia, na magīe na handū gatagatī-inī ka andū arīa matheretio na ūndū wa kūnjītīkia.’

¹⁹ “Nī ūndū ūcio, Mūthamaki Agiripa, ndiigana kwaga gwathīkīra kīoneki kīu kīoimīte igūrū. ²⁰ Ngīambīrīria kūhunjīria andū arīa maarī Dameski, ngīcooka ngīhunjīria andū a kūu Jerusalemu o na a Judea guothe, na andū-a-Ndūrīrī o nao. Ndaahunjagia atī nīmagīrīrwo nī kwīrira na magarūrūke kūrī Ngai, na moonanie kwīrira kwao na ūndū wa cīiko ciao. ²¹ Kīu nīkīo gīatūmire Ayahudī maanyītīre hekarū-inī, na magerie kūnjūruga. ²² No nīngoretwo ndī na ūteithio wa Ngai nginya ūmūthī ūyū, na nīkīo nūngīī haha nīguo heane ūira kūrī andū arīa anini na arīa anene o ūndū ūmwe. Ndirī ūndū njugaga makīria ma ūrīa anabīi na Musa moigīte atī nīūgekīka, ²³ atī Kristū nīakanyariirwo, na atuīke wa mbere kūrīūka kuuma kūrī arīa akuū, nīguo ahunjie ūhorō wa ūtheri kūrī andū aake kīūmbe o na kūrī andū-a-Ndūrīrī.”

²⁴ Fesito aigua ūguo, akīmūgūthūkīra akīmwīra atīrī, “Wee Paūlū nīkūgūrūka ūgūrūkīte! Gīthomo kīu gīaku kīingī nīgītūmīte ūgūrūke.”

²⁵ Nake Paūlū akīmūcookeria atīrī, “Atīrīrī mūgaathe Fesito, nīī ndīgūrūkīte. Ūndū ūrīa ndīroiga nī wa ma na ti ūgūrūki. ²⁶ Mūthamaki nīoī maūndū maya, na no ndīmwarīrie itegwītīgīra. Nī njūūī atī gūtīrī ūndū o na ūmwe wa maūndū maya aagīte kūmenya, tondū matiekīirwo

hitho-inĩ. ²⁷ Mũthamaki Agiripa, wee nĩwĩtĩkĩtie anabii? Nĩnjũũĩ atĩ nĩũmetĩkĩtie.”

²⁸ Hĩndĩ ĩyo Agiripa akĩũria Paũlũ atĩrĩ, “Nĩũgwĩciiria atĩ kahinda-inĩ kanini ũguo no ũnjiguithie nduĩke Mũkristiano?”

²⁹ Nake Paũlũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “kahinda kanyiihe kana karaihe, ndĩrahooya Ngai atĩ to wee wiki, no o na andũ aya angĩ othe maraathikĩrĩria ũmũthĩ, ndenda matuĩke ta nĩ, tiga o mĩnyororo ĩno.”

³⁰ Mũthamaki ũcio agĩũkĩra marĩ hamwe na barũthi, na Berinike, na andũ arĩa maikarĩte hamwe nao. ³¹ Makiuma nyũmba ĩyo, na rĩria maaranagĩria, makiuga atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ ndarĩ ũndũ ekĩte wa gũtũma ooragwo kana ohwo.”

³² Agiripa akĩra Fesito atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ nĩangĩarekererio korwo ndaracooketie ciira riiko kũrĩ Kaisari.”

27

Paũlũ kwambĩrĩria Rũgendo rwa gũthĩ Roma

¹ Na rĩria gwatuirwo atĩ nĩtũkũhaica marikabu tũthĩ Italia, Paũlũ na andũ arĩa angĩ mooheetwo makĩneanwo kũrĩ mũnene-wa-thigari-igana rĩmwe, warĩ wa mbũtũ ya Agusito, wetagwo Juliasi. ² Tũkĩhaica marikabu yoimĩte Aduramutio ĩria yakirie gũthĩ icukĩro-inĩ cia marikabu iria ciarĩ ndwere-inĩ cia iria rĩria inene bũrũri-inĩ wa Asia, na ithuĩ tũkĩambĩrĩria rũgendo tũgĩthĩ. Nake Arisitariko, Mũmakedonia woimĩte Thesalonike, aarĩ hamwe na ithuĩ.

³ Mũthenya ũyũ ũngĩ tũgĩkinya Sidoni; nake Juliasi, nĩ ũndũ wa kũiguĩra Paũlũ tha, akĩmwĩtĩkĩria athĩ kũrĩ arata aake nĩguo mamũhe kĩria angĩabatarire. ⁴ Twoima kũu tũkĩambĩrĩria rũgendo rĩngĩ, tũgereire mwena ũria ũtaarĩ rũhuho wa Kuporo, tondũ huho cioimaga na mwena ũria twathiaga. ⁵ Twaarĩkia gũtuĩkania iria rĩria inene rĩria rĩarĩ gũkuhĩ na mabũrũri ma Kilikia na Pamufilia tũgĩkinya itũura rĩa Mira, bũrũri-inĩ wa Likia. ⁶ Tũrĩ kũu mũnene ũcio wa thigari igana rĩmwe akĩona marikabu ya Alekisanderia yathiiaga Italia, nake agĩtũhaicia yo. ⁷ Tũgĩthĩ kahora ihinda rĩa mĩthenya mĩngĩ na tũrĩ na thĩna mũngĩ nginya tũgĩkinya gũkuhĩ na Kinido. Na rĩria rũhuho rwagiririe tũthĩ ũria twendaga-rĩ, tũgĩthĩ tũgereire mwena ũria ũtaarĩ rũhuho wa Kirete, kũng’ethera Salimone. ⁸ Nĩtwathiire na thĩna mũngĩ tũgereire ndwere-inĩ cia iria rĩria inene na tũgĩkinya handũ heetagwo Gĩcukĩro Kĩega, hakuĩ na itũura rĩa Lasea.

⁹ Mahinda maingĩ nĩmathirĩte, na gũthĩ na marikabu kwarĩ na ũgwati tondũ ihinda rĩa Gĩathĩ gĩa Kwĩhinga kũria Irio nĩriahĩtũkĩte. Nĩ ũndũ ũcio Paũlũ akĩmataara akĩmeera atĩrĩ, ¹⁰ “Athuuri aya, nĩnguona atĩ rũgendo rwitũ nĩ rũgũkorwo na mũtino na rũrehe hathara nene kũrĩ marikabu na mĩrigo o na nginya kũrĩ mĩoyo iitũ yo mĩene.” ¹¹ No mũnene ũcio wa thigari igana rĩmwe, handũ ha gũthikĩrĩria ũria Paũlũ oigaga, aarũmĩrĩre ũtaari wa mũtwarithia wa marikabu o na wa mwene marikabu ĩyo. ¹² Tondũ gĩcukĩro kũu gĩtiarĩ kĩega gĩa gũikarwo hĩndĩ ya heho-rĩ, andũ aingĩ magĩtua itua tũthĩ na mbere, twĩhokete gũkinya Foinike, tũikare kuo hĩndĩ ĩyo ya heho. Gĩkĩ kĩarĩ gĩcukĩro kĩa meeri gĩa Kirete, nakĩo kĩang’etheire mwena wa gũthini wa ithũiro, o ũndũ ũmwe na mwena wa gathigathini wa ithũiro.

Kĩhuhũkanio

¹³ Rĩria rũhuho rumĩte mwena wa gũthini rwambĩrĩrie kũhurutana kahora-rĩ, magĩciiria nĩmona kĩria mendaga, na nĩ ũndũ ũcio makĩohora

marikabu magĩthiĩ magereire hũgũrũrũ-inĩ cia Kirete. ¹⁴ Na ihinda rĩtanathiĩ mũno, rũhuho rwa hinya wa kĩhuhũkanio kĩnene rwetagwo “Eurakilo,” rũkĩhurutana ruumĩte gĩcigĩrĩra-inĩ kũ. ¹⁵ Nayo marikabu ikĩnyiitwo nĩ kĩhuhũkanio kũ ikiremwo nĩgũthiĩ na kũrĩa rũhuho rwoimaga, nĩ ũndũ ũcio tũkĩmĩrekereria itwarwo nĩ rũhuho. ¹⁶ Na rĩrĩa twahĩtũkagĩra gacigĩrĩra-inĩ kanini geetagwo Kauda, nĩtwarĩ na thĩĩna wa kũhaicia gatarũ ga kũhonokia andũ igũrũ wa marikabu. ¹⁷ Hĩndĩ ĩrĩa andũ acio maakahaicirie marikabu-inĩ, makĩhĩtũkĩria mĩkanda rungu rwa marikabu yo nyene nĩgeetha mamĩohe wega. Nĩ ũndũ wa gwĩtigĩra kũhata mũthanga-inĩ wa handũ heetagwo Siriti-rĩ, makĩharũrũkia matanga na makĩrekereria marikabu ĩyo itwarwo o kũrĩa ĩngĩatwarirwo nĩ rũhuho. ¹⁸ Nĩtwanyariĩrĩkire mũno nĩ ũndũ wa kĩhuhũkanio kũ o nginya mũthenya ũyũ ũngĩ makĩambĩrĩria gũikia mĩrigo iria-inĩ. ¹⁹ Naguo mũthenya wa gatatũ makĩambĩrĩria gũikia indo cia wĩra cia marikabu iria-inĩ na moko mao ene. ²⁰ Na rĩrĩa kwaagire kuoneka riũa kana njata ihinda rĩa mĩthenya mĩngĩ, nakĩo kĩhuhũkanio gĩgĩthiĩ na mbere kũhuhũkania-rĩ, tũkĩrigĩrĩria na kwaga mwĩhoko o wothe wa kũhonoka.

²¹ Thuutha wa andũ gũikara ihinda iraaaya matekũrĩa, Paũlũ akĩrũgama mbere yao akĩmeera atĩrĩ: “Andũ aya, nĩ kaba mũngĩetĩkĩrĩre ũtaaro wakwa mwage kuuma Kirete, hĩndĩ ĩyo nĩmũngĩehonokirie kuumana na ũgwati ũyũ o na hathara ĩno. ²² No rĩrĩ, nĩngũmũthaiha mũthiĩ na mbere kũũmĩrĩria, tondũ gũtirĩ o na ũmwe wanyu ũkũũra; tiga marikabu iiki ikwanangĩka. ²³ Ũtukũ ũyũ, mũraika wa Ngai ũrĩa nĩ ndĩ wake na ũrĩa ndungataga nĩarũgamire hakuhĩ na nĩ na ²⁴ aanjĩra atĩrĩ, ‘Paũlũ ndũkae gwĩtigĩra. No nginya ũrũgame mbere ya Kaisari ũciirithio; na rĩrĩ, Ngai tondũ wa wega wake, nĩekũhonokia mĩoyo ya andũ arĩa othe ũrĩ nao.’ ²⁵ Nĩ ũndũ ũcio, inyuĩ andũ aya, thiĩ na mbere kũũmĩrĩria, nĩgũkorwo ndĩ na wĩtikio thĩĩnĩ wa Ngai atĩ nĩgũkũhaana o ta ũguo aanjĩrĩte. ²⁶ No o na kũrĩ ũguo no nginya tũhate gĩcigĩrĩra-inĩ kĩna.”

Marikabu Kwanangĩka

²⁷ Na rĩrĩ, ũtukũ wa mũthenya wa ikũmi na ĩna wakinya, o tũgĩtwarithagio ũũ na ũũ nĩ rũhuho tũtuĩkanĩirie iria rĩrĩa rĩitagwo Adiria-rĩ, ũtukũ gatagatĩ atwarithia a marikabu makĩgereria nĩmakuhĩrĩirie thĩ nyũmũ. ²⁸ Nao makĩoya kĩgeri kĩa ũriku wa maaĩ makĩona atĩ maaĩ maarĩ na ũriku wa buti igana rĩa mĩrongo ĩrĩ. Thuutha wa kahinda kanini magĩthima rĩngĩ makĩona atĩ maaĩ maarĩ na ũriku wa buti mĩrongo kenda. ²⁹ Nĩ ũndũ wa gwĩtigĩra tũtikaagũthithio rwaro rwa ihiga, makĩreka nanga inya kuuma mwena wa na thuutha wa marikabu, na makĩhooya gũkĩe. ³⁰ Na rĩrĩa maageragia kũũra moime marikabu-inĩ, atwarithia a marikabu makĩharũrũkia gatarũ ga kũhonokia andũ iria-inĩ, metuĩte atĩ marena kũharũrũkia nanga imwe kuuma mũthia wa na mbere wa marikabu. ³¹ Hĩndĩ ĩyo Paũlũ akĩra mũnene ũcio wa thigari igana rĩmwe hamwe na thigari atĩrĩ, “Andũ aya maga gũikara marikabu-inĩ, inyuĩ mũtingĩhonoka.” ³² Nĩ ũndũ ũcio thigari igĩtinia mĩkanda ĩrĩa yanyĩĩte gatarũ ga kũhonokia andũ, makĩreka koore.

³³ Gwakuĩrĩria gũkĩa, Paũlũ akĩmathaiha othe marĩe irio, akĩmeera atĩrĩ, “Kwa ihinda rĩa mĩthenya ikũmi na ĩna mĩthiru, mũkoretwo mũikarĩte o ũguo mwĩimĩte irio, mũteekũrĩa kĩndũ. ³⁴ Rĩu ndamũthaiha mũrĩe irio. Nĩmũbatarĩte kũrĩa irio nĩguo imũige muoyo. Gũtirĩ rũcuĩrĩ rwa mũtwe wa mũndũ o na ũmwe wanyu rũkũũra.” ³⁵ Aarĩkia kuuga ũguo, akĩoya mũgate, agĩcookeria Ngai ngaatho mbere yao othe.

Agĩcooka akĩwenyũranga, akĩambĩrĩria kũrĩa. ³⁶ Nao othe makĩigua momĩrĩria, makĩoya irio makĩrĩa. ³⁷ Ithuothe twarĩ andũ 276 arĩa twarĩ marikabu-inĩ. ³⁸ Rĩrĩa maarĩire makĩhũũna, maacookire magĩikia ngano iria-inĩ nĩgeetha marikabu ihũthe.

³⁹ Kwarooka gũkĩa-rĩ, atwarithia matiigana kũmenya bũrũri ũcio, no makĩona gĩcongoco* kĩarĩ na mũthanga hũgũrũrũ-inĩ, magĩciiria magerie kũhatithia marikabu ho. ⁴⁰ Nao makĩrenga nanga, igĩtigwo iria-inĩ, na o hau makĩohora mĩkanda ĩrĩa yohete thukani.† Magĩcooka makĩhaicia taama ũrĩa wĩkagĩrwo mbere ya marikabu nĩguo ũnyiite rũhuho, magĩthĩĩ meerekeire hũgũrũrũ-inĩ. ⁴¹ No rĩrĩ, marikabu ĩkĩgũtha mũthanga na ĩkĩhata. Mũthia wa na mbere wayo ũkĩhata na ũkĩrũma biũ, naguo mũthia wa na thuutha ũkiunĩkanga nĩ ũndũ wa kũhũrwo nĩ makũmbĩ ma maaĩ.

⁴² Thigari ikĩbanga ciũrage ohwo nĩgeetha gũtikagĩe o na ũmwe wao ũngĩthambĩra oore. ⁴³ No tondũ mũnene ũcio wa thigari igana rĩmwe nĩendaga kũhonokia muoyo wa Paũlũ, agĩcigiria ciĩke ũguo ciabangĩte. Agĩathana atĩ andũ arĩa mangĩahotire gũthambĩra mambe marũuge maaĩ-inĩ mathĩĩ thĩ nyũmũ. ⁴⁴ Nao andũ acio angĩ makinye kuo menyitĩrĩire mbaũ kana icunjĩ cia marikabu. Ũguo nĩguo andũ othe maakinyire thĩ nyũmũ matarĩ na ũũru.

28

Hũgũrũrũ-inĩ cia Malita

¹ Twaarĩkia gũkinya hũgũrũrũ-inĩ tũtarĩ na ũũru, nĩguo twamenyire atĩ gĩcigĩrĩra kũu gĩetagwo Malita. ² Nao atũuri a gĩcigĩrĩra kũu magĩtuonia ũtugi wa mwanya. Magĩtwakĩria mwaki tondũ nĩ kuoiraga na kwarĩ na heho na magĩtũnyiita ũgeni ithuothe. ³ Nake Paũlũ akĩoya gĩkundi gĩa tũkũ, na rĩrĩa aatũikagĩra riiko-rĩ, ndũira ĩkĩumĩra nĩ ũndũ wa ũrugarĩ wa mwaki, ĩkĩioherera guoko-inĩ gwake. ⁴ Rĩrĩa andũ a gĩcigĩrĩra kũu moonire ndũira ĩcuuhĩte guoko-inĩ gwake makĩĩrana atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ no nginya akorwo nĩ mũũragani, nĩgũkorwo o na gũtuĩka nĩahonokire kuuma iria-inĩ, kĩhooto gĩtimwĩtĩkĩrĩtie atũũre muoyo.” ⁵ Nowe Paũlũ akĩribaribĩra nyoka ĩyo mwaki-inĩ na ndaigana kuona ũndũ mũũru. ⁶ Andũ maataanyaga kuona akĩimba kana agwe o rĩmwe akue, no thuutha wa gweterera hĩndĩ ndaaya, makĩona gũtirĩ ũndũ ũtarĩ wa ndũire ũrekĩka harĩ we, makĩĩricũkwo makiuga atĩ aarĩ ngai.

⁷ Na rĩrĩ, hakuhi na hau maarĩ, nĩ kwarĩ na gĩthaka kĩarĩ kĩa mũndũ wetagwo Pabulio, ũrĩa warĩ mũnene wa gĩcigĩrĩra kũu. Nake nĩatũnyiitire ũgeni gwake, na kwa ihinda rĩa mĩthenya ĩtatũ agĩtũtuga wega arĩ na ũtaana. ⁸ Nake ithe aarĩ ũrĩrĩ arĩ mũrũaru mũrimũ wa kũhiũha mwĩrĩ na kũharwo thakame. Paũlũ agĩtoonya nyũmba kũmuona, na thuutha wa kũmũhoera akĩmũigĩrĩra moko akĩmũhonia. ⁹ Rĩrĩa gwekĩkire ũguo, andũ arĩa angĩ maarĩ arũaru gĩcigĩrĩra-inĩ kũu magĩũka, makĩhonio. ¹⁰ Nĩmatuonirie gĩtũio na njĩra nyingĩ, na rĩrĩa twehaarĩrie gũthĩĩ magĩtũhe kĩrĩa gĩothe twabataire.

Paũlũ Gũkinya Roma

¹¹ Thuutha wa mĩeri ĩtatũ tũkĩhaica marikabu yaikarĩte kũu gĩcigĩrĩra-inĩ hĩndĩ ya heho. Nayo yarĩ marikabu ya kuuma Alekĩsanderia na yarĩ na

* **27:39** Gĩcongoco nĩ handũ iria rĩtoonyanĩte na thĩ nyũmũ, ũndũ marikabu no ĩkũhĩrĩrie thĩ nyũmũ ĩtarĩ na ũgwati, tĩga hĩndĩ ya kĩhuhũkanio. † **27:40** Thukani nĩ gĩcunjĩ kĩa mbaũ kana cuuma gĩa kũgata marikabu kana ndege.

rũuri rwa ngai cia mahatha iria cietagwo Kasitori na Poluke. ¹² Twakinya Sirakusi tũgĩkara kuo ihinda rĩa thikũ ithatũ. ¹³ Twoima kũu tũgĩthĩ tũgĩkinya Regio. Mũthenya ũyũ ũngĩ gũkĩgĩa na rũhuho rwa kuuma mwena wa gũthini, naguo mũthenya ũcio ũngĩ warũmĩrĩire tũgĩkinya Puteoli. ¹⁴ Kũu tũgĩkora ariũ na aarĩ a Ithe witũ amwe, arĩa maatũnyiitire ũgeni, na magĩtũũria tũkaranie nao ihinda rĩa kiumia kĩgima. Ũguo noguo twacookire tũgĩkinya Roma. ¹⁵ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ arĩa maarĩ kũu nĩmaiguĩte atĩ nĩtuokaga, nao magĩũka o nginya ndũnyũ ya Apio, na handũ hetagwo Nyũmba Ithatũ cia Ageni gũtũthaagaana. Nake Paũlũ ona andũ acio, agĩcookeria Ngai ngaatho na akĩigua omĩrĩria. ¹⁶ Rĩrĩa twakinyire Roma, Paũlũ nĩetĩkĩririo aikare arĩ wiki, arĩ na mũthigari wa kũmũrangĩra.

Paũlũ Kũhunjia Roma arĩ Mũrangĩre

¹⁷ Thuutha wa thikũ ithatũ, Paũlũ agĩta atongoria a Ayahudi mongane hamwe. Rĩrĩa maagomanire, Paũlũ akĩmeera atĩrĩ, “Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, o na gũtuĩka ndirĩ ũndũ mũũru njĩkĩte andũ aitũ kana ngathũkia mĩtugo ya maithe maitũ-rĩ, nĩndanyiitĩirwo Jerusalemu na ngĩneanwo kũrĩ andũ a Roma. ¹⁸ Nao magĩthuthuuria na makĩenda kũndekia tondũ ndiarĩ na ihĩtia rĩa ũgeri wa ngero rĩa gũtũma njũragwo. ¹⁹ No rĩrĩa Ayahudi maareganire na itua rĩu, ndirĩ ũndũ ũngĩ ingĩekire tiga gũcookia ciira riiko gwa Kaisari, no ti atĩ ndaarĩ na ũndũ wagũthitangĩra andũ akwa. ²⁰ Kĩu nĩkĩo gĩtũmĩte njũũrie tuonane na inyuĩ na twaranĩrie. Njohetwo na mũnyororo ũyũ nĩ ũndũ wa kĩrĩgĩrĩro kĩa andũ a Isiraeli.”

²¹ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Ithuĩ tũtirĩ twanyiita marũa magũkonĩ kuuma Judea, na gũtirĩ mũrũ kana mwarĩ wa Ithe witũ ũũkĩte kuuma kuo agatũkinyĩria ũhoro kana akaaria ũndũ mũũru waku. ²² No nĩtũkwenda kũigua woni waku nĩ ũrĩkũ, nĩgũkorwo nĩtũũ atĩ kũndũ guothe andũ nĩmararia magokĩrĩra gĩkundi gĩkĩ.”

²³ Nao makĩbanga gũcemanĩa na Paũlũ mũthenya mũna, na magĩũka kũrĩa aaikaraga marĩ gĩkundi kĩnene gũkĩra mbere. Kuuma rũciinĩ nginya hwaĩ-inĩ akĩmataara na akĩmoimbũrĩra ũhoro wa ũthamaki wa Ngai, na akĩgeria kũmaiguithia ũhoro wa Jesũ kuuma Watho-inĩ wa Musa na kuuma Maandĩko-inĩ ma Anabii. ²⁴ Amwe magĩtĩkia ũrĩa aameerire, no angĩ makĩaga gwĩtĩkia. ²⁵ Nao makĩaga kũiguithania o ene, na makĩambĩrĩria gũthĩ rĩrĩa maaiguire mũthia-inĩ Paũlũ oiga atĩrĩ, “Roho Mũtheru nĩeerire maithe manyu ũhoro wa ma rĩrĩa aaririe na kanua ka Isaia ũrĩa mũnabii, akiuga atĩrĩ:

²⁶ “Thĩ kũrĩ andũ aya, ũmeere atĩrĩ,

“Inyuĩ mũgũtũũra mũiguaga, no mũtikamenya ũndũ;
mũgũtũũra muonaga, no mũtigakuũkĩrwo.”

²⁷ Nĩgũkorwo ngoro cia andũ aya itirĩ tha;
matũ mao matingĩhota kũigua,
na nĩmahingĩte maitho mao.

Tondũ maahota kuona na maitho mao,
na maigue na matũ mao,
nacio ngoro ciao igĩe na ũmenyo,
nao manjookerere, na nĩ ndĩmahonie.’

²⁸ “Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩngwenda mũmenye atĩ ũhonokio wa Ngai nĩtũmĩtwo kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ, nao nĩmegũthikĩrĩria!” ²⁹ (Na aarĩkia kuuga ũguo-rĩ, Ayahudi magĩthĩ magĩkararanagia mũno o ene.)

³⁰ Na kwa ihinda rĩa mĩaka ĩĩrĩ mĩgima, Paũlũ agĩikara kũu, arĩ nyũmba yake ya gũkombora, na akanyiitaga ũgeni andũ arĩa othe mokaga kũmuona. ³¹ Nĩahunjagia ũhoro wa ũthamaki wa Ngai, na akarutana ũhoro ũkoniĩ Mwathani Jesũ Kristũ arĩ na ũcamba, na hatarĩ na ũndũ ũngĩmũrigĩrĩria.

MARŪA MA PAŪLŪ KŪRĪ AROMA

¹ Nĩ nĩ Paŭlũ, ndungata ya Kristũ Jesũ, o nĩ njĩtĩtwo ndũike mĩtũmwo, na ngaamũrwo hunjagie Ūhoru-ũrĩa-Mwega wa Ngai, ² o Ūhoru-ũrĩa-Mwega eeranĩire o mbere na tũnua twa anabii ake thĩnĩ wa Maandĩko marĩa Matheru, ³ ūrĩa ūkonii Mũrũwe, ūrĩa ta mũndũ warĩ wa rūciaro rwa Daudi. ⁴ Na rĩrĩ, Roho wa ūtheru nĩonanirie na ūhoti atĩ Jesũ Kristũ nĩ Mũrũ wa Ngai tondũ wa ūrĩa aariũkire akiuma kũrĩ arĩa akuũ: o we Jesũ Kristũ Mwathani witũ. ⁵ kũgerera we Ngai nĩatũheete wega wake, na agatũhe ūhoti ta atũmwo nĩguo twĩre andũ-a-Ndũrĩrĩ ciothe kũndũ guothe ūrĩa Ngai amekĩire, nĩguo mamwĩtkie na mamwathĩkire, nĩguo matũme rĩitwa rĩake rĩgoocagwo. ⁶ O na inyuĩ mũrĩ amwe a acio metĩtwo matũike a Jesũ Kristũ.

⁷ Ndĩramwandĩkĩra marũa maya inyuothe arĩa mũrĩ kũu Roma, o inyuĩ mwendetwo nĩ Ngai, na mũgetwo mũtuĩke andũ aamũre:

Wega na thayũ kuuma kũrĩ Ngai Ithe witũ, na kuuma kũrĩ Mwathani Jesũ Kristũ, iroikara na inyuĩ.

Paŭlũ Kwĩrĩrĩa Gũceera Roma

⁸ O mbere nĩngũcookeria Ngai wakwa ngaatho thĩnĩ wa Jesũ Kristũ nĩ ūndũ wanyu inyuothe, tondũ ūhoru wa wĩtkio wanyu nĩũmenyithanĩtio thĩ yothe. ⁹ Ngai, ūrĩa nĩ ndungatagĩra na ngoro yakwa yothe na ūndũ wa kũhunjia Ūhoru-ũrĩa-Mwega wa Mũrũwe-rĩ, nĩwe mũira wakwa wa ūrĩa ndũũraga ndĩmũrĩkanaga ¹⁰ mahooya-inĩ makwa hĩndĩ ciothe; na nĩndĩrahooya atĩ rĩu nĩ ūndũ wa kwenda kwa Ngai no hingũrĩrwo njĩra nĩguo njũke kũrĩ inyuĩ.

¹¹ Nĩndĩrerĩrĩa mũno tuonane na inyuĩ nĩgeetha ndĩmũgaĩre iheo cia kĩiroho nĩguo muongererwo hinya, ¹² ūguo nĩ kuuga atĩ inyuĩ na nĩ tũgĩe na ūhoru wa kũũmanĩrĩria, o mũndũ omĩrĩrie mũndũ ūrĩa ūngĩ na wĩtkio wake. ¹³ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ndikwenda mwage kũmenya atĩ nĩ mahinda maingĩ ndanabanga kũmũceerera (no ndanagirĩrĩrio gwĩka ūguo nginya rĩu) nĩgeetha ngĩe na maciaro thĩnĩ wanyu, o ta ūrĩa ngĩite na maciaro thĩnĩ wa andũ-a-Ndũrĩrĩ iria ingĩ.

¹⁴ Nĩ haana ta ndĩ na thĩrĩ na Ayunani o na arĩa matarĩ Ayunani,* nĩngĩ ngagĩa na thĩrĩ wa andũ arĩa oogĩ o na arĩa matarĩ oogĩ. ¹⁵ Nĩ ūndũ ūcio nĩkĩo ndĩriragĩria mũno kũhunjia Ūhoru-ũrĩa-Mwega o na kũrĩ inyuĩ arĩa mũtũũraga Roma.

¹⁶ Nĩ ndĩngĩconokera Ūhoru-ũrĩa-Mwega, tondũ nĩguo hinya wa Ngai wa gũtũma mũndũ o wotho ūrĩa ūwĩtkĩtie ahonoke: O mbere Ayahudi, na thuutha wao nĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ. ¹⁷ Nĩgũkorwo thĩnĩ wa Ūhoru-ũrĩa-Mwega, ūthingu ūrĩa uumĩte kũrĩ Ngai nĩũguũrĩtio, na nĩguo ūthingu ūrĩa wonokaga na ūndũ wa gwĩtkia kuuma o kĩambĩrĩria nginya kĩrĩkĩro, o ta ūrĩa kwandĩkĩtwo atĩrĩ: “Mũndũ ūrĩa mũthingu arĩtũũraga muoyo nĩ ūndũ wa gwĩtkia.”

Mang'ũrĩ ma Ngai harĩ Kĩrĩndĩ

* **1:14** Ayunani maarĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ arĩa maaragia rūthiomi rwa Kĩyunani kana arĩa maarũmagĩrĩra mũtũũrĩre wa Ayunani.

¹⁸ Mang'ūrī ma Ngai nīmaguūrītio kuuma igūrū mokīrīre ūhorō wothe wa andū kūregana na Ngai, na waganu wa andū arīa magiragīrīria ūhorō-ūrīa-wa-ma na ūndū wa waganu wao, ¹⁹ nīgūkorwo maūndū ma Ngai marīa mangīmenyeka nīo matiagīte kūmenyeka nīo, tondū Ngai nīwe wamamenyithirie. ²⁰ Nīgūkorwo kuuma rīrīa thī yombirwo, maūndū ma Ngai marīa matonekaga, na nīmo hinya wake wa tene na tene, o na ūngai wake, nīmarīkītīe kuoneka o wega, na makamenyeka nī ūndū wa indo iria ciombirwo, nīgeetha andū matikagīe na kīgwatio.

²¹ Tondū o na harīa maamenyete Ngai, matiigana kūmūgocca taarī Ngai, kana makīmūcookeria ngaatho, no meciiria mao maatuīkire ma tūhū, nacio ngoro ciao ngīgu ikīgīa nduma. ²² Na o rīrīa moigaga atī o nī oogī-rī, noguo maatuīkire irimū, ²³ nao magīkūūrania riiri wa Ngai ūrīa mūtūūra muoyo na mīhianano īthondeketwo īkahaana ta andū arīa makuuaga, na nyoni, na nyamū cia magūrū mana, o na nyamū iria itaambaga thī.

²⁴ Nī ūndū ūcio Ngai akīmarekereria marūmagīrīre merirīria mao mooru marīa ngoro ciao cieriragīria, o na mekage maūndū ma ūmaraya ma kwagithia mīrī yao gītīo, mūdū na ūrīa ūngī. ²⁵ Nīmakūūranirie ūhorō-ūrīa-wa-ma wa Ngai na maheeni, makīhooya na magītungatīra indo iria ciombirwo handū ha gūtungatīra Mūciūmbi, o ūcio wa kūgocagwo nginya tene. Amenī.

²⁶ Tondū wa ūguo-rī, Ngai nīamarekereirie marūmagīrīre merirīria mao mooru ma maūndū ma thoni. O na andū-a-nja ao nīmakūūranirie mūtugo wao ūrīa wa ndūire na ūrīa ūtarī wa ndūire. ²⁷ O nao arūme o ūndū ūmwe nīmatiganīirie mūtugo wao ūrīa wa ndūire na andū-a-nja, magakaanagwo nī merirīria mooru ma kwīriranīria o ene. Arūme magīka ciīko cia ūra-thoni na arūme arīa angī, nao nīmegwatīre thīnī wa mīrī yao ene iherithia rīrīa rīmagīrīrie nī ūndū wa waganu ūcio wao.

²⁸ Na makīria ma ūguo-rī, tondū mationire bata wa gūtūūra mamenyete Ngai, nake akīmarekereria magīe na meciiria ma ūmaramari, mekage maūndū marīa mataagīrīrwo nī gwīkwo. ²⁹ Nao makīyūrwo nī waganu wa mīthemba yothe, ūūru, na ūkoroku, na meciiria ma ūmaramari. Makaiyūrwo nī ūiru, na ūragani, na ngūī, na maheeni, na rūmena. Magatuīka andū a mūhuhu, ³⁰ na acambania, na athūūri Ngai, na aciinūrani, na egaathi, na etīī, mathugundaga njīra cia gwīka ūūru, na andū matangīathīkīra aciari ao; ³¹ nao ti akuūku wega, na matitīaga ūhorō ūrīa mūrīkanīre, na nī ooru mūno, na matirī tha. ³² Na o na gwatūka nīmooī watho wa ūthingu wa Ngai atī andū arīa mekaga maūndū ta macio maagīrīrwo nī gūkua, to gūthī mathīaga na mbere na gwīka maūndū macio tu, no nīmetīkanagia na andū arīa mekaga maūndū macio.

2

Ciira wa Ngai wa Kīhooto

¹ Nī ūndū ūcio-rī, wee mūdū ūyū ndūrī na kīgwatio, wee ūtuagīra mūdū ūrīa ūngī ciira, nīgūkorwo rīrīa ūgūtūūra mūdū ūngī ciira, nīwe mwene ūretūira ciira, tondū wee ūratuanīra ciira wīkaga maūndū o macio ekaga. ² Na nītūūī atī Ngai agaatuīra andū arīa mekaga maūndū ta macio ciira na kīhooto. ³ Tondū rīrīa wee mūdū ūyū, ūtuagīra arīa angī ciira na ūgacooka ūgeeka maūndū o macio mekaga-rī, wee ūgwīciiria nīūkahonoka ciira wa Ngai? ⁴ Kana nīkūnyarara ūnyararīte ūtugi wake

mūnene, na ūkirīrīria, na wetereri wake, ūkaaga kūmenya atī ūtugi wa Ngai nīguo ūkūguucagīrīria nīguo wīrīre?

⁵ No rīrī, nī ūndū wa ūrīa ūmītie ngoro yaku, na ūkarega kwīrira-rī, nī mang'ūrī ūreigīra marīa magagūūkīrīra. Nīgūkorwo mūthenya wa mang'ūrī nīūrooka, rīrīa matuīro ma Ngai ma kīhooto makaaguūranīrio. ⁶ Nī ūndū Ngai akaarīha o mūndū kūringana na maūndū marīa aaneka. ⁷ Arīa macaragia kūheo riiri, na gītīo, na ūhoru wa kwaga kūbutha, nī ūndū wa gwīka wega matekūnoga-rī, acio nīakamahe muoyo wa tene na tene. ⁸ No arīa eyendi, na nīmaregaga ūhoru-wa-ma na makarūmagīrīra maūndū mooru-rī, acio nīmagakinyīrwo nī mang'ūrī na marakara. ⁹ Nīgūkaagīa na thīina na mīnyamaro kūrī andū othe arīa mekaga ūūru; mbere kūrī Ayahudi, na thuutha kūrī andū-a-Ndūrīrī; ¹⁰ no riiri, na gītīo, na thayū ikaaheo mūndū o wothe ūrīa wīkaga wega: mbere kūrī Ayahudi, na thuutha kūrī andū-a-Ndūrīrī. ¹¹ Nīgūkorwo Ngai ndatīagīra andū maūthī.

¹² Andū arīa othe mehagia matarī watho-inī makaaniinwo matarī watho-inī, nao arīa othe mehagia marī rungu rwa watho magaatuīrwo ciira kūringana na watho ūcio. ¹³ Nīgūkorwo ti arīa maiguaga watho matuagwo athingu maitho-inī ma Ngai, no arīa maathīkagīra watho nī magaatuuo athingu. ¹⁴ (Ti-itherū, rīrīa andū-a-Ndūrīrī arīa matarī na watho mekaga maūndū marīa watho uugīte nī ūndū wa ūhoru wao wa mūciarīre-rī, o ene nīmonanagia nīmooī watho ūcio, o na gūtuīka matirī maūigua ¹⁵ tondū nīmonanagia atī maūndū marīa mabataranagia thīinī wa watho nīmandīke ngoro-inī ciao, nacio thamiri ciao o nacio ikaruta ūira, namo meciiria mao rīmwe makamaciirithagia na rīrīa rīngī makamaciirīrīra.) ¹⁶ Ūndū ūyū ūkooneka mūthenya ūrīa Ngai, na ūndū wa Jesū Kristū agaatuīra ciira meciiria ma hitho marīa marī ngoro-inī cia andū, o ta ūrīa Ūhoru-ūrīa-Mwega uugīte, ūrīa nīi hunjagia.

Ayahudi na Watho

¹⁷ Atīrīrī, angīkorwo wee wītaga Mūyahudi; na ūngīkorwo wīhocagia ūhoru-inī wa watho na nīwīrahagīra ngwatanīro yaku na Ngai; ¹⁸ angīkorwo nīūmenyete ūrīa endaga, na ūgakūūrana maūndū marīa marī bata gūkīra marīa mangī tondū wa ūrīa ūrutītwo maūndū ma watho; ¹⁹ angīkorwo nīwītīkītie atī wee ūrī mūtongoria wa andū arīa atumumu, o na ūtheri wa gūtherera arīa marī nduma-inī, ²⁰ o na mūtaari wa andū arīa akīgu, na mūrutani wa tūkenge, tondū thīinī wa watho ūrī na mūhianīre wa ūrīa ūmenyo wa ūhoru-wa-ma ūtariī; ²¹ hakīrī ūguo-rī, wee ūrutaga andū arīa angī-rī, ndūngīkīrūta wee mwene? Wee ūhunjagia atī andū matikaiye-rī, wee nīūiyaga? ²² Wee uugaga atī andū matikanatharanie-rī, wee nīūtharanagia? Wee ūthūire mīhianano-rī, wee nīūiyaga indo cia hekarū cia andū arīa matoōī Ngai? ²³ Wee wīrahagīra watho-rī, nīūconorithagia Ngai na ūndū wa kwagarara watho ūcio? ²⁴ O ta ūrīa kwandīkītwo atīrī, “Rīitwa rīa Ngai nīrīcambagio thīinī wa andū-a-Ndūrīrī nī ūndū wanyu.”

²⁵ Ūhoru wa kūrūa nī ūrī kīguni ūngīrūmia ūrīa watho uugīte, no ūngīagarara watho ūcio-rī, ūhoru ūcio waku wa kūrūa ūtuīkīte ta ūtaruīte.* ²⁶ Angīkorwo arīa matarī aruu nīmahingagia maūndū marīa mabataranagia thīinī wa watho-rī, githī acio matiagīrīre gūtuuo ta maruīte? ²⁷ Mūndū ūrīa ūtarī mūrūu mwīrī na nīahingagia ūrīa

* 2:25 Kūrūa kwa arūme kwarī rūūrī rwa kīrīkanīro kīrīa Ngai aathondekire na andū a Isiraeli.

watho uugĩte-rĩ, nĩakamũtuĩra ciira, inyuĩ mwagararaga watho ũcio o na mwakorwo nĩmũruĩte na mũrĩ na watho ũrĩa mwandĩke.

²⁸ Tondũ-rĩ, Mũyahudi ti ũrĩa wonanagia atĩ nĩ Mũyahudi na igũrũ, nakuo kũrua to kũrĩa gwa kuoneka mwĩrĩ-inĩ. ²⁹ Aca, Mũyahudi kũna nĩ ũrĩa Mũyahudi ngoro; nakuo kũrua nĩ kũrua kwa ngoro, ũguo nĩ kuuga atĩ nĩ ũhoru wa Roho, no ti wa watho ũrĩa mwandĩke. Kũganwo kwa mũndũ ta ũcio-rĩ, gũtiumaga kũrĩ andũ, no kuumaga kũrĩ Ngai.

3

Wĩhokeku wa Ngai

¹ Gwatuĩka ũguo-rĩ, Mũyahudi agĩkĩrĩte andũ arĩa angĩ na kĩ? Kana bata wa kũrua ũkĩrĩ ũrĩkũ? ² Hĩ! Ūguni no mũnene na njĩra ciothe! Mbere ya maũndũ mothe, Ayahudi nĩo mehokeirwo ũramati wa ciugo cia Ngai.

³ Ĩ kũngĩkorwo amwe ao nĩmagire kwĩhokeka, kwaga kwĩhokeka kwao, nĩkũngĩatũmire Ngai aage gũtuĩka mwĩhokeku? ⁴ Kũroaga gũtuĩka ũguo! Ngai arotuĩka wa ma, na mũndũ o wothe atũke wa maheeni, o ta ũrĩa kwandĩkitwo atĩrĩ:

“Nĩguo kuonekage atĩ rĩrĩa ũkwaria,
wee waragia maũndũ ma kĩhooto,
na ũhootanage rĩrĩa ũgũciirithania.”

⁵ No rĩrĩ, angĩkorwo wagi witũ wa ũthingu nĩtũmaga ũthingu wa Ngai ũguũrio mũno makĩria-rĩ, tũkiuge atĩa? No tuuge atĩ Ngai ti wa kĩhooto rĩrĩa egũtũkinyĩria mang’ũrĩ make? (Ndĩraaria o ta ũrĩa mũndũ wa gũkũ thĩ angĩaria.) ⁶ Aca, kũroaga gũtuĩka ũguo! Angĩkorwo ũguo nĩguo kũrĩ-rĩ, Ngai angĩgĩtuĩra thĩ ciira atĩa? ⁷ No mũndũ ahotu kuuga atĩrĩ, “Angĩkorwo kũheenania gwakwa no kũingĩhie ũhoru-wa-ma wa Ngai, na nĩ ũndũ ũcio gũtũme riiri wake wongerereke-rĩ, nĩ ngĩtuagĩrwo ciira ta ndĩ mwĩhia nĩkĩ?” ⁸ Nĩ kĩ kĩgiragia tuuge, ta ũrĩa tũcambagio atĩ nĩguo tuugaga, o na ta ũrĩa andũ amwe moigaga atĩ nĩguo tuugaga, “Nĩtũtũre twĩkaga ũũru nĩguo wega woneke”? Acio-rĩ, gũtuĩrwo ciira kwao nĩ gwa kĩhooto.

Gũtirĩ Mũndũ o na Ūmwe Mũthingu

⁹ Tũkiuge atĩa? Ithuĩ Ayahudi tũkĩrĩ ega gũkĩra andũ arĩa angĩ? Aca, tiguu! Nĩtũrĩkĩtie kuonania hau mbere atĩ Ayahudi o hamwe na andũ-a-Ndũrĩrĩ othe nĩmagwĩte hinya-inĩ wa mehia. ¹⁰ O ta ũrĩa kwandĩkitwo atĩrĩ:

“Gũtirĩ mũndũ mũthingu, gũtirĩ o na ũmwe;
¹¹ gũtirĩ mũndũ ũmenyaga ũndũ,
gũtirĩ mũndũ ũrongoragia Ngai.
¹² Othe nĩmagarũrũkĩte, makoora,
othe hamwe magatuĩka kĩndũ gĩtarĩ bata;
gũtirĩ mũndũ wĩkaga wega,
gũtirĩ o na ũmwe.”

¹³ “Mĩmero yao ĩhaana ta mbĩrĩra hingũre;
nĩmĩ ciao ciaragia o maheeni.”

“Mĩromo yao yaragia maũndũ marũrũ ta thumu wa ndũira.”

¹⁴ “Tũnua twao tũiyũrĩte irumi na ũrũrũ.”

¹⁵ “Mahanyũkaga na magũrũ magaite thakame;

¹⁶ mwanangĩko na kĩaha nĩcio cionanagia kũrĩa magereire,

¹⁷ nayo njĩra ya thayũ matimũũ.”

18 “Hatirĩ wĩtigĩri Ngai maitho-inĩ mao.”

19 Na rĩu-rĩ, nĩtũũ atĩ maũndũ marĩa mothe watho uugĩte, merĩtwo andũ arĩa marĩ rungu rwa watho, nĩgeetha kanua o gothe gakirio, nao andũ a thĩ othe matũike a gũciirithio nĩ Ngai. 20 Tondũ wa ũguo-rĩ, gũtirĩ mũndũ o na ũ ũngĩtuuo mũthingu maitho-inĩ ma Ngai nĩ ũndũ wa kũrũmia watho; no rĩrĩ, watho nĩguo ũtũmaga andũ mamenye atĩ nĩmehĩtie.

Ũthingu Umanĩte na Wĩtikio

21 No rĩrĩ, rĩu ũthingu uumĩte kũrĩ Ngai nĩũmenyithanĩtio na njĩra ĩngĩ ĩtahutanĩtie na Watho wa Musa, o na gũtuĩka nĩyoimbũrĩtwo o tene nĩ Watho na Anabii. 22 Naguo ũthingu ũyũ nĩ ũrĩa uumaga kũrĩ Ngai, na ũheagwo arĩa othe metĩkĩtie na ũndũ wa gwĩtikia Jesũ Kristũ. Gũtirĩ ũhoru wa gũthuurania andũ, 23 nĩgũkorwo andũ othe nĩmehĩtie na makanyihĩrwo nĩ riiri wa Ngai, 24 na nĩ ũndũ wa wega wa Ngai magatuuu athingu o ũguo tũhũ, nĩ ũndũ wa ũrĩa maakũũrirwo nĩ Kristũ Jesũ. 25 Ngai aamũrutire arĩ igongona rĩa kũhoroheria mehia na ũndũ wa wĩtikio thĩnĩ wa thakame yake. Ngai eekire ũguo nĩgeetha onanie ũthingu wake, tondũ wa ũrĩa mehia ma mbere ĩyo maarekeirwo andũ matekũherithio, nĩ ũndũ wa gũkirĩrĩria kwa Ngai, 26 nake eekire ũguo nĩgeetha onanie ũthingu wake mahinda-inĩ maya, na kũmenyeke atĩ we nĩ mũthingu, na nĩwe ũtuaga andũ arĩa metĩkĩtie Jesũ athingu.

27 Gwagĩtuĩka ũguo-rĩ, kwĩraha gũkĩrĩ ha? Nĩ kweherie biũ. Kweheretio nĩ ũndũ wa gĩtũmi kĩrĩkũ? Hihi nĩ ũndũ wa kũrũmia watho? Aca, no nĩ ũndũ wa watho ũrĩa wa wĩtikio. 28 Nĩgũkorwo nĩtũrũmĩtie atĩ mũndũ atuagwo mũthingu na ũndũ wa gwĩtikia no ti ũndũ wa gwathĩkĩra watho. 29 Ngai-rĩ, akĩrĩ o Ngai wa Ayahudi oiki? Githĩ Ngai ti wa andũ-a-Ndũrĩrĩ o nao? ĩĩ, nĩ Ngai wa andũ-a-Ndũrĩrĩ o nao, 30 nĩgũkorwo Ngai no ũmwe, na nĩwe ũrĩtuaga andũ arĩa maruaga athingu, na ũndũ wa gwĩtikia, na arĩa mataruaga nao amatuuage athingu na ũndũ wa gwĩtikia o ro ũguo. 31 Rĩu-rĩ, no twagithie ũhoru wa watho kĩene nĩ ũndũ wa ũhoru wa wĩtikio ũcio? Aca, kũroaga gũtuĩka ũguo! Handũ ha ũguo-rĩ, nĩ watho tũgũkĩongerera hinya.

4

Iburahĩmu gũtuuo Mũthingu nĩ ũndũ wa Gwĩtikia

1 Iburahĩmu, o ũcio ithe witũ ũhoru-inĩ wa gũciarwo na mwĩrĩ-rĩ, aamenyire atĩa ũhoru ũcio? 2 Angĩkorwo, ti-itherũ, Iburahĩmu aaturwo mũthingu na ũndũ wa ciĩko iria ekaga-rĩ, nĩarĩ na ũndũ wa kwĩrahĩra, no ti mbere ya Ngai. 3 Nĩgũkorwo Maandĩko marĩa matheru moigĩte atĩa? “Iburahĩmu nĩetĩkirie Ngai, naguo ũndũ ũcio ũgĩtũma atuuu mũthingu.”

4 Atĩrĩrĩ, hĩndĩ ĩrĩa mũndũ aruta wĩra-rĩ, mũcaara wake ũrĩa aheagwo ndũkoragwo ũrĩ ta kĩheo, no nĩ ta thĩrĩ ararĩhwo. 5 No rĩrĩ, mũndũ ũrĩa ũtehokaga maũndũ marĩa ekaga, tĩa o gwĩtikia Ngai ũrĩa ũtuaga andũ arĩa aaganu athingu-rĩ, wĩtikio wa mũndũ ũcio nĩguo atuagĩrwo taarĩ ũthingu. 6 ũguo noguo Daudi oigaga rĩrĩa aaragia ũhoru wa kĩrathimo kĩa mũndũ ũrĩa Ngai atuĩte mũthingu hatarĩ ũhoru wa ciĩko, akoiga atĩrĩ:

7 “Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa
marekeirwo mahĩtia mao,
namo mehia mao makahumbĩrwo.

8 Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa

Mwathani atatuaga mwĩhia.”

⁹ Hihi kĩrathimo gĩkĩ no kĩa andũ arĩa maruaga oiki, kana nĩ kĩa o na arĩa mataruaga? Nĩtũkoretwo tũkiuga atĩ wĩtĩkio wa Iburahĩmu nĩguo watũmire atuuo mũthingu. ¹⁰ No aatuirwo mũthingu arĩ na ũhoru ũrĩkũ? Hihi nĩ thuutha wa kũrua, kana nĩ mbere iyo? Ti thuutha wa kũrua, no nĩ mbere iyo, hĩndĩ ĩrĩa ataarũite! ¹¹ Nake agĩcooka akĩamũkĩra rũũri rwa kũrua, rũrĩ mũhũri wa ũthingu ũrĩa aarĩ naguo nĩ ũndũ wa gwĩtĩkia o na hĩndĩ ĩrĩa ataarĩ mũruu. Nĩ ũndũ ũcio agĩtuĩka ithe wa arĩa othe metĩkagia o na matarĩ aruu, nĩgeetha o nao matuuagwo athingu. ¹² Na ningĩ nowe ithe wa andũ arĩa maruaga, arĩa matarĩ atĩ no kũrua maruĩte, no nĩmathiiga na mũthĩre wa wĩtĩkio ũrĩa ithe witũ Iburahĩmu aarĩ naguo mbere ya kũrua.

¹³ Iburahĩmu ndeerĩirwo kĩranĩro atĩ nĩagatuĩka mũgai wa thĩ hamwe na njiaro ciake nĩ ũndũ wa gwathĩkĩra watho, no nĩ ũndũ wa ũthingu ũrĩa uumanaga na wĩtĩkio. ¹⁴ Nĩgũkorwo kũngĩtuĩka atĩ arĩa matũũragio nĩ watho nĩ agai-rĩ, wĩtĩkio ndũkĩrĩ kĩene, nakĩo kĩranĩro nĩ gĩa tũhũ, ¹⁵ tondũ watho ũrehaga mang'ũrĩ. Naho harĩa hatarĩ watho hatĩrĩ ũhoru wa kwagarara watho.

¹⁶ Tondũ wa ũguo-rĩ, kĩranĩro kiumanaga na wĩtĩkio, nĩgeetha wonekage na ũndũ wa wega wa Ngai, na ũtuĩke wa kũheo kũna njiaro ciothe cia Iburahĩmu, na to arĩa maaheirwo ũhoru wa watho oiki, no nĩ kũrĩ arĩa othe metĩkĩtie ta ũrĩa Iburahĩmu eetĩkĩtie. Nĩgũkorwo Iburahĩmu nĩwe ithe wa arĩa othe metĩkĩtie. ¹⁷ Ta ũrĩa kwandĩkĩtwo atĩrĩ: “Nĩngũtuĩte ithe wa ndũrĩrĩ nyingĩ.” We nĩwe ithe witũ maitho-inĩ ma Ngai, o ũcio Iburahĩmu eetĩkĩtie, o we Ngai ũrĩa ũriũkagia arĩa makuĩte, na waragia ũhoru wa maũndũ marĩa matarĩ ho ta marĩ ho.

¹⁸ Iburahĩmu nĩagĩire na kĩrĩgĩrĩro o na harĩa hataarĩ kĩndũ gĩa kwĩrĩgĩrĩra na agĩtĩkia, na nĩ ũndũ ũcio agĩtuĩka ithe wa ndũrĩrĩ nyingĩ, o ta ũrĩa erĩtwo atĩrĩ, “Ūguo nĩguo rũciaro rwaku rũkaigana.” ¹⁹ Nake o na akĩmenyaga atĩ mwĩrĩ wake watarĩ ta ũrĩ mũkuũ nĩgũkorwo ũkũrũ wake warĩ ta mũaka igana rĩmwe, na aamenya atĩ nda ya Sara nĩyathĩrite hinya wa gũciara-rĩ, ndaigana kũnyihanyihĩrwo nĩ wĩtĩkio. ²⁰ Nowe ndaigana kũgĩa na nganja ũhoru-inĩ wa wĩtĩkio ũkoniĩ kĩranĩro kũ kĩa Ngai, no wĩtĩkio wake nĩ hinya wongereirwo, nake akĩgooca Ngai, ²¹ tondũ nĩetĩkĩtie biũ atĩ Ngai arĩ na hinya wa kũhingia ũrĩa eranĩre. ²² ũndũ ũcio ũgĩtũma atuuo mũthingu. ²³ Na rĩrĩ, ciugo icio ciandĩkĩtwo atĩrĩ “Nĩatuirwo mũthingu” itiandĩkirwo nĩ ũndũ wake wiki, ²⁴ no ciandĩkirwo nĩ ũndũ witũ, ithuĩ arĩa Ngai agaata athingu, o ithuĩ arĩa twĩtĩkĩtie Ngai ũrĩa wariũkirie Jesũ Mwathani witũ kuuma kũrĩ arĩa akuũ. ²⁵ We aaneanirwo oragwo nĩ ũndũ wa mehia maitũ, na agĩcooka akĩriũkio nĩgeetha tũtuo athingu.

5

Thayũ na Gĩkeno

¹ Nĩ ũndũ ũcio, kuona atĩ nĩtũtuĩtwo andũ athingu nĩ ũndũ wa gwĩtĩkia-rĩ, tũrĩ na thayũ na Ngai nĩ ũndũ wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ, ² we ũrĩa ũtũmĩte tũgĩe na mweke wa gũkinya wega-inĩ wa Ngai, harĩa tũrũngĩ rĩu nĩ ũndũ wa gwĩtĩkia. Na ithuĩ nĩtũkenaga nĩ ũndũ wa kĩrĩgĩrĩro kĩrĩa tũrĩ nakĩo gĩa gũgaakinyĩra riiri wa Ngai. ³ Na to ũguo wiki, no rĩrĩa tũrĩ mathĩna-inĩ nĩtũkenaga tondũ nĩtũũ atĩ gũthĩnĩka gũtũmaga tũmĩrĩrie; ⁴ nakuo kũmĩrĩria gũtũmaga tũgĩe na gwĩkindĩra;

nakuo gwĩkindĩra gũtũmaga tũgĩe na kĩĩrĩgĩĩro. ⁵ Nakĩo kĩĩrĩgĩĩro kũu gĩtingĩtũũraga ngoro, tondũ Ngai nĩaitĩĩrie wendani wake ngoro-inĩ ciitũ na ũndũ wa Roho Mũtheru, ũrĩa we aatũheire.

⁶ Nĩ ũndũ-rĩ, o ihinda rĩrĩa rĩagĩĩre rĩakinya, o hĩndĩ ĩrĩa tũtaarĩ na hinya, Kristũ nĩakuire nĩ ũndũ wa andũ arĩa matatĩaga Ngai. ⁷ Nĩ hinya mũno mũndũ akue nĩ ũndũ wa mũndũ mũthingu, no hihi kwahoteka kuoneka mũndũ ũngĩkua nĩ ũndũ wa mũndũ mwega. ⁸ No Ngai nĩonanĩtie wendo wake kũrĩ ithuĩ na njĩra ĩno: Atĩ hĩndĩ ĩrĩa twatũire tũrĩ ehia-rĩ, Kristũ nĩatũkuĩĩre.

⁹ Kuona atĩ rĩu nĩtũtuĩtwo athingu na ũndũ wa thakame yake-rĩ, githĩ tũtigakĩhonokio makĩria kuuma harĩ mang'ũrĩ ma Ngai nĩ ũndũ wake! ¹⁰ Tondũ-rĩ, angĩkorwo hĩndĩ ĩrĩa twarĩ thũ cia Ngai nĩtwaiguithanirio nake na ũndũ wa gĩkuũ kĩa Mũriũ, na tondũ rĩu tũrĩ aiguithanie na Ngai-rĩ, nĩtũrĩkĩragĩrĩa kũhonokio nĩ ũndũ Kristũ arĩ muoyo. ¹¹ Na to ũguo wiki, no o na nĩtũkenagĩra Ngai thĩinĩ wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ, o ũcio ũtũmĩte tũiguithanio na Ngai.

Gĩkuũ nĩ ũndũ wa Adamu, Muoyo nĩ ũndũ wa Kristũ

¹² Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, o ta ũrĩa kwĩhia kwa mũndũ ũmwe gwatũmire mehia matoonye gũkũ thĩ, nakĩo gĩkuũ gĩgĩtoonya nĩ ũndũ wa mehia, nao andũ othe magĩtuĩka a gũkuaga tondũ nĩmehirie, ¹³ nĩgũkorwo o na watho ũtanaheanwo, mehia maarĩ kuo gũkũ thĩ. No gũtarĩ watho mũndũ ndangĩtuo mwĩhia. ¹⁴ O na kũrĩ ũguo-rĩ, kuuma hĩndĩ ya Adamu o nginya hĩndĩ ya Musa, gĩkuũ nĩkĩo gĩatũire gĩthamakagĩra andũ, o na arĩa matehĩtie na ũndũ wa kwagarara watho ta ũrĩa Adamu eekĩte, arĩ we mũhano wa ũrĩa warĩ wa gũũka thuutha.

¹⁵ No kĩheo kũu gĩtihaanaine na ihĩtia rĩa kwagarara watho. Tondũ angĩkorwo andũ aingĩ nĩmakuire nĩ ũndũ wa ihĩtia rĩa mũndũ ũmwe-rĩ, wega wa Ngai o na kĩheo kĩrĩa kĩarehirwo nĩ wega wa mũndũ ũcio ũmwe, na nĩwe Jesũ Kristũ-rĩ, nĩcio ciyũrĩrĩre andũ aingĩ mũno makĩria! ¹⁶ O na ningĩ, kĩheo kũu kĩa Ngai gĩtiringaine na maciaro ma mehia ma mũndũ ũcio ũmwe: Tondũ gũtuĩrwo kwa rĩhia rĩu rĩmwe nĩkuo gwatũmire andũ matuĩrwo ciira, no kĩheo kũu kĩaheanirwo nĩ Ngai o ũguo tũhũ kĩarutirwo nĩ ũndũ wa mehia maingĩ, nakĩo gĩgĩtũma matuuo athingu. ¹⁷ Tondũ-rĩ, angĩkorwo kwĩhia kwa mũndũ ũmwe gwatũmire gĩkuũ gĩthamake nĩ ũndũ wa mũndũ ũcio ũmwe-rĩ, githĩ arĩa maamũkagĩra wega mũingĩ wa Ngai na kĩheo kũu kĩa ũthingu matigũtũũra mathamakaga makĩria marĩ muoyo-inĩ nĩ ũndũ wa mũndũ ũmwe, o we Jesũ Kristũ!

¹⁸ Nĩ ũndũ ũcio, o ta ũrĩa kwĩhia riita o rĩmwe gwatũmire andũ othe matuĩrwo ciira-rĩ, ũguo noguo gũiko kĩmwe kĩa ũthingu gĩatũmire andũ othe matuuo athingu nĩguo magĩe na muoyo. ¹⁹ Nĩgũkorwo o ta ũrĩa ũremi wa mũndũ ũmwe watũmire andũ aingĩ matuuo ehia-rĩ, ũguo noguo gwathĩka kwa mũndũ ũcio ũmwe gũgũtũma andũ aingĩ matuuo athingu.

²⁰ ũhoro wa watho wongereirwo nĩguo mehia mongerereke. No harĩa mehia mongererekire-rĩ, naguo wega wa Ngai ũkĩongerereka makĩria, ²¹ nĩgeetha o ta ũrĩa mehia maathamakire thĩinĩ wa gĩkuũ-rĩ, o naguo wega wa Ngai ũthamakage nĩ ũndũ wa ũthingu, nĩguo ũtũkinyie muoyo-inĩ wa tene na tene nĩ ũndũ wa Jesũ Kristũ Mwathani witũ.

6

Gũtũũra Muoyo thĩinĩ wa Kristũ

¹ Hakĩrĩ ũguo-rĩ, tũkiuge atĩa? Nĩ tũtũũre o twĩhagia nĩgeetha wega wa Ngai ũingĩhage? ² Hĩ! Kũroaga gũtuĩka ũguo! Ithuĩ-rĩ, nĩtwakuire ũhoru-inĩ wa wĩhia; twakĩhota atĩa gũcooka gũtũũra thĩinĩ waguo? ³ Kaĩ inyuĩ mũtooĩ atĩ ithuĩ othe arĩa twabatithirio thĩinĩ wa Kristũ Jesũ twabatithirio thĩinĩ wa gĩkuũ gĩake? ⁴ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, twabatithio nĩgũthikwo twathikirwo hamwe nake gĩkuũ-inĩ gĩake, nĩgeetha o ta ũrĩa Kristũ aariũkirio kuuma kũrĩ arĩa akuũ nĩ hinya wa riiri wa Ithe, o na ithuĩ tũtũũre na mũtũũrĩre mwerũ.

⁵ Angĩkorwo nĩtũnyitithanĩtio nake ũguo thĩinĩ wa gĩkuũ gĩake-rĩ, hatirĩ njanja nĩtũkanyitithanio nake thĩinĩ wa kũriũka gwake. ⁶ Nĩgũkorwo nĩtũũ atĩ mũndũ witũ wa tene nĩambirwo hamwe nake nĩgeetha mwĩrĩ ũyũ wa mehia weherio, nĩguo tũtikanacooke gũtuĩka ngombo cia mehia, ⁷ tondũ mũndũ o wothe ũrĩa ũrĩkĩtie gũkua nĩatigithanĩtio na mehia.

⁸ Na rĩrĩ, angĩkorwo nĩtwakuire hamwe na Kristũ-rĩ, nĩtwĩtĩkĩtie atĩ nĩtũgatũũra muoyo hamwe nake. ⁹ Nĩgũkorwo nĩtũũ atĩ tondũ Kristũ nĩariũkirio akiuma kũrĩ arĩa akuũ-rĩ, ndarĩ hĩndĩ agaacooka gũkua; gĩkuũ gĩtirĩ na hinya wa kũmwatha rĩngĩ. ¹⁰ Gĩkuũ kĩrĩa aakuire, aakuĩrĩre ũhoru wa mehia o riita rĩmwe rĩa kũigana; no muoyo ũrĩa atũũraga-rĩ, atũũraga nĩ ũndũ wa riiri wa Ngai.

¹¹ O na inyuĩ, o ũndũ ũmwe mwĩonagei atĩ nĩmũkuĩte ũhoru-inĩ wa mehia, na atĩ mũtũũraga muoyo mũrĩ ngwatanĩro na Ngai thĩinĩ wa Kristũ Jesũ. ¹² Tondũ ũcio, mũtikanareke mehia mathamakage thĩinĩ wa mũrĩ yanyu iyo ikuaga, atĩ nĩguo mwathĩkagĩre merirĩria mooru mayo. ¹³ Nĩngĩ mũtikananeane ciĩga cia mũrĩ yanyu mehia-inĩ, atĩ nĩguo ituĩke ta indo cia kũhũthĩrwo cia kwagana nacio, no nĩ kaba mwĩheanage kũrĩ Ngai, mũhaana ta andũ marutĩtwo gĩkuũ-inĩ makarehwo muoyo-inĩ na mũneanage ciĩga icio cia mũrĩ yanyu kũrĩ we nĩguo ituĩke ta indo cia kũhũthĩrwo na gwĩka maũndũ ma ũthingu. ¹⁴ Mũtigatuĩke a gwathagwo nĩ mehia, tondũ inyuĩ mũtirĩ agũthamakagĩrwo nĩ watho, no mũrĩ agũthamakagĩrwo nĩ wega wa Ngai.

Ngombo cia Ũthingu

¹⁵ Tũkiuge atĩa? Kuona atĩ tũtirĩ rungu rwa watho no tũrĩ rungu rwa wega wa Ngai-rĩ, nĩtũtũũre twĩhagia? Kũroaga gũtuĩka ũguo! ¹⁶ Kaĩ inyuĩ mũtooĩ atĩ rĩrĩa mweheana kũrĩ mũndũ nĩguo mũtuĩke ngombo mũmwathĩkagĩre-rĩ, inyuĩ mũkĩrĩ o ngombo cia ũcio mwathĩkagĩra: mũrĩ ngombo cia mehia marĩa merekagĩria mũndũ gĩkuũ-inĩ, kana mũrĩ ngombo cia wathĩki ũrĩa ũrehaga ũthingu? ¹⁷ No Ngai arocookerio ngaatho, tondũ o na gũtuĩka inyuĩ mwarĩ ngombo cia mehia-rĩ, rĩu nĩmwathĩkiire na ngoro yothe ũrutani ũrĩa mwehokeirwo. ¹⁸ Inyuĩ nĩmũrĩkĩtie kuohorwo mũkoima mehia-inĩ, mũgacooka gũtuĩka ngombo cia ũthingu.

¹⁹ Ndĩraaria ũhoru ũyũ ngĩũgerekanagia na maũndũ ma andũ tondũ inyuĩ nĩmwagĩte hinya mũtũũrĩre-inĩ wanyu wa ndũire. O ta ũrĩa mwatũire mũneanaga ciĩga cianyu cia mũrĩ ituĩke ngombo kũrĩ maũndũ marĩa matarĩ ma ũtheru o na ma waganu ũrĩa ũtũire wongererekaga-rĩ, rĩu kĩneanei ciĩga cianyu ituĩke ngombo cia ũthingu nĩguo mũgaatuĩka andũ atheru. ²⁰ Rĩrĩa mwarĩ ngombo cia mehia-rĩ, mũtiathagwo nĩ ũthingu. ²¹ Hĩndĩ iyo muonaga uumithio ũrĩkũ kuuma kũrĩ maũndũ marĩa matũmaga rĩu mũconoke? Maũndũ macio marigĩrĩrio-inĩ marehaga gĩkuũ! ²² No rĩu tondũ nĩmwohoretwo mũkoima mehia-inĩ na mũgatũka ngombo cia Ngai-rĩ, uumithio ũrĩa muonaga ũmwerekagĩria ũtheru-inĩ,

na maciaro maguo nĩ muoyo wa tene na tene. ²³ Nĩgũkorwo mũcaara wa mehia nĩ gĩkuũ, no kĩheo kĩrĩa Ngai aheanaga nĩ muoyo wa tene na tene thĩnĩ wa Kristũ Jesũ Mwathani witũ.

7

Ngerekano ya Ũhiki

¹ Atĩrĩrĩ, ariũ na aarĩ a Ithe witũ (nĩgũkorwo ndĩraaria na inyuĩ mũrĩ andũ arĩa mooĩ watho), kaĩ mũtooĩ atĩ watho wathaga mũndũ o rĩrĩa arĩ muoyo? ² Nĩ ũndũ mūtũmia ũrĩ na mũthuuri aikaraga ohanĩtio na mũthuuriwe nĩ watho ihinda rĩrĩa rĩothe mũthuuriwe arĩ muoyo; no mũthuuriwe angĩkua-rĩ, mūtumia ũcio ti muohe nĩ watho ũcio wa ũhiki. ³ Tondũ mūtumia ũcio angĩhikĩra mũndũ ũngĩ rĩrĩa mũthuuriwe arĩ muoyo, atuĩkaga mũtharia. No mũthuuriwe angĩkua, mūtumia ũcio ti muohe nĩ watho ũcio, na ndangĩtuĩka gĩtharia o na angĩhikio nĩ mũndũ ũngĩ.

⁴ Nĩ ũndũ ũcio, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, o na inyuĩ nĩmwakuire ũhoroinĩ wa watho nĩ ũndũ wa mwĩrĩ wa Kristũ, nĩguo mũtuĩke a mũndũ ũngĩ, o we ũrĩa wariũkirio akiuma kũrĩ arĩa akuũ, nĩgeetha tũciaragĩre Ngai maciaro. ⁵ Nĩgũkorwo hĩndĩ ĩrĩa twathagwo nĩ mwĩrĩ ũyũ wa mehia-rĩ, merirĩria ma mehia marĩa maarahũragwo nĩ watho nĩmarutaga wĩra thĩnĩ wa mĩrĩ iitũ, magaciaragĩra gĩkuũ maciaro. ⁶ No rĩu, nĩtuohoretwo tũkoima watho-inĩ, tondũ nĩtũkuĩte ũhoroinĩ ũrĩa watuohete nĩgeetha tũtungatage na mũtungatĩre mwerũ wa Roho, no ti mũtungatĩre ũrĩa mũkũrũ wa watho ũrĩa mwandĩke.

Kũgiana na Wĩhia

⁷ Rĩu rĩ, tũkiuge atĩa? Watho ũkĩrĩ wĩhia? Aca ti ũguo! Ti-itherũ tiga nĩ ũndũ wa watho ndingĩamenyire wĩhia nĩ kĩĩ. Nĩgũkorwo ndingĩamenyire ũhoru wa gũcumĩkĩra korwo watho ndwoigĩte, “Ndũkanacumĩkĩre kĩndũ kĩene.” ⁸ No wĩhia, tondũ wa kuona kamweke karĩa kaaheanĩtwo nĩ rĩathani rĩu, ũgĩtũma ngĩe na merirĩria ma mĩthemba yothe thĩnĩ wakwa. Nĩgũkorwo hatarĩ watho, wĩhia nĩ mũkuũ. ⁹ Kũrĩ hĩndĩ nĩ ndaarĩ muoyo itanamenya watho; no hĩndĩ ĩrĩa rĩathani rĩokire, wĩhia ũkĩgĩa muoyo na nĩ ngĩkua. ¹⁰ Ngĩmenya atĩ rĩathani o rĩu rĩarĩ rĩa gũtũma mũndũ atũũre muoyo-rĩ, norĩo rĩarehire gĩkuũ. ¹¹ Nĩgũkorwo rĩrĩa wĩhia wonire kamweke karĩa kaaheanĩtwo nĩ rĩathani rĩu-rĩ, nĩ kũũheenia waheenirĩe, na ũkĩnjũraga narĩo. ¹² Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, watho nĩ mũtheru, o na rĩathani no rĩtheru, na nĩ rĩa kĩhooito na nĩ rĩega.

¹³ Kaĩ ũndũ ũcio mwega ũgĩcookete gũtuĩka gĩkuũ harĩ nĩ? Gũtikanatuĩke ũguo! No nĩgeetha wĩhia ũkũũrĩkane atĩ nĩ wĩhia, nĩwarehire gĩkuũ thĩnĩ wakwa na ũndũ wa kũhũthĩra ũndũ ũcio mwega, nĩguo wĩhia ũtuĩke wĩhia kũna.

¹⁴ Nĩtũũĩ atĩ watho uumanĩte na Roho; no nĩ ndĩ mũndũ ũrĩ na mwĩrĩ wendetio agatuĩka ngombo ya wĩhia. ¹⁵ Ndimenyaga maũndũ marĩa njĩkaga. Nĩgũkorwo ũrĩa nyendaga gwĩka tiguu njĩkaga, no ũndũ ũrĩa thũire nĩguo njĩkaga. ¹⁶ O na ingĩtuĩka njĩkaga ũrĩa itekwenda gwĩka-rĩ, nĩnjĩtikĩrĩte atĩ watho nĩ mwega. ¹⁷ Tondũ ũcio nĩngũũranĩte atĩ ti nĩ mwene njĩkaga maũndũ macio, no nĩ wĩhia ũrĩa ũtũũraga thĩnĩ wakwa wĩkaga ũguo. ¹⁸ Nĩnjũũĩ atĩ gũtirĩ ũndũ mwega ũtũũraga thĩnĩ wakwa, ũguo nĩ kuuga thĩnĩ wa mwĩrĩ ũyũ wakwa wĩhagia. Nĩgũkorwo nĩndĩriragĩria gwĩka wega, no hinya wa gwĩka ũguo nĩguo itarĩ. ¹⁹ Nĩgũkorwo wega ũrĩa nyendaga gwĩka tiguu njĩkaga, no ũũru

ũria itendaga gwika nĩguo thiiaga na mbere gwika. ²⁰ Na rĩrĩ, ingĩkorwo nĩnjĩkaga ũria itekwenda gwika-rĩ, ti nĩ mwene njĩkaga maũndũ macio, no nĩ wĩhia ũria ũtũũraga thĩinĩ wakwa wĩkaga ũguo.

²¹ Ũndũ ũyũ nĩũtũmaga nyone atĩ watho ũyũ nĩguo ũrutaga wĩra thĩinĩ wakwa: Rĩria ngwenda gwika wega-rĩ, ũũru ũkoragwo o hamwe na nĩ. ²² Nĩgũkorwo ngoro-inĩ yakwa thĩinĩ, nĩngenagĩra watho wa Ngai; ²³ no nĩnyonaga watho ũngĩ ũkĩruta wĩra thĩinĩ wa ciĩga cia mwĩrĩ wakwa, ũkarehaga mbaara, na ũkarũaga na watho wa meciiria makwa, na ũkandua mũndũ muohe nĩ watho wa wĩhia ũria ũrutaga wĩra thĩinĩ wa ciĩga ciakwa. ²⁴ Kaĩ nĩ ndĩkĩrĩ mũndũ mũthĩnĩku-ĩ! Nũũ ũkũũhonokia harĩ mwĩrĩ ũyũ wa gĩkuũ? ²⁵ Nĩndacookeria Ngai ngaatho nĩ ũndũ wa Jesũ Kristũ Mwathani witũ!

Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩ mwene thĩinĩ wa meciiria makwa ndĩ ngombo ya watho wa Ngai, no ha ũhoru wa mwĩrĩ ũyũ wa wĩhia, nĩ ndĩ ngombo ya watho wa wĩhia.

8

Muoyo thĩinĩ wa Roho

¹ Nĩ ũndũ wa maũndũ macio-rĩ, andũ arĩa marĩ thĩinĩ wa Kristũ Jesũ o ti a kũherithio, ² tondũ nĩ kũgerera harĩ Jesũ Kristũ watho wa Roho ũria ũheaga muoyo wanjohorire kuuma kũrĩ wĩhia na gĩkuũ. ³ Nĩgũkorwo ũndũ ũria watho wa Musa ũtangĩahotire gwika nĩ ũndũ wa kwagithio hinya nĩ mwĩrĩ ũyũ wĩhagia-rĩ, Ngai nĩekire ũndũ ũcio na ũndũ wa gũtũma Mũriũ wake mwene arĩ na mwĩrĩ ũhaanaine na mwĩrĩ ũyũ wĩhagia, nĩgeetha atuĩke igongona rĩa kũhoroheria mehia. Na nĩ ũndũ ũcio agĩtuĩra wĩhia ũria warĩ thĩinĩ wa mũndũ ũria wĩhagia ciira, ⁴ nĩgeetha maũndũ ma ũthingu marĩa mathanĩtwo nĩ watho mahingio thĩinĩ witũ, ithuĩ arĩa tũtatũũraga kũringana na mwĩrĩ ũyũ wĩhagia, no tũtũũraga kũringana na Roho.

⁵ Andũ arĩa matũũraga kũringana na mwĩrĩ ũyũ wĩhagia meciiragia o maũndũ marĩa mwĩrĩ ũcio wendaga; no arĩa matũũraga kũringana na Roho meciiragia o maũndũ marĩa mendagwo nĩ Roho. ⁶ Meciiria ma mũndũ mwĩhia marehaga gĩkuũ, no meciiria marĩa maathagwo nĩ Roho marehaga muoyo na thayũ; ⁷ meciiria marĩa mehagia marĩ ũthũ na Ngai. Meciiria macio matiathĩkagĩra watho wa Ngai, o na matingĩhota gwika ũguo. ⁸ Andũ arĩa maathagwo nĩ mwĩrĩ ũyũ wĩhagia matingĩhota gũkenia Ngai.

⁹ No rĩrĩ, inyuĩ mũtiathagwo nĩ mwĩrĩ ũyũ wĩhagia, no mwathagwo nĩ Roho, angĩkorwo Roho wa Ngai atũũraga thĩinĩ wanyu. No rĩrĩ, mũndũ o wothe ũtarĩ na Roho wa Kristũ-rĩ, ũcio ti wa Kristũ. ¹⁰ No angĩkorwo Kristũ arĩ thĩinĩ wanyu-rĩ, mũĩrĩ yanyu nĩmĩkuũ nĩ ũndũ wa mehia, no maroho manyu marĩ muoyo nĩ ũndũ wa ũthingu. ¹¹ Na ningĩ angĩkorwo Roho wa Ngai ũria wariũkirie Jesũ kuuma kũrĩ arĩa akuũ atũũraga thĩinĩ wanyu-rĩ, o we ũcio wariũkirie Kristũ kuuma kũrĩ arĩa akuũ nĩagatũma mũĩrĩ iyo yanyu ikuaga igĩe na muoyo nĩ ũndũ wa Roho wake, ũcio ũtũũraga thĩinĩ wanyu.

¹² Nĩ ũndũ ũcio, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ithuĩ tũrĩ na thĩirĩ, no ti thĩirĩ kũrĩ mwĩrĩ ũyũ wĩhagia, atĩ nĩguo tũtũũrage kũringana na ũria wendaga. ¹³ Nĩgũkorwo mũngĩtũũra kũringana na ũria mwĩrĩ ũyũ wĩhagia wendaga-rĩ, nĩmũgakua, no mũngĩũraga ciĩko icio njũru cia mwĩrĩ na hinya wa Roho-rĩ, nĩmũgatũũra muoyo, ¹⁴ tondũ andũ arĩa othe matongoragio nĩ Roho wa Ngai acio nĩo ciana cia Ngai. ¹⁵ Nĩgũkorwo

mütiaheirwo roho wa kũmũtua ngombo rĩngĩ nĩguo mwĩtigagĩre, no mwaheirwo Roho wa kũmũtua ciana ciake cia kwĩrererwo. Na nĩguo ũtũmaga twanĩrĩre tũkoiga atĩrĩ, “Abba, Baba.” ¹⁶ Roho Mũtheru we mwene nĩwe mũira hamwe na maroho maitũ atĩ ithuĩ tũrĩ ciana cia Ngai. ¹⁷ Rĩu-rĩ, angĩkorwo tũrĩ ciana ciake-rĩ, tũkĩrĩ agai, tũgatuĩka o agai a kũgaya Ngai, na agai hamwe na Kristũ, angĩkorwo ti-itherũ nĩtũgwatanagĩra nake mĩnyamaro yake nĩguo tũkaahota kũgwatanĩra riiri wake o nago.

Riiri ũrĩa Ũgooka

¹⁸ Nguona atĩ mĩnyamaro ĩrĩa tũrĩ nayo rĩu ndĩngĩringithanio na riiri ũrĩa tũkaaguĩrĩrio. ¹⁹ Indo iria ciombirwo itũũraga cieteraire kũguũranĩrio gwa ciana cia Ngai irĩ na gũthethũka kũnene. ²⁰ Nĩgũkorwo ciũmbe icio ciathĩrĩrio itũũre itarĩ kĩene na ti ũndũ wa gwĩthuurĩra cio nyene, no nĩ ũndũ wa kwenda kwa ũrĩa waciathĩrĩrie itũũre irĩ na kũrĩgĩrĩro, ²¹ atĩ ciũmbe cio nyene nĩgakũũrwo kuuma ũkombo-inĩ wa kũbutha, ikinye wĩyathi-inĩ wa riiri wa ciana cia Ngai.

²² Nĩtũũ atĩ nginyagia rĩu ciũmbe icio ciothe itũire icaayaga irĩ na ruo ta rwa mũndũ-wa-nja akĩheo mwana. ²³ Na to indo icio icaayaga, no o na ithuĩ arĩa tũrĩ na maciaro ma mbere ma Roho, nĩtũcaayaga ngoro-inĩ ciitũ thĩnĩ, twetereire hĩndĩ ikinye ya gũtuo ciana cia Ngai, na nĩkuo gũkũũrwo kwa mũrĩrĩ iitũ kuuma ũkombo-inĩ. ²⁴ Nĩgũkorwo twahonokirio nĩ ũndũ wa kũrĩgĩrĩro kũ. No rĩrĩ, kwĩrĩgĩrĩra kĩndũ kĩoneku-rĩ, kũ ti kũrĩgĩrĩro kũrĩ. Nũũ wĩrĩgagĩrĩra kĩrĩa arĩ nakĩo? ²⁵ No rĩrĩ, tũngĩkorwo twĩrĩgĩrĩrie kĩrĩa tũtarĩ nakĩo-rĩ, tũgĩetagĩrĩra o tũkirĩrĩrie.

²⁶ O ũndũ ũmwe, Roho nake nĩatũteithagia nĩ ũndũ wa ũrĩa tũtarĩ hinya. Ithuĩ tũtiũ kĩrĩa twagĩrĩrwo nĩkũhooya, no Roho we mwene nĩatũthaithanagĩrĩra arĩ na mũcaayo ũtangĩgweteka na ciugo. ²⁷ Nake Ngai ũrĩa ũthuthuuragia ngoro ciitũ nĩoĩ meciiria ma Roho, tondũ Roho nĩwe ũthaithanagĩrĩra andũ arĩa aamũre kũringana na ũrĩa Ngai endete.

Andũ a Ngai Nĩatoorania

²⁸ Ningĩ nĩtũũ atĩ harĩ andũ arĩa mendete Ngai, o arĩa metĩtwo nĩwe kũringana na ũrĩa aathugundĩte-rĩ, maũndũ mothe mateithanagia hamwe mamarehere kĩrathimo. ²⁹ Nĩgũkorwo acio Ngai aamenyete o tene-rĩ, nĩo aathĩrĩrie matuĩke a kũhaanania na mũhianĩre wa Mũrũwe, nĩguo atuĩke irigithathi harĩ andũ aingĩ a Ithe ũmwe. ³⁰ Nao acio aathĩrĩrie o mbere, nĩo eetire; nao acio eetire, nĩo aatũire athingu; nao acio aatũire athingu, nĩo aahumbire riiri.

³¹ Tũkiuge atĩa ũhoro ũkoniĩ maũndũ macio? Angĩkorwo Ngai arĩ mwena witũ-rĩ, nũũ ũngĩkĩhota gũtũtuma ũthũ? ³² ũcio ũtaigana gũcaĩra Mũriũ wake mwene, no akĩmũneana nĩ ũndũ witũ ithuothe, na rĩrĩ, agĩtũheete ũcio-rĩ, angĩkĩrega atĩa gũtũtaanahĩra na indo iria ingĩ ciothe? ³³ Nũũ ũngĩona ũndũ wa gũthitangĩra andũ arĩa Ngai ethuurĩrie? Nĩ Ngai ũmatuĩte atĩ matirĩ na mahĩtia. ³⁴ Nũũ ũngĩhota kũmatua ehia? Gũtirĩ! Kristũ Jesũ, o we ũrĩa wakuire, na akĩrĩũka akiuma kũrĩ arĩa akuũ, nĩwe ũikarĩte guoko-inĩ kwa ũrĩo kwa Ngai agĩtũthaithanĩrĩra. ³⁵ Nũũ ũngĩtũtigithania na wendani wa Kristũ? Anga nĩ kuona thĩna, kana kwĩhĩrwo nĩ ruo, kana nĩkũnyariirwo, kana ng'aragu, kana kwaga nguo, kana ũgwati, o na kana rũhiũ rwa njora? ³⁶ O ta ũrĩa kwandĩkĩtwo atĩrĩ: “Tũtindaga tũkĩũragwo o mũthenya wothe nĩ ũndũ waku; tũtũuagwo ta ng'ondũ cia gũthĩnjwo.”

³⁷ No rĩrĩ, o na tũkĩonaga maũndũ macio mothe-rĩ, ithuĩ tũrĩ makĩria ma atooria nĩ ũndũ wa ũcio watwendire. ³⁸ Nĩgũkorwo nĩndĩkĩtie kũmenya kũna atĩ o na kũngĩtuĩka nĩ ũhoru wa gũkua kana gũtũũra muoyo, o na kana araiika kana ndaimono, o na kana ũhoru wa mahinda maya kana marĩa magooka, o na kana maahinya o na marĩkũ, ³⁹ o na kana ũraihi wa na igũrũ kana ũriku, o na kana kĩndũ kĩngĩ o gĩothe kĩa iria ciombirwo: gũtirĩ o na kĩmwe kĩngĩhota gũtũtigithania na wendani wa Ngai, ũcio ũrĩ thĩinĩ wa Kristũ Jesũ, Mwathani witũ.

9

Ngai Gũthuura Andũ a Isiraeli

¹ Nĩ ngwaria ũhoru-wa-ma ndĩ thĩinĩ wa Kristũ, ti maheeni ndĩraaria, o nayo thamiri yakwa nĩyo mũira wakwa thĩinĩ wa Roho Mũtheru, ² atĩ ndĩ na kĩa kĩnene na ruo rwa ngoro rũtarathira. ³ Nĩgũkorwo ingĩendire nĩ mwene nyiitwo nĩ kĩrũmi na nyingatwo ndigithanio na Kristũ handũ-inĩ ha ariũ na aarĩ a Ithe witũ acio a rũrĩrĩ rwitũ kũũmbe, ⁴ nĩo andũ a Isiraeli. O nĩo Ngai aatuire ciana ciake; na nĩo maikaraga na riiri wake, na no-o matuĩtwo andũ a kĩrĩkanĩro, na a kwamũkĩra watho, na a kũhooyaga hekarũ-inĩ, o na ningĩ nĩo merĩirwo ciĩranĩro. ⁵ Ningĩ maithe maitũ marĩa ma tene maarĩ a kĩruka kũ, nake Kristũ aarĩ wa rũciaro rwao ha ũhoru wa mwĩrĩ, o we Ngai ũrĩa wathaga maũndũ mothe, ũrĩa ũgoocagwo nginya tene! Amenĩ.

⁶ Ũguo ti kuuga atĩ kiugo kĩa Ngai nĩkĩagĩte kũhinga. Nĩgũkorwo ti andũ othe arĩa maciarĩirwo Isiraeli marĩ andũ a Ngai a ma. ⁷ O na ningĩ ti othe ciana cia Iburahĩmu, o na gũtuĩka nĩ a rũciaro rwake. No rĩrĩ, eerirwo atĩrĩ, “Rũciaro rũrĩa rũgeetanio nawe rũkoima harĩ Isaaka.” ⁸ Ũguo nĩ ta kuuga atĩrĩ, ti ciana iria iciarĩtwo na njĩra ya ndũire ingĩtuĩka ciana cia Ngai, no nĩ ciana cia kĩĩranĩro ituuagwo cia mbeũ ya Iburahĩmu. ⁹ Nĩgũkorwo kĩĩranĩro kĩoigĩte atĩrĩ: “Ihinda rĩrĩa rĩamũre rĩakinya nĩngacooka, nake Sara nĩakagĩa kaana ga kahĩ.”

¹⁰ Na to ũguo wiki, o nacio ciana cia Rebeka ciarĩ cia ithe o ũmwe, na nĩwe ithe witũ Isaaka. ¹¹ No rĩrĩ, ciana icio cia mahatha itanaciarwo, o na itekĩte ũndũ o na ũrĩkũ mwega kana mũũru, nĩguo mũbango ũrĩa Ngai aathugundĩte wa gwĩthuurĩra andũ ũhinge: ¹² ti na ũndũ wa ciĩko iria mekĩte, no nĩ ũndũ wa wendi wa ũcio wĩtanaga, nĩerire Rebeka atĩrĩ, “Ũrĩa mũkũrũ nĩagatungatĩra ũrĩa mũnini.” ¹³ O ta ũrĩa kwandĩkĩtwo atĩrĩ: “Nĩndendire Jakubu, no ngĩrega Esaũ.”

¹⁴ Tũkiuge atĩa nĩ ũndũ wa ũhoru ũcio? Ngai no atuanĩre ũndũ ũtarĩ wa kĩhoto? Kũroaga gũtuĩka ũguo! ¹⁵ Nĩgũkorwo erire Musa atĩrĩ, “Nĩndĩiguagĩra tha ũrĩa ndenda kũiguĩra tha, na ngacaĩra ũrĩa ndenda gũcaĩra.”

¹⁶ Tondũ ũcio-rĩ, ũndũ ũcio nduonekaga nĩ ũndũ wa wendi wa mũndũ, kana nĩ ũndũ wa kĩyo gĩake, no nĩ ũndũ wa tha cia Ngai. ¹⁷ Nĩgũkorwo Maandĩko-inĩ Firaũni erĩtwo atĩrĩ: “Ndagũtũũgĩririe nĩ ũndũ wa gĩtũmi gĩkĩ kũũmbe, nĩguo nyonanie hinya wakwa thĩinĩ waku, na nĩguo rĩitwa rĩakwa rĩhunjio thĩ yothe.” ¹⁸ Nĩ ũndũ ũcio Ngai aiguagĩra tha mũndũ ũrĩa enda kũiguĩra tha, na akoomia ngoro ya ũrĩa enda kũũmia.

¹⁹ Ũmwe wanyu ahota kũnjũũria atĩrĩ: “Ngai atũire atũtuagĩra mahĩtia nĩkĩ? Tondũ nũũ ũngĩkĩhota kũregana na ũrĩa Ngai ekwenda?” ²⁰ No wee-rĩ, ũkĩrĩ ũ mũndũ ũyũ nĩguo ũcookanĩrie na Ngai? “Kĩndũ kĩrĩa kĩombirwo-rĩ, no kũrie ũcio wakũũmbire, ‘Wanyũmbire ũũ nĩkĩ?’”

21 Githĩ mũũmbi wa nyũngũ ndarĩ na kĩhooto gĩa kũhũthĩra rĩũmba o ũrĩa angĩenda; kĩenyũ kĩmwe kĩa rĩũmba rĩu athondeke indo imwe cia kũhũthĩrwo na njĩra ya gũtĩka na ingĩ nĩ ũndũ wa mahũthĩro ma ndũire?

22 Ī kũngĩkorwo Ngai, tondũ nĩathuurĩte kuonania mang'ũrĩ make na kũmenyithania hinya wake, nĩakirĩrĩrie mũno arĩ na wetereri mũnene andũ arĩa mahaana to indo icio cia kũrakarĩrwo, o icio ciahaarĩrio kwanangwo? 23 Ī kũngĩkorwo ekaga ũguo nĩgeetha atũme ũingĩ wa riiri wake ũmenyeke nĩ arĩa mahaana ta indo iria akaiguĩra tha, arĩa aahaarĩrie o mbere matũike a kũgaya riiri ũcio, 24 na nĩo ithuĩ, ithuĩ arĩa eetire, na to arĩa moimĩte kũrĩ Ayahudi, no nĩ kuuma o na kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ? 25 O ta ũrĩa oigĩte Ibuku-inĩ rĩa Hosea, atĩrĩ:

“Andũ arĩa matarĩ akwa nĩo ngeeta ‘andũ akwa’;
nake mũndũ-wa-nja ũcio ũtarĩ mwende nĩwe ngeeta ‘mwendwa wakwa.’”

26 na ningĩ,

“Nĩgũgatuĩka atĩ, o handũ harĩa meerĩrwo atĩrĩ,
‘Inyuĩ mũtirĩ andũ akwa,’

no ho mageetĩrwo ‘ariũ a Ngai ũrĩa ũrĩ muoyo’.”

27 Naguo ũhoru ũkonĩ Isiraeli, Isaia nĩanĩrĩire, akiuga atĩrĩ:

“O na gũtuĩka andũ a Isiraeli maigana ta mũthanga wa iria-inĩ-rĩ,
no matigari mao makaahonoka.

28 Nĩgũkorwo Mwathani nĩagatuĩra
andũ a gũkũ thĩ ciira o narua, na aũkinyie mũthia.”

29 Na o ta ũrĩa Isaia oigĩte o mbere ũndũ ũcio ũtanakinya, atĩrĩ:

“Tiga Mwathani Mwene-Hinya-Wothe
aatũtigĩirie njiaro-rĩ,
ithuĩ tũngĩatuĩkire ta Sodomu,
na tũhaane o ta Gomora.”

Isiraeli kwaga Gwĩtĩkia

30 Tũkiuge atĩa ha ũhoru ũcio? Atĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ, arĩa mataathingatire ũthingu, nĩmagĩire naguo, ũthingu ũrĩa ũgĩagwo naguo na ũndũ wa gwĩtĩkia; 31 no atĩ andũ a Isiraeli, arĩa maathingatire watho wa ũthingu-rĩ, matiigana kũgĩa na watho ũcio. 32 Maagire kũgĩa naguo nĩkĩ? Tondũ matiaũthingatire na njĩra ya wĩtĩkio, no maũcaririe na njĩra ya gwĩka maũndũ. O nao nĩmahĩngirwo nĩ “ihiga rĩrĩa rĩhĩnganaga”. 33 O ta ũrĩa kwandĩkĩtwo:

“Atĩrĩrĩ, kũu Zayuni nĩnjigĩte ihiga rĩrĩa rĩtũmaga andũ mahĩngwo,
na ngaiga rwaro rwa ihiga rũrĩa rũtũmaga magũe,
nake mũndũ ũrĩa ũmwĩhokete ndarĩ hĩndĩ agaaconorithio.”

10

1 Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ũndũ ũrĩa ngoro yakwa yendete mũno na ũrĩa hooyaga Ngai nĩ ũndũ wa andũ a Isiraeli nĩ atĩ mahonokio. 2 Nĩgũkorwo nĩ ndĩ mũira wao atĩ nĩ marĩ kĩyo ũhoru-inĩ wa Ngai, no kĩyo kũu kĩa gĩkaaga ũmenyi. 3 Na tondũ matiigana kũmenya ũthingu ũrĩa uumaga kũrĩ Ngai no nĩ kũgeria maageririe kwĩhaandĩra ũthingu wao ene-rĩ, matiigana kwĩnyiihĩria ũthingu wa Ngai. 4 Nake Kristũ nĩwe wakinyirie ũhoru wa watho mũthia nĩgeetha kũgĩe na ũthingu kũrĩ mũndũ o wothe ũrĩa wĩtĩkĩtie.

5 Musa aataarĩrie ũhoru wa ũthingu ũrĩa uumanaga na watho na njĩra ĩno: “Mũndũ ũrĩa wĩkaga maũndũ macio arĩtũũragio muoyo nĩmo.” 6 No

rĩrĩ, ũthingu ũrĩa uumanaga na gwĩtĩkia uugaga atĩrĩ: “Ndũkaneyũrie na ngoro atĩrĩ, ‘Nũũ ũkwambata akinye igũrũ?’” (ũguo nĩ kuuga, agĩire Kristũ amũrehe gũkũ thĩ) ⁷ “o na ndũkeyũrie, ‘Nũũ ũkaaharũrũka irima rĩrĩa rĩtarĩ gĩturi?’” (ũguo nĩ kuuga, ambatie Kristũ kuuma kũrĩ arĩa akuũ). ⁸ No ũhoru ũcio uugaga atĩa? Uugaga atĩrĩ, “Ūhoru ũrĩ o hakuĩ nawe; ũrĩ o kanua-inĩ gaku, na ngoro-inĩ yaku,” naguo ũhoru ũcio nĩguo ũhoru wa wĩtĩkio ũrĩa tumbũraga: ⁹ Atĩ ũngiumbũra na kanua gaku atĩ, “Jesũ nĩ Mwathani,” o na gwĩtĩkia wĩtĩkie na ngoro yaku atĩ Ngai nĩamũriũkirie oime kũrĩ arĩa akuũ-rĩ, no ũhonoke. ¹⁰ Nĩgũkorwo mũndũ etĩkagia na ngoro yake, agatuuu mũthingu, na akoimbũra na kanua gake, agakĩhonokio. ¹¹ Tondũ Maandĩko moigĩte atĩrĩ, “Ūrĩa wothe ũmwĩhokaga ndarĩ hĩndĩ agaaconorithio.” ¹² Nĩgũkorwo gũtirĩ ngũũrani gatagatĩ ka Mũyahudi na mũndũ-wa-Ndũrĩrĩ: tondũ Mwathani o ũcio nĩwe Mwathani wa andũ othe, na nĩarathimaga mũno arĩa othe mamũkayagĩra; ¹³ nĩgũkorwo nĩ kwandĩke atĩrĩ, “Mũndũ wothe ũrĩa ũgaakaĩra rĩitwa rĩa Mwathani nĩakahonoka.”

¹⁴ No rĩrĩ, mangĩmũkaĩra atĩa matamwĩtĩkĩtie? Na mangĩmwĩtĩkia atĩa matarĩ maigua ũhoru wake? Na mangĩkĩigua atĩa matarĩ na mũndũ wa kũmahunjĩria? ¹⁵ Ningĩ andũ mangĩhota atĩa kũhunjia ũhoru matarĩ atũme? O ta ũrĩa kwandĩkitwo atĩrĩ, “Kaĩ magũrũ ma andũ arĩa mahunjagia Ūhoru-ũrĩa-Mwega nĩmagĩrĩire-ĩ!”

¹⁶ No rĩrĩ, ti andũ othe Isiraeli meetĩkĩrire Ūhoru-ũrĩa-Mwega. Nĩgũkorwo Isaia oririe atĩrĩ, “Mwathani, nũũ wĩtĩkĩtie ũhoru witũ?” ¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio, gwĩtĩkia kuumanaga na kũigua ũhoru, naguo ũhoru ũiguagwo na ũndũ wa kiugo gĩa Kristũ. ¹⁸ No ngũũria atĩrĩ: Matirĩ maigua Ūhoru? Hatirĩ nganja nĩmaiguĩte, tondũ Maandĩko mekuuga atĩrĩ:

“Mũgambo wao nĩwahunjire thĩ yothe,
nacio ciugo ciao igĩkinya ituri-inĩ ciothe cia thĩ.”

¹⁹ Na ningĩ ngũũria atĩrĩ: Andũ a Isiraeli matiigana kũmenya ũguo? Atĩrĩ, Musa o mbere oigire atĩrĩ,

“Nĩngatũma mũigue ũiru nĩ ũndũ wa rũrĩrĩ hatarĩ;
nĩngatũma mũrakare nĩ ũndũ wa rũrĩrĩ rũtarĩ na ũmenyo!”

²⁰ Nake Isaia akiuga omĩrĩrie mũno atĩrĩ,
“Andũ arĩa mataanjaragia nĩo maanyonire;
ndeeguũrĩrie arĩa mataanjũuraagĩrĩria.”

²¹ No ha ũhoru ũkoniĩ Isiraeli akoiga atĩrĩ,
“Mũthenya wothe ndindaga ndambũrũkĩtie moko makwa
kũrĩ andũ aremi, na a ngarari.”

11

Matigari ma Isiraeli

¹ Ningĩ ngũũria atĩrĩ: Ngai nĩkũrega aaregire andũ ake? Kũroaga gũtũika ũguo! Nĩ mwene ndĩ Mũisiraeli, wa rũciaro rwa Iburahĩmu, na wa mũhĩrĩga wa Benjamini. ² Ngai ndaigana kũrega andũ ake arĩa aamenyete o mbere. Kaĩ mũtooĩ ũrĩa Maandĩko moigĩte harĩa handĩkitwo ũhoru wa Elija, ũrĩa aathaithire Ngai nĩ ũndũ wa andũ a Isiraeli, akiuga atĩrĩ: ³ “Mwathani, nĩmoragĩte anabii aku na nĩmatharĩtie igongona ciaku; no nĩ nyiki ndigarĩte, nao nĩkũnjaria maranjaria manjũrage?” ⁴ Ngai aamũcookeirie atĩrĩ, “Nĩndĩtigĩirie andũ ngiri mũgwanja arĩa matarĩ maaturĩria Baali ndu.” ⁵ Nĩ ũndũ ũcio, o na hĩndĩ ĩno tũrĩ, nĩ kũrĩ na matigari marĩa Ngai ethuurĩire nĩ ũndũ wa wega wake. ⁶ Na

angikorwo Ngai aamathuurire nĩ ũndũ wa wega wake-rĩ, gũtingĩgĩtuĩka atĩ maathuurirwo nĩ ũndũ wa ciiko ciao; korwo nĩ ũguo-rĩ, wega wa Ngai ndũngĩgĩtuĩka nĩ wega rĩngĩ.

⁷ Rĩu tũkiuge atĩa? Nĩ atĩrĩ, ũndũ ũrĩa andũ a Isiraeli maatũire macaragia na kĩyo kĩnene matiwonire, no andũ arĩa athuure-rĩ, nĩmawonire. Acio angĩ nao nĩmoomirio ngoro, ⁸ o ta ũrĩa kwandĩkĩtwo atĩrĩ:

“Ngai nĩamaheire roho ta wa andũ magonetio nĩ toro,
akĩmahe maitho matekuona,
na matũ matekũigua,
o nginya ũmũthĩ ũyũ.”

⁹ Nake Daudi ekuuga atĩrĩ:

“Metha yao ya kũrĩra ĩrotuĩka mũtego, na kĩndũ gĩa kũmagwatia,
o na ĩtuĩke ya kũmahĩnga, na irĩhi rĩa ũũru wao.

¹⁰ Maitho mao marogĩa nduma, matige gũcooka kuona,
na mathiige mainamĩrĩire nginya tene.”

Honge cia Gũciarithanio

¹¹ Ningĩ ngũũria atĩrĩ: Ayahudi nĩkũhĩngwo maahĩngirwo makĩgũa ũndũ matangĩũkĩra? Kũroaga gũtuĩka ũguo! Aca ti guo o na atĩa! ũrĩa kũrĩ nĩ atĩ, tondũ wa mehia mao, ũhonokio nĩũkinyĩire andũ-a-Ndũrĩrĩ nĩgeetha andũ a Isiraeli maigue ũiru. ¹² No angikorwo ũremi wao nĩũtuĩkite ũtonga kũrĩ kĩrĩndĩ gĩa thĩ, nayo hathara yao ĩgatuĩka ũtonga kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ-rĩ, githĩ kũiyũrĩrwo kwao gũtingĩkĩrehe ũtonga mũngĩ makĩria!

¹³ Rĩu-rĩ, nĩ inyuĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ ndĩraarĩria. Tondũ ndĩ mũtũmwo ũtũmĩtwo kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ-rĩ, ũtungata ũcio wakwa nĩndĩwĩkĩrĩire mũno, ¹⁴ ngĩgeragĩria kana hihĩ ndahota kwarahũra andũ a rũruka rwakwa kũmbe maigue ũiru, na ndũme amwe ao mahonokio. ¹⁵ Tondũ angikorwo kũregwo kwao nĩkuo gwa gũtũma kĩrĩndĩ gĩa thĩ kĩguithanio na Ngai-rĩ, ĩ gwĩtĩkĩrwo kwao kũngĩkĩrehe kĩ, tige o kũriũka kuuma kũrĩ arĩa akuũ? ¹⁶ Angikorwo kĩenyũ gĩa kĩmere kĩrĩa kĩrutĩirwo Ngai kĩrĩ maciaro ma mbere nĩ gĩtheru-rĩ, o nakĩo kĩmere gĩothe no gĩtheru; angikorwo mũri nĩ mũtheru-rĩ, o nacio hongee no theru.

¹⁷ Angikorwo hongee imwe cia mũtamaiyũ wa mũgũnda nĩciakahũrirwo, nawe, o na watuĩka ũrĩ rũhongee rwa mũtamaiyũ wa gĩthaka-rĩ, ũgĩciarithanio na hongee icio ingĩ, na rĩu nĩũgayanaga ũnoru na icio ingĩ kuuma mũri wa mũtamaiyũ ũcio-rĩ, ¹⁸ menya ndũkae kwĩganĩra hongee icio ingĩ. ũngĩka ũguo-rĩ, ririkana ũndũ ũyũ: Wee tiwe ũnyĩtĩrĩire mũri ũcio, no nĩ mũri ũcio ũkũnyĩtĩrĩire. ¹⁹ No wee no ũkiuge atĩrĩ, “Hongee icio ciakahũrirwo nĩgeetha njarithanio na mũtĩ.”

²⁰ ũguo noguo. No rĩrĩ, hongee icio ciakahũrirwo tondũ wa kwaga gwĩtĩkia, nawe wĩhaandĩte nĩ ũndũ wa gwĩtĩkia. Ndũkae gwĩtĩia, no wĩtigagĩre.

²¹ Tondũ angikorwo Ngai ndaacĩire hongee icio cia ndũire-rĩ, o nawe ndangĩgũcaĩra.

²² Nĩ ũndũ ũcio, mwĩcũranieĩ ũhoru wa ũtugi wa Ngai na kwaga tha gwake: harĩ andũ acio maagũire, nĩagire kũmaiguĩra tha, no inyuĩ, nĩkũmũtuga amũtugaga, angikorwo nĩmũgũtũũra thĩnĩ wa ũtugi wake. Kwaga ũguo-rĩ, o na inyuĩ no mũtinio mweherio. ²³ Andũ acio nao mangĩtiga kũrũmia ũhoru ũcio wa kwaga gwĩtĩkia-rĩ, nĩmagaciarithanio na mũtĩ, nĩgũkorwo Ngai arĩ na ũhoti wa kũmaciarithania naguo rĩngĩ.

²⁴ Nĩ ũndũ-rĩ, angikorwo mwatinirio kuuma mũtamaiyũ-inĩ wa kĩrĩti, na mũgĩcooka mũgĩciarithanio na mũtamaiyũ wa mũgũnda, na ũcio

nĩ ũhoru ũtarĩ wa ndũire-rĩ, githĩ ti ũhũthũ makĩria hongē ici, o ici ciarĩ ciaguo, gũciarithanio na mũtamaiyũ wa mũgũnda o ũcio warĩ wao kũmbe!

Andũ a Isiraeli othe Nĩmakahonokio

²⁵ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ndikwenda mũikare mũrigĩtwo nĩ ũhoru ũyũ wa hitho, nĩgeetha mũtikae kwĩona ta mũrĩ oogĩ: Hitho nĩ atĩ, andũ amwe a Isiraeli nĩanyiite nĩ kũmia ngoro, o nginya rĩria mũigana wa andũ-a-Ndũrĩrĩ ũkaahinga gũtoonya. ²⁶ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, andũ a Isiraeli othe nĩmakahonokio, o ta ũria kwandĩkĩtwo atĩrĩ:

“Mũhonokia nĩakoima Zayuni;

naguo ũhoru wa kũregana na Ngai nĩakaweheria kuuma kũrĩ Jakubu.

²⁷ Nakĩo gĩkĩ nĩkĩo kĩrĩkanĩro kĩria ngaarĩkanĩra nao, rĩria ngaamehereria mehia mao.”

²⁸ Ha ũhoru-ũria-Mwega-rĩ, andũ a Isiraeli nĩmatuirwo thũ nĩ ũndũ wanyu, no ha ũhoru wa gũthuurwo-rĩ, nĩmendetwo nĩ ũndũ wa maithe mao ma tene, ²⁹ nĩgũkorwo iheo iria Ngai aheanaga na gwĩtana kũria etanaga nakuo ndacookaga kwĩricũkwo. ³⁰ O ta ũria inyuĩ hĩndĩ ĩmwe mwaremeire Ngai, no rĩu nĩamũiguĩrĩire tha nĩ ũndũ wa ũremi wao-rĩ, ³¹ rĩu no taguo o nao matuĩkĩte aremi, nĩgeetha o nao rĩu maiguĩrwo tha nĩ ũndũ wa ũria Ngai amũiguĩrĩire tha. ³² Nĩgũkorwo Ngai nĩatuĩte andũ othe aremi nĩgeetha acooke amaiguĩre tha othe.

Rwĩmbo rwa Kũgooca Ngai

³³ Hĩ! ĩ ũũgĩ wa Ngai, o naguo ũmenyo wake, itikĩrĩ nyingĩ na ndiku mũno!

Matuĩro make gũtirĩ ũngĩhota kũmatuĩria, na mũthĩire yake kaĩ ndĩngĩmenyeka-ĩ!

³⁴ “Nũũ ũmenyete meciiria ma Mwathani?

Kana nũũ ũkoretwo akĩmũtaara?”

³⁵ “Nũũ wanahe Ngai kĩndũ,

atĩ nĩguo Ngai acooke amũrĩhe kĩndũ kũu?”

³⁶ Nĩgũkorwo indo ciothe cioimire harĩ we, na nĩwe ũcitũũragia ciothe, na ciothe-rĩ, no ciake.

Nake arogoocagwo nginya tene na tene! Amenĩ.

12

Magongona marĩ Muoyo

¹ Nĩ ũndũ ũcio, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ndamũthaita tondũ wa ũria Ngai anamũiguĩra tha, mwĩrute mũrĩ yanyu ĩtuĩke magongona marĩ muoyo, na matheru mangĩkenia Ngai, arĩ guo ũtungata ũria wagĩrĩire na wa ma wa kũgoocithia Ngai. ² Mũtikanahaananie ũhoru wanyu na maũndũ marĩa mekagwo nĩ andũ a thĩ ĩno; no garũrũkai na ũndũ wa kwerũhio meciiria manyu. Hĩndĩ ĩyo nĩmũrĩhotaga kũmenya na gwĩtĩkĩra wendi ũcio wa Ngai, o wendi ũcio wake mwega ũria wa kũmũkenagia, na mũkinyanĩru kũna.

³ Nĩ ũndũ wa wega ũria ndaaheirwo nĩ Ngai-rĩ, ngwĩra o mũndũ wothe wanyu atĩrĩ: Mũndũ ndakae gwĩtua mũnene gũkĩra ũria aagĩrĩrwo nĩ gwĩtua, no nĩ kaba mũndũ eciiragie ũhoru wake we mwene na atue itua rĩagĩrĩru, kũringana na wĩtikio ũria Ngai amũheete. ⁴ O ta ũria tũrĩ na ciĩga nyingĩ thĩnĩ wa mwĩrĩ ũmwe, nacio ciĩga ici ciothe itirutaga wĩra mũthemba ũmwe-rĩ, ⁵ no taguo o na ithuĩ, o na twatuĩka tũrĩ aingĩ, tũrĩ mwĩrĩ ũmwe thĩnĩ wa Kristũ, na o kũga nĩkĩohanĩtio na iria ingĩ ciothe. ⁶ Ningĩ nĩtũheetwo iheo itiganĩte, kũringana na wega ũria

tùheetwo. Angĩkorwo kũheo kĩa mũndũ nĩ kũratha mohoro-rĩ, nĩahũthĩre kũheo kũ kũringana na ũrĩa wĩtĩkio wake ũigana. ⁷ Angĩkorwo nĩ gũtungata, nĩatungatage; na angĩkorwo nĩ kũrutana, nĩarutanage; ⁸ ningĩ angĩkorwo nĩ kũũmĩrĩria andũ, nĩakĩũmanagĩrĩrie; na angĩkorwo nĩ wa kũrũmbũiya mabata ma andũ arĩa angĩ, nĩakĩheanage na ũtaana; angĩkorwo nĩ wa gũtongoria, nĩatongoragie na kĩyo; ningĩ ũrĩa wa kũiguanĩra tha, nĩekage ũguo akenete.

Wendani

⁹ Wendani wanyu nĩũkoragwo nĩ ũrĩa ũtarĩ ũhinga. Thũũragai ũndũ ũrĩa mũũru; naguo ũndũ ũrĩa mweka mũkĩũrũmagie. ¹⁰ Endanagai mũndũ na ũrĩa ũngĩ, mũrĩ na wendani ta wa ciana cia ithe ũmwe. Na mũndũ nĩatĩage ũrĩa ũngĩ gũkĩra we mwene. ¹¹ Rutagai wĩra na kĩyo, na mũreke ngoro cianyu ihĩahĩage, mũgĩtungatagĩra Mwathani. ¹² Ikaragai mũkenete nĩ ũndũ mũrĩ na kũĩrĩgĩrĩro, na mũkiragĩrĩrie hĩndĩ ya mathĩna, na mũikarage mũkĩhooyaga hĩndĩ ciothe. ¹³ Teithagiai andũ a Ngai mabataro-inĩ mao. Tũũrai mũnyĩitaga andũ ũgeni.

¹⁴ Rathimagai andũ arĩa mamũnyariiraga; marathimagei na mũtikanamarume. ¹⁵ Kenagai hamwe na arĩa marakena; na mũcaka na arĩa maracakaya. ¹⁶ Tũũrai mũiguanĩte mũndũ na ũrĩa ũngĩ. Tigagai gwĩtĩna, no mwĩtikagĩre kũgĩa ngwatanĩro na andũ arĩa matarĩ igweta. Tigagai kwĩona ta mũrĩ oogĩ.

¹⁷ Mũtikaneeke mũndũ ũũru nĩ ũndũ wa ũũru ũrĩa amwĩkĩte. Menyagĩrĩrai nĩguo mwĩkage maũndũ marĩa mangĩonwo magĩrĩre nĩ andũ othe. ¹⁸ Inyuĩ-rĩ, geragai gũikarania na mũndũ o wothe na thayũ kũngĩhoteka. ¹⁹ Arata akwa, mũtikanerĩhĩrie, no tigagĩriai mang'ũrĩ ma Ngai handũ, nĩgũkorwo nĩ kwandĩkĩtwo atĩrĩ: "Kũrĩhanĩria nĩ gwakwa; nĩ nĩ ngaarĩhanĩria," ũguo nĩguo Mwathani ekuuga. ²⁰ Handũ ha ũguo-rĩ: "Thũ yaku ĩngĩkorwo ĩhũtĩ-rĩ, mũhe irio;

ĩngĩkorwo nĩnyootĩ-rĩ, mũhe gĩa kũnyua.

Gwĩka ũguo-rĩ, nĩkũmĩgĩrĩra makara ma mwaki mũtwe."

²¹ Mũtikanatoorio nĩ ũũru, no tooragiai ũũru na wega.

13

Kwĩnyĩhĩria arĩa Maathanaga

¹ O mũndũ no nginya athĩkagĩre arĩa maathanaga, nĩgũkorwo gũtirĩ hinya wa gwathana tiga ũrĩa Ngai ahaandĩte. Aathani arĩa marĩ ho nĩ Ngai ũmatuĩte a gwathana. ² Nĩ ũndũ wa ũguo-rĩ, mũndũ ũrĩa ũremagĩra arĩa maathanaga, nĩkũrega aregaga ũndũ ũrĩa Ngai atuĩte, nao arĩa mekaga ũguo nĩmagatuĩka a gũtuĩrwo ciira. ³ Nĩgũkorwo aathani ti a kũmakia arĩa mekaga ũrĩa kwagĩrĩre, no nĩ a kũmakia arĩa mekaga ũũru. Nĩũkwenda wagage gwĩtigagĩra ũrĩa wathanaga? Gũkage ũrĩa kwagĩrĩre, nake nĩarĩkũgathagĩrĩria. ⁴ Nĩgũkorwo we nĩ ndungata ya Ngai ya gũtũma wonage maũndũ mega. No ũngĩka ũũru-rĩ, wĩtigĩre, nĩgũkorwo ndakuuaga rũhiũ rwa njora tũhũ. We nĩ ndungata ya Ngai, na mũrĩhania wake wa kũherithania na wa gũkinyĩria mũndũ ũrĩa wĩkaga ũũru mang'ũrĩ ma Ngai. ⁵ Nĩ ũndũ ũcio, nĩ kwagĩrĩre mwathĩkagĩre arĩa maathanaga, ti tondũ wa gwĩtigĩra mang'ũrĩ macio, no nĩ tondũ wa ũrĩa mwĩmenyeire na thamiri cianyu ũrĩa arĩ wega gwĩka.

⁶ ũndũ ũcio noguo ũtũmaga mũrutage magooti, nĩgũkorwo arĩa maathanaga nĩ ndungata cia Ngai, na maheanaga mahinda mao mothe nĩ ũndũ wa wĩra ũcio kũmbe. ⁷ Rutagĩrai andũ othe kĩrĩa mwagĩrĩrwo nĩ

kūmarutīra: Angīkorwo mūtirutīte magooti, rutai magooti; na angīkorwo nī kūruta mbeeca cia kūrutithia wīra wa būrūri, rutai; nao andū arīa a kūheo gītīo, maheagei; na arīa a gwīkīrīrwo, mekaḡīrīrei.

Endanagai tondū Mūthenya Nīukuhīrīrie

⁸ Mūtigaikare mūrī na thīrī na mūdū o na ūrīkū, tiga o mwendanage hīndī ciothe mūdū na ūrīa ūngī, nīgūkorwo mūdū wendaga mūdū ūrīa ūngī nīahingītie watho. ⁹ Nī ūndū maathani maya, atī “Ndūkanatharanie,” na “Ndūkanoragane,” na “Ndūkanaiye”, na “Ndūkanacumīkīre kīndū kīene,” o na rīathani rīngī o rīothe rīngīkorwo ho, mohanītio mothe maturanīrwo thīnī wa rīathani rīrī: “Enda mūdū ūrīa ūngī ta ūrīa wīyendete wee mwene.” ¹⁰ Wendani-rī, ndūngīka mūdū ūrīa ūngī ūūru. Nī ūndū ūcio kwendana nīkuo kūhingia watho.

¹¹ Na mwīkage ūguo nī ūndū wa kūmenya mahinda maya tūrī ūrīa matariī. Ihinda nīkiḡnyu nīgeetha mwarahūke mūtige gūkoma, tondū ūhonokio witū rīu ūrī hakuhī kūrī rīrīa twambīrīrie gwītīkia. ¹² Ūtukū ūrī hakuhī gūthira; naguo mūthenya ūkiriī gūkinya. Nī ūndū ūcio nītūtiganane na maūdū ma nduma na twīohe indo cia mbaara, o iria cia ūtheri. ¹³ Nītūthiige na mīthīre mīagīrīru, o irīa yagīrīre gūkarwo nayo mūthenya, tūtigatoonye maruga-inī mooru marī na nyīmbo njūru na ūrīu, na tūtigatoonye ūtharia-inī kana maūdū ma ūūra-thoni, na tūtīkagīage na njūgitano na kūiguanīra ūiru. ¹⁴ No rīrī, mwīhumbei Mwathani Jesū Kristū, na mūtīgatūūre mwīciiragia o ūrīa mūngīhingia merirīria ma mīrī ĩno ya mehia.

14

Andū arīa Ahūthū na arīa marī Hinya

¹ Na rīrī, mūdū ūrīa ūkoragwo arī na wītīkio mūhūthū mwamūkīrei, mūtekūmūtūira ciira nī ūndū wa maūdū marīa mataiguanīrwo. ² Wītīkio wa mūdū ūmwe-rī, nīūmwītīkīrītie kūrīa irio cia mīthemba yothe, no mūdū ūngī, ūrīa ūrī wītīkio mūhūthū, arīaga o mīthemba ya nyeni. ³ Mūdū ūrīa ūrīaga mīthemba yothe ya irio ndakae kūmena mūdū ūrīa ūtekaga ūguo, nake mūdū ūrīa ūtarīaga indo imwe-rī, ndakae gūtuīra ciira mūdū ūrīa ūrīaga ciothe tondū Ngai nīamwītīkīrītie. ⁴ Wee ūkiriī ū nīguo ūtuīre ndungata ya mūdū ūngī ciira? Mwathi wayo nīwe ūmenyaga irūngī wega kana īgwīte. Nayo nīrīrūgamaga, tondū Mwathani nīwe ūrī na ūhoti wa gūtūma irūgame.

⁵ Mūdū ūmwe-rī, onaga ta kūrī mūthenya ūmwe mūtheru kūrī irīa īngī; nake mūdū ūngī akoona mīthenya yothe no ūndū ūmwe. O mūdū nīemenyere wega na ngoro yake. ⁶ Mūdū ūrīa wonaga mūthenya ūmwe ūrī wa mwanya-rī, ekaga ūguo nī ūndū wa Mwathani. Nake ūrīa ūrīaga nyama-rī, arīaga nī ūndū wa Mwathani, nīgūkorwo nī Ngai acookagīria ngaatho; nake ūrīa ūtacirīaga-rī, ekaga ūguo nī ūndū wa Mwathani, na nī Ngai acookagīria ngaatho. ⁷ Nīgūkorwo gūtiriī o na ūmwe witū ūtūūraga nī ūndū wake mwene, na gūtiriī o na ūmwe witū ūkuaga nī ūndū wake mwene. ⁸ Nī ūndū tūngītūūra muoyo-rī, tūtūūraga nī ūndū wa Mwathani; na tūngīkua-rī, twakua nī ūndū wa Mwathani. Nī ūndū ūcio tūngīkorwo tūrī muoyo kana tūkuīte-rī, tūrī o a Mwathani.

⁹ Ūhoro ūyū nīguo watūmire Kristū akue na acooke ariūke, nīguo atuīke Mwathani wa arīa akuū na arīa marī muoyo. ¹⁰ Wee-rī, ūgūtūira mūrū kana mwarī wa Ithe wanyu ciira nīkī? Kana ūkūmena mūrū kana mwarī

wa ithe wanyu nĩkĩ? Nĩgũkorwo ithuothe nĩtũkarũgama mbere ya gĩtĩ gĩa ciira kĩa Ngai. ¹¹ O ta ũrĩa kwandĩkĩtwo atĩrĩ:

“Ti-itherũ, o ta ũrĩa nĩ ndũũraga muoyo, iru o rĩothe nĩrĩgaturio mbere yakwa;

naru rũrĩmĩ o ruothe nĩrũkoimbũrĩra Ngai,’ ũguo nĩguo Mwathani ekuuga.”

¹² Hakĩrĩ ũguo-rĩ, o ũmwe witũ nĩakaheana ũhoru wake mwene mbere ya Ngai.

¹³ Nĩ ũndũ ũcio nĩtũgĩtĩge gũtuanĩra ciira ithuĩ ene. Handũ ha ũguo-rĩ, kaba mĩtue na meciiria manyu atĩ mĩtigatũma mũrũ kana mwarĩ wa ithe wanyu ahĩngwo kana agwe njĩra-inĩ. ¹⁴ Nĩ nĩmenyete wega biũ ndĩ thĩinĩ wa Mwathani Jesũ, atĩ gũtirĩ irio irĩ thaahu cio nyene. No rĩrĩ, mũndũ ũrĩa wonaga kĩndũ ta kĩrĩ thaahu-rĩ, ũcio harĩ we kĩndũ kũu nĩ kĩrĩ thaahu. ¹⁵ Angĩkorwo mũrũ kana mwarĩ wa thoguo nĩekũigua ũũru tondũ wa kĩrĩa ũrĩaga-rĩ, wee nĩtũgĩte gũthĩĩ na mĩthĩire ya wendani. Tĩga gũtũma mũrũ kana mwarĩ wa Ithe wanyu ũcio Kristũ aakuĩrĩre oore nĩ ũndũ wa kĩrĩa ũrarĩa. ¹⁶ Mũtikanareke ũndũ ũrĩa muonaga ũrĩ mwega ũtuĩke wa gũcambio. ¹⁷ Nĩgũkorwo ũthamaki wa Ngai ti ũhoru wa kũrĩa na kũnyua, no nĩ wa ũthingu, na thayũ o na gĩkeno irĩa ciumaga kũrĩ Roho Mũtheru, ¹⁸ tondũ mũndũ o wothe ũrĩa ũtungatagĩra Kristũ na njĩra icio nĩakenagia Ngai, o na akoonagwo arĩ mwega nĩ andũ.

¹⁹ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩtwĩkĩragei kĩyo gĩa gwĩkaga maũndũ marĩa marehaga ũhoru wa thayũ na magatũma tuonganĩrĩre hinya. ²⁰ Mũtikanathũkie wĩra wa Ngai nĩ ũndũ wa irio. Irio ciothe nĩ theru, no rĩrĩ, nĩ ũũru mũndũ kũrĩa kĩndũ o gĩothe kĩrĩa kĩngĩhĩtithia mũndũ ũrĩa ũngĩ. ²¹ Nĩ kaba kwaga kũrĩa nyama, kana kũnyua ndibei o na kana gwĩka ũndũ ũngĩ o na ũrĩkũ ũrĩa ũngĩtũma mũrũ kana mwarĩ wa Ithe wanyu ahĩtithio.

²² Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, ũndũ ũrĩa wĩtĩkĩtie ũkonĩĩ maũndũ macio-rĩ, nĩũmenyeke gatagatĩ gaku na Ngai. Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũtarĩ ũndũ angĩcuukĩra nĩ ũndũ wa kĩndũ kĩrĩa onaga kĩrĩ kĩega agĩka. ²³ No rĩrĩ, mũndũ angĩkorwo arĩ na nganja, acooke arĩ irio irĩa arĩ na nganja nacio, mũndũ ũcio nĩetuĩrĩre ciira, tondũ kũrĩa gwake gũtĩumanĩte na wĩtĩkio; nago ũndũ o wothe ũtoimanĩte na wĩtĩkio nĩ mehĩa.

15

¹ Na rĩrĩ, ithuĩ arĩa tũrĩ na hinya-rĩ, twagĩrĩrwo nĩgũkuuanagĩra na arĩa matarĩ na hinya maũndũ mao ma ũhinyaru na to gwĩkenagia ithuĩ ene. ² O ũmwe witũ nĩagĩrĩrwo nĩgũkenia mũndũ ũrĩa ũngĩ nĩ ũndũ wa maũndũ make mega, nĩgeetha ongererwo hinya. ³ Nĩgũkorwo o na Kristũ ndekenirie we mwene, no o ta ũrĩa kwandĩkĩtwo atĩrĩ: “Irumi cia arĩa makũrumaga nĩ nĩ ciagwĩrĩre.” ⁴ Nĩgũkorwo maũndũ mothe marĩa maandĩkirwo tene maandĩkirwo marĩ ma gũtũruta, nĩgeetha tũgĩage na kĩrĩgĩrĩro nĩ ũndũ wa gũkirĩrĩra na kũũmĩrĩro nĩ Maandĩko macio.

⁵ Ngai ũrĩa ũheanaga ũkirĩrĩra na ũũmanĩrĩra aromũhe roho wa ũiguano o mũndũ na ũrĩa ũngĩ rĩrĩa mũkũrũmĩrĩra Kristũ Jesũ, ⁶ nĩgeetha mũgoocithagie Ngai o we Ithe wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ mũrĩ na ngoro ĩmwe na mũgambo ũmwe.

⁷ Nĩ ũndũ ũcio, o mũndũ nĩagĩtĩkagĩre ũrĩa ũngĩ, o ta ũrĩa mwetĩkĩrĩrwo nĩ Kristũ, nĩgeetha Ngai agoocagwo. ⁸ Nĩgũkorwo ngũmwĩra atĩrĩ, Kristũ okire arĩ ndungata ya Ayahudi nĩ ũndũ wa ũhoru wa ma wa Ngai, nĩguo ahingie ciĩranĩro irĩa cĩerĩrwo maithe maitũ ma

tene, ⁹ nĩgeetha andũ-a-Ndũrĩrĩ magoocithagie Ngai nĩ ũndũ wa tha ciake, ta ũrĩa kwandĩkitwo atĩrĩ:

“Nĩ ũndũ ũcio nĩngũkũgococa ndĩ gatagatĩ ka ndũrĩrĩ; nĩndĩrĩnaga nyĩmbo cia kũgococa rĩtwa rĩaku.”

¹⁰ Ningĩ nĩ kwĩrĩtwo atĩrĩ:

“Kenai, inyuĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ, mũrĩ hamwe na andũ ake.”

¹¹ Na ningĩ nĩ kwĩrĩtwo atĩrĩ,

“Gocoi Mwathani, inyuĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ othe, na mũmũinĩre nyĩmbo cia kũmũgococa, inyuĩ andũ othe.”

¹² O na ningĩ, Isaia nĩoigĩte atĩrĩ,

“Mũndũ ũrĩa wĩtagwo Mũri wa Jesii nĩagococa, o we ũrĩa ũkaarhũka atuĩke wa gwatha ndũrĩrĩ, nao andũ-acio-a-Ndũrĩrĩ nĩmakaagĩa na kĩrĩgĩrĩro thĩnĩ wake.”

¹³ Na rĩrĩ, Ngai ũrĩa arĩ we mwĩhoko witũ aromũiyũria na gĩkeno gĩothe na thayũ tondũ wa ũrĩa mũmwĩhokete, nĩgeetha mũkĩrĩrĩrie kũgĩa na kĩrĩgĩrĩro nĩ ũndũ wa hinya wa Roho Mũtheru.

Paũlũ Mũtungatĩri wa Andũ-a-Ndũrĩrĩ

¹⁴ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, nĩ mwene nĩnjĩtikĩrĩte atĩ inyuĩ ene nĩmũiyũrĩtwo nĩ wega, na nĩ mũrĩ na ũmenyo mũiganu, o na mũkahota gũtaarana inyuĩ ene. ¹⁵ Ndĩmwandĩkĩire ũndũ ũyũ ndĩ na ũmĩrĩru mũingĩ ngĩmwĩra maũndũ mamwe, taarĩ kũmũrĩrĩkania maũndũ macio rĩngĩ, nĩ ũndũ wa wega ũrĩa Ngai aaheire, ¹⁶ nĩguo nduĩke mũtungatĩri wa Kristũ Jesũ kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ, ndutage wĩra wa mũthĩnjĩri-Ngai wa kũhunjaia Ũhoru-ũrĩa-Mwega wa Ngai, nĩgeetha andũ-a-Ndũrĩrĩ magaatuĩka igongona rĩtikĩrĩku nĩ Ngai, o rĩrĩa rĩtherie nĩ Roho Mũtheru.

¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio nĩngwĩraha thĩnĩ wa Kristũ Jesũ nĩ ũndũ wa ũtungata wakwa ngĩtungatĩra Ngai. ¹⁸ Ndikũgeria kwaria ũndũ o na ũrĩkũ tĩga o ũrĩa Kristũ ahingĩtie na ũndũ wakwa harĩ ũhoru wa gũtongoria andũ-a-Ndũrĩrĩ ũhoru-inĩ wa gwathĩkĩra Ngai, nĩ ũndũ wakwa kũheana ũhoru na maũndũ marĩa mekirwo, ¹⁹ na ũndũ wa hinya ũrĩa watũmaga kũringwo ciama na kuonwo morirũ, tondũ wa hinya wa Roho Mũtheru. Na nĩ ũndũ wa ũguo kuuma Jerusalemu kũrigĩcũka nginya Iluriko, nĩhunjĩtie biũ Ũhoru-ũrĩa-Mwega wa Kristũ. ²⁰ Na rĩrĩ, ndũire ndĩrĩrĩrie kũhunja Ũhoru-ũrĩa-Mwega kũrĩa Kristũ atamenyekete, nĩgeetha ndikanatuĩke wa gwaka igũrũ rĩa mũthingi wakĩtwo nĩ mũndũ ũngĩ. ²¹ No rĩrĩ, nĩgũtuĩke o ta ũrĩa kwandĩkitwo, atĩrĩ:

“Arĩa matarĩ meerwo ũhoru wake nĩo makaawona, na arĩa matarĩ maĩgua nĩo magaataũkĩrwo nĩguo.”

²² Kĩu nĩkĩo gĩtũmi kĩrĩa kĩanagiria mahinda maingĩ njũke kũu kwanyu.

Mũbango wa Paũlũ Gũthĩ Roma

²³ No rĩu, tondũ hatĩrĩ handũ hangĩ ingĩruta wĩra ng’ongo-inĩ ici, na tondũ mũaka mũingĩ nĩngoretwo ngũrĩrĩria kũmuona-rĩ, ²⁴ nĩndĩrabanga gwĩka ũguo ngĩthĩ Sipania. Nĩndĩrehoka gũkaamũceerera ngĩhĩtũkĩra kũu kwanyu, na atĩ nĩmũkandeithĩrĩria gũthĩ rũgendo rũu, thuutha wa gũkenanĩra na inyuĩ ihinda inini. ²⁵ No rĩu ndĩ rũgendo-inĩ ngĩthĩ Jerusalemu ngatungatĩre andũ arĩa aamũre marĩ kũu. ²⁶ Nĩgũkorwo andũ a Makedonia na a Akaia nĩmoonire arĩ wega kũhotha nĩguo mateithie andũ arĩa athĩni a thiritũ ya andũ arĩa aamũre kũu Jerusalemu. ²⁷ ũguo nĩguo moonire kwagĩrĩire, na ti-itherũ nĩ marĩ na thĩrĩ wa andũ acio. Tondũ wa rĩrĩ, angĩkorwo andũ-a-Ndũrĩrĩ nĩmagwatanĩire

na Ayahudi irathimo cia kīroho-rī, o nao marī na thiirī kūrī Ayahudi wa kūmatungatīra na indo iria marathimītwo nacio. ²⁸ Nī ūndū ūcio ndaarīkia kūruta wīra ūcio, na menye wega atī maciaro macio nī marīkia kwamūkīrwo-rī, hīndī īyo nīngamūceerera ngīthī Sīpania. ²⁹ Nīnjūūī atī ngīūkīra kūu kwanyu, ngaakorwo njiyūrīrwo nī irathimo cia Kristū.

³⁰ Ariū na aarī a Ithe witū, nīdamūthaitha nī ūndū wa Mwathani witū Jesū Kristū na nī ūndū wa wendani ūrīa tūheetwo nī Roho, atī mūnyiitanīre na nī kīgiano-inī gīakwa na ūndū wa kūhooya Ngai nī ūndū wakwa. ³¹ Hooyai nīgeetha ngaahonokio kuuma kūrī andū arīa matetīkītīe a kūu Judea, na ningī atī ūtungata wakwa kūu Jerusalemu ūgetīkīrīka nī andū arīa aamūre akuo, ³² nīgeetha ngooka kūrī inyuī ngenete, Ngai enda, na tūcanjamūke tūrī hamwe. ³³ Ngai mwene thayū aroikara hamwe na inyuī inyuothe. Amenī.

16

Ngeithi kūrī Arata

¹ Nīngūgaathīrīria mwarī wa Ithe witū Fibi kūrī inyuī, ūrīa ūtungataga thīinī wa kanitha wa Kenikirea. ² Nīngūmūhooya mūmwamūkīre thīinī wa Mwathani o ta ūrīa mūngīamūkīra andū arīa aamūre, na mūmūhe ūteithio o wothe angībatario nīguo kuuma kūrī inyuī, nīgūkorwo o nake anakorwo arī ūteithio mūnene kūrī andū aingī, o hamwe na nī mwene.

³ Geithiai Pirisila na Akula, arīa tūrutaga wīra nao tūrī thīinī wa Kristū Jesū.* ⁴ O nīmendire kūūragwo nī ūndū wakwa. Na to nī nyiki ndīramacookeria ngaatho, no nīmacookeirio ngaatho nī makanitha mothe ma andū-a-Ndūrīrī.

⁵ Geithiai o na kanitha ūrīa ūcemanagia kwao mūciī. Geithiai mūrata wakwa Epeneto, ūrīa warī mwītīkia wa Kristū wa mbere kūu būrūrī wa Asia.

⁶ Geithiai Mariamu, ūrīa warutire wīra na kīyo kīnene mūno nī ūndū wanyu.

⁷ Geithiai Anderoniko na Juniasi, andū a mūhīrīga witū arīa tuohetwo hamwe. Nao nī marī igweta gatagatī-inī ka atūmwo, o na ningī nīmatuīkire a Kristū mbere yakwa.

⁸ Geithiai Ampiliato, ūrīa nyendete mūno thīinī wa Mwathani.

⁹ Na mūgeithie Urubano, ūrīa tūrutithanagia wīra wa Kristū nake, o na mūgeithie mūrata wakwa nyendete Sitakusi.

¹⁰ Geithiai Apele, ūrīa wageririo na akīmenyeka atī nī wa Kristū kūna. Na mūgeithie andū a nyūmba ya Arisitobulo.

¹¹ Ningī mūgeithie Herodioni, ūrīa wa mūhīrīga witū.

Geithiai andū a nyūmba ya Narikiso arīa marī thīinī wa Mwathani.

¹² Geithiai Turufena na Turufosa, andū-a-nja acio marutaga wīra na hinya thīinī wa Mwathani.

Na mūgeithie mūrata wakwa Perisi, mūndū-wa-nja ūngī o nake ūrutīte wīra na hinya mūno thīinī wa Mwathani.

¹³ Geithiai Rufusi, ūrīa mūthuure thīinī wa Mwathani, o na mūgeithie nyina, ūrīa ūkoretwo arī o ta maitū.

¹⁴ Ningī mūgeithie Asunikirito, na Felegoni, na Herime, na Pateroba, na Herima, o na ariū na aarī a Ithe witū arīa marī hamwe nao.

* **16:3** Pirisila na Akula maarī arata a hakuhī a Paūlū, na maarutaga wīra wa gūtuma hema hamwe nake.

¹⁵ O na ningĩ mũgeithie Filologo, na Julia, na Nerea na mwarĩ wa nyina, na Olumpa, na arĩa othe aamũre makoragwo hamwe nao.

¹⁶ Geithaniai mũndũ na ũrĩa ũngĩ na ngeithi theru cia kĩmumunyano. Makanitha mothe ma Kristũ nĩmamũgeithia.

¹⁷ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, nĩngũmũthaitha mwĩmenyagĩrĩre andũ arĩa marehaga nyamũkano na maũndũ ma kũmũhĩngithia, marĩa mareganĩte na ũhoru ũrĩa mũrutĩtwo. Eheragĩrai andũ ta acio. ¹⁸ Nĩgũkorwo andũ ta acio ti Mwathani witũ Kristũ matungataga, no nĩ nda ciao ene matungataga. Nĩmaheenagia ngoro cia andũ arĩa matooi ũũru na ũndũ wa mĩario yao mĩnyoroku na ndeto ciao cia kwĩyendithĩrĩria. ¹⁹ Andũ othe nĩmaiguĩte ngumo ya wathĩki wanyu, nĩ ũndũ ũcio nĩnjyũrĩtwo nĩ gĩkeno nĩ ũndũ wanyu; no nĩngwenda mũgĩe na ũũgĩ harĩ maũndũ marĩa mega, na mwage ũcuuke harĩ maũndũ marĩa mooru.

²⁰ Ngai mwene thayũ nĩarĩhehenja Shaitani o narua, na inyuĩ mũmũrangĩrĩrie rungu rwa magũrũ manyu. Wega wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ ũroikara na inyuĩ.

²¹ Nĩmwageithio nĩ Timotheo, ũrĩa tũrutaga wĩra nake, o na Lukio, na Jasoni na Sosipatero, arĩa a mũhĩrĩga witũ.

²² Niĩ Teritio, mwandĩki wa marĩa maya, nĩndamũgeithia thĩinĩ wa Mwathani.

²³ Nake Gayo, ũrĩa ũnyitĩte ũgeni na ũrĩa ũtugaga andũ a kanitha othe, nĩamũgeithia.

Nĩmwageithio nĩ Erasito, ũrĩa mũigi kĩgĩina gĩa itũũra, na mũrũ wa ithe witũ Kwarito. (²⁴ Wega wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ ũrogĩa na inyuĩ inyothe. Amen.)

²⁵ Na rĩu kũrĩ ũrĩa ũngĩhota kũmũrũgamia wega nĩ ũndũ wa Ũhoru-ũrĩa-Mwega ũrĩa hunjagia, na kwanĩrĩra ũhoru wa Jesũ Kristũ kũringana na ũguũrio wa maũndũ marĩa ma hito marĩa matũire mahithĩtwo kuuma tene, ²⁶ no rĩu nĩmaguũrie na makamenyithanio thĩinĩ wa Maandĩko marĩa ma ũnabii, nĩ ũndũ wa watho wa Ngai, o we ũrĩa ũtũũraga tene na tene, nĩgeetha ndũrĩrĩ ciothe imwĩtĩkie na imwathĩkagĩre: ²⁷ nake Ngai, o we wiki mũũgĩ-rĩ, arotũũra agoocagwo nginya tene na ũndũ wa Jesũ Kristũ! Amen.

MARŪA MA MBERE MA PAŪLŪ KŪRĪ AKORINITHO

¹ Nĩ niĩ Paŭlũ, o niĩ ndeetirwo nduĩke mŭtũmwo wa Kristũ Jesũ niĩ ũndũ wa kwenda kwa Ngai, ndĩratũma ngeithi ici tũrĩ hamwe na mũrũ wa Ithe witũ Sosithene,*

² Twandĩkĩra kanitha wa Ngai ũrĩa ũrĩ Korinitho, kũrĩ arĩa othe maamũrĩtwo thĩinĩ wa Kristũ Jesũ na magetwo matuĩke andũ atheru, o hamwe na arĩa othe marĩ kũndũ guothe makayagĩra rĩitwa rĩa Mwathani witũ Jesũ Kristũ, o we Mwathani wao na witũ:

³ Wega na thayũ irogĩa kũrĩ inyuĩ ciumĩte kũrĩ Ngai Ithe witũ na Mwathani Jesũ Kristũ.

Gũcookia Ngaatho

⁴ Nĩnjookagĩria Ngai ngaatho hĩndĩ ciothe niĩ ũndũ wanyu, niĩ ũndũ wa wega wake ũrĩa mũheetwo thĩinĩ wa Kristũ Jesũ. ⁵ Nĩgũkorwo thĩinĩ wake nĩmũtongetio maũndũ-inĩ mothe, mũgatongio ũhoro-inĩ wa mĩario yanyu yothe o na ũhoro-inĩ wothe wa kũmenya maũndũ, ⁶ tondũ-rĩ, ũira witũ ũkoniĩ Kristũ niĩwekĩrirwo hinya thĩinĩ wanyu. ⁷ Nĩ ũndũ ũcio gũtirĩ kĩheo gĩa kĩiroho o na kĩmwe mũtarĩ nakĩo, o mũgĩetagirĩra na kĩyo kũguũranĩrio kwa Mwathani witũ Jesũ Kristũ. ⁸ Nake niĩarĩmũikaragia mũrĩ na hinya nginya mũthia, niĩguo mũtikanakorwo mũrĩ na ũcuuke mũthenya ũrĩa wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ. ⁹ Ngai niĩ mwĩhokeku, o we ũrĩa wamwĩtire niĩguo mũkorwo na ngwatanĩro na Mũriũ Jesũ Kristũ, Mwathani witũ.

Nyamũkano thĩinĩ wa Kanitha

¹⁰ Atĩrĩrĩ, inyuĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ndamũthaitha thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Mwathani witũ Jesũ Kristũ, atĩ inyuothe mũiguane o mũndũ na ũrĩa ũngĩ, niĩguo mũtikagĩe na nyamũkano gatagatĩ-inĩ kanyu, no mũikare mũiguaniĩte, na mũrĩ na meciiria o mamwe, na ngoro o ĩmwe. ¹¹ Tondũ rĩrĩrĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ, niĩmenyithĩtio niĩ andũ amwe a kuuma nyũmba ya Kiloe atĩ niĩ kũrĩ na ngũĩ gatagatĩ-inĩ kanyu. ¹² ũrĩa ndĩroiga niĩ atĩrĩ: ũmwe wanyu oigaga atĩ, “Niĩ nũmagĩrĩra Paŭlũ”; ũngĩ akoiga atĩ, “Niĩ nũmagĩrĩra Apolo”; nake ũngĩ akoiga atĩ, “Niĩ nũmagĩrĩra Kefa”; o na ningĩ ũngĩ akoiga atĩ, “Niĩ nũmagĩrĩra Kristũ.”

¹³ Kaĩ Kristũ agayanĩtio? Paŭlũ-rĩ, niĩwe waambirwo mũtĩ igũrũ niĩ ũndũ wanyu? Mwabatithirio thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Paŭlũ? ¹⁴ Nĩngũcookia ngaatho niĩ ũndũ gũtirĩ o na ũmwe wanyu niĩ ndaabatithirie, o tiga Kirisipo na Gayo. ¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio gũtirĩ mũndũ o na ũmwe ũngiuga atĩ mwabatithirio thĩinĩ wa rĩitwa rĩakwa. ¹⁶ ĩĩ, o na ningĩ nĩndabatithirie andũ a nyũmba ya Stefana; no tiga acio, ndingĩririkana kana niĩ kũrĩ mũndũ ũngĩ ndaabatithirie. ¹⁷ Nĩ gũkorwo Kristũ ndaandũmire ngabatithanie, no aandũmire ngahunjie ũhoro-ũrĩa-Mwega, no ti ndĩũheane na ũũgĩ wa mũndũ, niĩgeetha mũtharaba wa Kristũ ndũkae kwagithio kĩene.

Kristũ niĩwe ũũgĩ na ũhoti wa Ngai

* **1:1** Warĩ mũtugo wa Ayunani kwambĩrĩria marũa na rĩitwa rĩa mwandĩki.

¹⁸ Nīgũkorwo ndũmĩrĩri ya mũtharaba nĩ ũrimũ kũrĩ arĩa maroora, no kũrĩ ithuĩ arĩa tũrahonokio-rĩ, ũndũ ũcio nĩ hinya wa Ngai. ¹⁹ Nīgũkorwo kwandĩkĩtwo atĩrĩ:

“Ũũgĩ wa andũ arĩa oogĩ nĩkũniina ngaaũniina;
naguo ũmenyo wa andũ arĩa imenyi ndĩkĩũtue wa tũhũ.”

²⁰ Mũndũ ũrĩa mũũgĩ-rĩ, akĩrĩ kũ? Mũndũ ũrĩa mũthomu-rĩ, akĩrĩ kũ? Arĩ ha mũciiri ũrĩa ũũĩ gũciira maũndũ ma mahinda maya tũrĩ? Githĩ Ngai ndatuĩte ũũgĩ wa thĩ ĩno ũrimũ? ²¹ Nīgũkorwo Ngai na ũndũ wa ũũgĩ wake nĩonire atĩ andũ a thĩ ĩno na ũũgĩ wao matikaamũmenya, akĩona kwagĩrĩire ahũthĩre maũndũ ma ũrimũ marĩa tũhunjagia nĩgeetha ahonokie arĩa mamwĩtikagia. ²² Ayahudi metagia ciana, nao Ayunani macaragia ũũgĩ, ²³ no ithuĩ tũhunjagia ũhoru wa Kristũ arĩ mwambe mũtĩ igũrũ: maũndũ macio nĩ mũhĩnga kũrĩ Ayahudi na ũrimũ kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ, ²⁴ no kũrĩ arĩa Ngai etĩte, Ayahudi o na Ayunani, Kristũ nĩwe hinya wa Ngai na ũũgĩ wa Ngai. ²⁵ Nīgũkorwo ũrimũ wa Ngai nĩ mũũgĩ gũkĩra ũũgĩ wa mũndũ, naguo ũhũthũ wa Ngai nĩ mũritũ gũkĩra hinya wa mũndũ.

²⁶ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ta gĩciiriei ũrĩa mwatariĩ rĩrĩa mwetirwo. Ti aingĩ anyu oogĩ na ũũgĩ wa andũ a gũkũ thĩ; na ti aingĩ mangĩaguucĩrĩire andũ; o na ti aingĩ maciarĩirwo mĩciĩ ĩrĩa ĩrĩ igweta. ²⁷ No Ngai aathuurire maũndũ marĩa ma ũrimũ ma thĩ ĩno nĩguo aconorithie andũ arĩa oogĩ; ningĩ Ngai aathuurire maũndũ marĩa matarĩ hinya ma thĩ ĩno nĩguo aconorithie arĩa marĩ hinya. ²⁸ Agĩthura maũndũ marĩa mahũthũ ma thĩ ĩno, na marĩa matarĩ ma gũtĩka, o gwata marĩa matarĩ maũndũ kũrĩ, nĩgeetha amaagithie bata, ²⁹ nĩgeetha mũndũ o na ũ ndakanetĩie mbere ya Ngai. ³⁰ No rĩrĩ, nĩwe ũtũmĩte mũkorwo mũrĩ thĩnĩ wa Kristũ Jesũ, ũrĩa ũtuĩkĩte ũũgĩ uumĩte kũrĩ Ngai nĩ ũndũ witũ, ũguo nĩ kuuga, ũthingu witũ, na ũtheru, na gũkũrwo. ³¹ Nĩ ũndũ ũcio, o ta ũrĩa kwandĩkĩtwo atĩrĩ: “Mũndũ ũrĩa ũkwĩraha, nĩerahage nĩ ũndũ wa Mwathani.”

2

¹ Hĩndĩ ĩrĩa ndookire kũrĩ inyuĩ, ngĩmũhunjĩria ũira wa hito ya ũhoru wa Ngai, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ndiamwarĩire na mĩario ya kanua kega kana ũũgĩ mũnene. ² Nīgũkorwo nĩndatuĩte itua ndirĩ ũndũ ũngĩ ngwenda kũmenya, rĩrĩa rĩothe ndaarĩ na inyuĩ, o tiga ũhoru wa Jesũ Kristũ na kwambwo gwake mũtĩ-igũrũ. ³ Ndookire kũrĩ inyuĩ itarĩ na hinya, na ndĩ na guoya, o na ngĩinainaga mũno. ⁴ Ndũmĩrĩri yakwa na kũhunja gwakwa itiarĩ na ciugo cia kũguucanĩrĩria na ũũgĩ, no nĩcionanagia hinya wa Roho, ⁵ nĩguo wĩtikio wanyu ndũgakorwo ũtiirĩirwo nĩ ũũgĩ wa andũ, o tiga hinya wa Ngai.

Ũũgĩ Uumanĩte na Roho

⁶ No ningĩ ithuĩ-rĩ, tũrĩ gatagatĩ-inĩ ka andũ arĩa agima twaragia ũhoru wa ndũmĩrĩri ya ũũgĩ, no tũtiaragia ũhoru wa ũũgĩ wa mahinda maya, kana wa aathani a mahinda maya arĩa matarĩ kũrĩa merekeire. ⁷ No ithuĩ-rĩ, twaragia ũhoru wa ũũgĩ wa Ngai ũrĩa wa hito, ũũgĩ ũrĩa watũire ũrĩ mũhithe, o ũrĩa Ngai aathĩrĩire o mbere ya kũũmba thĩ nĩ ũndũ wa riiri witũ. ⁸ Gũtirĩ o na ũmwe wa anene a mahinda maya wamenyire ũhoru ũcio, nĩgũkorwo mangĩaũmenyete-rĩ, matingĩaambire Mwathani wa riiri.

⁹ Nīgũkorwo no ta ũrĩa kwandĩkĩtwo atĩrĩ:

“Maũndũ marĩa matarĩ monwo na maito,
na matarĩ maiguu na matũ,

o na matarĩ maatoonya ngoro ya mündũ,

nĩmo Ngai athondekeire andũ arĩa mamwendete”:

¹⁰ no Ngai niatũguũrĩrie maündũ macio na ündũ wa Roho wake.

Roho nĩathuthuuragia maündũ mothe, o na maündũ ma Ngai marĩa marikĩru mũno. ¹¹ Tondũ-rĩ, nũũ üũĩ meciiria ma mündũ, tiga o roho wa mündũ ũrĩa ũrĩ thĩnĩ wake? O ta ũguo-rĩ, gũtirĩ mündũ üũĩ meciiria ma Ngai, o tiga Roho wa Ngai. ¹² Tũtiamũkĩrĩte roho wa thĩ ĩno, no tũheetwo Roho ũrĩa uumĩte kũrĩ Ngai, nĩguo tũmenyage iheo iria Ngai atũheete o ũguo tũhũ. ¹³ Maündũ macio nĩmo twaragia, no tũtimaaragia na ciugo iria tũrutĩtwo na ũũgĩ wa mündũ, no nĩ na ciugo iria tũrutagwo nĩ Roho, tũgataarĩria ũhoro wa ma wa kũiroho na ciugo cia kũiroho. ¹⁴ Mündũ ũtarĩ na Roho ndetĩkagĩra maündũ marĩa moimaga kũrĩ Roho wa Ngai, tondũ maündũ macio nĩ ũrimũ kũrĩ we, na ndangĩmamenya, tondũ makũũrĩkanaga na njĩra ya kũiroho. ¹⁵ Mündũ wa kũiroho nĩakũũranaga maündũ mothe, nowe mwene gũtirĩ mündũ ũngĩmũtuĩra:

¹⁶ “Nĩ ündũ-rĩ, nũũ ũngĩmenya meciiria ma Mwathani, nĩguo akĩmũtaare?”

No ithuĩ tũrĩ na meciiria ma Kristũ.

3

Ũhoro wa Nyamũkano thĩnĩ wa Kanitha

¹ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ndingĩahotire kũmwarĩria ta mũrĩ andũ a kũiroho, no ndaamwarĩrie ta mũrĩ andũ a thĩ, o ta twana tũnini thĩnĩ wa Kristũ. ² Ndaamũheire iria, no ti irio nyũmũ ndaamũheire, nĩgũkorwo mũtiakinyĩte a gũcirĩa. Ti-itherũ o na rĩu mũtikinyĩte a gũcirĩa. ³ O na rĩu mũrĩ andũ a thĩ. Kuona atĩ kũrĩ na ũiru na ngũĩ thĩnĩ wanyu-rĩ, githĩ mũtikĩrĩ andũ a thĩ? Githĩ mũtiragũka o ta ũrĩa andũ a ndũire mekaga? ⁴ Nĩ ündũ-rĩ, rĩrĩa mündũ ũmwe ekuuga atĩrĩ, “Nĩ nũmagĩrĩra Paũlũ,” nake ũrĩa ũngĩ akoiga atĩrĩ, “Nĩ nũmagĩrĩra Apolo,” githĩ mũtikĩrĩ o andũ a ndũire?

⁵ Kaĩ Apolo akĩrĩ ũ? Nake Paũlũ akĩrĩ ũ? Acio maarĩ o ndungata, iria ciatũmire mwĩtikie, o ta ũrĩa Mwathani aagaĩire o mündũ wĩra wake. ⁶ Nĩ nĩ mbeũ ndahaandire, nake Apolo agĩciitĩrĩria maaĩ, no nĩ Ngai watũmire ikũre. ⁷ Nĩ ündũ ũcio ti mündũ ũrĩa ũhaandaga kana ũrĩa ũitagĩrĩria maaĩ ũrĩ bata, no ũrĩa ũrĩ bata nĩ Ngai, ũrĩa ũtũmaga ikũre. ⁸ Mündũ ũrĩa ũhaandaga na mündũ ũrĩa ũitagĩrĩria maaĩ makoragwo na muoroto ũmwe, na o mündũ akaarĩhwo kũringana na wĩra wake we mwene. ⁹ Nĩgũkorwo tũrutithanagia wĩra hamwe na Ngai; na inyuĩ mũrĩ mũgũnda wa Ngai, na mwako wa Ngai.

¹⁰ Nĩ ündũ wa wega ũrĩa Ngai aaheete, nĩ nĩ gwaka ndaakire mũthingi haana ta mwakithia ũrĩa mũũgĩ nake mündũ ũngĩ nĩ gwaka araaka igũrũ rĩa mũthingi ũcio. No o mündũ nĩamenyagĩrĩre ũrĩa egwaka igũrũ rĩraguo. ¹¹ Nĩgũkorwo gũtirĩ mündũ ũngĩaka mũthingi ũngĩ tiga ũrĩa ũrĩkĩtie gwakwo, na nĩguo Jesũ Kristũ. ¹² Angĩkorwo mündũ o na ũ egwaka igũrũ rĩa mũthingi ũyũ akĩhũthagĩra thahabu, kana betha, kana mahiga ma goro, kana mbaũ, kana nyeki, o na kana rũũa-rĩ, ¹³ wĩra wake nĩũkoneka ũrĩa ũtariĩ, tondũ Mũthenya ũcio nĩũgaatũma woneke ũtheri-inĩ. Wĩra ũcio ũkaaguũrio na mwaki, nĩgũkorwo wĩra wa o mündũ nĩũkagerio na mwaki ũcio. ¹⁴ Angĩkorwo kĩrĩa mündũ aakĩte mũthingi-igũrũ nĩgĩgetiiria mwaki ũcio-rĩ, nĩakarĩhwo mũcaara wake.

¹⁵ Angĩkorwo nĩũkahĩa-rĩ, nĩakoowo nĩguo; nowe mwene nĩakahonoka, no akaahonoka ta mũndũ ũgereire mwaki-inĩ.

¹⁶ Kaĩ inyuĩ mũtooĩ atĩ inyuĩ ene mũrĩ hekarũ ya Ngai, na atĩ Roho wa Ngai atũũraga thĩinĩ wanyu? ¹⁷ Mũndũ o wothe angĩananga hekarũ ya Ngai-rĩ, Ngai nĩakamwananga; nĩgũkorwo hekarũ ya Ngai nĩ theru, na nĩ inyuĩ hekarũ ĩyo.

¹⁸ Mũtikae kwĩheenia. Mũndũ o na ũrĩkũ thĩinĩ wanyu angĩkorwo nĩeciiragia nĩ mũũgĩ na ũũgĩ wa mahinda maya tũrĩ-rĩ, nĩagĩtuĩke “kĩrimũ” nĩguo atuĩke mũũgĩ. ¹⁹ Nĩgũkorwo ũũgĩ wa thĩ ĩno nĩ ũrimũ maitho-inĩ ma Ngai. O ta ũrĩa kwandĩkitwo atĩrĩ, “Nĩanyĩtaga arĩa oogĩ waara-inĩ wao”; ²⁰ o na ningĩ nĩ kwandĩkitwo atĩrĩ, “Mwathani nĩoĩ atĩ meciiria ma arĩa oogĩ nĩ ma tũhũ.” ²¹ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, mũndũ o na ũrĩkũ ndakae kwĩraha na ũhoru wa andũ! Maũndũ mothe nĩ manyu, ²² kana nĩ Paũlũ, kana nĩ Apolo, kana nĩ Kefa, kana nĩ thĩ ĩno, kana nĩ muoyo, kana nĩ gĩkuũ, kana nĩ maũndũ marĩa marĩ ho rĩu, kana nĩ maũndũ marĩa magooka, mothe nĩ manyu, ²³ na inyuĩ mũrĩ a Kristũ, nake Kristũ nĩ wa Ngai.

4

Atũmwo a Kristũ

¹ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, andũ magĩrĩrwo nĩgũtuonaga ta ndungata cia Kristũ, na ta tũrĩ andũ arĩa mehokeirwo maũndũ ma hitho ma Ngai. ² Rĩu nĩkũbataranĩtie atĩ andũ arĩa mehokeirwo maũndũ no nginya monanie atĩ nĩ ehokeku. ³ Ndingĩmaka o na hanini ingĩtuĩrwo ciira nĩ inyuĩ, kana nduĩrwo nĩ igooti rĩa andũ o na rĩrĩkũ; ti-itherũ o na nĩ mwene ndingĩtuĩra ciira. ⁴ Nĩ mwene ndirĩ na ũndũ ingĩcuukĩra, no ũndũ ũcio ndũngĩtũma nduĩke atĩ ndirĩ na mahĩtia. Mwathani nĩwe ũnduagĩra ciira. ⁵ Nĩ ũndũ ũcio ndũkae gũtua ciira ihinda rĩrĩa rĩamũre rĩtakinyĩte; eterera nginya Mwathani ooke. Maũndũ marĩa mahithe nduma-inĩ nĩakamoimĩria ũtheri-inĩ, na nĩakaguũria meciiria ma ngoro cia andũ. Ihinda rĩu o mũndũ nĩakamũkĩra ngaatho ciake kuuma kũrĩ Ngai.

⁶ Rĩu-rĩ, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, maũndũ macio ndĩramaringithania na ũhoru wakwa mwene na wa Apolo nĩguo mũgunĩke, nĩguo mwĩrute na ithuĩ gĩtũmi kĩa ũrĩa kwĩragwo atĩrĩ, “Mũtikae kwagarara ũrĩa kwandĩkitwo.” Nĩgeetha mũtikae gwĩtĩia mũndũ ũmwe makĩria ya ũrĩa ũngĩ. ⁷ Nĩ ũndũ-rĩ, nũũ ũtũmĩte wĩone ũrĩ na ngũũrani na mũndũ ũngĩ o wothe? Nĩ kĩ ũrĩ nakĩo ũtaaheirwo? Na angĩkorwo nĩwaheirwo-rĩ, ũragĩtĩia nĩkĩ ta atarĩ kũheo waheirwo?

⁸ Nĩmũrĩkĩtie kũgĩa na kĩrĩa gĩothe mwendaga! Nĩmũrĩkĩtie gũtonga! Nĩmũtuĩkĩte athamaki, ithuĩ tũtarĩ ho! Naarĩ korwo ti-itherũ nĩmwatuĩkĩre athamaki kũna nĩguo tũtuĩke a gũthamaka hamwe na inyuĩ! ⁹ Nĩgũkorwo ndĩrona atĩ ithuĩ atũmwo Ngai atũigĩte handũ tũrĩonekaga tũrĩ thuutha wa andũ arĩa angĩ othe, na ta andũ matuĩrĩrwo kũũragĩrwo thĩinĩ wa kĩaaro kĩa mathako. Nĩtũtuĩtwo kĩndũ gĩa kwĩrorerwo nĩ thĩ yothe, kũrĩ araike o na kũrĩ andũ. ¹⁰ Ithuĩ tũrĩ irimũ nĩ ũndũ wa Kristũ, no inyuĩ mũrĩ andũ oogĩ mũno thĩinĩ wa Kristũ! Ithuĩ nĩ kwaga twagĩte hinya, no inyuĩ mũrĩ na hinya! Inyuĩ nĩmũheetwo gĩtĩio, no ithuĩ nĩtũimĩtwo gĩtĩio! ¹¹ Nginya ihinda rĩrĩ ithuĩ tũrĩ tũtũũrĩte tũhũũtaga na tũkanyoota, na tũgatarũkĩrwo nĩ nguo, ningĩ nĩtũhũũrĩtwo mũno, o na tũgaikara tũtarĩ na mĩciĩ. ¹² Ningĩ nĩtũrutaga wĩra na moko maitũ tũrĩ na kĩyo. Rĩrĩa twarumwo-rĩ, ithuĩ tũkarathima; na rĩrĩa

twanyariirwo, tũkomĩrĩria; ¹³ o na rĩrĩa twacambio, tũcookagia ũhoru na ũhooreri. Nginya ihinda rĩrĩ tũtuĩkĩte gĩko gĩa thĩ, tũgatuĩka mahuti ma gũkũ thĩ.

¹⁴ Ndiraandĩka marũa maya nĩguo ndĩmũconore, no nĩguo ndĩmũtaare mũrĩ ta ciana ciakwa nyendete mũno. ¹⁵ O na mũngĩkorwo mũrĩ na areri ngiri ikũmi thĩinĩ wa Kristũ, mũtirĩ na maithe maingĩ, nĩgũkorwo thĩinĩ wa Kristũ Jesũ ndaatuĩkire ithe wanyu ũndũ-inĩ wa Ũhoru-ũrĩa-Mwega. ¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio ndamũthaitha mwĩgerekanie na nĩ. ¹⁷ Nĩ ũndũ wa gĩtũmi gĩkĩ nĩngũmũtũmĩra Timotheo, mũrũ wakwa ũrĩa nyendete, na ũrĩa mwĩhokeku thĩinĩ wa Mwathani. Nĩekũmũririkania mũtũũrĩre wakwa thĩinĩ wa Kristũ Jesũ, ũrĩa ũringaine na ũrĩa ndutanaga makanitha-inĩ kũndũ guothe.

¹⁸ Amwe anyu nĩmatuĩkĩte etĩi, makona ta itarooka kũu kũrĩ inyuĩ. ¹⁹ No nĩngũũka kũrĩ inyuĩ narua, akorwo nĩ kwenda kwa Mwathani, na hĩndĩ ĩyo nĩngatuĩria ũrĩa andũ aya etĩi maaragia, o hamwe na ũhoti ũrĩa marĩ nague. ²⁰ Nĩgũkorwo ũthamaki wa Ngai ti ũhoru wa kwaria, no nĩ wa kũgĩa na ũhoti. ²¹ Mũkwenda atĩa? Ngĩũke kũrĩ inyuĩ na kĩboko, kana njũke na wendo hamwe na roho wa ũhooreri?

5

Ingatai Mũndũ ũcio Gĩtharia

¹ Nĩ ma ndeto nĩiraario atĩ thĩinĩ wanyu kũrĩ na ũtharia, na nĩ ũtharia mũthemba ũrĩa ũtangĩoneka o na kũrĩ andũ arĩa matetĩkĩtie Ngai: Naguo nĩ atĩ ũmwe wanyu nĩakomete na mũtumia wa ithe. ² Na inyuĩ mũgakenera ũndũ ũcio! Githĩ mũtiagĩrĩrwo nĩgũkorwo mũiyũrĩtwo nĩ kĩa, nĩguo mũndũ ũcio wĩkĩte ũguo mũmũingate, ehere ngwatanĩro-inĩ yanyu? ³ O na ndakorwo ndirĩ hamwe na inyuĩ kũu, ndĩ hamwe na inyuĩ thĩinĩ wa roho, na nĩndĩkĩtie gũtuĩra mũndũ ũcio wĩkĩte ũguo ciira, o ta ndĩ hamwe na inyuĩ. ⁴ Hĩndĩ ĩrĩa mũrĩkorwo mũnganĩte thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Mwathani witũ Jesũ, na nĩ ndĩ hamwe na inyuĩ thĩinĩ wa roho, o na hinya wa Mwathani witũ Jesũ ũrĩ ho-rĩ, ⁵ mũndũ ũcio mũneanei kũrĩ Shaitani, nĩgeetha mehia make ma kĩmwĩrĩ maninwo, nague roho wake ũkaahonokio mũthenya ũrĩa wa Mwathani.

⁶ Mwĩgaatho ũcio wanyu ti mwega. Kaĩ inyuĩ mũtooĩ atĩ ndawa nini ya kũmbia mĩgate nĩtũmaga kĩmere gĩothe kĩmbe? ⁷ Eheriai ndawa ĩyo ya kũmbia mĩgate ĩrĩa ya tene biũ nĩguo mũtuĩke kĩmere kĩerũ gĩtarĩ na ndawa ya kũmbia, tondũ ũguo nĩguo mũtariĩ. Nĩgũkorwo Kristũ, o we gatũrũme gaitũ ka Bathaka, nĩarĩkĩtie kũrutwo igongona. ⁸ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩtũkũngũire Gĩathĩ, ti na ndawa ĩyo ya tene ya kũmbia mĩgate, ĩyo ya rũmena na ya waganu, no tũkũngũire na mũgate ũtarĩ na ndawa ya kũmbia, o guo mũgate wa wĩhokeku na wa ũhoru wa ma.

⁹ Nĩndĩmwandĩkĩre marũa-inĩ makwa ngamwĩra mũtigage kũgĩaga thiritũ na andũ arĩa ahũũri maraya, ¹⁰ ũguo ti kuuga mweheranĩre na andũ a thĩ ĩno, arĩa ahũũri maraya, kana arĩa akoroku, kana arĩa atunyani, o na kana arĩa ahooi mĩhianano. Mũngũĩka ũguo-rĩ, no mũkĩumire gũkũ thĩ. ¹¹ No rĩu, ndĩramwandĩkĩra nĩguo mũtikagĩe thiritũ na mũndũ o na ũrĩkũ ũrĩa wĩitaga mũrũ kana mwarĩ wa Ithe witũ, no nĩ mũhũũri maraya, kana nĩ mũkoroku, kana nĩ mũhooi mĩhianano kana nĩ mũndũ wa gũcambania, o na kana nĩ mũrĩũu wa njoohi kana nĩ mũtunyani. Mũndũ ta ũcio mũtikarĩanĩre nake.

12 Ūkĩrĩ wĩra wakwa gũciirithia arĩa matarĩ a kanitha? Githĩ inyuĩ mũtikĩagĩrĩrwo nĩgũciirithia arĩa marĩ a kanitha? 13 Ngai nĩwe ũgaaciirithia arĩa marĩ nja. “Ingatai mũndũ ũcio mwaganu oime thĩinĩ wanyu.”

6

Maciira Gatagatĩ-inĩ ka Andũ Etĩkia

1 Kũngĩkorwo kũrĩ mũndũ ũmwe wanyu ũhĩĩirie ũrĩa ũngĩ-rĩ, no akĩgerie gũthiĩ kũrĩ andũ arĩa matetigĩrĩte Ngai nĩguo mamatuithanie ciira, handũ ha gũthiĩ mbere ya andũ arĩa aamũre? 2 Kaĩ inyuĩ mũtooĩ atĩ andũ arĩa aamũre nĩo magaatũra andũ a gũkũ thĩ ciira? Na angĩkorwo nĩ inyuĩ mũgaaciirithia andũ a gũkũ thĩ-rĩ, githĩ mũtikĩrĩ na ũhoti wa gũtua maciira marĩa manini? 3 Kaĩ inyuĩ mũtooĩ atĩ nĩ ithuĩ tũgaatuĩra araika ciira? Ī maũndũ ma mũtũũrĩre ũyũ-rĩ, githĩ tũtiagĩrĩrwo nĩkũmaciira makĩria! 4 Nĩ ũndũ ũcio kũngĩkorwo na mũndũ wanyu ũhĩĩirio maũndũ-inĩ ta macio-rĩ, no mũthuure o na andũ matangĩtũka kanitha-inĩ matũke a kũmũciirithia! 5 Ndoiga ũguo nĩguo ndĩmũconore. Kwahoteka atĩa atĩ thĩinĩ wanyu gũtirĩ mũndũ mũũgĩ ũngĩhota gũtuithania etĩkia eerĩ ciira mangĩhĩtania? 6 No handũ ha ũguo-rĩ, mũrũ kana mwarĩ wa Ithe witũ atwaraga ũrĩa ũngĩ igooti-inĩ, na nĩ igooti-inĩ rĩa arĩa matetĩkĩtie!

7 Gũkorwo mũrĩ na maciira gatagatĩ-inĩ kanyu nĩkuonania atĩ nĩmũhootetwo biũ. Githĩ ti kaba mwĩtikagĩre gwĩkwo ũũru? Githĩ ti kaba mwĩtikagĩre kũheenio? 8 Handũ ha ũguo-rĩ, nĩmũheenanageria na mũgekana ũũru, na acio mwĩkaga ũguo-rĩ, nĩ ariũ na aarĩ a Ithe wanyu.

9 Kaĩ inyuĩ mũtooĩ atĩ andũ arĩa aaganu matikagaya ũthamaki wa Ngai? Mũtikanaheeneke: Gũtirĩ ahũũri maraya, kana ahooi mĩhianano, kana itharia, kana arũme arĩa metuaga ta aka, kana arũme arĩa makomaga na arũme arĩa angĩ, 10 kana aici, kana andũ arĩa akoroku, kana arĩũ, kana acambania, o na kana atunyani makaagaya ũthamaki wa Ngai. 11 Na ũguo nĩguo amwe anyu mwatariĩ. No nĩmwathambirio, na mũgĩtherio, na mũgĩtuuo athingu thĩinĩ wa rĩtwa rĩa Mwathani Jesũ Kristũ o na nĩ ũndũ wa Roho wa Ngai witũ.

Mehia ma Ūtharia

12 “Nĩ ndirigĩrĩrio gwĩka ũndũ o wothe,” no ti ũndũ o wothe ũrĩ kĩguni. “Nĩ ndirigĩrĩrio gwĩka ũndũ o wothe,” no ndingĩathwo nĩ ũndũ o na ũrĩkũ. 13 “Irio nĩ cia nda na nda nĩ ya irio,” no Ngai nĩagaciniina cieri. Mwĩrĩ ti wa kũhũthĩrwo na ũmaraya, no nĩ wa gũtungata Mwathani, nake Mwathani aathage mwĩrĩ ũcio. 14 Ngai nĩariũkirie Mwathani kuuma kũrĩ arĩa akuũ nĩ ũndũ wa hinya wake, na o na ithuĩ nĩagatũriũkia na hinya o ro ũcio. 15 Kaĩ inyuĩ mũtooĩ atĩ mũrĩ yanyu nĩ ciĩga cia Kristũ we mwene? Nĩ ũndũ ũcio, no ngĩoye ciĩga icio cia Kristũ nĩguo ndĩcinyiitithanie na mũmaraya? Kũroaga gũtuũka ũguo! 16 Kaĩ inyuĩ mũtooĩ atĩ mũndũ ũrĩa wĩnyiitithanageria na mũmaraya, matũkaga mwĩrĩ ũmwe nake? Nĩgũkorwo nĩ kwĩrĩtwo atĩrĩ, “Acio eerĩ magaatũka mwĩrĩ ũmwe.” 17 No mũndũ ũrĩa wĩnyiitithanageria na Mwathani atũkaga ũmwe nake thĩinĩ wa roho.

18 Ūragĩrai mehia ma ũmaraya. Mehia marĩa mangĩ mothe mekagwo nĩ mũndũ marĩ nja ya mwĩrĩ wake, no mũndũ ũrĩa ũhũũraga ũmaraya-rĩ, nĩ mwĩrĩ wake mwene ehagĩria. 19 Kaĩ inyuĩ mũtooĩ atĩ mũrĩ yanyu nĩ hekarũ ya Roho Mũtheru ũrĩa ũrĩ thĩinĩ wanyu, ũrĩa mwaheirwo nĩ Ngai?

Inyuĩ mŭtirĩ anyu inyuĩ ene; ²⁰ inyuĩ mwagŭrirwo na thogora. Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, tŭithagiai Ngai na mŭĩrĩ yanyu.

7

Ūhoru wa Kŭhikania

¹ Na rĩrĩ, ha ũhoru wa maũndũ marĩa mwanhandĩkĩre marũa nĩ ũndũ wamo, ngŭmwĩra atĩrĩ: Nĩ wega mũndũ mŭrũme kwaga kŭhikania. ² No tondũ wa ũrĩa ũmaraya ũingĩhĩte-rĩ, o mũndũ mŭrũme nĩagĩrĩrwo nĩ kŭgĩa na mŭtumia wake mwene, na mũndũ-wa-nja agĩe na mŭthuuri wake mwene. ³ Mŭthuuri nĩagĩrĩrwo nĩ kŭhingagĩria mŭtumia wake bata wake wa kĩhiko, o nake mŭtumia ahingagĩrie mŭthuuriwe bata wake. ⁴ Mŭtumia ndangĩathĩra mwĩrĩ wake mwene, tondũ nĩ wake na mŭthuuriwe. Ūguo no taguo mŭthuuri atangĩathĩra mwĩrĩ wake mwene, tondũ nĩ wake na mŭtumia wake. ⁵ Tigagai kŭimana, o tiga rĩrĩa mŭngĩkorwo mŭiguanĩire, nago gŭkorwo nĩ kwa ihinda, nĩgeetha mŭgĩage na ihinda rĩa kŭhooya. Thuutha ũcio no mŭcooke hamwe rĩngĩ, nĩguo Shaitani ndakamŭgerie tondũ wanyu kŭremwo kwĩgirĩrĩria. ⁶ Ūhoru ũcio ndawaaria taarĩ rŭũtha ngũheana, no ti gwachana ngwachana. ⁷ No nyende andũ othe mahaane ta ũrĩa nĩ ndariĩ. No o mũndũ aheetwo kĩheo gĩake mwene kuuma kŭrĩ Ngai; mũndũ ũmwe aheetwo kĩheo gĩkĩ, na ũrĩa ũngĩ akaheo kĩrĩa kĩngĩ.

⁸ Na rĩrĩ, nĩ ũndũ wa andũ arĩa matahikanĩtie na atumia a ndigwa, nguuga ũũ: Nĩ wega maikare o ũguo matahikanĩtie, o ta ũrĩa nĩ ndariĩ. ⁹ No angĩkorwo matingĩhota kwĩgirĩrĩria-rĩ, nĩmahike na mahikanie, tondũ nĩ kaba kŭhikania gŭkĩra gŭikara makĩhĩahĩaga.

¹⁰ Kŭrĩ andũ arĩa mahikĩte na makahikania-rĩ, ngwachana ũũ, no ti nĩ, nĩ Mwathani ũgwathana: Mŭtumia ndakanatigane na mŭthuuriwe. ¹¹ No aangĩka ũguo-rĩ, nĩagĩkare atarĩ mŭhiku, kana akorwo ti ũguo, acokerere mŭthuuriwe. Nĩngĩ mŭthuuri ndakanaingate mŭtumia wake.

¹² Nĩ ũndũ wa acio angĩ nguuga ũũ, no nĩ nĩ ndĩroiga, ti Mwathani: Angĩkorwo mŭrũ wa Ithe witũ arĩ na mŭtumia ũtetĩkĩtie, na mŭtumia ũcio etĩkĩre matũũranie-rĩ, nĩatige kŭmũingata. ¹³ Nake mŭtumia angĩkorwo arĩ na mŭthuuri ũtetĩkĩtie, na mŭthuuri ũcio etĩkĩre matũũranie-rĩ, nĩatige kŭmũingata. ¹⁴ Nĩgŭkorwo mŭthuuri ũrĩa ũtetĩkĩtie nĩatheretio nĩ ũndũ wa mŭtumia wake, nake mŭtumia ũrĩa ũtarĩ mwĩtĩkia nĩatheretio nĩ ũndũ wa mŭthuuri wake mwĩtĩkia. Kŭngĩaga gŭtuĩka ũguo-rĩ, ciana cianyu no ituĩke ti theru, no ũrĩa kŭrĩ rĩu nĩ atĩ nĩ theru.

¹⁵ No rĩrĩ, mũndũ ũcio ũtetĩkĩtie angĩthĩ-rĩ, nĩarekwo athĩ. Nĩgŭkorwo mũndũ mŭrũme, kana mũndũ-wa-nja ũrĩa wĩtĩkĩtie ti muohe nĩ ũhoru ta ũcio; Ngai atwĩtĩte tũtũuranagie na thayũ. ¹⁶ Wee mŭtumia-rĩ, ũũ atĩa kana nĩwe ũkaahonokia mŭthuuri waku? O na wee mŭthuuri-rĩ, ũũ atĩa kana nĩwe ũkaahonokia mŭtumia waku?

¹⁷ No rĩrĩ, mũndũ o mũndũ nĩaikare mŭtũũrĩre ũrĩa Mwathani aamũgaĩire, o ũrĩa Ngai aamwĩtĩire. Ūyũ nĩguo watho ũrĩa ngwatha makanitha mothe. ¹⁸ Mũndũ angĩkorwo eetirwo arĩ mŭruu-rĩ, nĩatige gŭikara ta atarĩ mŭruu. Mũndũ ũrĩa ũtaarĩ mŭruu rĩrĩa eetirwo nĩatige kŭrua. ¹⁹ Kŭrua gŭtirĩ bata; o na kwaga kŭrua gŭtirĩ bata. ũndũ ũrĩa ũrĩ bata nĩ kŭmenyerera maathani ma Ngai. ²⁰ O mũndũ nĩaikarage o ũrĩa aatarĩ rĩrĩa Ngai aamwĩtĩire. ²¹ Wee warĩ ngombo rĩrĩa wetirwo? ũndũ

ũcio ndũgagũtange, no korwo wahota kuona njĩra ya kuuma ũkombo-inĩ-rĩ, gerera yo. ²² Nĩgũkorwo mũndũ ũrĩa warĩ ngombo rĩrĩa Mwathani aamwĩtĩre-rĩ, ũcio nĩ mũndũ wa Mwathani ũtarĩ ngombo; ningĩ no taguo, ũrĩa warĩ mũndũ muohore rĩrĩa Mwathani aamwĩtĩre-rĩ, ũcio nĩ ngombo ya Kristũ. ²³ Inyuĩ mwagũrirwo goro; mũtigatuĩke ngombo cia andũ. ²⁴ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, o ũndũ ũrĩa mũndũ eehokeirwo nĩ Ngai-rĩ, nĩaikarage o ũguo ũndũ ũcio Ngai aamwĩtĩre.

²⁵ Rĩu-rĩ, ũhoro wĩgĩĩ airĩtu nĩ ũyũ: Ndirĩ na watho uumĩte kũrĩ Mwathani, no nĩngũheana itua rĩakwa ta mũndũ mwĩhokeku nĩ ũndũ wa kũiguĩrwo tha nĩ Mwathani. ²⁶ Nĩ ũndũ wa mathĩina ma mahinda mayarĩ, nguona arĩ wega mũikarage o ũrĩa mũndũ atariĩ. ²⁷ Wee nĩũhikanĩtie? Ndũkaingate mũtumia waku. Wee nawe hihi ndũhikanĩtie? Tiga kũhikania. ²⁸ No ũngĩhikania-rĩ, wee ndwĩhĩtie; o na mũirĩtu angĩhikarĩ, o nake ndehĩtie. No andũ arĩa marahika kana makahikania-rĩ, nĩmarĩonaga mathĩina maingĩ mũtũũrĩre-inĩ ũyũ, na nĩmo ndĩrenda kũmũrigĩrĩa.

²⁹ ũndũ ũrĩa ndĩrenda kuuga, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, nĩ atĩ ihinda nĩ inini. Kuuma rĩu andũ arĩa marĩ na atumia nĩ kwagĩrĩire maikarage ta matarĩ nao; ³⁰ arĩa maracakaya nĩmaikarage ta mataracakaya; nao arĩa makenete nĩmaikarage ta matakenete; o na arĩa mekũgũra indo, nĩmaikarage ta matarĩ kĩndũ marĩ. ³¹ nao arĩa mahũthagĩra indo cia thĩ ĩno, nĩmaikarage ta matohanĩtio nacio. Nĩgũkorwo ũrĩa thĩ ĩno ĩhaana rĩu-rĩ, nĩgũthira ĩrathira.

³² Nĩ ingĩenda inyuĩ mũikarage mũtegwĩtanga. Mũndũ ũrĩa ũtahikanĩtie etangaga na maũndũ ma Mwathani, na eciiragia o ũrĩa angĩkenia Mwathani. ³³ No mũndũ ũrĩa ũhikanĩtie etangaga na maũndũ ma gũkũ thĩ, na eciiragia o ũrĩa angĩkenia mũtumia wake, ³⁴ naguo wendi wa ngoro yake nĩmũgayũkanu. Mũndũ-wa-nja ũtarĩ mũhiku kana mũirĩtu etangaga na maũndũ ma Mwathani: Muoroto wake nĩ kwĩheana harĩ Mwathani mwĩrĩ na roho. No mũtumia mũhiku etangaga na maũndũ ma thĩ ĩno, na eciiragia o ũrĩa angĩkenia mũthuuirwe. ³⁵ Ndĩramwarĩria maũndũ maya nĩgeetha mũgunĩke, ti atĩ nĩguo ndĩmũrigĩrĩrie, no nĩgeetha mũikarage na mũthĩire ĩrĩa yagĩrĩire, mwĩheanĩte biũ harĩ Mwathani mũtekũguucĩrĩrio nĩ maũndũ mangĩ.

³⁶ Mũndũ o wothe angĩona atĩ nĩarahĩtĩria mũirĩtu ũrĩa orĩtie, nake mũirĩtu ũcio akorwo matukũ make ma ũirĩtu wake nĩmarahĩtũka-rĩ, mũndũ ũcio angĩigua nĩagĩrĩrwo nĩ kũhikania-rĩ, nĩeke o ũguo ekwenda. Ti kwĩhia ekwĩhia. Nĩmagĩrĩrwo mahikanie. ³⁷ No rĩrĩ, ũrĩa ũtuĩte na ngoro yake atekũringĩrĩrio, no nĩwe mwene wĩyendeire, na agatua itua atĩ ndekũhikia mũirĩtu ũcio-rĩ, mũndũ ũcio o nake nĩekĩte ũrĩa kwagĩrĩire. ³⁸ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, mũndũ ũrĩa ũhikagia mũirĩtu ũrĩa orĩtie nĩekaga ũrĩa kwagĩrĩire, no ũrĩa ũngĩaga kũmũhikia nĩekaga wega makĩria.

³⁹ Mũtumia nĩohanĩtio na mũthuuirwe rĩrĩa rĩothe mũthuuirwe arĩ muoyo. No mũthuuirwe angĩkua, nĩmuohore na no ahikĩre mũndũ o ũrĩa angĩenda, no mũndũ ũcio no nginya akorwo nĩetĩkĩtie Mwathani. ⁴⁰ No itua rĩakwa nĩ atĩrĩ, mũtumia ũcio angĩaga kũhika rĩngĩ, no akorwo arĩ na gĩkeno makĩria. Na ngwĩciiria atĩ nĩ o na nĩ ndĩ na Roho wa Ngai.

8

¹ Na rĩrĩ, ũhoro wa irio iria ikoragwo irutĩirwo mĩhianano-rĩ, nĩtũũ atĩ ithuothe tũrĩ na ũmenyo ũhoro-inĩ ũcio. Ũmenyo nĩtũmaga mũndũ etũũgĩrie, no wendo nĩ gwaka wakaga. ² Mũndũ ũrĩa wĩciiragia atĩ nĩoĩ ũndũ-rĩ, ndooĩ ũndũ ũcio wega ta ũrĩa aagĩrĩrwo nĩ kũũmenya. ³ No mũndũ ũrĩa wendete Ngai, ũcio nĩwe ũũio nĩ Ngai.

⁴ Nĩ ũndũ ũcio, ha ũhoro ũkonĩĩ kũrĩa irio iria irutĩirwo mĩhianano-rĩ, nĩtũũ atĩ gũkũ thĩ mũhianano nĩ kĩndũ gĩa tũhũ, na atĩ gũtirĩ Ngai ũngĩ tiga o ũrĩa ũmwe. ⁵ Tondũ o na kũngĩkorwo nĩ kũrĩ indo ciĩtagwo ngai, irĩ kũũrĩa igũrũ kana irĩ gũkũ thĩ-rĩ, amu ti-itherũ nĩ kũrĩ na “ngai” nyĩngĩ na “aathani” aingĩ, ⁶ no harĩ ithuĩ-rĩ, Ngai no ũmwe, na nĩwe Ithe witũ, na indo ciothe cioimire kũrĩ we na tũtũũraga muoyo nĩ ũndũ wake; na kũrĩ na Mwathani o ũmwe, nake nĩwe Jesũ Kristũ, o we ũrĩa indo ciothe ciagiire nĩ ũndũ wake, na nowe ũtũtũũragia muoyo.

⁷ No ti andũ othe mooĩ ũguo. Andũ amwe nĩ ũndũ wa ũrĩa matũũrĩte mamenyerete mĩhianano, o na hĩndĩ ĩrĩa mekũrĩa irio ta icio meciiragia atĩ nĩrutĩirwo mũhianano, na tondũ thamiri ciao itirĩ hinya-rĩ, makanyiitwo nĩ thaahu. ⁸ No irio iria tũrĩaga itingĩtũma tũkuhĩrĩrie Ngai; tũtingĩthũkio nĩ kwaga gũcirĩa, na tũtingĩagĩrio nĩgũcirĩa.

⁹ O na kũrĩ ũguo-rĩ, menyererai atĩ wĩyathi ũcio wanyu ndũgatuĩke mũhĩnga kũrĩ arĩa matarĩ na hinya. ¹⁰ Nĩgũkorwo mũndũ o wothe ũrĩ na thamiri ĩtarĩ na hinya, angĩmuona inyuĩ mũrĩ na ũmenyo ũyũ mũkĩrĩra irio thĩnĩ wa hekarũ ya mũhianano-rĩ, githĩ ndangĩũmĩrĩria arĩe kĩrĩa kĩrutĩirwo mĩhianano? ¹¹ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, mũrũ kana mwarĩ wa Ithe witũ ũcio thamiri yake ĩtarĩ na hinya, o ũcio Kristũ aakuĩrĩre-rĩ, agathũkio nĩ ũmenyo wanyu. ¹² Hĩndĩ ĩrĩa mwehĩria ariũ na aarĩ a Ithe witũ na njĩra ĩyo, na mũgatĩhia thamiri ciao icio ĩtarĩ hinya-rĩ, nĩ Kristũ mwehĩria. ¹³ Nĩ ũndũ ũcio, angĩkorwo kĩrĩa ndĩrarĩa no gĩtũme mũrũ kana mwarĩ wa Ithe witũ agwe mehia-inĩ-rĩ, ndikĩagĩrĩrwo nĩ kũrĩa nyama rĩngĩ, nĩguo ndigatũme agwe.

9

Maũndũ marĩa Maagĩrĩre Mũtũmwo

¹ Githĩ nĩ ndirĩ na wĩyathi? Githĩ nĩ ndirĩ mũtũmwo? Githĩ nĩ ndionire Jesũ Mwathani witũ? Anga inyuĩ mũtirĩ maciaro ma wĩra wakwa thĩnĩ wa Mwathani? ² O na angĩkorwo andũ arĩa angĩ mationaga ta ndĩ mũtũmwo-rĩ, ti-itherũ nĩ harĩ inyuĩ ndĩ mũtũmwo! Nĩgũkorwo nĩ inyuĩ kĩmenyithia kĩa ũtũmwo wakwa thĩnĩ wa Mwathani.

³ Gwĩtetera gwakwa harĩ arĩa manjiirithagia nĩ gũkũ: ⁴ Githĩ ithuĩ tũtirĩ na kĩhooito gĩa kũrĩa na kũnyua? ⁵ Githĩ ithuĩ tũtirĩ na kĩhooito kĩa mũndũ gũtwarana rũgendo-inĩ na mũtumia wake mwĩtĩkia, o ta ũrĩa atũmwo arĩa angĩ, na ariũ a nyina na Mwathani, o na Kefa mekaga? ⁶ Kana no nĩ tũrĩ na Baranaba arĩ o nginya tũrutage wĩra nĩguo tuone ũteithio witũ?

⁷ Nũũ ũtungataga ta mũthigari na akeerĩha na indo ciake we mwene? Nĩ mũndũ ũrĩkũ ũhaandaga mũgũnda wa mĩthabibũ na ndarĩe thabibũ cia mũgũnda ũcio? Ningĩ-rĩ, nĩ kũrĩ mũndũ ũrĩithagia rũũru na ndanyue iria rĩa rũũru rũu? ⁸ Ndĩraaria ũhoro ũyũ ndĩ na meciiria ma ũmũndũ tu? Githĩ Watho o nago nduugĩte o ũguo? ⁹ Nĩgũkorwo nĩ kwandĩkĩtwo watho-inĩ wa Musa atĩrĩ, “Ndũkanohe ndegwa kanua hĩndĩ ĩrĩa ĩkũranga ngano ĩkĩmĩhũũra.” Ngai akiuga ũguo-rĩ, nĩ ndegwa aracaaĩra? ¹⁰ Ti-itherũ oigaga ũguo nĩ ũndũ witũ, githĩ tiguu? ĩĩ-ni, ũndũ ũyũ waandĩkirũo nĩ ũndũ witũ, tondũ rĩrĩa mũrĩmi ekũrĩma,

nake mūhūuri ngano amīhūūrage-rī, nī kwagīrīire mekage ūguo marī na kīrīgīrīro atī nīmakagayana magetha. ¹¹ Tūngīkorwo ithuī nītūhaandīte mbeū ya kīiroho thīnī wanyu-rī, kaī akīrī ūndū mūnene ithuī tūngīgetha indo cia gūtūūria mwīrī kuuma kūrī inyuī? ¹² Angīkorwo andū angī marī na kīhoto gīa gūteithio nī inyuī-rī, ithuī githī tūtīkīagīrīrwo nīgūteithio makīria?

No ithuī tūtīahūthīrīre kīhoto kīu. Handū ha ūguo-rī, nī gūkirīrīria tūkiragīrīria ūndū o wothe nīguo tūtīkae kūhīngīca Ūhorō-ūrīa-Mwega wa Kristū. ¹³ Kaī inyuī mūtooī atī andū arīa marutaga wīra thīnī wa hekarū marutaga irio ciao kuuma kūu hekarū, nao arīa matungataga kīgongona-inī magayanaga kīrīa kīrutītwo kīgongona-inī? ¹⁴ O ta ūguo-rī, Mwathani nīathanīte atī arīa mahunjagia Ūhorō-ūrīa-Mwega nīmagīrīrwo kuonaga gīa kūmatūūria kuuma kūrī Ūhorō-ūrīa-Mwega.

¹⁵ No nī ndirī ndaahūthīra kīhoto o na kīmwe gīa cio. Ningī ndīraandīka ūhorō ūyū ndī na kīrīgīrīro atī nīmūkūnjīka maūndū ta macio. Nī kaba ngue gūkīra mūndū o naū agirīe ndīrahīre ūndū ūcio. ¹⁶ No rīrī, ndingīhota kwīraha rīrīa ngūhunja Ūhorō-ūrīa-Mwega, nīgūkorwo nīhatagīrīrio mūno ndīūhunje. Na nī ingīaga kūhunja Ūhorō-ūrīa-Mwega kaī ndagīa na haaro-ī! ¹⁷ Ingīhunja nī ūndū wa kwīyendera-rī, ndaheo mūcaara; no angīkorwo ti na ūndū wa kwīyendera-rī, nī no kūhingia ndīrahingia ūndū ūrīa ndīhokeirwo. ¹⁸ Hakīrī ūguo-rī, mūcaara wakwa ūkīrī kī? Nī atīrī: Atī harī ūhorō wa kūhunja Ūhorō-ūrīa-Mwega-rī, hunjagīe tūhū itekūrīhwo, na nī ūndū ūcio njage gwītāgia kīhoto gīakwa rīrīa ngūhunja Ūhorō-ūrīa-Mwega.

¹⁹ O na gūtūika ndī muohore na ndirī ngombo ya mūndū-rī, nī ndītuaga ngombo ya o mūndū wothe, nīguo nguucīrīrie andū aingī o ta ūrīa kwahoteka. ²⁰ Kūrī Ayahudi ndaatuīkire ta Mūyahudi nīguo nguucagīrīrie Ayahudi. Na kūrī arīa marī rungu rwa watho-rī, ndaatuīkire ta mūndū ūrī rungu rwa watho, o na gūtūika nī mwene ndirī rungu rwa watho, nīguo nguucagīrīrie arīa marī rungu rwa watho. ²¹ Kūrī arīa matarī watho-inī-rī, ndaatuīkire ta mūndū ūtarī watho-inī ūcio, o na gūtūika ndirī muohore kuuma kūrī watho wa Ngai, no ndī watho-inī wa Kristū, nīguo nguucagīrīrie arīa matarī watho-inī ūcio. ²² Kūrī arīa matarī hinya-rī, ndaatuīkire ta itarī hinya nīguo nguucagīrīrie arīa matarī hinya. Nduīkīte maūndū mothe kūrī andū othe nīgeetha kūngīhoteka na njīra ciothe ngerīe kūhonokia amwe ao. ²³ Njīkaga maūndū maya mothe nī ūndū wa Ūhorō-ūrīa-Mwega, nīgeetha ngaagaīrwo irathimo ciaguō.

²⁴ Kaī inyuī mūtooī atī andū arīa mahītahītanaga ihēnya-inī mahanyūkaga othe, no rīrī, no ūmwe wao ūheagwo kīheo? Kīhanyūkei na njīra īrīa īngītūma mūkaaheo kīheo.* ²⁵ Mūndū o wothe ūrīa ūhītahītanaga thīnī wa mathako-rī, ehataga na akemenyerīa maūndū-inī mothe hatarī itherū. Mekaga ūguo nīguo maheo thūmbī itarī ya gūtūūra; no ithuī twīkaga ūguo nīguo tūkaaheo thūmbī ya gūtūūra ngīnya tene. ²⁶ Nī ūndū ūcio-rī, nī ndihanyūkaga ta mūndū ūtooī gītūmi gīa kūhanyūka; na ndirūaga ta mūndū ūgūikia ngundi ciake o ūguo tūhū. ²⁷ Aca, nī mwīrī wakwa hūūrāga ngaūtua ngombo yakwa, nīgeetha ndaarīkia kūhunjīria andū arīa angī-rī, nī mwene ndikanatuīke wa kūregwo nyimwo kīheo.

* **9:24** Andū a Korinitho nīmamenyerete mahēnya mathako-inī marīa moīkaine ta Isimithiani. Mūhootani aaheagwo ihūa rīa gīthīūrī.

10

Ūrutani kuuma Mūtūūrīre wa Isiraeli

¹ Na rīrī, ariū na aarī a Ithe witū, ndikwenda mūkorwo mūtooī ūndū ūyū, atī maithe maitū ma tene othe maatongoragio nī itu, na atī othe nīmaringire iria. ² Othe nīmabatithirio matuīke andū a Musa marī rungu rwa itu rīu, o na marī iria-inī rīu. ³ Na othe maarīaga irio o imwe cia kīroho, ⁴ na maanyuuaga maaī o mamwe ma kīroho; nīgūkorwo maanyuire kuuma rwaro-inī rwa ihiga rwa kīroho rūrīa rwatwaranaga nao, naruo rwaro rūu rwarī Kristū. ⁵ O na kūrī ūguo-rī, aingī ao matiigana gūkenia Ngai; nacio ciimba ciao ikīhurunjwo werū-inī.

⁶ Na rīrī, maūndū macio meekīkire marī ta cionereria, nīgeetha ngoro ciitū itikerirīrie gwīka maūndū mooru ta macio meekire. ⁷ Mūtigatuīke ahooi mīhianano, ta ūrīa amwe ao maatariī; o ta ūrīa kwandīkītwo atīrī: “Andū acio magīikara thī kūrīa na kūnyua, magīcooka magīūkīra kūina na gwīkenia.” ⁸ Ningī tūtīkahūre ūmaraya, ta ūrīa amwe ao meekire, nao magīkua andū ngiri mīrongo iirī na ithatū mūthenya ūmwe. ⁹ O na ningī tūtikanagerie Mwathani, ta ūrīa amwe ao meekire, nao makīniinwo nī nyoka. ¹⁰ Na mūtīkae gūteta, ta ūrīa amwe ao meekire, nao makīūrāgwo nī mūraika ūrīa mūniinani.

¹¹ Maūndū macio meekīkire kūrī o marī cionereria, na makīandīkwo marī ma gūtūkaania, ithuī tūkinyīrīrwo nī kūhingio kwa mahinda. ¹² Nī ūndū ūcio, ūngīra nīūrūgamīte wega-rī, menyerera ndūkae kūgūa! ¹³ Mūtīrī mwagerio na magerio mangī tīga o marīa makoraga andū. Nake Ngai nīmwihokeku; ndangītīkīra mūgerio na magerio marīa mūtangīhota gwītiiria. No rīrīa mūkūgerio-rī, nīarīmuonagīrīria njīra ya kūūrīra nīguo mūhotage gwītiiria magerio macio.

Maruga ma Mīhianano, na Gīathī kīa Mwathani

¹⁴ Nī ūndū ūcio, arata akwa endwa, ūragīrai ūhorō wa kūhooya mīhianano. ¹⁵ Ndīraarīria andū oogī; mwīkūūranīrei ūrīa ndīroiga. ¹⁶ Gīkombe gīa gūcookia ngaatho kīrīa tūcookagia ngaatho nī ūndū wakīo-rī, githī ti kūgwatanīra thakame ya Kristū?* Na githī mūgate ūrīa twenyūrāga ti kūgwatanīra mwīrī wa Kristū? ¹⁷ Na tondū mūgate ūcio nī ūmwe-rī, ithuī, o na tūrī aingī, tūrī o mwīrī ūmwe, nīgūkorwo ithuī othe tūrīaga mūgate o ūcio ūmwe.

¹⁸ Ta mwīcūraniei ūhorō wa andū a Isiraeli: Arīa marīaga irio cia igongona-rī, githī matigwatanāgīra kīgongona kīu? ¹⁹ Ndīrenda kuuga atīa? Atī kīrīa kīrutīrwo mūhianano nī kīndū kūrī, kana atī mūhianano guo mwene nī kīndū kūrī? ²⁰ Aca! Ūrīa ndīroiga nī atī magongona ma andū arīa matarī na ūngai marutagīrwo ndaimono, na ti Ngai, na ndikwenda mūgīe ngwatanīro na ndaimono. ²¹ Mūtingīhota kūnyuīra gīkombe kīa Mwathani, na mūnyuīre gīkombe kīa ndaimono o nakīo; mūtingīhota kūgwatanīra metha-inī ya Mwathani, na mūgwatanīre metha-inī ya ndaimono. ²² Kaī tūrageria kwarahūra ūiru wa Mwathani? Kaī tūrī na hinya kūmūkīra?

Wīyathi wa Mūndū ūrīa Wītīkītīe

²³ “Nī ndirigīrīrio gwīka ūndū,” no ti ūndū o wothe ūrī na kīguni. “Nī ndirigīrīrio gwīka ūndū,” no ti ūndū o wothe ūrī na uumithio. ²⁴ Gūtīrī

* **10:16** Gīkombe gīa gūcookia ngaatho kīarī kīmwe gīa ikombe iria Ayahudi maanyuuaga hīndī ya Bathaka.

mündũ wagĩrĩrwo nĩgũcaragia maũndũ ma kwĩguna we mwene, no nĩacaragie maũndũ ma kũguna andũ arĩa angĩ.

²⁵ Rĩagai kĩa gĩothe kĩendagio thoko-inĩ ya nyama mũtekwĩyũria ciũria nĩ ũndũ wa mwĩcuuko wa thamiri, ²⁶ nĩgũkorwo, “Thĩ nĩ ya Mwathani, na kĩa gĩothe kĩrĩ thĩnĩ wayo.”

²⁷ Mũndũ ũtarĩ mwĩtĩkia angĩmwĩta mũkarĩe irio gwake, na inyuĩ mũkorwo nĩ mũkwenda gũthĩ-rĩ, rĩa irio ciothe iria mũngĩheo mũtekwĩyũria ciũria cia mwĩcuuko wa thamiri. ²⁸ No mũndũ angĩmwĩra atĩrĩ, “Irio ici irutĩtwo irĩ igongona,” mũtigacĩrĩe, nĩ ũndũ wa mũndũ ũcio wamwĩra ũguo, o na nĩ ũndũ wa mwĩcuuko wa thamiri; ²⁹ ngiuga ũguo ti thamiri yaku ndagweta, no nĩ thamiri ya mũndũ ũcio ũngĩ. Nĩ ũndũ-rĩ, wĩyathi wakwa ũgũciirithio nĩkĩ nĩ ũndũ wa thamiri ya mũndũ ũngĩ? ³⁰ Ingĩrĩanĩra irio na andũ angĩ ndĩ na ngaatho-rĩ, nĩ kĩ gĩgũtũma njambio nĩ ũndũ wa kĩndũ kũ njokeirie Ngai ngaatho nĩ ũndũ wakĩo?

³¹ Nĩ ũndũ ũcio, rĩrĩa mũkũria kana rĩrĩa mũkũnyua, o na kana mũgĩka ũndũ o wothe-rĩ, wĩkagei nĩ ũndũ wa kwenda kũgoocithia Ngai. ³² Tigai gwĩka ũndũ ũngĩhĩngithia mũndũ, arĩ Mũyahudi, kana arĩ Mũyunani, o na kana ũhĩngithie kanitha wa Ngai, ³³ o ta ũrĩa nĩ ngeragia gũkenia andũ othe na njĩra o yothe. Nĩgũkorwo ndicaragia ũndũ wa kwĩguna nĩ mwene, no njaragia ũrĩa ingĩguna andũ aingĩ, nĩguo mahonoke.

11

¹ Mwĩgerekaniei na nĩ, ta ũrĩa ndĩgerekanagia na Kristũ.

Ũndũ ũrĩa Wagĩrĩre Hĩndĩ ya Mahooya

² Nĩngũmũgaathĩrĩria nĩ ũndũ wa kũndirikana maũndũ-inĩ mothe, na nĩ ũndũ wa gũtũũra mũrũmĩtie morutani macio, o ta ũrĩa ndaamũrutire.

³ Rĩu-rĩ, nĩngwenda mũmenye atĩ mũtwe wa mũndũ mũrũme o wothe nĩ Kristũ, na mũtwe wa mũndũ-wa-nja nĩ mũndũ mũrũme, na mũtwe wa Kristũ nĩ Ngai. ⁴ Mũndũ mũrũme o wothe ũrĩa ũhooyaga kana akaratha ehumbĩrĩte mũtwe-rĩ, nĩ mũtwe wake aconorithagia. ⁵ Nake mũndũ-wa-nja o wothe ũrĩa ũhooyaga kana akaratha atahumbĩrĩte mũtwe wake-rĩ, nĩ mũtwe wake aconorithagia, tondũ ũguo no ũndũ ũmwe na kwenjwo. ⁶ Angĩkorwo mũndũ-wa-nja ndekũhumbĩra mũtwe wake-rĩ, nĩakĩenje njuĩrĩ yake; na angĩkorwo kũrengarenga njuĩrĩ kana kwenjwo nĩ ũndũ wa gũconora mũndũ-wa-nja-rĩ, nĩakĩhumbĩre mũtwe. ⁷ Mũndũ mũrũme ndaagĩrĩrwo nĩkũhumbĩra mũtwe wake, kuona atĩ nĩwe mũhianĩre wa Ngai, na nĩ riiri wa Ngai; no mũndũ-wa-nja nĩwe riiri wa mũndũ mũrũme. ⁸ Nĩgũkorwo mũndũ mũrũme ndoimire harĩ mũndũ-wa-nja, no nĩ mũndũ-wa-nja woimire harĩ mũndũ mũrũme. ⁹ Mũndũ mũrũme-rĩ, tiwe wombĩrwo nĩ ũndũ wa mũndũ-wa-nja, no nĩ mũndũ-wa-nja wombĩrwo nĩ ũndũ wa mũndũ mũrũme. ¹⁰ Nĩ ũndũ wa gĩtũmi gĩkĩ-rĩ, mũndũ-wa-nja agĩrĩrwo nĩgũkorwo na rũuri mũtwe rwa kuonania atĩ nĩ wa gwathwo nĩ ũndũ wa arĩa.

¹¹ No ningĩ-rĩ, thĩnĩ wa Mwathani, mũndũ-wa-nja ndeiganĩtie mũndũ mũrũme atarĩ ho, nake mũndũ-mũrũme ndeiganĩtie mũndũ-wa-nja atarĩ ho. ¹² O ta ũrĩa mũndũ-wa-nja oimire harĩ mũndũ mũrũme-rĩ, no taguo mũndũ-mũrũme aciaragwo nĩ mũndũ-wa-nja. No rĩrĩ, indo ciothe ciumaga kũrĩ Ngai. ¹³ Ta tuai arĩ inyuĩ: Nĩ kwagĩrĩre mũndũ-wa-nja kũhooya Ngai atehumbĩrĩte mũtwe? ¹⁴ Kaĩ maũndũ ma ndũire matamũrutaga atĩ mũndũ-mũrũme gũkorwo arĩ na njuĩrĩ ndaaya nĩ ũndũ wa kũmũconorithia, ¹⁵ no mũndũ-wa-nja gũkorwo na njuĩrĩ ndaaya,

ũcio nĩ riiri wake? Nĩgũkorwo aheetwo njuĩrĩ ndaaya arĩ kĩndũ gĩa kũmũhumbĩra. ¹⁶ Angĩkorwo kũrĩ na mũndũ ũrĩ na ngarari na ũhoru ũyũ-rĩ, nĩamenye atĩ ithuĩ tũtirĩ mũtugo ũngĩ, o na makanitha ma Ngai matirĩ mũtugo ũngĩ.

Irio cia Mwathani

¹⁷ Ũhoru-inĩ ũrĩa ngũmũtaarĩria rĩu-rĩ, ndirĩ na ũndũ wa kũmũgaathĩra, nĩgũkorwo kũngana kwanyu ti gwa kũmũgana no nĩ gwa kũmũthũkia. ¹⁸ ũndũ wa mbere, njiguaga atĩ rĩrĩa muongana ta kanitha, nĩkũgĩaga na nyamũkano gatagatĩ kanyu, na ũhoru ũcio ndingĩaga gwĩtĩkia ũmwe wagu. ¹⁹ Hatarĩ nganja gũtingĩaga kũgĩa na ngarari gatagatĩ-inĩ kanyu cia kuonania arĩa anyu metĩkĩrĩkĩte nĩ Ngai. ²⁰ Rĩrĩa muongana hamwe, ti Irio cia Mwathani mũrĩaga, ²¹ nĩgũkorwo rĩrĩa mũkũrĩa, o mũndũ athiaga na mbere kũrĩa ategweterera ũrĩa ũngĩ. ũmwe aikaraga ahũtĩ, nake ũrĩa ũngĩ agaikara arĩtuo. ²² Kaĩ mũtarĩ mĩciĩ mũngĩrĩra na mũnyũire kuo? Kana nĩ kanitha wa Ngai mũnyararĩte na mũkenda gũconoraga arĩa matarĩ kĩndũ? Ngũkĩmwĩra atĩa? No ndĩkĩmũgaathĩrĩrie nĩ ũndũ wa ũhoru ũcio? Aca, ndingĩmũgaathĩrĩria!

²³ Nĩgũkorwo ũhoru ũrĩa ndaamũkĩrĩre kuuma kũrĩ Mwathani noguo ndaamũkinyĩrie: Mwathani Jesũ, ũtukũ ũrĩa aakunyanĩrwo, nĩooire mũgate, ²⁴ na aarĩkia gũcookia ngaatho,* akĩwenyũranga, akiuga atĩrĩ, “Ŭyũ nĩ mwĩrĩ wakwa, ũrĩa ũheanĩtwo nĩ ũndũ wanyu; ikagai ũũ nĩguo mũndirikanage.” ²⁵ Ningĩ o ũndũ ũmwe, thuutha wa kũrĩa irio, akĩoya gĩkombe, akiuga atĩrĩ, “Gĩkombe gĩkĩ nĩ kĩrĩkanĩro kĩrĩa kĩerũ thĩnĩ wa thakame yakwa; ikagai ũũ, rĩrĩa rĩothe mũrĩkĩnyuuagĩra, nĩguo mũndirikanage.” ²⁶ Nĩgũkorwo rĩrĩa rĩothe mũkũrĩa mũgate ũyũ na mũkanyũra gĩkombe gĩkĩ-rĩ, nĩkuumbũra mũkuumbũra gũkua kwa Mwathani o nginya hĩndĩ ĩrĩa agooka.

²⁷ Nĩ ũndũ ũcio, mũndũ o wotho ũkũrĩa mũgate ũcio kana akanyũra gĩkombe kũu kĩa Mwathani ũrĩa gũtaagĩrĩre-rĩ, nĩ kwĩhia ehĩrie mwĩrĩ na thakame ya Mwathani. ²⁸ Mũndũ nĩambage gwĩtuĩria mbere ya kũrĩa mũgate ũcio na kũnyũra gĩkombe kũu. ²⁹ Nĩgũkorwo mũndũ ũrĩa wotho ũrĩaga na akanyua ategũkũũrana mwĩrĩ wa Mwathani, nĩ ituĩro rĩake we mwene etuagĩra. ³⁰ Kũu nĩkĩo gĩtũmĩte aingĩ anyu moorwo nĩ hinya, na marũare, na amwe anyu nĩmarĩkĩtie gũkua. ³¹ No tũngũtuĩra ciira ithuĩ ene, tũtingĩtuĩka a gũciirithio. ³² Hĩndĩ ĩrĩa tũgũtuĩrwo ciira nĩ Mwathani-rĩ, nĩkũherithio tũherithagio nĩgeetha tũtikae gũtuĩrwo ciira hamwe na thĩ.

³³ Nĩ ũndũ ũcio, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, rĩrĩa mũnganĩte mũrĩanĩre-rĩ, etanagĩrĩrai. ³⁴ Angĩkorwo mũndũ nĩahũtĩrĩ-rĩ, agĩrĩrwo nĩ kũrĩa irio gwake mũciĩ, nĩgeetha rĩrĩa muongana gũtikagĩe ũhoru wa gũtuĩrwo ciira.

Nĩngaheana ũhoru wa maũndũ macio mangĩ rĩrĩa ngooka.

12

Iheo cia Roho Mũtheru

¹ Na rĩrĩ, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ha ũhoru wa iheo cia kĩiroho-rĩ, ndikwenda mũikare mũrigĩtwo nĩguo. ² Inyuĩ nĩmũũĩ atĩ hĩndĩ ĩrĩa mũteetĩkĩtie Ngai, nĩmwaguucagĩrĩrio na mũkerekerio kũrĩ mĩhianano ĩtangĩaria. ³ Nĩ ũndũ ũcio ngũmwĩra atĩ, gũtirĩ mũndũ waragia ahotithĩtio

* **11:24** Warĩ mũtugo wa Ayahudi gũcookia ngaatho mbere ya kũrĩa irio.

nĩ Roho wa Ngai ũngiuga atĩrĩ, “Jesũ aronyiitwo nĩ kĩrumi,” na gũtirĩ mũndũ ũngĩhota kuuga atĩrĩ, “Jesũ nĩ Mwathani,” atatongoretio nĩ Roho Mũtheru.

⁴ Na rĩrĩ, iheo iria iheanagwo nĩ mĩthemba mĩthemba, no Roho ũrĩa ũciheanaga no ũmwe. ⁵ O na njĩra cia gũtungata nĩ mĩthemba mĩthemba, no Mwathani ũrĩa ũtungatagwo no ũmwe. ⁶ Ningĩ kũrĩ mĩrutĩre ya wĩra mĩthemba mĩthemba, no Ngai no ũmwe ũrĩa ũhotithagia maũndũ mothe gwĩkĩka thĩinĩ wa andũ othe.

⁷ Na rĩrĩ, o mũndũ nĩaheagwo ũndũ wa kuonania atĩ arĩ na Roho, naguo ũndũ ũcio nĩ wa kũguna andũ othe. ⁸ Roho ũcio nĩwe ũheaga mũndũ ũmwe ndũmĩrĩri ya ũũgĩ, na ũngĩ akaheo ũmenyo nĩ Roho o ro ũcio, ⁹ nake ũngĩ akaheo wĩtikio nĩ Roho o ro ũcio, na ũngĩ akaheo iheo cia kũhonania nĩ Roho o ro ũcio, ¹⁰ nake ũngĩ akaheo hinya wa kũringa ciama, na ũngĩ akaheo ũrathi, na ũngĩ akaheo gũkũũrana maroho, na ũngĩ akaheo kwaria na thiomĩ mĩthemba mĩthemba, ningĩ ũngĩ akaheo ũhoti wa gũtaũra thiomĩ icio. ¹¹ Maũndũ macio mothe nĩ wĩra wa Roho o ro ũcio ũmwe, nake agayagĩra o mũndũ o ũrĩa ekwenda.

Mwĩrĩ Ũmwe ũrĩ Cũga Nyingĩ

¹² Mwĩrĩ wa mũndũ nĩ ũmwe, o na gwatuĩka ũrĩ ciĩga nyingĩ; ningĩ o na gwatuĩka ciĩga ciaguo ciothe nĩ nyingĩ-rĩ, ciothe no mwĩrĩ o ũmwe. Ũguo noguo Kristũ atariĩ. ¹³ Nĩgũkorwo ithuothe twabatithirio na Roho ũmwe tũgĩtuĩka a mwĩrĩ ũmwe, o na tũrĩ Ayahudi kana tũrĩ Ayunani, tũrĩ ngombo o na kana tũtarĩ ngombo, na ithuothe tũkĩnyuithio Roho o ro ũcio ũmwe.

¹⁴ Na rĩrĩ, mwĩrĩ ndũkoragwo na kũga kĩmwe, no nĩ wa ciĩga nyingĩ. ¹⁵ Kũgũrũ kũngiuga atĩ, “Tondũ ti nĩ guoko-rĩ, ndirĩ wa mwĩrĩ ũyũ,” ũndũ ũcio ndũngĩtũma gũtĩge gũtuĩka kũga kĩa mwĩrĩ ũcio. ¹⁶ Nakuo gũtũ kũngiuga atĩ, “Tondũ ti nĩ riitho-rĩ, ndirĩ wa mwĩrĩ ũcio,” nĩ ũndũ wa gĩtũmi kũ gũtingĩtiga gũtuĩka kũga kĩa mwĩrĩ ũcio. ¹⁷ Mwĩrĩ wothe ũngĩkorwo no riitho-rĩ, kũigua tũngũiguaga na kĩ? Mwĩrĩ wothe ũngĩkorwo no gũtũ-rĩ, kũnungĩra tũngĩnungagĩra na kĩ? ¹⁸ No ũrĩa kũrĩ, nĩ atĩ Ngai nĩ eekĩrire ciĩga ciothe thĩinĩ wa mwĩrĩ, agĩciĩkĩra o ta ũrĩa eendaga ciikare. ¹⁹ Ciĩga ciothe ingĩtuĩka nĩ kũga kĩmwe-rĩ, mwĩrĩ naguo ũngĩkorwo ha? ²⁰ ũrĩa kũrĩ nĩ atĩ ciĩga nĩ nyingĩ, no mwĩrĩ nĩ ũmwe.

²¹ Riitho rĩtingĩhota kwĩra guoko atĩrĩ, “Nĩ ndirĩ na bata nawe!” Naguo mũtwe wĩre magũrũ atĩrĩ, “Nĩ ndirĩ na bata na inyuĩ!” ²² Handũ ha ũguo-rĩ, ciĩga cia mwĩrĩ iria cionekaga itarĩ hinya, nĩcio irĩ bata makĩria, ²³ nacio ciĩga iria tuonaga ta itarĩ cia gũtũno mũno-rĩ, nĩcio tũheaga gũtũno kĩa mwanya. Nacio ciĩga iria tuonaga ta itagĩrĩire kuoneka nĩimenyagĩrĩrwo mũno, ²⁴ o rĩrĩa ciĩga ciitũ iria itarĩ cia kũhithwo itabataragio nĩkũmenyererwo mũno. No Ngai nĩanyitithanĩtie ciĩga cia mwĩrĩ na agatĩithia makĩria ciĩga iria ciagĩte gũtũno, ²⁵ nĩgeetha gũtikae kũgĩa na nyamũkano thĩinĩ wa mwĩrĩ, no nĩgeetha ciĩga ciaguo imenyanagĩrĩre o kũga na kĩrĩa kĩngĩ. ²⁶ Kũga kĩmwe kĩngĩnyariirĩka, ciĩga iria ingĩ inyariirĩkaga hamwe nakĩo; nakĩo kũga kĩmwe kĩngĩheo gũtũno-rĩ, o nacio ciĩga iria ingĩ nũkenaga hamwe nakĩo.

²⁷ Na rĩrĩ, inyuĩ mũrĩ mwĩrĩ wa Kristũ, na o mũndũ wanyu nĩ kũga kĩaguo. ²⁸ Nakuo thĩinĩ wa kanitha, Ngai nĩathuurĩte mbere andũ amwe matuĩke atũmwo, a keerĩ anabii, a gatatũ arutani, o na ningĩ kũgĩe na aringi a ciama, o na arĩa marĩ na iheo cia kũhonania mĩrimũ, na arĩa marĩ na ũhoti wa gũteithia arĩa angĩ, na arĩa marĩ na iheo cia ũtabarĩri, na

arĩa maaragia na thiomi mĩthemba mĩthemba. ²⁹ Andũ othe nĩ atũmwo? Andũ othe nĩ anabii? Andũ othe nĩ arutani? Andũ othe nĩ aringi a ciama? ³⁰ Andũ othe nĩmaheetwo iheo cia kũhonania? Andũ othe nĩmakĩaragia na thiomi? Andũ othe nĩmagĩtaũraga thiomi? ³¹ No rĩrĩ, mwĩriragĩriei iheo iria irĩ bata mũno.

Wendani

Na rĩu nĩngũmuonia njĩra ĩrĩa njega makĩria.

13

¹ Atĩrĩrĩ, o na ingĩaria na thiomi cia andũ o na cia araka, no ngorwo itarĩ na wendani-rĩ, ingĩkorwo ndĩ o ta kĩndũ kĩa rũthuku kĩrĩa kĩgambaga kĩaringwo, kana o ta thaani ĩrĩa ĩhũũrithanagio ĩkagamba. ² Ingĩkorwo ndĩ na kĩheo gĩa kũratha ũhoru, na ngorwo no hote kũmenya maũndũ mothe ma hito na ngagĩa na ũmenyo wothe, na ingĩkorwo ndĩ na wĩtikio ũrĩa ũngĩhota gũthaamia irĩma, no ndirĩ na wendani-rĩ, ndirĩ bata o na hanini. ³ Ingĩheana indo ciakwa ciothe kũrĩ andũ arĩa athĩni, o na heane mwĩrĩ wakwa ũcinwo, no ngorwo ndirĩ na wendani-rĩ, ndingĩgunĩka.

⁴ Wendani nĩũkiranagĩrĩria, na wendani nĩũtuganaga. Ndũiguanagĩra ũiru, na ndwĩgaathaga, o na ndũrĩ mwĩtĩio. ⁵ Wendani ndũrĩ rũtũrĩko, na ndũcaragia ũrĩa ũngĩgũna, o na ndũhiũhaga kũrakara, na ndũtaraga maita marĩa ũhĩtĩrio. ⁶ Ningĩ wendani ndũkenagĩra ũuru, no nĩũkenagĩra ũhoru wa ma. ⁷ Wendani nĩũgitanagĩra hĩndĩ ciothe, na ũgetĩkia maũndũ mothe, na nĩwĩrigagĩrĩa hĩndĩ ciothe, o na ũkomĩrĩria hĩndĩ ciothe.

⁸ Wendani ndũthiraga. No akorwo nĩ morathi, nĩmagathira; o na thiomi nĩigathira; na kũmenya maũndũ o nakuo nĩgũgathira. ⁹ Nĩgũkorwo tũmenyaga maũndũ o gĩcunjĩ, na tũrathaga maũndũ o gĩcunjĩ, ¹⁰ no hĩndĩ ĩrĩa ũndũ ũrĩa mũkinyanĩru ũgooka-rĩ, ũndũ ũrĩa ũtarĩ mũkinyanĩru nĩũgaathira. ¹¹ Hĩndĩ ĩrĩa ndaarĩ kaana-rĩ, ndaaragia o ta kaana, na ndeeciiragia o ta kaana, na ndaataranagia maũndũ o ta kaana. No hĩndĩ ĩrĩa ndaatuĩkire mũndũ mũgima-rĩ, ngĩtigana na maũndũ ma wana. ¹² Rĩu tuonaga maũndũ na mairia, ta kuona na gĩcicio; no hĩndĩ ĩyo tũkoonaga ta andũ makĩonana ũthiũ kwa ũthiũ. Rĩu njũũĩ maũndũ o gĩcunjĩ; hĩndĩ ĩyo nĩngamenya maũndũ wega, o ta ũrĩa nĩ njũũio wega.

¹³ Na rĩu, maũndũ maya matatũ nĩ ma gũtũũra: wĩtikio, na kĩĩrĩgĩrĩro, o na wendani. No ũrĩa mũnene wamo nĩ wendani.

14

Iheo cia Ũrathi na cia Thiomi

¹ Rũmagĩrĩrai mĩthiire ya wendani, na mwĩrirĩrie mũno iheo cia kĩiroho, na makĩria mwĩriragĩrie kĩheo kĩa ũheani ũhoru wa Ngai. ² Nĩgũkorwo mũndũ ũrĩa wothe waragia na rũthiomi-rĩ, ti andũ aaragĩria no nĩ Ngai aaragĩria. Ti-itherũ, gũtirĩ mũndũ ũtaũkagĩrwo nĩ ũrĩa aroiga; no nĩ maũndũ ma hito aaragia na roho wake. ³ No mũndũ ũrĩa ũheanaga ũhoru wa Ngai aaragĩria andũ akamekĩra hinya, na akamomĩrĩria, na akamahooreria. ⁴ Mũndũ ũrĩa waragia na rũthiomi nĩ we mwene wĩongagĩrĩa hinya, no ũrĩa ũheanaga ũhoru wa Ngai nĩ kanitha ongagĩrĩa hinya. ⁵ No nyende inyuothe mwaragie na thiomi, no makĩria ingĩenda inyuothe mũrathage mohoro. Mũndũ ũrĩa ũrathaga ũhoru nĩakĩrĩte ũrĩa waragia na thiomi, tige no akorirwo nĩegũtaũra thiomi icio, nĩguo kanitha wongererwo hinya.

⁶ No rīu, ariū na aarī a Ithe witū, ingĩuka kūrī inyuī na njarie na thiomi-rī, ingĩmũguna nakī, tiga no ndĩmũreheire ũguũrio, kana ũmenyo, kana ũrathi, o na kana kiugo kĩa ũrutani? ⁷ O na ha ũhoro ũkoniĩ indo iria itarī muoyo iria igambaga, indo ta mūtũrirũ kana kĩnanda kĩa mũgeeto-rī, mũndũ angĩgĩkũũrana atĩa rwĩmbo rũrĩa rũrenda kũinwo, tiga hakorirwo na ngũũrani njega ya mĩgambo? ⁸ Ningĩ-rī, angĩkorwo karumbeta gatikũruta mũgambo ũgũkũũrĩkana ũrĩa ũkuuga-rī, nũũ ũngĩkĩhaarĩria gũthĩ mbaara-inĩ? ⁹ ũguo noguo ũhoro wanyu ũtariĩ. Tiga mwaririe na ciugo ikũmenyeka na rũthiomi rwanyu-rī, nĩ mũndũ ũrĩkũ ũngĩmenya ũrĩa mũroiga? Mũngĩkorwo o mũkĩarĩria rĩera. ¹⁰ Ti-itherũ nĩ kūrī mĩthemba mĩngĩ ya thiomi gũkũ thĩ, no gũtirĩ rũthiomi o na rũmwe rũtarĩ ũrĩa ruugaga. ¹¹ No angĩkorwo ndingĩmenya ũrĩa mũndũ aroiga-rī, nĩ ngĩrĩ mũrũrĩrĩ harĩ mũndũ ũcio ũraaria, nake nĩ mũrũrĩrĩ harĩ nĩ. ¹² ũguo noguo o na inyuī mũtariĩ. Kuona atĩ nĩmwĩrirĩrie mũno iheo cia kĩiroho-rī, kĩgeragie kuongerera iheo iria ciakaga kanitha ũkağĩa na hinya.

¹³ Na tondũ ũcio-rī, mũndũ ũrĩa waragia na rũthiomi rũgeni nĩahooyage nĩguo ahote gũtaũra ũrĩa aroiga. ¹⁴ Nĩ ũndũ-rī, ingĩkorwo ndĩrahooya ngĩthiomaga-rī, roho wakwa nĩguo ũrahooya, no meciiria makwa matirĩ na maciaro. ¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio-rī, ngũgũka atĩa? Nĩ ndĩrĩhooyaga Ngai na roho wakwa, na ningĩ hooyage na meciiria makwa; o na kũina ndĩrĩinaga na roho wakwa, na ningĩ nyinage na meciiria makwa o namo. ¹⁶ Ningĩ-rī, ũngĩkorwo ũkĩgooca Ngai na roho waku tu-rī, mũndũ wa arĩa marĩ gatagatĩ kanyu ũtarataũkĩrwo, angĩkiuga “Ameni” atĩa mahooya-inĩ maku ma gũcookia ngaatho, kuona atĩ ndaramenya ũrĩa ũroiga? ¹⁷ No ũkorwo ũgĩcookia ngaatho wega mũno, no mũndũ ũcio ũngĩ ndanongererwo hinya nĩ ũhoro ũcio.

¹⁸ Nĩngũcookeria Ngai ngaatho nĩgũkorwo nĩ nĩjaragia na thiomi makĩria manyu inyuothe. ¹⁹ No kanitha-inĩ-rī, nĩ kaba njarie ciugo ithano ndĩramenya wega nĩguo ngĩrute andũ arĩa angĩ ũhoro nacio, gũkĩra njarie ciugo ngiri ikũmi cia gũthioma.

²⁰ Ariū na aarī a Ithe witū, tigagai gwĩciiragia ta ciana. Harĩ ũhoro wa maũndũ marĩa mooru-rī, tuĩkai tũkenge, no mwĩciirĩrie-inĩ wanyu mũtuĩke andũ agima. ²¹ Thĩnĩ wa Watho nĩ kwandĩkĩtwo atĩrĩ:

“Nĩngaarĩria andũ aya

na tũnua twa andũ maaragia na thiomi ng’eni,
ndĩmaarĩrie na tũnua twa andũ maaragia na mwarĩrie wa kũngĩ,
no o na ndeeka ũguo matikanjigua,”
ũguo nĩguo Mwathani ekuuga.

²² Nĩ ũndũ ũcio, kwaria na thiomi nĩ kĩmenyithia kūrī andũ arĩa matetĩkĩtie no ti kĩmenyithia kūrī arĩa metĩkĩtie; no kũratha ũhoro nĩ kwa arĩa metĩkĩtie, ti kwa arĩa matetĩkĩtie. ²³ Tondũ ũcio kanitha wothe ũngĩũngana na andũ othe maarie na thiomi-rī, na hacooke hatoonye andũ matooi ũhoro wa thiomi, kana andũ matetĩkĩtie-rī, githĩ matingiuga atĩ mũrĩ agũrũki? ²⁴ No mũndũ ũtarĩ mwĩtĩkia kana mũndũ ũtarĩ mũtaũkĩre nĩ ũhoro ũcio angĩtoonya rĩrĩa andũ othe mararatha mohoro-rī, mũndũ ũcio nĩekũiguithio nĩ andũ othe atĩ nĩ mwĩhia na aciirithio nĩo othe, ²⁵ na maũndũ marĩa atũire ahithĩte ngoro-inĩ nĩmakoimbũka. Nĩ ũndũ ũcio egũithie thĩ ahoee Ngai, akiugaga atĩrĩ, “Ti-itherũ Ngai arĩ gatagatĩ-inĩ kanyu!”

Mahooya Marĩ na Mũtaratara

²⁶ Tūgūkiuga atīa, ariū na aarī a Ithe witū? Rīrīa muongana hamwerī, o mūdū ahota gūkorwo arī na rwīmbo, kana arī na ūndū arenda kūrutana, kana arī na ūndū aguūrīrio, kana arī na thiomi, kana arī na ūtaūri wa thiomi. Maūdū macio mothe no nginya mekagwo nī ūndū wa gwīkīra kanitha hinya. ²⁷ Angīkorwo nī gūkwario na rūthiomi-rī, nī kwario nī andū eerī, na makīngīha atatū, na o mūdū aarie riita rīake, na no nginya hagīe na mūdū ūngī wa gūtaūra. ²⁸ Angīkorwo gūtīrī mūtaūri-rī, mwaria ūcio nīagīkire arī kūu kanitha-inī, na akīarīrie we mwene, na aarīrie Ngai.

²⁹ Aheani ūhoru eerī kana atatū magīrīrwo maarie, nao andū arīa angī makūūrane wega ūrīa kūreerwo. ³⁰ Na mūdū ūikarīte thī ho angīgīa na ūguūrio-rī, mwaria ūcio wa mbere nīakire. ³¹ Nīgūkorwo inyuothe no mūrathē ūhoru o mūdū riita rīake nīguo andū othe marutwo maūdū na momīrīrio. ³² Namo maroho ma anabii nīmathīkagīra anabii o ene. ³³ Nīgūkorwo Ngai ti Ngai wa kīrigīcano no nī wa thayū.

Ta ūrīa kūrī thīnī wa ciūngano ciothe cia andū arīa aamūre, ³⁴ atumia magīrīrwo nīgūkaraga makīrīte ki marī thīnī wa kanitha. Matiitīkīrītio kwaria, no nīmaikarage menyīhītie, o ta ūrīa Watho uugīte. ³⁵ Angīkorwo marī na ūndū mangīenda kūmenya-rī, nīmoragie athuuri ao ene kwao mūciī; nīgūkorwo nī ūndū ūrī thoni atumia kwaragia thīnī wa kanitha.

³⁶ Hī! Anga kiugo kīa Ngai kīambīrīrie na inyuī? Kana hihi no inyuī inyuiki gīakinyīire? ³⁷ Mūdū o na ū angīciiria atī nī mūnabii, kana arī na iheo cia kīiroho-rī, nīagītīkīre atī maūdū maya ndīramwandīkīra nī maūdū marīa maathanītwo nī Mwathani. ³⁸ No angīagīra ūndū ūcio kīene-rī, o nake we mwene nīakagīrwo kīene.

³⁹ Nī ūndū ūcio, ariū na aarī a Ithe witū, mwīrīrīriei kūrathaga mohoro, na mūtīkagīragie ūhoru wa kwaria na thiomi. ⁴⁰ No maūdū mothe nīmekagwo na mūtatarata ūrīa wagīrīrie, na mekagwo na kīhaarīro.

15

Kūriūka gwa Kristū

¹ Na rīrī, ariū na aarī a Ithe witū, nīngwenda kūmūrīrikania Ūhoru-ūrīa-mwega ūrīa ndaamūhunjīrie, na mūkīwamūkīra, na noguo mūtūūrīte mūrūmītie. ² Ūhoru ūcio mwega nīguo ūtūmaga mūhonoke, mwaikara mūrūmītie wega ūhoru ūrīa ndaamūhunjīrie. Angīkorwo ti ūguo-rī, ūhoru ūcio mwawītīkīrie o tūhū.

³ Nīgūkorwo ūhoru ūrīa nī ndaamūkīrīrie nīguo ndaamūheire, ūrī wa mbere na wa bata mūno: atī Kristū nīakuire nī ūndū wa mehīa maitū o ta ūrīa Maandīko moigīte, ⁴ na atī nīathīkīrwo, na atī mūthenya wa gatātū akīrīūkio kūrīngana na ūrīa Maandīko macio moigīte, ⁵ na atī akīumīrīra Petero, na agīcooka akīumīrīra arīa Ikūmi na Eerī. ⁶ Thuutha ūcio, nīoimīrīrie makīria ma ariū na aarī a Ithe witū magana matano ihinda o rīmwe, na aingī ao marī muoyo o na rīu, o na gūtuīka amwe ao nīmarīkītie gūkua. ⁷ Ningī agīcooka akīumīrīra Jakubu na thuutha wa ūguo agīcooka akīumīrīra atūmwo othe, ⁸ na thuutha wa acio angī othe akīnyumīrīra o na nīi, haana ta mūdū wacīarītwo atarī mūkīnyu.

⁹ Nīgūkorwo nī nī nī mūnini mūno harī atūmwo arīa angī, o na ndiagīrīrwo nī gwītwo mūtūmwo, tondū nīndanyarīrīrie kanitha wa Ngai. ¹⁰ No wega wa Ngai nīguo ūtūmīte nduīke ūguo ndarīi, naguo wega wake kūrī nī ndwarī wa tūhū. No nīndarutire wīra na kīyo gūkīra acio

angĩ othe, no ti niĩ ndaarutaga wĩra ũcio, no niĩ wega wa Ngai ũrĩa warĩ hamwe na niĩ warutaga wĩra ũcio. ¹¹ Tondũ ũcio, o na kũngĩtuĩka niĩ niĩ kana niĩ o-rĩ, ũhoru ũyũ noguo tũhunjagia, na noguo inyuĩ mwetĩkirie.

Kũriũka kwa arĩa Akuũ

¹² Na rĩrĩ, kũngĩkorwo kũhunjagio atĩ Kristũ nĩariũkirio akiuma kũrĩ arĩa akuũ-rĩ, niĩ kĩ gĩtũmaga amwe anyu moige atĩ gũtirĩ kũriũkio kwa arĩa akuũ? ¹³ Kũngĩkorwo gũtirĩ kũriũkio kwa arĩa akuũ-rĩ, o nake Kristũ ndaakĩriũkirio. ¹⁴ Na angĩkorwo Kristũ ndaakĩriũkirio-rĩ, kũhunja gwitũ no gwa tũhũ, nakuo gwĩtĩkia kwanyu no gwa tũhũ. ¹⁵ Makĩria ma ũguo-rĩ, ithuĩ no tũgĩkorwo tũrĩ aira a Ngai a maheeni, tondũ nĩtuumbũrite atĩ Ngai nĩariũkirie Kristũ kuuma kũrĩ arĩa akuũ. No rĩrĩ, ndaakĩmũriũkirie angĩkorwo niĩ ma atĩ arĩa akuũ matiriũkagio. ¹⁶ Nĩgũkorwo kũngĩtuĩka atĩ arĩa akuũ matiriũkagio, o nake Kristũ ndaakĩriũkirio. ¹⁷ Na angĩkorwo Kristũ ndaariũkirio-rĩ, gwĩtĩkia kwanyu niĩ gwa tũhũ; mũgĩtũũraga o mehia-inĩ manyu. ¹⁸ Ningĩ andũ arĩa marĩkĩtie gũkoma marĩ thĩinĩ wa Kristũ-rĩ, o nao niĩ kũũra morĩte. ¹⁹ Na kũngĩkorwo kĩrĩgĩrĩro giitũ thĩinĩ wa Kristũ no kĩa muoyo-inĩ ũyũ tũrĩ-rĩ, twagĩrĩrwo nĩkũiguĩrwo tha gũkĩra andũ othe.

²⁰ No rĩrĩ, ti-itherũ Kristũ nĩariũkĩtio akoima kũrĩ arĩa akuũ, agatuĩka maciaro ma mbere ma arĩa makuĩte. ²¹ Tondũ-rĩ, o ũrĩa arĩ mũndũ watũmire gĩkuũ gĩũke thĩ, o nakuo kũriũkio kwa arĩa akuũ niĩ mũndũ watũmire gũũke. ²² Nĩgũkorwo o ta ũrĩa andũ othe makuaga niĩ ũndũ wa Adamu-rĩ, no taguo andũ othe magaacookio muoyo thĩinĩ wa Kristũ. ²³ No o mũndũ akaariũka ihinda rĩake mwene: Kristũ arĩ we wariũkire mbere; na thuutha andũ arĩa marĩ ake hĩndĩ irĩa agooka. ²⁴ Thuutha ũcio nĩguo ihinda rĩa kũrigĩrĩria rĩgaakinya, hĩndĩ irĩa akaaneana ũthamaki kũrĩ Ngai Ithe arĩkĩtie kũniina mothamaki mothe, na wathani, o na hinya wotha. ²⁵ Nĩgũkorwo no nginya athamake nginya rĩrĩa agaakorwo aigĩte thũ ciake ciothe rungu rwa makinya make. ²⁶ Na rĩrĩ, thũ ya mũthia kũniinwo niĩ gĩkuũ. ²⁷ Nĩgũkorwo “niĩ aigĩte indo ciothe rungu rwa makinya make.” Na rĩrĩa gũkwĩrwo atĩ “indo ciothe” nĩciigĩtwo rungu rwake, nĩgũkũmenyeka wega atĩ Ngai we mwene ti wa itari rĩu tondũ niĩ we waigire indo ciothe rungu rwa Kristũ. ²⁸ Aarĩkia gwĩka ũguo-rĩ, Mũriũ we mwene nĩagatuĩka wa gwathagwo niĩ ũcio waigire indo ciothe rungu rwake, nĩguo Ngai akorwo niĩ we maũndũ mothe thĩinĩ wa maũndũ mothe.

²⁹ Na rĩrĩ, kũngĩkorwo gũtirĩ ũriũkio-rĩ, arĩa mabatithĩtio handũ-inĩ ha arĩa akuũ mageeka atĩa? Angĩkorwo arĩa akuũ matikaariũkio o na atĩarĩ, andũ makĩbatithagio handũ-inĩ hao nĩkĩ? ³⁰ Na ithuĩ-rĩ, twĩtoonyagia ũgwati-inĩ o ithaa o ithaa nĩkĩ? ³¹ Ngũmwĩra na ma, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ti-itherũ, o ta ũrĩa ndĩrahaga niĩ ũndũ wanyu thĩinĩ wa Kristũ Jesũ Mwathani witũ, atĩ niĩ nguaga o mũthenya. ³² Angĩkorwo ndaahũũranire na nyamũ cia gĩthaka kũu Efeso niĩ ũndũ wa itũmi cia ũ-mũndũ-rĩ, ndaagunĩkire na kĩ? Angĩkorwo andũ arĩa akuũ matikaariũkio-rĩ, “Nĩtũrĩe na tũnyue,

nĩgũkorwo rũciũ nĩgũkua tũgaakua.”

³³ Mũtikaheeneke: “Thiritũ njũru nĩthũkagia mĩtugo mĩega.”

³⁴ Arahũkai mwĩigue ta ũrĩa mwagĩrĩrwo, na mũtigage kwĩhia; nĩgũkorwo andũ amwe matiũĩ Ngai: ndoiga ũguo nĩgeetha ndĩmũconore.

Mwĩrĩ ũrĩa Ũkaariũkio

³⁵ No mũndũ ahota kũũria atĩrĩ, “Andũ arĩa akuũ mariũkagio atĩa? Magooka marĩ na mwĩrĩ ũhaana atĩa?” ³⁶ Niĩ ũrimũ ũrĩkũ ũyũ! Kĩrĩa

wahaanda-rĩ, gĩtimeraga gĩtambĩte gũkua. ³⁷ Hĩndĩ ĩrĩa wahaanda-rĩ, ndũhaandaga mwĩrĩ ũrĩa ũgũcooka ũkorwo ho, no gũkorwo ũhaandaga mbeũ ya ngano kana ya kĩndũ kĩngĩ. ³⁸ No Ngai amĩheaga mwĩrĩ o ũrĩa endaga ĩgĩe naguo, na o mũthemba wa mbegũ akaũhe mwĩrĩ waguo. ³⁹ Mĩrĩ yothe ndĩhaanaine: Andũ marĩ mũthemba ũmwe wa mwĩrĩ, nacio nyamũ mũthemba ũngĩ, na nyoni mũthemba ũngĩ, o nacio thamaki irĩ mwĩrĩ wa mũthemba ũngĩ. ⁴⁰ Ningĩ nĩ kũrĩ mĩrĩ ya igũrũ na nĩ kũrĩ mĩrĩ ya gũkũ thĩ; no riiri wa mĩrĩ ya igũrũ nĩ mũthemba ũmwe, na riiri wa mĩrĩ ya gũkũ thĩ nĩ mũthemba ũngĩ. ⁴¹ Riũa rĩrĩ na riiri warĩo mwanya, na mweri ũrĩ riiri waguo mwanya, na njata irĩ na riiri wacio mwanya; na njata ĩmwe ĩrĩ riiri ũrĩ ngũũrani na njata ĩrĩa ĩngĩ.

⁴² Ũguo nĩguo gũgaatuĩka hĩndĩ ya kũriũkio kwa andũ arĩa akuũ. Mwĩrĩ ũrĩa ũhaandagwo nĩ wa kũbutha, no ũriũkagio ũtarĩ wa kũbutha; ⁴³ mwĩrĩ ũhaandagwo ũrĩ mũmene, ũgacooka ũkariũkio ũrĩ na riiri; ũhaandagwo ũtarĩ na hinya, ũgacooka ũkariũkio ũrĩ na hinya; ⁴⁴ ũhaandagwo ũrĩ mwĩrĩ wa ndũire, ũgacooka ũkariũkio ũrĩ mwĩrĩ wa kũroho.

Angĩkorwo nĩ kũrĩ mwĩrĩ wa ndũire-rĩ, o na mwĩrĩ wa kũroho ũrĩ kuo. ⁴⁵ Nĩ ũndũ ũcio kwandĩkĩtwo atĩrĩ: “Adamu ũrĩa warĩ mũndũ wa mbere-rĩ, aatuĩkire kiũmbe kirĩ muoyo”; nake Adamu ũrĩa wa kũrigĩrĩria-rĩ, agĩtuĩka roho wa kũheana muoyo. ⁴⁶ Mwĩrĩ wa kũroho tiguu waambire gũũka, no nĩ ũrĩa wa ndũire, na thuutha wa ũguo ũgĩũka ũrĩa wa kũroho. ⁴⁷ Mũndũ wa mbere aarĩ wa rũkũngũ rwa thĩ, no mũndũ wa keerĩ oimĩte igũrũ. ⁴⁸ O ta ũrĩa mũndũ ũcio wa gũkũ thĩ aatarĩ, noguo arĩa marĩ a tĩri matariĩ; na ta ũrĩa mũndũ wa kuuma igũrũ aatarĩ, noguo o na arĩa a igũrũ matariĩ. ⁴⁹ Na ta ũrĩa twagĩire na mũhianĩre wa mũndũ ũcio wa tĩri-rĩ, noguo tũkaagĩa na mũhianĩre wa mũndũ ũcio wa kuuma igũrũ.

⁵⁰ Ngũmwĩra atĩrĩ, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, mwĩrĩ na thakame itingĩhota kũgaya ũthamaki wa Ngai, kana kĩrĩa kĩbuthaga kĩgae kĩrĩa gĩtabuthaga. ⁵¹ Thikĩrĩriai, ndĩmwĩre ũndũ wa hitho: Tũtigaakua ithuothe, no nĩkũgarũrwo tũkaagarũrwo ithuothe, ⁵² o kahinda kanini, o ta ibucia rĩa riitho, rĩrĩa karumbeta ka mũthia gakaagamba. Nĩgũkorwo karumbeta nĩgakaahuhwo, nao arĩa akuũ mariũkio matariĩ a kũbutha, na ithuĩ tũgarũrwo mĩrĩ. ⁵³ Nĩgũkorwo mwĩrĩ ũyũ ũbuthaga no nginya wĩhumbe mwĩrĩ ũtarĩ wa kũbutha, naguo mwĩrĩ ũyũ wa gũkua wĩhumbe mwĩrĩ ũtarĩ wa gũkua. ⁵⁴ Hĩndĩ ĩrĩa kũbutha gũkeehumba kwaga kũbutha, na gũkua kwĩhumbe kwaga gũkua-rĩ, hĩndĩ ĩyo ũhoru nĩũkahinga ũrĩa wandĩkĩtwo atĩrĩ, “Gĩkuũ nĩkĩniĩtwo gĩgatoorio biũ.”

⁵⁵ “Wee gĩkuũ-rĩ, gũtoorania gwaku gũkĩrĩ ha?

Wee gĩkuũ-rĩ, rũboora rwaku rũkĩrĩ ha?”

⁵⁶ Rũboora rwa gĩkuũ nĩ mehia, naguo hinya wa mehia uumanaga na watho. ⁵⁷ No rĩrĩ, Ngai arogaathwo nĩgũkorwo nĩwe ũtũheaga ũtooria thĩnĩ wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ.

⁵⁸ Nĩ ũndũ ũcio, ariũ na aarĩ a Ithe witũ arĩa nyenda, ikaragai mwĩhaandĩte wega. Mũtikanenyenyio nĩ ũndũ o na ũrĩkũ. Tũũrai mwĩheanĩte kũna wĩra-inĩ wa Mwathani, tondũ nĩmũũ atĩ wĩra wanyu thĩnĩ wa Mwathani ti wa tũhũ.

16

Mũhothi nĩ ũndũ wa Andũ a Ngai

¹ Na rĩrĩ, ha ũhoru wa mũhothi nĩ ũndũ wa andũ a Ngai ũtariĩ ũũ: Īkagai ũrĩa ndeerire makanitha ma Galatia mekage. ² Mũthenya wa mbere wa kiumia-rĩ, o mũndũ wanyu nĩagĩrĩrwo nĩkũigaga mbeeca ta ũrĩa ũthũkũmi wake ũigana, agaciigaga, nĩguo hĩndĩ ĩrĩa ngooka kũu gũtikanagĩe na mũhothi. ³ Na ndaakinya-rĩ, andũ arĩa mũgaakorwo mũgathĩrĩrie nĩngamahe marũa ma kũmamenyithania na ndĩmatũme Jerusalemu na iheo cianyu. ⁴ Na kũngĩkoneka kwagĩrĩire o na nĩ thĩ-rĩ, nĩngatwarana nao.

Ndũmĩrĩri cia Mwanya

⁵ Ndaarĩkia gũtuĩkanĩria Makedonia-rĩ, nĩgũkorwo nĩngatuĩkanĩria kuo, nĩngooka kũrĩ inyuĩ. ⁶ Hihi ngaikara na inyuĩ gwa kahinda, o na kana njikare kũu hĩndĩ ya heho yothe, nĩguo mũkaahota kũndeithĩrĩria gũthĩ rũgendo-inĩ rwakwa kũrĩa guothe ngaathiĩ. ⁷ Ndikwenda kuonana na inyuĩ hĩndĩ ĩno ndĩrahĩtũkĩra kũu, tondũ ngwĩhoka atĩ nĩtũgaikarania na inyuĩ kwa ihinda, Mwathani etũkĩra. ⁸ No nĩngũikara gũkũ Efeso nginya hĩndĩ ya Bendegothito, ⁹ tondũ ndĩmũhingũrĩre mweke mũnene wa kũruta wĩra mwega ũrĩ na uumithio, no nacio thũ nĩ nyingĩ.

¹⁰ Timotheo angĩũka-rĩ, menyererai nĩguo aikare kũu na inyuĩ atarĩ na guoya, nĩgũkorwo nĩ wĩra wa Mwathani araruta, o ta ũrĩa ndĩraruta. ¹¹ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, gũtirĩ mũndũ wagĩrĩrwo nĩ kwaga kũmwamũkĩra. Mumagariei na thayũ nĩgeetha akinye kũrĩ nĩ. Nĩndĩmwetereire marĩ hamwe na ariũ na aarĩ a Ithe witũ.

¹² Na rĩrĩ, ha ũhoru ũkoniĩ mũrũ wa Ithe witũ Apolo-rĩ: nĩndamũringĩrĩrie mũno ooke kũrĩ inyuĩ arĩ hamwe na ariũ na aarĩ a Ithe witũ. Nowe ndeendaga gũũka ihinda rĩu, no nĩarĩũka aagĩa na mweke.

¹³ Ikaragai mwĩhũgĩte, na mwĩhaande mũrũmĩte wega thĩinĩ wa wĩtkio; ningĩ mũtuĩke andũ omĩrĩru; na mũgĩe na hinya. ¹⁴ Īkagai maũndũ mothe mũrĩ na wendani.

¹⁵ Inyuĩ nĩmũũ atĩ andũ a nyũmba ya Stefana nĩo maarĩ a mbere gwĩtikia kũu bũrũri wa Akaia, na nĩmerutĩire gũtungatagĩra andũ arĩa aamũre. Nĩngũkĩmũringĩrĩria, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ¹⁶ mwathĩkagĩre andũ ta acio, na mũndũ o wothe ũrĩa ũrutithanagia wĩra na ithuĩ, akĩũnogagĩra. ¹⁷ Nĩndakenire rĩrĩa Stefana, marĩ na Fotunato, na Akaiko maakinyire, nĩ ũndũ nĩo maahingĩrie ũndũ ũrĩa itaarĩ naguo kuuma kũrĩ inyuĩ. ¹⁸ Nĩgũkorwo nĩmacanjamũrĩre roho wakwa o na wanyu. Andũ ta acio nĩmagĩrĩrwo kũheagwo gĩtĩo.

Ngeithi cia Mũthia

¹⁹ Makanitha ma bũrũri wa Asia nĩmamũgeithia. Akula na Pirisila nĩmamũgeithia mũno thĩinĩ wa Mwathani, o na kanitha ũrĩa ũcemanagia kwao nyũmba nĩwamũgeithia. ²⁰ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ othe arĩa marĩ gũkũ nĩmamũgeithia. O mũndũ nĩageithie ũrĩa ũngĩ na ngeithi theru cia kĩmumunyano.

²¹ Nĩ, Paũlũ, nĩ nĩ ndandĩka ngeithi ici na guoko gwakwa.

²² Angĩkorwo he mũndũ o na ũ ũtendete Mwathani-rĩ, arogwatwo nĩ kĩrumi. Ũka, Mwathani!

²³ Wegu wa Mwathani Jesũ ũroikara na inyuĩ.

²⁴ Wendani wakwa ũromũkinyĩra inyuĩ inyuothe mũrĩ thĩinĩ wa Kristũ Jesũ. Amenĩ.

MARŪA MA KEERĪ MA PAŪLŪ KŪRĪ AKORINITHO

¹ Nĩ nĩ Paŭlũ, mŭtŭmwo wa Kristũ Jesũ nĩ ũndũ wa kwenda kwa Ngai, tũrĩ na Timotheo mŭrũ wa Ithe witũ,

Twatũma marũa maya kũrĩ kanitha wa Ngai ũrĩa ũrĩ Korinitho, o hamwe na andũ othe aamũre arĩa marĩ Akaia guothe:

² Wega na thayũ kuuma kũrĩ Ngai Ithe witũ o na Mwathani Jesũ Kristũ iroikara na inyuĩ.

Ngai Mwene Kũhoorerania Guothe

³ Ngai na Ithe wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ arogoocwo, o we Ithe witũ wa tha, na Ngai mwene ũhoru wothe wa kũũmanĩrĩria, ⁴ ũrĩa ũtũũmagĩrĩria mathĩna-inĩ maitũ mothe, nĩguo na ithuĩ tũhotage kũhooreragia arĩa marĩ na thĩina o wothe na ũndũ wa kũũmĩrĩrio kũrĩa ithuĩ ene tũũmĩrĩrio nakuo nĩ Ngai. ⁵ Nĩgũkorwo o ta ũrĩa kũnyariirwo gwa Kristũ kũingĩhĩte thĩinĩ witũ-rĩ, ũguo noguo kũũmanĩrĩria gwitũ kũingĩhĩte nĩ ũndũ wa Kristũ. ⁶ Tũngĩthĩnio-rĩ, tũthĩnagio nĩguo mũũmĩrĩrio na mũhonokio; tũngĩũmĩrĩrio-rĩ, tũũmagĩrĩrio nĩguo na inyuĩ mũgĩe na ũũmĩrĩru, ũrĩa ũciaraga gũkirĩrĩria mũkĩnyariirwo na mathĩina o ta marĩa tũthĩnagio namo. ⁷ Nakĩo kũirĩgĩrĩro kĩrĩa tũrĩ nakĩo nĩ ũndũ wanyu nĩ kĩrũmu, tondũ nĩtũũ atĩ o ta ũrĩa mũgwatanagĩra na ithuĩ maũndũ-inĩ marĩa tũnyariiragwo namo-rĩ, no taguo mũgwatanagĩra na ithuĩ ũhoru-inĩ wa kũũmanĩrĩria o nago.

⁸ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, tũtikwenda mũkorwo mũtooĩ mathĩina marĩa twarĩ namo bũrũri wa Asia. Twarĩ hatĩka-inĩ nene mũno makĩria ma ũrĩa tũngĩahotire gũkirĩrĩria, nginya ha ũhoru witũ wa gũtũura muoyo tũkĩyũũmĩra tha. ⁹ Ti-itherũ, ngoro-inĩ ciitũ twaiguaga tũtũrĩirwo gũkua. No kwahanĩkire ũguo nĩguo tũtikae kwĩhoka ithuĩ ene, no twĩhoke Ngai, ũrĩa ũriũkagia arĩa akuũ. ¹⁰ Nĩwe watũhonokirie ũgwati-inĩ ũcio wahaanaga wa gĩkuũ, na nowe ũgaatũhonokia. We nĩwe twĩrĩgĩrĩire atĩ no egũthĩ na mbere gũtũhonokia, ¹¹ inyuĩ na inyuĩ mũgĩtũteithagia na gũtũhoera. Nao andũ aingĩ nĩmarĩcookagia ngaatho nĩ ũndũ witũ, tondũ wa wega ũcio tũtugĩtwo nago arĩ macookio ma mahooya ma andũ aingĩ.

Paũlũ Kũgarũra Mũbango Wake

¹² Na rĩrĩ, ũndũ ũyũ nĩguo twĩrahagĩra: Thamiri ciitũ nĩcio itũmenyithagia atĩ mĩthĩire iitũ ĩrĩa tũikaraga nayo gũkũ thĩ, na makĩria ũrĩa tũikaranagia na inyuĩ, nĩ ya ũtheru na ya ũhoru wa ma kuuma kũrĩ Ngai. Tũtiĩkaga ũguo kũringana na ũũgĩ wa thĩ, no nĩ kũringana na wega wa Ngai. ¹³ Nĩgũkorwo tũtiramwandĩkĩra ũndũ o na ũrĩkũ mũtangĩhota gũthoma kana gũtaũkĩrwo nĩguo. Na ngwĩhoka atĩ, ¹⁴ o ta ũrĩa mũtũmenyete hanini, nĩmũrĩtaũkĩrwo biũ atĩ no mũhote kwĩraha nĩ ũndũ witũ, o ta ũrĩa tũkeeraha nĩ ũndũ wanyu mũthenya ũrĩa wa Mwathani Jesũ.

¹⁵ Na tondũ wa ũrĩa ndaarĩ na mwĩhoko wa ũndũ ũcio-rĩ, nĩndabangĩte njũke kwanyu mbere nĩguo mũgunĩke maita meerĩ. ¹⁶ Ndabangĩte ndĩmũceerere ngĩthĩ Makedonia, na njokere kũu kwanyu ngiuma Makedonia, na inyuĩ nĩguo mũcooke mũndũme Judea. ¹⁷ Hĩndĩ ĩrĩa

ndaabangaga ūndũ ūcio-rĩ, kaĩ ndeekaga ūguo na itherũ? Kana hihi haaragĩria mĩbango yakwa na njĩra ya kĩ-mwĩrĩ nĩguo rĩmwe njugage, “Ĩ, ĩ,” na rĩria rĩngĩ ngoiga “Aca, aca”?

¹⁸ No ti-itherũ, o ta ūria Ngai arĩ mwĩhokeku-rĩ, ndũmĩrĩri iitũ kũrĩ inyuĩ ti “Ĩ” na rĩngĩ “Aca.” ¹⁹ Nĩgũkorwo Mũrũ wa Ngai, Jesũ Kristũ, ūria mwahunjĩrio ūhoru wake nĩ nĩ, na Sila, na Timotheo, ūhoru wake ndwarĩ wa kuuga, “Ĩ” ūgacooka ūkoiga “Aca,” no thĩinĩ wake gũtũũraga o “Ĩ.” ²⁰ Nĩgũkorwo ciĩranĩro cia Ngai, o na cingĩhĩte atĩa-rĩ, ciothe nĩ “Ĩ” thĩinĩ wa Kristũ. Na nĩ ūndũ ūcio thĩinĩ wake, ithuĩ tũkoigaga “Ameni” nĩgeetha Ngai agoocagwo. ²¹ Na rĩrĩ, Ngai nĩwe ūtũmaga ithuĩ hamwe na inyuĩ twĩhaande wega thĩinĩ wa Kristũ. Nĩwe watũitĩrĩrie maguta, ²² na agĩtwĩkĩra rũuri rwa kuonania atĩ tũrĩ ake, na agĩtũhe Roho wake thĩinĩ wa ngoro ciitũ arĩ ta mwĩhoko wa kũrũgamĩrĩra maũndũ marĩa magooka.

²³ Ngai nĩwe mũira wakwa, na nĩoĩ atĩ nĩ ndaagire gũcooka Korinitho nĩ ūndũ wa kũmũcaaĩra. ²⁴ Ūguo ti kuuga atĩ nĩtũramwatha ūhoru-inĩ wa wĩtkio wanyu, no nĩ atĩ tũrutithanagia wĩra na inyuĩ nĩgeetha mũkenage, tondũ mũtũũrĩte mwĩhaandĩte wega nĩ ūndũ wa wĩtkio wanyu.

2

¹ Nĩ ūndũ ūcio nĩgũtua ndaature itua atĩ ndikũmũceerera rĩngĩ ndĩmũiguithie kĩa. ² Tondũ-rĩ, ingĩkĩmũiguithia kĩa-rĩ, nũũ ūngĩgĩtigara wa kũngenia, o tiga inyuĩ arĩa njiguithĩtie kĩa? ³ Ndamwandĩkĩre ūguo nĩgeetha rĩria ngooka ndikanaiguithio kĩa nĩ acio njagĩrĩrwo nĩgũkenio nĩ. Nĩ ndaarĩ na ūmĩrĩru harĩ inyuĩ inyuothe atĩ nĩmũngĩagwatanĩre na nĩ gĩkeno-inĩ gĩakwa, nakĩo gĩtũke kĩaanyu. ⁴ Nĩgũkorwo ndamwandĩkĩre ndĩ mũthĩnĩku mũno, na ndĩ na ruo rwa ngoro na maithori maingĩ, ti atĩ nĩguo ndĩmũiguithie kĩa, no nĩguo ndĩmũmenyithie wendo ūria ndĩmwendete nago.

Kũrekerwo kwa Mũndũ Mwĩhia

⁵ Angĩkorwo nĩ kũrĩ mũndũ ūiguithĩtie amwe anyu kĩa-rĩ, ti nĩ aiguithĩtie, no nĩ inyuothe aiguithĩtie kĩa. Ndiroiga ūguo ngĩhatĩrĩria ūria wĩkĩte ūguo. ⁶ Iherithia rĩria aherithĩtio nĩ andũ arĩa aingĩ anyu, nĩrĩmũiganĩte. ⁷ Rĩu inyuĩ-rĩ, nĩmwagĩrĩrwo nĩkũmũrekerwa na kũmũmĩrĩria, nĩguo ndakae gũtoorio nĩ kĩa gĩkĩrĩte. ⁸ Nĩ ūndũ ūcio, ndamũthaitha mũmuonie atĩ no mũmwendete. ⁹ Gĩtũmi kĩa gĩatũmire ndĩmwandĩkĩre marĩa macio nĩndĩmũgerie, na menye kana no mwĩtirie magerio na mwathĩkage maũndũ-inĩ mothe. ¹⁰ Mũndũ ūria mũngĩrekerwa, o na nĩ nĩndamũrekerwa. Nago ūndũ ūria ndekanĩre-rĩ (hangĩkorwo nĩ haarĩ ūndũ o na ūrĩkũ wa kũrekanĩra), ūndũ ūcio ndaũrekanĩra nĩ ūndũ wanyu ndĩ mbere ya Kristũ, ¹¹ nĩguo Shaitani ndakae gũtũhoota. Nĩgũkorwo tũtirigĩtwo nĩ mawara make.

Atungatĩri a Kĩrĩkanĩro kĩa Kĩerũ

¹² Na rĩrĩ, rĩria ndaathĩre Teroa kũhunja Ūhoru-ũria-Mwega wa Kristũ, na ngĩkora Mwathani ahingũrĩte mũrango-rĩ, ¹³ ndiigana kũgĩa na thayũ ngoro-inĩ yakwa, tondũ ndiakorire mũrũ-wa-Ithe witũ Tito kuo. Nĩ ūndũ ūcio ngiugĩra andũ akuo ūhoru, ngĩcooka ngĩthĩ nginya Makedonia.

¹⁴ No rĩrĩ, Ngai arogocwo, o we ūria ūtũtongoragia hĩndĩ ciothe na ūhootani thĩinĩ wa Kristũ, nake agatũhũthagĩra ta tũrĩ mũtararĩko mwega wa kũmemereka ūhoru wa kũmenya Kristũ kũndũ guothe. ¹⁵ Tondũ ithuĩ

tūrī mūtaraŕīko wa Kristū ūrīa ūkinyaga harī Ngai, kūrī arīa marahonokio o na arīa maroora. ¹⁶ Kūrī arīa maroora-rī, tūrī mūnungo mūūru wa gīkuū; no kūrī arīa marahonokio-rī, tūrī mūtaraŕīko wa muoyo. Nūū ūngīhota wīra ta ūcio? ¹⁷ Ithuī tūtiikaga ta ūrīa andū aingī mekaga; tūtationjorithagia kiugo kīa Ngai nīguo tuone uumithio. Handū ha gwīka ūguo-rī, ithuī twaragia tūrī na wīhokeku thīinī wa Kristū mbere ya Ngai, ta andū matūmītwo nī Ngai.

3

¹ Anga nītūraambīrīria gūcooka kwīgaathīrīria? Kana hihi nītūbataire kūheo marūa ma gūtūgaathīrīria kūrī inyuī kana moimīte kūrī inyuī ta andū arīa angī? ² Inyuī ene nī inyuī marūa maitū, maandīkītwo ngoro-inī ciitū, mamenyekete na magathomagwo nī andū othe. ³ Inyuī nīmuonanagia atī mūrī marūa moimīte kūrī Kristū, inyuī mūrī maciaro ma ūtungata witū, marūa mataandīkītwo na rangi, no maandīkītwo na Roho wa Ngai ūrīa ūrī muoyo. Matiandīkītwo ihengere-inī cia mahiga, no maandīkītwo ihengere-inī cia ngoro cia andū.

⁴ Ūcio nīguo ūmūrīru witū harī Ngai nī ūndū wa Kristū. ⁵ Na ti atī tūrī na ūhoti ithuī ene tūngīgaathīra, no ūhoti witū uumaga kūrī Ngai. ⁶ Nīwe ūtūhotithītie tūtuīke ndungata cia kīrīkanīro kīrīa kīerū, nakīo ti kīa ūhoru ūrīa mwandīke, no nī kīa Roho; nīgūkorwo ūhoru ūrīa mwandīke nī kūūraga ūragaga, no Roho aheanaga muoyo.

Riiri wa Kīrīkanīro kīrīa Kīerū

⁷ Na rīrī, angīkorwo ūtungata ūrīa wa tene, ūrīa wandīkītwo na ndemwa ihengere-inī cia mahiga, wokire ūrī na riiri, o nginya andū a Isiraeli makīremwo nīgūikara marorete ūthiū wa Musa tondū wa ūrīa warī na riiri, o na gūtūika riiri ūcio nīwathiraga-rī, ⁸ githī ūtungata wa Roho to ūgīkorwo ūkīrī na riiri makīria? ⁹ Angīkorwo ūtungata ūrīa ūtuaga andū ehia nī ūrī riiri-rī, githī ūtungata ūrīa ūrehaga ūthingu ndūngīgīkorwo ūrī na riiri makīria! ¹⁰ Nīgūkorwo ūhoru ūrīa warī na riiri mbere, rīu ndūrī na riiri ūkīringithanio na riiri ūcio ūngī ūūkīrīte. ¹¹ Na angīkorwo ūhoru ūcio wathiraga wokire na riiri-rī, ūcio ūngī wa gūtūūra ndūngīgīkorwo na riiri makīria!

¹² Nī ūndū ūcio-rī, twaragia ūhoru tūmūrīrie mūno, nī ūndū wa kīrīgīrīro kīu. ¹³ Ithuī tūtitarī ta Musa, ūrīa wehumbagīra ūthiū na gītambaya nīguo agirīrīrie andū a Isiraeli gūcūthīrīria ūthiū wake rīrīa ūkengi ūcio wathiraga. ¹⁴ No rīrī, meciiria mao nīmaritirio, nīgūkorwo nginya ūmūthī gītambaya o kīu gīkoragwo o ho hīndī rīrīa kīrīkanīro kīu gīkūrū kīao gīgūthomwo. Gītambaya kīu gītirī kīeherio, tondū kīeheragio nī ūndū wa gwītīkia Kristū. ¹⁵ O na nginya ūmūthī rīrīa watho wa Musa ūgūthomwo-rī, gītambaya kīu no kīhumbagīra ngoro ciao. ¹⁶ No rīrīa rīothe mūndū o na ū agarūrūkīra Mwathani-rī, gītambaya kīu nīkīeheragio. ¹⁷ Na rīrī, Mwathani nīwe Roho, na harīa Roho wa Mwathani arī, hau nī harī na wīyathi. ¹⁸ Na ithuī ithuothe arīa tūtahumbīrīte mothiū maitū, nītūhenahenagia riiri wa Mwathani ta tūrī icicio, na nītūgarūrāgwo nīguo tūhaanane nake tūrī na riiri wa gūtūūra ūrīa ūthiiga o ūkīongererekaga, o uumīte kūrī Mwathani, ūrīa arī we Roho.

4

Igīna thīinī wa Nyūngū cia Rūmba

¹ Tondũ ũcio, kuona atĩ nĩ tũrĩ na ũtungata ũcio nĩ ũndũ wa tha cia Ngairĩ, tũtiũragwo nĩ hinya. ² No ithuĩ nĩtũreganĩte na mĩthiĩre ya hitho na ya thoni; ithuĩ tũtithiiaaga na mĩthiĩre ya wara na tũtitukanagia kiugo kĩa Ngai na maheeni. Handũ ha ũguo-rĩ, nĩ ũhoru wa ma tũheanaga hatarĩ ũndũ tũkuongerera, na tũrĩ mbere ya Ngai, nĩtũgeragia gũtũma thamiri cia o mũndũ itwĩtĩkĩre. ³ O na angĩkorwo ũhoru witũ ũrĩa tũhunjagia nĩmũhumbĩre-rĩ, ũhumbĩrĩtwo kũrĩ arĩa maroora. ⁴ Nayo ngai ya mahinda maya, nĩtũmĩte meciiria ma andũ arĩa matetĩkĩtie matumane, nĩgeetha matigathererwo nĩ ũtheri wa ũhoru-ũrĩa-Mwega wa riiri wa Kristũ, o we ũrĩa arĩ we mũhaanĩre wa Ngai. ⁵ Nĩgũkorwo ti ũhoru witũ ithuĩ ene tũhunjagia, no tũhunjagia Jesũ Kristũ arĩ we Mwathani, na ithuĩ tũrĩ ndungata cianyu nĩ ũndũ wa Jesũ. ⁶ Tondũ Ngai ũrĩa woigire, “Ūtheri nĩware nduma-inĩ,” nĩwe watũmire ũtheri wake ware ngoro-inĩ ciitũ nĩguo tũheo ũtheri wa kũmenyithagia andũ riiri wa Ngai ũcio wonekaga ũthiũ-inĩ wa Kristũ.

⁷ No rĩrĩ, ithuĩ tũkũũite kĩgĩĩna kĩu tũhaana ta tũrĩ na nyũngũ cia rĩũmba* nĩgeetha kũmenyeke atĩ ũhoti ũyũ mũnene uumĩte kũrĩ Ngai no nduumaga kũrĩ ithuĩ. ⁸ Ithuĩ tũhatĩkĩtwo mũno na mĩena yothe, no tũtihehenjetwo; nĩtũrigĩtwo nĩ wa gwĩka, no tũtikuĩte ngoro; ⁹ na nĩtũnyariirĩtwo, no tũtitiganĩrio; nĩtũrũndĩtwo, no tũtiniinĩtwo. ¹⁰ Hĩndĩ ciothe tũkoragwo tũkũũite gĩkuũ kĩa Jesũ na mĩrĩ iitũ, nĩguo muoyo wa Jesũ o naguo ũguũranagĩrio thĩinĩ wa mĩrĩ iitũ. ¹¹ Nĩgũkorwo ithuĩ arĩa tũrĩ muoyo tũtũire tũneanagwo gĩkuũ-inĩ nĩ ũndũ wa Jesũ, nĩgeetha muoyo wake ũguũranagĩrio thĩinĩ wa mĩrĩ ĩno iitũ ĩkuuaga. ¹² Nĩ ũndũ wa ũguo-rĩ, gĩkuũ kĩrutaga wĩra thĩinĩ witũ, no muoyo ũkaruta wĩra thĩinĩ wanyu.

¹³ Nĩ kwandĩkĩtwo atĩrĩ: “Tondũ nĩndetĩkirie; nĩkĩo ndaaririe.” Nĩ ũndũ wa roho o ro ũcio wa wĩtĩkio-rĩ, o na ithuĩ nĩtwĩtĩkĩtie na nĩ ũndũ ũcio tũkaaria, ¹⁴ tondũ nĩtũũĩ atĩ ũrĩa wariũkirie Mwathani Jesũ kuuma kũrĩ arĩa akuũ, o na ithuĩ nĩagatũriũkia hamwe na Jesũ, na atũrũgamie mbere yake hamwe na inyuĩ. ¹⁵ Maũndũ maya mothe nĩmakũmũgũna, nĩgeetha wega ũrĩa ũrakinyĩrĩra andũ aingĩ makĩria ũtũme ngaatho ciyũrĩrĩre nĩgeetha Ngai agoocagwo.

¹⁶ Tondũ ũcio tũtiũragwo nĩ hinya. O na gũtuĩka mwena wa nja nĩtũrathirĩrĩkĩra, no mũndũ wa thĩinĩ nĩ kwerũhio erũhagio o mũthenya. ¹⁷ Nĩgũkorwo mathĩina maitũ mahũthũ na ma ihinda inini maratũma tũreherwo riiri ũmakĩrĩte wa tene na tene. ¹⁸ Nĩ ũndũ ũcio, tũticũthagĩrĩria kĩrĩa kĩroneka, no tũcũthagĩrĩria kĩrĩa gĩtonekaga. Nĩgũkorwo kĩrĩa kĩonekaga nĩ gĩa kahinda, no kĩrĩa gĩtonekaga nĩ gĩa gũtũũra tene na tene.

5

Mũciĩ witũ wa Igũrũ

¹ Na rĩrĩ, nĩtũũĩ atĩ hema ĩno ya gũkũ thĩ, ĩno tũtũũraga thĩinĩ wayo, ĩngĩtharũrio-rĩ, nĩ tũrĩ na nyũmba ĩngĩ yumĩte kũrĩ Ngai, nyũmba ĩtaakĩtwo na moko ma andũ, ya gũtũũra tene na tene ĩrĩ kũu igũrũ. ² Rĩu nĩtũcaayaga, tũkĩĩriragĩria kũhumbwo na nyũmba ĩyo ĩngĩ iitũ ya kuuma igũrũ, ³ tondũ twahumbwo ũguo tũtigakorwo tũrĩ njaga. ⁴ Nĩgũkorwo rĩrĩa rĩothe tũrĩ thĩinĩ wa hema ĩno-rĩ, nĩtũcaayaga na tũkaritũhĩrwo, tondũ tũtiendaga kwaũrwo, no twendaga tũhumbwo na mwĩrĩ ũcio witũ

* 4:7 Mĩthithũ yahithagwo thĩinĩ wa nyũngũ cia rĩũmba.

wa kuuma igūrū, nīgeetha mwĩrĩ ũyũ wa gũkua ũmerio nĩ muoyo. ⁵ Na rĩrĩ, Ngai nĩwe ũtũmbĩte nĩ ũndũ wa gĩtũmi kiu kĩũmbe, na nĩatũheete Roho arĩ ta mwĩhoko wa kūrũgamĩrĩra maũndũ marĩa magooka.

⁶ Tondũ ũcio tũikaraga hĩndĩ ciothe tũrĩ na ũũmĩrĩru, tũkĩmenyaga atĩ rĩrĩa rĩothe tũikaraga thĩinĩ wa mwĩrĩ taarĩ guo mũciĩ witũ, tũikaraga tũraihanĩrĩrie na Mwathani. ⁷ Tũtũũragio nĩ ũndũ wa gwĩtikia, no tũtitũũragio nĩ ũndũ wa kuona na maitho. ⁸ Nguuga atĩrĩ, nĩ tũrĩ na ũũmĩrĩru atĩ ũndũ ũrĩa tũngĩenda nĩ tũkorwo tũtarĩ mwĩrĩ-inĩ ũyũ, no tũkorwo tũrĩ mũciĩ hamwe na Mwathani. ⁹ Nĩ ũndũ ũcio, nĩtũgeragia na kĩyo muoroto witũ ũtuĩke wa kũmũkenia, twakorwo tũrĩ mwĩrĩ-inĩ ũyũ witũ o na kana twakorwo tuumĩte thĩinĩ waguo. ¹⁰ Nĩgũkorwo no nginya ithuothe tũkaarũgama mbere ya gĩtĩ gĩa ciira gĩa Kristũ, nĩguo o mũndũ akaaheo kĩrĩa kĩmwagĩrĩire kũringana na maũndũ marĩa aaneka arĩ thĩinĩ wa mwĩrĩ, marĩ mega kana marĩ mooru.

Ūtungata wa Ūiguithanio

¹¹ Kuona atĩ nĩtũmenyete ũrĩa Mwathani aagĩrĩrwo nĩ gwĩtigĩrwo-rĩ, nĩkĩo tũgeragia kũringĩrĩria andũ. Ūrĩa tũtarĩ nĩ ũndũ ũĩkaine wega nĩ Ngai, na nĩngwĩhoka atĩ o na nĩũĩkaine wega ngoro-inĩ cianyu. ¹² Tikũgeria tũrageria kwĩgaathĩrĩria harĩ inyuĩ rĩngĩ, no nĩ mweke tũramũhe wa kwĩraha nĩ ũndũ witũ, nĩguo mũhotage gũcookeria arĩa merahaga na maũndũ marĩa monagwo na maitho gũkĩra marĩa marĩ ngoro-inĩ. ¹³ Tũngĩkorwo nĩkũgũrũka tũgũrũkĩte-rĩ, tũgũrũkĩte nĩ ũndũ wa Ngai; na tũngĩkorwo meciiria maitũ nĩ mega-rĩ, tũhaana ũguo nĩ ũndũ wanyu. ¹⁴ Nĩgũkorwo wendo wa Kristũ nĩguo ũtũringagĩrĩria, tondũ nĩtũmenyete wega atĩ mũndũ ũmwe nĩwe wakuire nĩ ũndũ wa andũ othe, na nĩ ũndũ ũcio-rĩ, andũ othe nĩmakuire. ¹⁵ Nake aakuire nĩ ũndũ wa andũ othe, nĩgeetha arĩa matũũraga muoyo matigacooke gũtũũra muoyo nĩ ũndũ wao ene, no matũũre nĩ ũndũ wa ũcio wakuire nĩ ũndũ wao na agĩcooka akĩrĩũka.

¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio, kuuma rĩu tũtigũcooka gũtua ũhoru wa mũndũ na njĩra ya kĩ-mwĩrĩ. O na gwatũka kũrĩ hĩndĩ tuonaga Kristũ na njĩra iyo-rĩ, rĩu tũtiikaga ũguo. ¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio, mũndũ o wothe angĩkorwo arĩ thĩinĩ wa Kristũ-rĩ, nĩatuĩkĩte kĩũmbe kĩerũ; maũndũ ma tene nĩmathirĩte, nĩmookĩte mangĩ merũ! ¹⁸ Maũndũ maya mothe moimaga kũrĩ Ngai, ũrĩa watũiguithanirie nake we mwene thĩinĩ wa Kristũ, na agĩtũhe ũtungata ũcio wa ũiguithanio: ¹⁹ atĩrĩ, Ngai arĩ thĩinĩ wa Kristũ nĩwe wĩiguithanagĩria thĩ kũrĩ we mwene, ategũtarĩra andũ mehia mao. Nake nĩatwĩhokeire ndũmĩrĩri iyo ya ũiguithanio. ²⁰ Nĩ ũndũ ũcio ithuĩ tũrĩ abarũthi matũmĩtwo a kwarĩrĩria Kristũ, o taarĩ Ngai ũrathaitana na tũnua twitũ. Twamũthaitha handũ-inĩ ha Kristũ atĩrĩ: Ītikĩrai kũiguithanio na Ngai. ²¹ Ngai nĩatũmire ũcio ũtaarĩ na wĩhia atuĩke mwĩhia nĩ ũndũ witũ, nĩgeetha thĩinĩ wake tũtuĩke ũthingu wa Ngai.

6

¹ Tondũ tũrĩ aruti a wĩra hamwe na Ngai-rĩ, nĩtũkũmũringĩrĩria mũtikae kwamũkĩra wega wa Ngai o ũguo tũhũ. ² Nĩgũkorwo ekuuga atĩrĩ, “Hĩndĩ ya gwĩtikĩrĩka-rĩ, nĩndagũthikĩrĩrie, naguo mũthenya wa kũhonokanio-rĩ, nĩndagũteithirie.” Atĩrĩrĩ-i, rĩrĩ nĩrĩo ihinda rĩa gwĩtikĩrĩka nĩ Ngai, naguo ũyũ nĩguo mũthenya wa kũhonokanio.

Mūtũũrĩre Mũritũ wa Paũlũ

³ Ithuĩ-rĩ, tũtitũmaga hagĩe na ũndũ ũngĩhĩnga mũndũ nĩguo ũtungata witũ ndũkonerwo mahĩtia. ⁴ Aca, ithuĩ tũrĩ ta ndungata cia Ngai nĩtwĩgathagĩrĩria maũndũ-inĩ mothe: nĩ ũndũ wa kũũmĩrĩria maũndũ maingĩ; na gũkirĩrĩria mathĩina na moritũ, na mĩtangĩko; ⁵ na ũndũ wa kũhũũrwo, na kuohwo njeera, na kũreherwo ngũĩ; na kũruta wĩra mũritũ, na kũũrwo nĩ toro ũtukũ, na ng'aragu; ⁶ ningĩ nĩ ũndũ wa gũtũũra na ũthingu, na ũtaũku, na gũkirĩrĩria, na gũtugana thĩinĩ wa Roho Mũtheru, na kũgĩa na wendani ũtarĩ na ũhinga; ⁷ o na kwaria ũhoru wa ma, na gũkorwo tũrĩ na hinya wa Ngai; nĩgũkorwo tũnyiiĩte indo cia mbaara cia ũthingu guoko-inĩ kwa ũrĩo na kwa ũmotho; ⁸ rĩmwe tũheagwo gĩtĩio, na rĩrĩa rĩngĩ tũgaconorwo, rĩmwe tũgacuukĩrwo maũndũ mooru na rĩngĩ mega; ningĩ o na tũrĩ andũ a ma, tũgatuuo a maheeni; ⁹ rĩmwe tũgatuuo nĩtũũlkaine, no rĩrĩa rĩngĩ tũgatuuo ta tũtoĩkaine; ningĩ tũkahaana ta tũraakua, no tũrĩ o muoyo; tũhũũragwo, no tũtũũragagwo; ¹⁰ o na tũngĩonwo ta tũrĩ na kĩeha, ithuĩ tũkoragwo tũkenete hĩndĩ ciothe; tuonekaga tũrĩ athĩini, no nĩtũtuaga andũ aingĩ itonga; tũtuagwo ta tũtarĩ kĩndũ, no indo ciothe nĩ ciitũ.

¹¹ Akorinitho aya, tũramwarĩria hatarĩ ũndũ tũkũmũhitha, na tũkamũhingũrĩra ngoro ciitũ biũ. ¹² Ithuĩ nĩtũmuonetie wendo witũ kũna no inyuĩ mũtiratuonia wendo wanyu. ¹³ O ta ũguo tũmwĩkĩte-rĩ, ndĩramwarĩria ta ciana ciakwa, o na inyuĩ hingũrai ngoro cianyu biũ.

Mũtikooohanio na arĩa Matetĩkĩtie

¹⁴ Mũtikae kuohanio na arĩa matetĩkĩtie ta mwĩkĩrĩtwo icooki rĩmwe nao. Tondũ-rĩ, ũthingu na waganu ingĩgwatanĩra atĩa? Kana ũtheri na nduma-rĩ, ingĩgĩa na ngwatanĩro irĩkũ? ¹⁵ Kristũ na Beliali-rĩ, marĩ na ũiguano ũrĩkũ? Nake mũndũ ũrĩa wĩtĩkĩtie na ũrĩa ũtetĩkĩtie-rĩ, marĩ na ngwatanĩro irĩkũ? ¹⁶ Hekarũ ya Ngai yakĩhota atĩa kũiguana na mĩhianano? Nĩgũkorwo ithuĩ nĩ ithuĩ hekarũ ya Ngai ũrĩa ũrĩ muoyo. O ta ũrĩa Ngai oigĩte atĩrĩ: “Nĩndĩrĩtũũranagia nao, na njeerage gatagatĩ-inĩ kao, nduĩke Ngai wao, nao matuĩke andũ akwa.”

¹⁷ “Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, umai kũrĩ o
na mwĩyamũranie nao,
ũguo nĩguo Mwathani ekuuga.

Mũtikahutie kĩndũ kĩrĩ thaahu,
na nĩ nĩngũmwamũkĩra.”

¹⁸ “Nĩngũtuĩka Ithe wanyu,
na inyuĩ mũtuĩke ariũ akwa na aarĩ akwa,
ũguo nĩguo Mwathani-Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.”

7

¹ Arata akwa endwa, kuona atĩ nĩtwĩrĩrwo maũndũ macio-rĩ, nĩtwĩtherie, tũtigane na ũndũ o wothe ũrĩa ũthũkagia mũndũ mwĩrĩ na roho, na tũhingagie ũhoru wa ũtheru nĩ ũndũ wa gwĩtigĩra Ngai.

Gĩkeno kĩa Paũlũ

² Atĩrĩrĩ, tũhei handũ ngoro-inĩ cianyu. Tũtirĩ mũndũ o na ũrĩkũ tũhĩtĩrie, na tũtirĩ mũndũ o na ũrĩkũ tũthũkĩtie, na gũtirĩ mũndũ o na ũrĩkũ tũhinyĩrĩrie. ³ Ndiroiga ũguo nĩguo ndĩmũtuĩre; nĩnjugĩte rĩngĩ atĩ mũrĩ na handũ thĩinĩ wa ngoro ciitũ, kuona atĩ tũgũtũũra muoyo kana tũkuanĩre na inyuĩ. ⁴ Ndĩ na ũũmĩrĩru mũnene ngĩmwarĩria; nĩndĩrahaga mũno nĩ ũndũ wanyu. Mathĩina-inĩ maitũ mothe, nĩngoragwo nyũmĩrĩrie mũno, na gĩkeno gĩakwa gĩgakĩrĩrĩria.

⁵ Nīgūkorwo rīrīa twakinyire Makedonia, mwīrī ūyū witū ndwagīre na kīhurūko, no gūthīnio twathīnagio o harīa hothe twathiaga; kūu nja kwarī na ngūi, na ngoro-inī ciitū twarī na guoya. ⁶ No Ngai ūrīa ūhooragīria arīa makuīte ngoro, nīatūhooreririe nī ūndū wa gūūka gwa Tito, ⁷ na to ūndū wa gūūka gwake gwiki, no ningī nī ūndū wa ūhoorerania ūrīa mwamūheete. Nīatūheire ūhorō wa ūrīa mwendaga kūnyona, na kīeha kīnene kīrīa mūrī nakīo, o na ūrīa mwītangaga mūno nī ūndū wakwa; nī ūndū ūcio gīkeno gīakwa gīkīongerereka gūkīra mbere.

⁸ O na ingīkorwo nīndatūmire mūgīe na kīeha nī ūndū wa marūa makwa-rī, ndikwīrira. O na gūkorwo kūrī hīndī nderirire nī ūndū ūcio-rī, nguona atī marūa makwa nīmamūguithirie kīeha, no nī gwa kahinda o kanini, ⁹ no rīu ndī na gīkeno, ti tondū nīmwaiguithirio kīeha, no nī tondū kīeha kīanyu nīgīatūmire mūhere. Nīgūkorwo mwagīre na kīeha o ta ūrīa Ngai endaga, na nī ūndū ūcio ithuī tūtīrī ūndū mūūru o na ūmwe twamwīkire. ¹⁰ Kīeha kīrīa kīumanīte kūrī Ngai kīrehaga ūhorō wa kūhera kūrīa gūtūmaga andū mahonoke, na gūtīrī wīriraga gwīka ūguo, no kīeha kīa maūndū ma thī kīrehaga gīkuū. ¹¹ Atīrīrī, ta kīonei kīeha kīu kīumanīte na Ngai kīrīa gīciarīte thīnī wanyu: nīgītūmīte mūgīe na kīyo kīnene, o na wendo mūnene wa gwīkūūra, na gwakanwo nī ngoro, na kīmako, na kwīrirīria kūnene, na kwīrūmbūiya, o na wetereri wa kuona atī kīhoto nīkīahingio. Maūndū-inī mothe-rī, nīmwīonanītie inyuī ene atī mūtīrī na ūcuuke ūndū-inī ūyū. ¹² Nī ūndū ūcio, o na gwatūika nīndamwandīkīire marūa-rī, ndiamaandīkire nī ūndū wa mūndū ūrīa wehītie, kana nī ūndū wa ūrīa wahītīirio, no nīgeetha mūhote kūmenya inyuī ene mūrī mbere ya Ngai ūrīa mwīheanīte nī ūndū witū. ¹³ Maūndū maya mothe-rī, nīmo matūmīte tūmīrīrio.

O ūndū ūmwe na kūūmīrīrio gwitū-rī, makīria nītwakenire nī ūndū wa kuona ūrīa Tito aakenete, tondū roho wake nīwekīrītwo hinya nī inyuī inyuothe. ¹⁴ Nīnderahīire Tito nī ūndū wanyu, na inyuī mūtianjonorire. No o ta ūrīa maūndū mothe marīa twamwīrīre maarī ma ma-rī, noguo kwīraha gwitū nī ūndū wanyu harī Tito o nakuo gūtuīkīte ūhorō wa ma. ¹⁵ Naguo wendo ūrīa amwendete naguo nīūkīrīrīrie kūneneha aaririkana ūrīa inyuothe mwaathīkire, na ūrīa mwamwamūkīrīre mūrī na gwītīgīra na kūinaina. ¹⁶ Ndī na gīkeno tondū rīu ndī na mwīhoko mūkinyanīru thīnī wanyu.

8

Gwīkīra Hinya Ūhorō wa Ūtaana

¹ Na rīrī, ariū na aarī a Ithe witū, nītūkwenda mūmenye ūhorō wa Wegā wa Ngai ūrīa aheanīte makanītha-inī ma Makedonia. ² Hīndī irīa andū acio maageririo na magerio manene-rī, gīkeno kīao kīnene na ūthīni wao mūkīru nīciatūmire maingīhīrwo nī ūtaana mūnene. ³ Nīgūkorwo nīi ndī mūira atī maaheanire indo o ta ūrīa maahotire, o na makīruta makīria ma ūrīa mangīahotire, nī ūndū wa kwīyendera kwao. ⁴ Nao magītūthaiha na hinya mūno metīkīrio kūgwatanīra ūhorō-inī wa gūteithia andū arīa aamūre. ⁵ Magīka ūndū ūcio matiawīkire ta ūrīa twerīgīrīire, no maambire kwīheana o ene kūrī Mwathani o na kūrī ithuī, kūringana na ūrīa Ngai endete. ⁶ Nī ūndū ūcio nītwaringīrīrie Tito, kuona atī nīwe wambīrīrie ūndū ūcio, atūke wa kūrīkia ūndū ūcio wa ūtugi wanyu. ⁷ O ta ūrīa mūgaacagīra harī maūndū mothe, nīmo gwītīkia, na ūhorō

wa kwaria, na wa ūmenyo, na thĩnĩ wa kĩyo gĩkinyanĩru, o na wa wendo wanyu harĩ ithuĩ-rĩ, kĩingĩhieie wega ūyũ wa gũtugana o naguo.

⁸ Ti kũmwatha ndĩramwatha, no ndĩrenda kũgeria wendani wanyu, nyone ūrĩa ūrĩ wa ma ngĩugerekania na kĩyo kĩa andũ arĩa angĩ.

⁹ Nĩgũkorwo nĩmũũĩ ūhoru wa wega wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ atĩ, o na gũtuĩka aarĩ gĩtonga, nĩatuĩkire mũthĩni nĩ ūndũ wanyu, nĩgeetha inyuĩ mũtuĩke itonga na ūndũ wa ūrĩa aathĩnĩkĩte.

¹⁰ Ha ūhoru ūyũ-rĩ, mataaro makwa ma ūndũ ūrĩa ūmwagĩrĩire makĩria nĩ atĩrĩ: Mwaka ūcio ūrathirire nĩ inyuĩ mwarĩ a mbere, na to ūndũ wa kũheana gwiki, no o na nĩ ūndũ wa kwĩrirĩria gwĩka ūguo. ¹¹ Rũ-rĩ, kĩrĩkieie wĩra ūcio, nĩgeetha kĩyo kĩanyu kĩa wendo wa gwĩka ūguo kũiganane na kũrĩkia kwanyu kwa ūndũ ūcio, kũringana na kĩrĩa mũrĩ nakĩo. ¹² Mũndũ angĩkorwo arĩ na wendo, kĩheo kũ nĩgĩtĩkĩrĩku kũringana na ūrĩa mũndũ arĩ na indo, ti kũringana na ūrĩa aciagĩte.

¹³ Kwĩrirĩria gwitũ ti amwe mahũthĩrio mũrigo na inyuĩ mũhinyĩrĩrio, no nĩgeetha andũ othe maigananio. ¹⁴ Ihinda rĩrĩ mũingĩhĩtie indo-rĩ, nĩgũteithia wagi wao, nĩgeetha rĩrĩa magaakorwo na indo o nao magaateithia wagi wanyu. Hĩndĩ ĩyo andũ othe nĩmakaigananio, ¹⁵ o ta ūrĩa kwandĩkitwo atĩrĩ: “Mũndũ ūrĩa wonganĩtie nyingĩ, ndarĩ kĩndũ aatigĩirio; nake ūrĩa wonganirie nini, ndarĩ kĩndũ aagire.”

Tito Gũtũmwo Korinitho

¹⁶ Nĩngũcookeria Ngai ngaatho, ūrĩa wekĩrĩre ngoro-inĩ ya Tito ūhoru wa kũmũrũmbũiya o ta ūrĩa nĩ ndĩ na ūhoru ūcio. ¹⁷ Nĩgũkorwo Tito to mathaithana maitũ aamũkĩrĩre, no nĩegũũka kũrĩ inyuĩ arĩ na kĩyo kĩnene nĩ ūndũ wa kwĩyendera gwake. ¹⁸ O na nĩtũgũtũma Tito marĩ hamwe na mũrũ wa Ithe witũ ūrĩa ūrĩ na ngumo njega makanitha-inĩ mothe nĩ ūndũ wa ūrĩa atungatagĩra Ūhoru-ũrĩa-Mwega. ¹⁹ Makĩria ma ūguo, nĩwe wathuurirwo nĩ makanitha nĩguo atwarane na ithuĩ ūhoru-inĩ wa mũhothi ūcio wa ūtaana, o ūcio tũrutagĩra wĩra nĩguo tũgoocithie Mwathani we mwene, na tuonanie kĩyo kĩrĩa tũrĩ nakĩo gĩa kwenda gũteithia. ²⁰ Nĩtũrageria mũno kweherera ūndũ o wothe ūngĩtũma tũrutwo mahĩtia rĩrĩa tũkũramata kĩheo gĩkĩ kĩheanĩtwo na ūtaana. ²¹ Nĩgũkorwo nĩtũrerutanĩria gwĩka maũndũ marĩa mangĩonwo magĩrĩire mbere ya Mwathani, na to harĩ we wiki, no o na ningĩ monwo marĩ magĩrĩru nĩ andũ o nao.

²² Ningĩ hamwe nao, nĩtũgũtũma mũrũ wa Ithe witũ ūngĩ, ūrĩa tuonete maita maingĩ na njĩra nyingĩ atĩ arĩ na kĩyo, o na arĩ nakĩo makĩria nĩ ūndũ wa mwĩhoko wake mũnene harĩ inyuĩ. ²³ Naguo ūhoru wa Tito-rĩ, nĩ mũthiritũ wakwa ūrĩa tũrutithanagia wĩra nake nĩ ūndũ wanyu; na ha ūhoru ūkonĩ ariũ a Ithe witũ-rĩ, o nĩ atũmwo a makanitha na monanagia ūgooci wa Kristũ. ²⁴ Tondũ ūcio oniai andũ acio ūira wa wendani wanyu, na gĩtũmi kĩrĩa gĩtũmaga twĩrahe nĩ ūndũ wanyu nĩguo makanitha mone ūndũ ūcio.

9

¹ Na rĩrĩ, ndikuona harĩ bata ndĩmwandĩkĩre ūhoru wa ūteithio ūrĩa wagĩrĩire kũheo andũ arĩa aamũre. ² Nĩgũkorwo nĩnjũũĩ kĩyo kĩanyu gĩa kwenda gũteithia, na nĩngoretwo ngĩrahĩra ūndũ ūcio kũrĩ andũ a Makedonia, ngameera atĩ kuuma mwaka ūcio ūrathirire, inyuĩ andũ a Akaiia mũtũire mwĩhaarĩrie kũheana; na kĩyo kũ kĩanyu nĩkĩo kĩarahũrĩte aingĩ ao. ³ No nĩngũtũma ariũ a Ithe witũ nĩguo kwĩraha

gwitũ nĩ ùndũ wanyu ùhoro-inĩ ùyũ wa mũhothi gũtigatuĩke gwa tũhũ, no mũgaakorwo mwĩhaarĩirie, o ta ùrĩa ndoigire atĩ nĩmwĩharĩirie. ⁴ Nĩgũkorwo andũ amwe a Makedonia mangĩrehane na nĩ makore mũtehaarĩirie-rĩ, ithuĩ, o na tũtekũmũgweta-rĩ, nĩtũgaaconoka nĩ ùndũ wa ùguo tũmwĩhokeete. ⁵ Nĩ ùndũ ùcio, nĩndĩronire arĩ wega gũthaitha ariũ a Ithe witũ maambe mamũceerere ihinda rĩu rĩtanakinya, nĩguo marĩkĩrĩrie mĩbango ya kĩheo kĩa ùtaana kĩrĩa mweranĩire. Hĩndĩ ìyo kĩheo kũ nĩgĩgakorwo kĩrĩ ho, na kĩheanĩtwo na kwĩyendera, no ti na kũringĩrĩrio.

Kũhaanda na Ùtaana

⁶ Ririkanai ùũ: Mũndũ ùrĩa ùhaandaga tũnini akagetha o tũnini, nake ùrĩa ùhaandaga nyingĩ akagetha nyingĩ. ⁷ O mũndũ aagĩrĩrwo nĩkũheana kĩrĩa atuĩte na ngoro yake nĩekũheana, na ndakaheane atekwenda kana taarĩ kũringĩrĩrio, nĩgũkorwo Ngai endaga mũndũ ùrĩa ùheanaga akenete. ⁸ Nake Ngai arĩ na ùhoti wa gũtũma mũingĩhĩrwo nĩ maũndũ mothe ma wega wake, nĩguo maũndũ-inĩ mothe na mahinda-inĩ mothe, mũkoragwo na kĩrĩa gĩothe mũbatarĩtio nĩkĩo, nĩguo mũkoragwo mũingĩhĩtie indo cia kũruta wĩra o wothe mwega. ⁹ O ta ùrĩa kwandĩkĩtwo atĩrĩ:

“Nĩahurunjĩte iheo ciake akahe andũ arĩa athĩni;
ũthingu wake ùtũũraga nginya tene na tene.”

¹⁰ Na rĩrĩ, ùrĩa ùheaga mũhandi mbeũ na akamũhe irio cia kũrĩa, nĩarĩmũheaga mbeũ cia kũhaanda, na atũme cingĩhe, na ongerere magetha ma ùthingu wanyu. ¹¹ Na inyuĩ nĩmũrĩtongagio na njĩra ciothe nĩguo mũheanage na ùtaana hĩndĩ ciothe, naguo ùtaana wanyu, nĩ ùndũ wa wĩra witũ, ùtũmage Ngai acookagĩrio ngaatho.

¹² Ùteithio ùyũ mũraruta ti kuuga atĩ no andũ a Ngai mũrahingĩria mabata mao, no nĩtũmaga Ngai acookagĩrio ngaatho na njĩra nyingĩ.

¹³ Na tondũ wa ùtungata ùcio mwĩonanĩtie naguo ùrĩa mũhaana-rĩ, andũ nĩmarĩgoocaga Ngai nĩ ùndũ wa ùrĩa mwathĩkĩire Ùhoro-ùrĩa-Mwega wa Kristũ ùrĩa muumbũraga atĩ nĩmũwĩtikĩtie-rĩ, na nĩ ùndũ wa ùtaana wanyu wakũgwatanĩra nao o na wakũgwatanĩra na andũ arĩa angĩ othe.

¹⁴ Na rĩrĩa mekũmũhoera, ngoro ciao nĩmwĩciiragia, tondũ wa ùrĩa wega wa Ngai ùrĩa inyuĩ mũheetwo ùkĩrĩrĩrie kũingĩha. ¹⁵ Ngai arocookerio ngaatho nĩ ùndũ wa kĩheo gĩake kĩrĩa gĩtangiugĩka na ciugo ùrĩa gĩtariĩ!

10

Paũlũ Gũtetera Ùtungata Wake

¹ Nĩ Paũlũ nĩndamũthaitha nĩ ùndũ wa ùrĩa Kristũ arĩ mũhooreri na mũcaayanĩri, o nĩ ngoragwo na guoya rĩrĩa ndĩ na inyuĩ, no ngakorwo na ùcamba rĩrĩa itarĩ na inyuĩ! ² Nĩndamũthaitha mũtikanatũme rĩrĩa ngooka ngaakorwo na ùcamba ta ùrĩa njĩrĩgĩrĩire gũkorwo naguo nĩ ùndũ wa andũ amwe arĩa meciiragia atĩ mũtũũrĩre ùrĩa tũtũũraga naguo nĩ wa gũkũ thĩ. ³ Nĩgũkorwo o na gũtuĩka tũtũũraga thĩ ìno, tũtirũaga mbaara ta ùrĩa andũ a thĩ marũaga. ⁴ Matharaita marĩa tũrũaga namo ti ma thĩ ìno, no nĩ marĩa marĩ na hinya wa Ngai wa kũmomora ciĩgitĩro cia hinya. ⁵ Nĩtũmomoraga ngarari, na ùndũ o wothe wa mwĩtũũgĩrio wa ngoro ùrĩa ùngĩgirĩrĩria ùhoro wa kũmenya Ngai, na tũgataha meciiria o mothe nĩguo matuĩke mĩgwate ya gwathĩkagĩra Kristũ. ⁶ Na nĩtwĩhaarĩirie kũherithia gĩiko o gĩothe kĩa ùremi, rĩrĩa mũgaakorwo mũtuĩkĩte a gwathĩka biũ.

⁷ Inyuĩ mŭrarora maũndũ o igŭrũ. Mũndũ o wothe angĩkorwo arĩ na ma atĩ nĩ wa Kristũ-rĩ, aagĩriire eciirie o rĩngĩ atĩ o na ithuĩ tũrĩ a Kristũ o ta ũrĩa o nake arĩ wake. ⁸ No kuoneke ta ndĩreraha mũno nĩ ũndũ wa ũhoti ũrĩa Mwathani aatũheire. No rĩrĩ, ũhoti witũ nĩ wa kũmuongerera hinya na ti wa kũmũhinyĩrĩa. Nĩ ũndũ ũcio ndingĩconoka nĩ ũndũ wa gwĩka ũguo. ⁹ Ndikwenda kuonwo ta ndĩrenda kũmũmakia na marũa makwa. ¹⁰ Nĩgũkorwo andũ amwe moigaga atĩrĩ, “Marũa make marĩ na ũritũ mũingĩ, na marĩ na hinya, no rĩrĩa arĩ hamwe na ithuĩ-rĩ, ti mũndũ ũngĩtũka, nayo mũario yake nĩ ya tũhũ.” ¹¹ Andũ ta acio magĩrĩrwo nĩkũmenya atĩ o ũrĩa ũhoru witũ ũkoragwo ũrĩ marũa-inĩ maitũ rĩrĩa tũtarĩ ho-rĩ, ũguo noguo tũkoragwo tũhaana tũgũka maũndũ rĩrĩa tũrĩ ho.

¹² Tũtigeragia kwĩiganania kana kwĩgerekania na amwe arĩa megath-agĩrĩa. Rĩrĩa megwĩthima na arĩa mahaana tao, na makegerekania na arĩa matariĩ tao-rĩ, matirĩ ũndũ mooĩ. ¹³ No ithuĩ-rĩ, tũtingĩraha makĩria ma ũrĩa kwagĩriire, no tũkwĩraha kũringana na gĩcunjĩ kĩa wĩra ũrĩa Ngai atũheete, o na inyuĩ mũrĩ gĩcunjĩ kĩa wĩra ũcio witũ. ¹⁴ Tũtireraha gũkĩra ũrĩa kwagĩriire, ta ũrĩa kũngĩrĩ korwo tũtiokire kũrĩ inyuĩ, nĩgũkorwo nĩ ithuĩ twamũkinyĩire na ũhoru-ũrĩa-Mwega wa Kristũ. ¹⁵ O na tũtiĩrahaga gũkĩra ũrĩa kwagĩriire nĩ ũndũ wa wĩra mũrute nĩ andũ angĩ. ũndũ ũrĩa twĩrĩgĩriire nĩ atĩ, o ũrĩa wĩtkio wanyu ũrathiĩ na mbere gũkũra, nakĩo gĩcunjĩ kĩrĩa tũrĩ nakĩo thĩnĩ wanyu nĩgĩkwarama mũno, ¹⁶ nĩgeetha tũhote kũhunja ũhoru-ũrĩa-Mwega ng’ongo iria irĩ mbere ya kwanyu. Nĩgũkorwo tũtikwenda kwĩraha nĩ ũndũ wa wĩra ũrutĩtwo rũgongo rũngĩ nĩ mũndũ ũngĩ. ¹⁷ No rĩrĩ, “Mũndũ ũrĩa ũkwĩraha, nĩerahage thĩnĩ wa Mwathani.” ¹⁸ Nĩgũkorwo mũndũ ũrĩa wĩgaathagĩrĩa tiwe wonagwo arĩ mwega, no nĩ ũrĩa Mwathani agathagĩrĩa.

11

Paũlũ na Atũmwo a Maheeni

¹ Nĩngwĩhoka nĩmũgũkirĩrĩa ũrimũ ũrĩa mũnini ndĩ naguo; ndamũthaitha mũngirĩrĩrie. ² Nĩndĩraigua ũiru nĩ ũndũ wanyu, ũiru uumanĩte na ũngai. Ndamwĩriire o mũthuuri ũmwe, na nĩwe Kristũ, nĩgeetha ngaamũneana kũrĩ we mũrĩ ta mũirĩtu gathirange. ³ No ndĩ na guoya gũtigatuĩke atĩ meciiria manyu no maturuurio mũtiganĩrie ũgima na ũtheru wa kwĩrutĩra Kristũ, o ta ũrĩa Hawa aaheenekire nĩ nyoka na wara wayo. ⁴ Inyuĩ nĩmwamũkagĩra ũhoru ũngĩ mũkenete, mũndũ o wothe angĩmũhunjĩria ũhoru wa Jesũ ũngĩ tiga Jesũ ũrĩa twamũhunjĩrie, kana mũngĩamũkĩra roho ũngĩ tiga Roho ũrĩa mwamũkĩrĩre, o na kana mũgetĩkia ũhoru-mwega ũngĩ tiga ũrĩa mwetĩkirie. ⁵ No ndigwĩciiria atĩ ndĩ mũnini o na hanini kũrĩ “atũmwo acio anene.” ⁶ No ngorwo itarĩ mũrute ũhoru-inĩ wa kwaria, no ndĩ na ũmenyo. Nĩtũmũmenyithĩtie maũndũ maya wega na njĩra ciothe.

⁷ Hihĩ nĩ kwĩhia ndeehirie nĩ kwĩnyiihia nĩguo ndĩmũtũũgĩrie inyuĩ na ũndũ wa kũmũhunjĩria ũhoru-ũrĩa-Mwega wa Ngai hatarĩ irĩhi? ⁸ Nĩgũtunya ndaatunyaga makanitha mangĩ ngĩamũkĩra ũteithio kuuma kũrĩ o nĩguo hote kũmũtungata. ⁹ Na hĩndĩ irĩa ndaarĩ na inyuĩ, ndabatario nĩ kĩndũ-rĩ, ndiatuĩkaga mũrigo harĩ mũndũ o na ũrĩkũ, nĩgũkorwo ariũ na aarĩ a Ithe witũ moka kuuma Makedonia nĩmaheire indo cia kũigana mabataro makwa. Nĩndĩgirĩrĩrie ndigatuĩke mũrigo kũrĩ inyuĩ na njĩra o yothe, na nĩngũthĩ na mbere gwĩka ũguo. ¹⁰ Ti-itherũ

o ta ũrĩa ũhoro wa ma wa Kristũ ũrĩ thĩinĩ wakwa, gũtirĩ mũndũ o na ũ thĩinĩ wa ng'ongo cia Akaia ũngĩngiria ndĩrahe ũguo. ¹¹ Nĩ kĩĩ gĩatũma njuge ũguo? Nĩ tondũ ndimwendete? Ngai nĩoĩ atĩ nĩndĩmwendete! ¹² Na nĩngũthĩĩ na mbere na gwĩka ũrĩa ndĩreka, nĩguo njagithie kĩene andũ arĩa macaragia mweke wa kuoneka atĩ nĩmaiganaine na ithuĩ, thĩinĩ wa maũndũ marĩa merahaga namo.

¹³ Nĩgũkorwo andũ ta acio nĩ atũmwo a maheeni, aruti wĩra a kũhĩtithia andũ, na metuaga atũmwo a Kristũ. ¹⁴ Naguo ũndũ ũcio ti wa kũmakania, nĩgũkorwo o na Shaitani o nake nĩetuaga mũraika wa ũtheri. ¹⁵ Ndũkĩrĩ ũndũ wa kũgegania ndungata ciake cingĩtua ndungata cia ũthingu. Marigĩrĩrio-inĩ makaagĩa na kĩrĩa kĩringaine na ciĩko ciao.

Paũlũ Kwĩrahĩra Mathũna Make

¹⁶ Nĩnguuga o rĩngĩ atĩrĩ: Mũndũ ndakae kuona ta ndĩ kĩrimũ. No angĩkorwo nĩguo mũkuona-rĩ, kĩnyamũkĩrei o ta ũrĩa mũngĩamũkĩra kĩrimũ, nĩguo ndĩrahe o hanini. ¹⁷ ũhoro-inĩ wa mwĩraho ũyũ ndĩ naguo-rĩ, ndiraaria ta ũrĩa Mwathani angĩaria, no ndĩraaria o ta ũrĩa kĩrimũ kĩngĩaria. ¹⁸ Kuona atĩ andũ aingĩ nĩmareraha ta ũrĩa thĩ ũrahaga-rĩ, o na nĩ ngwĩraha o tao. ¹⁹ Tondũ inyuĩ mũkĩrĩ oogĩ-rĩ, nĩmũkiragĩrĩa arĩa irimũ mũkenete! ²⁰ Ti-itherũ, nĩmũkiragĩrĩa mũndũ o wothe o na angĩmũtua ngombo ciake, kana ũrĩa ũkũmũhatĩrĩa, kana ũrĩa ũkũrĩa indo cianyu, kana ũrĩa ũgwĩtũgĩria mbere yanyu, o na kana ũrĩa ũkũmũhũra hĩ. ²¹ Nĩngũconoka ngiuga atĩ ithuĩ nĩtwaremirwo nĩ gwĩka maũndũ ta macio!

Ũndũ ũrĩa mũndũ ũngĩ angĩhota kwĩraha nĩ ũndũ wago-rĩ, ndĩkĩarie ta ndĩ kĩrimũ-rĩ, o na nĩ no ngĩgerie kwĩraha nĩ ũndũ wago. ²² Andũ acio nĩ Ahibirania? O na nĩ ndĩ Mũhibirania. Andũ acio nĩ Aisiraeli? O na nĩ ndĩ Mũisiraeli. Andũ acio nĩ njaro cia Iburahĩmu? O na nĩ ndĩ wa rũciaro rwa Iburahĩmu. ²³ Andũ acio nĩ ndungata cia Kristũ? (Ngwaria ũguo ta ndĩ mũgũrũku.) Nĩ nĩndĩmakĩrĩte. Nĩndutĩte wĩra na kĩyo kũmakĩra, na ngaikio njeera mahinda maingĩ makĩria yao, na ngahũrwo na kĩboko makĩria, o na mahinda maingĩ ndanakuhĩrĩa gũkua. ²⁴ Ayahudi nĩmahũrĩre na kĩboko maita matano, o ihinda iboko mĩrongo itatũ na kenda. ²⁵ Nĩndahũrĩrwo na thanju maita matatũ, na riita rĩmwe ngĩhũrwo na mahiga nyuguto,* na maita matatũ ndanathũkĩrwo nĩ marikabu ndĩ thĩinĩ, na ngĩraara o na ngĩtinda iria-inĩ ũtukũ ũmwe na mũthenya mũgima. ²⁶ Ngoretwo ngĩthĩ ng'endo nyingĩ. Ngagĩkorwo ndĩ ũgwati-inĩ wa gũtwarwo nĩ njũũ, na ũgwati-inĩ wa atunyani, na ũgwati-inĩ wa gũkĩrĩrwo nĩ andũ a rũrĩrĩ rwitũ, na ũgwati-inĩ wa gũkĩrĩrwo nĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ; na ngoona ũgwati ndĩ matũũra-inĩ manene, na ndĩ thĩinĩ wa bũrũri, na ndĩ iria-inĩ; o na ũgwati wa andũ arĩa maheenana atĩ nĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ. ²⁷ Ndaanaruta wĩra mũritũ na wa mĩnoga, na maita maingĩ ngaagaga toro; ndaanakorwo na ng'aragu na nyoota, na maita maingĩ ngaaga kĩndũ gĩa kũrĩa; ndaanakorwo heho-inĩ na ndĩ njaga. ²⁸ Hamwe na macio mothe-rĩ, o mũthenya ngoragwo na mũrigo, ngĩtanga nĩ ũndũ wa makanitha mothe. ²⁹ Nũ ũngĩkorwo aagĩte hinya, na nĩ njage gũkorwo njũrĩtwo nĩ hinya? Nũ ũngĩhingithio, na nĩ njage gũkorwo ngĩcinwo nĩ marakara?

³⁰ Angĩkorwo no nginya ndĩrahe, ngwĩrahĩra maũndũ marĩa monanagia ũrĩa itarĩ na hinya. ³¹ Ngai, na nowe Ithe wa Mwathani Jesũ, ũrĩa

* **11:25** Ayahudi mooragaga mũndũ na njĩra ya kũmũhũra na mahiga nyuguto (Atũm 14:19-20).

ũgoocagwo nginya tene-rĩ, nĩoĩ atĩ ndiraheenania. ³² Kũu Dameski, barũthi ũrĩa waathanaga arĩ rungu rwa Mũthamaki Areta-rĩ, nĩathanire itũũra inene rĩa andũ a Dameski rĩrangĩrwo nĩgeetha aanyitithie. ³³ No nĩndoimĩirio ndirica, ngĩikũrũkĩrio rũthingo-inĩ ndĩ thĩinĩ wa gĩkabũ, ngĩhonoka kũnyitwo nĩwe.

12

Kĩoneki kĩa Paũlũ na Mũigua Wake

¹ No nginya thĩ na mbere na kwĩraha. O na gũtuĩka gwĩka ũguo gũtirĩ uumithio-rĩ, rĩu nĩngwaria ũhoru wa maũndũ marĩa ndanonio nĩ Mwathani, na marĩa ndanaguũrĩrio nĩwe. ² Nĩnjũũ mũndũ thĩinĩ wa Kristũ, ũrĩa woirwo mĩaka ikũmi na ĩna mĩthiru, agĩtwarwo igũrũ rĩa gatatũ. Kana oirwo arĩ na mwĩrĩ kana atarĩ naguo, nĩ ndiũĩ, Ngai nĩwe ũũĩ. ³ Na nĩnjũũ atĩ mũndũ ũcio, kana aarĩ mwĩrĩ-inĩ kana ndaarĩ mwĩrĩ-inĩ-rĩ, nĩ ndiũĩ, no Ngai nĩwe ũũĩ, ⁴ nĩoirwo agĩtwarwo kũrĩa andũ arĩa metĩkĩtie mathiiga, akĩigua maũndũ matangĩranĩka nĩ mũndũ, na maũndũ marĩa mũndũ atangĩtĩkĩrio kwaria. ⁵ Nĩngwĩraha nĩ ũndũ wa mũndũ ta ũcio, no ndikwĩraha nĩ ũndũ wakwa nĩ mwene, tĩga no ndĩrahire nĩ ũndũ wa ũrĩa njagĩte hinya. ⁶ O na ingĩenda kwĩraha-rĩ, ndingĩtuĩka kĩrimũ, nĩ ũndũ ingĩkorwo ngĩaria ũhoru wa ma. No ndigwĩka ũguo, nĩguo gũtikagĩe mũndũ ũgwĩciiria ũhoru wakwa makĩria ma ũrĩa kwagĩrĩre nĩ ũndũ wa ũrĩa njĩkaga kana ũrĩa njugaga.

⁷ Nĩguo ndikanae gwĩtũũgĩria nĩ ũndũ wa ũguũrio mũnene ũguo-rĩ, nĩndekĩrirwo mũigua thĩinĩ wa mwĩrĩ wakwa, ũrĩ mũtũmwo wa Shaitani, nĩguo ũũnyariirage. ⁸ Nĩndathaithire Mwathani mahinda matatũ anjeherie mũigua ũcio. ⁹ Nowe akĩnjĩra atĩrĩ, “Wega wakwa nĩũkũiganĩte, nĩgũkorwo hinya wakwa nĩũtuĩkaga mũkinyanĩru harĩa hatarĩ na hinya.” Nĩ ũndũ ũcio nĩngwĩraha o na makĩria ngenete mũno nĩ ũndũ wa kwaga hinya gwakwa, nĩgeetha hinya wa Kristũ ũikarage igũrũ rĩakwa. ¹⁰ Kĩu nĩkĩo gĩtũmaga ngenagĩre kwaga hinya, na irumi, na ũritũ wa mũtũrĩre, na kũnyariirwo, o na mathĩina nĩ ũndũ wa Kristũ. Nĩgũkorwo hĩndĩ ĩrĩa njagĩte hinya, nĩguo ngoragwo na hinya.

Paũlũ Kũrũmbũiya Akorinitho

¹¹ Nĩndĩtuĩte kĩrimũ, no nĩ inyuĩ mwatũmire njĩke ũguo. Nĩ inyuĩ mwagĩrĩrwo nĩkũngaathĩrĩria, nĩgũkorwo nĩ ti nĩ mũnini mũno kũrĩ “atũmwo acio anene,” o na gũtuĩka nĩ ndĩkĩrĩ kĩndũ gĩtarĩ kĩene. ¹² Maũndũ marĩa matũmaga mũndũ amenywo atĩ nĩ mũtũmwo-rĩ, nĩmekirwo gatagatĩ-inĩ kanyu na gũkirĩrĩria kũnene: gũkĩringwo ciana, na gũgĩkwo morirũ, na maũndũ ma kuonania hinya. ¹³ Inyuĩ mwakĩrĩ anini gũkĩra makanitha marĩa mangĩ nakĩ, tĩga o gũtuĩka atĩ nĩ ndiigana gũtuĩka mũrigo harĩ inyuĩ? Ndekerai ihĩtia rĩu!

¹⁴ Rĩu nĩndĩhaarĩrie kũmũceerera ihinda rĩa gatatũ, na ndigũkorwo ndĩ mũrigo harĩ inyuĩ, tondũ ti indo cianyu ndĩrenda, no nĩ inyuĩ ndĩrenda. Tondũ-rĩ, ciana itĩagĩrĩrwo nĩ kũigĩra aciari a cio mũthithũ, no aciari nĩo magĩrĩrwo nĩ kũigĩra ciana ciao mũthithũ. ¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio no ngene kũhũthĩra kĩrĩa gĩothe ndĩ nakĩo nĩ ũndũ wanyu, o na nĩ mwene ndĩhũthĩre. Ingĩmwenda makĩria-rĩ, inyuĩ no mũkĩnyende o hanini? ¹⁶ No o na gũtarĩ o ũguo-rĩ, nĩ ndiatũkĩre mũrigo harĩ inyuĩ. No njĩrwo atĩ hihĩ ndaarĩ mwara, na atĩ nĩndamũheenire! ¹⁷ Hihĩ nĩndamũhatĩrĩrie na ũndũ wa mũndũ o na ũmwe wa arĩa ndamũtũmĩire? ¹⁸ Nĩndaringĩrĩrie Tito oke kũrĩ inyuĩ, na ngĩtũma mũrũ wa Ithe witũ

moke nake. Tito ndaigana kũmũhatĩrĩria, kana nĩamũhatĩrĩrie? Githĩ tũtiarutire wĩra thĩinĩ wa roho o ro ũmwe, na tũkĩrũmĩrĩra njĩra o ro ĩmwe?

¹⁹ Hihi ihinda rĩrĩ rĩothe mũkoretwo mũgũĩciiria atĩ nĩ gwĩciirĩrĩra tũkoretwo tũgĩciirĩrĩra harĩ inyuĩ? Tũkoretwo tũkĩaria mbere ya Ngai ta andũ marĩ thĩinĩ wa Kristũ; na rĩrĩ, arata akwa nyenda, maũndũ marĩa mothe twĩkaga nĩ ma gũtũma inyuĩ muongererwo hinya. ²⁰ Nĩgũkorwo nĩndĩretigĩra, atĩ rĩrĩa ndĩrĩũka, ndahota gũkora mũtahaana ũrĩa ingĩenda mũkorwo mũhaana, na inyuĩ mwahota gũkora itahaana ũrĩa mũngĩenda ngorwo haana. Ngetigĩra kwahota gũgaakorwo kũrĩ na ngũĩ, na ũiru, na marakara, na njatũkano, na njambanio, na njuukũ, na mwĩtĩio, o na kwaga kĩhaarĩro. ²¹ Ngwĩtigĩra atĩ rĩrĩa ngooka kũu rĩngĩ, Ngai wakwa ahota gũkanjonorithia mbere yanyu, na nĩ njigie kĩeha nĩ ũndũ wa andũ aingĩ arĩa meehirie o mbere, na matiĩrirĩte waganu wa maũndũ marĩa mooru, na ma ũmaraya, na maũndũ ma ũũra-thoni marĩa matũũrĩte meekaga.

13

Ūtaarani wa Mũthia

¹ Rĩrĩ nĩ riita rĩa gatatũ gũũka kwanyu. Ūhoru o wothe no nginya ũrũgamĩrĩrwo nĩ ũira wa andũ eerĩ kana atatũ. ² Nĩndamũkaanirie hĩndĩ ĩrĩa ndaarĩ na inyuĩ riita rĩa keerĩ. O na rĩu nĩngũmũkaania o rĩngĩ, o na itarĩ hamwe na inyuĩ: Rĩrĩa ndĩrĩũka rĩngĩ, andũ arĩa matũũrĩte mehagia kuuma tene, kana mũndũ ũngĩ o wothe, ndirĩ ngacaaĩra, ³ tondũ nĩmũrenda kũmenya kĩhooto kĩa atĩ nĩ Kristũ waragia na kanua gakwa. We ndamwĩkagĩra maũndũ ta atarĩ na hinya, no nĩonanagia atĩ arĩ na hinya gatagati-inĩ kanyu. ⁴ Nĩgũkorwo nĩ ma nĩambirwo mũtharaba-inĩ atarĩ na hinya, no nĩatũũraga muoyo nĩ ũndũ wa hinya wa Ngai. O ta ũguo-rĩ, o na ithuĩ tũtirĩ hinya tũrĩ thĩinĩ wake, no nĩ ũndũ wa hinya wa Ngai nĩtũtũũraga muoyo thĩinĩ wake nĩguo tũmũtungatage.

⁵ Mwĩgeriei, muone kana inyuĩ ene nĩ mwĩtikĩtie ũhoru wa ma; mwĩtuĩriei inyuĩ ene. Kaĩ inyuĩ mũtooĩ atĩ Kristũ Jesũ arĩ thĩinĩ wanyu, tiga no mũgĩkorirwo mũgwĩte kĩgeranio kũ? ⁶ Na nĩngwĩhoka atĩ nĩmũrĩona atĩ ithuĩ tũtigwĩte kĩgeranio. ⁷ Na rĩu tũkũhooya Ngai atĩ mũtikae gwĩka ũndũ o na ũmwe mũũru. Ti atĩ nĩguo andũ monage atĩ nĩtwĩtikĩrĩtwo nĩwe, na nĩtũtooranĩtie, no nĩgeetha inyuĩ mwĩkage maũndũ marĩa magĩrĩire, o na tũngĩoneka ta tũtatooranĩtie. ⁸ Nĩgũkorwo tũtingĩhota gwĩka ũndũ ũreganĩte na ũhoru wa ma, tiga o ũrĩa ũrĩ wa ũhoru wa ma wiki. ⁹ Tũkoragwo na gĩkeno rĩrĩa rĩothe tũtarĩ na hinya, no inyuĩ mũrĩ na hinya; na nĩtũmũhooyagĩra mũtuĩke andũ aagĩrĩru kũna. ¹⁰ Gĩtũmi kĩrĩa kĩratũma nyandĩke maũndũ maya o na itarĩ hamwe na inyuĩ-rĩ, nĩgeetha hĩndĩ ĩrĩa ngooka ndikaanahũthĩre ũhoti wakwa ũũru, ũhoti ũrĩa Mwathani aaheire ũrĩ wa kũmũkũria, no ti wa kũmũthũkia.

Ngeithi cia Mũthia

¹¹ Na rĩu ngĩrĩkia-rĩ, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, tigwoi na wega. Thiagai na mĩthĩire ĩrĩa yagĩrĩire, thikagĩrĩriaia ithaithana riakwa, gĩagai na meciiria o mamwe, na mũtũũranagie na thayũ. Nake Ngai wa wendo na thayũ nĩarĩkoragwo hamwe na inyuĩ.

¹² O mũndũ nĩageithie ũrĩa ũngĩ na ngeithi theru cia kĩmumunyano.
¹³ Andũ arĩa othe aamũre nĩmamũgeithia.

¹⁴Wega wa Mwathani Jesũ Kristũ, na wendani wa Ngai, na ngwatanĩro ya Roho Mũtheru, ãroikaraga na inyuĩ inyuothe.

MARŪA MA PAŪLŪ KŪRĪ AGALATIA

¹ Nĩ nĩ mūtũmwo Paŭlũ, na rĩrĩ, ndirĩ mūtũmwo ūtũmĩtwo nĩ andũ o na kana ngatũmwo na njĩra ya mũndũ, no ndũmĩtwo nĩ Jesũ Kristũ na Ngai Ithe witũ, ūrĩa wamũriũkirie kuuma kũrĩ arĩa akuũ. ² Nĩ hamwe na ariũ na aarĩ a Ithe witũ othe arĩa tũrĩ nao, nĩ ithuĩ tũramũtũmĩra marũa maya,

Kũrĩ inyuĩ andũ a makanitha ma Galatia:

³ Mũrogiã na wega na thayũ iria ciumĩte kũrĩ Ngai Ithe witũ, o na kũrĩ Mwathani Jesũ Kristũ, ⁴ ūrĩa werutire nĩ ūndũ wa mehia maitũ nĩguo atũhonokie kuuma kũrĩ mahinda maya tũrĩ, marĩa maiyũrĩtwo nĩ maũndũ mooru, kũringana na wendi wa Ngai Ithe witũ, ⁵ nake arotũũra akumagio nginya tene na tene. Amenĩ.

Ūhoru-Ūrĩa-Mwega no Ūmwe

⁶ Nĩ nĩkũgega ndĩragega nĩ ūndũ wa ūrĩa mũrahiũha gũtigana na ūrĩa wamwĩtire na ūndũ wa wega wa Kristũ, mũkagarũrũkĩra ūhoru mwega wa mũthemba ūngĩ, ⁷ naguo ti Ūhoru-Ūrĩa-Mwega o na atĩa. No nĩ kũrĩ andũ maramũhĩngĩca makĩenda gũthũkia Ūhoru-Ūrĩa-Mwega wa Kristũ. ⁸ No rĩrĩ, o na kũngĩkorwo nĩ ithuĩ o na kana mũraika uumĩte igũrũ, ūngĩmũhunjĩria ūhoru mwega ūngĩ tiga ūrĩa twamũhunjĩrie-rĩ, mũndũ ūcio aronyiitwo nĩ kĩrumi nginya tene! ⁹ O ta ūrĩa tũmwĩrĩte, o na rĩu nĩ nguuga o rĩngĩ atĩrĩ, mũndũ o wothe angĩmũhunjĩria ūhoru mwega ūngĩ tiga ūrĩa mwefĩkirie-rĩ, aronyiitwo nĩ kĩrumi nginya tene!

¹⁰ Atĩrĩrĩ, ngiuga ūguo-rĩ, kaĩ arĩ andũ ndĩrenda kwĩyendithia kũrĩ o, kana nĩ kũrĩ Ngai? Kana hihi nĩ andũ ndĩrenda gũkenia? Korwo nĩ andũ ngeragia gũkenia-rĩ, ndingĩkorwo ndĩ ndungata ya Kristũ.

Paŭlũ gwĩtwo nĩ Ngai

¹¹ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ngwenda mũmenye atĩ Ūhoru-Ūrĩa-Mwega ndamũhunjĩrie ti ūhoru woimanĩte na mũndũ. ¹² Ūhoru ūcio ndiaheirwo nĩ mũndũ, o na kana ngĩthomithio nĩ mũndũ; no nĩ kũguũrĩrio ndaguũrĩrio Ūhoru ūcio nĩ Jesũ Kristũ.

¹³ Nĩgũkorwo nĩmũiguĩte ūhoru wa mĩthĩire yakwa ya tene, ūrĩa ndaatũire njikaga ndĩ thĩnĩ wa ndini ya Ayahudi, na ūrĩa ndanyariiraga kanitha wa Ngai na hinya ngĩgeria kũũniina. ¹⁴ Nĩ ha ūhoru wa maũndũ makoniĩ ndini ya Ayahudi, nĩ ndaathiĩte mbere o na gũkĩra Ayahudi aingĩ a riika rĩakwa na ndaarĩ na kĩyo kĩnene gĩa kũrũmia mĩtugo ya maithe maitũ. ¹⁵ No rĩrĩ, Ngai ūrĩa wanyamũrĩre kuuma ndaciarwo, na akĩnjĩta nĩ ūndũ wa wega wake-rĩ, nĩ oonire arĩ wega, ¹⁶ anguũrĩrie Mũriũ nĩgeetha hunjagĩrie andũ-a-Ndũrĩrĩ ūhoru wake; gũtirĩ mũndũ o na ūrĩkũ ndaahoire kĩrĩra, ¹⁷ o na ndiambatire Jerusalemu kuonana na arĩa maarĩ atũmwo mbere yakwa, no ndathiire bũrũri wa Arabia na ihenya, na thuutha ūcio ngĩcooka Dameski.

¹⁸ Na rĩrĩ, thuutha wa mĩaka itatũ, nĩndambatire Jerusalemu nĩguo tũkamenyane na Petero, na ngĩkara nake matukũ ikũmi na matano. ¹⁹ Tũtionanire na atũmwo acio angĩ, tiga o Jakubu, mũrũ wa nyina na Mwathani. ²⁰ Ūhoru ūyũ ndĩramwandĩkĩra, ndĩramwĩra ndĩ mbere ya Ngai atĩ nĩ wa ma na ndiraheenania. ²¹ Thuutha ūcio nĩndacookire ngĩthĩ Suriata na Kilikia. ²² Nĩ mwene ndiamenyekete nĩ makanitha ma Judea

marĩa marĩ thĩinĩ wa Kristũ. ²³ No kũigua maiguaga atĩrĩ, “Mũndũ ũrĩa ũratũire atũnyariiraga rĩu nĩwe ũrahunjia wĩtikio ũrĩa aageragia kũniina mbere ĩyo.” ²⁴ Nao makĩgooca Ngai nĩ ũndũ wakwa.

2

Paũlũ Gwĩtikĩrwo nĩ Atũmwo

¹ Mĩaka ikũmi na ĩna yathira nĩndambatire rĩngĩ Jerusalemu, na ihinda rĩrĩ tũgĩthĩ hamwe na Baranaba o na tũgĩthĩ na Tito. ² Ndathĩire tondũ Ngai nĩanguũrĩrie thĩi kuo, na nĩguo ngataarĩrie atũmwo Ũhoru-ũrĩa-Mwega ũrĩa hunjagĩria andũ-a-Ndũrĩrĩ. No ndataarĩrie o arĩa monekaga marĩ atongoria hatarĩ andũ angĩ, nĩgeetha gũtigatuĩke atĩ ihenya rĩrĩa ndateng’eraga, o na kana rĩrĩa ndateng’erete, rĩarĩ rĩa tũhũ. ³ No o na Tito, ũrĩa warĩ hamwe na nĩ, ndaringĩrĩrio kũrua, o na gũtuĩka aarĩ Mũyunani. ⁴ Ũhoru ũyũ wa kũrua wagĩire ho tondũ nĩ kwarĩ na ariũ na aarĩ a Ithe witũ a maheeni arĩa maatoonyete gatagatĩ gaitũ na hitho marĩ athigaani nĩguo matũrie ũhoru wa wĩyathi ũrĩa tũkoragwo naguo tũrĩ thĩinĩ wa Kristũ Jesũ, makĩenda gũtũtua ngombo. ⁵ Tũtietĩkĩrĩre ũhoru wao o na hanini, nĩgeetha ma ya Ũhoru-ũrĩa-Mwega ĩtũũre na inyuĩ.

⁶ Nao andũ arĩa moonekaga taarĩ o anene-rĩ, (harĩ nĩ hatiarĩ na ũtiganu o ũrĩa mangĩakorirwo marĩ, nĩgũkorwo Ngai ndaroraga mũndũ ũrĩa ahaana) andũ acio gũtirĩ ũndũ moongereire harĩ ndũmĩrĩri yakwa. ⁷ O na rĩrĩ, o nĩmoonire atĩ nĩ nĩndehokeirwo wĩra wa kũhunjia Ũhoru-ũrĩa-Mwega kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ, o ta ũrĩa Petero eehekeirwo wĩra wa kũhunjĩria Ayahudi. ⁸ Nĩgũkorwo Ngai ũrĩa warutaga wĩra thĩinĩ wa ũtungata wa Petero arĩ mũtũmwo kũrĩ Ayahudi, nowe warutaga wĩra ũtungata-inĩ wakwa ndĩ mũtũmwo kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ. ⁹ Ningĩ Jakubu, na Petero, na Johana, arĩa moonagwo marĩ itugĩ cia gũtiira kanitha-rĩ, nĩmatwamũkĩrĩre tũrĩ hamwe na Baranaba na guoko kwa ũrĩo kwa ngwatanĩro, rĩrĩa maamenyire wega wa Ngai ũrĩa ndaaheetwo. Nĩmetĩkĩrĩre atĩ ithuĩ tũthĩ tũkahunjĩrie andũ-a-Ndũrĩrĩ, nao mathĩi kũrĩ Ayahudi. ¹⁰ ũndũ ũrĩa maatwĩrĩre twĩkage nĩ atĩ tũririkanage athĩni na noguo ũndũ ũrĩa nĩ mwene ndaarĩ na kĩyo gĩa gwĩka.

Paũlũ Gũkararia Petero

¹¹ Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩrĩa Petero ookire Antiokia,* nĩndamũkararĩrie mbere ya andũ tondũ nĩahĩtĩtie mũno. ¹² Andũ amwe moimĩte kũrĩ Jakubu matanakinya-rĩ, Petero nĩarĩanagĩra na andũ-a-Ndũrĩrĩ, no rĩrĩa maakinyire, akĩmeherera, na akĩamũrania na andũ-a-Ndũrĩrĩ tondũ nĩetigagĩra andũ arĩa maarĩ a gĩkundi kĩa andũ arĩa maruaga. ¹³ O na Ayahudi arĩa angĩ makĩnyiitanĩra na Petero ũhinga-inĩ wake, o nginya o na Baranaba akĩhĩtithio nĩ ũhinga ũcio wao.

¹⁴ Rĩrĩa ndonire atĩ matiekaga kũringana na ma ya Ũhoru-ũrĩa-Mwega, ngĩra Petero atĩrĩ, andũ othe makĩiguaga, “Angĩkorwo wee ũrĩ Mũyahudi, ũtũũraga na mũtugo ya andũ-a-Ndũrĩrĩ na ti ta Mũyahudi-rĩ, ũngĩkihota atĩa kũhatĩrĩria andũ-a-Ndũrĩrĩ atĩ nĩguo marũmĩrĩre mũtugo ya Ayahudi?

¹⁵ “Ithuĩ arĩa tũciarĩtwo tũrĩ Ayahudi na tũtarĩ ehia ta andũ-a-Ndũrĩrĩ-rĩ, ¹⁶ nĩtũũ atĩ mũndũ ndatuĩkaga mũthingu nĩ ũndũ wa gwathĩkĩra watho, no atuĩkaga mũthingu nĩ ũndũ wa gwĩtikia Jesũ Kristũ. Nĩ ũndũ ũcio o na ithuĩ twĩtikĩtie Kristũ Jesũ nĩguo tũtuo athingu nĩ ũndũ wa gwĩtikia

* **2:11** Antiokia rĩarĩ ĩtũũra inene rĩa Suriata, na rĩarĩ rĩa gatatũ thuutha wa Roma na Alekiseria thĩinĩ wa mabũrĩri marĩa maathagwo nĩ Aroma.

Kristũ, no ti ũndũ wa gwathĩkĩra watho, tondũ gũtirĩ mũndũ ũgaatuu mũthingu nĩ ũndũ wa gwathĩkĩra watho.

¹⁷ “Angĩgĩkorwo rĩrĩa tũgũcaria gũtuo athingu nĩ Kristũ kuonanagia atĩ ithuĩ ene tũrĩ ehia-rĩ, ũguo nĩ kuuga atĩ Kristũ atungatagĩra mehia? Hĩ! Kũroaga gũtuĩka ũguo! ¹⁸ Angĩkorwo nĩ ngwaka rĩngĩ kĩrĩa ndaanangire-rĩ, nĩkuonania atĩ nĩ nĩnyunĩte watho. ¹⁹ Nĩgũkorwo na ũndũ wa watho nĩndakuĩrĩre watho ũcio nĩguo ndũũre muoyo ndĩ wa Ngai. ²⁰ Nĩ nĩndĩkĩtie kwambanĩrio hamwe na Kristũ, na rĩu ti nĩ ndũũraga muoyo, no Kristũ nĩwe ũtũũraga muoyo thĩnĩ wakwa. Muoyo ũrĩa ndũũraga mwĩrĩ-inĩ ũyũ ndũũraga na ũndũ wa gwĩtĩkia Mũrũ wa Ngai, ũrĩa wanyendire na akĩiruta nĩ ũndũ wakwa. ²¹ Ndingĩtĩkĩra gũtua wega wa Ngai kĩndũ gĩa tũhũ, tondũ kũngĩtuĩka atĩ ũthingu wonekaga nĩ ũndũ wa watho-rĩ, Kristũ aakuire tũhũ!”

3

Gwĩtĩkia, kana Gwathĩkĩra Watho?

¹ Atĩrĩrĩ inyuĩ Agalatia aya akĩigu! Mũrogetwo nũũ? O inyuĩ muonirio wega Jesũ Kristũ arĩ mwambe mũtĩ igũrũ. ² No nyende kũmenya ũndũ ũmwe tu kuuma kũrĩ inyuĩ: Mwaheirwo Roho nĩ ũndũ wa gwathĩkĩra watho, kana nĩ ũndũ wa gwĩtĩkia ũhoru ũrĩa mwaiguire? ³ Kaĩ mũrĩ akĩigu atĩa? Mwambĩrĩrie na Roho wa Ngai, na rĩu mũrenda kũrĩkĩrĩa na hinya wa mwĩrĩ? ⁴ Anga mwathĩnirio na maũndũ maingĩ ũguo o tũhũ, angĩkorwo ũhoru ũcio wothe warĩ wa tũhũ? ⁵ Wee Ngai amũheaga Roho wake na akaringaga ciana gatagatĩ kanyu nĩ ũndũ wanyu gwathĩkĩra watho, kana nĩ ũndũ wa gwĩtĩkia ũhoru ũrĩa mwaiguire?

⁶ Ta ririkanai ũhoru wa Iburahĩmu, Maandĩko moigĩte atĩrĩ: “Etĩkirie Ngai, nake Ngai akĩmũtua mũthingu.” ⁷ Nĩ ũndũ ũcio kĩmenyei atĩ andũ arĩa metĩkĩtie nĩo ciana cia Iburahĩmu. ⁸ Na tondũ Maandĩko marĩa matheru nĩmoogĩte o mbere atĩ Ngai nĩagatua andũ-a-Ndũrĩrĩ athingu na ũndũ wa gwĩtĩkia-rĩ, na Maandĩko macio nĩmahunjĩrie Iburahĩmu ũhoru-ũrĩa-Mwega o kabere, makiuga atĩrĩ: “Ndũrĩrĩ ciothe nĩkaarathimwo nĩ ũndũ waku.” ⁹ Nĩ ũndũ ũcio andũ arĩa metĩkĩtie nĩmarathimanagĩrio hamwe na Iburahĩmu, mũndũ ũcio warĩ mwĩtĩkia.

¹⁰ Andũ arĩa othe mehokaga ũhoru wa gwathĩkĩra watho-rĩ, marĩ na kĩrumi, nĩgũkorwo Maandĩko moigaga atĩrĩ, “Kũgwatwo nĩ kĩrumi nĩ mũndũ o wothe ũtahingagia maũndũ marĩa mothe mandĩkĩtwo Ibuku-inĩ rĩa Watho.” ¹¹ Nĩtũũĩ wega atĩ gũtirĩ mũndũ ũngĩtuo mũthingu mbere ya Ngai nĩ ũndũ wa gwathĩkĩra watho, tondũ Maandĩko moigĩte atĩrĩ: “Mũndũ ũrĩa mũthingu agaatũũra muoyo nĩ ũndũ wa gwĩtĩkia.” ¹² No watho-rĩ, nduumanĩte na ũhoru wa gwĩtĩkia; handũ ha ũguo Maandĩko moigaga atĩrĩ, “Mũndũ ũrĩa wathĩkagĩra maũndũ ma watho agaatũũrio muoyo nĩ mo.” ¹³ Nake Kristũ nĩatũkũũrĩre agĩtũruta kĩrumi-inĩ kĩa watho na ũndũ wake mwene gũtuĩka kĩrumi ithenya riitũ, nĩgũkorwo nĩ kwandĩkĩtwo atĩrĩ, “Kũgwatwo nĩ kĩrumi nĩ mũndũ o wothe wambĩtwo mũtĩ-igũrũ.” ¹⁴ Aatũkũũrĩre nĩguo kĩrathimo kĩrĩa Iburahĩmu aarathimĩtwo nakĩo gĩkinyĩre andũ-a-Ndũrĩrĩ na ũndũ wa Kristũ Jesũ, nĩguo atĩ na ũndũ wa gwĩtĩkia twamũkĩre Roho ũrĩa weranĩrwo.

Watho na Kĩranĩro

¹⁵ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, rekei ndĩmuonie na ngerekano yumanĩte na maũndũ marĩa mũũĩ. O ta ũrĩa gũtarĩ mũndũ ũngĩhota kweheria ũndũ

kana kuongerera ūndũ harĩ kĩrĩkanĩro kĩrĩa gĩthondeketwo nĩ mũndũ-rĩ, no taguo ūhoru ūyũ ūtariĩ. ¹⁶ Maũndũ marĩa meraniirwo, meerĩrwo Iburahĩmu na mbeũ yake. Maandĩko matiugĩte “mbeũ ciake”, taarĩ ūhoru wa andũ aingĩ, no moigĩte “na mbeũ yake”, ūguo nĩ kuuga mũndũ ūmwe, na nĩwe Kristũ. ¹⁷ Ūrĩa ndĩrenda kuuga nĩ atĩrĩ: Watho, ūcio wokire thuutha wa mĩaka 430, ndũngĩeheria kĩrĩkanĩro kĩrĩa gĩekĩrĩtwo ho nĩ Ngai mbere ĩyo, na ndũngĩtũma kĩĩranĩro kũu gĩtuĩke gĩa tũhũ. ¹⁸ Nĩ ūndũ-rĩ, angĩkorwo igai rĩngĩoneka nĩ ūndũ wa watho-rĩ, rĩtikiumanĩte na kĩĩranĩro; no Ngai, nĩ ūndũ wa wega wake, nĩaheire Iburahĩmu igai na ūndũ wa kĩĩranĩro.

¹⁹ Watho-rĩ, wakĩrĩ wa bata ūrĩkũ? Wongereirwo kũrĩ kĩĩranĩro nĩguo wonanagie mahĩtia o nginya rĩrĩa mbeũ ĩrĩa kĩrĩkanĩro kĩeraniire ĩgooka. Watho ūcio wathanirwo nĩ araike ūkĩnengererio andũ na guoko kwa mũiguithania. ²⁰ No rĩrĩ, mũiguithania ndakoragwo arũgamĩrĩire o mwena ūmwe; no Ngai nĩ ūmwe.

²¹ Nĩ ūndũ ūcio-rĩ, kaĩ watho ūreganĩte na ciĩranĩro cia Ngai? Aca ti ūguo! Tondũ korwo kwarĩ na watho waheanirwo nĩguo andũ magĩe na muoyo-rĩ, ti-itherũ o naguo ūthingu nĩ ūngĩakĩrehirwo nĩ watho. ²² No Maandĩko moigaga atĩ andũ a thĩ nĩ mohetwo nĩ mehia, nĩgeetha kĩĩranĩro kĩrĩa kĩheanagwo nĩ ūndũ wa gwĩtikia Jesũ Kristũ kĩheagwo o arĩa metĩkĩtie.

²³ Ūhoru wa gwĩtikia ūtanooka-rĩ, twarĩ ohe nĩ watho, tũkahingĩrĩrio o nginya wĩtikio ūkaaguũranĩrio. ²⁴ Nĩ ūndũ ūcio watho nĩguo waheirwo ūhoti wa gũtũtwara kũrĩ Kristũ, nĩguo tũtuuo athingu na ūndũ wa gwĩtikia. ²⁵ Na rĩrĩ, kuona atĩ rĩu ūhoru wa gwĩtikia nĩmũkinyu, tũtingĩcooka kũrũgamĩrĩrwo nĩ watho.

Ciana cia Ngai

²⁶ Inyuothe mũrĩ ciana cia Ngai nĩ ūndũ wa gwĩtikia Kristũ Jesũ, ²⁷ nĩgũkorwo inyuothe arĩa mwabatithirio thĩinĩ wa Kristũ nĩmwĩhumbĩte Kristũ. ²⁸ Nĩ ūndũ ūcio gũtingĩcooka gũthuuranio Mũyahudi kana Mũyunani, na gũtirĩ ngombo kana mũndũ ūtarĩ ngombo, na gũtirĩ mũndũ mũrũme kana mũndũ-wa-nja, nĩgũkorwo inyuothe mũrĩ ūmwe ki thĩinĩ wa Kristũ Jesũ. ²⁹ Angĩkorwo mũrĩ a Kristũ-rĩ, mũkĩrĩ a mbeũ ya Iburahĩmu, na mũrĩ agai a kũgaya kũringana na kĩĩranĩro kũu kĩĩranĩrwo.

4

¹ Ūrĩa ndĩroiga nĩ atĩrĩ, ihinda rĩothe rĩrĩa mũgai arĩ o mwana-rĩ, ndarĩ ūtiganu na ngombo, o na atuĩka nĩwe mwene indo icio ciothe. ² Nĩ gwathwo athagwo nĩ amũrori hamwe na aramati a indo ciake, nginya ihinda rĩrĩa ithe atuĩte rĩgaakinya. ³ Ūguo noguo o na ithuĩ, hĩndĩ ĩrĩa twarĩ ciana, twatũire ūkombo-inĩ wa maũndũ marĩa ma ndũire ma thĩ ĩno. ⁴ No hĩndĩ ĩrĩa ihinda rĩrĩa rĩagĩrĩru kũna rĩakinyire, Ngai nĩatũmire Mũriũ, nake agĩciarwo nĩ mũndũ-wa-nja, na agĩciarwo arĩ wa gwathagwo nĩ watho, ⁵ nĩguo akũũre andũ arĩa matũire mathagwo nĩ watho, nĩgeetha tũgĩe na kĩhooto gĩa gũtuĩka ciana ciake, ⁶ Tondũ inyuĩ mũrĩ ciana ciake-rĩ, Ngai nĩatũmire Roho wa Mũriũ ngoro-inĩ ciitũ, o we Roho ūrĩa wĩtanaga ūkiugaga atĩrĩ, “Abba, Baba.” ⁷ Nĩ ūndũ ūcio, we ndũrĩ ngombo rĩngĩ, no ūrĩ mwana wake; na tondũ rĩu ūrĩ mwana wake, Ngai nĩagũtuĩte mũgai wa indo ciake.

Paũlũ Kũrũmbũiya Agalatia

⁸ Tene rĩria mũtooĩ Ngai-rĩ, mwarĩ ngombo cia ciũmbe iria itarĩ ngai.
⁹ No rĩrĩ, tondũ rĩu nĩmũmenyete Ngai, kana njuge nĩmũrĩkĩtie kũmenywo nĩ Ngai-rĩ, mũrakĩenda gũcookerera maũndũ macio maagĩte hinya na matarĩ kĩene nĩkĩ? Kaĩ mũrenda gũcooka ũkombo-inĩ wamo o rĩngĩ?
¹⁰ Nĩmũrũmĩtie ũhoru wa mũthenya mũamũre, na mũeri mũamũre, na imera, o na mũaka! ¹¹ Ndĩ na kĩaha mũno tondũ gũkuoneka atĩ wĩra ũria wothe ndanenogia naguo nĩ ũndũ wanyu nĩ wa tũhũ!

¹² Ndamũthaita, inyuĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ, tuĩkai ta niĩ, nĩgũkorwo niĩ nduĩkĩte ta inyuĩ. Mũtirĩ mwanjĩka ũũru. ¹³ O ta ũria mũũĩ, ndamũhunjĩirie ũhoru-ũria-Mwega ihinda rĩa mbere tondũ ndaarĩ mũrũaru. ¹⁴ O na gũtuĩka ndwari yakwa yarĩ magerio kũrĩ inyuĩ, mũtianyaranire kana mũkĩĩmena, no mwanyĩitire ũgeni ta ndaarĩ mũraika wa Ngai, o na ta ndaarĩ Jesũ Kristũ we mwene. ¹⁵ Kaĩ ũndũ ũcio watũmaga mũkene ũthĩte kũ? Niĩ ndĩ mũira atĩ, korwo nĩmũngĩahotire, nĩmũngĩakũũrire maitho manyu mũũhe. ¹⁶ Kaĩ rĩu nduĩkĩte thũ yanyu nĩ ũndũ wa kũmũhe ũhoru ũria wa ma?

¹⁷ Andũ acio me na kĩyo magĩcaria ũria mũngĩtuĩka a thiritũ yao, no ti ũndũ wa gĩtũmi kĩaega. ũria mendaga nĩ kũmũtigithania na ithuĩ mũtuĩke ao, nĩgeetha mũgĩe na kĩyo gĩa kũmarũmĩrĩra. ¹⁸ Nĩ wega kũgĩa na kĩyo, angĩkorwo muoroto nĩ mwega, na mwĩkage ũguo hĩndĩ ciothe to hĩndĩ ĩria ndĩ hamwe na inyuĩ. ¹⁹ Ciana ciakwa nyendete mũno, o inyuĩ arĩa njiguagĩra ruo ta rwa mũtumia akĩheo mwana, nginya hĩndĩ ĩria Kristũ agaakorwo eyũmbĩte thĩinĩ wanyu, ²⁰ naarĩ korwo ndakorwo hamwe na inyuĩ ta rĩu, nĩguo ngarũrĩre mwarĩrie wakwa tondũ nĩndigĩtwo nĩ ũhoru wanyu!

Hagari na Sara

²¹ Ta njĩrai, inyuĩ arĩa mũrenda gũkorwo mũgĩathwo nĩ watho-rĩ, kaĩ mũtooĩ ũria watho uugaga? ²² Nĩgũkorwo nĩ kwandĩkĩtwo atĩ, Iburahĩmu aarĩ na ariũ eerĩ, ũmwe aaciarĩtwo nĩ mũtumia ũria warĩ ngombo, nake ũcio ũngĩ agaciarwo nĩ mũtumia ũria ũtaarĩ ngombo. ²³ Mũriũ wake wa mũtumia ũria warĩ ngombo aaciarĩtwo na njĩra ya ũndũire; no mũriũ ũria waciarĩtwo nĩ mũtumia ũcio ũtaarĩ ngombo aaciarĩtwo na ũndũ wa kũhingia kĩĩranĩro.

²⁴ Namo maũndũ macio nĩ ma ngerekano, nĩ ũndũ atumia acio marũgamĩrĩire irĩkanĩro igĩrĩ. Kĩrĩkanĩro kĩmwe nĩ gĩa Kĩrĩma gĩa Sinai nakĩo gĩciaraga ciana cia ũkombo: Nakĩo kĩgerekanĩtio na Hagari. ²⁵ Na rĩrĩ, Hagari arũgamĩrĩire Kĩrĩma gĩa Sinai kĩria kĩrĩ kũu bũrũri wa Arabia, nake nĩwe ũgerekanĩtio na itũũra rĩa Jerusalemu ũria rĩhaana ũmũthĩ, tondũ nĩatũire ũkombo-inĩ hamwe na ciana ciake. ²⁶ No Jerusalemu, itũũra rĩria rĩa kũũria igũrũ, rĩtirĩ ũkombo-inĩ, na nĩrĩo nyina witũ, ²⁷ nĩgũkorwo nĩ kwandĩkĩtwo atĩrĩ:

“Kena wee mũndũ-wa-nja thata,

wee ũtacıaraga ciana,

tumũra kanua na wanĩrĩre,

wee ũtarĩ waigua ruo rwa kũgĩa mwana;

tondũ ciana cia mũndũ-wa-nja ũria ũtiganĩirio

nĩ nyingĩ gũkĩra cia ũria ũrĩ na mũthuri.”

²⁸ Na rĩrĩ, inyuĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ, mũrĩ ciana cia kĩĩranĩro, o ta ũria Isaaka aarĩ. ²⁹ Hĩndĩ ĩyo, mũriũ ũria waciarĩtwo na njĩra ya ndũire-rĩ, nĩanyariiraga mũriũ ũcio waciarĩtwo na ũndũ wa hinya wa Roho. ũguo noguo kũhaana o na rĩu. ³⁰ No rĩrĩ, Maandĩko moigĩte atĩa? Moigĩte atĩrĩ,

“Ingata ngombo ŷyo ya mũndũ-wa-nja na mũriũ wake, tondũ mũriũ ūcio wa mũtumia ngombo ndarĩ hĩndĩ akagayana igai hamwe na mũriũ wa mũtumia ūcio ūtarĩ ngombo.” ³¹ Nĩ ūndũ ūcio, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ithuĩ tũtirĩ ciana cia mũtumia ūcio ngombo, no tũrĩ ciana cia mũtumia ūcio ūtarĩ ngombo.

5

Wĩyathi thĩnĩ wa Kristũ

¹ Kristũ nĩgũtuohora aatuohorire nĩguo tũgĩe na wĩyathi. Nĩ ūndũ ūcio, mwĩhaandei wega na mũtigetĩkĩre kuohwo icooki rĩa ūkombo rĩngĩ.

² Ta thikĩrĩriai ciugo ciakwa! Nĩ Paũlũ ngũmwĩra atĩrĩ, mũngĩtikĩra kũrua-rĩ, Kristũ ndangĩgĩa bata na inyuĩ o na hanini. ³ Ningĩ nĩngũmwĩra o rĩngĩ atĩ mũndũ o wothe ūngĩtikĩra kũrua, ūcio amenye atĩ nĩagĩrĩrwo nĩ gwathĩkĩra watho ūrĩ wothe. ⁴ Inyuĩ arĩa mũrageria gũtuĩka athingu nĩ ūndũ wa watho-rĩ, nĩmũtigithanĩtio na Kristũ; inyuĩ nĩmũgwĩte mũgatigana na wega wa Ngai. ⁵ No ithuĩ-rĩ, tũkoragwo twĩhokete atĩ nĩtũgatuuo athingu. Ūndũ ūcio nĩguo tũkoragwo twĩrĩgĩrĩre tũrĩ na wĩtikio, tũhotithĩtio nĩ Roho. ⁶ Nĩgũkorwo thĩnĩ wa Kristũ Jesũ, kũrua kana kwaga kũrua gũtirĩ bata. Ūndũ ūrĩa ūrĩ bata nĩ wĩtikio ūrĩa ūrutaga wĩra na njĩra ya wendani.

⁷ Nĩmũrateng’agĩra ihenya rĩega. Nũ wamũgiririe mũgĩtiga gũcooka gwathĩkĩra ūhoru-ũrĩa-wa-ma? ⁸ Kũringĩrĩrio kwa mũthemba ūcio gũtiumĩte kũrĩ ūrĩa wamwĩtire. ⁹ “Ndawa nini tu ya kũmbia mĩgate nĩtũmaga mũtu ūrĩa mũkande nayo wothe ūimbe.” ¹⁰ Nĩndĩhokete thĩnĩ wa Mwathani atĩ inyuĩ mũtikũgarũrũka mũgĩe na meciiria mangĩ. Ūrĩa ūramũtururia nĩwe ūkaaherithio o na angĩkorwo arĩ ū. ¹¹ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, angĩkorwo no ndĩrahunjia ūhoru wa kũrua-rĩ, ndĩrakĩnyariirwo nĩkĩ? Angĩkorwo ūguo nĩguo-rĩ, ūndũ ūrĩa ūtũmaga andũ mahĩngwo, na nĩguo ūhoru wa mũtharaba-rĩ, nĩmweherie. ¹² No nyende andũ acio mamũthĩnĩnagia mathĩ na mbere o nginya mehakũre.

¹³ Inyuĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ, mwetirwo nĩguo mũgĩe na wĩyathi. No rĩrĩ, mũtikahũthĩre wĩyathi wanyu kũrũmagĩrĩra merirĩria ma mwĩrĩ, no handũ ha ūguo-rĩ, tungatanagĩrai inyuĩ-ene mũrĩ na wendani. ¹⁴ Tondũ-rĩ, ūhoru wothe wa watho ūhingagio nĩ rĩathani rĩrĩ rĩmwe: “Enda mũndũ ūrĩa ūngĩ o ta ūrĩa wĩendete wee mwene.” ¹⁵ No rĩrĩ, mũngĩrũmana mũkĩrĩnĩnaga-rĩ, mwĩmenyererei mũtikaniinane inyuĩ ene.

Mũtũũrĩre wa Gũtongorio nĩ Roho

¹⁶ Nĩ ūndũ ūcio nguuga atĩrĩ, thiiagai mũtongoretio nĩ Roho, na mũtirĩhingagia merirĩria ma mwĩrĩ. ¹⁷ Nĩgũkorwo mwĩrĩ nĩwĩriragĩria maũndũ marĩa matangĩendwo nĩ Roho, nake Roho nĩareganaga na maũndũ marĩa meriragĩrio nĩ mwĩrĩ. Nĩ ūndũ ūcio Roho na mwĩrĩ itũũraga irũaga, na nĩkĩo mũtahotaga gwĩka ūrĩa mwendaga gwĩka. ¹⁸ No rĩrĩ, mũngĩtongorio nĩ Roho, inyuĩ mũtingĩkorwo mũgĩathwo nĩ watho.

¹⁹ Na rĩrĩ, maũndũ marĩa mekagwo nĩ mwĩrĩ nĩmoĩo, namo nĩ: ūmaraya, na meciiria mooru, na ūmaramari, ²⁰ na kũhooya mĩhianano, na kũrogana, na ūthũ, na kũũgitana, na ūiru, na mang’ũrĩ, na kwĩyenda, na nyamũkano, na ngarari, ²¹ gũcumĩkĩra na kũrĩo nĩ njoohi, na maruga marĩa mainagwo nyĩmbo iria itaagĩrĩre, o na maũndũ mangĩ ta macio. Nĩndamũkaanirie, o ta ūrĩa ndamũkaanirie hĩndĩ ya mbere, atĩ andũ arĩa mekaga maũndũ ta macio matikagaya ūthamaki wa Ngai.

22 No rĩrĩ, maciaro ma Roho nĩ wendani, na gĩkeno, na thayũ, na gũkirĩrĩria, na kũiguanĩra tha, na gũtugana, na kwĩhokeka, 23 na ũhooreri, na kwĩgirĩrĩria merirĩria ma mwĩrĩ. Macio-rĩ, gũtirĩ watho wa kũgiria mekagwo. 24 Nao andũ arĩa marĩ thĩinĩ wa Kristũ Jesũ nĩmambithĩtie mũrĩ yao mũtĩ-igũrũ hamwe na thuti ciayo na merirĩria mayo. 25 Angĩkorwo tũtũire muoyo nĩ ũndũ wa Roho-rĩ, kĩrekei tũtongoragio nĩ Roho. 26 Rekei tũtuge gwĩtĩia, na kũũgitana, o na kũiguanagĩra ũiru.

6

Gwĩka Andũ othe Wega

1 Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, mũndũ angĩkorwo ahĩtĩtie-rĩ, inyuĩ arĩa mũrĩ na roho mũcookagĩrĩriei mũhooreire. No mwĩmenyererei, o na inyuĩ mũtikae kũgerio. 2 Teithanagiai mũndũ na ũrĩa ũngĩ maũndũ marĩa mamũritũhagĩra, na mweka ũguo-rĩ, nĩmũrĩhingagia watho wa Kristũ. 3 Mũndũ angĩciiria atĩ we nĩ wa bata hĩndĩ ĩrĩa atarĩ kiene-rĩ, nĩ kwĩheenia areheenia. 4 O mũndũ nĩarorage wĩra wake mwene. Hĩndĩ ĩyo no ahote kwĩraha, atekwĩiganania na mũndũ ũngĩ, 5 nĩgũkorwo o mũndũ no nginya akuue mũrigo wake.

6 Mũndũ o wothe ũrĩa ũrutagwo ũhoru wa Ngai nĩagayanage indo ciothe iria njega na mũmũruti.

7 Mũtikanahaenio: Ngai ndangĩnyũrũrio. Kĩrĩa mũndũ ahaandaga no kĩo agethaga. 8 Mũndũ ũrĩa ũhaandaga maũndũ ma gũkenia merirĩria ma mwĩrĩ-rĩ, ũcio akaagetha kwanangĩka kũrĩa kumanaga na maũndũ macio. No ũrĩa ũhaandaga maũndũ ma gũkenia Roho-rĩ, ũcio akaagetha muoyo wa tene na tene ũrĩa uumanaga na Roho. 9 Ningĩ tũtikanogio nĩ gwĩka wega, nĩgũkorwo ihinda rĩrĩa rĩagĩrĩru rĩakinya nĩtũkaagetha magetha twaga gũkua ngoro. 10 Na nĩ ũndũ ũcio, rĩrĩa rĩothe twagĩa na ihinda rĩagĩrĩru, nĩtwĩkage andũ othe maũndũ mega, na makĩria twĩkage wega andũ arĩa marĩ a nyũmba ya arĩa metĩkitie.

Kũrua kana kwaga Kũrua gũtirĩ Bata

11 Onei ũrĩa ndĩramwandĩkĩra marũa maya na ndemwa nene na guoko gwakwa mwene! 12 Andũ acio mendaga kwĩonania atĩ nĩagĩrĩru makĩonwo-rĩ, nĩo maramũringĩrĩria atĩ mũrue. Mekaga ũguo no geetha matikanyariirwo nĩ ũndũ wa mũtharaba wa Kristũ. 13 O na acio maruaga matiathĩkagĩra watho, no nĩmendaga inyuĩ mũrue nĩguo metĩage nĩ ũndũ wa mũrĩ yanyu. 14 No niĩ-rĩ, ndĩroaga gwĩtĩia, tĩa o ndĩtũire nĩ ũndũ wa mũtharaba wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ, na nĩ ũndũ waguorĩ, maũndũ ma thĩ nĩmambĩtwo mũtĩ-igũrũ nĩguo mehere harĩ niĩ, na niĩ ngaambwo harĩ maũndũ ma thĩ nĩguo njehere harĩ mo. 15 Kũrua kana kwaga kũrua gũtirĩ bata; kĩrĩa kĩrĩ bata nĩ mũndũ agarũrũke atuĩke kũmbe kĩerũ. 16 Thayũ na kũiguĩrwo tha kũrogĩa na andũ arĩa marũmagĩrĩra wathani ũyũ, o hamwe na andũ a Isiraeli arĩa a Ngai.

17 Ngĩrĩkĩrĩria nguuga atĩrĩ, gũtikagĩe mũndũ o na ũrĩkũ ũkũndehere thĩina, nĩgũkorwo nĩnjoretwo njoro cia Jesũ mwĩrĩ-inĩ wakwa.

18 Wega wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ ũrogĩa na maroho manyu, inyuĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ. Amenĩ.

MARŪA MA PAŪLŪ KŪRĪ AEFESO

¹ Nĩ niĩ Paŭlũ, mŭtũmwo wa Kristũ Jesũ nĩ ũndũ wa kwenda kwa Ngai,

Ndirandikira andũ arĩa aamũre kũu Efeso, arĩa ehokeku thĩinĩ wa Kristũ Jesũ:

² Wega na thayũ kuuma kũrĩ Ngai Ithe witũ, na Mwathani Jesũ Kristũ, irogĩa na inyuĩ.

Irathimo cia Kĩroho thĩinĩ wa Kristũ

³ Atĩrĩrĩ, Ngai, o we Ithe wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ, arogoocwo, o we ũtũrathimĩte na irathimo ciothe cia kũroho thĩinĩ wa Kristũ, iria ciumaga kũu igũrũ. ⁴ Nĩgũkorwo o na thĩ itanombwo, Ngai nĩatũthuurire nĩguo tũtuĩke ake thĩinĩ wa Kristũ, nĩguo tũtuĩke atheru na twage ũcuuke maitho-inĩ make. Nĩ ũndũ wa wendo wake-rĩ, ⁵ Ngai nĩatuĩte o mbere atĩ nĩtũgaatuĩka ciana ciake nĩ ũndũ wa Jesũ Kristũ, kũringana na ũrĩa eendete na ũrĩa oonire arĩ wega, ⁶ nĩguo wega wake ũrĩa ũrĩ riiri ũkumagio, wega ũcio atũheete o ũguo tũhũ thĩinĩ wa Mũriũ wake ũrĩa endete mũno. ⁷ Na twakũũrirwo na ũndũ wa thakame ya Kristũ, na tũkĩrekerwo mehia maitũ, kũringana na ũrĩa wega wa Ngai ũingĩhĩte, ⁸ wega ũcio aatũingĩhĩirie arĩ na ũũgĩ na ũmenyo wothe. ⁹ Nake agĩtũmenyithia hitho ya wendi wake, kũringana na ũrĩa oonire arĩ wega, o ũrĩa aatanyĩte gwĩka thĩinĩ wa Kristũ, ¹⁰ nĩguo ũkaahingio rĩrĩa mahinda marĩa magĩrĩire magaakinya, nĩguo acookanĩrĩrie indo ciothe iria irĩ igũrũ na iria irĩ gũkũ thĩ harĩ mũtongoria ũmwe, na nĩwe Kristũ.

¹¹ Ningĩ nĩ thĩinĩ wa Kristũ o na ithuĩ twamũkĩrĩre igai kuuma kũrĩ Ngai, kũringana na ũrĩa aatuĩte o mbere, o we wĩkaga maũndũ mothe kũringana na muoroto wa wendi wake, ¹² nĩguo o na ithuĩ arĩa twarĩ a mbere kwĩhoka Kristũ, tũtuĩke a kũgoocithia riiri wa Ngai. ¹³ Inyuĩ o na inyuĩ nĩmwataranĩirio na Kristũ mwarĩkia kũigua ũhoru-ũrĩa-wa-ma, naguo nĩguo ũhoru-ũrĩa-Mwega wa ũhonokio wanyu. Mwarĩkia gwĩtĩkia, nĩmwekĩrirwo rũũri thĩinĩ wake, na ũndũ wa kũheo Roho Mũtheru ũrĩa mwerĩirwo, ¹⁴ Nake Roho nĩwe mũrũgamĩrĩri wa kuonania atĩ nĩtũkagaĩrwo igai riitũ nginya rĩrĩa andũ arĩa marĩ a Ngai magaatuĩka a gũkũũrwo, nĩgeetha riiri wake ũgoocagwo.

Gũcookia Ngaatho na Kũhooya

¹⁵ Na nĩ ũndũ ũcio, kuuma rĩrĩa ndaiguire ũhoru wa wĩtĩkio wanyu thĩinĩ wa Mwathani Jesũ, o na wendani wanyu ũrĩa mwendaga arĩa othe aamũre naguo-rĩ, ¹⁶ ndirĩ ndatigithĩria gũcookeria Ngai ngaatho nĩ ũndũ wanyu, ngĩmũririkanaga mahooya-inĩ makwa. ¹⁷ Hooyaga atĩ Ngai wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ, o we ithe witũ mwene riiri, amũhe Roho, ũrĩa ũkamũhe ũũgĩ na ũguũrio nĩguo mũmenye Ngai wega. ¹⁸ Ningĩ nĩhooyaga atĩ maitho manyu ma ngoro mathererwo nĩ ũtheri, nĩguo mũmenye ũhoru wa kĩrĩgĩrĩro kĩrĩa amwĩtĩire, na mũmenye ũtonga wa igai rĩake rĩrĩ na riiri, rĩrĩa akaagaĩra andũ ake aamũre, ¹⁹ o na ũhoti wake mũnene ũtangĩgereka nĩ ũndũ witũ, ithuĩ arĩa twĩtĩkitie. ũhoti ũcio no ta hinya wake mũnene ũkĩruta wĩra, ²⁰ ũrĩa eekĩrĩre thĩinĩ wa Kristũ rĩrĩa aamũriũkirie kuuma kũrĩ arĩa akuũ, na akĩmũiga guoko-inĩ gwake kwa ũrĩo kũu igũrũ, ²¹ na agatũũgĩrio mũno igũrũ rĩa wathani o

wothe na ūhoti wothe, na hinya na ūthamaki wothe, na marĩtwa mothe ma ūnene marĩa mangĩheanwo, na to mahinda maya moiki, no nĩ o na mahinda marĩa magooka. ²² Nake Ngai akĩiga maũndũ mothe rungu rwa magũrũ make, na akĩmũtua mwathi wa gwathaga maũndũ mothe nĩ ūndũ wa kanitha. ²³ Kanitha nĩguo mwĩrĩ wake, na noguo ūiyũru wake, o we ūiyũrite maũndũ mothe o na kũndũ guothe.

2

Kũgĩa na Muoyo thĩinĩ wa Kristũ

¹ O na inyuĩ-rĩ, mwarĩ akuũ nĩ ūndũ wa ūremi wanyu na mehia manyu, ² marĩa mwatũũraga thĩinĩ wamo rĩrĩa mwarũmagĩrĩra mĩthĩire ya thĩ ĩno na mĩthĩire ya mwathi wa ūthamaki wa rĩera-inĩ, o roho ūrĩa ūraruta wĩra rĩu thĩinĩ wa arĩa mataathĩkagĩra Ngai. ³ O na ithuĩ ithuothe-rĩ, kũrĩ hĩndĩ twatũũranagia nao, twaathagwo nĩ thuti cia mĩrĩ iitũ, na tũkarũmagĩrĩra merĩrĩra na maũndũ marĩa meciiragio nĩ ngoro. O ta acio angĩ-rĩ, ha ūhoru wa kũimerera-rĩ, twatũũire tũrĩ a kũrakarĩrwo. ⁴ No tondũ wa wendo wake mũnene harĩ ithuĩ, Ngai, o we ūiyũritwo nĩ tha nyingĩ, ⁵ nĩatũmire tũgĩe na muoyo hamwe na Kristũ o rĩrĩa twarĩ akuũ nĩ ūndũ wa mehia maitũ tondũ nĩ wega wa Ngai watũmire mũhonokio. ⁶ Nake Ngai agĩtũriũkanĩria hamwe na Kristũ na agĩtũikaria thĩ hamwe nake kũu igũrũ tũrĩ thĩinĩ wa Kristũ Jesũ. ⁷ Eekire ūguo nĩgeetha matukũ marĩa magooka onanie kũrĩ ithuĩ wega wake mũingĩ ūrĩa ūtangĩgereka kũrĩ ithuĩ, nĩ ūrĩa atũire atũtugaga thĩinĩ wa Kristũ Jesũ. ⁸ Nĩ ūndũ nĩ wega wa Ngai watũmire mũhonokio nĩ ūndũ wa gwĩtĩkia, naguo ūndũ ūcio nduoimanire na inyuĩ ene, no nĩ kĩheo kĩa Ngai, ⁹ na ti ūndũ wa mawĩra marĩa mwanaruta, nĩgeetha gũtikagĩe na mũndũ o na ūmwe ūkwĩgooca. ¹⁰ Nĩgũkorwo ithuĩ tũrĩ wĩra wa moko ma Ngai, tũmbĩtuo thĩinĩ wa Kristũ Jesũ nĩguo twĩkage ciiko njega iria irutaga wĩra mwega, ūrĩa Ngai aahaarĩrie o mbere nĩ ūndũ witũ nĩguo tũtũũre tũciĩkaga.

Gũtuuo Ūmwe thĩinĩ wa Kristũ

¹¹ Hakĩrĩ ūguo-rĩ, ririkanai atĩ tene inyuĩ arĩa mũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ na ūndũ wa gũciarwo, o inyuĩ mwĩtagwo “andũ arĩa mataruaga” nĩ arĩa meĩtaga “andũ arĩa maruaga” (kũrua kũu no ūndũ wĩkĩtuo mwĩrĩ na moko ma andũ), ¹² ririkanai atĩ hĩndĩ iyo mwatũũrite mwamũranĩtio na Kristũ, mwarĩ ageni na mũtiarĩ a gĩkundi kĩa andũ a Isiraeli na ha ūhoru wa irĩkanĩro iria Ngai eeranĩire, inyuĩ mũtiarĩ a ho. Mwatũũrite gũkũ thĩ mũtarĩ na kũĩrĩgĩrĩro na mũtarĩ na Ngai. ¹³ No rĩu, thĩinĩ wa Kristũ Jesũ, inyuĩ arĩa hĩndĩ ĩmwe mwarĩ kũraya, rĩu nĩmũreharehetwo hakuhĩ nĩ ūndũ wa thakame ya Kristũ.

¹⁴ Nĩgũkorwo we mwene nĩwe thayũ witũ, o we watũmire ithuĩ twarĩ eerĩ tũtuĩke ūmwe, na agĩtharia rũirigo rwa rũmena rũrĩa rwatũgayanĩtie, ¹⁵ nĩ ūndũ nĩaniinire watho hamwe na maathani maguo, o na irĩra ciaguo, na ūndũ wa kũruta mwĩrĩ wake. Agĩgũĩka ūguo nĩgeetha ombe thĩinĩ wake mwene mũndũ ūmwe mwerũ kuuma harĩ acio eerĩ, naguo ūndũ ūcio ūtũme kũgĩe thayũ, ¹⁶ na nĩgeetha thĩinĩ wa mwĩrĩ ūcio ūmwe, amaiguithanie na Ngai na ūndũ wa mũtharaba, ūrĩa aahũthĩrĩre kũniina rũmena rwao. ¹⁷ Kristũ ookire akĩmũhunjĩria thayũ inyuĩ arĩa mwarĩ kũraya, o na thayũ kũrĩ arĩa maarĩ hakuhĩ. ¹⁸ Na thĩinĩ wake ithuĩ a iruka icio cieri nĩtũkinyaga kũrĩ Ithe witũ na ūndũ wa Roho o ro ūmwe.

¹⁹ Nĩ ūndũ wa ūguo, rĩu inyuĩ mũtirĩ ageni na agendi rĩngĩ, no nĩmũtuĩkĩte ene bũrĩri hamwe na andũ a Ngai, na mũgatuĩka andũ a

nyumba ya Ngai, ²⁰ mūgagāakwo igūrū rīa mūthingi wa atūmwō na anabii, nake Kristū Jesū we mwene agakorwo nīwe ihiga rīrīa inene rīa koine. ²¹ Thīinī wake mwako wothe nīūnyīitanīte, na ūgakīneneha o nginya ūgatuīka hekarū theru thīinī wa Mwathani. ²² Na nī thīinī wake o na inyuī mūraakwo hamwe nīguo mūtūike gīkarō gīa gūikarwo nī Ngai na ūndū wa Roho wake.

3

Paūlū Mūhunja wa Andū-a-Ndūrīrī

¹ Nī ūndū wa gītūmi gīkī, nī Paūlū, njohetwo nī ūndū wa kūhunja ūhorō wa Kristū Jesū kūrī inyuī andū-a-Ndūrīrī:

² Ti-itherū nīmūiguīte ūhorō wa ūrīa ndaheirwo ūtungata wa wega wa Ngai nī ūndū wanyu, ³ na nīguo ūhorō wa hitho ūrīa ndaamenyithirio na ūndū wa kūguūrīrio nī Ngai, o ta ūrīa nyandīkīte na njīra nguhi. ⁴ Mwathoma ūhorō ūyū, nīmūkūhota kūmenya ūrīa ndaakuūkīrwo nī ūhorō ūcio wa hitho wa Kristū, ⁵ ūrīa ūtaamenyithirio andū a njiarwa ingī, ta ūrīa rīu ūguūrīrio atūmwō a Ngai atheru o na anabii nī Roho. ⁶ Naguo mūbango wa Ngai nī atī, andū-a-Ndūrīrī nīmatuīkīte agai hamwe na andū a Isiraeli, na nīmatuīkīte cīga cia mwīrī ūmwe, na makagwatanīra thīinī wa kīranīro gīa Kristū Jesū nī ūndū wa kūhunjīrio Ūhorō-ūrīa-Mwega.

⁷ Ndaatuīkire ndungata ya Ūhorō-ūcio-Mwega nī ūndū wa kīheo kīrīa ndaheirwo kīa wega wa Ngai hotithītio nī hinya wake. ⁸ O na gūtūka nī nī mūnini mūno harī andū a Ngai othe, nīndaheirwo wega ūcio: nīguo hunjagīrie andū-a-Ndūrīrī ūtonga wa Kristū ūrīa ūtangīmenyeka ūrīa ūigana, ⁹ na ndaūragīre andū othe ūhorō wa hitho īno, īrīa ītūire īhithītwo kuuma o tene, thīinī wa Ngai o we wombire indo ciothe. ¹⁰ Itua rīake rīarī atī, na ūndū wa kanitha, ūūgī wa Ngai ūrīa wa mīthemba mīingī ūmenyithanio kūrī aathani, na kūrī arīa marī na ūhoti kūu igūrū, ¹¹ kūringana na ūrīa aatūire atanyīte gwīka kuuma o tene, na ūrīa aahingirie arī thīinī wa Kristū Jesū, Mwathani witū. ¹² Na ithuī nī ūndū wa gūkorwo tūrī thīinī wake, na nī ūndū wa gwītīkia, no tūthengerere Ngai tūrī na ūmīrīru, na tūtārī na guoya. ¹³ Nī ūndū ūcio nīngūmūthaiha mūtikoowō nī hinya tondū wa mīnyamaro īrīa ndīranyariirwo nayo nī ūndū wanyu, tondū nīyo riiri wanyu.

Paūlū kūhoera Aefeso

¹⁴ Ūndū ūcio nīguo ūtūmaga ndurie ndu ndī mbere ya Ithe witū, ¹⁵ o we ūrīa andū othe a nyumba yake, arīa marī igūrū na arīa marī gūkū thī metanagio nake. ¹⁶ Nīhooyaga Ngai, atī kuuma ūtonga-inī wa riiri wake, amūheage hinya, nīgeetha mūhotithītio nī Roho wake-rī, mūgīe na ūhoti thīinī wanyu, ¹⁷ nīgeetha Kristū atūūrage ngoro-inī cianyu na ūndū wa gwītīkia. Na ningī nīhooyaga atī inyuī mūhaandwo nīguo mūgīe na mīri na mwīkindīre thīinī wa wendani, ¹⁸ nīguo mūgīe na hinya, mūrī hamwe na andū arīa angī othe aamūre, na mūhotage kūmenya ūrīa wendani wa Kristū waramīte, na ūrīa ūraihīte na igūrū, na ūrīa ūrikīte na thī, ¹⁹ o na mūmenye wendani ūcio ūkīrīte ūmenyo wothe, nīguo mūiyūrīrīrio na ūiyūru wothe wa Ngai.

²⁰ Na rīrī, kūrī Ngai ūrīa ūhotaga gwīka maūndū marīa mothe tūmūūragia kana tūgeciiria, na agakīrīrīria mūno kūringana na ūhoti

wake ūrĩa ūrutaga wĩra thĩinĩ witũ-rĩ, ²¹ arogoocwo thĩinĩ wa kanitha na thĩinĩ wa Kristũ Jesũ, o nginya njjarwa-inĩ ciothe, tene na tene! Amen.

4

Ūrũmwe thĩinĩ wa Kristũ

¹ Nĩ ūndũ ūcio, nĩ Paũlũ njohetwo nĩ ūndũ wa Mwathani, nĩndamũthaitha mūtũũre na mūtũũrĩre ūringaine na gwĩtwo kũrĩa mwetirwo. ² Mwĩnyiihĩtie biũ na mũhooreire na mũkirĩrĩrie, na ningĩ mũkiranagĩrĩrie mũndũ na ūrĩa ūngĩ mũrĩ na wendani. ³ Geriai na kĩyo nĩguo mūtũũrie ūrũmwe wa Roho, muohanĩtio na thayũ. ⁴ Nĩgũkorwo kũrĩ mwĩrĩ o ūmwe na Roho o ūmwe, o ta ūrĩa mwetĩrwo kĩrĩgĩrĩro o kĩmwe rĩrĩa mwetirwo, ⁵ nake Mwathani no ūmwe, na wĩtikio ūmwe, na ūbatithio o ūmwe; ⁶ nake Ngai no ūmwe na nowe Ithe wa andũ othe, ūrĩa ūrĩ igũrũ rĩa andũ othe, na arĩ kũndũ guothe, na thĩinĩ wa andũ othe.

⁷ No rĩrĩ, mũndũ o mũndũ witũ nĩaheetwo wega wa Ngai, kũringana na ūrĩa Kristũ aheanaga. ⁸ Nĩkĩo Maandĩko moigaga atĩrĩ:

“Rĩrĩa aambatire igũrũ,

nĩatongoririe arĩa maatahĩtwo mūtongoro-inĩ wake,
na akĩhe andũ iheo.”

⁹ (Rĩu-rĩ, ciugo icio atĩ “nĩambatire igũrũ” nĩ kuuga atĩa, angĩkorwo ti kuuga atĩ o na nĩaikũrũkire thĩ kũrĩa kũriku mũno? ¹⁰ Ūcio waikũrũkire nowe ūrĩa wambatire igũrũ o igũrũ mũno, nĩgeetha aiyũre kũndũ guothe.)

¹¹ Ūcio nĩwe ūrĩa wathuurire andũ amwe matuĩke atũmwo, na angĩ matuĩke anabii, na angĩ matuĩke ahunjia, na arĩa angĩ matuĩke arĩithi a ngoro cia andũ o na arutani, ¹² nĩguo ahaarĩrie andũ a Ngai nĩ ūndũ wa wĩra wa gũtungata, nĩgeetha mwĩrĩ wa Kristũ wongererwo hinya, ¹³ o nginya rĩrĩa ithuotho tũkaagĩa na ūrũmwe ūhoroinĩ wa gwĩtikia o na wa kũmenya Mũrũ wa Ngai, na tũtuĩke agima o nginya tũgĩe na ūgima mũkinyanĩru kũna o ta ūrĩa Kristũ ahaana.

¹⁴ Hĩndĩ ĩyo tũgĩtĩge gũtuĩka tũkenge, tũrĩa tũikanagio mwena na mwena, o na tũkĩhurutagwo haha na harĩa nĩ rũhuho o ruotho rwa ūrutani, na tũgĩtwaragĩrĩrio nĩ wara na ūhinga wa andũ ūrĩa maheenagĩrĩria andũ naguo makamahĩtithia. ¹⁵ Handũ ha ūguo-rĩ, tũngĩaria ūhorowa-ma tũrĩ na wendani, nĩtũrĩkũraga maũndũ-inĩ mothe thĩinĩ wake ūrĩa arĩ we mūtwe, na nĩwe Kristũ. ¹⁶ Kuuma kũrĩ we mwĩrĩ wothe ūnyĩtithanagio na ūkohanio hamwe nĩ nga iria iũnyĩtithanagia, naguo ūgakũraga na ūkeyakaga guo mwene thĩinĩ wa wendani, o kũga gĩkĩrutaga wĩra wakĩo.

Gũtũũra ta Ciana cia Ūtheri

¹⁷ Nĩ ūndũ ūcio ngũmwĩra atĩrĩ, na ngamũringĩrĩria thĩinĩ wa Mwathani, atĩ no nginya mũtĩge gũtũũraga ta ūrĩa andũ-a-Ndũrĩrĩ matũũraga, marĩ na meciiria ma tũhũ. ¹⁸ Ūmenyo wao ūiyũrĩtwo nĩ nduma, na makaamũranio na mūtũũrĩre wa wendi wa Ngai nĩ ūndũ wa ūrimũ ūrĩa ūrĩ thĩinĩ wao uumanĩte na ūmũ wa ngoro ciao. ¹⁹ Nĩ ūndũ wa kwaga thoni ciothe-rĩ, nĩmeheanĩte kũrĩ thuti cia ūũra-thoni magekaga mawaganu ma mĩthemba yothe, na magathiĩ na mbere kwĩrĩrĩria mangĩ maingĩ.

²⁰ No inyuĩ mũtiamenyire Kristũ na njĩra ĩyo. ²¹ Ti-itherũ nĩmwaiguire ūhoroinĩ wake, na mũkĩrutwo mũrĩ thĩinĩ wake kũringana na ūhoroinĩ wa ma ūrĩa ūrĩ thĩinĩ wa Jesũ. ²² Nĩmwarutirwo, ūhoroinĩ kũnĩ mūtũũrĩre wanyu wa mbere, nĩgeetha mwĩaũre mũndũ wanyu ūrĩa wa tene, ūrĩa rĩu ūthũkĩtio nĩ merĩrĩria maguo ma maheeni; ²³ nĩgeetha mwerũhĩrio

mwĩciirĩrie wanyu; ²⁴ na mwĩhumbe mũndũ ũrĩa mwerũ, ũrĩa wombirwo ahaanaine na Ngai, arĩ na ũthingu na ũtheru ũrĩa wa ma.

²⁵ Nĩ ũndũ ũcio, o ũmwe wanyu no nginya atigane na ũhoru wa maheeni, na mwaranagĩrie ũhoru wa ma mũndũ na ũrĩa ũngĩ, nĩgũkorwo ithuothe tũrĩ ciĩga cia mwĩrĩ ũmwe. ²⁶ “Mwarakara mūtikehie”: Mūtikareke riũa rĩthũe mũrĩ o na marakara, ²⁷ o na mūtikanaha mũcukani kamweke. ²⁸ Mũndũ ũrĩa ũiyaga, nĩatige gũcooka kũiya, nĩ kaba arute wĩra, akenogagia, na ekage maũndũ mega na moko make, nĩgeetha agĩe na kĩndũ angĩgayana na arĩa mabataire.

²⁹ Mūtikanareke ndeto njũru ciume tũnua-inĩ twanyu, tige o iria cia gwaka andũ arĩa angĩ kũringana na mabata mao, nĩguo igunage arĩa marĩciiguaga. ³⁰ Ningĩ mūtikanaguithie Roho Mũtheru wa Ngai ũũru, ũrĩa wamwĩkĩrĩre rũũri o nginya rĩrĩa mũthenya ũrĩa wa gũkũũrwo ũgaakinya. ³¹ Eheriai gatagati-inĩ kanyu ũũru wa ngoro, na mang'ũrĩ na marakara, na njũgitano na njambanio, o hamwe na rũmena rwa mũthemba o na ũrĩkũ. ³² Tuganagai na mũiguanagĩre tha, na mũkarekanagĩra mũndũ na ũrĩa ũngĩ, o ta ũrĩa Ngai aamũrekeire mehia manyu thĩinĩ wa Kristũ.

5

¹ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, tuĩkai a kwĩgerekania na Ngai, ta ciana ciendetwo mũno, ² na mūtũũre mwendaine o ta ũrĩa Kristũ aatwendire na akĩĩruta nĩ ũndũ witũ arĩ iruta rĩrĩ na mũtararĩko mwega na igongona rĩrutĩrwo Ngai.

³ No rĩrĩ, thĩinĩ wa thiritũ yanyu gũtikanaiguĩke gũkĩgwetwo ũmaraya, kana ũndũ o na ũrĩkũ wa waganu, kana ũkoroku, tondũ maũndũ macio matiagĩrĩre harĩ andũ a Ngai arĩa aamũre. ⁴ O na gũtikanaagĩe mĩario ya ũũra-thoni, o na kana mĩario ya ũrimũ, o na kana mĩario ya itherũ rĩtarĩ rĩega. Mĩario ta iyo ndĩagĩrĩre kũgwetagwo; nĩ kaba gũcookagĩria Ngai ngaatho. ⁵ Tondũ nĩmũũĩ wega na ma atĩ: gũtirĩ mũhũũri-maraya, kana mũndũ mwaganu, o na kana mũndũ mũkoroku; mũndũ ũrĩa wĩkaga ũguo nĩ mũhooi mĩhianano, andũ ta acio gũtirĩ ũrĩ na igai thĩinĩ wa ũthamaki wa Kristũ na wa Ngai. ⁶ Mūtikareke mũndũ o na ũ amũheenie na ciugo cia tũhũ, nĩgũkorwo maũndũ ta macio nĩmo matũmaga mang'ũrĩ ma Ngai makinyĩre andũ arĩa matamwathĩkagĩra. ⁷ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, mūtikagĩe ngwatanĩro nao.

⁸ Nĩgũkorwo hĩndĩ imwe mwarĩ nduma, no rĩu mũrĩ ũtheri thĩinĩ wa Mwathani. Tũũrai ta ciana cia ũtheri ⁹ (nĩ ũndũ maciaro ma ũtheri monekaga thĩinĩ wa ũhoru wothe wa gwĩkana wega, na wa ũthingu, o na ũhoru wa ma), ¹⁰ na mũtuĩrie muone maũndũ marĩa makenagia Mwathani. ¹¹ Mūtikananyiitanĩre na andũ arĩa mekaagĩra maũndũ nduma-inĩ marĩa matarĩ maciaro, nĩ kaba mũmoimbũrage. ¹² Nĩgũkorwo o na nĩ thoni kũgweta maũndũ marĩa mekaagĩrwo hitho-inĩ nĩ andũ acio aremi. ¹³ No ũndũ o wothe ũrĩa ũrehetwo ũtheri-inĩ nĩwonekaga, ¹⁴ nĩgũkorwo ũtheri ũcio nĩguo ũtũmaga kĩndũ o gĩothe kĩoneke. Kĩu nĩkĩo gĩtũmaga kwĩrwo atĩrĩ:

“Arahũka, wee ũkomete,
ũriũke uume kũrĩ arĩa akuũ,
nake Kristũ nĩegũkwarĩra.”

¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, mwĩmenyererei wega ũrĩa mũrĩtũũraga, mũtigatũũrage ta andũ matarĩ ogĩ, no tũũrai ta andũ ogĩ, ¹⁶ mũkĩhũthagĩra mweke o wothe mũrĩ naguo tondũ matukũ maya

nĩ mooru. ¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio mūtigaikare ta andũ akĩngu, no ikaragai mũmenyete wega ũrĩa Mwathani endaga. ¹⁸ Ningĩ-rĩ, mūtikarĩo nĩ ndibei, nĩ ũndũ ũrĩũ nĩguo ũtwaragĩrĩa mũndũ ũmaramari-inĩ. Handũ ha ũguo-rĩ, iyũrwoi nĩ Roho. ¹⁹ Aranagĩriai mũndũ na ũrĩa ũngĩ na ciugo cia thaburi, na nyĩmbo cia kũinĩra Ngai, o na nyĩmbo cia kũguna maroho. Inagai na mūtungage na nyĩmbo ngoro-inĩ cianyu nĩ ũndũ wa Mwathani, ²⁰ na mũcookagĩrie Ngai o we Ithe witũ ngaatho maũndũ-inĩ mothe, thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Mwathani witũ Jesũ Kristũ. ²¹ Mwĩnyiihanagĩriei mũndũ na ũrĩa ũngĩ nĩ ũndũ wa ũrĩa mūtĩte Kristũ.

Atumia na Athuuri ao

²² Inyuĩ atumia-rĩ, mwĩnyiihagĩriei athuuri anyu o taarĩ Mwathani mũrenyihĩria. ²³ Nĩgũkorwo mũthuuri nĩwe mūtwe wa mūtumia o ta ũrĩa Kristũ nake arĩ we mūtwe wa kanitha, o guo mwĩrĩ wake, na nowe Mũhonokia waguo. ²⁴ Na rĩrĩ, o ta ũrĩa kanitha wĩnyiihagĩria Kristũ, ũguo no taguo nao atumia magĩrĩrwo nĩ kwĩnyihĩria athuuri ao maũndũ-inĩ mothe.

²⁵ Inyuĩ athuuri-rĩ, endagai atumia anyu, o ta ũrĩa Kristũ eendire kanitha na akĩruta nĩ ũndũ waguo ²⁶ nĩguo awamũre aũtue mũtheru-rĩ, nĩ kũũthambia aũthambirie na maaĩ na ũndũ wa kiugo, ²⁷ nĩguo ahote kwĩrehere we mwene kanitha ũrĩ na riiri, ũtarĩ irooro kana handũ hagũtharu, o na kana kaũũgũ kangĩ o gothe, no ũtuĩke kanitha mũtheru na ũtarĩ na ũcuuke. ²⁸ O ũguo, noguo athuuri magĩrĩrwo nĩ kwenda atumia ao o taarĩ mĩrĩ yao ene. Mũndũ ũrĩa wendete mūtumia wake nĩwe mwene wĩyendete. ²⁹ Nĩgũkorwo gũtirĩ mũndũ ũthũire mwĩrĩ wake mwene, no nĩkũhe aũheaga irio na akaũmenyerera, o ta ũrĩa Kristũ ekaga kanitha, ³⁰ Tondũ tũrĩ ciĩga cia mwĩrĩ wake. ³¹ “Gĩkĩ nĩkĩo gĩtũmaga mũndũ mũrũme atige ithe na nyina, na anyiitane na mūtumia wake, nao eerĩ magatuĩka mwĩrĩ ũmwe.” ³² ũyũ nĩ ũhoru wa hito nene, na nĩ wa bata mũno, na ngiuga ũguo nĩ ũhoru wa Kristũ na kanitha ndĩraria. ³³ No rĩrĩ, o mũndũ nĩendage mūtumia wake o ta ũrĩa eendete we mwene, nake mūtumia nĩaheage mũthuuri wake gĩtũo.

6

Ciana na Aciari

¹ Inyuĩ ciana-rĩ, athĩkagĩrai aciari anyu thĩinĩ wa Mwathani, nĩgũkorwo gwĩka ũguo nĩguo kwagĩrĩire. ² “Tĩia thoguo na nyũkwa,” rĩu nĩrĩo rĩathani rĩa mbere rĩrĩa rĩrĩ na kĩiranĩro, ³ “nĩguo maũndũ maku mothe magaacĩre, na ũkenere gũtũũra muoyo hĩndĩ ndaaya gũkũ thĩ.”

⁴ Na inyuĩ maithe-rĩ, mūtikarakaragie ciana cianyu; handũ ha ũguo-rĩ, cireragei mũgĩcirutaga na mũgĩcitaaraga thĩinĩ wa Mwathani.

Ngombo na Aathani

⁵ Inyuĩ ngombo-rĩ, athĩkagĩrai aathani anyu a gũkũ thĩ, mũkĩmatĩaga na mũkĩmetigĩraga, mũtarĩ na ũhinga ngoro-inĩ, o taarĩ Kristũ mũrathĩkĩra. ⁶ Mũtikamaathĩkagĩre o hĩndĩ ĩrĩa maramuona atĩ nĩguo mamwendage; no ĩkagai ũguo ta mũrĩ ngombo cia Kristũ, mũgĩkaga maũndũ marĩa Ngai endaga mekwo mwĩendeire na ngoro cianyu. ⁷ Tungatagai na ngoro yothe mũtarĩ na kĩnyiria, taarĩ Mwathani mũratungatĩra, no ti andũ, ⁸ nĩ ũndũ nĩ mũũĩ atĩ Mwathani nĩakarĩha o mũndũ ũndũ o wothe mwega ekaga arĩ ngombo kana atarĩ ngombo.

9 Na inyuĩ aathani-rĩ, ĩkagai ngombo cianyu o ro ũguo. Mũtigaciĩhĩtagĩre, tondũ nĩ mũũĩ atĩ Mwathani wacio, na nowe Mwathani wanyu, arĩ o kũu igũrũ, nake ndarĩ mũthutũkanio.

Indo cia Ngai cia Mbaara

10 Ũhoru wa kũrigĩrĩria ngũmwĩra atĩrĩ, gĩagai na hinya thĩinĩ wa Mwathani mũkĩhotithagio nĩ ũhoti wake mũnene. 11 Mwĩohei indo ciothe cia Ngai cia mbaara nĩguo mũhote gwĩtiiria mawara ma mũcukani. 12 Nĩgũkorwo kũgiana gwitũ ti gwa kũgiana na arĩa marĩ na mwĩrĩ na thakame, no tũgianaga na aathani, na mothamaki, na maahinya ma gũkũ thĩ ĩno ĩrĩ nduma, o na mbũtũ cia maroho mooru marĩ kũrĩa igũrũ. 13 Nĩ ũndũ ũcio, mwĩohei indo ciothe cia Ngai cia mbaara, nĩguo mũkaahota gwĩtiiria mũthenya ũrĩa mũũru wakinya, na mwarĩkia gwĩka maũndũ macio mothe, no mwĩhaande. 14 Nĩ ũndũ ũcio mwĩhaandei wega, mwĩhotorete mũcibi wa ũhoru ũrĩa wa ma njohero, na mwĩohete gako ga kũgitĩra gĩthũri karĩa ka ũthingu, 15 namo magũrũ manyu mũmahaarĩrie gũthĩi kũhunja Ũhoru-ũrĩa-Mwega wa thayũ. 16 Hamwe na indo icio ciothe, oyai ngo ya wĩtikio, ĩrĩa mũrĩhotaga kũhoria nayo mũguĩ yothe ĩrĩa yakanaga mwaki ya ũrĩa mũũru.* 17 Ningĩ ĩkĩrai ngũbia ya kĩgera ya ũhonokio, na mwĩohe rūhiũ rwa njora rwa Roho, naruo nĩruo kiugo kĩa Ngai. 18 Na mũhooyage hĩndĩ ciothe na mahooya ma mũthemba yothe, mũgĩthaitanaga mũrĩ na Roho. Mwarĩkia gwĩka ũguo-rĩ, ikaragai mwĩhũgĩte, na mũhooyagĩre andũ arĩa aamũre hĩndĩ ciothe.

19 O na nĩ mwene-rĩ, hooyagĩrai, nĩguo rĩrĩa rĩothe ngũtumũra kanua, heagwo ciugo na ngaaria itegwĩtigĩra ngĩmenyithania hitho ya Ũhoru-ũrĩa-Mwega, 20 o ũrĩa nĩ ndĩ mwarĩrĩria wago, na noguo ũtũmĩte njohwo! Hooyagĩrai nĩguo ndĩũheanage itegwĩtigĩra, o ta ũrĩa njagĩrĩrwo nĩ gwĩka.

Ngeithi cia Kũrigĩrĩria

21 Tukiko, mũrũ wa Ithe witũ ũrĩa mwende na ndungata ĩhokekete wĩra-inĩ wa Mwathani, nĩwe ũkũmwĩra maũndũ mothe, nĩgeetha o na inyuĩ mũmenye ũrĩa ndariĩ na ũrĩa njikaga. 22 Ndĩramũtũma kũrĩ inyuĩ nĩ ũndũ wa gĩtũmi gĩkĩ kũmbe, nĩguo mũmenye ũhoru witũ ũrĩa tũtariĩ, na nĩguo amũmĩrĩrie ngoro.

23 Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, mũrogĩa na thayũ, na wendani hamwe na wĩtikio ciumĩte kũrĩ Ngai Ithe witũ o na kuuma kũrĩ Mwathani witũ Jesũ Kristũ. 24 Wega wa Ngai ũrogĩa na arĩa othe mendete Mwathani witũ Jesũ Kristũ na wendo ũrĩa ũtathiraga.

* **6:16** Ngo cia Aroma ciakoragwo ithondeketwo na njũũa. Ciarĩ nene na nyũmũ nĩguo ihote kũhoria mũguĩ. Ciatobokagio maaĩ-inĩ nĩguo ciororo.

MARŪA MA PAŪLŪ KŪRĪ AFILIPĪ

¹ Nĩ ithuĩ Paŭlũ na Timotheo, ngombo cia Kristũ Jesũ,

Marũa maya tũrandĩkĩra andũ othe arĩa aamũre thĩinĩ wa Kristũ Jesũ arĩa mũrĩ kũu Filipi, hamwe na arori a kanitha, o na atungati aguo.

² Mũrogĩa na wega na thayũ ciumĩte kũrĩ Ngai Ithe witũ, na Mwathani Jesũ Kristũ.

Gũcookia Ngaatho hamwe na Kũhooya

³ Nĩnjookagĩria Ngai wakwa ngaatho rĩrĩa rĩothe ndaamũririkana. ⁴ Rĩrĩa rĩothe ngũmũhoera inyuothe-rĩ, ndĩmũhooyagĩra hĩndĩ ciothe ngenete. ⁵ Tondũ wa ngwatanĩro iitũ na inyuĩ harĩ Ũhoru-ũrĩa-Mwega, kuuma o mũthenya wa mbere nginya rĩu. ⁶ Nĩ nĩnjũũĩ ũndũ ũyũ na ma, atĩ Ngai ũrĩa waambĩrĩirie wĩra mwega thĩinĩ wanyu nĩegũthĩ na mbere kũũruta, na ndekũũtigithĩria ataũrĩkĩtie nginya mũthenya ũrĩa Kristũ Jesũ agaacooka.

⁷ Kuona atĩ mũkoragwo mũrĩ ngoro-inĩ yakwa, nĩ njagĩrĩirwo nĩkũigua ũguo nĩ ũndũ wanyu inyuothe; tondũ-rĩ, kana nĩ kuohwo njohetwo na mĩnyororo, kana nĩ kũrũĩrĩa na gwĩkĩra hinya Ũhoru-ũrĩa-Mwega, inyuĩ inyuothe nĩmũgwatanagĩra na nĩ thĩinĩ wa wega wa Ngai. ⁸ Ngai nĩ mũira wakwa atĩ nĩndĩmwĩriragĩria inyuothe ndĩ na wendo wa Kristũ Jesũ.

⁹ Na ũrĩa hooyaga nĩ atĩrĩ: atĩ wendani wanyu ũingĩhe mũno makĩria, mũkĩongagĩrĩrwo ũmenyo na ũkuũku wothe, ¹⁰ nĩgeetha mũhotage gũkũũrana maũndũ marĩa magĩrĩire makĩria ya marĩa mangĩ, na mũkoragwo mũrĩ atheru na mũtarĩ na ũcuuke o nginya mũthenya ũrĩa wa Kristũ, ¹¹ na mũtũũre mũiyũrĩtwo nĩ maciaro ma ũthingu marĩa monekaga na ũndũ wa Jesũ Kristũ, nĩguo Ngai akumagio na agoocagwo.

Mĩnyororo ya Paŭlũ Gũtwarithia Ũhoru-ũrĩa-Mwega na Mbere

¹² Na rĩu ariũ na aarĩ a Ithe witũ, nĩngwenda mũmenye atĩ maũndũ marĩa mangorete ti-itherũ nĩmatũmĩte Ũhoru-ũrĩa-Mwega ũthĩ na mbere. ¹³ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩkũmenyekete wega nĩ arangĩri a nyũmba ya mũthamaki, o na kũrĩ andũ arĩa angĩ othe atĩ nĩ njohetwo na mĩnyororo nĩ ũndũ wa Kristũ. ¹⁴ Nĩ ũndũ wa ũrĩa njohetwo, ariũ na aarĩ a Ithe witũ aingĩ nĩmomĩrĩrio kwaria kiugo kĩa Ngai marĩ na ũmĩrĩru mũnene na matarĩ na guoya.

¹⁵ Nĩ ũhoru wa ma atĩ amwe mahunjagia Kristũ marĩ na ũiru na ngarari, no angĩ mahunjagia marĩ na ngoro njega. ¹⁶ Acio mahunjagia marĩ na ngoro njega-rĩ, mekaga ũguo marĩ na wendani, makĩmenyaga atĩ njigĩtwo gũkũ nĩ ũndũ wa kũrũĩrĩa Ũhoru-ũrĩa-Mwega. ¹⁷ Acio angĩ mahunjagia ũhoru wa Kristũ makĩenda kwĩguna, matarĩ na ngoro theru, mageciiragia atĩ meka ũguo nĩmekũnyongererithia thĩina rĩu ndĩ muohe. ¹⁸ No rĩrĩ, ũcio ti ũndũ wa bata kũrĩ nĩ. ũndũ ũrĩa wa bata nĩ atĩ Kristũ nĩahunjagio na njĩra o yothe, o na ĩngĩtuĩka nĩ njĩra ya ũhinga, kana nĩ njĩra ya ũhoru wa ma. Na nĩ ũndũ wa ũguo-rĩ, nĩngenaga.

Ĩĩ, o na no ngũthĩ na mbere na gũkena, ¹⁹ nĩngũkorwo nĩnjũũĩ atĩ nĩ ũndũ wa maũhooya manyu na ũteithio ũrĩa ũheanĩtwo nĩ Roho wa Jesũ Kristũ, maũndũ marĩa mangorete nĩmakagarũrũka matuĩke ma

kūhonokia. ²⁰ Nīnjīrīgīrīire ngīhīahīaga na ngehoka atī ndigaconoka o na atīa, no atī ngorwo na ūmīrīru mūiganu nīgeetha rīu, na o ta ūrīa ndūire, Kristū atūūgagīrio thīinī wa mwīrī wakwa, ingīkorwo ndī muoyo o na kana nguīte. ²¹ Nīgūkorwo harī niī-rī, gūtūūra muoyo nī Kristū, nakuo gūkua-rī, nī uumithio. ²² No rīrī, kūngīkorwo gūtūūra muoyo ndī na mwīrī nīkuo kūngītūma wīra wakwa ūgīe na maciaro-rī, nī kī ingīgīthuura? Niī ndiūū! ²³ Niī nīnguucanīirio nī maūndū maya meerī: Ndīriragīria gūthī ngatūūranie na Kristū, na ūguo nīguo wega makīria; ²⁴ no gūtūūra muoyo ndī na mwīrī ūyū nī ūndū wanyu nī kwagīrīire mūno makīria. ²⁵ Na tondū nīmenyete ūguo kūna-rī, nīnjūū atī nīngūtūūra muoyo, na nīngūtūūrania na inyuī inyuothe nīguo ndūme mūthiige na mbere, na mūgīe na gīkeno nī ūndū wa ūrīa mwītīkītie, ²⁶ nīgeetha ndakorwo na inyuī rīngī, gīkeno kīanyu kīiyūrīrīre thīinī wa Kristū Jesū nī ūndū wakwa.

²⁷ Na rīrī, ūndū ūrīa ūrī bata nī atī mūthiige na mīthiire īrīa yaganīrīire na Ūhorō-ūrīa-Mwega wa Kristū, nīgeetha ingīūka kūmūrora kana njage gūūka, njiguage ūhorō wanyu o na itarī hamwe na inyuī menyage atī nīmūikarīte mwīhaandīte wega mūrī na roho o ro ūmwe, mūkīrūrīra wītīkio wa Ūhorō-ūrīa-Mwega mūrī na ngoro īmwe, ²⁸ mūtekūmakio o na atīa nī arīa mamūthūire. Naguo ūndū ūcio ūtuīke kīmenyithia kūrī o atī nīmakanangwo, no atī inyuī nīmūkahonokio, na Ngai we mwene nīwe ūkaamūhonokia. ²⁹ Nīgūkorwo ha ūhorō wa Kristū-rī, nīmwtīkīrītio kūmwītīkia, na to kūmwītīkia kuo gwiki, o na kūnyariirwo nī ūndū wake, ³⁰ kuona atī nīmūrārūa mbaara īrīa muonete ngīrūa, na noyo mūrāigua atī nī ndīrarūa o na rīu.

2

Kwīgerekania na Wīnyiihia wa Kristū

¹ Mūngīkorwo mūrī na ūndū o wothe wa kūūmanīrīria uumanīte na ūrīa mūnyīitithanītio na Kristū, kana ūndū o wothe wa kūhoorerania uumanīte na wendani wake, o na kana wa kūgīa na ngwatanīro o yothe yumanīte na Roho, o na kana ūhorō o wothe wa gūcaayanīra na wa kūiguanīra tha uumanīte na Kristū-rī, ² gītūmagei gīkeno gīakwa kīiganīre kūna nī ūndū wa gūtūūra mūrī a mwīciirīrie o ro ūmwe, na mwendaine na wendani o ūmwe, na mūrī kīndū kīmwe thīinī wa roho o na meciiria. ³ Mūtikaneeke ūndū mūkīenda kwīguna inyuī ene, o na kana nī ūndū wa kwīgaatha, no ikaragai mwīnyīihītīe, o mūndū agatuaga mūndū ūrīa ūngī nī mwega makīria yake mwene. ⁴ O mūndū wanyu ndakarūmbūyagīe maūndū o marīa mamūkoniī, no nīarūmbūyagīe maūndū ma andū arīa angī o namo.

⁵ Mwīciirīrie wanyu wagīrīrwo ūtuīke o ta ūrīa warī na Kristū Jesū:

⁶ We-rī, o na gūtuīka aarī Ngai,

ndonire kūiganana na Ngai taarī ūndū wa gūkumbatīrio,

⁷ nowe nīgūtiganīria aatiganīrie ūnene wake wothe,

agītuīka ta ngombo,

agīciarwo ta andū a gūkū thī.

⁸ Nake ahaana ta mūndū-rī,

akīnyīihīa,

na agīathīka o nginya akīūragwo,

o kūūragwo kūrīa kwa mūtharaba!

⁹ Nī ūndū ūcio, Ngai nīamūtūūgīrīrie o nginya igūrū mūno,

- na akimũhe rĩtwa rĩrĩa rĩkĩrĩte marĩa mangĩ mothe,
¹⁰ nĩguo atĩ thĩinĩ wa rĩtwa rĩa Jesũ maru mothe magaturio,
 kũu igũrũ, na gũkũ thĩ, o na rungu rwa thĩ,
¹¹ na ningĩ atĩ nĩmĩ ciothe ciumbũrage atĩ Jesũ Kristũ nĩ Mwathani,
 nĩguo Ngai Ithe witũ agoocagwo.

Gũkenga ta Njata

¹² Nĩ ũndũ ũcio, arata akwa endwa-rĩ, o ta ũrĩa mũtũire mwathĩkaga, na to rĩrĩa ndaarĩ hamwe na inyuĩ, no makĩria rĩu itarĩ hamwe na inyuĩ-rĩ, thĩinĩ na mbere kũrutĩra ũhonokio wanyu wĩra, mũgĩtigagĩra na mũkĩinainaga, ¹³ nĩgũkorwo nĩ Ngai ũrutaga wĩra thĩinĩ wanyu agatũma mwende gwĩkaga maũndũ make kũringana na wendi wake mwega.

¹⁴ Īkagai maũndũ mothe mũtekũnuguna na mũtegũkararania, ¹⁵ nĩgeetha mwage ũcuuke na mũtuĩke atheru, mũtuĩke ciana cia Ngai itarĩ na kaũgũ mũrĩ thĩinĩ wa rũciaro rũrũ ruogomu na rwaganu, na rĩrĩa mũrĩ hamwe nao inyuĩ mũkengage ta njata thĩ yothe, ¹⁶ o mũrũmĩtie kiugo kĩa muoyo, nĩguo ngaagĩa na ũndũ wa kwĩrahĩra mũthenya ũrĩa wa Kristũ atĩ ndiahanyũkire tũhũ kana ngĩruta wĩra ngĩnoga tũhũ. ¹⁷ No rĩrĩ, o na ingĩtuĩka ndĩraitwo thakame igũrũ rĩa igongona ta ndĩ iruta rĩa kũnyuuo, nĩ ũndũ wa ũtungata ũrĩa mũtungatagĩra Ngai uumanĩte na wĩtĩkio wanyu-rĩ, nĩ ngenaga na ngacanjamũka hamwe na inyuĩ inyuothe. ¹⁸ Nĩ ũndũ ũcio, o na inyuĩ nĩmwagĩrĩrwo nĩgũkena na mũcanjamũke hamwe na niĩ.

Timotheo na Epafarodito

¹⁹ Nĩngwĩhoka ndĩ thĩinĩ wa Mwathani Jesũ atĩ nĩngũmũtũmĩra Timotheo o narua, nĩgeetha o na niĩ ngaakena hĩndĩ ĩrĩa ngaahero ũhoru wanyu. ²⁰ Nĩgũkorwo ndirĩ mũndũ ũngĩ ũhaana take, ũrĩa ũngĩrũmbũiya maũndũ manyu na ma. ²¹ Nĩgũkorwo andũ arĩa angĩ othe marũmbũyagia maũndũ mao ene, no ti maũndũ ma Jesũ Kristũ. ²² No inyuĩ nĩmũũĩ atĩ Timotheo nĩeyonanĩtie atĩ nĩ mũndũ mwega, tondũ o ta ũrĩa mwana atungataga hamwe na ithe-rĩ, noguo akoretwo agĩtungata hamwe na niĩ wĩra-inĩ wa kũhunja ũhoru-ũrĩa-Mwega. ²³ Nĩ ũndũ ũcio, nĩndĩrehoka kũmũtũma kũrĩ inyuĩ o ndaarĩkia kũmenya ũrĩa maũndũ makwa megũikara. ²⁴ Ningĩ ndĩ na mwĩhoko thĩinĩ wa Mwathani atĩ niĩ mwene nĩngũũka o narua.

²⁵ No rĩrĩ, nĩnguona kwagĩrĩire ndĩmũtũmĩre mũrũ wa Ithe witũ Epafarodito, ũrĩa tũrutaga wĩra na tũkarũrĩra ũhoru wa Ngai nake, na nĩwe mũtũmwu wanyu ũrĩa mwandũmĩre nĩguo arũmbũyagie mabata makwa. ²⁶ Nĩgũkorwo nĩamwĩriragĩria inyuothe, na nĩaratangĩka tondũ nĩmwaiguĩte atĩ aarĩ mũrũaru. ²⁷ Ti-itherũ aarĩ mũrũaru, o na aarĩ hakuhĩ gũkua. No Ngai nĩamũiguĩrĩire tha, na to we wiki waiguĩrĩrwo tha, no o na niĩ nĩanjiguĩrĩire tha nĩguo ndikae kũingĩhĩrwo nĩ kĩa mũno. ²⁸ Nĩ ũndũ ũcio, kũ nĩkĩo kĩratũma ndĩmũtũme na kwĩyendera kũnene, nĩgeetha mwamuona rĩngĩ mũkene, na niĩ nyihanyihĩrwo nĩ gũtangĩka. ²⁹ Mwamũkĩrei wega thĩinĩ wa Mwathani mũrĩ na gĩkeno kĩnene, na mũtũĩage andũ arĩa mahaana take, ³⁰ tondũ aarĩ hakuhĩ gũkua nĩ ũndũ wa wĩra wa Kristũ, ategũcaaĩra muoyo wake, nĩgeetha andeithĩrĩrie na ũteithio ũrĩa inyuĩ mũtangĩahotire kũũhe.

3

Ndũkanagĩe na Mwĩhoko thĩinĩ wa Mwĩrĩ

¹ Ūhoru wa kūrīkīrīria ariū na aarī a Ithe witū nī atīrī, kenagai thīnī wa Mwathani! Ha ūhoru wa gūcookera rīngī maūndū o marīa ndanamwandīkīra-rī, ūcio ti ūhoru wa kūūnogia, tondū harī inyuī nī ūhoru wa kūmūtiirīrīra.

² Mwīmenyagīrīrei andū acio mahaana ta magui, o acio mekaga maūndū mooru, na arīa metemengaga mīrī. ³ Nīgūkorwo ithuī nī ithuī tūruite kūna, ithuī arīa tūhooyaga na Roho wa Ngai, o ithuī arīa twīrahaga thīnī wa Kristū Jesū, naguo mwīhoko witū tūtiūigaga thīnī wa mwīrī, ⁴ o na gūtuika o na nī mwene ingīenda-rī, ndī na itūmi cia gūtūma ndīhokage ūhoru wa mwīrī.

Kūngīkorwo kūrī mūndū ūngī o wothe wīciiragia atī arī na itūmi cia kūgīa na mwīhoko thīnī wa mwīrī, nī nīndīmūkīrītie. ⁵ Nīgūkorwo nī ndaruithirio ndī na ūkūrū wa thikū inyanya, na ndī wa rūciaro rwa andū a Isiraeli, na wa mūhīrīga wa Benjamini, na ndī Mūhibirania waciarītwo nī Ahibirania. Ha ūhoru ūkoniī watho-rī, ndī Mūfarisai; ⁶ na ha ūhoru ūkoniī kīyo-rī, ndaatūire nyariiraga kanītha; na ha ūhoru wa ūthingu ūrīa uumanaga na watho-rī, ndiarī na ūcuuke.

⁷ No rīrī, maūndū mothe marīa ndaatuaga atī maarī na uumithio kūrī nī-rī, rīu ndīmonaga marī ma tūhū nī ūndū wa kūgīa na Kristū. ⁸ Makīria ma ūguo-rī, maūndū mothe ndīmatuaga nī ma tūhū ndamagerekania na ūmenyo ūrīa ūkīrite maūndū mothe ūrīa uumanīte na kūmenya Kristū Jesū Mwathani wakwa. Nī ūndū wake-rī, nī ndoorirwo nī indo ciothe, na nī ngīcitua o ta mahuti ma gūteo, nīgeetha ndīgīire na Kristū, ⁹ na ngoragwo ndī thīnī wake, itarī na ūthingu wakwa mwene ūrīa uumanaga na watho, no ūkorwo arī ūthingu ūrīa uumanaga na gwītīkia Kristū; ūguo nī kuuga, ūthingu ūrīa uumaga kūrī Ngai, na wonekaga na ūndū wa gwītīkia. ¹⁰ Ūndū ūrīa nī ngwenda-rī, nī kūmenya Kristū, na menye hinya wa kūrīuka gwake, na ngwatanīre nake mīnyamaro-inī yake, na haanane nake ūhoru-inī wake wa gūkua, ¹¹ nīguo kūngīhoteka, ngaariūkio nyume kūrī arīa akuū.

Kwīrutanīria Gūkinya Mūthia

¹² Ndiroiga atī nīndīkītie kwamūkīra maūndū macio mothe, o na kana ngarīkia gūtuika mwagīrīru kūna, no nīndīrutanagīria na kīyo nīgeetha ndīnyiitire o ūndū ūrīa ndanyiitirwo nī Kristū Jesū. ¹³ Ariū na aarī a Ithe witū, ndigūtua atī nī mwene nīndīkītie kwīnyiitīra ūndū ūcio. No rīrī, ūndū ūrīa nīkaga no ūmwe: Nīkūriganīrwo ndiganagīrwo nī maūndū marīa mahītūku, na ngerutanīria mūno gūkinyīra maūndū marīa marī mbere, ¹⁴ ngerutanagīria gūthī ndorete na mbere nīguo hootane heo kīheo kīrīa Ngai aheanaga, na nīkīo aanjītīire thīnī wa Kristū Jesū atī nīguo thī igūrū.

¹⁵ Ithuothe arīa tūrī andū agima-rī, twagīrīrwo nītūtūire twīciiragia o ūguo. Na hangīkorwo nī harī andū marī na meciiria mangī-rī, o na hau Ngai nīarīmūguūrīria. ¹⁶ No rīrī, rekei tūtūire kūringana na maūndū marīa tūrīkītie kūgīa namo.

¹⁷ Ariū na aarī a Ithe witū, nyiitanīrai na arīa angī ūhoru-inī wa kwīgerekania na nī, na ningī mūbaarage wega andū arīa matūūruga na mūtūūrīre o ūrīa twamuonereirie. ¹⁸ Nīgūkorwo, o ta ūrīa ndanamwīra kaingī mbere iyo, na o na rīu no ngūcookera rīngī ūhoru ūcio ndī na maithori, andū aingī matūūruga marī thū cia mūtharaba wa Kristū. ¹⁹ Andū acio-rī, kūrīgīrīria kwao nī mwanangīko, ngai yao nī nda ciao, namo maūndū ma kūmaconora nīmo riiri wao. Ningī meciiragia o

maündũ ma gũkũ thĩ. ²⁰ No rĩrĩ, bũrũri ũrĩa tũrĩ aguo kĩũmbe nĩ kũũrĩa igũrũ. Na ithuĩ nĩtwetagĩrĩra Mũhonokia ũrĩa ũkoima kũu, na nĩwe Mwathani Jesũ Kristũ, ²¹ ũrĩa ũkaagarũra mĩrĩ ĩno iitũ mĩhinyaru nĩgeetha ĩhaanano na mwĩrĩ wake ũcio ũrĩ riiri, nĩ ũndũ wa hinya ũrĩa ũmũhotithagia gwatha maündũ mothe.

4

¹ Nĩ ũndũ ũcio, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, o inyuĩ nyendete na ngeriragĩria kũmuona, nĩ inyuĩ gĩkeno gĩakwa na thũmbĩ yakwa. Endwa akwa, ũguo nĩguo mũbatĩ kwĩhaanda mũrũmĩte thĩnĩ wa Mwathani.

Gũthaitana

² Nĩngũthaita Euodia o na thaithe Sunutuke nĩgeetha maiguane thĩnĩ wa Mwathani. ³ ĩ-ni, o na nĩngũkũũria, wee mũrata wakwa wa ma, wee tũrutithanagia wĩra ta tuohetwo icooki rĩmwe, teithagia atumia acio, arĩa maarũĩrĩre Ũhoro-ũrĩa-Mwega marĩ hamwe na niĩ, o na Klementi na andũ arĩa angĩ marutithanagia wĩra hamwe na niĩ, arĩa mariĩtwa mao mandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa muoyo.

⁴ Ikaragai mũkenete hĩndĩ ciothe mũrĩ thĩnĩ wa Mwathani. O na nĩ nguuga o rĩngĩ: Ikaragai mũkenete! ⁵ Rekei gũkirĩrĩria kwanyu kũmenyeke nĩ andũ othe. Mwathani arĩ hakuhĩ gũũka. ⁶ Mũtigatangĩke ngoro nĩ ũndũ o na ũrĩkũ, no rĩrĩ, menyithagiai Ngai maündũ marĩa mothe mwendaga, mũkĩmũhooyaga, na mũkĩmũthaitaga, o na mũkĩmũcookagĩria ngaatho. ⁷ Naguo thayũ wa Ngai, ũrĩa ũtangĩmenyeka ũrĩa ũtariĩ, nĩũrĩmenyagĩrĩra ngoro cianyu o na meciiria manyu thĩnĩ wa Kristũ Jesũ.

⁸ Ũhoro wa kũrĩkĩrĩria, ariũ na aarĩ a Ithe witũ-rĩ, nĩ atĩ maündũ marĩa ma ma, na marĩa ma gũtũka, na marĩa ma kĩhooto, na marĩa matheru, na marĩa ma kwendeka, na marĩa ma kwĩrirĩrio, angĩkorwo kũrĩ maündũ mega kũna na ma kũgaathĩrĩrio-rĩ, mwĩciiragiei ũhoro wa maündũ ta macio. ⁹ Namo maündũ marĩa mwerutire, kana mũkĩamũkĩra kana mũkĩigua kuuma kũrĩ niĩ, o na kana mũkĩona thĩnĩ wakwa, mekegei arĩ mo. Nake Ngai wa thayũ nĩarĩkoragwo hamwe na inyuĩ.

Ngaatho nĩ ũndũ wa Itheo Ciao

¹⁰ Nĩngũkena mũno thĩnĩ wa Mwathani nĩkuona atĩ marigĩrĩrio-inĩ nĩmũrurumũkĩtie ũhoro wanyu wa kwĩnĩjiria. Ti-itherũ nĩmũreĩnjiragia, no mũtirarĩ na mweke wa kuonania ũguo. ¹¹ Ndiroiga ũguo nĩ ũndũ nĩmbataire, nĩgũkorwo nĩndĩrutĩte kũiganĩra o ũrĩa kũngĩkorwo kũhaana. ¹² Nĩmenyete ũhoro wa gũikara ndĩ mũkĩaru, na ngamenya ũhoro wa gũikara ndĩ mũtongu. Nĩndĩrutĩte hitho ya gũikara njiganĩre ũndũ-inĩ o wothe na maündũ-inĩ mothe, kana nĩ kũhũũna, kana nĩ kũhũũta, kana nĩ kũngĩhĩrwo, o na kana nĩ kwaga. ¹³ Nĩhotaga gwĩka maündũ mothe na ũndũ wa Kristũ ũrĩa ũheaga hinya.

¹⁴ No, nĩmwekire wega nĩkũnyĩtanĩra na niĩ mathĩna-inĩ makwa. ¹⁵ Makĩria ma ũguo, o ta ũrĩa inyuĩ andũ Afilipi mũkũmenya-rĩ, matukũ-inĩ ma mbere rĩrĩa mwahunĩrĩrio Ũhoro-ũrĩa-Mwega, hĩndĩ ĩrĩa ndoimire Makedonia, gũtirĩ kanitha o na ũmwe wanyĩtanĩre na niĩ harĩ ũhoro wa kũheana kana kwamũkĩra, tiga o inyuĩ; ¹⁶ nĩgũkorwo o na rĩrĩa ndaarĩ Thesalonike, nĩmwandũmagĩra ũteithio kaingĩ hĩndĩ ĩrĩa ndaakoragwo mbataire. ¹⁷ Ti atĩ nĩ kĩheo ndĩracaria kuuma kũrĩ inyuĩ, no ndĩracaria kĩrĩa kĩngĩgwo mũthiithũ-inĩ wanyu. ¹⁸ Nĩnyamũkĩrĩte indo nyingĩ mũno makĩria; nĩndeheirwo indo cia kũnjigana, nĩgũkorwo rĩu nĩnyamũkĩrĩte

ithe iria mwanengerire Epafarodito andehere. Indo icio nĩ ta maruta marĩ na mũtararĩko mwega, marĩ igongona rĩtĩkĩrĩku rĩa gũkenia Ngai.*
¹⁹ Nake Ngai wakwa nĩarĩkĩragĩrĩria kũmũhe kĩrĩa gĩothe mũngĩkorwo mũbataire, akĩmũtanahagĩra na ũtonga wake ũrĩa wĩ riiri thĩinĩ wa Kristũ Jesũ.

²⁰ Nake Ngai, o we Ithe witũ, arogocwo nginya tene na tene. Amen.

Ngeithi cia Mũthia

²¹ Geithiai andũ othe arĩa aamũre thĩinĩ wa Kristũ Jesũ. Ariũ na aarĩ a Ithe witũ arĩa tũrĩ nao nĩmamũgeithia. ²² Andũ othe arĩa aamũre nĩmamũgeithia, na makĩria arĩa a mũciĩ wa Kaisari.

²³ Wega wa Mwathani Jesũ Kristũ ũrogĩa na maroho manyu. Amen.

* **4:18** Iruta rĩa mũtararĩko mwega thĩinĩ wa Kĩrĩkanĩro kĩrĩa Gĩkũrũ rĩarĩ igongona rĩa gũcookia ngaatho na kũgooca Ngai.

MARŪA MA PAŪLŪ KŪRĪ AKOLOSAI

¹ Nĩ nĩ Paŭlũ, mŭtũmwo wa Kristũ Jesũ nĩ ũndũ wa wendo wa Ngai, tũrĩ hamwe na Timotheo mŭrũ wa Ithe witũ,

² Tũramũtũmĩra marũa maya inyuĩ andũ arĩa aamũre, o inyuĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ mŭtũire mŭrĩ ehokeku thĩinĩ wa Kristũ kũu Kolosai:

Mũrogĩa na wega na thayũ ciumĩte kũrĩ Ngai Ithe witũ.

Gũcookia Ngaatho hamwe na Kũhooya

³ Hĩndĩ ciothe rĩrĩa tũkũmũhoera, nĩtũcookagĩria Ngai ngaatho, o we Ithe wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ, ⁴ tondũ nĩtũiguĩte ũhoru wa ũrĩa mwĩtikĩtie Kristũ Jesũ, o na ũrĩa mwendete andũ arĩa othe aamũre, ⁵ naguo nĩ wĩtikio na wendani iria ciumanaga na kũrĩgĩrĩro kĩrĩa mũigĩrwo kũu igũrũ na kĩrĩa mũrikĩtie kũigua ũhoru wakĩo thĩinĩ wa ũhoru ũrĩa wa ma, na nĩguo ũhoru-ũrĩa-Mwega ⁶ ũrĩa ũmũkinyĩire. Kũndũ guothe gũkũ thĩ ũhoru-ũyũ-Mwega nĩũraciara maciaro na nĩũratheerema, o ta ũrĩa ũkoretwo ũgĩka gatagatĩ-inĩ kanyu kuuma mũthenya ũrĩa mwaũiguire na mũkĩmenya wega wa Ngai na ma. ⁷ Mwamenyire ũhoru ũcio kuuma kũrĩ Epafara, ũrĩa twendete, na mŭrutu wĩra hamwe na ithuĩ o we mũtungatĩri wa Kristũ wa kwĩhokeka ithenya riitũ, ⁸ na nowe ũtũheete ũhoru wa ũrĩa mwendaine mŭrĩ thĩinĩ wa Roho.

⁹ Nĩ ũndũ wa ũguo-rĩ, kuuma mũthenya ũrĩa twaiguire ũhoru ũcio wanyu, tũtirĩ twatigithĩria kũmũhoera, tũgĩthaithaga Ngai amũiyũrie ũmenyo wa wendi wake, na amũheage ũũgĩ na ũtaũku wothe maũndũ-inĩ mothe ma kũiroho. ¹⁰ Na tũhooyaga ũguo nĩguo mũhote gũtũũra mũtũũrĩre ũringaine na ũrĩa Mwathani endaga na mũmũkenagie maũndũ-inĩ mothe: mũciarage maciaro mawĩra-inĩ mothe mega marĩa mŭrutaga, na mũkũrage thĩinĩ wa ũmenyi wa kũmenyana na Ngai, ¹¹ mũgũkagĩrwo hinya na ũhoti wothe kũringana na hinya wake ũrĩ na riiri nĩgeetha mũhote gũkiragĩrĩria mũno mũteguĩthethũka na mŭrĩ na gĩkeno, ¹² na mũgĩcookagĩria Ithe witũ ngaatho, ũrĩa ũmũtuĩte aagĩrĩru a kũgaya igai rĩa arĩa aamũre ũthamaki-inĩ wa ũtheri. ¹³ Nĩgũkorwo Ngai nĩatũhonoketie, agatũruta ũthamaki-inĩ wa nduma, na agatũthaamĩria ũthamaki-inĩ wa Mũriũ ũrĩa endete mũno, ¹⁴ thĩinĩ wake-rĩ, nĩtũkũũrĩtwo na tũkarekerwo mehia maitũ.

Ũnene wa Kristũ

¹⁵ ũcio nĩwe mũhianĩre wa Ngai ũrĩa ũtonekaga, na nĩwe irigithathi harĩ indo ciothe iria ciombirwo. ¹⁶ Nĩgũkorwo nĩwe wombire indo ciothe: indo iria irĩ igũrũ na iria irĩ thĩ, iria cionekaga na iria itonekaga, o na angĩkorwo nĩ itĩ cia ũnene kana maahinya, kana aathani o na kana arĩa marĩ ũhoti; indo ciothe ciombirwo nĩwe na nĩguo ituĩke ciake. ¹⁷ Kristũ nĩwe warĩ kuo mbere ya indo ciothe, nacio indo ciothe itũũraga inyiitithanĩtio nĩwe. ¹⁸ Ningĩ nĩwe mũtwe wa mwĩrĩ, arĩ guo kanitha; na nĩwe kĩambĩrĩria na irigithathi harĩ andũ arĩa manariũka, nĩgeetha thĩinĩ wa maũndũ mothe atuĩke nĩwe mũtũũgĩrie kũrĩ indo ciothe. ¹⁹ Nĩgũkorwo Ngai nĩoonire arĩ wega atĩ ũiyũru wa Ngai wothe ũikare thĩinĩ wake, ²⁰ na nĩ ũndũ wa Kristũ indo ciothe ituĩke cia kũiguithanio na Ngai, iria irĩ thĩ o

na kana iria iri igũrũ, nĩ ùndũ wa ùrĩa aarehire thayũ na ùndũ wa thakame yake, írĩa yaitirwo mũtharaba-inĩ.

²¹ Hĩndĩ ìmwe inyuĩ mwatũire mwamũranĩtio na Ngai na mwarĩ thũ ciake meciiria-inĩ manyu nĩ ùndũ wa mũtugo yanyu mũũru. ²² No rĩu nĩamũiguithanĩtie na Kristũ na ùndũ wa ùrĩa aakuire arĩ na mwĩrĩ nĩgeetha amũrũgamie mbere yake mũrĩ atheru, na mũtarĩ na ùũgũ, o na mũtarĩ na ùcuuke, ²³ mũngĩthĩ na mbere na gwĩtĩkia mwĩhaandĩte na mũrĩ arũmu, na mũtekwenyenyeka kuuma kũrĩ kũrĩgĩrĩro kĩrĩa kĩnyitĩrĩrwo nĩ Ùhoro-ùrĩa-Mwega. Ùhoro ùcio nĩguo Ùhoro-ùrĩa-Mwega ùrĩa mwaiguire, na ùrĩa ùhunjĩtio kũrĩ ciũmbe ciothe cia gũkũ thĩ, na nĩguo nĩ Paũlũ nduĩkite ndungata yaguo.

Paũlũ Kũnoga nĩ ùndũ wa Kanitha

²⁴ Na rĩu nĩngenete nĩ ùndũ wa maũndũ marĩa thĩnĩtio namo nĩ ùndũ wanyu, na ngaiyũrĩrĩa thĩnĩ wa mwĩrĩ wakwa kĩrĩa gĩtigaire ùhoro-inĩ wa kũnyamario gwa Kristũ, ngamaiyũrĩrĩa nĩ ùndũ wa mwĩrĩ wake, na nĩguo kanitha. ²⁵ Na nĩ ndatuirwo ndungata yaguo na ùndũ wa gũtũmwo nĩ Ngai ndĩmũrehere ùhoro wa Ngai mũũmenye kũna, ²⁶ na nĩ guo hito írĩa ìtũire ìrĩ hithe kuuma o tene, njiarwa na njiarwa, no rĩu nĩũguũrĩrio arĩa aamũre. ²⁷ O acio nĩo Ngai onire arĩ wega kũmenyithia hito ya ùtonga ùrĩa ùrĩ riiri kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ, nayo hito ìyo nĩ atĩ Kristũ arĩ thĩnĩ wanyu, o we kũrĩgĩrĩro gĩa gũkaagia na riiri.

²⁸ Ùcio nĩwe tũhunjagia, tũgĩtaaranaga na tũkĩrutaga o mũndũ wothe tũrĩ na ùũgĩ wothe, nĩgeetha tũkarũgamia o mũndũ wothe aagĩrĩre kũna thĩnĩ wa Kristũ. ²⁹ Nĩ ùndũ wa gĩtũmi kũ nĩndĩnogagia, ngũgiaga kũringana na hinya wake wothe, ùrĩa ùrutaga wĩra na hinya thĩnĩ wakwa.

2

¹ Nĩngwenda mũmenye ùrĩa ndĩgiaga nĩ ùndũ wanyu, na nĩ ùndũ wa andũ arĩa marĩ Laodikia, o na nĩ ùndũ wa arĩa matarĩ maanyona nĩ mwene. ² Ndĩgiaga ùguo nĩgeetha magĩe na ùmĩrĩru wa ngoro na magĩe na ùrũmwe mohanĩtio nĩ wendani, na nĩgeetha maingĩhĩrwo nĩ ùtonga wa kũmenya wega ùhoro wa hito ya Ngai, na nĩyo Kristũ, ³ ùrĩa thĩnĩ wake kũhithĩtwo mũthiithũ yotho ya ùũgĩ na ùmenyo. ⁴ Ndĩramwĩra ùguo nĩgeetha mũndũ o na ùrĩkũ ndakanamũheenie na ngarari cia mawara. ⁵ Nĩgũkorwo o na ndatuĩka ndirĩ hamwe na inyuĩ thĩnĩ wa mwĩrĩ, ndĩ hamwe na inyuĩ thĩnĩ wa roho, na ngakena nĩkuona ùrĩa mũrĩ mũbango mũega, na ùrĩa wĩtĩkio wanyu thĩnĩ wa Kristũ ùrĩ mũrũmu.

Kuohorwo Mawatho-inĩ ma Andũ nĩ ùndũ wa Kristũ

⁶ Nĩ ùndũ ùcio-rĩ, o ta ùrĩa mwamũkĩrĩre Kristũ Jesũ arĩ Mwathani, thĩi na mbere gũtũũra thĩnĩ wake, ⁷ mũhaandĩtwo na mũgaakwo thĩnĩ wake, na mũkĩongagĩrĩrwo hinya thĩnĩ wa wĩtĩkio o ta ùrĩa mwarutirwo, na mũkĩrĩrĩre gũcookia ngaatho.

⁸ Mwĩmenyererei mũndũ o na ùrĩkũ ndakanamũtahe meciiria na maũũgĩ ma maheeni ma tũhũ, marĩa moimanaga na mũtugo ya andũ na ìrĩa iria cia ndũire cia thĩ ìno, no ti kuuma kũrĩ Kristũ.

⁹ Nĩgũkorwo ùiyũru wothe wa Ùngai ùtũũraga thĩnĩ wa Kristũ arĩ na mwĩrĩ, ¹⁰ na inyuĩ nĩmũiyũrĩtwo nĩ muoyo thĩnĩ wa Kristũ, ùrĩa arĩ we Mũnene igũrũ rĩa hinya o wothe na ùhoti o wothe. ¹¹ O na inyuĩ nĩmwaruire thĩnĩ wake, na ti na ùndũ wa moko ma andũ, no nĩ ùndũ wa kwehererio mũtũũrĩre wa mehia, kũringana na irua rĩrĩa rĩruithanagio

nĩ Kristũ. ¹² Nĩgũkorwo nĩgũthikwo mwathikirwo hamwe nake rĩrĩa mwabatithirio, na mũkĩriũkio hamwe nake nĩ ũndũ wa gwĩtikia hinya wa Ngai, ũrĩa wamũriũkirie akiuma kũrĩ arĩa akuũ.

¹³ Hĩndĩ ĩrĩa mwakuĩte nĩ ũndũ wa mehia manyu na mũgaikara ta mũtaruĩte nĩ ũndũ wa mũtũũrĩre wanyu wa mehia-rĩ, Ngai nĩatũmire mũgĩe na muoyo hamwe na Kristũ. Ngai nĩatũrekeire mehia maitũ mothe, ¹⁴ na aarĩkia gũtharia watho ũrĩa warĩ mwandĩke hamwe na mũtabarĩre wagu, o ũcio watũthitangaga na watũire ũreganĩte na ithuĩ-rĩ; akĩweheria na ũndũ wa kũũhũrĩra mĩcumarĩ mũtharaba-inĩ. ¹⁵ Thuutha wa gũtooria maahinya na monene macio-rĩ, nĩamonanirie mbere ya mũingĩ, akĩrũuhagia nĩ ũndũ wa ũrĩa aamatooretie mũtharaba-inĩ.

¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio mũtikanareke mũndũ o na ũrĩkũ amũtuĩre ciira nĩ ũndũ wa irio iria mũrĩaga, kana kĩrĩa mũnyuuaga, kana ũhoru-inĩ wa mĩthenya ĩrĩa mĩamũre, kana gũkũngũira Karũgamo ka Mweri, o na kana mũthenya wa Thabatũ. ¹⁷ Maũndũ macio no kĩruru kĩa maũndũ marĩa magooka; no rĩrĩ, ma yamo-rĩ, nĩ Kristũ we mwene. ¹⁸ Mũtikanareke mũndũ o na ũrĩkũ, ũrĩa wendete gwĩtua mũhooreri, na akahooyaga araika, atũme mũtunywo kĩheo kĩrĩa mũtanyĩte kuona. Mũndũ ta ũcio nĩataaragĩria na njĩra nene maũndũ marĩa onete, na mwĩciirĩrie wake ũtarĩ wa kũiroho ũgatũma etĩe nĩ ũndũ wa meciiria make ma tũhũ. ¹⁹ Mũndũ ta ũcio ndegwatanĩtie na Mũtwe, ũrĩa arĩ we ũnyitagĩrĩra mwĩrĩ wothe, akaũnyitithania hamwe na nyunĩro ciohanĩtio na mĩkiha, naguo ũgakũra o ta ũrĩa Ngai atũmaga ũkũre.

²⁰ Atĩrĩrĩ, angĩkorwo inyuĩ nĩmwakuire hamwe na Kristũ, na mũgĩtigana na ĩrĩa iria cia ndũire cia thĩ ĩno-rĩ, nĩ kĩ gĩtũmaga mwathĩkĩre mawatho mayo, ta mũtuĩre mũrĩ a thĩ? ²¹ Namo nĩ ta maya: “Ndũkanyiite! Ndũgacame! Ndũkahutie!” ²² Maũndũ macio mothe maraaria ũhoru wa indo iria ithiraga bata ciarĩkia kũhũthĩrwo, tondũ icio no ĩrĩa na wathani na ũrutani wa andũ. ²³ Ti-itherũ, mĩtabarĩre ta ĩyo yonekaga ta ĩrĩ na ũũgĩ, nĩ ũndũ wa mĩhoere yao ĩrĩa methuuriire, na ũhooreri wa gwĩtua, na kwĩnyerekia, no makaaga kuona bata wa kwĩgirĩrĩria merĩrĩria ma mwĩrĩ.

3

Mawatho ma Mũtũũrĩre Mũtheru

¹ Na rĩrĩ, kuona atĩ rĩu nĩmũriũkĩtio hamwe na Kristũ-rĩ, ngoro cianyu nĩikĩrũmbũyagie maũndũ marĩa ma igũrũ, o kũrĩa Kristũ aikarĩte guoko-inĩ kwa ũrĩo kwa Ngai. ² Meciiria manyu nĩmecĩiragie maũndũ marĩa ma igũrũ, no ti maũndũ marĩa ma thĩ ĩno. ³ Nĩgũkorwo nĩmwakuire, naguo muoyo wanyu rĩu nĩmũhithe hamwe na Kristũ thĩinĩ wa Ngai. ⁴ Na rĩrĩa Kristũ, ũrĩa arĩ we muoyo witũ, akoonekana-rĩ, hĩndĩ ĩyo o na inyuĩ nĩmũkonekana hamwe nake mũrĩ na riiri.

⁵ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, tuagai maũndũ mothe ma mwĩrĩ ũyũ wa ndũire ta makuĩte namo nĩ ta: ũhũũri-maraya, na meciiria mathũku, na thuti cia mwĩrĩ, na merĩrĩria mooru, na ũkoroku, naguo no ũndũ ũmwe na kũhooya mĩhianano. ⁶ Tondũ wa maũndũ macio, mang'ũrĩ ma Ngai nĩmarooka. ⁷ O na inyuĩ mwatũire mũthiiga na mĩthĩire ĩyo mũtũũrĩre-inĩ ũrĩa mwatũũraga mbere ĩyo. ⁸ No rĩu no nginya mwĩaũre maũndũ maya mothe, namo nĩ, marakara, na mang'ũrĩ, na rũmena, na njambanio, na kwaria maũndũ ma thoni na kanua. ⁹ Tigagai kũheenania mũndũ na ũrĩa ũngĩ, kuona atĩ nĩmwĩyaũrĩte mũndũ ũrĩa wa tene na ciĩko ciake,

¹⁰ na mūkehumba mūdū ūngī mwerū, ūrīa werūhagio nginya agīe na ūmenyo na agīe na mūhianīre wa ūrīa wamūūmbire. ¹¹ Na ūhoroinī ūcio hatirī Mūyunani kana Mūyahudi, mūdū mūruu kana mūdū ūtarī mūruu, kana mūdū mūcenji,* kana Mūsikuthi,† kana mūdū ngombo kana ūtarī ngombo, no Kristū nīwe maūdū mothe, na arī thīnī wa maūdū mothe.

¹² Nī ūndū ūcio-rī, tondū mūrī andū athuure nī Ngai, andū atheru na mendetwo mūno nīwe, mwīhumbei ūiguanīri wa tha, na gūtugana, na kwīnyiihia, na kūhoorera na gūkirīrīria. ¹³ Kiranagīrīriai mūdū na ūrīa ūngī, na mūrekanagīre rīrīa mūdū angīkorwo ekītwo ūūru nī ūrīa ūngī. Rekanagīrai o ta ūrīa Mwathani aamūrekeire inyuī. ¹⁴ Ningī gūkīra maūdū macio mothe mega-rī, gīai na wendani, tondū nīguo wohanagia maūdū mothe hamwe nīguo magīrīre kūna.

¹⁵ Rekei thayū wa Kristū wathanage ngoro-inī cianyu, tondū inyuī mūrī ta cīga cia mwīrī ūmwe-rī, mwetīirwo thayū. Na ningī mūcookagie ngaatho. ¹⁶ Rekei ūhoroinī wa Kristū ūtūūrage ūingīhīte mūno thīnī wanyu, mūkīrutanaga na mūgītaaranaga mūdū na ūrīa ūngī mūrī na ūūgī mūingī, o mūkīinaga thaburi, na nyīmbo cia Ngai, o na nyīmbo cia kīiroho, mūrī na ngaatho harī Ngai ngoro-inī cianyu. ¹⁷ Na ūndū ūrīa wothe mūrīkaga, mūkīaria kana mūgīka ūndū, wīkagei wothe rītwa-inī rīa Mwathani Jesū, mūgīcookagīria Ngai Ithe witū ngaatho thīnī wake.

Mawatho thīnī wa Mīciī ya Akristiano

¹⁸ Inyuī atumia-rī, mwīnyiihagīriei athuuri anyu, o ta ūrīa kwagīrīire thīnī wa Mwathani.

¹⁹ Na inyuī athuuri-rī, endagai atumia anyu na mūtīkamakūūmage.

²⁰ O na inyuī ciana-rī, athīkagīrai aciari anyu maūdū-inī mothe, nīgūkorwo gwīka ūguo nīgūkenagia Mwathani.

²¹ Na inyuī maithe-rī, mūtīkarakaragie ciana cianyu, itikae gūkua ngoro.

²² Na inyuī ngombo-rī, athīkagīrai aathani anyu a gūkū thī maūdū-inī mothe, na to hīndī īrīa maramuona atī nīgeetha mamwende, no maathīkagīrei mūrī na ngoro itarī na ūhinga na nī ūndū wa gūtīa Mwathani. ²³ Na rīrī, ūndū o wothe ūrīa mūrīkaga, wīkagei na ngoro yanyu yothe, taarī Mwathani mūrārūtīra wīra, no ti andū, ²⁴ mūkīmenyaga atī nīmūkaamūkīra igai kuuma kūrī Mwathani rīrī kīheo kīanyu. Nī Mwathani Kristū mūtungatagīra. ²⁵ Mūdū o wothe ūrīa wīkaga ūūru nīakarīhwo kūringana na ūūru wake, na gūtīrī gūtīra mūdū maūthī.

4

¹ Inyuī aathani-rī, īkagai ngombo cianyu maūdū marīa magīrīire na marīa marī kīhooto, tondū nīmūū o na inyuī mūrī na Mwathī wanyu kūrīa igūrū.

Mataaro mangī

² Mwīheanagei na kīyo ūhoroinī wa kūhooya, mwīiguīte na mūgīcookagīria Ngai ngaatho. ³ Na mūtūhooyagīre o na ithuī, nīgeetha Ngai ahingūrīre ndūmīrīri iitū mūrango, nīgeetha tūhunjagie ūhoroinī wa hitho ya Kristū, ūhoroinī nī njohetwo nī ūndū waguo. ⁴ Hooyagai nīgeetha ndūhunjagie na andū magataūkīrwo wega, o ta ūrīa njagīrīrwo

* **3:11** "Acenji" nī andū arīa mataaragia rūthiomi rwa Kīyunani, na nīmeeciiragīrio matiarī na ūthii wa na mbere. † **3:11** Asikuthi maarī andū oorū mūno, na andū angī maamonaga matarī ta nyamū.

nĩ gwĩka. ⁵ Tuĩkagai oogĩ harĩ maũndũ marĩa mũrĩkaga andũ arĩa matarĩ a thiritũ yanyu; mũtegũte mweke ũrĩa mũrĩ naguo wa gwĩka wega. ⁶ Na mũkĩaria, aragiai hĩndĩ ciothe mũiyũrĩtwo nĩ wega wa Ngai, nayo mĩario yanyu ĩtuĩke ta ĩkĩrĩtwo cumbĩ, nĩgeetha mũmenyage ũrĩa mũrĩcookagĩria o mũndũ.

Ngeithi cia Mũthia

⁷ Tukiko nĩakamũhe ũhoro wakwa wothe. Ūcio nĩ mũrũ wa Ithe witũ twendete mũno, nĩ ndungata ya kwĩhokeka na tũtungataga nake thĩnĩ wa Mwathani. ⁸ Ndamũtũma kũrĩ inyuĩ nĩ ũndũ wa ũhoro ũyũ kũmbe, atĩ mũmenyithio wega ũrĩa ithuĩ tũhaana, na ningĩ atĩ amũũmĩrĩrie ngoro. ⁹ Megũũka na Onesimo, mũrũ wa Ithe witũ mwĩhokeku na ũrĩa twendete mũno, nake nĩ ũmwe wanyu. Acio nĩmekũmũhe ũhoro wa ũrĩa maũndũ mothe marekĩka gũkũ.

¹⁰ Nĩmwageithio nĩ Arisitariko ũrĩa tuohetwo nake, o na Mariko nĩamũgeithia, ũrĩa mũihwa wa Baranaba. (Nĩmwĩrĩtwo ũhoro wake; angĩũka kũrĩ inyuĩ-rĩ, mwamũkĩrei.) ¹¹ Jesũ ũrĩa wĩtagwo Jusito o nake nĩamũgeithia. Acio no-o Ayahudi thĩnĩ wa arĩa tũrutithanagia wĩra wa ũthamaki wa Ngai nao, na nĩmatuĩkĩte a kũnyũmĩrĩria. ¹² Epafara, ũrĩa arĩ ũmwe wanyu na ndungata ya Kristũ Jesũ, nĩamũgeithia. We nĩamũhooyagĩra mũno hĩndĩ ciothe, nĩguo mũhote kwĩhaanda wega ũhoro-inĩ wothe wa kũhingia wendi wa Ngai, mũrĩ agima na mũrĩ na kũrĩgĩrĩro gĩkinyanĩru. ¹³ Nĩ ndĩ na ũira wake atĩ nĩarutaga wĩra na hinya, akenogia nĩ ũndũ wanyu, na nĩ ũndũ wa arĩa marĩ Laodikia na Hierapoli. ¹⁴ Nĩmwageithio nĩ Luka ũrĩa ndagĩtarĩ, mũrata witũ twendete mũno,* o na Dema. ¹⁵ Geithiai ariũ na aarĩ a Ithe witũ kũu Laodikia, na mũgeithie Numifa na andũ a kanitha ũrĩa ũrĩ gwake mũciĩ.

¹⁶ Na rĩrĩ, mwarĩkia gũthomerwo marũa maya, matũmei magathomerwo andũ a kanitha wa Laodikia, na inyuĩ no nginya muone atĩ nĩmwathoma marũa ma kuuma kanitha wa Laodikia.

¹⁷ Na mwĩre Arikipo atĩrĩ: “No nginya wone atĩ nĩwarĩkia wĩra ũrĩa wamũkĩrĩre thĩnĩ wa Mwathani.”

¹⁸ Nĩ Paũlũ nĩ nĩ ndaandĩka ngeithi ici na guoko gwakwa. Ririkanai atĩ ndĩ muohe na mĩnyororo. Wegu wa Ngai ũrogĩa na inyuĩ.

* **4:14** Luka nĩwe wandĩkĩte ũhoro wa Paũlũ thĩnĩ wa ibuku rĩa Atũmwo, na aarĩ mũthiritũ ng'endo-inĩ ciake cia ũmĩceni.

MARŪA MA MBERE MA PAŪLŪ KŪRĪ ATHESALONIKE

¹ Nĩ ithuĩ Paŭlũ na Sila, na Timotheo,

Twandĩkĩra kanitha wa Athesalonike marũa maya ũrĩa ũrĩ thĩinĩ wa Ngai Ithe witũ o na Mwathani Jesũ Kristũ.

Wega na thayũ wa Ngai irogĩa na inyuĩ.

Gũcookia Ngaatho nĩ ũndũ wa Wĩtikio wa Athesalonike

² Nĩtũcookagĩria Ngai ngaatho hĩndĩ ciothe nĩ ũndũ wanyu inyuothe, tũkĩmũgwetaga mahooya-inĩ maitũ. ³ Rĩrĩa tũkũmũhoera tũrĩ mbere ya Ngai o we Ithe witũ-rĩ, nĩtũririkanaga tũtegũtigithĩria wĩra wanyu ũrĩa uumanĩte na gwĩtikia, na kwĩnogia kwanyu kũrĩa kũrehagwo nĩ wendani, o na gũkirĩrĩria kwanyu, kũrĩa kuumanĩte na kũrĩgĩrĩro thĩinĩ wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ.

⁴ Nĩgũkorwo, ariũ na aarĩ a Ithe witũ inyuĩ mwendetwo nĩ Ngai, ithuĩ nĩtũũĩ atĩ nĩmwathuurirwo nĩwe, ⁵ tondũ Ũhoru-ũrĩa-Mwega tũhunjagia, tũtĩamũreheire ũrĩ o ciugo theri, no twamũreheire ũrĩ na hinya, na ũrĩ na Roho Mũtheru, o na ũrĩ na ihooto itangĩthanganio. Ningĩ inyuĩ nĩmũũĩ ũrĩa twaikaraga na inyuĩ nĩ ũndũ wa kũmũguna. ⁶ Inyuĩ mwatuĩkire a kwĩgerekania na ithuĩ, o na mũgĩtuĩka a kwĩgerekania na Mwathani, o na gũtuĩka mwarĩ na mĩnyamaro mĩingĩ, nĩmwamũkĩrĩre ũhoru wake mũrĩ na gĩkeno kĩrĩa kĩheanagwo nĩ Roho Mũtheru. ⁷ Na nĩ ũndũ ũcio mũgĩtuĩka kĩonereria kũrĩ andũ arĩa othe metĩkĩtie kũu Makedonia, o na Akaia. ⁸ Naguo ũhoru wa Mwathani nĩwahunjire uumĩte kũrĩ inyuĩ, na to Makedonia na Akaia gwiki, no rĩrĩ, o na wĩtikio wanyu thĩinĩ wa Ngai nĩũmenyekete kũndũ guothe. Nĩ ũndũ ũcio tũtibataire kuuga ũndũ ũhoru-inĩ ũcio, ⁹ nĩgũkorwo andũ o ene nĩo maheanaga ũhoru wa ũrĩa mwatũnyĩitire ũgeni. Nĩmaheanaga ũhoru wa ũrĩa mwagarũrũkĩre Ngai, mũgĩtigana na mĩhianano nĩguo mũtungatagĩre Ngai ũrĩa ũrĩ muoyo na ũrĩa wa ma, ¹⁰ na mwetagĩrĩre Mũriũ oime igũrũ, ũrĩa aariũkirie kuuma kũrĩ arĩa akuũ, nake nĩwe Jesũ, ũrĩa ũtũhonokagia kuuma kũrĩ mang'ũrĩ marĩa magooka.

2

Ũtungata wa Paŭlũ kũu Thesalonike

¹ Inyuĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ, nĩmũũĩ atĩ gũũka gwitũ kũrĩ inyuĩ gũtĩarĩ gwa tũhũ. ² Mbere ĩyo nĩtwathĩnirio na tũkĩrumwo rĩrĩa twarĩ kũu Filipi, o ta ũrĩa inyuĩ mũũĩ, no nĩ ũndũ wa gũteithio nĩ Ngai witũ, nĩtuomĩrĩrie na tũkĩmũhe Ũhoru-ũrĩa-Mwega, o na akorwo nĩtwakararirio mũno. ³ Nĩgũkorwo gũthaithana gwitũ gũtĩumanĩte na ihĩtia, kana matanya ma maũndũ ma waganu, o na kana ma wara. ⁴ No rĩrĩ, ithuĩ nĩ kwaria twaragia ta andũ maamũrĩtwo nĩ Ngai a kwĩhokerwo Ũhoru-ũrĩa-Mwega. Ithuĩ ti andũ tũrageria gũkenia, no nĩ Ngai, o we ũgeragia ngoro ciitũ. ⁵ Inyuĩ nĩmũũĩ atĩ ithuĩ ti ndeto cia kwĩyendereria twaragia, o na kana tũkahithĩrĩra ũhoru wa gũkorokera indo; Ngai nĩwe mũira witũ. ⁶ Ithuĩ tũtiacaragia kũganwo nĩ andũ, arĩ inyuĩ kana mũndũ ũngĩ o wothe.

Tondũ tũrĩ atũmwo a Kristũ-rĩ, nĩtũngĩatuĩkire mũrigo kũrĩ inyuĩ, ⁷ no nĩtwaikarire na inyuĩ tũhooreire, o ta ũrĩa nyina wa ciana nini amenyagĩrĩra ciana ciake mwene. ⁸ Nĩ tondũ wa ũrĩa twamwendete mũno, nĩtwakenagio nĩkũgwatanĩra na inyuĩ, na to Ũhoru-inĩ-ũrĩa-Mwega wa Ngai wiki, no nĩtwagwatanĩire mĩtũũrĩre-inĩ iitũ o nayo, tondũ nĩmwatuĩkite andũ twendete mũno. ⁹ Ti-itherũ nĩmũkũririkana, inyuĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ, wĩra witũ wa hinya na kwĩnogia gwitũ; twarutaga wĩra ũtukũ na mũthenya nĩguo tũtigatuĩke mũrigo harĩ mũndũ o na ũrĩkũ hĩndĩ ĩrĩa twamũhunjagĩria Ũhoru-ũrĩa-Mwega wa Ngai.

¹⁰ Inyuĩ mũrĩ aira, o na Ngai no mũira, ũrĩa twatũire na inyuĩ arĩa mwĩtikĩtie tũrĩ atheru, na tũrĩ athingu, na tũtarĩ na ũcuuke. ¹¹ Ningĩ nĩmũũĩ atĩ twekaga mũndũ o mũndũ wanyu o ta ũrĩa ithe wa ciana ekaga ciana ciake mwene, ¹² tũkamũmagĩrĩria, na tũkamũhooreragia, o na tũkamũringagĩrĩria mĩtũũre mĩtũũrĩre yaganĩrĩre na ũrĩa Ngai endaga, o we ũmwĩtaga mũtoonye thĩnĩ wa ũthamaki wake, na mũgĩe na riiri wake.

¹³ O na ningĩ nĩtũcookagĩria Ngai ngaatho tũtegũtigithĩria tondũ rĩrĩa mwamũkĩrĩre kiugo kĩa Ngai, kĩrĩa mwaiguire kuuma kũrĩ ithuĩ, mũtiakĩamũkĩrĩre taarĩ kiugo kĩa andũ, no mwakĩamũkĩrĩre ta kiugo kĩa Ngai, na nĩ ma, ũguo nĩguo kĩrĩ, na nĩkĩo kĩrutaga wĩra thĩnĩ wanyu inyuĩ mwĩtikĩtie. ¹⁴ Nĩgũkorwo inyuĩ, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, nĩmwatuĩkire a kwĩgerekania na makanitha ma Ngai marĩa marĩ thĩnĩ wa Kristũ Jesũ kũrĩa Judea: Nĩmwanyamaririo nĩ andũ a bũrũri wanyu na mĩnyamaro o ĩrĩa andũ a makanitha macio maanyamaragio nayo nĩ Ayahudi, ¹⁵ o arĩa mooragire Mwathani Jesũ, na makĩũraga anabii, o na ithuĩ magĩtũingata. Nĩmarakaragia Ngai, na nĩ marĩ ũthũ na andũ othe ¹⁶ nĩ ũndũ wa kũgeria gũtũgĩria tũtikahunjĩrie andũ-a-Ndũrĩrĩ ũhoru nĩgeetha mahonoke. ũguo nĩguo meyongagĩrĩra mehia makamaiyũrĩrĩa. Namu mang'ũrĩ ma Ngai nĩmamakinyĩire.

Paũlũ Kwĩrĩrĩria kuona Athesalonike

¹⁷ No rĩrĩ, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, hĩndĩ ĩrĩa twatigithanirio na inyuĩ gwa kahinda kanini-rĩ, (ha ũhoru wa mwĩrĩ, no ti wa ngoro), nĩtwerutanĩire na kĩyo kĩnene nĩgeetha tuonane na inyuĩ tondũ nĩtwamwĩriragĩria mũno. ¹⁸ Nĩgũkorwo nĩtwendete mũno gũũka kũrĩ inyuĩ, na makĩria nĩ Paũlũ, nĩndageririe maita maingĩ no Shaitani nĩatũgĩrĩrie. ¹⁹ Nĩ ũndũ-rĩ, kĩrĩgĩrĩro giitũ gĩkĩrĩ kĩrĩkũ, kana gĩkeno giitũ, kana thũmbĩ ĩrĩa tũngĩraha nayo mbere ya Mwathani witũ Jesũ rĩrĩa agooka? Githĩ ti inyuĩ? ²⁰ Ti-itherũ, inyuĩ nĩ inyuĩ riiri witũ na gĩkeno giitũ.

3

¹ Nĩ ũndũ ũcio, rĩrĩa twaremirwo nĩgũkĩrĩrĩria-rĩ, nĩtuonire arĩ wega tũtigwo tũrĩ ithuiki kũu Athene. ² Tũgĩgĩtũma Timotheo ũrĩa mũrũ wa Ithe witũ, na ndungata ya Ngai hamwe na ithuĩ ya kũhunja Ũhoru-ũrĩa-Mwega wa Kristũ, nĩguo amwĩkĩre hinya, na amũũmĩrĩrie wĩtikio-inĩ wanyu, ³ nĩguo gũtikagĩe mũndũ ũngĩagagio nĩ magerio macio. Inyuĩ nĩmũũĩ wega atĩ nĩmo twathĩrĩrio. ⁴ Ti-itherũ o na hĩndĩ ĩrĩa twarĩ na inyuĩ nĩtwamwĩraga kaingĩ atĩ no nginya tũnyariirwo. O ta ũrĩa mũũĩ atĩ ũguo noguo gwacookire gũgĩtuĩka. ⁵ Nĩ ũndũ ũcio, rĩrĩa ndaremirwo nĩgũkĩrĩrĩria rĩngĩ-rĩ, ngĩtũmana nĩguo menye ũhoru wa wĩtikio wanyu. Nĩgũkorwo nĩndetigagĩra gũtigakorwo atĩ hihi mũgerania nĩamũgeretie, nāguo wĩra witũ ũtuĩke wa tũhũ.

Ndũmĩrĩri ya Timotheo ya Kũũmanĩrĩria

⁶ No rĩrĩ, rĩu Timotheo nĩ okĩte kũrĩ ithuĩ oimĩte kũrĩ inyuĩ, na agatũrehere ũhoru mweka ũkoniĩ wĩtĩkio na wendani wanyu. Nĩatwĩrĩte atĩ nĩmũtũrĩrikanaga hĩndĩ ciothe mũkenete, na atĩ nĩmwĩriragĩria gũtuona, o ta ũrĩa o na ithuĩ twĩriragĩria kũmuona. ⁷ Nĩ ũndũ ũcio, ariũ na aarĩ a Ithe witũ-rĩ, o na tũrĩ na mĩnyamaro na mathũna nĩtuomĩrĩrio twaigua ũhoru wanyu nĩ tondũ wa gwĩtĩkia kũu kwanyu. ⁸ Nĩgũkorwo rĩu tũgũtũra muoyo kũna, kuona atĩ nĩmwĩhaandĩte wega thĩnĩ wa Mwathani. ⁹ Tũngĩhota atĩa gũcookeria Ngai ngaatho cia kũigana nĩ ũndũ wanyu, tondũ wa gĩkeno kĩrĩa gĩothe tũrĩ nakĩo mbere ya Ngai witũ nĩ ũndũ wanyu? ¹⁰ Nĩtũhooyaga ũtukũ na mũthenya na kĩyo kĩngĩ nĩgeetha tũkoonana na inyuĩ rĩngĩ na tũmũrehere kĩrĩa mũtarĩ nakĩo ũhoru-inĩ wa gwĩtĩkia kwanyu.

¹¹ Rĩu-rĩ, Ngai mwene, o Ithe witũ, na Mwathani witũ Jesũ, marotũhingũrĩra njĩra tũhote gũũka kũrĩ inyuĩ. ¹² Mwathani arotũma wendani wanyu wongerereke na ũiyũrĩre harĩ o mũndũ na ũrĩa ũngĩ, na harĩ andũ arĩa angĩ othe, o ta ũrĩa o na ithuĩ tũmwendete. ¹³ Nĩngĩ aroĩkĩra ngoro cianyu hinya nĩgeetha mũgaakorwo mũtarĩ na ũcuuke, na mũrĩ atheru mbere ya Ngai, o we Ithe witũ, hĩndĩ irĩa Mwathani witũ Jesũ agooka hamwe na andũ ake arĩa atheru othe.

4

Mũtũũrĩre wa Gũkenia Ngai

¹ Naguo ũhoru wa kũrigĩrĩria, ariũ na aarĩ a Ithe witũ-rĩ, nĩ atĩ nĩtwamũrutire ũhoru wa mũtũũrĩre, ũrĩa ũkenagia Ngai, na noguo mũtũũraga mwĩkaga. Rĩu tũkũmũũria na tũkamũringĩrĩria thĩnĩ wa Mwathani Jesũ atĩ mũkĩragĩrĩrie gwĩkaga o ũguo. ² Nĩgũkorwo nĩmũũ maũndũ marĩa twamũtaarire namo, tũrĩ na ũhoti wa Mwathani Jesũ.

³ Tondũ rĩrĩ, ũndũ ũrĩa Ngai endete nĩ atĩ mũtuĩke andũ aamũre: atĩ mwĩtheemage ũmaraya; ⁴ na atĩ o ũmwe wanyu amenye gwatha mwĩrĩ wake mwene ũikarage ũrĩ mũtheru na akĩũtĩaga, ⁵ atarĩ na merirĩria ma mwĩrĩ ta andũ a ndũrĩrĩ arĩa matooi Ngai; ⁶ na atĩ ha ũhoru wa maũndũ macio, gũtigakorwo mũndũ o na ũrĩkũ ũngĩhĩtĩria mũrũ na mwarĩ wa ithe, kana amwĩke ũũru. Mwathani nĩakaherithia andũ nĩ ũndũ wa mehia mothe ta macio, o ta ũrĩa tũrĩkitie kũmwĩra na tũkamũkaania. ⁷ Tondũ Ngai ndatwĩtĩre maũndũ ma waganu, no aatwĩtĩre nĩguo tũtũũre mũtũũrĩre wa ũtheru. ⁸ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, mũndũ ũrĩa ũkũregana na ũrutani ũyũ ti mũndũ araregana nake no nĩ Ngai, ũrĩa ũmũheaga inyuĩ Roho wake Mũtheru.

⁹ Na rĩu-rĩ, harĩ ũhoru wa kwendana na ariũ na aarĩ a Ithe witũ-rĩ, tũtibataire kũmwandĩkĩra nĩ ũndũ inyuĩ ene nĩmũrutĩtwo kwendanaga nĩ Ngai. ¹⁰ Na ti-itherũ, nĩmwendete ariũ na aarĩ a Ithe witũ othe arĩa marĩ Makedonia guothe. No nĩtũkũmũringĩrĩria inyuĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ, atĩ mũkĩragĩrĩrie gwĩka ũguo makĩria.

¹¹ Atĩrĩrĩ, mwĩrirĩriei gũtũũra mũtũũrĩre wa ũhooreri, na mũhang'agĩre o maũndũ marĩa mamũkoniĩ, na mũrutage wĩra na moko manyu, o ta ũrĩa twamwĩrĩre, ¹² nĩgeetha mũtũũrĩre wanyu wa o mũthenya, ũtũme mũheagwo gĩtĩo nĩ andũ arĩa matarĩ a thiritũ yanyu, na nĩgeetha mũtigatuĩke mũrigo kũrĩ mũndũ o na ũrĩkũ.

Gũcooka kwa Mwathani

¹³ No rĩrĩ, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, tũtikwenda mũikarage mũtooĩ ũhoru wa andũ arĩa makomete, kana mũigwe kĩaha ta andũ arĩa angĩ matarĩ na kũĩrĩgĩrĩro. ¹⁴ Nĩtwĩtĩkĩtie atĩ Jesũ nĩakuire na akĩrĩũka, na nĩ ũndũ ũcio nĩtwĩtĩkĩtie atĩ Ngai nĩakarehanĩria Jesũ hamwe na andũ arĩa makomete marĩ thĩnĩ wake. ¹⁵ Kũringana na kiugo kĩa Mwathani we mwene, tũkũmwĩra atĩ ithuĩ arĩa tũrĩ muoyo, arĩa tũtigĩtwo nginya rĩrĩa agacooka tũtigatongoria arĩa marĩkĩtie gũkoma. ¹⁶⁻¹⁷ Thuutha wa ũguo, ithuĩ arĩa tũgaakorwo tũrĩ muoyo na tũtigaire-rĩ, nĩtũkoyanĩrio hamwe nao tũtwarwo matu-inĩ nĩguo tũgacemanie na Mwathani rĩera-inĩ. Na nĩ ũndũ ũcio tũgaatũũrania na Mwathani nginya tene. ¹⁸ Nĩ ũndũ ũcio, ũmanagĩrĩriai mũndũ na ũrĩa ũngĩ na ciugo icio.

5

¹ Na rĩrĩ, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ũhoru wa mahinda na mũthenya-rĩ, tũtirĩ na bata wa kũmwandĩkĩra, ² nĩgũkorwo nĩmũũĩ wega atĩ mũthenya wa Mwathani ũgooka o ta ũrĩa mũici okaga ũtukũ. ³ O rĩrĩa andũ maroiga atĩrĩ, “Kũrĩ thayũ na ũgitĩri,” hĩndĩ iyo nĩguo magaaakorererwo nĩ mwanangĩko o rĩmwe, o ta ũrĩa mũtumia ũrĩ nda akoragĩrĩrwo nĩ ruo rwa kũheo mwana, nao matikahonoka.

⁴ No inyuĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ, mũtirĩ nduma-inĩ atĩ nĩguo mũthenya ũcio ũmũkorerere ta mũici. ⁵ Inyuĩ inyuothe mũrĩ ciana cia ũtheri na ciana cia mũthenya. Ithuĩ tũtirĩ a ũtukũ kana a nduma. ⁶ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩtũtĩgei gũkoma ta acio angĩ, no nĩtũikarage twĩiguĩte na tũkerigagĩrĩria maũndũ. ⁷ Nĩgũkorwo arĩa makomaga-rĩ, makomaga ũtukũ, na arĩa marĩagwo nĩ njoohi-rĩ, marĩagwo ũtukũ. ⁸ No kuona atĩ ithuĩ tũrĩ a mũthenya-rĩ, nĩtũtuĩke a kwĩgirĩrĩria maũndũ, twĩhumbĩte gako ga kũgitĩra gĩthũri karĩa ka wĩtikio na ka wendani, na tũgekĩra ũhoru wa kwĩrĩgĩrĩra ũhonokio taarĩ ngũbia ya kĩgera ya kũgitĩra mũtwe. ⁹ Nĩgũkorwo Ngai ndaatwamũrire nĩguo tũtuĩke a kũrakarĩrwo, no nĩtũtuĩke a kwamũkĩra ũhonokio thĩnĩ wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ. ¹⁰ We nĩatũkuĩrĩre nĩgeetha, twakorwo twĩiguĩte kana tũkomete-rĩ, tũgaatũũrania hamwe nake. ¹¹ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, ũmanagĩrĩriai mũndũ na ũrĩa ũngĩ na mwĩkĩranage hinya o ta ũrĩa mũreka rĩu.

Ũtaarani wa Mũthia

¹² Na rĩrĩ, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, twamũthaitha mũtĩĩage andũ arĩa marutaga wĩra na kĩyo thĩnĩ wanyu, arĩa matuĩtwo arori anyu na makamũtaaraga thĩnĩ wa Mwathani. ¹³ Mekagĩrĩrei mũno makĩria na mũmendage nĩ ũndũ wa wĩra ũcio marutaga. Tũũranagiai na thayũ mũndũ na ũrĩa ũngĩ. ¹⁴ Na ningĩ nĩtũkũmũringĩrĩria, inyuĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ, mũkaanagie andũ arĩa igũũta, na mũũmagĩrĩrie arĩa marĩ guoya, na mũteithagie arĩa matarĩ hinya, na mũkiragĩrĩrie andũ othe. ¹⁵ Menyagĩrĩrai gũtikagĩe mũndũ ũkũrĩhĩria ũũru na ũũru, no hĩndĩ ciothe geragiai gũtugana inyuĩ-ene, na mũtugage andũ arĩa angĩ othe.

¹⁶ Kenagai hĩndĩ ciothe; ¹⁷ hooyagai mũtegũtigithĩria; ¹⁸ cookagĩriai Ngai ngaatho maũndũ-inĩ mothe, nĩgũkorwo ũguo nĩguo Ngai endaga harĩ inyuĩ thĩnĩ wa Kristũ Jesũ.

¹⁹ Mũtikanahorie mwaki wa Roho; ²⁰ mũtikanaire ũhoru ũrĩa ũrathagwo. ²¹ Roranagiai maũndũ mothe. Rũmagiai maũndũ marĩa mega. ²² Theemagai ũndũ o wothe mũũru.

²³ Ngai we mwene, o we Ngai wa thayũ, aromũtheria o kũna. Namo maroho manyu, na ngoro cianyu, o na mũĩrĩ yanyu, iroikaragio itarĩ na

ũcuuke hĩndĩ ĩrĩa Mwathani witũ Jesũ Kristũ agaacooka. ²⁴ Ũrĩa ũmwĩtaga inyuĩ nĩ mwĩhokeku, na nĩakahingia ũhoru ũcio.

²⁵ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, tũhooyagĩrei. ²⁶ Geithiai ariũ na aarĩ a Ithe witũ othe na ngeithi theru cia kĩmumunyano. ²⁷ Nĩndamwatha ndĩ mbere ya Mwathani atĩ marũa maya mathomerwo ariũ na aarĩ a Ithe witũ othe.

²⁸ Wega wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ ũrogĩa na inyuĩ.

MARŪA MA KEERĪ MA PAŪLŪ KŪRĪ ATHESALONIKE

¹ Nĩ ithuĩ Paŭlũ, na Sila, na Timotheo,

Twandĩkĩra kanitha wa Athesalonike marũa maya ũrĩa ũrĩ thĩinĩ wa Ngai Ithe witũ, o na thĩinĩ wa Mwathani Jesũ Kristũ:

² Wega na thayũ irogĩa na inyuĩ ciumĩte kũrĩ Ngai Ithe witũ, o na Mwathani Jesũ Kristũ.

Gũcookia Ngaatho hamwe na Mahooya

³ Nĩtwagĩrĩrwo nĩgũcookagĩria Ngai ngaatho hĩndĩ ciothe nĩ ũndũ wanyu, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, tondũ ũguo nĩguo kwagĩrĩre, tondũ wĩtikio wanyu nĩurakũra mũno makĩria, o naguo wendani ũrĩa o mũndũ arĩ naguo harĩ mũndũ ũrĩa ũngĩ ũkaingĩha. ⁴ Nĩ ũndũ ũcio, nĩtwĩrahaga tũrĩ thĩinĩ wa makanitha ma Ngai nĩ ũndũ wa gũkirĩrĩria kwanyu, na gwĩtikia kwanyu mũnyamaro-inĩ yothe na magerio marĩa mũkiragĩrĩria.

⁵ Maũndũ macio mothe nĩmonanagia atĩ itua rĩa Ngai rĩa ciira nĩ rĩa kĩhooto, na nĩ ũndũ ũcio mũtuuo aagĩrĩru a gũtoonya ũthamaki-inĩ wa Ngai, o ũcio mũnyariiragwo nĩ ũndũ waguo. ⁶ Ngai nĩ wa kĩhooto: We nĩakarĩha arĩa mamũthĩnagia na thĩina, ⁷ no inyuĩ arĩa mũtũire mũthĩnagio amũhe kĩhurũko, o hamwe na ithuĩ. ũndũ ũcio nĩũkahinga hĩndĩ irĩa Mwathani Jesũ akaaguũranĩrio oimĩte igũrũ arĩ thĩinĩ wa mwaki ũgwakana, hamwe na araika ake arĩa marĩ hinya. ⁸ Nake nĩakaherithia andũ arĩa matooi Ngai na matathĩkagĩra ũhoro-ũrĩa-Mwega wa Mwathani witũ Jesũ. ⁹ Nao nĩmakaherithio na kwanangwo kũrĩa gũtagathira, na mahingĩrĩrio nja matikoone ũthiũ wa Mwathani, o na ũnene wa hinya wake, ¹⁰ mũthenya ũrĩa agooka nĩguo atũũgĩrio thĩinĩ wa andũ ake arĩa atheru, o na andũ othe arĩa mamwĩtikĩtie magege nĩ ũndũ wake. O na inyuĩ mũgaakorwo mũrĩ amwe ao tondũ nĩmwetĩkirie ũira witũ ũrĩa twamũheire.

¹¹ ũndũ ũcio nĩguo ũtũmaga tũmũhooyagĩre tũtegũtigithĩria, atĩ Ngai witũ amũtue andũ maaganĩrĩre na gwĩtwo kwanyu, ningĩ nĩ ũndũ wa hinya wake amũhingagĩrie matanya manyu mothe marĩa mega, o na wĩra o wothe ũrĩa uumanĩte na wĩtikio wanyu. ¹² Tũhooyaga ũguo nĩgeetha rĩitwa rĩa Mwathani witũ Jesũ rĩtũũgagĩrio thĩinĩ wanyu, o na inyuĩ mũtũũgagĩrio thĩinĩ wake, kũringana na wega wa Ngai witũ na wa Mwathani Jesũ Kristũ.

2

Mũregi Watho

¹ Atĩrĩrĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ha ũhoro wa gũcooka kwa Mwathani witũ Jesũ Kristũ na gũcookanĩrĩrio gwitũ harĩ we, nĩtũkũmũthaiha, ² atĩ mũtikahiũhe kwenyenyio kana mũhahũrwo nĩ ũrathi mũna, kana ndũmĩrĩri, o na kana marũa merĩtwo atĩ moimĩte kũrĩ ithuĩ, makoiga atĩ mũthenya wa Mwathani nĩũrĩkĩtie gũkinya. ³ Mũtikareke mũndũ o na ũrĩkũ amũheenie o na atĩa, nĩgũkorwo mũthenya ũcio ndũgaakinya, ũhoro wa kũregana na watho ũtakinyĩte, o nake mũndũ ũrĩa mũregi watho ataguũranĩrio, o ũcio ũtuĩrĩrwo ciira wa kwanangwo.

⁴ Nĩagokĩrĩra na etũũgĩrie igũrũ rĩa kĩrĩa gĩothe gĩtanĩtio na Ngai na kĩrĩa gĩothe kĩhooyagwo, nĩgeetha aikare thĩ kũu thĩinĩ wa hekarũ ya Ngai, agĩttuuaga atĩ we mwene nĩ Ngai.

⁵ Kaĩ mũtararirikana atĩ rĩrĩa ndarĩ hamwe na inyuĩ nĩndamwĩraga maũndũ macio? ⁶ Na rĩu nĩmũũĩ kĩrĩa kĩgirĩtie mũndũ ũcio ooke na nĩgeetha akaaguũranĩrio ihinda rĩrĩa rĩagĩrĩire. ⁷ Nĩgũkorwo ũhoru wa hitho wa kũregana na watho nĩũraruta wĩra; no nĩ kũrĩ ũrĩa ũgirĩrĩrie ũhoru ũcio woneke rĩu, na egũthĩ na mbere gwĩka ũguo nginya rĩrĩa akeeherio. ⁸ Na hĩndĩ ĩyo nĩguo mũndũ ũcio mũregi watho akaaguũranĩrio. Mũndũ ũcio nĩwe Mwathani Jesũ akooraga na mĩhũmũ ya kanua gake, na amwanange na riiri wake ũrĩa ũkoonanio nĩ gũcoka gwake. ⁹ Mũndũ ũcio mũregi watho nĩagooka kũringana na wĩra wa Shaitani ũrĩa wonekaga thĩinĩ wa mĩthemba yothe ya ciama cia maheeni, na marũũri, na morirũ, ¹⁰ o na ooke na mĩthemba yothe ya ũmaramari nĩguo aheenie andũ arĩa marĩ njĩra ya kũũra. Moraga tondũ nĩmaregire kwenda ũhoru-ũrĩa-wa-ma nĩguo mahonokio. ¹¹ Na tondũ ũcio Ngai nĩamarehagĩra ũndũ wa hinya wa kũmahĩtithia, nĩgeetha metĩkie maheeni macio, ¹² na nĩgeetha andũ othe matuĩrwo ciira arĩa matetĩkĩtie ũhoru-ũrĩa-wa-ma na makenagĩra maũndũ ma waganu.

Mwĩhaandei Wega

¹³ No rĩrĩ, twagĩrĩrwo nĩgũcookagĩria Ngai ngaatho hĩndĩ ciothe nĩ ũndũ wanyu, inyuĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ mwendetwo nĩ Mwathani, tondũ kuuma o kĩambĩrĩria Ngai nĩamũthuurire mũhonokio nĩ ũndũ wa gũtherio nĩ Roho o na gwĩtĩkia ũhoru-ũrĩa-wa-ma. ¹⁴ Aamwĩtĩire ũhoru ũyũ nĩ ũndũ wa ũhoru-ũrĩa-Mwega ũrĩa twamũhunjĩrie nĩguo mũgĩe na riiri wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ. ¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, mwĩhaandei wega na mũrũmie ũrutani ũrĩa twamũrutire, o na akorwo twaririe na kanua kana tũkĩmwandĩkĩra marũa.

¹⁶ Mwathani witũ Jesũ Kristũ we mwene, o na Ngai Ithe witũ ũrĩa watwendire na agĩtũhe ũmĩrĩru wa nginya tene na kĩrĩgĩrĩro kĩega na ũndũ wa Wega wake-rĩ, ¹⁷ maroomĩrĩria ngoro cianyu, na mamwĩkĩre hinya thĩinĩ wa ciiko o na ciugo ciothe njega.

3

Kũũria Mahooya

¹ Naguo ũhoru wa kũrigĩrĩria-rĩ, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, nĩ atĩrĩ, tũhooyagĩrei nĩgeetha ũhoru wa Mwathani ũtheereme na ihinya, na ũkumagio, o ta ũrĩa ũkumagio nĩ inyuĩ. ² Na ningĩ mũhooyage nĩgeetha tũhonokio kuuma kũrĩ andũ arĩa aaganu o na ooru, tondũ ti andũ othe metĩkĩtie. ³ No Mwathani nĩmwĩhokeku, na nĩekũmwĩkĩra hinya na amũgitĩre kuuma kũrĩ ũrĩa mũũru. ⁴ Tũrĩ na mwĩhoko thĩinĩ wa Mwathani atĩ nĩmũreeka na nĩmũgũthĩ na mbere gwĩka maũndũ marĩa twathanĩte. ⁵ Mwathani arotongoria ngoro cianyu nĩguo mũgĩe na wendani wa Ngai na ũkirĩrĩria wa Kristũ.

Mataaro igũrũ rĩa Ũgũũta

⁶ Na rĩrĩ, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, nĩtũkũmwatha thĩinĩ wa rĩtwa rĩa Mwathani Jesũ Kristũ, atĩ mũtigane na mũrũ kana mwarĩ wa Ithe witũ o wothe kĩgũũta, ũrĩa ũtaikaraga kũringana na ũrutani ũrĩa twamũrutire. ⁷ Nĩgũkorwo inyuĩ nĩmũũĩ ũrĩa mwagĩrĩrwo nĩ kwĩgerekania na ithuĩ. Ithuĩ tũtiarĩ igũũta rĩrĩa twatũire na inyuĩ, ⁸ o na tũtiigana kũrĩa irio

cia mündũ o na ũrĩkũ tũhũ. Handũ ha ũguo, twarutaga wĩra ũtukũ na mũthenya, tũkĩrutaga wĩra mũritũ na tũkenogagia nĩgeetha tũtigatuĩke mũrigo kũrĩ mündũ o na ũrĩkũ wanyu. ⁹ Tweekaga ũguo, ti tondũ tũtiarĩ na kĩhooto gĩa kũheo ũteithio ta ũcio, no nĩgeetha tũtuĩke kĩonereria kĩanyu gĩa kwĩgerekania nakĩo. ¹⁰ Nĩgũkorwo o na rĩrĩa twatũire hamwe na inyuĩ nĩtwamũheire watho ũyũ: “Mündũ angĩaga kũruta wĩra, o na kũrĩa ndakarĩe.”

¹¹ Nĩtũiguaga amwe thĩinĩ wanyu nĩ igũũta, na matirĩ wĩra marutaga, no nĩmetoonyagĩrĩria maũndũ-inĩ ma andũ arĩa angĩ. ¹² Andũ acio nĩo tũgwatha na tũkamaringĩrĩria thĩinĩ wa Mwathani Jesũ Kristũ atĩ makindĩrie, na marĩage irio iria marutũire wĩra. ¹³ Naho ha ũhoru wanyu, inyuĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ-rĩ, mũtikanoge nĩ gwĩkaga wega.

¹⁴ Mündũ o na ũrĩkũ angĩaga gwathĩkĩra ũrutani witũ ũrĩa ũrĩ thĩinĩ wa marũa maya-rĩ, mwĩhũgagei. Mũtikanagĩe ngwatanĩro nake, nĩgeetha aigue aconokete. ¹⁵ No mũtikamũtue taarĩ thũ, no mũkaaniei ta mũrũ kana mwarĩ wa Ithe wanyu.

Ngeithi cia Mũthia

¹⁶ Na rĩu-rĩ, Mwathani mwene thayũ aromũhe thayũ mahinda mothe na ikĩro-inĩ ciothe. Mwathani aroikara na inyuĩ inyuothe.

¹⁷ Nĩ Paũlũ nĩ nĩ ndandĩka ngeithi ici na guoko gwakwa mwene, na kũu nĩkĩo kĩmenyithia gĩa gũkũũrana marũa makwa mothe. ũguo nĩguo nyandĩkaga.

¹⁸ Wega wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ ũrogĩa na inyuĩ inyuothe.

MARŪA MA MBERE MA PAŪLŪ KŪRĪ TIMOTHEO

¹ Nĩ niĩ Paŭlũ mŭtũmwo wa Kristũ Jesũ nĩ ũndũ wa gwathwo nĩ Ngai Mũhonokia witũ o na nĩ Kristũ Jesũ ũrĩa arĩ we mwĩhoko witũ,

² Ndĩrakwandĩkĩra marũa maya wee Timotheo, mŭrũ wakwa kũna thĩinĩ wa wĩtĩkio:

Wega, na tha, na thayũ kuuma kŭrĩ Ngai Ithe witũ o na kŭrĩ Kristũ Jesũ Mwathani witũ irogĩa nawe.

Kwĩmenyerera Arutani a Watho a Maheeni

³ O ta ũrĩa ndakũringĩrĩrie ngĩthĩ Makedonia, atĩ ũikare kũu Efeso o na rĩu ndĩrenda ũikare kuo nĩgeetha ũgiragie andũ amwe kũu matigacooke kũrutana ũrutani wa maheeni, ⁴ na ningĩ matigathikagĩrĩrie ng'ano cia tũhũ, kana ũhoru wa njarwa ũrĩa ũtathiraga. Maũndũ ta macio makagĩrĩria ngarari handũ ha gũkũria wĩra wa Ngai, ũrĩa ũrutagwo na njĩra ya wĩtĩkio. ⁵ Muoroto wa watho ũyũ nĩ wendo, ũrĩa uumaga thĩinĩ wa ngoro theru, na thamiri njega, o na wĩtĩkio ũtarĩ na ũhinga. ⁶ Andũ amwe nĩmatiganĩte na ũhoru ũcio na makerekera mĩario-inĩ ya tũhũ. ⁷ Mendaga gũtuĩka arutani a watho, o na gũtuĩka matiũĩ gĩtũmi kĩa ũhoru ũrĩa maheanaga o na kana gĩtũmi kĩa maũndũ marĩa maaragia magwatĩirie.

⁸ Nĩtũũĩ atĩ watho nĩ mwega mũndũ angĩũhũthĩra kũringana na ũrĩa kwagĩrĩire. ⁹ O na ningĩ nĩtũũĩ atĩ watho ndũthondekeirwo andũ arĩa athingu no ũthondekeirwo arĩa moinaga watho na arĩa aremi, na arĩa matetigĩrĩte Ngai na arĩa ehia, na arĩa matarĩ atheru na arĩa matarĩ etĩkia; o na arĩa moragaga maithe na manyina mao, na arĩa oragani, ¹⁰ o na nĩ ũndũ wa itharia na arĩa mogomagia mĩtugo, na onjoria a ngombo, na arĩa maheenanagia, na arĩa mehĩtaga na maheeni, o na ũndũ ũngĩ o wothe ũtaringaine na ũrutani ũrĩa mwagĩrĩru, ¹¹ ũrĩa ũringaine na ũhoru-ũrĩa-Mwega ũrĩ riiri wa Ngai ũrĩa mũrathime, o ũhoru ũcio ndehokeirwo ndĩũrutage.

Ūtugi wa Mwathani kŭrĩ Paŭlũ

¹² Nĩngũcookeria Kristũ Jesũ Mwathani witũ ngaatho, ũrĩa ũheete hinya, tondũ nĩanduire wa kwĩhokeka, na akĩnyamũra nduĩke wa kũmũtungatagĩra. ¹³ O na gũtuĩka rĩmwe ndaarĩ mŭrumi Ngai, na mũnyariirani, na mũndũ wa ngũĩ, nĩndaiguĩrĩrwo tha tondũ ndekaga ũguo itekũmenya na itarĩ mwĩtĩkia. ¹⁴ Naguo wega mũingĩ wa Mwathani witũ ũkĩnjjĩrĩrĩa, hamwe na wĩtĩkio o na wendani ũrĩa uumaga thĩinĩ wa Kristũ Jesũ.

¹⁵ Atĩrĩrĩ, ũhoru ũyũ nĩguo wa kwĩhokeka na nĩguo wagĩrĩire gwĩtĩkĩrwo kũna: Atĩ Kristũ Jesũ ookire thĩ kũhonokia ehia, na harĩ acio-rĩ, nĩ niĩ wa mbere. ¹⁶ No nĩ ũndũ wa gĩtũmi kũu, niĩ nĩndaiguĩrĩrwo tha nĩ Ngai nĩgeetha thĩinĩ wakwa, Kristũ Jesũ onanie ũkirĩrĩria wake ũtarĩ mũthia, nĩguo niĩ ndaarĩ mwĩhia makĩria, nduĩke kĩonereria harĩ arĩa marĩmwĩtĩkagia na makegĩra na muoyo wa tene na tene. ¹⁷ Na rĩu, kŭrĩ Mũthamaki ũrĩa ũtũũraga tene na tene, ũrĩa ũtathiraga, na ũrĩa

ūtonekaga-rĩ, o we Ngai wiki, arotĩagwo na agoocagwo tene na tene. Amen.

¹⁸ Wee Timotheo, mūrũ wakwa, ndĩrakũhe ũtaaro ũyũ kũringana na mohoro marĩa maarathĩtwo hĩndĩ ĩmwe ũhoroinĩ waku, nĩgeetha wamarũmĩrĩra ũhotage kũrũa mbaara wega, ¹⁹ na ũtũũre ũrũmĩtie wĩtĩkio, na ũrĩ na thamiri ĩtarĩ na ũcuuke. Andũ angĩ nĩmareganĩte na kũrũmĩrĩra thamiri ciao, na nĩ ũndũ ũcio magathũkia wĩtĩkio wao. ²⁰ Amwe ao nĩ Humenayo, na Alekisandero, arĩa neanĩte kũrĩ Shaitani nĩgeetha marutwo, matige kũruma Ngai.

2

Ūrutani ũkonĩ Mahooya

¹ Ningĩ, nĩngũkũringĩrĩria atĩ mbere ya maũndũ mothe kũhooyagwo mahooya ma kũhoera mabata ma andũ na makũhooyanĩra, na ma gũthaihanĩrĩra, na ma gũcookia ngaatho, nĩ ũndũ wa andũ othe: ² Ningĩ mũhooyagĩre athamaki na arĩa othe mathanaga. Hooyagai nĩgeetha tũtũũrage na mũtũũrĩre wa thayũ na tũhooreire tũgĩtĩaga Ngai maũndũ-inĩ mothe na tũrĩ na ũtheru. ³ ũndũ ũcio nĩ mwega, na nĩũkenagia Ngai Mũhonokia witũ, ⁴ o we wendete andũ othe mahonokio na mamenye ũhorouĩria-wa-ma. ⁵ Nĩgũkorwo kũrĩ Ngai o ũmwe, na mũiguithania o ũmwe wa kũiguithania Ngai na andũ, nake nĩwe mũndũ, o we Kristũ Jesũ, ⁶ ũrĩa werutire atuĩke wa gũkũũra andũ othe. Naguo ũira wa ũhorou ũcio nĩwaheanirwo ihinda rĩaguo rĩrĩa rĩagĩrĩire rĩakinya. ⁷ Na ũhorou ũcio nĩguo watũmire nduĩke mũhunja o na mũtũmwo wago na nĩ ndĩraaria ũhorou wa ma, ndiraheenania. Ndatũkire mũrutani wakũrutaga andũ-a-Ndũrĩrĩ ũhorou wa gwĩtĩkia o na ũhorou wa ma.

⁸ Ngwenda atĩ arũme mahoithagie kũndũ guothe moete moko matheru na igũrũ, matarĩ na marakara kana ngarari.

⁹ O na ningĩ ngwenda atĩ andũ-a-nja mehumbage wega na nguo itarĩ cia kwĩonania marĩ na mũthiĩre yagĩrĩire, na marĩ na ũũgĩ wa ngoro, na matikegemagie na kũrama njuĩrĩ, kana na thahabu, kana ruru, o na kana nguo iria cia goro mũno, ¹⁰ no makoragwo marĩ na ciĩko njega, iria ciagĩrĩire andũ-a-nja arĩa moimbũraga atĩ nĩ ahooi Ngai.

¹¹ Mũndũ-wa-nja aagĩrĩrwo erutage maũndũ akĩndĩirie na enyihĩtie biũ. ¹² Ndingĩtĩkĩria mũndũ-wa-nja arutanage kana aathage mũndũ mūrũme; no nĩaikarage akĩndĩirie. ¹³ Nĩgũkorwo Adamu nĩwe wombirwo mbere, Hawa agĩcookerera. ¹⁴ Ningĩ Adamu tiwe waheenirio; nĩ mũndũ-wa-nja waheenirio agĩtuĩka mwĩhia. ¹⁵ No rĩrĩ, andũ-a-nja nĩ makaahonoka nĩ ũndũ wa gũciara ciana, mangĩtũũra metĩkĩtie marĩ na wendani na andũ atheru, o na marĩ na ũũgĩ wa ngoro.

3

Arũgamĩrĩri na Ateithĩrĩria a Kanitha

¹ ũhorou ũyũ nĩguo wa kwĩhokeka: Atĩ mũndũ o wotho angĩrĩrĩria gũtuĩka mũrori wa maũndũ ma kanitha, mũndũ ũcio nĩerĩrĩrie wĩra wa bata. ² Rĩu-rĩ, mũrori wa maũndũ ma kanitha no nginya akorwo atarĩ na ũcuuke, na akorwo nĩ mũthuri wa mũtumia ũmwe. No nginya akorwo arĩ mũhooreri, na ũũ kwĩgĩrĩrĩria merĩrĩria ma mwĩrĩ, na mũndũ mũtĩku, na mũndũ ũnyitaga andũ ũgeni, na ũngĩhota kũrutana maũndũ. ³ No ndagakorwo arĩ mũrĩũ, kana arĩ wa ngũũ, no akorwo arĩ mũhooreri, na mũndũ ũtarĩ wa mbaara, na ũtarĩ thuti ya mbeeca.

⁴ No nginya akorwo ahotete gwatha mūciĩ wake wega, na one atĩ ciana ciake nĩmwathĩkagĩra na gĩtĩno kĩrĩa kĩagĩrĩire. ⁵ (Mũndũ angĩkorwo ndangĩhota gwatha mūciĩ wake mwene-rĩ, angĩhota atĩa kũmenyerera kanitha wa Ngai?) ⁶ Ningĩ ndagakorwo arĩ mũndũ mwerũ wĩtĩkio-inĩ ndakae kũgĩa na mwĩtĩno, nake atuĩrwo ciira ta ũrĩa mūcukani aatuĩrĩrwo. ⁷ Ningĩ no nginya akorwo arĩ na ngumo njega kũrĩ andũ arĩa matarĩ a thiritũ iitũ, nĩgeetha ndagatuĩke wa gũconorithio kana agwe mūtego-inĩ wa mūcukani.

⁸ Nao ateithĩrĩria a kanitha, nĩmagĩrĩrwo makoragwo marĩ andũ a gũtĩka na ehokeku, matigatuĩke anyui a ndibei mũno, na makorwo matarĩ a gũkorokera indo na njĩra itagĩrĩire. ⁹ No nginya marũmie ũhoru-ũrĩa-wa-ma wa wĩtĩkio ũrĩa mũrikĩru marĩ na thamiri itarĩ na mwĩcuuko. ¹⁰ Nao mambe magerio; na thuutha ũcio marekwo matuĩke ateithĩrĩria a maũndũ ma kanitha maakorwo matarĩ na ũcuuke.

¹¹ O ũndũ ũmwe, nao atumia ao nĩmakorwo marĩ atumia a gũtĩka, matigakorwo marĩ andũ a gũcambania, no makorwo matarĩ arĩũ na matuĩke a kwĩhokeka maũndũ-inĩ mothe.

¹² Mũteithĩrĩria wa kanitha no nginya akorwo arĩ mũthuuri wa mūtumia ũmwe, na no nginya akorwo ahotete gwatha ciana ciake na mūciĩ wake wega. ¹³ Arĩa matungatĩte wega nĩmegĩagĩra na ngumo njega, na makomĩrĩria mũno ũhoru-inĩ wa wĩtĩkio wao ũrĩa wa gwĩtĩkia Kristũ Jesũ.

¹⁴ O na gũkorwo ndĩ na mwĩhoko atĩ nĩndĩrĩũka kũrĩ we naruarĩ, ndĩrakwandĩkĩra maũndũ maya nĩgeetha, ¹⁵ ingĩaga gũũka narua, ũmenye ũrĩa andũ magĩrĩrwo nĩgũikaraga marĩ thĩnĩ wa nyũmba ya Ngai, na nĩyo kanitha wa Ngai ũrĩa ũrĩ muoyo, naguo nĩguo gĩtugĩ na mũthingi mũrũmu wa kũnyiitĩrĩra ũhoru-ũrĩa-wa-ma. ¹⁶ Na hatarĩ nganja, ũhoru wa kwĩyamũrĩra Ngai nĩ hitho nene ma, atĩ:

We oonanirio arĩ na mwĩrĩ,
agĩtuuo mũthingu nĩ Roho,
akĩonwo nĩ ar aika,
na ũhoru wake ũkĩhunjiio kũrĩ ndũrĩrĩ ciothe,
agĩtĩkio nĩ andũ a gũkũ thĩ,
na akĩamũkĩrwo riiri-inĩ kũrĩa igũrũ.

4

Mataaro kũrĩ Timotheo

¹ Na rĩrĩ, Roho nĩoigaga atekũhithĩrĩra atĩ matukũ ma thuutha andũ amwe nĩmagatiganĩria wĩtĩkio na marũmĩrĩre maaroho marĩa maheenania o na maũndũ marĩa marutanagwo nĩ ndaimono. ² Morutani ta macio mahunjagio nĩ andũ arĩa marĩ ũhinga, arĩa maaragia maheeni, na arĩa thamiri ciao ihaana ta icinĩtwo na ruoro. ³ Acio nĩ makaanagia andũ kũhikania na makameera megĩrĩrĩrie kũrĩaga irio cia mĩthemba ĩmwe, iria Ngai oombire nĩguo ciamũkagĩrwo na ngaatho nĩ arĩa metĩkĩtie na arĩa moĩ ũhoru-ũrĩa-wa-ma. ⁴ Tondũ-rĩ, kĩrĩa gĩothe Ngai oombire nĩ kĩega, na gũtirĩ kĩndũ kĩagĩrĩrwo nĩkũregwo angĩkorwo kĩamũkĩrĩtwo na ngaatho, ⁵ tondũ nĩkĩrĩkĩtie gũtherio nĩ kiugo kĩa Ngai na mahooya.

⁶ Ũngĩruta ariũ na aarĩ a Ithe witũ maũndũ maya-rĩ, nĩũgũtuĩka ndungata njega ya Kristũ Jesũ, irĩa ĩreretwo na ciugo cia ũhoru-ũrĩa-wa-ma wa wĩtĩkio o na cia ũrutani mwega ũrĩa wee ũtũire ũrũmĩrĩre.

⁷ Reganaga na ng'ano cia tũhũ iria itarĩ cia gũtĩithia Ngai, o na ng'ano ta iria iganagwo nĩ iheti; nĩ kaba wĩmenyerie gũikara wĩyamũrĩre Ngai.

⁸ Nĩgũkorwo gwĩka maũndũ ma gwĩkĩra mwĩrĩ hinya nĩ ũrĩ bata wago,

no kwĩyamũrĩra Ngai kũrĩ bata harĩ maũndũ mothe, nĩ ũndũ kũrehaga kũĩrĩgĩrĩro muoyo-inĩ ũyũ tũrĩ o na muoyo-inĩ ũrĩa ũgooka.

⁹ Ũhoru ũyũ nĩguo wa kwĩhokeka na nĩwagĩrĩire gwĩtĩkĩrĩka o biũ ¹⁰ (na ũhoru ũcio nĩguo ũtũmaga twĩrutanağĩrie na twĩnogagie), na tũkaiga mwĩhoko witũ harĩ Ngai ũrĩa ũrĩ muoyo, ũrĩa arĩ we Mũhonokia wa andũ othe, na makĩria arĩa metĩkitie.

¹¹ Athanaga atĩ maũndũ macio mekagwo. ¹² Ndũkanareke mũndũ o na ũrĩkũ akũire tondũ atĩ wĩ mũndũ mwĩthĩ, no tuĩka kĩonereria kũrĩ andũ arĩa metĩkitie rĩrĩa ũkwaria, na ha ũhoru wa mũtũũrĩre, na wa wendani, o na ha wĩtĩkio, na ha ũhoru wa mũtugo mũtheru. ¹³ Wĩheane gũthomagĩra andũ Maandĩko marĩa matheru, na kũhunja, na kũrutana, o nginya rĩrĩa ngooka. ¹⁴ Ndũkanaage kũhũthĩra kĩheo gĩaku kĩrĩa waheirwo na ũndũ wa mohoro marĩa maarathirwo, rĩrĩa athuuri maakũigĩrĩire moko.

¹⁵ Īkagĩra kĩyo harĩ maũndũ macio; wĩheane kũna kũrĩ mo, nĩgeetha andũ othe monage ũrĩa ũrathĩĩ na mbere. ¹⁶ Menyagĩrĩra wega mũtũũrĩre waku na ũrutani waku. Kiragĩrĩria thĩnĩ wa maũndũ macio, tondũ weka ũguo, nĩũkwĩhonokia wee mwene na ũhonokie o na arĩa magũthikagĩrĩria.

5

Mataaro Makonĩ Atumia a Ndigwa, na Athuuri, na Ngombo

¹ Atĩrĩrĩ, ndũkanakũũme mũndũ mũkũrũ, kaba ũmũthaitage taarĩ thoguo, nao andũ arĩa ethĩ ta marĩ ariũ a thoguo, ² Atumia arĩa akũrũ, ũmatuage ta marĩ aa maitũguo, nao arĩa anini matuage ta airĩtu a thoguo, na wĩkage ũguo na mũthĩire yothe ya ũthingu.

³ Rũmbũyagia atumia arĩa a ndigwa kũna, na ũmatĩĩage. ⁴ No mũtumia wa ndigwa angĩkorwo arĩ na ciana, kana ciana cia ciana ciakerĩ, ciana icio nĩ ciambe ciĩrute kũrutithia wĩtĩkio wacio wĩra na ũndũ wa kũmenyagĩrĩra andũ arĩa marĩ a nyũmba ciao kũũmbe; tondũ gwĩka ũguo nĩ gũcookeria aciari a cio na aciari a aciari a cio ngaatho nĩgũkorwo ũndũ ũcio nĩũkenagia Ngai. ⁵ Mũtumia wa ndigwa ũrĩa ũbataire kũna, na ũtigĩtwo arĩ wiki-rĩ, ũcio aigaga mwĩhoko wake harĩ Ngai, na akahooyaga ũtukũ na mũthenya, akĩũria Ngai ũteithio ategũtigithĩria. ⁶ No mũtumia wa ndigwa ũrĩa ũikaraga agĩĩkenagia, ũcio nĩ mũkuũ o na arĩ muoyo. ⁷ Rutaga andũ maũndũ macio o namo, nĩgeetha gũtikagĩe mũndũ ũgũikara arĩ na ũcuuke. ⁸ Mũndũ wothe angĩaga gũteithia andũ ao, na makĩria arĩa marĩ a gwake mũciĩ-rĩ, mũndũ ũcio nĩakaanĩte wĩtĩkio na nĩ mũũru gũkĩra ũrĩa ũtetĩkitie.

⁹ Gũtirĩ mũtumia wa ndigwa wagĩrĩire kwandĩkwo mũtaratara-inĩ wa atumia a ndigwa atakinyĩtie mũaka mũrongo ĩtandatũ, na akorwo aarĩ mwĩhokeku kũrĩ mũthuuri-we, ¹⁰ na akorwo nĩoĩkaine wega nĩ ũndũ wa gwĩkaga ciĩko njega, ta kũrera ciana, na gũtugaga ageni, na gũthambia nyarĩrĩ cia andũ arĩa aamũre, na gũteithagia andũ arĩa marĩ thĩĩna-inĩ, na kwĩrutagĩra we mwene gwĩkaga maũndũ marĩa mothe mega.

¹¹ Ha ũhoru wa atumia a ndigwa arĩa ethĩ-rĩ, ndũkamekĩre mũtaratara-inĩ ta ũcio, tondũ rĩrĩa makaguucĩrĩrio nĩ merirĩria mao ma mwĩrĩ, nĩmagatigana na Kristũ na macooke kwenda kũhika. ¹² Nĩ ũndũ wa ũguo magatuĩka a gũtuĩrwo ciira, tondũ nĩmathũkĩtie kũĩranĩro kĩao kĩa mbere. ¹³ Ningĩ, nĩmemenyagĩria ũgũũta, magatuĩka a kũũrũra kuuma nyũmba ĩmwe nginya ĩrĩa ĩngĩ. Na to ũgũũta wiki, o na nĩmatuĩkaga a kwaria ndeto cia mũhuhu na magetoonyereria maũndũ-inĩ ma andũ

angĩ, makaaragia maũndũ marĩa mataagĩrĩrwo nĩ kwaria. ¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩ ngũtaara atumia a ndigwa arĩa ethĩ mahike, na magĩe ciana, na marũgamagĩrĩre mĩciĩ yao, nĩguo matikae kũhe thũ iitũ mweke wa gũcambania. ¹⁵ Ti-itherũ o na rĩu amwe ao nĩmarĩkĩtie kũgarũrũka na makarũmĩrĩra Shaitani.

¹⁶ Mũndũ-wa-nja o wothe mwĩtikia angĩkorwo arĩ na atumia a ndigwa a nyũmba yake-rĩ, nĩamateithagie arĩ we na ndagakuuithie kanitha mũrigo wao, nĩgeetha kanitha ũhote gũteithia atumia arĩa a ndigwa kũna, arĩa mabataire.

¹⁷ Athuuri a kanitha arĩa matongoragia maũndũ ma kanitha wega nĩmagĩrĩrwo nĩ kũheo gĩtĩno mũno, na makĩria arĩa marutaga wĩra wa kũhunja na kũrutana. ¹⁸ Nĩgũkorwo Maandĩko marĩa matheru moigĩte atĩrĩ, “Ndũkanohe ndegwa kanua rĩrĩa ikũranga ngano ikĩmĩhũũra,” na ningĩ nĩmoigĩte atĩrĩ, “Mũruti wĩra nĩagĩrĩrwo nĩkũheo mũcaara wake.” ¹⁹ Ndũkanetĩkĩrie mũthuuri wa kanitha athitangwo, tiga hakorirwo na ũira wa andũ eerĩ kana atatũ. ²⁰ Andũ arĩa maikaraga makĩhagie-rĩ, makaanagie mbere ya andũ othe, nĩguo arĩa angĩ maikarage metigĩrĩte.

²¹ Ndakwĩra atĩrĩ na ma ndĩ mbere ya Ngai, na Kristũ Jesũ o na araika arĩa athuure, ũmenyagĩrĩre morutani maya ũtegũthutũkania, na ndũkaneeke ũndũ o na ũmwe na kĩmenyano.

²² Ndũkahiũhage kũigĩrĩra mũndũ moko, na ndũkanagwatanĩre na mehia ma andũ arĩa angĩ. Ikaraga ũrĩ mũthingu.

²³ Tiga kũnyuuaga o maaĩ matheri, nyuuaga ndibei nini tondũ wa nda yaku, na nĩ ũndũ wa ũrĩa ũrũaraga kaingĩ.

²⁴ Mehia ma andũ amwe nĩmeyonanĩtie, makamatongoragia ciira-inĩ no mehia ma andũ angĩ mamoiмага thuutha. ²⁵ O ũndũ ũmwe, noguo ciiko njega ciĩyonanagia, nacio iria itarĩ njega itingĩhithĩka.

6

¹ Nĩ kwagĩrĩire andũ arĩa ngombo, o acio maikaraga ta mekĩrĩtwo icooki rĩa ũkombo ngingo matuage atĩ aathani ao nĩ a kũheagwo gĩtĩno gĩothe, nĩgeetha rĩtwa rĩa Ngai na ũrutani witũ itikanacambio. ² Arĩa marĩ na aathani metĩkĩtie matikamaime gĩtĩno nĩ ũndũ wa gũkorwo atĩ nĩ ariũ na aarĩ a Ithe wao. Handũ ha ũguo, nĩmamatungatagĩre wega makĩria, tondũ arĩa maragunĩka nĩ ũndũ wa ũtungata wao nĩ andũ metĩkĩtie, na nĩ andũ mendetwo. Rutanaga maũndũ macio na ũmaringagĩrĩrie andũ.

Kwenda Mbeeca

³ Mũndũ o na ũrĩkũ angĩrutana ũrutani wa maheeni na akorwo ndetũkanĩtie na ũrutani ũrĩa mwega wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ na ũrutani ũrĩa wa kwĩyamũrĩra Ngai-rĩ, ⁴ mũndũ ũcio nĩ mwĩtĩli na ndarĩ ũndũ oĩ. Ũcio endete o ngarari itarĩ kĩguni na njũgitano ikoniĩ ciugo iria irehaga ũiru, na ngũĩ, na mĩario mĩũru, na gwĩkũũa maũndũ mooru, ⁵ na kũgiana gũtathiraga gatagatĩ ka andũ arĩa marĩ meciiria mooru, arĩa mathirĩrwo nĩ ũhoro-ũrĩa-wa-ma, na arĩa meciiragia atĩ ũhoro wa kwĩyamũrĩra Ngai nĩ njĩra ya gũtũma mũndũ atonge.

⁶ No rĩrĩ, kwĩyamũrĩra Ngai na kũiganwo nĩ kĩrĩa ũrĩ na kĩo, ũcio nĩ ũtonga mũnene. ⁷ Nĩgũkorwo gũtirĩ kĩndũ twarehire gũkũ thĩ, na gũtirĩ kĩndũ tũngĩhota kũruta kuo. ⁸ No tũngĩgĩa na irio, na tũgĩe na nguo-rĩ, no tũiganwo nĩcio. ⁹ Andũ arĩa mendaga gũtonga-rĩ, nĩmagũũaga magerio-inĩ o na mũtego-inĩ wa merirĩria maingĩ ma ũrimũ ma kũmathũkia, marĩa mamagũithagia mwanangĩko-inĩ, makamaniina. ¹⁰ Tondũ kwenda

mbeeca nĩkĩo kĩhumo kĩa mĩthemba yothe ya ũũru. Andũ amwe nĩ ũndũ wa kwenda mbeeca mũno-rĩ, nĩmatigĩte wĩtĩkio, na magetheeca ngoro na kĩaha kĩaingĩ.

Paũlũ Gũtaara Timotheo

¹¹ No wee mũndũ wa Ngai-rĩ, ũrĩra maũndũ macio mothe, na ũthingatage ũthingu, na kwĩyamũrĩra Ngai, na wĩtĩkio, na wendani, na gũkirĩrĩria, na ũhooreri. ¹² Rũaga mbaara ĩrĩa njega ya wĩtĩkio. Rũmia ũhoru wa muoyo wa tene na tene o ũrĩa wetĩrwo rĩrĩa woimbũrire wega wĩtĩkio waku mbere ya aira aingĩ. ¹³ Ningĩ ndĩ mbere ya Ngai, ũrĩa ũheaga indo ciothe muoyo, na mbere ya Kristũ Jesũ, ũrĩa warutire ũira mwegu rĩrĩa aarutaga ũira mbere ya Pontio Pilato, nĩ ngũgwatha atĩ ¹⁴ ũrũmagie rĩathani rĩu wathĩtwo narĩo ũtarĩ na kĩmeni kana ũcuuke nginya hĩndĩ ĩrĩa Mwathani witũ Jesũ Kristũ akoonanio, ¹⁵ ũrĩa Ngai akoonania ihinda rĩake rĩakinya. Ngai ũcio-rĩ, nĩwe mwene hinya ũrĩa wa kũgoocagwo, na nowe Mũthamaki wa athamaki, na Mwathani wa aathani. ¹⁶ Ningĩ nowe wiki ũtũũraga muoyo ũrĩa ũtathiraga, na agatũũra ũtheri-inĩ ũrĩa gũtarĩ mũndũ ũngĩhota kũũkuhĩrĩria. Gũtirĩ mũndũ ũrĩ wamuona kana ũngĩhota kũmuona. Nake arotĩagwo, na arogĩa na wathani ũrĩa ũtathiraga nginya tene. Amen.

¹⁷ Athaga andũ arĩa itonga gũkũ thĩ ĩno tũrĩ matigage kwĩgaatha kana kũiga mwĩhoko wao harĩ thĩinĩ wa ũtonga ũcio ũtamenyagĩrwo, no maigage mwĩhoko wao harĩ Ngai ũrĩa ũtũheaga indo ciothe na ũtaana, nĩguo itũkenagie. ¹⁸ Maathe mekage wega, na maingĩhĩrwo nĩ gwĩkaga ciĩko njega, na matũike andũ a gũtugana na kũgayagĩra andũ indo ciao na ũtaana. ¹⁹ Meka ũguo nĩmarĩigagĩra kĩgĩina kĩaone kĩrĩ mũthingi mũrũmu nĩ ũndũ wa mahinda marĩa magooka, na nĩgeetha mahote kwĩgwatĩra muoyo, na nĩguo muoyo ũrĩa wa ma kũna.

²⁰ Atĩrĩrĩ, Timotheo, gitagĩra kĩrĩa wĩhokeirwo. Wĩthemage inegene rĩa arĩa matetigĩrĩte Ngai, na ngarari cia mathugunda ma maheeni marĩa matuagwo atĩ nĩmo ũmenyo na ti ũmenyo kũrĩ. ²¹ Andũ amwe metĩkĩtie atĩ marĩ na ũmenyo ũcio nĩmatũgũũgĩte na makoima wĩtĩkio-inĩ.

Wega wa Ngai ũrogĩa na inyuĩ.

MARŪA MA KEERĪ MA PAŪLŪ KŪRĪ TIMOTHEO

¹ Nĩ nĩ Paŭlũ, mŭtũmwo wa Kristũ Jesũ nĩ ũndũ wa kwenda kwa Ngai. Ndatũmirwo nĩ Ngai kũringana na kũranĩro kĩa muoyo ũrĩa ũrĩ thĩinĩ wa Kristũ Jesũ,

² Ndakwandĩkĩra wee Timotheo, o we mŭrũ wakwa nyendete mũno:

Wega, na tha, na thayũ kuuma kũrĩ Ngai Ithe witũ, na Kristũ Jesũ Mwathani witũ, irogĩa nawe.

Kũumĩrĩrio Gũtuĩka Mwĩhokeku

³ Nĩnjookagĩria Ngai ngaatho, ũrĩa nĩ ndungatagĩra ndĩ na thamiri ĩtarĩ na ũcuuke, o ta ũrĩa maithe makwa ma tene meekaga, o ngĩkũririkanaga hĩndĩ ciothe ũtukũ na mũthenya, mahooya-inĩ makwa itegũtigithĩria.

⁴ Nĩndĩiriragĩria mũno gũkuona, ndaririkana maithori maku, nĩgeetha njyũrwo nĩ gĩkeno. ⁵ Nĩndirikanĩtio ũhoru wa wĩtikio waku ũrĩa ũtarĩ ũhinga, o ta ũrĩa watũire na cũguo Loisi, na nyũkwa Eunike, na rĩu nĩnjĩtikĩtie atĩ wĩtikio ũcio ũrĩ o thĩinĩ waku. ⁶ Nĩ ũndũ wa gĩtũmi gĩkĩ nĩngũkũririkania atĩ ũhuhagĩrĩrie kĩheo kĩrĩa ũheetwo nĩ Ngai, kĩrĩa wagĩire nakĩo rĩrĩa ndakũigĩrĩire moko. ⁷ Nĩgũkorwo Ngai ndaatũheire roho wa gũtwĩkagĩra guoya, no aatũheire roho wa gũtwĩkĩra hinya, na wa wendani, na wa ũũgĩ wa kwĩnyiita maũndũ-inĩ mothe.

⁸ Nĩ ũndũ ũcio ndũkanaconoke ũkiumbũra ũira wa Mwathani witũ, kana ũconoke nĩ ũndũ wakwa nĩ njohetwo nĩ ũndũ wake. No nyĩitanĩra na nĩ kũnyariirwo nĩ ũndũ wa ũhoru-ũrĩa-Mwega, nĩ ũndũ nĩrĩheagwo hinya nĩ Ngai. ⁹ Ngai nĩwe watũhonokirie na agĩtwĩtĩra mũtũrĩre mũtheru, ti tondũ wa ũndũ twĩkĩte, no nĩ ũndũ wa ũrĩa aatanyĩte gwĩka na nĩ ũndũ wa wega wake. Twaheirwo wega ũyũ thĩinĩ wa Kristũ Jesũ mbere ya kĩambĩrĩria gĩa thĩ, ¹⁰ no wega ũcio rĩu nĩũguũranĩirio nĩ ũndũ wa kuonekana kwa Mũhonokia witũ, Kristũ Jesũ, ũrĩa waniinire gĩkuũ, na akĩrehe muoyo o na ũhoru wa kwaga kũbutha akĩũiga ũtheri-inĩ nĩ ũndũ wa ũhoru-ũrĩa-Mwega. ¹¹ Na nĩ ũndũ wa ũhoru-ũcio-Mwega-rĩ, nĩndamũrirwo ndũike mũhunja, na mũtũmwo, na mũrutani wago. ¹² ũhoru ũcio nĩguo ũtũmĩte nyamarĩke ũguo. No ndiconokaga, tondũ ũrĩa nĩ njĩtikĩtie nĩndĩmũũĩ, na ndĩ na ma atĩ arĩ na ũhoti wa kũgitĩra kĩrĩa ndĩmũwĩhokeire o nginya rĩrĩa mũthenya ũcio ũgaakinya.

¹³ Rũmia ũhoru ũrĩa waiguire kuuma kũrĩ nĩ, ũrĩ kĩonereria kĩa ũrutani mwega, ũrĩ na wĩtikio na wendani thĩinĩ wa Kristũ Jesũ. ¹⁴ Menyerera ũndũ ũrĩa mwega ũrĩa wehokeirwo, na ũũmenyerere ũteithĩtio nĩ Roho Mũtheru ũrĩa ũikaraga thĩinĩ witũ.

¹⁵ Wee nĩũĩ atĩ andũ othe thĩinĩ wa bũrũri wa Asia nĩmandiganĩirie, o hamwe na Fugelo, na Herimogene.

¹⁶ Mwathani aroiguĩra andũ a nyũmba ya Onesiforo tha tondũ aananyamarũra kaingĩ na ndaconokire nĩ ũndũ wakwa kuohwo na mĩnyororo.

¹⁷ Nowe, hĩndĩ ĩrĩa ookire Roma, nĩanjaririe na kĩyo o nginya akĩnyona.

¹⁸ Mwathani aroĩtikĩra atĩ akaaiguĩrwo tha nĩ Mwathani mũthenya ũcio wakinya! Wee nĩũĩ wega mũno ũrĩa aandeithirie na njĩra nyingĩ rĩrĩa ndaarĩ Efeso.

2

¹ Nĩ ũndũ wa ũguo, wee mũrũ wakwa-rĩ, gĩa na hinya thĩinĩ wa wega wa Ngai ũrĩa ũrĩ thĩinĩ wa Kristũ Jesũ. ² Namo maũndũ marĩa waiguire ngiaria mbere ya aira aingĩ-rĩ, mehokere andũ ehokeku arĩa ũũĩ atĩ no mahote kũruta andũ angĩ. ³ Ũmĩrĩria gũthĩinĩka hamwe na ithuĩ ta ũrĩ mũthigari mwega wa Kristũ Jesũ. ⁴ Gũtirĩ mũndũ ũrutaga wĩra wa mũthigari ũngĩohania na maũndũ matarĩ ma ũũthigari: we endaga o gũkenia mũnene wake ũrĩa ũmwathaga. ⁵ Ũguo no taguo, mũndũ ũrĩa ũhanyũkaga mathako-inĩ ma mahenya ndangĩheo thũmbĩ ya ũhootani atathaakĩte kũringana na ũrĩa gwathanĩtwo. ⁶ Ningĩ-rĩ, mũrĩmi ũrĩa wĩnogagia akĩrĩma mũgũnda nĩ we wagĩrĩrwo gũtuĩka wa mbere kwamũkĩra maciaro maguo. ⁷ Cũranagia maũndũ marĩa ndĩroiga, nĩgũkorwo Mwathani nĩarĩkũũhĩgagia maũndũ-inĩ macio mothe.

⁸ Atĩrĩrĩ, ririkanaga Jesũ Kristũ, ũrĩa wariũkirio akiuma kũrĩ arĩa akuũ, na aarĩ wa rũciaro rwa Daudi, kũringana na Ũhoru-ũrĩa-Mwega, ũrĩa nĩ hunjagia. ⁹ Ũhoru ũcio nĩguo nĩ nyariiragĩrwo o nginya ngohwo na mĩnyororo ta ndĩ mũgeri ngero. No kiugo kĩa Ngai ti kĩohe. ¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio, nĩ nĩnyũmagĩrĩria maũndũ mothe nĩ ũndũ wa arĩa aamũre, nĩgeetha o nao megĩre na ũhonokio ũrĩa ũrĩ thĩinĩ wa Kristũ Jesũ, na magĩe na riiri wa tene na tene.

¹¹ Ũhoru ũyũ nĩ wa kwĩhokeka, atĩrĩ:
Angĩkorwo nĩtwakuire hamwe nake-rĩ,
o na gũtũũra nĩtũgaatũũra muoyo hamwe nake;
¹² na tũngĩkirĩrĩria-rĩ,
o na gũthamaka nĩtũgaathamaka hamwe nake.
No tũngĩmũkaana-rĩ,
o nake nĩagatũkaana;
¹³ na tũngĩaga kwĩhokeka,
we egũtũũra arĩ o mwĩhokeku,
nĩgũkorwo we ndangĩhota gwĩkaana.

Mũruti Wĩra Mwĩtikĩrĩku harĩ Ngai

¹⁴ Ririkanagia andũ maũndũ macio. Makaanagie ũrĩ mbere ya Ngai nĩguo matige gũkararanĩria ndeto itarĩ kĩene; ndeto icio itirĩ kĩguni, no gũthũkia ithũkagia arĩa maciiguaga. ¹⁵ Geria mũno wĩonanagie harĩ Ngai wĩ mwĩtikĩrĩku, na wĩ mũruti-wĩra ũtarĩ ũndũ ũngĩmũconora, na ũrutanage ũhoru ũrĩa wa ma ũrũngĩrĩrie. ¹⁶ Ehagĩrĩra mĩario itarĩ ya gwĩtigĩra Ngai, tondũ arĩa mekenagia na ndeto icio makĩragĩrĩria kwaga gwĩtigĩra Ngai. ¹⁷ ũrutani wao ũtheaga ta kĩronda kĩa ndĩira. Amwe ao nĩ Humenayo, na Fileto, ¹⁸ arĩa maturuurĩte na magatiga ũhoru wa ma. Moigaga atĩ ũhoru wa kũriũka nĩũrĩkĩtie kũhĩtũka, na nĩ mathũkĩtie wĩtikio wa andũ amwe. ¹⁹ No rĩrĩ, mũthingi ũrĩa mũrũmu wa Ngai nĩwĩhaandĩte wega nago wĩkĩrĩtwo rũũri na ciugo ici: “Mwathani nĩoĩ andũ arĩa marĩ ake,” na ningĩ atĩrĩ, “Ũrĩa wothe umbũraga rĩtwa rĩa Mwathani no nginya agarũrũke atigane na waganu.”

²⁰ Thĩinĩ wa nyũmba yothe nene-rĩ, to indo cia thahabu na betha ikoragwo kuo ciiki, no nĩ kũrĩ indo cia mĩtĩ na cia rĩũmba; imwe nĩ cia wĩra ũrĩa mũtĩe, na imwe nĩ cia wĩra ũrĩa ũtangĩtĩka. ²¹ Mũndũ angĩtheria kuuma kũrĩ maũndũ macio matangĩtĩka, no atuĩke ta kĩndũ gĩa kũruta wĩra wa gĩtĩo, kĩndũ gĩtherie, kĩrĩa kĩagĩrĩire Mwathi wa nyũmba iyo na kĩhaarĩrio gĩa kũrutaga wĩra o wothe mwega. ²² Na rĩrĩ,

ūragīra merirīria mooru ma wīthī, na ūthingatage ūthingu, na wītīkio, na wendani, na thayū, mūrī hamwe na arīa makayagīra Mwathani marī na ngoro theru. ²³ Reganaga na ngarari cia ūrimū na cia ūkīngu, tondū nīūi irehage ngūi. ²⁴ Nayo ndungata ya Ngai ndiagīrīrwo nī gūtuika ya ngūi; handū ha ūguo, yagīrīrwo nīgūtuika ya gūtuga mūdū o wothe, na irī mūdū wī na ūhoti wa kūrutana, na irī mūdū mūkirīrīria. ²⁵ Ningī arutage arīa mamūkararagia ahooreire, arī na mwīhoko atī Ngai no atūme merire, nīguo mamenye ūhoru wa ma, ²⁶ na atī matuīke a gwīcookera, na meteithūkie mūtego-inī wa mūcukani ūrīa ūmanyiitīte mīgwate nīguo mekage ūrīa ekwenda.

3

Kwaga Gwītīgīra Ngai Matukū ma Kūrigīrīria

¹ No rīrī, menya atī matukū ma kūrigīrīria nīgūkagīa na mahinda ma ūgwati. ² Andū magaatuika eyendi, na endi mbeeca, na egani, na egaathi, na arumani, na andū mataiguaga aciari ao, na matarī ngaatho, na matarī atheru. ³ Ningī makorwo matarī na wendani, na matarekanagīra, na a gūcambania, na matangīhota kwīgīrīrīria merirīria ma mwīrī, na matarī tha, na matendaga maūdū mega, ⁴ na andū mendaga gūkunyañira andū arīa angī, na arūgīrīri, na eīkīrīri, na endi gwīkenia gūkīra ūrīa mendete Ngai. ⁵ Andū acio metuaga ta meyamūrīre Ngai no nīmakaanaga hinya wake. Wīthemage andū ta acio.

⁶ Acio nō arīa matoonyagīrīra nyūmba ciene na makaguucagīrīria andū-a-nja arīa ahūthū ngoro, arīa maiyūrītwo nī mehia, na arīa matwaragīrīrio nī merirīria mooru ma mīthemba yothe. ⁷ Andū-a-nja acio nīmerutaga ūndū mwerū hīndī ciothe, no matirī hīndī mamenyaga ūhoru ūrīa wa ma. ⁸ O ta ūrīa Janne na Jambare maakararirie Musa-rī, no taguo andū acio mehotoraga makararie ūhoru ūrīa wa ma. Meciiria mao nī mooru, nao ha ūhoru ūkonī wītīkio nīakūregwo biū. ⁹ No rīrī, matingīthī haraaya, tondū ūrimū wao nīūkamenyeka nī andū othe, o ta ūrīa ūhoru wa andū acio wamenyekire.

Paūlū Gūtaara Timotheo

¹⁰ No wee-rī, nīūi ūhoru wothe wa ūrutani wakwa, na mūtūūrīre wakwa, na matanya makwa, na wītīkio wakwa, na ūkirīrīria wakwa, na wendani wakwa, na kūūmīrīria gwakwa, ¹¹ na kūnyariirwo gwakwa, na mathīina makwa, o na mīthemba ya maūdū marīa maangorire kūu Antiokia, na Ikonja, o na Lusitera, mīnyamaro irīa nīi ndomīrīrie. No Mwathani nīahonokirie kuuma kūrī mathīina macio mothe. ¹² Ti-itherū, mūdū o wothe ūrīa ūkwenda gūtūūra mūtūūrīre wa gūkenia Ngai arī thīinī wa Kristū Jesū nīarīnyariiragwo, ¹³ No andū arīa aaganu na arīa aheenania nīmarīkīragīrīria kwagana, makaheenanagia na makaheenagio. ¹⁴ No wee-rī, tūūra wīkaga maūdū marīa wīrutīte na ūkametīkia wega atī nī ma ma, tondū nīūi arīa maakūrutire, ¹⁵ na ūrīa wamenyire Maandīko marīa matheru kuuma rīrīa warī kaana,* marīa mangīhota gūkūūhīgia nīguo ūkaahonokio nī ūndū wa gwītīkia thīinī wa Kristū Jesū. ¹⁶ Ūhoru wothe ūrīa wandīkītwo Maandīko-inī wekīrīrwo thīinī wa mūwandīki nī Ngai, na nīwagīrīire harī ūhoru wa kūrutana, na wa gūkaanania, na wa kūrūnga mahītia, o na wa kūrutana mīikarīre ya ūthingu, ¹⁷ nīgeetha

* **3:15** Mwana wa kahī wa Mūyahudi aambagīrīria kwīruta maandīko ma Kīrīkanīro kīrīa Gīkūrū arī wa mīaka itano.

mündũ wa Ngai akoragwo arĩ mũkinyanĩru, na athagathagĩtwo biũ kũruta wĩra o wothe mwegwa.

4

¹ Atĩrĩrĩ, niĩ ndĩ mbere ya Ngai na ya Kristũ Jesũ, ũrĩa ũgaatuĩra ciira andũ arĩa marĩ muoyo na arĩa makuĩte, na niĩ ũndũ wa gũũka gwake na ũthamaki wake-rĩ, ngũgũtaara atĩrĩ: ² Hunjagia Ũhoru wa Ngai; ikaraga wĩhaarĩrie hĩndĩ ĩrĩa yagĩrĩre na ĩrĩa ĩtagĩrĩre; ningĩ rũithagĩria andũ mahĩtia mao, na ũmakaanagie, na ũmomagĩrĩrie, wĩ na ũkirĩrĩria mũnene na ũrutani mũbarĩrĩre. ³ Nĩgũkorwo ihinda nĩrĩgooka rĩrĩa andũ makaaregana na ũrutani ũrĩa wagĩrĩre. No nĩguo mahingie merirĩria mao-rĩ, nĩmakeyũnganĩria arutani aingĩ nĩguo mameerage maũndũ marĩa matũ mao mekwenda kũigua. ⁴ Nĩmakahũgũra matũ mao matige kũigua ũhoru wa ma, na magariũrũkĩre ng'ano cia tũhũ. ⁵ No wee-rĩ, ikaraga wĩiguĩte maũndũ-inĩ mothe, na ũmĩrĩrie kũnyariirwo, ningĩ rutaga wĩra wa kũhunja ũhoru wa Ngai, na ũhingagie mawĩra mothe ma ũtungata waku.

⁶ Nĩgũkorwo nĩnyambĩrĩrie gũitwo thĩ ta iruta rĩa kũnyuuu, narĩo ihinda rĩakwa rĩa kuuma gũkũ nĩrĩkinyu. ⁷ Nĩndũite mbaara ĩrĩa njega, narĩo ihenya rĩakwa rĩgakinya mũthia, o na nĩndũũrite menyereire wĩtĩkio wakwa. ⁸ Rĩu nĩnjigĩrwo thũmbĩ ĩrĩa ya ũthingu, ĩrĩa Mwathani, ũrĩa ũtuaga ciira na kĩhoo, akaahe mũthenya ũcio, na to niĩ nyiki akaahe, no ningĩ niĩ andũ othe arĩa makoretwo merirĩrie kũguũranĩrio gwake.

Maũndũ ma Paũlũ Mwene

⁹ Geria mũno o ũrĩa wahota ũũke kũrĩ niĩ na ihenya, ¹⁰ nĩgũkorwo Dema, tondũ wa kwenda maũndũ ma thĩ ĩno, nĩandiganĩrie na agathiĩ Thesalonike. Nake Keresike nĩathiĩte Galatia, na Tito agathiĩ Dalamatia. ¹¹ Luka nowe tũrĩ nake gũkũ. Oya Mariko mũũke nake, tondũ niĩ ũteithio harĩ niĩ ũtungata-inĩ wakwa. ¹² Nĩndatũmire Tukiko kũu Efeso. ¹³ Ũgũũka-rĩ, ndehera kabuti karĩa ndatigire gwa Karipo kũrĩa Teroa, na ũndehere mabuku makwa ma gĩkũnjo, na makĩria njũa iria cia kwandĩkwo.

¹⁴ Alekisandro ũrĩa mũturi wa indo cia rũthuku nĩanjĩkire ũũru mũno. Mwathani niĩwe ũkaamũrĩha kũringana na ciĩko ciake. ¹⁵ O nawe mwĩmenyerere, tondũ nĩakararirie ndũmĩrĩri iitũ na hinya.

¹⁶ Hĩndĩ ĩrĩa ndaciirithirio rĩa mbere-rĩ, gũtirĩ mũndũ wokire kũndeithia, andũ othe nĩmandiganĩrie. Maroaga gũtuĩrwo ũũru. ¹⁷ No Mwathani nĩarũgamire na niĩ na akĩnjĩkĩra hinya, nĩgeetha ndũmĩrĩri ĩhunjo biũ niĩ ũndũ wakwa na andũ-a-Ndũrĩrĩ othe mamĩgũe. Na niĩ ngĩhonokio kuuma kanua ka mũrũũthi. ¹⁸ Mwathani nĩakahonokia ũũru-inĩ o wothe, na andware ũthamaki-inĩ wake wa igũrũ, nake arogoocagwo tene na tene. Amenĩ.

Ngeithi cia Mũthia

¹⁹ Geithia Pirisila na Akula, na andũ a nyũmba ya Onesiforo. ²⁰ Erasito aatigirwo Korinitho, na niĩ ngĩtiga Terefimo kũu Mileto arĩ mũrũaru. ²¹ Geria ũkinye gũkũ mbere ya ihinda rĩa heho. Nĩwageithio niĩ Eubulu, o na Pudene, na Lino, na Kilaudia, na ariũ na aarĩ a Ithe witũ othe.

²² Mwathani aroikaria roho waku. Wegwa wa Ngai ũroikara hamwe nawe.

MARŪA MA PAŪLŪ KŪRĪ TITO

¹ Nĩ nĩ Paŭlũ, ndungata ya Ngai na mŭtũmwo wa Jesũ Kristũ. Ndũmĩtwo nĩguo andũ arĩa athuure nĩ Ngai mongererwo wĩtikio na ũmenyo wa kũmenya ũhoru-ũrĩa-wa-ma ũrĩa ũtwaranĩte na ũhoru wa kwĩyamũrĩra Ngai, ² na nĩguo wĩtikio na ũmenyo iria irĩ na kũrĩgĩrĩro kĩa muoyo wa tene na tene, iria Ngai ũrĩa ũtaheenanageria eeranĩre o kuuma kĩambĩrĩria. ³ Narĩo ihinda rĩake rĩrĩa rĩagĩrĩre rĩakinya, nĩaguũranĩirie kiugo gĩake kĩrĩa ndehokeirwo ndĩkĩhunjagie kũringana na ũrĩa njathĩtwo nĩ Ngai Mũhonokia witũ,

⁴ Ndĩrakwandĩkĩra marũa maya wee Tito, o wee mũriũ wakwa kũna thĩnĩ wa wĩtikio ũrĩa tũgwatanĩire nawe:

Wega na thayũ kuuma kũrĩ Ngai Ithe na kũrĩ Kristũ Jesũ Mũhonokia witũ, irogĩa nawe.

Wĩra wa Tito arĩ Kirete

⁵ Atĩrĩrĩ Tito, gĩtũmi kĩrĩa gĩatũmire ngũtuge kũu Kirete nĩ atĩ ũthondeke maũndũ marĩa mataarĩkĩte na ũthuure athuuri thĩnĩ wa o itũũra, o ta ũrĩa ndakwĩre. ⁶ Mũthuuri wa kanitha aagĩrĩrwo akorwo atarĩ na ũcuuke, na akorwo arĩ mũthuuri wa mũtumia o ũmwe tu, na arĩ mũndũ ũrĩ na ciana ciĩtikĩtie na itarĩ kaũndũ ingĩcuukĩrwo nĩ ũndũ wa ũmaramari kana kwaga gwathĩka. ⁷ Kuona atĩ mũrori wa maũndũ ma kanitha nĩmwĩhokere wĩra wa Ngai, no nginya akorwo atarĩ na ũcuuke, na ndagakorwo arĩ mũndũ wa kwĩgũmĩra, kana wa kũhiũha kũrakara, kana arĩ mũnyui wa njoohi, kana wa kũhũthĩra hinya o na mbaara, kana mũndũ wa gũkorokera indo na njĩra irĩa itagĩrĩre. ⁸ Nĩ kaba akorwo arĩ mũndũ ũũĩ gũtugana, na wendete maũndũ marĩa mega, na ũhotete kwĩgirĩrĩria merirĩria ma mwĩrĩ, na arĩ mũrũngĩrĩru ngoro, na arĩ mũthingu, o na mũndũ ũmenyagĩrĩra mĩtugo yake. ⁹ Ningĩ no nginya arũmagie ũhoru ũrĩa wa kwĩhokeka, o ta ũrĩa ũrutaniĩtwo, nĩguo ahotage kũũmĩrĩria arĩa angĩ na ũrutani ũrĩa mwagĩrĩru, na ahotage kũregana na arĩa maũkararagia.

¹⁰ Nĩgũkorwo nĩ kũrĩ andũ aingĩ aremi, andũ a mĩario ya tũhũ na aheenania, na makĩria arĩa a thiritũ ya arĩa maruaga. ¹¹ Andũ acio no nginya makirio, tondũ nĩmarathũkia mĩciĩ mĩingĩ nĩkũrutanaga maũndũ marĩa mataagĩrĩre kũrutana, na mekaga ũguo nĩgeetha monage mbeeca iria itamagĩrĩre. ¹² O na mũnabii ũmwe wao nĩoigĩte atĩrĩ, “Andũ a Kirete matũũraga maheenanageria hĩndĩ ciothe, na mahaana ta nyamũ njũru, na nĩ igũũta ngoroku.” ¹³ ũira ũcio nĩ wa ma. Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, makaanageria ũgwatĩirie, nĩgeetha mehaande wega ũhoru-inĩ wa gwĩtikia, ¹⁴ na nĩguo matikarũmbũyagie ng’ano cia Ayahudi kana mawatho ma andũ arĩa mareganaga na ũhoru-ũrĩa-wa-ma. ¹⁵ Kũrĩ andũ arĩa marĩ meciiria matheru, maũndũ mothe nĩ matheru, no kũrĩ andũ arĩa marĩ na meciiria mathũku na matetikĩtie-rĩ, gũtirĩ ũndũ mũtheru. Ti-itherũ, meciiria mao na thamiri ciao nĩ thũku. ¹⁶ Kuuga nĩmoigaga atĩ nĩmooĩ Ngai, no nĩmamũkaanaga na ciiko ciao. Nĩ andũ imaramari, na matiathĩkaga, na gũtirĩ ũndũ o na ũmwe mwega mangĩka.

2

Maündũ Marĩa Mabataire Kũrutwo Ikundi Itiganĩte

¹ No wee-rĩ, no nginya ũrutanage maündũ marĩa maringaine na ũrutani ũrĩa mwagĩrĩru. ² Rutaga athuuri arĩa akũrũ maikarage matarĩ arĩũ, na marĩ a gũtũka, na a kwĩgirĩrĩria merirĩria ma mwĩrĩ, na marĩ arũmu ũhoru-inĩ wa gwĩtĩkia, na makoragwo marĩ na wendani o na ũkirĩrĩria.

³ O nao atumia arĩa akũrũ marutage gũikaraga na mũikarĩre ya ũtheru, na matigatuĩke a gũcambania o na kana mamenyere kũnyuuaga ndibei nyingĩ matuĩke ta ngombo ciayo, no nĩ matuĩke a kũrutanaga maündũ marĩa mega, ⁴ nĩgeetha mahote kũruta atumia arĩa ethĩ kwenda athuuri ao na ciana ciao, ⁵ na matuĩke a kwĩgirĩrĩria merirĩria ma mwĩrĩ, na atheru, na mehang'agie na wĩra o wa kwao mũciĩ, na matuĩke atugi, na maathĩkagĩre athuuri ao, nĩgeetha gũtikanagĩe mũndũ ũngĩcambia kiugo kĩa Ngai.

⁶ O ta ũguo-rĩ, ũmagĩrĩria aanake, na ũmataarage matuĩke a kwĩgirĩrĩria merirĩria ma mwĩrĩ. ⁷ Maündũ-inĩ mothe, tuĩka kĩonereria gĩa gwĩkaga wega maündũ-inĩ mothe. Rĩrĩa ũkũrutana onanagia ũrũngĩrĩru, na ũtarĩ na itherũ, ⁸ o na waragie ciugo iria ciagĩrĩre, itangĩrutĩka mahĩtia, nĩgeetha arĩa matũkararagia maconorithio tondũ wa kwaga ũndũ mũũru mangĩaria igũrũ riitũ.

⁹ Taaraga ngombo atĩ ciathĩkagĩre aathani a cio maündũ-inĩ mothe, na igeragie kũmakenia, no itigacookanagĩre nao, ¹⁰ na itikamaiyage indo ciao, no cionanagie atĩ no ciĩhokwo kũna, nĩguo itũmage ũrutani wa ũhoru wa Ngai Mũhonokia witũ wendekage maündũ-inĩ mothe.

¹¹ Nĩ ũndũ wega wa Ngai ũrĩa ũrehaga ũhonokio nĩũguũranĩrio kũrĩ andũ othe. ¹² Wega ũcio wa Ngai nĩguo ũtũrutaga kũregana na maündũ marĩa matarĩ ma kwĩyamũrĩra Ngai, na merirĩria mooru ma gũkũ thĩ, na gũtũũra twĩgirĩrĩrie merirĩria ma mwĩrĩ, na gũtũũra na mĩtũũrĩre ya ũngai na mĩrũngĩrĩru na ya kwĩyamũrĩra Ngai mahinda-inĩ maya tũrĩ, ¹³ o tũgĩetagĩrĩra kĩrĩngĩrĩro kĩrĩa kĩrĩ na kĩrathimo, hĩndĩ ĩrĩa gũkaaguũranĩrio riiri wa Jesũ Kristũ, ũrĩa arĩ Ngai witũ mũnene na Mũhonokia. ¹⁴ Nake nĩwe werutire nĩ ũndũ witũ, nĩguo atũkũũre waganu-inĩ wothe, na atherie andũ matuĩke ake kĩũmbe, arĩa marĩ na kĩyo gĩa gwĩkaga maündũ mega.

¹⁵ Rĩu-rĩ, maündũ macio nĩmo wagĩrĩrwo nĩkũrutanaga. Ũmanagĩrĩria na ũkaananagie wĩ na wathani wothe. Ndũkanareke mũndũ o na ũrĩkũ akũire.

3

Gwĩka ũrĩa Kwagĩrĩre

¹ Ririkanagia andũ acio atĩ maathĩkagĩre anene na arĩa maathanaga, na matuĩke aathĩki, na makoragwo mehaarĩrie kũruta wĩra wothe mwega, ² ningĩ matikae gũcambia mũndũ o na ũrĩkũ, no makorwo marĩ a thayũ na acaayanĩri, na monanagie mĩtugo ya ũhooreri harĩ andũ othe.

³ Nĩ ũndũ hĩndĩ ĩmwe-rĩ, o na ithuĩ twarĩ akĩĩgu, na tũtiathĩkaga, na tũkaheenekaga; twarĩ ngombo cia merirĩria ma mĩthemba yothe o na ikeno ciothe. Twatũũraga tũrĩ na rũmena na ũiru, tũgathũũragwo o na tũgathũũranaga mũndũ na ũrĩa ũngĩ. ⁴ No hĩndĩ ĩrĩa ũtugi wa Ngai Mũhonokia witũ na wendo ũrĩa atwendete naguo ciaguũranĩrio-rĩ, ⁵ nĩatũhonokirie, na ti ũndũ wa maündũ ma ũthingu marĩa tweekĩte, no nĩ ũndũ wa tha ciake. Agĩtũhonokia na ũndũ wa gũtũtheria, agĩtũciara rĩngĩ

na agĩtwerũhia na ũndũ wa Roho Mũtheru, ⁶ ũrĩa aatũitĩrĩirie na ũtaana nĩ ũndũ wa Jesũ Kristũ Mũhonokia witũ, ⁷ nĩgeetha twatuuu athingu nĩ ũndũ wa wega wake, tũtuĩke agai a muoyo wa tene na tene kũringana na ũrĩa tũtũire twĩrĩgĩrĩire. ⁸ Ũhoru ũcio nĩ wa kwĩhokeka. Na ngũkienda waragie maũndũ maya ũgwatĩirie, nĩgeetha andũ arĩa mehokete Ngai memenyerie kwĩrutĩra na kĩyo gwĩkaga maũndũ mega. Maũndũ maya nĩ magĩrĩru kũna, na nĩ marĩ uumithio harĩ mũndũ o wothe.

⁹ No rĩrĩ, eheragĩra ngarari cia ũrimũ, na ũhoru wa gũkinyĩra njjarwa, na gũkararania, na mbaara cia ũhoru wa watho, tondũ maũndũ macio matirĩ uumithio, na nĩ ma tũhũ. ¹⁰ Mũndũ ũrĩa ũtũmaga kũgĩe na nyamũkano-rĩ, mũkaanagie riita rĩa mbere, na rĩa keerĩ. Thuutha wa ũguo, regana nake. ¹¹ Wagĩrĩirwo nĩkũmenya atĩ mũndũ ta ũcio nĩ mwaganu na nĩ mwĩhia; nake we mwene nĩetuĩrĩire ciira.

Maũndũ ma Mũthia

¹² Ndaarĩkia gũtũma Aritema kana Tukiko kũrĩwe, geria ũrĩa ũngĩhota ũũke kũrĩ nĩ gũkũ Nikopoli, tondũ nĩkuo nduĩte gũikara ihinda rĩa heho. ¹³ Īka ũrĩa wothe ũngĩhota ũteithie Zena ũrĩa wakiri, na Apolo rĩrĩa marĩkorwo marĩ rũgendo-inĩ, na wone atĩ marĩ na indo ciothe iria mabatarĩtio nĩcio. ¹⁴ Nao andũ aitũ nĩmemenyerie kũrutaga mawĩra marĩa mega, nĩguo mateithagĩrĩrie mabataro-inĩ ma o mũthenya nĩguo matigatũũre mũtũũrĩre ũtarĩ na uumithio.

¹⁵ Andũ arĩa othe tũrĩ nao nĩmamũgeithia. Geithia andũ arĩa othe matwendete thĩinĩ wa wĩtĩkio.

Wega wa Ngai ũrogĩa na inyuĩ inyuotho.

MARŪA MA PAŪLŪ KŪRĪ FILEMONA

¹ Nĩ niĩ Paŭlũ, njohetwo nĩ ūndũ wa Kristũ Jesũ, na Timotheo mŭrũ wa Ithe witũ,

Tŭratũma marũa maya kŭrĩ Filemona mŭrata witũ ūrĩa twendete na mŭruti wĩra hamwe na ithuĩ, ² na kŭrĩ mwarĩ wa Ithe witũ Apufia, o na kŭrĩ Arikipo, ūrĩa ūrũagĩrĩra Ūhoru wa Ngai hamwe na ithuĩ, o na kŭrĩ kanitha ūrĩa ūcemanagia gwaku mŭciĩ.

³ Mŭrogĩa na wega na thayũ kuuma kŭrĩ Ngai Ithe witũ, na kuuma kŭrĩ Mwathani Jesũ Kristũ.

Gũcookia Ngaatho hamwe na Kũhooya

⁴ Atĩrĩrĩ, rĩrĩa ngŭkŭririkana mahooya-inĩ makwa-rĩ, nĩnjookagĩria Ngai wakwa ngaatho hĩndĩ ciothe, ⁵ tondũ nĩnjiguaga ūhoru wa wĩtkio waku thĩnĩ wa Mwathani Jesũ, na ūrĩa wendete andũ arĩa othe aamũre. ⁶ Nĩhooyaga atĩ ūgĩe na kĩyo rĩrĩa ūkŭgwatanĩra nao ūhoru wa wĩtkio waku, nĩgeetha magĩe na ūmenyo wa maũndũ mothe mega marĩa tŭrĩ namo thĩnĩ wa Kristũ. ⁷ Wendani waku nĩũheete gĩkeno kĩnene mŭno na ūkanyũmĩrĩria, nĩ tondũ wee, mŭrũ wa Ithe witũ, nĩũcanjamũrĩte ngoro cia andũ arĩa aamũre.

Paŭlũ Gũthaithanĩrĩa Onesimo

⁸ Nĩ ūndũ wa ūguo-rĩ, o na gũtuĩka no ngwathe ndĩ thĩnĩ wa Jesũ Kristũ, atĩ wĩke ūrĩa wagĩrĩre-rĩ, ⁹ nĩ kaba ngũthaithe ūwĩke nĩ ūndũ wa wendo. Nĩ ūndũ ūcio-rĩ, niĩ Paŭlũ o na ndĩ mũthuuri mŭkŭrũ, na ningĩ ndĩ muohe nĩ ūndũ wa Kristũ Jesũ-rĩ, ¹⁰ ngũgĩgũthaitha nĩ ūndũ wa mŭrũ wakwa Onesimo, ūrĩa watuĩkire mŭrũ wakwa ndĩ gŭkũ kĩoho-inĩ. ¹¹ Mbere iyo ndaarĩ kiene kŭrĩwe, no rĩu nĩatuĩkite mŭndũ wa bata harĩwe o na harĩ niĩ.

¹² Nake nĩngũmũcookia kŭrĩwe, na ngĩmũtũma no taarĩ ngoro yakwa mwene ndĩragũtũmĩra. ¹³ Nĩngĩrendire gũikara nake, nĩgeetha andei-thagie handũ-inĩ haku, rĩu njohetwo nĩ ūndũ wa Ūhoru-ũrĩa-Mwega. ¹⁴ No ndiendire gwĩka ūndũ o na ūrĩkũ wee ūtetĩkĩrĩte, nĩgeetha ūndũ o wothe mwega wee ūngĩka ūkorwo ūrĩ wa kwĩyendera no ti wa kŭringĩrĩrio. ¹⁵ No gũkorwo gĩtũmi gĩa akweherere kahinda kanini-rĩ, nĩgeetha agũcookerera mŭtũũranie nake nginya tene, ¹⁶ no ndagacooke arĩ o ngombo, no akorwo akĩrĩte ngombo, acooke arĩ mŭrũ wa Ithe witũ mwende mŭno. Nĩ wa bata mŭno harĩ niĩ, no harĩwe nĩ wa bata makĩria, arĩ ta mŭndũ o na ta mŭrũ wa Ithe witũ thĩnĩ wa Mwathani.

¹⁷ Nĩ ūndũ ūcio angĩkorwo nĩũtuaga tŭrĩ rŭmwe nawe-rĩ, mwamũkĩre o ta ūrĩa ūngĩnyamũkĩra niĩ mwene. ¹⁸ Nake angĩkorwo nĩagwĩkite ūũru o na ūrĩkũ, kana hihi arĩ na thĩrĩ waku-rĩ, andĩka atĩ thĩrĩ ūcio nĩ wakwa. ¹⁹ Nĩ niĩ Paŭlũ ndĩrakwandĩkĩra na guoko gwakwa mwene. Nĩngakũrĩha thĩrĩ ūcio, o na gũtuĩka ndikwenda kŭgweta atĩ o na wee mwene ūrĩ thĩrĩ wakwa. ²⁰ Atĩrĩrĩ, mŭrũ wa Ithe witũ, niĩ ingĩenda ngĩe na uumithio uumĩte kŭrĩwe thĩnĩ wa Mwathani; canjamũra ngoro yakwa thĩnĩ wa Kristũ. ²¹ Ndakwandĩkĩra marũa maya ndĩhokete atĩ ndũngĩaga kũnjathĩkĩra, na ngĩmenyaga atĩ nĩũgwĩka o na makĩria ya ūrĩa ngũrĩitĩe wĩke.

²² Hamwe na ũguo-rĩ, thondekera handũ ha gũikara, tondũ ndĩ na mwĩhoko atĩ nĩndĩtikĩrio njũke kũrĩ inyuĩ nĩ ũndũ wa mahooya marĩa mũhooyagĩra.

²³ Epafara, ũrĩa tuohetwo nake nĩ ũndũ wa Kristũ Jesũ, nĩakũgeithia. ²⁴ O na Mariko, na Arisitariko, na Dema, na Luka, arĩa tũrutithanagia wĩra nao, nĩmakũgeithia. ²⁵ Wega wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ ũrogĩa na roho waku.

MARŪA KŪRĪ AHIBIRANIA

Mūriū nī Mūnene Gūkīra Araika

¹ Matukū-inī ma tene Ngai nīarīrie maithe maitū na tūnua twa anabii maita maingī, na njīra mwanya mwanya, ² no matukū-inī maya ma kūrīgīrīria-rī, ithuī nīatwarīrie na njīra ya Mūriū, ūrīa aature mūgai wa indo ciothe, o we ūrīa thī yothe yombirwo na ūndū wake. ³ Mūrūwe-rī, nīwe wonanagia ūkengi wa riiri wake, na nīwe mūhianīre mūkinyanīru kūna wa ūrīa Ngai atariī, ningī nīwe ūnyitīrīire indo ciothe na kiugo gīake kīrī hinya. Nake aarīkia gūtheria andū mehīa-rī, nīaikarire thī guoko-inī kwa ūrīo kwa Ūnene kūu igūrū. ⁴ Nī ūndū ūcio agītuīka mūnene gūkīra araika, o ta ūrīa rītwa rīrīa aagaīrwo rīrī inene gūkīra rīao.

⁵ Nī ūndū-rī, nī mūraika ūrīkū Ngai arī eera atīrī,
 “Wee nīwe Mūrū wakwa;
 ūmūthī nīndatuīka Thoguo”?
 O na kana akīmwīra atīrī,
 “Nī nū ngūtuīka Ithe,
 nake atuīke Mūrū wakwa”?

⁶ Na ningī-rī, Ngai aarehe irigithathi rīake gūkū thī, oigire atīrī,
 “Araika othe a Ngai nīmamūinamīrīre, mamūhooe.”

⁷ Akīaria ūhorō wa araika oigire atīrī,
 “Atūmaga araika ake matuīke huho,
 nacio ndungata ciake agacitua nīnīmībī cia mwaki.”

⁸ No ha ūhorō ūkoniī Mūriū ekuuga atīrī,
 “Wee Ngai, gītī gīaku kīa ūnene nīgīgatūūra tene na tene,
 nakīo kihooto nīkīo gīgaatuīka mūthīgi wa ūthamaki waku.

⁹ Wee wendete ūthingu no ūgathūūra waganu;
 nī ūndū ūcio, Ngai, o we Ngai waku, nīakwambarītie gūkīra athiritū
 aku othe
 na ūndū wa gūgūitīrīria maguta ma gīkeno.”

¹⁰ Ningī akoiga atīrī,
 “Wee Mwathani, o kīambīrīria-inī, nīwaarire mīthingi ya thī,
 o narīo igūrū nī wīra wa moko maku.

¹¹ Icio nīgūthira igaathira, no wee nīgūtūūra ūgaatūūra;
 igaathira o ta nguo.

¹² Ūgaacikūnja o ta ūrīa nguo ndaaya ikūnjagwo;
 ikaagarūrūka o ta ūrīa nguo igarūrūkaga.
 No wee ndūgarūrūkaga,
 na mīaka yaku ndīrī hīndī īgaathira.”

¹³ Nī ūndū-rī, nī mūraika ūrīkū Ngai arī eera atīrī,
 “Ikara thī guoko-inī gwakwa kwa ūrīo,
 nginya rīrīa ngaatūma thū ciaku
 ituīke gaturwa ka makinya maku”?

¹⁴ Githī araika othe ti maroho ma gūtungata, matūmītwo matungatagīre arīa makaagaya ūhonokio?

2

Gwathwo Gūthikīrīria

1 Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩtwagĩrĩrwo kũrũmbũiya mũno ũhoru ũrĩa twanaigua, nĩguo tũtikae gũtũgũgio tweherio kuuma harĩ guo. 2 Tondũ-rĩ, angĩkorwo ũhoru ũrĩa waririo nĩ araika warĩ mũrũmu-rĩ, na mũndũ o wothe wareganaga na ũhoru ũcio na akaũremera nĩaherithagio o ũrĩa kwagĩrĩre-rĩ, 3 tũngĩkĩaga atĩa kũherithio tũngĩnyarara ũhonokio mũnene ũũ? Ũhonokio ũyũ, ũrĩa waambire kũhunjio nĩ Mwathani, nĩwacookire gwĩkĩrwo hinya kũrĩ ithuĩ nĩ andũ arĩa maamũiguire. 4 Ningĩ Ngai agĩkĩra ũhoru ũyũ ũira atĩ nĩ wa ma na ũndũ wa kuonania marũuri na morirũ, o na kũringa ciama cia mĩthemba mũingĩ, na akĩheana iheo cia Roho Mũtheru kũrĩ andũ kũringana na wendi wake.

Jesũ gũtuuo ta Ariũ a Nyina

5 Thĩ irĩa tũkwaria ũhoru wayo, araika tio maaheetwo wathani wayo. 6 No nĩ harĩ mũndũ mũna ũheanĩte ũira handũ hamwe akoiga atĩrĩ:

“Mũndũ akĩrĩ kĩ tondũ ũikaraga ũkĩmwĩciiragia,
nake mũrũ wa mũndũ akĩrĩ kĩ atĩ nĩkĩo ũmũmenyagĩrĩra?”

7 Watũmire atigie o hanini aiganane na araika,
na ũkĩmũhumba thũmbĩ ya riiri o na gĩtĩio,

8 na ũkĩiga indo ciothe rungu rwa magũrũ make aciathage.”

Nake akĩiga indo ciothe rungu rwa mũndũ-rĩ, hatirĩ kĩndũ o na kĩrĩkũ Ngai aatigire gĩtarĩ watho-inĩ wa mũndũ. No rĩu tũtionaga indo ciothe irĩ watho-inĩ wa mũndũ. 9 No tuonaga Jesũ, ũrĩa gwa kahinda kanini watuĩtwo mũnini gũkĩra araika, no rĩu ekĩrĩtwo thũmbĩ ya riiri na ya gĩtĩio nĩ tondũ nĩanyariirĩkire na agĩkua, nĩgeetha, nĩ ũndũ wa Wega wa Ngai atuĩke wa gũcama gĩkuũ handũ ha andũ othe.

10 Nĩgũkorwo nĩ kwagĩrĩre atĩ Ngai, ũrĩa wombire indo ciothe na itũuraga nĩ ũndũ wake-rĩ, atũme mwambĩrĩria wa ũhonokio wao aagĩrĩre kũna kũna na ũndũ wa kũnyamario nĩguo arehe ciana nyingĩ riiri-inĩ wake. 11 Jesũ ũrĩa ũtũmaga andũ matuĩke atheru, o hamwe na acio matuĩtwo atheru, othe matuĩkaga andũ a nyũmba imwe. Nĩ ũndũ ũcio Jesũ ndaconokaga akĩmeeta ariũ na aarĩ a Ithe. 12 Akoiga atĩrĩ,
“Nĩngoimbũra rĩitwa rĩaku kũrĩ ariũ na aarĩ a Baba;
nĩngainaga nyĩmbo cia gũkũgooca ndĩ kĩũngano-inĩ.”

13 Ningĩ akoiga atĩrĩ,

“Nĩ ngũiga mwĩhoko wakwa harĩ Ngai.”

O na ningĩ akoiga atĩrĩ,

“Nĩ ũyũ haha, na ciana iria Ngai aaheete.”

14 Kuona atĩ ciana icio irĩ na mwĩrĩ na thakame-rĩ, we o nake aatuĩkire o tao mwĩrĩ-inĩ, nĩgeetha na ũndũ wa gĩkuũ gĩake ahote kwananga ũrĩa ũrĩ na hinya wa gĩkuũ, nake nĩwe mũcukani, 15 na ohore arĩa matũire mohetwo ũkombo-inĩ matukũ mao mothe nĩ ũndũ wa gwĩtigĩra gĩkuũ.

16 Nĩgũkorwo ti-itherũ ti araika ateithagia, no ateithagia rũciaro rwa Iburahĩmu. 17 Na nĩ ũndũ ũcio no nginya angĩahaananirio na ariũ na aarĩ a Ithe maũndũ-inĩ mothe, nĩguo atuĩke mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene ũiyũrĩtwo nĩ tha na mwĩhokeku agĩtungatĩra Ngai, na nĩguo arute horohio nĩ ũndũ wa mehia ma kĩrĩndĩ. 18 Nĩgũkorwo we mwene nĩathĩnĩkire rĩrĩa aageragio-rĩ, nĩahotaga gũteithia andũ arĩa mageragio.

3

Jesũ nĩ Mũnene gũkĩra Musa

1 Nĩ ũndũ ũcio, inyuĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ atheru, o inyuĩ mũgwatanĩire ũhoru wa gwĩtwo kũrĩa kuumĩte na igũrũ, mwĩcũranagiei

ūhoro wa Jesū, o we mūtūmwo na mūthĩnjĩri-Ngai ūrĩa mūnene ūrĩa tuumbūraga ūhoro wake. ² We aarĩ mwĩhokeku kūrĩ ūrĩa wamwamūrĩre, o ta ūrĩa Musa aarĩ mwĩhokeku maũndũ-inĩ mothe ma nyũmba ya Ngai. ³ Jesū nĩonekanĩte aagĩrĩire kũheo gĩtĩio kĩnene gũkĩra Musa, o ta ūrĩa mwaki wa nyũmba aagĩrĩrwo nĩ gũtĩio gũkĩra nyũmba yo nyene. ⁴ Nĩgũkorwo nyũmba o yothe nĩrĩ mũndũ ūrĩa wamĩakire, no Ngai nĩwe mwaki wa indo ciothe. ⁵ Nake Musa, aarĩ mwĩhokeku maũndũ-inĩ mothe ma nyũmba ya Ngai arĩ o ndungata, agakĩrutaga ūira wa maũndũ marĩa makaahewanwo thuutha-inĩ. ⁶ No Kristũ arĩ Mũriũ aarĩ mwĩhokeku na akarũgamĩrĩra nyũmba ya Ngai. Na ithuĩ tũrĩ nyũmba iyo yake, tũngĩkara tũrũmĩtie ūmĩrĩru witũ na kĩrĩgĩrĩro kĩrĩa twĩrahagĩra.

Gũkaanio kwaga Gwĩtĩkia

⁷ Nĩ ūndũ-rĩ, o ta ūrĩa Roho Mũtheru oigaga, atĩrĩ:

“Ūmũthĩ, mũngĩigua mũgambo wake,

⁸ mūtikoomie ngoro cianyu

ta hĩndĩ ĩrĩa mwanemeire,

andũ makĩĩngeria marĩ kũu werũ-inĩ,

⁹ kūrĩa maithe manyu maangeririe na makĩndoria,

na makĩona ciĩko ciakwa, ihinda rĩa mĩaka mĩrongo ĩna.

¹⁰ Nĩkĩo ndaarakarĩire rũciaro rũu, ngĩkiuga atĩrĩ,

‘Ngoro cia andũ aya itururaga hĩndĩ ciothe,

na matirĩ maamenya njĩra ciakwa.’

¹¹ Nĩ ūndũ ūcio ngĩhĩta na mwĩhĩtwa ndakarĩte, ngiuga atĩrĩ,

‘Matirĩ hĩndĩ magaatoonya kĩhurũko-inĩ gĩakwa.’”

¹² Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, mwĩmenyererei hatikagĩe o na ūmwe wanyu ūrĩ na ngoro ĩhagia na ĩtetĩkagia, ĩrĩa ĩgarũrũkaga, ĩgatigana na Ngai ūrĩa ūrĩ muoyo. ¹³ No ūmanagĩrĩriai mũndũ na ūrĩa ūngĩ o mũthenya, o rĩrĩa rĩothe mũthenya ūrĩitagwo Ūmũthĩ, nĩgeetha gũtikagĩe o na ūmwe wanyu ūkũũmio ngoro nĩ ūndũ wa kũheenererio nĩ mehia. ¹⁴ Tondũ ūcio, tũngĩrũmia wega mwĩhoko ūrĩa twarĩ naguo kuuma o kĩambĩrĩria nginya ithĩrĩro-rĩ, nĩtũgaatuĩka a kũgwatanĩra hamwe na Kristũ. ¹⁵ O ta ūrĩa kwĩrĩtwo, atĩrĩ:

“Ūmũthĩ, mũngĩigua mũgambo wake,

mūtikoomie ngoro cianyu

ta hĩndĩ ĩrĩa mwanemeire.”

¹⁶ Nĩ andũ arĩkũ acio maaiguire na makĩmũkararia? Githĩ ti arĩa othe moimĩte Misiri matongoretio nĩ Musa? ¹⁷ Ningĩ-rĩ, nĩ andũ arĩkũ aarakarĩire mĩaka iyo mĩrongo ĩna? Githĩ ti arĩa meehirie, na magĩkua, o arĩa ciimba ciao ciagũire kũu werũ-inĩ? ¹⁸ Ningĩ-rĩ, nĩ andũ arĩkũ Ngai ehĩtire na mwĩhĩtwa atĩ gũtirĩ hĩndĩ magaatoonya ūhurũko-inĩ wake, tĩa o andũ acio maaregire kũmwathĩkĩra? ¹⁹ Tũgakĩona atĩrĩ, matiahotire gũtoonya kuo nĩ ūndũ wa kwaga gwĩtĩkia kwao.

4

Thabatũ ya Kũhurũka ya Andũ a Ngai

¹ Nĩ ūndũ ūcio-rĩ, kuona atĩ kĩranĩro gĩa gũtoonya ūhurũko-inĩ wake kĩrĩ o ho-rĩ, nĩtwĩmenyererei gũtikagĩe o na ūmwe wanyu ūtagagĩkinyĩra. ² Nĩgũkorwo o na ithuĩ nĩtũhunjĩirio Ūhoro-ũyũ-Mwega o tao; no ūhoro ūrĩa maaiguire ndũigana kũmaguna, tondũ arĩa maũiguire matiawamũkĩrĩre na wĩtĩkio. ³ Na rĩrĩ, ithuĩ arĩa twĩtĩkĩtie nĩ ithuĩ tũtoonyaga kĩhurũko-inĩ kũu, o ta ūrĩa Ngai oigire atĩrĩ,

“Nĩ ũndũ ũcio ngĩhĩta na mwĩhĩtwa ndakarĩte, ngiuga atĩrĩ,
 ‘Matirĩ hĩndĩ magaatoonya kĩhurũko-inĩ gĩakwa.’”

O na gũtuĩka wĩra wake nĩwathirĩte kuuma o rĩrĩa thĩ yombirwo.
⁴ Nĩgũkorwo nĩ harĩ handũ hana aarĩtie ũhoru wa mũthenya wa mũgwanja, akoiga atĩrĩ: “Nake Ngai akĩhurũka mũthenya wa mũgwanja, agĩtigana na wĩra wake wothe.” ⁵ O na ningĩ hau mbere nĩoigĩte atĩrĩ, “Matirĩ hĩndĩ magaatoonya ũhurũko-inĩ wakwa.”

⁶ Nĩtũkuona atĩ nĩ kũrĩ amwe matigaire gũtoonya kĩhurũko-inĩ kũ kĩeranĩrwo, nĩgũkorwo arĩa maahunjĩrio ũhoru-ũrĩa-Mwega mbere matiatoonyire tondũ nĩmagire gwathĩka. ⁷ Nĩ ũndũ ũcio, o rĩngĩ Ngai akĩamũra mũthenya mũna, akĩwĩta Ũmũthĩ, thuutha wa matukũ maingĩ gũthira rĩrĩa aaririe na kanua ka Daudi, ta ũrĩa oigĩte hau mbere atĩrĩ: “Ũmũthĩ, mũngĩigua mũgambo wake, mũtikoomie ngoro cianyu.”

⁸ Tondũ korwo Joshua nĩamaheete ũhurũko-rĩ, Ngai ndangĩacookire kwaria ũhoru wa mũthenya ũngĩ thuutha ũcio. ⁹ Tondũ ũcio nĩgũtigaire Thabatũ ya kũhurũka ya andũ a Ngai; ¹⁰ nĩgũkorwo mũndũ o wothe ũrĩa ũtoonyaga kĩhurũko-inĩ kĩa Ngai o nake nĩahurũkaga agatigana na wĩra wake, o ta ũrĩa Ngai aahurũkire agĩtigana na wĩra wake. ¹¹ Nĩ ũndũ ũcio, nĩtwĩrutanĩrie na kĩyo gũtoonya ũhurũko-inĩ ũcio, nĩgeetha gũtikanagĩe mũndũ o na ũrĩkũ ũkaagũa nĩ ũndũ wa kũrũmĩrĩra kionereria kĩa ũremi wao.

¹² Nĩgũkorwo ũhoru wa Ngai ũrĩ muoyo na ũrĩ hinya. Nĩ mũũgĩ gũkĩra rũhiũ rwa njora rũnooretwo mĩena yeerĩ, ũgatheeca ũkagayũkania muoyo na roho, o na ũkagayania marũngo na maguta marĩa makoragwo mahĩndĩ-inĩ, na ningĩ ũgatuĩra meciiria na matua ma ngoro. ¹³ Gũtirĩ kĩndũ o na kĩmwe kĩa iria ciombirwo kĩhithĩtwo kuuma maitho-inĩ ma Ngai. Indo ciothe nĩhumbũrie na ikaguũrio mbere ya maitho ma ũrĩa tũkaahe ũhoru witũ.

Jesũ Mũthĩnjĩri-Ngai Ũrĩa Mũnene Mũno

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio, kuona atĩ tũrĩ na mũthĩnjĩri-Ngai mũnene mũno ũrĩa ũhungurĩte agakinya o igũrũ, na nĩwe Jesũ mũrũ wa Ngai-rĩ, nĩtũrũmiei na hinya wĩtĩkio ũrĩa tuumbũraga. ¹⁵ Nĩgũkorwo tũtirĩ na mũthĩnjĩri-Ngai mũnene ũtangĩhota gũtũiguĩra tha ũhũthũ-inĩ witũ, no nĩ tũrĩ na ũmwe wanagerio ikĩro-inĩ ciothe o ta ithuĩ, no ndaigana kwĩhia. ¹⁶ Hakĩrĩ ũguo-rĩ, nĩtũkuhĩrĩriei gĩtĩ kĩa Ũnene kĩrĩa kĩa Wega wake tũrĩ na ũũmĩrĩru, nĩgeetha tũkaiguĩrwo tha, na tuone Wega wake wa gũtũteithagia hĩndĩ irĩa tũbatarĩte.

5

¹ Rĩu-rĩ, mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene o wothe athuuragwo kuuma gata-gatĩ ka andũ na agatuuo wa kũmarũgamĩrĩra maũndũ-inĩ marĩa makonĩ Ngai, nĩguo arutage maruta na magongona nĩ ũndũ wa kũhoroheria mehia. ² Nake nĩahotaga gũkirĩrĩria arĩa matarĩ na ũmenyo o na arĩa maturuurĩte, kuona atĩ o nake nĩarĩ ũhũthũ wake. ³ ũndũ ũyũ nĩguo ũtũmaga arute magongona ma kũhoroheria mehia make mwene, o ta ũrĩa amarutaga nĩ ũndũ wa mehia ma kĩrĩndĩ.

⁴ Gũtirĩ mũndũ wĩheaga gĩtĩo kũu we mwene; no nginya akorwo etĩtwo nĩ Ngai, o ta ũrĩa Harũni eetirwo. ⁵ Nĩ ũndũ ũcio, o nake Kristũ ndaigana kwĩyoera ũgooci wa gũtuĩka mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene. No nĩ Ngai wamwĩrĩre atĩrĩ,

“Wee nīwe Mūrū wakwa;
ūmūthī nīndatuīka Thoguo.”

⁶ Na handū hangī oigīte atīrī,

“Wee ūrī mūthīnjīri-Ngai nginya tene,
o ta ūrīa Melikisedeki aatarīi.”

⁷ Matukū-inī marīa Jesū aatūūruga gūkū thī-rī, nīahooyaga na agath-aitha Ngai, agīkayaga mūno agīitaga maithori kūrī ūcio ūngīahotire kūmūhonokia kuuma gīkuū-inī, na nīaiguagwo nī ūndū wa kwīnyiihia gwake. ⁸ O na gūtuīka aarī mūrīū, nīerutire gwathīka nī ūndū wa ūrīa aanyariirīkire, ⁹ na aarīkia gūtuo mwagīrīru kūna, agītuīka kīhumo kīa ūhonokio ūrīa ūtagaathira harī arīa othe mamwathīkagīra, ¹⁰ nake Ngai akīmūtua mūthīnjīri-Ngai mūnene o ta ūrīa Melikisedeki aatarīi.

Gūtaarwo nīguo Tūtikagwe

¹¹ Nītūrī na maūndū maingī tūngīmīwīra makonī ūhorō ūyū, no nī hinya kūmūtaarīria tondū mūtiniyitaga maūndū narua. ¹² Nī ūndū-rī, o na gūtuīka rīu mwagīrīrwo nīgūkorwo mūrī arutani-rī, nīmūbatarīte mūndū wa kūmūruta maūndū marīa mwarutītwo kīambīrīria ma kiugo kīa Ngai o rīngī. Inyuī mūbataire kūheo iria, no ti irio nyūmū! ¹³ Mūndū o wothe ūnyuuga iria, tondū no gakenge-rī, ndangīmenya wega ūhorō wa ūrutani wa ūthingu. ¹⁴ No irio iria nyūmū nī cia andū arīa agima, arīa nī ūndū wa kūmenyera gūcihūthīra kaingī, nīmerutīte gūkūūrana wega na ūūru.

6

¹ Nī ūndū ūcio nītūtiganēi na morutani marīa ma kīambīrīria ma ūhorō wa Kristū, na tūthī na mbere na gūkūra, na tūtige kwambīrīria gwaka mūthingi rīngī wa kūrutana ūhorō wa kwīrira nī ūndū wa ciīko iria cierekagīria mūndū gīkuū-inī, na ūrutani wa gwītīkia thīinī wa Ngai, ² na morutani ma ūbatithio, na ma kūigīrīrwo moko, o na ma kūrīūka kwa arīa akuū, o na ma gūtuīrwo ciira wa tene na tene. ³ Na noguo tūrīkaga, Ngai angītīkīria.

⁴ Na rīrī, nī ūndū ūrī hinya mūno kūrī andū arīa maanathererwo nī ūtheri, na magacama kīheo kīrīa kiumīte igūrū, na magakorwo matuītwo a ngwatanīro ya Roho Mūtheru, ⁵ o acio macamīte wega wa kiugo kīa Ngai na maahinya ma ihinda rīrīa rīgooka, ⁶ andū acio mangīgūa na matigane na maūndū macio-rī, gūtingīhoteka kūmacookia rīngī merire, nī tondū nī kwambithia marambithia Mūrū wa Ngai mūtī igūrū o rīngī, na makamūnyararithia kūrī kīrīndī.

⁷ Mūgūnda ūrīa uragīrwo nī mbura kaingī na ūgacooka ūgaciara maciaro mega ma kūguna arīa marīmīrwo-rī, nīūrathimagwo nī Ngai. ⁸ No mūgūnda ūrīa ūkūruga mīigua na mahiū ma nyeki-inī nī wa tūhū, na ūrī ūgwati-inī wa kwīrehithīria kīrumi. Marigīrīrio-inī nīgūcinwo ūgaacinwo.

⁹ Arata akwa nyendete mūno, o na tūkīaragia ūguo, ha ūhorō wanyurī, nītwīrīgīrīre maūndū mega kūrī macio, o marīa marehanaga na ūhonokio. ¹⁰ Tondū Ngai ndaagīte kīhoo; ndakaariganīrwo nī wīra wanyu o na wendo ūrīa muonanītie nī ūndū wa rītwa rīake rīrīa mwateithagia andū arīa aamūre, o na rīu no mūrathiī na mbere na kūmateithia.

¹¹ Tūngīenda mūndū o mūndū wanyu onanie kīyo o ta kīu o nginya mūthia, nīguo mūkaahingīrio maūndū marīa mūtūire mwīrīgīrīre.

¹² Tūtikwenda mūtūike igūūta, no tūkwenda mwīgerekana gie na andū,

arĩa nĩ ùndũ wa gwĩtikia na gũkirĩrĩria kwao nĩkuo gũtũmaga magairwo maũndũ marĩa meranĩirwo.

Ūuma wa Kĩranĩro kĩa Ngai

¹³ Rĩrĩa Ngai eerĩire Iburahĩmu kĩranĩro gĩake, eehĩtire akĩgwetaga we mwene, nĩgũkorwo gũtiarĩ na ùngĩ mũnene kũrĩ we wa kwĩhĩta nake, ¹⁴ akiuga atĩrĩ, “Ti-itherũ nĩngũkũrathima na ngũhe njiaro nyingĩ.” ¹⁵ Na nĩ ùndũ ùcio, thuutha wa Iburahĩmu gweterera akirĩrĩrie-rĩ, nĩaheirwo kĩrĩa eerĩirwo.

¹⁶ Tondũ rĩrĩ, andũ mehĩtaga na mũndũ ũrĩa mũnene kũmakĩra, naguo mwĩhĩtwa ũgakĩndĩra ũrĩa kwĩritwo, na ũgakĩniina ngarari ciothe. ¹⁷ Na tondũ Ngai nĩendaga kuonania hatarĩ nganja kũrĩ agai a maũndũ marĩa meranĩirwo atĩ itua rĩake rĩrĩa aatuĩte rĩtingĩgarũrũka-rĩ, nĩakĩndĩre ũhoru ùcio na mwĩhĩtwa. ¹⁸ Ngai eekire ũguo na ùndũ wa maũndũ meerĩ matangĩgarũrũka, o marĩa gũtangĩhoteka Ngai aheenanie namo, nĩgeetha ithuĩ arĩa tuonete handũ ha kũũrĩra twĩgwatĩre kĩrĩgĩrĩro kĩrĩa tũheetwo, tũhote kũũmĩrĩria mũno. ¹⁹ Kĩrĩgĩrĩro gĩkĩ tũrĩ nakĩo kĩaana ta nanga ya ngoro, nakĩo nĩ kĩrũmu, na nĩ kĩa ma. Nakĩo gĩtoonyaga handũ-harĩa-haamũre thuutha wa gĩtama kĩrĩa kĩnene, ²⁰ o harĩa Jesũ, ũrĩa wathiire mbere iitũ, aatoonyire ithenya riitũ. Nake nĩatuĩkĩte mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene o nginya tene, o ta ũrĩa Melikisedeki aatarĩ.

7

Melikisedeki ũrĩa Mũthĩnjĩri-Ngai

¹ Atĩrĩrĩ, Melikisedeki ùcio aarĩ mũthamaki wa Salemu na mũthĩnjĩri-Ngai, o Ngai-Ūrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno. Nĩwe watũngire Iburahĩmu akĩinũka aarĩkia kũhoota athamaki, na akĩmũrathima, ² nake Iburahĩmu akĩmũhe gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa indo ciothe. Rĩitwa rĩake rĩgĩtaũrwo mbere nĩ kuuga “mũthamaki wa ũthingu”; ningĩ “mũthamaki wa Salemu” nĩ kuuga “mũthamaki wa thayũ”. ³ Ndaarĩ na ithe kana nyina, kana kĩruka gĩake, na ndaarĩ na kĩaambĩrĩria kĩa matukũ kana mũthia wa muoyo wake, nĩ ùndũ ùcio, we ahaana ta Mũrũ wa Ngai, egũtũũra arĩ mũthĩnjĩri-Ngai nginya tene.

⁴ Ta mwĩciirie ũrĩa aarĩ mũnene: Atĩ o na ithe witũ Iburahĩmu nĩamũgaiire gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa indo iria aatahĩte! ⁵ Na rĩrĩ, watho uugĩte atĩ andũ a rũciaro rwa Lawi arĩa matuĩkaga athĩnjĩri-Ngai metagie gĩcunjĩ gĩa ikũmi kuuma kũrĩ andũ, ũguo nĩ kuuga ariũ a ithe wao, o na gwatuĩka ariũ a ithe wao nĩ a rũciaro rwa Iburahĩmu. ⁶ No mũndũ ùcio ndaarĩ wa rũciaro rwa Lawi, no nĩamũkĩrĩre gĩcunjĩ gĩa ikũmi kuuma kũrĩ Iburahĩmu, na akĩrathima ùcio werĩirwo ciĩranĩro. ⁷ Na hatirĩ nganja atĩ mũndũ ũrĩa mũnini nĩwe ũrathimagwo nĩ ũrĩa mũnene. ⁸ Tũgakĩona atĩ, mwena ũmwe gĩcunjĩ kũ gĩa ikũmi kũnganagio nĩ andũ arĩa macookaga gũkua, na nĩo Alawii; naguo mwena ùcio ùngĩ, kĩrutagĩrwo mũndũ ũrĩa uumbũritwo ũhoru wake atĩ atũũraga o muoyo. ⁹ O na mũndũ no oige atĩ Lawi, ùcio ũrutagĩrwo gĩcunjĩ kũ gĩa ikũmi, we mwene nĩarutire gĩcunjĩ kũ na njĩra ya Iburahĩmu, ¹⁰ tondũ hĩndĩ rĩrĩa Melikisedeki aacemanirie na Iburahĩmu, Lawi aarĩ mũthiimo-inĩ wa ithe ùcio wa tene.

Jesũ ahaana ta Melikisedeki

¹¹ Korwo ũkinyanĩru kũna nĩũngĩonekanire na njĩra ya ũthĩnjĩri Ngai wa Alawii-rĩ, (nĩ ùndũ kĩrĩndĩ kĩaheirwo watho na njĩra iyo), gwakĩrĩ bata ùngĩ ũrĩkũ gũũke mũthĩnjĩri-Ngai ùngĩ, ũtariĩ ta Melikisedeki, na

ndatuike ta wa nyumba ya Haruni? ¹² Nigukorwo uhoro wa uthinjiri-Ngai ungigarurwo-rĩ, o naguo watho no nginya ugarurwo. ¹³ Nake mundũ urĩa maandũ maya maaritio nĩ undũ wake oimite mũhĩrĩga-inĩ ungĩ, urĩa gutarĩ mundũ wago urĩ watungatira Ngai kigongona-inĩ. ¹⁴ Nigukorwo nikũikaine wega atĩ Mwathani witũ oimire mũhĩrĩga-inĩ wa Juda, na ha uhoro wa mũhĩrĩga ucio-rĩ, Musa ndaigana kuuga undũ o na urĩkũ ukoniĩ athinjiri-Ngai. ¹⁵ Na rĩrĩ, uhoro urĩa twaritie no ūmenyeke wega makĩria angikorwo mũthinjiri-Ngai ungĩ utariĩ ta Melikisedeki nionekanite, ¹⁶ urĩa utuĩkite mũthinjiri-Ngai, na ti kuringana na mūtugo wa ruciaro rwake, no nĩ tondũ wa uhoti wa muoyo urĩa utathiraga. ¹⁷ Nigukorwo nikuumburũtwo atĩrĩ:

“Wee urĩ mũthinjiri-Ngai nginya tene,
o ta urĩa Melikisedeki aatarĩ.”

¹⁸ Watho wa mbere nũtiganĩtwo naguo tondũ ndwarĩ na hinya na ũkaaga bata ¹⁹ (nigukorwo watho ndurĩ undũ watũmire wagĩrĩre kũna), no nĩtũheetwo kĩrĩgĩrĩro kĩaega makĩria kĩa gĩtũhotithagia gũkuhĩrĩria Ngai.

²⁰ Na undũ ũyũ ndwekirwo hatarĩ mwĩhitwa! Andũ acio angĩ nĩmatuĩkaga athinjiri-Ngai hatarĩ mwĩhitwa, ²¹ nowe aatuĩkire mũthinjiri-Ngai na mwĩhitwa, rĩrĩa Ngai aamwĩrĩre atĩrĩ:

“Jehova nĩehĩtite,
na ndangĩricũkwo, akoiga atĩrĩ:
‘Wee urĩ mũthinjiri-Ngai nginya tene.’”

²² Nĩ undũ wa mwĩhitwa ũyũ, Jesũ nĩatuĩkite mũrũgamĩrĩri wa kĩrĩkanĩro kĩa kĩaega makĩria.

²³ Ningĩ-rĩ, nigukoretwo na athinjiri-Ngai aingĩ ta acio hau mbere, nigukorwo nĩmakuaga magakĩgirio gũthĩ na mbere na ũtungata ucio.

²⁴ No tondũ Jesũ atũũraga muoyo nginya tene-rĩ, uthinjiri-Ngai wake nĩ wa gũtũũra nginya tene. ²⁵ Nĩ undũ ucio nĩahotaga kũhonokia kũna arĩa othe mokaga kũrĩ Ngai magereire harĩ we, nigukorwo egũtũũra amathaitanagĩrĩra.

²⁶ Tondũ nĩ kwagĩrĩre tũgĩe na mũthinjiri-Ngai mũnene ta ucio, atũhingagĩrie bata witũ, na akorwo arĩ mũtheru, na atarĩ ũcuuke, kana rĩhia, na aamũranitio na ehia, o na agatũũgirio igũrũ rĩa igũrũ. ²⁷ We ndekũbatara kũruta magongona mũthenya o mũthenya ta urĩa athinjiri-Ngai anene acio angĩ meekaga, mbere nĩ undũ wa mehia make mwene, na thuutha ucio nĩ undũ wa mehia ma kĩrĩndĩ. We nĩarutire igongona nĩ undũ wa mehia mao ihinda o rĩmwe rĩa kũigana hĩndĩ rĩa eerutire we mwene. ²⁸ Nigukorwo watho ũtuaga andũ matarĩ hinya athinjiri Ngai anene; no mwĩhitwa, urĩa wokire thuutha wa watho, nĩwaamũrĩre Mũriũ, urĩa utuĩkite mwagĩrĩru kũna nginya tene.

8

Mũthinjiri-Ngai ũrĩa Mũnene wa Kĩrĩkanĩro Kĩerũ

¹ Atĩrĩrĩ, uhoro urĩa tũraaria nĩ atĩ: Nĩ tũrĩ na mũthinjiri-Ngai-mũnene, urĩa ũikarĩte thĩ guoko-inĩ kwa urĩo gwa gĩtĩ kĩa ũnene kĩa ũthamaki wa igũrũ, ² nake nĩ mũtungatĩri wa handũ-harĩa-haamũre, o kũu hema-inĩ ya gũtũnganwo rĩa ya ma rĩa yaakirwo nĩ Mwathani, no ti mundũ.

³ Na rĩrĩ, mũthinjiri-Ngai mũnene o wothe aathuuragwo nĩguo arutage iheo na magongona, na nĩ undũ ucio o nake no nginya akorwo arĩ

na kīndū gĩa kūruta. ⁴ Korwo arĩ o gūkū thĩ-rĩ, ndangĩrĩ mũthĩnjĩri-Ngai, nĩgũkorwo nĩ kūrĩ andũ arĩa marutaga iheo iria ciathanĩtwo nĩ watho. ⁵ Nao matungataga mũhianĩre wa handũ-harĩa-haamũre na kĩruru kĩa maũndũ marĩa marĩ igūrũ. Ũndũ ũcio nĩguo watũmire Musa atarwo hĩndĩ ĩrĩa eeharagĩria gwaka Hema-ya-Gūtũnganwo, akĩrwo atĩrĩ: “Menyerera wone nĩwathondeka indo icio ciothe kũringana na mũhianĩre ũrĩa wonirio ũrĩ kĩrĩma-inĩ.” ⁶ No rĩrĩ, ũtungata ũrĩa Jesũ aheetwo nĩũkĩrĩte wao, o ta ũrĩa kĩrĩkanĩro kĩrĩa arĩ we mũiguithania wakĩo gĩkĩrĩte kĩrĩa gĩkūrũ, na ningĩ kĩaandĩtwo na ciĩranĩro njega makĩria.

⁷ Nĩgũkorwo kĩrĩkanĩro kĩa mbere gĩtangĩarĩ na mahĩtia, gũtingĩagĩire bata wa gwetha kĩngĩ gĩa keerĩ. ⁸ No Ngai nĩoonire andũ marĩ na mahĩtia, akiuga atĩrĩ:

“Matukũ nĩmarooka,
rĩrĩa ngaarĩkanĩra kĩrĩkanĩro kĩerũ
na nyũmba ya Isiraeli,
o hamwe na nyũmba ya Juda, nĩguo Mwathani ekuuga.

⁹ Nakĩo kĩrĩkanĩro kũ gĩtikahaana ta kĩrĩkanĩro
kĩrĩa ndaarĩkanĩire na maithe mao ma tene
rĩrĩa ndaamanyĩitire na guoko,
ngĩmatongoria, ngĩmaruta bũrũri wa Misiri,
na tondũ matiigana gũikara marĩ ehokeku harĩ kĩrĩkanĩro gĩakwa,
na nĩ ngĩmahutatĩra,
ũguo nĩguo Mwathani ekuuga.

¹⁰ Gĩkĩ nĩkĩo kĩrĩkanĩro kĩrĩa ngaarĩkanĩra na nyũmba ya Isiraeli
ihinda rĩu rĩathira, nĩguo Mwathani ekuuga.
Nĩngekĩra watho wakwa meciiria-inĩ mao,
na ningĩ ndĩwaandĩke ngoro-inĩ ciao.
Na nĩ ngaatuĩka Ngai wao,
nao matuĩke andũ akwa.

¹¹ Gũtigacooka gũkorwo na mũndũ ũkũruta ũrĩa ũngĩ,
kana mũndũ arute mũrũ wa ithe amwĩre atĩrĩ, ‘Menyana na
Mwathani,’
tondũ andũ othe nĩmagakorwo maamenyete,
kuuma ũrĩa mũnini mũno wao nginya ũrĩa mũnene.

¹² Nĩgũkorwo nĩngamarekera waganu wao,
na ndigacooka kũrĩrikana mehia mao.”

¹³ Na rĩrĩ, rĩrĩa ekwaria ũhoru wa kĩrĩkanĩro kĩerũ-rĩ, nĩgũtua aatũire kĩrĩa kĩa mbere gĩkūrũ; na kīndũ o gĩothe kĩrakũra-rĩ, gĩtuĩkaga gĩa gũthira, gĩkabuĩria o biũ.

9

Kũhooya Ngai thĩnĩ wa Hema-ya-Gūtũnganwo ya Gūkū Thĩ

¹ Rĩu-rĩ, kĩrĩkanĩro kĩrĩa kĩa mbere nĩ kĩarĩ na mawatho maakonĩ ũhoru wa kũhooya Ngai, o na ningĩ nĩ kwarĩ na handũ-harĩa-haamũre gūkū thĩ. ² Nĩ kwarĩ na hema yathondeketwo, na kanyũmba kayo ka mbere nĩ haarĩ na mũtĩ ũrĩa wa gũcuuria matawa, na metha, na mĩgate ĩrĩa mĩamũre; hau nĩho heetagwo “Handũ-harĩa-Hatheru.” ³ Thuutha wa gĩtama gĩa keerĩ haarĩ na kanyũmba geetagwo, “Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno,” ⁴ na hau nĩho haarĩ kĩgongona gĩa thahabu gĩa gũcinĩrwo ũbumba, na nĩho haarĩ ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro rĩrĩa rĩahumbĩrĩtwo na thahabu kũndũ guothe. Thĩnĩ wa ithandũkũ rĩu nĩ haarĩ na nyũngũ ya thahabu yarĩ

na mana, na rũthanju rwa Harũni rũrĩa rwathundũkĩte, na ihengere cia mahiga iria ciandĩkĩtwo. ⁵ Igũrũ wa ithandũkũ rĩu nĩ haarĩ na akerubi a Riiri, mahumbĩrĩte gĩtĩ-gĩa-tha. No rĩu tũtingĩhota gũtaarĩria wega rĩu ũhoru wa kĩndũ o kĩndũ.

⁶ Nacio indo ciothe ciarĩkia kũbangwo ũguo-rĩ, athĩnjĩri-Ngai nao maatoonyaga kanyũmba kau ka mbere hĩndĩ ciothe nĩguo marute wĩra wao wa ũtungata. ⁷ No rĩrĩ, mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene nowe wiki watoonyaga kanyũmba karĩa ga thĩnĩ, na aatoonyaga o ihinda o rĩmwe mwaka, na ndangĩatoonyire atakuũite thakame ya kũruta igongona nĩ ũndũ wake mwene na nĩ ũndũ wa mehia ma andũ marĩa meekĩte matekũmenya. ⁸ ũndũ ũyũ nĩguo Roho Mũtheru oonanagia naguo atĩ njĩra ya gũtoonya Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno ndĩakoretwo ĩguũranĩirio ihinda rĩrĩa rĩothe hema ya mbere yarĩ ho. ⁹ Gĩkĩ gĩkĩrĩ o kĩonereria kĩa matukũ maya tũrĩ, atĩ maruta na magongona marĩa maarutagwo matingĩahotire gũtheria thamiri ya mũndũ ũrĩa mũhooi Ngai. ¹⁰ Maũndũ macio makoniĩ o ũhoru wa kũrĩa na kũnyua, na magongona ma mũthemba mũngĩ ya gwĩtheria na mawatho ma na igũrũ tu, marĩa maathanĩtwo mekagwo nginya ihinda rĩrĩa maũndũ makeerũhio rĩgaakinya.

Thakame ya Kristũ

¹¹ Rĩrĩa Kristũ ookire arĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene wa maũndũ mega marĩa marĩ kuo-rĩ, nĩagereire hema-inĩ ĩrĩa nene na nginyanĩru ĩrĩa ĩtathondeketwo na moko ma andũ, naguo ũguo nĩ kuuga ti ya mũmbĩre wa thĩ ĩno. ¹² Ndaatoonyire na ũndũ wa thakame ya mbũri na njaũ; nowe aatoonyire Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno riita o rĩmwe rĩa kũigana na ũndũ wa thakame yake we mwene, arĩkĩtie gũkũũra andũ na ũkũũri ũrĩa ũtagaathira. ¹³ Thakame ya mbũri na ndegwa, na mũhu wa moori ĩcinĩtwo, ciaminjaminjĩrio arĩa marĩ na thaahu, nĩciamatheragia na ikaniina thaahu mũĩrĩ yao. ¹⁴ Githĩ thakame ya Kristũ, ũrĩa werutire arĩ igongona rĩtarĩ kaũũgũ harĩ Ngai nĩ ũndũ wa Roho wa tene na tene, ndĩngĩgĩtheria thamiri ciitũ makĩria nĩguo itigane na ciĩko iria cierekagĩria mũndũ gĩkuũ-inĩ, nĩguo tũtungatagĩre Ngai ũrĩa ũtũũraga muoyo!

¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, Kristũ nĩwe mũiguithania wa kĩrĩkanĩro kĩerũ, nĩguo arĩa metĩtwo mahote kũgaĩrwo igai rĩrĩa rĩranĩirwo rĩtagaathira, kuona atĩ rĩu nĩakuũite arĩ mũkũũri wa kũmakũũra kuuma mehia-inĩ marĩa meekĩtwo kĩrĩkanĩro-inĩ kĩrĩa kĩa mbere.

¹⁶ Tondũ ha ũhoru ũkoniĩ kwĩgaya-rĩ, nĩ kwagĩrĩire kũmenyeke wega atĩ ũcio wĩgaĩte nĩakuũite, ¹⁷ nĩ ũndũ kwĩgaya kũgĩaga na hinya rĩrĩa mũndũ ũrĩa wĩgaĩte aarĩkia gũkua; kwĩgaya gũtirĩ hinya rĩrĩa rĩothe ũrĩa wĩgaĩte arĩ muoyo. ¹⁸ ũguo noguo o nakĩo kĩrĩkanĩro kĩa mbere gĩtingĩagĩire na hinya hatarĩ thakame. ¹⁹ Hĩndĩ ĩrĩa Musa aarĩkirie kũhe andũ othe maathani mothe marĩa maandĩkĩtwo watho-inĩ-rĩ, nĩoire thakame ya njaũ, o hamwe na maaĩ, na guoya mũtune, na mathĩgĩ ma mũthobi akĩminjaminjĩria ibuku rĩa gĩkũnjo o na andũ othe. ²⁰ Akĩmeera atĩrĩ, “Ĩno nĩyo thakame ya kĩrĩkanĩro, kĩrĩa Ngai amwathĩte mwathĩkagĩre.” ²¹ Ningĩ o ũndũ ũmwe, akĩminjaminjĩria Hema-ya-Gũtũnganwo thakame o hamwe na indo iria ciothe ciahũthagĩrwo gũtungatĩra Ngai nacio. ²² Na ti-itherũ, kũringana na watho hakuhĩ indo ciothe itheragio na thakame, na hatarĩ gũitwo gwa thakame-rĩ, gũtirĩ kũrekerwo kwa mehia.

²³ Nĩ ũndũ ũcio, nĩ kwagĩrĩire mũhaano ya indo iria irĩ igũrũ ĩtheragio na magongona macio, no indo cia igũrũ cio nyene itheragio na magongona

mega kūrī macio. ²⁴ Nīgūkorwo Kristū ndaatoonyire handū-harīa-haamūre haakitwo na moko ma andū hahaanaine na handū harīa ha ma; nowe aatoonyire igūrū kuo kwene, kūrīa rīu arūgamite mbere ya Ngai nī ūndū witū. ²⁵ O na ndaatoonyire igūrū nīguo erutage igongona kaingī kaingī ta ūrīa mūthīnjīri-Ngai mūnene aatoonyaga Handū-harīa-Hatheru-Mūno o mwaka arī na thakame itarī yake mwene. ²⁶ Kūngīrī ūguo-rī, Kristū angītūūruga anyariiragwo kuuma rīrīa thī yombirwo. No rīu, matukū-inī maya ma kūrīgīrīria, nīaguūranīrio riita rīmwe rīa kūigana nīguo eherie wīhia na ūndū wa kwīruta atuīke igongona we mwene. ²⁷ Na o ta ūrīa gūtuītwo atī andū makuage o riita rīmwe, na thuutha wa ūguo magatuīrwo ciira-rī, ²⁸ ūguo no taguo Kristū aarutirwo igongona riita o rīmwe nīguo eherie mehia ma andū aingī; nake nīakaguūranīrio riita rīa keerī, no tigeetha akuue mehia, no nīgeetha arehere arīa mamwetagīrīra ūhonokio.

10

Igongona Rīmwe rīa Kūigana rīa Kristū

¹ Rīu-rī, watho no kīruru kīa maūndū mega marīa magooka, no ti mūhianīre wa maūndū marīa mo mene. Nī ūndū ūcio watho ndūngīhota gūtūma magongona marīa marutagwo o mwaka o mwaka mategūtīgithīrio matūme andū arīa mookaga kūhooya Ngai magīrīre kūna. ² Tondū korwo nī kwahotekire-rī, githī magongona macio matingīagītīgire kūrutagwo? Nīgūkorwo arīa maahooyaga nīmangīatheretio rīmwe rīa kūigana, na matingīacookire gwīcuukīra mehia mao. ³ No rīrī, magongona macio maarī ma kūrīrikanania mehia mwaka o mwaka, ⁴ tondū gūtingīhoteka thakame ya ndegwa na ya mbūri yeherie mehia.

⁵ Nī ūndū ūcio, hīndī īrīa Kristū ookire gūkū thī, oigire atīrī:

“Wee ti magongona na maruta weriragīria,
no nī mwīrī wahaarīrīrie;

⁶ ndwakenirio nī maruta ma njino,
o na kana maruta ma kūhoroheria mehia.

⁷ Hīndī īyo ngiuga atīrī, ‘Nī ūyū haha,
o ta ūrīa ūhoru wakwa wandīkītwo ibuku-inī rīa gīkūnjo, atīrī:
njūkīte gwīka wendi waku, Wee Ngai.’ ”

⁸ Mbere oigire atīrī, “Magongona na maruta, na maruta ma njino, o na maruta ma kūhoroherio mehia, ti mo weriragīria, o na kana ūgakenio nīmo” (o na gūtūka watho nīwaathanīte marutagwo). ⁹ Ningī akiuga atīrī, “Nī ūyū haha, njūkīte gwīka wendi waku.” Eeheragia ūhoru wa mbere nīguo ahaande ūcio wa keerī. ¹⁰ Na nī ūndū wa kwenda kūu-rī, nītūtūtwo atheru nī ūndū wa igongona rīa mwīrī wa Jesū Kristū rīrīa aarutire ihinda rīmwe rīa kūigana.

¹¹ Mūthenya o mūthenya mūthīnjīri-Ngai o wothe arūgamaga na akaruta mawīra make makoniī kīrīra kīa Ngai, agakīruta magongona o ro macio kaingī kaingī, no nī magongona matangīhota kweheria mehia. ¹² No rīrī, mūthīnjīri Ngai ūyū aarīkia kūruta igongona rīmwe rīa kūigana rīa kweheria mehia, nīaikarire thī guoko-inī kwa ūrīo kwa Ngai. ¹³ Kuuma hīndī īyo nīatūūruga etereire o nginya rīrīa thū ciake igaatuuo gaturwa ka makinya make, ¹⁴ nī tondū na ūndū wa igongona rīu rīmwe, nīatūmīte arīa maratuuo atheru magīrīre kūna nginya tene.

¹⁵ O nake Roho Mūtheru nīatumbūragīra ūhoru ūyū. O mbere akoiga atīrī:

16 “Gĩkĩ nĩkĩo kĩrĩkanĩro kĩrĩa ngaarĩkanĩra nao
thuutha wa matukũ macio, ũguo nĩguo Mwathani ekuuga.

Nĩngekĩra mawatho makwa ngoro-inĩ ciao,
na ndĩmaandĩke meciiria-inĩ mao.”

17 Ningĩ agacooka akoiga atĩrĩ:

“Ndigacooka kũririkana mehia mao
na ciĩko ciao cia ũremi o rĩ o rĩ.”

18 Na rĩrĩ, mehia marĩkia kũrekanĩrwo-rĩ, gũtingĩcooka kũrutwo igongona
rĩngĩ rĩa kweheria mehia.

Rũtana rĩa Gũkirĩrĩria

19 Nĩ ũndũ ũcio, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, kuona atĩ tũrĩ na mwĩhoko
wa gũtoonya Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno, na ũndũ wa thakame ya
Jesũ, 20 tondũ nĩatũhingũrĩire njĩra njerũ na ĩrĩ muoyo ya kũhĩtũkĩra
gĩtambaya-inĩ, nakĩo nĩkĩo mwĩrĩ wake, 21 na kuona atĩ nĩ tũrĩ na
mũthĩnjĩri-Ngai mũnene mũno ũrĩa ũrũgamĩrĩire nyũmba ya Ngai-rĩ,
22 nĩtũkuhĩrĩrie Ngai tũrĩ na ngoro itarĩ na ũhinga, na tũiyũrĩtwo nĩ wĩtĩkio
kũna, nacio ngoro ciitũ iminjaminjĩrio nĩguo tũtherio thamiri ciitũ ciage
ũcuuke nayo mĩrĩ iitũ ĩthambĩtio na maaĩ matheru. 23 Ningĩ nĩtũrũmiei
ũhoru wa kũrĩgĩrĩro kĩrĩa tuumbũraga tũtegũthangania, nĩgũkorwo ũrĩa
wĩranĩire kũranĩro kũu nĩ mwĩhokeku. 24 Hamwe na ũguo, nĩtwĩcũũranie
ũrĩa tũngĩarahũrana o mũndũ na ũrĩa ũngĩ ũhoru-inĩ wa kwendana na
gwĩka ciĩko njega. 25 Na ningĩ tũtigatige kũnganaga hamwe, ta ũrĩa
andũ amwe mamenyete gwĩkaga, no nĩtũmanagĩrĩriei mũndũ na ũrĩa
ũngĩ, na makĩria mũno tondũ wa ũrĩa mũkuona atĩ Mũthenya ũcio
nĩũrakuhĩrĩria.

26 Tondũ tũngĩthĩĩ na mbere na kwĩhia na ũtũrĩka thuutha wa kũmenya
ũhoru-ũrĩa-wa-ma-rĩ, gũtirĩ na igongona rĩngĩ rĩa kweheria mehia
rĩtigaire, 27 tiga o gweterera tũrĩ na guoya ciira o na mwaki ũrĩrĩmbũkaga
ũrĩa ũkaaniina thũ cia Ngai. 28 Mũndũ ũrĩa wothe wareganaga na watho
wa Musa ooragagwo atekũiguĩrwo tha na ũndũ wa ũira wa andũ eerĩ kana
atatũ. 29 Mũgwĩciiria mũndũ aagĩrĩrwo nĩkũherithio mũno makĩria atĩa,
ũrĩa ũrangĩrĩrie Mũrũ wa Ngai thĩ, na agatua atĩ thakame ya kĩrĩkanĩro
ĩrĩa aatheretio nayo ti theru, na agacooka akaruma Roho ũrĩa ũheanaga
wega wa Ngai? 30 Nĩgũkorwo nĩtũũĩ ũrĩa woigire atĩrĩ, “Kũrĩhanĩria nĩ
gwakwa, na nĩ nĩ ngaarĩhanĩria,” na ningĩ akiuga atĩrĩ, “Mwathani nĩwe
ũgaatũra andũ ake ciira.” 31 Nĩ ũndũ wa kũguoyohia mũno mũndũ
gũkumbatwo nĩ Ngai ũrĩa ũrĩ muoyo.

32 Ririkanai matukũ ma tene thuutha wanyu kwarĩrwo nĩ ũtheri, ũrĩa
mweyũmĩrĩrie mbaara nene rĩrĩa mwanyariiragwo. 33 Mahinda mamwe
mwathĩnagio mbere ya kĩrĩndĩ mũkĩrumagwo; na mahinda mangĩ
nĩmwanyitanaagĩra na arĩa meekagwo ũguo. 34 Ningĩ nĩmwaiguagĩra arĩa
mohetwo njeera tha, na mũgetĩkagĩra gũtunywo indo cianyu mũkenete,
tondũ nĩmwamenyete atĩ inyuĩ mwarĩ na ũtonga ũngĩ mwega makĩria na
wa gũtũũra.

35 Nĩ ũndũ ũcio, mũtigate ũũmĩrĩru ũcio wanyu; nĩgũkorwo
nĩũkamũrehere uumithio mũnene. 36 Mwaigĩrĩrwo nĩgũkirĩrĩria, nĩguo
mwarĩkia gwĩka ũrĩa Ngai endaga, mũkaamũkĩra kĩrĩa eeranĩire.

37 Nĩgũkorwo kahinda kanini gaathira-rĩ,

“Ūrĩa ũroka nĩegũka, na ndegũtĩra.

38 No mũndũ wakwa ũrĩa mũthingu agaathũũra muoyo nĩ ũndũ wa
gwĩtĩkia.

Na angĩgacooka na thuutha,

ngoro yakwa ndigakenio nīwe.”

³⁹ No ithuī tūtiri a thiritū ya arīa macookaga na thuutha makora, no tūri a thiritū ya arīa metīkagia, makahonokio.

11

Witīkio

¹ Rīu-rī, gwītīkia nīkūgīa na ma ya maūndū marīa twīrīgīrīre, na kūmenya na ma atī maūndū marīa tūtonaga marī ho. ² Ūndū ūcio nīguo watūmire andū arīa maarī kuo tene magaathīrīrio.

³ Nī ūndū wa gwītīkia-rī, nītūmenyaga atī thī yothe yombirwo na kiugo kīa Ngai, na nī ūndū ūcio indo iria cionagwo itiathondekirwo kuuma kūrī indo iria cionekanaga.

⁴ Nī ūndū wa gwītīkia-rī, Habili nīarutīre Ngai igongona rīega gūkīra rīa Kaini. Na nī ūndū wa gwītīkia nīagathīrīrio ta mūndū mūthingu rīrīa Ngai aaheanire ūira mwega nī gwītīkīra maruta make. Na nī ūndū wa gwītīkia o na rīu no aaragia o na gūtuīka nīakuire.

⁵ Na ūndū wa gwītīkia-rī, Enoku nīheririo mūtūūrīre-inī ūyū, nīguo ndagacame gīkuū; na ndacookire kuonwo tondū Ngai nīamweheririe. Nīgūkorwo ataneherio, nīagathīrīrio atī aarī mūndū wakenagia Ngai.

⁶ Na rīrī, gūtarī na wītīkio gūtingīhoteka gūkenia Ngai, tondū mūndū ūrīa wothe ūkaga harī we no nginya etīkie atī nī kūrī Ngai, na atī nīwe ūheaga arīa othe mamūcaragia na kīyo iheo ciao.

⁷ Nī ūndū wa gwītīkia-rī, hīndī rīa Nuhu aamenyithirio ūhoru wa maūndū marīa matoonekete-rī, nīaakire thabina arī na wītīgiri wa ngoro nīguo ahonokie andū a nyūmba yake. Nī ūndū wa gwītīkia gwake nīatuūrīre thī ciira, na agītuīka mūgai wa ūthingu ūrīa uumanaga na gwītīkia.

⁸ Nī ūndū wa gwītīkia-rī, Iburahīmu rīrīa eetirwo athī būrūri ūrīa aaheagwo ūtuīke igai rīake, nīathīkire na agīthī, o na akorwo ndaamenyaga kūrīa aathīaga. ⁹ Nī ūndū wa gwītīkia-rī, agītuīka mūtūuri būrūri-inī wa kīranīro ahaana ta mūgeni būrūri-inī wene; aatūūruga hema-inī, o ūndū ūmwe na Isaaka na Jakubu, arīa maarī agai a kīranīro kīu hamwe nake.

¹⁰ Nīgūkorwo nīataanyaga kuona itūūra rīrī na mīthingi mīrūmu, rīrīa mūthondeki na mwakī warīo nī Ngai.

¹¹ Nī ūndū wa gwītīkia-rī, Iburahīmu, o na gūtuīka nīatindīkīte matukū, nake Sara aarī thaata, nīahotithirio gūtuīka ithe wa mwana tondū nīatuīte atī ūrīa weranīre kīranīro kīu aarī mwīhokeku. ¹² Na nī ūndū ūcio kuuma harī mūndū ūyū ūmwe, o na aarī ta mūndū mūkuū-rī, gūgīciarwo njiaro nyingī o ta njata cia igūrū, o na ta mūthanga ūrīa ūtangītārīka ūrī hūgūrūrū-inī cia iria.

¹³ Andū aya othe maatūūrīre marūmītie wītīkio nginya rīrīa maakuire. Matiigana kūhingīrio maūndū marīa meerīrwo; no nīmamonaga marī o kūrāya na makamakenera. Nao nīmoimbūruga atī o nī ageni na agendi gūkū thī. ¹⁴ Andū arīa moigaga maūndū ta macio monanagia atī nī gweha methaga būrūri ūrīa ūrī wao kīūmbe. ¹⁵ Korwo nīmeeciiragia ūhoru wa būrūri ūrīa moimīte-rī, nī mangīagīte na mweke wa gūcooka kuo. ¹⁶ Handū ha ūguo, o meeriragīria būrūri mwega kūrī ūcio, naguo nī būrūri wa igūrū. Nī ūndū ūcio Ngai ndaconokaga gwītwo Ngai wao, nīgūkorwo nīahaarīrie itūūra inene nī ūndū wao.

¹⁷ Nī ūndū wa gwītīkia-rī, Iburahīmu, rīrīa aageririo nī Ngai, nīarutire Isaaka atuīke igongona. Ūcio werīrwo cīranīro nīehaarīrie kūruta

mūrū wake wa mūmwe igongona, ¹⁸ o na gūtuika Ngai nīamwīrite atīrī, “Rūciaro rūrīa rūgeetano nawe rūkoima harī Isaaka.” ¹⁹ Iburahīmu nīatuīte na ngoro atī Ngai no ariūkie mūndū mūkuū, na nī ūndū ūcio no kwīrwo na ngerekano atī nīacookeirio Isaaka ta oimīte kūrī arīa akuū.

²⁰ Na ūndū wa gwītīkia-rī, Isaaka nīarathimire Jakubu na Esaū akīratha ūhoru wa matukū mao ma thuutha.

²¹ Nī ūndū wa gwītīkia-rī, Jakubu, rīrīa aarī hakuhī gūkua, nīarathimire ariū a Jusufu, o mūndū riita rīake, na akīhooya Ngai enyiitīrīre mūthīgi wake.

²² Nī ūndū wa gwītīkia-rī, Jusufu, nake, ihinda rīake rīa mūthia rīakuhīrīria, nīaririe ūhoru wa gūthaama kwa andū a Isiraeli kuuma būrūri wa Misiri, na agīathana ūhoru ūkoniī mahīndī make.

²³ Nī ūndū wa gwītīkia-rī, aciari a Musa nīmamūhithire ihinda rīa mīeri itatū kuuma aaciarwo tondū nīmoonire aarī mwana mwegu, na matietigīre watho wa mūthamaki.

²⁴ Nī ūndū wa gwītīkia-rī, Musa rīrīa aatuīkire mūndū mūgima nīaregire gwītwo mūrū wa mwarī wa Firaūni. ²⁵ Nīathuurire kūnyariiranīrio hamwe na andū a Ngai, handū ha gwīkenia na mīago ya wīhia ya ihinda inini. ²⁶ We nīatuire atī kūmenwo nī ūndū wa Kristū

nī uumithio mūnene gūkīra ūtonga wa Misiri, nī tondū nīacūthagīrīria gūkaaheo kīheo. ²⁷ Nī ūndū wa gwītīkia-rī, nīoimire Misiri ategwītīgīra marakara ma mūthamaki; nīakirīrīrie tondū nīoonire Ūrīa ūtonekaga.

²⁸ Nī ūndū wa gwītīkia-rī, nīarūmirie gīathī kīa Bathaka na ūhoru wa kūminjaminjanīrio gwa thakame, nīguo mwanangi wa marigithathi ndakae kūhutia marigithathi ma andū a Isiraeli.

²⁹ Nī ūndū wa gwītīkia-rī, andū nīmatuīkanīrie Iria Itune taarī thī nyūmū maagereire; no rīrīa andū a Misiri maageririe gwīka ūguo, makīrindanio nī maaī.

³⁰ Nī ūndū wa gwītīkia-rī, thingo cia Jeriko nīciagūire andū maarīkia gūcithiūrūrūka matukū mūgwanja.

³¹ Nī ūndū wa gwītīkia-rī, mūmaraya ūrīa wetagwo Rahabu, tondū wa kūnyiita athigaani ūgeni, ndoraganīrio na andū arīa maarī aremi.

³² Ingiuga atīa ūngī? Ndirī na ihinda rīa kūheana ūhoru wa Gideoni, na wa Baraka, na wa Samusoni, na wa Jefītha, na wa Daudi, na wa Samūeli, o na wa anabii, ³³ acio othe nī ūndū wa gwītīkia-rī, nīmatoririe mothamaki, na magīka maūndū ma kīhoto, na makīigwatīra kīrīa kīeranīrwo; nao makīhinga mīrūūthi tūnua, ³⁴ na makīhoria mwaki warīrīmbūkaga, na makīhonokio matikaniinwo na rūhiū rwa njora; ūhinyaru wao wagarūrirwo ūgītuika hinya; ningī maarūire na ūcamba mbaara-inī na magītooria mbūtū cia ita cia ndūrīrī ingī. ³⁵ Nao andū-a-nja makīriūkīrio andū ao arīa maakuīte, magīcooka muoyo. Andū angī nao nīmaregire kūrekererio, makīnyariirwo nīgeetha makaariūkio magīe na muoyo mwegu makīria. ³⁶ Andū angī nīmanyūrūririo na makīhūrwo na iboko, o na angī makīohwo na mīnyororo na magīkio njeera. ³⁷ Nīmahūrūrirwo na mahiga; o na magīatūranio na thoo maita meerī; ningī makīūrāgwo na hiū cia njora. Maathiaga mehumbīte njūa cia ng'ondū na cia mbūri, na marī ngīa, na makanyariirwo, o na magekagwo ūūru; ³⁸ thī ndīamaagīrīre. Moorūūraga werū-inī na irīma-inī, o na ngurunga-inī na miungu-inī ya thī.

³⁹ Andū aya othe nīmagathīrīrio nī ūndū wa wītīkio wao, no gūtīrī o na ūmwe wao wahingīrio kīranīro kīrīa kīeranīrwo. ⁴⁰ Ngai nīatūhaarīrie

ündũ mwega makĩria nĩgeetha andũ acio matigatuuo aagĩrũru ithuĩ tũtarĩ hamwe nao.

12

Ngai Nĩarũithagia Ciana Ciake

¹ Nĩ ündũ ücio, kuona atĩ nĩtũrigiicĩrio nĩ aira aingĩ üguo mahaana ta itu inene-rĩ, nĩtwĩyaũrei kĩrĩa gĩothe gĩtũritũhĩire, o na wĩhia ũrĩa ũtũrigiicaga mũno, na tũgĩteng'ere ihenya rĩrĩa tũgĩrwo mbere iitũ tũkirĩrĩrie. ² Nĩtũcũthĩrĩrie Jesũ, ũrĩa mwambĩrĩria na mũkinyanĩria wa gwĩtikia gwitũ, ũrĩa nĩ ündũ wa gĩkeno kĩrĩa aigĩrwo mbere yake-rĩ, nĩoomĩrĩrie kwambwo mũtharaba-inĩ, atekũũria gũconorwo, na rĩu aikarĩte thĩ guoko-inĩ kwa ũrĩo gwa gĩtĩ kĩa ũnene kĩa Ngai. ³ Rĩu-rĩ, cũraniai ũhoru wa ücio wakirĩrĩrie ngarari nyingĩ üguo kuuma kũrĩ andũ ehia, nĩgeetha mũtikananoge kana mũũrwo nĩ hinya.

⁴ Inyuĩ mũkĩgiana na mehia-rĩ, mũtirĩ mũrarũa o nginya mũgaita thakame. ⁵ Na nĩmũriganĩrwo nĩ kiugo gĩa kũmũmĩrĩria kĩrĩa kĩmwaragĩria ta ciana ciake, atĩrĩ:

“Mũrũ wakwa, ndũkahũthie irũithia rĩa Mwathani,
o na ndũkoorwo nĩ hinya hĩndĩ irĩa egũgũkũũma,

⁶ nĩgũkorwo Mwathani nĩarũithagia arĩa endete,
na akaherithia ũrĩa wothe etĩkĩrĩte atuĩke mwana wake.”

⁷ Inyuĩ kiragĩrĩriai mathĩna marĩ taarĩ irũithia; nĩgũkorwo Ngai aramwĩka üguo ta mũrĩ ciana ciake. Nĩ ündũ-rĩ, nĩ mwana ũrĩkũ ũtarũithagio nĩ ithe? ⁸ Mũngĩkĩaga kũrũithio (na gũtirĩ mũndũ ũtarũithagio), inyuĩ mũkĩrĩ ciana cia mũtumia wa njĩra, no ti ciana ciake. ⁹ Ningĩ-rĩ, ithuothe twanakorwo na maithe maitũ marĩa maatũciarire na mũciarĩre wa mwĩrĩ, arĩa maatũrũithagia na ithuĩ tũkamatĩia nĩ ündũ wa üguo. Tũkĩagĩrĩre kwĩnyihĩria atĩa Ithe wa maroho maitũ nĩguo tũtũũre muoyo! ¹⁰ Maithe maitũ nĩmatũrũithirie gwa kahinda kanini o ta ũrĩa moonaga kwagĩrĩre; no Ngai atũrũithagia tũteithĩke, nĩguo tũgwatanĩre nake ũtheru wake. ¹¹ Gũtirĩ irũithia rĩonekaga rĩ rĩega ihinda-inĩ ta rĩu, tĩga rĩrĩ rĩa o ruo. No thuutha-inĩ-rĩ, nĩrĩciaraga magetha ma ũthingu na thayũ harĩ andũ arĩa merutaga narĩo.

¹² Nĩ ündũ ücio-rĩ, tambũrũkiai moko manyu marĩa macunjurĩte, na maru manyu marĩa maregeru nĩguo magĩe hinya. ¹³ “Rũngariai njĩra cia magũrũ manyu,” nĩgeetha ũrĩa ũthuaga ndakae kuonja, no nĩ kaba ahonio.

Gũkaanio kũrega Ngai

¹⁴ Mwĩrutanĩriei mũno gũikarania na andũ othe na thayũ, na gũtuĩka atheru; tondũ hatarĩ ũtheru-rĩ, gũtirĩ mũndũ ũkoona Mwathani. ¹⁵ Menyererai gũtikagĩe mũndũ o na ũmwe wanyu ũkwaga gũkinyĩrwo nĩ Wega wa Ngai, na mũtigetĩkĩrie ündũ mũũru ũhaana ta mũri wa mũtĩ mũrũrũ ũkũre thĩinĩ wanyu, ũcooke kũrehe thĩina na ũthaahie andũ aingĩ. ¹⁶ Tigĩrĩrai nĩmuona atĩ gũtirĩ o na ũmwe wanyu mũhũũri maraya, kana mũndũ ũtetigĩrĩte Ngai ta Esaũ, ũrĩa wendirie igai rĩa ũrigithathi wake nĩ ündũ wa irio cia irĩa rĩmwe. ¹⁷ Thuutha-inĩ, ta ũrĩa mũũĩ, hĩndĩ irĩa eendire kũgaya kĩrathimo gĩake, nĩaregirwo. Ndaahotire kuona kamweke ga kwĩrira, o na gwatuĩka nĩacaririe kĩrathimo kũu na maithori.

¹⁸ Mũtiũkĩte kĩrĩma-inĩ kĩrĩa kĩngĩhutio, na kĩrĩa kĩraakana mwaki; o kũu kĩrĩ na nduma, na gĩgathimba, o na kĩrĩ na kĩhuhũkanio; ¹⁹ ningĩ kũrĩa kũrĩ mũgambo wa coro, o na kana mũgambo waragia na ciugo iria arĩa

maaciguire maathaithanire matikaheo ũhoro ũngĩ o na ũmwe, ²⁰ tondũ matingĩomĩrĩrie ũrĩa gwathanĩtwo, atĩrĩ; “O na nyamũ ĩngĩhutia kĩrĩma kũu, no nginya ĩhũũrwo na mahiga ĩkue.” ²¹ Handũ hau haarĩ na ũndũ wa kũguoyohia mũno, ũũ atĩ Musa nĩoigire atĩrĩ, “Nĩndĩrainaina mũno nĩ guoya.”

²² No inyuĩ mũũkĩte Kĩrĩma-inĩ gĩa Zayuni, itũũra inene rĩa Ngai ũrĩa mũtũũra muoyo, na nĩrĩo Jerusalemu ya Igũrũ. Nĩmũũkĩte kĩũngano-inĩ gĩa gĩkeno kĩrĩ araike ngiri na ngiri, ²³ kũrĩ kanitha wa marigithathi, arĩa marĩitwa mao maandĩkĩtwo kũũrĩa Igũrũ. Mũũkĩte kũrĩ Ngai, ũrĩa mũtuĩri andũ othe ciira, na kũrĩ maroho ma andũ arĩa athingu matuĩkĩte akinyanĩru kũna, ²⁴ na kũrĩ Jesũ ũrĩa mũiguithania wa kĩrĩkanĩro kĩrĩa kĩerũ, o na kũrĩ thakame ĩrĩa yakũminjaminjanĩrio ĩrĩa yaragia kiugo kĩega gũkĩra thakame ya Habili.

²⁵ Menyererai mũtikarege ũrĩa ũkwaria. Angĩkorwo matiigana gwĩthara hĩndĩ ĩrĩa maaregire ũrĩa wamakaanagia arĩ gũkũ thĩ-rĩ, githĩ ithuĩ tũtingĩkĩaga o makĩria gwĩthara, tũngĩkĩhutatĩra ũrĩa ũtũkaanagia arĩ igũrũ? ²⁶ Hĩndĩ ĩyo-rĩ, mũgambo wake nĩwainainirie thĩ, no rĩu nĩeranĩire akoiga atĩrĩ, “Ihinda rĩngĩ to thĩ iiki ngainainia, no nĩngainainia igũrũ o narĩo.” ²⁷ Ciugo ici, “ihinda rĩngĩ,” ironania kweherio gwa kĩrĩa kĩngĩenyenyeka, nacio nĩ indo iria ciũmbĩtwo, nĩgeetha kĩrĩa gĩtangĩenyenyeka gĩtũũre.

²⁸ Nĩ ũndũ ũcio tondũ tũramũkĩra ũthamaki ũtangĩenyenyekarĩ, nĩtũcookiei ngaatho na tũhooyage Ngai na njĩra ĩrĩa yagĩrĩire, tũkĩmũtĩaga na tũkĩmwĩtigagĩra, ²⁹ nĩgũkorwo “Ngai witũ nĩ mwaki ũniinanaga.”

13

Gũthaithana gwa Kũrĩkĩrĩria

¹ Ikaragai mwendaine ta ariũ na aarĩ a Ithe witũ. ² Mũtikanariganĩrwo nĩgũtuga ageni, nĩ ũndũ andũ amwe tondũ wa gwĩka ũguo maananyiita araike ũgeni matekũmenya. ³ Ririkanagai andũ arĩa mohetwo o ta muohetwo hamwe nao, o na mũririkanage arĩa marathĩnio taarĩ inyuĩ ene mũranyamario.

⁴ ũhoro wa kũhikania nĩwagĩrĩrwo nĩgũtĩio nĩ andũ othe, naguo ũrĩrĩ wa arĩa mahikanĩtie ndũgathaahio; nĩgũkorwo Ngai nĩagaciirithia arĩa othe matharagia, na ahũuri-maraya othe. ⁵ Ikaragai mũteggũkorokera mbeeca, na mũiganagwo nĩ kĩrĩa mũrĩ nakĩo, tondũ Ngai oigĩte atĩrĩ, “Ndirĩ hĩndĩ ngaagũtiganĩria; na ndigagũtirika o narĩ.”

⁶ Nĩ ũndũ ũcio no tuuge tũũmĩrĩrie atĩrĩ, “Mwathani nĩwe mũndeithia; ndingĩtigĩra. Mũndũ-rĩ, nĩ atĩa angĩhota kũnjĩka?”

⁷ Ririkanagai atongoria anyu arĩa maamũheire ũhoro wa Ngai. Cũranagai ũhoro wa maciaro ma mũikarĩre yao, na mwĩgerekanagie nao ũhoro-inĩ wa gwĩtĩkia kwao. ⁸ Jesũ Kristũ atũũraga atekũgarũrũka, ira, na ũmũthĩ, o na nginya tene.

⁹ Mũtikaheenagĩrĩrio nĩ mũthemba yothe ya morutani mageni. Nĩ wega ngoro ciitũ ciĩkĩragwo hinya nĩ Wega wa Ngai, na ti na ũndũ wa kũrĩa irio cia magongona iria itagunaga arĩa macirĩĩaga. ¹⁰ Ithuĩ nĩ tũrĩ na kĩgongona kĩrĩa andũ arĩa matungataga kũu hema-inĩ ĩyo matarĩ na rũtha rwa kũrĩĩaga magongona marĩa marutagĩrwo ho.

¹¹ Mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene akuuaga thakame ya nyamũ akamĩtwara Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno itũike ya kũhoroheria mehia, no mĩrĩ ya nyamũ icio ĩcinagĩrwo nja ya itũura. ¹² Ũguo no taguo Jesũ aanyariĩrwo nja ya kĩhingo gĩa itũura inene, nĩgeetha andũ matheragio nĩ thakame yake. ¹³ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩtumagarei tũthiĩ kũrĩ we kũu nja ya itũura, tũkuuanĩire nake gĩconoko kĩrĩa we aakuire. ¹⁴ Nĩgũkorwo gũkũ tũtirĩ na itũura inene rĩtagaathira, no tũcaragia itũura inene rĩrĩa rĩgooka thuutha-inĩ.

¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩtũthiĩ na mbere kũrutĩra Ngai igongona rĩa kũmũgooca nĩ ũndũ wa Jesũ tũtegũtigithĩria, na nĩrĩo itunda rĩa tũnua tũrĩa tuumbũraga rĩtwa rĩake. ¹⁶ Na mũtikanariganĩrwo nĩ gwĩkaga wega, o na kũgayanaga kĩrĩa mũndũ arĩ nakĩo na andũ arĩa angĩ, nĩgũkorwo magongona ta macio nĩmo makenagia Ngai.

¹⁷ Athĩkagĩrai atongoria anyu, na mwĩnyiihagĩrie wathani wao. Maikaraga meiguĩte nĩ ũndũ wa mĩoyo yanyu taarĩ o makoorio ũhoru wanyu. Maathĩkagĩrei nĩgeetha wĩra wao ũgatuĩka gĩkeno, no ti mũrigo, nĩgũkorwo ũndũ ũcio ndũngĩtuĩka wa kũmũguna.

¹⁸ Tũhooyagĩrei. Tũrĩ na ma atĩ thamiri ciitũ itirĩ na ũcuuke, na nĩtũkwenda gũtũura na mĩkarĩre mĩega maũndũ-inĩ mothe. ¹⁹ Nĩngũmũthaitha mũno mũhooyage nĩgeetha hotithio gũcooka kũrĩ inyuĩ o narua.

²⁰ Nake Ngai mwene thayũ, ũrĩa wariũkirie Mwathani witũ Jesũ, ũrĩa Mũrĩithi ũrĩa mũnene wa ng'ondũ, akĩmũruta kũrĩ arĩa akuũ na ũndũ wa thakame ya kĩrĩkanĩro kĩrĩa gĩa tene na tene-rĩ, ²¹ aromũhe kĩndũ o gĩothe kĩega gĩa kũmũhotithia gwĩka ũrĩa endaga, na aroeka thĩinĩ witũ maũndũ marĩa mamũkenagia thĩinĩ wa Jesũ Kristũ, nake arogoocagwo tene na tene. Amenĩ.

²² Ndamũthaitha ariũ na aarĩ a Ithe witũ, mũkirĩrĩrie ciugo ciakwa cia kũmũtaara nĩgũkorwo ndamwandĩkĩra o marũa makuhĩ.

²³ Nĩngwenda mũmenye atĩ mũrũ wa Ithe witũ Timotheo nĩarekereirio. Nake angĩũka narua, nĩtũrĩũka nake kũmuona.

²⁴ Geithiai atongoria anyu othe na andũ othe, a Ngai. Andũ a kuuma Italia nĩmamũgeithia.

²⁵ Wega wa Ngai ũrogĩa na inyuĩ inyuothe.

MARŪA MA JAKUBU

¹ Nĩ niĩ Jakubu, ndungata ya Ngai na ya Mwathani Jesũ Kristũ,

Nđiramwandĩkĩra inyuĩ a mĩhĩrĩga ĩrĩa ikũmi na ĩrĩ mũhurunjĩtwo thĩ yothe:

Nĩndamũgeithia.

Mathũina na Magerio

² Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, rĩrĩa rĩothe mwakorwo nĩ magerio ma mĩthemba mĩingĩ-rĩ, tuagai atĩ ũguo nĩ gĩkeno gĩtheri. ³ tondũ nĩmũũĩ atĩ kũgerio kwa wĩtkio wanyu kũrehaga gũkirĩrĩa. ⁴ Rekei gũkirĩrĩa kwanyu kũrute wĩra wakuo, nĩgeetha mũtuĩke andũ aagĩrĩru kũna na agima, mũtarĩ na ũndũ mwagĩte. ⁵ Na rĩrĩ, mũndũ wanyu angĩkorwo aagĩte ũũgĩ-rĩ, nĩahooe Ngai, ũrĩa ũheaga andũ othe na ũtaana, na atarĩ na ũũru ngoro, nake nĩekũheo ũũgĩ ũcio. ⁶ No rĩrĩa ekũhooya-rĩ, nĩahooe etĩkĩtie, na ndagathanganie, tondũ mũndũ ũrĩa ũthanganagia ahaana ta ikũmbĩ rĩa iria inene, rĩrĩa rĩhurutagwo nĩ rũhuho na rĩkarũgarũũgio. ⁷ Mũndũ ũcio ndageciirie atĩ nĩakaheo kĩndũ o nakĩ nĩ Mwathani; ⁸ ũcio nĩ mũndũ wa ngoro igĩrĩ, ũtarĩ hĩndĩ akĩndagĩria maũndũ-inĩ mothe marĩa ekaga.

⁹ Mũrũ kana mwarĩ wa Ithe witũ ũrĩa wĩnyiihagia aagĩrĩrwo nĩ kwĩraha nĩ ũndũ nĩatũũgĩrĩtio. ¹⁰ No ũrĩa mũtongu nĩerahage nĩ ũndũ wa kũnyiihio gwake, tondũ agaathira ta ihũa rĩa gĩthaka. ¹¹ Nĩgũkorwo riũa rĩrathaga rĩrĩ na ũrugarĩ mũhiũ wa gũcina narĩo rĩkahoochia mũmera; nakĩo kĩro kĩaguo gĩgaitĩka na ũthaka waguo ũkanangwo. ũguo no taguo mũndũ ũrĩa mũtongu akaahwererekera o akĩrutaga wĩra wake.

¹² Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũũmagĩrĩria rĩrĩa ekũgerio, tondũ aatooria magerio, nĩakaheo thũmbĩ ya muoyo ĩrĩa Ngai erĩire arĩa mamwendete.

¹³ Hĩndĩ ĩrĩa mwagerio, mũndũ o naũ ndakanoige atĩrĩ, “Ngai nĩarangeria.” Nĩgũkorwo Ngai ndangĩhota kũgerio nĩ ũũru, o nake mwene ndageragia mũndũ o na ũrĩkũ; ¹⁴ no rĩrĩ, mũndũ nĩkũgerio ageragio hĩndĩ ĩrĩa ekũguucĩrĩrio na akaheenererio nĩ merirĩria make mooru. ¹⁵ Namo merirĩria marĩkia kũgĩa nda, maciaraga mehia; namo mehia hĩndĩ ĩrĩa maakũra biũ, magaciara gĩkuũ.

¹⁶ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ inyuĩ nyenda mũno-rĩ, mũtikanahenio. ¹⁷ Kĩheo gĩothe kĩega na gĩkinyanĩru kiumaga igũrũ, gĩkũrũkĩte kuuma kũrĩ Ithe wa motheri ma igũrũ, ũrĩa ũtagarũrũkaga ta ciĩruru iria igarũrũkaga. ¹⁸ Nĩwe watũciarire nĩ kwenda na ũndũ wa ũhoro-ũrĩa-wa-ma, nĩguo tũtuĩke ta maciaro ma mbere ma indo ciothe iria ombire.

Gũthikĩrĩria na Gwĩka

¹⁹ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ inyuĩ nyenda mũno, menyai ũũ: O mũndũ nĩahiũhage gũthikĩrĩria, no ndakahiũhage kwaria o na kana kũrakara, ²⁰ nĩgũkorwo marakara ma mũndũ matirehaga mũtũũrĩre wa ũthingu ũrĩa Ngai endaga. ²¹ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, eheriai maũndũ mothe marĩ magigi, na ũũru ũrĩa ũkĩrĩrĩrie kũingĩha, na mwĩnyiihĩtie, mwĩtkĩre kiugo kĩrĩa kĩaandĩtwo thĩnĩ wanyu, o kĩrĩa kĩngĩmũhonokia.

²² Mūtigatuīke o a gūthikagīrīria kiugo tu, no tuīkai a gwīka ūrīa kiugīte, nīguo mūtikeheenie inyuī ene. ²³ Mūndū o wothe ūthikagīrīria kiugo no ndekaga ūrīa kiugīte-rī, ahaana ta mūndū ūrīa wīroraga ūthiū na gīcicio, ²⁴ na thuutha wa kwīrora, agethīra na akariganīrwo o narua nī ūrīa ahaana. ²⁵ No mūndū ūrīa ūroraga wega watho ūrīa mūkinyanīru kūna ūrīa ūheanaga wīyathi, na agathiī na mbere gwīka ūguo, atekūriganīrwo nī ūrīa aigūite no akawīkaga-rī, ūcio nīarīrathimagīrwo maūndū marīa ekaga.

²⁶ Mūndū o wothe angītua mūndū wa ndini no aremwo nī gwatha rūrīmī rwake-rī, mūndū ūcio nī kwīheenia eheenagia, na ūndini wake nī wa tūhū. ²⁷ Ūndini ūrīa Ngai Ithe witū etīkagīra atī nī mūtheru na ndūrī na mahītia nī ūyū: nī kūrōraga ciana cia ngoriai na atumia a ndigwa hīndī īrīa marī mathīina-inī mao, na ningī mūndū etheemage ndagathūkio nī maūndū ma gūkū thī.

2

Kūgīrio Gūthuurania Andū

¹ Ariū na aarī a Ithe witū, ta etīkia thīinī wa Mwathani witū Jesū Kristū, o we ūrīa ūrī riiri-rī, tigagai gūthutūkanagia andū nī ūndū wa maūthī mao. ² Tondū-rī, ī hihī kūngīūka mūndū kīūngano-inī kīanyu ekīrīte gīcūhī gīa thahabu na nguo njega, na gūūke mūndū mūthīni ūtehumbīte nguo njega-rī, ³ na inyuī mūhe ūcio wīhumbīte nguo njega gītīio, mūmwīre atīrī, “Haha harī na gītī kīega gīa gūikarīra,” no mwīre mūndū ūcio mūthīni atīrī, “Wee rūgama harīa,” kana, “Ikara haha magūrū-inī makwa,” ⁴ githī mūtiagīthutūkania inyuī ene, na mwatuīka atuanīri ciira marī na meciiria mooru?

⁵ Ariū na aarī a Ithe witū inyuī nyenda mūno, ta thikīrīriai: Githī Ngai ndathuurīte arīa monagwo marī athīni gūkū thī nīguo matuīke itonga ūhorō-inī wa wītīkio na magaīrwo ūthamaki ūrīa erīire arīa mamwendete? ⁶ No inyuī nī mūnyararaga arīa athīni. Githī ti itonga imūhinyagīrīria? Githī ti o mamūtwaraga igooti-inī na hinya? ⁷ Ningī githī ti o macambagia rīitwa rīrīa rīrī gītīio, o rīu rīa ūrīa mūrī ake?

⁸ Angīkorwo nīmūhingagia watho ūrīa mūtue nī mūthamaki ūrīa wandīkitwo Maandīko-inī atīrī, “Enda mūndū ūrīa ūngī o ta ūrīa wīyendete wee mwene,” nīmwīkaga wega. ⁹ No angīkorwo mūtiagīra andū maūthī-rī, nī kwīhia mwīhagia na mūrī atuīre nī watho atī mūrī aagarari watho. ¹⁰ Nīgūkorwo ūrīa wothe ūhingagia watho wothe, no akahīngwo nī kaūndū o kamwe ka guo, mūndū ūcio nīagararīte watho wothe. ¹¹ Tondū ūrīa woigire atī, “Ndūkanatharanie,” nowe woigire atī, “Ndūkanoragane.” Rīu-rī, ūngīaga gūtharania no ūragane-rī, wee nīūtuīkīte mwagarari wa watho.

¹² Aragai na mwīkage maūndū manyu o ta mūrī arīa magaatuīrwo ciira nī watho ūrīa ūheanaga wīyathi, ¹³ tondū mūndū ūrīa ūtuanīire ciira atekūiguanīra tha-rī, ūcio nake agaatuīrwo ciira atekūiguīrwo tha. Nacio tha nītooragia ūtuanīri wa ciira!

Wītīkio na Cīko

¹⁴ Ariū na aarī a Ithe witū, gūkīrī na uumithio ūrīkū mūndū angiuga atī arī na wītīkio, no ndarī na cīko? Wītīkio ūcio wakīmūhonokia? ¹⁵ Mūrū wa Ithe witū kana mwarī wa Ithe witū angīkorwo ndarī na nguo cia kwīhumba, kana irio cia kūrīa o mūthenya, ¹⁶ nake ūmwe wanyu amwīre atīrī, “Thīī na wega; gīa na ūrugarī na ūrīe wega,” no ndarī ūndū

aamũteithia naguo mabataro-inĩ make ma mwĩrĩ-rĩ, ũndũ ũcio ũkĩrĩ na uumithio ũrĩkũ? ¹⁷ Ũguo no taguo wĩtĩkio mũtheri ũtarĩ na ciĩko ũhaana, nĩ mũkuũ guo mwene.

¹⁸ No mũndũ no oige atĩrĩ, “Wee-rĩ, ũrĩ na wĩtĩkio; na nĩ ndĩ na ciĩko.”

Nyonia wĩtĩkio waku ũrĩa ũtarĩ na ciĩko, na nĩ nĩngũkuonia wĩtĩkio wakwa na ũndũ wa ũrĩa njikaga. ¹⁹ Wee nĩwĩtĩkĩtie atĩ Ngai no ũmwe. Ũguo nĩ wega! O nacio ndaimono nĩciĩtĩkĩtie ũguo, na ikainaina.

²⁰ Wee kĩrimũ gĩkĩ, nĩ ũira ũrakĩenda wa kuonania atĩ wĩtĩkio ũtarĩ na ciĩko nĩ wa tũhũ? ²¹ Githĩ Iburahĩmu, ithe witũ wa tene, ndaatuirwo mũthingu nĩ ũndũ wa ũrĩa eekire rĩrĩa aarutire mũriũ Isaaka kigongonainĩ? ²² Mũtigũkĩona atĩ wĩtĩkio wake nĩ warutire wĩra hamwe na ciĩko ciake, naguo wĩtĩkio wake ũgĩtuuo mũiganĩru kũna nĩ ũndũ wa ciĩko icio ciake. ²³ Namo Maandĩko makĩhingio marĩa moigĩte atĩrĩ, “Iburahĩmu agĩtĩkia Ngai, nakuo gwĩtĩkia kũu gũgĩtũma atuuo mũthingu,” nake agĩtwo mũrata wa Ngai. ²⁴ Nĩmũkuona atĩ mũndũ atuagwo mũthingu nĩ ũndũ wa ũrĩa ekaga, no ti ũndũ wa wĩtĩkio wiki.

²⁵ O nake Rahabu ũrĩa warĩ mũmaraya-rĩ, githĩ ndaatuirwo mũthingu nĩ ũndũ wa ũrĩa eekire hĩndĩ ĩrĩa aanyitire athigaani arĩa ũgeni na akĩmooneneria njĩra ĩngĩ ya kũũrĩra? ²⁶ O ta ũrĩa mwĩrĩ ũtarĩ na roho ũrĩ mũkuũ-rĩ, ũguo noguo wĩtĩkio ũtarĩ ciĩko ũrĩ mũkuũ.

3

Gwatha Rũrĩmĩ

¹ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ti aingĩ anyu magĩrĩrwo nĩ gũtuĩka arutani, tondũ nĩ mũũĩ atĩ ithuĩ arĩa tũrutana nĩtũgaatuĩrwo ituĩro rĩa hinya gũkĩra andũ arĩa angĩ. ² Ithuothe nĩtũhĩngĩcagwo nĩ maũndũ maingĩ. Mũndũ angĩkorwo ndarĩ na mahĩtia thĩinĩ wa maũndũ marĩa aragia-rĩ, ũcio nĩ mũkinyanĩru kũna, na nĩahotete kũriĩra mwĩrĩ wake wothe.

³ Hĩndĩ ĩrĩa tweekĩra mbarathi mĩkwa tũnua nĩguo itwathĩkĩre-rĩ, nĩtũhotaga kũgarũra nyamũ ĩyo ĩrĩ yothe. ⁴ Ningĩ ta rorai ũhoru wa marikabu ũrĩ ta kĩonereria. O na gũtuĩka nĩ nene na itwaragwo nĩ rũhuho rũrĩ na hinya-rĩ, nĩgarũragwo na gathukani kanini, ikarorio o kũrĩa mũtwarithia wacio ekwenda gũciroria. ⁵ Ũguo no taguo rũrĩmĩ rũhaana. Nĩ kũga kĩnini kĩa mwĩrĩ, no nĩ rwiĩkagĩrĩra mũno. Ta mwĩciiriei ũrĩa mũtitũ mũnene ũgwatagio mwaki nĩ gathandĩ o kanini. ⁶ Ningĩ rũrĩmĩ nĩ mwaki, tondũ rũiyũrĩte mĩthemba yothe ya maũndũ ma waganu thĩinĩ wa ciĩga cia mwĩrĩ. Rũthũkagia mwĩrĩ wothe, rũkagwatia mwaki mũtũũrĩre wothe wa mũndũ, naruo rwene rũkoragwo rũmundĩtio mwaki nĩ Jehanamu.

⁷ Nyamũ cia mĩthemba yothe, na nyoni, na nyamũ iria itambaga thĩ, na nyamũ cia iria-inĩ rĩrĩa inene ciothe nĩhooreragio na cianahoorerio nĩ mũndũ, ⁸ no gũtirĩ mũndũ o na ũrĩkũ ũngĩhota kũhooreria rũrĩmĩ. Nĩruo kĩndũ kũũru gĩtangĩkindĩria na rũiyũrĩtwo nĩ thumu wa kũũragana.

⁹ Tũgoocaga Mwathani, o we Ithe witũ, na rũrĩmĩ, na tũkaruma andũ naruo, o acio mombĩtwo marĩ na mũhianĩre wa Ngai. ¹⁰ Kanua o kau-rĩ, no ko koimaga ũgooci na gakoima irumi. Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ũguo tiguu kwagĩrĩire gũtuĩka. ¹¹ Kaĩ maaĩ mega na maaĩ ma cumbĩ mangĩtherũka kuuma gĩthima kĩmwe? ¹² Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, mũkũyũ no ũhote gũciara ndamaiyũ, kana mũthabibũ ũciare ngũyũ? O nakĩo gĩthima kĩa maaĩ ma cumbĩ gĩtingĩtherũka maaĩ mega.

Mithemba ĩrĩ ya Ũũgĩ

¹³ Thĩinĩ wanyu-rĩ, nũũ ũrĩ na ũũgĩ na agataũkĩrwo nĩ maũndũ? Mũndũ ũcio nĩakĩonanie maũndũ macio na ũndũ wa mūtũũrĩre wake mwega, na ciĩko ciĩkĩitwo na njĩra ya kwĩnyiihia kũrĩa kuumanaga na ũũgĩ. ¹⁴ No mũngĩkorwo ngoro-inĩ cianyu nĩ mūtũũragia ũiru na ũhoru wa kwenda kwĩyambatĩria-rĩ, mūtikae kwĩrahĩra ũndũ ũcio kana mũtuĩke a gũkaana ũhoru wa ma. ¹⁵ “Ũũgĩ” ta ũcio tiguu ũikũrũkaga uumĩte igũrũ, no nĩ wa thĩ ĩno, na ti wa kĩiroho, ũcio nĩ ũũgĩ wa mũcukani. ¹⁶ Nĩgũkorwo harĩa harĩ na ũiru na ũhoru wa kwenda kwĩyambatĩria-rĩ, hau nĩho hakoragwo na ngũĩ na ciĩko ciothe cia waganu.

¹⁷ No ũũgĩ ũrĩa uumaga igũrũ o mbere nĩ mũtheru; ningĩ nĩwendete thayũ, na nĩũcaayanagĩra, na nĩwĩnyiihagia, na nĩ ũiyũritwo nĩ tha na maciaro mega, ningĩ ndũthutũkanagia, na ndũrĩ ũhinga. ¹⁸ Nao ateithũrani arĩa mahaandaga thayũ-rĩ, magethaga maciaro ma ũthingu.

4

Mwĩnyiihagĩriei Ngai

¹ Atĩrĩrĩ, nĩ kĩ gĩtũmaga kũgĩe na mbaara na ngũĩ thĩinĩ wanyu? Githĩ itiumaga merirĩria-inĩ manyu marĩa marũaga thĩinĩ wanyu? ² Mwĩriragĩria kĩndũ no mũkaaga kũgĩa nakĩo. Ningĩ mũũraganaga na mũgacumĩkĩra, no mũtingĩhota kũgĩa na kĩrĩa mũkwenda. Mũtetanagia na mũkarũa. Mũgakĩaga kuona kĩndũ tondũ wa kwaga kũhooya Ngai. ³ Hĩndĩ ĩrĩa mwahooya-rĩ, nĩmwagaga kũheo, tondũ mũhooyaga mũrĩ na muoroto mũũru, tondũ mwendaga mũitangage kĩrĩa mwahero na maũndũ ma gwĩkenia.

⁴ Inyuĩ atharania aya, kaĩ mũtooĩ atĩ kũgĩa ũrata na thĩ nĩ kũgĩa ũthũ na Ngai? Nĩ ũndũ ũcio mũndũ o wothe ũthuuraga kũgĩa ũrata na thĩ nĩkũgĩa ũthũ ya Ngai. ⁵ Kana mũgwĩciiria Maandĩko maaragia ũhoru ũtarĩ na gĩtũmi, atĩ roho ũrĩa Ngai aatũmire ũtũũrage thĩinĩ witũ nĩ ũiguaga ũiru mũno? ⁶ No nĩatũheaga wega wake makĩria. Kĩu nĩkĩo gĩtũmaga Maandĩko moige atĩrĩ:

“Ngai nĩareganaga na arĩa etĩĩ

no arĩa menyiihagia nĩo aheaga wega wake.”

⁷ Nĩ ũndũ ũcio mwĩnyiihagĩriei Ngai. Reganagai na mũcukani, nake nĩekũmũrĩra. ⁸ Kuhĩrĩriai Ngai, nake nĩekũmũkuhĩrĩria. Mwĩthambeĩ moko manyu inyuĩ ehia, na mũtherie ngoro cianyu inyuĩ andũ a ngoro igĩrĩ.* ⁹ Iguai kĩa, mũcaka, na mũgirĩke. Garũrai mĩtheko yanyu ĩtuĩke macakaya, nakĩo gĩkeno kĩanyu kĩgarũrũke gĩtuĩke kĩa. ¹⁰ Mwĩnyiihĩriei Mwathani, nake nĩekũmũtũũgĩria.

¹¹ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, tigai gũcambania mũndũ na ũrĩa ũngĩ. ũrĩa wothe waragia ũhoru wa gũcambia mũrũ kana mwarĩ wa ithe kana akamũtuĩra ciira-rĩ, nĩ watho acambagia na akaũtuĩra ciira. Hĩndĩ ĩrĩa ũgũtuĩra watho ciira-rĩ, ndũkoragwo ũkĩhingia watho, no ũkoragwo ũrĩ mũtuanĩri ciira. ¹² Kũrĩ Mũheani wa watho, na Mũtuanĩri ciira o ũmwe, o we ũrĩa ũrĩ na ũhoti wa kũhonokia na kũniinana. No wee-rĩ, ũkĩrĩ ũ nĩguo ũtuĩre mũndũ ũrĩa ũngĩ ciira?

Kwĩraha nĩ ũndũ wa Rũciũ

* **4:8** Athĩnjĩri-Ngai matanakuhĩrĩria Ngai Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo nĩmambaga gwĩthamba magũrũ na moko mbakũri-inĩ ya gĩcango arĩ njĩra ya gwĩtheria kĩiroho (Thaam 30:17-21).

¹³ Rĩu ta thikĩrĩriai, inyuĩ mugaga atĩrĩ: “Ūmũthĩ kana rũciũ nĩtũgũthĩ itũũra rĩna tũikare kuo mwaka ūmwe, tũrute wĩra wa wonjoria kuo, tũgĩe na mbeeca.” ¹⁴ No rĩrĩ, inyuĩ mũtiũũ ũrĩa gũgaatuĩka rũciũ. Muoyo wanyu ũkĩrĩ kĩ? Inyuĩ mũrĩ o kĩbii kĩrĩa kĩonekaga o kahinda kanini, gĩgacooka gĩgathira biũ. ¹⁵ Handũ ha ũguo-rĩ, mwagĩrĩrwo nĩ kugaga atĩrĩ, “Mwathani angĩenda-rĩ, nĩ tũgũtũũra muoyo na twĩkage ũndũ ũyũ na ũyũ.” ¹⁶ No rĩu inyuĩ nĩ kwĩraha mwĩrahaga mũrĩ na nguthi. Mwĩraho ta ũcio wothe nĩ mũũru. ¹⁷ Nĩ ũndũ wa ũguo, mũndũ wothe ũũ gwĩka wega na ndekaga-rĩ, ũcio nĩ kwĩhia ehagia.

5

Itonga Gũkaanio Kũhinyanĩrĩria

¹ Rĩu ta thikĩrĩriai, inyuĩ itonga ici, rĩrai na mũgirĩke tondũ wa mathĩina marĩa maramũkora. ² Ūtonga wanyu nĩ ũbuthĩte, nacio nguo cianyu nĩ ndĩe nĩ memenyi.* ³ Thahabu na betha cianyu nĩ irootete. Kũroota gwacio nĩ ũira wa atĩ nĩireganĩte na inyuĩ, na nĩikũrĩa mũrĩ yanyu imũniine o ta mwaki. Inyuĩ mwĩgĩire mũthithũ mũingĩ wa matukũ ma kũrigĩrĩria. ⁴ Atĩrĩrĩ! Mĩcaara ĩrĩa mwaregire kũrĩha aruti a wĩra arĩa maamũrĩmĩire mĩgũnda nĩramũkaĩra. Gũkaya kwa arĩa maamũgetheire irio nĩgũkinyĩire matũ ma Mwathani Mwene hinya wothe. ⁵ Mũtũũrĩte gũkũ thĩ na mũago na mũgĩkenagia. Inyuĩ mwĩnoretie nĩ ũndũ wa mũthenya wa gũthĩnjwo. ⁶ Inyuĩ nĩ mũtuĩrĩire andũ ciira na mũkamooraga matarĩ na mahĩtia, o acio matarĩ ũũru na inyuĩ.

Gũkirĩrĩria Mathĩina-inĩ

⁷ Nĩ ũndũ ũcio, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, kiragĩrĩriai, o nginya rĩrĩa Mwathani agooka. Ta rorai ũrĩa mũrĩmi etagĩrĩra mũgũnda wake ũrute irio iria irĩ bata, na agakirĩrĩria nginya ciurĩrwo nĩ mbura ya mbere o na ya keerĩ ategũthethũka. ⁸ O na inyuĩ-rĩ, kirĩrĩriai na mwĩhaande wega, tondũ Mwathani arĩ hakuĩ gũũka. ⁹ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, tigagai gũtetania, nĩgeetha mũtikanatuĩrwo ciira. Mũtuanĩri ciira arũngĩĩ o mũrango-inĩ!

¹⁰ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, mwĩrutei na maũndũ marĩa mooru anabii meekĩrwo, o acio maaragia thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Mwathani, nago ũhoru ũcio ũtuĩke kĩonereria kĩanyu gĩa gũkirĩrĩria rĩrĩa mũkũnyamario. ¹¹ O ta ũrĩa mũũũ, acio maakirĩrĩrie-rĩ, tũmatuaga arathime. Nĩmũiguĩte ũhoru wa gũkirĩrĩria kwa Ayubu, na nĩmuonete ũrĩa Mwathani eekire marigĩrĩrio-inĩ. Mwathani aiyũrĩtwo nĩ ũtugi na tha.

¹² Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, igũrũ rĩa maũndũ mothe-rĩ, tigagai kwĩhĩta. Mũtikanehĩte na igũrũ kana na thĩ, o na kana na kĩndũ kĩngĩ o na kĩ. Inyuĩ-rĩ, mwoiga “Ī” nĩtuĩke ĩ, na mwoiga “Aca” nĩtuĩke aca, nĩguo mũtikae gũtuĩrwo ciira.

Ihooya rĩa Wĩtĩkio

¹³ Nĩ harĩ mũndũ thĩinĩ wanyu wonete ũũru? Ūcio nĩahooe. Nĩ harĩ mũndũ ũkenete? Ūcio nĩaine nyĩmbo cia kũgooca. ¹⁴ Nĩ harĩ mũndũ thĩinĩ wanyu mũrũaru? Ūcio nĩete athuuri a kanitha mamũhooere na mamũhake maguta thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Mwathani. ¹⁵ Namo mahooya mangĩhooywo na wĩtĩkio nĩ megũtũma mũndũ ũcio mũrũaru ahone; Mwathani nĩekũmwarahũra. Angĩkorwo ehĩtie-rĩ, nĩekũrekerwo mehia make. ¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio umbũranagĩrai mehia manyu o mũndũ na

* 5:2 Matukũ-inĩ ma tene nguo ciataragwo taarĩ njĩra ĩmwe ya ũtonga (Atũm 20:33).

ũrĩa ũngĩ, na mũhooyanagĩre nĩgeetha mũhonagio. Ihooya rĩa mũndũ mũthingu nĩ rĩrĩ hinya na nĩ rītũmaga maũndũ manene mekĩke.

¹⁷ Elija aarĩ mũndũ o ta ithuĩ. Nake nĩahooire Ngai na kũyo atĩ mbura ndĩkoire, nayo mbura ndĩoirire bũrũri-inĩ ũcio ihinda rĩa mĩaka itatũ na nuthu. ¹⁸ Ningĩ agĩcooka akĩhooya, nakuo matu-inĩ gũkiuma mbura, nayo thĩ ĩgĩciara maciaro mayo.

¹⁹ Atĩrĩrĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ, mũndũ ũmwe wanyu angĩagaga oime ũhoru-inĩ wa ma nake mũndũ ũngĩ amũgarũre-rĩ, ²⁰ ririkanai ũũ: Mũndũ ũrĩa wothe ũgarũraga mwĩhia kuuma njĩra-inĩ yake njũru-rĩ, nĩkũmũhonokia akaamũhonokia kuuma harĩ gĩkuũ na ahumbĩre mehia maingĩ.

MARŪA MA MBERE MA PETERO

¹ Nĩ niĩ Petero, mūtũmwo wa Jesũ Kristũ,

Ngũmwandĩkĩra marũa maya, inyuĩ arĩa Ngai eyamũrĩire, na mūtũũrĩte mũrĩ ageni gũkũ thĩ, na mũkahurunjũkĩra mabũrũri ma Ponto, na Galatia, na Kapadokia, na Asia, na Bithinia, ² o inyuĩ mwathuurirwo kũringana na ũrĩa Ngai Ithe aamũmenyete o mbere, na akamũtheria nĩ ũndũ wa Roho, nĩguo mwathĩkağĩre Jesũ Kristũ, na mũminjaminjĩrio thakame yake:

Wega na thayũ iromũingĩhĩra.

Ngai kũgoocwo nĩ ũndũ wa Kĩrĩgĩrĩro kĩrĩ Muoyo

³ Ngai, o we Ithe wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ, arogoocwo! Ngai nĩatũciarĩte rĩngĩ nĩ ũndũ wa tha ciake nyingĩ nĩguo tũgĩe na kũrĩgĩrĩro kĩrĩ muoyo, nĩ ũndũ wa ũrĩa Jesũ Kristũ aariũkire akiuma kũrĩ arĩa akuũ. ⁴ Aatũciarire nĩguo tũgĩe na igai rĩrĩa rĩtangĩbutha, kana rĩthũke, kana rĩhwerereke, rĩrĩa mũigĩirwo kũu igũrũ, ⁵ o inyuĩ mũgitĩirwo nĩ hinya wa Ngai nĩ ũndũ wa gwĩtĩkia, o nginya hĩndĩ ĩrĩa ũhonokio ũgooka ũrĩa ũhaarĩirio gũkaaguũranĩrio ihinda rĩa mũthia. ⁶ Ũhoru ũcio nĩguo mũkenagĩra mũno, o na gwatuĩka rĩu nĩmũiguithĩtio kĩeha kahinda kanini nĩkũgerio na magerio ma mũthemba yothe. ⁷ Maũndũ maya mokĩte nĩgeetha wĩtĩkio wanyu woneke nĩ wa goro mũno gũkĩra thahabu, ĩrĩa ĩthiraga o na yakorwo ĩtheragio na mwaki, ningĩ ũmenyeye atĩ nĩ wa ma, na atĩ nĩũkarehe ũgooci, na riiri, na gĩtĩo hĩndĩ ĩrĩa Jesũ Kristũ akaaguũranĩrio. ⁸ Nĩmũmwendete o na gũtuĩka mũtirĩ mwamuona; ningĩ mũkamwĩtĩkia o na gũtuĩka rĩu mũtiramuona, na mũkaiyũrwo nĩ gĩkeno gĩtangĩheanĩka ũhoru wakĩo, o kĩrĩa kĩrĩ riiri, ⁹ nĩgũkorwo nĩmũramũkĩra ũndũ ũrĩa mũtanyaga kuona nĩ ũndũ wa wĩtĩkio wanyu, na nĩguo ũhonokio wa ngoro cianyu.

¹⁰ Ũhoru ũcio wa ũhonokio-rĩ, nĩguo anabii, arĩa maarathaga ũhoru wa wega wa Ngai ũrĩa warĩ ũũke kũrĩ inyuĩ, maacaragia na kĩyo, na makaũtuĩria na ũmenyereri mũnene, ¹¹ makĩgeria kũmenya nĩ hĩndĩ ĩrĩkũ Roho wa Kristũ ũrĩa warĩ thĩinĩ wao orotaga rĩrĩa aarathaga ũhoru wa kũnyariirĩka gwa Kristũ na riiri ũrĩa ũkaarũmirĩra. ¹² Nao nĩmaguũrĩirio atĩ to o ene meetungatagĩra, no nĩ inyuĩ maatungatagĩra, hĩndĩ ĩrĩa maaragia ũhoru wa maũndũ marĩa mwĩrĩtwo rĩu nĩ arĩa maamũhunjĩirie Ũhoru-ũrĩa-Mwega na ũndũ wa Roho Mũtheru ũrĩa watũmirwo kuuma igũrũ. Maũndũ macio nĩmo araika meriragĩria mũno kuona.

Tũũrai mũrĩ Atheru

¹³ Nĩ ũndũ ũcio, ikaragai mwĩhaarĩirie meciiria-inĩ manyu; tuĩkai andũ a kwĩrigagĩrĩria merirĩria ma mwĩrĩ; na mũige kũrĩgĩrĩro kĩanyu biũ harĩ wega ũrĩa mũkaaheo hĩndĩ ĩrĩa Jesũ Kristũ akaaguũranĩrio. ¹⁴ Tuĩkai ciana cia gwathĩka, na mũtigatongoragio nĩ merirĩria mooru marĩa mwatũire namo mbere hĩndĩ ĩrĩa mũtaamenyete Ngai. ¹⁵ No tondũ ũrĩa wamwĩtire nĩ mũtheru-rĩ, o na inyuĩ tuĩkai atheru maũndũ-inĩ mothe marĩa mũrĩkaga; ¹⁶ nĩgũkorwo nĩ kwandĩkĩtwo atĩrĩ: “Tuĩkai atheru, tondũ o na niĩ ndĩ mũtheru.”

¹⁷ Na rĩrĩ, tondũ inyuĩ mũkayagĩra Ngai mũkĩmwĩtaga Ithe wanyu, o we ũrĩa ũtuagĩra o mũndũ o mũndũ kũringana na wĩra wake

ategũthutũkania-rĩ, gũkaragei mũmwĩtigĩrite na mũkarage ta mũrĩ agendi gũkũ thĩ. ¹⁸ Nĩgũkorwo nĩmũũĩ atĩ rĩrĩa mwakũũrirwo mũtigane na mũtũũrĩre wa tũhũ ũrĩa mwatigĩirwo nĩ maithe manyu-rĩ, ti indo iria ibuthaga ta betha kana thahabu mwakũũrirwo nacio, ¹⁹ no mwakũũrirwo na thakame ya goro mũno ya Kristũ, ũrĩa wahaanaga ta gatũrũme gatarĩ na kĩmeni kana kaũũgũ. ²⁰ Nake nĩwe wathuurĩtwo thĩ ĩtanombwo, no nĩaguũranĩrio mahinda maya ma kũrigĩrĩria nĩ ũndũ wanyu. ²¹ Na inyuĩ nĩmwĩtkĩtie Ngai nĩ ũndũ wake, Ngai ũrĩa wamũriũkirie kuuma kũrĩ arĩa akuũ na akĩmũhe riiri, nĩgeetha wĩtkio wanyu na mwĩhoko ikorwo irĩ o harĩ Ngai.

²² Na tondũ rĩu nĩmwĩtheretie nĩ ũndũ wa gwathĩkĩra ũhoru ũrĩa wa ma, na mũgatuĩka a kwendana kũna na ariũ na aarĩ a Ithe wanyu hatarĩ ũhinga-rĩ, inyuĩ ene endanagai biũ na ngoro cianyu. ²³ Nĩgũkorwo nĩmũciarĩtwo rĩngĩ, no mũticiarĩtwo kuuma kũrĩ mbeũ ĩrĩa ĩbuthaga, no nĩ ĩrĩa ĩtarĩ ya kũbutha, na ũndũ wa kiugo kĩa Ngai kĩrĩa kĩrĩ muoyo na gĩtũũraga tene na tene. ²⁴ Tondũ rĩrĩ,

“Andũ othe mahaana ta nyeki,

na ũthaka wao wothe ũhaana ta mahũa ma mũgũnda;
nyeki nĩhoohaga, namo mahũa magaitĩka,

²⁵ no kiugo kĩa Mwathani gĩtũũraga nginya tene.”

Na kiugo kũu nĩkĩo mwahunjĩrio.

2

¹ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, eheriai rũmena ruothe na maheeni mothe, na ũhinga, na ũiru, na gũcambania o guothe. ² Na mũtuĩke ta tũkenge mwĩriragĩrie iria rĩrĩa rĩega rĩa kũiroho, nĩgeetha rĩmũkũragie ũhonokio-inĩ wanyu, ³ tondũ rĩu nĩmũcamĩte, mũkaigua atĩ Mwathani nĩ mwega.

Ihiga rĩrĩ Muoyo, na Andũ Athuure

⁴ Ũkai kũrĩ we, o ũcio Ihiga rĩrĩ muoyo, o rĩu rĩaregirwo nĩ andũ, no Ngai akĩrĩthuura, na nĩ rĩa goro harĩ we, ⁵ o na inyuĩ, ta mahiga marĩ muoyo-rĩ, nĩ gwakwo mũraakwo mũtuĩke nyũmba ya kũiroho, na mũtuĩke gĩkundi gĩtheru kĩa athĩnjĩri-Ngai gĩa kũrutaga magongona ma kũiroho marĩa mangĩtkĩrĩka nĩ Ngai nĩ ũndũ wa Jesũ Kristũ. ⁶ Nĩgũkorwo Maandĩko moigĩte atĩrĩ:

“Nĩnjigĩte ihiga Zayuni,

ihiga ithuure rĩa koine na rĩa goro,
na mũndũ ũrĩa ũmwĩhokete
ndagaaconorithio.”

⁷ Na rĩu kũrĩ inyuĩ arĩa mwĩtkĩtie, ihiga rĩrĩ nĩ rĩa goro. No kũrĩ arĩa matetĩkĩtie,

“Ihiga rĩrĩa aaki maaregire

nĩrĩo rĩtuĩkĩte ihiga inene rĩa koine,”

⁸ na ningĩ atĩrĩ,

“Nĩrĩo ihiga rĩrĩa rĩtũmaga andũ mahĩngwo,

na rwaro rwa ihiga rũrĩa rũtũmaga magũe.”

Mahĩngagwo tondũ wa kũrega gwathĩkĩra ũhoru, na noguo maathĩrĩrio.

⁹ No inyuĩ-rĩ, mũrĩ rũruka rũthuurĩtwo, na thiritũ ya athĩnjĩri-Ngai ya nyũmba ya ũthamaki, ningĩ mũrĩ rũrĩrĩ rwamũre, o na andũ a Ngai kũũmbe, nĩguo mwanagĩrĩre ũgooci wa ũcio wamwĩtire muume nduma-inĩ mũtoonye ũtheri-inĩ wake wa magegania. ¹⁰ Kũrĩ hĩndĩ mwarĩ andũ

mataarĩ kiene, no rĩu mũrĩ andũ a Ngai; kũrĩ hĩndĩ mwaagĩte kũiguĩrwo tha, no rĩu nĩmũiguĩrĩrwo tha.

¹¹ Arata akwa nyenda mũno, ndamũthaitha mũrĩ ta ageni na agendi gũkũ thĩ, mwĩrigagĩrĩrie merirĩria marĩa mooru ma mwĩrĩ, o marĩa marũaga na roho wanyu. ¹² Tũũragai na mĩtũũrĩre mĩega mũrĩ gatagatĩ ka andũ arĩa matooi Ngai, nĩgeetha o na mangĩmũigĩrĩra atĩ nĩmwĩkĩte ũũru, meonagĩre ciĩko cianyu njega na magakumia Ngai mũthenya ũrĩa agooka.

Gwathĩkĩra Aathani na Anene

¹³ Nĩ ũndũ wa Mwathani-rĩ, athĩkagĩrai wathani o wothe ũrĩa ũheanĩtwo thĩnĩ wa andũ: o na wakorwo nĩ wa mũthamaki, arĩ we mũnene igũrũ rĩa anene arĩa angĩ othe, ¹⁴ o na kana nĩ wa abarũthi arĩa matũmagwo nĩwe nĩguo maherithagie arĩa mekaga ũũru na makagaathĩrĩria arĩa mekaga wega. ¹⁵ Nĩgũkorwo ũrĩa Ngai endaga nĩ atĩ mwĩkage wega nĩguo mũkiragie mĩario ya ũrimũ ya andũ arĩa matarĩ ũndũ mooĩ. ¹⁶ Tũũrai ta andũ matarĩ ngombo, no mũtikanareke wĩyathi wanyu ũtuĩke wa kũhithĩrĩra waganu; tũũragai mũrĩ ndungata cia Ngai. ¹⁷ Heagai mũndũ o wothe gĩtĩo kĩrĩa kĩmwagĩrĩre: Endagai ngwatanĩro ya andũ arĩa etĩkia, na mwĩtigagĩre Ngai, o na mũtĩage mũthamaki.

¹⁸ Inyuĩ ngombo-rĩ, athĩkagĩrai anene anyu na mũmatĩage mũno, na to arĩa ega na maiguanagĩra tha, no nĩ o na arĩa mataiguanagĩra tha. ¹⁹ Nĩgũkorwo nĩ ũndũ mwega mũndũ angĩkirĩrĩria ruo o na akĩnyariiragwo hatarĩ kĩhooto tondũ wa kũmenya ũrĩa Ngai endaga. ²⁰ No ũngĩhũũrwo nĩ ũndũ wa gwĩka ũũru o na ũkirĩrĩrie-rĩ, ũngĩkĩgaathĩrwo kĩ? No ũngĩnyariirwo nĩ ũndũ wa gwĩka wega na ũkirĩrĩrie-rĩ, ũcio nĩ ũndũ mwega maitho-inĩ ma Ngai. ²¹ ũndũ ũyũ nĩguo mwetĩrwo, tondũ Kristũ aanyariirwo nĩ ũndũ wanyu, akĩmũtigĩra kĩonereria nĩguo mũgeragĩre o makinya-inĩ make.

²² “We ndaigana kwĩhia,

o na kanua gake gatiigana kwaria maheeni.”

²³ Hĩndĩ irĩa andũ maamũrumaga, we ndaigana kwĩrumĩra; rĩrĩa aanyariiragwo, we ndaigana kũmehĩtĩra. Handũ ha ũguo-rĩ, we nĩ kweneana eneanaga kũrĩ ũrĩa ũtuaga ciira na kĩhooto. ²⁴ We mwene nĩakuuire mehia maitũ na mwĩrĩ wake mũtĩ-igũrũ, nĩgeetha na ithuĩ tũkue ũhoroinĩ wa mehia, na tũtũũre muoyo nĩ ũndũ wa ũthingu; mĩtũnda irĩa aahũũrwo nĩyo itũmĩte mũhone. ²⁵ Nĩgũkorwo mwatariĩ ta ng’ondũ itururĩte, no rĩu nĩmũcookereire Mũrĩithi na Mũrori wa mĩoyo wanyu.

3

Atumia na Athuuri ao

¹ O ũguo noguo o na inyuĩ atumia, mwagĩrĩrwo nĩ gwathĩkagĩra athuuri anyu, nĩguo hangĩkorwo harĩ amwe ao matetĩkĩtie kiugo kĩa Ngai, mahote kũgarũrwo ngoro o na hatarĩ ciugo nĩ ũndũ wa mĩtugo ya atumia ao, ² nĩ ũndũ wa kuonaga mĩtũũrĩre yanyu ya ũthingu na ya gĩtĩo. ³ Kwĩgemia kwanyu gũtigatuĩke o kwa mwĩrĩ, ta kũrama njuĩrĩ, na kwĩhumba mathaga ma thahabu na nguo thaka, ⁴ no handũ ha ũguo-rĩ, gemagiai mũndũ ũrĩa wa hitho wa ngoro thĩnĩ, na ũgemu ũrĩa ũtatheũkaga wa roho wa ũhooreri na wa gũkindĩria. Kwĩgemia kũu nĩkuo kũrĩ bata mũno maitho-inĩ ma Ngai. ⁵ Nĩgũkorwo ũguo nĩguo atumia arĩa atheru a tene arĩa mehokete Ngai meegemagia, na ũndũ wa gwathĩkagĩra athuuri ao

ene, ⁶ o ta Sara, ūria waathikagira Iburahimu na akamwita mwathi wake. Inyuĩ mūrĩ ciana ciake mūngũka ūria kwagĩire mūtegwĩtigira.

⁷ O ũguo noguo o na inyuĩ athuuri mwagĩrwo nĩgũtũũrania na atumia anyu na njira ya ũũgĩ, mūkĩmatĩaga tondũ nĩ aruti a wĩra hamwe na inyuĩ, na tondũ matĩrĩ hinya mūngĩ wa mwĩrĩ ta inyuĩ, ningĩ tondũ mūrĩ agai hamwe na atumia anyu a kĩheo kĩa ũtugi wa muoyo. Īkagai ũguo nĩguo gũtikagĩe ũndũ ũngĩgirĩria mahooya manyu.

Kũnyamario nĩ ũndũ wa gwĩka Wega

⁸ Ngĩrĩkĩria, ngũmwĩra inyothe atĩrĩ, mūtũũranagie mūiguanĩte mūndũ na ūria ũngĩ; mūiguanagĩre tha, ningĩ mwendanage ta ciana cia nyina ũmwe, na mūtũũke ataana, na mūikarage mwĩnyihĩtie. ⁹ Tigagai kwĩrĩhĩria ũũru na ũũru, kana kwĩrumĩra mwarumwo, no nĩ kaba mūrathimanage, tondũ ũguo nĩguo mwetĩrwo, nĩgeetha mūkaagairwo kĩrathimo. ¹⁰ Nĩgũkorwo,

“Mūndũ ūria wothe ũngĩenda gũtũũra muoyo
na one matukũ mega,
no nginya arigĩrĩrie rūrĩmĩ rwake kwaria ũũru,
na mĩromo yake kwaragia maheeni.

¹¹ No nginya agarũrũke atige gwĩka ũũru, na ekage o wega;
no nginya acaragie thayũ na aũthingatage.

¹² Nĩgũkorwo maito ma Mwathani maikaraga macũthĩrĩrie andũ arĩa athingu,
na matũ make magathikagĩrĩria mahooya mao,
no andũ arĩa mekaga ũũru, ũthiũ wa Mwathani nĩkũmookĩrĩra ũmookagĩrĩra.”

¹³ Atĩrĩrĩ, nũũ ũngĩmwĩka ũũru mūngĩkorwo mūrĩ na kĩyo gĩa gwĩka wega? ¹⁴ No rĩrĩ, o na mūngĩnyariirwo nĩ ũndũ wa gwĩka ūria kwagĩrĩre-rĩ, inyuĩ mūrĩ arathime. “Tigagai gwĩtigĩra maũndũ marĩa metigagĩra; mūtikanamake.” ¹⁵ No ngoro-inĩ cianyu-rĩ, mwĩyamũrĩrei Kristũ atuĩke Mwathani. Ikaragai mwĩhaarĩrie hĩndĩ ciothe gũcookeria mūndũ wothe ūria ũngĩmũũria gĩtũmi gĩa kũrĩgĩrĩro kĩrĩa mūrĩ nakĩo. No ĩkagai ũguo mūrĩ na ũhooreri na gĩtũo, ¹⁶ mūrĩ na thamiri ĩtegwĩcuuka, nĩgeetha arĩa macambagia mĩtugo yanyu mĩega tondũ mūrĩ thĩnĩ wa Kristũ, maconokage nĩ ũndũ wa gĩcambanio kũ kĩa. ¹⁷ Nĩ kaba kũnyariirwo nĩ ũndũ wa gwĩka wega, angĩkorwo nĩ kwenda kwa Ngai, handũ ha kũnyariirwo nĩ gwĩka ũũru. ¹⁸ Tondũ Kristũ aakuire nĩ ũndũ wa mehia ihinda o rĩmwe rĩa kũigana, ūria mũthingu agĩkua nĩ ũndũ wa arĩa matarĩ athingu, nĩguo atũtware kũrĩ Ngai. Ooragirwo arĩ thĩnĩ wa mwĩrĩ, no ha ũhoro wa Roho, agĩcookio muoyo, ¹⁹ agĩthĩ arĩ na muoyo ũcio wa Roho akĩhunjĩria maroho marĩa maarĩ njeera, ²⁰ marĩa maaremete kuuma o tene rĩrĩa Ngai aatũire etereire akĩrĩrĩrie matukũ-inĩ ma Nuhu, rĩrĩa thabina yaakagwo. Thĩnĩ wayo haarĩ o andũ anini, nao othe maarĩ andũ anana tu, arĩa maahonokirio maaĩ-inĩ, ²¹ namo maaĩ macio nĩmo ngerekano ya ũbatithio ūria o na inyuĩ ũmũhonokagia, na ti ũhoro wa kweheria o gĩko kĩa mwĩrĩ, no nĩ mwĩhĩtwa wa thamiri ĩtarĩ na ũcuuke kũrĩ Ngai. Kũbatithio kũu nĩkuo kũmũhonokagia nĩ ũndũ wa kũriũkio kwa Jesũ Kristũ, ²² ūria wathĩre igũrũ na rĩu aikaraga guoko-inĩ kwa ūrĩo kwa Ngai, nao arĩa, na aathani, o na maahinya magatũka ma gwathagwo nĩwe.

¹ Nĩ ũndũ ũcio, tondũ Kristũ nĩanyariirwo mwĩrĩ-inĩ-rĩ, o na inyuĩ kũhotorei mũrĩ na meciiria o ta macio aarĩ namo, tondũ mũndũ ũrĩa ũrĩkĩtie kũnyariirwo mwĩrĩ nĩatiganĩte na mehia. ² Nĩ ũndũ wa ũguo, mũtũũrĩre wake ũrĩa ũtigarĩte wa gũtũũra gũkũ thĩ ndarĩtũũraga nĩguo ahingagie merirĩria mooru ma mwĩrĩ, no arĩtũũraga nĩguo ekage ũrĩa Ngai endaga. ³ Tondũ nĩmũtũũrĩte ihinda rĩa kũigana mũgĩkaga maũndũ marĩa andũ arĩa matetikĩtie Ngai mendaga gwĩka, namo nĩ ta mĩtũũrĩre ya ũũra-thoni, na merirĩria mooru ma mwĩrĩ, na ũrĩũ, na gũthiia maruga-inĩ ma waganu, o na ciathĩ-inĩ cia kũnyua njoohi, o na mũhooere ũrĩ thaahu wa kũhooya mĩhianano. ⁴ Nao andũ acio nĩmagegaga mona atĩ mũtiranyiitanĩra nao hĩndĩ ĩrĩa marakĩrĩrĩa ũmaramari-inĩ ũcio wao, nao magakĩmũcambagia. ⁵ Nao no nginya makaheana ũhoru wa maũndũ mao kũrĩ ũrĩa wĩhaarĩrie gũtuĩra ciira arĩa marĩ muoyo na arĩa makuĩte. ⁶ Nĩgũkorwo gĩkĩ nĩkĩo gĩtũmi kĩrĩa gĩatũmire Ũhoru-ũrĩa-Mwega ũhunjĩrio o na andũ arĩa makuĩte, nĩgeetha ha ũhoru wa mwĩrĩ magaatũrwo ciira o ta ũrĩa andũ arĩa angĩ magaatũrwo, no ha ũhoru wa roho matũũre muoyo o ta ũrĩa Ngai atũũraga.

⁷ Ithirĩro rĩa maũndũ mothe nĩrĩkuhĩrĩrie. Nĩ ũndũ ũcio ikaragai mũrĩ na ũũgĩ wa ngoro, na mũikarage mũterigĩtwo nĩguo mũhotage kũhooya. ⁸ Ningĩ gũkĩra maũndũ mothe, ikaragai mwendaine mũno mũndũ na ũrĩa ũngĩ, tondũ wendani nĩũhumbagĩra mehia maingĩ. ⁹ Ningĩ mũtuganage mũtekũnuguna. ¹⁰ O mũndũ nĩ ahũthĩre kĩheo o gĩothe kĩrĩa amũkĩrĩte nĩguo atungatagĩre andũ arĩa angĩ, arĩ ta mũramati mwĩhokeku wa wega wa Ngai wa mĩthemba mĩingĩ. ¹¹ Mũndũ o wothe angĩkorwo akĩaria-rĩ, nĩarie taarĩ mũndũ ũkũheana ciugo cia Ngai. Nake mũndũ o wothe angĩkorwo agĩtungata-rĩ, nĩatungate na hinya ũrĩa ũheanagwo nĩ Ngai, nĩgeetha Ngai agoocagwo maũndũ-inĩ mothe thĩnĩ wa Jesũ Kristũ. Nake nĩwe ũgũtũũra arĩ na riiri na hinya nginya tene na tene. Amen.

Kũnyariirwo nĩ ũndũ wa Gũtuĩka Mũkristiano

¹² Arata akwa nyenda mũno, mũtikagegio nĩ magerio marĩa mũranyariirwo namo, taarĩ ũndũ mũgeni ũrekĩka thĩnĩ wanyu. ¹³ No kenagai nĩgũkorwo nĩ mũgwatanĩre thĩnĩ wa kũnyariirĩka gwa Kristũ, nĩgeetha mũkaiyũrĩrĩrwo nĩ gĩkeno hĩndĩ ĩrĩa riiri wake ũkaaguũranĩrio. ¹⁴ Kũrathimwo-rĩ, nĩ inyuĩ mũngĩrumwo nĩ ũndũ wa rĩitwa rĩa Kristũ, nĩ ũndũ Roho ũrĩa ũrĩ na riiri, o we Roho wa Ngai, arĩ igũrũ rĩanyu. ¹⁵ Mũndũ wanyu ndakananyariirwo ta mũũragani, kana mũici, kana mũgeri ngero ĩngĩ o yothe, o na kana ta mũndũ ũrĩa wĩtoonyagĩrĩria maũndũ-inĩ ma andũ angĩ. ¹⁶ No rĩrĩ, mũndũ angĩnyariirwo tondũ wa gũtuĩka Mũkristiano-rĩ, ndakanaconoke, no nĩagooce Ngai tondũ nĩaheetwo rĩitwa rĩu. ¹⁷ Nĩgũkorwo ihinda nĩ ikinyu ciira wambĩrĩrie gũtuĩrwo andũ a nyũmba ya Ngai; na angĩkorwo ũkwambĩrĩria na ithuĩ-rĩ, gũgaagĩtuĩka atĩa harĩ arĩa mataathĩkagĩra Ũhoru-ũrĩa-Mwega wa Ngai?

¹⁸ Na rĩrĩ,

“Angĩkorwo nĩ ũndũ ũrĩ hinya mũndũ ũrĩa mũthingu kũhonoka-rĩ, nago ũhoru wa mũndũ ũrĩa ũtetikĩtie Ngai na ũrĩa mwĩhia ũgaakĩhaana atĩa?”

¹⁹ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, andũ arĩa manyariirĩkaga kũringana na ũrĩa Ngai endete, nĩmaheane mĩoyo yao kũrĩ Mũũmbi wao ũrĩa wa kwĩhokeka, na mathĩ na mbere gwĩkaga maũndũ mega.

5

Ūhoru kūrī Athuuri na Aanake

¹ Ndī na ūhoru ngwenda gūthaitha athuuri a Kanitha arīa marī hamwe na inyuī, ndī mūthuuri wa Kanitha o tao, na ndī mūira wa kūnyariirwo gwa Kristū, o na ndī ūmwe wa gūkaagaĩrwo riiri ūrīa ūkaaguūranīrio: ² Atīrīrī, tuīkai arīithi a rūūru rwa Ngai rūrīa mwīhokeirwo, mūgītungataga mūrī arori, na ti tondū wa kūrīngīrīrio, no nī ūndū wa kwīyendera, o ta ūrīa Ngai endaga mūtuīke; mūtegūkorokera mbeeca, no mūtungatage mūrī na kīyo mūno; ³ mūtigetue anene a andū arīa mwīhokeirwo, no mūtuīke cionereria njega kūrī rūūru rūu. ⁴ Na hīndī irīa Mūrīithi Ūrīa Mūnene akaaguūranīrio-rī, nīmūkaheo thūmbī ya riiri irīa itagatheūka o na rī.

⁵ O ūguo no taguo o na inyuī aanake mwagīrīrwo nī gwathīkīra andū arīa akūrū. Inyuī othe-rī, ikaragai mwīnyiihanīirie mūndū na ūrīa ūngī, tondū-rī,

“Ngai nīareganaga na arīa etīi

no arīa menyiihagia nīamaheaga wega wake.”

⁶ Nī ūndū ūcio mwīnyiihagiei, mūrī guoko-inī kwa Ngai kūrīa kūrī hinya, nīguo akaamūtūūgīria hīndī irīa njagīrīru yakinya. ⁷ Na mūmūrekağīrīrie maūndū manyu mothe marīa mamūtangaga, tondū nīwe ūmūrūmbūyagia.

⁸ Ikaragai mwīguīte na mwīhūgaga. Tondū-rī, thū yanyu mūcukani ĩcangacangaga ta mūrūūthi ūkūrarama ūgīcaria mūndū wa gūtambuura. ⁹ No rīrī, mūmwītiirie, mwīhaandīte wega thīinī wa wītīkio, tondū nīmūmenyete atī ariū na aarī a Ithe wanyu gūkū thī guothe maranyariirīka o ta inyuī.

¹⁰ Nake Ngai mwene wega wothe, o we ūrīa wamwītire riiri-inī wake wa tene na tene thīinī wa Kristū, we mwene nīakamūcookereria, na amwīkīre hinya, na amūtue arūmu na mūtangīenyenyeka, thuutha wa kūnyariirīka kahinda kanini. ¹¹ Naguo hinya ūrotuīka wake tene na tene. Amenī.

Ngeithi cia Mūthia

¹² Ndamwandīkīra marūa maya makuhī ndeithītio nī Silivano, ūrīa nduaga mūrū wa Ithe witū mwīhokeku, nīguo ndīmūmīrīrie, na heane ūira na ma atī ūhoru ūyū nīguo wega wa Ngai ūrīa wa ma. Mwīhaandei wega thīinī wago.

¹³ Kanitha ūrīa ūrī gūkū Babuloni, ūrīa ūthuurītwo hamwe na inyuī, nīwamūgeithia, o nake mūrū wakwa Mariko nīamūgeithia. ¹⁴ Geithaniai mūndū na ūrīa ūngī na ngeithi cia kīmumunyano iria cia wendo.

Thayū ūrogīa na inyuī inyuothe arīa mūrī thīinī wa Kristū.

MARŪA MA KEERĪ MA PETERO

¹ Nĩ niĩ Simoni Petero, ndungata na mūtũmwo wa Jesũ Kristũ,

Ngũmwandĩkĩra marũa maya inyuĩ arĩa mũrĩkĩtie kwamũkĩra wĩtĩkio wa goro o ta ũrĩa tũrĩ naguo nĩ ũndũ wa ũthingu wa Jesũ Kristũ, ũrĩa arĩ we Ngai witũ na Mũtũhonokia:

² Wega na thayũ iromũingĩhĩra nĩ ũndũ wa kũmenyana na Ngai, o na Jesũ Mwathani witũ.

Kũrũmia Mwĩto na Gũthuurwo kwa Mũndũ

³ Rĩu-rĩ, hinya wake wa ũngai nĩtũheete kĩrĩa gĩothe gĩtũbataragia nĩguo tũhote gũtũũra muoyo na twĩamũrĩire Ngai, nĩ ũndũ wa kũmenyana nake ũcio watwĩtĩre tũgĩe na riiri wake mwene o na wagĩrĩru wake. ⁴ Nĩ ũndũ wa maũndũ macio-rĩ, nĩatũheete maũndũ manene mũno ma ciĩranĩro ciake cia goro, nĩgeetha nĩ ũndũ wacio mũgwatanagĩre nake mūtũũrĩre-inĩ wa ũngai wake na mwĩtheemage kuuma kũrĩ ũbuthu wa gũkũ thĩ ũrĩa ũrehagwo nĩ merirĩria mooru.

⁵ Na nĩ ũndũ wa gĩtũmi kũu kũũmbe, kĩĩrutanĩriei mũno nĩguo muonganĩrĩrie wĩtĩkio wanyu na wagĩrĩru; naguo wagĩrĩru mũwonganĩrĩrie na ũmenyo; ⁶ naguo ũmenyo mũwonganĩrĩrie na kwĩgirĩrĩria merirĩria ma mwĩrĩ; nakuo kwĩgirĩrĩria merirĩria macio-rĩ, mũkuonganĩrĩrie na gũkirĩrĩria; nakuo gũkirĩrĩria mũkuonganĩrĩrie na kwĩyamũrĩra Ngai; ⁷ nakuo kwĩyamũrĩra Ngai mũkuonganĩrĩrie na gũtuga ariũ na aarĩ a Ithe witũ; nakuo gũtuga ariũ na aarĩ a Ithe witũ mũkuonganĩrĩrie na wendani. ⁸ Nĩgũkorwo mũngĩgĩa na mawega macio na mamũingĩhĩre mũno-rĩ, nĩmarĩgiragia mũgũtare kana mwage maciaro harĩ ũhoru wa kũmenya Mwathani witũ Jesũ Kristũ. ⁹ No mũndũ angĩaga maũndũ macio-rĩ, mũndũ ũcio ndarona wega na nĩ mūtumumu, na nĩariganĩrwo atĩ aatheririo nĩguo atigane na mehia make ma tene.

¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio, ariũ na aarĩ a Ithe witũ-rĩ, ikagĩrai kĩyo makĩria nĩguo mūtũme gwĩtwo kwanyu na gũthuurwo kwanyu kũrũme biũ. Nĩgũkorwo mũngĩka maũndũ macio-rĩ, gũtirĩ hĩndĩ mũkaagũa, ¹¹ na nĩmũgetĩkĩrio na ũtugi mũtoonye thĩinĩ wa ũthamaki wa tene na tene wa Mwathani na Mũhonokia witũ Jesũ Kristũ.

Ūrathi wa Maandĩko Matheru

¹² Nĩ ũndũ ũcio ngũtũũra ndĩmũririkanagia maũndũ macio, o na mwakorwo nĩmũmamenyete, na nĩmũhaandĩtwo wega thĩinĩ wa ũhoru wa ma ũrĩa mũrĩ naguo. ¹³ Na ngwĩciiria nĩ kwagĩrĩire ndĩmũririkanagie maũndũ maya hĩndĩ ĩrĩa yothe ngũtũũra thĩinĩ wa hema ĩno ya mwĩrĩ ũyũ, ¹⁴ tondũ nĩnjũũĩ atĩ ica ikuhĩ nĩngũmĩĩaũra, o ta ũrĩa Mwathani witũ Jesũ Kristũ aanyonirĩe. ¹⁵ Na nĩngwĩrutanĩria mũno nyone atĩ ndaarĩkia gũkua nĩmũrĩhotaga kũririkana maũndũ maya hĩndĩ ciothe.

¹⁶ Hĩndĩ ĩrĩa twamũmenyithirie ũhoru wa hinya na wa gũũka kwa Mwathani witũ Jesũ Kristũ-rĩ, tũtiahũthĩrĩre ng'ano cia gwĩtungĩra na wara, no ithuĩ nĩ kwĩonera tweyoneire ũkaru wake na maitho maitũ. ¹⁷ Nĩgũkorwo nĩaheirwo gĩtĩio na riiri kuuma kũrĩ Ngai Ithe, hĩndĩ ĩrĩa mũgambo wamũkorire uumĩte kũrĩ Ūrĩa Mwene Riiri ũrĩa Mũnene ũkiuga atĩrĩ, "Ūyũ nĩwe Mũrũ wakwa ũrĩa nyendete mũno; nĩ ngenaga

mũno nĩ ùndũ wake.” ¹⁸ Ithuĩ ene nĩtweiguĩrĩire mũgambo ũcio ũkiuma igũrũ hĩndĩ ĩrĩa twarĩ nake kĩrĩma-inĩ kĩrĩa gĩtheru.

¹⁹ Na ningĩ ũhoru ũrĩa warathirwo nĩ anabii ũrĩa twĩ naguo nĩwĩkĩrĩtwo hinya makĩria, na no mwĩke wega mũngĩũthikĩrĩria, ũhaana ta ũtheri ũkwara handũ harĩ nduma, o nginya gũkĩe nayo njata ya rũciinĩ ĩkenge ngoro-inĩ cianyu. ²⁰ No mbere ya maũndũ mothe-rĩ, no nginya mũmenye atĩ gũtirĩ ũhoru wanarathwo Maandĩko-inĩ Matheru ũngĩtaũrwo nĩ mũnabii na ũtaũri wake mwene. ²¹ Nĩgũkorwo kĩhumo kĩa ũnabii gĩtioimanire na kwenda kwa mũndũ, no andũ nĩmaririe ũhoru uumĩte kũrĩ Ngai, o ta ũrĩa Roho Mũtheru aamatongoririe.

2

Kwanangwo kwa Arutani a Maheeni

¹ No rĩrĩ, nĩ kwarĩ anabii a maheeni thĩinĩ wa andũ, o ta ũrĩa gũgaakorwo na arutani a maheeni thĩinĩ wanyu. Nao nĩmagatoonyia ũrutani wa maheeni wa gũthũkia andũ na waara, o na makaane Mwathani ũrĩa wamagũrire, na nĩ ùndũ ũcio, merehere kwanangwo kwa narua.

² Andũ aingĩ nĩmakarũmĩrĩra mĩthiĩre yao ya ũũra-thoni na matũme njĩra ĩrĩa ya ma ĩcambio. ³ Ningĩ nĩ ùndũ wa ũkoroku wao, arutani acio nĩmagetongagia na inyuĩ na kũmwĩraga ng’ano cia maheeni. Ituĩro rĩao rĩa ciira rĩtũire rĩmetereire, o na kwanangwo kwao gũtiikaraga ta gũkomete.

⁴ Nĩ ùndũ-rĩ, kuona atĩ Ngai ndaigana kũiguĩra araika arĩa mehirie tha, no nĩkũmaikia aamaikirie Jehanamu, akĩmohithia marima-inĩ ma nduma maikarage kuo metereire ituĩro-rĩ, ⁵ ningĩ kuona atĩ ndaiguĩrĩire thĩ ya tene tha hĩndĩ ĩrĩa aarehire kĩguũ kĩa maaĩ kũrĩ andũ arĩa maatũũraga kuo matetĩkĩtie Ngai, no akĩgitĩra Nuhu, ũrĩa warĩ mũhunja wa ũthingu na andũ angĩ mũgwanja; ⁶ na angĩkorwo nĩatuĩrĩire matũũra ma Sodomu na Gomora ciira na ùndũ wa kũmacina magĩtuĩka mũhu, na akĩmatua kĩonereria kĩa ũrĩa gũgaatuĩka kũrĩ andũ arĩa matetĩkĩtie Ngai; ⁷ na angĩkorwo nĩahonokirie Loti, mũndũ warĩ mũthingu, na waiguithagio kĩaheha nĩ mĩtũũrĩire ya ũũra-thoni ya andũ acio aaganu, ⁸ (nĩgũkorwo mũndũ ũcio mũthingu, ũrĩa waikaranagia nao o mũthenya, nĩaiguithagio ruo ngoro-inĩ yake thingu nĩ ciĩko cia waganu iria oonaga na akaigua); ⁹ angĩkorwo ũguo nĩguo kũrĩ-rĩ, Mwathani nĩoĩ kũhonokia andũ arĩa meamũrĩire Ngai kuuma magerio-inĩ, na kũiga andũ arĩa matarĩ athingu nginya mũthenya wa ciira ũkinye, o akĩmaherithagia. ¹⁰ Na makĩria harĩ andũ arĩa marũmagĩrĩra merirĩria mooru ma mwĩrĩ marĩa marĩ magigi na makanyarara wathani o wothe.

Andũ acio nĩ ndũrĩka na nĩ etĩi na matiĩtigagĩra kũruma ciũmbe cia igũrũ iria irĩ riiri; ¹¹ no rĩrĩ, o na gũtuĩka araika nĩ marĩ hinya na ũhoti makĩria, matirumaga ciũmbe icio magĩcithitangaga kũrĩ Mwathani. ¹² No andũ acio nĩmarumanaga maũndũ-inĩ marĩa matooi. Mahaana ta nyamũ itarĩ na meciiria, iria ciũmbĩtwo itarĩ na ũmenyo, na iciarĩtwo irĩ cia kũgwatio na kũniinwo, na o ta nyamũ-rĩ, o nao nĩ kũniinwo makaaniinwo.

¹³ Nao nĩmakarĩhwo ũũru na ũũru kũringana na ũrĩa matũire mekaga. O monaga atĩ kũrĩo mũthenya barigici nĩkuo gwĩkenia. Andũ acio nĩ imeni na ũũgũ, rĩrĩa megwĩkenia maruga-inĩ mao ma ikeno hĩndĩ ĩrĩa mekũrĩanĩra na inyuĩ. ¹⁴ Marĩ na maitho maiyũrĩte ũtharia, na matitigaga kwĩhia; o maguucagĩrĩria andũ arĩa marĩ ngoro hũthũ; o nĩ njorua cia ũkoroku, na nĩ rũciaro rũrume! ¹⁵ Nĩmatigĩte njĩra ĩrĩa nũngarũ makoora

makarūmīrira njira ya Balamu wa Beori, ūrĩa wendaga mūno mūcaara wa gwīka ūūru. ¹⁶ No nīakūūmirwo nī ndigiri, nyamū ūtaaragia, nī ūndū wa gwīka ūūru, ikīaria na mūgambo wa mūndū, na ikīrīira ūgūrūki wa mūnabii ūcio.

¹⁷ Andū acio nī ithima itarī maaī, na nī ibii iria itwaragwo nī kīhuhūkanio. Nao no nduma nene makīria metereirio. ¹⁸ Nīgūkorwo maaragia ndeto cia tūhū na cia mwītīio, makaguucagīrīria na merirīria mao mooru ma mwīrī o na ūūra-thoni andū arīa marethara moime thīinī wa arīa matūūraga mahītagia. ¹⁹ Mameeragīra gūkūūrwo ūkombo-inī, o rīrīa o ene marī ngombo cia ūhoru wa kūbutha, nīgūkorwo mūndū nī ngombo ya ūndū ūrīa wothe ūmwathaga. ²⁰ Mangīkorwo nīmetharīte kuuma thīinī wa maūndū marīa marī magigi ma gūkū thī nī ūndū wa kūmenyana na Mwathani na Mūhonokia witū, Jesū Kristū na ningī macooke kuohanio na maūndū na magatoorio nīmo-rī, mūtūūrīre wao wa marigīrīrio-inī ūgaakorwo ūrī mūūru gūkīra wa kīambīrīria. ²¹ Nī kaba matangīamenyete njira ya ūthingu, gūkīra kūmīmenya na magacooka kūhutatīra watho ūrīa mūtheru maatigīrwo. ²² Ūhoru ūcio wao, nīwonanītio nī wa ma nī thimo iria ciugaga atīrī: “Nguī ūcookagīrīra matahīko mayo,” na, “Ngūrwe ya mūgoma yathambio ūcookaga ūgathiī kwīgaragara mūtōndo-inī.”

3

Mūthenya wa Mwathani

¹ Arata akwa nyendete mūno, maya nī marūa makwa ma keerī kūrī inyuī. Na thīinī wamo meerī ndīmaandīkīte marī ma kūmūrīrikania mwarahūke mūgīe na meciiria marīa magīrīru. ² Nīngwenda mūrīrikane ciugo iria ciarīrio tene nī anabii arīa atheru na watho ūrīa waheanirwo nī Mwathani na Mūhonokia witū na mūgīkinyīrio nī atūmwo anyu.

³ Mbere ya maūndū mothe, no nginya mūmenye atī matukū ma kūrigīrīria nīgūgooka anyūrūrania, manyūrūranagīe na marūmagīrīre merirīria mao mooru. ⁴ Nīmakooranagia atīrī, “Gūūka gwake kūrīa eeranīire gūgaakinya-rī? Kuuma rīrīa maithe maitū maakuire, maūndū mothe mathīaga na mbere o ta ūrīa maatarīi kuuma rīrīa thī yombirwo.” ⁵ No nīmeriganīrie o na makīmēnyaga atī o tene, nī ūndū wa kiugo kīa Ngai, kūūrīa igūrū nī kwagīire, nayo thī ikīūmbwo na maaī kuuma kūrī maaī. ⁶ Ningī maaī o macio no mo maarindanirie thī ya ihinda rīu, na makīmānanga. ⁷ Ningī nī ūndū wa kiugo o ro kīu, igūrū na thī iria irī ho rīu nīciigīrwo mwaki, igetererio mūthenya wa ciira, o na wa kwanangwo kwa andū arīa matetīkītie Ngai.

⁸ No rīrī, arata akwa nyendete mūno, mūtīkariganīrwo nī ūndū ūyū ūmwe, atī kūrī Mwathani mūthenya ūmwe no ta mīaka ngiri, na mīaka ngiri no ta mūthenya ūmwe. ⁹ Mwathani ndagondagīrīra kūhingia ciiranīro ciake, ta ūrīa andū amwe meciiragia atī nīagondagīrīra. We nīamūkiragīrīria, tōndū ndendaga mūndū o na ūmwe oore, no endaga andū othe merire.

¹⁰ No rīrī, mūthenya wa Mwathani ūgooka o ta mūici. Mūthenya ūcio-rī, igūrū nīrīkabuīria na mūrurumo mūnene; nacio ciūmbe iria itūire kūu igūrū nīkaahīa nī mwaki ithire, nayo thī na kīrīa gīothe kīrī kuo nīgacinwo ithire biū.

¹¹ Kuona atī indo ciothe nīikaanangwo na njira ūyo-rī, inyuī mūkīagīrīrwo gūkorwo mūrī andū a mūthemba ūrīkū? Inyuī mwagīrīrwo nīgūtūūraga mūtūūrīre mūtheru na wa kwīyamūrīra

Ngai, ¹² mūgītanyaga na mūkīriragīria mūthenya ūcio ūkinye narua. Mūthenya ūcio wakinya-rĩ, igūrũ nīrīkaanangwo na mwaki, na indo ciothe iria irĩ kuo ihĩe nĩ mwaki, itweke. ¹³ No kūrīngana na ūrĩa eeranĩire-rĩ, nītwīrīgīrĩire igūrũ rīerũ na thĩ njerũ, o kuo kūrĩa gūtũūruga ūthingu.

¹⁴ Nĩ ūndũ ūcio, inyuĩ arata akwa nyendete mūno, kuona atĩ nīmwīrīgīrĩire ūndũ ūyũ-rĩ, kīrutanĩriei mūkoragwo mūtariĩ na kīmeni, na mūtariĩ na ūcuuke, na mūrĩ na thayũ nake. ¹⁵ Menyai atĩ gūkirĩrĩria kwa Mwathani witũ nĩkuo gūtūmaga mūhonokio, o ta ūrĩa mūrũ wa Ithe witũ Paŭlũ, ūrĩa twendete aamwandīkĩire arĩ na ūũgĩ ūrĩa Ngai aamūhete. ¹⁶ Marũa-inĩ make mothe aandīkĩte o ūhoru wa maũndũ macio. Marũa-inĩ make nĩ kūrĩ maũndũ mamwe maritũ mūno kūmenya, marĩa andũ arĩa matooiĩ na arĩa matakīndagīria mogomagia, o ta ūrĩa mogomagia Maandīko marĩa mangĩ, nao makereherere mwanangĩko.

¹⁷ Nĩ ūndũ ūcio, arata akwa nyendete mūno, kuona nīmūrīkĩtie kūmenya maũndũ macio-rĩ, mwīmenyererei nĩguo mūtikaheenererio mūgũe muume ūhoru-inĩ wanyu wa gwīkindĩra wega nĩ kūhītithio nĩ mahītia ma andũ arĩa matamenyagīrĩra watho. ¹⁸ No rĩrĩ, thĩĩ na mbere gūkūra thĩinĩ wa wega na ūmenyo wa Mwathani na Mūhonokia witũ Jesũ Kristũ. Nake arotũūra arĩ na riiri rĩu na nginya tene! Amenĩ.

MARŪA MA MBERE MA JOHANA

Kiugo kĩa Muoyo

¹ Ūhoro ūrĩa warĩ kuo kuuma o kĩambĩrĩria, ūrĩa tũiguĩte, na ūrĩa tuonete na maitho maitũ, na tũkawĩrorera, namo moko maitũ makaũhutia, o ūhoro ūcio wa Kiugo kĩa muoyo, nĩguo tũhunjagia. ² Muoyo ūcio nĩwonithanirio; na ithuĩ nĩtũwonete na tũkaheana ūira wago, na ithuĩ tũkamũhunjagĩria ūhoro wa muoyo wa tene na tene, ūrĩa watũire na Ithe witũ, na ūkĩonithanio kũrĩ ithuĩ. ³ Ithuĩ tũmũhunjagĩria kĩrĩa tuonete na tũkaigua, nĩgeetha o na inyuĩ mũgĩe ngwatanĩro na ithuĩ. Nayo ngwatanĩro iitũ nĩ ngwatanĩro na Ithe witũ, o na Mũriũ Jesũ Kristũ. ⁴ Tũramwandĩkĩra maũndũ maya nĩguo gĩkeno giitũ kĩiganĩre.

Gũthĩ na Ūtheri

⁵ Īno nĩyo ndũmĩrĩri ĩrĩa tũiguĩte kuuma kũrĩ we, na nĩyo tũramũmenyithia, atĩ: Ngai nĩ ūtheri; thĩinĩ wake gũtirĩ nduma o na hanini. ⁶ Tũngiuga atĩ tũrĩ ngwatanĩro nake, tũgĩthiiga na mĩthĩire ya nduma-rĩ, ūguo nĩkũheenania, naguo ūhoro wa ma ndũtũũraga thĩinĩ witũ. ⁷ No tũngĩthĩ na ūtheri, o ta ūrĩa we arĩ ūtheri-inĩ, tũrĩ na ngwatanĩro mũndũ na ūrĩa ūngĩ, nayo thakame ya Jesũ, Mũrũ wake, nĩtũtheragia, tũgathirwo nĩ mehia mothe.

⁸ Tũngiuga tũtirĩ na mehia, nĩ kwĩheenia tũkwĩheenia, naguo ūhoro wa ma ndũrĩ thĩinĩ witũ. ⁹ Tũngiumbũra mehia maitũ-rĩ, we nĩ mwĩhokeku na nĩ wa kĩhoo, na nĩegũtũrekerama mehia maitũ na atũtherie tũthirwo nĩ maũndũ mothe marĩa matarĩ ma ūthingu. ¹⁰ Tũngiuga tũtiĩhĩtie-rĩ, tũkũmũtua wa maheeni, naguo ūhoro wake ndũrĩ na handũ thĩinĩ witũ.

2

¹ Twana twakwa nyendete, ngũmwandĩkĩra maũndũ maya nĩgeetha mũtikehagie. No mũndũ o na ū angũhia-rĩ, nĩ tũrĩ na mũtũciirĩrĩri harĩ Ithe witũ, na nĩwe Jesũ Kristũ, Ūrĩa Mũthingu. ² We nĩwe igongona rĩa kũhoroheria mehia maitũ, na to mehia maitũ moiki, no nĩ mehia ma andũ othe a thĩ.

³ Na ithuĩ nĩtũmenyaga atĩ nĩtũmũũĩ, angĩkorwo nĩtwathĩkagĩra maathani make. ⁴ Mũndũ ūrĩa uugaga atĩrĩ, “Nĩndĩmũũĩ,” no ndekaga ūrĩa aathanaga-rĩ, ūcio nĩ wa maheeni, na ūhoro wa ma ndũrĩ thĩinĩ wake. ⁵ No mũndũ o wothe angĩathĩkĩra kiugo gĩake-rĩ, ti-itherũ wendo wa Ngai nĩmũkinyanĩru kũna thĩinĩ wake. Ūndũ ūyũ nĩguo ūtũmaga tũmenye atĩ tũrĩ thĩinĩ wake: ⁶ Ūrĩa wothe uugaga atĩ nĩathũire thĩinĩ wake-rĩ, no nginya athĩ na mĩthĩire ta ĩrĩa Jesũ aarĩ nayo.

⁷ Arata akwa endwa, ti rĩathani rĩerũ ndĩramwandĩkĩra, no nĩ rĩathani rĩrĩa rĩa tene, o rĩrĩa mũtũire narĩo kuuma o kĩambĩrĩria. Rĩathani rĩrĩ rĩa tene nĩrĩo ndũmĩrĩri ĩrĩa mũiguĩte. ⁸ No rĩu nĩ rĩathani rĩerũ ndĩramwandĩkĩra; naguo ūhoro wa ma warĩo wonekaga thĩinĩ wake na thĩinĩ wanyu, tondũ nduma no ĩrathira, naguo ūtheri ūrĩa wa ma nĩũrĩkĩtie kwara.

⁹ Mũndũ ūrĩa uugaga atĩ arĩ ūtheri-inĩ no nĩathũire mũrũ kana mwarĩ wa ithe-rĩ, ūcio arĩ o nduma-inĩ. ¹⁰ Ūrĩa wothe wendete mũrũ na mwarĩ wa ithe atũũraga ūtheri-inĩ, na thĩinĩ wake gũtirĩ ūndũ ūngĩtũma ahĩngwo. ¹¹ No ūrĩa wothe ūthũire mũrũ kana mwarĩ wa ithe, arĩ nduma-inĩ na

athiiaga na nduma; ndamenyaga kūrīa arathiĩ, tondũ nduma nĩmũtuĩte mũtumumu.

¹² Ndĩramwandĩkĩra, inyuĩ twana twakwa nyendete, tondũ nĩmũrekeirwo mehia manyu nĩ ũndũ wa rĩitwa rĩake.

¹³ Ndĩramwandĩkĩra, inyuĩ maithe, tondũ nĩmũmenyete ũrĩa warĩ kuo kuuma o kĩaambĩrĩria.

Ndĩramwandĩkĩra, inyuĩ andũ ethĩ, tondũ nĩmũtooretie ũrĩa mũũru.

Ndĩramwandĩkĩra, inyuĩ twana twakwa nyendete, tondũ nĩmũmenyete Ithe witũ.

¹⁴ Ndĩramwandĩkĩra, inyuĩ maithe, tondũ nĩmũmenyete ũrĩa warĩ kuo kuuma o kĩaambĩrĩria.

Ndĩramwandĩkĩra, inyuĩ andũ ethĩ, tondũ mũrĩ na hinya, nakĩo kiugo kĩa Ngai nĩgĩtũũraga thĩinĩ wanyu, na nĩmũtooretie ũrĩa mũũru.

Mũtikende Thĩ

¹⁵ Mũtikende thĩ kana kĩndũ o gĩothe kĩrĩ thĩinĩ wa thĩ. Mũndũ o na ũ angĩkorwo nĩendete thĩ-rĩ, wendo wa Ithe witũ ndũrĩ thĩinĩ wake.

¹⁶ Nĩgũkorwo ũndũ o wothe ũrĩ gũkũ thĩ, na nĩmo merirĩria ma mwĩrĩ, na merirĩria ma maitho make, na mwĩraho wa kĩrĩa arĩ nakĩo na ũrĩa ekaga: maũndũ macio matiumanĩte na Ithe witũ, no moimanĩte na thĩ. ¹⁷ Thĩ na merirĩria mayo nĩithiraga, no mũndũ ũrĩa wĩkaga ũrĩa Ngai endaga atũũraga nginya tene.

Kwĩmenyerera Mũmena-Kristũ

¹⁸ Twana twakwa nyendete, rĩĩrĩ nĩ ithaa rĩa kũrigĩrĩria; na o ta ũrĩa mũiguĩte atĩ mũmena-Kristũ nĩarooka, o na rĩu amena-Kristũ aingĩ nĩmokĩte. Na nĩ ũndũ ũcio nĩtũmenyete atĩ rĩĩrĩ nĩrĩo ithaa rĩa kũrigĩrĩria.

¹⁹ Kuuma nĩmoimire kũrĩ ithuĩ, no matiarĩ aitũ. Nĩgũkorwo mangĩarĩ aitũ-rĩ, nĩmangĩaikarire hamwe na ithuĩ; no gũthĩ kwao kuonanirie atĩ gũtiarĩ o na ũmwe wao warĩ witũ.

²⁰ No rĩrĩ, inyuĩ mũrĩ ahake maguta nĩ ũrĩa Mũtheru, na inyuĩ inyuothe nĩmũũĩ ũhoru wa ma. ²¹ Ndĩramwandĩkĩra tondũ mũtiũĩ ũhoru wa ma, no ngũmwandĩkĩra tondũ nĩmũũĩ ũhoru wa ma, na tondũ gũtirĩ ũhoru wa maheeni uumanaga na ũhoru wa ma. ²² Nũũ ũkĩrĩ mũheenanania? Nĩ mũndũ ũrĩa ũkaanaga atĩ Jesũ nĩwe Kristũ. Mũndũ ta ũcio nĩwe mũmena-Kristũ: mũndũ ũcio nĩakaanaga Ithe o na Mũriũ. ²³ Gũtirĩ mũndũ ũkaanaga Mũriũ ũkĩrĩ na Ithe witũ; ũrĩa wothe uumbũraga Mũriũ arĩ na Ithe o nake.

²⁴ Mwĩmenyererei nĩguo ũndũ ũrĩa mũrĩkĩtie kũigua kuuma o kĩaambĩrĩria ũikarage thĩinĩ wanyu. ũndũ ũcio ũngĩikara thĩinĩ wanyu-rĩ, o na inyuĩ mũrĩkaraga thĩinĩ wa Mũriũ, o na mũrĩ thĩinĩ wa Ithe. ²⁵ Na ũndũ ũyũ nĩguo atwĩrĩire: o muoyo wa tene na tene.

²⁶ Ndĩramwandĩkĩra maũndũ maya makoniĩ ũhoru wa andũ arĩa marageria kũmũhĩtithia. ²⁷ Na inyuĩ-rĩ, maguta marĩa mwahakirwo nĩwe-rĩ, megũtũũra thĩinĩ wanyu, na mũtibatairio nĩ mũndũ o na ũ wa kũmũruta ũhoru. No rĩrĩ, o ta ũrĩa ihaka rĩake rĩa maguta rĩmũrutaga ũhoru wa maũndũ mothe, na o ta ũrĩa rĩrĩ rĩa ma, na ti rĩa maheeni: o ta ũrĩa rĩmũrutũite-rĩ, tũũrai thĩinĩ wake.

Ciana cia Ngai

²⁸ Na rīu, inyuĩ twana twakwa nyendete, kīrīrīriai gūikara thīnī wake nīgeetha rīrīa akoonithanio tūgaakorwo tūrī na ūūmīrīru na tūtegūconoka mbere yake hīndī ĩrīa agooka.

²⁹ Angīkorwo nīmūūĩ atī we nī mūthingu, kīmenyei atī mūdū ūrīa wīkaga maūdū marīa magīrīire nīaciarītvo nīwe.

3

¹ Onei ūrīa wendo ūnenehete, ūrīa Ithe witū atwendete naguo, atī twītagwo ciana cia Ngai! Na ūguo nīguo tūrī! Gītūmi kīa andū a thī mage gūtūmenya nī ūndū o nake matiamūmenyire. ² Arata akwa endwa, rīu ithuĩ tūrī ciana cia Ngai, no gūtīrī kūrāmenyithanio ūrīa tūgaatuīka thuutha-inī. No nītūūĩ atī hīndī ĩrīa akoonithanio nītūkahaana nake, nīgūkorwo tūkaamuona o ūrīa atarī. ³ Mūdū o wothe ūrī na kīrīgīrīro gīkī thīnī wake nīetheragia, o ta ūrīa Kristū nake arī mūtheru.

⁴ Mūdū o wothe wīhagia nī watho oinaga; kwīhia-rī, nīkuo kuuna watho. ⁵ No inyuĩ nīmūūĩ atī nīonithanirio nīgeetha eherie mehia maitū. Na thīnī wake gūtīrī mehia. ⁶ Mūdū o wothe ūtūūraga thīnī wa Kristū ndehagia. Mūdū o wothe wīhagia ndarī amuona o na kana akamūmenya.

⁷ Twana twakwa nyendete, mūtikanareke mūdū o na ū amūhītithie. Ūrīa wīkaga ūrīa kwagīrīire nī mūthingu, o ta ūrīa Kristū arī mūthingu. ⁸ Mūdū ūrīa wīhagia nī wa mūcukani, tondū mūcukani atūire ehagia kuuma o kīambīrīria. Gītūmi kīa Mūrū wa Ngai onithanio-rī, nīgeetha athūkie wīra wa mūcukani. ⁹ Gūtīrī mūdū ūciarītvo nī Ngai ūthiiaga na mbere na kwīhia, tondū mbeū ya Ngai ĩkaraga thīnī wake; we ndangīthī na mbere na kwīhia, tondū nīmūciare nī Ngai. ¹⁰ Ūndū ūyū ūmenyithanagia ūtiganu wa ciana cia Ngai na cia mūcukani: Mūdū o wothe ūtekaga ūrīa kwagīrīire ti mwana wa Ngai; o hamwe na ūrīa ūtendete mūrū kana mwarī wa ithe.

Endanagai

¹¹ Īno nīyo ndūmīrīri ĩrīa mwaiguire kuuma o kīambīrīria: No nginya twendanage mūdū na ūrīa ūngī. ¹² Mūtikahaane ta Kaini, ūrīa warī wa ūrīa mūūru, na akīūraga mūrū wa nyina. Nī kī gīatūmire amūūrage? Aamūūragire tondū cīko ciake mwene ciarī njūru, nacio cia mūrū wa nyina ciarī cia ūthingu. ¹³ Ariū na aarī a Ithe witū, andū a thī mangīmūmena-rī, mūtikagege. ¹⁴ Nītūūĩ atī nītuumīte gīkuū-inī tūgathiī muoyo-inī, tondū nītwendete ariū na aarī a Ithe witū. Mūdū o wothe ūrīa ūtendanaga atūūraga gīkuū-inī. ¹⁵ Mūdū o wothe ūrīa ūthūire mūrū kana mwarī wa ithe-rī, ūcio nī mūūragani, na inyuĩ nīmūūĩ atī gūtīrī mūūragani ūrī na muoyo wa tene na tene.

¹⁶ Ūndū ūrīa ūtūmaga tūmenye ūrīa wendo ūhaana nī ūyū: Jesū Kristū nīarutire muoyo wake nī ūndū witū. Na ithuĩ nītwagīrīrwo tūrute mīoyo iitū nī ūndū wa ariū na aarī a Ithe witū. ¹⁷ Mūdū angīkorwo arī na indo cia gūkū thī, na one mūrū kana mwarī wa ithe wao ūbataire nī ūteithio no aage kūmūiguīra tha-rī, wendo wa Ngai ūngīgīkorwo ūrī thīnī wake atīa? ¹⁸ Twana twakwa nyendete, nītūtige kwendanaga na ciugo kana na kanua tu, no nītwendanage na cīko na twendane na ma. ¹⁹ Ūū nīguo tūmenyaga atī tūrī a ūhorō ūrīa wa ma, na ūrīa tūrīigaga ngoro ciitū itarī na nganja tūrī mbere yake, ²⁰ rīrīa rīothe ngoro ciitū itaratūtuīra ciira. Nīgūkorwo Ngai nī mūnene gūkīra ngoro ciitū, na nīoĩ maūdū mothe.

21 Arata akwa endwa, ngoro ciitũ ingĩaga gũtũtuĩra ciira-rĩ, nĩtũrĩkoragwo tũrĩ na ũũmĩrĩru mbere ya Ngai, 22 na nĩarĩtũheaga kĩrĩa gĩothe tũrĩmũhooyaga, tondũ nĩtwathĩkagĩra maathani make na tũgeeka maũndũ marĩa mamũkenagia. 23 Nariĩ rĩrĩ nĩrĩo rĩathani rĩake: Nĩ gwĩtĩkia rĩtwa rĩa Mũriũ, Jesũ Kristũ, na twendanage o ta ũrĩa aatwathire. 24 Ariĩ maathĩkagĩra maathani make nĩmatũũraga thĩinĩ wake, nake nĩatũũraga thĩinĩ wao. Naguo ũndũ ũrĩa tũmenyaga naguo atĩ nĩatũũraga thĩinĩ witũ nĩ ũyũ: Nĩ ũndũ wa Roho ũrĩa aatũheire.

4

Kũrorania Maroho

1 Arata akwa endwa, mũtigitĩkagie roho o wothe, no mũroragie maroho muone kana moimĩte kũrĩ Ngai, tondũ anabii aingĩ a maheeni nĩmoimagarĩte magathiĩ thĩ yothe. 2 ũũ nĩguo mũngĩhota gũkũũrana Roho wa Ngai: Roho o wothe ũrĩa uumbũraga atĩ Jesũ Kristũ nĩokĩte arĩ na mwĩrĩ, ũcio uumĩte kũrĩ Ngai, 3 no roho o wothe ũrĩa ũtoimbũraga Jesũ, ũcio nduumĩte kũrĩ Ngai. ũcio nĩ roho wa mũmena-Kristũ, ũrĩa mũiguĩte atĩ nĩũgooka na o na rĩu nĩũrĩkĩtie gũũka gũkũ thĩ.

4 Inyuĩ twana twakwa nyendete, inyuĩ mũrĩ a Ngai na nĩmũmatooretie, tondũ ũrĩa ũrĩ thĩinĩ wanyu nĩ mũnene gũkĩra ũrĩa ũrĩ gũkũ thĩ. 5 Acio moimĩte gũkũ thĩ, na nĩ ũndũ ũcio maaragia ũhoru wa maũndũ ma gũkũ thĩ, na thĩ na andũ a gũkũ thĩ makamathikĩrĩria. 6 Ithuĩ tuumĩte kũrĩ Ngai, nake mũndũ o wothe ũrĩa ũũĩ Ngai nĩatũthikagĩrĩria; no ũrĩa wothe ũtoimĩte kũrĩ Ngai ndatũthikagĩrĩria. ũguo nĩguo tũkũũranaga Roho ũrĩa wa ma, na roho ũrĩa wa maheeni.

Wendani wa Ngai na Witũ

7 Arata akwa endwa, nĩtwendanagei mũndũ na ũrĩa ũngĩ, nĩgũkorwo wendo uumaga kũrĩ Ngai. Mũndũ o wothe ũrĩa wendanaga, aciarĩtwo nĩ Ngai o na nĩoi Ngai. 8 Mũndũ o wothe ũrĩa ũtendanaga ũcio ndooĩ Ngai, tondũ Ngai nĩ wendo. 9 ũũ nĩguo Ngai oonanirie wendo wake harĩ ithuĩ: Nĩatũmire Mũriũ wake, o we wa mũmwe, gũkũ thĩ nĩgeetha tũtũũre muoyo nĩ ũndũ wake. 10 ũyũ nĩguo wendo: ti atĩ nĩ ithuĩ twendire Ngai, nowe nĩwe watwendire, na agĩtũma Mũriũ wake atuĩke igongona rĩa kũhoroheria mehia maitũ. 11 Arata akwa endwa, kuona atĩ Ngai nĩguo atwendete-rĩ, o na ithuĩ nĩtũkĩagĩrĩrwo twendanage. 12 Gũtirĩ mũndũ ũrĩ ona Ngai; no tũngĩendana mũndũ na ũrĩa ũngĩ-rĩ, Ngai nĩatũũraga thĩinĩ witũ, naguo wendo wake ũgakinyanĩra thĩinĩ witũ.

13 ũndũ ũrĩa ũtũmaga tũmenye atĩ tũtũũraga thĩinĩ wake nake agatũũra thĩinĩ witũ, nĩ atĩ nĩatũheete Roho wake. 14 Na nĩtuonete na tũkoimbũra atĩ Ithe witũ nĩatũmĩte Mũriũ atuĩke Mũhonokia wa thĩ yothe. 15 Mũndũ o wothe angĩumbũra atĩ Jesũ nĩ Mũrũ wa Ngai-rĩ, Ngai atũũraga thĩinĩ wake, nake agatũũra thĩinĩ wa Ngai. 16 Na nĩ ũndũ ũcio nĩtũmenyete na tũkehoka wendo ũrĩa Ngai atwendete naguo.

Ngai nĩ wendo. Mũndũ o wothe ũtũũraga endanĩte atũũraga thĩinĩ wa Ngai, nake Ngai atũũraga thĩinĩ wake. 17 ũguo nĩguo wendani ũkinyanagĩra thĩinĩ witũ nĩgeetha tũkaagĩra na ũũmĩrĩru mũthenya ũrĩa gũgaatuanĩrwo ciira, tondũ tũrĩ gũkũ thĩ nĩ tũhaanaine nake. 18 Wendo ndũrĩ guoya. No wendo ũrĩa mũkinyanĩru nĩũingataga guoya, tondũ guoya ũkonainie na iherithia. Mũndũ ũrĩa wĩtigagĩra, ndatuagwo mũkinyanĩru thĩinĩ wa wendo.

¹⁹ Ithuĩ twendanaga tondũ we nĩwe waambire gũtwenda. ²⁰ Mũndũ angiuga atĩrĩ, “Nĩnyendete Ngai,” na nĩathũire mũrũ kana mwarĩ wa ithe-rĩ, ũcio nĩ wa maheeni. Nĩgũkorwo mũndũ o wothe ũtendete mũrũ wa ithe, ũrĩa atũire onaga, ndangĩhota kwenda Ngai, ũrĩa atarĩ oona. ²¹ Nake nĩatũheete rĩathani rĩrĩ: Mũndũ o wothe wendete Ngai, no nginya ende mũrũ kana mwarĩ wa ithe o nake.

5

Wĩtikio thĩinĩ wa Mũrũ wa Ngai

¹ Mũndũ o wothe wĩtikĩtie atĩ Jesũ nĩwe Kristũ aciarĩtwo nĩ Ngai, nake mũndũ o wothe wendete mũciari nĩendete o na mwana wake. ² Ũũ nĩguo tũmenyaga atĩ nĩtwendete ciana cia Ngai: nĩ kwenda Ngai na kũhingia maathani make. ³ Ũũ nĩguo kwenda Ngai: nĩ gwathĩkĩra maathani make. Namo maathani make ti maritũ, ⁴ Nĩgũkorwo mũndũ o wothe mũciare nĩ Ngai nĩatooragia maũndũ ma thĩ. Naguo ũhootani ũrĩa ũtooretie maũndũ ma thĩ, nĩ gwĩtikia gwitũ. ⁵ Nũũ ũcio ũtooragia maũndũ ma thĩ? Nĩ mũndũ ũrĩa wĩtikĩtie atĩ Jesũ nĩwe Mũrũ wa Ngai.

⁶ We nĩwe wokire na ũndũ wa maaĩ na thakame, o Jesũ Kristũ. We ndokire na ũndũ wa maaĩ moiki, no nĩwe wokire na ũndũ wa maaĩ na thakame. Nake Roho nĩwe mũira, tondũ Roho nĩwe ũhoru ũrĩa wa ma. ⁷ Nĩgũkorwo aira nĩ atatũ (kũu igũrũ: nao nĩ Ithe witũ, na ũhoru, na Roho Mũtheru; nao aya atatũ nĩ ũmwe. Gũkũ thĩ nakuo aira nĩ atatũ): ⁸ nao nĩ Roho, na maaĩ, na thakame; nao acio atatũ nĩmaiguanĩte. ⁹ Angĩkorwo nĩtwĩtikagĩra ũira wa mũndũ, ũira wa Ngai nĩ mũnene makĩria, tondũ nĩ ũira wa Ngai ũrĩa aheanĩte ũkoniĩ Mũriũ. ¹⁰ Mũndũ wothe wĩtikĩtie Mũrũ wa Ngai arĩ na ũira ũcio ngoro-inĩ yake. Mũndũ wothe ũtetikĩtie Ngai nĩamũtuĩte wa maheeni, tondũ ndetĩkĩtie ũira ũrĩa mũheane nĩ Ngai ũkoniĩ Mũriũ. ¹¹ Naguo ũyũ nĩguo ũira atĩ Ngai nĩatũheete muoyo wa tene na tene, naguo muoyo ũcio wĩ thĩinĩ wa Mũriũ. ¹² ũrĩa ũrĩ na Mũriũ arĩ na muoyo; nake ũrĩa ũtarĩ na Mũrũ wa Ngai ndarĩ na muoyo.

Ũhoru wa Kũrĩkĩrĩria

¹³ Ndĩramwandĩkĩra maũndũ maya inyuĩ arĩa mwĩtikĩtie rĩitwa rĩa Mũrũ wa Ngai, nĩgeetha mũmenye atĩ mũrĩ na muoyo wa tene na tene. ¹⁴ ũũmĩrĩru ũrĩa tũkoragwo naguo tũgĩkuhĩrĩria Ngai nĩ atĩ tũngĩhooya ũndũ o wothe kũringana na wendo wake-rĩ, we nĩatũiguaga. ¹⁵ Na tũngĩmenya atĩ nĩatũiguaga, ũndũ-inĩ o wothe ũrĩa tũhooyaga-rĩ, nĩtũũ atĩ nĩatũheete ũndũ ũrĩa tũmũhooete.

¹⁶ Mũndũ o wothe angĩona mũrũ kana mwarĩ wa ithe agĩka rĩhia rĩria rĩtangĩmũtwara gĩkuũ-inĩ, nĩahoe, nake Ngai nĩakamũhe muoyo. Ndĩraaria ũhoru wa andũ arĩa rĩhia rĩao rĩtarĩ rĩa kũmatwara gĩkuũ-inĩ. No nĩ kũrĩ rĩhia rĩngĩtwara mũndũ gĩkuũ-inĩ. Nĩ ndiroiga atĩ mũndũ ahooe nĩ ũndũ wa rĩhia ta rĩu. ¹⁷ Ciĩko ciothe njũru nĩ mehia, no nĩ kũrĩ rĩhia rĩtangĩtwara mũndũ gĩkuũ-inĩ.

¹⁸ Nĩtũũ atĩ mũndũ o wothe ũciarĩtwo nĩ Ngai ndatũũraga ehagia; mũndũ ũrĩa ũciarĩtwo nĩ Ngai, ũcio nĩamenyagĩrĩtwo nĩ Ngai, nake ũrĩa mũũru ndangĩhota kũmwĩka ũũru. ¹⁹ Ithuĩ nĩtũũ atĩ tũrĩ ciana cia Ngai, na tũkamenya atĩ thĩ yothe yathagwo na wathani wa ũrĩa mũũru. ²⁰ Ningĩ nĩtũũ atĩ Mũrũ wa Ngai nĩokĩte na nĩatũheete ũtaũku, nĩgeetha tũmũmenye ũrĩa arĩ we ũhoru wa ma. Na ithuĩ tũrĩ thĩinĩ wake ũcio ũrĩa arĩ we ũhoru wa ma, tũrĩ thĩinĩ wa Mũrũwe Jesũ Kristũ. We nĩwe Ngai ũrĩa wa ma, na nowe muoyo wa tene na tene.

²¹ Twana twakwa nyendete, mwĩmenyagĩrĩrei ngai cia mĩhianano.

MARŪA MA KEERĪ MA JOHANA

¹ Kuuma kūrī niī Mũthuuri wa Kanitha,

Ndaandika marūa maya kūrī mūtumia ūrĩa mũthuure, o hamwe na ciana ciake, arĩa nyendete kūna kūna, na to niī nyiki, no niī hamwe na arĩa othe mamenyete ūhoru ūrĩa wa ma: ² makamwenda tondũ wa ūhoru ūrĩa wa ma, ūrĩa ūtũũraga thĩinĩ witũ, o na ūgũtũũra na ithuĩ nginya tene:

³ Wega, na tha, na thayũ kuuma kūrī Ngai Ithe, na kuuma kūrī Jesũ Kristũ, o we Mũriũ wa Ithe witũ, irĩkaraga na ithuĩ thĩinĩ wa ūhoru wa ma, na wa wendo.

⁴ Nĩngenete mũno nĩkuona ciana imwe ciaku igĩthiĩ na njĩra ya ūhoru ūrĩa wa ma, o ta ūrĩa Ithe witũ aatwathire. ⁵ Na rĩu, mūtumia ūyũ mwende, ti rĩathani rĩerũ ndĩrakwandĩkĩra, no niī rĩrĩa tũtũire narĩo kuuma o kĩambĩrĩria. Ngũũria atĩ twendanage mũndũ na ūrĩa ūngĩ. ⁶ Naguo wendani niī atĩrĩ: Atĩ tũthiige na njĩra ya gwathĩkĩra maathani make. O ta ūrĩa mũiguĩte kuuma o kĩambĩrĩria, rĩathani rĩake niī atĩ mũthiige mũrĩ o na wendani ūcio.

⁷ Aheenania, aingĩ arĩa matetĩkĩtie atĩ Jesũ Kristũ ookire arĩ na mwĩrĩ, nĩmarorũũra gũkũ thĩ. Mũndũ ta ūcio niī mũheenania na niī mũmena-Kristũ. ⁸ Mwĩhũgagei nĩguo mũtigate kĩrĩa mũrutĩire wĩra, no mũtuĩke a gũkaaheo mũcaara wanyu ūrĩ wothe. ⁹ Mũndũ o wothe ūkĩraga njano akarega kũrũmĩrĩra ūrutani wa Kristũ, ūcio ndakoragwo na Ngai; no ūrĩa ūikaraga ūrutani-inĩ ūcio, we arĩ na Ithe witũ o na Mũriũ. ¹⁰ Mũndũ o wothe angĩũka kūrĩ inyuĩ arĩ na ūrutani ūngĩ tiga ūcio-rĩ, mũtikanamũnyiite ūgeni o na kana mũmwamũkĩre kwanyu mũciĩ. ¹¹ Mũndũ wothe ūngĩmwamũkĩra, nĩkũgwatanĩra magwatanĩire nake ciĩko ciake cia waganu.

¹² Ndĩ na maũndũ maingĩ ma kũmwandĩkĩra, no ndikwenda kũhũthĩra karatathi na rangi. Handũ ha ūguo-rĩ, ndĩrehoka kũmũceerera njaranĩrie na inyuĩ tũkĩonanaga, nĩgeetha gĩkeno giitũ kũiganĩre.

¹³ Nĩmwageithio niī ciana cia mwarĩ wa maitũguo ūrĩa mũthuure.

MARŪA MA GATATŪ MA JOHANA

¹ Kuuma kūrī niī Mūthuuri wa Kanitha,

Ndakwandīkīra, wee mūrata wakwa mwendwa Gayo, ūrīa nyendete kūna kūna.

² Mūrata wakwa mwendwa, mahooya makwa nī atī ūkenagīre ūgima wa mwīrī, na atī maūndū mothe magaacīre, o ta ūrīa ngoro yaku īīkarīte īgaacīre. ³ Nīndīrakenire mūno nī ūndū wa ariū na aarī a Ithe witū amwe gūūka kūnjīra ūhoro wa wīhokeku waku ūhoro-inī ūrīa wa ma, na ūrīa ūkīrīrīrie gūthī na njīra ya ūhoro ūrīa wa ma. ⁴ Gūtīrī ūndū ūngī ūngenagia gūkīra kūigua atī ciana ciakwa no ithiiga irūmīrīire njīra īrīa ya ūhoro ūrīa wa ma.

⁵ Mūrata wakwa mwendwa, wee nūkoragwo ūrī mwīhokeku thīnī wa maūndū marīa wīkagīra ariū na aarī a Ithe witū, o na gūtuīka ndūmooī. ⁶ Nīmerīite kanitha ūhoro wa wendani waku. Nī wega ūmoimagarie o ta ūrīa kwagīrīire harī Ngai. ⁷ Moimagarire nī ūndū wa Rīitwa rīake na makīrega ūteithio kuuma kūrī andū arīa mateīkītie Ngai. ⁸ Nī ūndū ūcio ithuī-rī, twagīrīrwo gūtaanahagīra andū ta acio nīgeetha tūrutithanagie wīra wa ūhoro ūrīa wa ma tūrī hamwe.

⁹ Nīndandīkīire kanitha, no Diotirefe, ūrīa wendaga gūtuīka ta mūnene, nīareganire na ithuī. ¹⁰ Nī ūndū ūcio ndooka, nīngoiga maūndū marīa ekaga, kwaria ndeto cia mūhuhu na cia gūtūcambia. Nīngī akaaga kūiganwo nī ūguo, akarega kūnyīita ariū na aarī a Ithe witū ūgeni. Agacooka akagīrīrīria arīa mekwenda gwīka ūguo o na akamaingata kanitha-inī.

¹¹ Mūrata wakwa mwendwa, ndūkanae kwīgerekania na ūhoro ūrīa mūūru, no wīgerekanagie na ūhoro ūrīa mwega. Mūndū o wothe ūrīa wīkaga wega nī wa Ngai. Nake ūrīa wothe wīkaga ūūru ūcio ndarī ona Ngai. ¹² Demeterio nīagathagīrīrio nī andū othe, o na ūhoro ūrīa wa ma guo mwene. O na ithuī nītūmūgaathagīrīria, na inyuī nīmūū atī ūira witū nī wa ma.

¹³ Ndī na maūndū maingī ma gūkwandīkīra, no ndikwenda gūkwandīkīra na karamu na rangi. ¹⁴ Ndī na mwīhoko wa gūkuona ica ikuhī, twaranīrie tūkīonanaga.

Thayū ūroogīa kūrīwe. Arata arīa me gūkū nīmakūgeithia. Geithia arata arīa marī kūu na marīitwa mao.

MARŪA MA JUDASI

¹ Nĩ nĩ Judasi, ndungata ya Jesũ Kristũ, na mũrũ wa nyina na Jakubu,

Ndĩraandĩkĩra arĩa metĩtwo, o arĩa mendetwo nĩ Ngai Ithe, na maka-meniyagĩrĩrwo nĩ Jesũ Kristũ:

² Mũroingĩhĩrwo nĩ tha, na thayũ, o na wendani.

Mehia na Kũniinwo kwa arĩa Matetigagĩra Ngai

³ Arata akwa endwa, o na gũtuĩka nĩndĩrendete mũno kũmwandĩkĩra ũhoru wa ũhonokio ũrĩa tũgwatanĩire na inyuĩ-rĩ, nĩndĩronire kwagĩrĩire ndĩmwandĩkĩre nĩguo ndĩmũringĩrĩrie mũrũagĩrĩire wĩtĩkio ũrĩa we-hokeirwo andũ arĩa aamũre ihinda rĩmwe rĩa kũigana. ⁴ Nĩgũkorwo andũ amwe arĩa ũhoru wao wagũtuĩrwo ciira waandĩkitwo o tene nĩmetoonyereirie na hitho thĩinĩ wanyu. Acio nĩ andũ matetigagĩra Ngai, na nĩmagarũraga Wega wa Ngai witũ ũtuĩke wa kũmetĩkĩria kũhũura ũmaraya, na magakaanaga Jesũ Kristũ, o we wiki Mũnene na Mwathani witũ.

⁵ O na mwakorwo nĩmũmenyete ũhoru ũyũ wothe-rĩ, nĩngwenda kũmũrĩkĩria atĩ Mwathani nĩakũũire andũ ake akĩmaruta bũrũri wa Misiri, no thuutha-inĩ akĩniina arĩa matetĩkĩtie. ⁶ Nao arĩa maaregire gũkindĩria wathani-inĩ wao na magĩtiganĩria kũndũ kwao gwa gũtũũra-rĩ, acio nĩamahingĩire nduma-inĩ, nao moheetwo na mĩnyororo ya tene na tene metereirio ituĩro rĩa ciira wa Mũthenya ũrĩa mũnene. ⁷ Ningĩ o ũndũ ũmwe nao, Sodomu, na Gomora, na matũũra marĩa maariganĩtie nĩmeneanire harĩ ũmaraya na waganu wa mwĩrĩ ũtarĩ wa ndũire. Acio nĩ maatuĩkire kĩonereria kĩa arĩa maherithagio na mwaki wa tene na tene.

⁸ O na ningĩ noguo, arooti acio mathũkagia mĩrĩ yao ene, na makaregana na wathani, na magacambagia ciũmbe cia kũu igũrũ. ⁹ No rĩrĩ, o na Mikaeli, mũraika ũrĩa mũnene, hĩndĩ ĩrĩa maakararanagĩria mwĩrĩ wa Musa na ngoma-rĩ, ndaigana kũgeria kũmũcambia, no oigire atĩrĩ, “Mwathani arogũkaania!” ¹⁰ No andũ acio-rĩ, marumaga maũndũ mothe marĩa matahotaga kũmenya; namo maũndũ marĩa mamenyete na ũndũ wa mũciarĩre, ta nyamũ iria iteciiragia-rĩ, maũndũ macio nĩmo meniinaga namo.

¹¹ Kaĩ makĩrĩ na haaro-ĩ! Marũmĩrĩire njĩra ya Kaini; ningĩ magetoonyia na ihenya ihĩtia-inĩ rĩa Balamu nĩguo mone uumithio; o na makĩniinwo ũremi-inĩ wa gũũkĩrĩra wathani ta Kora.

¹² Andũ acio nĩ imeni rĩrĩa megũũka maruga-inĩ manyu ma wendani, makarĩanĩra na inyuĩ mategwĩtigĩra o na atĩa. Nĩ arĩithi arĩa merĩithagia o ene. Mahaana ta matu matarĩ na mbura, makĩhurutwo nĩ rũhuho; o na ningĩ mahaana ta mĩtĩ ĩtarĩ na matunda hĩndĩ ya kĩmera, ĩmunyĩtwo na mĩri ĩkooma biũ. ¹³ Mahaana ta makũmbĩ ma iria marĩa matangĩgirĩrĩka, makĩhũyũkaga ciiko ciao cia thoni ta mũhũũyũ; ningĩ matarĩ ta njata ciũrũũraga, iria ciigĩrwo nduma ĩrĩa ndumanu mũno nginya tene.

¹⁴ Enoku, ũrĩa wa rũciaro rwa mũgwanja kuuma harĩ Adamu, nĩarathire ũhoru ũkoniĩ andũ acio akiuga ũũ: “Atĩrĩrĩ, Mwathani nĩarooka arĩ na andũ ake arĩa atheru ngiri na ngiri ¹⁵ nĩguo atuĩre o mũndũ ciira, na aigũithie kĩhooto andũ othe arĩa matetigĩrĩite Ngai, nĩ

ũndũ wa ciiko ciothe cia kũremera Ngai, iria maaneka mategwĩtigĩra Ngai, o na nĩ ũndũ wa ciugo ciothe njũru iria ehia arĩa matamwĩtigĩrite man-aaria cia gũũkĩrĩra Ngai.” ¹⁶ Andũ aya nĩang’ong’ori, na a gũcarĩria andũ arĩa angĩ mahĩtia; marũmagĩrĩra merirĩria mao mooru; nĩmegaathaga o ene, na makaheenagĩrĩria andũ arĩa angĩ, nĩguo megune o ene.

Ũhoro wa Gũkirĩrĩria

¹⁷ No rĩrĩ, inyuĩ arata akwa endwa, ririkanai ũrĩa atũmwo a Mwathani witũ Jesũ Kristũ maamwĩriri o mbere. ¹⁸ Maamwĩriri atĩrĩ, “Mahinda ma kũrigĩrĩria-rĩ, nĩgũkagĩa na anyũrũrania arĩa makarũmagĩrĩra merirĩria mao ene matarĩ ma gwĩtigĩra Ngai.” ¹⁹ Acio nĩo andũ arĩa mamwamũranagia, arĩa marũmagĩrĩra merirĩria ma mwĩrĩ, no matirĩ na Roho.

²⁰ No inyuĩ arata akwa endwa, ikaragai mũkĩongererekaga hinya thĩinĩ wa wĩtikio wanyu ũrĩa mũtheru mũno na mũhooyage mũrĩ thĩinĩ wa Roho Mũtheru. ²¹ Ikaragai thĩinĩ wa wendo wa Ngai mũgĩetagĩrĩra tha cia Mwathani witũ Jesũ Kristũ nĩguo ikaamũkinyia muoyo-inĩ wa tene na tene.

²² Iguagĩrai tha andũ arĩa marĩ na mathangania, ²³ tharai arĩa angĩ kuuma mwaki-inĩ mũmahonokie; arĩa angĩ-rĩ, maiguĩrei tha, mũrĩ na guoya, na mũgĩthũũraga o na nguo ciao iria ciikĩritwo maroro nĩ mwĩrĩ mũthaahie.

Ũgooci

²⁴ Na rĩu, kũrĩ ũrĩa ũngĩhota kũmũgitĩra mũtikagwe, na kũmũrũgamia mbere ya ũthiũ wake ũrĩa wĩ riiri mũtarĩ na ũũgũ, na mũrĩ na gĩkeno kĩnene: ²⁵ Ngai we wiki Mũhonokia witũ arogĩa na riiri, na ũkaru, na hinya, o na wathani, thĩinĩ wa Jesũ Kristũ Mwathani witũ, o kuuma kĩambĩrĩria, o na rĩu, na nginya tene na tene! Amen.

KŪGUŪRĪRIO KWA JOHANA

Ūhoru wa Kwambĩrĩria

¹ Ūyũ nĩguo ūguũrio wa Jesũ Kristũ, ūrĩa Ngai aamũguũrĩrie nĩguo onie ndungata ciake maũndũ marĩa makiriĩ gwĩkĩka o ica ikuhĩ. Aamenyithanirie ūhoru ūcio na ūndũ wa gũtũma mũraika wake kũrĩ ndungata yake Johana, ² ūrĩa nake wacookire kumbũra ūhoru ūrĩa wothe oonire, naguo nĩ ūhoru wa kiugo kĩa Ngai na ūira wa Jesũ Kristũ. ³ Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ūrĩa ūthomaga ciugo cia ūrathi ūyũ, na kũrathimwo nĩ andũ arĩa maiguaga ūhoru ūyũ na makaiga ngoro-inĩ ciao ūhoru ūrĩa wandĩkĩtwo ūrathi-inĩ ūyũ, tondũ ihinda nĩrĩkuhĩrĩrie.

Ngeithi na Rwĩmbo rwa Kũgooca Ngai

⁴ Nĩ niĩ Johana,

Ndĩratũmĩra makanitha marĩa mũgwanja marĩ kũu bũrũri wa Asia* ūhoru ūyũ:

Atĩrĩrĩ, wega na thayũ irogĩa na inyuĩ kuuma kũrĩ ūrĩa ūrĩ ho, na nowe warĩ ho, na nowe ūgooka, na kuuma kũrĩ maroho mũgwanja marĩa maikaraga mbere ya gĩtĩ gĩake kĩa ūnene, ⁵ o na kuuma kũrĩ Jesũ Kristũ, mũira ūrĩa mwĩhokeku, o we irigithathi rĩa arĩa akuũ, na mwathi wa athamaki a thĩ.

Kũrĩ ūcio ūtwendete, na agatuohorithia kuuma mehia-inĩ maitũ na ūndũ wa thakame yake, ⁶ na agatũtua andũ a ūthamaki na athĩnjĩri-Ngai, nĩguo tũtungatage Ngai na Ithe wake:† ūgooci na wathani irogĩa kũrĩ we tene na tene! Amenĩ.

⁷ Atĩrĩrĩ, nĩ gũũka arooka na matu,
na gũtirĩ riitho rĩtakamuona,
o na andũ arĩa maamũtheecire nĩmakamuona;
nao andũ othe a thĩ nĩmagacakaya nĩ ūndũ wake.

Ūguo nĩguo gũgaatuĩka! Amenĩ.

⁸ Mwathani Ngai ekuuga atĩrĩ, “Nĩ niĩ Alifa o na Omega,‡ ūrĩa ūrĩ ho, na nowe warĩ ho, na nowe ūgooka, o we Mwene-Hinya-Wothe.”

Mũndũ Ūhaana ta Mũrũ wa Mũndũ

⁹ Nĩ, Johana, mũrũ wa ithe wanyu, na mũgwatanĩri na inyuĩ thĩinĩ wa mĩnyamaro, na ūthamaki, na gũkirĩrĩria tũmĩrĩrie, o iria irĩ ciitũ thĩinĩ wa Jesũ, ndaarĩ gĩcigĩrĩra-inĩ kĩa iria kĩrĩa gĩitagwo Patimo tondũ wa Ūhoru wa Ngai na ūira wa Jesũ. ¹⁰ Na rĩrĩ, ndaarĩ thĩinĩ wa Roho Mũthenya wa Mwathani,§ na nĩ ngĩgua mũgambo mũnene thuutha wakwa warĩ ta wa karumbeta, ¹¹ ūkiuga atĩrĩ, “Andĩka ūrĩa ūkuona ibuku-inĩ rĩa gĩkũnjo, na ūcooke ūtũmĩre makanitha marĩa mũgwanja: nĩmo kanitha wa Efeso,

* **1:4** Makanitha macio mũgwanja maikarĩte gĩthiũrũrĩ, na maaraihanĩrĩrie ta kilomita 80. † **1:6** Tene andũ a Isiraeli nĩo maarĩ athĩnjĩri-Ngai; rĩu andũ a Kanitha wa Kĩrikanĩro kĩrĩa Kĩerũ nĩo athĩnjĩri-Ngai. ‡ **1:8** Alifa na Omega nĩ ndemwa cia Kĩyunani; Alifa nĩyo ya mbere, na Omega nĩyo ya kũrigĩrĩria. § **1:10** Mũthenya wa Mwathani warĩ mũthenya wa mbere wa kiumia; wetirwo Mũthenya wa Mwathani tondũ nĩguo Jesũ aariũkire.

na wa Simurina, na wa Perigamo, na wa Thuatira, na wa Saride, na wa Filadelifia, na wa Laodikia.”

¹² Na nī ngīhūgūra nīguo nyone mūgambo ūcio wanjaragīria. Na hīndī ūria ndehūgūrire, ngīona mītī mūgwanja ya thahabu ya kūigīrīra matawa, ¹³ na gatagatī ka mītī ūyo nī haarī na mūdū “wahaanaga ta mūrū wa mūdū,” wehumbīte nguo yamūkinyīte o nyarīrī, na akeoha mūcibi wa thahabu gīthūri. ¹⁴ Naguo mūtwe wake na njuīrī yake ciarī njerū cua ta guoya wa ng’ondū, cierūhīte o ta ira, namo maitho make maahaanaga ta nīnīmī cia mwaki. ¹⁵ Namo magūrū make maahaanaga ta gīcango gīgūkenga kīrī mwaki-inī wa aturi, naguo mūgambo wake watariī ta mūrurumo wa maaī maingī. ¹⁶ Guoko-inī gwake kwa ūrīo aanyitīte njata mūgwanja, na kuuma kanua-inī gake hakoima rūhiū rwa njora rūūgī mīena yeerī.* Naguo ūthiū wake watariī ta riūa rīrīa rīarīte mūno.

¹⁷ Rīrīa ndaamuonire ngīgwa magūrū-inī make ta mūdū mūkuū. Nake akīnjigīrīra guoko gwake kwa ūrīo, akīnjīra atīrī, “Tiga gwītīgīra. Nī nī wa Mbere, na nī nī wa Kūrigīrīria. ¹⁸ Nī nī Ūrīa-ūrī-Muoyo; nīndakuīte, na rīu ngūtūra muoyo nginya tene na tene! Na nī nī ndī na cabi cia gīkuū na Kwa Ngoma.

¹⁹ “Nī ūndū ūcio, andīka maūdū marīa wona, marīa marī kuo rīu na marīa magooka thuutha-inī. ²⁰ Nayo hitho ya njata icio mūgwanja wonire guoko-inī gwakwa kwa ūrīo, na ya mītī ūyo mūgwanja ya thahabu ya kūigīrīra matawa nī ūno: Njata icio mūgwanja nī araika a makanitha marīa mūgwanja, nayo mītī ūyo mūgwanja ya kūigīrīra matawa nī makanitha macio mūgwanja.

2

Ndūmīrīri kūrī Kanitha wa Efeso

¹ “Kūrī mūraika wa Kanitha wa Efeso, mwandīkīre atīrī:

Ici nīcio ciugo cia ūrīa ūnyitīte njata icio mūgwanja na guoko gwake kwa ūrīo, ūrīa ūthiagīra mītī-inī ūyo mūgwanja ya thahabu ya kūigīrīra matawa. ² Nīnjūū ciiko ciaku, o na wīra waku mūrītū, o na ūkirīrīria waku. Nīnjūū atī ndūngīkirīrīria andū arīa aaganu, na atī andū arīa moigaga nī atūmwō no tī atūmwō nīwamagerīrie, na ūkīmenya atī nī a maheeni. ³ Nīūkirīrīrie na ūkomīrīria mathīna nī ūndū wa rītwa rīakwa, na ndūrī wanoga.

⁴ No rīrī, ūndū ūrīa ngūgūcuukīra nī atīrī: Nīwatīgīre gūikara na wendani ūrīa warī naguo mbere. ⁵ Ririkana kūrīa uumīte ūkagūa! Wīrire ūcooke wīke maūdū marīa wekaga mbere. Waga kwīrira, nīngūūka kūrī we na njeherie mūtī waku wa kūigīrīra tawa kuuma handū hagu. ⁶ No rīrī, ūrī na ūndū ūmwe mwega: Wee nīūthūire ciiko cia andū arīa metagwo Anikolai,* iria o na nī thūire.

⁷ Ūrīa ūrī gūtū-rī, nīakīgīe ūrīa Roho areera makanitha. Ūrīa wa gūtoorania-rī, nīngamwītīkīria kūrīa maciaro ma mūtī wa muoyo, ūrīa ūrī mūgūnda-inī wa Ngai wa gīkeno.

Ndūmīrīri kūrī Kanitha wa Simurina

⁸ “Kūrī mūraika wa kanitha wa Simurina,† mwandīkīre atīrī:

* **1:16** Rūhiū rwa njora rūnoore mīena yeerī ruonanagia gūtūrwo ciira. * **2:6** Anikolai maarī andū a kanitha, no nīmahoooyaga mīhianano na makahūra ūmaraya. † **2:8** Simurina rīarī itūra rīeiguīte na ithaka mūno rīa Asia, na rīarī thiritū na Roma. Rīarī na Ayahudi angī matendete Akristiano o na hanini.

Ici n̄cio ciugo cia ūrīa wa Mbere na nowe wa Kūrīkīrīria, ūrīa wakuire na agīcooka akīriūka. ⁹ Nīnjūūī m̄nyamaro yaku na ūthīni waku, no ūrī gītonga! Nīnjūūī ūrīa ūrumagwo nī arīa moigaga atī nī Ayahudi no ti Ayahudi, no nī thunagogi ya Shaitani. ¹⁰ Ndūkae gwītīgīra maūndū marīa ūkiriī gūthīnio namo. Ngūmwīra atīrī, mūcukani nīarīikia amwe anyu njeera nīguo amūgerie, na mūnyamario handū ha mīthenya ikūmi. Wee ikaraga ūrī mwīhokeku, o nginya gūkua, na nīngūkūhe thūmbī ya muoyo.

¹¹ Ūrīa ūrī gūtū-rī, nīakīgue ūrīa Roho areera makanitha. Ūrīa wa gūtoorania-rī, ndakahutio o na hanini nī gīkuū kīrīa gīa keerī.

Ndūmīrīri kūrī Kanitha wa Perigamo

¹² “Kūrī mūraika wa kanitha wa Perigamo mwandīkīre atīrī:

Ici n̄cio ciugo cia ūrīa ūrī na rūhiū rūūgī mīena yeerī. ¹³ Atīrīrī, nīnjūūī kūrīa ūtūūraga, o kūu Shaitani arī na gītī kīa ūnene. No ūtūūrīte ūrī o mwīhokeku harī nīi. Wee ndūigana gūkaana wītīkio ūrīa warī naguo thīnī wakwa, o na matukū-inī ma Antipa, mūira wakwa mwīhokeku, ūrīa woragīrwo itūūra-inī rīanyu inene, o kūu Shaitani atūūraga.

¹⁴ No rīrī, ndī na maūndū matarī maingī ngūgūcuukīra: atīrī, ūrī na andū kūu marūmītīe ūrutani wa Balamu, ūrīa warutire Balaki kūheenereria andū a Isiraēli mehie na ūndū wa kūrīa irio irutīrwo mīhianano, o na mahūūrage ūmaraya.† ¹⁵ O na ningī no ūrī na andū amwe marūmītīe ūrutani wa andū arīa metagwo Anikolai. ¹⁶ Nī ūndū ūcio, kīrīre! Waga gwīka ūguo, nīngūūka kūrī we ica ikuhī, hūūrane nao na rūhiū rūrū rūrī kanua gakwa.

¹⁷ Ūrīa ūrī gūtū-rī, nīakīgue ūrīa Roho areera makanitha. Ūrīa ūgaatoorania-rī, nīngamūhe mana mamwe marīa mahithe. O na ningī nīngamūhe ihiga rīerū rīandīkītvo rītwa rīerū, na gūtārī ūngī ūrīūi o tīga ūcio ūkaamūkīra ihiga rīu.

Ndūmīrīri kūrī Kanitha wa Thuatira

¹⁸ “Kūrī mūraika wa kanitha wa Thuatira,§ mwandīkīre atīrī:

Ici n̄cio ciugo cia Mūrū wa Ngai, ūrīa ūrī na maitho matariī ta rūrīrīmbī rwa mwaki, na magūrū make matariī ta gīcango kīrīa gīkumuthe gīgathersa. ¹⁹ Nīnjūūī ciīko ciaku, na ngamenya wendani waku, na wītīkio waku, na ūtungata waku, na ūkirīrīria waku, o na ngamenya atī ciīko ciaku cia kūrīgīrīria nīkīrīte iria cia mbere.

²⁰ No rīrī, ūndū ngūgūcuukīra no atīrī, atī nīūkirīrīrie mūndū-wa-nja ūcio wītāgwo Jezebeli, ūcio wītūaga mūnabii.* Nī ūndū wa ūrutani wake, nīahītīthāgia ndungata ciakwa ihūūrage ūmaraya, na irīūage irio iria irutīrwo mīhianano. ²¹ Nīndīmūheete ihinda rīa kwīrira ūmaraya ūcio wake, no nīaregete. ²² Nī ūndū ūcio ngūmūikia gītanda-inī kīa mīnyamaro, na ndūme arīa matharāgia nake manyamare mūno, tīga no meririre matigane na mīthīre yake. ²³ Nīngooraga ciana ciake.† Namō makanitha mothe nīmakamenya atī nī nīi thuthuurāgia ngoro na

‡ 2:14 Balamu nīwe wataarire andū-a-nja a Midiani makīhītīthia andū a Isiraēli na ūmaraya na kūrīa irio irī thaahu. § 2:18 Thuatira rīarī itūūra inene rīa kambī cia thigari cia mbaara.

* 2:20 Rītwa “Jezebeli” haha rīhūthīrītvo kuonania ūhoro wa mūndū-wa-nja warī mwaganu mūno kanitha-inī ūcio. † 2:23 “Ciana ciake” nī andū arīa othe maarūmagīrīra morutani ma Jezebeli ma ūmaraya na kūrīa irio iria ciarutagīrwo mīhianano.

meciiria, na nīngarīha o mūdū wanyu kūringana na ciiko ciake. ²⁴ Na rīu inyuī arīa mūrī kūu Thuatira, o inyuī mūtārūmītie ūrutani wake, na mūtārī mwamenya maūdū marīa marikīru ma hitho cia Shaitani,‡ ta ūguo andū acio moigaga, inyuī ngūmwīra atīrī (no ndirī na mūrigo ūngī ngūmūigīrīra): ²⁵ Ikaragai mūrūmītie O maūdū marīa mūrī namo o nginya rīrīa ngooka.

²⁶ Nake ūrīa ūgaatorania na ahingagie wendi wakwa nginya mūthiarī, nīngamūhe wathani aathage ndūrīrī:

²⁷ ‘Nake nīagaciathaga na rūthanju rwa kīgera; agaacimemenda o ta ūrīa nyūngū ya rīūmba īmemendagwo,’ o ta ūrīa nīi heetwo wathani uumīte kūrī Baba. ²⁸ Na ningī nīngamūhe njata īrīa ya rūciinī. ²⁹ Ūrīa ūrī gūtū-rī, nīakīigie ūrīa Roho areera makanitha.

3

Ndūmīrīri kūrī Kanitha wa Saride

¹ “Kūrī mūrāika wa kanitha wa Saride,* mwandīkīre atīrī:

Ici nīcio ciugo cia ūrīa ūrī na maroho mūgwanja ma Ngai, o na njata mūgwanja. Atīrīrī, nīnjūūī ciiko ciaku; nīmenyete atī nīūrī ngumo ya gūkorwo ūrī muoyo, no ūrī mūkuū. ² Arahūka! Īkīra hinya maūdū marīa matigaire na marena gūkua, nīgūkorwo ndionete ciiko ciaku irī nginyanīru maitho-inī ma Ngai wakwa. ³ Nī ūndū ūcio, ririkana maūdū marīa wamūkīrīte na ūkamaigua; maathīkīre na wīrīre. No ūngīrega kwarahūka-rī, nīngooka ta mūici, na ndūkamenya ihinda rīrīa ngaagūkorerera.

⁴ No rīrī, nī ūrī andū matarī aingī kūu Saride arīa matekīrīte nguo ciao gīko. Nīmagatwaranaga na nīi mehumbīte nguo njerū, nīgūkorwo nīmagīrīire. ⁵ Mūdū ūrīa ūgatoorania-rī, nīakahumbwo nguo njerū tao. Ndirī hīndī ngaatharia rīitwa rīake kuuma ibuku-inī rīa muoyo, no nīngoimbūra rīitwa rīake mbere ya Baba, na araika aake. ⁶ Ūrīa ūrī gūtū-rī, nīakīigie ūrīa Roho areera makanitha.

Ndūmīrīri kūrī Kanitha wa Filadelfia

⁷ “Kūrī mūrāika wa kanitha wa Filadelfia,† mwandīkīre atīrī:

Ici nīcio ciugo cia ūrīa mūtheru na wa ma, ūrīa ūnyīitīte cabi ya Daudi. Kūrīa ahingūra gūtīrī mūdū ūngīhinga, na kūrīa ahinga gūtīrī mūdū ūngīhingūra. ⁸ Nīnjūūī ciiko ciaku. Atīrīrī, nīnjīkīrīte mūrango mūhingūre mbere yaku, ūrīa ūtarī mūdū ūngīhota kūhinga. Nīnjūūī atī hinya ūrīa ūrī naguo nī mūnini, no nīūrūmītie kiugo gīakwa, na ndūigana gūkaana rīitwa rīakwa. ⁹ Nīngatūma andū arīa a thunagogi ya Shaitani, arīa moigaga atī nī Ayahudi o na gūtūika tio, no nīkūheenania maheenanagera, ndūme moke mainamīrīre mbere ya magūrū maku, na moimbūre atī nīngwendete. ¹⁰ Na tondū nawe nīūtūūrīte ūrūmītie rīathani rīakwa rīa gūikara ūmīrīrie-rī, o na nīi nīngagūikaria ihinda rīa kūgerio rīrīa rīgooka mabūrūri mothe kūgeria arīa matūūrāga gūkū thī.

‡ **2:24** Morutani marīa mataarī ma ma moigaga atī nīguo mūdū ahote gūtooria Shaitani no nginya ambe arikīre biū maūdū-inī make. * **3:1** Saride rīarī itūūra inene rīa Ūthamaki wa Lidia; rīarī ngumo nī ūndū wa ūtonga warīo. † **3:7** Rīitwa Filadelfia nī kuuga “Itūūra rīa Wendo.”

11 Ngūūka o narua. Rūmia kīrīa ūrī nakīo, nīgeetha gūtikagīe mūdū ūkuoya thūmbī yaku. 12 Ūrīa ūgaatorania-rī, nīngamūtua gītugī thīnī wa hekarū ya Ngai wakwa. Ndarī hīndī īngī agacooka kuuma kuo. Nīngamwandīka rīitwa rīa Ngai wakwa o na rīitwa rīa itūūra inene rīa Ngai wakwa, nīrīo Jerusalemu īrīa njerū, rīrīa rīraikūrūka kuuma igūrū kūrī Ngai wakwa; o na ningī ndīmwandīke rīitwa rīakwa rīerū. 13 Ūrīa ūrī gūtū-rī, nīakīigue ūrīa Roho areera makanitha.

Ndūmīrīri kūrī Kanitha wa Laodikia

14 “Kūrī mūraika wa kanitha wa Laodikia,‡ mwandīkīre atīrī:

Ici nīcio ciugo cia ūcio Ameni, mūira ūrīa mwīhokeku na wa ma, o we mwathi wa ciūmbe cia Ngai. 15 Nīnjūūī ciīko ciaku, ngamenya atī wee ndūrī mūhoru na ndūrī mūhiū. Kūngīrī wega korwo waheha kana ūhiūhe! 16 No tondū ūrī mūraru, ūkaaga kūhiūha na ūkaaga kūhorarī, ngirie gūgūtua thī uume kanua gakwa. 17 Wee ugaga atīrī, ‘Nī ndī gītonga, ngagīa na indo nyingī, na ndirī kīndū njagīte.’ No wee ndūūī atī ūrī mūnyamarīki, na ūrī wa kūiguīrwo tha, na ūrī mūthīnī, na ūrī mūtumumu, o na ūrī njaga. 18 Ngūgūtaara atī ūgūre thahabu īrīa therie na mwaki kuuma kūrī nī, nīgeetha ūtonge, na ningī ūgūre nguo cia rangi mwerū cia kwīhumba, nīguo ūhumbīre thoni cia njaga yaku, na ūgūre ndawa wīhake maitho maku, nīguo ūhote kuona.

19 Arīa nyendete nīndīmarūithagia na ngamaherithia. Nī ūndū ūcio gīa na kīyo, na wīrire. 20 Atīrīrī, ndūgamīte mūrango-inī ngīūringaringa. Mūdū o wothē angīigua mūgambo wakwa, na ahingūre mūrango, nīngūtoonya thīnī ndīianīre irio nake, nake arīianīre na nī.

21 Ūrīa ūgaatorania-rī, nīngamwītīkīria aikare hamwe na nī gītī-inī gīakwa kīa ūnene, o ta ūrīa nī ndatooranirie na ngīikaranīra hamwe na Baba gītī-inī gīake kīa ūnene. 22 Ūrīa ūrī gūtū-rī, nīakīigue ūrīa Roho areera makanitha.”

4

Gītī kīa Ūnene kūu Igūrū

1 Thuutha wa maūdū macio ngīrora, na rīrī, hau mbere yakwa haarī na mūrango warī mūhingūre kūu igūrū. Naguo mūgambo ūrīa ndaiguīte mbere īyo ūkīnjarīria, ūrīa wagambaga ta coro, ūkiuga atīrī, “Ambata, ūūke haha, na nīngūkuonia maūdū marīa arī o nginya mageekīka thuutha wa maūdū maya.” 2 O rīmwe ngīkorwo ndī thīnī wa Roho, na rīrī, hau mbere yakwa harī na gītī kīa ūnene kūu igūrū, na nī harī na mūdū wagīikarīire. 3 Nake ūcio wagīikarīire onekaga atarīi ta ihiga rīa mūthemba wa njathibi na wakiki. Naguo mūkūnga-mbura ūrīa wonekaga ūhaana ta kahiga karīa getagwo thumarati, nīguo warigiicīirie gītī kūu kīa ūnene.* 4 Nakīo gītī kūu kīa ūnene nīkīarigiicīirio nī itī ingī cia ūnene mīrongo īrī na inya, nacio ciaikarīirwo nī athuuri mīrongo īrī na ana. Athuuri acio meehumbīte nguo njerū na magekīra thūmbī cia thahabu mītwe. 5 Hau gītī-inī kūu kīa ūnene nīhoimaga heni, na ngwa, na marurumī. Mbere ya gītī kūu kīa ūnene haarī matawa mūgwanja

‡ 3:14 Laodikia nī itūūra rīoikaine mūno nī ūndū wa ūhoru wa bengi, na thukuru cia gūthomera ūrigitani, na ūhoru wa gūtuma nguo. * 4:3 Tondū gūtīrī mūdū ūngīona Ngai nī ūndū wa ūtheri ūrīa ūmūrigiicīirie, akīragwo akengaga o ta tūhiga tūu twa goro.

maakanaga. Matawa macio nīmo maroho marīa mūgwanja ma Ngai.
⁶ Ningī hau mbere ya gītī kīu kīa ūnene nī haarī kīndū kīahaanaga ta iria rīa gīcicio, narīo rīarī ikembu mūno, rīkahaana o ta gīcicio.

Ningī hau gatagatī, gūthiūrūrūkīria gītī kīu kīa ūnene, haarī na ciūmbe inya irī muoyo, nacio ciaiyūrītwo nī maitho mwena wa mbere, na wa na thuutha. ⁷ Nakīo kīūmbe kīa mbere kīahaanaga ta mūrūūthi, na gīa keerī kīahaanaga ta ndegwa, na gīa gatatū kīarī na ūthiū watariī ta wa mūdū, nakīo gīa kana gīatariī ta nderi ikīrera. ⁸ O kīūmbe kīmwe gīa ciūmbe icio inya irī muoyo kīarī na mathagu matandatū, nakīo kīaiyūrītwo nī maitho mwīrī wothe o nginya rungu rwa mathagu ma kīo. Mūthenya na ūtukū itiatigithagīria kuuga atīrī:

“Mwathani Ngai, Mwene-Hinya-Wothe nīwe mūtheru,
 īī nīwe mūtheru, ti-itherū nīwe mūtheru,
 o we ūrīa warī ho, na nowe ūrī ho, na nowe ūgooka.”

⁹ Rīrīa rīothe ciūmbe icio irī muoyo ikūgocoo, na igekīrīra, na igacookeria ngaatho ūcio ūikarīire gītī kīa ūnene, o ūcio ūtūūruga tene na tene-rī,
¹⁰ nao athuuri acio mīrongo īrī na ana megūithagia thī mbere ya ūcio ūikarīire gītī kīa ūnene, na makahooya ūcio ūtūūruga muoyo tene na tene. Maigaga thūmbī ciao mbere ya gītī kīu kīa ūnene, makoiga atīrī:

¹¹ “Wee Mwathani na Ngai witū-rī, nīwagīrīire
 kūgocagwo, na gūtīo, na kūgīa na ūhoti,
 nīgūkorwo nīwe wombire indo ciothe,
 nacio ciombirwo na ūndū wa kwenda gwaku,
 na ikīgīa na muoyo.”

5

Ibuku rīa Gīkūnjo, na Gatūrūme

¹ Ningī ngīona ibuku rīa gīkūnjo rīrī guoko-inī kwa ūrīo kwa ūrīa waikarīire gītī kīa ūnene rīandīkītwo mīena yeerī, na rīahingītwo na gūcinīrītwo na tūtembe mūgwanja twa mūhūra. ² Ngīcooka ngīona mūraika warī na hinya mūno akīanīrīra na mūgambo mūnene akooria atīrī, “Nūū mwagīrīru kūmethūra tūtembe tūtū twa mūhūra, na ahingūre ibuku rīrī rīa gīkūnjo?” ³ No gūtīarī mūdū o na ūmwe kū igūrū, kana gūkū thī, o na kana rungu rwa thī ūngīahotire kūhingūra ibuku rīu rīa gīkūnjo o na kana arīrore thīinī. ⁴ Na nī ngīrīra mūno tondū gūtioneckire mūdū o na ūmwe mwagīrīru wa kūhingūra ibuku rīu rīa gīkūnjo kana arīrore thīinī. ⁵ Hīndī īyo ūmwe wa athuuri acio akīnjīra atīrī, “Tiga kūrīra! Atīrīrī, Mūrūūthi ūrīa wa mūhīrīga wa Juda, Thuuna īrīa ya Daudi-rī, nīatooranītie. We arī na ūhoti wa kūhingūra ibuku rīu rīa gīkūnjo, na amethūre tūtembe tūu mūgwanja twarīo.”

⁶ Ningī ngīona Gatūrūme arūgamīte gatagatī ga gītī kīa ūnene, nako kahaanaga ta gathīnjītwo, gathiūrūrūkīirio nī ciūmbe iria inya irī muoyo, na athuuri acio. Kaarī na hīa mūgwanja na maitho mūgwanja, na nīmo maroho mūgwanja ma Ngai marīa matūmītwo mathiige thī yothe. ⁷ Nake ūcio Gatūrūme agīthī akīoya ibuku rīu rīa gīkūnjo kuuma guoko-inī kwa ūrīo kwa ūcio waikarīire gītī kīa ūnene. ⁸ Na aarīkia kūrīoya-rī, ciūmbe iria inya irī muoyo, na athuuri arīa mīrongo īrī na ana makīgūithia thī mbere ya Gatūrūme. O ūmwe aarī na kīnanda kīa mūgeeto na maanyitīte mbakūri cia thahabu ciyūrīte ūbumba, na nīguo mahooya ma andū arīa aamūre. ⁹ Nao nīmainire rwīmbo rwerū, makiuga atīrī:
 “Wee nīwe mwagīrīru wa kuoya ibuku rīu rīa gīkūnjo,

na kūmethūra tūtembe tūu twarīo,
tondū wee nīworagirwo,

ūkīgūrīra Ngai andū na thakame yaku kuuma mīhīrīga yothe,
na thiomi ciothe, na andū othe, o na ndūrīrī ciothe.

10 Wee nīūmatuīte andū a ūthamaki na athīnjīri-Ngai a gūtungatagīra
Ngai witū,
nao magaathamaka gūkū thī.”

11 Ningī ngīrora, na nī ngīgua mūgambo wa araka aingī, mūigana
wao warī ngiri na ngiri, na ngiri ikūmi maita ngiri ikūmi. Nao
maathiūrūrūkiirie gītī kīa ūnene, na ciūmbe iria irī muoyo, na athuuri
acio. 12 Nao mainaga na mūgambo mūnene, makoiga atīrī:

“Kwagīrīra nī Gatūrūme, karīa kooragirwo,
nīguo kagīe na ūhoti, na ūtonga, na ūūgī,
na hinya, na gītīo, na riiri, o na ūgooci!”

13 Ngīcooka ngīgua ciūmbe ciothe irī kūu igūrū, na iria irī thī, na iria
irī rungu rwa thī, na iria irī iria-inī, o na indo ciothe iria irī thīnī wacio,
ikīina atīrī:

“Ūgooci, na gītīo, na riiri, na ūhoti,
irogīa kūrī ūrīa ūikarīre gītī kīa ūnene, na kūrī Gatūrūme, nginya tene
na tene!”

14 Nacio ciūmbe iria inya irī muoyo ikiuga atīrī, “Ameni”, nao athuuri acio
makīgūithia thī, makīhooya.

6

Tūtembe twa Mūhūra

1 Ningī nīndonire ūcio Gatūrūme akīmethūra gatembe ka mbere ga
tūtembe tūrīa mūgwanja twa mūhūra. Ngīcooka ngīgua kīūmbe kīmwe
gīa ciūmbe iria inya irī muoyo gīkiuga na mūgambo wagambaga ta
marurumī atīrī, “Ūka!” 2 Na nī ngīrora, ngīona mbarathi njerū* hau
mbere yakwa! Ūrīa wamīhaicīte aanyitīte ūta, nake akīheo thūmbī,
akiumīra atarī ta mūtoorania werekeire o gūtoorania.

3 Rīrīa Gatūrūme aamethūrire gatembe ga keerī, ngīgua kīūmbe kīrīa
kīrī muoyo gīa keerī kīoiga atīrī, “Ūka!” 4 Ningī gūkiumīra mbarathi īngī,
nayo yarī ndune mūno.† Ūrīa wamīhaicīte nīaheetwo ūhoti wa kūniina
thayū kuuma thī, na atūme andū mooragane. Nake akīheo rūhiū rwa
njora rūnene.

5 Ningī rīrīa Gatūrūme aamethūrire gatembe ga gatātū, ngīgua kīūmbe
kīrīa kīrī muoyo gīa gatātū kīoiga atīrī, “Ūka!” Na nī ngīrora, ngīona
mbarathi njirū‡ hau mbere yakwa! Ūrīa wamīhaicīte aanyitīte ratiri na
guoko gwake. 6 Ningī ngīgua kīndū kīarurumire ta mūgambo ūkuuma
gatagatī-inī ga ciūmbe icio inya irī muoyo, ūkiuga atīrī, “Kībaba kīa ngano
kiumage mūcaara wa mūthenya ūmwe, na ibaba ithatū cia ngano ya
cairi ciuage mūcara wa mūthenya ūmwe, no ndūgathūkie maguta kana
ūthūkie ndibe!”

7 Ningī rīrīa Gatūrūme aamethūrire gatembe ga kana-rī, ngīgua
mūgambo wa kīūmbe kīrīa kīrī muoyo gīa kana woiga atīrī, “Ūka!”

* 6:2 Ūhorō wa mbarathi ici cia ihinda rīa mūthia nīwarītio ibuku-inī rīa Zekaria 1:8-17, namo
marangi macio maaragia ūhorō wa mūmītwari. Rangi mwerū wonanagia ūhootani. † 6:4
Mbarathi īno ndune yaragia ūhorō wa ūiti wa thakame na ūndū wa kūrāgana na mbaara. ‡ 6:5
Mbarathi īno njirū nī ya kuonania ng’aragu. Nī ūndū ūcio gūtoorio, na ūiti wa thakame, o na
ng’aragu igooka irūmanīrīre.

⁸ Na nĩ ngĩrora, ngĩona mbarathi theũku§ hau mbere yakwa! Ūrĩa wamĩhaicĩte-rĩ, eetagwo Gĩkuũ, nake Jehanamu aamumĩte thuutha, amũkuhĩrĩrie. Nao makĩheo ũhoti wa gwatha gĩcunjĩ kĩa inya gĩa thĩ, nĩguo mooragane na rũhiũ rwa njora, na ng'aragu, na mũthiro, o na ningĩ nyamũ iria ndĩani cia gĩthaka.

⁹ Ningĩ aamethũra gatembe ga gatano-rĩ, ngĩona hau rungu rwa kĩgongona maroho ma andũ arĩa mooragĩtwo nĩ ũndũ wa kiugo kĩa Ngai, na nĩ ũndũ wa ũira ũrĩa maagwatĩrie. ¹⁰ Nao magĩkaya na mũgambo mũnene, makĩũria atĩrĩ, "Mwathani Jehova, Wee mũtheru na wa ma, ũgũikara nginya rĩ ũtatuĩrĩre atũũri a thĩ ciira nĩguo ũrĩhĩrie thakame iitũ?" ¹¹ Nao makĩheo o mũndũ nguo ndaaya ya rangi mwerũ, na makĩrwo meterere hanini, nginya mũigana wa ndungata iria maarutithanagia wĩra nacio ũhinge, na nĩo ariũ na aarĩ a Ithe witũ arĩa maarĩ mooragwo o ta ũrĩa o mooragirwo.

¹² Ningĩ ngĩrora na ngĩona aamethũra gatembe ga gatandatũ. Nakuo gũkĩgĩa na gĩthingithia kĩnene. Narĩo riũa rĩkĩgarũrũka, rĩkĩira ta nguo ya ikũnia itumĩtwo na guoya wa mbũri, naguo mweri wothe ũkĩgarũrũka, ũgĩtunĩha ta thakame, ¹³ nacio njata cia igũrũ ikĩgĩa thĩ, o ta ũrĩa ngũyũ iria thaatu ciitĩkaga kuuma mũkũyũ-inĩ rĩrĩa wainainio nĩ rũhuho rũnene.* ¹⁴ Narĩo igũrũ rĩkĩeherio o ta ũrĩa ibuku rĩa gĩkũnjo rĩkũnjagwo, nacio irĩma ciothe na icigĩrĩra ikĩeherio ikiuma kũndũ gwacio.

¹⁵ Nao athamaki a thĩ, na anene, na anene a thigari, na itonga, na andũ arĩa marĩ hinya, na ngombo ciothe, na andũ arĩa othe eyathi, makĩhitha ngurunga-inĩ, na gatagatĩ ka ndwaro cia mahiga ma irĩma. ¹⁶ Nao nĩmeeraga irĩma na ndwaro cia mahiga atĩrĩ, "Tũgwĩrei, mūtũhithe twehere ũthiũ-inĩ wa ũcio ũrĩa ũikarĩire gĩtĩ kĩa ũnene, na kuuma kũrĩ mang'ũrĩ ma Gatũrũme! ¹⁷ Nĩgũkorwo mũthenya ũrĩa mũnene wa mang'ũrĩ mao nĩmũkinyu, nake nũũ ũngĩhota kũwĩtiiria?"

7

Andũ Ngiri Igana rĩa Mĩrongo Īna na Inya a Isiraeli

¹ Thuutha wa ũguo ngĩona araika ana marũgamĩte ituri-inĩ iria inya cia thĩ, marigĩrĩrie huho iria inya cia thĩ nĩgeetha rũhuho o ruothe rũtikahurutane gũkũ thĩ, kana iria-inĩ rĩrĩa inene, o na kana mūtĩ-inĩ o wothe. ² Ngĩcooka ngĩona mũraika ũngĩ akĩambata oimĩte mwena wa irathĩro, arĩ na mũhũri wa Ngai* ũrĩa ũrĩ muoyo. Nake agĩta araika acio ana na mũgambo mũnene, acio maaheetwo ũhoti mathũkie thĩ na iria rĩrĩa inene, akĩmeera atĩrĩ: ³ "Mũtigathũkie thĩ, kana iria, o na kana mĩtĩ, nginya tũkorwo tũrĩkĩtie gwĩkĩra ndungata cia Ngai witũ rũũri ithiithi-inĩ ciao." ⁴ Ningĩ ngĩigua mũigana wa arĩa meekĩrirwo rũũri, nao maarĩ: 144,000 kuuma mĩhĩrĩga yothe ya Isiraeli.

⁵ A mũhĩrĩga wa Juda arĩa meekĩrirwo rũũri maarĩ 12,000,
na a mũhĩrĩga wa Rubeni maarĩ 12,000,
na a mũhĩrĩga wa Gadi maarĩ 12,000,
⁶ na a mũhĩrĩga wa Asheri maarĩ 12,000,
na a mũhĩrĩga wa Nafitali maarĩ 12,000,

§ 6:8 Mũndũ mũkuũ onekaga arĩ mũtheũku; mbarathi ĩno yonanagia gĩkuũ. * 6:13 Kũgũa kwa njata gũgaakorwo kũrĩ kĩmenyithia kĩmwe atĩ Mũrũ wa Mũndũ akirĩ gũcooka. * 7:2 Mũhũri ũcio wa Ngai warĩ wa gwĩkĩra andũ ake rũũri nĩgeetha matikananiinanĩrio na thĩ.

na a mũhĩrĩga wa Manase† maarĩ 12,000,
⁷ na a mũhĩrĩga wa Simeoni maarĩ 12,000,
 na a mũhĩrĩga wa Lawi maarĩ 12,000,
 na a mũhĩrĩga wa Isakaru maarĩ 12,000,
⁸ na a mũhĩrĩga wa Zebuluni maarĩ 12,000,
 na a mũhĩrĩga wa Jusufu maarĩ 12,000,
 na a mũhĩrĩga wa Benjamini maarĩ 12,000.

Andũ Gĩkundi Kĩnene Mehumbĩte Nguo Ndaaya cia Rangi Mwerũ

⁹ Thuutha wa maũndũ macio ngĩcooka ngĩrora, na hau mbere yakwa-rĩ, ngĩona kĩrĩndĩ kĩnene gĩtangĩtarĩka nĩ mũndũ, kĩa andũ moimĩte ndũrĩrĩ-inĩ ciothe, na maarĩ a mũhĩrĩga yothe, na iruka ciothe, na thiomi ciothe, marũgamĩte mbere ya gĩtĩ kĩa ũnene, na mbere ya Gatũrũme. Nao meehumbĩte nguo ndaaya cia rangi mwerũ, na makanyĩta makĩndũ na moko. ¹⁰ Nao maanagĩrĩra na mũgambo mũnene makoĩga atĩrĩ:

“Kũhonokania nĩ kwa Ngai witũ,
 ũrĩa ũikarĩire gĩtĩ kĩa ũnene,
 na gwa Gatũrũme.”

¹¹ Nao araika acio othe maarũgamĩte mathiũrũrũkĩirie gĩtĩ kũ kĩa ũnene, na magathiũrũrũkĩria athuuri acio na ciũmbe icio inya irĩ muoyo. Nao magĩturumithia mothiũ mao thĩ hau mbere ya gĩtĩ kĩa ũnene, makĩhooya Ngai, ¹² Makiugaga atĩrĩ:

“Ameni!
 Ũgooci, na riiri,
 na ũũgĩ, na ngaatho, na gĩtĩo
 na ũhoti, na hinya,
 irotũũra na Ngai witũ tene na tene.
 Amen!”

¹³ Na rĩrĩ, ũmwe wa athuuri acio akĩnjũũria atĩrĩ, “Andũ aya mehumbĩte nguo ndaaya cia rangi mwerũ nĩ a, na moimĩte kũ?”

¹⁴ Na nĩ ngĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũthuuri ũyũ, nĩwe ũũ.”

Nake akĩnjũũria atĩrĩ, “Aya nĩ arĩa moimĩte mũnyamaro-inĩ irĩa mũnene; nao nĩmathambĩtie nguo ciao na magacierũhia na thakame ya Gatũrũme.

¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio,
 “rĩu maikaraga mbere ya gĩtĩ kĩa ũnene kĩa Ngai,
 na mamũtungatagĩra mũthenya na ũtukũ thĩnĩ wa hekarũ yake;
 nake ũrĩa ũikaragĩra gĩtĩ kĩa ũnene egũtũũra atambũrũkĩtie hema yake
 igũrũ rĩao.

¹⁶ Gũtirĩ hĩndĩ magaacooka kũhũũta;
 na matigacooka kũnyoota.

Matigacinwo rĩngĩ nĩ riũ,
 o na kana nĩ ũrugarĩ mũhiũ o na ũrĩkũ.

¹⁷ Nĩgũkorwo Gatũrũme ũrĩa ũrĩ gatagatĩ ga gĩtĩ kĩa ũnene nĩwe ũgaatuĩka mũrĩithi wao;
 nĩakamatongoria, amakinyie ithima-inĩ cia maaĩ ma muoyo.
 Nake Ngai nĩakamagiria maithori mothe mathire maitho-inĩ mao.”

8

Gatembe ka Mũgwanja na Rũgĩo rwa Thahabu

† 7:6 Manase aarĩ ũmwe wa ariũ a Jusufu. Haha mũhĩrĩga wa Dani ti mũgwete, nao Manase na Jusufu makagwetwo mwanya mwanya.

¹ Ningĩ rĩrĩa Gatūrũme aamethũrire gatembe ka mũgwanja-rĩ, kũu igũrũ gũgĩkirwo ki ihinda ta rĩa nuthu ithaa.

² Na niĩ ngĩona araike mũgwanja arĩa marũgamaga mbere ya Ngai, nao makĩheo tũrumbeta mũgwanja.*

³ Nake mũraika ũngĩ, ũrĩa warĩ na rũgĩo rwa thahabu, agĩũka akĩrũgama kĩgongona-inĩ. Nake akĩheo ũbumba mũingĩ nĩgeetha aũrute igongona hamwe na mahooya ma arĩa othe aamũre hau igũrũ rĩa kĩgongona gĩa thahabu kĩrĩa kĩrĩ mbere ya gĩtĩ kĩa ũnene. ⁴ Nayo ndogo ya ũbumba ũcio, hamwe na mahooya ma andũ arĩa aamũre, ikĩambata mbere ya Ngai yumĩte guoko-inĩ kwa mũraika ũcio. ⁵ Nake mũraika ũcio akĩoya rũgĩo rũu rwa thahabu, akĩrũiyũria mwaki kuuma kĩgongona-inĩ, akĩũikia thĩ; nakuo gũkĩgĩa ngwa, na marurumĩ, na heni, na gĩthingithia.

Tũrumbeta

⁶ Hĩndĩ ĩyo araike arĩa mũgwanja maarĩ na tũrumbeta mũgwanja makĩhaarĩria gũtũhaha.

⁷ Mũraika wa mbere akĩhuha karumbeta gake, nakuo gũkĩgĩa mbura ya mbembe na mwaki itukanĩte na thakame, nacio igĩikio thĩ. Nakĩo gĩcunjĩ gĩa ithatũ gĩa thĩ gĩkĩhĩa, na gĩcunjĩ gĩa ithatũ kĩa mĩtĩ ikĩhĩa, o na nyeki yothe nduru ikĩhĩa.

⁸ Mũraika wa keerĩ nake akĩhuha karumbeta gake, nakĩo kĩndũ kĩaahanaga ta kĩrĩma kĩnene gĩaakanaga mwaki-rĩ, gĩgĩikio thĩinĩ wa iria rĩrĩa inene. Nakĩo gĩcunjĩ gĩa ithatũ kĩa iria rĩu gĩgĩtuĩka thakame,† ⁹ na gĩcunjĩ gĩa ithatũ gĩa ciũmbe iria irĩ muoyo thĩinĩ wa iria rĩu igĩkua, na gĩcunjĩ gĩa ithatũ kĩa marikabu ikĩanangwo.

¹⁰ Nake mũraika wa gatatũ akĩhuha karumbeta gake, nayo njata nene mũno ikiuma igũrũ yakanĩte ta gĩcinga, ikĩgwĩra gĩcunjĩ gĩa ithatũ kĩa njũũ na ithima cia maaĩ, ¹¹ narĩo rĩtwa rĩa njata ĩyo nĩ Kũrũra.‡ Gĩcunjĩ gĩa ithatũ kĩa maaĩ macio gĩkĩrũra, na andũ aingĩ magĩkua nĩ kũnyua maaĩ macio marũrũ.

¹² Nake mũraika wa kana akĩhuha karumbeta gake, narĩo riũa rĩkĩringwo gĩcunjĩ gĩa ithatũ, o nago mweri gĩcunjĩ gĩa ithatũ, o na njata nacio gĩcunjĩ gĩa ithatũ, tondũ ũcio gĩcunjĩ gĩa ithatũ gĩacio gĩgĩtuĩka nduma.§ Nakĩo gĩcunjĩ gĩa ithatũ kĩa mũthenya gĩkĩaga ũtheri, o na gĩcunjĩ gĩa ithatũ kĩa ũtukũ o taguo.

¹³ O ndorete-rĩ, ngĩigua nderi yombũkaga rĩera-inĩ ikĩanĩrĩra na mũgambo mũnene, ĩkoiga atĩrĩ: “Kaĩ kũrĩ na haaro-ĩ! Kaĩ kũrĩ na haaro-ĩ! Kaĩ inyuĩ arĩa mũtũũraga thĩ mũrĩ na haaro-ĩ, tondũ wa tũrumbeta tũrĩa tũkirie kũhuhwo nĩ araike acio angĩ atatũ-ĩ!”

9

¹ Nake mũraika wa gatano akĩhuha karumbeta gake, na niĩ ngĩona njata yumĩte igũrũ ikagũa thĩ. Nayo njata ĩyo ikĩnengerwo cabi ya Irima-rĩtarĩ-Gĩturi. ² Hĩndĩ ĩrĩa aahingũrĩre Irima-rĩtarĩ-Gĩturi-rĩ, rĩkiuma ndogo yahaanaga ta ndogo ya icua inene. Narĩo riũa na matu igĩkĩrwo nduma nĩ ndogo ĩyo yoimaga Irima-rĩu-rĩtarĩ-Gĩturi. ³ Na thĩinĩ wa ndogo ĩyo gũkiuma ngigĩ, igĩũka thĩ, nacio ikĩheo ũhoti ũtariĩ ta wa tũng'aurũ

* **8:2** Matukũ ma tene karumbeta kaahuhagwo ga kwanĩrĩra maũndũ ma bata na kwĩra andũ mehũũge nĩ ũndũ wa mbaara. † **8:8** Maaĩ gũtuĩka thakame nĩguo warĩ mũthiro wa mbere kũu bũrũri wa Misiri. ‡ **8:11** Nĩ kũrĩ mũmera wĩtagwo Kũrũra; ũtũmĩrĩtwo haha kuonania mũtino na kĩa. § **8:12** Mũthiro wa kenda wa bũrũri wa Misiri warĩ wa nduma nene mũthenya ĩtatũ; mũthiro ĩno gũcookerwo ibuku-inĩ rĩrĩ nĩkuonania atĩ Ngai arĩ hakuĩ gũkũra andũ aake.

twā thī. ⁴ Nacio ikīrwo itikeehie nyeki ya thī, kana mūmera o wothe o na kana mūtī, o tiga andū arīa matarī na rūūri rwa Ngai ithiithi ciao. ⁵ Nacio ikīaga kūheo ūhoti wa kūmooraga, o tiga wa kūmaherithia mīeri itano. Naruo ruo rūrīa maiguire rwarī o ta ruo rwa kang'aurū karathīte mūdū. ⁶ Matukū-inī macio andū nīmagacaragia gīkuū, no matigakīona; nīmakeriragīria gūkua, nakīo gīkuū gīkamoorīra.

⁷ Ngigī icio ciahānaga ta mbarathi ihaarīrio nī ūndū wa mbaara. Mītwe-inī yacio ciarī na kīndū kīhānaga ta thūmbī cia thahabu, namo mothiū maacio maahaanaga ta mothiū ma andū. ⁸ Njuirī yacio yahaanaga ta njuirī cia andū-a-nja, namo magego maacio maatariī ta magego ma mūrūūthi. ⁹ Nacio ciarī na ngo cia kūgitīra gīthūri ciahānaga ta ngo cia kīgera, naguo mūgambo wa mathagu maacio warī ta mūrurumo wa mbarathi nyingī na ngaari cia ita iteng'ereite irorete mbaara-inī ¹⁰ Ciarī na mīting'oe, o na mboora ta cia tūng'aurū, na mīting'oe-inī yacio ciarī na ūhoti wa kūnyariira andū ihinda rīa mīeri itano. ¹¹ Na nī ciarī na mūthamaki waciathaga, na nīwe mūraika wa Irima-rītari-Gīturi, narīo rītwa rīake na rūthiomi rwa Kīhibirania nī Abadoni, ningī na Kīyunani agetwo Apolioni.*

¹² Haaro ya mbere nīyathira; haatigara ingī igīrī iria igūūka thuutha.

¹³ Mūraika wa gatandatū nake akīhuha karumbeta gake, na nī ngīgua mūgambo ūkiuma hīa-inī cia kīgongona gīa thahabu kīrīa kīrī mbere ya Ngai.† ¹⁴ Ūkīra mūraika ūcio wa gatandatū warī na karumbeta atīrī, “Ohora araika arīa ana arīa moheirwo rūū-inī rūrīa rūnene rwa Farati.” ¹⁵ Nao araika acio ana, arīa maathagathagītwo nī ūndū wa ihinda rīu, na nī ūndū wa mūthenya ūcio o na nī ūndū wa mweri ūcio, o na mwaka ūcio makīohorwo nīguo moorage andū gīcunjī gīa ithatū kīa andū gūkū thī. ¹⁶ Nacio mbūtū cia mbaara iria ciahacīte mbarathi mūigana wacio warī milioni magana meerī. Nīndaiguire mūigana wacio.

¹⁷ Mbarathi icio ndonire na kīoneki hamwe na arīa macihaicīte-rī, ciahānaga atīrī: Ngo ciacio cia kūgitīra gīthūri ciarī cia rangi mūtune ta mwaki, na rangi wa bururu, na rangi wa ngoikoni ūhaana ta ūbiriti. Ciongo cia mbarathi icio ciahānaga ta ciongo cia mīrūūthi, natuo tūnua twacio twoimaga mwaki, na ndogo, o na ūbiriti. ¹⁸ Gīcunjī gīa ithatū kīa andū a gūkū thī nīkīoragirwo nī mīthiro īyo itatū ya mwaki, na ndogo, na ūbiriti iria cioimaga tūnua-inī twacio. ¹⁹ Hinya wa mbarathi icio warī tūnua-inī twacio na mīting'oe-inī yacio, nīgūkorwo mīting'oe yacio yahaanaga ta nyoka īrī na ciongo iria itihagia andū nacio.

²⁰ Andū a thī acio angī, arīa matoragirwo nī mīthiro īyo, matiigana kwīrira mehia ma wīra wa moko mao; matiigana gūtiga kūhooya ndaimono, na mīhianano ya thahabu, na ya betha, na ya gīcango, na ya mahiga, na ya mītī, o mīhianano īrīa itangīhota kuona, kana īigue, kana īitware. ²¹ O na ningī matiigana kwīrira nī ūndū wa mehia ma ūragani wao, kana ūrogi wao, kana ūmaraya wao, o na kana ūici wao.

10

Mūraika na Kabuku ga Gīkūnjo

¹ Ningī ngīcooka ngīona mūraika ūngī warī na hinya mūno agīkūrūka oimīte igūrū. Nake ehumbīte itu ta nguo, na igūrū rīa mūtwe wake

* **9:11** “Abadoni” nī rītwa rīa Kīhibirania na rīgītaūrwo nī kuuga “Mūniinani.” † **9:13** Kīgongona gīakoragwo na mītheece īna yatariī ta hīa, o rūmwe koine-inī; mūdū akīūrīa kūragwo nīathiaga akanyiita mūtheece (rūhīa) ūmwe.

haarī na mūkūnga-mbura; naguo ūthiū wake wahaanaga ta riūa, namo magūrū make maahaanaga ta itugī cia mwaki. ² Nake aanyitite na guoko gwake kabuku kanini ga gīkūnjo karī kahingūre. Aakinyithitie kūgūrū gwake kwa ūrīo iria-inī, nakuo kwa ūmotho agagūkinyithia thī nyūmū, ³ akīgūthūka na mūgambo mūnene ta wa mūrūūthi ūkīrarama. Hīndī īrīa aagūthūkire-rī, mīgambo ya ngwa iria mūgwanja ikīgamba. ⁴ Na rīrīa ngwa icio mūgwanja ciagambire, ndaarī hakuhī kwandīka; no ngīgua mūgambo kuuma igūrū ūkiuga atīrī, “Mohoro macio maario nī ngwa icio mūgwanja-rī, maige marī hitho, ndūkamaandīke.”

⁵ Nake mūraika ūcio ndonete arūgamīte iria-inī na akarūgama thī nyūmū agītambūrūkia guoko gwake kwa ūrīo na igūrū. ⁶ Nake akīhīta na ūrīa ūtūūraga muoyo nginya tene na tene, o we ūrīa wombire igūrū na indo ciothe iria irī kuo, na akīūmba thī na indo ciothe iria irī kuo, o na akīūmba iria na indo ciothe iria irī thīnī warīo, akiuga atīrī, “Hatirī na ihinda rīngī rīa gweterera!” ⁷ No matukū-inī marīa mūraika wa mūgwanja agaakorwo akiriī kūhuha karumbeta gake-rī, hitho ya Ngai nīkahingio, o ta ūrīa eerire anabii arīa ndungata ciake.

⁸ Ningī mūgambo ūrīa ndaiguīte uumīte igūrū ūkīnjarīria rīngī, ūkīnjīra atīrī: “Thīī, woe kabuku kau ga gīkūnjo karīa kahingūre kuuma guoko-inī kwa mūraika ūcio ūrūgamīte akinyīte iria, na agakinya thī nyūmū.”

⁹ Nī ūndū ūcio, ngīthīī kūrī mūraika, na ngīmūūria aahe kabuku kau ga gīkūnjo. Nake akīnjīra atīrī, “Koe, ūkarīe. Gaakinya nda nīgegūkūrūrīra, no karī kanua gegūkorwo karī na mūrīo ta ūūkī!” ¹⁰ Ngīkīoya kabuku kau ga gīkūnjo kuuma guoko-inī kwa mūraika ūcio, na nī ngīkarīa. Karī kanua kaarī na mūrīo ta ūūkī, no ndarīkia gūkarīa, gakīndūrīra. ¹¹ Ngīcooka ngīrwo atīrī, “No nginya ūrathe ūhorō rīngī ūkonīī andū aingī, na ndūrīrī nyingī, na thiomī nyingī, o na athamaki aingī.”

11

Aira arīa Eerī

¹ Ningī ngīnengerwo mūrangi wa gūthima wahaanaga ta rūthanju, ngīrwo atīrī, “Thīī ūthime hekarū ya Ngai na kīgongona, na ūtare andū arīa marahooya Ngai kuo. ² No nja ya hekarū ūtigane nayo, ndūkamīthime tondū nīhetwo andū-a-Ndūrīrī.* Nao nīmakarangīrīria itūūra rīu itheru ihinda rīa mīeri mīrongo īna na īrī. ³ Na nī nīngahe aira akwa eerī hinya, nao nīmakaratha ūhorō handū ha matukū 1,260 mehumbīte nguo cia makūnia.” ⁴ Acio nīo mītamaiyū īrīa īrī, na nīo mītī īrīa īrī ya kūgīrīrwo matawa īrīa īrūgamīte mbere ya Mwathani wa thī. ⁵ Mūdū o wothe angīkaageria kūmeka ūūru, mwaki ūkoimaga tūnua twao ūkaniina thū icio ciao. Na mūdū o wothe ūngīkenda kūmeka ūūru no nginya akue o ūguo. ⁶ Andū aya marī na hinya wa kūhinga igūrū nīgeetha gūtīkae kuura mbura ihinda rīrīa makaaratha ūhorō; ningī marī na hinya wa kūgarūra maaī matuīke thakame. O na ningī marī na hinya wa kūhūūra thī na mīthemba yothe ya mīthiro maita maingī o ta ūrīa mangīenda.

⁷ Rīrīa makaarīkia kūheana ūira wao-rī, nyamū īrīa yambataga yumīte Irima-rīrīa-Rītarī-Gīturi nīkamatharīkīra īmatorie, na īmoorage. ⁸ Nacio ciimba ciao igaatigwo ciaraganīte njīra-inī cia itūūra rīrīa inene, rīrīa rīgerekanagerio rīgetwo Sodomu kana Misiri, na nīkuo Mwathani

* **11:2** Nja ya hekarū nīkuo andū-a-Ndūrīrī maahooyagīra.

wao aambīrwo mūtī igūrū. ⁹ Na ihinda rīa mīthenya itatū na nuthu, andū a kuuma iruka ciothe, na mīhīrīga yothe, na thiomi ciothe na ndūrīrī ciothe, nīmakerorera ciimba ciao, na magirie ithikwo. ¹⁰ Nao andū arīa matūūruga thī nīmagakenerera aira acio, na makūngūire magītūmanagīra iheo, tondū anabii acio eerī nīmanyariiraga andū a gūkū thī. ¹¹ No thuutha wa mīthenya itatū na nuthu, mīhūmū ya muoyo ikīmatoonya yumīte kūrī Ngai, nao makīrūgama na magūrū mao, na arīa maamonire makīnyitwo nī kīmako kīnene mūno. ¹² Ningī makīigua mūgambo mūnene uumīte igūrū ūkīmeera atīrī, “Ambatai na gūkū.” Nao makīambata igūrū marī itu-inī, thū ciao imeroreire.

¹³ Ithaa o rīu-rī, gūkīgīa na gīthingithia kīnene, nakīo gīcunjī gīa ikūmi gīa itūūra rīu gīkīmomoka. Andū ngiri mūgwanja makīūrāgwo nī gīthingithia kīu, nao arīa maatigarire makīmaka na makīgooca Ngai wa igūrū.

¹⁴ Haaro ya keerī nīyathira, haaro ya gatātū-rī, īgūūka o narua.

Karumbeta ka Mūgwanja

¹⁵ Nake mūraika wa mūgwanja akīhuha karumbeta gake, nakuo gūkīgīa na mīgambo mīnene kūu igūrū, nayo īkiuga atīrī:

“Ūthamaki wa thī nīūtuīkīte ūthamaki wa Mwathani witū, o na Kristū wake,
nake egūtūūra athamakaga nginya tene na tene.”

¹⁶ Nao athuuri arīa mīrongo īrī na ana, arīa maaikarūire itī ciao cia ūnene mbere ya Ngai, magīturumithia mothiū mao thī makīhooya Ngai, ¹⁷ makiuga atīrī:

“Nītwagūcookeria ngaatho, Mwathani Ngai, Wee Mwene-Hinya-Wothe,
o Wee ūrī ho, na nowe warī ho,
tondū nīwoete hinya waku mūnene,
ūkambīrīria gūthamaka.

¹⁸ Ndūrīrī nacio nīciarakarire;
namo mang’ūrī maku nīmakinyīte.

Hīndī nīnginyu ya andū arīa akuū gūtūrwo ciira,
o na ya kūhe anabii, ndungata ciaku, iheo,
hamwe na arīa aamūre, na arīa metigīrīte rītwa rīaku,
arīa anini na anene,
o na ya kwananga arīa manangaga thī.”

¹⁹ Ningī hekarū ya Ngai kūu igūrū ikīhingūrwo, na thīinī wa hekarū yake gūkīoneka ithandūkū rīrīa rīa kīrīkanīro gīake.† Nakuo gūkīgīa na heni, na marurumī, na ngwa, na gīthingithia, na mbura nene ya mbembe.

12

Mūdū-wa-Nja na Ndamathia

¹ Ningī kūu igūrū gūkīoneka ūrirū mūnene wa kūgeganīa: gūkīoneka mūdū-wa-nja wehumbīte rīūa, agacooka agakinya mweri na magūrū, na agekīra thūmbī ya njata ikūmi na igīrī mūtwe. ² Aarī na nda, na nīakayaga nī ruo tondū aarī hakuhī kūheo mwana. ³ Ningī gūkīoneka ūrirū ūngī kūu igūrū na atīrī: nī ndamathia nene* yarī ndune, na yarī na ciongo mūgwanja, na hīa ikūmi, na thūmbī mūgwanja ciongo-inī ciayo. ⁴ Naguo mūting’oe wayo ūkīhaata gīcunjī gīa ithatū kīa njata cia

† **11:19** Ithandūkū rīa kīrīkanīro kūu igūrū nīkuonania atī Ngai nī mwīhokeku na nīahingagīria andū ciiranīro ciake nao. * **12:3** Kīrīkanīro-inī ndamathia cionanagia thū cia Ngai na cia andū a Isiraeli.

igūrū na īgīcirekania thī. Ndamathia īyo īkīrūgama mbere ya mūdū-wa-nja ūcio warī hakuhī kūheo mwana, nīguo itambuure mwana ūcio aaciarwo o ūguo. ⁵ Nake mūdū-wa-nja ūcio akīgīa mwana wa kahī, ūrīa ūgaathaga ndūrīrī ciothe na rūthanju rwa kīgera. Nake mwana ūcio akīhurio, agītwarwo igūrū gītī-inī kīa ūnene kīa Ngai. ⁶ Mūdū-wa-nja ūcio akīūrīra werū-inī, handū harīa aathondekeirwo nī Ngai, harīa aarī amenyererwo handū ha ihinda rīa matukū 1,260.

⁷ Na rīrī, kūu igūrū gūkīgīa mbaara. Mikaeli† na araika ake makīrūa na ndamathia īyo, nayo ndamathia na araika ayo makīrūa nao. ⁸ No ndamathia ndīarī na hinya wa kūigana, nayo hamwe na araika ayo makīaga ūikaro kūu igūrū. ⁹ Nayo ndamathia īyo nene īkīnyugutwo thī, na nīyo nyoka īrīa ya tene, o īrīa īitagwo mūcukani, na īgeetwo Shaitani, īrīa īhītithagia andū a thī yothe. Nayo īkīnyugutwo thī hamwe na araika ayo.

¹⁰ Ningī ngīcooka ngīgīua mūgambo mūnene kūu igūrū, ūkiuga atīrī: “Rīu ūhonokio nī mūkinyu, na ūhoti, na ūthamaki wa Ngai witū, o na wathani wa Kristū wake.

Nīgūkorwo ūrīa ūcuukaga ariū na aarī a Ithe witū, ūrīa ūmacuukaga mbere ya Ngai mūthenya na ūtukū, nīaharūrūkītio thī.

¹¹ Nao nīmamūtooririe na ūndū wa thakame ya Gatūrūme, o na nī ūndū wa kiugo kīa ūira wao; na matiigana kwenda kūhonokia mīoyo yao, o na maatuīka a gūkua.

¹² Nī ūndū ūcio, kenai inyuī igūrū, o na inyuī arīa mūtūūraga kuo! No kaī thī na iria rīrīa inene irī na haaro-ī, tondū mūcukani nīaikūrūkīte kūrī inyuī! Nake aiyūrītwo nī marūrū manene, tondū nīoī atī ihinda rīake rīrīa rītigaire nī inyinyi.”

¹³ Rīrīa ndamathia īyo yoonire atī nīyanyugutwo thī, ikīambīrīria kūnyariira mūdū-wa-nja ūcio waagīte mwana wa kahī. ¹⁴ Nake mūdū-wa-nja ūcio akīheo mathagu meerī ma nderi īrīa nene nīgeetha ombūke athī werū-inī handū harīa aathondekeirwo, harīa aarī amenyererwo kwa ihinda, na kwa mahinda na nuthu ya ihinda, harīa atangīakinyīrīrwo nī nyoka īyo. ¹⁵ Nayo nyoka īyo īkīhorora maaī kuuma kanua kayo o ta rūūī, nīgeetha īkīnyīrie mūdū-wa-nja ūcio, itūme atwarwo nī kīguū kīu. ¹⁶ No thī nayo īgīteithīrīria mūdū-wa-nja ūcio na ūndū wa gwathamia kanua kayo, nayo īkīmeria rūūī rūu rwahororetwo nī ndamathia īyo kuuma kanua kayo. ¹⁷ Hīndī īyo ndamathia īyo īkīrakarīra mūdū-wa-nja ūcio mūno, nayo īgīthīī kūrūa na ciana iria ingī ciake, na nīo andū arīa maathīkagīra maathani ma Ngai, na makagwatīria ūira wa Jesū.

13

¹ Nayo ndamathia īyo īkīrūgama hūgūrūrū-inī cia iria.

Nyamū kuuma Iria rīrīa Inene

Ningī ngīcooka ngīona nyamū īkiuma iria thīinī. Nyamū īyo yarī na hīa ikūmi, na mītwe mūgwanja, na hīa-inī ciayo yarī na thūmbī ikūmi, na o mūtwe wayo warī na rīitwa rīa kūrūma Ngai. ² Nyamū īyo ndonire

† 12:7 Mikaeli nīwe mūraika ūrīa mūnene ūrīa ūgitagīra andū a Isiraēli, na nīwe ūkaamahonokia mīnyamaro-inī ya mūthia.

yahaanaga ta ngarī, no magūrū mayo maatarī ta ma nduba, nako kanua kayo kahaanaga ta ka mūrūūthi. Nayo ndamathia ūyo ūkīhe nyamū ūyo hinya wayo na gītī kīayo kīa ūnene o na wathani mūnene. ³ Mūtwe ūmwe wa nyamū ūyo wonekaga ta waringītwo iringa rīa kūrāgo, no iringa rīu rīa kūrāgo nīriahonete. Nayo thī yothe nīyagegete na ūkīrūmīrīra nyamū ūyo. ⁴ Nao andū magīkīhooya ndamathia ūyo tondū nīyaheete nyamū ūyo ūhoti wayo, o na makīhooya nyamū ūyo, na makoorage atīrī, “Nūū ūtariī ta nyamū ūno? Nūū ūngīmīkīrīra, arūe nayo?”

⁵ Nayo nyamū ūyo ūkīheo kanua ga kwaria ciugo cia mwītīo na cia kūrūma Ngai, na ūkīheo ihinda rīa gwathana rīa mīeri mīrongo ūna na ūrī. ⁶ Nyamū ūyo ūgītūmūra kanua ūrume Ngai, na ūcambie rītwa rīake, na gūkaro gīake, o na arīa matūrāga kūu ūgūrū. ⁷ Nīyaheirwo hinya nīguo ūrūe na arīa aamūre na ūmatoorie. Na ūkīheo wathani ūgūrū rīa mīhīrīga yothe, na andū a iruka ciothe, na thiomī ciothe, o na ndūrīrī ciothe. ⁸ Nao andū othe arīa matūrāga gūkū thī kuuma rīrīa thī yombirwo, arīa othe marītwa mao matarī maandīke ibuku-inī rīa muoyo rīa Gatūrūme karīa gaathīnjirwo, makīnamīrīra nyamū ūyo mamīhoee.

⁹ Mūdū ūrīa ūrī na gūtū nīakīigie.

¹⁰ Mūdū o wothē angīkorwo nī wa gūtahwo, nīegūtahwo athī.

Mūdū o wothē angīkorwo nī wa kūrāgwo na rūhiū rwa njora-rī, ndarī hīndī atakooragwo na rūhiū.

Ūguo nīkuonania atī andū arīa aamūre nīmabataire gūkirīrīra, na marī na wītīkio.

Nyamū kuuma na Thī

¹¹ Ngīcooka ngīona nyamū ūngī, ūkiuma na thī. Nyamū ūyo yarī na hīa ūgīrī ta cia gatūrūme, no yaarāgia ta ndamathia. ¹² Nyamū ūyo ūgīathana na ūhoti wothē wa nyamū ūrīa ya mbere ithenya rīayo, ūgītūma thī na arīa othe matūrāga kuo mahooage nyamū ūyo ya mbere, o ūyo yahonete iringa rīayo rīa kūrāgo. ¹³ Nayo ūkīringa ciama nene na morirū, o na ūgītūma mwaki ūikūrūke uume ūgūrū ūūke thī andū makīonaga. ¹⁴ Tondū wa morirū macio nīyaheirwo hinya wa kūrāgia ciama ithenya rīa nyamū ūyo ya mbere, ūkīheenia andū arīa matūire thī. Ningī ūgīatha andū mathondeke mūhianano nī ūndū wa gūtīa nyamū ūyo, yagurarītio na rūhiū rwa njora no yarī o muoyo. ¹⁵ Nīyaheirwo hinya wa kūhe mūhianano ūcio wa nyamū ūyo ya mbere mīhūmū, nīguo ūhote kwaria, na ūtūme arīa othe maaregete kūhooya mūhianano ūcio wa nyamū ūyo mooragwo. ¹⁶ Ningī nīyaathire andū othe na hinya, arīa anini na arīa anene, arīa itonga na arīa athīni, arīa meyathīte na arīa ngombo, o mūdū ekīrwo rūūri guoko gwake kwa ūrīo kana thiithi-inī wake, ¹⁷ nīgeetha gūtīkagīe mūdū ūngīendia kana agūre, atarī na rūūri rūu, na nīruo rītwa rīa nyamū ūyo, kana namba ya rītwa rīayo.

¹⁸ Ūndū ūyū nīūbataire ūūgī. Mūdū o wothē angīkorwo arī na ūmenyo-rī, nīeke ithabu rīa namba ya nyamū ūyo, nīgūkorwo nī namba ya mūdū. Nayo namba yake nī 666.

14

Gatūrūme na Andū 144,000

¹ Ngīcooka ngīrora, na nī ngīona Gatūrūme arūgamīte Kīrīma-inī gīa Zayuni, arī na andū 144,000 arīa maandīkītwa rītwa rīake na rītwa rīa Ithe mothīū-inī mao. ² Ningī ngīigua mūgambo uumīte ūgūrū ūtariī

ta mūhūyūko wa maaĩ maratherera na ningĩ ta mūrurumo wa ngwa. Mūgambo ūcio ndaiguire watariĩ ta wa aini a inanda cia mūgeeto makĩina na inanda ciao. ³ Nao makĩina rwĩmbo rwerũ marĩ mbere ya gĩtĩ kĩa ūnene, na marĩ mbere ya ciũmbe iria inya irĩ muoyo, na athuuri. Gũtariĩ mũndũ ūngĩahotire kwĩruta rwĩmbo rũu tiga o acio 144,000 arĩa maakũrĩtwo kuuma thĩ. ⁴ Acio nĩ arĩa mateethũkĩtie na andũ-a-nja, nĩgũkorwo nĩmeigĩte marĩ atheru. Nao maarũmagĩrĩra Gatũrũme o kũrĩa guothe aathiaga. Nĩo maagũrirwo kuuma kũrĩ andũ, na makĩrutwo marĩ maciaro ma mbere kũrĩ Ngai o na kũrĩ Gatũrũme. ⁵ Matirĩ hĩndĩ marĩ maheenania; o na matirĩ ūcuuke.

Araika Atatũ

⁶ Ningĩ ngĩona mũraika ūngĩ oombũkĩte rĩera-inĩ, nake aarĩ na Ūhororĩra-Mwega wa tene na tene wa kũhunjĩria andũ arĩa matũũraga thĩ, ūguo nĩ kuuga ndũrĩrĩ ciothe, na mĩhĩrĩga yothe, na thiomĩ ciothe, na andũ othe. ⁷ Nake akiuga na mūgambo mūnene atĩrĩ, “Mwĩtigĩrei Ngai na mūmūgooce we, tondũ ihinda rĩake rĩa gũtua ciira nĩikinyu. Mũhooei ūrĩa wombire igũrũ, na thĩ, na iria rĩrĩa inene, na ithima cia maaĩ.”

⁸ Nake mũraika wa keerĩ akiuga atĩrĩ, “Nĩrĩgũu! Itũũra rĩrĩa inene rĩa Babuloni* nĩrĩgũu, rĩrĩa rĩanyuithirie ndũrĩrĩ ciothe ndibei ĩrĩa ya maũndũ mooru ma ūtharia warĩo.”

⁹ Ningĩ mũraika wa gatatũ akĩmarũmĩrĩra, nake akĩanĩrĩra na mūgambo mūnene, akiuga atĩrĩ, “Mũndũ o wothe angĩhooya nyamũ ĩyo na mũhiano wayo, na ekĩrwo rũũri rwayo thiithi kana guoko-rĩ, ¹⁰ o nake nĩakanyua ndibei ĩyo ya marakara ma Ngai, ĩrĩa ĩtĩrĩrwo gĩkombe-inĩ kĩa mang’ũrĩ make ĩtatukanĩtio na kĩndũ. Nake nĩakanyariirwo na mwaki wa ūbiriti mbere ya araika arĩa atheru na mbere ya Gatũrũme. ¹¹ Nayo ndogo ya kĩnyariirĩko kĩa ūgũtũũra yambataga nginya tene na tene. Gũtirĩ kĩhurũko mũthenya kana ūtukũ kũrĩ arĩa mahooyaga nyamũ ĩyo na mũhiano wayo, kana kũrĩ mũndũ o wothe ūrĩa wĩkĩrĩtwo rũũri rwa rĩitwa rĩayo.” ¹² Haha nĩhabataire ūkirĩrĩria harĩ andũ arĩa aamũre, o arĩa maathĩkagĩra Maathani ma Ngai, na magatũũra marĩ ehokeku harĩ Jesũ.

¹³ Ngĩcooka ngĩigua mūgambo woima igũrũ ūkiuga atĩrĩ, “Andĩka atĩrĩ: Kũrathimwo-rĩ, nĩ andũ arĩa akuũ, arĩa makuĩte marĩ thĩinĩ wa Mwathani kuuma rĩu.”

Nake Roho ekuuga atĩrĩ, “Ĩĩ, nĩguo makĩhurũke mawĩra mao maritũ, nĩgũkorwo ciĩko ciao iria maneeke nĩkamoima thuutha.”

Thĩ Kũgethwo

¹⁴ Ningĩ ngĩrora, ngĩona hau mbere yakwa haarĩ na itu rĩerũ, na itu rĩu nĩrĩaikaĩrwo nĩ mũndũ “wahaanaga ta mũrũ wa mũndũ” arĩ na thũmbĩ ya thahabu mũtwe, na arĩ na rũhiũ rũũgĩ rwa kũgetha guoko-inĩ gwake. ¹⁵ Nake mũraika ūngĩ akiuma thĩinĩ wa hekarũ, agĩta mũndũ ūcio waikaĩre itu na mūgambo mūnene, akĩmwĩra atĩrĩ, “Oya rũhiũ rũu rwa kũgetha, ūgethe, tondũ ihinda rĩa kũgetha nĩikinyu, nĩgũkorwo magetha ma thĩ nĩ makũrũ.” ¹⁶ Nĩ ūndũ ūcio, mũndũ ūcio waikaĩre itu akĩhiũrĩria rũhiũ rwake thĩ, nayo thĩ ĩkĩgethwo.

¹⁷ Nake mũraika ūngĩ akiuma thĩinĩ wa hekarũ kũu igũrũ, o nake aarĩ na rũhiũ rũũgĩ rwa kũgetha. ¹⁸ Na mũraika ūngĩ, ūrĩa wathaga mwaki, akiuma kĩgongona-inĩ, agĩta ūcio warĩ na rũhiũ rũũgĩ rwa kũgetha na mūgambo mūnene, akĩmwĩra atĩrĩ, “Oya rũhiũ rũu rwaku rũũgĩ rwa

* **14:8** Itũũra rĩrĩa inene rĩa “Babuloni” haha rĩciiragĩrio nĩ itũũra rĩa Roma, na rĩkarũgamĩrĩra ūhororĩ wa gũũkĩrĩra Ngai na andũ ake.

kūgetha, na ūcookanīrīrie imanjīka cia thabibū kuuma harī mūthabibū ūrīa wa thī tondū thabibū ciayo nī njīru.”¹⁹ Nake mūraika ūcio akīhiūrīria rūhiū rwake thī, agīcookereria thabibū ciayo, na agīcooka agīciikia kīhihīro-inī kīrīa kīnene kīa mang’ūrī ma Ngai.[†] ²⁰ Nacio ikīrangīrīrio kīhihīro-inī kīrīa kīarī nja ya itūūra inene, nayo thakame igītherera yumīte kīhihīro-inī, igīkinya handū ha itīina rīa mairū ta igana rīa mīrongo īnana,[‡] na ikīambata o nginya igīkinya mīkwa-inī īrīa yohaga mbarathi tūnua.

15

Araika Mūgwanja Me na Mīthiro Mūgwanja

¹ Ngīcooka ngīona ūrirū ūngī mūnene na wa kūgeganīa kūu igūrū: ndonire araika mūgwanja makuūte mīthiro mūgwanja ya mūthia. Mīthiro īyo nīyo yarī ya kūrīkīrīria mang’ūrī ma Ngai. ² Ngīcooka ngīona kīndū kīahaanaga ta irīa rīa gīcicio gītukanītio na mwakī, na ngīcooka ngīona arīa maatooretie nyamū īrīa na mūhiano wayo, na namba ya rīitwa rīayo, marūgamīte rūtere-inī rwa irīa rīu. Nao maanyiitīte inanda cia mūgeeto irīa maheetwo nī Ngai, ³ nao maainaga rwīmbo rwa Musa ūrīa ndungata ya Ngai,* na rwīmbo rwa Gatūrūme, makoiga atīrī:

“Maūndū maku marīa wīkīte nī manene na ma kūgeganīa,

Wee Mwathani Ngai Mwene-Hinya-Wothe.

Njīra ciaku nī cia kīhooto na nī cia ma,

Wee Mūthamaki wa mīndī na mīndī.

⁴ Nūū ūtangīgwītīgīra,

na agoocithie rīitwa rīaku, wee Mwathani?

Nīgūkorwo Wee wiki nīwe Mūtheru.

Ndūrīrī ciothe nīigooka ihooe irī mbere yaku, nīgūkorwo ciiko ciaku cia ūthingu nīguūrītio.”

⁵ Thuutha wa maūndū macio nīndarorire, na ngīona hekarū kūu igūrū, īrīa arī hema nyamūre ya Ūira, nayo ikīhingūrwo. ⁶ Nao araika mūgwanja arīa maarī na mīthiro īrīa mūgwanja makiuma kūu thīinī wa hekarū īyo. Nao meehumbīte nguo cia gatani īrīa theru yahenagia, na makeyoha mīcibi ya thahabu ithūri-inī ciao. ⁷ Hīndī īyo kīūmbe kīmwe gīa ciūmbe irīa inya irī muoyo-rī, gīkīnengera araika acio mūgwanja mbakūri mūgwanja cia thahabu, ciyūrītio mang’ūrī ma Ngai ūrīa ūtūūraga muoyo tene na tene. ⁸ Nayo hekarū ikīiyūra ndogo yumīte riiri-inī wa Ngai na thīinī wa hinya wake, na gūtīrī mūndū ūngīahotire gūtoonya hekarū īyo nginya mīthiro īyo mūgwanja ya araika acio mūgwanja īrīkīrīre.

16

Mbakūri Mūgwanja cia Mang’ūrī ma Ngai

¹ Ningī ngīigua mūgambo mūnene ūkiūma thīinī wa hekarū, naguo ūkīira araika acio mūgwanja atīrī, “Thīi, mūkonorerie thī mbakūri icio mūgwanja cia mang’ūrī ma Ngai.”

² Nake mūraika wa mbere agīthī akīonoreria mbakūri yake thī, nacio ironda njūru mūno irī ruo ikīgīa andū arīa maarī na rūūri rwa nyamū īyo, na arīa maahooyaga mūhiano wayo.

[†] **14:19** Ihihīro thīinī wa Kīrīkanīro kīrīa Gīkūrū rīaragia ūhorō wa kūhingio kwa marakara ma Ngai. [‡] **14:20** nī ta kilomita magana matatū. ^{*} **15:3** Rwīmbo rwa Musa rwainagwo mūthenya wa Thabatū hwaī-inī thīinī wa thunagogi gūkūngūira gūkūūrwo kwa andū a Isiraēli kuuma būrūri wa Misiri.

³ Nake mūraika wa keerī akīonoreria mbakūri yake iria-inī rīrīa inene, narīo iria rīu rīkīgarūrūka rīgītuīka ta thakame ya mūdū mūkuū, nakīo kīndū o gīothe kīarī muoyo iria-inī rīu gīgīkua.

⁴ Ningī mūraika wa gatātū akīonoreria mbakūri yake njūū-inī na ithima-inī cia maaī, nacio igītuīka thakame. ⁵ Ngīcooka ngīgua mūraika ūrīa wathaga maaī akiuga atīrī:

“Wee ūrī na kīhoto ūgītua matūiro maya,
Wee ūrīa ūrī ho, na nowe warī ho, o Wee Mūtheru,
tondū wa gūtua ciira ūguo;

⁶ nīgūkorwo nīmaitīte thakame ya andū aku aamūre, na ya anabii,
nawe nūmaheete thakame manyue ta ūrīa magīrīrwo.”

⁷ Na ngīgua kīgongona gīacookia atīrī:

“Ī nīgua, Mwathani Ngai Mwene-Hinya-Wothe,
matūiro maku nī ma ma, na nī ma kīhoto.”

⁸ Nake mūraika wa kana akīonoreria mbakūri yake riūa-inī, narīo riūa rīkīheo hinya wa gūcina andū na mwaki. ⁹ Andū magīcinwo nī ūrugarī ūcio mūnene, nao magakīrumaga rītwa rīa Ngai ūcio warī na hinya wa gwatha mīthiro ūyo, no matiigana kwīrira mamūgooce.

¹⁰ Mūraika wa gatano akīonoreria mbakūri yake gītī-inī kīa ūnene kīa nyamū ĩrīa, nago ūthamaki wayo ūkīyūra nduma. Nao andū makīrūma nīmī nī ūndū wa ruo, ¹¹ na makīruma Ngai wa igūrū nī ūndū wa ruo rūrīa maiguaga na nī ūndū wa ironda iria maarī nacio, no matiigana kwīrira nī ūndū wa maūdū marīa meekīte.

¹² Nake mūraika wa gatandatū akīonoreria mbakūri yake rūū-inī rūrīa rūnene rwa Farati, namo maaī maruo makīhwa nīguo athamaki a kuuma mwena wa Irathīro mathondekerwo njīra. ¹³ Ngīcooka ngīona maroho matatū mooru maahaanaga ta ciūra;* namo moimire kanua ka ndamathia, na makiuma kanua ka nyamū ĩrīa, na kanua-inī ka mūnabii ūrīa wa maheeni. ¹⁴ Namo nīmo maarī maroho ma ndaimono marīa maringaga ciama, namo mathiiga kūrī athamaki a thī yothe, nīguo mamacookanīrīrie nī ūndū wa mbaara ĩrīa ĩkaarūo mūthenya ūcio mūnene wa Ngai Mwene-Hinya-Wothe.

¹⁵ “Na rīrī, ngūūka o ta mūici! Kūrathimwo-rī, nī mūdū ūrīa ūikaraga eiguīte na agaikara ahaarīrie nguo ciake, nīgeetha ndakanae gūthī njaga, nake aconorithio.”

¹⁶ Namo maroho macio magīcookanīrīria athamaki handū harīa het-agwo na Kīhibirania, Arimagedoni.

¹⁷ Nake mūraika wa mūgwanja akīonoreria mbakūri yake rīera-inī, na rīrī, hekarū thīnī gūkiuma mūgambo mūnene uumīte gītī-inī kīa ūnene, ūkiuga atīrī, “Ūhoro ūcio nīwarīka!” ¹⁸ Gūgīcooka gūkīgīa heni, na marurumī, na ngwa o na gīthingithia kīnene. Gūtīrī kwagīa gīthingithia kīngī kīnene ta kīu kuuma rīrīa thī kwagīire andū, nī ūrīa gīthingithia kīu kīarī kīnene mūno. ¹⁹ Narīo itūūra rīrīa inene rīgīatūkana njatū ithatū, namo matūūra ma ndūrīrī makīmomoka. Nake Ngai akīrīrikana Babuloni itūūra rīrīa inene, na akīrīhe gīkombe kīaiyūrītio ndibeī ya ūrūrū wa mang’ūrī make. ²⁰ Nacio icīgīrīra ikīūra ciothe, nacio irīma ikīaga gūcooka kuoneka. ²¹ Namo mahiga manene ma mbura ya mbembe, ma ūritū wa ta kilo mīrongo ĩtano o ĩhiga, makīgwīra andū. Nao makīruma Ngai nī

* **16:13** Alawii 11:10 rīandīkītuo ciūra irī mūtatarata-inī wa nyamū iria irī thaahu; ciugo ici cionanagia maheeni marīa makaahunjio matukū ma marīgīrīrio kūhīngīca andū nīguo meetīkīre na marūmīrīre wīkī naaī na ūremi.

ũndũ wa mũthiro ũcio wa mahiga ma mbura ya mbembe, tondũ mũthiro ũcio warĩ wa kũmakania mũno.

17

Mũndũ-wa-nja Igũrũ rĩa Nyamũ

¹ Nake mũraika ũmwe wa araike acio mũgwanja, maarĩ na mbakũri mũgwanja agĩũka, akĩnjĩra atĩrĩ, “Ũka, nguonie iherithia rĩa mũmaraya ũrĩa mũnene, ũrĩa ũikarĩte igũrũ rĩa maaĩ maingĩ. ² Na nĩwe athamaki a thĩ maatharirie nake, na andũ arĩa matũũraga thĩ makarĩno nĩ ndibei ya ũtharia wake.”

³ Ningĩ mũraika ũcio akĩnjoya ndĩ thĩnĩ wa Roho, akĩndwara werũ-inĩ. Ndĩ kũu werũ-inĩ ngĩona mũndũ-wa-nja aikarĩre nyamũ yarĩ ndune ta gakarakũ, na yayiũritwo nĩ marĩitwa ma kũruma Ngai mwĩrĩ wayo, na yarĩ na ciongo mũgwanja na hĩa ikũmi. ⁴ Mũndũ-wa-nja ũcio ehumbĩte nguo cia rangi wa ndathi na mūtune, na akegemia na thahabu, na tũhiga twa goro, o na ruru. Guoko-inĩ gwake nĩanyiitĩte gĩkombe gĩa thahabu kiyũritio maũndũ marĩ magigi, na ciiko cia ũtharia wake. ⁵ Thiithi-inĩ wake aandĩkwo rĩitwa atĩrĩ:

KĪRIGA
BABULONI ŪRĪA MŪNENE,
NYINA WA MARAYA,
NA WA MAŪNDŪ MOTHE MARĪA MARĪ MAGIGI
MA THĪ.

⁶ Nĩndonire atĩ mũndũ-wa-nja ũcio aarĩ mũrĩũ, akarĩno nĩ thakame ya andũ arĩa aamũre, o na thakame ya andũ arĩa maarĩ aira a Jesũ.

Na rĩrĩa ndaamuonire, ngĩgega mũno. ⁷ Nake mũraika ũcio akĩnjũũria atĩrĩ: “Wagegio nĩ kĩĩ? Nĩngũgũtaarĩria hitho ya mũndũ-wa-nja ũcio na ya nyamũ ĩyo ahaicĩte, ĩyo ĩrĩ na ciongo mũgwanja na hĩa ikũmi. ⁸ Nyamũ ĩyo wonire yarĩ ho, na rĩũ ndĩrĩ ho, na ĩrĩ hakuhĩ kuuma Irima-rĩrĩa-Rĩtarĩ-Gĩturi ĩthĩ ĩkaanangwo. Nao andũ arĩa matũũraga thĩ, arĩa marĩitwa mao mataandĩkitwo ibuku-inĩ rĩa muoyo kuuma rĩrĩa thĩ yombirwo nĩmakagega mona nyamũ ĩyo, tondũ hĩndĩ ĩmwe yarĩ ho, na rĩũ ndĩrĩ ho, no nĩrĩũka.

⁹ “Ũndũ ũyũ ũkwenda gwĩciirio na ũũgĩ. Ciongo icio mũgwanja nĩ irĩma mũgwanja iria ciikarĩrwo nĩ mũndũ-wa-nja ũcio. ¹⁰ Ningĩ nĩ athamaki mũgwanja. Atano nĩmeherete, ũmwe arĩ ho, na ũrĩa ũngĩ ndarĩ arooka; no ooka-rĩ, no nginya aikare o kahinda kanini. ¹¹ Nyamũ ĩrĩa yarĩ kuo, na rĩũ ndĩrĩ ho, nĩyo mũthamaki wa kanana. We nĩ ũmwe wa acio mũgwanja, na rĩũ erekeire kwanangwo.

¹² “Hĩa icio ikũmi wonire nĩ athamaki ikũmi arĩa mataahetwo ũthamaki, no nĩmakaheo wathani ta athamaki maathane ithaa rĩmwe hamwe na nyamũ ĩyo. ¹³ Marĩ na muoroto ũmwe, na nĩmakaheana ũhoti na wathani wao kũrĩ nyamũ ĩyo. ¹⁴ Nao nĩmakarũa na Gatũrũme, no Gatũrũme nĩakamatoria tondũ nĩwe Mwathani wa aathani, na Mũthamaki wa athamaki, na andũ arĩa agaakorwo hamwe nao nĩ arũmĩrĩri ake arĩa metĩtwo, na magathuurwo, na nĩ ehokeku.”

¹⁵ Ningĩ mũraika ũcio akĩnjĩra atĩrĩ, “Maaĩ macio wonire hau mũmaraya ũcio aikarĩte nĩ iruka cia andũ, na irĩndĩ, na ndũrĩrĩ, na thiomi. ¹⁶ Nayo nyamũ ĩyo wonire, na hĩa icio ikũmi nĩgũthũũra ĩgaathũũra mũmaraya ũcio. Nacio nĩkamwananga na ĩmũtĩge arĩ njaga; nĩikaarĩa

nyama ciake, na imūcine na mwaki. ¹⁷ Nīgūkorwo Ngai nīekīrite ngoro-inī ciao rīciiria rīa kūhingia muoroto wake na ūndū wa kūiguanīra mahe nyamū iyo hinya wao wa gwithana, nginya ciugo cia Ngai ihinge. ¹⁸ Mūndū-wa-nja ūcio wonire nīwe itūūra rīrīa inene rīrīa rīathaga athamaki a thī.”

18

Kūgūa kwa Babuloni

¹ Thuutha wa maūndū macio nīndonire mūraika ūngī agīikūrūka oimīte igūrū arī na ūhoti mūnene mūno, nayo thī ikīarīrwo nī ūkengi wake.

² Nake akīanīrīra na mūgambo mūnene, akiuga atīrī:

“Nīrīgūu! Babuloni itūūra rīrīa inene-rī, nīrīgwīte!

Nīrītuīkīte gīkaro kīa ndaimono,
na rīgatuīka gītūūro gīa gūthaakīrwo nī ngoma o yothe thūku,
rīgatuīka gītūūro kīa nyoni ciothe iria irī thaahu na thūūre.

³ Nīgūkorwo ndūrīrī ciothe nīnyuīte
ndibeī irīa ya maūndū mooru ya ūtharia wake.

Nao athamaki a thī nīmatharirie nake,
nao onjorithia a thī magītongio nī mūtūūrīre wake wa mīago mīkīru.”

⁴ Ningī ngīigua mūgambo ūngī uumīte igūrū ūkiuga atīrī:

“Inyuī andū akwa, umai kūrī we,
nīgeetha mūtīkagwatanīre na mehīa make,
na nīguo mūtīkae kwamūkīra mīthiro yake;

⁵ nīgūkorwo mehīa make nīmeiganīrīre magakinya o igūrū,
nake Ngai nīaririkanīte mawaganu make.

⁶ Mūheei o ta ūrīa araheanaga;
mūrīhei maita meerī ma ūrīa ekīte.
Gīkombe kīrīa aramūringagīria-rī, mūringīriei kīo maita meerī.

⁷ Mūnyamariei, na mūmūhe kīeha
kūiganaine na mwīgaatho na mwīkīrīro wake.

Ngoro-inī yake erahaga, akoiga atīrī,
‘Nī njikaraga ta mūthamaki-mūndū-wa-nja;
ndirī mūtumia wa ndigwa, na ndirī hīndī ngaacakaya.’

⁸ Nī ūndū ūcio, mīthiro yake nīkamūkinyīrīra mūthenya o ro ūmwe:
nayo nī gīkuū, na macakaya, o na ng’aragu.

Agaacinwo na mwaki,
nīgūkorwo Mwathani Ngai ūrīa ūmūtuūrīre ciira arī hinya.

⁹ “Rīrīa athamaki a thī arīa maatharagia nake na makagwatanīra nake mīago-inī yake makoona ndogo yake akīhīa-rī, nīmakamūrīrīra na mamūcakaīre. ¹⁰ Nao makaarūgama haraaya nī ūndū wa gwītīgīra kīnyariirīko gīake, nao marīre, makiugaga atīrī:

“ Īiya-ī! Īiya-ī, wee itūūra inene,
wee Babuloni, itūūra rīa hinya!

Ituīro rīaku rīrī gūkinya ithaa-inī o rīmwe!’

¹¹ “Onjoria a thī nīmakamūrīrīra na mamūcakaīre, tondū gūtīrī mūndū ūgaacooka kūgūra indo ciao rīngī: ¹² indo cia thahabu, na betha, na mahiga ma goro, na ruru; ningī mataama ma gatani irīa njega, na marīa ma rangi wa ndathi, na marīa ma hariri, na mataama marīa matune ta gakarakū; ningī mīthemba yothe ya mītī irīa mīnungi wega, na indo cia mīthemba yothe iria ithondeketwo na mīguongo, na mbaū cia goro, na gīcango, na kīgera, na mahiga mathaka ma nyaigī; ¹³ ningī mīrigo ya ndarathini na iriki, na ya ūbumba, na maguta marīa manungi wega, na

ūbani, na ya ndibei na maguta ma ndamaiyū, na ya mūtu ūrīa mūhinyu mūno, o na ngano; ningī ng'ombe na ng'onde; o na mbarathi na makaari; nginya ngombo o na mīoyo ya andū o nayo.

¹⁴ “Nao nīmakoiga atīrī, ‘Itunda rīrīa weriragīria nīrīkwehereire. Ūtonga waku wothe o na ūkengi waku nīithirīte, na gūtīrī hīndī igaacooka kuoneka o na rī.’ ¹⁵ Onjoria arīa meendagia indo icio na magītonga kuuma kūrī we-rī, makaarūgama o haraaya nī ūndū wa gwītīgīra kīnyariirīko gīake. Nīmakarīra, na macakae, ¹⁶ na maanīrīre, moige atīrī:

“ Īiya-ī! Īiya-ī! Wee itūūra inene,
wee wīhumbīte nguo cia taama wa gatani īrīa njega,
na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mūtune ta gakarakū,
na ūkegemia na thahabu, na tūhiga twa goro, o na ruru!

¹⁷ Ūtonga ūcio mūnene ūguo nīwanangwo ithaa-inī o rīmwe!’

“Anene othe a marikabu cia iria-inī, na arīa othe mathiiga na marikabu, atwarithia a marikabu, na arīa othe marutaga wīra kūu iria-inī rīrīa inene, makaarūgama o haraaya. ¹⁸ Rīrīa makoona ndogo ya itūūra rīu rīkīhīa-rī, nīmakanīrīra moige atīrī, ‘Kūrī kwagīa itūūra rīngī inene ta itūūra rīrī?’

¹⁹ Nao nīmakehurīria rūkūngū mītwe o makīrīraga na magīcakayaga, na makae, makiugaga atīrī:

“ Īiya-ī! Īiya-ī, Wee itūūra inene,
kūrīa arīa othe ene marikabu cia iria-inī inene maatongaire nī ūndū
wa ūtonga warīo!

Nīrīanangwo ithaa-inī o rīmwe!

²⁰ Rīkenerere, wee igūrū!

Kenai inyuī andū arīa aamūre, na inyuī atūmwō, o na inyuī anabii!
Ngai nīarītuūrīre ciira nī ūndū wa ūrīa rīamwīkire.’ ”

²¹ Ningī mūrīka ūrī hinya akīoya ihiga rīaiganaga ta ihiga inene rīa gīthī, akīrīkia thīnī wa iria rīrīa inene, akiuga atīrī:

“Ūguo nīguo itūūra rīu inene rīa Babuloni
rīgaatengemanio thī na hinya,
narīo rīage gūcōoka kuoneka o na rī.

²² Nacio nyīmbo cia ahūūri inanda cia mūgeeto na aini,
na ahuhi a mītūrīrū, na ahuhi a coro,
matigacōoka kūiguuo thīnī waku o na rī.

Gūtīrī mūruti wa wīra wa mūthemba o wothe
ūgacōoka kuoneka thīnī waku o rī.

Mūgambo wa ihiga rīa gīthī
ndūrī hīndī ūgacōoka kūiguuo thīnī waku.

²³ Gūtīrī hīndī ūtheri wa tawa
ūgacōoka kwara thīnī waku o na rī.

O nago mūgambo wa mūhikania na wa mūhiki
ndūrī hīndī ūgacōoka kūiguuo thīnī waku o na rī.

Onjoria aku nīo maarī andū marī igweta gūkū thī.

Nacio ndūrīrī ciothe ciahītithirio nī ūragūri waku.

²⁴ Thīnī wake nīkuo gwakorirwo thakame ya anabii, na ya andū arīa
aamūre,
o na ya arīa othe manooragīrwo gūkū thī.”

¹ Thuutha wa maũndũ macio ngĩigua kĩndũ kĩagambaga ta mūrurumo wa kĩrĩndĩ kĩnene kĩa andũ makĩanĩrĩra kũu igũrũ, makoiga atĩrĩ:

“Haleluya!

Ūhonokio, na riiri, na hinya nĩ cia Ngai witũ,

² nĩgũkorwo matuĩro make ma ciira nĩ ma ma, na nĩ ma kĩhooto. Tondũ nĩatuĩrĩire mũmaraya ũcio mũnene ciira, ũcio wathũkirie thĩ na ũtharia wake. Na nĩamũrĩhĩtie thakame ya ndungata ciake.”

³ Na makĩanĩrĩra o rĩngĩ, makiuga atĩrĩ:

“Haleluya!

Ndogo yake igũtũũra yambataga nginya tene na tene.”

⁴ Nao athuuri arĩa mĩrongo iĩrĩ na ana, na ciũmbe iria inya irĩ muoyo, makĩgũithia thĩ makĩhooya Ngai, ũrĩa waikarĩire gĩtĩ kĩa ũnene. Nao makĩanĩrĩra atĩrĩ:

“Ameni, Haleluya!”

⁵ Ningĩ mũgambo ũkiuma gĩtĩ-inĩ kũu kĩa ũnene, ũkiuga atĩrĩ:

“Goocai Ngai witũ,

inyuĩ ndungata ciake inyuothe,
o inyuĩ mũmwĩtigĩrĩte,
arĩa anini na arĩa anene!”

⁶ Ngĩcooka ngĩigua mũgambo warĩ ta wa kĩrĩndĩ kĩnene mũno, wahaanaga ta mūrurumo wa maaĩ megũtherera na ta mūrurumo mũnene wa ngwa, nago ũkĩanĩrĩra, ũkiuga atĩrĩ:

“Haleluya!

Nĩgũkorwo Mwathani Ngai witũ,
o we Mwene-Hinya-Wothe, nĩarathamaka.

⁷ Nĩtũkenei, na tũcanjamũke,
na tũmũgooce!

Nĩgũkorwo ũhiki wa Gatũrũme nĩmũkinyu,
nake mũhiki wake nĩhaarĩirie.

⁸ Nake mũhiki ũcio akĩheo nguo cia taama ya gatani iĩrĩa njega,
ĩ gũkenga na theru, nĩguo ehumbe.”

(Taama wa gatani iĩrĩa njega nĩguo ciĩko cia ũthingu cia andũ arĩa aamũre.)

⁹ Ningĩ mũraika ũcio akĩnjĩra atĩrĩ, “Andĩka atĩrĩ: ‘Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa metĩtwo iruga-inĩ rĩa ũhiki wa Gatũrũme!’ ” Agĩcooka akiuga atĩrĩ, “Icio nĩ ciugo cia ma cia Ngai.”

¹⁰ Rĩrĩa ndaiguire ũguo, ngĩgwa magũrũ-inĩ make ndĩmũhooe. No akĩnjĩra atĩrĩ, “Tiga gwĩka ũguo! O na niĩ ndĩ ndungata hamwe nawe, na hamwe na ariũ na aarĩ a thoguo, arĩa magwatĩirie ũira wa Jesũ. Hooya Ngai arĩ we! Nĩgũkorwo ũira wa Jesũ nĩguo roho wa ũrathi.”

Mũndũ Ũhaicĩte Mbarathi Njerũ

¹¹ Ningĩ nĩndonire igũrũ rĩhingũkĩte na hau mbere yakwa haarĩ na mbarathi njerũ, nake ũrĩa wamĩhaicĩte etagwo Mwĩhokeku na Wa-ma. Nake atuuaga ciira, na akarũa mbaara arũmĩtie kĩhooto. ¹² Namo maitho make mahaana ta mwaki ũgwakana, na arĩ na thũmbĩ nyingĩ mũtwe. Nĩandĩkitwo rĩtwa, rĩtarĩ mũndũ ũngĩ ũrĩũĩ tiga we wiki. ¹³ Ehumbĩte nguo iĩrĩndĩtwo thakame-inĩ, narĩo rĩtwa rĩake etagwo Kiugo-kĩa-Ngai. ¹⁴ Nacio mbũtũ cia ita cia igũrũ ciamuumĩte thuutha, ihaicĩte mbarathi njerũ na ikehumba nguo cia taama wa gatani iĩrĩa njega, njerũ cua na theru. ¹⁵ Ningĩ kanua-inĩ gake koimĩte rũhiũ rwa njora rũũgĩ rwa kũũraga

ndũrĩrĩ naruo. Nake agaaciathaga na rũthanju rwa kīgera na arangĩrĩrie ihihĩro rĩa ndibei rĩa mang'ũrĩ marũrũ ma Ngai Mwene-Hinya-Wothe. ¹⁶ Nguo-inĩ yake na kĩero-inĩ gĩake nĩandĩkĩtwo rĩitwa rĩrĩ:

“MŪTHAMAKI WA ATHAMAKI, NA MWATHANI WA AATHANI.”

¹⁷ Ngĩcooka ngĩona mũraika ũmwe arũgamĩte thĩinĩ wa riũa, nake akĩanĩrĩra na mũgambo mũnene, agĩta nyoni iria ciarerete rĩera-inĩ, agĩciũra atĩrĩ, “Ūkai, mũngane hamwe iruga-inĩ rĩrĩa inene rĩa Ngai, ¹⁸ nĩgeetha mũrĩe nyama cia mĩrĩ ya athamaki, na ya anene a mbaara, na ya andũ arĩa marĩ hinya, o na nyama cia mbarathi na cia ahaici a cio, na nyama cia mĩrĩ ya andũ othe arĩa eyathi na arĩa ngombo, o na arĩa anini na arĩa anene.”

¹⁹ Ningĩ ngĩona nyamũ ĩrĩa, na athamaki a thĩ, na mbũtũ ciao cia ita mecokanĩrĩrie hamwe nĩgeetha marũe na ũcio wahaicĩte mbarathi na mbũtũ yake ya ita. ²⁰ No rĩrĩ, nyamũ ĩyo ĩkĩnyĩtwo, o hamwe na mũnabii ũrĩa wa maheeni ũrĩa waringaga ciama ithenya rĩayo. Na ũndũ wa ciama icio nĩahĩthĩtie andũ arĩa mekĩrĩtwo rũũri rwa nyamũ ĩyo na makahooya mũhianano wayo. Nao eerĩ magĩkio icua-inĩ rĩa mwaki wa ũbiriti ũgwakana. ²¹ Arĩa maatigaire makĩũragwo na rũhiũ rwa njora ruoimĩte kanua ka ũcio wahaicĩte mbarathi, nacio nyoni ciothe ikĩhũũnĩrĩria nyama cia mĩrĩ yao.

20

Mĩaka Ngiri Īmwe

¹ Ningĩ ngĩona mũraika agĩkũrũka oimĩte igũrũ, arĩ na kĩhingũro kĩa Irima-rĩrĩa-Rĩtarĩ-Gĩturi, na anyĩtĩte mũnyororo mũnene guoko-inĩ gwake. ² Nake akĩnyĩita ndamathia ĩrĩa, na nĩyo nyoka ĩrĩa ya tene, na noyo mũcukani kana Shaitani, akĩmĩoha mĩaka ngiri ĩmwe. ³ Akĩmĩikia Irima rĩu-Rĩtarĩ-Gĩturi, akĩmĩhingĩrĩria kuo, na akĩrĩcinĩrĩra mũhũri, nĩguo amĩgirĩrĩrie ndikanacooke kũheenia andũ a ndũrĩrĩ rĩngĩ nginya mĩaka ĩyo ngiri ĩmwe ĩthire. Thuutha wa ũguo nĩkarekererio ihinda inini.

⁴ Ngĩcooka ngĩona itĩ cia ũnene iria ciaikarĩrwo nĩ arĩa maaheetwo hinya wa gũtuĩra andũ ciira. Na ngĩona mĩoyo ya andũ arĩa manatinio mĩtwe nĩ ũndũ wa ũira wa Jesũ o na nĩ ũndũ wa kiugo kĩa Ngai. Acio matiahooete nyamũ ĩrĩa o na kana mũhiano wayo, na matiekĩrĩtwo rũũri rwayo ithiithi-inĩ ciao kana moko-inĩ mao. Nao magĩcooka muoyo na magĩathana hamwe na Kristũ mĩaka ngiri ĩmwe. ⁵ (Andũ arĩa angĩ othe maakuĩte matiigana gũcooka muoyo, nginya rĩrĩa mĩaka ĩyo ngiri ĩmwe yathirire.) Kũu nĩkuo kũriũka kũrĩa kwa mbere. ⁶ Kũrathimwo na gũthera nĩ arĩa magwatanĩire na kũriũka kũu kwa mbere. Gĩkuũ gĩa keerĩ gĩtirĩ na hinya igũrũ rĩao, no magaatuĩka athĩnjĩri-Ngai o na Kristũ, na magaathamaka hamwe nake mĩaka ngiri ĩmwe.

Shaitani Gũtuĩrwo Ciira

⁷ Rĩrĩa mĩaka ĩyo ngiri ĩgaathira, Shaitani nĩkuohorwo akoohorwo oime njeera ĩyo yake, ⁸ nake nĩagathiĩ kũheenia ndũrĩrĩ ituri-inĩ iria inya cia thĩ, nĩcio Gogu na Magogu, nĩguo acicokanĩrĩrie hamwe nĩ ũndũ wa mbaara. Mũigana wao nĩ ta mũthanga wa hũgũrũrũ cia iria rĩrĩa inene. ⁹ Nao magĩtuĩkanĩria wariĩ wa thĩ, makĩrigiicĩria kambĩ ya andũ a Ngai, o na itũũra rĩu inene endete. No mwaki nĩwoimire igũrũ, ũkĩmaniina.

¹⁰ Nake mūcukani, ūrīa wamaheenirie, agīikio iria rīa mwaki wa ūbiriti, o kūrīa nyamū ĩrīa na mūnabii ūrīa wa maheeni maikītio. Nao magaatūūra manyariiragwo mūthenya na ūtukū tene na tene.

Arīa Akuū Gūtuūrwo Ciira

¹¹ Ningī ngīona gītī kīnene mūno kīa ūnene kīa rangi mwerū, na ngīona ūrīa wagīkarīire. Nayo thī na igūrū ikīūra, ikīehera ūthiū-inī wake, ikīaga handū ingīkara. ¹² Na ningī ngīona arīa akuū, anene na arīa anini, marūgamīte mbere ya gītī kīu kīa ūnene, namo mabuku makīhingūrwo. Narīo ibuku rīngī rīkīhingūrwo, na nīrīo ibuku rīa muoyo. Nao andū arīa akuū magītuūrwo ciira kūrīngana na ciīko iria meekīte, o ta ūrīa kwaandīkītwo mabuku-inī macio. ¹³ Narīo iria rīrīa inene rīkīruta arīa akuū maarī thīnī warīo, nakīo gīkuū na Kwa-ngoma ikīruta arīa maarī thīnī wacio, na o mūndū agītuūrwo kūrīngana na ciīko iria eekīte. ¹⁴ Thuutha ūcio gīkuū na Kwa-ngoma igīikio iria-inī rīa mwaki. Icuā rīu rīa mwaki nīrīo gīkuū gīa keerī. ¹⁵ Na rīrī, mūndū o wothe akorwo rīitwa rīake rītionekire rīandīkītwo ibuku-inī rīa muoyo-rī, agīikio iria-inī rīu rīa mwaki.

21

Jerusalemu ĩrīa Njerū

¹ Ngīcooka ngīona igūrū rīerū na thī njerū, tondū igūrū rīrīa rīa mbere na thī ĩrīa ya mbere nīcieherete igathira, narīo iria rīrīa inene rītīarī ho.

² Ngīona Itūūra rīrīa Itheru, Jerusalemu ĩrīa njerū, rīgīkūrūka riumīte igūrū kwa Ngai, rīhaarīrio ta mūhiki agemeirio mūthuuriwe. ³ Ningī ngīigua mūgambo mūnene uumīte gītī-inī-kīa-ūnene, ūkiuga atīrī, “Rīu gīkaro kīa Ngai kīrī hamwe na andū, nake nīegūtūūrania nao. Megūtūika andū ake, nake Ngai we Mwene arīkoragwo hamwe nao, na atūike Ngai wao. ⁴ Nake nīakamagiria maithori mothe mathire maitho-inī mao. Gūtīrī hīndī ĩngī gūgaakorwo na gīkuū, o na kana gūcakaya, kana kīrīro, kana ruo, nīgūkorwo maūndū marīa ma mbere nīmeherete magathira.”

⁵ Nake ūrīa waikarīire gītī-kīa-ūnene akiuga atīrī, “Nī kwerūhia ndīrerūhia maūndū mothe!” Agīcooka akiuga atīrī, “Andīka ūndū ūyū, nīgūkorwo ciugo ici nī cia kwīhokwo, na nī cia ma.”

⁶ Agīcooka akīnjūra atīrī: “Maūndū nīmahingu. Nī nī nī Alifa o na Omega, Kīambīrīria o na Kīrīkīro. Ūrīa mūnyootu nīngamūhe maaī anyue kuuma gīthima kīa maaī ma muoyo, anyue o ūguo tūhū atekūgūra.

⁷ Mūndū ūrīa ūgūtoorania nīwe ūkaagaya maūndū macio mothe, na nī nīngatuīka Ngai wake, nake atūike mūrū wakwa. ⁸ No andū arīa iguoya, na arīa matetīkītīe, na arīa imaramari, na arīa oragani, na ahūūri maraya, na arogi, na ahoi mīhianano, na aheenania-rī, othe ūtūūro wao no iria-inī rīa mwaki wa ūbiriti. Gīkī nīkīo gīkuū gīa keerī.”

⁹ Ūmwe wa arāika acio mūgwanja arīa maarī na mbakūri mūgwanja iria ciayūrīte mīthiro ĩrīa mūgwanja ya kūrīgīrīria agīūka, akīnjūra atīrī, “Ūka, nīngūkuonia mūhiki, na nīwe mūtumia wa Gatūrūme.” ¹⁰ Nake akīnguua ndī thīnī wa Roho, akīndwara kīrīma-inī kīarī kīnene kīraaya na igūrū, akīnyonia Jerusalemu, Itūūra rīu inene Itheru rīgīkūrūka riumīte igūrū kwa Ngai. ¹¹ Itūūra rīu rīarī na riiri wa Ngai, naguo ūkengi warīo wahaanaga ta wa kahiga ka goro mūno, o ta kahiga karīa getagwo njathibi, gakengu o ta gīcicio. ¹² Narīo rīarī na rūthingo rūnene, rūraihi na igūrū, rwarī na ihingo ikūmi na igīrī, na arāika ikūmi na eerī ihingo-inī icio. Nacio ihingo icio nīciandīkītwo marīitwa ma mīhīrīga ĩrīa ikūmi na

īrī ya ciana cia Isiraeli. ¹³ Mwena wa irathīro warī na ihingo ithatū, na mwena wa gathigathini ihingo ithatū, na mwena wa gūthini ihingo ithatū, na mwena wa ithūiro ihingo ithatū. ¹⁴ Naruo rūthingo rwa itūūra rīu inene rwarī na mīthingi ikūmi na īrī, na igūrū rīayo ikaandikwo marīitwa ma atūmwō arīa ikūmi na eerī a Gatūrūme.

¹⁵ Nake mūraika ūcio wanjarīrie aarī na rūthanju rwa thahabu rwa gūthima itūūra rīu inene, o na ihingo ciarīo, na thingo ciarīo. ¹⁶ Narīo itūūra rīu inene rīakītwo rīiganaine mīena yothe, ūraihu warīo ūkaiganana na wariī warīo.* Nīathimire itūūra rīu inene na rūthanju rūu, na akīona atī rīarī na ūraihu wa kilomita ta 2,200, ūkaiganana na wariī warīo, na kwambata na igūrū kwarīo. ¹⁷ Ningī agīthima rūthingo rwarīo, na ūtungu waruo ūgīkorwo warī mīkono igana rīmwe na mīrongo īna na īna, rūthimītwo na gīthimi kīa mūdū, na no kīo mūraika aahūthagīra. ¹⁸ Rūthingo rūu rwakītwo na njathibi, narīo itūūra rīu inene rīakītwo na thahabu īrīa therie, īgathera o ta gīcicio. ¹⁹ Nayo mīthingi īyo ya thingo cia itūūra rīu inene yagemetio na mīthemba yothe ya mahiga ma goro. Mūthingi wa mbere warī wa njathibi, na wa keerī warī wa yakuti īrīa ya bururu, na wa gatatū warī wa yacimu, na wa kana warī wa thumarati, ²⁰ na wa gatano warī wa onigithi, na wa gatandatū warī wa wakiki ūrīa mūtune, na wa mūgwanja warī wa yakuti īrīa īhaana thahabu, na wa kanana warī wa thabaricandi, na wa kenda warī wa yakuti īrīa īhaana ngoikoni, na wa ikūmi warī wa wakiki ūrīa ūhaana nyeki nduru, na wa ikūmi na īmwe warī wa wakiki ūrīa wa bururu, na wa ikūmi na igīrī warī wa amethuthito. ²¹ Nacio ihingo iria ikūmi na igīrī nī ruru ikūmi na igīrī, o kīhingo gīathondeketwo na ruru īmwe. Nayo njīra īrīa nene ya itūūra rīu inene yarī ya thahabu therie, yonithanagia mwena ūrīa ūngī ta gīcicio.

²² Na gūtīrī hekarū ndonire kūu itūūra-inī rīu inene, tondū Mwathani Ngai Mwene-Hinya-Wothe na Gatūrūme nīo hekarū yakuo. ²³ Itūūra rīu inene rītibatāire nī kwarītwo nī riūa kana mweri, nīgūkorwo riiri wa Ngai nūrīheaga ūtheri, nake Gatūrūme nīwe tawa warīo. ²⁴ Nacio ndūrīrī igaathiiaga na ūtheri warīo, nao athamaki a thī marehe riiri wao thīnī warīo. ²⁵ Gūtīrī mūthenya o na ūmwe ihingo ciarīo ikaahingwo, nīgūkorwo kūu gūtīgakorwo na ūtukū. ²⁶ Na nīkuo makaarehe riiri na gītīo cia ndūrīrī. ²⁷ Gūtīrī kīndū gītārī gītheru gīgaatoonya itūūra rīu o narī, o na kana mūdū o wothe ūrīa wīkaga maūdū ma njono kana ma maheeni. O tiga arīa marīitwa mao mandīkitwo ibuku-inī rīrīa rīa Gatūrūme rīa muoyo.

22

Rūū rwa Muoyo

¹ Ningī mūraika ūcio akīnyonia rūū rwa maaī ma muoyo, makembu na makahenia o ta gīcicio, rūgītherera ruumīte gītī-inī kīa ūnene kīa Ngai na gīa Gatūrūme ² rūikūrūkiire gatagatī ka njīra īrīa nene ya itūūra inene. Mīena yeerī ya rūū rūu, o mwena warī na mūtī wa muoyo, naguo waciaraga matunda mīthemba ikūmi na īrī, ūgaciaraga maciaro maguo o mweri. Namo mathangū ma mūtī ūcio maarī ma kūhonia andū a ndūrīrī. ³ Gūtīgacooka kūgīa na kīrumi o na kīrīkū. Gītī-kīa-ūnene kīa Ngai na gīa Gatūrūme gīgaakorwo kūu thīnī wa itūūra inene, nacio ndungata

* **21:16** Ūraihu, wariī, na ūraihu wa na igūrū nīwaiganaine, o ta ūrīa wa Handū-harīa-Hatheru waiganaine.

ciake nīkamūtungatagīra. ⁴ Nacio nīkoonaga ūthiū wake, narīo rīitwa rīake rīkandīkwo ithiithi-inī ciao. ⁵ Gūtigacooka kūgīa ūtukū. Nao matikabatario nī ūtheri wa tawa o na kana ūtheri wa rīūa, nīgūkorwo Mwathani Ngai nīwe ūgaatuīka ūtheri wao. Nao magaathamaka tene na tene.

⁶ Nake mūraika ūcio akīnjīra atīrī, “Ciugo icio nī cia kwīhokwo, na nī cia ma. Nake Mwathani, o we Ngai wa maroho ma anabii, nīatūmire mūraika wake nīguo onie ndungata ciake maūndū marīa arī o nginya mekīke ica ikuhī.”

Jesū Nīarooka

⁷ “Na rīrī, nīngūūka o narua! Kūrathimwo nī mūndū ūrīa ūrūmītie ciugo cia ūrathi ūrīa ūrī ibuku-inī rīrī.”

⁸ Niī, Johana-rī, nī niī ndaiguire na ngīona maūndū macio. Na rīrīa ndaarīkirie kūmaigua o na kūmona-rī, ngīgwa thī magūrū-inī ma mūraika ūcio wanyonagia maūndū macio ndīmūhooe. ⁹ No akīnjīra atīrī, “Tiga gwīka ūguo! O na niī ndī ndungata hamwe nawe, na hamwe na ariū na aarī a thoguo arīa anabii, na arīa othe marūmītie ciugo cia ibuku rīrī. Hooya Ngai arī we!”

¹⁰ Agīcooka akīnjīra atīrī, “Ndūkahingīrīrie ciugo cia ūrathi wa ibuku rīrī, nīgūkorwo ihinda nīrīkuhīrīrie. ¹¹ Mūndū ūrīa wīkaga ūūru nīathiī na mbere gwīka ūūru, nake ūrīa kīmaramari athīī na mbere na kūmaramara; na ūrīa wīkaga ūrīa kwagīrīire athīī na mbere gwīka ūrīa kwagīrīire; ningī ūrīa mūtheru agīthīī na mbere gūtuīka mūtheru.”

¹² “Na rīrī, ngūūka o narua! Nakīo kīheo gīakwa ndī nakīo, na ngaathe o mūndū kūringana na ūrīa aneeka. ¹³ Niī nī niī Alifa na Omega, wa Mbere na wa Kūrīgīrīria, ningī Kīambīrīria o na Kīrīkīro.

¹⁴ “Kūrathimwo-rī, nī arīa mathambītie nguo ciao, nīguo magīe na rūtha rwa gūkinya mūtī-inī wa muoyo na matoonyere ihingo-inī makinye thīinī wa itūūra rīu. ¹⁵ Nakuo kūu nja gūgaikarwo nī magui, na arogī, na ahūūri ūmaraya, na oragani, na ahooi mīhianano, na mūndū ūrīa wothe wendete maūndū ma maheeni na akamekaga.

¹⁶ “Niī, Jesū, nīndūmīte mūraika wakwa agūkinyīrie ūira ūyū nī ūndū wa makanitha. Niī nī niī Thuuna na Rūciaro rwa Daudi, na nī niī Njata īrīa ngengu ya Rūciinī tene.”

¹⁷ Nake Roho o na mūhiki mekuuga atīrī, “Ūka!” Nake ūrīa ūkūigua nīoige atīrī, “Ūka!” Mūndū o wothe mūnyootu, nīoke; na ūrīa wothe ūkwenda, nīamūkīre kīheo kīrīa kīa maaī ma muoyo, atekūgūra.

¹⁸ Ngūkaania mūndū o wothe ūrīa ūkūigua ciugo cia ūrathi wa ibuku rīrī atīrī: Mūndū o wothe angīciongerera ūndū, Ngai nīakamuongerera mīthiro īrīa ītaarīrio thīinī wa ibuku rīrī. ¹⁹ Na mūndū o na ūrīkū angīkeeheria ciugo thīinī wa ibuku rīrī rīa ūrathi, Ngai nīakamwehereria igai rīake kuuma mūtī-inī wa muoyo, o na kuuma itūūra-inī rīu itheru, iria itaarīrio thīinī wa ibuku rīrī.

²⁰ Ūrīa ūroimbūra maūndū macio ekuuga atīrī, “Ī nīguo, ngūūka o narua.”

Ameni. Ūka, Mwathani Jesū!

²¹ Wega wa Mwathani Jesū ūrogīa na andū a Ngai. Amenī.